~~Ieremiæ Gridley.~~
John Adams

HOMERI QVAE EXSTANT OMNIA

Ilias, Odyssea, Batrachomyomachia, Hymni, Poëmatia aliquot

Cum Latina versione omnium quæ circumferuntur emendatiss. aliquot locis iam castigatiore

Perpetuis item iustisque in Iliada simul & Odysseam
IO. SPONDANI Mauleonensis
COMMENTARIIS:

PINDARI *quinetiam Thebani Epitome Iliados Latinis versib. &* DARETIS *Phrygij de bello Troiano libri, à Corn. Nepote eleganter latino versi carmine.*

Editio vltima superiore limatior.

INDICES *textus Homeri & Commentariorum locupletissimi.*

Cum gratia & priuilegio Cæs. Maiest.

BASILEAE,
PER SEBASTIANVM
HENRICPETRI.

2226

a/o

Christianissimo
FRANCORVM
ET
NAVARRAEORVM
REGI
HENRICO IV.

QVONIAM opus hoc, quum primùm sic elaboratum prælo describeretur, Maiestati Tuæ, REX CHRISTIANISSIME, regni tantùm Navarræ gubernacula tum moderanti dicatum fuit: iterata hac editione recusum augustissimo nomini tuo consecratum meritò manere debuit, postquam diuinâ prouidentiâ vtriusq; regni, Franciæ & Nauarræ caput & dominator effectus es, & accessio tam magnæ potestatis regiam voluntatem tuam in bonas literas literatosq; minimè immutauit. Cui enim iure maiori tam insigne opus inscribatur dicatumque maneat, quàm Regi magno? opus, inquam, in quo prudentissimorum fortissimorumq; Regum ac Ducum, quos vetus historia Græca nouit, virtutes regiæ celebrantur & bellicæ res, præclarè fortiterq; gestæ magnificè describuntur & laudibus ad cœlum tolluntur: in quo fata eorundem ante oculos ponuntur: opus, in quo legendo potentissimi Monarchæ, quorum in numero Alexander ille Magnus & Ptolemæus Philadelphus Rex Aegypti, operam impenderunt: in quo abolendo Adrianus Imperator, inducto pro eo Antimacho, frustra laborauit, Dione referente. Quid quòd in te expressum est viuum artium illarum regiarum ad multos populos feliciter gubernandos & in officio continendos necessariarum exemplar, cuius veluti idea quædã in Agamemnone laudatur? DEVS enim summus exercituum Imperator & regnorum autor conseruatorq;, te restituendæ rei Gallicæ destinauerat, quæ exterorum insana ambitione, domesticorumq; funesta dissensione penè perierat. Idem te virtutibus illis reuerendum hostibus iuxtà & amicis admirandumque reddidit, quibus labantem rempublicam erigere & fulcire necesse fuit, prudentiâ nimirum & fortitudine verè regia atque heroica, quibus breui temporis spacio perfecisti, vt sedatis perniciosissimis bellorũ tumultibus animisque dissentientium populorum ad harmoniam reuo-

catis, gloria in Regnis tuis habitet: benignitas & fides inter ſe occurrant: iuſtitia atque pax ſe oſculentur. Ad haſce cauſas, cur Homericum iſtud opus Maieſtati Tuæ conſecratum manere debeat, accedit etiam alia, me attingens particulariter, quod regia Tua benignitas priuilegium mihi indulſit, quo typographia mea ab incommodis & detrimentis, quibus alioquin ars hæc ob quorundam auaritiam obnoxia eſt, immunis exſiſtit. Hoc igitur meæ erga Maieſtatem Tuam obſeruantiæ deuotiſſimæ gratiq; animi teſtimonium exhibere debui, quod (licèt nonnullis forſan vile ac leue videri poſſit) ſi pro tua Clementia, vt confido, non ſpernetur, minimè vulgaris beneficij loco ducam, meamq; quibuſcunq; potero officijs gratitudinem, quoad vixero, probare enitar. DOMINVS ille exercituum te, REX CHRISTIANISSIME, prudentiæ ſpiritu perpetuò gubernet, & muniat inuicta fortitudine, Maieſtatem Tuã cum Regina Sereniſſima ac Prole regia quàm diutiſſimè incolumem ſeruet & potenter tueatur, omniq; benedictionum genere locupletet.

BASILEAE XIX. Martij anno epochæ Chriſtianæ M. DCVI.

Regiæ Maieſtatis Tuæ

deuotiſſimus ſeruus & cliens

Sebaſtianus Henricpetri
Typographus & ciuis Baſilienſis.

Sere-

Serenifs. Illuſtriſsimóque
NAVARRAEORVM
REGI
HENRICO III.
MECOENATI MEO
CLEMENTISS.

DVAE ſunt cauſæ, Rex Sereniſsime, quæ me potiſsimùm ad dedicandos conſecrandosq́ tibi labores meos Homericos impulerunt: altera quòd officij mei ratio ita poſtularet: altera quòd Regia tua Maieſtate nō planè indignum munus aliqua ex parte videbatur. Primā quod attinet, cùm ego mihi optimè ſim conſcius auguſtæ illius munificentiæ tuæ, qua me in hoc ſtudio literario, poſt Illuſtriſsimæ tuæ matris, Reginæ IOANNAE *piæ & ſempiternæ memoriæ, fatū longè funeſtiſsimum; cuius ego primùm liberalem manum expertus eram, clementiſsimè hactenus cohoneſtaſti, hoc quicquid eſt opellæ meæ iurè tibi à me deſtinatum eſt: quòd æquū eſſe ſoleat, vt cuius beneficio ſeges excolitur, illius fructus qualeſcunq́ tandem illi ſunt, maximè percipiat. Sed & hoc alijs nominibus facere planè debui. Cui enim parens meus, Maieſtatis tuæ à conſilijs & ſecretis (vt de maioribus tuis, quibus etiam iam à multis annis in eadem dignitate, cum laude ſatis ampla, inſeruiuit, conticeſcam) ſeipſum, ſuos, ſuaq́ omnia omnino deuouit: par fuit me illius veſtigia inſiſtentem in hac adeò ætatis meæ teneritate reliquæ meæ vitæ inſtitutum hoc facto indicare, quod in his mortalibus nihil ſibi proponit antiquius, quàm vt me totum tibi, ex iure tuo, planè mancipet. Accedit quòd cùm ſub tua Bearnenſi ditione, vnde etiam ex parte familia noſtra eſt propagata, ab aliquot annis viuamus, quo nomine in tuam poteſtatem omnino venimus, nulli æquius fuit iſta à me offerri, quàm ei quem ego pro noſtro principe & auguſtiſsimo domino demum agnoſco. Atq́ has equidem rationes inſtituti mei non ſolùm Maieſtati tuæ, ſed etiam cuiuis alteri facilè me comprobaturum ſpero. Alteram verò cauſam quod ſpectat, multis, ni fallor, arrogantiùs locutus videbor, qui hoc munus noſtrum Maieſtate tua aliquatenus dignum pronunciauerim. Audire enim nonnullos mihi iam videor dictitantes, grauioribus te negotijs occupatum, putà etiam bellicis curis, cū quibus rancidus iſte Meleſigenes, qui poſteà Homeri nomen obtinuit, nullum habeat commercium, ſed qui ad puluerem literarium relegandus ſit, & ijs dignus demū exiſtimandus qui his vilioribus ſtudijs dediti, altiora, quibus Maieſtas tua diſtinetur, minimè ſpirare poſſunt. Ergo tibi tubas, lituos, buccinas, ſclopetos, tormentaq́ alia bellica, loricas, galeas, equos cataphractos, reliquū deniq́ apparatum militarem potiùs offerendū fuiſſe cenſebunt, quàm has nugas, vt appellant, ſcholaſticas, in quibus nihil eſt, quod regijs auribus & oculis dignum videatur. Næ illi parum intelligūt, tum quis tu ſis, tum quid ſit illud, quòd Maieſtati tuæ*

offero. De te primùm vt loquar, iamdiu equidem mihi perspectum est, quanto studio studia hæc nostra semper sis prosequutus: cuius virtutis propemodùm singularis (est enim Virtus, literas virtutũ officinã excolere) eadẽ tua mater hæredem te reliquit. Hinc viri literati & eruditi suũ quoq; honorificum ordinẽ apud te plurimùm sunt consequuti: hinc tua Academia illa Bearnensis efflorescit: quod amoris tui in literas argumentũ est luculentissimũ, vt nihil absurdũ facere existimari debeam, qui literarũ fautori literarium aliquid offeram. De meo verò munere vt dicã, ne extra quidẽ cancellos scholasticos vllũ Maiestate tua dignius inueniri posse cũ quouis facillimè cõtenderim. Siue enim belli siue etiam pacis negotia administres, habet Maiestas tua quod in vtroq; Homeri volumine à suis occupationibus alienũ nõ reperiat, etiã nescio qua Syllana turba reclamante, quæ Regũ animis iamdiu obstrepere petulanter solet. Quibus fastus & pompa aulica iam ab ineunte ætate placet, & nostra studia sordent, quasi illi in nobiliore & præstantiore vitæ genere versentur, solent eos qui illa profitentur, nõ solùm sua societate, sed Regũ etiã comitatu indignos iudicare: porrò si qui hodie tales supersunt, omnẽ mihi ad tuam Maiestatẽ aditum intercludere conabuntur, quòd illis nimirum in hac gloria solis triumphare liceat, nobis quasi è plebeia fæce recèns exoriẽtibus, velut profanis tuæ interpellãdæ Maiestatis licẽtia debeat interdici. Ego verò indicatum huiusmodi hominibus volo, me instructum ijs ad te me cõferre, quæ magis tuã exornare Maiestatẽ possint quàm illorum præsentia. Quid verò illud tandẽ est, quòd tantoperè vendito? Homerus meus, Rex illustrissime, & iam donatione mea tuus Homerus, inquam, cuius scripta nõ solùm à liminibus regijs nõ arcenda, sed ijs quasi egregia quædã Regiæ Maiestatis ornamẽta, vtpote q̃ omnia spirẽt regia, excipienda sunt. Quid ita? Attende, Rex illustrissime: ego omnia paucis explicabo. Regiũ est fortẽ, regium est prudentẽ esse: Fortitudo nimirùm & Prudentia tutissima sunt esse Regij status columina. Ecce Homerus tuus vtramq; partẽ ita persequitur, vt eum demũ finẽ spectasse videatur, quò Regibus digna omnia scriberet, & in cæco, errabũdo, miseroq; alioqui vate (q casus solent virtutẽ ferè comitari) nõ alius planè quàm Regius fuerit animus, nõ alius saltẽ ex monumẽtis eius elucescat. Primùm tota Ilias integrũ est & perpetuum FORTITVDINIS *speculum vel in solo Achille, quẽ ita informauit, vt ei parem, si Maiestatẽ tuã excepero, sequentia secula neminẽ protulerint. Enimuerò quid Hectoras, quid Agamẽnonas, quid Menelaos, quid Aiaces, quid Diomedes, quid Idomeneos, quid Nestoras, quid Menestheos, quid Vlysses & reliquos Heroas clarissmos cõmemorem, in quibus luculenta fortium virorum effigies ita ad viuum expressa est, vt nihil exactius à mortalitate excogitari possit? Licet ergo bellica negotia capesses, nõ à te elimãdus idcircò veniet Homerus, quasi illa vllatenus interturbaturus sit: hic potius tua cõsilia adiuuabit, &, si tantillũ temporis illius lectioni tribuere nõ dedigneris, ad ipsa prælia subeundũ te alacriorẽ lõgè efficiet. Nulla enim alia re solet fortitudo magis excitari, quàm fortiũ virorum cõmemoratione: vnde legimus, vel ipsum Themistoclẽ ob Miltiadis trophæa subinde expergefactũ, vt insomnes etiã noctes trãsegerit: neq; dubito, quin etiã in ipsa acie tãti ducis, cuius facta & virtutẽ studiosè æmulabatur, recordatione eò fortiùs se gesserit. Cùm ergo his stimulis excitetur*

citetur virtus, est quod Homerum tuum amplectaris, & attentè euoluas, qui infinita eius exẽpla tibi amplißimè suppeditabit, vnde sese illa augeri manifestè apud te sentiat, & eum suo damno huius amoris & attẽtionis fructus hostes tui postmodũ experiantur. Sic apud eundẽ tuum Vatem refricata sibi à Minerua Tydei patris memoria, Troianũ exercitũ maiore cũ alacritate Diomedes profligauit. Vide ergo quid tibi offerã. Poëtam nempe, qui solos istos strepitus bellicos intonabit, & ad prælia claßicũ tibi quodãmodò canet: nihil humile, nihil abiectum, nihil à Regiæ Maiestatis grauitate & officio alienũ referẽs, nisi vbi illo tuo iudicij acumine vitia à virtutibus erunt discernẽda, quæ tamẽ sedulò & diligẽter Poëta tuus distinguere solet. Homerico opus habeam calamo, si Homeri dignitatẽ dignè velim hac in parte prosequi. Mihi tamẽ sufficit, digitum ad ipsos fontes intendisse, vnde Maiestas tua reliqua, quæ mea infantia eloqui non potest, si lubet, hauriat. Quod idẽ de Prudẽtiæ, quã Rege dignã virtutẽ dixi, tum præceptis tum exẽplis intelligi volo. Quæ licet in Iliade paßim disseminentur, at peculiare Odysseæ volumen vberius & copiosius cõplectitur, quibus etiã potißimùm destinatũ à Poëta fuit: quorũ enarratione supersedeo, ne diutiùs Maiestatem tuã ab ipsius Poëtæ lectione remorer. Quod si feceris, nihil sine exẽplo nobilißimo feceris. Alexander Magnus tanto studio Homerũ complexus est, vt totam Iliadẽ & maximam Odysseæ partem memoria calluerit, sed & emẽdaße proprio marte Iliadẽ in Geographo legimus. Ecce quãtus Imperator Poëtã nostrum amârit & excoluerit: rationem aũt amãdi, rationẽ excolendi eam demũ habuit, ꝙ eius Poësin solam verè regiã existimaret, vt Philippo patri interrogãti, cur tantoperè illi incumberet, respõdisse memoratur. Hinc Homericam Iliadẽ semper cũ pugione sub puluino eum repositã habuisse prodidit Onesicritus, quã etiam precioso illo Persico Narthecio includere posteà solitũ referunt. Idem studiũ circa hunc Vatẽ in Cassandro Macedoniæ Rege fuisse tradidit Caristyus. Tantũ ergo tibi Vatẽ offero, Rex illustrißime, qui se satis ex superioribus argumẽtis, suaq; lectione dignũ tua Maiestate prodet. Addidi nõnullos meos in eum Cõmentarios, eos quidẽ nullius per se momẽti, sed lõgo satis & accurato, quantũ in me situm est, labore cõscriptos. Quos tibi eò gratiores esse opto, quò primus hoc scribẽdi genere vtrumq; volumen Homericũ perpetuo contextu exornaui, idq; præter vulgatũ in hunc Poëtã scribentium morẽ, qui cùm in verborũ enucleatione maximè occupentur, ego res ipsas attentione dignas potißimùm tractaui, vnde etiã aliquid amplius reliquis præstare poterã, si iuuenili meo feruori maturitas iudicij & rerũ experientia, quæ nõ nisi longa ætate cõparatur, affuissent. Vt vt se res habeat, quod hac in re potui, id volui totũ tuum esse, vt si facultas illa magis in reliquis meis studijs adoleuerit, eundẽ animum & voluntatẽ eò magis aucturũ iri intelligas: cuius vt in præsentia rationẽ duntaxat habeas, summis precibus à tua Maiestate flagito: quam Deus Opt. Max. in longos annos tuis subditis & Ecclesiæ Christianæ protegat & conseruet. Vale Rex Illustrißime, & Mecœnas clementißime. Basileæ Rauracorum 12. Iunij, anno 1583.

Regiæ tuæ Maiestati
addictissimus
Ioannes Spondanus.

ΤΩ ΑΥΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΕΝΝΕΑΣΤΙΧΟΝ ΠΡΟΣΦΩΝΗΤΙΚΟΝ.

Οἱ μέν σοι, βασιλεῦ, ἵππους περιφέρουσιν Ἴβηρες,
Οἳ δὲ κυνῶντας ὠκυτάτους, ὃ δὲ δίπλακας ἱστούς,
Μαρμαρέους τ' ἐσθῆτας ἄγει, ὃ δὲ πλοῦτον ἄπειρον,
Χάλκόν τε, χρυσόν τε, πολύκμητόν τε σίδηρον,
Καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἄλλοι. τοιοῦτον σοὶ δ' ἐγὼ οὔθεν
Νὴ Δί' ἄγω, κενεός τε ὅμως οὐκ ἔρχομαι, ἐπειδὴ
Λώϊα δῶρα φέρω, καὶ δὴ χαριέστερα κείνων
Τίς θάμβει; τὶς δὲ φθονέει; σὺ δ' ἀοιδὸν ἀοιδῶν,
Ἔξοχον, ὦ βασιλεῦ βασιλήων ἔξοχε, λῆψον.

Ἐν Σπονδαῖς Πίστις.

ANAGRAMMA NOMINIS REGIS NAVARRAE MECOENATIS mei Clementissimi.

HENRICVS BOVRBONIVS.
HIC BONVS ORBI NERVVS.

EXere pacatos, mitis RHamnusia, vultus,
Nec iura libertatis huic vati eripe.
Aut sta torua: meæ præsagia prodita menti
Securus animi, & conscius veri eloquar.
ILLE *Meus summo Mecœnas gratus Olympo,*
Sceptrum Nauarræ qui valida quatit manu.
Ille orbi columen dabitur tandem: HIC BONVS ORBI
NERVVS *perituro, si quid vnquam hinc auguror,*
Debetur. Neruis stant membra valentibus, isto
Valente NERVO *hic stabit* ORBIS *integer.*
Huic igitur NERVO *tantas, Deus optime, vires*
Largire vt hic & ORBIS *iste non ruant.*

IOANNES SPONDANVS
faciebat.

PROLE-

PROLEGOMENA
IOAN. SPONDANI IN
HOMERVM.

INSTITVENTI mihi, pro veteri & constanti doctorum omnium authoritate recepta consuetudine, nonnulla in Homerica Poëmata præfari, ne quis nos illotis, vt aiunt, manibus rem tam sacram attingere criminaretur, obiectum iri à multis præsentio, me inanem & superuacaneum laborem moliri qui post tam diligentem & sedulam tot eruditissimorum hominum messem, aliquam mihi spicilegij faciendi copiam restare putem: porrò frustra me in re iam peracta denuò agenda desudare. Quibus ego, si modò minus morosam aurem mihi accommodauerint, duabus rationibus satisfactum volo. Primùm quòd sicut in Olympijs certaminibus non vni tantùm aut alteri in eodem currendi stadio facultas concedebatur, ita in hoc literario curriculo omnibus liberè & æqualiter vnum eundemque carcerem esse reserandum, nemo homo est, nisi aut quem inuidiæ flamma detorruerit, aut quem Bœotico natum aëre suspiceris, qui hactenus negauerit. Secundò quòd mihi ab illa diuturna consuetudine (quam legis vim obtinere intelligunt qui iureconsultorũ volumina vel ab ipso limine salutarunt) temerè non fuit recedendum. Vtut se res habeat, non dubito quin hæc nostra quantulacunque commentatio in studiosorum commodum redundatura sit. Cæterùm leuibus & maleuolis quibusdam ingenijs Pythagoræum illud vel Orphicum occino, φθέγξομαι οἷς θεμίς ἐστι, θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι. Tu quisquis placidiore ac clementiore natus es sidere, faueto lingua: Imò illud Platonicum παρῳδοῦντες limini Homerico, κακόζηλος οὐδεὶς εἰσίτω, inscribamus.

In hac ergo præfatione tria potissimùm mihi facienda propono Primùm de Poëtica in genere disputabimus Secundò de Homero, hoc est, de Homeri vita & scriptis agemus. Tertiò instituti nostri in hac editione causas & rationem exponemus.

DE POETICA.

Acturus initio de Poëtica, duo præstanda mihi esse satis intelligo. Vnum quidem, Aristotelica methodo, in conuellendis & infirmandis argumentis quibus tam solidam scientiam nonnulli expugnare conantur. Alterum in eius origine & dignitate explicanda. Quorũ prius longè mihi facilius posteriore esse exploratissimum habeo, illamq; lubentiùs prouinciam quàm istam suscepero. Sed quia sine magna Poëtices iniuria alterum caput ab altero diuelli nõ potest, tantam iniuriam tam periculosa diuulsione illi ne infligam, facta vtriusq; quodammodo societate, efficiam. Cui oneri licet me imparem omni ex parte facile confitear, tamen & æquitate causæ, vt scientiæ præstantia nescio quomodo tacitum mihi robur & occultas vires suffici sentio, vt victoriam ex illo certamine, & applausum ex hac laudatione apud æquos rerũ æstimatores planè mihi polliceri, siue verè, siue arroganter audeam. Enimuerò mea multũ interest hac ratione consumptam in hoc opus Homericum operam cuiuis probare, dum intelligat me oleum & operam non perdidisse, qui rem tanti momenti tantæq; dignitatis hactenus tractauerim. Atq; vt tam confidentes gladiatores, omni tamen exuta iracundia, & illum potius Aiacis in Hectorem prodeuntis vultum præferentes, in arenam, licet multorum anteà calcatam vestigijs descendamus, cũ istis Poëtices aduersarijs congrediamur, quibus illam ictibus petunt? Sed primùm videamus quo animo concitati tantopere in Poëticam inuehantur, mox eorum petitiones longè minore negotio excedemus. Illum ego sanè animum pro aduersariorum diuersitate diuersum quoq; statuo. Quidam enim præ mera ignorantia, quidam præ maleuolentia tam infensos & implacabiles illius hostes se gerunt. Res ita omnino se habet. Pleriq; curriculum istud literarium ita ingrediuntur, vt illud leui cursu quodammodo delibare possint, & vix ipsis carceribus egressi, aut longitudine stadij perterriti, aut ignauiæ suæ sibi optimè conscij pedem celeriter referentes, aut si paulò vlteriùs progrediuntur tam inconsulto & præcipiti deuoluuntur impetu, vt aut in medio defatigata sistant vestigia aut in ipso etiam metę flexu disruptis rotis turpiter & miserè concidant Hinc illi pro palma dedecus nacti studium istud quidẽ planè non abijciunt, sed cùm id quod voluisse eos cõstat iam quoq; non potuisse constet, id solùm quod potuerunt, volunt & amplectuntur, reliquum non solùm aspernantur, sed asperrimè etiam insectantur. Hi sunt quos maleuolentia ductos Poëtices hostes proponebam. Quos verò ignorantia, illi partim in eorum albo sunt referendi, partim generalius pro ijs qui vniuersum literarũ studium vellicant, accipiendi. Hos ego quidẽ in præsentia refellere non institui, quia sine dubio eos quiuis cordatus planè excordes facillimè iudicabit, qui vitæ, qui Rerumpublicarum, qui totius deniq; orbis columina rescindere moliuntur. Porrò excors ipse meritò censendus si cum huiusmodi Laruis, in quibus nihil solidum, nihil stabile, firmum nihil reperias, luctari velim. Ad eos potiùs nos cõuertamus, qui, cũ eruditionis, & doctrinæ gloriã ex literis aucupentur, plausibile videntur de Poëtica ferre iudicium, qui illã studiorũ cancellis eliminãt, explodunt, exibilant. Vulgatũ est enim, Cuiuis perito artifici in sua arte credi: proinde personati isti literatores gratiã & authoritatẽ quandã promereri possunt cùm hanc literaturæ partẽ incusant & eijciunt quasi id minimè facturi videantur, si dignã quæ excoleretur, ac in eo retineretur ordine, existimarent. Et hac quidẽ iudicandi temeritate fidẽ apud imperitos non leuẽ consequũtur. Nos detectis illorũ fraudibus hãc fidẽ illis adimamus, euellamus, eripiamus. Agite ergo, viri optimi, quib machinis hanc artẽ oppugnatis, quibus arietibus quatitis, quibus testudinibus subruitis? Eia in hac arena, vos in oppugnanda, nos in propugnanda Poëtica alacriter digladiemur Nõnulli vestrûm, cũ quibus in præsentia tantũ manus varijs ijsq; grauissimis de causis, cõserã, Poëticę nostrę eo nomine insultãt, quòd minus vtilia ad rerũ administrationẽ tractet, hoc est, quòd ex istis Poëtarũ delirijs (ita enim appellare non veremini) nihil emolumẽti in Rempublicam redundet, nulli fructus quos illa possit excerpere, profeminentur. Ecquid enim, dicitis, indigent huiusmodi adminiculo negotia publica? Nunquis peritè aut prudenter illa non moderabitur, nisi qui in hoc Poëtico puluere diu sese volutauerit? Quorsum pertinent illæ fabularum coaceruationes, quæ aniles potiùs nugæ quàm eruditorum scripta dici possunt? Apage

ergo

ergo hoc superfluum studium è Republica, apage inanes, futiles, putidas deniq; istas occupationes, & viro graui ac in serijs versante penitus indignas. Amabo vos, viri optimi, furere tandem desinite. Quid si præstantissimas quasuis Respublicas à Poëtis institutas, informatas, exornatas, ad florentem deniq; statum perductas docuero? Et rem quidem altiùs, hoc est, ab ipsius Poëtices origine, quam paulò pòst attingemus, impræsentiarũ ne repetamus, quis rogo septem gemina porta celebres Thebas Bœotias condidit? Philostratus in imaginibus respondebit Amphionem condidisse. Fuit autem Amphion ille cui hieroglyphici nostri lyrá ab Apolline Dioscorides, ni fallor, Grãmaticus, à Musis Antimenidas, & Pherecydes Syrius, à Mercurio traditam Myron Byzantius scripserunt. Lyram autẽ symbolum esse diuinæ illius Poëtices vel lapides ipsos credituros, nedum eos qui horum mysteriorũ vel leui cognitione tincti sunt, omnino mihi persuadeo. Et rectè. Siquidẽ hic noster Amphion memoratur lyram cantui maritasse (cùm primus Thamyras sine voce cecinerit) quod nihil est aliud quàm si dixeris eum diuina sua Poëmata illo instrumẽto Musico modulatum esse. Qua ratione animos hominum illius sæculi duriores & asperiores emolliuit ac perpoliuit: quod vt mysticè postmodũ scriberetur, traditũ est eum cãtu suo saxa & lapides traxisse. Quod Vitruuius de affatus (ita enim loquitur) suauitate, qua homines rupium incolas, & incultis moribus rudes, ad obsequij ciuilis pellexerit disciplinã interpretabatur, cui ferè subscribunt locupletissimi testes Palæphatus, Macrobius, Horatius. Neq; hîc vllus cauilletur Musicũ fuisse hunc Amphionẽ, quòd Plinius Musices eum inuentorem & modorũ Lydiorum faciat, Iulianus verò apud Suidam antiquæ Musicæ (quanquã istam inuentionẽ Olympio cuidam Mysio Clemẽs & Eusebius tribuant) nequis, inquã, sic cauilletur: siquidẽ, vt præmonui, nũquã fuit vt Poëticè à Musica disiungeretur, quas & ortu, & familiari, vt ita dicã, conuictu germanas appellare possis. Vnde nõ omnino imperitè Grammaticorũ scholæ carminis originationem à cantu deriuarũt. Fuit ergo Poëta, fuit Musicus præstantissimus Amphion, & hunc Poëtam hunc Musicum vrbs illa nobilissima conditorẽ venditat: hoc Poëta, hoc musico tam amabilis societatis & coniunctionis authore gloriatur: hoc Poëta, hoc Musico sui moderatore superbit: huic poëtæ, huic Musico principem tantæ felicitatis, quæ ex illo hominũ mutuo conuictu emergit, causam summa & immortali cũ gratulatione acceptã refert, & hactenus perpetuis scriptorum monumentis prædicare nõ desistit. At, dicetis, tu nos, elencho manifestissimo, ijs oppugnas principijs, in quorũ veritatem nõ conspirabamus. Etenim fabulas nobis obtrudis, cùm dicis, hunc Amphionem ab Apolline, vel à Musis, vel à Mercurio lyram accepisse. Quis non videt hæc esse nefanda Poëtarum vestrorũ commenta & qualia pijs nostris auribus insusurrari non debeant? Manete. Illuc ibam. Satis hanc narrationis asperitatem emolliebam, cùm eius authores hieroglyphicos appellaui. Qua voce nihil aliud intelligo, quàm eos occultè Numinis notitiam sub nominũ pluralitate expressisse. Quod longè clariùs demõstrare possum quam à Macrobio variorũ Deorũ appellationes ad vnicũ Solem referri demonstratũ sit. Nõ assero tamẽ, id veteres illos Ethnicos perspicuè intellexisse, sed neq; etiam nego in illa mysteria ex Ægyptiacis peregrinationibus quosdã lynceis oculis penetrasse: quanquam neq; illi quidem verum scopum planè sint assequuti. Id verò cõstanter affirmo vt à vero Dei cultu, qui primus fuit, adulterinus deductus est, ita in hoc illius quædã remansisse vestigia, vt saltem Numinis cognitionẽ animis inscriptam Ethnici habuerint, & licet obscuram, aliquam tamẽ, & qua teste perituros eos constat. Huius cognitionis beneficio, scientias, artes, & cætera dona animi, corporis, & quæ fortunæ appellabant, Numinis munificẽtia in mortales deriuari intellexerũt. Quod cùm nos identidẽ in Homero obseruauerimus, tum ex hoc loco de Amphione euinci potest. Vbi illud insuper accuratè notandũ, Veteres illos adeò in ista veritate Numinis exquirenda cæcutiuisse, vt singulis rebus humanis suũ ferè Numen affingerent, vt & in partibus corporis nostri aliàs à nobis obseruatũ est. Sic varios Numinis effectus, variasq; actiones pro Numinibus censuerunt. Attendite mysterium, viri optimi, quod in vestri gratiã repeto. Cùm misera illa antiquitas istã Orbis vniuersitatem sine Numinis moderatione non constare animo peruideret, illã tamen veram illius ἰδίαν verè complecti non posset, vtpote cuius notitia intra Iudaicos parietes occultaretur, corruptæ naturæ impetu factũ est, vt cùm intelligeret, Numẽ illud vbiq; diffundi oportere, at generalem istã diffusionem de vnico imaginari nõ posset, (quanquã in nostro Poëtarum Principe nescio quid tale de Ioue illo cui vel ab ipso rerũ omnium gubernacula tribuuntur, pluribus locis annotauimus) factũ, inquã, est, vt rebus omnibus suos Deos accõmodaret. Itaq; singulæ artes, singulæ scientiæ suos authores & doctores Deos in profanis istis voluminib ostẽtant, & prędicãt. Sed & ex illa gente prodire possunt Poëtæ quã plurimi, qui vel nostros Christianos, vbi tanta Atheorum hominum multitudo disseminatur, non solùm illud Numen, sed etiam vnicum illud Numen docere possint. Quid strepitis? quid me importunis vestris reclamationibus perturbatis? quid incœptum orationis meæ cursum interrumpitis? Nihil absurdi, nihil quo vestræ aures offendi debuerint, nihil contra pietatem, cuius prætextu vos me, ni fallor, expugnare conamini, protuli. Legite Eusebium, euoluite Clementem Alexandrinum, perlustrate Iustinum Martyrem, Basilium, Cyrillum, & alios sacros scriptores, quorum authoritate si illius meæ sententiæ veritatem non comprobauero, causam nõ dico, quin pro vano à vobis existimer. Sed nos nimiùm extra argumẽti nostri cancellos excurrimus. Ergo, vt eò redeat vnde tantillùm digressa est nostra oratio, nihil est quod istã lyræ dationẽ Amphioni factã idcirco repudietis, quod Dijs illis ficticijs assignetur. Vestrũ est potiùs cæcitatis illius sæculi misereri, intereà verò etiam tantam lucẽ in tantis tenebris admirari, quòd peritiam illã Poëtices & Musices nõ aliunde, quàm à Numine profluere veteres agnouerint. Vtvt sit, cõstat hunc Amphionẽ nostrum & Poëtam & Musicum Thebarum conditorem existere. Quod cùm nudè à scriptoribus efferatur, penitiùs tamen negocium illud nobis inspicientibus colligere licet eum huic nouæ genti summa cum authoritate præfuisse, sancitisq; legibus recentem istã societatem exornâsse, ac cõfirmâsse. Et hoc etiam ipsa docet historia, quæ cũ à Cadmo (quem, ni fallor, Ogygen appellat doctissimus ille Varro) vrbis illius prima iacta fundamenta dicat ab hoc Amphione splendidiùs ac magnificẽtiùs instauratam esse prodit. Iterum aures arrigite, & cùm vos Poëticæ insultare nõ defatigemini, nos quoq; in ea tuenda non defatigari lubenter patimini. Attendite igitur. Hermes ille Trismegistus nunqd Poëta extitit? Quis negauerit? Suidas id nimirũ testabitur, qui illius versus de voce & verbo Dei laudat. Sed & Zenobius Acriaiolus Poëma de terræ motibus, quod Orpheo tribui solet, isti Trismegisto vindicat. At hunc Poëtam Trismegistum Regẽ Ægypti fuisse notiùs est, quàm vt pluribus demonstrari debeat. Ergo studium Poëticæ nõ omnino à rerum publicarum administratione alienum esse iudicandum est. Imò olim illarum peritia penes huiusmodi homines fuit, qui ex hoc studio, quod in rebus diuinis maximè versabatur, quid rectum, quid honestum, quid vtile esset, optimè iudicare poterant. Neq; enim huius scientiæ dignitas ex hodiernis Poëtis nobis est ponderanda. Quotus enim quisq; nostro seculo hoc nomine dignus vobis videbitur? Sed nos huius appellationis rationẽ postmodum explicabimus, vt intelligatis, aliud esse versificatorem, aliud Poëtam: quem cùm dicis, omnem hominem, vt aiunt, dicis cui in re literaria, imò in rebus humanis, quantum mortali scire licet, nihil est abditum, nihil incognitũ.

Fuit ergo Hermes noſter Rex Ægyptius,idemq; ſummus Poëta,vel, ſi mauis,notiore vocabulo,Philoſophus, idem Sacerdos,vnde triplicis illius magnitudinis cognomen ſibi cōparauit ex quorundā ſententia:quanquam alij hoc ad altiora myſteria de Trinitate diuina transferant. Quod,vt probare poſsim,tamē in præſentia hoc non agimus. Neq; tamē exiſtimate me de illo Hermete impræſentia dicere,cuius ſcripta adhuc hodie circūferuntur. Ea enim planè adulterina ſunt,vt copiosè poteſtis ex eruditiſsimo illo viro Ioanne Goropio intelligere. Cui tamē ſi omnino aſſentiar, ne vllum quidē mortalē Triſmegiſtum fuiſſe pronunciauero. At mihi iā ſufficit vel ex iſta incerta narratione docere non eſſe clauo Reipubl. indignos Poëtas,quatenus hoc ipſum profitentur: vt etiamſi reipſa hic Triſmegiſtus homo non fuerit,tamē ſi fuiſſet cùm Poëta extitiſſe prodatur,Regiā dignitatē vel ex iſtis Poëticis dotibus promeruiſſe potuerit. Quod vt meliùs percipiatis,audite Platonē dicentē,moris fuiſſe apud Ægyptios ex Philoſophis (id eſt,Poëtis)ſacerdotes,ex ſacerdotibus autem Reges eligere. De Zoroaſte Perſomede dici hoc loco opportunè poſſet, niſi quiſpiā illum Magicarum artium inuentorem eſſe clamitaret,quas ne videamur tueri,(quanquā noui qui fuerint Perſici Magi)ex vulgi opinione quòd vim illius vocabuli non intelligit,illius cōmemoratione ſuperſedebimus. Commodiùs Hyſtaſpen ſubnectemus qui cùm poëta eſſet,Rex tamen Medorū fuit. Hunc Hydaſpen vocat Firmianus, à quo amnem quoq; Hydaſpen appellatum dicit,eumq; ſub pueri vaticinantis interpretatione ad memoriam poſteris tradidiſſe ſublatum iri ex orbe nomen Imperiumq; Romanum,& id multò antè præfatus,quā illa Troiana gens cōderetur. Neq; hîc obijciendum,non exprimi Poëtæ appellationē,nam nos Oracula illa non ſolita niſi verſibus reddi ſatis exploratum habemus. Quid dicemus de Dracone qui etiā inter Poëtas recenſetur? Is,vt ſcribit Gellius, fuit Athenienſis,vir probus,& multa prudentia præditus,iuriſq; diuini & humani peritus(idem eſt ac ſi Poëtā vnico dixiſſet vocabulo)primuſq; omnium leges tulit, quibus Athenienſes vterentur: videtis incrementū Athenienſis Reipub. à Poëta ducere originem? Sed quia ille ob ſeueritatem legum,quas Demades orator non atramento,ſed ſanguine ſcriptas dictitabat,minus vobis probabitur,ad Solonem tranſeamus. Quantus ille,quæſo,Poëta,extitit? Hæretis? At diuinum Platonem audite,apud quem Critias in Timæo aſſerit ſi ſeriò Poëticam excolere potuiſſet, neq; illi tot eſſent ex patrijs ſeditionibus obiecta impedimenta,futurum eum ipſo Heſiodo & Homero inferiorem nō fuiſſe. At quo pacto hic Poëta Athenienſem Rempublicam adminiſtrârit,quàm egregijs legibus exornârit,nemini ob tanti viri celebritatem & ſplendorem ignotū aut obſcurum eſſe ſuſpicor. Eius ſanè Elegias plurimùm cōmendant Ariſtoteles, Ariſtides,Pauſanias: qui addit vehementes & incitatos fuiſſe vt eo carminis genere Athenienſes aliquando ſint ad bella inflammati. Nimirū præſtantiſsimum & minimè vulgarem Poëtam eſſe oportuit,qui ex Ægypto longè doctior, & rerum diuinarum cognitione non leuiter inſtructus redierat. Videtis iterum Poëtas etiam ad magnificam & beatam illam rerumpub. moderationē ſolitos admitti? Quid attinet Pittacū illum Mitylenæum cōmemorare, qui ſexcentis elegis ciuibus ſuis leges conſcripſiſſe traditur? Annon Poëta ille aliquandiu patriā ſuā tyrannus rexit,quāuis ea dignitate poſteà ſponte ſeſe abdicauerit? Fuit etiam Periander Tyrānus Corinthius nō vulgaris poëta. Quid? nonne ipſe Anacharſis Scytharū Regis frater leges verſib deſcriptas genti ſuæ proponere voluit? vnde colligo hunc etiā poëtam quaſi conſortem fratris in Regno illo extitiſſe,vt neq; barbara etiam illa natio Poëtas à publicis negotijs exſibilauerit. Satiſne locupleti exemplorum congerie Poëtas quoq; non eſſe egregio illo veſtro rerum moderamine indignos perdocuiſſe vobis videor? compertū habeo mihi non cū pertinacibus ingenijs eſſe negotium, à quibus longè difficiliùs hanc confeſsionē quàm ex quouis ſicco pumice aquam expreſſero. Imò,niſi me fallit animus,quāta vocis contentione fieri poterit,clamabitis me Anthericum metere,aut ex arena funiculum nectere,qui hoc vobis eā ratione perſuadere nitar. At vos pro libidine magis ac magis obdureſcite,ego hoc ferrum iſta incude tundere finē non faciam,donec illud aut remolleſcat,aut ſe planè intractabile profiteatur, in quo nō tā mea imbecillitas quàm nimia illius duritas culpari poſsit. Ergo nobis non ſufficit oſtendiſſe me Poëtas quoq; clauū illum Reipub. attrectaſſe. Quod vt fateamini,ſiquidem hiſtoriæ veritatem veſtrûm non eſt refellere,tamen non conceditis eos Poëtices beneficio illud honoris faſtigium conſcendiſſe. Id verò ego minimè vrgeo,ſatis enim mihi eſt oſtendere eos illius ſcientiæ gloria fuiſſe decoratos,quanquam, Ægyptiorum conſuetudo,quàm ex Platone repetebamus,id ipſum euincere videatur. Sed quia vetuſtiſsima illa Poëtica,quæ ex maxima parte fuit Theologica,cæteroqui omnis ſecretioris eruditionis domicilium,in deteriorem quodammodo degenerauit,cùm ab illa γνησιότητι,vt ita dicā,longè deſciuerit, de ea loquamur quæ nobis eſt cognita,& de qua vos intelligere percipio. Videamus ergo an ſcripta noſtrorū Poëtarum,quos nugarum ſentinas fortaſſe vos nuncupatis,ad eā ipſam Rerumpub.adminiſtrationē cōducant:quòd vos hactenus negatis & nulla poteſtis ratione concoquere. Atqui ego id tam manifeſtè docebo,vt qui tam ſplendidā lucem non videbit,lollio victitaſſe atq; ipſius talpæ vel leberidis cæcitatem longè ſuperaſſe exiſtimari poſsit. Qui publica negotia capeſſere inſtituunt,duo ſibi adminicula comparare debent: Vnum eſt morum,alterum ipſius Politicæ ſcientiæ. Sub morali pietatem(quod ſummum eſt Rerump.columen)intelligere potui, ſed quia ex purioribus Spiritus ſancti fontibus illam hauriendam eſſe ſtatuo de illa impræſentiarum plura dicere mihi temperabo. Quanquam illius nitidos quoſdam riuulos in hanc noſtram Poëticam illinc deriuatos facile ſit deprehendere. Et vt tandem hoc vobis perſuadeamini,non grauabor inſigniores quoſdam locos huius argumenti excerpere. Vultis primùm Deum potentem vobis à Poëtis exprimi? Audite Homerum noſtrum:

Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε ὅππως κεν ἐθέλῃσιν· ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων,

id eſt (nam veſtrum pleroſque iſta aliôqui non intellecturos ſcio) *Iupiter virtutem viris auget & minuit* *Prout voluerit. Ille enim potentiſsimus eſt omnium.*

Δαίμονι ῥέξαι πᾶν δυνατόν, *Deo omnia factu facilia*, inquit Callimachus.

Hæc de plurimis paucula ſufficiunto: quam breuitatē in reliquis etiā cōſectabimur. Vultis ſapientē? Orpheus Deū:

ἐπιστάμενον τά τε ὄντα ὅσσα τε πρόσθεν ἔην, ὅσ' ἔσονται ὕστερον αὖθις,

Scientem præſentia, præterita, & futura appellat?

σοφὸν Θεὸν, *Sapientem Deum*, Euripides. Vultis veracem?

ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα *Mentiri neſcit os*
τὸ Δῖον, ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ, *Diuinum, ſed quæ dicit perficit omnia*, inquit Æſchylus.

Quid quod Pindarus Veritatem Iouis filiam prædicat? Vultis bonum?

τὰ τοῦ Θεοῦ μὲν χρηστὰ, *Quæ à Deo ſunt, bona ſunt*, inquit Euripides.
κακῶν ὁ Θεὸς οὔποτε αἴτιος, *Deus nunquam eſt cauſa malorum.*

inquit Lyricus apud Clementem. Vultis iuſtum?

ἔχει Θεὸς

—— ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα — *Deus habet oculum iustum*, inquit Homerus.

Est profectò Deus, qui quæ nos gerimus auditq; & videt: Benè merenti benè profuerit, malè merenti par erit, ait Plautus. Vultis misericordem? *Flectitur iratus voce rogante Deus*, inquit Naso.

Vultis incorporeum? Hîc verò attentos vos esse postulo.

χώριζε θνητῶν τὸν θεὸν, καὶ μὴ δόκει	*Seiunge à mortalibus Deum neq; existima*
ὅμοιον ἑαυτῷ σάρκινον καθεστάναι,	*Similem tibi ipsi ac carneum esse constituendum.*

ait Aeschylus apud Clementem. Et rursus apud eundem Xenophanes:

εἷς Θεὸς ἔν τε Θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος	*Vnus Deus inter Deos & homines maximus*
οὔτι δέμας θνητοῖσιν ὁμοίϊος, οὐδὲ νόημα	*Neq; corpore mortalibus similis, neq; mente.*

Iam verò cùm Orpheus Deum principium & finem omnium vocat, quomodo vobis loquutus videtur? Audite illum apud Eusebium:

—— ἐστὶ δὲ πάντη	—— *Est ubique*
αὐτὸς ἐπουράνιος, καὶ ἐπὶ χθονὶ πάντα τελευτᾷ	*Ille cœlestis* (Deus) *& in terris omnia perficit*
ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων, καὶ μέσσον, ἠδὲ τελευτήν.	*Principium continens, medium & finem rerum.*

Vultis omnium largitorem?

Ζεὺς ἀγαθόν τε κακόν τε διδοῖ· δύναται γὰρ ἅπαντα,	*Iupiter bona & mala largitur:* Omnia enim potest.

inquit Homerus. Et Pindarus:

Ζεὺς τάδε καὶ τάδε νέμει,	*Iupiter prospera & aduersa largitur,*
Ζεὺς ὁ πάντων κύριος.	*Iupiter omnium dominus.*

Cultum porrò diuinum quis meliùs his versibus docet, quæ sunt apud Suidam:

εὐσεβεῖν δεῖ τὰ πρὸς Θεόν. ὡς τ' ἄλλα πάντα	*Pium erga Deum esse oportet.* Omnia enim alia
δεύτερ' ἡγεῖται πατὴρ Ζεύς.	*Pietati postponit pater Iupiter.*

Quid? illud apud Stobæum:

δίκαια δράσας, συμμάχου τεύξῃ Θεοῦ.	*Iusta faciens, Deum auxiliatorem consequêris:*

illud, inquam, nónne Christianum animum spirare vobis videtur? An'non ista sunt vera pietatis in nostra Poëtica præcepta? quæ, vt dixi, concisiùs propono, tum quia illa aliunde cōmodiùs peti possunt, tū quia hoc πάρεργον non fuit εἰς ἔργον vsurpandum. Quantulacunq; tamen illa sunt, satis probant non planè sine pietatis fructu legi nostrorū Poëtarum volumina, quod siquis vestrûm diligentiùs fecerit, futurum spero vt cum istis Musis, à quibus hactenus tā auersi estis, pacem & concordiam ineatis. Nec inficias eo his tam salutaribus Poëtarū præceptionibus perniciosa multa immisceri, vt meritò cum Polypi capite Poëtica cōparari possit, sed nostri est muneris & officij rectà à prauis summo cum iudicio discernere. Quod satis ex ipso Plutarcho intelligetis in lib. de aud. Poët. Nunc superiora illa adminicula, quibus instructū eum esse oportere dicebamus, qui negotiorū publicorum administrationē capessere molitur, repetamus. Vnū igitur erat morum, alterum Politiæ. Vnde tum ἠθικὴ tum πολιτικὴ solùm, altioribus relictis, tota erit ista nostra disputatio Porrò sic statuo, ei qui illa in parte seriò versari voluerit & cum laude, cum gloria, cū vtilitate illo defungi munere, in hunc scopum attentè collimandū, vt in probum & benè moratum virū euadat, id est, vt absolutā illam quantū in humanis absoluti esse potest, virtutis ἐντελέχειαν adipiscatur, quæ ei ad omnes actiones facem, nō secus ac Minerua Homerica, præferat. qua si caruerit, funesta caligine totā Rempublicam obscurabit, cœlumq;, vt dicitur, terris permiscebit. Iam quis illā meliùs docet, quàm Poëtica? Duæ sunt autem perfectæ docendi viæ: Vna quidem præceptis, altera verò exemplis. Ethica præcepta ex poëtarum libris, Deus bone, quàm vberrimè fluunt, quàm copiosissimè excerpuntur? Exempla verò virtutum vbi frequentiora reperturum te putas? Illam rationem docendi primùm expendamus. Virtutes igitur crassiusculè (si crassiusculè hoc fieri appellatis, quod duce illo Peripateticorū principe fit) attendamus: quas cùm partim ἠθικὰς, partim διανοητικὰς ex illius Philosophi doctrina esse intelligamus: τῶν ἠθικῶν, id est, moraliū species esse nouem eodē magistro didicimus. Animi enim motus ab externis obiectis in homine animali politico dupliciter cōsideratur, vt perspicuè, ac elegantissimè clarissimus & doctissimus ille Aristotelis Interpres Theod. Zuingerus tradit, dupliciter, inquā, vel respectu ipsiusmet hominis hoc præditi: vel aliorū. Ex illo motu homo vel in futurū ad confidendū inducitur, vel ad diffidendum: & motus est vel θάρρος vel φόβος: quorū motuū moderationi præest FORTITVDO. Vel in præsens bonorū fruitione delectatur, Malorum perceptione tristatur: & motus est vel λύπη, vel ἡδονή. Obiecta rursus agere videntur vel in corpus, vel in animum. In corpus: Sic λύπην & ἡδονὴν σωματικὴν moderatur TEMPERANTIA. In animum: ἡδονῶν καὶ λυπῶν ψυχικῶν obiectum consideratur vel per se, vel respectu hominū quibus cum conuersatur. Per se vt bonum vel malum est externum, in censum veniens tum diuitiarum: Quas moderatur LIBERALITAS & Magnificentia: Tum honorum, circa quos occupatur MAGNANIMITAS. Conuersatio quotidiana consideratur ratione eorum, quæ illam possunt tollere, aut fouere. Tollere vt iræ & inimicitiæ. Hæc moderatur CLEMENTIA & Seueritas: Fouere, respectu aut rerum aut personarum. Rerum veritatis videlicet quam moderatur INTEGRITAS Personarum, nempe Iucunditatis. Hanc moderatur in seriis POPVLARITAS, in ludicris VRBANITAS. Motum illum præterea dicebamus considerari in homine respectu aliorum, nempe quibuscum viuit æqualiter vel inæqualiter. Et hæc est IVSTITIA. Illa, inquam, Iustitia, quā vos, viri optimi, aut vestrûm pars maxima tantopere vobis vendicatis, cuius etiam præcepta à nostris Poëtis diuinè traduntur. Qua parte hoc studium vestro non esse deterius postmodum videbitis, etiam si Lemæ essetis, vt aiunt, Saturniæ. Virtus deniq; διανοητικὴ quæ nimirum ab ratione & cogitatione proficiscitur, est PRVDENTIA. De singulis illis itaq; virtutum generibus Poëticè agamus, ac primùm de FORTITVDINE, quæ quàm sit homini Politico necessaria, nemo est vestrûm (opinor) qui nesciat, vt id mihi pluribus non sit demonstrandum. Fortitudinem igitur spectamus quatenus versatur circa res bonas vel malas. Copiosiorem autem & magis perspicuam huius virtutis & aliarum doctrinam ex Ethico Philosopho, qui voluerit, repetat. At in Poëtis variè disseminata illius solùm præcepta attendat. Primùm ergo quicquid homini acciderit, ferendum esse docent:

—— ἔοικε δὲ θνητὸν ἐόντα	— *Decet mortalem*
πάντα φέρειν, ὁπόσ' ἐσθλὰ διδοῖ Θεός, ἠδ' ἀλεγεινά.	*Omnia ferre siue bona dederit Deus, siue mala.* inquit Calaber:
τὸ φέρον ἐκ Θεοῦ καλῶς	*Quod à Deo constitutum est, id rectè*
—— φέρειν χρή.	— *Decet ferre.* ait Sophocles:
τὸν ἀληθῶς ἄνδρα ἀγαθὸν, καὶ τἀγαθὰ	*Viro verè generoso tum bona*
καὶ τὰ κακὰ δεῖ πταίοντα γενναίως φέρειν.	*Tum mala, si lapsus fuerit, fortiter sustinenda sunt.*

ait Menan-

ait Menander. At Philemon:

ἐνταῦθ' ἀνὴρ γὰρ ἐστιν ἀνδρὸς διάφορος — *In hoc enim vir viro præstat*
ἐν τῷ τό,τι κακὸν εὖ φέρειν καὶ τἀγαθόν. — *Quod & bonum & malum benè ferat,*

Vos,qui hæc auditis,patimini me apiculas imitari, quæ non integros flores excerpunt, sed mellificum illum succũ ebibunt,id est,vel minimam florum portionem.Ita dum hæc γνωμολογικὰ Poëtarum percurro,nihil aliud quàm summis vestigijs nec fixo pede percurro,ad ipsos tantùm fontes digitum intẽsurus,quò sitim suam restinguere qui volet illis penitus se proluat.Pergamus tamen aliquantulum in hac FORTITVDINE Poëtica. Calamitates fortiter tolerandas superiora quidem docebát, sed confusè, cum ijs quæ prosperè succedunt, in quibus ferendis non minus quàm in aduersis virtus illa elucescit. Nunc de calamitatibus seorsim, sed riuulum vnum aut alterum de tanto Oceano deductum,

ἀνδρὸς γὰρ πινυτοῖο,καὶ ἄλγεα πόλλ' ἐπιόντα — *Viri prudentis est multos licet grauesq; dolores*
τλῆναι ὑπὸ κραδίῃ στερεῇ φρενὶ μηδ' ἀκάχησθαι. — *Ferre forti animo,neq; mœrorib.concuti.* ait Calaber:
ἐνεγκεῖν λύπην καὶ βλάβην ἐρρωμένως — *Res ferto acerbas atq; damna fortiter.*

ait Menander. Quid illa Venusini Lyrici:

——viuite fortes — Et,*Rebus angustis animosus atque*
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus: — *Fortis appare.* nonne Politico homini rectè præcipiũtur? Sed audite quo pacto hominibus illa FORTITVDO contingat. Dei nimirum munere:

κεῖνται δ' ἀλκὰ διὰ δαίμονα ἀνδρῶν. — *Fortitudo mortalium à Deo est.* inquit Pindarus.

Ergo non acquiritur cõsuetudine illius habitus,vt voluit falsò Aristoteles.Verè enim & piè noster Pindarus à Deo esse illam prædicat,& vos sanè,ni fallor,hæc nunquam legistis: alioqui cur vestris conuitijs tam miserè nostra Poëtica proscinderetur? Audite plura vestræ inscitiæ testimonia. Ille chorus Euripideus cùm speraret victoriam futurã penes Athenienses in iusta causa pugnantes contra Thebanos,cùm hæc pronunciat:

Ζεύς μοι ξύμμαχος,οὐ φοβοῦμαι, — *Iupiter mihi auxiliator,non metuo:*

quo ore nisi planè diuino loquutus vobis videbitur? Quid illum alibi apud eundem Euripidem dicentem

—— Ἡ ῥώμη οὐδὲν φέρει — *Fortitudo nihil prodest*
βροτοῖσιν,εἰ μὴ τὸν θεὸν ξύμπονον ἔχει. — *Hominibus,nisi Deum opitulantem habuerit.*

an nugatorem(quales vos esse Poëtas proteruè iactatis)redolere existimabitis? Cùm Seneca dicit:

Nulla vis maior pietate vera est, nónne conuincit perutilem esse Poëticam, quæ tam pia & sancta nobis præcepta fortitudinis suppeditet? At Homeri nostri penè non sine flagitio eram oblitus,qui fortitudinem bellicam Dei auxilio indigere prædicat his verbis:

——Οἷσι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει — *Quibus pater Iupiter gloriam concedere vult,*
κείνων τοι πάντων βέλε' ἅπτεται,ὅστις ἀφείη, — *Illorum omnium tela tangunt,quisquis illa mittat*
Ἤ κακὸς,ἢ ἀγαθός,Ζεὺς δ' ἔμπης πάντα ἰθύνει, — *Siue ignauus,siue fortis,cùm à Ioue omnia dirigantur*
Ἐχθροῖς δ' αὔτως πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε. — *Hostium tela contrà irrita humi decidunt.*

Cui loco similis est ille alibi cùm dicit:

Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος ἠέπερ ἀνδρῶν, — *Semper mens Iouis præstantior est hominum mente,*
Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ καὶ ἀφείλετο νίκην, — *Qui & fortem virum terret,& ei eripit victoriam,*
Ῥηϊδίως,ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνησι μάχεσθαι. — *Facilè aliquando verò ad pugnandum incitat.*

Quid aliud,quæso,hæc docent quàm frustrà proprijs niti viribus mortales, nisi illas diuinum auxilium fulciat, & sustentet? Et vos Poëtas tam piè loquutos,tam impudenter ex Rebuspublicis eijcietis? At si æquitatis nostræ ratio vlla habeatur,vobis è vestigio illarum clauus manibus excutietur, qui tam necessarios & vtiles doctores illis inuideatis. Egimus de FORTITVDINE. Sequitur TEMPERANTIA,qui habitus circa voluptatem Veneream & alimentarem occupatur:viro Politico tã digna virtus,quàm quæuis alia. Illius præcepta numerosa sunt ac penè infinita sparsim in Poëticis voluminibus. Nos pro nostri instituti ratione pauca delibemus. Primùm qualis & quanta est illa laus temperantiæ in Menandri Monostichis cùm dicit:

Ταμιεῖον ἀρετῆς ἐστι σωφροσύνη μόνη. — *Est temperantia sola virtutis penus.*

An non hoc est ad illam amplectendam maximum incentiuum? Itaq;

Δώρημα κάλλιστον θεῶν, — *Pulcerrimum Dei donum,* illam appellat Euripides: quã idem,vt vult Plutarchus,vel Menander, vt Stobæus, οὐδὲν πρεσβύτερον nihil præstantius aut antiquius esse pronunciat. Quid illud Flacci?

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas,

nónne egregium vobis temperantiæ præceptum videtur? Eodem spectant illa Anaxandridæ:

Μηδέποτε δοῦλον ἡδονῆς σαυτὸν ποίει· — *Nunquam seruum voluptatis te facito,*
Λάγνης γυναικός ἐστιν,οὐκ ἀνδρὸς τόδε. — *Libidinosæ mulieris est hoc,non viri.*

Iam specialiùs ista consideremus. Temperantia tum in Venerea tum in alimentari voluptate versatur: Illa propriè Castitas,& Pudicitia hæc Abstinentia & Frugalitas dici potest. De castitate quàm optimè Phocylides vetat:

Μήτε γαμοκλοπέειν,μήτ' ἄρσενα Κύπριν ὀρίνειν, — *Neq; furtiuis nuptijs vacare,neq; Venerem obscœnam exercere.*
Et alibi: Μηδέ τις ἀμνήστευτα βίῃ κούρῃσι μιγείη, — *Nequis sine desponsatione violenter puellis misceatur.*
Rursus. Μηδ' ὑβρίζε γυναῖκα ἐπ' αἰσχυντοῖς λεχέεσσι — *Neq; infamia affice vxorem per turpes lectos.*
Μὴ παραβῇς εὐνὰς φύσεως ἐς Κύπριν ἄθεσμον. — *Neq; transcendas naturæ metas Venere illicita.*
Μηδ' ἐς ἔρωτα γυναικὸς ἅπας ῥεύσῃς ἀκάθεκτον. — *Neq; amore mulieris totus diffluas perdito,*
Οὐ γὰρ ἔρως θεός ἐστι, &c. — *Non enim amor Deus est.*

In eius porrò temperantiæ laudem exclamat Chorus Euripideus:

Φεῦ φεῦ,τὸ σῶφρον ὡς ἁπανταχοῦ καλὸν — *Papæ! Pudicitia vt vbiq; honesta*
Καὶ δόξαν ἐσθλὴν ἐν βροτοῖς κομίζεται. — *Et gloriam bonam apud mortales acquirit.*

Ex eadem temperantia laudatur Hippolytus ab eodem Euripide,vt meminit Stobæus. Tempus me deniq; deficiat antequàm hunc locum,si omnia Poëtarum abdita perscrutari velim, planè absoluero. Pergamus ad Frugalitatem quàm varijs itidem locis Poëtica commendat. Audi enim Palladam apud Stobæum:

Γαστέρα μισεῖ ὁ θεός,καὶ βρώματα γαστρός· — *Ventrem odit Deus,& epulas ventris:*
Εἵνεκα γὰρ τούτων σωφροσύνη λύεται. — *Horum enim gratia temperantia soluitur,*

Quàm sit autem vtilis, ex contrarij vituperatione docet Crates, cùm dicit:

Ὅσις δὲ μὴ γαστρὸς κρατεῖν ἐπίσταται,	*Quicunq; ventri imperare nescit,*
Οὗτος τὰ πλεῖω τῶν κακῶν ἔχει κακά.	*Hic plura mala malis coaceruat.*

Hinc est quod tam Satyricè in *Luxuriam* Poëtæ nostri, Lucanus, Iuuenalis, Statius, Horatius & alij penè omnes inuehuntur. Pereant ergo quantumuis crassi illi & verbosi tot Philosophorũ Academicorum, Peripateticorum, Stoicorum cõmentarij: vnica Philosophia Poëtica nobis ad temperantem vitam sufficit. Succedit LIBERALITAS, & Magnificentia: quæ duo cùm de vno tantũ habitu intelligantur, tamen subiecta materia differunt, quòd illa in parua vel mediocri, hæc in magna diuitiarum possessione versatur. Iam si multùm interest Reip. ne quis re sua malè vtatur, quis dubitat quin Politici homines hac virtute maximè instructi esse debeant, vt ritè bona sua administrent, ne quid inde & ipsis & Reipub. damni importari possit? Videamus ergo vt hunc habitum doceat quoq; Poëtica. Sed quia antequam vllus illum exercere possit opib. eum affluere oportet, videndum est primùm, vt eas acquirat. Cùm autẽ Modus rerũ omniũ sit optimus, hunc in diuitiarũ acquisitione obseruari iubent Poëtæ. Audite enim Menandrum:

κρεῖττον γάρ ἐστιν, ἄν σκοπῇ τις κατὰ λόγον	*Satius est, si quis consideret, vt par est*
μὴ πολλ' ἀηδῶς, ὀλίγα δ' ἡδέως ἔχειν	*Non multa iniucundè, sed pauca iucundè possidere*
πενίαν τ' ἄλυπον μᾶλλον ἢ πλοῦτον πικρόν.	*Et paupertatem sine molestijs potiùs quàm diuitias acerbas.*

Volunt etiam iustè comparari. Vt Phocylides:

μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, ἀλλ' ἐξ ὁσίων βιοτεύειν.	*Ne ditescas iniustè, sed ex iustè partis viue.* Sic Euripides:
ἀδίκως δὲ μὴ κτῶ χρήματ' ἢν βούλῃ πολὺν	*Ne comparato per nefas vllas opes*
χρόνον μελάθροις ἐμμένειν τὰ δ' ἄδικως.	*Has si manere vis in ædibus diu.*
οἴκοις ἐσελθόντ' οὐκ ἔχει σωτηρίαν.	*Nam per nefas quæsita salua non manent.*

Volunt etiam honestè acquiri: vt Hesiodus:

μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσι.	*Turpia lucra fuge, nam sunt æqualia damnis.* Et Antiphanes:
κάλλιον πένεσθαι μᾶλλόν ἐστ' ἢ πλουτεῖν κακῶς.	*Potius est honestè pauperem esse, quàm diuitem malè,*
τὸ μὲν γὰρ ἔλεον, τὸ δ' ἐπιτίμησιν φέρει.	*Illud enim misericordiam, hoc reprehensionem meretur.*

Acquisitas diuitias prætereà studiosè conseruari volunt, vnde illud Nasonis:

Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri. Et illud Plautinum perelegans:

Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, Nisi eam maturè parsit, maturè esurit.

& alia huiusmodi quæ de industria prętermitto. Docent etiam rationem bene & frugaliter illis vtendi, quod in precedenti virtute aliquantulum attingebamus: sed peculiariter sub titulo Temperantię, nunc generaliùs loquimur de Parsimonia, cuius aurea sunt in Poëtis præcepta. Inuidiosa vetustas Cratetis hymnum in Frugalitatem nobis abstulit, sed eius fragmentum extat satis luculentum in illis verbis apud Iulianum Imperat.

χαῖρε θεὰ δέσποινα σοφῶν ἀνδρῶν ἀγάπημα	*Salue Dea domina, sapientibus viris amica*
εὐτελίη κλεινῆς ἔγγονε σωφροσύνης.	*Frugalitas, inclyta filia Temperantiæ.*

Deam quidem appellat, quod duriusculum teretibus Christianorũ aurib. videbitur, sed hoc in Ethnico facilè tolerari anteà satis disputauimus. Vtut sit, elegans illud εὐτελίας encomiũ satis docet, rem tam pręstantem seriò esse cuiuis amplectendam. Adde Euripidem qui εὐτελίαν σοφῶν τι καὶ ἀρίστων βουλευμάτων διδάσκαλον sapientium & optimorum consiliorum magistram appellat. Flaccus verè aureè illam *Mediocritatem aureã* vocat. Sed hæc eum tantùm, qui bona possidet & ijs vtitur: Liberalitas autem & Magnificentia alios spectat: illa propriè muneraria, hæc sumptuaria impręsentiarum dicatur. Et quomodo, & erga quos, exercendæ sint, nulli meliùs quàm Poëtæ perdocent. Illud Phocylidis,

μηδέποτε χρήστης πικρὸς γίνῃ ἀνδρὶ πένητι,	*Nunquam creditor acerbus sis viro pauperi.*

Illud, inquam, quæso quàm est humanitatis Christianæ plenum? Quid verò illud Theognidis:

αἰτοῦσι δ' ἀγαθοῖς ἀνδράσι δίδου,	*Petentibus viris bonis dato:* nónne probè monet habendam

esse eorum rationem in quos liberalis ac munificus esse volueris? Et hoc præceptum maximi omnino est momenti, & quod vnicum in tota ista doctrina, quam quærimus, sufficere posse videatur. Sed pergamus. Idẽ Phocylides quo spiritu nisi pio loquutus vobis censebitur, cùm dicit:

πλοῦτον ἔχων σὴν χεῖρα πενητεύουσιν ὄρεξον	*Si diuitias possides, tuam manum pauperib. porrige*
ὧν σοι ἔδωκε θεὸς, τούτων χρήζουσι παράσχε.	*Quæ dedit tibi Deus, de his egentibus præbe.*

O vocem non Milesio, sed Christiano Philosopho dignissimam! Et vos in damnanda Poëtica pergitis, quæ tã pios gerit spiritus? Et vos tandem aliquando tantæ impudentiæ non pudebit? Iam eadem in amicos eandem munificentiam (quod penè oblitus eram) exhiberi vult, atq; adeò eam immortalem esse prædicat: idq; vel solus Martialis (non tantæ alioqui apud me autoritatis ac pleriq; alij)

Extra fortunam est quicquid donatur amicis, Quas dederis, solas semper habebis opes.

Hàc partem copiosissimè Seneca Philosophus in libris de Beneficijs persequitur. Sed quorsum tot verbis opus est in ijs, quæ breuiore orationis gyro satis superq; complecti potes? Nolunt Poëtæ illa verbositatis mole studiosorum virtutis hominum ingenia obrui, vtpote quam in ipsa actione potissimùm versari intelligant. Non ergo de virtutibus phaleras illas declamatorias instituunt, sed paucis illa officij, vel, vt cum Panætio loquaris, τοῦ καθήκοντος præcepta perstringunt. Alios ornatus compta satis per se virtus non postulat, & quam nudam sese tibi exhibentem non amplecteris, ea quoq; ratione vestitam omnino repudiabis. Hoc ergo magis in Poëtis nostris mireris qui nudam illam, simplicem & Laconicam docendi viam insistunt, cùm tamen nihil prætermittant quòd ad honestè ac probè viuendum conducibile esse possit. Sed ad rem. Illa liberalitatis præcepta sordes auaritiæ satis videntur detegere, si eadẽ est, vt est, virtutis & vitiorum doctrinæ ratio, sed & speciatim illas quoq; optimè persequitur Poëtica, dum eam damnat & ab ea homines deterret, quæ si hûc omnia congerere voluero, quando me peroraturum existimatis? sed per transennam audite paucula:

Ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης,	*Auaritia mater est vniuersæ nequitiæ,* inquit Phocylides. Apol-

lodorus quoq; φιλαργυρίαν τὸ κεφάλαιον τῶν κακῶν caput malorum, & Claudianus *primã matrem scelerum* appellant. Quæ ad deterrendos ab hoc vitio homines planè sufficiunt, & si plura pluribus locis apud Poëtas obseruari possint, quæ in teterrimã istã generis humani labẽ nõ minùs animosè, quàm verè iactant. Videte, quęso, quales nos fructus ex Poëtica decerpimus, & lubenter vobiscum communicamus, vt quos hactenus negligentia & maleuolẽtia vestra fastidistis, iam diligentia & beneuolentia nostra illos aliquantulum degustetis, qui si vobis non sapiant, vitioso palato & stomacho omninò vos pronuncio. Pergamus ad MAGNANIMITATEM. Hæc virtus circa honorem & gloriam versa-

versatur, quem præcipuum imò vnicum virtutis scopum statuunt Philosophi: imò hanc virtutē virtutum omnium ornamentū prædicant. Enimuerò accuratiùs hac de re non disputo, an alius sit aut debeat esse virtutum finis, quàm gloria: siquidem fateor nobis Christianis alio esse collimandum, ad Dei videlicet gloriam & laudem, cuius solius studio ad virtutem incitari nos oportet, neglecta nostrûm ipsorum existimatione, quâ nos transuersi rapti planè ab illo scopo aberramus. Possumus tamen crassiusculè ista proponere & ex vulgari humanarum actionum vsu. Est enim perpetua virtutis comes gloria, quæ licet potissimùm nobis quærenda non sit, tamen quia ab illa diuelli non potest, tangi nos etiam aliquo huius studio omnino absurdum non est, modò in ea solùm non acquiescamus, sed quasi perfunctoriè & aliud quodammodo agentes eam complectamur. Et sanè eius ratio nonnulla habenda est, sed moderata: illud quidem ne in pusillanimitatem, hoc ne in ambitionem delabamur, quæ vitiosa tum ex defectu, tum ex excessu iudicari possunt. Magnanimitas itaq; Poëtica aut contemnere, aut amplecti honorem & gloriam præcipit. Et contemnere quidem varijs de causis, quarum nonnullas breuiter attingemus. Phocylides piè monet, ne quis ob proprias dotes nimiùm superbiat, vt aut propter sapientiam, aut vires, aut diuitias: siquidem vnicus Deus hæc iure sibi vindicet. Audite eum loquentem:

Μὴ γαυρῦ σοφίῃ, μήτ' ἀλκῇ, μήτ' ἐνὶ πλούτῳ.	*Sapientiam ne iacta, neq; vires, neq; diuitias.*
Εἷς θεός ἐστι σοφὸς, δυνατὸς ἅμα, καὶ πολύολβος.	*Vnus Deus est sapiens, potens, & multifariam diues.*

Quàm rectè, quæso, his verbis nimia magnanimitas hominum compescitur? siquidem soleant pleriq; ex ijs gloriam aucupari, quæ cùm propriè solius sint Dei, tamen quasi sua neq; aliunde accepta, sed propria industria comparata, venditant. Sanè breuis ille anfractus latissimè extenditur, & hoc quiuis vestrûm satis apud se potest expendere. Iam verò cùm Poëtæ eorum fortunam spectant, qui magnis honoribus potiti, varijs tamen calamitatibus obnoxij sunt, mouere solent alios ne ea capessant, vnde tot illis creari possunt pericula. Vnde Naso:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisq; manere suam. & pòst:
Tu quoq; formida nimium sublimia semper,
Propositiq; memor contrahe vela tui.
Viue sine inuidia, mollesq; inglorius annos
Exige, amicitias & tibi iunge pares. Et alibi:
Vsibus edocto si quicquam credis amico,
Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi, quantumq; potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit. Et Seneca:
Humili loco, sed certa sedet
Sordida paruæ fortuna domus:
Altè virtus animosa cadit.

Et hæc quidem salutaria sunt præcepta, ac qui illis honoribus publicis carere potuerit sine vllo suo aut Reip. (cui nos etiam natos Plato nouerat) detrimento, sanè longè feliciorem vitam transiget. Quia tamen obseruari non possunt ex illa Platonis voce, quam perstrinximus, videndum est vt eos qui hanc honorum molem à se amoliri nō possunt, instruat quoq; nostra Poëtica. Qui eam ergo, siue generaliùs aliquam, gloriam affectant, discant à Poëtis, quæ via illis sit insistenda. Primùm ergo Virtutem ijs amplectendam docent: nam, vt ait Zenodotus,

Κηρύσσεται ἀεὶ ἡ ἀρετή· κακὸς δ' ἀνὴρ	*Celebratur semper virtus, Improbi autem*
Σιγηλὸν ἴσχει ζῶν τε καὶ θανὼν βίον	*Silentio obruitur viuentis & defuncti vita.*

Alij ex fortitudine gloriam captandam proponunt. Rectè ergo Homerus noster militi dicet:

Ἄλκιμος ἔσσ' ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ	*Fortis esto, vt quis posterorum te laudet.*

Quò pertinet illud Theognid.

—Ἀρετῆς δὲ μέγα κλέος οὔποτ' ὀλεῖται	*— Virtutis autem ingens gloria nunquam peribit.*
Αἰχμητὴς γὰρ ἀνὴρ γῆν τε καὶ ἄστυ σαοῖ	*Vir enim pugnando fortis, agros & ciuitatem defendit.*

Longè verò elegantissima illa Thebani Lyrici:

Τιμὰ δ' ἀγαθοῖσιν ἀντίκειται·	*Honor fortibus propositus est.*
Ἴστω γὰρ σαφὲς, ὅστις ἐν	*Sciat enim perspicuè, quisquis in*
Ταύτᾳ νεφέλᾳ χάλα —	*Ista* (belli) *nebula grandi —*
ζαν αἵματος πρὸς φίλας	*nem sanguinis pro chara*
Πάτρας ἀμύνεται,	*Patria fundat,*
Λοιγὸν ἀμύνων ἐναντίῳ στρατῷ	*Hostem vincens contrario exercitu*
Ἀστῶν, γενεᾷ μέγιστον κλέος αὔξων	*Ciuium generi maximam gloriam se augere*
Ζώων τ' ἀπὸ καὶ θανών.	*Seu superstes manserit, seu occubuerit.*

Sunt & alia magnanimitatis argumenta, vt ex eruditione, iustitia, frugalitate, labore, & rebus arduis ac difficilibus: sed quorsum ego tot gazas ventilauero? Adite ipsos eosdem thesauros, & diuites illas arculas Poëtarum excutite, equidem non dubito quin maiora expectatione vestra reperturi sitis. Dicebam moderatam istam magnanimitatem requiri ne in Ambitionem decideremus, quam meritò Poëtica etiam volumina proscindunt. Audite Iocastæ verba ad Eteoclem filium apud Euripidem:

Τί τῆς κακίστης δαιμόνων ἐφίεσαι	*Quid pessimam Deorum amplecteris*
Φιλοτιμίας παῖ; μὴ σύγ'· ἄδικος ἡ θεός	*Ambitionem, ô fili? Ne facias. Iniusta hæc Dea*
Πολλοὺς δ' ἐς οἴκους καὶ πόλεις εὐδαίμονας	*Multas in domos & ciuitates felices*
Εἰσῆλθε, κἀξῆλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν χρωμένων.	*Introgressa, & egressa est cum pernicie vtentium.*

Quod Deam appellat id duriùs facit, quàm vt mea excusatione emolliri debeat: sed factum est ex veterum illorum consuetudine qui affectibus humanis in abstracto consideratis, hanc diuinitatem tribuere non verebantur. Hic tamen ex illis verbis fructus excerpi potest, quod deterrimum illud ambitionis vitium insectantur: itaq; illam alibi Euripides δεινὸν κακὸν, *graue malum*, & Pindarus ἄλγος ἐμφανὲς appellant. In Ambitione continetur Superbia: quæ quàm sit damnabilis ex eo satis docent Poetæ quòd eam Deo exosam clamitent. Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους Ὑπερεχθαίρει. *Iupiter superbæ linguæ iactantiam Odit.* inquit, Sophocles. Et Euripides:

—— Τῶν φρονημάτων	*Animorum*
Ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων.	*Iupiter vindex est animis superborum.*

Et Seneca: *Dominare tumidus, spiritus altos gere: Sequitur superbos victor à tergo Deus.*

Nunquid putatis hæc viro Politico commodè ac vtiliter præcipi? His ego sanè doctoribus fortunatas futuras Respublicas cum Platone probè intellecto, auguror, si eos illarum moderatores diligenter audierint. Veniamus ad CLEMENTIAM & Seueritatem Quæ virtus eidem, quem iam informamus, viro Politico non solùm in priuatis, sed etiam in publicis negotijs apprimè est necessaria. Eius itaq; præcepta hauriat à Poëtis. Illi siquidem docent quatenus illa virtute sit vtendum, quibus in rebus, à quibus & in quos vsurpanda. Hic verò campū feracissimum, & lætissimas

ſimas ſegetes oſtentat Poëtica, in quibus omnino demetendis ſi deſudauero, tempus antè me deficiat, quàm extremos ſulcos attigero. Ergo manipulum vnum aut alterum tantùm, quaſi de mercibus ſegmen præcidaneum, colligamus & oſtentemus. Hæc ergo virtus in viæ moderatione occupatur, quæ cùm periculoſiſsima & inſana quædam ſit perturbatio videndum eſt, vt ab ea nobis prudenter caueamus, frænisq; iniectis eam ita coërceamus vt illa nobis, nō nos illi obſecundemus. Quod ſi aſſequimur de Clementia tutò poſſumus gloriari. Rectè itaq; Poëtæ noſtri hoc paſſim monent, vt iram moderemur. Sic Menander:

Ἄνθρωπος ὢν γίνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν.	*Quum ſis homo, iræ temperare noueris.* Et alibi,
ὀργῆς ἀλογίστου κρατεῖν	*Iram rationis inſciam refrenare*
Ἐν ταῖς ταραχαῖς μάλιστα τὸν φρονοῦντα δεῖ.	*In perturbationibus maximè ſapientem oportet.*

Hæc & ſimilia ad exceſſum iræ moderandum ſi extant, tamen putidam illam Stoicorum ἀπάθειαν Poëtæ (quod ſciā) non agnoſcunt, ſiquidem illius etiam vſum concedunt vt in iniurijs: vnde Sophocles apud Stobæum:

Ξὺν τῷ δικαίῳ μέγ' ἔξεστι φρονεῖν	*Licitum eſt animoſum eſſe, modò id iure fiat.*

Quo pertinet illa cohortatio Soſiphanis:

Νῦν σοι πρὸς ὄψιν θυμὸς ἀνθάτω, γέρον,	*Nunc in facie tibi ira effloreſcat, ô ſenex,*
Νῦν δεῖ ὀργὴν, ὥνιξ' ἔνδικον λαβεῖν.	*Nunc iraſci conuenit iuſtitiæ gratia.*

Deponendam eſſe tamen iram Euripides eleganter dicit, his verbis:

Ὥσπερ δὲ θνητὸν καὶ τὸ σῶμ' ἡμῶν ἔφυ,	*Vt mortale eſt corpus noſtrum*
Οὕτω προσήκει μηδὲ τὴν ὀργὴν ἔχειν	*Ita decet neq; iram habere*
Ἀθάνατον, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.	*Immortalem, eum qui ſapere nouerit.*

Ex iræ autem moderatione, naſcitur CLEMENTIA, ex intenſione, SEVERITAS. Illa ignoſcit, hęc vlciſcitur. In vtramque porrò modus obſeruandus, ne illa in Miſericordiam (ex Senecæ ſententia) hæc in crudelitatem degeneret. Vtramq; in præcedentibus gnomis complexi ſumus, primam in primis, ſecundam in ſequentibus. Proinde diutiùs hîc nos immorari non oportet. Neq; enim in ijs repetendis, quæ alij ante nos diligenter collegerunt, ſuperuacaneā meam diligentiam oſtentare volo Tranſeamus ad INTEGRITATEM, quæ in Veritatis ſtudio verſatur. Ea hominē Politicum præditum eſſe maximè decet, vtpote quæ omnib. reliquis virtutibus quodammodo famuletur: quid dico famuletur? imò omnino imperet. Illa eſt, quam eleganter Menander θεῶν ὁμόπολιν, μόνην θεοῖς συνδιαιτωμένην, conciuem & contubernalem Deorum appellat. Hic pluralitas Deorum ritè poteſt intelligi, cùm & Angelos ipſos Spiritus Sanctus Deos nuncupet. Hanc eandem ἀρχὴν μεγάλης ἀρετῆς magnæ virtutis principium vocat ille apud Plutarchum. Itaq; eius ſtudium planè eſt amabile, quam θεῖαν παγκρατῆ Callimachus apud Stobæum prædicat. Illud porrò commendat Menander his verbis:

ἀεὶ κράτιστόν ἐστι τἀληθῆ λέγειν,	*Eſt tempore omni vera proloqui optimum.*
ἐν παντὶ καιρῷ τοῦτ' ἐγὼ παραινέσω,	*Hoc facere adhortor, quippe quòd ſit roboris,*
εἰς ἀσφάλειαν τῷ βίῳ πλεῖστον μέρος.	*Securè ad æuum tranſigendum, maximi.*

Idem monent alij cùm Mendacium inſectantur: vt Homerus noſter ſub Achillis perſona:

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν	*Illum peius Orci limine odi,*
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.	*Qui aliud in animo occultat, aliud loquitur.*

Sed hæc vt κράσπεδον τοῦ ὑφάσματος & texti fimbrias accipite. Subſequitur POPVLARITAS, virtus maximè politica, vt ex ipſo nomine poteſtis conijcere: quam Facilitatem appellat Terentius, & ea nihil eſſe homini melius teſtatur. Hæc nos humanos nimirum, id eſt, φιλανθρώπους, & in mutuis συνουσίαις & familiarib. congreſsibus acceptos & amabiles efficit. Varia itaq; huius præcepta, & ferè vſq; ad faſtidiū (ſi rei tam vtilis faſtidiū generari poteſt) Poëtica nobis exhibet, dum nos nunc in ſupplices, nunc in hoſpites, nunc in peregrinos, in calamitoſos, in pauperes, & alia huiuſmodi, humanitatis exercendæ admonet Audi diuinum Homerum:

ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται	*Loco fratris hoſpes atq; ſupplex eſt*
ἀνέρι, ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσιν.	*Viro vel mediocriter prudenti.*

Audi Euripidem:

μὴ σκυθρωπὸς ἴσθ' ἄγαν πρὸς τοὺς κακῶς	*Ne nimium ſeuerus atq; durus eſto erga eos, qui malè*
πράσσοντας ἄνθρωπος γεγώς.	*Rem ſuam gerunt, cùm homo ſis.*

In conuerſationibus etiam maximè verſatur, vt diximus, hæc popularitas, quę ad ſocietatē & amicitiam fouendā potiſsimùm conducit Eius locos huc commodè transferre non poſſumus, propter intricatam nimis illorum congeriē. Et nos vobis omnia præmanſa in os daturi non ſumus. Itaq; & de VRBANITATE germana POPVLARITATIS copioſiùs non dicemus, tum præfata de cauſa, tum quia ad grauiores diſputationes pergimus. Pergamus ergo ad IVSTITIAM. Huc velociter contendebā, gaudeo curſum meum hactenus non eluſum. Hîc vos nimirum paulò vehementiùs exagitabo: ſiquidem IVSTITIÆ præcepta & totam deniq; doctrinā, vos qui Poëticā peroſi iura tractatis ciuilia, &, ſi Dijs placet, in vſum quoq; (abuſum penè dixeram) reuocatis, nuſquā quàm in verboſis veſtris cōmentarijs vultis cōtineri. Hinc veſter ille faſtus, hinc illa veſtra arrogātia, hinc veſter illæ miſeræ noſtrę Poëticę cōtēptus, quaſi illi, qui feriò hanc tractant, non delirare, ſed inſanire vobis videantur. Quid hoc rei tandē eſt? Quò vobis mētes? Vbi candor ille, aut amor in primariū rei literariæ ſtudium? Deus meliora, quàm vt pertinacia veſtra illum mihi ſaltē extorqueatis. *Non obtuſa adeò geſtamus pectora Vates.* Quid ita? Poſſumus enim, poſſumus illam quoq; virtutē nobis & meliore, id eſt, antiquiore iure vendicare. Non habemus, fateor, tricas illas forenſes, ſed habemus quantū viro bono ad bene, id eſt, iuſtè viuendum ſufficit. Nec verò veſtrum illud ius tolli intelligimus, ſed noſtrum quoq; contemni minimè patiemur: quanquam poſſumus dare populos, qui veſtro illo careāt: qui noſtro, nullum: ſiquidem nos puros tātùm iuſtitiæ fontes exhibemus, quib. vel ipſos rudes & imperitos homines Natura irrigauit. Sed hac de re aliàs fortaſſe copioſiùs diſputabimus Nunc hoc agamus, & doceamus nos quoq; IVSTITIÆ præceptis abundare. IVSTITIAM cum philoſopho duplicem inſtituimus: alteram quidem Vniuerſalem, Particularem verò alteram. Vniuerſalis ea eſt de qua Poëta noſter Theognis, ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή ἐστι. *Iuſtitia in ſe ſe v rtutes continet omnes.* Eam Solon ille, quem Poëtam extitiſſe anteà probauimus, εὐνομίαν appellat, cuius effecta elegantiſsimè perſequitur his verbis:

εὐνομία δ' εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,	*Aequitas ſecundum leges modeſtia & recta omnia parit,*
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας	*Et ſemper iniuſtis inijcit compedes,*
τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ	*Aſpera mitigat, ſedat faſtidium, iniuriam repellit,*
αὐαίνει δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα	*Maliq; naſcentia diſperdit ſemina*
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανα τ' ἔργα	*Corrigit ius prauum, elata opera*

πραΰ-

πραΰνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης.
παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον· ἐστὶ δ' ὑπ' αὐτῇ
πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

Mansuefacit, compescitq́ opera seditionis.
Reprimit etiam acerbæ litis bilem: eiq́ subest
Omnis hominum & integritas & prudentia.

Quæ lecta quomodo, quæso, vos afficient? Ego sanè cõtendo, nihil elegantius in vestris voluminibus reperiri. Sed de hac Iustitia passim in alijs virtutibus dictum est, cùm hæc sit omniũ reliquarũ norma, & quodammodo mater. Eius encomia videte in Orphei hymnis: vnde facilè intelligetis, quanti faciant Poëtæ nostri Iustitiã, vtpote quã laudibus efferentes doceãt, quo etiã in pretio à mortalib. habenda sit. Sed audite, q.d de illa Hesiodus magnificè prædicet:

ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη Διὸς ἐκγεγαυῖα
κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι,
καί ῥ' ὁπόταν τίς μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων
αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὄφρ' ἀποτίσῃ
δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες
ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας σκολιῶς ἐνέποντες.

Virgo est iustitia Ioue prognata,
Casta & veneranda Dijs cœlicolis,
Et quando quis ipsam læserit, obliquè iniuriam inferens,
Statim apud Iouem patrem Saturnium sedens
Narrat iniustam hominum mentem, donec luat
Populus peccata Regum, qui malè sentientes
Aliò deflectunt, iura obliquè interpretantes.

Rogo vos per Numen Iustitiæ, vt hæc attentè consideretis. Videte, an opera in huiusmodi Poëtis euoluendis ludatur, qui nobis tantũ vitæ humanæ columen tam studiosè cõmendant. Quo enim argumento ad eam amplectendam vehementiùs incitari possumus, quàm cùm intelligimus, eam Numini assidere: vnde piaculum & nefandũ scelus sit, in eam vllo modo delinquere? Sic Clemens Alexandrinus docet, Pindarum rectè de ea sensisse, quòd σωτῆρα Δία σὺν Θέμιδι κοιῶντα seruatorem Iouem vnà cum Themide habitantem inducit, quasi Regem seruatorem iustum hoc modo interpretetur. Eam hominibus à Deo datam piè monet Hesiodus, his verbis Perseum suum affatus:

ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων
Ἰχθύσι μὲν, καὶ θηρσί, καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς
ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.
ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη γίνεται.

O' Persa, cæterùm tu hæc animo tuo repone,
Et Iustitiæ quidem animum adijce, violentiæ verò obliuiscere.
Namq́ hanc hominibus legem disposuit Saturnius
Piscibus quidem, & feris, & auibus volucribus,
Se mutuò vt deuorent, quandoquidem Iustitia carent.
Hominibus autem dedit Iustitiam, quæ multò optima Est.

Videte, vnde nos sanctissimum Iustitiæ fontem cum Poëtis deducamus: quod si vos idem præstatis, non tamen nostrum damnandum est studium, siquidem cum vestro consentiat. Quid ergo de nobis hac in parte cõqueremini? Dicebamus non ita pridem, Virtutis doctrinam verborum paucitate contentam: Id verò maximè in Iustitia obtinet, quod etiam primi vestri legislatores (Romanos intelligo) optimè obseruabant, sed crescente turbulentorum hominum & contentiosorum multitudine, breuitas illa maiorum in tantam loquacitatem euasit, vt hactenus finis nullus vestris apicibus, vt vocatis, & forensibus tricis factus sit; extincta nimirum æqui boniq; ratione à qua etiam ci[illegible] vestri nodi & subtilitates desciscere vt plurimum non verentur. At Poëtæ nostri amabilem illum Laconismum et[illegible] in Iustitiæ, perinde atq; in aliarum virtutum præceptis hactenus retinuerunt. Hinc concisæ illæ, primùm Menandri:

τὸ μηδὲν ἀδικεῖν πᾶσιν ἀνθρώποις πρέπει. — *Nemini iniuriam facere omnes homines decet.*

Hinc vos, aut ex alio simili loco, quales plurimi ex Poëtis proferri possunt, illas positiones,

Ius suum cuiq; tribuere, alterumq́ non lædere, desumpsistis?

Quid illud in Monostichis? nonne pium existimatis?

Δίκαια δράσας συμμάχου τεύξῃ θεοῦ. — *Si iusta feceris, opem feret Deus.*

Transimus etiam in Forum, & illi leges suas præscribimus, putã Iudici occinit Sophocles,

ἴσ' ἀντάκουσον, κᾆτα κρῖν', αὐτὸς μαθών. — *Vicissim audi, & deinde re cognita, iudica.*

Paria Euripides:

τίς ἂν δίκην κρίνειεν, ἢ γνοίη λόγον — *Quis sententiam ferret, aut cognosceret causam,*
πρὶν ἂν παρ' ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῆ; — *Antequam ab ambobus sermonem didicerit perspicuum?*

In hoc est tota iudiciorum ratio, vt æqualis disceptatoribus audientia præbeatur. Hoc cùm fieri iubeant Poëtæ, an non vobis etiam digni videntur, qui à vestris cancellis forensibus non explodantur? Tantam autem huius Iustitiæ vim esse intelligunt Poëtæ nostri, vt sine vlla προσωποληψίᾳ eam administrari velint. Hinc illud Euripidis:

νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν δίκαι' ἔχων. — *Vincit minor maiorem cum iustitia.*

Et hoc idem Sophoclis simile:

τοῖς τοι δικαίοις χὼ βραχὺς νικᾷ μέγαν. — *In causa iusta etiam breuis vincit magnum.*

Ergo iam respectu personarum, quibus ius administrari debet, quomodo id faciendum sit, ex Poëtis optimè cognoscimus, etiam vestra illa legum farragine destituti. Docent insuper Poëtæ, præcipitatam sententiam iudicis parum æquitatis plerunq; continere. Plerunq; dixi, quia hoc de grauioribus negotijs intelligo, in quibus celeritas iudicandi est periculosissima. Rectè ergo Euripides:

ὅ τι τὸ ταχὺ τὴν δίκην ἔχει. — *Nequaquam celeritas iustitiam habet.*

An non hæc vox iudicibus vestris apprimè videtur consentanea? Volunt etiam iustè omnia iudicari. Hinc ille apud (Stobæum:

κρίνειν δίκαιον, μὴ τὸ συμφέρον, θέλε. — *Iudicare velis iusti respectu, non vtilis.*

Quàm bene ijdem iudices hanc vocem Theognidis vsurpabunt?

χρή με παρὰ στάθμην, καὶ γνώμην τήνδε δικάσσαι — *Oportet me ad amussim & secundum rectam rationem hanc iudicare*
δίκην, ἶσόν τ' ἀμφοτέροισι δόμεν — *Causam, æquumq́ vtriq; tribuere.*

Sic quoque illam Hesiodi:

—— διακρινώμεθα νεῖκος — *– Discernamus litem*
ἰθείῃσι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται. — *Rectis iudicijs, quæ ex Ioue sunt optima.*

Quæ tandè iudicia intelligit Hesiodus? Ego scio, illum Romana iura non nosse: scio etiã, illis temporibus talia nusquã extitisse: neq; vlla est gens, cui illa verbositas Romana placuerit. Hoc ego itaq; cõtendo, eos qui vel sola virtutũ doctrina Poëtica apprimè imbuti fuerint, hoc munere defungi posse. Dixi παράδοξον, sed quòd rationib. & argumentis suis non careat, vt nos aliàs docturos maiore cum otio spero. Illud verò vestrum planè absurdum, aliunde quàm è vestris libris doctrinã istam comparari non posse. Nam antequã illi essent, vnde petebatur? At hodie quidem propter inueteratum vsum & vulgarẽ, alio modo viui non potest. Nimirũ hoc est perniciosum συμβεβηκὸς, vt vocant: nã per se longè aliter res se habet. Excandescite, furite, insanite. Ego vestra non contemno, imò etiã amantissimè amplector: sed cùm vos nostra immeritò respuitis, id demum grauissimè fero, & insanam illam in vestris libidinem cæcumq; amorem

morem

morem,hoc est, φιλωνίαν,summa & iusta animi acerbitate sentio. Pudet me sanè vestræ malitiæ, sed vestræ inscitiæ miseret,qui priùs Poëticam nostram damnetis, quàm causis legitimis permoueamini, aut eius defensionem exaudieritis. Atqui monet te (ô quisquis es tam præceps & temerarius iudex) Aristophanes,

πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς οὐκ ἂν δικάσαις. — *Iudicare noli, nisi parte vtraque audita.*

Audientiam porrò illam non intelligimus perfunctoriam, sed cum iudicio,cum attentione, omni perturbatione vacuam. Quam si præstiteritis,nullius sententiam contra vos, quàm vestram ipsam postulo,& præter vestra iura,vos in vestra causa iudices admitto. Superest nobis virtus illa διαφερονλικὴ PRVDENTIA, quæ in Poëtica nostra fusissimè tractatur,vt omnes omnium philosophorum thesauros longè superet. Eam Menander bonum maximum esse pronunciat, ἀγαθὸν μέγιστον ἡ φρόνησις ἐστ' ἀεί. Illam autem aliquando σοφίαν, aliquando τέχνην, aliquando γνώμην, aliquando πραπίδας metonymicè appellant, aliquando alijs vtuntur nominibus. Hanc robori optimè anteponunt. Itaque Oppianus,

—— οὔτ' ἠνορέης, οὔτ' εἴδεος ἔπλετ' ὄνειαρ — *—Neque roboris neque formæ est vtilitas*

τόσσον,ὅσον πραπίδων,ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων. — *Tanta quanta prudentiæ: Robur autem sine prudentia inutile.*

Et Agathon: γνῶμαι πλέον κρατοῦσιν ἢ σθένος χερῶν — *Prudentia manuum viribus præpollet.*

Elegantissimè eadem Sophocles:

—— οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς — *— Neque lati*

οὐδ' εὐρύνωτοι φῶτες ἀσφαλέστατοι, — *Neque fasti homines sunt firmissimi:*

ἀλλ' οἱ φρονοῦντες εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ. — *Sed prudentes plurimùm possunt vbique.*

μέγας δὲ πλευρὰς βοῦς ὑπὸ σμικρᾶς ὅμως — *Nam & amplissimi corporis bos, ab exigua tamen*

μάστιγος ὀρθὸς εἰς ὁδὸν πορεύεται. — *Scutica, vt rectè in viam incedat, impellitur.*

Plurima sunt eiusmodi prudētiæ encomia apud Poëtas,quibus docemur,quanto studio rem præstantissimam prosequi nos oporteat. Sed vnde illam deriuant? Ab eodem,à quo reliquas,nimirum à Numine: vt Pindarus,

τὸ συνετὸν ὁ Θεὸς δίδωσιν, οὐχ ὁ πλοῦτος. — *Prudentiam Deus dat, non diuitiæ.*

Si dat Deus, ergo ab eo precibus petendam facilè concluditur. Sed quid pluribus? Nihil tam egregium, nihil tam salutare de hac virtute tradi aut præcipi potest, quod cumulatissimè Poëtæ nostri non præstiterint, adeò vt iure me affirmare posse censeam, sola illorum scripta ad rectam & sinceram virtutum non solùm theoriam, sed etiam praxin sufficere. Tædet me hactenus tam curiosæ diligentiæ in exhibendis vobis tam varijs Poëtarum locis,vt prauam illam de Poëtica opinionem exueretis. Porrò hæc iam virtus minus à me illustrabitur: satis est hæc paucula delibasse: vos ipsum adite Oceanum,& illinc plura abundantiùs haurite. Sed exhausto aliquantulum Ethico fonte,Politicum prætereà vobis referemus,qui vobis fortasse suauissimi futuri sunt, esse saltem debebunt, nisi vos planè distorto ingenio Natura effformauit. At vos, vtut fit, mea pro arbitratu vestro aut benignè aut malignè (quod potiùs augur) audite: ego vt vobis assentiar, Poëticæ partes nunquam deseram. Frustra enim id vrgetis, illam nihil ad publicam rerum administrationem cōducere. Vidistis enim, quàm bene in Moralis Philosophiæ (qua instructum esse debere hominem politicum iam probauimus, & vos ipsi non inficiamini) doctrina versetur. Quæ sola argumenta superiorem me in ista causa faciunt,vt nullis alijs prætereà indigeam: sed vt abundare me iure & æquitate sentiatis,addo illam partem Philosophiæ,quæ Politica peculiari nomine dicitur, optimè à Poëtica edoceri. Illa Respublicas ita moderatur,vt si hanc partem attentiùs considerare volueritis, nō solùm in meas partes pedibus & animis eatis,sed & vestræ inscitiæ miserè vos pudeat,aut saltem maleuolentia vestra ita apertissimè detegatur, vt nulla fides vestris calumnijs in posterum habeatur. Rogo vos per Deum Poëticæ & Politiæ, attendite. Primùm Respublicas constare ex subditis & ex magistratibus intelligitis: ἀναρχίαν enim illam ne Poëtæ quidem nostri agnoscunt,vt nos in Homero aliquoties annotasse memini. Subditos appellamus ciues, quatenus ciuitatem constituunt. Nam vt ait Euripides apud Stobæum:

αἱ πόλεις εἰσ' ἄνδρες, οὐκ ἐρημία. — *Ciuitates viri sunt, non solitudines.*

Quales ergo ciues requirit Poëtica? Bene moratos, vt apud Plautum elegantiss. isti versus docent: *Quid id quod vidisti, vt munitum muro tibi visu' st oppidum? P. Si incolæ bene sunt morati, pulcrè munitum arbitror. Perfidia, & peculatus ex vrbe, & auaritia si exulant: Quarta inuidia, quinta ambitio, sexta obtrectatio, Septimum periurium. T. Euge. P. Octaua indiligentia, Nona iniuria, decimum, quod pessimum aggressu, scelus. Hæc nisi inde aberunt, centuplex murus rebus seruandis parum est.* O' egregiam & nunquam satis laudatam vocem! Quis meliùs vnquam ciues informauit? quis præstantiores, quis stabiliores ciuitatum munitiones vnquam vsquam excogitauit? Hîc ergo hic Plautinus, hic Poëticus murus ciuitatum aheneus esto. Quàm benè Lycurgus, non carere muris vrbem, quæ viris esset non lateribus cincta pronunciasse dicitur. Sed nisi ciues illos Plautinos in Lycurgi sententia intellexeris, perituram nancisceris ciuitatem. Si quid est in vobis ingenij, vel quantumuis exiguum non hoc emolumentum ex poëtica nostra in politicum hominem redundare percipitis? Quo vobis mentes? vt illud Cæci illius corpore vobis animo occæcatis occinam. Sed audite reliqua. Volunt prætereà Poëtæ ciues nostros patriæ esse studiosos, illique fidissimos. Itaque Sophocles apud Stobæum:

οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς — *Nunquam equidem amicum virum eum, qui patriæ sit hostis,*

θείμην ἐμαυτῷ. — Comparabo mihi

Volunt esse pacis studiosos,& eos qui ciuilibus bellis delectantur, oderunt: hinc Nestor Homeric.

ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, — *Inhumanus, impius, & ferus est ille,*

ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος. — *Qui bellum cupit in populo detestabile.*

Volunt laboribus occupari,vt otia malorum & vitiorum fomites sopiant. Hinc Euripides apud Stobæum,

ἀργὸς πολίτης κεῖνος, ὡς κακός γ' ἀνήρ. — *Idem est ociosus & malus ciuis.*

An imperitos vestræ illius publicæ administrationis sentiatis,qui talia præcipiant? iam subditos magistratibus obedientes esse iubent. Sic Euripides apud Stobæum:

πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε τοῖς κρατοῦσί σου. — *Ne contra stimulos imperantium tibi calcitres.*

& alia innumera eiusmodi. Nolunt porrò exleges viuere. Et rectè Euripides:

οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον, ἢ νόμοι πόλει — *Nihil est ciuitati præstantius, quàm leges*

καλῶς τεθέντες. — *Rectè positæ.*

Sed leges frustra instituuntur, nisi etiam obseruentur. Inde Euripides:

παῦσαι· τὸ μὲν γὰρ σώζον ἀνθρώπων πόλεις — *Desine: tum enim saluæ sunt ciuitates,*

τοῦτ' ἔσθ', ὅταν τις τοὺς νόμους σώζῃ καλῶς. — *Cùm leges, vt decet, obseruantur.*

Hinc pendet illud Sophoclis in Phædra apud Stobæum:

ὁ γάρ

οὐ γάρ ποτ' ἂν γένοιτ' ἂν ἀσφαλὴς πόλις, *Nunquam sanè tuta & secura esse potest ciuitas,*
ἐν ᾗ τὰ μὲν δίκαια καὶ τὰ σώφρονα *In qua ius & modestia omnis*
λάγδην πατεῖται. *Pedibus calcantur.*

Et hæc paucula de ciuibus & subditis. Quid de Magistratibus? Eos in Repub. necessarios docet illud prouerbiale Poëticum: προβάτων γὰρ οὐδὲν ὄφελος ἂν ποιμὴν ἀπῇ. *Namque vsus ouium nullus, vbi pastor deest.*
Quantus sit ijs honor deferendus, docet Menander, cùm Deos appellat:

τὸ κρατοῦν, νῦν νομίζεται θεός. *Quod imperat, nunc pro Deo habetur.*

Hoc nimirum quoq; titulo eos Spiritus S. insigniuit. Volunt autem prudentes esse, vt innuit Eurip.

—— νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν, *Mentem conuenit ducem bellicum habere.*
πόλεως ὡς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, ξυνέσιν ἣν ἔχων τύχῃ. *Vti etiam ad ciuitatis gubernacula idoneus est quiuis, qui prudentiam habuerit.*

Volunt etiam commodis Reip. inuigilare: hinc Nestor Homericus:

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα, *Non oportet noctem integram dormire consiliarium virum,*
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε. *Cui commissi populi & tantæ res curæ sunt.*

In Magistratib. numero etiam duces belli, adeò vt non togata otia, sed etiam bellica negotia tractare Poëtas nostros intelligi posfit. Scio quid dicturi sint Thrasones nostri, quibus illud iudiciũ Hannibalis de Phormione perplacet, & identidẽ in ore habẽt, tanta est istorũ hominũ αὐθάδεια. Quid verò? an norma sentiendi nobis erit turbulẽtus ille Pœnus? neq; potiùs eũ isto φιλαυτίας aut αὐθαδείας militaris morbo laborasse pronũciemus? Quod si iudicium illius probari potest, Phormionis ineptam disputationem fuisse necesse est, qui gloriolæ aura turgidus ausus est de reb. bellicis imperitè coram præstantissimo Duce disserere. Scio Thrasonũ istorum ingenia dura esse, quæ oratione nostra non possint emollescere. Noui insolentes, superbos, cõtumaces illorum animos, qui de rebus suis neminẽ pręterea hiscere patiuntur, adeò vt etiam viros literatos ad literarium puluerem ignominiosè & cum opprobrio relegẽt & amandent. Quid si ex illo tam odioso puluere eos belli Duces excitari doceamus, quib. nullus vestrûm sit cõparandus? An non Tyrtæus ille Poëta Atheniensis (Nauita de Ventis) Lacedæmoniorũ dux in bello Messeniaco satis euicit, ius quoq; in arma Poëtis nõ denegari? Sed in his refellendis diutiùs nõ est immorandum. Si enim etiam istorũ iudicio docuero, in Rei militaris pręceptis optimè versari Poetas nihil est quod amplius postulẽ. Veritas ipsa eos in illis aget impetus, eá virtutẽ exeret, qualem orationi meæ infantia mea impertiri nõ potest. Videamus porrò, quid posfit hac in parte Poëtica. Quàm sit arduum, in pręstantissimum Ducem euadere, docet Euripides apud Stobæum his verbis:

στρατηλάται δ' ἂν μύριοι γενοίμεθα, *Imperatores quidem innumeros fieri liceret,*
σοφὸς δ' ἂν εἷς τις ἢ δύ' ἐν μακρῷ χρόνῳ. *Sapientem verò vnum aut alterum, longo tempore.*

Qualis autem ille esse debeat, innuit Publius, cùm dicit: *Ducis in consilio posita est virtus militum.*
Volunt eum prudentem esse Poëtæ, nec audacem ac temerarium, vt Euripides:

——σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς· *—— Periculosa res est, dux audax.*
νεώς τε ναύτης ἥσυχος καιρῷ, σοφός. *Nauis enim nauta quietus in tempore, sapiens.*
καὶ τοῦτό μοι τἀνδρεῖον, ἡ προμηθεία. *Et hæc mihi recta videtur fortitudo, prouidentia.*

Volunt esse iustum, vt idem Euripides apud Stobæum:

—— χρὴ δὲ στρατηλάτην *—— Oportet Imperatorem*
ὁμῶς δίκαιον ὄντα, ποιμαίνειν στρατόν. *Simul existentem iustum, regere exercitum.*

Sed & prius eum militem fuisse volunt, quasi is nunquam probe imperet, qui nunquam paruerit, vt Menãder dicit:

ὅστις στρατηγεῖ μὴ στρατιώτης γενόμενος, *Quisquis exercitui imperat, cùm nunquam fuerit miles,*
οὗτος ἑκατόμβην ἐξάγει τοῖς πολεμίοις. *Is planè hecatomben hostibus educit.*

In expugnando hoste id præcipuum esse volunt, vt cognoscatur ratio qua posfit capi. Et hoc Euripides præcipit:

τὸ δὲ στρατηγεῖν τοῦτ' ἐγὼ κείνω, καλῶς *Imperatoriam artem in hoc sitam esse puto, vt bene*
γνῶναι τὸν ἐχθρὸν ᾗ μάλιστ' ἁλώσιμος. *Cognoscas hostem, quo maximè pacto posfit cognosci.*

An non hæc vox prudentissimi esse Imperatoris vobis videtur? Nam temerè non esse aggrediendum hostem id rei militaris caput est. Itaq; rectè Polynices ille apud Euripidem:

ἀσφαλὴς γὰρ ἐστ' ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης. *Cautus melior est quàm temerarius Imperator.*

Nimirùm in castris quoq; habitare potest & debet Poëtica, quæ se rei militaris ignaram non exhibeat. Id pluribus locis probare possum, sed hæc impræsentiarum sufficiat. In magistratib. autem nullus est Regia potestate augustior, nullus qui magis ad Deum accedat. Doceamus porrò, ne à Regum etiam aulis eliminandam esse Poëticam. Primum Regiam dignitatem amant, vt Homerus:

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω, *Non bonum est imperium multorum, vnus princeps sit,*
εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω *Vnus rex, cui dedit Saturni prudentis filius*
σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας ἵνα σφίσιν βασιλεύῃ *Sceptrum & iura, vt populo præsit.*

Sed per vnum Regem solum Regem non intelligit populos moderari, siquidem & suo Agamemnoni alios adhibet consiliarios, Nestorem, Vlyssem, Diomedem, Aiacem, & alios: sed hanc vnius cũ suis consiliarijs autoritatem effrenatæ illi multitudini temerè discessum paranti opponit. Sunt autem consiliarij respectu Regis, idem quod membra respectu capitis. Neq; enim caput solũ & à mẽbris separatum constare potest: ex vtraq; aũt cõiunctione egregia illa moles corporis concinnatur. Sic vbi consiliarijs suis Reges destituuntur, horrendum nescio quod monstrum trũcum & lacerum videndum exhibent. Et hæc sunt ex Homeri sententia, in Homeri verbis superiorib. intelligenda. Alioqui Poëtica tyrannides, hoc est, vnius soliusq; imperia insectatur, vt Eurip.

οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει *Nil tyranno hostilius Reipub.*
ὅπου τὸ μὲν πρώτιστον οὐκ εἰσὶν νόμοι *Vbi primùm quidem non sunt leges*
κοινοί, κρατεῖ δ' εἷς, τὸν νόμον κεκτημένος *Communes, imperat verò vnus, legem possidens*
αὐτὸς παρ' αὑτῷ *Ipse pro suo arbitrio.* Idem prætereà apud Stobæum:
ναῦν τοι μί' ἄγκυρ' οὐδαμῶς σώζειν φιλεῖ *Nauim vnica ancora nunquam seruat*
ὡς τρεῖς ἀφέντι· προστάτης θ' ἁπλοῦς πόλει *Vt tres demissæ: & princeps vnus vrbi*
σφαλερὸς, ὑπὼν δὲ καὶ ἄλλος οὐ κακὸν πόλει *Periculosus est: adiungi verò & alium, non malum est ciuitati.*

Altiùs ergo hoc expendamus. Quemadmodum Deus Opt. Max. licet per se & nullo alio adminiculo vniuersum Orbẽ regere posfit, tamen habet in terris Reges, qui velut illius feudatarij acceptam huius imperij ab eo partẽ mo-

 deran-

derantur, sed & in cœlis tres illæ Deitatis personæ absolutam & meram illam monarchiam videntur explodere. Ita nostri etiam Reges, imò longè potiore & validiore ratione sua habeant necesse adminicula, quorum beneficio tantam molem sustinere possint. Et hoc intelligunt tam Homerus, quàm Euripides, ne quis sinistram vtriq; sententiam affingat. Ne tamen hac dignitate nimis insolescant Reges, monent Poëtæ, cui illam acceptam referre debeant, nimirum Deo: vt Hesiodus: ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. *Ex Ioue sunt Reges.* Idem Homerus in eo loco, quem proximè laudauimus. Hinc eos toties διοτρεφεῖς à Ioue nutritos vocant, & Minoa Iouis ὀαριστὴν Homerus. Quales autem volunt esse Reges? Fortes & iustos. Sic Menander:

καλόν γε βασιλεὺς τῇ τὴν ἀνδρείᾳ κρατῶν,	*Egregium quiddam rex est, qui Fortitudine præcellit,*
τὰ δὲ τοῦ βίου δίκαια διατηρῶν κρίσει.	*Et vitæ iura conseruat iudicio.*

Volunt clementi & patrio omnino affectu in subditos se gerere, vnde Homerus ab ea virtute Vlyssem suum sæpe laudat, πατὴρ δ' ὡς ἤπιος ἦεν. Huc pertinet illud Comici: *Errat longè mea quidem sententia, Qui imperium credat grauius esse aut stabilius, Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur.* Et Seneca: *Violenta nemo imperia continuit diu, Moderata durant.* Volunt esse humiles, & in tam alto solio collocatos, homines se etiam meminisse Audite in hanc elegantem Sotadis locum apud Stobæum, qui Regibus subinde esset inculcandus.

ἂν καὶ βασιλεὺς πέφυκας, ὡς θνητὸς ἄκουσον.	*Quamuis rex sis vt mortalis tamen audi.*
ἂν μακρὰ πτύῃς, φλεγματίῳ κρατεῖ περισσῷ.	*Si procul expuis, pituita abundas multa.*
ἂν ἱματῇς, ταῦτα πρό σου προβάτιον εἶχεν.	*Si vestem elegantem fers, hanc ouicula prius habuit.*
ἂν χρυσοφορῇς, τοῦτο τύχης ἐστὶν ἔπαρμα.	*Si aurum geris, hæc fortunæ inconstans est potentia.*
ἂν πλούσιος ᾖς, τοῦτο χρόνου ἄδηλος ἰσχύς.	*Si opibus affluis, hæc temporis incerta vis.*
ἂν ἀλαζονῇς, τοῦτ' ἀνοίας ἐστὶ φρύαγμα.	*Si superbis, hic est stultitiæ hinnitus.*
ἂν δὲ σωφρονῇς, τοῦτο θεοῦ δῶρον ὑπάρχει.	*Sin verò temperantiam sectaris, hoc est diuinum donum.*
ἡ σωφροσύνη πάρεστιν, ἐὰν μέτρῇς σεαυτόν.	*Fit autem temperantia, si te ipsum metiaris.*

Ac de his quidem hactenus. Quibus si non permouemini, si non remollescitis, profligatæ pertinaciæ opinionem apud omnes sanæ mentis homines subibitis. Poteram locum etiam Oeconomiæ, quæ Politiæ necessaria, vt ita dicā, rudimenta esse quiuis intelligit. Sed mei non est instituti, omnes Poëtarum opes propalare: quibus, qui volent ditescere, ipsorum loculos excutiant, vt non ita pridem dicebamus. Ego mihi perfuncti hac in parte officij optimè & verè sum conscius, imò vestrûm nonnullis fortasse studium quoq; meum æquitatemq; causæ probauero. Facessite cū ista superbia, facessite cum ista procaci maleuolentia, & ex me discite, indignos esse clauo Reip. quem pars vestrûm maxima moderatur, qui non intellecta planè, aut malè intellecta reorum causa eos damnat. Quod vos in Poëtis hactenus facere non destitistis. Vnicū nobis restat expediendum: altera nimirū docendi via, quā in exemplis versari antea dicebamus. Hoc absoluto, vos missionē ab Editoribus, quos hîc viros eruditissimos & sanæ mentis homines appello, nos fortasse palmam impetrabimus. Ergo præceptis virtutum feracissimā Poëticā demonstrauimus. Eandē luxuriā in exemplis, sed breuiùs à nobis coarctatā, quæso, animaduertite. Fortes viros ecquot vobis vnicus Homerus suppeditabit? Quis non eo nomine illius Agamemnonas, Diomedes, Vlysses, Idomeneos, Aiaces, Menelaos, Mentoras, Hectoras, & alios demiretur? Sed coryphæi illius Achillis penè obliuescebar, cuius virtus adeò est decātata, vt nullum hactenus illo superiorem, meo quidem iudicio, sequentia secula cognouerint. Vbi gentiū, quæso, illustriora huius virtutis exempla reperies? Vbi prudentiorem quenquā Nestore vel Vlysse, quorū salutaribus consilijs decennale illud bellum planè sustentatum est? Vbi maiorem & luculentiorē castitatē, quàm in Penelope? Vbi temperantiā & frugalitatem insigniorē, quàm in heroibus Homericis? Quid verò attinet, reliquas virtutes persequi, quarum orbem absolutissimū Homerica poësis confecit? Sed & alij quoq; Poëtæ huius laudis parte nō carent. Quid est, quæso, Tragœdia Æschyli, Sophoclis, Euripidis, Senecæ, quàm speculum virtutum omnium, in quo tot hominum, qui earum studiosi apprimè fuerunt, exempla perspicuè elucescunt? Ibi etiā vitia quorundam effinguntur, sed vt facilè intelligas ea, non tibi imitanda, sed vitanda proponi. Idem de Comœdia tum Græca tum Latina pronunciandū. Quid de Satyra? Ea sanè proborum improborumq; mores tam genuinè depingit, vt his exemplis cuiuis ad virtutem præire velle videatur. Id affirmo, vereq; affirmo, nullos habitus siue prauos, siue rectos in hominibus excogitari posse, quos tibi Poëtæ nostri ob oculos non ponāt, illos vt fugias, hos vt amplecteris. Qua in parte meliorē magistrū Homero non habes, qui in singulis dictis aut factis personarum, quas in sua Poësi introduxit, quid laudandum, quid vituperandum, quid rectè, quid malè dictū aut gestum sit, præponere aut apponere consueuit. Hoc habet. Arma submittite aduersarij mei. Cur porrò vos percussos iacentesq; repetā? Ecce vulnera vobis à me facta premo, in graduq; consto. Vos verò iā frustra ad populum respicitis, &, quæ vestra est animi durities & elatio, pro vobis intercedi non patimini. At ille iā pollicē vertit: infestis spectatoribus dimicastis. Itaq; ferrū recipite. Atqui missionem vos impetraturos dicebam? Dicebam, sed pertinacia vestra animos & editorum & spectatorum exasperauit. Nobis verò pro veteri gladiatorum more, cum palma licet discurrere, aurum auaris relinquimus.

Quæ cùm ita sint, nihil est quòd imposterum vestras petitiones reformidem, quas ego tā leui declinatione possum, dimicante à me iure & æquitate excedere. Hæc ergo iā nostra pugna pugnata est. Porrò vanū est & futile, quod mihi obijcitis, deliranti me planè esse similem, aut parū mei officij rationem habere, qui Poëticæ studio tantoperè inhæreā, siquidem nusquā opera mea meliùs collocari potest, quàm in ea, quæ nos ita & ad virtutē, & ad rectā negotiorum publicorum administrationē informare potest, & sine qua illotis manib. tractari illa sanctissimè testor: imò si hoc studium verè & diligenter in primis excoleretur, futurū sperarē, vt tantas clades Rebuspub. aut Regnis nostris earū moderatores nō infligerent. Fateor in illorum numero quosdā esse, qui licet hac parte eruditionis careant, tamē probè officio suo defunguntur: sed illud primū rarū est: deinde neq; ijs ipsis illud nocuisset, quin potiùs, si bonitati Naturæ doctrinā istā adiunxissent, maximā laudi suæ facturi erāt accessionē. Porrò cùm ego tantā vtilitatē ex Poëtica posse excerpi, ad illas etiā, quas vos iactatis, Resp. administrandas intelligā, nunquam erit vt ab ea diuellar. Furant quantumuis in me vestræ inuidiæ aut maleuolentiæ tempestates, ego illas constantia mea elidā, ego illas firmitate mea dissipabo. Deus Opt. Max. studium & institutū meū, quod ego ad eius nominis gloriā semper dirigere sum conatus, felicitet: reliqua nauci nō fecero. Memorant Misen quendā equitanti per Persidē Artaxerxi Regi acceptissimū fuisse, quòd ei malū Punicū, idq; maximū in vanno obtulisset. Quod Rex admiratus, de horto interrogauit, & gauisus: Per Solē, inquit, homo qui in excolendo horto tā sit diligens, poterit etiā ciuitatē ex parua ampliorem reddere. Quàm certius est illud ipsum argumentū de ijs, qui hoc agunt, vt in ista arena vel (vestro iudicio) vmbra Poëtica ad eundem finem sese informent & comparent, vnde, quasi ex equo Troiano, virorum literatorum cohortes in hunc publicum

publicum Solem erumpant, in quo non tyrocinij sui, sed absoluti cuiusdam magisterij mox luculenta edant specimina? Latissimus sese mihi dicendi campus aperit, in quo cursum orationis, adeò mihi in præcordijs gestit animus, vix cohibere possum. Cùm tamen auras verberem, & satis hactenus hæc nostra disputatio processerit, finem huic parti, vestra cum venia, imponam: vt quem vos loquentem fastidiosè (ni fallor) auditis, tacentem summa cum delectatione videatis. Testor tamen, si quis vestrûm paratus sit nostra refellere, daturum me operam. vt intelligat posteritas, tantam causæ meæ æquitatem rabularum strepitu & obgannitionibus non posse opprimi, ac Poëticæ patrono tantas ingenij vires superesse (quod non tam arroganter, quàm ex iusta excandescentia dictum existimari volo) vt tam audaces insultatores repellat, comprimat, & victos tandem solò solus prosternat.

DE ORIGINE ET DIGNITATE POETICAE.

Absoluimus illud, quod susceperamus, Poëticæ patrocinium, non quidem integrum, sed quod nostrum sit, & à nullo, quod sciam, anteà peractum: superest, vt de eius origine & dignitate pauca differamus, vt nos initiò facturos pollicebamur. Ac primùm de origine, sed paucis. In cuius inuestigatione, si Græcos audiamus, eam longè oratione soluta antiquiorem esse intelligemus: siquidem tradant, vt est etiam apud Iustinum Martyrem, & Eusebium, testes locupletissimos, eos, qui primi orationem solutam inuenerunt, Cadmum scilicet Milesium, & Argiuum Acusilaum, non multò ante Xerxis in Græciam susceptam expeditionem floruisse. Strabo quoque Cadmum, Pherecydem, & Hecatæum primos insignes oratores fuisse scribit, quos Eustathius dicit post Orpheum, Musæum, Homerũ, aliosque prætereà extitisse. Sed & Isidorus repetit, illum Pherecydem Syrum primum apud Græcos soluta oratione scripsisse, apud Romanos Appium Cæcum, cùm aduersus Pyrrhum prosaicè declamaret. Et hoc est quod Lactantius ait, apud gentes Poëtas multò antè priores fuisse quàm Philosophiæ nomen: imò Poëtas ipsos pro sapientibus habitos. Ergo Poëticam antiquiorem ex Græcorum sententia pronunciabimus. Sed hæc mihi videntur nugatorum hominum deliria. Quis hoc, quæso, non videt, primùm oportuisse homines simpliciter, deinde metricè loqui? Hic est enim naturæ ab imperfectis ad perfectiora progressus. Vnde Goropius vir ille eruditissimus Gallic. lib. 3. rationem egregiam, cur veteres Galli à nocte dierum spatia computarent, expiscatus est. Enimuerò Græcos lubenter rogarem, quo pacto illi Cadmus, Pherecydes, Hecatæus, antequam artem Oratoriam introducerent, loquerentur. Siquidem non nisi prouecta demum ætate eam proposuisse mihi videntur. Oportuit autem eos loqui, at numerosè aut metricè locutos quis credat? Pudet me tam inepti insulsiq; commenti, cui tot viri hactenus neq; ij vulgares sine astipulati: &, quod magis mireris, libris etiam suis inserere non vereantur. Id equidem fateor, in literis & eruditione principatum Poëticam obtinuisse, sed plebis & vulgi, quæso, qualis fuit sermocinãdi ratio? Nego extitisse metricam. Nam & in ipsis initijs reconditius erat hoc studium, vt qui illud amplecterentur extra fæcem populi quodammodò rapti ac è cœlo progeniti crederentur: vnde constat, eos reliquis summæ fuisse admirationi. Videtur enim illa scientia diuinis arcanis & mysterijs fuisse destinata, in quibus ea etiam complector, quę ad vitam honestam conducerent, hoc est, præcepta morum, quæ à Religionis præceptis commodè non separantur. Ergo non vulgaris aut prosa oratione antiquior Poëtica sed potiùs recẽtior, quæ in simplici oratione illud modulatum quodãmodo & concinnum dicendi genus aurium iudicio excogitârit. Quod ex his Fabij verbis etiam potest colligi. Poëma, inquit, nemo dubitârit imperito quodã initio fusum, & auriũ mensura & similiter decurrentiũ spaciorũ obseruatione esse generatum, mox in eo repertos esse pedes. Quod ab Aristotele videtur desumpsisse, qui de origine Poëticæ disputans, eam à natura manare dicit, à qua omnes ad imitandum sumus informati, qua parte cætera animalia antecellimus: sed & insitam nobis à natura harmoniam & numerum (cuius partes esse metra constat) ait. Vnde ij, qui ab initiò ad hæc erant comparati, ea paulatim promouentes ex rudi atq; imperito & spontaneo quodam principio (sic enim Gyraldus ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων interpretatur) Poëticam genuerũt: pro diuersa aũt cuiusq; natura diuersam etiã formã illa sortita est. Vnde colligas Philosophũ magis ad veritatẽ accedere, qui huius scientiæ caput ab ipsa Natura parẽte deriuet. Quod etiã Lilius, sed magis perspicuè vidit, cuius hæc sunt verba. Sed quis nõ ipsam Poëticã potiùs dicat cũ ipso Mũdi principio incepisse, vel id velitis Philosophorũ placitis intelligere, vel eo quẽ asserit Religio Christiana modo. Nã quo alio pacto cœlestes illæ immortaliũ animorũ legiones & chori inter se modulantibus concinnunt, sempiternosq; cœli orbes tẽperant, quàm hac ipsa (vt ita dixerim) cœlesti Poëtica & Harmonia? Deus certè Deus fuit, qui primùm mortalib. diuinã hãc facultatẽ ab ipso Mundi primordio, cum cæteris tot tantisq; bonis elargitus est. Hanc ideò tanti veteres & superiorũ ætatũ sapientes semper fecêre vt Deorũ laudes apud gentes & nationes oẽs hoc potius sermonis genere quàm alio cõponerent, &c. Quid verò, inquiet aliquis, an nõ quicquid est bonorũ in homine à Deo illi contigerũt? cur ergo magis de cœlesti ortu Poëtica quàm Oratoria aut alia quæuis scientia glorietur & superbiat? Audi ô tu quisquis hæc obijcis. Cùm hũc ortus splendorẽ Poëticæ attribuimus, suũ reliquis denegari nõ intelligimus, sed cùm vulgò illa quasi ꝓ re nihili haberi soleat, oportet hinc saltẽ apud oẽs inclarescere, vt maleuolẽtia eorũ qui eã temerè calũmniantur, eò magis innotescat. Prætereà queãdmodũ vnus ideq; opifex non æqualẽ industriã ac diligentiã in omnib. suis operibus, sed in his accuratiorẽ, in illis leuiorem adhibet: sic etiã nõ eadẽ est donorũ Dei dignitas, sed alia alijs sunt præstãtiora, vt in omnib. huius vniuersitatis partibus obseruare licet. Illud discrimẽ in artib. & scientijs ab illa æterna sapientia, per quã omnia condita sunt, adhibitum fuit. Hinc Poëticæ princeps illius ortus debetur gloria, siquidẽ præstantia reliquas omnes scientias lõgissimè antecellat. Cur? Ego dicam. Hominẽ prius quæro, in quẽ finẽ credas fuisse conditũ? Si primos illos pietatis fontes vel summis labris delibasti, respõdebis, ad Dei gloriã & laudes cõcinendas. Hunc ego finẽ saltẽ pro principe agnosco. Secũdarius est ille, qui in studio cõseruandæ vitæ versatur. At, quæso, quæ cõmodior ratio illũ assequendi & in vsum reuocandi quàm Poëtica, quæ, vt in prima parte iã attigimus, Musicæ est ἰσόγονος? Id iam à primo parente in cœtu fideliũ vsurpatũ ex Mosaicis, Dauidicis, & aliorũ sanctorũ hominũ canticis colligo, quæ & numeris & harmonia cõcinnata fuisse nemo est, credo, qui dubitet. Prosa quidẽ oratio reb. historicè cõmemorandis ac narrãdis aptissima est, sed Dei Opt. Max. hymnis sola Poëtica, quam tamẽ ex maxima parte adulterina hodierna Ecclesia explosit, aut ita corrupit, vt misera Poëticæ larua tantùm illi conspiciatur. Iam ergo intelligimus, vnde suam originem Poëtica repetat: cuius ignoratione misera Græcia alios autores agnoscebat. Quidam cùm rem tam diuinam non nisi à Numine proficisci posse viderent, Deum Apollinem huius inuentorem confinxerunt, vt anteà monebamus: quidam Bacchò hanc laudem tribuebant, vt qui ante Apollinem oracula reddidisset: quidam Phemonoæ Apollinis filiæ assignabant, quæ Delphis vaticinata sit: quidam, inter quos Pausanias, Oleni cuidam eam acceptam referunt, qui hymnos & oracula scripsit. Alij Thracas primos Poëticæ autores contendunt, tum propter loca in illorum regione Musis dicata

Pimplam,

Pimplam, Olympum, Libethram: tum quòd coryphæi illi Poëtarum Orpheus, Musæus, Thamyris, ibi oriundi fuisse prodantur. Quid quòd Musicorum organorum nomina pleraque sunt barbara, Sambyca, Nablia, Barbitos, Magadas, aliaq; id genus? vt studiosè à Gyraldo collectum esse comperio. Sed illa sunt cæcorũ hominum de coloribus iudicia. Nos datam illam primo parenti à Deo iam agnoscere ostendimus. Sed nondum expeditum est negotium, & quæri posse video, cùm vnica lingua primus ille parens vteretur, quo pacto in tam diuersas posteà diductam existimem? Ego verò respondeo, ad Diluuium vsq; integram illam linguam mansisse. Porrò hîc nullus est, qui nos mouere debeat scrupulus. At in Diluuio vnica Noachi familia illos Poëticæ primigeniæ thesauros reconditos in arca habuit: posteà verò in illo turris Babel monstroso & impio ædificio immissa quidem est illa linguarum confusio, vt se ad inuicem extructores illi non intelligerent. Sed tamen remanserunt pristinæ illius Poëticæ, vt & aliarum artium vestigia, licet corrupta & omnino vitiata, quod ex cultu diuino colligo, quem solus Noachus cum pia sobole integrũ seruauit. Chamitæ tantùm in diuersa abierunt. Sic ergo ratiocinor: licet immutatam loquendi rationem omnes illi ædificatores senserint, rerũ tamen cognitionem ijs non ereptam, quam ex summo illo doctore Noacho perceperãt: vbi præcipuus locus erat Poëticæ, quæ hymnis cœlestibus concinendis inseruiret, vt iam monuimus. Quanquam non dubito, quin autores huius sceleris grauiorem inscitiæ pœnam sint passi, quàm vt multùm sani retinuerint. præter enim illam confusionem linguarum in reprobum sensum sunt cõiecti, quasi indigni qui puris & sinceris Dei donis imposterum gauderent. Hinc factum est, vt verus Dei cultus non æquè apud omnes Noachi posteros remanserit ac viguerit: pari ratione de scientijs iudico, quarum cognitionem pij impijs perfectiorem retinuerũt. Ergo distributis ac dissipatis in totum Orbem terrarum Noachi familijs, Poëtica etiã ista primigenia & distributa & dissipata est. Hinc Græcia suos Orpheos, suos Musæos, suos Linos, suos Amphionas, & reliquos celebres vates habuit. Qua de re aliàs peculiari tractatu, De gentium commigrationibus, quem affectum apud me habeo, fusiùs agetur. Hæc crassiusculè delineasse sufficiat, vnde saltem Poëticæ originem & antiquitatem intelligimus. Nam quousq; tandem nugis Græcorum aut Latinorum de ea scribentium fidem adhibebimus? Sanè tandem aliquando cum ijs delirare desinamus, vt & in ipsis poëticis Mythologijs enucleandis, in quibus tot hominum eruditorum labor & ridiculus (dicam enim quod sentio) & irritus hactenus fuit. Altiùs nobis sunt omnia repetenda, & ex prima illa rerum omniũ origine deriuanda: quod nos etiam in Mythologico nostro olim, Deo dãte, docebimus Restat, vt de dignitate Poëticæ nonnulla dicamus, ad cuius iudicium non plebem, neq; ex eruditis etiam multos seligamus. Vt enim Tullius poëma paucorum approbatione moueri dicit, idem de ipsa efficiente sentiendum. Ea est sanè natura Poëticæ, vt vilescere nolit: vilesceret autem, si cuiuis eam attrectare licuerit. Itaq; vt ad sacra initiati tantùm admittuntur, fœdum vulgus ab ijs repellitur, sic nos cum paucis & ijs melioris notæ viris colloquamur, & apud eos laudes nostræ Poëticæ exponamus, cæteros quasi virosas fœminas ab hoc speculo remoueamus. Iam docuimus, primũ Poëticæ vsum eum fuisse, vt ad laudes Dei concinendas adhiberetur Egregium sanè vsum auditis, quẽ sacrosanctis illis Dei Opt. Max. cohortib. familiarem piè & verè affirmare possum. Quid enim aliud turbam Angelorum in cœlis agere putas, quàm perpetuis Numinis encomijs concelebrandis occupari? Intuentur, admirantur, suspiciũt, & indefatigatis vocibus Maiestatem illam nulli mortalium notam personant Hæc est illa cœlestis harmonia, quam figuratè & obscurè intellexit Pythagoras, Orphica theologia instructissimus. Illa est illa diuina Poëtica, quã hæc nostra humana spirat, aut spirare saltem debet, & in primis quidem seculis spirauit, quæ tota fuit non solùm philosophica, sed etiam theologica. Satis dignè laudare Poëticam mihi videor, cùm hæc dico. Nã quid augustius de ea re excogitari potest, quæ non solùm tota diuina sit, sed tota Deo primùm inseruierit, ac in concelebrãdo rerum omnium parente solùm versaretur? Et quamuis Poëticæ illius primariæ, hoc est, ante Diluuium, monumenta nulla restent, quæ verè primis illis hominibus vindicari possint, vnde nostra hæc propositio confirmetur, tamen ex fine creationis hominis, quam antea attigimus, satis dilucidè hoc ipsum intelligitur. Postmodum verò diu etiam in hoc regno triũphauit Poëtica, sed tandem in alios vsus, vel abusus potiùs detorta. Id tamen familiare ei fuisse autumo, vt obscurè de rebus sacris & diuinis scriberet, vt ab ijs tantùm intelligeretur, quibus Deus tantum ingenij largitus esset, vt in hæc mysteria penetrarent. Aenigmatica ergo saltem, vt plurimùm fuit illa Poëtica, quæ ratio diuinas res tractandi in sacris paginis etiamnũ apparet. Quid illa, quæso, de Christo prophetia, *Exorietur Leo de tribu Iuda*, nonne illam prę se fert? Sed altiùs ascendamus. Verba Dei ad serpentem in parentis nostri lapsu nonne fuerunt planè ænigmatica? *Inimicitias*, inquit, *ponam inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius: ipsum conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* Deus de Christo suo intellexit, & tamen id ipsum perspicuè non declarauit: poterat siquidem dicere, Nascetur olim filius meus ex mulieris sobole, quæ Diaboli vires confringet: at dixit, *Semen mulieris conteret caput serpentis.* Cuius verò Serpentis? An non Serpentis quoque nomen fuit allegoricum: siquidem angelum tenebrarum Principem innuat? Hunc locum maximè attendi volo. Ibi enim doctrinæ Christianæ versatur fundamentum: quod cùm tam obscurè Deus initiò proposuerit, iam non amplius dubito, quin in reliquis diuinis mysterijs referandis eadem regnãrit obscuritas, qualis in libris Prophetarum passim cernitur, vsque ad Mediatoris nostri aduentum, qui tamen vulgò non alia ratione quàm allegorica eadem mysteria reuelauit. Sic cùm de corpore suo intelligeret, templum tamen destructum iri dicebat: & mortem suam signum Ionæ appellabat. Hinc tot frequentes parabolæ, quas suis tantùm discipulis exponebat: reliquis verò minimè, ijs tantùm iussis attendere, vsitato illo quasi epiphonemate, *Qui aures habet, audiat.* quod in veteri Poëtica proculdubiò sæpissimè fuisset occinendum. Illius veteris obscuritatis luculentissimum habetis exemplum in nobili illo Cantico Canticorum, vbi rem tam sacram etiam verbis specie & sono minus decoris diuinus ille Vates Salomo velauit, vt iam Gregorius Nyssenus mirabili & peculiari opere manifestè docuit. His qui refragabitur, non solùm pertinacem, sed & impium eum esse oportet Hinc illæ lacrymæ: hinc, inquam, tantoperè vitiata Theologia apud Ethnicos. Nam cùm à maioribus rerum diuinarum cognitionem ita ęnigmaticam accepissent, factum est, vt posteri illam ignorantiam, cùm iam vero illo doctore Deo destituerentur, qui lucem veritatis iusto illorum merito illis eripuisset, mysteria plurima malè intellecta vitiãrint, siue hoc etiam sacerdotum, & eorum quibus Poëticæ illius cura erat demandata, aut malitia, aut auaritia acciderit, quæ Luciferi, illius pietatis hostis effecta extiterunt. Id paucis doceamus, quod aliàs, vt iam sumus polliciti, copiosiùs præstabimus. Cùm ergo primi illi Poëtæ, qui mysteria creationis literis mandabant, dixissent, Mundũ hunc ex nihilo fuisse conditum, ecce succedentes Poëtæ & Theologi noctem ante res cõditas imaginati sunt, quæ verè nihil est. Et ita loquitur Spiritus Sanctus, his verbis: *Et tenebræ erant super faciem abyssi.* Hinc Orpheus θεολογικώτερον matrem omnium rerum Noctem appellauit: hinc Nocti postmodum assignata diuinitas, imò Nox pro Dea habita, cùm non intelligerent, quo pacto nox illa, quæ diei succederet, mater rerum omnium diceretur, quàm si Dea esse existimaretur. Videtis originẽ superstitionis ex

Verita-

veritatis fonte de ductam? Sic cùm obscuriùs in eadem Poëtica tractaretur quippiam de personarum in Deo trinitate, quarũ secunda Sapientia appellabatur, quod nomen sæpissimè Christo in sacris paginis tribuitur, vide quò sint abducti, vt Deam quandã sapientiæ confingerent, quam Mineruã appellârunt, vt alicubi in Homero pleniùs docemus. Sed & eadẽ obscurè futurã illius secundæ Trinitatis personæ pugnã cum Mundi principe describebat: hinc nugæ illæ de Apolline Pythonẽ sagittis interimente. Cùm aũt idem Dei Filius allegoricè Sol appellaretur, vt Solẽ iustitiæ Spiritus Sanctus vocat, factũ, vt Apollo ille pro Sole etiam acciperetur. Prętereà cùm in eadem Poetica obscuriùs diceretur, Sapientiã illã æternam delaturam in terras panẽ cœlestẽ: hoc est, vitã æternã, factũ est, vt Isidẽ Ægyptij prodiderint, teste Leone Ægyptio, primã omniũ se coronasse corona spicea, per quã panis ille viuus, ille panis vitæ significabatur, id est, Christus, qui se panẽ etiã cœlestẽ nominat. *Ego sum*, inquit, *panis viuus, qui de cœlo descẽdi, Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.* Ibidẽ prædicebatur duorũ fratrũ ortus, alterius quidẽ ab immortali patre, quorũ hic illũ à morte redimeret, ille Castor, hic Pollux appellabatur. Et hoc ita detortũ est, vt in fabulas abierit. At illud verum fuit vaticinium, quanquam obscurum, de Ioanne Baptista & Christo. Ille cæsus ab Herode vitæ æternæ Christi morte restitutus est. Cur autem ille Castor, hic Pollux diceretur, aliàs explicabimus. Placet mihi mirum in modum iudicium Goropij mei de Poëtis in Indoscythicis, Fures esse sacros vates, sed Laconicos, quos non quiuis deprehendat. Multa enim à veteri illa Poëtica ad sua nugamenta deduxerunt. Possumus alia insuper adducere, quæ huius sunt argumenti, sed breuitatis causa relinquimus. Id tantùm moneo, si quis Poëtica mysteria attentiùs consideret, perspecturum facilè, eius originem à vera illa & ænigmatica primaria Poëtica deriuatam, sed per lutosos ac sordidos aquęductus, vbi limpiduli illi fontes primũ nitorem amiserunt. Miremur ergo Poëticæ illius pristinæ dignitatem, quæ rebus tam preciosis & minimè vulgarib. destinaretur. Sed cur idcircò maiorẽ sui admirationẽ concitat, quàm si dilucidè & apertè omnia proposuisset? Quia ea est, vt dixi, natura sacrorum, vt recondi velint, si nimium euulgentur, iam sacra esse desinunt. Sic Reges thesauros & gazas suas occultant, & ab omniũ oculis remouent, ne euilescant. Quemadmodum aũt eos qui illarum custodiæ præsunt, amicos Regum existimamus, quid erit, quæso, de Poëtica sentiendum, quæ arcana illa Dei continuit, atq; etiam num hodie continet? Mihi sanè reliquis omnibus scientijs anteponenda videtur, quæ quasi perpetuũ cum Numine agat cõmercium, quæ illius fruatur colloquio, cui Deus tot pietatis & religionis thesauros explicauit, atq; etiã custodiendos seruandosq; demãdauit. Fremite scioli & importuni homines, quib. hæc humana & mortalia cordi sunt, qui nihil aliud quàm honores, quàm põpas, quàm magistratus nescio quos turgidè spiratis, qui solas leges Iustinianeas crepatis, qui paragraphum vnũ aut alterum pluris, quàm vos ipsos facitis. Ego verò longè meliùs mecum actũ puto, si mihi tã pio & planè laudabili studio in arcana diuinitatis penetrare licuerit. Ego præ vna aut altera huius tam sacræ cognitionis portiuncula vestras illas phaleras vitiosa nuce diuendero: non quòd non intelligam, vestram quoq; operam in Repub. administranda bene collocari. Sed quia vos hoc prætextu ad crassam & fœdam tam diuinæ rei ignorantiam abutimini, quasi id solum cuilibet agendum sit quod vos agitis, reliqua studia vana sint & futilia præ nobili vestra illa Iurisprudentia. Atqui illa quoque rerum diuinarum cognitionem præcipit. Sed quotus quisq; vestrûm hanc partem persequitur? Verùm quid frustra me torqueo? Id porrò statuo, quemadmodũ vos pertinaciã in vestra opinione tuenda ostentatis, me quoque in mea sententia constantiam meam in posterum exhibiturum. Nec mea tanti interest, vt vobis placeam. Aliud est enim vulgo, aliud sapientibus placere: quod postremum ego, quantum possum, amplector. Salue ergo sacrosancta Poëtica, quæ sub tanto fabularum felle tantam mellitæ doctrinæ copiam occultâsti, & eam indignis non retexisti. Si tu me tanti facis, vt inter mystas tuos admitti possim, nunquam erit, dum viuam, vt te deseram: cæterùm cauebo, ne profanis aditus ad adyta tua pateat. Tu verò, Deus Poëticæ, Deus Opt. Max. dum hoc studium cum tanto pietatis studio pro viribus meis excolo, fauoris tui cornu in meam operam defunde, vt quam apud proteruam istam mortalium turbam, gratiam non consequor, apud te Deus Opt. Max. consequar. Atque hanc partem dignitatis Poëticæ adduxisse sufficiat, ne hæc nostra Prolegomena in nimiam excrescant molem. Eam enim aliàs peculiari volumine, si Deus dederit, fusiùs persequemur: vbi docebimus, qua ratione cum magno fructu Poëtæ legi debeant, & quàm hactenus in ijs omnes penè dilirârint. Vulgares autem Poëticæ defensiones petes ex Rhodigino, lect. antiq. lib. 7. Gyrald. in hist. Poet. Strabone aduersus Eratost. in Geograph. Proclo, Maximo, Heraclide, Pontico, Petrarcha, Boccatio, & alijs. Sed & H. Stephanus vir eruditissimus, & de Poëtica optimè meritus, in heroica illa heroicorum Poëtarum editione hoc ipsum attigit. Poëticam etiam Scaliger illustrauit, vnicum Poëticæ lumen Homerum, obscurauit. Iam ad Homerum accedamus.

DE HOMERO.

Quis post Herodotum, Plutarchum, Suidam, Politianum, Camerarium, & alios viros eruditissimos de Homero scribere molietur, eum plerique aut futilem, & qui operam suam ludere velit, iudicabunt, aut in re tam veteri aliquid nouum & inauditum proferendum, ne molestæ illius ἀδολεσχίας crimen incurrat. Sed quia non omnino inutilis fuit vnquam existimatus labor eorum, qui in re literaria dispersa aut dissipata in vnũ colligunt & coaceruant, eum suscepturi reprehensionum spicula non veremur: modò intelligam, me diligentia mea aliorum studio satisfacere, cùm præcipuè Interpreti Homerico nihil potius aut antiquius esse debeat ex vsitata huiusmodi scriptionis consuetudine, quàm autoris ipsius historiam perlustrare, & eius studiosis proponere. Sed & tam variorum scriptorum repetitioni, quam instituimus, si cuiquam morosa fuerit, aliqua etiam nouitate tædium & fastidium tollam, vt ex ipsius lectione & aliorum scriptorum comparatione facillimè colliget. Dicamus ergo primùm de Homeri parentibus. Herodotus eius genus in hunc modum deducit. Cùm vetusta (inquit partim Heresbachio, partim Stephano Interpp.) illa Æolum ciuitas Cuma primùm conderetur, eòdem cùm aliæ permultæ omnisque generis gentes Conuenæ confluxerunt, tum è Magnesia illuc plerique commigrarunt: inter quos fuit Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus: non cum multis sarcinis illuc se conferens, sed tenues fortunas habens. Hic Melanopus Omyretis Cumani filiam duxit vxorem, procreauitque è legitimo toro fœmineam prolem, cui nomen indidit Critheidẽ. At ipse Melanopus vnà cum vxore vita functus est commissa interim filia Cleanactis Argiui tutelę quo familiarissimè vti consueuerat. Porrò tempore interiecto accidit fortè, vt puella ista è furtiuo concubitu prægnãs deprehẽderetur. Quod initio quidẽ celatũ fuit: sed cùm Cleanax rescijsset, vehemẽter rei indignitate cõmotus, Critheidẽ seorsum ad se accersitã acerbè obiurgauit, cõmemorans quæ futura esset apud populares infamia. Postremò huiusmodi quippiã, quò illã excuteret, cõminiscitur: Cumani iã tum in Hermei sinus recessu ædificabãt. Ciuitati aũt,

quæ condebatur, nomen impoſuit Smyrnam Theſeus, ab vxoris nomine, cuius memoriam relinquere volebat. Hic Theſeus è primarijs Theſſalorum fuit, qui Cumam condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitæ facultatibus apprimè inſtructus. Clàm exportatam huc Critheidem Cleanax Iſmeniæ Bœotio commiſit, ex ijs qui coloniam illuc duxerant, inprimis ſibi amico. Progreſſu deinde temporis Chritheis cum alijs mulierculis ad feſtum quoddam egreſſa, iuxta fluuium Meletem, cùm partui iam vicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum, ſed videntem, nominauitq; eum Meleſigenem, à fluuio videlicet, prope quem editus eſt. *Hæc ille*: ex quibus tamen nondum intelligo, quis ſit Homeri noſtri pater, vnde vulgò quæſitus dici poteſt. Quod licet ignominioſum eſſe ſoleat, vt docet etiam Plutarch. in lib. de educ. lib. tamen nos tanti hoc non facimus, vt ideò diuino Poëtæ detractum arbitremur in ea parte, qua eum laudari volumus. Quid enim ingenij claritati generis obſcuritas officere poteſt? Sed nullus eſt, credo, tam ſtolidus, qui hoc noſtro Vati obijcere audeat Porrò remoras fruſtrà nobis ne quæramus. Vidimus ergo, quid de Homeri parentibus Herodotus ſcriptor in ſuo genere omnium antiquiſſimus, cui eo nomine plurimum tribuendum videtur: ſed tamen eius autoritas varias ea de re ſequentium ſcriptorum opiniones non ſuſtulit. Nam, vt refert Plutarch. in lib. de Hom. Ephorus Cumæus in lib. quem de Cumæis rebus inſcripſit, hoc agens, vt eum gentilem ſuum fuiſſe oſtendat, Atellem, Mæonem, & Dium fratres Cuma oriundos perhibet fuiſſe. Ex his Dium æris alieni cauſa Aſcram, qui eſt Bœotiæ pagus, commigraſſe: ibiq; Pycimeda vxore ducta Heſiodum procreaſſe. Atellem Chritheidis filiæ ſuæ tutela Mæoni demandata, in patria mortem cum vita commutaſſe. Ab hoc auunculo vitiatam puellam, ab eodemq; eam, ciuium ob perpetratum facinus damnationem metuente, Phemio Smyrnæ literas docenti nuptum traditam. Porrò eam cùm ad lauacra, quæ propter amnem Meletem ſunt, deambularet, partu Homerum edidiſſe iuxta ipſum amnem: inde Meleſigenem filium appellatum. Mutato autem nomine vſurpatum fuiſſe, cùm luminibus eſſet captus. Tales enim à Cumæis & Ionibus ὁμηροι vocantur, quod ὁμηρεύόντων, id eſt, ductorum indigeant. *Hæc Ephorus.* Ariſtoteles autem (vt ait idem Plutarch.) tertio de Poëtica ſcribit, in inſula Io, quo tempore Neleus Codri filius Coloniæ in Ioniam ducendæ præfuit, puellam indigenam à genio quodam ex eorum numero, qui cum Muſis choros ducunt, compreſſam, cùm intumeſcente vtero facti pudore moueretur, deueniſſe in quendam locum, cui nomē eſt Aegina. Ibi à prædonibus, qui eò excurſionem feciſſent, captam, Smyrnamq; adductam ab his, Lydorum (ſub his enim tunc erat Smyrna) regi Mœoni ſocio ſuo dono datam, ab hocq; pulchritudinis cauſa in matrimonium eam adſcitam. Hanc cùm ad Meletem fluuium commoraretur, partus doloribus circumuētam ad ipſum fluuium peperiſſe Homerum ſtatimq; expiraſſe. Infantem à Mœone ſuſceptum, filijq; loco enutritum: paulò pòſt ipſum Mœonem in fata conceſſiſſe. Secundum hæc cùm Lydi ab Aeolibus affligerentur, ac de Smyrna relinquenda cogitarent, & duces per præconem ſequi iuſſiſſent, eos qui vellent, exire vrbe, Homerum puerulum etiamnum ſe quoq; ὁμηρεῖν (.i. ſequi) velle dixiſſe. Inde pro Meleſigene Homerum appellatum. Ita Plutarchus: ex quibus Homerum aut ex inceſtuoſo concubitu, aut ex Dæmone genitū colligimus. Poſtremum iſtud inductum eſſe arbitror propter diuinum hominis ingenium, quod non niſi Deum quempiam parentem illius ex quorundam opinione eſſe poſſe arguebat. Hoc ego quidem ſcio à Chriſtianis hominibus non admittendum, ſiquidem cum Hieronymo, Auguſtino, Chryſoſtomo, Nazianzeno credendū puto, ex copulatione Dæmonum cum mortalibus nihil procreari: quod ſi fiat, diabolum in carne, nō hominem fore. Scio quid Lactantius, quid Ioſephus prodant: ſed ego reliquorum autoritati plus tribuo, quòd ſit cum ratione coniuncta. Solus enim homo hominem generare poteſt. Diabolus ſi generaret, Diabolum, hoc eſt, Spiritus Spiritum generaret. Quanquam ex vna ſpecie diuerſas in natura fieri intelligo, vt ex tritico hordeum in Bohemia, ex arboribus lapides, & alia id genus, quæ huius loci non eſt perſequi: ſed hoc in generatione hominis obtingere pernego: licet etiam interdum Natura in monſtris edendis ludat. Vt autem Diabolo vim generandi hominem tribuam, nondum adducor. Porrò miror, hoc auſum eſſe Ariſtotelem naturæ peritiſſimum prodere, niſi ille vulgarem eſt ſecutus errorem de Dæmonum cum mulieribus coitu, quem nos quoq; non negamus. Fabulas, quæ hæc produnt, aliàs exponemus. Nolo ergo, Homero hunc parentem tribui, niſi quatenus hinc illius, ingenij diuinitas, quæ ad hæc confingenda homines induxit, colligitur. Suidas diligens ſcriptor opiniones etiam quorundam de Homeri parentibus propoſuit. Alij dicunt, eum Meletis fluuij Smyrnæi (ſed hoc fabuloſum) & Critheidos filium: quod videtur ex hiſtoria Herodoti detortum. Alij Apollinis & Calliopes: qua de re vide Epigramma inter illa, quæ de Homero mox ſubiungemus. Alij Telemachi Vlyſſis F. & Polycaſtes Neſtoris filiæ Affert inſuper aliam genealogiam Homeri ex Charace hiſtorico in hunc modum. Aethuſæ, Thraciæ mulieris filius fuit Linus, huius Pierus, huius Oeagrus, huius Orpheus, huius Euclees, huius Iamonides, huius Philoterpes, huius Epiphrades, huius Melanopus, huius Apelles, huius Mæon: qui vnà cum Amazonibus Smyrnam venit, & ducta vxore Eumetide, Euepis Mneſigenis filij filia, procreauit Homerum. Sed locus Suidæ aut tumultuariè & raptim ſcriptus eſt, aut omninò corruptus. Nam initiò præmiſerat ex eodem Charace Homerum Maronis aut Mitiæ (μάρωνος ἢ μιτίυ) & Eumetidis matris eſſe filium. Quæ ego tam ſubitò diſcrepantia non concoquo, niſi vbiq; ſit legendum Mœon: vnde etiam dictus eſt Mœonides. Vide quæſo, quàm diuerſa de Vatis noſtri parentibus tradantur, cui adde quod adhuc Plutarchus monet, quoſdam prodidiſſe, eum Mœonis & Critheidos fuiſſe filium Nobis itaque qui longiùs ab illis temporibus diſtamus, veterumque librorum ope deſtituimur, non licet pronunciare quid verè ſentiendum ſit, niſi quod moneo, fabulas illas de Melete fluuio, & Dæmone procul remoueri. Et cùm Homerus ipſe nobis hanc hiſtoriam ſui inuiderit, vlteriùs eam non inquiramus. Non tanti eſt hoc cognoſcere: id tamen tenendū videtur, eum obſcuro genere natum, quod ipſe poſtmodum ſuarum virtutum ſplendore illuſtrauit. De illius autem patria non minor eſt controuerſia. Si credas Herodoto, Smyrnæus erit: ſi Pindaro, tum Chius, tum Smyrnæus: ſi Simonidi, Chius: ſi Antimacho, & Nicandro, Colophonius: ſi Ariſtoteli, Ienſis: ſi Ephoro, Cumæus: ſi alijs, Salaminius: ſi alijs, Argiuus: ſi Ariſtarcho, & Dionyſio Thraci, Athenienſis: ſi alijs, aut Troianus ex agro Cenchreorum, aut Lydus, aut Ithacenſis, aut Cyprius, aut Gnoſſius, aut Mycenæus, aut Ægyptius, aut Theſſalus, aut Italus, aut Lucanus, aut Gryinus, aut Romanus, aut Rhodius. Atqui, inquies, ſeptem tantùm vrbes eum ſibi vendicare arbitrabar, quod etiam Tullius in oratione pro Archia exprimit, & ita continetur in Epigrammate quod poſteà ſubiungemus. Sed illa tamen tum Plutarchus, tum Suidas diligentes ſcriptores prodiderunt. Ita in medio poſitus literarum princeps, ceu Atalanta illa, aut Hippodamia à tot tamque egregijs ciuitatibus (*& regionibus*) quaſi à generoſiſſimis procis certatim expeditur, vt eleganter dixit Politianus. Si nobis vetuſtas librum Didymi Grammatici, *de Homeri patria*, reliquiſſet, poteramus plura ea de re dicere, ſed hæc tantûm conciſè tradita ſuperſunt. Id vnum, nouum aut ſaltem non ita tritum, aut ita cuiuis notum afferam, quod quidam Ægyptium Homerum eſſe voluerunt. Apud Heliodorum in Æthiopica hiſtoria Calaſiris Ægyptius id teſtatur

tur

tur his verbis: Ὅμηρος ὑπ᾽ ἄλλων μὲν ἄλλοθεν ὀνομαζέσθω, καὶ πατρὶς ἔστω τῷ σοφῷ πᾶσα πόλις, ἦν δ᾽ εἰς ἀλήθειαν ἡμεδαπὸς Αἰγύπτιος, καὶ πόλις αὐτῷ Θῆβαι αἱ ἑκατόμπυλοι ὡς ἔστι κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον. πατὴρ δὲ τῷ μὲν δοκεῖν, προφήτης, τὸ δὲ ἀψευδὲς Ἑρμῆς. οὗπερ ἦν ὁ δοκῶν πατὴρ προφήτης. τῇ γὰρ τούτου γαμετῇ τελούσῃ τινὰ πάτριον ἁγιστείαν καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν καθευδούσῃ συνῆλθεν ὁ δαίμων, καὶ ποιεῖ τὸν Ὅμηρον, φέροντά τι τῆς ἀνομοίου μίξεως σύμβολον· θατέρῳ γὰρ τοῖν μηροῖν αὐτόθεν ἐξ ὠδίνων, πολύ τι μῆκος τριχῶν ἐπεπόλαζεν. ὅθεν παρ᾽ ἄλλοις τε, καὶ οὐχ ἥκιστα παρ᾽ Ἕλλησιν ἀλητεύων, καὶ τὴν ποίησιν ᾄδων, τοῦ ὀνόματος μὲν ἔτυχεν. αὐτὸς τὸ ἴδιον οὐ λέγων, ἀλλ᾽ οὐδὲ πόλιν ἢ γένος ὀνομάζων, τῶν δὲ ἐγνωκότων τὸ περὶ τὸ σῶμα πάθος, εἰς ὄνομα κρατησάντων. τί δὲ σκοπῶν ἐσιώπα τὴν ἐνεγκοῦσαν; ἤτοι τὸ φυγὰς εἶναι καταιδούμενος· ἐλάθη γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἐξ ἐφήβων εἰς τοὺς ἱερωμένους ἐνεκρίνετο, ἀπὸ τῆς κηλῖδος φερομένης ἐπὶ τοῦ σώματος, νόθος εἶναι γνωρισθείς· ἢ καὶ τοῦτο σοφίᾳ κατεργαζόμενος, κἀκ τοῦ τὴν οὖσαν ἀποκρύπτειν πᾶσαν ἑαυτοῦ πόλιν, πατρίδα μνώμενος. ταῦτα μὲν, inquit Cnemon, εὖ τε καὶ ἀληθῶς μοι λέγειν ἔδοξας. τεκμαιρόμενος τῆς τε ποιήσεως τοῦ ἀνδρὸς, τὸ αἰνιγματῶδές τε καὶ ἡδονῇ πάσῃ συγκεκραμένον, ὡς Αἰγύπτιον καὶ τὸ τῆς φύσεως ὑπερέχον. ὡς οὐκ ἂν οὕτω τοὺς πάντας ὑπερβαλλόμενον, εἰ μή τινος θείας κηδεμονίας ὡς ἀληθῶς μετεῖχε καταβολῆς, id est, Stanislao Vuarscheuuiczki Polono Interprete. Homerus ab alijs quidem aliunde nominetur: Et patria cordato sit vrbs quæuis viro. erat autē reuera nostras Ægyptius: & vrbs illi Thebæ centiportes, vt ex ipso cognoscere licet, (hoc tantùm ad ipsum vrbis Epithetum refertur) pater autem opinione hominū antistes: sed non mentientibus (sed reuerà) Mercurius. Atqui erat illius existimatus pater antistes, eò quòd cum eius vxore celebrante quædā sacra patria, & in templo dormiente, coiuit Deus, & Homerū procreauit, ferentē notā incestæ consuetudinis (incesti coitus) in vtroq; enim femore inde vsq; ab ipso partu ingens longitudo crinium innatabat (luxuriabat) Vnde cùm inter alios tum inter Græcos oberrans, & poëma canens, nomen est nactus: ipse quidem nomen proprium non dicens, neq; patriam aut genus nominans, cæterùm ijs qui sciebant illam corporis affectionem vt in nomen illi verteretur perficientibus. Quorsum aūt spectans (inquit Cnemon) tacebat patriā? Aut quòd pudebat illum exilij: erat. n. pulsus à patre, quando ex ephebis inter consecratos recensebatur, ex eo quòd notā ferret in corpore spurius cognitus: vel hoc etiam sapienti consilio fecit: ac dum veram celaret omnem vrbem patriā sibi vendicabat. Hæc quidem, (inquit Cnemon) rectè & verè dicere mihi visus es facienti coniecturam ex poëmate viri, cum omni voluptate & oblectatione, quasi Ægyptia temperato, & ex naturę excellentia: quæ certè ita omnes nō superaret, nisi è diuinis quibusdam reuera fundamentis extitisset. *Hæc ille.* Ex quib. iterum à Dæmone genitum Homerum intelligemus, sed opinione nō probabili, vt anteà dicebamus: iterū etiā ratione illius nominis audimus quasi à femoris affectu vel adiuncto, ὁ μηρὸς, id est, femur diceretur. Cæterùm id non est prætereundū, quod apud Lucianū Verarum hist. lib. 2. ipse Homerus eos ridet, qui de sua patria contendunt, seq; Babylonium esse ait, siquidem à ciuib. suis non Homerū, sed Tigranē vocatū fuisse: posteà verò cùm apud Græcos obsidis officio functus esset, (.i. ὁμηρεύσας) pristinam appellationē mutasse. Gallus apud eundē Lucianū in dialogo Gallus, dicit Homerum tempore belli Troiani camelum Bactris (quæ vrbs est Assyriæ) fuisse. Nugæ quidē ex μετεμψυχώσει Pythagorica sed quæ doceant Lucianum credidisse Homerum esse Assyrium. Stephanus oraculū adducit in quo patria matris Homeri Io dicitur, quasi fortasse eum Iatensem ideò esse voluerit. Vide etiam Luciani dialogum, de Demosthenis encomio, vbi dicit Thersagoras difficile esse Homerū laudare quod nihil de eius patria certi habeamus. Herodotus verò contendit eū fuisse Aeolium, vt pleniùs ex eius libro intelligi potest, Athenæus lib. 4. Dipnosoph. eū Syrum facit, atq; ex suæ patriæ more fingere priscos Heroas piscibus abstinuisse, cùm eorum sit in Hellesponto magna copia Hoc autem refert ex Meleagri cuiusdam Gadarensis libro, qui Gratiæ inscribebatur. Atq; hæc sunt quæ de Homeri patria tantùm cōperio Quid verò? inquiet aliquis: ignoras quę Archilochus libello de Temporib. de octo Homeris tradat, vnde videtur posse illa lis de Homeri patria facillimè pacari? Minimè gentium, inquam: imò legi & sæpissimè cum admiratione relegi: Sed illa fuit stuporis hominum admiratio, qui hæc nunquā ab Archilocho illo Homeri nostri coætaneo scripta credunt. Enimuerò quis fuit Archilochus? an non Græcus? Cedò ergo exemplar Græcum Archilochi: quis nobis hunc temerè & impudenter nō probata antiquitatis fide obtrusit? Scio quis sit Tatiani Assyrij, quis Eusebij Archilochus, hanc laruam nondum recognosco. Vbi quæso tandiu latitauit, vt neq; ab ipso Herodoto, neq; à Plutarcho curiosis de Homero scriptoribus visus vnquam fuerit? An si vidissent, tanti viri & antiquissimi ac testis omni exceptione maioris authoritatem neglecturi videbantur? O tenebras Cimmerias, quæ hunc illis occultauerunt! Sed suppositítios istos partus explodamus, & Annium nostrum qui similes nugas suis ornauit commētarijs à veritatis subsellijs arceamus. Illius tamen in Homeri historia mendacium euidentiùs mox demonstrabimus, cùm de illius ætate differemus. De Homero autem in tanta de eo cōtrouersia possimus fortasse dicere, quòd Suidas, eum ignotum esse hominibus. Cuius tamen historia, eodem Suida iudice, omnium optimè ab Herodoto est conscripta. Idem alios Homeros nobis proponit, vnum Grammaticum & Tragœdum Andromachi & Myronis Byzantiæ filium, septemq; illis annumeratum qui secundas partes inter Tragicos obtinent, & Pleiadis cognomentū habuerunt: qui floruit Olymp. 24. scripsitq; tragœdias 45. Alium Sellium cognomento, Grāmaticum, qui conscripsit Hymnos, Ludicra versibus, & soluta oratione de Comicis personis, Argumenta Menandri Fabularum. Sed hæc longè distant ab octuplici illo Homero, quē nobis inculcat Pseudi Archilochus: & tamen non inscitu digna, vel propter Hymnos, qui nomine Homeri circumferuntur, quos huic postremo Homero possis vendicare, vt aliàs dicemus. Lites de Homeri parentibus & patria vidimus, tertia restat de ætate qua vixerit. De qua Herodotus his verbis, Heresbachio interprete: Cæterùm, inquit, ætatem Homeri siquis diligenter recteq; ratiocinetur ex hisce facilè deprehendet. Nempe ab expeditione Græcorum quam Agamemnon & Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum pòst atq; triginta Lesbus oppidatim habitari cœpit, quum antea nullam prorsus haberet ciuitatem. Post Lesbum habitatam annis viginti Cuma Aeolica & Phricotis appellata, habitata fuit. Porrò à Cuma annis duodeuiginti in Smyrnam Cumani colonias deduxerunt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti viginti duo ad Xerxis vsque in Gręciam traiectum, qui videlicet iuncto pontibus Hellesponto cum exercitu ex Asia in Europam penetrauit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei, qui Prætorum Atheniensium rationem habuerit. Centū autem & sexaginta octo post Troianum bellum annis extitit Homerus. Quid audio, Herodote? atqui tu ipse secundo historiarum libro ita dicis, Ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισιν ἔτεσι δοκέω μεῦ πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ οὐ πλέοσι, id est, Hesiodū & Homerum ætate quadringentis annis opinor me antiquiores esse & non pluribus. Bellum autem Troianum antecedere ætatem, in qua tu viuebas, annis octingentis testaris. Hanc dissonantiam cùm videret Camerarius, illud τετρακοσίοισιν in ἑπτακοσίοισιν mutabat: Sic enim, inquit, congruerent aliquatenus hæc cum ijs quæ in vita Homeri leguntur. Iuniorem esse illum Troianis annis 168. Neque enim refert quòd 68 supersunt, cùm voluerit Herodotus illo in loco constituere tempus quod ætas certè illorum Poëtarum non excederet, vt inferiores quidem, nullo autem modo superiores dici possent. Hæc Camerarius, quæ planè videntur consentire cum ijs quæ ipse Herodotus in vita Homeri scribit cum ante Xerxis in Græciam descensum 622. annis fuisse: quo ipse Herodotus posterior

fuit. Aristarchus, inquit Plutarchus in lib. de Homero, eum in id tempus reijcit, quo Ionum Colonia deducta est. Fuit hoc annis post Heraclidarum reditum sexaginta: & is reditus octoginta annis est Troiano bello posterior. Crates eum ante Heraclidarum reditum extitisse tradit: vt ne octoginta quidem prorsus annis Troianum bellum sit subsecutus. Apud plerosq; pro certo habetur centum annis eum Troiano bello posteriorem fuisse, non multò ante Olympicorum ludorum institutionem, à quo Olympiades numerantur. Anteà dixerat, quosdam existimare eum tempore belli Troiani extitisse, eiusq; fuisse inspectorem: alij centum pòst annis, alij centum & quinquaginta. Dicam tamen per transennam mirari me in eo libro Plutarchi, eius tautologiam, in parentibus, & patria Homeri describendis, quod præter illius morem factum videtur. Quid Suidas? Antecessit, inquit de Homero, primam Olympiadem annis 57. Porphyrius autem in Philosophica historia, 130. annis eam antecessisse scribit. Instituta autem prima Olympias fuit post Troianum excidium annis 460. Quidam vero 160 annis post excidium Ilij natum esse Homerum tradunt (Herodotus 168) Porphyrius autem, quẽ modò citauimus, post 235. *Hæc ille.* Tullius verò Tuscul. quæst lib. 5. Homerum temporibus Lycurgi fuisse ante Romam conditam asserit, intelligit autem proculdubiò Legislatorem, qui floruit anno orbis conditi 3180. aut circa illa tempora, 28. anno regni Alcanis 9. Lacedæmoniorum Regis, & à capta Troia 398. Ante Romam conditam 33. nisi me Chronologia Funccij fallit. Qui tamen Homerum (neglecta Tullij authoritate) anno post captam Troiam 465. & vrbis conditę 65. Mundi verò 3277. Olymp. 23. collocat. Quid Eusebius? Ex eo sanè nihil certi elicias, qui pota tribus locis diuersa ea de re tradat, tanta priorum scriptorum inconstantia abreptus. Primùm eum fuisse ex quorundam sententia refert anno Mundi 4040. deinde 4092. vbi ita loquitur, Hieronymo Interprete, Homerus secundum quorundam opinionem his temporibus iudicatur. Quanta autem de eo apud veteres dissonantia fuerit, manifestum esse poterit ex sequentibus, quidam eum ex quibus Crates, ante descensum Heraclidarum ponunt. Eratosthenes post centesimum annum Troianæ captiuitatis. Aristarchus Ionica emigratione, siue post annum centesimum. Philochorus emigrationis Ionicæ tempore sub Archippo Atheniensium magistratu, & post captam Troiam anno 180. Apollodorus Atheniensis post 240. annum euersionis Ilij: extiterunt alij, qui modico tempore antequam Olympiades inciperent 400. retro annis Troianæ captiuitatis eum fuisse putent: licet Archilochus 23. Olympiades & quintum Troianæ euersionis annum supputet. Tertiò ad annum Mundi 4288. sic scribit, In Latina historia ad verbum scripta reperimus: Agrippa apud Latinos regnãte, Homerus in Græcia claruit, vt testatur Apollodorus Grammaticus, & Euphorbius Historicus, ante vrbem Romanam conditam ann 124. & vt ait Corn. Nepos ante Olympiadem primam an. 100. Vide quot dissonantias vna eademque de re tibi proferam. Iam si Eusebio diligentissimo temporum perscrutatori certi nihil statuere licuit, quid nobis, quæso sperandum est? Amemus certè hanc ignorantiam necesse est, & curiositatem nostram temperemus. Id solùm quod pollicitus sum anteà, expediam contra Pseudarchilochum & Annium Viterbiensem hac de re nescio quid nugantes, & eo alacrius quo ex Eusebij altero loco, quem citauimus, ansam mendacij arripuerunt. Primùm videamus verba huius impostoris. Vltimum, inquit, hunc Homerum ætas nostra cernit, qui Olympiade 23. & à Troiæ excidio anno quingentesimo, Patria Meon, Olympico certamine victor, iudicio totius Græciæ eximius Poëtarum est habitus, &c. Hæc, vt dixi, ex altera Eusebij loco desumpta sunt, tamen à Pseudarchilocho anteà emendato, vt ex vtriusq; collatione constabit. Quis hic, quæso, Archilochus qui de Homeri ætate scripserit? quo teste tandem eum Chronologum extitisse probabitur? Quis vetus auctor eius hoc nomine vsquam meminit? Herodotus saltem & Plutarchus, vt iam indicauimus, eum ne per somnium quidẽ nôrunt. Quid quod Aristarchus, qui cõmentaria scripsit Archilochia planè diuersa ab isto quem nobis obtrudunt, Chronologo Archilocho, de Homeri ætate prodiderit? Testem habeo Clementem Alexandrinum Strom. lib. 1. Aristarchus, inquit, in commentarijs Archilochijs, dicit eum (Homerum) fuisse tempore deductionis coloniæ Ionicæ, quæ fuit centum & quadraginta annis post Troiana tempora. Cuius tandem stuporis esset, commentatorem Archilochi ignorare, quid hac de re Archilochus tradidisset, & antè ab eo non dissentire, quàm eum non refutasset, aut causas diuersæ opinionis non indicasset? quod si fecisset, proculdubiò Clemens prætermissurus non erat, vt neq; illud etiam, si tale quid de Archilocho vnquam legisset, cùm eo libro diuersas multorum sententias de Homeri ætate commemoret: Sed quid de Eusebij loco respondebimus? Id nimirum quod Goropius, corruptum eum esse ex illo quem ex Tatiano Assyrio adducit his verbis: ἕτεροι δὲ κάτω τὸν χρόνον ὑπήγαγον, σὺν Ἀρχιλόχῳ γεγονέναι τὸν Ὅμηρον εἰπόντες. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος ἤκμασε περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστὴν κατὰ Γύγην τὸν Λυδὸν ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι πεντακοσίοις, id est, Alij verò tempus ad inferiora deduxerũt, dicentes eũ cũ Archilocho fuisse. Archilochus autem floruit circa vicesimam tertiam Olympiadem, imperante Gyge Lydo post res Troianas annis quingentis. Hinc patet quomodo sit locus Eusebij deprauatus, non enim hoc Archilochus scripsit, sed quidam alius, nempe Theopompus, vt constat ex Clemente dicto libro eum laudante. Vnde Goropius meus in Cronijs, Eusebij locum ita vult emendari, licet quidam cum Archilocho fuisse ad vicesimam tertiam Olympiadem & 500. Troianæ euersionis annum supputet. Non negamus ergo in hæc tempora Homerum à quibusdã referri, sed ab Archilocho proditũ, id verò pernegamus: q. ne in ijs etiam, quos Tatianus Assyrius commemorat de Homeri ętate scripsisse, vsquam recenseatur: quẽ diligens scriptor obmissurus fuisse nõ videtur, cuius scripta si ad me peruenissent, poterã fusiùs hoc argumentũ persequi. His interea mecũ lector contẽtus erit Addã Cedrenũ collocare Homerum nostrum sub Dauide & Solomone: excidium aũt Troianum sub Saule: vnde licet colligere quantũ temporis ab illo abfuisse Poëtã velit. Salomoni etiã coætaneũ eum facit Michaël Glycas Siculus, quẽ Latinũ Io. Leunclaij viri doctissimi beneficio habemus. De nomine aũt Homeri nonnulla anteà inseruimus, quibus addendum est, ab alijs censeri ὅμηρον dictum à cæcitate lingua Cumæorum: apud quos cùm versaretur, vt narrat Herodotus, videretq; eos suã Poësin recipere, pergit eos sua consuetudine oblectare, ac postremò huiusmodi conditionem proponere si publicè eum alere vellent, se ciuitatem Cumanorũ celeberrimã redditurum. Qui præsentes hæc audiebant, institutũ probabant: addentes se quoq; adiuturos si petitionem suam ad Senatũ referret, vt votis suis fieret satis: Melesigenes his verbis erectus, collecto Senatu in curiam processit: rogatoq; eo cuius id muneris erat, vt in Senatum duceretur, ille nihil recusans, vbi opportunum videbatur, hominẽ deduxit. Hîc cõsistens Melesigenes, eadẽ verba habuit in Senatu, quæ paulò antè in conuẽticulis de alimentis præstãtis proposuerat. Vbi dixisset, egressus pro curia sedebat. Dum aũt Senatores agitarent quid nam par esset homini respondere, visumq; esset cùm ei q. deduxerat, tũ alijs omnib. quotquot in conuẽticulis Melesigenẽ audierãt, petitionẽ admittendã: vnus tantùm è Senatorib. refertur Melesigenis postulatis calculo suo repugnasse, interq; alia multa, hæc quoq; cõmemorasse: quod si semel ὁμήρους, id est, cæcos alẽdos susciperẽt, futurũ esset vt continuò

turbam

turbam & multam & inutilem haberent. Atq; hîc primùm Homeri nomen Melesigeni inditum est, à cæcitatis videlicet calamitate. Nam Cumani cæcos ὁμήρους appellant. Iamq; inde, qui prius Melesigenes, nomen obtinuit Homeri. Breuiter hæc sententia euicit, perq; Prætorem fuit approbata, qua contendebatur non alendum Homerum. Hæc quũ illi nuntiaretur, vehementer cõmotus, his versibus calamitatẽ suam deplorabat: οἵῃ μ' αἴσῃ δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γενέσθαι, &c. reliquos ad calcem operum Homeri leges. Hoc scripsit Herodotus. At Plutarchus (ex Aristotele 3. de Poëtica, vt docet series orationis) aliam causam huius nominis adducit, cùm Lydi ab Æolibus affligerentur, ac de Smyrna relinquenda cogitarent, & duces per præconẽ sequi iussissent eos qui vellent exire vrbe, Homerũ, puerulũ etiamnum, se quoq; ὁμηρεῖν (id est, sequi) velle dixisse. Inde pro Melesigene Homerum appellatum. Quod ad cæcitatem attinet, Ithacenses dicebant apud se Homerum visum amisisse: Herodotus verò affirmat apud eos illum conualuisse, apud Colophonem autem prorsus cæcum factum fuisse, vnde Smyrnam remeans ad Poëmata scribenda animum conuertit. In toto vitæ cursu pauperrimus fuit, vt hinc inde stipem carminum recitatione emendicare cogeretur. Eum in finem Cumam profectus est, inde ad Phoceam vbi Thestoridem scholæ magistrum pro hospite habuit, hominem fidei parum integræ, vt qui ea quæ Homerus apud eum edidisset pro suis postmodùm venditaret, tum Chij etiam eo nomine humanitatem hospitalitatemq; expertus est. Sed hæc omnia ex Herodoto copiosiùs haurire licet. Sanè id summæ laudi diuino Vati tribui oportet, qui licet rei familiaris angustijs oppressus, tamen in tantas ingenij diuitias emerserit, vt neq; pristina neq; hodierna secula parem vllum ei protulerint. Et quamuis oculis corporis fuerit destitutus, perspicaci tamẽ fuit mente, qua in abdita quęq; penetrauit, ita vt nihil ei incognitũ aut occultũ fuerit. Hinc Poëtæ, hinc Oratores, hinc Philosophi eruditionis, eloquentiæ, doctrinęq; fontes hauriũt, vt hactenus vix tertius quisq; post tot annos repertus sit, qui hunc vatẽ maximi nõ fecerit, eiusq; scripta quasi diuina quodãmodo non sit veneratus. Quod si pluribus persequar, molem verborum nimis ingentem coaceruare cogor, iniuriamq; ipsi Plutarcho qui hoc argumentum eruditissimè tractauit, & Angelo Politiano, cuius labor felicissimus hac in parte extitit, facturus videar, qui eorum scriptis contentos lectores esse non iubeam. Ego porrò pronuncio, nullum esse inter profanos scriptores Christianorum oculis Homero nostro digniorem, quod luculentissimo illo Iustiniani Imperat elogio comprobari potest, qui eum patrem omnis virtutis appellare non verecundatur. Quo potissimùm nomine huic Poëtæ me maximè excolendum tradidi, vt ab eo illud exhaurirem, cuius in eo tanta est abundantia, nimirum omnem virtutem. Vnde non mirari, sed detestari eorum impudentiam soleo, qui mihi hunc vatem manibus excutere tentabant, quasi vanus esset totus ille labor, qui à me in eum impendebatur, cùm tamen eos par erat sacratissimam Iustiniani vocem exaudire, qui eos potiùs ad Homeri lectionem tam honorifico titulo exhortatur, nedum eius contemnendi autor illis vnquam fuit. Quæ nam est, rogo, ista Leguleiorum nostrorum frons nisi perfricata, cùm iura illa profiteantur, hoc tamen Poëtę nostri à legum suarum principe profectum præconium, aut ignorare, aut penitus aspernari? Detonate in foro rabulæ, & tricas illas litigiosas subinde clientibus vestris aut alienis innectite, vobis mystici nostri libri non patent, aut si patent, vos omnia conspurcatis, vos omnia destruitis: imò si veteres illi ritus (quod nolim) repetantur, vos Musis nostris, non secus atq; olim Cereri sues, aut Baccho capræ hostiam suppeditabitis. Ego vestræ felicitati in illis subsellijs quibus (dignè an indignè non dicam) insidetis, minimè gentium inuideo, vos studijs meis finite me tantisper frui dum aut vos ad meliorem frugẽ redeatis, aut ego deterioribus longè occupationibus districtus, istas inuitus deserere cogar: quod ne vnquam accidat summis votis expeto. Interea Homero mallo ὁμηρεῖν, & hic mihi cum cæco (vos cæci iudicatis) error plus quàm vestrum vitæ genus placet. Enimuerò quid est sanæ eruditionis, quod in Homero non reperiam? Ille omnes Philosophiæ fontes primus reserauit? ille moralia, ille œconomica, ille politica præcepta omnia continet? Quid? in Mathematicis quantus est? Artis verò oratoriæ quis maius vnquam flumen vidit? Sed præstat ipsum Politianum videre qui diligentissimè huius Poëtæ dotes singulatimque enarrauit in illa sua in Homerum præfatione, quàm hìc inserere de verbo ad verbum meditabamur, sed breuitatis causa coactus sum lectorem ad eum ipsum autorem remittere.

Egimus hactenus de Homeri parentibus, patria, & præstantia, nunc videndum est quo genere mortis tam nobilis Poëta expirauerit, idque maximè propter varias ea de re scriptorum sententias. Herodotus, quem ego vt cæteris antiquiorem, primum laudo, tradit cùm Homerus è Samo Athenas proficisceretur, ad Ion cum quibusdam suis popularibus appulisse, vbi stationem non ad vrbem, sed in littore habebant. Hîc contigit Homerum grauiter ægrotare: egressus igitur è naui, in crepidine littoris iacebat ægrotus. Quumq; diutius illic ob nauigandi difficultatem in portu remorarentur, subinde pleriq; ex vrbe descendentes operam Homero dabant, eumq; audiẽtes admiratione prosequebantur. Iam verò nautis cæterisq; aliquot qui è ciuitate conuenerant, illic, apud Homerum considentibus, fortè pueri piscatores eò appulerunt, qui è nauicula egressi, hæc illis verba fecerunt, Agitè peregrini, audite nos, num quid eorum quæ proponemus, explicabitis. Ibi quidam è præsentibus iubebat eos proloqui. Illi, Nos, inquiunt, quęcunq; cepimus, reliquimus: quæ verò non cepimus, nobiscum portamus. Et quum nemo id ænigmatis interpretari posset, piscatores explicabant: significantes nimirum se, quum piscium nihil capere possent, desidentes in sicco pediculos venatos, & horum quotquot cepissent, abiecisse, quos autem nõ inuenissent domum retulisse. Quæ audiens Homerus hæc dixit carmina:

τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε	*Hi vos, ô pueri, tales genuêre parentes*
οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων.	*Nec latis fundis, gregibus neq; mille potentes.*

Ex hac autem ægritudine extremum diem clausit Homerus in Io, non (vt arbitrantur aliqui) ænigmatis perplexitate enectus, sed morbo: extinctus verò à comitibus, suis atque ciuibus, qui ex vrbe in colloquium cum eodem venerant, in littore ibidem honorificè sepultus est. Cuius sepulcro multo pòst tempore Ienses, vbi poësis eius iam publicata ab omnibus celebraretur, huiusmodi inciderunt carmen elegiacum:

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει	*Condit humus caput hæc sacrum, qui versibus arma*
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.	*Fortia diuinis Heroum ornauit Homerus.*

Hæc Herodotus, quem sequitur planè Suidas. At Plutarchus obijsse eum præ mœrore dicit, quod illud ænigma soluere non potuisset. Sotades, vt monet Gyraldus, suo carmine fame consumptum eum dicit:

τὸν θεῖον Ὅμηρον λιμὸς κατεδαπάνησεν.

Iam Herodotus, Plutarchus, & Suidas in hoc consentiunt eum in Io mortuum: inconstanter Plinius nunc in Io, nunc in Scyro tumulatum dicit, Solinus in Chio, Martianus Capella in Naxo. Nunc videamus, quos libros con-

 scripserit

ſcripſerit Homerus. Primùm Herodotus dicit, eum apud Theſtoridem Phoceæ minorem Iliadem feciſſe, cuius initium eſt:

Ἴλιον ἀείδω, καὶ Δαρδανίην εὔπωλον — Ἧς πέρι πολλὰ πάθον Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος.

Sed & Phocaidem ab Homero ſcriptam, aſſeuerabant Phocenſes. Apud Chium, qui illum liberorum ſuorum educationi præfecerat, compoſuit, Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, & alia multa, quæ innominata relinquit Herodotus. Ariſtoteles Margiten eius laudat. Suidas recenſet eiuſdem Amazonia, Reditus, Ethiepactos ſiue Iambos, Arachnomachiam, Geranomachiam, Ceramida, Amphiarai exitus, Pægnia, Siciliæ captiuitatem (id eſt, ἅλωσιν) Epithalamia, Circulum, Hymnos, & Cypria. Quæ omnia perierunt, niſi Hymnos reſtare velis, quos tamen multi huic noſtro Homero non aſſerunt, quod idem etiam iudicium de Batrachomyomachia ferunt. Nobiliſſimum vtrumq; illud Poëma, Ilias & Odyſſea, extra aleam eſt poſitum, quod ſine controuerſia Homero tribuitur: atque eius etiam meminit Plutarchus. In Iliade virtutem corporis, inquit Politianus, in Odyſſea fortitudinem animi repræſentat. Vbique tam diuinum apparet ingenium, vt non ſine admiratione legi poſſit, ac verè de illo hæc pronunciarit Democritus, Ὅμηρος φύσεως λαχὼν θεαζούσης ἐπέων κόσμον ἐτεκτήνατο παντοίων. Vtram priùs ſcripſerit multi dubitant, ſed tamen ego ijs aſſentior, qui Iliadem Odyſſeæ anteponunt. Ferunt hæc Poëmata primùm diſperſa fuiſſe, neque hoc ordine ſcripta à Poëta quo nunc diſpoſita cernuntur. Siquidem nullus veterum libros Iliadis aut Odyſſeæ laudat, ſed tantùm quaſi locos communes, vt ex Iliade Naumachiam, Doloniam, Strenuitatem Diomedis, Nauium Catalogum, Patrocleam, Redemptionem Hectoris, Parentalia ad Patrocli tumulum, Fœderis icti violationem: ex Odyſſea verò Telemachi peregrinationem, Calypſus antrum, Vlyſſis nauigationem in rate, Alcinoi apologos, Cyclopeam, Necyam, Circes lauacra, Procorum cædem. Ea quæ in agro geſta ſunt vel apud Laërtem, vt ſcribit Ælianus variæ hiſtoriæ lib. 13. cap. 14. Quis ergo hæc omnia ita digeſſit? Reſpondet ibidem Ælianus, Piſiſtratum, ſed octauo libro id videtur Hipparcho filio Piſiſtrati tribuere, cui etiam aſtipulatur Plato. Primus autem Lycurgus, vt tradit Plutarchus & dicto lib. 13. Ælianus, vniuerſam Homeri Poëſin in Græciam inuexit, idque ex Ionia. Sed de his alij ante me iam dixerunt, ex quorum monumentis petenda erunt quæ nos omittimus. Mihi prolixiori eſſe per Typographos, & meas etiam occupationes non licet. Supereſt vt de meo inſtituto paucis agam. Primùm ergo cùm animum meum ad legendum ſtudiosè Homerum appuliſſem, quòd hunc eſſe rei literariæ Principem intelligerem, vix vnum aut alterum vidi qui eum aliqua ratione commodè illuſtraſſet, cùm tamen ferè nullus ex inſignioribus ſcriptoribus reperiri poſſit, qui manum viri alicuius docti non ſenſerit. Itaque fatum Poëtæ noſtri miſerari ſubibat, quòd tale quid ei nondum contigiſſet. Vnus Camerarius, quod ſciam, id tentauit, cuius rei ſpecimen in primis duobus libris Iliadis edidit: quod cùm auidè optarem, nunquam fuit vt id potuerim adipiſci, propter raritatem exemplorum iam à 45 annis excuſorum, donec ego ad metam mei laboris peruenerim. Sed & Ioannes Hartungus aliquid in eodem præſtitit, ſed nihil hactenus videre potui. E Græcis extant ſcholia, quæ Didymo veteri Grammatico tribuuntur, & vaſti illi Commentarij Euſtathij (qui tempore Camerarij non videntur fuiſſe euulgati, vt ex eius Præfatione in primum Iliadis colligo) qui duo poſt tot Homericos Interpretes, quorum numerum recenſet idem Camerarius, nobis reſtant: ſed neuter mihi ſatis in hoc Poëta laboraſſe videbatur, quòd vt plurimùm in verbis enucleandis Grammaticè verſentur, aut in fabularum narrationibus fuſiùs & ad faſtidium exponendis, quod ipſum præſtitit in ſuis Commentarijs Camerarius, non altiùs aſſurgens quàm vulgus Grammaticorum. Itaque aliquid ampliùs deſiderari ad veram in tam graui autore commentandi rationem animaduertebam. Placuit ergo ſiue iuuenili, ſiue Poëtico furore, id aggredi, quod tandem poſt multos labores conſummaui vbi à trita Interpp. ſemita omnino recedo, Grammaticam illam Verborum peculiari operi (quod Lexicon Homericum inſcribetur) deſtinans. Hîc rerum in hoc Poëta inſignium obſeruationem ſum perſequutus, non vt debui fortaſſe, ſed ſanè vt potui: vltra vires meas autem aliquid à me poſtulare iniquum eſt, ſpero tamen me matureſcente iudicio, & creſcente hoc, qualiſcunque eſt, doctrinæ amore, dignius hoc Vate aliquid olim exhibiturum. Vtinam per reliqua mea negotia id mihi liceat, quod ſummis votis à Deo Opt. Max. peto, cui laudem & gloriam ex meis, ſiquid præ ſe ferunt boni, debeo, ac impoſterum debebo. Intereà Beneuolum lectorem oro, vt omnia ad viuum vnguem ne reſecet, ſed erroribus meis humanè ignoſcat, ijs quæ rectè ſcripta iudicauerit non inuideat. Subijciemus Epigrammata ex Anthologia excerpta in laudem Homeri, non quaſi ijs egeat Poëta clariſſimus, Sed vt tot teſtes illius præſtantiæ & ſplendoris, impudentiæ & malitiæ illius calumniatores conuincant.

ΕΙΣ ΟΜΗΡΟΝ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.

Ἐκ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου τῆς ἀνθολογίας τῶν ἐπιγραμμάτων.

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ταραντίνου εἰς Ὅμηρον.

Ἄστρα μὲν ἠμαύρωσε, καὶ ἱερὰ κύκλα σελήνης
Ἄξονα δινήσας ἔμπυρος ἠέλιος·
Ὑμνοπόλους δ' ἀγεληδὸν ἀπημάλδυνεν Ὅμηρος,
Λαμπρότατον μουσῶν φέγγος ἀνασχόμενος.

ΑΛΦΕΙ-

ΑΛΦΕΙΟΥ μιτυληναίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἀνδρομάχης ἔτι θρῆνον ἀκούομεν, εἰσέτι Τροίην
Δερκόμεθ' ἐκ βάθρων πᾶσαν ἐρειπομένην,
Καὶ μόθον αἰάντειον ὑπὸ στεφάνησι πόληος,
Ἠδὲ τὸν ἐξ ἵππων Ἕκτορα συρόμενον,
Μαιονίδου διὰ μοῦσαν· ὃν οὐ μία πατρὶς ἀοιδὸν
Κοσμεῖται, γαίης δ' ἀμφοτέρης κλίματα.

ΑΝΤΙΦΙΛΟΥ εἰς Ἰλιάδα καὶ Ὀδυσσείαν.

Αἱ βίβλοι, τίνος ἐστέ; τί κεύθετε; θυγατέρες μὲν
Μαιονίδου, μύθων δ' ἵστορες ἰλιακῶν.
Ἁ μία μέν, μηνιθμὸν Ἀχιλλέος, ἔργα τε χειρὸς
Ἑκτορέας, δεκέτους τ' ἆθλα λέγει πολέμου.
Ἁ δ' ἑτέρα μόχθον τὸν Ὀδυσσέος, ἀμφί τε λέκτροις
Χηρείοις, ἀγαθᾶς δάκρυα Πηνελόπας.
Ἵλατε σὺν μούσαισι. μεθ' ὑμετέρας γὰρ ἀοιδὰς,
Εἶπεν ἔχειν αἰὼν ἕνδεκα Πιερίδας.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ εἰς τὸν αὐτὸν Ὅμηρον.

Οὐρανὸς ἄστρα τάχιον ἀποσβέσει, ἢ τάχα νυκτὸς
Ἠελίου φαιδρὴν ὄψιν ἀπεργάσεται.
Καὶ γλυκὺ νᾶμα θάλασσα βροτοῖς ἀροτήσιμον ἕξει,
Καὶ νέκυς εἰς ζωῶν χῶρον ἀναδραμέεται·
Ἤ ποτε Μαιονίδαο βαθυκλεὲς οὔνομ' Ὁμήρου,
Λήθη γηραλέων ἁρπάσεται σελίδων.

ΑΛΚΑΙΟΥ Μεσσηνίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἡρώων τὸν ἀοιδὸν ἴῳ ἔνι παῖδες Ὅμηρον
Ἤκαχον ἐκ μουσέων γρῖφον ὑφηνάμενοι·
Νέκταρι δ' εἰνάλιαι Νηρηΐδες ἐχρίσαντο,
Καὶ νέκυν ἀκταίῃ θῆκαν ὑπὸ σπιλάδι,
Ὅττι Θέτιν κύδηνε, καὶ υἱέα, καὶ μόθον ἄλλων
Ἡρώων, Ἰθακοῦ τ' ἔργματα Λαρτιάδεω.
Ὀλβίστη νήσων πόντῳ Ἴος, ὅττι κέκευθε
Βαιὴ, μουσάων ἀστέρα, καὶ χαρίτων.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ Σιδωνίου εἰς τὸν αὐτόν.

Τὰν μερόπων πειθώ, τὸ μέγα στόμα, τὰν ἴσα μούσαις
Φθεγξαμέναν κεφαλάν, ὦ ξένε, Μαιονίδεω,
Ἅδ' ἔλαχον νασῖτις Ἴου σπιλάς. οὐ γὰρ ἐν ἄλλᾳ
Ἱερὸν, ἀλλ' ἐν ἐμοὶ πνεῦμα θανὼν ἔλιπεν.
Ὧ νεῦμα Κρονίδαο τὸ παγκρατές, ᾧ καὶ ὄλυμπον
Καὶ τὰν Αἴαντος ναύμαχον εἶπε βίαν,
Καὶ τὸν Ἀχιλλείοις Φαρσαλίσιν Ἕκτορα πώλοις
Ὀστέα Δαρδανικῷ δρυπτόμενον πεδίῳ.
Εἰ δ' ὀλίγα κρύπτω τὸν τηλίκον, ἴσθ' ὅτι κεύθει
Καὶ Θέτιδος γαμέταν ἁ βραχύβωλος Ἴκος.

εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε τὴν ἱερὰν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει,
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

ΠΑΥΛΟΥ Σιλεντιαρίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε πιερίδων τὸ σοφὸν στόμα θεῖον Ὅμηρον,
Κλεινὸς ἐπ' ἀγχιάλῳ τύμβος ἔχει σκοπέλῳ.

Εἰ δ' ὀλίγη γεγαυῖα τόσον χάδεν ἀνέρα νῆσος,
Μὴ τόδε θαμβήσῃς ὦ ξένε δερκόμενος·
Καὶ γὰρ ἀλητεύουσα κασιγνήτη ποτὲ Δῆλος
Μητρὸς ἀπ' ὠδίνων δέξατο Λητοΐδην.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐδ' εἴ με χρύσειον ἀπὸ ῥαιστῆρος Ὅμηρον
Στήσοιτε φλογέαις ἐν Διὸς ἀστεροπαῖς,
Οὐκ εἴμ', οὐδ' ἔσομαι Σαλαμίνιος, οὐδ' ὁ Μέλητος
Δημαγόρου· μὴ ταῦτ' ὄμμασιν Ἑλλὰς ἴδοι·
Ἄλλον πάτρην βασανίζετε· τἀμὰ δὲ μοῦσαι
Καὶ Χίος Ἑλλήνων παισὶν ἀείσετ' ἔπη.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ εἰς τὸν αὐτόν.

Ἡρώων κάρυκ' ἀρετᾶς, μακάρων δὲ προφήταν,
Ἑλλάνων βιοτᾷ δεύτερον ἀέλιον,
Μουσῶν φέγγος Ὅμηρον, ἀκήρατον στόμα κόσμου
Παντὸς, ἁλιρρόθια ξεῖνε κέκευθε κόνις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε θεῖος Ὅμηρος, ὃς Ἑλλάδα πᾶσαν ἄεισε,
Θήβης ἐκ γεγαὼς τῆς ἑκατονταπύλου.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Υἱὲ Μέλητος Ὅμηρε, σὺ γὰρ κλέος Ἑλλάδι πάσῃ
Καὶ Κολοφῶνι πάτρῃ θῆκας ἐς ἀΐδιον·
Καὶ τάσδ' ἀντιθέῳ ψυχῇ γεννήσαο κούρας,
Δισσὰς ἐκ στηθέων γραψάμενος σελίδας·
Ὑμνεῖ δ' ἡ μὲν νόστον Ὀδυσσῆος πολύπλαγκτον,
Ἡ δὲ τὸν Ἰλιακὸν Δαρδανιδῶν πόλεμον.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Τίς ποθ' ὁ τὸν Τροίης πόλεμον σελίδεσσι χαράξας,
Ἢ τίς ὁ τὴν δολιχὴν Λαρτιάδαο πλάνην;
Οὐκ ὄνομ' εὑρίσκω σαφὲς, οὐ πόλιν. οὐράνιε Ζεῦ
Μήποτε σῶν ἐπέων δόξαν Ὅμηρος ἔχει;

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὁποίας τὸν Ὅμηρον ἀναγραψώμεθα πάτρης,
Κεῖνον, ἐφ' ᾧ πᾶσαι χεῖρ' ὀρέγουσι πόλεις;
Ἢ τὸ μὲν ἐστὶν ἄγνωστον· ὁ δ' ἀθανάτοις ἴσος ἥρως
Ταῖς μούσαις ἔλιπεν πατρίδα καὶ γενεήν;

Εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐχὶ πέδον Σμύρνης ἐλοχεύσατο θεῖον Ὅμηρον,
Οὐ Κολοφὼν, τρυφερῆς ἄστρον Ἰωνίης,
Οὐ Χίος, οὐκ Αἴγυπτος ἐύσπορος, οὐ Κύπρος ἁγνὴ,
Οὐ νῆσος κραναὴ, Λαρτιάδαο πάτρη,
Οὐκ Ἄργος Δαναοῖο, Κυκλώπειη τε Μυκήνη,
Οὐδὲ τὸ Κεκροπίων ἄστυ παλαιγόνων.
Οὐ γὰρ ἔφυ χθονὸς ἔργον· ἀπ' αἰθέρος ἀλλά ἑ μοῦσαι
Πέμψαν, ἵν' ἡμερίοις δῶρα ποθητὰ φέρῃ.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ εἰς τὸν αὐτόν.

Οἱ μὲν σεῦ Κολοφῶνα τιθηνητῆραν Ὅμηρε,
Οἱ δὲ καλὰν Σμύρναν, οἱ δ' ἐνέπουσι Χίον.

Οἱ δ'

EPIGRAMMATA.

Οἱ δ' Ἴον, οἱ δ' ἐβόασαν εὔκλαρον Σαλαμῖνα,
  Οἱ δέ νυ τὴν Λαπιθῶν μητέρα Θεσσαλίην.
Ἄλλοι δ' ἄλλην γαῖαν ἀνίαχον· εἰ δέ με Φοῖβος
  Χρὴ λέξαι πινυτὰς ἄνδιχα μαντοσύνας,
Πάτρα σοι τελέθει μέγας οὐρανὸς, ἐκ δὲ τεκούσης
  Οὐ θνατᾶς. ματρὸς δ' ἔπλεο Καλλιόπας.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἑπτὰ ἐριδμαίνουσι πόλεις διὰ ῥίζαν Ὁμήρου,
Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἑπτὰ πόλεις μάρναντο σοφὴν διὰ ῥίζαν Ὁμήρου,
Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Ἰθάκη, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Χῖος ἔφυς; οὔ φημι. τί δαὶ, Σμυρναῖος; ἀπαυδῶ,
  Κύμη δ', ἢ Κολοφὼν πατρὶς Ὅμηρε σέθεν;
Οὐδετέρη. Σαλαμὶς δ' ἔστ' ἢ πόλις; οὐδ' ἀπὸ ταύτης
  Ἐξέφυν. ἀλλ' αὐτὸς λέξον ὅπη γέγονας.
Οὐκ ἐρέω. τίνος ἡ ῥα; πέπεισμ' ὅτι τατρεκὲς εἰπὼν,
  Ἕξω τὰς ἄλλας ἄμμιν ἀπεχθομένας.

εἰς τὸν αὐτόν.

Εἰς αἰῶνας Ὅμηρε, καὶ ἐξ αἰῶνος ἀείδῃ
  Οὐρανίης μούσης δόξαν ἀειράμενος.
Μῆνιν μὲν γὰρ ἄεισας Ἀχιλλέος, αὐτὰρ Ἀχαιῶν
  Στρομβηδὸν νηῶν σύγχυσιν ἐν πελάγει.
Τειρόμενόν τε πλάνῃσιν Ὀδυσσέα ποικιλόβουλον,
  Τοῦ λέχος ἀσπασίως εἴσιδε Πηνελόπη.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Εἰ θεός ἐστιν Ὅμηρος, ἐν ἀθανάτοισι σεβέσθω.
Εἰ δ' αὖ μὴ θεός ἐστι, νομιζέσθω θεὸς εἶναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Εὗρε φύσις, μόλις δ' ἔρε· τεκοῦσα δ' ἐπαύσατο μόχθων,
Εἰς ἕνα μοῦνον Ὅμηρον ὅλην τρέψασα μενοινήν.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Τίς ποθ' ὁμηρείης μεγάλης ὀπός ἐστιν ἀπωδής;
Τίς χθὼν, τίς δὲ θάλαττα μάχην οὐκ οἶδεν Ἀχαιῶν;
Δῆμος ὁ Κιμμερίων πανδερκέος ἄμμορος αἴγλης
Ἠελίου, Τροίης ὄνομ' ἔκλυεν, ἔκλυεν Ἄτλας
Οὐρανὸν εὐρύστερνον ἔχων ἐπικείμενον ὤμοις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Διεξιὼν Ὅμηρε τὴν κεκαυμένην,
φθονεῖν ἀφῆκας τὰς ἀπορθήτους πόλεις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἔμφρονα χαλκὸν Ὅμηρος ἐδείκνυεν, οὔτε μενοινῆς
Ἄμμορον, οὔτε νόου κεχρημένον, ἀλλ' ἄρα μούνης
Φωνῆς ἀμβροσίης, ἀνέφαινε δὲ θυάδα τέχνην,
Ἡ δὲ χαλκεὸν ἔχουσεν ὁμοῦ θεὸς εἴδει μορφῆς.
Οὐ γὰρ ἐγὼ κατὰ θυμὸν ὀΐομαι ὅττι μιν ἀνὴρ
Ἐργοπόνος χάλκευσε παρ' ἐσχαρεῶνι θαάσσων,
Ἀλλ' αὐτὴ πολύμητις ἀνέπλασε χερσὶν Ἀθήνη,
Εἶδος ἐπισταμένη τό, τ' ἐῴκεεν. ἐν γὰρ Ὁμήρῳ

Αὐτὴ ναιετάασκε σοφὴν ἐφθέγγετο μολπήν,
Σμύρνιος Ἀπόλλωνι. πατὴρ δ' ἐμὸς, ἰσόθεος φώς,
Ἵστατο θεῖος Ὅμηρος. εἴκτο μὲν ἀνδρὶ νοῆσαι
Γηραλέῳ, τὸ δὲ γῆρας ἔην γλυκύ. τοῦτο γὰρ αὐτῷ
Πλειοτέρην ἔσταξε χάριν. κεκέραστο δὲ κόσμῳ
Αἰδοίῳ τε φίλῳ τε. σέβας δ' ἀπελάμπετο μορφῆς.
Αὐχένι μὲν κύπτοντι γέρων ἐπεσύρετο βότρυς,
Χαίτης εἰσοπίσω πεφορημένος. ἀμφὶ δ' ἀκουὰς
Πλαζόμενος κεχάλαστο, κάτω δ' εὐρύνετο πώγων
Ἀμφιταθεὶς, μαλακὸς δὲ καὶ εὔτροχος. οὐ γὰρ ἦεν
Ὀξυτενής, ἀλλ' εὐρὺς ἐπήνεεν. κάλλος ὑφαίνων
Στήθεϊ γυμνωθέντι, καὶ ἱμερόεντι προσώπῳ.
Γυμνὸν δ' εἶχε μέτωπον ἐπ' ἀπλοκάμῳ δὲ μετώπῳ
Ἧστο σαοφροσύνη κουροτρόφος. ἀμφὶ δ' ἀπ' ὀφρὺς
Ἀμφοτέρας προβλῆτας ἐύσκοπος ἔπλασε τέχνη.
Οὔτι μάτην· φαέων γὰρ ἐρημάδες ἦσαν ὀπωπαί.
Ἀλλ' οὐκ ἦν ἀλαῷ ἐναλίγκιος ἀνδρὶ νοῆσαι.
Ἕζετο γὰρ κενεοῖς χάρις ὄμμασιν· ὡς δὲ δοκεύω,
Τέχνη τοῦτο τέλεσσεν, ὅπως πάντεσσι φανείη
Φέγγος ἀπὸ κραδίης σοφίης ἄσβεστον ἀείρων.
Δοιαὶ μὲν ποτὶ βαιὸν ἐκοιλαίνοντο παρειαὶ,
Γήραϊ ῥικνήεντι κατάοχετοι· ἀλλ' ἐν ἐκείναις
Αὐτογενὴς Χαρίτεσσι συνέστιος ἵζανεν αἰδώς.
Πιερικὴ δὲ μέλισσα περὶ στόμα θεῖον ἀλᾶτο,
Κηρίον ὠδίνουσα μελισταγές· ἀμφοτέρας δὲ
Χεῖρας ἐπ' ἀλλήλῃσι τιθεὶς ἐπερείδετο ῥάβδῳ,
Οἷά περ ἐν ζωοῖσιν. ἑὴν δ' ἔκλινεν ἀκουὴν
Δεξιτερὴν· δόκεεν δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἀκούειν,
Ἢ καὶ Πιερίδων τινὸς ἐγγύθεν. ἐν δ' ἄρα θυμῷ,
Σκεπτομένῳ μὲν ἔικτο, νόος δέ οἱ ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἐξ ἀδύτου πεφόρητο πολυσπερέεσσι μενοινῇς,
Πιερικῆς στρατιῆς ἀρήιον ἔργον ὑφαίνων.

Silius Italicus, lib. 14.

Atque hic Elysio tendentem limite cernens
Effigiem iuuenis, castè cui vitta ligabat
Purpurea effusos per colla nitentia crines,
Dic, ait, hic quinam virgo, cui luce refulget
Præcipua frons sacra viro, multæq; sequuntur
Mirantes animæ, & læto clamore frequentant?
Qui vultus, quem, si Stygia non esset in vmbra,
Dixissem facilè esse Deum. Non falleris, inquit,
Docta comes Triuiæ, meruit Deus esse videri,
Et fuit in tanto non paruum pectore numen.
Carmine complexus terram, mare, sidera, manes,
Et cantu Musas, & Phœbum æquauit honore,
Atq; hæc cuncta priùs quàm cerneret ordine terris
Prodidit, ac vestram tulit vsq; ad sidera Troiam.
Scipio perlustrans oculis lætantibus vmbram:
Si nunc fata darent, vt Romula facta per orbem
Hic caneret Vates, quanto maiora futuros
Facta eadem intrarent hoc, inquit, teste nepotes.
Felix Aeacide, cui tali contigit ore
Gentibus ostendi: creuit tua carmine virtus.

Politianus in Nutricia.

—— nam Demodoci viuacior æuo
Fama Meletæis gaudet iuuenescere chartis,

Et tua

Et tua Neritias inuito pectine mensas
Qui celebras: Etenim vt stellas fugere vndique cælo
Aurea cùm radios Hyperionis exeruit fax,
Cernimus, & tenuem velut euanescere Lunam:
Sic veterum illustres flagranti obscurat honores
Lampade Mæonides: vnum quem dia canentem
Facta virum & sæuas æquantem pectine pugnas
Obstupuit, prorsusque parem confessus Apollo est.

Plinius Natur. hist. lib. 7. cap. 29.

Ingeniorum gloriæ quis possit agere delectum, per tot disciplinarum genera & tãtam rerum operumque varietatem? nisi fortè Homero vate Græco, nullum felicius extitisse cõuenit, siue operis fortuna, siue materia æstimetur. Itaque Alexander Magnus (etenim insignibus iudicijs optimè citraque inuidiam tam superba censura peragetur) inter spolia Darij Persarum Regis vnguentorum scrinio capto, quod erat auro gemmisque ac margaritis preciosum, varios eius vsus amicis demonstrantibus, (quando tædebat vnguẽti bellatorem & militia sordidum) imò Hercule, inquit, librorum Homeri custodia detur, vt pretiosissimũ humani animi opus quàm maximè diuiti opere seruaretur.

Idem lib. 17. cap. 5.

Fons ingeniorum Homerus.

Idem lib. 25. cap. 3.

Homerus primus doctrinarum & antiquitatis parens.

Possumus longè plura testimonia congerere: sed cùm virtus per se satis sit amabilis, ex se quàm alienis suffragijs amari Homerum malumus: tum tanta illorum copia nobis occurrit, vt à tam laboriosa collectione impræsentiarum deterreamur, quam in Præfatione Odysseæ paululùm supplebimus.

IN HOMERI POESIN, A I. SPONDO RECENS EDItam, & eruditissimis eiusdem commentarijs explicatam,

TH. B. V.

TE cunctis laudate, satis nulli, optime vatum,
Quem latuit res nulla, & cuius ab ore fluentes
Orbis inundarunt latè spacia omnia riui,
Fas sit, Mæonida, doctrinæ dicere fontem,
Et ditem vocitare penum: verùm intima cuius
Nemo satis scrutatus adhuc, imosque recessus,
Cunctorum cunctos gaza superante labores,
Donec tu nobis, tu tandem, SPONDE, *repertus,*
Trita prius sic multorum vestigia sectans,
Vt nusquam à recto deflectens tramite, quicquid
Vtile legerunt, referas: & inutile si quid
Fortè infarserunt, nobis minimè ipse reponas,
Enecet vt miseros crambe repetita magistros.
Macte igitur virtute esto, iuuenilibus annis
Ause opus hoc tantum fortis: liceatque (quod omni
Absit ab inuidia) quantarum est diues Homerus
Condus opum, Spondum tantarum dicere promum.

HOTOMANI βαρβολιστικόν.

QVos tua florescens nobis, SPONDANE, *iuuentus*
Sponte, tuo fructus spondet ab ingenio:
Hos (quâ de re agitur) fructus (vt te arctiùs olim
Stringam promissis in mea verba tuis)
Spondane instipulor: stipulanti sponde simulque
Quid contrà tibi nos polliceamur, habe.
Hercule pro magno, quo quondam nostra tumebat
Gallia, tu nobis Gallus Homerus eris.

THEODORVS ZVINGERVS SPONDANO.

MOeonio Vati sine lumine cuncta videnti,
Dum cessant alij, Themidisq́ Dicesq́ sacerdos
Lumina restituis, SPONDANE. *An magnus Homeri*
Pelides Musa, maior te interprete Homerus?

IN HOMERVM I. SPONDANI COMMENT. illustratum, PETRVS PONTANVS, CAROLI F. Regius ditionis Bearnensis Procurator, hoc canebat Carmen.

QValis, vbi extrema peraratis arte tabellis
Naturam ingenio doctus superauit Apelles,
Purpuream nullo celans velamine frontem,
Auro picta genas, pictos aurata capillos
Mille Venus Veneres, & mille ostentat amores.
Nunc tandem, Spondane, nouos induta colores
Obscura primùm quos fabula veste tegebat,
Exoritur tersi diuina Poësis Homeri,
Castigatq́ malos mores, quam ignara vetustas
Crediderat falsò mores vitiare pudicos.
Siue igitur proprias patriæ submittimus iras,
Siue senis iusto faciles pendemus ab ore,
Siue tuum procul à laribus comitamur Vlyssem,
Laus propria ista tua est, salua ratione pudoris,
Et non ipse tibi sese componat Homerus.
Abdita quid prosit mihi copia diuitis auri?
Hoc opus hic labor est, venas reserare latentes,
Purgare & crassa generosum fæce metallum.
Laus propria ista tua est. Ergo tibi sacra caterua
Thespiadum, sacra præcingit tempora lauro,
Mæonidæq́ tuos iam prorsus adæquat honores.
At te, cui nomen tribuit Sapientis Apollo,
Hunc Vatem si pergis aquą interdicere & igni,
Iam nos Oceano & candenti addicimus Aetnæ.

ARGV-

ARGVMENTVM ILIADIS.

ILIADIS Homericæ ſcopus eſt, bellum Troianum nono tantùm anno geſtum deſcribere, idq; ad fortitudinem Achillis oſtentandam, cuius laudi & gloriæ vnicè velificatur. Intermiſcet tamen multa epiſodia, vt ait etiam in Poëtica Ariſtoteles, eorum quæ hunc annum, ad illud bellum pertinentia, præceſſerunt: inter cætera verò cauſam & originem huius belli: nimirum ob raptam à Paride Helenam. Qua de re, vt præcipuo fundamento, altiùs repetita & paululùm enucleata agendum. Trita ſunt & vulgata illa, quæ paſſim circumferuntur, Paridem in iudicio trium Dearum, Iunonis, Mineruæ, Veneris, hanc reliquis duab. antepoſuiſſe, ob promiſſam ſibi Helenã Menelai vxorem, quæ forma omnes Græciæ mulieres antecellebat. Eius itaq; gratia Spartam profectus, eam rapuiſſe, ac in Ilium traduxiſſe dicitur. Quod à me conciſè proponitur, tum quia, vt dixi, vulgare eſt, tum quod alij hoc argumentum copioſè ſint perſecuti, vt poëta Coluthus in illo elegãti ſanè poëmate, qđ *Helenæ raptus* inſcribit. Huius rei meminerũt Euripides, Lycophrõ, Virgilius, Ouidius, Apuleius in Aſino. Videndus Lucianus in Dial. θεῶν κρίσις, & Dares Phrygius. Quidam ſentiũt, ſomniaſſe Paridem, iudicem ſe Dearum conſtitutum, alijsq; de cauſis profectionem in Spartam ſuſcepiſſe. Conſule Dionem Chryſoſt. in orat. de Seceſſu. Lycophronem in Caſſand. & eius interpretem ſtatim initio. Quidam volunt, Homerum huius iudicij meminiſſe, vt lib. 24. annotamus, ſed id Plutarchus pernegat, & duos illos verſus, qui eius mentionem faciunt, vult expungi. Vide Cælium Rhodig. lect. antiq. lib. 19. c. 19. Fulgentiũ lib. 2. Mythol. Athenæum lib. 12. circa initiũ. At de raptu Helenæ nulla eſt controuerſia apud pleroſq;, cuius meminerunt etiam hiſtoricorum coryphæi, Thucydides & Herodotus. Poëta noſter aliquot locis nullum Helenæ raptum videtur agnoſcere, quòd eam ſponte ſecutam Paridem inducat. Vide quæ annotamus pag. 61. Dion Pruſæus ex Aegyptij cuiuſdam ſacerdotis relatione tradit, Paridem cum Helena legitimum matrimonium contraxiſſe, quod Græci illius proci, inter quos erat Menelaus, indignè ferentes, ob præpoſitum ſibi barbarum, bellum poſteà Phrygiæ intulerint, quo tamen Troia non ſit capta. Longa ibi huius rei narratio, & grauis Homeri obtrectatio, quam cùm excudi in his Prolegomenis vellemus, nimia prolixitate ne fieret, ſumus impediti. Licet lectori ipſum Dionem perluſtrare. Herodotus in Euterp. hiſtoriam Helenæ alio modo refert, quam reliqui omnes, dicitque eam nunquam Troiam perueniſſe, ſed in Aegypto à Proteo rege Paridi ereptam, in eum tamen finem tantùm, vt eam Menelao reſtitueret. Plutarchus verò vbi negauit illud iudicium, vt dicebamus. Argumentum totius Iliadis ex Homeri ſententia breuiter eſt complexus his verbis: Præſtat, inquit, dicere, Alexandrum Priami F. cùm Græcam vitæ degendæ rationem cognoſcere cuperet, Spartam nauigaſſe, vſumq; ibi hoſpitio Helenæ, abſente marito Menelao, ei perſuaſiſſe vt ſecum abiret: vt in Inſulam nomine Cranaam peruenit, primùm cum ea corpus miſcuiſſe: inde per Sidonem & Phœniciam nauigio Ilium delatum. Agamemnonem, re cognita, Aulide, quæ eſt vrbs Bœotiæ, exercitum collegiſſe. Ibi eis ſacrificantib. Draconem in vicinam arborẽ aſcendiſſe, octoq; pullos paſſeris, nonamq; quæ eis accubabat, matrẽ perdidiſſe. Eo oſtento indicatum Græcos 9. annis ad Iliũ bello geſto, decimo vrbẽ capturos. Poſtq̃ ad Troiam Græcorũ naues appuliſſent, Græci poſt primũ conflictũ, in quo Proteſilaus occubuit, Menelaum & Vlyſſem legatos repoſcendæ Helenæ cauſa miſerunt. Troianis negãtibus, rurſus cõmiſſa pugna, ſuperiores facti Græci, partẽ exercitus obſidendæ vrbi reliquerũt: cæteri, duce Achille, circumiacentes vrbes vaſtauerũt, vt auxilio Troianos ſpoliarent. Inter alias capta Chryſa, Chryſeidẽ, Chryſę, qui ſacerdos erat Apollinis, filiam Agamẽnoni muneris eximij loco dederunt. Chryſes redimẽdæ filiæ cauſa ad ſtationẽ nauium profectus, & per contumeliam ab Agam. habitus, ab Apolline votis cõtendit, vti Græcos is vlciſceretur. Deus rata vota ea habuit, peſtemq; Græcis immiſit. Quo tempore cùm Achilles iuberet Chryſeidẽ

red-

reddi,irritatus Agamemnon,minatus est se erepturum Achilli Briseidē,quę ei honoris caus[a] obtigerat.Hic ergo Thetidi matri persuadet, vt à Ioue impetret,vt Græci in bello succūbant Id cum euenisset,Patroclus Nestoris monitu Achillem exorauit,vt ipsius armatura sibi vti a liquantisper ad repellendos à nauib.Troianos permitteret. Itaque egressus, re fortiter gest[a] mox interfectus est.Achilles hoc ægrè ferens,ira,qua aduersus Agam.flagrabat,missa,armis [à] Vulc.factis indutus,cùm multos alios,tum ipsum tandem Hect.occidit.Hęc est series rerum quam Plut.ex Hom. disposuit. In qua quidem historia describenda vatem nonnulli, vt Ma nasses,interdum à veritate deflexisse dicūt:itaq; ille integram narrationē pro libito retexuit vt etiam Cedrenus,& alij nonnulli.Fuerunt autem multi Poëtæ, qui ante Hom.hoc ipsum ar gumentum tractarunt. Aelian. var.hist.l.14.c.21.Poëta, inquit, nomine Syagrus extitit pos[t] Orpheum & Musæum,qui dicitur primus Troianum bellum cecinisse, maximum argumen tum carmine ausus tractare.Hunc ipsi Homero fuisse infensum scribit Gyrald. Poët.li.1. Sed vnde hoc desumat,repetere memoria non possum: sanè absurdum videtur, cùm antè Corin num extitisse ipsemet annotet,at Corinnus tempore belli Troiani fuisse dicatur.Sed ea de re ipse viderit.Fuit porrò Corinnus,vt scribit Suidas,qui Iliada scripsit,ἐπὶ τῶν τρωικῶν συνισταμένων adhuc flagrante Troiano bello: Palamedis discipulus, & scripsit literis Doricis à Palamede inuentis: vt inde argumentum Poëmatis sui Homerus excerpserit,vt idem Suidas dicit. Sed & ipse Palamedes fortasse tale quid scriptis mandauit, cùm poëta fuerit.cuius scripta vel A gamemnonis,vel ipsius Homeri,vt verius quidam putant,inuidia perierunt. ἀπλετος γὰρ καὶ τῶν μεγίστων ἀνδρῶν ὁ φθόνος.Callisthenem etiam quendam bellum Troianū scripsisse, alicubi, ni fal lor,obseruauit Tullius.Athenæus lib.9.Hegesionacta Alexandrinum prodit Troica scripsis se,quæ Cephalionis dicta fuerint.&lib.13.Acatum Argiuum Iliopersin condidisse. Dares e tiam Phrygius & Dictys Cretensis bellum illud scriptis mandârunt: quorum libri quidē cir cumferuntur, sed à multis putantur nothi ac adulterini. Nos iudicio suspenso eos admitti mus:è quibus Daretem Phrygium carmine paraphrastico donatum à Cornelio Nepote a[d] calcem Iliadis excudi iussimus.Pręcedentes autores iniuria temporum inuidiosè nobis abs tulit. Sic triumphum huius scriptionis Homerus solus hactenus egit.Post Homerū Lesches qui floruit Olympiad.30.vt est apud Eusebium,fecit Iliada,quam paruam vocant, vnde non nulla desumpsisse Pindarum volunt eius interpretes:meminit etiam eius Pausanias. Hippar chus quoq; Aegyptiam Iliadem condidit, ex qua versus adducit Athenæus lib.9.& alibi. Pi gres Artemisiæ nobilissimæ illius Cariæ Regis Mausoli vxoris frater, Homeri Iliados versi bus Heroicis pentametrum adiecit,adeò vt in Elegiacum carmen Iliada commutaret, vt pri mo versui μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος, subiecit, μοῦσα σὺ γὰρ πάσης πείρατ' ἔχεις σοφίης. Huius exem plum secutus est Idæus Rodius, qui Heroico Homerico heroicum suum addidit, vt prim[o] carmini, quod iam adduximus, ipse adiecit, ἣν ἔθετο Χρύσου κεχολωμένος εἵνεκα κούρης:& ita de inceps.Nestus Lycius,qui Seueri tēporibus floruit,Iliada scripsit λειπογράμματον, seu ἀστοιχείωτον vt Tryphiodorus Odysseam, vbi in singulis libris certæ aliquæ literæ, secundum alphabet[i] seriem in vocum capitibus non reperiebantur. Hæc obseruauit Suidas. Deniq; Q. Calabe[r] scripsit Homeri παραλειπόμενα libris 14. quæ nos iam sumus polliciti, conuersa & commenta rijs illustrata. De his omnibus optimum visum est Lectorem moneri.Cæte-
rùm iam ipsum Homerum magnificè canen-
tem audiamus.

ΥΠΟ-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΦΑ ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

Χρύσης ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος παραγίνεται ἐπὶ τὸν ναύσταθμον τῶν Ἑλλήνων, βουλόμενος λυτρώσασθαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χρυσηΐδα· οὐκ ἀπολαβὼν δὲ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὕβρεως ἀποδιωχθεὶς ὑπὸ Ἀγαμέμνονος, ηὔξατο τῷ Ἀπόλλωνι κατὰ τῶν Ἑλλήνων. λοιμοῦ δὲ γινομένου, καὶ πολλῶν, ὡς εἰκὸς, διαφθειρομένων, ἐκκλησίαν Ἀχιλλεὺς συνήγαγε. Κάλχαντος δὲ διασαφήσαντος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, καὶ κελεύσαντος Ἀχιλλέως ἐξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν, Ἀγαμέμνων ὀργισθεὶς διενέχθη πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ αὐτοῦ τὸ γέρας ἀπέσπασε τὴν Βρισηΐδα. ὁ δὲ ὀργίζεται τοῖς Ἕλλησι. Θέτις δὲ τοῦ υἱοῦ δεηθέντος εἰς ὄλυμπον ἀνελθοῦσα, ᾐτήσατο παρὰ τοῦ Διὸς ὅπως τοὺς Τρῶας ἐπικρατεστέρους τῶν Ἑλλήνων ποιήσῃ. Ἥρα δὲ γνοῦσα τοῦτο, διενέχθη πρὸς τὸν Δία, ἕως αὐτοὺς διέλυσεν Ἥφαιστος, οἰνοχοήσας ἐν ἐκπώματι χρυσίῳ. οἱ δὲ, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας εὐωχηθέντες, εἰς ὕπνον τρέπονται.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI HOMEri Iliadis.

CHRYSES Apollinis sacerdos venit ad castra Græcorum, vt filiã Chryseidē redimat. Supplicat ea de re Agamemnoni, sed repulsam passus cōtumeliosè ab eo comm nante dimittitur:itaq; deum precatur, vt suas vlciscatur iniurias. Orta subinde graui pestilentia magna vis hominum interit. Cogit ergo Achilles conciliū: & Calchantem inuitū causam eius rei compellit indicare: ea cognita Agamemnon iratus grauissimā habet altercationē cum Achille:Briseidē deniq; pellicē ei adimit,pro Chryseide, quā ipse patri remiserat. Inde Thetys mater lacrymas & contumeliam filij miserata,cœlū ascēdit:Ioui supplicat:sua in eū merita cōmemorat: impetrat deniq; ab eo,vt filij cohonestandi gratiā tātisper Troianis faueat dū Gręcos,& imperatorē ipsum pœniteat huius cōtumelię.Hac re cōperta Iuno rixat͂ cū Ioue: sed rixę Vulcani interuētu sedāt͂. Illi aūt reliquū diei epulati,ad somnū se cōferūt.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Λοιμὸς καὶ μῆνις.

Ἄλλη.

Ἄλφα λιτὰς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ, ἔχθος ἀνάκτων.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Pestis & ira.

Aliud.

A, preces Chrysæ, pestem exercitus, inimicitias regum.

a ΜΗ͂ΝΙΝ [b] ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
Οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς [c] ἄϊδι προΐαψεν
Ἡρώων· [d] αὐτοὺς δ' * ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν,
[1] Οἰωνοῖσί τε πᾶσι. ([e] Διὸς δ' ἐτελείετο [2] βουλή.)
Ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα [3] διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρείδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

IRAM cane Dea Pelidæ Achillis
Perniciosam, quæ infinitos Achiuis dolores fecit, v. imposuit.
Multas autē fortes animas Orco ante tempus demisit
Heroum. ipsos autem laniamenta fecit canibus
Auibusq́; omnibus: (Iouis aūt perficiebatur cōsiliū.)
Ex quo sanè primùm disiuncti sunt litigantes,
Atridesq́; rex virorum & diuus Achilles.

γρ. ἰλλάδεια.
1 γρ. Οἰωνοῖσί τε πᾶσι δ'.
2 γρ. βουλῇ.
3 γρ. διαστήτην.

COMMENTARIVS.

a Μῆνιν ἄειδε θεὰ] Ex quatuor quæstionibus, quæ nos ad rei inuestigationem dubitando deducunt, duæ in huius principij examinationem cadunt. Quærimus enim primùm, quid hoc sit: secundò, quare. De vtroq; sic statuimus. Imprimis cùm soleant scriptores initio operis veluti summam sequentis narrationis proponere, vt lectores non sint suspensi, sed pra moneantur qua de re suscepta sit scriptio. (τὸ γὰρ ἀόριστον πλανᾷ, ὁ δοὺς οὖν ὥσπερ εἰς τὴν χεῖρα τὴν ἀρχὴν ποιεῖ ἐχόμενον ἀκολουθεῖν τῷ λόγῳ. διὰ τοῦτο μῆνιν ἄειδε θεά· vt est apud Philosophum Rhetoric. ad Theod. lib 3.) Poëta noster in ipso principio explicat qua de re sit imposterum scripturus. Illud in prologis factitant tam Tragœdiæ quàm Comœdiæ, totiusq; fabulæ argumentum in ipso limine exponunt. Solent autem Poëtæ illud operis argumentum inuocatione numinis alicuius sæpissimè inuoluere, cuius rei exemplum habemus in hoc reliquorum Vatum principe, qui cæteris viam primus patefecisse creditur, quantum ipsius scripta omnibus anteriora existimantur: nisi fortè Musæum excipias, de quo tamen viri quidam doctissimi nostro tempore dubitant. Hoc igitur de prima quæstione decernendum. Secundò quæritur, cur Homerus Troianum bellum conscripturus à penultimo anno, hoc est, à nono sit exorsus, reliquis octo prætermissis. Respondent quidam, hoc esse quidem secundum naturam, vt prima primo quoq; loco disponantur: sed Poëtis certam esse scribendi libertatem, quam reliquum scriptorum genus sibi vendicare non potest, vt tunc demum ἀμεθόδως scripsisse videantur, cum ἀμεθόδως scripserint. Itaque non contexunt opera sua, ab ouo, vt aiunt, exorsi, sed in medias res statim auditorem rapiunt, & ad euentum depioperant. Sic quod pro principio sumunt, in principio non statuunt, & auditorem qui quarit, quod non extat, suspensum & captiuum tenent. Quod eleganter ab Heliodoro in Aethiopica historia obseruatū est. Latinus etiam Poëta Virgilius hanc ἀτεχνῶν ἀταξίαν obseruauit. Et hæc est vulgaris de hac re sententia, quam etiam Eustathius oblitus non est. Quia tamen ipsa mihi hoc loco non satisfacit, quòd sanè nihil tale in tota Homeri Iliade perspicio, vt præposterè Troianum bellum scripserit, eam mihi sicco pede transeundam esse non duxi. Optimè etenim omnium Aristoteles in Poëtica censet diuinum Homerum minimè esse hoc bellum, quod alioqui principio, medio, finéque constabat, totum scribere aggressum, siquidem in nimiam magnitudinem fuisset euasurum, atq; ideò perceptu difficile, aut etiamsi ad iustam magnitudinem perstrinxisset, inculcatum nimia varietate futurum, itaq; eius duntaxat vnam partem suscepisse, in qua pluribus sit vsus episodijs, quibus poësin ipsam locupletauit. Hæc est Philosophi illius sententia, quam ego cæteris omnibus antepono, atq; adeò ipsi Dioni Chrysostomo, qui Homerum instituisse dicit bellum ab Achiuis aduersus Troianos scribere, quod nos cum Aristotele intelligimus. Nam non totum bellum, sed partem belli tantùm Poëta conscribere voluit Sed cur ab ira Achilles potius incepit Poëta? Plutarchus respondet, quia antequam illa contingerent, ταῦτα ἦν ἀδύνατα, καὶ πράξεις οὐκ ἔχοντα μακράς, οὐδὲ ἐπιπολλάς. Siquidem quandiu Achilles Græcis συνεμάχησεν, οὐδέ ποτε Τρῶες πρὸ πυλάων Δαρδανιάων οἴχνεσκον. κείνου γὰρ ἐδείδισαν ὄβριμον ἔγχος. Vbi autē ipse iratus in tentorio suo otiosus delituit, Troiani, animosiores facti, vrbe egressi in Græcorum copias eruperunt, (quanquam aliud dicat historia Dictys Cretensis) vnde atrocissima vtrinque excitata est pugna virtute & gestis heroum multiplicibus nobilitata, quemadmodum in progressu videbitur. An' non est hoc ab ipso rerum capite initium facere? Cur aliunde quàm ab initio exorsum esse Homerum cōmentus est Dio ille Prusæus? Cùm enim bellum illud Troianum, vt iam diximus, nono tantùm anno gestum perscribere voluerit, non poterat aliunde commodiùs neq; meliore ordine quàm ab Achillis ira exordiri Ab illis ergo in hoc peccatum est, quòd intentionem Poëtæ non animaduerterint Enimuerò si hoc non sit rectum poëmatis istius & totius narrationis principium, quale tādem erit illud? An nauium catalogus? Minimè, quia ab ipso ouo gemino, vt ait Flaccus, fuerat incipiendum: vel ab ipso Paridis de tribus Deabus iudicio, cuius ne vspiam quidem Homerus meminit, vt docet Plutarchus, & nos suo loco monebimus, nimirum in f. lib. ω. Quanquam enim in toto operis contextu passim multa interserantur temporum præcedentium, illa tamen sunt, vt diximus, tantùm episodia,

id est, præter propositum argumentū inducta. Ipsa autē belli initia & progressus historicè cōplexi sumus in nostris Prolegomenis.

a μῆνιν ἄειδε θεὰ] Meminit Plutarchus in commentario, Quemadmodū sentias te in virtute proficere, vitiosi primi carminis causa Homerum non fuisse deterritum, quin reliqua intrepidè prosequeretur, tantum illi ex facultate sua animorum ad reliqua superabat. Quod etiam olim animaduertit Didymus, in quo tres errores annotabat, vt obseruauit Gyraldus de Poet. hist. lib. 2. Primus fuit hepthemimeris breuis contra naturam producta: secundus, quòd in quinto pede non seruata est ratio synalœphæ: tertius in ἀχιλῆος, cuius altera syllaba vna est litera fraudata, vt dactylo locus esset. Idem Iustinus Martyr in παραινετικῷ etiam obseruauit, cuius hæc sunt verba, ex Pici Mirandulæ interpretatione. Homerus, inquit, abusus poetica licentia, cùm opinionem Orphei de pluralitate Deorum imprimis imitatus fuisset, fabulosa quidem pleraq; ex eorum multitudine meminit, ne Orphicæ poësi non succinere videretur, quam adeò sibi proposuerat imitandam, vt ex primo ipsius poësis carmine suam ad illam conuenientiam significarit. Cùm enim ita Orpheus in principio sui poëmatis dixisset, Iram frugiferæ Cereris Dea pande canenti. ille ita: Iram Pelidæ rigidi dea pande canenti. Deligens, vt mihi quidem apparet, ita exordiri, vt etiam à metri poëtici ratione decideret, ne primus videretur Deorum nominis meminisse. Hæc ille.

b ἄειδε] Inuocationes huiusmodi, vt antea dicebamus, in Poëtis frequentissimæ sunt. Sic Pindarus, μοῦσα ἀλέγκε με. & alibi: μαντεύεο μοῦσα προφατεύσω δ' ἐγώ. Sic Hesion, μοῦσαι πιερίηθεν, &c. Sic Stesichorus: δεῦρ' ἄγε καλλιόπεια λιγεῖα. Quid autem per θεὰν intelligat, Lexicon Homericum, quod harum annotationum editionem (Deo fauente) subsequetur, explicari commodiùs poterit. Hic tantum sciendum est, idem hoc loco esse θεὰ quod in Odyssea μοῦσα. Per genus scilicet speciem significat, & per eam rursus indiuiduum, nimirum Calliopem, quam Stesichorus expressit. Ea προφερεστάτη ἀπασῶν dicitur ab Hesiodo, quòd videlicet, vt ait ill us Scholiastes, omnibus præstare carmina dicatur: (quanquam Aristarchus πρεσβυτάτην interpretetur propter antiquitatem poeseos. vide Macrobium in Som. Scip. lib. 2. cap. 3.) Eam idcirco Græci Grammatici Poëticæ præfectam esse dicunt, vnde & frequentius ab ipsis Poësis soleat inuocari. Vult tamen Eustathius noster per vnam Musam omnes intelligi, quasi idem sit hoc loco numerus pluralis cum singulari, vt idem est, ἐλάθησε & ἐλάθησαν. Ideò Iliad. 2. dicet Poëta, ὅτι ὑμεῖς μοῦσαι θεαί ἐστε πάρεστέ τε ἴστε τε πάντα. Alias etiam Poeta Musas inuocat plures, non vnicam tantùm, vt ἔσπετε νῦν μοι μοῦσαι ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι: Iliad. 14. in fine libri.

c ἄλγε' ἔθηκε] Illud περὶ non est otiosum: significat enim περὶ τὸν μόρον, καὶ περὶ τὸ μοιρίδιον, ante fatum, quod in morte violenta anteueniti imaginamur, tanquàm in faciendo fine vitæ, quæ violenta sunt, non videantur fato venire: vt est apud Gellium lib. 13. cap. 1. vbi hæc verba Tullij examinantur 1. Philip. Multa autem impendere videntur præter naturam etiam præterque fatum. Sic Virgilius Didonem morientem fingit nec fato, nec merita morte, sed ante diem. (Alium autem sensum habet illud, quod est apud Q. Calabrum lib. 7. οὐ γὰρ ὑπὲρ κῆρας τις ὑπ' ἀργεῖ δάμνατο ανήρ.) Itaque Aristoteles Prob sect. 1. q. 6. & de Gener. anim. lib. 5. cap. fin. τὸ βίαιον παρὰ φύσιν dixit. Qui autem in bello moriuntur, violenter moriuntur, ideoque præter naturam: quia causam mortis extrinsecus habent. Mortis autem duo esse genera, docet idem Philosophus περὶ αὐξήσεως his verbis: θάνατος δ' ἐστιν ὁ μὲν βίαιος, ὁ δὲ κατὰ φύσιν, βίαιος μὲν ὅταν ἡ ἀρχὴ ἔξωθεν ᾖ, κατὰ φύσιν δὲ ὅταν ἐν αὐτῷ. Mors, inquit, aut violenta est, aut secundùm naturam. Violenta, cùm principium vel causa est extrinsecus. Secundùm naturam, cùm ea est intrinsecus (quam mortem Demosthenes περὶ στεφάνου, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον appellat.) Idem Timæus Platonicus, θάνατος ὁ μὲν κατὰ νόσους καὶ τραύματα γιγνόμενος ἀλγεινὸς καὶ βίαιος. ὁ δὲ μετὰ γήρως ἰὼν ἐπὶ τέλος κατὰ φύσιν, ἀπονώτατος τῶν θανάτων, &c. Eo loci disputatur ea quæ præter naturam accidunt, molesta esse, contra quicquid naturæ consentaneum, iucundum. Vnde obseruabis quàm rectè Poeta noster mortes hoc loco ἄλγεα appellet, quanquam per ἄλγεα vulnera intelligat Eustathius, quæ mors non consequitur, quod valde non probo, si in optione duorum præstantius est eligendum. Per ἄλγεα igitur mortes, cuius sequitur ἐπεξήγησις πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς, &c, meo periculo interpretemur.

d αὐτοὺς] Per αὐτοὺς, heroum corpora intelligit: nam animæ iam ad inferos transierant Nota autem, horum omnium causam in Achillis iram referri, non quasi verè efficientem illam hæc omnia, quomodo enim armis in eos sæuisset? sed propter herois à Græcorum castris absentiam, quæ Troianis vrbe egrediundi ansam præbuit. Quod ergo dicitur ex lege τοῦ κωλύοντος, Tam esse in culpa, qui non propulsat ab alio, cùm potest, quàm qui infert iniuriam, in Achillem hoc loco vsurpatur. Quod autem harum calamitatum causam Achillem esse dicit, notandum est, quod Plutarchus in libro de Homero monet, sensisse Poëtam, quod post eum nobilissimi philosophi Plato, Aristoteles & Theophrastus, non omnia fato euenire, sed & in omnibus aliquid esse positum quibus initium quidem à voluntate est: cum eo autem coniungitur quodammodo necessarium, cùm quis eo quod volebat acto, in id quod volebat incidit. Quod Poëta, inquit, multis locis monstrauit, atque adeò vt usque poeseos initio. Nam in Iliade dicens, iram Achillis causam exitij Græcis fuisse, tunc Iouis voluntati satisfactum esse scribit. In Vlyssea monstrat, socios Vlyssis sua stultitia in perniciem prolapsos: peccauerunt enim, cùm sacros Soli boues aggressi sunt, quibus abstinere licebat, &c. Nam hoc in Odyssea copiosiùs explicabitur.

e διὸς δ' ἐτελείετο βουλή] Quæ sit hæc διὸς βουλὴ, varijs opinionibus determinatum est. Nos illas accuratè expendamus Primùm Plutarchus in libro de Auditione Poetarum suam exposuit sententiam his verbis, vt illa Xylander interpretatus est. Ipso Iouis nomine, inquit, aliquando ipse Deus, aliquando Fortuna, sæpe etiam Fatum nuncupatur. Quum enim dicunt, Ζεῦ πάτερ ἴδηθεν μεδέων, ipsum Deum dicunt: quum verò in causis euentorum Iouem nominant, vt hic διὸς δ' ἐτελείετο βουλή. fatum intelligunt. Non enim putat Deum Poeta hominibus mala struere: sed rerum necessitudinem rectè indicat, quod scilicet fato prosperitas & de hostibus victoria destinata sit ciuitatibus, exercitibus, & ducibus modestiam seruantibus: sin verò affectibus obsequuti peccent (sicut isti secum dissident & tumultuantur) indecorè agere, perturbari, & infortunium habere, eodem fato eos cogi. ἁμαρτάδων γὰρ τῶν κακῶν βουλευμάτων κακὰς ἀμοιβὰς ἐπικραίνουσι βροτοῖς, &c. Hæc ille, quæ nos piè probare non possumus, cùm Deum à fato non separemus, neq; etiam Homerus hoc voluerit. Quidam per διὸς βουλὴν, sacram quercum vaticinantem in nemore Dodonæo intelligunt, vel potiùs, vt ego existimo, oraculum, quod ex illa quercu reddebatur, vt Homerus ipse appellat Odyss. τ. τὸν δ' ἐς δωδώνην φάτο βήμεναι ὄφρα θεοῖο ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ. Sed quid ad nos hic oracula? Quidam hoc ex historia quadam Homerum desumpsisse dicunt. Aiunt enim, terram cum hominum multitudine grauiter premeretur, nulla tamen inter ipsos regnaret pietas, postulasse à Ioue, vt se tanto onere leuaret. Iouem autem primùm quidem Thebanum bellum excitasse, in quo multi perierunt: deinde verò Momi vsum consilio, quod διὸς βουλὴν Homerus vocat. Cùm autem fulminibus aut diluuijs totum humanum genus posset perdere, hoc Momum impediisse, propositisque duobus consilijs, & Thetidis θυγατρὸς, vnde Achilles, & filiæ, id est, Helenæ pulchra generatione, ex quo vtroque bellum inter Græcos & Barbaros excitatum est accidisse vt multa parte oneris terra leuaretur. Quæ historia extat apud Stasinum Cyprioru carminum authorem, (ea tamen Euelo cuidam à Gyraldo tribuuntur) cuius hæc verba à Didymo memorantur: ἦν ὅτε μυρία φῦλα κατὰ χθόνα πλαζόμενα βαρυστέρνου πλάτος αἴης) Hæc verba ex duobus versibus mutilata, ni fallor, adducuntur.) Ζεὺς δὲ ἰδὼν ἐλέησε καὶ ἐν πυκιναῖς πραπίδεσσι

Σύνθετο κουφίσαι ἀνθρώπων παμβώτορα γαῖαν	Ριπίσας πολέμου μεγάλην ἔριν ἰλιακοῖο
Ὄφρα κενώσειε θανάτῳ βάρος. οἱ δ' ἐνὶ τροίῃ	Ἥρωες κτείνοντο. Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.

Quod quidem hoc loco nimis longè petitum videretur. Si quis tamen probauerit, non repugnabo: quanquam illud H. Stephano non probari animaduerterim, quem ego tum demum sequar, cùm à tam ineptis fabulis Poetarum volumina repurgata ostenderit. Neque tamen dissimulabo omnium præstantissimam Aristarchi & Aristophanis sententiam mihi videri, cui subscripsit quoque Didymus, consilium Iouis intelligi cum Thetide initum de Achille honorando, vt in sequentibus videbitur.

---

a Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;	*Quisnam ipsos deorum liti commisit vt pugnarēt?*
b Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός. ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς	*Latonæ & Iouis filius. hic.n. regi iratus, (populi,*
Νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὦρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,	*Morbum per exercitū suscitauit malū, peribāt aūt*
Οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμησ' ἀρητῆρα	*Quoniam Chrysen cōtumelia affecerat sacerdotem*
	Ἀτρείδης.

Α᾽τρεΐδης. ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Α᾽χαιῶν,
Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ᾽ ἀπερείσι᾽ ἄποινα,
ᶜ Στέμματ᾽ ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Α᾽πόλλωνος,
Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ· ᵈ καὶ ἐλίσσετο πάντας Α᾽χαιούς,
Α᾽τρεΐδα δὲ μάλιστα, δύω κοσμήτορε λαῶν,
Α᾽τρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Α᾽χαιοί,
ᵉ Υ῾μῖν μὲν θεοὶ δοῖεν ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες
Ε᾽κπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, ᶠ εὖ δ᾽ οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι.
Παῖδα δ᾽ ἐμοὶ* λύσαιτε φίλην, ᵍ τὰ δ᾽ ἄποινα δέχεσθε
Α᾽ζόμενοι Διὸς υἱὸν ἑκηβόλον Α᾽πόλλωνα.

Atrides. ille enim venit celeres ad naues Achiuorũ,
Liberatur⁹ꝗ filiã, ferẽsꝗ infinita precia liberationis,
Coronãꝗ habẽs in manib. longè iaculãtis Apollinis,
Aureo cum sceptro: & obsecrabat omnes Achiuos,
Atridas autem maximè, duos principes populorum,
Atridæꝗ & alij bene ocreati Achiui,
Vobis quidem dij dent, cœlestia domicilia habentes
Expugnare Priami vrbẽ, feliciter .v. domũ reuerti,
Filiã .a. mihi soluite dilectã. hæc .v. pcia liberatiõis ac
Venerãtes Iouis filiũ lõgè iaculãtẽ Apollinẽ. (cipite

* λύσαιτε, φ. τ᾽ δ᾽ ἄπ. δέχεσθ.

COMMENTARIVS.

a ἐξ οὗ τὰ πρῶτα διαστήτην] Iræ Achillis causas à capite arcessit, quod planè ἐμμεθόδως exequitur. Illas nos strictim complectimur. Iram præcedit iniuria, iniuriã contentio, contentionẽ pestis, pestem iniustitia ob Chrysem ab Agamemnone non redditam, cui adiuncta est impietas ob sacerdotis diuini contemptum. Et hæc erit ἀνάλυσις. σύνθεσις verò ita summariè. Chryses filiam suam reposcit, ab Agamemnone indignè repellitur, hinc Apollo peste Græcos affligit, ea vt sedetur, cogitur Chryseidem restituere Agamemnõ, cum Achille ea de re contendit, indignatusq; ipsi Briseidem eripit, qui ob iniuriam acceptam iratus Regi otiosus in tentorijs delitescit.

b Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός] Triplicem causam aliam ab alia dependentem exponit, quæ figura est ab antiquis ἱμαντόβολον appellata.

c στέμματ᾽ ἔχων] Hæc insignia Apollinis erant, quibus se Chryses eius sacerdos instruit, vt ipsius Apollinis reuerentia Agamemnon commoueretur ad restituendam Chryseida. Quod & in historia Dictys Cretensis indicauit lib. 2. vt Q. Septimius transtulit. Per idem tempus, inquit, Chryses, quem sacerdotem Sminthij Apollinis suprà docuimus, cognito filiam suam Astynomen cum Agamemnone degere, fretus religione tanti numinis, ad naues venit, præferens Dei vultus, & quędam ornamentorum templi eius, quò faciliùs recordatione præsentis numinis veneratio sui regibus incuteretur, &c. Ideò ipse Chryses mox dicet,

τὰ δ᾽ ἄποινα δέχεσθε Α᾽ζόμενοι Διὸς υἱὸν ἑκηβόλον Α᾽πόλλωνα.

d καὶ ἐλίσσετο πάντας ἀχαιούς] Hinc colligunt, videri apud Troiam Græcorum statum ex Democratia & regia potestate commixtum fuisse. Quod cùm sciret Chryses, omnes Græcos orauit, maximè verò Reges. Erat enim totius populi, sententiam suam ferre: Regis autem, secundùm Euripidem, vltimam vocem emittere, & populi sententiam aut probare, aut improbare, vt docet Poeta tum hîc tum alibi. Hic enim cùm toti populo placeret, vt Chrysæ filia restitueretur, ait id Agamemnoni non placuisse. Septimo autem Iliados eundem facit vocem populi sequentem.

e ὑμῖν μὲν θεοί] Vel Græcorum beneuolentiam aucupandi gratia popularium suorum excidiũ Chryses imprecatur: vel ex animo & non fictè, quasi ipsi in causa sint, vt ille sua filia sit spoliatus, siquidem si Helenam Paris non rapuisset, non fuisset abducta captiua Chryseis. His ego addo, quod apud Dictym Cretensem Chryses memorat infensos sibi Troianos, & in dies quippiam in se Alexandrum moliri eiusque consanguineos, ob exhibitam à se paulò ante immolationem, scilicet ex oraculo Pythij, quod eodem libro Historicus recitat his verbis: Eadem tempestate oraculum Pythij Græcis perfertur, concedendum ab omnibus, vt per Palamedem Apollini Sminthio sacrificium exhiberetur. Quæ res multis grata ob industriam & amorem viri, quem circa omnem exercitum exhibebat, nonnullis ducum dolori fuit. Cæterùm immolatio centum victimarum, sicut prædictum erat, pro cuncto exercitu exhibebatur, præeunte Chryse loci eius sacerdote.

f εὖ δ᾽ οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι] Loquitur vt Vates, qui putà præuideat Græcos multa mala in reditu suo perpessuros, ideò tacitè illud deprecatur.

g τὰ δ᾽ ἄποινα δέχεσθε] Idem habet historia: Dein oblatis, inquit, auri atque argenti donis plurimis, redemptionem filiæ deprecatur: deprecans vti magnificarent præsentiam Dei, qui secum oratum eos ob sacerdotem proprium venisset. Et paulò pòst: Quæ vbi accepère, reddendam filiam sacerdoti, neque ob id accipiendum præmium, vniuersis placet. Quippe cùm per se amicus, fidesque nobis, tum præcipuè ob religionem Apollinis nihil non meriti, credebatur. Namque iam multis documentis ac fama insularum, obsequi numini eius per omnia destinauerant. Quæ postquam Agamemnon accepit, obuiam cunctorum sententijs ire cœgit. Itaque atroci vultu exitium sacerdoti comminatur, ni recederet: perditum senem atque extrema metuentem, imperfecto negotio ab exercitu dimittit. In qua narratione vnum est, à quo dissentit Homerus, quia dicit vniuersos Græcos noluisse hæc dona Chryse accipere, quod historiæ aduersatur.

Ε᾽νθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Α᾽χαιοί,
αἰδεῖσθαί θ᾽ ἱερῆα, καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
Α᾽λλ᾽ οὐκ Α᾽τρεΐδῃ Α᾽γαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ᾽ ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
Μή σε γέρον κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
ἢ νῦν δηθύνοντ᾽, ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
τὴν δ᾽ ἐγὼ οὐ λύσω, ᵇ πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν,
ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Α᾽ργεϊ τηλόθι πάτρης
ἱστὸν ἐποιχομένην, καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν
ἀλλ᾽ ἴθι, μή μ᾽ ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι.
Ω῾ς ἔφατ᾽· ἔδεισεν δ᾽ ὁ γέρων, καὶ ἐπείθετο μύθῳ.
βῆ δ᾽ ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
πολλὰ δ᾽ ἔπειτ᾽ ἀπάνευθε κιὼν ἠρᾶθ᾽ ὁ γεραιὸς
Α᾽πόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠΰκομος τέκε Λητώ·
Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ᾽ ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,
Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ ᶜ εἴ ποτέ τοι χαρίεντ᾽ ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
ἢ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα ᵈ μηρί᾽ ἔκηα
ταύρων, ἠδ᾽ αἰγῶν, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ,
Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ ᶠ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.

Tunc alij quidem omnes comprobarunt Achiui,
Reuerẽdũꝗ sacerdotẽ, et splẽdida accipiẽda precia liberatiõis:
At nõ Atridæ Agamẽnõi placuit animo,
Sed iniuriosè dimisit, durumꝗ sermonem mãdauit.
Ne te, senex, cauas ego apud naues offendam,
Vel nunc tardantem, vel pòst denuò venientem:
Non vtiꝗ tibi proderit sceptrum & corona dei.
Hanc aũt ego nõ soluã antequam ipsam & senectus adeat,
Nostra in domo Argis, procul à patria
Telam percurrentem, & meum lectum capessentem.
Sed abi, ne me irrites, saluus vt redeas.
Sic dixit: timuit aũt senex & obediuit mãdato:
Ibat aũt tacitus iuxta littus multistrepentis maris.
Multùm aũt posteà seorsum vadẽs precabatur senex
Apollinem regem, quẽ pulchricoma peperit Latona:
Audi me argenteũ arcũ habẽs, q Chrysam tueris,
Cillamꝗ valde diuinam, Tenedoꝗ fortiter imperas,
Smintheũ si quando tibi gratũ templum coronaui,
Vel si quandò tibi pingues coxas cremaui
Taurorum & caprarũ, hoc mihi perfice desiderium.
Pẽdãt pœnas Danai ob meas lachrymas tuis sagittis.

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ] Sententiam vniuersorum non dicit Atridæ vtrique displicuisse, sed soli Agamemnoni. Rationem satis frigidam adduxit Eustathius: quia, inquit, senior erat Agamemnon, atqui vt est apud Herodotum, νομιζόμενά ἐστι παρὰ πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτερον ἄρχειν. Nos verò dicimus, Agamemnoni soli decretum illud vniuersi populi de restituenda Chryseide non placuisse, quia ipsa in eius erat potestate, iniustumque arbitrabatur prædam belli tam amabilem deserere. Fecit hoc amor in Chryseidem, vnde videntur mihi Græci eo fato conflictari, vt mulierum causa pereant. Narrat autem historia, conuentu dissoluto, singulos reges Agamemnonem adijsse, qui eum multis probris sunt insectati, quippè quòd ob amorem captiuæ mulieris, seque, & quod indignissimum videretur, tanti numinis Deum contemptui habuisset, ac mox vniuersos execratos eum deseruisse.

b πρίν μιν καὶ γῆρας] Cùm de futuro loquimur, solemus interdum tempus præfigere, cuius aduētu spes est rem aliquam confectam iri. Aliquando tamen tempus eiusmodi statuimus, vt tamen spes euentus rei nulla idcirco fiat, qualis est hoc loco. Idem enim valet illud Agamemnonis, πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν, ac si οὐδέποτε dixisset. Illud autem ἔπεισιν dictum est pro futuro ἐπελεύσεται, per temporis enallagen.

c εἴ ποτέ τοι χαρίεντα] Hæc officiorum Chrysæ in Apollinem commemoratio, & remuneratio Apollinis, mutam quandam complectitur gratitudinis admonitionem. Sic solet etiam in fabulosis narrationibus Homerus esse παιδευτικός. Ideò olim Philosophia quædam prima videbatur Poësis, quæ actiones rectas aut prauas cum voluptate edocet. Qua de re aliàs dictum est.

d μηρί' ἔκηα] Hoc dicit, quia coxæ solùm in sacrificijs penitus adolebantur, id est, ὡλοκαυτοῦτο. Cæteris verò animalium votiuorum membris licebat sacrificantibus vesci. πίονα autem appellat, quia solebant victimæ præstantiores ad Deorum sacrificia reseruari: vnde apud Latinos Egregiæ dicebantur, quasi è grege selectæ.

e τίσειαν Δαναοὶ] Bene Flaccus. Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui. Quid enim? Græci omnes ἐπευφήμησαν, solus Agamemnon aduersatus est precibus Chrysæ. At Græci intereunt, non Agamemnon. Quæ exempla noua non sunt: nam simile memoratur de apro Calydonio propter solum Oeneum Aetolum agros deuastante: item de Thebanorum cladibus ob vnius Oedipodis facinus: de Græcorum malis ob vnum Locrum Aiacem. Hoc autem loco ideo illud accidisse dicunt, quia moriente Agamemnone futurum erat vt exercitus dissolueretur, & sic Chryseis abduceretur: remanente verò illo superstite, cæterisque morientibus, causa eius rei inuestigatur, sic suam filiam Chryses recuperat. Quòd si Agamemnon moreretur, sine mœroribus fuisset. Viuens autem cruciatur, cùm videt, vt rex, suorum interitum. Vel, quod mihi quidem magis placet, quia omnibus placuisse videtur factum Agamemnonis, quòd illud non compescuerint (etsi historia dicat, post factum cæteros Reges in eum grauiter inuectos) ideò iustè puniuntur. Etenim Hesiodus dicit, πολλάκις καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα. Qua de re vir quidam doctissimus in primo libro de Potestate principis luculenter disputauit. Fuit nihilominus insigne illud in Chrysa vindictæ studium, vt aduersus vniuersos Græcos preces conciperet, à quibus non erat læsus: sed si idem popularibus suis Troianis anteà non pepercit, quanto facilius extero isti exercitui infensus factus est?

f δάκρυα] Intelligimus κατὰ τὸ σιωπώμενον fleuisse Chrysem. Est autem mos ille Poëtæ vsitatissimus vt obseruanda relinquat multa auditoribus, quæ in serie narrationis non exponuntur, postea tamen leuiter intertexuntur, quæ integros actus præcessisse indicant.

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, [a] τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων·	*Sic dixit orans, hūc aūt exaudiuit Phœbus Apollo.*
Βῆ δὲ κατ' οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,	*Descendit autem ex cœli verticibus iratus cor,*
Τόξ' ὤμοισιν ἔχων, ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.	*Arcus in humeris habēs, circumtectāq; pharetram:*
Ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο	*Clanxerunt autem sagittæ in humeris irati,*
Αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἤϊε νυκτὶ ἐοικώς.	*Quum moueretur: ipse autem ibat nocti similis:*
Ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἕηκε·	*Sedit posteà seorsum à nauib. sagittam aūt immisit:*
Δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.	*Terribilis autem clangor factus est argentei arcus.*
[b] Οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο, καὶ κύνας ἀργούς.	*Multos quidem primùm inuasit, & canes veloces.*
Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς * ἀφιείς, (γρ. ἐφιείς,)	*Sed postea in ipsos sagittam mortiferam immittens,*
Βάλλ'· αἰεὶ δὲ [c] πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.	*Feriebat: sēp. a. pyræ mortuorū incēdebāt frequētes.*

COMMENTARIVS.

a τοῦ δ' ἔκλυε] Perpetuum est in nostro Poëta vt iustæ preces otiosæ non sint, aut vanæ sed exaudiantur. Hunc euentum porrò à Deo preces eiusmodi solent consequi. Verum enim est illud Orphei hymnographi, οὐ γὰρ ἄτιμοι ἱκεσίης ζωοῖς κοῦραι λιταί.

b οὐρῆας μὲν πρῶτον] Huius pestis meminit Ammianus Marcellinus libro 19. cùm pestilentiæ causas explicat. Nimietatem frigoris, inquit, aut caloris, vel humoris, vel siccitatis, pestilentias gignere, philosophi & illustres medici tradiderunt. Vnde accolentes loca palustria vel humecta, tusses, ioculares casus & similia perferunt: contrà confines caloribus tepore febrium arescunt. Sed quantò ignis materies cæteris efficacior, tantò ad perimendum celerior siccitas. Hinc cùm decennali bello Græcia desudaret, ne peregrinus pœnas dissociati regalis matrimonij lucraretur, huiusmodi grassata pernicie telis Apollinis periere complures, qui Sol æstimatur: atque, vt Thucydides exponit clades illa, quæ in Peloponnesiaci belli principijs Athenienses acerbi genere morbi vexauit, ab vsque feruenti Athiopiæ plaga paulatim proserpens, Atticam occupauit. Alijs placet, auras (vt solent aquæ) vitiatas fœtore cadauerum, vel similibus salubritatis violare maximam partem, vel certè aëris permutationem subitam, ægritudines parere leuiores. Affirmant etiam aliqui, terrarum halitu densiore crassatum aëra, emittendis corporis spiraminibus resistentem necare nonnullos: qua causa animalia, præter homines cætera, iugiter prona, Homero authore, & experimentis deinceps multis, quum talis incesserit labes, antè nouimus interire. Hæc Marcellinus, quæ huc transcribi volui, quia locum Homeri maximè illustrant. Sed hanc quæstionem pleniùs enodemus, cur muli & canes primi pestilentia ista conflictantur? Interpretes Græci dicunt id fieri, quòd illa animalia præstantissimo sint odoratus sensu prædita, ideò faciliùs hanc aëris intemperiem hauriant. Hippocratem verò audiamus, cuius verba de peste huic loco maximam lucem afferent. Sic ergo ille libro περὶ φυσῶν· ἔστι δὲ δισσὰ ἔθνεα πυρετῶν, ὡς ταύτῃ διελθεῖν. ὁ μὲν κοινὸς ἅπασι, καλεόμενος λοιμός, ὁ δὲ διὰ πονηρὴν δίαιταν ἰδίῃ τοῖσι πονηρῶς διαιτεομένοισι γινόμενος. ἀμφοτέρων δὲ τουτέων αἴτιος ὁ ἀήρ. ὁ μὲν οὖν κοινὸς πυρετὸς διὰ τοῦτο τοιοῦτός ἐστιν, ὅτι τὸ πνεῦμα τωὐτὸ πάντες ἕλκουσιν. ὁμοίου δὲ ὁμοίως τοῦ πνεύματος τῷ σώματι μιχθέντος, ὅμοιοι καὶ οἱ πυρετοὶ γίνονται. ἀλλ' ἴσως φαίη τις, διὰ τί οὖν οὐχ ἅπασι τοῖσι ζώοισιν, ἀλλ' ἔθνει τινὶ αὐτέων ἐμπίπτουσιν αἱ τοιαῦται νοῦσοι; διότι, φαίην ἄν, διαφέρει σῶμα σώματος, καὶ φύσις φύσιος, καὶ τροφὴ τροφῆς. οὐ γὰρ πᾶσι τοῖσιν ἔθνεσι τῶν ζώων πάντα οὔτ' ἀνάρμοστα, οὔτ' εὐάρμοστά ἐστιν, ἀλλ' ἕτερα ἑτέροισι ξύμφορα· ὁκόταν μὲν οὖν ὁ ἀὴρ τοιούτοισι πληθῇ μιάσμασιν, ἃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει πολέμιά ἐστιν, ἄνθρωποι τότε νοσέουσιν. ὅταν δὲ ἑτέρῳ τινὶ ἔθνει ζώων ὁ ἀὴρ ἀνάρμοστος ᾖ, τὸ νόσημα κεῖνα νοσέουσιν. Ex quibus duo colligimus: primùm, causam pestis ex aëris intemperie: secundò, cur à peste alia animalia præ alijs corripiuntur, cuius rei causam differentiæ vel corporis, vel naturæ, vel nutrimenti assignat Hippocrates. Illa differentia nutrimenti hoc loco in mulos quadrat: nam cùm illi in terra pascerentur, hunc corruptum spiritum facile cum nutrimento exhauserunt, siquidem causa huius pestilentiæ ex prauis exhalationibus oritur, vt refert quoque Marcellinus: quod idem causa fuit, vt cùm demisso sint capite quadrupedia, corruptum hunc vaporem naribus citiùs concipiant, ea præsertim quæ olfactum potentiorem habent, vt anteà diximus. Igitur ista aëris intemperies ex prauis terræ vaporibus promanauit quod ex Rufo quoque docet Aetius Tetr. 2. Serm. 1. capite nonagesimo quinto. Si verò, inquit, solerti ingenio quis præditus sit, futuram pestem prænoscet, attendens anni temporibus, quæ & mala sunt, & in bruta animantia impetum faciant. Si enim ambiens nos aër pestis causa fuerit, volucrium generis prior interitus erit: si verò ex prauis de terra exhala-

tionibus

tionibus hoc contigerit,quadrupedium animantium prior corruptio fiet,&c. Quod postremum cùm hoc loco accidat, facilè est iudicatu,vtrum rectè de istius pestilentiæ causa sentiamus,postremam Marcellini opinionem amplectentes. Ex huius porrò loci argumento Marcion Philinum refutabat,Symp. Plutar.lib.4.problem.1.dicentem,animalia bruta inoffensa esse valetudine. Atqui hoc, inquit Marcion, irritum facit Homerus, experientia certa docens, bruta prima peste corripi. De hac verò peste sic loquitur Dictys Cretensis lib.2.Igitur Chryses.inquit,vbi iniuriam perpessus ab Agamemnone, discessit: neque multi fluxere dies,incertum alio'ne casu,an vti omnibus videbatur,ira Apollinis, morbus grauissimus exercitum inuasit Principio grassandi facto à pecoribus,deinde malo paulatim magis magisque ingrauescente,per homines dispergitur, &c. Cæterùm quamuis duas tantùm animalium species,quæ peste illa correpta sint,designet Poeta: tamen verisimile est,alia quoque postea eadem lue conflictata fuisse, vt Eustathius quoque annotauit. Ne prætereamus,quod etiam Didymus ex Apollodoro infrà lib.φ. recitat, Apollinem ideò dici pastorem,vt cùm ab illo pestis oriretur,illa autem primùm pecora inuadat,vt ex hoc loco probat.pudore ab ea immittenda compesceretur,vt qui hoc pacto animalia læderet,quorum ipse tutelam gerere assueuerit.

c πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί] Nihil est ferè à veteribus dictum, quod neotericorum diligentia non obseruauerit. Cùm itaque ex Interpretibus Græcis morem hunc cadauera comburendi in hunc locum transcriberem, offendi eadem à Cælio Rhodigino viro diligentissimo lect.antiq. lib.17. cap.21.annotata,subticuit tamen ille authorem,vt solet.vnde illa excerpsit. Illius verba,si non piget,audiamus. Veterem,inquit, fuisse Græcis morem cadauera comburendi,quod à Septentrionalibus diu idem seruatum animaduertimus. Exustionis verò ratio affertur non vna: alijs opinantibus, quod in nobis diuinum est, igneo veluti vehiculo ad superna subuectum, cœlestibus inseri,subsidente quod terrenum est. Alij in eo purificationem quandam intelligere maluerūt, quoniam sit ignis ἁγνιστικόν quiddam,id est,expurgandi vim habens: nam & purgationes, quas καθαρμοὺς vocant,non citra ignem fiebant,quod significat Euripides,vbi Clytæmnestræ corpus igni depuratum scribit.Sed sententiam priorem in Scyllæ rogo approbare videtur Lycophron, & præterea Indorum Gymnosophistæ. Comburendi morem ab Hercule conditum, malè concipiunt quidam exusto Argio Lycimnij filio,relatis modò ad patrem ossibus, quem incolumem se restituturum fuerat pollicitus. Hæc Rhodiginus,quæ omnia ex Eustathij παρεκβολαῖς desumpta sunt.

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ᾤχετο κῆλα θεοῖο·	*Nouem dies quidem per exercitū ibant sagittæ dei:*
Τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορὴν δὲ [a] καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς.	*Decimo aūt ad cōcionem vocauit populū Achilles:*
Τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·	*Huic.n.in pcordijs posuit dea albas vlnas habēs Iuno:*
[b] Κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὁρᾶτο.	*Curā.n.gerebat Danaorū,q̄a vtiq; morietes videbat.*
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,	*Hi aūt postq̄ cōgregati sunt, in vnumq; cōuenerunt,*
Τοῖσι δ' [c] ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·	*Hos exurgens affatus est pedes velox Achilles:*
Ἀτρείδη, νῦν ἄμμε [d] παλιμπλαγχθέντας ὀΐω	*Atride,nunc nos iterum errantes puto*
Ἂψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν·	*Retrocessuros si modò mortem quidem fugiamus.*
Εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.	*Siquidem simul bellumq; domat & pestis Achiuos.*
Ἀλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν, ἢ ἱερῆα,	*Sed agè iā aliquē vatē interrogemus, vel sacerdotē,*
Ἢ καὶ ὀνειροπόλον, ([e] καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν)	*Vel & somniorū interptē (etenim somniū à Ioue est)*
Ὅς κ' εἴποι ὅτι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων·	*Qui dicat,cur tantum iratus est Phœbus Apollo:*
Εἴτ' ἄρ ὅγ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, εἴθ' ἑκατόμβης,	*Siue hic nos ob vota nō reddita incusat,siue ob hecatōbē:*
Αἴκεν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων	*Aut si fortè ouiū nidorē,caprarūq; integrarū*
Βούλεται ἀντιάσας, ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.	*Velit assequutus à nobis pestem depellere.*

COMMENTARIVS.

a καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς.] De hac re sic tradidit Dictys lib.2. Cæterùm inquit, postquàm nullus morbi modus, & indies plures intereunt.cuncti duces conuersi iam in se quisque timore,in vnū coëunt. Ac dein flagitare Calchanta,quem futurorum præscium memorauimus, vti causam tāti mali edisserat.Hic enim perspicere se originē huiusce morbi,sed haud liberum esse quicquā eloqui: ex quo accideret,vt potentissimi Regis contraheret offensam Post quæ Achilles reges singulos adijt, vt interposita iusiurandi religione confirmarent,nequaquam se ob eam causam offendi. Hoc modo Calchas vbi cunctorum animos in se conciliauit,Apollinis iram pronunciat. Eum namque ob iniuriam sacerdotis infestum Græcis pœnas ab exercitu expetere.Dein perquirente Achille mali remedium,restitutionem virginis pronunciat,&c. Quæ cum Homero comparata,non parum oblectamenti,vt spero,lectoribus allatura sunt. Porrò vtut se rei veritas habeat,constat ex vtroque authore,Poeta & Historico,studium & amor Achillis in exercitum,vt planiùs dicetur in sequentibus,cùm de Briseide Agamemnoni concessa agemus. Quòd autem decimo die concionem conuocauerit Achilles.animaduertit etiam Plutarchus de aud.Poet. Atque vt erat,inquit, rei medicæ peritus (Achilles) post nonum diem,quo iudicari talia natura fert.sentiens morbum non esse vulgarem, aut ab vsitata aliqua causa profectum,surgensque ad dicendum,non populo se accommodat, sed consiliarium regi se præbet.

b κήδετο γὰρ Δαναῶν,] Hoc ad Iunonem referendum est,quæ cum Minerua inter deas Græcorum partes sustinebat,vt totus Iliadis contextus perdocebit.

c ἀνιστάμενος] Mos eiusmodi erat veteribus,etiamsi reges essent, vt eos circumstaret populus,& æqualiter ab omnibus exaudirentur. Si quis sedens concionaretur,rem nouam faciebat,& illi excusatione opus erat, qualis erit Agamemnoni aliquando propter vulnus.

d παλιμπλαγχθέντας] Quidam hunc secundum errorem interpretabantur, habita ratione prioris, quo Græci primùm ad Troiam nauigantes de via aberrarunt & immeritam tellurem deprædati sunt: quod accidit in Mysia, vt etiam Strabo meminit. Quidam verò illud penè absurdum existimantes, τὸ παλιμπλαγχθῆναι metaphoricè dictum volunt à telo, quod duro cuidam corpori impingens repellitur,quod solet Homerus dicere πάλιν πλαγχθῆναι: ita erit pro re infecta reuerti, vt copiosiùs dicemus in Lexico Homerico.

e καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν] Occurrit ei,quod poterat dici de somniorum vanitate, Cur somniorum interpretem percontabimur, qui in mendacijs habitet, & vt ait Herodotus, πεπλανημένα ἐς ἀνθρώπους ἐνύπνια περιέρχεσθαι; Tanquam Achilles respondeat, omnia somnia non sunt falsa: sunt etiam quædam,quæ à Deo veritatis authore proficiscuntur,quibus nos plerunque de rebus nostris commonefacit Sunt autem quidam ὄνειροι. ideò διόπεμπτοι vocati propriè dicti ὄνειροι,quasi τὸ ὂν εἴροντες καὶ τὸ ἀληθὲς λέγοντες. Appellantur etiam ὀμφαὶ,παρὰ τὸ τὸ ὂν φαίνειν. Somniorum itaque consideratio non est penitùs abijcienda, quam nec ipsi medici contemnunt,vnde extat liber Hippocratis περὶ ἐνυπνίων. Cautè tamen de ea sentiendum est, ne falsa veris commisceamus. Quod cùm à quibusdam fieri videret Aristoteles,factum est vt diceret,nulla esse diuina somnia,quanquam penitius librum illius intuenti apparebunt contrariæ opinionis in eodem vestigia. Sane somnia rectè in diuina & humana saniores distinguunt.Diuina illa sunt, quæ causas non habent naturales,vel quo ad animam,vel quo ad corpus hominis. Quorum vt efficiens Deus est, ita iudex est homo diuinus,somniorum coniector. Humana verò, quæ causas habent naturales,ab hominis, cui accidunt, vel animo, vel corpore pendentes. & sic apud Hippocratem vir ille summus,de quo etiam aliàs dicetur, Theod Zuingerus. Cæterùm de voce ὄνειρος aliquam video inter quosdam scriptores diuersitatem,imò de tota somniorum materia, quorum omnium alibi fiet olim copiosa mentio.

Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν, κατ' ἄρ' ἕζετο. τοῖσι δ' ἀνέστη
Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων [a] ὄχ' ἄριστος,
Ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
[b] Καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω,
Ἣν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
Ὦ Ἀχιλεῦ, κέλεαί με Διῒ φίλε μυθήσασθαι
Μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο * ἄνακτος. (γρ. ἄνακτος;)
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· [c] σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον,
Ἦ μέν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
Ἦ γὰρ ὀΐομαι ἄνδρα χολωσέμεν ὃς μέγα πάντων
Ἀργείων κρατέει, καί οἱ πείθονται Ἀχαιοί.
[d] Κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ,
Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ
Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι. σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-
[e] Θαρσήσας μάλα, εἰπὲ θεοπρόπιον ὅ, τι οἶσθα. (λεύς,
Οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διῒ φίλον, ᾧτε σὺ Κάλχαν
Εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
Οὔτις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο,
Σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
Συμπάντων Δαναῶν· οὐδ' ἢν Ἀγαμέμνονα εἴπῃς,
Ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος ἐνὶ στρατῷ εὔχεται εἶναι.

Certè hic ita loquutus sedit: his autem surrexi
Calchas Thestorides augurum longè optimus,
Qui sciebat & præsentia, & futura & præterita,
Et nauibus dux fuit Achiuorum ad Ilium (Apollo:
Suam propter vaticinationē, quā ei præbuit Phœb:
Qui ipsis benè sapiens concionatus est, & dixit:
O Achilles, iubes'ne me Ioui dilecte, eloqui
Iram Apollinis longè iaculantis regis?
Igitur ego dico: tu autem pacíscere, & mihi iura,
Certè qdē mihi prōptū verbis, & manib. te auxilia
Certè.n. puto virū iratū iri, q magnū omniū (turū:
Argiuorum imperium habet, & ei obediunt Achiui.
Potentior enim rex quando irascitur viro inferiori.
Quamuis enim iram & eodem die decoxerit,
Tamen & postea retinet iram, donec perfecerit
In pectoribus suis. tu autem dic si me seruabis.
Huic. a. respōdens alloqutus est pedes velox Achil-
Confisus valdè dic vaticinium quodcūq; scis. (les,
Non enim per Apollinē Ioui dilectū (cui tu Calchas
Vota faciens Danais vaticinia ostendis)
Quispiam, me viuente & in terra vidente,
Tibi cauas apud naues graues manus inferet
Cunctorum Danaorum, neq; si Agamemnona dicas,
Qui nūc longè potētissimus in exercitu iactatur esse.

COMMENTARIVS.

a ὄχ' ἄριστος,] De more habet Homerus, cùm personam seu nobilem, seu aliàs sibi vtilem, loquentem inducit, in eius laudem aliqua præmittere, vt hic de Calchante, quem à suis adiunctis ad rem præsentem accommodatis commendat. Neq; parum ad id facit genus: nam à Thestore ortus dicitur, qui in Odyssea præstantissimus vates memoratur.

b καὶ νήεσσ' ἡγήσατο] Quomodo naues Græcorum ad Troiam Calchas deduxerit, ostendit Dares Phrygius lib. de Excidio Troiæ. Illic dicitur, cùm copiæ Græcorum Athenas venissent, placuisse illis, vt Delphos ad Apollinem de tota re consulendum quispiam mitteretur. Huic rei Achilles præficitur, & cum Patroclo proficiscitur. Et paulò pòst: Quum Achilles Delphos venisset, ad oraculum pergit, & ex adyto respondetur, Græcos victuros, decimoq; anno Troiam capturos. Achilles res diuinas, sicut imperatum est fecit. Et eo tempore venerat Calchas à Thestore natus, & diuina dona pro Phrygibus à suo populo missus, Apollini portabat, simulq; consulit de regno rebusque suis. Huic ex adyto respondetur, vt cùm Argiuorum classe militum contra Troianos proficiscatur, eosq; sua intelligentia iuuet, ne vel inde prius discedant, quàm Troia capta sit. Postquam in fanum ventū est, inter se Achilles & Calchas responsa contulère: gaudentesque hospitio, amicitiam confirmant, Athenas vnà proficiscentes perueniunt: & Achilles in eadem concilio refert Argiui gaudent, Calchantem secum recipiunt, classem soluunt, &c.

c σὺ δὲ σύνθεο] Idem memorat historia, cuius verba suprà descripsimus in vocibus καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς.

d κρείσσων γὰρ βασιλεύς] Huc pertinet quod est inf. 2. Iliad. θυμὸς γὰρ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλήων. Fulmē est, inquit Publius, vbi cum potestate habitat iracundia. Neq; ineptum est hoc loco illud Euripidis in Medea apud Stob. μεγαλόσπλαγχνος δυσκατάπαυστος ψυχὴ δηχθεῖσα κακοῖσι. Hanc autem Regis iram auget Calchas ob illius diuturnitatem. Solent enim, inquit, Reges offensi licet vna die videantur furorem illum iræ cōcoxisse, tamen in pectore vindictæ studium fouere, donec tandem illud exequantur, quod quidem superbis, fastuosis, malis denique regibus peculiare est: scimus tamen ἀμνηστίαν iniuriarum, quæ solet clementiam & humanitatem comitari, regibus non solùm ornamento esse, sed & ad ipsius regni stabilitatem necessariam, cuius exempla infiniti reges satis luculenta reliquerunt. Neque est existimandum, hæc ab Homero sub Calchantis persona adeò γνωμικῶς dici, vt generaliter in omnes reges vsurpari possint: indicat tamen hoc ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ accidere, considerata tum corrupta & vitiosa hominis natura iniuriarum impatientissima, tum etiam potentiorum fastu, vt qui se ab humilioris fortunæ viris aliqua ratione lędi ęquanimiter non ferāt. Est enim plerunq; in excelsæ dignitatis fastigio collocatis familiare, vt tenuiores veluti despiciant, tantùm abest vt earum aut contumelias, aut quaslibet iniurias boni consulant, quin protinus efferuescit eorum bilis, quam demum cum sui vltione euomunt. Et hoc vitium tacitè in Agamemnone fuisse videtur indicare: nam si mansuetum eum agnouisset, non erat sibi Achillis præsidio aduersus illius excandescentiam consulturus. Quod non ideò facit, quia se illi iniuriam facturam putet, sed quia vt est in vulgari prouerbio, illis etiam temporibus Veritas odium pariebat. Vnde est, vt cùm causam huius calamitatis in Agamemnonem esset relaturus, & cum illius damno, nimirum Chryseidis restitutione, illam sedari oporteret, illius furorem & indignationem reformidauerit quam nihilominus, sed verbis tantùm expertus est. Adeò est periculosum proceres & magnates viros irritare, etiam vbi iustissima causa te fretum sentias. Hinc perniciosa illa pestis, Dissimulatio, quæ in regum & principum aulis grassari solet: vbi nimiùm vsurpatur illud Pindari Nemeorum Od. 5, οὔτοι ἅπασα κερδίων φαίνοισα πρόσωπον ἀλάθει' ἀτρεκής. καὶ τὸ σιγᾶν, πολλάκις ἐστὶ σοφώτατον ἀνθρώπων νοῆσαι. id est, Non omnis lucro est ostentans palàm faciem suam veritas constans Verùm silere est, sapientissimum hominibus nouisse. Vel etiam illud Sophoclis in Creusa, καλὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὰ ψευδῆ λέγειν. ὅτῳ δ' ὄλεθρον δεινὸν ἡ ἀλήθει' ἄγει συγγνωστὸν εἰπεῖν ἐστι καὶ τὸ μὴ καλόν. id est: Haud quidem honestum est mendacia loqui: cui tamen diram perniciem veritas affert, huic venia danda licet inhonesta loquenti. Nolunt ergo veritatis quasi scabra asperitate Regum aures offendi, ad eorum vitia pessimè conniuent, ora sibi malignè occludunt, ne quid molestum illis effutiant: sicq; magis ac magis effrænatæ illorum licentiæ fenestram aperiunt, ne si sese illi opposuerint, in eorum furorem incurrant. Quod ipsum Calchantis etiam temporibus, vt videmus, fuit vsitatum, & nisi virtute Achillis confirmatus fuisset, paratus erat vniuerso exercitui calamitosus interitus, quia alioqui causam istius mali non retexisset, siquidē intelligebat hoc Agamemnoni auditu valde futurū iniucundum, atq; adeò hanc παῤῥησίαν suam eum tandem vlturum, quæ solet esse potentiorum hominum consuetudo. Atqui hoc facto dupliciter peccasset Agamemnon: primùm quòd rem iniuriæ loco erat deputaturus, quam Calchas non solùm verè, sed etiam in ipsius atq; adeò vniuersi exercitus commodum exposuisset, vnde sibi soli quàm reliquis omnibus maluisset cōsultum, exiguam hanc mulierculæ iacturam tot hominum saluti anteponens. Deinde quòd etiamsi hæc Calchantis libertas iniusta fuisset, tamen inferioris conditionis hominem vlcisci voluisset. Quod planè est à regia maiestate alienum, exemplo Indicorum canum, de quibus in Odyssea loquimur, qui minores feras contemnebāt, & cum fortioribus tantùm congrediebantur. Quin nihil est, vt dicebamus quod magis decorum sit Regenti (vt Senecæ verbis vtar) quàm clementia, neq; ideò hominibus potestas concessa est, vt noxia vlli sit etiam si prouocetur. Quod apum Regis exemplo eleganter docet Seneca lib. 1. de Clementia, cui deest aculeus, cùm cæteris

tamen

tamen apes iracundissimæ sint, ac pro corporis captu pugnacissimæ, & aculeos in vulnere relinquant. Noluit, inquit, illum natura, nec sæuum esse, nec vltionem magno constaturam petere, telumq; detraxit, & iram eius inermem reliquit. Exemplar hoc magnis regibus ingens, &c. Quam virtutem non dubito, quin Homerus agnouerit, sed vulgares regum & procerum mores, qui ad vltionem procliuiores sunt, planè expressit.

c θαρσήσας μάλα,] Ita publici commodi studiosus est Achilles, vt illius procurandi gratia audenti animo esse iubeat Calchantem, quem timor Agamemnoniæ potestatis prohibebat liberè sententiam suam de causa Grecorum calamitatis exponere, cui auxilium aduersus omnes pollicetur, atq; adeò aduersus ipsum Agamemnonem, cui alioqui regiæ authoritatis nomine honos & reuerentia ab Achille debebatur. Non ita se gerunt hodie, qui Calchantas innumeros potiùs repellunt, quàm vt eorum libera oratione delicatulas regum aures offendi patiantur: neq; desunt tamen Achilles multi, qui se illorum furori generosè opponant.

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ηὔδα μάντις ἀμύμων,	Et tũc iã animũ sũpsit et dixit vates irreprehẽsibilis,	
a Οὔτ' ἄρ ὅγ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, οὐθ' ἑκατόμβης·	Neq; hic ob vota nõ reddita ĩcusat, neq; ob hecatõbẽ,	
Ἀλλ' ἕνεκ' ἀρητῆρος ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων,	Sed gratia sacerdotis quẽ cõtumelia affecit Agamẽnõ,	
Οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα, καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα·	Neq; liberauit filiã & nõ accepit precia liberationis.	
Τοὔνεκ' ἄρ ἄλγε' ἔδωκεν ἑκηβόλος, ἠδ' ἔτι δώσει·	Idcirco dolores dedit longè iaculans, & adhuc dabit:	
Οὐδ' ὅγε πρὶν λοιμοῖο βαρείας χεῖρας ἀφέξει,	Neq; hic priùs à peste graues manus continebit,	
Πρίν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἑλικώπιδα κούρην	Quàm patri dilecto reddatur nigris oculis puella	
Ἀπριάτην, ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην	Inẽpta, sine redẽptiõis pcio, & ducã sacra hecatõbã	
Ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν.	In Chrysam: tũc ipsum fortè placãtes psuadebimus.	
Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ ἕζετο· b τοῖσι δ' ἀνέστη	Certè hic ita loquutus consedit: his autẽ surrexit	
Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων	Heros Atrides latè dominans Agamemnon	
Ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα c φρένες* ἀμφιμέλαιναι	Cõtristatus: irã aũt valdè, pcordia circumfusa caligine,	γρ. ἀμφὶ μέλαιναι
Πίμπλαντ', ὄσσε δέ οἱ d πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.	Plena erãt, oculi autem ipsi igni lucenti similes erãt,	
Κάλχαντα πρώτιστα* κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε·	Calchanta primùm malè intuens alloquutus est:	γρ. κακ' ὀσσόμενος
e Μάντι κακῶν, οὐ πώποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·	Vates malorum, nunquam mihi gratum dixisti:	
Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι·	Semper mala animo tuo iucundum est vaticinari,	
Ἐσθλὸν δ' οὐδέ τί πω εἶπας ἔπος, οὐδ' ἐτέλεσσας·	Bonũ aũt nondũ aliqd' dixisti verbũ, neq; perfecisti.	
Καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις,	Et nunc inter Danaos vaticinans concionaris,	
Ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκά σφιν ἑκηβόλος ἄλγεα τεύχει,	Quod idcirco ipsis longè iaculans dolores facit,	
f Οὕνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα	Quoniã ego puellæ Chryseidis præclara liberationis	
Οὐκ ἔθελον δέξασθαι· ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν	Nõ volui accipere quoniã valdè cupio ipsã (precia	
Οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα,	Domi habere. etenim Clytæmnestræ proposui	
Κουριδίης ἀλόχου· ἐπεὶ * οὔ ἑθέν ἐστι χερείων,	Vxori [illegible] virgini puellæ duxi, quia nõ ipsa inferior sit,	γρ. οὔ ἑθεν
g Οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτε τι ἔργα.	N[illegible], neq; [illegible], neq; mentib. neq; itẽ operib',	
Ἀλλὰ καὶ * ὣς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τόγ' ἄμεινον·	Sed [illegible] volo reddere si hoc est melius:	γρ. ὣς
h Βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.	Volo ego populum saluum esse, potiùs quàm perire.	
Αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἑτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος	Sed mihi [illegible] statim præparate, vt non solus	
Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε.	[illegible] munere: nam neq; decet,	
*Λεύσσετε γὰρ τόγε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλῃ.	Videtis enim hoc omnes, qd' mihi præmiũ abit aliò,	γρ. λεύσσετε

COMMENTARIVS.

a οὔτ' ἄρ ὅγ' εὐχωλῆς.] Apertè iam suam explicat sententiam Calchas, Achillis fretus ope, quam sibi ad securitatem anteà erat stipulatus, docetq; Agamemnonis iniustitiam & impietatem à Deo in populo vindicari, cuius iram placandi in Chryseidis restitutione positam rationem commonstrat.

b τοῖσι δ' ἀνέστη] Audito Calchãte, quid Agamemnon fecerit, his verbis prodidit historia: Tum, inquit, Agamemnon cõtestans, quod mox accidit, concilio tacitus egressus, cunctos, quos secum habuit, in armis esse iubet. Id vbi Achilles animaduertit, commotus rei indignatione, simul perniciε defessi exercitus anxius defunctorum corpora miserandum in modum confecta, vndiq; in cõuentu ante ora omniũ proijci fecit. Quo spectaculo adeò cõmoti reges, gẽtesq; omnes vti aduersus Agamemnonẽ à cũctis pergeretur, duce atq; authore Achille: & si perstaret suadere, exilio vindicandum. Quæ vbi Regi nunciata sunt, pertinaci animo ab amore captiuæ nullo modo seiungi apparatus experiri, nihil de sententia remittendum destinauerat. &c. Ista verò Homerus exactiùs videtur persequi, cùm in Agamemnonis & Achillis priuatis contentionibus immoratur, præcedente primùm increpatione, qua Rex Vatẽ excepit, quæ omnia historicus leuiter perstrinxit. In hoc vtriq; cõueniunt, quòd omnia Achille duce cõfecta fuisse scribãt.

c φρένες ἀμφιμέλαιναι] Relictis aliorum commentis præcordia nigra vndiq; in homine irato intelligo, atra bile perfusa, ex cuius feruore generatur ira. Sunt porrò in præcordijs maximè irascendi exordia, vt docet Plotin. Ennead. 4. lib. 4. c. 28.

d πυρὶ λαμπετόωντι] Vt scias, inquit Seneca dicto lib. de Ira, insanos esse quos ira possedit, ipsum illorum habitum intuere. Nam vt furentium certa indicia sunt, audax & minax vultus, tristis frons, torua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color versus, crebra & vehementius acta suspiria: ita irascentium eadem sunt signa. Flagrant & micant oculi, multus ore toto rubor, exæstuante ab imis præcordijs sanguine, labia quatiuntur, dentes comprimuntur, &c. Illa porrò oculorum flagrantia ostendit, nihil aliud esse iram quàm meram vim igneam. Quod etiam testatur Aristot. Probl. sectione 8. quæst. 17. vbi quærit, Cur non rigent qui irascuntur? An quòd, inquit, ira & excandescentia timiditati sunt contraria. Est autem ira ex igne proficiscens. Cùm enim intus copiam ignis retinemus, concalescimus: quod maximè in puerili ætate perspicere licet. Pueri namq; primùm spiritus copiam retrahunt, deinde rubescunt: calor enim cùm intus affatim substatatq; humificat, facit vt erubescant. Nam si quis largè aquam frigidam his infuderit, iram sedabit: sic enim calor extinguitur, &c. Hæc ille.

e μάντι κακῶν] Quid per μάντιν κακῶν significet, explicat sequens versus αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. Sic autem Calchantem Agamemnon appellat, non tam propter præsens vaticinium, quàm propter præcedẽtia, quale fuit illud de immolanda Iphigenia: de decennio quod duratura erat Troiæ obsidio: quæ vt mala essent, tamen vera erant, neq; ideò malus vates Calchas.

f οὕνεκ' ἐγὼ κούρης] Cùm tria reprehendisset Calchas in Agamemnone, quòd sacerdotẽ non honorasset, quòd filiam nõ dimisisset, quòd dona non recepisset, astutia Oratorum, qui grauiora argumenta intacta prætermittunt, ad duo posteriora solùm respondet: Non dimisi, inquit, Chryseidem, quia eam malo domi apud me habere, aut si ea est dimittenda, præparate mihi aliud donum. An enim me munere destitutum solum inter Græcos iustum est?

g οὐ δέμας, οὐδὲ φυὴν,] Vniuersam mulieris virtutem ingeniosè vnius versus ambitu est complexus. Per δέμας formam corporis intelligimus, id est τὴν τοῦ σώματος εὐσωματίαν, ob quam Orestes Electram apud Euripidem laudat, ὦ τὰς φρένας μὲν ἄρσενας κεκτημένη τὸ σῶμα δ᾽ ἐν γυναιξὶ θηλείαις πρέπον. Hoc intellexit Bion in Bucol cùm dicit, μορφὰ θηλυτέρῃσι πέλει καλὸν, ἀνέρι δ᾽ ἀλκά. Per φυὴν generosam indolem animi & liberalem, quæ est velut formæ anima, sine qua tota illa externa species languet & flaccescit, interpretamur. Per φρένας non partem illam corporis, sed prudentiam. Per ἔργα non otiosam, sed administrandæ rei familiaris studiosam fœminam significat, quam ex ape genitam fingunt eleganter Phocylides & Simonides apud Stobæum serm 71.

h βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν] Post Calchantis vaticinium historia memorat fuisse Græcis in animo, Achillem regem omnium confirmare, cuius in aduersis Græcorum casibus præcipua solicitudo videbatur Quibus subnectit, Sed Agamemnon anxius, ne decus regium amitteret, in concilio verba facit, sibi maximè cordi esse exercitus incolumitatem: neque vlterius differre, quin Astynome parenti remitteretur, maximè si restitutione eius instantem perniciem subterfugerent. Nec quicquam deprecari amplius, modò in locum eius Hippodamiam, quæ cum Achille degeret, vicarium munus amissi honoris acciperet, &c. Homerus tamen dicit, Agamemnonem generaliter aliud donum pro restituenda Chryseide sibi postulare, quod tolerabilius est, quàm si statim primo impetu Achillem sua præda spoliare voluisset, vt ait Historicus, & tamen illud verisimile est, quòd Agamemnon Achilli maximè esset infestus, cuius suasu totum hoc negotium administrabatur. In illis autem verbis, βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι, exemplum est regij in populum studij & amoris, cuius incolumitati regem velificari maximè decet.

i ὄφρα μὴ οἶος] Iusta videtur Agamemnonis postulatio, vt illi vicarium aliud munus à Græcis concedatur, sed tamen illud ipsi denegari non erat iniustum, quòd ipsum hoc incommodi subire par erat, cuius impietas tantum detrimenti vniuersis attulisset. Itaque Homerus non fingit hoc à Græcis concessum, quia vi eum Briseida eripere ab Achille oportuit.

Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·	*Huic a. respōdit postea pedib. præstās diuus Achil-*
[a] Ἀτρείδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,	*Atride ambitiosissime, auarissime omnium, (les:*
Πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;	*Quomodo n. tibi dabūt præmiū magnanimi Achiui?*
[b] Οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλά.	*Neq; item adhuc scimus communia reposita mult a.*
Ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,	*Sed quæ quidem ex vrbib. deprædati sumus, ea diuisa*
[c] Λαοὺς δ᾽ οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ᾽ ἐπαγείρειν.	*Populos aūt nō decet recollecta hæc cōgregare. (sūt:*
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῷ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ	*Sed tu quidem nunc hanc deo permitte: at Achiui*
Τριπλῇ τετραπλῇ τ᾽ ἀποτίσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς	*Tripliciter quadrupliciterq; cōpēsabim⁹, si quādo Iu-*
Δῷσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.	*Det vrbem Troiam bene muratā debellare. (piter*
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,	*Huic autem respondens dixit rex Agamemnon:*
Μὴ δ᾽ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν θεοείκελ᾽ Ἀχιλλεῦ,	*Neq; sic, quamuis sis fortis, deo similis Achilles,*
[d] Κλέπτε νόῳ· ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι, οὐδέ με πείσεις.	*Falle mēte, quoniā nō pteribis, neq; mihi psuadebis.*
Ἦ ἐθέλεις ὄφρ᾽ αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ᾽ αὔτως	*Nunquid vis vt ipse habeas præmiū, sed me in vanū*
Ἧσθαι δευόμενον; κέλεαι δέ με τήνδ᾽ ἀποδοῦναι;	*Sedere indigentem, iubes autem me hanc reddere?*
[f] Ἀλλ᾽ εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί,	*Sed si quidē dabunt præmium magnanimi Achiui,*
Ἄρσαντες κατὰ θυμὸν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται.	*Accōmodātes secūdū animū meū vt æquè dignū sit.*
Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι.	*Si autem non dederint, ego certè ipse accipiam*
[g] Ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος	*Vel tuum, vel Aiacis veniens præmium, vel Vlyssis*
[h] Ἄξω ἑλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται ὅν κεν ἵκωμαι.	*Abducā accipiēs: ille autem irascetur ad quem ibo.*
Ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις·	*Sed certè quidē de his pòst consultabimus etiā aliàs:*
Νῦν δ᾽ ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν.	*Nunc aūt agè nauē nigrā deducamus in mare diuū.*
Ἐς δ᾽ ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ᾽ ἑκατόμβην	*Intus a. remiges idoneè cōgregemus, int⁹ aūt hecatō-*
Θείομεν, ἂν δ᾽ αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηον	*Ponamus, ipsam. v. Chriseida pulchrā genas (ben*
Βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,	*Ascēdere faciamus. vnus aūt aliquis pfectus vir cō-*
Ἢ Αἴας, ἢ Ἰδομενεὺς, ἢ δῖος Ὀδυσσεύς·	*Vel Aiax, vel Idomeneus, vel diu⁹ Vlysses (siliarius*
[i] Ἠὲ σὺ Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ᾽ ἀνδρῶν,	*Vel tu Pelide omnium terribilissime virorum,*
Ὄφρ᾽ ἡμῖν ἑκάεργον ἱλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας.	*Vt nobis longè iaculantem places sacra faciens.*

COMMENTARIVS.

a Ἀτρείδη κύδιστε,] Diuersum hoc rursus est ab historia: tradit enim, conniuente Achille Agamemnonem habuisse Briseida. Tantus amor erga exercitum curaq; animo egregij adolescentis insederat. Quod tamen poterit infrà accommodari, cùm Homerus dicet, Achillem Agamemnonis præconibus Briseidam petentibus non restitisse.

b οὐδέ τί που ἴδμεν] Non posse dari munus alterum Agamemnoni Achilles, duobus modis probat. Primùm enim nulla est impræsentiarum præda indistributa cuius tu partem tibi vendicare possis. Secundò ex præterita nihil tibi concedi potest quod non liceat eam sub sortem reuocare. Quid ergo? superest vt speres post excidium Troiæ in triplum aut quadruplum iacturam istam compensatam iri, quod tibi omnes Græci sanctissimè pollicentur.

c λαοὺς δ᾽ οὐκ ἐπέοικε] Quid rationis hoc Achillis dictum complectitur? quia nimirum semel vnicuique distributa totius populi & Regum consensu non poterant rectè sine tumultu aut summa iniquitate repeti, vt in vnum cogerentur, dubium sortis iudicium denuò subitura, quod Pind. ἄμπαλον vocat. Sic enim futurum erat, vt quod vni prius obtigisset, deteriori postea cuipiam cederet.

d κλέπτε νόῳ] Loquendi genus satis concisum Sensus est: Noli, inquit Agamemnon ad Achillem, tantam fraudem mente tua tegere, qua me circumueniri à te video. Eam autem tegere Achillem existimat, quod oratione quidem ipsa videatur [illegible] Regis commodo consulere ex compensationis pollicitatione præcedenti, reipsa verò mera sit fallacia, quæ ipsi ab Ach[illegible] struitur vt eum sua spoliet prædæ parte, cùm ipsi tamen sua semper illæsa & integra remaneat. Quod ergo Achilles in boni publici gratiam moliebatur, in sui fraudem agitari suspicatus est Agamemnon Cùm itaque tria sint quibus de voluntate nostra solemus deturbari, Persuasio Fraus & Imperium, hæc se ab Achille passurum non esse idem ostendit.

e παρελεύσεαι] Habet hoc quiddam σκωπτικόν, quasi dicat, Quamuis pedum celeritate, quæ tibi maximè tribuitur, sis me prætercursurus at dolis & fraudibus non me itidem anteuertes.

f ἀλλ᾽ εἰ μὲν δώσουσιν] Imperfecta est oratio hominis irati & præcipitis indicium Subaudiendum enim τὸ ἡσυχάζω, vel ἀποδώσω. Figura vocatur ἀποσιώπησις, qualis est apud Aristophanem: ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἀπέφηνα πάντων αἴτιον ἐμὲ εἰ δὲ μὴ τούτῳ ... [illegible]

g ἔπον ἢ Αἴαντος] Addit minas in Aiacem & Vlyssem ad maiorem Achillis dolorem. Aegrè laturus enim fuerat Achilles, si hi duo illius amicissimi eandem iniuriam paterentur. Istorum autem trium heroum amicitia quanta sit, apparebit infrà libro nono Iliados.

h ἄξω ἑλών] Optimè iudicauit Longinus, versum hunc adulterinum esse & superuacaneum. Etenim cùm præcesserit illa, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι, quid interest repetere ἄξω ἑλών?

i ἢ σὺ Πηλείδη] Antea in comminationibus priore illum loco posuerat, nunc verò vbi de honore agitur, postremo, quod sanè non sine indignatione factum est.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ὤ μοι ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
Πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν,
a Ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι, ἢ ἀνδράσιν ἶφι μάχεσθαι;
b Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἕνεκ' ἤλυθον αἰχμητάων
Δεῦρο μαχησόμενος· ἐπεὶ οὔτι μοι αἴτιοί εἰσιν.
Οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους,
c Οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ
Καρπὸν ἐδηλήσαντ'· ἐπειὴ μάλα πολλὰ μεταξὺ
Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα·
Ἀλλὰ σοὶ ὦ μέγ' ἀναιδὲς ἅμ' ἑσπόμεθ' ὄφρα σὺ χαίρῃς,
Τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ, σοί τε κυνῶπα,
Πρὸς Τρώων, τῶν οὔτι μετατρέπῃ, οὐδ' ἀλεγίζεις·
Καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
d Ὧι ἔπι πόλλ' ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
Οὐ μὲν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, ὁππότ' Ἀχαιοὶ
Τρώων ἐκπέρσωσ' εὖ ναιόμενον πτολίεθρον.
e Ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο
Χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ'· ἀτὰρ ἤν ποτε δασμὸς ἵκηται,
Σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
Ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπὴν κεκάμω πολεμίζων.
f Νῦν δ' εἶμι Φθίην δ', ἐπειὴ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
Οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὀΐω
Ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν, ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.

Hunc autem torue intuens allocutus est pedes velox Achilles,
Heu impudētia indute, vulpina mēte pdite
Quomodo aliqs tibi prōpt⁹ obediēs verbo erit Achiuorū,
Vel vt ad insidias eat, vel aduers⁹ viros fortiter pugnet?
Nō.n.ego Troianorū gratia veni hastatorū
Huc pugnaturus: cū nulla in re ipsos incusare possim.
Non.n.vnquam meas boues abegerunt, neq; equos,
Neq; vnquam in Phthia glebosa, populosa,
Fructum læserunt: quoniam valde multi
Montesq; vmbrosi intermedij sunt, mareq; resonās.
Sed te, ó valde impudēs, cōsequimur, vt tu gaudeas,
Honorē cōseruātes Menelao, tibiq; canino vir vultu,
A Troianis, quos neq; reuereris, neq; curas,
Et iam mihi præmiū ipse auferre minaris,
Sup quo multū laboraui: dederunt .n. mihi filij Achiuorum,
Nō eqdē tibi vnq; æquale habeo pmiū, quādo Achiui
Troianorum deprædabuntur bene habitatā vrbem.
Sed quidem maiorem partem impetuosi belli
Manus meæ gubernant, sed si quādo diuisio venerit,
Tibi præmiū multò maius, ego paruumq; dilectumq;
Habens venio ad naues, postquam laboraui bellans.
Nunc autē vado Phthiam, quoniā multò melius est
Domum ire cum nauibus rostratis: neq; te puto
Hîc inhonorat⁹ cū sim, diuitias & opes exhausturū.

COMMENTARIVS.

a ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι] Duplex belli gerendi forma agnosci ab Homero videtur, primùm insidijs. quod appellat ὁδὸν ἐλθεῖν: secundò aperto campo, quod est ἶφι μάχεσθαι. In hac autem Achillis oratione iracundi hominis status satis exprimitur, docemurque, eum qui se impetui & furori iræ concesserit, effrænem ore fieri, sine superiorum reuerentia, quam idcircò Regi Achilles non præstat, iniuriosas in eum contumelias effutiens, his verbis, ὤ μοι ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον. & paulò pòst κυνῶπα appellat, cùm eum verbis alioqui non lacessisset contumeliosis Agamemnon solo vocabulo ἐκπαγλότατε vsus, pro quo longè acerbiora Achilles rependit. Agamemnon itaque ea in re modestior fuit, siquidem neque post amarulentam istam Achillis orationem vllum ei contumeliosum verbum exciderit Sic in ista μιμητικῇ διηγήσει, vt appellat Plato, videndum est cautè quid sequamur, quid fugiamus, ne nobis loquentium authoritas ipsa honestatis lege sit antiquior.

b οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων] Tota Achillis oratio eò redit. Non esse iustum eum, qui non sui, sed ipsius ducis causa bellum gerit, ab ipso duce rebus suis bello partis spolietur, cùm præcipuè eorum pars iusta iam ad ducem peruenerit. Etenim ea ratione fit, vt cùm ipse magis proprijs quàm militum commodis studeat, imò cum ipsorum militum dispendio faciat, compendium eorum animos à se alienet, vt de Achille contingit.

c οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ] Vt doceat Achilles, se Agamemnonis gratia hoc bellum confecisse, ostendit. nihil se iniuriarum à Troianis accepisse, quod eum ad arma impulerit: neque enim, inquit, patrium meum solum deprædati sunt. cùm tanta montium & maris intercapedine vtrique ad inuicem disiungamur: hanc solam belli causam remouere contentus, cùm tamen aliæ possint esse, sed ista omnium videatur inter mortales iustissima. Et sanè videtur mihi subobscurè causam istius belli, quod ante Troiam gerunt Græci, vellicare, quasi vnius mulieris causa turpe sit tot millia hominum interire, cùm in patriæ propugnatione honestissimum sit, atque adeò laude dignum.

d ᾧ ἔπι πόλλ' ἐμόγησα] Duo sunt, cur prædam bellicam sibi eripi Achilles doleat: primùm quòd in ea acquirenda multum desudarit: atqui iustum est, ea in illius cedere potestatem, quæ ab ipso labore proprio parta sunt: deinde quòd illa totius populi consensu & donatione ipsi obtigisset (solebant enim prædæ bellicæ in commune afferri, deinde viritim distribui) quod ex superioribus stabilitur, cùm idem Achilles dixit generaliùs, λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.

e ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον] Geometricam proportionem appellat Philosophus, cùm pro dignitate omnia distribuuntur: quò pertinet illud Homeri alibi, ὃς μέγιστός τ' ἐστί, μεγίστης τ' ἔμμορε τιμῆς. & querela illa apud Euripidem in Hecuba,

ἐν τῷδε γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις
Ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ
Μηδὲν φέρηται τῶν κακιόνων πλέον.

Quod non obseruari inter homines Menander cùm videret, coactus est dicere:

Ὄνον γενέσθαι κρεῖττον, ἢ τοὺς χείρονας
Ὁρᾶν ἑαυτοῦ ζῶντας ἐπιφανέστερον.

Iam tamen symmetriam inter Græcos seruari in prædæ distributione hoc loco Achilles conqueritur, quasi sibi, cui totum penè belli negotium incumbit, non minus quam otioso Agamemnoni tribuendum sit. Arithmeticam ergo proportionem vsurpari mallet, vt ostendunt illa, οὐ μὲν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, &c. Tamen hæc fuit semper inter veteres consuetudo, vt Regibus quædam ἀπόθετα καὶ ἐξαίρετον distribuerentur, quod γέρας appellabant. Illud Herodotus Spartanis Regibus scribit tribui solitum in conuiuijs, quod ad duplam vsque partem extendebatur. Sic ille in Erato: μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀποπέμπεσθαί σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας ἑκατέρῳ καὶ οἴνου κοτύλην. παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα δίδοσθαι. Quod ab Eustathio nostro inconditè & mutilatè dictum est, non expressa γέρατος ipsius circumstantia: nam locus alioqui non est valde in hanc rem accommodatus, cùm nos hic περὶ πολεμικῶν γερῶν loquamur. Dabatur itaque Regibus & Ducibus seorsim selecta aliqua prædæ portio, cuius

cuius etiam absentes & otiosi, qui bello, in quo illa fuerat comparata, non interfuerant, fiebant participes, vt legimus apud Dictym lib. 2. Mittitur etiam, inquit, Philoctetæ Lemnum portio eius prædæ, quam Græci per Aiacem atque Achillem aduectam inter se viritim distribuerant.

f νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ'.] Historia non dicit, Achillem profectionem in patriam cogitasse, sed tantùm memorem iniuriæ supradictæ abstinendum publico concilio decreuisse, odio maximè Agamemnonis. Quin & paulò pòst scribit, Achillem Græcis insidiatum, sed & venientes ad se duces aditu prohibebat, neque cuiquam eorum ignoscebat, qui se aduersus Agamemnonis contumelias, quum defendere liceret, deseruissent, &c.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
a Φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται· οὐδέ σ' ἔγωγε
Λίσσομαι εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι,
b Οἵ κέ με τιμήσουσι· μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.
Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων.
c Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε.
d Εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
Οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσί τε σῇς καὶ σοῖς ἑτάροισι,
Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε· σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω,
Οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε,
Ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηΐδα Φοῖβος Ἀπόλλων.
Τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηΐ τ' ἐμῇ, καὶ ἐμοῖς ἑτάροισι
Πέμψω· ἐγὼ δέ κ' ἄγω e Βρισηΐδα καλλιπάρῃον
f Αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας. ὄφρ' εὖ εἰδῇς
Ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
Ἶσον ἐμοὶ φάσθαι, καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.

Huic aũt respõdit posteà rex virorũ Agamemnõ,
Fuge sanè, si tibi animo sedet: neq; te ego
Rogo gratia mei manere: apud me & alij erunt,
Qui me honorabunt: maximè aũt prudens Iupiter.
Inimicissimus aũt mihi es regũ à Ioue nutritorum:
Semper enim tibi cõtentioq; grata, bellaq;, pugnæq;.
Si valde fortis es, Deus certè tibi hoc dedit.
Domum.v. vadens cum nauibusq; tuis, & tuis socijs,
Myrmidonibus impera, te autem ego non curo,
Neq; magnifacio irascentem: minabor autẽ tibi sic,
Quoniam à me aufert Chryseida Phœbus Apollo.
Hanc quidem ego cum nauiq; mea, & meis socijs
Mittam: ego quoq; abducã Briseida pulchrã genas,
Ipse veniens ad tentoriũ, tuũ præmiũ, vt bene scias
Quanto melior sim te: timeat autem & alius
Aequalem se mihi dicere, & assimilari contra.

COMMENTARIVS.

a Φεῦγε μάλ' εἴ τοι] Respondet Agamemnon ferè ad singula orationis Achillis capita, non tamen ordine, sed nouissima illius verba arripit, cumq; Achilles se Phthiam profecturum dixisset, respondet Agamemnon, φεῦγε μάλα: fugam interpretans herois discessum quod satis acerbè factum est. Dixerat Achilles, ἀλλά σοι ὦ μέγ' ἀναιδὲς ἅμ' ἑσπόμεθα, &c. respondet Agamemnon οὐδέ σ' ἔγωγε λίσσομαι εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν, quibus verbis præcedentia exasperauit, quasi dicat Achillem in castris inutilem, ideoque nihili interesse, vtrum discedat aut remaneat, quod tamen falsum posteà idem comperit.

b οἵ κέ με τιμήσουσι] Opponitur ei quod Achilles dixerat, τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ, σοί τε κυνῶπα, Πρὸς Τρώων. Addit autem μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς, qua voce nihil potest sanctius dici. Reges enim decet maximè in Dei auxilio spẽ collocare potiùs quàm in hominibus, quod expresse præstare se docet Agamemnon: quasi dicat, Etiam si tu abieris, Achilles, sunt mihi tamen alij præterea heroes, qui mei honoris & gloriæ studium amplectentur, quod tamen tanti non facio, vt in illorum opera penitùs conquiescam. Etenim totum me in Iouis custodiam dedo, qui meas partes nunquam deserturus est. Pia, vt dixi, principis vox, quam Christianos reges non agnoscere, aut reipsa contemnere quantum est, quæso, piaculum? Frustrà enim bella gerunt, nisi Deus opem ferat: &, vt ait Pindarus, εἰ μὴ θεὸς ἁγεμὼν ἔσσεται κυβερνατὴρ γίνηται. αὐτὸς γὰρ πάντων, vt Solon dicebat, βασιλεύς καὶ κοίρανός ἐστιν Ἀθανάτων τε, ᾧ δ' οὔτις ἐρίζει κράτος ἄλλος.

c αἰεὶ γάρ τοι ἔρις] Quod Achilles sibi laudi ducebat, quòd totam belli prouinciam penè vnus sustineret, id vitio illi vertit Agamemnon, quia φίλερις & φιλοπόλεμος sit.

d εἰ μάλα καρτερός ἐσσι] Fastum, quem ob suam fortitudinem Achilles contrahebat, deprimit: quasi dicat, Non me latet, Achilles, magna te præditum esse fortitudine, sed ob eam te gloriari aut superbire non decet, cùm à Deo hoc donum acceperis. Turpe est autem, ea quæ aliunde habemus, pro nostris iactare. Quo sermone nihil est, nedum excogitari potest, quod pium hominem magis sapiat. Ne relinquamus autem inobseruatum, Deum vnum apud Homerum exprimi, bonorum largitorem. His enim argumentis viri quidam sanctissimi gentes olim conuincebant, vt & Iustinus Martyr ex Orpheo, Sibylla, Solone, Sophocle nominatim probabat, nec non ex Homeri loco illo, qui est Iliad. ι sub Phœnicis persona ad Achillem, ὡς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοιμι Λείπεσθ' οὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη θεὸς αὐτὸς Γῆρας ἀποξύσας, θήσειν νέον ἡβώοντα. Ipso enim nomine, inquit, ipsum Deum verè existentem expressit. Verùm huic quoq; bono contrarium malum opere ipso declarare constituit, quando ex Deorum multitudine bella, lites, seditiones, alternas insidias enarrauit. Quippe monarchiam ipsam inexpugnabilem esse contingit, &c. Sic excusari nullo modo possunt Ethnici, vt quos vnius Dei existentia non latuerit, ideò & ipsi proprijs & domesticis peribunt testimonijs. Quicquid autem sani aut veri vnquam ea de re aut simili Homerus protulit, ab Aegyptijs desumpsit, quod illi cum Orpheo, Solone, Pythagora, Platone & alijs commune est, quos in Aegypto fuisse, ac ab historia Moysis eruditos, vt illis ipsis contraria definierint, quæ prius amplexati fuerant, memorat idem Iustinus.

e Βρισηΐδα] Ex locis, quos suprà ex Dicty Cretensi adduximus, constat, hanc Briseidem ficto nomine sic appellatam à Poëta, vt & antea Chryseidem Illa est Astynome, hæc verò Hippodamia. Cæterùm Protesilaus apud Philostratum in Heroicis negat Agamemnonem & Achillem Briseidis gratia contendisse, sed propter Palamedem, quem Agamemnon è viuis tolli iusserat Vlyssis fraude, vnde etiam Vlyssem sic mari agitatum à Neptuno idem dicit.

f αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε] Postea tamen consilium mutauit, quia per præcones ex Achillis tentorio Briseidem ad se adduci iussit, reueritus forsan ipsius Achillis graues minas, quæ sequenti illius oratione continentur.

Ὣς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
a Στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν
Ἢ ὅγε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
Τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
Ἦε χόλον παύσειεν, ἐρητύσειέ τε θυμόν.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος· ἦλθε δ' Ἀθήνη

Sic dixit: Pelidæ aũt dolor fact⁹ est: intus aũt ipsi cor
In pectoribus hirsutis in ancipitem partẽ cogitauit:
An ipsemet ensem acutum extrahens à coxa.
Hos quidẽ dimoueret, ipse aũt Atridẽ interficeret:
An iram sedaret, compesceretq; animum.
Interea dum hæc agitaret per mẽtem & per animũ,
Traxit autẽ è vagina magnum ensem, venit Pallas

οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε, κηδομένη τε·
στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλεΐωνα,
οἴῳ φαινομένη, τῶν δ' ἄλλων οὔτις * ὁρᾶτο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ'· [c] αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην, δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν·
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Τίπτ' αὖτ' αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὀΐω,
ᾗς ὑπεροπλίῃσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν * ὀλέσσῃ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ἦλθον ἐγὼ παύσουσα * τεὸν μένος, [d] αἴ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε, κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἕλκεο χειρί.
[e] ἀλλ' ἤτοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον, ὡς ἔσεταί περ.
ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
[f] καί ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα,
ὕβριος εἵνεκα τῆσδε. σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
χρὴ μὲν σφωΐτερόν γε θεὰ ἔπος εἰρύσασθαι,
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον. [g] ὣς γὰρ ἄμεινον.
[h] ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.
Ἦ, καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν·
ἂψ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
μύθῳ Ἀθηναίης· ἡ δ' Οὔλυμπόνδε βεβήκει,
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διός, μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Cælitus: præmiserat enim dea alba vlnas Iuno,
Ambos simul ex animo amansq; curansq;.
Stetit aūt retrò, & per flauam comā cepit Pelidem,
Soli apparens, aliorum verò nullus videbat.
Expauit aūt Achil. retrò aūt cōuersus; statī cognouit γρ. ἔγνω.
Palladē Atheniensem. terribiles aūt ei oculi lucebāt:
Et ipsam vocans, verba alata alloqutus est.
Cur huc Aegiochi Iouis filia venisti?
An vt proteruiā videas Agamemnonis Atridæ?
Sed tibi edico, hoc autem & perfectum iri puto,
Suis superbijs citò tandem animum perdet. γρ. ὀλέσσῃ.
Hūc rursus allocuta est dea cæsijs oculis Minerua:
Veni ego sedatura tuam iram, si modò persuadearis, γρ. τὸ σὸν μ.
Cælitus, præmisit autem me Dea alba vlnas Iuno,
Ambos simul ex animo diligens curansq;.
Sed age quiesce à cōtētione, neq; ensem trahe manu:
Sed certè verbis quidem conuitiator, sicut erit.
Sic enim edico, hoc & perfectum erit.
Et aliquando tibi ter tot aderunt splendida dona
Iniuriæ causa hui⁹. tu aūt cohibe te, obtēpa aūt nobis.
Huic aūt mutua oratione respōdit pedes velox A-
Oportet quidē vestrū dea verbū custodire, (chilles
Quantumuis sim ex animo iratus. sic enim melius
Quisquis dijs obtēperauerit, magis exaudiūt ipsum.
Dixit, et in argēteo manubrio tenebat manū grauē,
Rursus aūt in vagina impulit magnū ensē, neq; fuit
Verbo Mineruæ. hæc aūt cælum ascēdit (inobediēs
In domos Aegidā tenentis Iouis, ad dæmonas alios.

COMMENTARIVS.

a στήθεσσι λασίοισι] Pectora hirsuta pro animosis ponit, vel quòd reuerà hirsuta essent, qualia sunt in illis, qui calidioris sunt temperamenti, in quibus densitas illa pilorum vltra spithamam videtur. Vel intelligit τὰ σπλάγχνα per Metalepsim dictionis. Λάσιον enim τὸ πυκνόν, quod est τὸ φρόνιμον, vt etiam intelligi vult Adrianus Iunius in comm. de Coma. Vnde dicitur cor λάσιον βουλεύματα reddere, id est, πυκνά, i. e. vt est apud Aeschylum, κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα. Quæ interpretatio sana quidem est, & extra omnem aleam: sed quia prima quoque tolerari potest, & tamen multis absurda videbatur, qui possit illa confirmari videamus, vel etiam ἐκ παρέργου. Periti ergo rerum naturalium negant cor vllo modo hirsutum posse dici, cùm, vt dicebat vir quidam doctissimus, neque ab ipso, neque à tunica ipsum ambiente prodeant pili, licet internè villos habeat, qui Aristoteli ita imposuerunt, vt neruos à corde oriri fœdo errore scripterit. Quod verò Poëtæ & vulgus imperitum hoc sibi vendicent, vt cor hirsutum magna libertate vocent, pectus opinabatur intelligere, quod insolentis roboris argumentum est, si hirsutum videtur, quod ab insigni cordis calore fieri, in Arte medendi Galenus scriptum reliquit. Cor itaque calidum, inquiebat, audaciam & singulare corporis robur homini præstat, & setas è corpore propellit. Vnde fit, vt pro setoso thorace cor hirsutum liberiùs quàm veriùs dicant. Et hæc ille, cui repugnatur ipsa historia. Quis enim nescit, Hermogenem, cuius extant libri de Rhetorica cor habuisse hirsutissimum, vt refert ex Græcis Cælius lib. 4. cap. 16? Talem quoque Leonidam Plutarchus prodidit: idem de Aristomene Messenio Plinius lib. 11 cap. 37. scripsit quod etiam Dio Prussæus Orat. 35. obseruatum reliquit. Nonnus lib. 26. Dionys. [Greek quotation] Idem de cane Lysandri & Alexandri memorat Eustathius. Addam ex recentioribus testimonium Mureti in Var. lect. qui se talem quondam latronem vidisse Romæ testatur, qui cùm à carnifice dissecaretur, corde admodum piloso repertus est. Iam ipsa experientia in rebus humanis sola opinione antiquior mihi videtur existimanda. Porrò cor hirsutum apud Poëtam nostrum Socrates apud Platonem in Theæteto enarrat, vnde tertiam quandam interpretationem possis elicere, vt illi hirsuto dicantur corde, quorum solent esse obscuræ & obtusæ cogitationes, quales solent quoque esse in homine irato.

b διάνδιχα μερμήριξεν] Certamen istud in Achille fuit Rationis & partis irascibilis. Illa iræ moderationem suadebat: hæc ad vindictam stimulabat. Exitus quoque certaminis duplex fuit. Nam ab Ira primùm Ratio superata est: deinde à Ratione Ira. Rationem enim per Mineruam liceat allegoricè interpretari. Hoc postremum nobis imitandum est, alterum verò fugiendum. Etenim ijs proximus ille est, quem ratio, non ira mouet, inquit ille. Quod tamen moderatè intelligendum est: nam ira aliquando rationi non aduersatur, vt quæ iusta est: ἔχει τὸ δίκαιον γὰρ μέγ' ἰσχύν φρονεῖν, ait Sophocles. Hincque illud Sosiphanis: [Greek quotation] Et sanè, Mutat se bonitas cùm irrites iniuria, inquit Publius. Non desunt tamen qui hoc πάθος ex hominum pectoribus euelli iubeant. Sed non existimo frustrà à natura insitam hanc irascendi facultatem, cuius moderatus potest esse vsus. Quin & Stoicam illam ἀπάθειαν, ἀοργησίαν, & animi lentitudinem, vt appellat Tullius, sacræ etiam paginæ penitùs explodunt, in quibus hoc etiam reperias, ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε.

c αὐτίκα δ' ἔγνω] Achilles visam Mineruam, agnoscit, sed & Diomedes in K Iliad. ξυνέηκε θεᾶς ὄπα φωνησάσης. & Vlysses apud Sophoclem, ὦ φθέγμ' Ἀθάνας φιλτάτης ἐμοὶ θεῶν ὡς εὐμαθές σου, κἂν ἄποπτος ᾖς, ὅμως φώνημ' ἀκούω καὶ ξυναρπάζω φρενὶ χαλκοστόμου κώδωνος ὡς Τυρσηνικῆς. Quanquam autem allegorias Homericas in alium locum distulerim, non pigebit monere à veteribus existimatum Mineruam istam, Achillis fuisse dæmonem priuatum, vt de se Socrates ipse apud Platonem in Theage loquitur. Vide Aelianum Var. histor. lib. 7. cap. 1. Quod an esse potuerit, valde non hæreo: an fuerit, non ausim affirmare. Siquidem societatem dæmoniorum tam bonorum quàm malorum multa probant exempla tam veterum quàm neotericorum. (Vide Mirand. de Prænot. lib. 4. 6 præter Iamblichum, Porphyrium, Psellum, Plutarchum, & alios suis locis.) At quæ fieri possunt, non tamen idcirco semper sunt, & hæc cautè & piè exagitanda sunt.

d αἴ κε πίθηαι] Ostendit Poëta, in nostra situm esse potestate, iram moderari vel non, & omninò τὸ καλὸν voluntarium esse non coactum, quod tamen philosophicè dictum volo, & ex doctrina Aristotelis lib. 3. Ethic. ad Nicom. vbi statuit, principia actionum in nobis esse, ac proinde ipsas actiones in electione & consultatione.

c ἀλλ' ἤτοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον] Minerua medicos imitari videtur, qui vini vsum febricitanti prohibentes, aquam tamen propinan aut eum qui non, vt Lycurgus ille insanus ideo meritò existimandus, vites omnino exsciderit, sed Lyæum mari mers rit, vt hab mythologia. Sic enim Minerua non penitùs ab ira abstinere Achillem iubet, sed ex duobus malis minus illi concedit. Cùm eni duo sint contendendi genera, alterum verbis, alterum vi (quod expressit Euripides his verbis: δισσοὶ κασιγνήτοισι γίγνεσθ' λόγοι Μάχας θ' ὅταν ποτ' ἐμπίπτωσιν εἰς ἔριν & Ouidius: *Tutius est igitur fictis contendere verbis, Quàm pugnare manu*) & hoc belluinum po tius sit, verbis eum cum Agamemnone contendere patitur, quod magis à belluina illa feritate recedit, antequam ipse ferro sese v ciscatur. Sanè iniuriosis & iniquis regibus sic primùm verbis resisti interdum posse opinor, id tamen modestiùs longè faciendu quàm Achilles exemplo suo doceat. Grauiter enim & οὐ κατ' αἶσαν Agamemnoni conuitiatur, cùm nos reuerentiam, quæ reipsa m ioribus exhiberi debet, verbis quoque præstandam esse existimemur.

f καί ποτέ τοι τρίς] Sic solet Numen suorum calamitates infinita (nam hìc τρὶς est numeri Synecdoche) compensatione resarcir quam vt largiatur, eos illis conflictari interdum sinit, vt suam liberalitatem in eos opportuno tempore explicet: quod etiam h loco non exprimit Minerua, quia dixit ποτέ. Differre enim interdum solet vt dicebat Orestes apud Euripidem. Quemadmodu ergo malos bonis cumulare solet Deus, vt eò grauiora sint illorum supplicia: sic è conuerso de pijs sentiendum est. Porrò de i dustria hoc dedecus Achilli infertur, vt eò maioribus & amplioribus imposterum à Græcis honoribus afficiatur.

g ὡς γὰρ ἄμεινον] Electio semper rei melioris fit, quæ ita per se sit, & eligenti talis videatur. Vtrumq; hoc loco in Achillem concu rit: iudicat enim, melius esse verbis quàm vi cum Agamemnone contendere, quod reuerà longè etiam melius erat.

h ὅς κε θεοῖς] Si θεῷ dixisset, vt duobus iam locis antea, non poterat magis piè loqui. Nihilominus pietas hoc versu satis comme datur, si quoquam alio, quod generalius quidam apud Suidam monet, εὐσέβει μὲν τὰ πρὸς θεόν. ὡς γ' ἄλλα πάντα δεύτερα ἡγεῖται τ τῆς ζωῆς. At Poëta noster speciem pietatis, quæ in Dei obsequio versatur, quod ille precum exauditione compensare assolet.

Πηλείδης δ' ἐξαῦτις [a] ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν	*Pelides autem iterum contumeliosis verbis*
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ οὔπω λῆγε χόλοιο.	*Atridem alloquutus est, & nondū cessabat ab ir*
[b] Οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,	*Vino grauate, canis oculos habēs, cor verò cer*
[c] Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι,	*Neq; vnquam in bellum vnà cum populo armari,*
Οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν	*Neq; ad insidias ire cum primoribus Achiuorum*
(κ. τόδε τι.) Τέτληκας θυμῷ. * τὸ δέ τοι κὴρ εἴδεται εἶναι.	*Ausus es animo: hoc autem tibi mors videtur es*
Ἦ πολὺ λώιόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν	*Certè multò melius est, per exercitū latū Achiuo*
[d] Δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι, ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπῃ·	*Dona auferre, qcunq; tibi cōtradixerit: (per*
[e] Δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις.	*Populivorator Rex, quoniā nulliꝰ ptij hominib, i*
Ἦ γὰρ ἂν Ἀτρείδη νῦν ὕστατα λωβήσαιο·	*Certè.n. Atrida, nūc postremā cōtumeliam facer*
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι,	*Sed tibi edico, atq; adeò magnum iuramentū iu*
[f] Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους	*Certè ꝑ hoc sceptrū, qđ qdē nunquā folia & ram*
Φύσει, ἐπειδὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,	*Producet, postq̄ primū incisionē in montib. reliq*
Οὐδ' ἀναθηλήσει. (περὶ γάρ ῥά ἑ χαλκὸς ἔλεψε	*Neq; pullulabit (circum.n. ipsi gladius decortica*
Φύλλα τε καὶ φλοιόν) νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν	*Foliaq; & corticem) nūc iterū ipsum filij Achiuo*
Ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἵ τε θέμιστας	*In manibus portāt iudices, quiq; leges (rament*
(κ. ὅδε τι.) Πρὸς Διὸς εἰρύαται. * ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὅρκος.	*A Ioue acceptas ꝑtegūt: hoc aūt tibi erit magnū*
[g] Ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν	*Certè aliquādo Achillis desideriū veniet filijs Ac*
Ξύμπαντας· τοῖς δ' οὔτι δυνήσεαι ἀχνύμενός περ	*Vniuersis: his aūt non poteris, doleas licet, (uo*
Χραισμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο	*Prodesse, quando multi ab Hectore homicida*
Θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις	*Morientes cadent: tu aūt intus animū lacera*
Χωόμενος, [h] ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.	*Iratus, quando fortiss. Achiuorum non honora*

COMMENTARIVS.

a ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι] In hoc μιμητικῷ scribendi genere non solùm videndum est quis loquatur (quod tamen summa eget obs uatione) sed etiā, vt ait Plutarchus, sicubi Poëta ipse contra ea quæ dicentur, indicium suæ improbationis edat, quod hoc loco nimaduertere est: in contumeliosam enim Achillis orationē præfatur ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν Ἀτρείδην προσέειπε. Quippe consentar est, nihil per iram & vehementiam rectè dici: quod alibi etiam factitat, vt ibi, αὐτίκα μειλίχιον καὶ σμερδαλέον φάτο μῦθον. &, τὸν δ' κ. ροῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς. Sic suprà narraturus, quomodo sacerdotem Agamemnon inhumaniter tractauerit, hæc præmi ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ Ἀλλὰ κακῶς ἀφίει hoc est, vt idem interpretatur, ἀγρίως καὶ αὐθαδῶς καὶ παρὰ τὸ προσῆκον. Si de factis ἦ ῥά. καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα Πρηνέα πὰρ λεχέεσσι Μενοιτιάδαο τανύσσας.

b οἰνοβαρές] Triplex iactatur ab Achille in Agamemnonem cōuitium. Primò ἀμέλειαν hominis, secundò ἀπιστίαν τὴν πρὸς τὸ κοι tertiò δειλίαν, quæ rei bellicæ ἀπειρίαν gignit, significari antiqui dicebant, ex quorum contrarijs Cononem Isocrates laudat Quod ad primum attinet, videmus etiam inter Græcos, quibus tamen egregiè potandi erat consuetudo: vnde præter infinita iusmodi exempla, Plautinum illud, *Dies noctesq; bibite, pergræcamini*, ebrietatem vitio versam, vt hoc loco Agamemnoni conti quem in eam procliuiorem fuisse, hinc & alijs etiam locis videtur constare. Illa autem, quàm magistratum (sub quo nomine R ges quoq; intelligi iubeo) dedeceat, docuit Plato 2. de Legib. vbi vetat μηδὲ ἄρχοντα τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν, ὃν ἂν ἄρχῃ σοι· μηδ' αὖ κυβερ νήτας, μηδὲ δικαστάς, ἐνεργοὺς ὄντας, οἴνου γεύεσθαι τοπαράπαν. οὐδ' ὅστις βουλευόμενος εἰς βουλὴν ἀξίαν τινὰ λόγου συνέρχεται. Secundo conuitio Achilles impudētiam Agamemnoni obijcit, quam ego sic interpretor, vt Agamemnon perfrictæ frontis dicatur, qui per vim bo aliena eripiat, vt hoc loco Briseidem ab Achille, nullo herois respectu Dicitur aūt κυνὸς ὄμματα ἔχειν, qui antea quoq; κυνώπης d tur, & aliàs inde ἀναιδείην ἐπιειμένος, quia canis impudentissimum est animal, vt Oppianus alicubi scribit his verbis, si bene me ni: οἱ δ' ἐνὶ τραφερῇ λάβροι κύνες Illis tamen eo nomine marinos anteponit: sic, ἀλλὰ κύνεσσιν ἐναλίοις οὐκ ἄν τις ἀναιδείην ἐρίσειε. T tiò obijcitur Regi timiditas, quæ vt exprimatur, cor cerui habere dicitur. Illud ceruis magnum est, ac proinde timidi sunt illi, vt Aristot & alibi Ceruæ (masculos tamen etiam intelligendos monuit Gesnerus ille πολυγραφώτατος) inquit, timidæ sunt: nam s guis earum fibras non continet, ideoq; non spissatur. Factum ergo est, vt ἐλάφειος αἰὴς pro timido intelligatur. Cæterùm de h loco audiendus est Plato lib 3 de Repub. cuius hæc sunt verba: τί; τὰ δὲ τούτων, Οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, καὶ τὰ τῶν ἑξῆς, ἆρα καλῶς καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ ἢ ἐν ποιήσει εἴρηκε νεανιεύματα ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας; Οὐ καλῶς. οὐ γὰρ οἶμαι εἴς γε σωφροσύνην νέοις ἐπι τήδεια ἀκούειν Dixerat autem antea esse temperantiam maximam vtilitatem ἀρχόντων ὑπηκόους εἶναι.

c οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον] Hoc est quod antea dixit, ἢ οὐδὲν ἐλθεῖν, ἢ αὐδᾶσαι ἶφι μάχεσθαι Hoc nūc dicitur ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι illud λόχονδ' ἰέναι Dixit autem ἀριστήεσσι, quia in insidijs proceres collocabantur. vt melius lib 13. videbitur.

d δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι] Numero multitudinis, δῶρα, dicit, cùm de vno tantùm auferendo cog taret Agamemnon, in sui locum qu ipse restituere cogebatur. Hoc autem ex indignantium more fit, qui sibi illatam iniuriam facienti exprobrantes, tanquam ea ad te

eros quoque redundet, solent exasperare. Vel forsan etiam κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligitur id ab Agamemnone aliàs factitatum. Si primum sensum arripiamus, habemus multa similia. Veluti Alexander propter vnicam mulierem Helenam cuius formā ipse compertam habet, totam Græciam καλλιγύναικα vocat. Menelaus ob vnius Paridis perfidiam Priamidas ὑπερφιάλους καὶ ἀπίστους dicit. Homerus ipse Vlyssem ob vnius Troiæ euersionem πτολίπορθον appellat.

e δημοβόρος βασιλεύς] His verbis nihil aliud moliebatur Achilles quàm populi in Agamemnonem cōcitationem, quibus etiam socordiam obijcit, quòd iniustum in se Regem tam patienter ferant, cùm ipsi potiùs insultandum esset. Hoc autem fuisse Achillis propositum, docet etiā historia, in qua dicitur Achilles, reliquos Græcos maximè heroas ab aditu suo prohibuisse, quòd se aduersus Agamemnonis contumelias, quum defendere liceret deseruissent, vnde ipsis etiam insidias struxisse memoratur.

f ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον] Non assentior Eustathio, qui Achillem dicit ex re obuia & contingenti iurandi occasionem arripuisse, quam illi ira suggessit. Etenim si sceptrum regibus imperij & iustitiæ signum fuit (vnde Iustinus historicus ab origine rerum pro dijs immortalibus veteres hastas coluisse dixit, ob cuius religionis memoriam, inquit, adhuc Deorum simulacris hastæ adduntur. hasta autē nihil aliud est quàm σκῆπτρον) non potest in rebus humanis à re augustiori iusiurandum illis peti, quod veteribus etiam gratissimum fuit. Tale est illud Parthenopæi apud Aeschylum:

Ὄμνυσι δ' αἰχμὴν ἣν ἔχει, μᾶλλον θεοῦ   Σέβειν πεποιθὼς, ὀμμάτων δ' ὑπέρτερον.

Notum est etiam, quid de Cænei hasta prouerbiali à Græcis interpretibus referatur. Sic apud Flaccum ex imitatione Homerica:

Hanc ego magnanimi spolium Didymaonis hastam,
Vt semel est auulsa iugis, ac matre perempta
Testor.
Quæ neque iam frondes virides, neque proferet vmbras,
Fida ministeria & duras obit horrida pugnas

Idem elegantissimè Virgilius:

Vt sceptrum hoc (sceptrum dextra nam fortè gerebat)
Nunquam fronde leui fundet virgulta neque vmbram,
Cùm semel in syluis imo de stirpe recisum
Matre caret, posuitque comas & brachia ferro
Olim arbos, nunc artificis manus ære decoro
Inclusit, patribusque dedit gestare Latinis.

Iurat itaq; per sceptrum Achilles duplici de causa, quasi dicat: Si sceptrum vt lignum consideres, quemadmodū illud nunc à montibus abscissum amplius nō reuirescet: sic nos vbi dissiti erimus inuicem, nō sumus in illū gratiæ & amicitiæ florem redituri. Si verò diuinum aliquid & sacrum hoc sceptrum intelligas, est, cur iusiurandum augustum existimetur. Hoc enim sceptrum gerunt filij Græcorum δικασπόλοι. Quare, ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὅρκος. Sunt autem δικασπόλοι, qui circa iura versantur, & θεμιστοφύλακες, quod erant reges, quibus sceptrum erat Iustitiæ symbolum, vt diximus, quemadmodum Fortitudinis hasta, inquit Eustathius, vnde quispiam collegerit distingui τὸ δόρυ à σκῆπτρον, contra quàm Iustinus existimarit.

g ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος] Solet Poëta breuiter ea, quę consequutura sunt, & prolixiori narratione explicabuntur, longè antè proponere, vt ea audiēdi desiderio auditores excitet, quæ figura vocatur προαναφώνησις, qualis hoc loco obseruari potest. Prædicit enim Græcis Achilles, se ab illis olim desideratum iri, cùm ipsos Hector armis profligabit.

h ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν] Verū est illud Xenophontis, αὐτῷ μὲν γὰρ ὁ παρ' ἄλλων ἔπαινος ἥδιστον ἀκουσμάτων ἐστὶν, ἑτέροις δὲ ὁ περὶ αὐτοῦ λυπηρότατον, inquit Plutarchus, ἀναισχύντους ἡγούμεθα τοὺς ἑαυτοὺς ἐπαινοῦντας, αἰδεῖσθαι προσῆκον αὐτοῖς κἂν ὑπ' ἄλλων ἐπαινῶνται. δεύτερον δὲ ἀδίκους ἃ λαμβάνειν ἔδει παρ' ἑτέρων, αὐτοῖς διδόντας. τρίτον, ἢ σιωπῶντες ἄχθεσθαι καὶ φθονεῖν δοκοῦμεν, ἢ τοῦτο δεδιότες, ἀναγκαζόμεθα συνεφάπτεσθαι παρὰ γνώμην τῶν ἐπαίνων, καὶ συνεπιμαρτυρεῖν, πρᾶγμα κολακείᾳ μᾶλλον ἀνελευθέρῳ προσῆκον ἢ τιμῇ, τὸ ἐπαινεῖν παρόντας, ὑπομένειν. Ista sunt, quę in eos generaliter Plutarchus dicit, qui se ipsi laudibus efficiūt, quasi hoc à nemine præstari debeat. Docet tamē istà viro πολιτικῷ licere interdum περιαυτολογεῖν pro ratione circumstantiarum, quæ ab eo enumerantur, inter quas ista est huius loci, ἐπ' ὀλίγον, inquit, οὐχ ἧττον ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀδικουμένῳ τῷ πολιτικῷ δέδοται τὸ λέγειν τι περὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀγνωμονοῦντας ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς ὡς μὲν ὑφίετο τῷ θεῷ τῆς δόξης, καὶ μέτριος ἦν λέγων αἴκε ποθι Ζεὺς δῷσι πόλιν τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι. ὑβρισθεὶς δὲ παρ' ἀξίαν καὶ προπηλακισθεὶς, ἐφίησι τὴν μεγαλαυχίαν τῇ ὀργῇ. δώδεκα γὰρ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων. Καὶ οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λεύσσουσι μέτωπον ἐγγύθι λαμπομένης. δέχεται γὰρ ἡ παρρησία, μέρος οὖσα τῆς δικαιολογίας. τὴν μεγαληγορίαν. In eam rem præterea adducuntur illic exempla Themistoclis & Demosthenis. poterat & hic locus laudari, vbi se, ἄριστον ἀχαιῶν, vocat Achilles.

Ὣς φάτο Πηλείδης· ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ	*Sic dixit Pelides: sceptrum autē proiecit in terrā*
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον. ἕζετο δ' αὐτός.	*Aureis clauis transfixum. consedit autem ipse.*
Ἀτρείδης δ' ἑτέρωθεν ἐμήνιε· [a] τοῖσι δὲ Νέστωρ	*Atrides. v. ex alia parte irascebatur: his aūt Nestor*
ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητὴς,	*Suauiloquus surrexit, argutus Pyliorum orator,*
τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.	*Cuius à lingua melle dulcior fluebat sermo:*
[b] τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων	*Illi iam duæ quidem ætates varielinguiū hominum*
ἐφθίαθ' οἵ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο.	*Perierāt, qui cū ipso anteà simul nutriti sunt & geniti*
ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσεν·	*In Pylo diuina, inter tertios. v. regnabat.*
ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,	*Hic illis benè prudens concionatus est, & dixit,*
ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἱκάνει.	*O dij, certè magnus luctus Achiuam terrā inuadit.*
[c] ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος, Πριάμοιό τε παῖδες,	*Certè lætabitur Priamus, Priamiq; filij,*
ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,	*Alijq; Troiani valde gaudebunt ex animo,*
εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,	*Si vos hæc omnia audient depugnantes,*
[d] οἳ [*] περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι.	*Qui quidē cōsilio Danais antecellitis & pugnādi peritia:*
ἀλλὰ πίθεσθ'. ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμεῖο.	*Sed persuadeamini: ambo autem iuniores estis me.*
[e] ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν	*Iam enim aliquando ego & cū melioribus quàm vos*
[f] ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔποτέ μ' οἵγ' ἀθέριζον.	*Viris cōuersatus sum, & nunquā me ipsi paruipēderūt:*
οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι,	*Non. n. vnquā tales vidi viros, neq; videbo,*
οἷον Πειρίθοόν τε, Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν,	*Qualem Pirithoumq;, Dryantēq; pastorem populorū*
Καινέα τ', Ἐξάδιόν τε, καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,	*Cæneumq;, Exadiumq;, & æqualē Deo Polyphemū,*
Θησέα τ' Αἰγείδην ἐπιείκελον ἀθανάτοισι.	*Theseumq;, Aegidem similem immortalibus.*
κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν.	*Fortißimi certè illi terrestrium nutriti sunt virorū:*
κάρτιστοι μὲν ἔσαν, καὶ [g] καρτίστοις ἐμάχοντο	*Fortißimi quidem erant, & cū fortißimis pugnabāt*
φηρσὶν ὀρεσκῴοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.	*Belluis monticolis, & fortiter interfecerunt.*
καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν,	*Et quidem cum his conuersabar ex Pylo veniens.*
τηλόθεν ἐξ Ἀπίης γαίης (καλέσαντο γὰρ αὐτοί.)	*Procul ex Apia terra, (vocabant enim ipsi)*
καὶ μαχόμην κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγώ· κείνοισι δ' ἂν οὔτις	*Et pugnabā pro meis virib. ego: cū illis autem nullus*
τῶν οἳ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο·	*Eorum qui nunc homines sunt terrestres pugnaret:*

[*] γρ. περὶ μ. β. δ. περὶ δ.

b   Καὶ

Καὶ μέν μευ βουλέων ξύνιον, πείθοντό τε μύθῳ.
Ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον·
[h] Μήτε σὺ τόνδ', ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην,
Ἀλλ' ἔα ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
Μήτε σὺ *Πηλείδη ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ
Ἀντιβίην· ἐπεὶ οὔποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
Σκηπτοῦχος βασιλεὺς, ᾧτε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ.
Ἀλλ' ὅγε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
Ἀτρείδη, σὺ δὲ παῦε τεὸν μένος· αὐτὰρ ἔγωγε
Λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, [i] ὃς μέγα πᾶσιν
Ἕρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.

*γρ. πηλείδη θέλ'.

Et mea cõsilia audiebãt, mihiq́ obedientes erãt verbo.
Sed obedite & vos, quia obedire melius.
Neq; tu ab isto, potens quamuis sis, auferas puellam.
Sed cõcede vt ei primũ dederũt præmiũ filij Achiuorum.
Neq; tu Pelide velis contendere regem
Contra: quia nunquam similẽ sortitus est honorem
Sceptriger rex, cuiq; Iupiter decus dedit.
Si autem tu fortior es, dea autẽ te generauit mater:
Tamen hic potentior est, quia pluribus imperat.
Atride, tu autem compesce tuam iram: sed ego
Precabor Achillem deponere irã, qui magnũ omnib.
Septum Achiuis est belli mali.

COMMENTARIVS.

a τοῖσι δὲ Νέστωρ ἡδυεπὴς] Hanc eandem eloquentiæ laudem tribuit Nestori etiam Dictys Cretensis lib. 1. Eumq; (Agamemnonẽ) r cognita Nestor, longam exorsus orationem, ad postremum in suadendi genere, in quo præter cæteros Græciæ viros iucundus ac ceptusq; erat, à proposito cohibuit. Sed ei quoq; præter eloquentiam Plat. de Legib. lib. 4. Prudentiæ laudem tribuit. Locum in tegrum afferam: ὅταν ἔρως θεῖος τῶν σωφρόνων τε καὶ δικαίων ἐπιτηδευμάτων ἐγγένηται μεγάλαις τισὶ δυναστείαις, ἢ κατὰ μοναρχίαν δυναστευούσαις ἢ κατὰ πλούτων ὑπεροχὰς διαφερούσαις, ἢ γενῶν, ἢ τὴν Νέστορος ἐάν ποτέ τις ἐπανενέγκῃ φύσιν, ὅν τῇ τοῦ λέγειν ῥώμῃ φασὶ πάντων διενεγκόντα ἀνθρώπων, πλέον ἔτι τῷ σωφρονεῖν διαφέρειν· τοῦτ' οὖν ἐπὶ μὲν Τροίας, ὥς φασι γέγονεν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐδαμῶς, &c. Hippias etiam apud Platonem in dialogo, qui Hippiæ illius nomen habet, ait: Ὅμηρον πεποιηκέναι ἄριστον μὲν ἄνδρα Ἀχιλλέα τῶν εἰς Τροίαν ἀφικομένων, σοφώτατον δὲ Νέστορα, πολυτροπώτατον δὲ Ὀδυσσέα. Sed vt de Nestore, eum sic describit in Heroicis Philostratus ex Homero, quæ ad huius loci illustrationem faciunt. Πρεσβύτατον μὲν τοίνυν τοῦ Ἑλληνικοῦ φησὶν (supple Protesilaus, cuius opinionem ibi vinitor recitat) ἐλθεῖν ἐς Τροίαν, τὸν Νηλέως Νέστορα, πολέμων τε πολλῶν γεγυμνασμένον, οἳ ἐφ' ἡλικίας αὐτοῦ ἐπολεμήθησαν, ἀγώνων τε γυμνικῶν, ἐν οἷς πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα ἐτίθετο, ζακκτικῶς ὁπόση ὁπλιτῶν τε, καὶ ἵππων ἄριστα δὴ ἀνθρώπων γιγνώσκοντα· δημαγωγίᾳ τε ἐμμελεστάτῃ ξυμβεβηκότα, μὴ δι' ἣν τῇ κολακευούσῃ τοὺς δήμους, ἀλλὰ τῇ σωφρονιζούσῃ, πράττειν δὲ αὐτὸν ξὺν ὥρᾳ τε καὶ ἡδονῇ τῶν λόγων. ὅθεν καὶ τὰς ἐπιπλήξεις ἃς ἐποιεῖτο, μὴ ἀγροίκους μηδ' ἀηδεῖς φαίνεσθαι: Hæc posteriora sunt maximè huius loci.

b τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ]. Quomodo ista sint intelligenda, docebit copiosius Lexicon nostrum Homericũ in voce γενεά. Impræsentiarum sufficiat locum Tullij de Senectute huic similem adducere, qui etiam ad sequentia inseruiet. Videtis'ne, inquit, vt apud Homerum sæpissimè Nestor de virtutibus suis (id est περὶ τῶν ἑαυτοῦ ἀριστειῶν ἢ περὶ τῶν ἀνδραγαθημάτων, vt vir doctus ibi interpretatur) prædicet? tertiam enim iam ętatem hominum vixerat: nec erat ei verendum, ne vera de se prædicans nimis videretur aut insolens aut loquax. Etenim (vt ait Homerus) ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio, quam ad suauitatem nullis egebat corporis viribus: & tamen dux ille Græciæ nunquam optat, vt Aiacis similes habeat decem, at vt Nestoris: quod si acciderit, non dubitat, quin breui Troia sit peritura. Locum, vt dixi, integrum afferre volui, ne in multas partes contextus narrationis discerperetur. Videmus autem hoc loco γενεὰς Græcorum, ætatem à Tullio appellari. Aetatem autem quidam triginta annorum spatio concludunt, Rhodig. lib. 19. cap. 22 quasi intelligendum sit Nestorem duas ætates, id est, sexaginta annos exegisse, nunc in tertia ætate versari. Sed Ouidius antiquior illo longè aliter intellexit, vt docent 12. Metam. ipsa Nestoris verba, - vixi Annos bis centũ, nunc tertia viuitur ætas. Vt vt sit, per longæuitatem Nestoris Homerus illi magnam ἐμπειρίαν vult tribuere, quæ vix nisi sera ætate comparatur, ex qua etiam generatur φρόνησις. Ergo rectè ille, non omnia grandior ætas, Quæ fugiamus, habet: seris venit vsus ab annis. Quod ex Euripide adumbratum est. Sic enim ille in Phœnissis, οὐχ ἅπαντα τῷ γήρᾳ κακὰ Ἐτεόκλεις πρόσεστιν, ἀλλ' ἡ ἐμπειρία ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

c ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος] Hoccine est credibile aut memorabile Tanta væcordia innata cuiquam vt siet, Vt malis gaudeat alterius? inquit ille. Et tamen illa ἐπιχαιρεκακία vulgaris est, quam Plutarchus περὶ πολυπραγμοσύνης πάθους αἰτίαν ἐκ θηριώδους γεγονὸς τῆς κακοηθείας dixit Quæ an damnanda sit, non est valde dubitandum. Videtur tamen mihi in rebus bellicis concessa hoc argumento: quod si de hostium infortunio gaudere non liceat, videatur quoque bellorum vsus prohiberi, cùm illa tamen nunquam vetita fuerint. Ex illa igitur hostili consuetudine poterant ob Græcorum dissidia Troiani gaudio triumphare, cuius ansam ne præbeant solent diligenter cauere ex vtraque parte hostes.

d οἳ περὶ μὲν βουλῇ] Egregij ducis duas necessarias virtutes, Prudentiã & Fortitudinem indicat, quæ si in eum cõcurrant, nihil deest illi quod ad bellorum confectionem desideret. Vnde veteres prudenter Palladem & Martem bellis præfecerunt: quasi illam consilio, hunc pugnæ Vtramque virtutem requirebat Nuntius apud Aeschylum ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, in eo quem Amphiarao erat oppositurus Eteocles. Amphiaraum illum primùm σωφρονέστερον ἀλκήν τ' ἄριστον dixerat, posteà verò sic de eo loquitur: οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλει βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα τούτῳ σοφούς τε, κἀγαθοὺς ἀντηρέτας πέμπειν ἐπαινῶ. Vtramque porrò Adrastus apud Euripidem in Supplicib. Tydeo tribuit, facetè de eo sic dicens: Τυδεὺς δ' ἔπαινον ἐν βραχεῖ θήσω μέγαν οὐκ ἐν λόγοις ἦν λαμπρὸς, ἀλλ' ἐν ἀσπίδι δεινὸς σοφιστὴς πολλά τ' ἐξευρεῖν σοφά. &c. Vtramque etiam coniungebat Hannibal: qui cum audisset Stoici cuiusdam argumenta, quibus probabat solum sapientem, imperatorem esse, risit: νομίζων ἀδύνατον εἶναι, ἐκτὸς τῆς δι' ἔργων ἐμπειρίας, τὴν ἐν τούτοις ἐπιστήμην ἔχειν, vt refert Taraso apud Stobæum. Sic Artabanus apud Herodotum virum ἄριστον, tum demum futurum dicit, εἰ βουλευόμενος μὲν ἀῤῥωδέοι πᾶν ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι χρῆμα· ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. Vtrumque etiam coniunxit Agesilaus Lacedæmoniorum Rex interrogatus, τίνα δεῖ τὸν στρατηγὸν ἔχειν, εἶπε· πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους τόλμαν. πρὸς δὲ τοὺς καιροὺς λογισμόν· addit quoque tertium, πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους εὔνοιαν. Plura etiam refert Socrates apud Xenophontem: sed ista duo in bellis gerendis videntur sufficere. Sic Romani Fabio prudenti, Metellum pugnacem coniunxerunt, quorum iuncta mutua opera afflictæ res Romanæ sunt redintegratæ. Vnde apud eos inualuerat, vt Fabius clypeus, Marcellus Romani imperij ensis haberetur. Ab vtraque ergo virtute Nestor vtrumque heroa Achillem & Agamemnonem commendat, cùm tamen eos in vtraq; cæteris Græcis anteponit cautè & sapienter, leni & adulatoria quasi oratione vtriusque animum demulcens. Etenim non poterat Agamemnon iurè in fortitudinis Achillis societatem venire, quia ipso longè erat inferior. Vterq; porrò consilij facultate Nestori & Vlyssi subsidebat.

e ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ] Aliud est hic exemplum laudis, quam honestè potest sibi vir politicus tribuere, de qua sic Plutarchus: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καταπλήξεως ἐνιαχοῦ καὶ συστολῆς ἕνεκα καὶ τοῦ ταπεινῶσαι καὶ λαβεῖν ὑποχείριον τὸν αὐθάδη καὶ ἰταμὸν, οὐ χεῖρόν ἐστι κομπάσαι τι περὶ αὑτοῦ καὶ μεγαλορρημονῆσαι. καθάπερ αὖ πάλιν ὁ Νέστωρ, ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν Ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔποτέ μ' οἵγ' ἀθέριζον. οὕτω δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον ὁ Ἀριστοτέλης, οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἐξεῖναι μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθῶς ἔχουσι, &c.

f ἀνδράσιν ὡμίλησα] Qui'nam isti sint, postea explicat, vt veritatem generalis huius propositionis confirmaret. Etenim vnde illud dictum minus erat fidei consequuturum. Sunt ergo illi Pirithous, Dryas, Cæneus, Exadius, Polyphemus quidam eiusdẽ cum Cyclope nominis, & Theseus: quorum etiam idem meminit apud Ouidium 12. Metamorphos. vbi pugnas Lapitharum & Centaurorum in nuptijs Pirithoi & Hippodames apud Achillem reliquosque proceres narrat, quod hic leuiter tantùm in sequentibus attingit.

g καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο] Ea demum laudabilis est pugna, quæ cum viris fortissimis committitur, quo nomine heroas illos commendat Nestor, quos cum Centauris pugnasse memorat. Erant autem Centauri populi bellicosissimi, de quibus ista Diodorus lib. 4. ad hunc locum pertinentia refert: Φασὶ δὲ τούτους (Κενταύρους) ὡς συγγενεῖς ὑπάρχοντας ἀπαιτῆσαι τὸν Πειρίθουν τὸ μέρος τῆς πατρῴας ἀρχῆς· οὐκ ἀποδιδόντος δὲ τοῦ Πειρίθου, πόλεμον ἐξενεγκεῖν πρὸς αὐτόν τε καὶ τοὺς Λαπίθας· ὕστερον δὲ διαλυθέντων αὐτῶν, Πειρίθους μὲν γήμας Ἱπποδάμειαν τὴν Βούτου, καὶ καλέσαντας εἰς τοὺς γάμους τόν τε Θησέα καὶ τοὺς Κενταύρους, φασὶ μεθυσθέντας ἐπιβαλέσθαι ταῖς κεκλημέναις γυναιξὶ καὶ βίᾳ μίσγεσθαι· διὰ δὲ τὴν παρανομίαν τόν τε Θησέα καὶ τοὺς Λαπίθας παροξυνθέντας, οὐκ ὀλίγους μὲν ἀνελεῖν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως, &c. Huis ergo pugnæ se in-

e interfuisse quoq; testatur hîc Nestor, cùm dicit, ϗ μαχόμην κατ' ἐμ' αὐτὸν ἐγώ. Sua autem in illũ facinora sigillatim apud Ouidium ommemorat, & in sui iactantiam tantam erumpit, vt dicere non sit veritus: Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, si non superare, morari Hectoris arma meis: illo sed tempore nullus Aut puer Hector erat: nunc me nea deficit ætas.

h μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός.] Difficillimè amicorum lites à tertio quodam amico componuntur: quia si in vnius gratiam magis propẽlere videatur, alterius odium incurrit. Ideò Biantem scribit Plutarchus arbitrium inter duos amicos olim recusasse. Prudenter iaq; Nestor duorum istorum heroum dissidium sedare nititur, vnius nõ magis quàm alterius partes amplexatus. Nam Agamemnonem ab iniuria, quam Achilli inferre meditatur, deterret: Achillem verò ad regiæ authoritatis reuerentiam exhortatur. Prioris artis argumentum fuit, Non esse Regi ea, quæ communi vniuersorum Græcorum consensu decreta sunt rescindere. Sic enim illa nterpretor, ἀλλ' ἔα ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν. Secunda pars ampliore non egebat argumentorum fulcimento, itaq; solius giæ dignitatis expositione cõtenta est: vbi illud γνωμάτιον perelegans, ἐπεὶ οὔποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς Σκηπτοῦχος βασιλεὺς ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν. quod sic intelligendum est, quasi nunquam satis dignus honos regibus deferri possit, quibus etiam ipse Iupiter gloam impertiatur. Hinc est illud Pindari, ἐπ' ἄλλοι- σι δ' ἄλλοι μεγάλοι, τὸ δ' ἔσχατον κορυφοῦται βασιλεῦσι, μηκέτι πάπταινε πόρσιον: id est, lij alijs rebus magni sunt: supremum verò fastigium regum est. Proinde ne ad maiora longiùs circumspice. Quod autem hîc de onore, quem in reges Iupiter conferre dicitur, simile est illud Menandri monosticho, εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ. ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες, inquit Hesiodus. Quibus omnibus respondebit illud apud Homerum paulò pòst, οὐκ ἀγαθὸς πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας ἵνα σφισὶ βασιλεύῃ. Sed quis tandẽ est ille honos, qui à Ioue regius confertur? Ipsum nimirum regnum, quod ipsi à Deo commissum est, vt dicebat Diotogenes, cuius hæc sunt verba apud Stoum. ὅθεν εἰς λύραν ϗ πόλιν εὐνομουμένην δεῖ συναρμόσασθαι βασιλέα, ὅρον δικαιότατον, ϗ νόμω τάξιν ἐν αὐτῷ πρᾶτον κατεστησάμενον, εἰδότα διότι τῷ πλάθεος, ᾧ δέδωκεν ὁ θεὸς αὐτῷ τὴν ἁγεμονίαν, ἀ συναρμογά ποτ' αὐτὸν ὀφείλει συναρμοσθῆμεν. Itaq; inter Deum & Regem, Mundum & opulum certa est ad inuicem proportio. Etenim vt dicit idem, ἔχει δὲ καὶ ὡς θεὸς ποτὶ κόσμον, βασιλεὺς ποτὶ πόλιν· καὶ ὡς πόλις ποτὶ κόσμον, ασιλεὺς ποτὶ θεόν. ἁ μὲν γὰρ πόλις, ἐκ πολλῶν ϗ διαφερόντων συναρμοσθεῖσα κόσμω σύνταξιν ϗ ἁρμονίαν μεμίμαται. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀρχὰν ἔχων ἀνυπεύθυνον, καὶ αὐτὸς ὢν νόμος ἔμψυχος, θεὸς ἐν ἀνθρώποις παρεσχαμάτισται. Quod idem reges pietatis & cultus diuini admonet. Si enim si à subditis reuerentiam sibi debitam expostulant, cuius tandem est dementiæ, reges illã Deo denegare, cuius beneficio totam am regnandi potestatem consequuti sunt? Inde Philippus rex aiebat, oportere meminisse regẽ, quòd homo existens potestatem leptus sit diuinam, vt res honestas & diuinas instituat, voce autem humana vtatur. Itaq; optimè idem Diotogenes inter tria res officia cultum Dei enumerat: ab illo tamen dissentio, quòd illum ipse postremo loco posuerit, ego caput reliquorum credam. ergo ille, τὸ γε μὰν τρίτον, λέγω δὲ τὸ θεραπεύεν τὼς θεώς, βασιλέως αὐτάξιον. δεῖ γὰρ τὸ ἄριστον ὑπὸ τῶ ἀρίστω τιμᾶσθαι, ϗ τὸ ἁγεμονοῦν ὑπὸ τῶ ἁγεμονεύοντος. τῶν μὲν ἐν φύσει τιμιωτάτων, ἄριστον ὁ θεός.

i ὃς μέγα πᾶσιν] Hac Achillis commendatione ostendit Nestor, quando sit Græcis ille præsidio, vt etiam hoc pacto ipsum Agamemnoni anteponere videatur, cùm nihil tale de eo predicet: itaq; tacitè quodammodo Agamemnonem ad iræ remissionem extat, quasi isto belli propugnaculo ipse idem carere non possit.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει * περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων·
πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
πᾶσι δὲ σημαίνειν· ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.
εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τοὔνεκά οἱ προθέουσιν ὀνείδεα μυθήσασθαι;
Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς,
ἦ γάρ κεν δειλός τε ϗ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι ὅττι κεν εἴπῃς·
ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ * ἔμοιγε
σήμαιν'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὀΐω.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι.
χερσὶ μὲν οὔτι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
οὔτε σοί, οὔτε τῳ ἄλλῳ, ἐπεί μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες.
τῶν δ' ἄλλων ἅ μοι ἐστὶ θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ,
τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε.
αἶψά τοι αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί.

Huic autem vicissim respondit rex Agamemnon,
Ita sanè hæc omnia senex secundùm decens dixisti:
Sed hic vir supra omnes esse vult alios,
Omnes esse in sua potestate vult, omnibus & dominari,
Omnibus & præcipere, quæ non persuasurum puto.
Si aũt ipsum bellicosum fecerunt Dij semper existentes,
An propter ea ipsi permittunt contumelias loqui?
Huic. a. interpellato sermone respondit d. Achilles.
Certè timidusq; & vilis vocari possem,
Si iam tibi in omni re cessero quam dicis:
Alijs iam hæc iube, non enim mihi
Præcipe: non enim me tibi obtemperaturum puto.
Aliud aũt tibi dico, tu aũt in præcordiis mitte tuis:
Manib. quidẽ non ego pugnabo, gratia puellæ
Neq; tecũ, neq; cũ alio quouis, cũ à me aufertis quod de- (distis.
Aliarum. a. rerũ, q̃ mihi sunt velocẽ apud nauẽ nigrã,
Harum nihil vtiq; feres accipiens inuito me.
Alioquin, age, fac periculum, vt agnoscant & isti:
Statim tibi sanguis niger fluet per lanceam.

χ. πίει.

χ. ἔμοιγε Ἄλλο δ' ἐγ.

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει] Solent inter pares non rarò dissidia concitari, si quis eorũ se paribus anteponat: quantò ergo iustiùs maior i ignabitur, si minor se illo superiorem fecerit? Itaque illud Agamemnoni molestum fuit, quòd se Achilles intra suæ dignitatis r agula non contineat, sed longè alijs omnibus altiùs sese efferat. Hinc ad modestiam Reges Regum aliorum subditi monentur, ui officij cancellos non transiliant. Et illa est σωφροσύνη, de qua sic Socrates: αὐτὴ δὲ σωφρονεῖς, τοῦτο θεῶν δῶρον ὑπάρχει. Ἡ σωφροσύνη ἐστὶν ἐὰν μετρῇς σεαυτόν. Loquitur autem illic de Regibus. ab eodem vitio dehortatur eos Seneca in Thyeste: Vos, quibus rector uit, maris atque terræ Ius cedit magnum necis atq; vitæ, Ponite inflatos tumidosq; vultus, Quicquid à vobis minor extir scit, Maior hoc vobis dominus minatur. Omne sub regno grauiore regnum est. Quem dies vidit veniens superbum, Hunc s vidit fugiens iacentem. Ergo quemlibet sua sorte contentum esse decet, nec in alios imperium vsurpare, quod non nisi iniuf possidere potest. Ingenium tamen eiusmodi multis innatum est, vt non solùm pares non patiantur, sed & superiores euadere c itendant quoque iure quaq; iniuria. & illud Eteoclis, si non ore, factis saltem exerceant: εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος πέρι Κάλλιστον ἀδικεῖν· τἆλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών. Quæ autem hoc loco de Achille profert Agamemnon, prætextum aliquem veritatis essent habita, si ipsi Achilli regnum vniuersum à Græcis ferè est demandatum præ indignatione, qua erant in Agamemnonẽ affecti, cùm n let Briseidem restituere, vt disertè testatur historia Cretensis.

b εἰ δέ μιν τὸν] Gulielmus Canterus, vir de vtraque lingua & nostris literis optimè meritus, hunc locum in suis nouis lectionib diuersè ab Eustathio nostro interpretatus est. Sic enim ille: Etiam si, inquit (Agamemnon) hoc à Dijs Achilles consecutus est, v gregius bellator inter omnes haberi possit: nõ tamen propterea sibi concessum putare debet, vt probris & conuitijs, quẽcunq; libeat, iure possit proscindere. Quis enim ideò fortitudinem cuiquam Deos tribuere credat, vt iniurium eum & maledicum reddat? Eustathius hæc ita accepit, quasi sic dixerit Rex: An quia fortis est, ideò maledicta sermonem eius præcurrunt? Sed fallitur hoc loco vir alioqui diligentissimus. Non enim dicit Homerus, τὰ ὀνείδεα προθέουσι τοῦ μυθήσασθαι: sed προθέουσιν (οἱ θεοὶ) μυθήσασθαι τὰ ὀνείδεα. Ponitur autem προθέουσι pro προτιθέασι, &c. Hæc ille peroptimè meo quidem calculo. Locus autem Homericus planè modestiam denuò commendat, monetq; nos, quò potentiores sumus, eò humiliores fieri.

c Σήμαινε] Eustathius annotauit, & post eum Giphanius, Longinum Criticum hunc versum tanquam spurium expunxisse. Sane non videtur mihi superfluus, quasi Achilles eadem verba, quibus in eum vsus erat Agamemnon, in eundem Agamemnonem recu dat. Dixerat enim antea Agamemnon, πᾶσι δ' σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.

d χερσὶ μὲν οὔτι ἔγωγε] Obtemperat Nestoris consilio Achilles, & vt se Regi debitam reuerentiam exhibiturum esse doceat, pollicetur iam Agamemnoni, se non obstiturum Briseidis gratia, quanquam sibi iam datam auferri iniquum sentiat. Cùm autem Agamemnon consilium Nestoris probasset, tamen illud non sequutus est.

Ὣς τώ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένω ἐπέεσσιν	*Sic hi contrariis contendentes verbis*
Ἀνστήτην· λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν.	*Surrexerunt: soluerunt aũt concionẽ apud naues A(chiuorum)*
Πηλείδης μὲν ἐπὶ κλισίας καὶ νῆας ἐΐσας	*Pelides quidem ad tentoria & naues æquales*
Ἤϊε σύν τε Μενοιτιάδῃ καὶ οἷς ἑτάροισιν.	*Iuit cumq; Menœtiade & suis sociis:*
Ἀτρείδης δ' ἄρα νῆα θοὴν ἅλαδε προέρυσσεν,	*Atrides autem nauem velocem in mare deduxit,*
Ἐς δ' ἐρέτας ἔκρινεν ἐείκοσιν, ἐς δ' ἑκατόμβην	*Intus q. remiges elegit viginti, intus aũt hecatombe(n)*
Βῆσε θεῷ· ἀνὰ δὲ Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον	*Imposuit deo, Chryseidẽ. v. pulchrigenã (prudẽs Vlyss(es))*
Εἷσεν ἄγων· ἐν δ' ἀρχὸς ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.	*Conscendere fecit adductã: in ea aũt princeps ascẽdi(t)*
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα.	*Qui cùm ascendissent, nauigabãt per humidas via(s).*
Λαοὺς δ' Ἀτρείδης [a] ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν.	*Populos autem Atrides lustrari iussit.*
Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, [b] καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον·	*Illi autem lustrabantur, & in mare sordes iacieban(t).*
Ἔρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας	*Faciebant autem Apollini perfectas hecatombas*
Ταύρων ἠδ' αἰγῶν παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο·	*Taurorũ & caprarũ, iuxta littus maris infructuos(i)*
Κνίση δ' οὐρανὸν ἷκεν ἑλισσομένη [c] περὶ καπνῷ.	*Nidor autem ad cœlum ibat inuolutus circa fumun(m)*
Ὣς οἱ μὲν τὰ πένοντο κατὰ στρατόν· οὐδ' Ἀγαμέμνων	*Sic hi qdẽ hæc operabãtur p exercitũ: neq; Agamemn(on)*
Λῆγ' ἔριδος, τὴν πρῶτον ἐπηπείλησ' Ἀχιλῆϊ.	*Cessabat à rixa quã primùm minatus fuerat Achil(li)*
Ἀλλ' ὅγε Ταλθύβιόν τε καὶ Εὐρυβάτην προσέειπε,	*Sed hic Talthybiumq; & Eurybatem affatus est:*
Τώ οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὀτρηρὼ θεράποντε·	*Qui ipsi erant præcones & fortes ministri:*
Ἔρχεσθον κλισίην Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,	*Abite ad tentorium Pelidæ Achillis,*
Χειρὸς ἑλόντ' ἀγέμεν Βρισηΐδα καλλιπάρῃον.	*Manu capientes adducite Briseida pulchrigenam.*
Εἰ δέ κε μὴ δώῃσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι	*Si autem non dederit, ego ipse auferam*
Ἐλθὼν σὺν πλεόνεσσι· τό οἱ καὶ ῥίγιον ἔσται.	*Veniens cum pluribus: quod illi & horribilius erit.*

COMMENTARIVS.

a ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν] Nouit etiam hoc illa prisca ætas, oblata ab impuris hominibus sacrificia minimè Dijs accepta esse, ad vt non solùm eorum preces à Dijs non exaudirentur, sed etiam magis eorum iram in se concitarent. Fiebant ergo lustrationes v[illegible] rijs modis, sed erat præcipua quædam manus lauare ad aras accessuris hominibus erat necessarium, cùm aras ipsorum Deorum p[illegible] cantes essent apprehensuri, vt diligenter obseruauit Natalis Mythol. lib. 1 cap. 10 & 14. Itaq; [illegible] perceptum, quod [illegible] nibus impuris aram non licuisset attingere, retulit Timarchidas in lib. de Coronis cuius hæc sunt carmina ab eodem Natali recitata: [illegible Greek] Differeb[ant] autem lustrationes pro ratione Deorum, quibus sacrificia destinabantur. Nam qui superis sacrificaturi erant, toti lauabantur [aut si] fieri poterat, sin autem saltem manus: at inferis litaturi, tenui aqua tantùm irrorabantur. Sed de his alias etiam dicetur.

b καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον] Cur in mare? Quia, inquit Eustathius, aqua marina sordibus abluendis est aptissima. Vnde Euripi[des] in Iphigenia, [illegible Greek] κακά. Quod eum dicunt ea de causa dixit Laertius in vita Platonis, quòd in Aegy[pto] cùm morbo comprehensus esset, à sacerdotibus marina curatione fuisset absolutus. Quòd autem abluendi vires præstantiores [illegible] habeat, [illegible] propter illius salsuginem fieri. Salis autem facultatem esse καθαρτικὴν, docet Oribasius in M[e]dic. [illegible] & [illegible] simplicium medicam. lib. 2. Itaq; in sacrificijs, quæ aliquis sui purgandi causa propter cædem [illegible] com[illegible] mos erat in salem aquam conijcere, & locum ea leuiter irrorare, postquam sulphuris accensi fu[illegible] [illegible] Theocritus his verbis: [illegible Greek] Græci ergo hoc loco purgamenta suarum lustrationum in mare proijciunt, quæ tamen al[ias] aquas dulces proijciebant, prout credo vicinitas aquarum ferebat. Quibus enim mare vicinum erat, illi commodè sord[es] illas in mare poterant ejicere: qui verò fluuijs, illi quoq; commodè in fluuios. Sic Damon apud Virgilium, Fer cineres Amar[yllis] foras, riuoq; fluenti Transq; caput iace: ne respexeris, &c. Vbi notandus etiam mos proijciendi a tergo, ne sordes viderentur, [illegible] de[illegible] etiam aliquod & immundities contrahi, quod forsan etiam Græci obseruarunt.

c περὶ καπνῷ] Additur ab historia quid post sacrificium acciderit. Dein perfecto sacrificio inquit, vis mali leniri paulatim visa, [illegible] que amplius attentari corpora: & eorum qui ante fatigabantur, tanquam sperato diuinitus leuamine, relaxari. Ita breui per v[ni]uersum exercitum salubritas vigorq; solutus renouatus est. Hæc Homerus tacuit, quia facilè per se cogitari poterant.

[illegible] Ὣς εἰπὼν προΐει, [a]* κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.	*Sic dicens præmisit, durum aũt mandatum iuss(it)*
[b] Τὼ δ' ἀέκοντε βάτην παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο·	*Hi inuiti iuerunt iuxta littus maris infructuosi:*
Μυρμιδόνων δ' ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθην.	*Myrmidonum. v. ad tentoriaq; & naues peruenerũ(t)*
Τὸν δ' εὗρον παρά τε κλισίῃ καὶ νηὶ μελαίνῃ	*Hunc aũt inuenerunt apudq; tentoriũ & nauẽ nig(ram)*
Ἥμενον· οὐδ' ἄρα τώ γε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεύς.	*Sedentem: neq; sanè hos intuitus lætatus est Achill(es)*
[c] Τὼ μὲν ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω βασιλῆα,	*Hi quidem perterriti & reueriti regem,*
Στήτην, [d] οὐδέ τί μιν προσεφώνεον οὐδ' ἐρέοντο.	*Steterũt: nequaq. v. ipsum alloquebãtur, nec interr(ogabant)*
Αὐτὰρ ὁ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·	*Sed hic cognouit suis in mentibus, dixitq;*
[e] Χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν·	*Saluete præcones Iouis nuntij, atq; etiam virorum.*
Ἆσσον ἴτ'. οὔτι μοι ὔμμες ἐπαίτιοι, ἀλλ' Ἀγαμέμνων,	*Propius accedite. nihil mihi vos culpãdi, sed Agam(emnon)*
Ὃ σφῶϊ προΐει Βρισηΐδος εἵνεκα κούρης.	*Qui vos præmisit Briseidis causa puellæ.*
Ἀλλ' ἄγε διογενὲς Πατρόκλεες ἔξαγε κούρην,	*Sed age generose Patrocle educ puellam,*

καί σφωϊν δὸς ἄγειν· τὼ δ' αὐτὼ μάρτυροι ἔστων
Πρός τε θεῶν μακάρων, πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων,
Καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος, εἴποτε δ' αὖτε
χρειὼ ἐμεῖο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
Τοῖς ἄλλοις. ἦ γὰρ ὅ γ' ὀλοιῇσι φρεσὶ θύει,
Οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω,
ὅππως οἱ παρὰ νηυσὶ σόοι μαχέοιντο Ἀχαιοί.
Ὣς φάτο· Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρῳ,
ἐκ δ' ἄγαγε κλισίης Βρισηΐδα καλλιπάρῃον,
δῶκε δ' ἄγειν. τὼ δ' αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν.
ἡ δ' ἀέκουσ' ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν.[h] αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
δακρύσας, ἑτάρων ἄφαρ ἕζετο νόσφι λιασθείς,
θῖν' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς, ὁρόων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς,
Μῆτερ, ἐπεί μ' ἔτεκές γε μινυνθάδιόν περ ἐόντα,
τιμήν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξαι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης· νῦν δ' οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν.
ἦ γάρ μ' Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας, αὐτὸς ἀπούρας.

Et ipsis da vt ducant, vos ipsi autem testes estote
Coram dijs beatis, coramq́; mortalibus hominibus,
Et coram rege immiti, si vnquam posthac
Opus me fuerit sæuam perniciem remouere
Ab alijs: certè enim hic perniciosis consilijs furit,
Neque scit intelligere præsentia nec futura,
Vt sibi apud naues salui pugnare queant Achiui.
Sic dixit, Patroclus autem dilecto obediuit socio:
Eduxit autem ex tẽtorio Briseida pulchrigenam,
Deditq́; ducẽdã: hi.a. retrò iuerũt ad naues Achiuorũ.
Illa verò inuita vnà cum his mulier ibat, sed Achilles
Lachrymans à socijs statim sedit seorsim separatus.
Littus ad maris cani, respiciens in purpureum pontũ,
Multa. a. matri dilectæ supplicauit manus porrigens.
Mater, quum me pepereris vt essem breuis tẽporis,
Honorem mihi debebat Olympius tradere
Iupiter altitonãs: nunc. a. neq; me paululũ honorauit.
Certè enim me Atrides latè dominans Agamemnon
Inhonorauit: habet. n. præmiũ quod per vim rapuit.

COMMENTARIVS.

a χαλεπὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε] his verbis docet Poëta malè hoc ab Agamemnone factũ, quod reuerà iniustũ fuit, tũ quòd nõ esset ...is ea repetere, quę semel data essent: tũ quòd Nestoris cõsilio quod probare videbatur, nõ obsecundârit, cui tamẽ Achilles paruit.

b τὼ δ' ἀέκοντε βάτην] Exemplum est obsequij seruorum in dominos. Isti enim pręcones quamuis intelligerent se iniustę rei causa ...itti ad Achillẽ, tamẽ iussa domini capessunt, quanquã inuiti, vt testatur Homerus per illud ἀέκοντε. Vbi non exigua agitari potest ...uæstio, Vtrum rectè à subditis iniustũ quippiã pręcipientib. Regibus obediatur in reb. politicis (nã de diuinis nullus est, nisi ἄθεος, ...ui illud afferat) Sed eam soluere videtur infrà Achilles, qui præcones ἀναιτίους huius iniustitiæ pronuntiat. Tamen modestè de ea ...atuendum puto: quia si in plerisq; ciuilibus negotijs ipsi Regi resisti potest, possumus etiam illorum mandatorum, si qua iniqua ...int, iugum aliquando excutere. Cuius rei luculentissimum habemus exemplum in Socrate, vt ipsi refert apud Platonem in Apo...gia: qui missus à triginta tyrannis in Tholum, vt cum quatuor alijs Leontem Salaminium, Salamine educerent, imperij iniqui...tem agnoscens, cæteris quatuor relictis, ipse domum abijt. Vnde ministri tyrannorum culpa omnino non videntur carere.

c τὼ μὲν ταρβήσαντε] Bene ista duo coniunguntur φόβος & αἰδὼς, quæ maioribus à minoribus exhibẽtur. Sic Helena postea dicet, ...iamum sibi δεινόν καὶ αἰδοῖον esse. Ideò Tragicus dicit δέος γὰρ ᾧ πρόσεστιν αἰσχύνη θ' ὁμοῦ σωτηρίαν ἔχοντα τοῦτ' ἐπίστασο. Hinc illud Poëtæ ...iusdam apud Platonem in Euthyd. ἵνα γὰρ δέος ἔνθα καὶ αἰδώς. Quòd altera lectio Stasino Poëtæ tribuit. Illud tamen examinans ...ocrates è conuerso dicendum putat, ἵνα αἰδὼς ἔνθα καὶ δέος. Sed ad hunc locum nihil refert: quanquam neq, illud semper verũ est.

d οὐδέ τί μιν προσεφώνεον] Eustathius cùm quærit, cur isti præcones nunc sileant, sic respondet: Timebant siquidẽ, inquit, & Achil...m reu erebantur. Demulcere itaq; eum, & illi blandiri noluerunt, quia illud eorum regia authoritate futurum erat indignũ. Exa...erare eum verbis non ausi sunt. Sic infrà Chryses filiam recipiens tacet. Cur enim verbis ingratè secum agi conquereretur, non ...abebat, quia optato fruebatur. Gratiam item habere non poterat, quia erant adhuc illi Agamemnonis cõminationes animo alio ...postæ, sciebatq; inuitis Græcis filiam sibi restitui. Sed pace Eustathij dixerim, quod ad hunc locum attinet, argutus nimium est. ...go existimo, præcones istos regis mandatis paruisse, in quibus habebant, non vt verba cum Achille facerent (quia indignatum A...amemnonẽ dedecebat, cum eo, cui ipse erat infensissimus, velle per illos colloqui) sed vt Briseidem tantùm ex Achillis tentorio ...l se adducerent. Itaq, exacta illa obedientia, qua iussis insistunt, facto contenti, ne verbum quidem cum Achille faciunt, etiam A...illis ipsius sermone lacessiti. Vbi videre licet, quàm sit exactissimus decori obseruator Poëta, nulli ea in parte comparandus.

e χαίρετε] Intelligebat Achilles legatos & præcones iure gentium inuiolabiles, vnde non solùm ipsis non resistit, sed & clemen...r exceptos finis, cuius causa venerant, compotes facit. Quòd si in eos iniuriosus fuisset, poterat canibus illis comparari, αἳ τοῖς λί...ις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμεναι, vt dicit Plato lib. 5. de Repub. Illa porrò legatorum inuiolabilia iura quàm ...actè sint à Romanis obseruata, testantur historiæ. Si quando enim violarentur, solebant diligenter pœnas ab ijs, qui violassent, ...poscere, vt docuerunt exempla Fidenatium, Corinthiorum, Illyricorum & alia prætereà: quàm seueritatem in se etiam ipsos ex...rcebant, vt L. Manlius & L. Minutius, qui Carthaginensium legatos pulsasse dicebantur, experti sunt. Præcones autem hoc loco ...ὸς ἄγγελοι καὶ ἀνδρῶν appellantur, quòd tum in sacrificijs ministrantes interuenirent, tum in concionibus. Vel Διὸς ἄγγελοι dicuntur ...ropter diuinum illorum genus: nam voluit antiquitas eos à Mercurio descendere, vt indicasse etiam videtur Plutarchus in vi...a Andocidis.

f τὼ δ' αὐτὼ μάρτυροι ἔστων] Egregium est patientiæ exemplum, quæ ad iniurias tolerandas viros probos præditos esse decet. Ecce ...nim Achilles vir alioqui Græcorum omnium fortissimus, vt ex Platone nuper dicebamus, Agamemnoni iniuriam inferenti nulla ...resistit, quod ex Nestoris consilio factum est, quanquam non obediente etiam Agamemnone parẽdi quoq; vinculo solutus A...illes videbatur. Sed aliud est: videtur enim, vt arbitror, intellexisse Homerus, illatam iniuriam vi propulsare, maximè cùm à ma...ribus infertur, iniuriosum esse. Rem duriorem dixisse multis forsan videbor. Sed attendite. Vulgatum illud est, naturali iure vim ...repelli posse. forsitan quia natura dissipationem sui nõ amat, & quantum potest, cauet ne destruatur: & illud sanè vtiliter in ho...inum societate permissum puto, vt praui ab iniuria inferenda magis deterreantur, cùm sibi resisti posse intellexerint. Sed illud ...odestè proculdubiò accipiendum est. Non enim existimo, licere ei, qui tibi iniuriam intulerit, vindictæ gratia aliam facere: illius ...men propulsionem æquitas ipsa permittit. Prætereà si de capite & vita agatur, ita sui amans est natura, ceu dixi, vt teipsum tue...iustissimè possis, sed modestè, id est, mortem alij idcircò non inferẽdo, adeò vt si te, illæso inimico, eripere eius impetui potueris, ...lumque nihilominus interfeceris, mortis reus censearis. Verùm ista nos ijs, qui iura ciuilia versare per otium possunt, si placet re...nquamus, donec nos aliquando in eorum spatia, vnde egressi aliquantulum sumus, redeamus. Itaq; Philosophicè hoc expenda...us. In hac porrò quæstione doctorem habeo Maximum Tyrium in Serm. 2. in quo ille subtiliter disputauit περὶ εἰ τὸν ἀδικήσαντα ...ἀνταδικητέον, cuius tota oratio eò redit, vt statuat, probum virum neq; iniuriam facere, neq; iniuriam pati non facere, quia volun...tem non habet. non pati, propter virtutem, quæ auferri, abijci, expugnari, vastarive nullo modo potest. Est enim iniuria priua...o boni: bonum autem omne in virtute consistit, nec alibi. Vnde etiam improbo viro non potest inferri iniuria, quia in eo virtus ...on est, & proinde ea non potest priuari. Sin verò præter ipsam virtutem ea quoq; bona censentur, quæ sunt corporis, quæve ex...insecus à fortuna proueniunt, ac circunstantia sunt, quandoquidem satius est, vbi ea non fuerint cum virtute coniuncta, quàm ...ongissimè ab homine abesse, his quoq; multatus iniuriam accipere non potest. Constat enim eũ his bonis spoliari, quibus alio...ui abuteretur omnino, &c. Itaq; cùm Briseis in bonis externis Achilli fuerit, ea sibi erepta, non videtur iniuriam accepisse. Hæc si ...ui nimis longè petita videbuntur, quòd ipsa etiam Achillis eam ob rem indignatio testatũ faciat, existimare eum sibi ab Agamẽ...one iniuriam fieri, ille rei nuda narratione contentus esto. In ijs enim, quæ coniectura mea assequor, libertatem amplexandi aut ...eferendi cuilibet relinquo: tamen imitanda proculdubiò est illa Achillis modestia, ijs qui alienæ subditi sunt potestati.

g οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι] Prudentiam Agamemnoni deesse ex eo concludit Achilles, quòd ex præterito iudicium futuri nō faciat, quo si præstitisset, iudicasset, planè necessarium esse ad reliqui belli confectionem Achillem, qui illius gerendi onus anteà sustinuisse Est enim prudentis viri, principia & causas rerum videre, earumque progressus, & quasi antecessiones non ignorare, similitudin comparare, & rebus præsentibus adiungere atque annectere futuras: hinc facilè totius vitæ cursum videt, vt est apud Latinum Pa nætium. Sic autem operatur Prudentia per cogitationem, quæ præterita memoriæ beneficio conspicit, ex quorum obseruatior facillimum est sagaci homini de præsentibus atq; adeò de futuris statuere. Ideò prudentiam quasi ὄμμα νοερὸν ὅλον ὑπαυγὲς Iambl. chus appellauit. & Theages περὶ ἀρετῶν, ἐν τῷ θεωρεῖν καὶ κρίνειν γίνεσθαι τὰν φρόνασιν dixit.

h αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς δακρύσας,] Lachrymarum profusio animi est facilis & mitis, vnde prouerbio viri lachrymabiles boni appella sunt: contrà, quibus dura sunt præcordia, illachrymabiles dici possunt, qualem fecit Plutonem Latinus Lyricus, quam duritiem Aenea Dido significauit, quòd lachrymas victus non dedisset. Menelaus etiam apud Euripidem in Helena, viri ingenui esse in ca lamitatibus lachrymari, sic dicit, λέγουσιν ὡς πρὸς ἀνδρὸς εὐγενοῦς ἐν ξυμφοραῖσι δάκρυ ἀπ' ὀφθαλμῶν βαλεῖν. Lachrymas etiam ex eo cō mendabat Euripides in Oenomao, quòd animi dolores leuarent, ἀλλ' ἔστι γὰρ δὴ καὶ ἐν κακοῖσιν ἡδονὴ θνητοῖς ὀδυρμοί, δακρύων τ' ἐπιρροαὶ ἀλγηδόνας δὲ ταῦτα κουφίζει φρενῶν καὶ καρδίας ἔλυσε τοὺς ἄγαν πόνους. Idem in Oeneo, ἀμουσίαν esse dicit, μηδ' ἐπ' οἰκτροῖσι δάκρυ στάζειν. Vid tur tamen viro eoq; forti, qualis est Achilles Homericus, indignæ lachrymæ, & muliercularum potiùs aut puerorum mollities r dolere. Vnde sic est Plato 3 de Repub. locutus, Ὀρθῶς ἄρα ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν. γυναιξὶ δ' ἀποδιδοῖμεν, καὶ οὐδὲ ταῦτα σπουδαίαις, καὶ ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν. & paulò pòst: Πάλιν δὴ Ὁμήρου τε δεησόμεθα καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα θεᾶς παῖδα. Ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενον, &c. μηδὲ οὕτω κλαίοντά τε καὶ ὀδυρόμενον ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησε. Itaq; hoc Achillis dedecus Poeta texit, cùm e à reliquorum cœtu separat, turpe enim fuisset eum, qui armis non vincebatur, sic ab ista perturbatione vinci, vnde poterat fortitu dini suæ non leuem maculam inurere. Sed & aliàs Agamemnonē & Patroclum flentes in hoc Poëta videbimus. Et in ipsa histor Alexander etiam Magnus lacrymasse in Nearchi & Archiæ reditu memoratur, vt prodidit Arrianus in Indicis.

Ὣς φάτο δάκρυ χέων. τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ,
Ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἁλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι·
Καρπαλίμως δ' ἀνέδυ πολιῆς ἁλὸς, ἠΰτ' ὀμίχλη·
Καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο δάκρυ χέοντος,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε.
Τέκνον, τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω.
Τὴν δὲ βαρυστενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Οἶσθα· τί ἤ τοι ταῦτ' εἰδυίῃ πάντ' ἀγορεύω;
a Ὠχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἠετίωνος,
Τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα·
Καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσιν υἷες Ἀχαιῶν,
Ἐκ δ' ἕλον Ἀτρείδῃ Χρυσηΐδα καλλιπάρηον·
Χρύσης δ' αὖθ' ἱερεὺς ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος,
Ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος,
Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ· καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα, δύω κοσμήτορε λαῶν·
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
Αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ.
Ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε,
Χωόμενος δ' ὁ γέρων, πάλιν ᾤχετο. τοῖο δ' Ἀπόλλων
Εὐξαμένου ἤκουσεν, ἐπεὶ μάλα οἱ φίλος ἦεν·
Ἧκε δ' ἐπ' Ἀργείοισι κακὸν βέλος, οἱ δέ νυ λαοὶ
Θνῆσκον ἐπασσύτεροι· τὰ δ' ἐπῴχετο κῆλα θεοῖο
Πάντῃ ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν. ἄμμι δὲ μάντις
Εὖ εἰδὼς ἀγόρευε θεοπροπίας ἑκάτοιο·
Αὐτίκ' ἐγὼ πρῶτος κελόμην θεὸν ἱλάσκεσθαι.
Ἀτρείωνα δ' ἔπειτα χόλος λάβεν· αἶψα δ' ἀναστὰς
Ἠπείλησεν μῦθον, ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστί.
Τὴν μὲν γὰρ σὺν νηῒ θοῇ ἑλίκωπες Ἀχαιοὶ
Ἐς Χρύσην πέμπουσιν, ἄγουσι δὲ δῶρα ἄνακτι.
Τὴν δὲ νέον κλισίηθεν ἔβαν κήρυκες ἄγοντες
Κούρην Βρισῆος, τήν μοι δόσαν υἷες Ἀχαιῶν·
Ἀλλὰ σὺ, εἰ δύνασαί γε, περίσχεο παιδὸς ἑῆος.
Ἐλθοῦσ' Οὔλυμπον δὲ Δία λίσαι, εἴ ποτε δή τι
b Ἢ ἔπει ὤνησας κραδίην Διὸς, ἠὲ καὶ ἔργῳ.
Πολλάκι γάρ σεο πατρὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα
c Εὐχομένης, ὅτ' ἔφησθα κελαινεφέϊ Κρονίωνι
Οἴη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι,
Ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,

Sic dixit lachrymās: hūc. a. exaudiuit venerāda m
Sedens in profunditatib. maris apud patrē senē. (te
Statim autem prodyt è cano mari, velut nebula:
Et ante ipsum sedit lachrymantem,
Manuq; ipsum demulsit, itaq; locuta est.
Fili quid fles? quis verò tibi mentē inuasit mæror
Dic, ne celes in animo, vt sciamus ambo. (Achille
Hāc aūt grauiter suspirās allocutus est pedes velo
Nosti: cur tibi hæc scienti omnia dicam?
Iuimus in Theben sacram ciuitatem Eëtionis,
Hanc euertimus & adduximus huc omnia:
Et hæc quidē benè diuiserunt inter se filij Achiuor
Elegerunt autem Atridæ Chryseida pulchrigenam:
Chryses aūt postea sacerdos longè iacientis Apollin
Venit ad veloces naues Achiu. ferrea tunica indutor
Liberaturusq; filiā, ferēsq; infinita precia liberationi
Coronāq; habens in manib. longè iacientis Apollini
Aureo cum sceptro; & precabatur omnes Achiuos:
Atridas autē maximè, duo moderatores populorum
Tunc alij quidem omnes comprobarunt Achiui,
Venerādūq; esse sacerdotē, et splēdida accipiēda pcial.
Sed non Atridæ Agamē. placuit animo. (berationi
Sed malè dimisit, durumq; verbum mandauit.
Iratus aūt senex retrò abiuit: hunc autem Apollo
Precantē exaudiuit, quoniam valdè illi amicus erat
Misit autem in Argiuos malā sagittā: populi autem
Moriebantur frequentes: ibant autem spicula Dei
Vbiq; per exercitū latum Achiuorum: nobis. a. vate
Benè sciens cōcionabatur vaticinationes lōgè iaciētis
Statim ego primus hortabar Deum placari.
Atridem autem postea ira cepit: statim aūt exurgen
Minatus est verbum, quod iam perfectum est.
Illam quidem enim cū naui veloci nigrioculi Achiu
Ad Chrysem mittunt: ducunt autem dona regi.
Hanc autem nuper è tentorio iuerūt præcones ducēte
Puellam Brisei, quam mihi dederant filij Achiuorū
Sed tu, siquidem potes, auxiliare filio tuo.
Vadēs ad Olympū Iouem precare, si vnquam aliqui
Vel verbo iuuisti cor Iouis, vel etiam opere.
Sæpè enim te patris in ædibus audiui
Gloriātē, quū dicebas à faciēte nigras nubes Saturni
Solam inter immortales crudelem cladem auertisse
Quando ipsum colligare cœlestes voluerunt alij,

Ἤ ῥ

Ἥρη τ' ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ [d] * Παλλὰς Ἀθήνη·	Iuno & Neptunus & Pallas Minerua,
ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν,	Sed tu quũ venisses, ipsum Dea liberasti à vinculis,
ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,	Statim Cẽtimanum vocans in magnum Olympum,
ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, [e] ἄνδρες δέ τε πάντες	Quem Briareum vocant dij, viri autem omnes,
Αἰγαίων'· ὁ γὰρ αὖτε βίη [f] οὗ πατρὸς ἀμείνων·	Aegæonẽ. hic .n. duplo rursus virib. suo patre præstã-
ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων·	Qui apud Saturnium sedebat eo honore lætus: (tior,
τὸν καὶ ὑπέδδεισαν μάκαρες θεοί, οὐδέ τ' ἔδησαν.	Hunc & exhorruerũt immortales dij, neq; ligauerũt.
τῶν νῦν μιν μνήσασα παρέζεο, καὶ λαβὲ γούνων,	His nunc illi in memoriã reuocatis aßide, & prehẽde
αἴκεν [g] πως ἐθέλησιν ἐπὶ Τρώεσσιν ἀρῆξαι,	Si aliquo modo velit Troianis auxiliari: (genua,
τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἀμφ' ἅλα ἔλσαι Ἀχαιοὺς	Ad puppes verò vsq; & ad mare expellere Achiuos
κτεινομένους, [h] ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος,	Cæsos, vt omnes fruantur rege,
γνῷ δὲ καὶ Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων	Noscat autẽ & Atrides latè dominans Agamemnon
ἣν ἄτην, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισε.	Suũ detrimentũ, qđ fortißimũ Achiuor. nihili fecit.

* Φοῖβος Ἀπόλλων.

COMMENTARIVS.

a ᾠχόμεθ' ἐς Θήβην] Exponit Thetidi matri Achilles causam suarum lacrymarum, inde à capite narrationem totius negotij arcessens, in qua breuis erit superiorum omnium ἀνακεφαλαίωσις. Quod autem hîc de Chryseide Thebis capta dicitur, sequutus est eum Strabo lib 13. Sed Dictys in historia videtur indicare, abductam eam esse ex Lyrneso. Cæterùm Achilles, inquit, haud contẽtus eorum quæ gesserat, Cilicias aggreditur: ibiq; Lyrnesum paucis diebus pugnando cepit. Interfecto dein Ectione (lego Eetione, vt est hîc apud Homerum) qui his locis imperitabat, magnis opibus naues replet, abducens Astynomen Chrysis filiam, quæ tempore Regi denupta erat, &c. Vnde etiam colligo, malè forsan ab alijs dici Astynomem Thebas (intellige autem Hypoplacis) missam à Chryse tanquam in aliquod propugnaculum, vel, vt voluit author Cypriorum carminum, ad festum Veneris, cùm historia testetur, eam regis Eetionis vxorem fuisse.

b ἤ ἔπει ὤνησας] Thetis Ioui duobus modis profuit. primùm ἔπει, cùm videlicet reliquorum Deorum insidias ipsi detexit. deindè ἔργῳ, cùm Briareum Ioui auxiliaturum in cœlum adduxit, vt paulò pòst Vlysses narrabit. Ad quæ omnia aures sunt nobis omnino obturandæ, quia sacrosancta diuinitate indigna sunt. Sic enim prudentia, vel potiùs prouidentia, pater ille Deorum destituetur, quippe cui monitore opus ad insidias illi vindicandas fuerit. Deinde cùm non suum illi robur sufficeret, humanum fuerit aduocandum auxilium (quanquam Phornutus per Thetidem prouidentiam, per Briareum diuinam potentiam interpretetur.) Quare id in vniuersa poësi vitiosum est, quòd Dij non diuinitùs, sed humanitùs describantur.

c οἴη ἀρῆς] Eustathius vult hîc à Poëta subobscurè mores muliercularum describi, quæ si quid generosè aut fortiter gesserint, quod rarum tamen est, illud subinde prædicare non cessant. Sed potest etiam hac inani iactantiæ labe carere Thetis, quam hoc factum narrasse sæpe contigerit alia de causa, vt solent viri etiam prudentes interdum multa de suis virtutibus prædicare: quanquam non valde repugno, vt Eustathio subscribatur, & ita simile erit, quod Plutarchus de Cicerone commemorat, qui suam in Catilinaria coniuratione diligentiam fastidiosè satis inter Romanos commemorabat, quod ille non necessariò, sed gloriæ tantùm studio præstare credebatur.

d Παλλὰς Ἀθήνη] Quidam legebant Φοῖβος Ἀπόλλων, sed Phornutus vulgarem lectionem agnoscit.

e ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί,] Vsitatum est apud Homerum, vt quibusdam rebus duplex nomen imponat: quorum altero Dij, altero homines vtantur. cuius rei hoc loco est exemplum. Item alibi Dij Xanthum fluuium appellabunt, quem homines Scamandrum, auem quandam Dij χαλκίδα quam homines κύμινδιν. In Odyssea verò soli Dij τὸ μῶλυ vocant, quod hominibus planè est incognitum. De hac porrò diuersa nominum ratione sic est apud Platonem. Ἑρ. καὶ τί λέγει ὦ Σώκρατες, Ὅμηρος περὶ ὀνομάτων; καὶ ποῦ; Σω. πολλαχοῦ· μέγιστα δὲ καὶ κάλλιστα, ἐν οἷς διορίζει ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἅ τε οἱ ἄνθρωποι ὀνόματα καλοῦσι καὶ οἱ θεοί. ἢ οὐκ οἴει αὐτὸν μέγα τι καὶ θαυμάσιον λέγειν ἐν τούτοις περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος; δῆλον γὰρ δὴ ὅτι οἵ γε θεοὶ αὐτὰ καλοῦσι πρὸς ὀρθότητα, ἅπερ ἐστὶ φύσει ὀνόματα· ἢ σὺ οὐκ οἴει; Ἑρ. εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔγωγε, εἴπερ καλοῦσιν, ὅτι ὀρθῶς καλοῦσιν. Hoc autem in Homero vellicat Dio Chrysostomus orat. 11 quasi Homerus hoc sibi vendicare voluerit, vt præter cæteros homines Deorum linguas intelligere crederetur: cuius integrum locum inf. lib. 14 recitabimus.

f οὗ πατρὸς ἀμείνων] Rarum est, vt patrum virtutes à filijs superentur, iuxta illud Hesiodi, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους. Accidit tamen, hoc loco in Briareo, qui robore Neptunum patrem dicitur antecellere. Zenodotus tamen hunc versus finem cum versu sequente integro sic legebat, vt refert Eustathius, πολὺ φέρτερος ἁπάντων Ὁππόσοι ναίουσιν ὑπὸ τάρταρα δυερόεντα: in quo videtur ratio carminis non seruari, vnde H. Steph. sic legi posse existimabat, Αἰγαίωνα, ὁ γὰρ πολὺ φέρτερός ἐστιν ἁπάντων Ὁππόσσοι ναίουσ' ὑπὸ τάρταρα δυερόεντα. Sed cùm vtiq; Zenodoti correctiones nihili ferè sint, ideò ista anxiè non conabimur restituere, poteram enim alio modo versus illos scribere quàm Stephanus.

g αἴκεν πως ἐθέλησιν] Obseruat historia summo studio in Græcorum omnium commoda Achillem incubuisse, quæ etiã in Briseide lubenter concedenda procurarit, posteà tamen illud deposuisse, in cuius locum perniciem illorum iam moliri incipit. Petit enim vt Thetis à Ioue impetret auxilium pro Troianis aduersus Græcos, neque tamen illud in alium petit finem quàm vt Græci cũ sua iactura discãt quantum præsidium cõtempserint: quo si non caruissent, non ita à Troianis fuissent profligati, vnde summo cũ honore, ab ijs qui dedecus ipsi intulerant, necessariò ipse reuocetur. Plus autem tradit Dictys, scilicet Achillem Græcis insidias struxisse, his verbis: Iamq; Græci, inquit, regressi ad naues, arma deponere, ac singuli per loca solita corpus cibo curare occeperant: cum Achilles vltum iri cupiens iniurias, ignaros consilij sui nostros, & ob id ociosè agentes, clàm inuadere tentat. At vbi Vlysses à custodibus, qui eruptionem eius præsenserant, rem comperit, properè duces circumcursans cum magna voce monet, atque hortatur vti armis arreptis tuerentur sese, &c.

h ἵνα πάντες ἐπαύρωνται] Nihil aliud quærit Achilles quàm vt cum Græcorum dispendio gloriæ suæ faciat compendium, quod quidem minimè laudandum, minusq; probo viro imitandum est.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·	Huic respõdit deinde Thetis, lachrymas effundẽs,
ὤ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα;	Heu fili mi, cur te enutriui duro fato pariens?
αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων	O' vtinam apud naues sine lachrymis & sine noxa,
ἧσθαι, ἐπεί νύ τοι αἶσα μίνυνθά περ, οὔ τι μάλα δήν.	Sederes, quoniã tibi fatũ paululũ neq; multùm diu:
νῦν δ' ἅμα τ' ὠκύμορος καὶ ὀϊζυρὸς περὶ πάντων	Nunc aũt & citò moriturus & ærumnosus supra oẽs
ἔπλεο· τῷ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν μεγάροισι.	Es, idcirco te malo fato peperi in ædibus.
τοῦτο δέ τοι ἐρέουσα ἔπος Διὶ τερπικεραύνῳ	Hoc autem dictura verbum Ioui gaudenti fulmine
εἶμ' αὐτὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀγάννιφον, αἴκε πίθηται.	Vado ipsa in Olympũ valdè niuosum, si persuadeatur.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι,	Sed tu quidem nunc nauibus aßidens velocibus
μήνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν.	Irascere Achiuis, bello autem abstine omnino.

* μετὰ μέμνονας. [b] Ζεὺς γὰρ ἐπ' Ὠκεανὸν * μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα. (θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο)
Δωδεκάτῃ δέ τοι αὖθις ἐλεύσεται Οὔλυμπον δέ·
Καὶ τότ' ἔπειτά τοι εἶμι Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
Καί μιν γουνάσομαι, καί μιν πείσεσθαι ὀΐω.

Iuppiter enim in Oceanū ad inculpatos Aethiopas
Hesternus iuit ad cōuiuiū (dij aūt simul oēs sequuti
Duodecima autem rursus veniet ad cælū: (sunt.)
Et tunc postea vadam Iouis ad ænea basis domum:
Et ipsius genib. aduoluar, & me ipsū psuasurū puto.

COMMENTARIVS.

a ὤκα μινυνθά περ] Philostratus Iunior in Imaginibus memorat Thetidem à Nereo patre accepisse hoc responsum de Achillis fato, eum videlicet aut sine gloria victurum. Aut cum gloria breuissimè moriturum. Itaq; cum ab ipsa inter Lycomedis filias in Scyro occultatum, vbi à reliquis quidem pro filia est semper habitus (muliebribus enim vestibus virilem sexum dissimulabat) maximæ autem natu amore infando potitus. Sed cùm Troia capi sine Achille non posset, missus est Vlysses cum Diomede ad eum perquirendum: qui tandem Vlyssis dolo deprehensus (vt ipse apud Ouid. 13. Metam. exponit) Troiam venit. quod planè gloriam & decus Achilli erat comparaturū, sed cum vitæ dispendio iuxta Nerei (vel potius Iouis) oraculum. Vnde potest intelligi, cur hoc loco Thetis se Achillem breuis vitæ genuisse dicat. Hoc suum autem fatum exponet ipse Achilles infrà lib. 9. Iliad. Ostendit hîc porrò Thetis verè maternum animum erga filium.

b Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανὸν] De hoc loco sic Strabo lib. 1, ὅταν οὖν φῇ, Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανὸν, &c. κοινότερον λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα πεπταμένον καὶ τοὺς Αἰθίοπας. ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ ἔσῃ καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. Sed ista quoq; alius erunt loci. Cæterùm quomodo sit hic locus intelligēdus, docet Eustathius, primùm historicè, deinde mythologicè. Illud amplecti tutius est. Itaq; narrant in Diospoli, quæ est Aegypti ciuitas, esse Iouis templum maximum, vnde Aethiopes Iouis sculptum simulacrum accipientes, & aliorum quoq; Deorum simul, certo quodam tempore totam Libyam circūeunt, & conuentus istos generales per totos duodecim dies concelebrant, quòd tot sint apud ipsos Dij. Itaque Poëta huius consuetudinis non ignarus, vt quem Aegyptium esse quidam dixerint, fingit hoc loco peregrinationem Iouis duodecim dierum, e historia ad figmentum deueniens. Sanè hoc mihi longè acceptius est, quàm tot nugæ mythologicæ, quæ tametsi quibusdā sapiāt, à me insipidiores non fient. Illas tamen in commentarios meos infarcire nolui, nisi si quæ ad mores faciunt, aut aliàs etiam nō omnino absurdæ sunt. Sed vt ad rem: Aegyptios inquit Diodorus Siculus lib. 3. non solùm primam hominum originem, sed diuini cultus inuentionem sibi vendicare. Verba illius afferemus, quia ad hunc locum etiam faciunt. Φασὶ δὲ (Αἰγύπτιοι) inquit, παρ' αὐτοῖς πρώτοις καταδειχθῆναι θεοὺς τιμᾶν καὶ θυσίας ἐπιτελεῖν καὶ πομπὰς, καὶ πανηγύρεις, καὶ τἄλλα δι' ὧν ἄνθρωποι τὸ θεῖον τιμῶσι· διὸ καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς εὐσέβειαν διαβεβοῆσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ δοκεῖ τὰς παρ' Αἰθίοψι θυσίας μάλιστ' εἶναι τῷ δαιμονίῳ κεχαρισμένας. μάρτυρα δὲ τούτων παρέχονται τὸν πρεσβύτατον σχεδὸν καὶ μάλιστα τῶν ποιητῶν θαυμαζόμενον παρ' Ἕλλησι (Homerum intelligit hoc loco) τοῦτον γὰρ κατὰ τὴν Ἰλιάδα παρεισάγειν τόν τε Δία καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ θεοὺς ἀποδημοῦντας εἰς Αἰθιοπίαν. πρός τε τὰς θυσίας τὰς ἀπονεμομένας αὐτοῖς κατ' ἔτος καὶ εὐωχίαν κοινὴν παρ' αὐτοῖς τοῖς Αἰθίοψι· Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν, &c. Cur autem Aethiopes ἀμύμονας appellet, causam veram esse puto, quòd hîc de pijs loquatur, qui in cultu diuino occupantur. Nam & alioqui idem Diodorus testatur, quosdam Aethiopum (quos ideò non potest ἀμύμονας Poëta vocare) nullos censere esse Deos, ideoque Solem orientem vt hostem, in loca palustria fugientes, execrari. Sunt qui scribant μετὰ μέμνονας, vt ad marginem annotaui, dicuntque, quosdam Aethiopas sic appellari à Memnone, filio Tithoni & Aurora: Sed lectio vulgata est apud Strabonem & Diod.

Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἀπεβήσατο. τὸν δ' ἔλιπ' αὐτοῦ
[a] Χωόμενον κατὰ θυμὸν ἐϋζώνοιο γυναικὸς,
Τήν ῥα βίῃ ἀέκοντος ἀπηύρων. [b] αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
[c] Ἐς Χρύσην ἵκανεν ἄγων ἱερὴν ἑκατόμβην.
Οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,
Ἱστία μὲν στείλαντο, θέσαν δ' ἐν νηῒ μελαίνῃ·
Ἱστὸν δ' ἱστοδόκῃ πέλασαν, προτόνοισιν ὑφέντες,
Καρπαλίμως τὴν δ' εἰς ὅρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς,
Ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν·
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
Ἐκ δ' ἑκατόμβην βῆσαν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι.
Ἐκ δὲ Χρυσηῒς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
Τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεὺς
Πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει, καί μιν προσέειπεν·
Ὦ Χρύση, πρό μ' ἔπεμψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν Φοίβῳ θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
Ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν, ὄφρ' ἱλασόμεσθ' ἄνακτα
Ὃς νῦν Ἀργείοισι πολύστονα κήδε' ἐφῆκεν.
Ὣς εἰπὼν, ἐν χερσὶ τίθει. ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων
Παῖδα φίλην· τοὶ δ' ὦκα θεῷ κλειτὴν ἑκατόμβην
Ἑξείης ἔστησαν ἐΰδμητον περὶ βωμόν.
[d] Χερνίψαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
Τοῖσιν δὲ Χρύσης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών.
Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,
Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις.
Ἤδη μέν ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
Τίμησας μὲν ἐμὲ, μέγα δ' ἴψαο λαὸν Ἀχαιῶν·
Ἠδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ,
Ἤδη νῦν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.

Sic vtiq; locuta abijt: hunc autem reliquit ibi
Iratum in animo propter formosam mulierem,
Quam vi ab inuito abstulerant. Sed Vlysses
In Chrysen peruenit, ducens sacram hecatomben
Qui quādo portū valdè profundū intrapuenerū
Vela quidem collegerūt, posueruntq; in naui nigr.
Malū aūt thecæ accōmodarūt, rudentib. dimittēt.
Statim, hanc autem in portum protraxerūt remi
Anchoras eiecerunt, ac puppes ligauerunt:
Verùm & ipsi exierunt in littus maris,
Et hecatombē exposuerunt longè iacienti Apollin
Sed & Chryseis naui exiuit pontigrada.
Hanc quidē postea ad altare ducens prudēs Vlysse
Patri charo in manib. posuit, & ipsum allocutus es
O Chryse, præmisit me rex virorū Agamemnon
Filiamq; tibi vt ducerē, Phœboq; sacrā hecatomb
Facerem pro Danais, vt placemus regem,
Qui modò Argiuis multi suspirij dolores immisit.
Sic dicens, in manib. posuit: hic. a. suscepit gaud
Filiā dilectā, hi autē statim deo inclytā hecatom
Ordine statuerunt benè ædificatum circa altare.
Manus lauarunt postea, & fruges salsas sumpserū
His autem Chryses valdè precabatur manus eleuā
Audi me argenteū arcū habēs, qui Chrysen tuer
Cillamq; valdè diuinā, Tenedoq; fortiter impera
Iam quidē aliquādo me antea exaudisti precant
Honorasti quidē me: valdè aūt læsisti populū Ach
Item & nunc mihi hoc perfice desiderium, (nor
Iam nunc à Danais sæuum exitium remoue.
Sic dixit orans, hunc autem exaudiuit Apol

COMMENTARIVS.

a χωόμενον κατὰ θυμὸν] Siquidē Thetis anteà ad iram Achillem excitabat his verbis: ἀλλὰ σὺ μὲν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι Μήνι᾽ Ἀχαιοῖσιν· πολέμου δ᾽ ἀποπαύεο πάμπαν.

b αὐτὰρ ὀδυσσεὺς] Post interiectum hyperbaton de abducta Briseide & Achillis colloquio cum Thetide, redit ad omissam narrationem de reducta ad patrem Chryseide.

c ἐς χρύσην ἵκανεν] Strabo lib. 13. docet, quænam Chrysa sit hîc intelligenda, nempe in Ciliciæ parte, quæ Adramyttena vocatur, quòd ad mare sitam indicet Homerus, & prope Thebam. vnde Chryseis erat abducta. Itaq; falli eos, qui Chrysam ad Hamaxitum intelligunt, cùm in ea nullus sit portus. Homerus autē dicat, Οἱ δ᾽ ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο. Neq; illic templum ad mare sit, contra expressam Homeri descriptionem in his verbis, ἐκ δ᾽ χρυσηὶς νηὸς βῆ ποντοπόροιο, &c. Neq; prope Thebam, vt Homerica. Deinde quòd nauigatio à Cilicia Chrysa ad Naustathmon sexaginta ferè sit stadiorum (apud Eustathium legitur ἑπτακόσια pro ἑξήκοντα apud Strabonem) vnius diei, quantam videtur Vlysses confecisse. Nam egressus naue, statim sacrificium Deo præbet: deinde, vespera occupante, ibi pernoctat, manè auehitur. Ab Hamaxito autem vix tertium eius interualli est: itaq; sic licuisset Vlyssi sacris operato eadem die ad Naustathmum redire. Quanquam hæc ratio non sufficeret, cùm dici possit, Vlyssem totam diem in sacrificio occupatum fuisse, vt & Homerus postea docet, οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο.

d χερνίψαντο] De hac consuetudine lauandi ante sacrificium suprà diximus, & aliàs etiam copiosiùs dicturi sumus. Quòd autē addit οὐλοχύτας ἀνέλοντο, indicat consuetudinem aspergendi οὐλοχύτας id est (molam salsam altaribus quidam dicunt inter cornua hostiæ, vt infrà annotabimus) antequam fieret hecatombe. ἐποίουν δὲ τοῦτο, inquit Eustathius, ἢ πολυωφελείας καρπῶν οἰωνιζόμενοι, ὧν ἀπαρχαὶ οἷον αἱ οὐλαὶ αὐταὶ προσήγοντο, ἢ ἄλλως διὰ τὸ πρὸς θεοὺς ... ὑπὲρ τοῦ εἰς τὸ ζῆν διεγείρεσθαι ... βαλανηφαγεῖν, καὶ τῆς ... δρυκόλων ἀπαλλαγέντες τροφῆς, εἰς ἥμερον βίον τὸν ἐκ τῶν ... μετέ... κριθὰς προσ... ἥμερον &c. Quæ vt vera sint per me, tamen ampliùs de hac re dicendum est. Itaq; sciendum solitos veteres victimarum voluntatem (diligenter enim obseruabatur, vt victimæ non reluctarentur, alioqui tanquam Dijs minimè gratæ ab aris remouebantur) molarum inspersione probare. Fiebat autem illa inspersio inter cornua hostiæ, eam mactam esse significantes, etenim si non obstupuisset ideò, aut commoueretur, idonea ad sacra facienda existimabatur, & illum ... ctum Immolationem appellarunt Latini, quod Horatius lib. 2. Sermon. Eclog. 3. exprimit: Tu, cùm pro vitula statuis dulcem Aulide natam Ante aras, spargisq; mola caput, improbe, salsa, Rectum animi seruas, &cæt. Hinc ergo potest intelligi, cur dicat Homerus καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο. Quid præterea περὶ οὐλοχυτῶν sciendum sit, ibi obseruabimus.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,	*Sed postq̄ precati sunt, & fruges salsas proiecerunt,*
* Αὐέρυσαν μὲν πρῶτα, καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἔδειραν,	*Retrotraxerūt q. dē primū et iugularunt, & excoria-* (rūt,
μηρούς τ᾽ ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,	*Coxasq; secuerunt, ... ruinaq; cooperuerunt,*
δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ᾽ αὐτῶν δ᾽ ὠμοθέτησαν.	*Duplicata facientes, super ipsis a. cruda posuerunt.*
καῖε δ᾽ ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ᾽ αἴθοπα οἶνον	*Adolebat a. in assulis senex, super aūt rubrum vinū*
λεῖβε· νέοι δὲ παρ᾽ αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.	*Libabat, iuuenes autem apud ipsum tenebāt verua quinq; ordines habentia manibus.*
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ᾽ ἐκάη, καὶ σπλάγχν᾽ ἐπάσαντο,	*Sed postquā coxæ adustæ sunt, & viscera gustarunt,*
μίστυλλόν τ᾽ ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειραν,	*Ac minutatim secuerunt alia, & in verub. trasfixe-* (runt,
ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.	*Assarunt accuratè, traxeruntq; omnia.*
Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα	*Cæterum vbi quieuerunt à labore, præparaueruntq; conuiuium,* (quali.
δαίνυντ᾽. * οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.	*Conuiuati sunt: neq; in aliquo animus indiguit cibo æ-* — γρ. ἐδ᾽ ἐπ
Αὐτὰρ ἐπεὶ [e] πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Sed postquam potus & escæ desiderium exemerunt,*
κοῦροι μὲν [d] κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·	*Pueri quidem crateras coronauerunt vino.*
νώμησαν δ᾽ ἄρα πᾶσιν, ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.	*Distribueruntq; omnibus, incipientes poculis.*
Οἱ δὲ πανημέριοι [e] μολπῇ θεὸν * ἱλάσκοντο,	*Hi autem totam diem cantu Deum placabant,* — γρ. ἱλάσκαν
καλὸν ἀείδοντες Παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,	*Lætum canentes Pæana pueri Achiuorum,* (audi-) — τὸ Καλὸν ἀεί δοντες παιήονα κ. Ἀχαιῶν. Μιλ.
μέλποντες ἑκάεργον, ὁ δὲ φρένα τέρπετ᾽ ἀκούων.	*Canentes longè operantē, is aūt mentē delectabatur*
Ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,	*Quando autē sol occidit, & crepusculū superuenit,*
δὴ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός.	*Tunc sanè dormiuerūt iuxta rudētes nauis.* (rora:
Ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	*Quando. a. manè genita apparuit rosea digitos au-*
καὶ τότ᾽ ἔπειτ᾽ ἀνάγοντο μετὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.	*Et tunc reducti sunt ad exercitum latū Achiuorum.*
Τοῖσιν δ᾽ ἴκμενον οὖρον ἵει ἑκάεργος Ἀπόλλων.	*His aūt concitatū ventū misit longè iaculās Apollo.*
Οἱ δ᾽ ἱστὸν στήσαντ᾽, ἀνά θ᾽ ἱστία λευκὰ πέτασσαν·	*Hi verò malū erexerūt, supraq; vela alba extēderūt.*
ἐν δ᾽ ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἱστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα	*Ventus aūt inflabat medium velū, circum aūt vnda*
στείρῃ πορφύρεον μεγάλ᾽ ἴαχε νηὸς ἰούσης·	*Carinam nigra valdè resonabat, naui eunte.*
ἡ δ᾽ ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθα.	*Hæc autem currebat per vndam pertransiens vias.*
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἵκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν,	*Sed postquā venerūt ad exercitum latum Achiuorū,*
νῆα μὲν οἵ γε μέλαιναν ἐπ᾽ ἠπείροιο ἔρυσσαν	*Nauē quidem hi nigram in continentem traxerunt*
ὑψοῦ ἐπὶ * ψαμάθοις, ὑπὸ δ᾽ ἕρματα μακρὰ τάνυσσαν,	*In summā arenā, ac longuria longa subextenderunt,* — γρ. ψαμάθῳ
αὐτοὶ δ᾽ ἐσκίδναντο κατὰ κλισίας τε νέας τε.	*Ipsi autem sparsi sunt per tentoriaq; nauesq;*

COMMENTARIVS.

a αὐτὰρ ἐπεὶ] Qui Homerum virtutum omnium parentem appellauit (appellauit autem Iustinianus Imperator) omnino numeris absolutam veritatem elocutus est. Ecce enim vt alia, quæ suis locis singula explicantur, taceam, impræsentiarum temperantiæ exemplum, quam ipse in omnibus Heroum conuiuijs proponit. Nullas enim repetitiones aut ingurgitationes inducit, sed vsum ciborum & potus, quantum ad necessitatem sufficit. Qua de re sic Athenæus, vel potius Athenæi Epitome lib. 1, τοὺς ἀνθρώπους δὲ ποιεῖ (Ὅμηρος) inquit, ... αὐτοὺς ... σφαῖρος ... τῆς διαίτης ... ἀλλ᾽ ὡς οἱ ... Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο. Et paulò pòst ... τοῖς ... ἀφηγήσαντες εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχάς. Quibus verbis commendantur heroes

heroës Homerici ab optima tum corporis tum animi valetudine, quam ex temperanti victus ratione contrahebant. Res imit[a]tione omnino digna ijs præcipuè, qui magistratum gerunt, aut regia dignitate præfulgent. Id Socrates, quem Homeri discipulu[m] rectè appellauit Dion Chrysostomus Orat.56. accuratissimè obseruauit, σίτῳ μὲν γὰρ, vt est apud Xenoph. ἀπομνημ. lib. 1, τοσούτῳ ἐχρῆτο ὅσον ἡδέως ἤσθιε· καὶ ἐπὶ τούτῳ οὕτως παρεσκευασμένος ᾔει, ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι. ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν εἰ μὴ διψῴη, &c. Vide Clem. Alex. Pædag. lib. 2. Cur autem δαῖτα ἐΐσην appellauerit, docet Athenæi Epitome eodem loco, & nos i[n] voce δαιτὸς quoq; explicabimus.

b αὖ ἔρυσαν] Notandus est mos Græcorum. Nam cùm superis sacrificabant, hostiam ita disponebant, vt cœlum intueretur, quo[d] appellatum est αὖ ἐρύειν, vel vno vocabulo αὐερύειν. Vnde Sophocles dixit, αὐωτρέπτων ἔσφαζον. Sin verò heroibus aut Dijs inferis sa[-]cra facerent, hostia capite demisso in terram iugulabatur. Porrò totus penè sacrificiorum ritus ex hoc loco Homerico intelligi po[-]test, vt longiore opus non sit ad eam rem explicatione, si quis modò diligenter omnia expenderit. Illa tamen omnia latiùs pers[e]quuntur Lycophronis & Apollonij interpretes, quæ omnia studiosè collegit Natalis Comes Mythologiæ lib. 1, cap. 10.

c πόσιος καὶ ἐδητύος] Cur potum cibo præposuerit, alteram ex duabus causis esse putat Eustathius: vel enim, inquit, fortuitò fa[-]ctum est: vel, quia sitis fame sit potentior, id est, ὅτι βιαιότερον ἡ δίψα τῆς πείνης. sed ego versus causa factum arbitror. Et alioqui obse[r]uandum est, vtriusque commistionem nutritioni necessariam Homerum agnouisse, & vtrumq; frugalibus viris solet tribuere. S[ic] Vlyssem Iliad. τ. facit συνάπτοντα τὴν ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ οἴνου ὠφέλειαν. Ὅς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς, τῷ δὲ καθαρίζομένῳ δίδω[σι] τῆς ἡδονῆς οὕτω καλέσας αὐτὸν Ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο, vt est in Epitome Athen. lib. 1. Idem de vtroque paulò pòst: ἐκάσ[τῳ] δὲ τῶν δαιτυμόνων παρ' Ὁμήρῳ παράκειται (Expunxi autem quæ in vulgatis codicibus sequuntur, παντὶ γὰρ οὐ παρατίθεται, quia supe[r]flua mihi visa sunt) κάνεον καὶ τράπεζα, καὶ δέπας πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι. Quibus verbis dispositio cibi & potus describitur, vt suo l[o]co videbimus.

d κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.] Hūc morem sic enarrauit idem Athenæus. ἐπιστέφονται δὲ ποτοῖο οἱ κρατῆρες, ἤ τοι ὑπερχειλεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται, ὥστε διὰ τοῦ ποτοῦ ὑπεστεφανῶσθαι. καὶ ταῦτα ἐπαρξάμενοι πρὸς οἰωνοὺς τιθέμενοι. Apud Romanos autem alia fuit coronandi pocu[la] ratio, quæ apud Homerum nostrum luxus omnis hostem non reperitur. Poculis enim coronas ex floribus contextas imponeban[t], vt est apud Virgilium: Crateras magnos statuunt, & vina coronant. sed implebantur etiam mero pocula, vt idem alibi ostend[it]: Tum pater Anchises magnum cratera corona Induit, impleuitq; mero. Et apud Tibullum: Coronatus stabit & ipse calix. Apud Virgilium autem Seruius annotat, apud antiquos duas fuisse mensas: vnam epularum, alteram poculorum. Illud ad hu[nc] locum pertinet. Mensa enim epularum tunc fuit, cùm heroës cibo & potu simul fruerentur, id est, promiscuè vel bibebant, vel c[o]medebant: ideò diximus ex Athenæo, solitum apponi singulis Homeri conuiuis canistrum, & mensam, & poculum, vt biberet quando animus iuberet. Mensa verò poculorum ea est, quæ nunc describitur, cùm altera sublata succedunt adolescentes isti, q[ui] singulis heroibus vina infundunt sine vlla cibi mentione. Qui mos in conuiuijs Germanorum vsitatus est, quanquam isti in me[n]sis poculorum solent bibendi irritamentis aliquibus, putà pane sale perfuso, vti.

e μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο] Variæ sunt cantilenarū species, quas Eustathius, & post eum Rhodiginus lib 27. cap. 26. enumerant, attig[it] etiam Epitome Athenæi lib. 1. Alia igitur est σωφρονιστική, qualis est vatis illius, quem Clytæmnestræ reliquit discedens Agamemn[on], qui primùm mulierum laudes percurrens, desiderium quoddam honoris, gloriæ, probitatisq; in eius animo impressit: vnde A[e]gysthus non prius Clytęmnestra potitus est, quàm ἀοιδὸν illum in insula deserta obtruncarit. Alia est ἐγκωμιαστική, qua virorum pr[æ]stantium laudes recinebantur, vt de Achille aliquando Homerus dicet. Alia θρηνητική, quam etiam Philostratus Achilli tribuit [his] verbis: ᾖδε δὲ, inquit, τοὺς ἀρχαίους ἥλικας τὸν Ὑάκινθον, καὶ τὸν Νάρκισσον, καὶ ἔτι Ἄδωνιν. Προσφάτων δὲ ὄντων τῶν περὶ Ὕλαν τε, καὶ Ἄβδηρον θρηνῶ[ν] ἐπειδὴ ἄμφω ἐφήβω ὄντε, ὁ μὲν ἐς πηγὴν ᾤχετο ἀφανισθεὶς, τὸν δὲ αἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἐδαίσαντο, οὐκ ἀδακρυτὶ ταῦτα ᾖδεν. Alia est ὀρχηματι[κή], qualis illa Demodoci apud Homerum, ad quam iuuenes pubescentes saltabant atq; in armis. Deniq; cantilena est παιανική, qua[e] est hoc loco, quæ propriè dicata est Apollini.

Αὐτὰρ ὁ μήνιε νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι
Διογενὴς Πηλῆος υἱὸς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
ᵃ Οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκετο κυδιάνειραν,
Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον· ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
Αὖθι μένων, ᵇ ποθέεσκε δ' ἀϋτήν τε πτόλεμόν τε,
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
Καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες
Πάντες ἅμα, Ζεὺς δ' ἦρχε. Θέτις δ' οὐ λήθετ' ἐφετμέων
Παιδὸς ἑοῦ, ἀλλ' ἥγ' ἀνεδύσατο κῦμα θαλάσσης,
Ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανόν, οὔλυμπόν τε.
Εὗρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἥμενον ἄλλων
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος οὐλύμποιο.
ᶜ Καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων
Σκαιῇ. δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα,
Λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα·
Ζεῦ πάτερ, ᵈ εἴποτε δή σε μετ' ἀθανάτοισιν ὄνησα
Ἢ ἔπει, ἢ ἔργῳ, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ.
Τίμησόν μοι υἱόν, ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων
Ἔπλετ'. ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἠτίμησεν. ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
Ἀλλὰ σύ πέρ μιν τῖσον ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ.
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
Υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν, ὀφέλλωσίν τέ ἑ * τιμῇ. (*. τιμῶ.)
Ὣς φάτο. τὴν δ' οὔτι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
ᵉ Ἀλλ' ἀκέων δὴν ἧστο. Θέτις δ' ὡς ἥψατο γούνων,
Ὣς ἔχετ' ἐμπεφυυῖα, καὶ ἤρετο δεύτερον αὖθις,
Νημερτὲς μὲν δή μοι ὑπόσχεο, καὶ κατάνευσον,
Ἢ ἀπόειπ' (ἐπεὶ οὔ τοι ἔπι δέος) ὄφρ' εὖ εἰδῶ
Ὅσσον ἐγὼ μετὰ πᾶσιν ἀτιμοτάτη θεός εἰμι.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,

Verùm hic irascebatur nauibus assidens veloci[bus]
Generosus Pelei filius pedes velox Achilles.
Neq; vnq̄ in cōcione versabatur illustres viros faci[ente],
Neq; vnq̄ in plio, sed consumebat dilectum cor (t[ristis])
Illic manēs: desiderabat aūt clamoremq; pugnam[q;].
Sed quando iam ab illo duodecima facta est auror[a],
Et tūc iam ad Olympū iuerant dij semper existēte[s]
Oēs simul, Iupiter. a. præibat: Thetis. a. non oblita e[st]
Filij sui, sed emersit ex vnda maris, (mandator[um])
Matutinaq; cōscendit in magnum cælū Olympumq;
Inuenit. a. latè videntē Saturnidē seorsum sedente[m]
In summo vertice baccati iugis Olympi: (ab alij[s])
Et ante ipsum sedit, & prehendit genua
Sinistra manu, dextera aūt sub mēto apprehenden[s],
Supplicans allocuta est Iouem Saturnidem regem:
Iupiter pater, si quando te inter immortales iuu[i]
Vel verbo, vel opere, hoc mihi perfice desiderium,
Honora mihi filium, qui breuissimæ vitæ præ cæter[is]
Est: sed ipsum nunc rex virorum Agamemnon
Inhonorauit: habet. n. mun⁹ eius ereptū, quod ipse [abstulit].
Sed tu ipsū honora Olympie prudens Iupiter: (cepi[t])
Tandiu aūt Troianis adijce robur, donec Achiui
Filium meū honorent, augeātq; eū honore. (Iupite[r])
Sic dixit: hanc. a. nō allocutus est nubes congregan[s],
Sed tacit⁹ diu sedit, Thetis. a. vt apphenderat genua,
Sic tenebat inhærens, & rogabat secundò iterum:
Verum quidem iam mihi promitte & annue:
Vel abnue (quoniā non tibi est timor) vt bene sciam
Quātū ego inter oēs inhonoratiss. dea sim. (Iupite[r])
Hác. a. ingemiscens allocutus est nubiū congregato[r].

ἦ δὴ λοίγια ἔργ᾽ ὅτ᾽ ἐμ᾽ ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις
Ἥρη, ὅταν μ᾽ ἐρέθῃσιν ὀνειδείοις ἐπέεσσιν.
ἡ δὲ καὶ αὔτως μ᾽ αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
νεικεῖ, καί τέ μέ φησι μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν αὖθις ἀπόστιχε, μή σε νοήσῃ
Ἥρη· ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται ὄφρα τελέσσω·
εἰ δ᾽ ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι, ὄφρα πεποίθῃς·
τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ᾽ ἀθανάτοισι μέγιστον
τέκμωρ· [h] οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ᾽ ἀπατηλόν,
οὐδ᾽ ἀτελεύτητον γ᾽ ὅ, τί κεν κεφαλῇ κατανεύσω.
Ἦ, καὶ [i] κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·
ἀμβρόσιαι δ᾽ ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ᾽ ἀθανάτοιο, [k] μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

Exitialia sane opera, quod me rixari impellis
Iunoni, quando me irritat contumeliosis verbis.
Hæc aũt & vanè mecũ semp inter immortales deos
Contendit: atq; mecũ dicit in pugna Troianis auxiliari.
Sed tu quidẽ nũc rursus recede, ne te videat
Iuno, mihi autem hæc erunt curæ vt perficiam.
Sed age, iam tibi capite annuam, vt confidas.
Hoc enim ex me cum immortalibus maximum
Signum: non enim meum irreuocabile, neq; fallax
Neq; sine exitu, quodcunq; capite annuam.
Dixit, & nigris supercilijs annuit Saturnides,
Ambrosiæ autem comæ defluxerunt regis
Ex capite immortali: ac magnũ concußit Olympum.

COMMENTARIVS.

οὔ ποτε πτ᾽ ἐς ἀγορὴν] Sic Historia. Cæterùm Achilles memor iniuriæ supradictæ, abstinendum publico concilio decreuerat, odi maximè Agamemnonis, &c. quem locum nos aliàs quoque adduxisse memini.

ποθέεσκε δ᾽ αὐτὴν] Achilles non bellandi causa & studio bellum exoptat, sed vt experirentur Græci quanta cum iactura ipsum ulisset Agamemnon, nempe, ὅτ᾽ ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισε.

καί ῥα πάροιθ᾽ αὐτοῖο καθέζετο] Ritus supplicantum hoc loco describuntur. Primùm igitur sedet Thetis ante Iouẽ cui erat supplicatura: quem morem non memini me alibi obseruasse. Illud tantùm mihi nunc succurrit, quod Interpretes Apollonij referunt, e supplices apud larem tacitos sedere. Sic autem loquutus erat Apollonius: τὼ δ᾽ ἄνεω, καὶ ἄναυδοι ἐφ᾽ ἑστίῃ ἀΐξαντες ἕζανον, ἥ τε δίκη λυγροῖς ἱκέτῃσι τέτυκται. Sed illud non est huius loci, neque videtur supplicem decere vt sedeat, nisi hoc inter Deos propter affinitatem aut generis aut dignitatis tolerari possit. Quæ sequuntur autem, sic se habent, prout illa quoque Rhodiginus lib. 15. cap. 18. ex Eustathio & alijs Græcis Interpretibus studiosè collegit. Veteribus, inquit, post illos, diu receptissimi fuit moris, vt supplicantes caput, dextram, genua eius, cui se ingererent supplices, contingerent: nec totum tamẽ caput, sed mentum modò, vt statuere Homerus videtur, vel barbæ meditullium, quod probat Euripides. Id verò διὰ τὸ ἡγεμονικόν, quia sit in nobis pars ea principalis, vt in λογιστικόν, id est, rationalis collocetur potentia. Dextram verò διὰ τὸ πρακτικόν, quoniam inibi maxima insit ad agendum facultas. Genua propter motus & progressionis necessitatem. Tria verò hæc symbolicè, consensum, actionem, progressum, ad ea quæ rentur, præstanda, complecti videntur, & veluti οἰωνισμοὶ τῆς ἱκετείας τέλος, id est, auguria finis supplicandi, &c. Hæc ad verbum us. Ex quibus quæ de dextra dicuntur, ad hunc locum non pertinent: ideò reliqua quæ illic sunt, non transcripsi.

εἴ ποτε δή σε] Beneficium se dedisse qui dicit, petit, inquit Publius. Quod huic loco maximè conuenit. Reposcit enim αὐτήκα & mentum Thetis à Ioue, vt statim subijcit, quomodo etiam Apollinem Chryses precabatur anteà, vbi vide quæ de hac beneficiorum commemoratione annotauimus. Reliqua paulò antè in Achillis querimonia & colloquio cum Thetide explicuimus.

ἀλλ᾽ ἀκέων δὴν ἧστο] Causam huius silentij esse suspicor, quòd non facilè rem Iunoni ingratam aggrederetur: id proculdubio rus, si Troianis manifestò auxiliaretur. Quod ego ex sequenti Iouis oratione conijcio, ἦ δὴ λοίγια ἔργα, &c.

ἡ δὲ καὶ αὔτως] Perpetua ferè sunt Iouis & Iunonis iurgia & odia, tũ propter Iouis adulteria, qua de re infr. Iliad. μ. copiosiùs dicetur. (Mirum est autem adeò perfricta fronte Poëtas extitisse vt non solùm Dijs coniugia tribuerint, sed coniugiorum etiam eos ctores statuerint: item & iurgiorum inimicitiarumque authores & fautores scelestissimos. Res sacrosancta illa Deitate, pacisamantissima tam indigna, quàm horum mendaciorum confictores æterno digni supplicio. Quod vtinam Homerus non præstitisset, qui reliquis tamen viam præmonstrauit: sed cæcus ille cæcos ad exitium deduxit) tum quòd Iouis animus in Troianos propenderet, quàm in Græcos, quorum partes Iuno tuebatur, ideò statim dicit Iupiter, καί τέ με φησὶ μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν.

εἰ δ᾽ ἄγε τοι κεφαλῇ] Iste capitis nutus augustissimè promissum Iouis cõfirmauit, vnde Thetis de ipsius auxilio dubitare nõ potuit. Est autem caput pars in corpore præstantissima, in qua est rationalis animæ sedes secundùm Platonicos: quia illic est cerebri receptaculum, ac membrorum animalium, quæ organa sunt & principia virtutis animalis, tam apprehendentis, quàm eligentis, voluntariè mouentis, vt obseruauit quoque ex illis Rhodiginus lib. 3 cap. 23 vnde colligi potest, cur tam augustum sit capite annuere. Ex eo enim tanquam primo motore pendent voluntates nostræ, maximè quæ cum ratione consentiunt. Nam hîc nec loquor de θυμικῇ aut ἐπιθυμητικῇ: quarum illa est in corde, hæc verò in iecore. Itaque Iupiter subiungit pollicitum suum capitis nutu sancitum esse irreuocabile, omni fraude carens, & cuius euentus certissimus sit. Deniq; res sacra caput existimatum est, & sternutamẽta sacra dixit Aristoteles in Problematibus, sect. 33. q. 9. his verbis: Διὰ τί, inquit, τὸν μὲν ἄλλων πνευμάτων αἱ ἔξοδοι, οἷον τῆς καὶ ἐρυγμοῦ οὐχ ἱεραί, ὁ δὲ πταρμὸς ἱερός; πότερον ὅτι τριῶν τόπων ὄντων, κεφαλῆς, καὶ θώρακος, καὶ τῆς κάτω κοιλίας, ἡ κεφαλὴ θειοτάτη. ἔστι δὲ φῦσα μὲν ἀπὸ τῆς κάτω κοιλίας πνεῦμα· ἐρυγμὸς δὲ τῆς ἄνω, ὁ δὲ πταρμὸς τῆς κεφαλῆς. Διὰ τὸ ἱερώτατον εἶναι τὸν τόπον καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐντεῦθεν ὡς ἱερὸν προσκυνοῦσιν, &c. Iusiurandum ergo per caput pro sanctissimo & inuiolabili habitum est apud veteres. Alij dicunt caput fuisse salutis symbolum, itaq; illud adiurare & deuouere in fide præstanda receptum fuisse. Hinc Lyricus Latinus Iuliam Darnem perfidam caput votis obligare solitam dicit.

[h] οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον] Tria sunt, inquit Eustathius noster, quibus aliquis promissa non exequitur, Fraus, Pœnitentia ac consilij mutatio, & impotentia, ex quibus duo priora necessariò non contingunt, tertium potest accidere, si res quam pollicitus sit, magna extiterit: cuius etiam euentus sit omnino impossibilis. At potentissimo omnium id est Ioui, hæc omnino necessariò adsunt: Per παλινάγρετον autem ostendit Iupiter, se firmum & stabilem: per οὐδ᾽ ἀπατηλόν, se veracem: per οὐδ᾽ ἀτελεύτητον, se promissorum perfectorem. In ἐμὸν autem deest τὸ ἔπος, vt & ibi κερτομίοις διὰ κερτομίοισιν προσέειπε deest ἔπεσιν.

[i] κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι] Anteà dicebamus toto capite Iouem annuere, nunc verò solis supercilijs: sumuntur ergo illa, vt arbitror, συνεκδοχικῶς pars pro toto.

[k] μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν Ὄλυμπον] Solet ista Homerus τεραλογεῖν de Deorum motibus crassiùs ad humanæ naturæ similitudinem expressis. Sic Iuno inf. lib. 8, σείσατο δ᾽ εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὄλυμπον, sic Latinus Homerus, & nutu totum tremefecit olympum.

Τώ γ᾽ ὣς βουλεύσαντε διέτμαγεν· ἡ μὲν ἔπειτα
εἰς ἅλα ἆλτο βαθεῖαν ἀπ᾽ αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
Ζεὺς δὲ ἑὸν πρὸς δῶμα· [a] θεοὶ δ᾽ ἅμα πάντες ἀνέσταν
ἐξ ἑδέων, σφοῦ πατρὸς ἐναντίον· οὐδέ τις ἔτλη
μεῖναι ἐπερχόμενον, ἀλλ᾽ ἀντίοι ἔσταν ἅπαντες.
Ὣς ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ᾽ ἐπὶ θρόνου, οὐδέ μιν Ἥρη
ἠγνοίησεν, ἰδοῦσ᾽ ὅτι οἱ συμφράσσατο βουλὰς

Isti sic cõsultantes disiuncti sunt: hæc quidẽ posteà
In mare desilijt profundum à splendido Olympo:
Iupiter. a. in suã domũ: Dij verò simul oẽs surrexerũt
Ex sedibus, suo patri obuiam: neq; aliquis sustinuit
Expectare venientem, sed obuij steterunt omnes.
Sic hic quidem illic resedit in solio, neq; ipsum Iuno
Ignorauit, intuita quòd ei contulerat consilia

Ἀργυ-

Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
Αὐτίκα κερτομίοισι Δία Κρονίωνα προσηύδα,
Τίς δ' αὖ τοι δολομῆτα θεῶν συμφράσατο βουλάς;
[b] Αἰεί τοι φίλον ἐστὶν ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐόντα,
Κρυπτάδια φρονέοντα δικαζέμεν· οὐδέ τί πώ μοι
Πρόφρων τέτληκας εἰπεῖν ἔπος ὅ, κι νοήσεις.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ἥρη, μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐπιέλπεο μύθους
Εἰδήσειν· χαλεποί τοι ἔσοντ' ἀλόχῳ περ ἐούσῃ.
Ἀλλ' ὃν μέν κ' ἐπιεικὲς ἀκουέμεν, οὔτις ἔπειτα
Οὔτε θεῶν πρότερος τόν γ' εἴσεται οὔτ' ἀνθρώπων·
Ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοιμι νοῆσαι,
Μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο, μηδὲ μετάλλα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
[c] Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Καὶ λίην σε πάρος γ' οὔτ' εἴρομαι, οὔτε μεταλλῶ.
Ἀλλὰ μάλ' εὔκηλος τὰ φράζεαι ἅσσ' ἐθέλῃσθα·
[d] Νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή σε παρείπῃ
Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
Ἠερίη γὰρ σοί γε παρέζετο, καὶ λάβε γούνων.
Τῇ σ' ὀίω κατανεῦσαι ἐτήτυμον, ὡς Ἀχιλῆα
Τιμήσῃς, ὀλέσῃς δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Δαιμονίη, αἰεὶ μὲν ὀίεαι, οὐδέ σε λήθω.
[e] Πρῆξαι δ' ἔμπης οὔ τι δυνήσεαι, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
Μᾶλλον ἐμοὶ ἔσεαι· τὸ δέ τοι καὶ ῥίγιον ἔσται.
Εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἐστὶν, ἐμοὶ μέλλει φίλον εἶναι.
Ἀλλ' ἀκέουσα κάθησο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ·
Μή νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,
*. ἀίσθυς Ἆσσον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι [f] * ἀάπτους [g] χεῖρας ἐφείω.

Argenteos pedes habens Thetis filia marini sen.
Statim mordacibus Iouem Saturniũ alloquuta
Quis aũt rursus tibi, dolose, deorũ contulit consi
Semper tibi gratum est me sine seorsum quum es
Occulta cogitantẽ decernere, neq; aliq̃d adhuc m
Promptus tolerasti dicere verbũ quodcunq; cogi
Huic respondit postea pater virorumq; deorum
Iuno, ne omnia mea sperato verba
Scire, difficilia tibi erunt, vxor quamuis mea sis:
Sed quod quidem decens fuerit audire, nullus po
Neq; deorum prior hoc sciet neque hominum:
Quod autem ego seorsum à dijs vellem intelliger
Ne tu hæc singula interroga, neq; pscrutare. (da Iu
Huic respõdit postea bouinos oculos habẽs vene
Molestissime Saturnide quale verbum dixisti
Et valdè te antè neque interrogo, neq; perscrutor
Sed valdè tacitus ea deliberas quæ vis:
Nunc autem valdè timeo in mente, ne te seduca
Argenteos pedes habens Thetis filia marini sen
Matutina enim tibi assedit, & apprehendit genu
Cui te puto annuisse verè, vt Achillem
Honores, perdas aũt multos in nauibus Achiuor
Huic vicissim respondens dixit nebularum c
gregator Iupiter:
Misera, semper quidem suspicaris, nec te lateo.
Facere autẽ tamen nihil poteris: sed animo ingr
Magis eris meo: hoc tibi & horribile erit.
Si autem sic hoc est, mihi quoq; par est gratum
Sed tacita sede, meo & obedi verbo,
Ne te nõ iuuent quotquot dij sunt in Olympo (c
Propè veniẽtes quãdo tibi inaccessibiles manus i

COMMENTARIVS.

a θεοὶ ἅμα πάντες ἀνέσταν] Exemplum est reuerentiæ, quam inferiores superioribus tribuunt, quæ non solùm interna debet sed etiam externam honoris exhibitionẽ postulat, qualis est venientibus assurgere. Talis fuit quoq; apud Romanos obseru aspectu magistratuum capita aperire, quanquam præter Plutarchum Plinius lib. 28. cap. 6. ex authoritate Varronis non vener nis causa id factum existimet, sed valetudinis, quoniam firmiora consuetudine ea fierent: quod mihi planè ridiculum videtu per transennam ista annotemus. Sola autem assurrectione venientem Iouem excipit cætera Deorum caterua, tanquam vide supremum illorum moderatorem, imò & patrem, qualis ab Homero mox appellabitur.

b αἰεί τοι φίλον ἐστὶν] Quàm curiosum sit mulierum vulgus Iunonis exemplo videtur docere, quòd in secreta etiam mariti cõ inquirant, vt illa sibi patefiant. Quod autem Ioui Iuno consuetudinem illam exprobrat, seorsim à se aliquid semper moliendi cogitandi, nihil aliud est quàm quod antea Iupiter ipse dicebat, venire se itentidem in Iunonis suspicionem, ne partibus Tr norum opitularetur, his verbis, καί τέ με φησὶ μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν. Cui prudenter quoque respondet Iupiter, castigans curio nimis illius interrogationem, quasi non expediat aut deceat illam omnes Iouis deliberationes resciscere, cùm alioqui nihil si celaturus, adeò vt & in illarum communicatione eam cæteris omnibus antelaturus sit. Quæ in coniugum præcepta traduci sunt, vt ea solùm quæ maritus voluerit, satagat vxor, cætera anxiè & sollicitè nimis præter coniugis arbitrium non exquirat. directè spectant illa Naumachij apud Stobæum: Μηδέ μιν ἐξερέεινε (sermo est ad mulierem) τὰ μὴ θέμις ἐστὶ γυναῖκας ἴδμεναι· εἰ δ' αὐτὸς ἐθέλει συμφραδμόνα θέσθαι, Σιώπα μὲν τὰ χα μύθῳ, ἀμείβεο δ' ὄψε σὺν αὐτῷ φραζομένη, &cæt. Habet ergo istud prærogatiuę mari vt sine vxoris consilio multa possit peragere aut moliri (quanquam illud in domesticis negotijs tutum semper non est, imò p nunquam. Etenim, vt est apud Iuuenalem: - quisquis erit bonus optandusq; maritus Nil vnquam inuita donabit coniuge, det Hac obstante nihil. Et hæc reciprocè ab vtroq; coniuge præstantur; quod item vxorem non decet, vt videlicet ipsa seo aliquid à marito aggrediatur, ita lege connubiali in mariti voluntatem & nutum tota se mancipauit. Quod vt sanè & rect telligatur, sciendum est, multa negotia putà publica (nam ad rerumpublicarum administrationem mulieres nõ admittimus, quam Plato hoc illis in sua Republica concesserit) à viro administrari, in quibus non solùm non necessarium, sed & pernicio est mulierum consortium, putà si requiratur alicubi silentium, cuius quàm parcæ sint illæ, docẽt ista Antiphanis: λαθεῖν ζητοῦντι γυναῖκα Ἐρεῖς τὸ πρᾶγμα; καὶ τί τοῦτο διαφέρει Ἢ πᾶσι τοῖς κήρυξιν ἐν ἀγορᾷ φράσαι; Tacendum quod putas an fœminæ Commi imò quid aliud, quàm si in foro Denunciares voce præconum omnium? Sunt & aliæ multæ rationes, quibus mulieres ad on maritorum consilia & deliberationes admitti non debeant. Sed de illis nos plus satis forsan diximus. Hunc autem Homeri locum sic Plutarchus quoque enarrat, τῶν δ' οἴκων inquit, μάλιστα σωζομένων, ὁπόταν γυνή, μηδὲ τὰς ἀπορρήτους διανοίας τοῦ ἀνδρὸς πολυπραγμονῇ, μήτε αὐτοῦ τῆς γνώμης αὐτοῦ πράσσειν τι ἐπιχειρῇ ἐκ τῆς ἥρας ὑπέδειξε. τὸ μὲν πρότερον τοῦ Διὶ λέγοντος προσελθεῖς, Ἥρη, μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐλπεο μύθους εἰδήσειν. τὸ δ' ἕτερον τῇ Ἥρᾳ· μή πως μοι μετέπειτα χολώσεαι αἴκε σιωπῇ οἴχωμαι πρὸς δῶμα βαθυρρόου ὠκεανοῖο: Hoc autem mum posteà videbimus. nam alioqui huius loci non est.

c αἰνότατε] Ingenium ferè est mulierum vt semel irritatum verborum blanditie non deliniatur. Cùm enim modestissimè cu sam Iunonem affatus esset Iupiter: vt ad vlteriorem inquisitionem aditus illi occludi videretur, illa tamen peruersè & refract animo in eum acrius insurgit, atq; adeò conuitijs incessit, quod quàm sit vxoribus indignum, docent, qui obedientiam ab erga maritos exhiberi iubent, ἀγαθῆς γυναικός ἐστιν μὴ κρεῖττον' εἶναι τ' ἀνδρὸς, ἀλλ' ὑπήκοον· Γυναῖκα δὲ νικᾶν ἄνδρα, κακόν ἐστι μέγα, inquit lemon, tantùm abest vt contumelijs eos afficere debeant, à quibus rixosa ista Iuno sibi non temperauit.

d νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα] Dixerat anteà Poëta, manifesta fuisse Iunoni Iouis consilia his verbis. οὐδέ μιν Ἥρη Ἠγνοίησεν ἰδοῦσ' ὅτι συμφράσσατο βουλὰς Ἀργυρόπεζα Θέτις, &c nunc verò Iuno suspicari se illa tantùm dicit: tamen videtur εἰρωνικῶς omnino loqui, cognouit Iupiter, cùm dicet, αἰεὶ μὲν ὀίεαι οὐδέ σε λήθω.

e στ

ἐπιήξαι δ' ἔμοιγε] Id est, Suspicione tua nihil proficies, neque idcirco deliberationum mearum exitus auertes, quin & eo nomine ...s odiosa esse mihi incipis, quòd tam seuerè & rigidè mecum agis, quasi te inconsulta nihil ausim aggredi, imò & damnum ...s tota ista tibi curiositas importabit, tum ego ex calamitate tua non mediocrem voluptatem concepturus sum. His grauiora ...ingit Iupiter, verbera enim ac manuum iniectionem Iunoni comminatur, quę maritum reuerita, tacuisse dicitur, quasi viribus, ...c verbis impar. Vbi etiam exemplum muliebris pusillanimitatis, aut, si mauis εὐφημότερον, modestiæ.

ἀάπτους] Aristophanes in Glossis scribebat ἀέπτους, quasi ἀρρήτους, quas nequeat quispiam eloqui, vel δυσπαρακολουθήτους, quas nō ...s consequi. Quod annotaui, vt quoad possum maximè, nihil à nobis desideretur in hoc spicilegio variarum lectionum post ...messores, qui me præcesserunt. Quasdam autem anteà in hoc libro ad marginem scripsi, quarum in annotationibus non me... sed diligens lector facilè ex collatione præcedentium editionum eas animaduertet. Quod & imposterum fieri volo, si quan... ...gligentior in his minutioribus fuero, dum ad grauiora ingenium meum applico.

...άρας ἐφείω] Est autem Iuno Iouis manus olim experta, cùm è cœlo ab eo suspensa est, vt suo loco, id est, infrà Iliad μ. copiosè ...imus.

Ὣς ἔφατ'· ἔδεισεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη·	*Sic dixit: timuit autem bouinis oculis veneranda Iuno,*
καί ῥ' ἀκέουσα καθῆστο, ἐπιγνάμψασα φίλον κῆρ.	*Et tacita sedit cùm inflexisset dilectum cor.*
ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοὶ οὐρανίωνες· ª	*Ingemuerunt autem in domo Iouis dij cœlicolæ:*
τοῖσιν δ' Ἥφαιστος κλυτοτέχνης ἦρχ' ἀγορεύειν,	*His aūt Vulcanus inclytus artifex incepit cōcionari,*
μητρὶ φίλῃ ἐπίηρα φέρων λευκωλένῳ Ἥρῃ,	*Matri dilectæ amabilia ferēs albas vlnas habēti Iu-*
ἦ δὴ λοίγια ἔργα τάδ' ἔσσεται, * οὐδ' ἔτ' ἀνεκτά,	*Certè pestifera opa hæc erūt, neq; tolerabilia, (noni.* ᵇ κ. οὐδέ τ'
εἰ δὴ σφὼ ἕνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ὧδε,	*Si iam vos propter mortales contenditis sic:*
ἐν δὲ θεοῖσι κολῳὸν ἐλαύνετον· ᶜ οὐδέ τι δαιτὸς	*Inter Deos autem tumultum excitatis, neq; conuiuij*
ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ᵈ ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.	*Boni erit voluptas: quoniam peiora vincunt.*
μητρὶ δ' ἐγὼ παράφημι, καὶ αὐτῇ περ νοεούσῃ,	*Matrē aūt ego admoneo ipsam, quāuis intelligētem,*
πατρὶ φίλῳ ἐπίηρα φέρειν Διί, ὄφρα μὴ αὖτε	*Vt patri dilecto amabilia adferat Ioui, vt ne iterum*
νεικείῃσι πατήρ, σὺν δ' ἡμῖν δαῖτα ταράξῃ.	*Iurget pater, & nobis conuiuium conturbet.*
εἴπερ γάρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος * ἀστεροπητὴς	*Si enim vult Olympius fulgurator* κ. ἀστεροπητής.
ἐξ ἑδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.	*Ex sedibus euertere: hic enim multùm potens est.*
ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσι·	*Sed tu hunc verbis demulce mollibus:*
αὐτίκ' ἔπειθ' ἵλαος Ὀλύμπιος ἔσσεται ἡμῖν.	*Statim posteà beneuolus Olympius erit nobis.*
Ὣς ἄρ' ἔφη· καὶ ἀναΐξας, δέπας ἀμφικύπελλον	*Sic dixit, & surgens poculum rotundum*
μητρὶ φίλῃ ἐν χερσὶ τίθει· καί μιν προσέειπε,	*Matri dilectæ in manib. posuit: & ipsam allocutᵘˢ est:*
τέτλαθι μῆτερ ἐμή, καὶ ἀνάσχεο, κηδομένη περ,	*Tolera mater mea & suffer, mœsta quamuis sis:*
μή σε, φίλην περ ἐοῦσαν, ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι	*Ne te, dilectam quamuis existentem, oculis videam*
θεινομένην· τότε δ' οὔτι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ	*Verberatam: tunc non potero, quamuis doleam,*
χραισμεῖν· ᵉ ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι.	*Iuuare. difficilis. n. cœlestis Iupiter vt ei repugnetur.*
ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοτ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα,	*Iam enim me & aliās auxiliari cupientem*
ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο.	*Iecit pede, extendens à limine diuino.*
πᾶν δ' ἦμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι	*Totam aūt diē ferebar: vnà aūt cum sole occidente*
κάππεσον ἐν Λήμνῳ· (ὀλίγος * δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν)	*Decidi in Lemnum. (parum autē animi erat mihi)* κ. δ' ἐν
ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.	*Ibi me Sintij viri statim exceperunt cadentem.*
Ὣς φάτο. μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη·	*Sic dixit: risit autem dea albas vlnas habēs Iuno:*
μειδήσασα δὲ, παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον.	*Subridens autem filij suscepit è manu poculum.*
αὐτὰρ ὁ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν	*Sed hic alijs dijs à dextra exorsus omnibus*
οἰνοχόει, γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσων.	*Propinabat, dulce nectar ab cratere hauriens.*
ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,	*Inextinguibilis autem excitatus est risus beatis dijs,*
ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα.	*Postquā viderunt Vulcanū per ædes ministrantem.*
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα	*Sic tūc quidem totam diem vsq; ad solē occidentem*
δαίνυντ'. οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,	*Conuiuabātur: neq; ampliᵘˢ animus indiguit cōuiuio*
οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος ἣν ἔχ' Ἀπόλλων,	*Neq; lyra perpulchra, quā tenebat Apollo, (æquali:*
Μουσάων θ', αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.	*Musisq;, quæ canebant respondentes voce pulchra.*
αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδυ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,	*Sed postquam occidit splendida lux Solis,*
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,	*Hi quidem dormituriētes iuerūt domū vnusquisq;,*
ἧχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις	*Vbi singulis domum inclytus vtroq; pede claudus*
Ἥφαιστος ποίησ' εἰδυίῃσι πραπίδεσσι.	*Vulcanus fecerat doctis artibus.*
Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἤϊ' Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,	*Iupiter aūt ad suum lectū iuit cœlestis fulgurator,*
ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.	*Vbi antè dormiebat, cū ipsū dulcis somnᵘˢ inuaderet.*
ἔνθα * καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος Ἥρη.	*Illic dormiuit ascēdēs, iuxtaq; aureā sedē habēs Iuno.* κ. καθεῦδ'

COMMENTARIVS.

ª ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα] Deos hoc iurgium grauiter tulisse existimo, quòd Iunonem sic aduersus Iouem peruicacem esse animaduerterent, tum quòd etiam furorem Iouis indignantis pertimescerent, quod ex Vulcani sequenti oratione colligo, qua reliquorum Deorum sententia videtur exprimi.

ᵇ δὴ λοίγια ἔργα] Ex malis moribus, inquit ille, ortæ sunt leges. Poëta similiter ex vitijs virtutis docendæ ansam arripit. Post ri-

 xas

xas ergo præcedentes Iouis & Iunonis inducitur Vulcanus, qui matrem Iunonem placidè exhortatur ad præstandam Ioui rentiam, & ab eius morosa increpatione temperet, eo maximè argumento, quòd potentissimo omnium Deo tutò non resista qui non solùm Iunonem, sed & reliquos Deos cœlo exturbare possit. Quod cum superioribus Iouis verbis consentit, Μὴ χραίσμωσιν ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν ὀλύμπῳ, &c

c οὐδέ τι δαιτὸς] Intelligendum κατὰ σιωπώμενον, inter epulas cōcitata fuisse ista Deorum dissidia. Iam verò cùm hilaritati des sint conuiuia, non dissolutæ, sed temperanti, ea illinc proculdubiò exulare par est, quæ controuersias morosas tumultusq; pa ne festiuitas illa & vibanitas epularum perturbetur. Hinc est elegans illa ὠδικὴ ode, Latini Lyrici, Natis in vsum lætitiæ s Pugnare, Thracum est, tollite barbarum Morem, verecundumq; Bacchum Sanguineis prohibete rixis. & paulò pòst: Impiu nite clamorem sodales, Et cubito remanete presso. quæ postrema huic loco maximè conuenirent. Sic lepidulus ille Ana ἄγε, δὲ τε, μηκέθ' οὕτω πατάγῳ τε κἀλαλητῷ σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνῳ μελετῶμεν.

d ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ] Sensus est. Si hæc dissidia epulis nostris commisceantur, peribit tota nostra delectatio, quia vbi b aliquod est, si malum accesserit, longè maior est ex malo mœstities quàm ex bono voluptas. Quam γνώμην quidam alius φράσατο: τὸ μὲν παρανομεν, ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐξάνεται· τὸ δὲ καλὸν, ταχέως ἀφίσταται τῆς τῶν ἀνθρώπων πολιτείας. Sed ad Homerum facit E des, sic dicens, κρεῖσσον τὸ κακὸν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ.

e ἀργαλέος γὰρ ὀλύμπιος] Potentiam supremi illius Dei cætera Deorum caterua etiam reformidat, quod anteà idem Vu indicauit, cùm dixit: ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν, quæ potentia eò magis in homines extenditur, vt docet Odys. δ. Homerus ipse l bis: ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι. Et Menander generaliùs θεῷ μάχεσθαι δεινόν ἐστιν, inquit.

f ἤδη γάρ με καὶ] Ex vno periculo ad cætera sapientiores fieri solemus, quod hoc loco Vulcano accidit. Cùm enim iam sen bur Iouis cum suo incommodo sit expertus propter præstitam Iunoni matri aduersus illum opem, cautior inde iam factus, i uersari in re potissimùm simili veretur. Fabula autem ista de Vulcano in insulam Lemnum deiecto à Platone ex sua Repub litur. Ea autem duplex fuit. Primùm enim ab ipsa Iunone matre deiectus, memoratur ab ipso etiam Homero hymnog ap hymno in Apollinem, vbi Iuno introducitur factum ipsum narrans. Secundò à Ioue, vt hoc loco recitatur, & à Luciano in d de Sacrificijs, his verbis: χωλεύθηναι γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πτώματος, ὁπότε ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐξ οὐρανοῦ, καὶ εἴγε μὴ οἱ Λήμνιοι, καλῶς πο ἔτι φερόμενον αὐτὸν ὑπεδέξαντο, ἐτεθνήκει ἂν ἡμῖν ὁ ἥφαιστος, ὥσπερ ὁ Ἀστυάναξ ἀπὸ πύργου καταπεσών. Illa autem duplicitas non est à li obseruata, ideò diuersum factum ab altero alterum existimauit, hoc est, diuersè à multis conscriptum, sed nos ex Eustathi edocemus, ἱστέον δὲ, inquit, καὶ ὅτι δύο ῥίψεις τοῦ ἡφαίστου ὁ μῦθος λέγει· προτέραν μὲν τὴν μετὰ γένεσιν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἥρας, ὅτε καὶ ἐχωλεύθη. δε τὴν ὑπὸ τοῦ διὸς, ὅτε τῇ μητρὶ ἀλεξήσων ἦλθε δεσμωθείσῃ πρὸς τοῦ διός. Cæterùm locus iste secundùm omnium ferè opinionem logicus est: sed iam anteà monuimus, non esse nostri instituti, sensus fabularum mythologicos obseruare, quia hoc peculiar men postulat propter ingentes in eam rem deblaterationes & diuersitates, quod etiam ab alijs iam est præstitum, nimirùm raclide Pontico olim, & recèns diligenter à Natali Comite.

g πᾶν δ' ἦμαρ φερόμην] His verbis distantiam cœlorum à terris significauit Poëta. Cæterùm hic Vulcani lapsus non vald ab historia sacra, quæ Angelos detrusos cœlo pariter commemorat, & nescio an hoc ignara illa & cæca antiquitas adumbrâ.

h ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο] Sic tristia iucundis Poëta temperat, & post illos contentionum æstus tranquillitate condit diuina uia. Est enim risus hilaritatis testis, quem tamen moderatum esse decet neque forte talem, qualem Dijs hoc loco Homerus hoc est, ἄσβεστον, quod manifestè apud Platonem, 3 de Repub. damnat Socrates: ἀλλὰ μὴν, inquit, οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. ὅταν τις ἐφιῇ ἰσχυρῷ γέλωτι. ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ τοιοῦτο. Δοκεῖ μοι ἔφη. Οὔτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλωτος ἀποδεκτέον, πολὺ δὲ ἧττον ἐὰν θεούς. Πολὺ μὲν τοι ἦ δ' ὅς Οὐκοῦν Ὁμήρου, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν, Ἄσβεστος δ' ἄρα ἐνῶρτο γέ

i οὐ μὲν φόρμιγγος] Hoc vnum exemplum Musicæ laudes commendat, vt quæ à Deorum etiam conuiuijs non absit. Itaq; m ille apud Plutar docet, vtilem maximè inter epulas illius vsum non tam ad nudā & simplicem delectationem aurium, sed ὡ ἀντισπᾶν καὶ πραΰνειν τὴν τοῦ οἴνου ὑποθερμον δύναμιν, quod ille ex Aristoxeni sententia protulit, qui dicebat, adhiberi eam ad co quod quum sæpe merum plus æquo haustū mentem & corpus fallere consuescat haurientium, circunstans Musica ordine sura rata atq; mediocri reuocaret eos ad nisum statumq; in contrarium, & adhiberet modum, & in tranquillitate atque co pacatum animum contineret, &c. Itaq; Homerus eam in epulis vt plurimùm adhibet, sed tamen pacificis & quietis, non vt quæ apud Agamemnonem celebrantur, vbi magis seria erant agitanda negotia. Aliter porrò se habent Alcinoi, Procor Didus otiosa conuiuia, vbi Demodocus, Phemius, & Ioppas canere finguntur. Notandum est autem, antiquum illud Music mixtum fuisse voce & instrumentis, vt hoc loco Apollini lyra tribuitur: Musis verò voces, siue illæ assæ, siue ad organicū etia los adiunctæ fuerint, lyrā pulsante nimirū Apolline. Cùm verò Musicæ vsus in Homericis conuiuijs frequens sit tanquā v res iucunda & honesta, quod vtrumque illi Aristoteles 8. Politic tribuit, eius vsus non videtur à nobis improbandus, quan ripides, vt est à Rhodigino obseruatum lib. 9. cap. 4. eos coarguat, qui lyra in poculis vtuntur. Ad iram enim (inquit) luctumq; adhibenda musica est, non insuper cantu addecet soluere, qui iam voluptatibus diffluunt. Hæc porrò Apollinis & rum Musica videtur fuisse simplicissima & modestissima secus quàm posterioris seculi, vbi tam instrumentorum fides, quā cantiones magis luxuriarunt, qualis videtur fuisse illa Marsyæ cui Apollinem & eius instrumenta Socrates 3. Polit. antepor hoc forsan est ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν. Finem faciam, si priùs monuero Icaromenippum illum Luciani Deorum cōuiuium ipsemet in cœlis viderit retulisse, in cuius narratione multa sunt huic loco similia.

k ἧχι ἑκάστῳ δῶμα] Primus Homerus, vt volunt, Astrologos in hoc loco docuit cœlum in duodecim domos partiri. Quo rum est, duodecim quoque deos cœlestes statuisse eos credendum est, quos ab Aegyptijs Græcos accepisse testatur in Eute rodotus δυωκαίδεκα θεῶν, inquit, ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους αἰγυπτίους νομίσαι, καὶ ἕλληνας παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν, &c. Sed suspicor mùm & ante ipsum Homerum à Chaldæis factitatum, vt cùm ad eos Astrologiæ inuentio referatur, pars ista quoque Ast potissima referenda esse videatur. Quod ego contra Didymi & Eustathij nostrorum interpretum sententiam dictum volo.

l ἔνθα καθεῦδ' ἀναβὰς,] Atqui initio sequentis libri dicet Homerus Iouem non dormijsse, quòd planè huic loco repugnat. Sed nos mox ibidem istud examinabimus.

FINIS PRIMI LIBRI ILIADIS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Β. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗ-ρου Ἰλιάδος.

ΖΕΥΣ ὄνειρον ἐπιπέμψας Ἀγαμέμνονι, παρακελεύεται τοὺς Ἕλληνας ἐξάγειν ἐπὶ τὸν πόλεμον. ὁ δέ, πρότερον μὲν τῶν ἀρίστων συνέδριον συνήγαγεν. ἔπειτα δὲ ἐκκλησίαν ποιησάμενος, ἀποπειρᾶται αὐτῶν, παρακελευσάμενος φεύγειν εἰς τὰς πατρίδας. κατέχει δὲ αὐτοὺς Ὀδυσσεὺς Ἀθηνᾶς προνοίᾳ, καὶ Νέστωρ δημηγορήσας. εἶτα τροφὴν ἀνελόμενοι, ἐξοπλίζονται αὐτοί τε, καὶ οἱ ἡγεμόνες. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Τρῶες, Ἴριδος αὐτοῖς ἀπαγγειλάσης. κατάλογον δὲ ὁ Ποιητὴς ἐποίησε τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν νηῶν.

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI HOMEmeri *Iliadis.*

IVPITER somnium immittens Agamemnoni, hortatur vt Græcos educat ad bellum. Hic autem primùm quidem optimatum concilium congregauit: posteà autem concione facta tentat ipsos, hortans fugere in patrias: detinet autem ipsos Vlysses Mineruæ prudentia, & Nestor concionatus: postea cibo sumpto armantur ipsique & Duces: similiter autem & Troiani, cùm Iris ipsis annunciauisset. Enumerationem autem Poëta fecit exercituum & nauium.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἡ ἐπιγραφή.

Ὄνειρος καὶ κατάλογος.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Somnium & Catalogus.

Ἄλλη.

Βῆτα δ' ὄνειρον ἔχει, ἀγορὴν· καὶ νῆας ἀριθμεῖ.

Aliud.

B. autem somnium habet, concionem: & naues enumerat.

ΑΛΛΟΙ μέν ῥα Θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Εὗδον παννύχιοι· [a] Δία δ' οὐκ * ἔχε νήδυμος ὕπνος,
Ἀλλ' ὅγε μερμήριζε κατὰ φρένα, ὡς Ἀχιλῆα
..μήσῃ, ὀλέσῃ δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
..δε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
..έμψαι ἐπ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι οὖλον ὄνειρον.
.. μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Βάσκ' ἴθι οὖλε ὄνειρε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
..θὼν ἐς κλισίην Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
..άντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὡς ἐπιτέλλω.
..ρῆξαί ἑ κέλευε [d] * καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς
..ανσυδίῃ. νῦν γάρ κεν ἕλοι πόλιν εὐρυάγυιαν
..ώων. οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
..άνατοι φράζονται· ἐπέγναμψεν γὰρ ἅπαντας
..η λισσομένη. Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται.
..ς φάτο· βῆ δ' ἄρ' ὄνειρος ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσε.
..παλίμως δ' ἵκανε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν·
.. δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα· τὸν δὲ κίχανεν
..δοντ' ἐν κλισίῃ, περὶ δ' ἀμβρόσιος κέχυθ' ὕπνος.
.. δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς Νηληΐῳ υἷι ἐοικὼς
..τορι, τόν ῥα μάλιστα γερόντων τῖ' Ἀγαμέμνων.
.. μιν ἐεισάμενος προσεφώνεε θεῖος ὄνειρος·
Εὕδεις Ἀτρέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο;
.. χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
.. λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε.
.. δ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
.. σεῦ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται, ἠδ' ἐλεαίρει·
..ρῆξαί σε κέλευσε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς
..νσυδίῃ. νῦν γάρ κεν ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν
..ώων. οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
..άνατοι φράζονται· ἐπέγναμψεν γὰρ ἅπαντας
.. λισσομένη· Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται
.. Διός. ἀλλὰ σὺ σῇσιν ἔχε φρεσί· μηδέ σε λήθη
..ρείτω, εὖτ' ἄν σε μελίφρων ὕπνος ἀνήῃ.

CAETERI quidem dij & viri equites galeati
Dormiebãt per totã noctẽ, Iouem .a. non habebat dulcis somnus,
Sed is voluebat in animo, quomodo Achillem
Honoraret, pderet aũt multos apud naues Achiuos.
Hoc aũt ei in animo optimum visum est consilium,
Mittere ad Atridẽ Agamemnonẽ perniciosum somnium:
Et ipsum compellans, verba cita dixit:
Vade age, pniciosũ somniũ, celeres ad naues Achiu.
Et cùm veneris in tẽtorium Agamemnonis Atridæ,
Omnia valdè verè nuncia sicut iubeo:
Armare ipsum iube comatos Achiuos
Omnibus copijs, nũc.n. capiat ciuitatem Latiuiam,
Troianorũ: nõ.n. amplius diuersè cœlestes domos habẽtes
Immortales sentiunt, inflexit enim omnes
Iuno supplicans: Troianis autem mala impendent.
Sic dixit: iuit aũt Somniũ postq̃ sermonẽ audiuit.
Statim aũt peruenit celeres ad naues Achiuorum:
Iuit.a. ad Atridẽ Agamemnonem, hunc aũt inuenit
Dormiẽtẽ in tẽtorio, (circũ.a. diuinus fusus erat somnus.)
Stetit aũt super capite, Nelei filio similis
Nestori, quẽ maximè senũ honorabat Agamemnon,
Huic se assimilans, allocutum est diuinũ Somnium:
Dormis Atrei fili valde prudẽtis equûm domitoris?
Non oportet per totã noctẽ dormire cõsiliariũ virũ,
Cui populi sunt commissi, & tot curæ sunt.
Nunc.v. mihi ausculta citò: Iouis.a. tibi nũcius sum,
Qui cũ procul sit à te, valde te curat & miseratur,
Armare te iussit comatos Achiuos
Omnibus copijs: nunc.a. capias ciuitatem Latiuiam
Troianorũ: nõ.n. amplius diuersa cœlestes domos tenẽtes
Immortales sentiunt: inflexit enim omnes
Iuno supplicans: Troianis autem mala impendent
Ex Ioue. sed tu tuis habe mentibus, neq; te obliuio
Capiat, quando te dulcis somnus remiserit.

γρ. ἔχεν ἥδυμος. γρ. κάρη κομόωντας. γρ. πασσυδίῃ.

COMMENTARIVS.

..ία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος,] Videbatur hoc superioribus Homeri verbis repugnare, quibus dicebat Iouem καθεύδειν: sed solut.. istius repugnantiæ dependet ex significatione verbi καθεύδειν, quę est simpliciter decumbendi ad somnum captandum, ἁπλῶς .. .. ὡς ἐπὶ ὕπνῳ. Est autem illi oppositum τὸ ὑπνοῦν, vel poëtica circumlocutione ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἔχεσθαι, hoc est, somno solui, & .. obdormire, id est, ἐκλελύσθαι καὶ ἀπεργαλεῖν τὰς αἰσθήσεις, vt monuit noster Eustathius. Sed tamen illa distinctio mihi paulò violentior

lentior, quàm par sit, videtur: nam καθεύδειν etiam pro dormire, vt apud Platon. in Euthyd. ἀλλά μοι δοκεῖς ὢ καθεύδων ἐπικεκοιμῆσθαι. Dicerem lubentiùs, breuiore somno detentū fuisse Iouem, quàm cæteri Dij vel homines. Porrò summā summi illius rerū omnium moderatoris vigilantiam expressit Poëta, vt cæteris dormientibus eo maximè tempore, quod somno destinatum est, somni expers solus recubet, quod licet crassè ab Homero dictum videatur, tamen ne sacræ quidem paginæ ab ista ruditate & balbutie penitus abhorrescunt. Sanè hoc loco Iouem ἄυπνον meliùs inducit, quàm inf. lib. 14. vbi ὕπνον πάντων θεῶν ἄνακτα vocat, à quo etiam Deus ille tandem sopitur: quod Criticus quidam nostri temporis non oblitus est in sua Poetica. Sed & nos infrà libro iam laudato de eadem re copiosiùs differemus.

b πέμψαι ἐπ' Ἀτρείδῃ] Non est inauditum, per somnia solitum esse Deum humanos commonefacere de futuris. Per somnia dico quamuis etiam per Oracula, id est, χρηματισμοὺς, qui inter dormiendū etiam accidunt, idem præstare non rarò consueuerit. Est autem Somnium, quod hic Poëta ὄνειρον appellat, propriè quod tegit figuris, & velut ambagibus, non nisi interpretatione intelligendam significationem rei quæ demonstratur, vt à Macrobio definitur. quanquam Iulius Scaliger ὄνειρον genus faciat Insomniorum à bene ominandi consueta interpellatione, ὄναιο ἐρῶν, voce deducta. Sed ista nostrum non est probare aut improbare, nè longiùs à Poëta discedamus, ad cuius illustrationem id tantùm tenendum est, quod initio monuimus. Porrò de ista Somniorum diuinitate pleraque coaceruauit Rhodig. lib 27. vbi & illud non prætermissum, quod Aristoteles contra diuinationem per somnium disputauit. Sanè de Somniorum incertitudine ista protulit Homerus noster ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι γίνοντ' οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι. qua de re videbimus Odyss. τ. Sed & antea lib. 1. nonnulla de Somnijs diximus. Hic itaque res omnino diuina est Somnium, vnde & paulò pòst Διὸς ἄγγελος appellabitur, quòd propter obscuritatem οὖλον, mea quidem sententia, dicitur, cæteris interpretationibus spretis, quæ ab Eustathio & Didymo commemorantur.

c πάντα μάλ' ἀτρεκέως] Non intelligit Iupiter mandatum suum verum esse: erat enim proculdubiò incertum, obscurum, pen imò omnino dicam, falsum. nam cùm Græcis aduersus Troianos felicem belli exitū polliceretur, cōtrariū tamē ipsis cōtigit. Illud ergo ἀτρεκέως ad ipsorum verborū narrationē, non ad ipsius narrationis sentētiam refertur Et hinc obseruandū est, placere Homero vt legati ac nuntij eadem verba referāt, quæ sibi demādata sunt. Itaq; in legationibus solet ταυτολογεῖν. Quòd si quid præterea c cant. id ex mandati sententia dependet: neq; ideò iussa transilit, aut vspiam violat, vt in hac Somnij legatione paulo pòst diceti

d καρηκομόωντας] Comam studiosissimè Græci aluerunt, quod ipsis cum Lycijs, secundùm Aristot. in Oecon. cum Gallis, quorum regioni ab intonsis capitibus, vt refert Plinius, nomen fuit: cum Liguribus eodem Plinio authore, & prætereà Lucano: cum Capillatis inter Getas dictis, Iornande teste: cum Britannis secundùm Cæsarem: cum Indis secundum Solinum: cum Parthis, iuxta Olpianum Κυνηγ. cum Persis, vt retulit Marcellinus lib. 23 commune est, quod diligēter à Iunio in Comm. de Coma obseruatur. Addo quod Aristoteles Rhet ad Theod. lib. 1. de Laconibus scribit, apud quos laudabile esset comam nutrire. Quoniam enim non est facile seruile aliquod opus facere crinitum hominem, libertatis id apud eos erat indicium. Sed Charilaus rex apud Plut. in Apopht interrogatus, cur comam Spartani nutrirent? Quia, inquit, omnium ornatum hic minimo constat sumptu Lycurgus autem huius sui instituti causam copiosiorem reddebat, quòd ea formosos venustiores redderet, deformes horridiores: vt in eius vita scripsit Plutarch. & in Lysandro. Vnde sumpsisse Eustathium puto, dicentem, non solùm ad ornamentum, sed & ad timorem incutiendum Græcos comam genuinam & naturalem, non adulterinam (vt quidam intelligebant) aluisse. De Abantibus autem alibi erit dicendum.

e Νέστορι] Regem esse φιλονέστορα patet ex infinitis locis Homeri, propter videlicet Nestoris ætatem & prudētiam, qua in omni rerum administratione tanquam optima & fidelissima consiliatrice vtebatur. Vnde commodissimè Somnium eius personam induit, quasi nimirum sic esset eius oratio pondus suum erga illum habitura ab illo profecta, quem ipse tantopere venerabatur, Id Poëta subiungit, τόν ῥα μάλιστα γερόντων τῖ' Ἀγαμέμνων.

f αὐδῆς ἐπτερόεσσας] Ista sunt, quæ à Somnio præter memorata Iouis verba dicūtur cum quibusdā sequentibus, οὐ χρὴ παννύχιον, &c. Porrò duplici ratione obseruo hæc legationis munia apud Homerum perfici Vna est, cùm nihil additur aut minuitur verbis ipsius delegantis à legato. Secunda cùm verba quidem illa retinētur, sed aut paululùm immutata aut copiosiùs enarrata, quod vitiosum non est: sed ab ipso Poëta alibi comprobatum, vbi Neptunus Iridi dicit, ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται ὅτ' ἄγγελος αἴσιμα εἰδῇ.

g οὐ χρὴ παννύχιον] De hoc loco sic Plutarchus. καὶ ὅτι δεῖ τὸν ἄρχοντα περὶ τῶν ἄλλων φροντίζειν πάντων, ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ (super Agamemnonis, de quo anteà locutus erat) διδάσκει ὧδε καὶ παρῃνεῖ, οὐ χρὴ παννύχιον, &c. Hoc autem imitatus est Silius: Turpe Duci totā somno consumere noctem, O rector Libyæ: vigili stant bella magistro. Agesilaus, οὐ μὴν ὕπνῳ γε δεσπότῃ ἀλλ' ἀρχομένῳ ὑπὸ τῶν πράξεων ἐχρῆτο, vt est apud Xenophontem in oratione de eo Rege. Cùm enim cura totius populi in regem incumbat, eam non vt perfunctoriam, sed necessariam administrare debet, vt Dio Prusiæus monet Orat 3 de Regno: adeò vt multæ sint insomnes traducēdæ noctes: noctium partes maximæ Etenim veteres à nocte optimum capi consilium existimarunt eò quòd vt credo, illo tempore mag se collectus sit animus qui propter subiectorum multitudinem dissipatur interdiu Hinc Poetæ εὐφρόνην appellarunt noctem, verbiumq. illud celebre est ἐν νυκτὶ βουλή Absit ergo illa socordia & veternum à Regibus & dormientibus cæteris ipsi in publica negotia euigilanto, audiuntoq; Platonem περὶ νόμων lib 7. magistratibus modicum somnum commendantem, ista verò maximè: ἐγρήγοροτες δὲ ἄρχοντες ἐν πόλεσι νύκτωρ φοβεροὶ μὲν κακοῖς πολεμίοις τε ἅμα καὶ πολίταις, ἀγαστοὶ δὲ καὶ τίμιοι τοῖς δικαίοις τε καὶ σώφροσιν· ὠφέλιμοι δὲ αὐτοῖς τε καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει.

Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπεβήσετο· τὸν δ' ἔλιπ' αὐτοῦ
Τὰ φρονέοντ' ἀνὰ θυμὸν, ἅ ῥ' οὐ τελέεσθαι ἔμελλε.
Φῆ γὰρ ὅγ' αἱρήσειν Πριάμου πόλιν ἤματι κείνῳ,
a Νήπιος· οὐδὲ τὰ ᾔδη ἅ ῥα Ζεὺς μήδετο ἔργα.
Θήσειν γὰρ ἔτ' ἔμελλεν ἐπ' ἄλγεά τε στοναχάς τε
Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ἔγρετο δ' ἐξ ὕπνου· θείη δέ μιν ἀμφέχυτ' ὀμφή.
b Ἕζετο δ' ὀρθωθείς. μαλακὸν δ' ἔνδυνε χιτῶνα,
Καλὸν, νηγάτεον· περὶ δ' αὖ μέγα βάλλετο φᾶρος·
Ποσσὶ δ' * ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον
Εἵλετο δὲ σκῆπτρον πατρώϊον ἄφθιτον αἰεί,
Σὺν τῷ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
c Ἠὼς μέν ῥα θεὰ προσεβήσατο μακρὸν Ὄλυμπον,
Ζηνὶ φόως ἐρέουσα καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν·
Αὐτὰρ ὁ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
Κηρύσσειν ἀγορὴν δὲ καρηκομόωντας Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.
d Βουλὴν * δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἷζε γερόντων
Νεστορέῃ παρὰ νηὶ * Πυλοιγενέος βασιλῆος.

γρ. ὑπὸ
γρ. βουλὴ
γρ. πυλοιγενέος

Sic fatus abijt: illum autem reliquit ibi.
Hæc voluentem in animo, quæ non euentura er.
Putauit enim is capturum Priami vrbem die illa
Stultus: neq; ea sciebat quæ Iupiter moliebat op
Ponere enim adhuc parabat doloresq; singultusq
Troianisq; & Danais per fortes pugnas. (fudit
Surrexit autē ex somno: diuina aūt ipsum circ
Sedit autem arrectus. mollem autem induit tun
Pulchram, nouam: circa autem magnū iecit pal
Pedib⁹ autē sub teneris ligauit pulchra calciam
Circum aūt humeros posuit ensem argenteis cla
Accepit autem sceptrū paternū incorruptū sem
Cum hoc iuit ad naues Achiuorum loricatorum
Aurora quidem dea conscēdit magnum Olymp
Ioui lumen nunciatura & alijs immortalibus:
Sed is præconibus argutis vocibus iussit
Conuocare ad concilium comatos Achiuos. (ri
Hi quidē conuocarūt, illi cōgregati sunt valdè
Concilium autē primùm magnanimorū statui
Nestoream apud nauem Pylij regis. (m

ὓς ὅγ' συγκαλέσας, πυκινὴν ἠρτύνετο βουλὴν,
Κλῦτε φίλοι, θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος
ἀμβροσίην διὰ νύκτα· μάλιστα δὲ Νέστορι δίῳ
εἶδός τε, μέγεθός τε, φυήν τ' ἄγχιστα ἐῴκει.
τῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί με πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Εὕδεις Ἀτρέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο;
οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε.
νῦν δ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
ὅς σεῦ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται, ἠδ' ἐλεαίρει·
θωρῆξαί σε κέλευσε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς
πανσυδίῃ· νῦν γάρ κεν ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν
Τρώων· οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἀθάνατοι φράζονται· ἐπέγναμψεν γὰρ ἅπαντας
Ἥρη λισσομένη· Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται
ἐκ Διός. ἀλλὰ σὺ σῇσιν ἔχε φρεσίν. ὣς ὁ μὲν εἰπὼν
ᾤχετ' ἀποπτάμενος, ἐμὲ δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν.
ἀλλ' ἄγετ' αἴκέν πως θωρήξομεν υἷας Ἀχαιῶν·
πρῶτα δ' ἐγὼν ἔπεσιν πειρήσομαι ἣ θέμις ἐστί,
καὶ φεύγειν σὺν νηυσὶ πολυκλήισι κελεύσω·
ὑμεῖς δ' ἄλλοθεν ἄλλος ἐρητύειν ἐπέεσσιν.
Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν, κατ' ἄρ' ἕζετο. τοῖσι δ' ἀνέστη
Νέστωρ, ὅς ῥα Πύλοιο ἄναξ ἦν ἠμαθόεντος,
ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
Ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
εἰ μέν τις τὸν ὄνειρον Ἀχαιῶν ἄλλος ἔνισπε,
ψεῦδός κεν φαῖμεν, καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον.
νῦν δ' ἴδεν ὃς μέγ' ἄριστος ἐνὶ στρατῷ εὔχεται εἶναι.
ἀλλ' ἄγετ' αἴκέν πως θωρήξομεν υἷας Ἀχαιῶν.

Quos hic cũ coëgisset,prudẽtẽ struebat cõsultationẽ,
Audite amici,diuinũ mihi in somno venit Sõniũ
Intempestã per noctem, maximè aũt Nestori diuino
Formaq́, magnitudineq́, habituq́ simile erat.
Stetit autem supra caput, & ad me verba fecit,
Dormis Atrei fili prudentis equûm domitoris?
Non oportet per totã noctẽ dormire cõsiliariũ virũ,
Cui populiq́ commissi sunt & tot curæ sunt.
Nunc.v.mihi ausculta ꝑperè:Iouis.v.tibi nũcius sum,
Qui cum longè sit à te,valdè curat & miseratur.
Armare te iussit comatos Achiuos
Omnib. copijs: nunc.n. capias ciuitatem Latiuiam
Troianorũ:nõ.n.amplius diuersè cælestes domos ha-
Immortales sentiũt:inflexit enim omnes (bentes
Iuno supplicans. Troianis autem funera imminent
Ab Ioue,sed tu tuis habe mẽtibus.sic illud qdẽ locutũ
Iuit auolans: me autem iucundus somnus reliquit.
Sed agite, si quo modo armemus filios Achiuorum.
Primùm autem ego verbis tentabo,quatenus fas est,
Et fugere cum nauibus multorum trãstrorũ iubebo.
Vos autem aliunde alios cohibete verbis.
Verùm hic sic locutus consedit,his autẽ assurrexit
Nestor, qui Pyli Rex erat arenosæ:
Qui ipsis bene sentiens concionatus est & allocutus:
O amici Argiuorum ductores & principes,
Si quidẽ aliquis somnium Achiuorum alius dixisset,
Mendaciũ putaremus,& recederemus potius. (se esse:
Nunc.a.vidit q multò præstantiss.in exercitu iactat
Sed agite si quo modo armemus filios Achiuorum.

COMMENTARIVS.

...νήπιος] Stultum & temerarium innuit Agamemnonem,qui rem tam grauem aggressus sit,non examinata prius diligẽter So... ij sententia.In duobus autem hallucinatus est. primùm,quòd illud νῦν ad hodiernũ diem retulerit: deinde,quòd Achille præ... misso & Myrmidonibus copias in Troianos eduxerit,nõ obseruata voce πανσυδίῃ, qua vniuersum exercitum cogere iubebatur, ...st, παμπληθεί. Hanc enim interpretationem lubentiùs arripio,quàm quæ illud πανσυδίῃ exponit προθύμως καὶ πάσῃ ὁρμῇ, ipso ...am repugnante Eustathio .Sed à me est Macrobius in Somn.Scip.lib.1.cap.7. cuius integrum locũ nostri interpretem sine fasti... prolixitatis audiamus.Diuulgatis etiam docemur exemplis,inquit, (paulò antè autem dixit hanc habere legem omnia vel si... vel somnia,vt de aduersis obliquè aut denuncient, aut minentur,aut moneant,&c.) quàm planè semper cùm prædicuntur fu...a,ita dubijs obserantur,vt tamen diligens scrutator,nisi diuinitùs,vt diximus,impediatur,subesse reperiat apprehendendæ ve...ia veritatis: vt ecce Homericum Somnium à Ioue, vt dicitur,missum,ad conserendam futuro die cum hostibus manum, sub ...rta promissione victoriæ spem Regis animauit.Ille velut diuinum secutus oraculum, commisso prælio,amissis suorum pluri...s,vix ægreq; in castra remeauit. num dicendum est,Deum mandasse mendacium? Non ita est. Sed quia illum casum Græcis fa... lecreuerant,latuit in verbis Somnij,quod animaduersum vel ad verè vincendum, vel ad cauendum saltem pòtuisset instruere, ...buit enim præceptio,vt vniuersus produceretur exercitus. At ille sola pugnandi hortatione contentus, non vidit quid de pro...cenda vniuersitate præceptum sit: prætermissoq; Achille,qui tunc recenti lacessitus iniuria,ab armis cum suo milite feriabatur. ...x progressus in prælium, & casum qui debebatur excepit, & absoluit Somnium inuidia mentiendi, non omnia de imperatis ...uendo.

...ἕζετο] Hi versus repetentur Odyss.2. quos Virgil.8.Aeneid.expressit: Consurgit senior, tunicaq; inducitur artus,&c.

...ἦμος μὲν ῥα θεὰ προσεβήσατο] Id est,statim illuxit dies: quod Homerus fingit,vt ostenderet. non solùm παννύχιον Agamemnonem ...rmiuisse,sed circumstantia temporis falsum eum,& inductum,vt Somnio crederet: quòd sub auroram veriora & certiora so...nt apparere somnia,& porta cornea egredi sæpiùs quàm eburnea. Illud tempus Horatius,Post mediam noctem , appellauit, ...a somnia vera.Huius autem veritatis causæ duæ memorantur. Prima , quòd tunc temporis liberior sit à fumis ciborum & po... pars nostra λογιστική, ac proinde ad veri perspectionem expeditior.quæ tamen ratio imbecillis est,cùm sæpe omnino cibis vacui ...quietem nos dedamus.Secunda ex veterum sententia esset probatior,quòd & Solis Phœbiq; vatis accessu roborari solet vatici...um.Sanguinei quoq; spiritus igneiq; ea hora dominantes claritate sua somniali conferunt claritati. Accedit id euidens quoque ...òd obseruantia expergefacti mox consequentium imaginum turba non confundimus, vt est à Rhodig. studiosè obseruatum ...ro vigesimo septimo,cap.9.

...d βουλὴ δὲ πρῶτον] Duplex fuit concio apud veteres illos Græcos.Prima seniorum,vel potiùs optimatum,id est,γερόντων,quæ βουλ... ...itur, secunda vniuersi populi,quæ ἀγορά.Illam σύγκλητον λέσχην γερόντων appellauit quidam: Herodotus verò σύλλογον ἐπίκλητον de ...sis loquẽs.In hac deliberabantur,quæ populo erãt denuncianda,vt hoc loco Principibus Græcis tum somnium, tum consilium ...tentandis fuga proposita Græcorum animis ab Agamemnone primùm exponitur,vt illa cum Optimatum assensu in populum ...ulgentur.

...εὕδεις Ἀτρέος] Refert Agamemnõ singula Somnij verba, ταυτολογικῶς: quod cùm vitiosum esse arbitraretur Zenodotus, hęc ...mnia resecabat,& ita legebat: ἀνώγει σε πατὴρ ὑψίζυγος,αἰθέρι ναίων Τρωσὶ μαχήσασθαι προτὶ Ἴλιον,ὣς ὁ μὲν εἰπὼν ᾤχετ' ἀποπτάμενος, &c. S... contrà senserunt antiqui,quòd in legationibus recitandis bis & ter ijsdem verbis vti soleat Poëta: tum verò necessarium erat, ...proceres Græci ipsa Somnij verba exaudirent.Sanè ineptè multa in Homero innouauit Zenodotus , adeò insanabili illo omnia ...rigendi cacoëthe tenebatur.

πειρήσομαι] Verebatur enim ne animos militum à se alienasset propter Achillem. Est autem hoc stratagema prudentis ducis ad ...plorandam militum voluntatem,sed quòd verè malum sortitum est exitum: neq; tamen idcirco malum est existimandum,quia ...n est ex euentu explorandum consiliũ,ac de eo iudicium faciendum: quod etiam his verbis docet Artabanus apud Herodot. in Polymnia: εὖ βουλεύεσθαι,inquit,κέρδος μέγιστον εὑρίσκω ἐόν. εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναί τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἧσσον εὖ, ἕσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης

τὸ βούλευμα. ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχρῶς, εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εὕρημα εὕρηκε, ἧσσον δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. Quę verba paulò aliter legun-tur apud Eustathium. Malè ergo Protagoras Platonicus consilium bonum aut malum ex euentu bono aut malo iudicabat.

g εἰ μέν τις τὸν ὄνειρον] Aiunt, inquit Macrobius in Somn. Scip. lib. 1 cap. 2 non habenda pro veris de statu ciuitatis somnia, nisi qu[i] rector eius magistratusve vidisset: aut quæ de plebe non vnus. sed multi similia somniassent. Ideò apud Homerum, cùm in conc[i]lio Græcorum Agamemnon somnium, quod de instruendo prælio viderat, publicaret, Nestor, qui nō minus ipse prudentia, quàm o[m]nis iuuenta viribus iuuit exercitum, concilians fidem relatis, de statu, inquit, publico credendum regio somnio: quòd si alt[er] vidisset, repudiaremus vt futile. Hæc ille. Notandum est autem, somnij illius germanam interpretationem Nestorem fefellisse, r[e]liquosque adeò proceres, vno excepto Vlysse, vt postea videbimus.

	Ὣς ἄρα φωνήσας, βουλῆς ἐξῆρχε νέεσθαι.	Sic locutus concione incepit excedere.
χ. δ' ἀνέστησαν,	Οἱ * δ' ἐπανέστησαν, πείθοντό τε ποιμένι λαῶν	Hi surrexerunt, parueruntq́ue rectori gentium
	Σκηπτοῦχοι βασιλῆες· ἐπεσσεύοντο δὲ λαοί.	Sceptrigeri reges: accurrebant autem gentes.
	a Ἠΰτε ἔθνεα εἶσι μελισσάων ἁδινάων,	Sicut examina eunt apum frequentium,
	Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων,	Petra excauata semper recens venientium
	Βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,	Racematim volant super flores vernos,
	Αἱ μέν τ' ἔνθα ἅλις πεποτήαται, αἱ δέ τε ἔνθα·	Hæ quidem huc confertim volant, aliæ autem illu[c]
	Ὣς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων	Sic horum gentes multæ à nauibus & tentorijs
	Ἠϊόνος προπάροιθε βαθείης ἐστιχόωντο	Littus ante immensum procedebant
	b Ἰλαδὸν εἰς ἀγορήν· μετὰ δέ σφισιν ὄσσα δεδήει,	Confertim in cōcionē: inter aūt ipsos fama luceba[t]
	Ὀτρύνουσ' ἰέναι, Διὸς ἄγγελος· οἱ δ' ἀγέροντο.	Concitans ire Iouis nuncia: hi autē congregabātu[r]
	Τετρήχει δ' ἀγορή, ὑπὸ δὲ στεναχίζετο γαῖα	Turbata.a.erat cōcio, subtus aūt ingemiscebat ter[ra]
	Λαῶν ἱζόντων. ὅμαδος δ' ἦν· c ἐννέα δέ σφεας	Gentibus sedētibus. tumultus. a. erat: nouē aūt ip[sos]
	Κήρυκες βοόωντες ἐρήτυον, εἴποτ' ἀϋτῆς	Præcones vociferātes cohibebāt, si quādo clamore
	Σχοίατ', ἀκούσειαν δὲ διοτρεφέων βασιλήων.	Continerent, audirent, & Ioue nutritos reges.
	Σπουδῇ δ' ἕζετο λαός, ἐρήτυθεν δὲ καθ' ἕδρας	Confestim autem sedit populus: tenebant autē se[des]
	Παυσάμενοι κλαγγῆς· ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων	Cessantes à clamore: sursum. a. diuinus Agamem[non]
	Ἔστη, σκῆπτρον ἔχων· (τὸ μὲν Ἥφαιστος κάμε τεύ-χων·	Constitit sceptrum tenens (quòd Vulcanus elabor[a]uit fabricans.
	Ἥφαιστος μὲν δῶκε Διῒ Κρονίωνι ἄνακτι·	Vulcanus quidem dedit Ioui Saturnio Regi,
	Αὐτὰρ ἄρα Ζεὺς δῶκε διακτόρῳ ἀργειφόντῃ·	Sed Iupiter dedit internuncio Argicidæ:
	Ἑρμείας δὲ ἄναξ δῶκεν Πέλοπι πληξίππῳ·	Mercurius. a. rex dedit Pelopi agitatori equoru[m]
	Αὐτὰρ ὁ αὖτε Πέλοψ δῶκ' Ἀτρέϊ ποιμένι λαῶν.	Sed rursus Pelops dedit Atreo duci populorum.
	Ἀτρεὺς δὲ θνήσκων ἔλιπε πολύαρνι Θυέστῃ·	Atreus aūt moriens reliquit diuiti pecudū Thye[stæ]
	Αὐτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ' Ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι,	Sed rursus Thyestes Agamēnoni reliquit vt gestar[et]
	Πολλῇσιν νήσοισι καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν)	Et multis insulis & Argo vniuerso imperaret)
χ. ἔπε' Ἀργείοισι μετηύδα	Τῷ ὅγ' ἐρεισάμενος, * ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	Huic is incumbens verba cita dixit:
	d Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρηος,	O amici heroës Danai, famuli Martis,
	Ζεύς με μέγα Κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ.	Iupiter me valde Saturnius detrimēto deuinxit gra[ui]
	Σχέτλιος, ὃς πρὶν μέν μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν	Durus: qui antea quidem mihi promisit, & ann[uit]
	Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι·	Troia depopulata bene murata, me reuersurum.
	Νῦν δὲ κακὴν ἀπάτην βουλεύσατο, καί με κελεύει	Nunc autē malā deceptionem cogitauit, & me iu[bet]
	Δυσκλέα Ἄργος ἱκέσθαι, ἐπεὶ πολὺν ὤλεσα λαόν.	Inglorius vt Argū redeam, postquā multum per[didi populum]
	Οὕτω που Διῒ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,	Sic Ioui debet præpotenti gratum esse, (di popu[li])
	Ὃς δὴ πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα,	Qui iam multarum vrbium dissoluit fastigia,
	Ἠδ' ἔτι καὶ λύσει. τοῦ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον.	Et adhuc dissoluet: huius enim potētia est maxi[ma]
	Αἰσχρὸν γὰρ τόδε γ' ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι,	Turpe enim hoc est & posteris auditu,
	Μὰψ οὕτω τοιόνδε τοσόνδε τε λαὸν Ἀχαιῶν	Incassum sic talem tantumq́ue populum Achiuoru[m]
	Ἄπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν, ἠδὲ μάχεσθαι	Imperfectum bellum gerere & pugnare
	Ἀνδράσι παυροτέροισι· τέλος δ' οὔπω τι πέφανται.	Cum viris paucioribus: exitus autē nondū appar[et]
χ. γάρ γ'	Εἴπερ * γάρ κ' ἐθέλοιμεν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε	Si enim velimus Achiuiq́ue, Troianiq́ue,
	Ὅρκια πιστὰ ταμόντες ἀριθμηθήμεναι ἄμφω,	Fœdera fidelia ferientes numerari vtriq́ue,
χ. Τρῶες	* Τρῶας μὲν λέξασθαι ἐφέστιοι ὅσσοι ἔασιν,	Troianos quidem eligere indigenæ quotquot sunt
	e Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοί,	Nos autem in decurias disponamur Achiui,
	Τρώων δ' ἄνδρα ἕκαστον ἑλοίμεθα οἰνοχοεύειν·	Troianorū. a. virū singulū accipiamus ad minist[rum]
	Πολλαί κεν δεκάδες δευοίατο οἰνοχόοιο·	Multæ decuriæ indigerent pocillatore. (dum po[c])
	Τόσσον ἐγώ φημι πλέας ἔμμεναι υἷας Ἀχαιῶν	Tantum ego aio, plures esse filios Achiuorum
	Τρώων οἳ ναίουσι κατὰ πτόλιν· ἀλλ' ἐπίκουροι	Troianis qui habitant in vrbe: sed auxiliares
	Πολλέων ἐκ πολίων ἐγχέσπαλοι ἄνδρες ἔασιν,	Multis ex ciuitatibus vibratores hastarū viri su[nt]
	Οἵ με μέγα πλάζουσι, καὶ οὐκ εἰῶσ' ἐθέλοντα	Qui me valdè prohibent, & non sinunt volentem
	Ἴλιον ἐκπέρσαι εὖ ναιόμενον πτολίεθρον·	Troiæ expugnare bene cultum oppidum:
	Ἐννέα δὴ βεβάασι Διὸς μεγάλου ἐνιαυτοί,	Nouem iam præterierunt Iouis magni anni,

καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν, καὶ σπάρτα λέλυνται·	*Et iam ligna corrupta sunt nauium, & funes soluti (sunt:*
αἱ δέ που ἡμέτεραί τ' ἄλοχοι, καὶ νήπια τέκνα,	*Et nostræ vxores & imprudentes nati*
εἵατ' ἐν μεγάροις ποτιδέγμεναι· ἄμμι δὲ ἔργον	*Sedent in ædibus expectantes, nobis autem opus*
αὔτως ἀκράαντον, οὗ εἵνεκα δεῦρ' ἱκόμεσθα.	*Frustra imperfectum, cuius gratia huc venimus.*
ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·	*Sed agite, vt ego dixero, pareamus omnes,*
φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·	*Fugiamus cum nauibus dilectã in patriam terram:*
οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.	*Non enim amplius Troiam capiemus Latiuiam.*

COMMENTARIVS.

ἠΰτε ἔθνεα εἶσι] Nimis iniquè mihi facere visus est ille Eustathius, ni fallor, apud Macrob. Saturn. lib. 5. cap. 11. qui in hac comparatione Virgilium Homero superiorem dixerit. Locus autem Virgilij est Aeneid 1. Qualis apes æstate noua, &c. quæ vt elegantiora sint istis Homericis, tamen considerandum puto, non eòdem vtrumque Poëtam spectasse. Homerus enim solam multitudinem indicare voluit: at Virgilius ædificantium diligentiam. Iam verò quod ad apes attinet & huic loco conuenit. Solent illæ hyeme latere, vere autẽ prodire, vt & Aristot. docet histor. anim lib. 8. Ideò quidam illud νέον interpretati sunt per ἔαρ: vt idem sit καὶ τὸ νέον, ὅ, τι καὶ τὸ ἔαρ. ποτὲ γὰρ μάλιστα, inquiunt, τῶν σμήνων ἐκπέτονται εἰς τὰ αὐτά. Alij tamen ἀεὶ νέον intellexerunt, quòd propter breuem volatum cùm rursus volant, videantur semper recèns volare, cùm subinde paululùm floribus insident, subinde se attollunt. Sed ista examinandi alius erit locus. Priorem sanè interpretationem videtur indicasse Virgilius his verbis, Aestate noua. sed non dissimulabo eam mihi hic nimis violentam videri.

ἰλαδὸν] In hac sola voce consistit tota comparationis ἀπόδοσις. Neque enim fieri potest, vt vndiquaque similia sint res, cui comparatur, & res quæ comparationis vicem obtinet: hoc est, quod vulgo dicitur, Similitudinem vno pede semper claudicare. Itaque diligenter obseruanda est illius mens, qui comparationes vsurpat. Nam si ea inter se omnino responderent, falleret illud axioma, Nullum simile est idem.

ἐννέα] De nouenario numero quędam hìc philosophantur, qui valde Homero placeat, quòd sit tetragonus & perfectus ex perfecto ternario multiplicato in seipsum. Sed ista nimis subtilia puto, ideò reliqua omitto. Sane illis maximè assentior, qui nouem præcones in Grecorum exercitu fuisse memorant: nimirum Thalthybium, Eurybatem, Odium, Eurybatem alterum, Alphalionem, Eumeum, Stentorem, Thootem, & Calchantem.

ὦ φίλοι ἥρωες] Artificiosa est mirum in modum hæc oratio, cui scopus est discessus persuasio: sed ceterùm varijs admixtis, quę Græcos ab hac repentina fuga deterrere possent. Primum illud θεράποντες Ἄρηος habet, nescio quid animosi, quod eos remorari valeat. Turpe enim sit Martis satellites fugere. Illud etiam, ὃς δὴ πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα ἠδ' ἔτι καὶ λύσει· τοῦ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον, quid faciat bene sperare Græcos de huius belli exitu? Quod ait de multitudine, manifestam haberet remanendi potiùs quàm recedendi persuasionem, nisi auxiliares obstarent copiæ. Sed neq; illa nouennij commemoratio ad fugiendum hortatur. Nam est illud Vlyssis, αἰσχρὸν δή τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι. De nauiũ putredine & funiũ dissolutione quid quæso aliud est quàm à fuga deterrere? Poterant enim inde in mari naufragij timere periculum, vt & illis posteà contigit. Vnde Calchas & Amphilochus terra, non mari in patriam remearunt: quòd, vt vates, periculum naufragij præuidissent. Cætera penè ambiguè dicuntur, vt & sanè hoc postremum. Poterant enim Græci cogitare, satius esse maturè reuerti, antequàm eorum naues planè absumerentur.

ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας] Eustathius refert, antiqua conuiuia non ex pluribus quàm decem conuiuis constare, quod & Iamblichus de Pythagoricis memorat. Qua de re apud Athenæũ pluribus dicetur. Vide intereà Plutarchum Symp. 5, q. 5. vbi generaliter multitudinem conuiuantium prohibet. & Alex Gen. dier lib. 5. cap. 21. Quod autem Agamemnon de multitudine vtriusq; exercitus dicit, hyperbolicum est: quia, vt referunt, Troianorum quinq; erant myriades: Græcorum verò duodecim: vel secundum Aristarchum, quatuordecim, cum duobus millibus tercentum & viginti.

Ὣς φάτο· τοῖσι δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε,	*Sic dixit. his aũt animum in pectoribus cõmouit*
Πᾶσι μετὰ πληθὺν ὅσοι οὐ βουλῆς ἐπάκουσαν.	*Omnib. inter multitudinẽ, qui cõsiliũ nõ audierũt.*
Κινήθη δ' ἀγορὴ, ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης	*Mota est autem concio, vt fluctus ingentes maris*
Πόντου Ἰκαρίοιο, τὰ μέν τ' Εὖρός τε Νότος τε	*Pelagi Icarij, quos quidem Eurusq́, Notusq́,*
Ὤρορ' ἐπαΐξας, πατρὸς Διὸς ἐκ νεφελάων.	*Commouit erumpens patris Iouis ex nubibus:*
Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήιον ἐλθὼν,	*Sicutq́, cũ mouerit Zephyrus ingentem segetẽ veniẽs*
Λάβρος ἐπαιγίζων, ἐπί τ' ἠμύει ἀσταχύεσσιν·	*Impetuosus ingruens nutatq́, campus spicis:*
Ὣς τῶν πᾶσ' ἀγορὴ κινήθη· τοὶ δ' ἀλαλητῷ	*Sic horum tota concio mota est: hi autem clamore*
Νῆας ἔπ' ἐσσεύοντο, ποδῶν δ' ὑπένερθε κονίη	*Ad naues ruebant: sub pedibus autem puluis*
Ἵστατ' ἀειρομένη. τοὶ δ' ἀλλήλοισι κέλευον	*Surgebat excitatus: hi autẽ alij alios adhortabãtur*
Ἅπτεσθαι νηῶν, ἠδ' ἑλκέμεν εἰς ἅλα δῖαν,	*Vt apprehẽderẽt naues, & traherẽt in mare diuinũ:*
Οὐρούς τ' ἐξεκάθαιρον. ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἷκεν	*Sentinasq́, expurgabant: clamor autẽ in cœlum iuit*
Οἴκαδε ἱεμένων· ὑπὸ δ' ᾕρεον ἕρματα νηῶν.	*Domum euntium: subtrahebãt aũt fulcra nauium.*
Ἔνθά κεν Ἀργείοισιν ὑπέρμορα νόστος ἐτύχθη,	*Tunc Argiuis præter fatum reditus contigisset,*
Εἰ μὴ Ἀθηναίην Ἥρη πρὸς μῦθον ἔειπεν.	*Nisi Mineruam Iuno sermone affata fuisset.*
Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,	*Proh facinus, Aegidẽ tenentis Iouis filia indomita,*
Οὕτω δὴ οἶκόνδε, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν	*Sic domum, dilectam in patriam terram*
Ἀργεῖοι φεύξονται, ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,	*Argiui fugient super lata dorsa maris,*
Κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιεν	*Gloriam autem Priamo & Troianis reliquerint*
Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλοὶ Ἀχαιῶν	*Argiuam Helenam, cuius gratia multi Achiuorum*
Ἐν Τροίῃ ἀπόλοντο φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης;	*In Troia perierunt procul dilecta à patria terra?*
Ἀλλ' ἴθι νῦν κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,	*Sed abi nunc ad populum Achiuorũ ære armatorũ,*
Σοῖς δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρήτυε φῶτα ἕκαστον,	*Tuisq́, blãdis verbis detine virũ quenq;: (luntur.*
Μηδὲ ἔα νῆας ἅλαδ' ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας.	*Nec sine naues in mare trahere, q̃ hìc & inde impel-*
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·	*Sic dixit: nec aduersata est deà glaucis oculis Mi-*
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων * αἴξασα,	*Profecta aũt est ab Olympi verticib. desiliẽs (nerua:* γρ. ἀΐξασα,

Καρπαλίμως δ᾽ ἵκανε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Εὗρεν * ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα Διὶ μῆτιν ἀτάλαντον   *Εὗρεν ἔπ.*
Ἑσταότ᾽. οὐδ᾽ ὅγε νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης
Ἅπτετ᾽, ἐπεί μιν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἵκανεν.
Ἀγχοῦ δ᾽ ἱσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
[b] Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
Οὕτω δὴ οἶκόνδε, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Φεύξεσθ᾽ ἐν νήεσσι πολυκλήϊσι [c] πεσόντες,
Κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιτε
Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλοὶ Ἀχαιῶν
Ἐν Τροίῃ ἀπόλοντο φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης;
Ἀλλ᾽ ἴθι νῦν κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν, μηδέ τ᾽ ἐρώει·
Σοῖς δ᾽ ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρήτυε φῶτα ἕκαστον,
Μηδὲ ἔα νῆας ἅλα δ᾽ ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας.
Ὣς φάθ᾽. [d] ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
Βῆ δὲ θέειν, ἀπὸ δὲ χλαῖναν βάλε· τὴν δ᾽ ἐκόμισσε
Κῆρυξ Εὐρυβάτης Ἰθακήσιος, ὅς οἱ ὀπήδει,
Αὐτὸς δ᾽ Ἀτρείδεω Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἐλθὼν,
[e] Δέξατό οἱ σκῆπτρον πατρώϊον ἄφθιτον αἰεί·
Σὺν τῷ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
[f] Ὅν τινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
Τὸν δ᾽ ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·
Δαιμόνι᾽, οὔ σε ἔοικε κακὸν ὡς δειδίσσεσθαι·
Ἀλλ᾽ αὐτός τε κάθησο καὶ ἄλλους ἵδρυε λαούς.
Οὐ γάρ πω σάφα οἶσθ᾽ οἷος νόος Ἀτρείδαο·
[g] Νῦν μὲν πειρᾶται, τάχα δ᾽ ἴψεται υἷας Ἀχαιῶν.
[h] Ἐν βουλῇ δ᾽ οὐ πάντες ἀκούσαμεν οἷον ἔειπε,
Μήτι χολωσάμενος ῥέξῃ κακὸν υἷας Ἀχαιῶν.
Θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέος βασιλῆος·
Τιμὴ δ᾽ ἐκ Διός ἐστι, [i] φιλεῖ δέ ἑ μητίετα Ζεύς.
Ὃν δ᾽ αὖ δήμου τ᾽ ἄνδρα ἴδοι, βοόωντά τ᾽ ἐφεύροι,
Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ,
Δαιμόνι᾽, ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
Οἳ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ᾽ ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
Οὔτέ ποτ᾽ ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ᾽ ἐνὶ βουλῇ.
Οὐ μέν πως πάντες βασιλεύσομεν ἐνθάδ᾽ Ἀχαιοί·
[k] Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω,
Εἷς βασιλεὺς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω
[l] Σκῆπτρόν τ᾽ ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσιν βασιλεύῃ.

Statimq́; venit veloces ad naues Achiuorum.
Inuenit deinde Vlyssem Ioui consilio parem
Stantem: neq; hic nauem bene transtratã & nigr[...]
Tãgebat, quia ipsũ dolor corde & animo inuaser[...]
Propè autem stans allocuta est cæsia Minerua:
Diuine Laërtiade prudentissime Vlysses,
Sic ne domum dilectam in patriam terram
Fugietis in naues multa transtra habẽtes ingrue[...]
Gloriam autem Priamo & Troianis reliqueritis
Argiuam Helenam, cuius gratia multi Achiuor[...]
In Troia perierunt, dilecta procul à patria terra
Sed i nunc ad populum Achiuorum, neq; cunct[...]
Tuis aũt blãdis verbis detine virũ quemq; (lũ[...]
Neq; sinas naues in mare trahere, q̃ vtrinq; im[...]
Sic dixit: hic autẽ intellexit deæ vocẽ loquen[...]
Iuit aũt currendo, pallium aũt proiecit: illũ. v. [...]
Præco Eurybates Ithacensis, qui eum sequebatu[...]
Ipse autem Atridæ Agamemnoni obuius venien[...]
Accepit ab eo sceptrũ paternum incorruptũ sem[...]
Cum hoc iuit circum naues Achiuorũ ære armat[...]
Quemcunq; quidẽ regem & præstantẽ virũ inu[...]
Hunc blandis verbis detinebat astans:
Infelix non te decet vt timidum trepidare
Sed ipseq; sede, & alios sedere fac populos.
Nondum enim perspicuè scis, quis animus sit At[...]
Nunc qdem tẽtat: mox aũt lædet filios Achiuo[...]
In concilio enim omnes audiuimus quid dixeri[...]
Ne iratus afficiat aliquo malo filios Achiuoru[...]
Ira autem magna est à Ioue nutriti regis:
Honor .n. ab Ioue est: diligit aũt ipsum sapiẽs Iu[...]
Quẽcũq; rurs⁹ plebis virũ videret, clamãtẽq; [...]
Hũc sceptro pcutiebat increpitabatq́; verbo, (hẽ[...]
Miser, quietè sede, & aliorum orationem [...]
Qui te præstãtiores sunt: tu .n. imbellis & inua[...]
Neq; vnquam in bello numerandus, neq; in co[...]
Non quidẽ vllo pacto omnes regnabimus hîc [...]
Nõ bonũ est multorũ dominatus: vnus domin[...]
Vnus rex, cui dederit filius Saturni versuti
Sceptrumq́; & iura, vt ipsis dominetur.

COMMENTARIVS.

a τοῖσι δὲ θυμὸν] Facilè fuit populo isti iamdiu patriæ reuisendæ cupido discessum persuadere, itaq; repentè & inconsultò, [...] Agamemnonis oratione, dicuntur se ad illum comparasse: neq; sine tumultu, vt aliter in tanta multitudine fieri non potuit [...] gemina comparatione, eleganter Poëta expressit, vbi ingenium plebis mobile & inconstans delineauit.

b Διογενὲς Λαερτιάδη] Minerua quanquam à Iunone rogata esset, vt ipsamet vnumquemq; à populo blanda sua oratione [...]ret: tamen id eo pacto non exequitur, siquidem idoneum ministrum Vlyssem arbitrata hanc ei imponit prouinciam, qua[...] & per alios facere idem sit.

c πεσόντες] Inordinatam & tumultuariam fugam hoc vocabulo notat. Tale est illud apud Herodotum in Vrania: οἱ δὲ ἐν Σα[...] inquit, Ἕλληνες ὥς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, καὶ τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥς ἐνίοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι [...] τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ᾽ ἐς τὰς νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι.

d ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς] Adeò fuit Vlyssi Minerua familiaris, vt ex voce sola statim ab eo agnosceretur. Vnde apud Sophoclem i[...]lorario, sic ait Vlysses ad illam: ὡς εὐμαθές σου τὸ φώνημ᾽ ἀκούω κἂν ἄποπτος ᾖς.

e δέξατο οἱ σκῆπτρον] Hic locus ex ijs est, vbi κατὰ τὸ σιωπώμενον aliquid subintelligendum est. Quòd enim Poëta dicit, Vlyssem [...] Agamemnoni cepisse, durum est, nisi intelligas illud, Vlyssem ab Agamemnone impetrasse, vt ab eo missus videretur, & re[...] ptri reuerentia populum commoueret. Vel sanè hoc libertate quadã & fiducia sui factum est ab Vlysse, vt in re tam necessari[...] gente sceptrum Agamemnoni eripuerit: qui Vlyssem adeò est reueritus, vt hoc æquo animo tulerit, quemadmodum & illi[...] iurgationes in sequentibus.

f ὅν τινα μὲν βασιλῆα] Obseruandum est diligenter, quo pacto se hîc Vlysses gesserit in compescendis à fuga Græcis: siquid[...] ges & viros eximios blanda & leni oratione dicitur affatus, reliquam verò plebem verbis & verberibus coërcuisse. Quæ di[...] dignitatis personarum fecit, vt in multis iuris capitibus diuersæ pœnæ pro ijsdem delictis infligantur. Non est ergo absurd[...] per προσωποληψία, imò & apprimè necessaria in quacunq; rerumpublicarũ forma: quod ab Homero, vt vides, ignoratum n[...] Porrò notanda est Vlyssis prudentia, qui cùm in mandatis haberet Græcos ἀγανοῖς ἐπέεσσι coërcere: aliud ex se etiam vsurpa[...] licet verbera, quia ita necessarium iudicauit: siquidem rarum est, cõcitatam & exasperatam multitudinem miti alloquio [...] deliniri, proinde vi sæpe ad obsequium detrudenda est. Hinc videre licet, quàm oporteat eos, quibus negotia demandantu[...] pria niti prudentia: quod olim Neptunus dicet Iridi, vt suo loco videbimus.

g νῦν μὲν πειρᾶται] Vt in genere compescendi Græcos diuersus est Vlysses, sic in genere orationis, qua & heroas & plebe[...] tur: illis siquidem Agamemnonis exponit consilium, quod ad explorandos eorum animos tendebat, proinde mentem Re[...] spicie[...]

...ciendam: quæ vt illis non pateat, tamen eam esse, vt eorum comprobat testimonio, quibus illam priuatim Agamemnon declarauit. Licet ergo oratione sua discessum ipsis reuera suasisse videatur, tamen non posse ipsi tam facile illorum obsequium placere: ...n potius timendum, ne ipsis succenseat, si in discessu illo adornando perseuerauerint: vnde etiam aliquid incõmodi in omnes ...uos redundaturum est, nisi remanendo iram Regis amoliantur. Quod sententiosè concludit, docẽs quàm sit formidabilis re... ira, quos eo commendat nomine, quòd à Deo diligantur: sicut etiam suprà libro primo à nobis dictum est copiosiùs, vnde ... locus poterit illustrari. Populum autem alia affatur ratione Vlysses, eos item ad vnius obsequium reuocando: sed tamen pe... orem illam regis mentem perinde ac reliquis non explicuit, quod necessarium non videretur, quia eos non rationibus, sed ...ra authoritate coërceri oporteret: tum etiam quod vix fieri possit, vt tanta multitudo attentas aures præbeat, quæ se proprio i...petu ferri & abripi potius patitur, si quid sibi commodum iudicauerit. Neque enim semper ita se gerunt, plebes seditionum flu... us conturbatæ, vt ea quam Virgilius 1. Aeneid. describit.

ἐν βουλῇ δ' οὐ πάντες] Hinc patet, non omnes indifferenter Reges τῆς συμβουλίας interesse solitos, sed præstãtissimos tantùm & ma... conspicuos, quos γέροντας ἀριστῆας παναχαιῶν paulò pòst vocabit. Nota verò, quàm cautè & prudenter Vlysses ἠκούσαμεν, non ἠκού... dixit, inuidiæ vitandæ gratia.

φιλεῖ δέ ἑ] Plus loquitur sacra pagina, quæ reges & magistratus Deos appellat. Apud Euripidem in Archelao ita legitur: τυραν... ...ας θεῶν βίος νομίζεται, τὸ μὴ θανεῖν γὰρ οὐκ ἔχει τἄλλα δ' ἔχει. Tyrannis Deorum quædam vita videtur: nam præter immortalitatem ... qua habet omnia. Plato in Politico Regem bonum, οἷον θεὸν ἐξ ἀνθρώπων appellauit. De Regum epithetis quibusdam vide infrà ... verbis ποιμένα λαῶν.

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη] Regij status fuit amantissimus Poëta, itaq; eum varijs locis commendat, vt hoc loco, vbi pariter mul... dinis dominationem damnat: quæ proculdubio solet esse vitiosa, nisi vbi illa reliquis dominationibus prudenter temperatur, ...ipides tamen in Auge, vt est apud Stob. ser. 47. eam ita commendat, vt tyrannidi præferat: qui tamen in Andromache dixerit, ... ἐν δισσαῖς ... ἀνά τε μέλαθρα κατά τε πόλιας. i. Vnius potestas sit & in re domestica, & in republica: sed hæc diuersitas ex persona... loquentium diuersitate manat. Sed & Aristoteles Polit. lib. 3. cap. 7 hanc multitudinis dominationem summopere probat. ...od autem, inquit, magis penes multos debeat esse potestas, quàm penes paucos, licet optimos, videtur solui posse & quandam h...ere dubitationem, imò fortè & veritatem. Nam si plures sint, quorum vnusquisque non sit studiosus: tamen fieri potest, vt in v...m conuenientes, omnes meliores sint quàm illi, nõ vt singuli, sed vt omnes. Quemadmodum in cœna, in qua plures conferũt, ...m ea quæ ex vnius erogatione fit. Nam cùm plures sint, vnusquisq; partẽ habet virtutis ac prudentiæ, ac fiunt in vnum collati, ... si homo vnus, qui multos pedes habeat multasq; manus, multosq; sensus: & eodem modo circa mores & intelligentiam, &c. ...toto capite hæc agitantur. Sed hospes ille Platonicus in Politico multitudinem propter imperitiam à dominatione prohi... Sanè regium statum reliquis esse præstantiorem, videtur docere ipse mundus, qui à solo Deo regitur. Apud Herodotum lib. 3. ...antes sunt Otanis pro Polyarchia, Megabyzi pro Oligarchia, Darij pro Monarchia orationes: cui postremæ reliqui quatuor ...φόροι dicuntur assensisse: eas studiosi videbunt, si volent. nos breuitati consulentes, locum tantùm indicauimus. Videndus ...m Plutar. in tractatulo illo De tribus Reip. generibus, vbi monarchiam reliquis præponit ex Platonis consilio. Intelligit autem ...s Politicum. Porrò vnius imperium Poëta comprobat, quod est planè Pythagoricum. Siquidem Pythagoras, vt ait idem Plu... ...h. in lib. de Homero. cum maximam vim numeris tribueret, omniaq; ijs accepta ferret, tam conuersiones siderum, quàm ortus ...nalium. duo suprema principia constituit eorum: finitum alterum, quod est vnitas: alterum infinitum, qui est binarius: alte... bonorum: alterum malorum principium. Vnitatis enim natura si aeri insit bonam temperiem: si animo, virtutem: si corpo... ...nitatem: si ciuitatibus & familijs, pacem & concordiam præstat. Omne enim bonum concordiæ cognatum est: contrà, binarij ...ra aër. tempestatem & animo vitium, corpori morbos, ciuitatibus & familijs seditiones ac odia infert. Omne enim malum ex d...o oritur. Itaque & de reliquis ordine numeris, parem imperfectum & indigentem: contrà imparem, plenum ac perfectum ...ellauit: quòd scilicet hic cum pari mixtus semper suam retinet naturam, abundante semper impare: idemq; impar secum ipse ...positus, parem generat. Fœcundus enim est, & habet principij vim, neque diuisionem admittit, semper in eo vnitate superan... ...t par neque imparem producit, secum ipse compositus, neque diuisionis est expers. Proinde etiam Homerus (inquit Plutar... ...) vnitatis naturam in bono, & binarij in malo posuit non rarò. Apparet hoc & ex ijs, quòd bonus ei ἐνηής, ac talis affectio ...n aliquoties dicitur: contrarium, δίχα. Huc & id facit, οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, &c.

σκῆπτρον] Hic versus pro spurio est annotatus in codice Didymi, vbi ad marginem scribitur νόθος.

Ὣς ὅγε κοιρανέων δίεπε στρατόν. οἱ δ' ἀγορὴν δὲ	*Ita iste reges gubernabat exercitũ: illi a. ad conci-*
...ς ἐπεσσεύοντο νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων	*Rursus ruebant à nauibus & tentorijs (lium*
...ῇ, ὡς ὅτε κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης	*Tumultu, sicut quum fluctus multisoni maris*
...ιαλῷ μεγάλῳ βρέμεται, σμαραγεῖ δέ τε πόντος·	*Littore magno fremit, resonat autem pontus.*
...οι μέν ῥ' ἕζοντο, ἐρήτυθεν δὲ καθ' ἕδρας·	*Alij quidẽ sedebant, quiescebantq; per sedes: (bat,*
...ερσίτης δ' ἔτι μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐκολῴα,	*Thersites. a. adhuc sol' ĩmoderatè verbosus crocita-*
...ὃ ἔπεα φρεσὶν ᾗσιν ἄκοσμά τε πολλά τε ᾔδη	*Qui verba mẽtibus suis inornataq; multaq; sciebat,*
...ψ ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν,	*Frustra, sed nõ pro eo ac decebat vt aduersareĩ regib.*
...λ' ὅ, τι οἱ εἴσαιτο γελοίιον Ἀργείοισιν	*Sed quodcunq; ei videbatur ridiculum Argiuis*
...μεναι. αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε·	*Esse: turpissimus autem vir ad Troiam venit.*
...ολκὸς ἔην, χωλὸς δ' ἕτερον πόδα, τὼ δέ οἱ ὤμω	*Strabo erat, claud' aũt altero pede, & ipsius humeri*
...ρτὼ, ἐπὶ στῆθος συνοχωκότε· αὐτὰρ ὕπερθε,	*Curui & in pectus contracti, cæterùm desuper*
...ὸς ἔην κεφαλὴν, ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη,	*Acutus erat capite, rara autem percurrebat lanugo:*
...θιστος δ' Ἀχιλῆι μάλιστ' ἦν, ἠδ' Ὀδυσῆι·	*Inimicissimus autem Achilli maximè erat & Vlyssi.*
...γὰρ νεικείεσκε· τότ' αὖ Ἀγαμέμνονι δίῳ	*Hos n. obiurgabat. tũc rursus Agamemnoni diuino*
...έα κεκληγὼς λέγ' ὀνείδεα· τῷ δ' ἄρ' Ἀχαιοὶ	*Altè clamans dicebat conuitia. hunc Achiui*
...πάγλως κοτέοντο νεμέσσηθέν τ' ἐνὶ θυμῷ.	*Vehemẽter oderãt indignabãturq; in animo. (ne,*
...τὰρ ὁ μακρὰ βοῶν Ἀγαμέμνονα νείκεε μύθῳ,	*Sed hic multùm vociferãs Agame. obiurgabat sermo-*
Ἀτρείδη, τέο δ' αὖτ' ἐπιμέμφεαι, ἠδὲ χατίζεις;	*Atride, quid adhuc conquereris, aut qua re indi-*
...λεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες	*Plena tibi ære tentoria, multæ & mulieres (ges?*
...ν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ	*Sunt in tentorijs selectæ, quas tibi Achiui*
...ρώτιστα δίδομεν εὖτ' ἂν πτολίεθρον ἕλωμεν.	*Primò damus quum vrbem capimus.*
...ἔτι καὶ χρυσοῦ ἐπιδεύεαι, ὅν κέ τις οἴσει	*An item & auro indiges quod quis feret (nis,*
...ρώων ἱπποδάμων ἐξ Ἰλίου υἷος ἄποινα,	*Troianorũ equitum ex Troia filius dona redemptio-*
...κεν ἐγὼ δήσας ἀγάγω, ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν;	*Quem ego vinctum ducam vel alius Achiuorum?*

H

Ἠὲ γυναῖκα νέην, ἵνα μίσγεαι ἐν φιλότητι,
Ἥν τ' αὐτὸς ἀπονόσφι κατίσχεαι; οὐ μὲν ἔοικεν
Ἀρχὸν ἐόντα, κακῶν ἐπιβασκέμεν υἷας Ἀχαιῶν.
Ὦ πέπονες, κάκ' ἐλέγχε', Ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ' Ἀχαιοί,
Οἴκαδέ περ σὺν νηυσὶ νεώμεθα· τόνδε δ' ἐῶμεν
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ γέρα πεσσέμεν, ὄφρα ἴδηται
Ἤ ῥά τί οἱ χ' ἡμεῖς προσαμύνομεν, ἦε καὶ οὐκί.
Ὃς καὶ νῦν Ἀχιλῆα ἕο μέγ' ἀμείνονα φῶτα
Ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
Ἀλλὰ μάλ' οὐκ Ἀχιλῆϊ χόλος φρεσίν, ἀλλὰ μεθήμων.
Ἦ γὰρ ἂν Ἀτρείδη νῦν ὕστατα λωβήσαιο.

An mulierem iuuenem, cui miscearis per amor
Quamq; ipse seorsum detineas? non quidem d
Vt qui princeps sit, in mala inducat filios Achiui
O imbelles: mala probra: Achaicæ, non item Ach
Domum cum nauibus redeamus: hũc autẽ sina
Isthic in Troia præmia sua concoquere, vt scia
An in aliquo ipsum nos audiuimus, an non:
Qui & nunc Achillem ipso multò meliorem vir
Iniuria affecit. fruitur. n. dono q̃d p vĩ illi abstu
Sed multa non est Achilli ira mentibus, sed facil
Alioqui. n. Atrida, nunc postremùm iniurius e

COMMENTARIVS.

a Θερσίτης δ' ἔτι μοῦνος] Solet Poëta res turbulentas iocosa aliqua temperare, in comœdiarum modum: qualis est hæc in narratio Thersitæ illius ridiculi inter Græcos hominis. Sic etiam anteà primo libro vidimus Iouis & Iunonis iurgia risu à cano excitato terminata.

b ἀμετροεπής,] Philoctetes apud Sophoclem hunc Thersitem γλώσσῃ δεινὸν καὶ σοφὸν appellat: sed ad Vlyssis odium, cui ipse infestissimus. Hic enim Poëta loquentiam illi, non eloquentiam tribuit. Quod autem sequitur, ἀλλ' ὅ,τι οἱ εἴσαιτο, &c. duplicem h sensum, vt vel illud sit ridiculum ab Achiuis existimatum, quodcunq; Thersitæ videbatur: id est, quæcunque illius erat de re piam opinio & sententia. Vel Thersitem ad contentionem ea loquutum, quæ Achiuis ridicula videri posse existimabat: vt ille magis ridiculus & proteruus intelligatur, qui ex deliberato & consulto in præsentes nugas & deblaterationes deuenerit, ipsemet risu dignas existimabat. Prior tamen magis placet Eustathio, vt τὸ ἔμμεναι, vel pro ἦν ponatur secundùm veteres: v superuacuum & otiosum, cuiusmodi est illud, ἑκὼν εἶναι οὐκ ἂν τόδε ποιήσω. Cuiusmodi sunt & plures dictiones, vt τὸ ἔχειν hîc π ἔχων, ποτὲ in δήποτε, & alia eiusdem generis. Alij τὸ ἔμμεναι construũt cum εἴσαιτο, ἐκ τοῦ κοινοῦ. & hoc sequuta est vulgaris versio. q quam etiam Scholiastes priorem sensum probauerit, cùm hæc verba sic explicat, ἀλλ' ὅπερ ἂν ἐνόμιζεν ὁ Θερσίτης ἀναγκαῖον εἶναι τὸ γέλωτος πολλοῦ ἄξιον ἐφαίνετο τοῖς Ἕλλησιν. id est: Quod Thersites necessarium esse arbitrabatur, id videbatur Græcis valde culum.

c φολκὸς ἔην,] De Thersite plura dicentur in Lexico. Hîc obseruandum est, Poëtam in vitijs corporis Thersitæ enarrandis tum esse, in animi autem improbitate declaranda breuem, cùm eum Vlyssi & Achilli inimicissimum esse solùm dicit, quo o eius vitia angustè complectitur, cùm viris præstantissimis inuisum esse nequitia sit, vt obseruauit Plutarchus in tractatu de In & odio, vbi etiam illud à contrario dicitur, Improbos odisse laudi dari. Vnde cùm Charilaum Lycurgi ex fratre nepotem Sp regem virum æqui & boni amantem, ac miti ingenio præditum quidam laudarent: tunc is quem regni consortem habebat, modo vero, inquit, probus vir sit Charilaus, qui ne improbis quidem asperum se præbet? Ergo satis improbitas hominis de bitur, cùm eum bonis odiosum dicimus. Verum enim est illud Menandri, ἀνὴρ δὲ χρηστὸς χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτε. Vir probus pro nunquam odit.

d Ἀτρείδη τέο δ' αὖτ' ἐπιμέμφεαι,] Hæc Thersitæ oratio eò tendit, vt Græcis persuadeat à Troia discedẽdum esse: itaq; docet, aliam ob causam cupere Agamemnonem vt remaneant, quàm emolumenti proprij gratia: vnde odium illi apud Græcos co liare nititur, vt magis ad discessum excitentur, ipso etiam Regis spreto imperio, qui exercitus commoda suis omnino postpo imò & damna illis potiùs insligat, compendium suum ex illorum dispendio faciens, vt docet Achillis exemplo nouissimo, quo tur non tam Achillis, cui inuisus erat, studio, quàm odio facti Agamemnonis: quin & ipsum Achillem ignauiæ & pusillanimi nomine perstringet, quòd hanc iniuriam sibi illatam non vlciscatur.

Ὣς φάτο νεικείων Ἀγαμέμνονα [a] ποιμένα λαῶν
Θερσίτης· τῷ δ' ὦκα παρίστατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν χαλεπῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
[b] Θερσῖτ' ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής,
Ἴσχεο, μηδ' ἔθελ' οἶος ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν.
Οὐ γὰρ ἐγὼ σέο φημὶ χερειότερον βροτὸν ἄλλον
Ἔμμεναι, ὅσσοι ἅμ' Ἀτρείδῃς ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον·
Τῷ οὐκ ἂν βασιλῆας ἀνὰ στόμ' ἔχων ἀγορεύοις,
Καί σφιν ὀνείδεά τε προφέροις, νόστον τε φυλάσσοις.
Οὐδέ τί πω σάφα ἴδμεν ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
Ἢ εὖ, ἦε κακῶς νοστήσομεν υἷες Ἀχαιῶν.
Τῷ, νῦν Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν
Ἧσαι ὀνειδίζων, ὅτι οἱ μάλα πολλὰ διδοῦσιν
Ἥρωες Δαναοί· σὺ δὲ κερτομέων ἀγορεύεις.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Εἴ κ' ἔτι * σ' ἀφραίνοντα κιχήσομαι * ὥς νύ περ ὧδε, (γρ. Εἴ κεν — γρ. ὥς τὸ πάρος περ)
Μηκέτ' ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ κάρη ὤμοισιν ἐπείη,
Μηδ' ἔτι Τηλεμάχοιο πατὴρ κεκλημένος εἴην,
Εἰ μὴ ἐγώ σε λαβὼν, ἀπὸ μὲν φίλα εἵματα δύσω,
Χλαῖνάν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τά τ' αἰδῶ ἀμφικαλύπτει.
Αὐτὸν δὲ κλαίοντα θοὰς ἐπὶ νῆας ἀφήσω
Πεπληγὼς ἀγορῆθεν ἀεικέεσσι πληγῇσιν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· σκήπτρῳ δὲ μετάφρενον ἠδὲ καὶ ὤμω
Πλῆξεν. ὁ δ' ἰδνώθη, θαλερὸν δέ οἱ * ἔκπεσε δάκρυ· (γρ. ἔκφυγε)

Sic dixit obiurgãs Agamẽnonẽ pastorẽ popul
Thersites: huic autem citò astitit diuinus Vlysses
Et ipsum toruè intuẽs duro alloquutus est sermo
Thersite loquaciss. argut⁹ licet existẽs sis cõciona
Desine, neque velis solus contendere cum regibu
Non. n. ego, q̃ tu sis, cẽseo ignauiorẽ mortalem ali
Esse, qui cum Atridis ad Troiam venerunt.
Quare ne reges in ore habens, concioneris,
Et ipsis conuitia inferas, reditumq; serues.
Neq; adhuc apertè scimus quorsum euadẽt hæc o
An benè: an malè redibimus filij Achiuorum.
Quare nũc Atridæ Agamemnoni pastori populo
Sedes iaciens conuicia, quia ei valdè multa dant
Heroës Danai. tu autem conuicians concionaris.
Sed tibi edico (hoc & perfectum erit)
Sicubi te insanientem inuenero sicut hîc,
Ne posthac Vlyssi caput humeris adsit,
Neq; Telemachi pater vocer,
Si non ego te comprehẽdens charis vestibus exua
Pallioq; & tunica, quæq; pudenda contegunt.
Te inquam flentem veloces ad naues dimisero,
Verberans è concione acribus plagis.
Sic dixit, sceptroq; dorsum atq; humeros (m
Percussit, ille. a. cõpsit, humidaq; ei excidit lachr

Σμ

μώδιγξ δ' αἱματόεσσα μεταφρένου ἐξυπανέστη
σκήπτρου ὕπο χρυσέου. ὁ δ' ἄρ' ἕζετο, τάρβησέν τε·
ἀλγήσας δ', ἀχρεῖον ἰδὼν, ἀπεμόρξατο δάκρυ.
Οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ, ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὢ πόποι, ἦ δὴ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργε,
βουλάς τ' ἐξάρχων ἀγαθὰς, πόλεμόν τε κορύσσων·
νῦν δὲ τόδε μέγ' ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν,
ὃς τὸν λωβητῆρα ἐπεσβόλον ἔσχ' ἀγοράων·
οὐ θήν μιν πάλιν αὖθις ἀνήσει θυμὸς ἀγήνωρ
νεικείειν βασιλῆας ὀνειδίοις ἐπέεσσιν.

Vibex autem cruentus scapulis exortus est
Sceptro ab aureo, ipse autem sedit timuitq́ue:
Dolens.a. & turpiter intuens, absterſit lacrymam.
Illi autē quamuis mœsti, super ipso suauiter riserūt.
Sic autem quispiam dicebat ad propinquum alium.
O dij, certè infinita Vlysses bona fecit,
Consilia incipiens bona, bellumq́ue instruens:
Nunc aūt hoc quàm optimū in Argiuis fecit,
Qui hūc cōtumeliosū cōuiciatorē coërcuit à concio-(nib.
Non diu ipsum iterū rursus pmittet animus super-(bus
Obiurgare reges contumeliosis verbis.

COMMENTARIVS.

a ποιμένα λαῶν] De hoc Regis epitheto & quibusdam alijs dixit Diogenes apud Dionem de Regno, Orat. 4. in hunc modum. ...pud Homerum, inquit ille ad Alexandrum, vbi Minoa Iouis dicit confabulonem, an'non confabulari est colloqui? Ergo collo...itorem Iouis esse dicit eum, tanquam si diceret esse discipulum. Porrò quibus de rebus alijs putas eum cum Ioue collocuturum, ...t quæ alia ab eo didicisse, quàm iusta & regalia, quando & omnium iustissimus dicitur Minos fuisse? Rursus quando dicit Re...es esse à Ioue nutritos, & Ioui amicos, túne aliud quid putas eum dicere, quàm cibum illorum, de quo dixit, esse doctrinam & di...iplinam? An tu putas eum dicere, quòd Reges à Ioue nutriantur lacte tanquam à nutrice, & vino, & cibis, & non potius scientia ...veritate? Similiter & quòd Iouis dicit amicos, non aliam dicit amicitiam, quàm eadem consultare & cogitare. Talis amicitia ...ncordia quædam est. Ita enim & hominibus videntur amici omnium maximè esse concordes, & nulla de re dissidere. Qui igitur ...ui amicus fuerit, & eadem cum illo senserit, potest'ne fieri vt rem aliquam iniquam concupiscat, aut turpe aliquid cogitet, aut ...auum? Hoc ipsum autem manifestare videtur, quum laudans quendam regem, dicit eum esse pastorem populorum. Pastores ...im non est aliud opus, quàm prouidere ouibus, easq; conseruare atque custodire, non assare (non per Iouem) neq; mactare & ex...riare. Sanè interdum multas oues vnus coquus pellit, mercatus eas. Cæterùm plurimùm differt ars culinaria à pastorali, ferè ...antum regia à tyrannica. Hæc ille. quem locum integrum adduximus, ne cogeremur aliàs perpetuum contextum orationis ...terrumpere.

b θερσίτ' ἀκριτόμυθε,] Eadem ratione Thersitem Vlysses compescit, qua cæteros Græcos anteà, nimirùm verbis & verberibus, vn...gloriam & sapientiæ existimationem apud reliquum populum adauxit: imò etiam eorum gratiam hoc quasi beneficio deme...us est. Sic coërceri eos oportet, qui sine vlla maiestatis regiæ reuerentia opprobrijs & conuitijs audent regibus insultare. de pijs & ...nis regibus loquor, cæteris enim licet interdum iusta linguæ etiam spicula infigere.

c οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοι περ,] Theon Sophista, vt etiam notauit Giphanius in suis Scholijs, aiebat hîc esse amphiboliam, An Græci mœ...essent, quòd Thersitem cædi viderent: an quòd naues cuperent deduci. Hoc postremum mihi probatur: nam gauisos illos ob ...sum Thersitem, testantur sequentia, in quibus idcircò Vlyssem laudant.

d ὢ πόποι, ἦ δὴ] Hic sunt laudes Vlyssi à Græcis attributæ, quòd conuiciatorem illum repressisset. Vbi veritatis amatores se præ...nt Græci, quippe qui quamuis ob reditum impeditum dolentes, tamen Vlyssem suo encomio non defraudant, quod duabus re...s continetur. Prudentia & Fortitudine: quibus & Nestorem ipsum antecellit, qui optimus quidem erat consiliarius, sed non æ...ipollens bellator. Præterea nota, ita repressum fuisse Thersitem, vt nusquam posteà appareat: ex Poëtæ prudentia, qui iocosa ...in ita sæpe intermisceat in seriorum narratione occupatus.

Ὣς φάσαν ἡ πληθύς· ἀνὰ δ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
ἔστη σκῆπτρον ἔχων· παρὰ δὲ, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
εἰδομένη κήρυκι, σιωπᾶν λαὸν ἀνώγει,
ὡς ἅμα θ' οἱ πρῶτοί τε καὶ ὕστατοι υἷες Ἀχαιῶν
μῦθον ἀκούσειαν, καὶ ἐπιφρασσαίατο βουλήν.
ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
a Ἀτρείδη νῦν δή σε ἄναξ ἐθέλουσιν Ἀχαιοὶ
πᾶσιν ἐλέγχιστον θέμεναι μερόπεσσι βροτοῖσιν·
οὐδέ τοι ἐκτελέουσιν ὑπόσχεσιν ἥν περ ὑπέσταν
ἐνθάδ' ἔτι στείχοντες ἀπ' Ἄργεος ἱπποβότοιο,
Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι.
ὥς τε γὰρ ἢ παῖδες νεαροὶ, χῆραί τε γυναῖκες,
ἀλλήλοισιν ὀδύρονται οἶκόνδε νέεσθαι,
ἦ μὴν καὶ πόνος ἐστὶν ἀνιηθέντα νέεσθαι.
καὶ γάρ τίς θ' ἕνα μῆνα μένων ἀπὸ ἧς ἀλόχοιο
ἀσχαλάᾳ * παρὰ νηῒ πολυζύγῳ, ἥν περ ἄελλαι
χειμέριαι εἰλέωσιν, ὀρινομένη τε θάλασσα·
ἡμῖν δ' εἴνατός ἐστι περιτροπέων ἐνιαυτὸς
ἐνθάδε μιμνόντεσσι· τῶ οὐ νεμεσίζομ' Ἀχαιοὺς
ἀσχαλάαν παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, b κενεόν τε νέεσθαι.
τλῆτε φίλοι καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν
ἢ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται ἦε καὶ οὐκί.
εὖ γὰρ δὴ τόγε ἴδμεν ἐνὶ φρεσὶν, ἐστὲ δὲ πάντες
μάρτυροι, οὓς μὴ κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι
χθιζά τε καὶ πρωΐζ', ὅτ' ἐς Αὐλίδα νῆες Ἀχαιῶν

Sic dixerūt multitudo: sed vrbiū expugnator Vlyss.
Surrexit, sceptrū habēs, iuxta autem cæsia Minerua
Similis præconi silere populum iussit,
Vt simul primiq́ue & postremi filij Achiuorum
Sermonem audirent & intelligerent consilium:
Qui ipsis bene sentiens concionatus est, & dixit:
Atride, nunc te rex volunt Achiui
Omnibus probrosissimū facere mortalib. hominibus:
Neq́ue tibi perficiunt promissum, quod subierunt
Huc venientes ab Argo equestri,
Videlicet, vt Ilio exciso bene ædificato redirent.
Tanquam enim vel pueri tenelli viduæue mulieres
Inter se desiderant domum redire.
Certè.n. & molestū est, vt qs molestia affectus abeat.
Etenim si qs vnū mensem manēs pcul à sua vxore,
Tristatur apud nauē multas sedes habētē, quā pro-(cellæ
Hybernæ torquent, commotumq́ue mare:
Nobis autem nonus est qui reuoluitur annus
Hîc manentibus: quo non ægrè fero Achiuos
Tristari apud naues rostratas: sed tamen etiam
Turpe diuq́ue manere, inanemq́ue redire.
Tolerate amici, & manete ad tempus, vt sciamus
Si verum Calchas vaticinatur an & non.
Probè.n. iam hoc scimus in mentibus: estis.a. omnes
Testes, quos non Parcæ inuaserunt mortem ferentes
Heriq́ue & nudiustertiꝰ. quādo in Aulidē naues Græc.

γρ. σὺν νηΐ
γρ. χείμεριαι

Ἠγε-

Ἠγερέθοντο, κακὰ Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ φέρουσαι,
Ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ κρήνην, ἱεροὺς κατὰ βωμοὺς
Ἔρδομεν ἀθανάτοισι τεληέσσας ἑκατόμβας,
Καλῇ ὑπὸ πλατανίστῳ, ὅθεν ῥέεν ἀγλαὸν ὕδωρ.
Ἔνθ' ἐφάνη μέγα σῆμα· δράκων ἐπὶ νῶτα δαφοινός,
Σμερδαλέος, τόν ῥ' αὐτὸς Ὀλύμπιος ἧκε φόωσδε,
Βωμοῦ ὑπαΐξας, πρός ῥα πλατάνιστον ὄρουσεν·
Ἔνθα δ' ἔσαν στρουθοῖο νεοσσοί, νήπια τέκνα,
Ὄζῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ, πετάλοις ὑποπεπτηῶτες,
Ὀκτώ· ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα·
Ἔνθ' ὅγε τοὺς ἐλεεινὰ κατήσθιε τετριγῶτας.
Μήτηρ δ' ἀμφεποτᾶτο ὀδυρομένη φίλα τέκνα.
Τὴν δ' ἐλελιξάμενος πτέρυγος λάβεν ἀμφιαχυῖαν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ τέκν' ἔφαγε στρουθοῖο καὶ αὐτήν,
Τὸν μὲν ἀρίζηλον θῆκεν θεός, ὅσπερ ἔφηνε·
Λᾶαν γάρ μιν ἔθηκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω.
Ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν οἷον ἐτύχθη.
Ὡς οὖν δεινὰ πέλωρα θεῶν εἰσῆλθ' ἑκατόμβας,
Κάλχας δ' αὐτίκ' ἔπειτα θεοπροπέων ἀγόρευε,
Τίπτ' ἄνεῳ ἐγένεσθε καρηκομόωντες Ἀχαιοί;
Ἡμῖν μὲν τόδ' ἔφηνε τέρας μέγα μητίετα Ζεύς,
Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Ὡς οὗτος κατὰ τέκν' ἔφαγε στρουθοῖο καὶ αὐτήν,
Ὀκτώ, ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα·
Ὣς ἡμεῖς τοσσαῦτ' ἔτεα πολεμίξομεν αὖθι,
Τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.
Κεῖνος θ' ὣς ἀγόρευε.[a] τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Ἀλλ' ἄγε μίμνετε πάντες ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί
Αὐτοῦ, εἰσόκεν ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἕλωμεν.

Congregabantur, mala Priamo, & Troianis ferẽte
Nos autem circumcirca fontem sacra per altaria,
Faciebamus immortalibus perfectas hecatombas
Pulchra sub platano, vnde fluebat limpida aqua.
Illic apparuit magnũ signũ: draco dorso sanguineu
Horribilis quem ipse Olympius misit in lucem,
Quum ex altari prosiliisset ad platanum perrexit.
Ibi erant passeris pulli, parui filij
Ramo in extremo, sub folijs volitantes,
Octo: sed mater nona erat, quæ peperit filios.
Ibi ille hos miserabiliter comedit stridentes:
Mater autem circumuolabat lugens dilectos filio
Hanc circum actus ala prehendit circum clamãte
Sed postquam filios deuorauit passeris, & ipsam,
Hunc quidem clarum fecit Deus, qui ostendit:
Lapidem enim ipsum fecit Saturni filius versuti.
Nos autẽ stantes admirabamur quod factum er
Vt igitũ terribilia portenta deorũ subiêre hecatõb
Calchas autem statim posteà vaticinans dixit,
Cur muti facti estis comati Achiui? (pit
Nobis quidẽ hoc ostendit signũ magnũ prudens
Serũ, qđ tardè perficitur, cuius gloria nunq̃ perib
Vt hic filios deuorauit passeris, & ipsam,
Octo, sed mater nona erat, quæ peperit filios:
Sic nos tot annos bellabimus hic:
Decimo autem ciuitatem capiemus Latiuiam.
Ille sic interpretabaũ: hæc iam nũc omnia pficiũt
Sed agè, manete omnes bene ocreati Achiui
Isthic, quoadusq; ciuitatẽ magnã Priami capiam

COMMENTARIVS.

a ἀτρείδη νῦν δὴ] Hæc Vlyssis oratio partim aspera est, partim lenis: in postremum autem omnino propendet. Primùm er Græcorum perfidiam accusat apud Agamemnonem, quòd suis polliticis, quibus se ante euersam Troiam non redituros sanctè iurauerant, non sufficiant. Deinde ignauiam & laborum intolerantiam in ipsis redarguit, dum eos pueris & mulierculis cœparat. Tum verò ne tam iusta reprehensione faciles plebis animos exasperet, illam adulatoria oratione temperat, & quod ipsis tio dederat, iam excusat, quasi non ignauia, sed propter belli diuturnitatem defatigati sint: nec sine causa propter commune d derium reuisendæ patriæ, quod nobis innatum est. Ne tamen idcirco ad discessum incendantur, aliò eos reuocat, exhortaturc imò obnixè efflagitat, vt in hac obsidione vrbis Troianæ perseuerent, cuius excidium iam paratum est ratione temporis: qu ex prodigio Calchas vates eximius præstiterat, cuius testes ipsi fuerint oculati, vt in dubium nullo modo reuocari possit. Quid hæc Nestor, posterioris est loci.

b κενεόν τε νέεσθαι.] Multiplicem habent sensum hæc vocabula. Ait enim, turpe esse quenquam vacuum discedere, hoc est, non a cuto rei fine, cuius gratia accessit: vt qui honoris studiosus est, turpe ducat re infecta, qua honorem quærebat, discedere: qui rax, pollicita se non exequutum verecundetur: lucri verò cupidus, sine exuuijs & opimis spolijs reuerti erubescat, quod tim calcarium instar subditur.

c τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.] Allusio est ad somnum Agamemnonis: neque tamen hodiernum diem intelligit vt ille, quod & su indicauit his verbis, μάνατ' ἐπὶ χρόνον.

Ὣς ἔφατ'· Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον· ἀμφὶ δὲ νῆες
Σμερδαλέον κονάβησαν ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν,
Μῦθον ἐπαινήσαντες Ὀδυσσῆος θείοιο.
[a] Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Ὢ πόποι, ἦ δὴ [b] παισὶν ἐοικότες ἀγοράασθε
Νηπιάχοις, οἷς οὔτι μέλει πολεμήια ἔργα.
[c] Πῇ δὴ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν;
[d] Ἐν πυρὶ δὴ βουλαί τε γενοίατο μήδεά τ' ἀνδρῶν,
Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαί, ἧς ἐπέπιθμεν.
Αὔτως γάρ ῥ' ἐπέεσσ' ἐριδαίνομεν, οὐδέ τι μῆχος
Εὑρέμεναι δυνάμεσθα, πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἐόντες.
Ἀτρείδη, σὺ δ' ἔθ' ὡς πρὶν ἔχων ἀστεμφέα βουλήν,
Ἄρχευ' Ἀργείοισι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας,
Τοὺς δὲ δ' ἔα φθινύθειν [e] ἕνα καὶ δύο, τοί κεν Ἀχαιῶν
Νόσφιν βουλεύωσ', ἄνυσις δ' οὐκ ἔσσεται αὐτῶν
Πρὶν Ἄργοσδ' ἰέναι, πρὶν καὶ Διὸς αἰγιόχοιο

Sic dixit: Argiui.v. valde clamarũt, (circũ.a.
Terribiliter resonuerũt clamantib. Achiuis) (
Sermonem laudantes Vlyssis diuini.
His autem dixit Gerenius eques Nestor:
Proh facinus certè pueris similes loquimini
Infantibus, quibus non sunt curæ bellicosa opera.
Quò iam pactaq; & iuramenta ibunt nobis?
In igne iam consiliaq; erunt curæq; virorũ, (m
Libationesq; p merũ factæ, & dextræ quib. credi
Frustrà.n. verbis cõtẽdim⁹, neq; aliquã machinat
Inuenire possum⁹, etsi multo tẽpore hîc moremur.
Atrida, tu aũt sicut prius habens firmum cõsiliu
Impera Argiuis in fortibus prælijs:
Hos aũt sine corrumpi vnum & duos qui ab Achi
Seorsum consultant: perfectio autem non erit ip
Prius Argos ire quàm & Iouis Aegida tenentis

Γνώμε

γνώμεναι εἴτε ψεῦδος ὑπόσχεσις ἦε καὶ οὐκί.
φημὶ γὰρ οὖν κατανεῦσαι ὑπερμενέα Κρονίωνα
ἤματι τῷ ὅτε νηυσὶν ἐπ' ὠκυπόροισιν ἔβαινον
Ἀργεῖοι, Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες,
ἀστράπτων ἐπιδέξι' ἐναίσιμα σήματα φαίνων.
τῷ μή τις πρὶν ἐπειγέσθω οἶκόνδε νέεσθαι,
πρίν τινα πὰρ Τρώων ἀλόχῳ κατακοιμηθῆναι,
τίσασθαι δ' Ἑλένης ὁρμήματά τε στοναχάς τε.
εἰ δέ τις ἐκπάγλως ἐθέλει οἶκόνδε νέεσθαι,
ἁπτέσθω ἧς νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης,
ὄφρα πρόσθ' ἄλλων θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ.
ἀλλὰ ἄναξ αὐτός τ' εὖ μήδεο, πείθεό τ' ἄλλῳ.
οὔ τοι ἀπόβλητον ἔπος ἔσσεται, ὅττι κεν εἴπω.
κρῖν' ἄνδρας κατὰ φῦλα, κατὰ φρήτρας, Ἀγάμεμνον,
ὡς φρήτρη φρήτρηφιν ἀρήγῃ, φῦλα δὲ φύλοις.
εἰ δέ κεν ὣς ἔρξῃς, καί τοι πείθωνται Ἀχαιοί,
γνώσῃ ἔπειθ' ὅς θ' ἡγεμόνων κακὸς, ὅς τέ νυ λαῶν,
ἠδ' ὅς κ' ἐσθλὸς ἔῃσι· κατὰ σφέας γὰρ μαχέονται·
γνώσεαι δ' εἰ καὶ θεσπεσίῃ πόλιν οὐκ ἀλαπάξεις,
ἢ ἀνδρῶν κακότητι, καὶ ἀφραδίῃ πολέμοιο.

Cognoscamus an falsa promissio, an & non.
Dico enim igitur annuisse præpotentem Saturnidē
Die illo, quando nauibus in citis conscenderunt
Argiui Troianis mortem & fatum ferentes,
Fulgurans dextera, fausta signa ostendens.
Quare non aliquis prius festinet domum redire,
Priusquā aliquis apud Troianorum vxorē dormiat,
Punire & Helenæ abitumq; gemitusq;.
Si autem aliquis nimium velit domum ire,
Tangat suam nauem bene tabulatam & nigram,
Vt ante alios mortem & fatum assequatur.
Sed rex tu bene cura, & crede alteri,
Non abiectum verbum erit quodcunq; dicam.
Secerne viros per gentes & per tribus, Agamemnon:
Vt tribus tribubus auxilientur gentes & gentibus.
Si autem sic feceris, & tibi obedierint Achiui,
Cognosces postea quis ex ducib. ignau⁹ sit, quisve ex (militib.
Siue q strenuus erit: p seipsos.n.pugnabūt:
Cognosces verò si & ex vaticinio ciuitatem non de- (strues
An virorum ignauia & imperitia belli.

COMMENTARIVS.

εἴπῃ ἢ καὶ οὐκί] Mitior fuit superior Vlyssis oratio, hæc Nestoris austerior: siquidem & in ipsum Vlyssem inuehitur, multaque in eis consilio castigat & reprehendit: neq; ipsis Græcis assentari, vt ille, optat, quin eos impietatis accusat tanquam iurisiurandi foederis violatores, adeoq; ad præliandum necessariò cogit, Regemq; hortatur aduersus immorigeros iusta iracundia desæuire, & eam desertoribus minitatur: tandem de instruendi exercitus ratione consilium suggerit. Vlysses itaq; à populo laudatur, quem ... erit: Nestor à Rege, cuius se studiosum ostendat.

...] Communicata & dispersa in omnes obiurgatione tegit suam mentem, quæ propriè in Vlyssem dirigebatur, ... eroq; plurali duritiem reprehensionis emollit. Eos itaq; pueris stultis & imprudentibus comparat, quòd Vlysses nihil duce ... um de acie & ordinatione bellica in medium attulerit, quod ipse paulò pòst præstabit.

...] Quid per hæc pacta sit intelligendum, docet Didymus ex Stesichoro. Cùm enim proceres Græciæ Helenam, propter generis, tum propter formæ præstantiam ambirent, Tyndareus illius pater veritus, ne vno electo sibi in generum reliquorum odium sibi conciliaret, communi eos iureiurando astrinxit, vt si quis ei, cui Helenam daret, eam eripere conaretur, validè ... illam vno animo vlciscerentur. Quo præstito, Menelaum elegit, cui Helenam in matrimonium dedit: quæ paulò pòst ab Alexandro rapta est. vnde factum, vt reliqui Græciæ principes hanc expeditionem vnà susceperint. Hæc ille. Apollodorus de Deorum lib. 3 hoc ipsum memorat: sed tradit, hoc consilium ab Vlysse Tyndareo fuisse suggestum. Vide nostra Prolegomena ... istis porrò intelligitur, quid sibi hoc loco velit Nestor.

...] Quasi dicat: Videntur nostra consilia, pacta, & eiusmodi alia in illis nostris sacrificijs planè combusta & deperdita.

ἕνα ἢ δύο.] Per exiguum seditiosorum numerum populi obedientiam innuit. Qui sint autem illi duo quos intelligat, aiunt alii Thersitem, alterum Achillem: quidam alium quàm Achillem subaudiri volunt, quòd hic nihil sit apud Homerum seorsim ... huius molitus. Crediderim tamen, vt de eo dicat, quia Nestor φιλοσύμμαχος est, & seditiones odit. Illud autem ἕνα ἢ δύο non ... ous, sed de duobus tantùm intelligatur.

πὰρ Τρώων ἀλόχῳ] Blanditur Græcis, & hoc stimulo multitudinem exacuit, quæ plerunq; his rebus capitur. Habet & acerbitatis in Troianos argumentum, de quibus vindicta sumetur eximia, cùm eorum vxores in hostium potestatem redigentur. Et ... nescio quid energiæ hoc à sene dictum. Adde, quòd iniuriam in Helena simili iniuria compensari velit.

ὁρμήματά τε στοναχάς τε] Per ὁρμήματα voluntariam & spontaneam Helenæ ad Troiam profectionem intelligi ait Eustathius, honestè vocabuli Fœminæ dedecus Poeta tegente. Per στοναχάς, tangi illam facti pœnitentia: vt etiam aliàs dicetur. Didymus tamen ... interpretatur ἐνθυμήματα, cogitationes. quod etiam in quadam versione manuscripta satis veteri legi: ego tamen ab Eustathio non recedo.

αὐτός τ' εὖ μήδεο,] Duplicem cōsilij capiendi rationem principi proponit, à se & ab alio, nimirum bonum consilium suggerēdi subintelligendum est ἐκ τοῦ κοινοῦ. Vnde Hesiodus eum longè optimum pronunciat, qui primùm apud se omnia perpendit, ... itat: secundò, qui alteri bene dicenti auscultat. Vnde illud egregium Artabani dictum ad Xerxem apud Herodotum in Polymnia: ... inquit, ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τὰ δὲ καὶ ἀμφότερα περιήκοντά σε ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι σφάλλουσι, κατάπερ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν πνεύματα φασὶ ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσει τῇ ... χρῆσθαι.

ἄνδρας κατὰ φῦλα.] Lamprias apud Plut. Symp. 1. q. 2. refert, Thebanum Pammenem reprehendisse Homerū, vt amatoriæ rei ... qui tribus tribubus, curias curijs adiungi iuberet, cùm oporteret amatori amasium apponi, vt tota phalanx animato denso vinculo conspiraret. Hæc ille. Sed Nestoris institutum sua etiam ratione non caret. Enimuerò existimauit, milites, qui cohærescunt, eorum pudore tangi, dedecusq; ab illis magis reuereri, quàm ab ignotis. Præterea, quæ potest cōiunctior esse ... tudo, quàm eorum quibus patria & gens cōmunis est? Vnde facilè intelligitur, temerè à Pammene reprehensum Nestorem.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
ἦ μὰν αὖτ' ἀγορῇ νικᾷς γέρον υἷας Ἀχαιῶν.
αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν·
τῷ κε τάχ' ἠμύσειε πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε.
ἀλλά μοι αἰγίοχος Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' * ἔδωκεν,
ὅς με μετ' ἀπρήκτους ἔριδας καὶ νείκεα βάλλει.

Hunc respondens allocutus est rex Agamemnon,
Certè quidē rursus cōcione vincis senex filios Achiuū,
Vtinam enim, Iupiterq; pater, & Pallas & Apollo,
Tales decem mihi consultores essent Achiuorum.
Sic citò nutaret ciuitas Priami regis
Manibus sub nostris captaq; direptaq;.
Sed mihi Aegioch⁹ Saturnides Iupiter dolores dedit,
Qui me inter infectas lites & contentiones inycit,

* θῆκεν.

Καὶ γὰρ ἐγὼν Ἀχιλεύς τε μαχεσάμεθ' εἵνεκα κούρης
Ἀντιβίοις ἐπέεσσιν· ἐγὼ δ' ἦρχον χαλεπαίνων.
Εἰ δέ ποτ' ἔς γε μίαν βουλεύσομεν, οὐκ ἔτ' ἔπειτα
Τρωσὶν ἀνάβλησις κακοῦ ἔσσεται, οὐδ' ἠβαιόν.
Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα.
Εὖ μέν τις δόρυ θηξάσθω, εὖ δ' ἀσπίδα θέσθω,
Εὖ δέ τις ἵπποισιν δεῖπνον δότω ὠκυπόδεσσιν,
Εὖ δέ τις ἅρματος ἀμφὶς ἰδὼν, πολέμοιο μεδέσθω·
Ὥς κε πανημέριοι στυγερῷ κρινώμεθ' Ἄρηϊ.
Οὐ γὰρ παυσωλή γε μετέσσεται, οὐδ' ἠβαιόν,
Εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα διακρινέει μένος ἀνδρῶν.
Ἱδρώσει μέν τευ τελαμὼν ἀμφὶ στήθεσσιν
Ἀσπίδος ἀμφιβρότης, περὶ δ' ἔγχεϊ χεῖρα καμεῖται·
Ἱδρώσει δέ τευ ἵππος ἐΰξοον ἅρμα τιταίνων.
Ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης ἐθέλοντα νοήσω
Μιμνάζειν παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὔ οἱ ἔπειτα
Ἄρκιον ἐσσεῖται φυγέειν κύνας ἠδ' οἰωνούς.
Ὣς ἔφατ'. Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ὡς ὅτε κῦμα
Ἀκτῇ ἐφ' ὑψηλῇ ὅτε κινήσῃ Νότος ἐλθών
Προβλῆτι σκοπέλῳ. τὸν δ' οὔποτε κύματα λείπει
Παντοίων ἀνέμων, ὅταν ἔνθ' ἢ ἔνθα γένωνται.
Ἀνστάντες δ' ὀρέοντο, κεδασθέντες κατὰ νῆας,
Κάπνισσάν τε κατὰ κλισίας, καὶ δεῖπνον ἕλοντο.
*ἔρεξε· Ἄλλος δ' ἄλλῳ * ἔρεζε θεῶν αἰειγενετάων,
Εὐχόμενος θάνατόν γε φυγεῖν καὶ μῶλον Ἄρηος.
[c] Αὐτὰρ ὁ βοῦν ἱέρευσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Πίονα, πενταέτηρον, ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.
Κίκλησκεν δὲ γέροντας ἀριστῆας Παναχαιῶν·
Νέστορα μὲν πρώτιστα, καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα,
Αὐτὰρ ἔπειτ' Αἴαντε δύω, καὶ Τυδέος υἱόν·
Ἕκτον δ' αὖτ' Ὀδυσῆα Διῒ μῆτιν ἀτάλαντον.
[d] Αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Ἤδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο.
Βοῦν δὲ περιστήσαντο, καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο,
Τοῖσι δ' ἐπευχόμενος μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
[e] Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κελαινεφὲς αἰθέρι ναίων,
Μὴ πρὶν ἐπ' ἠέλιον δῦναι καὶ ἐπὶ κνέφας ἐλθεῖν,
Πρίν με κατὰ πρηνὲς βαλέειν Πριάμοιο μέλαθρον
Αἰθαλόεν, πρῆσαι δὲ πυρὸς δηΐοιο θύρετρα·
Ἑκτόρεον δὲ χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι
Χαλκῷ ῥωγαλέον· πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Πρηνέες ἐν κονίῃσιν ὀδὰξ λαζοίατο γαῖαν.
Ὣς ἔφατ'· [f] οὐδ' ἄρα πώ οἱ ἐπεκραίαινε Κρονίων·
Ἀλλ' ὅγε δέκτο μὲν ἱρά, πόνον δ' ἀμέγαρτον ὄφελλεν.

Etenim ego Achillesq́; pugnauimus gratia puella
Contrarijs verbis: ego autem incepi indignari.
Si.a.vnq̃ in vnum consultabimus, nõ amplius po
Troianis dilatio mali erit, neq; paululum.
Nunc.a.venite ad cœnam, vt conducamus Mar.
Bene quidẽ aliquis hastã acuat, bene & scutũ po
Bene & aliqs equis cœnã det veloces pedes habe
Bene & aliqs currũ vtrinq; videns bellicurã hal
Vt per totam diem sæuo decernamus Marte.
Non enim cessatio posteà erit, neq; paululum,
Nisi nox veniens dirimat robur virorum.
Sudabit quidẽ alicuius lorũ circa pectora (tig
Scuti circũtegẽtis hominẽ: circa .a. lãceã manũ
Sudabit & alicuius equus politum currum tra
Quem aũt ego seorsum à pugna volentem intelle
Manere apud naues rostratas, non ei postea
Possibile erit fugere canes & aues.
Sic dixit. Argiui.v.valde strepuerunt, sicut q
Littore in alto, quando mouet Notus veniẽs (f
Porrectũ ad scopulum, quem nunq̃ fluctus relinq
Diuersorum ventorum, quando huc vel illuc fi
Surgentes autem ruebant sparsi ad naues,
Fumigaruntq́; in tentorijs, & cœnam capiebant.
Alius.a.alij sacrificabat deorum semper exister
Orans vt mortem fugeret, & stragem Martis.
Sed hic bouem sacrificauit rex virorum Agam
Pinguem, quinquennem, valde potenti Saturni
Vocauit aũt senes optimates omnium Græcoru
Nestorem quidem primũ, & Idomeneum regen
Sed postea Aiaces duos, & Tydei filium:
Sextum aũt rursus Vlyssem Ioui consilio simile
Spontaneus autem ei venit vocem bonus Men
Sciebat enim in animo quantum frater labora
Bouem.a.circũsteterunt, & salsas fruges accepe
His orans dixit rex Agamẽnon: (there hab
Iupiter gloriosiss. max. nigras nebulas faciẽs
Non prius sol occidat, & tenebræ adueniant,
Quàm me pronum deijcere Priami palatium
Ardens: vrere & igne combustiuo portas.
Hectoream verò loricam circa pectora diuider
Ense disruptam: multi & circa ipsum socij
Proni in pulueribus mordicus capiant terram.
Sic dixit: neq; ei perfecit Saturnides: (
Sed hic suscepit quidẽ sacrificia: laborẽ.v.magn

COMMENTARIVS.

a τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες] Hic videre licet quanti prudentiam faciat Agamemnon, quam robori anteponit, cùm N potiùs quàm Aiaces, aut alios heroas ad Troiæ euersionem sibi exoptauit: cuius rei meminit etiam Tullius de Senect. Re Euripides, σοφὸν ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ.

b ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,] Quomodo Deus causa calamitatum nostrarum dicatur, aliàs à nobis apud hũc eundem Poëtam di

c αὐτὰρ ὁ βοῦν] Exemplum est frugalitatis illius temporis. Vnde Antiphanes in luxuriam posterorum inuectus dicit, ἡ δ' νες μακροτράπεζοι φιλοτρώγες δράσθαι. οἱ δέ γ' ὕστερον εἰς χάος τρυφῆς καθῆκαν ἑαυτούς. καὶ ὁ μὲν ἐμμελῶς δικρείων, αὐταρκεῖται βοῦν σφ ψας ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἀρίστοις· ἐν δὲ τοῖς ὑστερογενέσι τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν χίλια φασὶ ἱερεῖα τῆς ἡμέρας κατεκόπτοντο. Vide Athenæi Dipno vbi simplicitas victus, quo veteres illi vsi sunt, etiam explicatur.

d αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε] Hoc factum Menelai sunt qui damnẽt, sunt qui laudẽt. Socrates apud Platonem in Symp. Sed tu ô Aristodeme, quis tu homo es, qui velis ad cœnam non vocatus proficisci? Ego verò, vt tu iusseris (inquit Aristodemus) ita Sequere igitur me, inquit Socrates, vt prouerbium profligemus, commutata illius sententia, ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι Ad bonorum virorum epulas boni viri non inuitati & spontè se conferunt. Homerus quidem videtur non modò istius bij vsum peruertere, sed contumeliosè etiam illum violare. Nam cùm Agamemnonem in re militari optimum præstantissi fecisset, Menelaum verò mollem bellatorem: nihilominus tamen cùm Agamemnon peracto sacrificio conuiuium celebrar nelaum inducit ad Agamemnonis dapes vltrò venientem, deteriorem videlicet ad præstantioris mensam. His auditis re Aristodemus: Fortassè non vt hi, Socrates, ais, sed quemadmodum Homerus, ego vilis homunculus ad sapientis viri con videbor accedere non vocatus. Hæc ille. Ex quibus verbis constat, Socratem pro vulgari prouerbio recipere, quod Zenod Eupolidis Chrysogene refert: αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν. quod tamen Erasmus alibi sic retulit, ἄκλητοι δειλοὶ

ἐπὶ δ' ἐκάλεσσεν. Vtut sit, hic Platonis locus ab Athenæo castigatur, quòd prauè Homeri mentem intellexerit. Quòd enim bellatorem [illegible] nullem pronuntiauerit, reprehendit: quòd quamuis ita [illegible]nterdum appelletur apud ipsum, tamen non idcirco talis sit, vt neq; Agam[illegible]mnon οἰνοβαρὴς, κυνώπης, ac κραδίην ἔχων ἐλάφοιο, licet ita ab Achille dicatur. Non enim quicquid apud Poëtam à personis, quas [illegible] se loquentes facit, dicitur, ab ipso quoque Poeta dictum est. Nam Homerus varijs in locis Menelaum à fortitudine cōmendat, & hoc ipso loco, vbi βοὴν ἀγαθὸς appellatur: alibi autem solus Hectorem à Patroclo fugat, Euphorbumque interimit, & in [illegible]nedi Troianorum spoliat. Proinde non iniuria videtur Socrates sub Platonis nomine reprehendi. Videamus itaq; ipsius Athenæi [illegible] sententiam. Demonstrauit Homerus, inquit, quos conuocari non oporteat, sed sua sponte accedere, ex vnius consanguineorū [illegible]xem[illegible]o vniuersam similium rationem patefacit, αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος. Manifestum est enim, quòd neq; fratrē, ut fi[illegible]s, vel vxorem aduocare oportet, neq; si quis aliquos simili honore dignos arbitretur: esset enim res absurda admodum, & [illegible]b ami[illegible]itia prorsus aliena: quamuis versum quidam ascripserit, causam apponentes, ἤδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο: eorum [illegible]uten[illegible]ationes ibi enarrantur. Demetrius tamen Phalereus videtur magis comprobari, quòd illum tolleret, & à poëmate proris ali[illegible]um assereret. Rerum siquidem tenuium, inquit, studium moribus immiscuit. Existimo enim, ait, familiariter & amicè vnū[illegible]uen[illegible] virorum elegantium sese erga illum esse habiturum, ad quem, dum sacrificatur accesserit, neq; vocatem expectauerit, &c. [illegible]næ [illegible]è sententia omnium videtur optima: siquidem vix fieri potuerit, vt Agamemnon fratris obliuisceretur, cuius gratia in[illegible] [illegible]ns [illegible]d bellum susceperat, remotos autem & nō consanguineos aduocauerit. Proinde neq; iniuria expungi posse versum illum [illegible]δεε κατὰ θυμὸν, &c. Sed tamen nos reliquimus, vt iudicium penes eruditum lectorem remaneat. Addam, quod ille apud Plutar[illegible]hum [illegible]ympt. 1. q. 2. dicit, Ineptum fuisse Menelaum, & locum dedisse prouerbio, qui ad consilium dandum accessisset non vocatus. Ir[illegible]ligit autem hunc locum, quòd in hac cœna consilium de bello capi debeat.

c [Ζεῦ] κύδιστε,] Longè diuersa est hæc precatio ab illa superiore, quam vnusquisq; de populo concipiebat, ad euitandam nimirū [illegible]ort[illegible] de vita solùm sibi prouidens Agamemnon verò non satis sibi existimans viuere, si cum laude & gloria non viuat, petit, vt [illegible]offit[illegible] Troiam, antequam noctescat, euertere. vbi fallitur etiam, vt anteà in vocabulo νῦν, quod de hodierno die interpretatur.

f [illegible] ἀμέγαρτον δ' ἐπικραίαινε] Sic non solet Deus iniquas preces exaudire, qualis est ista Agamēnonis, qua hodierno die euerti Trojam [illegible]it, quod contra ipsius Iouis decretum erat postulatum. Itaq; falluntur sæpe homines in precibus concipiendis, & de ipsius [illegible]litate conqueruntur: quasi simpliciter eas statim non excipiendo, malè velit hominibus consultum. Proinde videndum est [illegible], vt æqua petamus: deinde, vt patienter petitionum nostrarum exitus expectemus, quos suo tempore Deus largiri solet.

[Αὐτὰρ ἐπεί] ῥ' εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,	*Sed postq̄ precati sunt, & molas proiecerunt,*
[Αὐ]ερύσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,	*Rursus traxerūt q̄dē primū & iugularūt & excoriarūt,*
[Μη]ρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,	*Cruraq̃, inciderūt, valdeq̃, pinguedine cooperuerūt,*
[Δίπ]τυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.	*Dupliciter facientes, in ipsis.a. crudas carnes posuerūt:*
[Κα]ὶ τὰ μὲν ἂρ σχίζῃσιν ἀφύλλοισιν κατέκαιον,	*Et hæc quidē lignis scißis sine folijs vrebant:*
[Σ]πλάγχνα δ' ἄρ' ἀμπείραντες ὑπείρεχον Ἡφαίστοιο.	*Intestina autem infigentes tenebant super Vulcanum:*
[Αὐτὰρ ἐ]πεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,	*Sed vbi crura combusserunt, & intestina ederunt,*
[Μί]στυλλόν τ' ἄρα τἆλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,	*Minutimq̃, inciderunt alia, & circū verua fixerūt,*
[Ὤ]πτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.	*Assaueruntq̃, valde scienter, traxeruntq̃, omnia.*
[Αὐτὰρ ἐπεὶ] παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,	*Sed postquā cessarunt à labore, feceruntq̃, conuiuiū,*
[Δαίνυ]ντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.	*Cōuiuati sūt, neq̃, animus indigebat cōuiuio æquali.*
[Αὐτὰρ ἐ]πεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Sed postquam potus & cibi amorem ademerunt,*
[Το]ῖς ἄρα μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,	*His verbis incepit senilis eques Nestor,*
Ἀ[τρ]είδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,	*Atride gloriosißime rex virorum Agamemnō,*
[Μη]κέτι νῦν δηθ' αὖθι λεγώμεθα, a* μηδ' ἔτι δηρὸν,	*Ne nunc diu iterum differamus, neq̃, diu*
[Ἀμ]βαλλώμεθα ἔργον ὃ δὴ θεὸς ἐγγυαλίζει.	*Differamus opus, quod Deus dabit.*
Ἀ[λλ' ἄ]γε, κήρυκες μὲν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων	*Sed agè; præcones quidē Achiuorū æreā loricam habentiū*
[Λαὸν κηρ]ύσσοντες ἀγειρόντων κατὰ νῆας.	*Populum vocantes congregent ad naues:*
[Ἡμ]εῖς δ' ἀθρόοι ὧδε κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν	*Nos autem frequētes hic in exercitu lato Achiuorū*
[Ἴομεν], ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα.	*Eamus, vt citius suscitemus impetuosum Martem.*
Ὣ[ς] φάτ'· οὐδ' ἀπίθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.	*Sic dixit: neq̃, nō persuasus est rex virorū Agam.*
[Αὐ]τίκα κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε	*Statim præconibus arguta voce præditis iussit*
[Κη]ρύσσειν πόλεμόνδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς.	*Vocare ad bellum capite comatos Achiuos.*
[Οἱ] μὲν ἐκήρυσσον, b τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.	*Hi q̄dē vocarūt. illi.a. cōgregati sūt valde velociter:*
[Οἱ] δ' ἀμφ' Ἀτρεΐωνα διοτρεφέες βασιλῆες	*Hi autē circa Atridem diuini reges,*
[Θῦνον κρ]ίνοντες· μετὰ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Irruerunt distinguētes: simul.a. glaucos oculos habēs Minerua,*
[Αἰγίδ'] ἔχουσ' ἐρίτιμον, ἀγήρων, ἀθανάτην τε.	*Aegidē habēs valde honoratā, nō senescentē, immortalemq̃,*
[Τῆ]ς ἑκατὸν θύσανοι παγχρύσεοι ἠερέθονται,	*Cuius centū fimbriæ totæ aureæ pendebāt,*
[Πάν]τες ἐϋπλεκέες, ἑκατόμβοιος δὲ ἕκαστος.	*Omnes bene plicatæ, centū nummorū.a. vnaquæq̃,*
[Σὺν τῇ] παιφάσσουσα διέσσυτο λαὸν Ἀχαιῶν,	*Cum hac impetum faciēs ibat per populū Achiuorū.*
[Ὀ]τρύνουσ' ἰέναι· ἐν δὲ σθένος ὦρσεν ἑκάστου	*Adhortans ire, robur autem incitauit vniuscuiusq̃,*
[Καρδίη], ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.	*Animo, vt incessanter bellaret & pugnaret.*
[Τοῖ]σι δ' ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ' ἠὲ νέεσθαι	*His.a. statim bellum dulcius factū est, quàm redire*
[Ἐ]ν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.	*Super nauibus concauis dilectam in patriam terrā.*
[Ἠ]ΰτε πῦρ ἀΐδηλον ἐπιφλέγει ἄσπετον ὕλην	*Velut ignis lucens comburit immensam syluam*
[Οὔ]ρεος ἐν κορυφῇς, ἕκαθεν δέ τε φαίνεται αὐγή.	*Montis in verticibus, procul autem apparet splēdor:*
[Ὣ]ς τῶν ἐρχομένων ἀπὸ χαλκοῦ θεσπεσίοιο	*Sic horum abeuntium, æris diuini*

a. μηδ' ἔτι

Αἴγλη παμφανόωσα δι᾽ αἰθέρος οὐρανὸν ἷκε.
Τῶν δ᾽ ὥς τ᾽ ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλὰ,
Χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,
Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα,
Ἔνθα καὶ ἔνθα ποτῶνται ἀγαλλόμεναι πτερύγεσσι,
Κλαγγηδὸν προκαθιζόντων, σμαραγεῖ δέ τε λειμών·
Ὣς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Ἐς πεδίον προχέοντο Σκαμάνδριον· αὐτὰρ ὑπὸ χθὼν
Σμερδαλέον κονάβιζε ποδῶν αὐτῶν τε καὶ ἵππων.
Ἔσταν δ᾽ ἐν λειμῶνι Σκαμανδρίῳ ἀνθεμόεντι
Μυρίοι, ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὥρῃ.
Ἠΰτε μυιάων ἁδινάων ἔθνεα πολλὰ,
Αἵτε κατὰ σταθμὸν ποιμνήιον ἠλάσκουσιν
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει·
Τόσσοι ἐπὶ Τρώεσσι καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἐν πεδίῳ ἵσταντο διαρραῖσαι μεμαῶτες.
Τοὺς δ᾽ ὥς τ᾽ αἰπόλια πλατέ᾽ αἰγῶν αἰπόλοι ἄνδρες
Ῥεῖα διακρίνωσιν, ἐπεί κε νομῷ μιγέωσιν·
Ὣς τοὺς ἡγεμόνες διεκόσμεον ἔνθα καὶ ἔνθα
Ὑσμίνηνδ᾽ ἰέναι· μετὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
[c] Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διῒ τερπικεραύνῳ,
Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.
[d] Ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ᾽ ἔξοχος ἔπλετο πάντων
Ταῦρος, (ὁ γάρ τε βόεσσι μεταπρέπει ἀγρομένῃσι)
Τοῖον ἄρ᾽ Ἀτρεΐδην [e] θῆκε Ζεὺς ἤματι κείνῳ
Ἐκπρεπέ᾽ ἐν πολλοῖσι καὶ ἔξοχον ἡρώεσσιν.

Splendor valde apparens per aërem in cœlum iba
Horum sicut auium volatilium gentes multæ,
Anserū, vel gruū, vel cygnorū longū collū haben.i,
Asiatico in portu, Caystrij circa fluenta,
Huc & illuc volant gaudentes alis,
Resonanter sedentium, resonat autem & pratum
Sic horum gentes multæ à nauibus & tentorijs
In campum ruebant Scamandrium: sed subtus te a
Terribiliter resonabat pedib. ipsorumq́ & equor.n.
Steterunt autem in prato Scamandrio florido
Infiniti, quotq́ folia & flores gignūtur tēpore vero
Veluti muscarum frequentium gentes multæ,
Quæq́ in stabulo pastorali errant
Tempore in verno, quandoq́ lac vasa madefaci
Tot contra Troianis comati Achiui
In campo stabant disrumpere prompti.
Hos aūt vt greges magnos caprarum caprarij vi
Facilè distinguunt, postquam in pascuis miscētu
Sic hos ductores dirigebant huc & illuc
Vt ad prælium irent: inter quos rex Agamemno
Oculis & capite similis Ioui gaudenti fulmine,
Marti autem balteo, pectore autem Neptuno.
Velut bos in armento valde eximius est omnium
Taurus: (hic enim boues inter relucet congregat
Talem Atridem posuit Iupiter die illo,
Valde præstantem inter multos & eximium her s.

COMMENTARIVS.

a μηδ᾽ ἔτι δηρὸν ἀμβαλλώμεθα.] Antiquū est hoc militare præceptum, τῷ χρόνῳ φείδεσθαι. Tempori parcere, quòd præteritum r care ..b ens facile captare non possis. Vnde ait Xenophon, Occasionis impensam sumptuosissimam, πολυτελέστατον ἀνάλωμα τὸν καιρόν: quòd qui in res vanas & inutiles occasionem impendit, id quod maximum in bonis habet, impēdat. Itaq; Alexander inter tus, qui magna perfecisset: respondit, μηδὲν ἀναβαλλόμενος, Nihil procrastinans. Quòd autē Nestor subijcit, ἔργον ὃ δὴ θεὸς ἐγγυαλίζει innuit, distinguendas esse operationes, vt intelligas in quibus sit festinandum, in quibus cunctandum. Cùm ergo bene rem ge occasio à Deo porrigitur, ea nobis arripienda est, & omni abiecta cunctatione exequenda.

b τοῖσι δ᾽ ἡγεομένοισι ...] Hic congregatio Græcorum, splendor armorū, multitudo, & ad prælium instructio eleganter co nis valde comparationibus exponuntur, vt nihil ad ornatum narrationis desiderari possit.

c ὄμματα καὶ κεφαλὴν] Hoc inter ridiculas veterum opiniones recensendum est, quòd singulas humani corporis partes sin Deos obtinere existimarent, quod Tiberianus in Prometheo, vt annotauit quoque Iunius Animad lib. 4. cap. 12 ita extulit. cat Deos singulares sui partes homini contribuisse, quas sibi vindicent, suæq; tutelæ proprias agnoscant. Caput itaq; Ioui runt, Neptuno pectus, cinctum Marti: quo si ectarit Homerus hoc loco. Quod tamen secus videtur explicare Eustathius, nim hoc pacto Agamemnoni tribui τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ πολεμικὸν, καὶ τὸ μεγαλεῖον. Hunc locum Homericum vellicat Plutarch. de Alex. fort.

d ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι] Hunc locum enarrat Dion Orat. 2. in hæc verba, vt ea Naogeorgus trāstulit. Hoc, inquit, non simpliciter dixisse videtur, fortitudinem eius duntaxat laudare & demonstrare volens (nam sic & leoni comparans, bene cum videretur miliasse) verum & naturæ mansuetudinem ostendens, proq; subiectis prouidentiam. Taurus enim non solùm ex generosis ar libus est, neq; sui ipsius causa fortitudine vtitur, quemadmodum leo & aper & aquilæ, persequentes cætera animalia, suiq; d centes cibi gratia: quare potiùs quis tyrannidis eos dicat, quàm Regni exemplum esse. Taurus autem manifeste & in alijs (vt videtur) ad regni Regisq; imaginem factus est. Cibus enim ei paratus & facilis in silentio pascitur, vt nullum necesse sit vi o mere, aut circumuenire illius causa: sed quemadmodum beatis Regibus, absq; defectu & copiosè semper suppetunt, quæ sur cessaria. Regnat autem & principatum gerit inter sui generis animantia, cum beneuolentia (vt aliquis dicere posset) & sollici ne: cùm quòd præcedat ad pascua, tum quòd bestia apparente non fugiat, sed pro toto armento propugnet, & infirmis auxili & prouideat quo pacto multitudinem à sæuis & feris bestijs conseruet: quemadmodū & Principē facere decet, & eum qui r Rex sit, & non indignus maximo inter homines honore, &c. Nā ibi plura in eandē rem dicūtur, quæ breuitatis causa relinqu

e θῆκε Ζεύς] Vbi rem nouam & penè incredibilem scribit Poëta, solet eius authorē Deum inducere, vt duritiē facti potentia minis emolliat. Sic Vlyssem Minerua membris grandioribus conspiciendum præbebit in Odyssea, vt hoc loco splendidiorē solito magis conspicuum Agamemnonem Iupiter, vt fingit Poëta.

---

[a] Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχουσαι.
(Ὑμεῖς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστέ τε, ἴστε τε πάντα·
Ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν)
Οἵτινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν·
Πληθὺν δ᾽ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ὀνομήνω,
Οὐδ᾽ εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ᾽ εἶεν,
[b] Φωνὴ δ᾽ ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη,
Εἰ μὴ ὀλυμπιάδες Μοῦσαι, Διὸς αἰγιόχοιο
Θυγατέρες, μνησαίαθ᾽ ὅσοι ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον.
Ἀρχοὺς αὖ νηῶν ἐρέω, νῆάς τε προπάσας.

Dicite nunc mihi Musæ cœlestes domos haben
(Vos enim deæ estis adestisq́ scitisq́ omnia:
Nos .a. famam solùm audiuimus neq́ quicq̄ scim
Qui duces Danaorum & principes erant.
Multitudinem autē non ego dicam, neq́ nomin
Neq́ si mihi decē quidem linguæ, decē & ora ess
Vox & infrangibilis, ærea & mihi cor inesset.
Nisi cœlestes Musæ Iouis Aegiochi
Filiæ commemorent quot sub Ilium venerunt.
Principes ergo nauium dicā, nauesq́ omnes.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ
ἤτοι Βοιώτια.

Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον,
Ἀρκεσίλαός τε, Προθοήνωρ τε, Κλονίος τε,
Οἵ θ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε πολύκνημόν τ' Ἐτεωνόν,
Θέσπειαν, Γραῖάν τε καὶ εὐρύχορον Μυκαλησσόν,
Οἵ τ' ἀμφ' Ἅρμ' ἐνέμοντο, καὶ Εἰλέσιον, καὶ Ἐρυθράς,
Οἵ τ' Ἐλεῶν' εἶχον, ἠδ' Ὕλην, καὶ Πετεῶνα,
Ὠκαλέην, Μεδεῶνά τ' εὐκτίμενον πτολίεθρον,
Κώπας, Εὔτρησίν τε, πολυτρήρωνά τε Θίσβην,
Οἵ τε Κορώνειαν, καὶ ποιήενθ' Ἁλίαρτον,
Οἵ τε Πλάταιαν ἔχον, ἠδ' οἳ Γλισᾶντ' ἐνέμοντο,
Οἵ θ' Ὑποθήβας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ὀγχηστόν θ' ἱερὸν Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος,
Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν,
Νῖσάν* τε ζαθέην, Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν·
Τῶν μὲν πεντήκοντα νέες κίον, ἐν δὲ ἑκάστῃ
Κοῦροι Βοιωτῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι βαῖνον.
Οἳ δ' Ἀσπληδόνα ναῖον, ἰδ' Ὀρχομενὸν Μινύειον,
Τῶν ἦρχ' Ἀσκάλαφος καὶ Ἰάλμενος, υἷες Ἄρηος,
Οὓς τέκεν Ἀστυόχη δόμῳ Ἄκτορος Ἀζείδαο,
Παρθένος αἰδοίη, ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα
Ἄρηϊ κρατερῷ· ὁ δέ οἱ παρελέξατο λάθρῃ·
Τοῖς δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο,
Αὐτὰρ Φωκήων Σχεδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Υἷες Ἰφίτου μεγαθύμου Ναυβολίδαο·
Οἳ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνά τε πετρήεσσαν,
Κρῖσάν τε ζαθέην, καὶ Δαυλίδα, καὶ Πανοπῆα,
Οἵ τ' Ἀνεμώρειαν καὶ Ὑάμπολιν ἀμφενέμοντο,
Οἵ τ' ἄρα πὰρ ποταμὸν Κηφισὸν δῖον ἔναιον,
Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἔπι Κηφισοῖο·
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο·
Οἱ μὲν Φωκήων στίχας ἵστασαν ἀμφιέποντες,
Βοιωτῶν δ' ἔμπλην ἐπ' ἀριστερὰ θωρήσσοντο.
Λοκρῶν δ' ἡγεμόνευεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
Μείων, οὔτι τόσος γε ὅσος Τελαμώνιος Αἴας,
Ἀλλὰ πολὺ μείων, ὀλίγος μὲν ἔην, λινοθώρηξ,
Ἐγχείῃ δ' ἐκέκαστο Πανέλληνας καὶ Ἀχαιούς.
Οἳ Κῦνόν τ', Ὀπόεντά τε, Καλλίαρόν τε,
Βῆσσάν τε, Σκάρφην τε, καὶ Αὐγειὰς ἐρατεινάς,
Τάρφην τε, Θρόνιόν τε, Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο,
Λοκρῶν οἳ ναίουσι πέρην ἱερῆς Εὐβοίης.
Οἳ δ' Εὔβοιαν ἔχον μένεα πνείοντες Ἄβαντες,
Χαλκίδα τ', Εἰρέτριάν τε, πολυστάφυλόν θ' Ἱστίαιαν,
Κήρινθόν τ' ἔφαλον, Δίου τ' αἰπὺ πτολίεθρον,
Οἵ τε Κάρυστον ἔχον, ἠδ' οἳ Στύρα ναιετάασκον·
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' Ἐλεφήνωρ, ὄζος Ἄρηος,
Χαλκωδοντιάδης, μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων·
Τῷ δ' ἅμ' Ἄβαντες ἕποντο θοοὶ ὄπιθεν κομόωντες,
Αἰχμηταὶ μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
Θώρηκας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσσι·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἳ δ' ἄρ' Ἀθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὅν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος Ἄρουρα,

γρ. Ἴσσαν τε ζαθ.
γρ. καὶ Κρεῦσαν τε ζαθ.
γρ. καὶ Νῦσαν τε ζαθ.
γρ. καὶ Φηγάς τε ζαθέας.

ENVMERATIO NAVIVM
vel Bœotia.

BOEOTIIS quidem Penelaus & Leitus imperabant,
Arcesilausq́; Prothoënorq́; Cloniusq́;,
Quiq́; Hyriem habitabant & Aulidem petrosam,
Schœnumq́;,Scholumq́;,iugosamq́; Eteonum,
Thespiã, Græamq́; & latũ locũ habentẽ Mycalesum:
Quiq́; circũ Harma habitabãt,& Ilesiũ,& Erythras:
Quiq́; Eleona tenebant, & Hylem, & Peteona,
Ocaleam,Medeonaq́; bene ædificatam vrbem,
Copas, Eutresinq́;, multas colũbas habentẽq́; Thisbẽ:
Quiq́; Coroneam & herbosam Haliartum,
Quiq́; Platæã possidebãt,& qui Glissam habitabant:
Quiq́; Hypothebas habitabant benè ædificatã vrbẽ,
Onchestumq́;,sacrum Neptunium clarum nemus:
Quiq́; vitiferam Arnem habitabant, quiq́; Midiam,
Nissamq́; diuinam, Anthedonaq́; vltimam:
Horum quidem 50. naues ibant, in vnaquaq́;
Pueri Bœotiorum centum & viginti ibant.
Qui.v. Aspledona habitabãt,et Orchomenũ Minyeũ,
His imperabat Ascalaphus & Ialmenus, filij Martis,
Quos peperit Astyoche in domo Actoris Azidæ,
Virgo verecũda,superiorẽ partẽ dom⁹ cũ ascendisset,
Marti forti: hic autem ipsi concubuit clàm,
Horum triginta concauæ naues ibant.
Sed Phocensib. Schedius & Epistrophus imperabant,
Filij Iphiti magnanimi Naubolidæ:
Qui Cyparissum habitabant, Pythonaq́; petrosam,
Crissamq́; diuinam,& Daulida,& Panopea,
Quiq́; Anemoriam & Hyampolin circũhabitabant:
Quiq́; apud fluuium Cephissũ diuinum habitabant:
Quiq́; Lilæam habitabant fontem in Cephiso:
Hos simul quadraginta nigræ naues sequebantur.
Hi qdẽ Phocensiũ turmas ordinarũt circa laborãtes:
Bœotiorum autem propè in sinistra armabantur.
Locrensibus autem dux erat Oileus velox Aiax
Minor, non tantus quantus Telamonius Aiax,
Sed multò minor: paru⁹.n.erat lineũ thoracẽ habẽs.
Lancea autem ornabat omnes Græcos & Achiuos.
Qui Cynumq́; habitabant, Opoëntaq́; Calliarumq́;,
Bessamq́;,Scharphemq́;,& Augias amabiles:
Tharphenq́;,Throniumq́; Boagrij circum fluenta:
Hunc simul quadraginta nigræ naues sequebantur
Locrorum, qui habitabãt è regione sacram Eubœã.
Qui aũt Eubœã habitabãt robora spirãtes Abãtes
Chalcidaq́; Iretriámque abundantemq́; vuis Histiæam:
Cerinthumq́; maritimam, Dijq́; altum oppidum:
Quiq́; Carystũ incolebant, & qui Styra habitabant:
Horum rursus dux erat Elephenor, ramus Martis,
Chalcodõtiades, magnanimorum princeps Abantũ:
Hũc simul Abãtes sequebãtur veloces à tergo comati
Pugnaces,prompti porrectis hastis
Thoraces, disrumpere inimicorum circa pectora.
Hunc simul quadraginta nigræ naues sequebantur.
Qui.a. Athenas habitabant bene ædificatã vrbem
Populũ Erechtei magnanimi,quẽ aliquãdo Minerua
Nutriuit Iouis filia,peperit autem alma Tellus,

Κὰδ δ' ἐν Ἀθήνῃσ' εἷσεν ἑῷ ἐνὶ πίονι νηῷ·
Ἔνθα δέ μιν ταύροισι καὶ ἀρνειοῖς ἱλάονται
Κοῦροι Ἀθηναίων, περιτελλομένων ἐνιαυτῶν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς·
Τῷ δ' οὔπω τις ὁμοῖος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνὴρ,
Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας·
Νέστωρ οἶος ἔριζεν· ὁ γὰρ προγενέστερος ἦεν·
Τῷ δ' ἅμα πεντήκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος * ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας, (γρ. ἄγε τεσ- καίδεκα)
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες·
Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
* Τροιζῆν', Ἠιόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον, (γρ. Τροιζῆν')
Οἵ τ' ἔχον * Αἴγιναν, Μάσητά τε κοῦροι Ἀχαιῶν· (γρ. Νήσοντ' αἴγιναν,)
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Καὶ Σθένελος Καπανῆος ἀγακλειτοῦ φίλος υἱός.
Τοῖσι δ' ἅμ' Εὐρύαλος τρίτατος κίεν ἰσόθεος φὼς,
Μηκιστέως υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
Συμπάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἳ δὲ Μυκήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀφνειόν τε Κόρινθον, ἐϋκτιμένας τε Κλεωνάς,
Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ' ἐρατεινὴν
Καὶ Σικυῶν', ὅθ' ἄρ' Ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευεν,
Οἵ θ' Ὑπερησίην τε καὶ αἰπεινὴν Γονόεσσαν,
Πελλήνην τ' εἶχον, ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν·
Τῶν ἑκατὸν νηῶν ἦρχε κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρείδης. ἅμα τῷ γε πολὺ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
Λαοὶ ἕποντ'· ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκὸν
Κυδιόων, ὅτι πᾶσι μετέπρεπεν ἡρώεσσιν,
Οὕνεκ' ἄριστος ἔην, πολὺ δὲ πλείστους ἄγε λαούς.
Οἳ δ' εἶχον κοίλην Λακεδαίμονα * κητώεσσαν, (γρ. καιετάεσσαν)
Φᾶριν * τε, Σπάρτην τε, πολυτρήρωνά τε Μέσσην, (γρ. Φάρην)
Βρυσειάς τ' ἐνέμοντο, καὶ Αὐγειὰς ἐρατεινὰς,
Οἵ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον,
Οἵ τε Λάαν εἶχον, ἠδ' * Οἴτυλον ἀμφενέμοντο. (γρ. Οἴτιλον)
Τῶν οἱ ἀδελφεὸς ἦρχε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ἑξήκοντα νεῶν· ἀπάτερθε δὲ θωρήσσοντο.
Ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθὼς
Ὀτρύνων πόλεμον δέ· μάλιστα δὲ ἵετο θυμῷ
Τίσασθαι Ἑλένης ὁρμήματά τε στοναχάς τε.
Οἳ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο, καὶ Ἀρήνην ἐρατεινὴν,
Καὶ Θρύον Ἀλφειοῖο πόρον καὶ ἐΰκτιτον Αἰπὺ,
Καὶ Κυπαρισσήεντα, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναιον,
Καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἕλος, καὶ Δώριον, ἔνθα τε Μοῦσαι
Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήικα παῦσαν ἀοιδῆς,
Οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος·
Στεῦτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν εἴ περ ἂν αὐταὶ
Μοῦσαι ἀείδοιεν κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Αἳ δὲ χολωσάμεναι πηρὸν θέσαν, αὐτὰρ ἀοιδὴν
Θεσπεσίην ἀφέλοντο, καὶ ἐκλέλαθον κιθαριστύν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Τῷ δ' ἐνενήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Οἳ δ' ἔχον Ἀρκαδίην, ὑπὸ Κυλλήνης ὄρος αἰπὺ,
Αἰπύτιον παρὰ τύμβον, ἵν' ἀνέρες ἀγχιμαχηταὶ,
Οἳ Φενεόν τ' ἐνέμοντο καὶ Ὀρχομενὸν πολύμηλον,
Ῥίπην τε, Στρατίην τε, καὶ ἠνεμόεσσαν Ἐνίσπην,

Athenis autem collocauit in suo pingui templo
Illic enim ipsum tauris & agnis placant
Pueri Atheniensium absolutis singulis annis:
His rursus praeerat filius Petei Menestheus,
Huic nondũ quisq̃ vir inter terrestres fuit simil.
In instruendis equitibusq́, & viris scutigeris:
Nestor solus contendebat: hic.n. ætate grandior er.
Hunc simul 50. nigræ naues sequebantur.
Aiax aũt ex Salamine ducebat duodecim naues
Statuit.a. ducẽs vbi Atheniensium stabãt phal.
Qui.a. Argosq́, habitabãt, Tirynthaq́, bene mur.
Hermionem, Asinemq́, profundum sinum haben.
Trœzenam, Eionasq́, & vitib. consitam Epidaur.
Quiq́, habitabãt Aeginã, Masetãq́, iuuenes Ach.
His rursus praeerat bello strenuus Diomedes, (ri.
Et Sthenelus Capanei inclyti dilectus filius.
Vnà.v. cum his Euryalus tertius ibat, similis deo v.
Mecistei filius Talaionidæ regis.
Omnib.a. praeerat strenuus in prælio Diomedes.
Hos autem simul octoginta nigræ naues sequebã.
Qui autem Mycenas incolebãt celebrem vrb.
Opulentamq́, Corinthum, bene habitatasq́, Cleo.
Orniasq́, habitabant, Aræthyreamq́, amabilem,
Et Sicyona, vbi Adrastus primùm regnauit:
Quiq́, Hyperesiamq́, & excelsam Gonoëssam,
Pellenamq́, habitabant, & Aegium incolebant,
Et omnẽ oram illã maritimã, et circa Helicẽ spati.
Horum centum navib. imperabat rex Agamem.
Atrides: simul hunc quã plurimæ & præstantiss.
Copiæ sequebantur: & ipse induit splendidum a.
Exultãs, quia omnes inter elucebat heroas: (cop.
Quoniam strenuissimus erat, & q̃ plurimas duc.
Quiq́, habitabãt concauã Lacedæmona imme.
Pharemq́, Spartãq́, abundantẽq́, columbis Mess.
Brysiasq́, habitabant, & Augias amabiles:
Quiq́, Amyclas tenebãt, Helosq́, maritimũ oppid.
Quiq́, Laam habitabant, & Oetylon incolebant
His ipsius frater præerat in prælio strenuus Menel.
Sexaginta nauibus: seorsim.a. armabantur.
Sed ipse ibat suis studijs fretus
Adhortans ad bellum, maximè verò cupiebat an.
Vlcisci Helenæ motusq́, gemitusq́.
Quiq́, Pylumq́, habitabant & Arenem amabil.
Et Thryon Alphei vadũ, & bene ædificatum Aep.
Et Cyparisseentem & Amphigeniam habitabant,
Et Pteleon & Helos, & Dorion, vbi Musæ
Occurrentes Thamyrim Threiciũ spoliarunt cant.
Ex Oechalia venientẽ ab Euryto Oechaliensi rege
Asserebat.n. gloriabundus, se relaturũ victoriã et.
Musæ canerent secum, filiæ Iouis Aegiochi.
Illæ autem iratæ, cæcum fecerunt, & ei cantum
Diuinũ ademerũt, & obliuisci fecerũt artẽ pulsan.
His rursus præerat Gerenius eques Nestor: (cithar.
Horum aũt nonaginta concauæ naues incedebant.
Quiq́, habitabant Arcadiam sub Cyllenes mo. tem altum,
Prope Aepyti monumẽtũ, vbi viri comin⁹ pugnãt.
Qui Pheneumq́, incolebãt & Orchomenũ pecoros.
Ripenq́, Stratiẽq́, & altam Enispen,

καὶ Τεγέην εἶχον, καὶ Μαντινέην ἐρατεινήν,
Στύμφηλόν τ' εἶχον, καὶ Παρρασίην ἐνέμοντο,
Τῶν ἦρχ' Ἀγκαίοιο πάϊς κρείων Ἀγαπήνωρ
ξήκοντα νεῶν· πολέες δ' ἐν νηῒ ἑκάστῃ
ρκάδες ἄνδρες ἔβαινον ἐπιστάμενοι * πολέμοιο.
ὐτὸς γάρ σφιν δῶκεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
ῆας ἐϋσσέλμους περάαν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
τρείδης, ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα μεμήλει.
Οἳ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἤλιδα δῖαν ἔναιον,
όσσον ἐφ' Ὑρμίνη καὶ Μύρσινος ἐσχατόωσα,
έτρη τ' Ὠλενίη, καὶ Ἀλείσιον ἐντὸς ἐέργει,
ῶν αὖ τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν, δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ
ῆες ἕποντο θοαί, πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί.
ῶν μὲν ἄρ' Ἀμφίμαχος καὶ Θάλπιος ἡγησάσθην,
ἷες, ὁ μὲν Κτεάτου, ὁ δ' Εὐρύτου Ἀκτορίωνος·
ῶν δ' Ἀμαρυγκείδης ἦρχε κρατερὸς Διώρης·
ῶν δὲ τετάρτων ἦρχε Πολύξεινος θεοειδής,
ἱὸς Ἀγασθένεος Αὐγηϊάδαο ἄνακτος.
Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο, Ἐχινάων θ' ἱεράων
ήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα,
ῶν αὖθ' ἡγεμόνευε Μέγης ἀτάλαντος Ἄρηϊ,
λείδης, ὃν τίκτε Διῒ φίλος ἱππότα Φυλεύς,
ς ποτε Δουλιχιόνδ' ἀπενάσσατο πατρὶ χολωθείς·
ῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους,
ἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
ὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο, καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
τε Ζάκυνθον ἔχον, ἠδ' οἳ Σάμον ἀμφενέμοντο,
τ' Ἤπειρον ἔχον, ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο·
ῶν μὲν Ὀδυσσεὺς ἦρχε Διῒ μῆτιν ἀτάλαντος·
ῷ δ' ἅμα νῆες ἕποντο δυώδεκα μιλτοπάρῃοι.
Αἰτωλῶν * δ' ἡγεῖτο Θόας Ἀνδραίμονος υἱός,
Πλευρῶν' ἐνέμοντο, καὶ Ὤλενον, ἠδὲ Πυλήνην,
λκίδα τ' ἀγχίαλον, Καλυδῶνά τε πετρήεσσαν,
γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν,
δ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος,
ῷ δ' ἐπὶ πάντ' ἐτέταλτο ἀνασσέμεν Αἰτωλοῖσι·
ῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Κρητῶν δ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν,
Κνωσσόν τ' εἶχον Γόρτυνά τε τειχιόεσσαν,
κτον, Μίλητόν τε, καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον,
στόν τε, Ῥύτιόν τε, πόλεις εὖ ναιετοώσας,
λλοι θ' οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο·
ῶν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἡγεμόνευε,
ριόνης τ' ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·
σι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Τληπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἠΰς τε μέγας τε
κ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγεν Ῥοδίων ἀγερώχων,
Ῥόδον ἀμφενέμοντο διάτριχα κοσμηθέντες,
νδον, Ἰηλυσσόν τε, καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον.
ῶν μὲν Τληπόλεμος δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν,
τέκεν Ἀστυόχεια βίῃ Ἡρακληείῃ,
ν ἄγετ' ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος,
σας ἄστεα πολλὰ διοτρεφέων αἰζηῶν.
Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφ' ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
τίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωα κατέκτα
δη γηράσκοντα Λικύμνιον, ὄζον Ἄρηος·
ψα δὲ νῆας ἔπηξε· πολὺν δ' ὅ γε λαὸν ἀγείρας,

Et Tegeam habitabant, & Mantineam amabilem:
Stymphelumq́; tenebant & Parrhasien habitabant:
His imperabat Ancæi filius rex Agapenor,
Sexaginta nauibus: multi autem in naui qualibet
Arcades viri conscenderant rei militaris periti.
Ipse enim eis dedit Rex virorum Agamemnon
Naues bene transtratas ad trãsfretandũ nigrũ pontũ
Atrides: quoniam non ipsis marina opera erãt curæ.
Qui.a. Buphrasiumq́; & Elidem nobilẽ habitabãt,
Quantum agri Hyrmine, & Myrsinus extrema
Petraq́; Olenia & Alisium, intus continet: (quemq́;
Horum rursus quatuor duces erãt: decẽ.v. virũ vnũ-
Naues sequebãt̃ veloces, multi.a. eas cõscẽderãt Epei.
His quidem Amphimachus & Thalpius præerant,
Filij, alter quidem Cteati: alter.a. Euriti Actorionis.
Illis verò Amaryceides imperabat fortis Diores.
Quartis autem præerat Polyxenus deo similis,
Filius Agasthenis Augeiadæ regis.
Qui.a. venerunt ex Dulichio Echinadibusq́; sacris
Insulis, quæ habitabãtur trans mare è regione Elidis:
His rursus præerat Meges similis Marti
Phylides, quẽ generauit Ioui dilectus eques Phyleus,
Qui quondam in Dulichium migrauit patri iratus:
Hunc simul quadraginta naues sequebantur.
Sed Vlysses ducebat Cephalenenses magnanimos,
Qui Ithacam tenebant, & Neritum frondosum,
Et Crocylia habitabant & Aegilipam asperam:
Quiq́; Zacynthũ habitabãt, & qui Samũ incolebant:
Quiq́; Epyrum habitabant: & obiacentia incolebãt:
His quidem Vlysses imperabat Ioui consilio par:
Hũc simul naues sequebãtur 12. pras rubras habẽtes.
Aetolis aũt imperabat Thoas Andræmonis filius,
Qui Pleurona habitabant, & Oleum, & Pylenen,
Chalcidaq́; maritimam, Calydonaq́; petrosam:
Non.n. amplius Oenei magnanimi filij erãt: (leager.
Neq́; itẽ amplius ipse erat, mortuus erat.a. flauus Me-
Huic.a. omnia erant cõmissa, vt imperaret Aetolis:
Hunc.a. simul 40. nigræ naues sequebantur.
Cretensib.a. Idomeneus hasta clarus præerat:
Qui Cnossumq́; incolebãt, Gortynãq́; bene cinctã mœ-
Lyctũ Miletumq́; & albicantem Lycastum, (nibus,
Phæstumq́; Rhytiumq́; ciuitates bene habitatas:
Alijq́; qui Cretam centum vrbium habitabant:
His igitur Idomeneus bello clarus præerat,
Merionesq́; similis Marti viros occidenti,
Hos autem simul octoginta nigræ naues sequebantur.
Tlepolemus autem Heraclides fortisq́; magnusq́;
Ex Rhodo 9. naues ducebat Rhodiensium superborũ,
Qui Rhodum habitabant trifariam distincti,
In Lindum, Ielyssumq́; & albicantem Camirum:
Horum quidem Tlepolemus hasta strenuus dux erat,
Quem peperit Astyochia vi Herculea,
Quam duxit ex Ephyre fluuio ab Sellente,
Depopulatus ciuitates multas nobilium iuuenum.
Tlepolemus.a. postq̃ nutritus est in domo bene extru-
Statim patris sui dilectum auunculũ interficit, (cta,
Iam senescentem, Licymnium, ramum Martis.
Statim.a. naues fecit: multas autẽ copias colligens,

* γρ. πολεμίζειν

* γρ. δ' ἦρχεν

Βῆ φεύγων ἐπὶ πόντον· ἀπείλησαν γάρ οἱ ἄλλοι
Υἱέες, υἱωνοί τε βίης Ἡρακληείης.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐς Ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων.
Τριχθὰ δ' ᾤκηθεν καταφυλαδόν,* ἠδ' ἐφίληθεν
Ἐκ Διός, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει.
Καί σφιν* θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων.
Νιρεὺς δ' αὖ Σύμηθεν ἄγε τρεῖς νῆας ἐΐσας,
Νιρεὺς Ἀγλαΐης θ' υἱὸς Χαρόποιό τ' ἄνακτος,
Νιρεύς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα·
Ἀλλ' ἀλαπαδνὸς ἔην, παῦρος δέ οἱ εἵπετο λαός.
Οἱ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε,
Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, νήσους τε Καλύδνας,
Τῶν αὖ* Φείδιππός τε καὶ Ἄντιφος ἡγησάσθην,
Θεσσαλοῦ υἷε δύω Ἡρακλείδαο ἄνακτος·
Τῶν δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Νῦν δ' * αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον,
Οἵ* τ' Ἄλον, οἵ τ' Ἀλόπην, οἵ τε Τρηχῖν' ἐνέμοντο,
Οἵ τ' εἶχον Φθίην ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα,
Μυρμιδόνες δὲ καλεῦντο καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀχαιοί,
Τῶν αὖ πεντήκοντα νεῶν ἦν ἀρχὸς Ἀχιλλεύς.
Ἀλλ' οἵγ' οὐ πολέμοιο δυσηχέος ἐμνώοντο.
Οὐ γὰρ ἔην ὅς τίς σφιν ἐπὶ στίχας ἡγήσαιτο.
Κεῖτο γὰρ ἐν νήεσσι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Κούρης χωόμενος Βρισηΐδος ἠϋκόμοιο,
Τὴν ἐκ Λυρνησσοῦ ἐξείλετο πολλὰ μογήσας,
Λυρνησσὸν διαπορθήσας καὶ τείχεα Θήβης·
Κὰδ δὲ Μύνητ' ἔβαλεν καὶ Ἐπίστροφον ἐγχεσιμώρους,
Υἱέας Εὐηνοῖο Σεληπιάδαο ἄνακτος.
Τῆς ὅγε κεῖτ' ἀχέων, τάχα δ' ἀνστήσεσθαι ἔμελλεν.
Οἱ δ' εἶχον Φυλάκην καὶ Πύρρασον ἀνθεμόεντα,
Δήμητρος τέμενος, Ἴτωνά τε μητέρα μήλων,
Ἀγχίαλόν τ' Ἄντρωνα, ἠδὲ Πτελεὸν λεχεποίην.
Τῶν αὖ Πρωτεσίλαος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Ζωὸς ἐών· τότε δ' ἤδη ἔχεν κάτα γαῖα μέλαινα.
Τοῦ δὲ καὶ ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος Φυλάκῃ ἐλέλειπτο,
Καὶ δόμος ἡμιτελής· τὸν δ' ἔκτανε Δάρδανος ἀνὴρ
Νηὸς ἀποθρώσκοντα πολὺ πρώτιστον Ἀχαιῶν.
Οὐδὲ μὲν οὐδ' οἱ ἄναρχοι ἔσαν, πόθεόν γε μὲν ἀρχόν,
Ἀλλά σφεας κόσμησε Ποδάρκης ὄζος Ἄρηος,
Ἰφίκλου υἱὸς πολυμήλου Φυλακίδαο,
Αὐτοκασίγνητος μεγαθύμου Πρωτεσιλάου,
Ὁπλότερος γενεῇ· ὁ δ' ἅμα πρότερος καὶ ἀρείων,
Ἥρως Πρωτεσίλαος ἀρήϊος· οὐδέ τι λαοὶ
Δεύονθ' ἡγεμόνος, πόθεόν γε μιν ἐσθλὸν ἐόντα.
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἱ δὲ Φερὰς ἐνέμοντο παραὶ Βοιβηΐδα λίμνην,
Βοίβην, καὶ Γλαφυράς, καὶ ἐϋκτιμένην Ἰαωλκόν,
Τῶν ἦρχ' Ἀδμήτοιο φίλος πάϊς ἕνδεκα νηῶν
Εὔμηλος, τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν
Ἄλκηστις, Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.
Οἱ δ' ἄρα Μηθώνην καὶ Θαυμακίην ἐνέμοντο,
Καὶ Μελίβοιαν ἔχον καὶ Ὀλιζῶνα τρηχεῖαν,
Τῶν δὲ Φιλοκτήτης ἦρχεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Ἑπτὰ νεῶν· ἐρέται δ' ἐν ἑκάστῃ πεντήκοντα
Ἐμβέβασαν, τόξων εὖ εἰδότες ἶφι μάχεσθαι.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήσῳ κεῖτο κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
Λήμνῳ ἐν ἠγαθέῃ, ὅθι μιν λίπον υἷες Ἀχαιῶν

γρ. ἠδ' ἐφίληθεν.
γρ. καί σφισι
γρ. Τῶν δ' αὖ.
γρ. Νῦν αὐτοὺς
γρ. Οἵ θ' ἅλον

Abijt fugiens per mare: minati sunt enim ipsi alij
Filij nepotesq. fortitudinis Herculeæ.
Sed hic Rhodum venit errans, ærumnas perpessus.
Tripliciter. a. distincti habitarũt per tribus, & dil
A Ioue, qui Dijs & hominibus imperat: (fuer
Et ipsis ingentes diuitias demisit Saturnius.
Nireus autem rursus ex Syma duxit tres naue
Nireus, Aglaies filius Charopiq. regis, (qua
Nireus, qui pulcherrimus vir ad Ilium venit
Aliorum Danaorum, post irreprehensibilẽ Pelid
Sed imbellis erat: paucæ autẽ ipsum sequebãtur cop
Qui autẽ Nisyrum tenebãt, Crapathũq. Casũ
Et Con Eurypyli ciuitatem, insulasq. Calydnas:
His rursus Phidippusq. & Antiphus præerant,
Thessali filij duo Heraclidæ regis.
Horum triginta concauæ naues ordine ibãt. (ba
Nunc autẽ ipsos quicunq. Pelasgicũ Argos habi
Quiq. Alon, quiq. Alopen, quiq. Trechinã incoleba
Quiq. tenebãt Phthiã et Hellada pulchras mulieres
Myrmidones. a. vocabãtur et Hellenes et Achiui (b
Horũ rursus quinquagĩta nauiũ erat princeps Ac
Sed hi non belli horrisoni recordabantur.
Non enim erat qui ipsis in ordines dux esset.
Iacebat enim ad naues pedib. velox diuinus Achi
Ob puellam iratus Briseidem benè comatam,
Quam ex Lyrnesse abstulit, quũ multùm labora
Lyrnessum depopulatus & muros Thebarum:
Mynetem autem deiecit & Epistrophum bellicos
Filios Euenei Selepiadæ regis.
Ob istam is iacebat mœrẽs, citò autẽ surrecturus er
Qui aũt habitabãt Phylacẽ & Pyrrhasum flor
Cereris nemus, Itonaq. matrem ouium,
Maritimamq. Antrona & Pteleum herbosum:
Horum rursus Protesilaus bellicosus dux erat
Quũ viueret, tũc aũt iam detinebat eũ terra nig
Huius. a. et genas lacerata vxor in Phylace relicta
Et domus semiperfecta. hũc. a. interfecit Dardan⁹
De naui desilientẽ multò primùm ante alios Achi
Haud tamen isti carebãt duce: cupiebãt tamẽ Pro
Sed ipsos instruxit Podarces ramus Martis (duce
Iphicli filius diuitis pecore Phylacidæ,
Frater Germanus magnanimi Protesilai,
Iunior ætate: ille autem prior erat & præstantior,
Heros Protesilaus bellicosus: sic neq. copiæ
Indigebãt duce. desiderabãt tamẽ ipsũ vtpote stren
Hunc simul 40. nigræ naues sequebantur.
Qui. a. Pheras habitabãt apud Bœbeidẽ palude
Bœbem, & Glaphyras & bene ædificatam Iaolcum:
His imperabat Admeti dilect⁹ filius, vndecim nau
Eumelus: hunc sub Admeto peperit nobiliss. mulie
Alcestis inter Peliæ filias forma præstantissima.
Qui verò Methonem & Thaumaciam habitabã
Et Melibœam tenebant, & Olizonem asperam:
His Philoctetes ipse præerat iaculandi peritus
Septem nauibus: remiges. a. in vnaquaq. 50.
Conscenderãt iaculandi periti ad fortiter pugnãd
Sed hic quidẽ in insula iacebat ingẽtes dolores pat
Lemno in diuina, vbi ipsũ reliquerant filij Achiuo

Ἑλ

Ἕλκεϊ μοχθίζοντα κακῷ ὀλοόφρονος ὕδρου.	*Vlcere laborantem malo perniciosi colubri.*	
Ἔνθ' ὅγε κεῖτ' ἀχέων· τάχα δὲ * μνήσεσθαι ἔμελλον	*Ibi ille iacebat mœrens: citò autem recordaturi erant*	γρ. μνήσεσθαι
Ἀργεῖοι παρὰ νηυσὶ Φιλοκτήταο ἄνακτος.	*Argiui apud naues Philoctetæ regis.*	
Οὐδὲ μὲν οὐδ' οἱ ἄναρχοι ἔσαν, πόθεόν γε μὲν ἀρχόν·	*Neq; isti sine duce erāt (desiderabāt quidem Philoct.*	
Ἀλλὰ Μέδων κόσμησεν Ὀϊλῆος νόθος υἱός,	*Sed Medon ipsos instruxit Oilei nothus filius, (ducē)*	
Τόν ῥ' ἔτεκεν Ῥήνη ὑπ' Ὀϊλῆϊ πτολιπόρθῳ.	*Quem peperit Rhena sub Oileo vrbium euersore.*	
Οἱ δ' εἶχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν,	*Quiq; habitabant Triccem & Ithomen asperam,*	
Οἵ τ' ἔχον Οἰχαλίην πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος,	*Quiq; habitabant Oechaliā ciuitatē Euryti Oechaly:*	
Τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδε	*His rursus duces erant Aesculapy duo fily,*	
Ἰητῆρ' ἀγαθώ, Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων·	*Medici boni, Podalirius & Machaon.*	
Τοῖς δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.	*His triginta concauæ naues ordine ibant.*	
Οἵ τ' ἔχον Ὀρμένιον, οἵ τε κρήνην Ὑπέρειαν,	*Quiq; tenebant Ormenium, quiq; fontem Hyperiā,*	
Οἵ τ' ἔχον Ἀστέριον, Τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα,	*Quiq; incolebant Asterium, Titaniq; albos vertices,*	
Τῶν ἦρχ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός·	*Horū dux erat Eurypylus Euæmonis præclarus filius.*	
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.	*Hunc simul quadraginta nigræ naues sequebantur.*	
Οἱ δ' * Ἄργισσαν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο,	*Quiq; Argissam tenebant, & Gyrtonē habitabant:*	γρ. Ἀργέαν
Ὄρθην, Ἠλώνην τε, πόλιν τ' Ὀλοοσσόνα λευκήν·	*Orthen, Elonemq; ciuitatemq; Oloossona albam:*	
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε μενεπτόλεμος Πολυποίτης	*His rursus præerat bellicosus Polypœtes*	
Υἱὸς Πειριθόοιο, τὸν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς.	*Filius Pirithoi, quem immortalis genuit Iupiter.*	
(Ὅν ῥ' ὑπὸ Πειριθόῳ τέκετο κλυτὸς Ἱπποδάμεια	*(Hunc sub Pirithoo peperit inclyta Hippodamîa*	
Ἤματι τῷ ὅτε φῆρας ἐτίσατο λαχνήεντας·	*Die illo, quando feras vltus est villosas:*	
Τοὺς δ' ἐκ Πηλίου ὦσε, καὶ Αἰθίκεσσι πέλασσεν)	*Hos.a.ex Pelio expulit, & ad Aethicas adegit.)*	
Οὐκ οἶος· ἅμα τῷγε Λεοντεὺς ὄζος Ἄρηος,	*Non solus: vnà cum eo Leonteus ramus Martis,*	
Υἱὸς ὑπερθύμοιο Κορώνου Καινείδαο·	*Filius magnanimi Coroni Cænidæ.*	
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.	*Hos simul quadraginta nigræ naues sequebantur.*	
Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δύω καὶ εἴκοσι νῆας·	*Guneus.a.ex Cypho ducebat duas et viginti naues:*	
Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο μενεπτόλεμοί τε Περαιβοί,	*Hunc Enienes sequebantur bellicosiq; Peræbi,*	
Οἳ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο,	*Qui circa Dodonē valdè brumalē domos posuerunt:*	
Οἵ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο·	*Quiq; circa desiderabilem Titaresiū arua incolebāt:*	
Ὅς ῥ' ἐς Πηνειὸν προΐει καλλίρροον ὕδωρ·	*Qui in Peneum immittit pulchrè fluentem aquam.*	
Οὐδ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ,	*Neq; hîc Peneo commiscetur argēteos vertices habēti*	
Ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιρρέει, ἠΰτ' ἔλαιον.	*Sed in ipsum supernè influit tanquam oleum.*	
Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ.	*Iuramenti enim grauis Stygis aquæ est riuus.*	
Μαγνήτων δ' ἦρχε Πρόθοος * Τενθρηδόνος υἱός,	*Magnetib. præerat Prothous Tenthredonis filius*	γρ. Πενθρηδόνος.
Οἳ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον	*Qui circa Peneum & Pelium frondosum*	
Ναίεσκον, τῶν μὲν Πρόθοος θοὸς ἡγεμόνευε·	*Habitabant, his quidem Prothous velox dux erat:*	
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.	*Hunc simul quadraginta nigræ naues sequebantur:*	
Οὗτοι ἄρ' ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.	*Hi duces Græcorum & principes erant.*	
Τίς τ' ἄρ τῶν ὄχ' ἄριστος ἔην σύ μοι ἔννεπε Μοῦσα,	*Quis horum præstantiss. erat tu mihi dic Musa,*	
Αὐτῶν, ἠδ' ἵππων, οἳ ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἕποντο.	*Ipsorum & equorum qui simul Atridas sequebātur.*	
Ἵπποι μὲν μέγ' ἄρισται ἔσαν Φηρητιάδαο,	*Equæ quidem multò præstantiss. erant Pheretiadæ,*	
Τὰς Εὔμηλος ἔλαυνε, ποδώκεας ὄρνιθας ὥς,	*Quas Eumelus equitabat pedib. veloces vt sunt aues:*	
Ὄτριχας, οἰέτεας, σταφύλῃ ἐπὶ νῶτον ἐΐσας.	*Simili pilo, coæuas, velut ad ppēdiculū tergo æquales*	
Τὰς ἐν Πιερίῃ θρέψ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,	*Quas in Pieria nutriuit argenteū arcū gestās Apollo,*	
Ἄμφω θηλείας, φόβον Ἄρηος φορεούσας.	*Ambas fœminas, terrorem belli ferentes.*	
Ἀνδρῶν δ' αὖ μέγ' ἄριστος ἔην Τελαμώνιος Αἴας,	*Virorū.a.multo præstantiss. erat Telamonius Aiax,*	
Ὄφρ' Ἀχιλεὺς μήνιεν (ὁ γὰρ πολὺ φέρτατος ἦεν)	*Interea dum Achilles irascebatur: hic.n. multò fortiss.*	
Ἵπποι θ' οἳ φορέεσκον ἀμύμονα Πηλείωνα.	*Equiq;, qui ferebant irreprehensibilē Pelidē. (erat.*	
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσι ποντοπόροισι	*Sed hic quidē in nauib. rostratis per pontū trāseūtib.*	
Κεῖτ', ἀπομηνίσας Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν	*Iacebat iratus Agamemnoni pastori populorum*	
Ἀτρείδῃ· λαοὶ δὲ παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης	*Atridæ: eius autem copiæ apud littus maris*	
Δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες,	*Delectabantur discos & hastilia mittentes,*	
Τόξοισίν θ'· ἵπποι δὲ παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος	*Sagittasq; equi autem apud currus suos singuli*	
Λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλεόθρεπτόν τε σέλινον,	*Lotum mandentes in paludeq; nutritum apium*	
Ἕστασαν· ἅρματα δ' εὖ πεπυκασμένα κεῖτο ἀνάκτων	*Stabant. currus autem benè tecti iacebant principum*	
Ἐν κλισίῃς· Οἱ δ' ἀρχὸν ἀρηΐφιλον ποθέοντες	*In tentoriis. Illi autem ducem bellicosum desiderātes*	
Φοίτων ἔνθα καὶ ἔνθα κατὰ στρατὸν, οὐδ' ἐμάχοντο.	*Vagabātur huc & illuc per exercitū, neq; pugnabāt.*	
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν ὡσεί τε πυρὶ χθὼν πᾶσα νέμοιτο,	*Illi autem ibant, ac si igne terra tota pasceretur.*	

Γαῖα δ'

Γαῖα δ' ὑπεστονάχιζε, Διὶ ὡς τερπικεραύνῳ
Χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωεῖ γαῖαν ἱμάσσῃ
Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς·
Ὣς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ μέγα στεναχίζετο γαῖα
Ἐρχομένων. μάλα δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο.

Terra aũt resonabat, sicut Ioui fulmine gaudent
Irato, quando circa Typhoeum terram verberat
In Arimis, vbi dicunt Typhoei esse cubilia:
Sic horum sub pedibus valde gemebat terra
Gradiẽtium: valde.a. velociter pertransibãt camũ.

COMMENTARIVS.

a ἔσπετε νῦν] Non solùm in Operum initijs Musas inuocant Poëtæ, sed etiam in medio, vbi aliqua ardua & difficilis narrat fa-
cienda consurgit, qualis hæc de singulari exercitus vtriusque enumeratione. Sic Virgilius: Pandite nunc Helicona Deæ, &c.

b φωνὴ δ' ἄρρηκτος] Hinc data est Stoicis occasio existimandi, Vocem esse corpus, quia corporum sit τὸ ῥήγνυσθαι & frangi: qu[...]m opinionem refert Plutarchus de placit. Phil. lib. quarto capite vigesimo. Sed Pythagoras, Plato, & Aristoteles, vt est ibidem, i[nc]or-poream dicunt Vocem.

c Βοιωτῶν μὲν πρῶτον] Incipit nauium Græcorum enumeratio, quæ Bœotia etiam denominata est, procemij habita ratione, qu[od] à Bœotis exordiatur: cuius rei varias causas tradiderunt antiqui. Alij, quòd Musis hac in parte placere Homerus voluerit, qu[arum] habitatio est in Helicone Bœotiæ monte: quem tamen alij in Phocide collocabant. Alij quòd Bœoti soli inter Græcos qu[...] duces haberent. Alij, quòd multas vrbes Bœotia complecteretur. Malè. Potiùs enim à Cretensibus erat incipiendum, quibu[s] [...]tum erant vrbes: sed & Laconica vrbium numero Bœotiam superabat. Alij, vt Didymus, quòd in Aulide Bœotiæ vrbe vniu[ersus] exercitus conuenit. Alij, quòd Bœotia in medio Græciæ sita sit: habet enim ab Ortu Euripum, ab Occasu Phocida, à Septent[rio]ne Locrida, à Meridie Atticam. Alij, quòd nauibus potens sit Bœotia, tanquam Phœnicum colonia propter Cadmum. Alij, quòd [Hel]len, qui primus Græcis ἑλλήνων nomen imposuit, in Bœotia habitauerit. Alij, vt Aristarchus, quòd ita in mentem fortasse Poët[æ ve]nerit: & siquidem, inquit aliunde esset exorsus, etiam rationem exquireremus. Hanc autem nauium enumerationem Vates [...] quitur, vt ex consilio Nestoris gentes & nationes discernantur & distinguantur. Sed & tantæ fuit authoritatis hic catalog[us] ambigentes ciuitates litem suam, de finibus nimirũ aut vrbium proprietate, Homericis versibus diremerint, vt Eustathius ex [Por]phyrio etiam refert: qui hoc etiam obseruat, sancitum esse, vt qui literis instituerentur, eum memoria recitarent, vt Cerdias [...] suæ legislator iussit. Et hoc veteres illi. Nos autem in nostro Lexico singulas vrbes particulatim examinabimus, & eorum [...] ex Geographis præstantioribus perdocebimus, si Deus dederit. In præsentia historici vtriusque Dictys & Daretis catalogo [...] tùm cum hoc Homerico comparabimus, quia in multis discrepant: præter quos est etiam consulendus Hyginus Fab. capit[e] [...] nagesimo septimo.

d τῶν μὲν πεντήκοντα] De numero isto consentiunt Dictys & Dares: hic tamẽ duos tantùm duces Bœotûm, Archelaum & Pro[...] rem nominat: ille eosdem quinque quos Homerus. De Orchomenijs idem Dictys & Dares, vt idem quod de Phocensibus [...] citur. Aiaci Oileo duodecim tantùm naues tribuit Dictys: Dares verò septem & triginta sic Elephenori triginta fuisse ait D[...] sed illius Dares non meminit. De Atheniensibus consentiunt Dictys & Dares. Quod autem de Aiace Telamonio subijcit[ur] pugnat: siquidem quadraginta illi naues tribuit Dictys: idem quoque Dares. Aiax Telamonius, inquit, ex Salamina addu[xit] cum Teucrum fratrem, Bublationem, Amphimachum, Dorium, Thesium, Polysenum, nauibus numero quadraginta. De Dio[mede] nulla discrepantia. Agamemnoni centum & sexaginta naues tribuit Dictys: Dares cum Homero. De Menelao omnes consen[tiunt]. Nestori Dares octoginta solũ tribuit: Dictys ab Homero non dissidet. Agapenor apud Daretem 40. (ni fallor: nam subobscu[rus] illic excusus numerus) naues obtinet: sed Dictys Homero assentitur: nam sexaginta nauibus præfectum illum ab Agame[mnone] retulit. Quod ad Buphrasianos & Elienses attinet, vbi quatuor duces Homerus enumerat, & de ducum & de nauium nume[ro con]sentit Dictys: sed Dares Xantippi & Amphimachi tantùm meminit, quos ex Elide fuisse ait nauibus numero duodecim. [...] chios idem reliquit secus quàm Dictys, qui eadem cum Homero tradit. De Vlysse hic Homero assentitur: ille naues quadra[ginta] ei ascribit. Sic Thoanti secus quàm Dictys, & Homerus sexaginta. De Idomeneo & Merione inter omnes conuenit. De Tle[pole]mo idem Dares quod Homerus. Dictys octo ei naues tribuit, nisi sit mendosus illius codex, Nirei non meminit Dares: idem [...] Dictys quod Homerus. De Phidippo & Antippo consentiunt, præterquam quòd illis Thoantem ex Alcedone adiungit Dare[s]. Achilles naues non enumerauit Dictys: Dares, vt Homerus. De Protesilao non discrepant, vt neq; de Eumelo, nisi Dares, qu[in]cem eius naues tantùm fuisse scribit. De Philoctete omnes eadem. Podalirio & Machaoni quadraginta duas tribuit Dar[es] Dictys, vt Poëta. Hic tamen Dictys Eurypylo quadraginta duas ascribit, ille sexaginta. De Polipœte non dissident. Gun[ei vi]ginti à Dicty, vna & viginti à Darete dantur. In Prothoo cõsensus. His autem addit Dares Creneum ex Pylo, nauibus nume[ro vi]ginti duabus. Dictys autem Thesandrum ex Thebis cum nauibus quinquaginta. Calchantem ex Arcadia cum viginti. Mop[sum] ex Colophonia item cum viginti Epeum ex insulis Cycladibus cum triginta. Itaque ille mille ducentas quindecim naues enu[me]rat: Dares autem mille centum septuaginta, quantum potui colligere: quanquam error esse possit propter vitium numero[rum] qui in illo sunt excusi. Homerus verò mille centum octuaginta sex: quanquam apud Titum Liuium mille tantùm memore[ntur], vt refert quoque Giphanius. Plutarchus mille ducentas fuisse ait, & hominum numerum, centum viginti millium. Aeschylus i[n A]gamem appellat στόλον ἀργείων χιλιοναύτην: & Seneca, millesimam ratem. Quod intelligendum est iuxta illud Varronis lib. 2. d[e re] rust. cap. 1. Si, inquam, numerus nõ est ad amussim, vt cùm dicimus, Mille naues ijsse ad Troiam: Centumuirale esse iudicium [Ro]mæ. Has naues primus numerasse perhibebatur olim in Tragœdijs Palamedes, vt est apud Platonem 7. de Repub.

e ἵπποι θ' οἱ φορέεσκον] De his Achillis equis dicemus copiosè inf. Iliad ρ.

Τρωσὶν δ' ἄγγελος ἦλθε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Πὰρ Διὸς αἰγιόχοιο, σὺν ἀγγελίῃ ἀλεγεινῇ.
Οἱ δ' ἀγορὰς ἀγόρευον ἐπὶ Πριάμοιο θύρῃσι
Πάντες ὁμηγερέες, ἠμὲν νέοι, ἠδὲ γέροντες·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Εἴσατο δὲ φθογγὴν υἷι Πριάμοιο Πολίτῃ,
Ὃς Τρώων σκοπὸς ἷζε ποδωκείῃσι πεποιθὼς
Τύμβῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ Αἰσυήταο γέροντος,
Δέγμενος ὁππότε ναῦφιν ἀφορμηθεῖεν Ἀχαιοί.
Τῷ μιν ἐεισαμένη μετέφη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Ὦ γέρον, αἰεί τοι μῦθοι φίλοι ἄκριτοί εἰσιν,
Ὥς ποτ' ἐπ' εἰρήνης· πόλεμος δ' ἀλίαστος ὄρωρεν.
Ἤ μὲν δὴ μάλα πολλὰ μάχας εἰσήλυθον ἀνδρῶν,
Ἀλλ' οὔπω τοιόνδε τοσόνδε τε λαὸν ὄπωπα.
Λίην γὰρ φύλλοισιν ἐοικότες ἢ ψαμάθοισιν,
Ἔρχονται πεδίοιο, μαχησόμενοι περὶ ἄστυ.

Troianis.a. nuncia venit in pedib. ventũ habẽs ve[lox Iris]
A Ioue Aegiocho cum nuncio tristi.
Hi conciones habebant in Priami vestibulis.
Omnes congregati & iuuenes & senes.
Prope autem stans allocuta est pedibus velox Iris:
Similis erat autem voce filio Priami Politæ,
Qui Troianorũ speculator sedebat pedũ velocitate [fretus]
In tumulo summo Aesyti senis:
Obseruans quando à nauibus sese mouerent Achi[ui]
Huic similis ipsum allocuta est pedibus velox Iris:
O senex, semper tibi verba placent indiscreta:
Sicut olim cùm pax esset: bellũ aũt ineuitabile orti[um est]
Sanè iam sæpius pugnis interfui virorum,
Sed nondum tales tantasq́; copias vidi.
Valde enim folijs similes vel arenis
Veniunt per campum, pugnaturi circa ciuitatem.

Ἕκτ

ρορ, σοὶ δὲ μάλις' ἐπιτέλλομαι ὧδε γε ῥέξαι.
λλοι γὰρ κατ' ἄστυ μέγα Πριάμου ἐπίκουροι·
ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα πολυσπερέων ἀνθρώπων·
οἶσιν ἕκαστος ἀνὴρ σημαινέτω οἷσί περ ἄρχει,
ῶν δ' ἐξηγείσθω κοσμησάμενος πολιήτας.
Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' οὔτι θεᾶς ἔπος ἠγνοίησεν,
ἶψα δ' ἔλυσ' ἀγορήν, ἐπὶ τεύχεα δ' ἐσσεύοντο.
σαι δ' ὠΐγνυντο πύλαι, ἐκ δ' ἔσσυτο λαός,
οἵ θ', ἱππῆές τε. Πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ἐ δέ τις προπάροιθε πόληος αἰπεῖα κολώνη,
ἐν πεδίῳ ἀπάνευθε, περίδρομος ἔνθα καὶ ἔνθα·
τὴν ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν,
ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο *Μυρίννης·
ἔνθα τότε Τρῶές τε διέκριθεν ἠδ' ἐπίκουροι.
Τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ
Πριαμίδης· ἅμα τῷ γε πολὺ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
λαοὶ θωρήσσοντο μεμαότες ἐγχείῃσι.
Δαρδανίων αὖτ' ἦρχεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο
Αἰνείας, (τὸν δ' ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε δῖ' Ἀφροδίτη
Ἴδης ἐν κνημοῖσι θεὰ βροτῷ εὐνηθεῖσα)
Οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο Ἀντήνορος υἷε
Ἀρχίλοχός τ' Ἀκάμας τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
Οἳ δὲ Ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον Ἴδης,
Ἀφνειοὶ πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο
Τρῶες, τῶν αὖτ' ἦρχε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς
Πάνδαρος, ᾧ καὶ τόξον Ἀπόλλων αὐτὸς ἔδωκεν.
Οἳ δ' Ἀδρήστειάν τ' εἶχον καὶ δῆμον Ἀπαισοῦ,
Καὶ Πιτύειαν ἔχον, καὶ Τηρείης ὄρος αἰπύ,
Τῶν ἦρχ' Ἄδρηστός τε καὶ Ἄμφιος λινοθώρηξ,
Υἷε δύω Μέροπος Περκωσίου, ὃς περὶ πάντων
Ἤδεε μαντοσύνας, *οὐδὲ οὓς παῖδας ἔασκε
Στείχειν ἐς πόλεμον *φθισήνορα· τὼ δέ οἱ οὔτι
Πειθέσθην· Κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο.
Οἳ δ' ἄρα Περκώτην καὶ Πράκτιον ἀμφενέμοντο,
Καὶ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον ἔχον, καὶ δῖαν Ἀρίσβην,
Τῶν αὖθ' Ὑρτακίδης ἦρχ' Ἄσιος ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Ἄσιος Ὑρτακίδης, ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
Αἴθωνες, μεγάλοι, ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
Τῶν οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον·
Τῶν ἦρχ' Ἱππόθοός τε Πύλαιός τ' ὄζος Ἄρηος,
Υἷε δύω Λήθοιο Πελασγοῦ Τευταμίδαο.
Αὐτὰρ Θρήϊκας ἦγ' Ἀκάμας καὶ Πείροος ἥρως,
Ὅσσους Ἑλλήσποντος ἀγάρροος ἐντὸς ἐέργει.
Εὔφημος δ' ἀρχὸς Κικόνων ἦν αἰχμητάων,
Υἱὸς Τροιζήνοιο διοτρεφέος Κεάδαο.
Αὐτὰρ Πυραίχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους,
Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,
Ἀξιοῦ, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται *αἶαν.
Παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ,
Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων,
Οἵ ῥα Κύτωρον ἔχον, καὶ Σήσαμον ἀμφενέμοντο,
Ἀμφί τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον,
Κρῶμνάν τ', *Αἰγιαλόν τ', καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους.
Αὐτὰρ Ἁλιζώνων Ὀδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.
Μυσῶν δὲ Χρόμις ἦρχε, καὶ Ἔννομος οἰωνιστής·
Ἀλλ' οὐκ οἰωνοῖσιν ἐρύσατο κῆρα μέλαιναν,

Hector, tibi autem maximè iubeo sic facere.
Multi enim in ciuitate magna Priami auxiliares:
Alia autem aliorum lingua diuersigenûm hominū:
His vnusquisq; vir imperet quibus praeest,
Hosq; educat, instructis suis ciuibus.
Sic dixit. Hector. a. non Deae orationem ignorauit:
Statim. a. dimisit concionem: ad arma aūt ruebant.
Omnes. a. apertae sunt portae, & extrà ruerunt copiae
Pedestresq; equestresq;. multus. a. tumult⁹ coortus est.
Est autem quaedam ante ciuitatem alta columna
In planicie seorsum, circum hinc & inde,
Quam quidam homines Batiȷ iam vocant,
Immortales. a. sepulchrū agillimae Myrinnes: (lites.
Illinc tūc Troianiq; distincti fuerūt et auxiliares mi-
Troianis qdē dux erat magnus ornatus galea Hector
Priamides: simul cū hoc quàmplurimae & praestātiss.
Copiae armabantur promptae lanceis.
Dardaniȷs rursus imperabat strenuus filius Anchisae.
Aeneas. (hunc aūt sub Anchise peperit diua Venus
Idae in imis partibus Dea cum homine cubans)
Non solus, vnà cum eo duo Antenoris filiȷ
Archilochusq; Acamasq; bene periti omnis pugnae.
Qui aūt Zeleam habitabant sub pedem imum Idae,
Aphniȷ, bibentes aquam nigram Asepi
Troiani, his rursus praeerat Lycaonis clarus filius
Pandarus, cui & arcum Apollo ipse dedit.
Qui. a. Andrestinumq; incolebāt & ciuitatē Apaesi
Et Pityeam tenebant, & Teries montem altum,
His imperabat Adrastusq; & Amphius linithorax,
Filiȷ duo Meropis Percosiȷ, qui supra omnes
Nouerat vaticinia, neq; suos filios sinebat
Proficisci in bellum perniciosum: illi autem ipsi non
Obediuerunt: Fata enim eos ducebant nigrae mortis.
Quiq; Percoten & Practium incolebant,
Et Sestum & Abedum tenebant, & diuinam Arisbē,
His rursus Hyrtacides praeerat Asius princeps virorū,
Asius Hyrtacides, quem ex Arisba ferebant equi
Ardentes, magni à fluuio Selleente.
Hippothous. a. ducebat gētes Pelasgorū bellicosorū,
Eorum qui Larissam fertilem habitabant:
His praeerat Hippothous & Pyleus ramus Martis,
Filiȷ duo Lithi Pelasgi Teutamidae.
Sed Thracas ducebat Acamas, & Pirous heros,
Quotquot Hellespontus impetuosus intus continet.
Euphemus autem dux Ciconum erat bellicosorum
Filius Traezeniȷ nobilis Ceadae: (tentes.
Sed Pyraechmes ducebat Paonas curuis arcubus v-
Procul ex Amidone ab Axio latè fluente:
Axio cuius pulcherrima aqua diffunditur sup terrā.
Paphlagonibus aūt praeerat Pylemenis dēsum cor,
Ex Enetis vbi mularū generatio agro colēdo idonearū,
Qui Cytorum tenebant, & Sesamum incolebant,
Circaq; Parthenium fluuium inclytas domus habita-
Cromnamq; Aegialumq; & altos Erythinos. (bāt,
Sed Halizonibus Dius & Epistrophus imperabāt,
Longè ex Alybe, vnde argenti est origo,
Mysiis autem Chromis praeerat & Ennomus augur.
Sed non auguriȷs euitauit mortem nigram:

γρ. μυρίνης.
γρ. οὐδὲ ἑοὺς
γρ. φθισήνορα
γρ. αἶαν.
γρ. Κρῶμναν, κωβιαλόν τε, ὑψ.

Ἀλλ'

Ἀλλ' ἐδάμη ὑπὸ χερσὶ ποδώκεος Αἰακίδαο	*Verùm interfectus eſt à manibus velocis Aeaci*
Ἐν ποταμῷ, ὅθι περ Τρῶας κεράιζε καὶ ἄλλους·	*In fluuio, vbi Troianos trucidabat & alios,*
Φόρκυς αὖ Φρύγας ἦγε καὶ Ἀσκάνιος θεοειδὴς	*Phorcys rurſus Phrygios ducebat, & Aſcani⁹ di*
Τῆλ' ἐξ Ἀσκανίης· μέμασαν δ' ὑσμῖνι μάχεσθαι.	*Procul ex Aſcania: prŏpti aũt erãt prælio pugn*
Μῄοσιν αὖ Μέσθλης τε καὶ Ἄντιφος ἡγησάσθην,	*Mæonys rurſus Meſthlesq́, & Antiphus præe*
Υἷε Πυλαιμένεος, τὼ Γυγαίη τέκε λίμνη,	*Filij Pylæmenis: hos Gygæa peperit palus:*
Οἳ καὶ Μῄονας ἦγον ὑπὸ Τμώλῳ γεγαῶτας.	*Qui & Mæonas ducebant ſub Tmolo natos*
Νάστης* αὖ Καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων,	*Naſtes rurſus Carib. præerat barbarè loquen*
Οἳ Μίλητον ἔχον, Φθειρῶν τ' ὄρος ἀκριτόφυλλον,	*Qui Miletũ incolebãt, Phthirorũq́, mõtẽ frõd*
Μαιάνδρου τε ῥοὰς, Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα·	*Meandriq́, fluenta Mycalesq́, alta cacumina:*
Τῶν μὲν ἄρ' Ἀμφίμαχος καὶ* Νάστης ἡγησάσθην,	*His quidem Amphimachusq́, & Naſtes præera*
Νάστης* Ἀμφίμαχός τε, Νομίονος ἀγλαὰ τέκνα,	*Naſtes Amphimachusq́, Nomionis clari filij,*
Ὃς καὶ χρυσὸν ἔχων πόλεμόνδ' ἴεν ἠΰτε κούρη,	*Qui & aurum geſtans ad bellũ ibat velut pu*
Νήπιος· οὐδέ τί οἱ τόγ' ἐπήρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,	*Stultus: neq́, quicq̃ ipſi hoc depulit grauem m*
Ἀλλ' ἐδάμη ὑπὸ χερσὶ ποδώκεος Αἰακίδαο	*Sed mortuus eſt ſub manibus velocis Aeacidæ*
Ἐν ποταμῷ· χρυσὸν δ' Ἀχιλλεὺς κόμισσε δαΐφρων.	*In fluuio. aurũ. a. Achilles abſtulit prudens in b*
Σαρπηδὼν δ' ἦρχεν Λυκίων, καὶ Γλαῦκος ἀμύμων,	*Sarpedon. a. præerat Lycijs, & Glaucus irrepr*
[d] Τηλόθεν ἐκ Λυκίης, Ξάνθου ἄπο δινήεντος.	*Procul ex Lycia, Xantho à vorticoſo.* (ſi lu

Marginal notes: γρ. Ναύστης — γρ. ναύστης ἡγησάσθην. — γρ. Ναύστης Ἀμφίμ.

COMMENTARIVS.

a περσὶ μὲν ἡγεμόνες] Eadem ratione Troianos recenſet, quanquã hîc duces tantùm memorantur, cæterùm numerus copi ſing[u]latim non explicatur. Volui autem vtriuſque hiſtorici catalogum afferre, vt poſſint à ſtudioſo & ſolicito lectore inter ſe [co]parare. Sic ergo Dictys lib. 2. Res poſtulare videtur, inquit, eorum reges, qui ſocij atq; amici Troiæ, quiq; ob mercedem au[xilia]res diuerſis ex regionibus contracti Priamidarum imperium ſequebantur, edicere. Primus igitur portis erumpit Pandarus, L[yca]ne genitus ex Lycia: dein Hippothous & Pyleus (ſic enim legendum) ex Lariſſa Pelaſgidarũ, Acamas ex Thracia. poſt quo[s Eu]phemus Trœzenius Ciconis imperitans, Philemenes, (Homerus Pylæmenes) Paphlagonius patre Melio glorioſus, Dius & [Epi]ſtrophus filij Numaganorum regis, Sarpedon Antho genitus, rector Lyciorum. Ex Iole Monathes, & Amphimachus, Nc[o]nis Decalanti filius, Memethles genitore Telameneo, Meoneanthus Hiſpoliti Lycius, quem ſibi Sarpedon, quod præter cæ[teros] regionis eius conſilio atque armis pollebat, participem bellicarum rerum aſciuerat. Phorcis & Aſcanius Phryges, Fronius [&] Chromis) Midionis ex Myſia, Pyregamus, (Pyregmes Homer.) Pæonibus, (ſic enim emendo pro Pæonis) Ampius & Ad[ra]s[tus] Neropo geniti. ex Agreſtina, Aſirus Hyrtacus. Dein alter Aſirus (leg. vbique Aſius) Dimantho genitus, Hecubæ frater ex Ph[rygi]a. Hæc Dictys: at Dares in hunc modum. E'Celia (vitioſè pro Zelea) Pandærus, Amphidraſtus. De Colophonia, à ſuis Carijs [Am]phimachus, Mueſtheus. De Lycia Sarpedon, Glaucus. De Lariſſa Hipporthogus, (Homero Hippothous) & Cupeſus. D[e Cico]ronia Remus. De Thracia, Pyrus & Alcamus. De Pæonia, Paractemeſus, Teropeus. De Phrygia, Aſcanius, Xantippus, Po[r]ſ[us]. De Fliconea, (leg. Ciconia) Euphemeus. De Bœotia, Sanias, Aſimaus, & Phoricus. De Buctino, Epiſtropolis & Bocciu[s. De] Palaconia, Philleminus. De Aethiopia, Pirſes & Memnon. De Thracia, Heſeus & Archilochus. De Agreſtia (leg. Adreſtia [q]uod [e]tiam ſuprà apud Dictyn emendandum eſt) De Aazonio Epiſtrophus. His ductoribus & exercitibus, qui cuncta paranda [cu]rent, præfecit Priamus principem & ductorem Hectorem: deinde Deiphobum, Alexandrum, Troilum, Aeneam, Memnonem [ait] ille. Quæ tranſſcripſi, primùm vt videremus, non planè extra hiſtoriam Homerum receſſiſſe: deinde vt corrupta nomina [apud] eos hiſtoricos emendarem: quod vitium fuit ferè Correctoris, vt ſolet genus illud hominum libros neglìgentiùs, quàm p[ar eſt] tractare.

b αὐτὰρ Πυραίχμης] Euſtathius teſtat Iliad. φ. quoſdã verſum huic ſubiecisse huiuſmodi, Πηλέγων δ' υἱὸς περιδέξιος Ἀστεροπ[αῖος]: quòd huius Aſteropæi illic meminerit Poëta, proinde abſurdum ſit, vt hunc in catalago reticuerit. Sic infrà poſt.

c Κρῶμναν τ' αἰγιαλόν τε] Idem Euſtathius hos verſus ſcriptos à quibuſdam memorat: Καύκωνας αὖτ' ἦγε Πολυκλέος υἱὸς Ἀ[μ...] (vel ἀμύμων) Οἳ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματα ναῖον (vel κλυτὰ δώματ' ἔναιον) Quos excudi tamen noluimus, ne quid temer[è] videretur: ſi ſenſero tamen recipi omnium conſenſu, aliàs curabo vt textui inſerantur, interea hac obſeruatione diligentia[m no]ſtram teſtatam facimus.

d τηλόθεν ἐκ Λυκίης,] Hîc deſinit luculenta & nunquam ſatis laudata Homeri Geographia, quam ita commendat Strab. lib. [... Ve]rùm ſingula hæc, inquit, Xylandro interprete, denuò orſi accuratiùs perpendamus: ac primo loco id rectè & à nobis, & à m[aiori]bus noſtris, quos inter eſt etiam Hipparchus, exiſtimatum fuiſſe, primum Geographicæ peritiæ authorem eſſe Homerum, q[ui non] modò Poëtica virtute omnes & priores & poſteriores ſuperauit, ſed ferè etiam vitæ ciuilis experientia, qua is adiutus non i[ta] modò operam dedit, vt actiones plurimas cognoſceret, eaſq; ad poſteritatem tranſmitteret: ſed & in locorũ cùm quæ ſingul[a] ſunt regionum, tum totius, quatenus incolitur, terrarum orbis, mariſq; explorationẽ ac deſcriptionem idem impendit indu[ſtriam]. Hoc ſi enim non fuiſſet, nunquam ille in Orbem rediens, commemorando terræ ſitu, ad extremos vſq; eius fines pertigiſſ[et]. Porrò tota iſta Geographia accuratiſſimè à nobis in Lexico Homerico explicabitur in ſingulis ſingulorum locorum nomi[nibus], ne quid lector noſtros commentarios hac in parte, quæ maiorem illuſtrationem quàm penè reliquum opus poſtulare videtur, mutilos conqueratur, à quorum inſtituto nos hæc aliena iudicauimus.

FINIS LIBRI II. ILIADIS HOMERI.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Γ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ προκαλεσαμένου Μενέλαον εἰς μονομαχίαν ἐπὶ τῇ τῶν ὅλων διαλύσει, ὅρκοι γίνονται ἐφ' ᾧ τὸν νικήσαντα, τὴν Ἑλένην λαβεῖν καὶ τὰ χρήματα αὐτῆς. ἡττηθέντα δὲ Ἀλέξανδρον Ἀφροδίτη ἁρπάζει, καὶ εἰς τὸν ἴδιον θάλαμον ἀπαγαγοῦσα, μετακαλεῖται ἀπὸ τοῦ τείχους τὴν Ἑλένην. οἱ δὲ, συνομιλήσαντες, εἰς ὕπνον τρέπονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Γάμμα δ' ἄρ' ἀμφ' Ἑλένης οἴοις μόθος ἐστὶν ἀκοίτιας.

Ἄλλη.

Ὅρκοι καὶ μονομαχία Ἀλεξάνδρου καὶ Μενελάου.

ΑΥΤΑΡ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι,
[a] Τρῶες μὲν κλαγγῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἴσαν, ὄρνιθες ὥς·
[b] Ἠΰτε περ κλαγγὴ γεράνων πέλει οὐρανόθι πρό,
ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
κλαγγῇ ταί γε πέτονται [c] ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων,
ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι·
ἠέριαι δ' ἄρα ταί γε κακὴν ἔριδα προφέρονται.
[d] οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν.
εὖτ' ὄρεος κορυφῇσι Νότος κατέχευεν ὀμίχλην,
ποιμέσιν οὔτι φίλην, κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω,
τόσσον τίς τ' ἐπιλεύσσει ὅσον τ' ἐπὶ λᾶαν ἵησιν·
ὣς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος ὤρνυτ' ἀελλὴς
ἐρχομένων· μάλα δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο.

ARGVMENTVM TERTII LIBRI HOMERI ILIADIS.

ALEXANDRO prouocante Menelaum in monomachiam, inducijs omnium iuramenta fiunt: vt qui vinceret, Helenam acciperet & opes ipsius. Victum autem Alexandrum Venus rapit, & in proprium cubiculum abducens, accersit à muro Helenam. Hi autem conuersati in somnum vertuntur.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

G. autem circa Helenam solis pugna est maritis.

Aliud.

Iuramenta & duellum Alexandri & Menelai.

AT postquam instructi fuerunt vnà cum ducibus singuli,
Troiani quidē cum sonitu clamoréq; incedebant sicut aues:
Tanquam clangor gruum est in aere,
Quæ postq̄ hyemem fugerunt & immensum imbrem,
Cum clangore hæ volant ad Oceani fluenta,
Viris Pygmæis cædem & mortem ferentes:
Aëriæq; hæ malam contentionem adferunt.
Illi.v. ibant cum silentio robur spirantes Achiui:
In animo parati opem ferre sibi inuicem.
Quemadmodū montis cacuminib. Notus defudit nebulā
Pastorib. nequaq̄ gratam: furi aūt nocte meliorem
Tantumq; aliquis prospicit quantum lapidem iacit:
Sic horum sub pedib. puluis excitabatur turbidus
Euntium: valde.n. celeriter pertransibant campum.

COMMENTARIVS.

a Τρῶες μὲν κλαγγῇ] Nunc vtrasq; copias educit Poëta, modumque quo progrediuntur docet. Troianis itaque tumultum & vociferationem, Græcis modestiam & silentium tribuit. Quin & nationum discrimina, inquit Plut. de aud. Poëtis, sunt consideranda: sunt huiusmodi: Troiani ad prælium eunt cum clamore & ferocia: Achiui verò Ductorum taciti formidine. Nam quòd iam congressuri cum hoste duces suos metuunt, id signum est cùm fortitudinis tum obedientiæ. Atq; idcirco & Plato assuefacere nos iubet, vt reprehensiones & turpitudinem magis metuamus quàm labores & pericula. & Cato rubentes sibi pallidioribus chariores esse dicebat. Hæc ille. quod quidem summa obseruatione dignum est. Sed est etiam vbi clamores pugnando Græci excitant, vt alias videbimus: tamen hoc frequentius est inter barbaros, de quibus, quod ad hunc locum attinet, sic locutus est Dictys. Hos omnes, inquit, (intelligit autem duces illos Troianorum, quos antea memorauimus) secuti multi mortales inconditis moribus, ac dissoni vocis sono, sine vllo ordine aut modo prælia inire soliti. Quod idem Dionysius Halicarnasseus lib 7. Antiq. Rom de Barbaris contra Cumanos decertaturis obseruauit. Quos, inquit, sub Cumanos, vt pugnare paratos animaduerterunt Barbari, clamore, vt illis mos est, sublato, inuaserunt eos nullo ordine peditibus equites, quasi omnes deleturi, &c. Itaque eos ita tumultuariè congressos pisse docet, vt mutua collisione affligerentur. Proinde disciplinæ est militaris caput, vt modestè & ordinatè ad prælia prodeatur.

b Ἠΰτε περ κλαγγή] Clangori gruum volantium Troianorum clamores comparat, sed clangori solùm: nam eorum ordinata volandi ratio in hunc locum non aduocatur, cùm eo pacto non posset intelligi confusus & perturbatus Troianorum exercitus, vt tradere voluit Dictys. Sed forsan etiam omnino accipienda erit illa etiam pars comparationis, vt Poëta quoque intellexerit sic ordinatè Troianos in aciem prodijsse, vt solent grues. Mira est enim illud auis genus prudentia præditum, vt est apud Platonem in Politico. Quin & τὸ κυβερνητικὸν à gruibus primùm homines edoctos scribit Aelianus de Animal. lib. 3. cap. 14. Quod si mauis, vt tantùm de clamore tantùm agatur, esto. Vociferantes Troiani rectè gruibus conferuntur, quia auis illa vocalis est, vt timidiora animalia omnia φωνητικώτερα sunt animosis, inquit noster Eustathius. quanquam nos alibi docebimus, angustam vocem angustias animi indicare, & contrà: vt mihi suspecta sit hæc Eustathij sententia. Virgilius 10. Aeneid. Dardanidarum clamorem sic etiam gruibus comparauit:

-clamorem ad sidera tollunt
Dardanidæ muris: quales sub nubibus atris
Strymoniæ dant signa grues, atque æthera tranant
Cum sonitu fugiuntque Notos clamore secundo, &c.

Dicuntur autem Grues Pygmæis bellum inferre, quod & Homerus obseruauit. Supra hos (nempe Astomos) inquit Plin. lib. 7. cap. 2. extrema in parte montium Spithamæi Pigmæi (Turnebus legit Spithamæi, Pygmæiq;) narrantur, ternas spithamas longitudine, hoc est, ternos dodrantes non excedentes, salubri cœlo, semperque vernante, montibus ab Aquilone oppositis: quos à gruibus infestari Homerus quoque prodidit. Vide eundem libr. 4. cap. 11. & libr. 10. cap. 23. Grues, inquit Aristoteles histor. animal. lib. 8. cap. 12. ex Scythicis campis ad paludes Aegypto superiores, vnde Nilus profluit, veniunt, quo in loco pugnare cum Pygmæis dicuntur. Non enim id fabula est: sed certè genus tum hominum tum etiam equorum pusillum (vt dicitur) est, deguntq; in cauernis, vnde nomen Troglodytæ à subeundis cauernis accepere. de Pigmæis plura in Lexico.

c Ὠκεανοῖο ῥοάων,] Non à Græcia tantùm versus meridiem volant grues, & nō etiam ex Italia, Hispania, Caspia, aut Bactriana quodammodo. Sed cùm Oceanus totam meridionalē alluat oram, & eam vndiquaque grues hyemis euitandæ causa petant, intelligendum est fingi ab Homero hoc, Pygmæos ad totam illam oram habitare: vt ait Strabo lib. 1.

d οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ.] Hac quoq; ratione pugnasse veteranos in prælio Mutinēsi aduersus Antonium scribit Appian lib 3 de Bell. ciuil. etiam est ab eruditissimo viro Giphanio annotatum, ὑπὸ δ' ἐμπειρίας οὔτ' ἠλάλαξαν ὡς οὐκ ἐκπλήξοντες ἀλλήλους οὔτ' ἐν τῷ πόνῳ τις αὐτῶν

e

αὐτῶν ἀφῆκε φωνὴν, οὔτε νικᾶν, οὔτε ἡσσᾶσθαι, &c ἀλλὰ τραύματα, καὶ φόνοι, καὶ στόνοι μόνον ἀντὶ βοῆς, &c. θαυμαστῶς τε ἦν τοῖς νικῶσιν ἐπελθοῦσα ἡ ἐν ἔργασι σιωπῇ εὐταξία καὶ σιωπῇ γιγνόμενα ἐφορῶσι.

c Εὖτ' ὄρεος] Hæc comparatio ideò sumitur, vt exprimat hanc quoque κόνισιν pulueris, qui à tanta vtrinq; multitudine(ac- triumq; enim exercitum ista pertinere censeo) excitabatur. Eum ergo eleganter nebulæ comparat, quòd vt terram nebula obu- brat sua crassa & obscura caligine: sic iste etiam puluis densus & copiosus tenebras quasi offundebat, vt homines inuicem nō c- nerentur. Vide autem quàm singula singulis respondeant. Notus enim nebulam excitat: Exercitus verò puluerem. Notus id q- dam impetu facit: Exercitus etiam celeritate sua, qua campum Troianum pertranseunt. Præterea vt illa nebula pastoribus gr- non fuit sic neque alterius exercitus alteri iucundus fuit aduentus, qui hoc puluere significabatur, propter cædes & strages e- traque parte futuras Addit autem de nebula Poëta, eam furi nocte meliorem: quod ad præsens quidem negotium non infer- & pro superfluo iudicari possit. sed his varietatibus delectat lectores. Est autem natura scelerum omnium, vt in tenebris comi- diùs & quasi dicas securiùs perpetrari possint, ideò amant illas, & oderunt lucem, si qui illa moliuntur, sed præcipuè fures, qu- rapinas & furta nox melius quàm dies tegit. neq; tamen nox omnis, sed ea quæ obscura fuerit: ideò Virgilius nouam Lunam fu- contrariam dixit 1. Georgic. **Catulus in carmine** Nuptiali, Nocte latent fures. Euripides in Iphigenia, κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ' ἀλη- τὸ φῶς: id est, Furum enim est **nox veritatis lumen**. Ideò rectè Poëta nebulam istam nocte furibus vtilem dicit, quia illius obscuri- te & caligine maior illis conciliatur furandi securitas. Et hæc quidem cursim.

Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τρωσὶν μὲν προμάχιζεν[a] Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Παρδαλέην ὤμοισιν ἔχων καὶ καμπύλα τόξα,
Καὶ ξίφος· αὐτὰρ ὁ δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ
Πάλλων, Ἀργείων προκαλίζετο πάντας ἀρίστους
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Ἐρχόμενον προπάροιθεν ὁμίλου μακρὰ βιβῶντα,
[b] Ὥς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας,
Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα,
Πεινάων (μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴπερ ἂν αὐτὸν
Σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροί τ' αἰζηοί)
Ὣς ἐχάρη Μενέλαος Ἀλέξανδρον θεοειδέα
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδών· φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείτην.
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ·
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.
Ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ὑπό τε τρόμος ἔλλαβε γυῖα,
Ἂψ τ' ἀνεχώρησεν, ὦχρός τέ μιν εἷλε παρειάς.
Ὣς αὖθις καθ' ὅμιλον ἔδυ Τρώων ἀγερώχων
Δείσας Ἀτρέος υἱὸν Ἀλέξανδρος θεοειδής.
Τὸν δ' Ἕκτωρ νείκεσσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
[c] Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανὲς, ἠπεροπευτά,
Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγονος τ' ἔμεναι, ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι.
Καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον ἦεν,
Ἢ οὕτω λώβην τ' ἔμεναι καὶ ἐπόψιον ἄλλων.
Ἦ που καγχαλόωσι **καρηκομόωντες** Ἀχαιοὶ,
Φάντες ἀριστῆα πρόμον ἔμμεναι, οὕνεκα καλὸν
Εἶδος ἔπ'· ἀλλ' οὐκ ἔστι βίη φρεσὶν, οὐδέ τις ἀλκή.
Ἦ τοιόσδε ἐὼν, ἐν ποντοπόροισι νέεσσι
Πόντον ἐπιπλώσας, ἑτάρους ἐρίηρας ἀγείρας,
Μιχθεὶς ἀλλοδαποῖσι, γυναῖκ' εὐειδέ' ἀνῆγες
Ἐξ ἀπίης γαίης, νυὸν ἀνδρῶν αἰχμητάων;
Πατρί τε σῷ μέγα πῆμα, πόληΐ τε, παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ;
Οὐκ ἂν δὴ μείνειας ἀρηΐφιλον Μενέλαον;
Γνοίης χ' οἵου φωτὸς ἔχεις θαλερὴν παράκοιτιν.
[d] Οὐκ ἄν τοι χραίσμῃ* κίθαρις, τά τε δῶρ' Ἀφροδίτης, (γρ. κίθαρις, κίταρις)
Ἥ τε κόμη, τό τε εἶδος, ὅτ' ἐν κονίῃσι μιγείης.
Ἀλλὰ μάλα Τρῶες δειδήμονες· ἦ τέ κεν ἤδη
[e] Λάϊνον ἕσσο **χιτῶνα, κακῶν** ἕνεχ' ὅσσα ἔοργας.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
[f] Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας, οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
Αἰεί τοι κραδίη πέλεκυς ὥς ἐστιν ἀτειρὴς,

Hi.a. quum proximi erant inter se venientes,
Troianorum in prima acie erat Alexander diuus
Pellem Pardi humeris habens & curuos arcus,
Et ensem: sed hic hastilia duo acuminata ære
Vibrans Græcorum prouocabat quosq; optimos
Vt contra se pugnarent in graui pugna.
Hunc postquam animaduertit pugnax Menelau-
Venientem ante agmen magnificè gradientem,
Sicut leo gauisus est, qui in magnum corpus incidit,
Inueniens vel ceruum cornutum, vel syluestre ca-
Famescens (valde etenim deuorat, etiamsi ipsum
Agitent veloces canes florentesq; iuuenes)
Sic gauisus est Menelaus Alexandrum diuinum
Oculis conspicatus: sperabat.n. vlturū se eū, qui pe-
Statim itaq; de curru cū armis desiliit ad terrā.
Illum igitur postq̄ animaduertit Alexander diu-
In prima acie apparentem, perculsus est charo co-
Retrò itaq; sociorum in agmen recessit, mortē eu-
Sicut.a. cùm quis serpentē conspicatus, resiliens-
Montis in saltibus, tremorq; occupauit membra,
Retroq; secessit, palloremq; ipsum cepit in genis:
Sic retrò in agmen secessit Troianorum superbo-
Timens Atrei filium Alexander diuinus.
Hunc.a. Hector cōspicat⁹ obiurgauit, pbrosis ve-
Infelix Pari forma præstantiss. effœminate, dece-
Vtinam fuisses nō natus, & nuptiarū expers peri-
Et hoc vellem, & quidem multò vtilius esset,
Quàm sic et contumeliam esse, & spectaculum al-
Certè cachinnantur comati Græci,
Suspicati optimū propugnatorē esse, quoniā ven-
Species inest, sed non est vis animo neq; vllum ro-
Certè talis existens in velocibus nauibus
Mare transmittens socios idoneos congregans,
***Permistus** alienigenis, mulierem pulchrā abdu-*
Ex longinqua terra, sponsam virorum bellicoso-
Patriq; tuo magnū detrimētū, ciuitatiq;, totiq; po-
Inimicis quidem gaudium, dedecus autem tibi
An non sustinueris bellicosum Menelaum?
Cognoueris certè qualis viri tenes florentem
Non tibi profuerit cithara & dona Veneris,
Et coma & species, quando in puluere mistus es
Sed valde Troiani reuerentes: certè nunc
Lapidem induisses tunicam, malorū gratia q̄ fe-
Hunc rursus allocutus est Alexander diuinus
Hector, quoniam me iure obiurgasti, neq; iniuri-
Semper tibi cor sicut securis est indomitum,

...	*Quæ penetrat lignum à viro tractata, qui certè arte*
...	*Lignum nauale scindit, auget & viri impetum:*
...	*Sic tibi in pectoribus intrepida mens est.*
...	*Ne mihi dona amabilia exprobra aureæ Veneris:*
...	*Non abijcienda sunt Deorũ valde illustria dona*
...	*Quæcunq; ipsi dant: volens aũt nõ aliquis acciperet.*
...	*Nunc autem rursus si me vis bellare & pugnare,*
...	*Cæteros quidẽ sedere facias Troianos et omnes Achiu.*
...	*Et me in medio & bellicosum Menelaum*
...	*Committite pro Helena & opibus omnib. pugnare.*
...	*Vter autem vicerit, superiorq; fuerit, (cat.*
...	*Opes capiens penitus omnes, mulieremq; domũ abdu-*
...	*Vos.a. cæteri amicitiã & fœdera firma ferientes,*
...	*Habitetis Troiam glebosam: hi.a. redeant (bentem.*
...	*In Argos equis aptũ & Achaiã pulchras mulieres ha-*

COMMENTARIVS.

Ἀλέξανδρος θεοειδής,] Rectè Homerus duo illa belli præcipua capita manus conseruisse fingit, vt quorum causa tanta hominum multitudo accesserat primi fortunam prælij experirentur, cùm alioqui iniquum videretur, vt præcipuis hostibus otiosis cæteri dimicarent, imò amplius vt duorum hominum causa tam ingens exercitus occumberet. Prudenter ergo voluit tantum dissidiũ utrius Menelai vel Paridis victoria componi, quod etiam solenni illo fœdere sancitum est: & nisi violasset Pandarus, incolumes inde reliqui sarta tectaq; vrbe discessissent, vt videbimus.

ὥστε λέων ἐχάρη] De hac comparatione dicemus Iliad. ψ. Obseruandum est autem quanta cum fiducia, videlicet optimi sui iuris praesidio, ad prælium erumpat Menelaus: vt contrà Paris conscius sibi sceleris, trepidus recesserit. Metum enim illum quo percellitur non tam quòd ipsum Menelaum propter fortitudinem reformidaret, quàm quòd facti sui iniustitia premeretur, accidisse imaginor, vtrunque tamen potest concurrere.

Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε] Paridem Hector satis acerbè increpat, quòd certamen cum Menelao refugiat: idq; ita facit, vt illius virtutem hoc pacto exacuerit. Exprobrat autem illi speciosam illius formam, quasi illa potius ad amores exercendos, quàm ad strenuitatem abutatur. Et sanè rarum est, vt qui tam muliebri sunt specie, animos viriles redoleant. Rectè Theognis: παύροις ἀνθρώπων ... Paucis hominibus animi virtus & pulchritudo corporis simul insunt. Felix qui vtrumque sortitus est: videtur enim hæc venustas fœminarũ peculiaris, qua maximè etiam commendãtur. ... inquit Musæus. Quàm eleganter ergo Dion apud Stobæum: μορφὰ θηλυτέροισι πέλει καλὸν αἰδὼς δ' ἀλκά. Formam mulieres ornat, virum autem robur. Sed est tamen, cùm & pulchritudo corporis & ornatus animi concurrunt, quod longè est laudabile, vt est apud Plat. 3. de Repub. Exempla habemus in Achille, quem tum species corporis tum fortitudo animi apud Homerum commendant. Contrarium tamen fuit de Nireo suprà lib. 2. & hîc de Paride: vbi Poëta ostendit, vituperio & opprobrio esse eum cui nullum pulchritudine præstantius adsit bonum, vt ait Plutar. de Aud. poët. Præterea hæc similibus, inquit, adaptanda sunt, quæ reprimendi, qui se efferunt ob res nullius pretij, docendiq; sunt adolescentes, huiusmodi verba exprobrationes esse & vitia, opibus præstantissimè, conuiuijs, pueris, iumentis, atq; adeò facundia. Oportet enim bona excellentissima sectari, inque his rebus primum, & in magnis maximum esse. Gloria verò à paruis rebus & vilibus parta, ignobilis est, & non magnificentia. Atq; huius rei nos statim submonebũt exempla, cùm vituperationes & laudationes perpendimus: maximè in Homeri poëmatis. Magno enim argumento sunt, corporis & fortunæ bona non esse magni æstimanda, &c. Itaque meritò exprobratur Paridi ab Hectore forma corporis, cui non adesset quoque fortitudo.

Οὐκ ἄν τοι χραίσμῃ κίθαρις,] Annotaui diuersam lectionem ad marginem. Quidam enim, vt testatur Eustathius, cùm nusquam apud Poëtam cithara ludentem Paridem viderent, legebant κίδαριν, & quidam κίταριν, quod est genus pilei regij apud Persas: alij Arcadas verò genus saltationis, vt ait Athenæus lib. 14. Dipnos. Sed nos vulgatam lectionem retinemus, docemusq; propriam Paridi citharam, sed imbellem, vt docuit etiam Alexander Magnus. Hic traiecto Hellespontο iam Troiam conspicatus, heroica cogitabundus cùm recoleret, ad eumq; indigena quidam venisset, pollicens se, si vellet, Paridis ei lyram daturum: Minimè, inquit, illa mihi opus est, quandoquidem Achillis lyram habeo, ad quam ille recreabatur. Hæc virorum, inquit, fortium laudes canebat: illa verò Paridis mollem quandam & effœminatam harmoniam amatorijs modis psallebat. Quod refert Plutarchus libro de Fort. Alex.

λάϊνον ἕσσο χιτῶνα,] Alludit ad eius bellicas vestes. Malè, inquit, conueniunt tibi integumenta bellica, qui tam ignauus sis, vt potius vestimento tumuli lapideo dignus videare. Giphanius in Scholijs putat à Poëta tunicam lapideam appellari propter antiquam adulteriorum pœnam, qua adulteri lapidibus obruebantur. Sed ego illam Iudæis peculiarem fuisse reperio.

Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν] Candidi est hominis, iustas reprehensiones animo tractabili & mansueto exaudire, vt hoc loco Paris qui se iure à fratre castigatum confitetur. Asperiora tamen illius verba lenit, cùm sibi pulchritudinem, quod donum est Dei, exprobrari vetat, vt hoc ab Hectore paulò iniquiùs obiectum sibi fuisse doceat: cùm etiam non desint, qui illud sibi exoptarent: summa esse annotant in Hectorem, qui quòd deformis esset, speciem etiam oris desideraret. Pulchritudini etiam reperimus multum honoris habuerint, vt de Butacide Crotoniata refert Herodotus lib. 5. qui ob corporis sui speciem ab Aegestanis ea, quæ nemo alius reportauit: nam sepulturæ eius heroico monumento extructo Aegestani hostias obtulerunt.

Νῦν δ' αὖτ' εἴ μ' ἐθέλεις] Ea fuit Hectoreæ obiurgationis efficacitas, vt eum fortem reddiderit & magnanimum, qui paulò antè per hostem detrectabat: itaque cum vitæ suæ dispendio ad totam controuersiam detrimentum se alacriter obtulit, vnde fecit ipsius & Menelai certamen.

Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα μῦθον ἀκούσας·	*Sic dixit. Hector.a. tũ gauisus est valde, verbũ audi-*
... ἐς μέσσον ἰὼν, Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας.	*Et in mediũ pcedẽs, Troianorũ coërcuit turmas (ens:*
... δουρὸς ἑλών. Τοὶ δ' ἱδρύνθησαν ἅπαντες.	*De medio hastã accipiens: illi aũt resederũt omnes.*
... ἐπετοξάζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί,	*In hunc autem sagittabant comati Achiui,*
... τιτυσκόμενοι λάεσσί τ' ἔβαλλον.	*Sagittisq; collimantes, lapidibusq; iaciebant.*
... ὁ μακρὸν ἄϋσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,	*Sed hic altè clamauit Rex virorum Agamemnon,*
... Ἀργεῖοι, μὴ βάλλετε κοῦροι Ἀχαιῶν·	*Continete Argiui, ne iacite iuuenes Achiuorũ: (ctor.*
... γάρ τι ἔπος ἐρέειν κορυθαίολος Ἕκτωρ·	*Promittit.n. aliquod verbũ dictur⁹ galeã mouẽs He-*
... ἔφαθ'· οἱ δ' ἔσχοντο μάχης, ἄνεῳ τ' ἐγένοντο	*Sic dixit: hi.a. abstinuerũt à pugna, tacitiq; facti sũt*

Ἐσσυμένως· Ἕκτωρ δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ἔειπε·
a Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρεν,
Ἄλλους μὲν κέλεται Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς
Τεύχεα καλ' ἀποθέσθαι ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
Αὐτὸν δ' ἐν μέσσῳ καὶ ἀρηΐφιλον Μενέλαον,
Οἴους ἀμφ' Ἑλένῃ καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι·
Ὁππότερος δέ κε νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
Κτήμαθ' ἑλὼν εὖ πάντα, γυναῖκά τε, οἴκαδ' ἀγέσθω·
Οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ τάμωμεν.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
b Κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο· μάλιστα γὰρ ἄλγος ἱκάνει
Θυμὸν ἐμόν, φρονέω δὲ διακρινθήμεναι ἤδη
Ἀργείους καὶ Τρῶας, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε,
Εἵνεκ' ἐμῆς ἔριδος, καὶ Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἀρχῆς,
Ἡμέων δ' ὁπποτέρῳ θάνατος καὶ μοῖρα τέτυκται,
Τεθναίη· ἄλλοι δὲ διακρινθεῖτε τάχιστα.
Οἴσετε δ' ἄρν' ἕτερον λευκόν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν,
Γῇ τε καὶ Ἠελίῳ· Διῒ δ' ἡμεῖς οἴσομεν ἄλλον.
c Ἄξετε δὲ Πριάμοιο βίην, ὄφρ' ὅρκια τάμνῃ
Αὐτός, ἐπεί οἱ παῖδες ὑπερφίαλοι καὶ ἄπιστοι,
Μή τις ὑπερβασίῃ Διὸς ὅρκια δηλήσηται.
Αἰεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται·
Οἷς δ' ὁ γέρων μετέῃσιν, ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω
Λεύσσει, ὅπως ὄχ' ἄριστα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.

Confestim. Hector autem inter vtrosq; locutus est
Audite me Troiani & fortes Achiui,
Verbum Alexandri, cuius gratia contentio mota [est]:
Cæteros quidem iubet Troianos, & omnes Ach[iuos]
Arma pulchra deponere in tellure alma:
Se autem in medio & bellicosum Menelaum,
Solos pro Helena & opibus omnibus pugnare.
Vter autem vicerit, superiorq; fuerit,
Opes accipiēs penitus omnes, mulieremq; domū abd[ucat]:
Alij autem amicitiam & fœdera firma feriam[us].
Sic dixit: hi aūt omnes conticuerunt cum silen[tio].
Inter illos a. etiam locutus est in bello strenuus Mene[laus]:
Audite nunc & me, maximè n. molestia inu[adit]
Animum meum, cogito autem diremptos iri ia[m]
Argiuos & Troianos: quoniā mala multa passi e[stis]
Gratia meæ cōtentionis, & Alexandri causa auth[oris].
Nostrûm autem vtri mors & fatum paratum es[t],
Moriatur: alij autem dirimamini citißimè:
Afferte. a. agnos alterum album, alterā aūt nigr[am],
Terræq; & Soli: Ioui autem nos afferemus alium.
Adducite autem Priami vim, vt fœdus feriat
Ipse: quoniam eius filij fœdifragi & inuidi:
Ne quis transgreßione Iouis fœdera violet.
Semper. a. iuniorum virorum mentes instabiles [sunt]:
Quibus. a. senex interfuerit, simul antè & pòst
Prospicit, vt optimè inter vtrosq; transigatur.

COMMENTARIVS.

a κέκλυτέ μευ Τρῶες] Hector sedatis Græcorum iaculationibus, quibus petebatur, factoque silentio exponit eis conditiones [du]elli, quas Paris antea ei significauerat. Eæ sunt huiusmodi: primùm vt ex vtraque parte exercitus arma deponantur, ad mai[orem] nimirum vtriusque ad inuicem securitatem. Id autem non solùm de sternendis hastis, sed de exuendis etiam thoracibus & [...] intelligitur, vt meliùs videbimus in sequentibus. Deinde vt singulari certamine principes belli Menelaus & Paris totum neg[otium] dirimant, quod duo complectebatur, ipsam Helenam videlicet & opes, quas secum Paris ex Lacedæmone cum Helena abstu[lerat]: ita autem dirimant, vt quisquis alterum vicerit, ea omnia recipiat, hoc est, & Helenam & opes, cæteri pace icta discedant. [...] quidem ita geri vult Homerus, quia, vt anteà dicebamus, iustum existimauit, vt authores totius belli primi & soli eius fort[unam] experirentur, non autem vnius aut alterius causa tot innocentia capita occumberent. Conditiones accepit Menelaus, alacri[...] me testatur, se hanc aleam ancipitem subiturum.

b κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο,] Respondet Hectori Menelaus, & primùm testatur Græcis dolorem & molestiā quam ex eorum labo[ribus] præteritis concepisset cū præcipuè tot hominum iam impendentia fata animaduerteret, qui sui causa tantum periculum mo[...] rāt subituri (ita enim locum istum interpretor.) Deinde seipsum consolatur, quòd iam instare tempus videat, quo totum neg[otium] sine eorum dispendio terminari possit. Porrò moderatè de illius duelli exitu pronuntiat, victoriam de Paride sibi stolidè & t[eme]rè non promittens, sed ambigue alterutri mortem paratam esse: quasi hoc parui faciat, modò negotium hac ratione, quisq[uis] tandem sit qui mortem oppetiturus est, componatur, & salus vitaq; suis integra maneat, tandemq; aliquando hæc belli diu[turni]tas finiatur, ad vtriusque exercitus solatium. Ergo fœdus iciri postulat, iubetque Troianos duos agnos proferre, alterum qu[idem] tum masculum, tum candidum: alteram verò tum fœminam (genus muto cum Homero) tum nigram: & illum quidem Solis [illam] verò Terræ causa. Vbi Didymus in hæc verba, τὰ οἰκεῖα ἑκάστῳ θεῷ ἱερουργούμενα εἰσάγει· τῷ μὲν γὰρ ἡλίῳ λαμπρῷ ὄντι καὶ ἄρρενι φησὶ λευκὸν [...] γενέσθαι ἀρνα· τῇ δὲ γῇ μέλαιναν καὶ θήλειαν· ἐπεὶ τοιαύτη ἡ θεός. Et hæc quidem à Troianis afferri oportebat. Græci verò, aut sub e[ius] nomine Menelaus, Ioui vnum offerunt masculum item vt genus exprimit, colorem autem reticuit: quia, vt inquit Eustathius [non] adeò manifestus est color Iouis, vt Solis & Terræ. Iouem autem intelligi volunt Xenium, quem meritò implorant Græci ad [vl]scendum violatum ius hospitij: de cuius religiosa obseruatione nos alibi dicemus. Deniq; Priamum accersi iubet ad confirm[atio]nem fœderum, quia à iunioribus & perfidis minor erat expectanda fides, vt mox dicemus.

c ἄξετε δὲ Πριάμοιο βίην.] Cùm Paridis perfidiam expertus iam esset Menelaus, suo periculo factus cautior: recusat cū filijs Pri[ami] fœdus hoc ferire, illud Paridis crimen in reliquos generaliter deriuans, vt Poëta propter solam Helenam, vt aiunt, καλλιγύναικα Ἑλλάδα appellat. Deinde accedit, quòd maior præsupponatur senum fidelitas, quàm iuuenum, quib. illa tenera & imbecilla ætas plerunq; ingenium dedit, vnde imprudentiùs se gerunt quàm ij, quos longa annorum experientia sagaciores sapientioresq; [red]dit. Rarum est igitur, vt iuuentuti comes adsit prudentia: quod si accidat, omni est admiratione dignum, vt dixit Euripid[es in] Archelao: νεανίας τε καὶ πένης σοφὸς θ' ἅμα ταῦτ' εἰς ἓν ἐλθόντ' ἄξι' ἐνθυμήσεως. Itaque in suspicionem perfidiæ aut inconstantiæ ve[niunt] iuniores, quibus idcircò ἐλαφρότερον νόημα Q. Calaber tribuit, & eos ἀσφαλεστέρους γυναικῶν appellat Theseus apud Eurip. in [Hip]polyto. νέων γὰρ ἀνδρῶν πολλὰ κάμπτονται φρένες, inquit Agatho. Id ante omnes docet hic princeps Poëtarum, vt & contra senectu[tem] prudentiæ nomine commendat. οὐ γὰρ ἐν νέοις τὸ σοφὸν ἔνεστιν, ἀλλ' ἐν τοῖς πρεσβυτέροις. Non enim in iuuenibus, sed in maturis prudentia est inquit Aristoph. αἰεὶ δ' ἐν βουλῇσι γέρων πολυΐδρις ἀμείνων Ὁπλοτέρου πέλει ἀνδρός, ἐπεὶ μάλα μυρία οἶδε. In cōsilijs senes expertus se[m]per melior est quàm vir iuuenis, quandoquidem multa nouit, ait Q. Calaber lib. 5. & Euripides in Peleo apud Stob. τὸ γῆρας [...] τῶν νεωτέρων φρενῶν Σοφώτερον πέφυκε καὶ σφαλέστερον. Senectus iuuenum mente sapientior est & tutior. Item Sophocles in Thye[ste a]pud eundem: τῷ γήρᾳ φιλεῖ χὠ νοῦς ὁμαρτεῖν, καὶ τὸ βουλεύειν ἃ δεῖ. Solēt senilem ætatem mens etiam & opportuna consilia sequi. Ita[que] prudenter Menelaus tutius esse putat, cum sene Priamo fœdus icire, quàm cum iunioribus eius filijs, quos ipsa facta perfidos comprobauerant.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐχάρησαν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε,
Ἐλπόμενοι παύσεσθαι ὀϊζυροῦ πολέμοιο.
Καί ῥ' ἵππους μὲν ἔρυξαν ἐπὶ στίχας, ἐκ δ' ἔβαν αὐτοί,

Sic dixit. illi. a. gauisi sunt Græciq; Troianiq;,
Sperantes cessaturos ab ærumnoso bello.
Et equos qdē traxerūt in ordines. è currib. a. desc[ende]rūt i[psi],

ντεά τ' ἐξεδύοντο, τὰ μὲν κατέθεντ' ἐπὶ γαίῃ
λησίον ἀλλήλων· ὀλίγη δ' ἦν ἀμφὶς ἄρουρα·
κτωρ δὲ προτὶ ἄστυ δύω κήρυκας ἔπεμπε
ρπαλίμως, ἄρνας τε φέρειν Πρίαμόν τε καλέσσαι.
τὰρ ὁ Ταλθύβιον προΐει κρείων Ἀγαμέμνων
ας ἔπι γλαφυρὰς ἰέναι, ἠδ' ἄρν' ἐκέλευεν
τέμεναι· ὁ δ' ἄρ οὐκ ἀπίθησ' Ἀγαμέμνονι δίῳ.
ρις δ' αὖθ' Ἑλένῃ λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν,
δομένη γαλόῳ Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
ὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικάων
οδίκην Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
ὴν δ' εὗρ' ἐν μεγάρῳ· [b] ἡ δὲ μέγαν ἱστὸν ὕφαινε,
πλακα, μαρμαρέην· πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
ώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
ς ἕθεν εἵνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων
γχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Δεῦρ' ἴθι νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδηαι
ώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
ρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
πεδίῳ, ὀλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο.
ὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
πισι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν·
ὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηΐφιλος Μενέλαος
ρῇς ἐγχείῃσι μαχήσονται περὶ σεῖο·
δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις·
ς εἰποῦσα θεά, γλυκὺν ἵμερον ἔμβαλε θυμῷ
δρός τε προτέροιο καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκήων.
κα δ' ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνῃσιν,
ᾶτ' ἐκ θαλάμοιο, τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα·
ίη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ' ἕποντο,
η Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
ι δ' ἔπειθ' ἵκανον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν·
ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην,
τόν τε, Κλυτίον θ' Ἱκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
λέγων τε, καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῇσι πύλῃσι,
δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ
οί, [d] τεττίγεσσιν ἐοικότες, οἵτε καθ' ὕλην
ῳ ἐφεζόμενοι ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσι·
ρα Τρώων ἡγήτορες ἧντ' ἐπὶ πύργῳ.
ὡς οὖν εἶδον Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον,
μεσις Τρῶας καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς,
ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν,
καὶ ὣς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο.

Armaq; exuerũt, quæ quidem deposuerunt in terra
Prope se inuicem: exiguum aũt erat vtrinq; solum.
Hector autem ad vrbem duos præcones misit
Celeriter, qui & agnos portarent, Priamũq; vocaret:
Sed hîc Talthybium præmisit rex Agamemnon
Naues ad concauas vt iret, & agnũ iußit (diuino.
Portare: ille verò haud immoriger⁹ fuit Agamẽnoni
Iris.a.rursus Helenæ albas vlnas habẽti nũcia venit,
Similis glori Antenoridæ vxori,
Quam Antenorides habebat rex Helicaon
Laodicem Priami filiarum forma optimam: (bat,
Hanc.a.inuenit in domo: hæc verò magnã telã texe-
Duplicem, splendidã: multos aũt intexebat labores
Troianorũq; bellicosorũ, et Achiuorũ æreã tunicã ha-
Quos sui causa sustinebãt à Martis manib. (bentiũ,
Propè autem stans allocuta est pedibus velox Iris:
Huc veni Nympha chara, vt admirãda opa videas
Troianorũq; bellicosorũ, et Achiuorũ æreã tunicã ha-
Qui pri⁹ sibi inuicẽ inferebãt lacrymosũ bellũ (bẽtiũ,
In campo, perniciosi cupidi belli,
Hi nunc sedent cum silentio (bellum verò cessauit)
Scutis inclinati: iuxta autem lanceæ longæ fixæ sunt:
Sed Alexander & bellicosus Menelaus
Longis lanceis pugnabunt de te,
Et vincenti chara vocaberis vxor.
Sic locuta Dea, dulce desiderium iniecit animo
Viriq; prioris & vrbis, & parentum.
Statim autem candidis cooperta velis,
Iuit ex cubiculo, teneram lacrymam defundens:
Non sola: eam enim & famulæ duæ sequebantur:
Aethra Pitthei filia, Clymeneq; pulchra.
Statim aũt postea peruenerunt, vbi Scææ portæ erãt.
Priamus autem & Panthous & Thymœtes
Lampusq; Clytiusq;, Hiceraonq; ramus Martis,
Vcalegonq;, & Antenor, prudentes ambo,
Sedebant populi seniores in Scæis portis,
Ob senectutem iam à bello cessantes, sed cõcionatores
Boni, cicadis similes, quæ in sylua
Arbori insidentes, vocem suauem emittunt:
Tales Troianorum proceres sedebant in turri.
Hi postq̃ igitur viderunt Helenam in turrim euntẽ,
Tacitè inter se verba velocia dixerunt:
Non reprehendendũ, Troianos & fortes Achiuos
Talem propter mulierẽ multo tempore dolores pati.
Valde immortalibus Deabus vultu similis est.
Sed & sic, talis quamuis existens, in nauibus abeat,
Neq; nobis filijsq; in posterũ detrimentum relinquat.

COMMENTARIVS.

a Ἶρις δ' αὖθ' Ἑλένῃ] Eleganter & cõmodissimè mihi videtur Poëta procurare, vt Helena ipsa ad huius prælij singularis specta[...]lu aduocaretur, quasi nimirum persona totius actus potissima. Itaque accersit eam Iris, iam non alius, puta Iouis aut Iuno[...]nı cia, sed sponte hoc muneris subiens. Aliam autem speciem induit, quod Dijs Homericis familiare est. cùm ad homines ac[...]lut nam inter se non mutantur, vt cùm Iris ipsa ad Neptunum delegatur. Solent porrò nõ extraneas valde aut incognitas for[...]p ere, sed quæ illis quos adeunt aut notæ sunt, aut alioqui etiam accommodatæ. Cùm igitur Laodice familiaris & amica e[...]He næ, commodè illius speciem induit, & ei similem Helenæ sese offert, quasi Deos alio modo non possit videre mortalitas, [...]er & faciliorem aditum & maiorem gratiam, dictiq; sui fidem sibi conciliauit. Eadem de causa Somnium sup. lib. 2. Nestori assi[...]lat, & in Odyssea, Minerua Mentori.

b ἡ δὲ μέγαν ἱστὸν] Notandum est, quod etiam aliàs apud hunc Poëtam obseruãdum veniet, qualem nobis ille hoc loco Helenam op[...]at, nimirum non desidiosam, sed operibus suis intentam, qualia etiam Reginę illius temporis maximè exercebant. Erant e[...]m[...]trices, sed cum artificio nõ vulgari: quia telis suis egregia heroum facta ac historias præcedentium temporũ intertexebãt. [...]ent[...] etiam in Odyssea videbimus. Aduerte igitur, quod sæpe clamamus, quàm diligenter Poëta desidiam ab omni hominum [...]ener[...]epurget.

c ἀνδρός τε προτέροιο] Post admissum facinus Helenam eius pœnitentia tactam subinde monet: hîc quoque audito duello isto ve-

 teris

teris mariti cum adultero quod instruebatur, dicitur excitatum in eadem prioris coniugis desiderium. Vnde sine dubio cō fisa ridem hodierno die prostratum iri à Menelao, quem illo longè fortiorem intelligebat, nouam spem concipit, se suis restitutar: recordatione tamen præcedentis facti in lachrymas erumpit, tandem suis comitibus cincta ad pugnæ spectaculum conuolat.

d τεττίγεσσιν ἐοικότες,] Aptissima comparatio in senes: frigidis enim & stridulis cicadis in arboribus frigidi & garruli senes in e sa turri componuntur. Frigidos senes intelligo, in quibus calor ille bellicus deferbuit, vt anteà dixit, eos πολέμοιο πεπαυμένους ἐσθλοὺς ἀγορητάς. Cicadas autem masculas intellige, non fœminas. Masculæ enim, quæ Achetæ dicuntur, solùm canunt, fœmin lent Plin lib. 11. cap. 26. Aristot. hist. anim. lib. 5. cap. 30. Rectè autem fingit cicadas in arboribus consīdentes: amant enim arb vnde ibidem scribit Aristoteles, nasci non posse cicadas, vbi arbores desunt: quocirca apud Cyrenam nullæ in campo sunt, cùm ca oppidum ipsum multæ proueniant. Mirum est autem mihi, cur cicadarum ὄπα λειριόεσσαν Poëta appellauerit, cùm certu stridulum & asperum illarum esse cantum: vnde hæc comparatio ad eloquentiæ laudem multum momenti non habet, sed a quacitatem tantùm. Sed Homero fingere quidlibet fas fuit. Non prætermittam, Tithonum Troianum fuisse, qui in cicadam uersus fingitur, forsan propter suam in senio loquentiam, vt hinc plus leporis sit habitura hæc comparatio in Troianos.

e οὐ νέμεσις] Hic videre licet, quantarum sit virium forma fœminæ, vt quæ prudentiorum etiam mētem commoueat. Vnde isti aiunt reprehensione non esse dignum, tot Helenæ causa vtrinque dolores subiri & molestias: quasi digna sit formosa, cuiu dio & amore, qui tenentur, omnia genera periculorum subeant. Sed vbi illi ijdem senes iustitiam facti examinant, præpond sentiunt æquitatem: proinde indicant restituendam esse Helenam, quasi turpe sit, vnius fœminæ gratia tot cædes & vrbium dia perpetrari. Itaque vtilitatem pulchritudini præferentes, priorem illam orationem castigant in sequentibus: ἀλλὰ καὶ ὧς τ ἐοῦσα, &c. Hunc locum Arist. 7. Eth. cap. fin vsurpauit, idem de voluptate dicendum esse iudicans, quod isti senes de Helena: ligit autem postrema verba. In vniuersis autem, inquit, cauendum est maxime à voluptate. Non enim corrupti iudicamus de Vt ergo Troianorum senes erga Helenam sese habuerunt, sic & nos ad voluptatem ipsam esse affectos, in omnibusq; illorur cē dicere oportet (scilicet ἀλλὰ καὶ ὧς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,) Hoc enim modo remouētes à nobis ipsam, minus peccabimus Apud Lucianum in Dial. Menippus inscripto, cùm Mercurius Menippo caluarias formosorum ostenderet, & inter eas illam næ. Et huius scilicet ossis gratia, inquit Menippus, mille naues ex vniuersa Græcia acto delectu sunt impletæ, tantaque cùm corum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot vrbes sunt euersæ? Cæterùm Menippe, inquit Mercurius, non vidisti muli hanc viuam: quòd si fecisses, forsan diceres tu quoque, vitio dandum non esse, pro tali muliere diu tolerare labores, &c.

Ὣς ἄρ' ἔφαν· Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ,
Δεῦρο πάροιθ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἵζευ ἐμεῖο,
Ὄφρα ἴδῃς πρότερόν τε πόσιν, πηούς τε, φίλους τε,
([a]Οὔτι μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν,
Οἵ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν)
Ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνῃς,
Ὅς τις ὅδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε.
Ἤτοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι.
Καλὸν δ' οὕτω ἐγὼ οὔπω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε.
Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο δῖα γυναικῶν,
Αἰδοῖός τέ μοι ἐσσὶ φίλε, ἑκυρὲ, δεινός τε·
[b]Ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἁδεῖν κακὸς ὁππότε δεῦρο
Υἱέϊ σῷ ἑπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα,
[c]Παῖδά τε τηλυγέτην, καὶ ὁμηλικίην ἐρατεινήν.
Ἀλλὰ τάγ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
Τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
Οὗτός γ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
[d]Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
Δαὴρ αὖτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο, φώνησέν τε,
Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενὲς, ὀλβιοδαίμον,
Ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
[e]Ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
Ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας, ἀνέρας αἰολοπώλους,
Λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μυγδόνος ἀντιθέοιο,
Οἵ ῥα τότ' ἐστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο.
Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν, μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
Ἤματι τῷ ὅτε ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι,
Ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν ὅσοι ἑλίκωπες Ἀχαιοί.
Δεύτερον αὖτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραιός,
Εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὅδ' ἐστί.
Μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο,
Εὐρύτερος δ' ὤμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
Τεύχεα μέν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
Αὐτὸς δὲ κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
Ἀρνειῷ μιν ἔγωγε ἐΐσκω πηγεσιμάλλῳ,
Ὅς τ' οἰῶν μέγα πῶϋ διέρχεται ἀργεννάων.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα

Sic dixerunt. Priamus.a.Helenam vocauit v
Huc ades dilecta filia sede apud me,
Vt videas priorem maritum, affinesq; amicosq;.
(Non mihi causa es, Dij mihi authores sunt,
Qui mihi immiserūt bellū lachrymosum Achiu
Vt mihi & hunc virum ingentem nomines,
Quisnam iste sit Achiuus vir latusq; magnusq;.
Certè quidem capite etiam altiores alij sunt:
Pulchrum autem adeò ego nondum vidi oculis,
Nec adeò honorabilem: regi enim viro similis est
Huic Helena verbis respondit præstantiss. mulier
Reuerendusq; mihi es dilecte socer timendusq;.
Vtinam mors mihi placuisset mala, quando huc
Filium tuum sequebar, thalamū fratresq; relin
Filiamq; vnicā, & coætanearum cœtum amabile.
Sed hæc non facta sunt: ob hoc & flens contabui.
Hoc.a.tibi dicā, quod à me interrogas sine inquir
Iste Atrides latè dominans Agamemnon,
Vtrunq;, Rexq; bonusq; fortisq; pugnator,
Leuir item meus fuit impudicæ, si vnquam fui.
Sic dixit: hunc.v.senex admirabatur, locutusq;
O beate Atride, lætis fatis nate fortunate:
Certè tibi multi subiugati sunt iuuenes Achiui
Iam & in Phrygiam veni vitiferam,
Vbi vidi plurimos Phryges viros equos agitādi p
Populos Otrei & Mygdonis diuini,
Qui tunc castra habebant apud ripas Sangarij:
Etenim ego auxiliaris existēs, inter eos numerat
Die illo, quando venerunt Amazones viragines.
Sed non hi tot erant, quot nigris oculis Achiui.
Secundò rursus Vlyssem vidēs, interrogauit se
Dic agè mihi & hunc, dilecta filia, quisnam iste
Minor quidem capite Agamemnon Atrida,
Latior autem humeris & pectoribus ad videndu
Arma quidem eius iacent in terra multos pasce
Ipse autem sicut aries lustrat ordines virorum.
Arieti ipsum ego assimilo villoso.
Qui ouium magnum gregem percurrit albarum.
Huic respondit postea Helena Ioue nata:

Οὗ

Οὗτ@ δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς,	*Iste autem rursus est Laërtiades prudens Vlysses,*
ὃς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης [f] κραναῆς περ ἐούσης,	*Qui nutritus est in populo Ithacæ, asperæ licet existē-*
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά.	*Sciens varios dolos & consilia prudentia. (tis*
Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Hanc.a.rursus Antenor prudens cōtrà locutus est:*
ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς * ἔειπες.	*O mulier profectò valde hoc verbū verum dixisti.*
ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς,	*Olim enim & huc aliquando venit diuinus Vlysses*
σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ·	*Tui causa legatus cum bellicoso Menelao.*
τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα, καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα·	*Hos ego hospitatus sum, & in ædibus amicè tractans*
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.	*Amborum & naturā didici, & consilia prudentia.*
ἀλλ' ὅτε δὴ * Τρώεσσιν ἀγειρομένοισιν ἔμιχθεν,	*Sed quando iam Troianis cōgregatis permisti essent,*
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους,	*Stantib. quidē illis, Menela⁹ superabat latis humeris:*
ἄμφω δ' ἑζομένω, γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.	*Ambobus aūt sedentibus, venerabilior erat Vlysses.*
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,	*Sed quando verba & consilia omnibus texebant,*
ἤτοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,	*Certè quidem Menelaus succinctè concionabatur:*
[h] παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως· ἐπεὶ οὐ πολύμυθος,	*Pauca quidē, sed valde acutè, quoniā nō garrulus,*
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν·	*Neq; in verbis peccās, quamuis ætate posterior erat.*
ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,	*Sed quando prudens surgeret Vlysses,*
στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας,	*Stabat, sub autē videbat in terram oculos defigens:*
σκῆπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω οὔτε προπρηνὲς ἐνώμα,	*Sceptrū.v. neq; retrorsū, neq; in anteriorē partē mo-*
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, ἀΐδρεϊ φωτὶ ἐοικώς.	*Sed immobile tenebat, imperito viro similis. (uebat.*
φαίης κεν ζάκοτόν τινα ἔμμεναι, ἄφρονά θ' αὔτως·	*Dixisses furiosum aliquem esse dementemq́; temerè:*
ἀλλ' ὅτε δὴ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,	*Sed quando vocem magnam ex pectore emittebat,*
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,	*Et verba imbribus niualibus similia hybernis,*
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·	*Non deinde cū Vlysse contēdere potuisset homo alius.*
οὐ τότε γ' ὧδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.	*Non tūc sic Vlyssis admirati sumus speciem videntes.*

Marginal variants: γρ. ἔειπας. — γρ. πάρεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν.

COMMENTARIVS.

οὔ τί μοι αἰτίη ἐσσί,] Obseruanda est Priami prudentia, qui causam huius belli in Deum, non in Helenam refert, nō canum more, qui facientem relicto, lapidem in se coniectum mordicùs arripiunt. Neq; tamen idcirco culpa omnino carebat Helena, sed cùm mortales primariæ non sint agendi causæ, sed secundariæ tantùm, cùm aliquid geritur, primariam illam causam attendere nos oportet, non quòd eam aut malis gaudere, aut malorum esse causam intelligamus, sed quòd omnia ex illius nutu ac permissione depēdent. Quod nos aliàs apud hunc Poëtam diligentiùs examinamus. Porrò quod hoc loco primùm inquirit Priamus de principibus Græcorum, reprehendit Iulius Scaliger, quod eos Priamus per tot annos belli spectator nondum nouerit. Sed cùm illos cùm primùm in aciem Homerus educat, non omninò absurdum est, vt hoc Priamus ignoret, quos nondum viderit anteà apud Troiam. Proinde Scaligero respondeatur, licere Poëtis, historiam non scribentibus potissimùm, quidlibet. Quod si ille non admittat, quàm multa nihilominus in suo Virgilio eiusmodi, etiam ipsi veritati repugnantia, & seriei temporum ac ὕστερον πρότερον reperies. Soluit hoc etiam Didymus, quem vide.

ὡς ὄφελεν θάνατός μοι] Loco & tempore commodo Helena luctus suos exponit Priamo, quibus testatur tangi se facti sui pœnitentia, vbi primùm gratiam herois sibi conciliauit, tam honestè præfata de reuerentia & honore, quo eum prosequitur, ne forsan tristibus verbis illum exasperaret. Vbi apparet, quod aliàs quoq; monuimus, fateri quidem Poëtam sponte Helenam Paridem secutam, quod etiam Coluthus scripsit, sed postea pœnituisse illam sceleris tanti, & lacrymis contabuisse, vt ipsa Helena mox dicit τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.

c παῖδά τε τηλυγέτην] Secundùm Homerum vnica fuit filia Helenæ ex Menelao, quam Coluthus Hermionem appellat. Alij (vt Cinæthon) etiam filios commemorant Nicostratum & Aethiolam, qui apud Lacedæmonios in honore fuerint. Alij (vt Porphyrius) Dicethum & Moraphionem, à quo Moraphiorum genus apud Persas. Cæterùm cùm thalami fratrum & filiæ vnicæ meminerit, Menelaum subticuit, alioqui φίλανδρος, quod prudenter fecit Priami metu, vt Paridem amare videretur. Hunc autem defectum postea Antenor supplebit.

d εὐρύκρειον] Quantus sit hic versus, & quanti faciendus docuit Alexander. Is si quando Homeri carminum perpensio aut in lucubrationibus literarijs, aut super conuiuium fieret, alio aliud, vt fit, proponente, hoc ipse vt omnium præstantissimū probabat, videlicet intuitus, quam laudem Homerus aliquot anteà seculis de Agamemnone temerè scripsisset, legem hanc sibi latam esse adeò dicebant, ... olitum ferunt, eodem versu Homerum Agamemnonis virtutem commendasse, Alexandri verò vaticinatum esse. Refert Plutarchus de Fort. Alex. lib. 1. Vid. Stob. p. 582. 10.

e ἤλυθε Φρυγίην] Hic locus ex historia intelligendus est, quam Didymus sic refert. Menalippe & Hippolyte Martis filiæ Amazonum exercitui præfectæ cùm Phrygiam in suam ditionem redigere conarentur propter regionis illius ἱππόβοτον καὶ ἀμπελόεσσαν, equi pabuli & vitium abundantiam, adornatis copijs Phrygiam accesserunt, castraq; ad fluuium Sangarium metatæ sunt. Phrygibus eo tunc temporis præerant Mygdon & Otreus, filij Dimantis fratres Hecubæ. Hi conflato exercitu ad eas à finibus propulsandas se contulerunt quibus Priamus etiam auxilio affuit. Per Phrygiam autem hoc loco magnam Phrygiam intellige.

f κραναῆς περ ἐούσης,] Patriæ tenuitas viri bonitatem non impedit. Testis hæc Ithaca Vlyssea, & Pella illa Macedonica, quæ tam gentium Alexandrum protulit. Fit enim plerunq;, vt è locis obscurioribus viri clarissimi exoriantur.

g ἤδη γὰρ καὶ δεῦρο] Paucis complexa est Helena Vlyssis laudes, quas nunc amplificat Antenor, quia tantum hominem, cui etiam Poëta integrum volumen destinauerat, sic leuiter transire fas esse non est arbitratus Poëta: deinde oportuit etiam Menelai memoriam, ne is heros etiam non laudatus prætermitteretur. Vtrumq; ergo laudat Antenor, tum à prudentia præter staturam corporis, tum peculiari orationis genere, quod Menelao fuit λιτόν, Vlyssi verò σώζον, vt loquuntur Rhetores. Hoc se cognouisse ait, cùm illi duo Troiam accessissent legati ad repetendam Helenam, quos ipse tunc hospitio exceperat, cuius rei meminit Dictys lib. 1. sed illis duobus Palamedem addit. Dares Vlyssis legatorum meminit, huius hospitij non item.

h παῦρα μὲν] Interpretatur illud præcedens ἐπιτροχάδην. Virtus aūt Lacedæmoniorū fuit breuitas in loquēdo, (quā nunc in Spartano Menelao cōmendat Antenor) adeò vt eorum qui ad se mittebantur, prolixas orationes deriderent. Qua in re memorabile est, quod apud Herod. in Thalia legitur. Lacedæmonij Samijs auxilium aduersus Polycratē petentib. cùm multa cōmemorarēt primo cōgressu dixerūt, priora se oblitos, posteriora nō intelligere. Secundo verò cōgressu Samij nihil aliud dixerunt, nisi allato panario illud panem indigere. Quib Lacedæmonij respōderūt, Illos panario superuacaneā orationē curiosè addidisse, quasi dicerēt, debuisse illos contentos esse panarium seu sacrū ostendere. Quod in Apoph. Laconicis attigit Plutarch. Apud eandē in lib. de Gar. ijdē Lacedæmonij dicuntur ad Philip. duob. verbis tantùm scripsisse, Dionysius Corinthi (quib. significabāt ad humilē fortunā redactū illū iri, aut quippiā simile) Et rursum cū illis scripsisset Philippus, Si exercitū duxero in Laconicos fines, deuastabo vos: rescripserūt, Si.

[It]em Demetrio rege indignante ac vociferante; Vnum ad me legatum miserunt Lacedæmonij. nihil consternatus legatus: V[num] inquit, ad vnum. Ad hanc breuitatem silentio eos informasse Lycurgum dicit ibidem Plutarchus: sed ex hoc loco Homeric[o vid]etur constare iam priscis illis temporibus fuisse eam illis peculiarem, quandoquidem Spartanus fuerit Menelaus, quod etiam [in]terpretes Græci annotant. Hic autem obseruandum est, ex vna eademq́; re diuersè multos laudari; vt ex eloquentia breui M[ene]laus, ex profusa Vlyssem.

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραιός,
Τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε,
Ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν ἠδ' εὐρέας ὤμους;
Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο δῖα γυναικῶν,
Οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος ἕρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἑτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὣς
Ἕστηκ'· ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.
Πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὁπότε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
Νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὁρῶ ἑλίκωπας Ἀχαιούς,
Οὕς κεν εὖ γνοίην, καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην·
Δοιὼ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
Αὐτοκασιγνήτω, τώ μοι μία γείνατο μήτηρ.
Ἢ οὐχ ἑσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς;
Ἢ δεῦρο μὲν ἕποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι.
Νῦν δ' αὖτ' * οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν, (γρ. Νῦν αὖτ')
Αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνείδεα πόλλ' ἅ μοι ἐστιν;
Ὣς φάτο· τοὺς δ' ἤδη κατέχεν φυσίζοος αἶα
Ἐν Λακεδαίμονι αὖθι, φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ.
Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ, θεῶν φέρον ὅρκια πιστά,
Ἄρνε δύω, καὶ οἶνον ἐΰφρονα, καρπὸν ἀρούρης,
Ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ· φέρε δὲ κρητῆρα φαεινὸν
Κῆρυξ Ἰδαῖος, ἠδὲ χρύσεια κύπελλα·
Ὤτρυνεν δὲ γέροντα παριστάμενος ἐπέεσσιν·
Ὄρσεο Λαομεδοντιάδη, καλέουσιν ἄριστοι
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Ἐς πεδίον καταβῆναι, ἵν' ὅρκια πιστὰ * τάμητε· (γρ. τάμωμεν)
Αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Μακρῇς ἐγχείῃσι μαχήσοντ' ἀμφὶ γυναικί.
Τῷ δέ κε νικήσαντι γυνὴ καὶ κτήμαθ' ἕποιτο·
Οἱ δ' ἄλλοι, φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ ταμόντες,
Ναίοιμεν Τροίην ἐριβώλακα, τοὶ δὲ νέωνται
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον καὶ Ἀχαιΐδα καλλιγύναικα.
Ὣς φάτο· ῥίγησεν δ' ὁ γέρων, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους
Ἵππους ζευγνύμεναι· τοὶ δ' ὀτραλέως ἐπίθοντο.
Ἂν δ' ἄρ' ἔβη Πρίαμος, κατὰ δ' ἡνία τεῖνεν ὀπίσσω·
Πὰρ δέ οἱ Ἀντήνωρ περικαλλέα βήσετο δίφρον,
Τὼ δὲ διὰ Σκαιῶν πεδίον δ' ἔχον ὠκέας ἵππους.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκοντο μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς,
Ἐξ ἵππων ἀποβάντες ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν,
Ἐς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόωντο.
Ὤρνυτο δ' αὐτίκ' ἔπειτ' ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις· ἀτὰρ κήρυκες ἀγαυοὶ
[a] Ὅρκια πιστὰ θεῶν σύναγον, κρητῆρι δὲ οἶνον
Μίσγον, ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.
Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν,
Ἥ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
Ἀρνῶν ἐκ κεφαλέων τάμνε τρίχας· αὐτὰρ ἔπειτα
Κήρυκες Τρώων καὶ Ἀχαιῶν νεῖμαν ἀρίστοις.
Τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών·
[b] Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,

Tertiò rursus Aiacē conspicat⁹ interrogabat sen[ex],
Quis etiā est iste alius Græcus vir latusq́; magnu[sque],
Eminens Argiuos capite & latis humeris?
Huic Helena longū peplū gerēs respōdit præstan[tissima] (mulie[rum]):
Iste Aiax est ingēs ꝑpugnaculū Græcorū.
Idomene⁹.a.ex altera parte inter Cretenses, Deus [vt]
Stat: circū.a. ipsum Cretensium duces cōgregant[ur].
Sæpe ipsum hospitatus est bellicosus Menelaus
Domo in nostra, quando ex Creta veniret.
Nunc.a. alios quidem oēs video perpulchros Achi[uos],
Quos bene cognoscerem, & nomen dicerem:
Duos autem non possum videre principes populo[rum],
Castoremq́; equitādi peritū, et pugilatu strenuū P[ollucem],
Germanos fratres, quos mihi vna genuit mater. (h[i]
An non secuti sunt Lacedæmone ex amabili?
An huc qdem secuti sunt in nauib. per mare eun[tibus],
Nunc autem nolunt pugnam inire virorum,
Dedecora timentes & probra multa quæ mihi su[nt]?
Sic dixit: hos autem iam tenebat alma tellus
In Lacedæmone illic, dilecta in patria terra.
Præcones .a. per vrbem, Deorū ferebāt fœdera fir[ma],
Agnos duos & vinum lætum, fructum terræ,
Vtre in caprino: ferebat autem cratera lucidum
Præco Idæus, & aureos cyathos:
Hortabatur autem senem astans verbis:
Surge Laomedontiade, vocant optimi (bell[icosorum]
Troianorūq́; bellicosorū, & Achiuorū æreā loricā[torum],
In campum descendere, vt fœdera firma feriantu[r]:
Sed Alexander & bellicosus Menelaus
Longis lanceis pugnabunt pro muliere:
Et vincentem mulier & opes sequentur,
Cæteri verò amicitiam & fœdera firma ferientes
Incolemus Troiam fertilem: illi autem reuertentu[r]
Ad Argos equos pascēs & Achaiā pulchras mulie[res habentem].
Sic dixit: cohorruit .a. senex: iussit .a. socios (habe[nis]
Equos iungere: hi aūt diligenter paruerunt.
Et ascēdit Priamus, habenasq́; extendebat retror[sum]:
Apud .a. ipsum Antenor perpulchrū ascendit cur[rum],
Hi .a. per Scæas in campum impellebāt veloces equ[os].
Sed quando venerunt ad Troianos & Græcos,
Ex equis descendentes in terram multos pascente[m],
In medium Troianorum & Græcorum iuerunt.
Assurrexit .a. statim postea rex virorū Agamemnō[n],
Surrexit & Vlysses prudens: sed præcones splendidi
Fœdera fida Deorum cogebāt, cratere autem vinu[m]
Miscebant, sed regibus aquam in manus fuderunt.
Atrides autem extrahens manibus cultrum,
Qui ei apud ensis magnā vaginam semper pēdeb[at],
Agnorū ex capitib. abscidit pilos: sed eos posteà (cip[ibus]
Præcones Troianorū & Achiuorū distribuerūt pri[n-]
Inter hos .a. Atrides alta voce p̄cabat̄, manus eleu[ans]:
Iupiter pater, qui Idæ præes, gloriosissime, maxim[e],

Ἠέλιος

...λιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις,
...ποταμοὶ, καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντας
...ρώπους τίνυσθον, ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ,
...ἐς μάρτυροι ἔστε, φυλάσσετε δ' ὅρκια πιστά.
...ὲν κεν Μενέλαον Ἀλέξανδρος καταπέφνῃ,
...ς ἔπειθ' Ἑλένην ἐχέτω καὶ κτήματα * πάντα,
...εῖς δ' ἐν νήεσσι νεώμεθα ποντοπόροισιν·
...ἐ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ ξανθὸς Μενέλαος,
...ας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι,
...ὴν δ' Ἀργείοις ἀποτινέμεν ἥντιν' ἔοικεν,
...καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισι πέληται.
...αν ἐμοὶ τιμὴν Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες
...ιν οὐκ ἐθέλωσιν Ἀλεξάνδροιο πεσόντος,
...ὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα μαχέσομαι εἵνεκα ποινῆς
...μένων, εἵως κε τέλος πολέμοιο κιχείω.
...καὶ ἀπὸ στομάχους ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ·
...ους μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὸς ἀσπαίροντας,
...οῦ δευομένους· ἀπὸ γὰρ μένος εἵλετο χαλκός.
...δ' ἐκ κρητῆρος ἀφυσσάμενοι δεπάεσσιν
...εον, ἠδ' εὔχοντο θεοῖς αἰειγενέτῃσιν·
...δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε,
...κύδιστε, μέγιστε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
...ππότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνειαν,
...δέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος,
...ῶν, καὶ τεκέων· ἄλοχοι δ' ἄλλοισι μιγεῖεν.
...ἔφαν· οὐδ' ἄρα πώ σφιν ἐπεκραίαινε Κρονίων.
...σι δὲ Δαρδανίδης Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπε,
κλῦτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί.
...τοι ἐγὼν εἶμι προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
...ἐπεὶ οὔπως τλήσομ' ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι
...ρνάμενον φίλον υἱὸν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.
...εύς θην που τόγε οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
...ποτέρῳ θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Solq́ qui omnia aspicis,& omnia audis,
Et fluuij,& terra,& qui subter, mortuos
Homines punitis,quicunq́ periurium iurauerit:
Vos testes sitis,conseruateq́ fœdera fida.
Siquidem Menelaum Alexander interfecerit
Ipse postea Helenam retineat & opes omnes: (* κ. παῖδ')
Nos.a.in nauib.redeamus per mare transeuntibus:
Si autem Alexandrum interfecerit flauus Menel.
Troiani postea Helenam & opes omnes reddant,
Mulctamq́ Argiuis pendant quæ decet,
Quæq́ etiam inter posteros homines memoretur.
Si autem mihi mulctam Priamus Priamiq́ filij
Pendere nolint Alexandro prostrato:
Tum ego etiam posthac pugnabo causa mulctæ
Hîc manens,quousq́ finem belli inueniam.
Dixit,& iugulos agnorum abscidit crudeli ense.
Et hos quidem deposuit in terra palpitantes,
Anima carentes:etenim robur abstulit ferrum.
Vinum autem ex cratere haurientes pateris
Effundebant,& supplicabant dijs immortalibus.
Sic.a.aliquis dicebat Achiuorumq́ Troianorumq́.
Iupiter gloriosiss.max.& immortales Dij cæteri,
Vtri priores præter fœdera peccauerint,
Sic ipsorũ cerebrũ in terrã fluat,sicut hoc vinũ,
Ipsorum & liberorum:vxoresq́ alijs misceantur.
Sic dicebãt: neq́ adhuc ipsis perficiebat Saturnius.
Inter hos.a.Dardanides Priamus verbum dixit,
Audite me Troiani & bene armati Græci,
Certè ego abeo ad Troiam ventis expositam
Retrò,quia nullo modo tolerabo oculis videre
Pugnantem dilectũ filium cum bellicoso Menelao.
Iupiter nimirum hoc scit,& immortales Dij reliqui,
Vtri mortis finis fato destinatus sit.

COMMENTARIVS.

a ...ια πιστὰ θεῶν] Mos iste fœderis feriendi apud illos veteres notandus est, quem etiam Alexand lib.5.cap.3.attigit. Miscetur hic vinum, scilicet Græcum cum Troiano: quod fit, vt duorum exercituum vnio & concordia significetur. Lauatio manuũ ...t ad lustrationem, quòd ea externa purgatio mentis puritatem innueret. Notandum est autem, quod etiam Nat...is lib.1. ...scribit,& ad hunc locum pertinet, fuisse lustrationum differentiam, vt qui superis sacrificaturi essent, toti lauarentur, si fieri ...: sin autem, saltem manus. at litaturi inferis, tenui aqua tantùm irrorabantur: qua de re etiam alibi dicimus. Præterea cùm ...gamemnonem propria manu victimam iugulare, notanda est veterum illorum regum αὐτοδιακονία. vt etiã alibi Achilles, ...nes dissecat, tanta fuit simplicitas elegantis illius seculi. Cùm Agamemnon verò pilos ex agnorum capitibus abscindit, id ...intelligendum est, vt signũ esset execrationis, & in eius caput, qui fœdus violasset, omnia mala conuerterentur. Sic apud ...clem, κακῶς κακῶς ἄθαπτος ἐκπέσοι χθονὸς Γένους ἅπαντος ῥίζαν ἐξημημένος οὕτως ὅπως περ τόνδ' ἐγὼ τέμνω πλόκον. Distribuebantur hi pili ijs, qui ex vtraque parte fœderis erant principes, vt posteà subijcit Homerus.

b ...πάτερ] Ad tanti fœderis confirmationem omnes Deos implorat Agamemnon,& in eius ruptores cõcitat. Sanè Ethnici e... ...mines agnouerunt. displicere Numini periuria, quod docuit Agesilaus apud Xenophontem in orat. de illius laudibus: cui ...ssaphernes ob exercitum, qui appulerat, plurimũ elatus animo, bellum indixisset, nisi ex Asia abiret, & alij socij & Lacedæ... ...qui aderant, vehementer angerentur, vtpote qui putarent, præsentes Agesilai vires Regis apparatu minores esse: Agesilaus ...modum fronte nuntiare Tissapherni oratores iussit, se illi permultas habere gratias, quòd vsus periurio sibi deos hostes ...sset, Græcis autem belli socios,& cæt. Itaque monentur periuri, vt Deum vltorem reformident. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν αὐ... ...ρκον, vt est apud Pauſ.li.4.& Menander, θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λεληθέναι. Etenim periuria in sobole periuri hominis Deus vlci... vt Glauco Epicydidæ respondit Pythia apud Herodotum lib.6. cuius rei meminit quoq; Pauſ. in Corinth. Iam verò si hoc ...iam illa antiquitas intellexit, quantum est scelus hoc à nostris hominibus, quib. clarius lumen affulsit, nõ obseruari? nem... ...i non aliud à Deo expectent, quàm quod in veteribus Græciæ monumentis legitur de Pelope, cuius facinus in Myrtilum ...t posteritas: quod Pythiæ subscribit, vt ibidem docet ipse Pausanias. Sed cur longiùs abimus? Attendant etiam illi, si lu...m miserè hæc violata fœdera, quæ nunc feriuntur, Troiani perluerint.

c ...ἐ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ] Cùm hic de morte loquatur Agamemnon, videtur Paridis conditionem prauè interpretatus, cùm ille ...le victoria locutus fuisset his verbis, ὁππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,&c. Itaque quæstio fuit olim, Vtrum fugiente ...penes Menelaum fuerit victoria: quod apud Plut Symp.9. q.13. Sospis & Glaucias agitant. Potior, inquit Sospis, & maio...oritatis est oratio eius, qui conditionem obtulit, legisq; vim habet: qui verò oblatam accipiunt, ij ius addendi aliquid non ... Conditio autem non de cæde & morte fuit, sed de victoria, idq; admodum iustè. Debuit enim vxor esse Helena præstan...s autem est, qui vincit. Aliàs sæpe melior à deteriore interficitur, vt postea Achilles perijt sagitta ab Alexandro ictus, quem ...arbitror) victum à Paride propter mortem dixerit, neq; victoriam Paridis, sed iniustam fortunæ sortem. Hector autẽ ab A... ...ctus est, etiam priusquàm occideretur, cùm eum nõ sustineret, sed fugeret præ metu. qui enim non subsistit, sed fugit, is pa... ...absque excusatione victus est, fateturq; aduersarium sibi virtute præstare. Ideò primùm Iris rem Helenæ nuncians, inquit,

De te proceris nunc decertabitur hastis,
Illius vxor eris, qui vincet Marte secundo. Deinde Iupiter Menelao victoriã prælij tribuit. Sanè nũc pugna fortis vicit Menelaus. ...dicum enim fuerit, victorem dici, qui aliquem sagitta eminus nihil metuentem, neque sibi cauentem in pede vulnerauerit:

Me-

Menelaus non mereatur victoriæ de Paride partæ præmium reportare, cùm hic desperata profugerit, & in gremium mulieri uerit: & ex ipsa, quam tulerat Paris, melior eo victorque probetur. Hæc sunt quæ Sospis pro Menelao dixit. contrà verò Gl cuius sententia videtur longè potior. Primùm, inquit, in decretis, legibus, fœderibus, pactis semper posteriora prioribus plu re, maioremq; habere authoritatem censentur. Posterior autem fuit conditio ab Agamemnone perhibita, mortem victi exp Deinde prior tantùm verbis, hæc iureiurando adhibito proposita fuit, & execratione adiecta violatoris, non vno viro, sed v sis approbantibus, vt hoc verum & firmum fuerit pactum, illud tantùm prouocatio. Testatur etiam Priamus, cùm sacrame cto discedens à certamine ait: *Nouit Iuppiter hoc, & cætera numina cæli*
Vtrum Parcarum tristi vis detinet Orco. Norat enim hac lege fœdus ictum. Ideoque Hector pòst inquit: Fœdera nostra quidam Saturnius irrita fecit. Nam imperfectum manebat certamen neutro mortuo. Itaque rep tia quidem mihi videtur pactorum esse nulla, cùm priùs in posteriore comprehendatur. Qui enim interfecit, vicit: non sta terfecit, qui vicit. Et, vt in summa dicam, Agamemnon conditionem ab Hectore propositam non aboleuit, sed explicauit: mutauit, sed adiecit quod erat potissimum, in necando victoriam ponens. hæc enim est perfecta victoria, reliquæ excusatio controuersias habent: vt hæc Menelai, qui aduersarium neque vulnerauit, neque occidit. Vt ergo in veris legum repugnan dices id amplectuntur, quod nihil habet controuersiæ, obscuriore repudiato: ita hîc id pactum censeamus potiùs esse, & plu re, quod finem certaminis exprimit notum, & nullum obnoxium præscriptioni. Et, quod maximum est argumentum, ille i videtur vicisse, non desinens fuga elapsum quærere, sed vsquequaq; per exercitum obambulans, sicubi Alexandrũ formosu nere posset, testatum fecit victoriam imperfectam esse, & non valere. Nam cùm effugisset Paris, recordabatur Menelaus se
De nobis vtrum morti sors destinat atræ, Is pereat: reliqui bellum mox soluite pace.
Itaque necesse habuit Alexandrum quærere, vt interfecto certamen absolueret suo fine: quem cùm neq; interfecerit, neq; henderit, non iustè victoriæ præmia reposcit. Neq; enim vicit, si etiam conijcere liceat ex ipsius verbis, quibus Iouem accu non assequutum finem optatum dolet, Ζεῦ πάτερ οὔτις σεῖο, &c. Ipse enim fatetur, nihil fuisse scutum transfigere, & galeam a si Paris manu sua non moreretur. Hæc sunt, quæ duo illi viri disputarunt.

Ἦ ῥα, καὶ ἐς δίφρον [a] ἄρνας θέτο ἰσόθεος φώς·
Ἂν δ' ἄρ' ἔβαιν' αὐτός, κατὰ δ' ἡνία τεῖνεν ὀπίσσω·
Πὰρ δέ οἱ Ἀντήνωρ περικαλλέα βήσατο δίφρον.
Τὼ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο.
Ἕκτωρ δὲ Πριάμοιο πάϊς καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς
Χῶρον μὲν πρῶτον διεμέτρεον, αὐτὰρ ἔπειτα
[b] Κλήρους ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλον ἑλόντες,
Ὁππότερος δὴ πρόσθεν ἀφείη χάλκεον ἔγχος.
Λαοὶ δ' ἠρήσαντο, θεοῖσι δὲ χεῖρας ἀνέσχον.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.
Ζεῦ πάτερ Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
[c] Ὁππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε,
Τὸν δὸς ἀποφθίμενον δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω,
Ἡμῖν δ' αὖ φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ γενέσθαι.
Ὣς ἄρ' ἔφαν· πάλλεν δὲ μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Ἂψ ὁρόων· Πάριος δὲ θοῶς ἐκ κλῆρος ὄρουσεν.
Οἱ μὲν ἔπειθ' ἵζοντο κατὰ στίχας, ἧχι ἑκάστῳ
Ἵπποι ἀερσίποδες καὶ ποικίλα τεύχε' ἔκειτο.
Αὐτὰρ ὅγ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσατο τεύχεα καλὰ
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο.
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ, θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνεν
Οἷο κασιγνήτοιο Λυκάονος· ἥρμοσε δ' αὐτῷ
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
Χάλκεον· αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε.
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
Ἵππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν·
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.
Ὣς δ' αὔτως Μενέλαος ἀρήϊος ἔντε' ἔδυνεν·
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἑκάτερθεν ὁμίλου θωρήχθησαν,
Ἐς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόωντο,
Δεινὸν δερκόμενοι· θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρῶάς θ' ἱπποδάμους καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Καί ῥ' ἐγγὺς στήτην διαμετρητῷ ἐνὶ χώρῳ,
Σείοντ' ἐγχείας, ἀλλήλοισιν κοτέοντε.
Πρόσθε δ' Ἀλέξανδρος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Ἀτρείδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην·
γρ. χαλκὸς — Οὐδ' ἔρρηξεν* χαλκόν, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμὴ
Ἀσπίδ' ἐν κρατερῇ· ὁ δὲ δεύτερος ὄρνυτο χαλκῷ
Ἀτρείδης Μενέλαος, [d] ἐπευξάμενος Διὶ πατρί·
Ζεῦ ἄνα, δὸς τίσασθαι ὅ με πρότερος κάκ' ἔοργε,

Dixit & in currum agnos posuit diuinus vi
Et ascendit ipse, & habenas reducebat retrors
Iuxta .a. ipsum Antenor perpulchrũ ascendit c
Hi quidem retrogradi ad Troiam redierunt.
Hector autem Priami filius, & nobilis Vlysses
Locum quidem primum dimetiebantur, ac post
Sortes in galea ærea iaciebant accipientes,
Vter prius emitteret æream hastam.
Populi .a. supplicabant Dijs, & manus eleuaba
Sic .a. aliquis dicebat Achiuorumq; Troianoru
Iupiter pater, qui Idæ præes, gloriosissime, ma
Vter horum operum inter vtrosq; author fuit,
Hunc da inter emptum penetrare domũ Orci
Nobis autem rursus amicitiam & fœdera rata
Sic dixerũt: iacebat .v. magnus galeã ornatã
Retrò respiciens: Paridis .a. citò sors exiuit. (H
Hi quidem postea sedebãt per ordines, vbi vn
Equi facilè pedes leuantes, & variegata arma
Sed hic circa humeros induit arma pulchra (
Diuinus Alexander Helenæ maritus pulchricom
Ocreas quidem primùm circa tibias posuit
Pulchras argenteis fibulis adaptatas.
Secundò rursus thoracem circa pectora induit
Sui fratris Lycaonis: quadrauit aũt ipsi: (dicti
Circa aũt humeros suspendit ensem argenteis c
Aereum: sed postea scutum magnumq; graueq;.
Capiti .a. forti galeã affabrefactã imposuit (ta
Cristatã ex setis equinis: horribile .a. crista desu
Accepit .a. fortẽ lãceam, quæ ipsi manib. quadra
Sic .a. eodẽ modo Menelaus Mauortius arma ind
Hi postquã igitur ex vtraq; parte exercitus armati
In medium Troianorum & Græcorum processer
Toruè intuentes: stupor aũt occupabat aspiciente
Troianosq; equitãdi peritos, & bene ocreatos Ach
Et propè steterunt dimenso in loco,
Quatientes lanceas sibi inuicem irati.
Prius autem Alexander emisit longam hastam,
Et assecutus est Atridæ scutum vndiq; æquale.
Neq; perrupit ferrum: reflexa est enim eius cuspis
Scuto in forti. Ille autẽ secundus mouit se ferro
Atrides Menelaus supplicans Ioui patri:
Iupiter rex, da vlcisci, qui me prior iniuria aff

α' λέξανδρον, καὶ ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δάμασσον,
ρά τις ἐρρίγῃσι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
δόκον κακὰ ῥέξαι ὅ κεν φιλότητα παράσχῃ.
ρα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
βάλε Πριαμίδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην.
ιὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς * ὄμβριμον ἔγχος.
ὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο·
ικρὺ δὲ παραὶ λαπάρην διάμησε χιτῶνα
ος· ὁ δ' ἐκλίνθη, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
τρείδης δ' ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον,
ληξεν ἀνασχόμενος κόρυθος φάλον· ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
ιχθά τε καὶ τετραχθὰ διατρυφὲν ἔκπεσε χειρός.
τρείδης δ' ᾤμωξεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν·
εῦ πάτερ, οὔτις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
τ' ἐφάμην * τίσασθαι Ἀλέξανδρον κακότητος·
ῦν δέ μοι ἐν * χείρεσσ' ἐάγη ξίφος· ἐκ δέ μοι ἔγχος
ἠΐχθη παλάμηφιν ἐτώσιον, οὐδ' ἔβαλόν μιν.
Ἦ, καὶ ἐπαΐξας κόρυθος λάβεν ἱπποδασείης·
ἕλκε δ' ἐπιστρέψας μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
ἄγχε δέ μιν πολύκεστος ἱμὰς ἁπαλὴν ὑπὸ δειρήν,
ὅς οἱ ὑπ' ἀνθερεῶνος ὀχεὺς τέτατο τρυφαλείης.
καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος,
εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
ἥ οἱ ῥῆξεν ἱμάντα βοὸς ἶφι κταμένοιο·
κεινὴ δὲ τρυφάλεια ἅμ' ἕσπετο χειρὶ παχείῃ.
τὴν μὲν ἔπειθ' ἥρως μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
ῥῖψ' ἐπιδινήσας, κόμισαν δ' ἐρίηρες ἑταῖροι.
αὐτὰρ ὁ ἂψ ἐπόρουσε κατακτάμεναι μενεαίνων
ἔγχεϊ χαλκείῳ· τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη
ῥεῖα μάλ', ὥστε θεός· ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ·
κὰδ δ' εἷσ' ἐν θαλάμῳ εὐώδεϊ, κηώεντι.
αὐτὴ δ' αὖθ' Ἑλένην καλέουσ' ἴε. τὴν δ' ἐκίχανε
πύργῳ ἐφ' ὑψηλῷ· περὶ δὲ Τρῳαὶ ἅλις ἦσαν.
χειρὶ δὲ νεκταρέου ἑανοῦ ἐτίναξε λαβοῦσα·
γρηῒ δέ μιν εἰκυῖα παλαιγενέι προσέειπεν
εἰροκόμῳ, ἥ οἱ Λακεδαίμονι ναιετοώσῃ
ἤσκειν εἴρια καλά, μάλιστα δέ μιν φιλέεσκε·
τῇ μιν ἐεισαμένη προσεφώνεε δῖ' Ἀφροδίτη,
Δεῦρ' ἴθ'. Ἀλέξανδρός σε καλεῖ οἶκόνδε νέεσθαι.
κεῖνος ὅγ' ἐν θαλάμῳ καὶ δινωτοῖσι λέχεσσι,
κάλλεΐ τε στίλβων καὶ εἵμασιν· οὐδέ κε φαίης
ἀνδρὶ μαχεσσάμενον τόν γ' ἐλθεῖν, ἀλλὰ χορόνδε
ἔρχεσθ', ἠὲ χοροῖο νέον λήγοντα καθίζειν.
Ὣς φάτο· τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε·
καί ῥ' ὡς οὖν ἐνόησε θεᾶς περικαλλέα δειρὴν,
στήθεά θ' ἱμερόεντα, καὶ ὄμματα μαρμαίροντα,
θάμβησέν τ' ἄρ' ἔπειτα, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Δαιμονίη, τί με ταῦτα λιλαίεαι ἠπεροπεύειν;
ἦ πῄ με * προτέρω πολίων εὖ ναιομενάων
ἄξεις ἢ Φρυγίης, ἢ Μῃονίης ἐρατεινῆς;
εἴ τίς τοι * καὶ κεῖθι φίλος μερόπων ἀνθρώπων·
οὕνεκα δὴ νῦν δῖον Ἀλέξανδρον Μενέλαος
νικήσας ἐθέλει στυγερὴν ἐμὲ οἴκαδ' ἄγεσθαι,
τοὔνεκα δὴ νῦν δεῦρο δολοφρονέουσα παρέστης;
ἧσο παρ' αὐτὸν ἰοῦσα, θεῶν δ' ἀπόειπε κελεύθους·
μηδ' ἔτι σοῖσι πόδεσσιν ὑποστρέψειας Ὄλυμπον,
ἀλλ' αἰεὶ περὶ κεῖνον ὀΐζυε, καί ἑ φύλασσε,
εἰς ὅ κέ σ' ἢ ἄλοχον ποιήσεται, ἢ ὅγε δούλην.

Nobilem Alexandrum, & meis sub manibus doma,
Vt aliquis timeat & posterorum hominum,
Hospitem iniuria afficere, qui amicitiam præbuerit.
Dixit, & vibrans emisit longam lanceam,
Et assecutus est Priamidæ scutum vndiq; æquale.
Per quidē scutum penetrauit lucidū robusta lancea,
Et trans thoracem affabrè factum infixa est.
E regione autem iuxta ile discidit tunicam
Lancea: hic. a. inclinat⁹ est, & euitauit mortē nigrā:
Atrides. a. educens ensem argenteis clauis distinctū,
Percußit eleuans galeæ conum: circum autem ipsum
In tria & quatuor frusta disruptus excidit manu.
Atrides. a. ingemuit, suspiciens in cœlum latum:
Iupiter pater, nullus te Deorum perniciosior alius:
Certè speraueram me vlturū Alexandrū de iniuria:
Nūc. a. mihi in manib. fractus est ensis, mihi. a. lancea
Emissa est manu, incassum, neq; assecutus sum ipsum.
Dixit & irruens de galea apprehendit eū equiseta,
Traxit. a. conuertens eum ad bene ocreatos Græcos.
Præfocabat autem ipsum acu pictum lorum teneram sub gulam
Quod ipsius sub mēto retinaculū distensū erat galeæ:
Et quidem traxisset, & magnam tulisset gloriam,
Nisi citò intellexisset Iouis filia Venus,
Quæ ipsi rupit lorum bouis fortiter occisi.
Inanis. a. galea simul sequebatur manum crassam.
Hanc quidē postea heros inter bene ocreatos Achiuos
Proiecit cōtorquens: susceperunt. a. eā amabiles socij.
Sed hic rursus irruit interficere cupiens
Lancea ferrea, illum autem abripuit Venus
Facilè valde, nēpe Dea: cooperuit. a. caligine multa:
Collocauit. a. in cubiculo suaue olenti, odorato.
Ipsa rursus Helenā vocatura iuit: hanc autē offendit
Turri in alta: circa aūt Troianæ abundè erant.
Manu. a. de diuina veste eā concußit apprehendens:
Anui autem similis vetulæ ipsam allocuta est,
Lanam tractanti: quæ ipsi Lacedæmone habitanti
Exercebat lanas pulchras: maximè. a. ipsā diligebat:
Huic similis ipsam allocuta est diua Venus,
Huc veni: Alexander te vocat domum redire:
Ille hic est in cubiculo, & torno factis lectis,
Pulchritudineq; splendens, & vestibus, neq; dixeris
Ex eo loco vbi cum viro pugnârit, huc venire, sed ad choream
Ire, vel à chorea modò cessantem sedere.
Sic dixit: huic aūt animū in pectorib. commouit:
Et postquam igitur cognouit Deæ pulchrum collum,
Pectoraq; desiderabilia, & oculos fulgentes,
Stupuitq; postea, verbumq; dixit & elocuta est:
Misera, cur me his cupis decipere?
Aut quò me vlterius ciuitatum bene habitatarum
Duces, vel Phrygiæ, vel Mæoniæ amabilis?
Si quis tibi & illic amicus diuersilinguium hominū.
Quoniam verò nunc diuinus Alexandro Menelaus
Victo, vult odiosam me domum abducere,
Propterea verò nunc huc dolum cogitans aduenisti?
Sede apud ipsum vadens, Deorum. a. abnega vias,
Neq; vnquam tuis pedibus reuertaris in cœlum:
Sed semper circa eū ærumnas perfer, & ipsum serua,
Donec te vel vxorem faciat, vel hic seruam.

Κεῖσε

Κεῖσε δ' ἐγὼν οὐκ εἶμι (νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη)
Κείνου * πορσυνέουσα λέχος· Τρωαὶ δέ μ' ὀπίσσω *γρ. πορσανέουσα.*
Πᾶσαι μωμήσονται· ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα θυμῷ.
Τὴν δὲ χολωσαμένη προσεφώνεε δῖ' Ἀφροδίτη,
Μή μ' ἔρεθε σχετλίη, μὴ χωσαμένη σε μεθείω,
Τὼς δέ σ' ἀπεχθήρω ὡς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησα·
Μέσσω δ' ἀμφοτέρων μητίσομαι ἔχθεα λυγρὰ
Τρώων καὶ Δαναῶν. σὺ δέ κεν κακὸν οἶτον ὄληαι.
Ὣς ἔφατ'. ἔδδεισεν δ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα.
Βῆ δὲ κατασχομένη ἑανῷ ἀργῆτι φαεινῷ
Σιγῇ· πάσας δὲ Τρῳὰς λάθεν· ἦρχε δὲ δαίμων.
Αἱ δ' ὅτ' Ἀλεξάνδροιο δόμον περικαλλέ' ἵκοντο,
Ἀμφίπολοι μὲν ἔπειτα θοῶς ἐπὶ ἔργα τράποντο·
Ἡ δ' εἰς ὑψόροφον θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν.
Τῇ δ' ἄρα δίφρον ἑλοῦσα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Ἀντί' Ἀλεξάνδροιο θεὰ κατέθηκε φέρουσα.
Ἔνθα κάθιζ' Ἑλένη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
Ὄσσε πάλιν κλίνασα. πόσιν δ' ἠνίπαπε μύθῳ,
[h] Ἤλυθες ἐκ πολέμου. ὡς ὤφελες αὐτόθ' ὀλέσθαι,
[i] Ἀνδρὶ δαμεὶς κρατερῷ ὃς ἐμὸς πρότερος πόσις ἦεν.
Ἦ μὲν δὴ πρίν γ' εὔχε' ἀρηϊφίλου Μενελάου,
Σῇ τε βίῃ, καὶ χερσὶ καὶ ἔγχει, φέρτερος εἶναι·
Ἀλλ' ἴθι νῦν προκάλεσσαι ἀρηΐφιλον Μενέλαον
Ἐξαῦτις μαχέσασθαι ἐναντίον· ἀλλά σ' ἔγωγε
[k] Παύσασθαι κέλομαι, μηδὲ ξανθῷ Μενελάῳ
Ἀντίβιον πόλεμον πολεμίζειν, ἠδὲ μάχεσθαι
Ἀφραδέως, μήπως τάχ' ὑπ' αὐτοῦ δουρὶ δαμείης.
Τὴν δὲ Πάρις μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε·
[l] Μή με γύναι χαλεποῖσιν ὀνείδεσι θυμὸν * ἔνιπτε. *γρ. ἔνιπτε.*
Νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ·
Κεῖνον δ' αὖτις ἐγώ· πάρα γὰρ θεοί εἰσι καὶ ἡμῖν.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φιλότητι τραπείομεν εὐνηθέντε.
Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε ἔρως φρένας ἀμφεκάλυψεν,
Οὐδ' ὅτε σε πρότερον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
Ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι,
Νήσῳ δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ·
Ὥς σεο νῦν ἔραμαι, καί με γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
Ἦ ῥα, καὶ ἦρχε λέχοσδε κιών, ἅμα δ' εἵπετ' ἄκοιτις.
Τὼ μὲν ἄρ' ἐν τρητοῖσι κατεύνασθεν λεχέεσσιν.
Ἀτρείδης δ' ἀν' ὅμιλον φοίτα θηρὶ ἐοικώς,
Εἴπου ἐσαθρήσειεν Ἀλέξανδρον θεοειδέα.
Ἀλλ' οὔτις δύνατο Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
Δεῖξαι Ἀλέξανδρον τότ' ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.
Οὐ μὲν γὰρ φιλότητί γ' ἐκεύθανον, εἴ τις ἴδοιτο.
Ἶσον γάρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο κηρὶ μελαίνῃ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἠδ' ἐπίκουροι.
[m] Νίκη μὲν δὴ φαίνετ' ἀρηϊφίλου Μενελάου,
Ὑμεῖς δ' Ἀργείην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
Ἔκδοτε, καὶ τιμὴν ἀποτινέμεν ἥντιν' ἔοικεν,
Ἥ τε καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισι πέληται.
Ὣς ἔφατ' Ἀτρείδης, ἐπὶ δ' ᾔνεον ἄλλοι Ἀχαιοί.

Illuc autem ego non ibo (vituperabile enim esset)
Illius ornatura lectum: Troianæ autem me postea
Oēs vituperabunt: habeo.a.dolores immēsos ani
Hanc autem irata allocuta est diuina Venus.
Ne me irrites misera, ne irata te deseram:
Sic verò te odio habeam, sicut nunc mirificè dile
In medio autem vtrorum struam odia pernitio
Troianorum & Danaorum: tu aūt malo fato pe
Sic dixit: timuit autem Helena Ioue nata.
Iuit autem cooperta velo candido, splendido,
Tacitè: omnes.a.Troadas latuit: præibat aūt De
Hæ.v.quando Alexandri domum pulchrā vener
Ancillæ qdē postea velociter ad opera cōuertebā
Hæc.a.in altū thalamū ascēdit præstātissima m
Huic aūt sellam capiens amans risum Venus (in
Ex aduerso Alexandri Dea deposuit ferens.
Ibi resedit Helena filia Iouis Aegiochi,
Oculos retrò inclinās, maritum.a.obiurgauit v
Venisti ex bello, vtinam illic perijsses,
A viro interfectus forti, qui meus prior marit⁹
Certè quidem anteà gloriaberis bellicoso Menela
Tua vi & manibus, & lancea præstantior esse
Sed vade nunc, prouoca bellicosum Menelaum,
Rursus pugnare ex aduerso: sed te ego
Cessare iubeo: neq; flauum Menelaum
Contra bellum bellare & pugnare
Stultè, ne quo modo fortè ab ipso lancea sternar
Hanc.a.Paris verbis mutuo respondēs allocut
Ne mihi mulier acerbis opprobrijs animum læd
Nunc etenim Menelaus vicit cum Minerua:
Illum rursus ego vincā: nā Dij adsunt etiam nob
Sed age amore oblectemur cubantes.
Non enim vnquam me sic amor mente cōplexus
Nec quando te prius Lacedæmone ex amabili
Nauigabam rapta in pontigradis nauibus,
Insulaq; in Cranaë mistus sum amoreq; & lecto:
Sicut te nunc amo, & me dulce desiderium capi
Dixit & præibat in lectum ascendens: simul
sequebatur vxor.
Hi quidem in perforatis cubarunt lectis.
Atrides.a.per turbam vagabatur feræ sim
Sicubi videret Alexandrum diuinum:
Sed nullus poterat Troianorū inclytorūq; auxili
Ostendere Alexandrum tunc bellicoso Menelao
Neq;.n.per amicitiā saltē abscondissent, si qs vid
Aequè enim ipsis omnibus odio erat atq; mors ni
Inter eos autem locutus est rex virorū Agamem
Audite me Troiani & Dardani, & auxiliar
Victoria quidem apparet bellicosi Menelai:
Vos autem Argiuam Helenam, & opes cum ipsa
Reddite, & mulctam pendite quæ decet,
Quæ etiam inter futuros homines memoretur.
Sic dixit Atrides: approbabant autem cæteri Achi

Commentarivs.

a ἄρνας μὲν] Eustathius hoc loco subintelligendum monet, quod Homerus subticuit, nimirum indigenas humo defodis quæ in fœdere iugulata sunt: aduenas, id est, Græcos in mare proiecisse aut simile quippiam, vt ex sue colligere est, quem al Rex immolat: ea enim, quæ sacrificabantur, degustare nefas erat.

b κλήρους ἐν κυνέῃ] Huius sortitionis militaris meminit Sophocles in Aiace, vbi sic de Aiace Teucer loquitur: χὤτ' αὖθις αὐτ τοῦδε μόνος μόνου Λαχών τε κἀκέλευστος ἦλθεν ἀντίος Οὐ δραπέτην τὸν κλῆρον εἰς μέσον καθεὶς Ὑγρᾶς ἀρούρας βῶλον, ἀλλ' ὃς εὐλόφ

ὡς ἔμελλε πρότερος ἀφιέναι χάλκεον ἔγχος; Sors autem illa simpliciter intelligitur de certamine subeundo, cùm Aiax sorte electus est, vt cum Hectore pugnaret, quod aliàs apud hunc Poëtam nostrum videbimus: hîc verò de emissione hastæ priore fit sortitio, quæ Paridi obtigit.

ὁππότερος τάδε ἔργα] Hoc in Paridem deprecari Græcos & Troianos intelligendum est, non ambiguè, quasi dubitarent quis esset huius belli caput.

πολύξαμβος Διὶ πατρί,] Iusta causa fretus Menelaus Iouem hospitalem aduersus Paridem implorat, quasi ad eum propriè huius facti vltio pertineat, cùm de violatione hospitij agatur: contrà Paris vel sceleris sibi conscius tacuit, vel quia pios magis Græcos quàm Troianos vbiq; Homerus proposuit.

Ζεῦ πάτερ] Vox impia ab homine irato promanans, quod pio homini cauendum est ne imitetur, etsi interdum pij quoq; iusto dolore perciti, vbi præcipuè flagitiosorum supplicia differri vident, soleant cum Deo libertate non omnino damnanda expostulare: id modestè tamen faciendum est. Seneca lib. 1. de Ira, vbi voces iratorum ventosas, & nihil magni in se continere, licet ita videantur, disputat, memorat C. Cæsarem hunc versum subinde pronunciasse iratum cœlo, quòd obstreperet Pantomimis, quos imitabatur studiosiùs quàm spectabat, quodque comessatio sua fulminibus terreretur: itaque ad pugnam vocabat Iouem, & quidem sine intermissione hoc carmē Homericum exclamabat. Quanta, inquit Seneca, dementia fuit? Putauit aut sibi noceri ne à Ioue quidem posse, aut se nocere etiam Ioui posse. Non puto, parum momenti hanc eius vocem ad incitandum coniuratorum animos addidisse. Vltimæ enim patientiæ visum est eum ferre, qui Iouem non ferret.

τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη] Sæpe vbi de Dijs Homerus loquitur, vt hic, vtendum est cautione illa, quam Plutarchus proponit, ea fabulosa esse, & Poëtas lubenter mentiri. Proinde hæc narratio de Venere Paridem eripiente mera est fabula, vnde tota veritas huius rei ex historia petenda est. Quam audire non erit incommodum, quia docebit, vt aliàs monuimus, non planè à fide historiæ Homerum recedere. Hoc ergo Menelai & Paridis duellum describens Dictys Cretensis lib. 2. accidisse ait in medio pugnæ æstu, non in initio, vt voluit Homerus. Cæterùm, inquit, Menelaus fortè conspicatus Alexandrum magno impetu irruit: quem euitans, nec eius sustinere ausus Alexander, fugam capit. At vbi procul animaduertit Hector, concurrens cum Deiphobo, comprehendere eum, eumq; verbis maledictisq; acrioribus insecuti, ad postremum cogunt, vti progressus in medias acies, eundem Menelaum quiescentibus cæteris solitario certamine lacesseret. Igitur producto ad bellandum Alexandro, progressoq; ante aciem, quod eum lacessentis videbatur, postquam procul animaduertit hunc Menelaus, demum occasionem inuadendi inimicissimi sibi magis oblatam, etiam ratus iamque confidens omnium iniuriarum pœnas lui sanguine eius, omnibus animis aduersum pergit. Sed vbi contrà tendere paratos armis atque animis vterque exercitus animaduertit, cuncti signo dato recedunt. Iamque vterque gradu aduersum incedens, intra iactum teli peruenerant: quum Alexander præuenire cupiens, simulq; ratus primo iaculi ea locum vulneri inuenturum, præmittit hastam, eaque illisa clypeo facilè incussa est. Dein Menelaus magno impetu iaculatur, planè casu dissimili. Namq; parato iam ad cauendum, ictumq; declinante hoste, telum humi figitur. At vbi nouis iaculis manus vtriusque redarmatæ sunt, pergunt contrà. Tum demum Alexander ictus femur, cadit. Ac ne mox hosti vltionem cum summa gloria concederet, pessimo exemplo intercessum est. Nam cùm ad interficiendum eum educto gladio irrueret Menelaus, ex occulto sagitta Pandari vulneratus, in ipso impetu repressus est. Igitur à nostris clamore orto, simulq; cum ira indignantibus, quòd duobus aduersum se seorsum, quorum maximè gratia conflatum esset bellum, decernentibus, repentè à Troianis pessimo more interpellaretur. Rursus globus Barbarorum ingruens, Alexandrum è medio rapit, &c. quæ enim de Pandaro sequuntur, ad librum sequentem pertinent. Hîc autem vides, quod Veneri Homerus tribuit, id ipsis Barbaris ab historico tribui, qui Paridi sint opitulati. Dares Phrygius meminit prælij, in quo Menelaus & Aiax Alexandrum persecuti sint: quos respiciens Alexander, sagitta Menelai femur transfixit. Ille dolore commotus, pariter cum Aiace Locro non cessauit eum persequi. Quos vt vidit Hector instantes fratrem persequi, suppetias laturus venit cum Aenea: quem Aeneas clypeo protexit, & de prælio ad ciuitatem abduxit. Ita difficile est, vt in eadem re scribenda plures omnino consentiant.

g ...νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη κείνου πορσυνέουσα λέχος] Pudicè recusat Helena interdiu cum marito concumbere, quasi res esset turpis & indecora. Hunc locum Plut. in lib. de Aud. Poëtis sic attingit: Quinimò de loquentis persona suspicio insinuata & factum & orationem suspectam reddit, vt mala & à malis profecta. Tale est quod Homerus Paridem è prælio profugum cum Helena concumbere facit. Nam cùm neminem alium interdiu cum vxore rem habere commemoret, preter intemperantem hunc & adulterum, satis euidenter docet, se id eo opprobrij & reprehensionis causa referre, &c. Quod quidem propriè ad posteriora pertinet. Sed & hîc ἄτοπον non est, vt ex comparatione Paridis intemperantiæ cōtrarium in Helena recusante libidini illius intempestiuæ obsecūdare, iudicemus: quanquam perpetua non fuit & constans illa voluntas Helenæ: adeò est arduum, virtutes tenaciter amplecti, vt voluptatum imperium minimè admittamus.

h ἤλυθες ἐκ πολέμου.] Eraton apud Plutar. Symp. lib. 9. cap. 1, monet plerunque nonnullos intempestiuè carmina commemorasse: exempli gratia. Pompeio Magno fama est à magna illa reduci expeditione magistrum eius filiæ specimen dantem, cùm allatus liber esset, illius huiusmodi exordium præbuisse, ἤλυθες ἐκ πολέμου, &c.

i ἀνδρὶ δαμεὶς κρατερῷ,] Hîc se φίλανδρον esse docet Helena, cum de Menelao loquitur, quem robore & virtute bellica adultero præfert.

k ...ἐγὼ ...κέλομαι,] Hoc adulanter dictum vult Eustathius: potest tamen, vt diximus, & ironicè intelligi, imò satis mordaci σαρκασμῷ, vbi imbecillitatem & ignauiam Paridis carpit.

l ...γύναι] Respondet Helenæ obiurgationibus Paris, quibus ei ignauiam tacitè obijciebat, quòd à Menelao viro longè fortiore superatus esset. Quod postremum fatetur, sed illud priùs amolitur, cùm Menelaum non propria fortitudine victorem extitisse, sed Mineruæ auxilio dicit: at hominem à Dijs vinci non est dedecus. Et ne Helena desertum eum à Dijs existimet, subijcit deinde, m. vt hæc victoria etiam olim in suas partes Deorum opera alternetur, quos omnes à se non habeat alienatos. Tandem mollis, effeminatus, & spurcus ille adulter nihil sibi propterea de libidine sua imminutum dicit, sed nunc magis ea corripi, quàm vnquam aliàs, nequidem cùm primùm ea ipsi dedit (Latini ita rectè exprimunt τὸ μίσγεσθαι in re venerea) in insula Cranaë. Quod me ... vt præsens desiderium ea potiundi quàm sit ingens ostendat, cùm alioqui primi concubitus soleant esse ardentiores. Vbi ... dum est, agnoscere Poëtam raptum Helenæ factum à Paride. Quod cùm expendo diligentiùs (in voce ἁρπάξας) videtur Eustathius falli qui sponte secutam Paridem Helenam dicat, vt nos etiam suprà lib. 2. pag. 37. annotabamus, in vocibus ὁρμήματά τε στοναχάς τε. Nam hic manifestè se Helenam rapuisse dicit Paris. Sed rapientē potuit illa sequi, nimirum ἑκοῦσα ἀέκοντί γε θυμῷ. ... tus non tam ex raptæ quàm ex rapientis persona ponderatur, imò & qui volentem, vt vxorem alienam, abducit, si in aliorum potestate rapere eam propriè dicetur, quòd sine eorum consensu id factum sit.

n ...νίκη μὲν δὴ φαίνεται] Vide quid suprà ex Plutarcho commemorauimus, quomodo Menelaus vicisse intelligatur. Ipse sanè Paris paulò antè victum se esse confitetur cùm ait: νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ. Hoc autem loco Poëta noster reticet Troianorum responsum, quia Pandarus Menelaum iaculatus sermones hos interrumpet, & omnia conturbabit, vt in sequenti libro videbitur.

FINIS LIBRI III. ILIADIS HOMERI.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Δ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

ΕΔΟΞΕ τοῖς θεοῖς τὴν Ἴλιον ἁλῶναι. διὸ Ἀθηνᾶ μὲν Μενέλαον βεβλῆσθαι ὑπὸ Πανδάρου παρεσκεύασε· καὶ οὕτω συγχυθέντων τῶν ὅρκων, Μαχάων μὲν ἰᾶται Μενέλαον· Ἀγαμέμνων δὲ ἀπελθὼν, τὴν στρατιὰν παρορμᾷ εἰς τὸν πόλεμον· συμβολῆς δὲ γενομένης, πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἀναιροῦνται.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Δέλτα, θεῶν ἀγορή, ὅρκων χύσις, Ἄρεος ἀρχή.

[a] ΟΙ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐῳνοχόει· τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι
Δειδέχατ' ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
Αὐτίκ' ἐπειρᾶτο Κρονίδης ἐρεθιζέμεν Ἥρην,
Κερτομίοις ἐπέεσσι παραβλήδην ἀγορεύων·
[b] Δοιαὶ μὲν Μενελάῳ ἀρηγόνες εἰσὶ θεάων,
Ἥρη τ' Ἀργείη, καὶ Ἀλαλκομενηῒς Ἀθήνη·
Ἀλλ' ἤτοι ταὶ νόσφι καθήμεναι εἰσορόωσαι
Τέρπεσθον· τῷ δ' αὖτε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Αἰεὶ παρμέμβλωκε, καὶ αὐτοῦ κῆρας ἀμύνει·
Καὶ νῦν ἐξεσάωσεν ὀϊόμενον θανέεσθαι,
Ἀλλ' ἤτοι νίκη μὲν, ἀρηϊφίλου Μενελάου.
Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·
Ἤ ῥ' αὖτις πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
Ὄρσομεν, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι βάλωμεν·
Εἰ δ' αὔτως τόδε πᾶσι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
Ἤτοι μὲν οἰκέοιτο πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
Αὖτις δ' Ἀργείην Ἑλένην Μενέλαος ἄγοιτο·
Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ἐπέμυξαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη·
Πλησίαι αἵ γ' ἥσθην, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθην.
[c] Ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν, οὐδέ τι εἶπε,
Σκυζομένη Διὶ πατρί· χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει·
Ἥρῃ δ' οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα.
[d] Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Πῶς ἐθέλεις ἅλιον θεῖναι πόνον, ἠδ' ἀτέλεστον
Ἱδρῶθ', ὃν ἵδρωσα μόγῳ; καμέτην δέ μοι ἵπποι
Λαὸν ἀγειρούσῃ, Πριάμῳ κακὰ τοῖό τε παισίν.
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
[e] Δαιμονίη, τί νύ σε Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες
Τόσσα κακὰ ῥέζουσιν, ὅτ' ἀσπερχὲς μενεαίνεις
Ἰλίου ἐξαλαπάξαι ἐϋκτίμενον πτολίεθρον;
Εἰ δὲ σύ γ' εἰσελθοῦσα πύλας καὶ τείχεα μακρὰ,
Ὠμὸν βεβρώθοις Πρίαμον Πριάμοιό τε παῖδας,
Ἄλλους τε Τρῶας, τότε κεν χόλον ἐξακέσαιο.
Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις, μὴ τοῦτό γε νεῖκος ὀπίσσω
Σοὶ καὶ ἐμοὶ μέγ' ἔρισμα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Ὁππότε κεν καὶ ἐγὼ μεμαὼς πόλιν ἐξαλαπάξαι
Τὴν ἐθέλω ὅθι τοι φίλοι ἀνέρες ἐγγεγάασι,
Μή τι διατρίβειν τὸν ἐμὸν χόλον, ἀλλά μ' ἐᾶσαι.
Καὶ γὰρ ἐγὼ σοὶ δῶκα ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ.

ARGVMENTVM QVARTI LIBRI HOMEmeri Iliadis.

VISVM est Dijs, vt Ilium caperetur: quapropter Minerua quidem Menelaum iaculis peti à Pādaro [...] Et sic violatis fœderibus, Machaō q.dē medetur Menelao: Agamemnon autem abiēs exercitum hortatur ad bellum. Congressu autem facto, multi vtrinque trucidantur.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Δ. Deorum concio, fœderum violatio, Martis initium.

DII autem apud Ioue sedentes concionabantur
Aureo in pauimento: inter hos veneranda Hebe
Nectar ministrabat: illi autem aureis poculis (cie...
Excipiebāt sese mutuò, Troianorum ciuitatem [...]
Continuò conabatur Saturnides irritare Iunonem
Mordacibus verbis, subdolè loquens:
Duæ quidem Menelao adiutrices sunt dearum:
Iunoq́ Argiua, & auxiliatrix Minerua.
Sed enim ipsæ seorsum sedentes aspicientes
Oblectantur: illi autem contrà amans risum Venus
Semper aßistit: & ab ipso mortem depellit:
Et nunc conseruauit putantem se moriturum.
Sed victoria iam quidem est bellicosi Menelai.
Nos autem consultemus, quomodo erunt hæ res
An rursus bellumq́ perniciosum & certamen g[...]
Excitemus: vel amicitiam inter vtrosq́ cōcili[...]
Si verò æquè hoc omnib. gratū & iucundū accid[...]
Certè quidem habitaretur ciuitas Priami regis
Rursus autem Argiuā Helenā Menelaus abdu[...]
Sic dixit: hæ. a. tacitæ fremuerūt Mineruaq́ et [...]
Propinquæ hæ sedebant: mala. a. Troianis struel[...]
Certè Minerua tacita erat, neq́ quicquam dix[...]
Irata Ioui patri, ira autem ipsam grauis teneba[...]
Iuno. a. non continuit in pectore irā, sed allocuta
Grauißime Saturnie, quale verbum dixisti
Quomodo vis vanū reddere laborē, & imperfectum
Sudorē, quē sudaui labore? defatigati sunt mi[...]
Populum congreganti Priamo mala, huiusq́ fil[...]
Fac, sed nequaquā omnes cōprobabimus Dij cæ[...]
Hāc. a. valdè suspirans allocutus est nubicogu[...]
Infelix: quid te Priamus Priamiq́ filij (p...)
Tantis malis afficiunt, quòd incessanter cupias
Troiæ euertere bene ædificatam vrbem?
Si verò tu ingressa portas & muros longos,
Crudum comederes Priamum Priamiq́ filios,
Cæterosq́ Troianos: tunc demum iram curares.
Fac quomodo vis, ne hoc iurgium posthac
Tibi & mihi magna contentio inter vtrosq́ sit.
Aliud autem tibi dico, tu verò in mētib. repone
Quando & ego promptus vrbem excindere
Quam voluero, vbi tibi dilecti viri nati sunt,
Ne interpelles meam iram, sed me sine.
Etenim ego tibi cōcessi volens, inuito quāuis an[...]

Αἳ γὰρ ὑπ' ἠελίῳ τε καὶ οὐρανῷ ἀστερόεντι	*Quæ enim sub sole & cælo stellifero*
ναιετάουσι πόληες ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,	*Habitantur ciuitates terrestrium hominum,*
τάων μοι περὶ κῆρι τιέσκετο Ἴλιος ἱρή,	*Præ his à me animo honorabatur Troia sacra.*
καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο,	*Et Priamus & populus fortis Priami.*
Οὐ γάρ μοί ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,	*Non enim mihi vnquam ara carebat cõuiuio pari,*
Λοιβῆς τε, κνίσης τε· τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.	*Libatione nidoreq; hũc.n. sortiti sumus honorẽ nos.*
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,	*Huic verò respõdit bouinis oculis venerãda Iuno:*
Ἤτοι ἐμοὶ τρεῖς μὲν πολὺ φίλταταί εἰσι πόληες,	*Certè mihi tres quidẽ multò dilectiss. sunt ciuitates,*
Ἄργος τε, Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγυια Μυκήνη·	*Argosq;, Spartaq; & latiuia Mycena:*
Τὰς διαπέρσαι, ὅταν τοι ἀπέχθωνται περὶ κῆρι·	*Has destrue, quando tibi inuisæ fuerint in animo.*
Τάων οὔτι ἐγὼ πρόσθ' ἵσταμαι, οὐδὲ μεγαίρω.	*Has non ego propugno neq; inuideo.*
Εἴπερ γὰρ φθονέω τε, καὶ οὐκ εἰῶ διαπέρσαι,	*Quamuis enim inuideam, & non sinam destruere,*
Οὐκ ἀνύω φθονέουσ'· ἐπειὴ πολὺ φέρτερός ἐσσι.	*Nihil proficio inuidẽs, quoniam multò potentior es:*
Ἀλλὰ χρὴ καὶ ἐμὸν θέμεναι πόνον οὐκ ἀτέλεστον,	*Sed oportet & meum efficere laborem non irritum.*
Καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοί·	*Nam & ego dea sum. genus.a. mihi inde, vnde tibi.*
Καί με πρεσβυτάτην τέκετο Κρόνος * ἀγκυλομήτης,	*Et me maximo venerandã genuit Saturnus prudẽs,* ※. ἀγκυλομήτης
Ἀμφότερον, γενεῇ τε, καὶ οὕνεκα * σὴ παράκοιτις	*Dupliciter, genereq;, & quod tua coniunx* ※. σοὶ
Κέκλημαι· σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις.	*Vocor: tu autem inter omnes immortales regnas.*
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦθ' ὑποείξομεν ἀλλήλοισι,	*Sed certè quidem hæc condonabimus inuicem,*
Σοὶ μὲν ἐγώ, σὺ δ' ἐμοί· ἐπὶ δ' ἕψονται θεοὶ ἄλλοι	*Tibi quidẽ ego, tu aũt mihi: insequentur.a. dij cæteri*
Ἀθάνατοι· σὺ δὲ θᾶσσον Ἀθηναίῃ ἐπιτεῖλαι	*Immortales: tu autem ocyus Mineruæ manda*
Ἐλθεῖν ἐς Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνήν,	*Ire in Troianorum & Achiuorum pugnam grauem:*
Πειρᾶν θ' ὥς κεν Τρῶες ὑπερκυδάντας Ἀχαιοὺς	*Conariq; vt Troiani gloriosos Achiuos*
Ἄρξωσι πρότεροι * ὑπὲρ ὅρκια δηλήσασθαι.	*Incipiant priores præter fœdera lædere.* ※. ὑπὲρ ὅρκια

COMMENTARIVS.

Αἳ γὰρ ὑπ' ἠελίῳ] Hanc de Dijs narrationem Poëta interserit, vt doceat, voluntate Deorum contigisse, vt à Pandaro fœdera vtriusq; exercitus violarentur: quod à nobis paulò pòst examinabitur. nunc obseruandum est, præstantissimam esse rem consilium, vt quod non solùm inter homines, sed etiam inter Deos vsitatum sit. Præterea videri duplicem statum Deorũ à Poëta fingi: vnum Regium, alterum Democraticum: hoc posterius in hoc loco animaduertitur. cùm autem Iupiter seorsim à reliquis omnia facit pro libito, regiæ est potestatis documentum.

Δοιαὶ μὲν Μενελάῳ] Salsè & vrbanè Deas istas carpit Iupiter, quòd vtraque Menelao Paridem à Venere surripi passæ sint: quod etiam epithetis auget. Nam Iuno Argiua, ac proinde Argiuo homini Menelao auxilium præstare debuisset. Pallas autem, quæ est ἀλαλκομενηΐς, animi & generositatis suæ turpiter obliuiscitur aduersus Venerem præcipuè, quæ in rebus bellicis longè est inferior, vt quæ non alio insignitur epitheto, quàm ὁ φιλομμειδὴς, quo scomma grauius exacerbatur. Licet autem subtractus sit Paris Menelao, tamen hunc victorem Iupiter pronunciat: vnde videtur Agamemnonis superior sententia corroborari, quæ Helenam cum opibus restitui à Troianis postulabat. Nempe quòd dolo sit dirempta pugna, & pro mortuo censeatur, qui à Menelao interfici potuit. Nihilominus propendet in eam sententiam Iupiter, vt totum dissidium pacificè componatur, vt videlicet farta tecta, & ab excidio incolumis Troia restaret, cuius studiosum ille se ferè semper indicat, cùm se à Troianis pie coli intelligeret, tantaq; honoris parte suam maiestatem imminui ægrè pateretur.

Ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν] Minerua, quæ suprà lib. 1. Achillis iram cohibuerat, suam quoq; in præsentia coërcet, quãquam non iniquam occasionem Ioui respondendi haberet, à quo erat tum ignauiæ vellicata, tum audierat cõsilium de cõponendo bello, quod improbare non poterat, quia hoc pacto inulta fuerat remansura: nihilominus, inquam, tacet, personam Iouis sui patris, supremi Deorum regis venerata: quod deam Sapientiæ facere quoque decuit: vnde ostendit Poëta, prudentius esse iram moderari & concoquere: rerum tamen, personarum, & temporum circumstantiæ accuratè obseruandæ sunt, ne Stoicorum ἀναισθησίαν induamus.

Αἰνότατε Κρονίδη] Insuetum non est vt Iuno conuitijs Iouem insequatur, & ipsius sententiæ aduersetur, vt hoc loco. cùm enim intellexerit, in hoc consilium Iouem propendere, vt Priameia domus integra remaneret, ac proinde pax inter vtrumq; exercitum fieret, vnde inulta fuerat Paridis iniuria, qua Deas istas Iunonem & Mineruam affecerat, restitura, & cuius gratia tot à se populos conuocatos dicit Iuno (quod κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum est) grauiter ipsa conqueritur, quòd irritos sibi tot labores, parte ista quam bello anteponit, sit facturus: tandemque concludit, hoc si Iupiter fecerit, cæteros Deos factum illud non comprobaturos. Vnde apparet, quod antea monebamus, statum Democraticum inter Deos etiam obtinere. Sæpissimè autem apud hunc Poëtam ista exaudiet Iupiter, ἔρδ'· ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι, quibus à suo proposito plerunq; deturbabitur.

Δαιμονίη τί νύ σε Πρίαμος] Norat quidem Iupiter causam, cur tanto odio Priamidas Iuno prosequeretur: sed fortè cùm iudicaret iniquum esse illam, vt ideò gens tam pia funditùs exscinderetur, admirabundus quærit à Iunone, ecquid tandem illud sit quòd ipsi tam infensa sit, vt clementiæ nullus sit apud eam locus, qua eorũ ipsam misereatur: tandẽ cùm flecti eã non percipiat, cogitur crudelitati eius obsecundare, Troiamq; euertendi potestatem cõcedere, hac tamen conditione, vt Iuno patiatur aliquam è suis vrbibus similiter, cùm sibi libitum fuerit, à se dirui. Vbi vides, quàm sint perniciosæ Homericorum Deorum voluntates, cùm se mutuò odijs & iniuriosis factis collidunt.

Πόλιν ἐξαλαπάξαι] Mycenas intelligit, quarum excidium hîc vaticinatur, de quo sic Strabo lib. 8. Post bellum Troianum regno Agamemnonis extincto, Mycenæ decreuerunt maximè post Heraclidarum reditum: hi enim occupata Peloponneso eiecerunt pristinos dominos atq; ita qui Argis potiti erant, Mycenas quoque subegerunt, & in vnum corpus contraxerunt. Aliquanto pòst tempore Mycenæ ab Argiuis sunt dirutæ, vt iam earum ne vestigium quidem supersit. Hæc ille.

Ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ] Huc potest illa Philosophorum disputatio de volũtario & inuoluntario referri, vt est apud Aristot. Eth. 3. cap. Mirum enim videri potest, quo pactò ista conueniant ἑκὼν & ἀέκων. Sed idem est, quod illis accidit, qui in maris tempestate periclitantur: volentes illi quidem naues exonerant, merces in mare proijcientes, vt maius videlicet bonum, nimirum salutẽ consequantur, inuoluntarij quia nollent merces perdere. Sic Iupiter nollet Troiam euerti, quia ipsi chara fuit: vult autem, quia Iunoni studet obsequi: quod idem & ipsi Iunoni continget. Permittit enim Ioui, quàm velit è tribus suis vrbibus, imò omnes, si velit, euertere: quod tamen non optaret: sed quia nõ potest, vt non contingat, quantumuis ipsa contradicat, si Ioui sit in animo, quia potentior, ideò nolẽs & volens assentitur, vt vna aut altera exscindatur. Vnde intelligere est, si ipsa Ioui repugnare possit, id eam non permissuram, vt Telemachus ille in Odyssea dicit, si sibi vires essent, procis se non cessurum. Vbi etiam notandus est vindictæ animus in Iunone, quæ vt hostem vlciscatur, de suis etiam bonis periclitari non recusat. Quæ mihi in memoriam reuocant, facti non

omnino absimile, sed tamen crudelius illorum Triumuirûm Romanorum, vt refert Plutarch in M. Antonio, & in Cicerone. E[illegible] autem Triumuiri illi, Octauius, Antonius, Lepidus, qui cùm à Repub. Romana defecissent, rerumq; summam occuparent, vbi [illegible] perium [illegible] se prædij instar essent partiti, orta est inter eos summa dissensio de ijs, quos essent morti tradituri. Accidit enim quem quisque mori vellet, alteri esset amicus, qui eiusdem saluti prospiceret. Tandem inualuit tanta inter eos crudelitas, vt cos suos inuicem alter alteri cederent. Sic Cæsar Ciceronem (cuius beneficio Consulatum suum obtinuerat) Antonio conc[illegible] Antonius Cæsari C. Cæsarem auunculum suum, Lepidus Paulum fratrem suum, quem ab eo quidam interfectum dicunt: qui alijs concessum, qui eum ad mortem deposcebant. Qua permutatione ego cum Plut. nihil arbitror atrocius vel immanius ex se. Nam cùm cædibus cædes mutarent, non secus occiderunt illos quos condonabant, quàm quos accipiebant. Iniquiores a[illegible] fuerunt in amicos, quos nullo adducti odio peremerunt. Ita ira & rabies omnem ijs humanam excussit mentem: imò docue[illegible] nullum esse homine animal sæuius, vbi libidini habet licentiam coniunctam. Eadem ratione hoc loco Iupiter & Iuno rebu[illegible] gratissimis cedunt, vt mutuum vltionis desiderium expleant. Huc refertur vox illius dicentis, Pereant amici, dum vna inimi[illegible] tereant. At cautius monet Menander, ἐχθρὸς ἀμύνου μὴ τῇ σαυτοῦ βλάβῃ. Hostes vlciscere, sed sine tuo damno.

h πειρᾶν θ' ὥς κεν Τρῶες] Hæc prouincia Mineruæ demandatur, quia ab eo facilius texantur doli, qui maiori polleat sapientia: vt utrumque Vlyssi laudis gratia tribuitur, quasi & opportunæ, vtiles, & necessariæ fraudes vituperandæ non sint, qualis hæc M[illegible] uæ, quæ fraudulenter Pandarum ad fœderis violationem impulit. Sic eadem infr. lib. 23. Hectorem sub specie Deiphobi, vt A[illegible] lis impetum non refugiat, dolose inducit. Est enim calliditas quædam prudentiæ quoque species, vnde Aeschylus apud Stob[illegible] ausus est dicere non male, ἀπάτης δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ θεός, A fraude iusta non est alienus Deus. Quanquā non possum proba[illegible] Dijs suis malorum causam Homerus tribuat, quod hoc loco manifestè docet, cùm huius perfidiæ authorem facit Mineruam [illegible] facto respondet illud Aeschyli apud Plat. 1. de Repub. (quæ Stobæus tamen Menādro tribuit) θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ: Deus mortalibus causam serit, Dum vult domum radicitùs conuellere. quod nos cum Socrate de[illegible] pub 2. damnamus. Soli enim hominum improbitati & nequitiæ scelerata facinora tribuenda sunt, quod alibi meliùs docem[illegible]

Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·	*Sic dixit: neq; nō paruit pater hominumq; deor[illegible]*
Αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	*Protinus Mineruam verbis alatis allocutus est:*
Αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς,	*Citò admodū ad exercitū vade ad Troianos &[illegible]*
Πειρᾶν δ' ὥς κεν Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς	*Niterēq; vt Troiani gloriosos Achiuos (chi[illegible]*
Ἄρξωσι πρότεροι* ὑπὲρ ὅρκια δηλήσασθαι.	*Incipiant priores præter fœdera lædere.*
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·	*Sic fatus instigauit anteà promptam Mineru[illegible]*
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα·	*Descendit verò ab Olympi summitatibus delaps[illegible]*
a Οἷον δ' ἀστέρα ἧκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,	*Qualem autem stellam misit Saturni filius sag[illegible]*
Ἢ ναύτῃσι τέρας, ἠὲ στρατῷ εὐρέϊ λαῶν,	*Aut nautis portentū vel exercitui lato populor[illegible]*
Λαμπρόν, τοῦ δέ τε πολλοὶ ἀπὸ σπινθῆρες ἵενται·	*Splendidam, ex ea autē multæ scintillæ emittun[illegible]*
Τῷ εἰκυῖ' ἤϊξεν ἐπὶ χθόνα Παλλὰς Ἀθήνη,	*Huic similis delapsa est in terram Pallas Miner[illegible]*
Κὰδ δ' ἔθορ' ἐς μέσσον. θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας	*Desilijt. a. in medium. stupor autē tenebat aspici[illegible]*
Τρῶάς θ' ἱπποδάμους καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.	*Troianosq; equitādi peritos & bene ocreatos Ac[illegible]*
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·	*Sic verò aliquis dicebat intuitus in pximum ali[illegible]*
Ἦ ῥ' αὖτις πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ	*Vel rursus bellumq; malum & pugna grauis*
Ἔσσεται, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίθησι	*Erit: vel amicitiam inter virosq; statuit*
Ζεύς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.	*Iupiter, qui hominum gubernator belli existit.*
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.	*Sic vtiq; aliquis dicebat Achiuorūq; Troianor[illegible]*
b Ἡ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη Τρώων κατεδύσεθ' ὅμιλον	*Hæc. a. viro similis Troianorū ingressa est mult[illegible]*
Λαοδόκῳ Ἀντηνορίδῃ κρατερῷ αἰχμητῇ,	*Laodoco Antenoridæ forti bellatori, (din[illegible]*
Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη εἴ που ἐφεύροι.	*Pandarum deo similem quærens sicubi inueniret*
Εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε	*Inuenit Lycaonis filium inculpabilem fortemq;*
Ἑσταότ'· ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστάων	*Stantē: circa autem ipsum fortes acies scutiger[illegible]*
Λαῶν, οἵ οἱ ἕποντο ἀπ' Αἰσήποιο ῥοάων·	*Populorū, qui ipsum secuti fuerāt ab Aesepi fluen[illegible]*
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	*Propè autem stans, verbis alatis allocuta est:*
c Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον;	*Nónne mihi quid pareres Lycaonis fili bellic[illegible]*
Τλαίης κεν Μενελάῳ ἐπιπροέμεν ταχὺν ἰόν;	*Auderésne Menelao immittere velocem sagitta[illegible]*
Πᾶσι δέ κε Τρώεσσι χάριν καὶ κῦδος ἄροιο,	*Ab omnib. vtiq; Troianis gratiam & gloriā refer[illegible]*
Ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Ἀλεξάνδρῳ βασιλῆϊ·	*Ex omnibus autem maximè ab Alexandro rege*
Τοῦ κεν δὴ πάμπρωτα πὰρ ἀγλαὰ δῶρα φέροιο,	*Ab eo sanè inprimis splendida dona ferres,*
Αἴ κεν ἴδῃ Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱὸν	*Si viderit Menelaum bellicosum Atrei filium*
Σῷ βέλεϊ δμηθέντα, πυρῆς ἐπιβάντ' ἀλεγεινῆς.	*Tuo telo domitum, pyram conscendentem tristem*
Ἀλλ' ἄγ' ὀΐστευσον Μενελάου κυδαλίμοιο·	*Sed agè sagitta pete Menelaum illustrem.*
Εὔχεο δ' Ἀπόλλωνι Λυκηγενέϊ κλυτοτόξῳ	*Voue. a. Apollini in Lycia nato sagittandi arte[illegible]*
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην,	*Agnorū primogēitorū sacrificaturū inclytā he[illegible]*
Οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελείης.	*Vbi domū reuersus fueris sacræ in ciuitatem Zel[illegible]*

Marginal note: *al.* ὑπερόρκια

COMMENTARIVS.

a οἷον δ' ἀστέρα] Contrà primo libro venit ad Achillem Pallas, à nemine visa præterquàm ab ipso Achille: sic etiam secundo Vlyssem: hic ab omnibus perspicitur. Comparat autem illius descensum è cœlo, [illegible] cuidam aëreo, siue is sit Cometes, aut spe[illegible] [illegible] aut quales sunt [illegible]. Nam ex vulgi opinione appellauit ignem illum ἀστέρα, quia vulgò credantur stellæ cœlo dec[illegible] re, cùm ignes eiusmodi decidunt: vnde Virgilius etiam stellas cadentes eo sensu dixit. Hac autem comparatione primùm Mine[illegible] maiestas splendida, & qualem Deos decet, exprimitur. Sic in sacra pagina, quod Moses in monte Sina vidit, ignis erat, & igneo[illegible] tiam superiores Dæmonas tradunt philosophi, vnde constat, quàm propriè igni assimiletur numinis apparens & conspicua p[illegible]

sent

ſtella. Deinde, quid Mineruæ apparitio portenderet, hac eadem ſimilitudine exprimitur. Quemadmodum enim ignis ille aëreus triſte quippiam minitatur, puta nautis aut exercitui: ſic etiam Minerua conſpicua excidium aliquod portendit, quod Poëta intelligi voluit, & ita futurum eſſe nouit: reliqui verò attoniti vel pacem vel bellum ſignificari iudicabant, vt eorum docet oratio in ſequentibus. Scilicet quòd quidam etiam ignes tranquillitatem denuntient, vt Caſtor & Pollux, quibus Neptunus dicitur facultatem naufragis auxiliandi conceſſiſſe, vt ſcribit Hyg. lib. 2. Non potuit ergo vulgus militum tam certum ferre iudicium, vt aut pacem aut bellum à Minerua portendi ſine ambiguitate pronunciarent.

ἡ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη] Adeò eſt Dijs Homericis facilè, quamlibet ſpeciem aſſumere. Nam hoc ita intelligendum eſt, vt ſtatim Mineruā ſe Laodoci formam tranſmutârit. Dicitur autem Pandarum quærere, quo tanquam apto inſtrumento vti ad perrumpenda fœdera cupit. Erat enim ex gente perfida oriundus, vt notamus in Lexico. Theon. apud Plutarch. in lib. de Pythiæ oraculis, Pythiam dicit nihil aliud eſſe quàm Dei illius principis, cuius eſt Delphis oraculum, inſtrumentum: quod etiam per ſe ad id & natura eſt paratum. Ita afflatus numinis, inquit, videtur ex duabus conflatus eſſe motionibus: cùm vna, prout eſt impulſus: altera, prout paratus eſt, mouetur animus. Quando enim corpora inanima & ſua ſponte quieta nequeas adhibita vi tractare, contra quam ſunt, neq; mouere globi modo, vel cubi cylindrum, vel lyram tibiæ, vel tubam cytharæ: ſed non aliter ac par eſt, vt arte vnoquoque vtamur, atq; vt ei eſt natura comparatum: num quod eſt animatum, & per ſe mouetur, appetitusq; & rationis cōſors eſt, aliter quàm ex antegreſſo ſuo tenore, vel vi, vel natura tractes, ac Muſicè moueas à Muſis alienum, vel Grammaticè illiteratum, eloquenter dicendi rudem & imperitum? Minimè certé. Aſtipulatur mihi Homerus, qui nullam penè cauſam ſine numine ſtatuit compleri, non omnibus tamen paſſim vti fingit Deum, ſed vnoquoque pro arte & dote ſua. An verò non vides Mineruam, quando inducere Achæos in animo habet, Vlyſſem accerſentem: quando diſturbare fœdera, Pandarum quærentē: vbi profligare Troianos, cōtendentem ad Diomedem. Hic enim robuſtus & bellax, alter iaculandi peritus & amēs eſt, ille eloquens & prudens. Quippe non eandem Homerus habebat ac Pindarus mentem, ſi modò Pindarus fuit, qui hoc ſcripſit, θεοῦ δ' ἐθέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις, ſecundo vel nauiges in vimine. Verùm intelligebat alias ad alia dotes & naturas natas, quarum impellitur diuerſo quæque modo: quamuis id quod cuncta moueat, ſit vnum. Hæc ille. quæ omnia eò referuntur, vt intelligamus, non ſine cauſa Pandarum à Minerua quæſitum fuiſſe, tum quia per ſe amens erat, ac proinde facilis ad hanc prouinciam ſuſcipiendam: deinde quòd iaculandi eſſet peritiſſimus & hoc iaculando deberet confici, vt præter fœdus peteretur ab alio quàm à Paride Menelaus, quod ſequentis atque pugnæ futurum erat principium. Itaque Poëta cùm inductam ait per inſipientiam ſacramenta confudiſſe Pandarum, amentem oſtendit credere, ſe nihil iniuſtè facturum, vt ait Plut. lib. de Aud. poët.

[illegible]] Duobus propoſitis præmijs Pandarum Minerua ad petendum iaculis Menelaum pellicit: primùm gloria, quam vniuerſim à Troianis: deinde donis, quæ ab Alexandro ſit reportaturos. Hinc perſuaſus eſt imprudens & inſipiens ille, obſeruandumq; nobis relinquit, cauendum eſſe, ne muneribus vllis corrumpi nos ſinamus, vt impium aliquid temere perpetremus. Totus enim hic locus nihil aliud docet, quàm munerum corruptionem, impietatem, atq; in vniuerſum inſipientiam, vt docet Prusæus Orat. 56. quæ eſt de Homero & Socrate. Sed quot ſunt noſtra tempeſtate Pandari, qui Mineruæ conſilio opus non habent ad [illegible]andum, quorum Plena hominum pariter fora ſunt & compita plena vt eſt apud eundem Pruſæum Orat. 74. quæ eſt περὶ ἀπι-[στίας]. Vbi copioſè docetur, iurijurando facilè non credendum, ex huius Pandari exemplo, Tiſſaphernis (de quo etiam apud Xenophontem in Ageſilao) & Philippi Macedonum Regis, qui duobus his ciuitates cepiſſe dicitur, fœdera non ſeruando, & proditores comparando: quanquam priore frequentius & familiarius vtebatur. Nam proditoribus dandæ erant pecuniæ: dijs aūt propter [illegible]andum nihil volebat dare. Accedit etiam, quod Lyſandrum Lacedæmonium pronunciaſſe aiunt, pueros talis & globis falli oportere, viros autem iureiurando & pecunijs. Quod priſcis illis temporibus vſitatiſſimum inter quoſdam fuit, hodie alia conditione non viuitur. Proinde Laconis illius vocem lubens probauero, qui in colloquio quorundam paciſci cum ipſo volentium & iuſiurandum, quamcunque vellet fidem acciperet pro amicitia: Vnam eſſe fidem dixit, vt ſi nocere velint, non poſſint: omnem autem aliam fidem ſtultam eſſe & poſtremò infirmam. Quin etiam ſi generis accedat neceſſitudo, fidendum illi ſemper non eſt. Nouimus Atreos, Thyeſtas, Eteocles, Polynicas, Theſeos, Clytęmneſtras, Stheneboeas & infinita eiuſmodi. Præcipuè verò vbi ſemel hominum perfidiam experti ſumus, cauendum ab eorum eſt conſortio, non ſecus ac qui à vipera morſus eſt, a vipera ſibi metuit, vt Prusæus monet. Sed de his forſan nimis, cùm etiam ſi multa dixero, idem profecturus ſim, quod qui cum laruis pugnāt, aut [illegible]erberant. Cæterùm quod Poëta fingit, Mineruam ad cōturbationem fœderis impuliſſe Pandarum, à Socrate improbatur 2. de Rep. pub. τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν ἣν ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι' Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα.

Ὣς φάτ' Ἀθηναίη. [a] τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθεν.	Sic dixit Minerua: huic.a.animū dementi pſuaſit.
Αὐτίκ' ἐσύλα τόξον ἐΰξοον (ἰξάλου αἰγὸς	Statim eduxit arcum perpolitum (ſaltatricis capræ
ἀγρίου, ὅν ῥά ποτ' αὐτὸς ὑπὸ στέρνοιο τυχήσας,	Agreſtis, quam quondam ipſe ſub pectore aſſecutus
πέτρης ἐκβαίνοντα δεδεγμένος ἐν προδοκῇσι,	E rupe exeuntem excipiens in inſidijs
βεβλήκει πρὸς στῆθος· ὁ δ' ὕπτιος ἔμπεσε πέτρῃ.	Percuſſerat in pectus: hæc.a. ſupina cecidit in petrā.
τοῦ κέρα ἐκ κεφαλῆς ἑκκαιδεκάδωρα πεφύκει·	Cuiº cornua ex capite ſexdecim palmarū nata erāt.
καὶ τὰ μὲν ἀσκήσας κεραοξόος ἤραρε τέκτων,	Et illa quidem elaborans arcuarius aptauit faber:
πᾶν δ' εὖ λειώσας, χρυσέην ἐπέθηκε κορώνην)	Totū.a.cùm leuigaſſet, auream impoſuit cuſpidem)
καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκε τανυσσάμενος, ποτὶ γαίῃ	Et hunc quidē ſcitè depoſuit, cùm tetēdiſſet ad terrā
ἀγκλίνας· πρόσθεν δὲ * σάκη σχέθον ἐσθλοὶ ἑταῖροι,	Inclinans: antè autem ſcuta tenebant ſtrenui ſocij,
μὴ πρὶν ἀναΐξειαν ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν,	Ne prius conſurgerent bellicoſi filij Achiuorum,
πρὶν βλῆσθαι Μενέλαον ἀρήϊον, ἀρχὸν Ἀχαιῶν.	Quā pcuſſus eſſet Menelaus bellicoſus dux Achiuor.
αὐτὰρ ὁ σύλα πῶμα φαρέτρης· ἐκ δ' ἕλετ' ἰὸν	Sed hic detrahebat opculū pharetræ: eximebatq́ ſa-
ἀβλῆτα, πτερόεντα, μελαινάων ἕρμ' ὀδυνάων·	Nouā, pennatā grauiū fundamētū dolorū. (gittā
αἶψα δ' ἐπὶ νευρῇ κατεκόσμει πικρὸν ὀϊστόν.	Statim.a.in neruum aptabat acerbam ſagittam.
εὔχετο δ' Ἀπόλλωνι Λυκηγενέϊ κλυτοτόξῳ	Supplicabat.a. Apol. in Lycia nato, inclyto iaculatori
ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην,	Agnorū primogenitorū ſe ſacrificaturū clarā heca-
οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελείης·	Vbi domū reuerſus eſſet ſacræ in vrbē Zeliæ. (tōbē
ἕλκε δ' ὁμοῦ γλυφίδας τε λαβὼν καὶ νεῦρα βόεια·	Traxit.a.vnà crenam ſagittæ apprehendens & neruos bouinos:
νευρὴν μὲν μαζῷ πέλασεν, τόξῳ δὲ σίδηρον.	Neruū quidē māmæ appropinquauit: arcui.a.ferrū.
αὐτὰρ ἐπειδὴ κυκλοτερὲς μέγα τόξον ἔτεινε,	Sed poſtq̄ in orbē curuatum magnū arcum tetendit,
λίγξε βιός, νευρὴ δὲ μέγ' ἴαχεν, ἆλτο δ' ὀϊστὸς	Stridit arcus, neruus autē valde ſonuit, ſalijtq́ telū
ὀξυβελής, καθ' ὅμιλον ἐπιπτέσθαι μενεαίνων.	Acutum in turbam aduolare cupiens:
Οὐδὲ σέθεν Μενέλαε θεοὶ μάκαρες λελάθοντο	Neq; tui Menelae Dij beati obliuiſcebantur
ἀθάνατοι, [d] πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελαίη,	Immortales, prima autem Iouis filia prædatrix,

* χ. σάκεα

Ἥ τοι πρόσθεν στᾶσα, βέλος ἐχεπευκὲς ἄμυνεν,
Ἣ δὲ τόσον μὲν ἔεργεν ἀπὸ χροὸς [e] ὡς ὅτε μήτηρ
Παιδὸς ἐέργῃ μυῖαν, ὅθ' ἡδέϊ λέξεται ὕπνῳ.
Αὐτὴ δ' αὖτ' ἴθυνεν ὅθι ζωστῆρος ὀχῆες
Χρύσειοι σύνεχον, καὶ διπλόος ἤντετο θώρηξ.
Ἐν δ' ἔπεσε ζωστῆρι ἀρηρότι πικρὸς ὀϊστός.
Διὰ μὲν ἂρ ζωστῆρος ἐλήλατο δαιδαλέοιο,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο,
Μίτρης θ' ἣν ἐφόρει ἔρυμα χροὸς, ἕρκος ἀκόντων,
Ἥ οἱ πλεῖστον ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο καὶ τῆς·
Ἀκρότατον δ' ἄρ' ὀϊστὸς ἐπέγραψε χρόα φωτός·
Αὐτίκα δ' ἔρρεεν αἷμα κελαινεφὲς ἐξ ὠτειλῆς.
Ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ
Μῃονὶς, ἠὲ Κάειρα, παρήϊον ἔμμεναι ἵππων·
Κεῖται δ' ἐν θαλάμῳ, πολέες τέ μιν ἠρήσαντο
Ἱππῆες φορέειν, βασιλῆϊ δὲ κεῖται ἄγαλμα,
Ἀμφότερον, κόσμος θ' ἵππῳ, ἐλατῆρί τε κῦδος·
Τοῖοί τοι Μενέλαε μιάνθην αἵματι μηροὶ
Εὐφυέες, κνῆμαί τε, ἠδὲ σφυρὰ κάλ' ὑπένερθε.

Quæ ante stans, sagittam mortiferam arcebat,
Hæc.v. tantũ q̃dẽ inhibuit à corpore, vt cùm m[...]
A filio arcet muscam, quãdo dulci sopitus est so[...]
Ipsa autem rursus direxit, vbi baltei fibulæ
Aureæ continebant, & duplex occurrebat tho[...]
Cecidit autẽ in balteum aptatum pestifera sag[...]
Perq; balteum adacta est affabrè factum,
Et p thoracẽ valde pulchrũ transfacta est, (te[...]
Et per laminã quã portabat tutamen corporis, [...]
Quæ ipsum plurimũ iuuit: penetrauit.a.etiã p [...]
Summam verò sagitta perstrinxit cutem viri.
Statim autem fluxit sanguis ater ex vulnere.
Veluti quãdo aliqua ebur mulier purpura tin[...]
Mæonia, vel ex Caira maxillare vt sit equorun[...]
Iacet autem in thalamo, multiq; ipsum optarun[...]
Equites gestare: Regi aũt repositũ est ornamen[...]
Vtrunq; ornatus equo aurigæq; decus:
Talia tibi Menelae fœdata erant sanguine fœm[...]
Solida suræq; & tali pulchri ima parte.

COMMENTARIVS.

a πρὸ δὲ φρεσίας] His verbis indicat Homerus, perfidè id factum à Pandaro. Solet enim Poëta, vt aliàs quoq; monuimus, cù[...] quid narrat verbis quibusdam significare, quid benè, quid malè factum sit. Porrò Pandarus id sensit, quod est apud Trag[...] τὸ κακὸν δοκεῖ ποτ' ἐσθλὸν εἶναι τῷ δὲ ὅτῳ θεὸς φρένας ἄγῃ πρὸς ἄτην. Hoc autem à Pandaro factum, docuimus etiam anteà ex hist[...]

b αὐτίκ' ἐσύλα] Cùm armorum præstantia egregios milites deceat, solet Homerus talia illis tribuere, & si quãdo necessari[...] illa prolixiùs commendat intertexta aliqua narrationis vtilitate, vt hoc loco, cùm dicit, qualis sit hic Pandari arcus, docet, [...] etiam materia conflatus sit, nimirum ex Ibicis cornu, quod genus est syluestris capreæ onerato capite vastis cornibus, vt scrib[...] nius lib 8.cap.53.& nos in Lexico copiosiùs exponemus. Hoc, inquam, Poëta interseruit, vt omni genere doctrinæ refertum [...] exhiberet, sicut hoc loco, quod ad animalis huius Historiam commodè pertinere potuit.

c νευρὴν μὲν μαζῷ] Antiquus fuit mos, neruum ad mammas admouere, quod & ab Amazonibus factitabatur: hodie ad [...] ram aurem adduci solet, vt esse apud Procopium in præfatione Libycorum testatur Eustathius.

d προέηκε δὲ διὸς] Præuaricatur Minerua, persuasoq; Pandaro, vt Menelaum sagitta peteret, tamen eam ita à Menelao prohi[...] leuiter sit ab illa tantùm delibatus expresso solùm sanguine, vt eo viso Græcorum animi ad perfidiam Troianorum armi[...] ctandam inflammarentur.

e ὡς ὅτε μήτηρ] Hæc est vna ex comparationibus humilibus, quas interdum Homerus vsurpat ad res grauiores significan[...] autem aptissima est, adeò vt singula singulis respondeant. Mater à filio arcet muscam, qui dulci somno sopitus erat: sic M[...] quæ materno animo Menelaum complectitur, audax & proteruum Pandari telum à Menelao nihil tale cogitante & hostiũ [...] propter initum fœdus, ita repellit, vt cute tenus vulneretur. Comparatio, quæ sequitur de muliere Mæonia vel Caria ebur [...] ra tingente angustior. in qua ostendit primùm in Lydia vel Caria vsitatos & frequentes purpuræ colores: deinde solita e[...] purpura tincto equis illic maxillaria (παρήϊα) fieri, quod summo erat ornamento tum ipsius equi, tum aurigæ respectu. H[...] lori purpureo, quò ebur illud violabatur (sic enim loquitur Virg. 12. Indum sanguineo veluti violauerit ostro. Si quis ebu[...] guinem ex plaga Menelai manantem comparat, quasi non fuerit res adeò sordida, sed aliquantulum etiam decora. Hunc n[...] Menelaum sic dissentaneè cum Alexandro M. comparat lib.2. de illius fortuna: cuius cùm vulnera in bellis accepta, eaque [...] commemorasset, subijcit: Probè sanè fortuna amplificas & magnum facis Alexandrum, dum transfigis eum vndique pro [...] & ictibus omni ex parte corporis patefacis: non vt Menelao Minerua telum in arma, qua firmissima erant, detorquens, loric[...] & balteo vim fregit plagæ, quæ hactenus corpus eius perstrinxit, vt tingeretur tantùm sanguine: sed nuda telis obiecisti [...] ictibus ossa traiecisti, circumcursasti vndique corpus, obsedisti oculos & pedes, interpellauisti insectantem, victorias distr[...] spes abscidisti, &c.

Ῥίγησεν δ' ἄρ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὡς εἶδεν μέλαν αἷμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς.
Ῥίγησεν δὲ καὶ αὐτὸς ἀρηΐφιλος Μενέλαος.
Ὡς δ' εἶδεν νεῦρόν τε καὶ ὄγκους ἐκτὸς ἐόντας,
Ἄψορρόν οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσιν ἀγέρθη.
Τοῖς δὲ βαρυστενάχων μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Χειρὸς ἔχων Μενέλαον. ἐπεστενάχοντο δ' ἑταῖροι·
[a] Φίλε κασίγνητε, θάνατόν νύ τοι ὅρκι' ἔταμνον,
Οἶον προστήσας πρὸ Ἀχαιῶν Τρωσὶ μάχεσθαι·
Ὥς σ' ἔβαλον Τρῶες, κατὰ δ' ὅρκια πιστὰ πάτησαν,
Οὐ μέν πως ἅλιον πέλει ὅρκιον, αἷμά τε ἀρνῶν,
Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαὶ ᾗς ἐπέπιθμεν.
Εἴπερ γάρ τε καὶ αὐτίκ' Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
[b] Ἔκ τε καὶ ὀψὲ τελεῖ· σύν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν
Σὺν σφῇσι κεφαλῇσι, γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν.
Εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
[c] Ἔσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ,

Horruit autem deinde Rex virorum Agamen[...]
Postquam vidit atrũ sanguinem defluentẽ ex [...]
Horruit aũt & ipse bellicosus Menelaus: (ne[...]
Postq̃.a.vidit neruumq; & cuspides extra exi[...]
Iterum & animus in pectora reuocatus est.
Inter hos.a.grauiter suspirans locutus est rex A[...]
Manu tenens Menelaum: ingemiscebant aũt [...]
Chare frater, in mortẽ certè tibi fœdera fe[...]
Solũ prostituens pro Achiuis cum Troianis p[...]
Sic te pcusserunt Troiani, & fœdera fida cõc[...]
At nullo modo irritũ est iuramẽtũ, sanguisq; [...]
Libaminaq; mero facta & dextra quib. fideba[...]
Tametsi enim statim Olympius rem non perfec[...]
Tamen etiam serò perficiet: & magno luent
Cum proprijs capitibus, vxoribusq; & filijs.
Benè enim ego hoc scio in mente & in animo:
Erit dies cùm aliquando peribit Ilium sacrum

Πρίαμ☉, καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο,
ζὺς δέ σφιν Κρονίδης, ὑψίζυγ☉, αἰθέρι ναίων,
ἀρὸς ἐπισσείῃσιν ἐρεμνὴν αἰγίδα πᾶσι,
δ' ἀπάτης κοτέων. τὰ μὲν ἔσσεται οὐκ ἀτέλεστα·
λά μοι αἰνὸν ἄχ☉ σέθεν ἔσσεται ὦ Μενέλαε,
ε θάνῃς, καὶ μοῖραν ἀναπλήσῃς βιότοιο·
κεν ἐλέγχιστ☉ πολυδίψιον Ἄργ☉ ἱκοίμην.
τίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδ☉ αἴης,
δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιμεν
Ἀργείην Ἑλένην· σέο δ' ὀστέα * πύσει ἄρουρα
κειμένου ἐν Τροίῃ, ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ·
καί κέ τις ὧδ' ἐρέει Τρώων ὑπερηνορεόντων,
τύμβῳ ἐπιθρώσκων Μενελάου κυδαλίμοιο,
αἴθ' οὕτως ἐπὶ πᾶσι χόλον τελέσει' Ἀγαμέμνων,
ὡς καὶ νῦν ἅλιον στρατὸν ἤγαγεν ἐνθάδ' Ἀχαιῶν·
καὶ δὴ ἔβη οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
σὺν κεινῇσιν νηυσὶ λιπὼν ἀγαθὸν Μενέλαον·
ὥς ποτέ τις ἐρέει, τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών.

Et Priamus, & populus bellicosi Priami:
Iupiter. a. ipsis Saturnius, sublimis in æthere habi-
Ipse incutiet nigrantem ægida omnibus, (tans.
Ob hãc fraudem iratus. Hæc quidẽ non erunt irrita:
Sed mihi grauis dolor tui causa erit ô Menelae,
Si moriaris, & fatum adimpleueris vitæ,
Et redarguendus siticulosum Argos petam.
Statim enim recordabuntur Achiui patriæ terræ:
Gloriam verò Priamo & Troianis relinquemus
Argiuam Helenam: tua antẽ ossa putrefaciet terra, γρ. πύσει
Iacentis in Troia imperfecto in opere.
Et aliquis sic dixerit Troianorum superborum
Sepulchro insultans Menelai gloriosi:
Vtinam sic in omnibus iram perficiat Agamemnon,
Sicut & nũc incassum exercitũ duxit huc Achiuorũ:
Et iam abijt domum, dilectam in patriam terram,
Cum vacuis nauibus, relinquens bonũ Menelaum.
Sic aliquãdo qs dixerit, tũc mihi dehiscat lata terra.

COMMENTARIVS.

ἀλε κασίγνητε,] Fraternum animum Agamemnonis obseruare licet, quem anteà etiam conturbari vidimus & exhorruisse, viso ine è vulnere Menelai effluente. Hac ergo oratione testatum facit dolorem, quem ex illius infortunio concipit, ac seipsum in s accusat, quòd negligentiùs videatur de fratris salute fuisse solicitus, quem passus sit solum tam graue certamen subire: quæ tis est in similibus hominum querela, cùm re iam perspecta culpam in causas reijcimus precipuas, quæ initium actiori illi fe t: vt hoc loco Agamemnon passus est Menelaum cum Paride congredi. vnde ille causa est eius vulneris præcipua quadante uòd posse accidere intelligebat, vt vulneraretur. proinde metu infortunij fratris eum ab illo certamine poterat prohibere. le Agamemnon in ipsos Troianos fœderis violatores inuehitur: cumq; intelligat, hoc scelus Numini esse odiosum, de rebus orum bene sperare incipit, contra certissimum Troianorum excidium vaticinatur, quod iam non hodierno die, vt anteà (vn n repentè mutatam regis sententiam demiror) sed tandem aliquando euenturum sibi pollicetur. tamen dolore fratris vi k metuens ne ex hoc vulnere moriatur, illius sortem luget: siquidem sublato belli capite principe (nam vnius Menelai gra lum gerebatur) reliquus exercitus reditum in patriam statim cogitaturus sit, quod in sui ludibrium conuertatur: quia hoc Helena in Troianorum potestate remansura sit, & tam grauis iniuria inulta, proinde irritus tam longus labor sannis & io ipsis Troianis excipietur: quod se cum graui animi dolore intellecturum Agamemnon profitetur.

ἔπ καὶ ὀψὲ τελεῖ.] Intelligit Homerus, quamuis improborum supplicia Numen differat, tamen eos impunitos non relinqui, li ò in eos animaduertat. Vnde Iul. Cæs. insolenter sua victoria gloriantib. Heluetijs, & se tã diu impunè tulisse iniurias admi us, vtrumque eodem pertinere respondit: Consueuisse enim Deos immortales, quo grauiùs homines ex commutatione re oleant, quos pro scelere eorum vlcisci velint, his secundiores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedere, vt est l. Gal lib. I. Vt sit lenta, tamen certè magna ira Deorum est, ait Iuuenalis Sat. 13. Hoc mihi propius intuenti tres potissimùm usas puto, cur improborum supplicia differantur. Primùm quòd Deus clemens sit, & non ob quamlibet causam irascatur, vt Solon in Elegijs dicit, Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλ☉, οὐδ' ἐφ' ἑκάστῳ ὥσπερ θνητὸς ἀνὴρ γίγνεται ὀξύχολ☉. Itaque sæpe accidit, vt upplicio dignos iudicamus ob eorum scelera, Deus tamen, qui longè clementior est quàm sint praui homines, idcircò non lescat, quin potiùs patienter expectat, donec illi ad bonam frugem conuertantur. Non est ergo in puniendo præceps Deus, :xemplo (nam vt est apud Platonem 4. de Legibus, ὁ θεὸς πάντων χρημάτων μέτρον, nullumque fructum ex Deo capere homi cessum est, perinde ac si exprimendo & sectando illius ornamenta virtutem induamus, vt est apud Plut. de Sera num. vind.) nos, immanitatem & impetum in animaduertendo enormem eximere proinde ipsius placiditatem & cunctationem mode consideratè effingamus, atque in consilium adhibeamus tempus, quod pœnitentiæ minimè est obnoxium, atque id ad pœ poscendas accedamus. Illud tamen tempus, quod nobis longissimum videtur, Deo nihil est: quod nouit etiam Plutarchus: nquit, quantum ad nos longum tempus, quando Dijs sanè totum vitæ humanæ spacium nihil & præsens momentum est. da causa, cur Deus supplicia differat, est vt ea tandem grauiora sint, quod Cæsar intellexit. Itaque improbi cùm in scelerato li genere perseuerant, magis ac magis iram Numinis in se concitant, quæ tandem eò asperior, quòd diuturnior in eorum ca umpit Neq; tamen credendũ est interea pœnis illos carere: habent enim in animo extremi & grauissimi supplicij quædam præludia perturbationes, metus, diurna spectra, portenta, quæ omnia illis à Deo obijciuntur: sed & insomnia, qualia de A loro, Hipparcho Pisistrati filio, Ptolemæo, Pausania refert Plutarchus. Tertia causa est maioris boni alicuius gratia. Quemad m enim Aegyptiorum lex fuit, quam aliqui Græci descripserunt, vt prægnans, si rei capitalis iudicata sit, dum est enixa, in lia habeatur. Sic, cùm flagitiosus aliquis, qui iam supplicio destinatus est, vtile quippiam & salubre certo quodam tempore re possit, meritò mors eius differtur. Hoc Deus etiam præstat. verbi gratia: vt Græci Siciliam à Carthaginensibus euastatam rent, in tyrannidis limine non luit supplicium Dionysius: vt idem etiam Græci Appolloniam, vel Anatorium, vel Leucadio herronesum cultoribus frequentarent, Periander longo est interuallo punitus: vt Thebæ restituerentur Cassandro produ upplicium Plutarchus existimat. Huic causæ annexum est, quòd Deus malorum instrumentis populos castiget, præcipuè ve nnorum. Etenim quod eleganter à Plutarcho scriptum est, vt Hyænæ fel, Phocæ coagulum, aliarumque dirarum bestiarum l habent contra morbos medicaminis: ita quibusdam, quibus morsu opus est & castigatione, his inijcit acerbitatem Deus i implacabilem, vel asperitatem horridam magistratus, nec antè aufert aculeum & telum, quàm ægrum purgauerit & cura luiusmodi Phalaris fuit Acragantinis medicamentum, & Romanis Marius, &c. Hæc à nobis tam pulchra occasione fusè ex studiosus lector, vt spero, non dolebit. Hoc itaque loco Agamemnon impunitam Troianorum perfidiam non fore ait, li plicia in aliquod tempus Iupiter differat. Quò pertinet illud Orestis ad Menelaum apud Euripidem in Oreste: κἆτ' οὐκ ... Λοξίας τοῖς σοῖς κακοῖς; ΜΕΝ. μέλλει. τὸ θεῖον δ' ἐστὶ τοιοῦτον φύσει. Et cur iam non opem fert Apollo tuis malis? Differt: quia numen i ale est naturâ, id est, solet cunctari. Et vt est apud eundem in Ione: ἀεὶ πῶς χρόνια μὲν τὰ τῶν θεῶν πως εἰς τέλ☉ δ' οὐκ ἀσθενῆ. Seriò tres Deorum, sed postremò non infirmæ. θεοὶ θεοί, inquit Chorus apud eundẽ in Hercule furente, τῶν ἀδίκων μέλουσι καὶ τῶν ὁσίων Dij ipsi impios cunctantur, & impios audire. Quod ad hunc locum attinet, aliàs etiam obseruauimus, quàm fuerit apud odiosum crimen perfidiæ.

ἔσσεται ἦμαρ] Excidium Troiæ vaticinatur, quod ita accidit, vt nullum postea eius vestigium extiterit. Cùm enim circumsitæ liæ euastatæ, non omnino tamen dirutæ essent, hæc autem funditus euersa, omnes illius lapides ad harum refectionem ad unt. Quod negabant quidem Ilienses, sed eos Strabo lib. 13. refellit.

[a] Τὸν δ' ἐπιθαρσύνων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Θάρσει, μηδέ τί πω δειδίσσεο λαὸν Ἀχαιῶν.
Οὐκ ἐν καιρίῳ ὀξὺ πάγη βέλος, ἀλλὰ πάροιθεν
Εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος, ἠδ' ὑπένερθεν
Ζῶμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Αἲ γὰρ δὴ οὕτως εἴη φίλος ὦ Μενέλαε·
Ἕλκος δ' ἰητὴρ ἐπιμάσσεται, ἠδ' ἐπιθήσει
Φάρμαχ' ἅ κεν παύσῃσι μελαινάων ὀδυνάων.
Ἦ, καὶ Ταλθύβιον θεῖον κήρυκα προσηύδα,
Ταλθύβι', ὅττι τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσον
Φῶτ', Ἀσκληπιοῦ υἱὸν ἀμύμονος ἰητῆρος,
Ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήιον ἀρχὸν Ἀχαιῶν,
Ὅν τις ὀϊστεύσας ἔβαλεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Τρώων ἢ Λυκίων· τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας·
Βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Παπταίνων ἥρωα Μαχάονα· τὸν δ' ἐνόησεν
Ἑσταότ', ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστάων
Λαῶν, οἵ οἱ ἕποντο Τρίκης ἐξ ἱπποβότοιο.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὄρσ' Ἀσκληπιάδη, καλέει κρείων Ἀγαμέμνων,
Ὄφρα ἴδῃς Μενέλαον ἀρήιον Ἀτρέος υἱόν,
Ὅν τις ὀϊστεύσας ἔβαλεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Τρώων ἢ Λυκίων· τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσιν ὄρινε.
Βὰν δ' ἰέναι καθ' ὅμιλον ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι ξανθὸς Μενέλαος
Βλήμενος ἦν, περὶ δ' αὐτὸν ἀγηγέραθ' ὅσοι ἄριστοι
Κυκλόσ', ὁ δ' ἐν μέσοισι παρίστατο ἰσόθεος φώς.
Αὐτίκα δ' ἐκ ζωστῆρος ἀρηρότος ἕλκεν ὀϊστόν.
Τοῦ δ' ἐξελκομένοιο, πάλιν ἄγεν ὀξέες ὄγκοι.
Λῦσε δέ οἱ ζωστῆρα παναίολον, ἠδ' ὑπένερθε
Ζῶμά τε καὶ μίτρην, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ἴδεν ἕλκος ὅθ' ἔμπεσε πικρὸς ὀϊστός,
[b] Αἷμ' ἐκμυζήσας, ἐπ' ἄρ' ἤπια φάρμακα εἰδὼς
Πάσσε, τά οἱ ποτὲ πατρὶ φίλα φρονέων πόρε Χείρων.

Hunc verò cõfirmãs allocutus eſt flauus Mene
Confide, ac ne quid dũ terrefacias populũ Achiu
Non in lethali (loco) acuta fixa eſt ſagitta, ſed
Tutatus eſt me balteus varius, & ſubter
Loricaq; & lamina, quam fabri ærarij fecerũt
Hunc. a. reſpondens affatus eſt rex Agamem
Vtinam autem ſic eſſet, dilecte ô Menelae,
Vulnus autem medicus contrectabit, & adhibe
Medicamenta, quæ liberent te à nigris doloribu
Dixit, & Talthybiũ diuinũ præconẽ allocutus
Talthybi, quàm citiſſimè Machaonem huc acce
Virum, Aeſculapij filium optimi medici,
Vt videat Menelaum bellicoſum ducẽ Achiuo
Quẽ aliqs ſagittãs vulnerauit iaculãdi bene p
Troianorũ vel Lyciorũ: huic qdẽ gloria, nobis. v. l
Sic dixit: neq; ei præco immorigerus fuit audi
Incedebat. a. vt iret per populũ Achiuorũ lorica
Peruestigãs oculis heroa Machaonẽ: hũc. a. cogn
Stantem: circum. a. ipſum fortes acies ſcutigero
Populorũ, q ipſum ſecuti ſunt Trice ex equorũ a
Propè aũt ſtans verba velocia allocutus eſt:
Propera Aeſculapiade, vocat rex Agamemn
Vt videas Menelaum bellicoſum Atrei filium,
Quẽ aliqs ſagittãs vulnerauit iaculãdi bene pe
Troianorũ vel Lyciorũ, illi qdẽ gloria, nobis. a. l
Sic dixit: huic. a. animum in pectoribus cõm
Perrexerunt. a. ire per turbã ad exercitũ latũ
Sed quando venerunt vbi flauus Menelaus
Vulneratᵒ erat, circũ. v. ipſũ cõgregati erãt qq
Vndiq;, hic aũt inter medios ſtabat diuinᵒ vir,
Statim ex balteo benè aptato traxit ſagittam.
Ea dũ extraheret, retrorſum fracti ſunt acut
Soluit autẽ ipſi balteum varium & ſubter
Loricamq; & laminã, quã fabri ærarij fecerũt
Sed poſtq vidit vulnus vbi incidit amara ſag
Sanguinem exugens, lenia medicamenta perit
Inſpergebat: q ſuo quõdã patri diligẽs dedit Ch

COMMENTARIVS.

a τὸν δ' ἐπιθαρσύνων] In Agamemnone Poëta exemplum mollis animi in aduerſis exhibuit: nunc verò in Menelao gene tolerantis, qui non frangatur aut emolleſcat. Enimuerò Menelaum erigebat leuitas vulneris, cùm lethale non eſſe intelliger cus ac Agamemnon. Cùm autem ex virtute ducum pẽdeat quoq; militum virtus, hortatur regem Menelaus, vt meliore ſit a ne ſi ſecus fecerit, totum exercitum terreat. Itaque præcipuum eſt in duce, vt in aduerſis caſibus conſtantem ſe præbeat, vt ſu emplo militum animos corroboret ac fulciat.

b αἷμ' ἐκμυζήσας,] Id quomodo fiat, norunt quorum artis eſt. Narrat Euſtathius, videri inter barbaros, qui ſanguinem illum gant, certum inde vulneris captantes remedium. Fuerunt autem in exercitu Græcorum duo inſignes medici, Podalirius, qui τὴν διαιταν verſabatur: Machaon, qui circa vulnera, quanquam alterum circa φαρμακευτικὴν occupatum fuiſſe quidam dic terum circa χειρουργικὴν: vt eſt apud Cornel. Celſ. lib. 1. Aeſculapij, inquit, duo filij, Podalirius & Machaon, bello Troiano d Agamemnonem ſecuti, non mediocrem opem commilitonibus ſuis attulerunt, quos tamen Homerus non in peſtilentiâ, ne varijs generibus morborũ aliquid attuliſſe auxilij, ſed vulneribus tantummodò ferro & medicamentis mederi ſolitos eſſe pr ſuit Ex quo apparet, has partes medicinæ ſolas ab his eſſe tentatas, eaſq; eſſe vetuſtiſſimas, &c. Primus autem Hippocrates C vt eſt apud eundem Celſum, τὸ διαιτητικὸν induxit. quod videtur intellexiſſe Plin. lib. 26. cap. 2. Quidam verò Podalirio etiam χειρουργικὸν tribuunt, vt Q. Calaber lib. 4. τῷ δ' ἀμφιπεπηγμένα (ſic enim legendum pro ἀμφιπεπυγμένα in vulgatis) τύμματα πάντα ἐνδυκέως Ποδαλείριος, &c ἠκέσατ' ἐσσυμένως Ποδαλείριος ἕλκεα πάντα Ὅσσα περιδρύφθησαν. Sed Homerus contrarium prodidit. verò diſtincta fuiſſe vtriuſque fratris officia, teſtantur hi verſus, qui leguntur apud Euſtat. inf. lib. 11. ex Q. Calabro:

τῷ μὲν κουφοτέρας χεῖρας πόρεν ἔκ τε βέλεμνα | Σαρκὸς ἑλεῖν τμῆξαί τε καὶ ἕλκεα πάντ' ἀκέσασθαι.
τῷ δ' ἄρ' ἀκριβέα πάντ' ἐνὶ τοῖς στήθεσιν ἔθηκεν | ἄσκοπά τε γνῶναι καὶ ἀναλθέα ἰήσασθαι
ὅς ῥα καὶ αἴαντος πρῶτος μάθε χωομένοιο | ὄμματά τ' ἀστράπτοντα βαρυνόμενόν τε νόημα.

Sed de his aliàs dicendi locus erit. Hic autem videmus, ad ſanandum Menelai vulnus queri: vnde conſtat de Homeri ſente quoad vtriuſque fratris ſeparata munia medicandi.

Ὄφρα τοὶ ἀμφεπένοντο βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων·
Οἱ δ' αὖτις κατὰ τεύχε' ἔδυν, μνήσαντο δὲ χάρμης.

Dũ hi occupati erãt circa in bello ſtrenuũ Mene
Interim Troianorũ turmæ ſupuenerũt ſcutiger
Hi. a. arma ĩduerũt, & animũ cõuerterũt ad p

Ἔνθ'

ἔ[ν]θ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις Ἀγαμέμνονα δῖον,
οὐ[δ]ὲ καταπτώσσοντ', οὐδ' οὐκ ἐθέλοντα μάχεσθαι·
ἀλλ]ὰ μάλα σπεύδοντα μάχην ἐς κυδιάνειραν.
ἵππους μὲν γὰρ ἔασε καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ·
καὶ τοὺς μὲν θεράπων ἀπάνευθ' ἔχε φυσιόωντας
Εὐρυμέδων, υἱὸς Πτολεμαίου Πειραΐδαο·
τῷ μάλα πόλλ' ἐπέτελλε παρισχέμεν, ὁππότε κέν μιν
γυῖα λάβῃ κάματος, πολέας διακοιρανέοντα)
αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν·
καί ῥ' οὓς μὲν σπεύδοντας ἴδοι Δαναῶν ταχυπώ-
λων,
τοὺς μάλα θαρσύνεσκε παριστάμενος ἐπέεσσιν.
Ἀργεῖοι μή πώ τι μεθίετε θούριδος ἀλκῆς.
οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέεσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ' ἀρωγός·
ἀλλ' οἵπερ πρότεροι * ὑπὲρ ὅρκια δηλήσαντο,
τῶν ἤτοι αὐτῶν τέρενα χρόα γῦπες ἔδονται·
ἡμεῖς δ' αὖτ' ἀλόχους τε φίλας καὶ νήπια τέκνα
ἄξομεν ἐν νήεσσιν, ἐπὴν πτολίεθρον ἕλωμεν.
οὕς τινας αὖ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο,
τοὺς μάλα νεικείεσκε χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν,
Ἀργεῖοι ἰόμωροι, ἐλεγχέες, οὔ νυ σέβεσθε;
τίφθ' οὕτως ἕστητε τεθηπότες, ἠΰτε νεβροί;
αἵ τ' ἐπεὶ οὖν ἔκαμον πολέος πεδίοιο θέουσαι,
ἑστᾶσ', οὐδ' ἄρα τίς σφι μετὰ φρεσὶ γίγνεται ἀλκή.
ὣς ὑμεῖς ἕστητε τεθηπότες, οὐδὲ μάχεσθε·
ἦ μένετε Τρῶας σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔνθα τε νῆες
εἰρύατ' εὔπρυμνοι πολιῆς ἐπὶ θινὶ θαλάσσης,
ὄφρα ἴδητ' αἴ κ' ὔμμιν ὑπέρσχῃ χεῖρα Κρονίων;
ὣς ὅγε κοιρανέων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν·
ἦλθε δ' ἐπὶ Κρήτεσσι, κιὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
οἱ δ' ἀμφ' Ἰδομενῆα δαΐφρονα θωρήσσοντο·
Ἰδομενεὺς μὲν ἐνὶ προμάχοις, συῒ εἴκελος ἀλκήν,
Μηριόνης δ' ἄρα οἱ πυμάτας ὄτρυνε φάλαγγας.
τοὺς δὲ ἰδὼν γήθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
αὐτίκα δ' Ἰδομενῆα προσηύδα μειλιχίοισιν·
Ἰδομενεῦ, περὶ μέν σε τίω Δαναῶν ταχυπώλων,
ἠμὲν ἐνὶ πτολέμῳ ἠδ' ἀλλοίῳ ἐπὶ ἔργῳ,
ἠδ' ἐν δαίθ', ὅτε πέρ τε γερούσιον αἴθοπα οἶνον
Ἀργείων οἱ ἄριστοι ἐνὶ κρητῆρσι κέρωνται.
εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι γε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ
ἕστηχ', ὥσπερ ἐμοί, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.
ἀλλ' ὄρσευ πόλεμόνδ', οἷος πάρος εὔχεο εἶναι.
τὸν δ' αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Ἀτρείδη, μάλα μέν τοι ἐγὼν ἐρίηρος ἑταῖρος
ἔσσομαι, ὡς τὸ πρῶτον ὑπέστην καὶ κατένευσα·
ἀλλ' ἄλλους ὄτρυνε καρηκομόωντας Ἀχαιούς,
ὄφρα τάχιστα μαχώμεθ'· ἐπεὶ σύν γ' ὅρκι' ἔχευαν
Τρῶες· τοῖσιν δ' αὖ θάνατος καὶ κήδε' ὀπίσσω
ἔσσετ', ἐπεὶ πρότεροι * ὑπὲρ ὅρκια δηλήσαντο.
ὣς ἔφατ'· Ἀτρείδης δὲ παρῴχετο γηθόσυνος κῆρ·
ἦλθε δ' ἐπ' Αἰάντεσσι κιὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
τὼ δὲ κορυσσέσθην, ἅμα δὲ νέφος εἵπετο πεζῶν.
ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπιῆς εἶδεν νέφος αἰπόλος ἀνὴρ
ἐρχόμενον κατὰ πόντον ὑπὸ Ζεφύροιο ἰωῆς·
τῷ δέ τ' ἄνευθεν ἐόντι μελάντερον ἠΰτε πίσσα
φαίνετ' ἰὸν κατὰ πόντον, ἄγει δέ τε λαίλαπα πολλήν.
ῥίγησέν τε ἰδών, ὑπό τε σπέος ἤλασε μῆλα·
τοῖαι ἅμ' * Αἰάντεσσιν ἀρηϊθόων αἰζηῶν

Tunc non dormitantẽ vidiſſes Agamemnona diuum
Neq; trepidantem, neq; detrectantem pugnare:
Sed valde properantem pugnam in glorioſam:
Equos etenim dimiſit & currus decoros ære,
(Et hos quidẽ miniſter ſeorſum tenebat anhelãtes:
Eurymedon filius Ptolemæi Piraidæ. *(pſum*
Huic plurimum mãdauerat ſubſequi ſe, ſi quando i-
In mẽbris occuparet defatigatio p̃ multos imperitã-
Sed hic pedeſter exiſtẽs obibat ordines virorũ, (tẽ)
Et quos qdẽ p̃perãtes vidiſſet Danaorũ celeres equos
habentium,
Hos valde hortabatur aßiſtens verbis:
Argiui, ne quid remittatis de ſtrenua fortitudine:
Non enim mendacijs pater Iupiter erit auxiliator,
Sed qui priores præter fœdera læſerunt,
Horum certè tenera corpora vultures vorabunt.
Nos verò rurſus vxoresq; dilectas & infantes liberos
Abducemus in nauibus, poſtquam vrbẽ ceperimus.
Quos verò remittentes vidiſſet triſte bellum,
Eos valde obiurgabat iracundis verbis,
Argiui, iaculationi deſtinati, infames, non erube-
Cur nam ſic ſtatis ſtupidi ſicut hinnuli? *(ſcitis?*
Qui poſtquã feſſi ſunt per longũ campum currentes
Stant, neq; aliquod ipſis in præcordijs eſt robur:
Sic vos ſtatis ſtupidi, neq; pugnatis. *(ues*
An expectatis Troianos propius accedere, vbi na-
Subductæ sũt pulch. pup. habẽtes cani in litore maris,
Vt videatis ſi vobis ſuprà teneat manũ Saturnius?
Sic is imperans obibat ordines virorum.
Venit aũt ad Cretenſes obiens per caternã virorum.
Hi autẽ circa Idomeneum bellicoſum armabantur.
Idomeneus, a. erat in prima acie apro ſimilis robore:
Meriones autem ei extremas incitabat phalanges.
Hos autẽ videns lætatus eſt rex virorum Agamem.
Statim. a. Idomeneum allocutus eſt blandis verbis:
Idomeneu, ſupra qdẽ te honoro Danaos celeres e-
Tum in bello, tum alio in opere, *(quos habentes*
Tum etiam in cõuiuio quãdo vetuſtũ ardẽs vinum
Argiuorum proceres in cratere miſceant.
Etſi enim alij comati Achiui *(ſemper*
Menſuratum bibunt, tuum autẽ plenum poculum
Stat vt mihi, vt bibas quando animus iubeat.
Sed concita te ad bellũ, qualis anteà gloriabaris eſſe.
Hunc. v. Idomeneus Cretẽſiũ dux contrà allocutus
Atride, valde quidem tibi ego aptus ſocius *(eſt:*
Ero, ſicut prius promiſi & annui.
Sed alios hortare comatos Achiuos, *(fuderunt*
Vt quàm primum pugnemus, quoniam fœdera con-
Troiani, quibus rurſus mors & dolores in poſterũm
Erunt, quoniam priores præter fœdera læſerunt,
Sic dixit: Atrides autem præteribat lætus corde:
Venit autem ad Aiaces iens per turbam virorum.
Hi. a. armabãtur: ſimul. v. nimb⁹ ſequebatur peditũ.
Sicut quãdo à ſpecula vidit nimbum caprarius vir
Venientem per mare à Zephyri flatu:
Illi autem procul exiſtenti niger vt pix *(tum:*
Videtur, gradiens per mare, adducit. a. imbrẽ mul-
Horruitq; cõſpicatus eũ, ſubq; ſpeluncã cõpulit oues:
Tales ſimul cum Aiacibus bellicoſorum iuuenum

* γρ. ὑπερέφια
* γρ. ὑπερέφια
* γρ. αἰάντεσσι διοτρεφέεσσ' ἕπ.

Δήϊον ἐς πόλεμον πυκιναὶ κίνυντο φάλαγγες
Κυάνεαι, σάκεσίν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι.
Καὶ τὰς μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Αἴαντ' Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων.
Σφῶϊ μὲν (οὐ γὰρ ἔοικ') ὀτρυνέμεν οὔτι κελεύω·
Αὐτὼ γὰρ μάλα λαὸν ἀνώγετον ἶφι μάχεσθαι·
ᵉ Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Τοῖος πᾶσιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γένοιτο,
Τῷ κε τάχ' ἠμύσειε πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε.

Sæuum in bellum densæ mouebantur phalang
Fuscæ scutisq; & lanceis horrentes.
Et has quidem lætatus est conspicatus rex Aga
Et ipsos vociferans verbis velocibus allocutus
Aiaces Argiuorum duces ære loricatorun
Vos quidē (non enim conuenit) hortari non i
Ipsi enim valde populum iubetis fortiter pug
Vtinam enim ô Iupiterq; pater & Minerua &
Talis omnibus animus in pectoribus esset.
Sit citò caderet ciuitas Priami regis
Manibus sub nostris captaq; destructaq;.

COMMENTARIVS.

a ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα] Ducis diligentis exemplū, qui milites suos ad pugnam exhortatur: quod Agamemnon facit primù ge neraliter, quos enim per se satis incitatos animaduertebat, eos magis inflammabat, vt solent addi currentibus equis calcaria contra ignauos, eos grauiter & acerbè obiurgabat. Deinde hoc per ordines singulos præstabit.

b οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι] Nullo argumento audentiores in hostem fieri solemus, quàm si intelligamus rem nobis cum perfic quibus non potest fauere Numen, adeò illud hominum integritatem & sinceritatem amat. Cùm ergo tales sint hoc loco T iubet Græcos Agamemnon bene de victoria sperare, quum Deum habituri sint etiam aduersarium Troiani, qui primi fœde lauerunt.

c γερούσιον αἴθοπα οἶνον] In veterum illorum conuiuijs tria erant, quibus aliquis honestatus, cæteris anteponebatur, προεδρ carnes, & poculum, vt post Eustathium annotauit quoque Epiphanius, vterque ex Athenæo. Hic populi meminit Agame eoque nomine Idomeneum hortatur, vt cùm in conuiuijs à se pluris fiat, adeò vt illi maiora conferat quàm ceteris, pretere in prima acie collocatus sit dignum se reipsa istis honoribus ostendat. Recordetur deinde pristinæ suæ iactantiæ, qua se strenuum in bello futurum venditabat (quod nobis κατὰ τὸ σιωπώμενον subintelligendum Homerus proposuit.) quod se præst responso suo Idomeneus pollicetur.

d ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπιῆς] Non decebat has vtriusq; Aiacis copias leuiter attingere, quippe in quibus ferè totum sit Græcoru sidium collocatum: itaque illarum multitudinem & densitatem confertam eleganti comparatione exprimit.

e αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ] Tale quippiam de Nestore suprà vidimus. Hoc interest, quòd Nestori decem tàtùm similes exoptab memnon ad Troiæ excidium: hîc omnes similes Aiacibus vellet. Vbi prudentiam viribus præstantiorem Agamemnonen obseruauimus.

Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ· βῆ δὲ μετ' ἄλλους.
Ἔνθ' ὅγε Νέστορ' ἔτετμε, λιγὺν Πυλίων ἀγορητὴν,
Οὓς ἑτάρους στέλλοντα, καὶ ὀτρύνοντα μάχεσθαι.
Ἀμφὶ μέγαν Πελάγοντα, Ἀλάστορά τε, Χρομίον τε,
Αἵμονά τε κρείοντα, Βίαντά τε ποιμένα λαῶν·
ᵃ Ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι·
Πεζοὺς δ' ἐξόπιθεν στῆσεν πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,
Ἕρκος ἔμεν πολέμοιο· κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν,
Ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζοι.
Ἱππεῦσιν μὲν πρῶτ' ἐπετέλλετο· τοὺς γὰρ ἀνώγει
Σφοὺς ἵππους ἐχέμεν, μηδὲ κλονέεσθαι ὁμίλῳ.
Μηδέ τις ἱπποσύνῃ τε καὶ ἠνορέηφι πεποιθὼς,
Οἶος πρόσθ' ἄλλων μεμάτω Τρώεσσι μάχεσθαι,
Μηδ' ἀναχωρείτω· ἀλαπαδνότεροι γὰρ ἔσεσθε.
Ὃς δέ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερ' ἅρμαθ' ἵκηται,
ᵇ Ἔγχει ὀρεξάσθω· ἐπειὴ πολὺ φέρτερον οὕτως·
Ὧδε καὶ οἱ πρότεροι πόλιας καὶ τείχε' ἐπόρθουν,
Τόνδε νόον καὶ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔχοντες.
Ὣς ὁ γέρων ὤτρυνε, πάλαι πολέμων εὖ εἰδώς.
Καὶ τὸν μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί μιν, φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Ὦ γέρον, εἴθ' ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν,
Ὥς τοι γούναθ' ἕποιτο, βίη δέ τοι ἔμπεδος εἴη.
ᶜ Ἀλλά σε γῆρας τείρει ὁμοίιον· ὡς ὄφελέν τις
Ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν· σὺ δὲ κουροτέροισι μετεῖναι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη, μάλα μέν κεν ἐγὼν ἐθέλοιμι καὶ αὐτὸς
Ὣς ἔμεν ὡς ὅτε δῖον Ἐρευθαλίωνα κατέκταν·
Ἀλλ' οὔπως ἅμα πάντα Θεοὶ δόσαν ἀνθρώποισιν.
Εἰ τότε κοῦρος ἔα, νῦν αὖτέ με γῆρας ἱκάνει.

Sic fatus, hos quidē reliquit illic: iuit aūt aa
Tū ille Nestorē inuenit argutū Pyliorū cōcion
Suos socios instruentē & concitantem ad pug
Circū magnum Pelagontē, Alastoraq; Chromi
Hæmonemq; principē, Biātemq; rectorem pop
Equites quidem primùm cum equis & currib
Pedites autē à tergo constituit, multosq; & st
Vallum vt essent belli: ignauos.a.in medium
Vt etiam non volens quis necessitate pugnare
Equitib. quidem primū mandabat: hos enim
Suos equos continere, neq; obuersari inter tu.
Ne autē quis equitandi peritia & virilitate
Solus ante alios properet cum Troianis pugna
Neq; retrocedat: imbecilliores enim eritis.
Quicūq;.a.vir à suo curru ad alienos currus p
Hasta porrigat, quoniam multò melius sic.
Sic & maiores vrbes & muros destruebant:
Hanc mentem & animum habentes in pectori
Ita senex adhortabaī, tamdiu militiæ bene pe
Et hoc quidem lætatus est viso rex Agamemno
Et ipsum clamans verbis velocibus allocutus
O senex, vtinā sicut anim⁹ est in pectorib
Sic te genua sequerētur, robur aūt tibi firm
Sed te senect⁹ cōficit æquè molesta omnib⁹
Virorum alius haberet: tu aūt iunioribus inter
Huic respondit postea Gerenius eques Nesto
Atride, valde quidem ego vellem & ipse
Sic esse, vt quando diuum Ereuthalionem inte
Sed nullo modo simul omnia Dij dederunt hom
Si tūc iuuenis erā, nunc rursus me senectus in

καὶ ὥς, ἱππεῦσι μετέσσομαι, ἠδὲ κελεύσω
[illegible] μύθοισι. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων·
[illegible]ς δ' αἰχμάσσουσι νεώτεροι, οἵ περ ἐμεῖο
[illegible]τεροι γεγάασι, πεποίθασίν τε βίηφι.
[illegible] ἔφατ'· Ἀτρείδης δὲ παρῴχετο γηθόσυνος κῆρ.
[illegible] Πετεῶο Μενεσθῆα πλήξιππον
[illegible] ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι μήστωρες ἀϋτῆς·
[illegible] ὁ πλησίον ἑστήκει πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[illegible], Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες οὐκ ἀλαπαδναὶ
[illegible]. οὐ γάρ πω σφιν ἀκούετο λαὸς ἀϋτῆς,
[illegible] νέον συνορινόμεναι κίνυντο φάλαγγες
[illegible] ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν· οἱ δὲ μένοντες
[illegible] ὁππότε πύργος Ἀχαιῶν ἄλλος ἐπελθὼν,
[illegible] ὁρμήσειε, καὶ ἄρξειαν πολέμοιο.
[illegible] ἰδὼν νείκεσσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
[illegible] φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
[illegible] υἱὲ Πετεῶο διοτρεφέος βασιλῆος,
[illegible] κακοῖσι δόλοισι κεκασμένε, κερδαλεόφρον,
[illegible] καταπτώσσοντες ἀφέστατε, μίμνετε δ' ἄλλους;
[illegible] μέν τ' ἐπέοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντας
[illegible], ἠδὲ μάχης καυστειρῆς ἀντιβολῆσαι,
[illegible] γὰρ καὶ δαιτὸς ἀκουάζεσθον ἐμεῖο,
[illegible] δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλίζωμεν Ἀχαιοί.
[illegible] φίλ' ὀπταλέα κρέα ἔδμεναι, ἠδὲ κύπελλα
[illegible] πινέμεναι μελιηδέος, ὄφρ' ἐθέλητον·
[illegible] φίλως χ' ὁρόῳτε, καὶ εἰ δέκα πύργοι Ἀχαιῶν
[illegible] προπάροιθε μαχοίατο νηλέϊ χαλκῷ.
[illegible] δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς,
[illegible], ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
[illegible] φῂς πολέμοιο μεθιέμεν, ὁππότ' Ἀχαιοὶ
[illegible] ἐφ' ἱπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα;
[illegible] ἢν ἐθέλῃσθα, καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ,
[illegible] ἄχοιο φίλον πατέρα προμάχοισι μιγέντα
[illegible] ἱπποδάμων· σὺ δὲ ταῦτ' ἀνεμώλια βάζεις.
[illegible] ἐπιμειδήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
[illegible] χωομένοιο. πάλιν δ' ὅγε λάζετο μῦθον·
[illegible]ες Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
[illegible] νεικείω περιώσιον, οὔτε κελεύω.
[illegible] γὰρ ὥς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
[illegible] δήνεα οἶδε. τὰ γὰρ φρονέεις ἅτ' ἐγώ περ.
[illegible] ταῦτα δ' ὄπισθεν ἀρεσσόμεθ', εἴ τι κακὸν νῦν
[illegible] τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώλια θεῖεν.

Veruntamē & sic equitibus interero & adhortabor
Consilio & verbis. hoc enim decus est senum.
Hastas autem vibrabunt iuniores, qui me
Minores natu sunt, confiduntq́ viribus.
Sic dixit: Atrides autem præteribat lætus animo.
Inuenit filium Petei Menestheum equitem
Stantem: circum autem Athenienses periti belli.
Sed his propè stabat prudens Vlysses.
Iuxta.a.Cephalensium circum turmæ non imbecillæ
Stabāt: nondū.n.ipsorum copia exaudierāt clamorē:
Sed recenter concitatæ mouebantur phalanges
Troianorūq́ equitū & Græcorū: hi verò expectātes
Stabant, quando turma Achiuorum alia adueniens
In Troianos rueret, & inciperent bellum.
Hos.a.vidēs, obiurgauit rex virorum Agamemnon,
Et ipsos vociferans verbis velocibus allocutus est:
O fili Petei à Ioue nutriti regis,
Et tu malis dolis instructe, astute,
Cur trepidantes absceditis, expectatis autem alios?
Vos quidem conueniebat inter primos existentes
Consistere, & pugnæ ardenti occurrere:
Primi enim conuiuium auditis meum,
Quandocunq́ conuiuium procerib. paremus Achiui:
Tunc amicè assatas carnes edere, & pocula
Vini bibere suauis, quamdiu volueritis.
Nunc.v.libenter videritis, etiamsi decem turmæ Achiuor.
Vos ante pugnarent sæuo ferro.
Hunc autem toruè intuitus allocutus est prudens Vlysses,
Atride, quale tibi verbum fugit ex septo dentium?
Quomodo dicis à bello cessare nos, quando Achiui
In Troianos equites concitamus acutum Martem?
Videbis, si volueris, & si tibi hæc curæ sint,
Telemachi dilectū patrem antesignanis permixtum
Troianorum equitum: tu autem hæc vana dicis.
Hunc verò arridens allocutus est rex Agamemnon,
Postq̄ cognouit iratum. rursus.a.hic retractauit sermonē:
Generose Laërtiade, ingeniose Vlysses,
Neq́ te accuso præter decens, neq́ tibi impero.
Scio enim quòd tibi animus in pectoribus charis
Mitia consilia nouit. eadem enim sentis, quæ & ego.
Sed vade. hæc.a.posthac placabim⁹, si qd perperā nūc
Dictum est: hæc autem omnia Dij irrita faciant.

COMMENTARIVS.

a ἱππῆας μὲν πρῶτα] Solius adhuc Nestoris meminit, qui copias suas instruat, vtpote qui longa aliorum bellorum, quibus inter[fuit, exp]eriētia illud comparauerit. Equites itaq; primo ordine collocat, pedites postremo, ignauos medio, vt & ad primorum ex[em]pl[o], & hortatu ac incitatione postremorum pugnare inuiti cogerentur. Illud autem quomodo sit intelligendum, tres esse [s]e[n]tentias. Primam Eustathij ipsius: vt Nestor in medio duorum bonorum militum vnum malum collocārit: sic ignauos, [... m]ore, ἄνδρα παρ' ἀνδρὶ collocauit, vt ignaui à generosis ad idem officium simul trahantur: & hoc est, vt ipse ait, quod [...]s in Indicis tradit ἐπὶ τελῶν τειχθῆναι τὴν φάλαγγα. Alij τὸ πρῶτα pro dextro cornu accipiunt, ὄπισθεν pro sinistro: dicuntq; [...] em ἐπὶ μετώπου, non κατὰ βάθος ordinatam. Herodotus autem & Apion dicebant, hanc aciei dispositionē κατὰ πλινθίον factam, [...] longos ordines eiusdem numeri, & inter illos duos ordines iter quoddam esse, vt per illud procedere & reuerti possent, [...] nt. Illa autem interualla γεφύρας à Poëta appellari. Quod quidem interstitium si fuerit, non accidet, vt pedites ab equiti[bus ...] ruentur, vt quidam volebant huius instructionis Nestoreæ vellicatores, & ab ipsis conculcentur: per illud enim interual[lum ...] dunt. Sed Plutarchus in libro de Homero videtur intelligere, equitatum præcedere, sequi verò peditatum.

b [...] ὀρεξάσθω] Hoc varias recipit interpretationes, sed eas referre commodius erit in Lexico, in voce ὀρέγειν.

c [...] σε γῆρας] Hoc habet incommodi senectus, vt consilio & prudentiæ, quàm suppeditat vires sufficientes deneget: quod il[lud] Phe[rec]ratis apud Stobæum exprimunt, ὦ γῆρας ὡς ἐπαχθὲς ἀνθρώποισιν εἶ Καὶ πανταχῇ λυπηρὸν οὐ καθ' ἓν μόνον Ἐν ᾧ γὰρ [...] δυνάμεθ' [...] ἔχ[ομεν], Σὺ τηνικαῦθ' ἡμᾶς διδάσκεις εὖ φρονεῖν. O quàm senectus es grauis mortalibus, Et quàm molesta vbique [...] vel nomine, [...] [qu]ando agendis rebus est nil virium, Prudentiam illo tu doces nos tempore. Quibus respondet hic locus, vbi Nestori cum [...] æ satis sit, robur deesse conqueritur Agamemnon, & ipse sibi Nestor in sequentibus.

d [...] Πετεῶο] Antea dictum est à Poëta Agamemnonē eos obiurgare, quos ignauos & segnes videret. Οὓς τινας αὖ μεθιέντας ἴδοι στυ[γερ]οῦ πολέμοιο, Τοὺς μάλα νεικείεσκε χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν. Illud ibi generaliter facere dicebatur: hic libertatem eandem in Menestheum

&

& Vlyssem vsurpat, quos non ita instructos ad pugnam videbat, vt cæteri, quos iam erat prætergressus. Itaque eos grauite pat, Vlyssem maximè, quem specialiter conuitijs insectatur, cùm eum dolis malis instructum & astutum appellat, vitio ei quod ab alijs ei laudi datur. solum autē Menestheum patronomycè compellauit: vnde à solo etiam Vlysse responsum retu ijcit autem eis, quòd cùm in conuiuijs postremi non sint, in bello tamen longiùs à primis recedant, vnde Troianorum pu trectare videantur. Sed hoc vel iniustè ab Agamemnone dictum est, cùm eos in ordine sibi primùm constituto manere d deinde quòd tardiùs primis fœdera rupta fuisse intellexissent: proinde non ita repentè sese ad prælium potuerint cōparare Homerus etiam præmunierat his verbis: οὐ γάρ πω σφιν ἀκούετο λαὸς ἀϋτῆς, &c. Vel, inquam, hoc ipsis iniquè exprobratū est, vel vt videntur ipsius Agamemnonis sequentia verba subinnuere cùm Vlyssem placat iam excandescentem: quod postremun tius est, quàm vt omnibus persuadeam. Itaque prius est arripiendum: nam etiam hoc agnoscit Agamemnon, cùm animad Vlyssem exasperari mitiore oratione eum delinit, quasi nimirum alioqui seriò dicta esse superiora voluerit. Deinde cùm iurgationes irritas esse cupit, videtur etiam agnoscere temerè & sine causa id à se factum: vnde quasi delicti ac προπετείας niam postulat. Vbi obseruanda est diligenter Ducis beneuolentia, cùm offensos à se milites, insignes præcipuè, demulcere ne eorū animos à se penitus alienet. Quod à multis quidem demissioni nimiæ tribuetur, sed vt apud omnes se purgare alienum est à maiestate, sic omnes contemnere, insolens & fatuum, vt est apud Plut. in lib. de aud. Poët.

e τὰ γὰρ φρονέεις ἅ τ' ἐγώ περ] Hoc est solidæ amicitiæ testimonium, cùm idem est vtriusq; amici consensus, idem velle, ide vt ait ille. Hinc est illud, ὁ φίλος ἄλλος ἐγώ.

Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους·
Εὗρε δὲ Τυδέος υἱὸν ὑπέρθυμον Διομήδεα
Ἑσταότ' ἔν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασι κολλητοῖσι·
Πὰρ δέ οἱ ἑστήκει Σθένελος Καπανήϊος υἱός.
Καὶ μὲν τὸν νείκεσσεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ὤ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Τί πτώσσεις; τί δ' ὀπιπεύεις πολέμοιο γεφύρας;
[a] Οὐ μὲν Τυδέϊ γ' ὧδε φίλον πτωσκαζέμεν ἦεν,
Ἀλλὰ πολὺ πρὸ φίλων ἑτάρων δηΐοισι μάχεσθαι·
Ὥς φάσαν οἵ μιν ἴδοντο πονεύμενον· οὐ γὰρ ἔγωγε
Ἤντησ', οὐδὲ ἴδον· περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι.
Ἤτοι μὲν γὰρ ἄτερ πολέμου εἰσῆλθε Μυκήνας
Ξεῖνος, ἅμ' ἀντιθέῳ Πολυνείκεϊ λαὸν ἀγείρων,
Οἵ ῥα τότ' ἐστρατόωνθ' ἱερὰ πρὸς τείχεα Θήβης,
Καί ῥα μάλα λίσσοντο δόμεν κλειτοὺς ἐπικούρους.
Οἱ δ' ἔθελον δόμεναι, καὶ ἐπῄνεον ὡς ἐκέλευον.
Ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε, παραίσια σήματα φαίνων.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ᾤχοντο, ἰδὲ πρὸ ὁδοῦ ἐγένοντο,
Ἀσωπὸν δ' ἵκοντο βαθύσχοινον, λεχεποίην.
Ἔνθ' αὖτ' ἀγγελίην ἐπὶ Τυδῆ στεῖλαν Ἀχαιοί.
Αὐτὰρ ὁ βῆ, πολέας δὲ κιχήσατο Καδμείωνας
Δαινυμένους κατὰ δῶμα βίης Ἐτεοκληείης.
Ἔνθ' οὐδὲ ξεῖνός περ ἐὼν ἱππηλάτα Τυδεὺς
Τάρβει μοῦνος ἐὼν πολέσι μετὰ Καδμείοισιν.
Ἀλλ' ὅγ' ἀεθλεύειν προκαλίζετο· πάντα δ' ἐνίκα
Ῥηϊδίως· τοίη οἱ ἐπίρροθος ἦεν Ἀθήνη.
Οἱ δὲ χολωσάμενοι Καδμεῖοι κέντορες ἵππων
Ἂψ' ἀνερχομένῳ πυκινὸν λόχον εἷσαν ἄγοντες,
Κούρους πεντήκοντα· δύω δ' ἡγήτορες ἦσαν,
Μαίων Αἱμονίδης ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν,
Υἱός τ' Αὐτοφόνοιο μενεπτόλεμος Λυκοφόντης.
Τυδεὺς μὲν καὶ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκε·
Πάντας ἔπεφν', ἕνα δ' οἶον ἵει οἶκόνδε νέεσθαι·
Μαίον' ἄρα προέηκε, θεῶν τεράεσσι πιθήσας,
Τοῖος ἔην Τυδεὺς Αἰτώλιος· ἀλλὰ τὸν υἱὸν
Γείνατο εἷο χέρεια μάχῃ, ἀγορῇ δέ τ' ἀμείνω.
Ὣς φάτο.[b] τὸν δ' οὔτι προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο.
Τὸν δ' υἱὸς Καπανῆος ἀμείψατο κυδαλίμοιο·
Ἀτρείδη, μὴ ψεύδε', ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν·
Ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι.
Ἡμεῖς καὶ Θήβης ἕδος εἵλομεν ἑπταπύλοιο,
Παυρότερον λαὸν ἀγαγόνθ' ὑπὸ τεῖχος Ἄρειον,
Πειθόμενοι τεράεσσι θεῶν καὶ Ζηνὸς ἀρωγῇ.

Sic locutus, hos quidē reliquit illic: iuit aūt ad
Inuenit .a. Tydei filium magnanimum Diome
Stantem inter equos & currus compactos.
Apud autē ipsum stabat Sthenelus Capanei
Et hūc quidem obiurgauit cōspicatus rex Ag
Et ipsum vociferans verbis velocibus allocut.
Hei mihi Tydei fili prudentis bellacis,
Cur trepidas? cur & circumspicis belli transit.
Non quidem Tydeo ita consuetum timere era
Sed multò ante dilectos socios cum hostib. pu
Sicut dixerūt, qui eū viderunt laborantē: non
Occurri, neq; vidi: excellentē verò p̄ cæteris di
Certè etenim sine exercitu intrauit Mycenas
Hospes cum diuino Polynice copias congrega
Qui tunc militabant sacra ad mœnia Theba
Et valde supplicabāt, vt darēt inclytos auxil
Hi .a. volebant dare, & probabant sicut iubeb
Sed Iupiter auertit, sinistra prodigia ostende
Hi aūt postquam abierunt, & in via progressi
Ad Asopū venerūt, altos iuncos habentē, herb
Tunc rursus legatum Tydeum miserunt Achi
Sed hîc iuit. multos verò inuenit Cadmienses
Conuiuantes in domo potentiæ Eteocleæ.
Tunc neq; hospes existens equitandi peritus T
Timebat, solus existens multos inter Cadmien
Sed is ad certandū p̄uocabat: quēlibet. a. vin
Facilè: talis ei auxiliatrix erat Minerua.
Hi autem irati Cadmei stimulatores equorum
Retrocedenti densas insidias locauerunt ducen
Iuuenes quinquaginta: duo autem ductores e
Mæon Hæmonides par immortalibus,
Filiusq; Autophoni manens in bello Lycophont
Tydeus quidem & his duram mortem intulit:
Omnes interfecit, vnū .v. solū misit vt domū red
Mæona vtiq; præmisit, Deorum signis parens,
Talis erat Tydeus Aetolius: sed filium
Generauit seipso peiorem pugna, concione.
Sic dixit: hūc .v. nihil allocutus est fortis
Reueritus regis obiurgationem venerandi.
Et autem filius Capanei respondit illustris:
Atride, ne mentiaris, cùm possis vera dicer
Nos quidē patribus longè fortiores gloriamur e
Nos etiā Thebarū sedē expugnauim⁹ septē port
Pauciorem exercitū ducentes sub murum Mar
Freti signis deorum & Iouis auxilio.

...ῇσ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.	*Illi autem proprijs improbitatibus perierunt:*
...ή μοι πατέρας ποθ' ὁμοίῃ ἔνθεο τιμῇ.	*Ideò, ne mihi patres vnquam in pari ponas honore.*
...ὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης,	*Hunc autem toruè intuitus allocutus est fortis Diomedes,*
...ε, σιωπῇ ἧσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ.	*O amice, tacitus sede, meoq́ acquiesce sermoni:*
...ἐγὼ νεμεσῶ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν	*Nō.n. ego succenseo Agamemnoni pastori populorū,*
...ύνοντι μάχεσθαι ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·	*Hortandi ad pugnandum bene ocreatos Achiuos:*
...τῳ μὲν γὰρ κῦδος ἅμ' * ἕψεται, εἴ κεν Ἀχαιοὶ	*Hunc etenim gloria simul sequetur, si Achiui*
...ς δῃώσωσιν, ἕλωσί τε Ἴλιον ἱρήν.	*Troianos debellarint, ceperintq́ Ilium sacrum.*
...δ' αὖ μέγα πένθος, Ἀχαιῶν δῃωθέντων.	*Hunc autem rursus magnus dolor, Achiuis cæsis.*
...ἄγε δή, καὶ νῶϊ μεδώμεθα θούριδος ἀλκῆς.	*Sed age, & nos duo curemus strenuam fortitudinem.*

γρ. ἔσεται.

COMMENTARIVS.

...a θρ Τυδεΐ γ' ὧδε] Vt Diomedem ad strenuè pugnandum excitet, vrget exemplum Tydei, qui eius pater fuit: turpe enim filio, si ...tr... oni vestigia non insistat, & nullo grauiore argumento ad virtutem excitamur, quàm si patrum optimorum memoria no... ...icetur. Quod autem hoc loco de Tydeo Agamemnon commemorat, copiosè à Papinio in Thebaide describitur. Nos au... ...æ necessaria ad huius loci illustrationem videntur, in Lexico explicamus in voce Τυδεύς.

...b δ' οὔτι προσέφη] Cùm hic Diomedem nihil respondentem, Sthenelum verò contrà Regi proteruè sese opponentē videmus, ...us ...odestiam & moderationem laudare, huius arrogantiam, suique iactationem vituperare nos decet, illudque vt rectum imi... ...c vt prauum declinare, quod Plutarchus in lib de Aud. poët. admonet. Etenim insignis fuit temeritatis, vt Sthenelus, quem ...vè... o quidem læserat Agamemnon, ipsi nihilominus contumeliosè insultauerit: cuius eam rationem habuisse potest, quòd cō... ...ni... bi cum Diomede vituperium existimat propter Tydei & Capanei patris sui in bello Thebano societatem, qui etiam ibi... ...n... rierunt. Si ergo Diomedem patre inferiorem existimat Agamemnon, ergo & Sthenelum. Porrò existimo à Poëta filium ...ris ...daciam referentem induci. Siquidem talis est Capaneus apud Statium Ioui ipsi insultans, & in cœlos conspuens, vt ideò ...ni... à Ioue percussus credatur: quod tamen Vegetius lib 4. de re militari ex eo factum dicit quòd cùm scalas muris admouis... ...in... ensa mole lapidum obrutus sit, vnde factus fabulæ locus de fulmine in Capaneum emisso. Vtut sit, à Poëtis vir audacissi... ...s... ertur, quem iam sui imitatorem filium habet. Hic ergo pro se & pro Diomede loquens, vtrumq; parentibus præstantiorē ...c... et duabus de causis: primum, quod Thebas minore cum exercitu quam patres habuisse dicantur, expugnauerint. deinde ...d... ...e alterutrius vitæ dispendio bellum illud confectum sit, secus quàm à parentibus, qui illic conciderunt. Sed & se ab o... ...ib... Dijs adamatos... ab ipso Ioue docet, cum Tydeo sola Minerua opitulata sit.

...c ...] Hæc est ratio, cur obiurganti Agamemnoni Diomedes non respondeat: nimirum quòd cùm maximè A... ...ic... ...onis intersit, vt Græci vincant, condonandum illi esse si præ illo studio & desiderio victoriæ acerbius paulò cum Græcis ...g... ...os eò magis ad strenuè pugnandū excitet. Itaq; docet Diomedes, non esse semper maioribus cōuiciantibus resistendum, ...a... ...a ex Plutarcho attigimus. Quod autem ab Vlysse prudente alioqui viro responsum sit, alio modo considerandum est, ...m... ...tione dignum non erit. Cùm autem hoc loco tacentem videamus Diomedem, alias nihilominus acriter ipsi Agamemno... ...ibitis... ita actiones nostræ & officia pro ratione loci aut temporis commutantur.

Ἦ, καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·	*Dixit: & ex curru cum armis saliit in terram:*
...δ' ἔβραχε χαλκὸς ἐπὶ στήθεσσιν ἄνακτος	*Horribiliter autem sonabat æs circa pectora Regis*
...ὑπό κεν ταλασίφρονά περ δέος εἷλεν.	*Concitati: & vel fortem etiam timor cepisset.*
...ς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ πολυηχέϊ κῦμα θαλάσσης	*Sicut aūt quando in littore multisono fluctus maris*
...ασσύτερον Ζεφύρου ὑποκινήσαντος,	*Concitatur creber, Zephyro submouente:*
...α μέν τε πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα	*In ponto quidem primùm attollitur, sed posteà*
...ῳ ῥηγνύμενον μεγάλα βρέμει, ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας	*Ad terra fractus multū fremit, à summitate autem*
...ν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην·	*Turgidus existēs erigitur: expuit aūt maris spumā:*
...ὸ ἐπασσύτεραι Δαναῶν κίνυντο φάλαγγες	*Sic tunc densæ Danaorum mouebantur phalanges*
...ως πόλεμόνδε· κέλευε δὲ οἷσιν ἕκαστος	*Continuò ad bellum: imperabat aūt suis vnusquisq;*
...μόνων· οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἴσαν. (οὐδέ κε φαίης	*Ducum: alij autem quietè ibant: (neq; dixisses*
...ὸν λαὸν ἕπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδήν.)	*Tantā multitudinē sequi, habentē in pectorib. vocē.)*
...ῇ δειδιότες σημάντορας· ἀμφὶ δὲ πᾶσι	*Silentio reueriti Duces, circum autem omnes*
...χεα ποικίλ' ἔλαμπε, τὰ εἱμένοι ἐστιχόωντο.	*Arma ornata splēdebāt, qb. induti ordine pcedebāt.*
...ες δ' ὥς τ' ὄϊες πολυπάμμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ	*Troiani verò sicut oues locupletis viri in aula*
...αί ἑστήκασιν ἀμελγόμεναι γάλα λευκόν,	*Innumera stant, dum mulgentur lac album,*
...ηχὲς μεμακυῖαι, ἀκούουσαι ὄπα ἀρνῶν·	*Continuè balantes, audita voce agnorum:*
Τρώων ἀλαλητὸς ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει.	*Sic Troianorū clamor per exercitū latū excitatus est.*
...γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος, οὐδ' ἴα γῆρυς,	*Non.n. omniū erat vna vociferatio, neq; vna vox,*
...ὰ γλῶσσ' ἐμέμικτο, πολύκλητοι δ' ἔσαν ἄνδρες.	*Sed lingua mista erat: ex multis locis, cōuocati.n.erāt*
...ρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Instigabat.a. hos qdē Mars, illos.a. cæsia Miner. (viri.*
...ός τ' ἠδὲ Φόβος, καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμαυῖα,	*Terrorq́, & Fuga, & Cōtentio inexplebiliter furens,*
...ος ἀνδροφόνοιο κασιγνήτη ἑτάρη τε,	*Martis homicidæ soror sociaq́,*
...τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα	*Quæ parua quidem primùm attollitur: sed postea*
...ῷ ἐστήριξε κάρη, καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει·	*In cœlo firmauit caput, & super terram ingreditur:*
...φιν καὶ τότε νεῖκος ὁμοίιον ἔμβαλε μέσσῳ,	*Quæ ipsis & tunc litē vtrinq; perniciosam iniecit in*
...ομένη καθ' ὅμιλον, ὀφέλλουσα στόνον ἀνδρῶν.	*Gradiens per turbā, augens gemitū virorū. (medio*
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἐς χῶρον ἕνα ξυνιόντες ἵκοντο,	*Hi.a. quando iā in locū vnum coëuntes venerunt,*

γρ. μῶν τι

f Σύν ῥ' ἔβαλον ῥινούς, σὺν δ' ἔγχεα καὶ μένε' ἀνδρῶν
Χαλκεοθωρήκων· ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
Ἔπλυντ' ἀλλήλῃσι, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν,
Ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα.
Ὡς δ' ὅτε χείμαρροι ποταμοὶ κατ' ὄρεσφι ῥέοντες
Ἐς μισγάγκειαν συμβάλλετον ὄβριμον ὕδωρ
Κρουνῶν ἐκ μεγάλων, κοίλης ἔντοσθε χαράδρης,
Τῶν δέ τε τηλόσε δοῦπον ἐν οὔρεσιν ἔκλυε ποιμήν·
Ὣς τῶν μισγομένων γένετο ἰαχή τε φόβος τε.
Πρῶτος δ' Ἀντίλοχος Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν
Ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι Θαλυσιάδην Ἐχέπωλον.
Τόν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἱπποδασείης,
Ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
Αἰχμὴ χαλκείη· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν,
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε πύργος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.
Τὸν δὲ πεσόντα ποδῶν ἔλαβε κρείων Ἐλεφήνωρ
Χαλκωδοντιάδης, μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων.
Ἕλκε δ' ὑπὲκ βελέων λελιημένος, ὄφρα τάχιστα
Τεύχεα συλήσειε· g μίνυνθα δέ οἱ γένεθ' ὁρμή.
Νεκρὸν γάρ ῥ' ἐρύοντα ἰδὼν μεγάθυμος Ἀγήνωρ,
Πλευρά, τά οἱ κύψαντι παρ' ἀσπίδος, ἐξεφαάνθη,
Οὔτησε ξυστῷ χαλκήρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα.
Ὣς τὸν μὲν λίπε θυμός· ἐπ' αὐτῷ δ' ἔργον ἐτύχθη
Ἀργαλέον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν· οἱ δὲ λύκοι ὥς,
Ἀλλήλοις ἐπόρουσαν, ἀνὴρ δ' ἄνδρ' ἐδνοπάλιζεν.
Ἔνθ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος υἱὸν Τελαμώνιος Αἴας
Ἠΐθεον, θαλερὸν, Σιμοείσιον, ὅν ποτε μήτηρ
Ἴδηθεν κατιοῦσα, παρ' ὄχθῃσιν Σιμόεντος
Γείνατ', ἐπεί ῥα τοκεῦσιν ἅμ' ἕσπετο μῆλα ἰδέσθαι.
Τοὔνεκά μιν κάλεον Σιμοείσιον· h οὐδὲ τοκεῦσι
κ. Θρέπτρα — Θρέπτα * φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰὼν
Ἔπλεθ', ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
Πρῶτον γάρ μιν ἰόντα βάλε στῆθος, παρὰ μαζὸν
Δεξιόν· ἀντικρὺ δὲ δι' ὤμου χάλκεον ἔγχος
Ἦλθεν. ὁ δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν, i αἴγειρος ὥς,
Ἥ ῥά τ' ἐν εἱαμενῇ ἕλεος μεγάλοιο πεφύκει
Λείη, ἀτάρ τέ οἱ ὄζοι ἐπ' ἀκροτάτῃ πεφύασι·
Τὴν μέν θ' ἁρματοπηγὸς ἀνὴρ αἴθωνι σιδήρῳ
Ἐξέταμ', ὄφρα ἴτυν κάμψῃ περικαλλέϊ δίφρῳ,
Ἡ μέν τ' ἀζομένη κεῖται ποταμοῖο παρ' ὄχθας·
Τοῖον ἄρ' Ἀνθεμίδην Σιμοείσιον ἐξενάριξεν
Αἴας διογενής· τοῦ δ' Ἄντιφος αἰολοθώρηξ
Πριαμίδης καθ' ὅμιλον ἀκόντισεν ὀξέϊ δουρί.
Τοῦ μὲν ἅμαρθ', ὁ δὲ Λεῦκον Ὀδυσσέος ἐσθλὸν ἑ-
ταῖρον
Βεβλήκει βουβῶνα, νέκυν ἑτέρωσ' ἐρύοντα·
κ. ἔκφυγε — Ἤριπε δ' ἀμφ' αὐτῷ, νεκρὸς δέ οἱ * ἔκπεσε χειρός.
Τοῦ δ' Ὀδυσεὺς μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Ἀμφὶ ἑ παπτήνας· ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο,
Ἀνδρὸς ἀκοντίσαντος. ὁ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἧκεν,
Ἀλλ' υἱὸν Πριάμοιο νόθον βάλε Δημοκόωντα,
Ὅς οἱ Ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων·
Τόν ῥ' Ὀδυσεὺς ἑτάροιο χολωσάμενος, βάλε δουρὶ
Κόρσην· ἡ δ' ἑτέροιο διὰ κροτάφοιο πέρησεν
κ. ὄσσε κάλυψε — Αἰχμὴ χαλκείη. τὸν δὲ σκότος * ὄσσ' ἐκάλυψε·
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Cōmiserūt scuta, simul & lanceas & robora vi rū
Aere loricatorum: sed scuta vmbilicata
Appropinquabāt inuicē: mult⁹. a. tumult⁹ coort
Tunc vero simul eiulatus & iactantia erat viro
Perdentiū & pereuntiū: fluebat. a. sanguine te
Sicut quando torrentes fluuij de montibus flue
In conuallem conferunt impetuosam aquam
Canalibus ex magnis concauum intra alueum:
Horum aūt procul fragorem in montib. audit p
Sic ijs commixtis erat clamorq́; fugaq́;.
Primus. a. Antilochus Troianorū interfecit vi
Strenuum inter antesignanos Thalysiadē Eche
Quem percussit primus galeæ in conum equise
Inq́; frontem fixit: penetrauit autem os intra
Cuspis ferrea: hunc. a. tenebræ in oculis cooperue
Cecidit autem sicut quando turris in forti pugn
Hunc aūt stratum pedibus prehendit rex Eleph
Chalcodontiades, magnanimorum dux Aban
Subtraxit aūt ex telis cupidus, vt quàmprimu
Arma prædaretur: paululum autem ei fuit con
Cadauer. n. trahentem vidēs magnanimus Ag
Latera, q̄ ei procūbenti apud scutū extra appar
Vulnerauit hasta ferrea, soluit autem membr
Sic hūc qdē deseruit anima: ob id. a. pugna coor
Ardua Troianorum & Achiuorum, hi aūt lup
In se inuicem irruerunt: vir autem virū occi
Tūc percussit Anthemionis filium Telamonius
Adolescentē florentem, Simoisium, quem olim m
Ab Ida descendens, ad ripas Simeontis
Peperit, cū parētes simul secuta esset, oues vt vi
Propterea ipsum vocabāt Simoisium, neq; par
Nutritia præmia charis reddidit. breuis enim e
Fuit, ab Aiace magnanimo lancea interfecto.
Primum. n. ipsū venientē pcussit in pectore ad p
Dextram: ex aduerso aūt per humerū ferrea l
Penetrauit: hic. a. in pulnerib. humi cecidit, c
Quæ in humido loco paludis magnæ nata est
Plana: sed ei rami in vertice creuerunt:
Hanc quidem carpentarius micanti ferro
Excidit, vt orbē rotæ flectēdo cōficiat pulchro c
Atq; illa arescens iacet fluuij ad ripas:
Talem Anthemidem Simoisium interfecit (th
Aiax generosus. In hunc. a. Antiphus habens va
Priamides per multitudinē iaculat⁹ est acuta l
Ab hoc quidem errauit, hic. a. Leucum Vlyssis f
socium
Vulnerauit ad inguen, cadauer aliò trahentem.
Cecidit. a. iuxta ipsum, cadauer aūt ei excidit m
Hoc verò Vlysses valde animum interfecto iratu
Iuit. a. per primam aciem armatus fulgenti ferr
Stetit. a. valde ppè iens, & iaculat⁹ est hasta spl
Circum se respectans. Troiani autem retroce
Viro iaculante: hic aūt non incassum spicul
Sed filium Priami nothum percussit Democoont
Qui ei ex Abydo venerat ad equorum velociu
Hunc Vlysses amici causa iratus percussit lance
In tempore: hæc aūt alterum per tempus penetra
Cuspis ferrea: huius aūt oculos tenebræ cooperu
Strepitū. a. edidit cadens: sonuerunt. a. arma in

Recesserúntq́; antesignani & illustris Hector.
Argiui.a.valde inclamabãt, trahebant.a.cadauera.
Recta.v.processerũt multò vlteriꝰ, iratus est.a.Apol.
E Pergamo despiciẽs: Troianos.v. adhortatus est in-
Ruite equites Troiani, neq; cedite pugna (clamãs,
Argiuis, quoniam non illis lapis corpus neq; ferrum.
Vt ferrũ sustineat incidẽt corpora, dum percutiũtur.
Prætereà neq; Achilles Thetidis filius benecomatæ
Pugnat: sed ad naues irã cruciantẽ animũ cõcoquit.
Sic dixit ab vrbe terribilis Deus: sed Achiuos
Impulit Iouis filia nobilissima Minerua
Gradiens per multitudinem, vbi remissos videret.
Tunc Amaryncidem Diorem fatum alligauit:
Saxo.n.vulneratus est iuxta malleolum aspero
In tibia dextra: percussit aũt Thracum dux virorũ
Pirus Imbrasides, qui ex Aeno venerat.
Ambos autem neruos & ossa lapis asper
Prorsus fregit: hic autem supinus in pulueribus
Decidit, ambas manus dilectis socijs pandens,
Animam expirans: hic.a.accurrit qui percusserat
Pirus, vulnerauit.a.lãcea ad vmbilicũ: omnia verò
Effusa sunt humi intestina: huius.a.tenebræ oculos
contexerunt.
Hunc.a.Thoas Aetolus abeuntem percussit lancea
In pectore super papillã, fixa est.a.in pulmone lancea.
Cominus aũt ipsi venit Thoas: & grauem lanceam
Extraxit pectore: eduxit autem ensem acutum,
Eo ille ventrem percussit mediũ, ademit aũt animã:
Arma autem non exuit: circumstabant enim socij
Thraces comati, longas hastas manibus tenentes,
Qui ipsum magnũ licet existẽtẽ et fortẽ & generosũ,
Remouerunt à seipsis: hic aũt recedens repulsus est.
Sic hi duo in pulueribus propè inuicem extensi sunt:
Scilicet hic quidẽ Thracũ, ille.a.Epeorũ ære loricatorũ
Duces: multi autẽ circùm interficiebantur & alij.
Tunc non pugnã vir reprehenderit interueniens,
Quisquis adhuc illæsus & inuulneratus acuto ferro
Vagaretur per mediũ, duceret.a.ipsũ Pallas Minerua
Manu prehendens, sed telorum auerteret impetum.
Multi enim Troianorum & Achiuorum die illo
Proni in pulueribus propè inter se extensi sunt.

Marginal notes: *γρ.* ὅσσε κάλυψε. *γρ.* ἀπιασσόμενον.

COMMENTARIVS.

a [Greek]] Hæc est quasi quædam [Greek] ad [Greek] Diomedis, quæ pleniùs in sequenti libro describetur. Ecce e-[im] illius armorum crepitus, qualis & quantus sit, vt qui etiam fortibus terrorem potuerit injicere. Vbi notabis, quod [...] ius hoc Poëta obseruamus, non esse alienam timoris perturbationem à viro forti.

b [Greek]] Hæc comparatio in eum solùm finem tendit, vt densitas copiarum Græci exercitus significetur: [...] ota s est in [Greek] quidem in verbo [Greek], in [Greek] autem in verbo [Greek]. Quemadmodum ergo ingruentibus [...] ebrescunt fluctus, vno alterum subinde impellente & cumulante: sic copiæ Græcorum animosiores factæ ex Agamemno-[n]is [e]xhortationibus, ad prælium densis agminibus pergunt.

c [Greek]] Huc propriè pertinet, quod in prima annotatione libri tertij ex Plutarcho obseruauimus de differentia Græco-[r]um Troianorum in pugna: illi enim silent, hi vociferantur barbarorum more, vt ibidem pluribus docemus. Rei militaris scri-tor [A]elianus silentium in primis indici oportere ait, vt attentè milites obseruent, id quod imperabitur, quod in hoc Homeri lo-[c]o & [a]lijs expressum esse dicit. Ducum autem præcepta in pugna colligit idem Aelianus cap. vlt. de mil. ord. instru.

d [Greek]] Troianos Mars, Græcos Minerua excitat. Semper enim Poëta Martem Mineruæ opponit, vt infr. lib. 5. Mi-[n]eru[a] Diomedem in Martem impellit, & 15. Martem ad bellum pergentem compescit. & 21. in pugna Deorum prosternit. Oppo-[n]it er[g]o Homerus inuicem nimirum, vt ait Plut. lib. de Homero ratione præditum ei, quod rationis est expers, hoc est bonum [m]alo [il]lud de Pallade, hoc de Marte intelligendum. Qua de re etiam eodem lib. 22. repetetur.

e [Greek]] Ex tenui fauilla ingens ignis accenditur, ex parua contentione oriuntur bella maxima, qualia fuerunt illa [p]rop[ter] perdicem aut locustam, vt refert Eustathius. Sic, quanquam hoc & aliquantulum maius est, vt non ita pridẽ diximus, vnius [c]ausa [He]lenæ tam calamitosum Troianum bellum. Ideò eleganter Homerus primo ingressu paruam esse contentionem dicit, sed [...] cœlo caput firmare, (quod de Fama dixit Virgilius 4. Aeneid.

Parua metu primò, mox sese attollit in auras: Ingrediturq́; solo, & caput inter nubila condit:)

id e[st] [pau]latè excrescere & adaugeri, vt si musca in elephantem. Hanc autem contentionem, Terrorem & Fugam (qui in alios ipsius Mart[is] equi esse dicuntur) vtrique Marti nimirum & Mineruæ communes facit, quæ sunt pugnarum causa & effecta.

f [Greek]] Iam sequitur descriptio prælij, quod inter Græcos & Troianos post illam monomachiam Menelai & Paridis

commissum est: in quo obseruanda est heroum ex vtraque parte virtus tam in suis propugnandis, quàm in expugnandis h os Primas autem Nestoris filio Antilocho tribuit cùm eas ipsi Nestori, cuius vt ἱππηλάτῃ & peritissimi aciei instructoris ante à ta me ninit, propter senij imbecillitatem tribuere non possit. Insignium porrò virorum cædes tantùm Homerus describit, etiam ab ipso initio se facturum pronunciauit: & hoc idem ipsi Historici huius belli factitarunt.

g μίνυνθα δέ οἱ γένεθ᾽ ὁρμή] Ostendit Poeta, cùm hunc Elephenorem cadaueri Echepoli prædaturum Agenoris manu sublatu cit: intempestiua huiusmodi ... non probare, quod etiam in sequentibus Nestor prohibebit, quia satis opportunus pos lium prædando locus: imò hoc maximè cauendum est, ne spoliando tempus inter præliandum milites terant, quod sine e pernicie fieri non possit.

h θρέπτρα] Ostendit Poeta, legem naturæ iubere, vt in senectute parentes à liberis suis alantur, quod ab ijs compensandi debetur, vt Plutarchus quoque in libro de Homero annotat. Hoc igitur ad pietatem liberorum erga parentes pertinet, sed s liter sumptam quod educationis compensationē spectat. qua nihil potest humanius excogitari aut iustius propter naturalem ligationem, sed etiam quòd talis sit nobis à liberis merces expectanda, qualem nos parentibus nostris olim persoluimus, v nent illa These apud Euripidem in Supplicibus: τοῖς τεκοῦσι γὰρ, inquit, δύσλυτος, ὅστις μὴ ἀντιδίδωσι τέκνων κάλλιστον ἔρανον δοὺς γὰρ α ζυγῆς Παίδων παρ᾽ αὐτοῦ τοιάδ᾽ ἀντιλήψεται: id est, Parentibus enim infelix est, quicunque non vicissim inseruit ex liberis. Pul rimum enim munus cùm dederit, vicissim capiet à liberis suis talia, qualia suis parentibus dederit: δίκαια, inquit Hercules f apud eundem Euripidem, τοὺς τεκόντας ὠφελεῖν τέκνα, πατέρα τε πρεσβεύειν Aequum est parentes adiuuare liberos, patremque senc quibus, quæso, melius alimenta tribuant liberi quàm ijs à quibus eadem olim perceperunt? Ideò diuturnam vitam audent M sticha illa polliceri ei qui parentes senes aluerit, ἱκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς, adeò felicia omnia illi expectanda sunt, qu piè se in parentes gesserit Hoc autem ex naturali lege pendere docent ipsa animalium exempla, quæ nos cum bona lectoris referemus. De catulorum leonis in parentes gratitudine Aelianus de anim lib. 9 cap. 1. sic scribit: Leo cum ætate processerit, grauis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus aut nemerosis tractibus libenter requiescit: neque tum ve infirmissimis animalibus, ætatis suæ infirmitati diffidens, versari fidenter audet, sed considerans senectam & corporis sui im litatem, semper timide & diffidenter cum ijs agit. Ex hoc verò procreati & robustæ & vigentis ætatis fiducia nitentes longi cedunt ad venandum, ac patrem iam senem secum adducunt, eum impellentes: deinde in media via, quam ingressi fuerint, illi linquentes, toto animo ipsi in prædæ curam incumbunt: ac tantundē prædæ consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad dium sit, generoso quodam & ... fortissimo rugitu edito parentem suum secum, vt conuiuium ineat, tanquam conuicto prandium conuiuam inuitant ... tum sensim & pedetentim velut reptans, eo accedens, primò filios amplexatur. deinde l eis suauiter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur: pòst & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tamet lon qui lege sanciuit, filijs parentes alendos esse, hæc eos facere non iussit: sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa imm lex hoc officij munus docuit. Hæc Aelianus, vt Gillius & Gesnerus vertunt. Quod idem à Tzetze in Chiliad. refertur. Pluta tamen in libro Vtra anim. &cæt. non à filijs parentes, sed quosuis senes à iunioribus ali scribit. Sed si generaliter id à iunio fit, cúr non à liberis quoque fieri intelligamus? Quod de Ciconia memoratur, huc pertinet, quæ exacta ætate parentes al citur, vt prodidit idem Aelianus de Anim. lib. 3. cap. 23. Vnde à Petronio Arbitro Pietaticultrix composito vocabulo appella Orus in Hieroglyphicis scribit, Aegyptios Ciconiam pingentes parentis amatorem significare: quod etiam idem Aelian lib. Anim. cap 16. sic meminit. Ciconiæ, inquit, apud Aegyptios eò venerationem habent, quòd senectute affectos parentes alun demque idcircò Vulpanseribus & Vpupis honorem habent: quia illi quidem sunt pullorum suorum amantes: hæ autem ad parentes existimantur piæ: nimirum Vpupæ, quarum etiam eo sensu meminit Orus Hieroglyphicus scriptor. Qua de re vi piosè in Adagio ἀντιπελαργεῖν. Ex his constat à natura esse insitam alendi parentes seniores propensionem, quanquam ea in bus animalibus non sit Sed ne quis existimet gratitudinem liberorum ad senectutis tantùm tempus referri, sciendum est, eam uis ætate opportunè exerceri, adeò vt longè præstantius sit, Meropem auem imitari quàm leonem, aut ciconiam, aut Vpu de illa quoque Aelianus de Anim. lib 11. cap. 30. Merops auis, inquit, hoc nomine Ciconijs etiam iustior est, quòd parentes n nectute demum affectos alit: sed vt primùm maiores alarum pennæ ei natæ fuerint, id facit. itaque inter aues iustissima & ma omnium habetur. Quod idem Aristoteles recitat Hist anim. lib 9. cap. 13. Non sunt igitur pietati huiusmodi vlli præscri termini, sed statim vbi viribus valemus referenda educationis præmia parentibus, quæ noster Homerus θρεπτὰ vocat, ad c vt tandem redeamus (volui enim fusiùs hac de re oblata occasione loqui, vt cum aliquo pietatis fructu nostri labores à iuu te legantur: argumenti autem elegantia fastidium prolixitatis leniet) vt inquam, ad Homerum redeamus, is hunc Simoisium isse dicit non retributis educationis præmijs, quæ parentibus naturá debebat, si immatura mors officium hoc non anteuertiss

i αἴγειρος ὥς] Eustathius Macrobianus lib. 5. Saturnal. cap. 11. hoc elegantius à Virgilio dictum esse ait. Eius versus hi sunt:

Ac veluti summis antiquam in montibus Ornum
Cùm ferro accisam crebrisq; bipennibus instant
Eruere agricolæ certatim, illa vsq; minatur
Et tremefacta comam concusso vertice nutat.
Vulneribus donec paulatim euicta supremum
Congemuit, traxitq; iugis auulsa ruinam.

Tum subijcit rationem: Magno cultu, inquit, vester (Virgilius) difficultatem abscindendæ arboreæ molis expressit, verùm negotio Homerica arbor abscinditur. Sed (pace illius Eustathij dixerim) hic conuenientior est Homerica comparatio, siqu per eam Aiacis virtus summoperè extollitur. Quemadmodum enim illa populus à carpentario facile excisa est: sic Simoisi Aiace sine magno negotio peremptus est, vt videlicet à longè fortiore.

k κέκλετ᾽ ἀΰσας] Cùm antea Martem, qui Troianos excitaret Mineruæ opposuisset, mirum est, cur hic illius non meminer Apollinis: inter Græcos autem Mineruam retineat. Id credo factum à Poeta, quia vbi maior est ruinæ species, ibi maiorib pluribus opus est adminiculis, quàm vbi omnia sunt adhuc integra. Vnde cùm Troiani Græcis sint imbecilliores, Apollini hortatione refocillari & animari eos oportuit præter ipsius Martis operam, quam ad eundem finem illis nauabat, sed infel quam vt aduersus Mineruam, quæ Græcis opitulabatur, sufficere posset.

l οὐκέτι κεν ἔργον] Adeò fortiter, inquit Poëta, ex vtraque parte hostes se gerebant, vt nihil ad eorum fortitudinem & strenuit desideraturus esset, qui pugnam, illæsus modò à Pallade seruaretur, spectaret (vbi enim damnum aut incommodum percipi voluptate aut tranquillitate animi, quæ ad exactam considerationem requiritur, ibi esse non potes, vtputa qui in bello vulne tur) quod in lectore Homericæ poeseos, vt annotat Eustathius, præstatur, qui pugnas illas adeò egregiè depictas videt, vt rem sentem existimet, quasi eum ab illis sartum tectum Minerua studiorum præses & tutrix conseruet. Ego tamen arbitrer, multa Poëtam subinnuere, quæ ipse breuitatis gratia prætermittit, hoc est totum vniuersi exercitus ex vtraque parte congressum, cùm insigniores tantùm, vt anteà diximus, ipse scriptis prodiderit.

FINIS LIBRI IV. ILIADIS HOMERI.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ε. ῬΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ὉΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

Διομήδης, Ἀθηνᾶς αὐτῷ συλλαμβανομένης, ἀριστεύει, καὶ πολλοὺς ἀναιρεῖ τῶν πολεμίων πράσσει δὲ Ἀφροδίτην κατὰ τῆς χειρὸς, καὶ Ἄρεα κατὰ τῆς κενεῶνος. Αἰνείαν δὲ ὑπ' αὐτοῦ πληγέντα λίθῳ Ἀπόλλων διασώζει. Τληπόλεμος δὲ ὑπὸ Σαρπηδόνος ἀναιρεῖται. τῷ δὲ Ἄρει Ζεὺς ἐπιπλήττει, ἰᾶται δὲ αὐτὸν Παιήων ὁ τῶν θεῶν ἰατρός.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Εἶ. βάλλει Κυθέρειαν Ἄρηά τε Τυδέος υἱός.

Ἄλλη.

Διομήδους ἀριστεία.

Ἔνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη
Δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἵν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
Ἀργείοισι γένοιτο, ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
[...]αἱ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
[...] ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα
[...] ἐὺ παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
[...]ο πῦρ δαῖεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων.
[...]ο δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
[...] ἐν Τρώεσσι Δάρης ἀφνειὸς, ἀμύμων,
[...] Ἡφαίστοιο· δύω δέ οἱ υἱέες ἤστην,
[...] Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης·
[...] ἀποκρινθέντε, ἐναντίω ὁρμηθήτην·
[...]ν ἀφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὤρνυτο πεζός.
[...] τε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
[...] ῥα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
[...] ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ
[...] οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὤρνυτο χαλκῷ
[...] οὐ δ' ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρὸς,
[...] ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον· ὦσε δ' ἀφ' ἵππων·
[...] δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον,
[...] τλῆ περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο.
[...] οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν·
[...] Ἥφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
[...] οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχημένος εἴη·
[...] δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς,
[...] ἑτάροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
[...] δὲ μεγάθυμοι, ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος,
[...] ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφιν,
[...] ὀρίνθη θυμός. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
[...] ἑλοῦσ', ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα·
Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγὲ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
[...] δὴ Τρῶας μὲν ἐάσομεν καὶ Ἀχαιοὺς
[...] ὁπποτέροισι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
[...] χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν.

ARGVMENTVM QVINTI LIBRI HOMERI ILIADIS.

DIOMEDES, Minerua ei auxiliante, strenuè rem gerit: atque multos interficit hostium. Vulnerat autem Venerem in manu, & Martem in ventre. Aeneã autem ab ipso percussum lapide, Apollo cõseruat: Tlepolemus autem à Sarpedone interficitur. Martẽ verò Iupiter increpat: sanat autem ipsum Pęon Deorum medicus.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

E. Vulnerat Venerem & Martem Tydei filius.

Aliud.

Diomedis strenuitas.

TVNC rursus Tydide Diomedi Pallas Minerua
Dedit robur & audaciam, vt conspicuus inter omnes
Argiuos fieret, & gloriam magnam auferret.
Lucebat ei ex galeaq́ & ex scuto indefessus ignis,
Stellæ autumnali similis, quæ maximè
Splendidè lucet lota in Oceano:
Talis ei ignis lucebat à capiteq́ & humeris.
Impulit.a. eũ in mediũ, vbi plurimi tumultuabãtur.
Erat.a. qdã inter Troianos Dares, locuples, inculpabilis
Sacerdos Vulcani: duo autem ei filij erant,
Phegeus, Idæusq́ pugnæ bene periti omnis:
Hi duo se moti (à suis) aduersi ruerunt: (mg.: καὶ ἐν...)
Hic quidẽ ab equis, ille verò à terra ruebat pedester.
Hi.a. quãdo iam propè erãt in se mutuò cõcurrentes,
Phegeus prior proiecit longam hastam:
Tydidæ supra humerum sinistrum venit cuspis
Lãceæ, neq́ vulnerauit ipsũ: posterior.a. ruebat lãcea
Tydides: huius non vanum telum fugit è manu:
Sed percussit pect⁹ inter papillas: depulit.a. ab equis.
Idæus autem aufugit linquẽs per pulchrum currum,
Neq́ sustinuit protegere fratrem interfectum.
Neq́ enim certè ipse effugisset mortem nigram:
Sed Vulcanus eripuit, seruauitq́, caligine tegens,
Vt ipsi non penitus senex tristis esset.
Equos autem abigens magnanimi Tydei filius,
Dedit socijs, vt deducerent cauas in naues.
Troiani.a. magnanimi, postq̃ viderũt filios Daretis,
Hunc quidẽ fugientẽ, illũ.a. interfectũ apud currus,
Omnib. perturbatus est animus: sed cæsia Mineruа
Manu apprehẽdẽs, verbis allocuta est furẽtẽ Martẽ:
Mars, Mars, hominum pernicies, inquinate cæde, murorum oppugnator,
An non iam Troianos quidem sinamus & Achiuos (mg.: καὶ δὴ ἐπεὶ ... ἐκστάμην)
Pugnare, vtris pater Iupiter gloriam præbuerit:
Nos autem cedamus, & Iouis euitemus iram.

COMMENTARIVS.

a Ἐ' αὖ Τυδεΐδῃ] Anteà cùm de Pandaro loqueremur, quem Minerua ad fœdera violanda selegit, ex Plutarcho in lib. de Pyth. rac. notabamus, Homerum statuere, nullam penè causam sine numine compleri: proinde instrumentis quibusdam Deum vti d re illam, quam instituit, peragendam apt s, vt hic cùm profligare Troianos Minerua cupit, robustum & bellacem Diomedem eligit: vide ibi integrum Plutarchi locum, & huc refer.

 b Δῶκε

b Δαῖε οἱ ἐκ κόρυθος] Oportuit insigni aliquo testimonio diuinũ hoc Mineruæ auxilium, quod Diomedi exhibet, indicare, vt e Poëta facit, cùm repentinum hunc fulgorem ex armis herois elicit, imò potius immensum ignem hyperbolica loquendi cõsu dine Poëtis familiari, vt est etiam apud Virgilium de Aenea, Ardet apex capiti, cristisq; ac vertice flamma Funditur, & vastos bo vomit aureus ignes, &c. & alibi de Turno, - tremunt sub vertice cristæ Sanguineæ, clypeoque micantia fulmina mittunt. ipso Aenea alibi: Cui triplici crinita iuba galea alta Chimæram Sustinet Aetneos efflantem faucibus ignes. Quæ omnia tame pra modum dicta voluit Macrobius. Hoc autem Homericum figmentum Zoilus Ephesius, vt testatur Eustathius, olim velli quasi hoc igne conflagrare heroëm oportuisset. Sed ille, vt ait idem Eustathius κατηφρατισὶ@ & plagis dignus, qui non inte rit φανταστικῶς & imaginatiuè tantùm hoc à Poëta dictum. Sic Agamemnonis oculi igni rutilanti comparantur. & infrà Raps eadem, Pallas Troianos perterrefaciens, flammam vndique lucentem in Achillis vertice accendit, quam Poëta non astro, sed μεγάλοις πυρσοῖς νησιωτικοῖς, vt ibi videbimus, comparat. Et illa sunt, quæ per similitudinem dicta sunt, quibus addenda e lea ferrea Alexandri refulgens, vt est apud Plut. in eius vita, & quod Eustathius de eodem refert, forsan ex Arriano lib. 6. eum, aliquando in India periclitaretur & armis quateretur à barbaris, existimatum iubar & splendorem aliquem præ se ferre: Arr autem dicit, eum insigni armorum habitu & audacia ingenti factũ notum longeque conspicuum. Itaq; ἀλληγορικῶς à Poëta que hic Diomedis armorum fulgor dici intelligendus est: quanquam in historijs etiam legantur emissi ex corporibus ignes dem Eustathius refert Tiberij equus ex ore fauillas eiaculatus est, quod faustum fuit omen: ille enim consul factus est. Ba Theodorici pater, qui totã Italiam subegit, è proprio corpore scintillas igneas emittebat. Et Philosophũ quendã de se dixisse refert, interdum cùm vestes exueret vel indueret, immensas ignis scintillas ex se prosiluisse, aliquando cũ strepitu, aliquando mas effulsisse, quæ vestimenta non adurerent, quod ipse ostentum ignoraret donec desineret. Cleomenes apud Herodot. lib fert, sibi apud Iunonis templum litanti effulsisse flammam è pectoribus simulachri atque ita intellexisse non expugnaturum gos, &c. Scimus quid sacra pagina de rutilante Mosaica facie tradat, si profanis fas est sacra permiscere. Porrò non est planè dum, quod de igne armorum Diomedis traditur. Quod si reipsa constare non possit, at hoc Poëticæ saltem licentiæ conce qualis est etiam de flamma Ascanij comam lambante, vt est 2 Aeneidos,

c Ἄρες, Ἄρες] Minerua Martem è medio Troianorum educit, ipsa etiam à Græcis recedens, vt per se iam vterq. exercitus depu quod tamen astutè facit, quia illa nihilominus Diomedi auxiliabitur, quanquam non nisi aduocata. Mars verò donec ab Ap excitabitur, prælio non permiscebitur, vt in sequentibus videbimus. Nihil aliud autem puto ab Homero fingi, nisi, quod ali seruauimus, vt doceat (id tamen nobis vnquam persuadebit) aliquid esse in hominum potestate situm, quod ipsi sine speciali rum auxilio gerant, quasi in minutioribus regendis semper Numen non occupetur. Præterea existimo quoq; ideò vtrumq; recedere, quia sequitur aliorum heroum pugna, quibus in præsentiarum Minerua non opitulatur, quoniam in eo solùm tota Diomedem cæteris omnibus præstantiorem reddat, proinde soli etiam illi opem suam communicat. Deniq; hoc ad Græco dem pertinet, vt quisque intelligat, remotis Dijs eos Troianis superiores futuros, quod hoc loco apparet in Agamemnone, Id neo, Menelao, Merione, Megete, & Eurypylo, quorum singuli vnum heroum Troianorum perimunt. Vbi notanda est fer Homerici fertilitas, qua in singulorum morte describenda diuersè eleganterque vtitur.

Ὣς εἰποῦσα, μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα·
Τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠϊόεντι Σκαμάνδρῳ.
ᵃ Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἕλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
Ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἀρχὸν Ἀλιζώνων Ὀδίον μέγαν ἔκβαλε δίφρου.
Πρώτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε·
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μῄονος υἱὸν
(γρ. Μώρου Θώρου) Βώρου, * ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει·
Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ
Νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλε·
Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες.
Υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα θήρης,
Ἀτρείδης Μενέλαος ἕλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτὴ
Βάλλειν ἄγρια πάντα, τά τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη.
Ἀλλ' οὔ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
Οὐδὲ ἑκηβολίαι, ᾗσιν τὸ πρίν γ' ἐκέκαστο·
Ἀλλά μιν Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος
Πρόσθεν ἕθεν φεύγοντα, μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν.
Ἤριπε δὲ πρηνὴς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο τέκτονος υἱὸν
Ἁρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα
Τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ᵇ ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη,
Ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτήνατο νῆας ἐΐσας
Ἀρχεκάκους, αἳ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο,
Οἷ τ' αὐτῷ· ᶜ ἐπεὶ οὔ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ᾔδη.
Τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων,
(γρ. διαπρὸ) Βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ * διαπρὸ
Ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκή.
Γνὺξ δ' ἔριπ' οἰμώξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.

Sic fata, pugna eduxit impetuosum Martem
Hunc quidẽ postea sedere fecit in riposo Scama
Troianos. a. in fuga verterũt Danai: interfecit a
Ductorũ: primus. a. rex virorũ Agam. (rũ q
Ducem Halizonum Odium magnum eiecit è c
Primo. n. verso in fugam in tergum hastam in
Humeros inter, perq; pectora traiecit:
Sonuit. a. cadens, insonuerunt. a. arma super ip
Idomeneus. a. Phæstum interfecit Mæonis fili
Bori, qui ex Tarne glebosa venerat.
Hunc quidem Idomeneus hasta inclytus lancea
Vulnerauit, equos ascendentẽ, ad dexterũ hum
Cecidit. a. ex curru: horrenda. a. ipsum caligo in
Hunc quidem Idomenei spoliarunt famuli.
Filium. a. Strophij Scamandriũ peritũ venat
Atrides Menelaus interfecit hasta acuta
Bonum venatorem: docuit enim Diana ipsa
Iaculari ferarũ omne gen⁹, quas nutrit in mõti
Sed neq; ipsi tunc profuit Diana sagittis gauden
Neq; longæ iaculationes, quib. anteà instructus
Sed ipsum Atrides lancea inclytus Menelaus
Ante se fugientem in dorso vulnerauit lancea
Humeros inter, per pectora autem traiecit.
Cecidit aũt pronus: sonuerunt aũt arma super i
Meriones. a. Phereclũ interfecit fabri lignarij f.
Harmonidæ, qui manibus nouerat ingeniosa om
Facere: egregiè enim ipsũ dilexerat Pallas Mineru
Qui etiam Alexandro fabricauit naues æquales,
Authores malorũ, quæ omnib. malũ Troianis fuer
Sibiq; ipsi: quoniam non Deorum oracula nouera
Hunc quidẽ Meriones quãdo iã assecut⁹ est, inseq
Vulnerauit ad clunem dextrum: ac penitus
È regione iuxta vesicam sub osse venit cuspis:
In genua. a. cecidit plorans: mors aũt ipsũ circũte

ιήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης Ἀντήνορος υἱόν,	*Pedæum aũt interfecit Meges Antenoris filium,*
ῥ' α νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανὼ	*Qui nothus qdẽ erat: accuratè.a.nutriuit diua Thea-*
σα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ·	*Aeque ac dilectos filios, gratificãs marito suo. (no*
ὸ μὲν Φυλείδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν	*Hunc quidẽ Phylides lancea inclytus propè veniens,*
ε ἤκει κεφαλῆς κατ' ἰνίον ὀξέϊ δουρί·	*Vulnerauit capitis ad occipitium acuta lancea:*
ν κρὺ δ' ἀν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός.	*E regione autem per dentes linguam dissecuit ferrũ.*
ρ' ε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἕλε χαλκὸν ὀδοῦσιν.	*Cecidit.a.in puluere, frigidũq́; prehendit ferrũ dẽtib.*
ρύπυλος δ' Εὐαιμονίδης Ὑψήνορα δῖον,	*Eurypylus aũt Euæmonides, Hypsenora diuum,*
ιὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὅς ῥα Σκαμάνδρου	*Filium magnanimi Dolopionis, qui Scamandri (pulo*
ρητὴρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ·	*Sacerdos factus erat, Dei.v.instar honorabatur à po-*
ὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,	*Hunc quidem Eurypylus Euæmonis splendidus filius*
ρόσθεν ἕθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον,	*Ante se fugientem, cursim percussit in humero*
α σγάνῳ ἀΐξας· ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν,	*Ense irruens: abscidit.a.manum grauem:*
ματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε	*Sanguinolenta.a. manus in campo cecidit: hunc.a.in*
λλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.	*Occupauit purpurea mors, & fatũ violentũ. (oculis*
ς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην,	*Sic hi quidem laborabant in forti prælio.*
υδείδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετείη,	*Tydidem autem non cognouisses vtris interesset,*
ἠὲ Τρώεσσιν ὁμιλέοι ἦ μετ' Ἀχαιοῖς,	*An inter Troianos versaretur, an inter Achiuos:*
θῦνε γὰρ ἂμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἐοικὼς	*Currebat enim per campum fluuio inundanti similis*
χειμάρρῳ, ὅς τ' ὦκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·	*Torrenti, qui velociter fluens dissipat pontes:*
τὸν δ' οὔτ' ἄρ τε γέφυραι ἐεργμέναι ἰσχανόωσιν,	*Hunc autem neq; pontes muniti reprimunt,*
οὔτ' ἄρα ἕρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων	*Neq; septa retinent vinearum latè virentium*
ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος.	*Venientem repentè, quando ingruerit Iouis imber.*

COMMENTARIVS.

a ἔπεφνε, δ' ἔκλιναν] Hoc est perpetuum in Homero, vt cùm vterque exercitus peculiari Deorum auxilio destituitur, Græci Troianis superiores: ideoq; nunc vbi Mars Troianos, Minerua Græcos deseruit, vides Troianos à Græcis profligatos & fugatos, in singulis ducibus vnius viri cædem tribuit, vt paulò antè quoque monuimus.

b ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη,] Artes enim quæ manibus tractantur, in quibus sunt τὰ μηχανικὰ cuiuscunq; generis, Mineruæ tribuuntur, illa verò Vulcano, vt notat etiam Brodæus in Epigrammatis Græcis, vbi Pallas dicitur Homerum effinxisse, ἀλλ' αὐτὴ πολύτροπος ἔπλασε χερσὶν Ἀθήνη, &c. hic autem amor Palladis erga Phereclum, quod ad artem illam fabricandi & instruendi naues spectinet, intelligitur: nam alioqui hunc in præsentia non deseruisset, nisi hoc illa vsurparit, Pereant amici, dum vnà inimici intercidant: quod vt Prouerbiale refert in Orat. pro Deiot. Tullius.

c θεῶν ἐκ θεσφάτων] Quæ sint hæc Deorum oracula, exponunt Didymus & Eustathius. Lacedæmonios memoratur, cùm olim peste infestarentur, Apollinem consuluisse à quo moniti sunt, vt Teucrorum, id est, Iliensium Deos placarent: quod Menelaus Ilium proficiens, exequutus est. Vnde simul cum ipso renauigauit Alexander, & vterq; Delphos vnà profectus est, vbi ille de liberis suscipiendis, hic de vxore capienda oraculum interrogauit. Pythia verò in hunc modum respondit:

> Τίπτε δύω βασιλῆες ὁ μὲν Τρώων, ὁ δ' Ἀχαιῶν   Οὐκέθ' ὁμὰ φρονέοντες ἐμὸν δόμον εἰσαφίκεσθε,
> Ἤτοι ὁ μὲν πώλοιο γόνον διζήμενος εὑρεῖν   Αὐτὰρ ὁ πῶλον ἑλεῖν. τίνα μήσεαι ὦ μεγάλε Ζεῦ;
> *Cur duo reges, vnus Troianorum, alter verò Achæorum,   Nondum concordes meas ædes ingressi estis:*
> *Nempe vnus puellæ prolem poscens vt inueniat,   Alter verò vt puellam capiat. Quidnam deliberabis ô magne Iupiter?*

Et πῶλον hoc loco puellam interpretor, vt etiam ab Euripide metaphoricè appellatur iuxta illius interpretem. Iam verò illo oraculum cùm obscurum fuerit, vterq; re non intellecta discessit: vnde ignoratione oraculi Phereclum naui ista fabricata Troianis malum importasse, sibiq; ipsi dicit, cùm ex indeterminato Pythiæ responso sinistrum quippiam Troianis semper esset formidandum. Hellanicus verò prodidit, redditum esse Troianis oraculum, vt à re nautica abstinerent, & agriculturæ operam darent, si mari commiserint, sese & suam ciuitatem funditùs perdant. Sed an alterutrum horum Poëta innuerit dubito: quia tamen aliud comminisci non possum, his erit adhærescendum, donec meliora succurrant.

d χαριζομένη πόσει ᾧ] Ostendit Poëta, nõ esse naturale, vt eodem amore nothos mariti liberos vxor prosequatur, ac quos ipsa legitimos ex eo suscepit quod Hippodamia Pelopis vxor in eius notho Chrysippo, quem ille ex Danaide nympha susceperat, nefando exemplo testatum fecit: & similiter Niceria Hebri Tolucis coniux in eius notho, qui Firmus vocabatur, vt refert ex Dositheo auctor comm (si tamen est Plutarchi) de Casib compar. Græc. & Romanorum. Vnde ille apud Euripidem in Phryxo, ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἐστι, [illegible] φρονεῖν νόθοισι πασῶν ὧν φυλάξομαι ψόγον, id est, Nam nihil boni aiunt nouercas cupere liberis spuriis. Eorum igitur rectionem vitabo. Generalius tamen hoc nouercis tribuitur, vix esse vt mariti liberos priores ament. Vnde Alcestes petens ab Admeto, ne se mortua liberis nouercam superinduceret, apud Euri, idem in Alcestide, sic ait, ἐχθρὰ γὰρ ἡ 'πιοῦσα μητρυιὰ τέκνοις Τοῖς πρόσθ' ἐχίδνης οὐδὲν ἠπιωτέρα. Inimica enim superueniens nouerca liberis prius genitis vipera nihilo clementior est. Et Pythia illa ad quem apud eundem Euripidem, προγόνοις, inquit, ἀεί ποτε δυσμενεῖς αἱ δεύτεραι. Antè genitis vxores infensæ sunt semper quodãmodo. Quanquam hoc de omnibus intelligi nolo, libeat tamen hoc de rebus istis, quæ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον accidũt, ita sine exceptione enunciare. Adeò autem naturale est, vt in alienos fœtus minus propensæ sint mulieres quàm in proprios. Vnde Aesopus ille mythologus Xantho philosopho causam dedit, cur altius excrescerent herbæ, quæ spontè enascuntur illis quas Homines serunt: quia nimirum terra illa anquam naturales fœtus magis diligit & fouet: illis enim mater est, his nouerca. Theano autem Homerica hunc Pedæum educasse dicitur æquè ac dilectos filios, nempe naturales: quanquam nothus esset, quòd hac in parte coniugi obsecundare, & illi rem facere gratissimam intelligeret. Vbi obseruandum est beneuolæ & obsequentis vxoris exemplum.

e θῦνε γὰρ ἂμ πεδίον] Eleganti comparatione impetum Diomedis, quo phalanges Troianas perrumpebat, exprimit, quam imitatus est Lucretius lib. 1. his versibus, vbi vim turbinis ventorum ostendit:

> *Nec ratione fluunt alia, stragemq́; propagant   Quàm quum mollis aquæ fertur natura repentè*
> *Flumine abundanti, quod largis imbribus auget   Montibus ex altis magnus decursus aquai,*
> *Fragmina conijciens syluarum, arbustaq́; tota: Nec validi possunt pontes venientis aquai*
> *Vim subitam tolerare: ita magno turbidus imbri   Molibus incurrens validis cum viribus amnis*
> *Dat sonitu magno stragem, voluitq́; sub vndis   Grandia saxa: ruit quà quicquid fluctibus obstat, &c.*

Πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν.
Ὣς ὑπὸ Τυδείδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες·
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς
γρ. πρόσθεν — Θύνοντ' ἀμπεδίον,* πρὸ ἕθεν κλονέοντα φάλαγγας,
Αἶψ' ἐπὶ Τυδείδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
[a] Καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα, τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον
Θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός,
Ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ.
Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,
Ὄρνυσθε Τρῶες μεγάθυμοι κέντορες ἵππων,
Βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν· οὐδέ ἕ φημι
γρ. ἀνθέξ χήσαι — Δήθ' * ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
Ὦρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσ-(σεν,
Ἀλλ' ἀναχωρήσας, πρόσθ' ἵπποιιν καὶ ὄχεσφιν
Ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη Καπανήϊον υἱόν·
Ὄρσεο πέπον Καπανηϊάδη, καταβήσεο δίφρου,
Ὄφρα μοι ἐξ ὤμοιο ἐρύσσῃς πικρὸν ὀϊστόν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε.
Πὰρ δὲ στὰς, βέλος ὠκὺ διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὤμου·
Αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
Δὴ τότ' ἔπειτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
γρ. μευ — [b] Κλῦθί * μοι Αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,
Εἴποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
γρ. αὖτ' ἐμὲ φίλαι — Δηΐῳ ἐν πολέμῳ, νῦν * αὖτ' ἐμὲ φίλε Ἀθήνη.
Δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἑλεῖν, καὶ ἐς ὁρμὴν ἔγχεος ἐλθεῖν,
Ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος, καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ με φησὶ
Δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
Γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρὰ, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Θαρσῶν νῦν Διόμηδες ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
Ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώϊον ἧκα
Ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς.
[c] Ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον ἣ πρὶν ἐπῆεν,
Ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
Τῷ νῦν αἴκε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
Μή τι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
Τοῖς ἄλλοις. ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ.

Multa.a.ab ipso opera diruta sunt: præclara iuue[ntum]
Sic à Tydide densæ turbabantur phalanges
Troianorū: neq; ipsum sustinebāt multi licet exist[entes]
Hunc.a.postq̄ animaduertit Lycaonis clarus fi[lius]
Ruentem per campū ante se turbantem ordines,
Statim contra Tydidem intendebat incuruos ar[cus]
Et percussit ruentē, assecutus ad dexterum humer[um]
Thoracis concauitatē: peruolauit aūt acerba sagi[tta]
E regione.a.penetrauit: fœdabatur.a.sāguine tho[rax]
Super hoc valde inclamauit Lycaonis clarus filiu[s]
Cōcitamini Troiani, magnanimi stimulatores e[quorum]
Vulnerat⁹ est.n.fortiss. Achiuorū: neq; ipsū puto
Diu toleraturum violentam sagittam, si verè m[e]
Impulit rex Iouis filius profectus ex Lycia.
Sic dixit iactabundus: hunc.a.nō sagitta velo[x domuit]
Sed secedens, ante equos & currus (ter[sit]
Stetit, & Sthenelum allocutus est Capanei filium
Commoue te amice Capaneide, descende de cu[rru]
Vt mihi ex humero trahas amaram sagittam.
Sic dixit: Sthenelus.a.ab equis desilijt in terra[m]
Astans.a.sagittā velocem penitus extraxit hum[ero]
Sanguis.a.sursum ebullijt per tortilem tunicam.
Tum iam precatus est bello strenuus Diomedes:
Audi me Aegiochi Iouis filia indomita,
Si vnquam mihi & patri benigna astitisti
Sæuo in bello, nunc rursus me dilige Minerua.
Da.a.me virū interficere, & in impetū hastæ ve[nire]
Qui me vulnerauit præueniens, & gloriatur, ne[que]
Diu amplius visurū splendidū lumē Solis.
Sic dixit precans: hunc.a.exaudiuit Pallas M[inerua]
Membra aūt fecit leuia, pedes & manus superne
Propè autem stans, verbis velocibus allocuta est:
Confidens iam, ô Diomedes, cōtra Troianos pu[gna]
Nam tibi in pectoribus robur paternum misi
Intrepidū, quale habuit vibrator scuti eques Ty[deus]
Caliginē rursus tibi ab oculis abstuli, quæ prius in[erat]
Vt bene dignoscas tum Deum, tum etiam homi[nem]
Itaque nunc si Deus tentans huc veniat,
Nequaq̄ tu cum immortalib. Dijs ex aduerso p[ugnes]
Alijs: verùm si Iouis filia Venus
Venerit in bellum, hanc vulnera acuto ferro.

COMMENTARIVS.

a καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα,] Duo hîc obseruamus: primùm fortunæ vicissitudinem in Diomede, qui licet à Pallade impulsus tam[en ef]gere non potuit ne vulneraretur: ita solent prosperis successibus infortunia permisceri. Deinde iaculandi quidē peritiam in [Pan]daro, sed infelicitatem, quali etiam vsus est suprà in Menelao. Vnde paulò pòst Deum sibi iratum esse argumentabitur.

b κλῦθί μοι] Alias quoq; notauimus, Græcos à Poëta pios fingi, quod nunc in Diomede animaduertimus, qui Mineruæ [auxi]lium aduersus Pandarum implorat: neque id frustra, quia mox exoratum se ab illa sentiet, cùm oculorum caliginem excussa[m et] robur sibi adauctum cognoscet, quod reipsa in morte Pandari & vulneratione Veneris apparebit. Ita iustas preces exaudiunt [nu]mina apud Homerum.

c ἀχλὺν δ' αὖ τοι] Duo concedit Diomedi Pallas, primùm robur intrepidum, deinde splendorem & acumē oculorum, quo [Deos] ab hominibus distinguit, in eum finem, vt cùm homines esse agnoscat eos, qui sibi aduersabūtur, cum illis intrepidè prælietur: Deos verò animaduertet, ab illorum certamine se temperet, vna excepta Venere: non decebat enim eam illæsam relinquere, cu[ius] causa bellum erat institutum Huius autem loci Socrates in Alcibiade 2. meminit his verbis ἀλλὰ δοκεῖ μοι, inquit ille ad Alcibiade[m], ὥσπερ τῷ Διομήδει φησὶ τὴν Ἀθηνᾶν Ὅμηρος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφελεῖν τὴν ἀχλὺν ὄφρ' εὖ γιγνώσκοι ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα, οὕτω [καὶ σοὶ δεῖν ἀπὸ] τῆς ψυχῆς πρῶτον ἀφελόντα τὴν ἀχλὺν ἣ νῦν παροῦσα τυγχάνει, τὸ τηνικαῦτ' ἤδη προσφέρειν δι' ὧν μέλλεις γνώσεσθαι ἠμὲν κακὸν ἠδὲ [καὶ ἐσθλόν]. Sed mihi videtur, quemadmodum ait Homerus, Mineruam Diomedi caliginem ab oculis semouisse. Scilicet vt rectè norit d[eum]que hominemque, sic oportere te, excussa ea, quæ oculis tuis nunc versatur caligine, propius oculorum aciem ad eam rem ad[mo]uere, vt possis nouisse malumq; bonumque.

---

[a] Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Τυδείδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
Καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαὼς Τρώεσσι μάχεσθαι·

Hæc quidem sic locuta discessit cæsia Minerua.
Tydides autem reuersus antesignanis mixtus est.
Et anteà quāuis animo prōptus in Troianos pug[nare]

τε μιν τρὶς τόσον ἕλεν μένος, ὥς τε λέοντα
ὅν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ' εἰροπόκοις ὀΐεσσι
χραύσῃ μέν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον, οὐδὲ δαμάσσῃ,
τοῦ μέν τε σθένος ὦρσεν· ἔπειτα δέ τ' οὐ προσα-
μύνει,
ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται,
αἱ μέν τ' *ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλῃσι κέχυνται,
αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαὼς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
ὣς μεμαὼς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.
ἔνθ' ἕλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπείρονα ποιμένα λαῶν.
τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκήρεϊ δουρὶ,
τὸν δ' ἕτερον ξίφεϊ μεγάλῳ κληῗδα παρ' ὦμον
πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὦμον ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετῴχετο καὶ Πολύειδον,
υἱέας Εὐρυδάμαντος ὀνειροπόλοιο γέροντος·
τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὀνείρους,
ἀλλά σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·
βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἷε,
ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δ' ἐτείρετο γήραϊ λυγρῷ,
υἱὸν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι·
ἔνθ' ὅ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν
ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρὰ
λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζώοντε μάχης ἐκνοστήσαντε
δέξατο· χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.
ἔνθ' υἷας Πριάμοιο δύω λάβε Δαρδανίδαο
εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας, *Ἐχέμονά τε Χρόμιόν τε.
ὡς δὲ λέων ἐν βουσὶ θορὼν ἐξ αὐχένα ἄξει
πόρτιος ἠὲ βοὸς ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
ὣς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα.
ἵππους δ' οἷς ἑτάροισι δίδου, μετὰ νῆας ἐλαύνειν.
Τὸν δ' ἴδεν Αἰνείας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων,
Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος εἴ που ἐφεύροι.
εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο, ἔπος τέ μιν ἀντίον ηὔδα·
Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες ὀϊστοὶ
καὶ κλέος; ᾧ οὔτις τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ,
οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων·
ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διῒ χεῖρας ἀνα-
ὅς τις ὅδε κρατέει, καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε (σχών)
Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
εἰ μή τις θεός ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσιν,
ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ *ἔπι μῆνις.

Certè tunc ipsum ter tantū cepit robur, instar leonis,
Quem pastor in agro ad lanigeras oues
Perstrinxerit qdē caulā trāsilientē, neq; interfecerit:
Ipsius quidem vires commouit, postea verò non defendit,
Sed stabulis se condit, & deserta timet:
Hæ quidē coaceruatæ aliæ super alias sternuntur:
Sed hic auidus alto exilit ouili:
Sic alacer Troianis mixtus est fortis Diomedes.
Tūc interfecit Astynoū & Hypenora pastorē populorū.
Alterum quidē super papillā vulnerās ærata hasta,
Alterum .a. ense magno in claue ad humerum
Percussit: à ceruice .a. humerum disiunxit, & à dorso.
Hos quidē reliquit: hic .v. Abantē petebat & Polyidū,
Filios Eurydamantis somniorum interpretis senis.
Quib. euntibus senex non interpretatus est somnia,
Sic ipsos fortis Diomedes interfecit:
Iuit aūt ad Xanthumq; Thoonaq; Phænopis filios,
Ambos in senio natos. hic .a. cōficiebatur senecta tristi:
Filiū .v. nō generauit aliū in possessionib. relinquēdū:
Tum hic hos interfecit, charam .a. abstulit animam
Vtrisq;: patri autem luctum & curas tristes
Reliquit, quoniam non viuos ex pugna reuersos
Suscepit: magistratus autem hæreditatem diuiserūt.
Tunc filios Priami duos corripuit Dardanidæ,
In vno curru existentes, Echemonaq;, Chromiumq;.
Sicut autem leo in boues insiliens ceruicem frangit
Iuuencæ, vel bouis, syluam depascentium:
Sic hos ambos ex equis Tydei filius
Deturbauit duriter inuitos, postea .a. arma spoliabat:
Equos aūt suis sociis dabat ad naues abigendos.
Hunc .a. vidit Aeneas dissipantem ordines virorū:
Perrexit .a. ire per pugnā, per strepitum lancearum,
Pandarum diuinum quærens sicubi inueniret.
Inuenit Lycaonis filium inculpabilem fortemq;.
Stetit .a. ante ipsum verbumq; eī cōtra allocutus est:
Pandare, vbi tibi arcus, & veloces sagittæ?
Et gloria? qua nullus tecum contendit hic quidē vir:
Neq; quisquā in Lycia te gloriatur esse præstantior.
Sed agè huic immitte sagittā viro, Ioui manus eleuās
Quisquis is, vincit: & iam malis multis affecit
Troianos quoniā multorumq;, & fortium genua sol-
Nisi quis Deus iratus Troianis, (uit.
Ob sacrificia succensens. Grauis autem Dei est ira.

γρ. αὐχιστῖναι, καὶ αἰχ-ἐστῖναι
γρ. ἐχέμμονα
γρ. ἐπιμῆνις

COMMENTARIVS.

ἠ ῥά ... ὡς ἀπιοῦσα] Corroborato & sufficienter instructo Diomede recedit Minerua: qua re videmur doceri, antequam aliquid ...edi is, cōsilio opus esse, post consilium facto tantúm. De Leonis autem fortitudine, cui Diomedem comparat, alibi satis co... è dimus. Mirum autem est, cur tam repentè à vulnere illo, quod illi Pandarus inflixit Diomedes sine vllo impedimento ad ... progrediatur, nisi hoc illi auxilio Mineruæ sanatum sit, & hoc Homerus indicârit illis verbis, γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ ... ὕπερθεν.

τοῖς οὐκ ἐρχομένοις] Amphibologicè hoc dictum est, & duobus modis interpretari licet. Dicit enim, aut senem ipsis somnia in... eta m prius, non redituris videlicet à pugna, neque Diomedis manus euitaturis. Vel cùm aliqua somnia illis interpretari ... epit, perficere non potuit ad bellum properantibus. Qui priorē sententiam secuti sunt, sic ediderunt, τοῖς, οὐκ ἐρχομένοις, ὁ γέ... ρων ... ὀνείρους. Qui secundam sine distinctionibus integrum versum legunt, τοῖς οὐκ ἐρχομένοις: vt & H. Stephanus edidit. Lu... er quidem priorem amplecterer: nihil tamen in hac editione mutaui, licet à me videatur Didymus.

χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.] Obserua, inquit Giphanius in Scholijs, caducam hæreditatem ad fiscum recidere, Iuri ciuili Ro... orum conuenienter, &c. Difficilis locus propter vocis χηρωσταὶ varias significationes. Eustathius χηρωστὰς esse ait, qui ὀρφανισταὶ ... ma... ellantur, quos Romanis Prætores tutelares dici ait Giphanius, qui etiam ex Scholiaste Hesiodi in Theog. refert hoc no... e int... igi hæredes non suos, sed agnatos & remotiores cognatos quàm sint liberi: quod ipse Giphanius magis probat, cùm ... qui ... sit absurdum dicere, bona ad magistratus tutelares, & non ad alios cognatos, vel saltem ad Remp. vel regē pertinere. Sed in L... ico excutientur. Hîc solùm dicam, non malè quadrare, vt χηρωσταὶ sint magistratus illi, quos dicit Eustathius, qui vacuas ... edit... s curam susciperent, non quòd illi succederent, sed vel ciuitatis totius nomine eam administrarent, vel proximorū gratia ... bus ... pe hæreditatis bona, vt coniicio, viritim æqualiter distribuebantur: quod fortasse melius sit, quia hoc videntur do-

cere ipsius Homeri verb. cùm ait, hos χηρωστὰς hæreditatem distribuisse, nimirum cæteris agnatis vel cognatis, ad quos pe[…] Res tamen per me sit adhuc in ambiguo. Quod ad ius Romanum attinet, huic loco respondent bona caduca, quæ bona […] appellantur Græcis, vt Harmenopulo ἀκληρονόμητα, Straboni ἀδέσποτα, quæ olim publicabantur teste Vlp. cap. 18. Instit. […] ge Iulia confiscantur, & quadriennium ijs nunciandis præscribitur l. 50. ff. de man. test. l. 10. §. intra quatuor. ff. de diuers. […] præscript. l. 6 §. est fisco. ff. ad Trebel. Et hoc quidem si apud Homerum χηρωστὰς primo modo intelligas, quo nos explicam[…]

d Τὸν δ᾽ ἴδεν Αἰνείας] Vt maiorem gloriæ segetem metat Diomedes, maiores illi etiam labores obijcit Poëta: nam in solo […] ro profligando occupari nō vult, sed socium illi Aeneam adiungit, qui illius etiam robur experiatur, qua occasione Vene[…] vulnerabit. Adest ergo Aeneas Pandarum ad strenuitatem excitans, cui se comitem præbet, vt coniunctis viribus fortius […] Diomedi resistant.

e Διὶ χεῖρας ἀνασχὼν] Veneris filium Aeneam pium & religiosum esse decuit, & pugnę preces ad Ioue͂ præmittere, vt eò a[…] & confidentiùs sese periculis obijciat. Non igitur solis Græcis pietatis cultum tribuit & Deorum reuerentiam, quanquā […] tius quàm Troianis. Siquidem non probat Homerus eorum sententiam, qui Deos inuocandos non censent, quam leuite[…] casionem attingemus, vt illam Tyrius Orat. 30. explicat: quia etiam ad alios Homeri locos, in quibus hæc pietatis testimo[…] seminat, pertinebit. Aiunt ergo. Quicquid homines à Dijs petunt, aut prouidentia Dei perficit, aut necessitas, aut fortun[…] hominis. Si Dei prouidentia, illa vel in generalibus tantùm rebus occupatur, vel in particularibus. Si in generalibus (regum […] cipum more, quibus sufficit pro ciuitatum salute leges instituisse, cæterùm singula in illis non curant.) Quid igitur, inquiu[…] gotium exhibes, quum præter salutem vniuersi de proposito dimouere non possis? Vt enim totius corporis causa membr[…] ruptum exscinditur: sic pro salute totius mundi partes quædam illius affliguntur, vt Athenienses fame, Lacedæmonij terr[…] Aetna ignibus, quæ omnia si pereant, corrumpi nos putamus: sed hoc prouidentia illa generalis non curat, vt Aesculapi[…] brum putridum, cùm ea perire satius sit quàm vniuersum. Si verò in particularibus etiam rebus Dei prouidentia occupet[…] quidem, aiunt, rogare eum oportet, nisi ægrotos imitemur, qui suo sensu vel cibum vel medicamētum petant à medico, qu[…] lutem promittat daturus etiam non petentibus sit, si periculosum petentibus omnino negaturus. Si ergo dignus es, qui n[…] sequaris, sine petitione, etiam hoc tibi Deus tribuet, si indignus, ne orando quidem impetrabis. Quod ad fatum attinet, si […] riò eueniunt, quæ destinata sunt fato, frustrà illud flectere & mouere conaris, non secus ac tyrannum crudelem ac violent[…] unam verò tam variam & mutabilem, irrationabilem, furiosam, improuidam, surdam, nullis omnino diuinationibus obr[…] & cæt. quis erit tam stolidus, vt precibus vexet? Denique qui artis alicuius periti sunt, quid ad illam Deos aduocare opus […] Quis textor pro decora chlamyde, aliunde quàm ab arte auxilium petat? aut pro clypeo faber ærarius, aut pro fortitud[…] nuus? quæ clausula ad hunc locum pertinet, & alia eiusmodi. Sed nos, non solùm quòd Christiani sumus, sed etiam ipsor[…] nicorum exemplo contrarium docemus, in omni opere Deum inuocandum: cuius rei antiquissimus & tempore & aut[…] præceptor est Homerus. Hoc enim obsequium ab hominibus Deus postulat licet eorum precibus nihil aliud statuat, quà[…] iam inde ab æternitate seculorum eius prouidentia immutabilis decreuit: quod familiare patrisfamiliâs exemplum satis […] Ille enim licet propenso sit erga suos liberos animo, & proinde quicquid sibi bonorum est in eorum commodum, lubent[…] non rogatus profundere instituerit, tamen plerunque necessaria à liberis suis exposci interdum vult, vt eum agnoscant […] na sua accepta referre debeant. Sed hoc non est huius argumenti & loci refellere. Notandum solùm est, fanaticos illos h[…] Homeri exemplo, qui etiam vera luce Numinis caruit, conuinci, nisi eorum salus iam deplorata est. Quod illi quidem c[…] excipient, sed illos pariter Deus è cœlo subsannat.

f ἱρῶν μηνίσας.] En quò causam infelicis pugnæ Aeneas referat, nimirū ad Deum, qui homines interdū ἀτυχεῖν sinit, qui[…] piè ab ipsis colitur. Veterum autem illorum pietas maximè fuit in sacrificijs, ideò diligenter obseruabant, vt nihil in illis […] tur, putà vt conuenientes victimæ mactarentur, alioqui irritari Numen credebant, veluti si taurum Ioui immolassent. […] tiam Aegyptij in boue rufo obseruabant, quem sacrare solebant, adeò vt si vel pilum nigrum haberet, vel album, eo litar[…] trarentur, quippe hostiam non esse dijs gratam, vt refert Plutarchus in libro de Iside & Osiride. Itaque si pugna prosper[…] cedat, ait Aeneas, se suspicaturum, ne aliqua in parte sacrificiorum à Troianis peccatum sit, quibus idcirco Iupiter iratus a[…] suum deneget. Eò enim semper reuocandi sunt homines, vt cùm feliciter rem suam non gerunt, id sibi accidere, quod De[…] lere aut vita alioqui flagitiosa aut desidioso pietatis cultu in se prouocauerint. Ab illo enim omnium rerum euentus de[…] ac cùm ille omni ex parte sit integer malorum & infortuniorum nostrorum causa, non in eum, sed in nos conuertenda est.

---

a Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός.
Αἰνεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,
Τυδείδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἐΐσκω,
Ἀσπίδι γιγνώσκων, αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
Ἵππους τ᾽ εἰσορόων. σάφα δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ εἰ θεός ἐστιν.
Εἰ δ᾽ ὅγ᾽ ἀνὴρ ὅν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
Οὐχ ὅγ᾽ ἄνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι
Ἕστηκ᾽ ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὤμους,
Ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
Ἤδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλον ὦμον
Δεξιόν, ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
Καί μιν ἔγωγ᾽ ἐφάμην Ἀϊδωνῆϊ προϊάψειν,
Ἔμπης δ᾽ οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
b Ἵπποι δ᾽ οὐ παρέασι, καὶ ἅρματα τῶν κ᾽ ἐπιβαίην·
Ἀλλά που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἕνδεκα δίφροι
Καλοί, πρωτοπαγεῖς, νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
Πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι
Ἑστᾶσι, κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
Ἦ μέν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
Ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
Ἵπποισίν μ᾽ ἐκέλευε καὶ ἅρμασιν ἐμβεβαῶτα
Ἀρχεύειν Τρώεσσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐ πιθόμην, (ἦ τ᾽ ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν)

Hunc. a. rursus allocutus est Lycaonis claru[…]
Aenea, Troianorum consultor ære loricator[…]
Tydidæ eū ego rei militaris perito in omnib. as[…]
Scuto agnoscens, galeaq́ tricomata,
Equosq́ inspiciens: certò aūt nescio, num Deus […]
An autem hic vir, quem dico, fortis Tydei fil[…]
Non hic sine Deo ista furens facit, sed aliquis […]
Stat immortalium nebula tectus humeros
Qui ab isto sagittā celerē, q̄ assecuta est, auerti[…]
Iam. n. ei immisi iaculum, & ipsū vulneraui hu[…]
Dextro, è regione per thoracis concauitatem,
Et ipsum ego affirmabam ad Plutonem demissu[…]
Attamen non occîdi. Deus sanè aliquis est irat[…]
Equi autem non adsunt, & currus quos con[…] dam.
Sed alicubi in ædibus Lycaonis vndecim curru[…]
Pulchri, recēs compacti, nuper facti, circū. v[…]
Expansa sunt: apud aūt ipsos vnicuiq́ biiuges equ[…]
Stat, hordeum album comedentes & auenam.
Certè quidē mihi valde multa senex bellator Ly[…]
Proficiscenti mandauit domibus in fabricatis:
Equis me iussit & curribus vectum
Praeesse Troianis in validis prælijs.
Sed ego non parui (profectò multò satius fuisset)

Ἵπ[…]

...πων φειδόμενος· μή μοι δευοίατο βορῆς,
...ν ὤν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι* ἄδδην.
...ς ἔπον αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα,
...ξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν.
...δ γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
...εΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδη· ἐκ δ' ἀμφοτέροιιν
...κὲς αἷμ' ἔσσευα βαλών· ἤγειρα δὲ μᾶλλον.
...ῷ κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
...μ. τῷ ἑλόμην ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν
...γ. ...ην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἕκτορι δίῳ·
...δ. κε νοστήσω, καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
...ιδ' ἐμὴν, ἄλοχόν τε καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα,
...ὐτ. ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
...ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῷ ἐν πυρὶ θείην,
...χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.
...δ' αὖτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
...ἤ οὕτως ἀγόρευε, πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
...ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
...ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
...ἄγ', ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδηαι
...Τρώϊοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
...μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
...ὼ πόλιν δὲ σαώσετον, εἴπερ ἂν αὖτε
...τι Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ.
...ἄγε, νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
...ἐγὼ δ' ἵππων ἀποβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι.
...ὅνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι.
...Τ δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,
...σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεὼ ἵππω·
...ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἅρμα
...εἴπερ ἂν αὖτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
...μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
...μεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε·
...ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός,
...τε κτείνῃ, καὶ ἐλάσσῃ μώνυχας ἵππους.
...σύ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἅρματα καὶ τεὼ ἵππω·
...δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξέι δουρί.

Equis parcens, ne mihi indigerent pabulo,
Viris inclusis, soliti comedere largiter. (* γρ. ἅδην.)
Sic reliqui: sed pedester ad Ilium veni,
Arcubus fretus: qui mihi non erant profuturi.
Iam enim duobus principibus immisi,
Tydidæq. & Atridæ, ex autem ambobus
Verum sanguinē elicui vulneràs, irritaui aūt magis.
Ideò malo fato à paxillo curuos arcus
Die illo abstuli, cùm Troiam ad desiderabilem
Ducebam Troianos, gratificans Hectori diuino.
Si autem rediero, & aspexero oculis
Patriam meam, vxoremq. & altā magnā domum,
Statim posteà à me caput abscindat alienus vir,
Nisi ego hos arcus splendido in igne posuerim,
Manibus confractos: inutiles enim mihi sunt comites.
Hunc a. rursus Aeneas Troian. dux cōtra allocutus (est:
Ne sic loquere: prius enim non erit aliter
Quàm vterq. in hunc virum cum equis & curribus
Obuiam inuecti armis experiamur.
Sed agè meos currus ascende, vt videas
Quales Troiani equi, periti per campum
Celeriter valde huc & illuc insequi & fugere.
Qui & nos ad ciuitatem saluos perducent, si rursus
Iupiter Tydidæ Diomedi gloriam præbuerit.
Sed agè, nunc scuticam & habenas elegantes
Accipe: ego autem ab equis descendam, vt pugnem.
Vel tu hunc excipe: curæ erunt autem mihi equi.
Hunc aūt rursus allocutus est Lycaonis clarus filius,
Aenea, tu quidem ipse tene habenas & tuos equos:
Magis sub auriga consueto curuum currum
Ferent, si rursus fugiamus Tydei filium:
Ne hi quidem timentes inertes sint, neq. velint
Efferre prælio, tuam vocem desiderantes:
Nos autem, irruens magnanimi Tydei filius,
Ipsosmetq. interficiat, & abigat vnicā vngulā habē-
Quare tu ipse age tuos curr⁹ & tuos equos: (tes equos:
Hunc aūt ego contraueníentem excipiā acuta hasiā.

COMMENTARIVS.

...a Τ δ' αὖτε προσέειπε] Hac oratione docebit Pandarus, se exhortatione illa Aeneæ non indigere, cùm anteà fortiter se gesserit ...ueı s eundem Diomedem, sed frustrà, quod ille tum auxilio diuino, quo suffultum eum suspicatur, tum Dei alicuius ire tu...it, ... irritam suam virtutē faciat tam in ipso Diomede, quàm anteà in Menelao: in fine tamen quasi amentia abreptus in pro...ias ...ittas excandescit. quibus incendium minatur, quasi earum culpa eius petitiones nihil proficiant.

...b ... δ' ὀ πυρέεσσι] Cùm sagittis se nihil proficere videat Pandarus, incipit aliud exoptare præsidium, quo se meliùs Diomedi ...istı m arbitratur, nimirum equos & currum, agnoscitq;, quàm à se temerè & inconsultè factum sit, qui hortante etiam patre ...cac... eos adducere noluerit cùm vereretur, ne in vrbe conclusis pabulum satis copiosum illis posset exhiberi, non quòd ita sit ...λ...ος (quod voluit Eustathius) vt sumptibus parceret.

...c ἤγειρα δὲ μᾶλλον.] Tantùm abest inquit Pandarus, vt meæ iaculationes, quibus Menelaum & Diomedē impetij, eos prostraue...it, v... ò magis ad prælium incensi sint, vnde sagittæ meæ eorum virtutis solùm irritamenta fuerint. quod alias Poeta leoni com...rat, ...i læsus fieri solet fortior.

...d ... ἐγώ] Iræ intactum & sanctum nihil est, inquit Plutarchus in lib. περὶ ἀοργησίας: verùm exardescimus in amicos iuxtà atque hos...;, in liberos, in parentes, & in Deos herclè, in bestias etiam & surda vasa, vt Thamyris, Auro illigatum qui fregit cornu. Qui... ibu ensam fregit lyram, & execratus in caput suū Pandarus ni tela combusturus sit fracta sua manu. Xerxes etiam ... ita ... verbera inflixit, atque ad montem misit epistolas (quod etiam refert Herodotus) Noli, diuine Atho, qui nubes attingis ...ticc... operibus meis præbere lapides vastos & parum tractabiles, alioquin ipsum te exscindam, & in altum proijciam. Quip...mu... habet ira terrenda, multa ludicra. Quocirca supra omnes animi ægritudines odio venit & contemptui. Hæc ille.

...e Τ... οἱ ἵπποι,] Qui sint hi equi, paulò pòst docet Diomedes. Dat autem Pandaro optionem Aeneas vel currū moderandi, vel ...gna... i cum Diomede. Vbi adhuc notandum est aurigæ (quod officium non erat olim vile, sed regium, vt anteà etiam de Pria...o vi...nus) & παραιβάτου, vt alibi quoque annotauimus, distincta fuisse munia: ille enim in sola curruum moderatione occupa...tur, si opus fuerat τῷ παραιβάτῃ depugnanti opem ferebat. Proinde tutior esse auriga videbatur, vnde hoc officium Pandaro ...nea... defert, quod tamen ille recusauit, vt mox dicemus.

...f τεὸν φθόγγον ποθέοντε] Pandarus moderationem currus non suscipit: quia veretur, ne sibi non obtemperarent, suasque habenas ...ocem non audirent, propter illius moderationis insolentiam. Equorum autem ad... o est sanum i... (vt ita loquar...) ...etos ...os rectores intelligat, qua de re copiose dicemus in Achillis equis) quod tamen de generosis & insignibus ... [illegible] ...icend...n, quales sunt etiam hi Aeneæ equi, & ille Cæsaris vt referunt Plinius & Suetonius qui alios assessores ... [illegible] ...s erat ...patiens: item ille Bucephalus Alexandri, qui vbi ornatus erat armatusq; ad prælium, haud ... [illegible] ...isi a r...e patiebatur, vt referunt Gell. lib. 5. cap. 2. Q. Curt. lib. 9. Solin. Plut. Iustin. Et ille Rodati, vt ex Alexandro ... [illegible]

Vin-

Vincentius Bella. Ab equis generosis, inquit, dominos mirè diligi certissimum est. argumēto fuerit equus Rodati, qui à monacho Caroli Magni monachus apud Meld factus aliquantò pòst, irruentibus paganis, equum, quē in monasterio deposuerat, insilijt: equus, licet iam declinantis ætatis, alacriter suscepit, & donec de hostibus suis triumpharet, portauit. Erat autem hic equus [e]orum numero, qui nullum sessorem præter dominum proprium admittere dignantur.

	Ὣς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἅρματα ποικίλα βάντες,	Sic locuti in currus variegatos conscendentes
	Ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδείδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.	Accincti contra Tydidem dirigebant veloces e[quos]
	Τοὺς δὲ ἴδε Σθένελος Καπανήϊος ἀγλαὸς υἱός,	Hos autem vidit Sthenelus Capanei clarus filiu[s]
	Αἶψα δὲ Τυδείδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	Statim autem Tydidem verbis alatis allocutus
	[a] Τυδείδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,	Tydide Diomedes, meo charissime animo,
	Ἄνδρ' ὁρόω κρατερὼ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,	Duos viros video fortes contra te paratos pugn[are]
	Ἶν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν, τόξων ἐῢ εἰδὼς	Vires immensas habētes: alter quidem arcuū pe[ritus]
	Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὔχεται εἶναι·	Pandarus, filius autem Lycaonis gloriatur esse
γρ. υἱὸς μ̃ ἀμύμονος ἀγχ.	Αἰνείας δ' * υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο	Aeneas verò filius magnanimi Anchisæ
	Εὔχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἵ ἐστ' Ἀφροδίτη·	Gloriatur natus esse: mater autem ipsius est Ven[us]
	Ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδέ μοι οὕτω	Sed agè retrocedamus in equis, neq. mihi sic
	Θῦνε διὰ προμάχων, μήπως φίλον ἦτορ ὀλέσσῃς.	Ruas per primā aciē, ne quo modo dilectū corpe[...]
	Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης,	Hunc autē toruè aspiciens allocutus est fortis [Dio]medes,
	Μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν οἴω.	Ne ad fugam loquaris, quoniā nō te persuasurū [puto]
γρ. ἀλυσκάζοντα	Οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι,	Non enim mihi honestum fugitanti pugnare,
	Οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν,	Neq. formidare: adhuc mihi vires integræ sunt.
γρ. οὕτως	Ὀκνείω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν· ἀλλὰ καὶ* αὔτως	Piget autem equos ascendere, sed & sic
	Ἀντίον εἶμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἐᾷ Παλλὰς Ἀθήνη.	Obuiā ibo ipsis: trepidare me nō sinit Pallas Min[erua]
	Τούτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι	Hos autem non iterum retrò referent veloces eq[ui]
	Ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴγ' οὖν ἕτερός γε φύγῃσιν·	Ambos à nobis: nisi alter saltem aufugerit.
	Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·	Aliud aūt tibi dico, tu autem in mentibus pone
	Αἴ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ	Si mihi consultrix Minerua gloriam dederit
	Ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τοὺς δὲ μὲν ὠκέας ἵππους	Ambos interficiendi, tu hos quidem veloces eq[uos]
	Αὐτοῦ ἐρυκακέειν, ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας,	Ibidem coërceto, ad currum habenas tendens,
	Αἰνείαο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,	Aeneæ autem accurrito recordatus ad equos,
	Ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.	Abige autem à Troianis ad bene armatos Ach[iuos]
	[b] Τῆς γάρ τοι γενεῆς ἧς Τρωΐ περ εὐρύοπα Ζεὺς	Huius .n. sobolis sunt, è qua Troi latè prospiciēs Iu[piter]
	Δῶχ' υἷος ποινὴν Γανυμήδεος· οὕνεκ' ἄριστοι	Dedit filij compensationem Ganymedis: quia op[timi]
	Ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,	Equorum, quicunq. sunt sub auroraq. soleq.
	Τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,	Ex hac sobole furatus est rex virorum Anchises
	Λάθρῃ Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·	Clam Laomedonte submittens fœminas equas:
γρ. γενέθλη,	Τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι * γενέθλης,	Horum ei sex generati sunt in domibus è sobole.
	Τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτνῃ,	Quatuor quidem ipse retinens nutriebat ad præ[sepe]
	Τὼ δὲ δύ' Αἰνείᾳ δῶκεν, μήστωρε φόβοιο·	Duos autem Aeneæ dedit, peritos fugæ:
	Εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κεν κλέος ἐσθλόν.	Si hos ceperimus, retulerimus sanè gloriam præc[laram]
	Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·	Sic hi quidem talia inter se dicebant:
	Τὼ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον, ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους·	Hi .a. citò propè accesserunt impellentes veloces eq[uos]
	Τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,	Hunc prior allocutus est Lycaonis splendidus filiu[s]
	Καρτερόθυμε δαΐφρων, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,	Fortissime, rei militaris perite, inclyti Tydei
	Ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς ὀϊστός·	Profectò te non telū velox interfecit, amara sagi[tta]
	Νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειρήσομαι αἴκε τύχωμι.	Nunc rursus lancea experiar, si te assequi potero.
	Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,	Dixit, & vibrans sursum proiecit lōgam hast[am]
γρ. διαπρὸ	Καὶ βάλε Τυδείδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ * διαπρὸ	Et percussit Tydidæ ad clypeum: per hunc .a. pen[etrans]
	Αἰχμὴ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη.	Cuspis ærea volans thoraci infixa est.
	Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,	Ideò aūt immanè clamauit Lycaonis splēdidus filiu[s]
	Βέβληαι κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὀΐω	Vulneratus es ad ventrem penitus, neq. te puto
	Δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας.	Diu amplius duraturū: mihi .a. magnā laudē dedisti
	Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης,	Hunc .a. non territus allocutus est fortis Diomede[s]
	Ἤμβροτες, οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶΐ γ' ὀΐω	Errasti, & non assecutus es, sed non quidem vos pu[to]
	Πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα	Antè cessaturos, quàm saltem alter cadens
	Αἵματος ἆσαι Ἄρηα ταλαύρινον πολεμιστήν.	Sanguine satiet Martem audacem bellatorem.

COMMENTARIVS.

a Τυδείδη Διόμηδες,] Obseruandum est in hac Stheneli oratione, quàm facile sit tumidos & iactabundos homines deprimi & [...]

r fieri,quod plerunq; accidit in ijs,qui ante prælium fortitudinem suam venditant & extollunt,cùm ad rem deuenitur, animis
idunt,vt hic videre licet in Sthenelo, qui iam ab eo Sthenelo mutatus est,qui pridem tam superbè & procaciter Agamemno-
sponsabat. At Diomedes contrà cum æquo animo Regis obiurgationes & incitaméta pertulisset, cùm anteà tum in præsentia
tis suæ documenta exhibebit,fretus Mineruæ auxilio.

τῆς γάρ τοι γενεῆς] Equorum Aeneæ genus per Diomedem loquētem Homerus exponit, quod nos in hunc modum enarrabi-
Ganymedem Trois filium insigniter formosum immissa aquila rapuit Iupiter,vt scribit Hygin. Poët. Astron.lib.7.cap.de A-
a,Apollodorus lib.3.& Germanicus in Arati Phœnomenis. Cùm autem iacturam illam Troi compensare vellet, Iupiter dici-
equos præstantissimos concessisse, vt Didymus, Eustathius, Lycophronis Scholiastes scribunt. Eorum genus fuit immor-
x quo suppositis dolosè equabus hos Aeneæ equos suscepit Anchises. Quod idem Circen Solis filiam fecisse refert Virgilius
locum imitatus:

Absenti Aeneæ currum,geminosq; iugales Semine ab æthereo,spirantes naribus ignem.
Illorum de gente:patri quos Dædala Circe Supposita de matre,nothos furata creauit.

eruius: Tractum est,inquit,de Homero,qui tales equos habuisse inducit Anchisen Iliad.5.nimirum hoc loco. Ob hos equos
ab Hercule eu rsa est Nam cùm Laomedon eos Herculi vt Hesionem eius filiam monstro marino expositam liberaret,pro-
s re peracta negaret,Hercules indignatus Troiam euertit. Habent autem antiqua Poëtarum volumina similes plerosq, fabu-
equos,qualis est Bellerophontis Pegasus,quem à Neptuno ad Chimæram perimendam accepit Deinde ex rerum felici suc-
superbiens,vt est apud Giraldum,cùm in cœlum cum Pegaso volare tentaret,Iupiter indignās œstrum Pegaso immisit,à quo
us Bellerophontem excussit,ceciditque in campum,qui posteà Aleius est appellatus. Pegasus autem relatus à Ioue inter side-
is farinæ sunt illi equi apud Virgilium 12. Aeneidos:

Pilumno quos ipsa decus dedit Orithyia, Qui candore niues anteirent,cursibus auras:

is respondent Rhœsi equi apud Homerum infr. Iliad.10. Et ille Penthesileæ apud Q. Calabr.lib.1. ἕζετο δ᾽ ἵππῳ
Καλῷ τ᾽ ὠκυπέτῃ τε τὸν οἱ ἄλοχος Βορέαο Ὤπασεν Ὠρείθυια πάρος Θρήκην δὲ κιοῦσα Ξείνιον, ὅστε θοῇσι μετέπρεπεν ἁρπυίῃσι.

Busiridis,Diomedis,& Glauci equi carniuori,quibus postremi duo domini esca fuerunt(Diomedem autem regem Thraciæ
Glaucum Sisyphi & Meropes filium intelligimus) Tales etiam duodecim illi pulli patre Borea geniti in Dardani trium millium
um armento. Talis Arion Adrasti equus, quem Neptunus in faciem equi transformatus ex Erynne genuit, deditq; Capreo
i regi, qui eundem Herculi donauit, Hercules rursus Adrasto, cuius ille auxilio è Thebano prælio euasit, cuius meminit Stat.
Thebaidos. Tales Phlogeus & Harpagus, quos Mercurius, Exalithus & Cyllarus, quos Iuno Dioscuris dedisse dicuntur. Ta-
nos & Phobos Δεῖμος & Φόβος, Martis equi,& Enceladus, Erioles, Glaucus, & Sthenon Neptuni. Tales Alastor, Aethon, Ny-
& Orphneus equi Plutonis apud Claud.lib.1.de rapt.Pros. Pyrois, Eous, Phlegon, Lampon solis, &c. Addam quod Nic Ery-
in Indice suo Virgiliano de Xantho Achillis equo dominum suum allocuto scribens subijcit de fabulosis quibusdā equis.
mentum hoc,inquit,vocalium equorum ac immortalium,vernacula Poëtarum Musa audacius æmulata est: quippe quæ he-
uorum generosissimos equos proprijs nominibus fabulosius etiam decātauit, vt Rholandi Brigliadorum & Vegiantinum,
um Rainaldi, Rubicanum Argalifæ, Hippogryfum Rugerij, Frontinum & Fratalarum Sacripantis, Rondellum Oliuerij, &
alijs nominibus alios. Quę omnia longius sumus persequuti, vt varietate non omnino inepta & ἀπείρῳ curiosum lectorem
mus.

ὣς φάμενος προέηκε· βέλος δ᾽ ἴθυνεν Ἀθήνη	*Sic fatus,iaculatus est: telum.a. direxit Minerua*
ῥῖνα παρ᾽ ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ᾽ ἐπέρησεν ὀδόντας.	*Ad nasum apud oculum: albos aūt traiecit dentes.*
τοῦ δ᾽ ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρὴς,	*Huius.a. linguā extremam abscidit ferrū indomitū:*
αἰχμὴ δ᾽ * ἐξεχύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα.	*Cuspis autem exijt ad extremum mentum.* (γρ. ἐξεσύθη)
ἤριπε δ᾽ ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ	*Cecidit autem è curribus: sonuerūt.a. arma super ipso*
αἰόλα, παμφανόωντα· παρέτρεσσαν δέ οἱ ἵπποι	*Versicoloria, fulgentia: trepidarunt.v. eius equi*
ὠκύποδες· τοῦ δ᾽ αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.	*Velocipedes, huius.a. illic soluta est animaq; roburq;.*
Αἰνείας δ᾽ * ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,	*Aeneas aūt irruit cum scuto lanceaq; longa,* (γρ. ἀνόρουσε)
δείσας μήπως οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.	*Veritus ne sibi eriperent cadauer Achiui.*
ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ αὐτῷ βαῖνε λέων ὣς, ἀλκὶ πεποιθώς·	*Circum ipsum iuit tanquam leo, viribus confisus:*
πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ᾽ ἔσχε καὶ ἀσπίδα * πάντοσ᾽ ἐΐσην,	*Ante.a. ipsum hastā obtēdit, & scutū vndiq; rotūdū,* (γρ. πάντοσ᾽ εἴσην)
τὸν κτάμεναι μεμαὼς ὅς τις τοῦ γ᾽ ἀντίος ἔλθοι,	*Eum interficere parat°, quicūq; huic obuius veniret,*
σμερδαλέα ἰάχων. ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ	*Horribiliter vociferans: ille.a. saxum accepit manu*
Τυδείδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ᾽ ἄνδρε φέροιεν,	*Tydides, magni ponderis, quod non duo viri ferrent,*
οἷοι νῦν βροτοί εἰσι. ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.	*Quales nūc homines sūt: hic.v. ipsū facilè mouebat, e-*
τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ᾽ ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς	*Eo percussit Aeneæ coxendicē, vbi femur* (tiā solus:
ἰσχίῳ ἐνστρέφεται· κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·	*In coxa vertitur: acetabulum autem ipsum vocant:*
θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ᾽ ἄμφω ῥῆξε τένοντε·	*Cōtudit.a. ipsius acetabulū, ambos.a. insuper abrupit*
ὦσε δ᾽ ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὅγ᾽ ἥρως	*Detraxit.a. cutem asper lapis, sed hic heros* (neruos:
ἔστη γνὺξ ἐριπὼν, καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ	*Cōstitit in genua cadens, & innitebatur manu crassā*
γαίης· ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψε.	*Terræ, circum autem oculos atra nox cooperuit.*
καί νύ κεν ἔνθ᾽ ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας,	*Atq; adeò ibi perijsset rex virorum Aeneas,*
εἰ μὴ ἄρ᾽ ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,	*Nisi citò animaduertisset Iouis filia Venus,*
μήτηρ, ἥ μιν ὑπ᾽ Ἀγχίσῃ τέκε βουκολέοντι·	*Mater, quæ ipsū sub Anchisa peperit boues pascentē.*
ἀμφὶ δ᾽ ἑὸν φίλον υἱὸν ἐχεύατο πήχεε λευκώ·	*Circū.a. suum dilectū filiū extendit lacertos cādidos,*
πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ᾽ ἐκάλυψεν,	*Ante aūt ipsum pepli nitidi plicaturam obtendit,*
ἕρκος ἔμεν βελέων, μήτις Δαναῶν ταχυπώλων,	*Munimentū vt esset telorū: ne quis Danaorū equitū*
χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν, ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.	*Ferrum in pectoribus iaculatus, animam adimeret.*
ἡ μὲν ἑὸν φίλον υἱὸν ὑπεξέφερεν πολέμοιο.	*Hæc quidē suum dilectum filium subduxit è prælio.*
οὐδ᾽ υἱὸς Καπανῆος ἐλήθετο συνθεσιάων	*Neq; filius Capanei oblitus est mandatorum*
τάων, ἃς ἐπέτελλε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·	*Eorum quæ mandauerat in bello strenuus Diomedes.*
ἀλλ᾽ ὅγε τοὺς μὲν ἑοὺς ἠρύκακε μώνυχας ἵππους	*Sed hic qdē suos inhibuit vnicā vngulā habētes equos*
νόσφιν ἀπὸ φλοίσβου, ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας·	*Seorsum à strepitu, ex curru habenas tendens:*

Αἰνείαο δ' ἐπαΐξας, καλλίτριχας ἵππους
Ἐξέλασε Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Δῶκε δὲ Δηϊπύλῳ ἑτάρῳ φίλῳ, ὃν περὶ πάσης
Τῖεν ὁμηλικίης, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Ὧν ἵππων ἐπιβὰς ἔλαβ' ἡνία σιγαλόεντα.
Αἶψα δὲ Τυδεΐδην μέθεπε κρατερώνυχας ἵππους,
Ἐμμεμαώς.[d] ὁ δὲ Κύπριν ἐπῴχετο νηλέϊ χαλκῷ,
Γιγνώσκων ὅτ' ἄναλκις ἔην θεός, οὐδὲ θεάων
Τάων αἵτ' ἀνδρῶν πόλεμον κάτα κοιρανέουσιν,
Οὔτ' ἄρ' Ἀθηναίη, οὔτε πτολίπορθος Ἐνυώ·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκίχανε πολὺν καθ' ὅμιλον ὀπάζων,
Ἔνθ' ἐπορεξάμενος μεγαθύμου Τυδέος υἱός,
[e]Ἄκρην οὔτασε χεῖρα μετάλμενος ὀξέϊ χαλκῷ
Ἀβληχρήν· εἶθαρ δὲ δόρυ χροὸς ἀντετόρησεν
Ἀμβροσίου διὰ πέπλου, ὅν οἱ Χάριτες κάμον αὐταί,
Πρυμνὸν ὕπερ θέναρος. ῥέε δ' ἄμβροτον αἷμα θεοῖο,
(Ἰχὼρ οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν·
[f]Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον·
Τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.)
Ἡ δὲ μέγ' ἰάχουσα ἀπὸ ἕο κάββαλεν υἱόν,
Καὶ τὸν μὲν μετὰ χερσὶν ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Κυανέῃ νεφέλῃ, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων
Χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἕλοιτο.
Τῇ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Εἶκε Διὸς θύγατερ πολέμου καὶ δηϊοτῆτος·
Ἦ οὐχ ἅλις ὅττι γυναῖκας ἀνάλκιδας ἠπεροπεύεις;
Εἰ δὲ σύ γ' ἐς πόλεμον πωλήσεαι, ἦ τέ σ' ὀΐω
Ῥιγήσειν πόλεμόν γε, καὶ εἴ χ' ἑτέρωθι πύθηαι.

Aeneæ autem inuadens pulchrè crinitos equos
Abegit à Troianis ad bene armatos Achiuos.
Dedit.a.Deipylo socio dilecto, quem supra omne
Honorabat æqualiũ cœtũ, q eius mẽtib.apta nou
Naues ad concauas vt abigeret: sed hic heros
Suos equos ascendens, sumpsit habenas elegan t
Statim.a.Tydidẽ cõsecutus est fortes vngul.habẽ
Alacer:is.a.Venerẽ persequebatur infesto ferro,
Cognoscens, quòd imbecillis esset dea, neq; dearu
Earum quæ virorum bellum administrant:
Neq; Minerua, neq; vrbium vastatrix Bellona.
Ac cũ tandẽ assecutus est multã per turbã insequ
Tunc porrecta lancea magnanimi Tydei filius
Summam vulnerauit manum insiliens acuta la
Imbecillam: statim autem cutem perforauit
Diuinũ per peplũ, quem ei Charites elaborarũt
Extremã sub volã: fluebat.a.immortalis sanguis
(Cruor qualis fluit nempe beatis dijs.
Non enim panem edunt, neq; bibunt ardens vi
Ideo exangues sunt, & immortales appellantu
Illa verò valde clamans abs se deiecit filium,
Et hunc quidem manibus eduxit Phœbus Apollo
Nigra nebula, ne quis Danaorum equitum
Ferrum in pectora iaculatus animam adimeret
Hæc.a.cõtra, altè clamauit in bello strenuus Dio
Excede Iouis filia bello & pugna:
An non satis, quòd mulieres imbelles decipis?
Si autem tu in bello versabere, certè te puto
Formidaturam bellum, etsi alibi audieris.

COMMENTARIVS.

a γλῶσσαν πρυμνήν] Homero vsitatum est, vt annotat Eustathius, vt qua parte corporis aliqui peccant, ea quoq; puniantur. Phereclo, qui nauem ad scortationem compegerat, turpi ad inguen plaga dehonestauit. Sic veneris manus iaculo paulò pòst tur, quæ delinquit, siquidem Venus mulieres manu demulcẽs, vt ait Homerus, ad scorta mulieres exhortatur Alibi cuidam n amputat Poëta, quòd eius pater dona accepisset ab Alexandro Troiæ aduersus Menelaum. Sic fugientẽ Agastrophum in cox nerat. Sic Aiacis Locrensis in Epitaphio os deturpatur, quòd ille iunior seniorem temerè λαοδόχον γέροντα appellasset. Hic verè iact dus Pandarus in lingua vulneratur. Quæritur autem quomodo Pandarus in curru ac proinde in loco superiore collocatus à mede pedite ita potuerit vulnerari, vt à naso apud oculum ad dentes & linguam hasta descenderet, quam hoc pacto è loco miore vibrari oportuit. Quidam dicunt mirum id non esse, cùm hastam Minerua direxerit, cui facilè illud præstare fuerit: de incuruasse se Pandarum, vt quo loco Diomedem percusserat, obseruaret, vnde opportunum fuerit os hastæ Diomedis. Q verò dicunt cum pugna in loco fuerit inæquali, par esse, vt in depresso loco fuerit currus, pedites verò in excelsiore, vnde D des hastam vibrauerit: vel quòd ipsum Diomedem Pandarus reformidans consederit.

b ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί] Priscos illos heroas non solũ bellica peritia præstantes, sed etiam ingenti robore præditos Poëta bet, eoq; nomine longè hominib. sui temporis anteponit, vt hic vides in Diomede, quem dicit saxum manu sola præhẽdisse, duo viri suo seculo non potuissent, idq; maxima cum facilitate. Nempe temperans victus & frugalis, quo illi vtebantur, opti integerrima valetudine eos pollentes reddebant: vnde credibile est, robustiores illos, quàm qui sequentibus vixerunt seculis tisse, quos omnes luxuum & intemperantiæ modi inuaserunt, vnde vires imminui & languescere certissimum est. vnde & m magis fuerunt obnoxij posteri, quàm maiores illi, quos nullo genere morbi cõflictatos memorat Poëta, aut alij qui similia tr nisi cœlitùs immisso, vt lib. 1. peste Græci, Homero authore, inquit Corn. Celsus lib. 1 disci potest, morbos tum ad iram Deor mortalium relatos, & ab ijsdem opem posci solitam. Veriq; simile est, inter nonnulla auxilia aduersæ valetudinis plerunq; t eam bonam contigisse ob bonos mores, quos neq; desidia neq; luxuria vitiarant. Siquidem hæc duo, corpora priùs in Græci inde apud nos afflixerunt. Ideoq; multiplex ista medicina, neq; olim apud Græcos, neq; apud alias gentes necessaria, vix ali ex nobis ad senectutis principia perducit. Hæc ille. Porrò vt iam diximus, luxuria seculorum sequentium non solùm valetudin tiauit, sed robur etiam imminuit, ipsiusq; vitæ cursum decurtauit, siue hoc etiam senescentium temporũ est natura, vt quò lon in mundo progredimur, eò imbecilliora reddãtur omnia, nõ secus ac annis ingrauescentib. virtus hominũ frangi & debilitari s

c ἀμφὶ δ' ἑὸν] Quia hoc Veneris factum fabulosum est, videbit Lector an idem dicendum sit, quod in re simili anteà de Paric historia docuimus pag. 61.

d ὁ δὲ Κύπριν ἐπῴχετο] Meminit Diomedes hoc sibi à Minerua concessum, vt Venerem solam ex Dijs omnibus, si se bello offer intrepidè aggrederetur & impeteret. Iam itaq; eam animaduertens Aeneę opitulantem (discussa enim erat iam illi oculorũ cali vt antea vidimus) auidè illam persequitur, nec cessat donec vulnerauerit. Hæc autẽ fictio inter impietates Homeri numeranda quib fragilia & hominib. ipsis deteriora plerunq; describit Numina: quanquã cùm illa adulterina sint, nõ magni refert, quid de il prodiderit. & forsan summus ille Philosophus suis hominibus exponere voluit, quàm essent inania & absurda illa, quæ sibi confi gebant Numina, vt quæ à perfectione veri Numinis huiusmodi infortunijs & calamitatibus minimè obnoxij abessent longissim

e ἄκρην οὔτασε χεῖρα] Curiosa est, sed Plutarchi quæstionibus conuiualibus non indigna quæstio, Vtrã manum Veneris vulne uerit Diomedes? Vbi maximus Orator dicit dextrã. Liquet enim, inquit, si ferire statuisset sinistram Diomedes, nihil opus fuisse transiliret, quando aduersam habuit sinistræ dextram, qui fronte cum ea congrediebatur. Etenim consentaneum erat, vt manũ bustiorem, & magis Aeneam, qui vi rapiebatur, amplectentem ille percusserit, sauciaq; illa corpus demiserit. Deinde cùm in cœl esset regressa cachinnans ait Pallas, τῶν τινα καρρέζουσα Ἀχαιιάδων ἐϋπέπλων, &c. quod verisimile est dextra facere Venerem, non sinis

f οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσι] Cùm videret Homerus tot incommoda hominibus ex victu generari, adeò vt si quis rem paulò attentiùs c deret, plures acerbitates inde quàm oblectamenta cõparent, hoc euidenti vtitur argumẽto, Deos nõ emori, quia nõ alantur, qu non solũ viuendi, inquit Solon in Plut. Symp. sed etiam moriendi materia sit alimentũ. Ex hoc .n. fonte comitãtes corporib. n bi non minus penuria malũ habẽt affluentiam. Proinde immortalem & incorruptibilẽ diuinã illã essentiam esse oportet, cũ ad-

niculis cibo & potu non indigeat, quibus si careant homines, protinus deficiunt. Sed tamen idcirco nondum bene de Dijs Poëta, quod ad victum eorum spectat, siquidem eos ambrosia & nectare vesci alibi dicit, quanquam cibum illum & potum à alibus distinguit: nam, vtvt sit, egere illos aliquo sustentaculo docet. hinc conuiuia etiã illa, quæ passim describit inter Deos, e ideò morti eos esse obnoxios putat, quia mortalibus alimentis non vescantur, quasi ex ijs solùm originem corruptio ca-ta cæcus noster Melesigenes adhuc in Dei cognitione cæcutit.

ἔφατ᾽· ἡ δ᾽ ἀλύουσ᾽ ἀπεβήσατο· τείρετο δ᾽ αἰνῶς·
μὲν ἄρ᾽ Ἶρις ἑλοῦσα ποδήνεμος ἐξάγ᾽ ὁμίλου,
μένην ὀδύνῃσι· μελαίνετο δὲ χρόα καλόν.
ἔπειτα μάχης ἐπ᾽ ἀριστερὰ θοῦρον Ἄρηα
ἥμενον· ἠέρι δ᾽ ἔγχος ἐκέκλιτο, καὶ ταχέ᾽ ἵππω.
γνὺξ ἐριποῦσα, κασιγνήτοιο φίλοιο
λισσομένη χρυσάμπυκας ᾔτεεν ἵππους·
κασίγνητ᾽ ἐκκόμισαί τέ με, δὸς δέ μοι ἵππους,
ἐς Ὄλυμπον ἵκωμαι, ἵν᾽ ἀθανάτων ἕδος ἐστί.
ἄχθομαι ἕλκος, ὅ με βροτὸς οὔτασεν ἀνήρ
είδης, ὃς νῦν γε καὶ ἂν Διὶ πατρὶ μάχοιτο.
φάτο· τῇ δ᾽ Ἄρης δῶκε χρυσάμπυκας ἵππους·
ς δίφρον ἔβαινεν ἀκηχεμένη φίλον ἦτορ.
ρ᾽ οἱ Ἶρις ἔβαινε, καὶ ἡνία λάζετο χερσί·
ς ἐν δ᾽ ἐλάαν, τὼ δ᾽ οὐκ ἀέκοντε πετέσθην.
δ᾽ ἔπειθ᾽ ἵκοντο θεῶν ἕδος, αἰπὺν Ὄλυμπον,
ππους ἔστησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
ς ἐξ ὀχέων· παρὰ δ᾽ ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ.
ἐν γούνασι πῖπτε Διώνης δῖ᾽ Ἀφροδίτη
τρὸς ἑῆς· ἡ δ᾽ ἀγκὰς ἐλάζετο θυγατέρα ἥν,
ρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε·
νύ σε τοιάδ᾽ ἔρεξε φίλον τέκος Οὐρανιώνων
λίως, ὡς εἴ τι κακὸν ῥέζουσαν ἐνωπῇ;
Τ δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
ε Τυδέος υἱὸς ὑπέρθυμος Διομήδης,
ἐγὼ φίλον υἱὸν ὑπεξέφερον πολέμοιο
ὃς ἐμοὶ πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν.
γάρ τι Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή,
ἤδη Δαναοί γε καὶ ἀθανάτοισι μάχονται.
Τ δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Διώνη δῖα θεάων,
τλῆθι τέκνον ἐμόν, καὶ ἀνάσχεο, κηδομένη περ·
δὴ τλῆμεν ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες
ἀνδρῶν, χαλέπ᾽ ἄλγε᾽ ἐπ᾽ ἀλλήλοισι τιθέντες.
μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὦτος κρατερός τ᾽ Ἐφιάλτης
Ἀλωῆος δῆσαν κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ·
δ᾽ ἐν κεράμῳ δέδετο τρεισκαίδεκα μῆνας·
νύ κεν ἔνθ᾽ ἀπόλοιτο Ἄρης ἆτος πολέμοιο,
μὴ μητρυιὴ περικαλλὴς Ἠερίβοια
μείᾳ ἐξήγγειλεν· ὁ δ᾽ ἐξέκλεψεν Ἄρηα
ἤδη τειρόμενον· χαλεπὸς δέ ἑ δεσμὸς ἐδάμνα.
δ᾽ Ἥρη, ὅτε μιν κρατερὸς πάϊς Ἀμφιτρύωνος
ξιτερὸν κατὰ μαζὸν ὀϊστῷ τριγλώχινι
τότε καί μιν ἀνήκεστον λάβεν ἄλγος.
δ᾽ Ἀΐδης ἐν τοῖσι πελώριος ὠκὺν ὀϊστόν,
ωὑτὸς ἀνὴρ υἱὸς Διὸς αἰγιόχοιο
πύλῃ ἐν νεκύεσσι βαλὼν, ὀδύνῃσιν ἔδωκεν.
αὐτὰρ ὁ βῆ πρὸς δῶμα Διὸς καὶ μακρὸν Ὄλυμπον,
ἀχνύμενος, ὀδύνῃσι πεπαρμένος· αὐτὰρ ὀϊστὸς
ὤμῳ ἐνὶ στιβαρῷ ἠλήλατο, κῆδε δὲ θυμόν.
δ᾽ ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσων,
ήκεσατ᾽· οὐ μὲν γάρ τι * καταθνητός γ᾽ ἐτέτυκτο)
έτλιος, * ὀβριμοεργός, ὃς οὐκ ὄθετ᾽ αἴσυλα ῥέζων,
ς τόξοισιν ἔκηδε θεοὺς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι.

Sic dixit. hæc. a. mœrẽs abijt: affligebatur. a. grauiter:
Hãc qdẽ Iris prehẽdẽs pedib. velox duxit extra turbã
Oppressam dolorib. nigrescebat aũt corpore pulchro.
Inuenit deinde pugnæ ad sinistrã impetuosũ Martem
Sedentẽ: caligine. a. hasta iacebat, & veloces equi.
Hæc autem in genua procidens fratrem dilectum
Multũ precãs, aurea fascia ligatos crines habẽtes pete-
Dilecte frater effer me, da. a. mihi equos, (bat equos.
Vt in Olympum eam, vbi immortalium sedes est:
Valdè doleo vulnere, quod mihi mortalis inflixit vir
Tydides, qui nunc vel aduersus Ioue patrẽ pugnaret.
Sic dixit: huic. a. Mars dedit aureas phaleras hab. e-
Hæc. a. in currũ ascendit mœrẽs charo animo: (quos:
Apud. a. ipsam Iris ascendit, & habenas cepit manib.
Flagellauit. a. vt impelleret: hi. a. non inuiti volabãt:
Statim. a. postea peruenerũt in Deorũ sedẽ altũ Olympũ,
Tunc equos stitit ventosis pedibus velox Iris
Soluens ex curru, atq; immortalem apposuit escam.
Illa autem genibus accidit Diones diua Venus
Matris suæ: hæc. a. vlnis complectebatur filiam suam,
Manuq; ipsã demulcebat, verbũq; dixit et nominauit:
Quisnam tibi talia fecit, dilecta filia, cælicolarum
Temerè, tanquam aliquod malum facienti palàm?
Huic autem respondit amans risum Venus,
Vulnerauit me Tydei filius superbus Diomedes,
Quoniam ego dilectum filium subducebam è prælio
Aeneam, qui mihi omnium longè charißimus est.
Nõ. n. amplius Troianos & Achiuos pugna grauis.
Sed iam Danai etiam cum immortalibus pugnant.
Huic. a. respondit deinde Dione nobilis Dea,
Perfer filia mea, & tolera, mœsta quamuis.
Multi. n. iam pertulimus cœlestes domos habitantes
Ab hominibus grauibus malis inuicem illatis.
Passus est quidẽ Mars, quando ipsũ Otus fortisq; Ephi-
Filij Aloëi ligauerunt forti in vinculo: (altes
Aereo aũt in carcere ligatus erat tredecim menses:
Et fortaßis ibi perijsset Mars insatiabilis belli,
Nisi nouerca perpulchra Eeribœa
Mercurio indicasset: hic. a. furtim subduxit Martem
Iam confectũ: graue enim ipsum vinculum domabat:
Passa est. a. Iuno, quãdo eã fortis filius Amphitryonis,
Dextram ad papillam sagitta tricuspide
Vulnerauit: tunc ipsam immedicabilis cepit dolor.
Passus est & Pluto inter hos ingens velocẽ sagittam,
Quando ipsum idem vir filius Iouis ægidem gestãtis,
Ad portam inter mortuos assecutus dolorib. tradidit:
(Sed is iuit ad domum Iouis magnumq; Olympum,
Corde dolens, doloribus confixus: nam sagitta
Humerũ per fortẽ adacta erat, & torquebat animũ:
Hunc. a. Pæon dolores mitigãtia pharmaca inspergẽs
Curauit: neq; enim vllo modo mortalis erat.)
Audax, ardua patrans, qui nõ curabat iniqua faciẽs,
Qui arcu affligebat deos, qui Olympum habitant.

γρ. τό γε θνητός γ᾽
γρ. ὀβριμοεργός.

Σοὶ δ᾽ ἐπὶ τοῦτον ἀνῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Νήπιος, οὐδὲ τὸ οἶδε κατὰ φρένα Τυδέος υἱός,
d Ὅττι μάλ᾽ οὐ δηναιὸς ὃς ἀθανάτοισι μάχοιτο,
Οὐδέ τί μιν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσιν
Ἐλθόντ᾽ ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Τῷ νῦν Τυδείδης, εἰ καὶ μάλα καρτερός ἐστι,
Φραζέσθω μή τις οἱ ἀμείνων σεῖο μάχηται·
Μὴ δὴν Αἰγιάλεια περίφρων Ἀδρηστίνη
Ἐξ ὕπνου γοόωσα φίλους οἰκῆας ἐγείρῃ,
Κουρίδιον ποθέουσα πόσιν, τὸν ἄριστον Ἀχαιῶν,
Ἰφθίμη ἄλοχος Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἀπ᾽ ἰχῶ χειρὸς ὀμόργνυ·
Ἄλθετο χείρ, ὀδύναι δὲ κατηπιόωντο βαρεῖαι.
Αἱ δ᾽ αὖτ᾽ εἰσορόωσαι Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
Κερτομίοις ἐπέεσσι Δία Κρονίδην ἐρέθιζον.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεὰ ᵉ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τί μοι κεχολώσεαι, ὅττι κεν εἴπω;
Ἦ μάλα δή τινα Κύπρις Ἀχαιϊάδων ἀνιεῖσα
Τρωσὶν * ἅμ᾽ ἕπεσθαι, τοὺς νῦν ἔκπαγλ᾽ ἐφίλησε,
Τῶν τινα καρρέζουσα Ἀχαιϊάδων ἐϋπέπλων,
Πρὸς χρυσῇ περόνῃ καταμύξατο χεῖρα ἀραιήν.
Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Καί ῥα καλεσσάμενος προσέφη χρυσῆν Ἀφροδίτην·
f Οὔτοι τέκνον ἐμὸν δέδοται πολεμήια ἔργα.
Ἀλλὰ σύ γ᾽ ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο.
Ταῦτα δ᾽ Ἄρηϊ θοῷ καὶ Ἀθήνῃ πάντα μελήσει.

* γρ. ἅμα σπέσθαι

In te autem huc incitauit dea cæsia Minerua.
Stultus, neq; hoc scit animo Tydei filius,
Quòd valde nō longæuus, qui cū mortalib. pugn
Neq; ipsum filij ad genua patrem appellant
Reuersum ex bello, & graui pugna.
Itaq; nunc Tydides tametsi valde fortis est,
Caueat, ne quis secum fortior te pugnet.
Ne diu Aegialea perprudens Adrasti filia
Ex somno gemens amicos domesticos excitet,
Virginalem desiderans maritū, optimum Ach
Generosa vxor Diomedis bellicosi.
Dixit sanè & ambabus cruore à manu absterg
Sanata est manus: dolores. a. mitigati sunt grau
Hæ aūt rursus inspicientes Mineruaq; & Iuno,
Mordacibus verbis Iouem Saturnidem irritaba
Inter eos autem sermonem cœpit dea cæsea Min
Iupiter pater, nū qd mihi succēsebis ob id qd' di
Sanè quidem aliquam Venus Achiuarum indu
Troianos vt simul sequeretur, quos nūc valde di
Earū aliq demulcēs Achiuarū pulchris peplis in
Ad aureā fibulā perstrinxit manum mollē.
Sic dixit: subrisit aūt pater hominumq; deor
Et aduocans allocutus est auream Venerem:
Non tibi filia mea, commissa sunt bellica ope
Quin tu iucunda obi munera nuptiarum.
Hæc. a. Marti veloci, & Mineruæ omnia curæ e

COMMENTARIVS.

a τὴν μ. ἄρ Ἶρις ἑλοῦσα] Habet etiam Iris nescio quid ἐπαφρόδιτον propter colorum pulchritudinem, & quidam ex ea & Ze natum amorem dicunt: Ideò familiarem Veneri esse interdum videmus, vt hoc loco, vbi sponte Veneri auxiliatur. Tota au Venere narratio planè est ridicula, qua tamē pusillanimitas Deæ illius graphice depingitur, cui eius sectatores planè assimi

b τίς νύ σε τοιάδ᾽ ἔρεξε] Non existimabat Dione vulnus illud Veneri filiæ ab aliquo mortalium inflictum, ideò quærit ecqui rum adeò fuerit proteruus & temerarius, vt illam ausus sit vulnerare, tanquam illa in propatulo & in conspectu omnium mali perpetrauerit. Vbi obseruandum est, hinc videri innui à Poëta, non esse occulta delicta punienda, cùm eam tantùm vulneratæ Veneris Dione subijciat, quasi iniquum fuisset, si aliam ob causam hæc illi plaga ab aliquo Deorum fuisset illata à Lacedæmonijs fuit vsurpatum, apud quos furari occultè permittebatur. Venerea autem furta ab illis fortis valde nō discr Sed illa sumpto illorum temporum, nos sanctioribus legibus vtimur.

c τέτλαθι τέκνον ἐμὸν,] Consolatur Dione Venerem filiam ab aliorum Deorum exemplo, qui etiā à mortalibus excepti sur gnis modis. Valet enim ad dolores ex calamitatibus leuandos similium recordatio: sic Achilles cùm exploratum habeat Troiam moriturum, seipsum exemplo Herculis, qui etiam fato functus est, solatur. Vulgatum est illud: Solatium est mis cium in pœnis habere. Item, mala communia læuiùs tangunt, quod Chorus apud Senecam in Troade eleganter & copiosè quitur:

Dulce mœrenti populus dolentum
Dulce lamentis resonare gentes
Lenius luctus lacrymæq; mordent
Turba quas fletu simili frequentat.
Semper ah, semper dolor ipse magnus
Gaudet in multos sua fata mitti,
Seq; non solùm patuisse panæ,
Ferre quam sortem patiuntur omnes
Nemo recusat. Et paulò pòst:
Aequor casum tulit & procellas
Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vidit, tabulaq; litus
Naufraga spargi, mare cum coactis
Fluctibus, Corus prohibet reuerti, &c.

Quod autem Dione de tribus illis Dijs refert insequentibus, nos in Lexico suis locis explicabimus.

d ὅττι μάλ᾽ οὐ δηναιὸς] Solet rebus ludicris seria intermiscere Homerus, & fabulosis vera, vt docuit etiam Strab. libr. 1. vbi quam copiosè ostendit fabularum vtilitatem subijcit hæc verba, vt Xylander exponit: Enimuerò Poëta fabulas ad morum mationem referens, veritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: veritatem quiden plectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis instar multitudinem. Et ὡς δ᾽ ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ. V ber argento cùm circumfunderet aurum: sic ille veris euentis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans interim qui narranti est propositus, eum ipse quoque ad finem respiciens, &c. Quæ in hoc loco apparent. Cùm enim fabulosum sit, à Dio de Venerem vulnus accepisse: tamen quia id pronunciare ausus est, docet postremò, quàm temerè illud Diomedes fecerit, idq impunè, cui, vt Dione vaticinatur, breuis vitæ supplicium paratum sit, quòd ausus sit Numen lædere: vbi Poëta satis docet sin hominum facta (Similia autem dici poterunt, si quoquo modo Numini sese contumeliosè opponunt) à Deo impunita non re qui. Quid ergo fabulas Homericas audemus despuere, si pietatis documenta manifesta in se contineant? Quin saltem in hunc nem audimus talia eius figmenta, vt nostrorum hominum impietas à tam antiquo teste conuincatur, & pudeat in tanta luce, qu nobis iam à longo tempore affulsit, cæcutire nostros homines, cùm in ipsis tenebris tam perspicuè Homerus viderit? Quid a tem Diomedi ob hoc facinus acciderit, in Lexico referemus in voce Diomedes & Aegiale, Lycophronemque ab Homero differ re docebimus.

e γλαυκῶπις Ἀθήνη,] Minerua Iunone tacente, quanquam eodem tangeretur gaudio, quo Minerua, carpit Venerem, & iocose cetoque scōmate proscindit, ipsi scilicet omnino inimica tum propter castitatem, tum propter prudentiam, quibus ipsi præpo Petita itaque primùm à Ioue venia, quod reuerentiæ testimonium est, vulnus illud Veneris deprimit: & cùm à magnanimo fo heroë illatum sit, tamen acceptum in fibula mulibri iocatur, dum ipsa quandam mulierem Græcam dextra (nam ea illud fier est, vt ante etiam annotauimus) demulcere tentaret, vt eam nimirum ad Troianos deduceret: vbi & studium in Troianam gen impensiùs, & raptus Helenæ tacitè vellicatur.

f οὔ τι τέκνον ἐμὸν] In tanta Deorum multitudine distincta fuerunt singulis sua officia, quanquam etiam vnius plures fuerint ticipes, sed diuersis rationibus, vt mox videbimus. Itaque meritò Venerem reprehendit Iupiter, quòd intra sui muneris canc non se contineat, bellisq; se intermisceat, quorum administratio propriè illi non competit, sed Marti & Mineruæ tantùm. Illa

ò i rebus amatorijs occupari debet, quod hîc Iupiter nuptias appellat de filia, vt arbitror, εὐφημίζων. Nam alio qui vniuersæ rei m oriæ præficitur adeò, vt ipsam primùm artem meretriceam inuenisse & exercuisse dicant. Sed honestiùs, vt diximus, nuptia- ui præses nuncupatur. Vnde Plut. in Quæst. Centur. Rom. quæstion. Cur mense Maio non ducunt vxores? illam & Iunonem De coniugales vocat. Pausanias in Laconicis, qui liber est tertius, Veneris Migonitidis ædium meminit, quod est, ac si coniugalis iy is: & paulò antè eodem volumine Veneris Iunonis delubrum refert, ad quam pro filiarum nuptijs sacra facere matronas so- tu i sit. Sed de his alibi. Notandum est autem, quod antea monebamus, alios etiam Deos esse, qui nuptijs præsunt, vt Iupiter a- u, s, Iuno adulta, Suadela, & Diana præter Venerem, vt ex Plutarcho refert Natalis Myth. lib. 4 cap. 13.

ς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
ἰν α δ' ἐπόρουσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
γ ἰνώσκων ὅ οἱ αὐτὸς ὑπείρεχε χεῖρας Ἀπόλλων·
Α λ' ὅγ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν μέγαν ἅζετο, ἵετο δ' αἰεὶ
ἰν ν κτεῖναι, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
ε μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε, κατακτάμεναι μενεαίνων,
ε δέ οἱ ἐστυφέλιξε φαεινὴν ἀσπίδ' Ἀπόλλων·
ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
δ' ὁμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων·
άζεο Τυδεΐδη καὶ χάζεο [b] μηδὲ θεοῖσιν
σ ἶσ' ἔθελε φρονέειν· ἐπεὶ οὔποτε φῦλον ὁμοῖον
ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων·
ς φάτο· Τυδεΐδης δ' ἀνεχάζετο τυτθὸν ὀπίσσω,
ὴν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
ἰν ν δ' ἀπάτερθεν ὁμίλου θῆκεν Ἀπόλλων,
ερ μῳ ἐν ἱερῇ, ὅθι οἱ νηός γ' ἐτέτυκτο·
τ ὸν Λητώ τε καὶ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
ν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκέοντό τε κύδαινόν τε,
ὐ ὁ εἴδωλον τεῦξ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
τ' Αἰνείᾳ ἴκελον καὶ τεύχεσι τοῖον·
μ δ' ἄρ' εἰδώλῳ Τρῶες καὶ δῖοι Ἀχαιοὶ
ο ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βοείας
α δας εὐκύκλους, λαισήϊά τε πτερόεντα.
ὴ τότε θοῦρον Ἄρηα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
, Ἄρες, βροτολοιγέ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
Ο οὐ δὴ τόνδ' ἄνδρα μάχης ἐρύσαιο μετελθὼν
ιδῆ, ὃς νῦν γε καὶ ἂν Διῒ πατρὶ μάχοιτο;
ρ α μὲν πρῶτον σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ·
ὐ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος·
εἰπών, αὐτὸς μὲν ἐφέζετο Περγάμῳ ἄκρῃ·
ρώ ς στίχας οὖλος Ἄρης ὤτρυνε μετελθὼν
δ ος Ἀκάμαντι θοῷ, ἡγήτορι Θρῃκῶν.
ά ι Πριάμοιο διοτρεφέεσσι κέλευεν·
υἱεῖς Πριάμοιο διοτρεφέος βασιλῆος,
ς τι κτείνεσθαι ἐάσετε λαὸν Ἀχαιοῖς;
ἦ εἰς ὅ κεν ἀμφὶ πύλῃς εὖ ποιητῇσι μάχωνται;
εῖ αι ἀνὴρ ὃν τ' ἶσον ἐτίομεν Ἕκτορι δίῳ,
Αἰνείας, υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο.
Ἀλλ' ἄγετ', ἐκ φλοίσβοιο σαώσομεν ἐσθλὸν ἑταῖρον.
ς εἰπών, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.

Sic isti quidem talia inter se colloquebantur.
In Aeneam autem irruit bello clarus Diomedes,
Cognoscens quòd illi ipse super tenebat manus Apollo.
Sed hic neq; Deũ magnũ reuerebatur: cupiebat. a. sẽp
Aeneam interficere, & inclytis armis spoliare.
Ter quidem deinde irruit interficere cupiens:
Ter autem ei repreßit lucidum scutum Apollo.
Sed quando quartò irruit Deo par,
Grauiter increpans allocutus est ꝓcul operãs Apollo:
Caue Tydide, neq; recede neq; Dijs
Paria velis sapere, quoniam nunquam genus simile
Immortaliumq; Deorum, ac humi euntium hominũ.
Sic dixit: Tydides autem abscesit paulisper retrò,
Iram euitans porrò ferientis Apollinis:
Aeneam autem seorsum à turba posuit Apollo,
Pergami in sacro, vbi ipsi templum factum erat:
Hunc quidem Latonaq; & Diana sagittis gaudens,
In magno adyto curabantq; & honorabant.
Sed hic simulachrũ fecit argẽteo arcu decorus Apollo
Ipsiq; Aeneæ simile, & armis tale.
Circum. a. simulachrum Troiani & nobiles Achiui
Feriebant inter se circa pectora bubulos
Clypeos rotundos, & parmas leues. (pollo,
Tũc vtiq; impetuosum Martẽ allocutus est Phœbus A-
Mars, Mars, hominũ pestis, fœdate cæde, mœniũ oppu
An nõ tãdẽ hũc virũ ex pugna trahes accedẽs (gnator
Tydidem, qui nunc certè & cũ Ioue patre pugnaret?
Veneris quidẽ primũ cominus vulnerauit manũ ad
Sed deinde mihi ipsi insilijt Deo similis: (volam:
Sic locutus, ipse quidem resedit in Pergamo excelso.
Troianorũ. a. ordines perniciosus Mars cõcitauit acce-
Aßimilatus Acamãti veloci ductori Thracũ. (dẽs
Filios autem Priami Iouis alumnos adhortatus est:
O filij Priami à Ioue nutriti regis,
Quousq; adhuc interfici sinetis populum ab Achiuis?
An donec circa portas bene structas pugnent?
Iacet vir, quẽ æquè honorabamus atq; Hectorẽ nobilẽ,
Aeneas, filius magnanimi Anchisæ.
Sed agite, ex tumultu eripiamus strenuum socium.
Sic locutus, excitauit robur & animũ vniuscuiusq;.

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ὅγ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν] Obliuiscitur Diomedes, quibus finibus licentiam in Deos ipsi Minerua præscripserit: nam illa de sola Ve- nere ntellexerat. Nunc verò nihil de audacia illa impia remittens inuito etiam Apolline, à quo Aeneas protegebatur, ipsum neci are spoliare contendit, nihil Dei maiestatem reueritus. quod περὶ ἁμαρτημάτων interpretatur Eustathius, quæ per Apollinem etiam gni catur: quasi dicas, fato impetitum Diomedem ne Aeneam occideret.

b, μηδὲ θεοῖσιν ἶσ' ἔθελε φρονέειν] Hîc est aliud præceptum pietatis, quod Homerus proponit, non esse homini in Deos superbien- lum t se illis adæquare velit, quod tamen vt fit, fieri non potest nam, Nil ita sublime est, supraq; pericula tendit, Non sit vt in- eriu suppositumq; Deo Enimuerò qua se parte Deo homo conferat. An potentia? Atqui ῥᾴδια πάντα θεῷ τελέσαι, καὶ ἀνήνυτον οὐδέν. Omni Deo factu facilia sunt, & nihil impossibile, inquit Liuius. At homo quàm multa non potest? An sapientia? Atqui rectè il- lud Euripidis in Hippolyto, σοφωτέρους γὰρ δεῖ βροτῶν εἶναι θεούς: Sapientiores hominibus esse Deos oportet. An veracitate? ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα Τὸ δῖον ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ. Mentiri nescit os diuinum, sed quæ dixit, perficit omnia, inquit Aeschylus. Ho- mines verò quid vanius? Et ne omnia sigillatim persequamur, hominibus hoc confitendum est, se longè Deo inferiores, n [illegible] ne vn- quam fore, vt ipsi adæquentur: tamen semper reperti sunt infiniti Diomedes, qui sese impudenter & audacissime Numini oppo- nant. Quid attinet terrigenas illos insuper commemorare, si plerosq; eiusmodi secula nostra proferunt, quibus tamen eadem pa- rata sunt, quæ illi experti sunt fulmina? Audirent illi solùm vocem Apollinis Homerici exclamantis in Diomedem, φράζεο Τυδεΐ- δη &

δὴ καὶ χάζεο, &c. quod in eos maximè competit, cùm Deo inuito suos eripere conantur, neq; vnquam tamen efficient, vt ipso fo res euadant, reperientque tandem sibi cum laruis, vt Achiuis cum Aeneæ simulachro, esse depugnandum: suos enim in tut locabit, at illi in eorum locum nuda simulachra debellabunt.

c ἄρες, ἄρες βροτολοιγέ.] Excitata virtus solet esse maior, ideò ferè semper cùm aliquid generosum à quibusdā prēstatur, id al excitati faciūt, vt antea Diomedes, hic ipse belli deus Mars, paulò pòst Hector, &c. adeò est ἐνεργὴς & efficax oratio apud Hor

d οὐκ ἂν δὴ τὸν δ' ἄνδρα] Vt magis animos Marti faceret Apollo, dicit, verum esse illum Aeneam, cùm tamē illius esset solū s lachrum, circa quod tam acre erat Troianorum & Græcorum prælium. quod etiā Mars ipse credidit: nam & Troianos exhor eo argumento vtitur, quòd Aeneas ipse reuerà profligatus sit, alioqui non poterant rectè cōmoueri & incitari, si eum verum neam esse non intellexissent. Et vide Deos Homericos, qui falli possint.

Ἔνθ' αὖ Σαρπηδὼν μάλα νείκεσεν Ἕκτορα δῖον·
a Ἕκτορ, πῆ δή τοι μένος οἴχεται ὃ πρὶν ἔχεσκες;
Φῆς που ἄτερ λαῶν πόλιν ἑξέμεν, ἠδ' ἐπικούρων,
Οἶος b σὺν γαμβροῖσι κασιγνήτοισί τε σοῖσι·
Τῶν νῦν οὔ τιν' ἐγὼ ἰδέειν δύναμ' οὐδὲ νοῆσαι,
Ἀλλὰ καταπτώσσουσι, κύνες ὣς ἀμφὶ λέοντα·
Ἡμεῖς δ' αὖ μαχόμεσθ' οἵ πέρ τ' ἐπίκουροι ἔνειμεν.
Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν, μάλα τηλόθεν ἥκω.
c Τηλοῦ γὰρ Λυκίη Ξάνθῳ ἔπι δινήεντι,
Ἔνθ' ἄλοχόν τε φίλην ἔλιπον καὶ νήπιον υἱὸν,
Κὰδ δὲ κτήματα πολλὰ, τά τ' ἔλδεται ὅς κ' ἐπιδευής·
Ἀλλὰ καὶ ὣς Λυκίους ὀτρύνω, καὶ μέμον' αὐτὸς
Ἀνδρὶ μαχήσασθαι· ἀτὰρ οὔ τί μοι ἐνθάδε τοῖον,
Οἷόν κ' ἠὲ φέροιεν Ἀχαιοὶ ἤ κεν ἄγοιεν·
Τύνη δ' ἕστηκας, ἀτὰρ οὐδ' ἄλλοισι κελεύεις
Λαοῖσιν μενέμεν, καὶ ἀμυνέμεναι ὤρεσσι·
Μή πως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου,
Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γένησθε·
Οἱ δὲ τάχ' ἐκπέρσουσ' εὖ ναιομένην πόλιν ὑμήν.
Σοὶ δὲ χρὴ τάδε πάντα μέλειν νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
(γρ. τηλεκλειτῶν) Ἀρχοὺς λισσομένῳ * τηλεκλητῶν γ' ἐπικούρων
Νωλεμέως ἐχέμεν, κρατερὴν δ' ἀποθέσθαι ἐνιπήν.
Ὣς φάτο Σαρπηδὼν· d δάκε δὲ φρένας Ἕκτορι μῦθος,
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·
Πάλλων δ' ὀξέα δοῦρα, κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ,
Ὀτρύνων μαχέσασθαι, ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.
Ἀργεῖοι δ' ὑπέμειναν ἀολλέες, οὐδ' ἐφόβηθεν.
Ὡς δ' ἄνεμος ἄχνας φορέει ἱερὰς κατ' ἀλωὰς
Ἀνδρῶν λικμώντων, ὅτε τε ξανθὴ Δημήτηρ
(γρ. Κρίνῃ) * Κρίνει ἐπειγομένων ἀνέμων καρπόν τε καὶ ἄχνας,
e Αἱ δ' ὑπολευκαίνονται ἀχυρμιαί· ὣς τότ' Ἀχαιοὶ
(γρ. κονισάλῳ) Λευκοὶ ὕπερθε γένοντο * κονισσάλῳ, ὅν ῥα δι' αὐτῶν
Οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον ἐπέπληγον πόδες ἵππων,
Ἂψ ἐπιμισγομένων· ὑπὸ δ' ἔστρεφον ἡνιοχῆες.
Οἱ δὲ μένος χειρῶν ἰθὺς φέρον· ἀμφὶ δὲ νύκτα
Θοῦρος Ἄρης ἐκάλυψε μάχῃ, Τρώεσσιν ἀρήγων,
Πάντοσ' ἐποιχόμενος· τοῦ δ' ἐκραίαινεν ἐφετμὰς
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅς μιν ἀνώγει
(γρ. ἐγεῖραι) Τρωσὶν θυμὸν * ἀγεῖραι, ἐπεὶ ἴδε Παλλάδ' Ἀθήνην
Οἰχομένην· ἡ γάρ ῥα πέλεν Δαναοῖσιν ἀρηγών.
Αὐτὸς δ' Αἰνείαν μάλα πίονος ἐξ ἀδύτοιο
Ἧκε, καὶ ἐν στήθεσσι μένος βάλε ποιμένι λαῶν·
Αἰνείας δ' ἑτάροισι μεθίστατο· τοὶ δ' ἐχάρησαν,
Ὡς εἶδον ζωόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα,
Καὶ μένος ἐσθλὸν ἔχοντα· μετάλλησάν γε μὲν οὔ τι.
Οὐ γὰρ ἔα πόνος ἄλλος, ὃν ἀργυρότοξος ἔγειρεν,
Ἄρης τε βροτολοιγὸς, Ἔρις τ' ἄμοτον μεμαυῖα.
Τοὺς δ' Αἴαντε δύω, καὶ Ὀδυσσεὺς, καὶ Διομήδης
Ὤτρυνον Δαναοὺς πολεμιζέμεν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Οὔτε βίας Τρώων ὑπεδείδισαν, οὔτε ἰωκάς,

Tunc verò Sarpedon valde obiurgauit Hect. nobi
Hector quónā tibi robur abijt, quod pri⁹ habe
Gloriabaris nimirū sine populis ciuitatē seruatu
Solum cum affinibus fratribusq; tuis: (& so
Horū nūc nullū ego videre possū, neq; animadu
Sed trepidant tanquam canes circa leonem:
Nos autem pugnamus, qui auxiliatores adsumu
Etenim & ego auxiliator existēs admodū è longin
Procul.n. Lycia Xanthum ad vorticosum, (vi
Vbi vxoremq; dilectam reliqui, & infantem filiu
Et possessiones multas, quas desiderat quicūq; pau
Sed & sic Lycios adhortor, & paratus sum ipse
Cum viro pugnare, nihil etsi mihi hîc tale,
Quale vel asportent Achiui, vel abducant.
Tu autem stas, ac non alijs imperas
Copijs consistere, & opem ferre vxoribus: (na
Ne fortè quasi nexib. retis capti omne genus aliti
Viris hostib. præda & lucrū insperatū efficiamin
Illi.a. citò euertent bene habitatā ciuitatem ve
Tibi.a. decet hæc omnia curæ esse noctesq; diesq;
Principes precāti è longinquo vocatorū auxilia
Vt assiduè persistant, & durā deponāt obiurgat.
Sic dixit Sarpedon: momordit.a. mētē Hect. se
Statim aūt de curru cum armis salijt ad terram:
Vibrās.a. acutas lanceas, per exercitū obibat vn
Adhortās ad pugnandū: excitauit.a. pugnā gra
Hi.a. conuersi sunt, & aduersi steterunt Achiuis.
Argiui.a. expectabāt conferti, neq; territi fuer
Sicut autem ventus paleas fert sacris in areis
Viris ventilantibus, quando flaua Ceres
Secernit ingruentibus ventis fructumq; & palea
Et albescunt acerui palearum: sic tunc Achiui
Albi supernè facti sunt puluere, quē per ipsos (qu
Cælū adusq; solidū terrā pulsando excitarūt ped
Iterū inter se cōmixtos: reuersi.a. sunt aurigæ: (g
Illi.a. robur manuū ex aduerso ferebāt: vndiq;.a.c
Impetuosus Mars offudit in pugna, Troianis opē fe
Quaquà discurrens: exequebatur autem mand
Phœbi Apollinis, aureū ensem gestantis, q ipsum iu
Troianis animū excitare, postq vidit Pallada Min
Abeuntem: hæc.n. erat Danais auxiliatrix. (Ita
Ipse autem Aeneam valde opimo ex adyto
Eduxit, et in pectorib. robur indidit pastori populor
Aeneas.a. inter socios stetit: hi verò gauisi sunt,
Postq viderunt viuumq; & incolumē aduenientem
Et vires integras habentē: haud tamen quæsieran
Non.n. sinebat labor alius: quem Apollo suscitauer
Marsq; exitialis, contentioq; adeò prompta:
Hos autem Aiaces duo, & Vlysses, & Diomedes
Concitabant Danaos ad pugnandum: hi aūt & i
Neque vires Troianorū timebant neq; insecution

Ἀλ

λ' ἕμενον νεφέλῃσιν ἐοικότες, ἅς τε Κρονίων
νεμίης ἔστησεν ἐπ' ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
ρέμας ὄφρ' εὕδῃσι μένος Βορέαο, καὶ ἄλλων
ζχρηῶν ἀνέμων, οἵτε νέφεα σκιόεντα
ἧσιν λιγυρῇσι διασκιδνᾶσιν ἀέντες·
Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον, οὐδ' ἐφέβοντο.
ιείδης δ' ἀν' ὅμιλον ἐφοίτα, πολλὰ κελεύων,
Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστὲ, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἕλεσθε,
ἤλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
μενόντων ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται·
γόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος ὄρνυται, οὔτέ τις ἀλκή.

Sed expectabant, nebulis similes quas Saturnius
Tranquillitatis tempore sistit in summis montibus,
Placidè quando quiescit vis Boreæ, & aliorum
Vehementium ventorum, qui nubes opacas
Flatibus stridulis dissipant flantes:
Sic Danai Troianos expectabant firmiter, nec fugie-(bant
Atrides.a. per turbam discurrebat, sæpius adhortans,
O amici, viri estote, & fortem animum sumite,
Inuicemq́; reueremini per fortes pugnas.
Verecundantiũ.n. virorũ plures salui q̃ interfecti sũt:
Fugientiũ.a. neq; gloria exurgat, neq; vlla fortitudo.

καὶ ζωγρῶν

COMMENTARIVS.

[ἔκτορ πῆ δή τοι] Oportuit ipsum etiam Hectorem virum alioqui Troianorum omnium fortissimum, officij sui admoneri: vbi a docuit, virtutem interdum sopitam iacere, stimulisque excitandam vt in actus necessarios exeratur. Ista autem Sarpedonis o duo continet: primùm, ignauiam non solùm Hectoris, sed omnium etiam Troianorum perstringit. Secundò, Hectorem ...eris & partium suarum commonefacit. Pars illa prima comparationem virtutis copiarum auxiliarium cum Troianorum i... ia cōplectitur. vt sociorũ exemplo pudor Hectori inijciatur, qui adeò molliter in tam necessaria pugnandi occasione se gerat.

[... γαμβροῖσι] Scilicet adeò erat numerosa Priamidarum soboles, vt cùm ea sola Troiam se propugnaturum palàm Hector ia... Fuerant autem Priamo quinquaginta filij, ex quibus decem & septem ex legitima vxore nati erant, vt est apud Tullium ...c. Hic filij quidem pugnant, pro filiabus verò mariti.

c [... γὰρ Λυκίη] Dixit τηλοῦ ad differentiam minoris Lyciæ, cui præerat Pandarus, & quæ longè à Troia non erat remota. Stu... autem suum in Troianos Sarpedon commendat, cùm eis opitulandi gratia in tam dissitum à patria locum aduentarit: dein... rem, filium, & bona omnia contempserit, quibus alij illecti domi sæpissimè detinentur [illegible] amicorum vtilitati antepo... Nihilominus autem inquit Sarpedon, ego fortissimè pro vobis, Troiani, pugno, neq; mihi [illegible] meis parco: cùm vos alacriores esse oporteret in vestris bonis tutandis, de quorum iactura nunc periculum [illegible]: mea enim in hoc discrimen ...è veniunt, & tamen eodem animo ac si de illis ageretur, sese in medios certaminis [illegible].

d [ἶκε δὲ φρένας] Cum non habeat Hector quid Sarpedoni contradicat, quia se nimirum [illegible] increpari sentit, ne verbum quidē ... s animo stimulatus illicò in arenam descendit. vbi docet Poeta, iustas obiurgationes & exhortationes apud generosos ho... in otiosas esse non debere, quod alibi sæpe monuimus.

e [δ' ὑπολδύκαινεν ...] In his verbis est tota vis comparationis, vt docet ille ἀπόδοσις.

f [ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστέ.] Breuis & concisa, prout temporis angustia [illegible] exhortatio, qua Græcos Agamemnō incitat, cuius to... in mutua singulorum verecundia posita est, cuius gratia supra [illegible] libro Nestor eiusdem nationis milites simul in acie ...ni iubebat: quia nimirum noti à notis sibi cauent verenturque, ne quid ignauè inter se geratur. Ait ergo Rex: Pudeat vos ve... sorum, alterq; alterum mutuò reueremini, ne quis fugiendo dedecus [illegible] compa[...] et, cùm sibi ab illo ignauia expro... ossit: deinde vt afflictis, & oppressis socijs opem ferant.

g [... γόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος] Similia sunt illa Tyrtæi apud Stobæum:

οἱ μὲν γὰρ τολμῶσι παρ' ἀλλήλοισι μένοντες
εἴς τ' αὐτοσχεδίην καὶ προμάχους ἰέναι,
παυρότεροι θνήσκουσι, σαοῦσι δὲ λαὸν ὀπίσσω.
τρεσσάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή: id est, Illorum sanè qui vnà ...tes ausi fuerint Ad pugnam cominus conferendam & in prima acie pugnantes accedere, Pauciores moriuntur, & populũ ... à tergo. Timidorum autem virorum perijt omnis virtus. Alibi autem disputamus, quàm sit gloriosum in bello mori.

---

a Ἦ, καὶ ἀκόντισε δουρὶ θοῶς· βάλε δὲ πρόμον ἄνδρα
Αἰνείω ἕταρον μεγαθύμου Δηϊκόωντα
Περγασίδην, ὃν Τρῶες ὁμῶς Πριάμοιο τέκεσσι
τῖον, ἐπεὶ θοὸς ἔσκε μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι·
τόν ῥα κατ' ἀσπίδα δουρὶ βάλε κρείων Ἀγαμέμνων.
ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ * εἴσατο καὶ τῆς·
νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστῆρος ἔλασσε.
δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἔνθ' αὖτ' Αἰνείας Δαναῶν ἕλεν ἄνδρας ἀρίστους
υἷε Διοκλῆος Κρήθωνά τε Ὀρσίλοχόν τε·
τῶν ὁ πατὴρ μὲν ἔναιεν ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Φηρῇ,
ἀφνειὸς βιότοιο· γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο
Ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης.
ὃς τέκετ' Ὀρσίλοχον πολέεσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα·
Ὀρσίλοχος δ' ἄρ' ἔτικτε Διοκλῆα μεγάθυμον·
ἐκ δὲ Διοκλῆος διδυμάονε παῖδε γενέσθην,
Κρήθων Ὀρσίλοχός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
τὼ μὲν ἄρ' ἡβήσαντε, μελαινάων ἐπὶ νηῶν
Ἴλιον εἰς εὔπωλον ἅμ' Ἀργείοισιν ἑπέσθην,
τιμὴν Ἀτρείδῃς, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ
ἀρνυμένω· τὼ δ' αὖθι τέλος θανάτοιο κάλυψεν.
οἵω τώ γε λέοντε δύω ὄρεος κορυφῇσιν
ἐτραφέτην ὑπὸ μητρὶ βαθείης τάρφεσιν ὕλης·
τὼ μὲν ἄρ' ἁρπάζοντε βόας καὶ ἴφια μῆλα
σταθμοὺς ἀνθρώπων κεραΐζετον, ὄφρα καὶ αὐτὼ

Dixit, & iaculatus est hasta impigrè: pcussit.a. antesi-(gnanũ virũ
Aeneæ socium magnanimi Deicontē
Pergasidem, quem Troiani æquè ac Priami filios
Honorabāt, qa impiger erat inter primos ad pugnādũ:
Hunc in scuto lancea percussit rex Agamemnon.
Illud.v. nō hastā impediuit: sed prorsus traiecit etiā i-(psum:
Vltimū.a. in ventrem balteum adegit.
Sonuit autem cadens, sonueruntq́; arma super ipso.
Tunc rursus Aeneas Danaorũ interfecit viros opti-(mos
Filios Dioclei, Crethonaq́; Orsilochumq́;:
Horũ pater quidē habitabat bene ædificata in Phera,
Diues opum: genus autem erat à fluuio
Alpheo, qui latè fluit Pyliorum per terram.
Qui peperit Orsilochum multis viris imperatorem.
Orsilochus autem genuit Diocleum magnanimum.
Ex Diocleo autem gemini filij nati sunt,
Crethō, Orsilochusq́; pugnæ bene periti omnis generis.
Hi quidem puberes facti nigris in nauibus
Ad Iliũ bonorũ equorũ ferax simul Argiuos secuti sũt
Honorem Atridis, Agamemnoni & Menelao,
Comparantes: hos autem ibi finis mortis obtexit,
Quales leones duo montis in cacuminibus
Nutriti sunt sub matre, pfundæ in densitatib. syluæ:
Hi quidem rapientes boues, & pingues oues
Stabula hominum vastant, donec & ipsi

* καὶ εἴσατο χαλκός.

Ἀνδρῶν ἐν παλάμῃσι κατέκταθεν ὀξέϊ χαλκῷ.
Τοίω τὼ χείρεσσιν ὑπ' Αἰνείαο δαμέντε
Καππεσέτην, ἐλάτῃσιν ἐοικότες ὑψηλῇσι.
Τὼ δὲ πεσόντ' ἐλέησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Βῆ δὲ διὰ προμάχων, κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Σείων ἐγχείην. τοῦ δ' ὤτρυνεν μένος Ἄρης,
b Τὰ φρονέων, ἵνα χερσὶν ὑπ' Αἰνείαο δαμείη.
Τὸν δ' ἴδεν Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱός·
Βῆ δὲ διὰ προμάχων· περὶ γὰρ δίε ποιμένι λαῶν,
c Μή τι πάθη, μέγα δέ σφεας ἀποσφήλειε πόνοιο.
Τὼ μὲν δὴ χεῖράς τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα
Ἀντίον ἀλλήλων ἐχέτην μεμαῶτε μάχεσθαι.
Ἀντίλοχος δὲ μάλ' ἄγχι παρίστατο ποιμένι λαῶν.
Αἰνείας δ' οὐ μεῖνε, θοός περ ἐὼν πολεμιστής,
d Ὡς εἶδεν δύο φῶτε παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν νεκροὺς ἔρυσαν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν,
Τὼ μὲν ἄρα δειλὼ βαλέτην ἐν χερσὶν ἑταίρων,
Αὐτὼ δὲ στρεφθέντε, μετὰ πρώτοισι μαχέσθην.
Ἔνθα Πυλαιμένεα ἑλέτην ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
Ἀρχὸν Παφλαγόνων μεγαθύμων ἀσπιστάων.
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος
Ἑσταότ' ἔγχεϊ νύξε, κατὰ κληῗδα τυχήσας.
Ἀντίλοχος δὲ Μύδωνα βάλ' ἡνίοχον θεράποντα,
Ἐσθλὸν Ἀτυμνιάδην (ὁ δ' ὑπέστρεφε μώνυχας ἵππους)
Χερμαδίῳ ἀγκῶνα τυχὼν μέσον· ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
Ἡνία λεύκ' ἐλέφαντι χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν.
Ἀντίλοχος δ' ἄρ' ἐπαΐξας ξίφει ἤλασε κόρσην.
Αὐτὰρ ὅγ' ἀσθμαίνων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου
Κύμβαχος ἐν κονίῃσιν ἐπὶ βρεχμόν τε καὶ ὤμους.
Δηθὰ μάλ' εἱστήκει, (τύχε * γὰρ ψαμάθοιο βαθείης,)
Ὄφρ' ἵππω πλήξαντε χαμαὶ βάλον ἐν κονίῃσι.
Τοὺς δ' ἵμασ' Ἀντίλοχος, μετὰ δὲ στρατὸν ἤλασ' Ἀχαιῶν.
Τοὺς δ' Ἕκτωρ ἐνόησε κατὰ στίχας, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτοὺς
Κεκληγώς. ἅμα δὲ Τρώων εἵποντο φάλαγγες
Καρτεραί· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ πότνι' Ἐνυώ·
Ἡ μὲν ἔχουσα κυδοιμὸν ἀναιδέα δηϊοτῆτος·
Ἄρης δ' ἐν παλάμῃσι πελώριον ἔγχος ἐνώμα·
Φοίτα δ' ἄλλοτε μὲν πρόσθ' Ἕκτορος, ἄλλοτ' ὄπισθεν.
e Τὸν δὲ ἰδὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀπάλαμνος ἰὼν πολέος πεδίοιο,
Στήῃ ἐπ' ὠκυρόῳ ποταμῷ ἅλαδε προρέοντι,
Ἀφρῷ μορμύροντα ἰδών, ἀνά τ' ἔδραμ' ὀπίσσω·
Ὣς τότε Τυδείδης ἀνεχάζετο, εἶπέ τε λαῷ·
Ὦ φίλοι, οἷον δὴ θαυμάζομεν Ἕκτορα δῖον
Αἰχμητήν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν.
Τῷ δ' αἰεὶ πάρα εἷς γε θεῶν ὃς λοιγὸν ἀμύνει·
Καὶ νῦν οἱ πάρα κεῖνος Ἄρης βροτῷ ἀνδρὶ ἐοικώς.
Ἀλλὰ πρὸς Τρῶας τετραμμένοι αἰὲν ὀπίσσω
Εἴκετε· μηδὲ θεοῖς μενεαινέμεν ἶφι μάχεσθαι.

* χε γάρ ῥ' ἀμάθοιο

Virorum in manibus interfecti sunt acuto ferro:
Tales isti duo à manibus Aeneæ prostrati
Deciderunt, abietibus similes altis.
Horũ.a. pstratorũ misertus est in bello fortis Men
Iuit.a. per antesignanos armatus fulgenti ferro,
Quassans hastam: huius.a. impellebat animum
Ea cogitans, vt à manibus Aeneæ interficeretur:
Hunc.a. vidit Antilochus magnanimi Nestoris fi
Iuit.a. p ppugnatores, valde.n. timebat pastori po
Ne qd pateretur, valdè.v. ipsos aberrare faceret
Hi quidem iam manusq; & hastas acutas
Contra se inuicem tenebant parati pugnare:
Antilochus verò valdè propè astitit pastori popu
Aeneas.a. nõ sustinuit, impiger quamuis existẽs b
Vt vidit duos viros propè inter se cõsistentes.
Hi.a. postquam occisos traxerũt ad populũ Achi
Eos miseros tradiderunt in manus sociorum:
Ipsi autem conuersi inter primos pugnabant.
Tunc Pylæmenem interfecerunt parem Marti,
Principem Paphlagonũ magnanimorũ scutatori
Hunc quidem Atrides hasta inclytus Menelaus
Stantẽ hasta vulnerauit ad clauẽ humeri assec
Antilochus aũt Mydona percussit auriga, famu
Bonum Atymniadem (hic.a. auertebat solidun
equos)
Saxo cubitum contingens medium: at ex mani
Fræna candida ebore humi ceciderunt in pulue
Antilochus aũt accurrens ense percussit tempu
Sed hic grauiter anhelans è pulchro decidit c
Pronus in pulueribus: atq; in occiput & humero
Diu valdè stetit (nactus erat.n. arenã profunda
Donec equi pulsantes humi proiecerunt in pulu
Hos.a. verberauit Antilo. & ad exercitũ abegit
Hos.a. Hector animaduertit inter turmas: ruit.a
Vociferãs: simul.a. Troian sequebãtur phalãges
Fortes: præibat.a. ipsis Mars & veneranda Be
Hæc quidem habens tumultum immanem pug
Mars verò in manibus ingentem hastam quass
Ibat aũt modò quidem ante Hectore, modò aut
Hũc.v. cõspicatus horruit in bello strenuus Dio
Sicut.a. cùm vir inops consilij emensus ingentẽ c
Consistit ad rapidum fluuium in mare proflue
Spuma murmurantem videns recurritq; retro
Sic tunc Tydides recessit, dixitq; populo:
O amici, qualiter admiramur Hectorem no
Iaculatorem esse, & audacem bellatorem?
Huic semper propè adest vnº deorũ qui mortẽ au
Et nunc ei adest Ille Mars mortali viro similis.
Quare ad Troianos conuersi semper retrò
Cedite, neq; aduersº deos prõpti sitis fortiter pug

COMMENTARIVS.

a ἦ, ἢ ἀκόντισε] Multi ad alios excitandos satis sunt faciles, ipsi ac pericula subeunda ineptissimi. Agamemnõ verò milites aff- statim suo exemplo, quo pacto se gerant, docet. Nulla enim re animosiores ac audaciores fieri solent milites, quàm si ducem g- rosum & fortem animaduerterint, adeò vt etiam duce timido remollescant milites fortes: contra, præeunte duce forti, mi- miditatem & pauorem suum deponant. Quò pertinet respõsum illud Demadis Rhetoris Athēniensis, qui cùm in pugna ad C- ronæam a Philippo captus esset, eiq; cõmendatus, Philippusq; inter pocula hæc verba iactaret: Vbi nunc est nobilitas & præ- ciuitatis Atheniensium? Cognosceres, inquit, ô Rex ciuitatis vim, si Philippus Atheniensibus, Chares autem Macedonib. im- ret. vbi ignauia ducis victos Athenienses ostendit, cùm ipsi tamẽ per se fortes essent. proinde Philippo blanditus, ducis optim- dem ei dextrè tribuit. Cui respondet, quod idẽ Philippus pronũciauit, κρεῖττον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων λέοντος στρατηγοῦντος, ἢ λ- ἐλάφου στρατηγοῦντος: prestantiorẽ esse exercitũ ceruorũ, imperante leone, quàm leonũ ductore ceruo. Est.n. vniuersus exercitu- pus quoddam, cuius caput Imperator est, vt dicebat Iphicrates: quod etiã Epã Thebanus ostendit, qui magno & egregio ex- cõspectu, sed sine duce, τηλίκον, inquit, θηρίον, ἢ κεφαλὴν οὐκ ἔχει. Cũ aũt ex capite totius corporis moderamẽ rectũ aut prauũ

n fortem & magnanimum eſſe oportet, vt ſui ſimiles habeat milites. Quod apprimè intelligit Homerus, qui in Agamemno- ducis præſtantiſſimi typum exhibuit.

φρονέων] Notanda eſt Martis perfidia, qui ſe Menelao fauere ſimulat, dum tamen in eius perniciem conſpirat. Docet nimi- oëta, duobus modis profligari hoſtes, aut dolo, aut vi. quod Antigonus indicauit, qui interrogatus, quomodo oporteret ho- gredi, dixit: ἢ δόλῳ ἠὲ βίῃ, ἢ ἀμφαδὸν ἠὲ κρυφηδόν: Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut per inſidias. Dolus an virtus quis in hoſte re- inquit Homerus Latinorum. Vnde forſan hoc magis ad prudentem calliditatem referri debet, quàm ad perfidiam, quaſi le bellicis hoc opportunum ſtratagema permiſſum ſit, quod etiam Minerua in Hectore olim vſurpauit. Aduerſus illud autem us tutamen eſt ἀπιστία, vt ſemper illis hoſtium conſilia, licet commodi ſpeciem habere videantur, ſuſpecta ſint. Tamen auſus oc in Marte perfidiam appellare, quia illa ipſi ſit familiariſſima, vnde ἀλλοπρόσαλλος dictus eſt: eandemque illi Minerua po- probrat.

τι πάθῃ,] Veretur Antilochus, ne quid damni Menelaus patiatur: quia cùm ille præcipuum eſſet belli caput, eo moriente, bel- inè diſſolutum iri credebatur: quod ipſe Agamemnon ſuprà lib. 3. eo læſo, & cùm de eius vita deſperaret, dicebat, ſtatim eſſe iros Græcos, αὐτίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης, &c

ἕσταν δύο φῶτε] Prudenter & cautè facit Aeneas, qui ſolus duobus nō reſiſtit. μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη: Vnius manus pugna ecilla, inquit Euripides in Heraclide. Vnde vulgata parœmia, εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ. Cui reſpondet, quod de Hercule vulgò e- ctatur, eum aduerſus duos non pugnare, quod Socrates in Euthydemo in ſe ipſum conuertit. Vide Eraſmum Adag. Chil. 1. prou. 39. Vbi etiam huius loci Homerici meminit. Itaque cùm aliquis fortis ſibi nomen tribuit, videat oportet, in temerita- incidat, dum nulla ratione habita numeroſi hoſtis cum pluribus audet congredi: id verò maximè ſolitario homini cauen- ſt, vt Aeneas Homericus docet.

ἐπὶ δ' ἰδὼν ῥίγησε] Non immeritò victoria dicta eſt ἑτεραλκής & Mars ipſe (id eſt bellum) ἀλλοπρόσαλλος, adeò eſt inconſtans & lis hominum fortitudo. Nota autem, me Hominum dicere, quia intelligo quidem virtutem per ſe ſtabilem & certam eſſe, in homines non cadit. Quod hoc loco Diomedes teſtatū facit, vt forſan demitteris, tam repentè hunc heroëm ab illo mu- Diomede, quia paulò antè etiam cum ipſo Ioue pugnaturus eſſe videbatur, adeò ſe ſtrenuè vbique geſſit ipſis etiam Numi- on formidatis. Voluit autem Poëta res etiam Troianorum extollere, ne planè laudi Græcorum, velificari videretur: & hoc mi artificij, cùm vtrumque hoſtem merita laude ſcriptor non defraudat. Adeſt ergo Hector diuino tutus præſidio adeò ter- formidabilis, vt fortiſſimis quibuſque terrorem ingentem incutiat, quem cedendo Græci faciunt manifeſtum. Quod in- n non eſt exiſtimandum, & hoc inter rei bellicæ magiſtros admittitur: præſtare interdum irruenti hoſti cedere, quam cum iactura pertinaciter ipſi reſiſtere. Vnde Antigonus olim hoſtibus ingruentibus cedens, dixit, ſe non fugere, ſed vtilitatē re- perſequi. Vt ergo metus à forti homine non eſt alienus, vt docet Ariſt. Ethic. Nicom. lib. 3. cap. 7. & Eth. ad Eudemum lib. aitium: ſic eo etiam indigna non eſt moderata fuga, quæ declinationem ingentis periculi ſuadeat, in quod ſi ſe coniecerit, & temeritatis macula aſpergi poteſt. Non licet enim in bello bis delinquere, inquiebat Lamachus: & Iphicrates, Nullam oris deteriorem vocem eſſe poſſe, quàm οὐκ ἂν προσεδόκησα, Non putabam. Proinde periti eſt ducis, cum ſumma ſui cau- gnare, ne cùm temerè in euidens periculum ruit, ſerò ipſum nimiæ audaciæ pœniteat, quin & interdum fugiendum eſt, fu- n honeſta & leonina, hoc eſt προτροπάδην, vt alibi dicimus: & vt hoc loco Diomedes, qui terga hoſti non vertit, ſed tantùm etui cedit. Cùm autem illud per ſe, vt docuimus, indecorum non ſit, tum hoc loco cauſam id faciendi maximam habuit les, ſiquidem ex ſuperioribus ſuis certaminibus & Apollinis oratione prudentior factus, cùm videat Hectori aſtantē Mar- ubentiùs decedit, quòd Dijs non eſſe reſiſtendum iam edoctus fuerit, quam rationem ipſe etiam prætexuit.

ἄρ ἔφη. Τρῶες δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθον αὐτῶν·
κτωρ δύο φῶτε* κατέκτανεν εἰδότε χάρμης,
ἰφρῳ ἐόντε, Μενέσθην, Ἀγχίαλόν τε.
σόντ' ἐλέησε μέγας Τελαμώνιος Αἴας·
άλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
λεν Ἄμφιον Σελάγου υἱόν, ὅς ῥ' ἐνὶ Παισῷ
ιυκτήμων πολυλήιος· ἀλλά ἑ μοῖρα
ικουρήσοντα μετὰ Πρίαμόν τε καὶ υἷας·
τ' ζωστῆρα βάλεν Τελαμώνιος Αἴας,
δ' ἐν γαστρὶ πάγη δολιχόσκιον ἔγχος·
ν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπέδραμε φαίδιμος Αἴας,
υλήσων· Τρῶες δ' ἐπὶ δούρατ' ἔχευαν
αμφανόωντα· σάκος δ' ἀνεδέξατο πολλά.
λὰξ προσβὰς ἐκ νεκροῦ χάλκεον ἔγχος
ιτ'. οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ
ιοιν ἀφελέσθαι· ἐπείγετο γὰρ βελέεσσι.
ε δ' ὅγ' ἀμφίβασιν κρατερὴν Τρώων ἀγερώχων,
ολλοί τε καὶ ἐσθλοὶ ἐφέστασαν ἔγχε' ἔχοντες,
μέγαν περ ἐόντα καὶ ἴφθιμον καὶ ἀγαυὸν,
ν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη.
ς μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην.
μον δ' Ἡρακλείδην ἠΰν τε μέγαν τε
σε' ἀντιθέῳ Σαρπηδόνι μοῖρα κραταιή.
δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
ωνός τε Διὸς νεφεληγερέταο.
ρα Τληπόλεμος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπε.
Σαρπῆδον Λυκίων βουληφόρε, τίς τοι ἀνάγκη
ώσσειν ἐνθάδ' ἐόντι μάχης ἀδαήμονι φωτί;
ευδόμενοι δέ σέ φασι Διὸς γόνον Αἰγιόχοιο
ἐπεὶ πολλὸν κείνων ἐπιδεύεαι ἀνδρῶν
Διὸς ἐξεγένοντο ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων·

Sic dixit. Troiani. a. admodū propè acceſſerunt ipſos.
Tunc Hector duos viros interfecit peritos belli,
In vno curru exiſtentes, Meneſthem Anchialumq́.
Horū. a. lapſorū miſertus eſt magnus Telamonius Aiax.
Stetit. a. valdè ppè accedens, & iaculatus eſt haſta lu-
Et percuſſit Amphiū Selagi filiū, qui in Paeſo (cida,
Habitabat, prædiues, locuples: ſed eum fatum
Duxit auxiliaturum, ad Priamumq́ & filios:
Huncin balteo percuſſit Telamonius Aiax:
Inferiori autem in ventre affixa eſt longa haſta:
Reſonuit aūt cadēs: hic autem accurrit illuſtris Aiax,
Arma ſpoliaturus: Troiani verò lanceas fuderunt
Acutas, perlucidas: ſcutum autem excepit multas:
Sed hic calce accedens ex cadauere ærata haſtam
Euulſit: non tamen etiam alia potuit arma puchra
Humeris detrahere: premebatur enim telis. (rū,
Timuit. a. hic defenſionē validā Troianorū ſtrenuo-
Qui multiq́ & ſtrenui inſtabant haſtas tenentes:
Qui ipſum magnū licet exiſtentē & fortē, & clarum
Repulerunt à ſe: hic autem cedens, retroactus eſt.
Sic hi quidem laborabant in forti pugna.
Tlepolemum autem Heraclidem latumq́ magnumq́
Animauit aduerſus diuum Sarpedonē fatū violentū.
Hi. a. quando iam propè erāt, alter in alterum euntes,
Filiusq́, nepoſq́ Iouis nebularum congregatoris,
Hunc & Tlepolemus prior verbum allocutus eſt.
Sarpedon Lyciorum conſultor, quæ tibi neceſſitas
Obſeruari timore hic exiſtenti pugnæ imperito viro?
Mentientes autem te dicunt Iouis ſobolem Aegiochi
Eſſe cum multum ab illis abſis viris
Qui ex Ioue nati ſunt, tempore priſcorum hominum:

γρ. [illegible] εἰδότε

Ἀλλ' οἷον

Ἀλλ' οἷόν τινα φασὶ βίην Ἡρακληείην,
Εἶναι ἐμὸν πατέρα θρασυμέμνονα, θυμολέοντα·
Ὅς ποτε δεῦρ' ἐλθὼν ἕνεχ' ἵππων Λαομέδοντος,
[c] Ἓξ οἴῃς σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν,
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, [d] χήρωσε δ' ἀγυιάς.
Σοὶ δὲ κακὸς μὲν θυμός, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Οὐδέ * τί σε Τρώεσσιν ὀΐομαι ἄλκαρ ἔσεσθαι (κ. τί σε)
Ἐλθόντ' ἐκ Λυκίης, οὐδ' εἰ μάλα καρτερός ἐσσι,
Ἀλλ' ὑπ' ἐμοὶ δμηθέντα πύλας Ἀΐδαο περήσειν.
Τὸν δ' αὖ Σαρπηδὼν Λυκίων ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Τληπόλεμ' [e] ἤτοι κεῖνος ἀπώλεσεν Ἴλιον ἱρὴν,
Ἀνέρος ἀφραδίῃσιν ἀγαυοῦ Λαομέδοντος,
Ὅς ῥά μιν εὖ ἔρξαντα κακῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
Οὐδ' ἀπέδωχ' ἵππους ὧν εἵνεκα τηλόθεν ἦλθε.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐνθάδε φημὶ φόνον καὶ κῆρα μέλαιναν
Ἐξ ἐμέθεν τεύξεσθαι, ἐμῷ δ' ὑπὸ δουρὶ δαμέντα
Εὖχος ἐμοὶ δώσειν, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ὣς φάτο Σαρπηδών· ὁ δ' ἀνέσχετο μείλινον ἔγχος
Τληπόλεμος, καὶ τῶν μὲν ` ὁμαρτῇ δούρατα μακρὰ (κ. ἁμαρτῇ)
Ἐκ χειρῶν ἤϊξαν· ὁ μὲν βάλεν αὐχένα μέσσον
Σαρπηδών, αἰχμὴ δὲ διαμπερὲς ἦλθ' ἀλεγεινή·
Τὸν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψε.
Τληπόλεμος δ' ἄρα μηρὸν ἀριστερὸν ἔγχεϊ μακρῷ
Βεβλήκει· αἰχμὴ δὲ διέσσυτο μαιμώωσα,
Ὀστέῳ ἐγχριμφθεῖσα· πατὴρ δ' ἔτι λοιγὸν ἄμυνεν.
Οἱ μὲν ἄρ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα δῖοι ἑταῖροι
Ἐξέφερον πολέμοιο· βάρυνε δέ μιν δόρυ μακρὸν
Ἑλκόμενον· τὸ μὲν οὔτις ἐπεφράσατ' οὐδ' ἐνόησε
Μηροῦ ἐξερύσαι δόρυ μείλινον, ὄφρ' ἐπιβαίη
Σπευδόντων· τοῖον γὰρ ἔχον πόνον ἀμφιέποντες.
Τληπόλεμον δ' ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐξέφερον πολέμοιο· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
Τλήμονα θυμὸν ἔχων· μαίμησε δέ οἱ φίλον ἦτορ.
Μερμήριξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
Ἢ προτέρω Διὸς υἱὸν ἐριγδούποιο διώκοι,
Ἢ ὅγε τῶν πλεόνων Λυκίων ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο·
[f] Οὐδ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μόρσιμον ἦεν
Ἴφθιμον Διὸς υἱὸν ἀποκτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ.
Τῷ ῥα κατὰ πληθὺν Λυκίων τράπε θυμὸν Ἀθήνη·
Ἔνθ' ὅγε Κοίρανον εἷλεν, Ἀλάστορά τε, Χρομίον τε,
Ἄλκανδρόν θ', Ἅλιόν τε, Νοήμονά τε, Πρύτανίν τε.
Καί νύ κ' ἔτι πλέονας Λυκίων κτάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Δεῖμα φέρων Δαναοῖσι· χάρη δ' ἄρα οἱ προσιόντι
Σαρπηδὼν Διὸς υἱός, ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν ἔειπε·
Πριαμίδη, μὴ δή με ἕλωρ Δαναοῖσιν ἐάσῃς
Κεῖσθαι· ἀλλ' ἐπάμυνον, ἔπειτά με καὶ λίποι αἰὼν
Ἐν πόλει ὑμετέρῃ· ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἔγωγε,
Νοστήσας οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Εὐφρανέειν ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
Ὣς φάτο· [g] τὸν δ' οὔτι προσέφη κορυθαίολος Ἕκ-
τωρ,
Ἀλλὰ παρήϊξεν, λελιημένος ὄφρα τάχιστα
Ὤσαιτ' Ἀργείους, πολέων δ' ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Οἱ μὲν ἄρ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα δῖοι ἑταῖροι
Εἷσαν ὑπ' αἰγιόχοιο Διὸς περικαλλέϊ φηγῷ.
Ἐκ δ' ἄρα οἱ μηροῦ δόρυ μείλινον ὦσε θύραζε

Sed qualem aiunt vim Herculeam,
Esse meum patrē, audacem, animū leonis habe
Qui quondā huc veniēs gratia equorū Laome
Sex solis cum nauibus & viris paucioribus,
Ilij diripuit ciuitatem, desolauit autem vias.
Tibi.a.ignauus quidē animus: minuuntur.a.c
Neq; te Troianis puto auxilio fore,
Profectum ex Lycia, neq; etiamsi admodum for
Sed à me interfectum portas inferni penetrat
Hūc rursus Sarpedon Lyciorū dux contrà allo
Tlepoleme, certè ille euertit Ilium sacrum,
Viri temeritate clari Laomedontis,
Qui ipsū bene meritū malo obiurgauit verbo,
Neq; reddidit equas, quarū gratia è lōginquo
Tibi aūt ego hîc edico cædem & mortem nigr
A me paratū iri, mea verò ab hasta interfectū,
Gloriā mihi daturū, animā.a.Plut.inclytos equ
Sic dixit Sarpedon: hic.a.sustulit fraxineam ha
Tlepolemus, & horum quidem eodem tēpore ha
longa
Ex manib.euolarūt: hic qdē percussit ceruicē
Sarpedon, cuspis autem vtrinq; penetrauit ace
Hunc verò circa oculos obscura nox cooperuit.
Tlepolemus autem femur sinistrum hasta long
Percussit: cuspis autem transacta est furens
Ossi infixa: pater autem mortem auertit.
Sarpedonem quidem generosi socij
Extulerūt è prlio: grauabat.a.ipsū hasta lōga
Dū traheret: eā quidē null' cōsiderauit, nec a
Femore extrahere lāceā fraxineā, vt incedere p
Festinantium: talem.n.habebant laborem mu
Tlepolemum aūt ex altera parte bene ocreati A
Exportabant prælio: animaduertit.a.nobilis V
Fortem animū habens: turbatū erat.a.ei dilect
Cogitauit autem post ea in mente, & in animo
An vlteriùs Iouis filium valde sonātis insequer
An hic plurium Lyciorum animam auferret
Neq; verò Vlyssi magnanimo fatale erat,
Fortem Iouis filium interficere acuto ferro.
Quare ad multitudinē Lyciorū vertit animū M
Tūc hic Cæranū interfecit, Alastoreq; Chromiu
Alcandrumq;, Haliumq;, Noëmonaq;, Prytanym
Atq; etiā plures Lyciorū interfecisset nobilis Vl
Nisi statim intellexisset magnus galeæ motor He
Iuit autem per primas acies armatus fulgenti ær
Terrorē inferens Danais: gauisus est aūt eo acced
Sarpedon Iouis filius, verbum autem lugubre di
Priamide, ne me prædam Danais sinas
Iacere, sed auxiliare, postea me etiam deserat æ
In ciuitate vestra, quoniam non eram ego,
Reuersus domum, dilectam in patriam terram,
Oblectaturus vxoremq; dilectam, & infantem filii
Sic dixit: hunc autem allocutus est galeæ mot
Hector,
Sed perrexit cupidus, vt quàm citissimè
Repelleret Argiuos, multorumq; animam auferre
Hi quidem Sarpedonem generosi socij
Collocarunt sub ægidē gestātis Iouis perpulchra fa
Ex.a.ipsius femore lanceam fraxineā extraxit fo

ἴφθιμ

...ος Πελάγων, ὅς οἱ φίλος ἦεν ἑταῖρος.	*Fortis Pelagon, qui eius dilectus erat socius.*
...ὸν δ' ἔλιπε ψυχή, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς·	*Hūc.a.deseruit anima, et circa oculos offusa est caligo.*
...ς δ' ἀμπνύνθη, περὶ δὲ πνοιὴ Βορέαο	*Rursus autem recreatus est: circùm.a.aura Boreæ*
...ζ' ἐπιπνείουσα κακῶς κεκαφηότα θυμόν.	*Viuificauit aspirans, miserè efflauerat animam.*

COMMENTARIVS.

...ἀγὸν λυκίων] Iam in ipso principio Sarpedonem contumeliosius & proteruus hic Tlepolemus vellicat, cùm eum non du... iorum, sed consiliarium tantùm vocat, quasi non in rebus bellicis, sed in dando consilio propriè occupetur: quod postea ... acerbat, cùm eum μάχης ἀδαήμονα dicit, & τὸ διαφεύγειν in τῷ πώσειν. Sed audax & iactabundus iste homo temeritatis suæ ... uiæ statim meritas dabit pœnas: huius siquidem, quem contempsit, manu concidet.

ψευδόμενοι δέ σε φασι] Ait Tlepolemus ad Sarpedonem, Si filius esses Iouis, esset in te aliqua virtutis & præstantiæ primorū il... liorum Iouis nota: at nulla in te apparet, qui planè ad pugnandū ineptus sis. Ergo falsum est, quòd te Iouis sanguine cre... ditas. Mihi verò audaciam facit, quòd me genitum Hercule scio, cuius virtus (ne longiora petam) huius Troiæ euersione ... st. Hoc ego sic interpretor, non vt Eustathius, qui existimat, sola patris virtute niti Tlepolemum, non sua: nam illud, ἀλλ' ... ἀμηθεῖσα πύλας ἀΐδαο περήσειν, nihil aliud est, quàm fortitudinis suæ iactantia & ostentatio. Et sanè cum rebus bellicis cla... se constat, & series eius orationis omnino docet eò se collimare, vt se patri dissimilem non ostendat, quod contrarium in ... ne præstare conatur. Sed tamen ἀλαζονεία non caret.

ἓξ οἴῃς σὺν νηυσί] Ex antiqua illa Troiæ expugnatione per Herculem tacitè illam à Græcis expugnatam iri argumentatur. Her... quit, solis sex nauibus & exigua virorum manu ob rem etiam non magni momenti, videlicet equorum Laomedontis gra... m olim expugnauit, quantò magis nos, quorum classis & copiæ lōgè numerosiores sunt, causa etiam longè iustiore, Tro... furos probabile est: quod postremum artificiosè subticet. Ego autem arbitror, id sibi tacitè Tlepolemum arrogare, neque ... ræcos complecti.

χήρωσε δ' ἀγυιάς.] Cùm Hercules vrbem Troianā omnino & funditùs non euerterit, sed tantùm viduarit, hominibus videlicet, ... r ipsi sacra Ilienses non faciant, vt faciunt Achilli, Patroclo, Antilocho, Aiaci, qui ipsam penitus exsciderunt: nam quòd il... ur patriam ab Hercule deuastatam, tutum non est vt vides, nisi fortasse hoc proferunt, quòd hi iustum bellum intulerunt, ... iniustum, propter equos Laomedontis. Cui rursum opponitur fabula, non horum causa id factum fuisse, sed quia exige... dem de liberata à ceto Hesiona. Sed hæc mittamus, inquit Strabo lib. 13. apud quem extant præcedentia: excidunt enim ... iones fabularum. ac nos fortasse latent causæ credibiliores, quæ Ilienses mouerunt, vt alios honorarent, alios non. Vi... em hic Poëta Ilium exiguam pronunciare.

τοι ἴλιον ἀπώλεσεν] Fatetur Sarpedon meritò excisum ab Hercule Ilium ob Laomedontis perfidiam, quam nos alibi comme... us: neq; tamen idcirco Tlepolemo cedit, quin ei intrepidè mortem minatur, quam ei reuerā statim intulit. Sequitur e... que certamen. vbi tantùm Sarpedon vulneratur, iactabundus autem & contumeliosus ille Tlepolemus occiditur. Vbi ..., ferè Thrasonum istorum ob virtutem propriam gloriantium hoc esse fatum, vt in eorum caput redundet, quod ipsi ... iis minitabantur.

Ὀδυσσεὺς] Mirum videri potest, quo pacto Vlysses intellexerit, fatale non esse vt ipse Sarpedonem interficiat: sed hoc vel ... edoctus est, vel potiùs ista ab ipso Poëta dicta sunt, quia fatale non fuisse ex euentu coniecit. cùm si fatale fuisset, neces... edonem Vlysses interfecisset: quia quæ fato decreta sunt, ea necessitate, à qua fatum non seiungitur, accidunt.

οὐδέ τι προσέφη] Quanquam copiosas interdum orationes heroibus tribuat Homerus, & sæpe loco & tempori non respon... nen aliquando etiam tacentes eos inducit, cùm negotij necessitas, vt manus operi adhibeatur, postulet, longiusq; con... otium non relinquat. Talem proposuit anteà Hectorem, cùm obiurganti & incitanti Sarpedoni nihil respondens pu... ò aggressus est: talem eundem nobis hîc exhibet. Videtur autem Homerus taciturnitatem in bello coluisse, quod illud ..., sed robore manuum perficiatur. Vnde est illius alibi sententiosum dictum, ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ, In ... belli finis est, orationis in consilio.

...ἔλιπε ψυχή,] Non intelligit mortuum esse Sarpedonem, sed eius λειποθυμίαν ex dolore vulneris innuit. Cùm autem vide... modi animi deliquia Epicurus, argumentabatur corporeum illum esse, vt disputat Lucretius lib. 3. Sed plebem illi phi... m olim explosi sunt. Homerus autem cùm ita loquitur & vulgus, sic intelligendum est. In humano corpore cùm essen... s quas vocant, læduntur, animo solemus deficere, non quòd ille damni aliquid patiatur, sed quia cùm illius cum cor... a sit harmonia, labefactato corpore non potest cum eo consentire, ideò recedit, propter deficientes vitæ facultates, quæ ... collocatæ sunt: nam non viuimus ab animo, id est, vt Lucretius quoque appellat, mente, ratione, consilio: alioqui e... non viuerent.

...οἱ δ' ὑπ' Ἄρηϊ καὶ Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ,	*Argiui.a.propter Martem & Hectorem armatū,*
...τε προτρέποντο μελαινάων ἐπὶ νηῶν,	*Neq; vnquam conuersi fugiebant nigras ad naues,*
...ἀντεφέροντο μάχῃ· ἀλλ' αἰὲν ὀπίσσω	*Neq; vnq̄ contrà ferebantur in pugnā, sed semp retrò*
...ὡς ἐπύθοντο μετὰ Τρώεσσιν Ἄρηα.	*Cedebāt, postq̄ animaduerterūt cū Troianis Martē,*
...τινα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξεν	*Tunc quem primum, quem vltimum interfecit*
...Πριάμοιο πάϊς καὶ χάλκεος Ἄρης;	*Hectorq; Priami filius & ferreus Mars?*
...Τεύθραντ', ἐπὶ δὲ πλήξιππον Ὀρέστην,	*Eximiumq; Teuthrantē, & equitādi peritū Oresten,*
...αἰχμητὴν Αἰτώλιον, Οἰνόμαόν τε,	*Trechūq; bellatorem Aetolium, Oenomaumq;,*
...Ἕλενον, καὶ Ὀρέσβιον αἰολομίτρην.	*Oenopideq; Helenū, & Oresbiū ornatā mitrā habētē*
...ἐν Ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλώς,	*Qui in Hyla habitabat valde diuitiarum studiosus,*
...λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι· πὰρ δέ οἱ ἄλλοι	*Lacu circundatus Cephiside: apud autē ipsum alij*
...Βοιωτοὶ μάλα πίονα δῆμον ἔχοντες.	*Habitabāt Bœotij valde optimū populum habentes.*
...δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη	*Hos.a.postquam animaduertit dea albis vlnis Iuno,*
...ολέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,	*Argiuos pereuntes in forti pugna,*
...Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	*Statim Mineruam verbis velocibus allocuta est:*
...αἰγιόχοιο Διὸς τέκος Ἀτρυτώνη,	*Proh facinus Aegidē tenentis Iouis filia indefessa:*
...ἅλιον τὸν μῦθον ὑπέστημεν Μενελάῳ,	*Certè vanum verbum promisimus Menelao,*
...ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι,	*Ilio deuastato bene murato rediturum,*
...μαίνεσθαι ἐάσομεν οὖλον Ἄρηα.	*Si sic furere sinamus pernitiosum Martem.*
...ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα θούριδος ἀλκῆς.	*Sed agè iam & nos curemus impetuosum robur.*

Ὡς ἔ

Ὣς ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ἡ μὲν ἐποιχομένη χρυσάμπυκας ἔντυεν ἵππους
Ἥρη πρέσβα θεὰ θυγάτηρ μεγάλοιο Κρόνοιο·
γρ. ὀχέεσφι. Ἥβη δ᾽ ἀμφ᾽ * ὀχέεσσι θοῶς βάλε καμπύλα κύκλα
Χάλκεα ὀκτάκνημα σιδηρέῳ ἄξονι ἀμφίς·
Τῶν ἤτοι χρυσέη ἴτυς ἄφθιτος, αὐτὰρ ὕπερθεν
Χάλκε᾽ ἐπίσσωτρα προσαρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι·
Πλῆμναι δ᾽ ἀργύρου εἰσὶ περίδρομοι ἀμφοτέρωθεν·
Δίφρος δὲ χρυσέοισι καὶ ἀργυρέοισιν ἱμᾶσιν
Ἐντέταται· δοιαὶ δὲ περίδρομοι ἄντυγές εἰσι·
Τοῦ δ᾽ ἐξ ἀργύρεος ῥυμὸς πέλεν· αὐτὰρ ἐπ᾽ ἄκρῳ
Δῆσε χρύσειον ᶜ καλὸν ζυγὸν, ἐν δὲ λέπαδνα
Κάλ᾽ ἔβαλε χρύσει᾽· ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν Ἥρη
Ἵππους ὠκύποδας, μεμαυῖ᾽ ἔριδος καὶ ἀϋτῆς.

Sic dixit: neq; recusauit dea cæsia Minerua
Hæc quidē properans aurea frena habētes a
Iuno veneranda dea filia magni Saturni:
Hebe. a. circa currus velociter posuit rotund
Aereas, octo radios habentes, ferreum axem
Harum. v. aurea circumferentia, incorrupt
Aerei canthi, adaptati, mirabile visu:
Modioli autem argento sunt circundati vtr
Sella autem aureis & argenteis loris
Distensa est: duo autem rotundi orbes conue
Ex ea. a. argenteus temo extabat, sed ad sum
Ligauit aureum pulchrum iugum: in eo ant
Pulchras posuit aureas: sub verò iugum dux
Equos velocipedes, cupida contentionis & be

COMMENTARIVS.

a οὐ τί ποτε προτρέποντο] Hoc fuit Diomedis consilium, ne turpiter hostibus terga verterent, sed ore in illos semper vers recederent: quia non erat aut pium aut tutum Numini armis resistere. Indecorum autem semper existimatum est, versis te fugere, vt etiam anteà monuimus, quod Tyrtæus docet:

οὐδεὶς ἄν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα
Ὅσσ᾽ ἂν αἰσχρὰ πάθῃ γίνεται ἀνδρὶ κακά.
Ἀργαλέον γὰρ ὄπισθε μετάφρενόν ἐστι δαΐζειν
Ἀνδρὸς φεύγοντος δηΐῳ ἐν πολέμῳ,
Αἰσχρὸν δ᾽ ἐστὶ νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσι
Νῶτον ὄπισθ᾽ αἰχμῇ δουρὸς ἐληλαμένος.

Nullus vnquam satis enumerauerit singula
Mala, quæ viro obueniunt, qui turpiter se gesserit.
Malum est enim posterius inter scapulas sauciare
Virum fugientem in hostili prælio.
Est & turpe, cadauer in puluere prostratum
Posterius in dorso ictu hastæ transfixum.

b ἦρ᾽ ἄλιον] Hic κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendū nobis relinquit Poëta, Iunonem & Mineruam Menelao promisisse Troiæ Vnde etiam anteà ipsa Iuno dixit, se populos Græcorum vndecunque congregando defatigatam. Nunc itaque polliciti il mor, ad Græcis auxiliandum Mineruam cohortatur, tum se vtraque ad illud accingit & comparat summo cum ornatu, qu ta artificiosè exprimit, nimirum Iunonis currum & Mineruæ arma.

c καλὸν ζυγὸν] Per hoc iugum equos intelligit, vt statim subijcit, ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν Ἥρη ἵππους ὠκύποδας. Quales sint aute exponit. Vereor autem ne non idem sentiat, quod alij, qui Iunonis currum à pauonibus trahi finxerunt: quod etiam dio 2. Metamorph. indicatur his verbis: *- habili Saturnia curru* *Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis.*
Idcircò Adrianus Romanorum imperator, vt scribit quoque Comes lib. 2. cap. 4. in eo Iunonis templo, quod fuit in p bœæ parte situm, inter cætera memoratu digna, quæ visebantur, pauonem ex auro & lucidis preciosissimisq; lapillis d aurea corona & purpurea palla, vbi erant cælatæ Herculis & Hebes nuptiæ argenteæ, vt ait Alcetas lib. 2. Depositorum in & Pausanias in Corinthiacis. Homerus autem equis Iunonium currum trahi dicit.

ᵃ Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ᾽ οὔδει
Ποικίλον, ὅν ῥ᾽ αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν·
ᵇ Ἡ δὲ χιτῶν᾽ ἐνδῦσα Διὸς νεφεληγερέταο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα.
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ὤμοισιν βάλετ᾽ ᶜ αἰγίδα θυσσανόεσσαν
Δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντῃ φόβος ἐστεφάνωτο,
Ἐν δ᾽ ἔρις, ἐν δ᾽ ἀλκὴ, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή.
Ἐν δέ τε Γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου
Δεινή τε, σμερδνή τε, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο
Κρατὶ δ᾽ ἐπ᾽ ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον,
Χρυσείην, ἑκατὸν πόλεων πρυλέεσσ᾽ ἀραρυῖαν.
Ἐς δ᾽ ὄχεα φλόγεα ποσὶ βήσετο. λάζετο δ᾽ ἔγχος
Βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
Ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη·
Ἥρη δὲ μάστιγι θοῶς ἐπεμαίετ᾽ ἄρ᾽ ἵππους·
ᵈ Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι,
Τῆς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς Οὔλυμπός τε,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι.
Τῇ ῥα δι᾽ αὐτάων κεντρηνεκέας ἔχον ἵππους·
Εὗρον δὲ Κρονίωνα ᵉ θεῶν ἄτερ ἥμενον ἄλλων,
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο.
Ἔνθ᾽ ἵππους στήσασα θεὰ λευκώλενος Ἥρη
Ζῆν᾽ ὕπατον Κρονίδην ἐξείρετο, καὶ προσέειπε·
ᶠ Ζεῦ πάτερ οὐ νεμεσίζῃ Ἄρει τάδε καρτερὰ ἔργα,
Ὁσσάτιόν τε καὶ οἷον ἀπώλεσε λαὸν Ἀχαιῶν
Μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον; ἐμοὶ δ᾽ ἄχος· οἱ δὲ ἕκηλοι

Sed Minerua Iouis Aegidem tenentis
Peplū quidē diffudit subtile, patris super pau
Variegatum, quod ipsa fecerat & elaborarat
Hæc autem loricam induta Iouis nubicogi,
Armis ad bellum armabatur lacrymosum.
Circum autem humeros posuit Aegidē fimbri
Horribilem, circum quam vndiq; fuga cincta
Inerat. a. cōtētio, inerat fortitudo, inerat horrib
Inerat etiā Gorgoneū caput diri mōstri, (s
Dirumq; horrēdumq; Iouis portentū Aegidē te
In capite. a. circūcomatā galeā posuit 4. annul
Auream, centū vrbiū miltib. sufficientem. (be
Inq; currus lucentes pedib. ascendit. accepit. a.
Grauem, magnā, solidā, qua domat turmas vir
Herorum, quibuscunq; irascitur forti patregeni
Iuno autem scutica velociter vrgebat equos:
Spōtè. a. portæ crepuerūt cœli, quas, custodiebāt H
Quib. commissum est magnum cælum, Olympusq;
Vt & aperiant densam nebulam, & claudant.
Hâc per ipsas stimulis agi solitos impellebant equ
Inuenerunt. a. Saturnidē à Dijs seorsum sedente
Summo vertice cacuminosi Olympi:
Tunc equos sistens dea albas vlnas habens Iuno
Ioue supremū Saturnidē interrogauit, et allocut
Iupiter, an nō succēseas Marti ob ista violēta
Quantūq; & qualē pdidit populū Achiuorū (n
Temerè, sed nō ex decoro? mihi. a. dolor: illi verò

Te-

...ται Κύπρις τε καὶ ἀργυρότοξος Α᾽πόλλων,
...ρα τοῦτον ἀνέντες, ὃς οὔτινα οἶδε θέμιστα.
...τερ ἦ ῥά τί μοι κεχολώσεαι, αἴκεν Α᾽ρηα
...ς πεπληγυῖα μάχης ἐξαποδίωμαι;
...ὁ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
...γε μαν οἱ ἔπορσον Α᾽θηναίην ἀγελείην,
...μ λισ᾽ εἴωθε κακῇς ὀδύνῃσι πελάζειν.

Delectātur Venusq́;, & argenteo arcu decorus Apollo,
Insanum hunc emittentes, qui nullā nouit iustitiam:
Iupiter pater nunquid mihi irasceris, si Martem
Grauiter percutiens pugna expellam?
Hanc. a. respōdens allocutus est nubicogus Iupiter:
Agedū, aduersus ipsum incita Mineruam prædatricē,
Quæ ipsum maximè solita est malis dolorib. afficere.

COMMENTARIVS.

...ὦ ε Α᾽θηναίη] Hos versus asterisco notasse veteres propter elegantiam refert Eustathius. Est autem Asteriscus, signum de...ιτι in quatuor angulis puncta habens. Quæ nota optimis versibus apponebatur, qui ἀστεροειδῶς veluti splēdebant, quanquam r... at Isidorus Orig lib. 1. cap. 20. Illud autem dixit Eustathius. Alio pacto Laertius in vita Platonis, vbi dicit, Asteriscum esse ...enientiam dogmatum.

...ευ... αἰγίδα Διὸς] Vides communia esse Ioui arma cùm Pallade: mythicè quidem, quòd ei charissima sit: allegoricè, pro...dentiæ cum Ioue, id est, mente, consortium, vt ait Eustat. Addo quod veteres finxerunt, vnam Mineruam ex omnibus Dijs ...m Ioui locum tenere. Vnde Horatius, Proximos illi tamen occupauit Pallas honores. Est enim vir sapiens (inquit Natalis ...c. 5.) Deo similis tum ob rerum humanarum contemptum, quas longo interuallo sub se reliquit, tum etiam ob potentiam, ...ijs transfigendis felicitatem.

...θυσανόεσσαν] De Aegide copiosè dicemus in Lexico. Illa propriè anteà de Iouis scuto dicebatur, sed posteà obtinuit ...udo. vt omnium Deorum scuta Aegides vocarentur, vt ait etiam Natalis lib. 4. cap. 5. Hunc autem locum expressit Virgi... neid. vbi Cyclopum opera enarrans, hoc etiam de Aegide subijcit:

Aegidaq́; horrificans, turbatæ Palladis arma — *Certatim squamis serpentum auroq́; polibant:*
Connexosq́; angues, ipsamq́; in pectore diuæ — *Gorgona, desecto vertentem lumina collo.*

...stat, fimbrias illas Aegidis, quam ideò Poeta θυσανόεσσαν appellat, esse serpētes: quod etiam ex Herodoto in Melpome... Is ait, Græcos à Libybus (qui Mineruæ præcipuè sacrificant) vestem & ægidas simulachrorum Mineruæ mutuatos, præ... quòd ægides apud Libyes & pendentes ex eis fimbriæ non sunt serpentes, sed è loris factæ, &c.

...ᾗ... πύλαι] Per cœli portas nihil aliud videtur intelligere quàm nubes, quibus cœlum obducitur, vt in sequentibus ma... ...cet, cùm ait, officium Horarum esse ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι. Deinde verbum etiam, μύκον, hoc ostendit: ...o iudicio, non est assecutus scriptor alioqui diligentissimus Natalis, cuius hæc sunt verba lib. 4. cap. 5. Homerus, inquit, li... to Iliad. non solùm portas cœli seruare, sed etiam nubes inducere, & serenum facere cùm libuerit. quippe cùm apertum ...renum nominent Poetæ: at clausum, tectum nubibus, &c. vbi aliud esse putat portas cœli & nubes. Ego verò credo, nu... cœli portas, quibus illud clauditur, nihilque aliud intelligendum Est enim ineptum ita cœlos perforare, quam Icaro Menip... ...ni in cœlis ingens foramen in putei modum agnoscat, per quod sacrificiorum mortalium fumi ad Iouem penetrant; & ...ras despicit. Quòd si aliud etiam per portas cœli quàm per nubes velis intelligi, hoc erit audaciæ Poetarum tribuen... ...n alioqui spiritus diuini huiusmodi patefactionibus non indigent, quibus cœlum penetratur non secus ac vndæ cedunt ...tantibus sine vlla tamen portarum via.

...ἥμενον ἄλλων,] Homerus duobus modis Deos hominibus proposuit, vt Plutarchus in lib. de Homero monet. Primùm ...corporibus præditos, vt sensibus obijceret quæ de ijs dicebat, quandoquidem nullum corpus, excepto humano, sermo... ...ntia præditum esse potest, & hoc pacto crassioribus suis hominib. Deos esse facilè persuadebat. Secundò, ita Iouem sum... ...rum proponit, vt mente sola possit percipi. quod quidem palam professus non est, quia Poësin fabulis multis tempera... ...ebat: sed illud ex eo intelligi potest, quòd eum solum & seorsim à cæteris sedentem inducit. Ipsa enim solitudo, & quòd ...scetur reliquis Dijs, sed secum se esse gaudet, seque vtitur in ocio, semperque vniuersas res temperat: hæc, inquam, Deum ...qui sola mente sentiatur. Talem autem Iouem in alijs etiam huius poëseos locis exhibet, præsertim init. Iliad. ψ. Vbi cæte... ...pugnam Troianorum & Græcorum proficiscentibus ipse sic loquitur:

Α᾽λλ᾽ ἤτοι μὲν ἐγὼ μενέω πτυχὶ Οὐλύμποιο — Η᾽μενος, ἔνθ᾽ ὁρόων φρένα τέρψομαι, &c.

...ἦ ῥά... νεμεσήσῃ] Hic docet Poeta, agnoscere se Deum supremum, cuius imperio tum reliqui Dij, tum rerum omnium ad... ...o subijciatur: cùm nihil aggrediatur Iuno, nisi petita prius à Ioue venia: sic vera falsis eleganter immiscuit. Petit autem ...ceat sibi Martem plus æquo in Græcis cædendis furentē compescere, quod facilè à Ioue impetrat, nō quòd Iupiter magis ...àm Troianis faueat, sed quia Martem odio prosequitur, quòd adeò belli & contentionum sit amantissimus, vt ipsemet ...ius libri testabitur.

...ς φάτ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Η᾽ρη·
...ξ δ᾽ ἵππους· τὼ δ᾽ οὐκ ἄκοντε πετέσθην
...η ς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
...σον δ᾽ ἠεροειδὲς ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν
...ν ... ἐν σκοπιῇ, λεύσσων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
...σοι ...θρώσκουσι θεῶν ὑψηχέες ἵπποι.
...λ᾽ ε δὴ Τροίην ἶξον ποταμώ τε ῥέοντε,
... ῥ... ς Σιμόεις συμβάλλετον ἠδὲ Σκάμανδρος,
...θ᾽ ... ππους ἔστησε θεὰ λευκώλενος Η᾽ρη
...σας ἐξ ὀχέων· περὶ δ᾽ ἠέρα πουλὺν ἔχευε.
...ιν ... ἀμβροσίην Σιμόεις ἀνέτειλε νέμεσθαι.
...δὲ ἄτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ᾽ ὁμοῖαι,
...δρά... ιν Α᾽ργείοισιν ἀλεξέμεναι μεμαυῖαι.
...λ᾽ ... δή ῥ᾽ ἵκανον ὅθι πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
...σαν ἀμφὶ βίην Διομήδεος ἱπποδάμοιο
...μεν ..., λείουσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισιν,
...συσὶ ... κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν·
...σ... ἤϋσε θεὰ λευκώλενος Η᾽ρη,
...ντορι εἰσαμένη μεγαλήτορι χαλκεοφώνῳ,
...ς τ... αὐδήσασκ᾽ ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα·

Sic dixit: neq́; immorigera fuit dea albis vlnis Iuno:
Verberauit. a. equos: hi autem non inuiti volabant
Inter terramq́; & cælum stellatum.
Quantum aëris spatium vir vidit oculis
Sedens in specula, prospectans in purpureum mare,
Tantum saltu conficiunt Deorum altisoni equi.
Sed quādo iam Troiā peuenerūt duosq́; fluuios fluētes,
Qua fluxus Simois committunt, & Scamander,
Ibi equos stitit dea albas vlnas habens Iuno,
Soluens ex currib. circùm. a. nebulam multā fudit:
His. a. ambrosiam Simois producebat ad pascendum.
Hæ autem iuerunt timidis columbis incessu similes,
Viris Argiuis auxiliari properantes.
Sed quando venerunt vbi plurimi & optimi
Stabant, circa vim Diomedis equorum domitoris
Conferti, leonibus similes cruda vorantibus,
Vel suibus apris, quorum robur non impotens.
Ibi stans clamauit dea albas vlnas habens Iuno,
Stentori similis magnanimo, æream vocem habenti,
Qui tantū vociferabatur, quātū alij quinquaginta:

Αἰδώς, Ἀργεῖοι, κάκ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί·
[c] Ὄφρα μὲν ἐς πόλεμον πωλέσκετο δῖος Ἀχιλλεύς,
Οὐδέποτε Τρῶες πρὸ πυλάων Δαρδανιάων
Οἴχνεσκον· κείνου γὰρ ἐδείδισαν ὄβριμον ἔγχος·
Νῦν δ' ἑκὰς πόλιος κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχονται.
Ὣς εἰποῦσ' ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
Τυδεΐδῃ δ' ἐπόρουσε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Εὗρε δὲ τόν γε ἄνακτα παρ' ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν
Ἕλκος ἀναψύχοντα, τό μιν βάλε Πάνδαρος ἰῷ.
Ἱδρὼς γάρ μιν ἔτειρεν ὑπὸ πλατέος τελαμῶνος
Ἀσπίδος εὐκύκλου· τῷ τείρετο, κάμνε δὲ χεῖρα·
Ἂν δ' ἴσχων τελαμῶνα, κελαινεφὲς αἷμ' ἀπομόργνυ·
Ἱππείου δὲ θεὰ ζυγοῦ ἥψατο, φώνησέν τε.
Ἦ ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς·
[d] Τυδεύς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής·
Καί ῥ' ὅτε πέρ μιν ἐγὼ πολεμίζειν οὐκ εἴασκον,
Οὐδ' ἐκπαιφάσσειν, ὅτε τ' ἤλυθε νόσφιν Ἀχαιῶν
Ἄγγελος ἐς Θήβας πολέας μετὰ Καδμείωνας·
Δαίνυσθαί μιν ἄνωγον ἐνὶ μεγάροισιν ἕκηλον·
Αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἔχων ὃν καρτερὸν ὡς τὸ πάρος περ,
Κούρους Καδμείων προκαλίζετο· πάντα δ' ἐνίκα
Ῥηϊδίως· τοίη οἱ ἐγὼν ἐπιτάρροθος ἦα·
[e] Σοὶ *δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ παρά θ' ἵσταμαι ἠδὲ φυλάσσω, (κ. δή τοι)
Καί σε προφρονέως κέλομαι Τρώεσσι μάχεσθαι·
Ἀλλά σευ ἢ κάματος πολυᾶιξ γυῖα δέδυκεν,
Ἤ νύ σέ που δέος ἴσχει ἀκήριον· οὐ σύ γ' ἔπειτα
Τυδέος ἔκγονός ἐσσι δαΐφρονος Οἰνεΐδαο.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
[f] Γινώσκω σε θεὰ θύγατερ Διὸς αἰγιόχοιο,
Τῷ τοι προφρονέως ἐρέω ἔπος, οὐδ' ἐπικεύσω·
Οὔτέ τί με δέος ἴσχει ἀκήριον, οὔτέ τις ὄκνος·
Ἀλλ' ἔτι σῶν μέμνημαι ἐφετμέων ἃς ἐπέτειλας.
Οὔ μ' εἴας μακάρεσσι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
Τοῖς ἄλλοις, ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἔλθησ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ·
Τοὔνεκα νῦν αὐτός τ' ἀναχάζομαι, ἠδὲ καὶ ἄλλους
Ἀργείους ἐκέλευσα ἀλήμεναι ἐνθάδε πάντας.
Γινώσκω γὰρ Ἄρηα μάχην ἀνὰ κοιρανέοντα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
Μήτε σύ γ' Ἄρηα *τόνδε δείδιθι, μήτε τιν' ἄλλον (κ. τίγε)
Ἀθανάτων· τοίη τοι ἐγὼν ἐπιτάρροθός εἰμι.
Ἀλλ' ἄγ' ἐπ' Ἄρηϊ πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους·
Τύψον δὲ σχεδίην, μηδ' ἅζεο θοῦρον Ἄρηα
[g] Τοῦτον μαινόμενον, τυκτὸν κακὸν, ἀλλοπρόσαλλον·
Ὃς πρώην μὲν ἐμοί τε καὶ Ἥρῃ στεῦτ' ἀγορεύων
Τρωσὶ μαχήσεσθαι, ἀτὰρ Ἀργείοισιν ἀρήξειν·
Νῦν δὲ μετὰ Τρώεσσιν ὁμιλεῖ· τῶν δὲ λέλασται.

Pudor ô Argiui, mala probra, forma spectabile
Quandiu quidem in bello versabatur diuus A
Nunquam Troiani ante portas Dardanias
Veniebant: illius enim horrebant fortem has
Nunc.a.procul ab vrbe cõcauas apud naues p
Sic fata cõmouit robur & animum vniu
Tydidẽ.a. audiuit dea glaucos oculos habẽs M
Inuenit autem hunc regem apud equos & cu
Vuln⁹ refrigerãtem, qđ ei inflixerat Pãdarus
Sudor enim ipsum affligebat sub lato loro
Scuti rotũdi: eo cõficiebatur: defatigatus era
Eleuans.a.lorum, atrum sanguinem absterge
Equinum autem dea iugum attigit dixitq;
Profectò parum sibi filium similem genuit
Tydeus paruus quidem erat corpore, sed bella
Adeoq; etiam quando ipsum ego pugnare nõ
Neq; irruere, quando venit absq; Achiuis
Legatus ad Thebas multos inter Cadmæos,
Conuiuari ipsum iussi in ædibus quietum:
Attamen hic animũ retinens suũ fortem sicu
Iuuenes Thebanorum prouocabat: quemlibet
Facilè: talis namq; ego adiutrix eram.
Tibi autem certè quidem ego assistoq; & defe
Et te alacriter iubeo aduersus Troianos pug
Sed tua vel labor improbus membra subijt,
Vel te certè timor cohibet cor adimens, non tu
Tydei soboles es rei militaris periti Oenidæ.
Hanc. a. respondens allocutus est fortis Di
Agnosco te dea filia Iouis Aegidem tenenti
Ideo ingenuè dicam verbũ, neq; celabo:
Neq; me aliquis timor tenet exanimãs, neq; a
Sed adhuc tuorũ recordor mandatorum qu
Non me sinebas aduersum beatos Deos pug
Alios, sed si Iouis filia Venus
Venisset ad prælium, hanc lædere acuto ferro
Quare nunc & ipse recedo, atq; cæteros
Argiuos iussi congregari hîc omnes.
Agnosco enim Martem in prælio dominant
Huic.v. respõdit deinde dea cæsiis oculis M
Tydide Diomedes, m..o charissime animo,
Ne tu Martem hunc time, neq; quenquam al
Immortalium, talis tibi ego adiutrix adsum.
Sed agè in Martẽ primùm impelle vnicũgulo
Verbera.a.cominus, neq; reuerere impetuosu
Hunc insanum, factum malum varium:
Qui nuper mihiq; & Iunoni promiserat dice
Aduersus Troianos pugnaturũ, & Argiuis au
Nũc.a.cũ Troianis versatur: illorũ.a. oblitus e

COMMENTARIVS.

a χαλκεοφώνῳ,] Quod eius vox longè lateque audiretur, nòn propter infragilem vocem, vt alibi φωνὴν ἄρρηκτον appellat. metalla enim æs soni est maximi, vt ait Eustathius. Appositè autem vocem magnam Iunoni attribuit. Vox enim nihil aliud est quam percussus aër. Oportuit præterea sic Iunonem vociferari, vt ab omnibus exaudiretur in tam magno exercitu.

b ὃς τόσον αὐδήσασκε] In multis codicibus hunc versum non reperiri, quòd hyperbolicus sit, quosdam testari refert Eustath. Sed in historia etiam Herodotus meminit cuiusdam Aegyptij omnium mortalium vocalissimi, qui in copijs Darij erat. Maior hyperbole infrà de Martis boatu. Porrò vox Stentoris abijt etiam in prouerbium. Iuuenalis Satyra 13,

Tu miser exclamas vt Stentora vincere possis.

c ὄφρα μὲν ἐς πόλεμον] Huius loci in ipso 1. lib. initio meminimus, cùm causam ex Plutar. explicaremus, cur à nono anno belli Troiani narrationẽ aggrederetur. Tota autem Homerica Ilias in Achillis gratiam condita est, ideò ipso etiam à bello tempera[nte] tamen illius passim recordationem inijcit. Hoc loco autem cùm hoc Græcis Iuno refricat, Achille præliante continuisse se Troianos intra vrbis claustra: nunc verò eo cessante, cæteros Græcos vinci. duo facit: vnum tacitè, alterum expresśe. Tacitè monet eos, quantum sui præsidium contempserint: quo si non carerent, iam Troianis non cederent. Deinde expresśe pudorem eis inijcit, vt quamquam Achille careant, tamen tantus exercitus fortibus & strenuis viris destitutus non videatur: vnde etiam dicuntur singuli an[imos] sumpsisse. Solet.n. generositas hominũ exprobrata ignauia magis excitari, qđ in ipso Hectore anteà vidimus, & apud H[omerum] alibi.

Τοῖδεός τοι μικρὸς] Hic locus conferendus est cum ijs, quæ ad Diomedem etiam Agamemnon dixit tertio libro: de qu bus copiosè in Lexico.

σοὶ δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ] Ait Minerua ad Tydidem: Vide Diomedes, quàm sis patre Tydeo ignauior Ille enim me etiam non hortante, imò aliquando prohibente, nihilo minus à bello ac pugna nō desistebat (quod nūc artificiosè laudi tribuitur, cùm al oqui Nu... ii sit obtemperandum) tu verò cùm te etiam horter & adiuuem, tamen cessas & cunctaris: proinde à paterna virtute maximè d... eneras. Sed respondit apposite Diomedes, cùm sibi ipsa Minerua iam anteà prohibuisset, ne cum vllo Deorum, præterquàm cū V... ere pugnaret. proinde vitio sibi non esse vertendum, si Marti cedat in præsentia. Sed tamen non debere eum Martem refugere, ill... argumento docet Minerua, quia etiam iniussus debuit illi resistere, non secus ac ipse Tydeus, inuita & prohibente ipsa, iuue... se Thebanorum in certamen prouocabat.

γιγνώσκω σε θεά] Anteà vidimus illustratos & caligine omni repurgatos Diomedi oculos à Pallade, vt possit discernere ἠμὲν θεὸν ἠδ' ἄνδρα: hinc fit, vt nunc quoque Mineruam agnoscat. Hac autem oratione purgat se Diomedes timoris & socordiæ crimini... qu quæ illi à Minerua imponebātur, opportunè de ipsius mandatis excipiens, quibus à pugna Deorum, vna excepta Venere, pro... ...batur. Itaque noua oportuit eum cohortatione aduersus Martem ab ipsa impelli.

τοῦτον μαινόμενον] Martem appellat μαινόμενον propter insanos eius in bellando animos proprio admodum epitheto. τυκτὸν κακὸν ...utem, quòd, vt interpretatur Eustathius, à nobis talis fiat, neque natura nobis innatus sit, vt bibendi, edendi, dormiendi, &c. ...tiones. Natura enim mansuetum creauit hominem, qui sua improbitate hac peste genus suum exedit. Vulgatæ tamen versio... ne τυκτὸν κακόν, natura improbum, interpretantur, neq; forsan malè, vt curiosa sit nimis illa Eustathij sententia. Per ἀλλοπρόσαλλον M... is inconstantia significatur, cuius exemplum est hoc loco. Nam cùm Iunoni & Mineruæ esset pollicitus, se Græcis auxiliatu... ...u aduersus Troianos, mutata tamen sententia, & violata stipulatione decollauit, & ad Troianorum partes desciuit. Vbi κατὰ τὸ σιωπώμενον reliquit diuinandum Poëta, hoc ab ipso Marte Deas illas esse stipulatas.

...ς φαμένη, Σθένελον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χαμᾶζε,	Sic locuta, Sthenelum ab equis amouit humi,
...ὶ πάλιν ἐρύσασ'· ὁ δ' ἄρ' ἐμμαπέως ἀπόρουσε.	Manu retrorsum trahens: hic.a. confestim desiliyt.
...ἐς δίφρον ἔβαινε παραὶ Διομήδεα δῖον	Hæc verò in currū ascendit apud Diomedē nobilem
...εμαυῖα θεά· μέγα δ' ἔβραχε * φήγινος ἄξων	Gestiens dea, valde autem crepuit fagineus axis
...ιθῷ· δεινὴν γὰρ ἄγεν θεὸν, ἄνδρα τ' ἄριστον.	Sub pōdere: potentē.n. ducebat deā, virumq; optimū.
...ετο δὲ μάστιγα καὶ ἡνία Παλλὰς Ἀθήνη·	Corripuit.a. flagellum & habenas Pallas Minerua:
...ὶ ἐπ' Ἄρηϊ πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους.	Statim in Martem primū direxit vnungulos equos.
...ἤτοι ὁ μὲν Περίφαντα πελώριον ἐξενάριζεν,	Certè hic quidem Periphantem ingentem interfecit,
...λῶν ὄχ' ἄριστον, Ὀχησίου ἀγλαὸν υἱόν.	Aetolorum longè fortissimum, Ochesiy illustrē filium.
...ὸν Ἄρης ἐνάριζε μιαιφόνος· αὐτὰρ Ἀθήνη	Hūc quidē Mars spoliabat sanguinarius: sed Minerua
...δῦ' Ἄϊδος κυνέην, μή μιν ἴδοι ὄβριμος Ἄρης.	Induit Orci galeam: ne ipsam videret potens Mars.
...ς ἴδε βροτολοιγὸς Ἄρης Διομήδεα δῖον,	Postq.a. vidit hominum pestis Mars Diomedē diuum.
...ἤτοι ὁ μὲν Περίφαντα πελώριον αὐτόθ' ἔασε	Certè hic quidem Periphantem ingentem illic siuit
...εῖσθ' ὅθι πρῶτον κτείνων ἐξαίνυτο θυμὸν,	Iacere, vbi primum interficiens abstulerat animam.
...ὸ δὲ βῆ ῥ' ἰθὺς Διομήδεος ἱπποδάμοιο.	At iuit rectà in Diomedem equitandi peritum.
...ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,	Hi.a. cùm iam cominus erant, alter in alterū euntes,
...ἐν Ἄρης ὠρέξαθ' ὑπὲρ ζυγὸν ἡνία θ' ἵππων	Prius Mars iaculatus est super iugum habenasq; e-
...χαλκείῳ, μεμαὼς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι·	Hasta ærea, cupiens animam perdere. (quorum
...γε χειρὶ λαβοῦσα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη	Et hanc manu accipiens dea cæsiis oculis Minerua,
...ὑπὲκ δίφροιο ἐτώσιον ἀϊχθῆναι.	Summouit à curru, vt incassum adigeretur:
...ρος αὖθ' ὡρμᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης	Secundò.a. impetū faciebat in bello fortis Diomedes
...χαλκείῳ· ἐπέρεισε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη	Hasta ærea: adegit autem Pallas Minerua
...ἐς κενεῶνα, ὅθι ζωννύσκετο μίτρην.	Infimū in ventrē, vbi cingebaī balteo. (lacerauit.
...μιν οὖτα τυχὼν, διὰ δὲ χρόα καλὸν ἔδαψεν·	Ea parte ipsū vulnerauit assecutus, cutēq; pulchrā di-
...δόρυ σπάσεν αὖτις· ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἄρης	At hastā extraxit rursus: hic.a. sonitū edidit ferreus
...όσσόν τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι	Quantū nouies mille clamāt, vel decies mille (Mars
...ἀνέρες ἐν πολέμῳ, ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρηος.	Viri in bello pugnam ineuntes Martis.
...ἄρ' ὑπὸ τρόμος εἷλεν Ἀχαιούς τε Τρῶάς τε	At verò tremor occupauit Achiuosq; Troianosq;
...δείσαντας· τόσον ἔβραχ' Ἄρης ἆτος πολέμοιο·	Territos, adeò resonuit Mars insatiabilis belli.
Οἵη δ' ἐκ νεφέων ἐρεβεννὴ φαίνεται ἀὴρ	Qualis autem ex nubibus obscurus apparet aër,
...καύματος ἐξ, ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο·	Ab æstu, vento grauiter spirante excitato.
...οῖος Τυδείδῃ Διομήδεϊ χάλκεος Ἄρης	Talis Tydidi Diomedi fortis Mars
...φαίνεθ' ὁμοῦ νεφέεσσιν ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν.	Videbatur simul cum nebulis iens in cœlum latum.
...καρπαλίμως δ' ἵκανε θεῶν ἕδος αἰπὺν Ὄλυμπον·	Celeriter.a. venit deorum in sedem, altū Olympum:
...πὰρ δὲ Διῒ Κρονίωνι καθέζετο θυμὸν ἀχεύων,	Apud autē Iouem Saturnidem sedit animo mærens.
...δεῖξεν δ' ἄμβροτον αἷμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς,	Ostendit.a. immortalē sanguinem defluentem vul-
...καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	Et lugens verbis velocibus allocutus est: (nere,
Ζεῦ πάτερ, οὐ νεμεσίζῃ ὁρῶν τάδε καρτερὰ ἔργα;	Iupiter pater, nō indignaris, videns hæc violēta fa-
...αἰεί τοι ῥίγιστα θεοὶ τετληότες εἰμὲν	Semper sanè grauissima nos dij passi sumus (cinora?
...ἀλλήλων ἰότητι, χάριν δ' ἄνδρεσσι φέροντες.	Mutuo consilio gratificantes hominibus. (liam
...σοὶ πάντες μαχόμεσθα· σὺ γὰρ τέκες ἄφρονα κούρην	Per te omnes pugnamus: tu.n. peperisti dementem fi-
...οὐλομένην, ᾗτ' αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλεν.	Perniciosam, cui semper iniusta opera curæ sunt.
Ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,	Alij enim omnes quotquot dij sunt in Olympo,

* φήγ. πήδιν☉

Σοί τ' ἐπιπείθονται, καὶ δεδμήμεσθα ἕκαστος·
Ταύτην δ' οὔτ' ἔπεϊ προτιβάλλεαι, οὔτέ τι ἔργῳ,
[f] Ἀλλ' ἀνιεῖς, ἐπεὶ αὐτὸς ἐγείναο παῖδ' ἀΐδηλον,
Ἣ νῦν Τυδέος υἱὸν ὑπέρθυμον Διομήδεα
Μαργαίνειν ἀνέηκεν ἐπ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Κύπριδα μὲν πρῶτον σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ·
Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος·
Ἀλλά μ' ὑπήνεικαν ταχέες πόδες· ἦ τέ κε δηρὸν
Αὐτοῦ πήματ' ἔπασχον ἐν αἰνῇσιν νεκάδεσσιν,
Ἤ κεν ζὼς ἀμενηνὸς ἔα χαλκοῖο τυπῇσι. (Ζεύς,
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη νεφεληγερέτα
Μή τί μοι ἀλλοπρόσαλλε παρεζόμενος μινύριζε·
[g] Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν·
Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε·
Μητρός τοι μένος ἐστὶν ἀάσχετον, οὐκ ἐπιεικτὸν,
Ἥρης, τὴν μὲν ἐγὼ σπουδῇ δάμνημ' ἐπέεσσιν.
[h] Τῷ σ' οἴω κείνης τάδε πάσχειν ἐννεσίῃσιν.
Ἀλλ' οὐ μάν σ' ἔτι δηρὸν ἀνέξομαι ἄλγε' ἔχοντα.
[i] Ἐκ γὰρ ἐμεῦ γένος ἐσσί, ἐμοὶ δέ σε γείνατο μήτηρ·
Εἰ δέ τευ ἐξ ἄλλου γε θεῶν γένευ ὧδ' ἀΐδηλος,
Καί κεν δὴ πάλαι ἦσθα ἐνέρτερος οὐρανιώνων.
Ὣς φάτο, καὶ Παιήον' ἀνώγειν ἰήσασθαι.
Τῷ δ' ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα * φάρμακα πάσσων,
Ἠκέσατ'· οὐ μὲν γάρ τι καταθνητός γ' ἐτέτυκτο.
Ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν * ἐπειγόμενος συνέπηξεν
Ὑγρὸν ἐόν, μάλα δ' ὦκα * περιστρέφεται κυκόωντι·
Ὣς ἄρα καρπαλίμως ἰήσατο θοῦρον Ἄρηα.
Τὸν δ' Ἥβη λοῦσεν, χαρίεντα δὲ εἵματα ἕσσε·
Πὰρ δὲ Διὶ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων.
Αἱ δ' αὖθις πρὸς δῶμα Διὸς μεγάλοιο νέοντο
Ἥρη τ' Ἀργείη καὶ ἀλαλκομενηὶς Ἀθήνη,
Παύσασαι βροτολοιγὸν Ἄρην ἀνδροκτασιάων.

γρ. φάρμακ' ἔπασσεν, Ὣς δ' · *γρ. ἐπειγόμενον* · *γρ. περιτρέφεται*

Tibi obediunt & subiecti sumus singuli:
Hanc autem neq; verbo coërces, neq; facto:
Sed indulges, quoniam ipse genuisti filiam nox
Quæ nunc Tydei filium magnanimum Diome
Furere induxit in immortales deos.
Venerē quidē primū cominus vulnerauit in m
Sed postea in me ipsū irruit deo similis: (vola
At me subduxerunt veloces pedes profectò d
Ibi dolores passus fuissem inter ingētes cadauer
Si modò viuus, imbecillis fuissem ferri ictibus.
Hunc .a. toruè intuitus, allocutus est nubico
Ne mihi, ô varie aßidens lamentare:
Inimicißimus .n. mihi es deorū, qui Olympū h
Semper .n. tibi contentio grata, bellaq; pugnæq;
Matris tibi ingenium est incoërcibile, neq; tra
Iunonis, quam quidem ego sedulò reprimo ver
Idcirco te puto illius hæc pati consilijs.
Sed neutiquam te amplius diu patiar dolores
Ex me enim genus es, mihi autem te gen[uit] m
Si .a. aliquo ex alio deorum natus esses ita im
Vel iampridem fuisses inferior cœlitibus.
Sic dixit, & Pæonem iußit curare.
Huic .a. Pæon dolorē lenientia medicamina in
Sanauit: nequaquam .n. mortalis erat.
Sicut .a. aliquādo coagulum agitatū, lac albū
Liquidū cùm esset, valde .a. velociter coagula
Sic celeriter sanauit impetuosum Martem.
Hunc .a. Hebe lauit, pulchraq; indumenta ind
Iuxta aūt Iouem Saturnidem sedit, honore ex
Hæ autem rursus ad domum Iouis magni redi
Iunoq; Argiua & potens Minerua,
Postquā repreßissent sæuū Martē à virorū c

COMMENTARIVS.

a δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν,] Friuolū esse puto querere cur pondus Mineruę attribuatur, cùm id diuinæ maiestati conueniat... uitate omnia deprimat propter corporis magnitudinem, qua Dij Homerici præditi sunt. Heroëm etiam ponderosum di... Diomedē, non est nouum. Apud Virgilium lib. 6. cymba Charontis Aeneę pondere gemuit simul accipit alueo Ingentem gemuit sub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimosa paludem.

b δῦν' Ἄϊδος κυνέην.] Minerua cum Diomedis currum ascendit à Marte visa non est, quòd Orci galeam induerit, qua nigerrima omnium fingitur: vnde is qui dolosè quippiam & latenter agit, prouerbialiter Orci galeam gestare fertur, vt in hoc Aristophanis loco ἐν ἀχαρνεῦσι:

λάβε δ' ἐμοῦ γ' ἕνεκα παρ' ἱερωνύμου | *Meaq; causa sumito ab Hieronymo*
σκοτοδασυπυκνότριχά τιν' Ἄϊδος κυνῆν· | *Orci galeam hispidam nigrantibus pilis:*
εἶτ' ἐξάνοιγε μηχανὰς τὰς σισύφου. id est, | *Dein explicato dolos & artes Sisyphi.*

Quo prouerbio vtitur etiam Plato 10. de Repub. vide Zenodotum, & Erasmum Adag. Chil. 2 centur. 10. prou. 74. Est a... galea secundùm veteres, densissima quædam nubes, cuius beneficio Dij mutuò inuisi sunt, id est, ἀφανεῖς, vt æquipollean... τὴν ἀέρα δύονται, καὶ ὑπὸ παχυτάτῳ νέφει ἀφανεῖς. Nota autem, Mineruam natura sua luciferam, quæ in Od. ἐξέλαμψε δηλὴν φῶς... aliunde comparata caligine obscurari, quod fit secundùm naturam prudentiæ.

c οἵη δ' ἐκ νεφέων] In his versibus tum distinguendis tum vertēdis vulgò erratum est. Sic enim sunt scribendi: Οἵη δ' ἐκ νεφέων ἐρεβεννὴ φαίνεται ἀὴρ Καύματος ἔξ, ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο. interposita post καύματος ἔξ. distinctione Sensus est: Q... modum post ingentem calorem solet aër nubibus obscurari, vi ventorum congregatis: sic post hos bellicos tumultus & Mars vulneratus nubium instar discedere Diomedi cernitur. Illud itaq; καύματος ἔξ, *post calorem* vertimus, nō, *ab æstu*, vt a... bus etiam peccatū est, quòd illa ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο sic vertentes, *venti grauiter spirantis excitati*, ad calorem referāt, q... ti causæ sint caloris: ego verto, *vento grauiter spirante excitato*, vt ventus intelligatur, qui nubes illas cogat, non qui calorem...

d Ζεῦ πάτερ] Conuenientē Marti orationē tribuit, nimirū ἀλόγως ἄλογον: initiū tamen iustā querelā cōplectitur, quòd h... gratia Dij grauissima patiuntur, cuius tamē rei causa in ipsos Deos erat referēda, nō in Iouē: quod Mars innuit verbis expr... adeò iniquè & ineptè, vt nihil suprà. Ait enim, Iouē in causa esse, quòd Dij inter se pugnent. Cur? quia ipse Mineruā pepe... Deæ istius ortus eò tantùm spectasset. Et illa est petitio remotioris causæ, qualis fuit in Adamo nostri generis parēte, qui... datū Dei esset prætergressus, culpā in ipsum Deū trāstulit, quòd ille vxorē dedisset, cuius suasu in peccatū delapsum se...

e ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες] Hoc loco manifestè aperit Poëta sententiam suam de Deo, quem vnum facit & imperium in reliquos obtinentem vt Mars ipse ex illorum numero profitetur: quod idem apud veteres, saniores maximè Poëtas creditū fuisse... piosè Clemens Alexand lib. 5. Stromatum. vnde loca quædam insignia huc transcripsissem, si Græcum exemplar ad manu...

f ἀλλ' ἀνιεῖς,] Calumniatur quidem Mars, sed alioqui constat, parentum indulgentiam filiorum improbitatis causam esse... dem, vt est apud Publium, Inuitat culpam, qui peccatum præterit: qui dissimulat peccatum, is inuitat vt iterum peccetur. ... δάμαστος, ἀποβαίνει σκληρός, καὶ υἱὸς ἀνειμένος. ἐκβαίνει προαλής, &c. inquit vir quidam diuinus.

g ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι] Hic docet Homerus, quàm sit detestabile bellum, cuius Deum illum (vt veteres arbitrati sunt) tan... prosequatur Deorum ille summus Iupiter. Cautè tamen intelligendum est: nam Martem odisse Iupiter ab Homero dicitu... licet insanum, iniquum, petulantem, perfidum, & si qua alia Deo illi tribuuntur: at Minerua, quæ eadem armis præest, pr... lius prudentiam cæterasq; virtutes summoperè amat. Sic Deus noster tantū abest vt iusta bella oderit & improbet, vt passi... armorum & exercituum a Spiritu Sancto appelletur.

ὀΐω χαλέπτειν] Culpam huius vulneris, quod Marti inflictum est, cautè à Minerua amolitus Iupiter in Iunonem trãsfert (quam ...is durum & intractabile ingenium se odisse profitetur) propter illius ad hanc rem suggestum consilium. Vbi tacitè mone...ìm aliquid fit non ad spectandum eum, qui illud reipsa fecit quàm qui dederit consilium, id est, non tam secundam quàm ...em & primariam efficientem causam, qua in re à multis peccatur sæpissimè, non secùs atq; à cane, qui proiectum lapidẽ ar...o qui proiecerit relicto. Porrò Iupiter non culpa omnino Mineruam eximit, sed vt eum doceat, quàm temerè se arguerit, a...n illius ad Iunonem conuertit, quæ Mineruæ author fuit huius pugnæ aggrediendæ & Martis è bello coërcendi.

...ἐμεῦ γένος ἐσσί,] Vix vllus pater est tam inhumanus, quem filij, quantumuis improbi, aliquatenus non misereatur, adeò ...: est naturalem illum paternum amorem exuere.

FINIS LIBRI V. ILIADIS HOMERI.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Z. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ἸΛΙΑΔΟΣ.

[Τ]ΩΝ θεῶν ἀποστάντων τῆς μάχης, οἱ Ἕλληνες πολλοὺς ἀναιροῦσι τῶν Τρώων· Ἑλένου δὲ συμβουλεύσαντος, Ἕκτωρ εἰς τὴν πόλιν ἄνεισι, καὶ τῇ μητρὶ Ἑκάβῃ κελεύει εὔξασθαι τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ ὑποσχέσθαι αὐτῇ δώδεκα βοῶν θυσίαν, ὅπως τὸν Διομήδεα ... τῆς μάχης. τέως δὲ ὄντων αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ, Γλαῦκος ...δης ἀναγνωρίσαντες φιλίαν πατρικὴν, διαλλάσσουσι τὰ ...ὅπλα ἀλλήλοις. Ἕκτωρ δὲ διαλεχθεὶς τῇ μητρὶ Ἑκάβῃ καὶ τῇ γυναικὶ ...μάχῃ, σὺν τῷ ἀδελφῷ Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸν πόλεμον ἔξεισιν.

ARGVMENTVM SEXTI LIBRI HOMEmeri Iliadis.

[D]IIS absistentibus prælio, Græci multos interficiunt Troianorum: Heleno aũt suadẽte, Hector in ciuitatem reuertitur, & matri Hecubę iubet vota facere Mineruæ: & polliceri ei duodecim boum sacrificium, vt Diomedem auertat è prælio. Interim autem existentibus ipsis in campo, Glaucus & Diomedes recognoscentes paternam amicitiam, permutant arma inter se. Hector autem locutus matri Hecubæ & vxori Andromachæ, cum fratre Alexandro in prælium egreditur.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

...ῖτα δ' ἄρ' Ἀνδρομάχης καὶ Ἕκτορος ἐστ' ὀαρισμός.

Z. autem Andromachæ & Hectoris est confabulatio.

[Τ]ΡΩΩΝ [a] δ' οἰώθη καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή.
Πολλὰ δ' ἄρ' ἔνθα καὶ ἔνθ' ἴθυσε μάχη πεδίοιο,
Ἀλλήλων ἰθυνομένων χαλκήρεα δοῦρα,
...ς Σιμόεντος ἰδὲ Ξάνθοιο ῥοάων.
...πρῶτος Τελαμώνιος, ἕρκος Ἀχαιῶν,
...ῆξε φάλαγγα, φόως δ' ἑτάροισιν ἔθηκεν,
...βαλὼν ὃς ἄριστος ἐνὶ Θρήκεσσι τέτυκτο,
...ώρου Ἀκάμαντ' ἠΰν τε μέγαν τε.
...ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἱπποδασείης·
...μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
...χαλκείη· τὸν δὲ σκότος * ὄσσ' ἐκάλυψεν.
...λον δ' ἄρ' ἔπεφνε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης
...θρανίδην, ὃς ἔναιεν ἐϋκτιμένῃ ἐν Ἀρίσβῃ,
...νειὸς βιότοιο, φίλος δ' ἦν ἀνθρώποισι·
...τας γὰρ φιλέεσκεν, ὁδῷ ἔπι οἰκία ναίων.
...λ' οἱ οὔτις τῶν γε τότ' ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
...ῶν ὑπαντιάσας· ἀλλ' ἄμφω θυμὸν ἀπηύρα,
...τὸν καὶ θεράποντα Καλήσιον, ὅς ῥα τόθ' ἵππων
...κεν ἡνίοχος· τὼ δ' ἄμφω γαῖαν ἐδύτην.
...ρσον δ' Εὐρύαλος καὶ Ὀφέλτιον ἐξενάριξε·
...ῆ δὲ μετ' Αἴσηπον καὶ Πήδασον, οὕς ποτε νύμφη
...ς Ἀβαρβαρέη τέκ' ἀμύμονι Βουκολίωνι.
...λίων δ' ἦν υἱὸς ἀγαυοῦ Λαομέδοντος
...σβύτατος γενεῇ, σκότιον δέ ἑ γείνατο μήτηρ·
...μαίνων δ' ἐπ' ὄεσσι μίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ·
...δ' ὑποκυσαμένη διδυμάονε γείνατο παῖδε·
...μὲν τῶν ὑπέλυσε μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
...κιστηϊάδης, καὶ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα.
...λον δ' ἄρ' ἔπεφνε μενεπτόλεμος Πολυποίτης·
...την δ' Ὀδυσσεὺς Περκώσιον ἐξενάριξεν

[T]ROIANORVM autẽ sola relicta fuit & Achiuorum pugna grauis.
Frequentior autem huc & illuc inclinatũ est præliũ per campum,
Inter se digerentibus æratas lanceas,
Inter Simoëntis & Xanthi fluenta.
Aiax autem primus Telamonius, septũ Achiuorum,
Troianorum rupit agmen, lumenq; socijs attulit,
Virum iaculatus, qui fortißimus inter Thraces erat,
Filium Eussori, Acamantem, amplum & procerum.
Hunc percußit primus galeæ ad conũ dẽsas equi setas
Inq; fronte fixit, penetrauit.a.ad os vsq; (habentes:
Cuspis ærata: huic autem tenebræ oculos texerunt.

*ἀρ. ὄσσε κάλυψεν.

Axylum autem interfecit in bello strenuus Diomedes
Teuthranidẽ, qui habitabat bene structa in Arisba,
Diues opum, ac benignus erat hominibus:
Omnes.n.excipiebat comiter, secus viã ædes incolens.
Sed ab eo nullus horum tunc auertit acerbã mortem,
Antè occurrens: sed ambos vita priuauit,
Ipsum & famulum Calesium, qui tunc equorum
Erat auriga: hi autem ambo terram subierunt.
Dresum autem Euryalus & Opheltium interfecit.
Iuit.a.ad Aesopũ & Pedasum, quos quondã nympha
Nais Abarbarea peperit inculpato Bucolioni:
Bucolion autem erat filius clari Laomedontis
Maximus natu. spurium aũt ipsum pepererat mater;
Pascens.a.oues mixtus est amore & cubili.
Ipsa autem grauida facta gemellos peperit filios.
Et quidem horum dissoluit robur & fortia membra
Mecistiades, & ab humeris arma spoliauit.
Astialum autem occîdit promptus in bello Polypœtes:
Pidytem verò Vlysses Percosium interfecit

Ἔγχεϊ χαλκείῳ· Τεῦκρος δ' Ἀρετάονα δῖον.
Ἀντίλοχος δ' Ἄβληρον ἐνήρατο δουρὶ φαεινῷ
Νεστορίδης· Ἔλατον δ' ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Ναῖε δὲ Σατνιόεντος ἐϋῤῥείταο παρ' ὄχθας
Πήδασον αἰπεινήν. Φύλακον δ' ἕλε Λήϊτος ἥρως
Φεύγοντ'· Εὐρύπυλος δὲ Μελάνθιον ἐξενάριξεν·
Ἄδρηστον δ' ἄρ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ζωὸν ἕλ'. ἵππω γάρ οἱ ἀτυζομένω πεδίοιο
Ὄζῳ ἐνὶ βλαφθέντε μυρικίνῳ, ἀγκύλον ἅρμα
Ἄξαντ' ἐν πρώτῳ ῥυμῷ, αὐτὼ μὲν ἐβήτην
Πρὸς πόλιν, ᾗπερ οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι φοβέοντο·
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη
Πρηνὴς ἐν κονίῃσιν ἐπὶ στόμα. πὰρ δέ οἱ ἔστη
Ἀτρείδης Μενέλαος, ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος.
Ἄδρηστος δ' ἄρ' ἔπειτα λαβὼν ἐλίσσετο γούνων·
  Ζώγρει Ἀτρέος υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.
Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς κειμήλια κεῖται,
Χαλκός τε, χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος,
Τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα
Αἴκεν ἐμὲ ζωὸν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
  Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν* ἔπειθε·
Καὶ δή μιν τάχ' ἔμελλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Δώσειν ᾧ θεράποντι καταξέμεν· ἀλλ' Ἀγαμέμνων
Ἀντίος ἦλθε θέων, καὶ ὁμοκλήσας, ἔπος ηὔδα·
  [e] Ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε, τίη δὲ σὺ κήδεαι* αὔτως
Ἀνδρῶν, [f]* ἦ σοὶ ἄριστα πεποίηται κατ' οἶκον
Πρὸς Τρώων· τῶν μήτις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον,
Χεῖράς θ' ἡμετέρας· μηδ' ὅντινα γαστέρι μήτηρ
Κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὃς φύγοι· ἀλλ' ἅμα πάντες
Ἰλίου ἐξαπολοίατ' ἀκήδεστοι καὶ ἄφαντοι.
  Ὣς εἰπὼν ἔτρεψεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως,
Αἴσιμα παρειπών. ὁ δ' ἀπὸ ἕθεν ὤσατο χειρὶ
Ἥρω' Ἄδρηστον· τὸν δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
Οὖτα κατὰ λαπάρην· ὁ δ' ἀνετράπετ'· Ἀτρείδης δὲ
Λὰξ ἐν στήθεσι βὰς ἐξέσπασε μείλινον ἔγχος.

(margin: κ. θεῖον· / γρ. ἔτως / κ. ἑ...)

Hasta ærea. Teucrus autem Aretaonem nobile
Antilochus aūt Ablerum interemit hasta splen[d]enti
Nestorides. Elatum verò rex virorum Agamem[n]on:
Incolebat aūt Satnioentis pulchrè fluentis apu[d] ri[pas]
Pedasum altā. Phylacū autem occidit Leitus h[eros]
Fugientem. Eurypylus autē Melanthium inte[remit].
Adrestum autem postea in bello fortis Menelau[s]
Viuum cepit. equi enim ipsius pauefacti per cam[pum],
Ad ramum impediti myricinum, curuum cu[rru]m
Cùm fregissent in summo temone, ipsi quidem [iuerunt]
Ad ciuitatem, quò alij territi fugiebant:
Ipse autem ex curru iuxta rotam deuolutus est
Pronus in pulueribus in os: apud autem ipsum [stetit]
Atrides Menelaus tenens longam hastam.
Adrestus aūt deinde amplexis supplicauit ge[nibus]:
Viuum serua Atrei fili: tu. a. digna accipe p[retia].
Multæ autem in diuitijs patris res preciosæ re[conditæ]
Aesq́; , aurumq́; , elaboratumq́; ferrum: (ta[men]
Ex his tibi largietur pater infinita dona,
Si me viuum audierit ad naues Achiuorum.
Sic dixit: huic aūt animū in pectorib. persua[debat]
Et iam ipsum mox erat veloces ad naues Achi[uorum]
Daturus suo famulo deducendum, sed Agamem[non]
Obuius venit currēs, & minaciter clamās ve[rba dixit]:
O mollis, ô Menelae, cúrnam tu curas ita
Homines? an tibi optima facta sunt domi
A Troianis? horum nullus effugiat graue exit[ium],
Manusq́; nostras, neq; quem in ventre mater
Infantē existentē ferret: neq; is qdē fugiat: se[d simul]
Cum Ilio pereant inhumati, & prorsus extinc[ti].
Sic locutus, immutauit fratris mentem her[os],
Aequa admonens: hic autem à se depulit ma[nu]
Heroëm Adrestum: hunc autem rex Agamem[non]
Vulnerauit ad ile. hic. v. resupinatus est. Atri[des autem]
Calce in pectus inscendēs euulsit fraxineam la[nceam].

COMMENTARIVS.

a Τρώων δ' οἰώθη] Hoc in fine præcedentis libri vidimus: Dij enim illi, qui se huic pugnæ immiscuerant, in Olympum [redie]runt, vbi Poeta, vt etiam alibi innuere videtur, posse absente Numine, & non auxiliante, ab hominibus aliquid præstari, q[uod] improbamus.

b Μεσσηγὺς Σιμόεντος] Huc pertinet quod à Strabone lib. 13. obseruatur, propriè Troianum campum dici Simoisium & [Scaman]drium, in quo fuerunt tot certamina, vt alibi dicemus.

c Αἴας δὲ πρῶτος] Deserta pugna à Dijs illis Aiax Telamonius strenuè & fortiter se gerit sine vlla Numinis ope. quod co[ntra a]lijs heroibus factum est. Ideò Sophocles fingit eum superbientem dicentemq; Mineruæ, se eius auxilio non indigere, sed [cæ]terorum Deorum. Nuntius, vbi loquitur verba Calchantis referens:

Κεῖνος δ' ἀπ' οἴκων εὐθὺς ἐξορμώμενος
ἄνους καλῶς λέγοντος εὑρέθη πατρός·
ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐννέπει, τέκνον, δορὶ
βούλου κρατεῖν μέν, σὺν θεῷ δ' ἀεὶ κρατεῖν·
ὁ δ' ὑψικόμπως κἀφρόνως ἠμείψατο·
πάτερ, θεοῖς μὲν κἂν ὁ μηδὲν ὢν ὁμοῦ
κράτος κατακτήσαιτ'· ἐγὼ δὲ καὶ δίχα
κείνων πέποιθα τοῦτ' ἐπισπάσειν κλέος.
τοσόνδ' ἐκόμπει μῦθον· εἶτα δεύτερον
δίας Ἀθάνας, ἡνίκ' ὀτρύνουσά νιν
ηὐδᾶτ' ἐπ' ἐχθροῖς χεῖρα φοινίαν τρέπειν,
τότ' ἀντιφωνεῖ δεινὸν ἄρρητόν τ' ἔπος,
ἄνασσα, τοῖς ἄλλοισιν Ἀργείων πέλας
ἵστω, καθ' ἡμᾶς δ' οὔποτ' ἐκρήξει μά-
χη. .i. vt interpretatus est Ioach. Camer.

Ille verò (Aiax) domo statim proficiscens
Demens bene dicente repertus est patre.
Ille enim ei memorat: Fili, hasta
Velis præstare quidem, cum Deo autem semper præstare.
At ille superbè ac insanè respondit:
Pater, cum Dijs etiam qui nihili fuerit
Victoriam obtinere possit: ego verò & sine
Illis confido hoc apprehensurum me esse decus.
Talem iactabat orationem. Deinde iterum
Diuæ Mineruæ, quando cohortatus eum
Iubebat in hostes manum cruentam vertere,
Tunc reclamat sæuum infanduinq; dictum.
Regina, alios Argiuos propter
Consiste, apud nos verò nunquam perrumpet præ-
lium. Hæc ille.

Quibus Homerus videtur assentiri, cùm eum sine auxilio Deorum (nam nullus vnquam illi adest, vt Vlyssi, Diomedi, Agame[m]noni, Menelao, & cæteris) tam strenuum inducit.

d ἀλλά οἱ οὔτις τῶν γε] Ista non dicuntur à Poëta quasi opprobrij loco & in hominis reprehensionem, qui adeò fuerit ho[spi]talis, sed fati necessitatem ostendit. Quidam contrà φαυλισμὸν λόγον putant. Reprobat enim hominis indiscretam hospitalitatem, qua omnis generis homines exciperet, nulla habita personarum ratione, eosque, si contingeret, nequissimos. Ideò Plato ab ali[quo] extraneo hospitio exceptus, hominemq; demiratus, cùm eum vidisset alterum, mox tertium quendam, denique plures quo[s] excepisse, abijsse dicitur, hospitiumque recusasse: noluit enim quoslibet homines cuipiam ex illis honesto & spectabili adæqu[ari] tantique eos vt hunc à viro sapiente & cordato fieri. Quod Eustathius refert hoc loco. Mihi tamen prior sententia magis pr[ob]atur, nam cùm eum φίλον ἀνθρώποισι appellat, videtur hanc virtutem in eo commendare.

e πέπον,

Μενέλαος] Menelaum Homerus non solùm fortem facit, vt suprà lib. 2 ex Athenęo docuimus, sed etiam clementem & ... vt hoc loco. Tamē cùm excessus omnis virtutis vitium propriè sit, vt scriptores Ethici docent, illud à Poëta impręsen... improbatur, tum per Agamemnonem, qui eum acerbè ob seruatum Adrestum obiurgat, tū per seipsum cum Agamemno... ...tionem laudat his verbis, *ὡς εἰπὼν ἔτρεψεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως, αἴσιμα παρειπών.* Est enim vbi misereri hostis oporteat, & ... quod longioris est disputationis, quàm vt hic concludi posset. Sed & videndum est, ne misericordiam cum clementia con... ...nus, cùm illa planè sit vitiosa, vt egregiè docet Seneca libro secundo de Clemen. cap. 5.

ἄριστα πεποίηται] Acerba & grauis Ironia, quasi dicat: Tot bona à Troianis accepisti, vt hoc beneficio eos compenses, scili... ...deat te mollem & væcordem hominem erga eos commiseratione vti, à quibus tibi domi tot sunt illatæ iniuriæ. Quin age ... parcatur, nostrisq; manibus omnes concidant. Sic in fœdifragos hostes affectus est Agamemnon, qui in ipsis initijs mitior ...tur. Ita docet Poëta, cos commiserationem tuam non promereri, qui se perfidè erga te gesserint, & quos, etiamsi illis peper... ...eliores & integriores facturus non es: imò id omnino necessarium est, tam nefanda scelera puniri, quod etiam sacris ex... luculenter illustrari potest. Eos autem hostes intelligi par est, qui exteri sunt, & quibus nulla reuerentiæ parte obstrictus es, ... sunt reges & magistratus tui: ab illorum enim cæde, etiam si cruenta tyrannide te opprimant, abstinendum est: quanquam ... ter interdum vsurpatum. Sed suis exemplis nostra sententia non destituitur, & in hanc partem proculdubiò satius est pec... ...i peccare est, Magistratus tuos qualescunque reuereri) quàm in illam. Licet igitur eorum perfidiam experiaris, at clemen... ...ga illos te geras oportet, quòd contrà Menelaus intempestiuè vsurpauit, vt initiò diximus.

...δ' Ἀργείοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας·	*Nestor autem Argiuos hortabatur altè clamans:*
...φίλοι ἥρωες Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος,	*O amici heroës Danai famuli Martis,*
...ς νῦν ἐνάρων ἐπιβαλλόμενος μετόπισθε	*Nemo nunc exuuijs intentus retrò*
...ω, ὥς κεν πλεῖστα φέρων ἐπὶ νῆας ἵκηται·	*Maneat, vt plurima ferens ad naues redeat:*
...νδρας κτείνωμεν· ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἕκηλοι	*Sed viros interficiamus: postea autem & illas quieti*
...ἀμ πεδίον συλήσετε τεθνειῶτας.	*Cadaueribus per campum detrahetis mortuis.*
...εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.	*Sic fatus, concitauit robur & animū vniuscuiusq;.*
...κεν αὖτε Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν	*Tunc rursus Troiam bellicosis ab Achiuis*
...ιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες,	*Ilium ascendissent impotentia domiti,*
...ἄρ' Αἰνείᾳ τε καὶ Ἕκτορι εἶπε παραστὰς	*Nisi Aeneæq; & Hectori dixisset astans*
...ίδης Ἕλενος, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος·	*Priamides Helenus, augurum longè præstantissimus:*
...νεία τε καὶ Ἕκτορ, ἐπεὶ πόνος ὔμμι μάλιστα	*Aeneaq; & Hector, quoniam labor in vos maximè*
...καὶ Λυκίων ἐγκέκλιται, οὕνεκ' ἄριστοι	*Troianorū & Lyciorū incumbit, quia præstantissimi*
...ἐπ' ἰθύν ἐστε [c] μάχεσθαί τε φρονέειν τε,	*Omnē ad motū estis, & ad pugnandum & consulen-*
...αὐτοῦ, καὶ λαὸν ἐρυκάκετε πρὸ πυλάων,	*State illic, & populum inhibete ante portas, (dum*
...ἐποιχόμενοι, πρὶν αὖτ' [d] ἐν χερσὶ γυναικῶν	*Quoquouersum obeuntes, priusq̄ rursus inter manus*
...τας πεσέειν, δηΐοισι δὲ χάρμα γενέσθαι.	*Fugientes cadant, hostib. verò risui fiant: (vxorū*
...ἐπεί κε φάλαγγας ἐποτρύνητον ἁπάσας,	*Sed postquàm phalanges adhortati fueritis omnes,*
...μὲν Δαναοῖσι μαχησόμεθ' αὖθι μένοντες,	*Nos qdē aduersus Danaos pugnabimus ibi manentes,*
...λα τειρόμενοί περ· ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.	*Quamuis valdè afflicti: necessitas enim vrget.*

COMMENTARIVS.

νῦν ἐνάρων] Homericus Nestor cùm armis non possit, consilijs tamen semper Græcos adiuuat, quanquam cōmunicatio... ...ne suæ personæ dicit *ἀλλ' ἄνδρας κτείνωμεν*, quasi velit quoq; illius particeps videri: at verò vbi de lucro loquitur, non di... ...*μεν*, sed *συλήσετε*. Aduertendum est autem illius consilium quo Græcos deterret, ne inter pugnandum spolijs detineantur: ... vt ait Eustathius, Lacedæmonij posteà legem tulerunt, trecentosque viros eius legis custodes constituerunt.

Αἰνείᾳ τε καὶ Ἕκτορι] Videtur Aeneam Hectori præponere, cùm eum primùm interpellet, secundo autem loco Hectorem: sed il... ...in versus gratia factum est, vel quia non erat etiam minor Aeneæ dignitas quàm Hectoris, quasi vtrique cura totius exerci... demandata, in quo Lycios etiam, id est, auxiliares copias complectitur: quanquam Dares Phrygius præter Aeneam & He... ...lios etiam enumerat, qui in eandem prouinciæ societatē veniebant, nimirum Deiphobum, Alexandrū, Troilum & Mem... Duo autem continet hæc Heleni oratio, primum vtrumq; ducem Aeneam & Hectorem ad coercendum à fuga exercitum ...ndum hortatur: deinde speciatim Hectorem iubet Troiam proficisci, vt Mineruam sacrificijs Troianarum mulierum pla... ...orari curet pro compescendo à pugna Diomede.

[c] *μάχεσθαί τε φρονέειν τε,*] Duæ virtutes boni ducis exprimuntur, optimis consilijs vti, & quæ consulta sunt, fortiter exequi. Qua de ... à nobis copiosè dictum est.

[d] *ἐν χερσὶ γυναικῶν*] Notatur Troianorum pusillanimitas, qui fugiendo in manus mulierum decidant, deinde ipsarum etiam mu... ...mollities quæ viros excipiant fugientes. Licet autem illa sexui fœminino communis sit: repertę sunt tamen mulieres quæ ... & fortiùs se gesserint in virorum fuga, quàm hæ Troianæ, quales fuerunt, Chiæ, Argiuæ, & Persides, vt retulit Plutarch. ...ntario de virtutibus mulierum, quæ tantum abest vt fugientes maritos manibus exceperint, vt contrà aut sua cohortatio... ...gnandum impulerint, aut deficientibus & languidis subuenerint, imò illis iam fractis in virorum locum pugnauerint.

...ἀτὰρ σὺ πόλινδε [*] μετέρχεο, εἰπὲ δ' ἔπειτα	*Hector, sed tu ciuitatem adi: dic autem deinde*	*γρ. μετίχεο,*
...σῇ καὶ ἐμῇ· ἡ δὲ ξυνάγουσα γεραιὰς,	*Matri tuæ & meæ: hæc autem congregās matronas,*	
...Ἀθηναίης γλαυκώπιδος ἐν πόλει ἄκρῃ,	*In templum Mineruæ glaucis oculis in arce summa,*	
...κληῗδι θύρας ἱεροῖο δόμοιο,	*Aperiens claue valuas sacræ ædis,*	
...ὅς οἱ δοκέει χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος	*Peplum quod ei videbitur preciosissimum & maxi-*	
...[*] μεγάροις, καί οἱ πολὺ φίλτατος αὐτῇ,	*Esse in domo, & ei longè charissimum ipsi, (mum*	*γρ. μεγάρῳ.*
...Ἀθηναίης [b] ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο·	*Ponat Mineruæ in genibus pulchricomæ:*	
...οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ	*Et ei voueat duodecim boues in templo*	
...ἤνις, ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ	*Anniculos, indomitos sacrificaturā: si miserata fuerit*	

Ἄστυ τε, καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
Αἴκεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχῃ Ἰλίου ἱρῆς,
Ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο·
Ὃν δὴ ἐγὼ κάρτιστον, Ἀχαιῶν φημὶ γενέσθαι.
Οὐδ᾽ Ἀχιλῆά ποθ᾽ ὧδέ γ᾽ ἐδείδιμεν ὄρχαμον ἀνδρῶν,
Ὅν περ φασὶ θεᾶς * ἐξέμμεναι· ἀλλ᾽ ὅδε λίην (γ. ἐξέμμεναι)
Μαίνεται, οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν.
Ὣς ἔφαθ᾽· Ἕκτωρ δ᾽ οὔτι κασιγνήτῳ ἀπίθησεν.
Αὐτίκα δ᾽ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·
Πάλλων δ᾽ ὀξέα δοῦρα, κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ,
Ὀτρύνων * μαχέσασθαι· ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν. (γ. μαχέσασθαι)
Οἱ δ᾽ ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.
Ἀργεῖοι δ᾽ ὑπεχώρησαν, λῆξαν δὲ φόνοιο.
Φὰν δέ τιν᾽ ἀθανάτων ἐξ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Τρωσὶν ἀλεξήσοντα κατελθέμεν, ὡς ἐλέλιχθεν.
Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
Τρῶες ὑπέρθυμοι, * τηλεκλητοί τ᾽ ἐπίκουροι, (γ. τηλεκλειτοί)
[d] Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
Ὄφρ᾽ ἂν ἐγὼ βείω προτὶ Ἴλιον, ἠδὲ γέρουσι
[e] Εἴπω βουλευτῇσι καὶ ἡμετέρῃς ἀλόχοισι,
Δαίμοσιν ἀρήσασθαι, ὑποσχέσθαι δ᾽ ἑκατόμβας.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ἀμφὶ δέ μιν σφυρὰ τύπτε καὶ αὐχένα δέρμα κελαινόν
Ἄντυξ ἣ πυμάτη θέεν ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης.
Γλαῦκος δ᾽ Ἱππολόχοιο πάις καὶ Τυδέος υἱὸς
[f] Ἐς μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι.
Οἱ δ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
[g] Τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε καταθνητῶν ἀνθρώπων;
Οὐ μὲν γάρ ποτ᾽ ὄπωπα μάχῃ ἐνὶ κυδιανείρῃ
Τὸ πρίν· ἀτὰρ μὲν νῦν γε πολὺ προβέβηκας ἁπάντων
Σῷ θάρσει, ὅτ᾽ ἐμὸν δολιχόσκιον ἔγχος ἔμεινας.
Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.
Εἰ δέ τις ἀθανάτων γε κατ᾽ οὐρανοῦ εἰλήλουθας,
[h] Οὐκ ἂν ἔγωγε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.
[i] Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος
Δὴν ἦν, ὅς ῥα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριζεν.
Ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας
Σεῦε κατ᾽ ἠγάθεον Νυσήϊον· αἱ δ᾽ ἅμα πᾶσαι
Θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν, ὑπ᾽ ἀνδροφόνοιο Λυκούργου
Θεινόμεναι βουπλῆγι· Διώνυσος δὲ φοβηθεὶς
Δύσεθ᾽ ἁλὸς κατὰ κῦμα· Θέτις δ᾽ ὑπεδέξατο κόλπῳ
Δειδιότα· κρατερὸς γὰρ ἔχε τρόμος ἀνδρὸς ὁμοκλῇ.
Τῷ μὲν ἔπειτ᾽ ὀδύσαντο [k] θεοὶ ῥεῖα ζώοντες,
Καί μιν τυφλὸν ἔθηκε Κρόνου παῖς· [l] οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν
Ἦν, ἐπεὶ ἀθανάτοισιν ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσιν.
Οὐδ᾽ ἂν ἐγὼ μακάρεσσι θεοῖς ἐθέλοιμι μάχεσθαι,
Εἰ δέ τίς ἐσσι βροτῶν οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσιν,
Ἆσσον ἴθ᾽, ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ᾽ ἵκηαι.

Vrbemq́ue & Troianorum vxores, & infantes heros,
Sic Tydei filium auertat ab Ilio sacro,
Ferocem bellatorem, fortem artificem fugæ,
Quem iam ego fortißimum Achiuorum arbitror esse.
Neque Achillem vnquam sic timuimus principem viroum,
Quem aiunt ex dea esse: sed hic valde
Furit, neque quisquam ei potest robore æquipar...
Sic dixit: Hector autem nequicquam fratri inobediens fuit.
Statim autem ex curru cum armis desiliit in terram,
Vibrans autem acuta iacula per exercitum ibat quoquouersum,
Concitans ad pugnandum, suscitauit autem prælium graue.
Hi autem conuersi sunt, & aduersi steterunt Achiuis.
Argiui autem paulum retrocesserunt, & desierunt cædis.
Existimabant enim aliquem immortalium ex cælo stellato
Troianis auxiliaturum descendisse: sic conuersi sunt.
Hector autem Troianos hortabatur altè inclamans,
Troiani animosi, & è longinquo vocati socij,
Viri estote amici, memineritis strenuæ fortitudinis,
Tantisper dum ego iuero ad Ilium, & senibus
Dicam consiliarijs & nostris vxoribus,
Dijs vt supplicent, voueantq́ue hecatombas.
Sic locutus abijt pulchrè galeatus Hector:
Circum autem ipsum talos pulsabat & ceruicem corium nigrum
Circumferentia quæ extrema currebat circa scutum vmbilicatum.
Glaucus autem, Hippolochi filius & Tydæi filius (b...
In medium vtrorumque coierunt prompti ad pugnandum.
Hi autem quando iam propè erant contra inuicem venientes,
Hunc prior allocutus est in prælio fortis Diomedes:
Quisnam tu es fortißime mortalium hominum?
Non enim vnquam vidi in pugna viros illustres re...ente
Antea: atqui nunc longè antecessisti cunctos
Tua confidentia: quoniam meam longam hastam expectas.
Infelicium verò filij meo robori occurrunt.
Si autem aliquis immortalium de cælo venisti
Non ego cum dijs cælestibus pugnauero:
Neque enim neque Dryantis quidem filius fortis Lycurgus
Diu vixit, qui cum dijs cælestibus certabat.
Qui olim furentis Bacchi nutrices
Persequebatur per sacrum Nisseium: illæ autem simul omnes
Thyrsos in terram proiecerunt ab homicida Lycurgo
Verberatæ stimulo. Bacchus autem territus,
Subijt maris vndam: Thetis autem excepit sinu
Timentem: vehemens enim tenebat tremor ob viri comminationem.
Huic quidem postea irati sunt dij facilè viuentes (b...
Et ipsum cæcum fecit Saturni filius, neque amplius
Vixit: quoniam immortalibus inuisus erat omnibus:
Neque ego cum beatis dijs velim pugnare,
Si autem aliquis es mortalium, qui terræ fructum comedunt,
Propius accede, vt ocyus mortis ad metas peruenias.

COMMENTARIVS.

a Ἔχθρ᾽ ἀπὸ σὺ πόλινδε] Hæc est secunda pars orationis Heleni, qua fratrem Hectorem iubet Troiam proficisci, vt illic cum Mi- neruam donis & sacrificijs mulierum placari. Sed cur non potiùs Ioui supplicant, quem proculdubiò magis propitium sperare poterant, tum quia magis in eorum partes propenderet, tum quòd eorum etiam sacrificijs delectaretur: quod potuit augur præstantissimus Helenus intelligere, & ipse quoque Iupiter anteà idem testatus est, videlicet lib. 4. circa initium, vbi dil... mir sicè Troiam Iunoni indicat, proinde inuitum concedere se, vt illa exscindatur. Cur ergo, inquam, Ioui nunc sacrificia non iubet Helenus? Sciendum est fuisse moris apud illos veteres non solùm propitios, sed etiam aduersos Deos sibi concil... deò fuit difficile miseris mortalibus in tanta multitudine, in qua rarò regnat concordia, omnium inire gratiam. vnde vno læso, cæteri nihil proderant, sed is quoquo modo placandus erat, ne lædenti imposterum infensus redderetur. Illinc nata

nc & horrenda illa sacrificia, quibus offensum aliquod Numē fuit, demulcendum & leniendum. Itaq; prudenter fecisse se arbi- ...bitur Romani, qui bonis & malis dæmonib. templa extruxissent. Iam verò Troianis vtile futurū putat Helenus, si Minerua, ...ā sensam proculdubiò habebāt, pp̄ter extitatum ab ea in illos Diomedē placetur, ideò eam donis & sacrificijs honestari iubet, ...il cōmota, Diomedem à perdendo Troiano exercitu coërceat. Nota autem, hic duo Numini offerri: donum, & sacrificium. ...o m est peplum, Mineruæ conueniens: quia illud genus vestis muliebre est. Sacrificium aūt duodecim boum, quod animal ...eum solebat immolari. Natalis lib 4. cap. 5. Celebrabantur, inquit, Lampadophoria in huius honorem Deæ, cui taurus candi- ...s, quando, aut indomita iuuenca immolari consueuit ab antiquis, vt testatur Ouidius lib 4. Metamor.

Dijs tribus ille focos totidem de cespite ponit, Læuum Mercurio, dextrum tibi bellica virgo,
Ara Iouis media est, mactatur vacca Mineruæ, Alipedi vitulus, taurus tibi summe Deorum. Hæc ille.

...i boues Homerici indomiti quoq; sunt: eos enim ἤνις ἠκέστας appellat, scilicet tales virgini & Deæ castæ meritò cōueniunt. ...omnia complexus est Poëta, quæ à nobis Deo offerri debent: illa enim duo sunt, vt ex Lactantio refert Polydorus de Inuen. ...5. c. 9. Donum & Sacrificium. Donum in perpetuum, Sacrificium ad tempus. Sed vtrumq; aliter interpretamur: Donum ...m est integritas animi: Sacrificium autē preces & cultus Dei, quam etiam Eucharistiam appellat Tertullianus, teste eodem ...ly lib. 5. cap. 10. Locus Lactantij est de vero cultu lib. 6. cap. vlt. vbi sic antiquorum dona & sacrificia, qualia sunt etiam hæc Ho- ...reprehendit. Verùm apud istos, inquit, qui nullo modo rationem diuinitatis intelligunt, donum est, quicquid auro argen- ...bricatur: item quicquid purpura & serico texitur. Sacrificium est victima, & quæcunq; in ara cremātur. Sed vtroq; non vti- ...us, quia & ipse incorruptus est, & illud totum corruptibile. Itaq; Deo vtrumq; incorporale offerendum est, quo vtitur. Do- ...st integritas animi: sacrificium laus & hymnus. Si enim Deus non videtur, ergo his rebus coli debet, quæ non videntur, &c. ...nnotare volui, vt nos Christiani dum hæc Ethnicorum scripta legimus, illis non remorati, & pietatem illorum adulterinam ...ites, veram semper amplectamur.

...b γούνασιν] Indicare Homerum, hoc loco sedere Mineruæ simulachrum, testis est Strabo lib. 13. Vbi reprehenduntur illi, qui ...(quæ vulgaris est versio) sunt interpretati, vel, *iuxta genua*, hoc est, παρὰ γούνασιν. At quod hodie est Mineruæ simulachrum ...Troia (ait Strabo) stans conspicitur, atque præterea, antiquorum Mineruæ simulachrorum multa sedentia conspici, vt ...Massiliæ, Romæ in Chio, alijsq; locis pluribus. Ergo hic ἐπὶ γούνασιν, *in genibus*, reddidimus.

...ῥαθ' Ἕκτωρ δ' οὔτι] Cùm ad Aeneam & Hectorem simul sermonem direxisset Helenus, tamen nunc solius Hectoris Poëta ...t, qui in hortando exercitu occupetur iuxta fratris monitum & consilium. Aeneam ergo reticet, vel quòd ille hoc officium ...cesserit, quasi præstantiori: vel quòd nihil erat adhuc gesturus Aeneas, quod scribi mereretur. Vterque enim exercitus iam ...scet vsque ad diem sequentem, de quo inf. lib. 11. Vbi etiam Troianos circa Hectorem, Aeneam, & tres Antenoridas stare ...i quia Poëta eò spectat, vt Hectorem cæteris omnibus vbiq; anteponat, & hoc pacto illustriorem reddat Achillem, à quo ...ir posteà interimetur. Itaq; cum hoc loco sic extollit, vt scribat, eum pro immortali aliquo Deo à Græcis existimatum.

...ες ἐστὲ φίλοι] Hoc esse illud existimo, quod Agamemnon anteà dicebat, ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας, vt sit sensus, ...tuò amicos vobis ipsis ostendite, vt alius alij opituletur, quod amicitiæ signum est. Vel illud, φίλοι, separatim legendum est: ...ς ἐστὲ φίλοι, id est, O' amici, viros vos præstate, vt ibidem Agamemnon quoque loquitur,

ὦ φίλοι ἀνέρες ἐστὲ, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἕλεσθε.

...βουλευτῇσι] Solarum mulierum meminerat Helenus: sed Hector generosiùs & viriliùs agit, qui rem ipsis vrbis moderato- ...consiliarijs se denunciaturum ait, vnde illa Mineruæ placatio cum maiore fiat authoritate: puduit enim hominem, com- ...oni auxilium in mulieribus totum collocare.

...ἐς ἀμφοτέρων] Videtur fuisse moris, vt vtrinq; stante exercitu monomachia quadam ad maiorem stragem præluderetur: ...Poëta confingitur, vt melius heroës, quorum gratia Iliadem se scribere iam inde ab initio professus est, nobis ob oculos ...oponere, ne dum in confusa & inordinata pugna describenda occuparetur, id tam commodè ex ...qui non posset.

...σύ ἐσσι φέρτατε] Quòd fortissimum Glaucum appellat, meram esse Ironiam puto: eum enim potius temerarium arguit, qui ...duersus se prodire, vt nimirum mortem subeat: quia ex illo congressu nihil aliud sit ei à se expe...ndum.

...οὐκ ἂν ἔγωγε θεοῖσιν] Inducta est rursus oculis Diomedis pristina illa caligo, qua non licet homini, Deum ab homine distingue- ...non dubitaret, vtrum hic Glaucus mortalis an immortalis esset. At pietatem suam idcirco non ...tus est: profitetur ...cum isto non pugnaturum, si Deus fuerit, quod anteà in Marte probatum fecerat. Nunc autem exemplo docet, quàm sit ...sum cum Dijs congredi, qua de re alibi à nobis dicitur.

...οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς] Hoc ab alijs aliter narratur quàm à Poëta nostro. Apollodorus lib 3. Bibliotheces. Porrò Dionysius, ...ost vitem inuentam à Iunone furore iniecto percitus, Aegyptumq; ac Syriam pererrauit. Hunc primus omnium Proteus ...priorum hospitio accepit: ac rursus ad Gybellam Phrygiæ vrbem proficiscitur: atque ibi expiatus à Rhea, & ceremonias ...Cybeleias, stolaque ab eadem sumpta, ad Indos per Thraciam contendit. Lycurgus Dryantis filius rex Edonorum, qui ...Strymonem incolunt, primùm ipsum contumelia affectum eiecit. Tum Bacchus ad Thetin Nerei filiam confugit: Bacchæ ...vincula coniectæ fuerant, nec non magna Satyrorum multitudo, quæ eum consecuta est. Contrà verò Bacchæ statim so- ...Nam Dionysius Lycurgo furorem iniecit. tum ille amentia præceps Dryantem filium vitis palmitem se ratus amputa- ...percussum interfecit. Qui cùm extrema sui corporis precidisset, resipuit. Deinde vbi terra nullas suppeditaret fruges, Nu- ...renunciauit oraculo, Terram tum fore fructiferam, cùm Lycurgus mortalitatem exuerit. Quod vt Edoni acceperunt, ...Pangæum montem abductum in vincula coniecerunt, vbi ex Dionysij voto equis laniatus occubuit. Hæc ille. At Home- ...à Ioue excæcatum scribit & interfectum, sed genus mortis non exponit. Hyginus verò in Fabulis cap. 132. Lycurgus, in- ...antis filius, Liberum de regno fugauit: quem cùm negaret Deum esse, vinumque bibisset, & ebrius matrem suam violare ...tunc vites exscindere est conatus, quòd diceret, illud malum medicamentum esse, quod mentes mutaret: qui insania ab ...biecta, vxorem suam & filium interfecit, ipsumq; Lycurgum Liber pantheris obiecit in Rhodope, qui mons est Thraciæ, ...perium habuit. Hic traditur, vnum pedem sibi pro vitibus exscidisse. Plutarchus autem in Comment. de Audiendis Poet. ...m partis meminit, qua dicitur Lycurgus exscidisse vites. Neq; enim, inquit, filius Dryantis fortis Lycurgus sana mente fuit, ...altis vino se mergentibus debacchantibusq; vites passim exscidit, cùm propiùs potuisset adducere fontes, atque insanum ...t inquit Plato, sobrio coërcitum corrigere. Sed de his plura in Lexico.

...ῥεῖα ζώοντες,] Licet multis locis Poëta inconsideratè & impiè de Dijs loquatur, at contrà sæpe de ijs pientissimè loquitur, vt ...& alijs præterea, cùm Deos facilè viuere ait: quod à Plutarcho in Commentario de Audiendis Poëtis sic docetur: ...ται μὲν, inquit, ἀτόπως εὐθὺς δ' οὐ λέλυνται, ταῦτα δεῖ τοῖς ἀλλαχόθι πρὸς τἀναντία εἰρημένοις ὑπ' αὐτῶν ἀνταναιρεῖν, μὴ ἀχθομένους τῷ ...ἢ χαλεπαίνοντας, ἀλλὰ τοῖς ἐν ἤθει καὶ μετὰ παιδιᾶς λεγομένοις. Εὐθὺς ἐν βουλῇ πρὸς τὰς Ὁμηρικὰς τῶν θεῶν ῥίψεις ὑπ' ἀλλήλων, καὶ τρώσεις ...αὐτῶν ὑπ' ἀνθρώπων καὶ διαφορὰς καὶ χαλεπότητας, ἤδη καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι· καὶ νοεῖς νὴ Δία καὶ λέγεις κρεῖττον ἀλλαχόθι καὶ βέλτιον ...οὗτα Θεοὶ ῥεῖα ζώοντες. καὶ τὸ Ἐνὶ τέρποντα μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα. καὶ ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι ζώειν ἀχνυμένοις, ...αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν. αὗται γάρ εἰσιν ὑγιαίνουσαι περὶ θεῶν δόξαι καὶ ἀληθεῖς. ἐκεῖνα δὲ πέπλασται πρὸς ἔκπληξιν ἀνθρώπων. id est, vt Her- ...Cruserius interpretatur. Quæ verò dicta sunt inopportunè, nec sunt euersa statim, hæc contrarijs. quæ alijs locis ipsi pro- ...it conuellenda, non succensendum Poëtæ, vel in eum stomachandum, verum in relata pro moribus hominum & ioco. ...placet descriptis ab Homero Deorum inuicem præcipitationibus, illatis ab hominibus vulneribus, contentionibus, of- ...nus oppone hæc: *Edere quid dictis noras tu rectius istis.* Et consideras hercle, & dicis ea alias rectius meliusq;. *Dij placida vi-* ...*r.* Et, *Delectantur eo Dij seculo cuncta beati.* Et, *Sic statuere etenim miseris mortalibus ægram Ducere Dij vitam, degunt ipsi sine* ...S...enim hæ Dijs sanè opiniones, illa verò ad homines conficta percellendos. Idem Plutarchus in libro de Homero: θεοὺς ...it, πάντες οἱ γε ὀρθῶς φρονοῦντες νομίζουσι, καὶ περὶ τούτου Ὅμηρος ἀεὶ γὰρ μέμνηται τῶν θεῶν, λέγων, μάκαρες θεοὶ, καὶ ῥεῖα ζώοντες. αἰθί- ...πες, ῥαδίαν καὶ ἄπαυστον ἔχουσι τὴν τοῦ ζῆν φύσιν: id est: Deos esse, omnes sana mente præditi arbitrantur, interque hos Home- ...s est. Semper enim mentionem facit Deorum: vt cùm dicit, μάκαρες θεοὶ ῥεῖα ζώοντες: Beati Dij, & facilè viuentes. Cùm ...immortales, faciles & non cessaturam habent viuendi naturam. Hæc ille.

Neq tamen existimandum est, Homerum sensisse Deos esse otiosos, sed illorū actiones non esse laboriosas, vt cum his mor- ...bus ...mparentur: sed eiusmodi, vt quietem suam idcircò non conturbent, tam facilè est illis, omnia quæ volunt, præstare.

Ita

Ita enim intelligendum est, ne Epicureorum dogmatis authorem pium Poëtam constituamus. Iam verò vbi secùs loqu[...] hoc loco vel alijs similibus, reprehendendus est, adeò sunt antiqui isti scriptores cum iudicio legendi. Diogenes Sinop[...] gotijs & causis, contentionibusq; & bellis atq; seditionibus longè aberat, & maximè imitabatur Deorum vitam, inqui[...] sæus Orat. 6. quæ est de tyrannide. Illos enim solos ait Homerus facilè viuere, quasi homines laboriosè & difficulter vi[...] Deorum vita in Phædro Platonis describitur.

Οὐ γὰρ ἔτι δὴν ἦν,] Est itaque breuis vita interdum nequitiæ hominum indicium, non quidem necessarium: quia imp[...] simè aliquando viuunt. sed tamen probabile: cùm vita sit donum Dei. porrò cùm illo longius vti non licet, videtur h[...] loco censendum, quasi hoc etiam pacto norit Deus homines vlcisci: ita vna eademq; re alijs bene facit, alios punit. Huiu[...] plum in hoc Lycurgo, de illo extat γνώμη apud Menandrum, ὃν γὰρ φιλεῖ θεὸς, ἀποθνήσκει νέος, Si quem Deus amat, ille iuu[...]

---

[a] Τὸν δ' αὖθ' Ἱππολόχοιο προσηύδα φαίδιμος υἱός,
Τυδείδη μεγάθυμε, τίη γενεὴν ἐρεείνεις;
[b] Οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.
Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη
Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·
Ὣς ἀνδρῶν γενεὴ, ἡ μὲν φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, ὄφρ' εὖ εἰδῇς
Ἡμετέρην γενεὴν, (πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασιν·)
Ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο·
Ἔνθα καὶ Σίσυφος ἔσκεν, ὃ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν,
Σίσυφος Αἰολίδης· ὁ δ' ἄρα Γλαῦκον τέκεθ' υἱόν.
Αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην·
Τῷ δὲ θεοὶ κάλλος τε καὶ ἠνορέην ἐρατεινὴν
Ὤπασαν· αὐτάρ οἱ Προῖτος κακὰ μήσατο θυμῷ·
Ὅς ῥ' ἐκ δήμου ἔλασσεν, ἐπεὶ πολὺ φέρτερος ἦεν
Ἀργείων· [c] Ζεὺς γάρ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ ἐδάμασσε.
[d] Τῷ δὲ γυνὴ Προίτου ἐπεμήνατο δῖ' Ἄντεια
Κρυπταδίῃ φιλότητι μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν οὔτι
Πεῖθ' ἀγαθὰ [e] φρονέοντα δαΐφρονα Βελλεροφόντην.
Ἡ δὲ ψευσαμένη Προῖτον βασιλῆα προσηύδα,
Τεθναίης ὦ Προῖτ', ἢ κάκτανε Βελλεροφόντην,
Ὅς μ' ἔθελεν φιλότητι μιγήμεναι οὐκ ἐθελούσῃ.
Ὣς φάτο· τὸν δὲ ἄνακτα χόλος λάβεν, οἷον ἄκουσε·
[f] Κτεῖναι μὲν ῥ' ἀλέεινε, (σεβάσσατο γὰρ τόγε θυμῷ)
Πέμπε δέ μιν Λυκίηνδε[*]· πόρεν δ' ὅγε σήματα λυγρὰ,
Γράψας ἐν πίνακι πτυκτῷ θυμοφθόρα πολλά·
Δεῖξαι δ' ἠνώγει ᾧ πενθερῷ, ὄφρ' ἀπόλοιτο.
Αὐτὰρ ὁ βῆ Λυκίηνδε θεῶν ὑπ' ἀμύμονι πομπῇ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ Λυκίην ἷξε, Ξάνθον τε ῥέοντα,
Προφρονέως μιν τῖεν ἄναξ Λυκίης εὐρείης·
[h] Ἐννῆμαρ ξείνισσε, καὶ ἐννέα βοῦς ἱέρευσεν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη ῥοδοδάκτυλος ἠὼς,
Καὶ τότε μιν ἐρέεινε, καὶ ᾔτεε σῆμα ἰδέσθαι
Ὅ, ττί ῥά οἱ γαμβροῖο πάρα Προίτοιο φέροιτο·
Αὐτὰρ ἐπειδὴ σῆμα κακὸν παρεδέξατο γαμβροῦ,
[i] Πρῶτον μέν ῥα χίμαιραν ἀμαιμακέτην ἐκέλευσε
Πεφνέμεν· ἡ δ' ἄρ' ἔην θεῖον γένος, οὐδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Καὶ τὴν μὲν κατέπεφνε, θεῶν τεράεσσι πιθήσας.
Δεύτερον αὖ, Σολύμοισι μαχέσσατο κυδαλίμοισι·
Καρτίστην δὴ τήν γε μάχην φάτο δύμεναι ἀνδρῶν.
Τὸ τρίτον αὖ, κατέπεφνεν Ἀμαζόνας ἀντιανείρας.
Τῷ δ' ἄρ' ἀνερχομένῳ πυκινὸν δόλον ἄλλον ὕφαινε.
Κρίνας ἐκ Λυκίης εὐρείης φῶτας ἀρίστους,
Εἷσε λόχον· τοὶ δ' οὔτι πάλιν οἶκόνδε νέοντο·
Πάντας γὰρ κατέπεφνεν ἀμύμων Βελλεροφόντης·
Ἀλλ' ὅτε δὴ γίγνωσκε θεοῦ γόνον ἠῢν ἐόντα,
Αὐτοῦ μιν κατέρυκε, δίδου δ' ὅγε θυγατέρα ἥν·
Δῶκε δέ οἱ τιμῆς βασιληΐδος ἥμισυ πάσης·

[*] γρ. Λυκίην δ' ἴμεναι

Hunc.a.rursus Hippolochi allocutus est il[...] lius,
Tydide magnanime, cur genus percontaris?
Quale foliorum genus, tale & virorum.
Folia alia quidẽ ventus humi fundit: alia.a[...]
Germinans producit: veris aũt succrescunt[...]
Sic virorũ genus hoc quidẽ nascitur: illud.a[...]
Si .a. vis & hæc discere, vt benè cognoscas
Nostram stirpem (multi autem ipsam viri [...]
Est ciuitas Ephyre in recessu Argi equis apti[...]
Hic.a. Sisyphus fuit, qui prudẽtissimus extiti[...]
Sisyphus Aeolides, hic verò Glaucũ generau[...]
Verùm Glaucus genuit inculpatũ Bellerophõ[...]
Huic.a. dij pulchritudinem & virilitatẽ a[...]
Præbuerunt, sed ei Prætus mala molitus est[...]
Qui ex ciuitate expulit, quia multò præstan[...]
Argiuis. Iupiter enim eius sub sceptro sube[...]
Cum hoc.a. vxor Præti furiosè cupiuit nob[...]
Occulto concubitu misceri: sed huic neutiq[...]
Persuasit proba sapienti, prudenti Bellerop[...]
Illa autem mentita Prætum regem allocuta[...]
Morieris, ô Præte, alioqui interfice Bellero[...]
Qui mecum voluit concubitu misceri non v[...]
Sic dixit: hunc .a. regem ira occupauit, vt a[...]
Interficere qdẽ vitabat (verebatur enim i[...]
Misit.a. ipsum in Lyciã: pbuit.a. hic literas pe[...]
Scribens in tabella plicata exitialia multa.
Ostendere autem iusserat suo socero, quò per[...]
Sed hic iuit in Lyciam deorum sub fausto co[...]
Sed quando iam Lyciam venit, Xanthumq[...]
Promptè ipsum honorauit rex Lyciæ spatiosæ[...]
Per nouẽ dies hospitatus est, & nouẽ boues saci[...]
Sed quãdo iam decima apparuit roseis digiti[...]
Et tũc ipsum interrogauit, & petijt literas v[...]
Quascunq; ipsi à genero Præto ferret.
At postquam literis exitiales accepit gener[...]
Primùm quidem Chimæram inexpugnabil[...]
Interficere: hæc aũt erat diuinũ genus, nõ ho[...]
Antè leo, pòst autem draco, media autem ca[...]
Ingentem spirans ignis vim ardentis:
Et hanc quidem interfecit, deorum prodigijs[...]
Secundò iterum, cum Solymis pugnauit incly[...]
Fortissimam certè hanc pugnã dicebat inijsse[...]
Tertiò rursus, interfecit Amazonas viragines.
Huic verò redeunti astutum dolum alium str[...]
Delectis ex Lycia lata viris fortissimis
Collocauit insidias: hi verò nõ rursus domũ r[...]
Omnes enim interfecit eximius Bellerophont[...]
Sed quãdo iam cognouit dei sobolem præclar[...]
Illic ipsum detinuit: dedit autem is filiam su[...]
Dedit etiam honoris regij dimidium totius.

αἰεὶ οἱ Λύκιοι τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,	*Et quidem ei Lycij prædium aßignarũt præstãs alijs,*
...λὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμοιτο·	*Egregium soli arboribus consiti & aruorũ, vt coleret.*
...ἔτικε τρία τέκνα δαΐφρονι Βελλεροφόντῃ,	*Hæc autem peperit tres filios bellicoso Bellerophonti,*
...σανδρόν τε καὶ Ἱππόλοχον καὶ Λαοδάμειαν.	*Isandrumq; & Hippolochum, & Laodamiam.*
...δαμείῃ μὲν παρελέξατο μητίετα Ζεύς.	*Laodamiæ quidem concubuit sapiens Iupiter.*
...ὁ ἔτικ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα χαλκοκορυστήν.	*Hæc.a.peperit diuinum Sarpedona ære armatum:*
...ὅτε δὴ κἀκεῖνος ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσιν,	*Sed quando iam & ille exosus fuit omnibus dijs,*
...ὸ καππεδίον τὸ Ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο,	*Hic per campum Aleium solus errabat,*
...ὃν θυμὸν κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων·	*Suum animũ consumens, consortiũ hominũ fugiens.*
...σανδρὸν δέ οἱ υἱὸν Ἄρης ἆτος πολέμοιο	*Isandrum verò ei filium Mars insatiabilis belli,*
...μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανε κυδαλίμοισι.	*Pugnantem aduersus Solymos interfecit inclytos.*
...δὲ χολωσαμένη χρυσήνιος Ἄρτεμις ἔκτα.	*Hanc.a.irata aureas habenas tractans Diana occidit.*
...πόλοχος δέ μ' ἔτικτε, καὶ ἐκ τοῦ φημὶ γενέσθαι·	*Hippolochus.a.me genuit, & ex hoc dico natum esse.*
...έμπε δέ μ' ἐς Τροίην, καί μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλεν	*Misit.a.me ad Troiã, & mihi valdè multũ mandauit*
...ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·	*Vt semper benè me gererem & præstãtior essem alijs,*
...γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μέγ' ἄριστοι	*Neq; genus patrum dedecorarem, qui longè optimi*
...Ἐφύρῃ ἐγένοντο καὶ ἐν Λυκίῃ εὐρείῃ·	*Inq; Ephyra extiterunt, & in Lycia lata:*
...ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.	*Ex hoc genere & sanguine glorior esse.*

COMMENTARIVS.

...δ' αὖθ' Ἱππολόχοιο] Persequitur copiosa narratione Glaucus generis sui ortum, eumque Diomedi exponit: quod à Poëta ...um est, ne virum tam illustrem relinqueret ignotum, cùm eò maximè totum illius opus spectet, vt præstantissimos & cla... s quosque heroas describat. Ait ergo Glaucus, se ex Sisypho originem ducere, hoc pacto: Sisyphus Glaucum genuit filium, ...lerophontem, qui ex filia regis Prœti tres liberos suscepit, Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam. Isandrus in bello perijt, ...dicta sobole: Laodamiam Iupiter compressit, ex qua Sarpedon natus: Glaucus autem ex patre Hippolocho. In Bellero... s autem historia magis immoratur propter egregia illius facinora, quæ intacta noluit Homerus præterire.

...περ φύλλων γενεή,] Eleganti prooemio in generis sui expositionem præfatur argumento instabilitatis humani generis, quòd ...mparat, quorum nunc alia decidunt, nunc alia succrescunt, quod Homeri dictum versibus suis postea Simonides compro... ...ius locum, quia luculentus est, huc transcribemus ex Stob. Serm. 247.

ἓν δὲ τὸ κάλλιστον Χῖος ἔειπεν ἀνήρ,	*Vnam sententiam optimè vir † Chius protulit,*
Οἵη περ φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν,	*Quòd hominum generatio talis sit, qualis est foliorum.*
παῦροί μιν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι	*Hanc pauci homines perceptam auribus*
στέρνοις ἐγκατέθεντο· πάρεστι γὰρ ἐλπὶς ἑκάστῳ	*In pectore condunt. Fouet enim spes vnumquemque*
ἀνδρῶν, ἥ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται.	*Virorum qualis iuuenum animis innascitur.*
θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυήρατον ἥβης,	*Quandiu verò mortalium aliquis amabilem iuuentæ florem obtinet,*
κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ.	*Animo leui præditus multa cogitat irrita.*
οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν, οὔτε θανεῖσθαι,	*Nam neque senectutem sibi affuturam, neque mortem expectat,*
οὐδ' ὑγιὴς ὅταν ᾖ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.	*Neque dum sanus est morbos veretur.*
νήπιοι, οἷς ταύτῃ κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασιν,	*Hoc modo affecti sunt stulti, nec intelligunt,*
ὡς χρόνος ἔστ' ἥβης καὶ βιότου ὀλίγος	*Quàm breue sit iuuentutis ac vitæ tempus datum*
θνητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα	*Mortalibus: tu verò hæc discas, vt ad finem vitæ*
ψυχῇ τῶν ἀγαθῶν τλῆθι χαριζόμενος. id est,	*Animo tuo bona præbeas & gratificeris.*

† Homerũ autem intelligit, quẽ hic Simonides Ch... prodit.

Hinc sumpsit Mimnermus, cùm dicit:

ἡμεῖς δ' οἷά τε φύλλα φύει πολυανθέμου ὥρη	*Prodeunt nos tanquam folia floridum tempus*
ἔαρος, ὅτ' αἶψ' αὐγῇ αὔξεται ἠελίου.	*Veris, cùm subitò splendor Solis augetur, &c.*

quanquam aliò sen... ...rat, vt etiam facere videtur Simonides, qui tamen magis accedit ad Poëtam. Sic etiam Aristophanes in Auibus:

φύσιν ἄνδρες ἀμαυρόβιοι φύλλων γενεᾷ προσόμοιοι	*Natura homines sunt imbecillis vitæ ac foliorum generationi Admodum similes,*
ὀλιγοδρανέες πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα φῦλ', ἀμενηνά, ἀπτῆνες	*Exiguo tempore vincentes, plasmata ex luto, vmbrarum imagines Inuolucres, vt fumus euanescentes*
ἐφημέριοι, ταλαοὶ βροτοὶ ἀνέρες	*Diurni, miseri mortales*
εἰκελόνειροι. id est,	*Vmbrarum somnia.*

...Ζεὺς γάρ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ] Hic docet Poëta, humana regna à supremi illius Dei nutu pendere, eumque illa cui voluerit largiri: qua ...re ...obis lib. 1. copiosè dictum est.

...τῷ γυνὴ Προίτου] Muliebris libidinis exemplum luculentissimũ. Antia, quæ ab alijs etiam Sthenobœa appellatur, Bellerophon... ...pitem suum de stupro sibi inferendo interpellat, thorumque maritalem violare non veretur, quem alioqui sanctissimum ...uenit. Cùm autem hoc prudenti & casto viro persuadere non potuerit, scelus scelere cumulat: nã eum quasi adulterij reum ...um Prœtum defert, non quòd reuerà stuprum intulisset, sed quòd sibi inuitæ inferre tentasset, nimirum verita, ne contrà ...on, si ipsa non occuparet, apud regem illam eius criminis nomine accusaret, vt ait Hyginus Poët. Astron. lib 2. cap. de E... ...i exemplo alia quoque reperiuntur similia hic etiam à nobis commemoranda, tum vt mulierum ingenia eiusmodi oderi... ...vt castorum etiam virorum, qui infandæ illi libidini obtemperare noluerunt, vestigia insistamus. Phrædra itaq; Minois ...efert Hygin. in fab. ca. 47. Thesei vxor Hippolytum priuignũ suum adamauit. quem cùm non potuisset ad suam perducere ...em, tabellas scriptas ad suum virum, se ab Hippolyto compressam esse, seq; ipsa suspendio necauit, & Theseus re audita ...um manibus excedere iussit, & optauit à Neptuno patre filio suo exitium. Itaq; cùm Hippolytus equis iunctis veheretur, ...mari taurus (alij dicunt Phocas) apparuit, cuius mugitu equi expauefacti, Hippolytum distraxerunt, vitaque priuarunt. ...d. 15. Metam. vbi etiam dicitur idem Hippolytus in vitam ab Aesculapio restitutus, vt ait etiam Hyginus eod. lib cap. 49. ...historiam aliquatenus leuiterq; attingit Pausanias in Attic. vbi hoc notandũ est, quòd Phœdra illius sui priuigni amore ...dicitur, adeò vt myrtus apud Trœzenios ostendatur, cuius folia ex amoris ægrimonia crinali acu illa transfixerit. Aliud ...n est in Creteide, quæ Hippolyte quoq; dicitur. Illa Acasti fuit vxor, quæ cùm Pelium amaret, neq; illæ cõtrà huius amori ...equi. Pelium vltrò de stupri appellatione apud virum accusauit. Itaq; Acastus Pelio, ceu venationis causa, in saltum Pelij ...ducto, ibiq; omnib. armis spoliato, feris lacerandũ præbuit: verùm Chion siue Mercurius interueniens, accepta Vulcani ...Pelium liberauit, qui posteà domum reuersus, Acastum cum vxore interfecit. Refert Natalis Mythol. lib. 9. cap. 4. In sacris ...mile exemplum legimus vxoris Pentephris & Iosephi, qui eius etiam impudico desiderio non auscultans, ab ea apud Pen... ...maritũ illius attentatæ pudicitiæ accusatus, quo nomine etiam in carcerem cõiectus est: historia est apud Mosem Genes. ...39. ...æ omnia simul continentiæ documenta sunt eorum respectu, qui sibi ab alieni thori violatione temperarunt.

...φρονα δαΐφρονα] Ostendit Poëta, se hoc Bellerophontis factũ mirũ in modũ probare, cùm eum ideò eo titulo prudẽtis & sa-pientis

pientis exornat. Hoc Publio Fulgentio Mytholog. lib. 3. ansam dedit dicendi Bellorophontem dici, quasi βουληφόρον, vbi mnia de eo videtur nimis anxiè interpretari: tamen quia ad mores facit, eius locum lubet obseruare. Bellerophonta, inquit, runt, quasi βουληφόρον, quod nos Latinè Sapientiæ consiliatorē dicimus, sicut Homerus ait, οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον &c. paulò pòst. Nam vt hoc certum sit Homerus in fabula eiusdem Bellerophontis ita ait, πάνθ' ἀγαθὰ φρονέοντα δαΐφρονα βελλεροφόντην, id est, bona cogitantem sapientissimum consilium (lego consiliarium) spernit libidinem, id est, Antiam: ἀντίον enim contrarium dicitur, sicut Antichristum dicimus, quasi ἀντίον τῷ χριστῷ, id est, Cōtrarium Christo. Vide itaq; cuius vxor Antia nihilominus Prœti. Prœtos Pamphila lingua Sordidus dicitur, sicut Hesiodus in Bucolico scribit, dicens * (desunt verba ideò asterisco notatus est locus) id est, sordibus vuarum bene calcatarum sanguineo rore, & cuius vxor est libido nisi Hæc ille.

f κτεῖναι μὲν ῥ' ἀλέεινε,] Adeò fuit sanctum ius hospitij apud illos veteres, vt demerentem etiam hospitem morti dare intra spitium recusarent, quæ causa itidem fuit vt Prœtus à Bellerophontis, quem reum attentati sui thori existimabat, cæde abst eadem quoque consideratione rex Lyciæ alijs periculis eum obiecit, antequam ipse suam domum hospitis sanguine macu quis furor tandem est, vt hoc nostro seculo eadem hospitij reuerentia saltem inuiolata non maneat? At sperate, Deum m fandi atque nefandi. Iam verò in hac narratione obseruandum est, quàm sit periculosum temerè credere, vbi præcipuè de & existimatione hominis agitur: vnde plerunque fit, vt innocentes pro nocentibus accipiamus, quòd ex hoc loco docet L in Commentario de non temerè credendo Calumniæ. καὶ ἐνίοτε, inquit, οἷς αὐτός τις ἔνοχός ἐστι, ταῦτα φθάσας κατηγόρησε τοῦ πλησίον, κἀν τούτῳ τι ὠφελεῖ τὴν διαβολήν, & paulò pòst: ἰσχυρὰ τοῖνυν πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ὑπὸ τοῦ οὕτω ῥᾳδίως, καὶ ἀνεξετάστως πιστεύειν διαβολαῖς. ἡ μὲν γὰρ Ἄντεια, Τεθναίης, φησίν, ὦ Προῖτ', ἢ κάκτανε Βελλεροφόντην Ὅς μ' ἔθελε φιλότητι μιγήμεναι οὐκ ἐθελούσῃ. αὐτὴ ἐπιχειρήσασα, καὶ ὑπεροφθεῖσα, καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς Χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ὑπέχων, καὶ τῆς πρὸς αἰδοῦς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ἐπιβουλευόμενος. id est: Sæpenumerò item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, sociū in vt quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimine elabatur. & paulò pòst: Proinde multa sunt humanæ vitæ eo, quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud Poëtam Antia: Bellerophontem occide, a peribis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei. Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset tempta, in hoc periculum induxit, vt cùm Chimæra pugna congressus parum abfuerit, quin victrice bestia occumberet. T na luenda fuit castitatis pudorisq; iuuenilis, quem hospitis coniux adultera suspectū fecerat. Hęc ille, vt Melanchthon est tatus. Itaque diligenter animaduertendum est, quàm sit periculosum omnibus sine discrimine aut iudicio fidem adhibere tumus illi faciem amici veritatisque laruam præ se ferant. Meminerimus proinde egregiæ illius tabulæ, in qua diuinu Calumniam depinxit, vt refert idem Lucianus eodem Commentario. Imago itaque illa sic se habet. Ad dextram consi piam auribus prælongis insignis quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circumst mulierculæ duæ, Ignorantia, ac Suspicio. Adit aliunde properà Calumnia eximiè compta, vultu ipso & gestu corporis rabiem & iram æstuanti conceptam pectore præ se ferens, sinistra facem tenens flammiuomam, dextra secum adolescent lis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestātemq; immortalium Deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in spe purus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs similis, qui sontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè con uorem esse. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quorum munus est, dominam hortari, instruere, illæ sunt Insidiæ ac Fallacia. A' tergo lugubri habitu, pullata laceraque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum def lacrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hæc ad verbum Lucianus ex interpretatione eiusdem Melan Abesse ergo debet à viro probo non solùm ipsum calumniandi crimen, sed etiam calumnijs credendi facilitas, ex qua i bus sæpe infertur iniuria, vt egregij illi Cleanthis versus docent:

κακοεργότερον οὐδὲν διαβολῆς ἐστι πω·	*Nihil ferè tam est malignum, quàm calumnia:*
λάθρα γὰρ ἀπατήσασα τὸν πεπεισμένον,	*Hæc enim vbi clam aliquem à se persuasum decipit,*
μῖσος ἀναπλάττει πρὸς τὸν οὐδὲν αἴτιον. id est:	*Odium excitat aduersus eum, qui nihil est commeritus.*

Cuius rei exemplum patet in nostro Bellerophonte.

g [illegible]] Abierunt in prouerbium istæ Bellerophontis literæ, quo Lucianus vtitur in Apologia pro conductis, sensu tamen aliquantulum distorto à fabula: idem etiam in Commentario aduersus indoctum Illud Plauti chidibus attigit, vbi Chrysalus à Mnesilocho literis quoque deceptus est, NIC. Tace, Nullus homo dicit: hæ tabellæ te Quas tu attulisti, hæ te vinciri iubent. CHRYS. aha, Bellerophontem iam tuus me fecit filius. Egomet tabellas detuli, vt sine, &c. Tales fuerant Dauidis literæ, quas Vrias in suam perniciem Ioabo tradidit, vt est 2. Sam cap. 11. quæ etiam ho miacè vsurpantur. Simile fuit factum illud Pharnabazi apud Plutarch. in vita Lysandri. Res sic se habet. Lysander Pl prouinciam deuastarat, qua re commotus Pharnabazus misit Lacedæmona, qui Lysandrum apud Ephoros accusarent idcirco statim reuocatus est Lysander: qui cùm criminationes Pharnabazi timeret, effecit, vt cum eo colloqueretur, ro in sui commendationem literas ad Ephoros perscriberet, in quibus testaretur, se ab eo læsum non esse. quod se facturum bazus simulauit. cæterùm qualem flagitabat Lysander epistolam conscripsit: clàm verò alteram habebat exaratam, gnandum commutauit codicillos, nihil inter se specie discrepātes, tradiditq; Lysandro illos occultè scriptos. Reuersus La nem Lysander, atque vt moris est, ad curiam profectus, reddidit Ephoris Pharnabazi literas, pro certo habens, crimen sui mum iam esse sopitum. Pharnabazum enim Lacedæmonij, quòd inter regios præfectos fuisset in bello promptissimus habebant. Vt verò lectas literas Ephori ostenderunt Lysandro, & hic animaduertit, non esse scilicet vnum Vlyssem subdo Hæc Plutarchus. Iam verò in nostro Bellerophonte obseruandum est, quanta cum fidelitate has sibi concreditas literas p nec ita curiosus fuerit, vt eas inspexerit, quod leue forsan videbatur, nisi id summus vir Plutarchus in commentario de C annotasset, cuius hæc sunt verba: διὸ καὶ πίστεως, inquit, ἁπάσης ἔρημος ὁ πολυπράγμων ἐστίν, οἰκέταις γοῦν καὶ ξένοις πιστεύομεν μᾶλλον καὶ γράμματα, καὶ σφραγῖδας, ἢ φίλοις καὶ οἰκείοις πολυπράγμοσιν. ὁ δὲ Βελλεροφόντης ἐκεῖνος, οὐδὲ καθ' ἑαυτοῦ γράμματα κομίζων ἔλυσε χεῖρα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως, ὡς τῆς γυναικὸς διὰ τὴν αὐτὴν ἐγκράτειαν. ἀκρασίας γὰρ τὸ πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ τὸ μοιχεύειν, καὶ πρὸς τῇ ἀκρασίᾳ δεινῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης. τὸ γὰρ τοσαύτας παρελθόντα κοινὰς καὶ δεδημοσιευμένας γυναῖκας ἐπὶ τὴν κατάκλειστον ὠθεῖσθαι καὶ πολυτελῆ, πολλάκις δὲ τύχῃ καὶ ἄμορφον οὖσαν, ὑπερβολὴ μανίας καὶ παραφροσύνης. ταὐτὸν δ' οἱ πολυπράγμονες ποιοῦσι, πολλὰ καὶ καλὰ θεάματα καὶ ἀκούσματα καὶ διατριβὰς παρελθόντες, ἐπιστόλια διορύττουσιν ἀλλότρια, καὶ παραβάλλουσι γειτόνων τοίχοις τὰ ὦτα, καὶ συμψιθυρίζουσιν οἰκέταις καὶ γυναίοις, μὲν οὐδὲ ἀκινδύνως, ἀεὶ δὲ ἀδόξως. id est: Quare omni quoque fide curiosus orbus est. Seruis certè & peregrinis credimus citi las literas, sigilla, quàm amicis & familiaribus curiosis. Bellerophontes verò ne cùm literas de capite quidem ferre suo, scri gnauit eas, sed abstinuit eadem ex continentia vt regis coniuge ita epistola Quandoquidem intemperantiæ est, curiosum tà, atque adulterium admittere, ac præter intemperantiam immodicæ amentiæ ac insipientiæ. Siquidem tot præterire vu publicè prostitutas fœminas, in reclusam autem & sumptuosam exardescere, sæpe etiam si casus tulerit, deformem: id sup niam & desipientiam omnē Idem curiosis vsu venit, multis & præclaris spectaculis, auditionibus, disputationibus, & co tionibus neglectis aliorum epistolas effringunt, vicinorum parietibus aures applicant, cum mancipijs & mulierculis c rant, sæpe non sine periculo, semper turpiter certè. Hæc ille.

h ἐννῆμαρ ξείνισσε,] In Odyssea quidem, inquit Eustathius, vno eodemque die interrogantur hospites domestici, quo adueniunt. Hic verò Bellerophontes post nouem dies. Quod ab Iobate factum dicunt, verito, ne si literas resignasset, Prœtum Bellerophontes reciperet. Alij dicunt, moris esse antiqui, vt decima die hospites interrogarentur, quod & in P ctum est, cum à Menelao exceptus est hospitio.

i πρῶτον μέν ῥα Χίμαιραν] Quid sit Chimęra, quid isti Solymi & Amazones, ac cuiusmodi fuerint hi Bellerophontis labor xico explicabimus.

k ἀλλ' ὅτε δὴ κἀκεῖνος] Exosum fuisse Dijs Bellerophontem dicit Poëta, sed causam non explicat. Quidam dicunt, cum cu so alato equo, quem à Neptuno acceperat, cœlos petijsse: quare indignati Dij, Pegaso œstrum immiserūt, quo & ille agitat rem excussit, qui in eos campos decidit, qui posteà ab eius erroribus ἀλήιοι dicti sunt, cæcus itidem factus ab ipsis Dijs. b lam de Pegaso Lucianus in Commentario de Astrologia sic est interpretatus: ἐγὼ δέ, inquit, καὶ περὶ Βελλεροφόντου τοιάδε γινώσκω· πτηνὸν μὲν οἱ γενέσθαι τὸν ἵππον οὐ μάλα πείθομαι, δοκέω δὲ μιν ταύτην τὴν σοφίην μετέποντα, ὑψηλά τε φρονέοντα καὶ ἄστροισι ὁμιλέοντα ἐς οὐρανὸν ἀναβῆναι οὐ τῷ ἵππῳ, ἀλλὰ τῇ διανοίῃ. id est, Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatū equū illi fuisse, non admodu

bitror, illum hanc disciplinam (nimirum Astrologiam) sectantem, sublimiaq; cogitantem, & intra Astra versantem, in cœ-
equo ascendisse, sed animo. Hæc ille. Quod ad huius herois errores attinet, eorum causam animi dolorib. etiam tantũ tri-
cus Tullius 3. Tusc. Ex hoc, inquit, euenit, vt in animi doloribus alij solitudines captent, vt ait Hom. de Bellerophonte

Qui miser in campis mœrens errabat Aleis *Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans,* &c.

ὤι῾ ἄρτεμις ἔκτα.] Aliàs etiam obseruauimus, interitus mulierum Dianæ à veteribus tribui, vt virorum Apollini. Nunc ex Phornuto in Speculatione de Deorum natura, creditam ab antiquis Dianam luctu & cæde gaudere: vnde nonnulli fit, vt sacrificijs absurdis, nempe cæde humana illam placarent.

άτο· γήθησεν ἢ βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
ρειν κατέπηξεν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
ὰ ι μειλιχίοισι προσηύδα ποιμένα λαῶν.
νύ μοι ξεῖνος πατρώϊός ἐσσι παλαιός·
γάρ ποτε δῖος ἀμύμονα Βελλεροφόντην
νὶ μεγάροισιν, ἐείκοσιν ἤματ᾽ ἐρύξας.
ἀλλήλοισι πόρον ξεινήϊα καλά·
ὲν ζωστῆρα δίδου φοίνικι φαεινόν,
δόντης ἢ χρύσεον δέπας ἀμφικύπελλον·
γὼ κατέλειπον ἰὼν ἐν δώμασ᾽ ἐμοῖσι·
δ᾽ οὐ μέμνημαι· ἐπεί μ᾽ ἔτι τυτθὸν ἐόντα
ὅτ᾽ ἐν Θήβῃσιν ἀπώλετο λαὸς Ἀχαιῶν.
ὶ μὲν ἐγὼ ξεῖνος φίλος Ἄργεϊ μέσσῳ
ἐν Λυκίῃ, ὅτε κεν τῶν δῆμον ἵκωμαι.
δ᾽ ἀλλήλων ἀλεώμεθα καὶ δι᾽ ὁμίλου.
ὲν γὰρ ἐμοὶ Τρῶες κλειτοί τ᾽ ἐπίκουροι,
ν κε θεός γε * πόρῃ καὶ ποσσὶ κιχείω·
αὖ σοὶ Ἀχαιοί, ἐναιρέμεν ὅν κε δύνηαι.
δ᾽ ἀλλήλοισ᾽ ἐπαμείψομεν, ὄφρα καὶ οἵδε
ξεῖνοι πατρώϊοι εὐχόμεθ᾽ εἶναι.
α φωνήσαντε, καθ᾽ ἵππων ἀΐξαντε,
ἀλλήλων λαβέτην, καὶ πιστώσαντο.
Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεύς,
Τυδείδην Διομήδεα τεύχε᾽ ἄμειβε,
χαλκείων, ἑκατόμβοι᾽ ἐννεαβοίων.

Sic dixit: lætatus est.a.in bello fortis Diomedes,
Hastam quidem defixit in terram multipascuam.
Sed ipse blandis allocutus est pastorem populorum.
Certè mihi hospes paternus es antiquus:
Oeneus enim olim nobilis eximium Bellerophontem
Hospitatus est in ædibus, viginti dies detinens.
Hi verò etiam sibi mutuò dabant xenia pulchra.
Oeneus quidem baltheum dedit purpura lucidum:
Bellerophontes.a.aureum poculum vtrinq; cauum.
Et illud ego reliqui, proficiscẽs, in ædib. meis, (existẽtẽ
De Tydeo.a.nõ memini, quoniam me adhuc paruulũ
Reliquit, quãdo ad Thebas perijt exercitus Achiuorũ.
Quare nunc tibi qdẽ ego hospes amicus in Pelopõneso
Sum: tu.a.in Lycia, quando eam ad gentem venero.
Hastas autem mutuas euitemus, etiam in turba:
Multi quidem mihi Troiani inclytiq; socij, (ro.
Occidã, quẽcunq; Deus pbuerit & pedib. assecut⁹ fue-
Multi.a.rursus tibi Achiui interficias, quẽcunq; pote-
Arma autem inter nos permutemus, vt & hi (ris:
Cognoscant, quòd hospites paterni gloriamur esse.
Sic vtiq; locuti, ab equis descendentes, (peruntq;
Manusq; mutuò prehẽderunt, & fidẽ dederunt, acce-
Tum verò Glauco Saturnides mentẽ extulit Iupiter,
Qui cum Tydide Diomede arma permutauit,
Aurea æneis, 100. bobus valentia 9. bobus valentibus.

* γ. πέρσω

COMMENTARIVS.

μειλιχίοισι] Opponit τὰ μειλίχια ἔπη asperis illis & grauibus, quibus anteà vtebatur Diomedes. cùm Glaucum primo im- rtamen prouocaret.

γάρ ποτε δῖος] Intellecto Glauci genere re uocat in memoriam Diomedes, Bellerephontem olim ab Oeneo auo suo ho- ptum: vnde recordatione illorum amicitiæ ratus illam quoq, in liberos quasi iure quodam hæreditatis deriuari, vterq; omine nouum hoc loco fœdus init. Ea nimirum à Diomede oblata conditio à Glauco etiam accepta est, mutuoq; con- tua iniuria in totius belli cursu abstinuerunt. Vbi obseruanda est lex mira hospitalitatis, quæ non solùm hospites inter tiam suos liberos ad inuicem amicitia obligat. Nos hodie illo seculo non viuimus, ac vtrumq; rarissimè vsurpatur.

δ᾽ οὐ μέμνημαι] Nimirum intelligendum est, Oeneum filio Tydeo superuixisse: proinde hoc posse quidem melius de Oe- edem meminisse, quàm de Tydeo, qui se admodum infante in bello Thebano interierat.

ἐξέλετο Ζεύς] Illud ἐξέλετο Porphyrius pro ἐξαιρετικῶς ἐπῄνεσεν interpretatur. vt nimirum Glaucus hanc φιλοτιμίαν ostẽtaret, or & remissior videretur ad hospitis postulationem, & sic aui virtutem reueretur. Sensus est, elatum fuisse animo Glau- ni præstantia & magnificentia sua gratam & acceptam se ferre Diomedis amicitiam significaret. quod annotasse opor- uentia intelligerentur.

χαλκείων,] Non fuit admodum iniqua hæc permutatio Glauci, inquit Plutarchus aduersus Stoicos scribens, propterea a ferrea (vel ærea) non minus vsui sunt pugnaturis, quàm aurea: sed qui corporis valetudinẽ anteponit honesto, vel vir- quit ad bonam corporis valetudinem, is verè permutat, χρύσεα χαλκείων. Abierũt autem ista in prouerbium, quod perse- iosè Erasmus in Adagijs. Iam quod ille aut quiuis alius vafritiem & calliditatem Diomedis innuunt, id vnde colligant, video. Existimo quidem, illa arma aurea lubenter accepisse Diomedem: sed vt idcirco callidior censendus sit, non existi- Glauco quidem fastum agnoscimus, vt & in Bellerophonte: vafritiem in Diomede non item, non minus ac in Oeneo e- ui pro aureo poculo signo hospitalitatis baltheum solùm purpureum Bellerophonti rependit. Et vides ex Plutarcho, in quoque arma ærea, vt se deceptum Glaucus conqueri minimè possit.

κτωρ δ᾽ ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ * φηγὸν ἵκανεν,
φ᾽ ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θέον ἠδὲ θύγατρες,
παῖδάς τε, κασιγνήτους τε, ἔτας τε,
πόσιας· ὁ δ᾽ ἔπειτα θεοῖς εὔχεσθαι ἀνώγει
ἑξείης· πολλῇσι ἢ κήδε᾽ ἐφῆπτο.
ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ᾽ ἵκανε,
ξεστῇς αἰθούσῃσι τετυγμένον· αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
πεντήκοντ᾽ ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο.
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα ἢ παῖδες

Hector.a.postquã Scæasq; portas & fagũ peruenit,
Circa ipsum Troianorum vxores currebant & filiæ,
Percontantes de filijsq; fratribusq; ciuibusq;,
Et maritis: hic verò deinde Dijs supplicare iussit
Omnes ordine: multis autem luctus imminebant.
Sed quando iam Priami ad domũ perpulchrã peruenit
Politis porticibus extructam: cæterùm in ea
Quinquaginta inerant thalami polito lapide,
Proximi inter se ædificati: ibi autem filij

* γ. πύργον

γ. Πλησίοι

Κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῇς ἀλόχοισι.
Κουράων δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
Δώδεκ' ἔσαν τέγεοι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο
γρ. Πλησίον Πλησίοι * ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
Κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίῃς ἀλόχοισιν.
Ἔνθά οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ,
Λαοδίκην ἐσάγουσα θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Τέκνον, τίπτε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας;
[b] Ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἷες Ἀχαιῶν,
Μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
Ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διῒ χεῖρας ἀνασχεῖν;
Ἀλλὰ μέν' ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνείκω,
Ὡς σπείσῃς Διῒ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
Πρῶτον· ἔπειτα δὲ κ' αὐτὸς ὀνήσεαι, αἴ κε πίῃσθα.
[c] Ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
Ὡς τύνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτῃσι.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
Μή μ' ἀπογυιώσῃς, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι.
[d] Χερσὶ δ' ἀνίπτοισι Διῒ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Ἅζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάασθαι.
Ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
Ἔρχεο σὺν θυέεσσιν ἀολλίσσασα γεραιάς.
Πέπλον δ' ὅς τίς τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
Ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ, καί τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
Τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο,
Καί οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
Ἤνις, ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ
Ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα·
Αἴ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχῃ Ἰλίου ἱρῆς,
Ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
Ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
Ἔρχευ· ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω,
Αἴ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· [e] ὥς κέ οἱ αὖθι
Γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆ-
μα
Τρωσί τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν.
Εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντ' Ἄϊδος εἴσω,
Φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου ὀϊζύος ἐκλελαθέσθαι.
Ὣς ἔφαθ'· ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' [f] ἀμφιπόλοισι
Κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστυ γεραιάς·
Αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώεντα,
Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, [g] οὓς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
Τῶν ἕν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνῃ,
Ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν, ἠδὲ μέγιστος·
Ἀστὴρ δ' ὣς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων·
Βῆ δ' ἰέναι· πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.
Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρῃ,
Τῇσι θύρας ὤϊξε Θεανὼ καλλιπάρῃος,
Κισσηῒς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο.
(Τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἱέρειαν)
Αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνῃ χεῖρας ἀνέσχον.
Ἡ δ' ἄρα πέπλον ἑλοῦσα [h] Θεανὼ καλλιπάρῃος
Θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο,

Cubabant Priami apud legitimas vxores.
Filiarum autem è regione oppositi intra atr...
Duodecim erant excelsi thalami ex polito lap...
Proximi inter sese ædificati: illic autem gene...
Cubabant Priami apud pudicas vxores.
Ibi ei mitis obuia venit mater,
Laodicem deducens filiarum forma optima
Inq; ipsius hæsit manu, verbumq; dixit & elo...
Fili, cur relicto prælio audaci venisti?
Num valde iam affligunt detestandi filij Ach...
Pugnantes circa vrbem: te aūt huc animus i...
Vt veniens ex summa arce Ioui manus tend...
Sed expecta paulisper, dum tibi dulce vinū fe...
Vt libes Ioui patri, & cæteris immortalibus
Primùm: deinde ipse reficiaris, si biberis.
Viro.n.defatigato robur valde vinum auge...
Sicut tu defatigatus es, opem ferens tuis ciui...
Hanc excepit verbis magnus galeæ motor ...
Ne mihi vinum afferas mellitum, venerand...
Ne me debilites, roboris verò viriumq; obliu...
Manibus autem illotis Ioui libare ardens vi...
Vereor, neq; modo vllo fas est nubes atras cog...
Sanguine & puluere pollutum vota facere ...
Sed tu quidem ad templum Mineruæ præda...
Vade cum suffimentis, congregatis matronis.
Peplum aūt quod tibi preciosissimum & ma...
Est in domo, & tibi multò charissimum ipsi,
Hoc pone Mineruæ in genibus pulchricoma...
Et ei promitte duodecim boues in templo
Anniculos indomitos sacrificaturā si misera...
Ciuitatéq; & Troianorū vxores, & infantes ...
Si Tydei filium arceat ab Ilio sacro
Ferocem bellatorem, acrem magistrum fugæ.
Sed tu quidem ad templum Mineruæ præda...
Vade: ego autem Paridem adibo, vt vocem,
Si velit monentem audire, vtinam illi
Terra dehiscat: magnum enim ipsum Olymp...
uit nocumentum
Troianisq;, Priamoq; magnanimo, eiusq; filijs.
Si illum viderem descendentem infernum in...
Existimarem animum tristi ærumna leuatu...
Sic dixit: hæc autem profecta ad ædes, ancil...
Iussit. hæ.a. congregarunt per ciuitatem matr...
Ipsa.a. in thalamum descendit odoribus frag...
Vbi erant pepli variè picti, opera mulierum
Sidoniarum, quas ipse Alexander diuinus
Abduxerat è Sidonia enauigans latum pon...
Ea via, qua Helenam abduxit nobilem:
Horum vnum accipiens Hecuba tulit dono Mi...
Qui pulcherrimus erat variegationib. & ma...
Velut stella resplendebat: iacebat.a. vltimu...
Perrexit.a. ire: multæ.a. vnà properabant ma...
Hæ.a. quādo in templū venerūt Mineruæ ...
Eis fores aperuit Theano pulchras genas habēs
Cissei filia, vxor Antenoris bellicosi.
(Illam enim Troiani fecerant Mineruæ sacerdo...)
Hæ.a. cum eiulatu omnes Mineruæ manus sustu...
Hæc autem peplum accipiens Theano formosa
Posuit Mineruæ in genibus pulchricomæ,

..ὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,	*Vouensq́; precabatur Iouis filiam magni:*
..ότνι' Ἀθηναίη, ἐρυσίπτολι, δῖα θεάων,	*Veneranda Minerua, custos vrbis, nobilißima dea-*
..ξ δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν	*Frange iam hastam Diomedis, atq́; ipsum (rum,*
Πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων·	*Pronum da cadere Scæas ante portas,*
..φρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ	*Vt tibi statim nunc duodecim boues in templo*
..νις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἴκ' ἐλεήσῃς	*Anniculos indomitos sacrificemus, si miserata fueris*
..στυ καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα.	*Ciuitatemq́;, & Troianorũ vxores, & infantes liberos.*
Ὣς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.	*Sic dixit vouens, abnuit autem Pallas Minerua.*

COMMENTARIVS.

a ..στως δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας] Hysterologia est in his verbis: nam prius ad fagum, quæ erat in campo, peruenit Hector quàm ad portas. De illa fago videndus est Strabo lib. 13. Quòd autem hoc loco Poëta dicit accurrisse mulieres Troianas ad Hectotendit, præstolari illas virorum reditum è bello, vt eos exciperent etiam fugientes, vt anteà dicebat Helenus.

b μάλα δή τείρουσι] Cùm Hecuba exploratam haberet Hectoris fortitudinem, quæ eum pugnam aduersus Græcos detrectare teretur, aliam causam comminiscitur, quæ potuerit Hectorem impellere, vt Troiam redierit, nimirum supplicandi Ioui gra- od ita se habere existimans, vinum ei porrigit, tum vt Ioui libet, tum vt se defatigatum refocillet: quia ἀνδρὶ κεκμηῶτι μένος ἀέξει. Cui vtriq; respondebit Hector. Quod ad refocillationem attinet, diuersam vino attribuit facultatem quàm He- empe roboris imminutionem. Quod ad libationem: Non possum inquit manibus sanguinolentis Deo libare, idque mihi sum est.

c ..ὶ δὲ κεκμηῶτι] Hic est vnus ex vini effectibus ad restituendas lasso homini vires: scilicet cùm illud moderatè sumptum est, quo lectoris sententiam huic Hecubanæ contrariam conciliabis.

d ..ὶ δ' ἀνίπτοισι] Hinc abijt in prouerb. post Hom. ἀνίπτοις χερσὶ λείβειν, de ijs qui diuina sanctè nõ aggrediunt & capessunt. Tele- in Odyssea manus lauat, antequam Deo supplicet. Hesiodus ἔργ. καὶ ἡμέρ. vetat, ne quis manè Ioui libet vinum illotis mani- ..ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν: id est, Ne vnquam manè Ioui vinum libaueris ar- otis manibus, neque diuorum insuper vlli. Vide Erasm. Adag. Qua de re Anticlides lib. 4. reddituum, vt refert Natalis lib. 1, ..λῶ, inquit, τοῖς παλαιοῖς ὅπερ καὶ νῦν ἀκμάζει, ὅταν ἢ φόνον ἀνθρώπων, ἢ καὶ ἄλλας σφαγὰς ἐποίουν ὕδατι ἀενάῳ τὰς χεῖρας ἀπονίπτειν εἰς τὸν καθαρσιν: id est: Erat enim mos antiquorum, qui nunc etiam seruatur, vt qui cædem hominum vel aliorum animalium fissent, perenni aqua manus abluerent ad commissi piaculi lustrationem. Aeneas apud Virgilium:

Me bello è tanto digressum & cæde recenti Attrectare nefas (supple sacra & patrios penates) *donec me flumine viuo Abluero.* hac de re etiam alibi diximus.

e ..εν οἱ αὖθι γαῖα χάνοι.] Ex hoc loco constat, quanto odio sit Alexandrum Hector prosecutus, quòd illius causa tot malis re- Troianum conflictetur, & tamen mirum est, quòd illius etiam propugnationem in tam iniqua causa susceperit. Scilicet fra- tiam amor, qui vix totus ob occasionem quantumuis grauem deperit, & studium regni & patriæ, facti iniustitiã obtene- Quòd autem pro patria hoc etiam bellum Hector gerat, testis est illius oratio, cùm ait, εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης, num est optimum augurium, pro patria pugnare. Quanquam non est dubium, post tam longum tempus tot tantisq; labo- fatigatum Hectorẽ, cùm indomitos Græcos esse animaduerteret, ac pertinaciter in obsidione permanere, in impatientiam m, proinde sic in fratrem exacerbari, serò tamen sapientiorem factum, vt de Phrygibus prouerbio iactitatur.

..ἀμφιπόλοισι] Quod Regibus sunt præcones, id sunt reginæ Hecubæ ancillæ, quæ matronas vndique in vrbe conuocant.

..ὤγε αὐτὸς Ἀλέξανδρος] Alexander rapta Helena ventis in Sidoniam abreptus est, qua sinuosa fuit illi, & proinde longa nauiga- m autem Sidoniam peruenit, traditur, regem Phœnicum interemisse, multasque ex ea regione opes secum Troiam aspor- quibus est verisimile, Sidonias istas mulieres fuisse. Tota historia legitur apud Dictym lib. 1. his verbis. Legati (sup. Græco- Troianos) paucis diebus ad Troiam veniunt, neq; tamen Alexandrum in loco offendére. Tum namque properatione na- onsultè vsi ventis, ad Cyprum appulére. Vnde sumptis aliquot nauibus Alexander, Phœnicem delapsus, Sidoniorum regẽ, amicè susceperat, noctu insidijs necat, eademq; qua Lacedæmoniam cupiditate, vniuersam domũ eius in scelus proprium it. Ita omnia, quæ ad ostentationem regiæ magnificentiæ fuerunt, indignè rapta, ad naues differri iubet. Sed vbi lamenta- rum, qui casum domini deflentes, reliquæ prædæ aufugerant, tumultus ortus, populus omnis ad regiam concurrit. Inde n Alexander, abreptis quæ cupiuerat, abscessionem properabat, paruo tempore ad naues veniunt, ortoque inter eos acri adunt vtrinque plurimi, cùm obstinatè hi regis necem defenderent: hi, ne amitterent partam prædam, summis opibus an- r. Inscensis dein duabus nauibus, Troiani reliquas strenuè defensas liberant, atque ita fatigatis iam prælio hostibus eua- ec ille. Videndus est præterea Herodotus lib. 2. qui Euterpe inscribitur, qui huius etiam loci Homerici meminit, ex quo & busdam in Odyssea patet Alexandrum longa vsum nauigatione cùm Troiam repeteret, siue id vi ventorũm factum est, vt tys: siue consilio certo, vt persequentes se faciliùs declinaret. proinde concludit Herodotus, Cypria illa carmina, quæ Ho- nine circumferebantur, non fuisse Homeri, quòd illa scribant, triduo Paridem Troiam peruenisse secundo vento vsum ac lo mari.

h ..νώ] Notandum est, apud Homerũ mulieres nuptas sacerdotij officio fungi, qualis est hæc Theano Antenoris vxor: at po- virgines tantùm exercuerunt, quales fuerunt Vestæ apud Romanos. Quòd autem paulò pòst dicitur, mulieres Troianas latu ad Mineruam manus sustulisse, repetẽdum est memoria quod Herodotus in Melpomene tradit, existimare se eiulatũ ficijs, à Lybissis mulieribus, quæ eo maximè vtuntur, ad Græcos emanasse.

i ..νι' Ἀθηναίη,] Si quis verba superiora Heleni attendat, quibus præcipit supplicandi Mineruæ formulam, videbit has preces arum mulierum esse diuersas ab Heleni intentione. Ille enim iubebat solùm peti à Minerua, vt Diomedem à muris Troia- teret: hîc verò mulieres petunt, vt eum interfici permittat. Quæ petitio stulta fuit, ideo neque hoc à Minerua impetraue- uid enim illa nunc eum desereret, quem ipsamet non solùm non adiuuit, sed etiam excitauit & impulit?

k πρηνέα δὸς πεσέειν] πρηνεῖς sunt, qui fugiendo & verso tergore moriuntur: ὕπτιοι, qui opposito pugnæ pectore & fronte. Itaque im Diomedis mortem simpliciter, sed etiam inhonestam & indecoram petunt.

..ς αἱ μὲν ῥ' εὔχοντο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο·	*Ita illæ quidem supplicabant Iouis filiæ magni.*
..κτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει	*Hector autem ad ædes Alexandri iuit*
..αλὰ τά ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν οἳ τότ' ἄριστοι	*Pulchras, quas ipse ædificárat cũ viris, qui tũc optimi*
..σαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες,	*Erant in Troia glebosa fabri viri:*
..οί οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν	*Qui ei fecerunt thalamum, & domum, & aulam*
..γγύ τε Πριάμοιο καὶ Ἕκτορος, ἐν πόλει ἄκρῃ.	*Prope ædes Priami & Hectoris in arce summa.*
..νθ' Ἕκτωρ εἰσῆλθε Διῒ φίλος· ἐν δ' ἄρα χειρὶ	*Illuc Hector intrauit Ioui dilectus, & in manu*
..γχος * ἔχεν δεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς	*Hastam gerebat 10 cubitorũ: antè. a. splendebat hastæ*
..ἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης.	*Cuspis ærea: circum. a. aureus ambibat annulus.*
Τὸν δ' εὗρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἕποντα,	*Hunc. a. inuenit in thalamo pulchra arma curantem:*
..σπίδα καὶ θώρηκα καὶ ἀγκύλα τόξ' ἁφόωντα.	*Scutum & thoracem, & curuos arcus tractantem:*

* γρ. ἔχ' ἑνδεκάπηχυ.

[b] Ἀργείη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῳῇσι γυναιξὶν
Ἧστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
Τὸν δ' Ἕκτωρ νείκεσσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
[c] Δαιμόνι' οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
Λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
Μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' ἀϋτή τε πτόλεμός τε
Ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλῳ,
Εἴ τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
Ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηΐοιο θέρηται·
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας, οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
Τοὔνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον·
[d] Οὔτι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσει
Ἥμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχεϊ προτραπέσθαι.
Νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
Ὥρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
Λώϊον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας·
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον Ἀρήϊα τεύχεα δύω·
Ἢ ἴθ'· ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ' ὀΐω.
Ὣς φάτο· τὸν δ' οὔτι προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μειλιχίοισι.
[e] Δᾶερ ἐμεῖο κυνὸς, κακομηχάνου, ὀκρυοέσσης
Ὥς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ,
Οἴχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
Εἰς ὄρος, ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε, πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' [f] ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
Ἀνδρὸς ἔπειτ' ὤφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις,
[g] Ὃς ᾔδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
Τούτῳ δ' οὔτ' ἂρ νῦν φρένες ἔμπεδοι, οὔτ' ἄρ ὀπίσσω
Ἔσσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι ὀΐω·
Ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε, καὶ ἕζεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
Δᾶερ, ἐπεί σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
Εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς, καὶ Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἄτης·
Οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσσω
Ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοίδιμοι ἐσσομένοισι.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Μή με κάθιζ' Ἑλένη φιλέουσά περ, οὐδέ με πείσεις.
Ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται ὄφρ' ἐπαμύνω
Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν·
Ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτὸς,
Ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
[h] Καὶ γὰρ ἐγὼν οἶκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρ' ἂν ἴδωμαι
Οἰκῆας, ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν·
Οὐ γάρ τ' οἶδ' εἰ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἵξομαι αὖτις,
Ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν·

Argiua autem Helena inter ancillas mulieres
Sedebat, & ancillis pulchra opera iubebat.
Hũc.a. Hector obiurgauit cõspicatus probrosis v[erbis]
Infelix, nõ certè opportunè indignationẽ hãc r[...]
Copiæ q̃dẽ pereũt circa vrbẽ, altaq́; mœnia (sti[...]
Pugnantes: tui autem gratia clamorq́; bellumq́[...]
Vrbẽ hãc circũurit: tu.a. cõtendere deberes & c[...]
Sic vbi aliquem cessantem videris ab odioso b[...]
Sed surge, ne citò ciuitas igne ardenti cõburat[ur]
Hunc.a. vicißim allocutus est Alexander di[...]
Hector, quoniã me decenter increpuisti, neq; inc[...]
Propterea tibi dico, tu autem attende & me au[...]
Nõ ego in Troianos tantũ iræ neq; iusta indign[atione]
Sedebam in thalamo: sed volebam dolorem au[...]
Nunc autem me admonens vxor mollibus ver[...]
Impulit ad bellum: videtur autem mihi sic & [...]
Melius fore: victoria autem per vices repetit vi[...]
Sed agè nunc expecta, donec Martia arma indu[...]
Aut præi: ego.a. sequar: me assecuturum.a. te [...]
Sic dixit: hunc.v. nihil allocutus est bellicosus [...]
Hunc aũt Helena verbis allocuta est blandis:
Leuir mei canis, quæ mala inij consilia, hor[...]
Vtinam me die illo, quando me primũ peperit [...]
Abijsset asportans sæua venti procella
In montem vel in vndam multisoni maris,
Vbi me vnda mersisset, priusquam hæres acci[...]
Sed pòstquam hæc sic Dij mala statuerunt,
Viri deinde debui melioris esse vxor,
Qui nosset indignationẽ & exprobrationes h[...]
Huic.a. neq; nunc mentes firmæ sunt, neq; in po[...]
Erunt: idcirco ipsum accepturum fructum su[...]
Sed agè nunc intra, & sede hac super sella
Leuir, quoniam tuam maximè labor mentẽ in[...]
Gratia mei (quæ sum) canis, & Alexan. causa i[...]
Quibus Iupiter imposuit durã sortẽ, vt & in p[...]
Apud homines simus famosi futuros.
Huic deinde respondit magnus galeæ motor He[...]
Ne me sedere facias Hel. q̃uis me diligens, neq; n[...]
Iam.n. mihi animus mouetur vt auxilier (su[...]
Troianis, qui valde mei desiderium absentis h[...]
Sed tu impellito hunc: acceleret autem & ipse
Vt me intra vrbem assequatur existentem.
Etenim ego domum ibo vt videam
Domesticos, vxoremq́; dilectam & infantem [...]
Non enim scio, si amplius ipsis redux veniam [...]
An nunc me sub manib. Dij domabunt Achiu[...]

COMMENTARIVS.

a Τὸν δ' εὗρ' ἐν θαλάμῳ] Arma tractare in thalamo dicitur Paris, quòd se ad bellum tandem comparet, victus nempe Helen[æ ex]hortationibus, vt ipse paulò pòst dicet, νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν Ὥρμησ' ἐς πόλεμον, &c.

b ἀργείη δ' Ἑλένη] Frugi mulieris exemplũ in Helena proponit, negotia domestica curante: cuius rei præcepta Androm[ach...]bit Hector in sequentibus.

c Δαιμόνι' οὐ μὲν καλὰ χόλον] Artificiosè ignauiam Paridis ὑποκορίζεται, cùm eum ideò à pugna abstinere prætexit, quòd Tr[o]i[anis] iratus sit, quia nimirum ipsis odiosus esset, vt ipse Hector de se ipso non dissimulauit, cùm dixit antea:

– ὥς κέν οἱ αὖθι Γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα Τρωσί τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν. Nam causa illius odij erat, quòd eius gratia Troiani sic [a Græ]cis affligerentur, ideoque in monomachiam ab ipsis esset detrusus. Cohortatur eum itaq; ad iram hanc exuendam, & vt i[n] pro ciuitate viriliùs depugnet, fratri videlicet subblanditus, quem tamen anteà suis conuitijs miserè apud matrem lancinauerat.

d οὔτι ἐγὼ Τρώων] Prætextum illum, quo Hector ignauiam Paridis tegebat, tanquam verum arripit Paris, & ideò se in thal[am]um recepisse profitetur, vt dolorem, quem inde perceperat, seorsim mitigaret. Remisisse se tamen de illa ira, & iam ad pugnandu[m] exi[]lire: sed quo instigante? Helena. quod perridiculum est in heroë, si herois nomen meretur, cuius virtus muliebri exhortatio[ne] in[]diget. Vt tamen dedecus istud velet, subiungit: – δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ Λώϊον ἔσσεσθαι, &c. vt ostendat, non se ita à n[...] excitari, vt idem illi tamen non sit animus, quasi Helena nihil dixerit, quasi sibi quoque pariter non videatur.

...ἐμεῖο κυνὸς,] Vidimus iam anteà induci ab Homero Helenã, quæ suæ profectionis ad Troiam pœnitentia tangatur, quod ...um perspicuè fit. Appellat se itaque Helena hîc & infra κύνα, vt & alibi κυνώπιδα, quòd initiò impudenter ausa est ex Græ...orem sequi. vnde & κακομήχανον se dicit. Vocat se etiam ὀκρυόεσσαν, vtpote quę multos interimat in bellis sua causa susceptis, ...ιδ υερὸν horrendum & tristificum Orcum demittat: quam ob causam alibi ῥιγεδανὴ dicitur.

...θεοὶ] Alibi hoc copiosè disputauimus, malè calamitatum nostrarum causam in Deum referri, quasi ille mali author sit, ...stra potiùs vitia essent incusanda. Tamen phrasis est aliquantulum toleranda, à sanctis etiam viris vsurpata: ea vtetur He...sus in sequentibus.

...ἠδη νέμεσιν] Sagax Helena perspexit ignauiæ Paridis iram prætexuisse Hectorem, & insipidè ab Alexandro id, quasi verum ...ceptum & exaggeratum, vt anteà explicuimus. Vellicat ergo eum hîc Helena, quòd nesciat quid sit χόλος, quid νέμεσις: quasi ...Qui potest iure Paris Troianis succensere, qui sui causa sic pereunt, (vt & Hector iam dixit, & paulò pòst rursum dicet) cùm ...Troiani meritò in illum possint indignari. Ergo desipit Paris, qui ironiam Hectoris non subodoratur: & sanè dedecus est ...hoc à muliere acutiùs intelligi.

...ἐγὼν οἶκόν δὲ] Tantæ fuerunt Hectori curæ publica negotia, vt ea priuatis antepofuerit: nam ante illa expedita, id est, impe... sacrificium & exhortatum Paridem ad prælium, proprias ædes non ingressus est. Vbi sine dubio Poeta exemplum hominis ...blicæ studiosi proposuit, quod omnino imitatione dignum est. Patriæ enim charitas vna reliquas omnes charitates vincit, ...tque non pauci viri præstantissimi, qui sua omnia commoda publico postposuerunt.

...ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ.
...δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,
...δ' εὗρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
...γε σὺν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
...ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
...δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
...οὐδὸν ἰὼν, μετὰ δὲ δμωῇσιν ἔειπε,
...γε μοι δμωαὶ νημερτέα μυθήσασθε·
...Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
...ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων;
...Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθά περ ἄλλαι
...* ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἱλάσκονται;
...δ' αὖ ὀτρηρὴ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν,
...ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
...ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων,
...Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθά περ ἄλλαι
...ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἱλάσκονται·
...πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὕνεκ' ἄκουσε
...Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
...δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει
...ἐοικυῖα, φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη.
...ταμίη· ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἕκτωρ
...τὴν ὁδὸν αὖτις ἐϋκτιμένας κατ' ἀγυιάς·
...ιὰς ἵκανε, διερχόμενος μέγα ἄστυ,
...(τῇ γὰρ ἔμελλε διεξίμεναι πεδίονδε)
...λοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
...μάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἠετίωνος·
...ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ,
...Ὑποπλακίῃ Κιλίκεσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων·
...δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ.
...οἱ ἔπειτ' ἤντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ,
...ἐπὶ κόλπον ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὔτως
...δην ἀγαπητὸν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῷ·
...ῥ' Ἕκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
...ακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἕκτωρ.
...μειδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·
...μάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυχέουσα,
...ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε.
[a] Δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
...δα τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, [b] ἣ τάχα χήρη
...ἔσομαι. τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ,
...ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη
...ἀφαμαρτούσῃ χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
...θαλπωρὴ, ἐπεὶ ἂν σύγε πότμον ἐπίσπῃς,
Ἀλλ' ἄχε'· οὐδέ μοι ἐστὶ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
Ἤτοι γὰρ πατέρ' ἁμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.

Sic fatus abiuit galeæ motor Hector.
Statim.a.postea peruenit ad ædes bene habitatas,
Neq; inuenit Andromachen candidis vlnis in ædib.
Sed illa cum filio & ancilla bene compta
In turri stabat plorans, lugensq;.
Hector.a.postq̃ non intus inculpabilẽ inuenit vxorẽ,
Stetit, ad limen accedens, & cum ancillis locutus est:
Eia verò agite, mihi, ancillæ, vera narrate:
Quò iuit Andromache cãdidas vlnas habẽs ex ædib.
An aliquò ad glorũ, aut fratriarũ bene cultarũ ædes?
An ad Mineruæ exiuit, vbi aliæ
Troianæ pulchricomæ grauem Deam placant?

ϗ. ἐϋπλοκάμων

Hunc dein sedula œconoma verbum allocuta est:
Hector, postquam iussisti exactè vera loqui,
Neq; aliquò ad glorũ, neq; fratriarũ benè indutarũ ædes,
Neq; ad Mineruæ iuit, vbi aliæ,
Troianæ pulchricomæ potentem deam placant:
Sed in turrim ascendit latam Ilij, quoniam audiuit
Affligi Troianos, magnamq; victoriã esse Achiuorũ:
Illa quidem ad murum festinans peruenit
Furenti similis: fert.a. simul filium nutrix.
Dixit mulier œconoma: Sed egressus est domo Hector
Eâdem via rursus magnificè constructas per plateas.
Vbi ad portas venit, pertransiens magnam vrbem,
Scæas (hac enim erat egressurus in campum)
Tum vxor, quæ ei magnã attulit dotem, obuia venit currens
Andromache, filia magnanimi Eëtionis.
Eëtion, qui habitabat in Hypoplaco syluosa:
In Thebe sub monte Placio sita Cilicib. viris imperãs:
Huius sanè filia tenebatur ab Hectore bellicoso:
Quæ ipsi posteà occurrit, famula.a. ibat cum ipsa,
Filium ad sinum gestãs mente infantẽ paruulũ etiã.
Hectoridem dilectum, similem stellæ pulchræ:
Quem Hector nominabat Scamãdrium, cæterùm alij
Astyanacta: solus.n. tutabatur Ilium Hector.
Sanè hic quidem subrisit tacitè intuitus puerum:
Andromache autem ipsi propè astabat lacrymans,
Inq; eius hæsit manu, verbumq; dixit & elocuta est:
Generose, perdet te tuus animi feruor, neq; miseraris
Filium infantem, & me miseram, quæ citò vidua
Tui ero: mox enim te interficient Achiui.
Omnes impetum facientes: mihi.a. vtilius esset,
Te destitutæ, terram subire: non enim amplius aliud
Erit solatium, postquam tu fatũ fueris consecutus,
Sed mœrores: neq; mihi est pater ac venerãda mater:
Nempe enim patrẽ meũ interfecit nobilis Achilles.

Ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιετάωσαν,	*Et ciuitatem deuaſtauit Cilicum benè habit*
Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἠετίωνα,	*Theben celſi portam.interfecit autem Eëtione*
^d Οὐδέ μιν ἐξενάριξε· σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ·	*Neq; ipſum ſpoliauit: nam religio fuit illi id a*
Ἀλλ' ἄρα μιν κατέκηε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,	*Sed ipſum combuſſit cum armis elegantibus,*
Ἠδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· ^e περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν	*Et inſuper tumulũ aggeſſit:circũ.a.vlmos pl*
Νύμφαι ὀρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.	*Nymphæ monticolæ filiæ Iouis ægidem habent*
Οἳ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,	*Qui autem mihi ſeptem fratres erant in ædib*
Οἱ μὲν πάντες ἰῷ κίον ἤματι Ἄϊδος εἴσω·	*Hi quidem omnes vno iuerunt die ad inferos*
Πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς,	*Omnes enim interfecit pedibus celer nobilis A*
Βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῇς ὀΐεσσι.	*Apud boues inflectentes pedes, & albas oues*
Μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ,	*Matrem autem quæ regnabat in Hypoplaco*
Τὴν ἐπεὶ ἂρ δεῦρ' ἤγαγ' ἅμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,	*Hanc poſtquam huc duxit cum cæteris facult*
Ἂψ ὅγε τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα.	*Statim hîc eam liberauit accipiens ingentia*
Πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι ^f βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.	*Patris.a.in ædib.iaculata eſt Diana ſagittis g*
Ἕκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἐσσὶ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,	*Hector,ſed tu mihi es pater & veneranda ma*
Ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης·	*Et frater,tu etiam mihi floridus maritus:*
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε, καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,	*Sed agè nunc miſerere, & hîc mane in turre*
(γ. θήης) Μὴ παῖδ' ὀρφανικὸν ^* θείης χήρην τε γυναῖκα	*Ne puerum pupillum facias,viduamq; vxore*
Λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεὸν, ἔνθα μάλιστα	*Exercitum autẽ ſiſte apud caprificum, vbi m*
Ἀμβατός ἐστι πόλις, καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.	*Aſcẽſu facilis eſt ciuitas,& incurſioni patẽs e*
^g Τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι,	*Ter enim hâc venientes tentarunt fortiſſimi*
Ἀμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα,	*Aiaces duo, & perinclytus Idomeneus,*
Ἠδ' ἀμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν.	*Et Atridæ & Tydei fortis filius:*
Ἤπου τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδὼς,	*Vel aliquis ipſis dixit vaticiniorum benè per*
Ἤ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.	*Vel & ipſorum animus impulit & iuſſit.*

COMMENTARIVS.

a Δαιμόνιε,] Pathetica oratio Andromaches, qua maritum Hectorem ad ſui commiſerationem mouere nititur,vt a d p redeat,exiſtimans à tutanda patria in communi totius exercitus periculo deſtituturum illum domeſticæ vtilitatis gratia, teà quoque vidimus publica priuatis anteponere.

b ἢ τάχα χήρη] Hoc non quaſi certum ac exploratum ab Andromache dicitur,ſed partim quòd illa id metueret ne acci tim vt hoc pacto Hectorem à pugnando deterreret propriæ mortis timore, quam ipſa quaſi indubitatam ideò prænunc lc in generoſum heroëm cadere non potuit.

c ἤτοι γὰρ πατέρ' ἁμὸν] Hæc iam diu præterita rurſus Hectori Andromache inculcat, vt eorum commemoratione attenti tatem eius Hector conſideraret, quam ipſa incurret, ſi marito deſtitueretur. Tum verò Poeta hæc intacta præterire nol ctorem hiſtoria tam inſigni non fraudaret, quæ ad ſui Achillis commendationem pertinet, cuius laudi & gloriæ tota velit [illegible] iam olim monuimus.

d οὐδέ μιν ἐξενάριξε] Dedecus fuit cadaueri,ſi ab hoſte ſpoliaretur: ideò cùm Eëtionis dignitatem regiam reuereretur A teremptum illum noluit inſuper hac ignominia afficere, vt eum denudaret. Proinde facilè eſt intellectu in toto pugnæ progreſſu,cur tam auide inuicem hoſtes cadauera ſpoliare annitantur.

e περὶ δὲ πτελέας] Vlmi tumulis conueniunt propter τὸ ἄκαρπον, vt & ſalix & aliæ arbores,quales in Odyſſea memorabu

f βάλ' Ἄρτεμις] Hoc non ita pridem etiam hoc eodem libro explicuimus.

g τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες] κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligenda ſunt ea,quæ hic ab Andromache dicuntur,cùm ea Poëta non com uerit.Id etiam indicauit anteà Hector,cùm dixit, οἱ δὲ λαοὶ φθινύθουσι περὶ πόλιν αἰπύ τε τεῖχος μαρνάμενοι. Quidã volunt ab confictum: ab Hectore, vt acriùs Paridem ex tam proximo periculo ad pugnandum ſtimularet: ab Andromacha,vt hac tione à pugna maritum deterreat ſecundum illud Darij, ἔνθα τι χρὴ ψεῦδος λέγεσθαι, λεγέσθω. Alij hoc aliàs contigiſſe dicunt, memoriam Andromache renouet. Sed quod prius à nobis dictum eſt,mihi magis arridet.

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,	*Hãc.a.dein alloquut⁹ eſt magn⁹ ornata caſſi*
^a Ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς	*Certè & mihi hæc omnia curæ ſunt vxor, ſe menter*
Αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,	*Vereor Troianos & Troadas lõga veſtiũ ſyrma*
(γ. κακὸς ἃ) Αἴκε ^* κακὸς ὣς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·	*Si velut ignauus ſeorſim declinem prælium*
Οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς	*Neq; me animus iuſſit, poſteaquam didici eſſe*
Αἰεὶ, καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι,	*Semper,& primos inter Troianos pugnare*
Ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ.	*Seruans patriſq; magnam gloriam & meam*
Εὖ μὲν γὰρ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,	*Benè etenim hoc ſcio in mente & in animo,*
^b Ἔσσεται ἦμαρ ὅτ' ἄν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ,	*Erit dies quum aliquando peribit Troia ſacra*
Καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.	*Et Priamus, & populus fortis Priami.*
Ἀλλ' οὔ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω,	*Sed nõ mihi Troianorũ tantũ curæ eſt dolor i*
Οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης, οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος,	*Neq; ipſius Hecubæ, neq; Priami regis,*
Οὔτε κασιγνήτων, οἵ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ	*Neq; fratrum, qui multiq; & fortes*
Ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,	*In pulueres ceciderint ſub viris hoſtibus,*
Ὅσσον σεῖ', ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων	*Quantũ tui,quando aliquis Achiuorum lorica*

^c Δ

...κρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας·
...κ' ἐν Ἄργει ἐοῦσα, πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
...κ' ὕδωρ φορέοις Μεσσηΐδος ἢ Ὑπερείης,
...λ' ἀεκαζομένη· κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη.
...ἐ ὥς ποτέ τις εἴπῃσιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν,
...δε γυνὴ, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι
...ποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο.
...ὥς ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
...ἐι τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἦμαρ.
...λλά με τεθνειῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτοι,
...ύν γ' ἔτι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἑλκηθμοῖο πυθέσθαι.
...ὣς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἕκτωρ·
...ὁ πάϊς πρὸς κόλπον ἐϋζώνοιο τιθήνης
...λ' ἰάχων, πατρὸς φίλου ὄψιν ἀτυχθεὶς,
...ρ' ... τας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἱππιοχαίτην,
...ι' ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας·
...δ' ἐγέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ.
...ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἵλετο φαίδιμος Ἕκτωρ,
...τὶ μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν,
...γ' ὃν φίλον υἱὸν ἐπεὶ κύσε πῆλέ τε χερσὶν,
...ει εὐξάμενος Διΐ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι,
...ἄλλοι τε θεοὶ, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
...μὸν, ὡς καὶ ἐγώ περ ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
...ἴην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου ἶφι ἀνάσσειν·
...ὥς ποτέ τις εἴπῃσι, πατρός δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων,
...ἐκ πολέμου ἀνιόντα. φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα,
...δήϊον ἄνδρα, χαρείη δὲ φρένα μήτηρ.
...πὼν, ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
...ἡ δ' ἄρα μιν κηώδεϊ δέξατο κόλπῳ
...κρυόεν γελάσασα. πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
...μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
...μονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ·
...ὥς μ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνὴρ Ἄϊδι προϊάψει.
...δ' οὔτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
...ν, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
...ς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,
...ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
...οἴχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
...τοῖ ἡ μάλιστα) τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.
...ῥα φωνήσας κόρυθ' εἵλετο φαίδιμος Ἕκτωρ
...ἀλοχος δὲ φίλη * οἶκόνδε βεβήκει
...ζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
...α δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
...ἀνδροφόνοιο· κιχήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
...φόλους, τῇσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
...ι ζωὸν γόον Ἕκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
...γάρ μιν ἔτ' ἔφαντ' ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
...προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.
Οὐδὲ Πάρις δήθυνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν·
...λ' ὅ γ' ἐπεὶ κατέδυ κλυτὰ τεύχεα ποικίλα χαλκῷ,
...ατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς.
...δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος * ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
...μὸ ἀπορρήξας θείει πεδίοιο κροαίνων
...θὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
...διόων, ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
...μοις ἀΐσσονται· ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθὼς,
...ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
...ς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης

Lacrymantem abduxerit, liberum diem eripiens:
Et Argis agens ad alterius telam texeris,
Et aquam tuleris Messeidis aut Hiperiæ
Valde inuita: dura tamen incumbet necessitas.
Et aliquando quis dixerit vidēs lachrymas fundentē,
Hectoris hæc vox, qui præstantissimus erat ad pugnam
Troianorum bellicosorū, quādo circa Troiā pugnabāt.
Sic aliquādo quis dicet: tibi. a. rursus nouus erit dolor
Ex priuatione talis mariti, q possēt eximere te serui-
Sed me mortuum ingesta terra obtegat, (tute.
Anteq̄ tuum clamorē, tuamq; abstractionem audiā.
Sic fatus suū filiū porrectis manib. petijt illustris He-
Retrò. a. puer ad sinum bene cinctæ nutricis (ctor.
Inclinatus est clamās, patris dilecti aspectu pauefact⁹,
Timens æsq; & cristam ex equinis setis factam,
Horribiliter à summa galea nutantem aduertens.
Risit autem paterq; charus & veneranda mater.
Statim à capite galeam abstulit illustris Hector,
Et hanc quidem deposuit in terra vndiq; relucentem.
Sed hic suum dilectū filium vt osculatus est, librauitq;
Dixit vota concipiens Iouiq; alÿsq; Dÿs, (manibus,
Iupiter alÿq; Dÿ, date iam, & hunc fieri,
Filium meū, sicut & ego, valde clarum inter Troianos,
Sic viribus valentem, & in Troia fortiter regnare:
Et olim quis dicat, Patre autem hic multo melior:
Cū viderit ex bello redeuntē & referat spolia cruēta,
Interfecto inimico viro: gaudeat. a. animo mater.
Sic fatus, vxoris dilectæ in manibus posuit
Puerum suum: hæc. a. ipsum fragranti excepit sinu
Lacrymis effusis ridens: vir. a. misertus est id intuitus,
Manuq; ipsam demulsit, verbūq; dixit & elocutus est:
Generosa, ne mihi valde vexeris animo,
Non. n. aliquis me præter fatū vir ad Orcum demittet.
Fatum verò neminem puto effugisse hominum
Nec improbū nec probū, postquā primū natus fuerit:
Sed in domum vadens, tua ipsius opera cura,
Telamq; columq; & ancillis iube
Opus accedere: bellum autem viris curæ erit
Omnibus (mihi verò maximè) qui in Ilio nati sunt.
Sic fatus galeam recepit illustris Hector
Ex equina cauda cristatā: vxor. a. dilecta domū iuit, *κ. οἴκαδε ἰοῦσα*
Respectans, recentem lachrymam fundens.
Statim autem posteà venit ad ædes bene habitatas
Hectoris hominum occisoris: inuenit. a. intus multas
Ancillas, his autem luctum omnibus exciuit.
Quæ quidē adhuc viuū lugebant Hectorē sua in domo.
Non enim ipsum amplius putabant reducem ex bello
Reuersurum, elapsum ex virib. & manib. Achiuorū.
Neq; verò Paris diutius moratus est in altis ædibus:
Sed hic postquam induit inclyta arma varia ære,
Properabat deinde per vrbem, pedibus velocib. fretus
Veluti cū aliquis q diu stetit equus ordeo pastus ad præ- *κ. ἀγρεύσας*
Vinculo rupto currit per campū terrā feriens (sæpe
Consuetus lauari lenifluo fluuio,
Exultans, altè verò caput tollit, circum autem iubæ
Humerus iactantur: hic autem splendore fretus,
Facilè ipsum genua ferunt ad loca consueta & pascua
equorum.
Sic filius Priami Paris à Pergami arce

Τεύχεσι παμφαίνων, ὥς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
κ. δ'ε Καγχαλόων· ταχέες * δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
Ἕκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε
Στρέψεσθ' ἐκ χώρης ὅθι ἣ ὀάριζε γυναικί.
Τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
Ἠθεῖ', ἦ μάλα δή σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω,
Δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναίσιμον ὡς ἐκέλευες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος
Ἕκτωρ·
ⁱΔαιμόνι', οὐκ ἄν τίς τοι ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
Ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
Ἀλλὰ ἑκὼν μεθιεῖς τε, καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
Ἄχνυται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
Πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο.
Ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὄπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἴ κέ ποθι Ζεὺς
Δώῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτῃσι
Κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
ᵏἘκ Τροίης ἐλάσαντες ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.

Armis præfulgens tanquam Sol incedebat
Gestiens: veloces .a. eũ pedes ferebant: statim.
Hectora nobilem inuenit fratrem, quando
Digressurus ex loco vbi suæ colloquebatur
Hunc prior allocutus est Alexander Deo p
Venerande, certè valde iam te properanten
Moratus, neq; veni tempestiuè vt iussisti.
Hunc .a. respondens, allocutus est, galea n
ctor:
Generose, nõ aliquis tibi vir, qui æquus rerũ
Opus vituperauerit pugnæ: nam fortis es:
At sponte cessas, & non vis: meum autem
Tristatur in animo, quando de te probra a
A Troianis, qui habẽt multum laborem gr
Sed eamus: hæc .a. postea mitigabim⁹, si quãd
Dederit cælestibus Dijs sempiternis
Craterem statuere liberum in domibus,
Troia expulsis bellicosis Achiuis.

COMMENTARIVS.

a Ἠ καὶ ἐμοὶ τά δε πάντα μέλει] Non potuit moueri Hector, vt ab instituto profectionis suæ ad exercitum deterreretur, q se ea omnia iam expendisse dicit, quæ Andromache proponebat: sed in eo amor patriæ fuit, vt anteà affectum & anim rem dicebamus.

b ἔσσεται ἦμαρ] Quanquam Homerus Troiæ excidium postquam accidit, non scripserit, quibusdam tamen locis fut vaticinatur, vt hic, & Iliad. δ. Hic autem nota, malorum expectationem eò faciliùs tolerari, quò incertius est euentus ten licet Hectorem non lateat perituram esse Troiam, tamen cùm ignota sit illi temporis illius circumscriptio, de sua forti hil remittit.

c δακρυόεσσαν ἄγηται,] Hic est aliud vaticinium captiuitatis Andromachæ, quæ ita accidit, vt Hector prædicit. Porrò h dum est, quod Dares Phrygius de hoc Andromachæ & Hectoris colloquio scribit, vt cum historia poëtam quoque cor quantulum iudicemus. At vbi, inquit Dares, tempus pugnæ superuenit, Andromacha vxor Hectoris in somnis vidit, He debere eo die in pugnam procedere: & cùm ad eum visum referret, hæc muliebria verba abijcit. Andromacha mœsta mi mum, vt illum prohibeat, ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum, Helenum, Troilum, & Aeneam misit. Hector vt il multum increpans Andromacham, arma vt proferret poposcit, nec retinere se vllo modo potuit. Tunc planctu fœmin concitat, ad Priamum in regiam cucurrit, refert ea quæ in somnis viderat, velle Hectorem veloci saltu in pugnam ire: pi ad genua, astante filio suo Astyanacte, eum reuocare mandat. Priamus in pugnam omnes prodire iussit, Hectorem retin memnon, Achilles, Diomedes, Aiax Locrus, vt viderunt Hectorem in pugna non esse, acriter pugnauerunt, multosq; c ianorũ numero occiderunt. Hector vt audiuit tumultum, Troianosq; in bello nimis laborare, prosilijt in pugnam, &c. tur statim illius Herois mors. Hæc oportuit anteà quoq; dici, sed etiam hoc loco conueniunt.

d Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί,] Votum paternum Hectoris, quo filium sibi similẽ exoptat, paulò pòst autem præstantiorem, quæ He de se ipso existimatio: qui tamen eo nomine culpandus videtur, quòd intempestiuè seipsum laudibus euehat. Nam lice tissimus fueris, sordebit tamen tua tui ipsius importuna commendatio.

e πατρός δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων,] Hoc votum laudabilius est primo. Nam rarum est, vt filij patribus sint præstantiores, πατρὸς ἀρείους, vt est apud Homerum Odyss. β. & apud Euripidem, πολλοὶ γὰρ ὄντες δυσγενεῖς εἰσὶ κακοί: Multi claris orti pa gnaui fiunt. Ideo præstat, ignauo patre nasci, & fortem esse, quàm secus. Quo pertinet illud Iuuenalis:

Malo, pater tibi sit Thersites, dummodò tu sis Aeacidæ similis, Vulcaniaq; arma capessas,
Quàm te Thersitæ similem producat Achilles. Sunt tamen multæ in contrariam partem sententiæ, quibus co ex fortibus fortes etiam generari. Euripides in Dict. apud Stob. φεῦ φεῦ, παλαιὸς αἶνος ὡς καλῶς ἔχει Οὐκ ἂν γένοιτο ἐκ κα Dij boni, quàm vera est vetus hæc sententia, Ex malo patre probum filium nasci non posse. Idem in Alc. apud Stobæu ὦ παῖ Κρέοντος, ὡς ἀληθὴς ἦν ἄρα· Ἐσθλῶν ἀπ' ἀνδρῶν ἐσθλὰ γίγνεσθαι τέκνα· Κακῶν δ' ὅμοια τῇ φύσει τῇ τοῦ πατρός: id est, O fili Creontis, quàm verum est hoc dictum: Ex bonis viris liberos nasci bonos: Ex malis autem, patris naturæ simile que sententiam contrariam complectitur id, quod Iolaus apud Euripidem in Heraclidis dicit, agens gratias Demopho sei filio, quòd misereretur supplicum Heraclidarum, quemadmodum pater eius supplicum Argiuorum -ἐξ ἐσθλῶν δ' φ
Οὐδὲν κακίων τυγχάνεις γεγὼς πατρὸς Παύρων μετ' ἄλλων· οὐ γὰρ ἐν πολλοῖς ἴσως Εὕροις ἄν, ὅστις ἐστὶ μὴ χείρων πατρός: id est: cùm natus sis, Nihilo deterior existis patre Cum alijs paucis: vnum enim in multis fortè Reperias, qui non deterior Priori voto Hectoris respondet illud Aiacis apud Sophoclem, vbi filium sic alloquitur: ὦ παῖ γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος: Filij esto patre felicior, cætera illi similis.

f δακρυόεν γελάσασα.] Anteà dicitur simpliciter lachrymari Andromacha, nunc risum lachrymis admiscet: sed & risit eti ob paruulũ Astyanacta, qui galeam Hectoris exhorruerat: nunc verò eum excipiens pariter ridet. lachrymatur autẽ discec riti gratia. Neq; tamen intelligo, quod videtur in suis Scholijs innuere Giphanius, has lachrymas ex gaudio proficisci: nan que, vt cuiq; facilè videre est, suas habet causas hoc loco, lachrymæ tristitiam ex profectione Hectoris, risus gaudiũ ex A Addam Giphanij verba, vt de illius mente iudicet lector. Sæpe fit, inquit, vt qui lætitia aliqua perfunduntur, etiam lachryn tant. Sic apud Xenoph. ἐκ. ἐκλαυσιγέλως fit & apud Soph. in Elect. chorus: γεγηθὸς ἕρπει δάκρυον ὀμμάτων ἄπο Odyss. υ pro riuntur lachrymæ inter risum pessimo omine. Hæc ille quæ vera quidem sunt, sed non huius loci cum bona tanti viri venia

g οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἶσαν] Studiosus lector cùm ita loquentem Hectorem videbit, si fortasse quartæ annotationis primi minerit, vbi mortem etiam ante fatum quandam dicebamus, nisi æquanimitate quadam nos audiat, facilè nos vellicabit. S dum, hic alio sensu dicere Hectorem, se præter fatum non moriturum: fatum intelligens generalẽ omnium rerũ moderati suus omnibus rebus interitus præstitutus est, præter quam nihil fit, nedum vllus moritur. Ibi autẽ fatum alio modo inter mur, nimirum naturalem moriendi finem, quem mors violenta anteuertit. Quod diligenter animaduertendum est, ne qui guat inconstantiæ aut repugnantiæ. Ad hunc locũ pertinet, quod ex Aeliano de prouidentia refert Eustath. μοῖραν μὲν θνητοῖσιν ἀμήχανον ἐξαλέασθαι Ἣν ἐπὶ γεινομένοισι πατὴρ Ζεὺς ἐγγυάλιξεν. Fatum mortalibus impossibile euitare, Quod nascentibus pater Iup cessit. Item illud, quod eadem annotatione primi libri ex Q. Calabro dicebamus: οὐ γὰρ ὑπὲρ κῆρας τις ὑπ' Ἄρεϊ δάμνατο ἀνὴρ vir vnquam præter Dei voluntatẽ à Marte cæsus est. Et illud Pind. Od. 7. Isth. θνάσκομεν γὰρ ὁμῶς ἅπαντες. Δαίμων δ' ἄϊστος. namq; ex æquo morimur. Numen autem diuinum reconditum est hominibus. Quasi nimirum causam efficientẽ mortis luntatem constituat. Hoc ergo cùm intelligat Hector, audaciùs ad prælium pergit, quia nimirum ante præstitutum sibi mo pus non moriturus, quod si illud hodierno die contigerit, frustrà se prælium declinaturum ait, cùm nullus hominum mo re possit. quæ lex omnium hominum generi, cuiuscunque conditionis fuerint, siue probi, siue improbi, imposita est.

...] Sub nomine Andromachæ & exemplo cæteris quoq; mulieribus dâtur præcepta res domesticas tantùm cu... aliena à suo officio, qualis est res bellica. Simile fuit, quod suprà Veneri à Ioue dictum est: sed propiùs accedit illud, ...odotus in Melpomene refert de Pheretima. Hæc ad Euelthonē Salaminis imperium ea tempestate obtinentem profecta ..., vt se filiumq; Cyrenem cum exercitu reduceret. Ille omnia potiùs quàm exercitum huic dabat. Pheretima id quod da...iens, dicere bonum id quidem esse: sed melius facturum eum, si ei petenti daret exercitum. Quumque identidem ad o... dabantur hoc diceret, tandem misit ad eam Euelthon dono fusum aureum atque colum penso circundatam. Eadem ...a ad hoc munus dicenti, se talibus muneribus, non autem exercitu fœminas donare respondit.

..., οὐκ αὖ τις] Mutatus à se videtur Hector, qui Paridem, cùm ignauum sæpe antea tum apertè tum occultè dixerit, nunc à ... laudet: quodq; à pugna abstineat, spontaneæ cuidam voluntati imputet, quod anteà iræ ascribebat ironicé. Scilicet ...landis verbis fratrem stimulat: asperis, cùm languentem videt: blandis, cùm iam per se excitatum

...ῆς ἐλάσαντες] Atqui dicebat anteà Hector exploratum se habere, Troiam euersam iri: hic verò id in dubium reuocat: ...n excitandi magis Paridis gratia videtur ab eo dictum, vt superiora.

FINIS LIBRI VI. ILIADIS HOMERI.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ῬΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗ-ρου Ἰλιάδος.

...ΛΕ'ΝΟΥ συμβουλεύσαντος, Ἕκτωρ προκαλεῖται τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄριστον εἰς μονομαχίαν· ἐννέα δὲ ἀναστάντων, ἔλαχεν Αἴας ὁ Τελαμώνιος, καὶ γενναίως αὐτοὺς ἀγωνισαμένους διαλύουσι κήρυκες, ἑσπέρας γενομένης, τῇ δ' ἑξῆς τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι θάπτουσι, καὶ τεῖχος οἱ Ἕλληνες ἐργάζονται, ἐφ' ᾧ ὁ Ποσειδῶν ἠγανάκτησε. Ζεὺς τε αὐτοῖς σημεῖα οὐκ αἴσια τῶν μελλόντων δείκνυσιν.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἡ ἐπιγραφή.

...η δ' Αἴας πολέμιζε μόνῳ μόνος Ἕκτορι δίῳ.

Ἄλλη.

Ἕκτορος καὶ Αἴαντος μονομαχία.

Ὣς εἰπὼν πυλέων ἐξέσσυτο φαίδιμος Ἕκτωρ·
Τῷ δ' ἅμ' Ἀλέξανδρος κί' ἀδελφεός· ἐν δ' ἄρα θυμῷ
Ἀμφότεροι μέμασαν πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
...ὸς ναύτῃσιν ἐελδομένοισιν ἔδωκεν
...λ κεκάμωσιν ἐϋξέστῃς ἐλάτῃσι
...ύνοντες, καμάτῳ δ' ὑπὸ γυῖα λέλυνται.
...ὼ Τρώεσσι ἐελδομένοισι φανήτην.
...λω, ὁ μὲν υἱὸν Ἀρηϊθόοιο ἄνακτος
...αίοντα Μενέσθιον, ὃν κορυνήτης
...ηΐθοος καὶ Φιλομέδουσα βοῶπις.
Ἠϊονῆα βάλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι
...ὸ στεφάνης εὐχάλκου· λῦσε δὲ γυῖα.
...' Ἱππολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν,
...άλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην
...ω, ἵππων ἐπιάλμενον ὠκειάων,
... ἐξ ἵππων χαμάδις πέσε, λύντο δὲ γυῖα.
Τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
...λέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,
... Οὐλύμποιο, καρήνων ἀΐξασα
...λω· τῇ δ' ἀντίος ὤρνυτ' Ἀπόλλων
...κ καπιδὼν· Τρώεσσι δὲ βούλετο νίκην·
...ι δὲ τώγε συναντέσθην παρὰ φηγῷ.
...ερος προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
...δ' αὖ μεμαυῖα Διὸς θύγατερ μεγάλοιο
...' Οὐλύμποιο, μέγας δέ σε θυμὸς ἀνῆκεν;
...α δ Δαναοῖσι μάχης ἑτεραλκέα νίκην
...ὔτι Τρῶας ἀπολλυμένους ἐλεαίρεις·

ARGVMENTVM SEPTIMI LIBRI HOMERI Iliadis.

HELENO consulente, Hector prouocat Græcorum præstantissimum in singulare certamen. Nouem verò surgentibus sortitus est Aiax Telamonius: ipsosq; cùm generosè decertassent, dirimunt præcones, vespere facto. Postridie cadauera sublata sepeliunt: & murum Græci extruunt: ob quod Neptunus indignatus est, Iupiterq; ipsis per noctem signa infausta futurorum ostendit.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

H. autem Aiax pugnauit cum solo solus Hectore diuo.

Aliud.

Hectoris & Aiacis duellum.

ITA locutus, portas egressus est illustris Hector:
Cum eo autem simul Alexander iuit frater: adeoq; in animo
Ambo parati erant præliari & pugnare.
Sicut autem Deus nautis desiderantibus dedit
Ventū secūdū, postq̄ defatigati fuerūt politis abietib.
Pontum remigantes: labore aūt membra soluta sunt:
Sic hi Troianis desiderantibus apparuerunt.
Tunc interfecerunt, hic quidem filium Areithoi regis
In Arna habitantem Menesthium, quem clauiger
Genuit Areithous & Philomedusa pulchra oculis:
Hector aūt Eioneum interfecit hasta acuta. (mēbra.
Ad ceruicē sub galea ex bono ferro facta: soluit aūt
Glaucus .a. Hippolochi filius, Lyciorum dux virorum,
Iphinoum vulnerauit hasta in forti prælio
Dexiadem, equos insilientem veloces, (membra.
In humeros, hic .a. ex equis humi cecidit: soluta sūt .a.
Hos .a. postquam aduertit dea glauca Minerua
Argiuos pereuntes in forti pugna,
Venit de Olympi verticibus properans
Ilium in sacrum: huic autem obuius ruit Apollo
Ex Pergamo cōspicatus: Troianis .a. optabat victoriā:
Inuicem autem hi occurrerunt apud fagum.
Hanc prior allocutus est rex Iouis filius Apollo:
Cur tu rursus studio ardens Iouis filia magni
Venisti ab Olympo, magnus .a. te affectus induxit?
An vt iam Danais pugnæ dubiam victoriam
Des? nam minimè Troianos pereuntes miseraris:

Ἀλλ' εἰ

Ἀλλ' εἴ μοί τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη·
Νῦν μὲν παύσωμεν πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα
Σήμερον· ὕστερον αὖτε μαχήσοντ', εἰσόκε τέκμωρ
Ἰλίου εὕρωσιν· ἐπεὶ ὡς φίλον ἔπλετο θυμῷ
Ὑμῖν ἀθανάτῃσι διαπραθέειν τόδε ἄστυ.
Τὸν δ' αὖτις προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ὧδ' ἔστω ἑκάεργε· τὰ γὰρ φρονέουσα καὶ αὐτὴ
Ἦλθον ἀπ' Οὐλύμποιο μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς. (δρῶν;
Ἀλλ' ἄγε, πῶς μέμονας πόλεμον καταπαυσέμεν ἀν-
Τὴν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Ἕκτορος ὄρσωμεν κρατερὸν μένος ἱπποδάμοιο,
Ἤν τινά που Δαναῶν προκαλέσσεται οἰόθεν οἶος
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι·
Οἱ δέ κ' ἀγασσάμενοι χαλκοκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Οἶον ἐπόρσειαν πολεμίζειν Ἕκτορι δίῳ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
e Τῶν δ' Ἕλενος Πριάμοιο φίλος παῖς σύνθετο θυμῷ
Βουλήν, ἥ ῥα θεοῖσιν ἐφήνδανε μητιόωσι·
Στῆ δὲ παρ' Ἕκτορ' ἰών, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε,
f Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο; (κασίγνητος δέ τοι εἰμί)
Ἄλλους μὲν κάθισον Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιούς·
Αὐτὸς δὲ προκάλεσσαι Ἀχαιῶν ὅστις ἄριστος,
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι·
Οὐ γάρ πώ τοι μοῖρα θανεῖν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
g Ὣς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων.

Sed si mihi aliquid pareres, hoc multò vtiliu
Nunc quidem dirimamus bellum & pugnan
Hodie: posthac rursus pugnabunt, donec finen
Troiæ assequantur: quandoquidē sic gratū e
Vobis immortalibus euertere hanc ciuitatem
Hunc rursus allocuta est dea cæsia Minerr
Ita sit ô Apollo longè operans: eadē.n. sentien
Venit ab Olympo ad Troianos & Achiuos.
Sed agè, quomodo cupis prælium sedare viro
Hanc rursus allocutus est rex Iouis filius A
Hectoris commoueamus validum robur belli
Si quempiam fortè Græcorū prouocabat seo
Aduersum se vt pugnet in graui pugna.
Hi autem admirati bene armati Achiui,
Solum (aliquem) incitent pugnare cū Hector
Sic dixit, neq; non paruit dea Glauca Min
Horū.a. Helenus Priami charus filius intellex.
Consilium, quod Dijs placuit consultantibus
Stetit.a. apud Hectorē profectus, & ipsū verb
Hector sibi Priami, Ioui consilio par,
Númne mihi aliqua in re pareas? (frater.a.t
Alios quidem sedere fac Troianos & omnes.
Ipse autem prouoca Achiuorum quisquis opt
Aduersum te vt pugnet in graui pugna.
Nondum.n. tibi sors fatalis est mori & fatum
Sic enim ego vocem audiui deorum immorta

COMMENTARIVS.

a ὡς δὲ Θεὸς] Hac comparatione docet, quàm fuerit tum iucundus tum vtilis Troianis vtriusque herois aduentus in Cùm autem Θεὸν ventos nautis immittere dicit, notandum est, non semper Poëtam nostrum in opinione de Dijs insani tiam alibi docuimns, cùm hic non solùm vnum appellet Deum, sed etiam proprio nomine, non fictitio, qualis sunt Iu Mars, &c. Hunc ergo Deum non inducit otiosum, sed etiam res nauticas curantem: vnde argumentum est ad cæteras, cu tate venti in mare immittantur.

b ἔνθ' ἑλέτην,] Describuntur vtriusque herois facinora, sed Paris Hectori præponitur in narratione, vt etiam omnino i fuisse intelligatur.

c δεξιάδην,] Vel Dexij cuiusdam filium patronymicè intelligit: aut aduerbium est δεξιάδην pro κατὰ δέξια vel δεξιῶς. Vid *ad dexteras* verterent.

d τὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε] Græcorum suorum curam ne in ipsis quidem cœlis Minerua abijcit, ideò cùm videat à Troian primi, ex Olympo descendisse dicitur: causam nunc Poëta non explicat, sed in Mineruæ ad Apollinem sequenti respons colloquio hoc tandem perficitur, vt hodiernum prælium Aiacis & Hectoris monomachia dirimatur: sic idem erit exitu tiam fuit initium: sed hic fortiores erunt heroës quàm anteà, nimirum duo belli ex vtraque parte columina: nunc quid Græcorum, Achille absente: à parte verò Troianorum semper.

e τῶν δ' Ἕλενος] Vidimus anteà quoque vatem esse Helenum, quod hoc loco etiā apparet, vbi consilium Apollinis & intellexisse, & animo concepisse dicitur, arte videlicet vaticinandi speciatim per οἰωνοσκοπίαν, cùm infrà dicantur duo il in fago constitisse vulturibus assimilata. Porrò referebant antiqui, vt scribit Eustathius, Helenum & Cassandram in ip in Apollinis luco collocatos serpentum linguis aurium meatus repurgasse, illisque perfectam vaticinandi artem addidi tiam diuinas voces exaudirent ac perciperent. Vel forsan vterque Pythonicus erat sine vlla inspectione vaticinans diui numine, quales putā Sibyllę memorantur. Quanquam vt prior sententia retineatur, faciunt ipsius Heleni sequentia verb cit: ὡς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων: Sic enim ego vocem audiui Deorum immortalium.

f ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο,] Duobus argumentis Hectori persuadet Helenus vt pugnet. Primùm quòd frater sit illius: deind ptimus vates. Quòd frater, beneuolentia in fratrem afficitur, ac proinde se nihil inglorium ipsi suasurum subindicat. Qu futura nouit, nimirum hac in pugna non moriturum Hectorem, vnde liberius & audacius subire monomachiam possit, ta securus fuerit. Cùm ergo hoc Hector sciuerit, non potest hoc facinus illius fortitudini tribui, cùm illam propriè in m culo versari oporteat, vt satis docent Aristotelis Ethica.

g ὡς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα] Mente videlicet ac animo ἐνόησα. Mens enim propriè & videt & audit, oculique & aures sunt nimæ fenestræ, vt anteà alicubi docuimus. Innuit autē quosdam esse ὀαριστὰς & ὁμιλητὰς Deorū, qualis fuit Socrates, Mino

---

Ὣς ἔφατ'· Ἕκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα, μῦθον ἀ-
κούσας.
Καί ῥ' ἐς μέσσον ἰών, a Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας,
Μέσσου δουρὸς ἑλών· τοὶ δ' ἱδρύνθησαν ἅπαντες.
Κὰδ δ' Ἀγαμέμνων εἷσεν ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς,
Κὰδ δ' ἄρ' Ἀθηναίη τε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Ἑζέσθην, ὄρνισιν ἐοικότες b αἰγυπιοῖσι,
Φηγῷ ἐφ' ὑψηλῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Ἀνδράσι τερπόμενοι. τῶν δὲ στίχες εἵατο πυκναί,
Ἀσπίσι καὶ κορύθεσσι καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι,
*. ἐπιφελὲς Οἵη δὲ Ζεφύροιο ἐχεύατο πόντον * ἐπι φρίξ,

Sic dixit: Hector.a. rursus gauisus est valde,
ne audito:
Et in medium procedens Troian. cohibebat pha
Media hasta accepta: hi autem resederunt om
At Agamemnon sedere fecit bellicosos Achiu
Et Minerua, & argenteum arcum habens Apo
Sederunt, auibus similes vulturibus,
Fago super alta patris Iouis ægidem gestantis,
Viris delectati: horum autem acies sedebant d
Scutis & galeis & lanceis horrentes:
Qualis autem, Zephyro, diffunditur per mare

νυ ...ιοιο νέον, μελάνει δέ τε πόντος ὑπ᾽ αὐτῆς·
...αι ἄρα στίχες εἵατ᾽ Ἀχαιῶν τε Τρώων τε
πε...ίῳ. Ἕκτωρ δ᾽ ἢ μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ἔειπε·
...κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
...πω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
...μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσσεν,
...ὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισιν,
...κεν ἢ ὑμεῖς Τροίην εὔπυργον ἕλητε,
...ὐ παρὰ νηυσὶ δαμείετε ποντοπόροισιν.
...ἐν γὰρ ἔασιν ἀριστῆες παναχαιῶν,
...νῦν ὅντινα θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει,
...ρ᾽ ἴτω ἐκ πάντων πρόμος ἔμμεναι Ἕκτορι δίῳ.
...δὲ μυθέομαι, Ζεὺς δ᾽ ἄμμ᾽ ἐπιμάρτυρος ἔστω,
...μὲν κεν ἐμὲ κεῖνος ἕλῃ τανα(ή)κεϊ χαλκῷ,
...χεα συλήσας, φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας,
...μα δ᾽ οἴκαδ᾽ ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὄφρα πυρός με
...καὶ Τρώων ἄλοχοι λελάχωσι θανόντα.
...δὲ ἐγὼ τὸν ἕλω, δώῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων,
...χεα συλήσας, οἴσω ποτὶ Ἴλιον ἱρήν,
...κρεμόω ποτὶ νηὸν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο·
...δ᾽ ... ἐπὶ νῆας ἐϋσσέλμους ἀποδώσω,
...ὲ ταρχύσωσι καρηκομόωντες Ἀχαιοί.
...α οἱ χεύωσιν ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ.
...ποτέ τις εἴπῃσι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
...πολυκλήϊδι πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
...ρὸς μὲν τόδε σῆμα πάλαι κατατεθνηῶτος,
...ποτ᾽ ἀριστεύοντα κατέκτανε φαίδιμος Ἕκτωρ.
...ποτέ τις ἐρέει· τὸ δ᾽ ἐμὸν κλέος οὔποτ᾽ ὀλεῖται.

Insurgente recens, nigrescit autem mare sub illo:
Sic ordines sedebant Achiuorumq; Troianorumq;
In campo. Hector autem inter vtrosq; locutus est:
Audite me Troiani & bene ocreati Achiui,
Vt dicam quæ me animus in præcordijs iubet.
Fœdera quidem Saturnides sublimis non perfecit:
Sed mala excogitans molitur vtrisq;,
Donec vel vos Troiam bene turritam capiatis,
Vel ipsi apud naues domemini pontigradas.
Quoniam vobis sunt proceres omnium Græcorũ:
Eorum nũc quemcunq; animus mecũ pugnare iubet,
Huc veniat ex omnib. ꝓpugnator vt sit cũ Hect. diui-
Sic verò aio, Iupiter .a. nobis sup hac re testis adsit. (no.
Siquidem me ille interficiat protenso ferro,
Armis expolians ferat concauas ad naues:
Corpus .a. meum domum reddat rursus, vt ignem me
Troiani & Troianorũ vxores sortiri faciant mortuũ:
Si .a. ego hunc interfecero, detq; mihi gloriam Apollo,
Arma adimens feram ea ad Ilium sacrum,
Et suspendam ad templum Apollinis longè iaculantis.
Hunc .a. mortuum ad naues bene transtratas reddã,
Vt ipsum sepeliant capite comati Achiui:
Tumulumq; ei extruant ad latum Hellespontum.
Et aliquãdo aliquis dicat etiam posterorũ hominum,
Naue transtrata nauigans in nigrum pontum,
Viri quidem hoc monumentum iam diu defuncti:
Quẽ olim pſtantẽ fortitudine interfecit illustris He-
Sic olim aliqs dicet: mea .a. gloria nunq̃ peribit. (ctor.

COMMENTARIVS.

...ἀνέεργε φάλαγγας,] Hac ratione compescendorum militum in bello veteres vtebantur, quia ipso tumultu vigenti vox du... poterat exaudiri. Apprehensa verò media hasta, otium & remissionem à bello significabant. nam pugnæ conuenit ...αι.

...ποῖσι,] Magis est ex Deorum dignitate, cùm eos potiùs volatilibus quàm terrestribus assimilat. Cœlestibus enim Dijs pro... ...asi familiaria τὰ ὑψιπετῆ, maximè verò τὰ ἀετώδη, vt est vultur. Hic per occasionem monendum est, negari à Gesnero in ...ibus lib. 3. cap. de Vulture, eum ex aquilarum genere esse, eoque nomine Albertum reprehendit, & alios quosdam re... indoctos, vt ipse ait, hocque se apud vllius authoritatis scriptorem non legisse. Sed cùm ille Eustathij authoritate sæpis... ...ir, poterat etiam & hic locus in ordinem venire. Locum Eustathij verbis ipsius referemus. οἰκεῖα γὰρ τοῖς οὐρανίοις τὰ ὑψι... ...ὰ ἀετώδη ὁποῖόν τι καὶ ὁ Αἰγυπιός. εἶδος γὰρ ἀετοῦ καὶ αὐτός, μέγιστος ὢν φυλάσσων καὶ παρὰ τοῖς νέοις τὸ ὄνομα. Verùm rem mihi pe... ...enti tota controuersia ex voce pendet. Nam alij αἰγυπιὸν vulturem interpretantur, alij aquilæ genus esse dicunt. Si illud ...is, constat nostra sententia: sin postremum, dicemus cum eodem Gesn. in cap. de Aquilis diuer. esse forsan αἰγυπιὸν aqui... ...παιετὸς simili nominis compositione appellatur. Sed de his plura dicentur in Lexico.

...μεῦ Τρῶες] Heleni fratris consilium secutus Hector, ad singulare certamen Græcos heroas prouocat, quo totum dissi... ...mortem alterutrius componi petit. Quoniam autem præcedentis duelli Paridis & Menelai memoria recentissima suspi... ...oterat parere, nihil hoc pacto quoq; confectum iri licet, in eandem aleam negotium reuocaretur, diluit eam iam in ipso vestibulo, totumq; impedimentũ in Iouẽ reijcit, qui iusiurandũ noluerit perfici (vbi error anteà est à nobis notatus, cùm ...iorum & malefactorum nostrorũ causam appellamus) vnde conijcit, maiora Iouem vtrisque, id est, Græcis & Troianis ... ad alterius partis totum excidium. Quo loco obseruandum est, de Troiæ euersione aliter cum vxore anteà collocutum ..., aliter nunc cum hostibus. Illi se exploratum id habere affirmabat: his sic exponit, vt incertum se id habere ostendat, ne ...ceret, vehementius Græcos ad pugnandum inflammaret.

...κεν ἐμὲ κεῖνος ἕλῃ] Quanquam Hector à fratre Heleno certò præmonitus sit, hodierno die sibi non esse moriendum: tamẽ ... effusè superbit, vt humanæ suæ conditionis non meminerit, & se mortalem. Existimo tamen ideò illum sui meminisse, & æquius suo antagonistæ sua quoq; conditio & lex imponeretur.

...κρεμόω ποτὶ νηὸν] In templis suspendi exuuias hostiũ moris est antiqui, vt docet ipse Euripides in Phœnissis, & Aristophanes ...us. Res altius est repetenda. Soliti sunt antiqui ex spolijs hostilibus partem alicui Numinum vouere: quidam decimam Ioui: vnde Iupiter prædator nuncupatus est, quale fuit Camilli votum Veijs captis. Galli hoc votum Marti concipie... ...adam etiam parte, quam definitè non possum exprimere. Quin apud eos ita hoc inualuit, vt diuina ope implorata, is ...ret, & propitios faciliùs haberet Deos qui maiorem prædæ partem Dijs deuouisset. Qua tempestate Crotoniatæ aduer... ...ses graues testatasq; inimicitias habebant, bello dimicaturi, cùm decimam prædæ Apollini vouissent: Locrenses vt voto ... nonam deuouere: & cùm Galli Aristonico duce contra Romanos militarent, deq; hostium præda aureum torquẽ Mar... ...sent, Flaminius, vt voto vinceret, de torquibus Gallorum Marti trophæum posuit. Quæ diligenter & alia quædam præ... ...lexandro Genial. dier. lib. 3. cap. 22. obseruata sunt. Quod autem ad præsentem locum attinet, idem Alexander lib. 5. ...scribit: In atrijs & foribus ac circa domorum limina, hostium spolia, quos quisque vicisset, quorumque victor extitisset, ...s & clypei, galeaq; & currus, ac deuictarum nauium rostra veluti auitę gloriæ & fortium factorum ornamenta affigi as... ...æ quantò vetustiora erant, tantò plus decoris & maiestatis habebant. Ideò nec vetustate consumpta reficiebantur, nec ...arciebantur. Hæc enim omnium ad se vertebant oculos, quò intuentium animos cogitatio subiret, vt pari ipsi exem... ...gna facinora, magnasq; res imitarentur. Nec solùm priuatos domos, sed porticus & Deorum templa hostilibus spolijs ...rophæis exornare, vetusti moris erat: tantiq; exempli fuére, vt illa posteris non mediocris stimulatio fuerit, ne degene... ...e ignaui tam claros triumphos turpibus factis dictisq; fœdarent, &c. In Apollinis itaq; templo suspẽsurum se arma ho... ...prostrauerit, vouet Hector: quia nimirum inter Deos, qui Troianorũ partib. auxiliabantur, nullus Apolline ardentiùs i... ... vix vnquam deseruntur: Itaq; & ab eodem opem expectat, cùm ait, εἰ δέ κ᾽ ἐγὼ τὸν ἕλω, δώῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων.

f ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ] Non vocat πλατὺν Ἑλλήσποντον, quòd talis vbiq; sit: freta enim multa habet, eaque angusta, n... ptem stadia. sed in ea parte πλατὺν intelligit, qua in Aegæum decidit vsque ad nauium stationem, Rhœteumque & Sig... nim Hellespontus in latitudinem aperitur. Nota autem, à Poëta sub persona Hectoris, Aiacis tumulum ex historia de... Strabone colligere est lib. 13. ἔστι Ῥοίτειον, inquit, πόλις ἐπὶ λόφῳ κειμένη, καὶ τῷ Ῥοιτείῳ συνεχὴς ἠιὼν ἀλιτενὴς Αἰάντειον, ἐφ' ἧ... Αἴαντος, καὶ ἀνδριάς: id est, Sequitur Rhœteium vrbs tumulo insita, eique contiguus littoreæ arenæ tumulus, Aeanteium, ...ceum, vbi monumentum est Aiacis & statua.

g ἀνδρὸς μὲν τόδε σῆμα] In hoc loco referendo μνημονικῷ ἁμαρτήματι lapsus est olim Cicero libr. 2. de Gloria, cùm hos v... tribueret, vt notat Gellius lib. 15. cap. 6. Cæterùm eos sic vertit Cicero,

Hic situs est, vitæ iam pridem lumina linquens *Qui quondam Hectoreo perculsus concidit ense.*
Fabitur hoc aliquis, mea semper gloria viuet.

Porrò notandum, est hoc epigramma ἐπιτάφιον duobus tantùm versibus constare: quod vidit iam Giphanius in suis Sch... vt est, inquit, lib. 1. Epigr. Græc. elogium funebre, quod supra distichon excurrit, non est verum elogium. At ibi non de el... bri, sed latiùs de epigrammate sermo est. Sic ergo Cyrillus:

πᾶν καλὸν ἐς' ἐπίγραμμα τὸ δίστιχον· ἢν δὲ παρέλθῃς τοὺς τρεῖς, ῥαψῳδεῖς κοὐκ ἐπίγραμμα λέγεις.

Cui respondet, quod sequens Epigramma subijcit, δίστιχα γὰρ ψήφοισιν ἰσάζεται. Siquidem, vt docet ibi Brodæus, duobus ...lim suffragium tulerunt Græci: atris aut pertusis lapillis, longaque linea condemnantes: albis aut non foratis (πλήρεις ...schines, Lucianus ψῆφον λευκὴν καὶ πλήρη) breuiq; linea absoluentes, &c. Ibidem Parmemon ait, πολυστιχίην ἐπιγράμματος ...τας εἶναι. Virgilius etiam Ecloga 5. distichon seruauit: *Et tumulum facite & tumulo superaddite carmen:*
Daphnis ego in syluis, hinc vsq; ad sidera notus: *Formosi pecoris custos, formosior ipse.*

Ὣς ἔφατ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·	*Sic dixit: hi autem omnes obmutuerunt si...*
a Αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι.	*Verecundati sunt qdē renuere: timuerūt. a. s...*
Ὀψὲ δὲ δὴ Μενέλαος ἀνίστατο, καὶ μετέειπε,	*Tandem verò Menelaus surrexit & dixit:*
Νείκει ὀνειδίζων, μέγα δὲ στεναχίζετο θυμῷ·	*Conuitio exprobrans: valde. a. suspirabat ani...*
Ὤ μοι ἀπειλητῆρες, b Ἀχαιΐδες, οὐκέτ' Ἀχαιοί·	*Hei mihi minaces Achiuæ, neq; amplius Achi...*
Ἦ μὲν δὴ λώβη τάδε γ' ἔσσεται αἰνόθεν αἰνῶς,	*Sanè dedecus hæc erunt magis magisq; graue*
Εἰ μή τις Δαναῶν νῦν Ἕκτορος ἀντίος εἶσιν.	*Si nullus Danaorum iam Hectori obuius eat:*
Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες c ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε,	*Sed vos quidem omnes aqua & terra fiatis,*
Ἥμενοι αὖθι ἕκαστοι ἀκήριοι, ἀκλεὲς αὔτως·	*Sedentes ibi singuli excordes, inglorij pariter*
Τῷδε δ' ἐγὼν αὐτὸς θωρήξομαι· αὐτὰρ ὕπερθεν	*Aduersus istū autem ego ipse armabor: sed*
Νίκης πείρατ' ἔχονται ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν.	*Victoriæ termini tenentur inter immortales...*
Ὣς ἄρα φωνήσας d κατεδύσετο τεύχεα καλά.	*Sic fatus induebat arma pulchra.*
Ἔνθα κέ τοι Μενέλαε φάνη βιότοιο τελευτὴ	*Tunc tibi Menelae apparuisset vitæ finis*
Ἕκτορος ἐν παλάμῃσιν, (ἐπεὶ πολὺ φέρτερος ἦεν)	*Hectoris in manibus (quoniam multò fortior*
Εἰ μὴ ἀναΐξαντες ἕλον βασιλῆες Ἀχαιῶν,	*Nisi surgentes inhibuissent reges Achiuorum*
Αὐτός τ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων	*Ipseq; Atrides latè dominans Agamemnon,*
Δεξιτερῆς ἕλε χειρὸς, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·	*Dextram prehēdit manum, verbumq; dixit ... pellauit:*
Ἀφραίνεις Μενέλαε διοτρεφές· οὐδέ τί σε χρὴ	*Insanis Menelae nobilissime, nec tibi opus*
Ταύτης ἀφροσύνης· ἀνὰ δ' ἴσχεο κηδόμενός περ,	*Hac dementia: contine dolens quamuis.*
Μηδ' ἔθελ' ἐξ ἔριδος σεῦ ἀμείνονι φωτὶ μάχεσθαι	*Neq; velis propter contentionem te meliori c...*
Ἕκτορι Πριαμίδῃ, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι,	*Hectore Priamide, quem horrēt & alij.*
Καὶ δ' Ἀχιλεὺς τούτῳ γε μάχῃ ἔνι κυδιανείρῃ	*Et verò Achilles huic in pugna gloriam viris*
e Ἔρριγ' ἀντιβολῆσαι, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.	*Metuit occurrere, qui te multò fortior.*
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν ἵζευ ἰὼν μεθ' ἔθνος ἑταίρων·	*Sed tu quidem sede iens ad agmen sociorum:*
Τούτῳ δὲ πρόμον ἄλλον ἀναστήσουσιν Ἀχαιοί.	*Huic. a. propugnatorem alium excitabunt A...*
Εἴπερ ἀδειής τ' ἐστὶ καὶ εἰ μόθου ἐστ' ἀκόρητος,	*Quāuis intrepidus sit, & quāuis belli sit insa...*
f Φημί μιν ἀσπασίως γόνυ κάμψειν, αἴκε φύγῃσι	*Existimo eum libenter genu flexurum, si effu...*
Δηΐου ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.	*Sæuo ex bello & graui pugna.*

COMMENTARIVS.

a αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι] Puduit Græcos propositam ab Hectore monomachiam recusare, sed virtute & præstantia He... terrebantur. Quidam verò timorem illum non de Hectore, sed de Agamemnone interpretabātur, quasi dicat Poëta, expe... teros heroas, donec à rege suscipere illam monomachiam iuberentur: seq; ipsos ab ea lubenter & promptè suscipienda co... regis reuerentia. Sed commodior est prior explicatio, cui sequens obiurgatio Menelai suffragatur.

b Ἀχαιΐδες,] Giphanius in suis Scholijs scribit, hanc reprehensionem vt iusto grauiorē notari à Luciano in Encomio De... nis. Locus Luciani hic est, καὶ μοὶ πολλάκις ἔδοξεν, εἰ γὰρ αὖ τ' ἀληθὲς ἀποκρύψαιμι, ὑπὲρ ἐπίσεισον μὲ ῥαθυμίας ἀττικῆς καθάπτεσθαι Δημ... τὴν παρρησίαν ὡς φασιν αὐτὸς ... τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαιΐδας προσειπόντος: id est, vt transtulit Melanchthon: Et mihi sæpe v... que dissimulanda est veritas) plus esse grauitatis in Demosthene castigante segnitiem suorum ciuium magna liberta... Homero, cùm Achiuos Achaidas appellat. Porrò vsitata est obiurgandi ignauos formula, cùm fœminę pro viris nomina... rum solet minor esse fortitudo quàm virorum, propter illius sexus imbecillitatē, quam à natura accipit. Sic olim Xerxes, ... temisiam in nauali prælio bene se gerentem vidisset, οἱ μὲν ἄνδρες, inquit, γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. vt refert He... in Vrania. Idem in Calliope apud Persas γυναικὸς κάκιον ἀκοῦσαι, opprobrium esse maximum testatur. Nec ab hoc loco diff... idem in Euterpe scribit de Sesostride Aegyptiorum rege, qui gentes, quas sine vlla vi subijciebat cippis erectis, & ibi puden... lieris adsculptis sic ignauas esse significabat.

c ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε,] Ex hoc loco videtur ansam arripuisse Xenophanes Colophonius dicendi, principia rerum esse ac... terram, quasi Poëta significet vniuersi in ea principia, ex quibus ortum habet, dissolutionem, vt refert Plutarchus in libro ... mero Sed tamen Diogenes Laërtius Xenophani hoc non tribuit, quin scribit, eum dixisse, quatuor esse omnium rerum el... imò Homero maximè dicitur fuisse infensus, aduersus quem & Hesiodum elegias & iambos scripsit, vnde à Timone Ὁμη...

tu uius versus extat apud eundem Laërtium, Ξενοφάνη θ' ὑπάτυφον, Ὁμηρεπάτην ἐπικόπτην : id est, Xenophanem subacer- ,& omeri nobile flagrum. Quanquā qui terrā & aquā principia rerum ponit, non videtur reliqua duo elemēta tollere, cùm ; si terra & aër in aqua. Sed hic cùm Græcis Menelaus imprecatur vt aqua & terra fiant: intelligit, eos vita priuari, hoc est, a- il triplici, vegetatiua, sensitiua, & rationali: quibus sublatis nihil restat in cadauere quàm terra & aqua, ex quibus corporis a mpacta est.

[ύσετο τεύχεα καλά.] Hinc quidam intellexerunt, κατὰ τὸ σιωπώμενον exuisse arma Græcos & Troianos, vt & infrà, cùm dicit a, enelao famulos arma rursum exuisse: nam verisimile est id etiam reliquos Græcos fecisse. Dicetur etiam Agamemnon ...νώροπι χαλκῷ: vbi notanda est vetus illa consuetudo arma deponendi ex vtriusque exercitus parte, cùm ad singulare cer- ...gotium reuocabatur.

...ἀντιβολῆσαι.] Hoc commentus est Agamemnon, vt faciliùs fratrem à pugna deterreret. neq; enim verè congressum He- A illes recusauit, nisi, quod suspicor, in Achillis inimici sui ignominiam hoc dixerit Agamemnon, quasi Achilles Hectoris p nam hodiernam detrectârit.

...μιν ἀσπασίως] Sensus est: Dabimus inquit Agamemnon, talem antagonistam Hectori, à quo sic strenuè debellabitur, qui ... facesset negotium, vt si eum effugere contigerit, lubenter sit quieturus præ nimia lassitudine. Nam τὸ γόνυ κάμψειν hoc ... καθίσαι, id est, quiescere vel sedere significat, vt dicet nostrum Lexicon. Cùm enim sedemus, genua primùm inflecti- er antecedens pro consequenti sumit.

...ἰπών, παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως,
...παρειπών· ὁ δ' ἐπείθετο· τοῦ μὲν ἔπειτα
...θεράποντες ἀπ' ὤμων τεύχε' ἕλοντο.
...Ἀργείοισιν ἀνίστατο καὶ μετέειπεν.
...ποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιΐδα γαῖαν ἱκάνει·
...οἰμώξειε γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς,
...υρμιδόνων βουληφόρος ἠδ' ἀγορητής·
...μ' εἰρόμενος μέγ' ἐγήθεεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,
...ργείων ἐρέων γενεήν τε τόκον τε·
...πτώσσοντας ὑφ' Ἕκτορι πάντας ἀκούσαι,
...ἀθανάτοισι φίλας ἀνὰ χεῖρας ἀείραι,
...ἀπὸ μελέων δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω.
...τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
...ὡς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
...οι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι,
...τείχεσσιν, Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.
...Ἐρευθαλίων πρόμος ἵστατο, ἰσόθεος φώς,
...ὤμοισιν Ἀρηϊθόοιο ἄνακτος·
...θόου, τὸν ἐπίκλησιν Κορυνήτην
...κίκλησκον καλλίζωνοί τε γυναῖκες,
...οὐ τόξοισι μαχέσκετο δουρί τε μακρῷ,
...σιδηρείῃ κορύνῃ ῥήγνυσκε φάλαγγας·
...ργος ἔπεφνε δόλῳ, οὔτι κράτεΐ γε,
...ἐν ὁδῷ, ὅτ' ἄρ' οὐ κορύνη οἱ ὄλεθρον
...σιδηρείη· πρὶν γὰρ Λυκόοργος ὑποφθὰς
...ον περόνησεν· ὁ δ' ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη,
...ἐξενάριξε, τά οἱ πόρε χάλκεος Ἄρης·
...αὐτὸς ἔπειτ' ἐφόρει μετὰ μῶλον Ἄρηος.
...Λυκόοργος ἐνὶ μεγάροισιν ἐγήρα,
...ρευθαλίωνι φίλῳ θεράποντι φορῆναι·
...τεύχε' ἔχων προκαλίζετο πάντας ἀρίστους·
...τρομέοντο καὶ ἔδδεισαν, οὐδέ τις ἔτλη·
...θυμὸς ἀνῆκε πολυτλήμων πολεμίζειν
...γενεῇ δὲ νεώτατος ἔσκον ἁπάντων,
...μην οἱ ἐγώ, δῶκεν δέ μοι εὖχος Ἀθήνη.
...κιστον καὶ κάρτιστον κτάνον ἄνδρα.
...ός τις ἔκειτο παρήορος ἔνθα καὶ ἔνθα.
...ώοιμι, βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη,
...ἀντήσειε μάχης κορυθαίολος Ἕκτωρ.
...οἵ περ ἔασιν ἀριστῆες Παναχαιῶν,
...προφρονέως μέμαθ' Ἕκτορος ἀντίον ἐλθεῖν.
...νείκεσσ' ὁ γέρων, οἱ δ' ἐννέα πάντες ἀνέσταν.
...πρῶτος μὲν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
...Τυδεΐδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης·
...Αἴαντες θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκήν.
...Ἰδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος

Sic fatus, à sententia deduxit fratris mentes heros,
Recta monens: hic.a. paruit: huius quidem postea
Læti famuli ab humeris arma abstulerunt.
Nestor autem inter Græcos surrexit & dixit:
Proh facinus, certè magnus luctus Achaidē terrā oc-
Certè valde plorabit senex equitator Peleus, (cupat:
Bonus Myrmidonum consiliarius & concionator:
Qui olim me interrogans valde lætabatur sua in do-
Omniū Achiuorū inquirens patresq́ filiosq́. (mo,
Hos si nunc formidantes Hectorem omnes audierit,
Sæpe immortalibus dilectas manus sustulerit,
Anima è mēbris vt descendat domū Plutonis intrò.
Vtinam.n. ô Iupiterq́ pater & Minerua & Apollo,
Aetate florerē, sicut quādo ad rapidū Celadontem pu-
Congregati Pylijq́ & Arcades hastis victes (gnabāt
Pheæ apud muros, Iardani circa fluenta.
Inter hos.a. Ereuthalion primarius stabat diuinus vir, κεχαδὼς
Arma gestans humeris Areithoi regis,
Nobilis Areithoi, quem cognomento Clauigerum
Viri appellabant, pulchreq́ cinctæ mulieres:
Quoniam non arcubus pugnabat, hastaq́ longa,
Sed ferrea claua perrumpebat agmina.
Hunc Lycurgus interfecit dolo, non vi vtiq́,
Angusta in via, vbi claua non ei mortem
Arcebat ferrea: antè enim Lycurgus præueniens
Hasta mediū transfodit: hic.a. supinus solo stratus est,
Armaq́ spoliauit, quæ ei dederat ferreus Mars:
Et ea quidem ipse postea gestabat ad prælium Martis.
At postquam Lycurgus in ædibus senuit,
Dedit Ereuthalioni dilecto seruo gestanda.
Illius hic arma habens prouocabat omnes fortißimos.
Hi.a. valde tremebant & timebāt, nec quisq́ ausus fuit,
Sed me animus induxit audax vt pugnarem
Confidentia sua: natu.a. minimus eram omnium:
Et pugnabā cū eo ego: dedit.a. mihi gloriā Minerua.
Illum igitur procerißimum & fortiß. interfeci virū.
Magnus.n. quidam iacebat extensus hinc atq́ illinc.
Vtinam sic ætate florerē: vires.a. mihi integræ essent!
Ideò citò occurrerit prælio galeæ motor Hector.
Vestrûm.a. qui sunt præstantißimi omniū Græcorum,
Ne vos quidē alacriter parati estis Hectori obuiam ire.
Sic increpauit senex: hi.a. nouem omnes surrexerūt.
Surrexit multò primus quidē rex virorū Agamēnon:
Post hunc verò, Tydides surrexit fortis Diomedes:
Post hos.a. Aiaces strenuam induti fortitudinem:
Post hos autem, Idomeneus & assecla Idomenei

Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·
Τοῖσι δ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός.
Ἂν δὲ Θόας Ἀνδραιμονίδης, καὶ δῖος Ὀδυσσεύς.
Πάντες ἄρ' οἵγ' ἔθελον πολεμίζειν Ἕκτορι δίῳ.
Τοῖς δὲ αὖτις μετέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
[d]Κλήρῳ νῦν πεπάλαχθε διαμπερὲς, ὅς κε λάχησιν,
Οὗτος γὰρ δὴ ὀνήσει ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·
Καὶ δ' αὐτὸς ὃν θυμὸν ὀνήσεται, αἴκε φύγῃσι
Δηΐου ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ [e]κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαστος,
Ἐν δ' ἔβαλον κυνέῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.
Λαοὶ δ' ἠρήσαντο, θεοῖσι δὲ χεῖρας ἀνέσχον·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν,
[f]Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν, ἢ Τυδέος υἱόν,
Ἢ αὐτὸν βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης.
Ὣς ἄρ' ἔφαν· πάλλεν δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοί,
Αἴαντος· κήρυξ δὲ φέρων ἀν' ὅμιλον ἁπάντῃ,
Δεῖξ' ἐνδέξια πᾶσιν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν.
Οἱ δ' οὐ γινώσκοντες ἀπηνήναντο ἕκαστος·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν ἵκανε, φέρων ἀν' ὅμιλον ἁπάντῃ,
Ὅς μιν ἐπιγράψας κυνέῃ βάλε φαίδιμος Αἴας,
Ἤτοι ὑπέσχεθε χεῖρ'· ὁ δ' ἄρ' ἔμβαλεν ἄγχι παραστάς·
Γνῶ δὲ κλήρου σῆμα ἰδὼν, γήθησε δὲ θυμῷ·
Τὸν μὲν πὰρ πόδ' ἑὸν χαμάδις βάλε, φώνησέν τε,
Ὦ φίλοι, ἤτοι κλῆρος ἐμὸς, χαίρω δὲ καὶ αὐτὸς
Θυμῷ· ἐπεὶ δοκέω νικησέμεν Ἕκτορα δῖον.
Ἀλλ' ἄγετ', ὄφρ' ἂν ἐγὼ πολεμήια τεύχεα δύω,
Τόφρ' ὑμεῖς εὔχεσθε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι
χ. πυθῶνται. Σιγῇ ἐφ' ὑμείων, ἵνα μὴ Τρῶες * γε πύθωνται·
Ἠὲ καὶ ἀμφαδίην, ἐπεὶ οὔτινα δείδιμεν ἔμπης.
Οὐ γάρ τίς με βίῃ γε ἑκὼν ἀέκοντα δίηται,
Οὐδέ τ' ἀϊδρείῃ· ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ νήϊδά γ' οὕτως
χ. τραφέμεν. Ἔλπομαι ἐν Σαλαμῖνι γενέσθαι * τε τραφέμεν τε.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' εὔχοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν·
Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
Δὸς νίκην Αἴαντι, καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι·
Εἰ δὲ καὶ Ἕκτορά περ φιλέεις, καὶ κήδεαι αὐτοῦ,
Ἴσην ἀμφοτέροισι βίην καὶ κῦδος ὄπασσον.

Meriones, similis Marti homicidæ:
Post hos.a. Eurypylus Euæmonis illustris filius:
Surrexit & Theas Andræmonides, & nobilis V
Omnes hi volebant pugnare cum Hectore nobili
Inter hos.a. rursus dixit Gerenius eques Nestor,
Sortē nunc mouete vniuersi, qui sorte electus
Iste enim iuuabit bene armatos Græcos,
Et ipse suo animo iuuabitur, si euaserit
Pernicioso ex prælio & periculoso certamine.
Sic dixit: hi autem sortem signauerunt singu
Et iniecerunt galeæ Agamemnonis Atridæ.
Populi autem supplicabant, dijsq; manus eleuat
Sic.a. aliquis dicebat suspiciens in cœlum latum
Iupiter pater (da) vel Aiaci sortē obuenire,
Vel ipsi regi ditissimæ Mycenæ. (d
Sic dixerunt: mouit.a. Gerenius eques Nestor
Exilijt autem sors galea quam volebant ipsi,
Nempe Aiacis: præco.a. ferens per cœtum vbiq;,
Ostendit à dextra omnib. optimatib. Græcorum
Hi autem non cognoscentes, renuerunt singuli:
Sed quādo iam ad illū peruenit ferēs per cœtum
Qui ipsam inscriptam galeæ iniecerat, illustris
Porrexit quidem manum: hic autem imposuit
astans:
Cognouit.a. sortis signū conspicatus: gauisus est
Hanc itaq; ad pedem suum humi iecit, dixitq;,
O amici, sanè sors mea est, gaudeo autem &
Animo, quoniam existimo me victurum Hect
Sed agite, dum ego bellica arma induam,
Interim vos supplicate Ioui Saturnidæ regi
Tacitè apud vos, vt ne Troiani audiant:
Vel etiā palā, quādoquidem neminē timemus o
Non.n. aliquis me virib. saltem volēs nolentē t
Neq; propter imperitiam: nam neq; me rudem
Puto in Salamine genitum educatumq; esse.
Sic dixit: hi.a. supplicabant Ioui Saturnidæ
Sic.a. aliquis dicebat suspiciens in cœlum latum
Iupiter pater, Idæ præses, augustissime, ma
Da victoriam Aiaci, & splendidam gloriam
Si autem & Hectorem diligis, & curas ipsum,
Aequalem ambobus vim & gloriam præbe.

COMMENTARIVS.

a ἦ μέγα πένθος] Ingens est illud infortunium, quod amicis dolorem, inimicis gaudium parit: vnde Aiacem hoc angit: phoclem, quòd Vlyssi sui ridendi ansam præbeat, ἦ ποῦ πολὺν γελᾷ θ' ὑφ' ἡδονῆς ἄγαν. Vbi verò ipsis quoq; inimicis dolorem: lamitas illa, maior est quàm æstimari possit, cuius rei hoc loco exemplum est. Ait enim Nestor, ipsum Peleum lachrymas rore effusurum, & mortem exoptaturum, vbi Græcos sic Hectoris terrore percelli audiret, Peleum, inquam, Achillis pat Græcis filij gratia infensum. Sed pace Eustathij nostri dixerim hoc nolim intelligi, si per eruditum lectorem liceat, cùm vi exiguum tempus illud Achillis factū ad Peleum peruenire potuerit Sed cùm illustrissimus esset Peleus in Græcia, eius pot meminit, quòd etiam ille de rebus Græcorum magis videretur fuisse solicitus, cū ne proprium quidem filium ad euersior necessarium domi continuerit, licet eum in illa expeditione moriturum sciret. Itaq; verisimile est, tam generosum heroëm turum, si vnius Hectoris aspectu proceres Græcos perterritos & obstupefactos intellexerit.

b ὅς ποτέ μ' εἰρόμενος] Id videtur accidisse, cùm Achillis gratia ad Peleum legatus à Græcis missus est: vnde forsitan non corum dedecus hac in parte reformidat, quàm ne ipse mendacis hominis loco apud Peleum existimetur, cui iam olim virtutem adeò magnificè iactauerat.

c αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ] Hoc voto aliàs etiam vsus est, cùm se videlicet iuuenem esse vellet, vt in illius ætatis robore te tem suam faceret, quam olim variè indicauit: cuius rei exemplum affert præsenti negotio simile, illudque copiosè refert rulitate intempestiua. qua in re decorum personarum mirè seruat Poëta: id enim senibus familiare est, vt facinora & res pridem gestas lubenter cōmemorent veriti, ne decrepita illorū ætas vilescat, si iuuētutis recordatione apud aliqs nō cōm

d κλήρῳ νῦν πεπάλαχθε] Fortunæ committit Nestor præstantioris electionem, neq; ipsemet eum eligit, ne vno electo ca ptum hunc sibi honorem dolerent vnius iudicio, cùm & ipse eos omnes dignos, qui Hectori opponerentur, agnoscat: cuipiam obtigerit, non habent cæteri quid electo inuideant. Talem rationem alicubi ab Arriano memorari refert Eustath rò sortes in rebus dubijs dirimendis adhiberi solitas olim constat tū hinc tum ex alijs Homeri locis, qui præcesserūt & ad sequentur. Hîc in galeam immittūtur ex more militari, aliàs in vrnam: Quæsitor Minos vrnā mouet, Maro 6. Aen. Ex varij rebus fiebant, vel calculo, vel concha vel ascia, vel annuli nota, vel cespite iuxta Sophoclem, vel tessellis & taikolis ligne

quam annotârunt. Vide Adr. Iunium Animad. lib. 2. cap. 5. vbi multa de sortiendi rationibus varijs diligenter explicantur. ... sum in multis casibus etiam iureconsulti concedunt, sed & à sacris paginis non abest. M. Tullius autem 2. de Diuin. eas o... mnat. Quid enim, inquit, sors est? idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod tesseras. Quibus temeritas ... ratio, nec consilium valet. Tota res est inuenta fallacijs, aut ad quæstum, aut ad superstitionem, aut ad errorem, &c. ... tem libro Quinctus ductas sortes vt in rem aptè cadant, fieri posse diuinitùs credere se affirmabat. Deniq; totam hanc ... onem Academicè, id est, dubitanter agitat in illis libris Tullius.

... σήματ' ἔγνω] Hæc signa non sunt necessariò literæ quædam & elementa intelligenda, sed vel etiam imagines quædam ... achra, aut sculpturæ quædam aliæ, quod posteà κλήρου σῆμα dicetur. Fuit itaque κλῆρος παλλόμενόν τι σῶμα ἐν σεσημασμένον, ... quod signatum quod agitabatur, in vrna videlicet vel in galea, vt diximus.

...] Non agnoscit sortes Poëta pro rebus fortuitis nisi quoad hominum respectũ, qui ignorant earum exitum: siquidem ... docet eas à Deo regi, cùm faciat Græcos illi supplicantes, vt sortem certaminis vni ex tribus illis heroibus concedat. Er... abest diuinus noster Poëta ab impio Epicuro, qui omnia fortuito & temerario moderamini committit: cùm etiam illa ... næ maiorem speciem habent, vt fortes, in Dei manu reponat. Proinde minimè est audiendus Lamprias ille apud Plutar... mpos. lib 9. cap. qui sortium dispensationem fortuitam esse dicit. Quod ego tamen admitto, si homines tantùm specta... illæ etiam ex prouidentia Dei omnino pendent. Eo sensu etiam accipiendum est nomen illud Fortunæ: quæ enim con... nano non fiunt, causam quoad nos non habent, sed illa omnino Deus regit & moderatur.

... ἀμφοτέροισι] Hæc pars est futuri prædictio: nam ita accidet, vt Hector & Aiax æquali Marte decernant, neuterque superior ...at

---

... ἔφαν. Αἴας δ' ἐκορύσσετο νώροπι χαλκῷ.	*Sic dixerunt: Aiax aūt armatus est fulgenti ferro.*
... τεῦ δὴ πάντα περὶ χροῒ ἔσσατο τεύχη,	*Sed postquam omnia circa corpus induit arma,*
... σεύατ' ἔπειθ' οἷός τε πελώριος ἔρχεται Ἄρης,	*Iuit postea, qualis ingens incedit Mars,*
... ν πόλεμόνδε μετ' ἀνέρας οὕς τε Κρονίων	*Qui it in bellum ad viros quos Saturnides (gnare:*
... θυμοβόρου ἔριδος μένεϊ ξυνέηκε μάχεσθαι·	*Propter animũ rodentẽ cõtentionẽ robore cõmisit pu-*
... ὁ Αἴας ὦρτο πελώριος, ἕρκος Ἀχαιῶν,	*Talis Aiax motus est magnus, vallum Achiuorum,*
... ν βλοσυροῖσι προσώπασι· νέρθε δὲ ποσσὶν	*Subridens terribili vultu: infernè autem pedibus*
... μακρὰ βιβάς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.	*Ibat latè gradiens, quatiens longam hastam.*
... Ἀργεῖοι μὲν ἐγήθεον εἰσορόωντες·	*Hunc. a. & Argiui valdè lætabantur aspicientes:*
... ς δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον·	*Troianos. a. tremor grauis incessit per mẽbra singulos,*
... τι δ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσεν·	*Hectoriq; ipsi animus in pectoribus palpitabat.*
... οὔ πως ἔτι εἶχεν ὑποτρέσαι, οὐδ' ἀναδῦναι	*Sed non amplius poterat subterfugere, neq; regredi*
... ν ἐς ὅμιλον, ἐπεὶ προκαλέσσατο χάρμῃ.	*Retrò copiarũ in turbã, quoniã ꝓuocârat certamine.*
... δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον,	*Aiax. a. cominus accessit, ferens scutum instar turris,*
... ἑπταβόειον, ὅ οἱ Τυχίος κάμε τεύχων,	*Aereũ, è 7. boũ corijs factũ q̃d ei Tychius elaborârat fa*
... ων ὄχ' ἄριστος, * Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων·	*Coriariorũ præstãtissim⁹ in Hyla ædes habitãs, (bricãs*
... ησεν σάκος αἰόλον, ἑπταβόειον,	*Qui ei fecit scutũ variũ, septẽ bubulis pellib. cõstans*
... ταύρων ζατρεφέων, ἐπὶ δ' ὄγδοον ἤλασε χαλκόν.	*Taurorum saginatorum: octauum aūt induxit æs.*
... πρόσθε στέρνοιο φέρων Τελαμώνιος Αἴας	*Hoc ante pectus ferens Telamonius Aiax,*
... μάλ' Ἕκτορος ἐγγύς, ἀπειλήσας δὲ προσηύδα·	*Stetit valdè propè Hectorẽ, minatusq; allocutus est:*
Ἕκτορ, νῦν μὲν δὴ σάφα εἴσεαι οἰόθεν οἶος	*Hector, nũc quidẽ manifestè cognosces cũ solo solus,*
... Δαναοῖσιν ἀριστῆες μετέασι,	*Quales etiã Danais optimates intersunt, (leonino:*
... Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα·	*Et præter Achillẽ virorũ ordines perumpentẽ, animo*
... ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσι ποντοπόροισι	*Sed hic quidẽ in nauib. curuas puppes habentib. mari*
... κεῖτ' ἀπομηνίσας Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν·	*Iacet iratus Agamemnoni pastori populorũ: (vadis*
... ἡμεῖς δ' εἰμὲν τοῖοι οἳ ἂν σέθεν ἀντιάσαιμεν,	*Nos autem sumus tales qui tibi obuiare possimus,*
... πολλοί· ἀλλ' ἄρχε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο.	*Et multi: sed ordire pugnam & prælium,*
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,	*Hunc. a. rursus allocutus est galeæ motor Hector:*
... Αἶαν διογενὲς, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,	*Aiax nobilis Telamonie princeps populorum,*
... μή τί μευ ἠΰτε παιδὸς ἀφαυροῦ πειρήτιζε,	*Ne me tanquam puerum imbecillem tenta,*
... ἠὲ γυναικὸς, ἣ οὐκ οἶδεν πολεμήια ἔργα·	*Vel mulierem, quæ nescit bellica opera.*
... αὐτὰρ ἐγὼν εὖ οἶδα μάχας τ' ἀνδροκτασίας τε.	*Sed ego benè noui pugnasq; cædesq; virorum,*
... οἶδ' ἐπὶ δεξιά, οἶδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν	*Scio ad dextram, scio ad sinistram mouere scutum*
... ἀζαλέην, τό μοι ἐστὶ ταλαύρινον πολεμίζειν·	*Aridum: ideo mihi licet audacter pugnare.*
... οἶδα δ' * ἐνὶ σταδίῃ δηΐῳ μέλπεσθαι Ἄρηϊ·	*Scio. a. in prælio statario sæuo canere Marti:*
... οἶδα δ' ἐπαΐξαι μόθον ἵππων ὠκειάων.	*Noui etiam insilire in pugna in equas celeres.*
... ἀλλ' οὐ γάρ σ' ἐθέλω βαλέειν τοιοῦτον ἐόντα	*Sed enim non te volo ferire talem existentem*
... λάθρῃ ὀπιπεύσας, ἀλλ' ἀμφαδὸν, αἴ κε τύχοιμι.	*Clàm circumspiciens, sed palàm, si assequi potuero.*

Marginal notes: * κ. ὕλη; * κ. σταδίη

COMMENTARIVS.

... βλοσυροῖσι] M. Tullius 4. Tusc. cùm pro Stoicis aduersus Peripateticos disputat, qui iram Cotem fortitudinis appel... solen & in multis negotijs necessariam, vt specialiter aduersus hostem, Aiacis nostri exemplo ad contrarium perdocendum ... qu... Homerus ad Hectorem pergentem cum risu fingit. An verò inquit Tullius, vir fortis, nisi stomachari cœperit, non po... fortis ... Te? gladiatorum id quidem: quanquam in eis ipsis videmus sæpe constantiam. colloquuntur, congrediuntur, aliquid ... lulan... vt magis placati, quàm irati esse videantur. Sed in illo genere sit sanè Placideianus aliquis hoc animo, vt narrat Luci... : Occ... am illum equidem, & vincam: si id quæritis, inquit, Verùm illud credo fore, in os prius accipiam ipse, Quàm gla... m in ... macho iura, ac pulmonibus sisto, Odi hominem iratus pugno: nec longius quicquam Nobis quàm dextræ gladium

dum accommodet alter: Vſque adeò ſtudio atque odio illius efferor ira. At ſine hac gladiatoria iracundia videmus pro tem apud Homerum Aiacem multa cũ hilaritate, cùm depugnaturus eſſet cum Hectore, cuius vt arma ſumpſit, ingreſſio attulit ſocijs, terrorem autem hoſtibus, vt ipſum Hectorem, quemadmodum eſt apud Homerum, toto pectore trementem caſſe ad pugnam pœniteret. Atque hi collocuti inter ſe, priuſquam manum conſererent, leniter & quietè nihil ne in ipſa q gna iracundè rabioséve fecerunt. Tum alia exempla addit Tullius. Ego, inquit, ne Torquatum quidem illum, qui hoc co inuenit, iratum exiſtimo Gallo torquem detraxiſſe: nec Marcellum apud Claſtidium ideò fortem fuiſſe, quia fuerit iratus. cano quidem, quia notior eſt nobis propter recentem memoriam, vel iuuare poſſum, non illum iracundia tum inflãmat ſe, cùm in acie M. Haliernum Pelignum ſcuto protexit, gladiumque hoſti in pectus infixit. De L. Bruto fortaſſe dubitârin pter infinitum odium tyranni effrenatiùs in Aruntem inuaſerit. Video enim vtrumque comminus ictu cecidiſſe contrari igitur huc adhibetis iram, an fortitudo, niſi inſanire cœperit impetus ſuos non habet? quid? Herculem, quem in cœlum quam vos iracundiam eſſe vultis, ſuſtulit fortitudo, iratúmne cenſes conflixiſſe cum Erymanthio apro, aut leone Neme tiam Theſeus Marathonij tauri cornua comprehendit iratus? Vide, ne fortitudo minimè ſit rabioſa, ſitque iracundia to tis Neque enim eſt illa fortitudo, quæ rationis expers eſt, &c. Nam ibi adhuc plura in hoc argumentum dicuntur, quibu non eſſe omnino neceſſarium, vt viri fortes iracundia inflammentur, quæ initium inſaniæ ab Ennio eleganter appellatur. cum etiam Plutarchus in libello πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν enarrauit his verbis: ἔχεται δέ τινος οὐκ ἀγεννοῦς θεωρίας, καὶ τὸ Τρῶας καὶ τὸν Ἕκτορα πάθος τοῦ Αἴαντος αὐτῷ μονομαχεῖν μέλλοντος. ὁ μὲν γὰρ Αἰσχύλος Ἰσθμοῖ πύκτου πληγέντος εἰς τὸ πρόσωπον, γενομένης, οἷον (εἶπεν) ἡ ἄσκησίς ἐστιν, οἱ θεώμενοι βοῶσιν, ὁ δὲ πληγεὶς σιωπᾷ. τοῦ δὲ ποιητοῦ λέγοντος, ὅτε τὸν Αἴαντα μετὰ τῶν ὅπλων φανέντα λ μὲν Ἕλληνες ἐχαίρον ὁρῶντες. Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ἐπήλυθε γυῖα ἕκαστον Ἕκτορι αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσεν· τίς οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τ ρὰν; τοῦ μὲν κινδυνεύοντος ἡ καρδία πηδᾷ μόνον, ὥσπερ παλαίειν νὴ Δί' ἢ σταδιοδρομεῖν μέλλοντος· τῶν δὲ θεωμένων τρέμει καὶ πάλλεται τὸ σῶ νοιαν καὶ φόβον ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. id eſt, vt interpretatur Cruſerius. Inſuper habet commentationem non inutilem animo tus Troianorum & Hecto is, quando Aiax cum eo ex prouocatione dimicaturus erat. Siquidem Aeſchylus ludis Iſthmi faciem pugile atque inſecuto clamore: Quantum valet, inquit, exercitatio: Spectatores vociferantur, ictus ſilet. Poëta au dicit, Aiacem in armis progredientem ſplendidum gauiſos, cùm viderent, Græcos. At Troianorum vehemens tremor occ Corque etiam Hectoreum ſub pectore palpitat ipſum. Quis non probet diuerſitatem? cùm eius qui periculum adit, cor dò, quaſi luctaturus ſanè aut ſtudium eſſet curſurus: ſpectatorum verò tremit & concutitur corpus ſtudio & metu de re autem Aiacis & Hectoris monomachiam falſam eſſe contendit Dio Pruſæus in Troianis. Falſum quoque eſt, inquit, H Aiacis ſingulare certamen: & illius admodum fatua eſt tranſactio, rurſum Aiace vincente, doniſq; mutuò datis tanqua &c. Sed & hiſtoriæ aliæ quæ de bello Troiano extant, nullam eius monomachiæ mentionem faciunt, quod ſciam.

b Ἕκτορ, νῦν μὲν δὴ σάφα] Hoc eſt quod paulò antè dicebat Tullius, hos gladiatores Homericos inter ſe colloqui, vt eo tos, ſed placatos exiſtimes. Quin & rarum eſt, apud hunc Poëtam iniri quoduis certamen, niſi mutua confabulatione pr quæ plerunque comminationes continet, qualis iſta Aiacis & Hectoris, nullam aliam ob cauſam, niſi quòd non exiguan tatem habent verba ad virtutem exacuendam & excitandam, quibus, non ſecus ac leo caudæ ſtimulo, generoſi & fortes tur. Attendenda eſt autem Aiacis oratio. Cùm enim ille intelligeret, ob Achillis abſentiam audaciorem factum Hector conſuetudinem, vt ad ſingularem pugnam heroas Græcos prouocaret: docet leuem eſſe illam cauſam, neque totius ex bur & præſertim procerum in vno Achille conſiſtere, adeſſe quoque alios, qui Hectoris virtuti & audaciæ non cedant. deſtè ab Aiace enuntiatum eſt: quia non ſibi ſoli laudem illam tribuit Hectori reſiſtendi, quaſi ſibi vt præſtantiſſimo demandatæ ſint, ſed & eam ſibi cum multis alijs prætereà communem, vt eſt etiam à Plutarcho in libello de Aud Po uatum. Quibus vt reſpondeat Hector, virtutes ſuas enumerat, quæ ad rem bellicam pertinent, ne ſe perterrefieri Aiacis mitate oſtendat.

c ἢ οὐκ οἶδεν πολεμήϊα ἔργα] Dictum eſt ad differentiam mulierum, quæ bellandi peritæ ſunt, quales erant olim Ama

d οἶδα δ' ἐνὶ σταδίῃ] Ideo hoc dicit quia talis eſt præſens futura pugna, in quo genere etiam excellebat Aiax.

e οἶδα δ' ἐπαΐξαι] Hac parte maior eſt Aiace Hector. De hoc modo autem in equos inſiliendi in prælio anteà iam ſati

---

[a] Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Αἴαντος δεινὸν σάκος ἑπταβόειον,
Ἀκρότατον κατὰ χαλκὸν, ὃς ὄγδοος ἦεν ἐπ' αὐτῷ.
Ἓξ δὲ διὰ πτύχας ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρής·
Ἐν τῇ δ' ἑβδομάτῃ ῥινῷ σχέτο. δεύτερος αὖτε
Αἴας διογενὴς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλε Πριαμίδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην.
Διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο.
Ἀντικρὺ δὲ παραὶ λαπάρην διάμησε χιτῶνα
Ἔγχος. ὁ δ' ἐκλίνθη, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Τὼ δ' ἐκσπασσαμένω δολίχ' ἔγχεα χερσὶν, ἅμ' ἄμ-
Σὺν ῥ' ἔπεσον, λείουσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισιν, (φω
Ἢ συσὶ κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν.
Πριαμίδης μὲν ἔπειτα μέσον σάκος οὔτασε δουρί.
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμή.
κ. διαπρὸ Αἴας δ' ἀσπίδα νύξεν ἐπάλμενος, ἡ δὲ * διαπρὸ
Ἤλυθεν ἐγχείη· στυφέλιξε δέ μιν μεμαῶτα·
Τμήδην δ' αὐχέν' ἐπῆλθε· μέλαν δ' ἀνεκήκιεν αἷμα·
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μάχης κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Ἀλλ' ἀναχασσάμενος λίθον εἵλετο χειρὶ παχείῃ,
Κείμενον ἐν πεδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε, μέγαν τε·
Τῷ βάλεν Αἴαντος δεινὸν σάκος ἑπταβόειον,
Μέσσον ἐπομφάλιον· περιήχησεν δ' ἄρα χαλκός.
Δεύτερος αὖτ' Αἴας πολὺ μείζονα λᾶαν ἀείρας,
Ἧκ' ἐπιδινήσας, ἐπέρεισε δὲ ἶν' ἀπέλεθρον·
Εἴσω δ' ἀσπίδ' ἔαξε βαλὼν μυλοειδέϊ πέτρῳ·

Dixit: & vibrãs proiecit longã lanceam,
Et percuſſit Aiacis ingẽs ſcutũ, ex ſeptẽ pellil
Summam iuxta laminã æreã, quæ octaua er
Sex. a. p pelliũ plicas penetrauit findẽs haſta i
In ſeptima autem pelle hæſit. Secundus rurſu
Aiax nobilis emiſit longam haſtam,
Et percuſſit Priamidæ ad clypeum vndiq;
Clypeum quidem penetrauit lucidum fortis h
Et per thoracem ingenioſè factum infixa eſt.
E regione autem iuxta ile diſcidit loricam
Haſta: is. a. inclinatus eſt, & vitauit mortẽ ni
Hi aũt euellentes longas haſtas manib. ſimul
Congreſſi ſunt leonibus ſimiles crudiuoris,
Vel ſuibus apris, quorum robur non imbecille
Priamides quidem poſtea medium ſcutum læ
Neq; perrupit ferrum: reflexa eſt autem ei cuſ
Aiax autem clypeum percuſſit inſiliens, &
Tranſiuit haſta, repreſſit autem ipſum irrue
Cæſim. a. ceruicem læſit, ater autem exiliebat
Sed ſic quidem ceſſauit à pugna galeæ motor
Sed retrocedens lapidem accepit manu fort
Iacentem in campo, nigrum aſperumq; magn
Eo pcuſſit Aiacis ingens ſcutũ 7. pellib. boum
Medium ad vmbonem: circumſonuit autem
Secunda. a. Aiax multò maiorem lapidem ele
Miſit contorquens: adhibuit aũt vim immen
Intra. a. ſcutum fregit percutiens rotundo lap

...δὲ οἱ φίλα γούναθ' ὁ δ' ὕπτιος ἐξετανύσθη,
...ἐγχριμφθείς· τὸν δ' αἶψ' ὤρθωσεν Ἀπόλλων.
...ἐν δὴ ξιφέεσσ' αὐτοσχεδὸν οὐτάζοντο,
...κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
...μὲν Τρώων, ὁ δ' Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
...βιός τε καὶ Ἰδαῖος, πεπνυμένω ἄμφω·
...δ' ἀμφοτέρων σκῆπτρα σχέθον εἶπέ τε μῦθον
...δαῖος πεπνυμένα μήδεα εἰδώς·
Μηκέτι παῖδε φίλω πολεμίζετε, μηδὲ μάχεσθον·
...τέρω γὰρ σφῶϊ φιλεῖ νεφεληγερέτα Ζεύς.
...ω δ' αἰχμητά· τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες.
...ἤδη τελέθει, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι.
...δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Τελαμώνιος
...ας,
...Ἕκτορα ταῦτα κελεύετε μυθήσασθαι.
...ὃ χάρμῃ προκαλέσσατο πάντας ἀρίστους·
...αὐτὰρ ἐγὼ μάλα πείσομαι, εἴπερ ἂν οὗτος.
...ὃν προσέειπε μέγας κορυθαιόλος Ἕκτωρ,
...ἐπεί τοι δῶκε θεὸς μέγεθός τε βίην τε,
...πινυτήν, περὶ δ' ἔγχει Ἀχαιῶν φέρτατός ἐσσι,
...παυσώμεσθα μάχης καὶ δηϊοτῆτος,
...ὕστερον αὖτε μαχησόμεθ', εἰσόκε δαίμων
...διακρίνῃ, δώῃ δ' ἑτέροισί γε νίκην.
...ἤδη τελέθει, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι,
...εὐφρήνῃς πάντας παρὰ νηυσὶν Ἀχαιούς,
...μάλιστα ἔτας, καὶ ἑταίρους οἵ τοι ἔασιν·
...κατὰ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
...εὐφρανέω καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,
...εὐχόμεναι θεῖον δύσονται ἀγῶνα.
...δ' ἄγ' ἀλλήλοισι περικλυτὰ δώομεν ἄμφω,
...τις ὧδ' εἴπῃσιν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε
...μάρναντ' ἔριδος πέρι θυμοβόροιο,
...ἐν φιλότητι διέτμαγεν ἀρθμήσαντε.
...ἄρα φωνήσας δῶκε ξίφος ἀργυρόηλον,
...κολεῷ τε φέρων καὶ * ἐϋτμήτῳ τελαμῶνι·
...ζωστῆρα δίδου φοίνικι φαεινόν.

Labefactauit.a.ei dilecta genua.is.a.supinus extensus
Scuto inhærens:hunc.a.statim erexit Apollo. (est
Et iam ensibus cominus vulnerassent
Nisi præcones Iouis nuncij atq; virorum,
Venissent:alter quidē Troianorū, alter verò Achiuorū loricatorū
Talthybiusq; & Idæus, prudētes ambo.
In medio.a.amborum sceptra tenuerūt, dixitq; verbū
Præco Idæus prudentia consilia sciens:
Ne amplius filij dilecti bellate, neq; pugnetis,
Vtrumq;.n. vestrum diligit nubium coactor Iupiter,
Ambo.n.bellatores: quod quidē etiā scimus omnes.
Nox verò iam adest, bonum quoq; nocti parēre.
Hunc autem respondens allocutus est Telamonius Aiax,
Idæe, Hectorem hæc iubete loqui.
Ipse enim pugna prouocauit omnis proceres.
Incipiat:& ego valdè parebo, si quidem ipse.
Hūc.a. rursus allocutus est magnus cassidevaria Hector,
Aiax, quādo tibi dedit Deus magnitudineq; viresq;,
Et prudētiā:inter.v. Achiuos hasta præstātissimus es:
Nunc quidem cessemus à prælio & certamine
Hodie:post hac rursus pugnabimus, donec Deus
Nos dirimat, det autem alterutris victoriam.
Nox iam adest: bonum & nocti parēre:
Vt tu lætifices omnes apud naues Achiuos,
Tuosq; maximè ciues, & socios qui tibi adsunt:
At ego in ciuitate magna Priami regis
Troianos lætificem, & Troianas lōgis vestib. ornatas,
Quæ pro me supplicantes, diuinū ingredientur tēplū.
Dona verò agè mutuò inclyta demus ambo, (κ. δῶρα δὲ)
Vt aliquis sic dicat Achiuorumq; Troianorumq;
Profectò pugnabant pro contentione animū rodente,
Et iterum in amicitia separati, sunt conciliati.
Sic vtiq; locutº dedit ensē argēteis clauis distinctū,
Cum vaginaq; offerēs, & artificiosè facta corrigia: (κ. ἐϋτμήτῳ)
Aiax aūt baltheū dedit puniceo colore splendidum.

COMMENTARIVS.

...ἀμπεπαλών] Iam describitur vtriusq; herois congressus, ita tamen vt Aiax Hectore sit superior, adeò vt hic Apollinis au... uerit. Attendatur autem diligenter à curioso lectore hic congressus, vt vtriusque herois dexteritatem & virtutem in pu... bseruet. Esset enim quasi περίεργον, illa nostris commentarijs repetere.

...κήρυκες] Quòd hic dicitur medios interuenisse præcones, κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum est, eos à cæteris heroibus missos: ...aliter tanquam diuinum genus ad id proprio motu sint incitati eos enim ἄγγελος διὸς appellat, vt etiam lib ...

...παῖδε φίλω] Certamen vtriusque herois dirimit Idæus tribus propositis. Primùm quòd vterque à Ioue æqualiter dili... inde neutri victoriam esse expectandam de altero, cùm fauorem ἰσόρροπον Iouis à se habeant. Deinde quòd cùm iam eo... udo reliquis omnibus explorata sit, non esse præterea opus, vt eam magis in hoc certamine comprobent. Tertiò quòd ...ox instans suadeat, quę quietem, non labores affert, vt mox dicemus.

...νυκτὶ πιθέσθαι] Parere nocti illi dicuntur, qui ab opere cessant, quasi id nox tacitè videatur imperare: cui contrarium facit Auro... dicitur φῶς ἀγγέλλειν θεοῖς ἠδ' ἑτέροις. Ipsa enim quiescere non iubet, sed προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου iuxta Hesiodum.

...πάντας ἀρίστους] Qui vni soli tamen impræsentiarum non sufficit. Scomma eiusmodi latet in his verbis. Porrò non fuisset con... n, vt qui ad certamen erat prouocatus, is prior cessaret, ideò rectè monetur Idæus ab Aiace, vt Hectorem prius desiste... ube.

...δῶκε ξίφος ἀργυρόηλον,] Monomachiam suam terminant Aiax & Hector mutuis donis, quæ tamen vtriq; perniciosa fuerunt. A... hoc gladio sese confodit, Hector cum dato baltheo currui post mortē ignominiosè alligatus est, vt ait Eustathius: quam... à Iliad. χ bouinis lóris alligari dicatur Hector ab Achille. Vnde natum esse aiunt prouerbium illud, Hostium munera ...ra, ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. Quod cùm enarrat Erasmus, refert ex alijs prouerbiorum interpretibus, Hectorem per occasio... ei occisum esse ab Achille iuxta muros Troianos. Illam occasionem balthei videntur mihi illi omnino diuinare: nam ... n Homero reperio nisi me valde fallit memoria. Horum autem munerum meminit Epigramma Græcum: Ἕκτωρ Αἴαντι ... πόρεν, Ἕκτορι δ' Αἴας ζωστῆρ' ἀμφοτέρων ἡ χάρις εἰς θάνατον. Hector Aiaci ensem dedit, Hectori verò Aiax Bal... vtriusque munus ad mortem. Res autem ita postmodum successit, vt damnosa vtrique illa dona fierent, cùm tamen ami... vtrique data & accepta essent. Ideò fortasse hic locus prouerbio illi initium non fecerit: quinimò illud quasi peruulgatum ...Aiax apud Sophoclem, cùm ait, ἀλλ' ἔστ' ἀληθὴς ἡ βροτῶν παροιμία, ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κοὐκ ὀνήσιμα: id est: Quin verum id ...ium prouerbium, Non esse dona, dona quæ veniant tibi Ab hoste, verùm inauspicata ac noxia. Quod etiam Erasmus notat. ...uibus respondet illud Virgilij de Didone: ...ensemq; recludit

Dardanium, non hos quæsitum munus in vsus.

Τὼ δὲ διακρινθέντε, ὁ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν
Ἤϊ', ὁ δ' ἐς Τρώων ὅμαδον κίε· τοὶ δ' ἐχάρησαν
Ὡς εἶδον ζωόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα,
Αἴαντος προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους·
γ. ἀελπτέοντες — Καί ῥ' ἦγον ποτὶ ἄστυ,* ἀέλποντες σόον εἶναι.
Αἴαντ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον κεχαρηότα νίκῃ.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίῃσιν ἐν Ἀτρεΐδαο γένοντο,
Τοῖσι δὲ βοῦν ἱέρευσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἄρσενα, πενταέτηρον, ὑπερμενέϊ Κρονίωνι·
Τὸν δέρον, ἀμφί θ' ἕπον, καί μιν διέχευαν ἅπαντα,
Μίστυλλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα·
γ. οὐδ' ἔτι — Δαίνυντ',* οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης·
a Νώτοισι δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν
Ἥρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ὁ γέρων πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῆτιν
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή·
Ὅς σφιν ἐΰ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
b Ἀτρεΐδη τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες Παναχαιῶν·
Πολλοὶ γὰρ τεθνᾶσι καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
Τῶν νῦν αἷμα κελαινὸν ἐΰρροον ἀμφὶ Σκάμανδρον
Ἐσκέδασ' ὀξὺς Ἄρης, ψυχαὶ δ' Ἄϊδος δὲ κατῆλθον·
Τῷ σε χρὴ πόλεμον μὲν ἅμ' ἠοῖ παῦσαι Ἀχαιῶν,
Αὐτοὶ δ' ἀγρόμενοι κυκλήσομεν ἐνθάδε νεκροὺς
γ. κατακείομεν — Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν· ἀτὰρ * κατακήομεν αὐτοὺς
γ. ἀπὸ πρὸ — Τυτθὸν * ἀποπρὸ νεῶν, ὥς κ' ὀστέα παισὶν ἕκαστος
Οἴκαδ' ἄγῃ, ὅταν αὖτε νεώμεθα πατρίδα γαῖαν·
c Τύμβον δ' ἀμφὶ πυρὴν ἕνα χεύομεν ἐξαγαγόντες,
γ. ἐκ πεδίου — Ἄκριτον * ἐκ πεδίου· ποτὶ δ' αὐτὸν δείμομεν ὦκα
Πύργους ὑψηλούς, εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ποιήσομεν εὖ ἀραρυίας,
γ. ἱππηλασίη — Ὄφρα δι' αὐτάων * ἱππηλασίη ὁδὸς εἴη·
Ἔκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ὀρύξομεν ἐγγύθι τάφρον
γ. ἵππον — Ἥ χ' * ἵππους καὶ λαὸν ἐρυκάκοι ἀμφὶς ἐοῦσα,
Μή ποτ' ἐπιβρίσῃ πόλεμος Τρώων ἀγερώχων.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνησαν βασιλῆες.
Τρώων αὖτ' ἀγορὴ γένετ' Ἰλίου ἐν πόλει ἄκρῃ,
Δεινή, τετρηχυῖα παρὰ Πριάμοιο θύρῃσι·
d Τοῖσι δ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν·
Κέκλυτέ μευ Τρῶες, καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Δεῦτ' ἄγετ', Ἀργείην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
Δώομεν Ἀτρεΐδῃσιν ἄγειν· νῦν δ' ὅρκια πιστὰ
Ψευσάμενοι μαχόμεσθα· τῷ οὔ νύ τι κέρδιον ἡμῖν
Ἔλπομαι ἐκτελέεσθαι, ἵνα μὴ ῥέξομεν ὧδε.
Ἤτοι ὅ γ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Δῖος Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,
Ὅς μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἀντῆνορ, σὺ μὲν οὐκ ἔτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·
e Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.
Αὐτὰρ ἐγὼ Τρώεσσι μεθ' ἱπποδάμοις ἀγορεύσω.
Ἀντικρὺ δ' ἀπόφημι, γυναῖκα μὲν οὐκ ἀποδώσω·
Κτήματα δ' ὅσσ' ἀγόμην ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ,

Hi.a.dirempti, hic quidem ad exercitum Achi
Ibat, alter.v. ad Tro. multitudinē iuit. hi.a. gau
Postquā viderunt viuumq́ & sospitem aduen
Aiacis elapsum fortitudinem, & manus in
Et deduxerunt ad ciuitatem desperantes salu
Aiacem rursus ex altera parte bene armati
Ad Agamemnonē nobilem duxerunt, lætū vi
Hi autem quando iam ad tentoria Atridæ ven
Iis bouem sacrificauit rex virorum Agamemn
Marem, quinquennem, potenti Saturnidæ.
Hūc excoriarūt, appararūtq́ & ipsū dissecueri
Minutimq́ inciderunt ritè infixeruntq́ verul
Assaruntq́ accuratè, detraxeruntq́ omnia.
Sed postq̄ cessarunt à labore, pararuntq́ conu
Epulati sunt, neq́ in aliquo animus indiguit
Tergi partibus.a. Aiacem longis honorauit (
Heros Atrides latè dominans Agamemnon.
Sed postquam potus & cibi desiderium exem
His senex primus omnium texere cœpit consil
Nestor: cuius & antea optimū apparuerat cō
Qui ipsis bene sapiens concionatus est, & dixit
Atride, & cæteri optimates Achiuorum:
Multi enim mortui sunt comati Achiui,
Quorū nūc sanguinē atrū circa limpidū Scam
Diffudit asper Mars, animæ.a. in infernum
derunt:
Itaq́ te oportet bellū q̄de prima luce sedare Ac
Nos ipsi verò congregati aduehamus huc cad
Bobus & mulis, & comburamus ea
Paulo longè ante naues, vt ossa filiis quisq́
Domū ducat, quādo iterū reuertemur in patri
Tumulū.a. circa pyram vnum congeramus pr
Indiscretū, extra campū: apud.a. ipsū ædifice
Turres altas, propugnaculum nauiumq́ & ip
In ipsis verò portas faciamus bene aptatas,
Vt per ipsas equestris via sit:
Exterius.a. profundam fodiamus propè fossam
Quæ equos & populum prohibeat circùm exi
Ne quando ingruat bellū Troianorum super
Ita dixit: illi autem omnes approbarunt reg
Troianorū item concio facta est Troiæ in arce
Formidolosa, turbulenta, apud Priami fores.
His autem Antenor prudens incepit concionar
Audite me Troiani, & Dardani, & auxil
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Eia agite, Argiuam Helenam & opes cum ipsa
Reddamus Atridis abducendas: nunc.a. fœder
Fallentes pugnamus: quare nihil vtile nobis
Spero profectúrum iri, nisi fecerimus ita.
Hic quidem sic locutus resedit. inter.a. hos su
Nobilis Alexander Helenæ maritus pulchricom
Qui ipsum respondens verbis alatis allocutus
Antenor, tu quidem non mihi grata hæc d
Nouisti & aliū sermonem meliorem hoc excog
Si autem verè hunc seriò dicis,
Certè iam demum tibi Dij mentem ademerun
Sed ego ad Troianos bellicosos concionabor:
Disertè verò nego: vxorem quidem non reddam
Opes verò quascunq́ abduxi ex Argo nostrā do

τ' ἑλῶ δόμεναι, καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.
ἤ τοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο. τοῖσι δ' ἀνέστη
οδ ίδης Πρίαμος θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
σ ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·
κέκλυτέ μευ Τρῶες, καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
μὲν δόρπον ἕλεσθε* κατὰ στρατὸν ὡς τὸ πάρος περ,
φυλακῆς μνήσασθε καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος·
θεν δ' Ἰδαῖος ἴτω κοίλας ἐπὶ νῆας,
ειπ' Ἀτρείδῃς Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,
μον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρε.
καὶ τόδ' εἰπέμεναι πυκινὸν ἔπος, αἴκ' ἐθέλωσι
αυσασθαι πολέμοιο δυσηχέος, εἰσόκε νεκροὺς
κήομεν, ὕστερον αὖτε* μαχησόμεθ', εἰσόκε δαίμων
ἄμμε διακρίνῃ δώῃ δ' ἑτέροισί γε νίκην.

Omnes volo dare, atq; etiam ex ædibus alias adiũgere.
Hic quidẽ sic locutus consedit: inter hos.a. surrexit
Dardanides Priamus, Deo consiliarius similis,
Qui ipsis bene sentiens concionatus est & dixit:
Audite me Troiani, & Dardani, & auxiliarij,
Dum dico quæ me animus in pectoribus iubet.
Nunc quidẽ cœnã sumite per exercitum sicut antea,
Et custodiæ memento te, & excubias agite quisq;.
Manè autem Idæus eat concauas ad naues,
Vt dicat Atridis, Agamemnoni & Menelao,
Sententiã Alexandri, cuius gratia contentio orta est.
Et hoc dicat prudens verbum, si velint
Cessare à bello tristi, donec cadauera
Comburamus: postea iterum pugnabimus, donec Deus
Nos dirimat, detq; alterutris victoriam.

γρ. κατὰ πτόλιν — γρ. Κήομεν — γρ. μαχησόμεθ',

COMMENTARIVS.

...δ' Αἴαντα] Hìc duo sunt notanda, primùm frugalitas veterum illorum heroum in cibis: deinde honos, qui præstantiori... in conuiuio defertur, vt hic Aiaci, & alias Tydidæ, vt est ab Athenęo annotatum lib. 1. Dipnosoph.

...δη πεὶ καὶ ἄλλοι] Hoc consilium Nestoris duo complectitur: primùm suadet, vt cadauera concrementur, ac communi in tu... [illegible]hantur: deinde vt castra Græcorum muris circumdentur & vallo ad... Troianorum impetus. Quod ad primum ...teribus illis summæ curæ fuit sepultura, impiumque arbitrati sunt, si inhumata cadauera relinquerentur, quod iam à no... obseruatum est. Vnde mirari satis non possum Aelianum, qui variæ hist. lib. 12. cap. 27. sic scribit: Ἡ μεγαλαπ' φασι τ'.. ... [illegible] ... : id est, vt vertit Vulteius: Sin... nsuetudine ferunt Herculem in hostes suos fuisse. Primum enim ante hominum memoriam mortuos suis ad sepelien... [illegible]disse, ac liberè secureq; eis cadauera permisisse. cùm eo tempore parum otiose curare solerent, & canibus ad vescendũ ... Vnde inquit Homerus: Canibus sunt præda relicta. Et, Vt canibus fierent lanianda voluptas. Vbi videtur innuere, i... belli Troiani temporibus neglectam fuisse sepulturam, cùm tamen hic locus & alij multi apud Homerum contrarium ... Sanè honesta est, & iam inde à primis seculis fuit inhumatio cadauerum, quam etiam animalia quædam prudentiora ob... de formicis, de animal. Hist. lib. 9. cap. 43. & de Elephantis eiusdem Histor. lib. 5. cap. 49. scribit idem Aelianus. Soli scele... ...es sepultura semper indigni habiti sunt, vt ait idem Aelianus Var. lib. 4. cap. 7. Tales autem sunt tyranni malè de repu... ...i, qui supplicio affecti sunt, aut qui laqueo & morte inhonesta, aut malo letho occubuerunt, quos condiri sepulchro aut ...n decebat, itaque insepulti abijciebantur, vt etiam obseruat Alexander Gen. dierum lib. 6. cap. 14. Alioqui hoc natura ...bus gentibus inseruit, vt nuda cadauera sepultura honestarent nisi si quas iam immensus Orbis complectitur, adeò bar...bus hoc, vt multa alia humanitatis officia, denegatum sit, quod satis docent historiæ de Illyricis & alijs quibusdam, qui vulturibus & canibus exponebant. Quod ad alteram consilij Nestoris partem attinet, de ea paulò pòst dicetur, vbi do... nœnia illa Græcorum commentum esse Homericum.

...δ' Ἀμφὶ πυρὴν] Annotat Giphanius ex Plutarcho, communis tumuli, quo multi simul sepeliantur, primum authorem ...rum.

...δ' Ἀντήνωρ] Hac in parte non recedit ab historia Poëta, nisi ratione temporis. Nam post finitum bellum suasam pacẽ ab ... tum Dictys tum Dares scribunt. Truncat etiam negotium Poëta, quanquam neque historici inter se conueniunt. Di... post Achillis, Hectoris, Alexandri & aliorum heroum mortem ex consilij sententia ad postremum Priamum iussisse, vt ...d Græcos cum mandatis belli deponendi iret. Antenorem autem ad Græcos profectum de prodenda patria cum illis ...misisse. Itaque reuersum Troianis denuntiasse, Græcos paratos esse discedere, modò Helena cum auro & opibus sibi re... quod ipse longa & eleganti oratione prosecutus est, quæ extat apud Dyctin lib. 5. suadens Troianis vt paci studerent. ...hus legationis non meminit, sed post Achillis, Alexandri, Aiacis, Penthesileæ mortem cùm exercitus Troianorum muris ...concluderentur, Antenorem, Polydamantem, Aeneam ad Priamum venisse. Agunt cum eo, inquit, & consilium quærũt, ...atquid de fortunis futurum sit. Priamus consilium conuocat, quid postularent iubet eos dicere, & quid desiderent. ...memorat, principes defensoresque Troiæ, cæterosque natos eius cum aduenis ductoribus interfectos: Argiuorum prin... ...nere fortissimos, Agamemnonem, Menelaum, Neoptolemum, nõ minus fortissimum quàm pater eius fuit, Diomedẽ, ...crum, cæterosque complures summæ prudentiæ, Nestorem, Vlyssem. Contrà Troianos clausos & obsessos, & penè cõ...det, potius esse, vt Helena his reddatur, & ea quæ Alexander cum socijs attulerat, & pax fiat, &c. Apud vtrumq; autem Paris ante hoc Antenoris consilium è viuis excesserat: contrà Homerus scribit.

...ἄλλον μῦθον] Apud Daretem Amphimachus, hic Paris Antenori repugnat, sed diuerso modo. Ait ergo Paris iucundum ...e hoc Antenoris consilium: scilicet, non est ausus, nec potuit dicere, ista bono publico aduersari, quæ ille suadebat, cùm eius commodum dicerentur. Quod ipse etiam comprobat, cùm eorum partem se prestiturum lubenter spondet, vide... à se raptarum restitutionem, alia insuper ex suis bonis addendo, quibus damnum Græcorum melius possit resarciri: ...amen retinet, adeò iuri & æquitati insana libido inimicatur. Horatius Epist. lib. 1. Epist. 2. Quid Paris? Vt saluus regnet ...latus, Cogi posse negat. sup. vt Antenori morem gerat Helenamque reddat, sine qua se neque saluum neq; beatum arbi... tum valet amor ille mollis in alienandis à se mentibus, vt ait ibidem Cruquius post Commentatorem.

...μευ Τρῶες] Audito Antenoris consilio & Paridis responso Priamus, adijcit suam quoq; sententiam, qua repudiato An...ridis mentem amplectitur, quam Græcis patefaciendam esse deliberat: adeò fuit facilis rex ille, alioqui prudentissimus, ...rga filiũ indulgentia maluerit quiduis pati quàm filio non gratificari, siue hoc etiam fati necessitate contigit. Quod au... ...ultura intelligere Græcos constituit, artificiosè à Poëta confictũ est, vt hic honos Græcis deferretur potius quàm Troia... ...m aliquid ab altero petit, videtur illo esse inferior & animi angustioris.

ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο·
δόρπον ἔπειθ' ἕλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν. (γρ.
ἠῶθεν δ' Ἰδαῖος ἔβη κοίλας ἐπὶ νῆας.
τοὺς δ' εὗρ' εἰν ἀγορῇ Δαναοὺς θεράποντας Ἄρηος,
νηῒ πάρα πρύμνῃ Ἀγαμέμνονος· αὐτὰρ ὁ τοῖσι
στὰς ἐν μέσσοισιν μετεφώνεεν ἠπύτα κῆρυξ.

Sic dixit: hi.a. illũ valdè qdẽ audierũt, & paruerũt:
Cœnã deinde sumpserunt per exercitũ in ordinibus.
Manè autem Idæus iuit concauas ad naues.
Illos.a. inuenit in concione Danaos ministros Martis,
Nauis apud puppim Agamemnonis, sed hic illis
Stans in medio illorum, vociferatus est vocalis præco:

Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ἠνώγει Πρίαμός τε καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγαυοὶ
Εἰπεῖν, αἴ κέ περ ὔμμι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
Μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρε.
[a] Κτήματα μὲν ὅσ' Ἀλέξανδρος κοίλης ἐνὶ νηυσὶν
Ἠγάγετο Τροίην δ', ὡς πρὶν ὤφελλ' ἀπολέσθαι,
Πάντ' ἐθέλει δόμεναι, καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι·
Κουριδίην δ' ἄλοχον Μενελάου κυδαλίμοιο
Οὔ φησιν δώσειν· ἦ μιν Τρῶές γε κέλονται.
Καὶ δὲ τόδ' ἠνώγεον εἰπεῖν ἔπος, αἴ κ' ἐθέλητε
Παύσασθαι πολέμοιο δυσηχέος, εἰσόκε νεκροὺς
*Κήομεν, ὕστερον αὖτε *μαχησόμεθ', εἰσόκε δαίμων
Ἄμμε διακρίνῃ, δῴη δ' ἑτέροισί γε νίκην.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
[b] Μήτ' ἄρ τις νῦν κτήματ' Ἀλεξάνδροιο δεχέσθω,
[c] Μήθ' Ἑλένην. γνωτὸν δὲ καὶ ὃς μάλα νήπιός ἐστιν,
Ὡς ἤδη Τρώεσσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπίαχον υἷες Ἀχαιῶν,
Μῦθον ἀγασσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο·
Καὶ τότ' ἄρ' Ἰδαῖον προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
Ἰδαῖ', ἤτοι μῦθον Ἀχαιῶν αὐτὸς ἀκούεις,
Ὥς τοι ὑποκρίνονται· ἐμοὶ δ' ἐπιανδάνει οὕτως.
Ἀμφὶ δὲ νεκροῖσιν *κατακήεμεν οὔτι μεγαίρω·
Οὐ γάρ τις φειδὼ νεκύων κατατεθνειώτων
Γίνετ', ἐπεί κε θάνωσι, πυρὸς μειλισσέμεν ὦκα.
[d] Ὅρκια δὲ Ζεὺς ἴστω ἐρίγδουπος, πόσις Ἥρης.
Ὣς εἰπὼν, τὸ σκῆπτρον ἀνέσχεθε πᾶσι θεοῖσιν·
Ἄψορρον δ' Ἰδαῖος ἔβη προτὶ Ἴλιον ἱρήν.
Οἱ δ' ἕατ' εἰν ἀγορῇ Τρῶες καὶ Δαρδανίωνες,
Πάντες ὁμηγερέες, ποτιδέγμενοι ὁππότ' ἂν ἔλθοι
Ἰδαῖος· ὁ δ' ἄρ' ἦλθε, καὶ ἀγγελίην ἀπέειπε,
Στὰς ἐν μέσσοισιν· τοὶ δ' ὡπλίζοντο μάλ' ὦκα,
Ἀμφότερον, νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην.
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐϋσσέλμων ἀπὸ νηῶν
Ὀτρύνον νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην.
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας,
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου Ὠκεανοῖο
Οὐρανὸν εἰσανιών· οἱ δ' ἤντεον ἀλλήλοισι.
Ἔνθα διαγνῶναι χαλεπῶς ἦν ἄνδρα ἕκαστον·
Ἀλλ' ὕδατι νίζοντες ἀπὸ βρότον αἱματόεντα,
Δάκρυα θερμὰ χέοντες ἁμαξάων ἐπάειραν·
Οὐδ' εἴα κλαίειν Πρίαμος μέγας· οἱ δὲ σιωπῇ
Νεκροὺς πυρκαϊῆς ἐπενήνεον ἀχνύμενοι κῆρ·
Ἐν δὲ πυρὶ πρήσαντες ἔβαν προτὶ Ἴλιον ἱρήν.
Ὣς δ' αὔτως ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Νεκροὺς πυρκαϊῆς ἐπενήνεον ἀχνύμενοι κῆρ·
Ἐν δὲ πυρὶ πρήσαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Ἦμος δ' οὔτ' ἄρ πω ἠώς, ἔτι δ' ἀμφιλύκη νύξ,
Τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κριτὸς ἔγρετο λαὸς Ἀχαιῶν.
Τύμβον δ' ἀμφ' αὐτὴν ἕνα ποίεον ἐξαγαγόντες
Ἄκριτον *ἐκ πεδίου· ποτὶ δ' αὐτὸν [c] τεῖχος ἔδειμαν
Πύργους θ' ὑψηλοὺς, εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν·
Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ἐνεποίεον *εὖ ἀραρυίας,
Ὄφρα δι' αὐτάων ἱππηλασίη ὁδὸς εἴη.
Ἔκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ὄρυξαν,
Εὐρεῖαν, μεγάλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν.
Ὣς οἱ μὲν πονέοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί·

Marginal notes: γρ. κάομεν, γρ. μαχεσόμεθ'; γρ. κατακαίεμεν; γρ. ἐν; γρ. ἐπί

Atridæq; & alij bene ocreati Græci,
Iußit Priamusq; & alij Troiani illustres
Dicere, si quidem vobis gratum & iucundum
Sententiã Alexãdri, cuius gratia cõtentio exo
Opes quidẽ quascunq; Alexander concauis in
Abduxit ad Troiam (vtinam antè peryßet)
Omnes vult dare, & item ex ædibus alias adi
Iuuenem autem vxorem Menelai illustris
Negat redditurum, atqui tamen ipsum Troia
Et hoc etiam iußerunt exponere verbum: si
Cessare à bello tristi, donec mortuos
Crememus: postea iterum pugnabimus, don
Nos dirimat, detq; alterutris victoriam.
Sic dixit: hi autem omnes compreßo ore
runt.
Tandem aũt interlocutus est in prælio fortis D
Ne aliquis nunc opes Alexandri recipiat,
Neq; Helenã: manifestũ etiã ei qui valde infa
Quòd iam Troianis interitus fines imminean
Sic dixit: hi. a. omnes acclamabant filij Achi
Sententiam admirantes Diomedis bellicosi:
Et tunc Idæum allocutus est rex Agamemno
Idæe, certè sententiam Achiuorum ipse au
Queadmodũ tibi respondeat: mihi. a. insupp
De mortuis. a. cremare eos nec quicquam rec
Neq; enim aliquid lucri ex cadaueribus mor
Fit, postquam occubuerint, igne gratificeris
Fœderũ. a. Iupiter testis sit altisonãs marit
Sic fatus, sceptrum sustulit omnibus dijs:
Retrorsum autem Idæus iuit ad Ilium sacrum
Ipsi verò sedebant in concione Troiani & D
Omnes congregati, expectantes quando veni
Idæus: hic autem venit, & legationem expo
Stans in medio eorũ: hi. a. accingebãtur vald
Ad vtrũq; cadaueraq; portãda: alij. a. ad lign
Argiui verò ab altera parte bene tabulati à
Hortabãtur cadaueraq; vt comportaret: alij.
Sol verò dein recens percußit arua,
Ex leniter fluente profundo Oceano
Cælum ascendens: hi autem obuiabant inui
Tunc dignoscere difficile erat virum quenq;
Sed aqua abluentes puluerem sanguinolent
Lacrymas calidas fundentes curribus impo
Neq; sinebat lugere Priamus magnus: illi aũt
Mortuos rogo accumulabant, mœrentes corde
Igne. v. postq̃ cõbußissent redierunt ad Ilium
Similiter autem ex altera parte fortes A
Cadauera rogo accumulabant, tristes corde
Igneq; combustis redierunt ad concauas naue
Quando. a. nondum aurora, sed adhuc dub
Tum circa pyram lectus surgebat populus Ach
Tumulum autem circa eam vnum fecerun
Cõmunẽ, extra cãpũ: apud. a. ipsũ, murũ extr
Turresq; altas, munimentũ nauium & ipsor
Inter ipsas verò, portas fecerunt bene aptatas
Vt per illas equestris via esset.
Exterius aũt profundam circa ipsum fossam
Latam, magnam, (. i. longã) & in ea palos def
Sic hi quidem laborabant comati Achiui.

ἢ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἀστεροπητῇ
μέγα ἔργον Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
μύθων ἦρχε Ποσειδάων ἐνοσίχθων·
ἄπερ, ἦ ῥά τίς ἐστι βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίψει;
ς δ' οἵδ' αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
ἐτειχίσσαντο νεῶν ὕπερ, ἀμφὶ δὲ τάφρον
οὐδὲ θεοῖσι δόσαν κλειτὰς ἑκατόμβας;
δ' τοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς·
δ' πλήσονται ὅτ' ἐγὼ καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
ομέδοντι πολίσσαμεν ἀθλήσαντε.
μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
ἐνοσίγαι', εὐρυσθενές, οἷον ἔειπες;
κέν τις τοῦτο θεῶν δείσειε νόημα,
πολλὸν ἀφαυρότερος χεῖράς τε μένος τε·
δ' τοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς·
ἀν, ὅτ' ἂν αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
ἀναρρήξας, τὸ μὲν εἰς ἅλα πᾶν καταχεῦαι,
ἠιόνα μεγάλην ψαμάθοισι καλύψαι,
τοι μέγα τεῖχος ἀμαλδύνηται Ἀχαιῶν.
μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
δ' ἠέλιος, τετέλεστο δὲ ἔργον Ἀχαιῶν.
ν δὲ κατὰ κλισίας, καὶ δόρπον ἕλοντο.
ἐκ Λήμνοιο παρέστασαν οἶνον ἄγουσαι
ἃς προέηκεν Ἰησονίδης Εὔνηος,
ἔτεχ' Ὑψιπύλη ὑπ' Ἰήσονι ποιμένι λαῶν.
Ἀτρεΐδῃς Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,
Ἰησονίδης ἄγεμεν μέθυ χίλια μέτρα.
ἄρ οἰνίζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
σὺν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἴθωνι σιδήρῳ
ῥινοῖς, ἄλλοι δ' αὐτοῖσι βόεσσιν,
* ἀνδραπόδεσσι· τίθεντο δὲ δαῖτα θάλειαν.
μὲν ἔπειτα καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Τρῶες δὲ κατὰ πτόλιν ἠδ' ἐπίκουροι·
δὲ σφιν κακὰ μήδετο μητιέτα Ζεύς,
λέα κτυπέων· τοὺς δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει·
ἐκ δεπάων χαμάδις χέον, οὐδέ τις ἔτλη
πρὶν πιέειν λεῖψαι ὑπερμενέι Κρονίωνι.
τ' ἄρ ἔπειτα, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

Dij verò apud Ioue sedētes fulminatore (catorū.
Cum admiratione spectabāt magnū opus Achiu. lori-
Inter hos.a. sermonē incepit Neptunus quatiēs terrā:
Iupiter pater, an qs est mortaliū sup immensā terrā
Qui amplius immortalib. mentē & consiliū indicabit?
Non vides verò, quòd rursus capite comati Achiui
Murū struxerunt pro nauibus, circùm autem fossam
Duxerunt, neq; Dijs dederunt inclytas hecatombas?
Illius profectò gloria erit quantum spargitur aurora.
Huius.a. obliuiscentur, quem ego & lucidus Apollo
Heroi Laomedonti ædificauimus laborantes.
Hunc.a. valde cōmotus allocutus est nubicogus Iup.
Proh terræ quassator, latè potens, quid dixisti?
Alius aliquis Deorum hoc reformidaret commentū,
Qui esset te multò imbecillior manibusq; & robore.
Imò tua tibi gloria erit quàm latè extenditur aurora.
Agedum, quando rursus capitibus comati Achiui
Abierint cum nauibus dilectam in patriam terrā,
Murum diruptū, hunc quidē in mare totū demergito.
Rursus autem littus magnum arenis obtegito,
Vt tibi ingens murus euanescat Achiuorum.
Sic illi quidem talia inter se colloquebantur,
Occidit verò Sol, absolutumq; est opus Achiuorum.
Boues aūt mactabant in tentorijs, & cœnā sumebant.
Naues autem è Lemno appulerunt vinum vehentes
Multæ, quas miserat Iasonides Euneus,
Quem pererit Hypsipyle sub Iasone pastore populorū.
Seorsum autem Atridis, Agamemnoni & Menelao,
Dederat Iasonides ducendas vini mille mensuras.
Illinc vinum emebant capitibus comati Achiui,
Alij quidem ære; alij autem splendido ferro:
Alij autem pellibus, alij verò ipsis bobus. (parū.
Alij etiam mancipijs: apparabat itaq; conuiuiū opi-
Per totam noctem, dein capitibus comati Achiui
Epulabantur: Troës verò in ciuitate & auxiliarij:
Tota nocte verò ipsis mala moliebatur sapiens Iup.
Terribiliter tonans: hos autem pallidus timor cepit.
Vinū.a. ex poculis humi fundebāt, neq; aliqs sustinuit
Antè bibere quàm libasset præpotenti Saturnio.
Cubuerunt autē deinde & somni munus sumpserunt.

* ἀνδραπόδεσσι·

COMMENTARIVS.

a κτήματ' ὅσ' Ἀλέξανδρος] Dicam ex Eustathio. Videtur Idæus legationis fines transilire. Nam cùm Alexāder dixisset, κτήματα δ' ὅσσ' ἀγόμην ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ Πάντ' ἐθέλω δόμεναι καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι. Idæus hic dicit, paratum esse Alexandrum omnia restituere, quæ in nauibus Troiam asportauit. At Alexander non solùm ex Argo, sed etiam ex Sidone, vt anteà dictum est, fortè etiam aliunde adduxit non pauca quæ Ilium attulit.. Præterea cùm dicit, negare quidem Alexandrum se Helenam redditurū, cùm tamen id omnes Troiani iussserint, quod tamen dictum non est nisi de solo Antenore. Quod ad primum attinet, intelligendum est, Idæum quidem ea quæ Græci repetebant, quanquam sic non definierit. Quod ad secundum, videri Troianos Antenoris orationem comprobasse, cùm nemo contradixerit, vt infrà Græci fecerunt post Diomedis concionem. Vtitur etiam libertate quadam & παῤῥησίᾳ in dicendo, ὡς πρὶν ὤφελλ' ἀπολέσθαι, quod tamen ab eo summissa voce præ dolore enuntiatum volunt antiqui, neq; ab alijs exauditū, ne alioqui κακοηθής videatur, quod in Regis filium ita apertè inueheretur. Cùm etiam dicit, Paridem nolle vxorem Menelai restituere, cùm Paris suam propriam vxorem appellârit, factum ipsum exacerbat, odio iniustitiæ, qua Græci afficiuntur.

b μή τις ἄρ' ἤδη] Dissuadet Græcis Diomedes, ne conditiones à Troianis oblatas recipiant, cùm iam instet illorum integrum excidium, quod pace non facta, ipsi amplius euitare non possint. Quasi dicat: Debuerant iam inde ab initio tam salutari pacis cōditione vti, quod nos proculdubiò non eramus recusaturi, cùm à nobis quoque propositum illis fuerit: nunc verò vbi se nostris & belli diuturnitate confractos & debilitatos sentiunt, vellent resipiscere: sed tardè hoc præstant. Neque enim nobis honestum aut vtile futurum est, post tam multos annos in hac obsidione cōtritos sola hac conditione recepta discedere: quin ipsi nobis sint perfidi illi & obstinati homines, vt tantam moram cum suo dispendio miserè luant. Ecquid enim hoc stolidius, nunc primùm de componendo bello cogitare? Non licuit tam longo elapso tempore hoc consilium inire, dum res adhuc erat in integro? Proinde neq; iam hoc à nobis exoranto, cùm exiguum restet ad illorum perniciem temporis interuallum, quod vel infans facilè iudicare possit. Notandum est autem, hinc esse datam trito illi prouerbio ansam, quod ex Liuij Andronici quo Troiano (id nomen fuit Tragœdiæ) refert Tullius, Serò sapiunt Phryges.

c Μήτ' Ἑλένην] Sensus est, Ne ipsam quidem Helenam, etiam si reddant, à Troianis nunc recipiamus. Nam de solis opibus locutus erat Idæus, vt tamen se illas recusare doceat Diomedes, hoc quoque adiecit, quæ poterat melior videri conditio, cùm Helenæ causa bellum potissimùm geratur. Hanc porrò sententiam Diomedis dicuntur cæteri Græci & ipse Agamemnon comprobasse, ac potens est solius viri consilium, vt ab eo reliqui omnes plerunque pendeant.

d ὅρκια

d ὅρκια δὲ Ζεὺς] Fœdera intelligit, quibus iam inuicem sibi permittunt libertatem cadauera sua sepeliendi: quæ inuiol manserunt, adeò vt sibi inuicem obuiarent, vt infrà dicit, οἱ δ' ἴωτον ἀλλήλοισιν, nimirum sine periculo aut damno.

e τεῖχος ἔδειμαν] Fictam esse hanc muri exædificationem docet hic locus Strabonis lib. 13. vbi aduersus eos disputat, qu num Ilium antiquū esse asserebant. καὶ μὴν τό γε Ναύσταθμον, inquit, τὸ νῦν ἔτι λεγόμενον πλησίον οὕτως ἐστὶ τῆς νῦν πόλεως, ὥστε θαυμ τως αὐτίκα τῶν μὲν τῆς ἀπονοίας, τῶν δὲ τοὐναντίον τῆς ἀψυχίας. ἀπονοίας μὲν εἰ τοσοῦτον χρόνον ἀτείχιστον αὐτὸ εἶχον, πλησίον οὔσης τῆς πόλεως, πλήθους τοῦ τ' ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ἐπικουρικοῦ. νεωστὶ γὰρ γενονέναι φησὶ τὸ τεῖχος, ἢ οὐδ' ἐγένετο, ὁ δὲ πλάσας ποιητὴς ἠφάνισεν, ὡς Ἀριστοτέλης φ χίας δὲ εἰ γενομένου τοῦ τείχους, ἐτειχομάχουν, ὡς εἰσέπεσον εἰς αὐτὸ τὸ ναύσταθμον, καὶ προσεμάχοντο ταῖς ναυσίν· ἀτείχιστον δὲ ἔχοντες οὐκ ἐθάρρ της πολιορκεῖν, μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος: id est: Porrò Naustathmus, id est, nauium statio, quæ nunc dicitur, ita vicina est lio, vt mirari subeat alterorum dementiam, alterorum timiditatē. Græcorum, inquam, væcordiam, si tanto eam tempore ris tenuerunt, Ilio tam propinquo, tantaq; Troianorum & sociorum multitudine in eo versante. nam sub finem demum rus dicitur fabricatus: si tamen omnino factus est murus: quem Aristoteles ait ab ipso Poëta vt factum, ita deletum fuiss tatem Troianorum, si muro demum facto irruere & oppugnare eum, ac naues aggressi sunt: stationem aūt muro nondu ausi non sunt inuadere, non longè dissitum, &c. Vnde constat, existimasse quosdam hoc esse commentum poëticum, q omnino insulsum non sit. Cùm enim Poëta hanc tantùm postremam belli partem describat, in qua Græci Troianis longè feriores, (nam ad naues vsq; propulsabantur) opus fuit illis aliquo propugnaculo, quo impetus hostium faciliùs sustinere rei quoq; bellicæ peritum indicat. Cùm enim aperto campo altera pars vincitur, solet redacta in angustias simili muniend id est, vallo & muris sibi consulere. Proinde audiendus est quoque hac in parte Homerus, neq; hoc figmentum abijciend sua etiam doctrina non caret. Nam, vt diximus, rei militaris exemplum est insigne: deinde cùm huius muri diruēdi causa docet, sine Numine nihil esse homini aggrediendum. Hocenim paulò pòst Neptunus queritur apud Iouem, quòd exst munimine, hecatombas Dijs Græci non persoluerint. Vulgatum autem est etiam in istis fabularum scriptoribus, vt in eo mini in re aliqua peragenda obliuiscuntur, grauia exundent incommoda. Vbi pietatem manifestè & luculenter docem etiam Ethnicis, non sine summa nostrarum gentium, quibus illa non est curæ, ignominia, ne quis nos in fabulis & nul rebus versari, dum huiusmodi scriptores terimus, malignè clamitet.

f ὠνίζοντο] Annotat etiam Giphanius, quòd horum argumento versuum Sabinus I. C. hoc negotium: Si ego tog tunicam vt acciperem, docebat esse emptionem, non permutationem: etsi hi versus permutationem potiùs significare inquit Paulus l. 1. D. de contrah. empt. Addo Plin. lib. 33. c. 1. qui cum Paulo sentit: Vtinamque, inquit, posset è vita in to cari aurum, sacra fames, vt celeberrimi authores dixēre, proscissum conuicijs ab optimis quibusque, & ad perniciem v tum: quantum feliciore æuo cùm res ipsæ permutabantur inter se, sicut & Troianis temporibus factitatum, Homero uenit. Ita enim, vt opinor, commercia victus gratia inuenta. Alios corijs boum, alios ferro captiuis aliisq; rebus emptita quanquam & ipse miratus aurum: æstimationes rerum ita fecit, vt centum boum arma aurea permutasse Glaucum dic Diomedis armis nouem boum, &c. Alexandrum Genial. Dierum lib. 4. cap. 15. Alciatum lib. 4. de Verborum signif.

FINIS LIBRI VII. ILIADIS HOMERI.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Θ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ἰλιάδος.

Ζεὺς ἀπαγορεύσας τοῖς θεοῖς μηδετέροις βοηθεῖν τῶν στρατῶν, ἐπὶ τὴν Ἴδην κατέρχεται· καὶ πρότερον ἴσον μαχομένους τοὺς Ἕλληνας, ἐλαττίονας τῶν Τρώων καθίστησιν. Ἥραν δὲ καὶ Ἀθηνᾶν ἐπὶ βοήθειαν τοῖς Ἕλλησιν ἐξιούσας ἐπέχειν Ἶρις, Διὸς κελεύσαντος. ἑσπέρας δὲ γενομένης, Ἕκτωρ ἐδημηγόρησεν ἐν τῷ πεδίῳ ὥστε στρατοπεδεύεσθαι, καὶ πῦρ δι' ὅλης νυκτὸς καίειν.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Θ. Θεῶν ἀγορή, Τρώων κράτος, Ἕκτορος εὖχος.

Ὡς μὲν κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν·
Ζεὺς δὲ θεῶν ἀγορὴν ποιήσατο τερπικέραυνος
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο·
Αὐτὸς δέ σφ' ἀγόρευε, * θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἄκουον· (* ἀγόρευεν οἱ δ' ὑπὸ πάντες)
a Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Μήτε τις οὖν θήλεια θεὸς τό γε, μήτε τις ἄρσην
Πειράτω διακέρσαι ἐμὸν ἔπος· ἀλλ' ἅμα πάντες
Αἰνεῖτ', ὄφρα τάχιστα τελευτήσω τάδε ἔργα.
Ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω
Ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι,
Πληγεὶς οὐ κατὰ κόσμον ἐλεύσεται Οὔλυμπόνδε.
Ἤ μιν ἑλὼν ῥίψω b ἐς Τάρταρον ἠερόεντα,
Τῆλε μάλ' ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον,
c Ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός,
Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.

ARGVMENTV OCTAVI LIBRI HOMEri Iliadis.

IVPITER cùm interdixisset Dijs, neut ri exercituū, in Idam descendit: & prius equ gnantes Græcos, inferiores Troianos sta nem autem & Mineruam in auxilium Græ ctas cohibuit Iris, Ioue iubente. Vespere aut Hector concionatus est in campo, vt castra metarentur, per totam noctem accenderent.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Θ. Deorum concio, Troum victoria, Hectoris glori

AVRORA quidem crocea v gebatur totam per terran
Iupiter verò deorum cōcion buit gaudens fulmine
Summo vertice cacuminos lympi:
Ipse.a.illis cōcionabatur, dij.v.simul omnes au
Audite me omnes dij, omnesq; deæ,
Dum dicam quæ me animus in pectoribus iube
Ne qua igitur fœmina dea hoc neq; aliquis ma
Tendet rescindere meū mandatū: sed simul om
Probate, vt celeriter perficiam hæc opera:
Quemcunq; ego deorum seorsum velle intellex
Profectum vel Troianis auxiliari, aut Græcis,
Saucius indecorè redibit ad Olympum:
Aut ipsum correptū proijciam in Tartarum ol
Prout valdè, vbi pfundissimū sub terra est bar
Vbi ferreæq; portæ & æreum pauimentum:
Tantum sub inferno, quantum cælum est à terr

ἐκθ' ὅσον εἰμὶ θεῶν κάρτιστος ἁπάντων.	*Cognoſcet deinde, quantũ ſum Deorũ fortiſs.omniũ.*
... εἰρήσασθε θεοί, ἵνα εἴδετε πάντες·	*Eia agè periculum facite, vt videatis omnes.*
...σείρω ἐξ οὐρανόθεν κρεμάσαντες,	*Catenam auream de cœlo ſuſpendentes,*
... ἐξάπτεσθε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι.	*Omnes appendamini dij omnesq́; deæ,*
... οὐ ἐρύσαιτ' ἐξ οὐρανόθεν πεδίον δὲ	*Sed non traxeritis ex cœlo in terram*
...ν μήστωρ, οὐδ' εἰ μάλα πολλὰ κάμοιτε·	*Iouẽ ſummũ conſiliariũ: neq; ſi valde multũ labora-*
... ἐγὼ πρόφρων ἐθέλοιμι ἐρύσσαι,	*Sed quãdo iã & ego cupid⁹ voluero trahere (ueritis.*
...αίῃ ἐρύσαιμ' αὐτῇ τε θαλάσσῃ·	*Cum ipſa terra traxero ipſoq́; mari.*
...κεν ἔπειτα περὶ ῥίον Οὐλύμποιο	*Catenam quidem dein an verticem Olympi*
... τὰ δέ κ' αὖτε μετήορα πάντα γένοιτο.	*Alligauero: illa verò ſuſpenſa omnia fuerint.*
...ὼ περί τ' εἰμὶ θεῶν, περί τ' εἴμ' ἀνθρώπων·	*Tãtũ ego ſuperior ſum dijs, ſuperiorq́; ſum hominib.*
...φ' οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,	*Sic dixit: hi autem omnes obmutuerunt ſilentio,*
...σάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀγόρευσεν·	*Orationẽ admirati: valde enim durè cõcionat⁹ erat.*
... μετέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Tandem aũt interlocuta eſt dea cæſia Minerua:*
...περ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,	*O pater noſter Saturnide, ſumme rex,*
... ἡμεῖς ἴδμεν ὅ τι σθένος οὐκ ἐπιεικτόν·	*Bene & nos ſcimus, quòd potentia non cedit:*
...ς Δαναῶν ὀλοφυρόμεθ' αἰχμητάων,	*Attamen Danaos lugemus bellicoſos,*
... κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται.	*Qui iam malum fatum expellentes perierint.*
... πολέμου μὲν ἀφεξόμεθ', εἰ σὺ κελεύεις,	*Sed certè bello quidem abſtinebimus, ſi tu iubes:*
... Ἀργείοις ὑποθησόμεθ', ἥ τις ὀνήσει,	*Conſilium verò Argiuis præbebimus quod iuuabit,*
... πάντες ὄλωνται ὀδυσσαμένοιο τεοῖο·	*Vt non omnes pereant irato te:*
... ἐπιμειδήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,	*Hanc.a.arridens allocutus eſt nubicogus Iupiter,*
... Τριτογένεια, φίλον τέκος, οὔ νύ τι θυμῷ	*Confide Tritonia, dilecta filia, non ſanè animo*
...ον μυθέομαι ἐθέλω δέ τοι ἤπιος εἶναι·	*Superbo loquor: volo autem tibi mitis eſſe.*

COMMENTARIVS.

...ας θεοὺς πάντες] Cùm aliàs Poëta Iouem nobis exhibeat cum reliquis Dijs de bello aut alijs negotijs deliberantem, nunc ... modo proponit, videlicet cum maieſtate & authoritate regia qua Deos nõ ad conſultationem, ſed ad ſui obſequium ... æ vox ſupremo rerum moderatore digniſsima eſt. Interdicit ergo vniuerſæ Deorum Dearumq; cateruæ, ne quis al... ui auxilietur: ſupplicia digna ijs comminatus, qui mandata ſua violauerint. Vbi continuatur dogma illud Homeri... aliàs à nobis dictum eſt, quo cenſet, aliquid eſſe in noſtra poteſtate ſitum, vt rem ſine Deorum auxilio geramus: quod alibi refutauimus, & piorum mentibus excuſſimus.

...] Duo ſunt hic loca, quæ à Poeta deſcribuntur, à cœlis remotiſſima, Tartarus & Infernum: ab hoc illud diſtat quan... erra eſt, in qua, vel potius ſub qua eſt infernum. Ea tamen nomina promiſcuè apud Poëtas reliquosq; ſcriptores vi... , cùm ea manifeſtè Homerus diſtinguat. Qua de re, quia ad nos quoque pertinet eius cognitio, videamus, quid ſit ſen... ccurrunt mihi in præſentia quædam tantùm D. Auguſtini loca. Primùm, inferos eſſe, nullus eſt, niſi planè amens, qui ... t: quanquam & eorum reperti ſunt nonnulli, de quibus ſic Auguſtinus lib. 12 de Geneſi ad liter. cap. 33. Nec audiendi ... ui affirmant inferos in hac vita explicari, nec eſſe poſt mortem. Viderint enim, quemadmodum Poëtica figmenta in... Nos ab authoritate diuinarum ſcripturarum, quibus ſolis de hac re fides habenda eſt, recedere non debemus. Quan... us oſtendere, illorum quoque ſapientes de inferorum ſubſtantia minimè dubitaſſe, quę poſt hanc vitam excipit ani... um. Vnde autem ſub terris eſſe dicantur inferi, ſi corporalia loca non ſunt: aut vnde inferi appellantur, ſi ſub terris ... itò quæritur. Animam verò non eſſe corpoream non me putare, ſed planè ſcire audeo profiteri: tamen habere poſſe ... n corporis, & corporalium omnino membrorum quiſquis negat, poteſt negare animam eſſe, quæ in ſomnis videt vel ... el ſedere, vel hâc atque illâc greſſu aut etiam volatu ferri ac referri: quod ſine quadam ſimilitudine corporis fieri nõ ... de ſi hanc ſimilitudinem etiam apud inferos gerit, non corporalem, ſed corpori ſimilem: ita etiã in locis videtur eſ... alibus, ſed corporalium ſimilibus, ſiue in requie ſiue in doloribus, &c. Idem Quæſtionum ſuper numeros quæſt 29. ... 16. ad ea verba: Et deſcenderunt ipſi & omnia quæcunque ſunt eis, viuentes ad inferos. Notandum eſt, inquit, ſecun... errenum dictos eſſe Inferos, hoc eſt, in inferioribus partibus terræ. Variè quippe in Scripturis, & ſub intellectu multi... um, de quibus agitur, ſenſus exigit, nomen ponitur Inferorum, & maximè in mortuis hoc accipi ſolet. Sed quoniam ... dictum eſt, ad inferos deſcendiſſe, & ipſa narratione quid factum fuerit ſatis apparet: manifeſtum eſt, vt dixi, inferio... æ Inferorum vocabulo nuncupatas in comparatione huius ſuperioris terræ, in cuius facie viuitur: ſicut in compa... uperioris, vbi ſanctorum demoratio eſt angelorum, peccãtes angelos in huius aëris detruſos caliginem Scriptura di... carceribus inferi puniendos reſeruauit, &c. Idem in lib. de Cognitione vitæ, cap. 40. Infernum ita deſcribit. Infernus, ... orporeus, ſubſtantia ſpiritalis corpori ſimilis, cuius pœna tantò eſt intolerabilior, quantò ſpiritus corpore eſt ſubti... enim corpus vetuſtate deficit, diuturnitate diſſolutum interibit. Vnde ſi infernalis ignis eſt corporeus, reſtat, vt corpo... mentis nutriatur, & ſequitur, vt illis conſumptis ipſe intereat. Sed conſtat, ignem gehennæ non deficere: ergo ſpirita... m eſt corporeus, ſed indeficiens creatus eſt: neceſſe eſt, vt animæ & ſpiritus qualecunq; corpus induant, in quo ignem ... entiant, &c. Quòd autem hîc duplicem Infernum agnoſcit Homerus, quorum alter altero eſt inferior, neſcio quid tale ... ſſe idem Auguſt. in Pſalm. 85. ad illa verba: Et eruiſti animam meam ex inferno inferiori (Græca verba ſunt, καὶ ἐῤῥύσω ... ἐξ ᾅδου κατωτάτου) Quod dicimus, inquit, fratres, hoc ſi non vobis tanquam certus expoſuero, ne ſuccenſeatis homo ... quantum conceditur de Scripturis ſanctis, tantum audeo dicere, nihil ex me. Infernum nec ego expertus ſum adhuc, ... taſſis alia via erit, & non per infernum erit. Incerta ſunt hæc: verùm quia dicit Scriptura, cui contradici non poteſt, ... m meam ex inferno inferiori: (Græcè, infimo vel profundiſſimo) intelligimus tanquam duo inferna eſſe, ſuperius &, ... nim, fratres, propter duo iſta inferna miſſus eſt filius Dei vndique liberans. Ad hoc infernum miſſus eſt naſcendo, ad ... do, &c. Tamen terras pro ſuperiori inferno accipit, cùm ſuperiorem ſub terra Homerus collocet: appellat enim ... antius de Orig. errorris lib. 2. cap. 2. terras Inferorum nomine videtur appellare. Cùm enim inquit, vos terræ ſubmit... reſque facitis, ipſi vos vltrò ad inferos mergitis, ad mortemque damnatis: quia nihil terra inferius & humilius, niſi ... , &c. Porrò idem de Diuino præmio lib. 7. cap. 7. dicit, Zenonem Stoicum docuiſſe eſſe inferos, & ſedes piorum ab ... cretas: & illos quidem quietas ac delectabiles incolere regiones: hos verò luere pœnas in tenebroſis locis, atque in ... ibus horrendis, &c. Fuerunt tamen, qui inferna negauerunt, qualis fuit Epicurus, vt ibidem monet Lactantius: quem ... utus eſt Lucretius lib. 3. cuius hæc ſunt verba:

Cerberus & Furiæ iam verò, & lucis egenus
Tartarus horriferos eructans faucibus æſtus:
Hæc neq; ſunt vſquam, neq; poſſunt eſſe profectò.

Sed

† iactus corum:

Sed metus in vita pœnarum pro malefactis
Carcer, & horribilis de saxo † iactu' deorsum:
Quæ tamen etsi absunt: at mens sibi conscia facti
Nec videt interea, qui terminus esse malorum
Atq; eadem metuit magis hæc, ne in morte grauescant:
Est insignibus insignis, scelerisq; numela,
Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tædæ:
Præmetuens, adhibet stimulos, terretq; flagellis:
Possit, nec qui sit pœnarum deniq; finis.
Hinc Acherusia fit stultorum deniq; vita.

Dixerat autem initio eiusdem libri:

Et metus ille foras præceps Acheruntis agendus
Funditus, humanam qui vitam turbat ab imo,
Omnia suffundens mortis nigrore: neq; vllam
Esse voluptatem liquidam, puramq; relinquit, &c.

Verùm impietas huiusmodi scriptoribus iam satis ol[...] est. Noster autem Homerus, vt vides, Inferna agnoscit, eaque pro suppliciorum locis, cùm inobedientes Deos se illuc [...]minatur Iupiter, quò etiam ipsi Gigantes detrusi finguntur. Dixi porrò in ipso huius annotationis initio, duo hic loca [...] scribi τάρταρον & ἀΐδην: quod manifestum est, si quis hunc locum attendat. neque alibi tamen hanc differentiam reperio [...] apud Aeschylū in Prometheo: εἰ γὰρ μ' ὑπὸ γῆν νέρθεν τ' ἀΐδου τοῦ νεκροδέγμονος εἰς ἀπέραντον τάρταρον ἧκε δεσμοῖς ἀλύτοις ἀγρί[...] Constituendus est ergo Infernus sub terra aliquantulum profundus, sed quo longè sit profundior Tartarus. Sed Hesio[...] aliud docere, quia Tartari distantiam à tellure tantùm metitur, non ab Inferis, vt Homerus. Sic ille in Theogonia:

τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.
ἶσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἠερόεντα·
ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο,
ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
ἐκ γαίης κατιὼν, δεκάτῃ δ' ἐς τάρταρον ἵκοι. i vt vertit Comes:

- tum tartarus ipse Nam patet in præceps tantum, tenditq́ [...]
Quantus ad æthereum cœli suspectus Olympu[...]
Ferrea nam cœlo si incus mittatur ab alto,
Vix poterit decima terram contingere luce.
Ferrea mox si incus terra mittatur ab alta
Tartara vix poterit decima contingere luce.

C[...]sibus illustratur hic locus Homericus. Iam verò (cùm tam longè simus progressi) video quæri, quo loco sint hæc Tartar[...]lis Comes Mythol. lib. 3. cap. 11. Nonnulli, inquit, antiquorum Tartarum locum esse crediderunt sub vtroq; cardine, vt [...]tes, tum ob frigoris acerbitatem, tum etiam ob diuturnitatem tenebrarum. Verùm illi, inquit Comes, meo iudicio fallu[...] multò maiores sunt tenebræ nocturnę sub æquante circulo habitantibus, quàm propè cardines Nam tametsi continui [...]ses vna nox sub Arctico cardine, dum Sol à principio Libræ vsq; in finem Piscium signa meridiei percurrerit: tamen n[...] obscura nox, vt literæ legi non possint. quare non videtur is locus obscuritatis causa posse Tartarus appellari. Ego sanè [...]quit idem, accesserim Tzetzæ opinioni, qui Tartarum subterraneum incendium esse credidit: quia vapores ibi gignantu[...] clamores, & strepitus incerti, & tremores apparent: vnde Tartarus appellatus est a Græcis. quia multa ibi ταραχαὶ siue p[...]nes existant, &c. Sanè locus est subterraneus, vbicunq; ille sit, quod etiam sacri Doctores nostri fatentur: eò enim descen[...]tor noster. At Picus Mirandula in Apologia dupliciter Infernū dici ait Vno modo, inquit, dicitur infernus locus corresp[...] fra terram, alio modo carentia visionis diuinæ, &c. Alij generalius dicunt ibi esse inferos, vbi Deus non est: nihil enim [...]tanæ regno. Acutius autem ista inquiri nefas, quæ Deus occultauit.

c σιδήρειαι] Hesiodus in Theogonia:

τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται, ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
τριστοιχεὶ κέχυται: id est,

Aerea septa tenent istbæc: nox atra tenebris
Ordine mox cingit triplici. vt vertit Natalis.

d σειρὴν χρυσείην] Aurea ista catena allegoricè à multis, idque variè explicata est. Plato in Theæteto Solem esse intellig[...] ἄλλο, inquit, ἢ τὸν ἥλιον Ὅμηρος λέγει, καὶ δηλοῖ χρυσῆν σειρὰν, ὅτι ἕως μὲν ἂν ἡ περιφορὰ ᾖ κινουμένη, καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἐστὶ καὶ σῴζεται τὰ [...] ἀνθρώποις. εἰ δὲ σταίη τοῦτο, ὥσπερ δεθὲν πάντα χρήματ' ἂν διαφθαρείη. id est, Namque nihil aliud Homerus quàm Solem dic[...]dit esse aureā catenam: quia dum Sol mundum suo cursu ambit ac lustrat, omnia salua sunt & conseruantur, tum quæ [...] sunt, tum quæ apud homines: si verò stet & quiescat tanquam vinctus, res omnes interierint. Macrobius autem in S[...] lib. 1. cap. 14. Cùm ergo, inquit, ex summo Deo mens, ex mente anima sit: anima verò & condat, & vita compleat om[...]quuntur, cunctaq; hic vnus fulgor illuminet, & in vniuersis appareat, vt in multis speculis per ordinem positis vultus vn[...] omnia continuis successionibus se sequantur, degenerantia per ordinem ad imum meandi, inuenietur pressius intuen[...] Deo vsque ad vltimam rerum fæcem vnà se mutuis vinculis religans, & nusquam interrupta connexio. Et hæc est Hom[...] aurea, quam pendere de cœlo in terris Deum iussisse ferunt, &c. Alij similiter alias confingunt interpretationes, quas c[...]rare videtur inutile Satius est Giphanio nostro subscribere, qui simpliciter dicit, Homerum vires Iouis indicare voluisse. [...] accepit Iustinus philosophus, & Martyr in Admonit. Gent. Vni autem, inquit, primo Deo aurea illa catena omnium [...] & potestatem Homerus attribuit, à cuius diuinitate cæteri tantùm distarent Dij, vt haberentur digni, qui inter homines [...]rentur, &c. Et hic est vnus ex ijs locis, in quibus Homerus bene de Deo sentit, cùm eum omnipotentem asserat, solumqu[...] nomine dignum: proinde impium illud, cùm alibi eū Parcis & Fato subijcit. At contrà Cyniscus ille apud αὐτὸν Lucia[...] logo, qui Iupiter confutatus inscribitur: nam cùm Iupiter fateretur, se & reliquos Deos Parcis inferiores esse, hunc locum [...] cum Cyniscus commemorat, docetque malè hoc à Poëta Ioui attribui. Sed canem illum nos rabie suæ impietatis exa[...]mus, veritatemque pro mendacijs amplectamur.

e ὦ πάτερ ἡμέτερε] Sola prudentiæ Dea ausa est Iouem iratum alloqui, illiusq; sermonis comminatorij asperitatem m[...]que ita præstitit, vt ab eo facultatem iuuandi consilio Græcos obtinuerit. Vbi Poëta docet, non esse iræ tātum in nos po[...]cedendum, vt prudentiæ nullus locus relinquatur ad illius moderationem. Ferinum enim est, si quis aliter se gesserit, pr[...] tam labem Numini non affinxit.

---

[a] Ὣς εἰπὼν, ὑπ' ὄχεσφι τιτύσκετο χαλκόποδ' ἵπ-	*Sic fatus, currui adaptauit æripedes equo[...]*
ὠκυπέτα, χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν κομόωντε. (πω	*Celeres, aureis iubis comantes.*
Χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ· γένο δ' ἱμάσθλην	*Aurum. a. ipse induit circa corpus: accepit. a[...]*
Χρυσείην εὔτυκτον· ἑοῦ δ' ἐπεβήσετο δίφρου.	*Auream, artificiosè factā, suum verò ascendi[...]*
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην	*Verberauit. a. vt impelleret: hi. a. nō inuiti v[...]*
Μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.	*Per medium terræq; & cœli stellati.*
Ἴδην δ' ἵκανεν πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,	*In Idam. a. venit abundantē fontibus, matrē [...]*
Γάργαρον. ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις·	*Gargarum: ibi aūt ei templum, araq; odorata:*
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,	*Ibi equos stitit pater hominumq; deorumq;,*
Λύσας ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἠέρα πουλὺν ἔχευεν.	*Solutos ex curru: nebulam autem multam off[...]*
Αὐτὸς δ' ἐν κορυφῇσι καθέζετο κύδεϊ γαίων,	*Ipse autem in verticibus sedit, honore lætus,*
Εἰσορόων Τρώων τε πόλιν καὶ νῆας Ἀχαιῶν.	*Inspiciens Troianorū ciuitatē & naues Achi[...]*
Οἱ δ' ἄρα δεῖπνον ἕλοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ	*Hi. a. ientaculum ceperunt capitibus comati [...]*
Ῥίμφα κατὰ κλισίας, ἀπὸ δ' αὐτοῦ θωρήσσοντο.	*Raptim in tentorijs post illud verò armabant[...]*
Τρῶες δ' αὖ ἑτέρωθεν ἀνὰ πτόλιν ὡπλίζοντο	*Troiani. a. rursus ex altera parte in ciuit. arm[...]*
Παυρότεροι· μέμασαν δὲ καὶ ὧς ὑσμῖνι μάχεσθαι	*Pauciores: prompti. a. erant & sic pugna certar[...]*
Χρειοῖ ἀναγκαίῃ, πρό τε παίδων καὶ πρὸ γυναικῶν.	*Necessitate necessaria, proq; liberis & pro vxo[...]*

…ὤϊγνυντο πύλαι, ἐκ δ᾽ ἔσσυτο λαὸς,
…ἱππῆές τε· πολὺς δ᾽ ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
…τε δή ῥ᾽ ἐς χῶρον ἕνα ξυνιόντες ἵκοντο,
…αλον ῥινοὺς, σὺν δ᾽ ἔγχεα, καὶ μένε᾽ ἀνδρῶν
…θωρήκων· ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
…ἀλλήλῃσι· πολὺς δ᾽ ὀρυμαγδὸς ὀρώρει·
…ἅμ᾽ οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν,
…ων τε καὶ ὀλλυμένων· ῥέε δ᾽ αἵματι γαῖα.
…μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
…μάλ᾽ ἀμφοτέρων βέλε᾽ ἥπτετο, πῖπτε δὲ λαός·
…δ᾽ ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκει·
…τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα·
…τίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,
…θ᾽ ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
…μέσσα λαβὼν, ῥέπε δ᾽ αἴσιμον ἦμαρ Ἀ-
…ων.
…Ἀχαιῶν κῆρες ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
…Τρώων δὲ, πρὸς οὐρανὸν εὐρὺν ἄερθεν.
…ἐξ Ἴδης μεγάλ᾽ ἔκτυπε, δαιόμενον δὲ
…λας μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν· οἱ δὲ ἰδόντες
…σαν, καὶ πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλεν.
…ἔτ᾽ Ἰδομενεὺς τλῆ μίμνειν, οὐδ᾽ Ἀγαμέμνων,
…Αἴαντες μενέτην, θεράποντες Ἄρηος,
…οἶος ἔμιμνε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
…ἀλλ᾽ ἵππος ἐτείρετο· τὸν βάλεν ἰῷ
…λέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,
…ακρὴν κορυφὴν, ὅθι τε πρῶται τρίχες ἵππων
…πεφύασι, μάλιστα δὲ καίριόν ἐστιν.
…δ᾽ ἀνέπαλτο, βέλος δ᾽ εἰς ἐγκέφαλον δῦ·
…πους ἐτάραξε, κυλινδόμενος περὶ χαλκῷ·
…ρων ἵπποιο παρηορίας ἀπέταμνε
…ἀΐσσων, τόφρ᾽ Ἕκτορος ὠκέες ἵπποι
…ἰωχμὸν, θρασὺν ἡνίοχον φορέοντες
…νύ κεν ἔνθ᾽ ὁ γέρων ἀπὸ θυμὸν ὄλεσσεν
…ὀξὺ νόησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
…ον δ᾽ ἐβόησεν, ἐποτρύνων Ὀδυσῆα·
Λαερτιάδη πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
…μετὰ νῶτα βαλὼν κακὸς ὡς, ἐν ὁμίλῳ;
…φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ·
…ὄφρα γέροντος ἀπώσομεν ἄγριον ἄνδρα.
…οὐδ᾽ ἐσάκουσε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
…ήϊξεν κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
…δ᾽ αὐτός περ ἐὼν προμάχοισιν ἐμίχθη·
…πρόσθ᾽ ἵππων Νηληϊάδαο γέροντος,
…φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
…ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί·
…λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ὀπάζει·
…δέ νύ τοι θεράπων, βραδέες δέ τοι ἵπποι·
…ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδηαι
Τρώ… ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
…πτα ἄλ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι,
…ποτ᾽ … Αἰνείαν ἑλόμην μήστωρα φόβοιο.
…μὲν θεράποντε κομείτων· τώδε δὲ νῶϊ
…ἐπ᾽ ἱπποδάμοισιν ἰθύνομεν, ὄφρα καὶ Ἕκτωρ
…αι εἰ καὶ ἐμὸν δόρυ μαίνεται ἐν παλάμῃσιν.
…ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
…έας μὲν ἔπειθ᾽ ἵππους θεράποντε κομείτην
…μοι, Σθένελός τε καὶ Εὐρυμέδων ἀγαπήνωρ.
…δ᾽ εἰς ἀμφοτέρω Διομήδεος ἅρματα βήτην.

Omnes verò apertæ sunt portæ, exiuit autē exercitus,
Peditesq́ equitesq́: multus aūt tumultus coortus est:
Hi aūt quando iam in locū vnum coëuntes venerūt,
Commiserūt scuta, simul & lanceas, & robora virorū
Armatorum: & clypei vmbonem habentes (est.
Appropinquârunt inter se, multus.a. tumultus ortus
Tunc aūt simul eiulatusq́ & gloriatio erat virorum,
Perdentiūq́ & pereūtiū: fluebat aūt sanguine terra.
Quādiu quidē aurora erat, & augebatur sacer dies,
Tādiu valde vtrosq́ tela attingebant: cadebat.a.po-
Quum verò sol mediū cœlum cōscenderat: (pulus:
Et tunc iam aureas pater extendebat lances, (tis,
Imponebat.a. duo fata longā quietē adferentis mor-
Troianorumq́ equitatorū, & Achiuorū armatorum,
Traxit.a. medias accipiens: inclinabat.a. fatalis dies
Achiuorum,
Græcorum quidem fata in terra multipascua
Considebāt: Troum.a. (fata) ad cœlū latū sublata fue-
Ipse autem ex Ida valdè tonabat: ardensq́ (runt.
Misit fulgur ad populū Achiuorum: hi aūt conspicati
Obstupuerunt: & omnes pallidus timor inuasit.
Tūc neq́ Idomeneus ausus est manere, neq́ Agamē-
Neq́ duo Aiaces remanserunt famuli Martis. (nō,
Nestor aūt solus remansit Gerenius, custos Achiuorū,
Minimè volēs: sed equ⁹ affligebat̄, quem vulnerârat
Nobilis Alex. Helenæ maritus pulchricomæ, (sagitta
Summo in vertice, vbi primi crines equorum
Cranio innascuntur, maximè.v. lethale (vulnus) est.
Dolēs.v. resiliyt (equus:) telū.a. in cerebrū penetrauit:
Simul autē equos turbabat, voluatns se circa ferrū.
Dum senex equi lora abscindebat
Gladio petens: interim Hectoris veloces equi
Venerunt in tumultum, audacem aurigam ferentes
Hectorem: & tunc senex vitam perdidisset,
Nisi illicò animaduertisset in bello strenu⁹ Diomedes.
Horrendum autem clamauit, adhortans Vlyssem:
Nobilis Laërtiade, abundans consilys Vlysses,
Quò fugis terga vertens ignauus veluti in turba?
(Caue) ne quis tibi fugienti tergo hastam infigat:
Quin mane, vt à sene propellamus trucem virum.
Sic dixit, neq́ exaudiuit patiens nobilis Vlysses:
Sed præteriyt concauas ad naues Achiuorum.
Tydides.a. ipse solus licet existēs, propugnatorib. mi-
Stetit autem ante equos Neleidæ senis, (xtus est:
Et ipsum compellans verbis velocibus allocutus est:
O senex, certè valdè iā te iuuenes p̄mūt bellatores,
Tua.a. vis soluta est, grauis aūt te senectus insequit̄.
Debilis autem tibi famulus: tardi autem tibi equi.
Sed age meum currum conscende, vt videas,
Quales Troiani equi, periti per campum
Velociter valde hac & illac persequi & fugere,
Quos nuper ab Aenea cepi perito fugæ.
Illos quidem famuli curent: hos verò nos
Troianos in equites dirigamus, vt & Hector
Cognoscat, si & mea hasta insaniat, in manibus.
Sic dixit, neq́ recusauit Gerenius eques Nestor:
Nestoreos quidem postea equos famuli curabant
Fortes, Sthenelus & Eurymedon fortitudinem amās.
Hi autem ambo Diomedis currum ascenderunt.

m Νέστωρ

Νέστωρ δ' ἐν χείρεσσι λάβ' ἡνία σιγαλόεντα·
Μάστιξεν δ' ἵππους, τάχα δ' Ἕκτορος ἄγχι γένοντο.
Τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος ἀκόντισε Τυδέος υἱός·
Καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρτεν· ὁ δ' ἡνίοχον θεράποντα
Υἱὸν ὑπερθύμου Θηβαίου Ἠνιοπῆα,
Ἵππων ἡνί' ἔχοντα, βάλε στῆθος παρὰ μαζόν·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.
Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἡνιόχοιο·
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε, καὶ ἀχνύμενός περ ἑταίρου,
Κεῖσθαι· ὁ δ' ἡνίοχον μέθεπε θρασύν, οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Ἵππω δευέσθην σημάντορος· αἶψα γὰρ εὗρεν
Ἰφιτίδην Ἀρχεπτόλεμον θρασύν, ὅν ῥα τόθ' ἵππων
Ὠκυπόδων ἐπέβησε, δίδου δέ οἱ ἡνία χερσίν.
Ἔνθα κε λοιγὸς ἔην, καὶ ἀμήχανα ἔργα γένοντο·
Καί νυ κε σήκασθεν κατ' Ἴλιον [f] ἠΰτε ἄρνες,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Βροντήσας δ' ἄρα δεινὸν, ἀφῆκ' ἀργῆτα κεραυνὸν,
Κὰδ δὲ πρόσθ' ἵππων Διομήδεος ἧκε χαμᾶζε,
Δεινὴ δὲ φλὸξ ὦρτο θεείου καιομένοιο·
Τὼ δ' ἵππω δείσαντε καταπτήτην ὑπ' ὄχεσφιν.
Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἡνία * σιγαλόεντα·

γρ. φοινικόεντα.

Δεῖσε δ' ὅγ' ἐν θυμῷ, Διομήδεα δὲ προσέειπε·
Τυδείδη, ἄγε δ' αὖτε [h] φόβον δ' ἔχε μώνυχας ἵπ-
Ἦ οὐ γινώσκεις ὅτι ἐκ Διὸς οὐχ ἕπετ' ἀλκή; (πους.
Νῦν μὲν γὰρ τούτῳ Κρονίδης Ζεὺς κῦδος ὀπάζει
Σήμερον, ὕστερον αὖτε καὶ ἡμῖν, αἴκ' ἐθέλῃσι,
Δώσει· ἀνὴρ δέ κεν οὔτι Διὸς νόον εἰρύσαιτο,
Οὐδὲ μάλ' ἴφθιμος, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες·
[i] Ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει.
Ἕκτωρ γάρ ποτε φήσει, ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων,
Τυδείδης ὑπ' ἐμεῖο φοβεύμενος ἵκετο νῆας·
Ὥς ποτ' ἀπειλήσει· τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ὤ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος οἷον ἔειπες;
Εἴπερ γάρ σ' Ἕκτωρ γε κακὸν καὶ ἀνάλκιδα φήσει,
Ἀλλ' οὐ πείσονται Τρῶες καὶ Δαρδανίωνες,
Καὶ Τρώων ἄλοχοι μεγαθύμων ἀσπιστάων,
Τάων ἐν κονίῃσι βάλες θαλεροὺς παρακοίτας.
Ὣς ἄρα φωνήσας φύγαδ' ἔτραπε μώνυχας ἵπ-
Αὖθις ἀν' ἰωχμὸν· ἐπὶ δὲ Τρῶές τε καὶ Ἕκτωρ (πους
Ἠχῇ θεσπεσίῃ βέλεα στονόεντα χέοντο.
Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Τυδείδη, περὶ μέν σε τίον Δαναοὶ ταχύπωλοι
[k] Ἕδρῃ τε κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσι·
Νῦν δέ σ' ἀτιμήσουσι· γυναικὸς ἄρ' ἀντιτέτυξο.
Ἔρρε κακὴ γλήνη· ἐπεὶ οὐκ εἴξαντος ἐμεῖο
Πύργων ἡμετέρων ἐπιβήσεαι, [l] οὐδὲ γυναῖκας
Ἄξεις ἐν νήεσσι, πάρος τοι δαίμονα δώσω.
Ὣς φάτο. Τυδείδης δὲ διάνδιχα μερμήριξεν,
[m] Ἵππους τε στρέψαι, καὶ ἐναντίβιον μαχέσασθαι.
Τρὶς μὲν μερμήριξε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν.
Τρὶς δ' ἄρ' ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων κτύπε μητίετα Ζεὺς,
Σῆμα τιθεὶς Τρώεσσι, μάχης ἑτεραλκέα νίκην.

Nestor autem in manus sumpsit habenas ele…
Flagellabat.a.equos: ocyus.a.prope Hectorē v…
Rectâ.a.aduersus hūc irruētē iaculat⁹ est Tyd…
Et ab eo sanè aberrauit: is autem aurigam fa…
Filium magnanimi Thebæi Eniopeum,
Equorū habenas tenentē, percußit in pect⁹ iu…
Decidit autem è curru: regreßi sunt autem e…
Veloces: huius autem ibi soluta est animaq̃…
Hectorē aūt grauis dolor opuit in mēte ppter…
Hunc quidē deinde reliquit, dolēs quāuis ob…
Iacere. isq̃ aurigam quærebat audacem: neq̃…
Equi indigebant rectore: statim enim inuen…
Iphitidem Archeptolemum audacem, quē tu…
Veloces ascēdere fecit: dedit aūt ei habenas in…
Tunc clades fuisset, & ardua opera facta fuiss…
Et conclusi fuissent (Troiani) in Ilium ceu…
Nisi citò animaduertißet pater hominūq̃ de…
Tonans autem horrendè emisit albicans fulm…
Ante verò equos Diomedis demisit in terra…
Terribilis aūt flāma excitabatur sulphuris…
Equi autem territi collapsi sunt ante curru…
Nestoris autem è manibus fugerunt habena…
Timuit autē hic in animo, Diomedemq̃ allo…
Tydide, agè rursus in fugā impelle vnungu…
An non cognoscis, quòd à Ioue nō sequitur a…
Nunc enim huic Saturnides Iupiter gloria…
Hodie: postea rursus etiam nobis, si voluerit
Dabit: vir autem nequaquam Iouis mentē…
Neq̃ valdè fortis, quoniam multò potenti…
Huic aūt respondit postea voce bonus D…
Profectò hæc omnia senex rectè dixisti:
Sed ille grauis dolor cor & animum inceßit
Hector enim aliquādo dicet inter Troianos
Tydides à me fugatus (.v. territus) adiuit n…
Sic aliquādo gloriabit: tūc mihi dehiscat à…
Huic aūt respondit deinde Gerenius equ…
Ah Tydei fili rei militaris periti quid dixi…
Etsi te Hector ignauum & imbellem dicat
Tamen non credent Troiani & Dardani,
Et Troianorum vxores magnanimorū scu…
Quarum in pulueres deiecisti iuuenes mari…
Sic locutus in fugam conuertit vnungul…
Retrò in turbam: in eos autem Troianiq̃ &…
Cum clamore magno tela suspiriosa fundeba…
In hūc.a. altè clamauit magnus galeā moui…
Tydide, præ cæteris quidem te honorabant…
Sedeq̃, & carnibus, & plenis poculis:
Nunc.a. te ignominia afficient: mulieris erg…
Facesse ignaua virgo, quoniā, non cedēte me…
Turres nostras conscendes: neq̃ mulieres
Abduces in nauibus: prius tibi infortuniu…
Sic dixit. Tydides autem bifariam delibe…
Equosq̃ conuertere, & contrà pugnare…
Ter quidem cogitauit in mente & in animo
Ter.a.ab Idæis mōtibus intonuit consiliariu…
Signū proponēs Troianis, pugnæ alternantē…

COMMENTARIVS.

ὡς ἵππων] Hîc notandus est apparatus Iouis in Idā proficiscentis, qui totus constat ex auro, Hinc equi aurei iubis, c…

ﬆum,ſcutica aurea,quæ omnia,vt aliàs docuimus,ita Ioui tribuuntur, quia præſtantiſſimum omnium metallorum eſt. ...anda etiam ipſius Iouis αὐθἡνιοχεία,qui ſibi ipſe currum inſtruat,ſolus etiam aurigæ officio defungatur.Deſcribuntur ...aratus bellici ex vtraq; parte,tum etiam paucis eorum conflictus ab aurora vſq; ad meridiem,in quo ſigillatim recen... itatis cauſa non immoratur.

...χρύσεια] Hinc refutari poteſt Cyniſcus ille Luciani,de quo paulò antè loquebamur,cùm Iouem fato ſubijcit. Nam hîc ...a fata in illius eſſe poteſtate,cùm illa ponderat,vt intelligamus nihil aliud eſſe fatum quàm quod Deus iam inde ab æ... uit,quodq; neceſſariò contingit,non quòd Deus illi alligatus ſit,ſed cùm iam ita apud eum ſtatutum ſit aliter euenire ... Cæterum de his Iouis lancibus alio quoque loco vidimus apud hunc Poëtam.

...] Olim creditum fuit fulgura & tonitrua aliquid portendere,ideò diligenter obſeruabant,qua ex parte illa cõtingerent ... ſiniſtra: illa infauſta, hæc fauſta cenſebant iuxta rationem quàm alibi explicamus, cùm dicimus ea quæ nobis ſiniſtra ...e dextra.Hic autem videtur alia quædam ratio conſtitui: nam ex ſimplici fulguris in ſuas partes emiſſione Achiui ſini... piam ſibi ominantur. Nimirum tam ingentem calamitatem inſignibus etiã præſagijs antè ſignificari Poëta voluit. Por... ideri poſſit cur huiuſmodi rebus portendendi facultas vlla tribuatur,cùm earũ naturales reddi poſſint cauſę, immò & ...um valde arbitrantur,ſi quis illas adeò anxiè obſeruat.Vt autem illorum hominum obiectioni reſpondeã,ſciant illi me ... fulgura & tonitrua aliaq; cœleſtia πάθη ſuas habere cauſas phyſicas,vnde conficiãtur,de quibus ſatis Ariſtoteles in Me... ...ro de Mundo.tamen nolo adeò ſtupidus eſſe vt eiuſmodi cauſis & inſtrumentis ſummum illum rerum omniũ autho... ...è vti negem,etiam ad res futuras præſagiendas,alioqui bruta eſſet ac inutilis natura,ſi magiſtro & moderatori ſuo non ...roinde non fuit vana omnino illa veterum ſpeculatio,qua etiam ad Dei timorem deducebantur,à quo illa fieri intelli... quis tamen nouũ aliquem Tagen, aut alium quempiam ex Hetruſca gente ſuperſtitioſum aruſpicem exortũ putet, qui ...ationis partem tueatur.Simpliciter dico naturalibus cauſis Deum non fruſtra vti. Cæterum huius obſeruationis vitia ...uit Picus Mirandula lib.6.de rerum prænot.cap.6.

...] Egregiè à fulgure perterritos Græcos fingit,ne hoc ſimpliciter Troianorum virtuti tribueretur. Itaque pręſtantiſſimi ...eroes dicũtur effugiſſe Idomeneus Agamemnon,Aiaces,&c.Interſerit autem narrationem de Neſtore, quem in mor... conſtitutum Diomedes eripit,vbi imbecillitas ſenectutis in Neſtoris perſona deſcribitur.

...] Quidam Vlyſſis ignauiæ tribui voluerũt,quòd Diomedi auxilium pro Neſtore aduerſus Hectorẽ rogatus denegâ... s de ſua ſalute eſſet ſollicitus.Itaq; illud οὐκ ἐσάκουσε pro,Non obtemperauit,accipiũt.Alij verò,Non exaudijt,interpre... nimirum Vlyſſes in tanto fugientium tumultu conturbatus Diomedis exhortationem exaudire non potuerit.

...] Trunca eſt & mutila comparatio,quæ ita ſupplenda eſt, Troiani nunc à Diomede vrbe fuiſſent concluſi, non ſecus ...ui in ſeptis à lupo perſequente vel leone fugientes concluduntur.

...ου] Deeſt particula comparationis ὡς,inquit Euſtathius.Vbi enim fulmen deciderit, ibi odor eſt tanquam incenſi ...od ſit propter cauſam materialem fulminis, quæ eſt exhalatio ſicca & fumoſa: Vel non propter odorem dicit ὡς θεῖον, ...lmen reuerà dum ſupernè emittitur non accendatur,ſed vbi iam depreſſum eſt,vt ſulphur inflammetur.

...] Cùm Neſtor currum moderetur,tamen Diomedem hortatur vt in fugam equos impellat, quod ſui potius officij ...ed intelligendum eſt,quod monet Euſtathius, currus moderamen ab eo qui παραιβάτης dicitur pendere,qui τῷ ἡνιόχῳ ...dũ eſſet imperaret: quin,vt idẽ ait,hinc factum eſt vt ipſe παραιβάτης ἡνίοχος etiã appelletur. Cùm aũt fugam Neſtor ...deat,notandum èſt prudentis eſſe interdum fortioribus cedere, præcipuè Deo cui repugnare nemini vnquam tutum ... obſtinati illi homines quos nulla deterrent diuinæ iræ ſigna,humanam naturã in ferinã cõmutaſſe videtur: ſiquidẽ,vt ...ſtore ſubijcit, - ἀνὴρ δέ κεν οὔτι Διὸς νόον εἰρύσσαιτο,Οὐδὲ μάλ' ἴφθιμος,ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστι,qua de re aliàs plura diximus.

...αἰνὸν ἄχος] Cùm maximè turpe ſemper ſit habitum in bello fugere, ideò Diomedes licet pro veris ea quæ à Neſtore ...gnoſceret,nullaque alia via ſalutem poſſe peti quàm fuga,tamen dedecus hoc à ſe cuperet amoliri: nihilominus vi... oratione terga vertere coactus eſt, docet Poëta alternari in hominibus fortitudinem, quanquam hoc potiùs pietati ...iendum Deo aduerſanti non reſiſtere.

...nico verſu complectitur honores,quibus præſtantiſſimi heroas afficiebantur, qua de re alibi dictum eſt.

...ας] Salsè dictum eſt,quaſi fieri non poſſit vt qui in mulierem commutatus eſt,præſtantium virorum vxores captiuas ...bliquè Paridem Diomedi præfert,quaſi ipſe Helenam & alias mulieres ex Græcia duxerit, id autem Diomedes præ... ...ſit Vel etiam Neſtorem latenter carpit,quòd fortè intellexiſſet eum Græcis ſuaſiſſe, ne priùs domum reuerterentur, ...iſq; cum Troianorum vxore concubuiſſet.

...ρέψαι] Hæc duo ἵππους στρέψαι & ἀντίβιον μαχέσασθαι non ſunt contraria aut diuerſa, itaque altera pars τοῦ διλήμματος ab ...ermiſſa eſt (debuit enim addere, ἢ φεύγειν) tum propter τὸ δύσφημον, tum breuitatis ergô.

...ρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας·	*Hector autem Troianos hortabatur,altè vociferans:*
...καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,	*Troiani,& Lycij,& Dardani cõminus pugnantes,*
...φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.	*Viri eſtote amici: mementote autem ſtrenui roboris.*
...ὅτι μοι πρόφρων κατένευσε Κρονίων	*Cognoſco enim,qđ mihi beneuolus annuit Saturnius*
...ην καὶ μέγα κῦδος, ἀτὰρ Δαναοῖσί γε πῆμα.	*Victoriam & magnã gloriam: ſed Græcis calamitatẽ.*
...ια δὴ τάδε τείχεα μηχανόωντο	*Ah ſtultos, qui has munitiones extruxerunt*
...ἀβληχρ᾽ οὐδενόσωρα, τὰ δ᾽ οὐ μένος ἀμὸν ἐρύξει·	*Imbecillas,nihili æſtimãdas,q̃ nõ robur meũ arcebũt:*
...δὲ τάφρον ὑπερθορέονται ὀρυκτήν.	*Equi autem facilè foſſam tranſilient cauatam.*
...ὅτε δὲ νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι γένωμαι,	*Sed quando iam naues ad concauas venero,*
...τις ἔπειτα πυρὸς δηΐοιο γενέσθω,	*Memoria aliqua tum ignis combuſtiui ſit,*
...ὡς ἐνιπρήσω, κτείνω δὲ καὶ αὐτοὺς	*Vt igne naues comburam,interficiam autem & ipſos*
...παρὰ νηυσὶν, ἀτυζομένους* περὶ καπνῷ.	*Argiuos apud naues ſtupidos circa fumum.*
...ὣς εἰπὼν, ἵπποισιν ἐκέκλετο, φώνησέν τε,	*Sic fatus,equos adhortatus eſt,dixitq́:*
...τε καὶ σὺ Πόδαργε, καὶ Αἴθων, Λάμπε τε δῖε,	*Xanthe & tu Podarge,& Aethon, Lampeq́ nobilis,*
...νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον, ἣν μάλα πολλὴν	*Nunc mihi pabulũ rependite, quod admodũ multum*
...Ἀνδρομάχη θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἠετίωνος	*Andromache filia magnanimi Eëtionis*
...ὑμῖν πὰρ προτέροισι μελίφρονα πυρὸν ἔθηκεν,	*Vobis prioribus ſuaue triticum (v. panem) appoſuit,*
...οἶνόν τ᾽ ἐγκεράσασα πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι,	*Vinũq́ immiſcẽs ad bibendũ quãdo animus iuberet,*
...ἢ ἐμοὶ, ὅς πέρ οἱ θαλερὸς πόσις εὔχομαι εἶναι.	*Quàm mihi,qui ei iuuenis maritus glorior eſſe.*
...ἀλλ᾽ ἐφομαρτεῖτον καὶ σπεύδετον, ὄφρα λάβωμεν	*Sed inſequimini & feſtinate, vt capiamus*
...ἀσπίδα Νεστορέην, τῆς νῦν κλέος οὐρανὸν ἵκει,	*Scutũ Neſtoreum,cuius nunc fama ad cœlũ peruenit.*
...πᾶσαν χρυσείην ἔμεναι, κανόνας τε καὶ αὐτήν·	*Totum aureum eſſe,manubriaq́ & ipſum:*
...αὐτὰρ ἀπ᾽ ὤμοιιν Διομήδεος ἱπποδάμοιο,	*Sed ab humeris Diomedis bellicoſi (detrahamus)*

χ·ὤ

Δαιδάλεον θώρηκα, τὸν Ἥφαιστος κάμε τεύχων.
Εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἐελποίμην ἂν Ἀχαιοὺς
γρ. αὐτονυχὶ * Αὐτονυχεὶ νηῶν ἐπιβησέμεν ὠκειάων.
Ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος· f νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη·
Σείσατο δ᾽ εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὄλυμπον·
Καί ῥα Ποσειδάωνα μέγαν θεὸν ἀντίον ηὔδα·
Ὢ πόποι Ἐννοσίγαι᾽, εὐρυσθενὲς, οὐδέ νυ σοί περ
Ὀλλυμένων Δαναῶν ὀλοφύρεται ἐν φρεσὶ θυμός;
Οἱ δέ τοι εἰς Ἑλίκην τε καὶ Αἰγὰς δῶρ᾽ ἀνάγουσι
Πολλά τε καὶ χαρίεντα· σὺ δέ σφισι βούλεο νίκην.
Εἴπερ γάρ κ᾽ ἐθέλοιμεν, ὅσοι Δαναοῖσιν ἀρωγοὶ
γρ. ζῆν᾽, αὐτῶ Τρῶας ἀπώσασθαι, καὶ ἐρυκέμεν εὐρύοπα * Ζῆν᾽,
Αὐτοῦ κ᾽ ἔνθ᾽ ἀκάχοιτο καθήμενος οἶος ἐν Ἴδῃ.
Τὴν δὲ μέγ᾽ ὀχθήσας προσέφη κρείων Ἐνοσίχθων,
γρ. ἀπτοεπὲς, Ἥρη * ἀπτοεπὲς, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Οὐκ ἂν ἔγωγ᾽ ἐθέλοιμι Διῒ Κρονίωνι μάχεσθαι
γρ. ἐπεὶ ἦ γρ. φέρτερός Ἡμέας τοὺς ἄλλους, * ἐπεὶ ἦ πολὺ * φέρτερός ἐστιν.

Artificiosum thoracē, quē Vulcanus elabora[...]
Si hos ceperimus, sperauerim me Achiuos
Hac ipsa nocte naues cōscendere coacturum
Sic dixit gloriās: indignè tulit aūt vener[...]
Cōmota est aūt in solio: concußitq; magnū
Et Neptunum magnum deum coràm alloc[...]
Proh dolor Neptune, latè potens, non tibi
Pereuntibus Danais tristatur in præcordijs
Hi autem tibi in Helicem, & Aegas dona a[...]
Multaq; & decora: tu verò ipsis cupias vi[...]
Si.n. velimus quotquot Danais auxiliares (
Troianos repellere, & coërcere latioculum I[...]
Illic tunc tristaretur sedens solus in Ida.
Hanc verò indignabūdus allocutus est r[...]
Iuno temeraria (.v. mordax) quale verbu[...]
Non quidem ego velim cum Ioue Saturni[...]
Nos alios, quoniam longè fortißimus est.

COMMENTARIVS.

a τρῶες κ. λύκιοι] Elatus iam hoc successu Hector, cùm fugientes videat Græcos principes, ideoque Iouem à suis p[...] tem agnoscat, plenam ex illis victoriam sibi pollicetur, itaque hortatur suos vt in tanta opportunitate glorię non rem[...] oblatam victoriam studiosè & acriter persequantur, hoc est, vt cum Deo manum moueant. quemadmodum est in pr[...] enim solet se Deus cum hominibus gerere, vt facientes eos adiuuet, velut est à Varrone pronunciatum. Quod patet in [...] ferunt, cùm decertaturus esset, Mineruam consuluisse, num futurum esset vt victor discederet. Responsum est fore. Ve[...] ingressus in theatrum, in certamine manibus staret otiosis, percussum ab aduersario victum fuisse. Plus autem petit H[...]ctor, vt videlicet cùm Deum sibi propitium milites animaduertant, vtantur opportunè illius auxilio.

b ὑπερθορέοντα] Aliter tamen continget: nam vbi illuc equi peruenerint, fossæ illius amplitudine conturbabuntur.

c ξάνθε τε κ. σὺ Πόδαργε] Antiqui duos tantùm hic equos accipiebant, quorum cuiq; suū ascribitur epithetum, ξάνθος [...] propria sunt nomina, πόδαργος & αἴθων adiectiua: quod vt probent, vtuntur verbis illis ἀποτίνετον, ἐφομαρτεῖτον & σπεύδ[...] lis sunt numeri, & proinde dicta ad equos biiuges: aiuntq; nō fuisse vsos olim Heroas quadrigis, sed bigis tantùm & [...] equo. vt anteà vidimus de Nestore: q[uo]d si quadrigis vsi sunt, duplici temone vsos, vt est apud Aeschylū. ἐν διρρύμιᾳ τῷ [...] ad maiorem terrorem Græcorum, & vt cæteros antecelleret, quadrigis vsum esse dicunt Hectorem, quatuorque illa n[...] quorum nominibus agnoscunt, ac frigidam & insipidam aiunt priorum esse sententiam, quòd duo Epitheta duob[...] quorum nominibus, cùm tamen distincta sint coniunctionibus, attribuāt. Sanè quadrigas quoq; Homerus nouit in [...] nauem Phæacicam dicit currere, ὡς ἐν πεδίῳ τετράοροι ἵπποι. Herodotus verò dicit earum vsum Græcos à Lybibus did[...] autem hoc loco Hector equos alloquatur, Plutarchus colligit Homerum existimasse rationem aliquam inesse belli[...] τεμψυχωσιν: quod plenius videbimus in Achillis equis. Fuit autē illa μετεμψύχωσις olim ab ipso Socrate comprobata [...] enim post mortem animas indifferenter & promiscuè in hominum aut belluarum corpora transire, eas animas tantù[...] se totas Philosophiæ studijs tradiderunt, dum corpore concluderentur: eas enim prope Deum post mortem collocat [...] se hoc cœno corporis polluerint, rebusq; corporeis tantùm fuerint intentæ, locū ait impurū esse habitaturas, & circa [...] sepulchra, vt dicitur oberraturas, donec consequentis corporei illius cupiditate rursum in corpus religētur, &c. Vide [...] logum περὶ ψυχῆς, qui Phœdo inscribitur, & Plotinum in lib. de proprio cuiusque Dæmone. Hoc ipsum an existimârit [...] firmare non possum: vtut sit, videtur innuere, non carere etiā bruta animantia peculiari quadā intelligentia, qua vo[...] & mandata percipiunt, quod in equis, canibus, bobus, ouibus, &c. vulgaris docet experientia. Rationē aūt idcirco illis [...] quia cùm Dei cognitione destituantur ea nō possunt esse prędita. vt rectè apud Plutarchū Vlysses Gryllo dixit pro br[...]

d ὑμῖν πὰρ προτέροισι] Duo sunt hic obseruanda: primùm studiū & cura Andromachæ, de equis sui coniugis, eos ch[...]tis, atq; adeò cum potiore & maiore diligentia, quàm proprium coniugem: quod ideo factum ab ea cōijcio, quia in [...] Hectoris salutē aut gloriam militarē siue in euitādis siue in persequendis hostibus intelligeret. Sic ergo eos aluit, vt c[...] deuenirent. robur & generositas eos non deficeret, quæ non parum incrementi ex optimis alimentis accipit. Quod i[...] ipsis Hector exigit, cùm dicit, νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον, id est, τὰ θρεπτήρια vel τροφεῖα: quòd propriè est de homin[...] rentibus debentur & persoluuntur alimenta, quæ ab ijs accepimus, & hoc dicitur τὰ τροφεῖα ἀποδιδόναι. Quod autem [...] (vel panem) & vinum exhibere Andromache dicitur, variè sunt multi interpretati. Quidam enim, cùm absurdum ex[...] inusitatum vt triticum & vinum equis porrigeretur, mirabilem & subtilem nimium constructionem horum vocabul[...]gebant, id quoniam inutile est, & Homeri sententiæ potius obest, quàm prodest, apage. Alij tolerabilius verba ipsa [...] à Poëta disposita sunt sequuntur, nouumq; non esse contendunt equos οἰνοποτεῖν vel πυροφαγεῖν, præcipuè si ad ea as[...] non mirum, si equi Diomedis illius Thracij humanis carnibus vescebantur. Ego sic statuo, his alimentis Andromach[...]mosiores reddere voluisse: tritico enim siue pane pinguescebant, vino (quod etiam equis propinari, sed macilentis, iu[...]la) alacriores & generosiores reddebantur. Vide apud Gesnerum cap. de equo.

e ἀσπίδα νεστορέην] Hanc figuram, inquit Eustathius, antiqui Allegoriam vocarunt: cùm enim vellet Poëta armatos [...] dixit. Per scutum ergo Nestoreum intelligendus est Nestor, & per thoracem Diomedes paulò pòst. Quosdā tamen sim[...] hoc loco intellexisse testis est Didymus: & quidem mihi persuadeo, aduersus Nestorem ipsum & Diomedem nunc He[...] tendere, vt eos interciperet: sed de illorum armis tantùm loquuntur, quia mortem armorum spoliatio sequebatur, p[...] sequenti præcedens videtur innuisse. Alioqui absurdum esset Hectorem illorum Heroum armis solùm inhiasse, quæ [...]tudinis mera sunt instrumenta, nulli vsui per se inseruientia. Quod autem aliter quàm ita nudè facere instituerit, doc[...] verba, εἰ τούτω κε λάβοιμεν, &c.

f νεμέσησε δὲ πότνια ἥρη] Iuno arrogantiam & fastum Hectoris indignè fert, tum quod in genere μισεῖ θεὸς τοὺς ἀγαν[...] quod ita aduersus Græcos insurgeret quibus Iuno fauebat, vt notissimū est ex causis huius belli. Porrò illius indigna[...] omnino describit, cùm eam Olympum dicit concussisse, quod alioqui Ioui ipsi est peculiare, tamē à sorore & coniuge [...]lienum, cui hæc potestas non potuit esse denegata. Hoc ergo cùm fecerit, dubiū non est quin Hectorem statim repre[...]nas Iouis præcedentes pertimuisset, itaque hoc sola non ausa est aggredi, ideò conatur Neptunum in suas partes trah[...] vt Græcos aduersus Troianorum impetus protegat: hocq; vtitur artificio: primùm commemorat ei pietatem, qua e[...]lunt & venerantur tum apud Helicem, tum apud Aegas, quæ sunt vrbes in Peloponneso, vt eum ad gratiam nunc illi[...] in his angustijs incitet: quod ei sanè ex veterum mente faciendum videbatur, qui existimarunt hominum cultu & pi[...]lis ad remunerationem obligari, vt aliàs etiam diximus. Quia autem obstabat superiorum Iouis comminationum rec[...] id omnibus Dijs vetitum fuerat, ne alterutri exercitui opem ferrēt, vnde Neptunum deterritum à Græcis protegen[...]tur: ideò illa occurrit, innuens nihil esse quòd Iupiter hac in parte timeatur, cum siquidem ab omnibus Græcorum D[...]

...ri facillimè posse. Vbi muliebris simplicitas apparet, quæ robur ex multitudine metiatur, ipsius Iouis verborum oblita, ...el ipsa experientia, si voluerint, omnibus Dijs potentiorem & robustiorem prædicabat, vt huius libri initio dicebamus. ...enter facit Neptunus, qui acerbè illam reprehendit, testatus se hoc aduersus Iouem non tentaturũ, quod ne omnes qui... ...æstare possint, quos ille solus viribus longè antecellit. Porrò hunc Iouem alium esse videmus ab eo qui & Thetidis con... ...rei auxilio in dissipandis & confringendis suis vinculis, quæ illi tres Dij astruxerant, indiguit, vt primo libro vidimus. ...dico non quòd existimem diuersum hunc esse ab illo, sed vt attendatur, quanta cum diuersitate nobis vnus & idem ex... ...nunc fortis, nunc imbecillus, nunc omnium moderator, nunc alijs etiam subditus, &c. quæ passim in Poëtarum volu... ...guntur.

...μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.	*Sic hi quidem talia ad se inuicem dicebant.*
...ὅσον ἐκ νηῶν ἀπὸ πύργου τάφρος ἔεργε,	*Quantũ aũt spaciũ ex nauib. à turri fossa cõtinebat,*
...ὁμῶς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν ἀσπιστάων	*Repletum erat equis pariter & viris scutatis*
...ων, εἶλε δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ	*Congregatis: concluserat autem veloci similis Marti*
...Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκε.	*Hector Priamides, quoniam ei Iupiter gloriam dedit.*
...ν ἐνέπρησεν πυρὶ κηλέῳ νῆας ἐΐσας,	*Et concremasset igne comburenti naues æquales,*
...ἐπὶ φρεσὶ θῆκ' Ἀγαμέμνονι πότνια Ἥρη,	*Nisi in mentib. posuisset Agamemnoni venerãda Iu-*
...πονυμένῳ, θοῶς ὀτρῦναι Ἀχαιούς.	*Ipsimet laboranti, velociter incitare Græcos. (no,*
...αι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,	*Perrexit autem ire ad tentoria & naues Achiuorum,*
...εον μέγα φᾶρος ἔχων ἐν χειρὶ παχείῃ.	*Purpuream magnam vestem gestans manu robusta.*
...τ' Ὀδυσσῆος μεγακήτεϊ νηΐ μελαίνῃ,	*Stetit autem ad Vlyssis magnam nauim nigram,*
...μεσσάτῳ ἔσκε, γεγωνέμεν * ἀμφοτέρωσε,	*Quæ in medio erat, ad clamandũ vt exaudiri posset* ※ ἀμφοτέρωθεν
...Αἴαντος κλισίας Τελαμωνιάδαο,	*Tum ad Aiacis tentorium Telamonidæ, (vtrinq;,*
...Ἀχιλῆος, τοί ῥ' * ἔσχατοι νῆας ἐΐσας	*Tum ad Achillis: qui extremi nauis æquales* ※ ἶχον
...ειρυσαν ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν.	*Subduxerãt, virilitate freti, & fortitudine manuũ.*
...διαπρύσιον, Δαναοῖσι γεγωνώς,	*Clamauit autem clarè Græcos compellans, (randi:*
...Ἀργεῖοι, κάκ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί.	*Pudor Argiui, mala opprobria, forma (tãtũ) admi-*
...εὐχωλαί, ὅτε δὴ φαμεν εἶναι ἄριστοι,	*Quò abierũt iactatiões, cũ dicebam⁹ nos esse optimos,*
...ἐν Λήμνῳ κενεαυχέες ἠγοράασθε,	*Quas olim in Lemno vana iactantes dicebatis,*
...κρέα πολλὰ βοῶν ὀρθοκραιράων,	*Comedentes carnes multas boum erecta cornua ge-*
...κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο;	*Bibentes crateras coronatos vino? (stantium,*
...θ' ἑκατόν τε διηκοσίων τε ἕκαστος	*Troianorum aduersus centenos, ducentosq; quenq;*
...ν πολέμῳ· νῦν δ' οὐδ' ἑνὸς ἄξιοί εἰμεν	*Staturũ in bello: nunc aũt ne pro vno quidẽ valemus*
...ος τάχα νῆας ἐνιπρήσει πυρὶ κηλέῳ.	*Hectore, qui citò naues comburet igne ardenti.*
...ἦ ῥά τιν' ἤδη ὑπερμενέων βασιλήων	*Iupiter pater, ánne vllum potentium regum*
...ἄασας, καί μιν μέγα κῦδος ἀπηύρας;	*Tali clade afflixisti, & ipsum magna gloria priuasti?*
...ποτέ φημι τεὸν περικαλλέα βωμὸν	*Non tamẽ vnquam assero tuam perpulchram aram*
...νηΐ παρελθέμεν ἐνθάδε ἔρρων.	*Naue trãstrata me pterijsse, cũ huc malo fato venirẽ:*
...πᾶσι βοῶν δημὸν καὶ μηρί' ἔκηα,	*Sed super omnib. boũ pinguedinẽ & femora cõbussi,*
...Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.	*Desiderans Troiam benè muratam expugnare.*
...τόδε πέρ μοι ἐπικρήηνον ἐέλδωρ·	*At Iupiter hoc mihi perfice desiderium:*
...περ ἔασον ὑπεκφυγέειν καὶ ἀλύξαι,	*Nos ipsos saltem permitte effugere & euadere:*
...Τρώεσσιν ἔα δάμνασθαι Ἀχαιούς.	*Neq; sic à Troianis sinas interimi Achiuos. (mãtis.*
...τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δάκρυ χέοντα.	*Sic dixit: huius autem pater misertus est lachry-*
...λαὸν σόον ἔμμεναι, οὐδ' ἀπολέσθαι.	*Annuit verò ei populum saluum fore, neq; periturũ,*
...αἰετὸν ἧκε τελειότατον πετεηνῶν,	*Mox autem aquilam misit perfectissimam volucrum,*
...ἔχοντ' ὀνύχεσσι, τέκος ἐλάφοιο ταχείης·	*Hinnulum tenentem vnguibus, sobolẽ ceruæ velocis:*
...δὲ βωμῷ περικαλλέϊ κάββαλε νεβρόν,	*Iuxta aũt Iouis arã ornatam deiecit hinnulũ, (ui.*
...πανομφαίῳ Ζηνὶ ῥέζεσκον Ἀχαιοί.	*Vbi omniũ oraculorũ authori Ioui sacrificabãt Achi-*

COMMENTARIVS.

...ὅσον δ' ἐκ νηῶν] Duobus modis hoc interpretatur Didymus, ὅσον ἀπὸ τῶν νηῶν διάστημα ἦν ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ...ἐπεπλήρωτο τοῦ ὄχλου, id est, totum illud spatium, quod est à nauibus vsque ad murum: & à muro vsque ad fossam ple... ...ba militum. vel, ὅσον ἡ τάφρος ἀπεῖχε τοῦ τείχους καὶ τῶν νεῶν, τοῦτο πλήρες ἦν πεζῶν καὶ ἵππων· ἀμφοτέρωθεν οὖν τὰ διαστήματα ἐκπε... ...τὸ μὲν πρὸς τὴν τάφρον, τὸ δὲ πρὸς τὰς ναῦς ἐπεπλήρωτο. id est, Quantum fossa distat à muro & nauibus, totus ille locus re... ...editibus & equitibus. Vtrinq; igitur interualla ex vtraque parte muri, alterum quod spectat ad fossam, alterum quod ...ues, plenum erat illic militaribus copijs. Intelligit autem Græcorum exercitum, quem Hector, vt mox subijcit, intra hęc ...luserat, nimirum auxilio Iouis fretus: quod adhuc Poëta inculcat, ne existimetur hodierno die propria virtute vince... ...teà toties à Græcis erat superatus.

...ἐνὶ φρεσὶ] Quanquam aperta vi Troianis resistere non possit Iuno, tamen consilio Græcis non deest, cùm animum Aga... ...pellit, vt oppressos & in has angustias redactos heroas & milites ad ἀντιμαχίαν Troianorum excitet, quod ille gene... ...quitur, neque incassum, vt euentus perdocebit.

...μέγα φᾶρος] Didymus causam explicat, cur vestem purpuream præ manibus teneat Agamemnon, πορφυροῦν, inquit, ...ἐλέξατο ὁ βασιλεύς. σύνεσις δὲ ὡς χερσὶν ἑαυτὸν σημαίνει τοῖς Ἕλλησιν. ἐπεὶ ἀδύνατον ἦν διὰ βοῆς αὐτοὺς κατασχεῖν: id est, Purpuream ...Rex, vt se facilè Græcis indicaret. Siquidem fieri non poterat, vt eos voce coërceret.

d ἤρ' ἐν μεσσάτῳ] Notãdum est primùm Agamemnonem in medio loco nauiũ sese collocasse, vt nimirũ æqualiter ab possset exaudiri, quod in concionibus etiã factitabatur. Deinde Vlyssis naues medium locum obtinere, Aiacis & Achillis Rationem huius alterius partis explicat ipsemet Poëta, quia cùm duo illi Heroës inter Græcos essent fortissimi, magis loca potuerunt incolere, quòd meliùs ea tueri possent. Cur autẽ in medio sit Vlysses aut alibi, iam diximus, aut dicere in buimus. quod quia bene non memini, non grauabor meam sententiam ea de re proferre. Videtur ergo duabus de causis reliquorum Vlysses versari: primùm, quòd præstantissimum heroa, qui non solùm armis, sed etiã consilio & prudentia exercitum iuuabat, oportuit locum tutiorem occupare. Habuit enim ille prudentiam fortitudini coniunctam, vndè ipsi rem iam annis grauem, ideoq; imbecilliorem, videtur antecelluisse. Prouisum ergo illi est hac ratione. Id vndè colligã, si respõdebo. mihi inde hoc fieri verisimile, quòd Homerus dicat Aiacẽ & Achillem ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν, strenuit nuũ robore confidentes extrema nauium loca occupare. Ideò illa cùm fuerint periculo & hostium incursui magis obn videtur in medio maiorem esse collocatam securitatem, cuius gratia Vlysses non solùm ipsi Agamemnoni, sed etiam tot charissimus eum obtineat. Secũdam causam hanc esse puto, quòd in medio existentem facilius fuit conuenire eum, ex dentia penè omnes res exercitus pendebant. Vnde est vt cõciones ibidem conuocari fuerint solitæ, quia omnibus com set ad mediam nauium stationis partem se conferre, quia ęqualis est omnibus ferè illuc eundi labor: deinde etiam locu rum non potuit meliùs haberi, quàm apud eum qui esset prudentissimus. Quod postremum ab Eustathio, ni fallor, didic

e αἰδὼς ἀργεῖοι,] Hæc oratio Agamemnonis in duas diuiditur partes: prima ad Græcos, secunda ad Iouem conuertit vtraq; dicemus ordine. Primùm ergo Agamemnon ex impulsu Iunonis (nam ἐπὶ φρεσὶ θῆκ' ἀγαμέμνονι πότνια ἥρη Αὐτῷ θοῶς ὀτρῦναι ἀχαιούς.) Græcos ad resistendũ Hectori, qui iam imminebat, exhortatur, idq; cũ asperitate verborũ, qualis in tio requiritur. Obiurgatione enim excitandi sunt interdum languentes & abiecti militum animi, non secus ac calcaribu satores, quos alioqui per se satis incitatos vrgeri tam durè non oporteat. Seruat ergo Rex decorum: nam si primùm in piæ sunt educendę, rigidus & asper nimiùm censebitur qui acerbis & contumeliosis verbis milites & duces suos officij ciat, neq; potiùs blanda eos oratione demulceat, ne alioqui primo impetu eorum animos à se alienet. Vbi verò segniùs animaduerterit iam pro mansuetudine & clementia feritas quasi quædam & asperitas induenda est, vt qui animo defici ducis saltem excitentur, aut suæ ipsorum ignauiæ pudore: quem nunc ipsis Græcis Agamemnõ inijcit, iactationum pr memoria illis refricata, quibus inter epulas & pocula fortitudinem suam venditabant, adeò vt singuli aduersus centeno ducentos è Troianis pugnaturos sese pollicerentur: nũc verò ne vni quidem Hectori satis omnes esse possint. Quæ ele tithesis. Vnus ducentos erat expugnaturus, nunc verò ne omnes quidem possunt vnum Hectorem à nauibus repellere. men Agamemnon periculum minuere, cùm soli Hectori resistẽdum esse putat, quasi cæteri quoq; Troiani simul non a cùm militum virtus in duce maximè sit posita, mirũ non est, si solius Hectoris meminerit: deinde cùm ille reliquos ant quorum velocitate, quos antea impulerat: fieri potuit vt antè naues aut solus appareret, aut à reliquis remotissimus. F ita meliùs excitari Græcos putauit, si vni tantùm resistendum esse intelligerent. Et hæc quo ad primam partem huius or tera verò ad Iouem cõuertitur, quæ rursum duo cõtinet: primùm expostulationem cum ipso Ioue, quòd se hac calamit cum qua nulla alia quæ vlli Regum potentiorum acciderit, comparari potest: idq; immeritò, cùm nullam aram ipsi di nauigandũ cùm ad Troiam proficisceretur præterlapsus sit, in qua ei honores iustos non adoleuerit, vt eius beneuolent ciliaret, qua expugnationem Troiæ posset consequi. Diximus autem alias (& adhuc sæpiùs est dicendum,) neque ita istimasse illos veteres se gratiam Deorum pietate & cultu suo demereri. Et hæc de prima parte. Secunda preces ad eun complectitur, quibus petit Agamemnon, vt, quandoquidem Troiam sibi expugnare non licet, saltem ipse & cæteri A ianis non interficiantur, sed saluis & incolumibus liceat eis effugere, periculumq; imminens sine iactura deuitare. Hæc Iouem placauit, sibiq; magis propitium fecit: impetrauit enim hoc, exercitum omnino non periturum.

f εἶδος ἀγητοί.] Formæ præstantia in Græcis præcipuè cõmendabatur, vnde omnes Heroës ferè, qui in Troiana expe runt, eo nomine laudari solent, si vnum Thersitem excipias, qui ob deformitatem ludibrio etiam reliquis fuit. Alio au ximus eam vitio solere verti ignauis, vt Paridi exprobrabat Hector, & nunc Græcis Agamemnon. Vbi enim illa cum coniuncta non est, pro re muliebri & molli agnoscitur, alioqui per se, vt donum Dei (quemadmodum prætexebat Pari

g αὐτίκα δ' αἰετὸν] Hoc prodigio indicauit Agamemnoni Iupiter se preces illius exaudisse. Aquila enim Hectorem sig nulus ceruæ Græcos fugientes: quod ille autem prope aram deiectus est Græcorum incolumitatem, eosque sartos te stibus permansuros.

---

a Οἱ δ' ὡς οὖν εἴδον ὅτ' ἄρ' ἐκ Διὸς ἤλυθεν ὄρνις.
Μᾶλλον ἐπὶ Τρώεσσι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.
Ἔνθ' οὔτις πρότερος Δαναῶν πολλῶν περ ἐόντων
Εὔξατο Τυδείδαο πάρος σχέμεν ὠκέας ἵππους,
Τάφρου τ' ἐξελάσαι, καὶ ἐναντίβιον μαχέσασθαι·
Ἀλλὰ πολὺ πρῶτος Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν
Φραδμονίδην Ἀγέλαον· ὁ μὲν φύγαδ' ἔτραπεν ἵπ-
  πους,
Τῷ δὲ μεταστρεφθέντι, μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν,
Ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν.
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Τὸν δὲ μετ' Ἀτρεῖδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος·
Τοῖσι δ' ἔπ' Αἴαντες θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκήν·
Τοῖσι δ' ἔπ' Ἰδομενεύς, καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος
Μηριόνης, ἀτάλαντος ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·
Τοῖσι δ' ἔπ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός.
Τεῦκρος δ' εἴνατος ἦλθε παλίντονα τόξα τιταίνων.
b Στῆ δ' ἄρ' ὑπ' Αἴαντος σάκει Τελαμωνιάδαο.
Ἔνθ' Αἴας μὲν ὑπεξέφερεν σάκος, c αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Παπτήνας, ἐπεὶ ἄρ τιν' ὀϊστεύσας ἐν ὁμίλῳ.
Βεβλήκοι, ὁ μὲν αὖθι πεσὼν ἀπὸ θυμὸν ὄλεσσεν,
Αὐτὰρ ὁ αὖτις ἰών, πάϊς ὡς ὑπὸ μητέρα δύσκεν
Εἰς Αἴανθ' ὁ δέ μιν σάκεϊ κρύπτασκε φαεινῷ·
Ἔνθα τίνα πρῶτον Τρώων ἕλε Τεῦκρος ἀμύμων;
Ὀρσίλοχον μὲν πρῶτα, καὶ Ὄρμενον, ἠδ' Ὀφελέστην,

Hi igitur postquã viderũt, quod à Ioue ven
Alaciùs in Troianos ruebãt: recordabãtur
Tũ nemo prior Danaorũ multorũ quãuis ex
Gloriabatur ante Tydidem agitasse veloces
Fossaq; eduxisse, & contrà pugnasse:
Sed longè primus, Troianorum interfecit v.
Phradmonidem Agelaum: is quidem in fu
  teret equos,
Illi autem conuerso in dorso hastam infixit,
Humeros inter: perq; pectus transegit.
Cecidtt autem è curru: resonuerunt autem
Post hunc autem, Atridæ, Agamemnon & M
Post hos .v. Aiaces (venerũt) impetuosũ indu
Post hos autem, Idomeneus & comes Idomen
Meriones, similis Marti homicidæ:
Post hos autem Eurypylus Euæmonis illustri
Teucer .a. nouus venit arcus qui retrò curua
Stetit autem sub Aiacis scuto Telamonij.
Tunc Aiax quidem submouit scutum, sed hi
Circũspiciens, postq̃ aliquẽ iaculatus in mul
Vulnerauerat, ille quidẽ ibi delapsus vitã a
Sed hic rursus profectus, puer tanquã ad ma
Ad Aiacem: is autem ipsum scuto regebat s
Tũc quẽ primũ Troianorũ interfecit Teucer
Orsilochũ quidẽ primùm, & Ormenũ & Oph

…ρεπ, Χρόμιόν τε, καὶ ἀντίθεον Λυκοφόντην,	*Dætoraq́, Chromiumq́, & diuinum Lycophontem,*
…λυαιμονίδην Ἀμοπάονα, καὶ Μελάνιππον,	*Et Polyæmonidem Hamapaonem, & Melanippum:*
πα…πασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.	*Omnes cumulatos deiecit in terrā multos pascētem,*
…δ' ἰδὼν γήθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,	*Eum.a.cōspicatus, lætatus est rex virorū Agamēnon,*
…κρατεροῦ Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας·	*Arcu forti Troianorum perdentem phalanges.*
…παρ' αὐτὸν ἰών, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε·	*Stetit aūt apud ipsum veniens, & ipsi verbum dixit:*
…φίλη κεφαλή, Τελαμώνιε κοίρανε λαῶν,	*Teucer charum caput, Telamonie dux populorum,*
…ως, αἴκεν τι φόως Δαναοῖσι γένηαι,	*Feri sic, si fortè aliquod lumen Danais fias,*
…σῷ Τελαμῶνι,* ὅς σ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα,	*Patriq́, tuo Telamoni, qui te educauit paruulū existē-*
…νόθον περ ἐόντα κομίσσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·	*Et te nothū licet existētem excepit sua domo; (tem.*
…λόθ' ἐόντα ἐϋκλείης ἐπίβησον.	*Hunc quamuis procul dißitum bonā famā conscen-*
…γὼ ἐξερέω, ὡς καὶ τετελεσμένον ἔσται,	*Tibi autem ego edico, sicut & ratum erit, (de fac.*
…δώῃ Ζεὺς αἰγίοχος καὶ Ἀθήνη	*Si quidē mihi dederit Iupiter ægide tenens & Miner-*
…λαπάξαι ἐΰκτιμενον πτολίεθρον,	*Troiæ expugnare benè ædificatam vrbem, (ua,*
…μετ' ἐμὲ πρεσβήϊον ἐν χερὶ θήσω,	*Primo tibi post me honorariū munus in manu ponā,*
…ἠὲ δύω ἵππους αὐτοῖσιν ὄχεσφιν,	*Vel tripodem, vel duos equos cum ipso curru,*
…ἥ κέν τοι ὁμὸν λέχος εἰσαναβαίνοι.	*Vel mulierem, quæ tecum eundem lectum ascendat.*
…ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε Τεῦκρος ἀμύ(μων,	*Hunc verò respōdens allocutus est Teucer eximius,*
…κύδιστε,[h] τί με σπεύδοντα καὶ αὐτὸν	*Atride illustrißime, cur me properantem & ipsum*
…οὐ μέν τοι ὅση δύναμίς γε πάρεστι,	*Incitas? non tamē quanta potētia quidē adest mihi,*
…ἀλλ' ἐξ οὗ ποτὶ Ἴλιον ὠσάμεθ' αὐτοὺς,	*Cesso, sed ex quo versus Troiam repulimus ipsos,*
…τόξοισι δεδεγμένος ἄνδρας ἐναίρω·	*Ex eo iam arcubus excipiens viros interficio.*
…προέηκα τανυγλώχινας ὀϊστούς,	*Octo iam emisi extensas cuspides habentes sagittas:*
…ἐν χροῒ πῆχθεν ἀρηϊθόων αἰζηῶν·	*Omnesq́, in corpore fixæ sunt bellicosorum iuuenum.*
…οὐ δύναμαι βαλέειν κύνα * λυσσητῆρα.	*Hunc verò nequeo attingere canem rabidum.*

γρ. ὅς ἔτρεφε

γρ. λωβητῆρα

COMMENTARIVS.

…σω̃ εἶδον] Viso hoc fausto prodigio Græci dicuntur rursus alacriùs pugnam in Troianos acuisse, vnde videntur non a… se Agamemnonis increpationes, quarum forsan nullam erant habituri rationem, nisi eos hoc pacto Iupiter in hac tre… onfirmasset, vnde illi audentiores fa… ora in hostes conuertunt certatim eos expugnantes. In his primus Diomedes, … fugiendo postremus fuerat: cui succedunt Agamemnon & Menelaus fratres: his Aiaces, quibus Idomeneus & Me… urypylus: huic Teucer, in cuius gestis describendis magis immoratur. Notandum est autem, solere Poëtam diuersis … fortitudinem huic vel alteri tribuere: nunc enim ipsum Agamemnonem, nunc Vlyssem, nunc Diomedem, nunc Aia… domeneum in pugna reliquos antecellere rerum gestarum gloria statuit, quasi omnes omnium laudes in vnum ero… o euchendo potissimùm occupatur. Talem ergo hac pugna facit Teucrum sagittandi peritia clarissimum. Videtur ta… r pedites, Diomedes verò inter equites in hac pugna excelluisse. Plura tamen de Teucro, quàm de Diomede memo… n solùm Agelaum, ille verò octo heroas interemit.

…ὑπ' ἀσπίδος] Aiacis scutū ex hoc loco abijt in prouerbiū pro tuto munimine. Vide Gilbertū Cognatū Adag. Cent. 8. prou. …em scuto sic Hom. sup. lib præcedenti, Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος, ἠΰτε πύργον, Χάλκεον ἑπταβόειον ὅ οἱ Τυχίος κάμε τεύχων.

…ἥρως] Implexa & intricata est hec oratio, que sit, est explicāda, ἐπειδὰν δὲ ὁ ἥρως παπτήνας βάλοι τινὰ ὀϊστεύσας ἐν ὁμίλῳ, ὁ μὲν πεσὼν, Τεῦκρος δὲ ἀναχωρήσας ἐγίνετο ὑπὸ τῷ σάκει τοῦ Αἴαντος. Hoc Eustathius. id est, Vbi heros iste circumspiciens aliquem sagitta in exercitu, ille quidem qui percussus erat concidebat, Teucer autem recedens se sub Aiacis scuto occultabat.

…πασσυτέρους] Hos quidem directè non petebat, sed Hectorem: à quo aberrantia tela in hos heroas incidebant, vt indi… t Teucer in sequentibus, cùm dicit Agamemnoni ὀκτὼ μὲν προέηκα, &c.

…ἰδὼν γήθησεν] Oportet, inquit Eustathius, duces necessariò omnia in pugna lustrare, & milites præliantes obseruare, vt ipsi …renuè se gerant, cùm duces sibi instare cognouerint: vt quoque duces ipsi vincant quis fortis, quis ignauus, quis ordi… lictor: & hunc quidem munerentur, hunc excitent, hunc puniant. Debent verò præcipuè egregijs & magnificis pollici… trenuè pugnantes erigere, vt illi fortitudinis suæ præmia expectent. Quæ omnia præstantissimum ducem Agamemno… isse par est. & hac ratione Teucrum hunc animaduertisse.

…φίλη κεφαλή,] Præcedentia ab Eustathio ducibus belli tradita præcepta nunc in vsum Agamemnon reuocat: strenuè e… ntem Teucrum noua exhortatione ad pergendum incitat, duo illi ob oculos ponens. Primùm gloriam, quam patri suo …iaturus est. Cedit enim filiorum decus parentum gloriæ. Quod etiam ipsi Teucro decorum futurum sit, qui sua forti… li parentis velificetur. Deinde ex se etiam Agamemnon ei post Troiam dirutam dignissimum præmium pollicetur. Et … omnis per se expetatur & exerceatur propriè, vnde alienum esse videatur à studioso virtutis ad eam spe præmij excita… in Ethicis disputat Aristoteles: nobis tamen vt ipsæ virtutes (quæ nunquam veræ & absolutæ in hominibus reperire … c homines etiam qui illis ornantur crassiusculè, quàm à rigidis morum præceptoribus nobis sunt intelligendi & deline… dem insitum est ferè omnibus à natura, vt nō solùm laudis, quæ ipsa etiam aliqua est virtutis merces, sed etiam premio… npensationum gratia ad res gerendas impellantur. Et quamuis ea honestè ab ipsis non expetantur (damus enim consta… iolabile, Virtutem per se tantùm expeti) tamen alij honestè conferunt quasi virtutum non segnes stimulos, quibus ge… ni facilè punguntur & commouentur. Sic ergo Teucer, quanquam per se iam satis anteà erat incitatus, adeò vt ante hāc … onis hortationem insignia strenuitatis suæ documenta dederit: tamen sine dubio his ducis pollicitationibus potuit gra… i, cùm sibi incassum tot labores non perire sentiret, sed expectandam sibi esse condignam mercedem: nisi mauis sim… tum Regis animum intelligere, qui se hac liberalitate Teucri rebus gestis maximè oblectari testetur voluit tamen omni… hac pugnandi alacritate pergere proposito illi honorario præmio, quòd his aculeis fortium virorum animos magis ex… geret, non secus ac si currentem equum stimulis vrgeas, concitatiorem facis. Vnde etiam in bene moratis Rebuspubli… supplicia, sic bonis etiam sua præmia sunt constituta, quasi illa non sint aspernanda, nec frigida virtutis fomenta. De … largiùs posset, sed nos arctis spatijs concludimur.

…καί σε νόθον] Nothum appellat Teucrum non dedecoris gratia (quia apud veteres, vt tradit post Didymum Eustathius, nothi … s fiebant quàm legitimi) sed etiam quasi ad augendi illi honorem gratia, ὅτι τῇ ἀρετῇ καὶ τοὺς γνησίους ὑπερεβάλλε, vt ait Di… autem Teucer natus ex Hesiona sorore Priami quam Telamon ab Hercule acceperat in præmium belli illius Troiani …ios Laomedontis suscepti. Vnde Teucer quoq; nomine Troiano appellatus. Teucri enim Troiani. Porrò νόθον non ver… am, vt vulgatæ versiones, propter causas quas memorabimus in nostro Lexico.

h τί με σπεύδοντα] Quemadmodum ex officio Agamemnonis fuit Teucri fortitudini suo hortatu veluti calcaria subde cer æquo animo non fert se sponte currentem incitari, quasi eo potiùs pacto ignauiam sibi exprobrari censeat: ac si dic hortamentis opus non esse, cùm satis concitatè per se ad bellum strenuè gerendum impellatur. Hinc monet Eustathius parœmiam, σπεύδοντα ὀτρύνειν: Currentem incitare. Et hunc locum videtur intellexisse Lucianus ad Nigrinum, cùm dicit, θι. τοῦτο γάρ τοι τὸ τοῦ Ὁμήρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλεῖς, id est, Bono esto animo, quandoquidem iuxta illud Homericu eum qui ipse sua sponte properet. Sic Odyss. ω. incitatur Minerua per se satis prompta, ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν ἀθ Erasmi Adagiorum Chil. 1. centur. 2. prou. 46. & 47. & Chil. 1. cent. 5. prou. 28.

i οὐ μήν τοι.] Probat Teucer se currentem incitari, cùm antequàm Agamemnonem hortantem audisset, totis viribus i buerit, vt se reipsa fortem præstaret: quòd satis docuerit octo iam è Troianis bellicosis iuuenibus solo prostratis, ita vt gittas non emiserit, nisi quòd solum Hectorem (quem contumeliosè κύνα λυσσητῆρα vel λωβητῆρα appellat, proprium e efferre non dignatus, quasi is à quo tantum periculi Græcis impendeat, non sit nominandus, sed conuicijs solùm prosc ferire nondum potuerit.

Ἦ ῥα, καὶ ἄλλον ὀϊστὸν ἀπὸ νευρῆφιν ἴαλλεν
Ἕκτορος ἀντικρὺ, βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμός·
a Καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρθ'· ὁ δ' ἀμύμονα Γοργυθίωνα
Υἱὸν ἐῢν Πριάμοιο κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ·
(Τόν ῥ' ἐξ Αἰσύμηθεν ὀπυιομένη τέκε μήτηρ,
Καλὴ Καστιάνειρα, δέμας εἰκυῖα θεῇσι·)
b Μήκων δ' ὡς ἑτέρωσε κάρη βάλεν, ἥτ' ἐνὶ κήπῳ
Καρπῷ βριθομένη νοτίῃσί τε εἰαρινῇσιν·
Ὣς ἑτέρωσ' ἤμυσε κάρη πήληκι βαρυνθέν.
Τεῦκρος δ' ἄλλον ὀϊστὸν ἀπὸ νευρῆφιν ἴαλλεν
Ἕκτορος ἀντικρὺ, βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμός.
Ἀλλ' ὅγε καὶ τόθ' ἅμαρτε. παρέσφηλεν γὰρ Ἀπόλλων·
Ἀλλ' Ἀρχεπτόλεμον θρασὺν Ἕκτορος ἡνιοχῆα
Ἱέμενον πόλεμόνδε βάλε στῆθος παρὰ μαζόν.
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.
Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἡνιόχοιο.
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε καὶ ἀχνύμενός περ ἑταίρου·
Κεβριόνην δ' ἐκέλευσεν ἀδελφεὸν ἐγγὺς ἐόντα
Ἵππων ἡνί' ἑλεῖν. ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας·
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο χαμαὶ θόρε παμφανόωντος,
c Σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί.
Βῆ δ' ἰθὺς Τεύκρου, βαλέειν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει·
Ἤτοι ὁ μὲν φαρέτρης ἐξείλετο πικρὸν ὀϊστὸν,
Θῆκε δ' ἐπὶ νευρῇ. τὸν δ' αὖ κορυθαίολος Ἕκτωρ
d Αὐερύοντα παρ' ὦμον, ὅθι κληῒς ἀποέργει
Αὐχένα τε στῆθός τε, μάλιστα δὲ καίριόν ἐστι·
Τῇ ῥ' ἐπί οἱ μεμαῶτα βάλεν λίθῳ ὀκριόεντι·
Ῥῆξε δέ οἱ νευρήν· νάρκησε δὲ χεὶρ ἐπὶ καρπῷ·
Στῆ δὲ γνὺξ ἐριπὼν, τόξον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
e Αἴας δ' οὐκ ἀμέλησε κασιγνήτοιο πεσόντος,
Ἀλλὰ θέων περίβη, καί οἱ σάκος ἀμφεκάλυψε.
Τὸν μὲν ἔπειθ' ὑποδύντε δύω ἐρίηρες ἑταῖροι,
Μηκιστεὺς Ἐχίοιο πάϊς καὶ δῖος Ἀλάστωρ,
Νῆας ἐπὶ γλαφυρὰς φερέτην βαρέα στενάχοντα,
Ἂψ δ' αὖτις Τρώεσσιν Ὀλύμπιος ἐν μένος ὦρσεν,
Οἱ δ' ἰθὺς τάφροιο βαθείης ὦσαν Ἀχαιούς.
Ἕκτωρ δ' ἐν πρώτοισι κίε, σθένεϊ βλεμεαίνων.
f Ὡς δ' ὅτε τίς τε κύων συὸς ἀγρίου ἠὲ λέοντος
Ἅπτηται κατόπισθε, ποσὶν ταχέεσσι πεποιθὼς,
Ἰσχία τε γλουτούς τε, ἑλισσόμενόν τε δοκεύει·
Ὣς Ἕκτωρ ὤπαζε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς,
Αἰὲν ἀποκτείνων τὸν ὀπίστατον· οἱ δ' ἐφέβοντο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ διά τε σκόλοπας καὶ τάφρον ἔβησαν
Φεύγοντες, πολλοὶ δὲ δάμεν Τρώων ὑπὸ χερσὶν,
Οἱ μὲν δὴ παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο μένοντες,
g Ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι, καὶ πᾶσι θεοῖσι
Χεῖρας ἀνίσχοντες. h μεγάλ' εὐχετόωντο ἕκαστος.

Dixit & aliam sagittam è neruo emisit
Hectorē contra. percutere .a. ipsum desidera
Et ab hoc qdē aberrauit: hic .a. eximiū Gorgy
Filium generosum Priami ad pectus vulne
gitta:
(Quem ab Aesima compressa peperit mater,
Pulchra Castianira, corpore similis deabus.)
Papauer .a. veluti, in alterā partē caput in
Fructu grauatū, humiditatibusq; vernis:
Sic in alterā partem inclinauit caput cassid
Teucer autem aliam sagittam è neruo misit
Hectorē contra: tāgere .a. ipsum desiderabat
Sed hic & tunc aberrauit: auertit enim Ap
Sed Archeptolemum audentem Hectoris au
Ruentē ad pugnā percussit in pectore iuxt
Decidit autem è curru: recesserunt autem e
Veloces: huius verò ibi soluta est animaq; r
Hectoris aūt grauis dolor cōstrinxit mentē
Hunc quidem deinde reliquit tristis licet o
Cebrionem autem iussit fratrem propè exist
Equorū habenas accipere: hic .a. nō immori
Ipse aūt ex curru humi desilijt splēdido, (vt
Horribiliter vociferās: hic aūt saxum accep
Perrexit .a. rectā in Teucrū: ferire .a, ipsum a
Is quidem pharetra exemit amarā sagittā,
Posuitq; in neruo: hunc autem galeæ motor
Retrò trahētē neruū ad humerū vbi iūctur
Ceruicemq; pectusq;, maximè autem lethale
Ea parte in se ruentem percussit lapide asper
Rupit autem ei neruū: torpuit .a. manus in i
Cōstitit .a. in genua collapsus: & arcus ei exc
Aiax autem non neglexit fratrem collapsum
Sed currens protexit eum, & ei scutum obte
Hunc quidem postea subeuntes duo fidi socij,
Mecisteus Echij filius, & diuinus Alastor,
Naues ad concauas portarunt grauiter suspi
Confestim iterum Troianis Olympius robur
Hi itaq; rectā in fossam pfundā impulerunt
Hector .a. inter primos ibat, fortitudine terr
Sic vt quādo aliqs canis aprū syluestrē vel leo
Tangit retrò pedibus velocibus confisus,
Ad coxasq; clunesq;, & conuertentem se obs
Ita Hector persequebatur comatos Achiuos,
Semper occidens postremū quenq;: hi verò fu
Sed postquàm per palos & fossam transierun
Fugientes, multiq; strati sunt Troianorū à m
Hi quidem iam apud naues cōtinebantur ma
Inuicemq; hortantes, & omnibus dijs
Manus extēdētes, manifestè supplicabāt vnu

ἀμφιπεριστρώφα καλλίτριχας ἵππους,	*Hector aut circumagebat pulchras iubas habētes equos,*
* ὄμματ' ἔχων ἠδὲ βροτολοιγοῦ Ἄρηος.	*Gorgonis oculos habens, & sanguinarij Martis.*

ἢ γοργόνος ἢ κ. ὄμματα

COMMENTARIVS.

...ρ' ἀφάμαρτ'] Quod Teucer ab Hectore aberret, non existimo ipsius iaculandi imperitiæ tribuendum, sed aut Hectoris petitiones illas declinantis, aut Deorum, maximè verò Iouis auxilio: qui, vt iam sæpius dictum est, cùm ei hodierno die ...oriam concedat, non patitur vt ei vulnus aliquod infligatur. Paulò pòst autem Apollo dicetur sagittam Teucri ab eo a... (περίσφηλεν γὰρ Ἀπόλλων) quod fortasse etiam in omnibus præcedentibus sit intelligendum, idque non sine ratione, cùm ...gittandi scientia tribuatur, quasi is cùm videret directè Teucrum collimasse ictum, sit à suo Hectore amolitus facilimè, ...tæ ipsæ tanquam Deo & tanquam iaculatori peritissimo pareant: vel quòd ipsum Teucrū rectè in Hectorem collinea...eretur, sic pro illo reliquos assequitur, quorum nimirū salutem Apollo susq; deq; habet, licet in genere Troianorum ex...eat, modò incolumem Hectorem tueatur, quasi plus sit tantum ducem, quàm infinitos alios perire, qui solus & Troia... præsidium & Græcorum terror.

...δ' ὡς ἑτέρωσε] Hac comparatione (vsus autem comparationum vt Poëtis familiaris, sic ad rei illustrationem commodis...) sum istius Gorgythionis eleganter exprimit. Grauatum enim & suo fructu & imbribus papauer caput inflectit: sic Gor...te à Teucro vulneratus caput inclinauit & concidit. Quod omnibus morientibus competere potest. Siquidem deficien...nostra solet caput prægrauari, aut potius soluta vi neruorum, à quorum compage illud erectum stat, deprimi: quod im...s est indicium. Hic autem duo assignantur, quibus papauer grauius sit, proprius fructus, & imbres: quasi duo etiam sint ...thione intelligenda, nimirum proprij corporis pondus, aut restrictius, cap[i]tis: & externum vulnus à Teucro inflictum, nisi ...quibusdam nimis arguta videantur.

...ς ἰάχων] Vox ingens fortissimis heroibus ab Homero tribuitur, quàm etiam Aristoteles leoni & tauro ob robur & for...inesse dicit, vt in Odyssea dicemus. Hinc βοὴν ἀγαθὸς pro forti toties apud hunc Poëtam, nunc quoque Hector horrenda ...mat: quod tamen non solùm illius roboris, sed etiam iræ & furoris, quo ob aurigæ sui mortem in Teucrum concitatus ...cium esse potest.

...ὰ παρ' ὦμον] Quomodo hic versus deberet distingui, olim etiam disputatum est. Neoteles quidam ex antiquis Gram...ens Scythicam esse nerui tractionem, vt refert noster Eustathius, eum hic tractum ait ad humerum, ibique factum vul...sicq; disruptum neruum, & læsam illi dexteram manum. Ille enim distinguit post παρ' ὦμον hoc modo, αὐερύοντα παρ' ...ὶς λήξειε. Alij distinguentes post ἐρύοντα, & τὸ παρ' ὦμον sequentibus coniungentes, dicunt lapide ad humerum læsum ...neruum ad dexteram mammam, iuxta illud Iliad. δ, νευρὴν μὲν μαζῷ πέλασεν, trahi solitum, lapidemque à dextra parte ...emissum rupisse, quasi ἐκ παρόδου impetu etiam neruum: incidisse autem in sinistrum Teucri humerum, ideoque ipsi ...m torpescente arcum excidisse, qua gestabatur. Horum autem melior est sententia, iudice Eustathio: nam & Cæsarien...ius & alij memorant, antiquos neruum ad mammam traxisse. quod alij posteà ad auriculam dextram faciunt. εἰ μὴ ἄρα ...οντες οἱ περὶ τὸν Νεοτέλην (verba Eustathij) πρὸς ἑαυτὸν ἕλκυσμα ... δύο μὲν παλαιὰς τὴν παρὰ μαζὸν καὶ τὴν παρ' ὦμον, ...ὁ, ὡς εἴρηται, περὶ τὸ δεξιὸν ὠτίον.

...οὐκ ἀμέλησε] Duo sunt hîc obseruanda: primùm, quod fortissimo Hectori fortissimum Aiacem æqualem antagoni...nat, non Tydidem aut Agamemnonem, quamuis hic satis esset Teucro vicinus, vt constat ex superiore eius oratione, ...um aut alium quempiam, quasi eorum nullus tam validi herois impetum sustinere potuerit. Deinde quòd fratrem fra...tem faciat. Nam notum est adagium, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη. de fido auxilio, propterea quòd, vt inquit Erasmus Adag. ...7. prou. 92. in rebus periculosis vix vnquā solet frater fratri deesse. Eum enim humanitatē omnem exuisse oportet, qui ...in angustijs deserat: proinde nullus potuit aut fidelius aut diligentius Teucro opitulari, quàm hic Aiax frater: quan...tiā vterinus, sed consanguineus tantùm (consanguineorum aūt appellatione continentur fratres ex eodem patre natos, ...consulti) minorem tamen idcirco eorū beneuolentiam hic locus indicat, cùm etiam nothi, qualis erat Teucer, non mi...legitimi apud antiquos à parentibus fierent. De fratrum in periculis mutuo auxilio vide Erasmum loco iam citato.

...ς τε κύων] Elegantissima est hæc comparatio, qua & persequentem Hectorem & fugientes Græcos describit. Primùm ...rem cani venatico cōparat, cuius varia sunt genera: sed Homerus canē intelligit robustū, fortesq; & ingentes feras ve...od omnibus canibus non est datum, sed quidam sunt ad id natura comparati, quales sunt Indici, qui tauros, apros, leo...ntur, inter quos tamen fuerunt qui cæteras omnes feras, vno excepto leone, aspernarentur, cum quo solùm dimicare ...ocet historia quædam valde memoranda apud Aelianū de animalib. lib. 8. cap. 1. Strab. li. 15. Diodorū Siculū lib. 17. Plu... Vtra animalium, &c. Quod tamen Philes (alter Aelianus) de omni cane Indico in vniuersum scribit. Vtut sit, Home...us hic canem magnas & robustas feras persequentē accipit: quales alibi etiā cùm dicit ὡς δ' ὅτε καρχαρόδοντε δύω κύνες, ...v, &c. Eos d[e] scribit Oppianus κυνηγ. lib. 1. vasto corpore, rostro simo, laxa & horribili supra oculos inter supercilia pel...leis, rauo colore splendentibus, pelle tota hirsuta, robusto corpore, dorso lato: quos non veloces, sed magno robore & ...rporis & acerrima audacia præditos esse a[i]t, & ab eiusmodi canibus quaslibet feras impugnari. Eidem venationi apti ...annici, qui ferocitate simul & magnitudine insignes sunt: item quos Galli appellant, *limiers*, magni & robusti, qui feras ...adunt: & apud Polonos qui *Visly* nominantur. Tales item Molossi nō pastorales (quāquam his etiam aduersus lupos ...ertamen subeundem est) sed qui venatici & pugnaces sunt (Hæc postremo scribebamus ex fide Gesneri, sed Aristot. hist. ...c. 1. Molossos pastorales aduersus feras magis laudat, ἐστὶ τὸ δ' ἐν τῇ Μολοττίᾳ γένος τῶν κυνῶν, τὸ μὲν θηρευτικὸν, οὐδὲν διαφέρει ...τοῖς ἄλλοις. τὸ δ' ἀκόλουθον τοῖς προβάτοις, τῷ μεγέθει, καὶ τῇ ἀνδρείᾳ τῇ πρὸς τὰ θηρία. Quod etiam idem Gesnerus in sectione de ...ali retulit, sed tam parua repugnātia in tam magno opere parui est facienda) Tales præterea Albani, immò generosio...um leone tantùm aut elephāto congrediantur, vt de quodam Plinius memorat, quē Rex Albaniæ Alexādro Magno do... cuius specie delectatus Alexander iussit vrsos, mox apros, deinde damas emitti, ad quos canis ille immotus iacuit. Eum ...Alexander, quòd tantam segniciem in tanto corpore videret, interfici iussit. Quod cùm Rex audijsset, aliū ei mittit cum ...e eum in paruis experiretur, sed in leone aut in elephanto: quod Alexander fecit, leonemq; fractū protinus vidit: idem ...to. De eiusmodi tamen canibus Homerus hîc non intelligit sed generalius de ijs qui magnis feris promiscuè opponun... generositati & audaciæ appositè Hectoris animū & impetū nunc comparat. Fugientes autem Græcos noluit cùm dede...ominia exprimere, sed eos generosis etiam animalibus cōparat: vt apro, vel leoni, quorū generositas etiam in ipso vi... magis eminere solet, ideò etiā hanc canis venationem sic exponit, vt leo vel aper non in fugam se conijciant sed subin...a cōuertantur, quod ab ipso cane obseruari dicit, quasi etiam aliquantulum eum (leonem vel aprum) reformidante Sic ...retor illud ἑλισσόμενόν τε δοκεύει. Quod propriè de leone dicitur quem alias ... fugientē, & ἐντροπαλιζόμενον ap... sanè totus hic locus comparationis omnino admirādus videtur Rectè porrò exprimit actus ipsos canis in venatione, ...nora & clunes morsibus impetit, nimirum terga vertentis: cui respondet strages illa, quam de Græcis edit Hector.

...ή τε κεκλόμενοι,] Non solùm generosos, sed etiā pios nobis Græcos ... ponit: Generosos cùm in his angust[i]js adeò animis ...ant, vt in desperationem salutis omnino deueniant, quin sese mutuis incitamentis & exhortationibus erigunt & con...d exprimunt illa ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι: Pios, cùm ad Deos implorandos se conuertunt, à quibus auxilium & opē pre...ntelligunt Eos autem omnes Deos dicit implorare, non vnicum tantùm, vel quasi tanta sit hæc calamitas, vt non vnius ...arciri possit, sed omniū vires eò concurrant necesse est. Vel quòd tum sibi fauentes Deos, tùm sibi aduersos inuocētes il... fauoris & beneuolentiæ suæ signa nunc reipsa sibi exhibeant: hos verò, vt propitiores & clementiores sibi eos reddant.

...ὰ εὐχετόωντο] Eustathius monet, μεγάλ' εὔχεσθαι opponi τῷ πρὸς εὐχὴν ποιεῖσθαι quod est tacitè preces concipere, quasi idē sit, ... εὔχεσθαι. Vnde sensus erit, nūc Græcos alta voce Dijs supplicare quod in publico & cōmuni eiulatu alioqui fieri solet, ...oc illius Pythagoreorū præcepti, qd' extat apud Clementē Alexandrinū στρωμ. δ' Deos aperta & exaudita voce precan... ...exādrini sunt hæc: τί δ' εἶναι οἱ Πυθαγόρειοι, inquit, βουλόμενοι μετὰ φωνῆς εὔχεσθαι κελεύουσι; ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅτι τὸ θεῖον ... μὴ ...ομένων ἐπαΐειν, ἀλλ' ὅτι δικαίας ἐβούλοντο εἶναι τὰς εὐχὰς, ἃς οὐκ ἄν τις αἰδεσθείη ποιεῖσθαι πολλῶν συνειδότων, id est. Quid ergo sibi volunt

volunt Pythagoræi, cùm iubent voce precari? Hoc nimirum, vt mihi videtur, non quòd Numen eos exaudire non posse precarentur existimarent, sed quòd iustas vellent esse preces, quas nullum pudeat pluribus conscijs facere. Sed hæc ali sensum, & huius non sunt loci, quia diuersa est hic ratio cur Græci μεγάλ' εὔχονται, videlicet publica clades, quæ altam vo minibus solet extorquere, vt iam diximus.

Τοὺς δὲ ἰδοῦσ' ἐλέησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Αἶψα δ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
a Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, οὐκέτι νῶϊ
Ὀλλυμένων Δαναῶν κεκαδησόμεθ' ὑστάτιόν περ;
Οἵ κεν δὴ κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται
Ἀνδρὸς ἑνὸς ῥιπῇ· ὁ δὲ μαίνεται οὐκέτ' ἀνεκτῶς
Ἕκτωρ Πριαμίδης, καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
b Καὶ λίην οὗτός γε μένος θυμόν τ' ὀλέσειε,
Χερσὶν ὑπ' Ἀργείων φθίμενος ἐν πατρίδι γαίῃ·
Ἀλλὰ πατὴρ οὑμὸς φρεσὶ μαίνεται οὐκ ἀγαθῇσι,
Σχέτλιος, αἰὲν ἀλιτρὸς, ἐμῶν μενέων ἀπερωεύς,
Οὐδέ τι τῶν μέμνηται, ὅ οἱ μάλα πολλάκις υἱὸν
Τειρόμενον σώεσκον c ὑπ' Εὐρυσθῆος ἀέθλων.
Ἤτοι ὁ μὲν κλαίεσκε πρὸς οὐρανόν· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς
Τῷ ἐπαλεξήσουσαν ἀπ' οὐρανόθεν προΐαλλεν.
Εἰ γὰρ ἐγὼ τάδε ᾔδε' ἐνὶ φρεσὶ πευκαλίμῃσιν,
Εὖτέ μιν εἰς Ἀΐδαο πυλάρταο προὔπεμψεν
Ἐξ Ἐρέβευς ἄξοντα d κύνα στυγεροῦ Ἀΐδαο,
Οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος αἰπὰ ῥέεθρα.
Νῦν * δ' ἐμὲ μὲν στυγέει, e Θέτιδος δ' ἐξήνυσε βουλάς, (γρ. δέ με)
Ἥ οἱ γούνατ' ἔκυσσε, καὶ ἔλλαβε χειρὶ γενείου,
Λισσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον·
f Ἔσται μὰν ὅτ' ἂν αὖτε φίλην γλαυκώπιδα εἴπῃ.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νῶϊν ἐπέντυε μώνυχας ἵππους,
Ὄφρ' ἂν ἐγὼ καταδῦσα Διὸς δόμον αἰγιόχοιο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήξομαι, ὄφρα ἴδωμαι,
Εἰ νῶϊ Πριάμοιο πάϊς κορυθαίολος Ἕκτωρ
Γηθήσει, * προφανείσα ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας (γρ. προφανεῖσα. γρ. καὶ προφανεῖσαν. γρ. καὶ προφανέντε)
g Ἦ τις καὶ Τρώων κορέει κύνας ἠδ' οἰωνοὺς
Δημῷ καὶ σάρκεσσι, πεσὼν ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
Ἡ μὲν ἐποιχομένη χρυσάμπυκας ἔντυεν ἵππους
Ἥρη, πρέσβα θεὰ, θυγάτηρ μεγάλοιο Κρόνοιο·
Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
h Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ' οὔδει.
Ποικίλον ὅν ῥ' αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν.
Ἡ δὲ χιτῶν' ἐνδῦσα Διὸς νεφεληγερέταο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα.
Ἐς δ' ὄχεα φλόγεα ποσὶ βήσετο, λάζετο δ' ἔγχος
Βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
Ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη.
Ἥρη δὲ μάστιγι θοῶς ἐπεμαίετ' ἄρ' ἵππους.
i Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι,
Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς, Οὔλυμπός τε,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι.
Τῇ ῥα δι' αὐτάων κεντρηνεκέας ἔχον ἵππους.

Illos .a. cōspicata, miserta est dea albis vlnis
Mox autem Mineruam verbis velocibus allo
Proh dolor, ægidē tenētis Iouis filia, nō am
Pereuntes Danaos curabimus, ad extremum
Qui iam malum fatum explentes, perierint
Viri vnius impetu: hicq; furit nō ampli⁹ toler
Hector Priamides: & iam mala multa patr
Hanc verò rursus allocuta est dea cæsia
Et certè hic fortitudinem vitamq; perdidiss
A manibus Argiuorum confectus in patria
Sed pater meus mentibus insanit non bonis.
Infestus, semper iniquus mearum virium in
Nec quicquā horū recordat̄, quòd ei valdè
Afflictatum saluaui ab Eurysthei laborib.
Certè is quidem flebat versus cælum, sed me
Huic auxiliaturam à cælo dimisit.
Si enim ego hæc sciuissem in mente prudenti
Cū ipsum ad Plutonis (loca) solidas portas ha
Ex Erebo ducturum canem odiosi Plutonis.
Non effugisset Stygis aquæ profunda fluent.
Nunc aūt me quidē odit: Thetidis aūt perfec
Quæ ei genua osculata est, & prehēdit man
Supplicans vt honoraret Achillem vrbium
Erit sanè cùm iterū dilectā Glaucopidē me a
Quin tu quidem nūc nobis instrue vnung
Donec ego ingressa Iouis domum ægidem ge
Armis ad bellum armabor, vt videam
Si nobis Priami filius galeæ motor Hector,
Lætabitur apparentibus per belli semitas.
Certè aliquis etiā Troianorū saturabit can
Pinguedine & carnibus, stratus ad naues A
Sic dixit, neq; immorigera fuit dea albis v.
Hæc quidem profecta, aurea fascia religat
habentes aptauit equos
Iuno veneranda dea, filia magni Saturni.
Sed Minerua filia Iouis ægidem gestantis,
Peplum quidē diffudit subtile patris in pa
Varium, quod ipsa fecerat & elaborârat ma
Hæc autem tunicam induta Iouis nubicogi.
Armis ad bellum armabatur lachrymosum.
In currū .v. splendidū pedib. ascendit, corrip
Pōderosam, magnā, validā, qua domat turm
Fortiū, quibusq; irata fuerit forti patre geni
Iuno autem scutica velociter agitabat equos
Suaspōte .v. portæ apertæ sunt cæli, quas ten
Quibus commissum est magnum cælum Oly
Vt & recludāt dēsam nebulā, & imponāt (i.c
Eâ p illas (portas) stimulis agi solitos dirige

COMMENTARIVS.

a ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς] Anteà Iuno tentauerat Neptunum ad Græcos protegendos impellere, quod cùm efficere non ad Mineruā refugit, quā sperat id lubentiùs sibi concessuram propter idem in Troianos odiū, cùm Neptunus semper alic amore teneretur propter illius à se extructa mœnia, vt est in fabula. Alloquitur ergo Mineruā, sed paucis & re simplicius quàm anteà Neptuno. Paucis quòd qui lubenter aliquid efficiunt & quasi sponte eò feruntur, longa non indigēt oratio ueantur ac persuadeantur. Simplicius aūt rem proponit (nam nec Iouis meminit, cuius mandata quidē recordabatur, pr mendum fuerat ne illa Minerua reformidaret: Neptuno autem hūc timorem iam ipso in limine euellebat, & eum aduer audacia quasi armabat) quia prudentem Deam alloquebatur. quidq; faciendū vel non faciendū esset apprimè intelligen ei non oportuit graues argumentorum machinas admoueri. Ait ergo nudè, nunquid in tanto periculo Græcis opitulentu

Hectore patiantur. quasi hoc ita accepto Minerua non minus pro suis Græcis moueri potuerit, quàm si rem proli- t. Adde quod Iuno festinationem hic requiri censuit: quanquam Minerua longiore oratione conqueratur: quod ationi tribuendum puto.

ὄς γε] Respondet Iunoni Minerua, & primùm de Ioue in hoc negotio conqueritur, deinde ad prælium se comparat. conqueritur, sed paulò asperiùs forsitan, quàm filiā modestam deceat & prudentē, qualis Minerua fingitur. Eum sanire dicit, & quicquid ipsa aggreditur impedire: à quibus poterat illa temperare. Sed vel iræ violentam potestatem lere hoc loco Poëta, quæ prudentissimos quosque solet interdum transuersos abripere, vt multa effutiant, quæ paca- scere vereantur. Vel etiam licere aliquando putat iusta indignatione in ipsos parentes ferri, cùm illi præter rationem uippiam committunt, vt hoc ipsum alicuius sit prudentiæ amore & reuerentia parentum non ira excæcari, vt eorum us rectè facta non videamus, vt sine vlla προσωποληψίᾳ omnia ad æquitatis trutinam examinemus. Tamen non pro- uicia aut contumeliosa verba dicantur, sed vt summa cum verecundia, quæ etiam impijs parentibus præstari debet, & n illis agatur. Proinde neq; hoc in Minerua laudabimus, sed eius potiùs assignabimus indignationi. Hoc autem de eo d ille prohibeat quo minus huius Hectoris audacia compescatur, qui sic liberè, eius auxilio fretus, in Græcorum ex- :, nimirum ex consilio Thetidis, quæ hac ratione gloriam filio suo Achilli conciliabat, vt paulò pòst dicitur. Reuocan- t ex huius libri initio Iouis oratio, qua cæteris Dijs ab hodierna pugna vt abstinerent sanxit. Nam hoc nunc intelligit ı verò cùm in patrem hac de causa indignetur, eam grauiorem adhuc facit beneficiorum suorum erga illum comme- cùm illa autem multa sint, vt satis constat ex fabulis, tamen vnius solùm meminit, vel quòd recentissimum esset, vel insigne. Illud est in persona Herculis Iouis filij, cui illa misso ad Erebum, vt Cerberū abduceret, egregie auxiliata est, vt cere posset. Quanquam generaliùs etiam de sua illi in omnibus laboribus ope præstita anteà loquuta sit, sed leuiter id ıasi huius solius recitatio sufficiat.

ἐ' αἰθλων] Eurysthei labores appellat, quos Eurystheus Herculem subire cogebat. Fabulantur enim, vt refert Lilius Herculis vita, ea die qua nasciturus erat Hercules, cùm esset à Ioue, vel, vt alij, Themide prædictum, infantem nascitu- eris esset mortalibus imperaturus: Iunonem, quòd partubus præest, veneficio quod pectinatim digitis fiat amplexis endo, vt ait Plinius, anteuertisse, atq; Eurystheum Archippes & Stheneli filium in lucem priùs eduxisse. qua re factum ir, vt in Herculem Eurystheus imperium habuerit: tametsi Græci, vt sunt faciles ad confingendas historias, Herculem iore captum, eius iussu dicant tot monstra confecisse.

ρῦ αἴδαο] Canem Plutonis appellat Homerus, quem alij post eum Cerberum vocant tricipitem, vel vt Hesiodus πεν- quinquaginta capitum, cauda draconis, in dorso serpentum habentem capita. Quod Homerus tamen non indica- forsan eius temporibus notum non esset, vel quòd reuera non sit, sed ita alij confinxerint. De hoc etiam dicemus O-

ελάς,] Vide initium lib. 1. Iliadis. Quod autem dicit γοῦνατ' ἔκυσε, id pars τῶν γονάτων intelligendum est, quasi supplex anu genua prehenderet, sed interdum etiam illa deoscularetur. Illud quoque ἑλοῦσα χειρὶ γενείου, alibi dixit ὑπ' ἀνθερεῶ- να ἑλοῦσα χειρὶ ὀρέξας. Hos porrò ritus supplicandi alibi explicuimus.

τ' αὖ αὖτε] Imitatur blandiméta Iouis patris, quibus eam affari solet, cùm aliquid ab ea postulat. Ait ergo indignabun- e in mei odium Troianis decus comparat: at spero me ei par pari redditurum, cùm ille mei aliquando indigens Glau- te nomine compellabit, quo me delinire solet, cùm meam beneuolentiam captat, vt in eius gratiam aliquid perficiam. huius facti meminero, hocque illi odium rependam, vt me pro filia obediente rebellem & auersam ab eius precibus experiatur. Hæc eloquuta Minerua velle se ad bellum contra Hectorem accingi Iunoni indicat, ideoq; Iouis domum n, vt armis sese instruat, quorum in prælijs est vsus, vt mox videbimus.

ὡν] Eustathius τὸ τρώων iungit cum sequentibus κύνας ἠδ' οἰωνοὺς, vt magis perspicuè sit dictum, quàm illud 1. Iliad. οἰωνοῖσί τε πᾶσιν. Hoc enim aues distinguit & canes, nempe Troianorum. Illud autem, πᾶσιν, pluralitatem inducens eget de- uispiam adijciat οἰωνοῖς ἅπασι τοῖς περὶ τροίαν: & auibus quidem non simpliciter omnibus vt quæ sementem vorant, ueribus delectantur. Id tamē ego probare non possum, cùm videā melius, τρώων, cum præcedentibus iungi, vt dicat ἤ ει, Aliquis Troianorū saturabit, &c. Nam in Troianos Pallas armabatur, quin alioqui illud, ἤ τις, indefinitè diceretur.

ὑ κατέχευεν] Ista ferè omnia ex quinta Rhapsodia repetuntur. Nunc ex Eustathio solùm est dicendum, varietatem pe- nnuere varietatem, & τὸ πολυειδὲς prudentiæ: ideò prudens Vlysses πολύμητις, πολυμήχανος, & δόλους παντοίους εἰδὼς dici- à sibi peplū fecerit, ostendit ipsam prudētiam sibi sufficere, id est, αὐτοσχεδῆ καὶ αὐτάρκη εἶναι τὴν φρόνησιν. Quòd, Iouis χι- osius ἀγχίστροφον & versatile ingenium innuitur, quæ nunc molliorem vestem induat, vnde comis & beneuolo animo quòd & peplus habere videatur, quod muliebre est vestimentum: nunc verò virilior eluceat. Iouis enim lorica virilis, a. Quòd igneum currum habet, denotatur illius θερμουργὸν, & in rebus gerendis feruor & vis operatrix. Hæc ita allego- hio explicantur, quæ nos huc irrepere præter nostrum institutum nescio quomodo passi sumus.

ῃ πύλαι] De cœli portis, & earum custodibus Horis, dicemus copiosè in Lexico, Deo fauente.

τὴρ Ἴδηθεν ἐπεὶ ἴδε, χώσατ' ἄρ' αἰνῶς·	*Iupiter aūt pater ab Ida vt vidit, iratus est grauiter:*
ωνε χρυσόπτερον ἀγγελέουσαν·	*Irim verò excitauit aureas alas habentē nunciaturā:*
θι Ἶρι ταχεῖα, πάλιν τρέπε, μηδ' ἔα ἄντην	*Vade age Iri celer, retrò verte, neq; sine aduers⁹ (me)*
γὰρ καλὰ συνοισόμεθα πόλεμόν δε.	*Venire: nō enim commodè congrediemur ad bellum.*
ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,	*Sic enim dico, hoc & ratum erit:*
ν σφῶϊν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους·	*Mutilabo quidem ipsis curribus veloces equos:*
ἐκ δίφρου βαλέω, κατὰ θ' ἅρματα ἄξω·	*Ipsas autem ex curru deijciam, & currus cōfringam.*
ἐς δεκάτους περιτελλομένους ἐνιαυτοὺς	*Neutiquam in decem completos annos,*
ἀπαλθήσεσθον ἕλκε' ἅ κεν μάρπτῃσι κεραυνός·	*Vulnera curare poterunt, quæ impresserit fulmen,*
ἰδῇ Γλαυκῶπις ὅτ' ἂν ᾧ πατρὶ μάχηται.	*Vt cognoscat Minerua, quādo cū suo patre pugnaue-*
δ' τι τόσον νεμεσίζομαι, οὐδὲ χολοῦμαι.	*Iunoni aūt non tantùm indignor, neq; irascor: (rit.*
οι ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅ, ττι νοήσω.	*Sēper. n. mihi consueuit interrūpere quicqd cogitâro.*
ς ἔ ιτ' ὦρτο δὲ Ἶρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα·	*Sic dixit: mota est autem Iris velox nunciatura.*
κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.	*Iuit autem ex Idæis mōtibus ad magnum Olympum.*
ησι πύλῃσι πολυπτύχου Οὐλύμποιο	*In primis autem portis multiplicis Olympi*
μενὴ κατέρυκε· Διὸς δέ σφ' ἔννεπε μῦθον.	*Occurrens coërcuit, Iouisq; ipsis exposuit sermonem:*
μ ματον; τί σφῶϊν ἐνὶ φρεσὶ μαίνεται ἦτορ;	*Quò tenditis? cur vobis in mentibus furit cor?*
ρονίδης ἐπαμυνέμεν Ἀργείοισιν.	*Non sinit Saturnides auxiliari Argiuis.*
γὰρ ἠπείλησε Κρόνου παῖς, εἰ τελέει περ,	*Sic enim minatus est Saturni filius, siquidē perficiet,*
μ σφῶϊν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους,	*Mutilaturū quidē se vobis sub currib. veloces equos:*
δ' ἐκ δίφρου βαλέειν, κατὰ θ' ἅρματα ἀξέμεν·	*Vos ipsas. v. ex curru deiecturū, & currū fracturum:*

Οὐδὲ

Οὐδέ κεν ἐς δεκάτους περιτελλομένους ἐνιαυτοὺς
[d] Ἕλκε' ἀπαλθήσεσθον ἅ κεν μάρπτῃσι κεραυνός·
[e] Ὄφρ' εἰδῇς Γλαυκῶπι ὅτ' ἂν σῷ πατρὶ μάχηαι.
[f] Ἥρῃ δ' οὔτι τόσον νεμεσίζεται, οὐδὲ χολοῦται.
Αἰεὶ γάρ οἱ ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅ,ττι νοήσῃ.
Ἀλλὰ σύγ' αἰνοτάτη κύον ἀδδεές, εἰ ἐτεόν γε
Τολμήσεις Διὸς ἄντα πελώριον ἔγχος ἀεῖραι.
Ἣ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Αὐτὰρ Ἀθηναίην Ἥρη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
[g] Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, οὐκέτ' ἔγωγε
Νῶιν ἐῶ Διὸς ἄντα βροτῶν ἕνεκεν πολεμίζειν·
Τῶν ἄλλος μὲν ἀποφθίσθω, ἄλλος δὲ βιώτω,
Ὅς κε τύχῃ· κεῖνος δὲ τὰ ἃ φρονέων ἐνὶ θυμῷ,
Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι δικαζέτω ὡς ἐπιεικές.

Neq; ad decem completos annos
Vulnera sanabitis, quæ impresserit fulmen:
Vt scias Minerua, quando cum tuo patre pu
Iunoni autem nō tantùm indignatur, neq; i
Semper enim ei solet interrūpere quicquid
Sed tu grauissima canis, intrepida, si quide
Audebis Iouem contra ingentem hastam
Hæc quidem sic locuta, discessit pedibus
Sed Mineruam Iuno verbum allocuta est:
Eheu ægidem gestantis Iouis filia, non an
Nobis permitto cōtra Ioue mortaliū causa
Eorum alius quidem intereat, alius autem
Quicūq; cōsecutus sit: ille. a. sua cōsilia sent
Troianosq; & Danaos moderetur vt æquū

COMMENTARIVS.

a ζεὺς δὲ πατὴρ] Vidimus anteà Iouem in Idā seorsim ab alijs Dijs secessisse: vbi tamen non ita manet, vt ei propterea actiones occultæ esse possint. Nam, vt hìc videmus, exeuntes cœlo Deas istas Mineruam & Iunonem statim obseruau tem ex earum apparatu iudicauit eas in bellum prodire, ideò in iram efferbuit, tum quòd mandata sua sperni videret ex eorum aduentu perterritos & profligatos iri Troianos intelligebat, quorum laudi tamen & victoriæ ille hodierno d debat. Itaq; nunciaturam ille derepentè Iridem misit, quæ earum conatus & impetus remoraretur.

b βάσκ' ἴθι] Sapienter omnino facit Iupiter, qui non solùm Troianis suis, sed etiam his deabus prouidet: Troianis q Dearum aduentum amoliatur, ex quo omnia erant illis infausta & calamitosa expectanda: Ipsis verò Deabus, quòd gressum secum anteuertat. Siquidem proculdubiò non tantùm in Troianos, sed etiam aduersus Ioue qui à partibus stabat, pugna erat illis subeunda. At quàm impare robore: longè nimirum imbecilliore. vnde duplici de causa videtur uentum remorari, primùm quòd malè erat illis cessurum hoc prælium: deinde quòd ex fœminarum victoria laudem summus ille Orbis moderator. Primum illud designat quandam Iouis erga illas beneuolentiam, vt qui illas perire n enim poterat expectare dum illæ accessissent, & tunc robur suum in illas explicare prout se facturum paulò pòst per Ir tur, nisi pedem retulerint. Secundum verò generositatem animi tanto numine planè dignam. Quod autem eas in hoc nire nolit, id tum ex coniugali tum ex paterno amore facit: coniugali (cui adde etiam fraternum) Iunonis respectu: p Mineruæ. Hic porrò aliud mihi videtur obseruandum Iouem clementer se gerere, cum harum Dearum conatus non v ipsum factum puniendum censeat. etiam contra suas præcedentes minas, in quibus seueriùs agebat: siquidem & se turum dicebat, qui solùm vellet aut Troianis aut Danais auxiliari. verba hæc sunt:

ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι
πληγεὶς οὐ κατὰ κόσμον ἐλεύσεται οὔλυμπόνδε. Hoc autem nunc Iuno & Minerua tentârunt, & tamen nullis eas plagi ficit. Illa siquidem rigidi fuerunt legislatoris, hìc ex æquitate & bono crimina ponderat, quasi non statim delictis pœna tuta adhibenda sit, sed omnia priùs clementia & mansuetudine experiunda, etiam præter ipsius legis authorem, quæ plerunq; ex circunstantijs est emollienda.

c τῇ μέμαθεν;] Diximus aliàs solere Poëtam ταυτολογίαν in referendis mandatis seruare, vt ijsdem penè verbis à nuncij addatur autem nihil quòd illa vitiare possit. In quibus rigidissimus fuit interdum obseruator, vt doceret quæ fides esset cijs in suo officio defungendo præstanda: interdum tamen addit quædam, sed ea non solùm non superflua: sed quæ mè ad rem faciant, vt hoc loco videre licet. Neq; enim has contumelias Iridi Iupiter præscripsit, vt neq; quod infrà M nem impudentissimā appellabit. Forsan docet Poëta posse & seruos pro dominis, & subditos pro principibus iustissim Præterea videtur etiam plenam quandam loquēdi & eas obiurgandi libertatem, cùm dicit μὴ δ' ἔα αὐτὴν ἔρχεσθ. Quasi Deas illas tam dexterè alloquaris, vt quaqua ratione fieri poterit, earum aduentum impedias, quod Iris etiam de libe gatione interpretatur, vt quæ dignum hoc facinus intelligat. Hinc est quòd aliàs dicet decere maximè, vt Nuncius pru vulgari sit præditus: quam eadē quoq; Iris hoc loco vsurpat, cùm dicit ὧδε γὰρ ἠπείλησε κρόνου παῖς, εἰ τελέει περ. Nouit siqu minationes Iouis effectum suum non sortituras, tamen illis Deas perterrere voluit: quas si absq; vlla ἐπιπλήξει exposuil illas in desperationem conijcere, quanquam videretur fideliùs officio suo defuncta, si nudè verba Iouis retulisset.

d ἕλκε' ἀπαλθήσεσθον] Vide quos Deos habuerit illa misera antiquitas, non quidem mortales, sed plagis & vulneribus qua de re nos anteà, ni fallor, diximus. ὅρα, inquit Eustathius hoc loco, ὡς λεπτόσωμα τὰ δαιμόνια, ἡ ποιητικὴ παχύτης νοεῖν, ὑπὸ κεραυνῶν ἕλκεα πάσχουσι. καὶ καινὸν οὐδὲν τοῦτο τοῖς λογιζομένοις ὡς καὶ βάλλονται ποιητικῶς καὶ τιτρώσκονται. Anteà autem vidim & Martem vulneratos.

e ὄφρ' εἰδῇς] Deest aliquid in hoc versu: quid illud autem sit non constat: potest tamen existimari tale quippiam ἐσφάλη, vel ἵνα εἰδῇ ὅτι ἀφραίνει, vel ὅτι κρείττονι ἀντιφερίζει, quale illud est, ἣν ἄτην, ibi, γνῷ δὲ καὶ ἀτρείδης ἣν ἄτην, quod Achil dicit. Vel forsan nihil deest: & hæc erit huius loci sententia. Vt discat Minerua quando patri aduersatur, quasi consentan sit filiam patri prudenter interdum aduersari, non verò in illis rebus quas ipse seriò fieri expetit. Hæc Eustathius.

f ἥρῃ δ' οὔτι τόσον] Hoc attentè cōsiderandum est: ait enim Iupiter se magis Mineruæ irasci quàm Iunoni, rationemq; hoc à Iunone fieri non sit nouum. Atqui hoc ideò in ipsa Minerua magis videbatur tolerandum, quòd nunc primùm morigeram exhibuisset, primos autem errores ignosci ferè ab omnibus est vsitatū. Sed contrà facit Iupiter, quia hoc lon est prudentissimam Mineruam semel labi quàm Iunonem, quæ iam habitum prauitatis cōtraxit. Itaq; prouidè se gerit, initijs illius proteruiæ acerrimè occurrit, ne si leniùs illam tractauerit, ea de patris beneuolentia secura alia longè grauior eum tentare possit: vt ex parentum indulgentia liberi nequiores fieri consueuerunt. Et profectò res ita se habet: quibus probitas, aut qui probitatis opinionem sustinent, cùm peccant, longè grauiùs peccare videntur quàm qui vitam scelerata hos enim propter consuetudinem minus animaduertimus, illos verò contrá.

g ὢ πόποι αἰγιόχοιο] Quæ Mineruam primùm excitârat, illa eandem nunc ab instituto deterret, suadetq; vt Iouis man quentur aduersus quem pugnare tutum non sit, hac potissimum de causa, quæ est mortalium. Quasi dicat, non esse cō vt immortales inter se pro mortalibus bellum gerant, quod etiam aliàs dictum est apud hunc eundem Poëtam. Proind ipsius Iouis arbitrio esse planè relinquenda. Vbi vides quàm mutabile sit muliebre ingenium: nō quod à tam pernicio Iunonem nunc desistere rectè factum non iudicem, sed quia hoc ipsum illa anteà exploratum habebat, vt docuit eiu Neptunum, & tamen temerè aduersus Iouem progredi non dubitauit, quod illa prima quaq; comminatione desertura quàm ergo incipias, consulto opus est: vbi incœperis, non temerè desistendum, quanquam præstat à prauo consilio quàm in eo pertinaciter contra ius & fas adhærescere.

Ὣς ἄρα φωνήσασα, πάλιν τρέπε μώνυχας ἵππους.
[a] Τῇσιν δ' Ὧραι μὲν λῦσαν καλλίτριχας ἵππους·

Sic fata retrò vertit vnius vngulæ equos:
His verò Horæ quidē soluerūt pulchrè iubato.

ς ἐν κατέδησαν ἐπ' ἀμβροσίῃσι κάπῃσιν·
α δ' ἔκλιναν * πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα·
δ χρυσέοισιν ἐπὶ κλισμοῖσι κάθιζον
ἄλλοισι θεοῖσι, φίλον τετιημέναι ἦτορ.
ὁ πατὴρ Ἴδηθεν εὔτροχον ἅρμα καὶ ἵππους
ια δ' ἐδίωκε, θεῶν δ' ἐξίκετο θώκους.
ἱ ἵππους μὲν λῦσε κλυτὸς Ἐννοσίγαιος.
α δ' ἀμβωμοῖσι τίθει, κατὰ λῖτα πετάσας·
δ χρύσειον ἐπὶ θρόνον εὐρύοπα Ζεὺς
ο δ' ὑπὸ ποσσὶ μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος.
δ' ἢ Διὸς ἀμφὶς Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
ν οὐδέ τί μιν προσεφώνεον, οὐδ' ἐρέοντο·
ὁ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·
ις οὕτω τετίησθον Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη;
ὁ θην κάμετόν γε μάχῃ ἐνὶ κυδιανείρῃ
σαι Τρῶας, τοῖσιν κότον αἰνὸν ἔθεσθε.
ως οἷον ἐμόν γε μένος καὶ χεῖρες ἄαπτοι,
ἂν τρέψειαν ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ·
ῶι πρὶν περ τρόμος ἔλλαβε φαίδιμα γυῖα
πό ιόν τ' ἰδέειν πολέμοιό τε μέρμερα ἔργα.
ὁ ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
ἡμετέρων ὀχέων πληγέντε κεραυνῷ,
Ὄλυμπον ἵκεσθον, ἵν' ἀθανάτων ἕδος ἐστίν.
ἔφαθ'· αἱ δ' ἐπέμυξαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
αἱ γ' ἥσθην, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθην.
Ἀθηναίη ἀκέων ἦν, οὐδέ τι εἶπε,
Διὶ πατρί, χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει·
ἰκ ἔχαδε στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα·
ε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὅ τοι σθένος οὐκ ἐπιεικτόν,
Δαναῶν ὀλοφυρόμεθ' αἰχμητάων,
κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται·
λέμου μὲν ἀφεξόμεθ', εἰ σὺ κελεύεις·
Ἀργείοις ὑποθησόμεθ' ἥτις ὀνήσει.
ὄντες ὄλωνται ὀδυσσαμένοιο τεοῖο.
ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα
ἢ μᾶλλον ὑπερμενέα Κρονίωνα (Ζεύς,
ἐθέλῃσθα, βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ἀργείων πουλὺν στρατὸν αἰχμητάων.
πολέμου ἀποπαύσεται ὄβριμος Ἕκτωρ,
παρὰ ναῦφι ποδώκεα Πηλείωνα
ὅτ' ἂν οἱ μὲν ἐπὶ πρύμνῃσι μάχωνται,
ἐν στεινοτάτῳ περὶ Πατρόκλοιο πεσόντος·
θέσφατόν ἐστι.[l] σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω
οὐδ' εἴ κε τὰ νείατα πείραθ' ἵκηαι
καὶ πόντοιο,[m] ἵν' Ἰαπετός τε Κρόνος τε,
οὔτ' αὐγῇς ὑπερίονος ἠελίοιο
οὔτ' ἀνέμοισι· βαθὺς δέ τε τάρταρος ἀμφίς·
ἢν ἔνθ' ἀφίκηαι ἀλωμένη, οὐ σεῦ ἔγωγε
σκυζομένης ἀλέγω,[n] ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο.

Et hoc quidem ligauerunt ad immortalia præsepia:
Currus autem inclinarunt ad parietes splendidos.
Ipsæ autem aureis in thronis sederunt,
Mixtim cum alijs dijs, charo mœstæ corde.
Iupiter.a.pater ab Ida pulchras rotas habentē currū et
In Olympū impulit: deorū.a.peruenit ad sedes. (equos
Huic autem & equos soluit inclytus Neptunus:
Currus.v.super bases posuit, linea tegumēta obtēdēs.
Ipse autem aureum in thronum latè cernens Iupiter
Cōsedit: huic.a.sub pedib.magn⁹ cōcutiebat Olymp⁹.
Hæ autem solæ à Ioue seorsim Mineruaq; & Iuno
Sedebāt: neq; ipsum alloquebantur, neq; interrogabāt.
Sed ille cognouit suis in mentibus, locutusq; est:
Cur sic cruciamini Minerua & Iuno?
Non tamen diu laborastis pugna in gloriosa
Perdēdo Troianos, aduersus quos irā grauē reposuistis.
Omnino, quantæ meæ vires & manus terribiles,
Nō me in fugā verterint quotquot dij sunt in Olympo:
Vobis autem prius tremor inuasit splendida membra,
Quàm bellum videretis, belliq; curis plena opera.
Sic enim edico, hoc & ratum erit:
Non in vestris curribus, percussæ fulmine,
Retrò in Olympū redijssetis, vbi immortaliū sedes est.
Sic dixit: hæ aūt ringebantur Mineruaq; & Iuno.
Proximæ hæ sedebant, malaq; Troianis moliebantur.
Minerua quidem tacita erat, neq; quicquam dixit,
Irata Ioui patri: ira autem ipsam grauis tenebat:
Iuno autem nō continuit pectore irā, sed allocuta est:
Minimè ferende Saturnide, quod verbum dixisti?
Benè & nos scimus quòd potentia tua nulli cedit:
Attamen Danaorum causa mœstæ sumus militum,
Qui iam malum fatum implentes perierint.
Sed bello quidem abstinebimus, si tu iubes:
Consilium autem Argiuis suggeremus, quod iuuabit,
Vt non omnes pereant irato te.
Hanc aūt excipiens allocutus est nubicogus Iupiter,
Cras manè etiam magis potentissimum Saturnidem
Videbis, si velis, pulchros oculos habēs venerāda Iuno,
Perdentem Argiuorū copiosum exercitū bellicosorū.
Non enim prius à bello cessabit fortis Hector,
Quàm excitetur è nauibus velox pedibus Pelides
Die illo, quando hi quidem ad puppes pugnauerint,
Angustia in periculosissima pro Patroclo occiso:
Sic enim fatale est, te verò ego non curo
Iratam, neq; si vltimos fines adires
Terræ & maris, vbi Iapetusq; Saturnusq;,
Sedentes, neq; splendore supra gradientis Solis
Fruūtur, neq; vētis: vbi pfundus etiā tartar⁹ circùm.
Neq; si illuc perueneris errabunda, non te equidem
Iratam curo: quoniam non te impudentius aliud.

κ. πρὸς ἐνώπια

κ. οὐ μὰν τὰ

κ. οὐ χάδε

COMMENTARIVS.

[...]] Describit Iunonis & Mineruæ reditum ad cœlos & ministerium, quod ipsis ab Horis exhibetur, quas anteà cœli [...] appellabat, nunc verò pro Dearum ancillis videtur agnoscere. Vbi etiam notādum est, seruari decorum hac in parte, cùm [...] eabus Horas eiusdem sexus faciat, vt etiam paulò pòst Ioui Neptunus inseruit. Exactè autem vtrobiq;, hoc est, tam in [...] in Iouis, qui statim subijcitur, famulitium tum Horarum tum Neptuni persequitur: quòd, ni fallor, diuina illa quoq; [...] esse indicaret: quo respectu aliàs etiam Deorum vocabula rebus attribuit, quasi eorum linguā callueris, vt ei expro- [...] nis Dion Prusæus.

[...]] Duabus de causis videtur Olympum repetere Iupiter: primùm, quòd iā nox instaret, ac proinde finitum iri ho- [...] tum intelligebat: deinde, vt sua præsentia reliquos Deos in officio contineret, quod ita oportere fieri nouissimum [...] neruæ factum submonuerat: vel etiam vt eas præsens rursus verbis plecteret, quas anteà per Iridem absens castigaue- [...] im vbi aduenit, fingitur eas affatus, vt mox dicemus.

[...]] Maiestatem & grauitatem supremi illius Dei his verbis exprimit, cùm sub illius pedibus Olympum dicit trepi-

dare & concuti, quod aliàs ex capite eius aut superciliis commotis fieri ait, quod minus videtur: proinde hoc etiam m le, cùm totius corporis grauius sit pondus, quàm vnius alterius partis motus.

d αἳ δ' οἶαι] Hic solet esse gestus eorum qui à potentioribus læsi sunt, nullaq; ratione iniurias sibi factas vlcisci possu enim ad odium, quod testatum faciunt, cùm illorum potentiorum consortium & colloquium auersantur. Quod i apparet, quas Homerus dicit seorsim à Ioue consedisse, memores nimirum recentis repulsæ, quam à Ioue passæ sunt lum proficisci eas vetuit. Repulsam appello quidem impropriè, si consideres eas nihil à Ioue postulasse: si verò atten uis voluntate dependisse, forsan inepte loquutus non fuero. Vtut sit, ægrè id tulerunt Deæ nostræ, doloremq; suun stantur ad imbecillium solatium refugientes, qui iram tacitè concoquunt, vbi vindictæ locus esse non potest.

e αὐτὰρ ὁ ἔγνω] Quod Iouem in mentibus suis hoc cognouisse dicit, sic intelligo, eum obseruasse Dearum gestus, ex intellexit, eas indignabundas sic seorsim à se recedere, idq; recordatum, quod anteà ipsæ tentauerant se paulò pòst ob suo mandato obijciente, itaq; hoc animo repetens Iupiter, iudicat ea de causa Deas istas condolere, cui etiam hoc a præter consuetudinem redeuntem nouissimè Iouem quasi aspernabantur.

f τίφθ' οὕτω τετίησθον] Facetè Iupiter, vt etiam annotat Eustathius, Deas mœstas carpit & vellicat earum dolorem o aduersus Troianos pugnam pro labore nimio, quem ipsæ in ea subierint, interpretatur Qua ironia mœstitiam illarum uius sui apud illas odium concitauit. A' quo iniuriam acceperis insuper irrideri, id demum est intolerabile, cùm max quædam vel commiseratio tui prætexitur, vt hîc à Ioue. Paulò pòst tamen rem manifestè aperit, easq; temeritatis repr ausæ sint aduersus se in prælium prodire, qui ne ab omnibus quidem Dijs superari possit. Vel sanè latet ibi etiam far de illarum reditu reuerà loquitur. nam suis laudibus præmissis, quibus robur suũ insuperabile commendat adeò, vt à in fugam verti non possit: subijcit eas econtrà statim prælij metu, etiam antequàm illi interessent, recessisse: id falsè m buens, quod illæ ob Iouis metum fecerant. Postremò addit, sapienter illas sibi à prælio metuisse: in quod si descen fulmen erant experturæ.

g σφῶϊν δὲ πρίν περ τρόμος] Quamuis eadem ironia de bello continuetur, tamen hîc illa est apertior, quàm anteà. Hic e cit, eas in bello laborasse, sed longè antequàm eò accedere eius metu consternatas: ibi autem cùm eas ita mœstas vid belli falsè causabatur, tamen ἀποφατικῶς. Nam cùm soleamus post multum laborem tristiores fieri, eumq; Deæ illæ i exantlauerint, negat debere illas remissiore esse animo aut contristari. Sciat lector, & attendat, hunc locum esse pere quis vllus alius in Homero.

h ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν,] Duplicem affectum in his Deabus animaduertere licet: primùm in Mineruа, secũdum in Iun ergo dicitur nihil respondisse Ioui, sed iram suam animo cohibuisse: vbi proculdubiò prudentia Deę obseruatur, siqui recenti & flagrante adhuc iniuria illa exasperata esset, non poterat nisi cum amarulentia summa Ioui se deridenti, vr lud magis adhuc recrudescebat, respondere. Quod si fecisset, intelligebat eò magis infensum sibi futurum patrem, que dens pugnæ subeundæ consilium in se magis quàm in Iunonem exarsisse recordabatur. Itaq; cautè sibi moderatur, temperantia Iouem etiam exulceraret: proinde quamuis ringeretur, & iniquo valde animo non solùm se à Ioue imp prælium accederet, sed etiam insuper ironica præcedente oratione vellicari ferret: tamen prudẽtius esse censuit se ipt quàm habenis iræ remissis in grauius patris odium impingere. Hic porrò Mineruæ affectus aliquid cum ea iræ specie appellatur, commune habet. Duo sunt enim mansuetudinis extrema, vt est apud Philosophum Ethic. 4. cap. 5. ὀργιλό (si licet hoc vti vocabulo) Illa est, cùm homines citò irascuntur quibus non oportet, magisq; quàm oportet: at citò d non detinent iram, sed reddunt, ὅτι οὐ κατέχουσι τὴν ὀργὴν, ἀλλ' ἀνταποδιδόασι. Illi autem summæ bilis sunt, vnde nomen λων sortiuntur. Πικρότης autem est, cùm aliquis difficilè placatur, diuq; iram animo continet, quam nisi cum vltione a poris non excutit: & hoc vocat Aristoteles ὀργὴν πέττειν: quod nunc Minerua facit nam iram suam non effert (quam tu expressam referebat) sed concoquit, donec se aduersus Iouem vlciscatur: tunc enim modum deponendi iram à M ri arguo tum ex præcedenti illius oratione, quâ cùm sua beneficia in Iouem commemoraret, eumq; ingrati animi addidit se hoc tandem aliquando vlturam, affuturumq; tempus cùm à Ioue charissimæ Glaucopidis nomine compe ex ijs quæ paulò antè dicit Poëta, has Deas Troianis mala machinari, quæ ad vltionem etiam Iouis pertinent. Vnde di potest, eam non ideò iram cohibere, vt lapsu temporis euanescat In Iunone autem ὀργιλότης expressa est, quia sta Iouiq; respondit: quam, seruato decoro, ei optimè tribuit, propter eius marito suo repugnandi, & cum eo altercan consuetudinem. De qua etiam anteà loquutus est ipse Iupiter.

i αἰνότατε Κρονίδη.] Respõdet Ioui Iuno, & cùm valde excanduisset, à contumelijs exorditur, quibus Iouem proscindi tur tamẽ paulò sunt mitiora, cæterùm omnino repetita ex oratione Mineruæ, quæ extat circa initium huius libri. Qu ταυτολογία, in tam longo opere toleranda. Quanquam eadem à diuersis diuerso animo proferuntur: Minerua enim potiùs demulcebat, & placidè pacateq; illa efferebat: Iuno verò cùm asperitate & eo consilio, vt se etiam Ioue inuito liaturam testaretur, quod contrà in Minerua quasi veniæ petitionem præferebat. Iouis etiam responsa vtroq; loco id enim Mineruæ clementer, hic durè Iunoni respondet: quod non erat facturus, nisi illa acerbiùs quàm deceret, loquut

k ἠοῦς δὲ καὶ μᾶλλον] Quasi dicat Iupiter, Ringere quantumuis Iuno, & quicquid libuerit consilij Græcis tuis impertire auxilio Troianis ferendo non deterrebor, quin hodierna pugna maioris cladis est veluti præludium, quã Græcis sequ iani infligent, vbi robur illud & potentia mea, qua tu quoque nihil maius agnoscis, sese exeret. Vbi perstringitur pau illius prælij argumentum, quod pluribus & sigillatim sequentibus libris persequetur.

l σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω] Sensus huius loci videtur mihi talis esse: Non curo, ait Iupiter Iunoni, tuam iram, paruiq; mihi succenseas: etiam si ita excandesceres, vt à me longiùs semoueri & recedere in Tartarum velles me derelicto: q Iupiter tam morosæ & proteruæ coniugis absentiam facilè & æquo animo ferre non possit: quod illa significant, ἐπεὶ ἄλλο. de quibus paulò pòst.

m Ἰαπετός] Cur hic Iapeti fiat mentio, mihi nondum compertum est: nam Eustathius in Allegorijs occupatur. D sic habet. Ad Septentrionem, vbi Arimaspi habitant, mare est glacie astrictum, quod Saturnium & mortuum dicitur, κρόνιος, νεκρὸς πόντος, vt est apud Dionys. Alexand. Cæteris omissis Saturnium dicitur illud mare, quòd dicatur ea loca a ni regere, quod pro frigore accipitur. Ex fabula autem dicuntur abscissa Saturni pudenda in ea loca fuisse deiecta, ait Dionys. comment. Afferam integrum Dionysij locum:

αὐτὰρ ὑπὲρ θῖν	πρὸς βορέην, ἵνα παῖδες ἀρημανέων Ἀριμασπῶν
πόντον μὲν καλέουσι πεπηγότα τε κρόνιόν τε	ἄλλοι δ' αὖ καὶ νεκρὸν ἐφήμισαν εἵνεκ' ἀφαυρῶς
ἠελίου. βράδιον γὰρ ὑπὲρ ἁλὰ τὴν δὲ φαείνει	αἰεὶ δὲ σκιερῇσι παχύνεται ἐν νεφέλῃσι.

Ex quibus satis constat, loca illa tenebrosa & obscura, quòd perpetuis nubibus illic Sol obdensatus sit, ideoque ijs in merus Tartara collocauit.

n ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο.] Eustathius τὸ κύντερον vel χαλεπώτερον, vel etiam ἀναιδέστερον interpretatur. Nos posterius arri nim hoc intelligit Iupiter, Iunonem impudentem esse, idq; duabus de causis. Primùm, quòd nulla coniugis reuerenti tur, audeatq; illi sic proteruè insultare: secundò, quòd omnia prout illi in buccam venerint, temerè effutiat: quod p impudentiæ docet Aristoteles Magnorum Moralium lib. 1. cap. 30. vbi impudentem sic definit: ὁ ἐν παντὶ καὶ εἰς πάντας πων ἃ ἔτυχεν: Qui vbiq, & in omnes loquitur, & omnia, vtcunq; euenerint. At contrarium in verecundia, quæ inter stup pudentiam medium est. Siquidem verecundus neq; cuncta & omnino (vt impudens) aut dicit aut agit.

Ὣς φάτο· ᵃ τὴν δ' οὔτι προσέφη λευκώλενος Ἥρη·	*Sic dixit: hunc. a. nihil allocuta est alba v*
Ἐν δ' ἔπεσ' Ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,	*Incidit verò in Oceanum splendidum lum*
ᵇ Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.	*Trahens noctem nigram in fertilem terran*
ᶜ Τρωσὶν μέν ῥ' ἀέκουσιν ἔδυ φάος· αὐτὰρ Ἀχαιοῖς	*Troianis quidem inuitis occidit lux: sed Ac*

...* τρίλλιστος ἐπήλυθε νὺξ ἐρεβεννή.
...ων δ' αὖτ' ἀγορὴν ποιήσατο φαίδιμος Ἕκτωρ,
...ῶν ἀγαγὼν ποταμῷ * ἐνὶ δινήεντι,
...αρῷ, ὅθι δὴ νεκύων διεφαίνετο χῶρος.
...ων δ' ἀποβάντες ἐπὶ χθόνα μῦθον ἄκουον
...Ἕκτωρ ἀγόρευε Διῒ φίλος· ἐν δ' ἄρα χειρὶ
... ἔχ' ἑνδεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
...αλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης·
...ισάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
...λυτέ μευ Τρῶες καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
...ἐφάμην νῆάς τ' ὀλέσας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς,
...ονοστήσειν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν·
...ρὶν κνέφας ἦλθε, τὸ νῦν ἐσάωσε μάλιστα
...ους καὶ νῆας ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
...νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
...ἐφοπλισόμεσθ'· αὐτὰρ καλλίτριχας ἵππους
...πὲξ ὀχέων, παρὰ δέ σφισι βάλλετ' ἐδω-
...ς δ' ἄξασθε βόας καὶ ἴφια μῆλα (δήν·
...ως, οἶνον δὲ μελίφρονα οἰνίζεσθε,
...κ μεγάρων, ἐπὶ δὲ ξύλα πολλὰ λέγεσθε,
...αννύχιοι μέσφ' ἠοῦς ἠριγενείης,
...ν πυρὰ πολλὰ, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἵκῃ·
...ς καὶ διὰ νύκτα καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
...μήσωνται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης·
...σπουδί γε νεῶν ἐπιβαῖεν ἕκηλοι.
...ς τούτων γε βέλος καὶ οἴκοθι πέσσῃ,
...ς ἢ ἰῷ ἢ ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
...ρώσκων ἵνα τις στυγέῃσι καὶ ἄλλος
...ἐφ' ἱπποδάμοισι φέρειν πολύδακρυν ἄρηα.
...ἀνὰ ἄστυ Διῒ φίλοι ἀγγελλόντων,
...ρωθήβας πολιοκροτάφους τε γέροντας
...περὶ ἄστυ, θεοδμήτων ἐπὶ πύργων·
... δὲ γυναῖκες ἐνὶ μεγάροισιν ἑκάστη
...καιόντων· φυλακὴ δέ τις ἔμπεδος ἔστω,
...εἰσέλθῃσι πόλιν, λαῶν ἀπεόντων.
... Τρῶες μεγαλήτορες ὡς ἀγορεύω·
...ς μὲν νῦν ὑγιὴς εἰρημένος ἔστω,
...ς Τρώεσσι μεθ' ἱπποδάμοις ἀγορεύσω.
... ἐλπόμενος Διΐ τ' ἄλλοισί τε θεοῖσιν
...ἐνθένδε κύνας κηρεσσιφορήτους,
... φορέουσι μελαινάων ἐπὶ νηῶν.
... ἐπὶ νυκτὶ φυλάξομεν ἡμέας αὐτούς·
...ὑπηοῖοι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,
...γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν ὀξὺν ἄρηα.
...κέ μ' ὁ Τυδεΐδης κρατερὸς Διομήδης
...πρὸς τεῖχος ἀπώσεται, ἤ κεν ἐγὼ τὸν
...ώσας, ἔναρα βροτόεντα φέρωμαι.
...ἀρετὴν διαείσεται, αἴ κ' ἐμὸν ἔγχος
...χόμενον· ἀλλ' ἐν πρώτοισιν ὀΐω
...ηθεὶς, πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
...όντος ἐς αὔριον. αἲ γὰρ ἐγὼν ὣς
...νατος καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα,
... ὡς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων,
...ρη ἥδε κακὸν φέρει Ἀργείοισιν.
...Ἕκτωρ ἀγόρευ'· ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδη-
(σαν.
...ππους μὲν λῦσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἱδρώοντας·
...ιμάντεσσι παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος·
...ιος δ' ἄξαντο βόας καὶ ἴφια μῆλα

Grata, multoties rogata superuenit nox atra.
Troianorũ.a. rursus cõcionẽ habuit illustris Hector,
Seorsim à nauibus ducens fluuium apud verticosum,
In mũdo, vbi iam à mortuis (vacuus) apparebat loc°.
Ex equis verò descendẽtes in terrã, orationẽ audiebãt
Quam Hector dicebat Ioui charus: inq; manu (bat
Hastã tenebat vndecim cubitorũ: antè a. lãceæ splẽde-
Cuspis ærea: circum autem aureus ambibat annulus:
Huic innixus, verbis velocibus eos allocutus est:
Audite me Troiani & Dardani auxiliatores:
Paulò antè putabã nauib. pditis & vniuersis Græcis,
Rursus redituros (nos) ad Troiam ventis expositam:
Sed prius caligo superuenit, quæ nũc seruauit maxi-
Argiuos & naues in littore maris. (mè
Quare nunc quidem pareamus nocti nigræ,
Cœnasq; præparemus: atq; pulchrè iubatos equos,
Soluite ex curribus, ipsis verò apponite pabulum:
Ex vrbe autem adducite boues, & pingues oues
Properè, vinumq; suaue afferte,
Panemq; ex domibus, insuper ligna multa colligite,
Vt per totam noctẽ vsq; ad auroram manè nascentem,
Accẽdamus ignes multos: splẽdor.a. in cœlũ perueniat:
Ne quomodo & per noctem comati Achiui,
Fugere properent per lata dorsa maris:
Ne've facilè naues ascendant quieti.
Sed vt quis eorum telum etiam domi curet,
Vulneratus vel sagitta, vel hasta acuta,
Nauem insiliens, vt quis horreat etiam alius,
Troianis equestribus inferre lamentabile bellum.
Præcones autem per vrbem Ioui chari nuncient,
Vt pueri pubescentes & temporibus cani senes,
Cubent circa vrbem à dijs ædificatis in turribus:
Florentes ætate autẽ mulieres, in domibus singulæ
Ignem magnũ incendant: custodia.a. aliqua firma sit,
Ne insidiæ intrent in ciuitatem, copijs absentibus.
Sic sit, Troiani magnanimi, vt dico.
Oratio autem quæ quidem nũc habita est, integra sit,
Aliam autem manè Troianos inter bellaces dicam.
Glorior, sperans in Iouem aliosq; deos,
Expulsurum me hinc canes à fatis aduectos,
Quos fata duxerunt nigris in nauibus.
Sed in nocte custodiamus nos ipsos:
Manè autem sub aurora cum armis armati,
Naues apud concauas excitemus acre prælium:
Cognoscam, si me Tydides fortis Diomedes
A nauibus ad murum repellet: an ego hunc
Ferro confodiens, spolia cruenta auferam.
Cras suam potentiam ostendet, si meam lanceam
Sustinere possit aduersus se venientẽ: sed inter primos
Iacebit vulneratus: multi aũt circa ipsum socij, (puto
Sole ascendente cras: vtinam enim ego sic
Essem immortalis & non senescens per dies omnes,
Et colerer sicut colitur Minerua & Apollo,
Vt nunc dies hæc malum fert Argiuis.
Sic Hector concionatus est: Troiani autem accla-
mârunt.
Hi autem equos quidem soluerunt à iugo sudantes:
Ligauerũt aũt capistris apud currus suos vnusquisq;:
Ex ciuitate autem adduxerunt boues & pingues oues

γρ. τρίλλιστος
γρ. ἐπὶ
γρ. πρωῒ δ' ὑπ' ἠοῖ

Καρπαλίμως· οἶνον δὲ μελίφρονα οἰνίζοντο,
Σῖτόν τ' ἐκ μεγάρων, ἐπὶ δὲ ξύλα πολλὰ λέγοντο.
Κνίσην δ' ἐκ πεδίου ἄνεμοι φέρον οὐρανὸν εἴσω·
γ. γεφύραις Οἱ δὲ, μέγα φρονέοντες, ἐπὶ πτολέμοιο * γεφύρῃ
Εἵατο παννύχιοι· πυρὰ δέ σφισι καίετο πολλά·
γ. φάει νῶ Ὡς δ' ὅτ' ἐν οὐρανῷ ἄστρα * φαεινὴν ἀμφὶ σελήνην
Φαίνετ' ἀριπρεπέα, ὅτε τ' ἔπλετο νήνεμος αἰθὴρ,
Ἔκ τ' ἔφανον πᾶσαι σκοπιαὶ, καὶ πρώονες ἄκροι,
Καὶ νάπαι· οὐρανόθεν δ' ἄρ ὑπερράγη ἄσπετος αἰθὴρ,
Πάντα δὲ τ' εἴδεται ἄστρα· γέγηθε δέ τε φρένα ποιμήν
Τόσσα μεσηγὺ νεῶν ἠδὲ Ξάνθοιο ῥοάων
Τρώων καιόντων πυρὰ φαίνετο Ἰλιόθι πρό.
Χίλι' ἄρ ἐν πεδίῳ πυρὰ καίετο, πὰρ δὲ ἑκάστῳ
Εἵατο πεντήκοντα, σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ἵπποι δὲ κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας,
Ἑσταότες παρ' ὄχεσφιν, εὔθρονον ἠῶ μίμνον.

Celeriter: vinum autem suaue attulerunt,
Panemq; ex ædibus: ligna autem multa coll
Nidorem autẽ ex campo venti ferebant cæl
Hi autem valdè exultantes ad belli semitar
Sedebãt per totã noctẽ: ignes .a. eis incedebã
Sicut autem quando in cælo stellæ lucidam
Apparent illustres, quando est sine vento .
Apparentq; omnes speculæ & vertices sun
Et valles: è cælo autem disruptus est immen
Omnia .a. conspiciuntur astra, lætatur .a. ani
Tot inter naues & Xanthi fluenta
Troianorum incendentiũ ignes appareban.
Mille itaq; in campo ignes ardebant: apudq;
Sedebant quinquaginta (viri) ad iubar ig
Equi verò hordeum album comedentes & .
Stãtes apud curr⁹ pulchrithronã aurorã e:

COMMENTARIVS.

a τὸν δ' οὔτι προσέφη] Quòd Iuno nihil Ioui respondeat, id vel iræ illius, vel etiam reuerentiæ & timori coniugis tribu

b ἕλκον νύκτα μέλαιναν] Hoc eleganter dixit Poëta: siquidem cũ Sol occidit, videtur secum tenebras in orbem pertrah lius lumini succedant: sic quod ex eius priuatione fit, ei vt causæ efficienti assignat: & noctem hac ratione aliquid esse hil sit quàm vmbra terræ Sole splendido carentis. Philosophi autem vmbram nihil esse statuunt, quia inter priuanti Si tamen admitteremus, cum Stoicis tenebras esse visibiles: absurdum non erit, si noctem pro re aliquantulum corpo vide Plutarchum de placitis Philosoph. lib. 4. cap. 15. Vel etiam hoc ita imaginatur Homerus propter lucis & tenebra dinem, adeò vt non minus tenebrę lucem, quàm lux tenebras trahere dici possint. Sic Plutarchus, & forsan ex huius lo ne, in orat. consol. ad Apollon. cùm ex Heracliti sententia omnia esse in fluxu disputat, vt contrarium vnum aliud co trahat. Imò prima causa, inquit, quæ nobis Solis lumen ostendit, eadem tenebricosum orcum adducit. Atque haud scic mulachrum sit circumfusus nobis aër, qui inuicem diem & noctem efficit seriem continuantes vitæ & mortis, somni & Sed hæc propius non intuenti videbũtur ἀπροσδιόνυσα. Certũ tamẽ est, ingeniosè hoc Homerũ cõminisci, vt Sol occidẽs

c τρωσὶν μὲν ῥ' ἀέκουσιν] Noluissent Troiani noctem aduenisse, quia die vincebant: contrà Græci summis votis exop iam gaudent, qui die vincebantur. Vnde colligitur, quàm sit naturæ obseruator diligentissimus Poëta, qui hostilibus i noctis silentia, quæ prudens Natura quieti tantùm destinauit (vnde illud posteà πειθώμεθα νυκτὶ, & aliàs) interturbari: nihil impediebat, cur Græcos etiam noctu Troiani infestarent. Vel sanè huc detorquendum est, quod Eteocles apu Phœnissis dicebat ἴσον φέρει νύξ. Aequale affert nox cõmodum: hoc est, nõ minus vni quàm alteri parti fausta esse pote ianus exercitus ab iniuria nunc per noctẽ abstinet, quia omnia confusè in tenebris geri par est: at in pugnãdo quàm si cinnitas necessaria, sciunt eius rei periti, testanturq; satis historiæ, in quibus Barbarorum ἀταξία toties periclitatur: pr ni intelligunt tam Græcis quàm sibi posse contingere, vt feliciter de nocte prælientur: tamen Græci Vlysses & Dion 10. Rhesi castra noctu inuadent, sed hoc dolo, non vi aperta aut instructa acie factum est.

d ἐν καθαρῷ,] Id est, vbi locus erat à mortuis purus & vacuus. Construuntur enim hæc verba per hyperbaton, ἐν κα ὅπου διεφαίνετο χῶρος: id est, vbi locus perspicuus erat. Alij sic, ὅθι νεκύων, id est, ἔνθα τῆς τῶν νεκρῶν πτώσεως ἡ διαφαινομένη apparebat, in qua mortuorũ cadauera ceciderant. quæ explicatio est τοῦ ἐν καθαρῷ. Alij audentius, τὸ διεφαίνετο genitiu dicunt: ἔνθα διεφαίνετο νεκύων ὁ χῶρος, id est, vbi repurgatus erat locus à mortuis, vt iam perspicuè videretur non ampli bus obtectus, quia iam erant inhumata Et tamen hæc triplex syntaxis diuersam non facit sententiam.

e ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυ·] Eustathius monet, hastam, qua in pugna nauali vtebantur, esse cubitorum duûm & vigi merum: in pedestri autem pugna, vndecim.

f κέκλυτέ μευ Τρῶες] Superueniente nocte Hector à nauibus Græcorum recedit, quia eos penitus expugnare nondu quia autem totus exercitus ex Ducis nutu & imperijs pendet, ideò conuocatis Troianis & auxiliaribus copijs, hoc est, ercitu consilium suũ illis hac oratione exponit, vt sciant quid sibi imposterum faciendum sit. Primùm ergo videtur oc torum calumnijs, qui sibi vitio vertere potuissent, quòd tam citò deferbuisset, cùm anteà tam impetuosè & alacriter i rueret, atq; adeò excidium illis aut saltem fugam moliturum se iactaret: nunc verò illis adhuc integris, vno excepto quem vulnerauerat, ab eorum expugnatione derepentè pedem referat. Nam hoc ingruenti nocti tribuendum docet, q peruenit, quàm ille conatibus suis finem posset imponere. Cùm nox igitur quietem ab omnibus laboribus suggerat, e te à prælio esse abstinendum multis de causis, tum vt singuli cibo & potu sumpto vires suas hodierna pugna exhausta reficiant (hoc enim sic in illis interpretor, δόρπα τ' ἐφοπλισόμεσθα; & paulò pòst, ἐκ πόλιος δ' ἄξασθε βόας, &c.) tũ etiam i eodem labore respirandi, & se pabulis refocillandi otium concedatur (quod in illis significatur, αὐτὰρ καλλίτριχας ἵππους terreà ne cæteri existimẽt hæc ita se dicere, omnino à munijs bellicis quietem sibi hoc pacto indici ad custodiam noctur hortatur, ignibus accensis, vt eò facilius Græcos animaduertant, si se in fugam cõijcere noctu voluerint: & si fecerint in ferant, sed vulneribus acceptis saltem domum reuertantur, quod reliquis populis exemplo & terrori futurum sit, ne pa ci temeritate Troianis bellum inferre audeant. Quia verò extra vrbem manente vniuerso exercitu restabat Troia milit de hostium insidijs facilè patuisset: Hector dux prudentissimus & prouidus hac quoque in parte illi prospicit. Mitt præcones iubet, qui curent tum adolescentes tũ ipsos etiam senes (quæ vtraq; ætas ad aperta prælia minus est habilis, i etiam relicta fuerat) custodiam diligentem intra vrbem agere, in locis nimirum munitioribus (hoc enim expressum est ἐπὶ πύργων) tum verò, quia formidabiles sunt magis tenebræ, quàm lux, timidumq; est genus mulierum, eas quoque cu tos ignes intra ædes extruere, quibus sibi melius caueant, atque adeò insidiæ hostium, siquæ aduenerint, intelligant qui in castris versabantur, absentiam non minus reliquos in vrbe protegenda sedulitatis impendere. proinde pericul lam inuadere: facilè enim posse ignium fulgore suas irruptiones detegi. Hanc enim rationem esse arbitror, cur ignes il morum penetralia accendi à mulieribus Troianis iubeat. Et hæc sunt quæ Hector hac oratione efficit apud Troianos: tur, paulò pòst enarrabimus.

g καίωμεν πυρὰ πολλά,] Hęc ita fieri iubet Hector, ne Græci tenebris tuti inscijs Troianis effugiant, fulgorq; flammaru lustret, vt videri & percipi possit, ideoq; plures ignes & magnos accendi iubet. Enimuerò, vt rectè monet Eustathius, c videtur ἀστρατήγητον: nõ magis enim qui ignes accendũt, alios vidẽt, quàm ipsos alij: οὐ μᾶλλον (vt ipsum Eustathiũ loquent οἱ τὰ πυρὰ καίοντες τοὺς ἐν σκότει ὁρῶσιν, ἢ ὑπ' ἐκείνων ὁρῶνται. Imò contendo hoc maximè officere, si quis prope se ignẽ remotiora cernat. Eius enim ἀνταύγεια fulgida quasi oculos præstringit, vt ei tenebræ adhuc tenebricosiores quàm tur. Hinc est quòd è loco splendido in obscurum minus videas, quàm econtrà: cuius rei rationes exponit Lucretius li mirum obtusus & crassus aër caliginis oculorum vias & foramina obsidat & compleat.

- ne simulachra *Poßint vllarum rerum contecta moueri.* vel quia, vt ex Aristotelis & Mathematicorum d dem Lambinus scribit, nihil per se videtur præter lucem & colorem: itaq; quicquid cernitur, opera & beneficio coloris

...batur necesse est,&c.Iam verò si Troiani hos ignes accendant,sibi tantùm lucem videntur conciliare:sed alio modo se res ...od miror neq; Eustathium vidisse:siquidem non sine causa dicit Hector, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἵκῃ nam si eiusmodi ignes accẽ...i fulgore suo ipsos etiam cœlos collustrent(quod hyperbolicè quidem,sed non frustrà aut otiosè dictum est)peruentu...nino vsq; ad Græcorum naues, quæ eo faciliùs & clariùs ab ipsis Troianis poterunt percipi. Quod autẽ ipsi etiam à Græ...ntur,id Hector parui facit,cùm eorum impetus ac incursiones se non pertimescere satis hodierno prælio docuerit.

...ν ἐλπόμενος] Hæc oratio Hectoris simpliciter cõsiderata videbitur ab arrogante & superbo homine proficisci, quòd hu...insolentes iactationes multorum aures offendant: eæ nimirum,quæ de re adhuc incerta fiunt,vt ista. Sed penitius & attẽ...iti & expendenti mihi, generosos ducis illius animos spirare omnino videtur diuini auxilij spe quàm optimè conditos: ...piè factum est, vt nihil amplius desiderari videatur: nisi pluralitatem Deorum, quæ viros Christianos hic, vt etiam fre...ibi, potest offendere,excipias. Neq; tamen negauerim hodiernam victoriam aliquid Hectori animorum & fastus addi... in ipso initio plus satis patefacit:tamen quia illa præmisit ἐλπόμενος Διί τ' ἄλλοισί τε θεοῖσι.deinde in sequentibus etiam adeò ...quitur,vt illud μηδέ μιν ἄγχι rectè videatur obseruasse.Nam cùm de se & Diomede dicit, non ait simpliciter se eum victu...straturum: sed dubio & incerto sermone vtitur, Herois illius fortitudinem etiam quodammodo reformidans. Et licet ...aulò pòst loquatur,ea tamen omnia ex ipsius orationis principio facillimè excusantur.

...] Ob impudentiam Græcos canes appellat, quam in hoc bello patefecerunt, quòd ausi sint potentissimæ & validissimæ ...rè bellum inferre. Id autem fato accidisse dicit, non Troianorum respectu: sed Græcorum ipsorum,quasi ij in suam per...am ipsis Hector nunc machinatur,huc appulerint.Quanquam fortasse melius sit eo sensu,Parcas hîc intelligi non simpli...n: quod tam in bonam quàm in malam partem Græcorum ratione potuisset vsurpari. At Hector in malam partem acci...òd nigras naues appellet, id videtur de industria fecisse, quòd ille color funestus esse censeatur: vt illæ Græcorum inte...tenderint,& funestam eis hanc futuram nauigationem.

...ανάτως] Adeò securè Iouis reliquorumq; Deorum auxilium sibi pollicetur Hector, vt de victoria Græcorum se non am...tare nunc locupletissimè testetur. Id enim tam certum esse ait, vt perinde indubitatam & ratam immortalitatem,diui...nores sibi exoptet. vbi sanè paulò altiùs videtur insurrexisse, cùm iam quasi extra hominum cœtus in Deûm catalogum ...eret. Id autem flagitiosum est optare, quod te Natura esse noluit, præcipuè verò Deum, nimisque arroganter facit He...hoc tam temerarium votum impingit. Voluit tamen militum animos hac quoque ratione confirmare, quorum forti...dacia ex Ducis fortitudine & audacia planè pendet.

...πευρῇ κάθαν] Sequitur mandatorum Hectoris ἀπεργασία, prout ab eo anteà sunt proposita cum eleganti comparatione, qua fulgor ignium Troianorum exprimitur.Eorum autem numerus definitur millenarius, circa singulos quinquaginta viri statuuntur,vnde totius exercitus Troiani,quinquaginta millium hominum numerus colligi potest.

FINIS LIBRI IIX. HOMERI ILIADIS.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

...ΓΑΜΕ'ΜΝΟΝΟΣ συμβουλεύσαντος τοῖς Ἕλλησι φεύγειν, ἵστανται τὴν ἐναντίαν ἀποφαινόμενοι γνώμην Διομήδης καὶ Νέστωρ. συμβουλεύσαντος δὲ Νέστορος. ...πρὸς Ἀχιλλέα πέμπονται πρέσβεις· καὶ δεηθεῖσιν αὐτοῖς ...νεύει. οἱ δὲ ἀπαγγέλλουσι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς ὕπνον τρέπονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἡ ἐπιγραφή.

Ἐξεσίη δ' Ἀχιλῆος ἀπειθὴς ἐστιν ἰῶτα.

Ὣς οἱ μὲν Τρῶες φυλακὰς ἔχον· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Θεσπεσίη ἔχε φύζα, φόβου κρυόεντος ἑταίρη·
Πένθεϊ δ' ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριστοι.
...δ' ἄνεμοι δύο πόντον ὀρίνετον ἰχθυόεντα,
...ς καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον
...ντ' ἐξαπίνης· ἄμυδις δέ τε κῦμα κελαινὸν
...ἐται· πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευαν·
...δαΐζετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
...είδης δ' ἄχεϊ μεγάλῳ βεβολημένος ἦτορ,
...κη κέρυξι λιγυφθόγγοισι κελεύων
...ς ἀγορὴν κικλήσκειν ἄνδρα ἕκαστον,
...βειν· αὐτὸς δὲ μετὰ πρώτοισι πονεῖτο.
...ἀγορῇ τετιηότες. ἂν δ' Ἀγαμέμνων
...δάκρυχέων, ὥστε κρήνη μελάνυδρος,
...κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ·
...βαρὺ στενάχων ἔπε' Ἀργείοισι μετηύδα·
...φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
...ς με μέγα Κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ·
...λιος, ὃς πρὶν μέν μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν
...ν ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι.
...δὲ κακὴν ἀπάτην βουλεύσατο, καί με κελεύει

ARGVMENTVM NONI LIBRI HOMERI Iliadis.

AGAMEMNONE consulente Grecis fugere,surgũt contrariam pronunciantes sententiam, Diomedes & Nestor. Consulente autem Nestore,ad Achillem mittuntur legati: & precantibus ipsis renuit Achilles. Hi verò renunciant:& post hæc in somnum vertuntur.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Legatio ad Achillem non persuasum est. I.

ITA quidem Troiani custodias agebant,sed Achiuos
Diuinitus immissus tenebat pauor fugæ frigidæ socius:
Luctu verò intolerabili percussi e-rant omnes optimates.
Sicut autem venti duo pontum commouẽt p[illegible]
Boreas & Zephyrus,qui è Thracia spirant
Ruentes derepentè: simul autem & vnda nigra
Attollitur:multã autem extra mare algam fundunt:
Sic scindebatur animus in pectoribus Achiuorum.
Atrides autem dolore magno perculsus cor,
Obibat præconibus sonora voce præditis iubens,
Nominatim ad cõcionem vocarent virũ vnumquemq;
Non.a.clamarent:ipse autem inter primos laborabat.
Sedebant aũt in concione tristes: Agamemnon autem
Surrexit lachrymas fundens, sicut fons nigræ aquæ,
Qui ab excelsa petra obscuram fundit aquam:
Sic hic grauiter suspirans,verba Argiuis locutus est:
O Amici Argiuorum duces & principes,
Iupiter me valde Saturnides detrimẽto alligauit graui,
Infestus, qui antè quidem mihi promisit & annuit,
Troia destructa benè murata me rediturum:
Nunc.a.perniciosam fraude cõmentus est,& me iubet

Δυσκλέα Ἄργος ἱκέσθαι, ἐπεὶ πολὺν ὤλεσα λαόν.
Οὕτω που Διῒ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,
Ὃς δὴ πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα,
Ἠδ' ἔτι καὶ λύσει· τοῦ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες,
Φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.

Ingloriū Argos reuerti, postquā multū amisi
Sic sanè Ioui præpotenti gratum erit,
Qui iam multarū ciuitatū demolit⁹ est sum
Ac adhuc etiā demolietur: huius.n.potentia
Sed agite, sicut ego dixero, pareamus omnes,
Fugiamus cum nauibus dilectam in patrian
Non.n.amplius Troiam capiemus latas vias

COMMENTARIVS.

a ὡς οἱ μὲν Τρῶες] Vt lectores attentiùs in huius Rhapsodiæ diligenti examinatione versentur, id eos præscire oportet, Iliadis opere nullam elegantiorem extare, & in qua maius artificium Rhetoricum eluceat. siquidem, vt inquit Eustathi[us] γώνιος ἡ ῥαψῳδία καὶ πολλὴν ἔχουσα δύναμιν ῥητορείας δικανικῆς, ἐν οἷς οἱ μὲν πρέσβεις λέγουσιν, ὁ δ' Ἀχιλλεὺς ἀντιλέγει. καὶ ὥσπερ τοῦ ἀλ[...] θαι τὴν ἐν λόγῳ πολιτικῷ ῥητορικὴν Ὅμηρος ἐπιδείκνυται. Repetendum est autem memoria, quod anteà dictum est, hæc [...] esse, id est, felicem successum Troianis in prælio dari, vt Achillis desiderium sentiant Græci, eoq; pacto maior ei hono[...] dedecore in ablata Briseide & eius contemptu ab ipso Agamemnone rependatur, quod hoc libro videbitur. Primùm [...] buntur angustiæ, in quas se iam redactos Græci sentiunt: vt tamen semper meminerimus, hoc non tam Troianorum vi[...] Numinis voluntate accidisse, ait eos timore diuinitùs immisso conflictari, cùm θεσπεσίην φύζαν appellat. Sic enim hîc [...] pretari, vt aliàs docebo. Et hoc quidem in genere de vniuersis Achiuis dicit, tum verò κλιμακικῶς ad ipsos duces, dein[de ad] Agamemnonem ascendit, cùm Duces & principes non solùm sui, sed etiam totius populi esse sollicitos maximè conue[...] omninò hîc à Poëta exprimi censeo.

b ὡς δ' ἄνεμοι δύο πόντον] Conturbata Græcorum pectora hac egregia comparatione exprimit, qua nulla poterat ad h[...] modior excogitari: quæ si cum sua ἀποδόσει componatur, omnia peroptimè quadrare comperientur. Primùm Troianos [...] tis comparat, Græcos autem mari. Quemadmodum ergo venti mare, sic Troiani Græcos misérè conturbant. Quòd [...] ventos assumat, id neq; forsan otiosum est, quasi Iouem & Troianos intelligat Græcis imminere: id vt credam, fecit D[...] θεσπεσίαν φύζαν sic interpretatur: ἰδίως μὲν διὰ τοὺς Τρῶας, ἰδίως δὲ διὰ τὸν πεσόντα κεραυνόν. Fulmē autem nō aliūde quàm à [...] de notum est, Iouis ope fretos Troianos vincere. Sanè hoc mihi magis arridet, quàm quod est apud Didymum, qui duc[...] tos duplici animorum affectui comparat, dolori & timori. eius verba sunt hæc: καλῶς δύο ἀνέμους παρέλαβε ταράσσοντας τ[...] καὶ δύο πάθη ψυχῆς παρέστη, ὥσπερ φησὶν, ἐάν τισι δύο ἄνεμοι ταράσσωσι τὴν θάλασσαν ἐκ βυθοῦ· οὕτω καὶ οἱ Ἕλληνες ἐταράσσοντο χαλεπωτάτων παθῶν, λύπης τε καὶ φόβου. Iudicium vtriusque sententiæ lectoribus relinquo, quod illi ex æquitate si lubet fer[ant].

c τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον] Hoc videtur non posse tolerari, quod vtrumque ventum Boream & Zephyrum ex Thracia flar[e] [...] renet à Boreas ex Septentrione, vbi Thracia, Zephyrus verò ex occidente flat. Id quomodo soluant Græci interpretes, vi[...] mùm Didymus. ῥητέον οὖν, inquit, ὅτι ἡ τῶν Θρᾳκῶν γῆ, ἐπὶ πολὺ διήκει, καὶ σιγματοειδὴς κεῖται τῇ θέσει μέχρι τῆς δύσεως, ἀφ' ἑκατέρου ἀνέμων ἔχει ἑκάτερον· οἱ δέ φασιν, ὅτι συλληπτικῶς πέφρακε, μόνος γὰρ ὁ Βορέας ἀπὸ Θρᾴκης πνεῖ. id est, Dicendum est igitur Thrac[iam] latè sese porrigere, & formam literæ σ referre vsq; ad Occidentem. Ab vtraque ergo parte vtrumq; ventum habet. Qu[i] dicunt, Poëtam collectiuè ac comprehensiuè loquutum. Solus enim Boreas flat è Thracia. Hæc ille. Noster autē Eust[athius] ponit, Θρῄκηθεν δὲ, inquit, πνεῖν λέγει τὸν Ζέφυρον καὶ τὸν Βορρᾶν Ὅμηρος, ἢ διὰ τὸ τὴν Θρᾴκην κοινὸν οἰκητήριον ἀνέμων μυθολογεῖσθαι [...] τῆς τῇ καθ' ἡμᾶς ἐμπίπτουσι θαλάσσῃ, οὐ μὴν ἐξ αὐτῆς ἐκείνης. id est, Ex Thracia autem flare Zephyrum & Boreā Homerus di[cit] [...] Thraciam commune ventorum domicilium fabulentur, vel quòd per eam in nostrum mare incidunt: nō autem ex ead[em] [...] rò hoc Eratosthenes olim vellicabat, quasi Homerus in vniuersum pronunciârit Fauoniū è Thracia spirare, quod ille n[...] quit Strabo Geograph. lib. 1. sed tum demum, cùm venti hi concurrunt ad Melanem seu nigrum sinum Thracij maris, [...] pars est. Nam Thracia quâ Macedoniæ committitur, in mare procurrens versus Austrum flectitur, eoq; fit vt Zephyri [...] tur spirare Thaso, Lemno, ac Imbro, & Samothracæ ac mari quo alluūtur: sicut & Atticæ spirare videntur à Scironijs [...] tiam Zephyri maximè Cauri. Vide plura ibidem. Ammianus Marcellinus li. 27 de hoc loco ita scripsit: Has terras (Thra[...] sa quondam camporum placiditate, aggerumq; altitudine fuisse porrectas, Homeri perennis authoritas docet, Aquil[onem et Ze]phyrum ventos exinde flare fingentis. Quod aut fabulosum est, aut tractus antehac diffusi latissimè, destinatique na[...] ris cuncti Thraciarum vocabulo censebantur. Hæc ille.

d Ἀτρεΐδης δ' ἄχεϊ] Agamemnonem nobis proponit Poëta vt Ducem & Regem præstantissimum, cuius est calamita[tes] suorum iniquissimè ferre, ob eorumque infortunia maximè angi & cruciari: vt hoc loco Agamemnoni contingit, qu[i] ne & auctoritate sua cæteris omnibus est superior, vt illa indicant, αὐτὸς δὲ μετὰ πρώτοισι πονεῖτο. Neque dubium est quin [...] hæc causa sit, quòd soleant subditorum miseriæ Regibus plerunq; tribui, vt Eteocles apud Aeschylum docet, ac proin[de] malorum causa & reus ab exercitu censeri possit: vel sanè simpliciter propter studium, quo erga suos afficiebatur, vt Il[...] testatus est his verbis: βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.

e ἵστατο δάκρυ χέων] Lachrymę heroum apud Homerum inauditæ non sunt: nullus tamen tantas effundere dicitur a[...] memnon, quod ex decoro factum est: siquidem ingens ista calamitas, quæ ad vniuersum exercitum pertinebat, ingent[...] ctus postulabat: quales sunt hîc Agamemnonis, vt in sequentibus exprimuntur: eos enim fonti aquæ ex petra exilienti [...] vbi rectè κρήνην μελάνυδρον & δνοφερὸν ὕδωρ appellauit. φύσει γὰρ, inquit Didymus, μέλαν τὸ ὕδωρ ἀλλὰ λαμπρύνεται ταῖς ἡλιακαῖ[ς] [...] est, Naturâ nigra est aqua, sed solaribus radijs splendescit. Sed de his in Lexico nostro.

f Ζεύς με μέγα Κρονίδης] Hæc ipsa verba Agamemnon suprà secundo libro Iliadis protulit. Sed hîc alio sensu profert: n[am] non fictè, vt ibi, loquitur. Sic, vt etiam libro præcedente monebamus, vna eademq; oratio diuersè potest vsurpari.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Δὴν δ' ἄνεῳ ἦσαν τετιηότες υἷες Ἀχαιῶν·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
a Ἀτρεΐδη, σοὶ πρῶτα * μαχήσομαι ἀφραδέοντι,
Ἣ θέμις ἐστὶν ἄναξ, ἀγορῇ· σὺ δὲ μή τι χολωθῇς.
Ἀλκὴν μέν μοι πρῶτον ὀνείδισας ἐν Δαναοῖσι,
Φὰς ἔμεν ἀπτόλεμον καὶ ἀνάλκιδα. ταῦτα δὲ πάντα
Ἴσασ' Ἀργείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες·
Σοὶ δὲ διάνδιχα δῶκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω.
Σκήπτρῳ μέν τοι δῶκε τετιμῆσθαι περὶ πάντων·
Ἀλκὴν δ' οὔ τοι δῶκεν, ὅ, τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Δαιμόνι', οὕτω που μάλα ἔλπεαι υἷας Ἀχαιῶν
Ἀπτολέμους τ' ἔμεναι καὶ ἀνάλκιδας, ὡς ἀγορεύεις;

* γρ. μαχέσσομαι

Sic dixit: hi autem omnes obmutuerun
Diu autem muti erant tristes filij Achiuoru
Tandē.v.inter eos locutus est in bello fortis D
Atride, tibi primùm aduersabor insipi
Sicut iustum est, Rex, in concione: tu aūt ne
Fortitudinē qdē mihi primū ex.pbrasti inte
Dicens me esse imbellem & impotentē: hæc a
Sciunt Argiuorum & iuuenes, & senes:
Tibi aūt bifariam dedit Saturni filius versu
Sceptro quidem tibi dedit honorari supra om
Fortitudinē aūt nō tibi dedit, quæ potentia
Infelix siccine valde putas filios Achiuorum
Imbellesq; esse, & impotentes vt dicis?

...ὐτῷ θυμὸς ἐπέσσυται ὥστε νέεσθαι,
...ρ τοι ὁδός, νῆες δέ τοι ἄγχι θαλάσσης
...τοι ἕποντο Μυκήνηθεν μάλα πολλαί·
...οἱ μενέουσι καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
...Τροίην διαπέρσομεν. εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ
...σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
...γὼ Σθένελός τε, μαχησόμεθ' εἰσόκε τέκμωρ
...ωμεν· σὺν γὰρ θεῷ εἰλήλουθμεν.
...ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπίαχον υἷες Ἀχαιῶν,
...ασσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
...δ' ἀνιστάμενος μετεφώνεεν ἱππότα Νέστωρ·
...ιδη, πέρι μὲν πολέμῳ ἔνι καρτερός ἐσσι,
...ο ἢ μετὰ πάντας ὁμήλικας ἔπλευ ἄριστος·
...τον μῦθον ὀνόσσεται ὅσσοι Ἀχαιοί,
...λιν ἐρέει· ἀτὰρ οὐ τέλος ἵκεο μύθων.
...ὐ νέος ἐσσί, ἐμὸς δέ κε καὶ πάϊς εἴης,
...ος γενεῆφιν· ἀτὰρ πεπνυμένα βάζεις
...βασιλῆας, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
...ἐγὼν, ὃς σεῖο γεραίτερος εὔχομαι εἶναι,
...αὶ πάντα διίξομαι· οὐδέ κέ τίς μοι
...ἀτιμήσει', οὐδὲ κρείων Ἀγαμέμνων.
...ωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος
...ου ἔραται ἐπιδημίου, ὀκρυόεντος.
...νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
...ἐφοπλισόμεσθα· φυλακτῆρες δὲ ἕκαστοι
...παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτός.
...ιν μὲν ταῦτ' ἐπιτέλλομαι· αὐτὰρ ἔπειτα
...σὺ μὲν ἄρχε· σὺ γὰρ * βασιλεύτατός ἐσσι.
...τα γέρουσιν· ἔοικέ τοι, οὔτοι ἀεικές.
...οἴνου κλισίαι, τὸν νῆες Ἀχαιῶν
...Θρήκηθεν ἐπ' εὐρέα πόντον ἄγουσι·
...δ' ὑποδεξίη, πολέεσσι δ' ἀνάσσεις.
...ἀγρομένων, τῷ πείσεαι ὅς κεν ἀρίστην
...λὴν βουλεύσῃ· μάλα δὲ χρεὼ πάντας Ἀχαιοὺς
...ῆς καὶ πυκινῆς, ὅτι δήϊοι ἐγγύθι νηῶν
...ουσι πυρὰ πολλά· τίς ἂν τάδε γηθήσειε;
...ἣ ἠὲ διαρραίσει στρατὸν, ἠὲ σαώσει.

Si autem teipsum animus mouet ad redeundum,
Abi, adest tibi via: naues autem tibi prope mare
Stant, quæ te secutæ sunt ex Mycenis valde multæ.
Sed cæteri manebunt comati Achiui,
Donec Troiã euertamus. Quòd si verò & ipsi (velint)
Fugiant cum nauibus dilectam in patriam terram:
Nos autem ego Sthenelusq́ pugnabimus, donec finem
Ilij inuenerimus: fauente enim deo venimus.
Sic dixit: hi aũt omnes acclamarunt filij Achiuorũ,
Sermonem admirati Diomedis equitandi periti.
Inter hos autem assurgens locutus est eques Nestor:
Tydide, supra (omnes) quidem in bello fortis es:
Et consilio inter omnes æquales es optimus.
Nemo tibi hũc sermonẽ vituperabit, quotquot Achiui,
Neq; in cõtrariũ dicet, sed nõ ad finẽ peruenisti cõsiliorũ.
Certè quidem iuuenis es, meus verò & filius esses
Minimus natu, sed prudentia dicis
(Erga) Græcorum reges, quoniam decenter dixisti.
Sed agè, ego qui te seniorem profiteor esse me,
Eloquar, & omnia persequar, neq; aliquis mihi
Sermonem improbauit, neq; rex Agamemnon.
Ciuilis societatis osor, iniustus, sine domo est ille,
Qui bellum amat intestinum, asperum.
Sed nunc quidem pareamus nocti nigræ,
Cœnasq́ præparemus: custodes autem singuli
Cubent ad fossam profundam, murum extra.
Iuuenibus quidem hæc præcipio: sed deinde
Atride tu quidem incipe: tu enim maximus rex es.
Præbe conuiuium senibus: decet te, nec indecens est:
Plena tibi vino tentoria, quod naues Achiuorum
Quotidianæ ex Thrasia per latum pontum aduehunt.
Omnis tibi est cõmoditas excipiendi, multisq́ imperas.
Multis autem congregatis illi obedies, qui optimum
Consilium cõsuluerit, valdè aũt opus est omnib. Græcis
Bono & prudenti (consilio) quia hostes propè naues
Accendunt ignes multos: ecquis de his lætetur?
Nox autem hæc vel destruet exercitum, vel seruabit,

γρ. βασιλεύτερος

COMMENTARIVS.

...οὶ πρῶτα] Post orationẽ Agamemnonis cæteri omnes proceres obmutuerunt, præter vnũ Diomedẽ: qui hoc loco eas ...et, quas libro secundo Vlysses, cùm Agamemnon discessum Græcis persuaserat. Eadem enim ratione se regi opponit, ...ınc etiam salutẽ petendam esse consulebat. Primùm honestè veniã petit suæ παῤῥησίας ab ipso Agamemnone, ne si libe... loquatur, id ægrè ferat: eam siquidẽ esse legẽ concilij, vt liceat cuiq; liberè suam sententiã proferre. Quod quidẽ cũ ali...tate facit. nam statim ab initio conuitijs eum aggreditur, per ἀφραδέοντα: vbi Poëta videtur docere in iustis reprehen... ...ermitti aliquando asperiora quædam vocabula, quibus indignitas facti aut sermonis magis castigetur, etiam non adhi...um & superiorum respectu, modò id cum νεμέσει, vt dixi, fiat: non proteruè, vt lib. 1. à Thersite factum vidimus, vbi etiã ...merus, aut Vlysses Homericus, quàm malè se hac in parte gesserit. At hîc potiùs laudatur Diomedis factum à tota con... ...illius applausu, qui paulò pòst sequitur, constat. Reliquæ porrò orationis artificium est huiusmodi. Primùm occasionẽ ...medes succensendi Agamemnoni, quòd cùm anteà sibi Agamemnõ ignauiam exprobrasset (nimirũ sup. lib. 4. vbi tamẽ nihil responderat, quia tacendi & loquendi tempus apprimè nouisset: vel quòd, ni fallor, ibi de propria persona tãtùm ...ic de totius exercitus commodo aut salute, de qua cùm Agamemnon desperaret, & proinde turpem fugam Græcis sua... ...otuit ei sese non opponere Diomedes) tamen immeritò quòd eius fortitudo vniuerso exercitui satis sit perspecta (hoc ...icant illa ταῦτα δὲ πάντα ἴσασ' Ἀργείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες) nunc tamen ipse suam ignauiam prodat. Turpe est autem ea reprehendere quibus tu ipse scateas, & eo nomine quispiam acerbiùs est castigandus. Porrò cum hoc in Agamemno... ...dignus etiam fuit qui grauissimè à Diomede increparetur. Tum elegãter docet, quàm sit pluris fortitudo quàm im...rẽ... ...m facienda: siquidem hoc quidẽ Agamemnoni à Ioue concessum esse dicit, vt reliquos sceptri honore antecederet, ab ...ẽ illi fortitudinem denegatam, sine qua reliqua potẽtia nihili venit æstimanda: ideò addit, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον. Eius si...beneficio summa retinentur & conseruantur imperia, quæ imbelles viros ac ignauos minimè postulant. Quibus verbis nõ ...gamemnonis vituperium, quàm propriam laudem Diomedes complectitur: quasi se ipsum Regi eo nomine antepo...t virtute præditus, qua ille non sine summo dedecore destituitur. Vbi adhuc notandum est, quod alibi diximus, agno... ...ro virtutes esse dona Dei, quod ijs Philosophis omnino aduersatur, qui eas ab hominibus ipsis proficisci statuunt. Nõ ...dic...t, Iouem Agamemnoni fortitudinem non concessisse, nisi intelligeret eius esse largitorem Deum. Cui subscribit Pinda... ...thmiorũ: κέκριται δ' ἀλκὰ διὰ δαίμονα ἀνδρῶν, Fortitudo mortalium à Deo est. & Euripides in Bacchis, ...ta diuina virtus. Generaliùs de omnibus virtutibus Simonides apud Theophilum lib. 2. contra gentes: ... ...λάς, οὐ πόλις, οὐ βροτὸς· θεὸς ὁ παμμήτις ἀπήμαντον τε οὐδὲν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. Nam absq; Dijs (nos dicimus Deo, & Homerus, Ioue, & ...mo...des statim, Deum dicet) virtutem accepit, neq; vrbs neq; homo. Deus omnium curam habet. Nihil autem integrum in... Et rursus Pindarus Od. 3. Isthm. Ζεῦ μεγάλαι δ' ἀρεταὶ θνατοῖς ἕπονται ἐκ σέθεν. id est, ô Iupiter eximiæ virtutes mortales comi-

tantur tuo beneficio. Illud etiam hoc loco docet Diomedes, regiam dignitatem non aliunde quàm à Ioue proficisci, qu copiosè dictum est. Tandem artificiosè Græcos ignauiæ suspicione liberat, quos forsan in suam sententiam alioqui per gamemnon, vt totum crimen in eum melius reijciat, & solum in tam magno exercitu ἀπτόλεμόν τε καὶ ἀνάλκιδα doceat: sic lus prætereà de discessu sit cogitaturus. quibus dexterè Græcorum animos occupauit, ne Regis consilio adhærescerent fortitudinis eos in suam mentem vocans, quòd à tanto Duce illius sententiam culpari obseruarent, qua ad ignominiosa citabantur. Id tamen leuiter attingit, hoc est, non ita de Græcorum voluntate pronuntiat, vt eos remansuros certò sibi Nouit enim quanto patriæ desiderio omnes illi tenerētur, & iam suprà lib. 2. experientia periculosissima id iam pro ex bebatur: proinde non dubitauit, etiam eos facilè ad discessum posse commoueri instantis periculi ratione. ideò addit, φευγόντων σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν. De se ergo & socio Sthenelo indubitatè loquitur: sibi vtriq; non esse in an gis sententia fugæ sese committere, sed vsq; ad integrum belli exitum permanere. Cùm autem id temerarium videretu soli vniuersis copijs Troianorum opponerentur, quibus totus Græcorum exercitus non potuerit resistere: addit egregi & pio viro dignam, σὺν γὰρ θεῷ εἰλήλουθμεν: nam vbi te in aliquo negotio à Deo iuuari cognoueris, immò ab eodē ad illud fuisse, turpe est infectum illud relinquere, etiamsi multis salebris ab exitu prohibearis. Ideò laudabilis est illa virtus, q rantia appellatur. At, vt lib. 2. ex oratione Vlyssis notum est, Deorum auspicijs bellum istud est inchoatum: itaq; cùm ic ctum non sit, neq; etiam temerè, ante illius finem recedendum esse putat. Quasi dicat: Fallacia essent Dei (nota etiam vi hìc exprimi) auspicia, si frustrà huc aduenissemus, & re infecta domum reuerteremur. Eius siquidem ope & fauore freti mus felicem exitum, quanquam soli ego & Sthenelus remaneamus, non expectare. Qui nos enim deduxit, is fine dubi negotium conficiet.

b τυδείδη, περὶ μὲν πολέμῳ] Anteà quidē orationem Diomedis ab omnibus Græcorum proceribus (ita enim est restrin lud, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπίαχον υἷες ἀχαιῶν: nam vt ex præcedentibus constat, colloquium istud ducum tantùm fuit, non totiu placuisse vidimus: sed id Poëtę satis non est generaliter pronunciasse, nisi speciatim aliquid amplius de ea dicat: quod n persona Nestoris, quem inter omnes selegit, vt omnium prudentissimum, & cuius vox instar omnium esse possit. Hic er tione duo facit. Primùm orationem Diomedis comprobat, deinde consilium etiam suum ad præsens negotium sugger illud attinet, antequam expresè laudet, præmittit ipsius Diomedis encomia, quibus maior etiam est authoritas eius cessura. Duo autem sunt, quibus Diomedē commendet: primùm fortitudo, deinde consilium ac prudentia. Diligente seruandum est, quid de vtroque dicat. Nam quod ad fortitudinem, ea superiorem illum & præstantiorem reliquis omn ciat, quasi nullus ei hoc nomine ex Græcis possit comparari. Id tamen vel blandiendi gratia facit, cùm alij quoque proc qui magnanimitate bellica Diomedi non cederent, etiam vnus Aiax, qui post Achillem cæteros eā antecelluit, vt ipse H statur. Vel quòd reliquis fortiorē eum esse oporteat in præsentia, cùm illis planè cōsternatis, vt Agamemnoni fugam su lus sit refragatus, cuius speciem eorum consensus præbebat, solus Diomedes imperterritum se exhibuerit, reliquisque a collapsos erigendi & confirmandi author vnus extiterit. Secundò Diomedis consilium laudat, sed attende quàm cautè hac parte æqualibus tantùm eius & ὁμήλιξι anteponit: ne si generaliùs de omnibus loqueretur, hanc laudē sibi ipsi Ne peret, qua se neminem, nedum hunc Diomedem, præstantiorē agnoscit. Quod apertissimè in sequentibus testatur. De reipsa optimè quidem & prudenter loquutum Diomedem, sed mutilum & truncum esse illius consilium quòd ipse ab ciet. Suggerit enim, quæ ipse prætermiserat, & quæ ad vniuersorum commodum spectarent, nimirum quid in his ang faciendum sit, cùm Diomedes remanēdum esse tantùm sua oratione contendisset. At Nestor pergit, & cùm iam à Dio ros omnes à fuga, quam forsitan ex Agamemnonis consilio moliebantur, deterritos existimet, atq; ideò fit omnib ren præcipit ea quæ saluum ab hostibus exercitum præstare possint. Et nunc quidem collocandas ad fossam extra murun quæ hostium impetus detegant, & hoc quasi munimine, cæteri qui ad naues remanebunt, tutius noctem transigant. Qu sta non sufficiebant, & tempus longiori deliberationi non supererat, quòd cœnæ tempus instaret, & ex prælio diurno virium restauratione opus esset: suadet vt Agamemnon reliquis proceribus cœnam exhibeat, vbi quid faciēdum sit, m iore cum otio deliberabitur. Et hæc est secunda pars orationis Nestoreæ, prout eam in principio distribuimus, quæ con sens Nestoris complectitur.

c ἀφρήτωρ,] Qui hæc simpliciter attendet, primo intuitu hæc esse ἀπροσδιόνυσα iudicabit. Neq; enim cum præcedēti sequentibus cohærēt, & videntur quasi ineptè hìc esse inserta, Sed interpretes Græci docēt, hęc παραμυθητικῶς dici, mnon de suo in Achillem odio decideret, quod quasi bellum est ciuile: cuius iniquitatem & iniustitiam breuiter propo mo autem hæc propter Agamemnonē præsentem dici, non propter Achillem, vt vult Didymus: quid enim hæc absenti dienti profuissent? Et illud docebit sequens Nestoris oratio, qua Agamemnonem ipsum ob factum aduersus Achillē a pabit, & ad placandum Achillem exhortabitur, eumq; totius negotij reum constituet. Itaq; nunc etiam hac γνώμῃ faci Agamemnonis remollescat in Achillē: quia docet quibus criminibus se obliget, qui bella intestina concitat & fouet, omnia iura & vincula societatis humanæ violet & perfringat. Ea societas autem duplex est: publica, & priuata. Illa per ἀ per ἀνέστιος explicatur. ἀθέμιστον autem eum intelligit, qui sibi tantum iuris assumit, vt alijs iniuriam inferat: quod fit in b bus vbi illi inter se bella gerunt, qui se mutuo ciuilitatis nexu complecti debuerant, quod erat æquum & iustum. Est tas societatum omnium vinculum firmissimum. Ergo peregregia est hæc Nestoris sententia, qua animum Agamemnc tacitè conciliat, & eum ab his intestinis prælijs deterret: πόλεμος nomē etiā huic priuatæ seditioni tribuēs, siue quòd spec nere comprehendatur, siue quòd rem exprimere nolebat in præsentia propter ἀκαιρίαν & ἀπρέπειαν: quod tamen imposte sequenti eius oratione post cœnam. At, Deus immortalis, quot ἀφρήτορας quot ἀνεστίους, quot ἀθεμίστους habent hæc nostra cula? quos si numerauero, & Libycas arenas innumeras facilè numerauero. De sola infelici Gallia nūc loquor, in qua nu Nestorem hunc exaudiat, vt de pietatis nostræ præceptis conticescam. Sed quid peregrinos audiat, quæ ad Homeri Gal sium nostrum intelligo) carmina ante aliquot annos obsurduit, cùm ille horridus cometa in cœlo per aliquod tempus Cuius verba, prout mihi illa ante biennium vertere contigit, si placet, referam: vt intelligat rursus Gallia, aut Galliæ p hunc locum inciderit, si tanti nostra sunt, vt aliquando euoluantur, quantam sui commiserationem apud omnes excitet:

Quid tibi non prodesse, phrenetica Gallia, possunt
Signa, quibus suadent iam te resipiscere cœli?
An potes hunc oculis, patiens, aduertere siccis
Prodigiosum ignem, diros crinesq; cometæ,
Qui cœlum horrendum noctes exasperat omnes,
Et terræ, tonitrus tria spicula sæua minatur,
Bella, famem, pestemq; quibus grauis ira Tonantis,
Cùm magis exardet, nostrum incaput vndiq; sæuit?
Sed quid inermis eheu! potis est ira horrida cœli,
Cùm tibi tot scuticæ, quæ nunc vibice flagellant
Innumera tergus nullos tibi pectore duro
Eliciant gemitus? tuus est tua pocula sanguis,
Inq; tuo tua dira fames se viscere pascit.
Quæ tibi sunt damnosa, placent, nullus tibi sensus
Tanquam lethargo, ipsa tui medicamina morbi
Effugis, & quo te stimulat Deus acrius, illo
Calcitrosa magis cessas, & libera curis
Vulneribus duri pinguescis ad instar aselli.
Nec secus ac cuspis candens aut lamina, quò plus
Tunderis, hoc duros mage dura resistis ad ictus.

Hæc Bartasius: sed quantò elegantius suo idiomate. At ille quod etiam subijcit, fabulam, vt est in prouerbio, surdis cecin hanc rem dici possent: sed vt Psammenitus ille apud Herodotum domestica mala maiora esse dicebat, quàm vt ea poss sic patriæ nostræ tam graues sunt calamitates, vt omnem lugendi & deplorandi facultatē superare videantur. Hunc po Homericum adumbrauit Tullius 13. Philip. his verbis: Nam nec priuatos focos, nec publicas leges videtur, nec libertati ra habere, quē discordiæ, quem cædes ciuium, quem bellum ciuile delectat, &c. Sunt autem duo belli genera, vt est apud Legib. τὸ μὲν ὃ καλοῦμεν ἅπαντες στάσιν, ὃς δὴ πάντων πολέμων χαλεπώτατος· τὸ δ᾽ ἄλλο, ᾧ πρὸς τοὺς ἐκτὸς τε καὶ ἀλλοφύλους χρώμεθα De primo locus hic est intelligēdus, quod Nestor vocat ἐπιδήμιον, longè extraneo perniciosius, quòd in eo ciuitas sese m rat, & vnius partis de altera victoria, victrici calamitosa non esse non possit: vt qui brachium aut aliud membrum sibi tr proprio corpori nocet: cùm si peregrinis bellum inferatur, nihil est, quòd victam partem victrix misereatur, quia sibi inu extranei. At quis ille, quęso, furor est in suos tam rabidè deseuire? Furiosos & demētes catenis ferreis alligamus, qui sibi pria membra dilacerant: & hos ciuilium bellorum authores & fautores, Deus assertor ęqui, non compescueris?

...] In bellis familiare est, vt in excubijs iuniores collocentur: hoc est, qui corpore sunt robustiore, quia ad laboris tolerã... res videantur, qualis in vigilijs requiritur. Hæc est autem secunda pars, vt iam anteà monebamus, orationis Nestoreæ, ...dis consilio ea addit quæ ipse cõducibilia existimat. Duo autem sunt quæ proponit Primùm, excubias esse in fossa ex... disponendas, & hanc prouinciã iunioribus demandandam: secundò, Agamemnoni suadet vt reliquis proceribus con... ...ibeat: idq; duobus argumentis, primùm, quòd regem omnium supremum id maximè deceat, deinde quòd ei vini co... ...t (vt mox repetemus) ac ei omnino nihil desit, quod ad hospites excipiendos requiratur. Eius autem conuiuij finẽ ex... ...tantùm epulandi gratia, sed vt omnibus simul congregatis, sententiam que suam proferentibus commodiùs de negotio ...ia melior semper eligi potest: ideò dicit, πολλῶν δ' ἀγρομένων, τῷ πείσεαι ὅς κεν ἀρίστην βουλὴν βουλεύσῃ.

...] Anteà Homerus dixit, ex Lemno oneratas vino naues aduenire, quod rarò factum esse par est. Nunc autẽ la... ...Thracia, quæ est ex aduerso, cuius partes aliquas etiã Græci excolebant, vt quæ sunt circa Cherronesum, sicut memo... ...Thraciæ pars est & Thracia Samos & insulæ circa illam, quarum vnam fuisse Lemnon conuenit. Videtur etiam eo ...ni feracissima fuisse Thracia: qua de re aliàs dicetur. Quòd verò hoc loco Agamemnonis cellas refertas videamus, vt ...ansam Achilli præbuit, vt Regem οἰνοβαρῆ diceret primo libro: sed reuerà id erat propter frequẽtes epulas, quas Græ... ...ibus exhibebat Agamemnon. Eustathius.

...] Obserua, inquit Eustathius, heroũ conuiuia olim semper seria extitisse, cùm ad pocula de rebus grauibus delibera... ...m dicunt antiqui, φάονες ἑαυτῶν ἐν οἴνῳ ἐσμέν. Vnde Comicus, τὸν νοῦν ἵν' ἀέξω ἃ λέγω τὸ δέξιον. Ideò Persæ poti de rebus serijs ...postero die sobrijs eadem à στεγάρχῳ, domino domus, in qua deliberãrunt, proponuntur: si in eadem sententia perman... ...silio vtuntur: sin minus prætermittunt. Quod porrò sobrij deliberãrunt, id poti rursus exagitant, vt memorat Herodotus ...Et lex Rhodiorum summis magistratibus iubet, præstantissimos ex illis de ijs, quæ altera die facienda sunt deliberaturos ...iuari. Quippiam simile tacitus de Germanis narrat libro de moribus Germanorum. Vide Plutarchum Sympos. lib. 7. & 10.

῝Ως ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.	*Sic dixit: hi. a. eũ libenter audierunt & obedierunt.*
...λακτῆρες σὺν τεύχεσιν ἐσσεύοντο,	*Custodes verò cum armis exierunt,* (το.
...Νεστορίδην Θρασυμήδεα ποιμένα λαῶν,	*Circaq; Nestoridẽ Thrasymedem pastorem populorũ,*
...Ἀσκάλαφον, καὶ Ἰάλμενον, υἷας Ἄρηος,	*Et circa Ascalaphum & Ialmenum, filios Martis:*
...Μηριόνην, Ἀφαρῆά τε, Δηΐπυρόν τε,	*Circaq; Merionem, Aphareumq; Deipyrumq;,*
...Κρείοντος υἱὸν Λυκομήδεα δῖον·	*Et circa Creontis filium Lycomedem diuinum:*
...ἡγεμόνες φυλάκων, ἑκατὸν δ' ἑκάστῳ	*Septem erant duces custodũ: centum. v. cum quolibet*
...ἔστειχον, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντες,	*Iuuenes vnà ibant, longas hastas manibus habentes.*
...τάφρου καὶ τείχεος ἵζον ἰόντες.	*Inq; medio fossæ & muri sedebant profecti:*
...*κήαντο, τίθεντο δὲ δόρπον ἕκαστος.	*Ibi. a. ignẽ incenderũt, parauerũtq; cœnã vnusquisq;.* χ. κάλαντο
...γέροντας ἀολλέας ἦγεν Ἀχαιῶν	*Atrides autem seniores congregatos duxit Achiuorum*
...παρὰ δέ σφι τίθει μενοεικέα δαῖτα·	*In tentorium, ipsisq; apposuit sufficiens conuiuium.*
...ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.	*Hi aũt in epulas paratas appositas manus extẽderunt.*
...πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Sed postquam potus & cibi desiderium exemerunt,*
...πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῆτιν	*Illis senex primus texere cœpit consilium*
...οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή·	*Nestor, cuius & anteà optimum apparuerat consiliũ,*
...φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·	*Qui ipsis rectè sapiens concionatus est, & dixit:*
...κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,	*Atride illustrissime rex virorum Agamemnon,*
...λήξω, σέο δ' ἄρξομαι, οὕνεκα πολλῶν	*In te quidem finiam, à te. a. incipiã, quoniã multorum*
...ἄναξ, καί τοι Ζεὺς ἐγγυάλιξε	*Populorum es rex, & tibi Iupiter dedit*
...ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσι βουλεύῃσθα.	*Sceptrumq; & iura, vt ipsis consulas.*
...περὶ μὲν φάσθαι ἔπος, ἠδ' ἐπακοῦσαι,	*Ideo te oportet supra (oẽs) dicere sermonem, & audire:*
...καὶ ἄλλῳ, ὅταν τινὰ θυμὸς ἀνώγῃ	*Perficere etiã alterius quum aliquem animus iusserit*
...ἀγαθόν· σέο δ' ἕξεται, ὅττι κεν ἄρχῃ·	*Dicere in bonũ: tibi. a. hærebit quodcũq; prior dixerit.*
...ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.	*At ego dicam vt mihi videtur esse optimum:*
...*ἄλλος ἀμείνονα τοῦδε νοήσει	*Non enim quis sententiã alius meliorẽ hac cogitabit,* χ. ἄλλον
...ἐγὼ νοέω, ἠμὲν πάλαι ἠδ' ἔτι καὶ νῦν,	*Qualem ego cogito, & olim & adhuc etiam nunc,*
...*Διογενὲς Βρισηΐδα κούρην	*Ex eo vsq; quum tu ô generose, Briseida puellam* χ. διογενὴς
...Ἀχιλῆος ἔβης κλισίηθεν ἀπούρας·	*Irati Achillis, iuisti ex tentorio auferens,*
...ἡμέτερόν γε νόον· μάλα γάρ τοι ἔγωγε	*Non secundùm nostram sententiam: valdè enim tibi*
...ἀπεμυθεόμην· σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι θυμῷ	*Multum dissuadebam, tu autem tuo elato animo*
...φέριστον, ὃν ἀθάνατοί περ ἔτισαν,	*Cedens, virũ optimũ, quem immortales honorauerũt,*
...ἑλὼν γὰρ ἔχεις γέρας. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν	*Inhonorasti. ereptum. n. habes præmiũ, sed etiã & nũc*
...ὥς κέν μιν ἀρεσσάμενοι πεπίθωμεν	*Deliberemus quomodo ipsum placantes inducere po-*
...ἀγανοῖσιν ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.	*Donisq; placidis, verbisq; blandis.* (terimus

COMMENTARIVS.

...φυλακτῆρες] Breuiter in præcedenti versu dixit, consilium Nestoris reliquos omnes proceres Græcos cõprobasse: id pluri... ...per...uutus, quemadmodum fieri poterat, si vni eorum aut alteri eius laudandi partes cõcessisset, vt ipsimet Nestori an... ...edis orationem approbaret. Nimirum præstabat re ipsa illud exequi, quandoquidem facto, non verbis hic opus e... ...t singuli vtramque consilij illius partem absoluant: primùm constituuntur duces septem, sub quibus excubias mili... ...n quidem vniuersi, sed qui ad eam rẽ electi & destinati fuerant certo numero, qui est septingentorum. nam sub quo... ...t centum (ἑκατὸν δ' ἑκάστῳ κοῦροι ἅμ' ἔστειχον) ijque iuuenes, vt Nestor iusserat, quales etiam duces ipsos fuisset arbitror. ...Agamemnonem cœna proceribus instruitur, sub cuius finem Nestor rursus consilium suum explicat, vt videbimus. ...] Huius orationis artificiũ est insigne. Primùm enim animũ Agamemnonis sibi conciliat honesta reuerentia quã ...exhibet, idque summa cum verborum modestia, cùm se ab eo orationis exordium sumpturum dicit, in eodemque desitu-

desiturum: quia nimirum hoc ita par sit fieri ei, cui Iupiter regiam potestatem concesserit (vbi obserua, repeti quod ante mus, Homerum agnoscere regna à Deo proficisci) id enim frustrà non fit: nam vt ea dignitas reliquis est superior, sic etiam liquos ei subijci, & honorem eum præstare, qui testetur quantum ei te debere fatearis, cui hoc decus inter mortales conti ne forsan Agamemnon inertem potestatem ac otiosam datam cogitet, addit datum ei insuper sceptrũ & iura, quibus sub regat & moderetur. Quod diligenter notandum Regibus maximè ac Principibus, quibus non effræne & exlex imperium vt sibi quicquid lubet, licere putent: sed impositum sibi æquitatis & legum iugum, quod non nisi impiè & cum propriæ periculo excutere possunt. Sed vt hæc accuratius intelligamus, videtur duo Agamemnoni tribuere: primùm σκῆπτρον, de θέμιστας. Per σκῆπτρον potestatem illam intelligo, qua Rex in sui obsequium subditos suos compellit, aut compellere potest, si ac refractarios exhibuerint: per θέμιστας verò normam illam legum, ad quam imperium suum dirigit. Quæ duo in Rege eleganter docet Aristot. Polit. lib. 3. cap. 11. & 12. Nam regia illa potestas, inquit, (hoc ad postremam partem referẽdum e omnia ex voluntate sua gubernat, non est secundùm naturam. & paulò pòst: Qui legem præesse iubent, videntur iubere esse, & leges: qui autem hominem iubet præesse, adiungit & bestiam. Libido quippe talis est, & transuersos agit etiam v mos, qui sunt in potestate: ex quo mens absque appetitu lex est. At in vndecimo (& hoc ad primam partem referendũ) stat re Regem potentia quadam instructum esse, qua leges tueri possit, & non parentes ad parendum compellere. Et hæc duo videtur Nestor intelligere. Vnde cõcludit, debere Agamemnonem cæteros omnes dicendo antecellere, hoc est, par esse, manibus sunt leges & iura: prudentia etiã non vulgari, sed eximia sit præditus, quæ in oratione, animi indice, apparet, cu cio sensa nostra explicamus. Vel de potestate etiam Regis intelligit, qui aliorum sententias vnus aut infringebat aut cor sua oratione. Quo sensu ὑστερολογίαν hîc agnoscemus, cùm ἐπακοῦσαι debeat præcedere τὸ φράζειν ἔπος (qualis fuit anteà, ἐν σοὶ δ' ἄρξομαι: debebat enim prius ἄρχεσθαι, quàm λήγειν) vt sit sensus, debere Agamemnonem aliorum consilia attẽtè audi postmodùm iudicium ferre, quæ illius potestatis regiæ πρᾶξις, vt vnum aut alterum sua authoritate confirmet: & hoc est teà dicebat, τῷ πείσεαι ὅς κεν ἀρίστην βουλὴν βουλεύσῃ: quæ sequentibus explicantur. nam dicit, debere eum illi se audientẽ pra salutare ac optimum consilium suggesserit. Porrò vbi Agamemnonis animum his monitis & præceptis sibi conciliauit, suũ, in hoc negotio explicat satis liberè: primùm arguens eũ, quòd adeò petulanter cũ Achille egisset, nulla consilij sui, q temporis suggerebat, habita ratione, eripiendo illi Briseidem, vnde ille in tentoria sua indignatus recesserit non sine sum exercitus pernicie: quia hoc tuto præsidio destituatur, sine quo, vt Homerus vult, vniuersæ Græcorum copiæ nihil ferè su numerus. Itaque suadet, vt aliqua eius placandi ratio inueniatur siue donis, siue blanda oratione. Dona eò spectant, vt i seidis Achilli resarciatur, quæ illi in prædæ locum cesserat: blanda autem oratio, vt se Agamemnon non iam amplius dur mitem, vt anteà, sed placidum & mansuetum illi exhibeat, quasi veniam iniuriæ postulans, vnde exulceratus herois ill sanari & demulceri possit, vt Græcorum afflictis rebus succurrat, eosque in his angustijs à Troianis opprimi non patiatu iam exordietur honos, quẽ Achilli ob acceptũ in superiore iniuria dedecus referri à Ioue impetrauit Thetis, vt primo lib

---

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὦ γέρον, οὔ τι ψεῦδος ἐμὰς ἄτας κατέλεξας.
Ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι· ἀντί νυ πολλῶν
Λαῶν ἐστὶν ἀνὴρ ὅν τε Ζεὺς κῆρι φιλήσῃ,
Ὡς νῦν τοῦτον ἔτισε, δάμασσε δὲ λαὸν Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην, φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας,
Ἂψ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα.
Ὑμῖν δ' ἐν πάντεσσι περικλυτὰ δῶρ' ὀνομήνω,
Ἕπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
Αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
Πηγοὺς, ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
Οὔ κεν ἀλήϊος εἴη ἀνὴρ ᾧ τόσα γένοιτο,
Οὐδέ κεν ἀκτήμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
Ὅσα μοι ἠνείκαντ' ἀέθλια μώνυχες ἵπποι.
Δώσω δ' ἑπτὰ γυναῖκας * ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας, (γρ. ἀμύμονα ἔργα)
Λεσβίδας, ἃς ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἕλεν αὐτὸς,
Ἐξελόμην, αἳ κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
Τὰς μέν οἱ δώσω· μετὰ δ' ἔσσεται ἣν τότ' ἀπηύρων
* Κούρην Βρισῆος· καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι, (γρ. κούρη)
Μήποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἠδὲ μιγῆναι,
Ἣ θέμις ἀνθρώπων πέλει ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν.
Ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὖτε
Ἄστυ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
Νῆα ἅλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηησάσθω,
Εἰσελθὼν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληΐδ' Ἀχαιοί.
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἑλέσθω,
Αἵ κε μετ' Ἀργείην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαιϊκὸν, οὖθαρ ἀρούρης,
Γαμβρός κέν μοι ἔοι· τίσω δέ μιν ἶσον Ὀρέστῃ,
Ὅς μοι τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἔνι πολλῇ.
Τρεῖς δέ μοί εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
Χρυσόθεμις, καὶ Λαοδίκη, καὶ Ἰφιάνασσα,
Τάων ἥν κ' ἐθέλῃσι φίλην ἀνάεδνον ἀγέσθω
Πρὸς οἶκον Πηλῆος· ἐγὼ * δ' ἐπιμείλια δώσω (γρ. ἐπὶ μείλια δώσω)
Πολλὰ μάλ', ὅσ' οὔπω τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί.
Ἑπτὰ δέ οἱ δώσω εὖ ναιόμενα πτολίεθρα,

Hunc rursus allocutus est rex virorũ Aga.
O senex, neutiquã mẽdaciter meas iniurias enu.
Offendi, neque ipse nego: pro multis
Populis est vir, quem Iupiter ex animo ama
Vt nũc hũc honorauit: domuitque exercitũ Ac
Sed postquam peccaui mentibus perniciosis
Iterum volo placare, dareque infinita dona.
Vos autem inter omnes inclyta dona nomin
Septẽ tripodas qui igni nõ imponũt, decemque au
Igni aptos. a. (v. nitentes) lebetes viginti 12
Bene cõpactos, victoresque, qui pmia pedũ veloc
Nõ mẽdicus esset vir, cui tãta cõtingerent,
Neque inops valdè preciosi auri,
Quanta mihi attulerunt præmia vnunguli
Dabo itẽ septem mulieres præstantes: opera
Lesbias, quas, quãdo Lesbũ benè conditam c
Delegi, quæ pulchritudine vincebãt genera
Has quidẽ ei dabo: & inter eas erit, quã tu
Filiam Brisei: & insuper magno iureiurãd
Nunquã cubile ascẽdisse, neque rem habuisse (
Vt mos hominum est virorum & mulierum
Hæc quidem statim omnia aderunt: si aute
Ciuitatẽ magnã Priami dij dederint expug
Nauem abundè auro & ære oneret
Ingrediens, quando diuiserimus prædam A
Troianas autem mulieres viginti ipse delig
Quæ post Argiuam Helenam pulcherrimæ
Si autẽ Argos redierimus Achaicum, papill
Gener mihi sit, honorabo. v. eum æquè ac Or
Qui mihi vnicus nutritur delicijs in multis.
Tres autem mihi sunt filiæ in domo benè co
Chrysothemis, Laodice, & Iphianassa,
Harum quam velit dilectam sine dote abd
Ad domum Pelei: ego verò dotem addam.
Ingentẽ valdè, quantã nemo vnquã suæ de
Septem autem ei dabo celeberrima oppida:

...ύλλω, ἐ' νόστω ἐν τι, καὶ Ἱ' ρὴν ποιήεσσαν,	*Cardamylem, Enopemq́, & Hiram herbosam,*
...ζαθέας, ἠδ' Α'νθειαν βαθύλειμον,	*Pherasq́ diuinas, & Antheam pratosam,*
...Αἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.	*Pulchramq́ Aepeam, & Pedasum vitiferam:*
...ἐγγὺς ἁλὸς νέαται Πύλου ἠμαθόεντος.	*Omnes autem prope mare vltimæ Pyli arenosi.*
...δρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβοῦται,	*Viri autem eas incolunt pecore & bobus abundantes,*
...ωτίνησι θεὸν ὣς τιμήσουσι,	*Qui ipsum donis deum tanquam honorabunt,*
...ὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.	*Et eius sub sceptro opima soluent tributa:*
...έ οἱ τελέσαιμι μεταλήξαντι χόλοιο.	*Hæc ei perfecero cessanti ab ira.*
...ω. Α'ΐδης τοι ἀμείλιχος, ἠδ' ἀδάμαστος·	*Mãsuetus fiat. Pluto quidẽ implacabilis & indomitus:*
...καί τε βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος ἁπάντων·	*Propterea etiam hominib. deorũ odiosissimus omnium:*
...ποστήτω ὅσσον βασιλεύτερός εἰμι,	*Et mihi cedat, quatenus maior rex sum,*
...ον γενεῇ προγενέστερος εὔχομαι εἶναι.	*Et quatenus ætate maior glorior esse.*

COMMENTARIVS.

...νοῦν ψύχω.] Duo præstat hac oratione Agamemnon. Primùm fatetur, se in culpa esse, quòd ita durè se in Achillẽ ges... de proponit viam, qua illum placare velit, cum enumeratione donorum, quæ illi sit oblaturus. Quod ad primum attinet, ...acit, qui peccatũ suum agnoscit, & quàm iniustus in Achille offendendo anteà extitit, tam se nunc clementẽ & mansue... et, vt qui iram suam diuturnam non habeat, Ergo quod lib. 1. de Agamemnone Calchas innuere videbatur, eum animos ...non deponere: hîc Agamemnon, vt falsum tacitè conuellit, eos non imitatus maximè è potentioribus, qui hoc demum ...ni esse hominis putant, si nihil de fastu & ira sua remiserint, licet eam iniquè omnino primùm se concepisse intelligant. ...m autem & mãsuetum hoc nomine appello Agamemnonem, quanquam impropriè, si vocabula Ethicæ doctrinæ apta ...huic tamen facto videntur aliquatenus conuenire, quum iniuriæ illi ira causam præbuisset, qua se vlcisci Achillem Agã... ...xistimabat: clementer autem facit, qui vltionem remittit aut reparat, quod postremum addo huius loci gratia, vbi Aga... ...niuriam Achilli illatam resarcire conatur. Est enim clementia, inclinatio animi ad lenitatem in pœna exigenda, vel tem... ...mi in potestate vlciscendi, vel lenitas superioris aduersus inferiorem in constituẽdis pœnis: vt est apud Senecã lib. 2. de ...tiam Achilli Briseidẽ vel vltionis, vel pœnę gratia Agamemnon abstulerat (pœnam autem vel vltionem propriæ iniu... ...o, qualẽ nimirum sibi ab Achille inferri Agamemnon putauit, quòd eius suasu Chryseidem restituere coactus sit, vt ple... ...idimus) nunc cùm eius illum pœniteat, atque adeò eã locupletissimè compenset, pro remissa accipi potest. Fatetur er... ...suam Agamemnon, quòd Achillem iniuria illa affecerit: cuius gratia Iupiter vniuersum exercitum miserè his calamita... ...ous obruit, quos sedari cum Achille sedato intelligit: ideò paratum se esse docet ad eum omni ratione emolliendum, vt in ...m eo redeat, neque imposterum eius absentia Græcis sit damnosa, qualem nunc esse experiuntur. In eum igitur finem ...proponit, quæ illi se daturum pollicetur. Primùm, septem tripodas ἀπύρους, decem auri talenta, lebetes αἴθωνας viginti, ...equos præstantissimos, septem mulieres, in quibus etiam Briseidem complectitur. Et hæc quidem è vestigio donaturus ...illi ad manum esset. Alia porrò addit, quæ in futurum ei daturus sit, nimirum post captam Troiam: primùm, æris & au... ...ad onerandam nauem sufficere poterit, viginti mulieres Troianas, quas ipsemet eligat. Item post discessum in patriam ...s filiabus ei se locaturum promittit, idq; non solùm sine vlla dote, qualem viri vxoribus olim pendere solebant: sed et... ...ote, qualem viris vxores exhibebant, tanta quanta nulli vnquam contigit. Quænam est autem illa septem oppida cele... ...pecorosa, in quibus ipsum Numinis cuiusdam loco incolæ venerebuntur? Quæ omnia sanè iniuriam illam & damnũ A... ...iseidem abreptam illatum satis redintegrare videntur: & sic perficietur votũ illud Thetidis, quo petebat à Ioue, vt Græ... ...honorem adaugerent, his verbis: τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρ' ἂν Α'χαιοὶ υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν, ὀφέλλωσίν τέ ἑ τιμῇ.

...πολλῶν.] Huius γνώμης hic est sensus, vt intelligat Agamemnon, vnicũ virum, quẽ Iupiter dilexerit, reliquis omnibus plu... ...endum: aut sanè fieri, quod in Achille nunc videt, cuius solius absentiam damnosam vniuersus exercitus experitur, idq; ...uis consilio, qui hoc pacto honori Achillis velificatur. Intelligit Agamemnon & subodoratur, in hunc maximè finẽ per... ...em, vt Græci nunc à Troianis vincerentur: vt fieri sæpiùs anteà monuimus. Quod ergo vnum virum multorum esse in... ...fert quòd solus Achilles id præstare possit, quod reliqui omnes Græci principes nequeant: nimirum Troianos à naui... ...e: qui si affuisset Troianis, tam longè progredi minime licuisset. Eius itaq; vnius fortitudinem omnibus proceribus at... ...oti exercitui anteponit, vnde eum à Ioue amari concludit: quasi sine peculiari illius gratia & fauore fieri non possit, vt ...s antecellat. Porrò ex hoc loco meliùs efformari illud prouerbium, Vnus multorũ instar, existimauerim, quàm ex illo, ...ητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, vt Erasmus voluit: vel, vt Gilbertus Cognatus, ex Antimachi Clarij poëte dicto. Quũ ...ocatis auditoribus ingens recitaret volumen, quod conscripserat, & ab omnibus esset destitutus, excepto Platone: Legã, ...ominus. Plato enim mihi instar est omnium auditorum. Laërtius, εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος. Et sanè in hoc prouerbium etiã cò... ...lt detorqueri: sed hic locus Homericus magis mihi videtur ad eam rem expressus. Extat Emanuelis Philiberti Sabau... ...t idem Gilbertus notat, numisma cum hoc symbolo: Instar omnium. Cicero eodem sensu, quo nunc Agamemnon, vide... ...sibi vnicum Catonem esse pro centum millibus: & Democrito vnus pro populo, populus pro vno fuit. Huc pertinẽt e... ...nnotauit Giphanius in hunc locum, ex Sallust. in Catil. qui magnitudinem Imperij Romani paucorum ciuium egre... ...refert acceptum. Et Cornelius Nepos in Epaminonda extremo: ex quo intelligi potest, vnum hominem pluris quàm ...uisse, &c. Porrò quod dicitur, εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ: per hunc locum restringitur, ne adeò generaliter dictũ intelligas, vt nul... ...tur vir, cuius virtus multis hominum millibus longè sit præstantior. nam hoc in solo Achille manifestè comperitur.

...ἀθλοφόρους.] Equos illos commendat à velocitate, vt quorum beneficio in certamine equestri sæpissimè victor extiterit.

...ἐπὶ μείλια.] Ex hoc loco, inquit Giphanius, & eo qui est infrà λ. (vbi nimirum Theano vxori dicitur Iphidamas Anteno... ...a dedisse, &c) intelligitur, apud antiquissimos non tantùm vxorẽ marito dotẽ attulisse, sed maritum vxori quoq; mu... ...e, & quasi dotem, quæ in libris Iuris ciuilis dicitur Donatio propter nuptias, quam velut talionem & in Gallijs obseruat ...Nam de Germanis ita Tacitus: Dotem nõ vxor marito, sed vxori maritus affert, &c. Quem morẽ Germanicũ haud scio ...it dicere Heroicis temporibus in vsu fuisse, non Gallicum, propterea quòd vxores ferè tum emerentur, teste Thucyd. & ...ita mariti tantùm velut emptores, aliquid pretij loco darent. Nam quæ hic Agamemnon promittit ἐπιμείλια, ea velut ...esse videntur. Verius tamen & vxores dedisse dotes, vt constat ex lib. 6. Iliad. (vbi Andromache πολύδωρος appellatur, ...orundã interpretatione, quæ Hectori magnam attulit dotem) Hæc vir ille doctissimus. Constat igitur, mutuũ hoc fuis... ...vxores darent & acciperent ad inuicem, quod vterque coniugij nomine erogare vellet, idque apud Græcos Homericis ...Et vtrumq; manifestè Homerus hoc loco sub Agamemnonis persona proponit. Apud Cantabros, vt etiam apud Ger... ...scribit Tacitus, nisi à viro sponsæ dos fuisset soluta, nullum erat matrimonium. Quod autem dicit Giphanius, hæc ἐπι... ...i esse ἐκ περιουσίας, amplius inquirendum est: nam ille nititur vi præpositionis ἐπί. Vide Lexicon nostrum Homericum ...ε ἐπιμείλια.

...ης ἀμείλιχος.] Pariter Aeschylus:

μόνος θεῶν θάνατος οὐ δώρων ἐρᾷ,	*Mors sola Deûm non amat munera,*
Οὔτ' ἂν τι θύων, οὔτ' ἐπισπένδων ἄνοις	*Nec vllus ei sacrificat aut libat in templis:*
οὐ βωμός ἐστιν οὐδὲ παιωνίζεται	*Nullam habet aram, non celebratur hymnis,*
μόνου δὲ πειθὼ δαιμόνων ἀποστατεῖ. id est,	*Sed ab ea dæmonum sola aliena est Suadela.*

...d tam n eget animaduersione, cùm in Gadiris memoretur ara mortis. Est etiã Plutonis templũ apud Macistios, vt ait Strab. ...Scim s præterea Plutoni sacrificatũ olim nigra pecude, & libata pocula mero & lacte mixta. Sed Poëta noster & Aeschylus ...igu precibus nostris aut donis mortẽ non flecti, vt qui semel interijt, vitæ restituatur, aut vt homines leges fatorum effu... giant.

giant vnde Horatius Orcum auro non exorabilem dicit Et Seneca in Hercul fur. It cuiq; ratus prece non vlla Mobili
rus apud Euripidem rectè θάνατον ἀπροφάσιστον, mortem quæ non accipit excusationes, appellat. Et Martialis:

Lanificas nulli tres exorare puellas *Contigit: obseruant quem statuêre diem.* Quò pertinet illud Fl
Cùm semel occideris, & de te splendida Minos *Fecerit arbitria* *Non, Torquate, genus non te facundia, no*
Restituet pietas. Et illa Propertij:
Cùm semel infernas intrarunt funera leges, *Non exorato stant adamante viæ*

Hoc ergo ipsum est, quod nunc dicit Agamemnon, Plutonem, quem inferorum Deum credidit antiquitas, durum & ir
esse, eoq; nomine omnibus mortalibus inter cæteros Deos odiosissimum. Vnde ipsum Achillem optat ad mansuetu
ctere vt se exorari nunc patiatur: cùm durities illa & implacabilitas animi homine non sit digna, sed torui illius & i
brarum Regis tantùm peculiaris: quod vitium adeò est graue & perniciosum, vt illud homines maximo odio prosequ
innuat idem Achilli euenturum, si se talem nunc præbuerit. Quin hæc non solùm Achilli, sed sub eius persona nobis e
arbitremur Immortales enim iras à mortalibus foueri omnino non decet, vt monet ille versiculus apud Arist. 2. Rhet.
γλῶ μὴ φύλαττε θνητὸς ὤν. Et illud Euripidis in Philoctete: ὥσπερ δὲ θνητὸν καὶ τὸ σῶμ᾽ ἡμῶν ἔφυ,
οὕτω προσήκει μηδὲ τὴν ὀργὴν ἔχειν ἀθάνατον ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.

Vt mortale est corpus nostrum, ita quoque iram non mortalem retinere conuenit hominem sapientem. Bonum ad vi
Publius citò moritur iracundia.

[f] καί μοι ὑποστήτω] Ambitiosiùs quàm par sit, videtur hoc postulare Agamemnon. Multa enim honestè dantur, quæ
petuntur Quod in reuerentiæ causa videtur valere. Nam qui in suprema aliqua dignitate collocati sunt, si honorem à
extorqueāt, id cum fastu aliquo facere videri possunt. Res autem aliter se omnino habet. Moneri enim interdum offi
ti possunt, vt eius recordatione magistratibus suis morigeros & obedientes se præbeant, eumque honorem ac reueren
par est, illis exhibere meminerint, idque magistratus ipse sine vlla ambitionis culpa suggerere subditis possunt: frustrà
tate illa sunt præditi, nisi conseruandæ & stabiliendæ illius desiderio teneantur. quod fieri nō potest sine illius etiam i
memoratione, loco tamen & tempore facta, qualis hæc Agamemnonis. Oportuit enim ita quoque Achillem quasi n
adhibita commoueri, ne tam diuturnam iram aduersus eum concoqueret, quem regiæ dignitatis nomine, quà illi esse
rior, venerari debeat. Addit etiam ætatis respectum, quod non leue videbatur argumētum, vt Achilles iunior Agame
ri cederet. Vbi duo sunt, quæ docet Homerus: primùm Regibus, deinde senibus etiam præstandam esse reuerentiam.

Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Δῶρα μὲν οὐκ ἔτ᾽ ὀνοστὰ διδοῖς Ἀχιλῆϊ ἄνακτι·
Ἀλλ᾽ ἄγετε κλητοὺς ὀτρύνομεν, οἵ κε τάχιστα
Ἔλθωσ᾽ ἐς κλισίην Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος.
Εἰ δ᾽ ἄγε τοὺς ἂν ἐγὼν ἐπιόψομαι, οἱ δὲ πιθέσθων.
[a] Φοῖνιξ μὲν πρώτιστα Διῒ φίλος ἡγησάσθω,
Αὐτὰρ ἔπειτ᾽ Αἴας τε μέγας καὶ δῖος Ὀδυσσεύς·
Κηρύκων δ᾽ Ὀδίος τε καὶ Εὐρυβάτης ἅμ᾽ ἑπέσθων.
[b] Φέρτε δὲ χερσὶν ὕδωρ, εὐφημῆσαί τε κέλεσθε,
Ὄφρα Διῒ Κρονίδῃ ἀρησόμεθ᾽, αἴκ᾽ ἐλεήσῃ.
Ὣς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔειπεν.
Αὐτίκα κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.
Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
Νώμησαν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽, ἔπιόν θ᾽ ὅσον ἤθελε θυμός,
Ὡρμῶντ᾽ ἐκ κλισίης Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.
Τοῖσι δὲ πόλλ᾽ ἐπέτελλε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Δενδίλλων ἐς ἕκαστον. Ὀδυσσῆϊ δὲ μάλιστα
Πειρᾶν ὡς πεπίθοιεν ἀμύμονα Πηλείωνα.
Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
[c] Πολλὰ μάλ᾽ εὐχομένω γαιηόχῳ Ἐννοσιγαίῳ,
Ῥηϊδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
Μυρμιδόνων δ᾽ ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθην·
[d] Τὸν δ᾽ εὗρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
Καλῇ, δαιδαλέῃ (ἐπὶ δ᾽ ἀργύρεος ζυγὸς ἦεν)
Τὴν ἄρετ᾽ ἐξ ἐνάρων, πόλιν Ἠετίωνος ὀλέσσας·
Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, [e] ἄειδε δ᾽ ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἧστο σιωπῇ,
Δέγμενος Αἰακίδην ὁπότε λήξειεν ἀείδων.
Τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.
Σταν δὲ πρόσθ᾽ αὐτοῖο· ταφὼν δ᾽ ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς,
Αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἕδος ἔνθα θάασσεν.
Ὣς δ᾽ αὔτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἴδε φῶτας, ἀνέστη·
Τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
[f] Χαίρετον, ἦ φίλοι ἄνδρες ἱκάνετον, ἦ τι μάλα χρεώ,
Οἵ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἐστον.
Ὣς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς·
Εἷσεν δ᾽ ἐν κλισμοῖσι, τάπησί τε πορφυρέοισιν·

Huic autē respondit deinde Gerenius equ
Atride illustrissime rex virorum Agamemn
Dona quidem neutiquam aspernāda das A
Sed agite, electos legatos excitemus, qui velo
Eant in tentorium Pelidæ Achillis.
Eia agè, hos aspiciendo deligam: ipsi verò obe
Phœnix quidem primùm Ioui dilectus, sit du
Sed deinde Aiaxq; magnus & nobilis Vlysses
Præconum.a. Hodiusq; & Eurybates simul s
Ferte aūt manib. aquam, & linguis fauere i
Vt Ioui Saturnio supplicemus, si misereatur.
Sic dixit: his.a. omnibus placētem sermon
Ilicò præconis quidem aquam in manus fu
Iuuenes autem crateras coronauerunt potu:
Distribueruntq; omnibus denuò incipientes
Sed postq̄ libauerūt, biberūtq; quantū volu
Properabant ex tentorio Agamemnonis Atr
Illis autem multa mandabat Gerenius eques.
Nutu & gestu monens quenq;, Vlyssi autem m
Eniti vt flectant eximium Pelidem.
Hi autem iuerunt iuxta littus multisoni ma
Multùm valdè supplicantes terram cingēti
Vt facilè inducerent magnum animum Aea
Myrmidonum verò ad tentoria & naues ve
Illū.a. inuenerūt animū oblectantē cithara d
Pulchra, ingeniosè facta, supernè.a. argēteū i
Quam ceperat è spolijs, vrbe Eëtionis destru
Hac is aīm oblectabat, canebat.a. gloriosa gest
Patroclus autem ei solus è regione sedebat cū
Expectans Aeacidem, quando desineret can
Hi verò pgressi sunt vlterius: præibat.a. nobil
Steterūt.a. ante ipsum: admiratus.a. surrexi
Ipsa cum cithara: relicta sede in qua sedebat.
Sic.a. eodē modo Patroclus, postq̄ vidit viros
Hos & excipiens allocutus est pedibus celer A
Saluete, certè grati viri venistis: sanè mult
Qui mihi irato licet Achiu. gratiss. estis.
Sic vtiq; fatus vlterius duxit diuus Achill
Et sedere fecit in sedilibus, puluinisq; purpur

Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·	*Statim aũt Patroclum allocutus est propè existentem:*
...α δὴ κρητῆρα Μενοιτίου υἱὲ καθίστα,	*Maiorem iam craterem Menœty fili appone,*
...ον ἢ * κέραιρε, δέπας δ' ἔντυνον ἑκάστῳ·	*Meraciusq́; misce, poculum autem para vnicuiq́;.*
...λτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ.	*Isti enim charissimi viri meo sunt sub tecto.*
...ατο. Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρῳ.	*Sic dixit. Patroclus autem dilecto obediuit socio.*
...ς κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ.	*Sed is carnem ingentem posuit ad ignis iubar:*
...α νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,	*Tergum autem apposuit ouis & pinguis capræ,*
...σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ·	*Apposuit etiã suis saginati scapulã abũdãtẽ piguedine.*
...εν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.	*Huic. a. tenebat Automedon: secabat. a. nobilis Achilles.*
...ὺ μὲν μίστυλλε, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε·	*Ea quidẽ scitè in minuta secabat et verubus affigebat:*
...ενοιτιάδης δαῖεν μέγα ἰσόθεος φώς.	*Ignẽ. a. Menœtiades accẽdebat magnũ, deo similis vir.*
...ρ κατὰ πῦρ ἐκάη, καὶ φλὸξ ἐμαράνθη,	*Sed postquã ignis deflagrauit, & flãma extincta est,*
...ὴν στορέσας ὀβελοὺς ἐφύπερθε τάνυσσε·	*Prunas sternens verua desuper extendit:*
...ς δ' ἁλὸς θείοιο, κρατευτάων ἐπαείρας.	*Inspersit autem sale sacro, à lapidibus eleuans.*
...τείρ ὤπτησε, καὶ εἰν ἐλεοῖσιν * ἔχευε,	*At postquam assauit, & in mensas culinarias fudit,*
...λος μὲν σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ	*Patroclus quidem panẽ accipiens distribuit in mensa*
...οῖς κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.	*Pulchris in canistris: sed carnem distribuit Achilles.*
...ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο	*Ipse autem è regione sedit Vlyssis diuini,*
...οιο, ᵏθεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει	*Ad parietem alterum: dijs autem sacrificare iussit*
...ον ὃν ἑταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς.	*Patroclum suum sociũ. is. v. in ignem iecit libamenta:*
...ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.	*Hi aũt in cibos paratos appositos manus immiserunt.*

Marginal notes: * κέραιρε * ἔχευε

COMMENTARIVS.

...δρ πεφράσατο] Tres legati à Nestore deliguntur, qui Achilli reconciliationis conditiones ab Agamemnone propositas refe... ...m princeps est Phœnix multis de causis, tum quòd ætate cæteros duos Aiacem & Vlyssem antecederet, tum quòd eius ...authoritas aliquid amplius ab Achille discipulo extorquere posse videbatur. Quæri autem potest, quomodo Phœnix ...iæ proceres nunc fuerit, & non potius cùm Achille suo. Eustathius ergo notat antiquos interpretes coniecisse, eum ex ...itorio ad pugnam spectandam exijsse: qui cùm aliquod tempus in cæterorum Ducum tentorijs esset commoratus nũc ...redeat suscepto vnà cum ipsis inflectendi Achillis munere.

...χερσὶν ὕδωρ] Quam purè ad preces Deo fundendas accedẽdum sit, docent etiã illi veteres externo hoc lauandi manus ...re diximus aliquid suprà lib. 6. Porrò hîc notandum est, quanta fuerit eorum pietas, qui non tam humanis fidant auxi... ...n non implorent, Deum, inquam, quem illi Iouem appellant: sed tamen solum inde videtur magis confirmari. Dei vni... ...uis fuisse creditam. Vel cùm intelligant Iouem peculiare auxilium nunc Troianis largiri, cum inuocãt quasi ἀποτρόπαιον ...lenti Deo, vt loquitur Persius.

...λ' ἀλιγκώμῳ] Ecce quàm frequentia sint veterũ pietatis exempla. Hîc enim legati Neptuno supplicant, vt possint Achil... ...re, quasi nullus eorum sibi aut facundiæ suæ tantùm fidat, vt diuinam opem huc aduocandam quoque non existimẽt, ...mani conatus omnino sunt irriti. Sed cur Neptunum implorant, & non Iouem, vt paulò antè? Respondeo, id videri fa... ...d cùm Neptunus Deus esset maris, & nunc ad mare esset Achilles, commodum erat vt in hoc negotio Deus ille opẽ suã ...uia intra suæ ditionis fines peragendum esset: non quòd summus ille Iupiter, quem pro totius orbis moderatore agno... ...iare quoque imperium haberet, atque in ipsius Achillis animum, de quo emoliendo non agitur: sed vt in vastissimo ...bi Rex alios quoque proceres & magnates sibi subditos, partis tamen alicuius Regni moderatores habet, si ab ipso Re... ...npetraueris, quod in vnius aut alterius illorum regione exequendum sit ab eo etiam auxilium implorabis: sic quoque ...inc isti legali eadem ratione videntur supplicare. Quanquam scio fingere veteres, Neptuno diuisum esse cum Ioue im... ...en in illis figmentis adeò sunt inconstantes, quia Iouem etiam παντοκράτορα, vt diximus, agnoscãt: vt dubium mihi nõ ...quoque locus ita possit intelligi.

...ρον φρένα τερπόμενον] Cur Achilles citharam pulsans reperiatur, explicat Aelianus Var. hist. lib. 14. cap. 23. quod integrũ ...uia ad hunc locum maximè facit, ex ipsius Aeliani mente. Clinias, inquit, moribus fuit honestissimus, sapientiæ studio... ...is. Is si quando in iram delapsus esset, atque ad iracundiam se præcipitem ferri sensisset, confestim prius quàm prorsus ...ab ira, & elucesceret in ipso mentis affectus, chordis adaptatis citharã pulsauit. Interrogantibus autem, ob quã causam ...uoniam, inquit, mitigor animo. Videtur autem mihi Achilles in Iliad, cùm accinit citharæ, veterumque res gestas can... ...i memoriam accersit, furorem indignationem sopire. Etenim cùm esset musicus, ex spolijs hosti ereptis primam ar... ...rã. Hæc ille, Iusto Velsio interprete. At Valerius Maximus lib. 8. cap. 8. id relaxandi animi gratia ab Achille fieri dicit his ...erus quoq;, inquit, ingenij cœlestis vates non aliud sensit, vehementissimis Achillis manibus canoras fides aptando, ...ilitare robur leni pacis studio relaxaret. Nimirum vult Maximus, vt lyra Achilli sit, quod P. Aemyliano & C. Lælio con... ...nbilici, qui animi remittendi gratia eas interdum in littoribus lectitabant: Quod Q. Mucio Scæuolæ pila aut alueus & ...Socrati arundo, quasi strenuis quoque viris ocium interdum sit appetendum, non quo euanescit virtus, sed quo recrea... ...uidem Aelianus & Valerius, sed Plutarchus vtriusq; sententiam expressit: Vsum Musicæ, inquit, viro conuenientem bo... ...nerus docuit. Nam vt demonstraret passim Musicam conducere, Achillem finxit iram, quam aduersus Agamemnonẽ ...musica, quam ex sapientissimo Chirone hauserat, concoquere: τὸν δ' εὗρον φρένα τερπόμενον, &c. Disce, inquit Homerus, ...dum vsurpanda Musica. Canebat enim, quod iustissimi Pelei filium Achillem dicebat, clarorum virorum decus & he... ...Prætereà tempus opportunum docens vtendi Musica Homerus, negotijs vacuo exercitium inuenit vtile & iucundum. ...ellator esset & strenuus Achilles, ex offensione, quam contra Agamemnonem conceperat, periculis bellicis abstinebat. ...ur Heroë illo existimabat, vt animum eius optimis modulamentis exacuerat: quo ad expeditionem, quam breui pòst ...paratus. Id sanè efficiebat veterum res gestas ad memoriam reducendo. Ea erat prisca Musica, quæ eò conducebat. ...hus in lib. de Musica, versus finem libri.

...ἄρα κλέα ἀνδρῶν.] Si mea vox in Principum nostrûm aulis exaudiretur, suaderem illis non solùm vt studiũ Musicæ tãti ...plo amplecterentur: sed etiam & aures suas mollibus, lasciuis & eneruibus modulis circumsonare minimè pateren... ...m in Sardanapalos ferè degenerant, sed quibus ad virtutem maximè inflammari possent, cuius beneficio non solùm ...tiam immortalitatem sibi comparent. Ecce enim Achilles non res amatorias aut muliebres, sed fortium virorum ge... ...ır, quorum recordatione sine dubio quasi generositatis suæ fomite vtebatur. Solet enim in bene natis & gloriæ cupi... ...aliorum virtus commemorata maiores virtutis igniculos accendere, vt de Themistocle legimus, quem Miltiadis tro... ...quiescere non sinebãt. Vnde rectissimè Alexander, qui cùm Troiam lustraret, & aliquis ex prouincialibus Paridis ly... ...ei se daturum ostenderet. Nihil, inquit, illam requiro, quando Achillis lyram teneo, ad quam ille recreabatur.

...δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν. Ista verò Paridis eneruem & effeminatam prorsus canebat modis amatorijs harmoniam, vt refert Plu... ...lex. virt. orat. 1.

f χαίρετον,] Legatos istos Achilles humaniter dicitur excepisse, cùm tamē historia Dictys, vt lib. I. recitauimus, testetu
lum ad se admisisse, quia omnibus esset iratus: quòd cùm possent, iniuriam Agamēnonis à se non propulsassent. At Ho
adeò durum Heroëm nobis effingit, sed mansuetum & clementem erga eos quos decet: hoc est, qui verè sunt αἰδοῖοι
biles, qualem se anteà præconibus ipsis ab Agamemnone ad auferendam Briseidem de legatis exhibuerat.

g ζωρότερον δὲ κέραιε,] Cùm de voce ζωρότερον aliàs quoq; scribendum sit, tamen hîc dicendum est, quid Plutarchus d
sensu, ex dictionis illius notione tradat Sympos. lib. 5. Quæst. 4. vbi Zoilum Amphipolitanū reprehendit, quòd meraci
interpretatur etiam Plut. τὸ ζωρότερον) Achilli non conuenire diceret. Non enim cōsiderabat, inquit, cùm cognosceret Ac
nicem & Vlyssem viros ætate grauiore non delectari vino diluto: sed vt cæteros senes meraciore, intendi eum iussisse vi
diffunderetur: hoc est, ἐπιτεῖναι τὴν κρᾶσιν. Deinde qui discipulus esset Chironis, nec rationis victus rudis, reputaret nin
dentibus & feriantibus præter morem corporibus laxiorē & molliorē victum cōuenire. Siquidem equis cum reliquo
ijcit apium non temerè, sed quoniam ociantium præter consuetudinem equorum pedes vitium contrahunt, cui incon
tissimùm occurrit apium. Alijs certè equis haud inuenias in Iliade apium vel alium eius generis pastum obijcientē. Ve
les, qui medicus esset, cùm equorum pro temporis ratione conuenientem curam agebat, tum corpori rationem victus
vt in ocio saluberrimam, parabat. Enimuerò quòd viros qui totum diem in prælio & certamine fuerant, non pari existi
piendos victu, plus dilui iussit vinum. Quin nec auidum vini fuisse Achillē apparet, sed immitem. Ac defendens aliquā
multas iactat se noctes duxisse insomnes. Contractus autem somnus non satisfacit vinosis. Iam Agamemnonem incre
vocauit eum vinolentum, quasi præ cæteris vitijs temulentiam exprobrans. Quamobrem omnibus modis decebat, vt
superuenientibus illis, annon vinum, vt sibi solitum erat diffundi, illis laxius & parum conueniens esset. Hæc Plutarc
mannus Cruserius transtulit.

h αὐτὰρ ὅγε κρεῖον] Notanda est hîc Heroum illorum αὐτοδιακονία: de qua etiam alibi diximus.

i πάσσε δ' ἁλὸς θείοιο,] Plutarchus Symp. lib. 5. quæst. 10. docet cur sal diuinum appelletur, & tres causas affert: prim
illius vtilitatem & præstantiam in cibis, cùm illud omnium obsoniorum propemodum obsonium & condimentum sit
ratione veteres ea quæ vsibus nostris inseruiebāt, pro diuinis agnoscebant, vt aquam, lucem, horas. Terram verò non
num quippiam, sed etiam Deam crediderunt: quorum nulli vsu cedit sal, quod corporis alimento pro loricatione est,
lud appetentiæ. Secunda causa, propter illius vim aduersus putredinem, qua animā videtur imitari, quæ facit ne cor
uantur: sic quoque illa sal à tabe vindicat. Ea ratione quoque fulmen diuinum appellatur, quòd icta fulmine corpora
ni resistant. Tertia quòd sal sit fœtificum, vnde à sale abstinent sacerdotes Aegyptij, castitatis obseruatores: quia sale libi
tus excitari solet, vnde etiam Venerem Philinus ἁλιγενῆ Saligenam dici putat, fabulamq; que confictā de ea ex mari or
lis fœcunditatem veteres illi innuerent. Sed & omnes Deos marinos fœcundos, & numerosam prolem habere tradunt:
marina tā terrestribus quàm cœlestibus sunt fœcundiora. Vnde Empedocles φῦλον ἄμουσον ἄγουσα πολυσπερέων καμασηνῶν
que nauigia, quibus sal subuehitur, immēsum numerum murium producunt: quòd fœminæ mures vel citra coitum (vt
lunt) vbi linxerunt salem, impleantur. Hinc etiam qui in canibus alendis studium ponunt, quoties segniores canes sun
cùm alio pastu salso tum carnibus sale conditis cient & extimulant genitalis eorum socordiam. Ex his ergo constat,
num appellatur. Plato quoq; sal in Timeo θεοφιλὲς appellat, his verbis: τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοινωνίαις ταῖς περὶ τὴν ἐσ
σιν ἁλῶν, κατὰ λόγον νόμου, θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο id est, Tum & ita salis corpus, communis quidem vitæ vsui, in ijs quæ ad c
sum attinent accommodatum, & ex legis etiam formula, dijs amicum atq; socium generatur. Pro σώματος autem le
σήματος, quæ lectio H Stephano non displicet.

k θεοῖσι δὲ θῦσαι] Diligenter notetur veterum pietas, qui cœnas à libatione Numini facta auspicabantur. Quod qua
dictū sit, sæpius tamen adhuc dicendum est, vt magis innotescat, quàm sint damnandi hodierni homines, licet puriore
profitentes, qui tamen pietate plerunq; & Numinis reuerentia à rudi illa vetustate superentur. Nec obstat, quod illi De
agnouerint: præstaret enim eū non nosse, quā notū adeò miserè & nefariè contemnere, decusq; illius pedibus proteri

---

ᵃΑὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Sed postquam potus & cibi desiderium exem*
Νεῦσ' Αἴας Φοίνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,	*Innuit Aiax Phœnici: intellexit autē diuin*
Πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα·	*Implensq; vino poculum propinauit Achilli:*
ᵇΧαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐΐσης οὐκ ἐπιδευεῖς,	*Salue Achil. conuiuij quidē æqualis nō ege*
Ἠμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο,	*Siue in tentorio Agamemnonis Atridæ,*
Ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ	*Siue & hîc nunc: adsunt enim sufficientia m*
Δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν·	*Ad epulādū: at nō cōuiuij amabilis opera nob*
Ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες,	*Sed valdè magnā cladē, ô nobilis, inspicientes*
Δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι	*Timemus: in dubio. n. est vtrum seruentur ve*
Νῆας ἐϋσσέλμους, εἰ μὴ σύγε δύσεαι ἀλκήν.	*Naues benè tabulatæ, nisi tu induas fortitud*
Ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο	*Prope enim naues & murum castra posueru*
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοί τ' ἐπίκουροι,	*Troiani animosi, & è longinquo conuocati au*
γρ. κείαμενοι — *Κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶν	*Accendētes ignes multos per castra, neq; amp*
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι.	*Se retentos iri. sed in naues nigras irrupturos*
Ζεὺς δέ σφιν Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων	*Iupiter aūt ipsis Saturnides prospera signa*
Ἀστράπτει· Ἕκτωρ δὲ μέγα σθένεϊ βλεμεαίνων,	*Fulgurat: Hector verò valde robore superbien*
Μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Διΐ, οὐδέ τι τίει	*Fuerit terribiliter, fretus Ioue: nec quicquam*
Ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δέ ἑ λύσσα δέδυκεν.	*Viros neq; deos: ingens autem ipsum rabies in*
Ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι ἠῶ δῖαν·	*Precatur autem vt citissimè appareat auror*
Στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα,	*Iactat enim nauium se abscissurum summa*
Αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς	*Ipsasq; incensurum ardenti igne. at Græcos*
γρ. ὀρινομένους — Δῃώσειν παρὰ τῇσιν *ἀτυζομένους ὑπὸ καπνοῦ.	*Interfecturum apud ipsas, turbatos à fumo.*
Ταῦτ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς	*Hæc grauiter timui in mente, ne ei minas*
Ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἴη	*Perficiant dij: nobis autem iam fatale sit*
Φθίσθαι ἐνὶ Τροίῃ ἑκὰς Ἄργεος ἱπποβότοιο.	*Perire in Troia longè ab Argo, equis pascendi*
Ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν	*Sed surge, si velis quidē vel serò quāuis, filios*
Τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.	*Afflictos liberare à Troianorum tumultu.*
Αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, ᶜοὐδέ τι μῆχος	*Ipsi tibi postea dolor erit: neq; aliqua facultas,*

κακοῦ δ' ἔστ' ἄκος εὑρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν
ὡς Δαναοῖσιν * ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε,
κάρτος μὲν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν
θεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων.
δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
γείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
τελλ' ὁ γέρων· σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων
ρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
ὺ μέν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω
ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων,
ους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
λοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
ἴος εἴη ἀνὴρ ᾧ τόσσα γένοιτο
ἀκλήμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο)
μέμνονος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
α γυναῖκας ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας,
ς, ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἕλες αὐτός,
τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἣν τότ' ἀπηύρα
ος· καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμεῖται
εὐνῆς ἐπιβήμεναι, ἠδὲ μιγῆναι,
ἄναξ, ἤτ' ἀνδρῶν ἤτε γυναικῶν.
αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὖτε
ιάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
ρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
κεν δατεώμεθα ληΐδ' Ἀχαιοί.
γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἑλέσθαι,
ργείην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
ν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὖθαρ ἀρούρης,
νοί κεν ἔοις· τίσει δέ σε ἶσον Ὀρέστῃ,
τος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ·
ισὶ θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
αὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα,
θέλῃσθα φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
ηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπιμείλια δώσει
, ὅσσ' οὔπω τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί.
δώσει εὖ ναιόμενα πτολίεθρα,
ω, Ἐνόπην τε, καὶ Ἱρὴν ποιήεσσαν,
θέας. ἠδ' Ἄνθειαν βαθύλειμον,
ἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν·
γὺς ἁλὸς νέαται Πύλου ἠμαθόεντος·
ς ναίουσι πολύρρηνες, πολυβοῦται,
τίνῃσι θεὸν ὣς τιμήσουσι,
σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας,
τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο.
Ἀτρείδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
δῶρα· σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
λέαιρε κατὰ στρατόν, οἵ σε θεὸν ὣς
κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
χ' Ἕκτορ' ἕλοις, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν

ἔχων ὀλοήν· ἐπεὶ οὔτινά φησιν ὁμοῖον
ναῶν οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν.

Patrato malo erit remediũ inueniẽdi: sed multò antè
Cõsidera, vt Danais auxiliando propulses malum diẽ. γ. ἀλεξήσης
O amice, profectò tibi pater præcipiebat Peleus
Die illo, cùm te ex Phthia Agamemnoni misit:
Fili mi, victoriam quidem Mineruaq́ & Iuno
Dabunt, si voluerint, tu autem magnum animum
Contine in pectoribus: benignitas enim melior est.
Desine, a. à contentione malũ machinante, vt te magis
Honorent Argiuorum & iuuenes & senes: (nũc
Sic præcipiebat senex: tu. v. obliuisceris, sed etiã &
Cessa, remitte irã animũ cruciantẽ: tibi. a. Agamemnõ
Digna dona dabit desinenti ab ira.
Si verò (vis audire) tu me audi: ego. a. tibi recẽsebo
Quanta tibi in tentoriis promisit dona Agamemnon:
Septẽq; igni nõ imponũtur tripodes, decẽq́ auri talẽta:
Igni aptos item lebetes viginti: duodecim etiam equos
Pingues, victores, qui præmia pedibus reportârunt.
Non mendicus esset vir, cui tanta contingerent,
Neque inops valdè preciosi auri,
Quãta Agamẽnonis equi præmia pedibus reportarũt.
Dabit & septẽ fœminas præstantissimas, opera sciẽtes,
Lesbias, quas, quãdo Lesbũ benè conditã cepisti ipse,
Delegit, q̃ tũc pulchritudine vincebant genus mulierũ.
Has quidẽ tibi dabit: inter eas. a. erit quã tunc abstulit
Filiam Brisei: & insuper magno iureiurando iurabit,
Nunquam cubile se ascendisse, neq; rem habuisse cũ ea,
Vt mos est, Rex, & virorum, & fœminarum.
Hæc quidem statim omnia aderunt: quod si rursus
Ciuitatem magnam Priami dij dederint diripere:
Naues abundè auro & ære oneres
Ingressus, quando diuiserimus prædam Achiui.
Troianas autem fœminas viginti ipse deligas,
Quæ post Archiuam Helenam pulcherrimæ fuerint.
Si autem Argos redierimus Achaicum, vber terræ,
Gener ei sis: honorabit autem te æquè ac Orestem,
Qui ei vnicus educatur delitijs in multis.
Tres autem ei sunt filiæ in domo benè compacta,
Chrysothemis, & Laodice, & Iphianassa,
Harum quamcunq; volueris charã sine dote abducas
Ad domum Pelei: is tamen dona dabit
Multa sanè, quanta nemo vnquam suæ addidit filiæ.
Septem autem tibi dabit celeberrima oppida.
Cardamylem, Enopemq́ & Hiram herbosam,
Pherasq́ diuinas, & Antheam pratosam
Pulchramq́ Aepeam, & Pedasum vitiferam.
Omnes autem prope mare habitantur Pyli arenosi,
Viri. a. eas incolunt multas pecudes multosq́ boues ha-
Qui te donis deum tanquam honorabunt: (bẽtes,
Et tibi sub sceptro opima soluent tributa.
Hæc tibi perficiet cessanti ab ira.
Si autem tibi Atrides inuisus est in corde magis,
Ipse & eius munera: tu tamen cæteros omnes Græcos
Oppressos miserare in castris, qui te deum veluti
Honorabũt: certè. n. ipsis valdè magnã gloriam tuleris:
Nunc enim Hectorem interficeres, vbi valde tibi pro-
pè venerit
Rabiẽ habens perniciosam: nã neminẽ iactat similem
Sibi esse Danaorum, quos huc naues tulerunt.

COMMENTARIVS.

a αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος] Notandum est, quòd demū post epulas legationis suæ munere Heroës isti defunguntur, quod in dilatum est propter ipsius Achillis φιλοπότιον, ad parandum illis conuiuium, in quo etiam ipsemet occupabatur, prop Heroū αὐτοδιακονίαν, vt aliàs diximus. Ait ergo Poëta, post cœnam Aiacem Phœnici nutu signum dedisse: quod cùm V maduertisset, sermonē cum Achille inchoârit. Vbi mirū est mihi, cur primas dicendi partes Vlysses sibi arrogârit, cùm po ret Phœnicem auspicari tribus de causis. Primùm quòd senior esset. Deinde, quòd plus videbatur momenti habitura eiu pud Achillē discipulū, quem sua authoritate faciliùs poterat permouere. Tertiò quòd etiam ab ipso Nestore huius legati ceps esset cōstitutus, his verbis: φοῖνιξ μὲν πρώτιστα διι φίλος ἡγησάσθω. Immò & ipse Aiax Vlyssem antecedebat. Sic enim Ne ἔπειτ' αἴας τε μέγας καὶ δῖος ὀδυσσεύς. Ergo hunc honorē vtrique præripuisse Vlysses videtur, immò astutè: nam cùm videret tu Phœnici significare, vt Achillem alloqueretur, prout ac decebat, eum primū locū obtinere: Vlysses dicitur id obseruat recto Achilli poculo statim loqui exorsum, quasi nimirum Phœnicem anteuerteret, vt qui in cursu socium manu depellu porrò facti rationem ampliùs inuestigandam puto Mihi N. L. nisi animum Vlyssis φιλόδοξον, & honoris ac præeminētiæ hac in parte fuisse existimemus: aut quia præstantissimum Oratorem voluit Poëta præcedere.

b χαῖρ' ἀχιλεῦ] Quantum sit huius orationis artificium, lectores diligenter oportet attendere: nec leuiter, vt alioqui in fieri consueuisse scio, prætereunda sunt quæ Homerus diligentissimè scribit, vt intelligat etiam quiuis spiritus Poëtæ no κατὰ πάντας admiraculum. Et id quidem à Plutarcho ante nos præstitum est, qui in libro de Homero tres istas orationes e nos id accuratiùs præstabimus. Hanc igitur nos in sex partes distribuemus. Prima, est occasio loquendi, ex re præsenti su est, è re nata, vt vocant Rhetores: cuiusmodi exordia Poëtæ nostro sunt vsitatissima, quæ magis commoda videntur, mi ctatæ industriæ, vt quasi non præmeditata, sed nunc primùm orta censeatur oratio. Ex hoc ergo Achillis conuiuio ans arripit, quod quidem laudat & in eo Achillis τρυφερότητα, qui eiusmodi conuiuium instruxerit, cui nihil ad egregiè epula sit: sed hæc tempora conuiuijs non esse accommodata, in quibus & otium & animi tranquillitas requirantur, quæ duo tis deficiant: & hinc connexo iam suo argumento pergit ad secundam orationis partem, quæ Grçcorum calamitates con Eas orator exponit: sed in ipso initio statim mentem suam aperit, quæ erat de implorando Achillis auxilio, tum fusiùs p συ eas ita persequitur, vt te in rem præsentem quasi deducat: adesse Troianos cum vniuerso auxiliarium copiarum exer busq; proximos cum tanta pugnandi alacritate, vt palàm & superbè dictitent instare iam tempus, quo in naues impeti Quod cùm inani iactantiæ, & quæ irrita futura sit tribui posset: addit, eos non frustra hanc spem animo concepisse, siqu nā ope freti sint, quibus Iupiter prosperè fulguret. Vnde magis esse metuendum ipsis Græcis, cùm Iouem quoq; sibi ma uersari intelligant. Quia verò iactantia illa Troianorum nihili facienda videbatur, si eorum princeps Hector non memora in ducis virtute posita sit quoq; militum virtus: addit ipsius quoq; Hectoris superbam arrogantiam, qua exitium Græci minitatur, vniceq; optat, vt aurora diem reducat, qua illucescente ferrum & flammam nauibus iniecturū se prædicet, e mo turbati Græci perituri sint: quod Vlysses ne accidat timet, statutumq; fato sit, vt in Troianis oris longè à patria ipsis dum sit. Tertia pars habet exhortationem, qua Vlysses Achillem impellit, vt pro Græcorum salute dimicet, quæ tantop tatur: neque auxilium diutiùs differat, cùm re iam confecta nulla eius reparādæ ratio inueniri possit. In quarta suadet ram deponat, qua ab auxilio Græcis afferendo eum reuocari intelligebat: idq; grauissimo argumento, nimirum record ceptorum, quibus Peleus eum ad bellum Troianum proficiscentem instruxerat, quorū summa eò redibat, vt sibi à cō chilles temperaret. Et hoc, vt dixi, validissimum fuit argumentum, siquidem liberos parendum mandatis audientes es lioqui impiè facere existimentur. Quintò, vt eum hoc pacto magis ab ira reuocet, commemorat dona quæ ipsi Agamem rat, prout anteà vidimus: vt hic repetendum non sit, si suam iram deposuerit. Sextò artificiosè eam cōmouet, vt si nulla uersus Agamemnonem placari possit saltem reliquorum Græcorum gratia Troianis sese opponat, ita dextrè vniuersor Vnius odio anteponendam esse docens. Et quia generosum heroëm sciebat gloriæ & honoris cupidum, hoc quoque stimulat, cùm ei egregium fortitudinis suæ segetem hic parari dicit in Hectore perdomando, & reprimenda illius ἀλαζον bi nullum comparandum iactitat: in quib. videtur etiam ipse Achilles comprehendi, cùm generaliter omnes se inferiore que non deceat Achillem torpescere, vt qui si nec Agamemnonis nec Græcorum omnium ratio cōmoueat, hoc salte arma aduersus Hectorem capienda inflammetur, à quo iam quasi pro homine nihili censeatur.

c ἄλετ' μῆχος] In rebus humanis ita accidere solet, vt qui negotij gerendi semel occasionē amiserit, eam vix amplius re sit, vnde eleganter fronte crinitam, occipitio caluam eam veteres confingebant: & prouerbio Gallico ferrum dum cand dendum esse admonemur. Quod ipsum hoc loco Vlysses indicat, cùm Achilli suadet, vt dum adhuc res Græcorum su illas aduersus Troianos tueatur, ne cùm afflictæ pessumq; datæ fuerint, ijs opitulari amplius non possit: quod tamen e steà molestum futurum esse intelligit, tam multa adhuc sibi de ipsius in Græcos beneuolentia pollicetur Ergo cauend serò sapiat, cùm ipsi iucunda non sit ac grata Græcorum suorum, quos ipse amat, pernicies: quam cùm iam paratam, & videat, maturè illi esse occurrendum Quod tamen Achilles surda aure accepit, & tamen verum esse, illud monitum Vly agnouit post sui Patrocli necem, vt posteà videbimus. Vnde docet Poëta hoc exemplo, quid reliquis hominibus qui ha audiunt faciendum sit. Serò sapiunt Phryges aut Cumani, inquiunt parœmiæ. Quod etiam Atheniēsibus sæpe conting Demadem dicere solitum refert Plutarchus, nunquam pacem decernebant, nisi pullis vestibus induti. His adde etiam A plum: qua de re aliàs nimirum Iliad. π, vbi illud ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω, explanatur.

d τῷ ὅτι σ' ἐκ φθίης] Non videtur Poëta Achillem inter Lycomedis filias à Thetide occultatum, vnde ab Vlysse ad Tro ctus sit, vt posteà fabulati sunt. Quod ex hoc loco videtur constare, cùm dicit, sub Vlyssis persona eum à patre Peleo ad nonem missum. Sed si Papinio Achilleidis lib. 2. credimus, post detectum ab Vlysse Achillem missi sunt à Lycomede, q cti commonefacerent, & classem militemq; filio ab eo impetrarent,

Mittitur Aemoniam magni qui Pelea facti Impleat, & classem comitesq; in prælia poscat.

Vnde verisimile fit posteà Achillem ipsum ad Peleum profectum, vt copias instrueret: quod tamē Papinius nō dicit, sed meri indicant, cùm dicit: ἐκ φθίης ἀγαμέμνονι πέμπε, quod in oratione Phœnicis etiam repetetur: vbi eum his monitis, qu Vlysses meminit, instruxerit Illas autem Achillis latebras cur Poëta occultauerit, videbimus in sequentibus hoc ipso eo

e ἐπτ' ἀπύρους τρίποδας] Hæc est παλιλλογία ipsorum verborum Agamemnonis, quam in legationibus vsitatam apud tam alibi docuimus.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,	*Huc. v. respondēs allocutus est pedib. velox*
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,	*Iouigena Laërtiade prudentissime Vlysses,*
ᵃΧρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν,	*Oportet quidem iam orationem præcisè refut*
(χ. κρανέω) Ἧπερ δὴ ᶜ φρονέω τε, καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται,	*Quemadmodùm tam sentio, & vt ratum erit*
(χ. τρύζοιτε) Ὥς μή μοι * τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.	*Vt non mihi obstrepatis assidentes aliundè ali*
ᵇἘχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ᶜ αΐδαο πύλησιν,	*Inimicus enim mihi ille æquè ac inferni portæ,*
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζει.	*Qui aliud quidē occultat in animo, aliud v*
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.	*Sed ego dicam, vt mihi videtur esse optimè.*
(χ. οὔτ' ἐμέ γ') * Οὔτε μὲ γ' Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω,	*Neq; mihi Atridem Agamemnona persuasur. n*
Οὔτ' ἄλλους Δαναοὺς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν	*Neq; alios Græcos: quoniā nullū meū benefic*
Μάρνασθαι δηΐοισι μετ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεί.	*Pugnare hostibus cum viris assiduè semper.*

ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις * πολεμίζοι·
ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός·
κάτθαν' ὁμῶς ὅ,τ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅ,τε πολλὰ ἐοργώς·
οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
μάστακ' ἐπεί κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ·
ὣς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀΰπνους νύκτας ἴαυον,
ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
ἀνδράσι μαρνάμενος ὀάρων ἕνεκα σφετεράων.
δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
πεζὸς δ' ἕνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῇσι,
δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι·
τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν
εἵλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα, τῇ παριαύων
τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσιν
Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
Ἀτρεΐδης; ἦ οὐχ Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο;
ἦ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων
Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητήν περ ἐοῦσαν.
νῦν δ' ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἵλετο καί μ' ἀπάτησε,
μή μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει.
ἀλλ', Ὀδυσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
φραζέσθω νήεσσιν ἀλεξέμεναι δήϊον πῦρ.
ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
εὐρεῖαν, μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν·
ἀλλ' οὐδ' ὧς δύναται σθένος Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
ἴσχειν· ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἕκτωρ,
ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν·
ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὁρμήν.
νῦν δ' ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἕκτορι δίῳ,
αὔριον ἱρὰ Διῒ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἅλαδε προερύσσω,
ὄψεαι, αἴ κ' ἐθέλῃσθα, καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ,
ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας
νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας.
εἰ δέ κεν εὐπλοΐην δώῃ κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,
ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἱκοίμην.
ἔστι δέ μοι μάλα πολλά, τὰ κάλλιπον ἐνθάδε ἔρρων·
ἄλλον δ' ἐνθένδε χρυσὸν καὶ χαλκὸν ἐρυθρόν,
ἠδὲ γυναῖκας ἐϋζώνους, πολιόν τε σίδηρον
ἄξομαι, ἅσσ' ἔλαχόν γε· γέρας δέ μοι ὅσπερ ἔδωκεν,
αὖτις ἐφυβρίζων ἕλετο κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρεΐδης· τῷ πάντ' ἀγορευέμεν ὡς ἐπιτέλλω,
ἀμφαδόν, ὄφρα καὶ ἄλλοι ἐπισκύζωνται Ἀχαιοί,
εἴ τινά που Δαναῶν ἔτι ἔλπεται ἐξαπατήσειν,
αἰὲν ἀναιδείην ἐπιειμένος· οὐδ' ἂν ἔμοιγε
τετλαίη, κύνεός περ ἐών, εἰς ὦπα ἰδέσθαι·
οὐδέ τί οἱ βουλὰς συμφράσσομαι, οὐδὲ μὲν ἔργον.
ἐκ γὰρ δή μ' ἀπάτησε καὶ ἤλιτεν, οὐδ' ἂν ἔτ' αὖτις

Aequa portio est manenti (in castris) & si valdè quis [margin: κ. πολεμίζει.]
Inq; eodem honore tum ignauus tum fortis (pugnet:
Occumbit æquè, & ociosus vir & qui multa fecit:
Nec aliqd mihi superest, postq̄ passus sū dolores animo,
Semper meam animam exponens ad pugnandum.
Sicut autem auis implumibus pullis affert
Escam postquam acquisiuerit, malè autem ei est ipsi:
Sic ego multas quidem insomnes noctes traduxi:
Dies autem cruentos exegi bellum gerens
Cum viris pugnans vxorum grātiā suarum
Duodecim vtiq; classe ciuitates vastaui hominum:
Pedester verò vndecim, aio, circa Troiam glebosam.
His ex omnibus res preciosas multas & insignes
Diripui, & omnia ferens Agamemnoni dabam
Atridæ, hic verò retrò manens apud naues veloces,
Accipiēs pauca distribuebat, pleraq; autē retinebat.
Alia autem optimatibus dabat munera & regibus.
Istis quidem firma manent, à me verò solo Græcorum
Abstulit: habet.a. vxorē animo gratam. cui accūbens
Delectetur. quid autem oportet bellare cum Troianis
Arginos? quid verò exercitū adduxit huc congregatū
Atrides? an' non Helenæ causa pulchricomæ?
An soli d[ilig]unt vxores diuersilinguium hominum
Atridæ? nam quisquis bonus & prudens est
Suam ipsius amat & curat, vt & ego hanc
Ex animo amabam captiuam quamuis existentem.
Nunc.a. postquam è manibus præmium eripuit, & me fraudauit
Ne me tentet benè scientē: non enim mihi persuadebit.
Verùm, ô Vlysses, tecumq; & alijs regibus
Deliberet à nauibus propellere ardentem ignem.
Sanè quidem iam permulta fecit sine me:
Et iam murum ædificauit & effodit fossam ad ipsum
Latam, magnam, inq; ea palos defixit.
Sed neq; sic potest vim Hectorq; hominum occisoris
Coërcere: dū aūt ego inter Græcos (v. cū Græcis) pugna-(bā,
Non voluit pugnam à mœnibus mouere Hector.
Sed tantū ad Scæasq; portas & fagū veniebat. (petum.
Vbi aliquādo me solū expectauit, vixq; meū effugit im-
Nunc. v. quoniam nolo pugnare cum Hectore nobili,
Cras sacris Ioui factis & omnibus dijs,
Oneratas deinde naues postquam in mare deduxero:
Videbis (si volueris, & si tibi hæc curæ fuerint)
Mane summo Hellespontum per piscosum nauigantes
Naues meas: inq; ipsis viros remigandi studiosos.
Si.a. prosperā nauigationē dederit inclytus Neptunus,
Die tertio Phthiam fertilem peruenero: (veniens:
Sunt.a. mihi permulta, quæ reliqui, huc cū meo damno
Aliud verò hinc aurum, & æs rubrum,
Et fœminas graciles, splendidumq; ferrum
Abducā, quæ sum sortitus: præmium .a. qui mihi dedit,
Rursus iniuriam inferens abstulit rex Agamemnon
Atrides. Et omnia referto, vt mando
Palam, vt & alij indignentur Græci,
Si quem Danaorum adhuc sperat se decepturum,
Semper impudentia indutus, neq; me
Auderet, impudēs vt canis licet sit, in faciem intueri:
Nec quicquā cum eo consilia communicabo, neq; opus. [margin: γ. οὐδ' ἔτι]
Nam me decepit & offendit, neq; item rursus

Ἐξαπάφοιτ' ἐπέεσσιν, ἅλις δέ οἱ, ἀλλὰ ἕκηλος
Ἐρρέτω. ἐκ γάρ* οἱ φρένας εἵλετο μητίετα Ζεύς. — γ. δ'
Ἐχθρὰ δέ μοι τοῦ δῶρα, τίω δέ μιν ἐν καρὸς αἴσῃ.
Οὐδ' εἴ μοι δεκάκις τε καὶ εἰκοσάκις τόσα δοίη
Ὅσσα τέ οἱ νῦν ἐστὶ, καὶ εἴ ποθεν ἄλλα γένοιτο,
Οὐδ' ὅσ' ἐς Ὀρχομενὸν* ποτινίσεται, οὐδ' ὅσα Θήβας — γ. ποτινίσσεται
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν·
Οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίη ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε,
Οὐδέ κεν ὣς ἔτι θυμὸν ἐμὸν πείσει' Ἀγαμέμνων,
Πρίν γ' ἀπὸ πᾶσαν ἐμοὶ δόμεναι θυμαλγέα λώβην.
[l] Κούρην δ' οὐ γαμέω Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο·
Οὐδ' εἰ χρυσείῃ Ἀφροδίτῃ κάλλος ἐρίζοι,
Ἔργα δ' Ἀθηναίῃ γλαυκώπιδι ἰσοφαρίζοι,
Οὐδέ μιν ὣς γαμέω· ὁ δ' Ἀχαιῶν ἄλλον ἑλέσθω,
Ὅστις οἱ τ' ἐπέοικε, καὶ [m] ὃς βασιλεύτερός ἐστιν.
Ἢν γὰρ δή με σόωσι θεοὶ, καὶ οἴκαδ' ἵκωμαι,
Πηλεύς θήν μοι ἔπειτα γυναῖκα γαμέσσεται αὐτός.
Πολλαὶ δ' Ἀχαιΐδες εἰσὶν ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε,
Κοῦραι ἀριστήων, οἵ τε πτολίεθρα ῥύονται,
Τάων ἥν κ' ἐθέλοιμι φίλην ποιήσομ' ἄκοιτιν·
Ἔνθα δέ μοι μάλα πολλὸν ἐπέσσυτο θυμὸς ἀγήνωρ
Γήμαντι μνηστὴν ἄλοχον, [n] εἰκυῖαν ἄκοιτιν,
Κτήμασι τέρπεσθαι τὰ γέρων ἐκτήσατο Πηλεύς.
Οὐ γὰρ* ἐμοὶ ψυχῆς ἀντάξιον, οὐδ' ὅσα φασὶν — γ. ἐμῆς
Ἴλιον ἐκτῆσθαι εὖ ναιόμενον πτολίεθρον
Τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν·
[o] Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἔνι πετρηέσσῃ.
[p] Ληϊστοὶ μὲν γάρ τε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
Κτητοὶ δὲ τρίποδές τε καὶ ἵππων ξανθὰ κάρηνα·
Ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν οὔτε* λεϊστὴ — γ. λῃϊστή
Οὔθ' ἑλετὴ, ἐπεὶ ἄρ κεν ἀμείψεται ἕρκος ὀδόντων.
Μήτηρ γάρ τέ με φησὶ θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε.
Εἰ μέν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι,
Ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
Εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
* Ὤλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰὼν — γ. ὤλετο μέν
Ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὦκα τέλος θανάτοιο κιχείη.
Καὶ δ' ἂν τοῖς ἄλλοισιν ἐγὼ παραμυθησαίμην
Οἴκαδ' ἀποπλείειν, ἐπεὶ οὐκέτι δήετε τέκμωρ
Ἰλίου αἰπεινῆς· μάλα γάρ ἑθεν εὐρύοπα Ζεὺς
Χεῖρα ἑὴν ὑπερέσχε, τεθαρσήκασι δὲ λαοί.
Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ἰόντες ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
Ἀγγελίην ἀπόφασθε (τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων)
Ὄφρ' ἄλλην φράζωνται ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ἀμείνω,
Ἥ κέ σφιν νῆάς τε σαῷ καὶ λαὸν Ἀχαιῶν
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇς· ἐπεὶ οὔ σφισιν ἥδε γ' ἑτοίμη,
Ἣν νῦν ἐφράσσαντο, ἐμεῦ ἀπομηνίσαντος.
Φοῖνιξ δ' αὖθι παρ' ἄμμι μένων κατακοιμηθήτω,
Ὄφρά μοι ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδ' ἕπηται
Αὔριον, ἢν ἐθέλῃσιν· ἀνάγκῃ δ' οὔ τί μιν ἄξω.

Imponet verbis: sat autem est sibi: sed quietu
Abeat in malam rē: nā ei mentē exemit cōsi
Inuisa.a. mihi huius dona: honoro.a. eū in m
Neq; si mihi decies & vicies tot opes daret,
Quot ei nunc sunt, & si alicunde alia accede
Nec quot Orchomenon aduehuntur: nec quo
Aegyptias, vbi multa in domibus opes recon
Quæ centum portarū sunt, ducenti.a. per v
Viri egrediuntur cum equis & curribus.
Neq; si mihi tot daret, quantum arenaq; pul
Nec sic adhuc animum meum inducet Agam
Priusquā oēm mihi luat animū cruciantē c
Filiam.a. non ducam in vxorē Agamemnon
Nec si aureæ Veneri pulchritudine certaret:
Operibus.a. Mineruæ cæsiæ par esset:
Ne sic quidē ipsam ducā: ipse.v. Achiuorū ali
Qui ei conueniat, & qui maior rex sit.
Si enim me seruent dij, & domum perueniai
Peleus mihi tunc vxorem desponsabit ipse
Multæ autem Achiuæ sunt in Græciaq; Phth
Filiæ optimatum, qui ciuitates tuentur,
Harum quam voluero dilectam faciam vxo
Illic autem mihi plurimùm appetit animus
Ducta legitima vxore apta coniuge,
Possessionibus delectari, quas senex acquisi
Non.n. mihi vitæ æquipollens, nec quantas(
Ilium possedisse benè habitatam vrbem
Antè tēpore pacis, quàm appulissent filij Ach
Nec quantas lapideū limen iaculatoris intu
Phœbi Apollinis Pytho in saxosa.
Parabiles namq; boues & pingues oues,
Acquisibiles & tripodes, & equorum flaua
Viri autem anima, vt reuertatur neq; parab
Neq; acceptabilis, postquā transierit septū
Mater.n. me dicit dea Thetis argēteis pedibu
Duo fata ferre mortis ad finem.
Si quidē hîc manēs Troianorū ciuitatem cir
Perijt quidem mihi reditus: sed gloria immor
Quòd si domum reuertar dilectam in patri
Perijt mihi gloria bona: in diuturnū tēpus.a
Erit, neq; me celeriter finis mortis deprehend
Et alijs quoq; ego consuluero
Domum nauigare: quia non ampliùs inueni
Ilij excelsi: valdè enim ipsum altitonans Iupi
Manu sua protegit: audaces facti sunt autem
Sed vos quidem euntes optimatibus Achiuor
Nuncium renunciate (hoc enim munus est se
Vt aliud considerent in mentibus consilium n
Quod ipsis naues seruet & populum Achiuor
Naues ad concauas: quoniam non ipsis hoc pa
Quod nunc consultauerunt, mē irato.
Phœnix autem hîc apud nos manens cubet,
Vt me in nauibus charam in patriam sequatu
Cras, si voluerit: vi autem neutiquam ipsum

COMMENTARIVS.

a χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον] Non minùs apparet artificium in Achillis responsione, quàm in præcedēti oratione Vlyssis: vt lice expresse apud hunc Poëtam eloquentiæ laude non effulgeat, disertiq; epithetum illi non tribuatur, vt aut ipsi Vlyssi a tamen hinc facillimè constet, eum non minus hac parte ornatum, quàm fortitudine bellica. Scilicet vt in sequenti Phœni ne videbimus: Phœnix illum non solùm πρηκτῆρα ἔργων, sed etiam μύθων ῥητῆρα esse docuit. Ita enim Vlyssis orationē refel

catur, vt nihil amplius aut melius à quoquam de hoc ipso argumento dici posset. Primùm igitur in ipso limine testa- prout animo suo statutum est responsurum, quòd veritatis amantissimus, & mendaciorum inimicissimus sit. Deinde ntem suam exponit, quæ est, se neque ab Agamemnone, neque à reliquis Græcis persuasum iri vt eis auxilium ferat. àm, quòd cùm in bellis fortiores pluris fieri quàm ignauiores, eisque maiora tribui oporteat: contrarium tamen inter consueuerit, apud quos idem est fortis & ignaui honor. Quod generaliùs dictum ad se ipsum restringit, qui in eodem t. Cùm enim plura extent sua in Græcos beneficia in deuastandis Troianorum finibus, & ingenti præda in medium de sibi videbatur quiddam amplius quàm cæteris deberi, vt in qua comparanda ipse tantoperè & vnus desudasset: ta- er se Agamemnon gesserit, vt plura sibijpsi tribuerit, reliquis pauca impertitus. Quod leue tamen adhuc videretur, si ortione sua frui potuisset: sed eam Agamemnonem violenter sibi eripuisse, cùm cæteris tamen omnibus sua dona in- ta remanserint. Id quàm iniquum fuerit, docet tum quòd, vt iam diximus, semel iure donata denuò repetere sine cau- sit, tum quòd ne suo quidem exemplo Agamemnon edoceri pòtuerit: qui cùm ob ereptam Helenam bellum Tro- non tamen animaduerterit, alijs quoq; vxores suas adamari, & quod ipse pro iniuria ducit, alijs quoque tale esse nō ùm ergo Agamemnon sibi tantum damnum intulerit, frustrà se rogari vt emollescat, quòd minimè sit facturus: pro- t ipse cum reliquis Græcis Hectorem à nauibus propellere conetur, hoc ipsi εἰρωνικῶς facilè dicens sine suo auxilio, si- uoq; iam aggressus sit, vt ædificationem muri & alia quibus castra præmuniuit. Ea tamen ad remorandos Troianorū icere non posse docet, quod ex eo concludit: quia cùm anteà se bellum gerente ad Scæas portas & ad fagum vsq; tan- gredi ausus esset, nunc verò se absente vix esse vt illum ea remorentur, quem vniuersus exercitus, non compescuerit, lis esse sua virtute. quòd ideò facit, vt magis ac magis meminerint Græci, quanto Heroë se ipsos priuauerint, & hinc esiderium illis inijciat, factiq; illos eò ampliùs pœniteat. Vt autem meliùs legatis persuadeat se immotum in hac animi nsurum, testatur se crastina die in patriam profecturum. Quod consilium quàm ipsi sit vtile, duobus modis docet. Pri- bona sua, quæ illic non sine summo suo incommodo propter Troianam expeditionem deseruerat, repetiturus sit, non ædæ bello sibi partæ accessione, vno excepto præmio, qd Agamemnō abstulit. deinde, quòd cùm certò sciat fato sibi roiano bello mortem, quanquam cum gloria, domi verò diuturnam, sed ingloriam vitam se iam decreuisse hanc cō- præponere, licet anteà minoris fecisset. Quo facto non solùm sibi, sed etiam miseris Troianis consulturus sit, quorum que vrbem relinquat: illi verò iam Iouis tuti auxilio reliqui Græcorum exercitus impetum non reformident. Itaq; iscessurum, Phœnicemq; præsentem monet vt noctem secum transigat: &, si quidem velit, vnà proficiscatur, ceterùm se minimè abducturum.

ρ μοι κεῖνος] Ne forsan legati arbitrarentur Achillē dissimulanter loqui, & ea quæ reuera præstiturus non sit, hæc præ- t eius mores, quià mendacio maximè sint alieni, eò meliùs agnoscant, persuadeanturq; nihil se dicturum, quòd cer- in animo suo non fuerit. Eum etenim se quàm maximè & ipsorum inferiorum loco odio prosequi dicit, qui aliud in , aliud in pectore clausum habuerit. Rectè. Etenim ψεύδος μισεῖ πᾶς σοφὸς καὶ χρήσιμος: Mendacium odit, quisquis vir it, vt est apud Menandrum: nihilq; magis est viro probo indignum, quàm aliud in titulo, aliud in pyxide habere, vt apud Senecam. Quod cùm generaliter pateat, & de omni dissimulandi modo intelligi possit, vt de ijs quos dupli- qui cùm ore amicitiam profiteantur, corde simultates fouent. de quibus extat illud apud Zenodotum,

μισῶ τὸν ἄνδρα τὸν διπλοῦν πεφυκότα   χρηστὸν λόγοισι, πολέμιον δὲ τοῖς τρόποις:

duplicem, Qui se verbis amicum, reipsa hostem præbet. & quæ sunt apud nostrum Poëtam Odys. ε.

ὑψεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδομεύων.   & Odys. σ.   οἵ σοὶ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσιν.   & apud Lucia- calumniæ non temerè credendum: [illegible] tamen hoc loco alium sensum habet: siquidem simpliciter de vera sententiæ mentisque suæ exposi- illes, cùm si generaliùs acciperemus, contrarius esset illis superioribus sensus: etenim hæc dicendo quæ sequuntur, Achillem erat proditurus, & eo pacto amicitiam reuerà in pectore clausam cohiberet. Quod omnino non innuit: præmonet se syncerè sequentia eloquuturum. Ex hoc loco autem Hippias colligebat, Homerum tum Vlyssis tum expressisse: hunc nimirum simplicem & veracem, illum versutum mendacemque, & hoc quod fingat Achillem hos ad Vlyssem (verba Græca habent ἐς τὸν Ὀδυσσέα, quæ nouissimus interpres I. Serranus vertit, aduersus Vlyssem, Hippiam intellexisse: non quòd hæc Achilles aduersus Vlyssem expressè loquatur & directè sed obliquè, quasi in- Vlyssem, qualem se ipsum esse negat, quod non ita inusitatum est. Sæpe enim aliquem carpimus astutè, cùm nobis dicimus, quod tamen in alio esse intelligamus) Sed contrarium docet Socrates & Achillē hac ipsa in parte egregiè nusquam constet illum aut aliquid apparasse, aut conatum esse naues in mare deducere, vt nauigaret domum: sed e obseruanda veritate securum fuisse; immò cùm posteà affirmet Vlyssi, se sub primam lucem abnauigaturum, Aiaci emansurum: quod leuitatis fuit, & non nisi mendacis hominis, quod Hippias eius simplicitati & stoliditati tribuit, æ ac dolo malo, quæ Vlyssi peculiaris facit: vnde familiare illi est mentiri, & πολυτρόπος nomine eum ab Homero ignari. Sed Socrates ibi copiosè disputat, præstantiorem esse Vlyssem Achille ob mendacium: quòd ille sponte, hic tur. Qui autem in re aliqua vltrò peccant, meliores sunt ijs, qui inuiti & præter animi sententiam peccant. Vide in- ialogum, qui est expresse περὶ ψεύδους, ex Achillis & Vlyssis comparatione.

[Ἀΐδαο πύλη]σι] Per portas inferorum totos inferos intelligit synecdochicè. Cùm autem illis nihil possit horrentius aut formido- ri, meritò fingit Homerus ea Achillem summoperè odisse, & hoc ipsum de summo in aliquem odio prouerbialiter im sit autem odiosus ille locus, docet ipsemet Achilles Ὀδυσ. λ. vbi ita loquitur:

βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ   ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν. Summum etiam odium paulò pòst exprimet, cùm dicet: τίω δέ μιν ἐν καρὸς αἴσῃ.

Hac comparatione Achilles tum seipsum extollit, tum Græcos ipsos deprimit. Eos siquidem pullis auium implumi- imbecillitatem eorum ac ignauiam significat, qui proprijs viribus aut dexteritate vitæ suæ alimenta subministra- nt: sed eius ope & industria indiguerint, qui illis non secus atque auis suis pullis, tum victum tum alia quoque mul- rygias oras deuastando, suggesserit. Quæ commemorat, vt grauiorem faciet Agamemnonis erga se iniuriam, qui i- rædam, quam ille bello comparauerat, & ex omnium Græcorum consensu possidebat, violenter eripuerit. Ideò se quæ cùm pullos nutriat, ipsamet tamen vitæ detrimentum patiatur, vt cui nihil sit escæ illius, quam eis acquirebat, im interpretor illa, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ.

[ἕνεκα] σφετεράων.] Ex animi perturbatione Achilles in mendaciū delabitur, cùm se Græcorū vxorum gratia pugnasse di- ad solos Agamemnonas restringit, item falsò: quandoquidem solius Helenæ gratia pugnabatur. Veriùs infrà, cùm enæ causa conflatum exercitum. Hinc autem desumere Sophoclē, qui inducat Teucrum dicentem Agamemnoni, oris ergò ad Troiam bellum gessisse, fratris Menelai vxorem eandem cum Agamemnonis vxore facientem, ait no- Sed apud Sophoclem hæc non Agamemnoni, sed ipsi Menelao dicit Teucer, vt facilè cuiuis constare potest, qui il- [ὑπερ]φόρον legerit. Immò negatiuè ibi Teucer loquitur: nam ne Menelaus ideò gloriaretur, quòd Aiax illius vxoris ium bellum venisset, negat id ita simpliciter esse: venisse enim illum, vt suam fidem sacramento præstito solueret ctum est: nam in nuptijs Helenæ, cùm Menelao omnes principes Græciæ iuramento promiserunt se auxilium Me- os, si fortè accideret, vt illa raperetur) Quanquam non ignoro, ita quoque Teucrum alloqui Agamemnonem:

ἐπεὶ καλόν μοι τοῦ δ' ὑπερπονουμένῳ   θανεῖν προδήλως μᾶλλον ἢ τῆς σῆς ὑπὲρ   γυναικός, ἢ τοῦ σοῦ θ' ὁμαίμονος λέγω.

erpretem Græcū illa postrema, ἢ τοῦ σοῦ θ' ὁμαίμονος λέγω, quasi ἐπανορθωτικῶς dicta accipi: quòd illud ἢ τῆς σῆς ὑπὲρ impetu falsò dixerit, quod expressè Camerarius ibidem annotat (nam interpretem Græcū id sentire, ex collocatio- la collegi) Sed pace illorum dixerim, id constare mihi videtur, etiamsi simpliciter de Agamemnonis vxore loqua- malle se pro fratre, quàm pro Agamemnonis vel ipsius etiam Menelai vxore mortem oppetere, neque tamen intel Agamemnonis pro Menelai vxore præcipitanter obijci. nam propter coniunctam vtriusque fratris caussam hoc etiam Agamemnoni dici, sed separatim, quasi commune illis sit, vt pro vxoribus dimicent. Menelao, quod nunc apertè probatur, quod etiam idem ei contingere potest. quod si fiat, malit Teucer nihilominus pro fratre nunc mori, quàm vel olim,

si res ita ferat, pro vxore Agamemnonis, vel nunc pro Menelai vxore. Sed forsan ista leuiora sunt, quæ si cui non prol animo feram. Porrò in Achille manifestè iræ feruor apparet, qui se pro Græcorum vxoribus pugnasse dicit.

f δώδεκα δ' ἦ σὺν νηυσὶ] Opportuno loco Homerus Achillis facta ante decimum annum obsidionis commemorat, cùm dicit de seipso Achilles, se tres & viginti Troianorum vrbes, duodecim quidem maritimo, vndecim verò terre uastasse. Strabo ait, Achillem, cùm videret Troianos intra muros cohiberi, exteriora depopulatum, quæ circum vrbe tanda est autem summa bellandi peritia Achillis, quæ non terris tantùm aut mari quoq; tantùm, sed vtroq; vigeat: qu teribus illis familiare fuisse existimo & vsitatissimum, vt aliàs, ni fallor, diximus.

g ἦ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους] Prouerbium est, Non soli Atridæ amant vxores: quoties significabimus suam cuique do contumeliam aut damnum, nec oportere quenquam impunè lædi, ait Erasmus Adag. Chil. 4. centur. 6. prou. 34. Se hoc dictum venustè transtulit ad eos, qui vxores quamuis iniustas habent, vt adulterij accusatio non minus ipsis qu stas vxores habent, permittatur. Vide Vlpianum l. si vxor. ff. ad legem Iuliam de adult. Vergilius lib. 9. hoc est etiam i solos tangit Atridas Iste dolor.

h ὄφρα δ' ἐγὼ] Explicuimus iam initio Iliados pag. 1. hoc esse figmentum Homericum; vt Hector & Troiani ausi gredi, quandiu Achilles Græcis συνεμάχησε. Quod nunc manifestè ipsemet Achilles dicit, & aliàs Homerus repetet.

i οὐδ' ἂν ἔτ' αὖτις] Egregiè hoc loco veteres annotabant, vt refert Eustathius, τὸ μὲν ἅπαξ ὑπὸ φίλου ἀπατηθῆναι, εὐηθε μωρίας. id est: Semel ab amico decipi simplicitatis est, bis autem stultitiæ. Itaq; rectè dicit Achilles se imposterum ita rum. vt ab Agamemnone decipi non possit, cùm ex præcedenti eius iniuria sapientior sit factus. Quod omnino est p mus enim error imprudentiæ aut casui potest imputari, secundus verò excusationem mereri non videtur. Hoc Græ ter dicunt, δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν προσκρούειν λίθον: Iterū ad eundem turpe lapidem impingere. & simplicius, δὶς ἐξαμαρ ἀνδρὸς σοφοῦ: Bis errare in eodem, non est sapientis viri. Ideò rectè Publianus Mimus, Improbe Neptunum accusat, q fragium facit. Et Pindarus, τὰς δύο ἁμαρτίας φέρει πάνυ dixit: quòd iteratum facinus non oporteat impunitum esse. A let, συγγνώμη τῷ πρῶτον ἁμαρτάνοντι, Venia danda primùm delinquenti. Quod autem iteratus error stulti sit, disertè in epist. seruato priore illo adagio, δὶς γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον προσπταίειν τοῖς ἀνοήτοις μόνοις ἡ παροιμία δίδωσιν: id est, lapidem impingere, solis stultis concedit prouerbium.

k οὐδ' ὅσ' ἐς ὀρχομενὸν] De Orchomeno aliàs in Lexico. Apparet, inquit Strabo li. 9. hanc vrbem antiquitùs opibus flo etiam Homerus testimonium fert: nam enumerans loca, in quibus copiosa esset pecunia, sic ait, οὐδ' ὅσ' ἐς ὀρχομενὸν πο In ea dicit Eustathius vicinos pecunias suas deponere solitos securitatis gratia, propter munitum eius loci præsidiun Ægyptijs vide etiam Strab. lib. 17.

l κούρην δ' οὐ γαμέω] Superioribus respondit illi parti orationis Vlyssis, qua dona ei ab Agamemnone oblata, tripode lebetes, equos, & septem fœminas recensebantur. Nunc verò sequenti parti, qua ei Agamemnon filiæ connubium p spondet, eamq; planè recusat: non quòd in filia quippiam reprehendat, nam etiamsi ijs omnibus quæ præstantè fœ ornata fuerit, eam accepturus non sit, odio nimirum Agamemnonis, cuius affinitatem refugiat, ἐν καρὸς αἴσῃ, vt ant Vsitatum porrò fuit illis etiam temporibus dissidia matrimoniis componere, quasi hoc affinitatis vinculo disiuncti mè colligentur. Nostris temporibus in Gallia funestissimum fuit eiusmodi matrimonium, & animos non quidem coniugij authorum potiùs dissoluit, quàm conglutinauit.

m ὅς βασιλεύτερός ἐστι] Respicit Archilles ad dictū superius Nestoris, εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, ἀλλ' ὅγε φέρτερός ἐστιν ἐπεὶ Sed videtur acerbitatis quippiam in hoc dicto Achillis subesse, quasi dicat regiam potestatem rem penè nihili sine enim reperturus erat Achille opulentiores, sed fortiorem neminem.

n ἐκγῆμαι ἄκοιτιν] Nota, inquit Eustathius, non fuisse primum Aeschylum, qui dixerit κηδεύειν καθ' ἑαυτὸν ἀριστεύει optimum esse vnicuique aptam sibi & conuenientem vxorem ducere, & superba coniugia non amare. Nam Hom hoc loco in Achille docet. Huc addo consilium Pittaci apud Laërtium, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Quod Plut. de liberis edu sumptum à dicto veteri puerorum turbines agitantium & circumagentium flagellis. Notum est enim, Atarnitem qu lusse Pittacum, vtra sibi vxor ducenda esset, duas quippe se expetere: alteram quidem opibus sibi & genere parem, in re excellentem: cui Pittacus nihil aliud respondit, nisi vt ad triuium ciuitatis pergeret, quò ludendi causa pueri co consuleret quid facto opus esset, sequereturq; illorum monita. Sicq; factum est, adolescensq; ille Atarnites puerorum nitum, æqualem sibi duxisse. Nam pueri clamitabant, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα: id est, Turbinem tibi conuenientem vel qu est agita. Sic enim vertendum est, non vt Erasmus, Aequalem tibi vxorem ducito, vt monuit olim H. Stephanus. Iden limachus Dioni post narratum illud superius factum suggessit, cuius extat in eam rem Epigramma apud Laërtiun ci. Eò pertinet quod est apud Euripidem in Rheso (quam tragœdiam tamen quidam, vt Iul. Scaliger, Sophocli tribuū τῶν μειζόνων γαμεῖν θέλω, Nolim ex potentioribus me coniugem. Sunt autem verba Dolonis, cui speculationis præmiu rum pollicebatur Hector. Hoc porrò vt constat, ex hoc loco primus sub persona Achillis Homerus docuit, cùm Ac ἄκοιτιν ducturum dicit.

o οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς] Ditissimum fuisse Delphicum templum priscis temporibus, ex hoc loco docet Strabo lib. 9 ses postmodum sunt deprædati, vnde Phocicum siue Sacrū bellum exarsit, vt Onomarchus, Phayllus, & qui sub Phal postremi aggressi fuerant solum templi aperire, cùm à quodam esset dictum, argenti & auri magnam vim ibi defossa locum circa focum & tripodem excauare cœperant. Qui verò thesaurum indicauerat, inquit Diod. Siculus lib 16 test simi & antiquissimi Poëtæ nitebatur, vbi ait, οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς, &c. Sed cùm à militibus loca prope tripodem foder terræ tremoribus factis, Phocenses valde sunt perterriti: planeq; ita Deis adnimaduersionem in sacrilegos præmonstr negotio destiterunt. Hæc Diodorus (quæ etiam Aelianus ex parte refert Var. histor. lib. 6. cap. 9.) ex quibus constat, Φήτορα pro thesauro accepisse, vt quosdam existimare etiam refert Strabo dicto li. 9. Neq; dubito quin Diodorum int videatur posterior. Nam Diodorus Iulij Cæsaris temporibus vixit, quanquam etiam ad Augusti tempora peruener sub Augusto vixit, & ad Tiberium Cæsarem pertigit, vt cuius multis locis meminerit: proinde crediderim iā euulgat dori libros paulò antè, quàm Strabo opus suum Geographicum inchoaret, & ex hoc ipso loco videtur comprobari qui dicant, vt idem Strabo testatur, aliam Delphici templi direptionem hac Phocensi priorem euenisse, quæ diuitia commemoratas egesserit: quarum ne vestigium quidem ad posteriores peruenerit, & eam tempestatem, qua Onoma yllus templum deprædati sunt.

p ληϊστοὶ μὲν γάρ τε βόες] Rationē reddit, cur tot oblata sibi ab Agamēnone dona repudiet: nimirum quòd illis deline ret, vt apud Troiam remaneret, vbi moriendum sibi esse intelligebat: itaque se diuitiarum amore tanto non teneri, vt vitam suam, qua nihil sit homini charius (intelligat lector me ipsum Achillis affectum exprimere, qui nunc pote ita lias gloriam vitæ diurnitati postposuerit) velit postponere, cùm præcipuè diuitiæ facilè possint comparari, vita auten sa nunquam reparari, cuius prorogationem, si domi se continuerit, prædictam sibi à Thetide matre subijcit. Quod minum Achillis fatum attinet, vide quæ dicta sunt sup. lib. 1. pag. 20 in vocibus, αἶσα μίνυνθά περ. Est autem duplicitas merum vulgaris, vt quando Iupiter de Sarpedone deliberat: & cùm Corinthius vates Polyidus filio Euchenori vatic aut domi morbo periturum, aut ad Troiam pugna superatum iri. Qua de re nos aliàs etiam disputauimus.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,	Sic dixit: hi aūt omnes quieti facti sunt
Μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀπέειπεν,	Sermonē admirantes: admodum enim dur
[a] Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε γέρων ἱππηλάτα Φοῖνιξ,	Tādē.a, interlocut⁹ est senex eqtator Phœn
Δάκρυ' ἀναπρήσας (περὶ γὰρ δίε νηυσὶν Ἀχαιῶν)	Lacrymas cū gemitu effūdēs. valdè.n. time
Εἰ μὲν δὴ νόστον γε μετὰ φρεσὶ φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ	Si quidem iam reditum animum, clare
Βάλλεαι, οὐδέ τι πάμπαν ἀμύνειν νηυσὶ θοῇσι	Inducis, neq; omninò defendere à nauibus

αἴδηλον· ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ·
ἐτ' ἀπὸ σεῖο φίλον τέκος αὖθι λιποίμην.
ξέ μ' ἔπεμπε γέρων ἱππηλάτα Πηλεὺς
ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε
ω εἰδόθ' ὁμοιΐου πολέμοιο,
ἰων, [b] ἵνα τ' ἄνδρες ἀριπρεπέες τελέθουσι.
ς προέηκε διδασκέμεναι τάδε πάντα,
ητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων.
ιτ' ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοιμι
ὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη θεὸς αὐτὸς,
ύσας, θήσειν νέον ἡβώοντα,
ῶτον [d] λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναι-

εἰκεα πατρὸς Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο,
λλακίδος πέρι χώσατο καλλικόμοιο,
φιλέεσκεν, ἀτιμάζεσκε δ' ἄκοιτιν,
ἡ δ' αἰὲν ἐμὲ λισσέσκετο γούνων
προμιγῆναι, ἵν' ἐχθήρειε γέροντα.
, καὶ ἔρεξα. πατὴρ δ' ἐμὸς αὐτίκ' ὀϊσθεὶς
ρᾶτο, στυγερὰς δ' ἐπεκέκλετ' Ἐρινῦς,
ασιν οἷσιν * ἐφέσσεσθαι φίλον υἱὸν
γεγαῶτα· θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαράς,
ταχθόνιος, καὶ ἐπαινὴ * Περσεφόνεια.
ἔτι πάμπαν ἐρητύετ' ἐν φρεσὶ θυμὸς
ομένοιο κατὰ μέγαρα * στρωφᾶσθαι.
α ἔται καὶ ἀνεψιοὶ ἀμφὶς ἐόντες
μενοι κατερήτυον ἐν μεγάροισι·
α μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς
λλοὶ δὲ σύες θαλέθοντες ἀλοιφῇ
ύοντο διὰ φλογὸς Ἡφαίστοιο·
ε κεράμων μέθυ πίνετο τοῖο γέροντος.
μοι ἀμφ' αὐτῷ * παρὰ νύκτας ἴαυον.
ειόμενοι φυλακὰς ἔχον· οὐδέποτ' ἔσβη
ἐν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς,
προδόμῳ, πρόσθεν θαλάμοιο θυράων.
δεκάτη μοι ἐπήλυθε νὺξ ἐρεβεννή,
θαλάμοιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας
ον καὶ ὑπέρθορον ἕρκιον αὐλῆς (κας.
φύλακάς τ' ἄνδρας δμῳάς τε γυναῖ-
ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο,
ῶλον ἐριβώλακα, μητέρα μήλων,
ακτ' ὁ δέ με πρόφρων ὑπέδεκτο,
φίλησ' ὡσεί τε πατὴρ ὃν παῖδα φιλήσῃ
ηλυγέτον, πολλοῖσιν ἐπὶ κτεάτεσσι·
ἄφνειον ἔθηκε, πολὺν δέ μοι ὤπασε λαόν·
δ' ἐσχατιὴν Φθίης, Δολόπεσσιν ἀνάσσων·
τοσοῦτον ἔθηκα θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
φιλέων, ἐπεὶ οὐκ ἐθέλεσκες ἅμ' ἄλλῳ
δαῖτ' ἰέναι, οὔτ' ἐν μεγάροισι πάσασθαι·
ὅτε δή σ' ἐπ' ἐμοῖσιν ἐγὼ γούνασσι καθίσσας,
ἄσαιμι προταμών, καὶ οἶνον ἐπισχών,
μοι ἀπέδευσας ἐπὶ στήθεσσι χιτῶνα
ἀποβλύζων ἐν νηπιέῃ ἀλεγεινῇ·
μάλα πόλλ' ἔπαθον, καὶ πόλλ' ἐμόγησα,
νοέων ὅ μοι οὔτι θεοὶ γόνον ἐξετέλειον
ἀλλὰ σὲ παῖδα θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
ην, ἵνα μοί ποτ' ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνῃς.
ιλλεῦ δάμασον θυμὸν μέγαν· οὐδέ τι σε χρὴ
τορ ἔχειν· [k] στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί,

Ignem vis nociuum, quoniam ira incidit animo,
Quomodo postea à te, chare fili, hîc relinquar
Solus? tecum verò me misit senex equitator Peleus
Die illo, quando te ex Phthia Agamemnoni misit
Infantem, nondũ peritum cõmuniter pernitiosi belli,
Neq; concionum, vbi viri egregij redduntur:
Propterea me misit, vt docerem te ista omnia,
Sermonumq; elocutor vt esses, actorq; operum.
Itaq; à te, dilecti fili, non velim
Relinqui: neq; si mihi promitteret Deus ipse
Senectutẽ abradens, effecturũ me iuuenẽ pubescentẽ:
Qualis (eram) cùm primum liqui Græciam pulchras
mulieres habentem,
Fugiens iurgia patris Amyn. Ormenidæ,
Qui mihi ob pellicem irascebatur pulchricomam,
Quam ipse diligebat: & contemnebat vxorem,
Matrẽ meã: hæc a. semper me rogabat genib. prehẽsis
Pellici miscerer, vt odio haberet senem.
Et obediui & feci: pater aũt meus statim suspicatus,
Multa imprecatus est: odiosas verò inuocabat Furias,
Ne vnquam genibus meis imponerem dilectum filiũ x. ἐφίζεσθαι
Ex me genitũ: dij autem perfecerunt imprecationes,
Iupiterq; infernus & dura Proserpina. x. φερσεφόνεια
Tunc mihi nõ amplius omnino coërcebatur in menti-
Patris irati in domo vt versarer. (bus animus x. προφάσθαι
Certè quidẽ multũ familiares & cognati circùm exi-
Ibi orantes me detinebant in ædibus. (stentes
Multas a. pingues oues & curuè gradiẽtes nigros bo-
Mactabant: multi aũt sues florentes pinguedine (ues
Assati extendebantur per flammam ignis.
Multum autẽ ex dolijs vinum bibebatur huius senis.
Per nouem noctes a. circa me ipsum noctes agebant. x. ἀεὶ
Hi q̃dẽ p vices custodias habebãt: neq; vnq̃ extingue-
Ignis, alter q̃dẽ in porticu benè munitæ aulæ: (batur
Alter autem in vestibulo ante thalami fores:
Sed quando iam decima mihi aduenit nox obscura,
Et tunc ego thalami foribus densè compactis,
Ruptis, exiui, & transilij septum aulæ
Facilè, latens custodesq; viros, famulasq; mulieres.
Fugi postea procul per Græciam spaciosam:
In Phthiam perueni glebosam, nutricem ouium,
Ad Peleum regem: hic autem me lubens excepit,
Et me amauit vt pater suum filium amaret
Solum, extrema ætate natum, amplis in possessionib.
Et me diuitẽ fecit, multũ autem mihi dedit populũ.
Incolebam a. extremã orã Phthiæ, Dolopib. imperãs:
Et te tantum feci, ô dijs par Achilles,
Ex animo diligens: quoniam nolebas cum alio,
Neq; ad conuiuium ire, neq; in ædibus comedere,
Ante quàm te super meis ego genibus collocans,
Obsonioq; satiarem præincidens, & vinum adbibens.
Sæpè mihi rigasti in pectoribus vestem,
Vinum euomens, in infantia quæ cura indiget:
Sic propter te pmulta passus sum, & multa laboraui.
Hæc cogitans, quia mihi non dij prolem perfecerunt
Ex me, sed te in filium, ô dijs similis Achilles,
Adoptabã, vt à me aliquãdo sauã mortẽ propulsares.
Sed Achilles, mitiga animũ magnum; neq; te oportet
Crudele cor habere: flexibiles autem sunt & dij ipsi.

Τῶν

Τῶν περ καὶ μείζων ἀρετὴ, τιμή τε βίη τε.
Καὶ μὲν τοὺς θυέεσσι καὶ εὐχωλῆς ἀγανῆσι,
Λοιβῇ τε. κνίσσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι
Λισσόμενοι ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.
l Καὶ γάρ τε λιταί εἰσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Χωλαί τε ῥυσαί τε, παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ·
Αἵ ῥά τε καὶ μετόπισθ' Ἄτης ἀλέγουσι κιοῦσαι.
Ἡ δ' Ἄτη σθεναρή τε καὶ ἀρτίπος, οὕνεκα πάσας
Πολλὸν ὑπεκπροθέει, φθάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Βλάπτουσ' ἀνθρώπους· αἱ δ' ἐξακέονται ὀπίσσω.
Ὃς μέν τ' αἰδέσεται κούρας Διὸς ἆσσον ἰούσας,
Τόνδε μέγ' ὤνησαν, καί τ' ἔκλυον εὐξαμένοιο·
Ὃς δέ κ' ἀνήνηται, καί τε στερεῶς ἀποείπῃ,
Λίσσονται δ' ἄρα ταί γε Δία Κρονίωνα κιοῦσαι,
Τῷ Ἄτην ἅμ' ἕπεσθαι, ἵνα βλαφθεὶς ἀποτίσῃ.
Ἀλλ' Ἀχιλεῦ πόρε καὶ σὺ Διὸς κούρῃσιν ἕπεσθαι
Τιμὴν, ἥτ' ἄλλων περ ἐπιγνάμπτει φρένας ἐσθλῶν.
m Εἰ μὲν γὰρ μὴ δῶρα φέροι, τὰ δ' ὄπισθ' ὀνομάζοι
Ἀτρείδης, ἀλλ' αἰὲν ἐπιζαφελῶς χαλεπαίνοι,
Οὐκ ἂν ἔγωγέ σε μῆνιν ἀπορρίψαντα κελοίμην
Ἀργείοισιν ἀμυνέμεναι χατέουσί περ ἔμπης.
Νῦν δ' ἅμα τ' αὐτίκα πολλὰ δίδωσι, τὰ δ' ὄπισθεν
ὑπέστη.
Ἄνδρας δὲ λίσσεσθαι ἐπιπροέηκεν ἀρίστους
Κρινάμενος κατὰ λαὸν Ἀχαιικὸν, οἵ τε σοὶ αὐτῷ
Φίλτατοι Ἀργείων· τῶν μὴ σύ γε μῦθον ἐλέγξῃς,
Μηδὲ πόδας· πρὶν δ' οὔτι νεμεσσητὸν κεχολῶσθαι.
Οὕτω καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέα ἀνδρῶν
Ἡρώων, ὅτε κέν τιν' ἐπιζάφελος χόλος ἵκοι,
Δωρητοί τε πέλοντο, παράρρητοί τ' ἐπέεσσι.
Μέμνημαι τόδε ἔργον ἐγὼ πάλαι, οὔτι νέον γε
Ὡς ἦν· ἐν δ' ὑμῖν ἐρέω πάντεσσι φίλοισι·
Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι
Ἀμφὶ πόλιν Καλυδῶνα, καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον·
Αἰτωλοὶ μὲν, ἀμυνόμενοι Καλυδῶνος ἐραννῆς·
Κουρῆτες δὲ διαπραθέειν μεμαῶτες Ἄρηϊ.
n Καὶ γὰρ τοῖσι κακὸν χρυσόθρονος Ἄρτεμις ὦρσε
Χωσαμένη, ὅ οἱ οὔτι θαλύσια γουνῷ ἀλωῆς
Οἰνεὺς ῥέξ', ἄλλοι δὲ θεοὶ δαίνυνθ' ἑκατόμβας,
Οἴῃ δ' οὐκ ἔρρεξε Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Ἢ λάθετ', ἢ οὐκ ἐνόησεν· ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ.
κ. θρίψεν Ἡ δὲ χολωσαμένη δῖον γένος ἰοχέαιρα,
o * Ὦρσεν ἐπὶ χλούνην σῦν ἄγριον ἀργιόδοντα,
Ὃς κακὰ πόλλ' ἔρδεσκεν ἔθων Οἰνῆος ἀλωήν·
Πολλὰ δ' ὅγε προθέλυμνα χαμαὶ βάλε δένδρεα μα-
Αὐτῇσιν ῥίζῃσι, καὶ αὐτοῖς ἄνθεσι μήλων. (κρὰ
Τὸν δ' υἱὸς Οἰνῆος ἀπέκτεινεν Μελέαγρος,
Πολλέων ἐκ πολίων θηρήτορας ἄνδρας ἀγείρας,
Καὶ κύνας· οὐ μὲν γάρ κ' ἐδάμη παύροισι βροτοῖσι·
Τόσσος ἔην· πολλοὺς δὲ πυρῆς ἐπέβησ' ἀλεγεινῆς.
Ἡ δ' ἀμφ' αὐτῷ θῆκε πολὺν κέλαδον καὶ ἀϋτὴν
p Ἀμφὶ συὸς κεφαλῇ καὶ δέρματι λαχνήεντι,
Κουρήτων τε μεσηγὺ καὶ Αἰτωλῶν μεγαθύμων.
Ὄφρα μὲν οὖν Μελέαγρος ἀρηΐφιλος πολέμιζε,
Τόφρα δὲ Κουρήτεσσι κακῶς ἦν, οὐδ' ἐδύναντο
Τείχεος ἔκτοσθεν μίμνειν, πολέες περ ἐόντες.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Μελέαγρον ἔδυ χόλος (q ὅστε καὶ ἄλλων
Οἰδάνει ἐν στήθεσσι νόον πύκα περ φρονεόντων)
Ἤτοι ὁ μητρὶ φίλῃ Ἀλθαίῃ χωόμενος κῆρ

Quorum etiam maior virtus honorq́; potent q́;
Tamen hos suffimentis, & votis benignis.
Libamineq́; nidoreq́; conuertunt homines
Precantes, cum quis præuaricatus fuerit vel
Etenim Litæ sunt Iouis filiæ magni,
Claudæq́; rugosæq́; strabæq́; oculis,
Quæ & post Aten curant euntes.
Noxa verò robustaq́; & pedibus integra: id
Longè præcurrit: anteuertit autem omnem
Lædens homines. Illæ verò medentur post m
Qui quidē venerabitur filias Iouis propius a
Hunc valde iuuant, & exaudiunt precante
Qui a. recusauerit, & duriter negauerit, s. se
Precantur tunc hæ Iouem Saturnium euntes
Eum vt Noxa simul sequatur, quò læsus pœn
Quare Achilles, da & tu Iouis filias sequi
Honorem, qui aliorum flectit mentem fortiu
Si etenim nō dona ferret, aliaq́; in posterū no
Atrides, sed semper grauiter iratus esset:
Non equidem te ira abiecta, hortarer
Arguis auxiliari indigentibus quantumli t.
Nunc verò simul statim multa dat, aliaq́; in
pollicetur.
Viros a. ad precādum insuper misit præstan.
Delectos inter exercitum Achaicū, qui tibi
Amicissimi sunt Argiuorū: horū ne tu oratio
Neq́; pedes: antea a. nō reprehēdendū erat te.
Sic & priscorum audiuimus laudes virorum
Heroum, quādo aliquem vehemens ira occu
Donisq́; placabiles erant exorabilesq́; verbis.
Memini hoc factum ego vetustum, neutiqua
Vt acciderit: inter vos autē exponam omnes
Curetes pugnabant & Aetoli pugnaces
Circa vrbem Calydona, & se mutuò interfici
Aetoli quidem defendentes Calydona amœn
Curetes autem deuastare cupientes bello.
Etenim in hos malum aurea sede Diana exci
Irata, quòd ei non primitias in vbere solo
Oeneus sacrificauerat: alij. v. dij epulati sūt he.
Soli verò non sacrificauit Iouis filiæ magni,
Siue oblitus est, siue nō aduertit: nocuit certè m
Hæc a. irata, diuinū genus sagittis gaudēs,
Incitauit in gramine cubantē suē syluestrem
Qui mala multa faciebat vastans Oenei cam
Multas a. hic funditus humi prostrauit arbo
Cum ipsis radicibus, & ipsis floribus pomoru
Hunc autem filius Oenei occidit Meleager,
Multis ex ciuitatibus veneratores viros cong
Et canes: non enim domitus fuisset paucis hom.
Tantus erat: multos autē rogū ascendere fecit
Hæc a. de ipso excitauit magnum tumultū &
Pro apri capite, & pelle setosa.
Curetasq́; inter & Aetolos magnanimos.
Quā diu quidē igitur Meleager bellicosus pu
Tamdiu Curetibus malè erat, neq́; poterant
Mœnia extra manere, multi quamuis essent.
Sed quando iam Meleagrū inuasit ira (quæ &
Inflat in pectorib. mentē prudēter quāuis sap
Certè hic matri dilectæ Althææ iratus corde

…μνηστῇ ἀλόχῳ καλῇ Κλεοπάτρῃ,
…πήσσης καλλισφύρου Εὐηνίνης,
…ος κάρτιστος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν,
…καὶ ῥα ἄνακτος ἐναντίον εἵλετο τόξον
…πόλλωνος, καλλισφύρου εἵνεκα νύμφης.
…ότ' ἐν μεγάροισι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
…καλέεσκον ἐπώνυμον οὕνεκ' ἄρ αὐτῆς
…κυόνος πολυπενθέος οἶτον ἔχουσα
…ιν ἑκάεργος ἀνήρπασε Φοῖβος Ἀπόλλων.
…κατέλεκτο, χόλον θυμαλγέα πέσσων,
…μητρὸς κεχολωμένος, ἥ ῥα θεοῖσι
…ουσ' ἠρᾶτο κασιγνήτοιο φόνοιο·
…καὶ γαῖαν πολυφόρβην χερσὶν ἀλοία,
…σ' Ἀΐδην καὶ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν,
…αθεζομένη· δεύοντο δὲ δάκρυσι κόλποι,
…μεν θάνατον· τῆς δ' ἠεροφοῖτις Ἐριννὺς
…ἐξ Ἐρέβεσφιν, ἀμείλιχον ἦτορ ἔχουσα.
…χ' ἀμφὶ πύλας ὅμαδος καὶ δοῦπος ὀρώρει,
…βαλλομένων· τὸν δ' ἐλίσσοντο γέροντες
…πέμπον δὲ θεῶν ἱερῆας ἀρίστους
…καὶ ἀμῦναι, ὑποσχόμενοι μέγα δῶρον,
…πότατον πεδίον Καλυδῶνος ἐραννῆς,
…ώγον τέμενος περικαλλὲς ἑλέσθαι
…γυον τὸ μὲν ἥμισυ, οἰνοπέδοιο,
…ψιλὴν ἄροσιν πεδίοιο ταμέσθαι.
…μιν λιτάνευε γέρων ἱππηλάτα Οἰνεύς,
…μβεβαὼς ὑψηρεφέος θαλάμοιο,
…ητὰς σανίδας, γουνούμενος υἱόν.
…τόνδε κασίγνητοι καὶ πότνια μήτηρ,
…ὁ δὲ μᾶλλον ἀναίνετο· πολλὰ δ' ἑταῖροι,
…στοι καὶ φίλτατοι ἦσαν ἁπάντων·
…ὣς τοῦ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ἔπειθον,
…δὴ θάλαμος πύκα βάλλετο, τοὶ δ' ἐπὶ πύργων
…ητες, καὶ ἐνέπρηθον μέγα ἄστυ·
…ν Μελέαγρον ἐΰζωνος παράκοιτις
…ρομένη, καί οἱ κατέλεξεν ἅπαντα
…ἀνθρώποισι πέλει τῶν ἄστυ ἁλώῃ·
…κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει·
…δ' ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
…ἀ νετο θυμὸς ἀκούοντος κακὰ ἔργα.
…χροΐ δ' ἔντε' ἐδύσατο παμφανόωντα.
…Αἰτωλοῖσιν ἀπήμυνεν κακὸν ἦμαρ,
…ῳ· τῷ δ' οὐκέτι δῶρ' ἐτέλεσσαν
…χαρίεντα· κακὸν δ' ἤμυνε καὶ αὔτως.
…σὺ μή μοι ταῦτα νόει φρεσί, μηδέ σε δαίμων
…τρέψειε φίλος· κάκιον δέ κεν εἴη
…νηυσὶν καιομένῃσιν ἀμυνέμεν· ἀλλ' ἐπὶ δώροις
…ἴσον γάρ σε θεῷ τίσουσιν Ἀχαιοί.
…ἄτερ δώρων πόλεμον φθισήνορα δύῃς,
…οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς ἔσεαι, πόλεμόν περ ἀλαλκών.

Iacebat apud legitimã uxorem pulchrã Cleopatrã,
Filiam Marpissæ pulchræ: Eueni filiæ,
Idæq; qui fortissimus inter terrestres fuit viros,
Eorũ qui tunc erãt, & sanè contra regẽ sumpsit arcũ
Phœbum Apoll. pulchræ gratiâ nymphæ (s. Marpissæ.)
Hanc verò in ædibus pater & veneranda mater,
Alcyonem vocabant cognomine: quòd ipsius
Mater Alcyonis luctuosæ casum ferens
Flebat, quãdo ipsam lõgè iaciens rapuit Phœb. Apollo.
Huic is accubabat, irã cruciantem animum digerẽs,
Propter imprecationes matris iratus, quæ dijs
Multùm dolens supplicabat, propter fratris cædem.
Multũ.a.& terra multa nutrientẽ manib. pulsabat,
Inuocans Plutonem & grauem Proserpinam,
In genua considens: rigabatur.a. lachrymis sinus:
Vt filio darent mortẽ: hãc.a. per aërẽ vagans Erinnys
Exaudiuit ex Erebo, implacabilem animum habens:
Horũ.a. circa portas tumultus & strepit⁹ excitabat̃,
Turres dum ferirentur: hunc.a. orabant senes
Aetolorum, mittebantq; deorum sacerdotes optimos
Vt exiret & opem ferret, polliciti magnum donum:
Vbi pinguissimus ager est Calydonis amœnæ,
Ibi ipsum iusserunt prædium amœnum eligere
Quinquaginta iugerũ. dimidium quidẽ vitiferi soli,
Dimidium.a. ad nudam arationem terræ diuidere.
Multum.a. ipsum obsecrabat senex equitator Oene⁹,
Limen conscendens excelsi thalami,
Quatiens cõglutinatos asseres, suppliciter rogãs filiũ:
Multùm.a. hunc sorores, & veneranda mater
Rogabant: hic.a. magis recusabat: multumq; socij,
Qui sibi maximè reuerẽdi & amicissimi erãt omniũ:
Sed neq; sic huius animum in pectoribus flectebant,
Anteq̃ iã thalam⁹ frequẽter ꝑcutiebatur, ipsiq; turres
Conscendebant Curetes, & incendebãt magnã vrbẽ.
Et tum iam Meleagrum formosa uxor
Rogauit eiulans, & ei recensuit omnes
Miserias quæ hominib. cõtingũt, quorum vrbs capta (fuerit:
Viros quidẽ alij occidũt, vrbẽ.a. ignis in puluerẽ rede- (git:
Liberos.a. alij abducunt gracilesq; mulieres.
Huius.a. cõmouebatur animus audientis mala opera.
Perrexit autem ire, corporiq; arma induit splendida.
Hic quidem ab Aetolis propulsauit malum diem,
Cedens suæ iræ: huic aũt non item dona persoluerũt,
Multaq; & decora: malum tamen depulit vel sic.
Sed tu ne mihi ista cogites mentibus, neq; te dæmon
Huc vertat, ô amice: vituperabilius autem esset,
Nauibus incensis auxiliari: sed propter dona
Veni: æquè te ac deum honorabunt Achiui.
Si autem sine donis pugnam viros perdentem ineas,
Non itẽ æquè cũ honore eris, bellũ quãuis ꝓpulsaueris.

COMMENTARIVS.

…] Cùm omnes isti legati, inter quos etiã erat Phœnix, vt anteà vidimus, superius Achillis respõsum audiuissent, facti fuisse dicuntur, vt penitùs obmutuerint illius duritie perculsi, quòd tantùm abest vt aliquantulum eius remol-

is, vt potiùs durior & peruicacior factus videretur: & illud ex eo indicauit, quòd se discessum parare in patriam abdiasset. Tandem verò præceptor eius Phœnix rupit silentia, longaq; oratione discipulum suum affatur: neque omnino … posteà videbimus. Eius autem artificium retexuit iam Plutarchus in lib. de Homero paucis quidem, sed copiosè fa… go, inquit, metuens ne deprecatio iusto languidior esset, lacrymas addit. Ac primùm assentitur instituto in patriã ab… se nolle relinqui, eo nauigãte: id quod erat Achilli gratũ, causamq; refert quomodo sibi cũ Peleus crediderit educan… amnum, docendumque & dicere & agere. Inserit etiam narrationi peccata per ætatem à seipso cõmissa, innuens cõ… esse iuuentutẽ. In progressu orationis nihil omnino, quod faceret ad exhortãdum, prætermittit, artificiosè omnia ca… honestum esse reconciliari deprecanti, ac dona mittenti, & prætereà legatos, viros præstantissimos, & maximè apud

omnes

omnes honoratos. Se quoq; meritò debere impetrare quod petat, quippe alumnum & præceptorem. Pœnitentiâ co
præsentem dimiserit occasionem: exempli causa narrationem de Meleagro inserens, qui ipse quoque à suis rogatus
pitularetur, non antè assensus sit, quàm necessitas patriæ iam calamitatibus circumuentæ eò adegit. Et ita quidem Plu
nos rem magis expressè ob oculos ponamus. Primùm Phœnix occasionem loquendi ex postremis Achillis verbis ar
bus cum reliquis duobus legatis suaderet, vt responsum suum optimatibus Græcorum renunciarent, Phœnicem tam
cum remanere, vt vnà crastina die proficiscerentur: relicto tamen ei arbitrio & libera voluntate vel discedendi vel rem
naues, quòd eū videlicet inuitum abducere nolit. Vnde videbatur sequi, Achillem valde non curare ac sollicitum esse,
nix etiam discederet, seque eum non minus socium itineris optare, quàm vt inter Græcos relinqueretur: vtique enim
cedere velit, siue non, nihil se de suo consilio remissurum. Quod Phœnici ansa fuit excipiendi, nolle se, discedente
remanere, neque id honestum esse Achilli, vt quem è patre vitæ & morum moderatorem haberet, nunc à se dimitter
planè innuit tota illa commemoratio demandatæ sibi à Peleo instituendi Achillis prouinciæ, & suæ ea in parte opera
gnauiter præstitæ, vt cuius beneficio Achilles tantus euaserit. sed cùm datus ei sit ad Troianum bellum comes, quo ip
Agamemnonem à Peleo missus est rudis adhuc, & tum bellorum tum etiam concionum imperitus, quam ruditate
ipse perpoliuerit & excoluerit, Achilli, indecorum esse eum, à quo tam sedulò & fideliter instructus sit, deserere, firm
gumento. Itaque concludit, se non posse adduci, vt ab Achille relinquatur, ne siquidem Deus ipse iuuenilem ætatē ei
alioqui senibus exoptari tam obnixè solet, vt eius gratia nihil non facturi esse videantur) qualis in eo vigebat tunc,
Græcia relicta ad Peleum confugit. vbi commodè altiùs repetit, & ab ipso capite quomodo Achillis institutioni & ed
fectus sit, vt cùm Achilles intelligat se sub eo præceptore iam à teneris vnguiculis vixisse, maiore eius reuerentia tang
tione præmunit sibi Phœnix faciliorem aditum ad Achillis beneuolentiam, his quasi cuniculis illius σκληροκαρδίαν im
minus precibus suis & monitis sequentibus resistat. Non igitur authoritate sua simpliciter in discipulum vtitur, sed
testimonio condit, quia intractabile eius ingenium his blanditijs erit emolliendum. Et hoc est primum argumentur
tionis, vel potius solùm vt diximus, quasi vestibulum & præmunitio ad validiora, nimirum conciliatio Achillis beneu
facto rem ipsam proponit, & suæ legationis munus exequitur, suadetq, Achilli, vt sedata ira patiatur se exorari: id
argumento. Primùm à maiori sumpto ex Deorum exemplo, quod ita concinnari potest. Si Dij qui Achille maiores s
precibus, &c. Ergo Achilles, qui Dijs minor est, debet flecti. Alterum est ex reuerentia, quæ Litis (id est, precibus) exhi
eumq; finem adducit earum diuinum genus, cùm eas Iouis filias appellat: deinde exitum quem sortiuntur illi, qui eas
aut qui venerati fuerint: hos si quidem gratiam apud eas Iouis filias appellat: deinde exitum quem sortiun tur illi, qui
rint, aut qui venerati fuerint: hos siquidem gratiam apud eas promereri, illos verò pœnas Noxæ, quam Aten vocat, l
monet Achillem, vt earum non solùm veneratione, sed etiam formidine tangatur. Tertium argumentum est ab Agan
emplo, qui etiam iram suam deposuerit, atque adeò tot dona ipsi offerat, quibus allici eam conueniat. Quibus annect
torum ipsorum præstantiam, quæ non parum momenti apud eum habere debeat, vt eorum orationem flocci non faci
netur. quod quarti argumenti locum obtinet. Quintum est ab exemplo Meleagri vetusto desumptum, in quo docet,
commodi afferre possit diuturna Achillis ira non solùm vniuerso exercitui, sed ipsi etiam Achilli: qui si auxilium Gr
mum præstiterit, cùm iam ab ipso hoste profligabuntur, pœnitentia tangetur, & serius factis iam malis mederi volet,
cilè possit præuertere. Monet ergo, ne, vt Meleager, durus adeò sit & implacabilis: sed tot donis sibi ab Agamemnon
ctus, & sibi gloriam & Græcis salutem comparet, cùm post inflicta iam mala eum sine dubio ipsis succurrere oportea
sine eius honore futurum est, quia dona illa non sit habiturus, non secus atq; ipse Meleager. Nam Phœnix, vt moxe
mus, gloriam Achillis in his immensis donis collocat.

b ἵνα τ' ἄνδρες ἀριπρεπέες] Existimo hæc verba ad vtrumque præcedentium referri posse, nimirum ad bellum & ad co
tamen ad concionem tantùm Eustathius referat. Nam & infinitis locis apud Homerum μάχην κυδιάνειραν appellat.

c μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι,] Alterum ad conciones, alterum ad bella pertinet: erat autem vtriusque imperitus Achilles an
egregius magister eum in vtroque fecit præstantissimum. Vbi vides, quas partes in duce optimo requirat Vates: eas ni
bus verum illius exemplar Achillem exornat. Oportet ergo eum vtrumque præstare posse & in deliberando, hoc est, i
concionibus prudens consilium suggerere (neque enim hîc μύθων ῥητὴρ is est intelligendus, qui nugas aut nescio quæ f
deblaterat, sed qui & prudenter & eleganter animi sui sensa eloquitur) & ad ipsa bellica opera, quæ maturam deliber
bent consequi, paratum & instructum esse, vt nihil in eo, quod ad rei executionem necessarium fuerit, desiderari possit
duo ita sunt coniuncta, vt qui vnum ab altero separet, summum amicitiæ & societatis illorum iugum disrumpat &
quispiam ex vno aut altero tātum laudis sibi conciliare potest, ac vtriusq; vnita facultate. Vnde etiam ipse Nestor iden
sibi deesse, nimirum vt esset ἔργων πρηκτήρ: facilè agnoscebat in hac ætate decrepita, quòd intelligeret illud in duce pra
requiri, quod ipse etiam olim in fortiori ætate non defuisset. Summum est enim decus & ornamentum, siquis ea qu
prudentissimè consuluerit. non aliena manu, sed proprijs viribus possit exequi. Qui ergo aliorum consilia in opus ded
ea consulit, quibus agendis ipsemet non sufficiat, sed alienam opem implorat: lōge est inferiore eo, cui vtrunq; datum
li nostro, quem vtroq; Phœnix luculenter informauit. Ex hoc loco idem etiam docuit Crassus apud Tullium de Orat.
vetus quidem, inquit, illa doctrina, eadem videtur & rectè faciendi, & bene dicendi magistra: neque disiuncti doctor
erant viuendi præceptores, atque dicendi: vt ille apud Homerum Phœnix, qui se à Peleo patre Achilli iuueni comitem
dicit ad bellum, vt illum efficeret oratorem actoremq; rerum.

d λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα,] Sæpsius apud Strab lib 9 legebat, λίπον Ὀρμένιον πολύμηλον. Ait enim Ormenium Pho
fuisse, eumq; inde profugisse à patre Amyntore Ormenidā, Phthiam ad regem Peleum, &c. Sed tamen receptam lecti
tur ea quæ sunt infrà, φεῦγον ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο φθίην δ' ἐξικόμην, vt ipsemet Strabo docet.

e φεύγων νείκεα πατρὸς] Hoc Phœnicis factum diligenter est considerandum: nam prima fronte videtur incestum com
res aliter se habet, quæ à capite est arcessenda. Ergo Amyntor pater fuit Phœnicis nostri, quem ex vxore Hippodamia f
autem solent, sed ab effrænatæ libidinis tantùm, profligatæq; pudicitiæ hominibus alieni concubitus appeti, quasi suos
sitatos fastidientes: factum est vt hic Amyntor negelcta vxore legitima Hippodamia, & fastidito illius consortio pellic
Clytiam asciuerit, quam videlicet in eum finem aluit: cuius cùm tanto amore teneretur, vt aspernaretur Hippodamiam
buit hoc fœminam, castitatis, vt credo, amantem, & conturbati coniugij causa dolentem. Itaque rationem excogitat, q
sui amorem à pellice in se conuerteret: istam videlicet, vt odiosam pellicem ei redderet: in eumque finem suadet Phœr
cum pellice habeat. Id Phœnix in matrem propensior fecit, quasi hac ratione parentes suos in gratiam redituros intellig
an sequutum sit, non exprimit Poeta: sed solùm Amyntorem, re cognita, adeò Phœnici filio infensum, adeoq; grauia c
vt eorum horrore & indignatione in patrem permotus effugerit. Non est autem intelligendum, vt veteres monuerunt,
Eustathio, Amyntorem vnquam rem cum hac pellice habuisse: quod & ipse Homerus indicat, cùm dicit Phœnicem e
nimirum περὶ τοῦ πατρός. Notandum præterea, non reformidasse Phœnicem patris iram, maluisseq, illi displicere, quàm
mùm, quòd, vt fieri plerunque solet, liberi vnum aut alterum parentem arctiùs & propensius amant: deinde, quòd c
hac in parte malè se gerere videret, iustumq; & in bonum finem hæc à se matrem petere. Quòd si quis quærat, an vlla
Phœnix ad rem turpem faciendam impelli. Respondebo, me Phœnici hoc in facto patrocinari, sed illud potius omnin
authore etiam Aristotele in Ethicis, qui turpia honesti alicuius aut boni gratia non esse committenda docet. Tamen
pium, qui versatur reconciliatione dissitorum coniugum, quod per se iustū & æquum est, nescio quid excusationis ac
nis criminis videtur sibi vendicare, saltem plus habet prætextus & coloris hoc factum, quàm eorum qui proprio impet
lo quā i voluptatis fine rapiuntur. Sed non defuerunt, qui Phœnicem hoc crimine liberarent etiam apud Homerum vi
stodemus, & ante illum Sosiphanes, qui pro τῇ πιθόμην καὶ ἔρεξα scribebant, ὃ πιθόμην, ὃ ἔρεξα (sic enim lego, non vt est apud
οὐδ' ἔρεξα contra legem carminis) vt referebat Appion: vnde eos laudatos dicebat, quòd tam pium heroëm illum censuis
etiam Eustathius, Euripidem in Phœnice (quæ Tragœdia ad nos minimè peruenit, & malè sit incuriæ superiorum sæcul
tot elegantes libros interire passa sunt) ἀπαλλάσσειν τὸν ἥρωα αἰτίας, ab hoc lapsu & peccato immunem Phœnicem seruasse

f ἔλθοι τε καὶ χθονίῳ] Obseruatum iam est ab eruditissimo Giphanio ex Plutarcho de aud. Poët. post hunc versum, q
ab Aristarcho detruncatos, qui ita leguntur apud Plutarchum:

τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα καταχτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ,
ἀλλά τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον, ὅς ῥ' ἐνὶ θυμῷ
δήμου θῆκε φάτιν, καὶ ὀνείδεα πολλ' ἀνθρώπων,
ὡς μὴ πατροφόνος μετ' ἀχαιοῖσιν καλεοίμην, id est,

Hunc ego quidem volui interficere acuto ferro:
Sed aliquis immortalium sedauit iram, qui in animo
Vulgi posuit sermonem & opprobria multa hominum,
Ne parricida inter Achiuos nuncuparer.

tiuè dictos ait Plutarchus, Phœnice Achillem docente quid rei sit ira, ac quæ per iram homines audeant ratione non consulentibus obtemperantes.

…] Hyginus Fab. 257. Peleum & Phœnicem istum inter eos cõnumerat, qui inter se amicitia iunctissimi fuére. Quod omerico desumptum fuisse suspicor. Sed amicitia ista non fuit æqualium, qualis Pyladis & Orestis, Achillis & Patro- & Stheneli, Herculis & Philoctetæ, & aliorum: nam Phœnicem Peleus dilexit filij loco, filij inquam, *μόνου, τηλυγέτου.* aior esse parentum amor in vnicum filium, quàm in plures simul, in quos dissipatus in seipso quidem magnus est, os extendatur: sed singulorum respectu minor, vt qui non vni soli, sed alijs præterea communicetur.

…] Homerus quidem, inquit Strabo lib. 9. Xylandro interprete, in pugnis apud Ilium pugnatis nullibi mentionem æ cohortis: non enim vt Nestorem, ita Phœnicem quoq; in prælium educit. Alij autem faciunt, vt Pindarus, mentione ta:

ὃς Δολόπων ἄγαγε θρασὺν ὅμιλον σφενδονάσαι
ἱπποδάμων Δαναῶν βέλεσι πρόσφορον. id est,

Qui Dolopum duxit audaces funda cateruas:
Equitum Danaorum ic u vtiles.

am apud Homerum est *κατὰ τὸ σιωπώμενον*, vt vocant Grammatici, intelligendum fuisse notatum. Ridiculum enim sit ditioni interesse, qui sic dicit: *ναῖον δ' ἐσχατιὴν Φθίης Δολόπεσσιν ἀνάσσων*, subditos autem non adesse. Hæc Strabo.

…] Hæc verba summam habẽt emphasin attentiùs considerata quasi dicat Phœnix: Ego sum ille, Achilles, cu- tu in tantum virũ euasisti, quantus nunc apud omnes iudicaris, vt eo nomine debeat te etiam quætiam mei cura tan- im pro homine nihili habeas: quod facturus videris, si me, discedens in patriã, nunc non sine insigni ingrati animi vi- uius facti vt etiam magis te pudeat, audi quis fuerit meus in tui educatione progressus. Primùm enim summo te amo- sum etiam ab ipsa infantia, ego tibi in genibus meis collocato nutricis more cibum & potum ministraui, passusq; sum tatis tuæ, atque adeò vomitus tuos, quibus mihi vestes madefaciebas: quæ minuta quidem sunt, & vt quispiam pos- nihili facienda: significant tamen tædia innumera, quæ mihi pro te toleranda fuerunt, in ipsa etiã ætate, quæ plus so- essere. Ego pro te, inquam, has molestias deuoraui, neque destiti, donec talis & tantus fieres. Hæc vt dixi, eò quidem m hæc audiat Achilles, pudeat eum, si discessum parauerit, Phœnicem suum relinquere, à quo tot beneficijs cumula- im eò possunt pertinere, vt horum commemoratione Achillem ad sui reuerentiam Phœnix excitet, dictisque suis ac em authoritatem conciliet, quæ ideò statim subijcit. hortatur enim eum ad iram suam deponendam.

… καὶ θεοὶ αὐτοί,] Iam monuimus, Phœnicem hoc argumento vti ad faciliùs Deorum exemplo flectẽdum ad mansue- lis animum. Sed videndum est, an Deitas rectè à nobis *εὔστρεπτος* appellari possit: neq; enim res est leuis momenti a- s sit ille Deus, qui res humanas totumque orbem moderatur. Iam verò si eum pro flexibili agnoscamus, nescio quid instabilitatis ei videmur affingere, certaq; illum prouidentia atq; externa permanenteq; iam inde ab omni initio, est in hoc argumento cõminisci aut nominare, immutabili solidaque voluntate spoliamus. siquidem ad libitum ficiorum nostrorum flecti eum dicimus, quasi quicquid post illa fecerit, statutum iam inde ab æterno & immotum extiterit. Vnde videatur Phœnix noster minus rectè *στρεπτοὺς* suos Deos dixisse, nisi hoc Ethnico viro concedimus, cui Maiestatis mysteria nondum planè innotuerant. Vel si Christianæ etiam locutiones ab ista non abhorreant, id dan- ium ruditati, qui de Deo nimis crasse in plerisque pronuntiant: hoc est, quantum fragilis ista mortalitas in re tam ar- rehensa potest. neq; enim precibus nostris aliud facturus est Deus, quàm quod iam ante omnia sæcula apud se de- utem eius ira erga nos remolluit, hoc homines flecti Deum dicunt. Ergo, dices, Deus orandus non est. Imò, inquam, oc ipse à nobis postulet, vt alibi satis docuimus.

…] Phornutus hunc locum, quod ad Litarum siue Precum descriptionem attinet, interpretatur. Etiam Preces, in- filias, dicit Poëta, & quidem claudicantes: quòd se in genua deijciant, qui preces faciunt. Deinde etiam eorum im- gas addit. Adhæc debili & obliquo esse visu, quòd ad quædam semper conniueant. Postremò supplicandi necessi- esse. Amplius delineat Poëta Preces tanquam deas quasdam. Claudas quidem vocat, quòd tardè & vix progredian- ces esse, quos primò iniuria læserint: rugosas certè & visu obliquo, quòd affectos iniuria ægrè & fronte neutiquam lent, quos veniam poscunt. Adhæc Iouis esse filias, quòd venerandæ sint. Hæc ille ex nostro Didymo. Easdem Pre- commemorat. Orpheus etiam Argon. *οὐ γὰρ ἄτιμοι ἱκεσίου Ζηνὸς κοῦραι λιταί.* Iouis autem filias dici ideò putat Natalis p. 1. quòd Reges & potentiores magna semper rogantium aliquid frequentia circumsistit. De Ate porrò, quam us infrà libro 19.

… δῶρα φέροι,] De hoc Phœnicis dicto sic Socrates apud Plat. 3. de Repub. *οὐδέ*, inquit, *τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοίνικα … ἐπαινετέον ὡς μετρίως ἔλεγε, συμβουλεύων αὐτῷ, δῶρα μὲν λαβόντι, ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς· ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττεσθαι τῆς μήνιδος.* id est, est Phœnix Achillis pædagogus, quasi opportunè loquutus, dum Achilli author esset, vt acceptis muneribus opem in munera minimè darentur, ne ab ira abstineret. Ratio Socratis ea videtur esse, quòd turpe sit generosum animum nerum gratia ad aliquid agendum impelli: vel quòd hoc pacto tum auarum, tum ambitiosum Achillem esse velit. d Aristot. Rhetor. ad Theod. lib. 1. cap. 5. tam æris auidi, quàm ambitiosi cupiunt sibi donationes fieri, cùm id do- atur, quod vtrique appetunt. Est enim res ipsa quam auari desiderant, & honos, cui ambitiosi inhiant. Sed Phœnix s, quod & diuitiarum & honoris fuit auidissimum, consilium suum accommodauit.

…] Placet hæc liberiùs & dilucidiùs enarrare, quàm à Phœnice factum sit, saltem in quibusdam. Oeneus ergo fuit is, rex Aetoliæ: qui cùm annua sacra (ita appellat Hyg. fab. 172. Homerus *θαλύσια* id est vt Didymus interpretatur, *τὰς … ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν διδομένας θυσίας μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ Δήμητρι*) Dijs omnibus fecisset termisisset: ea irata aprum immani magnitudine, qui agrum Calydonium vastaret, misit. Quod ab Ouidio octauo eleganter describitur:

Oenea namque ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua vina Lyæo,
Palladios flauæ latices libasse Mineruæ.
Cœptus ab Aegolicis superos peruenit ad omnes
Ambitiosus honor, solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira Deos. At non impunè feremus
Quæque inhonoratæ, non & dicemur inultæ
Inquit: & Oeneios vltorem spreta per agros
Misit aprum, quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus, sed habent Sicula arua minores.
Sanguine & igne micant oculi, riget horrida ceruix.
Et setæ densis similes hastilibus horrent:
Stantque velut vallum, velut alta hastilia, setæ.
Feruida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit, dentes æquantur dentibus Indis
Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent,
Is modò crescentes segetes proculcat in herba,
Nunc matura metit fleturi vota coloni,
Et Cererem in spicis intercipit, area frustra,
Et frustra expectant promissas horrea messes.
Sternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,
Baccaque cum ramis semper frondentis oliuæ:
Sæuit & in pecudes, non has pastorve, canisve,
Non armenta truces possunt defendere tauri, &c.

m agros Aetolûm maximè circa Calydonem, quæ erat Oenei illius regia, deuastaret, de eo expugnando cœpit co- Oenei filius. Aduocatis ergo delectis Græciæ ducibus, quos enumerat Hyginus fab. 173. & Ouidius memorato li- er quos erant Plexippus, Idæus, Lynceus (Ouidius vocat Toxea & Agenorem, duos posteriores) Thestij filij fra- e mater fuit Meleagri: prætereà etiam Atalante virgo Schænei filia, ad illius apri venationẽ profectus est, tandemq; ùm vulneratum confodit, cuius pellem Atalantæ in præmium virtutis donauit. Id Thestiadæ ægrè ferentes, cona- nus eripere, quam iniuriam vltus Meleager eos interfecit, amorem nimirum cognationi anteponẽs: nam visam statim adamasse. Id Althæa mater vbi resciuit, fratrum mortem filij morte vindicauit in hunc modum. Cùm Me- , dicuntur subitò in Regia Oenei apparuisse Parcæ, Meleagroque fata ita cecinisse: Clotho dixit eum generosum s fortem: Atropos titionem ardentem aspexit in foco, & ait: Tamdiu hic viuet, quandiu hic titio cõsumptus non

fuerit. Hoc Althæa mater cùm audisset, exiluit de lecto, atque titionem extinxit, & eum in Regia media obruit fatal
obrueretur. Nunc verò quæ filio tot annos extincto, titione vitam produxerat: nunc, inquam, matris personam cu
mutans eodem igni imposito, donec flammis consumeretur, ausa est summo & infando scelere decurtare. Et hæc q
rum vulgus: at Poëta noster primùm fratris vnius interitum agnoscit, deinde solùm indignatam filio fuisse matrem
uia multa illi imprecatam dicit, nulla huius mortis mentione facta (vide Apollod. lib. 1. de orig. Deorum, vbi morte
Homeri sententia videtur recitare.) Quod cùm Meleager à matre ægrè & iniquo animo ferret, dicitur in priuatas æ
xore matri maximè iratum abdidisse. Erat autem iam bellum Calydonijs cum Curetibus (quos cum Aetolis en
lib. 9. Didymus videtur eos Pleuronios appellare) pro apri pelle & capite: quod quidem concisè dictum est, sed vid
rum narratione consentire, vt Curetes, qui & Pleuronij & Acarnanes, grauiter ferentes, exuuias illas alij à Meleagro
donijs bellum ea de causa intulerint: quòd eò vsque processit, otioso nimirum Meleagro, vt & nunc Achilles, vt C
nijs superiores essent, expugnatamq; iam vrbẽ occupassent, cùm nullis precibus aut donis Meleager permoueri po
tularetur: tandem verò Cleopatræ vxoris precibus victus, armis indutis accurrit, hostesque ex vrbe fugauit, partem
cit. Hæc Phœnix Achilli proposuit, vt eum à simili facto deterreret, nec Græcis auxilium suum denegaret, donec infl
à Troianis eum illuc necessariò compellerent, vt anteà etiam diximus.

o ὦρσεν ἐπὶ χλοῦνην] Eustathius testatur apud Strabonem aliter etiam legi, nempe θρέψεν: quod ego ad marginem
obseruandum prætereà, hemistichium & versum integrum apud eundem ex Arist. lib. 6. hist. anim. cap. 28. reperiri
forsan erant interponendi ——— οὐδὲ ἐῴκει θηρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι: id est, *neque similis erat*
Feræ quæ frumento pascitur, sed montis cacumini syluoso.

p ἀμφὶ συὸς κεφαλῇ] Notãdum esse monent Interpretes, moris fuisse antiqui, vt caput feræ venatori, qui eam perc
mium donaretur. Sed hìc Poëta pellem addit. Porrò Strabo scribit, verisimile esse Curetas & Aetolos pro parte regi
& Thestium Altheæ patrem, qui Curetibus imperabat, Pleuronem obtinuisse, qui Oeneo & Meleagro bellum intul

q ὥστε καὶ ἄλλων] Eleganter & valde appositè hæc de ira interseruit Phœnix, vt ita Achilli suo subblandiretur: cùm s
ter damnaret, eius animum fortasse exasperaret, siquidem hominibus familiare est, vt vitia sua proscindi facilè non
dicat Phœnix: Tu quidem Achilles huic Meleagro similis es, quòd ira sis incensus: sed non est adeò hoc in vobis
cùm affectus ille soleat etiam prudentissimos quosque inuadere, quod etiam nescio quem salem reconditum haber
dicat, mirum non esse, si Achilles, quem iuuenilis ætas prudentem esse adhuc non patitur, eadem perturbatione con
videtur Phœnix iram sentire, à viro sapiente non esse alienam, neque defuerunt etiam inter Philosophos, qui ita i
eos refellit Seneca lib. 2. de Ira, cap. 6. Sed ille ibi disputat, quid viro sapienti faciendum sit: at Phœnix noster hìc d
consueuerit, siquidem cùm sapientissimi quique hominem penitùs non exuunt, sed eadem natura atque reliqui m
sunt: aut si eius vitia castigant, tamen fieri non potest, vt has quoque perturbationes licet, damnandas non sentiant
qui eas tantoperè vetant aut reprehendunt, ab ijs semper vacuos putauerim licet, faciliùs eas reprimant & contunda

r Φοίβου Ἀπόλλωνος,] Res nobis altiùs est repetenda, vt hanc Apollinis & Idę cõcertationem intelligamus. Euenus f
qui cùm filiam haberet Marpissam, forma præstantissima, eos qui illam in vxorem ambirent, ad certamen curule p
conditione, vt quem ipse fugientem insequutus assequeretur, filiæ coniugio careret: eius porrò caput amputaba
mœnia erigebat ad aliorum terrorem. Cùm itaq; multi hoc pacto iam essent sublati, Idas vulgi quidem opinione A
uerà Neptuni filius, à parente equos velocissimos impetrauit, raptaque Marpissa in fugam se coniecit. Euenus eu
longo relictus est post eum interuallo: cuius rei dolore motus, equis suis iugulatis, in fluuium Lycormam (quem
appellari vult Hyginus fab. 242. Strabo lib. 10. testatur posteà dictum Euenum, vbi Nessus portitor loci cõstitutus a
se occisus fertur, cùm in transuehendo violare Deianiram esset conatus) præcipitem se dedit. Fugienti autem Ida
est obuiam, puellamq; eripere illi tentauit (eripuisse tradit Apollodorus lib. 1.) eaq; de causa in prælium descendẽte
curium misit, qui iussit puellam eum eligere, quem vellet. Illa autem Idam elegit, verita ne vbi consenuisset, ab Apo
tur. Hæc Didymus & Apollodorus lib. 1. Ex quibus elucet huius loci interpretatio.

s κασιγνήτοιο φόνοιο] Dictum est, vt monent Græci interpretes, ἀντὶ τοῦ κασιγνητικοῦ φόνου. Nam non erat vnus tantùm
interemptus, sed plures, Iphiclus, Polyphantes, Phanes, Eurypylus, Plexippus, vt eos refert Didymus: nos anteà triu
minimus. Sed sanè plures interemit, atque adeò in ipso bello Curetum & Aetolorum omnes Thestiadas ab eo subl
pollod lib. 1.

t εἰ δ' κ' ἄτερ δώρων] Huc etiam pertinent, quæ suprà annotauimus ex Platone 3. de Republ. in illis verbis, εἰ μὴ γὰρ μ

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,	*Hũc. v. excipiẽs allocutus est pedib. vel.*
ᵃ Φοῖνιξ ἄττα γεραιὲ, διοτρεφὲς, οὔτι με ταύτης	*Phœnix, pater senex nobilissime, non mihi*
Χρεὼ τιμῆς· φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Διὸς αἴσῃ·	*Opus est honore: puto. a. me honoratũ esse*
Ἥ μ' ἕξει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν εἰσόκ' ἀϋτμὴ	*Quæ me retinebit apud naues curuis pupp.*
Ἐν στήθεσσι μένῃ, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ.	*In pectorib. maneat, & mihi chara genua*
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι·	*Aliud verò tibi dico, tu autem animo n*
Μή μοι σύγχει θυμὸν * ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων,	*Ne mihi turba animum flens & mœrens*
Ἀτρείδῃ ἥρωϊ φέρων χάριν· ᵇ οὐδέ τι σε χρὴ	*Atridæ heroi gratificans: neutiquam te*
Τὸν φιλέειν, ἵνα μή μοι ἀπέχθηαι φιλέοντι·	*Istum amare, vt ne mihi odio sis te amant.*
Καλόν τοι σὺν ἐμοὶ τὸν κήδειν ὅς κε με κήδῃ.	*Honestum tibi mecum eum lædere qui me*
Ἶσον ἐμοὶ βασίλευε, καὶ ἥμισυ μείρεο τιμῆς.	*Aequè ac ego regna, & dimidium partir*
Οὗτοι δ' ἀγγελέουσι, σὺ δ' αὐτόθι λέξεο μίμνων	*Isti. a. renunciabunt, tu autem hìc cubato*
Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ, ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι	*Lecto in molli: vnà cum autem aurora illi*
Φρασσόμεθ' ἤ κε νεώμεθ' ἐφ' ἡμέτερ', ἦ κε μένωμεν.	*Cõsultabimus, an redeam' ad nostra, an*
Ἦ, καὶ Πατρόκλῳ ὅγ' ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε σιωπῇ	*Dixit, & Patroclo hic superciliјs annui.*
Φοίνικι στορέσαι πυκινὸν λέχος, ὄφρα τάχιστα	*Phœnici vt sterneret densum lectum, vt c.*
Ἐκ κλισίης νόστοιο μεδοίατο. τοῖσι δ' ἄρ' Αἴας	*E tentorio reditum curarent. inter illos a*
Ἀντίθεος Τελαμωνιάδης μετὰ μῦθον ἔειπε·	*Deo par Telamonius orationem habuit:*
ᶜ Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,	*Nobili genere orte Laërtiade, prudẽtissi*
Ἴομεν· οὐ γάρ μοι δοκέει μύθοιο τελευτὴ	*Abeamus: non enim mihi videtur sermo*
Τῇδέ γ' ὁδῷ κρανέεσθαι, ἀπαγγεῖλαι δὲ τάχιστα	*Hoc quidẽ itinere absolutus iri: nũciare. a.*
Χρὴ μῦθον Δαναοῖσι, καὶ οὐκ ἀγαθόν περ ἐόντα,	*Oportet responsum Danais, nõ bonum lic*
Οἵ που νῦν ἕαται ποτιδέγμενοι· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς	*Qui alicubi nunc sedent expectantes: sed.*
Ἄγριον ἐν στήθεσσι θέτο μεγαλήτορα θυμὸν,	*Immitem in pectoribus reposuit superbam*
Σχέτλιος, οὐδὲ μετατρέπεται φιλότητος ἑταίρων,	*Durus, neq; rationem habet amicitiæ socio*

γ. ἐνὶ στήθεσσιν ἀχεύων,

…περ᾽ νηυσὶν ἐτίομεν ἔξοχον ἄλλων·	*Eius qua eũ apud naues honorabamus supra cæteros*
…καὶ μέν τίς τε κασιγνήτοιο φόνοιο	*(O) immisericordem: etenim aliquis pro fratris cæde*
…ἢ οὗ παιδὸς ἐδέξατο τεθνηῶτος·	*Satisfactionem, vel pro suo filio accepit occiso:*
…ὁ μέν ἐν δήμῳ μένει αὐτοῦ πόλλ᾽ ἀποτίσας,	*Et is qdẽ in populo manet ibi multa postquã psoluit.*
…τ᾽ ἐρητύεται κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,	*Alterius autem sedatur cor & animus elatus*
…δεξαμένῳ· σοὶ δ᾽ ἄληκτόν τε κακόν τε	*Satisfactionẽ suscipientis: tibi. v. incessabilẽq; sæuãq;*
…θυμὸν θεοὶ θέσαν, εἵνεκα κούρης	*Iram in pectoribus dij posuerunt, gratia puellæ*
…οἴης· νῦν δέ τοι ἑπτὰ παρίσχομεν ἔξοχ᾽ ἀρίστας,	*Vnius: nunc. a. tibi septem præbemus eximiè optimas,*
…πόλλ᾽ ἐπὶ τῇσι. σὺ δ᾽ ἵλαον ἔνθεο θυμόν,	*Aliaq; multa præter has. tu itaq; placidũ sume animũ.*
…δὲ μέλαθρον· ὑπωρόφιοι δέ τοι εἰμὲν	*Reuera. a. (tuã) domum: domestici enim tibi sumus*
…ἐκ Δαναῶν, μέμαμεν δέ τοι ἔξοχον ἄλλων	*Multitudine ex Danaorũ: cupimus tibi supra cæteros*
…ἔμεναι καὶ φίλτατοι, ὅσσοι Ἀχαιοί.	*Familiarissimi esse & amiciss. quotcunq; sunt Achiui.*
…ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-	*Hũc. a. excipiẽs allocutus est pedib. velox Achilles,*
…ὲς, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν, (λεὺς,	*Aiax nobilis, Telamonie, princeps populorum,*
…τά μοι κατὰ θυμὸν * ἐείσαο μυθήσασθαι.	*Omnia mihi ex animo visus es dixisse.*
…οἰδάνεται κραδίη χόλῳ ὁππότ᾽ ἐκείνου	*Sed mihi tumescit cor ira, quoties illius*
…ὥς μ᾽ ἀσύφηλον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν	*Recordor, qui me contemptibilẽ inter Argiuos fecit,*
…ὡσεί τιν᾽ ἀτίμητον μετανάστην·	*Atrides, tanquam aliquem immunem aduenam:*
…ἔρχεσθε, καὶ ἀγγελίην ἀπόφασθε.	*Quare vos abite, & legationem renunciate.*
…πολέμοιο μεδήσεσθαι αἱματόεντος,	*Non enim antè bellum curabo sanguinolentum,*
…Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον	*Quàm filius Priami bellicosi Hector diuinus*
…ν ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθαι	*Myrmidonum ad tentoria & naues veniat*
…γείους, κατά τε σμύξαι πυρὶ νῆας·	*Interficiens Argiuos, incendatq; igne naues:*
…τῇ ἐμῇ κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ	*Circum verò meum tentorium & nauem nigram*
…μεμαῶτα μάχης σχήσεσθαι ὀΐω.	*Hectorem etiam alacrem, à pugna cohibitũ iri puto.*

χ. ἰάσω (margin note)

COMMENTARIVS.

…τιμῆς,] Respondet Phœnici Achilles, non tamẽ ad omnia illius orationis capita, sed ad illud tãtùm, quod in postre- …at a Phœnice repetitum: in quo hortabatur Achillem, ne hunc honorẽ, qui ipsi ab Agamemnone conferebatur, parui …s verò ea se contemnere & aspernari profitetur, quasi alia ratione honori suo à Ioue prouisum fuerit: quasi dicat nol- …e tanti fiat & æstimetur, hominum gratiam & honores aucupari. Vel de hoc ipso honore, quem nunc sibi ab Agamẽ- …i videt, quasi eum non tam ab Agamemnone, quàm ab ipso Ioue proficisci sentiat: ait ergo se Iouis volũtate honora- …ecreuerit apud naues remanere, donec vita sibi suppetat: quasi dicat, impium hoc futurum, si Iouis volũtati refrage- …c in parte satis amplo sit remanendi testimonio. Et hæc quidem quod ad illius responsum ad Phœnicis orationem … verò Phœnicem ipsum affatur, monetq; eũ primùm, ne suis luctibus & lacrymis sibi amplius obstrepat, ac in ea par- …nis fautorem se præbeat, cùm potiùs in suas partes propendere debuisset: proinde sui causa iam illum deserat, par- …m fruatur, tum reliquis duobus legatis dimissis, iubet eum apud se pernoctare, vt de discessu crastino die simul pos- … Vbi vides ambiguum iam proponi ab eo negotium, quod anteà pro indubitato ac irreuocabili adduxerat: neq; du- … eius animos Phœnicis oratio fregerit.

…] Vrget Phœnicẽ Achilles non planè leui argumento. Videbatur enim consentaneũ, vt Phœnix potiùs Achillis par- …àm Agamemnonis, quòd Achillem amicum haberet nec quidem vulgarem, sed tum vetustissimam tum etiam ar- …d ipsum idem Phœnix anteà luculenter testabatur Id autem nescio quid æquitatis in se cõplectitur: qui enim amicũ …test nõ eos odisse, qui amico illi inimici fuerint: vnde est illud Hesiodi παρῳδούμενον, vt legitur apud Eustathiũ, τ φι- …δ᾽ ἐχθρὸν ἐᾶσαι. Sed Phœnix totius exercitus amicitiã vnius amicitiæ anteponebat, quã tamen Achilles malè ad vnum, …nemnonem, restringit: non enim tam eum Phœnix tuebatur, quàm potiùs omnium Græcorum saluti prospiciebat. … idem accidit, quod iratis hominibus: & his idem, quod ijs quibus malè affectum est os, aut vitiosum, vnde ea amara …icant, quæ alijs & per se dulcia & sapida sunt: ita etiam Achilles præ ista perturbatione, quod in Phœnice laudabile …uperabile iudicat, priuata negotia publicis anteponens: quorum tamen rationem maiorem habebat Phœnix, eo no- … commendandus.

…ειρλάδη,] Hęc Aiacis oratio longè diuersa est à præcedentibus, & quę nõ solùm indignatũ eius animum, sed elatos il- …gnificat. Est autem eiusmodi, quæ ducem plus armis & bellis gerendis, quàm eloquentiæ aptum deceat. Fuit tamen …icitatis quàm reliquæ, vt posteà videbimus. Ergo eius formam attendamus. Primùm non ad ipsum Achillem, sed ad …itur, eum non dignatus affari, quem adeò immitem & durum animaduerterat, vt eum se verbis inflexurum despe- …i præstantissimi Oratores ante se frustrà tentassent. Deinde non de sedãdo iterum Achille, sed de discessu agit, vt sta- … suæ irritæ exitum Græcis renuncient, continuò in Achillem inuectus, cuius tanta fuerit animi durities, vt nullo pacto …otuerit, & adduci ad Gręcorum auxilium. Adijcit tamen in transcursu argumentum non inualidum, quo, quasi aliud …um ab ira dimouere: quam cum alijs comparat, qui cùm ob grauiores causas (quales sunt fratris aut filij mors, quod …s est quàm vnius mulierculæ raptus) in iras exarserint, tamen placari se passi sunt persoluta etiam exigua pœna, qua …tur: at Achilles leuĩ de causa indignatus magnas etiam pœnas, quæ illi pro iniurię satisfactione penduntur, repudiat, … extremæ est immanitatis. Tandem ad eum ipsum orationem conuertit, paucisq; rogat, vt si aliorum gratia nihil de …ne remiserit: at sui saltem, qui illi affinitate & familiaritate coniunctus est, permoueri velit. Quod autem Aiax Achil- …rit, testatur ipsemet apud Ouidium 13. Metam.

Frater (inquit) *erat, fraterna peto*: nimirum Achillis arma.

…ολῶ,) …tandus est hic mos veterum, vt pro cæde perpetrata pecunię solùm penderentur, & patriæ habitatio, quæ etiã alio- …is quàm in annum peribat, vt annotat Eustathius, nummis persolutis retineretur.

…ωρόφ. δέ τοι εἰμὲν] Hæc verba explicant præcedens μέλαθρον: Miserere, inquit, domus tuæ, id est, nostrûm qui tui sumus …ici.

…πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν] Ecce quid potuerit illa Aiacis nostri breuiloquentia. Duro enim & immobili penè Achilli hãc vocẽ ex- …i esse illius postulationem fateretur. Hoc siquidem illa significant, πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν ἐείσαο μυθήσασθαι, pene dicas …am in auxilium Græcorum prodire: sed obstitit adhuc facti Agamemnonis indignitas, cuius recordatio ab ira sua … non est passa. Cedit tamen aliquantulum, & se bellum quidem gesturũ aduersus Hectorem pollicetur, sed ea lege, …ntoria accesserit quod fieri non poterat, nisi prius cæteris copijs profligatis: optat ergo per transennam, vt id prius …d animi nondum depositi fuit testimonium. Attendendi sunt porrò gradus istius emollitionis irę Achillis. Primum … ationi cùm responderet, durum se omnino & intractabilem præbuit, qui nullis precibus aut donis cõmoueri pos-

ſet, itaque ſtatutum eſſe ſibi teſtatus eſt profectionem craſtina die in patriam moliri, vnde nullam ſpem ſui auxilij G
uit. Secundò vbi Phœnicem audiſſet, aliquantulum viſus eſt emollitus: ſed feritatis adhuc ſuæ ſigna oſtendit, cùm in
cem inuectus eſt: tandem verò, quod antea de diſceſſu pro indubitato pronunciauerat, mitior factus deliberatione
bium reuocauit: hoc eſt ſe ampliùs craſtina die & maturiùs deliberaturum, an ſibi diſcedendum, an verò remanendu
verò contorta & valida Aiacis oratione concuſſus, remanſurum ſe pollicetur: auxilium tamen, quale poſtulabant
quòd videlicet non alios Græcos, ſed ſe ipſum tantùm ſit aduerſus Hectorem defenſurus. Ex quibus patet, quàm
Platonicus verſutum atque adeò mendacem Achillem pronunciauerit, ſibiq́; ipſi contrarium: quòd cùm diſertè ad
teretur, ſe eos maximè odiſſe, qui aliud clauſum pectore, aliud in ore haberent, nunc in idem vitium impingat, vt q
à ſe ipſo toties extulerit.

g ἀλλά μοι οἰδάνεται] Hanc vocem non eſſe ſapientis docebunt Ethici doctores, ſed expreſſè ad hunc locū Heracle
vt eſt apud Tullium Tuſc. 3. cuius integrum locum huc non grauabimur deſcribere. Qui ſit frugi igitur, vel, ſi mauis
temperans, eum neceſſe eſſe conſtantem: qui autem conſtans, quietum: qui quietus, perturbatione animi vacuum: er
tudine. Et ſunt illa ſapientis: aberit igitur à ſapiente ægritudo. Itaq; non inſcitè Heracleotes Dionyſius ad ea diſputat,
merum Achilles queritur, hoc, vt opinor, modo:

Corq; meum penitus turgeſcit triſtibus iris *Cum decore, atq; omni me orbatum laude recordor.*

Num manus affecta rectè eſt, cùm in tumore eſt? aut num aliquod membrum tumidum ac turgidum, nō vitioſè ſe h
inflatus & tumens animus in vitio eſt. Sapientis autem animus ſemper vacat vitio, nunquam turgeſcit, nunquam t
animus eiuſmodi eſt: nunquam igitur ſapiens iraſcitur. nam ſi iraſcitur, etiam cōcupiſcit. Proprium eſt enim irati, cup
ſus videatur, ei quam maximum dolorem inurere: qui autem id concupierit, eum neceſſe eſt, ſi id conſecutus ſit, ma
ri. ex quo fit, vt alieno malo gaudeat. quod quoniam non cadit in ſapientem, ne vt iraſcatur quidem cadit. Si aūt cad
tem ægritudo, caderet etiam iracundia: qua quoniam vacat, ægritudine etiam vacabit. Hæc ad verbum ex Tullio.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἕκαστος ἑλὼν δέπας ἀμφικύπελλον,
Σπείσαντες, παρὰ νῆας ἴσαν πάλιν· ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.
Πάτροκλος δ' ἑτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι* κέλευσε (γρ. κέλευε)
Φοίνικι στορέσαι πυκινὸν λέχος ὅττι τάχιστα·
Αἱ δ' ἐπιπειθόμεναι στόρεσαν λέχος ὡς* ἐκέλευσε, (γρ. ἐκέλευε,)
Κώεά τε, ῥῆγός τε, λίνοιό τε λεπτὸν ἄωτον.
Ἔνθ' ὁ γέρων κατέλεκτο καὶ Ἠῶ δῖαν ἔμιμνεν.
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς εὗδε μυχῷ κλισίης εὐπήκτου·
Τῷ δ' ἄρα παρκατέλεκτο γυνὴ τὴν Λεσβόθεν ἦγε,
Φόρβαντος θυγάτηρ Διομήδη καλλιπάρῃος.
Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἐλέξατο· πὰρ δ' ἄρα καὶ τῷ
Ἶφις ἐΰζωνος, τήν οἱ πόρε δῖος Ἀχιλλεὺς,
a Σκῦρον ἑλὼν αἰπεῖαν Ἐνυῆος πτολίεθρον.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίῃσιν ἐν Ἀτρεΐδαο γένοντο,
Τοὺς μὲν ἄρα χρυσέοισι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν
Δειδέχατ' ἄλλοθεν ἄλλος ἀνασταδὸν, ἔκ τ' ἐρέοντο·
Πρῶτος δ' ἐξερέεινεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Εἴπ' ἄγε μ' ὦ πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Ἤ ῥ' ἐθέλει νήεσσιν ἀμυνέμεναι δήϊον πῦρ;
Ἦ ἀπέειπε, χόλος δ' ἔτ' ἔχει μεγαλήτορα θυμόν;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
b Κεῖνός γ' οὐκ ἐθέλει σβέσσαι χόλον, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
Πιμπλάνεται μένεος· σὲ δ' ἀναίνεται ἠδὲ σὰ δῶρα.
Αὐτόν σε φράζεσθαι ἅμ' Ἀργείοισιν ἄνωγεν
Ὅπως κεν νῆάς τε σόοις καὶ λαὸν Ἀχαιῶν·
Αὐτὸς δ' ἠπείλησεν ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
Νῆας ἐϋσσέλμους ἅλαδ' ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας·
Καὶ δ' ἂν τοῖς ἄλλοισιν ἔφη παραμυθήσασθαι
Οἴκαδ' ἀποπλείειν· ἐπεὶ οὐκέτι δήετε τέκμωρ
Ἰλίου αἰπεινῆς· μάλα γάρ ἑθεν εὐρύοπα Ζεὺς
Χεῖρα ἑὴν ὑπερέσχε, τεθαρσήκασι δὲ λαοί.
Ὣς ἔφατ'· εἰσὶ καὶ οἵδε τάδ' εἰπέμεν, οἵ μοι ἕποντο,
Αἴας, καὶ κήρυκε δύω, πεπνυμένω ἄμφω·
Φοῖνιξ δ' αὖθ' ὁ γέρων κατελέξατο· ὣς γὰρ ἀνώγει,
Ὄφρά οἱ ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδ' ἕπηται
Αὔριον, ἢν ἐθέλῃσιν· ἀνάγκῃ δ' οὔ τί μιν ἄξει.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀγόρευσε.
Δὴν δ' ἄνεῳ ἦσαν τετιηότες υἷες Ἀχαιῶν·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
c Μὴ ὄφελες λίσσεσθαι ἀμύμονα Πηλεΐωνα,

Sic dixit: hi verò vnuſquiſq; accepto poc
Libātes, ad naues iuerūt rurſus. præibat
Patroclus autem ſocijs & ancillis imperau
Phœnici ſternere denſum lectum quam ce
Illæ. a. obedientes ſtrauerunt lectum vt im
Pellesq; ouinas ſtragulamq;, liniq; ſubtilen
Ibi ſenex cubuit, & auroram diuinam ex
Sed Achilles cubuit in receſſu tētorij artif
Huic aūt accubuit mulier, quam è Lesbo
Phorbantis filia Diomeda pulchras gena
Patroclus. a. ex altera parte dormiuit: apu
Iphis formoſa, quam ei tribuit nobilis Ach
Scyron cùm cepit altam, Enyei oppidum.
Illi verò poſtquam ad tentoria Atridæ ve
Hos quidem aureis poculis filij Achiuorun
Excipiebāt aliunde alius cōſurgēdo, inter
Primus aūt interrogauit rex virorum Ag
Dic agè mihi ô laudatiſſ. Vlyſſes, ingēs gl
Ecquid vult à nauibus defendere ardent
An recuſauit, iraq; habet ſuperbum ani
Hunc. a. rurſus allocutus eſt patiens nob
Atride illuſtriſſime rex virorum Agam
Ille non vult reſtinguere iram, ſed adhuc
Impletur ira: te autem recuſat & tua don
Ipſum te conſultare vnà cum Argiuis iuſſ
Quomodo naues ſalues & exercitum Ach
Ipſe verò minatus eſt, ſimulatq; aurora a
Naues benè tabulatas in mare tracturū q
Atq; etiam alios dixit ſe hortari. (rem
Vt domū renauigent: quia nō amplius inu
Troiæ altæ. valdè enim ipſam altitonans Iu
Manu ſua protegit, animumq; ſumpſerun
Sic dixit: poſſūt & hi hæc dicere, qui me ſeq
Aiax & præcones duo, prudentes ambo,
Phœnix verò illic ſenex cubuit: ſic enim iuſ
Vt ſe in nauibus dilectam in patriam ſequ
Cras, ſi velit: vi autem neutiquam ipſum a
Sic dixit: hi verò omnes quieti facti ſun
Sermonem admirati: valdè enim duriter
Diu autem taciti erant triſtes filij Achiuor
Tandem verò locutus eſt bello clarus Diom
Atride, illuſtriſſime rex virorum Aga
Vtinam non oraſſes eximium Pelidem,

διζα δῶρα· ὁ δ' ἀγήνωρ ἐστὶ καὶ ἄλλως,
πολὺ μᾶλλον ἀγηνορίῃσιν ἐνῆκας.
κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἴῃσιν,
ὁππότε δ' αὖτε μαχήσεται ὁππότε κέν μιν
ἐν στήθεσσιν * ἀνώγῃ, καὶ θεὸς ὄρσῃ.
', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
κοιμήσασθε τεταρπόμενοι φίλον ἦτορ
οἴνοιο· (τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.)
εἴ κε φανῇ καλὴ ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
ὡς πρὸ νεῶν ἐχέμεν λαόν τε καὶ ἵππους
καὶ δ' αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μάχεσθαι.
ὁ δ' οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεσαν βασιλῆες,
ἀσσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
ἐπεὶ σπείσαντες ἔβαν κλισίηνδε ἕκαστος·
ὁ κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

Infinita dona dans: is autem superbus est & aliàs:
Nũc rursus ipsum multò magis in superbiã impulisti.
Sed illum quidem sinamus, siue abeat,
Siue maneat: tũc verò rursum pugnabit, quãdo ipsũ
Animus in pectoribus impulerit, & deus incitauerit. * κ. ὀρίνῃ
Sed agite sicut ego dixero, obsequamur omnes:
Nunc quidem cubate, refecti charum cor
Cibo & potu (hoc enim robur est & virtus.)
Sed postquam apparuerit pulchra roseis digitis au-
Statim ante naues tene exercitumq́, & equos, (rora,
Adhortans, & verò ipse inter primos pugna.
Sic dixit: hi verò omnes approbarunt reges,
Consilium admirati Diomedis equitandi periti.
Et tũc quũ libassent, iuerũt ad tẽtorium vnusquisq́:
Ibi autem cubuerunt, & somni donum sumpserunt.

COMMENTARIVS.

ἀναιπᾶσιν] Ex Eustathio sunt quæ sequuntur, paucis à nobis additis. Scyrus hoc loco est vrbs Scyri insulæ, cui est co-
im, cùm à Peleo deficere vellet ante raptum Helenæ, vt quidam volunt, vel post raptum, aut nolentem copias in exer-
buere, Achilles expugnauit, vbi cum Deidamia Lycomedis filia cõgressus filium Neoptolemum suscepit. Quæ si vera
gendo exercitu decennium Græci consumpserint, vt viginti anni à raptu Helenæ vsq; ad Troiæ excidium numerentur,
bitatione, qui tam iuuenis ad Troiam Achilles accesserit νήπιος, καὶ οὔπω εἰδὼς π. λέμοιο, vt dicebat Phœnix: si ante raptam
im ex quorundam sententia, in Scyri expugnatione socio Patroclo bellicæ suæ peritiæ documenta iam dedit. Alij ve-
quibus est noster Didymus) Achillem ἀρχωικῶς Scyrum percurrisse, & spolia quædam inde secum reportasse. Porrò
em latentem in Scyro inter virgines non agnoscit (quod consultò prætermisisse videtur propter herois infamiam, vt
quemadmodum ad Achillis tumulum mactatam Polyxenam. vide Pausan in Atticis) neq; eum ab Vlysse deprehen-
esse ad Troiam proficisci, sed eò à patre cum legatis missum extra etiam Agamemnonis potestatem & imperium: hoc
ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὄντα σκήπτρῳ. Quidam verò non eam Scyrum in insula intelligunt, sed vrbem quandam nunc
verò Ciliciæ, quam Achilles vt alias expugnans, Deidamiam illinc captiuam abduxerit.

ἐθέλει] Solus Vlysses responsum sibi tantùm ab Achille redditum Agamemnoni reliquisq; Græcis commemorat,
mium asperrimum, vt etiam paulò antè dicebamus: quæ verò tum Phœnici tum Aiaci responsa sunt, ea nunc silentio
tur: & Aiax ipse, cùm mitius tamen responsum accepisset, conticescit, cuius rei variæ tradũtur rationes ab Eustathio,
d Achillis auxilij spem remollescerent. Sed quid erant auxilij expectaturi, quod Achilles non polliceretur? nam se
entoria se propugnaturum dixerat Achilles, & hoc solùm ab Aiace referri poterat? Vel Aiax fortasse, cùm adeò in-
llem in consilijs suis vidisset, ad omniumq; orationes subinde mutari, ideò visus est eius παλιμβολίαν timuisse, & ni-
s responso sibi persuasit. Quæ ratio mihi maximè omnium placet, si licet in re dubia diuinare. Nam quod ait Eusta-
nimo forsan tulisse Aiacem, quòd Vlyssem sibi videret præpositum, nihil habet pensi: cùm quòd ipse in legatione
enter tulerat, nunc quoque grauiter ferre non potuerit.

ἰσεσθαι] Cæteros Græciæ proceres animo consternatos facit post auditum Achillis respõsum, vno excepto Dio-
is audet Achillis spreto auxilio reliquos ad prælium exhortari. Ait ergo primùm iam dolere se, quòd Agamemnon
o sit honore dignatus, vt ei tot dona obtulerit: quia, vt exitus docuit, tantùm abest vt ipse eorum vllam rationem ha-
ùs magis intumuerit animo. Vbi naturam Achillis optimè expressit, sed & multorum præterea, qui ferè cùm semel
si eorum iram extinguere moliaris, eò magis ac magis inflammari solent: præcipuè quibus naturâ superbus & elatus
i difficiliùs sanatur exulceratus. Ergo hoc malè habet Diomedem, quòd non solùm nihil profecerint legati apud
quòd factus inde sit superbior. Deinde missum illum & parui fieri eius auxilium iubet, suadetq; refectis cibo & po-
, vt se somno tradant, donec dies crastina aduenerit, qua pugnandum illis sit, in quem finem Agamemnon exerci-
se autem, vt Regem decet, cæteros in bello antecedat, & inter primores versetur.

ἐστὶ καὶ ἄλλως,] Achilles natura fuit superbus & animo elatiore, vnde toties à Poëtis atrox, animosus, sæuus, peruicax,
nitus, indocilis, inexorabilis, appellatur.

κοιμήσασθε] Mirum est hoc Diomedis consilium. Ecquid enim? hosténe tam vicino debuerunt proceres illi & mode-
us quieti se tradere, non potiùs insomnem noctem transigere? nunquid ducibus illis in salutem tum suam tum suo-
um fuerat? & tamen eos hortatur Diomedes, vt somnum captẽt. Respondeo, duo esse hîc consideranda: primùm,
iculo versari exercitum nocte, qua vix quidquam molituros Troianos intelligebant tum, propter iam ad fossas col-
a, quibus vigilandi onus incumbebat. Deinde prospici hoc pacto in crastinum diem. quo maiores præliandi labores
iebant: quibus minimè suffecissent, si noctem traduxissent vigilijs, quibus sine dubio multum homini de viribus &
te deperit. Nam, vt disputat Arist. lib de Somno & vigilia, necesse est animal, quod vigilauerit, dormire, quia semper
bere nequit. & paulò pòst: Cùm afferamus, inquit, rei alicuius gratia, quæ boni rationem obtineat, naturam omnia
vniuersis animantibus quæ ad motum conficiendum aptæ sunt: quæque id continuò cum voluptate præstare ne-
essaria & vtilis est. Atque etiam hac veritate compulsi, talem quietis tralationem ad ipsum somnum aptare consue-
m ad laborum quietem. Idcirco salutis causa quæritur, vigilia vt finis suscipitur. Oportuit ergo corpora Procerum
o & quiete refici, cùm eam sine periculi metu, & cum summo emolumento captare possent. Quod ad epulas attinet,
m est, ex cibo & potu augeri & confirmari robur corporis: ideò eleganter hîc Diomedes, τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή, fine
ec membrorum nostrorum compages labascit & marcescit. Hoc enim pacto sui conseruationi prospexit Natura, vt
pro rerum diuersitate diuersitatem sui generis etiam constituunt, omnia rerum genera foueat, & ab interitu vindi-
orrò generaliùs omnibus sint necessaria (vnde Arist. lib de Spiritu: Alimentum, inquit, ijs appositum, quæ animam
uat ipsa, & maiora reddit: & de Part. anim In omnibus vita præditis & perfectis partes maximè necessarias duas esse
a cibum capiant: alteram, qua excrementum emittant. Non enim, inquit, fieri potest vt sine cibo vel seruentur vel
olit. lib 1. c 5. Atqui species alimentandi, inquit, multæ sunt: quapropter & vitæ plures sunt animalium & homi-
n fieri potest vt viuatur sine alimento) cùm inquam omnes alimentis egeant: illi præcipuè indigent, qui laboribus
naximè corporeis destinantur, quales sunt prælia, de quibus iam Græci cogitant. Qua de re nos aliàs etiam in hoc
a diximus.

ἐνὶ πρώτοισι] Admonet officij sui Agamemnonem, quatenus prælia attinet, in quibus eum inter primos pugnare est
, vt videlicet sua strenuitate ac fortitudine cæteros Heroas magis ac magis excitet. Vsitatum est enim vt pericula illa
trectent, quibus capita sua Duces obiecerint, & fit nescio quomodo vt eorum virtus etiam ignauioribus stimulos
is subijciat, quibus illi naturam cum meliore commutent, ne quid de fortibus dicamus, in quibus ducum
exemplis augetur fortitudo. Sed de his etiam alibi.

FINIS LIBRI IX. HOMERI ILIADIS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ι. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ἰλιάδος.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ἀγρυπνήσας ἀνίστησι τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων, αὐτός τε καὶ Μενέλαος· καὶ ἐπὶ τῆς τάφρου συμβουλευσάμενοι, πέμπουσι κατασκόπους εἰς τὸ τῶν Τρώων στρατόπεδον, Ὀδυσσέα καὶ Διομήδην. οἱ Δόλωνα μὲν συναντήσαντες ἀναιροῦσι· πυθόμενοι δὲ παρ' αὐτοῦ Ῥῆσόν τινα βασιλέα, καὶ Θρᾶκας παρεῖναι, ἔνθα τε ἐστρατοπεδεύσαντο, ἀπελθόντες δολοφονοῦσι τὸν Ῥῆσον καὶ τῶν ἑταίρων τινάς· καὶ τοὺς ἵππους ἀπελάσαντες, εἰς τὸν ναύσταθμον παραγίνονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἡ ἐπιγραφή.

Κάππα δὲ Ῥήσου κεφαλὴν ἕλε Τυδέος υἱός.

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Κάππα δ' ἄρ' ἀμφοτέρων σκοπιαζέμεν ἤλυθον ἄνδρες.

Ἄλλη.

Νυκτεγερσία καὶ Δολωνοφονία, ἤτοι Δολώνεια.

ΑΛΛΟΙ μὲν παρὰ νηυσὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν
Εὗδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
[a] Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Ὕπνος ἔχε γλυκερὸς, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα.
[b] Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀστράπτῃ πόσις Ἥρης ἠϋκόμοιο,
[c] Τεύχων ἢ πολὺν ὄμβρον ἀθέσφατον, ἠὲ χάλαζαν,
Ἢ νιφετὸν, ὅτε πέρ τε χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας,
Ἠέ ποθι πτολέμοιο [d] μέγα στόμα πευκεδανοῖο·
Ὣς πυκίν' ἐν στήθεσσιν ἀνεστονάχιζ' Ἀγαμέμνων
Νειόθεν ἐκ κραδίης· [e] τρομέοντο δέ οἱ φρένες ἐντός.
Ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειε,
Θαύμαζεν πυρὰ πολλὰ τὰ καίετο Ἰλιόθι πρὸ,
[f] Αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν, ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων·
Αὐτὰρ ὅτ' ἐς νῆάς τε ἴδοι καὶ λαὸν Ἀχαιῶν,
Πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους ἕλκετο χαίτας
Ὑψόθ' ἐόντι Διΐ· μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ.
Ἥδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλὴ,
[g] Νέστορ' ἔπι πρῶτον Νηλήϊον ἐλθέμεν ἀνδρῶν,
Εἴ τινά οἱ σὺν μῆτιν ἀμύμονα τεκτήναιτο,
Ἥ τις ἀλεξίκακος πᾶσιν Δαναοῖσι γένοιτο.
[h] Ὀρθωθεὶς δ' ἔνδυνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα·
Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·
Ἀμφὶ δ' ἔπειτα δαφοινὸν [i] ἑέσσατο δέρμα λέοντος
Αἴθωνος, μεγάλοιο, ποδηνεκές· εἵλετο δ' ἔγχος.
[k] Ὣς δ' αὔτως Μενέλαον ἔχε τρόμος (οὐδὲ γὰρ αὐτῷ
Ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἐφίζανε) μή τι πάθοιεν
Ἀργεῖοι, τοὶ δὴ ἕθεν εἵνεκα πουλὺν ἐφ' ὑγρὴν
Ἤλυθον ἐς Τροίην, πόλεμον θρασὺν ὁρμαίνοντες·
Παρδαλέῃ μὲν πρῶτα μετάφρενον εὐρὺ κάλυψε
Ποικίλῃ, αὐτὰρ ἐπὶ στεφάνην κεφαλῆφιν ἀείρας
Θήκατο χαλκείην· δόρυ δ' εἵλετο χειρὶ παχείῃ.
Βῆ δ' ἴμεν ἀνστήσων ὃν ἀδελφεὸν, [l] ὃς μέγα πάντων
Ἀργείων ἤνασσε, θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ·
Τὸν δ' εὗρ' ἀμφ' ὤμοισι τιθήμενον ἔντεα καλὰ
Νηῒ παρὰ πρυμνῇ· τῷ δ' ἀσπάσιος γένετ' ἐλθών.

ARGVMENTVM DECIMI LIBRI HOMEri Iliadis.

AGAMEMNON vigilans excitat optim[...] rum, ipseq; & Menelaus: & in vallo consu[...] tunt speculatores in Troianorum exerc[...] sem & Diomedem: qui Dolonem quide[...] uiam facti, interficiunt. Edocti autem ab i[...] quendam regem & Thraces adesse, & vbi castramet[...] gressi dolo conficiunt Rhesum, eiusque sociorum qu[...] quos abigentes ad nauium stationem redeunt.

Aliud argumentum: vel inscripti[...]

K. autem Rhesi caput abscidit Tydei filius

Aliud argumentum.

K. verò iam ex vtraque parte speculatum vener[...]

Aliud.

Nocturna excitatio, vel Dolonicidium, vel Dol[...]

CAETERI quidem ap[...]
principes omnium Ach[...]
Dormiebant per noctes
miti somno:
Verùm non Atridem Ag[...]
nem pastorem populor[...]
Somnus tenebat dulcis, multa animo volue[...]
Veluti cùm fulgurat maritus Iunonis bene[...]
Parans vel magnũ imbrẽ, immensámve gra[...]
Vel niuem, quandoquidem nix dealbauit a[...]
Vel alicubi belli magnum os amari:
Tam frequẽter in pectoribus suspirabat Aga[...]
Funditùs ex corde: tremebant aũt ei praecor[...]
Cùm quidem in campum Troianum respex[...]
Mirabatur ignes multos, qui ardebant ant[...]
Tibiarũ fistularumq; sonum, tumultumq; h[...]
Verũ, quum ad nauesq; respexisset & exerc[...]
Multos ex capite radicitùs euellebat capillo[...]
Supernè existẽti Ioui, valdè .a. gemebat glori[...]
Hæc autem ei in animo optima visa est sent[...]
Ad Nestorem primum Neleium accedere v[...]
Si quod secum consilium salutare fabricare[...]
Quod remedium malorum cunctis Danais [...]
Erectus itaq; induit circa pectora tunicam.
Pedibus autem sub robustis ligauit pulchro[...]
Deinde autem rufam induit pellem leonis
Fului, magni, demissam vsq; ad pedes: sum[...]
Eodẽ modo Menelaũ tenebat tremor (neq;
Somnus in palpebris insidebat) nequid pa[...]
Argiui, qui vtiq; sui gratiâ spatiosum per[...]
Venerant ad Troiam, bellũ audax in animo[...]
Pelle pardi quidem primùm tergum latum
Maculosa, sed galeam in capite eleuans
Posuit aream, hastamq; cepit manu robust[...]
Perrexit .a. ire excitaturus suum fratrem, q[...]ter cunctis
Argiuis praeerat: & tanquã deus colebatur i[...]
Hũc .a. inuenit circũ humeros ponentẽ arm[...]
Nauis apud puppim: hic autem gratus fuit [...]

CO

ἀτεμέδην] Huc reuocandum est γνωμικὸν illud somnij suprà lib. 2. pag. 27. οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. Vbi nos non omnino pœnitenda annotauimus pag 28 Cuius dicti praxin hoc loco in Agamemnone vides. Quanquam enim fu... o Diomedes ad somnum captandum Græcos esset cohortatus, quod quàm esset factu vtile, nos ibi probabamus: ta... æ pro salute exercitus Agamemnonem nostrum exagitarunt, vt insomnem noctem transegerit Vbi enim tranquillo & ... fueris animo, vix est vt te quies vlla corporis occupet non secus ac quæ fluctu & tempestate commouentur nauigia ar... rtu. Cùm enim somnus, sensus immobilitas quædam sit, hoc est, τῆς αἰσθήσεως ἀκινησία καὶ οἷον δεσμός: vigilia est contra... et Arist. in lib. de Som. & vigil. At in cogitando maximè occupantur sensus propter eorum sedem animum, qui tunc in ...simo est motu: proinde soporem illum à se longè arcet, cùm motus quieti sit contrarius, & vtrumque in eodem sub... codémque tempore esse nequeat.

...ὡς ἀστράπτῃ] Frequētia Agamemnonis suspiria fulguribus comparat, quæ nimirū crebritate subinde ingeminata è cœlo ...mpunt: sic quoq; illa suspiria è corde Agamemnonis curarum caligine denso & obscurato frequenter exiliebant. Quę ...n eleganter conueniant, facilè potest lector eruditus iudicare, & vel ex hoc solo loco ingenium Homericum explorare.

...πολὺν ὄμβρον] Scio hic Mythologicos nostros aërem per Iouem interpretari, quòd in aëris regione fiant fulgura & hu... teora. Sed ego malo ipsum Iouem Deum supremum, ex Poëtarum sententia, quem etiam hic expressè Poëta maritum ...φράζεται, cùm Iuno pro aëre propriè sumatur secundùm eosdem Mythologicos, intelligere. Ille est enim omnium ...m author, & ne à contextu recedamus, ipsorum fulgurum, quibus Poëta diuersum finem tribuit: quia nimirum Deus ...que instrumento in varios vsus vtatur. Nam illis Iupiter significat, se vel imbres immensos, vel grandinem, vel niuem ...multus bellicos minitari. Quæ ad duo reuocari possunt. Alterum enim commune est ac ...sitatum, causisq; Physicis as... ...aduenienti nihil amplius inuestigant homines. Cùm enim simpliciter pluuias, grandines aut niues vident post ful... ...ura tribuunt (quanquam vt niues fulgura consequantur, non intelligo, nisi hyeme extraordinariè accidat Cuius rei ra... ...lliges facilè ex Arist. 1 Meteor.) expensis eorum causis, si modò suo fiant tempore. Vbi verò extra tempus eueniunt, vt ... fulgura prodigiosa sunt, aliquidq; calamitatum portendunt: propriè verò bella, propter eorum aptam inter se com... & similitudinem. Et hoc est, ni fallor, quod Poëta voluit.

...] Os bello, vt iam annotauit quoque post P. Vict Var. lect. lib 29. cap 6. eruditissimus Giphanius, eleganter Poëta af... ...er eius quasi voracitatem: qua ratione dicuntur etiam, vt scribit Eustathius, ξιφῶν στόματα, & σίδηρον στομοῦσθαι dicimus. A' ... alienum, cùm dicimus, αἴματος κορέσαι τὸν Ἄρηα. Simili ratione Tullius quoque belli os & fauces appellat pro Arch. ...li, inquit, Romani laus est, vrbem amicissimam Cyzicenorum, eiusdem consilio ex omni impetu regio, ac totius belli ...bus ereptam esse atque seruatam. Vnde vides elegantiarum parentem meritò Homerum nostrum dici posse, & alijs hāc ...quendi viam longo antè tempore præiuisse.

...] Duobus modis Agamemnonem proponit sollicitum & anxium: primùm cùm Troianorum castra, deinde Græco... intueretur. Ex illo contremiscere dicitur ex hoc dolere à consequenti, cùm sibi crines auellat: & quod etiam verè expri... ...is verbis. μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ. Vbi Stoici quidam in suas ἀπαθείας leges peccatum clamitarent, qui his pertur... Regem illum conflictari videant, Sed intelligant illi homines Homericos non esse saxeos aut fibris corneis, nec in rebus ...manam naturam exuere, quæ ab istis affectibus omnino non abhorret, vt satis alibi quoque docuimus. Nec sanè aliter ...e oportet βουληφόρον ἄνδρα, ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, vt aliàs etiam dictum est, quàm hoc loco nostrum Agamemnonem, ...itam periclitari videt: aliòqui frustra cōmissos sibi populos habere, de quorum salute non esse sollicitus. At, inquient ...ilè sine his perturbationibus prouideri potest. Imò, inquam, his quasi stimulis animus excitari solet ad inuestigandas ...culorum vias.

...oc tibiarum fistularumq; sono Troiani testabantur lætitiā suam ex hesterna victoria: quod vitiosum fuit, cùm immo... ...rum hunc euentum ferrent, & cum contumelia: vt rectè docet Alexander apud Dionem Prusæum, si bene memini.

...] Notandum est Agamemnonem nihil inconsultò aggredi, quod summæ est in eo prudentiæ. Illud est enim ...rū caput, μηδὲν ἄνευ βουλῆς γίνεσθαι, vt ait ille, & id propriè homini donatum est, in quo viget pars illa præstantissima ra... ...ientis & consequentiæ, deniq; omnes negotiorum προαιρέσεις expenduntur. proinde qui temerè ad res gerendas pro... ...tis ipsis animantibus deteriores censendi sunt. quorum nonnulla hac quoque βουλευτικῇ (vt ita loquar) facultate non ...le obseruandum, quem sibi consiliarium adsciscat Agamemnon, nimirum eum, cui sup. lib. 2. pag 37. similes decē alios ...ptabat ad euersionem Troiæ: ergo non Aiacem, non Diomedem, non Vlyssem ipsum aut aliū quemuis è Græcis pro... ...it, sed Nestorem: neq; omnes simul quod tutius videbatur, sed vnicum Nestorē, quasi ille solus esset instar omnium.

...ἔνδυνε] Cùm videas hic Agamemnonem vestimenta sua induentem, facilè concludes illum ea paulò antè exuisse, ...iomedis consilio, somnum capturum: sed eum, vt vidimus, curæ à quiete prohibuerunt.

...] Scholiastes Apollonij lib. 1. tradit moris fuisse apud veteres heroas, vt pellibus amicirentur, ... in... ...τὸ δέρμα φορεῖν. Ita enim ait Apollonius de Argo:

δέρμα δ' ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμφέχετ' ὤμους Ἄργος Ἀρεστορίδης λάχνῃ μέλαν. Et antea de Augæo: ... ...is. Id etiam veteribus Germanis tribuit Tacitus, quod à Giphanio ante nos obseruatum est. De quo more quid aliàs ...fit, vt pollicetur, auidè expectamus. Notanda sunt autē hæc vestimenta. Duo enim tantùm hic memorantur: primùm ...tegendo pectori accommodata, Hesychio ..., vt alias docebimus: deinde pellis leonina quæ ex ...e ad talos dependebat. Aliàs tamen et vestem purpuream tribuit. Sed vbique frugalitatem veterum illorum heroum ...s secus quàm hac nostra tempestate. Qua de re vide quid Alexander dicat apud Dionem orat 1. de Regno.

...τὼς δ' αὖ Μενέλαον ἔχε τρόμος] Noluit Poëta præcipuum belli caput Menelaum, cuius nimiùm gratia hæc expeditio suscepta ...angustijs desidem esse, & aliorum exemplo, quos somnus iam occupauerat, eodem capi: sed vigilē eum facit, eodemq; ...ecis sollicitum vt fratrem Agamemnonem. Ergo accinctus tum vestibus tum armis, ea enim exuerat, vt anteà de Aga... ...iximus, ad eum pergit testaturus nempe vigilantiam suam, & eum è somno excitaturus. At ille fratris diligentiam iam ...In paribus ergo negotijs hi aliorum belli ducum Germani typi sunto.

...τίετο] Agamemnonē προσφράζεται, cuius προσφράσεως duo sunt membra: primùm, quòd eum summum Grecorum im... ...ellat: deinde, quòd in populo vt Deus honoraretur: vbi Poëta docuit, vt & multis prætereà locis, quanta sit Regū ma... ...ei imaginem referat, siquidem eundem honorem ac ipsi Deo tribuant subditi. Vnde duplex elicitur doctrina: altera ...altera subditis. Illis, vt cogitent quam personam in hoc supremo dignitatis gradu sustineant: his verò, vt videant qua ...honore Reges prosequi oporteat. Quod si ab vtrisque fieret, iurare ausim sæcula aurea denuò mox reditura,

...τὸν πρότερος προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·	*Hunc prior allocutus est in bello strenuus Menelaus:*
...φθ' οὕτως ἠθεῖε κορύσσεαι; ἤ τιν' ἑταίρων	*Cur sic frater, armaris? num quem sociorum*
...ις ὀτρύνεις ἐπίσκοπον; ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς	*Impellis Troianis exploratorem? sed valdè admodū*
...μὴ οὔτις τοι ὑπόσχηται τόδε ἔργον,	*Timeo, ne vllus tibi promittat hoc opus,*
...ας δυσμενέας σκοπιαζέμεν οἶος ἐπελθὼν	*Vt viros hostes exploret, solus accedens*
...ὰ ἀμβροσίην· μάλα τις θρασυκάρδιος ἔσται.	*Noctem per diuinam: valdè quispiam audax erit.*
...ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμ-	*Hunc aūt, respōdens, allocutus est rex Agamemnō,*
...ρεὼ ἐμὲ καὶ σὲ, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε, (νων,	*Opus est cōsilio mihi & tibi, à Ioue nutrite ò Menelae,*
...λέι, ἥτις κεν ἐρύσσεται ἠδὲ σαώσει	*Prudente, quod liberabit atq; seruabit*

Ἀργείους καὶ νῆας· ἐπεὶ Διὸς ἐτράπετο φρήν.
Ἑκτορέοις ἄρα μᾶλλον ἐπὶ φρένα θῆχ' ἱεροῖσιν.
[c] Οὐ γάρ πω ἰδόμην, οὐδ' ἔκλυον αὐδήσαντος,
Ἄνδρ' ἕνα τοσσάδε μέρμερ' ἐπ' ἤματι μητίσασθαι
Ὅσσ' Ἕκτωρ ἔρρεξε Διῒ φίλος υἷας Ἀχαιῶν
Αὔτως, οὔτε θεᾶς υἱὸς φίλος, οὔτε θεοῖο·
Ἔργα δ' ἔρεξ' ὅσα φημὶ μελησέμεν Ἀργείοισι
Δηθά τε καὶ δολιχόν. τόσα γὰρ κακὰ μήσατ' Ἀχαιούς.
[d] Ἀλλ' ἴθι νῦν Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα κάλεσσον,
Ῥίμφα θέων ἐπὶ νῆας· ἐγὼ δ' ἐπὶ Νέστορα δῖον
Εἶμι, καὶ ὀτρυνέω ἀνστήμεναι, αἴκ' ἐθέλῃσιν
Ἐλθεῖν ἐς φυλάκων [e] ἱερὸν τέλος, ἠδ' ἐπιτεῖλαι.
[f] Κείνου γάρ κε μάλιστα πιθοίατο. τοῖο γὰρ υἱὸς
Σημαίνει φυλάκεσσι, καὶ Ἰδομενῆος ὀπάων
Μηριόνης· τοῖσιν γὰρ ἐπετράπομέν γε μάλιστα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Πῶς γάρ μοι μύθῳ ἐπιτέλλεαι, ἠδὲ κελεύεις,
Αὖθι μένω μετὰ τοῖσι, δεδεγμένος εἰσόκεν ἔλθῃς,
Ἦε θέω μετὰ σ' αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπιτείλω;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὖθι μένειν, μή πως ἀβροτάξομεν ἀλλήλοιιν
Ἐρχομένω· πολλαὶ γὰρ ἀνὰ στρατόν εἰσι κέλευθοι.
Φθέγγεο δ' ᾗ κεν ἴῃσθα, καὶ ἐγρήγορθαι ἄνωχθι,
Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον,
[g] Πάντας κυδαίνων· μηδὲ μεγαλίζεο θυμῷ·
Ἀλλὰ καὶ αὐτοί περ πονεώμεθα· ὧδέ που ἄμμι
Ζεὺς ἐπὶ γεινομένοισιν ἵει κακότητα βαρεῖαν.

Argiuos & naues, quoniā Iouis auersa est (à n
Hectoreis sanè magis animum adiecit sacrifi
Non.n. vnquam vidi, neq; audiui (ex alio)
Virum vnum tanta ardua opera vno die m
Quanta Hector fecit, Ioui charus, filijs Achiu
Sine causa: neq; deæ filius dilectus, neq; dei:
Opera autem fecit, quæ puto curæ fore Graci
Diuq; & in longū tempus, tātis.n. malis affe
Sed i nunc, Aiacem & Idomeneum voca
Citò currens ad naues: ego verò ad Nestorē
Vado & hortabor vt surgat, siquidem velit
Venire ad custodū sacram turmam, & man
Illum enim potissimùm audient: huius enim
Præest custodibus & Idomenei comes
Meriones: his enim commisimus maximè:
Huic autē respondit deinde voce bonus M
Quomodo verò mihi sermone mandas & iu
Illic vt maneam inter illos, præstolans done
An curram ad te rursus, quum benè illis p
Hunc.a.rursus allocutus est rex virorū
Illic mane, ne quo modo aberremus ab inui
Venientes: multæ enim per exercitum sunt
Clama autem quà iueris, & vigilare iube
A maioribus ex stirpe compellans virum q
Omnes laudans: neq; superbias animo:
Sed & nosmetipsi laboremus: sic quippe nob
Iupiter nascentibus iniecit calamitatem gra

COMMENTARIVS.

a πῶς δ' οὕτως] In hac Menelai interrogatione continetur artificiosè consilium, quod in presenti negotio omnium mum. ideò etiam in sequentibus videbimus id omnium consensu optimum iudicatum. Quod tamen erat periculosissi co Menelaus timet, ne quis hoc in se velit recipere, vt illud exequatur, quia id à solo tantùm fieri oporteret, at vix est solus in tam numerosum exercitum velit se conijcere vitæ periculum subiturus. Si tamen vllus reperiatur, qui non re um animo audaci & generoso pronunciat, cùm ab ignato & timido homine tam graue & difficile negotium confici n

b χρεὼ βουλῆς ἐμὲ καὶ σέ.] Hic locus diligenter est obseruandus, vbi Agamemnon, aut sub eius persona Homerus, hum Dei voluntati opponit: obseruandus, inquam non laudandi, sed potiùs abhorrendi gratia. Ait ergo Agamemnon ad negotia Græcorum iam ad eas angustias esse redacta, vt optimo aliquo sit opus consilio, quo ea possint expediri & li dentiâ illis esse subueniendum. Non dicit implorandam Dei alicuius opem. Nam quem implorent? cùm Iupiter sun rum stet à Troianorum partibus, an est vllus qui se illi audeat opponere? Pluris igitur humanum, quàm diuinum au At quale tandem consilium, Agamemnon, comminiscêris, quod & tibi salutare, & Iouis auxilio ἀντίρροπον esse possit? tuum Homerum, aut tu Homere, qui hæc per os Agamemnonis effatus es, audi te ipsum alibi dicentem:

ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος, ἠέ περ ἀνδρῶν,
ὅστε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην
ῥηιδίως.

Præstantior semper est Iouis mens, quàm virorum,
Qui etiam fortem terret, & victoria priuat.
Facillimè.

Et alibi:

ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι:

Insuperabilis est Deus à mortali homine.

Et alibi:

—— θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν:

Dij viris potentiores.

Cùm ergo Iouē hostē habeatis, quid subsidij potestis, Agamēnon & Menelaë, à vestra ipsa prudentia expectare? Hinc it quantum homini homines illi veteres tribuerint, vt eū Dijs ipsis nō dubitarēt opponere, atq; adeò summo deorū Deo: met confitentur. At potiùs precibus flectendus videbatur, aut placādus votis vel sacrificijs pro frequenti veterū consue est igitur quod sæpius inculcamus in hoc Poëta, credidisse antiquos multa etiam præter Deorum auxiliū moliri & præ

c οὐ γάρ πω ἰδόμην,] Amplificat hesterna Hectoris facta bellica præcedentium omnium collatione, cùm dicit, se neq, vi ditu obseruasse aut intellexisse, vllum vnquam tam ardua facinora vno die confecisse. Vbi videtur solam de Græcis vict ris quàm alia quæuis gesta æstimare, quasi tam bellicosam & fortissimam gentem superare operosius fuerit, quàm q Hercules vel Theseus, vel alij quotquot antecesserunt heroës magnifici, vt loquitur Seneca, fecerint. Id autem mirari A nem contigit, quòd talia Hector gesserit, cùm tamen ab vllo Deorum aut Dearum genus nō traxerit: quod si foret, min miratione dignum ab Heroë res tam difficiles & operosas confici. Iam verò cùm à mortalibus tantùm sit oriundus, vn animi & virtutis, vt tot heroas Græcos hesterna die fuderit, tot magnanimorum virorum copias profligarit? At mirar Agamemnon, cùm anteà præmiserit, Hectorem Iouis ope & auxilio fretum, qui eius sacrificia propitiore animo respex Græcorum, tam feliciter in bello versari. Ex his porrò constat, Hectorem reuerà Priami & Hecubæ filium esse, hoc est, à parentibus genus ducere, quod tamen Lycophron aspernatus, finxit eum à Ptoo, id est, Apolline genitum.

d ἀλλ' ἴθι] Docet Homerus, Reges olim fuisse αὐτοδιακόνους. Fratrem enim Menelaum mittit Agamemnon ad cæter principes conuocandos (quod aliàs præcones exequuntur) ipsemet autem ad Nestorem se confert senis illius reuerent fortasse tantum sibi non vsurpat imperij, vt eum per alium quempiam non accersat.

e ἱερὸν τέλος,] Quicquid tutelam hominum gerit, quasi sacrum videtur: vnde hic dicitur, ἱερὸν τέλος φυλάκων: & alibi moenia ἱερὰ appellantur à Poëta, qua ratione etiam Sophocles terram ἱερὰν appellat.

f κείνου γάρ κε μάλιστα] Hic locus diu me torsit. Nunquid enim Agamemnon omnibus Græcorum copijs imperabat? c storis suasu hic opus fuit, aut mandatis? aut cur ei potiùs quàm sibi obtemperaturos custodes dicit? Responderi po duobus modis. Primùm, Agamemnon quidem imperium in vniuersum exercitum obtinebat, sed in prælijs tantùm Quod me legisse alicubi memini, locum tamen nunc indicare non possum, adeò mihi fragilis est memoria: scio tamen v gisse, & in probato quodam authore. Hic autem de acie instruenda non agitur. Secundò, cùm custodijs Græcorum pr storis filius, hic patris mandatis faciliùs & lubentiùs erat auditurus, quàm Agamemnonis, quod ipsum etiam quasi αἰνο ijcit. Prætereà hoc Nestori fuit peculiare, vt eloquentia polleret, quam cum summa prudentia coniunctam habebat, cui magna rerum experientia, quibus omnibus tota ferè persuadendi facultas continetur.

[... κυδαίνων] Videtur intelligere, ne cæteros heroas Menelaus increpando excitet, quasi videlicet illis socordiam aut desi-... obret: qua ratione futurum erat, vt eorum animos à se alienaret. Quod ipsum Menelai superbiam proderet, ideò dicit, ... ἰξεο θυμῷ. Itaque prudenter monet, vt singulos non solùm proprio nomine, quod etiam beneuolentiæ cuiusdam est te-... n, compellet: sed omnes etiam suis laudibus exornet, cui animorum ad se pelliciendorum rationi valde est tribuendum: ... es belli maximè decet, ad conciliandam sibi militum beneuolentiam.

...τὸν ἀπέπεμπεν ἀδελφεὸν, εὖ ἐπιτείλας.
...βῆ ῥ' ἰέναι μετὰ Νέστορα ποιμένα λαῶν.
...ρον παρά τε κλισίῃ καὶ νηὶ μελαίνῃ
...μαλακῇ· παρὰ δ' ἔντεα ποικίλ' ἔκειτο,
...ὴ δύο δοῦρε, φαεινή τε τρυφάλεια·
...ζωστὴρ κεῖτο παναίολος, ᾧ ῥ' ὁ γεραιὸς
...ὅτ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσοιτο,
...ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε γήραϊ λυγρῷ.
...εἰς δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος, κεφαλὴν ἐπαείρας,
...ην προσέειπε, καὶ ἐξερεείνετο μύθῳ·
...οὕτω κατὰ νῆας ἀνὰ στρατὸν ἔρχεαι οἶος,
...ὀρφναίην, ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
...ρήων διζήμενος, ἤ τιν' ἑταίρων;
...ηδ' ἀκέων ἐπ' ἔμ' ἔρχεο· τίπτε δέ σε χρεώ;
...ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
...Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
...γνώσεαι Ἀγαμέμνονα, τὸν περὶ πάντων
...πόνοισι διαμπερὲς, εἰσόκ' ἀϋτμὴ
...μένῃ, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ.
...ὧδ', ἐπεὶ οὔ μοι ἐπ' ὄμμασι νήδυμος ὕπνος
...λα μέλει πόλεμος καὶ κήδε' Ἀχαιῶν.
...Δαναῶν περιδείδια, οὐδέ μοι ἦτορ
...ἀλλ' ἀλαλύκτημαι· κραδίη δέ μοι ἔξω
...θρώσκει, τρομέει δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα.
...δραίνεις, (ἐπεὶ οὐδὲ σέ γ' ὕπνος ἱκάνει)
...ἐς φύλακας καταβείομεν, ὄφρα ἴδωμεν
...καμάτῳ ἀδδηκότες ἠδὲ καὶ ὕπνῳ
...ται, ἀτὰρ φυλακῆς ἐπὶ πάγχυ λάθωνται·
...δ' ἄνδρες σχεδὸν εἵαται, οὐδέ τι ἴδμεν,
...διὰ νύκτα μενοινήσωσι μάχεσθαι.
...ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
...κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
...κτορι πάντα νοήματα μητίετα Ζεὺς
...ὅσα πού νῦν ἐέλπεται· ἀλλά μιν οἴω
...χήσειν καὶ πλείοσιν, εἴ κεν Ἀχιλλεὺς
...ἀργαλέοιο μεταστρέψῃ φίλον ἦτορ,
...ἕψομ' ἐγώ· ποτὶ δ' αὖ καὶ ἐγείρομεν ἄλλους,
...Τυδείδην δουρικλυτὸν, ἠδ' Ὀδυσῆα,
...ταχὺν, καὶ Φυλέος ἄλκιμον υἱόν.
...καὶ τούσδε μετοιχόμενος καλέσειεν,
...Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα.
...ἔασιν ἑκαστάτω, οὐδὲ μάλ' ἐγγύς·
...ίλον περ ἐόντα καὶ αἰδοῖον Μενέλαον
...περ μοι νεμεσήσεαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
...σοὶ δ' οἴῳ ἐπέτρεψεν πονέεσθαι.
...νῦν κατὰ πάντας ἀριστῆας πονέεσθαι
...χρειὼ γὰρ ἱκάνεται οὐκέτ' ἀνεκτός.
...αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
...ἄλλοτε μέν σε καὶ αἰτιάασθαι ἄνωγα·
...μεθιεῖ τε, καὶ οὐκ ἐθέλει πονέεσθαι,
...εἴκων, οὔτ' ἀφραδίῃσι νόοιο·
...εἰσορόων, καὶ ἐμὴν ποτιδέγμενος ὁρμήν.
...πρότερος μάλ' ἐπέγρετο, καί μοι ἐπέστη·
...προέηκα καλήμεναι οὓς σὺ μεταλλᾷς.

Sic fatus: dimisit fratrẽ, benè postquã percepisset,
Sed hic perrexit ire ad Nestorẽ pastorem populorum:
Hunc verò inuenit apud tentoriũ & nauem nigram
Lecto in molli: iuxtaq́ cũ arma variegata iacebant,
Scutum & duæ hastæ, splendidaq́ galea.
Propè etiam balteus iacebat valde varius, quo senex
Cingebatur quãdo ad bellũ perniciosum armaretur, γρ. ζώννυθ'
Populũ suũ ducẽs: nã nõ pmittebat se senectuti tristi.
Erectus autem super cubitum caput eleuans,
Atridem allocutus est, & rogabat sermone:
Quis autem sic ad naues per castra venis solus, γρ. ἔτος
Noctẽ per obscurã, quando dormiũt mortales cæteri?
An aliquem custodẽ quærens, an aliquem sociorum?
Loquere, neq́ tacitus ad me accede: quid tibi opus est?
Huic autem respondit rex virorum Agamemnon,
O' Nestor Neleiade, ingens gloria Achiuorum,
Cognosces Atridem Agamemnona, quẽ supra omnes
Iupiter iniecit laboribus assiduè, quoad spiritus
In pectorib. maneat, & mihi chara genua moueãtur.
Erro ita, quoniam non mihi in oculis dulcis somnus
Insidet, sed cura est bellũ & clades Achiuorum.
Vehementer enim pro Græcis timeo, neq́ mihi cor
Firmum, sed perpulsus sum: cor autem mihi extra
Pectora exilit, tremunt verò præclara membra.
Sed si quid facere cogitas (quoniã neq́ te somnus ca-
Eia ad custodes descendamus, vt videamus (pit)
Ne hi quidem labore defessi, vel etiam vigilia,
Dormiant: at custodiæ prorsus obliuiscantur:
Hostes autem viri propè sedent, neq́ scimus
An fortè etiã per noctem in animo habeant pugnare.
Huic verò respõdit deinde Gerenius eques Nestor:
Atride illustrissime rex virorum Agamemnon,
Minimè sanè Hect. omnia sua cogitata cõsiliarius Iu-
Perficiet quæcunq́ sperat: sed ipsum puto (piter γρ. ἐκπλήσει
Curis laboraturum vel pluribus, siquidem Achilles
Ex ira molesta conuerterit dilectum cor:
Te verò libẽter sequar ego: insuper & excitemus alios.
Et Tydidem hasta inclytum, & Vlyssem,
Et Aiacem celerem & Phylei fortem filium.
Quin si quis & hos accedens vocaret,
Diuinumq́ Aiacem & Idomenea regem.
Horum enim naues sunt longissimè, neq́ valdè propé.
Sed amicũ quãuis existentẽ & venerandũ Menelaũ
Increpabo: quamuis mihi irascaris, neq́ celabo,
Quòd dormit, tibi verò soli commisit laborare.
Nunc debebat circa omnes principes laborare, (lis.
Suppliciter orãs: necessitas.n. vrget minimè tolerabi-
Hũc.a. rursus allocutus est rex virorum Agamem-
O' senex, aliàs quidem te eum accusare iussi. (non:
Sæpè enim negligens est, nec vult laborare,
Neq́ pigritiæ cedens, neq́ insipientiæ mentis:
Sed me respiciens & meum expectans nutum.
Nunc aũt me prior valdè surrexit, & mihi adstitit:
Hunc quidem ego præmisi vocare, quos tu quæris.

Ἀλλ'

Ἀλλ' ἴομεν· κείνους δὲ κιχησόμεθα, πρὸ πυλάων
Ἐν φυλάκεσσ'· ἵνα γάρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέεσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
[l] Οὕτως οὔτις οἱ νεμεσήσεται, οὐδ' ἀπιθήσει
Ἀργείων, ὅτε κέν τιν' [m] ἐποτρύνῃ καὶ ἀνώγῃ.

Sed eamus: illos autem inueniemus ante po
Inter custodes: ibi .n. ipsis indicaui, vt congi
Huic aũt respondit deinde Gerenius equ
Sic nullus ei irascetur, neq; immorigerus er
Argiuorum, quãdo aliquẽ hortatus fuerit,

COMMENTARIVS.

a εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ·] Talia sunt senum Homericorum cubilia, vt & paulò antè Phœnicis. (Nam ibi πυκινὸν λέχος idem e εὐνὴ μαλακὴ) contrà iuuenis Diomedes ante tentorium armis indutus recubat substrata bouili pelle. Quamuis tame cto recubet, nihilominus Poëta eum armis circũdatum dicit, quibus nimirum indueretur, si se aliqua præliandi occasi Ait enim, παρὰ δ' ἔντεα ποικίλ' ἔκειτο, &c. & ne quis Nestoris senectutem obijciat, paulò pòst adiecit Poëta, ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπί- γήραϊ λυγρῷ: quasi ingrauescentes anni nihil ei de virtute bellica imminuissent, & spiritus illi iuueniles adhuc in media senectu lum efflorescerẽt. Vbi tamen Poëta videtur plus ei tribuere, quàm rei veritas postulet: siquidẽ idem alibi conqueritur, suo & virtute pristina destituatur: ideò neque armorum, sed consilij & adhortationum militarium auxilium tantù quandoquidem aliud præstare non possit. Sed & hîc intelligendum est his armis, quæ Poëta commemorat, Nestorem præliandum: sed cùm suos tantùm ad bellũ educeret, quòd expressè illa verba indicant: ᾧ ῥ' ὁ γεραιὸς ζώννυθ' ὅτ' ἐς πόλ ἐμον φθισήνορα λαὸν ἄγων. Ducebat autem ille quidem copias suas in prælium, immò & eas instruebat, vt tertio Iliados v rùm ipse propria manu non depugnabat, cuius facultas solùm ei à senectute denegabatur, nimirum afflicto & euirato re, at sano & integro penitus animo, qui munia sua semper exercuit. Quod ergo Herodes in Hemiambis dicebat, τὰ χῶν ἀπαμβλυνώθ τὸν νοῦν, in Nestorem non competit, sed illa potius Remuli illius Virgiliani 9. Aeneid. gentem suam mi cantis, quòd illis, ——— *nec tarda senectus Debilitat vires animi, mutatque vigorem:* & illud sequens magis, *Caniciem ga*

b ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε] Elegans loquendi modus, quasi Nestor & senectus adinuicem contendant, vt senectus imperi rem affectet: at Nestor pro libertate sua pugnans, in eius potestatem non se mancipet. Senectus enim ei vires & alac mi eripere conabatur, vnde eum à bellis arceri oportebat: sed ille contrà integer & adhuc crudus viridisque (vt Char lianus) conatus illos reprimit, & tyrannidis illius iugum excutit, neque se ei regendum ac moderandum committit.

c ὀρθωθεὶς δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος,] Hoc ipsum testatur, quod Nestor, οὐ μὲν ἐπέτρεπε γήραϊ λυγρῷ: cùm se quieti ita non tra nitus sensus suos sopiuerit, siquidem venientem ad se Agamemnonem præsentiens, eius nimirum incessu percepto somno captum se fuisse docet: & quasi dicas, ὕπνῳ ἀΰπνῳ. Quod testatur sermone illo, in quem statim erupit: quo sci ille sit qui se nocte intẽpesta accedat, & quæ aduentus illius causa, quæ grauis non esse non potest, cùm eo tempore pc esset captandus: ideò hæc omnia effari eum iubet, ne tacitus accesserit, quod cautionis militaris non postremum est

d Ἀτρείδην προσέειπε.] Hoc Poëta dicit, qui scit hunc quem Nestor alloquetur, esse Agamemnonem. nam Nestor ig esset, vt constat ex eius interrogatione.

e εἴσῃ Ἀτρείδην] Cùm duo essent, quæ sciscitabatur Nestor. Primùm, quis esset qui se accedebat: deinde, quam o ordine respondet Agamemnon: & se primùm Nestori significat, secundò aduentus sui finem exponit. vtrumq; non n eleganti ornatu. Nam primùm, cùm se esse Agamemnonem dicit, addit insuper calamitatum suarum commemora est quasi ad alteram partem παρενθήκην: vbi affectus miserorum hominum optimè exprimuntur, qui de se ipsis nunqu tus sui adiectione verba facere solent. Idem anteà de se & fratre Menelao dicebat Agamemnon.

ἀλλὰ καὶ αὐτοί περ πονεώμεθα. ὧδέ που ἄμμι Ζεὺς ἐπὶ γεινομένοισιν ἵει κακότητα βαρεῖαν: sed hîc amplius ait bores diuturnos, & in totum vitæ spatium à Ioue immissos esse: quod inde, vt arbitror, colligit, quia ijs subinde se pre dari videat, à quibus ne respirãdi quidem locus sibi concedatur. Quòd autem causam eorum in Iouem referat, id quo telligendum, aliàs apud hunc Poëtam fusè explicuimus: quales etiam sint isti Agamemnonis labores, mox videbimu parte. In qua causam aduentus sui exponit, quòd nimirum præ sollicitudine, quam de salute Græcorum gerit, somnum possit. Hi sunt nimirum labores illi, quibus Iupiter eum subinde opprimit. vbi notandum est egregium Regis exempl suis tantopere angatur, & non minus, immò magis de illorum statu, quàm de proprijs ac domesticis negotijs sit sollic quòd idem Agamemnon apud Euripidem in Iphigenia ait, πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. neque id sine causa. dum enim naufragij culpa nauis moderatori sæpe imputari solet: ita siquid mali in regno accidat, id solet tribui Regis negligentiæ, vt eleganter de se Eteocles ille apud Aeschylum in Trag. ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας docet his verbis:

Κάδμου πολῖται, χρὴ λέγειν τὰ καίρια
εἰ δ' αὖθ', ὃ μὴ γένοιτο, συμφορὰ τύχοι,
ὅστις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως
Ἐτεοκλέης ἂν εἷς πολὺς κατὰ πτόλιν
οἴακα νωμῶν, βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ.
ὑμνοῖθ' ὑπ' ἀστῶν φροιμίοις πολυρρόθοις
εἰ μὲν γὰρ εὖ πράξαιμεν, αἰτία θεοῦ.
οἰμώγμασί τε. id est,

O Thebani ciues, ea quæ ex vsu sunt dicere oportet.
Sin autem, quod absit, calamitas quædam contingat,
Eum, qui tuetur Rempub. in puppi vrbis
Eteocles solus per vrbem frequens
Clauum regens, palpebras nunquam sopiens somno.
Vituperabitur à ciuibus cantibus varijs & maledicis.
Nam si quid prosperè eueniat, Diis id attribuitur:
Planctibus quinetiam.

Proinde oportet Regem, præcipuè vbi grauia impendent malorum pericula, cautè & diligenter prouidere, ne quid da eius patiantur, vel ad Homerici Agamemnonis exemplum, in quo Homerus verã veri Regis effigiem expressit. Iam ve memnon causam aduentus sui exposuit, causam, inquam, efficientem, posteà finalem docet: nimirum, vt cum Nestore proficisceretur, videretq; ne illi laboribus & somno victi negligentiùs essent in officio. Vbi obseruare licet primum H sitãdi nocturnas custodias rationem edocuisse, quam posteriora secula sunt amplexata, sed nostra præcipuè: nam hæc potui obseruare. Vnius tantùm Marij memini, nisi fallor, de quo Sallustius scribit in bello Iugurthino, eum vigilias circu diffidentia futurorum, quæ imperauisset, quàm vti militibus exequatus cum imperatore labos esset volentibus. Hoc G *faire la ronde*, expressa Latina phrasi, Circuire vigilias: quia cùm illæ vndique collocentur ad maius & tutius exercitus oportet eas etiam vndique, hoc est ἐν κύκλῳ visitari. Ea autem cura non solet infimis hominibus demandari, sed ducibu puis quibusdam in exercitu. Hîc rex Græcorum Agamemnon eam sponte suscepit.

f αἰνῶς γὰρ Δαναῶν] Varia circumloquutione timorem suũ pro vniuerso exercitu exprimit. Primùm enim generaliter t dicat, deindè accuratiùs id ipsum eloquitur, cùm ait, οὐδέ μοι ἦτορ ἔμπεδον, &c. vbi duo sunt consideranda. Primùm, ipsius ctus: deinde membrorum, nimirũ interior & exterior, cuius ille causa est. Ne credat autem lector hęc esse læuia, quæ su attentione, & quæ φιλοσοφώτατον Homerum planè edocent. Ecce enim constitutam timoris sedem ab illo in corde. Om Cùm enim cor principium sit eorum naturæ, quæ sanguinem habent, vim etiam sentiendi illi tribuere oportet, vt do de Partibus anim. libro tertio, capitulo quarto, & statuere ab eo motum omnium sensuum oriri. Itaque affectus omne bationes cordi attribuentur, illæ præcipuè, quæ frigidæ sunt, vt timor, iuxta etiam ipsum Aristotelem Rhetor. ad Th secundo, capitulo decimotertio. cùm in corde sit caloris sedes propter sanguinem, cuius ipsum est receptaculum. Ergo hominem inuadit, in eam potissimùm hominis partem agit, quæ calidissima est: in qua pugna, si frigiditas caliditat perior, concidunt virtus & audacia, quæ à calore maximè fouentur & sustentantur. Itaque refrigerata illa præcipua part teris membris sanguinem & calorem impertiebatur, sequitur etiam & deriuatur in cætera membra vniuersale frigus, vn lorum tremores oriuntur. Siquidem, vt docet idem Arist. Probl. sect. 3. quæst. 5 & 25. Tremoris causa frigiditas est, & in ris proprij. Calor autem proprius corrumpitur & perit vel marcore vel extinctione, id est, ἢ μαράνσει ἢ σβέσει. Marcore v tia nutrimenti, vt fit in lucerna & in senibus: vel ab alieno calore, vt ignis in sole, & calor hominis à nimio vini calore: verò à contrarijs hoc est, à frigido & humido. Quod postremum ad hunc locum pertinet. Siquidem calor cordis a timo frigiditas, extinguitur, & inde manat tremor. τοῦ γὰρ τρόμου αἰτία ἡ ψυχρότης, vt iam diximus. Ex ijs ergo constat, quàm rectè

.lis affectu membra contremuerint. Vbi etiam quippiam maius obseruandum, videlicet hîc nō frigus cordis, sed cōse- ,motum vehementiorem exprimi, is enim, vt præcedentia etiam docent, in ipso corde refrigerationem consequetur. us est elegantissimus.

ϑεῖ] Paucis consolari videtur Agamemnonē, periculum, quod ab Hectore impendebat imminuēdo, si modò Achilles erit. Vbi tacitè Agamemnonem arguit & vellicat, quasi is solus causam his calamitatibus dederit, qui belli vnicū pro- ı Achillem alienauerit, quo Græcos defendente Hector eò audaciæ non prorupisset, vt sæpiùs dictum est. Videtur ta-]uid subimpiè loquutus, cùm ait Iouem non omnia effecturum Hectori, quæ sperat, si Achilles beneuolentior Græcis pponit enim quodammodo ipsum Achillem non solùm Hectori, sed etiam Ioui: nisi intelligat partes Achillis Iouem ,alienaturumq; se ab Hectore.

ν πρί ἑ.] Intelligit Nestor quid esset officij Menelai in his rerum angustijs, nimirum vt cùm eius res potissimū age- oque non solùm somno non indulgeret, sed etiam laboris fraterni partem susciperet. Quod cùm non faciat, vt quidem mauit, quia eum fortè cum Agamemnone non videret: dicit se bona cum ipsius Agamemnonis venia eum obiurgatu- gnius & negligentius officio suo defungatur. Sed diligentiùs est illius oratio examinanda. Cùm enim duo obstarent, bere Menelaum increparent. Primùm amicitia & reuerentia, qua Menelaum prosequebatur: deinde ipse Agamemnō, uno increpari fratrem forsitan non tulisset, vtrumq; iam à principio submouet, testaturq; neutrum eorum obstaturū, παῤῥησιαστικώτερον in eum inuehatur. Sed quid obstabat, quæso, amicitia? An etiam Menelaus fratris animū gerit, qui re- on patiatur, vt lib. 1. pag. 6. docuimus? An non bonus amicus grauius multò irascitur? vt est in Mimographo. Quò de- ræstantissimum Euripidis in Erechteo Meropes consilium,

φίλους δὲ τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις	*Amicos qui nihil tibi verbis indulgeant*
κέκτησο· τοὺς δὲ πρὸς χάριν σὺν ἡδονῇ	*Comparato: qui verò vt complaceant & delectant te, verba faciunt,*
τῇ σῇ πονηροὺς, κλεῖε τῶν ἀέρων στέγης.	*Eos tanquam malos præ foribus excludito.*

sum est quod facit Nestor: nullam enim in castigando amico amicitiæ rationem habet, ne amici vitia si ferat, faciat d Publium. At sunt quidam fuco amicorum tantùm illiti, qui amicorum peccatis & vitijs blandiri solent, hocque v- num cauent, ne ijs vlla in re aduersentur. & eos κόλακας appellat Plutarchus, οἵτινες ἀφ' ὧν διαχράμματος ἀεὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ... ὑποκρίνῃ, οὔτε ἔργον οἴδασιν αὐστηρὸν, οὔτε ῥῆμα λυπηρὸν, ἀλλὰ μόνον παρέπονται τῷ βουλομένῳ συνᾴδοντες ἀεὶ καὶ συμφθεγγό- on faciendum primus in literis humaniorib. docet Nestor. Iam quod reuerentiam, qua Menelaū prosequitur, increpa- ı obstaturam dicit, ab eodem ferè pendet: nisi quòd maior sit eorum ratio habēda, quos reueremur, quàm quos sim- nus. Et hoc in ijs videtur locum habere, qui cùm inferioris sint dignitatis, superiores tamen audent carpere & repre- le illis omnibus consule elegantem Plutarchi libellum de adulat. ab amicis discern.

ιεμεσήσω.] Mirum videri cuipiam possit, cur Nestor vereatur ne Agamemnonem offenderet, si Menelaum socordiæ in- ı ex sequenti Agamemnonis responso constet, illud ipsum Nestorem Agamemnonis rogatu aliàs præstitisse, proinde eatur, cur eius iram impræsentiarum in re non absimili reformidaret. Sed ego existimo Nestorem anteà ea cautione v- um sibi iuris in Menelaum arrogare videretur, & ipsius Agamemnonis voluntate abuti. Est enim nescio quomodo fra- à natura insitum, vt quantumuis inter se diffiti sint: tamen vnius dolor aut etiam factum, quod ad vnum attinet, alte- pertingat. Proinde non sine causa veritus est Nestor ne rem ingratam Agamemnoni faceret, si fratrem eius obiurga- m meritò & de causa eadem, qua ipsius etiam petitione parem libertatem in eum sæpe aliàs vsurpauit. Quod leuiter s oculis obseruandum est, primùm, quia periculosum est se amicorum ac fratrum præcipuè rebus immiscere, cùm vix iceas, quin alterius quoque odium in te cōcites, quòd eorum consanguinitas adeò proxima distributas & peculiares talteri esse non finat. Deinde, quia temerè non est sibi ius in aliorum facta censenda & castiganda tribuēdum: quod lam πολυπραγμοσύνῃ videtur accedere. Vbi tamen id operæprecium fuerit, ita illud faciendum est, vt arroganter id ideâre: sed cum modestia, quâ nisi humanæ actiones condiantur insipidum & insipiens est, quicquid vsquam rerum præcipuè in parte, vbi de non disglutinanda amicitia agitur, ac de morositatis euitando crimine, quæ in fouendis so- le est perniciosa.

ὅτε μὲν] Hoc loco duo veniunt obseruāda. Primùm Agamemnonis factum, qui ad castigandā fratris socordiā Nesto- us: deinde Menelai ipsius negligentis. Quod ad primum attinet, res est satis familiaris, vt ad tuorū reprehensionem ıos aduoces, quàm ipsemet eos reprehendas: duas potissimùm ob causas, primùm, quod ferè odium illorum perti- m vitia sis castigaturus, si eos præcipuè aliquo nexu aut consanguinitatis aut societatis deuinctos habes, aut sanè vel ος δυσχερένην ac disciplinam, vt loquitur Plautus: vel displicentiā, vt Seneca. Deinde quòd vsitatum plerunq; sit, vt atibus, si quid præ se authoritatis ac dignitatis ferunt, reprehensiones audiamus: à coniunctissimis verò nescio quo- ıus, quia eorum maleuolentiam suspicamur, & animi alienationem. Regnat enim plerumq; morum quædam zelo- modi homines, & propter æqualitatē alter alterius castigationes difficile audit, quòd illæ imperiosum nescio quid leantur. Quod quidem generale non est propter diuersa hominum ingenia. Id tamen verisimile est, fuisse in Mene- : maiorem voluit Agamemnon fratri pudorem inijcere, intelligenti sua vitia non solùm ipsi, sed etiam alijs cogni- robari: proinde si non fratris, saltem aliorum, apud quos contemptum & fastidiū sui concitaret, hortationibus mo- tamen adhæc quoslibet de via aduoces, sed qui tibi ac alteri quem castigari velis, tum amicitia coniuncti sunt, tum etiam authoritate, vt paulò antè dicebamus. Sic Agamemnon Nestoris, quem φιλοδέσποτον esse primo & secundo :uimus, & qui nunc se amicum ipsius Menelai venditat: Nestoris, inquam, opera ad castigandam fratris socordiā v- n non leuis sit illius Herois prudentissimi & eloquentissimi authoritas. Quod ad secundum attinet de Menelai so- ic Agamemnon commemorat, ea notanda est, vt noscas dissimiles fratrum mores & diuersum ingenium ac naturā. lligere, verum esse quod Socrates apud Plat. in Sympos. dicebat, Menelaum apud Homerum mollē bellatorem fin- unc locum intelligebat, aliorū sponte non recordatus, vbi βοὴν ἀγαθὸς dicitur, & fortia eius facta recensentur. Qua nos sup. lib. 2 pag. 38. & 39. diximus. Fuit ergò paulò negligentior Menelaus, vt ex fratris testimonio conuincimus, nunc vrgentibus negotijs veternum illud excusserit, & ipsius adeò Agamemnonis diligentiam anteuerterit. Forsan ni ad res tractandas impetu, & tardiore fuit ingenio: vbi tamen ita res postulabant, talem eum nobis proponit Ho- lius desiderari potest. Sic quamuis in bellis etiam longè ab alijs heroibus fortitudine vinceretur, tamen sæpe etiā e- iæ documenta dedit: vt in duello cum Paride, in defendendo Patrocli aduersus Hectorem cadauere, in Euphorbo lo tum in medio Troianorum spoliando. Hoc etiam loco alioqui ex consuetudine segnior, tamen quia vigilantiam equiri intelligebat, vtramque gnauiter adhibet. Quid emolumenti hæc exempla nobis afferant, facilè erit lectori rari.

οὐδείς ιεμεσήσεται] Quisquis hæc legerit, roganti mihi audiat, neq; hæc limis oculis: sed rectis, hoc est, attentis aspiciat. Cùm tor Menelaum officio suo strenuè defungi, respondet sic ei neminem succensurum, neque futurum immorigerum. t. Primùm, euitasse Menelaum suam reprehensionem, quam ei iam socordiæ nomine meditabatur: secūdò, compa- rum beneuolentiam & patientiam, id est ἀπείθειαν. Prioris causam quidem video, nimirum sublatum reprehensio- n: posterioris non ita derepentè vidi, sed hæc est. Videtur Menelaus animos Græcorum socordia sua & negligentia nauo siquidem duci non facilè obtemperant milites, quorum virtus, facinora & laudes ab eius præstātia dependēt, : Poëta monuimus. Nunc ergo, cùm videbunt Græci diligentiorem & vigilantiorem factum Menelaum, sine dubio ntiores, & eius mandata æquiore animo subibunt.

πρωὶ ἀνώγη.] Hi sunt duo modi, quibus homines ad res faciendas impelluntur: aut hortando, aut imperando. Quorū al- lentiæ est eius qui illis præest, vt vidimus antea libro secundo in Vlysse, dum exercitum Græcorum ad naues & dis- untem coërceret, partim lenitate, partim asperitate verborum, quod in agendo est ἐποτρύνειν & ἀνώγειν. Qui enim ad ndum ἐποτρύνουσι blandiùs, qui ἀνώγουσι asperiùs id præstare solent, illud nimirum ex quadam beneuolentia, hoc ex oritate proficiscitur. Sic etiam Agamemnon, quos segniores ad bellum videbat, eos increpabat: quos contrà per se niùs hortabatur, vt in officio pergerent. Idem si fecerit Menelaus, vides quid sibi Nestor de illo polliceatur.

Ὦς ἐπ-

Ὣς εἰπὼν, [a] ἔνδυνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα,
Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·
Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν περονήσατο φοινικόεσσαν,
Διπλῆν, ἐκταδίην· οὔλη δ' ἐπενήνοθε λάχνη.
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ.
Βῆ δ' ἰέναι κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Πρῶτον, ἔπειτ' Ὀδυσῆα Διὶ μῆτιν ἀτάλαντον
[b] Ἐξ ὕπνου ἀνέγειρε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Φθεγξάμενος. τὸν δ' αἶψα [c] περὶ φρένας ἤλυθ' ἰωὴ,
Ἐκ δ' ἦλθε κλισίης, καί σφεας πρὸς μῦθον ἔειπε·
Τίφθ' οὕτω κατὰ νῆας ἀνὰ στρατὸν οἶοι ἀλᾶσθε
Νύκτα δι' ἀμβροσίην; ὅτι δὴ χρέω τόσον ἵκει;
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Ἀλλ' ἕπευ, ὄφρα καὶ ἄλλον ἐγείρομεν, ὅν τ' ἐπέοικε
Βουλὰς βουλεύειν ἢ φευγέμεν ἠὲ μάχεσθαι.
Ὣς φάθ'· ὁ δὲ κλισίηνδε κιὼν πολύμητις Ὀδυσσεὺς,
Ποικίλον ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο, βῆ δὲ μετ' αὐτούς·
Βὰν δ' ἐπὶ Τυδεΐδην Διομήδεα· [e] τὸν δὲ κίχανον
Ἐκτὸς ἀπὸ κλισίης σὺν τεύχεσιν· ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
Εὗδον· ὑπὸ κρασὶν δ' ἔχον ἀσπίδας· ἔγχεα δέ σφιν
[f] Ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο· τῆλε δὲ χαλκὸς
Λάμφ' ὡς ἀστεροπὴ πατρὸς Διός. αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Εὗδ', [g] ὑπὸ δ' ἔστρωτο ῥινὸν βοὸς ἀγραύλοιο·
Αὐτὰρ ὑπὸ κράτεσφι τάπης τετάνυστο φαεινός.
Τὸν [k] παρστὰς ἀνέγειρε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ, (κ· παρστὰς)
Λὰξ ποδὶ κινήσας, ὄτρυνέ τε, νείκεσέ τ' ἄντην·
Ἔγρεο Τυδέος υἱέ· τί πάννυχον ὕπνον ἀωτεῖς;
[h] Οὐκ ἀΐεις ὡς Τρῶες ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο
Εἵαται ἄγχι νεῶν, ὀλίγος δ' ἔτι χῶρος ἐρύκει;
Ὣς φάθ'· ὁ δ' ἐξ ὕπνοιο μάλα κραιπνῶς ἀνόρουσε,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
[i] Σχέτλιός ἐσσι γεραιέ· σὺ μὲν πόνου οὔποτε λήγεις·
Οὔ νυ καὶ ἄλλοι ἔασι νεώτεροι υἷες Ἀχαιῶν,
Οἵ κεν ἔπειτα ἕκαστον ἐγείρειαν βασιλήων
Πάντῃ ἐποιχόμενοι; σὺ δ' ἀμήχανός ἐσσι γεραιέ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα φίλος κατὰ μοῖραν ἔειπες·
Εἰσὶ μέν μοι παῖδες ἀμύμονες, εἰσὶ δὲ λαοὶ
Καὶ πολέες, τῶν κέν τις ἐποιχόμενος καλέσειεν·
Ἀλλὰ μάλα μεγάλη χρειὼ βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν [k] ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς
Ἢ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι.
Ἀλλ' ἴθι νῦν Αἴαντα ταχὺν καὶ Φυλέος υἱὸν
Ἄνστησον (σὺ γάρ ἐσσι νεώτερος) εἴ μ' ἐλεαίρεις.

Sic locutus, induit circa pectora tunica
Pedibus autem sub robustis ligauit decor
Circùm autem chlenã fibulis connexuit p
Duplicem, extensam: crispa autem inera
Accepit autem fortem hastam, acutam ac
Perrexit autem ire ad naues Achiuorũ ar
Primùm: deinde Vlyssem Ioui consilio sim
E somno excitauit Gerenius eques Nesto
Loquẽs: huius.a. statim circa præcordia ac
Exiuitq́; tentorio, & ipsos sermone allocut
Cur sic ad naues per castra soli vagam
Noctẽ per diuinam? an quia necessitas tã
Hunc excepit postea Gerenius eques Ne
Iouigena Laërtiade, ingeniose Vlysses,
Ne indignare, talis enim dolor impulit Gr
Sed sequere, vt & alium excitemus quem
Cõsilia consultare, vel fugiendi, vel pugn
Sic dixit: hic.v. ad tentoriũ reuersus p
Varium circa humeros scutum posuit, iui
Iuerunt aũt ad Tydidẽ Diomedẽ: hunc.a.
Extra tentorium procul cum armis: circu
Dormiebãt: sub capitib.a. habebãt scuta: h
Erectæ in cuspide posteriore fixæ erãt: long
Splendebat velut fulgur patris Iouis. Sed
Dormiebat: substraueratq́; pellem bouis
Sed sub capite stragulum extensum erat
Hunc astans excitauit Gerenius eques Ne
Summo pede mouens impulitq́; obiurgau
Surge Tydei fili, cur per noctem somnu
Non audis quod Troiani in tumulo campi
Sedẽt ꝓpe naues: exiguus aũt adhuc locus
Sic dixit: hic aũt e somno valde celerit
Et ipsum, vociferans, verbis velocibus all
Nimiũ patiẽs es senex: tu quidẽ à labor
An'non & alij sunt iuniores filij Achiuoru
Qui iam vnumquenq; excitarent regum
Quaqua versum obeuntes? tu sanè inde
Hunc.a. rursus allocutus est Gerenius
Certè iam hæc omnia, amice, decorè dixisti
Sunt quidem mihi filij egregij, sunt & popu
Et multi, quorum aliquis percurrens acce
Sed valdè magna necessitas vrget Achiuos
Nunc enim omnibus in nouaculæ stat acie
Vel valde triste exitium Achiuis, vel vita
Sed i nunc, Aiacem celerem & Phylei filiu
Excita (tu enim es iunior) si mei misereri

COMMENTARIVS.

a ἔνδυνε περὶ στήθεσσι] Hic ornatus Nestoris non videtur esse militaris, qualis anteà Agamemnonis: quanquam eum recubaret, armis instructum nobis proponeret, vnde mirum videri possit, cur eum iam inermem ex tentorio educat, c omnia ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς, vt ipsemet in sequentibus subijciet. Sed paulò pòst hastam ei tribuit. Sed vbi sunt prætere lea & baltheus? cur illa nunc quoque non accepit? Videtur Poëta breuitati studuisse, & ex vnius commemoratione ligenda indicare. Sic postea Vlyssem solùm scuto instruxit, cùm sine dubio alijs etiam armis instructum eum fuisse porrò in Nestore obseruandum, quòd ipsemet reliquos heroas excitandi officium in se recipiat: siue id sponte, siue c ipsi quoque regi ministraret.

b ἐξ ὕπνου ἀνέγειρε] Hactenus Agamemnonem, Menelaum, & ipsum Nestorem ἀΰπνους Poëta proposuit: nunc ver Diomedem somno captos, eoque profundo: vt cùm ille voce, hic verò etiam ictu pedis excitetur.

c περὶ φρένας ἤλυθ' ἰωὴ,] Primus Homerus videtur author fuisse Heraclito siue Epicharmo, vt vult Tertullianus de an νοῦς ὁρῇ, νοῦς ἀκούει: vt ex hoc loco constat, vbi videtur statuere aures quasi ostium aut fenestram quandam, qua vox ad fertur: neque vllus miretur quòd φρένας dicat, nam cor etiam sensuum principium, quia nimirum vitæ quoque caput Aristotele docuimus: & adhuc probari potest ex eodẽ de Partib. anim. lib. 2. c 10. adde, quòd illud ipsum sedes est sang etiam multi animam collocarunt: vnde & ψυχὴν dici sanguinem, aliàs ostendimus. Quod autem de auribus diximus quoque valet sensibus: quò spectat elegans locus Tullij 1. Tusc. quæst. Nos enim, inquit, ne nunc quidem oculis cerni

q; enim est vllus sensus in corpore: sed vt non solùm Physici docent, verùm etiam medici, qui ista aperta & patefacta quasi quædam sunt ad oculos, & aureis ad nareis à sede animi perforatæ. Itaque sæpe aut cogitatione aut aliqua vi iti, apertis atq; integris & oculis & auribus nec videmus, nec audimus: vt facilè intelligi possit, animum & videre & as partes, quæ quasi fenestræ sunt animi: quibus tamen sentire nihil queat mens, nisi id agat & adsit. Quid, quòd eadē simillimas comprehendimus, vt colorem, saporem, calorem, odorē, sonum? quę nunquam quinq; nuntijs animus co· i ad eum omnia referrentur, vt idem omnium iudex solus esset, &c. At Lucretius hoc disertè negat. lib. 3. præcipuè de bis:

ere porrò oculos nullam rem cernere posse,	*Quod foribus non fit. neq; enim qua cernimus ipsi,*
per eos animum, vt foribus spectare reclusis	*Ostia suscipiunt vllum reclusa laborem.*
ipere est, contrà quam sensus dicat eorum:	*Præterea si pro foribus sunt lumina nostra*
gida præsertim cùm cernere sæpe nequimus,	*Iam magis exemptis oculis debere videtur*
nina luminibus quia nobis præpediuntur:	*Cernere res animus sublatis postibus ipsis.*

δὴ] Anteà enim vidimus Vlyssem audita Nestoris voce è tentorio exiuisse, vt eius aduentum causam sciscitaretur.

ων] Notandus est primùm locus, in quo recubat Diomedes, deinde modus etiā recubandi. Extra tentoriū ergo cin- corona recubat, non in tentorio vt Vlysses, proinde induratus magis laboribus videtur proponi: & qui licet somno rit, tamē sub aperto cœlo id faciat, vt nimirum ad omnes casus esset paratior & expeditior: adde quòd cœli noctur- non formidauerit, quam videtur euitasse Vlysses, cùm se sub tentorium recepit. Quod ad modum recubandi attinet, Diomedis, quàm in ipso Diomede est animaduertendus. Illi capitibus scuta substrauerunt, quod est tolerantiæ mi- m. Hic verò corpori pellem agrestis bouis, vt mox dicemus. at capiti, vt nimirū à cæteris distingueretur, eximiū stra- uit loco clypei, super quo milites recumbebant.

ηρωτῆρ@] Non est otiosum, quod erectas horum militum hastas fuisse dicat: videtur enim eorum ἐπιμέλεια, vt ait Eu- ficare: Contra paulò pòst Thracum arma reclinata describet & iacentia ἀλ κῇ κόσμον ὡς οἷον συμπεπτωκότα τοῖς ἀνατι- notat idem Eustathius, morem hunc erectas hastas collocandi exoleuisse longo pòst tempore, cùm aliquando hasta disset vnde expauefactus totus exercitus in tumultum non exiguum fuisset concitatus.

ῷ] Moris fuit veteribus illis vt in militia pellibus incubarent, imò etiam domi, vt Penelopes proci in Odyssea. Cuius init Virgil. lib. 7. Aen.

— huc dona sacerdos	*Dixit & angusti subter fastigia tecti*
tulit, & cæsarum ouium sub nocte silenti	*Ingentem Aeneam duxit, stratisq; locauit,*
ibus incubuit stratis, somnosq; petiuit. & 8.	*Effultum folijs & pelle Libystidis vrsæ.*

sub pellibus, apud Arrianum lib. 1. & 3. Tull. 4. Acad. Liuium lib. 5. & 37. Nam illæ erant pelles tentoriæ, sub quibus es degere. Qua de re vide Rhodig Lect. antiq. lib. 27. cap. 14. Obseruatum est à Giphanio, hodie milites Germanicos s nocte velut infutos cubare solere, metu pediculorum, qui in illis pellibus nulli nidulari solent. Borussos quoque & n domi his stragulis, sed interdiu vti in sedilibus.

Nestor Agamemnonem trepidantem & sollicitū, periculi imminutione erigebat & cōfirmabat, nūc verò securo Dio- ncutit. Siquidem, vt est apud Eustathiū, δεῖ τ' ἔχοντα νοῦν τοὺς μὲν πτοουμένους παρεσωζόντας θαρρύνειν, συστέλλειν τῷ φόβῳ, ἵνα καταλύοιτο, μήτε τοῦ θάρσους ἀπαρρησίασ@ ἀσφαλοῦς. id est, Prudentis est viri formidātes corroborare, & nimium intrepidos terrere, ne illi pauore consternantur, hi verò dum nimis audaci sunt animo, imparati à periculo corripiantur.

ερασί.] Diomedes Nestoris tolerantiam in laboribus admiratus, cùm eum noctu sic vagantem videret quod ꝓpriè on senum, aut quod etiam ipse per ministros & iuniores exequi possit, in hęc verba primo impetu exclamat, σχέτλιός s videtur eius commiseratione tangi potius, quàm vt contumeliosè eum alloquatur, quod tamē ex voce σχέτλι@ . Vnde posteà Nestor dicet, quasi ex Diomedis verbis, ἀ μ' ἐλεαίρεις, Si mei misereris. Sub Diomedis autem persona m iudicium suum de Nestore pronunciare, cuius sedulitas & αὐτοδιακονία in hac tertia iam ætate non sit imminuta.

τῆς ἀκμῆς] Parœmia est elegans & celebris, qua summum & extremū periculum significatur. Quā Eustathius sum- teribus, quæ iam incidi nouacula oportet, ἐκ τῶν τρωμάτων, ἃ τομῆς ἤδη δέονται. Theocritus etiā vsurpauit in Dio- σωτῆρας ἐπὶ ξυροῦ ἤδη ἐόντων: vbi Interpretes volunt hoc prouerbium sumptum à circulatoribus, qui in cuspide gla- untur: aut ab ijs qui ferrum manu contrectant, vt refert etiam Eras. Adag. Chil. 1. cent. 1. prou. 18. Huic autem adagio er sacrum & saxum: &, Inter malleum & incudem, de quibus vide eundem Erasmum. Hoc autem loco, cùm illud bscurius videretur, subijcit Homerus illustrationis gratia, ἢ μάλα λυγρὸς ὄλεθρ@ ἀχαιοῖς ἠὲ βιῶναι. Vbi tamen super- tur, ἠὲ βιῶναι. Nam quæ spes tandem salutis in his rerum angustijs apparebat, vt eam etiam conciperet? Imò potius perniciem minitabatur: & hoc ipsum est in acie nouaculæ esse, vbi res planè sunt deploratæ. Potest tamen tolerari ctionem quæ id postulat.

δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἑέσσατο δέρμα λέοντος	*Sic dixit: hic.a. circa humeros induit pellem leonis*
λοιο, ποδηνεκές· εἵλετο δ' ἔγχ@·	*Fului, magni, talarem: cepitq; hastam:*
δ' ἔνθεν ἀναστήσας ἆγεν ἥρως.	*Perrexit verò ire: illos.a. illinc excitās abduxit heros.*
φυλάκεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,	*Hi verò quādo iā custodes inter cōgregatos venerūt,*
ὕδοντας φυλάκων ἡγήτορας εὗρον,	*Neq; dormientes custodum duces inuenerunt,*
σὺν τεύχεσιν εἵατο πάντες.	*Sed vigilanter cum armis sedebant omnes.*
περὶ μῆλα δυσωρήσωνται ἐν αὐλῇ,	*Ac veluti canes circū pecora ægrè custodiūt in caula*
κρατερόφρον@, ὅς τε καθ' ὕλην	*Feram audientes ferocem, quæ in sylua*
ἐσι, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ἐπ' αὐτῷ	*Graditur per mōtes: multus autē tumultus in ipsam*
ὧν * ἀπό τέ σφισιν ὕπν@ ὄλωλεν·	*Virorum & canum: atq; ab ipsis somnus perit:*
@ ὕπν@ ἀπὸ βλεφάροιιν ὀλώλει,	*Sic horum dulcis somnus à palpebris perijt*
φυλασσομένοισι κακὴν· πεδίονδε γὰρ αἰεὶ	*Noctem custodientiū tristem: ad castra enim semper*
ποτ' ἐπὶ Τρώων ἀίοιεν ἰόντων.	*Cōuersi erāt (attēti) quādo Troianos audirēt ingruētes.*
γέρων γήθησεν ἰδὼν, θάρσυνέ τε μύθῳ,	*Hos itaq; senex lætat⁹ est vidēs, cōfirmauitq; sermone,*
φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·	*Et eos, emissa voce, verbis velocibus allocutus est:*
φίλα τέκνα φυλάσσετε, μηδέ τιν' ὕπνος	*Sic nūc, dilecti filij, custodias agite, neq; aliquē somn.*
χάρμα γενώμεθα δυσμενέεσσιν.	*Capiat, ne ludibrio fiamus hostibus.*
ἀφροιο διέσσυτο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο	*Sic locutus per fossam trāsijt: hi.a. simul secuti sunt*
βασιλῆες, ὅσοι κεκλήατο βουλήν.	*Argiuorum reges quotquot vocati erant ad consiliū.*
Μηριόνης καὶ Νέστορ@ ἀγλαὸς υἱὸς,	*Cum his verò, Meriones & Nestoris inclytus filius*
κάλεον συμμητιάασθαι.	*Iuerunt: ipsi enim vocabāt ad vna secū consultandū.*

* κ.λαὶ δὲ

Τάφρον δ' ἐκδιαβάντες ὀρυκτὴν, ἑδριόωντο,
d Ἐν καθαρῷ, ὅθι δὴ νεκύων διεφαίνετο χῶρος
Πιπτόντων· ὅθεν αὖτις ἀπετράπετ' ὄβριμος Ἕκτωρ
Ὀλλὺς Ἀργείους, ὅτε δὴ περὶ νὺξ ἐκάλυψεν.
Ἔνθα καθεζόμενοι, ἐπ' ἀλλήλοισι πίφαυσκον·
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.
e Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀνὴρ πεπίθοιθ' ἑῷ αὐτοῦ
Θυμῷ τολμήεντι μετὰ Τρῶας μεγαθύμους
Ἐλθεῖν; εἴ τινά που δηΐων ἕλοι ἐσχατόωντα,
Ἤ τινά που καὶ φῆμιν ἐνὶ Τρώεσσι πύθοιτο,
Ἅσσά τε μητιόωσι μετὰ σφίσιν, ἢ μεμάασιν
Αὖθι μένειν παρὰ νηυσὶν ἀπόπροθεν, ἦε πόλινδε
Ἂψ ἀναχωρήσουσιν, ἐπεὶ δαμάσαντό γ' Ἀχαιούς.
Ταῦτά κε πάντα πύθοιτο, καὶ ἂψ εἰς ἡμέας ἔλθοι
Ἀσκηθής, μέγα κέν οἱ ὑπουράνιον κλέος εἴη
Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, καί οἱ δόσις ἔσσεται ἐσθλή.
Ὅσοι γὰρ νήεσσιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Τῶν πάντων οἱ ἕκαστος f ὄϊν δώσουσι μέλαιναν,
Θῆλυν, ὑπόρρηνον· τῇ μὲν κτέρας οὐδὲν ὁμοῖον.
Αἰεὶ δ' ἐν δαίτῃσι καὶ εἰλαπίνῃσι παρέσται.
Ὣς ἔφαθ'· g οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
h Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Νέστορ', ἐμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἀνδρῶν δυσμενέων δῦναι στρατὸν ἐγγὺς ἐόντα
Τρώων· i ἀλλ' εἴ τίς μοι ἀνὴρ ἅμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος,
Μᾶλλον θαλπωρὴ, καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται.
Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν
Ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴπέρ τε νοήσῃ,
Ἀλλά τέ οἱ βράσσων τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις.

Vallum.a.cùm transissent defossum,con
In loco mundo.vbi tamen mortuorũ app
Qui ceciderant:à quo reuersus erat forti
Interficiẽs Argiuos, quũ iam nox tenebr
Ibi considentes verba inter se loquebant
Inter hos aũt sermonem cepit Gerenius e
O amici,an non iam aliquis vir cõfide
Animo audaci,vt ad Troianos magnan
Eat?si quẽ fortè hostiũ capiat in extremi
Si quẽ forte etiã rumorẽ inter Troianos
Quæq; consultent inter se,an velint
Istic manere apud naues procul,an ad ci
Iterum reuersuri sint,quoniam domuer
Hæc omnia discere posset,& rursus ad n
Illæsus,magna ei sub cælo gloria esset
Vniuersos apud homines:& ei præmium
Quotquot enim nauibus imperant opti
Ex his omnibus ei singuli ouem dabunt
Fœminã,agnũ vbere alentẽ:huic qdem
Sẽper.a.in cõuiuijs & festiuitatib.aderi
Sic dixit:hi autem omnes quietè facti
Inter eos.v.etiam locutus est in bello for
Nestor,me mouet cor & animus gene
Virorum hostium ingredi castra propè
Troianorum,sed si qs me vir simul sequ
Maior mihi spes & audacius (i.maior
Euntibus simul duobus,alter ante alter
Qualiter vtile sit:solus verò etsi intellig
Tamen ei tardior animus est,debiliusq;

COMMENTARIVS.

a ὡς δὲ κύνες] Canes per antapodosin comparationis intelliguntur custodes Græcorum:pecora,ipsi Græci:caula, fera,Hector,ut etiam Eustathius explicat.Nota autem hoc loco,canes intelligi custodes, & speciatim pastorales, vocat Columella pastoritios,Apuleius:ποιμενικὰς, αἰπόλους,Pollux.ποιμνίων φύλακας. Constant.Geoponicis, κυνοσβο de canis illa apud Ouidium inter canes Actæonis pecudesq; secuta Pœmenis. Quod genus ad defendenda pecor: putà lupos & leones, quos hic Homerus θῆρας κρατερόφρονας appellat , adhiberi solet.Est autem canum vigilanti: ter reliqua quadrupedia, vt non immeritò varius sit eorum vsus ad custodias tam pecorum,vt diximus,quàm etiai dium & publicarum. Inter quadrupedia dixi, quia anser solertiorem custodiam præbet quàm canis,vt ait Colum mirum Capitolio defenso,per id tempus canum silentio proditis rebus,authore Plinio.

b οὕτω νῦν φίλα] Hic erat præcipuus scopus aduentus horum heroum ad custodiarum locum,vt custodum vigil: diam explorarent, & eos pro ratione alterutrius ad officium suũ vel laudando vel increpando exhortarentur & i tem ab Agamemnone Nestori videbatur demandari, vt anteà diximus , & iam ille suo munere defungitur,idq; pa temporis rationem habuit orator Pylius qui satis alioqui longis sermonibus delectari,pro vitio ætatis, consueuit.

c ὣς εἰπὼν, τάφροιο διέσσυτο·] Optimè notat Eustathius hoc loco,hanc audaciam transiliendi fossam Nestori tribui tũ ad reliquos Heroas,qui ipsum comitabãtur, & eos qui explorandi partes erant suscepturi , quique illi tandem fu mandos & magis corroborandos , qui senem illum iam ætate decrepita videant periculum nullum reformidantẽ, deat, qui annis vtantur florentioribus , eius virtutem non imitari : quod cùm faciant, satis docent plurimùm posse ad susceptionem periculorum.

d ἐν καθαρῷ,] Hæc satis explicuimus suprà libro octauo.

e ὦ φίλοι,] Quia præsens negotium ὀξυλάβιαν potiùs postulabat, quàm orationis ambages,ideò statim Nestor rẽ cuius gratiã hi proceres erant conuocati, idq; insuper contorto genere orationis, quasi in rem statim esset deueni nim interrogatio in dicendo nescio quid ad persuadendum & commouendum ἐνεργείας & efficacitatis,vnde eam παραπολὺ ἐμπρακτότερα καὶ σοβαρώτερα συντείνειν τὰ λεγόμενα:& Hermogenes περὶ μεθόδου δεινότητος dicit,τὸ κατὰ πεῦσιν σχῆμα. Nos autem singillatim orationem Nestoris excutiamus,primùm honesta & periucunda amicorum compella nimos quodammodo demulsit ac deliniuit, vt sperarent eum nihil dicturum, quod eis non esset decorum & glo micum amico talia suadere par est.Deinde rem proponẽs quæ erat de suscipiendis explorandi Troianorum castra cem ad illud virum postulans,videtur omnes ad id alacriter aggrediendum excitare , vt qui hac ratione non obsc documenta sint exhibituri.Cùm autem Troianos magnanimorum appellatione cohonestat,innuit eum etiã , qui culaturus sit,magnanimum esse debere: imò,quod magis est, θυμῷ τολμήεντι, vt statim anteà dicebat. Tum exponit ratori faciendum , primùm videlicet, vt videat siquem in extremis castrorum partibus possit intercipere:vbi est περὶ ἀφώνησις de capiẽdo Dolone,vt posteà videbimus.In eum tamẽ finem hoc dicit Nestor,vt ab eo quem explo re potuerit,de Troianorũ statu sciscitari possit.Secundò,si id fieri nequeat,conetur per se ipse aliquid inter ipsos T rum consilijs certi expiscari. Quod quanti sit commodi & vtilitatis, norunt rei militaris periti: siquidem hoc est in ter gerendæ caput,consilia hostium explorare & rescifcere. Hoc ergo siquis prosperè exequatur, addit Nestor quid sit,nimirum gloriam & laudem pro tam arduo & graui suscepto periculo. Solent enim illa egregijs factis, & quæ n tate sua potuerint deterrere, quasi perpetui comites semper adhærescere.Deinde præmium etiam reliquorum om nomine ei pollicetur,vt sentiat se non frustrà & incassum hoc beneficio Græcos affecisse, à quibus remuneratione reportaturus, non quòd virtus magis præmijs,quàm per se ipsa debeat excitari,sed quia honestum est ea plerumqu adeò impertiri,quæ quis honestè aut non petat , aut etiam non accipiat, vt alibi anteà copiose probauimus. Sed qu illud præmium? τῇ μὲν κτέρας οὐδὲν ὁμοῖον,inquit Nestor. Quod ille ὑπερβολικῶς dixit,οὐκ ἀληθῶς λέγων, ἀλλὰ πιθανῶς αὐ ait Eustathius.Nullus enim sanæ mentis dixerit ouem, quæ agnum lactet, omnium bonorum præstantissimum. Et

r exiguo munere tantum negotium explorandi compensari velit Nestor: nisi dicas in summo honore & pretio habitā o- p uariam, à qua etiam diuites & potentes viri denominabantur, vnde illa epitheta πολυμήλος, πολύαρνος, ex quibus Varro R ust. cap. 1 colligebat eius rei pecuariæ dignitatem, cùm ex illis appellationibus constaret, de antiquis illustrissimū quē- dam extitisse. Hinc est quod etiam ipsas pecudes propter caritatem aureas habuisse pelles tradiderūt, vt Argis Atreus, quā m subduxisse queritur: vt in Colchide Aeta, ad cuius arietis pellem profecti regio genere dicūtur Argonautæ: vt in Li- eridas, vnde aurea mala, id est, secundum antiquam consuetudinem, capras & oues, quas Hercules ex Africa in Græciā ia enim sua voce Græci appellarunt μῆλα, &c. hæc Varro. Iam verò cùm hæc ita sint, nō fuit exigua illa merces, quā Ne- tori spondebat, siquidē ad rem pecuariam augendam non parum erat collatura ouis cum agno, ex quib. adhuc fœcun- poterat propagari. Dicam generaliùs de ouibus, quod Varro ibidem notat, quadrupedium sylucstrium, quas vt itta- prehensas homines incluserunt, vt mansuescerent, primas oues assumptas, & propter vtilitatem & propter placidita- enim hæ natura quietæ & aptissimæ ad vitam hominum. Ad cibum enim lac & caseum adhibitum, ad corpus vestitū lerunt. Vnde Plinius corporum tutelam ouibus deberi, alteram illius vtilitatis partem intelligens, dixit. Proinde non de oue ista protulit Nestor, τῷ μὲν κτέρας οὐδὲν ὁμοῖον: cùm ex eo tot commoda in possidentem redeant. Prætermitto a- llo emolumenta quæ ex rei rusticæ scriptoribus facilè poteris obseruare. Hanc porrò ouem Nestoris Palladius matri- et, τεκοῦσα Florentinus, quæ agnum alit: vt hoc in transcursu sciat lector. Addit insuper quiddam tertium de conuiuijs, exploratorem semper interfuturum pollicetur. Scimus autem ex hoc ipso Poeta, quantus honor sit ille qui in conui- itur.

μέλαιναν,] Cur colorem nigrum in hac oue commendaret Nestor, quærebam, cùm dicat Columella, colorem albū in optimum, tum etiam vtilissimum, quòd ex eo plurimi fiunt, neq; hic ex alio. Sed addit tamen, suapte natura pretio cō- pullum & fuscum. At pullum etiam nigrum est, authore Seruio. Aliud est etiam quod obseruemus, non intelligere Ne- s proceres Græcos ouem singulam esse huic exploratori daturos, sed omnes simul vnicam tantùm. Nam ἕκαστος, vt ait ταῦθα significat κατὰ διαιρετικὴν ἔννοιαν.

πάντες ἀκὴν] Quæ sit huius silentij procerum causa, non facilè dixeris. Non fuit enim pusillanimitas, quia ea etiā fuis- de, cui proculdubiò hoc quoq; silentium attribuitur: deinde singuli fortitudinem suam testatam facient, cùm se Dio- adiungere certabant. Fuit ergo fortasse mutua quædam illorum Heroum inter se reuerentia, ne inferiores superiori- principatum præriperent, cuiusmodi etiam ratio potuit anteà esse lib. 3. pag. 52 vbi post silentium tandem Menelaus tacere non oportebat, cùm ad eum directè totum negotium spectaret, loquutus est. Aut si hoc non fuerit, nescio quid illis comminiscendum est, qui temerè & præcipitanter non loquantur: sed re, de qua agitur, diligentiùs expensa & exa-

αὐτίκα] Primas hîc loquendi partes Diomedi assignat, quòd eum par esset cæteris ad hanc prouinciam suscipiendam qui eos hesterna die fortitudine antecelluerat. Ait ergo hoc explorandi munus se obiturum, cum ea tamen conditione, diungatur: quod nos etiam paulò pòst enarrabimus. Nescio autem an Eustathio assentiamur, qui dicit impulsum fuis- eundum periculum Diomedem, quòd nimirum esset φιλόζωος, vnde audito præmio agnæ istius matricis, alacri[9] hoc bijt. Verba illius sunt hæc, ne quis me calumniari arbitretur: σκοπητέον δὲ μήποτε φιλόζωος ὢν ὁ Διομήδης ἐγείρεται πρὸς τὸ ζώοις γὰρ ἔοικε γεγηθέναι ἤπερ κειμηλίοις ἵπποις τε γὰρ χαίρει ὡς οἴδαμεν καὶ νῦν καινοπρεπῶς ἀρέσκει ἀκούσας τὴν ῥηθεῖσαν ὑπόσχεσιν ὡς ἐκάστου τῶν ἀρίστων, θαρρεῖ καὶ δι' αὐτὴν ἴσως τὸν μέγαν κίνδυνον. Vbi multùm heroi magnanimo detrahere videt[r], quia nō x spontanea quadam generositate ei à natura insita tantum aggrediatur facinus, vt ego quidem benè ominor. Quòd redimus, id in Diomede erit improbandū: quia sordida & spurca est illa fortitudo (si verè dici debet fortitudo) quæ m excitatur, non ipsius honesti gratia, qui omnium virtutum est finis.

οἱ ἀνὴρ] Ait Diomedes se cum maiore audacia hoc periculum subiturum, si socius sibi adiungatur, quàm si solus esset: n sententiosam rationem subijcit, σύν τε δύ' ἐρχομένω, &c. Quod etiam vsurpauit Socrates apud Platonē in Protagora, orā sic loquitur: ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαί με σοι, ἄλλο τι βουλόμενον ἢ ἃ αὐτὸς ἀπορῶ ἑκάστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι· ἡγοῦ- μαι γὰρ πάνυ τι Ὅμηρον τὸ, Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν. εὐπορώτεροι γάρ πως ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον ... id est, Protagora, ne existima me alia de causa tecū disserere velle, nisi vt ea, de quib. quotidie ambigo, inter nos rectè enim Homerum dicere arbitror: Conueniant bini, melior sententia constat. Omnibus enim hominibus ita cō- tur, vt coniunctis operis, ad rem quamuis & efficiendam & dicendam & cogitandam maiore etiam & feliciore va- Hæc ille. Quæ experientia satis luculenter comprobat. Vix est enim vt vllum negotium solus feliciter conficias, a- & sociabile illud animal in omnibus rebus societatem & consortium postulat. Hinc illud vulgatum, εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς s meminimus. Quò pertinet etiam illud Euripidis in Heraclidis, μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη. Nec minus illud, εἷς ἀνὴρ Quibus imbecilla hominum per se & singularis virtus significatur. Virtutem autem intelligo omnem ad res gerendas e facultatem, siue in deliberando siue in exequendo. A' quo non alienum aut absurdum contemplatione cēseo, q[d] n omnium opifex Deus hominē solum esse iam ab ipso principio noluit, sed ei vitæ sociam & auxiliatricem adiuxit , inquit Deus, εὖ τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Quid quòd ipsamet Sacrosancta Deitas sola non n, quas ternas in vna essentia agnoscimus respectu? quasi ἐρημίαν illam vniuersa Natura abhorrescat, quod ex eius fin- one facilè obseruari potest, ne nos in omnibus dispiciendis occupemur. Ergo quicquid geris, aduocato idoneo so- s tum quoque tutiùs geres, quod ipsum te Diomedes primus, in huiusmodi scriptoribus antiquis docuit egregio i- ματι, quod vsurpauit bis Tullius Epist. ad Att. lib. 9. Vnà fuissemus, inquit, consilium certè non defuisset, σύν τε δύ' ἐρχο- l. 9. Varroni, Vellem, inquit, alicubi esses. Siquid bona salutis, σύν τε δύ' ἐρχομένω. Ratio Diomedis hęc est, quòd duo- a consilium capientibus melius alter altero quid vtilius sit iudicet: siquis verò solus fuerit, etiamsi aliquid factu vti- minus tamen illi esse audaciæ, quòd nimirum sibi ipsi satis non fidat, & certi nihil tandem possit apud se statuere: v- nt, alterum alter confirmare in sententia potest, siquidem rectam indicauerit. Quod ipsum non solùm in priuatis, sed cis negotijs obtinet. vnde quodcunque politiæ ac ciuilis gubernationis genus est, modò rectè institutum, nunquam d à pluribus administrari solet. A' pluribus dico, non quòd preter Diomedis sententiam binarium numerum nō ap- otest etiam sufficere, modò ex Diomede ac Vlysse aliquo constituatur: nō etiam quòd nesciam periculosam esse in- us gerendis capitum & sententiarum pluralitatem, sed quia neq; tutum est semper omnia ad duos tantùm restringi, s multos etiam extendi. Proinde pluralitas illa, de qua loquor, mediocris intelligatur, quæ optimè potest admitti: nter plurium sententias aliquid sani potest statui & iudicari, si quidem illud duobus tantùm tribuitur. Quod facilli- ano homine potest intelligi. Apage ergo illas hominum monarchias, qui omnia solo suo arbitratu moderari volunt, rendis se tantùm in consilium aduocant, & quocunq; eos animus impulerit, illud demum amplectuntur, secundi piam aspernantur consilia.

Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἔθελον Διομήδεϊ πολλοὶ ἕπεσθαι·	*Sic dixit: illi verò voluerunt Diomedē multi sequi:*
Ἠθελέτην Αἴαντε δύω, θεράποντες Ἄρηος,	*Volebant Aiaces duo, famuli Martis,*
Ἤθελε Μηριόνης, μάλα δ' ἤθελε Νέστορος υἱός.	*Volebat Meriones: valdè autē volebat Nestoris filius,*
Ἤθελε δ' Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος·	*Volebat & Atrides hasta inclytus Menelaus,*
Ἤθελε δ' ὁ τλήμων Ὀδυσεὺς καταδῦναι ὅμιλον	*Volebat & audax Vlysses adire exercitum*
Τρώϊον· αἰεὶ γάρ οἱ ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἐτόλμα.	*Troianorū: semper.n.ei in mētib. animus erat audax.*
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·	*Inter hos verò dein locut[9] est rex virorū Agamēnon:*
Τυδείδη Διόμηδες ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,	*Tydide Diomedes, meo charißime animo,*

Τὸν μὲν δὴ ἕταρόν γ' αἱρήσεαι ὅν κ' ἐθέλῃσθα
Φαινομένων τὸν ἄριστον, ἐπεὶ μεμάασί γε πολλοί·
Μηδὲ σύ γ' αἰδόμενος σῇσι φρεσὶ, τὸν μὲν ἀρείω
Καλλείπειν, σὺ δὲ χείρον' ὀπάσσεαι αἰδοῖ εἴκων,
Ἐς γενεὴν ὁρόων, μηδ' εἰ βασιλεύτερός ἐστιν.
  Ὣς ἔφατ', ἔδδεισεν δὲ περὶ ξανθῷ Μενελάῳ.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
  [c] Εἰ μὲν δὴ ἕταρόν γε κελεύετέ μ' αὐτὸν ἑλέσθαι,
[d] Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην,
Οὗ πέρι μὲν πρόφρων κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἐν πάντεσσι πόνοισι, φιλεῖ δέ ἑ Παλλὰς Ἀθήνη;
Τούτου δ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
(γ. θείοιο) Ἄμφω νοστήσαιμεν, ἐπεὶ *πέρι οἶδε νοῆσαι.
  Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Τυδείδη, μήτ' ἄρ με μάλ' αἴνεε, μήτε τι νείκει·
Εἰδόσι γάρ τοι ταῦτα μετ' Ἀργείοις ἀγορεύεις.
Ἀλλ' ἴομεν· [f] μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, ἐγγύθι δ' ἠώς·
(γ. πλέω) [g] Ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε· [h] παρῴχηκεν δὲ *πλέων νὺξ
Τῶν δύο μοιράων, [i] τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται.

Hunc quidem ſocium eliges quem voluer[...]
Præſentiũ optimũ, quandoquidẽ prompti[...]
Neq; tu reueritus tuis mentibus fortior[...]
Relinque: tu.a. deteriorẽ comitẽ deligas p[...]
Ad genus reſpiciens: neq; ſi maior rex ſit[...]
Sic dixit: timuit autem de flauo Mene[...]
Inter eos.a. rurſus locutus eſt in bello ſtren[...]
Si igitur ſociũ iubetis meipſum eligere[...]
Quomodo deinde Vlyßis ego diuini obliu[...]
Cuius eximiè quidem alacre cor & anim[...]
In omnib. laboribus, amatq; ipſum Pallas[...]
Hoc certè comitante etiam ex igne arden[...]
Ambo redierimus: nam valdè nouit con[...]
Hũc.a. vicißim allocutus eſt patiẽs no[...]
Tydide, neq; me nimiũ lauda, neq; quicqu[...]
Scientes enim hæc inter Argiuos loqueris
Sed eam': valdè.n. nox perficitur: propè.a[...]
Stellæ.v. iam proceſſerũt: præterijtq; maio[...]
Nempe duæ partes: tertia.a. adhuc pars r[...]

COMMENTARIVS.

a οἱ δ' ἔθελον] Iam ruptũ eſt Principum iſtorum ſilentium, & quos anteà periculum explorationis reformidaſſe cr[...] ſti, nunc ſententiam demutes, cùm eos mutua quadam inuidia & quaſi altercatione illi ſeſe ſponte offerre animadu[...] enim non eſt, quin audito Diomede, omnes ſtatim ſermone ſuo teſtatum fecerint, optare ſe quàm maximè, vt ſingu[...] adiungerentur. Erant autem numero ſex: Aiax Telamonius, Aiax Oileus, Meriones, Antilochus, Menelaus, & Vlyſſ[...] conſenſu ſeſe comites Diomedi addicebant. Poëta inter eos Antilochum Neſtoris filium alacriorem omnibus fuiſſ[...] enim ſignificant illa, μάλα δ' ἤθελε Νέστορος υἱός. Vbi videtur quodammodo Neſtoris gloriæ velificari: vt cùm ipſemet N[...] eundo periculo non eſſet idoneus, filium tamen habuerit paterni animi & alacritatis ſucceſſorem, vnde factum etia[...] annotauimus, vt eidem ipſi Antilocho primas in prælio tribuerit. Poſt Antilochum verò in Vlyſſis exprimẽdo deſid[...] moratur, in quo obſeruat perpetuam audaciam: quæ cùm ſemper in eo viguiſſet, in præſentiarum etiam emicuit, ni[...] mirum in tranſcurſu heroëm illum, maioris ſibi operis futurum argumentum commendans fortitudinis nomine (h[...] que interdum τλήμων appellat) nequis exiſtimet eum aut conſilio aut dolis tantùm, ſed etiam bellico robore præſti[...] ab eo vinci Neſtorem, aliàs etiam obſeruamus, cùm in altera ei quoq; vix cederet.

b Τυδείδη Διόμηδες] Scopus Agamemnonis in hac oratiuncula eſt, vt moneat Diomedẽ, quis ei ex tanto Heroum n[...] ſit faciendus, nimirum vt eum ſibi pro ſocio aſſumat, quem reuerà fortiſſimum omnium iudicaret, nulla habita per[...] tatis ratione. Sed cur hoc? Reſpondet Poëta, ἔδδεισεν δὲ περὶ ξανθῷ Μενελάῳ: timuit Agamemnon fratri ſuo Menelao, ſiue[...] citer eum amet, proinde noluit eum in vitæ diſcrimen venire, vel quòd eum etiã tanto periculo & negotio imparẽ ex[...] vt ſit, noluit à Diomede eligi Menelaum, quẽ poterat cæteris omnib. præferre, quòd genere eſſet omniũ illuſtriſſimi[...] te cæteros omnes poſt Agamemnonem antecelleret. Porrò optimè exprimit Poëta multorum hominum ingeniũ, c[...] negotio malunt eſſe προσωπολῆπται, quàm homines eidem ipſi negotio idoneos aduocare, cùm generis claritas per[...] & inanis ad rerum confectionem, & quæ parum iuuet, ſi reliquis adminiculis deſtituatur. Et id ſcilicet faciunt, quia [...] num gratiam captant, ijs quodammodo ſubblanditi, quibus tantùm honoris contulerint. Habet ſiquidem etiam neſ[...] [...]μίας generis ſplendor, ſub cuius ſpecie alia quoq; iure deberi ſibi cenſent, proinde gratiam apud eos quoq; demere[...] ta eis attribuerint, vt ſi fortitudine ad rei confectionem opus ſit, nobilem eò aduoces, teſteriſque tantùm negotium [...] nus ope poſſe peragi: cùm tamẽ res ipſa aliter ſe habeat, & veritas aliam à te vocem eliceret, niſi illã placendi & aſſen[...] iam extorſiſſet. Quod videbatur facere Diomedes, ſi Menelaum in hoc negotio præ cæteris ſibi ſocium adiunxiſſet, c[...] ſet inter alios, qui eo non eſſet aptior.

c εἰ μὲν δὴ ἕταρόν γε] Cùm ſibi datam eligendi ſocij libertatem videt Diomedes, ea ſtatim vtitur, & nulla habita dign[...] eum ſibi aſciſcit, qui conſilio & fortitudine in obeundis laboribus pollebat, nimirum Vlyſſem, quo ſocio non dubita[...] quantumuis ardua adire pericula cum ſpe ſe ea facillimè euaſurum. Vbi paucis Vlyſſis laudes perſtringuntur, quæ in[...] verſantur, quòd πρόφρονι καὶ ἀγήνορι θυμῷ ſit præditus: quæ duo ad ſimilia negotia cõficienda multùm conferunt. Ex i[...] eum à Minerua diligi, quia non ſolùm in deliberando & capiendo conſilio, ſed in rebus etiam agẽdis poteſtas illius [...] teres exeri cenſeretur: ideò non ſolùm prudentem, ſed bellicoſam quoque fingunt. Quod docet non eſſe otioſam vi[...] tiam, ſed omnium ferè πρακτικωτάτην, cùm capta conſilia actus rerum neceſſariò conſequantur.

d πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος] Actius vetus Latinorũ tragicus hanc νυκτηγερσίαν, quã ipſe Nyctegreſiam inſcripſit, compo[...] reliqua ſunt paullula quædam fragmenta: ex quibus facilè eſt iudicatu, eum quaſi κατὰ πόδας Poëtam noſtrum imitatu[...] hoc loco Lector, ſic enim hæc verba Diomedis ille transferebat: An ego Vlyſſem obliuiſcar vnquam, aut quenquam [...] lim? Iam verò quòd Vlyſſem ſibi ſociũ aſciſcit Diomedes, ita interpretatur Apuleius, ex ipſius Homeri mẽte. quod e[...] petit, in rebus periculoſis duo eſſe adhibenda, conſilium & opem. Vlyſſes enim prudens: fortis verò Diomedes. Verba[...] hæc: Itidem cùm rebus creperis & afflictis ſpectatores deligendi ſunt, qui nocte intempeſta caſtra hoſtium penetrent: [...] ſes cum Diomede deliguntur? veluti conſilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius, &c. Eſſe autem conit[...] titudinem cum prudentia nos aliàs ſatis docemus, præcipuè ſup. lib. 1 pag 14.

e Τυδείδη] Vulgatũ eſt illud Pittaci, ſeu vt alij volũt, Chilonis, μηδὲν ἄγαν: & illud Phocylidis, πάντων μέτρον ἄριστον. ([...] ſeruatum, pleraque per ſe laudanda vituperio ſubijcit. Vnde in omnia virtutum genera peccatur, exceſſu videlicet, q[...] eſſe, docent Morum ſcriptores. Ex iuſtitia fit τὸ ἀκριβοδίκαιον, quod ſummam eſſe iniuriã trita monet parœmia. Ex fo[...] dacia & temeritas in adeundis periculis. Ex liberalitate prodigalitas, ex clemẽtia miſericordia, & ſic planè de cęteris. H[...] cùm honeſtum ſit virtutes amicorum non ſolùm agnoſcere, ſed etiam laudibus extollere: tamen id damnandum vide[...] gina illa rerum omnium mediocritas abeſt, proinde videndum eſt ne nimis laudes, quod aſſentationis cuiuſdam ſp[...] fert: adeò euitanda quoque eſt nimia illa amicorum & exuperans propenſio, quę in amicorum laudibus prędicandis [...] potiſſimum illis præſentibus: quia honeſti eſt & cordati viri, laudes ſuas in os ſuum decantatas facilè non audire, ne ni[...] que ſibi ipſe placere videatur, & ſe dignum eiuſmodi encomijs arbitrari. Atque hoc ipſum eſt, quod Vlyſſem malè hab[...] Diomedi, μήτ' ἄρ με μάλ' αἴνεε. Quamuis enim vera de quopiam dixeris, ſolet tamen ille ad ſui prædicationem pudore [...] fundi, vt iam diximus. Vnde alloquutura Achillem Clytemneſtra his verſibus egregiè præfatur apud Euripidem in Iphi[...]

πῶς ἄν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μήτ' ἐνδεῶς, μήτ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν;
αἰνούμενοι γὰρ οἱ 'γαθοὶ, τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἂν αἰνῶσ' ἄγαν. id eſt,

Quomodo te laudabo neq; nimium oratione
Neq; minus quàm decet, ne tuam amittam gratiam?
Laudati enim boni, quodammodo
Odio perſequuntur laudantes, ſi laudent nimis.

uoq; parte videndum est, vt mediocritas, quam non immeritò aureã appellabat Flaccus, obseruetur. Iam verò quod ,μή τι πείκει, quò pertinet? aut quænam illud dicẽdi causa ipsi fuit à Diomede data? Quid enim in Vlysse vituperabat oluit ergo γνωμικῶς orator loqui, quasi dicat: Cùm de me sermonem inijcis, Diomedes, noli in meis laudibus recẽsens, sed neque etiam in me vituperando occupari. Illud enim vt non patiar, facit pudor meus, & tot virorum, quibus e- ognitus, præsentia: hoc verò minus etiam mihi gratum foret, quia nihil in me vituperabile agnosco, testib. etiam tot ibus. Nam illud εἰδόσι γάρ τοι ταῦτα, &c. in vtramque partem refero. Vel sanè illud, μή τε τι νείκει, habet nescio quid re- ræcanicæ in Homero aliud forsitan agente. Sed nolo Zoilum imitari.

ὺξ] Ecce quàm copiosè rem vnicam Poëta expresserit, quinque enim diuersas locutiones adhibuit ad diei aduentum 1. Dixi quinque, licet Eustathius quatuor tantùm enumeret, quia videlicet primùm illud, μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, nõ intel- illud ipsum exprimendum reliquæ quatuor phrases adhibeantur.

προβέβηκε] Hinc constat Vlyssem etiam astrologiæ fuisse peritum, qui ex siderum progressu instare diem intellexerit, in Odyssea videbimus.

ν δ᾽ πλέων νύξ.] Eustathius dicit ambiguum esse huius loci sensum. Incertũ enim an intelligat, τῶν δύο μοιρῶν τὴν πλέω ιχετο ἡ νύξ, vt aliquid adhuc ex vtraque illa parte supersit & tertia pars integra. Vel an geminæ partes totæ transierint, nul aliquid ex tertia, vt illa tota non supersit: vel an duæ iam partes integræ transierint, & tertia tota transeat. Ego ve- n sensum, vt magis perspicuum, amplector.

τη μοῖρα.] Notandum est quod ex veterib monet Eustathius, intelligere Poëtam noctem τριφύλακτον, hoc est, triũ cu- eam in tres partes diuidat, vt etiam diem, cùm ait, ἔσσεται ἠώς, ἢ δείλη, ἢ μέσον ἦμαρ. Apud Romanos cùm diem à media iam noctem sequentem constituerent, obseruata non fuit illa partium noctis singularis distributio, sed solùm primã speriginem, id est, noctis initium & conticinium noctis, quæ mox concubia, vel intempesta dicebatur, expresserunt: mpus tenebrarũ, quæ est altera pars diei naturalis, τετραφύλακτον fecerunt, non τριφύλακτον, vt Homerus. hoc est, qua- runt vigilias, quorum singulæ ex trib. horis constarent: hinc prima, secunda, tertia, quarta vigilia. Vnde Lucanus lib. igiles commouerat hora secũdos Itaq; hinc colligere licet, si noctes Homerus τριφυλάκτους fecit, vt fecisse summo est ic locus, singulas vigilias quatuòr horarum spatio fuisse supputatas At memini in Euripidis Rheso τετράμοιρον νυκτὸς sub ipsum initium. Sed posteriores illi Poëtæ ab Homero sæpissimè dissentiunt. Porrò de partib. noctis consule Pol- 7. vnde hic locus poterit aliquantulum illustrari.

ειπόνθ᾽, ὅπλοισιν ἐνὶ δεινοῖσιν ἐδύτην.	*Sic locuti, arma grauia induerunt.*
ῃ δῶκε μενεπτόλεμος Θρασυμήδης	*Tydidæ quidem dedit cõstans in prælio Thrasimedes*
ἄμφηκες. τὸ δ᾽ ἑὸν παρὰ * νηυσὶ λέλειπτο,	*Ensem ancipitem (nam suus apud naues remãserat)* γρ. νηί
ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε	*Et scutum & ei galeam capiti imposuit*
φαλόν τε καὶ ἄλοφον, ἥ τε καταῖτυξ	*Taurinã sine conoq; & sine crista, quæ καταῖτυξ (i. cassis)*
ται δὲ κάρη θαλερῶν αἰζηῶν.	*Vocatur: tuetur aũt caput pubescentium iuuenum.*
Ὀδυσῆι δίδου βιὸν ἠδὲ φαρέτρην	*Meriones autem Vlyssi dedit arcum & pharetram,*
ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,	*Et ensem & ei galeam capiti imposuit*
πολέσιν δ᾽ ἔντοσθεν ἱμᾶσιν	*Ex pelle factam: multis autem intrinsecus loris*
ῶς· ἔκτοσθε δὲ λευκοὶ ὀδόντες	*Ligata erat fortiter: extrinsecus autem cãdidi dẽtes*
ὑὸς θαμέες ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα,	*Albi dentis suis crebri muniebant hinc atq; illinc,*
ένως, μέσσῃ δ᾽ ἐνὶ πῖλος ἀρήρει.	*Benè & scitè: in media autem pileus aptatus erat.*
ἐξ Ἐλεῶνος Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο	*Hanc quondam ex Eleone Amyntoris Ormenidæ*
όλυκος, πυκινὸν δόμον ἀντιτορήσας·	*Eripuit Autolycus, solidam domum quum effregisset:*
δ᾽ ἄρα δῶκε Κυθηρίῳ Ἀμφιδάμαντι·	*In Scandia autem dedit Cytherio Amphidamanti:* γρ. κυνδάμ
ας δὲ Μόλῳ δῶκε ξεινήιον εἶναι·	*Amphidamas aũt Malo dedit pro hospitali munere:*
ιόνῃ δῶκεν ᾧ παιδὶ φορῆναι.	*Sed hic Merioni dedit suo filio ad gestandum:*
ασῆος πύκασεν κάρη ἀμφιτεθεῖσα.	*Tum verò Vlysses texit caput circumposita.*
οὖν ὅπλοισιν ἐνὶ δεινοῖσιν ἐδύτην,	*Hi verò postquàm arma grauia induerunt,*
λιπέτην δὲ κατ᾽ αὐτόθι πάντας ἀρίστους·	*Perrexerũt ire: reliquerunt .a. illic omnes optimates.*
ὸν ἧκεν ἐρωδιὸν ἐγγὺς ὁδοῖο	*His autem faustam misit ardeolam prope viam*
ηναίη· τοὶ δ᾽ οὐκ ἴδον ὀφθαλμοῖσι	*Pallas Minerua: hi autem non viderunt oculis* γρ. πάλιν
ορφναίην, ἀλλὰ κλάγξαντος ἄκουσαν.	*Noctem per obscuram: sed clangentem audiuerunt.*
τῷ * ὄρνιθ᾽ Ὀδυσεύς, ἠρᾶτο δ᾽ Ἀθήνῃ,	*Gauisus est .a. ob auẽ Vlysses, precatus est .a. Mineruã,* γρ. ὄρνιθι ὀ. δυσ.
αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἥ τέ μοι αἰεὶ	*Audi me ægidem gestãtis Iouis filia, quæ mihi semp*
σι πόνοισι παρίστασαι, οὐδέ σε λήθω	*In omnibus laboribus ades: neq; te lateo*
νῦν αὖτε μάλιστά με * φῖλαι Ἀθήνη·	*Quũ moueor: nũc rurs' maximè me dilige Minerua:* γρ. φίλαι
λιν ἐπὶ νῆας ἐϋκλεΐας ἀφικέσθαι,	*Da .v. rursus ad naues nos illustres reuerti,*
μέγα ἔργον ὅ κεν Τρώεσσι μελήσῃ.	*Patrato magno facinore, qđ Troianis solicitudini sit.*
αὖτ᾽ ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,	*Secũd' deinde precat' est in bello strenu' Diomedes:*
καὶ ἐμεῖο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,	*Audi nunc, & me Iouis filia indomita,*
ὡς ὅτε πατρὶ ἅμ᾽ ἕσπεο Τυδέϊ δίῳ	*Sequere me, sicut quũ patrẽ sequebaris Tydeũ diuinũ*
ας ὅτε τε πρὸ Ἀχαιῶν ἄγγελος ᾔει,	*Ad Thebas, quando pro Achiuis legatus iuit:*
ρ᾽ Ἀσωπῷ λίπε χαλκοχίτωνας Ἀχαιούς.	*Hos .a. ad Asopum liquit loricatos Achiuos.*
μειλίχιον μῦθον φέρε Καδμείοισι	*Sed ipse blandam orationem ferebat Thebanis*
ρ ἂψ ἀπιὼν μάλα μέρμερα μήσατο ἔργα	*Illuc, sed retrò abiens valde ardua patrauit opera*
θεά, ὅτε οἱ πρόφρασσα παρέστης.	*Tecum diua Dea, quando ei prompta astitisti:*
μοι ἐθέλουσα παρίστασο, καί με φύλασσε·	*Sic nunc mihi volens adsis, & me serua,*
ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον,	*Tibi .a. ego sacrificabo iuuencam hornam, lati frontẽ,*

Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ·
Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω, χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.
Ὣς ἔφαν εὐχόμενοι· τῶν δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
Οἱ δ' ἐπεὶ ἠρήσαντο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Βάν ῥ' ἴμεν ὥστε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν
[h] * Ἂν φόνον, ἂν νέκυας, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

χ. ἀμφόνον

Indomitam, quam nondum sub iugum du
Hanc tibi ego sacrificabo: aurũ cornibus ci
Sic dixerũt precãtes: hos.a.audiuit Pall
Hi autem postquam precati sunt Iouis fili
Perrexerunt ire velut leones duo per noct
Per stragẽ, p cadauera, perq; arma, & atr

COMMENTARIVS.

a ὣς εἰπόνθ', ὅπλοισιν.] Iam vterq, Heros armis instruitur, quibus tutius susceptum explorandi munus obire possit: terq; præcipua arma, aut ea quæ saltem in hunc finem commodiora videbantur, in tentorijs reliquerant, duo illi ex ces Thrasimedes & Meriones sua illis commodant: ille Diomedi ensem, scutum & cassida: hic Vlyssi arcum & pharc galeam. Vbi galeam Merionis latiùs describit, tum quoad formam, tum quoad originem, docens quomodo illa in nis peruenerit, vt anteà idem in sceptro Agamemnonis præstitit.

b τοῖσι δ' δέξιον] Cùm hanc auem immittat Minerua, potest facilè colligi eam sacram Mineruæ existimatã à Poëta, dium Philosophum existimasse refert Etymologus: cùm alij contrà dicãt auem esse Veneream, vnde etiã ἐρώδιον, qu pellatum volunt. Quod Etymologus ita conciliari posse putat: cùm multa enim sint ardearum genera, secundùm Ar Hist anim. cap. 1. possint quædam eorum Mineruæ, quædam Veneri esse sacra.

c Χαῖρε δ'.] Gauisus est, inquit noster Eustathius, hac aue Vlysses, vir scilicet prudentia celebris aue presaga. nã quo tibus lætum auspicium faciat, Hermon testatur. Cæterùm quod illi auem audierunt tantùm, non etiam viderunt: sig quoq; non venturos in hostium aspectum, sed facinus tale designaturos, quod hostes omnino auditu cognituri est sapiens fuisset Vlysses, deterreri hac aue potuissent, quasi periclitarentur deprehendi, & non latere, sicut nec ardeæ cl tuit. Venatur autem ardea noctu (Aristoteles dicit hoc eã interdiu facere, quod etiam annotat Gesnerus) in aquis rapax est. quamobrem Minerua non noctuam sibi sacram, sed ardeam eis immittit, palustribus scilicet circa Scamar uenĩetem. Porrò Zopyrus pro voce παλλὰς scribit πελλὸν (intelligit autem ardeam, quæ pulla seu cinerea dicitur) vt ra tiùs designetur, quasi hoc genus ardeæ cæteris rapacius sit.

d κλῦθί μευ.] Quia etiam veteres illi nihil feliciter sine Numinis auxilio confici posse existimabant, præcipuè verò rus, ideò hos Heroas Mineruæ supplicantes nobis proposuit. Primùm ergo Vlysses preces suas fundit, sed paucis: qu re ipsi erat eius auxilium & præsentia, vt pluribus illud impetrare noluerit, de quo non posset dubitare, cùm etiam fauere & adesse eam sibi præsensisset: contrà verò Diomedes prolixiori oratione eius opem implorat, cõmemorato ipsa olim apud Thebas affuit, continuari idem in se auxilium postulans. Addit quoq; in fine, se ei iuuencam immo ab ijs fieri solet, qui minus securè opem Numinis sibi pollicentur: proinde eo non indiguit Vlysses, vt iam diximus.

e Ἥτε μοι αἰεὶ] Sic etiam idem Vlysses apud Euripidem in Rheso: δέσποιν' Ἀθάνα, φθέγματος γὰρ ᾐσθόμην τοῦ σοῦ συνήθη γῆρυν. ἐν πόνοισι γὰρ παροῦσ' ἀμύνεις τοῖς ἐμοῖς ἀεί ποτε.
& apud Sophoclem, πάντα γὰρ τότ' οὖν πάρος τότ' εἰσέπειτα σῇ κυβερνῶμαι χερί.

f ἐς Θήβας] Hoc ipsum Agamemnon lib. 3. & Minerua lib. 4. anteà commemorarunt. Videndus etiam Papinius in etiam dicemus in Lexico, vt iam sumus ibi polliciti.

g βοῦν ἦνιν] Aliàs etiam docuimus Iuuencas sacrificari solitas Mineruæ, nimirum ἤνις ἀδμήτας, &c. vt hîc dicitur. I enarrauimus, quod hic Diomedes ait se aurum cornibus victimæ circumfusurum.

h ἂν φόνον.] Versus elegantissimus multa breui orationis gyro complectens, quod speculatorum celeritatem satis Xenophõ æmulatus est his verbis: ἐπεὶ δ' ἔληξεν ἡ μάχη, παρῆν ἰδεῖν, τὴν μὲν γῆν αἵματι πεφυρμένην, νεκροὺς δὲ κειμένους. δόρατα, μένα, ἐγχειρίδια γυμνὰ κολεῶν. τὰ μὲν χαμαὶ τὰ δὲ σώμασιν ἐμπεπηγότα Sed hoc augustius & angustius noster Homerus. V notatum ab antiquis, κατὰ τὸ σιωπώμενον videri iam extinctos fuisse ignes Troianorum, nam illis collucentibus facilli satores istos visu deprehendere.

---

[a] Οὐδὲ μὲν οὐδὲ Τρῶας ἀγήνορας εἴασεν Ἕκτωρ
Εὕδειν, ἀλλ' ἄμυδις κικλήσκετο πάντας ἀρίστους,
Ὅσσοι ἔσαν Τρώων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·
Τοὺς ὅγε συγκαλέσας, [b] πυκινὴν ἠρτύνετο βουλήν.
[c] Τίς κέν μοι τόδε ἔργον ὑποσχόμενος τελέσειε
[d] Δώρῳ ἔπι μεγάλῳ; (μισθὸς δέ οἱ ἄρκιος ἔσται·
Δώσω γὰρ δίφρον τε, δύω τ' ἐριαύχενας ἵππους,
Οἵ κεν ἀριστεύωσι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν)
Ὅστις κεν τλαίη, οἷ τ' αὐτῷ κῦδος ἄροιτο,
Νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τε πυθέσθαι
[e] Ἠὲ φυλάσσονται νῆες θοαὶ ὡς τὸ πάρος περ,
Ἦ ἤδη χείρεσσιν ὑφ' ἡμετέρῃσι δαμέντες,
Φύξιν βουλεύουσι μετὰ σφίσιν, οὐδ' ἐθέλουσι
Νύκτα φυλασσέμεναι, καμάτῳ ἀδηκότες αἰνῷ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα [f] πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
[g] Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Κήρυκος θείοιο πολύχρυσος, πολύχαλκος,
Ὅς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακός, ἀλλὰ ποδώκης·
Αὐτὰρ ὁ μοῦνος ἔην μετὰ πέντε κασιγνήτῃσιν,
Ὅς ῥα τότε Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι εἶπε παραστάς·
[h] Ἕκτορ, ἔμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τε πυθέσθαι.
Ἀλλ' ἄγε μοι τὸ σκῆπτρον ἀνάσχεο, καί μοι ὄμοσσον·
[i] Ἦ μὲν τοὺς ἵππους τε καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ
Δωσέμεν οἳ φορέουσιν ἀμύμονα Πηλείωνα·
Σοὶ δ' ἐγὼ οὐχ ἅλιος σκοπὸς ἔσσομαι, οὐδ' ἀπὸ δόξης.

Neq; quidem neq; Troianos generosos p
Dormire, sed simul cõuocabat omnes præ
Quicunq; erant Troianorum duces & pri
His ille conuocatis prudens parauit consil.
Quis mihi hoc opus promittens perfici
Præmium ob magnum? (merces ei suffici
Dabo enim currumq; duosq; sublimis cer
Qui virtute antecellant celeres apud na
Quisquis auderet (sibiq; ipsi gloriã cõpara
Naues veloces prope accedere & explora
An custodiantur naues sicut anteà:
An tam manibus à nostris superati Græc
Fugam consultent inter se, neq; velint
Noctem custodire, labore defessi graui.
Sic dixit: hi.a.omnes obmutuerunt silen
Erat.a.quidã inter Troianos Dolon, Eum
Præconis diuini, diues auri, diues æris,
Qui vtiq; specie quidẽ erat deformis, sed p
At hic solus erat inter quinq; sorores:
Qui tunc Troianisq; & Hectori dixit ast
Hector, me impellit cor & animus gener
Ad naues veloces propè ire, atq; explorar
Sed agè mihi sceptrum porrige, & mihi iu
Certè ipsos equosq; & currus ornatos ære
Daturum, qui vehunt eximium Pelidem.
Tibi.a.ego nõ vanus speculator ero, nec re

...ἐς στρατὸν εἶμι διαμπερὲς, ὄφρ' ἂν ἵκωμαι
...ἐμνονέην, ὅθι που μέλλουσιν ἄριστοι
...βουλὰς βουλεύειν, ἢ φευγέμεν, ἠὲ μάχεσθαι.
...ὣς φάτ'· ὁ δ' ἐν χερσὶ σκῆπτρον βάλε, καί οἱ ὄμοσσε.
...ἴστω νῦν Ζεὺς αὐτὸς ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
...μὴ μὲν τοῖς ἵπποισιν ἀνὴρ ἐποχήσεται ἄλλος
...ἀλλά σε φημὶ διαμπερὲς ἀγλαϊεῖσθαι.

Tādiu.n.per exercitū vadā paßim, donec perueniam
Ad naue Agamēnoneā, vbi nimirū futuri sunt prin-
Consilta capere, vel fugiendi vel pugnandi. (cipes
Sic dixit. hic.a.in manib sceptrū iecit, & ei iurauit:
Sciat nūc Iupiter ipse valdè sonans maritus Iunonis,
Non profectò his equis vir inuehetur alius
Troianorum: sed te assero perpetuò ornatum iri illis.

COMMENTARIVS.

...δὲ πέλας.] Eodem tempore diuersis idem consilium eandemq; cogitationem solet Homerus tribuere, vt hoc loco Tro-...cis de mittendo in castra hostium exploratore. Quamuis enim Poëta nunc primum scribat hoc de Troianis, vt nescio ...us à missis iam Græcorum exploratoribus imaginari possis, tamen nihilominus existimandum est Troianos eodem ...ore de eadem re quoq; cogitasse. Sed vtrumq; simul scribi non potuit. Voluit autem Græcis primum locum tribuere, ...d iam ipsis hanc gloriam conciliet, quòd hoc consilium primi sumpserint & exequuti sint. Euripides verò in Rheso so-...ndo exploratore deliberantes Troianos inducit, vt mox videbimus. Cæterùm non immoratur Poëta in describenda ...a Heroum Troianorum conuocatione, vt anteà in Græcis fecit, tum quia expeditior & paratior videatur fuisse eorum ...ipræ lætitia ex hesterna victoria hilariores & alacriores fuerint, tùm sanè, quod mihi magis placet, quòd Poëta ineptas ...effugiat, & ad ipsum exploratorum vtriusque partis concursum deproperet.

...] Quod Poëta prudens istud consilium appellat, id ingeniuè facit. Ad bellum enim feliciter conficiendum multùm cō-... & res hostium exploratas habere, vt anteà dicebamus. Sed cùm eius consilij authorem Hectorem pronunciat, ea in ...atorem non habet Euripidem, qui in Rheso illud Aeneæ tribuit, cùm Hector etiam medijs tenebris in castra Græco-... vellet irruere, & vix ab instituto posset dimoueri. Ideò etiam tandem Aeneas coactus est sic eum affari:

Εἴθ' ἦσθ' ἀνὴρ εὔβουλος, ὡς δρᾶσαι χερί. — Ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντ' ἐπίστασθαι βροτῶν
Πέφυκεν, ἄλλῳ δ' ἄλλο πρόσκειται γέρας, — Σὲ μὲν μάχεσθαι, τοὺς δὲ βουλεύειν καλῶς.

Hector apud ipsum Homerū a Polydamante, ni fallor, istis Euripideis similia planè audit. Sed placet nunc etiam Ho-...e, qui nō nudè κορυθαίολον, sed etiam εὔβουλον Hectorē nobis exhibet, vt vtrumq; ornamentū in eum Heroē concurrat.

...αι πεῖσεται.] Rem proponit Hector eadem orationis εἰδέα, qua anteà apud Græcos in eodem negotio Nestor, simi-...ificio. Nam & exploratori duo proponit. Primùm præmium & mercedem laboris: Deinde etiam facti gloriam. Sed ...seruare licet hominis audaciam nimium confidentem, qui ea polliceatur quæ in sua non erant potestate, nimirum ...num Græcorum currum, quasi post hesternam victoriam secura omnia sibi promitteret, oblitus quam sit Mauors ἀλ-...& ἑτεραλκής. Eadem erit futilitas posteà in Dolone cùm Achillis currum & equos, interposito iureiurando Hectoris, ... Quantò prudentiùs Græci qui suis non alienis exploratores suos remunerantur. Sanè hæc exempla luculētissima sunt, ...ctoris præcipuè & Dolonis, quod melius ex ipso exitu poterit obseruari. Nescio quid tale mihi impræsentiarum suc-...elio Antonino Commodo, qui anno primo Imperii sui de Germanis nondum victis triumphum egit.

...μεγάλα.] At nos istud tuum magnum præmium, Hector, quia incertum est, nihili planè æstimamus, & te mente omni-...n, qui tam superbe insolescas, neque eius dicti memineris —— νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.

...] Sed quid prodiderit hæc nosse? Docent Euripideus Aeneas, & ipse Hector, quorum ille sic loquitur:

κατάσκοπον δὲ πολεμίων, ὅς ἂν θέλῃ — εἰ δ' ὡς δόλον τιν' ἡδ' ἀγεῖ φυγὴ πολλή
πέμπειν δοκεῖ μοι. κἂν μὲν αἴρωνται φυγὴν — μαθόντες ἐχθρῶν μηχανὰς κατασκόπου
στείχοντες ἐμπίπτωμεν Ἀργείων στρατῷ· — βουλευσόμεσθα·

Hector verò tandem persuasus sic:

ἐγὼ δὲ πέμψω πολεμίων κατάσκοπον. — Σάλπιγγος αὐδὴν προσδοκῶν καραδόκει,
κἂν μέν τιν' ἐχθρῶν μηχανὴν πυθώμεθα, — ὡς οὐ μενοῦντά μ', ἀλλὰ προσμίξω νεῶν
σὺ (Αἰνέα) πάντ' ἀκούσῃ, καὶ παρὼν ἔσῃ λόγων. — ὁλκοῖσι νυκτὸς τῆσδ' ἐπ' Ἀργείων στρατόν
ἐὰν δ' ἀπαίρωσ' εἰς φυγὴν ὁρμώμενοι

...ἀκὴν ἐγένοντο.] Vide quid anteà de simili Græcorum silentio annotauimus.

...πρόσθεν.] Silentibus cæteris Troianis, siue illud quòd magnitudinem periculi reformidarent, siue alia quacunq; de ...st, vnus Dolon ausus est in se hoc munus recipere. Eum autem nobis Homerus describit, primùm quo parente sit ...opulentum & diuitem, tertio deformem, quartò velocem. Quod ad parentem attinet, eum ait fuisse præconem: vnde ... Eustathio Dolonem etiam præconis officio defunctum fuisse. Nam, vt constat ex Herodoto, συνήθεις τοῖς παλαιοῖς ...ρας διαδέχεσθαι, αὐλητὴς γὰρ αὐλητής, καὶ μάγειρος μάγειρος, καὶ κῆρυξ κήρυκος. Addit deinde eum fuisse diuitem, vnde apud ...Rheso, cùm Hector ei pro mercede pecunias offerret, his verbis, χρυσὸς γάρ ἐστιν, εἰ τόδ' αἰτήσεις γέρας, respondet: ἀλλ' ἐστ' ...σπανίζομεν. Tertiò dicitur ore deformis, quod Poëta meminit, vt velocitatem illius magis commendet, quæ quarto ... quasi dicat, eum quamuis specie vultus minus esset decorus & amabilis, tamen compensatam illam deformitatem ...ento & virtute, nimirum velociter currendi: quæ non exigua est laus apud Homerum, cùm etiam Achillem suum ea ...è commendet, & penè ad aurium fastidium. Quòd autem quinto loco dicitur eum solum inter quinq; sorores esse, ... um rerum perscrutatorem Homerum exhibet: sed id leuius est, quàm vt alia indigeat obseruatione.

...πρῶτ'] Hanc quidem alacritatem in Dolone amo & exosculor, quia animi generositatem præ se fert: quæ verò se-...è despuo & improbo: Primùm, quoniam ita est sordidus, vt mercedem sui laboris postulet, quod liberalem & inge-...em minus decet, sicut facilè potuit in Diomede supra obseruari, qui ne oblatū quidem præmiū accepisse dicitur, ne-...iuramēto cautū voluit, vt hoc loco Dolon. Vnde non malè ἀγλυῆ eum appellat Gryllus apud Plutarchum περὶ τοῦ τὰ ἄ-...: vbi notandum est prouerbium nunquam antea obseruatum, quod sciam, Δόλωνος ἀγλυνέστερος, Dolone sordidior: ...tatio ex hoc loco petenda est, quod eius sordes in hac lucri cupiditate significentur. Oportuit eum siquidem non spe ...m esse, cùm omnis virtus sit αὐτάρκης. At sanè compensari honestè labores decet. Id equidem fateor, sed non omnia ...ccipiuntur, honestè quoque petuntur, vt sæpiùs monui. Huc porrò pertinet eiusdem Dolonis apud Euripidem peti-

οὔκουν πονεῖν με χρὴ πονοῦντα δ' ἄξιον — μισθὸν φέρεσθαι· παντὶ γὰρ προσκείμενον
Κέρδος πρὸς ἔργῳ τὴν χάριν τίκτει διπλῆν.

Secundò id in hac Dolonis petitione omnino vitupero, vt anteà attigi, ...rtam sibi dari in præmium postulet, quasi ea iam in Hectoris esset potestate. Quod adeò puerile est & stolidi ingenij ... suprá. Sed id adhuc magis mirari licet, quòd ausus est etiam Hector illam iuramento grauissimo polliceri, vt mox ... hac stoliditate aliena promittendi non mansit integer Virgilianus Ascanius, qui Turni equum & arma Niso ad Ae-...oficiscenti pollicetur, cùm is tamen nondū esset deuictus verba hæc sunt: *Vidisti quo Turnus equo, quibus ibat in armis*
Aureus? ipsum illum, clypeum cristasq; rubentes — Excipiam sorti, iam nunc tua præmia Nise.

...τοῦς.] Tam magnum præmium postulat, quia vt ipsemet ait apud Euripidem:
—— χρὴ δ' ἐπ' ἀξίοις πονεῖν — ψυχὴν προθέντα κύβοισι δαίμονος.

...χε'] Obseruandus est hic mos antiquus iuramento aliquid alicui sanciendi, à Rege videlicet iniiciendo sceptrum in ...ius, ... fit promissio. Quam sit augustum sceptrum in iureiurando, docuimus anteà lib 1. pag. 13. Non potest autē satis carpi ...ient Hectoris, qui audeat de re incerta iuramento Doloni cauere, idque absolutè ac sine vlla conditione, quod etiam a-...fut is fieri consueuit.

...φάτ', καί ῥ' ἐπίορκον* ἀπώμοσε· τὸν δ' ὀρόθυνεν. — *Sic dixit. & sine piuriū iurauit: hunc.a. cōcitabat.* *καὶ ἐπώμοσε
...αὐτίκα δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐβάλλετο καμπύλα τόξα — *Protinus verò circa humeros aptauit curuos arcus,*

Ἕσσατο δ' ἔκτοσθεν ῥινὸν πολιοῖο λύκοιο,
(γρ. ἐπ' ἰκτιδέην) Κρατὶ δ' * ἐπὶ κτιδέην κυνέην· ἕλε δ' ὀξὺν ἄκοντα.
Βῆ δ' ἰέναι ποτὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ· οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν
Ἐλθὼν ἐκ νηῶν, ἂψ Ἕκτορι μῦθον ἀποίσειν.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν κάλλιφ' ὅμιλον,
Βῆ ῥ' ἵπποι μεμαώς· τὸν δὲ φράσατο προσιόντα
Διογενὴς Ὀδυσεύς· Διομήδεα δὲ προσέειπεν,
[b] Οὗτός τοι Διόμηδες ἀπὸ στρατοῦ ἔρχεται ἀνήρ,
Οὐκ οἶδ' ἢ νήεσσιν ἐπίσκοπος ἡμετέρῃσιν,
Ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνηώτων.
(γρ. παρὲξ ἐλθεῖν) Ἀλλ' ἐῶμέν μιν πρῶτα * παρεξελθεῖν πεδίοιο
Τυτθόν· ἔπειτα δέ κ' αὐτὸν ἐπαΐξαντες ἕλοιμεν
Καρπαλίμως· εἰ δ' ἄμμε παραφθαίῃσι πόδεσσιν,
(γρ. προτὶ) Αἰεί μιν * ποτὶ νῆας ἀπὸ στρατόφιν προτιειλεῖν
Ἔγχει ἐπαΐσσων, μή πως προτὶ ἄστυ ἀλύξῃ.
Ὣς ἄρα φωνήσαντε, παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσι
Κλινθήτην· ὁ δ' ἄρ' ὦκα παρέδραμεν ἀφραδίῃσιν.
(γρ. ἐπὶ οὖρα) [c] Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἀπέην ὅσον τ' * ἐπίουρα πέλονται
Ἡμιόνων (αἳ γάρ τε βοῶν προφερέστεραί εἰσιν
Ἑλκέμεναι νειοῖο βαθείης πηκτὸν ἄροτρον)
Τὼ μὲν ἐπεδραμέτην· ὁ δ' ἄρ' ἔστη δοῦπον ἀκούσας.
Ἔλπετο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀποστρέψοντας ἑταίρους
Ἐκ Τρώων ἰέναι, πάλιν Ἕκτορος ὀτρύναντος.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἄπεσαν δουρηνεκὲς, ἢ καὶ ἔλασσον,
Γνῶ ῥ' ἄνδρας δηΐους· λαιψηρὰ δὲ γούνατ' ἐνώμα
Φευγέμεναι· τοὶ δ' αἶψα διώκειν ὁρμήθησαν.
[d] Ὡς δ' ὅτε καρχαρόδοντε δύω κύνε εἰδότε θήρης,
Ἢ κεμάδ' ἠὲ λαγωὸν ἐπείγετον ἐμμενὲς αἰεὶ
Χῶρον ἀν' ὑλήενθ', ὁ δέ τε προθέῃσι μεμηκώς·
Ὣς τὸν Τυδεΐδης ἠδ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
Λαοῦ ἀποτμήξαντε, διώκετον ἐμμενὲς αἰεί.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλε μιγήσεσθαι φυλάκεσσι
Φεύγων ἐς νῆας, [e] τότε δὴ μένος ἔμβαλ' Ἀθήνη
Τυδεΐδῃ, ἵνα μή τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Φθαίη ἐπευξάμενος βαλέειν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθῃ.
Δουρὶ δ' ἐπαΐσσων προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Ἠὲ μέν', ἠέ σε δουρὶ κιχήσομαι· οὐδέ σε φημὶ
Δηρὸν ἐμῆς ἀπὸ χειρὸς ἀλύξειν αἰπὺν ὄλεθρον.
Ἦ ῥα, καὶ ἔγχος ἀφῆκεν· ἑκὼν δ' ἡμάρτανε φωτός.
Δεξιτερὸν δ' ὑπὲρ ὦμον ἐΰξου δουρὸς ἀκωκὴ
Ἐν γαίῃ ἐπάγη· [g] ὁ δ' ἄρ' ἔστη τάρβησέν τε
Βαμβαίνων· ἄραβος δὲ διὰ στόμα γίνετ' ὀδόντων
(γρ. κιχήτην) Χλωρὸς ὑπαὶ δείους· τὼ δ' ἀσθμαίνοντε * κιχήτην·
Χειρῶν δ' ἁψάσθην· ὁ δὲ δακρύσας ἔπος ηὔδα,
Ζωγρεῖτ', αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι· [h] ἔστι γὰρ ἔνδον
Χαλκός τε, χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος.
Τῶν κ' ὔμμιν χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα
Εἴ κεν ἐμὲ ζωὸν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

Induit & exterius pellem cani lupi,
Caputq́; super, mustelinã galeã: cepitq́; acuti
Perrexit aũt ire ad naues ab exercitu suo: n
Reuersurus à nauib. rursus Hectori nunciũ re
Sed quãdo iã equorumq́; & virorũ reliquit
Iuit per viã promptus: hunc. a. percepit aduc
Nobilis Vlysses, Diomedemq́; allocutus est,
Iste tibi ô Diomedes à castris (hostium) v
Haud scio an nauibus explorator nostris,
An aliquod spoliaturus cadauer mortuoru
Sed sinamus ipsum primùm transire campu
Parumper: deinde. v. ipsum insequentes cap
Statim: si autem nos præcurrat pedibus,
Semper ipsum ad naues à castris suis propelli
Hasta impetens, ne quo modo ad ciuitatem
Sic loquuti extra viam inter cadauera
Declinarũt: hic. v. celeriter prætercurrit ten
Sed cùm iam aberat quantũ interualla sun
Mularum (hæ enim bobus præstantiores sun
Ad trahendũ in nouali profundo compactũ
Hi quidẽ accurrerunt: ille. v. cõstitit strepitu
Putabat enim in animo, vt se reuocarent, so
Ex Troianis venire, rursus Hectore iubente
Sed quando iã aberãt ad hastæ iactũ, vel eti
Agnouit viros inimicos: velocia autem gen
Vt fugeret: illi aũt cõfestim inseq festinarũt.
Ac veluti quã serratis dentib. duo canes per
Aut hinnulũ vel leporem vrgent incessante
Locum per syluosum: ille autẽ antecurrit
Si hunc Tydides atq; vrbium vastator Vlysse
Ab exercitu intercludẽtes psequebãtur cõst
Sed quãdo iam mox erat permixturus se cu
Fugiens ad naues, tum verò robur iniecit M
Tydidæ, vt ne aliquis Achiuorum loricatoru
Prior gloriaretur vulnerasse, hic verò secũ
Hasta. a. impetens, allocutus est eum fortis D
Vel mane, vel te hasta consequar: neq; te
Diu mea à manu effugiturum duram morte
Dixit, & hastam emisit: volẽs. a. aberrau
Dexterum. v. supra humerum politæ lanceæ
In terra fixa est: hic autem constitit timuit
Balbutiens, stridorq́; per os fiebat dentium
Pallidus præ timore: hi aũt anhelantes assec
Manibusq́; prehẽderũt: ille. a. lachrymãs ver
Viuũ capite: & ego me redimam: est. n. m.
Aesq́; aurumq́;, & ad multos labores aptum
Ex his vobis donabit pater infinita dona red
Si me viuum esse audiuerit apud naues Ach

COMMENTARIVS.

a αὐτίκα δ' ἀμφ' ὤμοισιν] Hic habitus Dolonis attendendus est. primùm arma sunt arcus & iaculũ: deinde corporis in pellis lupi albi, galeaque mustelina. De armis nihil est curiosius dicendum: de integumentis verò quid obserues, nisi Dolonis stultitiam, qui candidam pellem nocte induat, qua poterat faciliùs dignosci? Habet enim neque solùm noctu, terdiu color candidus nescio quid conspicui, quod magis oculos afficiat, & magis, quàm alij colores, obseruetur. Dubit possis, an pellis ista ex lupo fuerit sene, an aliàs ex quouis luporum candidorũ genere. Nam lupos canescere, vt & equos nes in senectute, notat etiam Erasmus in illo adagio, ὁ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει: Lupus pilum mutat, non me aliàs est etiam genus luporum quoddam album, vt ex Oppiano lib. 3. Κυνηγετ. constat, qui lupos quinque colorum com Primus lupus est τοξευτὴς dictus toto corpore fuluo seu ruffo, id est, ξουθῷ: Secundus, circus & harpax dictus argenteo p caudam colore. Tertius, qui aureus à pulchritudine coloris dicitur. Quartus colore niger. Quintus, quẽ ictinum, id est, m num appellant. Quæ licet ita se habeant, tamen (vt etiam obseruat Gesnerus) canus color lupis magis proprius & comm stimatur: vnde Oppianus licet de diuersis etiam colore lupis dicturus, cõmuni epitheto πολιότριχα φῦλα nominat. Sed xico vocem πελύσημον, πολιὸς, explicabimus, quæ ad huius rei cognitionem maximè pertinet. Cùm autem Poëta dicat D le lupi tegi: hinc videtur occasionem cepisse fingẽdi Euripides eum lupi speciem & gressum assumpsisse, quasi Græcos i

rus: quod vt intelligas, iuuabit ipsius Dolonis verba apud eum videre, quæ sunt huiusmodi:

Χο. Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σοφόν τι μανθάνειν
λέξον, τίς ἔσται τοῦδε σώματος στολή;
Δο. λύκειον ἀμφὶ νῶτα θήσομαι δορὰν
καὶ χάσμα θηρὸς ἀμφ' ἐμῷ θήσω κάρᾳ
βάσιν τε χερσὶ προσθίαν καθαρμόσας
καὶ κῶλα κώλοις, τετράπουν μιμήσομαι
λύκου κέλευθον πολεμίοις δυσεύρετον
τάφροις πελάζων, καὶ νεῶν προβλήμασιν.
ὅταν δ' ἐρημον χῶρον ἐμβαίνω ποδὶ
δίβαμος εἶμι· τῇ δὲ σύγκειται δόλος.

quòd eum etiam paulò pòst ibidem τετράπουν μῖμον appellat Chorus. Quod si verum est, Dolus ille valde fuit insipidus, æci etiam lupi speciem vidissent, iaculis eum erant petituri.

Διομήδης] Non fuit frustra, quod anteà de Vlysse dicebat Diomedes, ἐπεὶ περίοιδε νοῆσαι: Ecce enim promptum illius in Dolonis deprehensione. Sic idem Rhæsum, & eius equos primos animaduertet. Vnde verè meruit dici ἐπίσκοπος, id ator: nam τὸ ἐπὶ quandam ἀκρίβειαν in re gerenda significat. Ecce autem quid Vlyssi hunc Dolonem videnti in mentem rimùm dubitat, cur eum hic esse putet, an quòd exploraturus sit castra Græcorum, an quòd cadauer aliquod sit spolia- de non immeritò apud Euripidem ambiguo vocabulo φηλητὴς appellatur, quòd non solùm deceptorem, sed etiam fu- icat) Prudenter autem suadet ne vrgeatur, donec campum, Scamandrium nempe, vt aliàs vidimus, pertransierit: quia eo erat se facilè in castra, vnde exierat, reuerti sine periculo insequentium. Itaq; mox dicetur eo viso hos exploratores Græ- s à via reflexisse: qui cùm iam transijsset campum, à tergo illi institerũt, & eum ad castra semper vrserunt, ne daretur ei d ciuitatem. quod fuit prudens Vlyssis consilium. Secundò, cùm de insequendo Dolone loquitur, operam quidem suam licetur: sed quia fieri poterat, (quod suspicatur Vlysses, quia in rebus dubijs sapientis est nihil sibi certi aut nimiùm tuti vt hic Dolon celeritate polleret, qua hos Heroas insequentes anteuerteret, Diomedi hoc dat negotij, vt eum à castris m ad naues propellat: non dicit autem se eum persequuturum, quòd nimirum velocitati suæ diffideret, vt voluit Eusta- nquam adducar vt credam., Vlyssem hanc prouinciam Diomedi demandare non propter celeritatem, sed propter ha- habebat Diomedes, qua vult vt Dolonem fugientem impetat. ait enim, ἔγχει ἐπαΐσσων: quia tamen telis idem præstare les poterat, non recuso assensionem Eustathio. Sed & ipse Vlysses quoque Dolonem persequetur, vt docent illa infrà:

ὡς τὸν Τυδείδης ἠδ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
λαοῦ ἀποτμήξαντε, διώκετον ἐμμενὲς αἰεί: & posteà,
τὼ δ' ἀθμαίνοντε κιχήτην·

δὴ ῥ' ἀπέην] Hunc locum ita interpretatus est Aristarchus, referente Didymo, ὅσον φησὶν ὑφ' ἑνὸς καὶ ὁμοῦ ὑπό τινος ἀφιέντος καὶ ζεύγους ἡμιόνων, καὶ ζεύγους ἄλλου βοῶν, φθάνωσι καὶ προελάσωσι τοὺς βοῦς αἱ ἡμίονοι. ταχύτεραι γάρ εἰσι τῶν βοῶν. τοσοῦτόν φησιν ἐάσαντες προελθεῖν τὸν Δόλωνα, μεταστραφέντες ἐδίωξαν. Id est: Quantum emisso simul ab aliquo tum mulorum tum boum iugo ante- à mulis boues, tantum spatium sinentes isti Heroës Dolonem progredi in via, conuersi persequuti sunt. Præuertunt au- t Gesnerus, muli boues arando, nõ quòd robustiores sint, sed quòd celeriores, si pariter emittãtur. Ideò ait hic Didymus, ὡς ὀξύτεροι αἱ ἡμίονοι τοὺς βόας ἐν ἀρότρῳ. Eadem porrò loquendi ratione vsus est etiam Poëta Odyss. θ. his verbis:

τῶν δὲ θέειν ὄχ' ἄριστος ἔην Κλυτόνηος ἀμύμων,
ὅσσον τ' ἐν νειῷ οὖρον πέλει ἡμιόνοιιν,
τόσσον ὑπεκπροθέων λαοὺς ἵκεθ' οἱ δ' ἐλίποντο. Vnde Erasmus sumptum existimauit illud prouerbium Theognidis, itapud Athenæum lib. 7. γνοίης δ' ὅσσον ὄνων κρέσσονες ἡμίονοι, Noscas quantum asinis muli præstent. Olim, inquit, bubus, ulis proscindebant arua. Hinc illa lex Mosaica Deuter. 12. quæ vetat arandi gratia bouem & asinum sub idem iugũ mit- um igitur, quòd à mulis trahebatur, multò celeriùs perueniebat ad sulci finem, quum arator inuertit aratrum, quàm qd à bubus. Hæc ille. Sed vt ex hoc loco videretur desumptum illud prouerbium, ita erat enunciandum: ὅσσον βοῶν κρέσσ- . Eadem tamen est origo, ni fallor, vtriusque prouerbij.

καρχαρόδοντε] Adhibet iam egregium illud Poëtarum pigmentum, qui non solent simplici rei narratione contenti esse, mparationibus, qua in re mirus est ac frequens Poëta noster, illustrant, quibus solet meliùs ob oculos res gesta proponi. aptissimè canibus comparat Vlyssem & Diomedem feram fugientem persequẽtibus. Dolonem verò feræ fugienti, non bet, sed solùm timidæ, quales sunt hinnulus & lepus.

ἄρος] Hoc erat quod præsagiebat Vlysses, futurum vt celeriùs Dolon curreret, proinde peti eum hasta à Diomede vo- nunc facit Diomedes: sed oportuit auxilium Mineruæ adesse. Ita solet Poëta in rebus paulò grauioribus περιβλογεῖν, mus. Monemur porrò, quod iam sæpius est repetitum, intelligere etiam Poëtam, in rebus gerendis diuinam opem ho- teruenire. Attendenda etiam Diomedis φιλοδοξία, qui hoc sibi voluit esse peculiare, nec ab alio vllo præripi, vt priores us veniret Dolon, quod etiam est feliciter assequutus.

ἡμάρτανε] Illa etiam est summa hastam vibrandi peritia, quâ aberratur ab eo quem petis: non quòd difficile sit omnino l tunc cùm directè aliquem petis, & tamen hastam in eam partem, quam voles, emittis, eum tantùm illæsum lambens, iedes Dolonem δεξιτερὸν ὑπὲρ ὦμον. Similis sagittandi dexteritas in Domitiano fuit. quę tanta fuit, vt inter patentes digi- manus viri procul positi iacula transuolarent, vt est apud Sextum Aurelium. Talis fuit in egregio & pręstantissimo il- , cui nomen Guilhelmo Tellio, qui malum supra caput filij hoc illæso iaculatus est.

ἔστη] Rectè hinc potes conijcere, pusillanimitatem adiunctum esse quasi perpetuum sordidi illius auaritiæ, quæ non ni- os animos cadit, quales habet noster Dolon, qui non solùm se in fugam coniecit, sed etiam iam ad ictum hastæ, à qua llæsus ita perterreatur, vt non immeritò lepori ac hinnulo timidissimis animalibus eum Poëta comparauerit. Hunc au- m eleganter περιφράζει. Primùm à vocis inconstantia, siue generaliùs tremore (nam vtrumq; significat τὸ βαμβαίνειν) idore dentium, tum à pallore, quæ omnia frigiditatis signa sunt. Est autem frigiditas timoris comes, aut si mauis effe- is antea docuimus ex Aristotele. Eiusdem porrò Dolonis pusillanimitas in sequentibus eius lacrymis obseruari etiam Poëta in rebus miseris tantùm probat, quia illæ facilitatem & mansuetudinem hominis indicant: in simili autem ca- udo desideratur, eas solùm ignauis hominibus tribuit, vt etiam anteà in Thersite videri potuit.

ἔην] Quod anteà Poëta dicebat locupletem esse hunc Dolonem, nihil aliud fuit quàm προπαρασκευὴ ad hanc sui re- m. Quod ipsum fuit in causa cur apud Euripidem, cùm diceret ei Hector, χρυσὸς γάρ ἐστιν, εἰ τὸ σὸν αἰτοῖς γέρας: respon- , ἀλλ' ἐστ' ἐν οἴκοις· οὐ βίου σπανίζομεν.

ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-	*Hunc.v.excipiens, allocutus est prudens Vlysses,*
ηρσει, μηδέ τί τοι θάνατος καταθύμιος ἔστω· (σεὺς,	*Confide, neq; tibi mors in animo sit.*
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	*Sed agè mihi hoc dic, & verè narra:*
πῇ δ' οὕτως ἐπὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ ἔρχεαι οἶος	*Quónam sic ad naues à castris vadis solus*
νύκτα δι' ὀρφναίην ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι;	*Noctem per obscurã, quando dormiunt mortales cæ-*
ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων;	*An aliquod spoliaturus cadauer mortuorum? (teri?*
ἦ σ' Ἕκτωρ προέηκε διασκοπιᾶσθαι ἕκαστα	*An te Hector præmisit speculatum singula*
νῆας ἔπι γλαφυράς, ἦ σ' αὐτὸν θυμὸς ἀνῆκε;	*Naues ad concauas, an teipsum animus impulit?*
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Δόλων, ὑπὸ δ' ἔτρεμε γυῖα,	*Huic dein respõdit Dolon (mẽbra aũt tremebant)*
πολλῇσίν μ' ἄτῃσι παρὲκ νόον ἤγαγεν Ἕκτωρ,	*Multis me pollicitis noxijs pter volũtatẽ induxit He-*
ὅς μοι Πηλείωνος ἀγαυοῦ μώνυχας ἵππους	*Qui mihi Pelidæ illustris vnungulos equos (ctor,*
δωσέμεναι κατένευσε, καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ.	*Daturum annuit, & currus decoros ære.*
ἠνώγει δέ μ' ἰόντα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,	*Iussit autẽ me euntem, velocem per noctem obscuram*

Ἀνδρῶν

Ἀνδρῶν δυσμενέων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τι πυθέσθαι,
Ἠὲ φυλάσσονται νῆες θοαὶ ὡς τὸ πάρος περ,
Ἢ ἤδη χείρεσσιν ὑφ' ἡμετέρῃσι δαμέντες,
Φύξιν βουλεύοιτε μετὰ σφίσιν, οὐδ' ἐθέλοιτε
Νύκτα φυλασσέμεναι, καμάτῳ ἀδδηκότες αἰνῷ.
c Τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-(σεύς,
Ἦ ῥά νύ τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμὸς,
Ἵππων Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι, ἠδ' ὀχέεσθαι
Ἄλλῳ γ' ἢ Ἀχιλῆϊ, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ,
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Ποῦ νῦν δεῦρο κιὼν λίπες Ἕκτορα ποιμένα λαῶν;
Ποῦ δέ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα; ποῦ δέ οἱ ἵπποι;
Πῶς δ' αἱ τῶν ἄλλων Τρώων φυλακαί τε καὶ
εὐναί;
Ἅσσα τε μητιόωσι μετὰ σφίσιν· ἢ μεμάασιν
Αὖθι μένειν παρὰ νηυσὶν ἀπόπροθεν, ἦε πόλινδε
Ἂψ ἀναχωρήσουσιν, ἐπεὶ δαμάσαντό γ' Ἀχαιούς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Τοι γὰρ ἐγώ τοι ταῦτα d μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω,
Ἕκτωρ μὲν μετὰ τοῖσιν ὅσοι βουληφόροι εἰσὶ,
Βουλὰς βουλεύει θείου παρὰ σήματι Ἴλου
Νόσφιν ἀπὸ φλοίσβου· φυλακὰς δ' ἃς εἴρεαι ἥρως,
Οὔτις κεκριμένη ῥύεται στρατὸν, οὐδὲ φυλάσσει.
e Ὅσσαι γὰρ Τρώων πυρὸς ἐσχάραι, οἷσιν ἀνάγκη,
Οἵδ' ἐγρηγόρθασι, φυλασσέμεναί τε κέλονται
Ἀλλήλοις. ἀτὰρ αὖτε πολύκλητοι ἐπίκουροι
Εὕδουσι· Τρωσὶ γὰρ ἐπιτραπέουσι φυλάσσειν.
Οὐ γάρ σφιν παῖδες σχεδὸν εἵαται, οὐδὲ γυναῖκες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
f Πῶς γὰρ νῦν Τρώεσσι μεμιγμένοι ἱπποδάμοισιν
Εὕδουσ', ἦ ἀπάνευθε, δίειπέ μοι, ὄφρα δαείω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Τοι γὰρ ἐγὼ καὶ ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω,
Πρὸς μὲν ἁλὸς Κᾶρες καὶ Παίονες ἀγκυλότοξοι,
Καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες, δῖοί τε Πελασγοί·
Πρὸς Θύμβρης δ' ἔλαχον Λύκιοι, Μυσοί τ' ἀγέρωχοι,
Καὶ Φρύγες, ἱππόδαμοι, καὶ Μήονες ἱπποκορυσταί.
Ἀλλὰ τίη ἐμὲ ταῦτα διεξερέεσθε ἕκαστα;
Εἰ γὰρ δὴ μέματον Τρώων καταδῦναι ὅμιλον,
Θρήϊκες οἵδ' ἀπάνευθε νεήλυδες ἔσχατοι ἄλλων·
Ἐν δέ σφιν Ῥῆσος βασιλεὺς, πάϊς Ἠϊονῆος,
g Τοῦ δὴ καλλίστους ἵππους ἴδον, ἠδὲ μεγίστους·
Λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι.
Ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται·
Τεύχεα δὲ χρύσεια πελώρια, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἤλυθ' ἔχων· τὰ μὲν οὔτι καταθνητοῖσιν ἔοικεν
Ἄνδρεσσιν φορέειν, ἀλλ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἀλλ' ἐμὲ νῦν νηυσὶ πελάσσετον ὠκυπόροισιν,
Ἠ' ἐμὲ δήσαντες λίπετ' αὐτόθι νηλέϊ δεσμῷ,
Ὄφρά κεν ἔλθητον, καὶ πειρηθῆτον ἐμεῖο
Ἠὲ κατ' αἶσαν ἔειπον ἐν ὑμῖν, ἦε καὶ οὐκί.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομή-
Μὴ δή μοι φύξιν γε Δόλων ἐμβάλλεο θυμῷ, (δης·
h Ἐσθλά περ ἀγγείλας, ἐπεὶ ἵκεο * χεῖρας ἐς ἁμάς.

* χ. χεῖρας ἐμεῖο.

Εἰ μὲν γάρ κε σε νῦν ἀπολύσομεν, ἠὲ μεθῶμεν,
Ἦ τε καὶ ὕστερον εἶσθα θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Ἠὲ διοπτεύσων, ἢ ἐναντίβιον πολεμίζων·
Εἰ δέ κ' ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δαμεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσῃς,

Ad viros hostes propè accedere,& explor
An custodiantur naues veloces vt antea,
An iam manibus à nostris domiti
De fuga deliberetis inter vos,neq; velitis
Noctem custodire labore defessi graui.
Hunc.v.subridens allocutus est pruden
Certè tibi magna dona affectabat animus,
Equos Aeacidæ bellicosi: hi autem difficile
Viris mortalibus ad domandum & equita
Alteri quàm Achilli, quē immortalis pepe
Sed agè mihi hoc dic,& verè narra: (
Vbi nunc,huc veniens,reliquisti Hectora p
Vbi.a.eius arma iacent mauortia? vbi &
Quomodo autem aliorum Troianorum e
cubilia disposita sunt?
Quæq; consultent inter se, narra: an cupia
Illic manere apud naues procul, an ad vrbe
Retrò redituri sint,posteaquam domuerun
Hunc.a.rursus allocutus est Dolon Eum
Equidem tibi hæc valdè verè narrabo.
Hector quidem inter eos quicunq; consiliar
Consilia init diuini apud monumentum Il
Seorsum,à strepitu: de custodijs.a.quas perc
Nulla delecta tuetur castra,neq; custodit.
Quotquot.n.Troianorum ignis foci, quib
Hi vigilant,excubiasq; agere hortantur
Inter se,sed rursus ex multis regionibus vo
Dormiunt: Troianis enim committunt cu
Non enim illis liberi propè sedent,neq; mul
Hunc aūt excipiens, allocutus est prude
Quomodo verò nunc Troianis permisti bell
Dormiūt, an seorsum apertè dic mihi,vt i
Huic autem respondit deinde Dolon E
Equidem & hæc valdè verè narrabo:
Apud mare qdē sunt Cares, & Pæones cur
Et Leleges,& Caucones,nobilesq; Pelasgi:
Ad Thymbram.v sortiti sunt Lycij,Misi
Et Phryges equites,& Meones equis armat
Sed cur ex me hæc percontamini singula?
Si.n.iam cupidi estis Troianorum adire exe
Thraces hi seorsum sunt noui aduenæ extr
Interq; ipsos,Rhesus rex filius Eionei.
Huius pulcherrimos equos vidi & maximos
Candidiores sunt niue,ad currendū.a.vēt
Currus aūt ei auroq; & argento scitè fabri
Arma verò aurea,ingentia,mirabile visu
Venit habens: quæ quidem neutiquam m
Viris gestare,sed immortalibus dijs. (
Sed me nunc ad naues adducite veloces,
Aut me ligantes relinquite hîc duro vincu
Interea dum redeatis, & experiamini me
An secundum veritatem dixi vobis,siue n
Hunc.a.toruè aspiciens,allocutus est fortu
Ne iam mihi effugium Dolon injce menti,
Bona quamuis nuntiasti, postq̄ venisti man
Si.n.te iam absoluamus, vel admittamus,
Certè & posthac venies veloces ad naues A
Aut speculaturus,vel contrà pugnaturus:
Si.v.meis à manibus stratus vitam amiseris,

ἔπειτα σὺ πῆμά ποτ' ἔσσεαι Ἀργείοισιν.
καὶ ὁ μέν μιν ἔμελλε γενείου χειρὶ παχείῃ
ος λίσσεσθαι· ὁ δ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε,
ῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε.
ένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.
ἀπὸ μὲν κτιδέην κυνέην κεφαλῆφιν ἕλοντο,
λυκέην, καὶ τόξα παλίντονα, καὶ δόρυ μακρόν·
Ἀθηναίῃ ληΐτιδι δῖος Ὀδυσσεὺς
ἀνέσχεθε χειρὶ, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·
θεὰ τοῖσδεσσι· σὲ γὰρ πρώτην ἐν Ὀλύμπῳ
ἀθανάτων ἐπιδωσόμεθ'· ἀλλὰ καὶ αὖτις
ἐπὶ Θρῃκῶν ἀνδρῶν ἵππους τε καὶ εὐνάς.
ὁ' ἐφώνησεν, καὶ ἀπὸ ἕθεν ὑψόσ' ἀείρας,
ἀνὰ μυρίκην. δέελον δ' ἐπὶ σῆμά τ' ἔθηκε,
ψας δόνακας, μυρίκης τ' ἐριθηλέας ὄζους,
αὖτις ἰόντε θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν.

Nō ampliùs posthac tu nocumētū vnquā eris Argiuis.
Dixit,& is quidē ipsum erat barbā manu robusta
Tāgens precaturus: hic verò ceruicē mediā percussit,
Ense impetens,& ambos incidit neruos:
Loquentis verò huius caput pulueribus mistum est.
Huius aūt mustelinam galeam à capite detraxerūt,
Et pellē lupinā,& arcº q retrorsum flectūtur,et hastā (longam.
Et hæc Miner. prædatrici nobilis Vlysses
In altū sublata dicauit manu,& precās verbū dixit:
Lætare Dea istis: te enim primam in Olympo
Omnium immortalium inuocabimus,sed & rursus
Prosequere nos ad Thraces viros,equosq; & cubilia.
Sic dixit,& à se in altum eleuans,
Posuit super myricam: conspicuūq; insigne imposuit,
Cōuellens arundines myricæq; latè frondentes ramos,
Ne lateret redeūtes præcipitantem per noctē nigram.

COMMENTARIVS.

τοι θάνατ@] Non dicit eum ζωγρηθήσεσθαι ac nō moriturū,sed à metu mortis tantùm dehortatur,quasi à securo melius sit iscaturus: alioqui Dolō ipse à Diomede mox interficietur. Percūctatur porrò Vlysses Dolonē,quid causæ eum ad hoc endum impulerit. Et (quæ est Homeri consuetudo) quædam ei proponit, quorum gratia eum profectum suspicatur. teà dixerat idem Vlysses Diomedi, ἔτις τοι Διόμηδες ἀπὸ στρατοῦ ἔρχεται ἀνήρ, &c. hic autem addit illud, ἤ σ' αὐτὸν θυμὸς ἀνῆκε.

π μ' ἄτῃσι] Explicat causam cur hoc iter susceperit,sed iam ab ipso initio minus candidè & verè quàm ipsa res ferebat. Ait ductum eò fuisse pręter suam voluntatem ab Hectore,qui sibi equos Achillis & eiusdem currus in mercedem esset polli-isi dicat, sibi quidē in animo non fuisse (& ita respondet illi Vlyssis interrogationi, ἤ σ' αὐτὸν θυμὸς ἀνῆκε;) huic itineri spon-nittere (quibus videtur captare Græcorum istorum heroum gratiam,qui intelligant Dolonē per se nō esse Græcis quip-mmodi illaturum , cùm malè affectus ipsis contrà existimari poterat, si fassus esset se hoc sponte subijsse) hoc sibi , in-nimo non fuisse,sed inductum se Hectoris pollicitationibus,quæ tantæ fuerunt,vt earum spe coactus sit ei obtemperare. i isti heroës intelligant se ob rem leuem eò non fuisse permotum,refert quidnam sibi Hector promiserit,quod tanti erat uiuis facilè sit persuasurum rem omnium difficillimam aggredi,nedum hoc quod nunc in se recepit Dolon: cuiuis, in-ei quidem generoso,qui muneribus ac donis vix solent pellici: sed sordido cuipiam & lucri studioso, qualis est noster ius hic apparet mendax ingenium,qui culpam huius facti à se volens remouere,eam omnino in Hectorē transfert: quasi hoc fuerit demandatum,cùm tamen constet ex præcedenti, eum non solùm hoc sponte subiuisse,sed etiam equos illos Achillis ab Hectore stipulatum.

μειδήσας] Salsè risu Dolonas institutum excepit Vlysses,quasi dicat,iam se non mirari, cur huic itineri ad eum finem se , quamuis satis esset periculosum,cùm tam magna præmia sperauerit: posteà tamen ostendit,quàm temerè ea exopta-Achillis equi nullius viri mortalis imperio sint obtemperaturi,eiusq; sint ingenij , vt solius domini Achillis habenas au-illis inquam,qui etiā alioqui à parte matris Thetidis diuinioris ac præstantioris sit generis, quàm reliqui mortales, qui s suos natales tantùm referant, quibusq; res tam ardua est denegata, Achilli verò ratione matris concessa. Posteà sciscin Hectoris totiusque Troiani exercitus , eorumq; de his rebus consilium,vbi iam exploratoris veri partibus fungitur.

τρεκέως] Atqui non omnib. Vlyssis interrogationibus satisfaciet, siue quòd ita sit timore perturbatus,vt omnia capita non potuerit,siue quòd de industria cætera prætermiserit,nimirum hæc,vbi essent arma & equi Hectoris deinde quod-ianorum in præsenti rerum statu consilium. Id solùm respondet, vbi nam Hectorem reliquerit, & aliquid etiam de cu-lit,quod Vlysses non erat percunctatus,de copijs auxiliaribus,quas excubandi munus non subire dicit, quod illud solis mmittant.

ρῶων] Non sunt hoc loco intelligendi ignes illi, quos accendere anteà iubebat Hector,cùm ait καίωμεν πυρὰ πολλὰ σέλας ἵκῃ: sed Troianorum lares domestici,id est,familiæ,& ipsi Troiani indigenæ ac non peregrini: &,vt est alibi, πυρὸς ἐφέ-ην. Sic Porphyrius secunda quæstione Homerica. Ait ergo Dolon, quicquid custodiarum in castris Troianorum sit, id inter priuatos: quasi dicat Hectorem per se, Aeneam per se, Paridem per se, & sic cæteros excubias cum suis agere, cæ-s esse generales ab vniuerso exercitu institutas. Vbi notanda est Troianorum securitas, qui sibi minus à deuictis hosti-t: contrà Græci alia ratione communibus excubijs sibi prouiderunt,vt qui victorem hostem magis reformidarent. Illud quentibus venit obseruandum, quòd peregrinæ copiæ somno se tradiderunt,vigilandiq; prouinciam Troianis relique-causa,vt subijcit Dolon,quod extranei milites non habent hîc apud se liberos & vxores , quibus excubent: quasi dicat e habere , quia eum maiores labores tolerare sit æquum, cui maiori sint cessuri commodo.

ωῦ] Quærit an copiæ auxiliares Troianis sint permistæ, cui respondet Dolon non directè,sed obliquè,indicans loca, in essent dispositæ. Id tamen breuiter,quia statim Rhesum commemorat, quod dextrè à Poëta confictum est, cùm hic ri scopus,vt is tollatur de medio, nec sine causa. Nam illi datum erat oraculum, Si eius equi herbam Troiani campi ede-am illius loci biberent, futurum eum inexpugnabilem. Quod ne accideret,factum est Diomedis & Vlyssis opera. Refert & videtur sequi Virgilius 1. Aeneid.

Nec procul hinc Rhesi niueis tentoria velis
Agnoscit lacrymans,primo quæ prodita somno
Tydides multa vastabat cæde cruentus,
Ardentesq; auertit equos in castra,priùs quàm
Pabula gustassent Troiæ, Xanthumque bibissent.

memorat quoq; Eust. Pindarū alicubi scribere, Rhesum vna die pugnasse,detrimentiq; multū, Græcis intulisse: contrà tys cum Homero ferè consentit. Per idem tempus,inquit, Rhesus de Eioneo genitus , haud alienus à Priami amicitia, ede cum magnis Thracum copijs aduentabat. Is incidente iam vespere paulisper moratus apud Oen insulam , quæ ante itatem continenti eius adiungitur secundam circiter vigiliam ingressus Troianos campos , explicitisq; tentorijs ibidem ur. Quod vbi Diomedes atque Vlysses, vigilias in ea parte curantes,procul animaduertère, rati Troianos à Priamo ex-issos,arreptis armis,mox presso gradu circunspicientes omnia,pergunt ad eum locum. Tum fatigatis ex itinere custo-id somno pressis,ijque & interius progressi,in ipsis tentorijs Regem interficiunt. Dein nihil vltra audendum rati, cur-cum egregijs insignibus equos ad naues ducunt. Ita reliquum noctis in suis quisque tabernaculis requiescentes transi-lle. Consulat etiam lector Rhesum Euripidis (quam tamen tragœdiam quidam Sophoclis asserunt) vbi Minerua dicit, crastinum vixerit,fusos iri Græcos, atq; adeò ipsum Achillem. Hæc sunt verba:

ὃς εἰ διοίσει νύκτα τήνδ' ἐς αὔριον
οὔτε σφ' Ἀχιλλέως οὔτ' ἂν Αἴαντος δόρυ,
μὴ πάντα πέρσαι ναύσταθμ' Ἀργείων, σχέθοι,
τείχη κατασκάψαντα, καὶ πυλῶν ἔσω
λόγχῃ πλατεῖαν εἰς δρόμον ποιούμενον
τοῦτον κατακτάς, πάντ' ἔχεις, &c.

λίσους] Hos etiam equos valde laudabit posteà Nestor, cùm ad naues deducentur. Tria aūt sunt, vt hinc potes colligere,

quæ

quæ eos cõmendãt: primùm magnitudo, deinde color, tertiò velocitas Minerua apud Euripidẽ in Rheso eos à solo lau

πῶλοι δὲ πῶλοι Θρῃκίων ἐξ ἁρμάτων
λευκοὶ δέδενται, διαπρεπεῖς ἐν εὐφρόνῃ·
στίλβουσι δ' ὥστε ποταμίου κύκνου πτερόν.

τούτους, κτανόντες δεσπότην κομίζετε.
Κάλλιστον οἴκοις σκῦλον. οὐ γάρ ἐστ' ὅπου
τοιόνδ' ὄχημα χθὼν κέκευθε πωλικόν.

h ἐσθλὰ περὶ ἀγγείλας,] Posset videri res iniqua, vt hic Dolon, à quo Græci isti exploratores Troianorum statum expisc beneficij loco non reponant: immò contrà mortem ei inferant, quasi iniuria aliqua sint affecti. Sed Diomedes ait, ni quod bona nuntiârit, quo minus moriatur: siquidem si viuus relinquatur, posse eum aliàs etiam Græcis nocere. Potest fuisse eius mortis causa, quanquam illam Poëta non exprimit: quòd, vt ait Demosthenes, ὁ προδότης ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων μ τοὺς οἰκείους προδέδωκε καί τι ἐσθλὰ τοῖς πολεμίοις ποιήσας. Inde Cæsar proditionem amabat, proditores non item. Ergo re denter consultum à Diomede, qui Dolonem suos perfidè prodentem interficit.

i ἦ, καὶ ὁ μέν μιν ἔμελλε γενείου] Hunc veterum supplicandi morem attigimus anteà lib. 1. pag. 23.

k φθεγγομένου] Existimaui aliquando legi posse hunc versum sic, φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ κάρη ἐν κονίῃσιν ἐμίχθη. Nam Suid είαν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν. Sed nihil muto, quia etiam forsan stylum Homericum non redoleret. Quidam legunt sed malè: quia κάρη non est fœmininum apud Homerum. Qua de re aliás.

l θῆκεν ἀνὰ μυρίκην.] Myrica valde est ὑδροχαρής, & in paludibus arundines multæ crescunt. Vnde argumentum est, istos per paludem iter fecisse, quod & ardeola paulò antè significauerat. Porrò hoc loco trophæi speciem imitatur Poët gè aliter apud ceteros in vsu fuit. Nam vel armorum de victorum hostium aceruo, vel lapidum & columnarum erectio sunt trophæa, inquit Eustathius. Ego tamen crediderim simpliciter Vlyssem voluisse illic caput Dolonis relinquere, n phæum cogitaret, sed vt in reditu illud reciperet: quod manifestè docent ipsius Poëtæ verba, μὴ λάθοι αὖτις ἰόντε θοὴν διὰ λιμνῶν. Tamen hoc expressè non dicitur, recipisse illud caput Vlyssem: sed inde puto posse colligi, quod in fine libri d ἐνὶ πρύμνῃ ἔναρα βροτόεντα Δόλωνος θῆκ' Ὀδυσσεύς, &c. suum tamen cuique liberum iudicium in hac re esto.

Τὼ δὲ βάτην προτέρω διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.
Αἶψα δ' ἐπὶ Θρῃκῶν ἀνδρῶν τέλος ἷξον ἰόντες.
Οἱ δ' εὗδον καμάτῳ ἀδδηκότες,[a] ἔντεα δέ σφιν
Καλὰ παρ' αὐτοῖσιν χθονὶ κέκλιτο εὖ κατὰ κόσμον
[b] Τριστοιχεί. παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι.
Ῥῆσος δ' ἐν μέσῳ εὗδε, παρ' αὐτῷ δ' ὠκέες ἵπποι
Ἐξ ἐπιδιφριάδος πυμάτης ἱμᾶσι δέδεντο.
Τὸν δ' Ὀδυσσεὺς προπάροιθεν ἰδὼν Διομήδεϊ δεῖξεν,
[c] Οὗτός τοι Διόμηδες ἀνήρ, οὗτοι δέ τοι ἵπποι
Οὓς νῶϊν πίφαυσκε Δόλων, [d] ὃν ἐπέφνομεν ἡμεῖς.
Ἀλλ' ἄγε δὴ πρόφερε κρατερὸν μένος· οὐδέ τι σε χρὴ
Ἑστάμεναι μέλεον σὺν τεύχεσιν, ἀλλὰ λῦ' ἵππους·
[e] Ἠὲ σύ γ' ἄνδρας ἔναιρε. μελήσουσι δ' ἐμοὶ ἵπποι.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἔμπνευσε μένος γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Κτεῖνε δ' ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ' ἀεικὴς
Ἄορι θεινομένων· ἐρυθαίνετο δ' αἵματι γαῖα.
Ὡς δὲ λέων μήλοισιν ἀσημάντοισιν ἐπελθὼν,
Αἴγεσιν ἢ ὀΐεσσι κακὰ φρονέων ἐνορούσῃ·
Ὣς μὲν Θρήϊκας ἄνδρας ἐπῴχετο Τυδέος υἱὸς,
[h] Ὄφρα δυώδεκ' ἔπεφνεν· ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσ-
Ὅντινα Τυδείδης ἄορι πλήξειε παραστὰς, (σεὺς,
Τὸν δ' Ὀδυσσεὺς μετόπισθε λαβὼν ποδὸς ἐξερύσασκε·
Τὰ φρονέων κατὰ θυμὸν, ὅπως καλλίτριχες ἵπποι
Ῥεῖα διέλθοιεν, μηδὲ τρομεοίατο θυμῷ
Νεκροῖς ἀμβαίνοντες· [i] ἀήθεσσον γὰρ ἔτ' αὐτῶν.

χ. ἀήθεσκον καὶ ἀήθεσσαν

Ἀλλ' ὅτε δὴ βασιλῆα κιχήσατο Τυδέος υἱὸς,
Τὸν τρισκαιδέκατον μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα,
Ἀσθμαίνοντα· [k] κακὸν γὰρ ὄναρ κεφαλῆφιν ἐπέστη
Τὴν νύκτ' Οἰνείδαο πάϊς διὰ μῆτιν Ἀθήνης.
Τόφρα δ' ἄρ' ὁ τλήμων Ὀδυσσεὺς λύε μώνυχας ἵππους·
Σὺν δ' ἤειρεν ἱμᾶσι, καὶ ἐξήλαυνεν ὁμίλου,
Τόξῳ ἐπιπλήσσων, ἐπεὶ οὐ μάστιγα φαεινὴν
Ποικίλου ἐκ δίφροιο νοήσατο χερσὶν ἑλέσθαι.
Ῥοίζησεν δ' ἄρα, πιφαύσκων Διομήδεϊ δίῳ,
Αὐτὰρ ὁ μερμήριζε, μένων ὅ, τι κύντερον ἕρδοι,
Ἤ ὅγε δίφρον ἑλὼν ὅθι ποικίλα τεύχε' ἔκειτο,
Ῥυμοῦ ἐξερύοι, ἢ ἐκφέροι ὑψόσ' ἀείρας,
Ἤ ἔτι τῶν πλεόνων Θρῃκῶν ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα, τόφρα δ' Ἀθήνη
Ἐγγύθεν ἱσταμένη προσέφη Διομήδεα δῖον·
[l] Νόστου δὴ μνῆσαι μεγαθύμου Τυδέος υἱὲ
Νῆας ἔπι γλαφυράς, μὴ καὶ πεφοβημένος ἔλθῃς,

Hi. a. progreßi sunt vlterius per arma & atr
Statim. a. ad Thracũ virorũ cohortẽ venerũ
Hi autem dormiebant labore defeßi: arma.
Pulchra iuxta ipsos terræ acclinata erãt, pu
Triplici ordine: apudq́ ipsos vnicuiq́ biiuges
Rhesus. v. in medio dormiebat, apudq́ ipsum
Ex parte currus vltima loris ligati erant.
Hunc. a. Vlysses ante se conspicatus Diomedi
Ecce tibi Diomedes vir, hi tibi equi,
Quos nobis narrauit Dolon, quem occidim
Sed agè iam profer validum robur, neq́ te d
Stare ociosum cum armis: sed solue equos:
Vel tu viros occide, eruntq́ curæ mihi equi.
Sic dixit: huic aũt inspirauit robur cæs
Interficiebat. a. cõuersim: horũ. a. gemitus e.
Ense cæsorum: rubebat. a. sanguine terra.
Sicut autem leo pecudibus incustoditis super
Capris vel ouibus mala machinans irruit:
Sic quidem Thraces viros aggrediebatur Ty
Donec duodecim interfecit: sed abundãs cõ
Quemcunq́ Tydides ense feriret astans,
Hunc Vlysses à tergo capiens pede extraheba
Hæc cogitans in animo, vt pulchros crines h
Facilè transirent, neq́ tremerent animo
Supra cadauera gradiẽtes: insueti erãt. n. a
Sed quando iam regẽ adeptus est Tydei filiu
Hunc tertiumdecimum dulci animo priuau
Anhelantem: malum enim somnium capi
Illa nocte Oenidæ filius per consilium Miner
Interea. a. audax Vlysses soluebat vnicam v
habentes equos
Colligabatq́ loris & educebat ab exercitu,
Arcu percutiẽs, quia non scuticã splendidã
Pulchro ex curru cogitauit manibus capere
Sibilauit autem significans Diomedi diuino
At hic cogitabat manens quid audacius pa
An ipse currũ capiens, vbi variegata arma i
Per temonẽ extraheret, an asportaret in altu
An etiã pluribus Thracibus vitam eriperet.
Dum hic hæc agitabat in animo, interim Mi
Propè astans allocuta est Diomedem diuinu
Reditus iam memento magnanimi Tydei f
Naues ad concauas, ne & perterritus venias

ς καὶ Τρῶας ἐγείρῃσι θεὸς ἄλλος.
ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
ως δ' ἵππων ἐπεβήσατο. κόπτε δ' Ὀδυσσεὺς
δ' ἐπέτοντο θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
αοσκοπίην εἶχ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
θηναίην μετὰ Τυδέος υἱὸν ἕπουσαν,
Τρώων κατεδύσατο πουλὺν ὅμιλον·
δὲ Θρηκῶν βουληφόρον Ἱπποκόωντα,
ψιὸν ἐσθλόν. ὁ δ' ἐξ ὕπνου ἀνορούσας,
ῶρον ἐρῆμον ὅθ' ἕστασαν ὠκέες ἵπποι,
ἀσπαίροντας ἐν ἀργαλέῃσι φονῇσιν,
ἄρ' ἔπειτα, φίλον τ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον·
κλαγγή τε καὶ ἄσπετος ὦρτο κυδοιμὸς
αμυδις· θηεῦντο δὲ μέρμερα ἔργα
ες ῥέξαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας.
τε δή ῥ' ἵκανον ὅθι σκοπὸν Ἕκτορος ἔκταν,
σσεὺς μὲν ἔρυξε Διῒ φίλος ὠκέας ἵππους·
δὲ χαμᾶζε θορὼν ἔναρα βροτόεντα
Ὀδυσῆϊ τίθει, ἐπεβήσατο δ' ἵππων·
δ' ἵππους, τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην
γλαφυράς· ᾗ γὰρ φίλον ἔπλετο θυμῷ.

Ne fortè quis & Troianos suscitet deus alius.
Sic dixit: hic autem intellexit deæ vocem locutæ.
Confestim aũt equos ascendit: verberabat .a. Vlysses
Arcu: hi verò volabant celeres ad naues Achiuorum.
Neq; cæcã speculationẽ habebat argẽteo arcu Apollo,
Vt vidit Mineruam Tydæi filium sectari:
Huic irat⁹ Troianorũ ingressus est ingentẽ exercitũ.
Excitauit autẽ Thracum consiliarium Hippocoontẽ,
Rhesi consobrinum bonum: hic autem è somno surgẽs
Vt vidit locum desertum, vbi stabant veloces equi,
Virosq; palpitantes in sæuis cædibus, (*cium.*
Plorauit sanè deinde charũq; nomine compellauit so-
Troianorũ .a. clãgor & immensus ortus est tumultus
Currentium simul: admirabantur aũt ardua facta,
Quæ viri cũ patrassent, redierunt cõcauas ad naues.
Hi .a. quũ iã peruenerũt vbi speculatorẽ Hect. occi-
Ibi Vlysses cõtinuit Ioui charus celeres equos. (*derãt.*
Tydides verò humi desiliens, exuuias cruentas
In manibus Vlyssi posuit, conscenditq; equos.
Verberabat autem equos: hi verò non inuiti volabãt
Naues versus cõcauas: eâ quippe gratum erat animo.

COMMENTARIVS.

...ἔσφιν] Notandum est quod dicit Poëta, arma Thracum fuisse in terram reclinata, quia illud significat eos securos de ..., cùm è contra erecta illa haberent socij Diomedis, vt anteà ex Eustathio annotabamus. Quanquam rem mihi diligen... ranti alia intelliguntur hic Thracum arma, quàm hastæ vel lanceæ: siquidem ea ἔντεα appellat, quæ dicuntur ἀπὸ τοῦ ἐντὸς ... εἶναι τὸ σῶμα, vt lorica.

...] Hic locus ita est intelligendus, dispositas fuisse Rhesi copias triplici ordine, à quo ille circũdaretur maioris & tutioris ...atia: nam Poëta dicit eum fuisse in medio, vnde colligere licet difficile fuisse Rhesum interficere tot viris circũmseptũ, ... aditus liber non esset. ideò veteres intelligunt, vt refert Eustathius, Diomedem ex singulis ordinibus quatuor intere... l, duodecim viros, & quasi belli interualla & semitas, per quas vltrò citroq; commeare licet (quas γεφύρας πολέμου ap... ...rus, latum limitem Virgilius 9. Aeneid. cùm Nisus dicit Euryalo, Hæc ego vasta dabo & lato te limite ducam) conficiẽs ... penetrârit, quem tertium à decimo sustulerit.

...ιόμηδες] In tota hac exploratione Vlyssi has partes dat Poëta, vt primus omnia animaduertat, & statim consilium suũ ...ndum, suggerat: sic nimirum constat, quod de eo prædicabat anteà Diomedes, ἐπεὶ περὶ οἶδε νοῆσαι. Hic ergo primus ... vidit, sed equos tantùm indicat Diomedi, quia eos tantoperè anteà Dolon cõmendauerat. Deinde alterutrũ Diome... vel equos soluere, vel armis in custodias desæuire: quod postremum fuit arreptum à Diomede, quia maioris erat vir... ...lud: & Homerus in hoc laborat, vt Diomedem fortiorem Vlysse, Vlyssem verò Diomede prudentiorem & cautiorem ...at

...ἡμεῖς.] Cùm certum sit ex præcedentibus, vt notat quoque Eustathius, à solo Diomede interemptum fuisse Dolo... ...retur tamen Vlysses facinus illud quoq; sibi tribuere, ideoq; addidit illud ἡμεῖς, vt id meliùs & significantiùs exprime... ...ἔφνομεν suffecisset. Sic etiam paulò antè dixit ipse Diomedes Dolon, ἐπεὶ ἵκεο χεῖρας ἐς ἁμάς: id est, meas & Vlyssis. nam ... χεῖρας ἐμάς, minus proba est. Docet, credo, poëta in societate rerum gerendarum nihil esse vni peculiare, quod ab eo ...od alteri socio non communicetur.

...ρας ἐν χερσί,] Hic versus olim in duos malos homines, Medicũ & Veterinariũ vsurpatus est iocũda & mordaci parodia. ... s ille apud Agathium Epig. lib. 2. καὶ γὰρ ἐγὼ πολλὰς ψυχὰς ἄϊδι προΐαπτον. Quod etiã malus Veterinarius in equis præstat.

...νῶτα μένος] Non frustrà Mineruæ soli vota conceperant Diomedes & Vlysses, sed maximè Diomedes, qui ardentiùs ... visus est: siquidem illa etiam ei semper est auxiliata. Anteà in persequendo Dolone, nunc verò in maiore longè nego... interimendis custodibus Rhesi & ipso Rhesio. Quod sanè factum maius est, quàm vt à solo homine conficiatur, nisi ...dam & singulare diuinum auxilium accesserit.

...] Hoc vnum me mouet in tota ista narratione: nam si tantus est factus gemitus Thracum, qui occidebantur, mirũ ... custodes nõ sint excitati, & magnus eorum numerus hos duos nocturnos grassatores compescere non potuerit. Pro... ...m videtur, quòd gemitus eorum describat Poëta, & prudentiùs Virgilius 9. Aeneid. qui talia minimè fingit in illa no... ...Euryali expeditione. Sed hoc videtur posse solui ac dilui, si dicamus metu reliquos ita attonitos, vt cùm tantam cæ... ...vnico præstari crederent, ausi non sint sese armis huic facinori opponere. Sic quadraret hoc etiam loco illa compara... ...lib. 9. Aeneid.

Impastus ceu plena leo per ouilia turbans (*Suadet enim vesana fames*) *manditq; trahitq;*
Molle pecus, mutumq; metu: fremit ore cruento. Illud enim mutum metu his Thracibus posset hoc sensu accom... ...ntina autem, & non præuisa pericula maiores solent metus incutere, quàm longè antè præuisa, & quæ te imparatum ...int.

...θεὰ ἔπεφνον] Vide superiorem annotationem in verbo τετριγυῖα.

...ἐπ' αὐτῶν.] Quàm feliciter ergo se crastina die pugnaturũ existimabat Rhesus, si tales haberet equos, qui visis cada... ...escerent? Hinc colligo, non sequi Poëtam aliorum opiniones, qui Rhesum alia quoque bella gessisse dicunt, vt ipse ...arrat apud Euripidem. Sic enim ille ad Hectorem:

ἐγὼ δὲ μεῖζον, ἢ σὺ, τῆσδ' ἀπὼν χθονὸς
λύπῃ πρὸς ἧπαρ δυσφορῶν ἐτειρόμην
ἀλλ' ἀγχιτέρμων γαῖα μοι Σκύθης λεὼς
μέλλοντι νόστον τὸν πρὸς Ἴλιον περᾶν

ξυνῆψε πόλεμον. Εὐξείνου δ' ἀφικόμην
πόντου πρὸς ἀκτὰς, Θρῇκα πορθμεύσας στρατόν.
ἔνθ' αἱματηρὸς πέλανος εἰς γαῖαν Σκύθης
ἐσταλάσσετο λόγχῃ Θρῄξ τε συμμιγὴς φόνῳ, &c.

...dixi, ...non agnoscuntur ab Homero, alioqui non erat dicturus hos Rhesi equos cadaueribus non esse assuetos: nisi forsan ...sse hos equos ab ijs quibus in gerendis illis bellis vsus fuerit. Sed in genere istorum etiam Thracum belli imperitia ...æ incuria videtur argui, quanquam alioqui Martem pro parente suo venditent.

...γὰρ] Eustathius hunc locum his verbis enarrat, ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τῷ, κακὸν γὰρ ὄναρ κεφαλῆφιν ἐπέστη τὴν νύκτα, ἀστείως μὲν ὁ ποιητὴς ... ἤδη δὲ καὶ ἀσφαλῶς, διὰ τὸ ὑπνίζειν βαθὺ τὸν Ῥῆσον καὶ ἐν νυκτὶ δὲ, τῷ κακῷ ἐντυχεῖν. ἄλλως μὲν γὰρ ἀνάπλεως ὅμηρον. ἔλλειπον καὶ οὐκ ... τὸ μὲν γὰρ ὄναρ ὁρᾶται ὑπὸ τοῦ ὀνειροπολοῦντος. ἐνταῦθα δὲ ὁ οἷον ὀνειροπολούμενος Διομήδης, οὐχ ὁρᾶται, ἀλλ' αὐτὸς τὸν Ῥῆσον ὁρᾷ. ... πάντα ἀσφαλία, οἰδεν ὅτι καὶ ἐν ὀνείρῳ ταῦτα τῷ Ῥήσῳ ἐφαίνοντο. τοῦτο δὲ λύει μὲν ἀπορίαν, ἀφανίζει δὲ χάριν τοῦ νοήματος. ἵνα οὖν εἴποι τις

r τὸ ἀκερ-

τὸ ἀκελεῦτις, ἐπιφανεμματικὸν ἐπὶ τὸ τοιοῦτον, ἔχον μὲν ἀσφάλειαν διὰ τὸν ὕπνον καὶ τὸ τῆς ὥρας νύκτερον. ἔχον δὲ καὶ τόλμαν ὡς εἴρηται. ὥστε φαινηματος ῥητορικοῦ. Hæc Eustathij legat attentè studiosus, & si placuerint, arripiat. Mihi sensus huius loci hic esse vid[...] Poëta in Rhesi morte ludit cùm Diomedem somnio comparat, quod solet capiti hominis insistere, vt etiam antea Il[...] nium dicitur super capite Agemeninonis stetisse: cuius rei causam alicubi, ni fallor, explicamus. Iam hæc optimè conu[...] vt somnium capiti insistit, sic Diomedes capiti Rhesi, dum ei vitam infert: neque dubium quin ei aut caput abscide[...] iugulauerit, quod genus mortis est omnium & expeditius & certius. Conueniunt etiam tempora & quo somnia ho[...] ta inuadunt, & quo Diomedes Rhesum sustulit, videlicet noctu. Sed neque valde hoc mihi displicet, quod hoc loco [...] cùm essem diuinabam, subintelligi speciem illam somnij, quæ Incubus appellatur, qua videri plerunque somniantibu[...] dijs ad iugulum admotis exanimari. quod cùm per se malum sit, at hoc quia verum fuit, peius est existimandum. Sed l[...] minem volo, si non arrideant, & vt superflua chartis illita censeant.

l νόστου δὴ μνῆσαι] Frustra fuisset Mineruam his Heroibus, maximè Diomedi, in frangendis & interficiendis Thracibu[...] esse, nisi eos quoque è medio periculo eximeret, ne τραγικώτερον finem tota hæc expeditio sortiretur. Ideò nũc delibe[...] etiam vlterius gerere, vnde tracturus erat moram longiorem in Thracum exercitu: Minerua suadet illi vt de reditu ta[...] stra cogitet, idque ne forsan aliquo Deorum Troianos aduersum se impellente & excitante perterreatur, & in maiu[...] periculum. Apud Euripidem verò fingitur exercitus Troianorum iam excitatus, re nimirum detecta, strepituque & tu[...] dito, vnde illæ voces Chori: ἔα ἔα, βάλλε βάλλε, βάλλε βάλλε, θένε θένε, &c. Itaq; eadem Minerua sic vtrunq, exploratore[...]

> ὑμᾶς δ᾽ αὐτοὺς ἄγαν γ᾽ ἐρωμένους
> Λαερτίου παῖ, θηκτὰ κοιμίσαι ξίφη.
> κεῖται γὰρ ἡμῖν Θρήκιος στρατηλάτης
> ἵπποι τ᾽ ἔχονται, πολέμιοι δ᾽ ᾐσθημένοι
> χωροῦσ᾽ ἐφ᾽ ὑμᾶς. ἀλλ᾽ ὅσον τάχιστ᾽ ἐχρῆν
> φεύγειν πρὸς ὁλκοὺς ναυστάθμων. τί μέλλετε,
> σκηνῆς πεσόντος πολεμίων, σῶσαι βίον;

m ἄφαρον δὲ Θρηκῶν] Accidit quod Minerua metuebat, vt aliquis Deorum Troianis fauens factum istud detegeret, ac[...] Non excitauit tamen Troianos, sed, quod fuit longè commodius, in Thracum exercitu Hippocoontem, qui non fuit[...] tum, sed ipsius Rhesi consanguineus, quem magis erat affectura ista clades: ideò statim ac excitatus est, in lacrymas [...] eiulatum & planctum, vt conijcio, accurrerunt Troiani, non quòd ab ipso Apolline fuissent excitati, vt Hippocoon. [...] hæc visa ab Apolline dicuntur, per Apollinem nihil aliud volunt intelligi, quàm Solem, qui statim posteà est exortus [...] nè sub auroram gerebantur.

n φίλον τ᾽ ὀνόμηνεν] Hoc videtur ad eam veterum consuetudinem pertinere, qua viui mortuos nomine compellaba[...] etiam in Odyssea fusiùs explicamus.

o τῇ γὰρ φίλον ἔπλετο.] Hæc verba superflua & inutilia iudicat Eustathius, qui etiam notandum esse monet, duos iste[...] loco eiusdem esse sententiæ, eiusdemq; mentis. Veteres tamen in alio negotio quod ab vtroq; communiter gerebatu[...] dam dolum Vlyssi affingebant aduersus Diomedem. Nam cùm Palladium Troianum vterque sustulissent, noctuq; [...] Vlysses huius facti gloriam soli sibi vendicare volens de occidendo Diomede cogitauit: cumq; ponè sequeretur, ens[...] iam in eius caput librabat, nisi Diomedes ad Lunæ radios vmbra percepta ictum elusisset. Qua re indignatus Diom[...] comprehensum vinxit, præireq; coactum ad naues gladio eum subinde cædens deduxit. vnde prouerbium, Diomec[...] cuius tamen & aliæ dantur interpretationes. Vide Suidam & Zenodotum, & post eos Erasmum Adag. Chil. 1. Cent. [...] cautè Homerus has labes tam præstantissimo Heroi non inussit, vt cuius laudi & decori totus velificaretur.

---

a Νέστωρ δὲ πρῶτος κτύπον ἄϊε, φώνησέν τε,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω· b κέλεται δέ με θυμός·
Ἵππων μ᾽ ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.
Αἲ γὰρ δὴ Ὀδυσεύς τε καὶ ὁ κρατερὸς Διομήδης
Ὧδ᾽ ἄφαρ ἐκ Τρώων ἐλασαίατο μώνυχας ἵππους·
Ἀλλ᾽ αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα μή τι πάθωσιν
Ἀργείων οἱ ἄριστοι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος ὅτ᾽ ἄρ᾽ ἤλυθον αὐτοί.
Καί ῥ᾽ οἱ μὲν κατέβησαν ἐπὶ χθόνα· τοὶ δέ, χαρέντες
Δεξιῇ ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.
Πρῶτος δ᾽ ἐξερέεινε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
c Εἴπ᾽ ἄγε μ᾽ ὦ πολύαιν᾽ Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Ὅππως τοὺς δ᾽ ἵππους λάβετον καταδύντες ὅμιλον
Τρώων; ἤ τίς σφωε πόρεν θεὸς ἀντιβολήσας;
d Αἰνῶς ἀκτίνεσσιν ἐοικότες ἠελίοιο.
Αἰεὶ μὲν Τρώεσσ᾽ ἐπιμίσγομαι, οὐδέ τί φημι
Μιμνάζειν παρὰ νηυσὶ γέρων περ ἐὼν πολεμιστής·
Ἀλλ᾽ οὔπω τοίους ἵππους ἴδον, οὐδ᾽ ἐνόησα,
Ἀλλά τιν᾽ ὔμμ᾽ ὀΐω δόμεναι θεὸν ἀντιάσαντα.
Ἀμφοτέρω γὰρ σφῶϊ φιλεῖ νεφεληγερέτα Ζεύς,
Κούρη τ᾽ αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
e Ῥεῖα θεός γ᾽ ἐθέλων καὶ ἀμείνονας ἠέ περ οἵδε
Ἵππους δωρήσαιτ᾽, f ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰσιν·
Ἵπποι δ᾽ οἵδε γεραιὲ νεήλυδες, οὓς ἐρεείνεις,
Θρηΐκιοι. τὸν δέ σφιν ἄνακτ᾽ ἀγαθὸς Διομήδης
g Ἔκτανε, πὰρ δ᾽ ἑτάρους δυοκαίδεκα πάντας ἀρίστους·
h Τὸν τρισκαιδέκατον σκοπὸν εἵλομεν ἐγγύθι νηῶν,
Τόν ῥα διοπτῆρα στρατοῦ ἔμμεναι ἡμετέροιο
Ἕκτωρ τε προέηκε καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγαυοί.

Margin: κ. δεξιτερῇ

Nestor autem primus sonitum audiebat, a[...]
O amici Argiuorum duces & principes
Mentiar, aut verum dicã: iubet. a. me ani[...]
Equorum mihi velocium sonitus circum [...]
Vtinam verò iam Vlyssesq; & fortis Diom[...]
Huc citò ex Troianis impellerent vnungul[...]
Sed vehementer timeo in mente, ne quid [...]
Argiuorum hi præstantissimi à Troianor[...]
Nondũ totũ dictũ erat verbũ, quũ adu[...]
Et hi quidem descenderunt in terram: hi [...]
Dextra amicè excipiebant verbisq; suauib[...]
Primus. a. percontabatur Gerenius eques N[...]
Dic agè mihi laudib. cumulate Vlysses, i[...]
Quo hos equos cepistis, ingressi'ne exercitũ [...]
Troianorum? aut aliquis vobis præbuit de[...]
Valdè radijs similes sunt Solis.
Semper quidem Troianis immisceor: neq; [...]
Manere apud naues, senex quis sim bellat[...]
Verũ nõdum tales equos vidi neq; aduerti [...]
Sed aliquẽ vobis suspicor dedisse deum ob[...]
Ambos. n. vos diligit nebularum cõgregat[...]
Filiaq; ægidem gestantis Iouis cæsia Miner[...]
Hũc verò, respondens, allocutus est pru[...]
O Nestor Neleide, ingens gloria Achiuoru[...]
Facilè deus quidem volẽs & meliores quà[...]
Equos donaret, quoniam multo præstanti[...]
Equi. a. hi ô senex, nuper aduenientes, de qu[...]
Threicij sunt: at ipsorum regem strenuus [...]
Occîdit, iuxtaq; socios duodecim oẽs præsta[...]
Hunc tertiũdecimũ speculatorẽ interfecim[...]
Quem vt explorator exercitus esset nostri
Hectorq; miserat, & alij Troiani illustres.

ς τῶν, τάφροιο διήλασε μώνυχας ἵππους,	*Sic fatus per vallum egit vnungulos equos,*
λόων· ἅμα δ' ἄλλοι ἴσαν χαίροντες Ἀχαιοί.	*Cachinnãs: simul aũt cæteri ibant gaudentes Achiui.*
'π Τυδείδεω κλισίην εὔτυκτον ἵκοντο,	*Hi verò quũ ad Tydidæ tentoriũ benè structũ vene-*
μὲν κατέδησαν ἐϋτμήτοισιν ἱμᾶσι	*Equos quidem alligarunt scitè sectis loris (runt,*
φ' ἱππείῃ, ὅθι περ Διομήδεος ἵπποι	*Præsepe ad equinum, vbi Diomedis equi*
ὠκύποδες μελιηδέα πυρὸν ἔδοντες·	*Stabant veloces, dulce triticum edentes.*
νὶ πρύμνῃ ἔναρα βροτόεντα Δόλωνος	*Nauis autem in puppi exuuias cruentas Dolonis*
δυσσεύς, ὄφρ' ἱρὸν ἑτοιμασσαίατ' Ἀθήνῃ·	*Posuit Vlysses, vt sacrum pararent Mineruæ.*
ἱδρῶ πολλὸν ἀπενίζοντο θαλάσσῃ	*Ipsi autem sudorem multum abluebant, mare*
ς, κνήμας τε, ἰδὲ λόφον, ἀμφί τε μηρούς·	*Ingressi, surasq́; & collum, circaq́; fœmora.*
ρεί σφιν κῦμα θαλάσσης ἱδρῶ πολλὸν	*Sed postquam ipsis vnda maris sudorem multum*
ὸ χρωτὸς, καὶ ἀνέψυχθεν φίλον ἦτορ,	*Abluit à corpore, & refecti sunt dilecto corde,*
μίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.	*In labra ingressi benè polita loti sunt.*
λεσσαμένω καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ,	*Hiq́; loti & vncti pingui oleo,*
φιζανέτην· ἀπὸ δὲ κρητῆρος Ἀθήνῃ	*Ientaculo aßidebant: exq́; cratere Mineruæ*
φυσσάμενοι, λεῖβον μελιηδέα οἶνον.	*Pleno haurientes, libabant dulce vinum.*

COMMENTARIVS.

... ψόφος] Post discessum exploratorũ verisimile est vnum inter cæteros Nestorẽ magis quàm reliquos de illis fuisse sol... proinde attentis semper auribus expectasse, donec eos redeuntes audiret. Ideò etiã dicitur à Poëta strepitum equorũ pri... disse, quod ipse tamen ambigua oratione pronunciat, dubitans vtrum mentiturus, an vera esset eloquuturus. Quæ in hu... ebus cautio à prudente homine proficiscitur: ita enim præfatus in ea quæ dicturus sis non est quod leuis ac temerarij ho... timationem reformides, in quam alioqui facilè incurreris. Cùm autem Nestor equorum strepitum currentium intellexe... illa esset generalior equos currentes audire, specialius quippiam suspicatur, idq; sub voti specie, cùm optare se dicit vt... Diomedes à Troianorum exercitu equos illos, quos ipse currentes audiret, abigerent. Tamen eadem prudentia, qua an... certi pronunciat, immò planè se desperare dicit, nõ solùm ne id quod optabat accidat, sed etiam ne salui & incolumes ab... litione sint redituri. Sed si forsan hoc ita contigisset, quid de istis equis currentibus cogitasset Nestor? Interruptus est ni... lius sermo & animi discursus ab horum exploratorum, de quorum salute tantopere erat sollicitus, aduentu: alioqui non... in cæteros proceres esset ad arma hortaturus. quia posset fieri vt hostiũ quispiam cũ equis illis ad naues prorumperet.

... δείδια θυμῷ] Hic locus eleganter exprimit subitos cogitationum in varias partes impetus. Nam cùm Nestor rem dubiã... penitùs exploratam esset dicturus, potuit aliquantulum vocem suspendisse: demum verò sensit impelli se ab animo ad... ndum: cuiusmodi interna (vt ita dicam) certamina quiuis identidem potest experiri. Sunt autem quidam animi motus,... ijs qui prudentia pollent, quò magis subiti, eò etiam minus suspecti, quos si quis amplectatur, errare vix potest.

... μ' ὦ πολύαιν' Ὀδυσσεῦ,] Notãdum est Vlyssem primùm à Nestore interrogari, quòd videlicet recordetur, vt ait Eustathius, ... ἦν ἔπαινος εἰς ἔπαινον τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ ἅμα ἡμῶν ἀφθονήτως τὸν καὶ γέροντα καὶ ἀριστέα καὶ ῥήτορα. Rogat ergo Nestor quo pacto hos e... uenerint, & vt moris est apud Homerũ, vt qui interrogant, aliquot afferant, quibus sibi responderi posse suspicantur, duo... edium: quorum alterutrius ratione factum putat, vt eos possideant: vel quòd eos in Troianorum exercitu acceperint, ... ab aliquo Deorum sibi fuerint oblati. Iam cùm vtrunque constare non possit, vnum etiam remouet Nestor, alterumque... Non potuit enim persuaderi, id quod primo loco posuerat, hos equos in Troianorum exercitu fuisse, quòd tales nun... iderit: cùm tamen alioqui satis frequenter Troianis pugnando immisceatur, neque fieri potuerit quin eos obseruasset. ... cludit, quempiam Deorum obuiam illis factum, hoc munere eos cohonestasse: quod vt verisimilius faciat, ait vtrumq; ... à Ioue tum à Minerua quoque deligi. Vnde licet colligere quàm temerè de rebus incertis pronunciare etiam vir pru... t, vir, inquam, prudens Nestor, qui paulò antè non ita leuiter de re illa minus explorata pronunciabat. Et hic, si rectè at... error est vulgaris, & ipsis etiam cordatis hominibus familiarissimus. Solent enim pleriq; omnes de rerum euentibus iu... proprio sensu, & ita factum fuisse quippiam, prout ipsis videtur, statuere non dubitant, quasi ipsimet negotium penitus ... quid alij facturi sint, eadem libertate iudicant, non secus ac si ex eorum consilio tota rei administratio penderet. Istam ... iam emollit Nestor verbo, οἴω, quo significat se non certò ea de re pronunciare, sed iudicare se aliter fieri non potuisse.

... ἐοικότες ἠελίοιο ἀκτίνεσσιν] Cùm Nestor equorum candorem solaribus radijs assimilat, elegantius facere videtur quàm Dolon, qui eos ... diores appellabat, quod est λευκοτέρους χιόνος. Hinc verò satis colligi puto, quàm rectè φοῖβος ἀργυρότοξος dicatur: radij siquidem ... lidi sunt & argentei coloris propter splendorem. Qua de re aliàs dictum est.

... ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων] Modestè & prudẽter respõdet Vlysses Nestori: Primũ quòd ipse suspicabatur hos equos ipsis ab aliquo Deo... tos, id nõ malè quidem eum suspicatum docet, siquidem possint etiam Dij præstantiores equos istis, cùm voluerint, lar... argumentum est à loco minorum. Si possunt enim meliores ergo & hos deteriores donare vobis potuissent. Aliter au... habere ostendit, cùm docet quomodo eos sibi comparauerint: in quem finem paucis repetit, quod antea prolixius à ... scriptum est.

... πολὺ φέρτεροί εἰσιν.] Quò referemus ista? An ad ipsos equos, vt dicamus posse prestãtiores reperiri quàm isti sint? Sanè nõ est ... θεοί. Quasi dicat Vlysses, Nestor, non caret omni ratione quòd credis hos equos nobis ab aliquo Deorũ donatos. Pos... & præstantiores quales multi reperiri queunt. An verò ad θεοὺς referemus noua quadam numeri singularis in pluralẽ im... quasi θεὸς nomen sit appellatiuum? Id ego quidem violentũ iudico, sed omnia diligẽtiùs à curioso lectore examinentur.

...] Non defraudat Diomedem sua laude, quæ tota etiam illi debebatur de interemptis Thracibus, & eorum rege Rheso. ta... facinus in Dolonis cæde sibi etiam communicat. Vide in præcedenti sectione annotationem in verbis ὁ ἐπὶ Διομήδης ...

... καιδέκατον] Ex superioribus constat non decimumtertium, sed decimumquartum esse hunc Dolonem in numero eorũ... nede sunt interfecti: mirum ergo videtur quòd nunc eum decimumtertium constituat. Eustathius ita videtur i... telligere ... cum, vt quemadmodum antea, Dolone prætermisso, Rhesum in numero occisorum decimumtertiũ collocabat, sic etiã ... o non intellecto ac subaudito, Dolonem in eodem numero reponat. Sed ego ita expono, Anteà cùm Rhesum tertium & ... sse diceret, hoc factum est, quia iam erat intermissa mentio de Dolone, & continuabatur solùm cædis Thracum narra... verò cùm Regem Rhesum primum interemptum meminerit, ad quem equi illi pertinebãt, alios duodecim commemo... it voluisse eius cædem separatim intelligi, quasi etiam mortuum Regem a reliqua turba distingui oporteret: tum duo... referens cùm ijs vnum adiungit, non potuit numerum plus quàm vno adaugere, proinde consequens fuit vt post eos ... ertium & decimum appellaret. Hæc diligenter inspiciat lector, & temerè non prætereuolet.

... ων] Obseruanda est hæc alacritas in Heroë læto & exultante ob rem benè & feliciter gestã. Sed & reliqui proceres gau... ur, quòd omnia tam prosperè successerint. Sed lectores paulisper attendant, dum totum hoc negotium examino. Missi ... roes ad exploranda hostium consilia. hoc enim expressis verbis proponebat Nestor, vt potest ex eius precedenti oratio... ecquid tandem illi tale præstiterunt, aut si præstiterunt quid non Græcos ea de re commonefaciunt? Cachinnantur ... nt, triumphantque gaudio rebus minimè exploratis, & cùm adeò incertas habeant ostiũ deliberationes vt anteà, quod ... cipuum fuit illius expeditionis caput. Credo igitur ex illo successu collegisse Græcos, nihil esse quod de rebus suis de... c animis paululùm resumptis ab illa formidine, qua paulò antè conflictabantur, respirasse.

κἀϑὲ περὶ Διομήδεος ἵπποι] Si quid vnquam in Homero attentione fuit dignum, hoc maximè attendi postulo. Nam pr... lia hostium inter se ita partiuntur spontaneè Heroes, vt non solum obseruationem, sed etiam admirationem hæc narr... tur. Ecce enim Vlysses hos equos statim in Diomedis stabulum deducit, cùm in ijs tamen abigendis solus dicatur labo... cit, inquam, per se satis iudicans deberi eos planè Diomedi propter exhaustum in illa Thracum internecione laborem. ... præstantissimam ei prædam sponte concedit, ipse verò ne sit omnino ἄμοιρος exuuias Dolonis accipit, quas Minerv... Hoc etiam optimè enarrauit Eustathius his verbis: τοὺς ἵππους μὲν τοῦ ῥήσου ὁ φίλιππος Διομήδης ἔχον, ὡς γὰρ ἐπρέπον τῇ ἰθακησί... πατρὶς αἰγίβοτος, οὐχ ἱππήλατος ὡς καὶ υἱὸς αὐτοῦ Τηλέμαχος ἐν Ὀδυσσείᾳ δηλοῖ. ὁ καὶ παραιτησάμενος ἐκεῖ διὰ τὸ φιλικὴν δόσιν ... σεὺς δὲ τὰ τοῦ Δόλωνος ἔχει ὅπλα, οἷς ὁ Διομήδης αὐτὸν ἐπιδεξάμενος χαμάζε θορών. οὕτως οἴδασιν ἀλλήλοις εἴκειν οἱ ἄριστοι, ὡς μεγαλόψυχοι, ὁ... φιλίας τὸ πλέον διδόντες. μήποτε δὲ οὐδὲν ἄλλως ἐκέρδησεν ὀδυσσεύς, ὡς μηδὲ φιλοκτήμων ἀλλὰ φιλότιμος. Διομήδης μὲν γὰρ ἤδη ἔχει... θρᾳκίους ἵππους. ὀδυσσεὺς δὲ τὰ τοῦ Δόλωνος λάφυρα ἀνατίθησι τῇ Ἀθηνᾷ &c.

ἀπονίζοντο θαλάσσῃ] Aqua marina sudantibus salubris, quòd in ingressu musculorum coniunctiones relaxet, posteà... cutem læuiorem reddit, vt etiam partes corporis, quæ non vnctæ sint, indurescant & asperiora reddantur. Vide Athen... lib. 1. Plutarchus in lib. de Homero ait, sudoris remedium à lauacris peti propter calorem & humorem: nam su... desiccat & arefacit. Qua de re etiam alibi apud hunc eundem Poëtam dictum est.

FINIS LIBRI X. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Λ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

Ἀγαμέμνων αὐτός τε ὁπλισάμενος, καὶ τοὺς ἄλλους καθοπλίσας Ἕλληνας, ἐξάγει ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἕκτωρ δὲ Διὸς κελεύσαντος, ἀναχωρεῖ τῆς μάχης ἕως Ἀγαμέμνων ἐπὶ τὴν ναυστάθμον διασώζεται. μετὰ ταῦτα Ὀδυσσεὺς κυκλωσάμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἀμύνεται αὐτοὺς, Αἴαντος καὶ Μενελάου βοηθησάντων αὐτῷ. τιτρώσκονται δὲ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι, Ἀγαμέμνων μὲν ὑπὸ Κόωνος, Ὀδυσσεὺς δὲ ὑπὸ Σώκου· ὑπὸ δὲ Ἀλεξάνδρου τοξεύονται Διομήδης τε Εὐρύπυλος καὶ Μαχάων· ὃν ὑπανιόντα σὺν Νέστορι θεασάμενος Ἀχιλλεὺς, διαπέμπεται Πάτροκλον μαθησόμενον τίς εἴη ὁ τετρωμένος· ὁ δὲ, ἀφικόμενος καὶ μαθὼν Μαχάονα εἶναι, παρὰ τοῦ Νέστορος προτρέπεται, ἢ τὸν Ἀχιλλέα πεῖσαι συμμαχῆσαι τοῖς Ἕλλησιν, ἢ αὐτὸς γοῦν λαβόντα τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως, ἐξελθεῖν εἰς μάχην. ἐπανερχόμενος δὲ περιτυχὼν Εὐρυπύλῳ, κομίσας εἰς τὰς ναῦς θεραπεύει.

ARGVMENTV... VNDECIMI LIBR... *Homeri Iliadis.*

AGAMEMNON ipseque armatus, &... Græcos educit ad prælium: Hector autem... te, recedit à pugna, quousq; Agamemn... se recipit. Posthæc Vlysses circũdantibus... ianis vlciscitur ipsos, Aiace & Menelao a... ei. Vulnerantur verò Græcorum optimi: Agamemn... Vlysses à Soco: porò ab Alexandro sagitta vulnerat... & Eurypylus, & Machaon: quem redeuntem cum N... spicatus Achilles, mittit Patroclum ad cognoscendu... ille vulneratus: hic verò perueniens cum didicisset Ma... se, à Nestore admonetur, vt vel Achilli persuadeat op... cis, vel ipse saltem accepta armatura, Achillis exea... Rediens autem cùm incidisset in Eurypylum, portan... ues, curat eum.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Λάμβδα δ᾽ ἐνὶ προμάχοισι μίγη βασιλεὺς Ἀγαμέμνων.

Aliud argumentum: vel inscript...

Λ. Inter antesignanos mixtus est rex Agamem...

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Λάμβδα δ᾽ ἀρίστους Δαναῶν βάλεν Ἕκτορος ἀνδρες.

Aliud argumentum.

Λ. Optimates Danaûm vulnerant Hectoris ...

Ἄλλη.

Ἀγαμέμνονος ἀριστεία.

Aliud.

Agamemnonis strenuitas.

[a]Ἠὼς δ᾽ ἐκ λεχέων παρ᾽ ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
Ὤρνυθ᾽, [b]ἵν᾽ ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσι·
[c]Ζεὺς δ᾽ Ἔριδα προΐαλλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Ἀργαλέην, [d]πολέμοιο τέρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν·
[e]Στῆ δ᾽ ἐπ᾽ Ὀδυσσῆος μεγακήτεϊ νηὶ μελαίνῃ,
Ἥ ῥ᾽ ἐν μεσσάτῳ ἔσκε γεγωνέμεν ἀμφοτέρωσε,
Ἠμὲν ἐπ᾽ Αἴαντος κλισίας Τελαμωνιάδαο,
Ἠδ᾽ ἐπ᾽ Ἀχιλλῆος, τοί ῥ᾽ ἔσχατα νῆας ἐΐσας
Εἴρυσαν, ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν.
Ἔνθα στᾶσ᾽ ἤϋσε θεὰ μέγα τε δεινόν τε,
[f]Ὄρθι᾽ Ἀχαιοῖσιν, [g]μέγα δὲ σθένος ἔμβαλ᾽ ἑκάστῳ
Καρδίῃ ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι·
Τοῖσι δ᾽ ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ᾽, ἠὲ νέεσθαι
Ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
Ἀτρείδης δ᾽ ἐβόησεν, ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγεν
Ἀργείους· ἐν δ᾽ αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκόν.
[h]Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε,

AVRORA autem ex lectis ...
do Tithono
Surrexit, vt immortali...
ferret, atq; mortalibus
Iupiter autem Eridem m...
ces ad naues Achiuoru...
Difficilem, belli signum in manibus gestan...
Stetit autem in Vlyßis multum capaci nau...
Quæ in medio erat ad clamādū vt exaudir...
Et ad Aiacis tentoria Telamonij,
Et ad Achillis: qui in extremas partes nau...
Subduxerāt fortitudine sua cōfisi & robor...
Illic stans clamauit dea altum horribileq;
Orthiū carmē Achiuis, magnā.a.vim iniec...
In corde, ad incessanter bellandum & pu...
His autem statim bellum dulcius fuit, quā...
In nauibus concauis dilectam in patriam t...
Atrides autem clamauit, & armari iußit
Argiuos, ipse quoq; induit lucidum æs.
Ocreas quidem primùm circum tibias posu...
Pulchras, argenteis fibulis aptatas:
Secundò deinde thoracem circum pectora ...

οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήιον εἶναι.
γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος, οὕνεκ' Ἀχαιοὶ
ὼ νήεσσιν ἀναπλεύσεσθαι ἔμελλον·
οἱ τὸν δῶκε χαριζόμενος βασιλῆι.
τοι δέκα οἶμοι ἔσαν μέλανος κυάνοιο·
δὲ χρυσοῖο, καὶ εἴκοσι κασσιτέροιο·
δράκοντες ὀρωρέχατο προτὶ δειρὴν
περθ' ἴρισσιν ἐοικότες, ἅς τε Κρονίων
στήριξε τέρας μερόπων ἀνθρώπων.
ἄρ ὤμοισιν βάλετο ξίφος, ἐν δέ οἱ ἧλοι
παμφαινον· αὐτὰρ περὶ κουλεὸν ἦεν
, χρυσέοισιν ἀορτήρεσσιν ἀρηρός.
ἀμφιβρότην πολυδαίδαλον ἀσπίδα θοῦριν,
ὼ πέρι μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,
ὀμφαλοὶ ἦσαν ἐείκοσι κασσιτέροιο
ν δ' ἐν μέσσοισιν ἔην μέλανος κυάνοιο.
ἡ μὲν Γοργὼ βλοσυρῶπις ἐστεφάνωτο
ρκομένη, περὶ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε.
ἀργύρεος τελαμὼν ἦν· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
ἐλέλικτο δράκων, κεφαλαὶ δέ οἱ ἦσαν
μφιστρεφέες, ἑνὸς αὐχένος ἐκπεφυυῖαι.
ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην θέτο, τετραφάληρον,
ν ἵππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
ἄλκιμα δοῦρε δύω, κεκορυθμένα χαλκῷ
ὀξέα· τῆλε δὲ χαλκὸς ἀπ' αὐτόφιν οὐρανὸν εἴσω
ἐπὶ δ' ἐγδούπησαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης.
ιὲν ἔπειτα ἑῷ ἐπέτελλεν ἕκαστος
κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ * τάφρῳ·
πρυλέες σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
ρεῦντ'· ἄσβεστος δ' ἄρα βοὴ γένετ' ἠῶθι πρό.
μέθ' ἱππήων ἐπὶ τάφρῳ κοσμηθέντες.
δ' ὀλίγον μετεκίαθον· ἐν δὲ κυδοιμὸν
ὦρσε κακὸν Κρονίδης, κὰδ δ' ὑψόθεν ἧκεν ἐέρσας
αἵματι μυδαλέας ἐξ αἰθέρος, οὕνεκ' ἔμελλε
πολλὰς ἰφθίμους κεφαλὰς Ἄϊδι προϊάψειν.

Quem olim ei Cinyres dedit in munus hospitalitatis.
Audiebatur.n.vsq; in Cyprũ magna fama: quod Achiui
Ad Troiam nauibus nauigaturi essent.
Ideo ei illum dedit gratificans regi.
Hui⁹ quidẽ decẽ semitæ erãt ex nigro Cyano metallo,
Duodecim autem ex auro, & viginti ex stanno:
Cærulei autem dracones protensi erant iuxta collum
Tres, vtrinq; Iridibus similes, quas Saturnius
In nube fixit prodigiũ distinctè loquentiũ hominum.
Circa autem humeros posuit ensem, in eo verò claui
Aurei relucebant: sed vagina circundabat
Argentea, aureis loris coaptata.
Accepit.a.vndiq; corp⁹ tegẽs elegãs scutũ impetuosũ.
Pulchrũ, circũ quod quidẽ circuli decem ærei erant:
Inq; eo vmbones erant viginti ex stanno
Cãdidi: in medijs autem erat vnus ex nigro metallo.
In eo Gorgon terribili aspectu cincta erat,
Horribiliter aspiciẽs: circũ erat etiã Terrorq; Timorq;.
Ex eo autem argenteum lorum pendebat, sed in ipso
Cæruleus circũuolutus erat draco: capita.a.ei erant
Tria circũducta loto, vna ceruice enata. (quatuor, — κ. ἀμφιστρεφέες,
Capiti.a.vndiq; conos habẽtẽ galeã imposuit nempe
Cristatã ex setis equis: terribiliter.a.crista desup nutabat.
Cepit.a.fortes hastas duas munitas ferro,
Acutas, procul autem ferrum ab ipsis ad cælum vsq;
Splendebat. Instrepuerunt verò Minerua & Iuno,
Honorantes regem opulentæ Mycenes.
Aurigæ quidem deinde suo præcipiebat vnusquisq;
Equos benè decenter continere illic ad fossam. — κ. τάφρον
Ipsi verò pedites cum armis armati
Ruebãt: immensus verò clamor fiebat auroram ante:
Priores.a.cũ equitib. apud fossam instructi fuerunt:
Equites.v.paululũ pòst insequebantur: sed tumultũ
Cõcitauit pniciosũ Saturni⁹, & ab alto demisit rores
Sanguine madidos ex æthere: eo quòd erat
Multa generosa capita Orco ante tempus demissurus

COMMENTARIVS.

κλεχέων] Non sunt incognitæ vel inauditæ Poëtas terentibus huiusmodi fabulosæ auroræ surgentis periphrases. De orrò satis Lucianus, Suidas, Natalis Comes Mitholog.li.5.cap.4. Eras. Adag. Tithoni senecta, & alij. Nos etiã de eo aliás. ἀθανάτοισι] Quid ergo? Dij etiam tui, Homere, noctis tenebras patiuntur? Figmẽtum est sanè nimis Poëticum. At nihil tale ithymiamate Auroræ. Nam ille solùm κλῦθι θεὰ θνητοῖς φαεσίμβροτον ἦμαρ ἄγουσα. Et paulò pòst, ἡ χαίρει θνητῶν μερόπων ustathius ergo ἀθανάτοις interpretatur elementa, quæ supra terram sunt. Forsan etiam innuit, sidera quibus Sol suam lu... it, vt ait Plinius lib.2.cap.6. Nos tamen hanc loquendi formam Homericam in Odyssea excusamus.

ἔριδα] Iam sæpe monuimus solere Poëtam, vbi humana ope quippiam præstari non potest, diuinum auxilium aduo... d hoc loco fieri vides. Cùm enim Græci per se ad bellum hodiernum inflammari non possent propter hesternam victo... n, oportuit eos alia ratione commoueri. Vnde fingit Eridem, id est, contentionem ad eos à Ioue immissam, quæ clamo... os pugnaces & indefatigabiles illis inijceret. Quod etiam factum est: illicò enim Agamemnon Græcos armari iussit & nstrui, adeò sunt omnia in hoc Poëta ἐνεργῆ. Agnoscit ergo Eridem pro Dea contentionis, quam Discordiam Latini vo... equitur bellum. Vnde Virgilius 8. Aeneid.

Et scissa gaudens vadit Discordia palla, *Quam consanguineo sequitur Bellona flagello.*

...ptionem elegantem habes apud Aristidem: sed & apud Petronium Arbitrum in Satyrico his versibus elegantissimis:

Infremuère tubæ, ac scisso Discordia crine
Extulit ad superos Stygium caput, huius in ore
Concretus sanguis, contusaq; lumina flebant.
Stabant ærati scabra rubigine dentes:
Tabo lingua fluens, obsessa draconibus ora
Atq; intertorto laceratam pectore vestem
Sanguineam tremula quatiebat lumina dextra.

...videlicet, quæ dissidia & bella funestissima accendit (ideò eam quoq; incendio eleganter comparat Plutarchus in præ... icis) & quam fingunt etiam hoc Troianum bellum prima inflammasse: quia illa pomum illud, quod etiam μῆλον ἔριδος ... nuptias Pelei & Thetidis coniecit: vnde rixæ illæ & Dearum trium concertationes fluxerunt, vt copiosiùs diximus ...nenis.

...τέρας] Id est, belli aliquod signum, vt inquit Eustathius, puta telum, gladiũ, in armorum nimirũ habitu, aut aliud quip... ...ς. Non enim est hic Eris ista simpliciter intelligenda, sed τέρας ἐπὶ πολέμῳ. Nonnulli πολέμοιο τέρας periphrasticum belli ...unt, vt dicerent, Eridem bellum secum habuisse. Alio etiam sensu πολέμου τέρα intelliguntur, magni bellorum appara... ...unt ducum vociferationes, & reliqua. Ideò etiam Eridi clamor posteà attribuetur. Quòd autem hîc Poëta Eridẽ indu... ...e aliud volunt, quàm mutua Græcorum ad pugnam incitamenta. Qui enim tota nocte trepidi ferè fugam cogitabant, ...m prorsus abiecerant, eam nunc alacriter resumunt, totosq; se ad bellum comparant. Sed Deam, vt iam monui, hoc lo... docent illa quæ infrà dicentur.

— ἔρις δ' ἄρ' ἔχαιρε πολύστονος εἰσορόωσα· εἴη γάρ ῥα θεῶν παρετύγχανε μαρναμένοισιν·

e στῆ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆος] Vlyssis naues, vt iam anteà vidimus, in medio reliquarum erant collocatæ, vnde nō sine causa i cordia, vt videlicet facilius à cæteris exaudiatur. Quòd si insanus quidam allegoriarum amor nos teneret, possemus pretari, vt Vlysses ex postremæ expeditionis successu confirmatus reliquis Græcis animos addiderit, vt non dubitā rori Troianorum sese opponere. Quod autem Achillis & Aiacis naues extremæ sunt ab vtraq; parte, idq; propter fortitudinem factum testatur Poëta, constat duo belli Troiani columina vtrumq; extitisse, vt etiam aliàs diximus.

f ὄρθι' Ἀχαιοῖσιν] Atticè dictum est ὄρθια pro ὄρθιον. Quid sit autem ὄρθιος νόμος, dicemus in Lexico.

g μέγα δ' ἐπ' ...] Ex tanto apparatu significat Poëta, quàm graue sit hodierno die futurum bellum Primùm præc Græcos conuocans inducitur, deinde tubarum vice Iuno & Minerua tonantes: hinc clamor ille ἄσβεστος, tumultus ing rores cœlo decidentes. Regis πανοπλία elegantissima, &c.

h κνημῖδας μὲν πρῶτα] Tota ista Agamemnonis πανοπλία ex sex partibus constat, nimirum ocreis, thorace, ense, scut mina hasta, quæ omnia Poëta elegantissimè describit, præcipuè verò thoracem & clypeum. In his autem diutius imm vnquam anteà, cùm tamen non nunc primùm in aciem prodeat Agamemnon, & forsan cuipiam videri possit opor ab ipso initio commemorari: sed quamuis aliàs quoque anteà pugnæ interfuerit Agamemnon, tamen quia hodiern egregia patranda facinora destinat, eiusq; fortitudinem supra reliquos Heroas eminentem declaraturus est, tanto ap accuratiusq; eius arma, quibus instructum eum esse oportebat, describit. Itaq; vidimus huius libri inscriptionem es μνονος ἀριστείας.

i τόν ποτέ οἱ Κινύρης] Cinyres iste (cuius nomen variè scriptum reperitur) fuit Rex Cypri, qui etiam Paphum condid Apollodorum lib. 3. à quo quidam dicunt, vt refert Eustathius, exceptos hospitio prætereuntes Græcos, pollicente lis ad Troiam missurum: quod cùm facere cunctaretur, execrationibus ab Agamemnone deuotus est, tandemq; cui Musicæ peritus, decertans perijt: ideoq; Cinyras dictus παρωνύμως Κινύρα instrumento musico. quinquaginta auten mare desilijsse, & mutatas in Halcyonas. Alij referunt eum, cum Menelao Paphi iurasset quinquaginta naues se missu tantùm misisse, reliquas è terra fictas hominibus terrenis intus collocatis, & sic iusiurandum elusisse. Sed hospitium & reliqua Homerus ignorat, inquit Eustathius. At ego ex verbis illis δῶκε ξείνιον εἶναι contrarium posse colligi assero. nim munera hospitalia nisi hospitibus. Locus tamen à lectore examinetur.

k ἐν νέφεϊ στήριξε] Cùm Xenophanes, inquit Eustathius, de Iride in Heroicis sic dixisset,

Ἥν τ' Ἶριν καλέουσι νέφος, καὶ τοῦτο πέφυκε Πορφύρεον, καὶ φοινίκεον καὶ χλωρὸν ἰδέσθαι:

quidā ἀκριβέστεροι ex hoc loco Homerico dicebant non esse nubem Iridem, sed πάθος circa nubem. Aliud est enim on ζόμενον, & illud ἐν ᾧ στηρίζεται. De Iride dicemus aliás.

l τέρας μερόπων] Iris propriè non est hominum signum, sed Dei: id est, quod Deus immittit: Vnde assentiendum est docet dictum esse ἀνθρώπων pro ἀνθρώποις, ἀντιπτωτικῶς. Sed cur dicit has Irides esse τέρας ἀνθρώπων? Vidimus alibi a tam duo esse Iridis genera, aliud quidem commune & vulgare, quod Plinius lib. 2. cap. 59. extra miraculum extraq; o tur appellare: aliud verò minus assuetum, vt quod suo tempore nō fit, putà æstate per meridiem, crescente die ab æ no, circa solstitium diebus longissimis, & noctu: quanquam Aristoteles prodat aliquando noctu visum, sed tamen no decima Luna, vt scribit etiam Plinius ibidem. Hoc ergo genus quod minus est vsitatum, & cuius causas physicas ferè dere, illud est quod Homerus appellat τέρας ἀνθρώπων, quasi videlicet aliquid portendat.

m φθὰν δὲ μεθ' ἱππῆων] Hic locus diligenter est annotandus, ne hæc aciei instructio confundatur, quod futurum est, sennam legamus: quia cùm initio dicat pedites cum equitibus apud fossam esse instructos, tum subijciat equites et dubitari potest, qui hæc sint intelligenda. Mihi ergo videtur equites partim cum peditibus, partim verò per se & seo structos, alioquin non video quomodo possint ista conciliari.

n κατὰ δ' ὑψόθεν] Vix est vt veteres scriptores aliquid memorandum & graue referant, quod prius aliquo prodigi non præmuniant, vt alibi etiam me obseruasse memini. Quod hoc loco manifestè apparet. Hodiernam enim strage prodigio præsignificasse scribit Poëta quòd sine errore nihil aliud potuit, quàm ingentem sanguinis effusionem port res erit, vt etiam videri potest, præter naturam: quod tamen quidam negarunt, vt refert Eustathius post Didymum N iani campi sanguine occisorum hominum iam abundarent, necessariò etiam rores qui cœlo distillabant, erant sangu les etiam essent exhalationes. Cui non est absimile, quod circa montes Armenios memoratur niuem illic rubicunda pluere, propter vapores illius loci rubicundos, ex terra nimirum miniata. Quod vt verum sit, tamen non dubium e prodigium afferat Poëta, vt ex ipsius verbis potest colligi. Sic enim in probatis Romanæ historiæ scriptoribus legimi quas sanguine mistas fluxisse, in Sicilia scuta duo sanguinem sudasse, Romæ carnes pluere, & alia eiusmodi prodigia sè collegit Valerius Maximus lib. 1. cap. 7. Magnam ergo cædem vtriusque exercitus hi sanguinei rores prænunciarun surdum est id accidisse, cùm talia etiam historiæ commemorent.

---

a Τρῶες δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο,	Troiani.a.ex altera parte in tumulo cāpi
Ἕκτορά τ' ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα,	Hectorē circa magnū & eximiū Polydamā
Αἰνείαν θ', b ὃς Τρωσὶ θεὸς ὣς τίετο δήμῳ·	Aeneāq;, q̄ iter Troianos ceu de⁹ honorabat
Τρεῖς τ' Ἀντηνορίδας, Πόλυβον, καὶ Ἀγήνορα δῖον,	Tresq; Antenoridas, Polybū, & Agenorem
Ἠΐθεόν τ' Ἀκάμαντ' ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν.	Iuuenemq; Acamanta, similem immortal
Ἕκτωρ δ' ἐν πρώτοισι φέρ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην.	Hector.a.inter primos ferebat scutū vndiq;
c Οἷος δ' ἐκ νεφέων ἀναφαίνεται * οὔλιος ἀστὴρ, [marg.: γρ. αὖλιος]	Qualis autem ex nubibus apparet perniciof
Παμφαίνων, τοτὲ δ' αὖτις ἔδυ νέφεα σκιόεντα·	Lucens, interdū.a.rursus ingreditur nubes
Ὣς Ἕκτωρ ὁτὲ μέν τε μετὰ πρώτοισι φάνεσκεν,	Sic Hector interdum quidē inter primos a
Ἄλλοτε δ' ἐν πυμάτοισι, κελεύων· d πᾶς δ' ἄρα χαλ-	Interdū aūt inter extremos, imperans: totu
(κῷ Λάμφ' ὥστε στεροπὴ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.	Splendebat, tāquā fulgur patris Iouis ægid
e Οἱ δ' ὥστ' ἀμητῆρες ἐναντίοι ἀλλήλοισιν	Hi autem sicut messores oppositi inter se
Ὄγμον ἐλαύνωσιν ἀνδρὸς μάκαρος κατ' ἄρουραν,	Seriem sulcorum impellunt viri locupletis
Πυρῶν ἢ κριθῶν, τὰ δὲ δράγματα ταρφέα πίπτει·	Tritico vel hordei, manipuli autem crebri
Ὣς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι * θορόντες [marg.: γρ. θορόντες]	Sic Troiani & Achiui in se inuicem insilien
Δῄουν, οὐδ' ἕτεροι μνώοντ' ὀλοοῖο φόβοιο·	Cædebāt. neutri verò recordabātur pernici
f Ἴσας δ' ὑσμίνη κεφαλὰς ἔχεν· g οἱ δὲ, λύκοι ὣς	Aequalia.a.in pugna capita habebāt, illi.a.
Θῦνον. Ἔρις δ' ἄρ' ἔχαιρε πολύστονος εἰσορόωσα.	Ruebant. Eris autem gaudebat luctuosa asp
h Οἴη γάρ ῥα θεῶν παρετύγχανε μαρναμένοισιν·	Sola enim deorum aderat pugnantibus.
Οἱ δ' ἄλλοι οὔ σφιν πάρεσαν θεοὶ, ἀλλὰ ἕκηλοι	Alij autem non illis adorant dij, sed quieti
Οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι καθήατο, * ἧχι ἑκάστῳ [marg.: γρ. ἔνθα]	Suis in ædibus sedebant, vbi vnicuiq;
Δώματα καλὰ τέτυκτο, κατὰ πτύχας Οὐλύμποιο.	Domus pulchræ fabricatæ erant per iuga Olyp

...ς δ' ἠτιόωντο κελαινεφέα Κρονίωνα	*Omnes.a.accusabãt nigras nubes reddentẽ Saturnum:*
...ἄρα Τρώεσσιν ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι·	*Eò quòd Troianis volebat gloriam dare.*
...ἄρ' οὐκ ἀλέγιζε πατήρ· ὁ δὲ, νόσφι λιασθεὶς,	*Illos quidẽ non curabat pater, hic.a.seorsum separatus,*
...λων ἀπάνευθε καθέζετο κύδεϊ γαίων,	*Ab alijs remotius sedebat gloria exultans,*
...ν Τρώων τε πόλιν καὶ νῆας Ἀχαιῶν,	*Inspiciens Troianorumq́; urbem & naues Achiuorum,*
...τε στεροπὴν, ὀλλύντας τ' ὀλλυμένους τε.	*Aerisq́; fulgorem, interimentesq́; intereuntesq́;*

COMMENTARIVS.

...δ' αὖθ' ἑτέρωθεν] Explicato magnificè bellico Græcorum apparatu, nunc quoque Troianorũ aciei instructio describitur, ... angustiùs quàm illa superior: siquidem duces tantùm exercitus proponuntur, inter eos solius Hectoris alacritas & dili... imperando. Quinque autem sunt illi duces: Hector, Aeneas, Polybus, Agenor, & Acamas, qui tres postremi filij sunt Ante... ...letur tamen Hector princeps omnium extitisse, eiusque imperio cæteros fuisse obnoxios.

...θεὸς ὡς] Eustathius hoc ita interpretatur, Aeneã apud populum quidẽ Troianum summo in honore fuisse, quasi nimi... ...τὸν δύ...ν, καὶ ἀνδρεῖον. Apud regium autem genus minimè, quia eum zelotypia quadam prosequerentur, quòd se regnaturũ ...midas speraret, vt in sequentibus videbitur.

...ἐκ νεφέων] Hæc comparatio in eum finem sumpta est, vt ostendatur Hectoris sedulitas in peruagando exercitu, dũ inter... ...r primipilos apparet, interdum quasi nube exercitus (sic enim quoque νέφος πεζῶν appellat Poëta) abditus latitaret: quia ...ꝺoque ratione οὔλιος ἀστὴρ (quem nonnulli, vt Didymus, Sirium, nonnulli Cometem, nonnulli Hesperum interpretantur) ...icat, nunc intra nubes absconditur, neque id tamen semper fieri est intelligendum, sed si quando accidat, tunc erit apta cõ... ...stæ autem stellæ perniciosæ Hectorem comparat, vt qui etiam Græcorum exercitui talem se præbeat. Porrò hic officiũ ...imi describitur, quod est in prælio omnes exercitus partes perlustrandi, vt ducis præsentia milites magis ad pugnam in... ...r Quod aliàs in Agamemnone obseruauimus.

...δ' ἄρα χαλκῷ] Ornatum & apparatum ipsius Hectoris pluribus non persequitur, vt antea Agamẽnonis: quasi doceat, vt ait ...ις, μὴ χρῆναι ἀεὶ γραφικῶς ἐμπλατύνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπιτροχάδην ὅτε δέοι λαλεῖν. Est autem magnifica ista comparatio, qua armorum ... splendor Iouis fulguri comparatur, & quæ possit longas illas armorum Agamemnonis descriptiones æquiparare.

...ὡς ἀμητῆρες] Cædes ab vtraq; parte exercitus perpetratas descripturus eleganti vtitur comparatione messorum, qui olim ..., vt annotat Eustathius, ab extremis messis finibus ordiri, oppositi, & proinde quasi mutua quadam concertatione ad me... ...tendo pergere. Sic ergo Græci & Troiani ad inuicem oppositi stragem edebant. Cuius comparationis πρόδοσις & ἀπόδοσις ...ter se conueniunt. Oppositi enim inter se messores & pugnantes: & vt messores crebros sternunt manipulos, sic etiam hoc ...ta trucidantur corpora.

...ὑσμίνη] Id est, vno animo pugnabant, &, vt est alibi, ἕνα θυμὸν ἔχον. Iam enim anteà κεφαλὴ pro ψυχῇ vsurpatum est in illo ...πολλὰς δ' ἰφθίμους κεφαλὰς Ἄϊδι προϊάψειν: & aliàs πέδησε φίλη κεφαλή, idq; quòd animę pars magis diuina in capite collocata sit. ... verò potest etiam translatio esse ab æquali corporum magnitudine. Sensus est, alterum ab altero strenuitate bellica non ...eratum.

...λύκοι ὡς] Hæc breuis comparatio addita est à Poëta prẹter precedentẽ, quòd ab ea ἄδην ἄγριον καὶ πολέμῳ οἰκεῖον exprimebat, ...athius. Hæc ergo feritatem militum, qualis in prẹlijs adhibetur, magis exprimit, quòd ea in lupo summa sit, vnde eos per... ...s dicit Aristoteles, quanquam & cicurari posse constet: saltem in fame maximè sæuiunt. nam saturi animos remittunt, & ...nodo mansuescunt, vt & leones.

...ρα θεῶν] Vidimus anteà, quod hoc loco est repetendũ, prohibuisse Iouem ne reliquorũ Deorum vllus vlli parti auxilia... ...xeo numero Eris siue Discordia est excipienda, quæ nunc dicitur sola huic prælio interesse: rectè. Nam illa bellorum au... ...iciens, vt antea dicebamus Sed cur illa sola adest, absunt verò reliqui? Respondeo, eos ab hoc bello arceri, quia vni aut al... ...uxilium exhibuissent, siquidẽ tota illa primorum Deorũ caterua in suas quæque partes propendebat, vt melius Iliad. φ'. ... At Discordia non plus vni quàm alteri parti fauebat, sed vtramque solùm inuicem committebat, & tã ex horum quam ... excidio triumphabat. Hoc est enim ei proprium videlicet ἐπιχαιρεκακίας vitium detestabile, de quo a...ias dictum est

...δ' ἠτιόωντο] Hoc diligẽter expendẽdum est. Primùm loquitur Poëta de Dijs illis qui metu Iouis ab hoc prælio coercebã... ...uc itipsi indignari, quòd Troianorum victoriæ planè faueret. Sed hócne omnes Dij fecerint, quorum altera pars Troianis ... , nec nõ ex prospero eorum successu gaudere potest, nedum in præsentia ægrè tulerit, decus eorum ac gloriã Ioue mo... ...stathius id soluit, qui illud πάντες ad eos tantùm refert, qui Græcis fauebant. Et ita oportet intelligi, siquidem hoc πρό... ...ntùm dicitur: nam huc vsque vterque exercitus, vt iam diximus, ἴσας ὑσμίνη κεφαλὰς ἔχον: quia tamẽ præuidebant Græcos ... victos iri, ideò eorum est solùm pro suis Ioui tacitè succensere. at alijs proculdubio gaudia pectus pertentarunt suorum ...ictoriam præscientibus. Quod autem Iupiter seorsum ab ijs nunc dicatur habitare, anteà satis explicuimus.

...ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,	*Quamdiu quidẽ aurora erat & crescebat sacra dies,*
...ρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο, πῖπτε δὲ λαός.	*Tãdiu valdè vtrorũq; tela penetrabãt, cadebatq́; popu-*
...δρυτόμος περ ἀνὴρ ὡπλίσσατο * δόρπον	*Quãdo.a. arborũ incisor vir præparauit prandiũ (lus.* ※. δεῖπνον
...ν βήσσῃσιν, ἐπεί τ' ἐκορέσσατο χεῖρας	*Montis in conuallibus, postquam saturauit manus*
...δένδρεα μακρὰ, ἄδος τέ μιν ἵκετο θυμὸν,	*Incidẽs arbores lõgas: fastidiũq; eius occupauit animũ,*
...γλυκεροῖο περὶ φρένας ἵμερος αἱρεῖ·	*Cibiq́; dulcis circum mentes desiderium capit:*
...σφῇ ἀρετῇ Δαναοὶ ῥήξαντο φάλαγγας,	*Tunc sua virtute Danai perruperunt phalanges,*
...νοι ἑτάροισι κατὰ στίχας· ἐν δ' Ἀγαμέμνων	*Hortantes socios per acies. itaq; Agamemnon*
...ος δ', ἕλε δ' ἄνδρα Βιήνορα ποιμένα λαῶν,	*Prim⁹ exilijt: interfecit.a. virũ Bianorẽ pastorẽ populo-*
...ν, ἔπειτα δ' ἑταῖρον Ὀϊλῆα πλήξιππον.	*Ipsum, deinde & sociũ Oileũ agitatorẽ equorum. (rũ,*
...ς ἵππων κατεπάλμενος ἀντίος ἔστη·	*Ille quidem ex equis desiliens aduersus stabat:*
...μεμαῶτα μετώπιον ὀξέϊ δουρὶ	*Hunc autem rectà irruentem in fronte acuta lancea*
...στεφάνη δόρυ οἱ σχέθε χαλκοβάρεια,	*Percussit: nec galea hastam ei repressit ære grauis:*
...αὐτῆς ἦλθε καὶ ὀστέου, ἐγκέφαλος δὲ	*Sed per ipsam penetrauit & os: cerebrum autem*
...ς πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα·	*Intus totũ fœdatũ est: strauit aũt ipsum ruentem:*
...ς λίπεν αὖθι ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων	*Et hos quidem reliquit illic rex virorum Agamemnõ,*
...μφαίνοντας, ἐπεὶ περίδυσε χιτῶνας·	*Pectoribus perlucentes, posteaquam spoliauit tunicas:*
...ρ' Ἶσόν τε καὶ Ἄντιφον ἐξεναρίξων,	*Cæterùm hic iuit Isumq́; & Antiphum occisurus,*
...ριάμοιο, νόθον καὶ γνήσιον, ἄμφω	*Filios duos Priami nothum & legitimum, ambos*

Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας· ὁ μὲν νόθος ἡνιόχευεν,
Ἄντιφος αὖ παρέβασκε περικλυτὸς, [e] ὥ ποτ' Ἀχιλλεὺς
Ἴδης ἐν κνημοῖσι δίδη μόσχοισι λύγοισι,
[f] Ποιμαίνοντ' ἐπ' ὄεσσι λαβὼν, καὶ ἔλυσεν ἀποίνων.
Δὴ τότε γ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο κατὰ στῆθος βάλε δουρί.
Ἄντιφον αὖ παρὰ οὖς ἔλασε ξίφει, ἐκ δ' ἔβαλ' ἵππων.
Σπερχόμενος δ' ἀπὸ τοῖιν ἐσύλα τεύχεα καλὰ
Γινώσκων· καὶ γάρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶ θοῇσιν
Εἶδεν, ὅτ' ἐξ Ἴδης ἄγαγεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
[g] Ὡς δὲ λέων ἐλάφοιο ταχείης νήπια τέκνα
Ῥηιδίως συνέαξε, λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσιν,
Ἐλθὼν εἰς εὐνὴν, ἁπαλόν τε σφ' ἦτορ ἀπηύρα·
Ἡ δ' εἴπερ τε τύχῃσι μάλα σχεδὸν, οὐ δύναταί σφιν
Χραισμεῖν· αὐτὴν γάρ μιν ὑπὸ τρόμος αἰνὸς ἱκάνει·
Καρπαλίμως δ' ἤϊξε διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην
Σπεύδουσ', ἱδρώουσα κραταιοῦ θηρὸς ὑφ' ὁρμῆς·
Ὣς ἄρα τοῖς οὔτις δύνατο χραισμῆσαι ὄλεθρον
Τρώων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὑπ' Ἀργείοισι φέβοντο.

In vno curru existentes: nothus quidem aur
Antiphus verò pugnabat inclytus: quos oli
Idæ in iugis ligauit teneris viminibus,
Pascẽtes apud oues deprehẽdẽs, & dimisit p
Tũ verò Atrides latè dominãs Agamẽnon, (
Alterũ qdẽ supra papillã iuxta pectus saucia
Antiphũ.a.iuxta aurẽ percussit ense, depul
Festinans autem ab his prædabatur arma p
Agnoscens etenim ipsos anteà apud naues
Viderat: quando ex Ida duxit pedibus velo:
Sicut autem leo ceruæ velocis paruulos catul
Facilè confregit arripiens solidis dentibus,
Veniens ad lustrum, tenerumq; ipsis cor abst
Illa verò quamuis adsit valdè propè, non pot
Opitulari: ipsammet enim tremor vehemen
Confestim autem ruit per querceta densa
Festinans, sudans potentis feræ ab impetu:
Sic illis duobus nullus potuit arcere pernicie
Troianorum: quin & ipsi à Græcis fugiebant

COMMENTARIVS.

a ἦμος δὲ δρυτόμος] Hac periphrasi meridiem significat, vnde collige præcedentia indicare tempus illud quod est: gente vsq; ad meridiem. Siquidẽ alia ratione non distinguit Homerus diei spatia, vt postea factũ est certis quibusdã l tempus diurnum & nocturnum partiti sunt: quod prisca illa ætate vsitatum non fuit, vt superiore libro memini me at cte sermone instituto. Nunc verò paulò laxius, si placet, totam rem discutiemus. Ergo sciendum est primis sæculis altiùs repeto, nempe ab ipsa mundi origine, quæ rudiora in his minutioribus videntur fuisse, crassiusculè diuisa tant ctis & diei, hoc est, tenebrarum & lucis tempora, & vtriusq; primam tantùm partem significatam ac expressam verbis sacræ indicant paginæ. Nã Deus nulla certa hora circũscripta aut præscripta, matutina & vespertina sibi sacrificia fier sabbathismus à vespera ad vesperã fuit à Iudęis obseruatus, neq; etiã certa hora eius initio aut fini apponebatur, qđ i dubio erat, si moris ètiam tunc fuisset in horas tempus diurnum ac nocturnum secare. Qua de re tamen dicã quod M bit Iudæos modernos putare obseruandum esse ab hora sexta pomeridiana vsque ad sequẽtis diei horam sextam p sabbathum atque integram cœli reuolutionem veluti incarcerantes duabus certis metis atque temporis momentis, dæis qui in Chaldæa aut Assyria sunt, cùm hic incipit Sabbathũ, sextam Sabbathi partem iam absumptam, id quod o cidere solet longitudinem. At Scriptura sacra Vesperam generalius extulit non adiecta quota hora diei id fieri oport xi. Et hæc ἀταξία, vt ita dicam, diei fuit ante diluuium, & aliquantisper etiam post: siquidem primi illi homines, vt etia rus in præfatione Horologiographiæ, qui multos viuebant annos, non erant tam curiosi & parci temporis expensor has minutias ob vitæ nostræ breuitatem non negligendas putamus, & rectè quidem si actio sit bona & vtilis, præser adhuc extarent multæ aliæ artes adinueniendæ quæ hominum vitæ fouendæ magis necessariæ erant, quàm dierum partes discriminatio. Nam durauit mundus mille annis & supra priusquam homines inuenissent culturam vini, co quæ, & cibo fructuum terræ nascentiũ vt constat ex 1. cap. Genes. Hæc igitur cùm ita se habeant, fit mihi verisimile, à go tempore post Diluuium inuentam fuisse hanc rationem dies in horas partiendi, cùm illos sciamus Astrologiam fi & primos coluisse. Sunt autem illi orti, vt ait Iosephus, ab Arphaxad tertio filio Semi, filij Noe. Dixi autem hoc lon re inuentum quia Homeri tempore ignorabatur: quod tamen potuerat ab Aegyptijs, vnde etiam eum quendam ortu dicisse. Nihil tamen certi de tempore illius inuentionis traditur. Antiquissimum illud omnium est, quod de sciotérico extat in sacris paginis, nẽpe 4 Regũ cuius, tempore Roma creditur cõdita: & illud, vt docet Mũsterus, appellant Heb id est ascensiones seu gradus Achas, Ionathan autem interpres Chaldæus כדדק לכן שעיה, id est, figuram lapidis ho sis quod hemicyclium esset excauatum, quale Berosus Chaldæus inuenisse scribitur, aut scaphe & σκάφιον siue hemi le Aristarchus Samius excogitauit. Quo loco Mũsterus, nisi ego dormito, dormitare videtur. Quomodo enim Arist uentum ad Iudæos peruenerit, quorum erat rex Achaz? Priori ergo satius est adhærescere, & inde etiã colligere primũ Berosum rem totã adinuenisse suo hemicyclio excauato. Fuit enim concha hemicyclea, lineis debita proportione dis longus ex ære aut ligno baculus Soli oppositus supereminebat, & eius vmbra in lineas incidens horas ostendebat. Se modum inuenta sunt horologia, de quibus copiosè Munsterus suprà citato libro. Atque hæc quidem fuerunt tantùm est, quæ nulli essent vsui, nisi Sol vmbram faceret, proinde nubilo die inutilia erant, aut etiam noctu: vnde excogit horariorum ratio ex aqua, quas κλεψύδρας Græci appellant deinde verò quod arenarium dicitur, à nobis vsitatum Se nobilissimum, quod miro artificio, inquit idem Munsterus, & penè diuino ingenio est adinuentum, producitur; ex denticulatis & ponderibus libratis ad horas distinguendas, monstrandas & sonandas: quod horologium sub tecto solari radio non eget, & noctu æquè vt interdiu suum complet cursum & ministerium. Sic cùm semper recentiores tis addiderint, tandem consummata est illa horas signandi & distinguendi ratio, cui nihil amplius addi possit. Quã si merus, non erat illa periphrasi meridiei abusurus. Sed & Romani per trecentos annos hac horariorũ ratione caruerũ tamen diem in horas viginti quatuor, vt satis ex Varrone & Macrobio constat. Quanquam non simpliciter horam p dam tertiam & ita deinceps computabant, sed alijs nominibus distinguebant tempora. Obseruabant autem diem à in mediam, quem diem ciuilem appellarunt (vt testatur etiam Plinius lib. 2 cap. 77.) itaq; primum tempus diei, inq lib 1. cap. 3 vnde repetit Gellius lib. 2. c. 3 & Censorinus lib. ad Cerel. de die natali cap. 19. dicebatur mediæ noctis in de gallicinium: inde conticinium, cùm & galli conticescunt, & homines etiam tum quiescunt: deinde diluculum, id e dignosci dies: inde mane, cùm dies clarus est: inde meridies, hoc est, media dies: inde tempus occiduum: & mox supre quæ est Solis occasus, vt docent duodecim Tabularũ verba, Solis occasus suprema tempestas esto: deinde vespera: fax, deinde conticubia: & inde intempesta quæ non habet idoneum tempus rebus gerendis. Hæc est ergo ratio diuisio apud Romanos, quam si aduertat lector, duodecim membra reperiet. Habuerunt tamen etiam sciotérica sua & gnom ius inuentorem Anaximenem Milesium prodidit Plinius lib. 2. cap. 76. nos tamen altius hoc repetebamus, anteà vide Chaldæo habuerunt, nunquam, sed seriùs quàm Græci, quibus tamen licet caruerint, nihilominus diem suum ciuilem indiscretum verò ipsum lucis tempus habuerunt, donec illa sciotérica exciperent, ante quæ, vt ex 12. Tabulis constat, n batur nisi Ortu & Occasu, quorum duorum tantùm illæ meminerũt: posteà adiecta est meridies, & hoc serenis tant que ad primum bellum Punicum. Postea ante duodecim annos quàm cum Pyrrho bellatum est L. Papyrius Censor p logium Solarium statuit ad ædem Quirini, cùm eam dedicaret à patre suo votam, vt à Fabio Vestali proditum testatu 7. cap. 60. qui subijcit, scriptum à M. Varrone primum horologium statutum in publico secundum Rostra in column

à Valerio Messala Cos. Catana capta in Sicilia: deportatum inde post. 30. annos, quàm de Papyriano horologio tradi- Vrbis CCCCLXXVII. nec congruebant ad horas eius lineæ, paruerunt tamen eis annis vndecentũ, donec Q. Marcius qui cum L. Paulo Censor fuit, diligentiùs ordinatum iuxtà posuit: idq; munus inter Censoria opera gratissime acceptũ tum tamen nubilo incertæ fuére horæ vsq; ad proximum lustrum. Tunc Scipio Nasica collega Lænatis, primus aqua di- æquè noctium ac dierum. Idq; horologium sub tecto dicauit anno Vrbis DXCV. Hæc scripsit Plinius, ex quibus cõsta- de nostro instituto potest, quantum Romanos attinet. De quibus etiam nimium multa fortasse, & diutiùs quàm par sit, ro absumus, proinde abstinebimus ab alia Mathematicorum disputatione de diei sectione in horas καιρικὰς καὶ ἰσημερινάς, m ad inuicem reductione: de quibus omnibus consule Copernicum Reuolut. lib. 2. & alios: nécnon ex recentioribus Sca- suis doctissimis commentarijs in Manilium & Bartholomæum Schœnbornium in Computo Astronomico.

γλυκεροῖο] Post laborem dulces esse cibi consueuerũt. Vnde Socrates vesperi aliquando deambulans interrogatus quid et: Opsonium, inquit, quæro.

σφῇ ἀρετῇ] Nota Græcos sua virtute dici hoc præstare, non aliquo Deorũ auxilio, cùm Troianis contrà hoc vix ac ne vix ribuat: quod cùm sæpiùs annotatum sit, iam longiore non eget obseruatione, nisi quod hîc τὸ σφῇ ἀρετῇ idem est, quòd a- ὑπὲρ μόρον, & ὑπὲρ μόρον, id est, præter fatũ Iupiter enim Troianorũ victoriæ velificabatur, Danai verò sua ꝓpria virtute vincũt.

Ἀγαμέμνων] Hic est illa, quam huius libri argumentum pollicebatur, Ἀγαμέμνονος ἀριστεία, qua cæteros omnes Græcos cellit: sed tamen ad tempus tantùm, id est, donec vulneretur, quòd paulò accidet, vnde cogetur prælio excedere: cæteri ci postmodum à Troianis fugabuntur. Itaq; à prima tantùm libri parte desumpta est illa ἐπιγραφή. Porro adeò variè & e- omnia hic à Poeta describentur, vt rei dignitatem orationis maiestate longè superet primùm enim diuersa genera mortis; regia illa Poëseos lumina comparationes frequentes, quædam etiam ἐπιπόλια obseruabis, eaq; omnia ferè cùm maiore re apparatu quàm vsquam alibi.

Ἀχιλλεὺς] Hoc est vnum ex illis episodijs, quorũ anteà meminimus: in quo ansam arripuit Achillis mentionem faciendi, litus post tantam narrationis intercapedinem videretur, cùm in eius potissimùm gratiam totum hoc opus instituerit.

ποιμαίνοντ' ἐπ' ὄεσσι] Antiquissimam & nobilissimã olim habitam rem pastoritiam anteà satis ex Varrone probauimus: quo re- clocum, vbi duo potentissimi illius regis Priami filij eã exercent: quæ tamẽ hodierno die ita euiluit, vt infimæ plebis ho- nedum Regibus aut Regum gnatis ea demandetur.

λέων] Hæc comparatio aptissima est huic negotio, cuius etiam ἀπόδοσις τῇ προτάσει omnino quadrat. Agamẽnon enim leo- ni verò partim catulis ceruæ eorum respectu qui ab Agamemnone interficiebãtur: partim ipsi ceruæ ducum ratione, quĩ non auderent, comparantur: quæ lector diligentiùs examinet, si velit, & omnia conuenientia omnino iudicabit.

Πείσανδρόν τε καὶ Ἱππόλοχον μενεχάρμην,	*Sed hic Pisandrumq; & Hippolochum bellicosum*	
...ντιμάχοιο δαΐφρονος (ὅς ῥα μάλιστα	*Filios Antimachi bellicosi (qui sanè maximè*	
...Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος ἀγλαὰ δῶρα,	*Aurum ab Alexandro accipiens splendida dona,*	
...οὐκ Ἑλένην δόμεναι ξανθῷ Μενελάῳ)	*Non permittebat Helenam reddere flauo Menelao)*	
...δὴ δύο παῖδε λάβε κρείων Ἀγαμέμνων	*Huius iam duos filios deprehendit rex Agamemnon*	
...δίφρῳ ἐόντας, ὁμοῦ δ' ἔχον ὠκέας ἵππους·	*In vno curru existẽtes, eodẽ loco. a. agitabãt veloces e-*	
...σφεας χειρῶν φύγον ἡνία σιγαλόεντα.	*Naq; ex ipsorũ manib. fugerant habenæ molles. (quos:*	
...κηθήτην· ὁ δ' ἐναντίον ὦρτο λέων ὥς	*Hi autem turbati sunt: ille. a. cõtrà rugit, leo tanquam,*	
...ς· τὼ δ' αὖτ' ἐκ δίφρου γουναζέσθην,	*Atrides: hi. a. tũc ex curru supplicabãt flexis genibus,*	
...γρει Ἀτρέος υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα·	*Viuos cape, Atrei fili: tuq; digna accipe pcia redẽtiõis:*	
...δ' ἐν * Ἀντιμάχοιο δόμοις κειμήλια κεῖται,	*Multæ. a. in Antimachi ædibus opes reconditæ iacent,*	γρ. ἀφνειοῦ πατρὸς
...τε, χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος·	*Æsq; aurumq; & artificiosè factum ferrum:*	
...τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα	*Ex his tibi donabit pater infinita dona redemptionis,*	
...ους πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.	*Si nos viuos esse audierit apud naues Græcorum.*	
...ώ γε κλαίοντε προσαυδήτην βασιλῆα	*Sic hi flentes allocuti sunt regem*	
...ς ἐπέεσσιν· ἀμείλικτον δ' ὄπ' ἄκουσαν,	*Blandis verbis, immitem verò vocem audiuerunt:*	
...ὶ δὴ Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος υἱέες ἐστὸν,	*Si igitur Antimachi bellicosi filij estis,*	
...ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ Μενέλαον ἄνωγεν	*Qui quondã in Troianorũ cõcione Menelaũ suadebat*	
...ην ἐλθόντα σὺν ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ	*Legatum profectum cum diuino Vlysse*	
...κτεῖναι, μηδ' ἐξέμεν ἂψ ἐς Ἀχαιούς·	*Ibidem interficere, neq; dimittere rursum ad Achiuos:*	
...ν δὴ τοῦ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λώβην.	*Nunc quidem iam patris fœdam luetis iniuriam.*	
...ἰ Πείσανδρον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χαμᾶζε,	*Dixit, & Pisandrũ quidẽ ab equis deiecit in humum,*	
...λὼν πρὸς στῆθος· ὁ δ' ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη.	*Hasta feriens ad pectus: hic. a. supinus solo stratus est.*	
...χος δ' ἀπόρουσε, τὸν αὖ χαμαὶ ἐξενάριξε,	*Hippolochus aũt desilijt, quem rursus humi interfecit*	
...ἀπὸ ξίφεϊ τμήξας, ἀπό τ' αὐχένα κόψας.	*Brachia gladio amputans, & ceruicem abscindens.*	
...δ' ὣς ἔσσευε κυλίνδεσθαι δι' ὁμίλου.	*Cylindrum aũt tanquã, demisit volutari per turbam,*	
...ἔασ'· ὁ δ' ὅθι πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,	*Hos qdẽ reliqt: hic. a. vbi plurimũ turbabatur phalãges*	
...όρουσ', ἅμα δ' ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί.	*Illuc irruit, simulq; alij benè ocreati Achiui.*	
...ὲν πεζοὺς ὄλεκον φεύγοντας ἀνάγκῃ,	*Pedites qdẽ pedites interficiebãt fugientes necessitatẽ:*	
...δ' ἱππῆας· ὑπὸ δέ σφισιν ὦρτο κονίη	*Equites verò equites: sub. a. ipsis concitatus est puluis*	
...ου, τὴν ὦρσαν ἐρίγδουποι πόδες ἵππων	*E campo, quem excitarant multisoni pedes equorum*	
...δηϊόωντες. ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων	*Aere terram pulsantes: sed rex Agamemnon*	
...κτείνων ἕπετ' Ἀργείοισι κελεύων.	*Semper interficiens insequebatur, Argiuos adhortans.*	
...ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ ἐμπέσῃ ὕλῃ,	*Veluti. a. quãdo ignis pniciosus in lignosã inciderit syl-*	
...εἰλυφόων ἄνεμος * φέρει, οἱ δέ τε θάμνοι	*Et vndiq; conuoluens vẽtus fert: arbusta verò (uam,*	γρ. τρέφει
...ι πίπτουσιν ἐπειγόμενοι πυρὸς ὁρμῇ·	*Radicitus cadunt agitata ignis impetu:*	
...ὑπ' Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι πῖπτε κάρηνα	*Sic sanè sub Atride Agamemnonẽ cadebant capita*	
...φευγόντων, πολλοὶ δ' ἐριαύχενες ἵπποι	*Troianorum fugientiũ, multiq; procera ceruice equi,*	

Κεινὰ

Κείν' ὄχεα κροτάλιζον ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας,
Ἡνιόχους ποθέοντες ἀμύμονας· οἱ δ' ἐπὶ γαίῃ
Κείατο, [h] γύπεσσιν πολὺ φίλτεροι ἢ ἀλόχοισιν.
[i] Ἕκτορα δ' ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεὺς, ἔκ τε κονίης,
Ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ.
Ἀτρείδης δ' ἕπετο σφεδανὸν Δαναοῖσι κελεύων·
Οἱ δὲ παρ' * Ἴλου σῆμα παλαιοῦ Δαρδανίδαο, (κ. ἴλου)
Μέσσον καππεδίον παρ' ἐρινεὸν ἐσσεύοντο,
Ἱέμενοι πόλεως· ὁ δὲ κεκληγὼς ἕπετ' αἰεὶ
Ἀτρείδης, λύθρῳ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκοντο,
Ἔνθ' ἄρα δὴ ἵσταντο καὶ ἀλλήλους ἀνέμιμνον.
Οἱ δ' ἔτι καμμέσσον πεδίον φοβέοντο, βόες ὣς,
Ἅς τε λέων ἐφόβησε μολὼν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ
Πάσας· [k] τῇ δέ τ' ἰῇ ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσι
Πρῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἷμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει·
Ὣς τοὺς Ἀτρείδης ἔφεπε κρείων Ἀγαμέμνων,
Αἰὲν ἀποκτείνων τὸν ὀπίστατον· οἱ δ' ἐφέβοντο.
Πολλοὶ δὲ [l] πρηνεῖς τε καὶ ὕπτιοι ἔκπεσον ἵππων
Ἀτρείδεω ὑπὸ χερσί· περὶ πρὸ γὰρ ἔγχεϊ θῦεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλεν ὑπὸ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
Ἵξεσθαι, [m] τότε δή ῥα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἴδης ἐν κορυφῇσι καθέζετο πιδηέσσης,
Οὐρανόθεν καταβάς· ἔχε δὲ στεροπὴν μετὰ χερσίν.
Ἶριν δ' ὄτρυνε χρυσόπτερον ἀγγελέουσαν·
[n] Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, τὸν Ἕκτορι μῦθον ἐνίσπε·
Ὄφρ' ἂν μέν κεν ὁρᾷ Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
Τόφρ' ἀναχωρείτω, τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἀνώχθω
Μάρνασθαι δηΐοισι κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην.
Αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς, [o] ἢ βλήμενος ἰῷ,
Εἰς ἵππους ἅλεται, τότε οἱ κράτος ἐγγυαλίξω,
Κτείνειν εἰσόκε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκηται,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις·
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱρήν·
Εὗρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον,
Ἑσταότ' ἔν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο Διῒ μῆτιν ἀτάλαντε,
Ζεύς με πατὴρ προέηκε τεῒν τάδε μυθήσασθαι·
Ὄφρ' ἂν μέν κεν ὁρᾷς Ἀγαμέμνονα ποιμένα
λαῶν
Θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
Τόφρ' ὑπόεικε μάχης, τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἄνωχθι
Μάρνασθαι δηΐοισιν κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
Αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς, ἢ βλήμενος ἰῷ,
Εἰς ἵππους ἅλεται, τότε τοι κράτος ἐγγυαλίξει
Κτείνειν εἰσόκε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκηαι,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Ἕκτωρ δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
Πάλλων δ' ὀξέα δοῦρα κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ
Ὀτρύνων μαχέσασθαι· ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν·
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας·
Ἀρτύνθη δὲ μάχη· σὰν δ' ἀντίοι· ἐν δ' Ἀγαμέμνων
Πρῶτος ὄρουσ'· ἔθελεν δὲ πολὺ προμάχεσθαι ἁπάντων.

Vacuos currus cũ strepitu vehebãt p ordinũ b
Aurigas desiderantes eximios: hi.a.in terra
Iacebant, vulturibus gratiores quàm vxorib
Hectorẽ.v.extra tela subduxit Iupiter extraq́
Extraq́ cædem, extraq́ sanguinẽ, extraq́ tun
Atrides.a.sequebatur vehementer Danaos
Hi autem apud Ili monumentum veteris Da
Medium per campum ad caprificum rueban
Cupidi ciuitatis: hic verò clamans sequebatu
Atrides, cruore puluerulento.a.fœdabat man
Sed quãdo iam ad Scæasq́ portas & fagum
Ibi tunc constiterunt, & alij alios expectaba
Hi.a.adhuc per mediũ campũ fugiebãt, boue
Quos leo terruit adueniens nocte intempest
Omnes: tum vni saltem apparet graue exitiu
Huius autem ceruicẽ fregit correptã validis
Primũ: deinde.a.sanguinẽ & viscera omnia
Sic hos Atrides insequebatur rex Agamemn
Semper occidens postremum: illi autem fugie
Multi autem proniq́ & supini excidebant eq
Atridæ à manibus: vehementer enim hasta
Sed quando iam mox erat ad ciuitatem alta
Peruenturus, tunc sanè pater hominumq́ deo
Idæ in cacuminibus resedit abundantis font
E cœlo delapsus: tenebat autem fulmen in ma
Irim autem concitauit aureis alis nunciatur
Eia vade Iri velox, hoc Hectori verbum
Quãdiu quidẽ videt Agamemnonẽ pastori
Furentẽ inter propugnatores, perimentẽ aci
Tamdiu secedat, ac reliquum exercitum iub
Pugnare cum hostibus in forti pugna.
Sed postquam vel hasta percussus, vel ictus i
In equos saliet: tunc ei robur immittam
Occidendi, donec ad naues benè tabulatas pe
Occidatq́ sol, & caligo sacra superueniat.
Sic dixit: nec immorigera fuit ventipes ve
Descendit autem ab Idæo monte ad Ilium sac
Inuenit filium Priami bellicosi Hectorem diu
Stantem ad equos & currus compactos,
Propè verò astans allocuta est pedibus velox
Hector fili Priami Ioui consilio æqualis,
Iupiter me pater misit tibi hæc dicere:
Quãdiu quidẽ vides Agamemnonem pastor
rum,
Furentem in propugnatorib. deuastantẽ acie
Tamdiu cede à pugna, reliquumq́ exercitum
Pugnare cum hostibus in forti pugna:
At vbi vel hasta vulneratus vel ictus telo
In equos saliet, tunc tibi robur inseret
Ad occidendum, donec ad naues benè trãstra
Occidatq́ sol, & nox sacra superueniat.
Hæc quidem sic locuta, abiuit pedibus velo
Hector autẽ è curribus cum armis desilijt in h
Vibransq́ acuta hastilia per exercitum obiba
Incitans ad pugnandum: excitauitq́ pugnam
Hi.a.conuersi sunt, & contrarij stabant Achiu
Argiui.a.ex altera parte corroborarũt phalãg
Instaurata est.a.pugna, steterũtq́ aduersi, sea
Primus irruit: voluit.a.longè pugnare ante om

COMMENTARIVS.

λεγε] Cùm Menelaus & Vlysses Græcorū legati apud Troianos essent, solus Antimachus dicitur ipsis refragatus, Alexā- . . . sse, à quo nimirum donis & pecunia corruptus fuerit, vt hic Poeta monet, vnde non immeritò nomē etiam ἀντιμάχου ab . . . o & repugnando obtinet. Illud etiam Dictys Cretensis lib 2. commemorat, ita tamen vt dicat eum tandem, quod vitę le- . . . nsidiari vellet, à reliquis concilio eiectum quasi seditiosum & iuris æquitatisque omnis perturbatorem. Eius filij nunc . . . mnone interimentur, quos tamen idem Dictys lib. 4. alia ratione sublatos prodidit. Ait enim eos post mortem Alexandri . . . Priami rebus, ad Helenum venisse (qui iam ad Græcorum partes transierat) eumque, vt in amicitiam cum suis redeat de- . . . Qui cùm nihil proficerent, ad suos remeantes, Diomedi atque Aiaci Oileo in itinere occurrerunt. A' quibus comprehēsi, . . . e ad naues quinam essent & rem omnem ob quam venerunt, expediunt. Tum Græci recordati patris eorum & quæ ad- . . . gatos dixisset ac esset molitus, tradi eos popularibus atque ante conspectum Barbarorum produci iubent, dein lapidi- . . . s necari.

ἀγρει . . .] Deditiones huiusmodi Poëta nunquā Græcis, sed Troianis tātùm tribuit vt alibi ex Plutarcho obseruauimus, . . . i sunt parum generosi, qualem vix inter Græcos vllum esse patitur, præter vnum aut alterum.

ἐν ἀντιμάχοιο] Altera est lectio, quam in margine annotaui, ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς eleganti quidē Attica ἐκλείψει, pro ἐν τοῦ οἴκῳ . . . sed tamen minus propria: quia hoc vult Poëta, vt ipsimet nomen patris sui prodant, & ita ab Agamēnone cognoscerem- . . . um hoc pacto intelligeret datam sibi opportunam vlciscendi fratris occasionem, vt mox dicemus. Quòd si illa margina- . . . dmitteretur, non quadraret responsum sequens Agamemnonis, εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος υἱέες ἐστόν: quia his verbis te- . . . omen eorum parentis exaudisse, quod non erat futurum ex solo ἀφνειοῦ epitheto. Addidi tamen illam lectionem, quia Eu- . . . monebat de eius elegantia, & ne nostra diligentia à lectore posset desiderari.

νῦν δὴ τοῦ πατρὸς] Hic duo sunt. Primùm enim frater fratri illatam iniuriam vlciscitur: deinde filij luūt parentū scelera. Quod . . . attinet, res est quæ speciem recti in se continet, & amoris fraterni exemplum satis luculētum: alterum verò nescio quid . . . niusti subdolet, vt qui non deliquit, delicti tamen pœnam luat. Licet enim Antimachus talia in Menelaum & Vlyssem es- . . . atus, an id quoque in filiorum persona, qui forsan ne id quidem cogitarunt, lui meruit? Plato quidem in lib. 9 de Legi- . . . eri vetat: sed quia ibi de politia agitur, hic autem bellicum negotium, diuersa possunt iudicari. Iam quod Deus etiam, vt . . . , parentum peccata in filijs etiam punit, aliud recipit interpretamentum. Hic ergo nihil aliud statuo, quàm vt vltionis . . . dicitur iniuria, sic sororem esse iram, vt ab Antonio Sabellico in libris Exemplorum nuper per trāsennam legebam, quā . . . is qui iniuriam accepit, cogitur etiam in immeritos deſæuire, quem affectum nunc sensit Agamemnon. Enimuerò si ge- . . . ulli Troianorum parci voluit, vt vidimus in eo qui se Menelao dediderat: quanto minus eis parcet, qui authori tantæ in- . . . Menelao, idque legationis munere, quod est alioqui sanctissimum, defungenti illatæ Antimacho, adeò sunt proximi? . . . san velit quod in multis iuris capitibus fieri solet, vt etiam in hoc casu pater & filij pro vna persona censeantur.

χεῖρας ἀπὸ ξίφει] In brachia sęuitur (brachia enim interpretamur χεῖρας, vt in Lexico docebimus) tum quòd, vt ait Eustathius, ab . . . præmia acceperit Antimachus: tum quòd, vt ego puto, manus legatis afferre voluisset. In caput verò propter dictam ab . . . tam contumeliosam de Helena non reddenda, vt antea docuit Poeta. Ne quis autem miretur, quòd causam ad Antima- . . . rimus, siquidem non suam, sed parentis pœnam luunt filij, vt etiam cominatus est Agamemnon.

ἱππῆες] Hic locus est obseruandus, vt intelligatur veterum illorum aciei instructio. Diuidebantur enim pedites ab equi- . . . orsim instruebantur: neq; hi aduersus illos pugnabant, sed equites cum equitibus, & ita quoq; cum peditibus pedites.

ὡς δ' ὅτε πῦρ ἀίδηλον] Elegantissima comparatio, quam in re dissimili expressit Virgilius 2. Aeneid.

In segetem veluti cùm flamma furentibus Austris *Sternit agros, sternit sata læta, boumq; labores*
Incidit, aut rapidus montano flumine torrens, *Præcipitesq; trahit syluas.*

γύπεσσιν πολὺ φίλτεροι] iocus est Poetæ non infacetus, quales tamen rari sunt in eius Poësi propter maiestatem, quam in ea cōse- . . . ergo mortuorum cadauera gratiora esse vulturibus, quod auis illa sit carnivora, quàm vxoribus, vt quæ maritos adem- . . . ngeant & ægerrimè ferant.

ἐκ βελέων] Licet Poeta Troianorum gloriæ minus faueat quàm Græcorū, vt iam sæpius monuimus: tamē cùm de He- . . . tur, cauet ne eum dedecore vllo afficiat, putà angusti animi. Nam cùm à lecto e posset inte ligi Hectorem quoq; se cum . . . oianis in fugam coniecisse, hoc dedecus Poeta honestè velat hoc prætextu, quòd Iupiter eū à telis subduxerit: quasi di- . . . uidem Hectorem Agamemnonis & Græcorum impetus non fuisse reformidaturum, nedum fugiturum, sed coactum es- . . . perio obsecundare, quod in sequentibus apparebit. Porrò hos duos versus sibi in somnio à Dæmone præceptū vt eos . . . storiæ scriberet, testatur Dio Nicæus ibidem, vbi sibi ipsi eos eleganter adaptauit.

. . .] Tota hæc comparatio ἀποδόσιν habebit conuenientissimam. Quemadmodum enim leo cùm armēta boum inuadit, . . . idem boues, vt mox dicemus exter et, vt vnicam tantùm iugulandam arripuit: sic Agamemnon cùm omnes Troianos . . . eret, vnde in fugam coniijciebantur, semper vnum aut alterum intermebat. Quòd autem ea sit leonis consuetudo, testa- . . . is his verbis, vt translatum reperio apud Gesnerum: Cùm leo insidias bobus molitur, suo robore prudenter vtitur: nam . . . ficiscens ad stabula, fortitudine sua omnes quidem exterret, vnum vt arripiat.

. . . ἢ ὕπτιοι] Proni iacent fugientes, supini verò qui Agamemnoni aduersabantur: sic etiam anteà Pisander ad pectus vul- . . . pinus decidit. Et ita quidem Eustathius. Sed cùm Poeta manifestè dicat omnes Troianos in fugam se cōiecisse, id potiùs . . . simplicem morientium casum, qui prout fortuna tulit, aut pronus aut supinus fuit, referendum, alioqui veritas narra- . . . constaret.

. . . ἀνδρῶν τε πατὴρ] Quod hic nunc à Poëta dicitur, non possum cum illis superioribus conciliare, in quibus memorat Ioue iam . . . eliquis Dijs sedentem, & pugna vtriusque exercitus sese oblectantem, etiam antequàm tam strenuè se gereret Agamē- . . . t, ante meridiem: nunc verò dicit eum nunc primùm in Ida considere, cùm videlicet Agamemnon non ferè ad mœnia Troiæ . . . isi hæc etiam sit superiorum solùm repetitio, sine vlla temporis ὑστερολογία, quæ alioqui esset intolerabilis.

. . . Ἶρι θεὰ ταχεῖα] Duo hic obseruo. Primùm Iride Ioui etiam nuncij vice ministrare, cùm alioqui magis propriè & cōmunius . . . , Ioui verò Mercurius inseruiat: quod aliàs etiam nos annotasse memini. Secundò, Ipsum Iouis mandatum, quod huius . . . nti, vt Hector se à pugna contineat, donec Agamēnon vulneratus ad naues red erit. Sed quónam eu a sit quæso illud Io- . . . um, quod totum ad Hectoris gloriam, Troianorumq; victoriam dirigebatur? Potuit etiam vnus Agamemnon tanti Dei . . . dere ac facere irritam, vt nunc quasi iusto vnius homunculi furori cedat? Ergo non solùm homines sed Deos etiam Ho- . . . ni tui deuicerint? Hoc dum ita anxiè inquiro, ne existimet lector me veritatē rei, vt gesta est, perscrutari, cùm hæc pro fig- . . . sicam: sed ipsius Poëtæ mentē, & qua ratione nixus hoc ita cōfinxerit, inuestigo. Crediderim ergo alterum ex duobus. . . . ntelligit Poeta cedere Iouem fatis, in quibus sit Agamemnonem hæc patrare hodierno die facinora: cùm autē sæpe Io- . . . otestati subijciat, hac quoque in parte eundem ipsi voluit subijci: vel simpliciter hoc ita velle Iouem putauit, vt eò gra- . . . mposterum Græcorum calamitas, qui ex tam felici successu in miserum statum illicò detruderentur, quod non longè . . . idet, & sanè ea solet esse in rebus vicissitudo, vt paululum quasi ad prosperitatis fastigium euehantur, vbi tamē diu non . . . utæ sed eò magis deplorandam, ruinam passuræ, quod de sceleratis Iuuenalē quoq; dicere memini: *-tolluntur in altum . . . uiore ruant-*. Hic ergo nunc procurat Iupiter, vt Hector Agamemnoni non resistat, quasi paululum eius currenti furo- . . . cùm & eius præsentia potuisset Agamēnon perterreri, vnde adeò non increuisset eius audacia, quam postea retundi o- . . . d ergo nunc fit, quod olim periti palęstritæ aut gladiatores, qui prius vires antagonistæ sui exhauriri patiuntur, quàm . . . erant. Vnde etiam obliquè docemur non esse ad omnes impetus quanquam viris fortissimis caput obijciendum: sed . . . eris esse prudentiæ interdum cedendo eos declinare, donec repellendi tempus & occasio opportuna sese obtulerint.

. . . ἢ ἐ . . .] Mirum est quod dubitāter hæc à Ioue pronuncientur, quasi Deus ille qui omnia præuidet, nesciat certò vtrū ha- . . . iaculo Agamēnon sit vulnerandus. Sic veram suam de Deo opinionem Homerus leuibus quibusdam maculis interdum a- . . . n eum humano loquentem more inducit.

[a] Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ὅς τις δὴ πρῶτος Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἦλθεν,
Ἢ αὐτῶν Τρώων, ἠὲ κλειτῶν ἐπικούρων.
[b] Ἰφιδάμας Ἀντηνορίδης ἠΰς τε μέγας τε,
Ὃς τράφη ἐν Θρᾴκῃ ἐριβώλακι μητέρι μήλων·
Κισσῆς τόν γ' ἔθρεψε δόμοις ἔνι τυτθὸν ἐόντα
Μητροπάτωρ, ὃς τίκτε Θεανὼ καλλιπάρῃον.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβης ἐρικυδέος [c] ἵκετο μέτρον,
Αὐτοῦ μιν κατέρυκε· δίδου δ' ὅγε θυγατέρα ἥν.
Γήμας δ', ἐκ θαλάμοιο μετὰ κλέος ἵκετ' Ἀχαιῶν
Σὺν δυοκαίδεκα νηυσὶ κορωνίσιν, αἵ οἱ ἕποντο.
Τὰς μὲν ἔπειτ' ἐν Περκώτῃ λίπε νῆας ἐΐσας·
Αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν, εἰς Ἴλιον εἰληλούθει·
Ὅς ῥα τότ' Ἀτρεΐδεω Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἦλθεν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Ἀτρεΐδης μὲν ἅμαρτε, παραὶ δέ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος.
Ἰφιδάμας δὲ κατὰ ζώνην, θώρηκος ἔνερθε
Νύξ'· ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε βαρείῃ χειρὶ πιθήσας·
Οὐδ' ἔτορε ζωστῆρα παναίολον, ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Ἀργύρῳ ἀντομένη, [d] μόλιβος ὥς, ἐτράπετ' αἰχμή.
Καὶ τό γε χειρὶ λαβὼν εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
[e] Ἕλκ', ἐπὶ οἷ, μεμαὼς ὥστε λίς· ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
Σπάσσατο· τὸν δ' ἄορι πλῆξ' αὐχένα. λῦσε δὲ γυῖα.
Ὣς ὁ μὲν αὖθι πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον,
[f] Οἰκτρός, ἀπὸ μνηστῆς ἀλόχου, ἀστοῖσιν ἀρήγων,
Κουριδίης, ἧς οὔτι χάριν ἴδε, πολλὰ δ' ἔδωκε·
Πρῶθ' ἑκατὸν βοῦς δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέστη
Αἶγας ὁμοῦ καὶ ὄϊς, τά οἱ ἄσπετα ποιμαίνοντο.
Δὴ τότε γ' Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων ἐξενάριξε·
Βῆ δὲ φέρων ἀν' ὅμιλον Ἀχαιῶν τεύχεα καλά.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Κόων ἀριδείκετος ἀνδρῶν,
Πρεσβυγενὴς Ἀντηνορίδης, κρατερόν ῥά ἑ πένθος
Ὀφθαλμοὺς ἐκάλυψε κασιγνήτοιο πεσόντος·
Στῆ δ' εὐρὰξ σὺν δουρὶ λαθὼν Ἀγαμέμνονα δῖον·
Νύξε δέ μιν κατὰ χεῖρα μέσην ἀγκῶνος [*] ἔνερθεν· (γ. ὑπένερθεν)
Ἀντικρὺ δὲ διέσχε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ῥίγησέν τ' ἄρ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο·
Ἀλλ' ἐπόρουσε Κόωνι, ἔχων ἀνεμοτρεφὲς ἔγχος.
Ἤτοι ὁ Ἰφιδάμαντα κασίγνητον καὶ ὄπατρον
[b] Ἕλκε ποδὸς μεμαώς, καὶ ἀΰτει πάντας ἀρίστους.
Τὸν δ' ἕλκοντ' ἀν' ὅμιλον ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσ-(σης
Οὔτησε ξυστῷ χαλκήρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα.
Τοῖο δ' ἐπ' Ἰφιδάμαντι κάρη ἀπέκοψε παραστάς.
Ἔνθ' Ἀντήνορος υἷες ὑπ' Ἀτρεΐδῃ βασιλῆϊ
Πότμον ἀναπλήσαντες, ἔδυν δόμον Ἄϊδος εἴσω.

Dicite nunc mihi Musæ cœlestes domus h.
Quisnam tum primus Agamemnoni obuiu.
Vel ipsorum Troianorũ, vel inclytorum auxi
Iphidamas Antenorides amplusq; magnusq;
Qui educatus est in Thracia glebosa matre o.
Cisseus hunc educauit domi paruulum exist
Auus maternus, qui genuit Theano pulchr
Sed postquã pubertatis gloriosæ peruenit ad
Illic eum detinuit: tradidit.a. hic filiam suam
Vtq; duxit, è thalamo ad famã venit Achiuo
Cũ 12. nauib. curuas puppes habẽtib. quæ eũ
Has quidem deinde in Percope reliquit naue
At ipse pedes existens ad Troiam venerat:
Qui tunc Atridæ Agamemnoni obuius venit
Hi.a. quãdo iam cominus erant inter se cong
Atrides quidem errauit, auersa enim ei est
Iphidamas autem ad balteum, thoracem su
Percussit: & ipse incubuit graui manu confi
Neq; perforauit balteũ artificiosè factũ, sed n.
Argento occurrens, plumbũ tanquã retusa
Et hanc manu prehẽsam latè dominans Aga
Traxit ad se, promptus veluti leo: atq; è man
Extorsit: illũ.a. ense pcussit ad ceruicẽ. soluit
Sic is quidem illic lapsus, dormiuit æreum so
Miser, procul à desponsata vxore, ciuibus aux
Iuuene, cuius nulla voluptatẽ vidit: multa.a
Primùm centũ boues dedit, deinde quoq; mi
Capras simul & oues, quæ ei multæ pascebar
Sanè tunc Atrides Agamemnon expoliauit e
Recessit.a. portans per turbã Achiuorũ arma
Hunc autem postquam cognouit Coon illustr
Maior natu Antenorides, grauis ipsum dolor
In oculis cooperuit, ob fratrem prostratum.
Stetit.a. ex obliquo cũ hasta, latẽs Agamẽnor
Percussitq; ipsum in brachium medium, cub
Ex altera parte.a. transiit splendida hastæ c
Horruit.v. tum rex virorum Agamemnon.
Sed neq; sic cessauit à pugna atq; bello,
Sed irruit in Coonem tenens validam hasta.
Hic quidem Iphidamanta fratrẽ & eodẽ patr
Trahebat pede festinãs, & inclamabat oẽs for
Hunc.a. trahentem per turbam, sub scuto rot
Vulnerauit hastili ærato, soluitq; membra:
Huius autem super Iphidamanto caput absci
Ibi Antenoris filij sub Atrida rege
Fatum complentes, iuerunt domum Plutonis

COMMENTARIVS.

a ἔσπετε νῦν μοι] Huc pertinet quod anteà lib. 2. pag. 46. dicebamus, solere Poëtas non solùm in operum initijs Musas sed etiã in medio, vbi quædã grauis & ardua narratio exoritur, aut vbi quippiam memorabile sese offert: quale est, qu cetur de Agamemnone, cuius duo insignia facinora describet. Quæ ex hac sola inuocatione extollit plus, quã per se exto deantur: siquidem non est res tanta duos heroas interfecisse, vt ad eam commemorandã Musarum auxilium accersendu liari ista inuocatione, quam operi interseri non leui de causa iam diximus. Enimuerò id iam ab initio faciendum fuit, cù dierno die ab Agamemnone gestas aggrederetur, potiùs quàm in ipsa catastrophe, quæ etiamnũ ipsi funesta fuit, vt pau debimus. Sed cùm ita placuerit Poëtæ, in quem iam nõ Aristarchi aculeos contorquemus, nobis ampliùs ea de re non e dum, aut pressiùs ac morosiùs omnia in eo resecanda. Id ergò musarum auxilio narrare instituit, quod post instructan vtraq; parte pugnã (nam fugientes Troianos Hector & diuino consilio repressit, & ad prælium exacuit, vt paulò antè vi stum est ab Agamemnone, nimirum cædem duorum fratrum & filiorum Antenoris, Iphidamantis scilicet & Coontis.

b ἰφιδάμας ἀντηνορίδης] In huius Iphidamantis genere, educatione, & ad Troiam aduentu explicãdo paululum imm more solito. quo consueuit historicas quoque narrationes ac genealogias hominum Poëmati suo interserere. Ait ergo I tem filium fuisse Antenoris & Theanûs: quæ Theano filia fuit Cissei regis Thraciæ, ad quem missus est adhuc infans Iph ducãdus, idq; donec ex ephebis excederet, quo tempore Cisseus auus maternus filiam suam ei despondit, ei, inquam, cu uus. Vbi habes exemplum illegitimi coniugij apud illos veteres, vsitati: illegitimi, inquam, quod ad nos hoc tempore. na hil in ea re non videtur fuisse legitimum & concessum, excepto parentum & liberorum matrimonio, quod planè damn.

cæ lib.7. & alibi diximus. Huic autem Iphidamantis coniugio simile est illud Diomedis, vterque enim matrum sorores duxerunt, vt hîc obseruasse veteres annotat Eustathius.

προν,] Mensura pubertatis, inquit Eustathius, tempus illud nuptijs tempestiuum, id est, καίριον γάμου significat, ὅτε δηλαδὴ ... ἐν τῇ νύμφῃ ὁ γαμέτης, καὶ ἡ θῆλυς ἐν τοῖς σώμασιν, ... τὸν Ὅμηρον χαρακτηρίζει ἡ ἥβη καὶ ἡ θήλεια. Et paulò pòst dicit, ἥβης ἵκετο μέ... riphrasin τῆς ἥβησεν. Quæ postrema prioribus illis dederunt lucem, alioqui obscuriùs tempus illud nuptiarum describe... intelligit Homerus huic Iphidamanti & ephebis egresso sororem matris desponsatam: hoc est, statim ab anno decimo... m natura pubertatis initio constituit in viris, in fœminis verò duodecimo. Quod cùm ita se habeant, assentitur Iurecon... s Homerus, qui eodem spatio nubilem ætatem circumscribunt, vt cuiuis ex eorum scriptis constat. At Plato 6. de Legi... ū terminum fœminis à decimo sexto ad vicesimū: masculo à tricesimo ad tricesimū quintum. Sed hæc alius sunt loci.

...ῶς,] Id hastæ, quæ non probè esset acuminata, tribuit Eustathius: sed peruium aciei & σώματι quantumuis valido es... isse credendum est: aut si esset, vires ipsius vibrantis potiùs accusauero. quanquam quin Eustathio assentiamur, non quidem ei fauent illa, quibus dicitur retusam fuisse cuspidem, quod aut ipsi hastæ secūdum illum imputari potest: aut ... argenti soliditati, vt nos existimamus. Sed in hoc non sunt sitæ opes Græciæ.

...οι,] Idem noster Eustathius intelligit hunc Iphidamantem, cùm Agamemnonem percussit, hastam è manibus non di... e Agamemnon ea apprehensa facilè potuit eum quoque ad se pertrahere. Ac nequis me ei imponere clamitet, referam ... τοῦτο δηλοῦν φαίνεται καὶ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ εἰπεῖν πάνυ γοργῶς, ὅτι κατὰ λέων εἷλκε δόρυ, οὕτω καὶ τὸ ἰφιδάμαντι ἐπίστασφον οἷον εἰς ὅλ... δόρυ γέγονεν· ἀφελκύσας ὁ ῥηθεὶς προθύμως μὴ ἀφιεὶς τὸ δόρυ, ἀλλ' ἐφελκόμενος δι' αὐτοῦ εἰς θάνατον. Atqui hoc nullo modo in... nam illud, εἷλκ' ἐπὶ οἷ, planè ad hastam refertur, quam Agamemnon arripuit, & ad se traxit, de ipso Iphidamante tracto, quidem apud Homerum. Ecquid enim eum trahi oportuit, cùm tam longè non distaret, vt ense non posset percuti. im... quitur, perspicuè meæ interpretationi astipulatur: ait enim Poëta Agamemnonem huic Iphidamanti hastam è mani... c. ἐκ δ' ἄρα χειρὸς σπάσατο. Porò sequētem comparationem, ὥστε λίς, idem Eustathius cum verbo εἷλκεν iungit, & ita in... fecisse Agamemnonem vt leo, qui solet venatorum tela arripere, & gladium (intelligo autem partem illam ferream, cumine iaculi) occultè conuellere: quod hîc à veteribus Interpretibus annotatum idem admonet. Id vt fatear (quan... c mihi suspectum esse potest, cùm à nullo, quod sciam, probato authore tradatur) nego tamen eum sensu hoc loco cō... n manifestè illud ὥστε λίς cum μεμαώς coniungitur: de agilitate ac prompta & alacri leonis audacia nemo est qui dubi... l ex hoc loco satis constet, vt ego quidem interpretor.

] Miseros eos existimabant illi veteres, qui ex hac vita excedebant, mortis scilicet cum ea comparatione quæ per se infe... quoad nos, nisi quòd pios ad præstātiorem longè vitam traducit. Hinc est quod Achilles in Odyssea dicit, malle se mi... r inter viuos seruum esse, quàm inter mortuos principem locum obtinere. Hoc tamen loco non solùm ea de causa mi... c Iphidamanta pronunciat: sed quòd moriendo, vt statim subijcit, recèns sibi desponsatam vxorem deserat, quam ia... grauiorem facit, quòd locupletem & amplam dotem ei dedisset, sed præcipuè quòd ex ea nullam percepisset volupta... domum ἡμιτελῆ, vt est aliàs de Protesilao dictum, iam relinquat. Hoc enim significant illa, ἧς οὔτι χάριν ἴδε.

...ἀνδρῶν] Hoc de Iphidamante est intelligendum, qui hanc dotem sponsæ suæ dedit. Ea fuit autem duplex, vel iam da... missa. Dati enim sunt centum boues, promissæ verò mille capræ & oues simul. Vbi notandum est olim virginibus for... nsis solere dari boues, in dona sponsalia, siue iugalia, vt loquitur Ouidius. Vnde illę dicebantur ἀλφεσίβοιαι, vt hîc etiam ...stathius. Qua de re alibi dicetur commodiùs. Porrò primis illis temporibus præcipuas diuitias in pecudibus & armentis : Pausanias in Messeniacis: quod etiam annotauit Giphanius.

...ὸς μεμαώς,] Non possum hoc loco quin vocem rumpam. Notat Victorius, & post eū Giphanius, ex hoc loco manasse illud Ciceroni notum, Pedibus trahere: pro contemnere & non curare. Sed lector curiosus huius loci sensum expēdat, ...λκε fit contemptus vllius indiciū. Poëta dicit Coônem fratrum Iphidamantis, dolore fraternæ mortis commotum vo... osti eripere, quod vt faceret pede correptum traxisse. Quis est hoc loco contemptus? an non potiùs germani in germa... m & amor? Aliunde ergo prouerbium illud vsurpatum est, forsan à Vulcani historia, quem pedibus tractum è cœlo de... : vel ab Hectore, quem Achilles pedibus circum Troiam traxit, vt etiam docet Erasmus Chil.2.Cent.1.Prou.18.

...ὧν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
...ορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν,
...αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς·
...ὶ τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα,
...ύναι δῦνον μένος Ἀτρείδαο.
...ν ὠδίνουσαν ἔχῃ βέλος ὀξὺ γυναῖκα,
...τε προϊεῖσι μογοστόκοι εἰλείθυιαι
...τέρες πικρὰς ὠδῖνας ἔχουσαι·
...δύναι δῦνον μένος Ἀτρείδαο.
...ν δ' ἀνόρουσε, καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλε
...ὶ γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν. ἤχθετο γὰρ κῆρ.
...διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς·
...οι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
...νῦν νηυσὶν ἀμύνετε ποντοπόροισι
...ἀργαλέην, ἐπεὶ οὐκ ἐμὲ μητίετα Ζεὺς
...εσσι πανημέριον πολεμίζειν.
...ιθ'· ἡνίοχος δ' ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
...γλαφυράς· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην·
...δὲ στήθεα, ῥαίνοντο δὲ νέρθε κονίῃ,
...βασιλῆα μάχης ἀπάνευθε φέροντε.
...ὡς ἐνόησ' Ἀγαμέμνονα νόσφι κιόντα,
...καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
...Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
...φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
...ἄριστος, ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκε
...ίδης· ἀλλ' ἰθὺς ἐλαύνετε μώνυχας ἵππους
...Δαναῶν, ἵν' ὑπέρτερον εὖχος ἄρησθε.

At hic aliorum obibat acies virorum,
Hastaq́ue, enseq́ue, magnisq́ue saxis, (nere:
Quandiu ei sanguis adhuc calidus subsiliebat è vul-
Sed postquā vulnus qdē siccatū est, cessauitq́ue sanguis,
Acuti dolores subierunt robur Atridæ. (lierem
Veluti quando parturientem tenet telum acutū mu-
Acerbū, qd' emittūt dolorē parturiētib. afferētes Lu-
Iunonis filiæ, amaros dolores habentes: (cinæ
Sic acuti dolores penetrârunt robur Atridæ.
In currum autem conscendit, & aurigæ præcepit
Naues ad concauas currū agere, tristabatur.n.corde.
Clamauit.a.clarè vt exaudiri posset, Danais vocife-
O amici Argiuorum duces & principes, (rans:
Vos quidem nunc à nauibus arcete pontigradis
Pugnā molestam: quoniā non me consiliarius Iupiter
Permisit cū Troianis toto die permanentem pugnare.
Sic dixit: auriga.a.flagellauit pulchrè iubatos equos
Naues versus concauas. hi aūt non inuiti volarunt:
Spumabāt.a.in pectorib.aspergebātur.a.infrà pulue-
Laborantem regem à pugna seorsim portantes. (re,
Hector.v.postq̄ intellexit Agamemnona seorsim pfe-
Troianosq́ue, & Lycios hortabatur altè clamans: (ctū
Troiani, & Lycij, & Dardani cominus pugnātes, (nis.
Viri estote amici: recordamini aūt strenuæ fortitudi-
Abit vir fortissimus: mihi verò magnā gloriam dedit
Iupiter Saturdines: sed rectà īpellite solidūgulos equos
In robustos Danaos, vt excellētiorem gloriā referatis.

d Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.	Sic loquutus,concitauit robur & anim
Ὡς δ᾽ ὅτε πού τις θηρητὴρ κύνας ἀργιόδοντας	Veluti quādo alicubi aliqs venator canes
Σεύῃ ἐπ᾽ ἀγροτέρῳ συῒ καπρίῳ, ἠὲ λέοντι·	Irritet in ſylueſtrem ſuem aprū, vel leone
Ὣς ἐπ᾽ Ἀχαιοῖσιν σεῦε Τρῶας μεγαθύμους	Sic in Achiuos inſtigauit Troianos magnan
Ἕκτωρ Πριαμίδης, βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ.	Hector Priamides, pernicioſo ſimilis Mart
Αὐτὸς δ᾽ ἐν πρώτοισι μέγα φρονέων ἐβεβήκει·	Ipſe autem inter primos valdè confidens i
Ἐν δ᾽ ἔπεσ᾽ ὑσμίνῃ, ὑπεραέϊ ἶσος ἀέλλῃ,	Irruit autē in prælium deſuper flanti ſimi
Ἥ τε καθαλλομένη ἰοειδέα πόντον ὀρίνει.	Qui deſiliens purpureum pontum commo
Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ᾽ ὕστατον ἐξενάριξεν	Tunc quem primum, quem vltimum inter
Ἕκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν;	Hector Priamides, quando ei Iupiter glori
Ἀσαῖον μὲν πρῶτα, καὶ Αὐτόνοον καὶ Ὀπίτην,	Aſſæum quidem primùm & Autonoum
Καὶ Δόλοπα Κλυτίδην, καὶ Ὀφέλτιον, ἠδ᾽ Ἀγέλαον,	Et Dolopem Clyti filium, & Opheltium, &
Αἴσυμνόν τ᾽, Ὦρόν τε, καὶ Ἱππόνοον μενεχάρμην·	Aeſymnumq́, Orumq́, & Hipponoum be
Τοὺς ἄρ᾽ ὅγ᾽ ἡγεμόνας Δαναῶν ἕλεν, αὐτὰρ ἔπειτα	Hos iſte principes Danaorum interfecit: a
Πληθύν, ὡς ὁπότε ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ,	Multitudinē, veluti quum Zephyrus nube
Ἀργεστᾶο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων·	Velocis Noti vehementi procella verberan
Πολλὸν δὲ τρόφι κῦμα κυλίνδεται, ὑψόσε δ᾽ ἄχνη	Multusq́ & tumidus fluctus voluitur, in a
Σκίδναται ἐξ ἀνέμοιο πολυπλάγκτοιο ἰωῆς·	Spargitur propter venti multiuagum flat
Ὣς ἄρα πυκνὰ καρήαθ᾽ ὑφ᾽ Ἕκτορι δάμνατο λαῶν.	Sic crebra capita ab Hectore ſternebātur p

COMMENTARIVS.

a μογοστόκοι εἰλείθυιαι] Non exiſtimo quenquam alium Poëtam plures Ilithyias nominaſſe præter Homerum, quan vnicam agnoſcit, cùm dicit. ὅτι πρεσβ. εἰλειθυίης. Nam vnicam eſſe fictam Lucinam ſcimus, quæ parturiētibus opitulare men videtur noſter Vates ſenſiſſe, cùm Ilithyias dicit dolores ipſis parturientibus emittere. Sed Horatius Lenem Ilith turos aperire partus, & Orpheus in hymnis, λεχῶν ἠδεῖαν προσόψιν, ὠδίνων ἐπιτάρρυθον appellant. Idem Orpheus paulò pò

μούνην γάρ σε καλοῦσι λεχοὶ ψυχῆς ἀνάπαυμα. — *Solam animi requiem te clamant parturientes,*
ἐν γάρ τοι τοκετῶν λυσιπήμονες εἰσιν ἀνῖαι. id eſt, — *Sola potes diros partus placare dolores.*

Quid illa Antigones filia apud Theocritum, quæ βεβαρυμένα ὠδίνεσσιν εἰλείθυιαν ἐβώσατο λυσίζωνον; Rem ergo Homeru officium Deæ: & nouitate peculiari, qua ſæpe gaudet, vſus, tempus partus per Deas auxiliatrices indicauit. Quòd au lias Ilithyias dicit, præter alios eſt qui Lucinam Iouis & Latonæ filiam dicunt: excepto Pauſania in Atticis. Porrò d accepto vulnere Agamemnonem inuaſerunt, eleganter parturientium doloribus comparat, eorum videlicet magnitu

b ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον] Hoc ſiquis attendat, mirum ac penè incredibile exiſtimabit: talem enim anteà ex dolore vul mnonem deſcripſit, vt tantum illi vocis reſtare non poſſit colligi, vt clamando ab omnibus Achiuis exaudiretur. Et ſa fieret veriſimile, niſi ſcirem priſcos illos Heroas longè fortiore fuiſſe animo, quàm hodie eſſe poſſint, vt ex alijs m patet. Itaq; ex eo nobis animus Agamemnonis eſt obſeruandus, qui neq; vulnere neq; vulneris dolore ita potuerit c βολὴν ἀγαθὸς eſſe ceſſaret. Hortatur autem Græcos ad rem ſtrenuè gerendam, cùm ipſe diutius in pugna conſiſtere non rei cauſam Ioui tribuit, non ipſi Cooni, à quo fuerat vulneratus. Quod leuiter non eſt obſeruandum, ſed attentè, qui eius Herois exemplo, quicquid hominibus accidat, ex Dei voluntate fieri, ſine qua nihil eſt hominibus conceſſum: ad ſolùm generalium rerum, vt Ariſtoteles, ſed etiam particularium adminiſtratorem & moderatorem Deum agnoſcit. ad naues Agamemnon, de quo quidam in Epigrammatis Græcis Achillem hæc verba dixiſſe refert, quæ ego recreand tia aſcribam:

Ἔγνως νῦν Ἀγάμεμνον ἐμὸν φθισήνορα θυμὸν,
ἔγνως ἐν σταδίησιν ὅσον σθένος Ἕκτορός ἐστι;
νῦν γὰρ πάντες ὄλοντο τῇ πολυπήμονι λώβῃ

σοὶ δ᾽ αὐτῷ μέγα πῆμ᾽ ἥκει θανάτοιο χέρειον.
ἀφροσύνης κακὰ ἔργα, καὶ ἄχθεα πήματα πάσχεις,
ὃς πᾶσιν Δαναοῖσιν ἀρήιον ἕρκος ἐτύχθης.

c Ἕκτωρ δ᾽ ὡς ἐνόησε] Iam exequitur mandatum Iouis Hector ſibi ab Iride denunciatum, vt demum Agamemnone dente ipſe Græcis inſtaret. Ergo limites ſuos habuit & Troianorum virtus bellica atq; adeò potiſſimùm huius Troia minis, & Deus etiam ille qui Troianorum partibus fauebat, quibus quidem finibus non remotis nihil Græcis damni i rit. Quod ſi attentè conſideretur, non exiguam laudem ſuæ genti Homerus affinxit, vt in qua deuincenda tanta fuer vt illud Virgilianum poſſis hoc loco exclamare, παρῳδισμένον: Tantæ molis erat Danaûm peruincere gentem. Sed q hoc facinore in Hectorem redundabit? Scilicet quòd eius virtus tunc demum eluceat, cùm parem ac æqualem ſibi h nimè habiturum intelligebat. Atqui hæ non ſunt leges fortitudinis, quæ in grauiſſimis periculis obeundis verſatur, hominum opinione ſuperari non poſſe credantur. Sed duabus de cauſis hoc à Poëta ſcriptum eſt. Primùm, vt docere Ioue deligi, qui eum è periculo eripuerit: deinde, vt Agamemnonis ſtrenuitati hodiernæ locum daret, in cuius grat pugna hactenus erat inſtituta, vt anteà attigimus.

d ὡς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος] Hic eſt effectus orationis Hectoreæ, vt militum animos magis excitârit ac inflammârit: qu aliàs expoſuimus. Eſt autem hic locus valde elegans, & comparationibus concinnatus: prima eſt huic ipſi rei accom rum Hectoris orationi, quam venatoribus comparat, canes in aprum ſylueſtrem vel leonem irritantibus: per canes, T aprum ſylueſtrem vel leonem κατ᾽ ἀπόδοσιν, Græcos intelligens: vbi vides ſemper gloriæ Græcorum Poëtam velifica ipſo quidem infelici ſucceſſu prælij quicquam illi detrahat, cùm tam generoſis animalibus eos comparat: quod vix, ianis agitur, obſeruari ab eo videbis. Secundò ipſum Hectorem ad prælium ruentem, eleganter turbini mare conturb rat: poſtmodum verò eandem comparationem de eodem Hectore auguſtiùs & latiùs enarrat, vt claritatem geſtorun rationis maieſtate non ſolùm æquare, ſed etiam longè ſuperare videatur.

---

a Ἔνθά κε λοιγὸς ἔην, καὶ ἀμήχανα ἔργα γένοντο,	Tūc exitiū fuiſſet, & incurabilia opera fa
Καί νύ κεν ἐν νήεσσι πέσον φεύγοντες Ἀχαιοί,	Et ſanè in naues incidiſſent fugientes Achi
Εἰ μὴ Τυδείδῃ Διομήδεϊ κέκλετ᾽ Ὀδυσσεύς,	Niſi Tydidem Diomedem hortatus fuiſſet V
Τυδείδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;	Tydide, quid paſsi obliti ſumus ſtrenuæ v
Ἀλλ᾽ ἄγε δεῦρο πέπον, παρ᾽ ἔμ᾽ ἵστασο· δὴ γὰρ ἔλεγχος	Sed agè huc chariſs. apud me ſta. iā enim op
Ἔσσεται εἴ κεν νῆας ἕλῃ κορυθαίολος Ἕκτωρ.	Erit, ſiqdē naues capiat varia galea inſign
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης,	Hūc verò excipiens allocutus eſt fortis
b Ἤτοι ἐγὼ μενέω καὶ τλήσομαι· ἀλλὰ μίνυνθα	Profectò ego manebo & tolerabo, ſed breui

…τεται ἤδη, ἐπεὶ νεφεληγερέτα Ζεὺς
…ἐθέλει δῶναι κράτος ἠέ περ ἡμῖν.
…ἢ Θυμβραῖον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χα-
…ζε,
…λὼν κατὰ μαζὸν ἀριστερόν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
…θεράποντα Μολίονα τοῖο ἄνακτος.
…πειτ' εἴασαν, ἐπεὶ πολέμου ἀπέπαυσαν·
…' ὅμιλον ἰόντε κυδοίμεον, ὡς ὅτε κάπρω
…θηρευτῆσι μέγα φρονέοντε πέσητον·
…Τρῶας παλινορμένω· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
…φεύγοντες ἀνέπνεον Ἕκτορα δῖον.
…ἕλον δίφρον τε καὶ ἀνέρε δήμου ἀρίστω,
…Μέροπος Περκωσίου, ὃς περὶ πάντων
…μαντοσύνας, οὐδὲ οὓς παῖδας ἔασκε
…ς πόλεμον φθισήνορα. τὼ δέ οἱ οὔτι
…· κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο.
…Τυδείδης δουρικλυτὸς Διομήδης,
…ψυχῆς κεκαδὼν, κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα.
…μον δ' Ὀδυσσεὺς καὶ Ὑπείροχον ἐξενάριξεν.
…ρ ἴσον κατὰ μάχην ἐτάνυσσε Κρονίων,
…καθορῶν· οἱ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον.
…δέος υἱὸς Ἀγάστροφον οὔτασε δουρὶ
…ἥρωα κατ' ἰσχίον· οὐ γάρ οἱ ἵπποι
…παρέσαν προφυγεῖν. ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ·
…γὰρ θεράπων ἀπάνευθ' ἔχεν, αὐτὰρ ὁ πεζὸς
…προμάχων, εἵως φίλον ὤλεσε θυμόν.
…ὀξὺ νόησε κατὰ στίχας, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτοὺς
…ς· ἅμα δὲ Τρώων εἵποντο φάλαγγες·
…δὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
…Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα.
…ἡ τόδε πῆμα κυλίνδεται, ὄβριμος Ἕκτωρ·
…δὴ στέωμεν, καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.
…καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
…νοῦ δ' ἀφάμαρτε τιτυσκόμενος κεφαλῆφιν)
…ἱπποκόρυθα. πλάγχθη δ' ἀπὸ χαλκόφι χαλ-
…χρόα καλόν· ἐρύκακε γὰρ τρυφάλεια (κὸς,
…θο, αὐλῶπις, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων.
…ῥ' ὦκ' ἀπέλεθρον ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὁμίλῳ·
…ἐριπὼν, καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
…φὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψεν.
…Τυδείδης μετὰ δούρατος ᾤχετ' ἐρωὴν,
…προμάχων, ὅθι οἱ καταείσατο γαίης·
…ωρ ἄμπνυτο, καὶ ἂψ ἐς δίφρον ὀρούσας,
…ἐς πληθὺν, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
…ἐπαΐσσων προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
Ἐξ… νῦν ἔφυγες θάνατον, κύον. ἦ τέ τοι ἄγχι
…θεν, νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
…εὔχεσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων.
…ἐξανύω γε καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας,
…καὶ ἔμοιγε θεῶν ἐπιτάρροθός ἐστι·
…ους ἄλλους ἐπιείσομαι, ὅν κε κιχείω.
…Παιονίδην δουρικλυτὸν ἐξενάριξεν.

Nostri erit voluptas, quoniã nebularũ cõgregator Iu-
Troianis mauult dare victoriam quàm nobis. (piter
Dixit & Thymbræum quidem ab equis depulit in
terram,
Hasta assecutus ad papillam sinistram: sed Vlysses
Diuinum famulam Moliona huius regis. (rant:
Hos quidẽ deinde missos fecerũt, postq̃ à bello remoue-
Hi.a.per turbã eũtes tumultuabanĩ sicut quãdo apri
In canes venaticos valdè audaces inciderint: (duo
Sic perdebant Troianos conuersi à fuga: sed Achiui
Libenter fugientes, respirabant, Hectorem diuinum.
Tunc ceperũt currumq; & viros plebeios fortissimos,
Filios duos Meropis Percosij, qui supra omnes
Nouerat vaticinia, neq; suos filios sinebat
Proficisci in bellum mortiferum. hi autem ei non
Obediuerunt: fata enim eos ducebant atræ mortis.
Hos quidem Tydides hasta inclytus Diomedes
Anima & vita quũ priuasset, inclyta arma abstulit:
Hippodamum verò Vlysses & Hypirochum occidit.
Tunc eis ex æquo pugnam prorogauit Saturnius,
Ex Ida despiciens. hi verò sese inuicem occidebant.
Tydei quidem filius Agastrophum vulnerauit hasta
Pæonidem heroëm ad coxendicem: non enim ei equi
Propè erãt ad effugiẽdum: dolebat aũt valdè animo.
Hos enim famulus seorsum tenebat: sed hic pedestris
Currebat per ꝓpugnatores, donec dilectã ꝑdidit vi-
Hector.v. ilicò sensit per acies, irruitq; in ipsos (tam.
Vociferans, simulq; Troianorũ sequebatur phalanges.
Hũc.a.cõspicatus, horruit in bello strenuus Diomedes.
Continuò verò Vlyssem allocutus est propè existẽtem. κ. ὀλίσαι
In nos autem hoc malum voluitur, sæuus Hector.
Sed agè iam stemus, & arceamus vim eius, manentes.
Dixit, & vibrans emittit longam hastam,
Et assecutus est (neq; errauit intendens capiti)
Summam iuxta galeam: repulsa est aũt ab ære cuspis,
Neq; penetrauit in cutem pulchrã: inhibuit. n. galea
Triplex, acuta, quam ei præbuit Phœbus Apollo.
Hector verè citò longè recurrit, mistusq; est turbæ.
Stetit.a. in genua, plapsus, & innixus est manu forti
Terræ: circum verò oculos nigra nox obtexit.
Interea verò dum Tydides post hastæ ibat impetum
Lõgè per antesignanos, vbi ei delata erat in terram:
Interea Hector recreat⁹ est & rursus in currũ cõscẽdẽs
Egit ad multitudinem, & euitauit mortem nigram.
Hasta autem insequẽs allocutus est fortis Diomedes:
Rursum iã effugisti mortẽ, ô canis: certè tibi propè
Venit malũ: nunc iterũ te liberauit Phœbus Apollo,
Cui debes vota facere profectus ad sonitum iaculo-
Certè te expediam & pòst occurrens, (rum.
Si nimirum aliquis & mihi deorum adiutor est.
Nũc etiã alios aggrediar, quemcunq; deprehendero.
Dixit & Pæonidem hasta inclytum interfecit.

COMMENTARIVS.

…πα λοιγὸς ἔην] Quanquam effugere non potest Homerus, quin suos Græcos iam ab Hectore profligatos ac fusos describat, …tar…n ne integram iacturam faciant: ideò duos istos Heroas Troianis, & ipsi potissimum Hectori opponit, qui eorum im-…s ret…rentur, vt eò faciliùs nimirum reliqui Græci tutò se in naues possent recipere. Duos inquam, Heroas ipsis opponit, V-…m vi…licet ac Diomedem: quorum facinora coniunctim describuntur, præcedente tamen Diomede, quem fingit ab Vlysse …atur …t prælium instauraret. Vbi notandum est perpetuam seruari à Poëta laudem Vlyssis in consilio dando, vt etiam in Ny-…tesia…dimus, & Diomedis virtutem in prælio, quam etiam primam hoc loco proposuit.

…μεί…μένω] Ne timidus nimium Diomedes Vlyssi videretur, ac ἐθελόδειλος ἀλκῆς λελασμένος, vt ipse Vlysses anteà pronũtiabat, …qui…m ex Vlyssis consilio substiturum, vt quantum fieri poterit, Troianorum impetus compescatur: id tamen ferè frustra

 futurum

futurum docet, cùm intelligat Iouem Troianorum gloriæ ac victoriæ maximè studere. Vbi videre est Diomedis pietat non esse resistendum aut resisti non posse existimat: hoc edoctus nimirum in superiore pugna, quæ ab eo lib. 5. gesta quoque annotauimus. Quærat tamen aliquis, cur igitur prælium iam instituat, nec potiùs cedendum sibi putet? Res directè ipsum hoc aduersus Iouem moliri, sed experiendæ fortunæ belli gratia, an penitus auersum quoque eundem I Græcorum exercitus. Quod autem ei omnino malè animi sententia non cesserit, constabit ex sequentibus, vbi quos nis interimet, atque adeò ipsum Hectorem feriet. Imò hoc ipsum ex Iouis voluntate fieri testantur verba illa quæ seq σφιν κατ' ἶσα μάχην ἐτάνυσσε Κρονίων, &c.

c ὡς ὅτε κάπρω] Notet hoc diligenter lector φιλόμηρος. Siquidem ab ea cōparatione non recedit Poëta, quam anteà da fuga Græcorum adhibuerat. Dicebat enim Græcos apris esse similes, quos canes venatici prosequerētur: nunc ve à fuga & paululum in hostem subsistentes ijsdem apris comparat, cùm interdum in canes venaticos se cōtorquent. N qui hoc genus venationis excercent, quàm sit illa periculosa eo nomine, quòd aliquando sæuū & rabidum illud anim nes quàm in ipsos venatores miserè desęuit. Vnde verè de eo hęc scripta à Polluce legimus: τραχὺς ἐστι πρὸς ὀργὴν ἀκάθε δύσμαχος, δυσέλατος, δυσαγώνιστος, προωθῶν, προσρηγνύμενος, ἐμπίπτων, ἀνατρέπων, &c. vbi feritas & difficilis eius ven tur. Hanc porrò comparationem quodammodo vsurpauit etiam Orpheus Argonaut.

ἴθυσαν δὲ κυνέεσσιν ἐοικότες, οἵ τ' ἐπὶ κάπρῳ
βλημένῳ ἀΐξωσι πρὸ κούρων θηρητήρων
ἕως μὲν γάρ τε θέουσι διαρραῖσαι μεμαῶτες.
ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐν τοῖσιν ἑλίξεται ἀλκὶ πεποιθὼς
ἄψ τ' ἀνεχώρησαν διά τ' ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος.

Sed & Homerus noster alibi eandem exprimit. Infrà Iliad. ρ.

ὡς δ' ὅταν ἔν τε κυνέσσι καὶ ἀνδράσι θηρευτῇσι
κάπρος ἠὲ λέων στρέφεται σθένεϊ βλεμεαίνων. Item iliad

d κῆρες γὰρ ἄγον] Potuit quidem ex artis suæ peritia Merops filios suos de futura eorum morte pręmonere, sed illi eui potuerunt. Atqui sapientem astris dominari vulgatum est verbum: & illud astra inclinare, sed non vrgere. Nunquid Meropis filijs prædictam illam mortem euitare? Minimè licuit, si Homerum audias: quia prædictionem illam cum & ineluctabile & ineuitabile, coniungit. Vnde ait eos à fatis ductos, κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο. Proinde quod vulg declinandis prædictionibus, id Homerus non videtur agnoscere. Qua de re aliàs dicemus copiosiùs.

e ἔνθα σφιν κατ' ἶσα] Hoc ego non possum concoquere. Quomodo enim æqualis est hæc pugna Diomedis ac Vlyssi rum, cùm multi ex Troianis cadant, illi autem Heroës ne minimum quidem damnum adhuc patiantur? Imò planè e quòd duo soli heroës tantam stragem edant in tam numeroso Troianorum exercitu. Quò pertinent igitur illa, οἱ δ' ο ζον; Quínam Græcorum à Troianis interficiuntur? Nodus est mihi difficillimus, quem qui dissoluerit, Oedipus per m

f τὸν δὲ ἰδὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς] Rectè monet Eustathius hæc duo appositè coniungi, vt intelligas non exhorruisse I timore & ignauia, nam erat βοὴν ἀγαθός: sed quòd sciret, vt anteà monuit, hanc esse Iouis voluntatem, vt iam Gręci à cerentur, his verbis: —— *ἀλλὰ μίνυνθα*

ἡμέων ἔσσεται ἦδος ἐπεὶ νεφεληγερέτα Ζεὺς
Τρωσὶν δὴ ἐθέλει δοῦναι κράτος, ἠέπερ ἡμῖν.

Sed alia est lectio, inquit idem Eustathius, ἐνόησε pro ῥίγησε: quasi dicat, A' Diomede priùs animaduerti Hectorē irrue timore, sed ex opportuna attentione: quemadmodum neq; Vlysses, ideo timidus existimatus est, quòd prius Dolone obseruasset. Ego verò τὸ ῥίγησε retineo, & ita interpretor, reuera Hectorem terrorem Diomedi incussisse, cùm neq; tim ti sit alienus, vt aliàs ex Aristotele satis docuimus: non ita tamen, vt ideò in fuga sibi præsidium quærat. Nihil enim f minis est insani: ita verò formidare, vt planè animo concidas, id verò angusti est animi & ignaui. Proinde Diomedes Hectori resistendum comparat, quod præsentissimi ac fortissimi animi fuit.

g Ἕκτωρ δ' ὦκ' ἀπέλεθρον] Plus extulit robur Diomedis, cùm fingit ex eius hastæ solo ictu Hectorem cōcidisse, quàm ratum esse dixisset: & hoc ipsum magis est admirandum ipsius Hectoris respectu, quem & vasto & forti corpore fuis constat, & nihil tale de Diomede sit proditum. Sed tribui etiam potest ipsi parti, in qua percussus fuit Hector, quæ vel quibusq; valde est periculosa & lædi facilis. vtvt sit, remanet sua laus Diomedi de consternato Hectore. Quam ego co abreptus nunc primùm insubidè hoc Epigrammate decanto, ex ipsius Diomedis prosopopœia:

Ecquínam Danaûm cedit mea gloria laudi?
Quá' ve mea non est gloria laude minor?
Mortales alii vincunt, ego Numina vinco.
Vis me etiam Heroas vincere, Troia, tuos?
En mihi Priamides solo cadit Hector ab ictu.
Quæris cur nostra non perit ille manu?
Scilicet obstabat Iouis inuiolanda voluntas:
Pars ea me fortem prædicat, ista pium.
Sedisses tantùm, Saturni, neuter in Ida,
Græcia Pelidæ non eguisset ope.

h ἐξ αὖ νῦν ἔφυγες] Elatus hac victoria Diomedes insultat Hectori, in cuius salute opem diuinam agnoscit, nimir quo miror quòd Ioui illud non potiùs attribuerit, cùm etiam anteà disertè sit testatus Iouem hodierno die Græcis fau igitur istud auxilium, Phœbi, intelligi de ipsa galea, quam Hectori Phœbus dederat. Cùm enim eius galeæ beneficio medis hasta nocuerit, galeam autem illam à Phœbo acceperit, meritò id ipsi Phœbo tribuitur. Et hæc interpretatio h ximè conuenire mihi videtur, licet ipsum Phœbum Hectori adesse in hoc Poëta aliquādo videamus: quod si cui hîc e per me, si volet, amplectatur.

i εἴπου τις καὶ ἔμοιγε] Moderata est illa Diomedis iactantia, qua non ita se effert, vt proprio robore nitatur, aut ob præs sum insolescat, vt nihil aliud sibi imposterum deesse ad profligendum Hectorem existimet. Nam cùm eum diuina ope communitum videat, ea quoque lege se eius victorem aliàs fore minitatur, si Deum aliquem etiam præsentem habue manæ vires aduersus Deum planè sunt imbecillæ. Vbi vides mutatum esse hunc Diomedem ab illo Diomede, qui fu qualem nos etiam præcedenti Epigrammate describebamus, nempe de læso Marte & Venere superbientem.

---

a Αὐτὰρ Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,
Τυδεΐδῃ ἐπὶ τόξα τιταίνετο ποιμένι λαῶν,
Στήλῃ κεκλιμένος ἀνδροκμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Ἴλου Δαρδανίδαο, παλαιοῦ δημογέροντος.
Ἤτοι ὁ μὲν θώρηκα Ἀγαστρόφου ἰφθίμοιο
Αἴνυτ' ἀπὸ στήθεσφι παναίολον, ἀσπίδα τ' ὤμων,
Καὶ κόρυθα βριαρήν. ὁ δὲ τόξου πῆχυν ἀνεῖλκε,
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἄρα μιν ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρὸς)
Ταρσὸν δεξιτεροῖο ποδός· διὰ δ' ἀμπερὲς ἰὸς
Ἐν γαίῃ κατέπηκτο· ὁ δὲ μάλα ἡδὺ γελάσσας,
b Ἐκ λόχου ἀμπήδησε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·
Βέβληαι, οὐδ' ἅλιον βέλος ἔκφυγεν· ὡς ὄφελόν τοι,
*Νείατον ἐς κενεῶνα βαλὼν ἐκ θυμὸν * ἑλέσθαι·* (γρ. ἐλέσθαι)
Οὕτω κεν καὶ Τρῶες ἀνέπνευσαν κακότητος,
c Οἵ τέ σε πεφρίκασι, λέονθ' ὡς μηκάδες αἶγες.
d Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης,

Sed Alexander Helenæ maritus pulchricom
In Tydidem arcus tendebat pastorem popu
Pilæ innixus ppter virū defunctū facto sup
Ili Dardanidæ, antiqui senioris:
Profectò ille quidem thoracem Agastrophi
Auferebat à pectore varium, clypeumq; al
Et galeam solidam: hic autem arcus corn
Et percussit (neq; ipsius vana sagitta effug
Plantam dextri pedis: penitus autem sagit
In terram defixa est: hic autē valdè suauit
Ex insidijs exilijt, & glorians verbum dixit
Vulneratus nec incassum telū effugit: vt
Infimum in ventrem iaculatus vitam eripi
Sic enim etiam Troiani respirassent à cala
Qui te horrent, leonem veluti balantes cap
Hunc.v. impauidus allocutus est fortis D

λωβητὴρ, κέρᾳ ἀγλαὲ, παρθενοπῖπα·
εἰ μὲν δὴ ἀντίβιον σὺν τεύχεσι πειρηθείης,
οὐκ ἄν τοι χραίσμῃσι βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί·
νῦν δέ μ' ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὔχεαι αὔτως.
οὐκ ἀλέγω, ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι ἢ πάϊς ἄφρων.
κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο.
ἦ τ' ἄλλως ὑπ' ἐμεῖο, καὶ εἴ κ' ὀλίγον περ ἐπαύρῃ,
ὀξὺ βέλος πέλεται, καὶ ἀκήριον αἶψα τίθησι·
τοῦ δὲ γυναικὸς μέν τ' ἀμφίδρυφοί εἰσι παρειαί,
παῖδες δ' ὀρφανικοί· ὁ δέ θ' αἵματι γαῖαν ἐρεύθων
πύθεται, οἰωνοὶ δὲ περὶ πλέες ἠὲ γυναῖκες.
Ὣς φάτο· τοῦ δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
ἔστη πρόσθ'· ὁ δ' ὄπισθε καθεζόμενος, βέλος ὠκὺ
ἐκ ποδὸς ἕλκ'· ὀδύνη δὲ διὰ χροὸς ἦλθ' ἀλεγεινή.
ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε, καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλε
νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ.
Οἰώθη δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς, οὐδέ τις αὐτῷ
Ἀργείων παρέμεινεν, ἐπεὶ φόβος ἔλλαβε πάντας·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·
Ὤ μοι ἐγὼ, τί πάθω; μέγα μὲν κακὸν αἴκε φέβωμαι
πληθὺν ταρβήσας, τὸ δὲ ῥίγιον αἴκεν ἁλώω
μοῦνος· τοὺς δ' ἄλλους Δαναοὺς ἐφόβησε Κρονίων.
ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
οἶδα γὰρ, ὅτι κακοὶ μὲν ἀποίχονται πολέμοιο·
ὃς δέ κ' ἀριστεύῃσι μάχῃ ἔνι, τὸν δὲ μάλα χρεὼ
ἑστάμεναι κρατερῶς, ἤτ' ἔβλητ', ἤτ' ἔβαλ' ἄλλον.

Sagittarie damnose, coma splẽdide, puellarũ obseruator:
Siquidem iam contrà cum armis experiaris:
Non te iuuabit arcus & crebræ sagittæ. (frustra.
Nunc.a.quũ me perstrinxeris in plãta pedis, gloriaris
Nõ curo, ac si me mulier pcussisset aut puer imprudẽs.
Obtusum enim telum viri imbellis, vilis.
Certè aliter à me, nam etsi paululum tantùm tãgat,
Acutum telum est, & exanimem statim reddit:
Illius aũt vxoris quidem vtrinq; laceratæ sunt genæ,
Pueri autẽ orbi: hic.a. sanguine terram rubefaciens
Marcescit: aues q; circùm plures sunt quàm mulieres.
Sic dixit: hũc.a. Vlysses hasta inclytus, ppè veniens.
Stetit ante: ille verò à tergo sedens, iaculum velox
Ex pede traxit: dolor autẽ per corpus venit grauis.
In currum autem ascendit, & aurigæ præcipiebat
Naues ad cõcauas dirigere currum: dolebat.n.corde.
Destitut⁹ est.a.Vlyss. hasta inclyt⁹, nec qs apud ipsum
Argiuorum manebat, quoniã timor occupauerat oẽs:
Ingemiscens verò dixit ad suum magnum animum:
Hei mihi quid patior? ingẽs enim malũ, si fugiam
Multitudinem metuens: illud verò peius, si captar
Solus: cæteros aũt Danaos in fugã vertit Saturnius.
Sed cur mihi hæc charus disputat animus?
Scio enim quòd ignaui quidem recedunt à pugna:
Qui verò strenuus est in prælio, hunc omnino oportet
Consistere firmiter, siue feriatur, siue feriat alium.

παρθενο-πῖπα. περὶ πλέες. ὠκὺ. παρέμιμνεν.

COMMENTARIVS.

λέξανδρος] Ex tam numeroso exercitu, qui Hectorem circumstabat, solum Paridem fratris casũm vlciscentem facit: sed non aperto Marte, sed ex insidijs, id est, loco occulto, vt mox docebimus. Præterea non hasta, quæ propriè in statiua pugna vtitur: sed telo, quo adhuc infeliciter vtitur: non enim lethale vulnus Diomedi infliget.

] Citantur à Giphanio post Victoriũ, ni fallor, ex vetere Scholiaste ista, οὐ τὸν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς τοξεύοντα. ἐκ λόχου ἀναπηδήσας ἐκ λόχου nihil sit aliud, quam ex occulto. Porrò obseruandum est, iactantiam quãdam muliebrem effœminato isti iacula eleganter tribui. Primùm illud ἡδὺ γελάσας planè potiùs de muliercula dictum videtur, quàm de viro quodam strenanimo: deinde quòd de hoc vulnere gloriatur, planè ἀνάνδρως facit, cùm illud non apertè & oppositus hosti, sed ex o, quod est ignaui proprium inflixerit. Sic apud Terentium Gnatho Thrasoni: *Fundam tibi nunc nimis vellem dari, Vt tu hinc ex occulto caderes, facerent fugam.* Vide Victor. lib. 26 Var. lect. cap. 20.

ἐφόβηθεν] Egregia est ea laus, quæ ab ipso etiam hoste proficiscitur, qualis nunc Diomedi cõtingit, qui à Paride dicitur is adeò esse formidabilis, vt capris esse solet leo: vbi capris Troianos, leoni Diomedem assimilat: huius virtutem, illorum ac pauorem significans.

ταρβήσας] Vide præstentiam animi Diomedis, qui ne læsus quidem perterreatur: quòd ideò factum existimo, quia hoc nollet iniuri, vt ab imbelli viro timorem sibi incussum quispiam arbitraretur. Ea siquidem est mediocritas in timendo. Nam siquis virum fortem timuerit vituperandus non est, vt anteà vidimus in ipso Diomede, qui Hectorem aduentantem formidabat: siquis verò imbellem quempiam terrori sibi esse patiatur, omnino ignominia afficiendus videtur. Hoc ergo iam Diomedes, & non solùm ad hoc vulnus non consternatur: sed Paridem conuicijs excipit eum deludẽdo, ac ipsam etiam virtutem eleuando, nequid haberet quod ex ea re gloriaretur ac superbiret. In quo se prudentissimè gessit: posteà verò νικώτερον, cùm suam ipsius fortitudinem ac robur prædicat, neque tamen omnino sine causa, quandoquidem ita quo- illa Paridis inanis iactantia retundi.

λωβητὴρ, Ista, vt docet Eustathius, vel cõiunctim à quibusdam, vel separatim olim legebantur. Qui coniunctim legebant, dari vituperio nomen τοξότου simpliciter. Nam & Apollo talis, talis Diana, heroësque fortissimi Hercules, Idas, Eurytus, Teucer, Meriones. Vnde notam ὑφὲν his vocabulis subscribebant, vt dicatur Alexandro eum malum esse & irritum, id est τὴν τοξικήν. Qui diuisim legebant, dicebant generosum non esse iaculandi officium in bello. Vnde periti quidem iaculandi viri fortes, sed potiùs statiuam pugnam pugnabant, ac ipse Vlysses in tota Iliade semel tantùm in Nyctegresia arcu vtitur. nen prior sententia magis arridet sed neque omnino displicet altera.

ἀγλαὲ,] Hæc verba quoq; duplicem sortita sunt interpretationem. Nam quidam de arcus cornibus intelligebant, quæ an- cta sunt. Alij de coma nõ simpliciter (cùm ea per se non sit ex Poëtæ sententia vituperabilis: nam & Græci καρηκομόωντες, Apollo ἀκερσεκόμης, & mulierum τὸ εὔκομον, laudatur) sed quæ ad fraudem & decipulas virginũ est comparata. nam illud παρθενοπῖπα coniunctim legunt, dicuntq; τὸ κέρας esse capillorum plicaturam, qualis Atheniensibus erat κρωβύλος, vt est apud Thucyd. Iuuenalis Satyr. 13. —— *& madido torquentem cornua cirro.* Quæ nos copiosiùs aliàs excutiemus. Cæterùm hic rectè exprimit Paridis animum, vt qui in decipulis virginibus struendis tantùm occupetur, vbi tacitè factum Helenæ illi exprobrat.

ἐπιγράψας] Dextrè vt diximus. Diomedes vulnus suum oratione minuit, vt iactantia illa Alexandri minueretur: cùm enim pedem eius penitus confixisset vt etiam pòst in terrã defigeretur, qui poterat leuiter perstrictus esse & quasi delibatus?

ἄλλως ὑπ' ἐμεῖο.] Dixit obtusum esse telum Paridis, quod ab imbelli & nullius pretij homine emissum esset. In eo enim vis maximè constat, vt ab homine forti & valido emittatur. Nunc verò contra se ipsum hac in parte dissentaneè ipsi comparat, roque suum iactat, ab effectis: quæ tanta sunt, vt non solùm emissa à se tela leuiter homines non perstringant, ceu illud quod nũc iaculatus in se Paris, vt etiam si tantùm hominem delibent, tamen eum penitùs confodiant & interimant, quod longo oratione περιφράζων exaggerat. Quamuis autem hæc tam animosè à Diomede sint dicta, tamen cogitur præ dolore vulneris, quem ipsi intoperè eleuabat, è prælio discedere, vbi Vlyssem solum relinquere coactus est.

Ὀδυσεὺς] Attendenda est hæc opera quam socio Diomedi Vlysses præstat: neq; enim statim in ipsum iaculatorẽ Paridem Diomedis gratia irruit, sed prius sagittam qua transfixus erat illius pedi eruit. Quod nescio an semper tutum sit in re simili præstare: siquidem circa socium occupato potuit aut telum emitti, aut ab aliquo hostium in eum impetus fieri. Sed Homerus cum periculo vitę auxiliantem socio mauult Vlyssem fingere, quàm eum deserentem. Neq; id malè, siquidem si Paridem esset

ſet perſequutus, videbatur quidem Diomedis caſum vindicaturus, ſed curam illius tamen abiecißet, atqui oportuit p… illo teli nexu liberari, quod officium propius Diomedis commodum attingit.

k ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε] Illud ὀχθήσας ad primam ſequentis orationis partem eſt referendum. Nam in ſecunda animo… vnde non propriè ὀχθεῖν illic diceretur.

l ὤ μοι ἐγὼ τί πάθω] Affectum illum viris etiam fortißimis communem Vlyßi nunc tribuit, nempe timorem in tan… quibus premebatur. Cogita enim ſolum hominem à tot hoſtium millibus opprimi, quid ei quæſo animi reliquum eſſ… das eum nullo terrore perculſum iri? Talis ergo eſt Vlyſſes impræſentiarum. Cùm autem timor in periculis fugam co… ſuadeat, deliberat an in illa vitæ præſidium ſibi ſit quærendum, quia nulla ſpes aliunde ſibi affulgeat. Deliberat, in qua… eam amplecti velit, ſed quia ex altera parte metuebat ne ſolus in hoſtium manus incideret. Nam iam ab ipſo initio c… ingenti malo æſtimare, ſi ſe in fugam dederit, tantùm abeſt vt ei ſe velit committere. Dubitanter tamen id videbatur… deò paulò pòſt quaſi ſibi ipſi indignatur, quòd hæc animo ſuo ambiguè diſcutiat. Tandem ſtatuit egregia γνώμῃ ſati… ſtere, quàm fuga ſalutem petere.

m μέγα μὲν κακὸν] Magnum appellat malum dedecus, quod fugientes in bello conſequitur: vt contrà decus, glori… exiſtimatio magnum bonum appellari poßit.

Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων·
Ἔλσαν δ' ἐν μέσσοισι, μετὰ σφίσι [a] πῆμα τιθέντες.
[b] Ὡς δ' ὅτε κάπριον ἀμφὶ κύνες θαλεροί τ' αἰζηοὶ
Σεύονται, ὁ δέ τ' εἶσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο
[c] Θήγων λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτῇσι γένυσσιν,
Ἀμφὶ δέ τ' ἀΐσσονται, ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
Γίνεται, οἱ δὲ μένουσιν ἄφαρ δεινόν περ ἐόντα·
Ὥς ῥα τότ' ἀμφ' Ὀδυσῆα Διῒ φίλον ἐσσεύοντο
Τρῶες· [d] ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀμύμονα Δηιοπίτην
Οὔτασεν ὦμον ὕπερθεν, ἐπάλμενος ὀξέϊ δουρί.
Αὐτὰρ ἔπειτα Θόωνα καὶ Ἔννομον ἐξενάριξε,
Χερσιδάμαντα δ' ἔπειτα καθ' ἵππων ἀΐξαντα,
Δουρὶ κατὰ πρότμησιν ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
Νύξεν· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
Τοὺς μὲν ἔασ'· ὁ δ' ἄρ' Ἱππασίδην Χάροπ' οὔτασε (δουρί,
Αὐτοκασίγνητον εὐηγενέος Σώκοιο.
[e] Τῷ δ' ἐπαλεξήσων Σῶκος κίεν, ἰσόθεος φώς.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
[f] Ὦ Ὀδυσεῦ πολύαινε, δόλων ἆτ' ἠδὲ πόνοιο,
Σήμερον ἢ δοιοῖσιν ἐπεύξεαι Ἱππασίδῃσι,
Τοιώδ' ἄνδρε κατακτείνας, καὶ τεύχε' ἀπούρας,
Ἤ κεν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν * ὀλέσσης. — γρ. ὀλέσσεις.
Ὣς εἰπὼν, οὔτησε κατ' ἀσπίδα * πάντοσ' ἴσην· — γρ. πάντοσ' ἐΐσην·
Διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο·
Πάντα δ' ἀπὸ πλευρῶν χρόα ἔργαθεν, οὐδέ τ' ἔασε
[g] Παλλὰς Ἀθηναίη μιχθήμεναι ἔγκασι φωτός.
Γνῶ δ' Ὀδυσεὺς ὅ οἱ οὔτι βέλος κατακαίριον ἦλθεν.
Ἂψ δ' ἀναχωρήσας Σῶκον πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἆ δειλ', ἦ μάλα δή σε κιχάνεται αἰπὺς ὄλεθρος·
[h] Ἤτοι μὲν ῥ' ἐμ' ἔπαυσας ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι,
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐνθάδε φημὶ φόνον καὶ κῆρα μέλαιναν
Ἤματι τῷδ' ἔσεσθαι· ἐμῷ δ' ὑπὸ δουρὶ δαμέντα,
Εὖχος ἐμοὶ δώσειν, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ἦ καὶ ὁ μὲν φύγαδ' αὖτις ὑποστρέψας ἐβεβήκει·
[i] Τῷ δὲ μεταστρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν
Ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε.
Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Ὦ Σῶχ' Ἱππάσου υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Φθῆ σε τέλος θανάτοιο κιχήμενον, οὐδ' ὑπάλυξας.
[k] Ἆ δείλ', οὐ μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ὄσσε καθαιρήσουσι θανόντι περ, ἀλλ' οἰωνοὶ
* Ὠμησταὶ ἐρύουσι, περὶ πτερὰ πυκνὰ βαλόντες· — γρ. ὠμησταί
Αὐτὰρ ἐπεί κε θάνω κτεριοῦσί με δῖοι Ἀχαιοί.
Ὣς εἰπὼν, Σώκοιο δαΐφρονος, ὄβριμον ἔγχος
Ἔξω τε χροὸς ἕλκε, καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης·

Dum is hæc verſabat in mente & in an…
Interim Troianorũ cohortes ſupuenerũt ſc…
Concluſerunt.a.in medio ſui, intra ſe malũ…
Veluti.a.quãdo circa aprũ canes florente…
Ruunt: hic autem prodit profunda ex ſylu…
Acuens album dentem in curuis mandib…
Circa.a.impetũ faciunt, ſub maxillis.v.ſt…
Fit: hi.a.expectant tamẽ, horrẽdum licet…
Sic ſanè tum circa Vlyſſem Ioui dilectum ſ…
Troiani: hic.v.primum quidem inculpatũ…
Vulnerauit ſuper humerum inſiliens acut…
Sed deinde Thoonem & Ennomum interfe…
Cherſidamantem verò deinde ab equis d…
Haſta ad vmbilicũ ſub clypeo rotundo, (…
Percußit: hic a.in puluerib.lapſus prehẽdit…
Hos quidem reliquit, is.v.Hippaſidem Cha…
Germanum fratrem nobilis Soci.
Huic aũt auxiliaturus Socus veniebat deo…
Stetit.a.valdè propè profectus, & ipſum…
cutus eſt:
O Vlyſſes, clariß. fraudum inſatiabilis…
Hodie aut de duobus gloriaberis Hippaſi fil…
Tales viros occidiſſe & arma abſtuliſſe.
Aut meo ab haſtili verberatus, vitam perd…
Sic locutus vulnerauit eũ ad ſcutũ vnd…
Per ſcutum quidẽ tranſiuit ſplẽdidum val…
Et per thoracem ingenioſè factum tranſact…
Omnem autem à lateribus cutem abſtulit…
Pallas Minerua miſceri viſceribus viri.
Cognouit.a.Vlyſſes quòd ei non telum lethi…
Retroq́; cedens Socum verbo allocutus eſt:
Ah miſerũ ſanè valdè iã te apprehẽdit gra…
Certè quidem mihi vetaſti contra Troianos…
Tibi verò ego hîc aſſero cædem & mortem n…
Die hoc fore: meaq́; ſub haſta domitum,
Gloriã mihi daturũ, animã.a.Plutoni incly…
Dixit, & hic quidem in fugam retrò con…
Huic autem conuerſo in tergo haſtile fixit
Humeros inter, perq́; pectora traiecit:
Inſonuit aũt lapſus: hic verò inſultauit diu…
O Soce, Hippaſi fili rei militaris periti equ…
Priorem te finis mortis aſſecutus eſt, neq; eff…
Ah miſer, non quidẽ tibi pater & honoran…
Oculos claudent mortuo, ſed aues
Crudiuoræ euellent, alas denſas circundante…
Sed vbi ego mortuꝰ fuero, funerabũt me diu…
Sic fatus, Soci rei militaris periti validam…
E corpore traxit, & ſcuto vmbonem habent…

...έ οἱ σπασθέντος ἀνέσσυτο, κῆδε δ' ἄρα θυμόν.
...μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον αἷμ' Ὀδυσῆος,
...ενοι καθ' ὅμιλον ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔβησαν.
...γ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο, αὖε δ' ἑταίρους·
...ν ἔπειτ' ἤϋσεν ὅσον κεφαλὴ χάδε φωτός,
...άϊεν ἰάχοντος ἀρηΐφιλος Μενέλαος·
...ἄρ' Αἴαντα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
...διογενὲς Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
...Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος * ἵκετ' ἀϋτή,
...λη ὡς εἴ ἑ βιῴατο μοῦνον ἐόντα
...ποτμήξαντες ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.
...ιεν καθ' ὅμιλον· ἀλεξέμεναι γὰρ ἄμεινον.
...ή τι * πάθῃσιν ἐνὶ Τρώεσσι μονωθείς,
...ἐών, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι γένηται.

Sãguis.a.eiextracta hasta exiliebat:affligebat.a.aĩm.
Troiãi.a.magnanimi postq̃ viderũt sanguinẽ Vlyßis,
Cohortãtes sese per multitudinẽ in ipsum oẽs ruerũt.
Sed hic retrocedebat,inclamabatq́; socios.
Ter qdẽ deinde clamauit quãtũ caput capiebat viri,
Terq́; audiuit clamantem bellicosus Menelaus:
Confestim autẽ Aiacem allocutus est propè existentẽ:
Aiax nobilis,Telamonie princeps populorum,
Circum me Vlyßis patientis venit clamor,
Et similis,ac si ipsi vim afferrent soli existenti
Troiani intercludentes in forti pugna.
Quare eamus per turbam:iuuare enim melius.
Timeo ne quid patiatur inter Troianos solus relictus,
Strenuus existens:magnũ.a. desiderium Danais fiat.

γρ. ἵκετ φωνή,
γρ. πάθησιν

COMMENTARIVS.

...θέντες.] Ambiguè dictũ ait Eustathius:vel vt intelligas Troianos Vlyßi malũ inferre:vel,quod ipse magis probat,vt ipse ...alum fuerit Troianis inclusus,quia multi eorum ab eo cæduntur. Sed præstat ipsius verba audire: τὸ δὲ μετὰ σφισι πῆμα ... ἰσόλογον ἔχει ἔννοιαν. δηλοῖ γὰρ, ἢ ὅτι εἶλσαν ἐν σφισι τὸν Ὀδυσσέα πῆμα τιθέντες αὐτῷ, ἢ ὅτι εἶλσαν αὐτὸν πῆμα τιθέντες σφίσιν αὐτοῖς. καὶ ἔστι ... ὁ ... ὑψηλός. ὡς κρεῖττον ὂν τοῖς Τρωσὶν ἀφεῖναι αὐτὸν ἀκύκλωτον εἰς διέκδυσιν, ἤπερ κύκλῳ περιλαβεῖν καὶ κακὸν ἑαυτοῖς ἐπισπάσασθαι φυ... πολλοὺς γὰρ ἀνεῖλε τῶν κυκλωσάντων.

...ὀπωρινὸν πρήσιον] Adeò cõueniens est his rebus ista cõparatio,vt nunquã ab ea recedat:sed hìc paulò est luculentior quã anteá.

...λευκὸν ὀδόντα] Aelianus de Animal.lib.5.cap.45. τὸν σῦν τὸν ἄγριον,inquit, φασὶ μὴ πρότερον ἐπί τινα φέρεσθαι, πρὶν ἢ τοὺς χαυλιόδοντ... μαρτυρεῖ δὲ ἄρα καὶ Ὅμηρος τοῦτο, λέγων θήξας (apud Hom.legitur θήγων) λευκὸν ὀδόντα,&c.id est,Aprum priusquam in aliquem ...entes exacuere ferunt:cui rei testimonio est Homerus,cùm ait album acuens dentem. Acuit porrò dentes ad lapides læ...itos,vt ipse Aelianus dicit lib.6.c.1.in hæc verba: δέονται μὲν ἄνθρωποι λόγου τοῦ προτρέψοντος καὶ ἀναπείσοντος ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ ... διάξοντος, τὸ δὲ εὐθαρσὲς παρασκευάσοντος, ἀθληταὶ μὲν εἰς τὰ στάδια, στρατιῶται δὲ εἰς τὰ ὅπλα. τὰ δὲ ζῶα οὐ δεῖται τῆς ἔξωθεν ἐπιρρώσεως, ἑαυ... ... τὴν ἀλκὴν, καὶ ἑαυτὰ ἀνίστησι καὶ ἐγείρει. ὁ γοῦν σῦς μέλλων εἰς μάχην ἰέναι, πρὸς ταῖς λείαις πέτραις τοὺς ὀδόντας ὑποθήγει, τοῦτό τοι ... μαρτυρῶν δῆλός ἐστι. id est,Homines vt boni ac fortes sint, hortatione egent,& oratione suasionis plena,quæ & me... & addat animos. Athletæ quidem ad stadia hortandi sunt,milites ad arma. Robore non item extrinsecus assumpto be... at ex sese potius vires incitant ac se confirmant. Aper quidem pugnaturus, ad lapides læues ac politos dentes exacuit, ...erus etiam testatur. Hunc autem locum intelligit. At Plin.lib.18.c.1.in arbore etiam ab apris dentes acui scribit. Arbore, ...uunt limantq; cornua Elephanti ex saxo Rhinocerotes,& vtroq; apri dentium sicas.

...των] Cùm tot milites Troiani Vlyßis manu concidãt,rectè se habebat anteà illa explicatio vocabuli πῆμα,vt ad Vlyssem ...tiuè referretur,quod & ab Eustathio,nostro comprobatum vidimus. Sex igitur Heroas interficit,tãdem verò ipse vul... prælio recedet.

...ἀλεξήσων] Studiosè ac diligẽter hoc obseruat Homerus,vt in prælijs frater fratri opituletur,quasi doceat huiusmodi ex... alijs in re simili sit faciendum. Sic anteà Paris,quanquam alioqui ignauus miles,Hectori auxilium tulit. Sic infrà lib.16. ...rpedonem vlciscitur. Sed omnium ea in parte coniunctißimi sunt Aiaces,vt videbimus lib.13.

...πολύαινε.] Hic versus duplicem sensum recipit ex duplici τοῦ πολύαινε, & δόλων ἆτος significatione. Vel enim ad vitupe...udem Vlyßis dicta esse videntur. Sed nos hæc alibi examinabimus. Intereà obseruet lector hunc morem,qui frequẽter ...er se colloquẽdi,antequam pugnam hostes committant. Quod tamen non fit,nisi vbi aliquid insigne perpetrabitur: vt ...ilnus Vlyßis & ipsius Soci,quem egregium Heroa fuisse oportuit.

...Ἀθηναίη] Anteà Phœbus dicebatur Hectorem seruasse:sic enim Diomedes νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων: nunc verò ...casu simili Vlyssem protegit,dum auertit Soci telum ab intimis eius visceribus. Et hæc est,de qua aliàs diximus,Homeri... in rebus quæ aliquid stupendi habent, quasi id Deorum auxilio non hominum dexteritati tribuat, nec minus fortu... temerario. Hæc nimirum doctrina latet in his exemplis, quod cùm vulgus parum attendat, non dubito quin hoc meũ ...nietur quasi impium:sed illi per me silento,aut ineptire desinunto,donec illud integrum perlegerint.

...μ' ἔπαυσας] Hoc intelligit Vlysses de vulnere,quod à Soco accepit,vt anteà vidimus,vnde cogetur excedere prælio. Cæ...quuntur,à nobis aliàs sunt explicata,nempe quòd Vlyßi dicit daturum sibi Socum gloriam,Plutoni verò animam. No... Homerum animæ immortalitatem credidisse.

...στρεφθέντι] Indecorum fuit hoc vulnus à tergo inflixum non ipsius quidem Vlyßis respectu,sed Soci, vt ex Tyrtæi au... ...cuimus sup.lib.5.pag.96 ex qua ista huc pertinent:

αἰσχρὸν δ' ἐστι νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσι
νῶτον ὄπισθ' αἰχμῇ δουρὸς ἐληλαμένος.

...] Hæc ab Vlysse non dicuntur commiserationis causa,sed potius Soco proteruè insultat,quod indicauit etiam Home... ...it: ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ὀδυσσεύς. Obijcit Soco igitur infelicitatem,quòd morienti illi parẽtes oculos nõ claudent,ac sepul... ...etur:At contrà vt rem grauiorem hosti faciat (nam vt hostium infortunio lætamur,sic eorum felicitatem iniquo feri... ...cùm nobis ea præcipuè sit denegata) se hac in parte eo feliciorem futurum obijcit. Quod autem pertinet ad illum ri... claudendi vel suggillandi,vt loquitur Marcellus, aliàs memini nos scripsisse. Hìc tantùm illud repetendum, quod ex ...fert Gyrald in lib.de Vario sepeliendi ritu,eos vulgò infelices vocari,quorum oculos propter absentiam non potue... ...s obtegere. Deinde hunc eundem morem Romanis fuisse vsitatum:quem tamen longè ante ipsos aliæ gentes habue... ...altura aliàs quoq; à nobis copiosè dictum est.

...μ' Ὀδυσῆος,] καλῶς οὖν,inquit Eustathius in hunc locum, φασὶ Λυκοῦργος ἐνομοθέτησε Λακεδαιμονίοις, ἐσθῆτα φοινικῆν ἐν πο... ...ς ἂν εἰ τρωθείη τις λανθάνῃ διὰ τὸ τῆς τοιαύτης χλαμύδος ὁμόχρουν πρὸς αἵματος ἐρυθρότητα. Quod tamen Plutarchus inter Rhe... non commemorat.

...] Nescio an ex hoc loco videatur constare varias fuisse in bello clamandi rationes,ex quib.intelligeretur,quid singul... ...Et sanè adducor vt ita credam. Nam id manifestè indicat hoc loco Menelaus,cùm dicit vocẽ Vlyßis, qua nunc incla... ...milem,qui si ab hostibus cõcluderetur. Fortasse illud fuit,cùm ter clamarent:quod ex superioribus videor posse colli... ...μὲν ἔπειτ' ἤϋσεν ὅσον κεφαλὴ χάδε φωτός. Porrò hinc etiam constat quàm fuerit bellicosus,hoc est βοὴν ἀγαθὸς Vlysses.

...,ὁ μὲν ἦρχ',ὁ δ' ἅμ' ἕσπετο ἰσόθεος φώς.
... Ὀδυσῆα Διῒ φίλον· ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτὸν
...ἕπονθ', ὡς εἴ τε δαφοινοὶ θῶες ὄρεσφιν
...ἔλαφον κεραὸν βεβλημένον, ὅν τ' ἔβαλ' ἀνήρ

Sic fat. hic qdẽ p̃ibat,ille.v. vnà sequebatur diuin...
Inuenerũt deĩde Vlyßẽ Iouis charũ.circũ.v.ipsũ(vir.
Troiani sequebantur sicut fuluesti thoes in montibus
Circa ceruũ cornutũ vulneratũ,quẽ vulnerauit vir

Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς·[b] τὸν μέν τ᾽ ἤλυξε πόδεσσι
φεύγων, ὄφρ᾽ αἷμα λιαρὸν καὶ γούνατ᾽ ὀρώρῃ·
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τόν γε δαμάσσεται ὠκὺς ὀϊστός,
Ὠμοφάγοι μιν θῶες ἐν οὔρεσι δαρδάπτουσιν.
Ἐν νέμεϊ σκιερῷ· ἐπί τε[*] λῖν ἤγαγε δαίμων *(γρ. κλῖν)*
Σίντην·[c] θῶες μέν τε διέτρεσαν, αὐτὰρ ὁ δάπτει·
Ὥς ῥα τότ᾽ ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα δαΐφρονα [*] ποικιλομήτην *(γρ. ποικιλόμητιν)*
Τρῶες ἕποντο πολλοί τε καὶ ἄλκιμοι· αὐτὰρ ὅγ᾽ ἥρως
Ἀΐσσων ᾧ ἔγχει ἀμύνετο νηλεὲς ἦμαρ.
Αἴας δ᾽ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος[d] ἠΰτε πύργον·
Στῆ δὲ παρέξ. Τρῶες δὲ διέτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος.
Ἤτοι τὸν Μενέλαος ἀρήϊος ἔξαγ᾽ ὁμίλου
Χειρὸς ἔχων, εἷος θεράπων σχεδὸν ἤλασεν ἵππους·
Αἴας δὲ Τρώεσσιν ἐπάλμενος εἷλε Δόρυκλον
Πριαμίδην, νόθον υἱόν· ἔπειτα δὲ Πάνδοκον οὖτα·
Οὖτα δὲ Λύσανδρον, καὶ Πύρασον, ἠδὲ Πυλάρτην.
[e] Ὡς δ᾽ ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδίονδε κάτεισι
Χειμάρρους κατ᾽ ὄρεσφιν ὀπαζόμενος Διὸς ὄμβρῳ,
Πολλὰς δὲ δρῦς ἀζαλέας, πολλὰς δέ τε πεύκας
Ἐσφέρεται, πολλὸν δέ τ᾽ [*] ἀφυσγετὸν εἰς ἅλα βάλλει· *(γρ. ἀφύσγετον)*
Ὣς ἔφεπε κλονέων πεδίον τότε φαίδιμος Αἴας,
Δαΐζων ἵππους τε καὶ ἀνέρας· οὐδέ πω Ἕκτωρ
Πεύθετ᾽, ἐπεί ῥα μάχης ἐπ᾽ ἀριστερὰ μάρνατο πάσης,
Ὄχθας πὰρ ποταμοῖο Σκαμάνδρου, τῇ ῥα μάλιστα
Ἀνδρῶν πῖπτε κάρηνα, βοὴ δ᾽ ἄσβεστος ὀρώρει,
Νέστορά τ᾽ ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀρήϊον Ἰδομενῆα·
Ἕκτωρ μὲν μετὰ τοῖσιν ὁμίλει μέρμερα ῥέζων
Ἔγχει θ᾽ ἱπποσύνῃ τε, νέων δ᾽ ἀλάπαζε φάλαγγας.
Οὐδ᾽ ἄν πω χάζοντο κελεύθου δῖοι Ἀχαιοί,
[f] Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο
Παῦσεν ἀριστεύοντα Μαχάονα ποιμένα λαῶν,
Ἰῷ τριγλώχινι βαλὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον.
[g] Τῷ ῥα περίδεισαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
Μήπως μιν πολέμοιο μετακλινθέντος ἕλοιεν.
Αὐτίκα δ᾽ Ἰδομενεὺς προσεφώνεε Νέστορα δῖον·
  Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Ἄγρει, σῶν ὀχέων ἐπιβήσεο· πὰρ δὲ Μαχάων
Βαινέτω· ἐς νῆας δὲ τάχιστ᾽ ἔχε μώνυχας ἵππους.
[h] Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
[i] Ἰούς τ᾽ ἐκτάμνειν, ἐπί τ᾽ ἤπια φάρμακα πάσσειν.
  Ὣς ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Αὐτίκα δ᾽ ὧν ὀχέων ἐπεβήσετο· πὰρ δὲ Μαχάων
Βαῖν᾽ Ἀσκληπιοῦ υἱὸς ἀμύμονος ἰητῆρος·
Μάστιξεν δ᾽ ἵππους, τὼ δ᾽ οὐκ ἀέκοντε πετέσθην
Νῆας ἔπι γλαφυράς· τῇ γὰρ φίλον ἔπλετο θυμῷ.

Sagitta à neruo: hunc quidem euasit pedibu
Fugiens, quãdiu sanguis tepidus & genua m
Sed postquam hunc domuerit velox sagitta
Cruduori ipsum thoes in montibus dilania
In nemore vmbroso: leonem. a. superinduxi
Nocivum, lupi quidẽ territi diffugiũt, sed h
Sic tunc circa Vlyssem prudentem, versutu
Troiani sequebantur multiq́; & fortes sed h
Ruens sua hasta arcebat durum diem:
Aiax verò propè accessit ferens scutũ velu
Stetitq́; comin᷑: Troiani. a. diffugerũt aliorsu
Hunc quidẽ Menelaus bellicosus eduxit mu
Manu tenens: donec famulus prope egit equ
Aiax aũt Troianis insiliens interfecit Dory
Pri amidẽ, spuriũ filiũ, deinde quoq; Pãdoci
Vulnerauitq́; Lysandrum & Pyrasum & P
Veluti. a. quãdo inundans fluuius in campũ
Torrens de montibus, auctus Iouis imbre:
Multas verò quercus aridas, multasq́; pice
Secum fert, multasq́; sordes in mare voluit:
Sic insequebatur pulsans campum illustris
Cædens equosq́; & viros. neq; dum Hector
Audierat, nã pugnæ in sinistra parte pugna
Ripas iuxta fluuij Scamandri, quâ sanè ma
Virorũ cadebãt capita: pugna. a. ingẽs exci
Nestoraq́; circa magnum & bellicosum Id
Hector quidem inter hos versabatur ardu
Hastaq́; equitãdiq́; peritia iuuenũ destruet
Neq; dum cessissent via diuini Achiui,
Nisi Alexander Helenæ maritus benè com
Cõpescuisset strenuè pugnãtẽ Machaonẽ pa
Sagitta trisulca iaculatus in dextrũ hume
Huic certè timuerunt vires spirantes Achi
Ne quo modo ipsum pugna inclinata interj
Statim aũt Idomeneus allocutus est Nesto
O Nestor Nelide, magna gloria Achiuoru
Agè, tuos currus ascende, iuxtaq́; Machao
Ascẽdat: versus naues. a. celerrimè dirige v
Medicus. n. vir multis anteponendus alijs
Ad sagittasq́; excindendas & lenia pharma
Sic dixit: neq; immoriger᷒ fuit Gereni᷒ equ
Statim autem suos currus ascendit: iuxta
Ascendit Aesculapij filius eximij medici.
Flagellabat aũt equos: hi verò nõ inuiti vo
Naues versus cõcauas: eò. n. gratũ erat ani

COMMENTARIVS.

a ὥστε τε δαφοινοὶ θῶες] Hac comparatione vtitur Homerus, vt exprimat auxilium, quod Aiax Vlyssi à Troianis iam & penè obruto præstitit: περὶ τούτοις autem & ἀπὸ λόγοις ita conueniunt. Primùm thoes (de quo animali copiosè dicemus i Troianos referũtur: Ceruus vulneratus, &c ad Vlyssem. Leo superueniens ad Aiacem. Sed in hoc magna est dissimilit quidem ceruum illum vulneratum dilaniat, Aiax verò potiùs hunc Vlyssem seruat & eripit periculo. Sed præstat in hũ stathij nostri verba audire, quæ illum maximè illustrabunt. Describemus autem in eorum gratiam, quibus integru men fuerit denegatũ, cæteri quib. erit præ manibus, fidelitatem meam testabuntur. ὅρα δὲ, inquit, τὴν παραβολὴν μὴ μόν μοσμένην τῷ πράγματι. οὐ χαλεπὸν παρελήφθη ἀλλὰ καὶ παντὶ ἐναντιουμένην ἐν μέρει τούτῳ κατὰ τὸ ἀκροτελεύτιον αὐτῆς τό, αὐτὰρ ὁ δάπτει πάνυ καλῶς ἔχει. ἔλαφος μὲν γὰρ οἷον, ὁ βληθεὶς Ὀδυσσεύς. θῶες δὲ περὶ αὐτὸν, οἱ Τρῶες. λέων δὲ ὁ Αἴας ὁ ἐλθόντος, οἱ θῶες φεύγουσι καὶ σ δὲ, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ λέοντος δάπτεται. ἐκεῖν διὰ τὸ τῆς ἰσοδίας ἐντελὲς ἐνταῦθα πρὸς ἀναπλήρωσιν συνήθη παραβολικῆς ἐννοίας κεῖτ αὐτὰρ ὁ δάπτει ἐπεὶ οὐ πᾶσα παραβολὴ ὅλη δι᾽ ὅλου κολλᾶται τῷ πράγματι, ἀλλ᾽ ἔστιν ὅτε καί τι ἔχοι ἀνομοίως ἃ ἀμελητέον ἐπιλεγομέν μοια. ὡς καὶ ἐνταῦθα τὸ μὲν αὐτὰρ ὁ δάπτει, οὐ προσλογιστέον τῷ πράγματι, μόνον δὲ συμβιβαστέον τὸ ὡς θῶας ἀπελαύνει λέων ἐπιφανεὶς Αἴας. Ibidem etiam paulò pòst soluit illud, quod obijci poterat, videri Poëtam nescio quid timiditatis Vlyssi tribuere, c uo comparat (quod animal scimus esse timidissimũ) δῆλον δὲ, inquit, ὡς οὐ διὰ δειλίαν ἐλάφῳ εἰκάζεται Ὀδυσσεὺς ὥσπερ Ἀλ λὰ διὰ πάθους ὁμοιότητα. καθ᾽ ἣν περὶ βραχίων ὁ αὐτὸς καὶ κάπρῳ εἰκάσθη ὃν κυκλοῦσι κύνες τε καὶ θαλεροὶ αἰζηοί, ὅτε οὔπω τρωθεὶς κατ τοῦ αἵματος.

b τὸν μὲν τ᾽ ἤλυξε] Hunc locum eleganter est imitatus Oppianus lib. 2. ἁλιευτικῶν his verbis:

ὧδε δ᾽ ἐν ξυλόχοισιν ἔχει φάτις ἀγροτήρων | θῶας ὑπερφιάλους ἔλαφον πέρι ποιπνύσαντας

ἀχρομένυς. οἱ μὲν γὰρ ἐπαΐγδην ἐλύουσι — ἄλλοτ' ἐπ' ἀλλοίων ὀρέων διαπέμπεται ἀκρας
στέρκας ἀφαρπάζοντι, καὶ ἀρτιχύτοιο φόνοιο — οἱ δέ μιν ὀυ λείπουσιν ἀεὶ δ' οἱ ἐχῦς ἕπονται
θερμὸν ἐπὶ λαπάσσοι. ὁ δ' αἰ μάστιν ὀδμώησιν — ὠμηστὴ ζώον δὲ διαρπαμιοντες ὀδμοσιν
βιὸ ρυχὸς ὀλοῇσι περιπλεῖς ἀπλῆσιν — ῥινὸν ἀποχίζουσι παρ@ θανάτοιο κυρῆσαι, &c.

...ς τε δίεχθεαν,] Inimicitias naturales gerūt inter se thoes & leones, vt scribit Aristoteles de Histor. animal lib. 9. cap. 1. ... quit, ὁ λέων ὁ θῶς ἀλλήλοις ἀμφοφάγοι γὰρ ὄντες ἀπὸ τῶν αὐτῶν ζῶσι. Vbi Gaza vertit τὸ θῶα, lupum ceruarium: quanquam aliud ...u ceruarius, vt olim docebimus. Interea vide Hermolaum Barbarum in Plinium lib. 8. c 19.

...ύργον] Benè exprimit magnitudinem illius clypei, cùm eum turri comparat, vbi etiam tacitè ipsius Aiacis robur subindi... hoc porrò scuto diximus alibi. Huc refer ea quæ sunt sup. lib. 7.

αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκ@ ἠΰτε πύργον — χάλκεον, ἑπταβόειον, &c.

...ὸ ποτὶ πλήθων] Non erat satis gesta Aiacis narrare, nisi ea pigmentis Poëticis exornaret, nimirum comparatione elegantissi... impetus illius Herois in Troianos optimè exprimitur: impetus, inquam, cum insigni strage, quæ ab vnico perpetrata mul... admirationem concitat, imò & ipsis Troianis formidinem. Ad hunc impetum mox Alexander, & ipse Iupiter qui Aiaci ... utiet.

...λέξανδρ@] Hodierna pugna fauet aliquantulum Alexandro Homerus: anteà enim Diomedem læsit, & illum prelio coë... e: nunc Machaonem, cuius gratia copiæ Græcorum, quæ adhuc in sinistra parte impetus hostium remorabantur, ad na... ulerunt: vt videlicet ei etiam aliquid de sua salute deberet Troia, à quo in hos belli æstus coniecta fuerat.

...δείδισαν] Obseruandum est quanti plerunq; vir vnus fiat, vt cuius solius iactura grauior quàm aliorū multorum cen... od hoc loco in Machaone fieri videmus, de quo à Paride vulnerato Græci illi duo principes Idomeneus & Nestor tan... solliciti, vt non vererentur turpiter hosti cedere, vt eum in locum tutum collocent. Virtus autem ac præstantia, quæ eū ... ipsis commendauit, fuit rei medicæ peritia. Vbi Poëta docuit, quanti sint eius rei gnari faciendi, propter vsum videlicet ... ientum quòd cæteris præstare possunt. Et sanè nihil est post sacrosanctam animæ medicinā ars vlla inter homines, quæ ... fructu exerceatur quàm medicina illa, cui subiectum est humanum corpus, modò id sine fuco & cum omni sincerita... tate fiat. De cuius dignitate cùm satis illius professionis viri scribant, ad eos remittēdus est lector. Nos de eius antiqui... nero constare dicimus, nec minus de excellentia, cùm illius peritus nunc à Græcis tanti æstimetur, vt mox etiam me... ius.

...γὰρ ἀνὴρ] Antequàm legissem Eustathij παρεκβολὰς, locū hunc expendebā: & cùm γνωμικῶς à multis adduci vidissem, dā... um temeritatem. Nam quanquam sententiosè potest vsurpari, huius loci tamen non esse contēderim. Sed dum ita me... to, iuuat me idem Eustathius, multosq; in mea esse opinione ex eo didici: licet non defuerint etiam, qui γνωμικὸν arbitra... nihilominus ego ad Machaonem referri volo nam statim hæc in communem sententiam erupisse non credo: sed cùm Ido... xisset Nestori, vt in suum currum Machaonem reciperet iam vulneratum, & de vita periclitantem rationem qua magis ... iterum subiungit. Est enim, inquit, vir Medicus, qui pluribus alijs solus est præferendus. Veruntamen apud Platonem in ... Alcibiade de Eryximacho vsurpatur. Vide Erasm. Chil 3. cent 8. Videtur etiam prouerbialiter vsurpari in Politico ab Ho... latonico: sed hoc fit, quemadmodum alij quoque versus Homeri vsurpati sunt, de quibus peculiarem fecit centuriam ... Adag.

...πάμειν] Ex his verbis potest colligi, Machaonem τὸ χειρουργικὸν exercuisse, necnon τὸ φαρμακευτικὸν, cùm τὸ διαιτητικὸν pri... dicatus Hippocrates, quem subsecuti sunt Herodicus, Praxagoras & Chrysippus & alij, illamq; Medicinæ partem locu... eddiderunt. Quidam tamen volunt Machaonem chirurgum fuisse, Podalirium verò exercuisse τὰ περὶ τὴν δίαιταν. Quā... origratia Homerus reliquerit. Et id quidem ex ijs versibus, quos in hanc rem Eustathius memorat, videtur confirmari. ... tur enim vtriusq; fratris officia in hunc modum:

τῷ μὲν κουφοτέρας χεῖρας πόρεν ἐκ τε βέλεα ... — ἀσκοπά τε γνῶναι καὶ ἀναλθέα ἰήσασθ
σαρκὸς ἑλεῖν τμῆξαί τε καὶ ἕλκεα πάντ' ἀκέσασθ — ὅς ῥα καὶ αἴαντ@ πρῶτ@ μάθε χωομένοιο
τῷ δ' ἄ... ἀκριβέα πάντ' ἐνὶ τοῖς ἔθηκεν — ὄμματά τ' ἀστράπτοντα βαρυνόμενόν τε νόημα.

...ifestè diuersum vtriusq; fuisse munus intelligitur. Quintus autem Calaber Podalirium quoq; chirurgum facit lib. 4.

τῷ δ' ἀμφιπεπτηνῦα τυμματα πάντα — ——ἠκέσατ' ἐσσυμένως Ποδαλείρι@ ἕλκεα πάντα
ἠκέσατ' ἐνδυκέως Ποδαλείρι@, &c paulò post: — ὅσσα περιδρύφθησαν, & alibi.

...ntentiæ lubenter adhæreo, & vtrumque fratrem τὸ χειρουργικὸν καὶ τὸ φαρμακευτικὸν exercuisse puto. Vide Cornelium ... ræfatione. Illud autem φαρμακευτικὸν intelligo tantùm de medicamentis, quæ vulneribus inspergebantur, qualia sunt ... el vnguenta vel balsama, vel generaliùs emplastra appellantur. Nam non videntur in vsu fuisse potiones illæ, quas po... opinarunt, vt nostra tempestate faciunt duo medicorum genera. Vnum quidem eorum, qui se totos Hippocratis & ... ratibus astrinxerunt, & ab iis ne latum quidem vnguem discedunt, denique Asclepiadarum nomen sibi solùm vsurpāt. ... um, qui Chymici vulgò appellantur, vel Spagyrici: & hi artem suam Theophrasto Paracelso clarissimo suæ Germa... ocello clarissimo acceptam referunt: quanquam alij antiquiorem illam esse fateātur, quod etiam mihi fit verisimi... rtium eorum, qui vtrumq; superius amplectuntur, qui nimirum & dogmata principum illorum Hippocratis, inquā, ... stunt & praxin Spagyricam adhibent: & hoc quò purius faciunt, eò fælicius omnia penè morborum genera sanant. ... χειρουργικὸν attinet, id hodie à medicis vulgaribus abest, & penè in indoctos homines cadit: quanquam illud Paracel... ;, saltem monumenta eius de hac parte extāt clarissima, vt eum lubēter aut cum hoc Machaone aut potius cū Pœone ... udeam. Creditur habuisse præstantissimum illud vellus aureum, quod Iason apud Colchos conquisiuit (intelligunt ... im legerūt) quo desperatos morbos sanauit, vnde Magi etiam opinionem apud vulgus, imò apud quosdam percele... od magis miror, est consequutus. Sed quæ (malum) est ista insania, vt dona illa præstantissima à Diabolo potiùs, qui ... m, sed ad perniciem mortalitatis est comparatus, quàm à Deo Opt Max. deriuari credamus? Cur non eius potiùs hac ... entiam & beneficentiam agnoscimus, qui nobis arcana illa prodere dignatur? Sed ego hæc surdis, & Non nostrum in... componere lites. Extorsit tamen rei veritas clarissimo illi viro Conr. Gesnero hoc de Theophrasto verè aureolo (ta... ognomen vulgò circumfertur) imò potiùs planè Aureo testimonium in lib. 3. Epistol. & in ea Epistola quæ ad Di... echtum Argentinensem medicum scripta est: quod nō grauabor scribere, vt hoc nostrum opus tam magni viri laudi... at. Ait ergo Gesnerus: Mitto ad te, clarissime Obrechte, libellum Paracelsi recens excusum, in quo si pleraq; fortè tibi ... pleraq; etiam ita sint obscura, vt Oedipo, Delióve natatore opus habeant: erunt tamen aliqua fortè, quæ placeant, aut ... dmireris. Fuit is Paracelsus nostra memoria Magus (non dubito quin hoc nomen Magi sanè intelligat, vt apud Persas ... it) admirabilis homo, notus amicis quibusdam meis, à vicinis nostris Heluetijs oriundus, peruagatus magnam or... hymica arte, quam ipse puto Spagyricam vocat, excellentissimus omnium, ita vt per eam metalla immutaret, argentū ... ret (quod nuper audio quendam testatum esse in libello Chrysocheæ titulo Coloniæ excuso) & morbos inueteratos ... Medicis incurabiles, breui & facilè curaret, lepram, hydropes, epilepsias, vlcera cacoëthe: id quod mihi discipuli qui... iti sunt, & amici ex Polonia scripserunt. Libros complures scripsit, siquis aliquot, ordine præsertim legerit, facilè in... ed de his hactenus. Nos ad Homericum Machaonem reuertamur. Hic ergo ab Alexandro vulneratus, nūc à Nestore ... tus ad naues deducitur, quasi in eius viri salute tota Græcorum salus esset collocata.

...ης Τρῶας ὀρινομένους ἐνόησεν· — *Cebriones a. Troianos turbatos animaduertit,*
...ορ παρβεβαώς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν, — *Iuxta Hectorē in curru sedēs, & ipsū verbo affat⁹ est:*
...ρ νῶι μὲν ἐνθάδ' ὁμιλέομεν Δαναοῖσιν, — *Hector, nos quidem hîc versamur cum Danais,*
...πτολέμοιο δυσηχέ@· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι — *In extremitate belli tristis: sed iam cæteri*
...ρέονται ἐπιμὶξ ἵπποι τε καὶ αὐτοί. — *Troiani turbantur promiscuè equiq; & ipsi*

Αἴας

Αἴας δὲ κλονέει Τελαμώνιος· εὖ δέ μιν ἔγνων·
Εὐρὺ γὰρ ἀμφ' ὤμοισιν ἔχει σάκος· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς
Κεῖσ' ἵππους τε καὶ ἅρμ' ἰθύνομεν ἔνθα μάλιστα
Ἱππῆες πεζοί τε κακὴν ἔριδα προβαλόντες,
Ἀλλήλους ὀλέκουσι, βοὴ δ' ἄσβεστος ὄρωρεν.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
Μάστιγι λιγυρῇ· τοὶ δὲ, πληγῆς ἀΐοντες,
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
Στείβοντες νέκυάς τε καὶ ἀσπίδας· αἵματι δ' ἄξων
Νέρθεν ἅπας πεπάλακτο, καὶ ἄντυγες αἳ περὶ δίφρον,
Ἃς ἄρ' ἀφ' ἱππείων ὁπλέων ῥαθάμιγγες ἔβαλλον,
Αἵ τ' ἀπ' ἐπισσώτρων· ὁ δὲ ἵετο δῦναι ὅμιλον
Ἀνδρόμεον, ῥῆξαί τε μετάλμενος· ἐν δὲ κυδοιμὸν
[b] Ἧκε κακὸν Δαναοῖσι, μίνυνθα δὲ χάζετο δουρός·
Αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν
Ἔγχεΐ τ', ἄορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν·
Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο.
Ζεὺς δὲ πατὴρ Αἴανθ' ὑψίζυγος ἐν φόβον ὦρσε·
Στῆ δὲ ταφών, ὄπιθεν δὲ βάλεν σάκος ἑπταβόειον.
Τρέσσε δὲ παπτήνας ἐφ' ὁμίλου, θηρὶ ἐοικὼς,
Ἐντροπαλιζόμενος, ὀλίγον [c] γόνυ γουνὸς ἀμείβων.
[d] Ὡς δ' αἴθωνα λέοντα βοῶν ἀπὸ μεσσαύλοιο
Ἐσσεύοντο κύνες τε καὶ ἀνέρες ἀγροιῶται,
Οἵ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἑλέσθαι,
Πάννυχοι ἐγρήσσοντες· ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων
Ἰθύει, ἀλλ' οὔτι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
Ἀντίοι ἀΐσσουσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
[e] Καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ·
Ἠῶθεν δ' ἀπὸ νόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ·
Ὣς Αἴας τότ' ἀπὸ Τρώων τετιημένος ἦτορ
Ἤϊε πόλλ' ἀέκων· περὶ γὰρ δίε νηυσὶν Ἀχαιῶν.
[f] Ὡς δ' ὅτ' ὄνος παρ' ἄρουραν ἰὼν ἐβιήσατο παῖδας
Νωθής, ᾧ δὴ πολλὰ περὶ ῥόπαλ' ἀμφὶς ἐάγῃ,
Κείρει τ' εἰσελθὼν βαθὺ λήϊον· οἱ δέ τε παῖδες
γ. δέ τε — Τύπτουσιν ῥοπάλοισι· βίη* δέ τε νηπίη αὐτῶν·
Σπουδῇ τ' ἐξήλασσαν, ἐπεί τ' ἐκορέσσατο φορβῆς·
Ὣς τότ' ἔπειτ' Αἴαντα μέγαν Τελαμώνιον υἱὸν
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοί τ' ἐπίκουροι
γ. μέγα — Νύσσοντες ξυστοῖσι* μέσον σάκος αἰὲν ἕποντο.
[g] Αἴας δ' ἄλλοτε μὲν μνησάσκετο θούριδος ἀλκῆς,
Αὖτις ὑποστρεφθεὶς, καὶ ἐρητύσασκε φάλαγγας
Τρώων ἱπποδάμων· ὁτὲ δὲ τρωπάσκετο φεύγειν·
Πάντας δὲ προέεργε θοὰς ἐπὶ νῆας ὁδεύειν.
Αὐτὸς δὲ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν θῦνε μεσηγὺ
Ἱστάμενος· τὰ δὲ δοῦρα [h] θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
Ἄλλα μὲν ἐν σάκεϊ μεγάλῳ πάγεν ὅρμενα πρόσσω·
γ. χαλκὸν — Πολλὰ δὲ καὶ μεσσηγὺ, πάρος χρόα* λευκὸν ἐπαυρεῖν,
Ἐν γαίῃ ἵσταντο, λιλαιόμενα χροὸς ἆσαι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησ' Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱὸς
[i] Εὐρύπυλος πυκινοῖσι βιαζόμενον βελέεσσι,
Στῆ ῥα παρ' αὐτὸν ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλε Φαυσιάδην Ἀπισάονα ποιμένα λαῶν
Ἧπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν.
Εὐρύπυλος δ' ἐπόρουσε, καὶ αἴνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Τεύχε' ἀπαινύμενον Ἀπισάονος, αὐτίκα τόξον
Εἵλκετ' ἐπ' Εὐρυπύλῳ, καί μιν βάλε μηρὸν ὀϊστῷ
Δεξιόν· ἐκλάσθη δὲ δόναξ, ἐβάρυνε δὲ μηρόν.

Aiax aũt turbat Telamonius: benè autẽ ip
Latũ enim circa humeros gerit scutum: qu
Illuc equosq́; & currum dirigamus, vbi ma
Equites peditesq́; pernicioso certamine sib
Mutuo se occidunt: pugna autem ingens co
Sic fatus, verberauit pulchros crines hab
Flagello stridulo: hi autem verbera sentien
Celeriter ferebãt velocẽ currũ ad Troiãos
Calcantes cadaueraq́; & scuta: sanguine a
Infra totus pollutus erat, & orbes qui circa
rus erant,
Quos ab equinis vngulis guttæ aspergeban
Et à canthis: hic autem cupiebat ingredi t
Virilem, perrumpereq́; adsiliens: tumultu
Immisit malum Danais. parum.a. cedeba
Sed is aliorum obibat ordines virorum
Hastaq́; ensęq́; magnisq́; saxis.
Aiacis autem vitabat pugnam Telamon
Iupiter autem pater Aiaci altijugus metu
Stetit.v.attonit⁹: ĩ tergũ.a.reiecit scutũ 7.
Expauit.a.circũspiciẽs in turbã feræ simil
Cõuertẽdo se respectãs, paululũ genu ante
Sicut aũt fuluũ leonẽ boum à stabulo (n.
Abigunt canesq́; & viri rustici,
Qui ipsum non sinunt boum pinguedinem
Tota nocte vigilantes: hic autem carnium
Rectà irruit, sed nihil proficit: frequẽtia e
Contrà feruntur audacibus à manibus,
Incensæq́; faces, quas horret violentus qua
Manè autem seorsum discedit mœsto anim
Sic Aiax tum à Troianis tristis corde
Abijt admodũ inuit⁹: timebat.n.de nauib
Sicut.a.quũ asin⁹ in aruũ pfectus vim in
Piger, circa quem iam multi fustes fracti
Depascitq́; ingressus altam segetem: pueri
Verberant baculis: vis autem infirma ip
Vixq́; expulerunt postquàm saturatus est
Sic tunc deinde Aiacem magnum Telam
Troiani magnanimi, & è lõgĩquo cõuocati
Ferientes iaculis medium scutum, semp s
Aiax.a.modò quidem reuocabat impetuo
Retrò conuersus, & cohibebat phalanges
Troianorũ equitũ: modò.a.cõuertebatur
Omnes autem prohibebat celeres ad naue
Ipse verò Troianorum & Achiuorũ rueb
Stans: at iacula fortibus à manibus,
Alia quidem in scuto magno figebantur
Multa.v.& in medio priusquã corp⁹ albũ
In terra stabant, conantia corpore se satur
Hũc postquã igitur aduertit Euæmonis il
Eurypylus densis premi iaculis,
Stetit apud ipsũ pfectus, & iaculatus est
Et percussit Phausiadẽ Apisaonem, pastor
Ad hepar subter præcordia, cõtinuò aũt ge
Eurypylus aũt accurrit, & dempsit arma
Hunc verò postquam vidit Alexander di
Arma auferentem, Apisaonis statim arc
Traxit in Eurypylũ, & ipsũ pcussit in fæm
Dextro: fracta est.a.arundo: grauauit aut

ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.	*Retrò autem sociorum ad agmen cessit mortẽ euitãs.*
διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς·	*Exclamauit.a. vt exaudiri posset, Danais vociferãs:*
ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	*O chari Argiuorum duces & principes,*
στῆτ' ἐλιχθέντες, καὶ ἀμύνετε νηλεὲς ἦμαρ	*State conuersi & arcete sæuum diem*
Αἴανθ', ὃς βελέεσσι βιάζεται· οὐδέ ἑ φημὶ	*Aiaci, qui telis obruitur, neq; ipsum opinor*
φεύξεσθ' ἐκ πολέμοιο δυσηχέος· ἀλλὰ μάλ' ἄντην	*Euasurum ex bello tristi: quare valde ex aduerso*
ἵστασθ' ἀμφ' Αἴαντα μέγαν Τελαμώνιον υἱόν.	*State circum Aiacem magnum Telamonium filium.*
ὣς ἔφατ' Εὐρύπυλος βεβλημένος· οἱ δὲ παρ' αὐτὸν	*Sic dixit Eurypylus vulneratus: hi aũt apud ipsum*
πλησίοι ἔστησαν σάκε' ὤμοισι κλίναντες,	*Propinqui steterunt, scuta ad humeros inclinantes,*
δούρατ' ἀνασχόμενοι· τῶν δ' ἀντίος ἤλυθεν Αἴας·	*Hastasq; eleuantes: his autem obuius venit Aiax.*
στῆ δὲ μεταστρεφθεὶς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων.	*Stetit.a. conuersus postquã venit ad agmen sociorũ.*
ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο.	*Sic hi quidem pugnabant instar ignis ardentis.*

COMMENTARIVS.

[...]] His verbis Cebriones Hectorem hortatur ad auxilium Troianorum copijs, quæ in dextra parte (nam in sinistra cõfli[...]rem anteà vidimus) ab Aiace premebantur, ferendum. Facit autem Poeta, vt Hector moneri hac de re ab alio debuerit [...]nificaret, eum adeò fuisse prælio intentum, vt ipsemet hoc animaduertere non posset. Præterea cũ hęc dixisset Cebrio[...]i, nullum responsum affinxit Poeta, quia nimirum præsens negotium manum, non verba postulabat: ita rigidissimus est [H]omerus obseruator. Deinde etiam in illa festinatione Hectoris quędam adijcit, quæ magis narrationem illustrant, vt de [...]ru sanguine: quod ita exprimit, vt lectorem penè in medias pugnas cogitatione pertrahat, adeò ὑποτυπωτικῶς omnia re[...] virtute à nullo adhuc Poetarum est deuictus, neq; spes est eum deuictum iri.

[...ἀλεείνε] Rectè hoc à Poeta scriptum est, vt Hector Aiacis congressum reformidârit Nam vidimus anteà vtriusq; duel[...] hic illum superauit, probatamq; ei longè maiorem suam virtutem fecit, vide sup. lib. 7. Neq; dubium est mihi, quin hoc [...] ubi intellexerit: quasi dicat, Hectorem cùm antea cum suo periculo Aiacis virtutem sit expertus, eam denuò experiri no[...]lemus ex nostris malis fieri imposterum cautiores. Nihilominus tamen dicitur Aiax aduẽtu Hectoris perterritus, quod [...]denter Poeta maiori causæ tribuit, ne hanc timiditatis maculam Aiaci suo inurat. Itaq; dicit, ei metum à Ioue iniectum, [...]re suo in similibus negotijs. nam vbi aliquid insolitum aut admirandũ proponit, tum illam θεολογίαν diuinam indu[...]tem mirum & præter consuetudinem, vt Hectoris timore Aiax percelleretur. Ex timore illo porrò in fugam se coniecit, [t]amen qua se penitus consternatum proderet, quod effecit fugiendo προτροπάδην: vel vt hic dicit, ἐντροπαλιζόμενος ὀλίγον [...ἀμείβων], ad exemplum videlicet leonis (quem per vocẽ, θηρίον, intelligit, ex genere videlicet speciem, eadem penè ratione [...] Latini pro ipso substantiuo vsurpat: sic sæuum pro leone, ferrum pro equo) qua de re aliàs diximus. Solet enim leo cũ [...]bus vrgetur, donec ab ijs conspicitur, ita pedem referre ac fugere, vt tamen terga non vertat, & rapido cursu salutem sibi [...]ed pedetentim, id est, βάδην, vel κατὰ σκέλος, vt mox dicemus. Plin. lib. 8. c. 16. Illa, inquit, nobilior animi significatio, quã[...] canum & venantium vrgente vi, contemptim restitãsq; cedit in campis, & vbi spectari potest. &c. Ita quoq; Aiax nunc [...]ssit. Cùm autem id fortitudini eius sit tribuendum, tamen non est valde alienum, vt eius etiam naturali tarditati tribua[...]n præ vasto corpore, vnde illi ποδώκεια illa denegata fuit, ac ideò in statiua pugna magis excelluit.

[...ἀμείβων] His vocabulis lentus incessus significatur, qualis est leonis, nimirũ κατὰ σκέλος, vt scribit Aristoteles de Hist. [...]44. quod Plinius & Gaza pedatim vertunt. id autem fit, inquit Aristot. cùm pes sinister nõ transit dextrũ, sed subsequi[...]pium est γόνυ γουνὸς ἀμείβων. Eundem incessum autem idem Aristot. in Physiognom. νεανικὸν, id est, strenuum appellat.

[...] Hec comparatio est præcedentis ἐπεξηγητική: qua illam quodammodo ex angustijs in loci amplitudinẽ educit. Cõ[...]iacem leoni, quem rustici & canes ex boum stabulo, quibus inhiabat, propellunt & arcent, idq; tota nocte: quem cùm [...] abigere non possint, & ille semper in eos impetum faciat: tamen id frustra fit, cùm & iaculis obruatur & perterreatur [...]bus, vnde ille tandem manè tristior discedere cogitur: vt sit hæc integra ἀπόδοσις: ita quoque Aiacem vrgeri & impelli [...]roianis, eum tamen subinde restitare, atque adeò in eos irruere: sed nihil proficiendo, cùm tandem vi hostium supere[...]dem salutem fuga petere (hoc est, vt anteà diximus, ἐντροπαλιζόμενος) cogatur. At Homerus postremam partem hic ex[...] adhuc sequenti comparatione meliùs illustrabit. Priorem autẽ in sequentibus exponit, ad illa verba: αἴας δ' ἄλλοτε μὲν [...] ἀλκῆς, &c.

[...τε δεταί,] Vulgatum est ac plus satis notum, leones flãmis perterreri, vnde eorum moderatores ijs maximè vtũtur ad [...]os compescendos. Id quoque, vt vides, Homerus intelligit. Vnde sumpsit Aristoteles, cùm Hist. anim. lib. 9. cap. 44. ita [...] ἀληθῆ δὲ καὶ τὰ λεγόμενα τὸ, τε φοβεῖσθαι μάλιστα τὸ πῦρ, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησε καιόμεναί τε δεταί ibi vitiosè legitur [...] Id quoque Aelianus de Animal. lib 12. cap. 8 prodit. & simul causam his verbis: [...] id est, Animal illud valde est igneũ: [...]sa, cur illud Aegyptij Vulcano consecrarunt: Exteriorem autem ignem timet ac fugit, vt aiunt, propter magnam copiã [po]rrò cùm valde sit igneum, Solis domum esse dicũt: ac cùm Sol in æstate est calidissimus, ad cœlestem leonem dicunt [...]e. Gesnerus tamen ex Aphrodisiensi aliam causam affert his verbis: Leones per solem ingredi acriorem non patiun[...] acie oculorum acutiuscula, & ignem interdiu ijdem ob eandem causam fugiunt. Ex hoc porrò flammarum timore [...] teas quoq; nonnulli in eorum venatione adhibeant, quæ altera est ex tribus, quas Oppianus recenset lib. 4. κυνηγετ. [...]t huius loci:

ἔξοχα γὰρ δειδοίκε πυρὸς μένος ἠνεμόεντος, ... οὐδ' ἐπιδεῖν τέτλαχ' ἀσκαρδαμύκτοισιν ὀπωπαῖς.

[...]tur aut antecedunt, ex ipso authore petat lector. Porrò his ipse ignis timor leoni cum Elephanto communis est, vt scri[...]ianus de Animal. lib. 7. cap. 6, δεδοίκασι δὲ πῦρ οὐ μεῖον τῶν λεόντων οἱ ἐλέφαντες. Sunt & qui tradant, lupos etiam ignem ex si[...]lum reformidare. Addam corollarij vice alia quædam, quib. etiam leo solet perterrefieri. Primùm ergo galli cantu, qđ [...]ilisco est commune: itidem cum miluis, vt scribit Aelianus. Vide eũ Histor. anim. lib. 3. c. 31. lib. 5. c. 50. lib. 6. c. 22 lib. 8. c. [...]. 8. ca. 16. & l.b. 10. c. 21. Præterea rotarum strepitu, Plin. d. lib. 8. c. 16. Insuper etiã tympanorum pulsu (quod ei cum lupis [...]e) vt docent Alcæi & Antipatri Epigrammata in Anthologia. Habet etiam alias antipathias, vt cùm ilicis folijs, quibus [...]et, idem calcatis scillæ herbæ folijs patitur, & quercus cortice. De adamantide herba, qua admota leones resupinantur, [...]: de reliquis Aelianum.

[...] Hanc comparationem, vt iam monuimus, assumit ad maiorem præcedentis illustrationem, id est, ad tardum Aia[...]dum fugit, significandum, in quo totus esse videtur Poeta: vt nimirum illum graphicè exprimat, ac lectori persuadeat [...]unctanter, sed etiam tardissimè Aiacem recedere: itaq: eum asino, quo nullum est segnius animal, comparat: neq; ta[...]mpliciter, sed fruges ac segetem in campo depascentem, à qua abigi non possit, donec planè sit exaturatus: vt hic etiam [...] Aiace, quod à Troianis propelli non potuerit, nisi priùs cæde illorum satur Eustathius hoc etiam enarrat his ver[...] autem explicationem præcedentis, quam ipse etiam coniungit) σημειώσαι δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἁπλῶς εἴκασε τὸν αἴαντα λέοντι, ἀλλὰ [...] [illegible]

περιφρονοῦντες τοὺς Τρῶας ὡς παῖδας ὥστε παραλαμβανομένων ὡς ἐπὶ πολὺ τῶν παραβολῶν, ὡς φασιν οἱ παλαιοί, τριῶν ἕνεκεν, αὐξήσεως, φιλωνείας, ἡ μὲν τοῦ λέοντος παραβολὴ, δι' αὔξησιν παρείληπται. ἡ δὲ τοῦ ὄνου, καὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἐνέργειαν παρασημαίνει, καὶ διασαφεῖ δὲ τὸ βαιον καὶ ἀνείδεον. καὶ ἄλλως δὲ, ἡ μὲν πρώτη παραβολὴ, λέοντι τὸν αἴαντα εἴκασεν ἐπιθυμοῦντι μὲν κρεῶν οὐδὲν δὲ πράξαντι. ἡ δὲ δευτέρα μὲν, πλὴν ἐπιδὸν ἐκθέσατο. Hæc Eustathius, quæ nos non conuertimus, ne omnia lectori in os præmansa indere videan iam per se facilè possint intelligi.

g αἴας δ' ἄλλοτε] Vide suprà ad illa verba, ὡς δ' αἴθωνα.

h θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,] Non videtur sibi constare Homerus, qui anteà Troianos imbecillibus pueris comparauerit, n cat hæc tela quæ à Troianis in Aiacem conijciebantur, à robustis manibus emitti. Sed hoc ita est intelligendum. Ant pueris comparabat, quòd vix tantum virium ipsis adesset vt Aiacem expellerent: nunc verò fugientem Aiacem (spo nam illud, quod anteà vidimus, retineo, Aiaci à Ioue iniectum timorem, ergo non à Troianis) validè iaculis impetu igitur anteà denegabat ipsius Aiacis respectu, qui vix ac ne vix quidem ab illis posset abigi: nunc illas iisdem tribuit, q rum emissionem attinet, quam acrem & violentam fuisse oportet, vt qui summo impetu in cedentem hostem ferren non omnes eodem robore iaculabantur: nam nonnulli Aiacis clypeum quidem assequebãtur, sed nullo inflicto ei vul li ne ipsum quidem attingebant, ac in medio itinere sagittas suas defigebant, ita vt hoc ipsum non tam robori, quàm buendum videatur, quod etiam sonat vox θρασειάων. Et ita difficultatem non habebit hic locus, qualem initiò propon

i Εὐρύπυλος] Duo sunt hic attendenda. Primùm Aiacem, quamuis his angustijs premeretur, nullum Græcorum ad aduocasse, vt anteà tamen facere Vlyssem vidimus: & aliàs Menelaũ. οὐ γὰρ αἰαντι, inquit Eustathius, πρέπει παρακαλεῖσθαι τοὺ Deinde officium ipsius Eurypyli, qui sponte ad Aiacis liberationem accurrit, in qua tamen parum profecit. nam vnic interempto ipse mox vulnerabitur, & ita re infecta cogetur recedere: hoc vnum præcipuum fecit, quòd cæteros Græ auxilium accersiuerit.

---

a Νέστορα δ' ἐκ πολέμοιο φέρον Νηλήϊαι ἵπποι
Ἱδρῶσαι· ἦγον δὲ Μαχάονα ποιμένα λαῶν.
Τὸν δὲ ἰδὼν b ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
Εἱστήκει γὰρ ἐπὶ πρύμνῃ μεγακήτεϊ νηΐ,
Εἰσορόων πόνον αἰπὺν ἰωκά τε δακρυόεσσαν.
Αἶψα δ' ἑταῖρον ἑὸν Πατροκλῆα προσέειπε,
Φθεγξάμενος παρὰ νηός. ὁ δὲ κλισίηθεν ἀκούσας,
Ἔκμολεν ἶσος Ἄρηϊ. c κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.
Τὸν πρότερος προσέειπε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός.
d Τίπτέ με κικλήσκεις Ἀχιλεῦ, τί δέ σε χρεὼ ἐμεῖο;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχι-
χ. τῷ ἐμῷ e Δῖε Μενοιτιάδη* τῷ μῷ κεχαρισμένε θυμῷ, (λλεύς,
Νῦν οἴω περὶ γούνατ' ἐμὰ στήσεσθαι Ἀχαιοὺς
Λισσομένους· χρεὼ γὰρ ἱκάνεται οὐκ ἔτ' ἀνεκτός·
Ἀλλ' ἴθι νῦν Πάτροκλε Διῒ φίλε Νέστορ' ἔρειο,
Ὅν τινα τοῦτον ἄγει βεβλημένον ἐκ πολέμοιο·
Ἤτοι μὲν τά γ' ὄπισθε Μαχάονι πάντα ἔοικε
Τῷ Ἀσκληπιάδῃ, ἀτὰρ οὐκ ἴδον ὄμματα φωτός.
Ἵπποι γάρ με παρήϊξαν, πρόσσω μεμαυῖαι.
Ὣς φάτο· Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρῳ·
f Βῆ δὲ θέειν παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίην Νηληϊάδεω ἀφίκοντο·
Αὐτοὶ μὲν ῥ' ἀπέβησαν ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν·
Ἵππους δ' Εὐρυμέδων θεράπων λύε τοῖο γέροντος
Ἐξ ὀχέων· οἱ δ' ἱδρῶ ἀπεψύχοντο χιτώνων,
Στάντε ποτὶ πνοιὴν παρὰ θῖν' ἁλός· αὐτὰρ ἔπειτα
Ἐς κλισίην ἐλθόντες, ἐπὶ κλισμοῖσι κάθιζον.
Τοῖσι δὲ τεῦχε κυκειῶ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη,
g Τὴν ἄρετ' ἐκ Τενέδοιο γέρων ὅτε πέρσεν Ἀχιλλεύς,
Θυγατέρ' Ἀρσινόου μεγαλήτορος, ἥν οἱ Ἀχαιοὶ
Ἔξελον οὕνεκα βουλῇ ἀριστεύεσκεν ἁπάντων·
Ἥ σφωϊν πρῶτον μὲν ἐπιπροΐηλε τράπεζαν
Καλήν, κυανόπεζαν, εὔξοον· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῆς
χ. παρὰ Χάλκειον κάνεον,* h ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον,
χ. ἱερὸν i Ἠδὲ μέλι χλωρόν, πὰρ δ' ἀλφίτου* ἱεροῦ ἀκτήν·
k Πὰρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός,
Χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον. οὔατα δ' αὐτοῦ
χ. πυθμένι καὶ ὑποπυθμένες Τέσσαρ' ἔσαν, δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
Χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ' ὑπὸ* πυθμένες ἦσαν.
Ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης,
Πλεῖον ἐόν· Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν.
Ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν,
χ. κνῖε Οἴνῳ Πραμνείῳ, ἐπὶ δ' αἴγειον* κνῆ τυρὸν

Nestorem autem ex bello ferebant Nele
Sudantes: ducebãt .a. Machaonẽ pastorem
Hũc .a. intuitus, cognouit pedib. velox diuu
Steterat enim in puppi super valde capace
Inspiciẽs laborẽ durũ, insecutionemq; lach
Mox verò socium suum Patroclum allocu
Vocans è naui: hic autem ex tentorio, vt a
Prodijt similis Marti. Mali autem ei fuit p
Hunc prior allocutus est Menœtij fortis fili
Cur me vocas Achilles, quid autem tibi o
Hũc .a. mutua oratione allocut⁹ est pedib. v
Diuine Menœtiade, meo charissime ani
Nunc spero circa genua mea staturos Ach
Supplicantes, necessitas .n. vrget minimè
Sed î nunc Patrocle, Ioui dilecte, Nestorem
Quémnam hunc ducit vulneratum è præl
Certè qdẽ posteriorib. partib. Machaoni o
Asclepiadæ, sed non vidi oculos viri: (
Equi enim me præterierunt vlteriùs prop
Sic dixit: Patroclus autem dilecto obed
Cœpit autem currere ad tẽtoria & naues
Hi .a. quando iam ad tentoriũ Neleidæ p
Ipsi quidem descenderũt in terram multo.
Equos autem Eurymedon famulus soluit
È curribus: hi aũt sudorem exsiccaban
Stantes ad ventum apud litus maris: sed d
In tentorium venientes in sedilibus sederu
His aũt præparabat potionẽ pulchricoma
Quã accepit è Tenedo senex, quando euert.
Filiam Arsinoi magnanimi, quam ei Ach
Elegerant, quoniam consilio præstabat om
Quæ ipsis primùm quidẽ apposuit mensan
Pulchrã, pedes ex cyano metallo habẽtẽ, po
Aeream lancem: insuperq; cepam, potio
Atq; mel recens: iuxtaq; farinæ sacræ fruct
Iuxta etiã poculũ ꝑpulchrũ, qđ domo tul
Aureis clauis transfixum: ansæ autem ip
Quatuor erãt: binæ autem columbæ circu
Aureæ pascebant: duo autem subter pede.
Alius quidem laborans submouisset à me
Plenum existẽs: Nestor .a. senex sine labore
In hoc ipsis potionem confecit mulier simil
Ex vino Pramnio, & super vinũ caprinũ

χαλκείῳ· ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε·	*Cultro æreo: adhæc verò farinas albas inspersit:*
...δ' ἐκέλευσεν ἐπεί ῥ' ὥπλισσε κυκειῶ,	*Bibere autem iussit postquàm præparauit potionem:*
...σω̃ πίνοντ' ἀφέτην πολυκαγκέα δίψαν,	*Hi.a.postquã bibentes, exemerũt multũ aridã sitim,*
...ρποντο πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες.	*Sermonibus delectabantur inter se colloquentes.*

COMMENTARIVS.

...ἐκ πολέμοιο] Repetit intermissam illam narrationem de Nestoris cum Machaone ad naues ex prælio discessu: quod nõ ...is referendum, hoc est, vt etiam adhuc in itinere esset Nestor ab eo tempore, quo primùm currum inscendit: sed potius, ...r illa de Aiacis prælio narratio commodè non poterat intermitti. Itaq; lector hunc locum superioribus illis, vnde de...ectet.

...tamen ita cognouit, vt illud in sequentibus affirmare non audeat, quia à posteriori tantùm parte Machaonem esse iu..., vt certior fieret, Patroclum delegauit, qui meliùs id rescisceret.

...κακοῦ πέλεν ἀρχή.] Hæc oratio est πρὸς παρασκευὴν copiosioris narrationis de Patroclo ad bellum exeũte, & ibi ab Hectore ...Dicit autem, quòd hic ab Achille accersitur, principium ei mali extitisse, re nimirum altiùs repetita & reuocata ad suum ...tamen hoc ita est intelligendum, vt hæc causa sit princeps, nisi respectu progressus ipsius negotij: quia nũc primùm in...clus sibi ipsi malum suum machinari, non per se, sed κατὰ συμβεβηκός: id est, nõ quòd talis sit aut sua aut ipsius Achillis co...uia nisi hoc fuisset exordium, non erat futurum vt in mortis periculum veniret. Et hoc solet in rebus humanis consi...s tamen propriè: quia remota causa ita petitur, cùm potiùs propinqua sit expendenda. Sed de hoc nos aliàs, ni fallor, ...x Dialecticis plura peti possunt.

...κικλήσκεις] Non est frustrà quòd priorem inducit Patroclum cum Achille loquentem, quia voluit intelligi eum nõ so...esse Achillis simpliciter, sed amicum officiosum, qui operam suam amico non recusaret. Horum autem duorum a...fuit, vt abierit in prouerbium.

...πάδη] Hæc Achillis oratio duas habet partes. primùm ipsum exordium, in quo tum blandis verbis testatã facit Patro...m, qua eum complectitur, tum generaliùs eum de præsenti rerum statu affatur, exponens illi casus hodiernos, sed pau...m. vnde ipse ad suam gloriam argumentatur, futurum nimirum vt iam Græci ad sua genua procumbant, hoc est, repa...uriam superiorem sibi ab Agamemnone illatam. Secundò Patroclo dat in mãdatis, vt Nestorem accedat, ac roget quis ...ex prælio vulneratum deducat: se enim suspicari eum esse Machaonem, quod tamen, tùm quòd illum tantùm à tergo ...quòd velocitas currus impedierit quominus defixis & attentis oculis eum potuerit obseruare, certum ac exploratum ...Fecit ergo amor Achillis in Machaonem, vt ob minimam de eius damno suspicionem anxiè de eo sit sollicitus, & ma...am percunctationem, quàm in negligentiam peccare.

...] Celeritatem in mandatis exequendis diligenter obseruat Poëta, tam apud Deos quàm apud homines. Et licet in Pa...chille nihil aliud quàm nomen amicitiæ agnoscam, omni videlicet imperij atque authoritatis vnius in alterum prærо...tamen est etiam mutua quędam inter amicos officiorum, vt ita dicam, necessitudo, quam sibi inuicem rogati dene...line maleuolentiæ aut minus candidi animi suspicione. Ideò Patroclus dicitur Achilli quoq; paruisse omni abie...one. Vnde etiam tardum amicum improbat Plautus in Pœnulo,

Ita me dij ament, inquit, *tardo amico nihil est quicquam iniquius*: quasi nimirum & ad eandem exequendi mandata celerita...inuicem, vt diximus, obligentur.

...ἐκ Τενέδοιο] Interserit hanc historiam de Hecamede, vt maiori diuersitate refertum opus habeat. Hanc ergo Hecame...oriundam ex Tenedo, & Arsinoi regis, ni fallor, Tenedi, filiam. Cùm autem Achilles Tenedũ euertisset (scimus enim ...nia loca Troiam circumiacentia depopulatum) ac omnem prædam, vt moris fuit eo tempore, in mediũ exercitus at...m est, vt Græcorum consensu hæc sorti in Nestoris gratiam exciperetur, idq; eam solùm ob causam, quòd consilio re...s antecelleret: hoc est, in rebus deliberandis prudentia, siquidè robur in bello iam seni Heroi erat denegatum. Vbi no...amen, quantus honos ei sit tributus, qualem etiam accipiet in funebri Patrocli certamine, quanquam in arenam non ...ed magis est attendenda causa, cur eo sit honore affectus, nimirum prudentia, qua vel solus totius exercitus negotia ...strauit.

...οινῳ] Vt ista per transennã non inspiciat lector, quàm maximè possum moneo. Agitur potissimũ de Machaone vulne...do & refocillando, in eum finem proponatur ei vinum Pramnium admixta farina, melle & caseo, sed & cepe potionis ...uid verò, exclamarent hodie medici nostri, illa ferè omnia perniciosa sunt vulneratis, vt quæ potius vulnera inflam...ita, quàm dolores mitigarent: saltem vinum & cepe, quibus etiam vulgò solent sic affectis interdici. Sed miseros nos ...s, qui tantùm à robusta illa & sincera veterum istorum heroum διαίτῃ desciuimus, vt ea nobis iam dãnosa cęsean...alutaria fuisse intelligimus. Nam ea solùm est causa, cur Machaon ab his rebus, quas nos iam nocere existimam⁹, mi...t, nimirum quòd tanta fuit illi in reliqua vita temperantia, & circa victum frugalitate, vt κακοχυμίαν nullam contra...tus nõ fuit vitiosos humores vino ac cepe, in corpore conturbari aut irritari, quod vulneri damnosum erat futurum: ...ad imbecilliorem partem concurrere, & ita magis ac magis affecta loca labefactare. Hæc ita quoq; ferè annotauit ...his verbis: ἐν δὲ [illegible] οἴνῳ, inquit, & τὴν δίαιταν ὡς ὑγιεινὸν ἐστὶ καὶ δύσχεστον & κοινὸν τὸ σφάκελον Νέστωρ πεποίηκε Μαχάο...ουσιν τὸ δεξιὸν ὦμον προσφέρων γὰρ οἶνον τοῖς φλεγμαίνουσιν ἐναντιώτατον ὄντα, & τὰ τε Πράμνειον ἐπ' ἄλφιτα παχὺν & πολύτροφον καὶ ...ἀλλ' ἐμφορήσεως ἕνεκα. πεπανθῆναι γὰρ αὐτῷ παρακελεύεται συνεχῶς τὰ τε τραύματα, &c. Plato quoq; 3. de Repub. idẽ attigit, sed insi...ἁμαρτήματα cùm id Eurypylo & Patroclo tribuit, quod Homerus de Machaone & Nestore scripsit: quale tamen non ...dem in Ioue. quia verò, eo dempto, locus est nostro isti accommodatissim⁹, verba eius referam. τὸ δὲ ἰατρικῆς (ἦν δ' ἐ...οἱ τραυμάτων ἕνεκα, ἤ τινων ἐπετείων νοσημάτων προσπεσόντων, ἀλλὰ δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἵαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμά...νας, ἐμπιπλαμένους, φύσας τε καὶ κατάρρους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας. οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ; Καὶ ...ἀληθῶς καινὰ ταῦτα καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα. Οἷα (ἦν δ' ἐγὼ) ὡς οἶμαι, οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ. τεκμαίρομαι δὲ ὅτι αὐτοῦ οἱ υἱεῖς ...τροίᾳ τετρωμένῳ (hic est Platonis peccatum μνημονικόν) ἐπ' οἶνον Πράμνειον ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπασθέντα & τυρὸν ἐπιξυσθέντα (ἃ ...φλεγματώδη) οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν. Καὶ μὲν δὴ (ἔφη) ἄτοπόν γε τὸ πόμα οὕτως ἔχοντι. οὔκ...τοι) ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν ἰατρικῇ πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο, ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι, &c. ...rò in libro de Homero duas videtur causas reddere cur minus moderato victu vtentem Machaonem inducat Poëta: ...adeò esset magnum aut periculosum vulnus vt ei nocere posset: vel quòd hac quoque in parte Machaonis peritiam ...n quacunque vteretur victus ratione, seipsum nimirum curare poterat.

...χλωρὸν] Placet quędam de mellis vsu, delectandi varietate rerũ lectionis gratia, nonnulla conscribere. Democritus Ab...rt Athenæus li. 1. mellis beneficio vitam in Cerealium diem produxit, & eo vescens vixit: vbi abstinuit, viuere desijt. ...gatus quomodo quispiam sanus viuere posset: Si exteriora oleo, inquit, interiora melle irriget. Erat etiam Pythagori...panis cum melle. Aristoxenus eos sine morbo viuere posse asserebat, qui illud semper in prandijs comederint. Lycus ...ios viuere scripsit qui apud Sardonem habitantes melle semper vescuntur, quod plurimum apud illos nascitur. Vide ...er Aristotelẽ, Plinium lib 11 c. 12. & lib 22. c 24. Nos tamen hodie perfectius melle vti possumus, quàm illi veteres. Si...er se crassum & terrestre, vt etiam agnouit Plinius, vires planè obtusas habet, nisi à suo corpore terreo & sordido re...d absolutissimum quoddam quintum esse deducatur. Quid dicam, intelligent qui nobilissimam illam Physicæ partẽ, ...diosam, tractant & exercent.

...δέπας] Nestoreum hoc poculum antiqui suis enarrationibus variè illustrarunt, qua de re potest legi Athenæus lib. 11 vbi ...culorum genera hoc quoque recensetur, sigillatimque illius partes explicantur. Nos aliàs commodiore loco ea de ...

...ὄψον] Hic versus à Platone in Ione ita refertur. κνῆστι χαλκείῃ παρὰ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον. Sed vereor ne sit μνημονικὸν ἁμάρ...it superius. Nam illud παρὰ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον antea fuit in illo versu χάλκειον κάνεον, &c.

t Πάτρο-

Πάτροκλος δὲ θύρῃσιν ἐφίστατο, ἰσόθεος φώς.
Τὸν δὲ ἰδὼν ὁ γεραιὸς[a] ἀπὸ θρόνου ὦρτο φαεινοῦ,
Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλών, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε·
Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἀναίνετο, εἶπέ τε μῦθον·
[b] Οὐχ ἕδος ἐστὶ γεραιὲ διοτρεφές, οὐδέ με πείσεις.
[c] Αἰδοῖος, νεμεσητός, ὅ με προέηκε πυθέσθαι
Ὅντινα τοῦτον ἄγεις βεβλημένον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Γινώσκω, ὁρόω δὲ Μαχάονα ποιμένα λαῶν·
Νῦν δὲ ἔπος ἐρέων, πάλιν ἄγγελος εἶμ' Ἀχιλῆϊ.
Εὖ δὲ σὺ οἶσθα γεραιὲ διοτρεφές, οἷος ἐκεῖνος
[d] Δεινὸς ἀνήρ· τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
[e] Τίπτε τ' ἄρ' ὧδ' Ἀχιλεὺς ὀλοφύρεται υἷας Ἀχαιῶν,
(γρ. οὐδέ τι) Ὅσσοι δὴ βελέεσσι βεβλήαται;* οὐδέ τι οἶδε
Πένθεος ὅσσον ὄρωρε κατὰ στρατόν· οἱ γὰρ ἄριστοι
Ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε.
Βέβληται μὲν ὁ Τυδείδης κρατερὸς Διομήδης.
Οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτός, ἠδ' Ἀγαμέμνων·
Βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ.
Τοῦτον δ' ἄλλον ἐγὼ νέον ἤγαγον ἐκ πολέμοιο,
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς βεβλημένον· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐσθλὸς ἐὼν Δαναῶν οὐ κήδεται, οὐδ' ἐλεαίρει.
Ἦ μένει εἰσόκε δὴ νῆες θοαὶ ἄγχι θαλάσσης
Ἀργείων ἀέκητι πυρὸς δηΐοιο θέρωνται,
Αὐτοί τε κτεινώμεθ' ἐπισχερώ;[f] οὐ γὰρ ἐμὴ ἲς
Ἔσθ' οἵη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν.
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὁπότ' Ἠλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη
(γρ. βοηλασίης) Ἀμφὶ* βοηλασίῃ, ὅτ' ἐγὼ κτάνον Ἰτυμονῆα
Ἐσθλὸν Ὑπειροχίδην, ὃς ἐν Ἤλιδι ναιετάασκε,
Ῥύσι' ἐλαυνόμενος· ὁ δ' ἀμύνων ᾗσι βόεσσιν,
Ἔβλητ' ἐν πρώτοισιν ἐμῆς ἀπὸ χειρὸς ἄκοντι·
Κὰδ δ' ἔπεσεν, λαοὶ δὲ περίτρεσαν ἀγροιῶται·
Ληΐδα δ' ἐκ πεδίου συνελάσσαμεν ἤλιθα πολλήν,
Πεντήκοντα βοῶν ἀγέλας, τόσα πώεα οἰῶν,
Τόσσα συῶν συβόσια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν·
Ἵππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα,
Πάσας θηλείας· πολλῇσι δὲ πῶλοι ὑπῆσαν·
Καὶ τὰ μὲν ἠλασάμεσθα Πύλον Νηλήϊον εἴσω
[g] Ἐννύχιοι προτὶ ἄστυ· γεγήθει δὲ φρένα Νηλεύς,
Οὕνεκά μοι τύχε πολλὰ νέῳ πόλεμόνδε κιόντι·
Κήρυκες δ' ἐλίγαινον ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
Τοὺς ἴμεν οἷσι χρεῖος ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ·
Οἱ δὲ συναγρόμενοι Πυλίων ἡγήτορες ἄνδρες
Δαίτρευον·[h] πολέσιν γὰρ Ἐπειοὶ χρεῖος ὄφειλον·
Ὡς ἡμεῖς παῦροι κεκακωμένοι ἐν Πύλῳ ἦμεν.
[i] Ἐλθὼν γάρ ῥ' ἐκάκωσε βίη Ἡρακληείη,
(γρ. ἔκλανον) Τῶν προτέρων ἐτέων· κατὰ δ' * ἔκταθεν ὅσσοι ἄριστοι.
Δώδεκα γὰρ Νηλῆος ἀμύμονες υἱέες ἦμεν,
Τῶν οἶος λιπόμην, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὄλοντο.
[k] Ταῦθ' ὑπερηφανέοντες Ἐπειοὶ χαλκοχίτωνες,
Ἡμέας ὑβρίζοντες, ἀτάσθαλα μηχανόωντο.
Ἐκ δ' ὁ γέρων ἀγέλην τε βοῶν καὶ πῶϋ μέγ' οἰῶν
[l] Εἵλετο κρινάμενος τριηκόσι', ἠδὲ νομῆας.
Καὶ γὰρ τῷ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ,
[m] Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι αὐτοῖσιν ὄχεσφιν
Ἐλθόντες[n] μετ' ἄεθλα·[o] περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον
Θεύσεσθαι· τοὺς δ' αὖθι ἄναξ ἀνδρῶν Αὐγείας

Patroclus autem foribus astitit diuinus vi
Hunc verò intuitus senex, à sede surrexit
Introq; duxit manu prehensum, & sedere
Patroclus.a.ex altera parte renuebat, dix
Non sessio est, senex nobilis, neq; mihi per
Reuerendus, iracundus est qui me misit sc
Quémnam hunc ducas vulneratum: sed e
Cognosco: videoq; Machaonem pastorem p
Nunc.a.verbum dicens, rursus nuncius ib
Bene verò tu scis senex diuine, qualis ille
Morosus vir, citò & insontem culpaueri
Huic.a respondit deinde Gerenius eques
Cur nam verò sic Achilles miseratur filios
Quotquot iam telis vulnerati sunt? ac ne
Luctus quātū excitatū sit per exercitū? n
In nauibus iacent percussi, vulneratiq;
Læsus est enim Tydides fortis Diomedes,
Vulneratus est & Vlysses hasta inclytus
memnon:
Ictus est autem & Eurypylus in fœmore sa
Hunc autem alium ego modò adduxi ex b
Sagitta à neruo (emissa) percussum, sed Ac
Strenuus existens Danaos non curat neq;
An expectat, donec iam naues, veloces pr
Argiuis inuitis igne sæuo comburantur,
Ipsiq; interficiamur ordine vnus post aliū
Est, qualis antea fuit in agilibus membris
Vtinā sic ætate florerē, robur verò mihi fi
Sicut quando Elidensibus & nobis conte
Pro abactione boum, quando ego interfe
Fortem Hypirochidem qui in Elide habit
Pignora abigens: hic verò auxilians suis
Vulnerat⁹ est inter primos mea à manu i
Et cecidit: populi verò circū trepidi aufu
Prædam autem ex campo abegimus vale
Quinquaginta boum armenta totidem
Tot suum greges, tot greges amplos capra
Equas autem flauas centum & quinqua
Omnes fœminas, multis autem pulli suber
Et hæc quidem abegimus Pylum Neleium
Nocturni ad ciuitatē: lætabatur autē ani
Eò q mihi cōtigisset multa iuueni ad mil
Præcones.a.edixerunt simul ac aurora o
Illos accedere, quib. debitū debebatur in
At congregati Pyliorum principes viri
Diuidebāt prædā: multis enim Epei debit
Adeò nos pauci malis affecti in Pylo eran
Veniens enim afflixerat vis Herculea
Prioribus annis: interfecti sunt autem q
Duodecim enim Nelei egregij eramus,
Ex his solus relictus sum: alij autem omnes
Et ob hæc superbientes Epei loricati
Nos iniuria afficientes iniqua moliebant
Senex autē armentumq; boū & gregem
Exemit diligens trecentas, & pastores:
Etenim huic debitū ingēs debebatur in E
Quatuor præmijferi equi cum ipsis curri
Venientes ad certamina: pro tripode enim
Cursuri: hos verò illic rex virorum Auge

-δ' ἐλατῆρ' ἀφίει ἀκαχήμενον ἵππων.
ων ἐπέων κεχολωμένος ἠδὲ καὶ ἔργων,
ἵσατο πολλά· τὰ δ' ἄλλ' ἐς δῆμον ἔδωκε
ν, μήτις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
μὲν τὰ ἕκαστα διείπομεν, ἀμφί τε ἄστυ
ἱερὰ θεοῖς· οἱ δὲ τρίτῳ ἤματι πάντες
ὧς αὐτοί τε πολεῖς καὶ μώνυχες ἵπποι
ἐν δὲ σφι Μολίονε θωρήσσοντο,
ἐόντ', οὔπω μάλα εἰδότε θούριδος ἀλκῆς.
Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη,
Ἀλφειῷ, νεάτη Πύλου ἠμαθόεντος·
ἐστρατόωντο διαρραῖσαι μεμαῶτες.
πᾶν πεδίον μετεκίαθον, ἄμμι γ' Ἀθήνη
ἦλθε θέουσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι
οὐδ' ἀέκοντα Πύλον κάτα λαὸν ἄγειρεν,
λ' ἐσσυμένους πολεμίζειν· οὐδέ με Νηλεὺς
εσθαι· ἀπέκρυψεν δέ μοι ἵππους.
τί μ' ἔφη ἴδμεν πολεμήϊα ἔργα·
ς ἱππεῦσι μετέπρεπον ἡμετέροισι,
περ ἐὼν, ἐπεὶ ὧς ἄγε νεῖκος Ἀθήνη.
ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων,
Ἀρήνης, ὅθι μείναμεν ἠῶ δῖαν
υλίων, τὰ δ' ἐπέρρεεν ἔθνεα πεζῶν.
σσυδίῃ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,
ὑμεσθ' ἱερὸν ῥόον Ἀλφειοῖο·
ἔξαντες ὑπερμενέϊ ἱερὰ καλὰ,
Ἀλφειῷ, ταῦρον δὲ Ποσειδάωνι,
ωπιδι γλαυκώπιδι βοῦν ἀγελαίην.
ἑλόμεσθα κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι·
μήθημεν ἐν ἔντεσιν οἷσιν ἕκαστος
ποταμοῖο. ἀτὰρ μεγάθυμοι Ἐπειοὶ
ο δή, ἄστυ διαπραθέειν μεμαῶτες.
ν προπάροιθε φάνη μέγα ἔργον Ἄρηος·
ς φαέθων ὑπερέσχεθε γαίης,
εθα μάχῃ, Διΐ τ' εὐχόμενοι καὶ Ἀθήνῃ·
ὴ Πυλίων καὶ Ἐπειῶν ἔπλετο νεῖκος,
ῶν ἕλον ἄνδρα, κόμισσα δὲ μώνυχας ἵπ-
ς,
μητήν· γαμβρὸς δ' ἦν Αὐγείαο,
ην δὲ θύγατρ' εἶχε ξανθὴν Ἀγαμήδην,
άρμακα ᾔδη, ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών·
προσιόντα βάλον χαλκήρεϊ δουρί.
ν κονίῃσιν· ἐγὼ δ' ἐς δίφρον ὀρούσας,
προμάχοισιν· ἀτὰρ μεγάθυμοι Ἐπειοὶ
λυδις ἄλλος, ἐπεὶ ἴδον ἄνδρα πεσόντα
ππήων, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
ν ἐνόρουσα κελαινῇ λαίλαπι ἶσος·
ν δ' ἕλον δίφρους, δύο δ' ἀμφὶς ἕκαστον
ἕλον οὖδας, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
κτορίωνε Μολίονε παῖδ' ἀλάπαξα
ε πατὴρ εὐρυκρείων Ἐνοσίχθων
ἐσάωσε, καλύψας ἠέρι πολλῇ.
Πυλίοισι μέγα κράτος ἐγγυάλιξε·
ῶ ἑπόμεσθα * διὰ ἀσπιδέος πεδίοιο,
αὐτούς, ἀνά τ' ἔντεα καλὰ λέγοντες,
ουπρασίου πολυπύρου βήσαμεν ἵππους,
λενίης καὶ * Ἀλησίου, ἔνθα Κολώνη
ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε λαὸν Ἀθήνη.
κτείνας πύματον λίπον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ

Detinuit, aurigã aũt dimisit tristẽ equorum causa.
Ob hæc senex dicta iratus ac etiam facta,
Exemit admodum multa: alia autẽ in populũ dedit
Diuidere, ne qs sua defraudatus iret æquali portione.
Nos qdẽ hæc singula administrabamus circaq; vrbẽ
Faciebamus sacra dijs: hi autem tertio die omnes
Venerunt simul & ipsi multi & vnica vngula equi
Cateruatim: cumq; ipsis Moliones duo armabantur,
Pueri adhuc existẽtes, nõdũ valdè periti strenui robo- (ris.
Est.a.quædã Thryoëssa ciuitas, altus tumulus:
Longè ad Alpheum, extrema Pyli arenosi:
Hanc obsidebant expugnare cupientes.
Sed quando omnes campos transierãt, nobis Minerua
Nuncia venit, delapsa ab Olympo, vt armaremur,
Nocturna, neq; inuitũ per Pylũ populum cõgregauit:
Sed valdè paratos ad bellandum: neq; me Neleus
Sinebat armari: abscondit autem mihi equos:
Nondum enim me existimabat scire bellica opera.
Sed & sic inter equites lucebam nostros, (Minerua.
Quãuis pedes existẽs, quia sic me ducebat ad pugnam
Est autẽ quidam fluuius Minyeius in mare currens,
Prope Arenam, vbi expectauimus auroram diuinam
Equites Pyliorum & cõfluxerunt agmina peditum:
Inde omnibus copijs cum armis armati,
Sub meridiẽ peruenimus ad sacrum fluxum Alphei:
Ibi Ioui quum fecissemus potenti sacra pulchra,
Taurumq; Alpheo, taurumq; Neptuno,
Sed Mineruæ glaucos oculos habẽti iuuencã gregalẽ:
Cœnam deinde sumpsimus, p exercitũ in ordinibus.
Et cubuimus armis suis quisq;,
Circum fluenta fluuij: sed magnanimi Epeij
Circumstabant, ciuitatem euertere parati.
Sed ipsis ante apparuit magnum opus Martis.
Quando enim sol lucidus extulit caput supra terrã,
Cõgrediebamur pugnæ, Ioui supplicãtes & Mineruæ,
Sed quando iam inter Pylios & Epeios esset certamẽ,
Primus ego occîdi virum (abstuli verò vnungulos
equos)
Mulium bellatorem: gener autem erat Augeæ:
Maximam natu.a. filiã habebat flauam Agamedã,
Quæ tot pharmaca sciebat, quot alit lata terra.
Hunc quidem ego accedentem percussi ærata hasta:
Cecidit aũt in pulueres: ego autem in currum insiliẽs
Steti inter propugnatores: sed magnanimi Epeij
Territi fugerũt, alius aliorsũ, vt viderũt virũ lapsũ
Ductorem equitum, qui præstans erat in pugnando.
At ego incurri atræ procellæ similis,
Quinquaginta accepi currus, duo verò circa quemq;
Viri mordicus phẽderũt terrã, mea hasta interfecti.
Et sanè Actoriones Meliones pueros interfecissem,
Nisi ipsos pater latè dominans Neptunus
E bello seruasset, cooperiens nebula multa.
Tum Iupiter Pylis magnam victoriam præbuit:
Tãtisper.n. insequebamur per latè patentẽ campum,
Interficientesq; ipsos, armaq; pulchra colligentes,
Donec in Buprasium frugum ferax egimus equos,
Petramq; Oleniam & Alesium (qui locus Colone
Vocata est) vnde rursum cõuertit exercitũ Minerua.
Ibi virum interficiens extremum reliqui: sed Achiui

γρ. εὔδω πανσυδίῃ
γρ. εὐδίοι
γρ. διὰ σπιδέος
γρ. Ἀλησίου

Ἂψ ἀπὸ Βουπρασίοιο Πύλονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους.
Πάντες δ' εὐχετόωντο θεῶν Διῒ, Νέστορί τ' ἀνδρῶν.
Ὣς ἔον, εἴποτ' ἔην γε μετ' ἀνδράσιν· ᵗ αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Οἶος τῆς ἀρετῆς ἀπονήσεται· ἦ τέ μιν οἴω
ᵘ Πολλὰ μετακλαύσεσθαι ἐπεί κ' ἀπὸ λαὸς ὄληται.
ˣ Ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε Μενοίτιος ὧδ' ἐπέτελλεν
ᶻ Ἤματι τῷ ὅτι σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
Νῶι δέ τ' ἔνδον ἐόντες, ἐγὼ καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς,
Πάντα μάλ' ἐν μεγάροις ἠκούομεν ὡς ἐπέτελλε·
Πηλῆος δ' ἱκόμεσθα δόμους εὖ ναιετάοντας,
Λαὸν ἀγείροντες κατ' Ἀχαιΐδα *πουλυβότειραν. — γρ. καλλιγύναικα,
Ἔνθα δ' ἔπειθ' ἥρωα Μενοίτιον εὕρομεν ἔνδον,
Ἠδέ σε, πὰρ δ' Ἀχιλῆα· γέρων δ' ἱππηλάτα Πηλεὺς
Πίονα μηρί' ἔκηε βοὸς Διῒ τερπικεραύνῳ,
Αὐλῆς ἐν χόρτῳ· ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον,
Σπένδων αἴθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσι.
Σφῶϊ μὲν ἀμφὶ βοὸς ἕπετον κρέα, νῶϊ δ' ἔπειτα
Στῆμεν ἐνὶ προθύροισι· ταφὼν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς.
Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλὼν, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε,
Ξείνιά τ' εὖ παρέθηκεν ἅ τε ξείνοις θέμις ἐστίν. — γρ. τε παρέθηκεν
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπημεν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Ἦρχον ἐγὼ μύθοιο, κελεύων ὔμμ' ἅμ' ἕπεσθαι·
Σφὼ δὲ μάλ' ἠθέλετον, τὼ δ' ἄμφω πόλλ' ἐπέτελλον·
Πηλεὺς μὲν ᾧ παιδὶ γέρων ἐπέτελλ' Ἀχιλῆϊ
Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·
Σοὶ δ' αὖθ' ὧδ' ἐπέτελλε Μενοίτιος Ἄκτορος υἱός,
Τέκνον ἐμὸν, γενεῇ μὲν ὑπέρτερός ἐστιν Ἀχιλλεὺς,
ᵃ Πρεσβύτερος δὲ σύ ἐσσι· βίῃ δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων·
Ἀλλ' εὖ οἱ φάσθαι πυκινὸν ἔπος, *ἠδ' ὑποθέσθαι, — γρ. ἠδ' ἐπακοῦσαι,
Καί οἱ σημαίνειν· ὁ δὲ πείσεται εἰς ἀγαθόν περ.
Ὣς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι· ᵇ ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
Ταῦτ' εἴποις Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι, αἴκε πίθηται.
Τίς δ' οἶδ' εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίναις,
Παρειπών; ᶜ ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου.
Εἰ δέ τινα φρεσὶν ᾗσι θεοπροπίην ἀλεείνει,
Καί τινά οἱ πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,
Ἀλλὰ σέ περ προέτω· ἅμα δ' ἄλλος λαὸς ἑπέσθω
Μυρμιδόνων, αἴκέν τι φόως Δαναοῖσι *γένηαι. — γρ. γένοιτο.
Καί τοι τεύχεα καλὰ δότω πόλεμόνδε φέρεσθαι,
Αἴ κέ σε τῷ ἴσκοντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Τειρόμενοι· ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο·
ᴰ Ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες κεκμηότας ἄνδρας ἀϋτῇ
Ὤσαιτε προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.

Retrò à Buprasio, Pylū vers⁹ impellebāt veloc
Oēs.a.gratias agebāt ex dijs Ioui, Nestoriq; e
Talis fui, si quando erā inter viros: sed Achi
Solus sua virtute fruetur: certè ipsum puto
Multùm pòst deploraturum, vbi exercitus p
O amice, sanè quidem tibi Menœtius sic præ
Die illo, quando te ex Phthia Agamemnon
Nos autem intus existentes, ego & diuinus
Omnia facilè in ædib. audiebamus sicut pr
Pelei autem venimus ad domos benè habit
Exercitum congregantes per Achaidem fa
Illic verò deinde heroëm Menœtiū inueni
Atq; te, iuxta & Achillem: senexq; equitat
Pīguia fœmora adolebat bouis Ioui gaudēt
Aule in septo. tenebat autem aureum cya
Libans nigrum vinum super ardentia saci
Vos quidem bouis apparabatis carnes: nos
Stetim⁹ in vestibulo: perculsus aūt surrexi
Introq; duxit manu prehendens, atq; consi
Hospitaliaq; benè apposuit, q̄ hospitib. appo
Sed postquam saturati fuimus cibo & pot
Ordiebar ego sermonem, hortans vos simu
Vos.a. libēter volebatis: hi verò ambo mult
Peleus quidem suo filio senex præcepit Ach
Semper benè rem gereret, & eximius esset
Tibi verò sic præcepit Menœtius Actoris fi
Fili mi, stirpe quidem superior est Achille
Maior natu verò tu es: virib⁹.a. hic multò
At benè ei loquere prudens consiliū & adr
Et ei impa: hic.a. parebit in eo saltē q̄ boni
Sic præcepit senex: tu autem oblitus es: sed
Hæc dicas Achilli bellicoso, si fortè pareat.
Quis verò scit, si ei, fauente Deo, animum
Admonens? Bona autem admonitio est
Si autem aliquod mentibus suis oraculum
Et aliquod ei à Ioue retulit veneranda ma
Saltem te mittat: simul & reliquæ copiæ se
Myrmidonum, si fortè aliqua salus Dana
Et tibi arma decora det ad pugnam gesta
Si fortè te huic assimulantes abstineant à
Troiani, respirent autem bellicosi filij Ach
Afflicti: modica autem respiratio belli.
Facilè autem integri defessos viros prælio
Repuleritis ad ciuitatem à nauibus & ten

COMMENTARIVS.

a ἀπὸ θρόνου] Hoc à seniore erga iuniorem præstitum, collati honoris argumentum est non leue: nam quod iuniorib res facere conuenit, id hoc loco senior Nestor erga iuniorem Patroclum facit, cùm ipsi assurgit.

b οὐχ ἕδος] Defectiua oratio, & hominis festinantis: quasi dicat Patroclus: Non est mihi iam opportunum vt consi tiùs hic apud te commorari non licet, propter eius qui me ad te delegauit asperitatem: quam vt deuitem, satius est vt totam à te intelligam, cuius gratia huc missus sum, & statim ad Achillem reuertar.

c αἰδοῖος, νεμεσητός,] Multis locis talis Achilles describitur, morosus nimirū & difficilis, vt in fine Iliad. ω. quo loco asperatur. Vel forsan hoc prætextu vtitur Patroclus, vt se faciliùs à Nestore expediat, & citiùs reuertatur. Qui tamē ti oratione refellitur, cùm dicet Patroclus ad Nestorem, εὖ δὲ σὺ οἶσθα, &c Qui enim mentiretur (inquit Eustathius) cù store loquatur à quo poterat mendacij & falsæ criminationis redargui? Quare potior est prima interpretatio. Porrò qua libertate Patroclus, quanquam Achillis amicus charissimus, eius austeros mores describat: quod pleriq; minus c iudicare possent, quasi non deceat amicum amici, absentis præcipuè, vitia detegere, quod potius mali animi quàm ca cationem præ se ferre videtur: & id ferè dictat ratio, vt honorificè de amico minimè præsente pronunciemus, ne si se maleuolentiæ nostræ aut minùs integræ mentis suspicionem in nos concitemus. Quò respexit igitur Homerus, cùm i κῶς de Achille amico loquentem Patroclum inducit? Nimirum vt significet, neque id omnino esse indecorum, ni fall idq; potissimùm apud amicos, quid sentias liberè pronuntiare: itaq; reprehendi non potest iure Patroclus, qui apud micum Achillis eius vitia explicet, cùm id non calumniandi, sed celeriorem sibi reditum præmuniendi gratia faciat. I in eo damnandum, vt neque in vllo alio qui ea lege taciturnitatis sese exoluerit, cùm præcipuè nullum inde amico d dat. Oportet enim amici quoque vitia nosse, odisse tamē minimè: iuxta illud in Monostichis, φίλου τρόπους γίνωσκε, μισεῖ

rdum apud amicos verba facere licet. Differt enim hoc longè à Calumnia, quæ etiam nescio quid tale facit: sed longè tione & instituto. Quod diligenter à lectore attendi volo.

ὠς.] Aliàs etiam tales Achillis mores descripsimus. Fuit enim morosus, asper & difficilis admodum: sed illud in eo lōgè n, quod de eo Patroclus subijcit, solere eum etiam insontem quempiam facilè culpare, quod tamē ex ea ipsa morosita-ate deriuatur: sed vt factum intolerabile omnino censeas, quod etiam æquitatis leges omnes excedat. Sed discipulum restis nimirum & fieri præceptoris, alium nobis Poëta exhibere non potuit: adeò nemo sine vitijs, vt ait ille, nascitur.

ἄρ᾽ ὧ δ᾽ ἀχιλλεύς] In hac interrogatione notat Eustathius prudentiam & sagacitatem (σύνεσιν) Nestoris ostēdi, qui hoc de enio diuinârit, vt Græcorum misertus Patroclum ad explorandum dimiserit. Docet autem, cætera quæ Achilles nescit um calamitatibus, longè maiora esse præsentibus, quorum gratia ipse misericordia commotus est: quasi dicat Nestor, Achilles miseretur, cùm minimam eorum partem nesciat, quæ per nostrum exercitum contigerunt? Nam quid faciat, fortissimos Heroas Diomedem, Vlyssem, Agamemnonem & Eurypylum vulneratos, si ob vnum tantùm, quē ipse ob-utem est Machaon) ita animo affectus est, vt te, Patrocle, ad rei explorationem delegârit? Ideò quadrabit hic in Achil-agici, τῶν πεπραγμένων τὰ μὲν ἄλλα σ᾽ ἀπέσιν, ἡ γὰρ ὄψις οὐ πάρα. Et hæc quidem ferè Eustathius. Ego verò existimabam alium i sensum, nimirum conqueri Nestorem in genere de Achille, qui Græcorum curam ita abiecisse videatur: imò reue-vt calamitates eorum aspernetur, sinatq; eos tot malis sciens volens opprimi, cùm ab eius fortitudine eorum salus v-t. Quod vt grauius esse ostendat, enumerat Heroas qui in hodierno conflictu à Troianis sunt vulnerati, quod vnū suf-ur ad commouendum Achillis animum, vt tandem eorum defensionem acriter suscipiat: siquidem maiorum quę suis commiseratione tangitur. Nam quod de Machaone sollicitū Achillem intelligit, id tanti non facit Nestor, vt ideò quip-eius auxilio polliceatur: imò de industria id in eo expressis verbis non laudat, quod patet in ipsa commemoratione de nis: imò contrà, postquam vulneratos Heroas recensuit, querimoniam de Achille adhuc repetit negatiuè, & non affir-ex eius dictis colligi vllo modo non potest, vt tamen volebat Eustathius. Porrò totius huius Nestoreæ orationis sco-ex. Conatur enim Nestor persuadere Patroclo vel vt Achillem inducat ad opem Græcis ferendam: vel, siquidem hoc fficere non potuerit, vt ipsemet indutus Achillis armis & eius milite instructus in aciem prodeat.

ς] Antequàm vnum aut alterū orationis suæ scopum aggrediatur Nestor, longa narratione & explicatione veteris suæ storum vtitur, quam non est quod simpliciter senili cuidam loquacitati aut iactantiæ tribuamus: siquidem multùm enti ad Patroclo persuadendum quod instituit. Solent enim exemplis aliorum homines maximè affici & inflammari: m Nestor ea facta commemorat, quæ aliquid simile habent cum præsentibus, tam quod ad ea quæ iam sunt gesta, quā Patroclo postulabit, pertinet. Et primùm hæc verba, quibus deesse sibi vim & robur pristinum dicit, non leue est argu-Achillem & Patroclum quibus cùm sit adhuc integra viriū præsentia, pudeat eos necesse est, quòd ad hæc negotia bel-licant patianturq; robur suum inutile ac torpidum languere: quod ipse proculdubio facturus non sit, si ad florem illū ante multos annos viguit, fuerit rediturus. Et vt de sua fortitudine certiorem Patroclum faciat, narrat quid olim à se cū e gestum sit. Tota autem narratio quæ præpostero, hoc est, Poëtico ordine à Nestore tractatur, eò redit, Herculem ita isse, vt inde superbientes Epei vicini contempto ob senectutem & orbitatem Neleo Pylijs contumeliosè insultauerint: Nestoris verba exponimus) contracta suorum, quantam licuisset, manu in Eleam impressionem fecisse, vnde maximā egerit: hoc est, quinquaginta armenta boum, totidem greges ouium, totidem suum, totidem & caprarum, & centum ta fuluas equas, quarum plerasq; pulli sequerentur. Tertio pòst die cùm ipse & sui in partitione prædæ & sacrificijs es-i, ait Epeos multitudine conducta equitum peditumq; exercitum eduxisse, ac circa Thyum super Alpheum positum sse. Pylios re statim intellecta ad profligandum hostem profectos, prope Arenam ad Minyeium flumen pernoctasse, idiem ad Alpheum peruenisse, operatosq; sacris, cùm ad amnem ibi pernoctassent, sub auroram prælium commisis-stibus, occidendi & persequendi finem non antè fecisse, quàm Buprasiū peruenissent, & ad Oleniam petram, atq; Ale-inde enim Mineruam Pylios retrò auertisse, itaq; Achæos à Buprasio equos Pylum versus flexisse. Atq; his concludi-Nestoris oratio, prout etiam à Strabone lib 8. coarctata est.

ἐπὶ ἄστυ.] ὡς μεθ᾽ ἡμέραν μὲν (inquit Strabo ibidem) τὴν λεηλασίαν γενομένης, καὶ τῆς τροπῆς τῶν ἐκβοηθησάντων, ὅτε κτάνειν λέγει κτλ. τῆς ἐφόδου γενομένης, ὥς᾽ ἐννύχιος ὧδε τὸ ἄστυ ἥκειν. quasi dicat, ideò Nestorem hanc temporis nocturni circumstā-obseruare, vt ostenderet interdiu prædam abactam fuisse, fusosq; qui ad defensionem boum venerant, quando etiā se Itymonem dicit: noctu autem se cum suis redijsse. Et hoc quidem Strabonis instituto inseruit, ad designandam ni-em, in qua hæc Pylus Nestorea erat sita: quod nos in Lexico commodiùs referemus.

ἔπποι] Hoc debitum Epeorum ita interpretor, vt ipsi illis è numero Pyliorum debeant, quibus bona antea vi eripue-rum sibi ablatarum dominium ad eos voluntate possidentium translatum non sit, sed velut à repetituris ad tempus n: & videtur hoc à Nestore festiuè debitum, vel χρέος appellari. Conuocati ergo sunt Pylij ad prædæ Epeorum diui-ibus plus fuit ab Epeis ablatum, plus etiam ex præda tributum fuit, & iacturam suarum facultatum alio genere com-infrà Neleus pro ablatis sibi quatuor ἀθλοφόροις equis armentum boum & gregem ouium ac pastores sortitus est, & illud in equis damnum alio genere animalium resarciuit.

κάκωσε] Præpostere, vt iam monui, meminit Herculis Nestor, cùm iniuria Pylo illata ab Hercule superius negotium hoc genere narrandi delectari Poëtas aliàs satis docuimus. Quod Homero etiam familiare est, vt etiam testatur Eu-inquit, ἐξ ἀναστροφῆς ἄνω κάτω τιθέναι τὰ πράγματα, καὶ παραδοῦναι εἰς τὸ μέσον τὴν ἀρχὴν καὶ φασὶν οἱ τεχνικοὶ, ὅτι τὸ ἐν τοῖς ἐ-ὸ διηγημάτων ἀπ᾽ ἀρχῆς εὐτάκτως ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν ἰέναι, ἀμελέστερον καθίστησι τὴν ἀκρόασιν. τὸ δὲ ἐκ τῶν πρακτικωτέρων ἄρχεσθαι, ἀγωνιώτερον. ὡς καὶ ἐνταῦθα ἐκ τῆς μονομαχίας ἤρξατο ἐπὶ τὴν βοηλασίας ὁ Νέστωρ, ἐν οἷς τὸ τῆς διηγήματος ἐστι δρασήριον. Et hæc qui-nter, à quo nobis porrò discendum est, cur Hercules Pylum deuastârit. Ac ex pluribus quidem causis quas affert, eā, cio, vt absurdam reijciemus, quam nonnulli Iphiti morti assignarunt, probabiliores afferemus. Quidam ergo dicunt opter superbiam, qua Periclymenus vnus ex duodecim filijs Nelei in Herculem vsus est. Alij verò, quia Orchomenijs contra Thebanos Herculis conterraneos essent auxiliati. Agias verò dicebat, causam huius deuastationis esse, quòd li boues Geryonis, quas ipse Hercules summo cum labore comparârat, abstulisset. Telesarchus autē, quia cùm Her-ala, & Hyppolitæ Amazonis baltheum, ac Diomedis equos ageret, eum Neleus vrbem accedere prohibuisset. Quam s causis arripiamus, tutò non possumus affirmare.

ὑπερφανέοντες] Hoc exemplum Epeorum est illustre ad indicandam hominum superbiam, qua in afflictos vtuntur, & us opprimunt, quò imbecilliores vident. Quod cùm per se in omnibus damnandum est, tum maximè in vicinis, qua-ei Pylijs.

γέρας ἐλέσθω] Hic repetendum est, quod aliàs obseruauimus, in prædæ partitione solitos veteres Regibus aut Ducibus par-n & præcipuum quippiam tribuere honoris gratia: quod nunc fit in Neleo, qui ante omnes prædæ exemit ac sorti ex-tur Virgilius) suum debitum, hoc est, reparationem damni sibi ab Epeis inflicti.

ἀθλοφόροι] Secundum quosdam nullus est quadrigarum vsus apud Homerum, ideò hic non τέτρωροι, sed duas συνωρί-t, quarum vnaquæq; suum aurigam habuerit, vt monet Eustathius.

ἀε ϰ.] Duplex est de his certaminibus sententia, vt idem Eustathius retulit. Quidam enim volunt hic à Poëta Olympica elligi. quòd eorum mentionem expressam non fecerit, sed potiùs certaminis cuiusdam pecuniarij hic meminerit: nō quo corona in præmium sit proposita, quale fuit Olympicum. Neque enim hic neq; alibi, aiunt, coronam cognoscit victoria, neq; in sacrificio, neq; in conuiuio. Et hæc quidem illi. Alij verò contrà volunt hic Poëtam certamen Olym-licet expresśe non nominet. Siquidem Herculem agnoscat, vt cuius sæpe meminerit, & quem Pindarus & alij me-en illud instituisse.

τρίποδος] Non est res absurda pro tam læui præmio decertare, siquidem victoriæ magis, quàm pecuniarū scopum sibi certatores proponunt, vt etiam ex ijs agonibus constat, qui στεφανῖται appellantur.

ἵπ.] Miror quid Nestori in mentem venerit, vt dicat Neleum sibi noluisse concedere vt ad bellū proficisceretur, quia t se eius peritum esse. Oblitus ergo est ea quæ antea memorabat, in quibus hoc quoq; inseruit, Neleum post suum à reditum gauisum fuisse, quòd se tam feliciter pugnasse intelligeret. ipsa verba sunt: γήθησε δὲ φρένα Νηλεὺς, οὕνεκά μοι τύχε

τύχε πολλὰ νέῳ πόλεμόν δὲ κίοντι. Hanc repugnantiam videtur ſubodoratus Euſtathius, ideò ſic hunc locum enarrauit: καλῶς ὁ ἠλεῖος θωρήσσεσθαι τὸν Νέστορα, οὐ μόνον ὡς μήπω εἰδότα πολεμεῖν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐοικότα τοῖς μελλοῦσιν, οἱ παῖδες ἔτι ὄντες, οὔπω μάλα εἰδότες, καὶ ... νες εἰσὶν ἀλκῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φθάσασαν δυστυχίαν ἐν τῇ βοηλασίᾳ. δέδοικε γὰρ τὸ σφαλερὸν τῆς εἰς ἄγαν δυσπιστήσεως τύχης. ἢ καὶ αὐτὴ ... τῆς ἄγαν δεξιᾶς ἐστί. Sed hoc ego diuinare appello, & mala fide in explicando authore verſari, cùm illi quippiam contra affingimus. Nã Neſtor ait manifeſtè de patre Neleo, οὐ γάρ πώ τί μ' ἔφη ἴδμεν πολεμήϊα ἔργα. Quòd δυστυχίαν ei⁹ in bello tim... apparẽt veſtigia, q̃ nos ad illud indagandũ deducant. Ego rẽ indeciſam relinquo, donec Delius q̃dem natator aut Oedip...

q ταῦρον δὲ Ποσειδάωνι,] Cur taurus Neptuno immoletur, aliàs quoq; diximus, frementi ſcilicet & turbulento Deo fero... dum animal. Cùm autem è mari fluant reliqui oẽs fluuij, Alpheo quoq; hoc loco taurus immolatur. οἱ δὲ παλαιοί, inqu... λέγουσιν οὕτω συνεῖμαι, ὡς οἰκεῖος ὁ ταῦρος ποταμίῳ ῥεύματι τάτε ἄλλα, καὶ ὅτι βίαιός ἐστι τοῖς κέρασιν ἀναβάλλων τὴν γῆν. ἐξ οὗ καὶ ταυρ... παρὰ τῷ κωμικῷ ἀντὶ τοῦ ἀγρίως, &c. De Mineruæ quoq; ſacrificijs aliàs ſatis annotauimus.

r ἡ τόσα φάρμακα] Medicinæ munus videtur olim etiam à fœminis exerceri ſolitum, tum ex huius Agamedæ exempl... quibuſdam apud hunc Poëtam, vt in Odyſſea lib. 4. de Helena ipſa videbimus & Polydamna Aegyptia, à qua ſua med... dicerat Helena. Talis fuit Medea, talis Circe, talis Crocodice apud Aelianum.

s ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε] Rectè Mineruam inducit, quæ reducat exercitum, cùm ea etiam illum eduxiſſet, vt anteà vidim... ἀθήνη ἄγγελος ἦλθε θέουσα, &c.

t αὐτὰρ ἀχιλλεὺς] Explicita narratione ſuorum facinorũ geſtorũ, nunc docet quàm ſit ab Achille diſſimilis, vt qui po... tutem dum florerent ſibi anni, otioſam eſſe non ſit paſſus: contrà verò Achilles ſolus ſua virtute fruatur, neque eam ſi... impertire. Prudenter autem Neſtor cauſam, qua Achilles id faciebat, intactam relinquit: ſciebat enim ſatis grauem eſſe... gitimam, quod Agamemnoni anteà non diſſimulauit.

u πολλὰ μετακλαύσεσθαι] Intelligit quidem Neſtor Achillem caſib. Græcorum ac periculis non delectari ſimpliciter, i... rum, vt ipſe poſt interitum totius exercitus dolores immenſos contrahat: quia ob eius abſentiam clades illa infligetu... poſtea ademptam ſibi liberati exercitus gloriam ægrè ſit laturus, cùm re adhuc magis integra tutum ſit ei maturè honc... luti ſuorum conſulere. Paucis autem hanc querimoniam de Achille perſtringit, quia ad vtrunq; narrationis ſuæ ſcopũ...

x ὦ πέπον ἦ μέν σοί γε Μενοίτιος] Cùm Neſtor inſtituerit Patroclo perſuadere, vt Achillẽ inducat ad Græcis ferendas ſu... denter & artificioſè admodùm id facit. Repetit enim ab ipſo initio ea quæ vim maximam habebant ad ipſum ei perſ... dum ei in memoriam reuocat patris Menœtij mandatũ, quo ei iniungebat, vt iuniori Achilli conſilijs & admonitionib... ita poſtularet præeſſet. Quæ ad duplicem finem pertinent. Primum, vt Patroclum minus diligenter hac in re præſtiti o... cùm dicit, σὺ δὲ λήθεαι: Secundò, vt eum in hoc negotio alium faciat, hoc eſt, ſedulum in Achille commonefaciendo. Q... Patroclo impetrabit, vt inf. Iliad π. videbimus.

y ὦ δ' ἐπέτελλεν] Quid iuſſerit Menœtius, poſt aliquot verſus intelliges: amat enim Neſtor Homericus hyperbata.

z ἤματι] Hoc Epiſodium initiorum congregati exercitus Græcorum Poëta interſerit, vt conſtet illud quod ex Ariſ... Iliados monuimus.

A πρεσβύτερος] Ex hoc loco poteſt colligi, Patroclum Achille fuiſſe ſeniorem: quod Plato in Sympoſio eſt ſequut⁹. S... in Achilleide eum Achilli annis ęqualem facit, Martialis iuniorem, vt eſt quoq; à Giphanio obſeruatum. Sed nos Hom... bemus, & cum Platone Aeſchylum explodemus, dicentem Patroclum fuiſſe ab Achille amatum, cùm Patroclus poti... amârit.

B ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν] Nunc ſcopum orationis ſuæ attingit, ſcopum, inquam, primum, in quo nititur perſuadere Patroclo, vt... indignatione ſua ad Græcorum partes contra Hectorem defendendas impellat. Idq; duobus potiſſimùm argumentis... gere. Primùm ex mandato patris Menœtij, cuius memoriam illi antea refricuit: & hoc magni fuit momenti, ſiquidem... ti obedientem eſſe oportet, proinde hoc Patroclus non potuit niſi impiè denegare. Quamuis autem mãdatum patris... rale, tamen illud ad præſens negotium opportunè reſtringit, in quo Achilles ſano & vtili conſilio opus habet. Secundò... micitia, quę ipſi cum Achille intercedit, cuius propoſitio eſt in ijs verbis, ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου: vnde Patroclo... randum, ſi hoc erga Achillem aggreditur, quod ipſe haud dubiè æquo animo ſit amici ſui cohortationes & conſilia... Et hæc quidem quod ad primum ſcopum attinet: quæ tamen ſecundo inſeruiunt, in quo petit Neſtor, vt ſi primum ill... le impetrare non poſſit hoc ſaltem poſtulet, vt ſe illius armis & copijs inſtructum dimittat. Et hic ſanè illud meritò po... re, quod anteà dixit Poëta, κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.

C ἀγαθὴ δὲ παραίφασις] Hic Euſtathius vult in voce ἑταίρου τὸ ἀγαθοῦ ſubaudiri. Non enim cuiuſlibet amici, inquit, adm... eſt, ſed boni tantùm. Simile illud, ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι πατρός: ibi enim quoque ait eſſe intelligendum... vt de hoc exemplo nil dicam, hoc loco quidem intelligẽdum eſſe fateor, ſed ex voce ἑταίρου ſatis colligi poteſt: ſimulata... amicitias inter Græcos non agnoſcit Poëta, quod ſciam, Inter Græcos dixi, quia perfidiam in Troianis ſatis notauit, vt i... raptum Helenæ. Valeat tamen (ſi vult lector) Euſtathij ſententia, quam indicauit ei Didymus, & per me cuilibet eã am...

D ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες] Perſuadet Patroclum Neſtor à rei facilitate, quia nimirũ ipſe & Myrmidones, cùm integris ſint &... ribus, Troianos iam longa defeſſos pugna facilè ſint deuicturi. Eſt autem hoc argumentum in huiuſmodi negotijs m... exigui, quanquam propriè vera fortitudo in grauiſſimis, non leuibus periculis occupatur, vt docet Ariſtot, in Ethicis.

Ὣς φάτο· ᵃ τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε·	*Sic dixit: huic autem animum in pector. ... mouit:*
Βῆ δὲ θέειν παρὰ νῆας ἐπ' Αἰακίδην Ἀχιλῆα.	*Perrexit .a. currere ad naues ad Aeacidem ...*
Ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ νῆας Ὀδυσσῆος θείοιο	*Sed quando iam ad naues Vlyſsis diuini*
Ἷξε θέων Πάτροκλος, ᵇ ἵνα σφ' ἀγορή τε θέμις τε	*Peruenit currẽs Patroclus, vbi ipſis forumq;*
Ἤην, τῇ δὴ καί σφι θεῶν ἐτετεύχατο βωμοί.	*Erat, qua parte etiam ipſis deorũ extructæ ...*
Ἔνθα οἱ Εὐρύπυλος βεβλημένος ἀντεβόλησε	*Illic ei Eurypylus vulneratus obuiauit*
Διογενὴς Εὐαιμονίδης κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ,	*Generoſus Euæmonides, in fæmore ſagitta,*
Σκάζων ἐκ πολέμου, κατὰ δὲ νότιος ῥέεν ἱδρὼς	*Claudicãs rediẽs è bello. at humidus defluel...*
Ὤμων καὶ κεφαλῆς, ἀπὸ δ' ἕλκεος ἀργαλέοιο	*Humeris & capite: eiq; vulnere graui*
Αἷμα μέλαν κελάρυζε· ᶜ νόος γε μὲν ἔμπεδος ἦεν.	*Sanguis niger ſcaturiebat: mens tamen firm...*
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,	*Hunc aũt intuitus miſeratus eſt Menœtij fi...*
Καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et lugens, verbis velocibus eum allocutus e...*
ᵈ Ἆ δειλοὶ Δαναῶν ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·	*Ah miſeri Danaorum duces & princip...*
Ὣς ἄρ' ἐμέλλετε τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης	*Siccine eratis procul ab amicis & patria ter.*
Ἄσειν ἐν Τροίῃ ταχέας κύνας ἀργέτι δημῷ.	*Satiaturi in Troia veloces canes alba pingu...*
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ διοτρεφὲς Εὐρύπυλ' ἥρως,	*Sed agè, mihi hoc dic nobilis Eurypyle heros,*
Ἤ ῥ' ἔτι που σχήσουσι πελώριον Ἕκτορ' Ἀχαιοί,	*An'ne adhuc ſuſtinebũt immanem Hector...*
Ἦ ἤδη φθίσονται ὑπ' αὐτοῦ δουρὶ δαμέντες;	*An iam conficientur ab ipſo haſta interfe...?*
ᵉ Τὸν δ' αὖτ' Εὐρύπυλος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Huic verò rurſus Eurypylus prudens reſp...*

...ς διογενὲς Πατρόκλεις ἄλκαρ Ἀχαιῶν
...ι, ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέονται.
...ς γὰρ δὴ πάντες ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
...ν κέαται βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε
...ὑπὸ Τρώων· τῶν δὲ σθένος ὄρνυται αἰέν.
...ὲ μὲν σὺ σάωσον ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν·
...δ' ἔκταμ' ὀϊστὸν, ἀπ' αὐτοῦ δ' αἷμα κελαινὸν
...ατι λιαρῷ· ἐπὶ δ' ἤπια φάρμακα πάσσε,
...λ τά σε προτί φασιν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι.
...ων ἐδίδαξε δικαιότατος Κενταύρων.
...ὲν γὰρ Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων,
...ἐνὶ κλισίῃσιν ὀΐομαι ἕλκος ἔχοντα,
...τα καὶ αὐτὸν ἀμύμονος ἰητῆρος,
...ὁ δ' ἐν πεδίῳ Τρώων μένει ὀξὺν ἄρηα.
...δ' αὖτε προσέειπε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,
...ἄρ' ἔοι τάδε ἔργα; τί ῥέξομεν Εὐρύπυλ' ἥρως;
...ὄφρ' Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι μῦθον ἐνίσπω
...ὃν ἐπέτελλε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν.
...δ' ὥσπερ σεῖο μεθήσω τειρομένοιο.
...ἦ ὑπὸ στέρνοιο λαβὼν ἄγε ποιμένα λαῶν
...ἰδὼν θεράπων δ' ὑπὸ ἔχευε βοείας.
...ν ἐκτανύσας, ἐκ μηροῦ τάμνε μαχαίρῃ
...λος περιπευκές· ἀπ' αὐτοῦ δ' αἷμα κελαινὸν
...ατι λιαρῷ· ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρὴν,
...τρίψας, ὀδυνήφατον, ἥ οἱ ἁπάσας
...ἀς· τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα.

Non amplius diuine Patrocle, defensio Achiuorum
Erit, sed in naues nigras incumbent.
Illi enim iam omnes quotquot antè erant fortißimi,
In nauib. iacēt percußi (eminus) vulneratiq́ (comin⁹)
A manib. Troianorū: horū.a. robur augetur semper.
Sed me quidem tu serua ducens ad nauem nigram:
E fœmore.a. excide sagittā: ab ipso.a. sanguinē nigrū
Ablue aqua tepida: & lenia medicamenta insperge,
Bona: quæ te aiunt ab Achille doctum esse,
Quem Chiron docuit iustißimus Centaurorum.
Medici enim Podalirius & Machaon:
Hunc quidem in tentorijs puto vulnus habentem,
Indigentem & ipsum inculpato medico, (gnam.
Iacere: alter.a. in cāpo Troianorū sustinet acerbā pu-
Hunc.a. rursus allocutus est Menœtij robust⁹ filius:
Quomodo erūt hæc opera? qd agemus Eurypyle heros?
Eo vt Achilli bellicosi sermonem dicam,
Quem Nestor præcepit Gerenius, custos Achiuorum:
Attamē ne sic quidē te dimittā afflictum. (pulorū
Dixit, & sub pectore prehēsum ducebat pastorē po-
Ad tentoriū: famulus.a. conspicatus, substrauit pelles
Ibi ipso extenso, è fœmore excîdit cultro (bouinas.
Acutum telum acerbum: ab ipso.a. sanguinem atrum
Abluit aqua tepida: & radicem imposuit amaram,
Manibus contritā, mitigatoriā, quæ ei cunctos (guis.
Sedauit dolores. vuln⁹ qdē siccatū est, cessauit.a. san-

COMMENTARIVS.

...θυμὲ] Diligenter est notandum, quod silentium Patroclo affingit Poëta post longam Nestoris orationem, siue quòd ...oclum hoc silentio testari pudorem suum ob minus rectè factum in hoc negotio officium, refricata sibi præcipuè pa... datorum memoria: siue quòd persuasus iam Patroclus rem celeritate, non verbis egere intellexit. Et ita nouit Poëta pro ...umstantiarum quis sit orationis vsus & locus. Proinde festinantem iam facit Patroclum, vt consiliorum Nestoris alter... quatur, & hæc iam explicabit Homerus. Multa autem interijciet, antequam Patroclum cum Achille colloquentem in... rum vsq; ad librum decimumsextum.

...ἀγορή τε θέμις τε] Ad naues Vlyssis forum & aræ Græcorum collocantur, ὡς ἂν ὁ σοφὸς, inquit Eustathius, πᾶσιν ἐπιστατῇ ...ἐπίνοις τοῖς τε θείοις.

...φρένες ἔμπεδοι ἦσαν] Nō sunt hæc otiosa, inquit Eustathius, aut aduersus tantùm complementū addita, sed magni sunt mo... ...n enim multus sanguinis fluxus animi deliquium conciliet, vnde quodammodo quædam ἀλλοφροσύνη ac mentis aliena... ...itur: Poëta vult Eurypylum sana nihilominus & integra mente ostendere, idq; ex sequenti eius oratione constabit.

...Δαναῶν ἡγήτορες] Duæ sunt partes huius orationis: primùm exclamat Patroclus in Græcorum calamitates, cùm videat ...chaonem nunc etiam Eurypylum vulneratum, doleréque se testatur quòd tot præstantissimi Heroës (nam aliorum ...init, quos anteà ipsi Nestor commemorabat) procul ab amicis & patria in solo hostili mortem oppetant. Id autem gra... ...lim est habitum, siquis longè à patria moreretur, quasi ea morientes excipere debeat, quæ primùm viuentes tulit. Ea... ...le amicis, quorum nomine, ni fallor, parentes & affines intelligit: qua de re nos alibi satis diximus. Secundò quærit ab ...atroclus, an res ita sint deploratæ, vt Græci ampliùs Hectoris impetus sustinere non possint. Vbi Eustathius scribit vi... ...lum suspectam habuisse Nestoris διγνώμην, μήποτε οὐκ ἀληθῶς, ἀλλὰ πιθανῶς τὸν περὶ τῶν ἄλλων ὡς κινδυνευόντων λόγον μετεχ... ...ò enim id ipsum, quod iam ex Nestore audierat de his Græcorum calamitatibus nunc ab Eurypylo sciscitatur. Ego ta... ...atroclo nolim affingere, vt de Nestoris fidelitate dubitauerit: sed vt certiùs omnia exploraret, voluisse quoque insuper ...reita potissimùm commonente, percontari.

...οὐ Εὐρύπυλος] Respondet Patroclo Eurypylus, hoc est, secundæ illius orationis parti, docetq; desperatas esse res Græ... ...ihil aliud sit quàm eorum integra pernicies expectandum ex Troianorum impetu. Rationem addit, quia iam fortis... ...e ex Græcis, in quorum nimirum fortitudine potuit sita esse illorum salus, iaciant vulnerati, & ad sustinendum hostile ...es, cùm è contra Troianorum vires magis ac magis adaugeantur, vbi Græcorum potestas collabascit. Intereà seipsum ...mmendat, vt ab eo suo vulneri remedium aliquod possit applicari, idque maximè reipsa vrgente, destituto ipso nimi... ...aliena ope: cùm iam è duobus medicis, qui soli in vniuerso erant exercitu, alter quidem vulneratus iaceat, alter in me... ...adhuc versetur. Nequis autem posset mirari, quòd in hac parte Eurypylus Patrocli opem imploret, cùm Patroclus me... alioqui non defungatur: addit Eurypylus, edoctum esse illum varia & salutaria medicamenta ab Achille, qui rursus illa ...o huius artis Chirone Centauro acceperit.

...ἔκταμ' ὀϊστὸν,] Nouit quoq; Eurypylus, forsan ex aliena experientia, quo pacto esset Patroclo in huius vulneris curatione ...am: tria enim illi quasi præscribit, primùm vt sagittam exscindat, deinde sanguinem è vulnere manantem aqua tepida ...iò, vt vulneri lenia inspergat medicamenta. Quæ etiam Patroclus præstitit, excepto quòd non lenibus, sed asperis vsus ...nentis. ait enim, ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρὴν: nisi illud nolis de medicamenti asperitate intelligi, sed de ipsius tantùm amari... ...potuit etiam cum lenitate coniungi, nec minus vulneri amica esse etiam sine doloribus. Vnde etiam paulò pòst, ὀδυνή... ...πάσας ἔχ' ὀδύνας, appellabit. Qui sensus postremus si recipiatur à lectore, prior, quem ex Eustathio hausimus, igitur erit ...us.

...τος] Id est, vt annotat quoque Giphanius, idq́, ex Eustathio, ni fallor, ex Centauris omnibus quidem iniustis & feris, hic ...iniustus & ferus.

...καὶ αὐτὸν] Hic locus videtur dedisse initium illi adagio, ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

...σεῖο] Hic exemplum est propensi in amicum animi: quamuis enim Patroclus pro salute communi Græcorū festina... potuerit ac sine culpa priuati Eurypyli commoda publicis postponere: tamen ne inhumanus planè iudicaretur, hoc e... suo dedit, vt tantillum temporis publica negotia intermitteret, sperans se hanc moram apud omnes etiam Græcos ex ...cio probaturum, quasi nimirum non parum interesset totius exercitus hunc Heroem in pristinam valetudinē restitui.

t 4 κυζ

k νίζ' ὕδατι λιαρῷ] Cur aqua tepida vulnus abluat, rectè explicat Eustathius. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν, inquit, εἰ καὶ πραΰνει τὰς ἀλγ... αἵματός ἐστιν ἀγωγόν. τὸ δὲ αὖ ψυχρὸν φρίκην ἐμποιεῖ, ἄριστον οὖν καὶ ἐν ταῦθα τὸ μέσον. Id est, Calida enim aqua quamuis dolores ... men sanguinem prouocat: frigida, rigorem conciliat. Optimum ergo medium hac in parte fuit.

l ῥίζαν] Quænam fuerit hæc radix certò non constat: alij vocant Achilleiam, alij verò Aristolochiam, quæ etiam ἴσχαιμος ... tur à sistendo sanguine. Nam & Poëta dicit non solùm sedatos inde dolores, sed & cohibitum fuisse sanguinis fluxum. I... veteres etiam τὴν ῥιζοτομικὴν exercuisse, καὶ ὅτι συνετοῦ ἀνδρός ἐστιν ἀεὶ περὶ χερῶν οἷον ἔχειν τὸ χρήσιμον. ἰδοὺ γὰρ καὶ Πάτροκλος συμφ... ῥίζαν ὡς χρησιμεύσουσαν εἴπου ἐξαπίνης περιτύχοι τραυματίᾳ τινὶ ὁποῖος αὐτῷ συνέκυρσεν ὁ Εὐρύπυλος, vt est in Eustathio.

FINIS LIBRI XI. HOM ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Μ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

ΑΝΑΒΑΝΤΕΣ οἱ Τρῶες τῶν ἵππων, διαβαίνουσι τὴν τάφρον, καί τοι ἀπαισίου αὐτοῖς φανέντος οἰωνοῦ· καὶ εἰς πέντε τάξεις διαιρεθέντες, προσβάλλουσι τῷ τείχει τῶν Ἑλλήνων. ἔνθα Σαρπηδὼν ἐπάλξιν καταστρέφει· Ἕκτωρ δὲ λίθῳ βαλὼν τὰς πύλας, ἐπέβη ταῖς ναυσὶ, καὶ οἱ ἄλλοι σὺν αὐτῷ πάντες Τρῶες.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Μῦ, δὲ μάχη περὶ τεῖχος· ὁ δ' ἔκθορε φαίδιμος Ἕκτωρ.

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Μῦ, Τρώων παλάμῃσι κατήριπε τεῖχος Ἀχαιῶν.

Ἄλλη.

Τειχομαχία.

Ὣς ὁ μὲν ἐν κλισίῃσι Μενοιτίου ἄλκιμος υἱὸς
Ἰᾶτ' Εὐρύπυλον βεβλημένον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Ἀργεῖοι καὶ Τρῶες ὁμιλαδὸν, οὐδ' ἄρ' ἔμελλε
Τάφρος ἔτι σχήσειν Δαναῶν καὶ τεῖχος ὕπερθεν
Εὐρὺ, ᵇ τὸ ποιήσαντο νεῶν ὕπερ· ἀμφὶ δὲ τάφρον
Ἤλασαν, ᶜ οὐδὲ θεοῖσι δόσαν κλειτὰς ἑκατόμβας,
Ὄφρά σφιν νῆάς τε θοὰς καὶ ληΐδα πολλὴν
Ἐντὸς ἔχον ῥύοιτο· Θεῶν δ' ἀέκητι τέτυκτο
Ἀθανάτων, ᵈ τὼ καὶ οὔτι πολὺν χρόνον ἔμπεδον ἦεν.
Ὄφρα μὲν Ἕκτωρ ζωὸς ἔην, καὶ μήνι' Ἀχιλλεὺς,
Καὶ Πριάμοιο ἄνακτος ἀπόρθητος πόλις ἔπλε,
Τόφρα δὲ καὶ μέγα τεῖχος Ἀχαιῶν ἔμπεδον ἦεν·
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μὲν Τρώων θάνον ὅσσοι ἄριστοι,
Πολλοὶ δ' Ἀργείων, οἱ μὲν δάμεν, οἱ δ' ἐλίποντο,
Πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
Ἀργεῖοι δ' ἐν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδ' ἔβησαν,
Δὴ τότε μητιόωντο Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων
Τεῖχος ἀμαλδῦναι, ποταμῶν μένος εἰσαγαγόντες,
Ὅσσοι ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων ἅλαδε προρέουσι,
Ῥῆσός θ', Ἑπτάπορός τε, Κάρησός τε Ῥόδιός τε,
Γρήνικός τε, καὶ Αἴσηπος, δῖός τε Σκάμανδρος,
Καὶ Σιμόεις, ὅθι πολλὰ βοάγρια καὶ τρυφάλειαι
Κάππεσον ἐν κονίῃσι, καὶ ἡμιθέων γένος ἀνδρῶν·
Τῶν πάντων ὁμόσε στόματ' ἔτραπε Φοῖβος Ἀπόλλων
ᶠ Ἐννῆμαρ δ' ἐς τεῖχος, ἵει ῥόον. ὗε δ' ἄρα Ζεὺς
Συνεχὲς, ὄφρά κε θᾶσσον ἁλίπλοα τείχεα θείη.
Αὐτὸς δ' Ἐννοσίγαιος ἔχων χείρεσσι τρίαιναν
Ἡγεῖτ'. ἐκ δ' ἄρα πάντα θεμείλια κύμασι πέμπε
Φιτρῶν καὶ λάων, τὰ θέσαν μογέοντες Ἀχαιοί·
Λεῖα δ' ἐποίησεν παρ' ἀγάρροον Ἑλλήσποντον.

ARGVMENTV[M] DVODECIMI LIBR[I] *Homeri Iliadis.*

DESCENDENTES Troiani ab equis ... fossam, quamuis infausta ipsis visa aue: & ... ordines diuisi adoriuntur murũ Græcoru[m] ... pedon propugnaculum demolitur: Hec[tor] ... saxo effractis portis, conscendit naues, & ... co omnes Troiani.

Aliud argumentum: vel inscriptio

M, autem pugna ad murum: irrupitq; clarus Hec[tor].

Aliud argumentum.

My, Troianorum manibus euertit murum Achiuo[rum].

Aliud.

Muralis pugna.

Sic quidem in tentorijs ... fortis filius
Curabat Eurypylũ vuln[eratum] ...
hi verò pugnabant
Argiui & Troiani cater[uatim] ...
neq; certè futura erat
Fossa amplius arcere Danaorum, & murus ...
Latus: quem fecerant ante naues: circùm au[tem] ...
Effoderant, neq; dijs dederant inclytas heca[tombas]
Vt ipsis nauesq; veloces, & prædam multam
Intus cõtinẽs custodiret. Dijs.a. inuitis extruc[tus] ...
Immortalibus quo circa & non ad multum ...
integer fuit:
Quamdiu quidẽ Hector viuus erat, & irascel[batur] ...
Et Priami Regis incolumis ciuitas erat:
Tamdiu & magnus murus Achiuorum integ[er] ...
At postquam Troianorum mortui sunt quiq[ue] ...
Multiq; Argiuorũ, hi quidẽ domiti sunt, illi.a. ...
Euersa est autem Priami ciuitas decimo ann[o] ...
Argiui aũt in nauibus dilectam ad patriam a[bierunt] ...
Iam tunc consultabant Neptunus & Apollo
Murum euertere, fluuiorum violentiam indu[centes] ...
Quicunq; ab Idæis montibus in mare profluu[nt] ...
Rhesusq;, Heptaporusq;, Caresusq;, Rhodiusq;,
Grenicusq;, & Aesepus, diuinusq; Scamande[r]
Et Simois, vbi multa scuta & galeæ
Deciderũt in pulueres, & semideorũ genus vi[rorum] ...
Horum omnium simul ostia cõuertit Phœbus ...
Nouẽ dies.a. in murũ misit fluxum: pluebat.a. ...
Continuè, vt citius in mari natãtia mœnia ...
Ipse autem Neptunus tenens manibus trident[em] ...
Præibat, & omnia fundamenta vndis amouit ...
Stipitum & lapidum, quas iecerãt laborãtes ...
Plana autem fecit ad rapidum Hellespontum.

Αὐτ...

δ' ἠιόνα μεγάλην ψαμάθοισι κάλυψε, | *Rursus autem littus magnum arenis cooperuit,*
μαλδύνας· ποταμοὺς δ' ἔτρεψε νέεσθαι | *Muro subuerso fluuiosq; vertit vt redirent*
περ πρόσθεν* ἵεν καλλίρροον ὕδωρ. | *Per alueū, quâ antea demittebant pulchrifluā aquā.* χ.ἵεσαν

COMMENTARIVS.

κλισίῃσι] Duo facit in hoc principio Homerus. Primùm paucis repetit superiora, quæ in præcedente libro copiosiùs de Patrocli medicina facta Eurypyli vulneri, ac de Græcorum pugna. Secundò sequentium rerum narrationem insti- Græcorum expugnatione.

...το] Hanc muri extructionem vidimus Iliad. η. de qua cùm apud Iouem conquereretur Neptunus, ab eo potestatem ...n in mare demergendi, quod ab eo factum mox videbimus.

...] Pietatis optimus est præceptor Poëta, docetq; vel hoc loco, omnia cum Deo gerenda & facienda esse: vt si secus fiat, à Deo supplicia, ac omnia nostra opera irrita futura expectemus, quod ipsi quoq; Græci experti sunt. Sed de hoc etiam ad finem nonnulla diximus.

...πολλῶν] Rationem reddit, quam nos iam attigimus, cur hic murus Græcorum sit dirutus, quæ est περιπαρεσκευὴ ad se- rrationem. Quia ergo hic murus inuitis Dijs erat extructus, oportuit tandem illum ruere: quid sit autem illud inuitis ...it antea, cùm dicit Græcos non persoluisse Dijs hecatombas. Mirum autem est, cur Poëta hanc insignem impietatis la- ...suis inusserit, & aliud potiùs commentus non sit, quod ruinæ illi causam præbere potuisset, cùm eos potissimùm aliàs Deorum cultores proposuerit. Enimuerò in re tam insigni potuit vllus caput illud omnium negotiorum prætermitte- ...n minimis præstitit, in grauissimis obliuisci? Atqui Nestore tuo, Homere, hoc planè indignum, quem tu nobis penè o- ...s exempla depingebas, vt impræsentia de cæteris Heroibus, ac potissimùm de tuo Vlysse conticescā. Crassus est nimis ...in tuis ferè non ferendus. Quia tu tamen hoc voluisti, sacrosanctæ tuæ authoritati per me quidem nihil detrahetur: id ...or, me hoc commentum de tuis non probare, nisi quod in eo diuinæ vltionis exemplum non vulgare exhibuisti.

...ἴκλως] Hic explicat verba illa præcedētia πολλὸν χρόνον, docetq; quomodo sit tempus illud intelligendum: sic nimirum, ...cà Græcis extructus tandiu durauerit, donec Græci in patriam redierunt post excisum Ilium & interfectum Hectorem. ...tem quod ad tempus attinet. Præterea rationem etiam indicat, qua dirutus est: vbi repetēdum quod paulò antè etiam ...us, ex libro septimo, datam esse Neptuno facultatem illius euertendi, quod nunc ipsum exequutum testatur Poëta. Vbi ...bis, quemadmodum superiore libro quędam interseruit Poëta, quę hoc bellum antecesserunt, videlicet exercitus instru- ...quæ eam sequuta sunt: sic etiam hic finem totius belli breuiter complecti, cui insuper addit nonnulla per transennam ...ræcorum. Ita tota hæc Poësis varijs & luculentis Episodijs est referta, vt initio Iliadis docuimus. Aduerte etiam partes ...uius muri Neptuno & Apollini datas, idq; rectè: quia vt illi dicuntur Troiam primùm condidisse, oportuit etiam eos à ...m partibus stare, & in odium eorum excidij in opera quoque Græcorum sæuire. Hoc ego tamen miror, & forsan quis- ...m demiretur, cur Dij illi socij in condenda illa vrbe, & futuri in eius ruina vlciscenda in pugna Deorum, quæ inf. lib. φ. ..., Neptunus à partibus Græcorum stet, Apollo verò solus Troianis auxilietur: nisi hoc dicas, Neptunum Achillis, nempe ...causa præstitisse.

...] Quidam per simplex ι, & spiritu aspero in prima litera scribebant ἐννῆμαρ, è quorum numero fuit Crates quidam Mal- ...absurdum esset Græcos quidem murum vna die extruxisse, Deos verò istos in eo demoliendo nouem dies integros ...ancautem sententiam sæpiùs euerterunt veteres. quod ex Eustathio nostro iam olim obseruauit H. Stephanus. Sed nō ...erfluus nouem dierum numerus, vt nimirum ἀλίπλοα τείχεα efficerentur, quod subiungit. Porrò in hac muri subuer- ...ndum est, Deos istos quamuis alioqui potentissimos, istis fluminibus in eum finem vti: quod maximè accedit ad id ...mine dicitur, illud post creatum mundum vix quicquam absolutè facere, nisi per causas secundas, quæ sunt instrumen- ...ntatis & potestatis.

μελλον ὀπίσθε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων | *Sic sanè erant in posterum Neptunus & Apollo*
...τότε δ' ἀμφὶ μάχη ἐνοπή τε δεδήει | *Facturi: tunc autem circa pugna clamorq; exarserat*
...δμητον, κανάχιζε δὲ δούρατα πύργων | *Murum benè ædificatum: crepabant autē ligna tur-*
... Ἀργεῖοι δὲ Διὸς μάστιγι δαμέντες, | *Percussa. Argiui autem Iouis flagello domiti, (rium*
...ὶ γλαφυρῇσιν* ἐελμένοι ἰσχανόωντο, | *Naues ad concauas conclusi detinebantur,* χ.ἐεργμένοι
...ειδιότες, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο, | *Hectorem timentes fortem magistrum timoris:*
... ὡς τὸ πρόσθεν ἐμάρνατο ἶσος ἀέλλῃ. | *Sed hic, sicut priùs pugnabat similis turbini.*
...αν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρητῆρσι, | *Veluti quando inter canes & viros venatores*
... ἠὲ λέων στρέφεται σθένεϊ βλεμεαίνων, | *Aper siue leo versatur, fortitudine superbiens:*
... πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες, | *Hi autem instar turris seipsos præparantes,*
...σανται, καὶ ἀκοντίζουσι θαμειὰς | *Aduersi stant, & iaculantur crebra* χ.αὐτοῦ
...κ χειρῶν· τοῦ δ' οὔποτε κυδάλιμον κῆρ | *Spicula de manibus: huius aūt nunquā gloriosum cor*
...δὲ φοβεῖται· ᵇ ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα· | *Pauet, neq; terretur, audacia autem ipsum occîdit:*
... τε στρέφεται στίχας ἀνδρῶν πειρητίζων, | *Frequenterq; vertitur cateruas virorum tentans:*
...ἰθύσῃ, τῇ τ' εἴκουσι στίχες ἀνδρῶν· | *Quaq; irruerit, hâc cedunt cateruæ virorum:*
...ὡς ἀν' ὅμιλον ἰὼν* ἐλίσσεθ', ἑταίρους | *Sic Hector per turbam profectus vertebatur, socios* χ.ἰθύσῃ χ.ἐλίσσεθ',
...τοτρύνων διαβαινέμεν· ᵈ οὐδέ οἱ ἵπποι | *Vallum adhortans transcendere, nec ipsi equi*
...ὠκύποδες· ᶜ μάλα δὲ χρεμέτιζον ἐπ' ἄκρῳ | *Audebāt veloces: valdè autem hinniebant in summo*
...ει δεξιότες· ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος | *Labro stantes: nam deterrebat fossa* χ.χάλιι ε- ...
... ὅ γ' ἄρ' ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περῆσαι | *Lata, neq; ad transiliendum cominus, neq; ad transe-*
...ἠμνοὶ γὰρ ἐπηρεφέες περὶ πᾶσαν | *Facilis, præcipitia enim alta circa totam (undum*
...ἀμφοτέρωθεν ὕπερθεν δὲ σκολόπεσσιν | *Stabant vtrinq;: desuper autem palis*
...ἄρ', τοὺς ἔστασαν υἷες Ἀχαιῶν | *Acutis munita erat: quos statuerant filij Achiuorum*
... μεγάλους, δηίων ἀνδρῶν ἀλεωρήν. | *Densos & magnos, hostilium virorum propulsionem.*
... οὐ κεν ῥέα ἵππος* εὔτροχον ἅρμα τιταίνων | *Illuc nō facilè equus volubilem currum trahens* χ.ἰοῦζων
...μαίνε πεζοὶ δὲ μενοίνεον εἰ τελέουσι. | *Intrasset: pedites autē cupiebant si perficere possent.*
...Πουλυδάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς, | *Tum verò Polydamas audaci Hectori dixit astans:*
...Ἕκτορ τ' ἠδ' ἄλλοι Τρώων ἀγοὶ ἠδ' ἐπικούρων, | *Hectorq; & alij Troianorum duces & sociorum,*

Ἀφρα-

Α᾽φραδέως διὰ τάφρον ἐλαύνομεν ὠκέας ἵππους·	Imprudenter per fossam impellimus veloce[s]
Ἡ δὲ μάλ᾽ ἀργαλέη περάαν· σκόλοπες γὰρ ἐν αὐτῇ	Illa verò admodũ difficilis est transitu: pa[lis]
Ὀξέες ἑστᾶσιν, ποτὶ δ᾽ αὐτοὺς τεῖχος Ἀχαιῶν.	Acuti stant, propè.a.ipsos murus Achiuo[rum]
Ἔνθ᾽ οὔπως ἐστὶν καταβήμεναι, οὐδὲ μάχεσθαι	Illic nullo modo licet descendere, neq; pug[nare]
Ἱππεῦσι· στεῖνος γὰρ ὅθι τρώσεσθαι ὀΐω·	Equitibus: angustia.n.est, vbi nos vulnera[ri]
Εἰ μὲν γὰρ δὴ πάγχυ κακὰ φρονέων ἀλαπάζει	Siquidẽ.n.iam omnino mala cogitans eu[ertit]
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, Τρώεσσι δὲ βούλετ᾽ ἀρήγειν,	Iupiter altitonans: Troianis autem vult a[uxiliari]
Ἤτ᾽ ἂν ἔγωγ᾽ ἐθέλοιμι καὶ αὐτίκα τοῦτο γενέσθαι,	Sanè equidem vellem vel statim hoc fieri,
* Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ᾽ Ἄργεος ἐνθάδ᾽ Ἀχαιούς·	Inglorios perire procul ab Argis hîc Achiu[os].
Εἰ δέ χ᾽ ὑποστρέψωσι, παλίωξις δὲ γένηται	Quòd si conuertantur, & viceuersa insec[utio fiat]
Ἐκ νηῶν, καὶ τάφρῳ ἐνιπλήξωμεν ὀρυκτῇ,	Ex nauibus, & fossæ impingamus profun[dæ],
Οὐκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ὀΐω[h] οὐδ᾽ ἄγγελον ἀπονέεσθαι	Non postea puto neq; nuncium reuersuru[m]
Ἄψορρον προτὶ ἄστυ, ἐλιχθέντων ὑπ᾽ Ἀχαιῶν.	Retrogradum ad ciuitatem, conuersis ab [Achiuis].
Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἂν ἐγὼν εἴπω πειθώμεθα πάντες·	Sed agite, sicut ego dixero obediamus omn[es].
Ἵππους μὲν θεράποντες ἐρυκόντων ἐπὶ τάφρῳ,	Equos quidem famuli contineant ad vall[um].
Αὐτοὶ δὲ πρυλέες σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,	Ipsi autem pedites cum armis armati
Ἕκτορι πάντες ἑπώμεθ᾽ ἀολλέες, αὐτὰρ Ἀχαιοὶ	Hectorem omnes sequamur conferti, at Ac[hiui]
Οὐ μενέουσ᾽, εἰ δή σφιν ὀλέθρου πείρατ᾽ ἐφῆπται.	Nõ sustinebũt, siquidẽ ipsis exitij termini [impendent].

* γ. νωνύμους

COMMENTARIVS.

a ὡς ἄρ᾽ ἔμελλον] In præcedenti narratione, quâ huius muri subuersionem exposuit, orationem ita instituebat Poëta [...] esset perfecta: nunc verò recordatus, se alia quæ factum illud præcedebant tractare, alia temporis circunstantia vtitu[r] [...] futuram tantùm indicat. Repetit deinde intermissum huius pugnæ ad murum Græcorum contextum, quem iam f[...] paucisque ac summariè præmittit (idque generaliter) illius magnitudinem: interea tamen cauet ne dicat Græcos [...] tra hæc claustra concludi, sed tantùm à Ioue, à quo solo eos peruinci posse confiteri videtur, vt sæpiùs monuimus. [...] quòd eos Hectorem timuisse subiungit. nam id non est simpliciter de Hectore intelligendum, sed de Hectore illo nin[...] dierna die Iupiter gloriam & victoriam conciliat: ideoque etiam inprimis ipsius alacritatem & generositatem in hoc [...] bit geminata comparatione, turbinis videlicet, & apri siue leonis: quæ duo animalia licet diuersa sunt, tamen hîc vt c[...] telligantur, planè est commodum propter eiusdem effectus, eundemq; finem.

b ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα.] Hic est inculcandum, quod aliàs suis locis interdum diximus, & nunc repetit Eustathius, ἀπο[...] βολῶν, ὅλας δὲ ὅλω προσαρμόζειν τῷ πράγματι. Nam ista, ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα, superflua sunt in hac comparatione, neq; c[...] conueniunt: nam Hector sua fortitudine non interit. Sic anteà cùm Aiacem Vlyssi auxilium ferentem inducit, leon[...] Vlyssem verò ceruo, quem fugantibus & insequẽtibus lupis ceruarijs, leo dilaniat, quod ipsum fuit superfluũ. nam no[...] lysse Aiax dilacerauit, &, vt ait Eustathius, παρέρριπται διὰ μόνον τὸ πλῆρες τοῦ λόγου καὶ τὸ τῆς ἱστορίας ἐντελὲς, εἰ καὶ τῇ παραβολῇ [...]

c ὡς Ἕκτωρ ἀν᾽ ὅμιλον] His verbis totius comparationis præcedentis ἀπόδοσις continetur, cætera quæ sequuntur, effect[...] ris extra illam comparationem consideranda. Describitur autem boni ducis officium in his bellicis negotijs, quod i[...] consistit, vt sua oratione milites ad rem strenuè agendam incitet.

d οὐδέ οἱ ἵπποι] Hic fit irrita iactantia illa Hectoris, qua se fossam istam transiliturum anteà prædicabat, vt nos etiam [...] notauimus. Mirum est autẽ, quòd Hector rei militaris peritissimus ἀδύνατον istud aggrediatur, nisi hoc illius superbi[...] tiæ tribuas, quæ nonnunquam sapientiorum mentes solet perstringere, vt etiam impossibilia quæuis tentare non du[...] fuit, sed longè grauior ista, Gigantum audacia, qui in cœlos viam sibi moliebantur, quod difficillimum erat, facillim[...]

e μάλα δὲ χρεμέτιζον] An hinnitus nunc his equis propriè tribuatur, mihi sanè dubium fit. propriè enim, ni fallor, e[...] γαυριῶντες: hic verò Homerus vult equos hinnire quasi perterritos, quòd fossam illam transire non possent: id enim [...] subijcit, ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος: subijcit enim quasi αἰτιολογικὸν τοῦ χρεμετίζειν. Examinet accuratus lector, si tanti hoc e[...] rem diligentiam postulet.

f Ἕκτωρ τ᾽ ἠδ᾽ ἄλλοι] Hæc oratio Polydamantis eò tendit, vt suadeat Troianis dimittendos esse equos & currus cis fo[...] tum (quandoquidem res ita est comparata, vt cum equis illa transiri non possit) vt pedites, quibus id longè erat facili[...] Id autem vt persuadeat, artificiosè progreditur: nam primùm docet quid difficultatis sit in ea fossa cum equis tran[...] pter acutos palos in ea defixos, vnde colligere licuit non futurum equis solum, in quo tutò pedes figerent: quòd si s[...] ijcerent, futurum vt equites, quanquam etiam descenderent, ad angustias maximas redigerẽtur pressi tum equorum & [...] ipsorum etiam militum frequentia. Hinc consequutura erat & ignominia & pernicies Troianis: ignominia quidem, [...] hodierna die illos Iouis præsidio esse subnixos, tamen à Græcis, de quibus victoriam tam splendide sibi pollicebantur [...] tur: perniciem, quia sine dubio nullus sit manus Græcorum euitaturus, adeò locus ille nec ad pugnam nec etiam ad [...] ratione accommodatus. Cùm ergo illa ratione tutum non sit vallo isti se committere, tandem consilium suum de[...] proponit, quod est eiusmodi, vt derelictis curribus pedites Hectorem omnes sequuti in Græcos erumpant.

g ἐλαύνομεν] Communicatione personæ emollijt conuicium illud imprudentiæ, cùm se quoq; ipsum id imprudente[r] [...] fiteretur, quod de alijs fortasse tantùm intelligebat.

h οὐδ᾽ ἄγγελον ἀπονέεσθαι] παροιμιῶδές ἐστιν, inquit Eustathius, ὅτι πανωλεθρίας τινὸς γινομένης, οὐδ᾽ ὁ μηνύσων τὰ σκυθρωπὰ ὑπ[ολείπεται] [...] μεθ᾽ Ὅμηρον, καὶ σκυθρωπότητος ἄγγελον τὸν τοιοῦτον φασὶν οἱ δ᾽ αὐτοὶ ἐφ᾽ ὁμοίοις δεινοῖς παροιμιάζονται καὶ τὸ, μηδὲ πυρφόρον ὑπολε[ίπεσθαι] [...] prouerbiũ est hoc, οὐδ᾽ ἄγγελος ὑπελείφθη, quando ingens clades ac internecio significatur: Cui simile est illud quod [Eusta]thius, Ne ignifer quidẽ est reliquus factus: quod ita est intelligendum. Veteribus mos erat, vt scribit quoq; Erasmu[s] 1. Centur. 5. prou. 26, vt vates aciem præcederet lauro coronatus, ac facem gestans: à quo vtriq; pugnantes abstineba[nt] [...] fas arbitrarentur in virum sacrum ferrum stringere: proinde si crudelem aliquam stragem significare voluissent, ne [...] dem parcitum aiebant. Thucydides quoq; lib. 7. πανωλεθρίαν prouerbialiter vsurpauit in eundem sensum. Quò videtu[r] [...] nere quod est apud Lucianum in Vocalium iudicio, μηδὲ πάσσαλον καταλείφθαι, Ne paxillus quidem relictus. cui sim[ile] [...] Plautum in Truculento, Auferre cum puluisculo, vt annotauit Gilbertus Cognatus in suis Adagiorum Centurijs. Vt [...] cum autem prouerbium redeamus, solet alioqui nuncius quidam relinqui ad cladem denuntiandam, vt videtur etiam [...] stathius: vt Tydeus facit apud Papinium, & Achilles apud Homerum alicubi, & alia huiusmodi exempla apud histor[...]

Ὣς φάτο Πουλυδάμας· ἅδε δ᾽ Ἕκτορι μῦθος ἀπήμων	Sic dixit Polydamas: placebat.a. Hectori [...]
Αὐτίκα δ᾽ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·	Statim.a.ex curru cũ armis desilijt in terr[am]
Οὐδὲ μὲν ἄλλοι Τρῶες ἐφ᾽ ἵππων ἠγερέθοντο,	Neq; quidem cæteri Troiani in equis cõgre[gati sunt]
Ἀλλ᾽ ἀποβάντες ὄρουσαν, [a] ἐπεὶ ἴδον Ἕκτορα δῖον.	At descendentes ruerunt, vt viderunt Hec[torem]
Ἡνιόχῳ μὲν ἔπειτα ἑῷ ἐπέτελλεν ἕκαστος,	Aurigæ quidem deinde suo præcepit quis[que]

κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ τάφρῳ·
στάντες, σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες,
χα κοσμηθέντες, ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕποντο.
μὲν ἅμ' Ἕκτορ' ἴσαν καὶ ἀμύμονι Πουλυδάμαντι,
οἳ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
ῥηξάμενοι κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχεσθαι.
Κεβριόνης τρίτος εἵπετο, πὰρ δ' ἄρ' ὄχεσφιν
Κεβριόναο χερείονα κάλλιπεν Ἕκτωρ.
τέρων Πάρις ἦρχε, καὶ Ἀλκάθοος, καὶ Ἀγήνωρ·
τρίτων Ἕλενος καὶ Δηΐφοβος θεοειδής,
Πριάμοιο, τρίτος δ' ἦν Ἄσιος ἥρως,
Ὑρτακίδης, ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
μεγάλοι, ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
τάρτων ἦρχεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο
ἅμα τῷ γε δύω Ἀντήνορος υἷε.
ός τ' Ἀκάμας τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
δὼν δ' ἡγήσατ' ἀγακλειτῶν ἐπικούρων,
ἕλετο Γλαῦκον καὶ ἀρήϊον Ἀστεροπαῖον.
οἱ εἴσαντο διακριδὸν εἶναι ἄριστοι
ων μετά γ' αὐτόν· ὁ δ' ἔπρεπε καὶ διὰ πάντων.
ἐπεὶ ἀλλήλους ἄραρον τυκτῇσι βόεσσι,
ἰθὺς Δαναῶν λελιημένοι, οὐδ' ἔτ' ἔφαντο
σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι.
ἄλλοι Τρῶες * τηλέκλητοί τ' ἐπίκουροι,
Πουλυδάμαντος ἀμωμήτοιο πίθοντο·
οὐχ Ὑρτακίδης ἔθελ' Ἄσιος ὄρχαμος ἀνδρῶν
λιπεῖν ἵππους τε καὶ ἡνίοχον θεράποντα,
σὺν αὐτοῖσιν πέλασεν νήεσσι θοῇσι,
οὐδ' ἄρ' ἔμελλε κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξας
καὶ ὄχεσφιν ἀγαλλόμενος παρὰ νηῶν
νοστήσειν ποτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.
γάρ μιν μοῖρα δυσώνυμος ἀμφεκάλυψεν
Ἰδομενῆος ἀγαυοῦ Δευκαλίδαο.
νηῶν ἐπ' ἀριστερά, τῇ περ Ἀχαιοὶ
νίσοντο σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι.
ἵππους τε καὶ ἅρμα διήλασεν, οὐδὲ πύλῃσιν
κεκλιμένας σανίδας καὶ μακρὸν ὀχῆα·
πεπταμένας ἔχον ἀνέρες, εἴ τιν' ἑταίρων
φεύγοντα σαώσειαν μετὰ νῆας.
φρονέων ἵππους ἔχε· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
κεκλήγοντες. ἔφαντο γὰρ οὐκέτ' Ἀχαιοὺς
ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι,
ἐν δὲ πύλῃσι δύ' ἀνέρας εὗρον ἀρίστους,
ὑπερθύμους Λαπιθάων αἰχμητάων,
Πειριθόου υἷα κρατερὸν Πολυποίτην,
Λεοντῆα βροτολοιγῷ ἶσον Ἄρηϊ·
ἄρα προπάροιθε πυλάων ὑψηλάων
ὡς ὅτε τε δρύες οὔρεσιν ὑψικάρηνοι,
ἄνεμον μίμνουσι καὶ ὑετὸν ἤματα πάντα,
μεγάλῃσι διηνεκέεσσ' ἀραρυῖαι·
τὼ χείρεσσι πεποιθότες ἠδὲ βίηφι,
ἐπερχόμενον μέγαν Ἄσιον, οὐδὲ φέβοντο.
πρὸς τεῖχος ἐΰδμητον βόας αὔας
ἀνασχόμενοι, ἔκιον μεγάλῳ ἀλαλητῷ,
ἀμφὶ ἄνακτα, καὶ Ἰαμενόν, καὶ Ὀρέστην,
τ' Ἀκάμαντα, Θόωνά τε, Οἰνόμαόν τε.
εἷος μὲν ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
ἔνδον ἐόντες ἀμύνεσθαι περὶ νηῶν.

Equos bene in ordine coërcere illic ad fossam.
Hi autem separati, seipsos instruentes,
In quinque agmina cōstituti simul suos duces sequebātur.
Hi quidem cum Hectore iuerunt & eximio Polydamante,
Qui plurimi & optimi erant: cupiebant autem maximè
Muro rupto concauas apud naues pugnare.
Et ipsos Cebriones tertius sequebatur: apud autem currus
Alium Cebrione deteriorem reliquit Hector.
Alteris autem Paris præfuit, & Alcathous & Agenor.
Tertijs autem Helenus & Deiphobus diuinus,
Filij duo Priami: tertius autem erat Asius heros,
Asius Hyrtacides, quem ex Arisba vexerunt equi
Rufi, magni, fluuio à Selleente.
At quartorum ductor erat bonus filius Anchisæ
Aeneas: cum hoc duo Antenoris filij,
Archelochusque, Acamasque, pugnæ bene periti omnis:
Sarpedon autem dux erat inclytorum sociorum:
Assumpsit autem Glaucum, & mauortium Asteropæum.
Isti enim visi sunt eximiè esse optimi
Aliorum post se quidē: hic enim excellebat inter omnes.
Hi autem postquam sese aptarunt fabrefactis corijs,
Iuerūt rectà ad Danaos cupidi: neque amplius putabāt
Sustētaturos esse, sed in naues nigras præcipitaturos.
Tum cæteri Troiani & procul euocati socij,
Consilio Polydamantis inculpati paruerunt:
Sed non Hyrtacides voluit Asius præfectus virorum
Illic relinquere equos & aurigam famulum,
Sed vnà cum ipsis accessit naues veloces,
Stultus: neque erat, malo fato euitato,
Equis & curribus exultans, ex nauibus
Retrò reuersurus ad Ilium excelsum.
Prius enim ipsum fatum triste circumtexit
Hasta Idomenei clari Deucalidæ.
Irruit enim nauium ad sinistram partem, qua Achiui
Ex campo redibant cum equis & curribus:
Hàc equosque & currus egit, neque portis
Inuenit acclinatas tabulas, & longum vectem.
Sed apertas tenebant viri, si quem socium
E bello fugientē saluū perducerēt ad naues.
Hàc rectà exultans equos dirigebat: hi autem simul sequebātur
Acriter clamantes: dicebant enim non amplius Achiuos
Sustēturos esse, sed intra naues nigras præcipitaturos,
Stulti: atque in portis duos viros inuenerūt fortissimos,
Filios animosos Lapitharum bellatorum:
Alterum quidem, Pirithoi filium fortem Polypœtem:
Alterum verò Leonteum, pernicioso parem Marti.
Hi vtique ante portas altas
Stabāt: sicut quādo quercus stant in montib. proceræ,
Quæ ventum sustinent & pluuiam per dies omnes,
Radicibus magnis latè diffusis firmatæ:
Sic sanè hi duo manibus freti atque viribus,
Sustinebant aduenientē magnū Asiū, neque fugiebāt.
Hi aūt rectà ad murum bene ædificatum scuta arida
In altum eleuantes, ibant cum magno clamore,
Asius imperator, & Iamenus, & Orestes,
Asiadesque, Acamas, Thoonque, Oenomausque.
Illi autem interim quidem fortes Græcos
Hortabantur, intus existentes, defendere naues.

γρ. τηλεκλυτοί τ'

C

a ἵπποιϊν ἔκθορε δῖον.] Diligenter solet obseruare Poëta, vt Duces magnanimitate sua suis militibus viam ad rem ben
præmonstrent: quod nunc in nostro Hectore satis apparet. Vbi etiam notanda ipsius Hectoris εὐπείθεια, qui cùm vtil
Polydamantis agnouerit, ei statim se obsequentem præbet, & ad idem faciendum cæteros suo exemplo incitat. Refr
immorigerum eidem se præstabit in sequentibus, vt nos etiam suo loco obseruabimus.

b πένταχα κοσμηθέντες,] Attendenda est harum copiarum instructio: & primùm repetendum memoria, quantus fi
numerus, vt nos anteà in fine libri octaui collegimus: fuit enim quinquaginta millium hominum. Iam verò totus ille
instruitur, vt in quinq; partes diuidatur: singulis verò partibus tres præponuntur duces. Quod ad generalem illam dist
attinet, putat Eustathius factam ἢ διότι πέντε ἦσαν ἴσως αἱ τοῦ ἑλληνικοῦ τείχους πύλαι, ἢ μάλιστα ἵνα φασὶν ἀνὰ δύο ἡγεμονίαι μέσον
ἐπ' ἀσφαλείᾳ τὸν Ἕκτορα: id est, vel quòd quinq; essent portæ in muro Græcorum, vel maximè vt duo vtrinq; agmina H
medio cum vno agmine collocatum circumsepirent ac stiparent. Quod ad duces spectat, eos ordine paulò pòst comm
mum ergo agmē duxerunt Hector, Polydamas, Cebriones. Secundum Paris, Alcathous, & Agenor. Tertium Helenus,
& Asius Quartum Aeneas, Archelochus, & Acamas. Quintum Sarpedon, Glaucus, Asteropæus. His ducibus erumpen
illi Troianorum cum Græcis conflictus.

c Σαρπηδὼν] Dubitarunt nonnulli, vt testis est Eustathius, cur Sarpedon Lyciorum copias duceret, cùm Glaucus, cu
tio sequenti versu, videretur præferendus, quòd è masculis descendisset, erat enim filius Hippolochi: Sarpedon verò
sororis Isandri & Hippolochi filiorum Bellerophontis. Soluunt dicūtq; hoc in Laodameiæ honorem factum: cùm eni
regno decertarent, & conditio inter eos vel prouocatio facta esset, vt qui annulum pectori pueri resupini impositum ia
is ex asse regnum possideret, Laodameia eorum soror in eam rem filium dicitur concessisse. Quid verò, bone Eustathi,
Sarpedonis præstantiæ tribuendum sit? an'non hoc tibi videtur innuere ipse Homerus in sequentibus, cùm dicit, ὁ δ'
πάντων; quibus si præcedentia addideris, fiet id quoque manifestius.

d ἀλλ' οὐχ Ὑρτακίδης] Fieri non potest vt in magna hominū frequentia omnes penitùs rectum sequantur, cùm vix in p
stari possit. De priore habes hîc exemplum luculentissimum, cui addes, si velis, illud Thersitis sup. lib. 2. commemorat
quod in præsentia adest tantùm agamus, Homerus hîc nobis Hyrtacidem Asium proponit solum, Polydamantis cons
dientem: adeò præfectum est multorum ingenium, vt non solùm recta vnius mente non permoueantur, sed nequiden
ne rectum quippiam comprobantium, quod alioqui solet interdum non leuis esse momenti: interdum, dico, quia illu
dici non potest Sed vt rem bene intelligamus, distinguenda est multitudo imperita ab ea quæ ex maxima parte peritis
bus viris constat. Illi enim temerè non est adhærescendum, hanc verò siquis amplectatur, nihil est quòd minùs sapie
nionem pertimescat: immò siquis ab ea recedat, non potest non mentis sanæ impos iudicari. Est quidem nonnunqua
multitudine cùm quispiam peculiare neque perniciosum planè consilium sequitur: quod ego omnino non damno,
est totius multitudinis sententia. insanū est ab ea recedere. Quis verò, inquies, talem eam iudicare poterit? Si non iudi
iam te ipse satis prodit, vt si anteà id non viderit, ad re saltem factâ tandem visurus sit, vt de eo id iactetur, quod aliàs a
rum legimus, ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω Talis est hic noster Asius, qui quanquam viderit Hectorem aliosq; duces, denique
exercitum vnius Polydamantis consilium, vt rectum & salutare amplecti & exequi: solus tamen ad illud noluit adhær
scilicet reliqui omnes, se vno excepto, insanirent. Sed νήπιος ille, vt eum appellat Homerus, qui suo exitu temeritatem
σπόπιζε, serò tamen, prodidit. Iam animaduertat lector quanto cum fructu Homerica Poësis legi possit, cùm talia in reb
exempla apud eum reperiantur.

e πυλάων νήεσσι,] Intelligendum est irruisse Asium in illam partem muri, in qua erat porta ἱππήλατος secundum Ar
Quo facto videtur posse illius audacia excusari, quandoquidem non fossam transire conatus sit: quod fieri non posse
perientia & ipsius Polydamantis cōsilium docuerant, sed illac iter fecerit, quà tutum fuit. Sed nihilominus factum istu
caret, tum quia satius fuit comitem se toti reliquo exercitui addere, tum quòd solus aggressus sit Græcos, ad quorum
nem tam numerosus exercitus adhibebatur. Solum autem dico, non ipsius personæ (nam & comites alios habuit, quo
ta enumerat, Iamenum, Orestem, Acamantem, Thoonem & Oenomaum) sed reliquarum copiarum, quas deseruerat
& ipsum temeritatis suæ pœnas luentem mox mox videbimus.

f ὡς ὅτε τε δρύες] Stabilitatem & constantiam duorum illorum Heroum quercubus comparat, quæ cùm radices hab
mas, facilè ventorum & pluuiarum impetus patiantur: sic etiam illi nimirum Troianos irruentes sustinent: vnde & vi
ianorum incursio, & firmitas Græcorum heroum satis magna potest intelligi.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῖχος ἐπεσσυμένους ἐνόησαν
Τρῶας, ἀτὰρ Δαναῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε,
Ἐκ δὲ τὼ ἀΐξαντι, πυλάων πρόσθε μαχέσθην,
[a] Ἀγροτέροισι σύεσσιν ἐοικότες, τώ τ' ἐν ὄρεσσιν
Ἀνδρῶν ἠδὲ κυνῶν δέχαται κολοσυρτὸν ἰόντα,
Δοχμώ τ' ἀΐσσοντε, περὶ σφίσιν ἄγνυτον ὕλην,
Πρυμνὴν ἐκτάμνοντες, ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
Γίνεται, [b] εἰσόκε τίς τε βαλὼν ἐκ θυμὸν ἕληται·
Ὣς τῶν κόμπει χαλκὸς ἐπὶ στήθεσφι φαεινός,
Ἄντην βαλλομένων. μάλα γὰρ κρατερῶς ἐμάχοντο,
Λαοῖσι καθύπερθε πεποιθότες ἠδὲ βίηφι·
Οἱ δ' ἄρα χερμαδίοισιν εὐδμήτων ἀπὸ πύργων
Βάλλον ἀμυνόμενοι σφῶν τ' αὐτῶν καὶ κλισιάων,
Νηῶν τ' ὠκυπόρων· [c] νιφάδες δ' ὡς πίπτον ἔραζε,
Ἅς τ' ἄνεμος ζαὴς, νέφεα σκιόεντα δονήσας,
Ταρφειὰς κατέχευεν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
Ὣς τῶν ἐκ χειρῶν βέλε' ἔρρεον ἠμὲν Ἀχαιῶν,
Ἠδὲ καὶ ἐκ Τρώων· κόρυθες δ' ἀμφ' αὖον ἀύτευν,
Βαλλόμεναι μυλάκεσσι, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
Δή ῥα τότ' ᾤμωξέν τε καὶ ὢ πεπλήγετο μηρὼ
Ἄσιος Ὑρτακίδης, καὶ ἀλαστήσας ἔπος ηὔδα·
[d] Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά νυ καὶ σὺ φιλοψευδὴς ἐτέτυξο
Πάγχυ μάλ'. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐφάμην ἥρωας Ἀχαιοὺς
Σχήσειν ἡμέτερόν γε μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους·

Sed postquam murum adorientes animaa
Troianos, Danaorum aūt factus est clamor
Tum verò hi duo ruentes ante portas pugna
Agrestibus suibus similes, qui in montibus
Virorum & canum excipiunt strepitum ve
Obliquiq; impetū faciētes circa se ipsos, frang
Radicitus euellentes: sub verò stridor dentil
Fit, donec aliquis iaculatus vitam eripuerit
Sic horum resonabat æs in pectoribus lucidu
Ex aduerso percussorum: valdè.n. fortiter p
Copijs quæ supernæ erant fidentes, atq; virib
Illi enim lapidibus, bene ædificatis ex turrib
Iaciebant defendentes & se ipsos & tentoria
Nauesq; veloces: grana niuis.a. velut cadeb
Quæ ventus vehemens, nubes atras agitans,
Densa defudit in terram multos pascentem:
Sic horum è manibus fluebant tam Achiuor
Quàm etiam ex Troianorū: galeæ.a. circa s
Percussæ saxis, & scuta vmbilicata. (
Iam tunc plorabatq; & sua percutiebat fœm
Asius Hyrtacides: & indignatus verbum di
Iupiter pater, certè & tu amans mēdacij
Omnino admodum: nō.n. ego putabā heroas
Laturos nostrum robur & manus duras:

σφῆκες μέσον αἰόλοι ἠὲ μέλισσαι
οἰκία ποιήσωνται ὁδῷ ἔπι παιπαλοέσσῃ,
οὐδ' ἀπολείπουσιν κοῖλον δόμον, ἀλλὰ μένοντες
ἄνδρας θηρητῆρας, ἀμύνονται περὶ τέκνων·
ὣς οἵ γ' οὐκ ἐθέλουσι πυλάων καὶ δύ' ἐόντε
χάσσασθαι, πρίν γ' ἠὲ κατακτάμεν' ἠὲ ἁλῶναι.
ὣς ἔφατ', οὐδὲ Διὸς πεῖθε φρένα ταῦτ' ἀγορεύων·
Ἕκτορι γάρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι.
ἄλλοι δ' ἀμφ' ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο πύλῃσιν.
ἀργαλέον δέ με ταῦτα θεὸν ὣς πάντ' ἀγορεῦσαι.
πάντῃ γὰρ περὶ τεῖχος ὀρώρει θεσπιδαὲς πῦρ
λάϊνον· Ἀργεῖοι δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ, ἀνάγκῃ
νηῶν ἠμύνοντο· θεοὶ δ' ἀκαχείατο θυμῷ
πάντες ὅσοι Δαναοῖσι μάχης ἐπιτάρροθοι ἦσαν.
σὺν δ' ἔβαλον Λαπίθαι πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα.
ἔνθ' αὖ Πειριθόου υἱὸς κρατερὸς Πολυποίτης
δουρὶ βάλεν Δάμασον κυνέης διὰ χαλκοπαρῄου·
οὐδ' ἄρα χαλκείη κόρυς ἔσχεθεν, ἀλλὰ διὰ πρὸ
αἰχμὴ χαλκείη ῥῆξ' ὀστέον, ἐγκέφαλος δὲ
ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
αὐτὰρ ἔπειτα Πύλωνα καὶ Ὄρμενον ἐξενάριξεν.
υἱὸν δ' Ἀντιμάχοιο Λεοντεύς, ὄζος Ἄρηος,
Ἱππόμαχον βάλε δουρὶ κατὰ ζωστῆρα τυχήσας.
αὖτις δ' ἐκ κολεοῖο ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ,
Ἀντιφάτην μὲν πρῶτον ἐπαΐξας δι' ὁμίλου,
πλῆξ' αὐτοσχεδίην· ὁ δ' ἄρ' ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη·
αὐτὰρ ἔπειτα Μένωνα καὶ Ἰαμενὸν καὶ Ὀρέστην
πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.

Hi.a.sicut vespæ in medio pictæ atq; apes
Nidos faciunt via in prærupta
Neq; relinquunt concauam domum, sed expectantes
Viros venatores, defendunt fœtus suos:
Sic hi nolunt à portis quanquam duo existentes
Recedere, antequam vel occidantur vel captantur.
Sic dixit, neq; Iouis persuasit menti hæc dicens:
Hectori enim eius animus volebat gloriam præbere.
Alij autem circa alias pugnam pugnabant portas.
Difficile.a.est me hæc deum tanquã omnia recensere.
Passim.n.circa murũ excitat⁹ est diuinit⁹ accẽsus ignis
Lapideum: Argiui autem quamuis dolentes necessariò
Pro nauibus pugnabant: dij verò tristes erant animo
Omnes quotquot Danais in prælio adiutores erant.
Commiserunt autem Lapithæ bellum & pugnam.
Tum verò Pirithoi filius fortis Polypœtes
Hasta percussit Damasum per galeam æreas malas habẽtem.
Neq; verò ærea galea prohibuit, sed penitus transacta
Cuspis ærea rupit os: cerebrum autem
Intus totum fœdatum est: domuitq; ipsum animosum.
At deinde Pylonem & Ormenum interfecit:
Filius autem Antimachi Leonteus, ramus Martis,
Hippomachũ percussit hastili ad baltheum assecutus:
Rursum autem è vagina extracto ense acuto,
Antiphatẽ quidem primùm irruẽs per multitudinem
Percussit cominus: hic autem supinus sola stratus est:
Sed deinde Menonem & Iamenum & Orestem
Omnes cumulatos admouit terræ multos pascenti.

χ. πείσαντι

χ. ἀκαχήατο θυμῷ. χ. ἐ θυμῷ

COMMENTARIVS.

ισ σύσιστιν] Hos heroës anteà propter firmitatem, qua irruentes Troianos excipiebant solidis & immotis à tempestate comparabat: sed ex illa sola similitudine otiosa & stupida quasi firmitas tãtùm poterat intelligi: proinde nunc aliã vsurdat quanta cum alacritate venientes hostes repulerint: neque enim sufficere videbatur immotos illos stare, vt loco mossent, nisi vim hostium & irruptionem retunderent.

πεβαλὰν] Hæc sunt superflua in hac comparatione, quod ad eius ἀπόδοσιν spectat. nullus enim Lapitharum cadit, vt e-Eustatbius.

ὡς πίπτον] Præcedens apri comparatio fuit ad Heroum illorum alacritatem innuendam, hoc est, vt ait Eustathius, τὴν πρὸς τὰ βέλη καρτερίαν: hæc verò ad frequentiam lapidum ex vtraq; parte missorum significandam. Ex vtraq; parte a quæ huic comparationi Homerus subijcit, ὡς τῶν ἐκ χειρῶν βέλε' ἔρρεον ἠμὲν Ἀχαιῶν, ἠδὲ καὶ ἐκ Τρώων. alioqui ex præcedẽtur de solis Græcis posse intelligi. Cõparatio ergo desumpta est ex magna niuis copia, quæ venti vehementis impetus fundit: illius niuis copiæ telorum frequentia, ventorum impetui Græcorum & Troianorum robur ἀνταποδίδοται.

ἔρ] Iudicatus est antea stultus hic Asius quòd cum equis in castra Græcorum irruperit: iam verò impius iudicetur, qui trationem in Iouem reijciat, adeò vt ipsum mendacij insimulet, quasi oportuerit temeritatem illam inconsultam Iouis ri, vel infelix vnius aut alteris successus ad vniuersitatem sit in argumentum trahendus, quod vitium est in Dialecticis: ontrà, quod Iupiter vni Hectori hodierno die est pollicitus, de omnibus Troianis sit accipiendum. Quòd autem vnius riæ studeat Iupiter, & iam anteà patuit, & mox ipse Homerus repetet. Itaq; & impia & ἀναγέλαστος est hæc Asij oratio: impudentem, quæ summum rerum omnium moderatorem conuitijs audeat proscindere.

σφῆκες] Vespæ prolem suam acriter tuentur, inde prouerbiũ illud quod refert Eustathius, σφηκιὰν ἐκίνησας: de eo qui i conciliauit, καὶ βλάβην ἤγειρε καθ' αὑτοῦ. Vidẽdus Erasmus in Adagio Crabrones irritare. Vbi tamẽ hic locus Homericus ddendus, quod non factum est. Obserua porrò de apibus etiam Poëtam in hac comparatione loqui, quibus etiã ὑπὲρ ω tribuit, vnde etiam ait Eustathius manasse prouerbium, ὡς μελίττας ἐκίνησας: de ijs qui præter opinionem & insperadam afficiuntur, id est, ἐπὶ τῶν παραδόξως κακουμένων. Hoc, ni fallor, Erasmus prætermisit. Porrò sunt etiã alia quæ eiusm istis sentẽtiæ, vt Capra gladium: Cornix Scorpium: Leonem stimulas: Octipedem excitas: Moues Camarinam: Ananoues. De quibus omnibus Erasmus Adag. Chil. I. Centur. I. Addam quod ad σφηκιὰν attinet, locum Xenophontis ab o non omnino dissimilem: ὁρῶ δ' ἔγωγ' ἔφη, καὶ ὁπόσοι σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, ἐὰν μὲν ἐκθέοντας τοὺς σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, πολλοὶ πληγήσονται. id est, Et ego, inquit, video etiam eos quicunque crabrones excipere volunt, siquidẽ euolantes conẽtur venariri (crabronibus) Homerus & Xenophon eundem habent finem, τὸ τέλος: rationem verò non eandem, quia Homerisuæ prolis gratia, Xenophontei verò simpliciter pro se depugnant.

ἔθι φρένα] Hæc verba indicant sub illa mendaci exprobratione, & deniq; non præstiti auxilij Troianis à Ioue querin tacitè Iouem officij sui voluisse commonefacere: vt nimirum id sibi præstaret, quod generalius erat Troianis polli-; eius fretus ope Græcos iam profligare. Nam hoc omnino significat, quod Poëta dicit Iouem non esse ab Asio per-q; rationem, quam nos etiam anteà attigimus, quod non tam omnium Troianorum, nedum huius Asij, quàm solius iæ velificari. ἕκτορι γὰρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι.

ἀργαλέον δέ με ταῦτα] Cùm aliàs Poëta in graui & ardua quadam narratione Musas soleat inuocare, nunc contrà difficultatem morandis, quæ in hac pugna gesta sunt, tantam testatur, vt ad eam non mortalem Numine afflatum, sed Numen significet: proinde à se hoc onus amouet, quia Deo soli id facile futurum sit, sibi verò ad illud sustinendum vires deac ratione lectori cogitandum reliquit, quanta & quàm varia fuerint ista facinora, vt quæ mortalium oratione ma-nsceantur. Sic plerunq; tali silentio, quod tamen in rei difficultatem præfatur, solet magis negotij grauitas augẽri, quã uentiæ Oceanum in eam explicandam effuderis. Porrò vide quæ infrà ad illas voces, σὺν δ' ἔβαλον, annotabimus.

θεσπιδαὲς πῦρ] Cur ignẽ circa murũ lapideũ accensum dicat Poëta, noster Eustathius sic explicat: λέγει δὲ πάντῃ περὶ τὸ λάϊνον, ἢ διὰ τὸ τοὺς λίθους τοῦ τείχους πῦρ συγκρούσει ἀποτελεῖν ἐν τῷ βάλλεσθαι σώμασι στερεοῖς τοῖς τῶν βελῶν, καὶ ἔχει ὁ λόγος εὐοίον γὰρ οἷαι καὶ ὅσαι βολαὶ, δι' ὧν ὡς διὰ πυρείων τινῶν πῦρ ἐνάπτεται. ἢ ὅτι καὶ ἐκόμιζε πῦρ κατὰ τῶν νηῶν ὡς πῦρ ὁ Ἕκτωρ ἐγκελεύεται.

ἔοικεν ἐπιμωκᾶσθαι παροιμιωδῶς τοῖς ἥρωσι κατὰ τοὺς παλαιοὺς ὁ ποιητής, εἰ οὕτω θυμομαχοῦσιν, ὡς καὶ λάινον ὂν τὸ τεῖχος ἐπιχ[...] στεροι δὲ πρὸς ἐνταῦθα τὸ θερμὸν εἶπον τῆς μάχης τῆς ἀστείου καὶ καυστικῆς. οὐ μόνον κατὰ τὸ ἀμφὶ μάχη ἐνοπή τε δεδήει τεῖχος ὃ περὶ [...] της, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἐμάχοντο δέμας πυρός. ὡς εἶναι σχῆμα καὶ τοῦτο ἐπιφωνηματικόν, ἔχον μὲν καὶ τόλμαν κατ' ἰδιότητα τοῦ κυρίως ἐπ[...] γὰρ ἂν εἴη πρὸς αὐτόχρημα, τὸ κατὰ μάχην ἔνθερμον. ἔχον δὲ καὶ ἀσφάλειαν ἤ τι παραμυθίαν τινὰ ἐκ τῆς κατὰ τὸ αἷμα θυμικῆς ζέσε[...] πάντα δεινά, ἐν ὀλίγῳ διὰ τοῦ τοσούτου πυρός, ὅπερ ἡ σφοδρότης ἀνῆπτε τῶν πανταχοῦ τοῦ τείχους βολῶν. εἰ δέ τις μὴ κατ' ὑπέρβασιν [...] νον, κατ' εὐθὺ συντάξας εἴπῃ θεσπιδαὲς πῦρ λάινον, ἤγουν μὴ ἀπὸ ὕλης ἐξαφθέν, ἀλλ' ἐκ λίθων ἀποπαλλόμενον κατὰ λόγον μὲν ἐπι[...] καὶ αὐτός. σκληρότερον μέντοι καὶ τραγικώτερον. Hæc ille, quæ nos integra descripsimus explendæ eorum sitis gratia, qui o[...] volūt in Homero intelligere, cùm nostrā diligentiam nihil impræsentia melius liceret excogitare: quod rarò tamen [...]

i σωὶ δ' ἔβαλον Λαπίθαι] Atqui dicebas, Homere, non posse te facilè hæc omnia, ac si Deus esses, recensere, & tam[...] describis. Notandū est autem lectori qui hoc posset obijcere, testatum esse illam difficultatem Homerum, non qu[...] nollet attingere: sed vt eò magis attentum lectorem haberet, qui intelligat quod sit iam suscepturus scribendi argu[...] doquidem ea solemus lubentius audire, quæ minus facilè possent recenseri: quia arduum & operosum quippiam [...] gnum etiam auditu, præ se ferunt, quàm quæ studium ac diligentiam sciptoris vel narratoris minimè desiderant. [...] dum est, quanto studio gentis suæ Poëta teneatur, vt cui primùm hāc particulam victoriæ assignet, licet intelligat T[...] hodierno die res cessuras, quàm Græcis, quorum tamen inuictam fortitudinem his initijs testatur cum magna A[...] rum ignominia.

---

[a] Ὄφρ' οἳ τοὺς ἐνάριζον ἀπ' ἔντεα μαρμαίροντα,
Τόφρ' οἱ Πουλυδάμαντι καὶ Ἕκτορι κοῦροι ἕποντο,
Οἳ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
Τεῖχός τε ῥῆξαι, καὶ ἐνιπρῆσαι πυρὶ νῆας.
Οἵ ῥ' ἔτι μερμήριζον ἐφεσταότες παρὰ τάφρῳ.
[b] Ὄρνις γάρ σφιν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
Αἰετὸς ὑψιπέτης ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων,
Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον,
Ζωὸν ἔτ' ἀσπαίροντα· [c] καὶ οὔπω λήθετο χάρμης.
Κόψε γὰρ αὐτὸν ἔχοντα κατὰ στῆθος * παρὰ δειρὴν, (χ. ἀεὶ ἑ ποτί,)
Ἰδνωθεὶς ὀπίσω· ὁ δ' ἀπὸ ἕθεν ἧκε χαμᾶζε,
Ἀλγήσας ὀδύνῃσι, μέσῳ δ' ἐνὶ κάββαλ' ὁμίλῳ·
Αὐτὸς δὲ κλάγξας πέτετο πνοιῇς ἀνέμοιο.
Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν
Κείμενον ἐν μέσσοισι, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.
Δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς,
[d] Ἕκτορ, ἀεὶ μέν πώς μοι ἐπιπλήσσεις ἀγορῇσιν
Ἐσθλὰ φραζομένῳ· ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν,
Δῆμον ἐόντα παρὲξ ἀγορευέμεν, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ,
Οὔτέ ποτ' ἐν πολέμῳ, σὸν δὲ κράτος αἰὲν ἀέξειν.
Νῦν δ' αὖτ' ἐξερέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα,
Μὴ ἴομεν Δαναοῖσι μαχησόμενοι περὶ νηῶν.
Ὧδε γὰρ ἐκτελέεσθαι ὀΐομαι, εἰ ἐτεόν γε
Τρωσὶν ὅδ' ὄρνις ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν
Αἰετὸς ὑψιπέτης, [e] ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων,
Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον
Ζωόν· ἄφαρ δ' ἀφέηκε πάρος φίλα οἰκί' ἱκέσθαι,
Οὐδ' ἐτέλεσσε φέρων δόμεναι τεκέεσσιν ἑοῖσιν.
Ὣς ἡμεῖς, εἴπερ τε πύλας καὶ τεῖχος Ἀχαιῶν
Ῥηξόμεθα σθένεϊ μεγάλῳ, εἴξωσι δ' Ἀχαιοί,
Οὐ κόσμῳ παρὰ ναῦφιν ἐλευσόμεθ' αὐτὰ κέλευθα.
Πολλοὺς γὰρ Τρώων καταλείψομεν, οὕς κεν Ἀχαιοὶ
Χαλκῷ δῃώσωσιν ἀμυνόμενοι περὶ νηῶν.
[f] Ὧδέ χ' ὑποκρίναιτο θεοπρόπος, ὃς σάφα θυμῷ
Εἰδείη τεράων, [g] καί οἱ πειθοίατο λαοί.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
[h] Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκέτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·
Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί·
Ὃς κέλεαι Ζηνὸς μὲν ἐριγδούποιο λαθέσθαι
Βουλέων, ἅς τέ μοι αὐτὸς ὑπέσχετο καὶ κατένευσε·
Τύνη δ' οἰωνοῖσι τανυπτερύγεσσι κελεύεις
Πείθεσθαι, τῶν οὔτι μετατρέπομ', οὐδ' ἀλεγίζω,
[i] Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Dum ij hos spoliabant armis splendidis,
Interea Polidamantē & Hectorē Iuuenes,[...]
Qui plurimi & fortissimi erant: gestiebant[...]
Murumq́ perrumpere, & incendere igne n[...]
Hi adhuc deliberabant stantes apud vallu[...]
Auis enim ipsis superuenit transire volent[...]
Aquila altiuolans ad sinistram populum[...]
Cruentatum draconem gestans vnguibus[...]
Viuum adhuc palpitantē: & nondū oblitu[...]
Percussit enim ipsam tenentem ad pectus a[...]
Reuolutus retro: hæc autem à se dimisit in[...]
Dolens doloribus, medium. a. deiecit in mu[...]
Ipsa autem clangens auolauit flatibus ven[...]
Troiani. a. horruerunt postquā viderūt va[...]
Iacentē in medio ipsorū, Iouis portentū ægi[...]
Iam tū Polydamas audacē Hectorē allocut[...]
Hector semp q̄dē quodāmodo me increpas[...]
Rectè monentem: quoniam neq; quidem ne[...]
Popularem existentem aliter dicere, neq;[...]
Neq; vnquā in bello: tuam. v. potētiam sem[...]
Nunc autem rursus dicā, vt mihi videtur[...]
Ne eamus cum Græcis pugnaturi pro nauib[...]
Sic enim euenturum esse puto, si verè quide[...]
Troianis hæc auis aduenit transire volenti[...]
Aquila altiuolans, ad læuam populum co[...]
Cruentum serpentem portans vnguibus in[...]
Viuū: citò tamen dimisit antequā ad charo[...]
Neq; perfecit portans vt daret pullis suis:
Sic nos, etiamsi portas & murum Achiuoru[...]
Rupimus robore magno, cedantq́; Achiui,
Non decenter à nauibus veniemus per easd[...]
Multos enim Troianorum relinquemus, qu[...]
Ferro interficient, pugnantes pro nauibus.
Sic certè exposuerit augur, qui manifestè an[...]
Nôrit prodigia: & ipsi paruerint populi.
Huc. a. toruè intuitus allocutus est galeā[...]
Polydama, tu quidem necdum mihi grata[...]
Nosti & aliud consilium melius hoc excogit[...]
Si autem verè iam hoc de industria dicis,
Sanè iam tibi deinceps dij mentes perdideru[...]
Qui iubes Iouis quidem altitonantis obliuis[...]
Consiliorum, quæ mihi ipse promisit & annu[...]
Tu verò auibus alas expandentibus iubes
Obedire, quas minimè moror, neq; curo
Siue ad dextram vadant, versus auroramq́;[...]
Siue ad sinistram istæ aduersus occasum obsc[...]

δὲ μεγάλοιο Διὸς πειθώμεθα βουλῇ,	*Nos autem magni Iouis pareamus consilio,*
θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.	*Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat.*
ὸς ἄριστος * ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης,	*Vnum auspicium optimum pugnare pro patria,*
ὺ δὲ δέδοικας πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα;	*Cur tu times bellum & pugnam?*
ἄρ τ' ἄλλοι γε περικτεινώμεθα πάντες	*Etsi enim alij circùm occidamur omnes*
Ἀργείων, σοὶ δ' οὐ δέος ἔστ' ἀπολέσθαι.	*Naues ad Argiuorũ:tibi tamen non timor est pereũdi.*
οι κραδίη μενεδήϊος, οὐδὲ μαχήμων.	*Non enim tibi cor audax in hostem, neq; pugnax.*
]ηϊοτῆτος ἀφέξεαι, ἠέ τιν' ἄλλον	*Si verò tu à pugna abstinebis, vel alium*
μενος ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις πολέμοιο,	*Clàm dehortans verbis auertes à bello,*
ιὼ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσεις.	*Protinus mea ab hasta percussus vitam amittes.*
ἄρα φωνήσας ἡγήσατο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο,	*Ita fatus præcessit: hi autem vnà sequebantur,*
πεσίῃ, ᵖ ἐπὶ δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος	*Clamore immenso: insuper .a. Iupiter gaudẽs fulmine,*
π' Ἰδαίων ὀρέων ἀνέμοιο θύελλαν,	*Excitauit ab Idæis montibus venti procellam,*
νηῶν κονίην φέρεν· αὐτὰρ Ἀχαιῶν	*Quæ rectà in naues puluerem ferebat: sed Græcorum*
ον, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζε,	*Stupefaciebat animũ: Troianis .a. & Hectori gloriã da-(bat:*
δὴ τεράεσσι πεποιθότες ᵠ ἠδὲ βίηφι,	*Huius iam prodigijs confisi, atque robore,*
μέγα τεῖχος Ἀχαιῶν πειρήτιζον.	*Perfringere magnum murum Achiuorum tentabant.*
μὲν πύργων ἔρυον, καὶ ἔρειπον ἐπάλξεις,	*Pinas quidẽ turriũ detrahebãt, et diruebãt propugnacula,*
τε προβλῆτας ἐμόχλεον, ἃς ἄρ' Ἀχαιοὶ	*Pylasq; prominentes vectibus auellebant, quas Græci*
ν γαίῃ θέσαν ἔμμεναι ἔχματα πύργων.	*Primas in terra posuerãt, vt essent sustentacula turriũ.*
αὖ ἔρυον, ἔλποντο δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν	*Has illi abstrahebant, sperabant .a. murũ Achiuorum*
δέ νύ πω Δαναοὶ χάζοντο κελεύθου,	*Rupturos esse, nondum tamen Danai cedebant via:*
ε ῥινοῖσι βοῶν φράξαντες ἐπάλξεις,	*Sed hi pellibus boum præmunientes propugnacula,*
ἀπ' αὐτάων δηΐους ὑπὸ τεῖχος ἰόντας.	*Feriebant ab ipsis hostes sub murum euntes,*
ἀμφοτέρω δ' Αἴαντε κελευτιόωντ' ἐπὶ πύργων	*Ambo autem Aiaces hortantes in turribus,*
ˢ φοιτήτην μένος ὀτρύνοντες Ἀχαιῶν·	*Quaqua versum ibant robur concitantes Achiuorum:*
ἄλλον μειλιχίοις, ἄλλον στερεοῖς ἐπέεσσι	*Alium blandis, alium duris verbis*
ὅν τινα πάγχυ μάχης μεθιέντα ἴδοιεν,	*Increpabãt, quẽcunq; omnino à pugna cessantẽ vidisset:*
Ὦ φίλοι Ἀργείων, ὅς τ' ἔξοχος ὅς τε μεσήεις,	*O amici Argiuorum, quiq; eximius quiq; mediocris,*
ὅς τε χερειότερος, ἐπεὶ οὔπω πάντες ὁμοῖοι	*Quiq; deterior est, quoniam non omnes similes*
ἀνέρες ἐν πολέμῳ, νῦν ἔπλετο ἔργον ἅπασι·	*Viri in bello, nunc est opus omnibus,*
καὶ δ' αὐτοὶ τόδε που γινώσκετε, μή τις ὀπίσσω	*Et verò ipsi hoc cognoscitis: nequis retrò*
τετράφθω ποτὶ νῆας ὁμοκλητῆρος ἀκούων.	*Vertatur ad naues minacem Hectora audiens,*
ἀλλὰ πρόσω ἵεσθε, καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε,	*Sed anterius procedite, & inuicem hortamini,*
αἴ κε Ζεὺς δώῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς	*Si forsan Iupiter det Olympius fulminator*
νεῖκος ἀπωσαμένους δηΐους προτὶ ἄστυ δίεσθαι.	*Pugnam, cùm repulerimus hostes ad ciuitatẽ abigere.*

γρ. ἀμύνα[σθαι]

γρ. φοιτήτην

COMMENTARIVS.

[...]ες ἀνάειξον] Redit Homerus ad quinq; illa agmina, in quæ Troianum exercitum distributum vidimus, & à quibus se hic [...]uis temerè seiunxerat, docetq; qualis sit eorum status: imprætentia tamen Hectoris & Polydamantis meminit, quasi ni[...]um, quibus præcipuæ copiæ erant commissæ, & à quibus cura totius exercitus pendebat: ab Hectore quidem quoad ar[...]amante verò quoad consilium. Repetit ergo Poëta illam narrationem ita, vt inde exordiatur, vbi anteà desierat: instru[...]opias tantùm anteà memorauit, nunc progredientes simpliciter, quibus in ipso progressus initio prodigium illud de [...] videbimus, apparuerit. Facit autem omnes alacriter pergentes tum ad murum perrumpendum, tum ad naues combu[...]paulùm tamen consistentes propter inopinum illum prodigij euentum, itaq; ad ipsius valli oram commorati, quam ni[...]oniti quodammodo rẽ in dubium ac deliberationẽ vocant, vtrum fossam traijciant, quandoquidem contrarium suade[...]m videbatur. Illud aũt fuit huiusmodi: Aquila à sinistra volans vnguibus ingentẽ draconem prehensum tenebat, eúm[...]palpitantem, nec pugnæ oblitum, sed qui aquilam ad pectus prope ceruicem momorderit: vnde illa eo abiecto auola[...]n viderent Troiani, sine dubio malum sibi illud portendere iudicabant: quia per aquilam Troianos, per Draconẽ Græ[...]tabantur, vt ita proinde in hac pugna futurum esset, vt cùm ipsi iam à se deuictos Græcos sperarent, & quasi vnguibus [...]derent, insigne ab illis vulnus ac cladem acciperent, vnde illi re infecta & cum dedecore aufugere cogerentur, vt etiam [...]dam in sequentibus significabit: vbi nos etiam plura dicemus.

[...]ῆας] Non pigebit simile isti prodigium recitare, quod extat apud Cic. 1. de Diuinat.

Hic Iouis altisoni subitò pennata satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morsu
Subigit ipsa feris transfigens vnguibus anguem
Semianimum, & variè grauiter ceruice micantem,
Quem se intorquentem lanians, rostroq; cruentans
Iam satiata animos, iam duros vlta dolores
Abijcit efflantem, & laceratum affigit in vnda,
Seq; obitu à Solis nitidos conuertit ad ortus.

[...]ad Vi[...]lium Aeneid. lib. 11. extat comparatio hinc tracta, in hunc modum:

Vtq; volans altè raptum cum fulua draconem
Fert aquila, implicuitq; pedes, atq; vnguibus hæsit.
Saucius at serpens sinuosa volumina versat,
Arrectisq; horret squamis, & sibilat ore,
Arduus insurgens, illa haud minus vrget adunco
Luctantem rostro, simul æthera verberat alis.

[...]e com[...]rans Macrobius cum Homerico prodigio, Virgilius, inquit, solam aquilæ prædam refert, nec Homericæ aquilæ omen [...]ertit, q[...]: & sinistra veniens vincentium prohibebat accessum: & accepto à captiuo serpente morsu, prędam dolore deiecit: fa[...]q; ipi[...]o solistimo. cum clamore dolorem testante præteruolat. Quibus omnibus victoriæ præuaricatio significabatur.

[...]ἔπω ἐπὶ χάζεμης.] Aristot. hist. Anim. li. 9. cap. 1. testatur, aquilę cum dracone naturale esse dissidium: Vescitur enim, inquit, illa ang[...]ous. ac ipsum dissidium tantum est, vt vbi primum draco aquilę alarum crepitum auribus perceperit, in latebras sta[...]se abd[...] vt Aelianus scribit. De eodem ac simul vtriusq; pugna Plin. lib. 10. cap. 4. in hunc modum prodit: Nec vnus hostis illi

(aquilæ) satis est (dixerat autē proximè de primi & secundi generis, hoc est, Melanæeti & Pygargi aduersus ceruum p
hic aduersus draconem describitur pugna, aquilæ simpliciter tribuenda est, quod & alij authores faciunt, inquit Ges
tus tamen non omnem aquilam cum dracone pugnare: sed quoddam aquilæ genus esse paruum, quod venatur ser
dam, qui draco generali vocabulo nominatur.) Acrior est autē dracone pugna, multoq; magis anceps, etiamsi in aë
sectatur aquilæ auiditate malefica: at illa ab hoc rapit vbicunq; visum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita se implican
cidat. Aquila, inquit Nicander, interprete Gillio, infesto animo contra draconem pugnat: draco quidem ex fruticibu
cilè aut ouem aut léporem eximit ex vnguibus aquilæ. Et intereà dum hic cum aquila pugnat, lepus sese in fugam da
strà oculos in aquilam retorquens, eam persequitur, quod in sublime elatam attingere non possit. Pugnam istam e
lio in præcedenti annotatione commemorauimus. Porrò quod ad hoc prodigium attinet, sciendum est aquilam au
seri, ac Ioui sacram, quòd auspicijs sit accommodatissima. Quorum exempla varia possunt adduci. Fingitur Ioui adi
pugnāti prosperum auspicium fecisse, vt scribit Acron in Horatium, & Seruius in 9. Aeneid sed hic paulùm diuersè al
inquit fingunt in bello Giganteo Ioui arma ministrasse: Quoniam Iupiter & Saturnus reges fuerūt: sed dum Iupiter
turno haberet de agris contentionem, ortum bellum est: ad quod egrediens Iupiter, aquilæ vidit augurium: cuius c
spicio, fictum est quòd ei pugnanti tela ministrasset: vnde etiam à felice augurio natum est, vt aquilæ militum signa
quila, inquit Festus, volatu auspicium facit. habes apud Suetonium in Augusto exempla duo: Octauius Augustus, i
strum in campo Martio magna populi frequentia cōderet, aquila eum sæpiùs circumuolauit, transgressaq; in vicin
per nomen Agrippæ ad primā literam sedit. Et ibidem: Contractis, inquit, ad Bononiam triumuirorum copijs, aq
ctauij Augusti supersedens, duos coruos hinc & inde infestantes afflixit, & ad terram dedit, notante omni exercitu,
doque inter collegas discordiam talem, qualis secuta est, ac exitum præsagiente. Ex illa porrò auspicia faciendi facul
tici Græci ἀετὸν dictum aiunt ab α particula intensiua, & ἔτος, quòd valde & semper vera sit ales ac felix in auspicijs.
bi. Vt autem ad Homerum redeamus, quæritur, inquit Didymus, cur cùm Iupiter victoriam Troianis concessurus:
illis auspicia immittat: infausta enim sunt sinistra, dextra verò fausta. Quod ipse ita soluit, vt hoc in Græcorum grati
est, demēdi illis timoris gratia: non enim volēs eos odit, sed vt Thetidi gratificaretur, vel si mauis Græca, νίκην μὲν ἐδ
ἐξελεῖν δὲ τὸ δέος τῶν ἑλλήνων. οὐ γὰρ κατὰ προαίρεσιν αὐτοὺς ἐμίσει, ἀλλὰ χαριζόμενος θέτιδι. Gesnerus verò hunc locum interp
de Aquila: Troianis, inquit, feliciter pugnantibus apud Homerum, & iam fossam ac vallum Græcorum transituris
apparet, non tanquā infausta auis (vt Scholiastes interpretatur) cùm alioqui aues sinistræ infortunatæ sint: sed ad dec
cos, quo minus illi sibi cauerent, tanquam Troianarum desiderio non successuro. Quam sententiā nos paulò pòst e

d ἕκτορ, αἰεὶ μέν πως] Polydamas viso illo prodigio statim coniecit quid portenderet: fuit enim augur præstātissim
ne paterna, vt aliàs docebimus. Cùm ergo intelligat infausta portendi Troianis, rem Hectori exponit, ac eum relic
pugna deterret. Vtitur autem exordio commodissimo: antequàm enim prodigium explicet, insinuat se Hectori, vt
deatur siquidem intelligebat, bellicosum & generosum Heroëm ab instituto iam pugnandi consilio facilè non possi
que sic eum affatur, vt nos enarramus: Non est nouum, Hector, me in concionibus sententiam meam, rectamq; illan
neq; tibi etiam nouum est mihi insultare, quasi eas mihi dicendi partes suscipiā, quæ virum popularē non deceant.
mea consilia soleas plerunque aspernari, possem mihi hac quoq; in parte iam temperare, ne mentē meam tibi aperia
cedentibus repulsam non feram. Quia tamen negotium magni est momenti, dicam libere quod sentio, &c. Et hic
boni παῤῥησία, qui nihil reformidet, quo minus sensa animi sui explicet, communem vtilitatem vrias aut alterius
ponēs. Habemus nos in Galliis plerosq; sanè eiusmodi Polydamantas, sed proh dolor, quamplurimos etiam He
φραζομένοις ἐν ἀγορῇσιν ἐπιπλήσσει. Et vix locum in humanioribus literis reperias, qui statui Gallico meliùs accom
quàm iste. Atq; vtinā Belgicis rebus quomodo nunc geruntur, minimè respondeat, & dracones aquilam non mord
nibus lilia minimè discerpantur. Deus opt. Max. meliora ominari nos sinat: quicunque autem huic Hectori, qualem
Polydamas, similes sunt, malè concutiat & dispiciat, sceptroq; illo ferreo potentissimè conterat.

e ἐπ' ἀριστερὰ] Ex Gesneri sententia, quam anteà obseruabamus, videtur Polydamas malè colligere hoc auspicium
ex eo argumento, quòd sinistrum sit. Sed vt illud Gesneri interpretamentum ingeniosè excogitatum fateor, ita prud
rem hunc Polydamantem agnosco & ex artis suæ peritia peritè de hoc negotio iudicantem, cuius veritas etiam ex
probabitur. Neq; hic refert quem in finem Iupiter hoc fecerit: cùm enim res ipsa manifesta sit, in recondita non est a
dum, hoc est enim verè hariolari. Porrò moueor vt in partes Didymi transeam, & hunc sensum ex hoc loco statuo.
ter hodierno die Hectoris gloriæ maximè faueat tamen id quasi cum moderamine facit: hoc est, non ad Græcorum
sed quantùm ad Achilli honorem conciliandum, ex pacto suo cum Thetide anteà inito, sufficiat. In eum ergo fine
risq; Troianis, sed potissimùm Hectori habenas laxat, & sinit ipsum irruptione in Græcos facta eos in illas angust
quas redactos illos posteà videbimus: cæterùm gentem Græcam funditùs perire non sinet, propter etiam ipsum eu
cuius gratia tanta strages hominum oritur. Et hoc est quod aquila draconem vncis vnguibus arreptum tenet: at Gr
ctorem repellent, & hoc est quod Draco aquilam remordit, & libertati restituitur. Proinde cōstat, quàm temerè pl
cis victoriam Troiani sibi promitterent. Quin etiam sine dubio monitos de euentu huius pugnæ voluit Troianos
ipsum agnouit Polydamas: sed fata, vt Poëticè iam in hoc Poeta loquamur, aliud statuerant, quod ratum & immot
mihi disputandi campus latissimus aperit, sed noluimus ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν.

f ὧδε γ' ὑποκρίναιτο] Ne existimaret, Hector Polydamantem aliam ob causam hæc eloqui, quàm quia ita verè se res
tiam suam omnium iudicio, qui in augurijs explicandis versati fuerint, subijciat tamen non dubitanter, sed affi
dicat: Ne putes, Hector, me ista siue quod periculum belli simpliciter reformidem aut quòd etiam Græcis faueam,
cladem velim amoliri: sed quòd hoc mihi verè conijciendum ex hoc prodigio relinquitur, quod sine errore quilibet
est facilè conie ctiurus,

g καὶ οἱ πειθοίατο λαοί.] Quasi dicat: Quanquam hoc ita expositurus sit augur quilibet, quid tamen proderit, si durum
tem populum habuerit? dicit ergo Polydamas, requiri in huiusmodi negotio auditores, qui credant auguri hoc mo
alioqui enim nullus est expositionis illius futurus fructus, sicut neque tibi me hoc exposuisse proderit si te moriger
tem non præbueris.

h πουλυδάμα, σὺ μὲν] Quo animo Polydamanti Hector respondeat, docuit anteà Poeta: cùm eum ὑπόδρα ἰδὼν fec
orationis asperitas docebit. Primùm enim in ipso limine testatur gratum sibi non esse Polydamantis consilium, quasi
niciosum. Quod illud autem tale censeat, indicant satis illa, οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι. Tum paulò progre
eum appellat, qui à pugna recedere suadeat contra ipsius Iouis voluntatem: vbi vitiosè argumentatū Polydamanta
nim consessum, credēdum esse Ioui iubenti naues accedere. At illud prodigium recedendum esse monet, vt vult qu
mas. Ergo Ioui non credendum. Atque ita conclusisse Polydamantem statuit Hector, falsò tamen cùm potiùs cont
dum esse velit, siquidem illud prodigium sit διὸς τέρας αἰγιόχοιο, vt anteà dixit Poeta. At Hector non de præsenti aug
sed de præcedentibus signis, quibus agnouit Iouem sibi perspicuè fauere. Equidem fateor, sed nihil obstabat, quomi
Iupiter aliud faciendum suadere videretur: ac sine dubio per hoc prodigium indicauit, quis esset futurus huius pugn
tam in eum finem vt abstineret à prælio Hector quàm vt intelligeret non adeò feliciter omnia successura ac sibi p
non adeò directè ipsius Hectoris quàm Achillis gratia à Græcis auxilium suum ad Troianos transferat. Hoc enim
mento vtitur Iupiter ad conciliandum Achilli suo honorem debitum, prout sexcenties monuimus. Proinde habuit
causam fidendi Ioui, de cuius beneuolentia tot signis erat confirmatus: sed Polydamas etiam suis rationibus, & qu
mis ac certissimis non caruit, & quarum maior debuit esse apud Hectorem authoritas quàm fuerit, siquidem in his re
ra prioribus quodammodo, immò planè derogant, vt Iuris consultorum formulas vsurpemus. Ita poterat primùm
pulsiua Iouis voluntas, quæ iam mutata reditum ab instituta via suadeat. Sed Mauortij Hectoris spiritus prudente
scultare non potuerunt. Eo siquidem ille argumento nitebatur, non esse temerè Ioui non credendum, qui cùm huius
ceps quodammodo & author sit, vix nunc ab illo desistere iubeat, quasi in summæ futurū esse inconstantiæ. Quod
liat & confirmet, eleuat auguriorum authoritatem, ac deprimit, quasi illa nimirum fortuita sint, & quibus fides nul
adhibenda. Hoc enim plane intellexisse videtur, cùm se illa nō curare testatur, vnde constat eum ipsa quasi à Ioue mi

Qui enim Iouis consilio adhærere cupit, eum non est verisimile illa aspernaturũ, quæ à Ioue proficisci intellexerit. Quod ...it maximè Hector, docent illa, ἡμεῖς δ' ἐ μεγάλοιο Διὸς πειθώμεθα βουλῇ, &c. iam verò hæc diligenter sunt attendenda, & cui in parte credendum, an Hectori an verò Polydamanti, & cuius loquentis personam ex vtroque sustineat Homerus. ...ἀμφότερον soluamus, quod Homerum spectat, non dubito quin ipsi magis Polydamanti assentiatur, quàm Hectori: ...m augurijs soleat rerum euentus designare: vt Troiani belli tempus & exitum ex illo augurio, quod anteà Chalchas in concione memorauit, vt alia prætermittam, quæ in tota Poësi Homerica obseruari à diligente lectore possunt. Fuit e... iquitas his rebus addictissima, quibus instrumentis, ni fallor, vtebatur Diabolus, vt à vero Numinis cultu hominum a...teret: hoc est, vt his præstigijs occupati illi, in secretiora cognitionis Dei adyta non penetrarent. Vt autem quid illud fue...mus, tota diuinatio veterum paucis nobis est perstringenda. Duo sunt ergo, teste Tull. 1. de Diuin. diuinandi genera: ...um naturæ est, alterum artis. Naturale sunt, Somnia & vaticinationes: artis, aruspicina, quæ & eadem extispicina appel...ia, astrologia, sortes. Aruspicinæ inuentionem Plin. lib. 7. cap. 56. Delpho, auguriorum Tiresiæ Thebano, Astrologiæ Lyæ filio tribuit. Sortium verò inuentionem idem Tullius de Diuin. 2. cuidam Suffeno. Ita non vnica tantùm ratione callidus miseræ mortalitati illusit, idque per tot secula, vt Cimerias gentis illius tenebras, nos qui iam sub Sole viui...mirati, vel etiam deplorare non possimus. Videamus tamen exactiùs quantus fuerit stupor hominum in his diuina... quibus tamen Ethnici ipsi Deos esse agnouerunt, adeò etiam in illa mendaciorum caligine Deus veritatis vmbrã per...ne penitùs de mundo Veterator ille triumpharet. Primùm Somniorum interpretatio pro genere diuinationis est habi... entorem Amphictyona tradit Plin dicto lib. 7. cap. 56. Existimarunt siquidem veteres vt animam diuinum quippiam ...t, sic posse etiam quiescẽte corpore & sopito somno res futuras prçuidere: quia tunc temporis liberè functionibus suis ...asi cum cœlestibus etiam corporibus in antiqua sua domo communicet, & ibi omnia aperta videat: siue quòd illi sese ...t in somnio imagines, siue quòd etiam quę iam præsentit euentura ipsamet discurrendo apud se informet, interdumq; ...si adhuc his corporeis cõpedibus ac tenebris impedita minus liberè ac perspicuè omnia videat. & id quasi per specu... non ita sæpe est διαφανὲς, vt vera omnia corpora referat. Quod cùm illi animaduerterent, quicquid in ijs obscuri esset, ac explicandi scientiam instituerunt. Atque illa quidem cæteris diuinationibus minus est reijcienda, quòd ea sanctissi... viros præditos fuisse locupletissimè testentur sacræ paginæ. Nostris tamen temporibus eam temerè non admittimus, ...ibi o i... quoque in superstitionem degenerauit, vt promiscuè omnia somniorum genera sint veteres interpretati, vt fe... fidei ...àm ipsius Numinis voci haberetur: tũ etiam quòd nihil ad generis humani salutem aut vtilitatem declarandem ...generatim siue speciatim omnia examines, ac proinde necessarium nõ sit ea admittere, quorum vsus tanti momẽti non ...eneratim speciatim omnia examines, ac proinde necessarium non sit ea admittere, quorum vsus tanti momenti non ...ui vana religione homines alligare posset: quia cùm in illis delectus esset adhibendus vt diuina ab humanis & inter hu... ac friuola à veris & certis, aut è quibus veritas ac certitudo quædam posset elici, distinguerentur: tamen sine dubio id ...on esset, quin ad quasuis ineptias homines quasi attoniti consisterent de rebus suis anxij & solliciti. Porrò non est hoc curiositati dandum, vt huiusmodi scientiam publico calculo comprobemus. Neque tamen inficias ibo, posse interdum ...ctus ac emolumenti ex illa speculatione manere, quod & exempla & frequens experiẽtia docet: sed hic auream medio... luoco, & singularem illam hominum modestiam, ne ea pro veris & indubitatis haberi velint, quæ tam incerta & insta...ssunt, ne contingentium perinde ac necessariorum scientiam vllam statuamus. Quid de vaticinijs? Hic verò illusisse hu...n Serpentem illum veteratorem manifestè conuincas. Furore enim concitatos vates (vt Sibyllas & sacerdotes) habuit ...as, qui in eo dementiæ statu rerum euentus prædicebant: adde his oracula Apollinis, Ammonis & alia eiusmodi: qui... occæcatum mundum non tam mirari quàm lugere possum. Aliud est, si de veris Prophetis sermo instituatur, quorum ...abolus quoque simias & vmbras habuit. Deo. Opt. Max. laudes agimus immortales, cuius beneficio totus penè Orbis ...m fastidiuit: penè dixi, quia restant adhuc quædam partes, quibus nondum Sol ille æternus illuxit, quem tamen ora...os quoq; suos, & veritatis lumen impertiatur. Sed Aruspicina forsan plus stuporis in antiquis prodet: quam Tages ne... abolus ni fallor, aut instrumentum Diaboli) arantem quendam in agro Tarquiniensi edocuit, à quo illa in vniuersam ...seruauit, vt scribit Tull 2. de Diuin. Ea continet in se exta, fulgura & ostenta, vt annotat Polydorus de Inuent. rerum ... mactata enim hostia ad aram, eaq; aperta quomodo cor, hepar & reliqua se haberent, inspiciebant, ex eorumque habi... ore futura coniectabant: vt, quo die primùm in sella aurea sedit Cæsar, in boue quem immolauit, cor non apparuit: ...o & Appianus lib. 2. de bellis ciuilibus scribunt, ex quo futuram infelicitatem prædixerunt aruspices. Ostẽta autẽ sunt, ... præter naturam accidit, vt equa léporem pariens authore Herod. lib. 7. Hic etiam adduntur fulmina, fulgura & toni... *cœlo tactas memini prædicere quercus.* Auspicia verò vel auguria (quorum illa ab auibus inspiciendis, hæc ab auiũ garritu ...troducta sunt, vt in hoc etiã genere animantium fraudẽ & dolos suos Diabolus experiretur: quod feliciter præstitit ...haldæis, à quibus creditur ad Græcos, & ab istis ad Latinos scientia ista dimanasse. Per quã tria fuerunt diuinandi ge...n ex volatu auium, quas præpetes vocabant: & hoc genus Phrygibus primis obseruatum à Clemẽte dicitur. Deinde ex ... quæ oscines dicebantur. Tertiò earum gustu. Et hoc tertium genus tripudio solistimo futura prædicebat: sunt autem ...stima quoties ossa quæ pullis dabatur, aliquo modo cadebat in solum, vnde à solo solistimum. In quibus futilibus nu...utiùs immorari, proinde cachinnis tantùm illas excipiemus, sicut etiam astrologiam (quã nos hodie Iudiciariam vo... hæc tantùm pars astrologiæ à viris pijs exploditur) & sortes: quorum omnium copiosas refutationes qui videre volet, ...tissimos Pici Mirandulæ ea de re commentarios. Nos ista omnia in gratiam minus profecti lectoris nudè delibaui...um ad fontem, vt dicitur, intendimus.

...ἐπ' ἀριστερὰ ... ἴωσι] Hoc videtur fuisse in auspicijs obseruatum, quam in partem volarent, vel ad dextram nimirum, vel ad sinistrã: ... hoc loco Hector. Manifestum est autem duas tantùm partes hîc nominari, dextram nimirum & sinistram: quod ta...lli non probabant. dicebant enim per δεξιὰ intelligi meridiem, per ἀριστερὰ septentrionem. deinde oriẽtem per illa, πρὸς ... occidentem per hæc, ποτὶ ζόφον significari. Quod tamen Homeri sententiæ, vt ego iudico, repugnat. Illud enim τὸ δὲ ...ἀριστερὰ explicat, vt dextra pars sit oriens, sinistra verò occidẽs. Quæ fuit summorum etiam hominum opinio, vt diligen... Hadrianus Iunius Animad. lib. 3. cap. 3. in hæc verba (non grauor enim loca authorum sæpe integra describere, vt le...minor est librorum supellex consulerem) In siderum cursu, inquit, orientem nominari dextram cœli partem, occiduã ..., læuam sinistrãmve, ex Hygini obseruatione annotandum est. Vnde & Plinius lib. 2. cap. 8. Natur. hist. errantia sidera ...m mundi vertigini contrarium scribit, illo semper in dexteram præcipiti: cui consentit & Ptolemæus. Eodem spectat ...tustissimi Poëtæ dictum, solum dextrum auroram producere, læuum noctem, dicentis: hoc est, in oriente diẽ profer... noctem. Quid quod apud Græcos σκαιὰ, id est, læua dici τὰ δυτικὰ siue occidua, annotat diligentissimus Eustathius? ...ristotelis sententia Chalcidius Timæi Platonici interpres, orientem dextram mundi partem statuit. Attestatur itẽ Plu... de Philos. placitis, in hæc verba: Pythagoras, Plato, Aristoteles, dextram mundi plagam orientalem esse dixerunt, vn...tium existat: occiduam verò læuam. At Empedocles dextram statuit ab ea parte, qua solstitium æstiuum est: sini...rumale. Similiter & Cleomedes, Græcus author, cuius opus nuper in lucem exijt, septentrionem pro dextra po... Hetrusci aruspices dextram nominabat septentrioni subiectam, sinistram meridiei expositam. quomodo & Poëtæ ac...trà apud T. Liuium in Numa augur regiones ab oriente ad occasum determinans, dextras ad meridiem partes, læuas ...onem esse dixit Sed hanc distinctionem ridet Arnobius libro aduersus Gẽtes quarto, scribitq; pro ratione situs corpo...undi partes, vel læuas vel dextras: nam quicquid teres est, & ex omni parte rotunditate solida connexum, definiri ali... initij portione non potest Itaq; cùm dicimus, inquit, hæc regio dextra est, illa læua, non ad mundi habitum dicimus: ...llimus totus est, sed ad positionem nostram situmq; reuocamus. Hæc ille. quibus addi poterat hic locus Homericus, ...cem ex præcedentibus accipit. Eandem porrò distinctionem partiũ in cœlo vellicat Picus Mirãdula lib. 6. Exam. Doct. ...ap. 9. Io. Scotus in secundo Sententiarum commentario censet in cœlo ex natura rei non esse dextrum siue sinistrum.

...μεγάλοιο] Pia quidem est Hectoris sententia, qua statuit Iouis consilio parẽdum: sed si ad veterum illorum normã pieta...s, nimis piè aut non satis piè fecit, qui hoc etiã prodigium à Ioue immissum planè est aspernatus. Et hic locus docet, ...etatis prætextu in impietatẽ contrà sæpissime impingere, & tunc verè est excessus pietatis, vt hodierno die, qui Chri...orem nostrum plus æquo extollunt, aut eius humanitati nimis tribuunt. Quorum quidem opinio videtur speciẽ pie...rre, quia pium est de Deo honorificè & magnificè sentire: sed tamen reuerà ὑπερέχουσαν habent. immò, nequid grauius

 dicam

dicam, impiam pietatem. Sic etiam Hector, dum nimis Iouis consilio addictus esse cupit, quod pij erat hominis, errat, quoq; hoc prodigium pro diuino agnoscat.

l εἷς οἰωνὸς ἄριστος] Hunc versum Aristot lib 2. Rhet. inter sententias enumerat. Abijt autem in prouerbium, quo vtu & Plinius in Epistolis. Porrò, vt annotat Erasmus Chiliad. 3. Cent. 1. prou. 57. hanc Hectoris sententiam expressisse bius Maximus apud Tulliũ lib. de Senectute Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ p fierent: quæ contra Rempub ferrentur contra auspicia ferri. Placet addamus (quod non erit ἄτοπον) exemplum Mossol videat lector quanti auspicia sint facienda? Is ergo vt scribit Iosephus in 1. Antiq. contra Appionem ex Hecatæo, cùn set, & vates quidam dum iter facerent, statim iussisset omnes eatenus consistere, quoad ex aue, quæ in proximo erat, au ret: tacitus sumpto raptim arcu, ac emissis sagittis, auẽ interemit: ac vati & nõnullis alijs id iniquo animo ferentibus, inquit, mali Dæmones? hæc enim auis suæ ipsius salutis nesciens, vestri itineris euẽtum nobis potuit prædicere? si enin tura potuisset, in hunc locum nequaquam venisset, metuens vt sagittis à Mossolamo Iudæo peteretur.

m πάγχυ σὺ δείδιας] Polydamanti accidit, quod ijs qui cùm ex prudentia iudicãt, periculum aliquod non esse subeu suspicionem incurrunt. Illud enim ei Hector exprobrat, quòd timore tãtùm perculsus à pugna reliquos deterreat. Sed tium probabit, & Hectoris calumnia innotescet, ac sincerus Polydamantis animus.

n εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι] Sarcasmus est satis acerbus, qui ità est concipiendus. Cur, inquit Hector ad Polydamantem, bell reformidas? an quòd te illic moriturum metuis? Atqui ignauis & timidis, qualem ego te sentio, id minimè accidit: siq riculum illud mortis non subeunt, quod te etiam detrectantem iam video. Sine ergo nos pugnam inire, quandoquid timenti, res erit salua & integra, cui in hostes irruendi animus non suppetat. Subijcit tamen imperiosè Hector, iubere mas pugnet: alioqui si à prælio abstinuerit, aut quenquam alium clanculum dehortetur, mortem illi minitatur. Quo tentia fuit grauissimum: cùm enim arbitraretur id spontè non optare Polydamantem, longè grauius ei futurum put. rium, vt qui hoc inuitus præstare cogatur.

o ὣς ἄρα φωνήσας] Hic terminatur colloquium illud Hectoris & Polydamantis, sed ita tamen, vt nescias qualis fueri præreptã ex festinatione Hectoris Polydamanti respondẽdi potestatem, vel Hectori Polydamantem assensisse: siue id lius metu, siue quòd timidi & ignaui opinionem detrectaret.

p ἐπὶ δὲ Ζεὺς] Si iam Iupiter Troianis manifestè fauet, quid profuit deterrere illos præcedenti prodigio? Scilicet, vt mus, noluit eos illa ratione deterreri, sed tantùm de huius pugnæ exitu moneri, ne se planè Græcorum hostem profit verò maiores addit Hectori reliquisq; Troianis animos, ne ab incœpto desistant, cùm nouo hoc diuinæ beneuolentia cõfirmẽtur Quod etiã accidit, mox enim à Poëta expugnatio muri Græcorũ & vtriusq; hostis cõflictus in ea admissu

q οἳ δὲ βίηφι,] Hoc ambiguitatem habet, quia potest & de Ioue & de Troianis intelligi: vt dicas confisos Iouis robo vel suo proprio, sic Græcorum murum aggredi. Existimo tamen meliùs de Troianis dici ex illo loco qui sequitur,

..τοὶ δὲ κατ' αὐτὰς ἰθὺς ἵεντο βίη ῥηξαντες ἐσελθεῖν.

r ἀμφοτέρω δ' αἴαντε] Cur has partes Aiacibus defendendi murum tribuat, duplicem esse causam puto: primùm, qu rem natu attinet, quia eum talem nóbis proponit Poëta, vt in statiua pugna quàm in cãpestri sit præstantior, proinde consentaneum fuit alacriùs se reliquis omnibus gerere. Quod ad minorem Aiacem, qui Oileus dicitur, attinet, eum officio principem locum tenentem facit, quia fratrem deserere non potuit: vnde eos semper in prælijs ita coniungit, vt xilij operas inuicem sibi præstent: quod peroptimè describetur inf. lib. ν.

s ἄλλον μειλιχίοις,] Aliàs, neq; id rursus ita pridem, similia loca explicauimus. Ea lector, si velit, consulet: ne nos ad fasti repetamus. Vid. sup. pag. 179. ad finem.

t ὦ φίλοι Ἀργείων,] Hæc Aiacis oratio valde est præsenti negotio accommodata. primùm, quòd non ita prolixa sit: optimè sermonem vniuersaliter ad omnes milites dirigat, nulla præstantiorũ habita ratione, quandoquidẽ in hac stati mnium auxilia requirãtur: hoc est, in ista statiua pugna, cùm aliàs ἐν πολέμῳ soleat esse meliorum militum delectus: q in Græci exercitus instructione, ideò dicit, οὔπω πάντες ὁμοῖοι ἐν πολέμῳ. Quasi πόλεμον & σταδίην opponat.

Ὣς τώγε προβοῶντε μάχην ὤτρυνον Ἀχαιῶν.
a Τῶν δ' ὥστε νιφάδες χιόνος πίπτωσι θαμειαὶ
b Ἤματι χειμερίῳ, ὅτε τ' ὤρετο μητίετα Ζεὺς
Νιφέμεν ἀνθρώποισι, πιφαυσκόμενος τὰ ἃ κῆλα,
γρ. κοιμίσας * Κοιμήσας δ' ἀνέμους χέει ἔμπεδον, ὄφρα καλύψῃ
Ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς καὶ πρώονας ἄκρους,
Καὶ πεδία λωτεῦντα, καὶ ἀνδρῶν πίονα ἔργα,
Καί τ' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς κέχυται, λιμέσιν τε καὶ ἀκταῖς,
Κῦμα δέ μιν προσπλάζον ἐρύκεται. ἄλλα τε πάντα
γρ. εἴλυται * Εἰλύαται καθύπερθ' ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος.
Ὣς τῶν ἀμφοτέρωσε λίθοι πωτῶντο θαμειαί,
Αἱ μὲν ἄρ' ἐς Τρῶας, αἱ δ' ἐκ Τρώων ἐς Ἀχαιοὺς
Βαλλομένων· τὸ δὲ τεῖχος ὕπερ πᾶν δοῦπος ὀρώρει.
Οὐδ' ἄν πω τότε γε Τρῶες καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ
Τείχεος ἐρρήξαντο πύλας καὶ μακρὸν ὀχῆα,
c Εἰ μὴ ἄρ' υἱὸν ἑὸν Σαρπηδόνα μητίετα Ζεὺς
Ὦρσεν ἐπ' Ἀργείοισι λέονθ' ὡς βουσὶν ἕλιξιν.
γρ. πάντοσ' Αὐτίκα δ' ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχεν * πάντοσε ἴσην,
Καλήν, * χαλκείην, * ἐξήλατον, ἣν ἄρα χαλκεὺς
Ἤλασεν, ἔντοσθεν δὲ βοείας ῥάψε θαμειάς.
Χρυσείοις ῥάβδοισι διηνεκέσιν περὶ κύκλον.
Τὴν ἄρ' ὅγε πρόσθε σχόμενος, δύο δοῦρε τινάσσων
Βῆ ῥ' ἴμεν d ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, e ὅς τ' ἐπιδευὴς
Δηρὸν ἔῃ κρειῶν, κέλεται δέ ἑ θυμὸς ἀγήνωρ,
Μήλων πειρήσοντα, καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
Εἴπερ γάρ χ' εὕρῃσι παρ' αὐτόφι βώτορας ἄνδρας
Σὺν κυσὶ καὶ δούρεσσι φυλάσσοντας περὶ μῆλα,
Οὔ ῥά τ' ἀπείρητος μέμονε σταθμοῖο δίεσθαι·

Sic hi proclamantes pugnam excitabant.
Horum autem sicut grumi niuis cadunt cre
Tẽpore hyemali, quando motus est consiliari
Ad ningendum hominibus, ostentans sua
Sopitis verò ventis fundit firmiter, donec op
Celsorum montium vertices & prominentias
Et campos herbosos, & virorum læta opera:
Et super maris cani funduntur portubus & l
Fluctus.a.ipsam niuem allidens prohibet, ali
Operiuntur desuper, quando ingruit Iouis im
Sic horum vtrinq; lapides volitabant frequ
Hi quidem ad Troianos, illi autẽ à Troianis
Iacientibus: murũ aũt supra omnẽ strepitus o
Neq; dum Troiani & illustris Hector
Muri perrupissent portas & longum vectem,
Nisi filium suum Sarpedona consiliarius Iup
Mouisset in Argiuos, vt leonẽ in boues curuè
Statim.a.scutum quidem antè tenebat vndi
Pulchrũ, æneũ, lamina ærea extrinsec⁹ obduc
Parauerat: intus.a.pelles bouinas assuit spissa
Aureis virgis longis circa orbem (clypei)
Hoc hic antè tenens, duo hastilia quatiens
Perrexit ire, sicut leo in montib. nutritus, qui
Diu sit carnium, impellit autẽ ipsum animus
Oues tentaturum, etiam in densam caulam i
Etsi enim inuenerit apud ipsas pastores viros
Cum canibus & hastis custodiam agentes cir
Haud tamẽ non facto periculo sustinet à stat

ἄρ ἤδ' ἥρπαξε μετάλμενος, ἠὲ καὶ αὐτὸς
ν πρώτοισι δο ς ἀπὸ χειρὸς ἀκοντι.
ἀντίθεον Σαρπηδόνα θυμὸς ἀνῆκε
πῖξαι, διά τε ῥήξασθαι ἐπάλξεις.
ὲ Γλαῦκον προσέφη παῖδ' Ἱππολόχοιο·
ε, τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα
ρέασί τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν,
ὲ πάντες ὥ θεὸς ὡς εἰσορόωσι,
ος νεμόμεσθα μέγα Ξάνθοιο παρ' ὄχθας,
ιταλιῆς καὶ ἀρούρης πυροφόροιο;
ἢ Λυκίοισι μετὰ πρώτοισιν ἐόντας,
δὲ μάχης καυστειρῆς ἀντιβολῆσαι,
ὥδ' εἴπῃ Λυκίων πύκα θωρηκτάων,
ἀκλεέες Λυκίην κατακοιρανέουσιν
βασιλῆες, ἔδουσί τε πίονα μῆλα,
ἔξαιτον, μελιηδέα, ἀλλ' ἄρα καὶ ἲς
ἐπεὶ Λυκίοισι μετὰ πρώτοισι μάχονται.
ἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυγόντες,
ἔλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε
ὔτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην,
ἐ στέλλοιμι μάχην ἐς κυδιάνειραν·
ῦν δ' ἔμπης γὰρ κῆρες ἐφεστᾶσιν θανάτοιο
υ ς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι,
ν, ἠέ τῳ εὖχος ὀρέξομεν, ἠέ τις ἡμῖν.

Sed is aut rapuit transiliens, aut & ipse
Vulneratus est inter primos veloci à manu iaculo.
Sic tunc diuinum Sarpedonem animus impulit
Murum inuadere, perq; rumpere propugnacula.
Statim autem Glaucum allocutus filium Hippolochi:
Glauce, cur autem nos honoramur maximè,
Sessioneq; carnibusq; & plenis poculis
In Lycia, omnes autem, deos tanquam, nos inspiciũt,
Et prædium incolimus magnum Xanthi iuxta ripas,
Amœnum, soli arboribus consiti, & arui frugiferi?
Quare nunc oportet Lycios inter primos existentes
Stare, & pugnæ ardenti interesse,
Vt aliquis sic dicat Lyciorum accuratè armatorum:
Nequaquam inglorij Lyciam administrant — γρ. ἀκληεῖς
Nostri reges: eduntq; pingues oues,
Vinumq; electum dulce: sed sanè & vires sunt illis
Validæ, quoniam Lycios inter primos pugnant.
O amice siquidem enim bellum hoc deuitantes
Perpetuò iam essemus expertesq; senij immortalesq;
Futuri, neq; ipse quidem inter primos pugnarem,
Neq; te mitterem pugnam ad illustrem:
Nunc verò quandoquidem fata instant mortis
Infinita, quæ nõ licet effugere hominem neq; euitare:
Eamus, vel alicui gloriã dabimus, vel aliquis nobis.

COMMENTARIVS.

…νιφάδες] Ex hoc loco facilè obseruare licet, quàm sit fœcundum Homericum ingenium & locuples Poësis. Siquidem …n comparationem anteà in simili negotio vsurpauit, sed ibi longè angustius, hic verò fusius. Tota autem vis compara… solo vocabulo θαμειαὶ consistit: cætera sunt tantùm ornamenta. nam huic grumorum niualium crebritati multitudo la… que iactatorum comparatur.

…μερίῳ] Non est otiosa hæc temporis circunstantia, quia visus est quidem vere & autumno etiam niuosus aër inter… magna niuis copia.

…ἂν] Ergo non solius Hectoris gloriam procurat hodierno die Iupiter, immò ei multum iam detrahit, vtpote cuius au… ad perrumpendum hunc murum sufficiat. vnde Sarpedonis opera fuit adhibenda. Quid nos ad hæc? Ego quidem ni… eo quod respondeam, nisi non esse restringendum illud ad solum Hectorem, sed etiam ad omnes Troianos, atque a… ias copias auxiliares, quibus Sarpedonem præesse anteà videbamus. Deinde non obstare, quin cæteri quoq; duces ac … Hectorem fortiter se in hac pugna gerant, & tamen eorum facta ad Hectoris gloriam redundeat, quasi nimirũ prin… in exercitu obtinentis: quæ μετωνυμικὴ loquendi formula satis est vulgaris, vt militum gesta Duc s virtuti tub an… à causam etiam habet Iupiter, cur Sarpedoni decus & laudem conciliet, quòd eius nimirum sit pater: quin fortasse di… uàm Hectori fauere ea ratione, quòd ex paterno affectu Sarpedonem diligat, Hectorem verò ascititia quadam, & non … olentia ad alium videlicet finem, quàm vt directè ei bene velit. Addam, posse hoc etiam ita intelligi, vt Hectori non… illam, quam molitur Iupiter, tribuat: proinde cùm tempus illud nondum accesserit, nihil referre quo minus alijs quo… iè verò suis faueat Iupiter. Id potest probari ex verbis quæ postmodùm subiecit Poëta:

ὡς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε … πρίν γ' ὅτε δὴ Ζεὺς κῦδος ὑπέρτερον Ἕκτορι δῶκε.

…πλ…] Hic rursus fœcunditas Homerica apparet, quod hanc leonis comparationem amplificat, quam anteà paucis comple… …ur, … ἐπ' ἀργέννῃσι λέονθ' ὡς βουσὶν ἑλίξιν: nisi quod ibi boues, hic verò oues sunt leonis subiectum.

…ὶς] Similes comparationes alibi habet Poëta de leone in quibus docet, eum impastum esse crudelissimum: quod nos … alib… ustrauimus.

…λαῦκε … δὴ νῶϊ] Non fuit satis Sarpedoni, si ipse solus in Græcos faceret impetum, nisi eôdem quoque fratrem Glaucum im… d non minus illius quàm suæ propriæ laudi inhiet, propter coniunctos vtriusq; fratris animos. Itaq, vbi se repentina … ugnandum alacritate inflammatum sensit (quod fuit Iouis opus, vt potest, ni fallor, colligi ex præcedentibus) Glau… hortaturq; illum, vt ijsdem stimulis gloriæ pungi se sinat. Quem ad finem duo argumenta, quantum obseruare pos… . Primùm præcedentis vitæ commemorationem, qualem illi anteà in Lycia vixerunt, honorificam nimirum, vt mox … is argumenti vis ita contorquetur, decere vt qui cæteris in rebus honoribus afficiuntur, pacis videlicet tempore: in re… ellicis principem laudem & gloriam rerum gestarum splendore aucupentur. Turpe enim ibi in primis, hic in postre… ales verò tandem illi honores extiterunt? Vt in epulis primi considéant, maiori & præstantiori carnium portione, ple… poculis donentur, à populo Deorum vice suspiciantur, frugifera deniq; prædia incolant. Itaq; Sarpedon hoc caput, vt … Glauco à militibus non possit, se diuitijs immensis ad placitum frui, ceterùm imbelles & ignauos esse. Atque hoc qui… fuit argumentum. Secundum ita concipitur: Etiam si, inquit Sarpedon, à pugna abstinuerimus, non sumus tamen … uturi: hoc enim si mihi esset exploratum, non obiturum me mortem extra bellum, sanè & ego domi me continerem, … immiscerẽ prælijs: cùm tamen ea simus conditione, vt nos infinita mortis pericula circumstent, frustra præsens istud … Vbi nota quàm sit diuersus Sarpedon ab Achille Homerico, qui cùm se domi diutissimè victurum certò sciret: tamen … erit occumbere, gloriam scilicet vitæ anteponens.

…πάντες … θεὸς] Quasi dicat: Turpe est nos quasi in Deorum numero collocari, nunc viros fortes esse nolle. Sunt porrò Reges … olùm ἀντίθεοι, διογενέες, & διὶ φίλοι: sed & θεοί: quod Reges subinde commonefacere debet, vt se dignos appellatione tanta præ… Præst… unt autem, si pietatem, si iustitiam re ipsa, non solùm anagrammate exercuerint.

…τῳ εὖχος] Modestè facit Sarpedon qui ambiguè de pugnæ exitu pronunciet, quasi non minus ipsemet occumbere possit … alios … ropria manu perimere. Gloriæ autem caput in eo ponit, videlicet eius respectu qui hostem profligat, & mori alicuius … hoc … erficienti dare gloriam appellat Poëta hoc loco & alibi sæpissimé.

…ἔφατ', οὐδὲ Γλαῦκος ἀπετράπετ', οὐδ' ἀπίθησε. — *Sic dixit: neq; Glaucus auersus est, neq; non obediuit.*

Τὼ δ' ἰθὺς βήτην[b] Λυκίων μέγα ἔθνος ἄγοντε,
Τοὺς δὲ ἰδὼν ῥίγησ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς.
Τοῦ γὰρ δὴ πρὸς πύργον ἴσαν κακότητα φέροντες.
Πάπτηνε δ' ἀνὰ πύργον Ἀχαιῶν, εἴ τιν' ἴδοιτο
Ἡγεμόνων ὅστις οἱ ἀρὴν ἑτάροισιν* ἀμύναι·
Ἐς δ' ἐνόησ' Αἴαντε δύω πολέμου ἀκορήτω
Ἑσταότας, Τεῦκρόν τε νέον κλισίηθεν ἰόντα
Ἐγγύθεν· ἀλλ' οὔπως οἱ ἔην βώσαντι γεγωνεῖν·
Τόσσος γὰρ κτύπος ἦεν. ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἷκε,
Βαλλομένων σακέων τε καὶ ἱπποκόμων τρυφαλειῶν,
Καὶ πυλέων, πάσας γὰρ* ἐπώχατο· τοὶ δὲ κατ' αὐτὰς
Ἱστάμενοι πειρῶντο βίῃ ῥήξαντες ἐσελθεῖν.
Αἶψα δ' ἐπ' Αἴαντα προΐει κήρυκα Θοώτην,
Ἔρχεο δῖε Θοῶτα,[c] θέων Αἴαντε κάλεσσον,
Ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον (ὃ γάρ κ' ὄχ' ἄριστον ἁπάντων
Εἴη, ἐπεὶ τάχα τῇδε τετεύξεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Ὧδε γὰρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγοί, οἳ τὸ πάρος περ
Ζαχρηεῖς τελέθουσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας)
Εἰ δέ σφι καὶ κεῖθι πόνος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
Ἀλλά περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἑσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας,
Βῆ δὲ θέειν παρὰ τεῖχος Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
Στῆ* δὲ παρ' Αἰάντεσσι κιών, εἶθαρ δὲ προσηύδα,
Αἴαντ' Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων,
Ἠνώγει Πετεῶο διοτρεφέος φίλος υἱὸς
Κεῖσ' ἴμεν, ὄφρα πόνοιο μίνυνθά περ ἀντιάσητον·
Ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον (ὃ γὰρ κ' ὄχ' ἄριστον ἁπάντων
Εἴη, ἐπεὶ τάχα κεῖθι τετεύξεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Ὧδε γὰρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγοί, οἳ τὸ πάρος περ
Ζαχρηεῖς τελέθουσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας)
Εἰ δὲ καὶ ἐνθάδε περ πόλεμος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
Ἀλλά περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἑσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε μέγας Τελαμώνιος
Αἴας.
Αὐτίκ' Ὀϊλιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἶαν, σφῶϊ μὲν αὖθι σὺ καὶ κρατερὸς Λυκομήδης
Ἑσταότες Δαναοὺς ὀτρύνετον ἶφι μάχεσθαι·
Αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' εἶμι, καὶ ἀντιόω πολέμοιο·
Αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπαμύνω.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη Τελαμώνιος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἦε κασίγνητος καὶ ὄπατρος.
Τοῖς δ' ἅμα Πανδίων Τεύκρου φέρε καμπύλα τόξα.
Εὖτε Μενεσθῆος μεγαθύμου πύργον ἵκοντο,
Τείχεος ἐντὸς ἰόντες, ἐπειγομένοισι δ' ἵκοντο,
Οἱ δ' ἐπ' ἐπάλξεις βαῖνον, ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσοι,
Ἴφθιμοι Λυκίων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·
Σὺν δ' ἔβαλον μάχεσθαι ἐναντίον, ὦρτο δ' ἀϋτή.
Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἄνδρα κατέκτα
Σαρπήδοντος ἑταῖρον Ἐπικλῆα μεγάθυμον,
Μαρμάρῳ ὀκριόεντι βαλών, ὅ ῥα τείχεος ἐντὸς
Κεῖτο μέγας παρ' ἔπαλξιν ὑπέρτατος· οὐδέ κε μιν ῥέα
[d]Χείρεσσ' ἀμφοτέρῃσι φέροι ἀνὴρ οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ'· ὁ δ' ἄρ' ὑψόθεν ἔμβαλ' ἀείρας.
Θλάσσε δὲ τετράφαλον κυνέην, σὺν δ' ὀστέ' ἄραξε
Πάντ' ἄμυδις κεφαλῆς· ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι ἐοικὼς
Κάππεσ' ἀφ' ὑψηλοῦ πύργου, λίπε δ' ὀστέα θυμός.
Τεῦκρος δὲ Γλαῦκον κρατερὸν παῖδ' Ἱππολόχοιο,

Marginal notes: * τὸ ἀμύνειν · * ἐπῴχετο · * κ. δ' ἄρ' ἐπ' · κ. χερσὶν ἐπ' ἀμφοτέρης ἔχοι · κ. κ. χειρὶ τῇ ἑτέρῃ φέροι

Hi.a.rectâ ibant Lyciorũ magnum agmen
Hos aũt conspicatus, horruit filius Petei Me
Huius enim iam ad turrim ibant calamita
Lustrauit.a.oculis p munitionẽ Achiuorũ,
Ducum, qui suis miseriam à socijs arceret.
Aduertit autem Aiaces duos belli insatiab
Stantes, Teucrumq; modo è tentorio profect
Propè: sed nullo modo licebat ei clamanti ex
Tantus enim strepitus erat, clamorq; ad c
Percussorũ scutorũ, & setis equi cristatarũ
Et portarũ, oẽs.n.claustris muniuerãt: hi a
Stantes nitebantur vi perrumpentes ingre
Statim autem ad Aiacem misit praeconem
I diuine Thoota, currens Aiaces voca,
Ambos quidẽ magis (hoc n.praecipuè optimi
Esset. nam citò hac parte fiet grauis caedes:
Huc enim ingruerunt Lyciorũ duces: qui
Valdè acres existunt in validis praelijs.)
Si verò ipsis etiam illic labor & certamen
Attamen solus veniat Telamonius fortis A
Et eum Teucer simul sequatur arcuum be
Sic dixit, neq; ei praeco nõ paruit postquã
Perrexit.a.currere ad murũ Achiuorum lo
Stetitq; iuxta Aiaces profectus. statim.a. al
Aiaces Argiuorum duces loricatorum,
Iubet Petei nobilis dilectus filius
Illuc ire, vt labori paululùm occurratis:
Ambo quidẽ magis (hoc enim praecipuè opti
Esset: nam ocyus ea parte parabitur grauis
Eò.n.impetum fecerũt Lyciorũ duces, qui a
Valde acres existunt in validis praelijs)
Si autem & hic bellum & contentio surgit,
Saltem solus veniat Telamonius fortis Aia
Et eum Teucer simul sequatur arcuum ben
Sic dixit: neq; immorigerus fuit mag
monius Aiax.
Statim Oiliadem verbis velocibus allocutu
Aiax, vos quidem hîc tu & fortis Lyco
Stantes Danaos vrgete fortiter pugnare.
Caeterùm ego illuc ibo, & occurram bello.
Protinus.a.reuertar, postquã bene ipsis auxil
Sic vtiq; fatus, abijt Telamonius Aiax;
Et cum eo Teucer ibat frater, & eodem pa
Vnà cũ istis verò Pãdion Teucri ferebat cur
Quando Menesthei magnanimi ad turrim
Murum intra euntes, laborantibus venerun
Hi.a.pinnas murorũ ascẽderunt, obscuro t
Fortes Lyciorum duces & principes:
Cõgressi sũt.a.ad pugnãdũ ex aduerso, ortu
Aiax.a.primus Telamonius virũ interfecit,
Sarpedonis sodalem, Epiclem magnanimu
Marmore aspero percutiens, qui munitione
Iacebat magnus apud pinnaculũ muri supre
Manib.ambab.ferret vir, neq; valdè iuuen
Quales nũc homines sũt: hic.a.ex alto iniec
Fregit aũt quatuor conorũ galeam: & ossa
Omnia simul capitis. hic.a.vrinatori simili
Decidit ab excelsa turri: liquitq; ossa anim
Teucer autem Glaucum fortem filium Hippo

ὑμ..νον βάλε τείχε@ ὑψηλοῖο,
γυμνωθέντα βραχίονα· παῦσε δὲ χάρμης.
ἀπὸ τείχε@ ἆλτο λαθὼν, ἵνα μήτις Ἀχαιῶν
· ἀθρήσειε, καὶ εὐχετόωτ' ἐπέεσσι.
..ι δ' ἄχ@ γένετο Γλαύκε ἀπιόντ@·
..ἐπεὶ ἐνόησεν, ὅμως δ' ἐ λήθετο χάρμης·
. Θεστορίδίω Ἀλκμάονα δ(ε)ρὶ τυχήσας
..δ' ἔσπασεν ἔγχος· ὁ δ' ἑσπόμενος πέσε δρ(ε)ί
..μφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
..ὸν δ' ἄρ' ἐπάλξιν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν,
..δ' ἕσπετο πᾶσα διαμπερὲς· αὐτὰρ ὕπερθεν
.. γυμνώθη, πολέεσσι δὲ θῆκε κέλευθον.
..ας καὶ Τεῦκρ@ ὁμαρτήσανθ', ὁ μὲν ἰῷ
..πλαμῶνα περὶ στήθεσφι φαεινὸν
.. ἀμφιβρότης· (ἀλλὰ Ζεὺς κῆρας ἄμυνε
..οῦ, μὴ νηυσὶν ἐπὶ πρυμνῇσι δαμείη)
.. ἀσπίδα νύξεν ἐπάλμεν@· ἡ δὲ διαπρὸ
..γχείη, στυφέλιξε δέ μιν μεμαῶτ@.
..δ' ἄρα τυτθὸν ἐπάλξιος, ἐδ' ὅγε πάμπαν
..εἰ οἱ θυμὸς ἐέλπετο κῦδ@ ἀρέσθ(αι).
.. δ' ἀντιθέοισιν ἑλιξάμεν@ Λυκίοισιν,
..ιοι, τί τ' ἄρ' ὧδε μεθίετε θούριδ@ ἀλκῆς;
.. δέ μοί ἐστι, καὶ ἰφθίμῳ περ ἐόντι,
..ξαμένῳ, θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον·
..μαρτεῖτε. πλεόνων δέ τοι ἔργον ἄμεινον.

Sagitta percußit irruentem in murum altum:
Qua vidit nudatum brachiũ: cessareq́ fecit à pugna:
Retrò .a. à muro desilÿt furtim, vt ne quis Achiuorũ
Vulneratum videret & insultaret verbis.
Sarpedoni autẽ dolor fuit Glauco abeunte, (*pugna:*
Statim postquã animaduertit: attamẽ nõ oblitus est,
Sed hic Thestoridem Alcmaonem hasta assequutus
Percußit: extraxit .a. hastã. ille .a. sequẽs hastã cecidit
Pronus: circa aũt ipsum crepuerunt arma decora ære.
Sarpedõ .a. murorũ pinnã apprehensã manib. validis,
Traxit, illa .a. sequebatur tota prorsus, sed desuper
Murus denudatus est: multis autem fecit viam.
Hũc .a. Aiax & Teucer simul obuiã facti, alter quidẽ
Percußit ad lorũ circa pectora splendidum (*sagitta*
Scuti totũ corpus circũdãtis (*sed Iupiter fata depulit*
A' filio suo, ne naiuum apud puppes interficeretur.)
Aiax autem scutum percußit insiliens, atq́ penitus
Intrauit hasta: repreßit autem ipsam irruentem:
Ceßit autem paululum à pinna, neq́ is omnino.
Receßit: quoniam ei animus sperabat gloriam referre.
Adhortatus est autem diuinos conuersus Lycios,
O' Lycÿ, cur sic remittitis strenuam virtutem?
Difficile autem mihi est & fortißimo existenti
Soli perrumpenti murum, facere ad naues aditum:
Sed simul sequimini: multorum autem opus melius,

COMMENTARIVS.

..ῶκ@] Frequentissimum est in nostro Poëta vt cùm quispiam alterum adhortatur ad aliquid gerendum, siquidem al.. tacentem eum introducat, vbi potissimùm ὀξυλάβεια desideratur, vt hoc loco.

..μεγα ἔθν@] Ideò ipsorum Lyciorum, (t inquam populi potentissimi nomine cæteras copias auxiliares complectitur, ..ibus duces Sarpedonem & Glaucum, & Asteropæum præposuit, vt anteà vidimus.

..ὑπερφίαλοι,] Ad eos recurrit Menestheus, quos principes in hac statiua pugna intelligebat, nimirum ad Aiaces qui hoc ..pugnandi murum suscepisse soli iam videntur. Petit ergo Menestheus vt vterq; sibi suppetias ferant: quòd si in ea parte ..duocabat, grauitas prælij præsentiam eorum postularet, saltem alterum accedere cupit: nempe Aiacem Telamonium, ..itu, qui fratre præstantior erat (vt alibi docet Poëta) adiuncto fratre notho, cui nomen est Teucro, propter illius nimi..di peritiam. Hanc legationem sibi demandatam exequitur Thoos, fitq́, è duabus petitionibus Menesthei altera, & Ly..ijs fortissimè resistitur.

..ἐμφορήσηται] Quod veteribus illis Heroibus maiores vires quàm ijs qui erant suo seculo, tribuat Poëta, non est iam ..l ipsum nos aliàs explanauimus.

..ἐ λήθετο χάρμης·] Sarpedon quidem fratris vicem dolet, tamen potior fuit illi siue gloria propria, cuius studio se tangi ..psemet testatus est: siue salus totius exercitus, quam ipse ex parte, immò ferè iam solus tuebatur, quàm vt fratrem vul..mitaretur. Immò credo fraternum illud vulnus acriores illi stimulos subdidisse ad alacriùs pugnandum, vt ipsum vlcis.. ; ipsi malè res tota successit. Nam statim Alcmaona solo prostrauit: sed tamen ipse mox à Teucro & Aiace reprimetur.

..κῆρας ἄμυνε] Hic locus attentionem postulat. Si enim ex ipsius Poëtæ veterumque omnium sententia Iupiter ipse fatis ..od multis exemplis doceri potest: quid est quod nunc dicit Poëta, Iouem à filio suo Sarpedone fata repulisse? Ego hęc.. vt non exactè hic fata accipiamus pro immoto illo decreto, quod fati nomine intelligimus, sed nudè pro mortis peri..d hoc vulnere Sarpedon adductus videbatur.

..ξαμένῳ] Ergo verum illud prouerbium, εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. In his autem bellicis negotijs proculdubiò collata multorum ..tior ac efficacior est quàm vnius. Nec obstat quòd tota multitudo sæpe ab vno homine cæditur: nam illud primùm est ..συμβαινόντων, proinde necessariam aut generale quiddam non constituit. Deinde sententia nostra ibi valet, vbi vnius robur ..i potest: Eò siquidem tunc plures erunt aduocandi, vt negotium conficiatur. Hinc Copreus, cùm videret se solum esse ..m ad abducendum ab ara Heraclidas, abire se dicebat: μιᾶς γὰρ χειρὸς, inquit, ἀσθενὴς μάχη Eurip. in Heraclid. Nos quo..ilia notauimus. Est tamen vbi illud Antiphidis commodè possit vsurpari, χρυσοῦν ἐστὶ πρᾶγμ' ἐρημία. Aurea res est solitu.. Philemonis, τὸν μόνον ὄντα καὶ κακὴ τύχη τρέφει. Hominem solum quantumuis angusta fortuna alit: aut illud Menandri in ..ὡς τῷ μισοῦντι τοὺς φαύλους τρόπους ἐρημία: O' quàm suauis est solitudo ei, qui malos odio prosequitur: Et sæpe verum illud ..ἐρημία μεγάλη ἐστὶν ἡ μεγάλη πόλις. At nos de his nunc non agimus, sed in aciem & campum & in mediam negotiorum a..iem solum volumus descendere.

..ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδείσαντες ὁμοκλὴν,
..λον ἐπέβρισαν βουληφόρον ἀμφὶ ἄνακτα.
..οι δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
..@ ἔντοσθεν, μέγα δέ σφισι φαίνετο ἔργον.
..γὰρ ἴφθιμοι Λύκιοι Δαναῶν ἐδύναντο
..@ ῥηξάμενοι θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον·
..ἐ ποτ' αἰχμηταὶ Δαναοὶ Λυκίους ἐδύναντο
..@ ἂψ ὤσασθαι, ἐπεὶ τὰ πρῶτα πέλασθεν.
..ἀλλ' ὥς τ' ἀμφ' οὔροισι δύ' ἀνέρε δηριάασθον,

Sic dixit: hi autem regis subueriti increpationem,
Magis ingruerunt prudentem circa regem.
Argiui autem ex altera parte muniebant phalanges
Murum intra magnum autem ipsis apparebat opus.
Neq́ enim fortißimi Lycÿ Danaorum poterant
Muro rupto parare ad naues viam:
Neq́ vnquam bellatores Danai Lycios poterant
A' muro retrò repellere, postquã primùm accesserant:
Sed sicut de finibus duo viri contendunt,

Μέτρ(οις)

Μέτρ' ἐν χερσὶν ἔχοντες ἐπιξύνῳ ἐν ἀρούρῃ,
Ὥ τ' ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ ἐρίζητον περὶ ἴσης·
Ὣς ἄρα τοὺς διέεργον ἐπάλξιες· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
γρ. δῄουν *Δήουν ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βοείας
Ἀσπίδας, εὐκύκλους, λαισήϊά τε πτερόεντα.
Πολλοὶ δ' οὐτάζοντο κατὰ χρόα νηλέϊ χαλκῷ,
Ἠμὲν ὅτῳ στρεφθέντι μετάφρενα γυμνωθείη
Μαρναμένων, πολλοὶ δὲ διαμπερὲς ἀσπίδος αὐτῆς.
Πάντῃ δὴ πύργοι καὶ ἐπάλξιες αἵματι φωτῶν
Ἐρράδατ' ἀμφοτέρωθεν ἀπὸ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐδύναντο φόβον ποιῆσαι Ἀχαιῶν·
[b]Ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα γυνὴ χερνῆτις ἀληθής,
Ἥ τε σταθμὸν ἔχουσα καὶ εἴριον ἀμφὶς ἀνέλκει
Ἰσάζουσ', ἵνα παισὶν [c]ἀεικέα μισθὸν ἄρηται.
Ὣς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε·
Πρίν γ' ὅτε δὴ Ζεὺς κῦδος ὑπέρτερον Ἕκτορι δῶκε
Πριαμίδῃ, ὃς πρῶτος ἐσήλατο τεῖχος Ἀχαιῶν.
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνώς,
Ὄρνυσθ' ἱππόδαμοι Τρῶες, ῥήγνυσθε δὲ τεῖχος
Ἀργείων, καὶ νηυσὶν ἐνίετε θεσπιδαὲς πῦρ.
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων· οἱ δ' οὔασι πάντες ἄκουον,
Ἴθυσαν δ' ἐπὶ τεῖχος ἀολλέες. οἱ μὲν ἔπειτα
Κροσσάων ἐπέβαινον ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες.
Ἕκτωρ δ' ἁρπάξας λᾶαν φέρεν, ὅς ῥα πυλάων
γρ. ἑστήκει *Εἱστήκει πρόσθεν, *πρυμνός, παχύς, αὐτὰρ ὕπερθεν
γρ. πρυμνός, παχύς Ὀξὺς ἔην· [d]τὸν δ' οὔ κε δύ' ἀνέρε δήμου ἀρίστω
γρ. ὀχλίσσειαν Ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὔδεος *ὀχλίσσαιεν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ'· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
Τόν οἱ ἐλαφρὸν ἔθηκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω.
Ὡς δ' ὅτε ποιμὴν ῥεῖα φέρει πόκον ἄρσενος οἰὸς
Χειρὶ λαβὼν ἑτέρῃ, ὀλίγον δέ μιν ἄχθος ἐπείγει·
Ὣς Ἕκτωρ ἰθὺς σανίδων φέρε λᾶαν ἀείρας,
Αἵ ῥα πύλας εἴρυντο πύκα στιβαρῶς ἀραρυίας,
Δικλίδας, ὑψηλάς· δοιοὶ δ' ἔντοσθεν ὀχῆες
Εἶχον ἐπημοιβοί, μία δὲ κληῒς ἐπαρήρει.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἐρεισάμενος βάλε μέσσας
Εὖ διαβάς, ἵνα μή οἱ ἀφαυρότερον βέλος εἴη.
Ῥῆξε δ' ἀπ' ἀμφοτέρους θαιρούς· πέσε δὲ λίθος εἴσω
Βριθοσύνῃ, μέγα δ' ἀμφὶ πύλαι μύκον· οὐδ' ἄρ ὀχῆες
Ἐσχεθέτην, σανίδες δὲ διέτμαγεν ἄλλυδις ἄλλη
γρ. ὑπό Λᾶος *ὑπαὶ ῥιπῆς. ὁ δ' ἄρ' ἔσθορε φαίδιμος Ἕκτωρ,
γρ. σμερδαλέον Νυκτὶ θοῇ ἀτάλαντος ὑπώπια· λάμπε δὲ χαλκῷ
*Σμερδαλέῳ, τὸν ἕεστο περὶ χροΐ· δοιὰ δὲ χερσὶ
Δοῦρ' ἔχεν· οὐκ ἄν τίς μιν ἐρυκάκοι ἀντιβολήσας,
Νόσφι θεῶν, ὅτ' ἐσᾶλτο πύλας· [f]πυρὶ δ' ὄσσε δεδήει.
Κέκλετο δὲ Τρώεσσιν ἑλιξάμενος καθ' ὅμιλον,
Τεῖχος ὑπερβαίνειν. τοὶ δ' ὀτρύνοντι πίθοντο.
Αὐτίκα δ' οἱ μὲν τεῖχος ὑπέρβασαν, οἱ δὲ κατ' αὐτὰς
Ποιητὰς ἐσέχυντο πύλας· Δαναοὶ δ' ἐφοβήθεν
Νῆας ἀνὰ γλαφυράς· ὅμαδος δ' ἀλίαστος ἐτύχθη.

Mensuras in manibus tenentes commu
Quiq; exiguo in loco litigant de æquali p
Sic quidē hos distinebāt pinnæ murorū, h
Vastabant alij aliorum circa pectora bu
Clypeos, ingentem orbem habentes, parn
Multi autem vulnerabantur ad corpus
Et si cui verso terga denudabantur
Pugnantium: multi aūt penitus trans sc
Vbiq; verò turres & pinnæ murorū sang
Aspersæ erant vtrinq; , à Troianis & à
Sed neq; sic poterant fugā facere Achiuo
Sed se habebāt, vt lāces mulier nendo vi
Quæ pondus tenens & lanam vtrinq; ap
Exæquans, vt liberis tenuem mercedem
Sic qdē horū in pares partes pugna extēs
Antequam Iupiter gloriā excellentiorē
Priamidæ, qui primus insilijt in murum
Clamauit aūt vt exaudiri posset, Troian
Mouemini equites Troiani, perrump
Argiuorū, & manib. īmittite immēsum
Sic dixit incitās: hi autem auribus oē
Directè ibāt aūt ad murū conferti: hi qu
Scalas ascenderunt, acutas hastas tenent
Hector autē correptum lapidem portaba
Stabat ante extremus, crassus, sed desupe
Acutus erat: eum. a. neq; duo viri popula
Facilè super plaustrum à terra submoue
Quales nūc homines sunt: hic. a. facilè i
Hūc ei leuē faciebat Saturni filius versut
Sicut. a. quādo opilio facilè portat vell
Manu accipiens altera: paruū. a. ipsum p
Sic Hector rectà ad tabulas portabat lap
Quæ portas muniebant valdè fortiter
Bifores, altas. duo autem intus vectes
Firmabant mutui: vna aūt clauis accō
Stetit aūt valdè ꝓpè iēs, & adnixus perc
Bene transiens, vt ne ei imbecille telum e
Rupit autē ambos cardines: cecidit aute
Cum grauitate. valdè. a. circa portæ cre
vectes
Tenebant: tabulæ autē disruptæ dissilier
Lapidis ab ictu: insilijt autem illustris He
Nocti veloci similis aspectu, splendebat au
Terribili quo indut⁹ erat circa corpus. d
Hastilia tenebat nec quis ipsum repress
Præter deos, quādo īsilijt portis: igne. a. oc
Imperabat aūt Troianis conuersus ad
Murū transcendere. hi autem hortanti o
Protinus. a. hi qdē murū transcenderūt,
Factas influxerunt portas: Danai autem
Naues ad concauas, tumultus. a. ingēs cō

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ὥς τ' ἀμφ' οὔροισι] Admiranda & penè inimitabilis comparatio, cuius tota virtus in his verbis consistit, ὀλίγῳ ... in omnibus comparationibus semper est obseruandum, vt sæpe monuimus: quia alioqui multa sunt superflua, quæ n... ad rem habere ἀνταπόδοσιν. Ideò vulgò dicitur, similitudines vno pede claudicare.

b ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα] Laudatur hæc comparatio ad æqualitatem rei significandam: nam alio modo non potest ... primi. In qua tamen Poeta mirè accuratus est: non enim mulierem dominam inducit ponderantem, ipsa enim fortas... dam in leuitate ponderis non curat: neq; ancillam, ipsa enim non ita se fideliter fortè gestura est, vt exquisitè ponde... tricem fidam, quæ fallere non potest. nam additur, ἀληθής: neque ipsa falli, quia pauper.

c ἀεικέα μισθόν] Eustathius putat Homerum hoc loco generaliter mercedem eleuare, quasi quæstū facere res sit illib... thienenses, inquit, mercedem in admirationem transferentes (μεταλαβόντες τὸ μισθὸν εἰς θαῦμα) mercedem dare voca...

micum, χρὴ γὰρ ἀποτιμήσασθαι τὸ διδάσκαλον: quod ἀφήνως dictum est, pro μισθὸν δέξασθαι. Qua de re aliâs dicemus. Sanè Di-ct ἀεικέα μισθὸν, τὸν εὐτελῆ καὶ οἰκτρὸν intelligit, quod versio nostra sequitur. Sed ex priore sententia sunt, vt testatur idem Eu-qui matrem Poëtæ ab ipso volunt intelligi, quam quidem laudet vt iustam, id est, ἀληθῆ: vituperat quasi indecenter viuen-est, mercenariè. Nam Herodotus in vita Homeri recitat Chretheida sic solitã ipsum alere ex opificio suo. Ipsius verba Græ-m ilit, hæc sunt: πῶς μὲν οὖν ἡ Κρηθηὶς ἦν παρὰ τοῦ Φημίου. περιιόντος δὲ χρόνου ἐξῆλθε, καὶ ἀπὸ ἐργασίης χερῶν ὁρμωμένη ἔτρεφε τὸ παι-δίον, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσα, καὶ ἐπαίδευσε τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἠδύνατο, &c. Nam subiungit etiam in hoc opificium i-temio Smyrnæ conductam, à quo etiam ad sui matrimonium tandem est sollicitata.

δοιὼ δ' ἀνέρε] De robore veterum heroum satis alibi. Tamen videtur obseruandum, non tam robur Hectoris hoc loco quàm Iouis auxilium, sine quo neque Hector tantum saxum tollere potuisset. id docent illa, τόν οἱ ἐλαφρὸν ἔθηκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω: vt facilè notes, plus Græcis semper Poëtam quàm Troianis tribuere: siquidem Græcos id sine vllo negotio facientes uod Hector nunc Iouis ipsius ope facere dicitur.

ἀπ' ἀμφοτέρους] Hic est gloria & decus illud quod Hectori Iupiter erat conciliaturus, vt nimirum murum Græcorũ per-idque solus sine suorum adminiculo præter quàm Iouis, vt anteà dicebamus.

πυρὶ δ' ὄσσε δεδήει.] Oculorum ardor iram significat, vt ex Seneca documus lib. 1. pag 7. vnde igneam illam esse constat, vt sequenti libro ostendemus.

FINIS LIBRI XII. HOM. ILIAD.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ
Ν. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ
Ὁμήρου Ἰλιάδος.

[ΠΟ]ΣΕΙΔΩΝ νικωμένους ἐλεῶν τοὺς Ἕλληνας, ὁμοιωθεὶς Κάλ-χαντι, καὶ ἀμφοτέρους τοὺς Αἴαντας παρορμᾷ, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς [ἄλλους]. μετὰ ταῦτα Ἰδομενεὺς ἀριστεύει, καὶ ἀναιρεῖ Ὀθρυονέα, [καὶ ἑτέρ]ους ἄλλους. πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἀναιροῦνται. τιτρώσκονται [Δηΐφοβος κα]ὶ καὶ Ἕλενος. τοὺς δὲ ὑπηκόους συναγαγὼν Ἕκτωρ ἐπάγει [τοῖς πολεμ]ίοις, καὶ μεγάλας ἀμφοτέρωθεν ἀναιροῦνται.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Νῦ, δὲ Ποσειδάων Δαναοῖς κράτος ὤπασε λάθρη.

Ἄλλη.

ἡ ἐπὶ ταῖς ναυσὶ μάχη,

ARGVMENTVM
DECIMITERTII LIBRI
Homeri Iliadis.

NEPTVNVS victos miserans Græcos, assimulatur Calchanthi, & ambos Aiaces concitat: deinde verò & alios. Post hæc Idomeneus fortiter se gerit, & interfecit Othryoneum, & quosdam alios. Multi autem ipsorum interficiũtur. Vulnerantur verò Deiphobus & Helenus: At sub ectos suos cõgregans Hector ducit in hostes, & magna vtrinq; strages editur.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

N, autem, Neptunus Danais robur præbuit clàm.

Aliud.

Pugna ad Naues.

ΖΕΥΣ δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ
Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε,
Τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἔ-
χέμεν καὶ ὀϊζὺν
Νωλεμέως, αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν
ὄσσε φαεινώ,
[Νόσ]φ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν,
[Μυσῶν τ'] ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν Ἱππημολγῶν,
[Γλακτοφ]άγων, Ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων.
[Ἐς Τρο]ίω δ' οὐ πάμπαν ἔτι τρέπεν ὄσσε φαεινώ.
[Οὐ γὰρ ὅ γ'] ἀθανάτων τιν' ἐέλπετο ὃν κατὰ θυμὸν
[ἐλθόντ'] Τρώεσσιν ἀρηξέμεν ἢ Δαναοῖσιν.
[Οὐδ' ἀλα]οσκοπιὴν εἶχε κρείων Ἐνοσίχθων.
[Καὶ γὰρ ὁ] θαυμάζων ἧστο πτόλεμόν τε μάχην τε
[Ὑψοῦ ἐπ'] ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑλήεσσης
[Θρηϊκί]ης· ἔνθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
[Φαίνετο δὲ Π]ριάμοιο πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
[Ἔνθ' ἄρ' ὅ γ]' ἐξ ἁλὸς ἕζετ' ἰών, ἐλέαιρε δ' Ἀχαιοὺς
[Τρωσὶν δ]αμναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.
[Αὐτίκα δ]' ἐξ ὄρεος κατεβήσετο παιπαλόεντος,
[Κραιπνὰ] ποσὶ προβιβάς· τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλη
[Ποσσὶν ὑπ]' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
[Τρὶς μὲν] ὀρέξατ' ἰών, τὸ δὲ τέτρατον ἵκετο τέκμωρ
[Αἰγάς· ἔν]θα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης
[Χρύσεα μα]ρμαίροντα τετεύχαται ἄφθιτα αἰεί.
[Ἔνθ' ἐλθὼν] ὑπ' ὄχεσφι τιτύσκετο χαλκόποδ' ἵππω,
[Ὠκυπέτα,] χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν κομόωντε.
[Χρυσὸν] δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ· γέντο δ' ἱμάσθλην
[Χρυσεί]ην εὔτυκτον. ἑὸν δ' ἐπεβήσετο δίφρου.
[Βῆ δ' ἐλάα]ν ἐπὶ κύματ'· ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτοῦ
[Πάντοθ]εν ἐκ κευθμῶν, οὐδ' ἠγνοίησεν ἄνακτα.
[Γηθοσύνῃ] δὲ θάλασσα διΐστατο. τοὶ δ' ἐπέτοντο

IVPITER autẽ postquã Troianosq́;
& Hectorem nauibus admouit,
Hos quidem sinebat apud eas labo-
remq́; sustinere & ærumnam
Indesinenter. ipse autem retrò ver-
tit oculos splendidos
Seorsim ad equitum Thracum despiciens terrã, (rũ
Mysorũq́; comin⁹ pugnãtiũ, & illustriũ Hippemolgo-
Lacte vescentium, Abiorum, iustissimorum hominũ:
Versus Troiã a. nõ oĩno ampli⁹ vertebat oculos splẽdi-
Nõ. n. hic ĩmortaliũ quẽq́; sperabat suo in animo (dos.
Venientem, vel Troianis auxiliaturum, vel Danais:
Neq; vanam speculationem agebat rex Neptunus:
Etenim hic spectans sedebat bellumq́; pugnamq́;
Altè super summum verticem Sami syluosæ
Threiciæ: inde enim conspiciebatur tota quidem Ida:
Apparebat etiã Priami ciuitas, & naues Achiuorũ.
Illic is è mari sedebat egressus, miserabãt. a. Achiuos.
A Troianis domitos: Ioui autẽ grauiter irascebatur.
Protinus verò de monte descendit aspero,
Citò pedib. pgreß⁹. tremebãt. a. mõtes magni & sylua
Pedib. sub immortalib. Neptuni euntis: (destinatũ
Ter quidẽ paßũ fixit eũdo, quartò. a. peruenit ad locũ
Aegas. illic. a. & inclytæ ædes in profunditatib. maris
Aureæ, nitentes ædificatæ sunt, incorruptæ semper.
Illuc cùm venisset sub curru iunxit æreis pedib. equos
Celeriter volantes aureis iubis comantes:
Aurũ. a. ipse induit circum corpus: accepit. a. scuticã
Auream, eleganter factam: suumq́; ascendit currum:
Cepit. a. agitare per vndas, exultabãt. a. cete sub ipso κεύθμων
Vndiq; è latebris: neq; ignorauerunt regem:
Præ lætitia verò mare diducebatur. hi autẽ volabant

Ῥίμφα

Ῥίμφα μάλ', οὐδ' ὑπένερθε διαίνετο χάλκεος ἄξων·
Τὸν δ' ἐς Ἀχαιῶν νῆας ἐΰσκαρθμοι φέρον ἵπποι.
Ἔστι δέ τι σπέος εὐρὺ βαθείης βένθεσι λίμνης,
Μεσσηγὺς Τενέδοιο καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης·
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Λύσας ἐξ ὀχέων, παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ
Ἔδμεναι· ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδας ἔβαλε χρυσείας,
Ἀρρήκτους, ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον αὖθι μένοιεν
Νοστήσαντα ἄνακτα· ὁ δ' ἐς στρατὸν ᾤχετ' Ἀχαιῶν.
[h] Τρῶες δὲ φλογὶ ἶσοι ἀολλέες, ἠὲ θυέλλῃ,
Ἕκτορι Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτες ἕποντο,
Ἄβρομοι, αὐΐαχοι, ἔλποντο δὲ νῆας Ἀχαιῶν
Αἱρήσειν, κτενέειν δὲ παρ' αὐτόφι πάντας Ἀχαιούς.
Ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος, ἐννοσίγαιος,
Ἀργείους ὤτρυνε βαθείης ἐξ ἁλὸς ἐλθών,
[i] Εἰσάμενος Κάλχαντι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν.
Αἴαντε πρώτω προσέφη μεμαῶτε καὶ αὐτώ,
[k] Αἴαντε, σφὼ μέν κε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν,
Ἀλκῆς μνησαμένω, μηδὲ κρυεροῖο φόβοιο.
Ἄλλῃ μὲν γὰρ ἔγωγ' οὐ δείδια χεῖρας ἀάπτους
Τρώων οἳ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὁμίλῳ·
(Ἕξουσιν γὰρ ἅπαντας ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί)
Τῇ δὲ δὴ αἰνότατον περιδείδια μή τι πάθωμεν,
Ἧ ῥ' ὅγ' ὁ λυσσώδης φλογὶ ἴκελος ἡγεμονεύει
Ἕκτωρ, ὃς Διὸς εὔχετ' ἐρισθενέος πάϊς εἶναι.
Σφῶϊν δ' ὧδε θεῶν τις ἐνὶ φρεσὶ ποιήσειεν
Αὐτώ θ' ἑστάμεναι κρατερῶς, καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους·
Τῷ κε καὶ ἐσσύμενόν περ ἐρωήσαιτ' ἀπὸ νηῶν
Ὠκυπόρων, εἰ καί μιν Ὀλύμπιος αὐτὸς ἐγείρει.
[l] Ἦ, καὶ σκηπανίῳ γαιήοχος ἐννοσίγαιος
(γρ. κεκοφὼς) Ἀμφοτέρω * κεκοπὼς πλῆσεν μένεος κρατεροῖο,
(γρ. δὲ θῆκεν) Γυῖα * δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
Αὐτὸς δ' ὥστ' ἴρηξ ὠκύπτερος ὦρτο πέτεσθαι,
Ὅς ῥά τ' ἀπ' αἰγίλιπος πέτρης περιμήκεος ἀρθεὶς
Ὁρμήσῃ πεδίοιο διώκειν [m] ὄρνεον ἄλλο·
Ὣς ἀπὸ τῶν ἤϊξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
Τοῖιν δ' ἔγνω πρόσθεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας.

Celeriter admodū, neq; subter madescebat
Hunc verò ad Achiuorū naues agiles fere
Est.a.quoddā specus latū ꝓfundi in gurg.
Inter Tenedum & Imbrum asperum:
Illic equos stitit Neptunus quatiens terra
Solutos ex curribus, iuxtaq; diuinum po
Ad edendū. circa autem pedes pedicas po
Infrangibiles, insolubiles, vt firmiter illic
Redeuntē regem: hic.a.ad exercitum ibat
Troiani autem flammæ similes conferti s
Hectorē Priamidē insatiabiliter alacres
Valdè strepētes, valdè resonātes: sperabāt
Capturos esse, occisurosq; apud ipsas oēs A
Sed Neptunus terram cingens, quatiens t
Argiuos concitabat profundo è mari ve
Assimulatus Calchanti corpore & indef
Aiaces primus allocutus est promptos &
Aiaces vos quidē seruabitis populum A
Fortitudinis memores, non autem lethal
Alibi quidem ego non timeo manus du
Troianorū, q magnū murū transcēderūt,
(Sustinebant enim omnes fortes Achiui)
Hac parte verò grauissimè extimui nega
Qua hic rabiosus flammæ similis imperat
Hector, qui Iouis iactat præpotentis filium
Vobis autem sic deorum aliquis in ment
Vt & ipsi persistatis fortiter, & hortemin
Itaq; quantumuis alacrem repelleretis à
Velocibus, etsi eum Iupiter ipse incitet.
Dixit, & sceptro, terrā continens, terr
Ambos feriens impleuit robore forti,
Membra autem fecit leuia, pedes, & ma
Ipse aūt, vt accipiter pernix concitatur a
Qui à prærupta petra prælonga leuatus,
Properat per campum insequi auem aliu
Sic ab his digressus est Neptunus quatiens
Ex ipsis duobus.a.sensit prius Oilei filius

COMMENTARIVS.

a Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶας] Præcedentis libri finis docuit, irrupisse Hectorem, reliquasque Troianorum copias in Græc conieciſſe illos in fugam vſque ad Nauſtathmum: quo facto ſucceſſit Iouis inſtitutū, quod erat de Hectore honorar ius videlicet deſiderium Achillis Græcis excitaret. Nunc verò ait Poëta ab hac pugna Iouem oculos reflexiſſe, quod Poëtæ, vt Græcis rem ſuam ſuperiore pugna deperditam in integrum reſtituat. Id autem commodiùs præſtare non ſi Troianos auxilio Iouis deſtitueret. vidimus enim aliàs, cùm Poeta per ſe ſolùm confligentes vtraſque copias indu placet, voluit enim etiam vir bonus ille, vt ſine diuina ope ac præſentia homines aliquid poſſint (Græcos ſuperiore ri Quòd cùm ita ſit, opportunè Iouem retrò ab vtroq; exercitu vertentem oculos fingit. Quia tamen res Græcorum ctæ ac deſperatæ, eorumque animi tam profligati & humiles propter recentes Troianorum impetus, diuina hortati lio incitat eos & confirmat. Nolumus tamen hic, in nobis repugnantiam obſeruari, quod anteà per ſe ſolùm dimica tellexiſſe videamur. nam hîc, vt dixi, propter miſerum eorum ſtatum admiranda eos erigi ratione oportuit, vt eſſet χαὶ ἐπιφανὲς, quod veteri iactatur prouerbio, huic loco accommodatiſſimum.

b ἐς Τροίην δ' οὐ πάμπαν] Hoc à Poëta ſic confictum eſt præter ſuperiores rationes, vt faciliùs & tutiùs Ioue non vid ſuum inducat. Ipſi autem Ioui cauſam auertendi oculos aſſignat ſecuritatem, quam de reliquis Dijs ſibi pollicebat videlicet auſurum alterutri parti auxilium ferre, quòd ipſe antea graui addita comminatione prohibuerat. Sic enim li

ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι,
πληγεὶς οὐ κατὰ κόσμον ἐλεύσεται Οὔλυμπόνδε, &c.

c δὴ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.] Iudicium eſt Homeri, quaſi non fruſtrà ac immeritò Ioui Neptunus ſuccenſeat: ſed eſt iuſta reprehenſio. Mirari autem ſubit, cur Neptunus iam Græcis faueat, cùm tamen lib.12. circa initium docueri Græcorum murum cum Apolline euertiſſe, quod fuit hoſtilis animi teſtimonium. Sed nos ibidem quod ea de re ſent pſimus: ad voces ὄφρα μὲν Ἕκτωρ. Illud verò penè ἀδύνατον, quòd cùm anteà lib. 8. Neptunus Iunoni aduerſus Troian auxilium denegârit, quia intelligeret ſe Ioui rem ingratam facturum, immò difficillimam, cùm tutò potentiſſimo non reſiſtatur. Sic enim ille:

οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι Διῒ Κρονίωνι μάχεσθαι ἡμέας τοὺς ἄλλους, ἐπειὴ πολὺ φέρτερός ἐστιν:

nunc verò ſponte illud ipſum quod recuſauit, aggrediatur. An non eadem Iouis potentia illum coërcere potuit aut poëtæ voluntate acquieſcamus, cui hæc audere placuit pro ſacroſancta Poëtarum in his figmentis poteſtate.

d τὸ δὲ τέτρατον] Cùm corpora Dijs ſuis aſſignauerit antiquitas, corporeaſque penè omnes actiones tribuerit: ne tam talibus adæquaret, cauit vt in re ſimili diſſimilitudo maxima videretur. Quod hoc loco licet obſeruare in Neptuni i mnium mortalium facultatem longè ſuperat. Quarto enim paſſu à Samothracia ad Aegas peruenit, quorum locoru dubio fuit diſtantia: quam nos in Lexico in voce αἰγαί, explicabimus. Nam dubitatur quænam Aegæ hoc loco intel

tamen est vt Aegæ ciuitas Achaiæ in Peloponneso, vbi colitur Neptunus, intelligatur. Porrò quæri ait Didymus, cur roiam Neptunus non proficiscatur, sed tempus consumat Aegas accedens, quasi nimirum moras nectat? Soluit ipse, πραγμάτων μεμηχάνηται ἡ ἀποδημία. πρότερον μὲν ἵνα ἀποπλανήσῃ τὸν Δία ὡς ἀπολελοιπὼς τὸν πόλεμον. δεύτερον δὲ ἵνα καθ' ὅπλι- ος πόλεμον, ἐὰν ἄρα φωραθεὶς εἰς τὴν συμμαχίαν κινδυνεύσῃ. Sed forsan quoq; Poëta figmentum huius aduentus tam re- similitudine aduersus ἀπιστίαν præmunire voluit, ne omnino παραλογεῖν videretur.

δ' ἵππω.] Equi meritò Neptuno attribuuntur: nam ipse primus artem equitandi inuenit, vt scribit Pausanias in Achai- re vide copiosiùs Gyrald. hist. Deorum Syntag. 5. Horum autem equorum numerus est quaternus, vnde Orpheus in θηλῆς, χαροπῶπα, τετράορον ἅρμα διώκων: quanquam non desint, qui Neptuni currum à vitulis marinis & cete trahi ma- ib equis, quod tamen non videtur Homeri sententiæ astipulari.

] Solet Homerus res Deorum auro exornare, materia scilicet apud nos preciosissima, incorruptibili nimirum & rubi- patiente. proinde quæ Deorum etiam apparatibus & ornamentis digna facilè credi potuit.

δὲ θάλασσα] Sensum rebus inanimatis tribuere nostro Poëtę non est nouum. Quod autem hîc de mari dicitur præ læ- indente, minùs absurdum esse videri potest: siquidem Callisthenes, vt notat Eustathius, Pamphyliū pelagus transeun- non solùm diffindi, sed etiam assurgere dixerit, quasi sentiens ipsum transeuntem, & Regem nō ignorans, vt cùm de- incuruaretur, ipsum quasi genu inflexo colere & adorare videretur. Cæterùm affectus humanos rebus inanimatis, vt e Poëticam subolet licentiam: quanquam & hoc sibi interdum prosa oratio concedat.

λογι ἴσοι] Hac comparatione confusus & inordinatus impetus, clamorq; Troianorum significatur, ideò neq; leonibus it eiusmodi ferarum vlli comparat, sed flammæ & procellæ: quorum vtriq; respondent etiam sequentia, ἄβρομοι αὐί- αχοι, est flammæ: ἰαχῇ verò, procellæ.

Κάλχαντι] Hic Calchas, cui Neptunus assimilatur, à quibusdam præco eius nominis esse conijciebatur: sed ij, mea entia, decipiuntur, quia posteà dicet Aiax, οὐδ' ὅγε Κάλχας ἐστὶ θεοπρόπος οἰωνιστής, ἀλλὰ θεός. Vnde constat Neptunum Cal- s speciem induisse, quàm tamen adulterinam ex vestigijs agnouit Aiax: vt ibi dicemus.

φὰ μὲν ὅς] Neptunus hac oratione hunc finem sibi proponit, vt quo iure quaq; iniuria Græcos in Troianos exasperet. m odium maius excitet, maximè verò Hectoris, opportuno mendacio dicit Hectorem se filium Iouis esse gloriari, vt & s Greci non minores se Deorum filijs gerant. Calumniatur ergo Hectorem Neptunus, forsan quòd alibi Hector dicit, ται Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων. Quod tamen mihi non possum planè persuadere. Sed ita per αὔξησιν loquutus est Neptunus de ὸς Διὸς εὔχετ' ἐρισθενέος πάϊς εἶναι. quòd ita videbatur ex recenti victoria elatus, vt iam se diuino ortum genere prædicare t: quod κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum relinquat Poëta: vel simpliciter, vt diximus, superbum & arrogantem He- i vehementiùs vocat. Immò potiùs (est enim nobis ab Eustathij sententia etiam hoc loco recedendum) tota hæc Ne- ita est concinnata, vt magis optare fortitudinem Aiacibus, quàm ipsos hortari videatur. Primùm enim docet se per- ex Troianorum impetu (loquitur autem sub Calchantis imagine) ac metuisse nequid grauius Græci patiantur ab isto flammæ instar efferbuerit & furat: mox optat, vt Deus etiam aliquis Aiacibus faueat: quod si fiat, non dubitat quin ri ab ipsis resisti possit, atq; is etiam à nauibus propelli. Non ergo tam odium Hectori apud Græcos concitat (quid e- at eum odiosum reddere, quem iam satis oderant?) quàm periculi magnitudinem explicat, ex qua ipse adeò sit per- nitus. Directè autem eos non hortatur, sed docet tantùm hic magis diuino quàm humano esse opus auxilio. Res est inde facilis intellectu lectori futura.

σκηπανίῳ] Virgæ diuinæ apud Homerum semper aliquid magni præstant, vt illa Mineruæ Odyss. π. quæ

ἄγχι παρισταμένη χρυσείῃ ῥάβδῳ ἐπεπλήγει' Ὀδυσῆα *ῥάβδῳ ἐπιπλήξασα πάλιν ποίησε γέροντα.*

rcurij, qua *— animas ille euocat Orco* *Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,*
Dat somnos adimitque & lumina morte resignat: *Illa fretus agit ventos, & turbida tranat* *Nubila —.*

rgilium, vel vt apud Homerum Odyss. & Iliad. ω.

— τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, *ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.*

f. x. virga vtitur ad transformationem sociorum Vlyssis. Et iam hic Neptunus sceptro suo percussos Aiaces fortiores s in hac pugna facit.

] Aliam autem intelligit alius generis, quàm sit accipiter: indicat enim, accipitrem in sui generis aues non inuo- s in transenna diligenter notanda. Natura enim (hoc est, Deus,) ita omnia animantia condidit, vt nullum in suum ge- , vt ait Theocritus τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ, ἴρηκες δ' ἴρηξιν, &c. præter ipsorum hominum, quod ta- mnium est longè præstantissimum, ingenium qui se ipsos crudeliter euiscerant ac discerpunt. Quæ res etiam illos vi- nimantibus deteriores hac in parte reddere. Hoc argumentum Plinius paucis eleganter tractauit lib. 7. in præfat. De- ætera animantia in suo genere probè degunt: congregari videmus, & stare contra dissimilia: leonum feritas inter se serpentum morsus non petit serpentes: ne maris quidem belluæ ac pisces, nisi in diuersa genera, sæuiunt. At Hercule a ex homine sunt mala. Hæc ille. poterat etiam addere hoc exemplum Homericum de auibus rapacibus, quæ diuer- s venantur. Et hic nobis est fructus ex hoc loco colligendus, vt acriùs stylum in nos ipsos stringamus. Velocem au- Neptuni accipitris volatui eleganter comparat, qui tam celer & festinus est, vt prouerbio locum dederit, quo de a- am.

ὁ Αἴαντα προσέφη Τελαμώνιον υἱόν,
τεί τις νῶι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι
ενος κέλεται παρὰ νηυσὶ μάχεσθαι,
άλχας ἐστὶ θεοπρόπος οἰωνιστής.
ὄπισθε ποδῶν ἠδὲ κνημάων
όντος· [b] ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ.
αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
ομᾶται πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι,
ἰ ἔνερθε πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν.
παμειβόμενος προσέφη Τελαμώνιος Αἴας,
ἐμοὶ περὶ δούρατι χεῖρες ἄαπτοι
μοι μένος ὤρορε, νέρθε δὲ ποσσὶν
ἀμφοτέροισι μενοινώω δὲ καὶ οἶος
Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτι μάχεσθαι.
οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ρμῇ γηθόσυνοι τήν σφιν θεὸς ἔμβαλε θυμῷ.
ς ὄπισθεν Γαιήοχος ὦρσεν Ἀχαιοὺς,
ηυσὶ θοῇσιν ἀνέψυχον φίλον ἦτορ·
ἅμα ἀργαλέῳ καμάτῳ φίλα γυῖα λέλυντο.

Protinus. a. Aiacē allocutus est Telamonium filium,
Aiax, quoniā aliquis nobis Deorū, qui Olympū ha-
Vati assimilatus, iubet apud naues pugnare, (bitāt,
Neq; hic Calchas est vates, augur:
Vestigia enim retrò pedum & tibiarum
Facilè cognoui abeuntis: faciles cognitu aūt dij sunt.
Atq; mihi ipsi animus in pectoribus dilectis
Magis concitatur ad bellandum & pugnandum,
Prompti sunt autem subter pedes & manus suprá.
Hunc. a. excipiens, allocutus est Telamonius Aiax:
Sic nunc & mihi circa hastam manus duræ
Gestiunt: & mihi robur mouetur: subter aūt pedib.
Impellor ambobus: paratus sum autem & solus
Cum Hectore Priamide inexplebiliter alacri pugna-
Dum hi quidem talia inter se dicebant, (re.
Pugnæ studio læti, quod ipsis Deus immiserat animo.
Interim. a. retrò existētes Neptun⁹ cōcitauit Achiuos,
Qui apud naues veloces reficiebant dilectum cor:
Quorū cū molesto labore chara mēbra soluta erant,

x Καὶ

Καί σφιν ἄχος κατὰ θυμὸν ἐγίνετο, δερκομένοισι
Τρῶας, τοὶ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὁμίλῳ·
Τοὺς οἵγ' εἰσορόωντες, ὑπ' ὀφρύσι δάκρυα λεῖβον·
Οὐ γὰρ ἔφαν φεύξεσθαι ὑπ' ἐκ κακοῦ. ἀλλ' Ἐνοσίχθων
Ῥεῖα μετεισάμενος κρατερὰς ὤτρυνε φάλαγγας.
Τεῦκρον ἔπι πρῶτον καὶ Λήϊτον ἦλθε κελεύων,
Πηνέλεών θ' ἥρωα, Θόαντά τε Δηΐπυρόν τε,
Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας ἀϋτῆς·
Τοὺς ὅγ' ἐποτρύνων, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
[c] Αἰδὼς Ἀργεῖοι [d] κοῦροι νέοι· ὔμμιν ἔγωγε
Μαρναμένοισι πέποιθα σαωσέμεναι νέας ἁμάς·
Εἰ δ' ὑμεῖς πολέμοιο μεθήσετε λευγαλέοιο,
Νῦν δὴ εἴδεται ἦμαρ ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.
Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι,
Δεινὸν, ὃ [e] οὔποτ' ἔγωγε τελευτήσεσθαι ἔφασκον,
Τρῶας ἐφ' ἡμετέρας ἰέναι νέας, οἳ τοπάρος περ
Φυζακινῇς ἐλάφοισιν ἐοίκεσαν, αἵτε καθ' ὕλην
Θώων, πορδαλίων τε, λύκων τ' ἤϊα πέλονται,
Αὔτως ἠλάσκουσαι, ἀνάλκιδες, οὐδ' ἔπι χάρμη·
Ὣς Τρῶες τὸ πρίν γε μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν
Μίμνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐναντίον οὐδ' ἠβαιόν.
Νῦν δ' ἕκαθεν πόλιος κοίλης ἔπι νηυσὶ μάχονται,
Ἡγεμόνος κακότητι, μεθημοσύνῃσί τε λαῶν,
Οἳ κείνῳ ἐρίσαντες ἀμυνέμεν οὐκ ἐθέλουσι
Νηῶν ὠκυπόρων, ἀλλὰ κτείνονται ἀν' αὐτάς.
[f] Ἀλλ' εἰ δὴ καὶ πάμπαν ἐτήτυμον αἴτιός ἐστιν
Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
Οὕνεκ' ἀπητίμησε ποδώκεα Πηλείωνα,
Ἡμέας γ' οὔπως ἐστὶ μεθιέμεναι πολέμοιο.
Ἀλλ' ἀκεώμεθα θᾶσσον· ἀκεσταί τοι φρένες ἐσθλῶν.
Ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς.
Πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν· οὐδ' ἂν ἔγωγε
Ἀνδρὶ μαχεσσαίμην [g] ὅστις πολέμοιο μεθείη,
Λυγρὸς ἐών· ὑμῖν δὲ νεμεσσῶμαι περὶ κῆρι.
Ὦ πέπονες, τάχα δή τι [h] κακὸν ποιήσετε μεῖζον
Τῇδε μεθημοσύνῃ· ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος
[i] Αἰδῶ καὶ νέμεσιν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν.
Ἕκτωρ δὴ παρὰ νηυσὶ βοὴν ἀγαθὸς πολεμίζει,
Καρτερός· ἔρρηξεν δὲ πύλας καὶ μακρὸν ὀχῆα.

Et ipsis dolor in animo fiebat aspicientibus
Troianos, q magnũ murũ transcenderãt fu
Hos illi inspiciẽtes sub supcilijs lachrymas f
Non.n.putabant se effugituros è clade, sed
Facilè interueniens fortes concitauit phal.
Ad Teucrum prius & Leitum venit adh
Peneleumq́, heroëm, Thoantemq́, Deipyru
Merionemq́, & Antilochum, peritos bell
Hos hic incitans verbis velocibus allocutu
Pudor Argiui adolescẽtes iuuenes, in vo
Pugnantibus confidebam, saluas fore nau
Si autem vos bellum negligetis perniciosũ
Nunc sanè apparet dies à Troianis domar.
Proh dolor, magnum miraculum hoc ocul
Terribile, quod nũquam equidẽ euenturũ
Troianos ad nostras accedere naues: qui p
Fugacibus ceruis similes erant, quæ in sylu
Lyncũ, ceruariorũ, leopardorumq́, luporũ
Temerè errantes, imbelles, neq; ad pugnam
Sic Troiani priùs robur & manus Achiuo
Expectare volebant ex aduerso, ne paulu
Nunc verò procul ab vrbe cõcauas ad na
Ducis ignauia, negligentiaq́, militum,
Qui cum illo contendentes, defendere nol
Naues veloces, sed interficiuntur in ipsis.
Sed si iam & omnino verè reus est
Heros Atrides latè regnans Agamemnon,
Eò quòd contumelia affecit pedibus celere
Nobis quidem nullo modo licet negligere
Sed medeamur citò: medicabiles sunt mẽ
Vos.a.minimè honestè remittitis strenua
Omnes fortissimi existẽtes per exercitũ, n
Cùm viro litigarem qui à pugna cessaret,
Imbellis existens: vobis autem indignor
O' molles: mox iam aliquod malum faciet
Hac cessatione, sed in mentibus ponite sing
Pudorẽ & reprehensionẽ. iam.n. ingens ce
Hector iam apud naues in prælio strenuus
Fortis: effregit verò portas, & longum ve

COMMENTARIVS.

a αἰαν, ἐπά τις νῶι] Hæc Aiacis Oilei oratio non est quidem ἀκέφαλος, sed μείουρος. Nihil enim subijcitur, quod sit hu
δοσις: siue quòd perturbatum hominem Poëta significare voluerit, siue quòd finem additurum Aiax Telamonius in

b ὀρίγνωθι ϑεοί περ.] Hic locus nobis est diligenter attendendus: pertinet enim ad veterum illorum Deorum cogni
Poëta (nam hic de illo tantùm nobis erit sermo, vt qui putà antiquissimus sit horum omnium scriptor) vt persuadere
statis hominibus esse Deos, non tantùm hoc ita nudè scriptis prodidit: sed etiam eos oculis hominum subiecit, quòd
mus, certiùs credere soleat mortalitas. Id tamen moderatè fecit. Videbatur enim absurdum, vt faciem Deorum agno
nes, quasi fulgor & maiestas illa diuini vultus ab ijs non debeat crasso visu percipi, aut etiam percipi non possit. Erg
tantùm partes videri ab ipsis voluit, anterioribus aliam putà mortalem speciem assumentibus, quâ sese conspiciendo
Hoc loco venit examinandus in eam rem locus Virgilij. 1. Aeneid. Cùm enim Venus Aeneæ apparuisset Virginis os
gerens, & virginis arma Spartanæ: tamen non potuit vultum diuinum dissimulare, vnde in eam vocem erupit Aenea

O' quam te memorem virgo? namq; haud tibi vultus *Mortalis, nec vox hominem sonat. O' dea certè:*
An Phœbi soror an nympharum sanguinis vna?
Multa tibi ante aras nostra cadet hostia dextrâ.

Et hinc quasi Deæ sacrificia pollicetur: Sed ibi Poëta id de industria fecit, quia formosissimę I
lud diuinum vix potuit adimere, & tamen ita texit, vt vix certò posset illius Numẽ argui. Hinc est quòd certiùs eam p
agnouit: & ipsemet Poëta à parte posteriore & ex incessu Deæ signa exhibuisse scribit his verbis:

Dixit (Venus) *& auertens rosea ceruice refulsit,* *Ambrosiæquè comæ diuinum vertice odorem*
Spirauère: pedes vestis defluxit ad imos *Et vera incessu patuit Dea.*

Sic quoque ex auersi Neptuni vestigijs Oileus hic Numen illius colligit, at confusè, hoc est, non agnito ipsomet Nep
neraliùs de diuinitate illius pronuncians. Ergo Deos suos noluit à facie verè videri Homerus pro ratione iam à no
Non dubitabo res sacras & veras profanis & fictis miscere, vt meliùs videamus, non planè ineptè hanc ἀοργασίαν. Dijs
Homerum tribuisse. Moses Exod. cap. 33. à Deo petebat, vt se ipsi manifestaret, ac gloriã suã patefaceret: at Deus neg
ri posse vt faciem suã Moses videret: οὐ δυνήσῃ, inquit, ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου. οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται
uo suo sanctissimo aliquid magni concederet, & cum beneuolẽtiæ suæ luculentissimo testimonio confirmaret, permi
te posteriori videndũ. Verba Prophetæ sunt hæc, vt à Septuag Interp. versa sunt: καὶ εἶπε κύριος· ἰδοὺ τόπος παρ' ἐμοί, καὶ σ
πέτρας, ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ ἡ δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας, καὶ σκεπάσω τῇ χειρί μου ἐπὶ σέ, ἕως ἂν παρέλθω, καὶ ἀφελῶ τὴν χ

ταμεν, τὸ δ' ἀθέσπιστον μὲν οὐκ ὀφθήσεταί σοι. Quod scio viros doctos interpretari de Christo, qui Mosis tempore non erat ap-, & Moses eum tamen venientem poterat credere & annunciare, quod est quasi partem posteriorem illius tantùm videre. llegoricè sumpta videntur, & mihi simplex explicatio hoc loco perplacet: quandoquidē Deus ibi nudè faciem suā Mosi uod ille ad maiorem fiduciam in administratione Israëlitis populi flagitauerat. Quid ergo? inquies, non constabit ca- illud axioma, Deum esse ἀόρατον? Maximè, inquam: & id ipsum hic locus luculenter probat. Sed & quomodo illa ἀοφασία da sit, docere videtur, nimirū à parte anteriori: vt se Deus, cùm vult, videndum à posteriori exhibeat, vt nunc Mosi. Quid etiam, inquies, anteriora & posteriora tribuis? Immò heus tu, inquam, qui me alio modo loqui iubes, quàm Spiritus S. ysterijs locutus: sed hoc in sacrosancta Theologorum stoa diligentiùs & accuratiùs excutiatur ac expendatur, satis sit fani scriptoris loca inter se contulisse: quod non erit, vt opinor, pijs lectoribus ingratum, à quibus & fidem & modesti- ebus postulo. Quod autem ad Homericum epiphonema ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ attinet, huc est aduocandum quod Calasiris Heliod. Aethiop. hist. lib. 3. dicit. Ille cùm se Apollinem & Dianam (Deos) vidisse dixisset, rogauit Cnemon, quomodo n fuerit: Eodem modo, inquit, quem sapiens Homerus quasi ænigmate significat, multi autē ænigma prætereunt ἴχνια ν, vt idem alicubi dicit, ὄπισθεν ἠδὲ κνημάων ῥεῖ', ἔγνων ἀπιόντος. ἀρίγνωτοι τε θεοί περ. Tum posteà cùm se horum versuum sen- pere Cnemon fateretur, subijcit Calasiris: θεοὶ καὶ δαίμονες, inquit, (iuuabit autem elegantissimi scriptoris, qui minus hodi- manibus iuuenum teritur, verba referre) ἐπιφοιτῶντες δὲ εἰς ἡμᾶς καὶ ἀποφοιτῶντες, εἰς ἄλλο μὲν ζῶον ἐπιλάχιστον, εἰς ἀνθρώπους δὲ ἑαυτοὺς εἰδοποιοῦσι, τῷ ὁμοίῳ πλέον ἡμᾶς εἰς τὴν φαντασίαν ὑπαγόμενοι. τοὺς μὲν δὴ βεβήλους καὶ διαλάθοιεν, τὴν δὲ σοφοῦ γνῶσιν, οὐκ ἂν ἀλλὰ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς ἂν γνωσθεῖεν ἀτενὲς διόλου βλέποντες, καὶ τὸ βλέφαρον οὔποτε ἐπιμύοντες (malè vulgo ἐπιμιοντες) καὶ τῷ (ma- ς τὸ) βαδίσματι πλέον οὐ κατὰ διάστασιν τοῖν ποδοῖν οὐδὲ μετάθεσιν ἀνυομένῳ, ἀλλὰ κατά τινα ῥύμην ἀέριον, καὶ ὁρμὴν ἀπαρεμπόδιστον τέ- μνον τὸ περιέχον ἢ διαπορευομένων. διὸ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν αἰγύπτιοι τὼ πόδε ζευγνύντες καὶ ὥσπερ ἑνοῦντες ἱστᾶσιν. ἃ δὴ καὶ Ὅμη- τε αἰγύπτιος καὶ τὴν ἱερὰν παίδευσιν ἐκδιδαχθεὶς, συμβολικῶς τοῖς ἔπεσιν ἐναπέθετο, τοῖς δυναμένοις συνιέναι γνωρίζειν καταλιπὼν ηνᾶς, ὄσσε φαεινὼ δ' οἱ ὄσσε φαάνθεν εἰπών. ἐπὶ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος, τὰ ἴχνια γὰρ μετόπισθε ποδῶν ἠδὲ (malè vulgò ἢ δὲ) κνημάων ῥεῖ' ἔγνων. ιον ῥέοντος ἐν τῇ πορείᾳ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥεῖα ἀπιόντος, καὶ οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ ἠπατήκασι ῥᾳδίως ἔγνων ὑπολαμβάνοντες. id est, vt interpre- islaus Vvaschevuizki Polonus, Dij & numina venientia ad nos, & à nobis recedentia, in alia animalia rarissimè, in homi- vt plurimùm sese transformant, similitudine magis, vt visum insomnij esse opinemur, nobis imponentes. Quamuis igi- nos homines latuerit, tamen, quin à sapiente cognoscantur, effugere nō possunt: sed ex oculis notari possunt, cùm con- itu intueantur, & palpebras nunquam concludant (hoc ego rarissimè accidere contendo, deinde etiam non apud omnes ipientes, vt etiam docet Calasiris) & magis etiā ex incessu, qui non ex dimotione pedum, neq; transpositione existit, sed impetu aërio, & vi expedita, findentium magis auras quàm transeuntium. Quamobrem statuas quoque Deorum Ae- unt, coniungentes illis pedes, & quasi vnientes. Quæ etiam Homerus sciens, vt Aegyptius & doctrina sacra instructus, inuolutè versibus reddidit, relinquens intelligenda ijs, qui possent. De Pallade quidem, Atque truces oculi fulsère tuenti. no autem: Namq; pedum crurumq; simul vestigia pone Perfacilè agnoui remeante, tanquam fluente in incessu. Hoc e- rfacilè remeante: non, vt quidam decepti, perfacilè agnoui, putarunt. Hæc ille apud Heliodorum, quæ hunc locum ma- anabunt. Porrò vt ad Oileum redeamus, is iam dicitur, diuinam maiestatem in eo, qui se Calchantem simulauerat, depre- quia, vt ait Dydimus, φαντασίαν παρέσχε τὸ θεῖον ἑαυτῷ: quod quamuis ex vestigijs potuerit, vt etiā dicit, tamen vbi auctam atem bellicam sensit, in ea sententia magis est confirmatus. In quo postremo assensorem habuit fratrem Telamonium.

γυῖα] Non satis fuit Neptuno, duces illos Aiaces (eos enim principes in hac pugna fecit Poëta, vt anteà videbamus) idem apud cæteros Græcos præstaret: quod ista facit oratione, cuius hoc est artificium. Primùm docet, quid ipse hacte- na virtute senserit, in cuius nimirum præsidio salutem exercitus collocatam esse existimârit, quam ille adhuc mentem nodò prælium iam non detrectauerint, alioqui paratum se videre Græcis exitium: quod exaggerando, præsentem sta- tus, comparat eum cum eo, qui iam est elapsus: cùm videlicet Græci Troianos fugarent, ac ipsis tantum terrorem suæ itatis incuterent, vt resistere nunquam ausi sint: nunc verò contrà accidit, vt Græci confligere cum Troianis vereantur. upponendum esse videtur, secessisse Græcos in naues, vbi otiosi essent ac abstinerent à bello, indignati nimirum Aga- uod iam agnoscerent, ni fallor, quàm pessimè secum ageretur, Achille absente, quem offenderat Agamemnon. Id ma- t Neptunus, cùm dicit: Troianos iam ad naues pugnare, ἡγεμόνος, nempe Agamemnonis:

κακότητι μεθημοσύνῃσί τε λαῶν οἳ κείνῳ ἐρίσαντες ἀμυνέμεν οὐκ ἐθέλουσι νηῶν ὠκυπόρων.

posteà Neptunus in Græcis improbat, quasi vnius Agamemnonis, licet reus hac in parte existat, causa, nihil sit eis de tudine remittendum, vt propriam etiam salutem aspernentur. Tandem eos ad illam tuendam exhortatur. Porrò nos ionis membra mox enucleabimus.

] In horum duorum repetitione videtur ταυτολογεῖν: satis enim fuerat dixisse κοῦροι, vel νέοι. Aut forsan sic duplican- ῶ, vt meliùs meminerint iuuentutis suæ Græci, aut potiùs adolescentiæ, in qua solet esse flos roboris ac virtutis, (vnde eneus de Aenea Καὶ οἱ ἔχει ἥβης ἄνθος ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον) quam ipsi nimium turpiter languescere nunc patiuntur in discrimine, in quo satius esset fortiter cum sui propugnatione mori, quàm cum pusillanimitatis istius, à Neptuno ipsis crimine diutiùs viuere.

ου ... πελάσθησεσθαι] Nunquam credidissem, inquit Neptunus, sic à Troianis propulsatos iri Græcos, vt in has angustias de- cùm ipsi semper Troianos fugârint, non secus ac ceruos lupi (qui apposito nomine ceruarij appellantur) & leopardi. nt? immò vt ipsi ijdem cerui ab ijsdem feris in cibos dilaniantur: sic à Græcis Troiani anteà trucidabantur, vt eorum tillum quidem possent sustinere. Quæ commemoratio proculdubiò languentes illas Græcorum turmas recreauit & uc illud Virgilij possit detorqueri: Tum pudor incendit vires. Nam, vt est apud Euripidem in Temeno, αἰσχύνεται δὲ ... ἀνὴρ κακὸς κεκλῆσθαι πᾶς τις: id est, Pudet virum fortem, si ignauus segnisque vocetur.

καὶ πάμπαν] Nouit Neptunus ex Achillis absentia tot damna Gręcis incumbere, ideò tamen nihil de diligentia & soler- mittendum esse monet: interea verò consilium subijcit de Achillis reconciliatione. Sic enim accipio illa verba: ἀλλ' ..., &c. nisi malis de præsentis periculi remedio intelligi, quod videtur voluisse Didymus, vt sit hic sensus: Vestra cul- ptunus ad Græcos, factum est vt Troianis tantum licuerit, at nunc obtestor vos vt virtutis pristinæ memores, & odij us Agamemnonem concepistis immemores, vestris rebus afflictis succurratis, quod vos facturos securè mihi spōdeo, est bonorum natura, vt facilè persuaderi possint, ac exulcerati illorum animi demulceri ac sanari. Exulcerantur autem icida verò & mansueta oratione placantur τῷ γὰρ λόγῳ (sic enim apud Didymum est legendum, non ὁ λόγος, vt ibi vi- n est) αἱ τῶν ἀγαθῶν φρένες, ῥᾳδίως πρὸς τὸ κρεῖττον μεθίστανται δι' ἐθεραπεύθησαν. Idem tamen ἀκεσταί etiam per θεραπευτή- atur, hoc est, actiuè non passiuè: nimirum vt intelligantur animi bonorum, qui alijs mederi possint, ijsq; subuenire. hi minus probari potest.

... μεθέηι] Quem virum, quæso, intelligit Neptunus? An Agamemnonem? Id quidem sermonis cohærentia postulat, empore pugnæ non interfuit Agamemnon, quia erat vulneratus, simul etiam Vlysses, Diomedes, & Machaon, quibus lestorem, nō vulneratum quidem illum, sed Machaoni assistentem. Hanc autem Agamemnonis absentiam apposite ἀναλκείᾳ tribuit, cùm tamen honestiùs facturus videbatur, si eum vulnere impeditum, vt res se habebat, causatus es- us gloriæ consuluisset, & Græcis gratiorem reddidisset. Sed sanè quamuis illa causa absentiæ legitima fuerit, tamen in- iam sequenti libro eum ita ex hoc rerum statu perculsum, vt fugam capessendam esse reliquis Heroibus suaderet, vt ρὸς appelletur. Ex quibus constat, Giphanium, nisi ego maximè fallor, hunc locum non intellexisse, dicentem, Cùm curis, sed cum prestātibus esse certandum, &c. Præterea videtur adulari Græcis Neptunus, quasi eorum sententiæ de e astipulari velit, vt eam tamen doceat illorum virtuti obstaculo esse non debere. Tali adulationis genere in sequen- ūm Gręcos omnes fortes appellat, his verbis: ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν, &c. b. præcedenti dicat Aiax, ὦ φίλοι Ἀργείων ὅς τ' ἔξοχος ὅς τε μεσήεις

ὅς τε χερειότερος, ἐπεὶ οὔπω πάντες ὁμοῖοι ἀνέρες ἐν πολέμῳ.

... ρον] Fugam intelligit, & incendium nauium.

καὶ ... ιν] αἰδῶς, inquit Eustathius, est ex nobis ipsis: νέμεσις verò ex alijs πρὸς οὓς τὴν αἰδῶ ἔχομεν, cuius quidem pudoris sedes

est in oculis, iuxta illud: αἰδὼς ἐν ὀφθαλμοῖς, vt est in prouerbio. At hîc Neptunus suadet poni pudorem in mente, id est, in norum affectuum receptaculo, in quo pudor est primariò, in oculis verò secundariò. De illo autem prouerbio vide Erasmi 2. Cent. 1. prou 70.

Ὣς ῥα κελευτιόων γαιήοχος ὦρσεν Ἀχαιούς·
ᵃἈμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιοὺς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραί, ἃς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθὼν,
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος. οἱ γὰρ ἄριστοι
Κρινθέντες Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ·
ᵇἈσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων, ᶜὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν·
Ἔγχεα δ' ἐπτύσσοντο θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
Σειόμεν'· οἱ δ' ᵈἰθὺς φρόνεον, μέμασαν δὲ μάχεσθαι.
Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες· ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ
Ἀντικρὺ μεμαὼς, ᵉὀλοοίτροχος ὣς ἀπὸ πέτρης,
Ὅντε κατὰ στεφάνης ποταμὸς χειμάρροος *ὤσῃ, (π. ὤσῃ,)
Ῥήξας ἀσπέτῳ ὄμβρῳ ἀναιδέος ἔχματα πέτρης,
Ὕψι τ' ἀναθρώσκων πέτεται, κτυπέει δέ θ' ὑπ' αὐτοῦ
Ὕλη· ὁ δ' ἀσφαλέως θέει ἔμπεδον, ὄφρ' ἂν ἵκηται
Ἰσόπεδον, τότε δ' οὔτι κυλίνδεται, ἐσσύμενός περ·
Ὣς Ἕκτωρ, ἧος μὲν ἀπείλει μέχρι θαλάσσης
Ῥεῖα διελεύσεσθαι κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Κτείνων, ἀλλ' ὅτε δὴ πυκινῇς ἐνέκυρσε φάλαγξι,
Στῆ ῥα μάλ' ἐγχριμφθείς· οἱ δ' ἀντίοι υἷες Ἀχαιῶν,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν,
Ὦσαν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη.
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνώς,
Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταὶ
Παρμένετ'· οὔτοι δηρὸν ἐμὲ σχήσουσιν Ἀχαιοὶ,
Καὶ μάλα πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες·
Ἀλλ' (οἴω) χάσσονται ὑπ' ἔγχεος, εἰ ἐτεόν με
Ὦρσε θεῶν ὤριστος ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.
Ὣς εἰπὼν, ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Δηΐφοβος δ' ἐν τοῖσι μέγα φρονέων ἐβεβήκει
Πριαμίδης, πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα *πάντοσ' ἐΐσην, (π. πάντοσε ἴσην,)
Κοῦφα ποσὶ προβιβὰς, καὶ ὑπασπίδια προποδίζων·
Μηριόνης δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλεν, οὐδ' ἀφάμαρτε κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην
Ταυρείην· τῆς δ' οὔτι διήλασεν, ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Ἐν καυλῷ ἐάγη δολιχὸν δόρυ· Δηΐφοβος δὲ
Ἀσπίδα ταυρείην σχέθ' ἀπὸ ἕο, δεῖσε δὲ θυμῷ
Ἔγχος Μηριόναο δαΐφρονος· αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Ἂψ ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, χώσατο δ' αἰνῶς
Ἀμφότερον, νίκης τε καὶ ἔγχεος ὃ ξυνέαξε·
Βῆ δ' ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Οἰσόμενος δόρυ μακρὸν ὅ οἱ κλισίηφι λέλειπτο.
Οἱ δ' ἄλλοι μάρναντο, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τεῦκρος δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἄνδρα κατέκτα
Ἴμβριον αἰχμητὴν, πολυΐππου Μέντορος υἱόν·
Ναῖε δὲ Πήδαιον πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν,
Κούρην δὲ Πριάμοιο νόθην ἔχε Μηδεσικάστην·
Αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,
Ἂψ εἰς Ἴλιον ἦλθε, μετέπρεπε δὲ Τρώεσσι·
Ναῖε δὲ πὰρ Πριάμῳ· ὁ δέ μιν τίεν ἶσα τέκεσσι.
Τὸν ῥ' υἱὸς Τελαμῶνος ὑπ' οὔατος ἔγχεϊ μακρῷ
Νύξ', ἐκ δ' ἔσπασεν ἔγχος· ὁ δ' αὖτ' ἔπεσεν μελίη ὥς,
ᵇἫ τ' ὄρεος κορυφῇ ἕκαθεν περιφαινομένοιο

Sic sanè adhortans Neptunus concitauit A
Circum autem Aiaces duos stabant phalange
Firmæ, quas non Mars vituperasset interuenie
Neq; Minerua populos impellens, nam præstan
Delecti Troianosq; & Hectorem diuinũ expe
Munientes hastam hasta, scutum alio scuto o
Clypeus itaq; clypeũ firmabat, galea galeã, vi
Tangebãt se cristatæ ex setis equis cassides splẽ
Nutantium: adeò densi steterunt inter se.
Lanceæ. a. flectebãtur audacibus à manibus
Cõcussæ: hi. a. rectã animũ intẽdebãt cupieba
Troiani. a. prius verberarũt cõferti: præibat. a
Contrà ruẽs: lapis rotũdus veluti à petra (co
Quem à summo montis fluuius torrens impu
Abruptis immenso imbre asperæ retinacul
Altèq; subsiliens volat resonatq; sub ipso
Sylua: hic. a. sine impedimento currit contin
In planitiẽ, tũc. a. neqcquã voluit, impulsu
Sic Hector hactenus quidẽ minabatur usq; a
Facilè se peruẽturum ad tentoria & naues A
Occidentem, sed quando iam densis incidit a
Stetit valdè implicitus: hi. v. aduersi filij Ac
Percutientes ensibusq; & hastis ancipitibus
Repulerunt eum à se: is verò cedens repulsu
Clamauit autem altè, Troianis vociferans:
Troiani & Lycij, & Dardani bellicosi,
Perstate, non diu me sustinebunt Achiui,
Quamuis valdè instar turris sese instruxer
Sed (puto) cedent ob hastam meam, si verè
Incitauit deorũ optimus altitonans maritu
Sic fatus, commouit robur & animũ vni
Deiphobus autem inter hos valde animosus
Priamides: ante autẽ tenebat scutum vndi
Leuiter pedibus procedens, & sub clypeo pro
Meriones autem in eum collimabat hasta l
Et assecutus est (neq; aberrauit) ad scutu
æquale
Taurinum, id. a. minimè penetrauit: sed m
In summitate fracta est lõga hasta. Deiphob
Scutum taurinum remouit à se: timuit aute
Hastam Merionis bellicosi, sed hic heros
Retrò sociorũ ad agmẽ recessit. indignatus e
Propter vtrunq; victoriamq; & hastã, qua
Perrexit autem ire ad tẽtoria & naues Ac
Allaturus hastã lõgã, quæ sibi in tẽtorijs reli
Alij verò pugnabant: clamor aũt immẽsus
Teucer autem primus Telamonius virum
Imbrium bellatorem, diuitis equorũ Mento
Habitabat. a. Pedasũ antequã venisset filij
Filiã aũt Priami spuriam habebat Medesica
Sed postquã Danaorũ naues venerũt vtrin
Rursus ad Ilium venit, & excellebat inter
Habitabat. a. apud Pr. hic. a. eũ honorabat a
Hunc filius Telamonis sub aurem hasta long
Læsit, euulsitq; hastã: hic. a. ibi cecidit, frax
Quæ montis in vertice procul apparentis

τμνομένη τέρενα χθονὶ φύλλα πελάσσῃ·	*Aere incisa, tenera terræ folia admouit:*
ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ	*Sic cecidit: circũ.a. ipsum sonuerũt arma insignia æ-*
δ᾽ ὡρμήθη μεμαὼς ἀπὸ τεύχεα δῦσαι·	*Teucer autem accurrit cupiens arma exuere: (re,*
ὁρμηθέντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ·	*Hector aũt in accurrẽtẽ iaculat⁹ est hasta lucida.(stã* ✱ χάλκεον
ἐν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος	*Sed hic qdẽ ex aduerso cõspicat⁹, declinauit æreã ha-*
δ᾽ Ἀμφίμαχον Κτεάτου υἱ᾽ Ἀκτορίωνος,	*Paululũ: hic.a. Amphimachũ Cteati filiũ Actorionis*
ἐς πόλεμον δὲ καὶ ἐνθ᾽ ὃς βάλε δουρί.	*Venientem ad pugnam in pectore percußit hasta:*
δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ.	*Insonuit aũt lapsus. sonuerunt verò arma super ipso.*
ὡρμήθη κόρυθα κροτάφοις ἀραρυῖαν	*Hector aũt accurrit vt galeam temporibus aptatam*
φαρπάξαι μεγαλήτορος Ἀμφιμάχοιο·	*De capite raperet magnanimi Amphimachi.*
ρμηθέντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ	*Aiax autem ruentem petijt hasta lucida (ære* ✱ χάλκεον
ἀλλ᾽ οὔ πη χροὸς εἴσατο, πᾶς δ᾽ ἄρα χαλκῷ	*Hectorem: sed nulli parti corporis adacta est: totus.n.*
ἐσκεκάλυφθ᾽. ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἀσπίδος ὀμφαλὸν οὔ-	*Horrendo tectus erat. hic.a. scuti vmbonem percußit:*
σθένει μεγάλῳ· ὁ δ᾽ ἐχάσσατ᾽ ὀπίσσω (τα,	*Retrusit aũt ipsum robore magno, ille verò cessit retrò*
φοτέρων. τοὺς δ᾽ ἐξείρυσαν Ἀχαιοί.	*Ab vtroq; cadauere: hæc aũt extraxerunt Achiui:*
χον μὲν ἄρα Στιχίος δῖός τε Μενεσθεὺς	*Amphimachũ quidẽ Stichius diuinusq́; Menestheus,*
ἡγεμόνες Ἀθηναίων κόμισαν καὶ λαὸν Ἀχαιῶν	*Principes Atheniensiũ, portauerũt ad exercitũ Achi-*
Ἴμβριον αὖτ᾽ Αἴαντε μεμαῶτε θούριδος ἀλκῆς,	*Imbriũ verò Aiaces cupidi impetuosæ pugnæ. (uorũ:*
ἄρα λέοντε κυνῶν ὕπο καρχαροδόντων	*Sicut duo capram leones à canibus asperos dentes ha-*
φέρητον ἀνὰ ῥωπήια πυκνά,	*Rapientes ferunt per virgulta densa, (bentibus*
ὑπὲρ γαίης μετὰ γαμφηλῇσιν ἔχοντε·	*Altè supra terram in maxillis tenentes:*
ὑψοῦ ἔχοντε δύω Αἴαντε κορυστὰ	*Sic hunc altè tenentes duo Aiaces armati*
συλήτην, κεφαλὴν δ᾽ ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς	*Arma spoliarunt: caput autem tenera à ceruice*
Ὀϊλιάδης κεχολωμένος Ἀμφιμάχοιο·	*Amputauit Oilades iratus propter Amphimachum:* ✱ Ὀϊλιάδης
ἧκεν σφαιρηδὸν ἑλιξάμενος δι᾽ ὁμίλου,	*Iecit autem ipsum instar globi contorquẽs per turbã:*
προπάροιθε ποδῶν πέσεν ἐν κονίῃσι.	*Hectori autem ante pedes cecidit in pulueribus.*

COMMENTARIVS.

ἀμφὶ ... ἄρ᾽ αὖον] Ad huius loci iudiciũ omnes sanæ mentis homines aduoco, vt Panœdem illum, qui victorem Hesiodum [...]t, damnent, & pro Homero nostro aduersus illum sententiã ferant. Memorant enim, vt est in illo libello, quẽ H. Steph. [...]onauit ann. 73. de Homeri & Hesiodi certamine, eo tempore, quo Gamnyctor epitaphium patris Amphidamantis [...]e celebraret, viros quosq; præstantissimos non solùm robore & velocitate, sed etiam sapientia ac eruditione, ad certa[...] præmijs inuitasse. Itaq; eò etiam Homerum & Hesiodum certaturos accessisse: vbi post interiectos alternatim versus, [...]odis, vnde iam victoria omnium consensu Homero tribuebatur, tandem Panœdes, frater mortui Amphidamantis, v[...]cibus certaminis iussit vtrunq; partem suorum operum præstantissimam in medium proferre. Tum exorsus Hesio[...]uit, πληιάδων ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχεσθ᾽ ἀμήτου, ἀρότοιό τε δυσομενάων, &c. At Homerus noster hunc locum pro[...]ide victoriam erat vno omnium ore relaturus, nisi Panœdes pacificum argumẽtum bellico, hoc est, Hesiodeum Ho[...]lisset. Atqui, bone vir, tu non id anteà iusseras, sed τὸ κάλλιστον ἁπάντων An ego te Midæ comparauero, qui Pana vel Mar[...]i simil. in casu præposuit. At ego Tmolus esse hac in parte voluissem, voloque, id est, iudex non προσωποληπτης, sed [...] fucati iudicij. Quid enim ornatius, quid pulchrius, quid elegantius omnes quotquot vlla tulẽre sæcula Poëtæ finge[...]omerico potuerunt? Hoc lectores attendere volo, vt Homeri nostri decus & gloria sarta tecta relinquatur.

ἀσπίδ᾽] Hic est συνασπισμὸς & clypeorum cohærentia, cùm magis adhuc quàm in condensatione priore, de qua dixi[...]ctârit phalanx secundùm Antistites, adeò vt propter continuationem non recipiant milites vllam declinationem [...]eram neque in læuam. Hæc fit, vt phalanx quasi eodem & toto corpore ab omni parte armata impetum hostium su[...]. Hæc Aelianus lib. iam laudato cap. 11. Porrò vt idem ait cap. 12. armatura phalangis constat clypeis & hastis. Quod ex [...] comprobatur.

ἐφεσταν ἀλλήλοισιν] Ideò paulò pòst Poëta de Hectore dixit, πυκινῇς ἐνίκυρσε φάλαγξι. Porrò hæc ordinatio phalan[...]modum erat disposita. Vnde posteà Homerus dicit, καὶ μάλα πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες: hoc est, tutò propter [...]hæc autem ordinatio turri assimulatur vel propter cohærentem vicissitudinem & compositionis armorum & mili[...] compositioni lapidum similem, ex quibus turris construitur: vel quia fortasse in lateruli formam instructa erat. Sic [...]positi. vt aiunt veteres. Protostatæ vel Antistites ad frontem obiectas habebant hastas. à terga verò δευτεροστάται vel [...]extrum latus antistitum hastas duplici cubito maiores obijciebant. Tertij verò qui secundos ordine sequebantur, ma[...]hastis ipsum ordinem implebant, vt triplicem mucronum ordinem frontis eminentes hastæ haberent. Quarti verò & [...]es rectis habebant, vt si aliqua ex parte ordo deficeret, ipsi explerent: & sic erat, vt aiunt, instructio illa ἀμφίστομος. [...]ωσις ista & condensatio fieri solet, quando dux phalangem contra hostes educere voluerit, inquit Aelianus περὶ στρα[...] Hoc loco tamen fit etiam ad hostium impetum sustinendum. Est autem condensatio, vt idem ait, quando ex [...] ori[...]s minora interualla aliquis faciens condensârit phalangem secundùm longitudinem & latitudinem, adeò vt & astites [...]arctentur quidem, verùm tantùm relinquatur spacij inter ipsos, vt muni[...]oni sit locus.

[...]] Hoc quasi posteà interpretatur, cùm dicit, μεμαὼς [...]: sed meliùs in sequentibus per ἀντικρὺ μεμαώς, quod [...]citur. Vnde ex vtraque parte consurgit pugna ἀντιπρόσωπος.

[...] ὣς ἀπὸ πέτρης,] Apposita est comparatio. Nam barbarum & inordinatum Hectoris impetum rei inanimatæ confert. [...] iste à torrente sic à Ioue quodammodo Hector impellitur. Cæterùm deest in ὀλοοίτροχος τὶ λίθος, quod intelli[...] ex sequentibus ἀπὸ πέτρης. Quod enim petra abscinditur, id omnino lapis est. Sed tamen per πέτρην saxosum [...]ligit potius quàm saxum ipsum.

[...] ὑπασπίδια προποδίζων] Hoc est, incedens numerosè intra clypeum, neq; vestigia extra proferens, sed sub ea corpus tegens. Vnde [...]tiqui, Deiphobum non habuisse ἀσπίδα ἀμφιβρότην, id est illud clypei genus, quo totus homo potest circumtegi: [...]m suum obliquè non tenuisse, quem duobus in locis posteà ἀσπίδα πανταχόσ' ἴσην appellabit. Alij verò ὑπὸ ὅπλα ὀρχησάμενον, [...]atam saltantẽ Deiphobũ per hæc verba ὑπασπίδια προποδίζων intelligunt Sed prior interpretatio mihi magis arridet.

[...]ον] Elegantiæ & varietatis gratia de more suo historiam Imbrij istius interserit.

[...] κορυφῇ] Rectè fraxinum in montis cacumine collocat. Rarum enim est, vt in planitie nascatur fraxinus: accidit ta[...] ad Plin. lib. 16. cap. 18.

[...] ἄρα] Zenodotus videtur ineptè multis in locis Homerum reprehendisse. Hanc enim Poëtæ comparationem ipse repre[...] prætextu, quòd leones inter se non decertant: ideoq; non ἄρα, sed αἶγα scribebat, vt leo vterq; capram singularem ra-

 pere

pere intelligeretur. Sed imperitè videtur postulare, vt res comparatæ vndiquaq; consentiant: quod rarò fit. Porrò no… συμμαχίας similitudo necessaria, sed elationis tantùm vnius corporis à duobus factæ. Dicuntq; veteres intelligendum… rapiente, alterum simul rapere subsidio venientem, sic vt vterq; prædam sibi adducat, nimirum vtrique communem fu… go interpretor. Sic Aeschylus istud Homericum æmulatus alicubi dixit, ἕλκοι κὤν λυκηδὸν ὥστε δὶ πλόοι λύκοι νέβρον φέροι… hic per αἶγα capram syluestrem intellige.

k κόψεν Ὀϊλιάδης] Crudelitatem istam iuniori Aiaci tribuit Homerus, quia seniorem nō deceret, eiúsve magnanim… tanea non esset, neque sanè omnino Græci hominis fuerat sic cadaueri hostili insultare. Hoc ergo tum ætate iuniori… tum eiusdem dolore, quem ob amicum Amphimachum interemptum contraxerat, vnde in tam immanem vindictam… dit, excusari aliquatenus potest: id est, quantum humanitus iræ furentis impetui concedi potest. Hos enim affectus r… sabiles facit, cuius imperio non se submiserint.

Καὶ τότε δὴ περὶ κῆρι Ποσειδάων ἐχολώθη,
Υἱωνοῖο πεσόντος ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Βῆ δ' ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Ὀτρυνέων Δαναοὺς, Τρώεσσι δὲ κήδε' ἔτευχεν.
Ἰδομενεὺς δ' ἄρα οἱ δουρικλυτὸς ἀντεβόλησεν,
[a] Ἐρχόμενος παρ' ἑταίρου, ὅ οἱ νέον ἐκ πολέμοιο
Ἦλθε, κατ' ἰγνύην βεβλημένος ὀξέϊ χαλκῷ·
Τὸν μὲν ἑταῖροι ἔνεικαν, ὁ δ' [b] ἰητροῖς ἐπιτείλας
Ἤϊεν ἐκ κλισίης· ἔτι γὰρ πολέμοιο μενοίνα
Ἀντιάαν. τὸν δὲ προσέφη κρείων Ἐνοσίχθων,
Εἰσάμενος φθογγὴν Ἀνδραίμονος υἷι Θόαντι,
[c] Ὃς πάσῃ Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι,
Αἰτωλοῖσιν ἄνασσε, [d] θεὸς δ' ὡς τίετο δήμῳ.
Ἰδομενεῦ Κρητῶν βουληφόρε, [e] ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Οἴχονται, τὰς Τρωσὶν ἀπείλεον υἷες Ἀχαιῶν;
Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Ὦ Θόαν, οὔτις ἀνὴρ νῦν γ' αἴτιος, ὅσσον ἔγωγε
Γιγνώσκω. [f] πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα πολεμίζειν·
Οὔτε τινὰ δέος ἴσχει ἀκήριον, οὔτε τις ὄκνῳ
Εἴκων, ἀνδύεται πόλεμον κακόν· ἀλλά που οὕτω
Μέλλει δὴ φίλον εἶναι ὑπερμενέϊ Κρονίωνι,
γρ. νωνύμους. * Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ' Ἄργεος ἐνθάδ' Ἀχαιούς.
Ἀλλὰ Θόαν, καὶ γὰρ τὸ πάρος μενεδήϊος ἦσθα,
Ὀτρύνεις δὲ καὶ ἄλλον ὅθι μεθιέντα ἴδηαι·
Τῷ νῦν μήτ' ἀπόληγε, κέλευέ τε φωτὶ ἑκάστῳ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ἰδομενεῦ, μὴ κεῖνος ἀνὴρ ἔτι νοστήσειεν
Ἐκ Τροίης, ἀλλ' αὖθι κυνῶν μέλπηθρα γένοιτο,
Ὅστις ἐπ' ἤματι τῷδε ἑκὼν μεθίῃσι μάχεσθαι.
Ἀλλ' ἄγε τεύχεα δεῦρο λαβὼν ἴθι· ταῦτα δ' ἅμα χρὴ
Σπεύδειν, αἴ κ' ὄφελός τι γενώμεθα καὶ δύ' ἐόντε.
[g] Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν [h] καὶ μάλα λυγρῶν.
Νῶϊ δὲ καί κ' ἀγαθοῖσιν ἐπιστάμεσθα μάχεσθαι.
Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἂμ πόνον ἀνδρῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ὅτε δὴ κλισίην εὔτυκτον ἵκανε,
Δύσετο τεύχεα καλὰ περὶ χροΐ· γέντο δὲ δοῦρε·
Βῆ δ' ἴμεν ἀστεροπῇ ἐναλίγκιος, ἥν τε Κρονίων
Χειρὶ λαβὼν ἐτίναξεν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
Δεικνὺς σῆμα βροτοῖσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαί·
Ὣς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος,
Μηριόνης δ' ἄρα οἱ θεράπων ἐῢς ἀντεβόλησεν,
Ἐγγὺς ἔτι κλισίης· μετὰ γὰρ δόρυ χάλκεον ᾔει
Οἰσόμενος. τὸν δὲ προσέφη σθένος Ἰδομενῆος·
Μηριόνη, Μόλου υἱὲ, πόδας ταχὺ, φίλταθ' ἑταίρων,
Τίπτ' ἦλθες πόλεμόν τε λιπὼν καὶ δηϊοτῆτα;
Ἠέ τι βέβληαι, βέλεος δέ σε τείρει ἀκωκή;
Ἠέ τευ ἀγγελίης μετ' ἔμ' ἤλυθες; οὐδέ τι αὐτὸς
Ἧσθαι ἐνὶ κλισίῃσι λιλαίομαι, ἀλλὰ μάχεσθαι.
Τὸν δ' αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἰδομενεῦ Κρητῶν βουληφόρε χαλκοχιτώνων,

Et tunc iam in animo Neptunus iratus est,
Nepote cæso in graui pugna.
Perrexit autem ire ad tētoria & naues Ac…
Impulsurus Danaos. Troianis autē dolore…
Idomeneus autem ei hasta inclytus occurri…
Rediens à socio, qui ei nuper è bello
Venerat in poplite vulneratus acuto ferro.
Hūc quidē socij asportarūt: hic a. medicis po…
Ibat ex tentorio, adhuc enim pugnæ cupieb…
Obuiare: hunc autem allocutus est rex Ne…
Aßimulatus voce Andræmonis filio Thoa…
Qui in tota Pleurone & excelsa Calydone
Aetolis imperabat, deusq; tanquā honorab…
Idomeneu Cretēsium princeps, vbi nam…
Abierunt, quas Troianis minabātur filij Ac…
Hunc rursus Idomeneus Cretensium d… allocutus est:
O Thoa, nullus vir nunc culpādus, quant…
Intelligo: omnes enim scimus præliari.
Neq; quēquā timor detinet exanimās neq;…
Cedēs recusat bellum malū, sed nimirū it…
Iam gratum futurum est præpotenti Ioui,
Inglorios perire procul à Peloponneso hic A…
Sed Thoa, etenim ante bellicosus fuisti,
Hortari soles a. & alium, vbi negligente…
Quare nunc nec desine, & hortare virum…
Huic a. respondit post ea Neptunus quat…
Idomeneu, vtinam non ille vir amplius re…
E Troia, sed illic canum ludibrium fiat,
Quicunq; in die hoc voluntarius cessat pu…
Sed age armis huc sumtis veni. hæc aūt sim…
Studere, si vtilitas aliqua fiamus quāuis du…
Vtilis n. virtus est virorū, etiam valdè ti…
Nos a. & cum fortibus nouerimus pugnar…
Sic fatus, hic quidē rursus abijt deus ad pu…
Idomeneus a. quando iā ad tentoriū pulch…
Induit arma pulchra circa corpus: sumpsit…
Perrexit a. ire fulguri similis, q̄d Saturniu…
Manu accipiens concußit à splendido Olym…
Ostendens signum hominibus: conspicui a…
Sic huius æs splendebat circa pectora curre…
Meriones autem ei famulus bonus obuiauit…
Propè adhuc tentorium: nam hastam ærea…
Allaturus. hunc a. allocuta est potentia Ia…
Merione Moli fili, pedibus celer amiciss…
Cur venisti, prælioq; deserto & pugna?
An quid vulneratus es, teliq; te affligit cu…
An alicuius rei nuncius ad me venisti? neq;…
Desidere in tentorijs cupio, sed pugnare.
Hūc v. rursus Meriones prudēs cōtrà allo…
Idomeneu Cretensium princeps loricatorun…

μ, ἐπὶ τί ἔγχ@ ἐνὶ κλισίῃσι λέλειπ)),
οἴσεαι· τὸ νῦν γὰρ κατεάξαμεν ὃ πρὶν ἔχεσκον,
Δηϊφόβοιο βαλὼν ὑπερηνορέοντ@.
ὸν, αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
εα γ' αἴκ' ἐθέλῃσθα, καὶ ἓν καὶ εἴκοσι δήεις,
κλισίῃ* πρὸς ἐνώπια[k] παμφανόωντα
κταμένων ἀποαίνυμαι· οὐ γὰρ οἴω
δυσμενέων ἑκὰς ἱστάμεν@ πολεμίζειν.
οι ἔγχεά ἐστι καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
ς καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες.
αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
οἱ παρά τε κλισίῃ καὶ νηΐ μελαίνῃ
α Τρώων ἀλλ' οὐ σχεδόν ἐστιν ἑλέσθαι.
ἐμέ φημι[m] λελασμένον ἔμμεναι ἀλκῆς,
πρώτοισι μάχην ἀνὰ κυδιάνειραν
ποτὲ νεῖκ@ ὀρώρηται πολέμοιο.
ἄλλον μᾶλλον Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
μαρνάμεν@, σὲ δὲ ἴδμεναι αὐτὸν οἴω.
αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
οἷός ἐσσι· τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι;
παρὰ νηυσὶ λεγοίμεθα πάντες ἄριστοι,
ἔνθα μάλιστ' ἀρετὴ διαείδεται ἀνδρῶν,
δειλὸς ἀνήρ, ὅς τ' ἄλκιμ@ ἐξεφαάνθη·
γάρ τε κακοῦ τρέπεται χρὼς ἄλλυδις ἄλλῃ,
τρέμας ἧσθαι ἐρητύετ' ἐν φρεσὶ θυμός,
κλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει·
κραδίη μεγάλα στέρνοισι πατάσσει
πότμον ὀϊομένῳ, πάταγ@ δέ τε γίνετ' ὀδόντων·
οὔτ' ἄρ τρέπεται χρὼς, οὔτέ τι λίην
ἐπειδὰν πρῶτον ἐσίζηται λόχον ἀνδρῶν,
τάχιστα μιγήμεναι ἐν δαΐ λυγρῇ)
τεόν γε μέν@[p] καὶ χεῖρας ὄνοιτο·
βλεῖο πονεύμεν@, ἠὲ τυπείης,
αὐχέν' ὄπισθε πέσοι βέλος, οὐδ' ἐνὶ νώτῳ,
ἢ στέρνων ἢ νηδύ@ ἀντιάσειε
πρόσσω ἱεμένοιο μετὰ προμάχων ὀαριστύν.
μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα νηπύτιοι ὥς
ἑσταότες, μή πού τις ὑπερφιάλως νεμεσήσῃ.
ε κλισίηνδε κιὼν ἕλευ ὄβριμον ἔγχ@.
Μηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντ@ Ἄρηϊ
ὦκα κλισίηθεν ἀνείλετο χάλκεον ἔγχ@·
Ἰδομενῆα μέγα πτολέμοιο μεμηλώς.
βροτολοιγὸς Ἄρης πόλεμόνδε μέτεισι,
@ φίλ@ υἱὸς ἅμα κρατερὸς καὶ ἀταρβὴς
ἐφόβησε ταλάφρονά περ πολεμιστήν·
μὲν ἐκ Θρῄκης Ἐφύρους μέτα θωρήσσεσθον,
Φλεγύας μεγαλήτορας· οὐδ' ἄρα τώγε
ἀμφοτέρων, ἑτέροισι δὲ κῦδ@ ἔδωκαν·
Μηριόνης τε καὶ Ἰδομενεὺς ἀγοὶ ἀνδρῶν
πόλεμον, κεκορυθμένοι αἴθοπι χαλκῷ.
Μηριόνης πρότερ@ πρὸς μῦθον ἔειπε,
Δευκαλίδη, πῆ τ' ἄρ μέμονας καταδῦναι ὅμιλον,
ἐπὶ δεξιόφιν παντὸς στρατοῦ, ἢ ἀνὰ μέσσους,
ἀριστερόφιν; ἐπεὶ οὔποθι ἔλπομαι οὕτω
δεύεσθαι πολέμοιο καρηκομόωντας Ἀχαιούς.
τὸν αὖτ' Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα·
νηυσὶ μὲν ἐν μέσσῃσιν ἀμυνέμεν εἰσὶ καὶ ἄλλοι,
Αἴαντές τε δύω, Τεῦκρός θ' ὃς ἄριστ@ Ἀχαιῶν

Venio, si qua tibi hasta in tentorijs relicta est,
Allaturus: eā.n.iam confregimus quā prius habebā,
Scutum Deiphobi feriens superbi. (est:
Hūc.v.rursus Idom.Cretensiū dux cōtrà allocutus
Hastas quidē si volueris & vnā & viginti inuenies,
Stantes in tentorio ad parietes lucentes,
Troianas, quas à cæsis abstuli: non enim puto
A viris hostibus longè stantem me pugnare.
Ideo mihi hastæ sunt & scuta vmbilicata,
Et galea, & thoraces splendidè nitentes.
Hūc.a.rursus Meriones prudēs cōtrà allocutus est:
Et mihi apud tentorium & nauē nigram sunt (sim.
Multa spolia Troianorū: sed nō ppè sunt vt cape pos-
Neq; enim neq; me puto oblitum esse fortitudinis.
Sed inter primos in pugna illustres viros reddente
Sto quando certamen motum est belli.
Alium fortè aliquem potius Achiuorum loricatorum
Lateo pugnans: te verò scire ipsum puto.
Hūc.v.Idomene⁹ Cretensiū dux cōtrà allocutus est:
Noui virtute qualis sis: qd te necesse est hæc enūerare?
Si enim nunc apud naues deligeremur oēs fortissimi,
Ad insidias (vbi maximè virtus perficitur virorum:
Vbi & timidus vir, & qui fortis est, apparuit:
Nam ignaui mutatur color aliter alias:
Neq; ei quietè vt sedeat cōtinetur in mentib. anim⁹,
Sed mutat sedes, & super vtrunq; pedem se det:
Inq; ei cor valdè pectoribus pulsat
Mortem suspicanti, stridor autem fit dentium:
Strenui autem, neq; mutatur color, neq; valdè
Timet, postq̄ primū ingressus fuerit insidias virorū:
Optat autem citò misceri in prælio acri)
Neq; tum tuum robur & manus quis vituperârit.
Si qdē.n.lædaris emin⁹, pugnās, vel verbereris comin⁹,
Non in ceruicem à tergo cadat telum, neq; in dorsum:
Sed vel pectoribus vel ventri obuiaret
Vlterius ruentis ad propugnatorum turbam.
Sed age ne hæc dicamus infantes tanquam
Stantes, ne aliquis supra modum indignetur.
Sed tu ad tentorium profectus cape validam hastā.
Sic dixit: Meriones autem veloci par Marti,
Celeriter è tentorio sustulit æream hastam.
Iuit autem ad Idomeneum valdè belli curam habēs.
Qualis autem perniciosus Mars ad bellum accedit,
Ipsumq; Terror clarus filius simul validus & impaui-
Comitatur, qui terret fortē licet bellatorem: (dus
Hi quidem è Thracia in Ephyros armantur,
Vel in Phlegyas magnanimos: neq; hi quidem
Exaudierunt vtrosq; , alteris verò gloriam dederūt:
Tales Merionesq; & Idomeneus duces virorum
Ibant in bellum, armati splendenti ære.
Hunc & Meriones prior verbo allocutus est:
Deucalide, qua parte cupis ingredi multitudinem?
An ad dextram totius exercitus, an per medios,
An ad sinistram? quoniam nullibi existimo adeò
Indigere bello capite comatos Achiuos.
Hunc autem rursus Idom. Cretensium dux allocutus est:
Nauib. quidē in medijs qui auxilientur sunt & alij,
Aiacesq; duo, Teucerq; qui præstātiss. Achiuorum est,

k. δ. κ. προπέ-νωπια

Τοξοσύνῃ, ἀγαθὸς δὲ καὶ ἐν σταδίῃ ὑσμίνῃ.
Οἵ μιν ἄδην ἐλόωσι καὶ ἐσσύμενον πολέμοιο,
Ἕκτορα Πριαμίδην, καὶ εἰ μάλα καρτερός ἐστιν,
Αἰπύ οἱ ἐσσεῖται μάλα περ μεμαῶτι μάχεσθαι,
Κείνων νικήσαντι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους,
Νῆας ἐνιπρῆσαι, ὅτε μὴ αὐτός γε Κρονίων
Ἐμβάλοι αἰθόμενον δαλὸν νήεσσι θοῇσιν.
κ. δ' οὐκ Ἀνδρὶ* δέ κ' οὐκ εἴξειε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ὃς θνητός τ' εἴη καὶ ἔδοι Δημήτερος ἀκτήν,
Χαλκῷ τε ῥηκτὸς μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν·
Οὐδ' ἂν Ἀχιλλῆϊ ῥηξήνορι χωρήσειεν.
Ἔν γ' αὐτοσταδίῃ· ποσὶ δ' οὔπως ἐστὶν ἐρίζειν.
Νῶϊν δ' ὧδ' ἐπ' ἀριστερ' ἔχε στρατοῦ, ὄφρα τάχιστα
Εἴδομεν ἤ τῳ εὖχος ὀρέξομεν, ἤέ τις ἡμῖν.

Arte iaculandi strenuus autẽ & in statar
Qui ipsum satis depellent etiam studiosum
Hectorem Priamidem: etsi valdè fortis est,
Arduum ei erit valdè licet cupido pugna
Illorum vbi vicerit fortitudinem & manu
Naues incendere: modò non ipse Saturniu
Inijciat ardentem torrem nauibus velocib
Viro autem non cesserit magnus Telamoni
Qui mortalis sit & edat Cereris munus:
Ferroq́; violabilis magnisq́; saxis:
Neq; Achilli impetuoso cederet
In stataria pugna qdẽ, pedib. a. nullo modo
Nobis. a. huc ad sinistrã cursũ dirige exerci
Videamus, an alicui gloriã præbeamus, an

COMMENTARIVS.

a ἐρχόμενος παρ' ἑταίρους,] Variè torsit Grammaticos olim hic locus, & inquirebant quis hic esset socius Idomenei, à c deuntem offenderit Neptunus. Sed vbi Poëta ipse tacuit, silendum quoq; nobis est.

b ἰητροῖς ἐπιτείλας] Hic locus videtur ostendere non solos Podalirium aut Machaonẽ in exercitu Græcorũ medici sed in singulis nationibus, vt par est, alios quoq; prætereà extitisse. Dixit autem & alibi Poëta, ἰητροὶ πολυφάρμακοι ἀμφ

c ὃς πάσῃ Πλευρῶνι] Non dicuntur ista de Thoante quasi incognita. nam antea in Catalogo dicta sunt: sed quia mu dicere consueuit Poëta ad memoriam refricandam, & ad loquendi profluentiam & diuersitatem dictionis amplifica

d θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ,] De hac Regum & Principum diuinitate antea à nobis in hoc eodem libro & alibi satis dictu

e πῇ τοι ἀπειλαὶ] Hoc κατὰ σιωπώμενον intelligendum est, Troianis Græcos comminatos, puta in insula Lemno: qua de ctum est. Nam illud ipsum exprobrat Græcis Agamemnon. sic enim ille, πῇ ἔβαν εὐχωλαὶ ὅτε δὴ φαμὲν εἶναι ἄριστοι, ἃς ὁπό κενεαυχέες ἠγοράασθε, &c.

f πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα] Nota quàm rectè Poëta hoc loco omnes causas explicet, quibus pericula facilè non propuls tem tres· ἀπειρία, δέος, καὶ ὄκνος: id est, Imperitia vel inscitia, Timor, & Negligentia. Ideo hoc loco Idomeneus, cùm vide imminens à capite Græcorum non propelli, quanta licet ipsi peritia, quanta audacia, quanta sedulitate pugnent, alti excogitat, nempe Iouis voluntatem, per quam ipsi in has angustias redigantur. vt nulla spes sit reliqua, nisi mortis.

g συμφερτὴ δ' ἀρετὴ] Ἀπὸ μείονος. Virtus, inquit, ignauorum hominum, qui collati sunt & in vnum quasi compacti, stre ta itaq; debebit esse nostra, qui singuli cum viris fortib. pugnandi tenemus peritiam: quanta, inquam, debebit esse no simul & in vnum conferamur? Magna nimirum & longè timidorum hominum virtute præstantior. Sanè (vt iam sæpe ctum est, maximè cùm de Vlysse & Diomede loqueremur Iliad κ.) vera est illa parœmia, quæ solum hominẽ nihili fac tem aliquis dicere, meliùs à Poëta hanc sententiam enunciari potuisse hoc modo, Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα gumento à maiori dicatur, etiam ipsos strenuos & fortes viros strenuè se gerere non posse, nisi in vnum conferantur, lectione hic sensus eliceretur. quòd si virorum fortium virtus συμφερτὴ, eò magis timidorum. Nunc è conuerso dicen. ἀνδρῶν ἀρετὴ συμφερτή ἐστι, videtur propter coniunctionem καὶ, ridiculum quippiam dicere. Sed contra erit, si de viris for tur, καὶ μάλα ἐσθλῶν scribendo: tunc enim rectè coniunctio καὶ apponetur. Sed si Poëtæ sensus attendatur, omnia rectissim Ait enim, Timidos homines planè & simpliciter solitarios virtute defici: quæ tamen non est planè nihili, quando ex nitur. sic ἀρετὴ intelligenda est sine articulo: & sic dicendum, ἀρετὴ πέλει καὶ τῶν λυγρῶν πάνυ συμφερτή. Id est, Timidorum quidem virtus, sed quando collata est. Alij ἀπὸ κοινοῦ intelligunt ἀρετὴ hoc sensu, ὅτι καὶ ἡ τῶν λυγρῶν ἀρετὴ συμφερτὴ γινομένη ἐστὶν ἡ δὲ τούτων, πολλῷ πλέον ἡ τῶν ἀγαθῶν: id est, virtutem timidorum hominum quando conferta est, verè esse virtutem. Q multo magis id de fortium virorum virtute dici potest. Ideo subiungi, νῶι δὲ καί κ' ἀγαθοῖσιν ἐπιστάμεσθα μάχεσθαι. Porrò co ἀνδρίαν & fortitudinem appellat.

h καὶ μάλα λυγρῶν.] Aliàs intelligimus timidorum hominũ multitudinẽ paucis fortibus postponendã. Sic Euripides ὀλίγους ἐπαινῶ μᾶλλον, ἢ πολλοὺς κακούς. Et in Archelao apud Stobeũ, ὀλίγοι γὰρ ἐσθλοὶ κρείσσονες πολλῶν κακῶν. Elegantius Sof εἴους ὄρνιθας αἰετὸς σοβεῖ λαῶν τε δειλῶν πλῆθος εὖ τραφεὶς ἀνήρ. Rursum Euripides de viris timidis: δειλοὶ γὰρ ἄνδρες οὐκ ἔχουσιν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἄπεισι κἂν παρῶσ' ὅμως.

i ὅ τοι γὰρ κατεάξαμεν] Nouũ est loquẽdi genus, ἔγχος κατεάξαμεν ὃ πρὶν ἔχεσκον. Debebat enim dicere, aut κατέαξα aut ἔα uitatis causa est, quòd videatur Meriones iactum hastæ confractæ cum Idomeneo communicare, amicitiæ nomine vi etiam lege, qua omnia sunt amicis communia, ex ipsius tentorio mox hastã accipiet. vel illud κατεάξαμεν, de se & de D xit Meriones: hic enim iecit hastam, ille clypeo excepit, in quo confracta est. Sic vtriq; communis videtur illa ruptura.

k παμφανόωντα,] Hoc participium potest vel cum ἐνώπια, vel cum δέρκεται construi: vt in illo versu, ἅρματα δ' ἔκλιναν παμφανόωντα.

l τὸν δ' αὖ Μηριόνης] Neuter horum hac virtutis suæ commemoratione existimandus est ineptè φλυαρεῖν: sed ab æstu p tantillum istud otij nanciscuntur, animos mutuo colloquio refocillare.

m λελασμένον ἔμμεναι ἀλκῆς,] λελῆσθαι ἀλκῆς vsitata est loquendi formula Homero, quæ paulò honestior est, quàm si δε Nam qui timet, fortitudinis priuationem patitur: qui verò roboris obliuiscitur, potest eius aliquando recordari.

n ἀλλὰ μετοκλάζει] Pindarus videtur hoc imitatus Nem. Od. 3. cùm de viro timido dicit, οὔποτ' ἀτρεκεῖ κατέβα ποδί. Loci & huic Homerico accommodatus, adeò vt ab Interp. Pindari hic quoq; locus laudetur.

o οὔτε τι λίην ταρβεῖ] Illud λίην quidã pro οὐδόλως intelligunt, simile ad οὐ πάμπαν, id est, omnino non: quidã simplicius de iuxta fortitudinis regulam. Nam vir fortis turbatur quidem, sed non multum: iuxta illud, Nequid nimis. Sic. Arist. 3. ad Nicom. cap. 7. fortem ab omni metu non eximit. Nam qui & ea quæ oportet, inquit, & gratia cuius oportet, & vt opo do oportet, fert & metuit, & identidem confidit, is homo est fortis. Vide eundem Aristot. (nam doctorum quorundan voluit, vt is liber quoque Aristoteli tribueretur) Ethicorum ad Eudemum lib. 3. circa principium: vbi disserit, quater virum fortem cadat.

p καὶ χεῖρας ὄνοιτο] Sic festinanter se ad pugnam accingit Idomeneus, vt hoc loco defectiua oratio ipsi elapsa sit. Nã de vel τίς, vel ὁ θέλων ὀνόσασθαι.

q τοῖος δὲ φόβος φίλος υἱὸς] Hoc loco φόβος fingitur Martis filius, quanquam alibi cum Poëta dicit ἵππους κέκλετο δείμόν τε ζευγνύμεν, Antimachus Grammaticus equos Martis δεῖμον καὶ φόβον intelligat. Hic autem φόβος actiuus intelligendus. non constat ex Epitheto ἀταρβής. Duplex enim est fuga, nimirum fugientis, & fugantis: illius quidem vt fugam patientis pr rem, huius vt facientis, & intrepidi semperq; fugantis, nunquam fugientis. De hac ergo hic est intelligendũ, quod vel ill cent, ὅ τ' ἐφόβησε ταλάφρονά περ πολεμιστήν.

r τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρῄκης] Thraces, populi erant bellicosi: vnde Mars, belli Deus Geticus, Odrysius & Thracius dicitur.

Ὣς φάτο· Μηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ

Sic dixit: Meriones autem veloci similis M

ὄφρ᾽ ἀφίκοντο κατὰ στρατὸν, ᾗ μιν ἀ-
νώγει.
Ἰδομενῆα ἴδον, φλογὶ εἴκελον ἀλκήν,
ποντα σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι,
καθ᾽ ὅμιλον, ἐπ᾽ αὐτῷ πάντες ἔβησαν.
ἴσατο νεῖκος ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσιν.
ὑπὸ λιγέων ἀνέμων σπέρχωσιν ἄελλαι
τε τε πλείστη κόνις ἀμφὶ κελεύθους,
κονίης μεγάλην ἱστᾶσιν ὀμίχλην·
ὁμόσ᾽ ἦλθε μάχη, μέμασαν δ᾽ ἐνὶ θυμῷ
ἐθ᾽ ὅμιλον ἐναιρέμεν ὀξέϊ χαλκῷ.
μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
ἔχον ταμεσίχροας· ὄσσε δ᾽ ἄμερδεν
είη κορύθων ἄπο λαμπομενάων,
ἐοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν,
μυδις μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη
ἐν ἰδὼν πόνον, οὐδ᾽ ἀκάχοιτο.
ἰς φρονέοντε δύω Κρόνου υἷε κραταιὼ
ρεσσι τετεύχατον ἄλγεα λυγρά.
α Τρώεσσι καὶ Ἕκτορι βούλετο νίκην,
λῆα πόδας ταχὺν, οὐδ᾽ ὅγε πάμπαν
λέσαι Ἀχαιικὸν Ἰλιόθι πρὸ,
κύδαινε, καὶ υἱέα καρτερόθυμον.
ἰοισι δ᾽ ἀνὤρσε μετελθὼν
λάθρη ὑπεξαναδὺς πολιῆς ἁλός· ἤχθετο γάρ ῥα
ναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.
φοτέροισιν ὁμὸν γένος, ἠδ᾽ ἴα πάτρη,
πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδη.
ἀμφαδίην μὲν ἀλεξέμεναι ἀλέεινε,
ν ἔγειρε κατὰ στρατὸν, ἀνδρὶ ἐοικώς.
ος κρατερῆς καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο
λλάξαντες, ἐπ᾽ ἀμφοτέροισι τάνυσσαν,
ἄλυτόν τε, τὸ πολλῶν γούνατ᾽ ἔλυσεν.
πολιός περ ἐὼν Δαναοῖσι κελεύσας
Τρώεσσιν ἐπάλμενος ἐν φόβον ὦρσε.
θρυονῆα Καβησόθεν ἔνδον ἐόντα,
πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει·
ἀμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
ἀνάεδνον· ὑπέσχετο δὲ μέγα ἔργον,
κοντας ἀπωσέμεναι υἷας Ἀχαιῶν·
Πρίαμος ὑπέσχετο καὶ κατένευσε
δὲ μάρναθ᾽ ὑποσχεσίῃσι πιθήσας.
δ᾽ αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ.
ὕψι βιβάντα τυχών· οὐδ᾽ ἤρκεσε θώρηξ
φορέεσκε, μέσῃ δ᾽ ἐν γαστέρι πῆξε·
σών. ὁ δ᾽ ἐπεύξατο, φώνησέν τε,
ῦ, πέρι δή σε βροτῶν αἰνίζομ᾽ ἁπάντων,
ἀ πάντα τελευτήσεις ὅσ᾽ ὑπέστης
Πριάμῳ· ὁ δ᾽ ὑπέσχετο θυγατέρα ἥν·
εἰς ταῦτά γ᾽ ὑποσχόμενοι τελέσαιμεν·
Ἀτρεΐδαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
ἀγαγόντες, ὀπυιέμεν, εἴ κε σὺν ἄμμιν
ῆς εὖ ναιόμενον πτολίεθρον.
ὄφρ᾽ ἐπὶ νηυσὶ συνώμεθα ποντοπόροισιν
γάμῳ, ἐπεὶ οὔτοι ἐεδνωταὶ κακοί εἰμεν.
ποδὸς ἕλκε κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην
ἐνεύς· τῷ δ᾽ Ἄσιος ἦλθεν ἀμύντωρ
ἵππων· τὼ δὲ πνείοντε κατ᾽ ὤμων
ἔχος θεράπων· ὁ δ᾽ ἵετο θυμῷ
Ἰδομε-

Cœpit ire donec peruenerunt ad exercitũ, quo ipsum iusserat.
Hi. a. postq̃ Idomeneũ viderũt flãmæ similẽ fortitu di-(ne,
Ipsum & famulum cum armis decoris,
Hortantes per turbam in ipsum omnes iuerunt:
Horum aũt par ortum est certamẽ ad puppes nauiũ.
Veluti. a. quãdo à stridulis vẽtis agitatæ festinãt pcel-
Die illo, quum plurimus puluis est per vias, (læ
Qui simul pulueris magnam excitant caliginem:
Sic sanè horũ simul venit pugna: cupiebat. a. in animo
Inuicem per turbam interficere acuto ferro.
Horruit autem pugna corruptrix hominum hastis
Lõgis, quas tenebat incidẽtes corpora: oculos. a. pstrĩ-
Splendor æris, galeis à lucentibus, (gebat
Thoracibusq́; nuper politis, scutisq́; splendidis
Congredientium simul: valdè animosus esset,
Qui tunc gauderet videns laborem, neq́; tristaretur.
Hi duo autem discordantes duo Saturni filij fortes,
Viris heroibus fecerunt dolores graues.
Iupiter quidẽ Troianis & Hectori volebat victoriã,
Honorãs Achillem pedibus celerẽ: neq́;. v. hic omnino
Volebat populum perdere Achaicum, Ilium ante ◡ *:*
Sed Thetin honorabat, & filium magnanimum.
Argiuos autem Neptunus excitabat interueniens,
Clàm emersus è cano mari: dolebat enim certè
A Troianis domari: Ioui autẽ vehemẽter iratus erat.
Verè quidem vtriusq́; idem genus, eademq́; patria:
Sed Iupiter prior natus fuerat, & plura nouerat,
Quocirca etiam palàm quidem auxiliari cauebat,
Clàm. v. semp cõcitabat eos per exercitũ viro similis.
Illi autem pugnæ validæ & æqualiter perniciosi belli
Vinculum implicantes super vtrosq́; distenderunt,
Infrãgibileq́; insolubileq́;, quod multorũ genua soluit.
Tunc semicanus quamuis existens, Danaos hortans,
Idomeneus Troianis insiliens in fugam impulit:
Interfecit enim Othryoneum ex Cabeso, qui aderat,
Qui sanè nuper belli ad famam venerat.
Petebat autem Priami filiarum formâ optimam
Cassandrã, indotatam: pollicebatur aũt magnũ opus,
Ex Troia inuitos expulsurum se filios Achiuorum.
Huic verò senex Priamus promisit, & annuit
Daturũ esse: ille verò pugnabat promissionib. fretus.
Idomeneus autem in ipsum intendebat hasta lucida,
Et pcussit sublimiter incedẽtẽ assecut⁹, nec iuuit tho-
Aereus quẽ gestabat: medio aũt in ventre fixit: (rax
Sonuit autẽ lapsus: hic. a. insultabat, exclamabatq́;,
Othryoneus supra iam te mortales laudo omnes,
Si verò iam omnia perficies, quæ pollicitus es
Dardanidæ Priamo: is verò promisit filiam suam:
Et ibi nos hæc quidem polliciti perficeremus,
Daremusq́; Atridæ filiarũ formâ præstantissimam,
Ex argis adducẽtes vt in vxorẽ ducas siqdem nobiscũ
Ilium destruxeris bene habitatam vrbem.
Sed sequere vt in nauibus paciscamur pontigradis
De nuptijs, quoniam non tibi soceri mali sumus.
Sic fatus, pede traxit per fortem pugnam
Heros Idomeneus huic autem Asius venit vindex,
Pedester ante equos: hos autem spirantes ad humeros
Semp tenebat aurigæ famulus: hic. a. cupiebat animo

Margin notes: γρ. ἀπὸ λαμπομενάων; γρ. ἐνὶ; γρ. εὐναιόμενον; γρ. τὸν ἔπισθ᾽ ἐχέτω

Ἰδομενῆα βαλεῖν, ὁ δέ μιν φθάμενος βάλε δουρὶ,
(γρ. διαπρὸ) Λαιμὸν ὑπ' ἀνθερεῶνα, * διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔ-
λασσεν.
(γρ. ἀχιλωΐς) Ἤριπε δ' ὡς ὅτε τις δρῦς ἤριπεν, ἢ* ἀχερωῒς,
Ἠὲ πίτυς βλωθρὴ, τήν τ' οὔρεσι τέκτονες ἄνδρες
Ἐξέταμον πελέκεσσι νεήκεσι, νήϊον εἶναι·
Ὣς ὁ πρόσθ' ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθεὶς,
Βεβρυχὼς, κόνιος δεδραγμένος αἱματοέσσης.
Ἐκ δέ οἱ ἡνίοχος πλήγη φρένας ἃς πάρος εἶχεν,
Οὐδ' ὅγε τόλμησεν, δηΐων ὑπὸ χεῖρας ἀλύξας,
Ἂψ ἵππους στρέψαι. τὸν δ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης
Δουρὶ μέσον περόνησε τυχών· οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ
(γρ. ἐνὶ) Χάλκεος ὃν φορέεσκε. μέσῃ δ' * ἐν γαστέρι πῆξεν.
Αὐτὰρ ὅγ' ἀσθμαίνων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου·
Ἵππους δ' Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Ἐξέλασε Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Δηΐφοβος δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθεν Ἰδομενῆος,
Ἀσίου ἀχνύμενος, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
Ἰδομενεὺς· κρύφθη γὰρ ὑπ' ἀσπίδι πάντοσ' ἐΐσῃ,
Τὴν ἄρ' ὅγ' ἐν ῥινοῖσι βοῶν καὶ νώροπι χαλκῷ
Δινωτὴν φορέεσκε, δύω κανόνεσσ' ἀραρυῖαν·
Τῇ ὕπο πᾶς ἐάλη, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος·
Καρφαλέον δέ οἱ ἀσπὶς ἐπιθρέξαντος ἄϋσεν
Ἔγχεος· οὐδ' ἅλιόν ῥα βαρείης χειρὸς ἀφῆκεν,
Ἀλλ' ἔβαλ' Ἱππασίδην Ὑψήνορα ποιμένα λαῶν,
Ἧπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε.
Δηΐφοβος δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Οὐ μὰν αὖτ' ἄτιτος κεῖτ' Ἄσιος, ἀλλά ἕ φημὶ
Εἰς Ἀΐδός περ ἰόντα πυλάρταο κρατεροῖο
Γηθήσειν κατὰ θυμὸν, ἐπεί ῥά οἱ ὤπασα πομπόν.
Ὣς ἔφατ'· Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο,
Ἀντιλόχῳ δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινεν·
[b] Ἀλλ' οὐδ' ἀχνύμενός περ ἑοῦ ἀμέλησεν ἑταίρου,
Ἀλλὰ θέων περίβη, καί οἱ σάκος ἀμφεκάλυψε.
Τὸν μὲν ἔπειθ' ὑποδύντε δύω ἐρίηρες ἑταῖροι,
Μηκιστεὺς Ἐχίοιο πάϊς καὶ δῖος Ἀλάστωρ,
Νῆας ἔπι γλαφυρὰς φερέτην, βαρέα στενάχοντα.
Ἰδομενεὺς δ' οὐ λῆγε μένος μέγα, ἵετο δ' αἰεὶ
Ἠέ τινα Τρώων ἐρεβεννῇ [i] νυκτὶ καλύψαι,
Ἢ αὐτὸς δουπῆσαι ἀμύνων λοιγὸν Ἀχαιοῖς.
Ἔνθ' Αἰσυήταο διοτρεφέος φίλον υἱὸν
Ἥρω' Ἀλκάθοον· γαμβρὸς δ' ἦν Ἀγχίσαο·
Πρεσβυτάτην δ' ὤπυιε θυγατρῶν Ἱπποδάμειαν,
(γρ. ἀεὶ) Τὴν * περὶ κῆρι φίλησε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ἐν μεγάρῳ· πᾶσαν γὰρ ὁμηλικίην ἐκέκαστο
Κάλλεϊ καὶ ἔργοισιν, ἰδὲ φρεσί· τοὔνεκα καί μιν
Γῆμεν ἀνὴρ [k] ὤριστος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ·
Τὸν τόθ' ὑπ' Ἰδομενῆϊ Ποσειδάων ἐδάμασσε,
Θέλξας ὄσσε φαεινὼ, πέδησε δὲ φαίδιμα γυῖα.
(γρ. ἐξοπίσω) Οὔτε γὰρ * ἐξοπίσω φυγέειν δύνατ', οὔτ' ἀλέασθαι·
Ἀλλ' ὥστε στήλην ἢ δένδρεον ὑψιπέτηλον,
Ἀτρέμας ἑσταότα, στῆθος μέσον οὔτασε δουρὶ
Ἥρως Ἰδομενεὺς, ῥῆξεν δέ οἱ ἀμφὶ χιτῶνα
Χάλκεον, ὅς οἱ πρόσθεν ἀπὸ χροὸς ἤρκει ὄλεθρον.
Δὴ τότε γ' αὖον ἄϋσεν ἐρεικόμενος περὶ δουρί·
Δούπησεν δὲ πεσὼν, δόρυ δ' ἐν κραδίῃ ἐπεπήγει,
Ἥ ῥά οἱ ἀσπαίρουσα καὶ οὐρίαχον πελέμιζεν
Ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.

Idomeneũ percutere: is.a.ipsum prior per
Ad iugulum sub mento: penitus aut
transegit.
Cecidit.a.sicut quãdo aliqua querc' cec
Vel pinus alta, quam in montib. opifices v
Amputarũt securib. recenter acutis, nau
Sic ille ante equos & currũ iacebat exten
Fremens, puluerem apprehendens cruen
Ipsius.a.auriga pculs' est mentib. quas an
Neq; is audebat, hostium manus vitans,
Retrò equos vertere: hunc autẽ Antiloch
Hasta medium transfixit assecutus: neq; i
Aereus quem gerebat, medio autem in
Sed hic anhelans affabrè facto excidit cu
Equos.a.Antilochus magnanimi Nestor
Abegit à Troianis ad bene ocreatos Ach
Deiphobus autem valdè propè venit Ido
Propter Asiũ tristatus, & iaculatus est h
Sed hic q̃dẽ ex aduerso cõspicatus vitauit
Idomene': occultat' est enim sub scuto vn
Quod hic in corijs boum & splendido ære
Rotundum portabat, duobus manubrijs a
Hoc sub, totus captus est, idq; superuolauit
Aridum autem eius clypeus attingente re
Hasta: neq; incassum sanè graui manu em
Sed percussit Hippasidẽ Hypsenorẽ pasto
In hepar sub præcordijs: mox autem genu
Deiphobus autem mirificè gloriabatur,
Non vtiq; inultus iacet Asius, sed ipsu
Ad Plutonis (loca) euntẽ, portarum vali
Gauisurum esse in animo, quoniam ei dea
Sic dixit: Argiui.a. dolor factus est iact
Antilocho aũt maximè bellicoso animum
Sed neq; tristatus quamuis, suum neglexi
Sed currens circum iuit, & ei scutum obt
Hunc quidem deinde subeuntes duo ama
Mecisteus, Echij filius, & nobilis Alastor,
Naues ad concauas portabant, grauiter
Idomeneus.a.nõ cessauit à robore magno:
Vel aliquẽ Troianorũ obscura nocte tegere
Vel ipse cadere, depellens exitium Achiu
Tunc Aesyetæ à Ioue nutriti charum filiu
Heroẽm Alcathoum, gener autem erat A
Maximamq; natu duxit filiarum Hippo
Quã valde animo dilexit pater & vener
In domo: supra oẽm enim æqualiũ cætũ or
Pulchritudine & operib. & mẽtibus: qua
Duxit vir optimus in Troia lata.
Hunc tunc sub Idomeneo Neptunus domu
Decipiens oculos lucidos: ligauit aũt illust
Neq; enim retrò fugere poterat, neq; declin
Sed tanquam columnam vel arborem alt
Intrepidè stantẽ, ad pectus mediũ vulner
Heros Idomeneus: fregit autem ei circùm l
Aeream, quæ ei antè à corpore arcebat m
Iam tunc aridum sonuit fissa ab hasta:
Resonuit autem lapsus: hasta autem in cor
Quod ipsi palpitãs & extremam cuspidem
Hastæ: tũc.a.deinde remisit impetũ eius for

ὃς δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
ὀ, ἦ ἄρα * δή τι εἴσκομεν ἄξιον εἶναι
ἀντιπεφάσθαι, ἐπεὶ σύ περ εὔχεαι* αὔτως.
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐναντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
ἴδῃς οἷος Ζηνὸς γόνος ἐνθάδ' ἱκάνω,
ος Μίνωα τέκε κρήτῃ ἐπίουρον·
ὢ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Δευκαλίωνα·
ων δ' ἐμὲ τίκτε, πολέεσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα,
ρείῃ· νῦν δ' ἐνθάδε νῆες ἐνεῖκαν,
θν καὶ πατρὶ καὶ ἄλλοισι Τρώεσσιν.

Idomeneus.a.terribiliter gloriabatur, altè clamans:
Deiphobe, num putamus æquipollens esse
Tres p vno occisos esse? quoniã tu gloriaris inaniter.
Infelix, at & ipse contrarius consiste mihi,
Vt videas qualis Iouis soboles huc venio,
Qui primus Minoa genuit Cretæ custodem:
Minos.a.rursus genuit filiũ inculpatum Deucalionẽ:
Deucalio autem me genuit multis viris regem
Creta in lata: nunc verò huc naues vexerunt,
Tibiq; malum & patri & alijs Troianis.

χ. δή τι
χ. ε. δή τι σ'
χ. αὔτως
Δαίμονι

COMMENTARIVS.

ελον ἀλκῆ,] Fortitudinem cur flammæ comparet, non explicat Eustathius. Nos dicemus. Et primùm illam Stoicorum qua virum fortem ira planè destituunt, Poëtæ non admittunt. Hinc illa apud Homerum, ἔβριθε ἔμβαλε θυμός, & μένος ἐ... δριμὺ δ' ἀνὰ ῥῖνας μένος, & ἔζεσεν αἷμα, quæ ab Aristotele Nicomac. Eth. lib. 3. c. 8 recensentur. Porrò abutuntur forti... ine, si velis Philosophicè loqui. Neq; tamen semper viris fortibus iram tribuunt, vt Aiacem apud hunc nostrũ Poëtam em videmus multa cum hilaritate, cùm depugnaturus esset cum Hectore, &c. vt refert ipse Tull. 4. Tusc. quo loco mul... m differuntur. Tamen subtilibus illis disputationibus relictis, nos Poëtæ mentem aperiemus. Ira cos est fortitudinis, vt ...eripatetici dixerunt, teste Cicerone, ibidem: adeò vt etiam iuxta Nas. 1. de Arte: *Quaslibet imbelles adiuuet ira manus.* ...yrici Romani lib. 4. Od. 15. *—ira procudit enses Et miseras inimicat vrbes.* Et sexcenta eiusmodi Poëtarum exẽpla. Por... ore sanguinis excitatur. Feruor ille non potest meliùs quàm flammæ comparari, quod effectui tamen tribuit Home... sæ: id est, fortitudini, non feruori sanguinis. Simili itaq; comparatione vtitur inf. lib. 15. μαίνετο δ' ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος.

...ἐ μάχη] Nõ est noua Homero hæc elegans metaphora in verbo φρίσσειν, quod de hastis in bello erectis dicitur, de spi... de pilis in corpore: in quorum etiam numero est apri dorsum, quod inhorrescit perinde ac spinis echinus, leo iuba, & ...us.

...χαλκέη] Audaciusculè ab Homero dictum hoc loco αὐγή, aiebant veteres. Non enim per similitudinem dixit, vt alibi, χαλ... ἐΐκελος αὐγῇ Πυρός, aut tale quippiam: sed simpliciter ipsis armis splendorem proprium attribuit, quasi corpora essent ..., aut eiusmodi. Cæterùm alibi quoq; dictum est, non leue esse ornamentum generosi militis in armorum splendido ...

...παλλάξαντες,] Superiore comparatione confusionem pugnæ innuebat simpliciter, hac verò sic confusam, vt iam strictè ...ssolubili colligata sit. Vnde æquale vtrinq; bellum consurgit. Nam licet Iupiter Troianis faueat, tamen nollet Græcos ...ire: quia hoc solùm ratione Achillis decus & gloriam procurat iuxta preces Thetidis, quas Iliados primo pro filio suo ...a profudit exorata. Neque minus Neptunus Troianorum integrum excidium machinatur, quia tangit eum adhuc ...iæ, quam ipse cum Apolline exædificasse dicitur. Itaq; ex ista, vt ita dicam, voluntatum contrarietate bellum pendet in ...ius etiam causa esse potest metus fraterni dissidij, quod alterius partis victoria concitasset.

...ἄλλω] Quidam ex veterib. εἶδος ἀρίστῃ intelligebant ἀρίστην καὶ σοφίαν εἶδος interpretantes, vaticinij scientiam. Vnde & ...m vatem Polydium, de quo infrà, sic appellatum volunt. Quod autem dicit ἀνάεδνον, quidam ad ipsum Othrygoneũ ...asi ipse adeò esset sordidus vel forsan pauper, vt Cassandram eo pacto vellet: vt ipse tamẽ à donationibus, quæ vxo... ...sueuerunt, à maritis immunis esset. Alij referunt ad Helenam, vt ipsam ἄεδνον, id est, ἀπροικον & indotatã præ amore, ...eribat, sibi dari idem Othrygoneus postulârit. Quod mihi magis probatur. De vocis autem illius significatione ali...

...πάντων περὶ δὴ σε βροτῶν] Rarum quidem est, vt in Iliade Homerus risum excitet, quod in Odyssea frequentius facit. Ilias autem ...rauis & heroica, plena bellorum sonitu, in quibus risui non est locus. Hic tamen vrbanitates quasdam intermiscet in ...tione Ridet enim & subsannat Othryoneũ Idomeneus de reciprocis ipsius & Priami pollicitationibus, ipsius fugan... ...ius ei filiam desponsandi. Hos autem sarcasmos iam meliùs expresserat sup lib. 2. de Thersite. Cuius generis quædam ... occurrent.

...μιν Ἴλιον ἐκπέρσης.] Vrbané. Quasi dicat: Rem magnam & impossibilem Troianis eras pollicitus, nimirum te Græcos ...ianorum propulsurum. Nos verò faciliorem petimus, vt nobiscum videlicet Ilium euertas.

...χνύμενος] Solemus plerunq; præ mœrore & tristitia in rerum cura diligentiam nostram remittere. Hic verò contra... ...ur in Antilocho, cui dolor curam socij mortui non adimit.

...σαι,] Hic loquitur pro interficere, quod alibi dixit, αἰδι προϊάπτειν. Quod verò sequitur, δέπηνσαι à consequenti etiã pro ... dictum est.

...ἐν μεγάροισι ἀγέρε] Post hæc verba testatur Eustathius subiecisse quosdam hos tres versus, qui sequuntur:

Πρὶν Ἀντηνορίδας τραφέμεν καὶ Πανθόου υἷας | Πριαμίδας θ' οἳ Τρωσὶ μετέπρεπον ἱπποδάμοισιν
Ἕως ἔθ' ἥβην εἶχεν, ὄφελος δ' ἦν κῦδος αὐτός.

Vt intelligatur Alcathous præstantissimus in Troia extitisse, antequam illi ...anè iam illi veteres pleriq; plurimos versus Homericos in multis exemplaribus defecisse aiebant & demonstrabant. ...rsus cùm iam scripsissem, obseruatos etiam ab H. Stephano inueni, sed ex eodem isto Eustathij loco desumptos.

...ὁ. Idem Henricus Stephanus diligẽter hunc locum enodauit, quod ego lubẽter amplector. Nam iungit, ἐπεὶ σύ περ εὔχεαι ...uentibus, nẽpe cum δαιμόνιε. vt hic sit sensus, Equidẽ Deiphobe, nos abundè vicem retulisse (vel iniuriam vltos esse) quòd tres pro vno à nobis occisi sint: quia (tamen) te ita iactas, vir præclare, tu quoq; mecum congredere: vt si non ...cidisse pro vno, tu quartus numerum expleas. Hæc ille quæ si quis non probet, det, siquidem potest, meliora. Cæte... ...legi ἔπως: & ἐναντίον, pro ἐναντίος idq; non planè malè idem vir obseruauit. Cui pro istis, vt & pro multis prætereà, ...ùm res literaria.

...οἷος Ζηνὸς γόνος] Pulchrum est quidem egregijs ortum esse parentibus, pulchrius re ipsa degenerem ab eorum vir... vel secundum illud Euripidis:

Δεινὸς χαρακτὴρ κἀπίσημος ἐν βροτοῖς | *Præclara nota & insignis inter mortales*
Ἐσθλῶν γενέσθαι, κἀπὶ μεῖζον ἔρχεται | *E bonis natum esse, magisq; illustratur*
Τῆς εὐγενείας τοὔνομα τοῖσιν ἀξίοις. | *Nobilitatis nomen ab ijs qui dignos illo se præbent.*

...ais virtute pollet, generis etiam obscuritatem illustrat suam, maximè siquis fortis est iuxta illud Accij:

Non genus virum ornat, generi fortis vir sed est loco.
Indignus genere & præclaro nomine tantùm
—perit omnis in illo

Nam *— quis generosum dixerit hunc, qui*
Indignus —? Inquit Iuuenalis. Immò
Nobilitas, cuius laus est in origine sola.

vel C...dius, vel, vt alij malunt, Lucanus ad Pisonẽ: Atqui noster Idomeneus, cùm generis sui præstantiã in medium affert, ...iam rebus antè gestis comprobauit, meliusq; comprobaturus, si cum illo velit Deiphobus congredi.

Φάτο ... Δηΐφοβος δὲ διάνδιχα μερμήριξεν,

Sic dixit: Deiphobus autem bifariam deliberauit,

Ἤ τινά

Ἤ τινά που Τρώων ἑταρίσσαιτο μεγαθύμων,
Ἂψ ἀναχωρήσας, ἢ πειρήσαιτο καὶ οἶος.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
Βῆναι ἐπ' Αἰνείαν· τὸν δ' ὕστατον εὗρεν ὁμίλου
Ἑσταότ'· αἰεὶ γὰρ Πριάμῳ ἐπεμήνιε δίῳ,
Οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸν ἐόντα μετ' ἀνδράσιν,[a] οὔ τι τίεσκεν.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἰνεία Τρώων βουληφόρε, νῦν σε μάλα χρὴ
Γαμβρῷ ἀμυνέμεναι, εἴ πέρ τί σε κῆδος ἱκάνει.
Ἀλλ' ἕπευ, Ἀλκαθόῳ ἐπαμύνομεν, ὅς σε πάρος περ
Γαμβρὸς ἐὼν ἔθρεψε δόμοις ἔνι τυτθὸν ἐόντα·
Τὸν δέ τοι Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἐξενάριξεν.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε·
Βῆ δὲ μετ' Ἰδομενῆα, μέγα πτολέμοιο μεμηλώς.
[b] Ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος λάβε τηλύγετον ὥς,
Ἀλλ' ἔμεν' ὡς ὅτε τις σῦς οὔρεσιν ἀλκὶ πεποιθώς,
Ὅς τε μένει κολοσυρτὸν ἐπερχόμενον πολὺν ἀνδρῶν
Χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ, φρίσσει δέ τε νῶτον ὕπερθεν·
Ὀφθαλμὼ δ' ἄρα οἱ πυρὶ λάμπετον·[c] αὐτὰρ ὀδόντας
Θήγει, ἀλέξασθαι μεμαὼς κύνας ἠδὲ καὶ ἄνδρας.
Ὣς μένεν Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς (οὐδ' ὑπεχώρει)
Αἰνείαν ἐπιόντα βοηθόον· αὖε δ' ἑταίρους,
Ἀσκάλαφόν τ' ἐσορῶν, Ἀφαρῆά τε, Δηΐπυρόν τε,
Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας ἀϋτῆς·
Τοὺς ὅ γ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Δεῦτε φίλοι, καί μ' οἴῳ ἀμύνετε· δείδια δ' αἰνῶς
Αἰνείαν ἐπιόντα πόδας ταχύν, ὅς μοι ἔπεισιν,
Ὃς μάλα καρτερός ἐστι μάχῃ ἔνι φῶτας ἐναίρειν·
[d] Καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Εἰ γὰρ ὁμηλικίη γε γενοίμεθα τῷδ' ἐνὶ θυμῷ,
Αἶψά κεν ἠὲ φέροιτο μέγα κράτος, ἠὲ φεροίμην.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἕνα φρεσὶ θυμὸν ἔχοντες,
Πλησίοι ἔστησαν, σάκε' ὤμοισι κλίναντες.
[e] Αἰνείας δ' ἑτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἑτάροισι,
Δηΐφοβόν τε Πάριν τ' ἐσορῶν, καὶ Ἀγήνορα δῖον,
Οἵ οἱ ἅμ' ἡγεμόνες Τρώων ἔσαν· αὐτὰρ ἔπειτα
Λαοὶ ἕπονθ', ὡς εἴ τε μετὰ κτίλον ἕσπετο μῆλα
Πιόμεν' ἐκ βοτάνης, γάνυται δ' ἄρα τε φρένα ποιμήν·
Ὣς Αἰνείᾳ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γεγήθει,
Ὡς ἴδε λαῶν ἔθνος ἐπισπόμενον ἑοῖ αὐτῷ.
Οἱ δ' ἀμφ' Ἀλκαθόῳ αὐτοσχεδὸν ὡρμήθησαν
Μακροῖσι ξυστοῖσι· περὶ στήθεσσι δὲ χαλκὸς
Σμερδαλέον κονάβιζε τιτυσκομένων καθ' ὅμιλον
Ἀλλήλων· δύο δ' ἄνδρες ἀρήϊοι ἔξοχοι ἄλλων,
Αἰνείας τε καὶ Ἰδομενεὺς ἀτάλαντοι Ἄρηϊ,
Ἵεντ' ἀλλήλων ταμέειν χρόα νηλέϊ χαλκῷ.
Αἰνείας δὲ πρῶτος[f] ἀκόντισεν Ἰδομενῆος·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος·
Αἰχμὴ δ' Αἰνείαο κραδαινομένη κατὰ γαίης
Ὤχετ', ἐπεί ῥ' ἅλιον στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.
Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Οἰνόμαον βάλε γαστέρα μέσσην·
Ῥῆξε δὲ θώρηκος γύαλον, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
Ἤφυσ'· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
Ἰδομενεὺς δ' ἐκ μὲν νέκυος δολιχόσκιον ἔγχος
Ἐσπάσατ', οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ
Ὤμοιιν ἀφελέσθαι· ἐπείγετο γὰρ βελέεσσιν.
Οὐ γὰρ ἔτ' ἔμπεδα γυῖα ποδῶν ἦν ὁρμηθέντι,
Οὔτ' ἄρ' ἐπαΐξαι μεθ' ἑὸν βέλος, οὔτ' ἀλέασθαι.

An aliquẽ alicubi Troiãorũ sociũ assumere
Retrò regressus, an experiretur & solus.
Sic autem ei cogitanti visum est vtilius ess
Ire ad Aeneam. hũc.a. postremùm inuenit
Stantem: semper.n. Priamo iratus erat diu
Quòd sanè strenuũ existentẽ ĩter viros, nih
Propè autem stans, verbis velocibus eũ all
Aenea, Troianorum Princeps, nunc te pla
Socero auxiliari, si quid te gloria tangit.
Sed sequere, Alcathoo auxiliemur, qui te o
Socer existẽs, nutriuit in ædibus paruulũ e
Hunc verò tibi Idomeneus hasta inclytus
Sic dixit: huic verò animũ in pectoribus
Iuit autem ad Idomeneum valdè pugnæ c
Sed nõ Idomeneum fuga corripuit pueruli
Sed mansit, vt quũ quis aper in mõtib. rol
Qui expectat tumultum veniẽtem multi
Loco in deserto: horret autem dorso superi
Oculi verò ei igne lucent, ac dentes
Acuit, repellere promptus canes, atq; etiam
Sic manebat Idomene⁹ hasta inclyt⁹ (neq;
Aeneã aduenientẽ in prælio agilem: vocab.
Ascalaphumq́; aspiciens, Aphareumq́; D
Merionemq́; & Antilochum peritos belli.
Hos hic adhortãs, verbis velocib. allocutus
Adeste amici, et mihi soli succurrite: time
Aeneã accedẽtẽ pedibus celerem, qui me a
Qui valde fortis est in pugna, ad viros in
Atq; obtinet iuuẽtæ florẽ, quæ res robur es
Si enim eadem ætate essemus, eodemq́; in a
Statim vel referret magnam gloriam, ve
Sic dixit: hi.a. omnes vnum mentib
habentes,
Propinqui steterunt, clypeos humeris accli
Aeneas autẽ ex altera parte hortatus est
Deiphobumq́; Parimq́; aspiciẽs, & Agenore
Qui cum eo duces Troianorum erant: at d
Copiæ sequebantur, vt post arietem sequũt
Bibituræ ex herba: lætatur autem mente p
Sic Aeneæ animus in pectoribus lætatus e
Vt vidit copiarum agmen sequens seipsum
Hi autem pro Alcathoo cominus conflixer
Longis hastilibus, circa pectora verò ferru
Horrendum resonabat, petentium in turb
Se inuicem: duo autem viri bellicosi præte
Aeneasq́; & Idomeneus, similes Marti,
Cupiebãt alter alterius vulnerare corpus
Aeneas autem primus iaculatus est in Idon
Sed hîc quidẽ ex aduerso cõspicatus, euitau
Cuspis autem Aeneæ vibrata in terram
Abijt, quoniam vana forti à manu ruit.
Idomeneus.a. Oenomaum percussit ad ven
Rupit autẽ thoracis concauitatem, intesti
Diffidit: hic.a. in puluerib. laps⁹ prehẽdit te
Idomeneus.a. ex mortuo quidẽ longã hastã
Euulsit: neq; item alia potuit arma pulchra
Humeris auferre: vrgebatur enim telis.
Nõ enim amplius firma mẽbra pedum erã
Neq; ad currendũ ad suam lanceam, neq;

ἐν σταδίῃ μὲν ἀμύνειν νηλεὲς ἦμαρ,
]λ' οὐκέτι ῥίμφα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο.
]λω ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
]· δὴ γάρ οἱ ἔχεν κότον ἐμμενὲς αἰεί.
]ὁ τοῦ ἅμαρτεν, ὁ δ' Ἀσκάλαφον βάλε
]υίοιο, δι' ὤμου δ' ὄβριμον ἔγχος (δουρὶ
]λ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
]πω τι πέπυστο βριήπυος ὄβριμος Ἄρης
]πεσόντος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ·
]ἐπ' ἄκρῳ Οὐλύμπῳ ὑπὸ χρυσέοισι νέφεσσιν
]βουλῇσιν ἐελμένος, ἔνθά περ ἄλλοι
]θεοὶ ἦσαν ἐεργόμενοι πολέμοιο.
]ἀμφ' Ἀσκαλάφῳ αὐτοσχεδὸν ὡρμήθησαν·
]μὲν ἀπ' Ἀσκαλάφου πήληκα φαεινὴν
]ηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ
]βραχίονα τύψεν ἐπάλμενος, ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
]τρυφάλεια χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα.
]ς δ' ἐξαῦτις ἐπάλμενος αἰγυπιὸς ὥς,
]πρυμνοῖο βραχίονος ὄβριμον ἔγχος·
]ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο. τὸν δὲ Πολίτης
]γνητος περὶ μέσσῳ χεῖρε τιτήνας,
]λέμοιο δυσηχέος, ὄφρ' ἵκεθ' ἵππους
]οἵ οἱ ὄπισθε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο
]ἡνίοχόν τε καὶ ἅρματα ποικίλ' ἔχοντες·
]προτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα,
]κ δ' αἷμα νεουτάτου ἔρρεε χειρός·
]οἱ μάρναντο, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
]Ἀφαρῆα Καλητορίδην ἐπορούσας
]ν ἐπὶ οἷ τετραμμένον ὀξέϊ δουρί.
]ἑτέρωσε κάρη, ἐπὶ δ' ἀσπὶς ἑάφθη,
]ἀμφὶ δέ οἱ θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
]ος δὲ Θόωνα μεταστρεφθέντα δοκεύσας
]ξας· ἀπὸ δὲ φλέβα πᾶσαν ἔκερσεν,
]α θέουσα διαμπερὲς αὐχέν' ἱκάνει·
]πᾶσαν ἔκερσεν· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
], ἄμφω χεῖρε φίλοις ἑτάροισι πετάσσας.
] δ' ἐπόρουσε, καὶ αἴνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων,
] Τρῶες δὲ περισταδὸν ἄλλοθεν ἄλλος
]κος εὐρὺ πανaίολον, οὐδὲ δύναντο
]ψαι τέρενα χρόα νηλέϊ χαλκῷ
]πέρι γάρ ῥα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
]ν ἔρυτο καὶ ἐν πολλοῖσι βέλεσσιν.
] ποτ' ἄνευ δηΐων ἦν, ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς
] οὐδέ οἱ ἔγχος ἔχ' ἀτρέμας, ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
]ελέλικτο, τιτύσκετο δὲ φρεσὶν ᾗσιν,
] ἀκοντίσσαι, ἠὲ σχεδὸν ὁρμηθῆναι.
]λ' ἦθ' Ἀδάμαντα τιτυσκόμενος καθ' ὅμιλον
]ς οἱ οὖτα σάκος μέσον ὀξέϊ χαλκῷ,
]μηθείς· ἀμενήνωσεν δέ οἱ αἰχμὴν
] Ποσειδάων, βιότοιο μεγήρας.
] μὲν αὐτοῦ μεῖν' ὥς τε σκῶλος πυρίκαυστος
]ντιλόχοιο, τὸ δ' ἥμισυ κεῖτ' ἐπὶ γαί-

]δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων·
]όνης δ' ἀπιόντα μεταστόμενος βάλε δουρὶ
]δοίων τε μεσηγὺ καὶ ὀμφαλοῦ, ἔνθα μάλιστα
]Ἄρης ἀλεγεινὸς ὀϊζυροῖσι βροτοῖσιν·
] οἱ ἔγχος ἔπηξεν· ὁ δ' ἑσπόμενος περὶ δουρὶ
]ταῦρος ὅν τ' οὔρεσι βουκόλοι ἄνδρες

Ideoq́; in statariapugna quidẽ arcebat sæuũ diẽ: (lo
Ad effugiẽdũ.a. nõ amplius facile pedes eũ ferebãt è bel
Hunc.a.pedetẽtim abeuntẽ iaculatus est hasta lucida
Deiphobus: etenim ei retinebat irã perpetuò semper.
Sed hic et tũc aberrauit: is.a. Ascalaphũ pcussit hasta
Filium Martis: per humerum autem valida hasta
Penetrauit: hic.a.in pulueres lapsus ꝓhendit terrã pal-
Neq; dũ qd audiuerat clamosius fortis Mars. (ma.
De filio suo lapso in forti pugna:
Sed is summo in Olympo sub aureis nubibus
Sedebat, Iouis consilijs conclusus, vbi cæteri
Immortales dij erant prohibiti à bello.
Hi autem circa Ascalaphum propè ruerunt.
Deiphobus quidem ab Ascalapho galeam lucidam
Rapuit: Meriones verò veloci similis Marti,
Hasta brachium verberauit insiliens, ex'q; manu
Acuta galea humi resonuit prolapsa.
Meriones autem denuò insiliens vultur tanquam,
Extraxit imo brachio validam hastam,
Retrò autem sociorum ad agmẽ cessit: hunc.a.Polites
Germanus frater circum medijs manibus extensis,
Eduxit bello tristi, donec peruenit ad equos
Veloces, qui ei post pugnam & bellum
Stabant, aurigamq́; & currus ornatos habentes.
Qui hunc ad ciuitatẽ vehebãt grauiter lamentantẽ,
Afflictũ: ex.v. sanguis modò vulnerata fluebat manu,
At cæteri pugnabant: pugna.a.immensa est excitata.
Aeneas autem Aphareum Caletoridem irruens
Ad iugulum ferijt contra se versum acuta hasta.
Inclinatũ est.a.in alterã partẽ caput: clypeusq́; secutus
Et galea: circa.a.eum mors fusa est exitialis. (est,
Antilochus aũt Thoonem terga vertentẽ obseruãs,
Vulnerauit impetens: venam autem totam abscidit,
Quæ p dorsum currẽs, perpetuò ad ceruicẽ peruenit,
Hanc totam abscidit: hic autem supinus in pulueres
Decidit, ambas manus dilectis socijs extendens.
Antilochus aũt accurrit & abstulit arma ab humeris,
Circũspiciens. Troiani aũt circumstando aliũde alius
Pulsabant scutum latum, pulchrum, neq; poterant
Intrò perstringere tenerum corpus sæuo ferro
Antilochi, diligenter.n.Neptunus quatiens terram
Nestoris filium tuebatur etiam inter multa tela.
Nõ.n.vnquã seorsum ab hostibus erat, sed circa ipsos
Versabatur, neq; ei hasta stabat quietè, sed valdè semp
Quassata flectebatur: obseruabat autẽ mentibus suis
Aut quenquam iaculari, vel propè inuadere.
Sed nõ latuit Adamãta obseruans in multitudine
Asiadem, qui ei percussit scutum medium acuto ære,
Cominus impetum faciens: debilitauit.a.eius cuspidẽ
Cæruleis crinibus Neptunus vitæ inuidens:
Et dimidiũ quidẽ illic mãsit tanq; sudes igne præusta
In scuto Antilochi: alterum verò dimidium iacebat
super terram:
Retrò autẽ sociorum ad agmen cessit mortem fugiẽs:
Meriones porrò abeuntẽ insequens vulnerauit hasta
Pudenda inter & vmbilicum: vbi maximè
Est Mars grauis ærumnosis hominibus,
Illic ei hastam infixit: hic autem sequens circa hastã
Palpitabat, velut quũ bos, quẽ in mõtib. bubulci viri

Ἰλλάσιν οὐκ ἐθέλοντα βίῃ δήσαντες ἄγουσιν.
Ὣς ὁ τυπεὶς ἤσπαιρε μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δὴν,
Ὄφρα οἱ ἐκ χροὸς ἔγχος ἀνέσπασεν ἐγγύθεν ἐλθὼν
Ἥρως Μηριόνης· τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε.

Vinculis nolentem vi ligantes ducunt:
Sic iste verberatus palpitabat paululũ, nec
Donec ei ex corpore hastile euulsit propè ac
Heros Meriones: hunc verò tenebræ in ocul

COMMENTARIVS.

a οὔ τι τίεσκεν.] Suspectum Æneam habebat Priamus, ne regnum affectaret. Nam redditum erat oraculum, Post cap Æneam regnaturum: vt & Poëta dicet in sequentibus. Alij dicunt, inuidiæ causa sic in Æneam malè affectũ fuisse Pri maximè à populo diligeretur, ἐπεὶ θεὸς ὡς τίετο δήμῳ. Alij, quòd eius mater Venus Alexandrum ad Helenæ amorem impi

b ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος] Si φόβον hic pro metu acciperes, vt vulgò verterunt, contrarius esset ipsi Idomeneo: qui pa cit, se Æneam timere, δείδια δ' αἰνῶς Αἰνείαν ἐπιόντα, &c Ergo pro fuga accipiendũ. Itaq; Ἰδομενῆα φόβος οὐκ ἔλαβε, id est, γεῖν, noluit se in fugam conijcere. Τηλύγετον etiam vertunt puerulum, sed si solum interpreteris, nihil absurdi facies. Vi dicet, δεῦτε φίλοι καί μ' οἴῳ ἀμύνατε metaphorice sic dicta τηλύγετος à liberis vnicis.

c αὐτὰρ ὀδόντας θήγει] Solent apri priusquam in aliquem inuadant, dentes acuere, ad lapides nimirum læues & polito num de Animal. lib. 6. cap. 1. & lib. 5. cap. 45. & Plin. lib. 18. cap. 1. Idem etiam Homerus sup. Iliad. λ. de apro, θήγων λευκὸν

d καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος] Idomeneus Æneæ metu percellitur non quòd ipsi animo, sed viribus esset inferior, propter i iam senectutẽ, quæ viuida iuuentute solet esse imbecillior. At si iuuentuti animus desit, nihil habet senectus quod pe quidem γῆρας λεόντων κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν, vt ait apud Stobæum Hippothoon. Adde illud Euripidis in Andromache,

πολλῶν νέων γὰρ κἂν γέρων εὔψυχος ᾖ κρείσσων. τί γὰρ δεῖ δειλὸν ὄντ' εὖ σωματεῖν;

Porrò hic metus in Idomeneo nihil eius fortitudini detrahit, cùm metum in fortem etiam cadere iam monuerimus.

e Αἰνείας δ' ἑτέρωθεν] Æneas incertum pugnæ euentum timens, solus cum Idomeneo, cui iam varij aderant comites, ditur: sed aduocatis quoq; socijs, quod fortis viri, non temerariè pericula adeuntis, exemplum est.

f ἀκόντισεν Ἰδομενῆος.] Deest præpositio κατὰ, sic suprà, πτωσσομένων καθ' ὅμιλον ἀλλήλων pro, κατ' ἀλλήλων defectiuè.

g ἀπὸ δὲ φλέβα πᾶσαν κέρσεν] Venam intelligit, quę caua appellatur, aut dorsalis, ex spinæ dorsi dextra parte ab hep & per diaphragma venientem ad cor, inde ad ceruicem. Hæc est quæ vena maior ab Aristot. hist. Anim lib. 2. cap. 3. ap sua radice cor transfigit, cùm se promit: vbi hic idem locus Homeri adducitur.

h αἰδοίων τε μεσηγὺ] Illud vocat ἦτρον vel ὑπογάστριον à Polluce, & Suida ἦλυτρον, pars corporis neruosa, & doloris impat

---

Δηΐπυρον δ' Ἕλενος ξίφεϊ σχεδὸν ἤλασε κόρσην
Θρηϊκίῳ, μεγάλῳ, ἀπὸ δὲ τρυφάλειαν ἄραξεν.
Ἡ μὲν ἀποπλαγχθεῖσα, χαμαὶ πέσε, καί τις Ἀχαιῶν
Μαρναμένων μετὰ ποσσὶ κυλινδομένην ἐκόμισσε.
Τὸν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψεν.
Ἀτρείδην δ' ἄχος εἷλε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον·
Βῆ δ' ἐπαπειλήσας Ἑλένῳ ἥρωϊ ἄνακτι,
Ὀξὺ δόρυ κραδάων· ὁ δὲ τόξου πῆχυν ἄνελκε.
γρ. ἁμαρτή- Τὼ δ' ἄρ' ὁμαρτήτην, ὁ μὲν ἔγχεϊ ὀξυόεντι
δην Ἵετ' ἀκοντίσσαι, ὁ δ' ἀπὸ νευρῆφιν ὀϊστῷ.
Πριαμίδης μὲν ἔπειτα κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ
Θώρηκος γύαλον, ἀπὸ δ' ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ πλατέος πτυόφιν μεγάλην κατ' ἀλωὴν
γρ. θρώσκουσι * Θρώσκωσιν κύαμοι μελανόχροες ἢ ἐρέβινθοι,
Πνοιῇ ὕπο λιγυρῇ καὶ λικμητῆρος ἐρωῇ:
Ὣς ἀπὸ θώρηκος Μενελάου κυδαλίμοιο
Πολλὸν ἀποπλαγχθεὶς ἑκὰς ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός.
Ἀτρείδης δ' ἄρα χεῖρα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Τὴν βάλεν ᾗ ῥ' ἔχε τόξον ἐΰξοον, ἐν δ' ἄρα τόξῳ
Ἀντικρὺ διὰ χειρὸς ἐλήλατο χάλκεον ἔγχος.
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων,
γρ. χάλκεον Χεῖρα παρακρεμάσας· τὸ δ' ἐφέλκετο * μείλινον ἔγχος.
Καὶ τὸ μὲν ἐκ χειρὸς ἔρυσεν μεγάθυμος Ἀγήνωρ,
b Αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ,
Σφενδόνῃ, ἣν ἄρα οἱ θεράπων ἔχε ποιμένι λαῶν.
Πείσανδρος δ' ἰθὺς Μενελάου κυδαλίμοιο
Ἤϊε· τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλοσδε,
Σοὶ Μενέλαε δαμῆναι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Ἀτρείδης μὲν ἅμαρτε, παραὶ δέ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος·
Πείσανδρος δὲ σάκος Μενελάου κυδαλίμοιο
γρ. διαπρὸ Οὔτασεν, οὐδὲ διὰ πρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσσαι.
Ἔσχετο γὰρ σάκος εὐρὺ, κατεκλάσθη δ' ἐνὶ καυλῷ
γρ. ἔλπετο Ἔγχος· ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσι χάρη καὶ * ἐέλπετο νίκην.
Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον,
Ἆλτ' ἐπὶ Πεισάνδρῳ· ὁ δ' ὑπ' ἀσπίδος εἵλετο καλὴν
Ἀξίνην εὔχαλκον, ἐλαΐνῳ ἀμφὶ πελέκκῳ,

Deipyrum .a. Helenus ense propè læsit in
Thracio, magno: galeam autem diffidit.
Hæc quidẽ excussa in terrã decidit, & quia
Pugnantium inter pedes deuolutam sustul
Hunc autem in oculis obscura nox cooperu.
Atridẽ porrò dolor cepit in prælio stren
Iuit autem minitans Heleno heroi regi,
Acutam hastã vibrans: hic .a. arcus vlnam
Hi verò simul emiserunt: alter quidem has
Cupiebat iaculari, alter verò à neruo emis
Priamides quidem deinde ad pectus percu
Thoracis conuexum: auolauit autem acert
Sicut .a. quando à lato ventilabro magnar
Saliunt fabæ nigræ vel cicera,
Flatu à stridulo & ventilatoris impetu:
Sic à thorace Menelai illustris
Multum reiecta longè volauit acerba sagi
Atrides autem manum in prælio strenuus
Eam percussit, quæ tenebat arcum politum:
È regione per manum adacta est ærea hast.
Retrò .a. sociorũ in multitudinẽ cessit, mort
Manu suspensa, illam .a. attrahebat fraxine.
Et hanc quidẽ è manu traxit magnanimu
Ipsam verò colligauit pulchrè circũuoluta
Funda, quam ei minister tenebat pastori p
Pisander autem rectà in Menelaum illus
Ibat: hũc .a. ducebat fatum funestum mort
À te Menelaë vt sterneretur in graui pugn.
Hi autem quando iam propè erant in se proj
Atrides quidem aberrauit, ipsiq; auersa e
Pisander verò scutum Menelai illustris
Percussit, neq; penitus potuit æs traijcere.
Prohibuit .n. scutũ latũ: fracta est .a. in summ
Hasta: hic .a. mẽtib. suis gauisus est, & sperab
Atrides .a. extracto ense argenteis clauis in
Insilijt in Pisandrũ: hic .a. sub scuto accepit
Bipennẽ ex bono ferro factã, oleaginũ per

ἰξίςω. ἅμα δ' ἀλλήλων * ἐφίκοντο.
κυθος φάλον ἤλασεν ἱπποδασείης,
ταὶ λόφον αὐτόν· ὁ ἢ προσιόντα, μέτωπον,
ἄκρ πυμάτης· λάκε δ' ὀστέα, τὼ δέ οἱ ὄσσε
* αἱματόεντε χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν.
ἰδὲ πεσών· ὁ ἢ λὰξ ἐν στήθεσι βαίνων,
ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
πεθ' οὕτω γε νέας Δαναῶν ταχυπώλων
ερφίαλοι, δεινῆς ἀκόρητοι ἀϋτῆς.
μὲν λώβης τε καὶ αἴσχεος οὐκ ἐπιδευεῖς,
ἐλωβήσασθε [d] κακαὶ κύνες· οὐδέ τι θυμῷ
ἐριβρεμέταο [e] χαλεπὴν ἐδδείσατε μῆνιν
ποτ' ὔμμι διαφθέρσει πόλιν αἰπήν.
κουριδίην ἄλοχον καὶ κτήματα πολλὰ
ἀπάγοντες, ἐπεὶ φιλέεσθε παρ' αὐτῇ·
ἐν νηυσὶν μενεαίνετε ποντοπόροισι
βαλέειν κτεῖναι δ' ἥρωας Ἀχαιούς·
σχήσεσθε (καὶ ἐσσύμενοί περ) ἄρηος.
ἦ τέ σε φασὶ περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων
ἠδὲ θεῶν, σέο δ' ἐκ τάδε πάντα πέλονται.
ἄνδρεσσι χαρίζεαι ὑβριστῇσι
ὧν μένος αἰὲν ἀτάσθαλον, οὐδὲ δύνανται
κορέσασθαι ὁμοιΐου πολέμοιο.
μὲν κόρος ἐστὶ καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος,
γλυκερῆς, [h] καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο,
τις καὶ μᾶλλον ἐέλδεται ἐξ ἔρον εἶναι,
[i] Τρῶες δὲ μάχης ἀκόρητοι ἔασιν.
ὤν, τὰ μὲν ἔντε' ἀπὸ χροὸς αἱματόεντα
ἑτάροισι δίδου Μενέλαος ἀμύμων
αὐτ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
ἐπᾶλτο Πυλαιμένεος βασιλῆος
ὅ ῥα πατρὶ φίλῳ ἕπετο πτολεμίζων
οὐδ' αὖτις ἀφίκετο πατρίδα γαῖαν·
Ἀτρείδαο μέσον σάκος οὔτασε δουρὶ
ἢ * διαπρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσαι.
ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων,
παπταίνων, μή τις χρόα χαλκῷ ἐπαύρῃ.
ἀπιόντος ἵει χαλκήρε' ὀϊστόν.
γλουτὸν κατὰ δεξιόν· αὐτὰρ ὀϊστὸς
κύστιν ὑπ' ὀστέον ἐξεπέρησεν,
ἢ κατ' αὖθι, φίλων ἐν χερσὶν ἑταίρων
πνείων [k] ὥστε σκώληξ ἐπὶ γαίῃ
ἐκ δ' αἷμα μέλαν ῥέε, δεῦε ἢ γαῖαν.
Παφλαγόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο·
δ' ἀνέσαντες ἄγον προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
[l] μετὰ δὲ σφι πατὴρ κίε δάκρυα λείβων·
τις παιδὸς ἐγίνετο τεθνηῶτος.

Longum, bene politū: simul. a. inter se cōgrediebātur.
Certè hic qdē galeæ conū percussit eqnis setis hirsutæ
Summa sub crista ipsa: alter. v. accedentem, in fronte
Naso super extremo: crepuerunt autē ossa: at ei oculi
Ante pedes sanguinolēti humi deciderūt in pulueres.
Incuruatus est. a. lapsus: hic aūt calce in pectora ruēs,
Armaq́ exuit, & glorians verbum locutus est:
Relinquetis demū sic naues Danaorū celerib. equis
Troiani perfidi. grauis insatiabiles pugnæ: (vtentiū
Alio quidem flagitio & probro non carentes estis,
Quo me violastis improbi canes, neq́ quid animo
Iouis valde tonantis difficilem veriti estis iram
Hospitalis, qui aliquando vobis destruet vrbem altā:
Qui meam virginem vxorem, & opes multas
Sine causa venistis adducētes postq̄ amicè tractati fu-
Nūc rurs⁹ in naues cupitis pōtigradas (istis apud ipsā.
Ignē perniciosum iacere, occidereq́ heroas Achiuos:
Sed aliquando coërcebimini, cupidi quamuis, à bello.
Iupiter pater, ꝑfectò te aiūt sapiētia superare cæteros
Homines atq́ deos, ex te autem hæc omnia fiunt:
Qualiter iam viris gratificaris iniustis
Troianis, quorū animus semper impius est, neq́ possūt
Pugna satiari ex æquo molestia belli.
Omnium quidem satietas est, & somni & amoris,
Cantusq́ dulcis, & egregiæ saltationis:
Quorū qdē quis etiā magis appetit desideriū eximere
Quàm belli: Troiani verò pugnæ insatiabiles sunt.
Sic locutus, arma quidem à corpore cruenta
Diripiens socijs dedit Menelaus inculpatus:
Ipse verò retrò iterū iens propugnatoribus mistus est:
Tunc ei filius insilijt Pylæmenei regis
Harpalion, qui patrem dilectum sequebatur bellans
Ad Troiam, neq́ rursus venit in patriam terram:
Qui tunc Atridæ medium scutum læsit hasta
Cominus, neq́ penitus potuit æs traycere:
Retrò. a. sociorū in multitudinē cessit, mortem euitās,
Vndiq́ circumspiciens ne quis corpus ære cōtingeret.
Meriones. a. in abeuntium misit aeream sagittam,
Et vulnerauit coxam ad dextram, ac sagitta
E regione per vesicam sub os penetrauit:
Residens autem illic charorum inter manus sociorū
Animam efflans, tanq̄ vermis super terrā (terram.
Iacebat extēs: sanguisq́ niger effluebat, tingebat. a.
Hunc quidem Paphlagones magnanimi curabant:
In currū verò collocātes ducebant ad Ilium sacrum,
Dolentes: cumq́ ipsis pater ibat lachrymas fundens:
Vltio autem nulla filij fiebat mortui.

COMMENTARIVS.

μεγάλῳ] Soli inter barbaros magnis vtebantur gladijs Thraces, vt veteres obseruant. Quidam porrò hoc ξίφος μεγάλον ... se existimabant. Rectè autem magnum Heleno ensem tribuit, vt credibilius fiat ipsum galeam illo diffidisse.

... οἰὸς ἀώτῳ εὐστρόφῳ] Notabatur hìc à Scholiaste, olim lana solere complicari fundæ, vt ita dicā, brachia (Græci vocant κῶλα τῆς σφενδόνης, ἑκάτερα μέρη, vt ait Suidas) nō neruis, vt posteà, vt lana concedente, id est, facilè se extendēte: vel si Græ... ὑποσφενδόνης, ipsa in iactu extenderentur. Porrò nota funditores etiam in bello Troiano extitisse, eos tamen seruos ... vt puto) vt hoc loco minister Agenoris.

...] Facundiam Menelai cum acumine antea prędicauit Homerus, cuius hìc luculentum exemplū habes. Vehemēs au... hoc loco oratio, vt qui iniuriarum sibi à Troianis in vxoris raptu illatarum recordetur, quas præsens eorundē in Græ... exacerbauit. Primùm itaq; in Troianos inuéhitur, & eorum furorem tandem aliquando cohibitum iri comminatur. ... per apostrophem ad Iouem conqueritur de inexplebili pugnandi ardore, quibus Troiani vehementer inflammantur.

κακαὶ κύνες] Ionicū est quod genere fœminino κύνες dixerit. Cæteris porrò interpretationib. relictis, ideò canes à Menelao ... dicuntur Troiani propter impudentiam, qua in Helenæ raptu vsi sunt, quasi nulla verecundia, nullo pudore à tanto facino... territi ... t. Proinde canis impudens est animal. Vnde solet ab hostibus hostis ita appellari: & apud Homerum pro graui cōtumeliosarium dicitur, vt etiam obseruauit Donatus in Eunucho Terentij. Hinc illa apud hunc Poëtam ἐξ οὗ τοι ἔφυγες θά-

κυδρὴ κύον, & alibi ἐξελάαν σὺ δ' ἐνδὶ κύνας κυρεοσιφορήτης. Canum etiam impudentiam Oppian. de venat. notat. Hinc κυν. Agamemnon ab Achille 1. Iliad. dictus est. Sed de his aliás. Vel forsan impudentes Troiani, quos nulla pudoris repagu cludunt, & cùm eos raptus Helenæ coërcere debuisset præ verecundia & rubore: tamen impudentius egressi iniuria mulare conituntur tam acriter & indefatigatè ad Pelasgas rates dimicantes.

c χαλεπὴν ἐδδείσατε μῆνιν] Auget Troianorum scelus, quasi dicat: Creditis mihi soli illatam à vobis iniuriã, cùm vx meas rapuistis? Atqui in superos etiam à vobis fœdissimè peccatum est, nimirum in Iouem hospitalem, cuius saltē iræ ratis à tanto scelere perpetrando deterreri, in quo iura hospitalitatis perfidè violastis. Sed neq; hoc ille inultum patie huius vestræ impudentiæ debitas pœnas aliquando vobis rependet in vrbis vestræ excidio. Itaq; Menelaus paulò p orationem suam conuertet, & fauorem, quo Troianos hodierno die prosequitur, exprobrabit. quasi dicat, eum viol hospitalitate non amplius recordari, cùm Numen tamen deceat iniustorum & impiorum scelera vindicare: Numē, in mum, sapientiaq; homines deosq; longè antecellens.

f κουριδίην ἄλοχον] Ergo, vt aiunt antiqui, nescit Homerus quæ sequens ætas de Helena à Theseo rapta commemo meminit copiosè Plutarchus in vita Thesei) neq; ex ijs duobus natam Iphigeniam, si virgo sit Menelao vxor. Porrò h interpretor, quæ nulli prætereà vnquam matrimonio iuncta est: id est, quæ Virgo integra primo coniugi traditur.

g μὰψ οἴχεσθε] Illud μὰψ ad differentiam Græcorum dictum fuisse videri potest. Nam redibunt aliquando in patr Græci Troianorum spolijs onusti, sed iusta erit illa præda, cuius fundamentum in iniuriæ vltione positum est.

h καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο] Duplex est saltationis genus: aliud quidem bonum, aliud malum: vel si mauis, aliud honest honestum & indecorum. Posterius intellexit Priamus, cum filijs suis quod ψεῦσται & ὀρχησταί sint, exprobrat. Prioris h reprehensionis & vituperij aleam posita est, cuius inuentrix dicitur fuisse Minerua vel Dioscuri, vt quidam malũt: po Pan vel Dionysius, quæ lasciuior est & Satyrica. Prius genus intelligebat vir summus ille Iulius Scaliger, summi viri Io ri, quem mea ætas suspicit, pater Poëtices lib. 1. cap. 18. Saltandi, inquit, non vulgare studium. nõ obscœnum, quippè q gnitate neutiquam alienum Heroës arbitrati sunt. Sanè saltarũt & Theseus, & Achilles, & Pyrrhus, & Socrates ipse. H saltatione caput illud luculentissimum est. Duo saltationis honestæ genera belli & pacis, videlicet commendat in sua nus ille Plat. de Legib. lib 7. Socrati saltationem exercitationem fuisse non iniucundam, scribit Plutarchus de tuend Vide eundem symp. 7. q. 8. Et ne nimius sim, multa possunt adduci, quæ hoc saltationis genus honestum, quod Hom νια ὀρχηθμὸν appellauit, comprobent: abstineo tamen propter susceptam mihi imposterum breuitatem. Dicam solùm, hi nimium Catones quosdam & rigidiores ὑπὲρ αἶσαν videri, qui vtilem illam corporibus exercendis etiã ad bellica m nendis, vt dicebat Plato, saltationem finibus suis eliminant: cuius si abusum prætexunt, vini tamen vsum non prohibe abusu tot subinde exoriuntur incommoda: quod tamen si facerent, eandem subirent reprehensionem, quam Lycur quem sana non vsum mente dicit Plut lib de aud. Poet. quòd multis vino captis ac per temulentiam peccantibus, vit cidit: cùm debuisset potius fontes propius adducere, insanumq; vt ait Plato, Deum alio sobrio castigare, scilicet vinum re. Nequis tamen putet me turpi & obscœnæ rei, quod non paucos susurrantes audire mihi iam videor, velificari: impr scenina illa tripudia, Lupercaliaq; Romanorum ῥικνώματα vel crissationes Hispanorum, vel Bactriasmos, Igdias, Mact mos: Sabadas, Morphasmos & si qua hodie illis sunt similia & deteriora. Ea solùm commendo, quæ salua pietate & h cillimè retineri possunt, summo emolumento corporis valetudini, vt in eum etiam finem à Galeno saltatio commen

i πάντων μὲν κόρος ἐστὶ] Argumentum est à maiori: Honestarum, inquit, & vtilium rerum suauiumq; satietas hominibus in obrepere, (cui respondet illud apud Pindarum, hinc fortè desumptum, κόρον δ' ἔχει καὶ μέλι, καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' ἀφροδίσια.) porteret Græcos facere in re tam inutili & incucunda, vt bellũ est: à quo ipsi nullo modo dimoueri possunt, immò ta profuso sanguine sanguinem adhuc spirant, neq; deniq; pugnando defatigantur. Quasi dicat, Deberet eos etiã belli

k ὥστε σκώληξ] Ecce comparationis humilitatem, qua videtur etiam cadentis ignobilitas significari. Aliàs enim de m gnanimis morientibus dicit, σφαδάζειν, βρύχειν, &c. hîc verò vermi tantum assimilatur Harpalion, homo fortasse non ta diori cadens conferretur. Eius sanè imbecillitas in eo fuit manifesta, quòd læso Atridæ scuto hasta comminus, trans illud non potuerit.

l μετὰ δέ σφι πατὴρ] Supple Pylæmenes, cuius filium fuisse Harpalionem, dictum est anteà. Quis autem sit hic Pylæm bio est. Quidam intellexerunt illum (de quo suprà dictum est lib 5.) ducem Paphlagonum interemptum: dixeruntq; h dam animam Pylæmenis patris, quasi nondum sepulti, ideoq; adhuc super terram existentis, iuxta opinionem Græco in Odyssea, quam etiam iudicat Euripideus Polydorus, cadauer filij cum alijs sequi. Zenodotus verò pro Πυλαιμένεα, Κυλαιμένεα diuersum nomen, quod non placuit Alij homonymiam hoc loco causantur, quasi alius sit hic Pylemenes, a empto, cuiusmodi homonymiæ apud Homerum non paucæ reperiuntur: vt Schedij duo, Eurymedontes duo, Adrast lestæ duo & alia eiusmodi.

Τοῦ δὲ Πάρις μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη·	Ob hũc .a. interfectũ Paris valdè animo
Ξεῖνος γάρ οἱ ἔην πολέσιν μετὰ Παφλαγόνεσσι.	Hospes enim ei erat multos inter Paphlagon
Τοῦ ὅγε χωόμενος προΐει χαλκήρε' ὀϊστόν.	Propter hunc is iratus emisit æratam sagitt
Ἦν δέ τις Εὐχήνωρ Πολυΐδου μάντιος υἱός,	Erat autem quidam Euchenor Polyidi va
[a] Ἀφνειός τ' ἀγαθός τε, Κορινθόθι οἰκία ναίων,	Diuesq; fortisq;, Corinthi domos habitans:
Ὅς ῥ' εὖ εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν, ἐπὶ νηὸς ἔβαινε·	Qui benesciens fatũ perniciosum in nauem
Πολλάκι γάρ οἱ εἶπε γέρων ἀγαθὸς Πολύϊδος,	Sæpè enim ei dixerat senex bonus Polyidus,
[b] Νούσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν,	Morbo à molesto mori suis in ædibus,
Ἢ μετ' Ἀχαιῶν νηυσὶν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.	Aut inter Achiuorum naues à Troianis d
[c] Τῶ ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέην θωὴν ἀλέεινεν Ἀχαιῶν,	Ideo simul grauem mulctam declinabat G
(γρ. πάθῃ) Νοῦσόν τε στυγερὴν, ἵνα μὴ πάθοι ἄλγεα θυμῷ·	Morbumq; molestũ, vt non pateretur dolor
Τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος· ὦκα δὲ θυμὸς	Hũc percussit sub maxilla & aure: protinus
Ὤχετ' ἀπὸ μελέων· στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλεν,	Abijt à membris: horrẽda .a. ipsum caligo o
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο.	Sic hi quidem pugnabant instar ignis arden
Ἕκτωρ δ' οὐκ ἐπέπυστο Διῒ φίλος, οὐδέ τι ᾔδη	Hector autẽ non audierat Ioui dilectus, n
Ὅττι ῥά οἱ νηῶν ἐπ' ἀριστερὰ δηϊόωντο	Quòd eius nauium in sinistra parte profliga
Λαοὶ ὑπ' Ἀργείων. τάχα δ' ἂν καὶ κῦδος Ἀχαιῶν	Populi ab Argiuis (ppemodũ etiã victoria
Ἔπλετο· τοῖος γὰρ γαιήοχος ἐννοσίγαιος	Erat: talis enim Neptunus terræ quassator
Ὤτρυν' Ἀργείους, πρὸς δὲ σθένει αὐτὸς ἄμυνεν·	Impellebat Argiuos: insuper .a. robore ipse a
Ἀλλ' ἔχεν ᾗ τὰ πρῶτα πύλας καὶ τεῖχος ἐσᾶλτο,	Sed pstabat vbi primũ portas & murum in
Ῥηξάμενος Δαναῶν πυκινὰς στίχας ἀσπιστάων.	Perruptis Danaorum densis ordinibus scut
Ἔνθ' ἔσαν Αἴαντός τε νέες καὶ Πρωτεσιλάου,	Vbi erant Aiacisq; naues & Protesilai
Θῖν' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς εἰρυμέναι· αὐτὰρ ὕπερθε	Littus ad maris canis subductæ: at supernè

,ἰέδμητο χθαμαλώτατον, ἔνθα μάλιστα
ἰγνοντο μάχῃ[d] αὐτοί τε καὶ ἵπποι·
]ωτοὶ καὶ Ἰάονες ἑλκεχίτωνες,
Φθῖοι,καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοί,
ἐπίσσυμενον νεῶν ἔχον·οὐδ' ἐδύναντο
φέων[e] φλογὶ εἴκελον Ἕκτορα δῖον.
Ἀθηναίων προλελεγμένοι· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
Πετεῶο Μενεσθεὺς· οἱ δ' ἅμ' ἕποντο,
Στιχίος τε Βίας τ' ἐΰς· αὐτὰρ Ἐπειῶν
Μέγης, Ἀμφίων τε Δρακίος τε.
,Μέδων τε,* Μενεπτόλεμός τε ποδάρκης·
,νόθος υἱὸς Ὀϊλῆος θείοιο
ν Αἴαντος ἀδελφεὸς, αὐτὰρ ἔναιεν
γαίης ἄπο πατρίδος,ἄνδρα κατακτὰς,
νιῆς Ἐριώπιδος ἣν ἔχ' Ὀϊλεύς·
φίκλοιο πάις τοῦ Φυλακίδαο.
Φθίων μεγαθύμων θωρηχθέντες,
υνόμενοι, μετὰ Βοιωτῶν ἐμάχοντο.
κέτι πάμπαν Ὀϊλῆος ταχὺς υἱὸς
Αἴαντος Τελαμωνίου,οὐδ' ἠβαιόν.
ἐν νειῷ βόε οἴνοπε πηκτὸν ἄροτρον
ἔχοντε τιταίνετον,ἀμφὶ δ' ἄρα σφιν
κεράεσσι πολὺς ἀνακηκίει ἱδρὼς,
ζυγὸν οἶον ἐΰξοον ἀμφὶς ἐέργει,
ὦλκα,τέμει δέ τε τέλσον ἀρούρης·
παρβεβαῶτε μάλ' ἕστασαν ἀλλήλοιιν
ελαμωνιάδῃ πολλοί τε καὶ ἐσθλοὶ
ταῖροι,οἵ οἱ σάκος ἐξεδέχοντο
κάματός τε καὶ ἱδρὼς γούναθ' ἵκοιτο·
ιλιάδῃ μεγαλήτορι Λοκροὶ ἕποντο·
σταδίῃ ὑσμίνῃ μίμνε φίλον κῆρ.
ρυθας χαλκήρεας ἱπποδασείας,
πίδας εὐκύκλους καὶ μείλινα δοῦρα·
ξοισιν καὶ ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ
ἕποντο πεποιθότες,* οἷσιν ἔπειτα
λλοντες,Τρώων ῥήγνυντο φάλαγγας.
οἱ μὲν πρόσθε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι
ωσίν τε καὶ Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ.
ν βάλλοντες ἐλάνθανον, οὐδέ τι χάρμης
ίσκοντο· συνεκλόνεον γὰρ ὀϊστοί.
ναλέως νηῶν ἄπο καὶ κλισιάων
ρουν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
δάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς,
μήχανός ἐσσι παραρρητοῖσι πιθέσθαι.
περὶ δῶκε θεὸς πολεμήια ἔργα,
βουλῇ ἐθέλεις * περιίδμεναι ἄλλων;
ἅμα πάντα δυνήσεαι αὐτὸς ἑλέσθαι.
δέδωκε θεὸς πολεμήια ἔργα·
χηστύν, ἑτέρῳ κίθαριν καὶ ἀοιδήν·
στήθεσσι * τιθεῖ νόον εὐρύοπα Ζεὺς
τε πολλοὶ ἐπαυρίσκοντ' ἄνθρωποι,
ς ἐσάωσε,[a] μάλιστα δέ κ' αὐτὸς ἀνέγνω.
ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι * ἄριστα.
περὶ στέφανος πολέμοιο[o] δέδηε.
μεγάθυμοι * ἐπεὶ κατὰ τεῖχος ἔβησαν,
ἀφεστᾶσιν σὺν τεύχεσιν, οἱ δὲ μάχονται
παυρότεροι πλεόνεσσι,κεδασθέντες κατὰ νῆας.
ἀναχασσάμενος κάλει ἐνθάδε πάντας ἀρίστους.
ἂν μάλα πᾶσαν ἐπιφρασσαίμεθα βουλήν·

Murus ædificatus erat humillimus,vbi maximè
Acerrimi fuerant pugna ipsiq; & equi.
Illic autem Bœotij, & Iaones longis vestibus vtentes,
Locri,& Phthij,& clari Epeij,
Alacriter irruentem in naues arcebãt: neq; poterant
Repellere à se flammæ similem Hectorem diuinum:
Alij quidem ante Athenienses lecti erant: inter.a.eos
Præerat filius Petei Menest. ipsum.a.simul sequebãtur
Phidasq;,Stichusq;,Biasq; magnus:sed ante Epeios,
Phylidesq; Meges, Amphionq;, Draciusq;:
Ante Phthios autem Medonq;,Meneptolemusq; celer:
Certè alter quidem notus filius Oilei diuini
Erat Medon, Aiacis frater & habitabat
In Phylace, terra procul à patria, virũ cùm occidisset
Fratrem nouercæ Eriopidis, quam habebat Oileus:
Sed alter Iphicli filius Phylacidæ erat.
Hi quidem antè Phthios magnanimos armati
Nauibus auxiliantes cum Bœotijs pugnabant.
Aiax autem non procul omnino Oilei velox filius
Stabat ab Aiace Telamonio,ne paululum quidem:
Sed sicut in nouali boues nigri compactum aratrum
Aequalem animũ habentes trahũt, circa.a.ipsorum
Ima cornua multus erumpit sudor:
Hos quidem iugũ solum bene politũ vtrinq; distẽdit
Vadentes per sulcum: inciditur autem fundus arui:
Sic hi congressi valdè stabant inter se.
Sed Telamoniadem quidem multiq; & strenui
Populi sequebantur socij, qui ei scutum excipiebant,
Quando ipsum laborq; & sudor genibus occupasset.
Neq; verò Oiliadem magnanimũ Locri sequebãtur.
Non.n.ipsis in stataria pugna manebat dilectum cor:
Non.n.habebant galeas æreas equinis setis hirsutas
Neq; habebant scuta rotunda,& fraxineas hastas,
Sed arcubus & bene torta ouis lana
Ad Troiam simul secuti sunt confisi: quibus deinde
Frequenter iacientes, Troianorũ rũpebant phalãges:
Iam tùnc illi quidem antè cum armis pulchris
Pugnabãt,cõtra Troianosq; et Hectorẽ ære armatum.
Hi autem post iacientes latebant, neq; quid pugnæ
Troiani recordabantur, conturbabant enim sagittæ.
Tum sanè miserè à nauibus & tentorijs
Troiani recessissent ad Ilium altum.
Nisi Polydamas audacẽ Hectorẽ allocutus esset astans:
Hector impossibilis es monitorijs verbis flecti.
Quoniam tibi excellenter dedit Deus bellica opera,
Ideo & consilio vis præcellere cæteris?
At nullo modo simul omnia poteris tu solus diligere.
Alij enim tribuit Deus bellica opera,
Alij autem artem saltandi, alij citharam & cantum,
Alij.a.in pectorib.posuit animũ latè pspiciens Iupiter
Prudentem,eoq; multi fruuntur homines:
Et Respub.seruauit: pcipuè.a.ipse cognoscit vtilitatẽ
Sed ego dico vt mihi videtur esse optimũ. (prudẽtiæ.
Vndiq; igitur te circum corona belli flagrat.
Troiani aũt magnanimi postquã trans murũ iuerũt,
Hi quidem cessant cum armis, alij verò præliantur
Pauciores cum pluribus, dissipati circa naues.
Sed retrocedens voca huc omnes proceres,
Hîc autem totum deliberauerimus consilium,

γρ. φυλάδης τε μέγης τ'
γρ. μενεπτόλεμός τε ποδάρκης
γρ. παρβεβαῶτε
γρ. οἵ οἱ μάλιστα
γρ. περιέμμεναι
γρ. τίθησι
γρ. πόληας
γρ. ἄριστον
γρ. δὴ
γρ. ἐπεὶ κατὰ τεῖχος

Ἤ κεν ἐνὶ νήεσσι πολυκλήϊσι πέσωμεν,
(Αἴκ' ἐθέλησι θεὸς δόμεναι κράτος) ἤ κεν ἔπειτα
Πὰρ νηῶν ἔλθοιμεν ἀπήμονες. ἦ γὰρ ἔγωγε
Δείδω [p] μὴ τὸ χθιζὸν * ἀποτίσων) Ἀχαιοὶ (γρ. ἀποτίσωσι)
Χρεῖος, ἐπεὶ [q] παρὰ νηυσὶν ἀνὴρ ἆτος πολέμοιο
Μίμνει, ὃν οὐκέτι πάγχυ μάχης σχήσεσθαι ὀΐω.
Ὣς φάτο Πουλυδάμας. [r] ἅδε δ' Ἕκτορι μῦθος ἀπή-(μων.
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Πουλυδάμα, σὺ μὲν αὐτοῦ ἐρύκακε πάντας ἀρίστους·
Αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' εἶμι, καὶ ἀντιόω πολέμοιο.
Αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπιτείλω.

An in naues multa transtra habentes irr
(Siquidem velit Deus largiri victoriam) a
À nauibus abeamus illæsi: certè enim equia
Timeo ne hesternum exoluant Achiui
Debitum: quoniã apud naues vir insatiabi
Manet, quẽ nõ amplius omnino à pugna cessa
Sic dixit Polyd. placuit aũt Hectori consiliũ
Continuò autem è curru cum armis desilijt
Et ipsum edita voce, verbis velocibus allo
Polydama, tu quidẽ hic & cõtine omnes
At ego illuc ibo, & occurram prælio.
Mox verò reuertar rursus, postquam bene

COMMENTARIVS.

a ἀφνειός τ' ἀγαθός τε,] Hic Euchenor diuitias cùm probitate cõiunctas habet, quod non semper accidit. Nã vt plurin gis magisque accumulandæ pecuniæ dediti sunt, quò maioris eam faciunt, eò minoris virtutem, vt ait Plat. 5. de Legib quidam apud Stobæum Ser. 91. virtutem diuitijs contrariam docet.

b νούσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ] Duplicitas harum prædictionum alibi à nobis anteà enarrata est. Hic notanda Euchenoris m (qualis Poëtarum, non qualis Philosophorum) qui maluerit in bello pro patria occumbere, quàm domi morbo confl quæ laus etiam in patre Polyido vate est, qui filium ad bellum accedere non prohibuerit. at Euchenor iste Achille lo Nam Achilles cùm sibi vitam longissimam domi futuram sciret, moriturum se verò in bello, citiùs ad bellum nihilo ctus est. At Euchenor si domi remansisset, morbo erat moriturus grauissimo. Ideo ex duobus mortis generibus gloric & cum laude in illo Græciæ theatro, quàm obscurè domi mori maluit.

c τῶ ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέην] Ex hoc loco notamus antiquissimum Græcorum morem, quo qui non militarent, multare multa simplici, sed grauissima: quanquam si propter metum huius mulctæ Euchenor benè se in bello gerit, verè fort stimandus. Miror autem in vulgatis, θωὴν cædem dici, cùm sit mulcta: id est, ἡ καθωπτημένη ζημία, vt aliàs dicetur.

d αὖθι τε καὶ ἵπποι.] Illud αὖθι posset quidem de Græcis intelligi, sed melius erit, si ad Troianos referatur. quanquam lorum mentio facta non sit, vt intelligamus sic eos illic acriter pugnasse tum propter impedimentum muri, tum quòd cissim cum Aiacibus contenderent.

e φλογὶ εἴκελον] Rationem huius comparationis ex superiore nostra annotatione potes petere, vbi disseruimus, cu ἀλκὴν dixisset hoc eodem libro Poëta.

f νῶϊ ὁμῶς] Hos quatuor versus repetet ijsdem verbis Poëta in sequenti Rhapsodia, non veritus opportunè ταυτολογ

g ἀλλ' ὥς τ' ἐν νειῷ] Hæc comparatio πρόδοσιν habet ad triplicem ἀπόδοσιν. Nam significantur heroum istorum idem an societas, & pauca inter vtrosq; distantia: quæ intelligenda est iuxta condensationem, vel potius clypeorum cohære anteà diximus ex Aeliano. Quod autem ἶσον θυμὸν dicit, metaphoricum est à lance cùm proprium alioqui fuisset ὁμοῖον

h ὥς τὼ, πὰρ βεβαῶτε] Vidimus antea collectam multorum virtutem fortiorem esse, cuius rei exemplum hic habes Habes etiam mutui fratrum auxilij documentum in ipso vitæ periculo, deinde in Græcorum propugnatione studiun præsentis pugnæ caput.

i ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ] Dictum est anteà & aliàs quoq; dicetur, hanc esse fundæ definitionem, vel potiùs periphrasticar nem. Porrò obserua quàm sit rei militaris peritus Homerus, qui in hac stataria pugna Locros funditores & iaculatore locet, quia leuis armaturæ milites hostium impetui sustinẽdo non sufficerent. Discursionibus enim ipsi potiùs apti su nes qui telis eminus pugnant, id est, οἱ ἀκροβολιστικοῖς χρώμενοι, quos Velites appellant Romani, Græci ψιλούς. Illi eminu riunt, non cominus. Itaque hoc loco funditores & iaculatores longè ab hostibus recedunt, vt iactibus interuall nis siquidem exercitus armis instructus, aptus est ad pugnam, vel cominus faciendam, vel eminus. Cominus quide πληκτικὴ καὶ ἡ δορατοφόρος ἐν ἱππικῇ percussoria & lanceas gerens equestris: eminus verò, & ex interuallo pugnans est o ria, iaculatoria & funditoria, id est, τοξικὴ καὶ ἀκοντικὴ καὶ σφενδονητική, vt est in illa appendice librorum Aeliani.

k Ἕκτορ ἀμήχανος] Veritus Polydamas ne rursus Hectorem consilio suo irritaret, vt anteà, Rhetoricè valde ipsum affa increpat leuiter. quòd persuaderi se non patiatur, deinde adulatoriè ipsum demulcet, eius virtutem in bello prædica tamen rursus increpationem, qua docet Hectorem non ideò præstare cæteris, etiamsi eos belli laude antecedat.

l ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε] Mirari satis non possum quid Homero in mentem venerit, vt prudentiam à re bellica separet ve maximè in duce: quod etiam Euripides in Rheso (siue alius est eius tragœdiæ author, vt vult. Iul. Scaliger) fecit. Sic en ἤδη ἀνὴρ σύμβουλος (vel εὔβουλος) ὡς δρᾶσαι χερί. Ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντ' ἐπίστασθαι βροτῶν Πέφυκεν· ἄλλῳ δ' ἄλλο πρόσκειται γέρας χειρῶν τοῖς δὲ βουλεύειν καλῶς. Ducis enim in consilio posita est virtus militum, inquit ille Publius. Hinc est quod Euripides bus σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς, dixit: id est, periculosam esse rem ducem audacem, qui consilio caret, vt equidem subint puto. Porrò separationem istam vtriusq; de industria à Polydamante induci sentio ad innuendum illud Hectoris φρό quoq; vim cõsiliariam vt rei bellicæ peritiam arrogaret, & proinde ipsi esset audientior, quod contigit. Cæterùm alter sciungendum non esse, docet Creon ille apud Euripidem in Phœnissis. Cùm enim Eteocles rogasset, θάρσος προσκείνας, ἢ ς λίας; respondet ille, ἀμφότερος, ἀπολειφθὲν γὰρ οὐδὲν θάτερον Eodem modo coniungit Homerus ipse in Iliad. π. ἐν γὰρ χερσὶ, inq λέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ. Pind quoq; Od. 9. Nemeorum χεῖρας καὶ ψυχὴν coniungit. Et si separare voles Consilium præstan ribus reperies, σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ, vt est apud Plut. In bono etiam consilio victoriæ spem totam Creon apud Euripidem his verbis: καὶ μὴν τὸ νικᾶν ἐστι πᾶν εὐβουλία.

m ἄλλῳ δ' ὀρχηστύν] Hunc versum in mea editione vix esse passus sum, fretus ipsius Eustathij consilio, & ipsa sanè po ipso etiam H Stephani vetusto codice refragante. Eum Zenodotus intercalauerat, sed ineptè. Id enim solùm hoc loco cit, vt Hectoris bellandi peritiam cum Polydamantis consilio componat. quasi dicat Polydamas: Alijs bellicam perit Deus, vt tibi Hector: alijs prudentiam, vt mihi.

n μάλιστα δὲ κ' αὐτὸς ἀνέγνω.] Admitte, quod Eustathius τὸ ἀνέγνω pro ἔγνω positum esse dicit: cęteras interpretationes admitto. Ego simpliciter exponam sensum, quia non parum obscuritatis habet. Pertinet igitur ista ad laudem pruden dixerit ipsius beneficio tum homines frui, tum Respublicas conseruari: addit, ipsam cognitione præpollere, quasi cæte auxilio & ope præstari non possint, quasi (inquam) ipsum robur in bello (de cuius comparatione cum prudentia nunc sit sine huius prudentiæ lumine. Verum enim est illud Epicharmi secundum Plutarchum, vel Cercidæ secundum Stob καὶ νοῦς ἀκούει τἆλλα δὲ τυφλὰ Καὶ κωφὰ τυγχάνει λόγου δεόμενα. Illa igitur cognitio vel notitia prudentis animi effectus illos p uationis Rerumpublicarum, cuius etiam fructus reliqui homines percipiunt, vt iam hoc loco prudentiam non otiosa ctualem, sed πρακτικὴν intelligam, qualis in illo Phocilidis versu, ἄρχεις καὶ πόλιας σοφία καὶ νῆα κυβερνᾷ. porrò ista cognitio patet, putà in prouidentia periculorum, eorumq; euitatione diligenti, deniq; quicquid in actus rerum politicos tum li tempore cadit, isti γνώσει subijcio, qua animus prudens instructus virum, qui bellica tantùm virtute est præditus, lon tecellit: qui videtur Polydamantis scopus: vt Hectorem se inferiorem ostendat. quippe qui non consilio, sed viribus tan peragat negotia. Ergo illud ἀνέγνω absolutè positum esto, neq; quippiam aliud subintelligatur, vt σωτηρίαν voluit Eusta terea ἐναλλαγὴ quoque temporis notetur præteriti pro præsenti, ἀνέγνω pro ἀναγινώσκει, deniq;, vt initio quoque diximu tum pro simplici vsurpatum est.

Elegans metaphora, quam non propter τὸ σίφωνος, sed propter τὸ πολέμιον vsurpat. Nam & ὀξὺς καυστειρά pugna ardens a-, & hæc loquendi formula innumera est in hoc Poëta.

ἴσον ἀποτίσωνται] Hæc lectio iam in vulgatis exemplaribus inualuit, quæ tamē non est à veteribus approbata, maluerūtq; -, quod ad marginem annotaui, pro ἀποσταθμήσωσιν, id est, σταθμῷ ἀποδώσουσιν ἢ λήψονται, libræ pondere rependent vel ac- tantum nos heri accepimus, tantum i, si hodierno die sibi restituent: sic vtriusque partis æqualitas iustum examē con- totum est allegoricum. Innuit enim, Græcos victoriam hesternam, Troianorum hodie exæquaturos. Vox est παρὰ τὸ e iugo dicitur, vt alibi copiosiùs explicabimus.

-νον ἀνὴρ] Achillem intelligit, cuius nomen Polydamas subticuit Hectoris gratia. Nam illa erant gemina huius belli cō-ia, vt alter alterius virtutem solùm reformidaret, quanquam Achilles minus. De Hectore constat, quod ante iram A- egressus non sit, vt primo Iliados monuimus, secundum opinionem Homeri: nam historia aliud narrat.

-θελ μῦθος ἀπήμων.] Nestor sup. Iliad. θ. dixerat, τῷ πείσεαι, ὅς κεν ἄριστην βουλὴν βουλεύσῃ. Quod hoc loco Hector præstat, sibi contrarius: nam anteà Polydamantis consilio repudiato ad pugnam perrexerat.

ἦ ῥα, καὶ ὡρμήθη [a] ὄρεϊ νιφόεντι ἐοικώς,
κεκλήγων, διὰ δὲ Τρώων πέτετ᾽ ἠδ᾽ ἐπικούρων.
οἱ δ᾽ ἐς Πανθοΐδην ἀγαπήνορα Πουλυδάμαντα
πάντες ἐπεσσεύοντ᾽, ἐπεὶ Ἕκτορος ἔκλυον αὐδήν.
αὐτὰρ ὁ Δηΐφοβόν τε βίην θ᾽ Ἑλένοιο ἄνακτος,
Ἀσιάδην τ᾽ Ἀδάμαντα, καὶ Ἄσιον Ὑρτάκου υἱὸν
φοίτα ἀνὰ προμάχους διζήμενος, εἴπου ἐφεύροι.
τοὺς δ᾽ εὗρ᾽ οὐκέτι πάμπαν ἀπήμονας, οὐδ᾽ ἀνολέθρους.
ἀλλ᾽ οἱ μὲν δὴ νηυσὶν ἔπι πρυμνῇσιν Ἀχαιῶν, (θους·
χερσὶν ὑπ᾽ Ἀργείων κέατο ψυχὰς ὀλέσαντες.
οἱ δ᾽ ἐν τείχει ἔσαν βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε.
τὸν δὲ τάχ᾽ εὗρε μάχης ἐπ᾽ ἀριστερὰ δακρυοέσσης
δῖον Ἀλέξανδρον, Ἑλένης πόσιν ἠϋκόμοιο,
θαρσύνονθ᾽ ἑτάρους, καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
ἀγχοῦ δ᾽ ἱστάμενος προσέφη αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές, ἠπεροπευτά,
ποῦ τοι Δηΐφοβός τε, βίη θ᾽ Ἑλένοιο ἄνακτος,
Ἀσιάδης τ᾽ Ἀδάμας, ἠδ᾽ Ἄσιος Ὑρτάκου υἱός;
ποῦ δέ τοι Ὀθρυονεύς; νῦν ὤλετο [b] πᾶσα * κατ᾽ ἄκρης
Ἴλιος αἰπεινή· νῦν τοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἕκτορ, ἐπεί τοι θυμὸς [c] ἀναίτιον αἰτιάασθαι,
ἄλλοτε δή ποτε μᾶλλον ἐρωῆσαι πολέμοιο
μέλλω, ἐπεὶ οὐδ᾽ ἐμὲ πάμπαν ἀνάλκιδα γείνατο μήτηρ.
ἐξ οὗ γὰρ παρὰ νηυσὶ μάχην ἤγειρας ἑταίρων,
ἐκ τοῦ δ᾽ ἐνθάδ᾽ ἐόντες ὁμιλέομεν Δαναοῖσι
νωλεμέως· ἕταροι δὲ κατέκταθεν οὓς σὺ μεταλλᾷς.
οἴω Δηΐφοβός τε βίη θ᾽ Ἑλένοιο ἄνακτος
οἴχεσθον, μακρῇσι τετυμμένω ἐγχείῃσιν
ἀμφοτέρω κατὰ χεῖρα· φόνον δ᾽ ἤμυνε Κρονίων.
νῦν δ᾽ ἄρχ᾽ ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει·
ἡμεῖς δ᾽ ἐμμεμαῶτες ἅμ᾽ ἑψόμεθ᾽, * οὐδέ τέ φημι
ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστι·
πὰρ δύναμιν δ᾽ οὐκ ἔστι καὶ ἐσσύμενον πολεμίζειν.
ὣς εἰπὼν παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως·
βὰν δ᾽ ἴμεν ἔνθα μάλιστα μάχη καὶ φύλοπις ἦεν,
ἀμφί τε Κεβριόνην καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα,
Φάλκην, Ὀρθαῖόν τε, καὶ ἀντίθεον Πολυφοίτην,
Πάλμυν, Ἀσκάνιόν τε Μόρυν θ᾽, υἷ᾽ Ἱπποτίωνος·
οἵ ῥ᾽ ἐξ Ἀσκανίης ἐριβώλακος ἦλθον ἀμοιβοὶ
ἠοῖ τῇ προτέρῃ, τότε δὲ Ζεὺς ὦρσε μάχεσθαι.
οἱ δ᾽ ἴσαν ἀργαλέων ἀνέμων ἀτάλαντοι ἀέλλῃ,
ἥ ῥά θ᾽ ὑπὸ βροντῆς πατρὸς Διὸς εἶσι πέδονδε,
θεσπεσίῳ δ᾽ ὁμάδῳ ἁλὶ μίσγεται, ἐν δέ τε πολλὰ
κύματα παφλάζοντα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης (λα
κυρτὰ φαληριόωντα, [e] πρὸ μέν τ᾽ ἄλλ᾽, αὐτὰρ ἐπ᾽ ἄλ-
ὣς Τρῶες πρὸ μὲν ἄλλοι ἀρηρότες αὐτὰρ ἐπ᾽ ἄλλοι
χαλκῷ μαρμαίροντες ἅμ᾽ ἡγεμόνεσσιν ἕποντο.
Ἕκτωρ δ᾽ ἡγεῖτο βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ.

Dixit, & digressus est monti niuali similis,
Inclamans, perq; Troianos volabat & auxiliatores.
Hi autem ad Panthœdem benignum Polydamanta
Omnes accelerabāt, postquā Hectoris audierūt vocem.
Sed hic Deiphobumq;, vimq; Heleni regis,
Asiademq; Adamanta, & Asium Hyrtaci filium
Ibat per propugnatores quærens sicubi inueniret.
Hos.a. inuenit nullo modo prorsus illæsos, nec viuos.
Sed hi quidem iam ad naues & puppes Achiuorum,
Manibus ab Argiuorum iacebant animabus amissis:
Alij.a. intra murū erāt percussi eminus, sauciatiq; ppè
Hunc.v. ptinus inuenit pugnæ ad sinistrā lachrymosæ
Nobilem Alexandrum, Helenæ maritum pulchricomæ,
Animantem socios, & incitantem ad pugnandum.
Propè autem stans allocutus est contumeliosis verbis,
Infelix Pari, forma optime, mulierose deceptor,
Vbi tibi Deiphobus, visq; Heleni regis,
Asiadesq; Adamas, & Asius Hyrtaci filius?
Vbi & Othryoneus? nunc periit totum à summo
Ilium altum: nunc tibi integra grauis pernicies.
Hunc autem rursus allocutus est Alexander diuinus:
Hector, quoniam tibi est animus insontem culpare:
Aliâs fortè magis cessasse à prælio
Debeo, quoniā neq; me prorsus imbellem genuit mater.
Ex quo enim apud naues pugnam suscitasti sociorum,
Ex eo hîc existentes congredimur cum Græcis
Indesinenter: socij autem cæsi sunt, quos tu requiris.
Duo soli Deiphobusq;, visq; Heleni regis
Abierunt longis saucij hastilibus
Ambo in manu: cædem autem auertit Saturnius.
Nunc autem duc quà te cor animusq; iubet:
Nos autem vsq; prompti simul sequemur: neq; puto
Vires nos desideraturos, quāta quidem vis adest nobis.
Vltra vires.a. non licet quantumuis cupidū, pugnare.
Sic fatus, flexit fratris animum heros.
Cœperunt aūt ire vbi maximè pugna & prælium erat,
Circumq; Cebrionem, & eximium Polydamanta,
Phalcen, Orthæumq; & diuinum Polyphœtem,
Palmumq; Ascaniumq;, Morumq; filios Hippotionis,
Qui ex Ascania fructifera venerant successores,
Die præcedenti: tunc verò Iupiter impulit pugnare.
Hi autem ibāt molestorum ventorum similes turbini,
Qui à tonitruo patris Iouis vadit per campum,
Magno.a. cum strepitu mari miscetur, insuntq; multæ
Vndæ æstuantes multisoni maris
Turgidæ, spuma albicātes, antè quidē aliæ & post aliæ:
Sic Troiani antè quidem alij stipati, & post alij
Ferro fulgentes vnà cum ducibus sequebantur:
Hector autem præibat pernicioso similis Marti

γρ. κὰπ κρῆς ἤ, κατάκρης

γρ. οὐδέ τι

Πριαμίδης· πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
Ῥινοῖσιν πυκινήν· πολλὸς δ' ἐπελήλατο χαλκός·
Ἀμφὶ δέ οἱ κροτάφοισι [f] φαεινὴ σείετο πήληξ.
Πάντη δ' ἀμφὶ φάλαγγας ἐπειρᾶτο προποδίζων
Εἴπως οἱ εἴξειαν ὑπασπίδια προβιβῶντι·
[g] Ἀλλ' οὐ σύγχει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
Αἴας δὲ πρῶτος προκαλέσσατο μακρὰ βιβάζων,
Δαιμόνιε σχεδὸν ἐλθέ· τίη δειδίσσεαι οὕτως
Ἀργείους; οὔτοι τι μάχης ἀδαήμονές εἰμεν,
Ἀλλὰ Διὸς μάστιγι κακῇ ἐδάμημεν Ἀχαιοί·
Ἦ θήν πού τοι θυμὸς ἐέλπεται ἐξαλαπάξειν
Νῆας, ἄφαρ δέ τε χεῖρες ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἡμῖν.
Ἦ κε πολὺ φθαίη εὖ ναιομένη πόλις ὑμὴ
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε,
Σοὶ δ' αὐτῷ φημὶ σχεδὸν ἔμμεναι ὁππότε φεύγων
Ἀρήσῃ Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι,
[h] Θάσσονας ἱρήκων ἔμεναι καλλίτριχας ἵππους,
Οἵ σε πόλινδ' οἴσουσι κονίοντες πεδίοιο.
Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο [i] δεξιὸς ὄρνις,
Αἰετὸς ὑψιπέτης· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς Ἀχαιῶν,
Θάρσυνος οἰωνῷ· ὁ δ' ἀμείβετο φαίδιμος Ἕκτωρ,
[k] Αἶαν ἁμαρτοεπές, * βουγάϊε, ποῖον ἔειπες;
Αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω γε Διὸς παῖς αἰγιόχοιο
Εἴην [l] ἤματα πάντα, τέκοι δέ με πότνια Ἥρη,
Τιοίμην δ' ὡς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων·
Ὡς νῦν ἡμέρη ἥδε κακὸν * φέρει Ἀργείοισι
Πᾶσι μάλ'· ἐν δὲ σὺ τοῖσι πεφήσεαι, αἴ κε ταλάσσῃς
Μεῖναι ἐμὸν δόρυ μακρόν, ὅ τοι χρόα λειριόεντα
Δάψει· ἀτὰρ Τρώων * κορέεις κύνας ἠδ' οἰωνοὺς
Δημῷ καὶ σάρκεσσι, πεσὼν ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὄπισθεν
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐπίαχον, οὐδ' ἐλάθοντο
Ἀλκῆς, ἀλλ' ἔμενον Τρώων ἐπιόντας ἀρίστους·
Ἠχὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς αὐγάς.

κ. βουκάϊε, ἢ βουγήϊε

κ. φέρει

κ. κορέσεις

Priamides: ante se autẽ habebat scutũ undi
Pellibus densum: multum autem adaptatu
Circum autẽ eius tempora splendens moueba
Vndiq; a. circum phalanges tentabat proced
Si quo modo sibi cederent sub clypeo tectè pro
Sed non confudit animum in pectoribus Ac
Aiax autem primus prouocauit latè incede
Infelix, propius accede, cur terres ita
Argiuos? nequaquam profectò pugnæ imper
Sed Iouis flagello malo profligati sumus Achi.
Profectò tibi quidem animus sperat direptu
Naues, attamẽ mox manus ad repellẽdũ sunt
Profectò multò præueniet benè habitata ciui
Manibus à nostris captaq; euersaq;:
Tibi verò ipsi dico propè esse (tempus) quan
Supplicabis Ioui patri, & alijs immortalibus,
Vt velociores accipitribus sint pulchrè iubat
Qui te ad ciuitatẽ ferẽt puluerẽ excitãtes p
Sic ei loquuto aduolauit dextra auis
Aquila altiuolans, acclamauit autẽ populus
Confirmatus augurio: at respondit illustris
Aiax, nugator, iactator, quid dixisti?
Vtinam enim ego sic Iouis filius ægidem gesta
Essem dies omnes, peperissetq; me veneranda
Honorarer autem sicut honoratur Minerua
Vt nunc dies hæc malum affert Argiuis
Omnibus valdè. inter verò tu hos occideris,
Expectare meam hastã longã, quæ tibi corp
Lacerabit, ac Troianorum saturabis canes &
Pinguedine & carnib. prostratus apud naue
Sic vtiq; locutus præcessit: hi aũt simul seq
Clamore immenso: acclamauit autem popul
Argiui. a. vicissim acclamabant, neq; obliui
Roboris, sed expectabãt Troianorũ inuadẽte
Clamor. a. vtrorũq; puenit ad æthera et Iouis

COMMENTARIVS.

a ὄρεϊ νιφόεντι ἐοικώς,] Monti niuali Hectorem comparat propter magnitudinẽ corporis. De eodem posteà πτηνὸ dixi [...] leritatem designandam.

b πᾶσα κατ' ἄκρης] Quidam hoc loco deesse dicunt τὸ πόλεως, vt dicatur κατ' ἄκρης πόλεως, vt & in Odyssea κὰδ μὲ τὸν Ο' [...] κατ' ἄκρης. sup. κεφαλῆς Quidam tamẽ hîc κατὰ κρῆς scribebant, vt κρῆς esset monosyllabum, pro κάρης. Caput autem vr[...] πολις. Hoc ab alijs post Homerum dictum est κατάκρας, qua voce vtitur etiam Thucydides.

c ἀναίτιον αἰτιάασθαι,] Rectè se non esse in culpa dicit Alexander, quasi eam in ipsum Hectorẽ reijciat, qui eos murũ [...] gerat. Id etiam veluti indicant illa paulò pòst, ἐξ οὗ γὰρ παρὰ νηυσὶ μάχην ἤγειρας ἑταίρων.

d παρ δύναμιν δ' οὐκ ἔστι] Huic Paridis γνώμῃ respõdet illa Euripidis in Helena, τὸ γὰρ τολμᾶν ἀδύνατον, ἀνδρὸς οὐ σοφοῦ. [...] absimile in Iphigenia Aulidẽse, τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν, καρτερεῖν οὐ ῥᾴδιον. Sapiẽtis ergo est vires suas metiri. Quod cùm in belli [...] tũ ad alias res hominũ traduci potest. quò pertinebũt illa, οἰκείῳ μετρῷ γνῶθι σεαυτόν, & Latinũ illud, Intra tuã pelliculã [...]

e πρὸ μὲν ἄλλοι,] Huic respondent illa in comparatione, πρὸ μὲν τ' ἄλλ' αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα, vnde τὸ κυρτὸν κυμάτων conficiet [...] autem Troianos χαλκῷ μαρμαίροντας dicit, ἀπόδοσις est τοῦ κύματα φαληριόωντα.

f φαεινὴ σείετο πήληξ] Hinc est fortasse quòd Hector κορυθαίολος dicitur, & κορυθάϊξ.

g ἀλλ' οὐ σύγχει θυμὸν] Hoc est animi præsentis indicium repentino casu non conturbari, quod elegãter σύγχυσιν θυμοῦ a[...] ta, id est, confusionem animi: cui contraria est κατάστασις εὐκρινής, ac εὐταξις. De Achille imperturbato alibi Homerus, ε[...] εὐκρίνας, dixit.

h θάσσονας ἱρήκων] Prouerbiale hoc posteà factum est ad exprimendam velocitatẽ, vt obseruauit Erasmus. Venustius [...] inquit, si ad famam, aut ingenium, aut nuncium aut eiusmodi quippiam detorqueatur. De hac porrò accipitris veloci[...] piosiùs dicetur.

i δεξιὸς ὄρνις] Illud δεξιὸς pro fausto accipiendum est. De aquilæ porrò auspicijs non ita pridem à nobis quædam an[...] vbi & hunc eundem versum laudauimus.

k αἶαν ἁμαρτοεπὲς,] Duo hîc sunt notanda in Hectore. Primùm, quod cùm in monomachia Aiacem laudibus quibusd[...] set, his verbis, αἶαν ἐπεί τοι δῶκε θεὸς μέγεθός τε βίην τε καὶ πινυτὴν, &c. nunc eum contrà vituperet, indignatus nimirum arrog[...] orationi. Secundò, quod auspicium illud aquilæ contemnat, vt etiam anteà fecerat, spreto quoq; Polydamantis ea de re [...] βουγάϊε autem diuersas lectiones adscripsi, βουκάϊε & βουγήϊε, quod postremum idem est cum βουγάϊε, sed alterum agrestem [...] significat: βουκάϊε aũt scribo, cum vitiosè semel apud Eustathium legatur βουκάχεε. si βουγάιον vel βουγήιον legas, idem erit q[...] φος secundum Aelium Dionysium, quo vir crassus & ἀναίσθητος significabatur apud antiquos.

l ἤματα πάντα,] Periphrasis est τοῦ ἀεὶ. vnde videtur immortalitatem Hector exoptare, qualem Deorum quoque fili[...] credebantur. Ex hoc autem voto conuincitur Neptuni superius mendacium, dicentis Hectorem se Ioue natum gloriari, vt ibidem quoq; diximus.

FINIS LIBRI XIII. HOMERI ILIADIS.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

...ΓΑΜΕΜΝΩΝ συμπαραλαβὼν τοὺς τραυματίας καὶ Νέστορα σὺν αὐτοῖς, ἔξεισιν ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἥρα δὲ τὸν κεστὸν λαβοῦσα παρὰ τῆς Ἀφροδίτης κατέρχεται, ... τὸν ὕπνον πείσασα, κοιμίζει τὸν Δία. Ποσειδῶν δὲ ...οῖς Ἕλλησι βοηθεῖ. καὶ πολὺς φόνος γίνεται τῶν Τρώων. ...βαλὼν Ἕκτορα λίθῳ· ὁ δὲ ἀγαγὼν αἷμα λειποψυχεῖ, ... ὁ Λοκρός.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

...ρονίδην λεχέεσσι καὶ ὕπνῳ ἤπαφεν Ἥρη.

Ἄλλη.

Διὸς ἀπάτη.

Ν ΕΣΤΟΡΑ[a] δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης,
Ἀλλ' Ἀσκληπιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Φράζεο δῖε Μαχᾶον ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·
... παρὰ νηυσὶ βοὴ θαλερῶν αἰζηῶν.
...ὺ νῦν πῖνε καθήμενος αἴθοπα οἶνον,
...ε λοετρὰ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη
...ῃ λούσῃ ἀπὸ βρότον αἱματόεντα·
... ἐλθὼν τάχα εἴσομαι ἐς περιωπήν.
...σάκος εἷλε τετυγμένον υἷος ἑοῖο,
...λισίῃ Θρασυμήδεος ἱπποδάμοιο,
...φαεινόν· ὁ δ' εἶχ' ἀσπίδα πατρὸς ἑοῖο.
...λκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
... κλισίης, τάχα δ' εἴσιδεν ἔργον ἀεικές,
...ομένους, τοὺς δὲ κλονέοντας ὄπισθε
...θύμους· ἐρέριπτο δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν.
...ορφύρῃ πέλαγος μέγα κύματι κωφῷ,
...ιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα
...ρα τε προκυλίνδεται[*] οὐδετέρωσε,
...ρμένον κατ' βήμεναι ἐκ Διὸς οὖρον·
...ρμαινε, δαϊζόμενος κατὰ θυμὸν
...κεθ' ὅμιλον ἴοι Δαναῶν ταχυπώλων,
...ρείδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν.
...ονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
...τρείδην. οἱ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον,
... λάκε δέ σφι περὶ χροῒ χαλκὸς ἀτειρὴς
...ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
... μβληντο διοτρεφέες βασιλῆες
...ντες, ὅσοι βεβλήατο χαλκῷ,
...υσεύς τε καὶ Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων.
...ἀπάνευθε μάχης εἰρύατο νῆες
... πολιῆς· τὰς γὰρ πρώτας πεδίονδε
...ο τεῖχος ἐπὶ πρύμνῃσιν ἔδειμαν.
...ὐρύς περ ἐὼν ἐδυνήσατο πάσας
... χαδέειν· στείνοντο δὲ λαοί.
...ίσσας ἔρυσαν, καὶ πλῆσαν ἁπάσης
... μακρὸν, ὅσον συνεέργαθον[d] ἄκραι.
...[*] ὀψείοντες ἀϋτῆς καὶ πολέμοιο,
...ινοι κίον ἀθρόοι· ἄχνυτο δέ σφιν
...σσιν· ὁ δὲ ξύμβλητο γεραιὸς
...[*] πτῆξε δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν·

ARGVMENTVM DECIMIQVARTI LIBRI

Homeri Iliadis.

AGAMEMNON secum assumptis vulneratis & Nestore cum ipsis, exit ad bellū: Iuno aūt Cesto accepto à Venere descēdit, & Somno persuaso soporat Iouem. Neptunus aūt Græcis auxiliatur, & magna cædes fit Troianorum: Aiax aūt lapide iacto Hectorem percutit: hic autem excreans sanguinem exanimatur. Et strenuè etiam se gerit Aiax Locrensis.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Ξ. Iouem lectis, somnoq; decepit Iuno.

Aliud.

Iouis dolus.

NESTOREM autem non latuit clamor bibentem quamuis tamen,
Sed Aesculapiadem velocibus verbis allocutus est:
Considera diua Machaon, quomodo erunt hæc opera:
Maior iam apud naues clamor florentium iuuenum.
Sed tu quidem nunc bibe sedens ardens vinum,
Donec calida lauacra pulchricoma Hecameda
Calefaciat, & abluat saniem sanguinolentam:
At ego iens actutum cognoscam in speculam.
Sic fatus, clypeum accepit scitè fabricatum filij sui,
Iacentem in tentorio, Thrasymedis bellicosi,
Aere splendentē. hic autem tenebat scutum patris sui.
Accepit autem fortem hastam acutam acuto ære:
Stetitq; extra tentoriū, protinusq; inspexit rē indignā:
Hos quidem turbatos: illos verò turbātes retrò, nempe
Troianos magnanimos: dirutus.n. erat murus Achiuorū.
Veluti quum nigrescit pelagus magnum vnda surda
Præsentiens stridulorum ventorum celeres motus
Temerè, neq; sanè prouoluitur in neutram partem, — χ. οὐδ᾽ ἐτέρωσε.
Antequàm aliquis certus superueniat ex aëre ventus:
Sic senex consultabat, distractus in animo
Bifariā, vtrum per multitudinē iret Danaorū equitū
An ad Atridem Agamemnonem pastorem populorum.
Sic autem ei cogitanti visum est vtilius esse,
Proficisci ad Atridē. Illi autem alij alios interficiebant
Pugnātes: resonabat autem eis circa corpus æs solidum
Dum ferirentur ensibusq; & hastis ancipitibus.
Nestori autem obuiam facti sunt nobiles Reges
An auibus venientes, quotquot vulnerati fuerant ære,
Tydides, Vlyssesq; & Atrides Agamemnon.
Multùm enim procul à pugna subductæ erant naues
Littore in maris cani: nam primas in terram
Traxerant: sed murum ad puppes ædificârant.
Minimè enim latum quamuis esset, poterat omnes
Littus naues capere: arctabantur aūt copiæ:
Ideo seriatim more scalarum subduxerāt, & implerāt
Littoris sinū longū, quantū cōplectebātur promōtoria.
Quocirca hi cupientes videre clamorem & bellum, — χ. ὀψάοντες.
Hastæ nixi ibant conferti: tristabatur autem ipsis
Animus in pectoribus, hic verò obuiauit senex
Nestor: terruit autem animum in pectorib. Achiuorū. — χ. πτῆξε.

Τὸν

Τὸν καὶ φωνήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
[f] Τίπτε λιπὼν πόλεμον φθισήνορα δεῦρ' ἀφικάνεις;
Δείδω μὴ δή μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος Ἕκτωρ,
γρ. ἀπειλεῖ [g] Ὥς ποτ' ἐπηπείλησεν ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων,
Μὴ πρὶν πὰρ νηῶν προτὶ Ἴλιον ἀπονέεσθαι
Πρὶν πυρὶ νῆας ἐνιπρῆσαι, κτεῖναι δὲ καὶ αὐτούς.
Κεῖνός θ' ὣς ἀγόρευε· τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Ὢ πόποι, ἦ ῥα καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐν θυμῷ βάλλονται ἐμοὶ χόλον, ὥσπερ Ἀχιλλεύς,
Οὐδ' ἐθέλουσι μάχεσθαι ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἦ δὴ ταῦτά γ' ἑτοῖμα τετεύχαται, [h] οὐδέ κεν ἄλλως
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης αὐτὸς παρατεκτήναιτο.
Τεῖχος μὲν γὰρ δὴ κατερήριπεν, ᾧ ἐπέπιθμεν
Ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἶλαρ ἔσεσθαι·
Οἱ δ' ἐπὶ νηυσὶ θοῇσι μάχην ἀλίαστον ἔχουσι
Νωλεμές· οὐδ' ἂν ἔτι γνοίης, μάλα περ σκοπιάζων,
Ὁπποτέρωθεν Ἀχαιοὶ ὀρινόμενοι κλονέονται·
Ὡς ἐπιμὶξ κτείνονται, ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἵκει.
[i] Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
Εἴ τι νόος ῥέξει· πόλεμον δ' οὐκ ἄμμε κελεύω
Δύμεναι· οὐ γάρ πως βεβλημένον ἐστὶ μάχεσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
[k] Νέστορ, ἐπεὶ δὴ νηυσὶν ἐπὶ πρυμνῇσι μάχονται,
Τεῖχος δ' οὐκ ἔχραισμε τετυγμένον, οὐδέ τι τάφρος,
Ἧ ἔπι πόλλ' ἔπαθον Δαναοί, ἔλποντο δὲ θυμῷ
Ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἶλαρ ἔσεσθαι·
[l] Οὕτω που Διὶ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,
γρ. νωνύμους * Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ' Ἄργεος ἐνθάδ' Ἀχαιούς.
Ἤδεα μὲν γὰρ ὅτε πρόφρων Δαναοῖσιν ἄμυνεν,
Οἶδα δὲ νῦν ὅτε τοὺς μὲν ὁμῶς μακάρεσσι θεοῖσι
Κυδάνει, ἡμέτερον δὲ μένος καὶ χεῖρας ἔδησεν.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
Νῆας ὅσαι πρῶται εἰρύαται ἄγχι θαλάσσης,
Ἕλκωμεν, πάσας δὲ ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν·
Ὕψι δ' ἐπ' εὐνάων ὁρμίσσομεν, εἰς ὅ κεν ἔλθῃ
Νὺξ ἀβρότη, ἢν καὶ τῇ ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἔπειτα δέ κεν ἐρυσαίμεθα νῆας ἁπάσας.
Οὐ γάρ τις νέμεσις [m] φυγέειν κακὸν οὐδ' ἀνὰ νύκτα.
γρ. ἢ Βέλτερον, ὃς φεύγων προφύγῃ κακὸν, * ἤπερ ἁλώῃ.
[n] Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἀτρείδη, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,
Οὐλόμεν'; αἴθ' ὤφελλες ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλου
Σημαίνειν, μηδ' ἄμμιν ἀνασσέμεν, οἷσιν ἄρα Ζεὺς
Ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν
Ἀργαλέους πολέμους, ὄφρα φθιόμεσθα ἕκαστος.
Οὕτω δὴ μέμονας Τρώων πόλιν εὐρυάγυιαν
Καλλείψειν, ἧς εἵνεκ' ὀϊζύομεν κακὰ πολλά;
[o] Σίγα, μή τις ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ
Μῦθον, ὃν οὔ κεν ἀνήρ γε διὰ στόμα πάμπαν ἄγοιτο,
Ὅς τις ἐπίσταιτο ᾗσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν,
Σκηπτοῦχός τ' εἴη, καί οἱ πειθοίατο λαοὶ
Τόσσοι δ' ὅσσοισιν σὺ μετ' Ἀργείοισιν ἀνάσσεις.
Νῦν δέ σευ ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες,
Ὃς κέλεαι πολέμοιο συνεσταότος καὶ ἀϋτῆς
Νῆας ἐϋσσέλμους ἅλαδ' ἑλκέμεν, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
Τρωσὶ μὲν εὐκτὰ γένηται, ἐπικρατέουσί περ ἔμπης·

Hunc & vociferans allocutus est rex Agan
O Nestor Neleide, magna gloria Achiuo
Cur relicto prælio pestifero huc venis?
Timeo ne iam mihi perficiat verbum forti
Vt quondam minatus est inter Troianos co
Non prius à nauibus ad Ilium rediturum e
Quàm igne naues accendisset, interfecissetq́ et
Is sic concionabatur: illa verò nunc omnia
Proh malum, certè & alij bene ocreati Græ
In animo ponunt mihi iram, sicut Achilles,
Neq́ volunt pugnare ad puppes nauium.
Huic aũt respondit deinde Gerenius equ
Certè hæc manifesta facta sunt: neq́ sanè a
Iupiter altitonans ipse moliri posset.
Murus etenim iam decidit, cui confidebam.
Inuiolabile nauiumq́ & nostri ipsorũ mu
Hi aũt ad naues veloces pugnam ineuitab
Incessanter, nec amplius cognosceres, dilige
Vtra ex parte Achiui commoti turbantur:
Adeò permistè cæduntur, clamor a. cælu
Nos verò deliberemus, quomodo erunt hæ
Siquid consilium proficiet: at bellum non n
Ingredi, nullo enim modo vulneratum lice
Hunc a. rursus allocutus est rex virorun
non:
Nestor quoniam iam nauium ad puppes p
Murus verò non profluit structus, neq́ fossa
Quã propter multa passi sunt Danai, spera
Inuiolabile nauiumq́ & sui ipsorũ munim
Sic nimirum Ioui futurum præpotenti gr
Ingloriosperire longè à Peloponneso hic Ac
Noueram enim quando promptus Danais au
Scio etiam nunc quòd hos quidem æquè a
Honorat, nostrum verò robur & manus lig
Sed agè quemadmodum ego dixero, parea
Naues quæcunq́ primæ subductæ sunt pr
Trahamus, omnes autẽ deducamus in ma
Altè verò in anchoris statuamus, donec v
Nox intempesta, si & in ea abstineat à bel
Troiani: deinde verò deducere poterim' n
Non. n. vlla reprehẽsio, fugere malum, neq́
Melius fecerit, q fugiens effugerit malum, q
Hũc. a. toruè intuitus allocutus est pru
Atride, quale à te verbum fugit è septo d
Perniciosè? Vtinam ignauo exercitus alter
Præesses: non autem nobis imperares, quibu
A iuuentute dedit & vsq́ ad senium con
Ardua bella, vt pereamus singuli.
Siccine iam cupis Troianorum ciuitatem l
Derelĩquere, cuius gratiã toleramus ærum
Tace, nequis alius Achiuorum hanc audia
Sententiã, quã ne vir quidẽ per os omnin
Quicunq́ sciret suo animo recta dicere
Princepsq́ esset, & ei obedirent populi
Tot, quot tu inter Græcos imperas.
Nunc. a. tuã damno omnino sententiã, qua
Qui iubes prælio concito & clamore
Naues bene tabulatas in mare deducere: vt
Troianis quidẽ optata contingãt, vincẽtib.

ὺς ὄλεθρ@ ἐπιῤῥέπῃ. ὀ γδ Α᾽χαιοὶ
λεμον, νηῶν ἅλα δ᾽ ἑλκομενάων,
ἀνέξουσιν, ἐρωήσουσι ἢ χάρμης.
βλὴ δηλήσε᾽)? ὄρχαμε λαῶν.
ἀείβετ᾽ ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Α᾽γαμέμνων,
μάλα πώς με καθίκεο θυμὸν ἐνιπῇ
τάρ οὐ μὲν ἐγὼ ἀέκοντας ἄνωγα
ἐυσς ἅλα δ᾽ ἑλκέμεν υἷας Α᾽χαιῶν·
ὅς τῆσδέ γ᾽ ἀμείνονα μῆτιν ἐνίσποι,
παλαιός, ἐμοὶ δέ κεν ἀσμένῳ εἴη.
μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
ὀ δηθὰ ματεύσομεν, αἴκ᾽ ἐθέλητε
μήτι * κότῳ ἀγάσησθε ἕκαστ@,
ἡμέφι * νεώτατός εἰμι μεθ᾽ ὑμῖν·
ἀγαθοῦ καὶ ἐγὼ γένο@ εὔχομαι εἶναι
ὃν Θήβῃσι χυτὴ κ᾽ γαῖα κάλυψε.
ῆς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι,
Μέλας, τρίτατ@ δ᾽ ἦν ἱππότα Οἰνεὺς,
πατρὸς ἐμεῖο πατήρ· ἀρετῇ δ᾽ ἦν ἔξοχ@ αὐτῶν·
αὐτόθι μεῖνε, πατὴρ δ᾽ ἐμὸς Α᾽ργεϊ νάσθη,
ὣς γάρ που Ζεὺς ἤθελε καὶ θεοὶ ἄλλοι.
ἔγημε θυγατρῶν, ναῖε ἢ δῶμα
βιοτοῖο, ἅλις δέ οἱ ἦσαν ἄρουραι
πολλοὶ δὲ φυτῶν ἔσαν ὄρχατοι ἀμφίς·
πρόβατ᾽ ἔσκε, κέκαστο ἢ πάντας Α᾽χαιοὺς
μέλλετ᾽ ἀκουέμεν ὡς ἐτεόν περ.
γένο@ γε κακὸν καὶ ἀνάλκιδα φάντες,
πεφασμένον ὅν κεν εὖ εἴπω.
όλεμόν δε, [u] καὶ οὐτάμενοί περ ἀνάγκῃ.
αὐτοὶ μὲν ἐχώμεθα δηιοτῆτ@,
μή πού τις ἐφ᾽ ἕλκεϊ ἕλκ@ ἄρηται·
θυμὸν ἦρα φέροντες ἀφεστᾶσ᾽, οὐδὲ μάχονται.

Nobis autē grauis internecio impendeat: non.n. Achiui
Sustinebunt pugnam nauibus in mare deductis:
Sed respicient ad naues, cedentq́; pugna.
Tunc quidē tuum consiliū nocebit, princeps populorū.
Huic.a. respondit deinde rex virorum Agamemnō,
O Vlysses, valdè meū penetrasti animum increpatione
Graui, sed neutiquam ego inuitos iussi
Naues bene tabulatas in mare deducere filios Achiuo-
Nunc vtinā sit, qui hoc melius consilium dicat, (rū.
Vel iuuenis, vel senex: mihi autem lubenti fuerit.
Inter hos.a. etiā locut^9 est in bello strenuus Diomedes:
Propè adest vir, non diu inquirémus, si velitis
Obedire: & ne quid ira vituperetis vnusquisq́;,
Quoniam iam natu minimus sum inter vos:
Patre autem ex nobili & ego quo ad genus glorior esse,
Tydeo, quem Thebis offusa sepulchro terra cooperuit.
Ex Portheo enim tres filij egregij procreati sunt:
Habitabant autem in Pleurone & excelsa Calydone,
Agrius & Melas: tertius verò erat eques Oeneus,
Patris mei pater: virtute autem erat præstantior illis:
Ast hic quidē illic māsit: pater.a. meus Argis habitauit
Act^9 erroribus: ita.n. nimirū Iupiter voluit, & dij cæteri:
Adrasti autē duxit vnā è filiabus: habitabatq́; domum
Abundantem victu: abundè autem ei erant arua
Frugifera. multi autem plantarum erāt horti circùm:
Multæq́; ei oues erant. ornatus erat.a. inter oēs Achiuos
Hasta. hæc etiam debetis audisse, vtpote vera:
Ideò non me ex genere ignauū & imbecillū putantes,
Sententiam cōtemnatis dictā, quā quidē bene dixero.
Agè eamus ad pugnam, etsi vulnerati necessitate.
Tunc autem deinde ipsi quidem abstineamus à prælio
Extrà tela, ne fortè qs ad vulnus aliud vuln^9 accipiat,
Cæteros.a. impellentes accendamus, qui iampridem
Animo gratificantes cessant, nec pugnant.

κ. χόλῳ
pr. νεώτατός

COMMENTARIVS.

κ ἔλαθεν] Egregia est laus Nestorei animi, qui in cōuiuio non ita obtorpescat, vt ideò belli curam penitus abiecerit. m si Reges insequantur, negligentia sua dignitatem vt minuant, nihil est quod reformident, si seria iocosis semper .& in medijs voluptatibus (si quas ipsis honestas concedit) sui nunquā obliuiscantur. Sed locus hic peculiare quip- ijs videtur præcipere, contra eos qui vino rationem & raticionationē totam obrui patiuntur, vnde socordia veter- :pit. Et si quis bene aduertat, vix potest exemplū reperiri luculentius, quo ab immoderato vini vsu rerū moderato- r, siquidē virtutis æmulandæ tenebuntur desiderio. Quæritur autem, quî fieri possit vt tandiu inter pocula fuerit n inde à fine libri vndecimi bibere incœpisset. Respondemus tamen id narrationis intercalatæ longitudine factum: merus memoriam Nestoris refricare voluerit, non potuit aliunde commodiùs quàm vbi mentio præcedens de Ne- uspicari.

)e hoc modo vulnera aqua abstergēdi diximus iam ad finem libri vndecimi: vnde collige hoc loco, tepidam aquā non calidam omnino: θερμὸν porrò dixit ratione aquæ frigidæ, quæ vt tepescat, calefacienda est.

Ad hoc solum designandū adducta est præcedens cōparatio: in qua tamē cùm dicit, πρίν τινα κεκριμένον καταβήμεναι tur tertium quendam ventum constituere, qui in certam quandā partem fluctus impellat: cùm tamē satius fuisset, uobus ventis superiorem factum dixisset, vt ex duplici actione alteram Nestor suscipit. Hoc solues, si intelligas alte- .non diuersum quēdam vētum, qui propriè κεκριμέν@ dicetur, id est, ab aliorum omnium pugna separatus, cui si- Hesiodum διακρίνεες αὖραι, quibus αἱ συγκεχυμέναι καὶ ἄτακτοι opponuntur.

unt intelligi & promontoria, & nauiū etiā stationis cornua, id est, τὰ τοῦ ναυστάθμου κέρατα. Sed melius puto promon- ue spatium quod inter Rhæteum & Sigæum Troiæ promontoria intercedit, vt explicat Didymus.

tolemæus, cui cognomē Epitheto, τὸ ὀψείοντες, respuens, legebat, οὐ ψαύοντες, vt nos margini ascripsimus. quod etiā te testatur Eustat. Sensus erit, hos heroas prælium nō attingere post accepta vulnera. Tamen videtur mihi τὸ ὀψείον- o conuenire propter illud quod sequitur, ἐγγὺς ἐρχόμενοι κίον ἀθρόοι: Heroës illi, inquit, pergebant pugnæ videndæ. Quod autem sequitur ἀϋτῆς, videtur impropriè iunctum, vtvt vis, vel cum ὀψείοντες vel cum ψαύοντες, quia propriè cla- non videtur: sed ἀϋτὴ & πόλεμ@ hoc loco sunt παρωνυμηθέντα eiusdem significationis, vt alibi quoq; dictum est.

πόλεμον] Erat quod Nestoris à prælio absentiam demiraretur Agamemnon, quē ipse idem antea ἀργαλέον, γήραϊ λυγρῷ πονῦ καὶ πόνου οὔποτε λήγοντα appellabat. Cùm ergo eum à prælio abesse Agamemnon videat, quippiam sinistri toti exerci- ficatus est, desperareq; de salute Græcorum incipit.

ἐπ ἀλησεν] Illud ποτὲ ad hesternum diem referēdum est. Sic alibi, cùm Diómedes dicere voluisset se paulò antè equos cepisse, dixit οὕς ποτ᾽ ἀπ᾽ Αἰνείαν ἑλόμην. Hoc autem loco præterea obserua, consilia & sermones hostium hostes non latuis- Agamemnon resciuit, quæ Hector hesterno die dixerat.

οὐδ᾽ ἂν ς] Ne quis impiè Nestorem loquentē putet, quòd ἀδυναμίαν Ioui tribuat siquidem, vt est apud Homerū sup. Iliad. πάντα δύνανται; quid ergo dicendum erit de Ioue, cùm sit κάρτιστος ἁπάντων, vt est. Iliad. ε. intelligēdum est eum de præ- casi dicat, sic esse res Græcorum profligatas, vt in Iouis ipsius potestate situm non sit infecta eorum damna red- de illud Agathonis apud Aristotelem 5. Moralium. Eudem. μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται, ἀγένητα ποιεῖν, ἅσσ᾽ ἂν ἢ πε- πραγμένα.

προαγορεύμα. Quæ interpretatio ſicui nimium videbitur violenta, poteſt illi homini Ethnico in tanta rerum deſperation iſtam ignoſcere: quanquam nō videtur Neſtor de Iouis poteſtate diffidere, cùm rem in deliberationē paulò pòſt voc vult an aliquid poſſit conſilio profici. Num verò plus ſibi quàm Numini virium exiſtimet, vt iacturæ Græcorum re

i ἡμεῖς δὲ φραζώμεθα] Sanum ſenis conſilium, quo de præſenti belli negotio deliberandum ſuadet. Quanquā autē tius armis in tantis anguſtijs ſuccurrendum, quàm in tarda deliberatione: tamen verum eſt illud Publij, Deliberare tiſſima eſt. & illud Creontis apud Euripidem, vt aliàs quoque retulimus, καὶ μὴν τὸ νικᾶν ἐστὶ πᾶν εὐβουλία. Ergo rectè thagoras, λογίζευ δὲ πρὸ ἔργων. & Ephicharmus, οὐ μετανοεῖν ἀλλὰ προνοεῖν χρὴ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν. Quàm elegans ergo ill μὴ δ' αὔτως ἀλκῇ πρὶν ἔπεσί γε πειρηθῆναι, quod huius loci etiam eſt.

k νῆσος, ἐπεὶ δὴ νηυσὶν] Hæc oratio quâ conſilium ſuum explicat Agamemnon, eò tendit, vt Græcos ad fugam capeſſ tet, cùm nulla ſalutis ſpes ipſis relicta videatur. Quod factum ab eo dicunt, vel quòd ita reuerà animo eſſet perturb cos in eas anguſtias redactos ex Neſtore intellexiſſet: vel quòd ſic erat heroum iſtorum animos tentaturus, vt aliàs vniuerſum exercitum. Rectiſſimè Didymus Dicendum, inquit, Agamemnonem cùm exploratum haberet illos fug daturos, tum propter eorum virtutem, tum quòd hóc inſcijs Troianis fieri non potuiſſet, ſuadet nihilominus vt fugi tur ipſe eos illic tandiu proprij commodi cauſa detinere, moraq; longiſſima excidium ipſorum procurare, vt nimiru non autem coacti imperio eius ac authoritate remaneant: quod vt faciant, non dubitant dedecus iſtud fugæ ſubire, rum ſalutis cauſa tamen ſuſcipit. Iſta Didymus εὐφήμως.

l οὕτω που δὴ] Non eſſe Ioui reſiſtendum, ac ipſius voluntati certum eſt, & vt quis velit, tamen reſiſti non poſſe. Hoc à Græcis alienatus ſit Iouis fauor, & ad Troianos conuerſus magis vrget conſilium ſuum fugiendi Agamemnon.

m φυγεῖν κακὸν] Non dixit πόλεμον, quia erat ignaui hominis, belli euentum reformidare, cùm victoria ſit ἑτεραλκὴς προόσωπος: ſed quaſi certum & indubitatum malum, cuius nullum ſit aliunde quàm ex fuga ſperandum remedium. uitari non eſt timidi, ſed ſapientis viri. Nota autem illud προφυγεῖν, quo ſignificat euitandum malum, antequam aduc ſerò ſapiunt, qui μετανοοῦσι, non προνοοῦσι, vt anteà dicebamus

n τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν] Eundem hoc loco aduerſarium habet Agamemnon, quem anteà quoque habuerat lib. 2. lio, ſic vt non immeritò glorietur Vlyſſes de euerſa Troia, cuius nimirum ſuaſu & hortatu mora ante Troiam tādiu eſt apud Ouid. 13. Metamorph. qua de re alibi dictum eſt.

o σίγα μή τις ἄλλος] Silentium Agamemnoni Vlyſſes indicit, ne ſi hoc conſilium intellexerint cæteri Græci, Regen cuius ore tam inſulſa oratio exciderit indigna viro integro, idq; populi Principe. Monuit iam porrò Victorius lib 3 cū Giphanius in ſuis Scholijs, ſimili prudentia vſum eſſe Fabium in ſententia Caruilij opprimenda apud Liuium l vtriuſque igitur loci affinitatem locum integrum afferamus. S. Carbilius, inquit, cùm longa oratione non ſolùm ino citatē etiam ciuium, ex quibus in patres legerentur, conqueſtus eſſet explendi Senatus cauſa, & iungendi arctius L quum pro magna re ſe ſuadere dixiſſet, vt ex ſingulis populis Latinorum binis ſenatoribus, ſi Patres Romani cenſ daretur, atque in demortuorum locum in Senatum legerentur: eam ſententiam haud æquioribus animis, quàm ip poſtulatum Latinorum Patres audiuerunt, & quum fremitus indignātum totâ curiâ eſſet & præcipuè Manlius, eſ pis eius virum diceret, qui quondam in Capitolio Coſ. minatus eſſet, quem Latinum in curia vidiſſet, eum ſua manu rum, Q Fabius Maximus nunquam rei vllius alieniore tempore mentionem factam in Senatu dixit, quàm inter tam ciorum animos, incertamq; fidem id tactum, quod inſuper ſolicitaret eos, eam vnius hominis temerariam vocem ſ extinguendam eſſe. & ſiquid vnquam arcani ſanctive ad ſilēdum in curia fuerit, id omnium maximè tegendum, occ liuiſcendum, pro non dicto eſſe habendum. Ita eius rei oppreſſa mentio eſt Hæc Liuius.

p ὄρχαμε λαῶν.] Sarcaſmum habet hoc Epithetum in fine additum, quaſi indignum eum iſta authoritate eſſe iudic Vlyſſis oratio σκωπτικὴ eſt.

q ἀτὰρ οὐ μὲν ἐγὼν] Cùm rex eſſet Agamemnon, & vniuerſo exercitui Græcorum imperaret, poterat abſoluta poteſt in fugam ſe conijcere: id tamen non fecit, ideò aduerſus Vlyſſem excipit: Non fuit, inquit, illud imperium meum vio fugam capeſſere cogamini: ſed nudum tantùm cōſilium, quod vobis amplecti aut relinquere libitum eſt, non hal me tam aſperè increpes.

r νῦν δ' εἴη] Docet Agamemnon in periculis cuiuſlibet conſilium eſſe admittendum, inquit Euſtathius. Ego verò Spectandæ enim ſunt huius Concilij perſonæ, quia ex viris prudentibus & bellicoſiſſimis conflatum eſt: vnde conclu ab eiuſmodi viris conſilium etiam eſſe capiendum, non à quolibet indifferenter. Alterius porrò eſt doctrinæ argum tur enim hoc exemplo Reges, propriæ ſententiæ nunquam ita confidere, vt aliorum tamen idcirco, quibus item cla mandatus eſt, conſilia reſpuant, quæ audita non tam numerent, quàm ponderent, & meliori adhæreſcant. Præterea p tem non diſtinguant dicta ſingulorum tantùm attendant & examinant. Quanquam enim,

τοῦ μέγα φιλεῖ χ' ὦ νέος ἁμαρτάνειν, καὶ τὸ βουλεύειν ἀεί, vt eſt apud Soph. in Thyeſte: poteſt tamen & ſapie autem concurrere, quod admiratione dignum eſt, vt ait Euripid. in Archeläo apud Stob ſerm. 50.

s τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε] Non eſt Diomedis feſtinationi intempeſtiuæ tribuendum, quòd cùm iunior eſſet, inter reliquo lium ſuum primus aperiat Nam id faciendi anſam illi præbuerunt Agamemnonis verba, ἢ νέος ἠὲ παλαιός. Nihilominu hoc videri poteſt, quòd audax Diomedes Neſtori verba præripuerit.

t ὡς γάρ που ζωὸς] Fugam Tydei artificioſè reticet Diomedes. Ille enim cùm Lycopea & Alcathum interfeciſſet, effug vt copioſiùs in eius hiſtoria dicetur. Quòd autem claritatem generis ſui Diomedes afferat, ratio eſt, quòd in conſili rat neceſſarium, vt acceptius eſſet illius conſilium. Solent ſane clarorum hominum orationes plus authoritatis, quā ſortiri.

u καὶ οὐτάμενοι περ ἀνάγκῃ] Putat Euſtathius hoc quaſi repugnare illis verbis Neſtoris, οὐ γάρ πως βεβλημένον ἐστὶ μάχεσθαι, conſtat ex ſequentib Diomedis verbis. Non ideò enim hortatur alios ad prælium pergere vt ipſi pugnent, ſed vt ali arma capeſſenda hortarentur, nimirum deſides & otioſos quos voluptates propriæ à prælio auocabant

x ἐκ βελέων,] Hinc facta eſt parœmia ἔξω βελῶν. Cui ſunt ſimilia illa alibi, ἐκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·	Sic dixit: hi. v. ſanè hunc libēter audiebāt
Βὰν δ' ἴμεν, ἦρχε δ' ἄρα σφιν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.	Perrexerunt. a. ire: p̄ibatq; ipſi rex virorū A
Οὐδ' ἀλαοσκοπιὴν εἶχε κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,	Neq; vanam ſpeculationem habuit inclytus
Ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς ἦλθε παλαιῷ φωτὶ ἐοικώς·	Sed poſt ipſos venit ſeni viro ſimilis:
Δεξιτερὴν δ' ἕλε χεῖρ' Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,	Dexterā aūt prehendit manū Agamemnon
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Et ipſum emiſſa voce, verbis alatis allocutu
a Ἀτρεΐδη, νῦν δή που Ἀχιλλῆος ὀλοὸν κῆρ	Atride, nunc fortaſſis Achillis pernicioſ
Γηθεῖ ἐνὶ στήθεσσι, φόνον καὶ φύζαν Ἀχαιῶν	Lætatur in pectoribus, cædem & fugam Ach
Δερκομένου· ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι φρένες οὐδ' ἠβαιαί·	Aſpicientis: quoniā nō ei inſunt mētes, ne q
Ἀλλ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλοιτο, θεὸς δέ ἑ σιφλώσειε·	Verū is quidē ſic pereat: Deus aūt ipſum tu
Σοὶ δ' οὔπω μάλα πάγχυ θεοὶ μάκαρες κοτέουσιν·	Tibi. a. nondum admodū omnino dij beati
Ἀλλ' ἔτι που Τρώων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	Sed adhuc fortaſſe Troianorum duces & pri
Εὐρὺ κονίσουσιν πεδίον· σὺ δ' ἐπόψεαι αὐτοὺς	Latum puluere implebunt campum: tu. a. vi

Fugientes ad ciuitatem à nauibus & tentorijs.
Sic locutus, altum exclamauit, ruens per campum
Quantum nouies mille exclamant, vel decies mille
Viri in bello, contentionem committentes Martis
Tantam ex pectoribus vocem rex Quassator terræ
Emisit: Achiuis autem ingens robur iniecit vnicuiq;
In cor, indesinenter ad bellandum & pugnandum.
Iuno autem inspexit aureum thronũ habens oculis,
Stans ex Olympo à vertice, statim autem cognouit
Hunc quidem occupatum pugnam circa gloriosam
Fratrem Germanũ & leuirũ, gaudebat verò animo.
Iouem autem in summo cacumine fontosæ Idæ
Sedentem vidit: odiosus autem ei erat animo.
Cogitauit aũt postea pulchris oculis venerãda Iuno,
Quomodo deciperet Iouis mentem ægidem gestantis.
Hoc autem ei in animo optimum visum est consiliũ,
Ire in Idam bene vbi concinnasset seipsam,
Si quo modo desideraret concumbere amore
Suæ pulchritudini, huic.a. somnũ innoxiũq; mollemq;
Funderet in palpebris, & mentibus prudentibus.
Perrexit.a. ire in thalamũ, quẽ ei charus filius fecerat
Vulcanus: solidas autem ianuas postibus aptauerat
Cum claue occulta, quam nec deus alius aperuisset,
Illuc hæc ingressa fores clausit fulgentes.
Ambrosia quidem primùm à corpore amabili
Sordes omnes purgauit: vncta est autem pingui oleo,
Diuino, suaui: quod quidem ei odoriferum erat.
Huius & agitati Iouis ad solidam domum,
Tamen ad terramq; & cœlum peruenit odor.
Eo hæc sanè corpus pulchrum vngens, & crines
Pectens, manibus capillos nexuit nitidos,
Pulchros, diuinos, ex capite immortali.
Circum.a. diuinã chlamydẽ induit, quã ei Minerua
Expoliuit elaborãs: intexuit autem ingeniosa multa:
Aureis autem fibulis ad pectus connexuit.
Cinxit autem cingulum cẽtum fimbrijs concinnatũ:
Ac sanè inaures apposuit bene perforatis auriculis,
Instar.3. pupillarũ factas, elaboratas: venustas.a. resplendebat multa.
Vittã.a. desuper velata fuit diua virorum
Pulchra, nouiter facta: candida autẽ erat sol veluti,
Pedib. autem sub formosis ligauit pulchros calceos:
Sed postquàm omnem circum corpus posuit ornatũ,
Perrexit ire ex thalamo: vocatamq; Venerem
Ab alijs seorsum dijs, verbum allocuta est:
Nũ mihi quid obedieris dilecta filia, si quid dixero,
An negaueris? irata ob id animo,
Quoniam ego Danais, tu autem Troianis auxiliaris.
Huic autem respondit dein Iouis filia Venus:
Iuno antiqua Dea filia magni Saturni,
Loquere quod cupis: perficere autẽ me animus iubet,
Si possum perficere, & si perficiendum est.
Hanc.a. dolũ cogitans allocuta est venerãda Iuno:
Da nunc mihi Amorem & Desiderium, quo tu omnes
Domas immortales, & mortales homines:
Vado enim visura multa nutrientes fines terræ,
Oceanumq; deorum originem, & matrem Tethyn,
Qui me in suis ædib. bene nutrierunt & educarunt,
Suscipiẽtes à Rhea, quãdo Saturnũ latè vidẽs Iupiter

Γαίης νέρθε καθεῖσε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Τὰς εἶμ' ὀψομένη, καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.
Ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
Εὐνῆς καὶ φιλότητος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
Εἰ κείνω γ' ἐπέεσσι παραιπεπιθοῦσα φίλον κῆρ,
Εἰς εὐνὴν ἀνέσαιμι ὁμωθῆναι φιλότητι,
Αἰεί κέ σφι φίλη τε καὶ αἰδοίη καλεοίμην.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι.
Ζηνὸς γὰρ τοῦ ἀρίστου ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαύεις.
Ἦ, καὶ ἀπὸ στήθεσφιν ἐλύσατο κεστὸν ἱμάντα,
Ποικίλον. [i] ἔνθα δέ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο·
Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' [k] ὀαριστὺς,
Πάρφασις, ἥτ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων·
Τόν ῥά οἱ ἔμβαλε χερσὶν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τῆ νῦν τοῦτον ἱμάντα, τεῷ δ' ἐγκάτθεο κόλπῳ
Ποικίλον, ᾧ ἔνι πάντα τετεύχαται· οὐδέ σε φημὶ
Ἄπρηκτόν γε νέεσθαι ὅ,τι φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς.

Terram ſubter iecit & infructuoſum mar
Hos vado viſura, & ipſi acerbas cōtention
Iam enim diuturno tempore inter ſe abſti
Cubili & congreſſu, quoniam ira incidit a
Si ipſos duos, verbis perſuadens charo ani
In lectum reduxero vt coëant amore:
Semper quidem eis dilectaq; & veneranda
Hanc autem rurſus allocuta eſt amãs ri
Non licet, neq; decet tuum verbum negar
Iouis enim optimi in vlnis cubas.
Dixit & à pectoribus ſoluit acu pictum
Varium. in eo autem ei illecebræ omnes fa
Ibi ineſt q̃dē amor, ineſt. a. deſideriū, ineſ.
Blādiloquētia q̃ decipit mentē valdè etiã
Hoc ei impoſuit manib. verbumq; dixit &
Accipe nunc hoc cingulum, tuoq; impo
Contextū variè, in quo omnia facta ſunt.
Irritam reditură in eo quodcunq; mētibu

COMMENTARIVS.

a ἀτρείδη,] Neptunus hac oratione Agamemnonem (& ſub eius perſona reliquos etiam Heroas, qui Agamemnon tur) conſolatur, dum eum non planè à Dijs in his rerum anguſtijs deſertum aſſerit: etiamſi Achillis gratia eò ſit det dem Achilles ex eius infortunijs ſummum gaudium, id eſt, ἐπιχαιρεκακίαν cōtraxerit. Primùm igitur in ipſum Achill tionis ſuæ contorquet, eiq; perniciem pro tam diuturna ira & inclementia imprecatur. Quod artificioſè, id eſt, ſimi ſine dubio nepotem ſuum miſerè perire noluit: verba tamen ſua ad animum Agamemnonis compoſuit. Deinde ſpe victoriæ obijcit, cùm eum Dijs adhuc dilectum ait, vt diximus.

b ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι] Neptunus tanquam nimirum Deus vocem emittit, quātam nouem aut decem millia homini tamen Ariſtarchus aliter intelligebat, quia ἐννεάχειλοι & δεκάχειλοι ſcribit, id eſt, nouem aut decem labiorum, ex par nuēs. Sed hoc modo nihil grande de Deo iſto diceretur, cùm aliàs Stentor tam fortiter clamet, ac quinquaginta ho

c στυγερὸς δ' οἱ ἔπλετο θυμῷ.] Videtur hoc exemplo innuere, mulieres ſolere viros ſuos odio proſequi, cùm animi p aſſequuntur, ait Euſtathius: ſed mihi hoc nimis videtur violentum, vt à ſpecie ſola genus concludatur. Sanè ipſa Iu cùm alias ob cauſas, puta ob adulteria & coniugium violatum, vt alibi dicitur: tum quòd eum Troianis fauere vid men in Græcorum partes animo inclinaret.

d ὅππως ἐξαπάφοιτο] Tria ſunt, quib. ſolemus vinci: Viribus, Suadela, & dolo. Iupiter robore erat Iunoni inexpug itidē cùm iam ſemel de Achille annuiſſet. Tertium ergo arripit Iuno, & doloſę voluptatis illecebra Iouem aucupat cio fortiores imbecillioribus plerunq; cedunt: qua etiam ſapientes ſæpe ſtulteſcunt. Hinc illud Q. Calabri lib. I. οὐ γὰρ ... ρον ἄλλο βροτοῖσιν Ἐς λέχος ἱεμένης, ἥτ' ἄφρονα φῶτα τίθησι, Καὶ πινυτόν περ ἐόντα.

e οὐ ἐντύνασαν] Arma mulierum in viros, ſunt ornamenta corporis, & venuſtas. Ideò lepidus ille Teius Deos fœm dicit: τὸ κάλλος Ἀντ' ἀσπίδων ἁπασῶν Ἀντ' ἐγχέων ἁπάντων. quibus ſubiungit: Νικᾷ δὲ καὶ σίδηρον Καὶ πῦρ καλή τις οὖσα. Pign natiuis ſiue adulterinis ſolēt ſæpe mulieres viros ſuos delinire & fallere, quæ omnia hoc loco Poëta χροίαν appellat. none pauca eſſet natiua pulchritudo, ideò ornamenta, quib. Iouē decipiat, putà veſtes elegantes, ceſtū & odores al

f τὴν δ' οὐ θεὸς] Malim lectionem alteram ſequi, τ pro τὴν: nō enim propriè dicitur clauis aperiri, ſed thalamus, qu ſculinus τὸν indicat. κληῖδα κρυπτὴν autem dicit, vel quæ à parte interiori fores claudit, & ideò ijs qui foris ſunt, occu inſidiantibus ſit intractabilis, qualia ſunt apud Comicum κατακλῄσματα κλῄδια.

g πείρατα γαίης,] Per finem terrę Oceanum intelligit, quem πέρμα φίλον γαίης Orpheus quoq; dicit Vnde videtur aliàs ἀπείρονα γαῖαν dixiſſe Homerus: ſed illud hyperbolicè, propter immenſitatem. Eſt autem reciprocum, vt quem ram Oceanus, ſic Oceanum terra terminet: vnde quod infinitum pelagus à multis dicitur, id ratione noſtri intelliger hil vltra Oceanum videatur nobis quod ipſum finiat.

h ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν,] De Oceano poſteà dicet, ὅς γένεσις πάντεσσι τέτυκται: vnde Oceanū intelligere exiſtimatur, mēto, ex quo antiquitas omnia nata cenſuit Hinc Thales Mileſius aquam omnium rerum initiū dixit, vt eſt apud L quod ſi verum ſit, τὸ θεῶν hoc loco intelligendum erit pro πάντων, quaſi à parte mūdi, nimirum Dijs, ſiue elementa ligas, totus mundus ſit accipiendus. Sed quid eius mater Thetys? Terrā interpretātur, quod mihi tamē nimis violen detur. Nam terra vix vſquam appellatur Thetys, imò illa Veſtæ, id eſt, Terræ filia dicitur, quemadmodum & Ocean tamen in his ſatis ſunt inconſtantes Poëtæ. Si verò poſt Didymum terram volueris ſignificari, idem expreſſerit O Thymiamate, quod hoc loco Homerus, cùm deorum matrem hic Thetydē appellat. Sic enim ille, γαῖα θεά, μῆτερ μ ... ἀνθρώπων. Eadem ergo erit Cybele, quam in ſequenti Thymiamate matris Deorū apud Orpheum intelligo, quæ etiã pellatur. Sed hoc cum Homero non conuenit, quia eo modo Thetys non eſſet filia, ſed vxor Cœli, ſi Cybele eadem id eſt Terra, vt dicunt. Tutius igitur erit neq; Didymo neq; alijs, qui Thetydem pro terra intelligunt, aſſentiri. Rec commenta non curo, cùm ab antiquioribus recedunt. Porrò Thetydem cum Oceano idem puto, quod etiam Soc lo docuit vbi de Heracliti ſententia, Omnia χωρεῖν, nihilq; manere fluuij inſtar, quem eundem bis adire non potes, ag men accuratiùs alibi diſputabitur.

ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν] Hoc idem quidam, ſiue is primus, ſiue ſecundus Orpheus, ſiue Proclus Lycius philoſophus ni thymiamate. ſic enim ille:

ὠκεανὸν καλέω πατέρ' ἄφθιτον αἰὲν ἐόντα
ἀθανάτων τε θεῶν γένεσιν, θνητῶν τ' ἀνθρώπων, &c.

i ἔνθα δ' οἱ θελκτήρια] Cùm aliàs de Veneris ceſto dicturi ſimus, ſufficiat in præſentia Plutarchi lib. de audiēd. Poët. ralem ſenſum afferre. In Veneris fabula, inquit, eos qui animum aduertūt, docet, muſicam prauam & cātilenas mala de rebus vitioſis, facere ad corrumpendos mores, efficereque vitam effœminatam, & viros luxum, mollitiem conſ mulierum amantes.

k Ὀαριστὺς, πάρφασις,] Quidam hæc duo ſeparatim legunt: quidam, vt Didymus, cōiungunt, & ὁμιλίαν παραινετικὴν

Ὣς φάτο. μείδησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
Μειδήσασα δ' ἔπειτα ἑῷ ἐγκάτθετο κόλπῳ. (γρ. μίτρῃ)
Ἡ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη.

Sic dixit, riſit autē magnis oculis vener
Vtq; riſit deinde ſuo impoſuit ſinui.
Hæc quidem iuit ad domum Iouis filia Ve

ἀ ἄσσα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
[Πιερίη]ν δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινὴν,
[σεύατ' ἐφ'] ἱπποπόλων Θρῃκῶν ὄρεα νιφόεντα,
[ἀκροτάτ]ας κορυφάς, οὐδὲ χθόνα μάρπτε ποδοῖιν.
[ἐξ Ἀθόω] δ' ἐπὶ πόντον ἐβήσατο κυμαίνοντα.
[Λῆμνον δ' εἰσ]αφίκανε πόλιν θείοιο Θόαντος,
[ἔνθ' Ὕπν]ῳ ξύμβλητο κασιγνήτῳ θανάτοιο,
[ἐν τ' ἄρα οἱ] φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
[Ὕπνε, ἄν]αξ πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
[ἠμὲν δή] ποτ' ἐμεῦ ἔπος ἔκλυες, ἠδ' ἔτι καὶ νῦν
[πείθευ· ἐ]γὼ δέ κέ τοι ἰδέω χάριν ἤματα πάντα.
[κοίμησόν] μοι Ζηνὸς ὑπ' ὀφρύσιν ὄσσε φαεινὼ,
[αὐτίκ' ἐπ]ὴν ἐγὼ παραλέξομαι ἐν φιλότητι.
[δῶρα δέ] τοι δώσω, καλὸν θρόνον, ἄφθιτον αἰεὶ,
[χρύσεον· Ἥφ]αιστος δέ κ' ἐμὸς πάϊς ἀμφιγυήεις
[τεύξει ἀσκή]σας· ὑπὸ δὲ θρῆνυν ποσὶν ἥσει,
[τῷ κεν ἐπισ]χοίης λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων.
[Τὴν δ' ἀ]παμειβόμενος προσεφώνεε νήδυμος Ὕπνος,
[Ἥρη πρέσβ]α θεὰ, θύγατερ μεγάλοιο Κρόνοιο,
[ἄλλον μέ]ν κεν ἔγωγε θεῶν αἰειγενετάων
[ῥεῖα κατευ]νήσαιμι, καὶ ἂν ποταμοῖο ῥέεθρα
[Ὠκεανοῦ, ὅσ]περ γένεσις πάντεσσι τέτυκται·
[Ζηνὸς δ' οὐ]κ ἂν ἔγωγε Κρονίονος ἆσσον ἱκοίμην,
[οὐδὲ κατευ]νήσαιμ', ὅτε μὴ αὐτός γε κελεύοι.
[ἤδη γάρ με κ]αὶ ἄλλο τεὴ ἐπίνυσσεν ἐφετμὴ,
[ἤματι τῷ ὅτ]ε κεῖνος ὑπέρθυμος Διὸς υἱὸς
[ἔπλεεν Ἰλιό]θεν, Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξας.
[ἤτοι ἐγὼ μὲ]ν ἔθελξα Διὸς νόον αἰγιόχοιο
[νήδυμος ἀ]μφιχυθείς· σὺ δέ οἱ κακὰ μήσαο θυμῷ,
[ὄρσασ' ἀργα]λέων ἀνέμων ἐπὶ πόντον ἀήτας.
[καί μιν ἔπειτα] Κόων δ' εὖ ναιομένην ἀπένεικας
[νόσφι φίλω]ν πάντων· ὁ δ' ἐπεγρόμενος χαλέπαινε,
[ῥιπτάζων κατὰ] δώματα θεοὺς· ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων
[ζήτει· καί κέ μ]ε ἄϊστον ἀπ' αἰθέρος ἔμβαλε πόντῳ,
[εἰ μὴ Νὺξ δ]μήτειρα θεῶν ἐσάωσε καὶ ἀνδρῶν,
[τὴν ἱκόμην] φεύγων· ὁ δ' ἐπαύσατο χωόμενός περ·
[ἅζετο γὰρ μὴ] Νυκτὶ θοῇ ἀποθύμια ἔρδοι.
[νῦν αὖ τοῦτό μ]ε ἄνωγας ἀμήχανον ἄλλο τελέσσαι.
[Τὸν δ' αὖτ]ε προσέειπε βοῶπις πότνια Ἥρη,
[Ὕπνε, τί ἢ] ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς;
[ἦ φῂς Τρ]ώεσσιν ἀρηγέμεν εὐρύοπα Ζῆν
[ὡς Ἡρακλῆ]ος περὶ χώσατο παιδὸς ἑοῖο;
[ἀλλ' ἴθ', ἐγ]ὼ δέ κέ τοι Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων
[δώσω ὀπυ]ιέμεναι, καὶ σὴν κεκλῆσθαι ἄκοιτιν,
[Πασιθέην, ἧς] αἰὲν ἱμείρεαι ἤματα πάντα.
[Ὣς φάτο· χ]ήρατο δ' Ὕπνος, ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα,
[Ἄγρει νῦν μοι] ὄμοσσον ἀάατον Στυγὸς ὕδωρ.
[χειρὶ δὲ τῇ ἑτέρ]ῃ μὲν ἕλε χθόνα πουλυβότειραν,
[τῇ δ' ἑτέρῃ ἅ]λα μαρμαρέην, ἵνα νῶϊν ἅπαντες
[μάρτυροι ὦσι]ν οἱ ἔνερθε θεοὶ Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες,
[ἦ μὲν ἐμοὶ δ]ώσειν Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων,
[Πασιθέην, ἧς τ' αὐτ]ὸς ἐέλδομαι ἤματα πάντα.
[Ὣς ἔ]φατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
[ὤμνυε] δ' ὡς ἐκέλευε, θεοὺς δ' ὀνόμηνεν ἅπαντας
[τοὺς ὑπο]ταρταρίους, οἳ Τιτῆνες καλέονται.

Iuno autem festinans liquit summitatem Olympi:
Pieriam autem ingressa & Emathiam amœnam,
Properabat ad equitum Thracum montes niuosos,
Summa cacumina, neq; terram carpebat pedibus:
Ex Athoo .a. ad pontum descendit fluctuantem:
Lemnum autem peruenit ciuitatem diuini Thoãtis,
Vbi somno obuiauit fratri mortis.
Inq; eius hæsit manu, verbumq; dixit & compellauit:
Somne, rex omniumq; deorũ, omniumq; hominum,
Si quidẽ iam olim meũ verbũ audisti, atq; etiam nũc — χ. ἦ μὲν / χ. ἠδὲ π
Pare: ego autem tibi habebo gratiam dies omnes:
Sopito mihi Iouis sub palpebris oculos splendidos
Confestim, postquam ego accubuero in amore. — χ. παραλέξομαι φιλότητι.
Dona aũt tibi dabo elegans solũ, incorruptũ semper,
Aureũ, Vulcanus .a. meus filius vtroq; pede claudicãs
Fabricabit elaborans: sub .a. scabellũ pedibus mittet,
Super quo tenere poteris decoros pedes dũ cõuiuaris.
Hãc autem, respõdens, allocutus est dulcis Somnus:
Iuno, veneranda dea, filia magni Saturni,
Alium quidem ego deorum sempiternorum
Facilè soporauerim, etiam fluuij fluenta
Oceani, qui quidem parens omnibus est.
Iouem autem non ego Saturnium propè adiuero,
Neq; soporauero, quando non ipse quidem iusserit.
Iam enim me & aliâs tuum admonuit præceptum, — χ. ἄλλοτε σὴ ἐπίνυσσεν ἐφετμὴ.
De illo quando ille magnanimus Iouis filius
Nauigauit ex Ilio Troianorum ciuitate destructa.
Certè ego quidẽ demulsi Iouis mentem ægidẽ gestãtis
Dulcis circũfusus: tu .a. ei mala machinabaris animo,
Excitans sæuorum ventorum per mare flatus:
Et ipsum postea Coum bene habitatam asportasti
Seorsũ ab amicis omnib. hic .a. expref. indignabatur — χ. ἀνεγρόμενος
Iactans per domum deos: me autem maximè omniũ
Quærebat, & me perditũ ab æthere ieciisset ponto,
Nisi Nox domitrix deorum seruasset & hominum, — χ. μήτειρα
Quã supplex adiui fugiẽs: ille .a. cessauit irat⁹ quãuis:
Verebatur enim ne Nocti celeri ingrata faceret.
Nunc rursus hoc me iubes periculosum aliud pficere.
Hũc .a. rursus allocuta est pulchris oculis verãda
Somne, cur .a. tu hæc in mentibus tuis cogitas? (Iuno:
An putas ita Troianis auxiliari latè videntem Iouẽ, — χ. Ζῆν', ὡς / χ. περιχώσατο
Sicut Herculem propter iratus est filium suum?
Sed vade, ego .a. tibi Gratiarum vnam iuniorum
Dabo ducere in vxorem, & tuam vocari coniugem
Pasitheam, quam semper desideras dies omnes.
Sic dixit. gauisus est .a. Sõnus: respõdẽsq; allocut⁹ est,
Agè nunc mihi iura inuiolabilem Stygis aquam:
Manu verò altera quidem cape terrã multipascuã,
Altera autem mare marmoreum: vt nobis omnes
Testes sint inferi dij, Saturnum circa existentes, — χ. ὦσιν ἔνερθε.
Certè te mihi daturum esse Gratiarum vnã iuniorũ
Pasitheam, quam ego desidero dies omnes. — χ. ἧς ὅσσα ἐέλδω
Sic dixit, neq; immorigera fuit dea cãdidis vlnis Iu
Iurabat .a. vt iubebat: deos .a. nominabat omnes (no:
Subtartareos, qui Titanes appellantur.

COMMENTARIVS.

[Πιερίην] δ' ἐπιβᾶσα] Iter Iunonis ordinatim & serie, qua confici oportebat, describit: non confusis & perturbatis locis, vt in Cæcera [...]

[Λῆμν]ον δ' ἀφίκανε πόλιν] Duo hîc sunt. Primùm, λῆμνον nomẽ generale toti⁹ insulæ pro particulari vrbe Thoantis, quę Myrina

na appellatur. Deinde πόλιν pro νῆσον, cùm Lemnos non sit vrbs, sed insula Sic paulò pòst, ἴδην ἵκοντο λεκτὸν dixit: vbi pars autem Lectum, nempe promontorium. Porrò duæ sunt in Lemno vrbes, Hephœstias & Myrinna.

c ἐνθ' ὕπνῳ ξύμβλητο] Quidam fortuitum hoc esse dicebāt, quod Somnum in Lemno insula Iuno repererit, scilicet nes proficiscentem: credo propter noctem, quæ iam aduentabat. Alij dicunt Vulcanum insulæ Lemni dominū, cuius tia: huius Gratiæ sororem Pasitheam amabat Somnus, ideò in Lemno insula tunc morabatur. Eam Pasitheam ipsi It xorem pollicebitur. Alij dicunt, Somnū in Lemno fuisse Philoctetis gratia, vt illius nimirum dolores sopiret, in que Sophoclem inuocatur. Alij melius hoc ita fictum ab Homero dicebant, vt Somnus apud Lemnios habitaret: quorur hoc pacto vellicauerit, qui à Thoante Dionysij filio descēdebant. Nota est parœmia, Lemnia mala: quòd Lemnij so tate, vt verisimile est, contracto sopiti ab vxoribus interfecti sunt. Vinum enim & Somnus quasi conterranei sunt.

d κασιγνήτῳ θανάτοιο.] Idem dixit author hymnorum, qui Orphei nomine circumferūtur. Sic enim ille, Καὶ θανάτου μ ψυχὰς διασώζων αὐτοκασίγνητος γὰρ ἔφυς λήθης θανάτου τε. Hinc Menander, ὕπνος θανάτου προμελέτησις πέλει. & alibi, ὕπνος τ τοῦ μυστήρια. Fratrem duræ languidum Mortis Seneca appellauit, gelidæ mortis imaginem Ouidius. Non est hinc ali sto dicere solebat, Somnum tanquam atrocissimum publicanum dimidium ætatis nostræ ad se rapere. Inf. li. 16. Ho θανάτοιο διδυμάονας vocat. Hinc Cynicus ille Diogenes, vt refert Plut de consolatione ad Apollonium, quum ante e ruisset ipsum somnus, medicusq; excitasset & an grauius aliquid accidisset quæreret. respondit nihil esse mali: fratre tre anteuerti, somnum à morte. Vel si mauis Græca, οὐδέν, ἔφη, ὁ γὰρ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν προλαμβάνει, ὁ ὕπνος τὸν θάνατον. Hon licubi χάλκεον ὕπνον, mortem appellauit.

e ὕπνε ἄναξ πάντων] Sic Orpheus, siue alius eorū hymnorum author, ὕπνε ἄναξ μακάρων πάντων θνητῶν τ' ἀνθρώπων. Hi in Aiace Somnum παγκρατῆ appellat.

f δῶρα δέ τοι δώσω] δῶρα pro δῶρον synecdochicè. Hinc porrò orta est parœmia, δῶρα καὶ θεοὺς πείθει. cuius meminit Eu dea & Plat lib. 3. Politiæ.

g ὅσπερ γένεσις] Meminerimus superioris loci, vbi ὠκεανὸν θεῶν γένεσιν appellauit. Nam & ea per hunc locum illic inter

h Ζηνὸς δ' οὐκ ἂν ἔγωγε] Rectè Iouem somni expertem facit, quasi totius orbis moderatorem vigilare deceat: tum q natura Somno non indiget, vt per illum vires recuperet, aut incrementum capiat, cùm nullum vel laborem vel incor tiatur, vt est à Natali Myth. lib. 3 cap. 4 annotatum. Allegorias in hanc rem quoque excogitati sunt, sed illæ, vt & ali erunt loci. Iupiter autem hoc loco Imperatorum & Regum, & omnium quibus rerum aliqua demandata est prouin quod sequantur, esto: non vt penitus somno abstineant, quia mortales non possunt, sed vt plus vigiliæ quàm quieti quod etiam paulò pòst dicit Somnus nō audere se, nisi aduocatus ab ipso eodem fuerit, Iouem sopire: docet oport no imperare, non Somni tyrannidi subijci. Quod autem somno Iupiter sopiatur, potest videri impium: sacra tamen p entem etiam Deum aliquando inducit, cùm suorum curam videtur abiecisse, eorumq; res sus deq; ferri patitur.

i ἐκ νυκτὸς] Noctis filius Somnus ab alijs fingitur, ideò rectè ipsa filij sui tutelam hoc loco suscipit, quia naturalior cturnus, quàm diurnus. Deorum autem domitricem appellat, (quidam autem pro δμήτειρα μήτειρα scribūt, vt ad ma sed prior lectio veteribus placuit, quam author hymnorum, qui Orphei nomine circumferuntur, θεῶν γενέτειραν app non dubitauit) quasi ipse superueniente non solum inferna, sed etiam superna tenebris obscurentur. Vnde alibi Sole dicit lumen Dijs & hominibus afferre.

k γνάμπτε δ' ὕπνος] Hi sunt effectus Cesti illius venerei. Nam quem dono sedilis oblato, non demulsit, eum spe vxc Voluptates malorum & impietatis causæ.

l ἀάατον Στυγὸς ὕδωρ] De hac aqua Homerus Iliad. ο, Καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ (ὅστε μέγιστος ὅρκος δεινότατός τε πέλει μ Adeò autem sacrum erat illud iusiurandum, vt qui ex superis violassent, ab omni Deorum consortio aliquandiu de piosè docet Hesiodus in Theogonia. Hic porrò forma Deorum iusiurandi obseruanda est. Nam per grauissim terram & aquam, deinde per Deos tam inferos quàm superos sancitur. Iupiter autem in sequenti Iliad. terram tan aduocabit.

m Τιτῆνες καλέονται] Post hunc versum addebant quidam sequentem versum, ὤμνυε δ' ἐκ πέτρης τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕ cessarium sit Iunonem omnino iuramentum concipere, vt Somnus postulabat.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσέν τε, τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
a Τὼ βήτην Λήμνου τε καὶ Ἴμβρου ἄστυ λιπόντε.
Ἠέρα ἑσσαμένω, ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον·
Ἴδην δ' ἱκέσθην πολυπίδακα μητέρα θηρῶν,
Λεκτὸν, ὅθι πρῶτον λιπέτην ἅλα· τὼ δ' ἐπὶ χέρσου
Βήτην· ἀκροτάτη δὲ ποδῶν ὕπο σείετο ὕλη.
Ἔνθ' Ὕπνος μὲν ἔμεινε b πάρος Διὸς ὄσσε ἰδέσθαι,
Εἰς ἐλάτην ἀναβὰς περιμήκετον, c ἣ τότ' ἐν Ἴδῃ
Μακροτάτη πεφυυῖα δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανεν·
Ἔνθ' ἧστ' ὄζοισιν πεπυκασμένος εἰλατίνοισιν,
Ὄρνιθι λιγυρῇ ἐναλίγκιος, ἥν τ' ἐν ὄρεσσι
Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν.
Ἥρη δὲ κραιπνῶς προσεβήσετο Γάργαρον ἄκρον
Ἴδης ὑψηλῆς· ἴδε δὲ νεφεληγερέτα Ζεύς.
Ὡς δ' ἴδεν, ὥς μιν ἔρως πυκινὰς φρένας ἀμφεκάλυψεν,
d Οἷον ὅτε πρώτιστον ἐμισγέσθην φιλότητι,
Εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλους λήθοντε τοκῆας.
Στῆ δ' αὐτῆς προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
Ἥρη, πῇ μεμαυῖα κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνεις;
Ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἅρματα τῶν κ' ἐπιβαίης.
Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη
Ἔρχομαι ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθὺν,
Οἵ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν ἐΰ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον.
Τοὺς εἶμ' ὀψομένη, καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.
Ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
Εὐνῆς καὶ φιλότητος· ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.

Sed postquàm iurauitq́, & absoluit iura
Illi ibant Lemniq́, & Imbri oppidum relí
Aëre induti, citò conficientes iter.
Ad Idā. a. venerūt fontib. abundantē, ma
Lecton vbi primùm liquerunt mare: hi a
Ibant summa autem pedibus submoueba
Illic Sōnus quidē mansit, anteq̄ Iouis oculi
In abietē ascendens procerā admodū, quæ
Altißima nata per aërem ad æthera iba
Illic sedit ramis opertus abiegnis,
Aui argutæ similis, quam in montibus
Chalcidem nominant dij, homines autem
Iuno autem celeriter ascenderat Gargaru
Idæ excelsæ: vidit. a. eam nubiū congrega
Vtq́ vidit subitò ipsum amor dēsis mētib.
Perinde ac quando primùm misti sunt am
In cubile ascendentes, dilectis clàm parent
Stetit aūt ipsam ante, verbumq́, dixit &
Iuno, quò festinans ab Olympo huc veni
Equi autem non adsunt & currus quos co
Hūc. a. dolū meditata allocuta est vener
Venio visura multa nutrientes fines terra
Oceanumq́ deorum ortum, & matrem Th
Qui me in suis ædib. accuratè nutrierūt et
Hos vado visura et ipsis inextricabiles cōti
Iam enim longo tēpore inter se abstinent
Lecto & congressu, quoniam ira incidit an

ἐν πρυμνωρείῃ πολυπίδακος Ἴδης
οἴσουσιν ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν·
νῦν δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ᾽ Οὐλύμπου τόδ᾽ ἱκάνω,
μετέπειτα χολώσεαι, αἴ κε σιωπῇ
πρὸς δῶμα βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα (Ζεύς,
μὲν ἔστι καὶ ὕστερον ὁρμηθῆναι,
γ᾽ ἐν φιλότητι τραπείομεν εὐνηθέντε.
ποτέ μ᾽ ὧδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν,
ἠρασάμην Ἰξιονίης ἀλόχοιο,
ίθοον, θεόφιν μήστωρ᾽ ἀτάλαντον,
περ Δανάης καλλισφύρου Ἀκρισιώνης,
πάντων ἀριδείκετον ἀνδρῶν·
οίνικος κούρης τηλεκλειτοῖο,
Μίνω τε καὶ ἀντίθεον Ῥαδάμανθυν·
Σεμέλης, οὐδ᾽ Ἀλκμήνης ἐνὶ Θήβῃ,
λῆα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·
ον Σεμέλη τέκε, χάρμα βροτοῖσιν.
ήμητρος καλλιπλοκάμοιο ἀνάσσης·
Λητοῦς ἐρικυδέος, οὐδὲ σεῦ αὐτῆς·
ἔραμαι, καί με γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη,
Κρονίδη ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
φιλότητι λιλαίεαι εὐνηθῆναι
κορυφῇσι, τὰ δὲ προπέφανται ἅπαντα,
τις νῶϊ θεῶν αἰειγενετάων
ἀθρήσειε, θεοῖσι δὲ πᾶσι μετελθὼν
οὐκ ἂν ἔγωγε τεὸν πρὸς δῶμα νεοίμην
ἀναστᾶσα· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη.
ἐθέλεις, καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
θάλαμος, τόν τοι φίλος υἱὸς ἔτευξεν
πυκινὰς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἐπῆρσεν·
κείοντες, ἐπεί νύ τοι εὔαδεν εὐνή.
ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα (Ζεύς
θεῶν τό γε δείδιθι μήτέ τιν᾽ ἀνδρῶν
τοῖόν τοι ἐγὼ νέφος ἀμφικαλύψω,
οὐδ᾽ ἂν νῶϊ διαδράκοι ἠέλιός περ,
ὀξύτατον πέλεται φάος εἰσοράασθαι.
ἀγκὰς ἔμαρπτε Κρόνου παῖς ἣν παράκοιτιν·
ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην,
ἑρσήεντα, ἰδὲ κρόκον, ἠδ᾽ ὑάκινθον
μαλακόν, ὃς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ᾽ ἔεργε·
λεξάσθην, ἐπὶ δὲ νεφέλην ἕσσαντο
χρυσείην· στιλπναὶ δ᾽ ἀπέπιπτον ἔερσαι.
ἀτρέμας εὗδε πατὴρ ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ,
φιλότητι δαμείς, ἔχε δ᾽ ἀγκὰς ἄκοιτιν.
ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν νήδυμος Ὕπνος,
γαιηόχῳ Ἐννοσιγαίῳ·
ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
νῦν Δαναοῖσι Ποσείδαον ἐπάμυνε,
κῦδος ὄπαζε μίνυνθά περ, ὄφρ᾽ ἔτι εὕδει
ἐπεὶ αὐτῷ ἐγὼ μαλακὸν περὶ κῶμα κάλυψα,
φιλότητι παρήπαφεν εὐνηθῆναι.

Equi autem in radice multifontis Idæ
Stant, qui me ferent supra terram & mare:
Nunc autem tui gratia huc ab Olympo ob hoc venio,
Neq; modò mihi posthac irascaris, si cum silentio
Abeam ad domum profundi Oceani.
Hãc.a.excipiẽs allocutus est nubiũ coactor Iupiter,
Iuno, illuc quidem licet & pòst proficisci:
Nos autem in amore conuertamus nos cubantes.
Non enim vnquam mihi sic deæ amor neq; mulieris
Animum pectoribus circumfusus domuit:
Neq; quando captus fui amore Ixioniæ vxoris,
Quæ peperit Peirithoum dijs prudentem similem:
Neq; quando Danaës formosæ Acrisij filiæ,
Quæ peperit Perseum, omnium clarissimum virorũ:
Neq; quando captus fui amore Phœnicis filiæ inclyti,
Quæ peperit mihi Minoaq; & diuinũ Rhadamanthẽ:
Neq; quando Semeles, neq; Alcmenes in Thebis,
Qui Herculem fortem peperit filium:
At Bacchum Semele peperit, gaudium mortalibus:
Neq; quãdo capt⁹ fui amore Cereris pulchricomæ regi (næ:
Nec quãdo Latonæ valde illustris, neq; tui ipsi⁹:
Vt tui nũc amore teneor, & me dulce desideriũ capit.
Hunc autem dolosa allocuta est venerabilis Iuno:
Minimè ferende Saturnie quale verbum dixisti?
Si nunc in amore concupiscis cubare
Idæ in verticibus: hæc autẽ loca patẽtia sunt omnia.
Quomodo esset, si quis nos deorum semper existentiũ
Dormientes videret, dijsq; omnibus interueniens
Indicaret? non ego tuam ad domum redirem
E cubili consurgens: vituperabile autem esset:
Sed si sanè vis & tibi charum est animo,
Est tibi thalamus, quem tibi dilectus filius fecit
Vulcanus, solidasq; fores postibus admouit,
Illuc eam⁹ dormituri. quãdoquidẽ tibi placet cubile.
Hanc.a.excipiens allocutus est nubicogus Iupiter:
Iuno, nec deorum hoc metuo nec quenquam hominũ
Visurum esse, talem tibi ego nebulam circumfundam
Auream: neq; nos per eam conspiceret sol etiam,
Cuius & acutissimũ est lumen ad intuendũ.
Dixit sanè, & vlnis cõplexus est Saturni fili⁹ suã v-(xorem.
Hos.a.subter, tellus diuina produxit recentẽ herbam,
Lotumq; roscidum, & crocum & hyacinthum
Densum & mollem, qui à terra in altũ eleuabat eos.
Hoc thoro indormierunt: insuper.a. nebulã induerũt
Pulchram, auream: lucidi autem decidebant rores.
Sic hic qdẽ qetè dormiebat pater in Gargaro summo,
Somno & amore domitus: tenebat.a. in vlnis vxorẽ.
Perrexit.a.currere ad naues Achiu. dulcis Somnus,
Nuncium dicturus terram continenti Neptuno:
Propè autem stans, verbis velocib. eum allocutus est,
Alacris nunc Græcis Neptuno auxiliare,
Et ipsis gloriã præbe parũper saltẽ, dũ adhuc dormit
Iupiter, quoniam ipsi ego mollem soporem offudi:
Iuno autem in amore decepit eum vt dormiret.

COMMENTARIVS.

Genus masculinum fœminino dignius esse hoc loco animaduertitur, vt & alibi μοῦσαι καλαὶ καὶ Ἀπόλλων, οἷς ἐγὼ ...: ...ius esse generis dicat illud ἰώ, quæ syntaxis aliquando etiam vsurpatur: vt eo loco, ... ἑσταότε ἰδέσθαι,] Eleganter pro πρὶν τὸν Δία κοιμῆσαι, antequam Iouem sopiret. Quod enim oculi somnum videat, nihil a... quàm indormiscere, quanquam illud ἰδέσθαι an de Somno intelligendum, an de Iouis ipsius oculis actiuè, an de alterutro ...ince... um est.

ἐν τῷ

c ἐκ ποτ' ἐν ἴδῃ] Non est otiosum illud ποτ, sed ad probabilitatem, & contra eos qui sequentibus temporibus abietes perierunt. Si tamen illic fuerunt, mirum est quod pauco abhinc tempore esse desierint. Fortasse figmentum est Poetic

d οἷον ὅτε πρῶτόν περ] Adeò fuit in Venere flagitiosus Iupiter, vt sorori propriæ non pepercerit. Eius enim nuptias nefa biret, clandestino primùm concubitu illam vitiasse dicitur (vt Apollodorus quoque retulit) siue in forma cuculi, vt qu siue etiam ex matris voluntate, à qua impetrauit vt sororem comprimeret, modò eam in vxorem vellet ducere, vt e san in Corinthiacis. De huiusmodi autem nuptijs inter consanguineos aliàs diximus.

e νῦν δ' ἐγὼ σεῦ] Ecce alterum Cesti Venerei effectum, vt statim visa Iunone eius amore Iupiter corripiatur, quem ipse comparatione. Siquid porrò in Deorum fabulis damnandum est, hoc maximè pij viri exhorrescant, quòd quem ipsi opem constituebant, adulterijs delectetur, & ipsa patefacere non erubescat. Quod etiam veteres Ethnici obseruarunt dialogo Mercurij & Solis. Iouem vt adulteriorum autorem exagitat, cùm ante illum Saturni tempora casta essent & etiam Iuuenalis satyra sexta annotat. De eo sic Apollonius Rhodius lib. 4. Argon. εἵνεκεν οὐκ ἔτλης εὐνῆς Διὸς ἱεμένοιο λέξασθαι. κείνῳ γὰρ ἀεὶ τάδε ἔργα μέμηλεν ἠὲ σὺν ἀθανάταις, ἠὲ θνητῇσιν ἰαύειν.

Quod flagitiū etiā in fororē propriam exercuit, vt anteà vidimus. Sequentia aūt Iouis adulteria aliàs singillatim inte

f Ἰξιονίης ἀλόχοιο,] Hæc Dia appellata est filia Deionei, siue Ionei, quam cùm primùm Iupiter stuprasset, Ixioni desp

g πάντων ἀριδείκετον ἀνδρῶν,] Adeò vt non dubitarint quidā eum Herculi præponere, inter quos est Herodot⁹, referē

h χάρμα βροτοῖσιν] Plus dixit Hesiodus in Aspide: nam & gaudium & dolores Bacchum afferre dicit, — Διώνυσος χάρμα καὶ ἄχθος quibus Athen li. 10. sequentia adiungit, ὅστις ἄδην πίνῃ, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μάργος Σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει νόον τε ἀφρασίῃσι δεσμοῖς ἀφράστοισι, φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος. quæ mala ex abusu vini docent. Quod ad hunc Homeri locum attin id quod Pindarus apud Plutar de Iside διόνυσον πολυγαθῆ appellat, & Simonides apud Athen. lib. 10. ἀμύντορα δυσφροσ Silenus apud Euripidem in Cyclope, ὃς γὰρ πίνων μὴ γέγηθε μαίνεται. Quare optimè post istos Maro 1. Aeneid Bacchum læt appellauit. De quibus suo loco.

i Δήμητρος καλλιπλοκάμοιο] Hos Cereris crines allegoricè intelligamus spicas, quibus ipsam coronari tradunt.

k πάντα πεφασμένα πάντα,] Apud Pindarum Pyth od 9. Apollo Chironem rogat, quomodo posset Cyrene venatrice — κεντῆσαι. inquit, Κρυπταὶ κλαΐδες ἐντὶ σοφᾶς Πειθοῦς ἱερᾶν φιλοτάτων Φοῖβε. καὶ ἔν τε θεοῖς τοῦτο κἀνθρώποις ὁμῶς Αἰδέοντ' ἀμφαδὸν ἁδείας τυχεῖν τὸ πρῶτον εὐνᾶς. id est, Occultæ claues sunt sapientis persuasionis sacris de amoribus, ô Phœbe. Et apud Deos similiter & ho ita impudenter agit, vt se palàm in dulcem thorum conijciat. Cùm ergo hic pudor tam in Dijs quàm in hominibus si concubitus diffugiant: Iuno hoc loco, dissimulatè tamen, Ioui copiam sui recusat, quasi turpe sit in propatulo loco V exercere: quæ etiam vt legitima sit, tamen pudor naturalis & honestas occultari iubet. Volebat itaq; in thalamum Io sed Homerus eos in Ida remansisse fingit, vt propior esset Troiæ Iupiter, & cum maiori probabilitate eum clamore intro duceret. Vt tamen decorum seruet, vtrumq; nebula infusa tegit: mollem etiam thorum substernit ex herbis repen in re diuinitatis vires significari voluit, quas humus præsentiens statim germinauerit.

l χρυσείην] Sic etiam ex aurea nebula aurum pluit in insula Rhodiorum Iupiter Minerua nata, vt ait ex Pindaro Str

m ἀμφὶ δ' ἄρ' ὄμματ' ἐρεῖσαι ὕδωρ] Anteà cùm vellet Homerus remissionem fati Troianorum significare, Iouem finxit oculos al nunc tandem vt magis exprimat & augeat, cum dormientem facit, omni cura nimirum & sollicitudine sopita.

Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν ᾤχετ' ἐπὶ κλυτὰ φῦλ' ἀνθρώπων·	Sic fatus, hic quidē abijt ad inclytos cœtu
Τὸν δ' ἔτι μᾶλλον ἀνῆκεν ἀμυνέμεναι Δαναοῖσιν.	Illum autem magis impulit auxiliari Dan
Αὐτίκα δ' ἐν πρώτοισι μέγα προθορὼν ἐκέλευσεν,	Statim autē inter primos altè prosiliens h
a Ἀργεῖοι, καὶ δ' αὖτε μεθίεμεν Ἕκτορι νίκην	Argiui, & rursus concedimus Hectori v.
Πριαμίδῃ, ἵνα νῆας ἕλῃ καὶ κῦδος ἄρηται;	Priamidæ vt naues capiat, & gloriam auf
b Ἀλλ' ὁ μὲν οὕτω φησὶ καὶ εὔχεται, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς	At is quidem sic existimat, & gloriatur, qu
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι μένει κεχολωμένος ἦτορ·	Naues ad concauas manet iratus corde:
Κείνου δ' οὔτι λίην ποθὴ ἔσσεται, εἴ κεν οἱ ἄλλοι	Illius aūt nō magnum desiderium erit, siq
Ἡμεῖς ὀτρυνώμεθ' ἀμυνέμεν ἀλλήλοισιν.	Nos excitemur ad defendendum inuicem
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες,	Sed agite, sicut ego dixero, assentiamur om
Ἀσπίδες ὅσσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἠδὲ μέγισται	Scuta quotquot optima in exercitu & max
Ἑσσάμενοι, κεφαλὰς δὲ πανaιθήσιν κορύθεσσι	Induti, capitaq; splendentibus galeis
Κρύψαντες, χερσίν τε τὰ μακρότατ' ἔγχε' ἑλόντες	Tecti, manibusq; longissimas hastas tenent
Ἴομεν· αὐτὰρ ἐγὼν ἡγήσομαι, οὐδέ ἕ φημι	Eamus: ast ego præibo, neq; quid opinor
Ἕκτορα Πριαμίδην μενέειν, μάλα περ μεμαῶτα.	Hectorē Priamidem expectaturū, valdè li
c Ὃς δέ κ' ἀνὴρ μενέχαρμος, ἔχει δ' ὀλίγον σάκος ὤμῳ,	Quicūq; vir. a. strenuus, habetq; paruū scut
Χείρονι φωτὶ δότω, ὁ δ' ἐν ἀσπίδι μείζονι δύτω.	Deteriori viro det, ipse verò scutum maius
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·	Sic dixit: hi. a. hūc libēter qdē audierūt, et
Τοὺς δ' αὐτοὶ βασιλῆες ἐκόσμεον οὐτάμενοί περ,	Hos autem ipsi reges instruebāt, vulnerati
Τυδεΐδης, Ὀδυσεύς τε, καὶ Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων·	Tydides, Vlyssesq; & Atrides Agamemnon:
Οἰχόμενοι δ' ἐπὶ πάντας, ἀρήϊα τεύχε' ἄμειβον,	Euntes autem ad omnes, martia arma com
χ. δόσκεν. Ἐσθλὰ μὲν ἐσθλὸς ἔδυνε, χέρεια δὲ d χείρονι * δόσκεν.	Bona qdē fortis induebat: peiora. a. deteri
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκόν,	Sed postquam induti sunt circū corpus splē
Βάν ῥ' ἴμεν· ἦρχε δ' ἄρα σφι Ποσειδάων ἐνοσίχθων,	Perrexerūt ire: præibat. v. eis Neptun⁹ qua
Δεινὸν ἄορ τανύηκες ἔχων ἐν χειρὶ παχείῃ,	Horrendum ensem longum habens in man
Ἴκελον ἀστεροπῇ· τῷ δ' οὐ θέμις ἐστὶ μιγῆναι	Similem fulguri, huic autem non fas est co
Ἐν δαῒ λευγαλέῃ, ἀλλὰ δέος ἰσχάνει ἄνδρας.	In pugna pniciosa, sed timor detinet viros
Τρῶας δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐκόσμεε φαίδιμος Ἕκτωρ.	Troianos aūt rursus ex altera parte instrux
Δή ῥα τότ' αἰνοτάτην ἔριδα πτολέμοιο τάνυσσαν	Itaq; tūc grauissimā contentionem belli in
Κυανοχαῖτα Ποσειδάων καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ,	Cæruleam comā habēs Neptunus & illustr
Ἤτοι ὁ μὲν Τρώεσσιν, ὁ δ' Ἀργείοισιν ἀρήγων.	Scilicet hic quidem Troianis, ille. a. Achiuis
Ἐκλύσθη δὲ θάλασσα ποτὶ κλισίας τε νέας τε	Inundauit autem mare ad tentoriaq; naues
Ἀργείων· οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.	Argiui autem hi autē congrediebātur magno
χ. ποτὶ e Οὔτε θαλάσσης κῦμα τόσον βοάᾳ * ποτὶ χέρσον	Neq; maris unda tantum boat ad terram

ὀρνύμενον πνοιῇ Βορέω ἀλεγεινῇ·
. τόσσ@ γε * ποτὶ βρόμ@ αἰθομένοιο,
; * βήσσῃς ὅτε τ' ὤρετο καιέμεν ὕλην·
@ τόσον γε ποτὶ δρυσὶν * ὑψικόμοισιν ·
μάλιστα μέγα βρέμε) χαλεπαίνων·
Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἔπλετο φωνὴ
ύτων, ὅτ' ἐφ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
ῥ πρῶτ@ ἀκόντισε φαίδιμ@ Ἕκτωρ
τέτραπτο πρὸς ἰθύ οἱ, οὐδ' ἀφάμαρτε.
ω τελαμῶνε περὶ στήθεσσι τετάσθην,
σάκε@, ὁ δὲ φασγάνε ἀργυροήλε·
θην τέρενα χρόα· χώσατο δ' Ἕκτωρ
βέλ@ ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός·
ἑρων εἰς ἔθν@ ἐχάζετο, κῆρ' ἀλεείνων.
τ' ἀπιόντα μέγας Τελαμώνι@ Αἴας
τά ῥα πολλὰ θοάων ἔχματα νηῶν
ρναμένων ἐκυλίνδετο· τῶν ἐν ἀείρας,
ζ... ὑπὲρ ἄντυγ@, ἀγχόθι δειρῆς·
ὡς ἐστρόβε βαλών, περὶ δ' ἔδραμε πάντη.
* ὑπὸ ῥιπῆς πατρὸς Διὸς ἐξερίπη δρῦς
@ δείνη δὲ θεείε γίνε) ὀδμὴ
ν δ' οὔπερ ἔχει θράσ@ ὅς κεν ἴδηται
καλεπὸς δὲ Διὸς μεγάλοιο κεραυνός·
Ἕκτορ@ ὦκα χαμαὶ μέν@ ἐν κονίῃσι·
βάλεν ἔγχ@, ἐπ' αὐτῷ δ' ἀσπὶς ἑάφθη,
μφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλ-
ιάχοντες ἐπέδραμον υἷες Ἀχαιῶν, (κῷ.
ρύεσθαι, ἀκόντιζον δὲ θαμειὰς
. οὔτις ἐδυνήσατο ποιμένα λαῶν
δὲ βαλεῖν· πρὶν γὰρ περίβησαν ἄριστοι,
τε καὶ Αἰνείας καὶ δῖ@ Ἀγήνωρ,
ἀρχὸς Λυκίων, καὶ Γλαῦκ@ ἀμύμων·
λων οὔτις εὗ * ἀκήδησ', ἀλλὰ πάροιθεν
κύκλας σχέθον αὐτοῦ· τὸν δ' ἄρ' ἑταῖροι
ντες φέρον ἐκ πόνε, ὄφρ' ἵκεθ' ἵππους
ὄπισθε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο
χόν τε καὶ ἅρματα ποικίλ' ἔχοντες·
ποτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα.
πόρον ἷξον ἐϋρρεῖ@ ποταμοῖο
ντ@, ὃν ἀθάνατ@ τέκετο Ζεύς,
ππων πέλασαν χθονί, καδ δέ οἱ ὕδωρ
ἀμπνύνθη, καὶ ἀνέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν·
ἐπὶ γοῦνα, κελαινεφὲς αἷμ' ἀπέμεσσεν·
ὀπίσω πλῆτο χθονί, * κὰδ δέ οἱ ὄσσε
ὺξ μέλαινα. βέλος δ' ἔτι θυμὸν ἐδάμνα.
δ' ὡς ἴδον Ἕκτορα νόσφι κιόντα,
Τρώεσσι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.
ρῶτις@ Ὀϊλῆ@ ταχὺς Αἴας
οὔτα δουρὶ μετάλμεν@ ὀξυόεντι
ν, ὃν ἄρα νύμφη τέκε Νηὶς ἀμύμων
ἐόντι παρ' ὄχθας Σατνιόεντ@.
Ὀϊλιάδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
παρίω· ὁ δ' ἀνετράπετ', ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐ-
Δαναοὶ σύναγον κρατερὴν ὑσμίνην. (τῷ
ἐπὶ Πουλυδάμας ἐγχέσπαλος ἦλθεν ἀμύντωρ
ιάδης· βάλε δὲ Προθοήνορα δεξιὸν ὦμον,
ηιλύκου· δι' ὤμου δ' ὄβριμον ἔγχ@
ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγο-

E ponto impulsa flatu Boreæ graui.
Neq; ignis tantus crepitus ardentis,
Montis in cōcauitatibus, quādo properat vrere syluā:
Neq; ventus tantum in quercubus excelsis
Sonat, qui maximè valdè fremit sæuiens:
Quātus pfectò Troianorū & Achiuorum erat clamor
Vehementer vociferantiū: quādo in se inuicē ruerūt.
In Aiacem verò primus iaculatus est illustris Hector
Hasta, quoniā versa erat rectà ad se: neq; aberrauit,
Quà duo lora circa pectora extensa erant,
Nēpe hoc qdē scuti, illud.a. ensis argēteis clauis decori
Quæ ei defenderūt tenerū corpus: ægrè.a. tulit Hector,
Quod ei telum velox irritum euolasset è manu.
Retrò.a. sociorū in multitudinē cessit, mortem fugiēs.
Hūc quidē deinde abeuntē magnus Telamonius Aiax,
Saxo, quæ sanè multa velocium retinacula nauium
Inter pedes pugnantiū voluebantur: horū vnū tollēs,
In pectus pcussit sup (scuti) circūferentiā, ppè iugulū:
Trochum.a. sicut concussit feriēs, rotatusq; est vndiq;.
Veluti.a. quando ex ictu patris Iouis cōcidit quercus
Radicitus: teter autem sulphuris fit odor
Ex ea: hunc autem non habet audacia qui viderit
Propè existens: durum enim Iouis magni fulmen:
Sic cecidit Hectoris celeriter humi robur in pulueres:
Manu.a. eiecit hastā: ipsum autē scutum secutum est
Et galea: circa.a. ipsum sonuerūt arma decora ære.
Hi aūt valdè exclamātes accurrerunt filij Græcorum
Sperantes trahere ad se: iaculabantur autem crebra
Spicula: sed nemo potuit pastorem populorum
Vulnerare, neq; percutere, prius .n. protexerūt fortiss.
Polydamasq; & Aeneas, & diuinus Agenor,
Sarpedonq; princeps Lyciorum, & Glaucus eximius:
Cæterorumq; nullus ipsum neglexit, sed ante
Scuta rotunda tenebant ipsum: hunc autem socij
Manib. eleuātes asportarūt ex labore, donec peruenit
Veloces, qui ei post pugnam & bellum (ad equos
Stabant, aurigamq; & currus decoros habentes,
Qui hunc ad vrbem portārunt grauiter gementem:
Sed quādo iam ad vadum peruenerūt placidi fluuij
Xanthi vorticosi, quem immortalis genuit Iupiter:
Ibi ipsum ex equis admouerunt terræ, inq; ei aquam
Fuderunt: hic autem recreatus est & suspexit oculis.
Sedens autem in genua, atrum sanguinem euomuit:
Iterum autem retrò lapsus est in terram, eiusq; oculos
Nox obtexit nigra: telum .n. adhuc animū domabat.
Argiui igitur vt viderūt Hectorem seorsum euntem,
Alacrius in Troianos insilierūt, meminerūtq; pugnæ.
Tunc longè primus Oilei filius celer Aiax
Satnium vulnerauit hasta insiliens acuta
Enopidem, quem nympha peperit Nais inculpata
Enopi armenta pascenti apud ripas Satnioëntis.
Hunc quidem Oiliades hasta inclytus propè ascēdens
Læsit ad ventrem: hic aūt cōuersus est, circaq; ipsum
Troiani & Danai commiserunt validam pugnam.
Adhūc.a. Polydamas hastam vibrans accessit vindex
Pāthœdes. vulnerauit .a. Prothoënorē ad dextrū hu-
Filiū Areilyci: per humerum aūt fortis hastæ (merū
Penetrauit: hic autem in pulueres lapsus prehendit
terram palma.

γρ. ποτὶ
γρ. βήσσῃς
γρ. ὑψικόμοισι
γρ. πέσῃ
γρ. τῷ ῥα
γρ. ὑπὸ
γρ. τῶν τ'
γρ. ἀκήδεσεν,
γρ. ἐξ ὀπίσω
γρ. τὼ δέ οἱ ὄσσε
γρ. οὔτασε
γρ. καππαπέσῳ

Πουλυδάμας δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Οὐ μὰν αὖτ' * οἴω μεγαθύμου Πανθοΐδαο
Χειρὸς ἄπο στιβαρῆς ἅλιον πηδῆσαι ἄκοντα, [margin: γρ. [illegible]]
Ἀλλά τις Ἀργείων κόμισε χροΐ· καί μιν ὀΐω
Αὐτῷ σκηπτόμενον κατίμεν δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Ὣς ἔφατ'. Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο·
Αἴαντι δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε
Τῷ Τελαμωνιάδῃ· τοῦ γὰρ πέσεν ἄγχι μάλιστα·
Καρπαλίμως δ' ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Πουλυδάμας δ' αὐτὸς μὲν ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν,
Λικριφὶς ἀΐξας· κόμισεν δ' Ἀντήνορος υἱὸς
Ἀρχέλοχος. τῷ γάρ ῥα θεοὶ βούλευσαν ὄλεθρον·
Τόν ῥ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ αὐχένος ἐν συνεοχμῷ,
Νείατον ἀστράγαλον, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε.
Τοῦ δὲ πολὺ πρότερον κεφαλή, στόμα τε, ῥῖνές τε
Οὔδει πλῆντ', ἤπερ κνῆμαι καὶ γοῦνα πεσόντος.
Αἴας δ' αὖτε γέγωνεν ἀμύμονι Πουλυδάμαντι·
Φράζεο Πουλυδάμα, καί μοι νημερτὲς ἐνίσπε.
Ἦ δὴ οὐχ οὗτος ἀνὴρ Προθοήνορος ἀντιπεφάσθαι
Ἄξιος; οὐ μέν μοι κακὸς εἴδεται, οὐδὲ κακῶν ἔξ,
Ἀλλὰ κασίγνητος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο,
Ἢ πάϊς· αὐτῷ γὰρ γενεὴν ἄγχιστα ἐῴκει·
Ἦ ῥ' εὖ γινώσκων. Τρῶας δ' ἄχος ἔλλαβε θυμῷ.
Ἔνθ' Ἀκάμας Πρόμαχον Βοιώτιον οὔτασε δουρί,
Ἀμφὶ κασιγνήτῳ βεβαώς· ὁ δ' ὕφελκε ποδοῖϊν.
Τῷ δ' Ἀκάμας ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Ἀργεῖοι ἰόμωροι, ἀπειλάων ἀκόρητοι,
Οὔθην οἰοισίν γε πόνος τ' ἔσεται καὶ ὀϊζύς
Ἡμῖν, ἀλλά ποθ' ὧδε κατακτανέεσθε καὶ ὔμμες.
Φράζεσθ' ὡς ὑμῖν Πρόμαχος δεδμημένος εὕδει
Ἔγχει ἐμῷ, ἵνα μή τι κασιγνήτοιό γε ποινὴ
Δηρὸν ἄτιτος ἔῃ· τὼ καί κέ τις εὔχεται ἀνὴρ
Γνωτὸν ἐνὶ μεγάροις * Ἄρεως ἀλκτῆρα λιπέσθαι. [margin: * γρ. [illegible]]
Ὣς ἔφατ'· Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο·
Πηνελέῳ δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινεν·
Ὁρμήθη δ' Ἀκάμαντος· ὁ δ' οὐχ ὑπέμεινεν ἐρωὴν
Πηνελέοιο ἄνακτος· ὁ δ' οὔτασεν Ἰλιονῆα,
Υἱὸν Φόρβαντος πολυμήλου, τόν ῥα μάλιστα
Ἑρμείας Τρώων ἐφίλει, καὶ κτῆσιν ὄπασσε.
Τῷ δ' ἄρ' ὑπὸ μήτηρ μοῦνον τέκεν Ἰλιονῆα·
Τὸν τόθ' ὑπ' ὀφρύος οὖτα κατ' ὀφθαλμοῖο θέμεθλα,
Ἐκ δ' ὦσε γλήνην, δόρυ δ' ὀφθαλμοῖο * διαπρὸ [margin: γρ. διαπρὸ]
Καὶ διὰ ἰνίου ἦλθεν. ὁ δ' ἕζετο χεῖρε πετάσσας
Ἄμφω. Πηνέλεως δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξύ,
Αὐχένα μέσσον ἔλασσεν, ἀπήραξεν δὲ χαμᾶζε
Αὐτῇ σὺν πήληκι κάρη· ἔτι δ' ὄβριμον ἔγχος
Ἦεν ἐν ὀφθαλμῷ. ὁ δὲ φὴ κώδειαν ἀνασχών,
Πέφραδέ τε Τρώεσσι, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα.
Εἰπέμεναί μοι Τρῶες ἀγαυοῦ Ἰλιονῆος
Πατρὶ φίλῳ καὶ μητρί, γοήμεναι ἐν μεγάροισιν·
Οὐδὲ γὰρ ἡ Προμάχοιο δάμαρ Ἀλεγηνορίδαο,
Ἀνδρὶ φίλῳ ἐλθόντι γανύσσεται, ὁππότε κεν δὴ
Ἐκ Τροίης σὺν νηυσὶ νεώμεθα κοῦροι Ἀχαιῶν.
Ὣς φάτο. τοὺς δ' ἄρα πάντας * ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλε· [margin: γρ. ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα]
Πάπτηνεν δὲ ἕκαστος * ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον. [margin: γρ. ὅποι]
Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ὅς τις δὴ πρῶτος βροτόεντ' ἀνδράγρι' Ἀχαιῶν
* Ἤρατ', ἐπεί ῥ' ἔκλινε μάχην κλυτὸς Ἐννοσίγαιος. [margin: γρ. ἤρετ'.]

Polydamas.a.insolenter gloriatus est,vala
Nequaquam rursus puto magnanimi P
Manu à robusta vanum exilÿsse telum,
Sed aliquis Argiuorũ excepit corpore,&
Eò innitentem descendere domum Pluton
Sic dixit: Argiuis aũt dolor factus est o
Aiaci autem maximè bellicoso animum
Telamonidæ,hunc enim cecidit propè ma
Statim aũt in abeuntẽ iaculatus est hast.
Polydamas autẽ ipse quidem vitauit mo
Obliquè declinando: excepit autem Ant
Archelochus:huic enim dÿ destinauera
Hunc percußit capitisq; & ceruicis ad iu
Summã vertebrã spinæ: ambos.a.amputa
Huius autem multò priùs caput,osq; nares
Solo adhæserunt,quàm tibiæ & genua ca
Aiax autem rursus clamauit inculpato P
Animaduerte Polydama,& mihi ve
An non est hic vir pro Prothoënore vt
Dignus? nõ qdẽ mihi ignauus videtur, n
Sed frater Antenoris equorum domitoris,
Vel filius: ipsi enim genere proximè simil
Dixit bene cognoscẽs: Troianos.a.dolor
Tunc Acamas Promachũ Bœotiũ vulner
Circa fratrem stans: is autem subtraheba
Ob hunc Acamas mirificè gloriatus est, al
Argiui telis destinati,minarum insati
Non quidem solis laborq; erit & luctus
Nobis,sed aliquando sic occidemini & v
Videte vt vobis Promachus cæsus dormit
Hasta mea,vt non fratris vindicta
Diu inulta sit: ideo & quilibet optat vir
Fratrem in ædibus belli vindicem restare
Sic dixit: Argiuis aũt dolor obortus est
Peneleo autem maximè bellicoso animu
Ruit.a.in Acamantem:hic.a.non sustinu
Penelei regis: hic.a.vulnerauit Ilioneum
Filium Phorbantis pecorosi: quem maxi
Mercurius Troianorũ diligebat, & posse
Sub hoc autem mater solum peperit Ilion
Quẽ tunc sub palpebra vulnerauit iuxta
Excußitq; pupillam, hasta verò per oculi
Et per ceruicis neruũ venit: hic.a.resedit
Ambas: Peneleus aũt extrahens ensem ac
Ceruicem mediam amputauit, deiecitq; h
Ipsa cum galea caput.adhuc autem fortis
Erat in oculo.hic autem dixit capite subl
Denunciauitq; Troianis,& glorians verb
Renunciate mihi,Troiani,illustris Ilio
Patri charo & matri, vt lugeant in ædib
Neq; enim ipsa Promachi vxor Alegenori
Ob virum charum redeuntem lætabitur,
Ex Troia cũ nauibus reuertemur iuuenes
Sic dixit: hos aũt omnes pallidus timor
Circumspiciebat autem vnusquisq; quâ f
uem mortem.
Dicite nunc mihi Musæ cœlestes domos
Quis iam primus cruenta spolia Achiuoru
Sustulit,postquam inclinauit pugnã incly

ς : πρῶτ☉ Τελαμώνι☉ Ὕρτιον οὖτα	*Aiax primus Telamonius Hyrtium vulnerauit*
ν, Μυσῶν ἡγήτορα καρτεροθύμων	*Gyrtiadem, Mysorum ducem strenuorum.*
Ἀντίλοχ☉ καὶ Μέρμερον ἐξενάριξε·	*Phalcem autem Antilochus & Mermerum spoliauit:*
Μόρυν τε καὶ * Ἱπποτίωνα κατέκτα·	*Meriones autē Morymq́, & Hippotionem interfecit.*
Προθόωνά τ' ἐνήρατο καὶ Περιφήτην·	*Teucer autem Prothoonaq́, peremit, & Periphetem.*
δ' ἄρ' ἔπειθ' Ὑπερήνορα ποιμένα λαῶν	*Atrides aūt deinde Hyperenorem pastorē populorum*
λαπάρην, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς ἄφυσσε	*Vulnerauit ad ile: intestina verò æs lacerauit*
υχὴ ἢ κατ' οὐταμένην ὠτειλὴν	*Incidens. anima autem per inflictum vulnus*
ἐσσυμένη· τὸν ἢ σκότ☉ ὄσσε κάλυψε.	*Erupit coacta, huiusq́, caligo oculos texit.*
Αἴας εἷλεν Ὀϊλῆ☉ ταχὺς υἱός·	*Plurimos autem Aiax interfecit Oilei celer filius:*
ις ὁμοῖ☉ ἐπισπέσθαι ποσὶν ἦεν,	*Non enim ei aliquis par ad insequēdum pedibus erat*
σαμένων, ὅτε τε Ζεὺς ἐν φόβον ὦρσε.	*Viros fugientes, quando Iupiter fugam immisisset.*

* γρ. Ἱπποτίωνα
γρ. οὐτάσε χαλκὰ πάρην,

COMMENTARIVS.

Ioue dormiēte liberum fuit Neptuno Græcis palàm auxiliari: priùs enim non potuit, nisi sub persona simulata, quòd midaret adhuc vigilantem.

...] Aliàs quoq; explicatum est, tum primùm fortiter se extra Troiæ muros gessisse Hectorem, cùm iratum Achillem ... sidem intellexit: quem idcirco tantopere Græci bello interesse exoptabant, vt faciliùs Hectori feroci enti resisteretur. ... ente se docet Neptunus Deus, hominem non esse desiderandum, itaq; cæteros Græcos ad fortitudinem cohortatur.

...] Habes hîc exemplum iustitiæ ex proportione Geometrica, secundùm videlicet qualitatem & dignitatem persona... ioribus enim arma quoq; præstantiora, sed deterioribus deteriora distribuuntur.

...] Testis est Eustathius hic ab accuratioribus δίδοσκον scribi, vt ad Reges referatur, quasi eorum fuerit fortes ab igna... : neq; par sit existimare, que nquam peculiariter hoc sibi arrogasse, vt fortitudinis sua opinione ei quem ipse ignauio... tur, arma eriperet. Cùm tamen præcedat τὸ ἔδυνε, non video cur absurdum sit, δίδοσκεν etiam de eodem dici, qui arma ... it, vt illi sua idem tradere intelligatur, etiamsi hoc ex ducum & Regum iudicio factum sit. Annotauimus tamen ad ... riam lectionem, quia potest etiam tolerari.

...] Dicebant antiqui has non propriè dici παρεμβολάς, sed ὑπερβολάς, quasi bellici clamoris immensitas, cum maris ... gnis crepitu, cum ventorum sonitu non possit conferri. Et hæc comparatio ex earum est numero, quæ negatiuè affe... quando in libro comparationum Poëticarum, quem affectum iam apud me habeo, explicabitur.

ὑψικόμοισιν] Agathocles, vt ex antiquorum relatu accepimus, pro ὑψικόμοις scribebat ἰξοφόροισι, quasi dicas viscìferis, ... rium fructiferarum quercuum: sed cur hoc loco potiùs admittatur, quàm vulgata, ego non video. Eam tamen ad notaui, vt eruditi lectores iudicarent.

τελαμῶνε] Ex hoc loco videtur constare, ad pugnā sine thorace Aiacem accessisse. Non erat enim mentionē thoracis ... s Homerus, si à thorace iactus hastæ Hectoris factus esset irritus, vt lora memorat paulò pòst, τὼ οἱ ῥυσάσθην τέρενα ... idetur etiam Aiax fuisse vulnerabilis toto corpore, non in sola axilla, vt voluit Aeschylus. Hic enim nisi lora illa ob... uldubio vulneratus fuisset: quin infrà Iliad. ψ in certamine Aiacis cum Diomede dicetur, Græcos Aiaci valde time... etur à Diomede: qui timor in eos non cecidisset, si eum inuulnerabilem existimassent. Quod à quibusdam tamen ... st, quia apud Homerum nullum vnquam Aiaci vulnus inflictum est.

...] Non minuit Aiacis robur hoc vocabulo τέρενα Homerus, sed communi tantùm est vsus corporis Epitheto: quan... o malim χρόα cutem, quàm corpus interpretari. Alio sensu dixit de Aiace Hectore anteà λειρόεντα χρόα.

ὀδμὴ] Plinius lib. 35. cap. 15. Fulmina & fulgura, inquit, sulphuris odorem habent, ac lux ipsa eorum sulphurea est.

...ὸς μεγάλοιο κεραυνοῦ] Ioui fulmina tribuit antiquitas quæ illi Vulcanus fabricaret, vt describit Virgil lib 8. Insula Si... atus, &c Qua de re Plinius lib. 2. cap. 10. Latet plerosq;, inquit, magna cœli affectatione compertum à principibus ... superiorum trium siderum ignes esse, qui decidui ad terras fulminum nomen habeant, sed maxime ex ijs medio lo... s quoniam contagium nimij humoris ex superiore circulo, atque ardoris ex subiecto per hunc modū egerat. Ideoq; fulmina iaculari, &c.

...] Nota dignitatem & maiestatem comparationis, cui Hectoris casus assimilatur: de quo toties posteà gloriabi... d Ouid. lib 13.

Hunc ego (Hectorem) sanguineæ successu cædis ouantem *Eminus ingenti resupinum pondere fudi.*

generaliùs de protectione nauium, quam ipse sibi arrogat:

Nempe ego mille meo protexi pectore puppes, *Spem vestri reditus —.*

...] Aquam frigidam in animi deliquijs prodesse, præter vulgarem experientiam testis est etiam Hippocrates ... rum vsu, Aphor. 7. διὰ τοῦτ' ἄρα, inquit, καὶ ἐν ἀκρέων ἐν λειποθυμίαις τὸ ψυχρὸν καταχεόμενον ὠφελέει. Vbi Zuingerus, vir ..., φιλοσοφώτατ☉, ἰατρικώτατ☉, de quo dic multa, & pauca dices: Id deliquijs animi, inquit, non quibusuis, sed ex ca... ne ortis, putà ex gaudio, extrema perfundere aqua gelida, repulsionis ergò, vt sanguis & spiritus concentrentur, & ... ant. At quibus animus deficit ex concentratione caloris & spirituum, ijs aqua gelida, in faciem cum impetu proie... runt spiritus. Hæc ille. Sed & per aquæ frigidæ infusionem lethargum repentè excitari, dicit Cornel. Celsus de Re ... 20. Sed cur animo deficientibus aqua frigida prodest? Quia obuians refrigeratio, inquit Arist. Prob. sect. 9. q. 9. calo... duci è sanguine, qui per ictum ad summa confluere corporis, atque concrescere solet, vbi calor decesserit. Fit enim vt ... trà sit, congeletur, cùm sub cute est, propeq; abest, vt extrà sit. At verò cùm calori exitus negatur, non concrescit, ... iffundit, & sedem vnde effluxit, repetit. Hęc omnia superiùs elegāter expressit doctissimus ille Hippocratis interpres. ... m in reliqua diuini illius Asclepiadæ opera laborem nobis impertiatur. Sed ad rem. Non ignorauit ergo omniscius ... er, animi deliquio frigidam aquam opitulari, qua animum Hector penè exanimato recreat & reficit. Sic etiam apud ... phit. Bromia illa loquitur, *Væ miseræ mihi, Animo malè'st, aquam velim, corrupta sum atq; absumpta sum.*

...] Hæc ab interpretibus, vt & superiora, intacta nos attingamus. Post recreatū animū dicitur Hector sanguinem ... e hoc? Ea vomitum mouet, inquit Arist. Probl. sect. 3. q. 18, quæ fastidiosa sunt. Sanguis autem vitiatus ex ictu ingen... , prope illam maximè partem, in qua sanguinem Arist. de Partib anim. lib 3. cap. 4. collocat, nempe prope cor (Nam ... ἐγγὺς δ' ἔμελλε,] vt anteà vidimus (puro sanguini & ipsi cordi fastidiosus fuit: ideò ex conflictu vtriusq; pauculū il... od recreato Hectori excitatum est, corruptum foràs expulit sanguinem, id est, κελαινεφὲς, quod non sine causa dictū ... ndiu sanguis integer est, rubescit: sed vitiatus, quacunq; ex causa atrior cernitur, vt est apud eundē Arist. hist. anim. ... d hanc vomitionem consequutum est rursum deliquium? Rationem Homerus subiungit. Dolore enim, inquit, ex i... iciebatur. Nam τὸ βέλ☉ hoc loco cōmodiùs quàm telum interpretor, vel dolorem ex ictu, vel vulnus. Et ex hoc lo... Suidam, βέλ☉ καὶ τὸ τραῦμα· ὁμωνύμως τῷ τιτρώσκοντι παρ' ὁμήρῳ: qua de re aliàs, quod si, Telū, malis, vt retinui in tex... gnificatio, quæ Græcæ vocis Telum enim & de lapide dici potest, vt etiam Iurisconsulti exponunt. Hanc rationem ... i Homerus explicasset, dixissem ego deliquium illud ex vomitione nimia, quæ lassationem parere generaliter solet vt exponit Arist. Probl sect. 5. q. 7. tantò magis, cùm sanguis eijcitur, promanasse.

FINIS LIBRI XIV. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ο. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

Ζεὺς ἐγερθεὶς, καὶ θεασάμενος τοὺς Τρῶας νικωμένους, Ἥρᾳ ἐπιπλήσσει· καὶ Ἶριν μὲν μεταπέμπει πρὸς Ποσειδῶνα, κελεύων ἀφίστασθαι τοῦ πολέμου· Ἀπόλλωνα δὲ, ὅπως ἐπιρρώσῃ τὸν Ἕκτορα. ὃς ἀναλαβὼν Αἰγίδα, τοὺς Ἕλληνας εἰς φυγὴν τρέπει. καὶ μέχρι τῶν νεῶν συνδιωχθέντων, Αἴας ὁ Τελαμώνιος πολλοὺς ἀναιρεῖ τῶν πολεμίων τοὺς ταῖς ναυσὶ πῦρ ἐπιφέροντας.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Ο Κρονίδης κεχόλωτο Ποσειδάωνι καὶ Ἥρῃ.

Ἄλλη.

Παλίωξις.

Αὐτὰρ ἐπεὶ διά τε σκόλοπας καὶ τάφρον ἔβησαν
Φεύγοντες, πολλοὶ δὲ δάμεν Δαναῶν ὑπὸ χερσίν.
Οἱ μὲν δὴ παρ' ὄχεσφιν ἐρητύοντο μένοντες,
Χλωροὶ ὑπαὶ δείους, πεφοβημένοι· ἔγρετο δὲ Ζεὺς
Ἴδης ἐν κορυφῇσι παρὰ χρυσοθρόνου Ἥρης·
Στῆ δ' ἄρ' ἀναΐξας, ἴδε δὲ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
[a] Τοὺς μὲν ὀρινομένους, τοὺς δὲ κλονέοντας ὄπισθεν
Ἀργείους· μετὰ δέ σφι Ποσειδάωνα ἄνακτα.
Ἕκτορα δ' ἐν πεδίῳ ἴδε κείμενον, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
Εἵαθ', ὁ δ' ἀργαλέῳ ἔχετ' ἄσθματι κῆρ ἀπινύσσων,
Αἷμ' ἐμέων, ἐπεὶ οὔ μιν ἀφαυρότατος βάλ' Ἀχαιῶν,
Τὸν δὲ ἰδὼν ἐλέησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδὼν Ἥρην πρὸς μῦθον ἔειπεν,
[b] Ἦ μάλα δὴ κακότεχνος ἀμήχανε σὸς δόλος Ἥρη
Ἕκτορα δῖον ἔπαυσε μάχης, ἐφόβησε δὲ λαούς.
[c] Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακορραφίης ἀλεγεινῆς
Πρώτη ἐπαύρηαι, καί σε πληγῇσιν ἱμάσσω.
Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν
Ἄκμονας ἧκα δύω, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα
Χρύσεον, ἄρρηκτον; σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν
Ἐκρέμω, ἠλάστεον δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον.
Λῦσαι δ' οὐκ ἐδύναντο παρασταδόν· ὃν δὲ λάβοιμι,
Ῥίπτασκον τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ, ὄφρ' ἂν ἵκηται
Γῆν ὀλιγηπελέων· [d] ἐμὲ δ' οὐδ' ὡς [*] θυμὸς ἀνίει
Ἀζηχὴς ὀδύνη Ἡρακλῆος θείοιο,
Τὸν σὺ ξὺν Βορέῃ ἀνέμῳ πεπιθοῦσα θυέλλας,
Πέμψας ἐπ' ἀτρύγετον πόντον, κακὰ μητιόωσα,
Καί μιν ἔπειτα Κόων δ' εὖ ναιομένην ἀπένεικας.
Τὸν μὲν ἐγὼν ἔνθεν ῥυσάμην, καὶ ἀνήγαγον αὖτις
[e] Ἄργος ἐς ἱππόβοτον, καὶ πολλά περ ἀθλήσαντα.
Τῶν σ' αὖτις μνήσω, ἵν' ἀπολλήξῃς ἀπατάων,
[*] Ὄφρ' εἰδῇς ἤν τοι χραίσμῃ φιλότης τε καὶ εὐνὴ,
Ἣν ἐμίγης ἐλθοῦσα θεῶν ἄπο, καί μ' ἀπάτησας.
Ὣς φάτο· ῥίγησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ (ὅστε μέγιστος
Ὅρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι)
[f] Σή θ' ἱερὴ κεφαλὴ, καὶ νωΐτερον λέχος αὐτῶν
Κουρίδιον (τὸ μὲν οὐκ ἂν ἐγώ ποτε μὰψ ὀμόσαιμι)

[*] χ. θυμὸν

[*] χ. ὄφρα ἴδῃς ἤν τι

ARGVMENT DECIMIQVINTI LIB Homeri Iliadis.

IVPITER experrectus, & videns Tro[...] Iunonem increpat: & Irim mittit ad N[...] bens absistere bello: Apollinem autem [...] ijciat Hectori: qui assumpta Aegide, Gr[...] conuertit, & ipsis iam ad naues vsque co[...] Telamonius multos interficit hostiũ, qui nauibus ig[...]

Aliud argumentum: vel inscrip[...]

O, Saturnius iratus est Neptuno & Iunon[...]

Aliud.

Mutua fuga.

SED postquam transq; p[...]
sam iuerunt
Fugientes, multiq; pro[...]
Danaorum à manibu[...]
Hi quidem iam apud cur[...]
bantur manentes,
Pallidi præ timore, fugati: experrectus est[...]
Idæ in verticib. apud habentẽ thronũ aur[...]
Stetit autem exurgens viditq; Troianos [...]
Hos quidem turbatos, illos autem turbant[...]
Argiuos, inter verò ipsos Neptunum regem[...]
Hectorem. a. in campo vidit iacentem: c[...]
Sedebãt. hic. a. graui angebat anhelit⁹ m[...]
Sãguinem vomẽs, q. a nõ eũ vilissim⁹ læsera[...]
Hũc. a. intuitus miserat⁹ est pater homini[...]
Grauiter. a. toruè intuitus Iunonẽ verbo a[...]
Certè valdè iã malignus, ô callida, tuus [...]
Hectora nobilẽ cessare fecit à pugna, fugau[...]
Non quidem scio, si rursus insidiarum tri[...]
Prima fructum percipias, & te verberibus[...]
An' nõ meministi quãdo pepẽdisti ex alto, [...]
Incudes posui duas, circum manus. a. vin[...]
Aureum, firmum? tu. a. in æthere & nub[...]
Pepẽdisti. ægrè ferebant. a. dij per magnum[...]
Soluere. a. nõ potuerũt circũstãtes, quẽ. a. ap[...]
Proijciebam correptum de cœlo, donec peru[...]
In terram vix spirans: me autem neq; sic [...]
Acerba propter cruciatum Herculis diui[...]
Quem tu cum Borea vento inducens proce[...]
Misisti in infrugiferum pontum, mala ma[...]
Et ipsum postea Coum bene habitatam ad[...]
Hunc quidem ego inde liberaui & reduxi[...]
Argos in aptum equis, & multa licet per[...]
Hæc tibi rursus in memoriã reducã, vt des[...]
Vt scias an tibi pfuerit cõgressusq; & cubil[...]
Quo mista es veniens seorsum à dijs & me[...]
Sic dixit: horruit aũt bouinis oculis vene[...]
Et ipsum edita voce, verbis velocibus alloc[...]
Sciat nunc hoc terra & cœlum latum sup[...]
Et subter labens Stygis aqua (quod maxim[...]
Iuramentum grauissimumq; est beatis dij[...]
Tuumq; sacrum caput, & noster lectus ipso[...]
Iuuenilis (quẽ quidẽ non ego vnquã temerè[...]

ὴ ἰότητα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
ρῶας τε καὶ Ἕκτορα, τοῖσι δ' ἀρήγει·
αὐτὸν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,
ς δ' ἐπὶ νηυσὶν ἰδὼν ἐλέησεν Ἀχαιούς.
κἀκείνῳ ἐγὼ παραμυθησαίμην
κεν δὴ σὺ κελαινεφὲς ἡγεμονεύοις.
το· μείδησεν δ' ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
ειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
δὴ σύ γ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
φρονέουσα μετ' ἀθανάτοισι καθίζοις,
ιδάων γε, καὶ εἰ μάλα βούλεται ἄλλῃ,
στρέψειε νόον μετὰ σὸν, καὶ ἐμὸν κῆρ·
ῥ' ἐτεόν γε καὶ ἀτρεκέως ἀγορεύεις,
μετὰ φῦλα θεῶν, καὶ δεῦρο κάλεσσον
έμεναι, καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,
ἣ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
εἴπῃσι Ποσειδάωνι ἄνακτι,
ιον πολέμοιο, τὰ ἃ πρὸς δώμαθ' ἱκέσθαι·
ὀτρύνῃσι μάχην ἐς Φοῖβος Ἀπόλλων,
ἐμπνεύσῃσι μένος, λελάθῃ δ' ὀδυνάων
τείρουσι κατὰ φρένας· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
ρέψῃσιν, ἀνάλκιδα φύζαν ἐνόρσας·
δ' ἐν νηυσὶ πολυκλήισι πέσωσι
Ἀχιλῆος, ὁ δ' * ἀνστήσει ὃν ἑταῖρον
τὸν δὲ κτενεῖ ἔγχεϊ φαίδιμος Ἕκτωρ
ροιθε, πολέας ὀλέσαντ' αἰζηοὺς
μετὰ δ', υἱὸν ἐμὸν Σαρπηδόνα δῖον·
ωσάμενος κτενεῖ Ἕκτορα δῖος Ἀχιλλεύς.
τοι ἔπειτα παλίωξιν παρὰ νηῶν
εύχοιμι διαμπερὲς, εἰσόκ' Ἀχαιοὶ
λοιεν, Ἀθηναίης διὰ βουλάς.
ιτ' ἄρ' ἐγὼ παύσω χόλον, οὔτέ τιν' ἄλλων
Δαναοῖσιν ἀμυνέμεν ἐνθάδ' ἐάσω,
Πηλεΐδαο τελευτηθῆναι ἐέλδωρ·
ην πρῶτον, ἐμῷ δ' ἐπένευσα κάρητι
ῳ ὅτ' ἐμεῖο θεὰ Θέτις ἥψατο γούνων,
ιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον.

Non per meum consilium Neptunus terræ quassator
Lædit Troianosq́, & Hectorem: his autem auxiliatur.
Sed nimirum ipsum animus impellit & instigat:
Afflictos.a.apud naues videns miseratus est Achiuos.
Sed sanè & illi ego consuluerim (xeris.
Eâ ire, quâ quidẽ tu, ô Iupiter atras nubes cogens du-
Sic dixit: risit autem pater hominumq́, deorumq́,
Et ipsam respondens, verbis velocibus allocutus est:
Si quidẽ iã tu nũc bouinis oculis veneranda Iuno,
Idem mecum sentiens inter immortales sederes,
Propterea Neptunus, etsi valdè velit aliò,
Confestim cõuerteret mentẽ ad tuã & meã volunta-
Sed si iam quidem ex animo, & verè loqueris, (tem.
Vade nunc ad cœtus deorum, & huc voca
Irimq́, accedere, & Apollinem inclytum arcu,
Vt hæc quidem ad exercitum Achiuorum loricato-
Eat & dicat Neptuno regi, (rum
Vt cessans à pugna, suas ad ædes redeat:
Hectorem verò incitet ad pugnam clarus Apollo:
Iterum antẽ inspiret robur, obliuiscaturq́, dolorum,
Qui nunc ipsum affligunt in mentibus: sed Achiuos
Iterum auertat, imbellem fugam immittens.
Fugientes autem in naues transtratas cadant
Pelidæ Achillis: hic verò excitabit suum socium
Patroclum. huncq́, interficiet hasta illustris Hector,
Ilium ante, multos vbi perdiderit iuuenes
Alios: post autem filium meum Sarpedona diuinum:
Ob hunc.a.iratus, interficiet Hectorẽ nobilis Achilles.
Ex hoc.a.certè deinceps cõuersam insecutionẽ à na-
Semper ego faciam perpetuò, vsq́, dum Achiui (uib.
Ilium excelsum capiant, Mineruæ per consilia.
Prius.a.neq́, ego cessabo ab ira neq́, quempiã aliorum
Immortalium Danais auxiliari hic sinam,
Priusquam Pelidæ compleatur desiderium,
Sicut ei promisit prius, meoq́, annui capite,
Die illo, quando mea, Dea Thetis complexa est genua,
Supplicans vt honorarẽ Achillem vrbiũ vastatorem.

COMMENTARIVS.

ινομένους,] Hunc eundem versum vidimus præcedenti libro, sed hic alio modo vsurpatur. Nam quod ibi de Troianis, Græcis dicitur. Ibi ὀρινόμενοι Græci & κλονέοντες Troiani: hic Troiani ὀρινόμενοι, & Græci κλονέοντες.

κακότεχνος] Nota, inquit Eustathius, plerosq; cùm errarint, in propinquos culpam referre. Quod vt verum sit, tamen ius loci esse, vt ego quidem arbitror. Nam quod idem Eustathius ait, Iouem debuisse potius seipsum accusare, qui se otestatem tradiderit, quàm Iunonem, alium habet sensum. Nam reuera hic causa huius facti Iunoni rectè tribuitur, tijs & lenocinijs suis Iouem fefellit, vt ob eius amorem somno correptus sit. Tamen illud Eustathij constabit, si alia terpreteris, nempe potiùs ipsum Iouem esse accusandum, qui se ita decipi passus sit: siquidem in eius fuerit potesta- 1 euitare. At, inquies, dolum nullum illic est suspicatus. Immò, inquam, suspectam habere debuit Iunonis fidem, in n negotijs, vbi magni illius interest, ne Troiani à Græcis reprimantur. Deinde Deus ille prouidentissimus, qualem rum esse oportuit, nunquid has etiam fraudes longè antè subodorari debuit? Vt ergo ebriosi, cùm à vino superan- n, nec potius suam intemperantiam accusant: sic pro seipso Iunonem Iupiter.

ι] Vbi est nunc cestus ille Venereus, quo tutam esse Iunonem oportebat, si per eum gratia ipsi conciliabatur? Suos oco etiam habet, quippe ea quidem facti grauitas fuit, vt ab ira Iupiter cohiberi non potuerit, abstinuit tamen à ver- tunc tamen non fecit, cùm aliàs à Iunone deceptus est. Memorat autem hoc loco idem, quod libro superiore Som- ıonis, vt inscio Ioue, Herculem tempestate oborta in mari agitaret: sed illud hic copiosiùs paulò narratur. additur onis suspendium.

ὸς θυμὸς] Alia est lectio, quam ego annotaui, nempe vt pro θυμὸς legatur θυμόν. Quod si admittas, primùm illud, ἐμὲ ώγει, sic construes vel ἐμὲ κατὰ τὸν θυμὸν, vel ἀντιπτωτικῶς erit ἐμὲ pro ἐμοῦ. Nam non probo illud tertium Eustathij, vt ἐμὲ ψυχήν: sic enim superfluum esset illud sequens θυμόν. Eodem porrò genere loquendi vsus est alibi, cùm dicit: πρὶ ψε φύλλα. Deinde illud ὀδύνη non erit datiui, sed nominatiui casus, coniungeturque cum ἀζηχής. Erat autem datiui m aliam lectionem sequebaris: id est, cum θυμὸς legebas: subaudiendumq́, erat, τὸ ἐν sic, ἐν ὀδύνῃ.

ρόθον,] Eustathius quidem admonet duos versus à quibusdam in hunc contextum inseri, sed proprium eorum lo- ıat. H. Stephanus autem eos post hunc collocari rectè posse putat. Versus illi sic se habent:

πρίν γ' ὅτε δήσ' ἀπέλυσα ποδῶν μύδρους δ' ἐνὶ Τροίῃ Κάββαλον, ὄφρα πέλοιτο καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

m eos intelligit, quos antea ἄκμονας appellauit, id est, incudes quæ pedibus Iunonis erant appensæ: eos adhuc in illa testantur quidam Geographi, vt ait Eustath.

ἱερὴ κεφαλή,] Hoc iusiurandum locupletius est eo, quod præcedente Iliade vidimus, his duabus partibus: nempe Iouis ca- nonis & Iouis iuuenili, vt videlicet sanctius sit & magis persuasiuum.

g μηδ' ἐμὴν ἰότητα] Obliquè se à fraudis crimine purgat Iuno. Nam cùm de ipso respondere debuisset, negat illa consilio Neptunum Græcis auxiliatum: quod quidem omnino verum erat. Vidimus enim superiore libro id à Somn quia Ioue iam somno sopito Neptunum ad pugnam cohortatus est. At hoc vxori Iupiter non obijciebat, sed tantùm ipse delinitus ab illa fuerat, vt somnum captaret: quæ fuit Grecorum victoriæ causa, cùm ipsius Troianis præstitum an hac occasione relanguisset.

h αὐτάρ τοι κἀκείνῳ] Muliebris animi, id est, ficti exemplũ. Hoc enim Iuno inuita, & non ex libero animi impulsu dic iram mariti placare possit.

i ὄφρ' ἂν μὲν] Hos sequentes viginti duos versus quidam expungebant, multis moti rationibus, inter quas sunt, quò dicerent illud φεύγοντες ἐν νηυσὶν Ἀχιλλῆος πέσωσιν: non enim ad Achillis vsque naues recesserunt Greci. Item illud, ὁ δ' ἀ Πάτροκλον. Non enim Patroclum Achilles ad pugnandum, sed ipse Patroclus Achillem exorauit. Prætereà inusitatu pud Homerum, vt ἴλιον neutro genere efferretur, sed fœminino tantùm. Insuper quid est illud (aiebant) Ἀθηναίης διὰ Mineruæ, non etiam Iunonis consilio Troia esset peritura. Sed & Achilles hoc loco πτολίπορθος dicitur præter mor Homeri, qui eum ποδάρκη, ποδώκη, & πόδας ὠκὺν appellare consueuit, & Vlyssem tantũ πτολίπορθον. Has ego rationes ex legi, quæ hunc locum infirmare videbantur, quòd, meâ quidem sententiâ, reliquis validiores sint, & dignæ quæ refute ergo videntur Græci vsque ad Achillis naues fugisse, quia eos illuc vsque Troiani propulsassent sine dubio, nisi imp Quæ tamen solutio nimis mihi videtur frigida. Dixissem ego hoc fuisse Iouis consilium, vt significaret quanto studio norem procuraret, iuxta fidem iam Thetidi iuratam: vel sanè non sit intelligendum id prope naues Achillis accidisse pinquitatis loci, sed quia reliqua tota classis hoc periculum subijt exceptis Achillis nauibus. Quidam tamen illud πε non de morte, sed de precibus, quibus Achillis opem Græci implorabunt, genua inflectentes. Quod ad Patroclum att test dici Achilles excitasse, quia sine ipsius consensu in pugnam non prodijsset. Et hæc est secundæ rationis dilutio. T consilio dicitur Troia capta iri, hoc est prudentiæ, Durici equi ope, quem Epeus cum Minerua fabricatus est, vt alicub rus, & noster Virgilius: *Instar montis equum diuina Palladis arte Aedificant* —.
Quartò ἴλιον αἰπὺ ex ijs est, quæ semel tantùm apud Homerum reperiuntur. Quintò Achilles dicetur πτολίπορθος, n euersionem, cuius respectu sic est Vlysses appellatus: sed propter viginti tres vrbes, quas ipse πολεμαρχῶν cepit.

Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
a Ὡς δ' ὅτ' * ἀναίξῃ νόος ἀνέρος, ὅς τ' ἐπὶ πολλὴν (γρ. αὖ ἀίξῃ)
Γαῖαν ἐληλουθὼς, φρεσὶ πευκαλίμῃσι * νοήσῃ (γρ. νοήσει)
Ἔνθ' * εἴην ἢ ἔνθα, μενοινήσειέ τε πολλά· (γρ. ἤιον, καὶ εἴη)
Ὣς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο πότνια Ἥρη·
Ἵκετο δ' αἰπὺν Ὄλυμπον, ὁμηγερέεσσι δ' ἐπῆλθεν
Ἀθανάτοισι θεοῖσι Διὸς δόμῳ, οἱ δὲ ἰδόντες,
Πάντες ἀνήϊξαν, καὶ δεικανόωντο δέπασσιν.
Ἡ δ' ἄλλους μὲν ἔασε, Θέμιστι δὲ καλλιπαρῄῳ
Δέκτο δέπας· πρώτη γὰρ ἐναντίη ἦλθε θέουσα·
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἥρη, τίπτε βέβηκας, ἀτυζομένῃ δὲ ἔοικας;
Ἦ μάλα δή σε φόβησε Κρόνου πάϊς ὅς τοι ἀκοίτης;
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Μή με θεὰ Θέμι ταῦτα διείρεο, οἶσθα καὶ αὐτὴ
Οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπερφίαλος καὶ ἀπηνής·
b Ἀλλὰ σύ γ' ἄρχε θεοῖσι δόμοις ἔνι δαιτὸς ἐΐσης·
Ταῦτα δὲ καὶ μετὰ πᾶσιν ἀκούσεαι ἀθανάτοισιν,
Οἷα Ζεὺς κακὰ ἔργα πιφαύσκεται· οὐδέ τι φημὶ
Πᾶσιν ὁμῶς θυμὸν κεχαρησέμεν, οὔτε βροτοῖσιν,
Οὔτε θεοῖς, εἴπερ τις ἔτι νῦν δαίνυται εὔφρων.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσα καθέζετο πότνια Ἥρη·
Ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοί· c ἡ δ' ἐγέλασσε
Χείλεσιν, οὐδὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι κυανέῃσιν
Ἰάνθη· πᾶσιν δὲ νεμεσσηθεῖσα μετηύδα,
d Νήπιοι, οἳ Ζηνὶ μενεαίνομεν ἀφρονέοντες,
Ἦ ἔτι μιν μέμαμεν καταπαυσέμεν ἆσσον ἰόντες,
Ἢ ἔπει, ἠὲ βίῃ· ὁ δ' ἀφήμενος οὐκ ἀλεγίζει,
Οὐδ' ὄθεται· φησὶν γὰρ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
Κάρτεΐ τε σθένεΐ τε διακριδὸν εἶναι ἄριστος.
Τῷ ἔχεθ' ὅ, ττι κεν ὔμμι κακὸν πέμπῃσιν ἑκάστῳ·
Ἤδη γὰρ νῦν ἔλπομ' Ἄρηΐ γε πῆμα τετύχθαι·
Υἱὸς γάρ οἱ ὄλωλε μάχῃ ἔνι φίλτατος ἀνδρῶν
Ἀσκάλαφος, τόν φησιν ὃν ἔμμεναι ὄβριμος Ἄρης.
Ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ Ἄρης θαλερὼ πεπλήγετο μηρὼ
Χερσὶ καταπρηνέσσ', ὀλοφυρόμενος * δὲ προσηύδα, (γρ. δ' ἔπος ηὔδα)
Μὴ νῦν μοι νεμεσήσετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Τίσασθαι φόνον υἷος ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Εἴπερ μοι καὶ μοῖρα, Διὸς πληγέντι κεραυνῷ

Sic dixit: neq; immorigera fuit dea albis
Descendit.a. ab Idæis montibus in altum
Sicut.a. quando discurrit mens viri, qui
Terram profectus, mẽtibus prudentibus c
Huc ineram vel illuc, cogitâritq; multa:
Sic citò properans peruolauit veneranda
Peruenit.a. in altum Olympũ, cõgregatis
Immortalibus dijs Iouis in domo, hi verò
Omnes assurrexerunt, & excipiebant po
Hæc.a. alios quidẽ dimisit, à Themide.a.
Suscepit poculum: prima enim obuia ve
Et ipsam edita voce verbis velocibus allo
Iuno cur ascendisti, turbatæ autem sim
Num valdè iã te terruit Saturni filius qu
Huic.a, respõdit deinde dea albis vlnis
Ne ex me, dea Themis, hæc interroga, scis
Qualis illius animus superbus & sæuus.
Sed tu præsis inter deos in ædibus conuiuii
Hæc.a. & inter omnes audies immortales,
Qualia Iupiter mala opera machinatur: n
Omnibus pariter animũ gauisurum, neq;
Neq; dijs, etsi quis nunc conuiuatur hilari
Hæc quidem sic locuta consedit vener
Molestè tulerũt autẽ per domum Iouis d
Labijs: non tamen frons super supercilia
Exhilarata est: inter omnes aũt indignat
Ah stultos nos qui Ioui irascimur insi
Aut etiã ipsum cupimus reprimere propiu
Vel verbo, vel vi: hic verò longè sedens n
Neq; mouetur: dicit enim inter immorta
Fortitudineq; potentiaq; eximiè se esse op
Ideo tolerate quodcunq; vobis malum mit
Iam.n. nunc opinor Marti infortunium f
Filius enim ei interijt in pugna, dilectissi
Ascalaphus, quem ait suum esse potens M
Sic dixit: sed Mars virentia feriebat f
Manibus demissis: lugens autem allocut
Ne nunc mihi succenseatis cœlestes do
lentes,
Vlcisci cædem filij. profectò ad naues Ach
Etiamsi mihi quoq; fatum sit, Iouis percu

...ς νεκύεσσι μεθ' αἵματι καὶ κονίῃσιν.
...ᾶτ' καὶ ῥ' ἵππους κέλετο Δεῖμόν τε Φόβον τε
...αὐτὸς δ' ἔντε' ἐδύσετο παμφανόωντα·
...μείζων τε καὶ ἀργαλεώτερος ἄλλος
...ἀνάτοισι χόλος καὶ μῆνις ἐτύχθη,
...ἡ πᾶσι περιδείσασα θεοῖσιν
...προθύρου, λίπε δὲ θρόνον ἔνθα θάασσε.
...οὐ κεφαλῆς κόρυθ' εἵλετο, καὶ σάκος ὤμων,
...ἔστησε στιβαρῆς ἐκ χειρὸς ἑλοῦσα
...δ' ἐπέεσσι καθάπτετο θοῦρον Ἄρηα,
...μνε, φρένας ἠλὲ, διέφθορας· ἦ νύ τοι αὔτως
...κμεν ἔστι, νόος δ' ἀπόλωλε καὶ αἰδώς.
...φησι θεὰ λευκώλενος Ἥρη;
...πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου εἰλήλουθεν.
...ς μὲν ἀναπλήσας κακὰ πολλά,
...λυμπόνδε ἴμεν ἀχνύμενός περ ἀνάγκῃ,
...λοισι κακὸν μέγα πᾶσι φυτεῦσαι;
...ρῶας μὲν ὑπερθύμους καὶ Ἀχαιοὺς
...ημέας εἶσι κυδοιμήσων ἐς Ὄλυμπον·
...ξέης ὅς τ' αἴτιος, ὅς τε καὶ οὐκί.
...ὁ κέλομαι μεθέμεν χόλον υἷος ἑῆος·
...; τοῦδε βίην καὶ χεῖρας ἀμείνων
...ἢ καὶ ἔπειτα πεφήσεται. ἀργαλέον δὲ
...ώπων ῥῦσθαι γενεήν τε τόκον τε.
...ἵδρυσε θρόνῳ ἔνι θοῦρον Ἄρηα·

Iacere vnà cũ mortuis inter ſanguinem & puluere.
Sic dixit: & equos iuſsit Metumq́; Fugamq́;
Iungere: ipſe autem arma induebat præfulgentia,
Tunc quædam maiorq́; & grauior alia
A Ioue immortalib. ira & indignatio parata fuiſſet,
Niſi Minerua cunctis timens dijs
Exiliſſet è veſtibulo: liquit autẽ ſolium vbi ſedebat:
Huius quidẽ à capite galeã dẽpſit & ſcutum humeris:
Haſtamq́; firmauit valida è manu rapiens
Aeream: hæc.a. verbis corripuit impetuoſum Martẽ:
Furioſe, mẽtib. ſtolide, periſti: an vero tibi fruſtrà
Aures ad audiendũ ſunt, mens autẽ perijt & pudor?
Non audis quæ dicit dea albas habens Iuno:
Quæ etiam nunc à Ioue Olympio venit?
An velis ipſe quidem perpeſſus mala multa
Reuerti ad Olympum quamuis dolens neceſſitate,
Cæterùm hic alijs malum magnum omnib. fecerit?
Continuò.n. Troianos quidẽ magnanimos & Achiuos
Linquet: hic.a. vos veniet cõturbaturus in Olympũ:
Corripiet aũt ordine, quiq; in culpa eſt, quiq; etiã nõ.
Ideò te rurſus nunc iubeo ſedare iram filij tui:
Iam enim aliquis eo potentia & manibus fortior
Vel ĩterfect⁹ eſt, vel etiã poſtea interficietũ. Difficile.a.
Omniũ hominum liberare generationem & partum.
Sic locuta, firmauit in ſolio impetuoſum Martem.

ᵽ. ζαλυνέμεν

COMMENTARIVS.

...ἀΐξῃ νόος] Aliàs cùm celeritatem exprimit Homerus, vtitur auis & cogitationis comparatione, ὡσεὶ πτερὸν ἠὲ νόημα ... emũ hoc loco longè copioſius expreſſit. Porrò nihil poteſt ipſa cogitatione velocius fingi ne ab ipſa quidẽ mẽte, ...oſſit numerari: ipſis aũt Dijs, qui toti ſunt animæ, toti animi, vt eſt apud Plinium, velocitas iſta ſatis ꝓpriè cõuenit.
...χε] Themis allegoricè eſt Iuſtitia, eam conuiuijs Deorum præeſſe iubet hoc loco Iuno, docens in ipſis etiam cõpo... m eſſe conſeruandum. Illud nimiam caſtigat intemperantiam, & intra omnis officij limites conuiuas retinet. Cùm ...tus ſit politica, quatenus actionis habetur reſpectus: in ea maximè ſocietate ſeruari debet, in qua propter intempe... um eſt, ne ius omne f[a]sq; violetur, quod in ſuæ etiam Reipub. legibus diligenter cauet diuinus ille Plato. Hanc au... Iuſtitiam Temperantiæ ſororem ſtatuo.
χείλεσιν,] Hic Iunonis riſus labellis tantùm reſtrictis, vt loquitur Apuleius, riſus eſt Sardonius, vel Sardanius, vt eſt ...ſ.v. id eſt fictus, ſimulq; amarulentus. Talis eſt caninus vel equinus. Indicium autem illius fictionis & amarulentię ...non exhilaretur: quod alioqui illis contingit, qui ex animo rident. cauſam eius rei autem expendamus. Riſus ex ca... um proficiſcitur, vnde ictu etiam traiecta, præcordia in prælijs riſum attuliſſe proditum eſt, ſcilicet calore, quẽ mo... ſt apud Philoſophum de Partibus anim. lib. 3. cap. 10. Dolor autem refrigeratio eſt pectoris, vt eſt apud eundem ...æſt. 13 Hinc eſt quod flentes frigidum emittant ſpiritum, ridentes verò calidiorem, vt ibidem diſputatur. Itaq; do... Iuno hilaritatem riſu & fronte teſtari non potuit, quam præcordijs non concepiſſet.
...] Vera eſt illa Senecæ ſententia. Nemo potentes aggredi tutus poteſt. Vnde duram ſeruitutem ſeruiunt, qui poten... unt imperio, maximè tyrannorum, ad quorum crudelitatem miſerum illud imbecillioribus relinquitur præſidium ...adeò vt ſi quippiam aduerſus eos moliantur, illud nihil ſit quàm conatus ille vanus auicularum, quæ pennis deſti... Itaque Iuno fruſtra Ioui reſiſti à cæteris dijs dicit, cùm illi ab eo viribus longè ſuperentur. Quare ad tolerantiam ...n eſt abſimile, quod de Dijs tolerandis aliàs hominibus præcipitur, vt ab Eurip. apud Stob ſer. 22. σὺ δ' ἔχ' ἀνάγκῃ, ... Item à Menandro apud eundem ſer. 106. - μὴ θεομάχει, μηδὲ προσάγου τῷ πράγματι Χειμῶνας ἑτέρους, τοὺς δ' ἀναγκαίους ... et illud Archilochi, quod eſt apud eundem Stob. ſer. 123. — θεοὶ γὰρ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν Ὦ φίλ' ἐπὶ κρατερὴν τλημοσύνην. Videtur tamẽ Iuno aſtutè hoc loco iſta propoſuiſſe, ne allato Aſcalaphi mortis nuncio, Marti, qui eius pater fe... ellici conſilij præbuiſſe videretur, cùm alioqui ipſa tumultum illum excitari æquo animo fuiſſet inſpectura, vt Io... em vlciſci poſſet.
...ον τε] Non ſunt iſti Martis equi, ſed tantùm comites, quibus apparandi currus bellici cura à Marte iniungitur, vt ali... llor, dictum eſt.
...ένας ἠλέ,] Sic Prudentia in affectus imperium vſurpare debet, vt ipſos caſtiget & coërceat, quemadmodum hoc lo... ua increpatur & cohibetur.
... Difficile eſt, inquit Minerua, omnes homines à morte liberare. Omnes dixit, quia inter homines quidã reperti ſunt, ...tem ſunt aſſecuti: vt Tithonus ille Auroræ maritus, Centauros Chiron, Glaucus marinus ille Deus & alij. Cæte... noxia eſt humana proles, niſi quibus hoc peculiari Deorum munere conceſſum eſt, vt Enoho & Eliæ in ſacris pa... ...μῷ, inquit Pythagoras, ὡς θεοῖς ἐξ ... ἀπᾶσι. Et Euripid. apud Stob θεοῖς πᾶσιν ἀνθρώποισι κατθανεῖν μένει. Hæc ... totum genus humanum pertingens, argumentum fuit Minerua aduerſus Martem, vt in bellum non prodiret ... phi filij mortis gratia: quippe cui non ſolùm moriendum fuerit ſed etiam alijs ipſo fortioribus.

...πόλλωνα καλέσσατο δώματος ἐκτὸς,
...ἥ τε θεοῖσι μετάγγελος ἀθανάτοισι,
...ας φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
...σφ' ἐς Ἴδην κέλετ' ἐλθέμεν ὅττι τάχιστα,
...τ' ἔλθητε, Διός τ' εἰς ὦπα ἴδησθε,
...ι κεῖνος ἐποτρύνῃ καὶ ἀνώγῃ.

Iuno autem Apollinem vocauit domum extra,
Irimq́;, quæ dijs internuncia eſt imm[o]rtalibus,
Et ipſos compellans verbis [...] allocuta eſt:
Iupiter vos in Idã iubet venire quàm celerrimè,
At poſtquã veneritis, Iou[...] conſpeciem [...] xeritis,
Facite quicquid ille iniunxerit & præceperit.

ᵽ. θεοῖσι μετάγγελος

A Ἥ μὲν

Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσα, πάλιν κίε πότνια Ἥρη·
Ἕζετο δ' ἐνὶ θρόνῳ· τὼ δ' ἀΐξαντε πετέσθην,
Ἴδην δ' ἵκανον πολυπίδακα μητέρα θηρῶν·
Εὗρον δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ
Ἥμενον, ἀμφὶ δέ μιν [a] θυόεν νέφος ἐστεφάνωτο·
Τὼ δὲ πάροιθ' ἐλθόντε Διὸς νεφεληγερέταο
Στήτην· οὐδὲ σφῶϊν ἰδὼν ἐχολώσατο θυμῷ,
[b] Ὅττι οἱ ὦκ' ἐπέεσσι φίλης ἀλόχοιο πιθέσθην.
Ἶριν δὲ προτέρην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, Ποσειδάωνι ἄνακτι
Πάντα τάδ' ἀγγεῖλαι, [c] μηδὲ ψευδάγγελος εἶναι·
Παυσάμενόν μιν ἄνωχθι μάχης ἠδὲ πτολέμοιο,
Ἔρχεσθαι μετὰ φῦλα θεῶν, ἢ εἰς ἅλα δῖαν.
Εἰ δέ μοι οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεται, ἀλλ' ἀλογήσει,
Φραζέσθω δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Μή μ' οὐδὲ κρατερός περ ἐὼν ἐπιόντα ταλάσσῃ
Μεῖναι· [d] ἐπεί εὑ φημὶ βίῃ πολὺ φέρτερος εἶναι,
Καὶ γενεῇ πρότερος· τοῦ δ' οὐκ ὄθεται φίλον ἦτορ
[e] Ἶσον ἐμοὶ φάσθαι, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις.
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱρήν.
Ὡς δ' ὅταν ἐκ νεφέων πτῆται νιφὰς ἠὲ χάλαζα
Ψυχρὴ ὑπὸ ῥιπῆς αἰθρηγενέος Βορέαο·
Ὣς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο ὠκέα Ἶρις,
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη κλυτὸν Ἐννοσίγαιον.
Ἀγγελίην τινά τοι Γαιήοχε κυανοχαῖτα
Ἦλθον δεῦρο φέρουσα παραὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Παυσάμενόν σ' ἐκέλευσε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο,
Ἔρχεσθ' ἢ μετὰ φῦλα θεῶν ἢ εἰς ἅλα δῖαν.
Εἰ δέ οἱ οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεαι, ἀλλ' ἀλογήσεις,
Ἠπείλει κακεῖνος ἐναντίβιον πολεμίζων,
Ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι· σὲ δ' ὑπεξαλέασθαι ἄνωγε
Χεῖρας, ἐπεὶ σέο φησὶ βίῃ πολὺ φέρτερος εἶναι,
Καὶ γενεῇ πρότερος· σὸν δ' οὐκ ὄθεται φίλον ἦτορ
Ἶσόν οἱ φάσθαι, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι.
[f] Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,
Ὢ πόποι, ἦ ῥ' ἀγαθός περ ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπεν,
Εἴ μ' ὁμότιμον ἐόντα βίῃ ἀέκοντα καθέξει.
Τρεῖς γάρ τ' ἐκ Κρόνου εἰμὲν ἀδελφεοὶ, οὓς τέκε Ῥέη,
Ζεὺς καὶ ἐγὼ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισιν ἀνάσσων·
[g] Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.
Ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεὶ
Παλλομένων, Ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα·
Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι,
[h] Γαῖα δ' ἔτι ξυνὴ πάντων καὶ μακρὸς Ὄλυμπος·
Τῷ ῥα καὶ οὔ τι Διὸς βέομαι φρεσὶν, ἀλλὰ ἕκηλος,
Καὶ κρατερός περ ἐὼν, μενέτω τριτάτῃ ἐνὶ μοίρῃ.
Χερσὶ δὲ μή τι με πάγχυ κακὸν ὣς δειδισσέσθω,
Θυγατέρεσσι γάρ τε καὶ υἱάσι κέρδιον εἴη
Ἐκπάγλοις ἐπέεσσιν ἐνισσέμεν, οὓς τέκεν αὐτὸς,
Οἵ ἑθεν ὀτρύνοντος ἀκούσονται καὶ ἀνάγκῃ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
[i] Οὕτω γὰρ δή τοι Γαιήοχε κυανοχαῖτα
Τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε κρατερόν τε;
Ἦ τι μεταστρέψεις; στρεπταὶ μέν τε φρένες ἐσθλῶν.
Οἶσθ' ὡς πρεσβυτέροισιν Ἐριννύες αἰὲν ἕπονται.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ἶρι θεὰ, μάλα τοῦτ' ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες·

γρ. τὲ Κρόνου / γε οὓς τέκε / ῥέα ἢ οὓς τέκε / ῥέα

Hæc quidem sic locuta, retro cessit ven
Sedebatq; in solio: hi autem properante
Idam .a. peruenerũt multifontem, matre
Inuenerunt aũt latè videntẽ Iouẽ in Gar
Sedentẽ, circũ .a. ipsum odorifera nubes
Hi autem coram vt venerunt Ioue nubi
Steterunt, neq; ipsis videns iratus est ani
Quoniã ei celeriter verbis dilectæ vxoris
Irim autem priorem verbis velocibus all
Vade agè Iri velox Neptuno regi
Omnia hæc nuncia, neq; falsa nuncia sis:
Vbi destiterit, ipsum iube à pugna & bell
Venire ad cœtus deorum vel in mare diu
Si autem meis non verbis obediet, sed sp
Consideret verò deinde in mente & in a
Ne me neq; fortis quãuis existẽs, inuaden
Expectare: quoniã eo dico virib. multò p
Et natu maiorẽ: hui⁹ .a. nõ veretur dilect
Aequalem mihi se dicere quem metuunt
Sic dixit: neq; immorigera fuit ventip
Descendit autẽ ab Idæis montibus ad Ili
Veluti autem cùm ex nubibus volat nix
Gelida ab impetu serenifici Boreæ:
Sic celeriter festinans deuolauit velox Ir
Propè autem stans allocuta est inclytum
Nunciũ aliquod tibi Neptune nigris
Veni huc afferens à Ioue ægidem gestant
Cessantem te iubet à pugna & bello
Venire ad cœtus deorum, aut in mare am
Si autem eius verbis non obtemperabis,
Minatus est & ille ex aduerso pugnante
Huc se venturum: te autem euitare iube
Manus: quoniam te ait viribus multò fo
Et natu maiorem: tuum autem nõ curat
Aequalem te ei dicere, quem pertimescu
Hunc autem valdè indignatus affatus
Neptunus:
Proh malũ, certè bonus quãuis existẽs sup
Si me paris honoris existentẽ vi inuitum
Tres .n. ex Saturno sumus fratres, quos p
Iupiter & ego, tertius autem Pluto inferi
Trifariã .a. oĩa diuisa sunt: quisq; .v. nact
Quippe ego sortit⁹ sum canũ mare habita
Motis fortibus: Pluto .a. sortitus est caligi
Iupiter .a. sortitus est cœlũ latũ in æthere
Terra aũt adhuc cõmunis omnium, & alt
Ideò sanè nequaquã Iouis sequar mentes,
Quamuis fortis existens, maneat tertia
Manibus .v. ne quid me omnium ignauũ
Filias enim & filios vtilius esset
Asperis verbis increpare, quos genuit ips
Qui eum impellentem audient vel nece
Huic autem respondit deinde ventipes
Itáne iam à te, Neptune cærulea coma de
Hoc referam Ioui responsum sæuumq; dur
Anquid mutabis? Mutabiles quidẽ mente
Scis q eos q maiores natu sũt Erinyes sem
Hac .a. rursus allocutus est Neptunus q
Iris dea, valdè hoc verbum opportunè dix

) τὸ τέτυκ) ὅτ' ἄγγελ@ αἴσιμα εἰδῇ·	*Bonum & hoc est, quando nuncius decentia nouit.*
αἰνὸν ἄχ@ κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει,	*Sed hic grauis dolor cor & animum occupat,*
ἰσόμορον καὶ ὁμῇ πεπρωμένον αἴσῃ	*Quando parem dignitate & pari decretum fato*
νησι χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν.	*Obiurgare vult iracundis verbis:*
ῶ μὲν κε νεμεσσηθεὶς ὑποείξω·	*Sed certè nunc quidem quamuis indignatus cedam.*
ἐρέω, καὶ ἀπειλήσω τόγε θυμῷ,	*Aliud verò tibi dicam, & minabor illud animo:*
ἐμέθεν καὶ Ἀθηναίης ἀγελείης,	*Siquidem sine me & Minerua prædatrice,*
ω τε, καὶ Ἡφαίστοιο ἄνακτ@,	*Iunone, Mercurioq; & Vulcano rege,*
; πεφιδήσετ), οὐδ' ἐθελήσει	*Ilio excelso parcet, neq; volet*
ξῆναι δὲ μέγα κράτ@ Ἀργείοισιν,	*Destruere, dareq; magnam victoriam Argiuis,*
τι νῶιν ἀνήκεστ@ χόλ@ ἔσται.	*Sciat hoc, quòd nobis insanabilis iracundia erit.*

COMMENTARIVS.

-] Odor ille non à nube proficiscebatur, sed ex ipsis floribus, quos paulò antè tellus Ioui & Iunoni dormituris effu- etiam ex ipsius Iunonis vnguentis odoriferis, vt est apud Didymum.

Solet enim dominis celeritas seruorum in obediendo esse gratissima, contrà verò negligentia & moræ.

ἄγγελ@ αἴσιμα] Hoc nominatim prohibere videtur Iupiter, quia suspicio erat ne Iris, quę propriè in Iunonis est manci- idatorũ peruerteret studio placendi dominæ vel etiam ipsis Græcis, quibus Neptunus auxiliabatur, & Iuno fauebat.

] Duo sunt in Ioue, quæ reformidanda Neptuno proponuntur, Illius robur, & ætas, de robore anteà quoq; dictum e ætate, cuius priuilegio reuerentiam sibi à iuniore Neptuno exhiberi postulat Iupiter, inter Saturni prolem primus :rari, quem Rhea mariti crudelitatem effugiens in insula Creta peperit. Huic tamen non propter ætatem, sed sorte im obtigisse fabulantur. Porrò eum pro patre hominum & Deorum omnes agnouerunt, sed id non de omnibus dum est. Nam Neptunus ipse hoc loco eius frater est, vt posteà ipsemet explicabit.

ἴσα,] Argumentatur à minori, & maius significat. Nam si non est audendum paria cum aliquo dicere, multò magis e audendum non est.

ἰσόμορον] Ætati & potentiæ Iouis, quàm Iris allegat, Neptunus opponit quam habet cum illa natura & generis æqua- prærogatiua ipse quoque in partem distributi inter ipsum, Plutonem & Iouem mundi venerit. Quòd si Iupiter spe- ium quippiam iuris in sui imperij portionem vsurpare, aut in ea aliquid moliri videat, iustum existimaret, si de eo um conqueratur. Iam verò distributo inter illos tres fratres mundo, cœlum & ether Ioui, Inferi Plutoni, mare ipsi cõ- terra, quæ omnium Deorum esset communis: cùm ergo in terra bellum exerceat, iniustè secum agi putat, quòd eũ riubeat. Qua iustitia facti sui fretus audet superbè Ioui responsare cum minarum illius contemptu. Hunc tamen fa- :r Iris depressit, hoc solo argumento, quòd maioribus natu feliciùs soleant omnia succedere, itaque non esse quòd arum suarum aut contentionis cum seniore fratre euentum expectet.

δέδασται,] Huius loci explicationem lubet ex Lactantij de Fals. relig. lib. 1. cap. 11. describere. Non igitur, inquit, to- ctum est: aliquid fortasse traductum, & obliqua figuratione obscuratum, quo veritas inuoluta legeretur: sicut illud gnorum. Aiunt enim Ioui cœlum obtigisse, Neptuno mare, inferna Plutoni. Cur non terra potius in sortem tertiam] in terra gesta res est. Ergo illud in vero est, quòd regnum orbis ita partiti sortitiq; sunt, vt Orientis imperium Ioui (cui cognomen Agesilao fuit) pars Occidentis obtingeret, eò quòd plaga Orientis, ex qua lux mortalibus datur, eris autem inferior esse videatur. Et paulò pòst. De Neptuni sorte, inquit, manifestũ est, cuius regnum tale fuisse di- ı. Pompeij fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ potestatẽ Senatus decreuerat, vt prædones per- iare omne pacaret. Sic Neptuno maritima omnia cum suis insulis obuenerunt. Quomodo id probari potest? Nimi- oriæ docet. Hæc Firmianus, quæ longè æquiore animo accipimus, quàm reliquas mythologorum nugas.

ὠν] In terram tamen plus iuris cæteris Dijs habere videtur Neptunus, vnde etiam γαιήοχος, ἐννοσίγαι@, ἐνοσίχθων ur. Præterea Plutonem terram gubernare dicit Orpheus his verbis: πλούτων ὃς κατέχεις γαίης κληῖδας ἁπάσης. Eũ etiã xen. χθόνιον θεὸν vocat, ὅς γὰρ θανέοι, inquit, χρὴ τὸν ἐ τεθνηκότα τιμὰς διδόναι χθόνιον οὐ σέβειν θεόν. Imperij autem quod in s habet, testimonio est, quòd eius tridente percussa illa frementem equum fudit. Vnde poterat etiam Neptunus ex uersus Iouem excipere: sed sola communione Deorum contentus est, ne forsan illorum inuidiam in se concitet.

] Illud γὰρ vide ne superfluum sit: nam nihil ἀπολογεῖ. Cæterùm obseruanda est hoc loco Iridis prudentia, quæ irati t audiuit, illa statim Ioui referre noluit: sed proposito orationis vitio (appellat enim μῦθον ἀπηνέα τε κρατερόν τε) nplius deliberandi spatium, adiecto etiam suo ea de re consilio, in illo versu, οἶσθ' ὡς πρεσβυτέροισιν, &c. quasi dicat: e quid dicas, Iupiter natu est te maior. Atqui in duorum contentione fortuna plus solet grandioribus fauere. Peri- ne tu quoq; in hoc cum Ioue diffidio longè ipso sis futurus inferior. Suadeo igitur vt sententiam immutes, quod à non abhorrescit. στρεπταὶ μὲν τε φρένες ἐσθλῶν. Etenim vt est apud Homerum Latinum,

ertuntur species animorum, & pectora motus — *Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,* — *Concipiunt* —

us in homine irato videtur, siquidem vt ille ait, siue is Menander siue Philemo est,

ἅπανθ' ὅσ' ὀργιζόμεν@ ἄνθρωπ@ ποιεῖ — & — *qui non moderabitur iræ,*

αὖθ' ὕστερον λάβοις ἂν ἡμαρτημένα· — *Infectum volet esse, dolor quod suaserit aut mens,*

Dum pœnas odio per vim festinat inulto: vt est apud Flaccum. Quod in nostro Neptuno perspicitur, siquidem statim œnituit, & Iridis consilio à cœtu Græcorum se recepit: quanquam non sine indignatione, vt mox videbitur. Sic, ὀργῆς ἰατρὸς ἐστὶν ὁ λόγ@, vt est apud Menandrum: id est, Maximum iræ remedium oratio.

ἰσόμορον] Aequalitas inter equales iustum est, inquit Arist. Polit. lib. 3 cap. 6. Ea vbi violatur, iam desinit iustum esse. Hoc ıtur Neptunus, quòd cùm se Ioui æqualem agnoscat, eius imperio nolit subijci, ægreq; idcirco fert, quòd cõtume- m egerit Iupiter, cum quo parem dignitatem pari fato gerere se existimat, quasi in cœlo tantùm Iouis imperium . Cedit tamen ex Iridis consilio, comminatus anteà Ioui iram implacabilem (ἀνήκεστον, dicit Homerus, quasi ira a-) nisi Troiam euerti patiatur.

ὣς εἰπὼν λίπε λαὸν Ἀχαιϊκὸν Ἐννοσίγαι@.	*Sic fatus, liquit populum Achaicum Neptunus,*
δῦνε δὲ πόντον ἰών, πόθεσαν δ' ἥρωες Ἀχαιοί.	*Subijtq; põtũ pfectus, desiderabãt a eũ heroës Achiui.*
καὶ τότ' Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,	*Et tunc Apollinem allocutus est nubicogus Iupiter.*
ἔρχεο νῦν φίλε Φοῖβε μεθ' Ἕκτορα χαλκοκορυστήν.	*Vade nũc dilecte Phœbe ad Hectorẽ ære armatum:*
ἤδη μὲν γάρ τοι Γαιήοχ@ ἐννοσίγαι@	*Nunc etenim Neptunus quatiens terram*
οἴχεται εἰς ἅλα δῖαν, ἀλευάμεν@ χόλον αἰπὺν	*Abit in mare humidum, fugiens iram grauem*
ἡμέτερον. μάλα γάρ κε μάχης ἐπύθοντο καὶ ἄλλοι,	*Nostrã. nam (alioqui) valde pugnã audijssent & alij*
οἵ περ ἐνέρτεροί εἰσι θεοί, Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες.	*Qui quidem inferi sunt dij, Saturnũ circa existẽtes.*

οἵ περ ἐνέρτεροι

Ἀλλὰ τόδ' ἠμὲν ἐμοὶ πολὺ κέρδιον ἠδέ οἱ αὐτῷ
Ἔπλετο, ὅττι πάροιθε νεμεσσηθεὶς ὑπόειξε
[b] Χεῖρας ἐμάς· ἐπεὶ οὔ κεν ἀνιδρωτί γ' ἐτελέσθη.
Ἀλλὰ σύ γ' ἐν χείρεσσι λάβ' αἰγίδα θυσανόεσσαν,
Τῇ μάλ' ἐπισσείων, φοβέειν ἥρωας Ἀχαιούς.
Σοὶ δ' αὐτῷ μελέτω ἑκατηβόλε φαίδιμος Ἕκτωρ.
Τόφρα γὰρ οὖν οἱ ἔγειρε μένος μέγα, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
Φεύγοντες νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκωνται.
Κεῖθεν δ' αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι ἔργον τε ἔπος τε,
χ. π. Ὥς * κε καὶ αὖτις Ἀχαιοὶ ἀναπνεύσωσι πόνοιο.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα πατρὸς ἀνηκούστησεν Ἀπόλλων·
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων, [c] ἴρηκι ἐοικὼς
Ὠκέϊ, φασσοφόνῳ, ὅς τ' ὤκιστος πετεηνῶν.
Εὗρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον
Ἥμενον, οὐδ' ἔτι κεῖτο, νέον δ' ἐσαγείρετο θυμὸν,
Ἀμφὶ ἑ γιγνώσκων ἑτάρους· ἀτὰρ ἆσθμα καὶ ἱδρὼς
Παύετ', ἐπεί μιν ἔγειρε Διὸς νόος αἰγιόχοιο.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο, τίη δὲ σὺ νόσφιν ἀπ' ἄλλων
Ἧσ' ὀλιγηπελέων; ἦ πού τί σε κῆδος ἱκάνει;
Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε θεῶν ὅς μ' εἴρεαι ἄντην;
Οὐκ ἀΐεις ὅ με νηυσὶν ἔπι πρυμνῇσιν Ἀχαιῶν
Οὓς ἑτάρους ὀλέκοντα, βοὴν ἀγαθὸς βάλεν Αἴας
Χερμαδίῳ πρὸς στῆθος, ἔπαυσε δὲ θούριδος ἀλκῆς;
Καὶ δὴ ἔγωγ' ἐφάμην νέκυας καὶ δῶμ' Ἀΐδαο
Ἤματι τῷδ' ὄψεσθαι, ἐπεὶ φίλον ἄϊον ἦτορ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Θάρσει νῦν, τοῖόν τοι ἀοσσητῆρα Κρονίων
Ἐξ Ἴδης προέηκε παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὅς σε πάρος περ
Ῥύομ', ὁμῶς αὐτόν τε καὶ αἰπεινὸν πτολίεθρον.
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἱππεῦσιν ἐπότρυνον πολέεσσι,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν ὠκέας ἵππους·
Αὐτὰρ ἐγὼ προπάροιθε κιὼν, ἵπποισι κέλευθον
Πᾶσαν λειανέω, τρέψω δ' ἥρωας Ἀχαιούς.
Ὣς εἰπὼν, ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν.
[d] Ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
Δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίοιο κροαίνων,
Εἰωθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
Κυδιόων, ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
Ὤμοις ἀΐσσονται, ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθὼς,
Ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
Ὣς Ἕκτωρ λαιψηρὰ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα,
Ὀτρύνων ἱππῆας, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδήν.
Οἱ δ' ὥς τ' ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα
Ἐσσεύοντο κύνες τε καὶ ἀνέρες ἀγροιῶται·
Τὸν μέν τ' ἠλίβατος πέτρη καὶ δάσκιος ὕλη
Εἰρύσατ', οὐδ' ἄρα τέ σφι κιχήμεναι αἴσιμον ἦεν.
Τῶν δέ θ' ὑπὸ ἰαχῆς ἐφάνη λῖς ἠϋγένειος
Εἰς ὁδὸν, αἶψα δὲ πάντας ἀπέτραπε καὶ μεμαῶτας·
Ὣς Δαναοὶ εἵως μὲν ὁμιλαδὸν αἰὲν ἕποντο,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ἴδον Ἕκτορ' ἐποιχόμενον στίχας ἀνδρῶν,
Τάρβησαν, [e] πᾶσιν δὲ παραὶ ποσὶ κάππεσε θυμός.
Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀγόρευε Θόας Ἀνδραίμονος υἱός,
Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστος, ἐπιστάμενος μὲν ἄκοντι,
Ἐσθλὸς δ' ἐν σταδίῃ· ἀγορῇ δέ ἑ παῦροι Ἀχαιῶν

Sed hoc tum mihi multò vtilius tum sibi ip
Fuit, quod antè indignatus euitauit
Manus meas: quoniam nō sine sudore perf
Sed tu quidem manibus accipe ægidem fi
Quā valdè quassans terreto heroas Achiu
Tibi.v. ipsi curæ sit ô Apollo procul feriēs, i
Tantisper itaq; ei excita robur magnum, a
Fugientes ad nauesq; & Hellespontum pe
Illinc autem ipse ego consultabo opusq; ver
Vt & rursus Achiui respirent à labore.
Sic dixit: neq; sanè patri immorigerus
Descendit verò ab Idæis montibus, accipi
Celeri columbarū occisori, quiq; celerrim
Inuenit filium Priami prudentis Hector
Sedētē, neq; amplius iacebat, modo.a. colleg
Circum se agnoscens socios: sed anhelitus
Cessârat, postq̄ ipsum excitauit Iouis anim
Propè aūt stās, eum allocutus est longè op
Hector fili Priami, cur autem tu seorsu
Sedes infirmus? num aliquis te dolor occu
Hunc.a. lāguidus allocutus est galeæ m
Quis verò tu es optime deorū q̄ me interr
Non audis quòd me nauium ad puppes A
Suos socios perdētem, in bello strenuus pe
Saxo ad pectus: cessare fecit.a. à strenua
Et certè equidē putabam mortuos & do
Die hoc me visurū, quoniā charam expi
Hūc.a. rursus allocutus est rex longè o
Confide nunc, talem tibi adiutorem Sa
Ex Ida emisit astare & auxiliari
Illustrē Apollinē aureo gladio conspicuū,
Protego simul ipsumq; & altam vrbem.
Sed agè, nunc equites hortare multos,
Naues & concauas impellere veloces equ
Sed ego antè iens, equis viam
Omnē complanabo, & vertā in fugā her
Sic locutus, inspirauit robur magnū pasto
Vt.a. quū qs q̄ diu stetit equus hordeo pas
Vinculo perrupto, currit per campum
Assuetus lauari pellucido fluuio, (fa
Exultans: altè autem caput tenet, circa
Humeros motantur: hic autem splendor
Facilè eum genua ferunt atq; consueta lo
equorum:
Sic Hector celeriter pedes & genua moue
Concitans equites, postquam Dei audiui
Hi verò, vt vel ceruum cornutum vel syl
Insequuntur canesq; & viri agrestes:
Hunc quidem alta petra & vmbrosa sylu
Seruauit, neq; adeò ipsis adipisci fatale e
Horum autem ob clamorem apparet leo
Ad viā, statim aūt omnes auertit quamu
Sic Danai hactenus quidē cateruatim se
Ferientes ensibus & hastis ancipitibus:
Sed postq̄ viderunt Hectorē obeuntē ord
Timuerunt: omnibus autem in pedes dec
His verò dein cōcionatus est Thoas Andra
Aetolorū lōgè præstantiss. peritus qdē iacu
Strenuus etiā in statariа: cōcione.v. ipsū p.

πότε κοῦροι ἐρίσσειαν περὶ μύθων·
ἰ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν.
ὦ ἢ μέγα θαῦμα τόδ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
ἐξαῦτις ἀνέστη κῆρας ἀλύξας
ὑ μιν μάλα ἔλπετο θυμὸς ἑκάστου
Αἴαντος θανέειν Τελαμωνιάδαο·
ἴπε θεῶν ἐρρύσατο καὶ ἐσάωσεν
πολλῶν Δαναῶν ὑπὸ γούνατ᾽ ἔλυσεν·
ἔσσεσθαι οἴομαι· οὐ γὰρ ἄτερ γε
ἴστα πρόμος ἵσταται, ὧδε μενοινῶν.
ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες·
ἐν ποτὶ νῆας ἀνώξομεν ἀπονέεσθαι,
οἱ ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ᾽ εἶναι,
κε πρῶτον ἐρύξομεν ἀντιάσαντες,
χόμενοι· τὸν δ᾽ οἴω καὶ μεμαῶτα
θαι Δαναῶν καταδῦναι ὅμιλον.

Vincebāt, quando iuuenes contenderēt circa verba:
Qui ipsis bene sapiens concionatus est & dixit:
Proh malū, certè magnū miraculū hoc oculis video:
Qualiter aūt rursus de integro surrexit morte vita-
Hector: atq; ipsum valdè sperabat animº cuiusq; (ta
Manibus sub Aiacis moriturum esse Telamonij,
Sed aliquis rursum deorum liberauit & seruauit
Hectorē: qui iam multorum Danaorū genua soluit,
Quemadmodum & nunc fore puto: non enim sine
Ioue valde tonante propugnator stat sic exultans:
Sed agite, sicut ego dixero, obediamus omnes:
Multitudinem quidem ad naues iubeamus redire,
Ipsi verò quicunq; optimi in exercitu gloriamur esse,
Stemus: siquidem primùm prohibeamus obuiantes
Hastas eleuantes: hunc autem puto etiam alacrem
Animo veriturū Danaorum ingredi multitudinem.

COMMENTARIVS.

λε] Remoto iam Neptuno, vt antea vidimus, hoc Ioui non satisfecit: quia forsan intelligebat, Græcos Troianis per ... ετereà adiutis superiores futuros esse. Ideò Apollinem nunc excitat, datq; ei in mandatis, vt sese pro Troianis præ... ιc Græcis apponat, vt eos tantisper terreat, donec ad naues vsque pedem referant. Tunc verò, nequid altiùs Apollo ... n victoria conciperet, se de salute Græcorum prospecturum esse pollicetur.

...] Hoc mauult Eustathius cum νεμεσθεὶς, quàm cum ὑπόδρα coniungere. Id mihi tamen duriusculum videtur.

] De Accipitris celeritate anteà aliquid dictum est, & olim dicetur accuratiùs. Hoc loco sciamus, accipitrem ab Ho... ri eum, qui φασσοφόνος est: cuius cùm multa sint genera, difficile est hoc loco genus proprium statuere: nisi cum ... volantem columbam capit. Vide Arist. Hist. anim. lib. 9. cap. 36.

...æc comparatio repetita est ex Iliad. ζ in fine. Vbi quoque commodiùs vsurpari putatur propter ἀπόδοσιν, quæ est il... ro, cùm hic satis propriè τῇ ἀποδόσει respondere non videatur. Quinetiam antiqui solos duos primos versus illius reti... ιs quatuor & obelo & asterisco simul notabant, quibus significabatur eos ad alium locum meliùs pertinere (Dicam ... Aristachi fuisse propriam illam notam asterisci cum obelo, qua vtebatur in ijs versibus, qui non suo loco positi e... Isidorus Orig. lib. 1. cap. 30. Vnde petenda est illius notæ forma) Sed illis ego non possum assentiri. Etenim iam per celeritatem Hectoris significandam comparatione ista Poëtam esse vsum, an non eleganter ex illis verbis ῥίμφα ἑ... imitur? Cætera, vt multa alibi, ad ornamentum addita sunt.

καὶ ποσὶ κάππεσε θυμός] Abijt hoc in prouerbium, de ijs qui vehementer consternātur atque expauescunt. Vnde for... es de Atheniensibus dixit, eos κατὰ πτέρνην φέρειν ἐν τῇ πτέρναις τὸν ἐγκέφαλον. Potest tamen illud intelligi de animi, ...cedentis ob victoriam in Troianos à Grecis cōtracti depressione, ob inuersam, Hectoris impetu, eorum fortunam. ... tio à quodam in suo Lexico accepta est. ait enim, Id est, in re præsenti concidit animus.

ἔλυσεν] Periphrasis est, pro ἐθανάτωσε. Quod autem sequitur, ὡς καὶ νῦν ἔσσεσθαι οἴομαι: idem est ac si diceret, ἢ δ᾽ ἔτι λύ... τ, πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα ἠδ᾽ ἔτι λύσει.

ποτὶ νῆας] Mirum videri cuipiam possit, cur hoc consilium Thoas proposuerit, quasi omnes simul Hectori meliùs quàm soli heroës. Eadem me sanè adhuc tenet admiratio, nisi fortè dicendum sit, hoc propter populi consterna... ... eum repentinus & insperatus Hectoris aduentus coniecit: à quo populo non erat ideò multum auxilij expectan... ... suasisse. Illud enim Euripidis in Meleagro verum est, ἐσθλοὶ γὰρ ἄνδρες οὐκ ἔχουσιν ἐν μάχῃ Α᾽ελθμὸν, ἀλλ᾽ ἄπιστοι, κἂν πα... s ergo fuit hoc loco totam illam perterrefactam multitudinem dimittere, quam si per eorum præsentiam aliorum ... liretur, licet eorum minor esset numerus. Non solent enim multitudine hominum victoriæ æstimari, ὀλίγοι γὰρ ἐσθλοὶ κακῶν, vt est apud eundem Euripidem in Archelao.

ὣς ἔφαθ᾽· οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο·
ἀμφ᾽ Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα,
...ρον Μηριόνην τε Μέγην τ᾽ ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
...ινον ἤρτυνον ἀριστῆας καλέσαντες,
...εσσιν ἐναντίον· αὐτὰρ ὀπίσσω
...τὶ νῆας Ἀχαιῶν ἀπονέοντο.
...ύπτησαν ἀολλέες· ἦρχε δ᾽ ἄρ᾽ Ἕκτωρ
...ρ᾽ ὃ προπάροιθεν δ᾽ κί᾽ αὐτοῦ Φοῖβος Ἀπόλλων,
...ν νεφέλην, ἔχε δ᾽ αἰγίδα θοῦριν,
...δάσειαν, ἀριπρεπέ᾽, ἣν ἄρα χαλκεὺς
...ι δῶκε φορήμεναι ἐς φόβον ἀνδρῶν·
...ν χείρεσσιν ἔχων, ἡγήσατο λαῶν.
...μειναν ἀολλέες· ὦρτο δ᾽ ἀϋτὴ
...ροτέρωθεν· ἀπὸ νευρῆφι δ᾽ ὀϊστοὶ
...λὰ δ᾽ δοῦρα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
...ν πήγνυντ᾽ ἀρηϊθόων αἰζηῶν·
...σσηγὺ, πάρος χρόα καλὸν ἐπαυρεῖν,
...ισταντο λιλαιόμενα χροὸς ἆσαι.
...μὲν αἰγίδα χερσὶν ἔχ᾽ ἀτρέμα Φοῖβος Ἀπόλλων,
...μάλ᾽ ἀμφοτέρων βέλε᾽ ἥπτετο, πῖπτε δ᾽ ὁ λαός·

Sic dixit: hi. a. hūc facilè. q. audiuerūt & paruerūt:
Qui quidem erant circa Aiaces, & Idomeneū regem,
Teucrum, Merionemq;, Megemq; similem Marti,
Pugnam apparabant, optimates conuocantes,
Hectorem & Troianos contra, sed retrò
Multitudo ad naues Achiuorum redibant. (ctor
Troiani. a. priores verberarūt conferti: præibat. a. He-
Latè incedens: ante autem ibat ipsum illustris Apollo,
Indutus humeris nebulā: tenebatq; ægidē impetuosā, χ. ἀασίδα
Graue, vndiq; villosam, insignē, quā faber ferrarius
Vulcanus Ioui dedit gestare ad terrorem hominum:
Hanc vtiq; hic in manibus tenens duxit copias.
Argiui. a. expectabāt conferti: excitatus est. a. clamor
Acutus vtrinq;: à neruis autem sagittæ
Exiliebant: multaq; hastilia fortibus à manibus,
Alia quidē in corpore figebantur bellicosorū iuuenū:
Multa. v. & in medio, antequā corpº pulchrū tāgerēt
In terra figebantur, cupientia corpus lædere:
Quoad. q. ægida manibus tenebat intrepidè illustris Apollo, (populus:
Tamdiu valde vtrosq; tela attingebant. cadebat. a.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κατενῶπα ἰδὼν Δαναῶν ταχυπώλων
Σεῖσ᾽, ἐπὶ δ᾽ αὐτὸς ἄυσε μάλα μέγα, [b] τοῖσι δὲ θυμὸν
Ἐν στήθεσσιν ἔθελξε, λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Οἱ δ᾽ ὥς τ᾽ ἠὲ βοῶν ἀγέλην, ἢ πῶυ μέγ᾽ οἰῶν
Θῆρε δύω κλονέουσι μελαίνης νυκτὸς ἀμολγῷ
Ἐλθόντ᾽ ἐξαπίνης, σημάντορος οὐ παρεόντος·
Ὣς ἐφόβηθεν Ἀχαιοὶ ἀνάλκιδες. ἐν γὰρ Ἀπόλλων
[c] Ἧκε φόβον, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζεν.
Ἔνθα δ᾽ ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης·
Ἕκτωρ μὲν Στιχίον τε καὶ Ἀρκεσίλαον ἔπεφνε,
Τὸν μὲν Βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων·
Τὸν δὲ Μενεσθῆος μεγαθύμου πιστὸν ἑταῖρον.
Αἰνείας δὲ Μέδοντα καὶ Ἴασον ἐξενάριξεν.
Ἤτοι ὁ μὲν νόθος υἱὸς Ὀϊλῆος θείοιο
Ἔσκε Μέδων, Αἴαντος ἀδελφεός· αὐτὰρ ἔναιεν
Ἐν Φυλάκῃ γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς
Γνωτὸν μητρυιῆς Ἐριώπιδος, ἣν ἔχ᾽ Ὀϊλεύς.
Ἴασος αὖτ᾽, ἀρχὸς μὲν Ἀθηναίων ἐτέτυκτο,
Υἱὸς δὲ Σφήλοιο καλέσκετο Βουκολίδαο,
Μηκιστῆ δ᾽ ἕλε Πουλυδάμας, Ἐχίον δὲ Πολίτης
Πρώτῃ ἐν ὑσμίνῃ, Κλονίον δ᾽ ἕλε δῖος Ἀγήνωρ.
Δηΐοχον δὲ Πάρις βάλε νείατον ὦμον ὄπισθε
Φεύγοντ᾽ ἐν προμάχοισι, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασ-
σεν.
Ὄφρ᾽ οἱ τοὺς ἐνάριζον ἀπ᾽ ἔντεα, τόφρα δ᾽ Ἀχαιοὶ
Τάφρῳ καὶ σκολόπεσσιν ἐνιπλήξαντες ὀρυκτῇ,
Ἔνθα καὶ ἔνθα φέβοντο· δύοντο δὲ τεῖχος ἀνάγκῃ·
Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
Νηυσὶν ἐπισσεύεσθαι, [d] ἐᾶν δ᾽ ἔναρα βροτόεντα,
Ὃν δ᾽ ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἑτέρωθι νοήσω,
Αὐτοῦ οἱ θάνατον μητίσομαι, οὐδέ νυ τόν γε
Γνωτοί τε γνωταί τε πυρὸς λελάχωσι θανόντα,
Ἀλλὰ κύνες ἐρύουσι πρὸ ἄστεος ἡμετέροιο.
Ὣς εἰπὼν, μάστιγι κατωμαδὸν ἤλασεν ἵππους,
Κεκλόμενος * Τρώεσσι κατὰ στίχας· οἱ δὲ σὺν αὐτῷ
Πάντες ὁμοκλήσαντες, ἔχον ἐρυσάρματας ἵππους,
Ἠχῇ θεσπεσίῃ· προπάροιθε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων
Ῥεῖ᾽ ὄχθας καπέτοιο βαθείης ποσσὶν ἐρείπων
Ἐς μέσσον κατέβαλλε· γεφύρωσεν δὲ κέλευθον
Μακρὴν ἠδ᾽ εὐρεῖαν, ὅσον τ᾽ ἐπὶ δουρὸς ἐρωὴ
Γίνεται, ὁππότ᾽ ἀνὴρ σθένεος πειρώμενος ἧσι.
Τῇ ῥ᾽ οἵ γε προχέοντο φαλαγγηδὸν, πρὸ δ᾽ Ἀπόλλων
Αἰγίδ᾽ ἔχων ἐρίτιμον· [e] ἔρειπε δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν
Ῥεῖα μάλ᾽, ὡς ὅτε τις ψάμαθον πάϊς ἄγχι θαλάσσης,
Ὅς τ᾽ ἐπεὶ οὖν ποιήσῃ ἀθύρματα νηπιέῃσιν,
Ἂψ αὖτις συνέχευε ποσὶν καὶ χερσὶν, ἀθύρων.
Ὥς ῥα σὺ * ἤϊε Φοῖβε πολὺν κάματον καὶ ὀϊζὺν
Σύγχεας Ἀργείων, αὐτοῖσι δὲ [f] φύζαν ἐνῶρσας.
Ὣς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο μένοντες,
Ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι, καὶ πᾶσι θεοῖσι
[g] Χεῖρας ἀνίσχοντες, μεγάλ᾽ εὐχετόωντο ἕκαστος.
Νέστωρ αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
Εὔχετο χεῖρ᾽ ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα.
Ζεῦ πάτερ [h] εἴποτέ τίς τοι ἐν Ἄργεΐ περ πολυπύρῳ,
Ἢ βοὸς, ἢ οἰὸς κατὰ πίονα μηρία καίων,
Εὔχετο νοστῆσαι, σὺ δ᾽ ὑπέσχεο καὶ κατένευσας·
Τῶν μνῆσαι, καὶ ἄμυνον Ὀλύμπιε νηλεὲς ἦμαρ.
Μηδ᾽ οὕτω Τρώεσσιν ἔα δάμνασθαι Ἀχαιούς.
Ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος· [i] μέγα δ᾽ ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,

γρ. Τρώεσσιν ἐπὶ

γρ. ἤϊε

Sed post quam in vultū intuitus Danaor
Cōcussit, ipseq́; inclamauit valdè admodū.
In pectorib. eneruauit, obliuiscebāturq́; str
Hi.a. sicut vel boū armentū vel gregē ma
Feræ duæ turbant nigræ noctis intempest
Venientes repentè, custode non præsente
Sic timuerunt Achiui impotentes. in eos e
Misit fugam: Troianis.a. & Hectori gloria
Tunc vir interfecit virum dißipata acie
Hector quidem Stichiumq́; & Arcesilaum
Hūc quidē Bœotiorū ducem æreas tunica
Illum autem Menesthei magnanimi fidu
Aeneas autem Medonta, & Iasum spolia
Scilicet hic quidem nothus filius Oilei diu
Erat Medon Aiacis frater, sed habitabat
In Phylaca, terra procul à patria, virū cū
Fratrem nouercæ Eriopidis, quam habeb
Iasus autem dux quidem Atheniensium e
Filius autem Speli vocabatur Bucolidæ.
Mecisteum.v. sustulit Polydamas: Echiun
Primo in cōflictu: Cloniū.a. interemit nob
Deiochū.a. Paris percußit in extremo hu
Fugientem: inter propugnatores, penitus
rum transegit.
Dum hi illos spoliabant armis: interim
In fossam & palos delapsi effossam,
Huc & illuc fugiebant. ingrediebantur.a.
Hector autem Troianis imperabat, altè cl
In naues ruere: omittere autem spolia cr
Quem.v. ego remotū à nauib. alibi anim
Ibi ei mortem struam, neq; sanè hunc
Fratresq́; sororesq́; rogo imponent mortu
Sed canes distrahent ante vrbem nostram
Sic fatus, scutica per humeros impulit
Adhortans Troianos per ordines: hi veri
Omnes minaciter clamātes, agebāt trahi
Clamore immenso: ante autē illustris Ap
Facilè labra fossæ profundæ pedibus proru
In medium deiecit: muniuit autem vian
Longam & latam, quantum hastæ iactus
Progreditur, cùm vir roboris periculū fac
Hâc illi pfundebantur turmatim. antè ib
Aegidē gestās valdè pciosā: diruit.a. mur
Facilè admodū, vt cùm quis arenā puer
Qui postquā igit̄ fecerit opera lusoria pe
Post iterum destruit pedibus & manibus
Sic tu arcitenēs Phœbe multum laborē &
Conturbasti Argiuorum: ipsis autē fugan
Sic hi quidem apud naues detinebantu
Inuicemq́; adhortantes, & omnibus dijs
Manus eleuantes valdè vota faciebant v
Nestor autē maximè Gerenius, custos Ac
Precabatur manus porrigens in cœlum st
Iupiter pater, si vnq̄ aliquis tibi in Ar
Vel bouis vel ouis pinguia fœmora combu
Precatus est vt rediret, tu aūt promisisti
Horum memento, & expelle, ô Cœlestis, cr
Neq; sic à Troianis sinas domari Achiuos.
Sic dixit orans: valdè.a. intonuit consi

Νηληϊάδαο γέροντος.
ἐπύθοντο Διὸς νόον αἰγιόχοιο
Ἀργείοισι θόρον μνήσαντο δὲ χάρμης.
μέγα κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο
τοίχων καθ᾽ ὑπερβήσεται, ὁππότ᾽ ἐπείγῃ
ὁ γάρ τε μάλιστά γε κύματ᾽ ὀφέλλει·
μεγάλῃ ἰαχῇ κατὰ τεῖχος ἔβαινον.
ἐλάσαντες, ἐπὶ πρυμνῇσι μάχοντο,
ἀμφιγύοισιν αὐτοσχεδόν, οἱ μὲν ἀφ᾽ ἵππων,
νηῶν ὑψι μελαινάων ἐπιβάντες,
ξυστοῖσι, τά ῥά σφ᾽ ἐπὶ νηυσὶν ἔκειτο
κολλήεντα, κατὰ στόμα εἱμένα χαλκῷ.

Preces audiens Neleidæ senis.
Troiani.a.vt intellexerũt Iouis mentẽ ægidẽ gestãtis
Magis in Argiuos ruebant: recordabanturq́; pugnæ.
Hi autem veluti magna vnda maris latiuadi
Nauis supra latera transcendit, quando vrget
Vis venti, hæc enim maximè vndas auget:
Sic Troiani magno clamore per murum scandebant:
Equos autẽ vbi intromisissent, ad puppes pugnabant
Hastis vtrinq; acutis cominus: hi quidem ab equis,
Illi.a.à nauibus ex alto nigris quas conscenderant,
Longis contis, qui eis in nauibus iacebant
Ad nauale prælium cõpacti, circum os muniti ferro.

COMMENTARIVS.

Malo vt illud μεσσηγὺ, ad locum potius referatur, quàm ad hastam, vt quibusdam veteribus Scholiastis placuisse re-
s.

]Hinc disce quàm difficulter vel potiùs nullo modo Deo resisti possit. siquidem Troianis Græci, cùm fortiter sese
ibi tamen Apollo apparuit, in fugam statim cõuersi sunt. Sic verum est illud Aeschyli, καλῶς τὰ πολλὰ πόλεμος ἐκ θεῶν
n sunt φέρε περὶ ἀνδρῶν, vt dicet ipse Homerus inf. Il. Φ.
Solent etiam viri fortissimi non solùm timere sed etiam fugere in illis potissimùm terroribus, qui diuinitùs incutiũ-
ab Apolline & anteà à Neptuno fugam illam Deorum etiam filijs tribuit Pindarus Neme. od. 10. ἐν γὰρ, inquit, δαι-
φόβῳ τι ὦ παῖδες θεῶν.
βροτόεντα,] Solet in fundendo hoste hoc à prudentib. ducibus præcaueri, ne vulgus militum in spoliãdis cadaueri-
. Sæpe enim contingit, vt hac ratione victores imprudentes à victis alterna vicissitudine fundãtur aut prosternantur,
d eos excipiendos instructi & parati.
ἀχαιῶν] Diuinum robur proculdubio innuit, siquidem Apollo murum Græcorum facillimè euertit, in quo diruẽ-
ùm laborârant Troiani. Porrò ad illud exprimendam eleganti vtitur comparatione, & omnino inimitabili, ὡς ὅτε τις

]Idem anteà dixerat de ipso Apolline, ἐν γὰρ Ἀπόλλων ἧκε φόβον: vbi vide quæ nos annotauimus.
]Prudentiùs fecit Nestor, vt statim sequitur, qui soli Ioui supplicat, ignara autem multitudo omnes Deos inuo-
linem habebant præsentem hostem. Vt vt sit, docet Poëta, cùm aduersis rebus conflictaris. Numen esse implorandũ,
bellicis, quarum successus ex illius voluntate dependet, adeò vt etiam Sophocles dixerit, εἴ τις θεῶν βλάπτοι, φύγοι δ᾽
ἰσχύων. Itaq; proprium robur aut fortitudo militum, Deo minimè auxiliante, cassum & inane quiddam est.
Sic Chryses primo libro sua in Apollinẽ merita cõmemorabat, quasi voti sui perfectionem pro remuneratione im-
usmodi preces viri quoque sancti vsurparunt, pietatem & cultum suum obseruantiamq́; Deo obijcientes, vt eorum
is opem ferat. Sed illa humanæ sunt ruditatis & balbutiei testimonia, quæ in mortalibus clementia illa diuina to-
ita purus sit & integer, vt auxilium Numinis demereri possit? Sanctius omnino facturi sumus, si beneficia Dei non
e, sed illius soli bonitati & munificentiæ accepta penitùs referamus, & eo solum nomine exposcamus.
]Cùm Iupiter mortaliũ preces exaudiret, notauit antiquitas ipsum intonare, vt hoc loco, ἀράων ἀΐων Νηληϊάδαο γέ-
men Troianis imposuit, exaudito enim illo tonitru alacrius pugnare incœperunt, quasi illud ipsis faustũ esset. Por-
onitrua sine causa fiunt. vt cætera quæ à flatu, vt voluit Anaximander: vel, vt magis ad rem accedamus, ex nubiũ al-
irit⁹ in nubibus displosio in conglobationes nubium impacta tonitru ciet) Deus siquidem cœlo etiam sereno tem-
it, vt ait Thrasybulus apud Xenoph. ἑλλην. lib. 2. Ita secundis causis non est alligata diuina potentia.

Πάτροκλος δ᾽ εἵως μὲν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε
ἀμφεμάχοντο θοάων ἐκτοθι νηῶν,
κλισίῃ ἀγαπήνορος Εὐρυπύλοιο
ἔτερπε λόγοις, ἐπὶ δ᾽ ἕλκεϊ λυγρῷ
ἀκέσματ᾽ ἔπασσε μελαινάων ὀδυνάων·
τεῖχος ἐπεσσυμένους ἐνόησε
Δαναῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε,
ἄρ᾽ ἔπειτα καὶ ὣ πεπλήγετο μηρὼ
καταπρηνέσσ᾽, ὀλοφυρόμενος[*] δ᾽ ἔπος ηὔδα,
οὐκέτι τοι δύναμαι χατέοντί περ ἔμπης,
παρμενέμεν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν·
θεράπων ποτιτερπέτω· αὐτὰρ ἔγωγε
Ἀχιλῆα, ἵν᾽ ὀτρύνω πολεμίζειν.
εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίνω
ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου.
ὣς εἰπόντα πόδες φέρον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
ἐπερχομένους μένον ἔμπεδον, οὐδ᾽ ἐδύναντο
περ ἐόντας ἀπώσασθαι παρὰ νηῶν,
Τρῶες Δαναῶν ἐδύναντο φάλαγγας
κλισίῃσι μιγήμεναι,[*] οὐδὲ νέεσσιν.
στάθμη δόρυ νήϊον ἐξιθύνει
ἐν παλάμῃσι δαήμονος, ὅς ῥά τε πάσης
σοφίης ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης·

Patroclus autem dum quidem Achiuiq́; Troianiq́;
Murum circa pugnabant veloces extra naues:
Tamdiu hic in tentorio humani Eurypyli
Sedebat, et hũc oblectabat sermonib. inq́; vulnere gra(ui)
Pharmaca medelas spargebat nigrorũ dolorum.
Sed postquam murum inuadentes percepit
Troianos, at Danaorum factus est clamorq́; fugaq́;:
Eiulauit vtiq; deinde, & sua percussit fæmora
Manibus pronis, lugensq́; verbum dixit:
Eurypyle, nõ amplius apud te possũ, indigẽtẽ quãuis (tamẽ,)
Hic manere: iam.n. magnũ certamẽ ortũ est
Sed te quidem famulus consoletur: cæterùm equidem
Festinabo ad Achillem, vt eum adhorter pugnare.
Quis autem scit si fortè ei cum Deo animum mouero
Admonens? BONA autem admonitio est socij.
Hunc quidẽ sic locutũ pedes ferebant, sed Achiui
Troianos accedẽtes sustinebãt constãter, neq; poterãt
Pauciores quamuis existentes repellere à nauibus:
Neq; vnquam Troiani Danaorum phalanges
Rumpentes, tentorijs misceri, neq; nauibus
Sed veluti amussis lignum nauale dirigit
Fabri in manibus periti qui omnem
Bene scit sapientiã (s. artis fabrilis) pceptis Mineruæ:

γρ. ἢ προπρηνέσσι.
γρ. ἐδύναντο
γρ. ἠδὲ

Ὣς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε.
Ἄλλοι δ' ἀμφ' ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο νέεσσιν·
Ἕκτωρ δ' ἄντ' Αἴαντος ἐείσατο κυδαλίμοιο.
Τὼ δὲ μιῆς περὶ νηὸς ἔχον πόνον, οὐδ' ἐδύναντο
Οὔθ' ὁ τὸν ἐξελάσαι, καὶ ἐνιπρῆσαι πυρὶ νῆας,
Οὔθ' ὁ τὸν ἂψ ὤσασθαι. [e] ἐπεί ῥ' ἐπέλασσέ γε δαί-
μων.
Ἔνθ' υἷα Κλυτίοιο Καλήτορα φαίδιμος Αἴας
Πῦρ ἐς νῆα φέροντα κατὰ στῆθος βάλε δουρί.
Δούπησεν δὲ πεσών, δαλὸς δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Ἕκτωρ δ' ὡς ἐνόησεν ἀνεψιὸν ὀφθαλμοῖσιν
Ἐν κονίῃσι πεσόντα νεὼς προπάροιθε μελαίνης,
Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
Μὴ δήπω χάζεσθε μάχης ἐν στείνεϊ τῷδε·
Ἀλλ' υἷα Κλυτίοιο σαώσατε, μή μιν Ἀχαιοὶ
Τεύχεα συλήσωσι, νεῶν ἐν ἀγῶνι πεσόντα.
Ὣς εἰπών, Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Τοῦ μὲν ἅμαρθ'· ὁ δ' ἔπειτα Λυκόφρονα Μάστορος υἱὸν
Αἴαντος θεράποντα Κυθήριον, ὅς ῥα παρ' αὐτῷ
Ναῖ', ἐπεὶ ἄνδρα κατέκτα Κυθήροισι ζαθέοισι·
Τόν ῥ' ἔβαλεν κεφαλὴν ὑπὲρ οὔατος ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἑσταότ' ἄγχ' Αἴαντος· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
Νηὸς ἄπο πρύμνης χαμάδις πέσε· λῦντο δὲ γυῖα.
Αἴας δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα,
Τεῦκρε πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστὸς ἑταῖρος
Μαστορίδης, ὃν νῶϊ Κυθηρόθεν ἔνδον ἐόντα,
Ἶσα φίλοισι τοκεῦσιν ἐτίομεν ἐν μεγάροισι.
Τὸν δ' Ἕκτωρ μεγάθυμος ἀπέκτανε. πῆ νύ τοι ἰοὶ
Ὠκύμοροι, καὶ τόξον ὅ τοι πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων;
Ὣς φάθ'· ὁ δὲ ξυνέηκε. θέων δέ οἱ ἄγχι παρέστη
Τόξον ἔχων ἐν χειρὶ παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρην
Ἰοδόκον· μάλα δ' ὦκα βέλη Τρώεσσιν ἐφίει.
Καί ῥ' ἔβαλε Κλεῖτον Πεισήνορος ἀγλαὸν υἱόν,
Πουλυδάμαντος ἑταῖρον ἀγαυοῦ Πανθοΐδαο,
Ἡνία χερσὶν ἔχοντα· ὁ μὲν πεπόνητο καθ' ἵππους·
Τῇ γὰρ ἔχ' ᾗ ῥα πολὺ πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,
Ἕκτορι καὶ Τρώεσσι χαριζόμενος· τάχα δ' αὐτῷ
γρ. ἱεμένων περ — Ἦλθε κακόν, τό οἱ οὔτις ἐρύκακεν * ἱεμένῳ περ.
Αὐχένι γάρ οἱ ὄπισθε πολύστονος ἔμπεσεν ἰός·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι,
Κείν' ὄχεα κροτέοντες. ἄναξ δ' ἐνόησε τάχιστα
γρ. ἐναντίος — Πουλυδάμας, καὶ πρῶτος * ἐναντίον ἤλυθεν ἵππων.
Τοὺς μὲν ὅγ' Ἀστυνόῳ Προτιάονος υἱέϊ δῶκε·
Πολλὰ δ' ἐπώτρυνε σχεδὸν ἰσχέμεν εἰσορόωντα
Ἵππους· αὐτὸς δ' αὖτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη.
Τεῦκρος δ' ἄλλον ὀϊστὸν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
Αἴνυτο, καί κεν ἔπαυσε μάχης ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν,
Εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξείλετο θυμόν·
Ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον, ὅς ῥ' ἐφύλασσεν
Ἕκτορ'· ἀτὰρ Τεῦκρον Τελαμώνιον εὖχος ἀπηύρα,
Ὅς οἱ ἐϋστρεφέα νευρὴν ἐν ἀμύμονι τόξῳ
[f] Ῥῆξ' ἐπὶ τῷ ἐρύοντι· παρεπλάγχθη δέ οἱ ἄλλῃ
Ἰὸς χαλκοβαρής, τόξον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Τεῦκρος δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα·
Ὢ πόποι, ἦ δὴ πάγχυ μάχης ἐπὶ μήδεα κείρει
Δαίμων ἡμετέρης, ὅ τε μοι βιὸν ἔκβαλε χειρός·
γρ. ἣν ἐνέδησα — Νευρὴν δ' ἐξέρρηξε νεόστροφον, * ἣν οἱ ἔδησα
Πρώϊον, ὄφρ' ἀνέχοιτο θαμὰ θρώσκοντας ὀϊστούς.

Sic quidē horū inæquales partes pugna porr
Alij.a.circa alias pugnam pugnabant na
Hector verò contra Aiacem venit illustre
Hi.a.vnā circa nauem habebāt laborē, n
Neq; hic hunc expellere & incendere igni
Neque is illum repellere: quoniam eum
deus.
Tunc filium Clytij Caletorem illustris Ai
Ignem ad nauem ferentē in pectus vulner
Sonuit autem lapsus, torris verò ei excid
Hector.a.postquam vidit consobrinum o
In pulueres procubuisse nauem ante nigr
Troianosq́; & Lycios adhortatus est, altè
Troiani, & Lycij, & Dardani cominus
Nedum cedatis à pugna in angustia hac:
Sed filium Clytij seruate, ne ipsum Achiu
Armis expolient nauium in certamine
Sic fatus, in Aiacem iaculatus est hast
Ab hoc quidē errauit: hic.a.deinde Lycoph
Aiacis famulum Cytherium, qui apud
Habitabat, quoniā virū īterfecerat Cythe
Hunc vulnerauit in capite super aurem a
Stantem prope Aiacem: hic autem supin⁹
Nauis à puppe humi cecidit: soluta sunt a
Aiax autem exhorruit, fratremq́; allocu
Teucer amice, iam nobis interfectus est fi
Mast. quē nos ex Cytheris int⁹ existentē (a
Aeque in charos parentes honorabamus
Hunc.a.Hector magnanimus occidit. vb
Lethiferæ, & arcus quem tibi dedit illus
Sic dixit: hic.a.intellexit, currens propè
Arcum tenens in manu recuruum, atq; p
Sagittiferā: valdè.a.citò sagittas Troiāis
Et percussit Clitum Pisenoris splendidum
Polydamantis socium clari Panthœdæ,
Frena manib. tenentē: hic quidē laborabat
Eâ.n. dirigebat quâ multò plurimæ turba
Hectori & Troianis gratificās: protin⁹ v.
Venit malū: quod ei nullus prohibuit cup
Ceruici.n.eius à tergo multi gemitus inci
Decidit.a.ex curru: retrocesserunt autem
Vacuum currū pulsantes. Rex.a. intellexi
Polydamas & primus obuiam venit equi
Hos quidem hic Astinoo Protiaonis filio d
Diligenter autē admonebat, ꝓpè se tene
Equos: ipse.a.rursus profect⁹, ꝓpugnatori
Teucer.a.aliam sagittam in Hectorem ar
Deꝓmebat, et repressisset à pugna apud n
Si eū egregiè pugnantē vulnerans, eripui
Sed nō latuit Iouis prudentē mentē, qui
Hectorē: sed Teucrum Telamonium glori
Qui ei pulchrè tortum neruum in optimo
Rupit contra hunc trahenti: aberrauit au
Sagitta ære grauis, arcus autem ei excidit
Teucer verò exhorruit, fratremq́; allocutu
Papæ, certè iam omnino pugnæ consilia
Deus nostræ, qui mihi arcum excussit ma
Neruū autem disrupit recens tortum, qu
Manè vt sustineret frequenter exilientes

μείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
λλὰ βιὸν μὲν ἔα καὶ ταρφέας ἰοὺς
συνέχευε θεὸς Δαναοῖσι μεγήρας·
ν ἑλὼν δολιχὸν δόρυ καὶ σάκος ὤμῳ,
ρώεσσι, καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς.
ὡς δέ γε δαμασσάμενοί περ, ἕλοιεν
μους, ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης.
ὃ τόξον μὲν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔθηκεν.
μφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον·
ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
ππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν·
λκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
μάλα δ' ὦκα θέων Αἴαντι παρέστη.
ἴδεν Τεύκρου βλαφθέντα βέλεμνα,
υκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
λοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
ας ἀνὰ γλαφυράς· δὴ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
ος Διόθεν βλαφθέντα βέλεμνα.
γνωτος Διὸς ἀνδράσι γίνεται ἀλκή,
ν κῦδος ὑπέρτερον * ἐγγυαλίξῃ,
* μινύθῃ τε, καὶ οὐκ ἐθέλῃσιν ἀμύνειν·
ων μινύθει μένος, ἄμμι δ' ἀρήγει.
ἐπὶ νηυσὶν ἀολλέες· ὃς δέ κεν ὑμέων
ἠὲ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ παῖδες ὀπίσσω,
κλῆρος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
ἑτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἑτάροισιν,
ργεῖοι· νῦν ἄρκιον ἢ ἀπολέσθαι,
ἀπώσασθαι κακὰ νηῶν.
νῆας ἕλῃ κορυθαιόλος Ἕκτωρ,
σθαι ἣν πατρίδα γαῖαν ἕκαστος;
ύνοντος ἀκούετε λαὸν ἅπαντα
δη νῆας ἐνιπρῆσαι μενεαίνει
χορὸν κέλετ' ἐλθέμεν, ἀλλὰ μάχεσθαι.
τοῦδε νόος καὶ μῆτις ἀμείνων
μμῖξαι χεῖράς τε μένος τε.
πολέσθαι ἕνα χρόνον, ἠὲ βιῶναι,
εσθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι
παρὰ νηυσὶν * ὑπ' ἀνδράσι χειροτέροισιν.

Huic.a.respōdit deinde magnus Telamonius A...
O amice, quin arcum quidem sine & crebras sagit...
Iacere, quoniam confregit deus Danaïs inuidens:
Sed manibus sumens longam hastā & scutū humero
Pugna contra Troianos & cæteras excita copias:
Ne quidē sine labore saltē, quāuis vicerint nos, capiāt
Naues bene transtratas, sed recordemur pugnæ.
Sic dixit: hic autem arcū quidē in tentorijs posuit:
At hic circum humeros scutum posuit quadruplex:
Capiteq́ in generoso galeam benefactam posuit
Equis setis cristatā: horrēdè.a.con° supernè nutabat:
Accepit.a.robustam hastam præfixam acuto ære.
Perrexit autem ire, valdeq́ citò currens Aiaci astitit.
Hector autem postquam vidit Teucri fractas sagittas
Troianosq́ & Lycios hortabatur altè clamans:
Troiani, & Lycij & Dardani bellicosi,
Viri estote, dilecti: memētote autem strenuæ virtutis.
Naues per concauas. iam enim vidi oculis
Viri primarij à Ioue fractas sagittas.
Facilè autem perspicua Iouis viris fit potentia,
Tum quibus gloriam præstantiorem dederit,
Tum quos minuerit, & quibus non velit auxiliari,
Sicut nūc Argiuorū minuit robur: nobis.a. auxiliat.
Sed pugnate ad naues conferti: qui autem vestrûm
Vulneratus vel pcussus mortē & fatū assecut° fuerit,
Moriatur. NON ei indecorum pugnanti pro patria
Mori, sed vxor salua erit & liberi in posterum,
Et domus & patrimonium integrum, si Achiui
Abeant cum nauibus dilectam in patriam terram.
Sic fatus, excitauit robur & animū vniuscuiusq́.
Aiax.v.rursus ex altera parte hortat° est suos socios.
Pudor Argiui, nunc vtile vel perire
Vel seruari & auertere mala à nauibus.
An speratis, si naues occupârit galea decorus Hector
Pedib. peruenturos esse in suā patriā terrā singulos?
An non incitantem auditis exercitum omnem
Hectorem, qui iam naues incendere paratus est?
Non antè ad tripudium iubet venire, sed pugnare:
Nobis autē nulla hoc sententia & consilium melius,
Quàm cominus miscere manusq́ roburq́:
Melius aut perire vno tempore, aut viuere:
Quàm diu consumi in graui pugna
Sic temerè apud naues à viris deterioribus.

γρ. ἐγγυαλίξῃ, γρ. μινύθῃ.

γρ. οἴχονται

γρ. ἐν ἀνδράσι

COMMENTARIVS.

...ιέτι δύναμαι] Patroclus suo exemplo docet, priuata amicorum negotia publicis postponenda. Ille enim, quāuis ...ierato lubenter affuisset, vt ei mederetur: tamen cùm Græcorum exercitum à Troianis videret profligari, vnaque A...ia eos liberari posse, ad eum pergit, vt illum ad prælium ineundum exhortetur.

...ικεν] Hos duos versus, immutáta tantùm persona secunda in primam, repetit Patroclus ex Iliad. λ. vbi Nestor eos cū ...ns protulit.

...περ ἐόντας] Hinc animaduertitur, bellicam victoriam non in virorum multitudine consistere, sed solùm in diuino au... ...ib exercitu altero recesserit, planè de illius victoria desperandum est. Sic tot centena millia Persarum parua manu fu... ...les omnino σὺν δαίμονι. E contrà verò pauci Troiani à tota multitudine Grecorum propelli non possunt, quanquā ...lij suam etiā laudem Græcis non adimit: immò & sola Aiacis manus, quæ Troianis resistit, inferiores eos & numero ...tituit. Illud tamen semper est σὺν θεῷ, quia post Nestoris preces Iupiter in Græcorum partes conuersus est. Neque e... ...lius consilij, vt eos omnino disperderet: sed vt hac insigni calamitate de reuocando Achille cogitarent, cuius hono... ...um iactura procurat.

...ώστ' ... ἔθηκε] Aequalitatem prælij eleganti comparatione significat, cui similis est etiam illa libro 12, ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα

...ἐπὶ ... κοσέ γε δαίμων.] Cecitas illa Homerica non vidit suis Dijs hoc modo infligi dedecus, quòd Apollinis (hic enim est ille ... ...o nauem Aiacis Hector non potuerit perrumpere: quāquam excusari illa possit ab ope quam Iupiter, cæterorū Deo... ...is, iam Græcis exhibebat, quæ tamē non omnino fuit manifesta. Nam & infrà dicetur Hectori fauisse Iupiter, & ... ...uasse, cùm sagittam in Hectorem deprompsisset.

...ἐρύοντι.] Quamuis Iupiter Græcis iam fauere incœpisset, tamen non penitus ab Hectore recedit, quem ... ad pu... ...excitauerat: forsan ne illum in exitium coniecisse videretur: vnde fides Numini veniebat detrahenda. Itaque ...

arcum confringit. Quid quæso de vero Deo expectent pij hodie homines, si talia de falso commemorauit antiquita

g ῥέα δ' ἀρίγνωτος] Vitiosa fuit ista Hectoris coniectura. Solet enim plerunq; Deus eos initio derelinquere, quos p protegit. Non est proinde istud γνωμάτευμα pro vero accipiendum. Ita enim enunciatum est à superbo & nimiū ce ctore. Scilicet generosum ducem diuina latuit voluntas, & ex vno casu malè in reliquum belli exitum argumentatus

h οὔ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ] Patriæ studiosissimus fuit Hector, quod etiam alibi docuerat his verbis: εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμ πάτρης. Hic verò plus dicit, honestum esse pro patria mortem oppetere. Quæ honestas ex eo pendet, quòd patria nos vinculis astringat, vt eius charitas vna omnes omnium charitates superare dicatur, quod apud Platonem in dialog copiosè docuit Socrates, his verbis: ἢ οὕτως εἶ σοφὸς ὥστε λέληθέ σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρός, καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώ τε σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον, καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ, καὶ μᾶλλον ὑπείκειν, καὶ θ χαλεπαίνουσαν, ἢ πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν, ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν ἐάν τι προστάττῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα ἐάν τε τύπτε ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ, τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον ποιητέα ταῦτα, &c. Itaq; innumeri heroes viriq; fortissimi patriæ causa bitarūt oppetere, quin & propria commoda illius vtilitati longè postposuerunt, suorumq; amorem, id est, coniugis triæ amore inferiorē constituerunt. Hinc elegāter Tyrtæus, τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα Ἄνδρ' ἀγαθὸν, περὶ ναμένον. Iam mors quæ simpliciter in bello obitur, semper præclara & honesta existimata est, vnde illa apud Virgil.-pi per vulnera mortē. cui⁹ rei causam explicat Socrates, ἐν τῷ ἐπιταφίῳ λόγῳ: Καὶ μήν, inquit, πολλαχοῦ κινδυνεύει καλὸν εἶναι τὸ θνήσκειν. καὶ γὰρ ταφῆς καλῆς τε καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει. καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπαίνου αὖ ἔτυχε καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ, ὑπ' ἀν οὐκ ἀκῆ ἐπαινούντων ἀλλ' ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένων, &c. Sic Aristoteles Eth. lib. 3. c. 6. pulcherrimam esse m quæ in bello accidit. ἐν μεγίστῳ γὰρ καὶ καλλίστῳ κινδύνῳ. ὁμόλογοι δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ αἱ τιμαὶ αἱ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ παρὰ τοῖς μονάρχοι tur honestior erit mors, quæ pro patria in bello oppetitur? In eam sententiam multa quoque dixit Tyrtæus. Enimue neque honesta est, neq; turpis, sed causæ vel turpis vel honestæ respectu alterutra, vt docuit Xenophon in epistola a qui honesta est causa defensionis soli patrij.

i ἀλλ' ἄλοχος τε σόη] Consolatio est eorum, qui pro patria moriuntur, quòd morte sua vxori liberisq; suis vitam & cùm si vitæ propriæ studio ignauiùs se gesserint, miserum illud spectaculum visuri sint, vt ille cum suis in hostiu veniat.

k αἰδῶ δ' αὐθ' ἕλεσθε] Ex virtute ducis pendet virtus quoque militum, & sub leone cerui quoq; animosi sunt: co leones ignauissimi. Itaque receptum est militari consuetudine, vt ante prælium milites ducum exhortatione ad virtu tur. Id Hector paulò antè, nunc Aiax præstat: sed illius oratio videtur paulò augustior propter Numinis, & patriæ m bus alterius fauor, alterius amor Troianos alacriores & audentiores efficiebat. Aiacis verò incitamentum πολιτικώτε ἐμμηχανώτερον, adeò vt efficaciora ad persuadendum videantur, quæ hic memorat. sed tamen ex vtraque parte, si quis deret, paria sunt fortitudinis incentiua, quod subieci, ab Eustathio dissentiens, cuius erant præcedentia: cætera quæ dem rem, neglexi, quia λεπτότερα.

Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Ἔνθ' Ἕκτωρ μὲν ἕλε Σχεδίον Περιμήδεος υἱὸν,
Ἀρχὸν Φωκήων· Αἴας δ' ἕλε Λαοδάμαντα,
Ἡγεμόνα πρυλέων, Ἀντήνορος ἀγλαὸν υἱόν·
Πουλυδάμας δ' Ὦτον Κυλλήνιον ἐξενάριξε,
Φυλείδεω ἑτάρον, μεγαθύμων ἀρχὸν Ἐπειῶν.
Τῷ δὲ Μέγης ἐπόρουσεν ἰδών· ὁ δ' ὕπαιθα λιάσθη
Πουλυδάμας· καὶ τοῦ μὲν ἀπήμβροτεν (οὐ γὰρ Ἀπόλλων
Εἴα Πάνθου υἱὸν ἐνὶ προμάχοισι δαμῆναι.)
Αὐτὰρ ὅγε Κροίσμου στῆθος μέσον οὔτασε δουρί.
Δούπησεν δὲ πεσὼν, ὁ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα.
Τόφρα δὲ τῷ ἐπόρουσε Δόλοψ αἰχμῆς ἐῢ εἰδὼς
Λαμπετίδης, ὃν Λάμπος ἐγείνατο φέρτατος ἀνδρῶν
Λαομεδοντιάδης, εὖ εἰδότα θούριδος ἀλκῆς,
Ὅς τότε Φυλείδαο μέσον σάκος οὔτασε δουρί,
Ἐγγύθεν ὁρμηθείς. πυκινὸς δέ οἱ ἤρκεσε θώρηξ,
Τόν ῥ' ἐφόρει γυάλοισιν ἀρηρότα· τόν ποτε Φυλεὺς
Ἤγαγεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
Ξεῖνος γάρ οἱ ἔδωκεν ἄναξ ἀνδρῶν Εὐφήτης,
Ἐς πόλεμον φορέειν, δηΐων ἀνδρῶν ἀλεωρήν,
Ὅς οἱ καὶ τότε παιδὸς ἀπὸ χροὸς ἤρκεσ' ὄλεθρον
Τοῦ δὲ Μέγης κόρυθος χαλκήρεος ἱπποδασείης
Κύμβαχον ἀκρότατον νύξ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Ῥῆξε δ' ἀφ' ἵππειον λόφον αὐτοῦ· πᾶς δὲ χαμᾶζε
Κάππεσεν ἐν κονίῃσι, νέον φοίνικι φαεινός.
Ἕως ὁ τῷ πολέμιζε μένων, ἔτι δ' ἤλπετο νίκην,
Τόφρα δέ οἱ Μενέλαος ἀρήϊος ἦλθεν ἀμύντωρ.
Στῆ δ' ἑτέρωθ' σὺν δουρὶ λαθών, βάλε δ' ὦμον ὄπισθεν.
Αἰχμὴ δὲ στέρνοιο διέσσυτο μαιμώωσα,
Πρόσσω ἱεμένη. ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐλιάσθη.
Τὼ μὲν ἐεισάσθην χαλκήρεα τεύχε' ἀπ' ὤμων
Συλήσειν· Ἕκτωρ δὲ κασιγνήτοισι * κέλευσε (γρ. κέλευσε)
Πᾶσι μάλα, πρῶτον δ' Ἱκεταονίδην ἐνένιπτεν,
Ἴφθιμον Μελάνιππον. ὁ δ' ὄφρα μὲν εἰλίποδας βοῦς
Βόσκ' ἐν Περκώτῃ δηΐων ἀπονόσφιν ἐόντων·
Αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,

Sic fatus, accendit robur & animum v
Tūc Hector quidem sustulit Schediū Peri
Ducem Phocēnsiū: Aiax aūt interfecit L
Ductorem peditum, Antenoris clarum fil
Polydamas autem Otum Cyllenium inte
Phydæ sociū, magnanimorū ducem Epe
Hūc.a. Meges inuasit intuit⁹, hic.a. obliqu
Polydamas: & ab hoc quidem errauit (n
Siuit Panthi filium inter primos pugnato
Sed hic Cræsmi pectus medium vulnerau
Insonuit.a. laps⁹, hic.a. ab humeris arma
Interea aūt in hunc irruit Dolops hasta be
Lampetides, quem Lampus genuit optimu
Laomedontiades, bene gnarum strenuæ fo
Qui tunc Phylidæ medium scutum percuss
Cominus impetu facto: desus autē ei profu
Quē portabat cōcauitatib. aptatū, quē qu
Duxit ex Ephyro fluuio à Selleente.
Hospes enim ei dedit rex virorum Euphete
In bellum ferre, hostilium virorum munin
Qui ei & tunc filij à corpore defendit mort
Huius autem Meges galeæ æratæ equiseta
Conum summum percussit hasta acuta:
Rupit.a. ex equinis setis factā cristā ab eo.t
Decidit in pulueres, recēter puniceo colore
Dū hic in hūc pugnabat perstās, adhucq; spe
Interim ei Menela⁹ bellicosus venit adiut
Stetitq; à latere cū hasta latens: pcussit.a. h
Cuspis autem pectus peruasit alacris,
Vltrà tendens: hic autem pronus prolapsus
Hi quidem ierunt ærea arma ab humeris
Prædaturi: Hector autem cognatos adhorta
Omnes valdè: primùm aūt Hicetaonidem i
Fortē Menalippū. is.a. interea qdē curuipe
Pascebat in Percota dū inimici remotè abes
Sed postq̄ Danaorū naues venerūt qua vtri

...ην ἦλθε, μετέπρεπε δὲ Τρώεσσιν.
...πὰ Πριάμῳ· ὁ δέ μιν τίεν ἶσα τέκεσσι·
...ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
...ἡ Μελάνιππε μεθήσομεν; οὐδέ νυ σοί περ
...φίλον ἦτορ ἀνεψιοῦ κταμένοιο;
...οἷον Δόλοπος περὶ τεύχε' ἕπουσιν;
...οὐ γὰρ ἔτ' ἐστὶν ἀποσταδὸν Ἀργείοισι
...πρίν γ' ἠὲ κατακτάμεν, ἠὲ κατ' ἄκρης
...ὐ ἑλέειν, * κτάσθαι τε πολίτας.
...ν, ὁ μὲν ἦρχ', ὁ δ' ἅμ' ἕσπετο ἰσόθεος φώς·
...ὤτρυνε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
...φοι, ἀνέρες ἐστέ, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ,
...αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
...δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται,
...οὔτ' ἂρ κλέος ὄρνυται, οὔτε τις ἀλκή.
...οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀλέξασθαι μενέαινον·
...βάλοντο ἔπος, φράξαντο δὲ νῆας
...ῳ. ἐπὶ δὲ Ζεὺς Τρῶας ἔγειρεν.
...ὤτρυνε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
...οὔτις σεῖο νεώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν,
...ἴσσων, οὔτ' ἄλκιμος ὡς σὺ μάχεσθαι,
...ρώων ἐξάλμενος ἄνδρα βάλησθα.
...ν, ὁ μὲν αὖτις ἀπέσσυτο, τὸν δ' ὀρόθυνεν·
...προμάχων, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φα-
...παπτήνας· ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο
...ἀκοντίσσαντος· ὁ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἧκεν,
...νιὸν ὑπέρθυμον Μελάνιππον,
...όλεμον δὲ βάλε στῆθος παρὰ μαζόν·
...πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ·
...δ' ἐπόρουσε, κύων ὥς, ὅς τ' ἐπὶ νεβρῷ
...ῃ, τόν τ' ἐξ εὐνῆφι θορόντα
...ῆς βαλών, ὑπέλυσε δὲ γυῖα·
...ελάνιππε θόρ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης,
...των ἀλλ' οὐ λάθεν Ἕκτορα δῖον,
...ος ἦλθε θέων ἀνὰ δηϊοτῆτα·
...δ' οὐ μεῖνε, θοός περ ἐὼν πολεμιστής,
...τρέσε, θηρὶ κακὸν ῥέξαντι ἐοικώς,
...ύνα ἢ βουκόλον ἀμφὶ βόεσσι,
...ὅμιλον ἀολλισθήμεναι ἀνδρῶν.
...ορίδης· ἐπὶ δὲ Τρῶές τε καὶ Ἕκτωρ
...βέλεα στονόεντα χέοντο.
...ραφθείς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων.
...σσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισι,
...ύοντο· Διὸς δ' ἐτέλειον ἐφετμάς,
...σὶν ἔγειρε μένος μέγα, θέλγε δὲ θυμὸν
...δος ἀπαίνυτο· τοὺς δ' ὀρόθυνεν.
...θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι
...α νηυσὶ κορωνίσι θεσπιδαὲς πῦρ
...ἡμαρτοι Θέτιδος δ' ἐξαίσιον ἀρὴν
...ήνεε. τὸ γὰρ μένε μητίετα Ζεύς,
...ης σέλας ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
...ἔμελλε παλίωξιν παρὰ νηῶν
...ώων, Δαναοῖσι δὲ κῦδος ὀρέξειν.
...νέεσσιν ἐπὶ γλαφυρῇσιν ἔγειρεν
...ιμίδην μάλα περ μεμαῶτα καὶ αὐτόν.
...ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος, ἢ ὀλοὸν πῦρ
...ν βαθέης ἐν ταρφεσιν ὕλης·
...μὸς δὲ περὶ στόμα γίνετο, τὼ δέ οἱ ὄσσε

Iterũ ad Iliũ veniet: excellebatq́; inter Troianos, (lios
Habitabat.a.apud Pr.hic.a.ipsũ honorabat æquè ac fi
Hunc Hector obiurgauit, verbũq́; dixit & cõpellauit:
Itáne iam Menalippe negligemus? neq; tibi
Mouetur dilectum cor ob consobrinum occisum?
Non vides qualiter Dolopis circum arma curant?
Sed sequere: nõ enim amplius licet eminus cũ Argiuis
Pugnare, priusquã vel occidamus eos, vel funditùs
Ilium excelsum capiant possideantq́; ciues. (vir.
Sic fatus, hic.q.pibat: isq́; simul sequebatur deo par
Argiuos.a.hortabatur magnus Telamonius Aiax:
O amici, viri estote, & pudorem ponite in animo,
Inuicemq́; reueremini in fortibus pugnis:
Verecũdãtiũ.a.virorũ plures salui, quàm occisi sunt:
Fugientiũ.a.neq; gloria paratur, neq; vlla fortitudo.
Sic dixit: hi autem & ipsi auxiliari prompti erãt:
In animo.a.posuerunt verbũ: vallauerũt verò naues
Vallo æreo: contrà autem Iupiter Troianos excitabat,
Antilochum.a.instigabat in bello strenuus Menelaus:
Antiloche, nullus te iunior alius Achiuorum,
Neq; pedib. velocior, neq; robust' sicut tu ad pugnãdũ.
Vtinam aliquẽ alicubi Troian. exiliẽs virũ vulneres.
Sic fatus, hic.q.rursus discessit: illum.a.concitauit.
Extra verò saliit propugnatores, & iaculatus est hasta splendida,
Circum se respectans, Troiani verò secesserunt
Viro iaculante: hic.a.non vanum telum emisit,
Sed Hicetaonis filium animosum Menalippum
Procedentẽ ad pugnã percussit ad pect' apud papillã.
Insonuit autem lapsus, crepueruntq́; arma super ipso.
Antilochus aũt irruit, canis tãquam, qui in hinnulũ
Vulneratum accurrit: quem ex lustro prosilientem
Venator adeptus est percutiens: soluit autẽ membra:
Sic in te Menalippe insiliit Antilochus bellicosus
Arma spoliaturus, sed non latuit Hectorem diuinum,
Qui ei obuius venit currens per prælium.
Antiloch'.a.nõ expectauit, velox quãuis existẽs bella
Sed is fugit, feræ quæ malum patrauit similis: (tor,
Quæ canem vbi interfecerit, vel bubulcũ circa boues
Fugit antequàm multitudo congregetur virorum:
Sic fugit Nestorides. cõtrà autem Troianiq́; & Hector
Clamore magno tela luctuosa fundebant.
Stetit aũt conuersus postq̃ venit ad agmen sociorum:
Troiani autem, leonibus similes crudiuoris,
In naues ruebant: Iouis autem perficiebant mandata
Qui eis semp excitabat robur magnũ, fallebatq́; ãimũ
Argiuorũ, & gloriã auferebat: illos autem instigabat.
Hectori.n.eius animus volebat gloriã præbere (ignẽ
Priamidæ, vt nauib. curuas puppes habentib. flagrãtẽ
Iniiceret indefessũ: Thetidis.a.indecẽtẽ supplicationẽ
Omnẽ perficeret: hoc.n.expectabat cõsiliarius Iupiter
Nauis ardentis splendorem oculis vt videret.
Ex enim iam illo erat repulsam à nauibus
Facturus Troianorũ: Danais aũt gloriam præbiturus.
Hæc cogitans, naues in concauas suscitauit
Hectorẽ Priamidẽ, quãuis promptũ & ipsum. (ignis
Furebat.a.veluti cũ Mars hastã vibrãs vel pniciosus
In montibus furit profundæ in densitatibus syluæ:
Spuma autem circum os fiebat, at ei oculi

Λαμ-

Λαμπέσθην βλοσυρῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν· ἀμφὶ δὲ πήληξ
Σμερδαλέον κροτάφοισι τινάσσετο μαρναμένοιο
Ἕκτορος. αὐτὸς γάρ οἱ ἀπ' αἰθέρος ἦεν ἀμύντωρ
Ζεὺς, ὅς μιν πλεόνεσσι μετ' ἀνδράσι μοῦνον ἐόντα
Τίμα καὶ κύδαινε.[i] μινυνθάδιος γὰρ ἔμελλεν
Ἔσσεσθ'· ἤδη γάρ οἱ ἐπώρνυε μόρσιμον ἦμαρ
Παλλὰς Ἀθηναίη ὑπὸ Πηλείδαο βίηφι·
Καί ῥ' ἔθελεν ῥῆξαι στίχας ἀνδρῶν, πειρητίζων
Ἧ δὴ πλεῖστον ὅμιλον ὅρα καὶ τεύχε' ἄριστα·
Ἀλλ' οὐδ' ὧς δύνατο ῥῆξαι, μάλα περ μενεαίνων.
Ἴσχον γὰρ πυργηδὸν ἀρηρότες,[k] ἠΰτε πέτρη
Ἠλίβατος, μεγάλη, πολιῆς ἁλὸς ἐγγὺς ἐοῦσα,
Ἥ τε μένει λιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα,
γρ. τροφέοντα Κύματά τε* τροφόεντα, τά τε προσερεύγεται* αὐτήν.
γρ. αὐτὴ γρ. ἀκτὴ Ὣς Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον, οὐδὲ φέβοντο.
[l] Αὐτὰρ ὁ λαμπόμενος πυρὶ πάντοθεν ἔνθορ' ὁμίλῳ·
Ἐν δ' ἔπεσ', ὡς ὅτε κῦμα θοῇ ἐν νηῒ πέσῃσι
Λάβρον ὑπαὶ νεφέων ἀνεμοτρεφές. ἡ δέ τε πᾶσα
Ἄχνῃ ὑπεκρύφθη, ἀνέμοιο δὲ δεινὸς ἀήτης
Ἱστίῳ ἐμβρέμεται· τρομέουσι δέ τε φρένα ναῦται
Δειδιότες·[m] τυτθὸν γὰρ ὑπὲκ θανάτοιο φέρονται·
Ὣς ἐδαΐζετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ὅ γ', ὥστε λέων ὀλοόφρων βουσὶν ἐπελθὼν,
Αἵ ῥά τ' ἐν εἱαμενῇ ἕλεος μεγάλοιο νέμονται
Μυρίαι, ἐν δέ τε τῇσι νομεὺς οὔπω σάφα εἰδὼς
γρ. χελ... κοχ. *Θηρὶ μαχέσσασθαι ἕλικος βοὸς ἀμφὶ φονῇσιν,
Ἤτοι ὁ μὲν πρώτῃσι καὶ ὑστατίῃσι βόεσσιν
Αἰὲν ὁμοστιχάει, ὁ δέ τ' ἐν μέσσῃσιν ὀρούσας
Βοῦν ἔδει, αἱ δέ τε πᾶσαι ὑπέτρεσαν· ὣς τότ' Ἀ-
χαιοὶ
Θεσπεσίως ἐφόβηθεν ὑφ' Ἕκτορι καὶ Διὶ πατρὶ
Πάντες· ὁ δ' οἶον ἔπεφνε Μυκηναῖον Περιφήτην
γρ. ἀέθλων Κοπρῆος φίλον υἱὸν, ὃς[n] Εὐρυσθῆος* ἄνακτος
Ἀγγελίης οἴχνεσκε βίῃ Ἡρακληείῃ.
[o] Τοῦ γένετ' ἐκ πατρὸς πολὺ χείρονος υἱὸς ἀμείνων
Παντοίας ἀρετὰς, ἠμὲν πόδας, ἠδὲ μάχεσθαι,
Καὶ νόον ἐν πρώτοισι Μυκηναίων ἐτέτυκτο.
Ὅς ῥα τόθ' Ἕκτορι κῦδος ὑπέρτερον ἐγγυάλιξε·
Στρεφθεὶς γὰρ μετόπισθεν, ἐν ἀσπίδος ἄντυγι πάλτο,
Τὴν αὐτὸς φορέεσκε, ποδηνεκέ', ἕρκος ἀκόντων,
Τῇ ὅ γ' ἐνὶ βλαφθεὶς πέσεν ὕπτιος· ἀμφὶ δὲ πήληξ
Σμερδαλέον κονάβησε περὶ κροτάφοισι πεσόντος.
Ἕκτωρ δ' ὀξὺ νόησε, θέων δέ οἱ ἄγχι παρέστη,
γρ. στήθεσι *Στήθει δ' ἐν δόρυ πῆξε, φίλων δέ μιν ἐγγὺς ἑταίρων
Κτεῖν'. οἱ δ' οὐκ ἐδύναντο καὶ ἀχνύμενοί περ ἑταίρου
γρ. μάλα δείδισαν Χραισμεῖν· αὐτοὶ γὰρ *μάλ' ἐδείδισαν Ἕκτορα δῖον.
Εἰσωποὶ δ' ἐγένοντο νεῶν, περὶ δ' ἔσχεθον ἄκραι
Νῆες ὅσαι πρῶται εἰρύατο· τοὶ δ' ἐπέχυντο.
Ἀργεῖοι δὲ νεῶν μὲν ἐχώρησαν καὶ ἀνάγκῃ
Τῶν προτέρων, αὐτοῦ δὲ παρὰ κλισίῃσιν ἔμειναν
γρ. οὐδ' ἐκέδασθεν Ἀθρόοι,* οὐδὲ κέδασθεν ἀνὰ στρατόν.[p] ἴσχε γὰρ αἰδὼς
Καὶ δέος· ἀζηχὲς γὰρ ὁμόκλεον ἀλλήλοισι.
Νέστωρ δ' αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
γρ. τοκήων Λίσσεθ' ὑπὲρ* τοκέων γουνούμενος ἄνδρα ἕκαστον,
Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ
Ἄλλων ἀνθρώπων· ἐπὶ δὲ μνήσασθε ἕκαστος
Παίδων, ἠδ' ἀλόχων, καὶ κτήσιος, ἠδὲ τοκήων,
Ἠμὲν ὅτεῳ ζώουσι, καὶ ᾧ κατατεθνήκασι.
Τῶν ὕπερ ἐνθάδ' ἐγὼ γουνάζομαι οὐ παρεόντων,

Splendebant toruis sub superciliis, circum.
Horrendum tempora motabatur pugnant
Hectoris: ipse enim ei ab æthere erat auxili
Iupiter, qui ipsum plures inter viros solun
Honorabat & glorificabat, breuis vitæ eni
Futurus: iam enim parabat ei fatalem die
Pallas Minerua sub Pelidæ violentia.
Et volebat perrumpere ordines virorum,
Quà iam plurimã turbam videbat & arn
Sed neq; sic poterat perrumpere, valdè lic
Prohibebat enim turris, instar cõiuncti v
Alta, magna, canum mare propè existen.
Quæ sustinet stridulorum ventorum celer
Vndasq; ingentes, quæ eructant in ipsam:
Sic Danai Troianos sustinebat firmiter, ne
Sed hic splendens igne, vndiq; insiliebat tu
Incidit.a.veluti cùm vnda velocẽ in naui
Vehemens è nubibus, ventis aucta: hæc aut
Spuma operta est: venti autem grauis flat
In velo fremit: trepidant autem animo na
Timentes: paululum enim à morte distan
Sic diuidebatur animus in pectoribus Ach
Sed is, tanquam leo perniciosus bobus super
Quæ in prato paludis magnæ pascuntur
Infinitæ: inter autem has pastor nondum
Cum fera pugnare nigræ bouis pro cæde
Nempè hic quidem cum primis & postrem
Vsq; simul graditur: ille autem in medias
Bouem deuorat: hæ verò omnes suffuger
Achiui
Diuinitº in fugã cõiecti sunt ab Hectore et
Omnes: hic autem solum occidit Mycene
Cyprei dilectum filium, qui Eurysthei reg
Nuncius ibat robori Herculeo.
Hoc genitus erat ex patre multò deteriore
Omnigenis virtutibus, & pedibus, & pugn
Et prudentia in primis Mycenæorum fuit
Qui tunc Hectori gloriam superiorem præb
Cõuersus enim retrò, in scuti extremam or
Quod ipse gestabat, talare septem iaculoru
Et hic impeditus cecidit supinus: circùm a
Terribiliter resonabat circùm tempora pr
Hector.a.protinus cognouit: currẽs.a. ei pr
Pectori verò hastã infixit, charosq; ipsum p
Interfecit: illi.a.non poterant, & tristes lice
Opẽ ferre, ipsi enim valdè timebãt Hect.di
In cõspectu.a.venerãt nauiũ: circũ.a.,phib
Naues quotquot primæ subductæ erãt: hi.a.
Argiui.a.à nauib.quidem cesserunt, etiam
Prioribus: illic autem apud tentoria mans
Cõgregati, nec dissipabãtur p castra. detine
Et metus, continuè.n.stimulabant se inuic
Nestor autem maximè Gerenius, custos Ac
Precatus est per parentes obtestans virum
O amici, viri estote & pudorem ponite i
Aliorum hominum: insuper memineritis
Filiorum & vxorum, & possessionis, & par
Tum cui viuunt, tum cui mortui sunt.
Per hos hic ego obtestor non præsentes

ιερατερῶς, μηδ᾽ * τροπάαθε φόβονδε.
ν, ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
π᾽ ὀφθαλμῶν νέφος ἀχλύος ὦσεν Ἀθήνη
μάλα δ᾽ ἐσφι φόως γένετ᾽ ἀμφοτέρωθεν,
νηῶν καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο.
φράσαντο βοὴν ἀγαθὸν καὶ ἑταίρους,
ἐξόπιθεν ἀφέστασαν, οὐδ᾽ ἐμάχοντο,
παρ νηυσὶ μάχην ἐμάχοντο θοῇσιν·
Αἴαντι μεγαλήτορι ἥνδανε θυμῷ
ἅπερ ἄλλοι ἀφέστασαν υἷες Ἀχαιῶν.
ἴκρι᾽ ἐπῴχετο μακρὰ βιβάσθων.
ν μέγα ναύμαχον ἐν παλάμῃσι,
ησοισι, δυωκαιεικοσίπηχυ,
ἵπποισι κελητίζειν ἐῢ εἰδὼς,
πολέων πίσυρας * συναγείρεται ἵππους,
δίοιο μέγα προτὶ ἄστυ * δίηται
θ᾽ ὁδὸν, πολέες τε ἐθηήσαντο
γυναῖκες· ὁ δ᾽ ἔμπεδον ἀσφαλὲς αἰεὶ
λοτ᾽ ἐπ᾽ ἄλλον ἀμείβεται, οἱ δὲ πέτονται·
πολλὰ θοάων ἴκρια νηῶν
βιβὰς, φωνὴ δέ οἱ αἰθέρ᾽ ἵκανεν·
νὸν βοόων Δαναοῖσι κέλευε
κλισίῃσιν ἀμυνέμεν. οὐδὲ μὲν Ἕκτωρ
ρώων ὁμάδῳ μίμνε θωρηκτάων,
νιθων πετεηνῶν αἰετὸς αἴθων
ται ποταμὸν * πάρα βοσκομενάων
νῶν, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων·
σε νεὸς κυανοπρῴροιο
σσεν ὁ δὲ Ζεὺς * ὦσεν ὄπισθε
μεγάλῃ, ὤτρυνε δὲ λαὸν ἅμ᾽ αὐτῷ.
εῖα μάχη παρὰ νηυσὶν ἐτύχθη·
ῆτας καὶ ἀτειρέας ἀλλήλοισιν
λέμῳ ὡς ἐσσυμένως ἐμάχοντο.
ομένοισιν ὅδ᾽ ἦν νόος· ἤτοι Ἀχαιοὶ
φεύξεσθαι ὑπ᾽ ἐκ κακοῦ, ἀλλ᾽ ὀλέεσθαι·
ετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἑκάστου
ν, κτενέειν θ᾽ ἥρωας Ἀχαιούς.
ονέοντες, ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν·
πρύμνης * νεὸς ἥψατο ποντοπόροιο,
ου, ἣ Πρωτεσίλαον ἔνεικεν
δ᾽ αὖτις ἀπήγαγε πατρίδα γαῖαν
νηὸς Ἀχαιοί τε Τρῶές τε
ς αὐτοσχεδὸν· οὐδ᾽ ἄρα τοίγε
μφὶς μένον οὐδέ τ᾽ ἀκόντων,
θεν ἱστάμενοι ἕνα θυμὸν ἔχοντες
έκεσσι καὶ ἀξίνῃσι μάχοντο,
χάλοισι, καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
σγανα καλὰ μελάνδετα, κωπήεντα,
χειρῶν χαμάδις πέσον, ἄλλα δ᾽ ἀπ᾽ ὤ-
μένων· ῥέε δ᾽ αἵματι γαῖα μέλαινα.
νηθεν ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει,
ν μετὰ χερσὶν ἔχων· Τρωσὶν δ᾽ ἐκέλευεν,
ῦρ, ἅμα δ᾽ αὐτοὶ ἀολλέες ὄρνυτ᾽ ἀϋτήν.
ιν πάντων Ζεὺς ἄξιον ἦμαρ ἔδωκε
ῖν, αἳ δεῦρο * θεῶν ἀέκητι μολοῦσαι,
ματα πολλὰ θέσαν, κακότητι γερόντων,
λοντα μάχεσθαι ἐπὶ πρύμνῃσι νέεσσιν,
ρύκακον, ἐρητύοντό τε λαόν.

Vt stetis fortiter, neq; vertamini in fugam.
Sic fatus, accendit robur & animum cuiusq;.
His.a. ab oculis nebulam caliginis remouit Minerua
Diuinitùs delapsam: valdè.a. ipsis lux facta est vtrinq;,
Tàm ex parte nauium quàm æquè omnib. molesti belli:
Hectorem autem viderunt in bello strenuum & socios,
Tum quotquot retrò absistebant, neq; pugnabant:
Tum quotquot apud naues pugnā pugnabant veloces:
Neq; amplius Aiaci magnanimo placuit animo
Stare, vbi alij consistebant filij Achiuorum:
Sed hic nauium foros obibat latè incedens:
Mouebat aūt contum magnum naualem in manibus
Compactum ligneis clauis, duodecim cubitorum.
Vt.a. quum vir equis desultorijs vti bene sciens,
Qui postquam ex multis quatuor congregauit equos,
Impellens ex campo magnam ad ciuitatem agitat
Publicā per viam, multiq; eum admirando spectarunt
Viri & mulieres: hic autem firmiter securè semper
Saliens, aliquando in aliū alternat: illi autem volant:
Sic Aiax per multa velocium tabulata nauium
Obibat latè incedēs, vox.a. eius ad æthera perueniebat,
Semper aūt terribiliter clamans Græcos hortabatur
Naues & tentoria tutari. Neq; quidem Hector
Manebat in Troianorum turba bene armatorum,
Sed sicut auium volatilium aquila fulua
Multitudinem inuadit fluuium iuxta pascentium
Anserum, vel gruū, vel cygnorū longa colla habentiū:
Sic Hector tendebat ad nauē nigrā proram habentem
Obuius festinans: hunc autem Iupiter impulit à tergo
Manu valde magna: concitabat aūt populū cum ipso.
Iterum autem acris pugna apud naues facta est:
Dixisses indefessos & indomitos inter se
Occurrere bello: adeò alacriter pugnabant.
His.a. pugnantibus hic erat animus: Achiui quidem
Non putabant se euasuros è clade, sed perituros:
Troianis aūt sperabat animus in pectoribus cuiusq;
Naues incensuros esse se, occisurosq; heroas Achiuos.
Hi quidem hæc cogitantes instabant sibi inuicem.
Hector aūt puppim nauis apprehendit pontigradæ,
Pulchræ, velocis quæ Protesilaum aduexerat
Ad Troiam, neq; rursum abduxit in patriam terram:
Huius iam pro naue Achiuiq; Troianiq;
Occidebant alij alios cominus neq; sanè vtriq;
Arcuum impetus eminus excipiebant, neq; iaculorum:
Sed hi cominus stantes, vnum animum habentes,
Acutis iam securibus & bipennibus pugnabant,
Et ensibus magnis, & hastis vtrinq; acutis.
Multi verò gladij pulchri, nigris manubrijs, capulati,
Alij quidem è manu in terram cadebant: alij verò ab humeris
Virorum pugnātium: fluebat.a. sanguine terra nigra.
Hector.a. puppim postquā prehendit, non dimittebat,
Summā oram cū manib. tenens: Troianis autē iussit:
Ferte ignem, simul & ipsi conferti tollite clamorem:
Nunc nobis omnib. Iupiter æquiualentem diem dedit
Ad naues capiendas, quæ huc dijs inuitis profectæ
Nobis calamitates multas intulerunt, ignauia seniorū,
Qui me volentem pugnare ad puppes nauium,
Ipsumq; detinebant, coërcebantq; exercitum:

γρ. τρωπᾶσθε
γρ. συναγείρεται
γρ. δίηται
γρ. ποταμῷ. σκομβρῶν
γρ. ὦρσεν
γρ. νεὸς
γρ. ὑμῖν

Ἀλλ' εἰ δή ῥα τότ' ἔβλαπτε φρένας εὐρύοπα Ζεὺς
Ἡμετέρας, νῦν αὐτὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα μᾶλλον ἐπ' Ἀργείοισιν ὄρουσαν.
Αἴας δ' οὐκέτ' ἔμιμνε (βιάζετο γὰρ βελέεσσιν)
Ἀλλ' ἀνεχάζετο τυτθὸν, ὀϊόμενος θανέεσθαι,
Θρῆνυν ἐφ' ἑπταπόδην, λίπε δ' ἴκρια νηὸς ἐΐσης·
Ἔνθ' ἄρ' ὅγ' ἑστήκει δεδοκημένος· ἔγχεϊ δ' αἰεὶ
Τρῶας ἄμυνε νεῶν, ὅστις φέροι ἀκάματον πῦρ·
Αἰεὶ δὲ σμερδνὸν βοόων, Δαναοῖσι κέλευεν,
Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος,
Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Ἠέ τινας φαμὲν εἶναι ἀοσσητῆρας ὀπίσσω;
Ἠέ τι τεῖχος ἄρειον ὅ κ' ἀνδράσι λοιγὸν ἀμύναι;
Οὐ μέν τις σχεδόν ἐστι πόλις πύργοις ἀραρυῖα,
Ἧ κ' ἀπαμυναίμεσθ', ἑτεραλκέα δῆμον ἔχοντες·
Ἀλλ' ἐν γὰρ Τρώων πεδίῳ πύκα θωρηκτάων,
Πόντῳ κεκλιμένοι, ἑκὰς ἥμεθα πατρίδος αἴης.
Τῷ ἐν χερσὶ φόως, οὐ μειλιχίῃ πολέμοιο.
Ἦ, καὶ μαιμώων ἔφεπ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι.
Ὅστις δὲ Τρώων * κοίλης ἐπὶ νηυσὶ φέροιτο,
Σὺν πυρὶ κηλείῳ, χάριν Ἕκτορος ὀτρύναντος,
Τὸν δ' Αἴας οὔτασκε δεδεγμένος ὀξέϊ* δουρί·
Δώδεκα δὲ προπάροιθε νεῶν αὐτοσχεδὸν οὖτα.

κ. κοίλας ἐπὶ νῆας ἄγοιτο,
κ. χαλκῷ.

Sed si tum lædebat mentes latè prospiciens Iu
Nostras, nunc ipse impellit & instigat.
Sic dixit: hi. a. alacrius in Græcos impetu f
Aiax. a. non amplius sustinuit (vrgebatur
Sed retrocessit paululùm, putans se moritur
Scabellum ad septẽpedale: liquit. a. foros na
Ibi sanè hic stetit obseruans, hasta autem se
Troianos arcebat à nauib. qcunq; ferret inde
Semper aũt horrendum clamans Danaos h
O amici heroës Danai ministri Martis,
Viri estote, dilecti: recordamini autẽ strenu
An aliquos putamus esse adiutores à tergo
Aut aliquẽ murum fortiorẽ qui viris mortẽ
Non quidem aliqua propè est ciuitas turrib
Qua propulsemus hostes, fauentem populum
Sed enim in Troianorum campo bene arma
Mari circundati longè sedemus à patria
Quare in manibus salus, non mansuetudin
Dixit & furens insectabatur hasta acut
Quicunq;. a. Troianorum concauas ad nau
Cum igne vrenti in gratiam Hectoris conc
Hunc Aiax vulnerabat excipiens acuta lan
Duodecim autem ante naues cominus vul

COMMENTARIVS.

a οὐ γὰρ Ἀπόλλων] Polydamantem protexisse Apollo dicitur, quia Polydamas arte vaticinandi prçditus erat, at Vatici. Apollo, vt imaginata est antiquitas.

b οὐ γὰρ ἔτ' ἐστὶν ἀποσταδὸν] Illud etiam anteà dixerat Aiax, ἡμῖν δ' οὔτις τοῦδε νόος καὶ μῆτις ἀμείνων Ἢ αὐτοσχεδίῃ μῖξαι χεῖράς τε vero pugna quæ fit comminus, plus roboris & audaciæ postulat: ludicra enim penè est illa, quæ eminus committi

c κτήσασθαί τι πολίζας,] Approbo Eustathij lectionem κτᾶσθαι accentu acuto in penultima, cùm vulgò penanflex κτέομαι possidere. Est autem κτᾶσθαι idem quod φανῆναι: vt tamen liberum cuiq; sit iudicium, alteram lectionem

d ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστὲ,] Eadem alibi vidimus, sed tamen ne pede sicco transeamus. Aiax Græcos adhortatur ad strenu Iubet autem inuicem eos verecundari, hoc est, vt alter alterius pudore fortiter se gerat, effugiatq; dedecus ignauiæ, q tuò possunt inurere, si videantur tam graue periculum detrectare, vnde timiditatis nota semper insignientur. Et qu recedentes mortem euitare se existiment, quod fieri equidem solet: tamen egregio laudis & fortitudinis ornamento i quod ipsi vitæ proculdubio anteponendum est.

e ἐπὶ δὲ Ζεὺς Τρῶας ἔγειρεν.] Hinc videtur falsum, quod suprà dicebamus, Iouem in Græcorum partes à Nestoris preci tulum propendisse, cùm hic dicatur Troianos excitare. Sed quod anteà dictum fuit, intelligendum est generaliter. Io stori concedere, Græcos à Troianis hodierno die deuictos non iri: sed tamen adhuc conflictantur ingenti ista calamit men Numen illud mox auxilio suo leniet & subleuabit.

f οὔτις σεῖο νεώτερος] Laudata virtus excitari & inflammari solet, vnde laudabilis quoque fuit illa semper consuetu fortissimorum encomia celebrarentur, quod modò adulationis speciem non habeat, fortiores eos reddit, & ad facin res. Hinc illud, ni fallor, aurei illius, Chrysostomi, ὁ γὰρ ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν ἔπαινος σφοδροτέραν τοῖς κατορθώμασι τὴν προθυμίαν προσίθησι. Solent tamen aliquando ij qui laudantur, remollescere: vnde rectè Theodoritus, οἶδε γὰρ πολλοὺς πολλάκις τῶν ἀνθρώπων ὁ ἔπαινος. χαυνοῖ γὰρ τὴν προθυμίαν, καὶ τὸν δρόμον λυμαίνεται. καὶ ἡγούμενός τις αὐτὸ καταλήψεσθαι τοῦ δρόμου τὸ πέρας ... παύεται τοῦ τρέχειν, καὶ τὴν νίκην ἀπόλλυσι. Sed secus in nostro Antilocho accidit, qui cùm à Menelao la dum illarum veritatem reipsa illicò comprobauit.

g Ἀντίλοχος δ' οὐ μεῖνε] Forsan dicas, Ergo adulatoriè locutus est anteà Menelaus, qui huius Antilochi virtutem extulit. Immò aliter sentiendum. Nam temerarij fuisset hominis Hectoris & Troianæ manus impetus vnum sustinere tum esset in nimia confidentia ab Antilocho. Vel etiam fortè nimiæ fuit audaciæ, sic in periculum prorumpere, quo trectauerit: quanquam illud egregium facinus satis Antilochum fortitudinis nomine commendare possit.

h θηρὶ κακὸν ῥέξαντι ἐοικὼς,] Illud animal leonem κατ' ἐξοχὴν Eustathius interpretatur. Aiunt enim, inquit hoc leonis que animalium peculiare, cùm aut ouili insidiata sunt, aut bubulcum aut canem interfecerunt, aut tale quippiam per metu pœnæ contrahi, & fugere antequã ab hominibus prehendũtur, quasi damni aut pauperiei factæ, vt loquuntur I tes, sibi conscia. Quanquam, mea quidem sententia, leoni fugiendi vocabulum minus conuenit, vt huic Antilocho q conspectu Troianorum fugit. Atqui generositas leonis ea est, vt cùm à canibus premitur aut venatoribus cõtemptim cedat, vbi spectari potest: vbi tamen virgulta syluasq; penetrauit, acerrimo cursu fertur, velut abscondente turpitudine apud Arist. de Hist. anim. Plinium, & Solinum. sed illa non obstant, quo minus locus iste de leone intelligatur: cùm v mus, comparationes nunquam vndequaq; sint similes cum re comparata. Oppianus leones etiam θῆρας appellauit i θῆρες δ' οὐ μίμνουσιν ἐπιστροφάδην δὲ στρέφονται.

i μινυνθάδιος γὰρ ἔμελλεν] Videtur hac προαναφωνήσει consolari τὸν φιλέλληνα, qui ex præcedentibus Græcorum deui reatur, cùm is per quem tot mala infliguntur, breui sit periturus. Vbi diligenter notandum est, breuitatẽ vitæ Hectoris cur eius gloriam tam studiosè Iupiter promoueat. Cuius rei exempla non ita rara sunt, vt res noua & inaudita cen prudenter sic Hectorem Iouis auxilio suffultum finxit Poëta, vt victi Græci minus dedecoris hinc conciperent, vt qu fuerit turpe profligari, quib. supremũ illud Numẽ aduersatum sit. Itaq; paulò pòst ab Hectore & Ioue Græcos in fuga dicet: ὣς τότ' Ἀχαιοὶ θεσπεσίως ἐφόβηθεν ὑφ' Ἕκτορι καὶ Διὶ πατρὶ Πάντες. Iam quod περὶ τῆς ὀλιγοχρονιότητος Hectoris dictum, cum Iupiter πλεόνεσσι μετ' ἀνδράσι μοῦνον ἐόντα Τίμα καὶ κύδαινε, simile est, quod etiam de Achille primo Iliadis vidimus, matrem Thetidem conqueritur, quod cùm μινυνθάδιος sit, tamen se ἄτιμον esse patiatur, quasi breuitatem vitæ m compenset Deus.

k ἠΰτε πέτρη] Hæc pars istius libri miris comparationibus luxuriat, vt nihil suprà non solùm imposterum, sed etiam monitum volui, vt ornamenta illa leuiter & perfunctoriè non prætereantur.

l αὐτὰρ ὁ λαμπόμενος πυρὶ] Sic refulget igne Hector vel propter armorũ splendorẽ, vt anteà de Diomede vidimus, posthac videbimus. Vel ignem forsan intelligit, qui ad incendendas naues Grecorum à Troianis afferebatur, ex quibu decim perimit, Vel πυρὶ λάμπεσθαι dicitur, διὰ τὸ αὐτὸν δίκην πυρὸς μάχεσθαι, καὶ διὰ τὸ πανταχόθεν περὶ αὐτὸν καυστικὸν

di genus, quod alibi Poëta vsurpauit: πάντη γάρ σε περὶ στέφανος πολέμοιο δέδηε. Quæ omnia Eustathius annotauit, & pudenda non sint, tamen possum etiam ego quartum addere, vt dicatur πυρὶ λαμπόμενος Hector: qualis etiam anteà τῷ δ' οἱ ὄσσε λαμπέσθην βλοσυρῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν.

... ἐκ ξυλόχοιο φέρει.] Expressit Poeta periculum, in quo nauigantes versantur: quod eiusmodi est, vt parum à mor... Calaber, ναύταις γὰρ ἀεὶ σχεδὸν ἐστιν ὄλεθρος. Distant autem solo ligno, vt dixit Aratus in Phœnomenis, ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον ἄϊδ' ἐρύκει ... πολλάκις ἐν νηῶν πελάγεσσι περιπίπτοντες, H' μεθ' ἐπ' αἰγιαλοὺς πεπαμμένοι, οἱ δ' ἐπὶ πόρρω κλύζονται. ὀλίγον δὲ διὰ ... Hinc est quòd infelicissimam nautarum vitam omnes prædicarint, vt rectè dixerit Antiphanes, ἐν γῇ πίνεσθαι κρεῖττον πλεῖν, & in Scyrijs Sophocles appellat πονηροτάτους τῶν ταλαιπώρων βροτῶν, οἷς οὔτε δαίμων, οὔτε τις θεῶν νέμων πλοῦτον ποτ' ἂν ... ἂν.

... ἄνακτος.] Legitur etiam, vt ego ex Eustathio ad marginem annotaui, pro ἄνακτος, ἀέθλων: quæ spica mihi legenda ... nessem superfuit.

... πατρὸς] De filijs, qui patribus sunt præstantiores, alio loco diximus. cuius rei si causam à Protagora Platonico ... x naturæ aptitudine fieri, quæ maior sit in liberis, quàm in parentibus, ad rei alicuius applicationem respondebit.

... καὶ αἰδὼς] Pudor erat, si fugerent, & per castra dissiparent, id est, magnum sibi conciliabant dedecus: deinde timebāt ... rent, aut etiam vitam, si in hostium potestatem deuenissent: quæ duo tamen à viro forti abesse debēt, hoc est, neu... usa rem strenuè gerere.

... ὀφθαλμῶν] Minerua hoc loco dicitur caliginem ex oculis Græcorum remouere, id est, consternatos eorum animos ... quia ipsa ἐς τὴν φρόνησιν ἀλληγορεῖται, vel etiam exhortationis illius Nestoreæ beneficio. Est ergo, vt ait Eustathius, ... ἰδεῖν, τὸ ξένον ἀπαλλαγῆναι ἀχλύος ἣν ἐποίει ἡ τροπή, καὶ ἐλπίδος τοῦ μέλανος θανάτου ὡς αἴτιον τὸ σκότος. Vnde & alibi ... φόως ἑτάροισι γένηαι, vincens nimirum: & rursus, ἐν χερσὶ φόως, id est, salus per victoriam. Sunt enim quasi tenebris ... antur. Vnde paulò pòst, Patroclo moriente, Achiui in tenebris erunt, & lucem Solis videre exoptabunt. Metapho... tud loquendi genus à corpore ad animum translatum.

... ἀγείρεται ἵππους,] Nota genus illud γυμνασμάτος, quod etiam Eustathius indicat, quatuor equorū sine curru, quos ... olùm celeres esse, sed etiam faciles & obedientes: ne si refractarij fuissent, desultor ab vno in alium subitò transiliens ... ndi incurrisset. Ideò dicit, συναγείρεται ἐκ πολλῶν, vt qui electi tales fuerint. Nihil refert autem, vtrum συναγείρε... gas. Equi autem eo modo iuncti vocabantur, vt monuerunt antiqui, ἄμιπποι. Porrò Demetrius, vt est apud vete... scriptum reliquit, se equitem talem vidisse, qualem hîc Homerus proponit. Eos desultores appellant Romani, & ... rij appellantur, quibus Romani in prælio vtebantur, vt sudante altero transirent in siccum. Erant autem pares, id ... vt est apud Sextum Pompeium, cùm hic quatuor proponantur à Poëta. Credo autem illud exercitij genus militię ... cùm de Numidis sic referat Liuius lib. ab Vrb. cond. 23. Numidis, inquit, desultorum in modum binos trahentibus ... primam sæpe pugnam in recentem equum ex fesso armatis transultare mos erat, tanta velocitas ipsis, tamq; docile ... serat, &c. Illos aurigas appellauit Vertumnos quidam hoc versu:

Est etiam auriga species Vertumnus, & eius *Traijcit alterno qui leue pondus equo.*

...od. lib. 21. Sed de his copiosiùs in verbo κελητίζειν olim dicetur. Cæterùm elegāti ista comparatione alacrem & agi... icem ad suos milites obeundos & cohortandos docuit, tum etiam militum ipsorum προθυμίαν.

... ων] Aptissima vtitur comparatione. Nam per aquilam significat Hector, qui ventosam & in sublimi collocatam ... bat aquilarum more, quæ loca etiam ardua incolunt: per aues autem fluuiatiles innuit Græcos, qui etiam ad aquas ... onsederant.

Non est superfluum quòd toties ista inculcat Poëta de Iouis auxilio erga Troianos, vt minus sit mirum, si ab illis ... gentur. Quod & infrà Hector dicet.

...] Adscripsi alteram lectionem νεὼς, quam pro germana videtur Eustat. agnoscere. Nam si νεὸς scripseris, inquit, ratio ... non potest illius scripturæ: nisi ναῦς confingas inusitatum nominatiuum, cuius genitiuus Ionicus sit νεός. Quod si ... ntiquis exemplaribus scriptum erat, facienda erit συνίζησις in scandendo, vt νεὼς vna syllaba censeatur.

... rgo aliquid præter Deorum volūtatem, Homere, fieri autumas? neque potuêre illi appulsum Græcorum ad Tro... ur aliàs igitur Deorum potentiam sic prædicâsti? Meo itaque calculo nunquam hoc impietatis crimine absoluerē... n nō de impotentia Deorum te intellexisse arbitrarer, quibus iam per Poëtas nihil est difficile: sed vt innueres in... am nauigationem, & malis Deorum signis iam iniquam iudicatam, vt quidem vult Hector, cui tamen illi assense... m calamitate, quæ ipsis per Hectorem infligitur, eorum temeritatem multarent.

... των,] Amolitur Hector honestè à se dedecus, quod ex præcedenti ignauia contraxerat, cùm donec Achilles Græ... mis palàm tutatus est, Vrbe non sit ausus egredi, culpam in Optimates Troianos reijciendo, qui se non passi sint ... imidos appellat & ignauos: quod planè contra ipsius Homeri mentem dictum est, vt in ipso primi libri initio vidi... pugnæ autem piè admodum Ioui tribuit & in ipso orationis principio & in fine, quod de industria factum est à ... ntè obseruabamus.

... ως,] Aristarchus sic accipiebat hanc γνώμην, quasi Poëta diceret, ἐν τῷ δρᾶν ἐστὶν ἡ νίκη, καὶ οὐκ ἐν τῇ μειλιχίᾳ τοῦ πολέ... onysius autem Thracius τὸ μειλιχίῃ in nominandi casu ponebat, dicens: ἐν χερσὶν ἡ μὲν ἡ σωτηρία, ἡ δὲ μειλιχία δὲ οὐκ ἔστι πολέμου. Mihi si detur optio, Aristarcho subscribam, quia minus violenta sit illius interpretatio.

FINIS LIBRI XV. HOMERI ILIADIS.

ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ... ΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

... ΛΩ δεηθέντι Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ πανοπλίαν ... ἀναλαβεῖν, καὶ τοὺς Μυρμιδόνας ἐξάγειν ἐπὶ τὸν ... δὲ ἐξελθόντες ἐτρέψαν τοὺς Τρῶας. Πάτροκλος ... Σαρπηδόνα τὸν Διὸς ἀναιρεῖ, τὸν παρήορον ἵππον τοῦ Ἀ... ... Πήδασον. ἔπειτα δὲ Πάτροκλον Ἕκτωρ ἀναιρεῖ ... ὑπὸ Εὐφόρβου, Ἀπόλλωνος ἀφελομένου τὴν ... αὐτοῦ.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Π. Πάτροκλον ἔπεφνεν ἄριον Ἕκτορος αἰχμή.

Ἄλλη.

Πατροκλεία.

ARGVMENTVM DECIMISEXTI LIBRI *Homeri Iliadis.*

PATROCLO deprecanti Achilles suam ipsius armaturam concedit accipere, & Myrmidonas educere ad bellum. Hi verò egressi verterunt in fugam Troianos. Patroclus autem Sarpedonem Iouis filium occidit: qui extremum in curru equum Achillis interfecerat Pedasum. Posteà autem Patroclum Hector interemit vulneratum priùs ab Euphorbo, cùm Apollo abstulisset armaturam ipsius.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Π. Patroclum interfecit strenuum Hectoris lancea.

Aliud.

Patroclina.

Ὣς οἱ μὲν περὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο μάχοντο·
Πάτροκλος δ' Ἀχιλῆϊ παρίστατο ποιμένι λαῶν,
[a] Δάκρυα θερμὰ χέων, ὥστε κρήνη μελάνυδρος,
Ἥ τε κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ.
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Τίπτε δεδάκρυσαι Πατρόκλεες, ἠΰτε κούρη
Νηπίη, ἥθ' ἅμα μητρὶ θέουσ' ἀνελέσθαι ἀνώγει,
Εἱανοῦ ἁπτομένη, καί τ' * ἐσσυμένην κατερύκει, (γ. ἐσσυμένη)
Δακρυόεσσα δέ μιν ποτιδέρκεται, ὄφρ' ἀνέληται.
Τῇ ἴκελος Πάτροκλε τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβεις.
[b] Ἠέ τι Μυρμιδόνεσσι πιφαύσκεαι, ἢ ἐμοὶ αὐτῷ;
Ἠέ τιν' ἀγγελίην Φθίης ἐξέκλυες οἶος;
Ζώειν μὰν ἔτι φασὶ Μενοίτιον Ἄκτορος υἱόν,
Ζώει δ' Αἰακίδης Πηλεὺς μετὰ Μυρμιδόνεσσι,
Τῶν κε μάλ' ἀμφοτέρων * ἀκαχοίμεθα τεθνηώτων. (γ. ἀκαχήμεθα)
Ἠέ σύ γ' Ἀργείων ὀλοφύρεαι, ὡς ὀλέκονται
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν, [c] ὑπερβασίης ἕνεκα σφῆς;
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω.
Τὸν δὲ βαρυστενάχων προσέφης Πατρόκλεες ἱππεῦ,
Ὦ Ἀχιλεῦ Πηλῆος υἱὲ μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,
[d] Μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
Ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
Βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης κρατερὸς Διομήδης·
Οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς, ἠδ' Ἀγαμέμνων·
Βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ.
Τοὺς μέν τ' ἰητροὶ πολυφάρμακοι ἀμφιπένονται,
Ἕλκε' ἀκειόμενοι· σὺ δ' ἀμήχανος ἔπλευ Ἀχιλλεῦ·
Μὴ ἐμέ γ' οὖν οὗτός γε λάβοι χόλος, ὃν σὺ φυλάσσεις,
[e] * Αἰναρέτη· τίς σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀψίγονός περ, (γρ. αἰν' ἀρετῆς ἐ αἰαρέτης)
Αἴ κε μὴ Ἀργείοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνῃς;
Νηλεὲς οὐκ ἄρα σοί γε πατὴρ ἦν ἱππότα Πηλεύς,
Οὐδὲ Θέτις μήτηρ· γλαυκὴ* δέ σε τίκτε θάλασσα, (γ. δεσ' ἴπ κτε)
Πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής.
[f] Εἰ δέ τινα φρεσὶ σῇσι θεοπροπίην ἀλεείνεις,
Καί τινά τοι πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,
Ἀλλ' ἐμέ περ [g] πρόες ὦχ', ἅμα δ' ἄλλον λαὸν ὄπασσον
Μυρμιδόνων, ἤν πού τι φόως Δαναοῖσι γένωμαι.
Δὸς δέ μοι ὤμοιιν τὰ σὰ τεύχεα θωρηχθῆναι,
* Αἴκ' ἐμὲ σοὶ ἴσκοντες ἀπόσχωνται πολέμοιο (γρ. αἰκί μισει)
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Τειρόμενοι, ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.
Ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες κεκμηότας ἄνδρας ἀϋτῇ
Ὤσαιμεν ποτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.
Ὣς φάτο λισσόμενος [h] μέγα νήπιος· ἦ γὰρ ἔμελλεν
Οἷ αὐτῷ θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα λιτέσθαι.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ὤ μοι διογενὲς Πατρόκλεες, οἷον ἔειπες·
[i] Οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι ἥν τινα οἶδα,
Οὔτε τί μοι πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ·
Ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει,
Ὁππότε δὴ τὸν ὁμοῖον ἀνὴρ ἐθέλῃσιν ἀμέρσαι,
Καὶ γέρας ἂψ ἀφελέσθαι, ὅ τε κράτεϊ προβεβήκῃ·
Αἰνὸν ἄχος τό μοι ἐστίν, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ.

SIC hi quidem pro nauib
ta pugnabant:
Patroclus autem Achilli
ri populorum,
Lacrymas calidas funde
fons nigram aquam h
Quæ ab alia petra atram fundit aquam.
Hunc.a.cõspicatus miseratus est celer diui
Et ipsum edita voce verbis velocibus allo
Cur autem lachrymatus es Patrocle, ta
Paruula? quæ cum matre currens eleuari
Vesti adhærens,& properantem detinet,
Lacrymabunda autem ipsam aspicit dum
Huic similis Patrocle humidam lacryman
An aliquid Myrmidonibus nuncias, aut
Aut aliquot nuncium ex Phthia audiu
Viuere quidem adhuc aiunt Menœtium
Viuit & Aeacides Peleus inter Myrmidon
Quibus valdè ambobus tristaremur mor
An tu Argiuorum causa luges, quia pere
Naues apud concauas iniustitiæ gratiâ sua
Eloquere, ne cela mente, vt sciamus ambo.
Hũc.a.grauiter suspirãs allocutus es Pat
O Achilles Pelei fili, multò fortißime Achi
Ne indigneris: talis enim dolor inuasit Ach
Hi etenim iam omnes quicunq; anteà eran
In nauibus iacẽt percußi eminus vulnerati
Sauciatus est quidem Tydides fortis Diom
Vulneratus est.a.Vlysses hasta inclytus &
Percussus est etiam Eurypylus in fœmore sa
Hos.q.medici multa pharmaca scientes cu
Vulnera sanantes: tu.a.implacabilis es Ac
Non me igitur talis capiat ira, quàm tu ser
Inutili virtute pdite: qs à te alius iuuabitu
Si non ab Argiuis indignũ exitium auertas
O immitis: non vtiq; tibi pater erat eques P
Nec Thetis mater: cæruleum autem te pepe
Petræq; altæ, quia tibi mens est sæua.
Si verò aliquod mentibus tuis vaticinium
Et aliquod tibi à Ioue retulit veneranda m
At me saltem mitte citò: simulq; reliquum
præbe
Myrmidonum, si fortè aliquod lumen Dana
Da autem mihi humeris tua arma armari.
Si me tibi aßimilantes abstineant à bello
Troiani, respirent autem bellicosi filij Achi
Afflicti: exigua autem respiratio belli fiat.
Facilè autem recentes nos, defessos viros pra
Repellemus ad vrbem à nauibus & tentorij
Sic dixit supplicans valdè demens: certè
Sibijpsi mortemq; malam, & fatum rogatur
Hunc.a.valdè ingemẽs allocutus est pedib.c
Hei mihi nobilis Patrocle, quid dixisti?
Neq; oraculum curo quid sciam,
Neq; quid mihi à Ioue retulit veneranda m
Sed hic grauis dolor cor & animum occupa
Quando iam æqualem vir vult priuare
Et pmium rursus auferre, qui potẽtia antec
Grauis dolor hic mihi est, quoniã passus sũ a

ἄρα μοι γέρας ἔξελον ὗες Ἀχαιῶν,
μῷ κτεάτισσα, πόλιν εὐτείχεα πέρσας,
κ χειρῶν ἕλετο κρείων Ἀγαμέμνων
ὥσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην.
μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν· οὐδ' ἄρα πως ἦν
κεχολῶσθαι ἐνὶ φρεσίν. ἤτοι ἔφην γε
μηνιθμὸν καταπαυσέμεν, ἀλλ' ὁπόταν δὴ
ἀφίκηται ἀϋτή τε πτόλεμός τε.
μοῖιν μὲν ἐμὰ κλυτὰ τεύχεα δῦθι,
υρμιδόνεσσι φιλοπτολέμοισι μάχεσθαι,
ον Τρώων νέφος ἀμφιβέβηκε
κρατέως· οἱ δὲ ῥηγμῖνι θαλάσσης
χώρης ὀλίγην ἔτι μοῖραν ἔχοντες,
ὤων δὲ πόλις ἐπὶ πᾶσα βέβηκε,
οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λεύσσουσι μέτωπον
λαμπομένης· τάχα κεν φεύγοντες ἐναύλους
κύων, εἴ μοι κρείων Ἀγαμέμνων
νῦν δὲ στρατὸν ἀμφιμάχονται.
είδεω Διομήδεος ἐν παλάμῃσι
έη, Δαναῶν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι·
τρείδεω ὀπὸς ἔκλυον αὐδήσαντος
κεφαλῆς, ἀλλ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
δόντος περιάγνυται· οἱ δ' ἀλαλητῷ
κατέχουσι, μάχῃ νικῶντες Ἀχαιούς.
Πάτροκλε, νεῶν ἄπο λοιγὸν ἀμύνων
κρατέως, μὴ δὴ πυρὸς αἰθομένοιο
ήσωσι, φίλον δ' ἀπὸ νόστον ἕλωνται.
ς τοι ἐγὼ μύθου τέλος ἐν φρεσὶ θείω,
ιμὴν μεγάλην καὶ κῦδος ἄροιο
ον Δαναῶν, ἀτὰρ οἱ περικαλλέα κούρην
ασωσιν, ποτὶ δ' ἀγλαὰ δῶρα πόρωσιν.
σας, ἰέναι πάλιν· εἰ δέ κεν αὖ τοι
δόμεναι ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
εῦθεν ἐμεῖο λιλαίεσθαι πολεμίζειν
πολέμοισιν· ἀτιμότερον δέ με θήσεις.
αλλόμενος πολέμῳ καὶ δηϊοτῆτι,
ρόμενος, προτὶ Ἴλιον ἡγεμονεύειν.
Οὐλύμποιο θεῶν αἰειγενετάων
λα τούς γε φιλεῖ ἑκάεργος Ἀπόλλων·
λιν τρωπᾶσθαι, ἐπὴν φάος ἐν νήεσσι
ς δὲ δ' ἐᾶν πεδίον κάτα δηριάασθαι.
πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Τρώων θάνατον φύγοι ὅσσοι ἔασι,
γείων, νῶιν δ' ἐκδῦμεν ὄλεθρον,
οίης ἱερὰ κρήδεμνα λύοιμεν.

Puellam, quam mihi præmiũ elegerant filij Achiuorũ,
Hastaq; mea acquisiueram, vrbe bene murata euersa:
Hanc rursus ex manibus rapuit rex Agamemnon
Atrides: tãquã ab aliquo magistratuũ experte inqlino.
Sed hæc quidẽ ante acta esse sinamus. neq; enim liceret
Perpetuò iratum esse in mentib. verùm enimuerò dixi
Non prius iram depositurum, nisi cùm iam
Ad naues meas peruenisset clamorq; bellumq;.
Tu autem humeris quidem mea inclyta arma indue:
Dux esto aũt Myrmidonibus pugnacib. ad pugnandũ:
Siquidem obscura Troianorum nubes circumiuit
Naues fortiter: hi autem in littore maris
Conclusi sunt, loci paruam adhuc portionem habentes
Argiui: Troianorum autem ciuitas cõtra tota venit
Audax. non enim meæ galeæ vident frontem
Propè splendentis, mox fugientes fossas campestres
Impleuisset cadaueribus suis, si mihi rex Agamemnon
Lenis fuisset: nunc autem castra oppugnant.
Non enim Tydidæ Diomedis in manibus
Furit hasta, à Græcis mortem vt arcere possit.
Neq; dum Atridæ vocem audiui clamantis
Inimico ex capite, sed Hectoris homicidæ vox
Troianos adhortãtis circũ circa frãgitur: illi. a. clamore
Totum campum obtinent, prælio vincentes Achiuos.
Sed & sic Patrocle, à nauibus pestem propulsans,
Irrue strenuè, ne tandem igne ardenti
Naues incendant: dulcem autem reditum auferant.
Pare. a. sicut tibi ego sermõis summã in mẽtib. posuero,
Vt mihi honorem magnum & gloriam referas
Apud omnes Danaos, ac illi perpulchram puellam
Iterum reddant, insuper autẽ splendida dona præbeãt.
Ex nauibus vbi repuleris, reuertere: si autẽ rursus tibi
Det gloriam auferre valdè sonans maritus Iunonis,
Ne tu sine me appete pugnare:
Cum Troianis bellicosis: ignominiosiorẽ aũt me facies
Néve exultans bello & pugna
Troianos occidens, ad illum ducas exercitum:
Ne quis ab Olympo deorum sempiternorum
Ingruat in te: valdè hos dilige longè operans Apollo.
Sed retrò reuertaris postquam salutem in nauibus
Feceris: illos autem mitte per campum pugnare.
Vtinam enim ô Iupiterq; pater & Minerua, & Apollo,
Neq; qs igitur Troian. mortẽ effugeret quotquot sunt,
Neq; quis Archiuorum: nos verò vitemus mortem,
Vt soli Troiæ sacra mœnia diruamus.

γρ. πολιπτόρθαι, γρ. θήσ.

COMMENTARIVS.

ἱερὰ χέων,] Hic festiuum illum Luciani in morte peregrini Oratorem risu effusissimo Theagenis lacrymosam orationem optarem: vt ille etiam pari festiuitate Patrocli nostri fletus subsannaret. Sed & nos agamus Democritum. Ridiculum, & heroica maiestate indignum sic lacrymari, vt alibi ex Platone monuimus. Auget porrò risum Poëta noster comparatione quæ desilientis planè hyperbolica. Sed tamen quia res est ista, quæ aliquando accidat, habet quâ nos Homerus excitissimùm illud in persona Achillis dãnet. Etenim statim Achilles illud Patroclo exprobrabit docebitq; indignum esse, eum eleganter puellulæ comparabit. Quamuis enim vitiosos mores aliquando nobis obtrudat, solet tamen illos derere: vt intelligamus, non ideò eum ista imitandi gratia proponere, sed ad humanæ imbecillitatis documenta. Itaq; antiquissimo Vati insultes, omnia tibi diligenter circumspicienda sunt: quâ in re peccasse olim Zoilum autumo.

δύνεσσι] In hoc genere interrogationum solet Poëta fingere interrogantẽ, qui omnes causas disquirat, quibus aliquid tuerit. Postremo autem loco eam plerunque collocat, quæ magis ad veritatem accedit, vt hoc loco videmus.

ης οὕνεκα σφῆς] ὑπερβασία illa fuit iniuria, quæ Achilli illata est in Briseide rapienda: culpam autẽ in omnes Græcos quòd illi re ipsa iniuriosi fuerint; sed quia Agamemnoni iniurioso non obstiterint, vt aliàs vidimus.

ικομαι] Fatetur Patroclus se indignã rem Heroë facere, qui sic lacrymetur, itaque non immeritò ab Achille obiurgari Illius nihilominus indignationem deprecatur, habita ratione causæ, cuius gratia fleuerit, quę adeò miseranda est, vt à quouis mãe cordato homine, quantũuis inuito, lachrymas extorquere possit. Ecquid enim tristis illa belli facies nõ possit, in qua a hostibus vulnerati sunt Diomedes, Vlysses, Agamemnon (sic enim prudenter neq; primum neque vltimum Regẽ collocauit,

locauit,ne si primum,Achilli minus grata foret narratio, si vltimum memor Achilles postremæ partis orationis indig stis sui refricata memoria, vt indicauit Eustathius) & Eurypylus, quorum alij cominus, alij eminus vulnera acceperu ista non commoueatur?Itaque Patroclus ista facilitatis laude se commendat, contrà Achilli duritiem animi obijcit,qu ter exaggerat & illustrat à causis procreantibus:quasi is qui in his Græcorum angustijs eorum non misereatur, huma dum genere venditare non possit,immò potiùs aut mare aut saxa pro parentibus habuisse credendus sit.

e αἰναρέτη] Sic legebat Aristarchus,vt impressum est in contextu,sicut Herodotus & Appion tradiderunt.Fuerunt q gerent,αἰν' ἀρετῆς τίς σεῦ ἄλλος ὀνήσεται;quasi dicat Patroclus Achilli,ὦ αἰνὲ τίς ἄλλος τῆς σῆς ἀνδρίας ὀνήσεται.Quidam etiā nominandi casu scribebant,referendo ad χόλος,vt intelligatur κακῶν τὰς ἀρετάς.Et ista nolui negligenter,vt alij præte

f εἰ δέ τινα φρεσί] De hoc vaticinio satis primo libro diximus. Quod autem ad Patrocli postulatum attinet,illud est se verè malis Græcorum affici comprobet,qui se ad eos pro virili parte defendēdos in periculum lubenter conijciat:se ta tantùm Achillis forma,eius arma pro suis induendo,quia illa hostibus maiori futura terrori intelligebat.Quod stra tatos fuisse Messenios,voluit Pausanias lib.4.non satis rectè,nisi fallor,propter facti vtriusque dissimilitudinem.Illorun se habet. In vrbe Elide duplex erat factio:altera in Lacedæmonios, altera in Messenios propendens.Res ad ciuile bell est.Hoc vbi Lacedæmonij resciuerunt,auxilia statim partium suarum studiosis mittunt. At dum illi quidē delectu ha dinibus describēdis tempus terunt, intereà è Messenijs lectissimi quiq; ad mille fermè homines raptim,clypeis Lacor præferentes Elidem veniunt.Eos intra mœnia Spartanorum factio,rati auxiliares suos adesse,receperunt.Oppido po eos qui Lacedæmonijs studuerant,malè mulctarunt:ijs qui suarum erant partium, vrbem tradidere. His subiungit I surparunt illi quidem opportunè commentum Homericum:nam & ille in Iliade Patroclum memorauit arma Achillis hostium se aciem intulisse:cumq; Troiani ad pugnam redisse Achillem putassent,conturbatis ordinibus omnes in fug Pausanias.Sed studiosus lector aduertat,&,si fas est,in Pausania iudicium desideret. Nam vtrumque factum longè di simile.Quid enim?Messenij hostium arma emētiuntur,Patroclus armis amici hostibus imponit.Elei Lacedæmonijs fa nios istos pro amicis excipiunt.Troiani Patroclum pro hoste,immò etiam insigni nimirum Achille agnoscunt.An, ro lia sunt? Vmbram tamen similitudinis habent propter armorum mutationem.

g πρόες ὦχ'] Citò mitti vult ad pugnam Patroclus,quum in tam graui periculo mora sit periculosissima. Vnde Θεσ pud Euripidem, -καὶ μάλις' Ἄρης συγὰ μέλλοντας.

h μέγα νήπιος] Stultum appellat Patroclum Homerus,quia,vt subijcit,nihil aliud ab Achille postulabat,quàm morte sub illa armorum specie moriturus esset.Verùm satis magnanimi viri esse videtur pro suorum defensione,morti quar tæ caput obijcere:quāquam fortè pusillanimitatem quandam præ se ferat sub alia specie,non sub propria,pugnare:qu tutem suam depressit:Achillem simulando quod in eius sola potestate Græcorum salus sita esse credebatur. Voluit apud hostes videri,id est,fortis,cùm tamen ipse exitus Patroclum re vera ostenderit,id est,Achillis virtute longè inferi ego prouerbialiter vsurpari posse puto , in eum qui sub habitu alieno sese pro illo venditare voluerit: cuiusmodi sunt titulo,aliud in pyxide:Personam, non faciem gerit,&c.

i οὔτε θεοπροπίης] Sic aliàs Hector auguria omnia contemnebat,sed minus prudēter quàm Achilles. Hic enim non quasi nihili faciat Deorum monita & vaticinia,sed vt se eò fortiorem esse doceat,quò illi mors certiùs destinata est:& lo se sciret periturum,tamen metu mortis se bello non abstinere,sed potius iusta quadam indignatione, quam breui morat:breuiter,inquam, quia scienti Patroclo.

k παρ' ζηνὸς] Quidam dicebant ista dicta fuisse Thetidi à Nereo,vt monuimus libro primo Iliadis.Sed & lib.9.suprà ipse Achilles recitauit.

l τὸν ὁμοῖον] Hic se Agamemnonis æqualem dicit Achilles,cùm statim Regem præstantiorem,id est,κρατὺς προβέβηκ Quæ per me sic conciliantur. Aequalis erit Agamemnoni virtute bellica Achilles, sed dignitate longè inferior,vt dic tiam Nestor.

m ὡσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην] Aristoteles Polit.3.ex hoc loco docuit,eum ciuem dici, qui muneribus in Republica & contrà, inquilinum.Probat etiam ciuium pluralitatem in quibusdam Rebuspub.id est,in vrbes sæpe admitti quoq; & illud tum maximè,cùm ciuium paucitas est.Sed illius verba ista sunt:ὅτι μὲν οὖν εἴδη πλείω πολίτου, φανερὸν ἐκ τούτων καὶ ὅτι λέγεται πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν,ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν.ἀλλ' ὅπου τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν,ἀπάτης χάριν τῶν συνοικούντων ὥς ἀτίμητον μετανάστην.ὥσπερ μέτοικος γάρ ἐστιν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων.

n ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι] Ecce quid possint amicorum obiurgationes. Nam ad vnius Patrocli verba relāguit & emo lis ira,quæ à superioribus legatis frangi non potuerat. Itaque verum est illud iam bis scriptum , ἀγαθὴ δὲ παραίφασις ἐστὶ forsan non tam propter Patrocli preces id accidit,quàm ex commiseratione Græcorū , qui iam in medijs nauibus pro immò etiam non propter ipsos Græcos, sed propter naues tantùm fortè sic sedatus est,vt posteà videbimus. Atqui eo prorogaturum Achilles anteà dixerat,vt & idem subijcit,donec ad naues suas pugnaretur. Videbatur itaq; ad finem pe ira. Cùm autem ipse egredi in prælium posset,maluit tamen Patroclum præmittere,vt eò meliùs & commodiùs honor efficeretur,vt & negotium illud Patroclo studiosè commendauit.

o Τρώων νέφος] Hinc potest colligi , quàm eleganter dicatur posteà Patroclus Græcis φάος φέρειν. Ingens enim illa T multitudo (Τρώων δὲ πόλις ἐπὶ πᾶσα βέβηκε θάρσυνος,vt mox dicetur) nauibus quasi tenebras offundebat,& totam statio tate sua obscurabat.Itaque Patroclus,qui eos dissipaturus est,rectè lucem afferre dicetur,non secus atq; cùm densatas & bes suo iubare Sol discutit, suumq; mundo splendorem restituit.

p οὐ γὰρ Τυδείδεω] Rectè Diomedis & Agamemnonis tantùm Achilles meminit: quorum vterq; quasi huius calamitati viderentur.Etenim Agamemnon non proteruia sua heroëm expulerat, vt copiosè primo libro vidimus,& hìc duobus medes verò Achillem contempserat,adeò vt etiam superbum eum appellauerit,belli negotia in se securè recipiens,ac si opus esset,vbi Diomedes aderat. Locus est Iliad.9.in fine,vbi sic Diomedes:

> Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον, Μυρία δῶρα διδοὺς ὁ δ' ἀγήνωρ ἐστὶ καὶ ἄλλως
> Μὴ ὄφελες λίσσεσθαι ἀμύμονα Πηλείωνα, Νῦν αὖ μιν πολὺ μᾶλλον ἀγηνορίῃσιν ἐνῆκας.
> Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν,ἤ κεν ἴῃσιν,Ἤ κε μένῃ,&c.

q οὔπω ἔκλυον αὐδήσαντος] Quod Achilles Agamemnonis vocem se non exaudisse dicat,innuit eum vel timidū,vel etiā cognata sunt,cùm ex timore fuga promanet,per quem etiam veluti fauces præcluduntur,vt ad clamorem vox homini tat.cùm alioqui in generosis meatus ille aëris contentiorem vocem emittat,siue id propter pulmonum robur, vel pro fiat: quanquam vt per calorem, non est omnino necessarium ex Galeni sententia. Sed de his Physici copiosiùs.Vide 19.cap.12.Porrò βοὴν ἀγαθοὺς apud Homerum dici viros fortes,sæpe dictum est.Siquidē grauitas vocis naturæ est gener cet Arist.de Gener.anim.lib.5. cap.7. vbi etiam docet,caliditatem vel frigidatem grauem aut acutam vocem reddere. nim calidus crassitudine sua grauitatem vocis efficit,frigidus præ sua tenuitate contrarium.Iam verò in generosis spiriti dus proculdubio regnat, timor verò siquid illius in homine est,conglaciat & extinguit, vt mirum non sit præ formidi obmutescere.

r δ' ἀπὸ νηῶν ἐλάσας ἰέναι] Militiæ Patrocli limites ponit & terminos, quos transilire non audeat:nimirùm vt cùm à nauibus propulsauerit,vlteriùs non progrediatur.Sed quare? Quòd hac ratione periculum erat,ne si ad Troiam vsque hostem p tur,Deorum manus Patroclus incurreret, qui Troianas partes tutabantur.Cur autem dicit hoc sibi ignominiosum fore illius armis indueretur Patroclus.& illa tam temerario homini commisisse dedecus illi futurum erat? An quòd etiam in contemptum sic venturus erat,& priori ignominiæ ex raptu Briseidis contractæ,hæc insuper fuerat accessura ? An quòd sortio destitutus rem nō tam strenuè gesturus erat?quod videtur innuisse Pindarus in Olymp. od.9. vbi narrat pulsis Gr lepho solum Achillem cum Patroclo perstitisse:tum addit,ὡς ἔμφρονι δεῖξαι μαθεῖν Πατρόκλου βιατὰν νόον· ἐξ οὗ Θέτιος γόνος οὐλίῳ ἐν Ἄρει Παραγορεῖτο,μή ποτε σφετέρας ἄτερθε ταξιοῦσθαι δαμασιμβρότου αἰχμᾶς.

s τὰς δὲ ἐᾶν πεδίον] Ergo naues liberari, quàm ipsos Græcos malebat Heros,vt suprà monebamus. Quod etiam magis quentia quibus vtriusque exercitus perniciem & internecionē precatur, vt sibi soli subactæ & dirutæ Troiæ superesset g

us tamen, qui sequuntur, multi ex antiquis expungebant: quia indigni videbantur, quos Heros pronunciasset, ἀλλ' ἐστι παρέλκον φασὶ καὶ παιδαριῶδες τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἀδύνατον καὶ τὸ τοῦ ἤθους φθονερόν. Et sanè nisi iam longa lectione recepti esse lituram acciperent: nisi hoc quoque inter illa referamus, quæ malè Heroibus Poeta tribuit.

ὣς οἱ τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
...ετ' ἔμιμνε. βιάζετο γὰρ βελέεσσι·
...ιωός τε νόος καὶ Τρῶες ἀγαυοὶ,
...ήλη δὲ περὶ κροτάφοισι φαεινὴ
...μένη καναχὴν ἔχε. βάλλετο δ' αἰεὶ
...' εὐποίηθ'. ὁ δ' ἀριστερὸν ὦμον ἔκαμνεν,
...ν ἔχων σάκος αἰόλον· οὐδὲ δύναντο
...πελεμίξαι, ἐρείδοντες βελέεσσιν.
...λέω ἔχετ' ἄσθματι. * κὰδ δέ οἱ ἱδρὼς
...ελέων πολὺς ἔρρεεν, οὐδέ πη εἶχεν
...ευσαι· πάντη δὲ κακὸν κακῷ ἐστήρικτο.
...υ μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
...πρῶτον πῦρ ἔμπεσε νηυσὶν Ἀχαιῶν.
...Αἴαντος δόρυ μείλινον ἄγχι παραστὰς
...εγάλῳ, αἰχμῆς παρὰ καυλὸν ὄπισθεν
...πάραξε. τὸ μὲν Τελαμώνιος Αἴας
...ν χειρὶ κόλον δόρυ· τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ
...ὴ χαμάδις βόμβησε πεσοῦσα.
...κατὰ θυμὸν ἀμύμονα, ῥίγησέν τε
...α πάγχυ μάχης ἐπὶ μήδεα * κεῖρε
...ιέτης, Τρώεσσι δὲ βούλετο νίκην.
...βελέων. τοὶ δ' ἔμβαλον ἀκάματον πῦρ
..., αἶψα κατ' ἀσβέστη κέχυτο φλόξ.
...μνην πῦρ ἄμφεπεν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
...ιος Πατροκλῆα προσέειπεν,
...ενες Πατρόκλεις ἱπποκέλευθε,
...παρὰ νηυσὶ πυρὸς δηΐοιο ἐρωήν.
...ωσι, καὶ οὐκέτι φυκτὰ πέλωνται,
...θᾶσσον, ἐγὼ δέ κε λαὸν ἀγείρω.
...άτροκλος δὲ κορύσσετο νώροπι χαλκῷ.
...πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
...ίοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
...ώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε,
...όεντα, ποδώκεος Αἰακίδαο.
...οισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
...ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε·
...φθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκε,
...δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
...α δοῦρα, τά οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.
...ελετ' οἶον ἀμύμονος Αἰακίδαο,
...αρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν
...ειν οἶος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεύς·
...ίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων
...φῆς, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν.
...μέδοντα θοῶς ζευγνύμεν ἄνωγε,
...ηνα ῥηξήνορα τίε μάλιστα·
...οἱ ἔσκε μάχῃ ἔνι μεῖναι ὁμοκλήν.
...Αὐτομέδων ὕπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους,
...Βαλίον, τὼ ἅμα πνοιῇσι πετέσθην·
...Ζεφύρῳ ἀνέμῳ ἅρπυια Ποδάργη,
...λειμῶνι * παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο.
...ηορέῃσιν ἀμύμονα Πήδασον ἵει,
...Ἠετίωνος ἑλὼν πόλιν ἤγαγ' Ἀχιλλεύς,
...θνητὸς ἐὼν ἕπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισι.
...ς ἄρ' ἐποιχόμενος θώρηξεν Ἀχιλλεὺς,

Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Aiax aũt non amplius manebat: premebatur.n.telis.
Superabat eum Iouisq; mens & Troiani illustres
Iacientes, magnum autem circa tempora splendida
Galea pcussa sonũ edebat: percutiebatur aũt semper
Ad phaleras bene factas: hic.a.sinistro humero labora
Firmiter vsq; tenens scutũ variũ, neq; poterãt (bat,
Circum ipsum dimouere loco, iacientes telis.
Semper.a.molesto tenebatur anhelitu: deq; ei sudor
Vndiq; ex mẽbris multus fluebat, neq; vsquã poterat
Respirare: passim autem malum malo firmabatur.
Dicite nũc mihi Musæ cœlestes domos habitantes,
Quomodo iã primò ignis incidit nauibus Achiuorũ.
Hector.a.Aiacis hastam fraxineam propè astans
Percussit ense magno, cuspidis iuxta cõmissurã retrò:
Penitus.a.amputauit. hãc quidem Telamonius Aiax
Vibrabat frustrà in manu mutila hastã: pcul.a.ab i-
Cuspis ærea in terram sonuit lapsa: (psa
Agnouit autẽ Aiax in animo inculpato, exhorruitq;
Opera deorũ: quod omnino pugnæ consilia præcidebat
Iupiter altitonans, Troianisq; volebat victoriam.
Cessit.a.è telis: hi autem iniecerunt irrequietũ ignẽ
Naui veloci: p hãc.a.statim inextinguibilis diffusa est
Sic qdẽ puppim ignis circũdedit: at Achilles (flamma:
Coxas percutiens Patroclum allocutus est:
Concitare generose Patrocle, equo viam faciens
Video iam apud naues ignis ardentis impetum.
Ne iã naues capiãt, & nõ amplius potestas aufugiẽdi
Induere arma ocyus, ego.a.exercitũ congregabo. (sit,
Sic dixit: Patroclus.a.armabatur splendido ære.
Ocreas quidem primùm circum tibias posuit
Pulchras argenteis fibulis aptatas:
Secundo rursus thoracem circum pectora induit
Discolorem, stellatum, velocis Aeacidæ:
Circũ.a.humeros iecit ensẽ argẽteis clauis distinctũ,
Aereum: at deinde scutum magnumq; validumq;:
Capite autem in generoso galeam benefactam posuit
Equis setis cristatã: at horrẽdũ crista desup nutabat.
Accepit.a.robusta hastilia, quæ ei manib. quadrabãt:
Hastam autem non accepit solùm egregij Aeacidæ,
Graue, magnã, solidã, quã quidẽ nõ potuit alius Græc.
Vibrare, sed ipsam solus sciebat concutere Achilles:
Peliadem hastam, quam patri charo dedit Chiron
Pelij ex vertice, vt cædes esset heroibus:
Equos autem Automedontẽ confestim iungere iussit,
Quem post Achillem fortem honorabat maximè:
Fidelissimus.a.ei erat in pugna ad sustinẽdas minas:
Quapropter et Automedõ duxit sub iugũ veloces equos
Xanthũ & Balium, qui duo similiter vẽtis volabant:
Hos peperit Zephyro vento harpyia Podarge
Pascens in prato iuxta fluxum Oceani:
Adq; lora exteriora eximium Pedasum admouit,
Quẽ quondã Eetionis capta vrbe, abduxit Achilles,
Qui & mortalis existẽs sequebat equos immortales.
Myrmidonas autem adiens armauit Achilles

γρ. καὶ δέ
γρ. κίχεν
γρ. παρὰ ῥόον ἠριδανοῖο

Πάντας ἀνὰ κλισίας σὺν τεύχεσιν· οἱ δὲ λύκοι ὣς
Ὠμοφάγοι, τοῖσί τε περὶ φρεσὶν ἄσπετος ἀλκή,
Οἵ τ' ἔλαφον κεραὸν μέγαν οὔρεσι δῃώσαντες
Δάπτουσιν· πᾶσιν δὲ παρήϊον αἵματι φοινόν,
Καί τ' ἀγεληδὸν ἴασιν ἀπὸ κρήνης μελανύδρου,
Λάψοντες γλώσσῃσιν ἀραιῇσι μέλαν ὕδωρ
Ἄκρον, ἐρευγόμενοι φόνον αἵματος· ἐν δέ τε θυμὸς
Στήθεσιν ἄτρομός ἐστι, περιστένεται δέ τε γαστήρ·
Τοῖοι Μυρμιδόνων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
Ἀμφ' ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο
Ῥώοντ'· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν ἀρήϊος ἵστατ' Ἀχιλλεύς,
Ὀτρύνων ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.
Πεντήκοντ' ἦσαν νῆες θοαὶ ᾗσιν Ἀχιλλεὺς
Ἐς Τροίην ἡγεῖτο Διῒ φίλος· ἐν δὲ ἑκάστῃ
ᵇΠεντήκοντ' ἔσαν ἄνδρες ἐπὶ κληῖσιν ἑταῖροι·
Πέντε δ' ἄρ' ἡγεμόνας ποιήσατο, τοῖς ἐπεποίθει
Σημαίνειν, αὐτὸς δὲ μέγα κρατέων ἤνασσε.
Τῆς μὲν ἰῆς στιχὸς ἦρχε Μενέσθιος αἰολοθώρηξ,
Υἱὸς Σπερχειοῖο Διϊπετέος ποταμοῖο,
Τὸν τέκε Πηλῆος θυγάτηρ καλὴ Πολυδώρη
Σπερχειῷ ἀκάμαντι, γυνὴ θεῷ εὐνηθεῖσα·
Αὐτὰρ ἐπίκλησιν Βώρῳ, Περιήρεος υἷι,
Ὅς ῥ' ἀναφανδὸν ὄπυιε, πορὼν ἀπερείσια ἕδνα.
Τῆς δ' ἑτέρης Εὔδωρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Παρθένιος, τὸν ἔτικτε χορῷ καλὴ Πολυμήλη
Φύλαντος θυγάτηρ· τῆς δὲ κρατὺς Ἀργειφόντης
Ἠράσατ', ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν μετὰ μελπομένῃσιν
Ἐν χορῷ Ἀρτέμιδος χρυσηλακάτου κελαδεινῆς·
Αὐτίκα δ' εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς, παρελέξατο λάθρῃ
Ἑρμείας ἀκάκητα· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὸν υἱὸν
Εὔδωρον, περὶ μὲν θείειν ταχὺν, ἠδὲ μαχητήν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε μογοστόκος Εἰλείθυια
Ἐξάγαγε* πρὸ φόωσδε, καὶ ἠελίου ἴδεν αὐγάς,
Τὴν μὲν Ἐχεκλῆος κρατερὸν μένος Ἀκτορίδαο
Ἠγάγετο πρὸς δώματ', ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα·
Τὸν δ' ὁ γέρων Φύλας εὖ ἔτρεφεν ἠδ' ἀτίταλλεν,
Ἀμφαγαπαζόμενος ὡσεί θ' ἑὸν υἱὸν ἐόντα.
Τῆς δὲ τρίτης Πείσανδρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Μαιμαλίδης, ὃς πᾶσι μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσιν
Ἔγχεϊ μάρνασθαι, μετὰ Πηλεΐωνος ἑταῖρον.
Τῆς δὲ τετάρτης ἦρχε γέρων ἱππηλάτα Φοῖνιξ.
Πέμπτης δ' Ἀλκιμέδων Λαέρκεος υἱὸς ἀμύμων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντας ἅμ' ἡγεμόνεσσιν Ἀχιλλεὺς
Στῆσεν ἐῢ κρίνας, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.
Μυρμιδόνες, μή τίς μοι ἀπειλάων λελαθέσθω
Ἃς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἀπειλεῖτε Τρώεσσι
Πάνθ' ὑπὸ μηνιθμὸν καί μ' ᾐτιάασθε ἕκαστος,
Σχέτλιε Πηλέος υἱὲ, ᵏχόλῳ ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ·
Νηλεὲς, ὃς παρὰ νηυσὶν ἔχεις ἀέκοντας ἑταίρους.
Οἴκαδέ περ σὺν νηυσὶ νεώμεθα ποντοπόροισιν
Αὖτις, ἐπεί ῥά τοι ὧδε κακὸς χόλος ἔμπεσε θυμῷ,
Ταῦτά μ' ἀγειρόμενοι θάμ' ἐβάζετε· νῦν δὲ πέφαν-
ται
Φυλόπιδος μέγα ἔργον, ἕης τὸ πρίν γ' ἐράασθε.
Ἔνθά τις ἄλκιμον ἦτορ ἔχων Τρώεσσι μαχέσθω.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
Μᾶλλον δὲ στίχες ἄρθεν, ἐπεὶ βασιλῆος ἄκουσαν.
Ὡς δ' ὅτε τοῖχον ἀνὴρ ἀράρῃ πυκινοῖσι λίθοισι
Δώματος ὑψηλοῖο, βίας ἀνέμων ἀλεείνων·

*γε πρὸ φόωσδε

Omnes per tentoria cum armis: hi verò, l
Crudiuori, quibusq; circa mentes immen
Qui ceruum cornutum magnum in mon
Vorant: omnibus autem maxilla sangui
Et gregatim vadunt à fonte nigram aq
Haustúri linguis tenuibus nigram aqua
Summam, eructátes cruorem sanguinis.
Pectorib. intrepidus est vndiq; arctatur
Tales Myrmidonum duces & principes
Circum strenuum famulum velocis Aeac
Ruebant: inter autem hos bellicosus staba
Vrgens equosq; & viros scutatos.
Quinquaginta erant naues veloces, qua
Ad Troiam duxerat Ioui dilectus. in. a
Quinquaginta erant viri in transtris so
Quinque autem duces fecerat, quibus fi
Vt imperarent. ipse autem multum pot
Vnius qdē ordinis dux erat Menesthi' v
Filius Sperchij ex Ioue fluentis fluuij,
Quem peperit Pelei filia pulchra Polydo
Sperchio indefesso, mulier deo concuban
Sed cognomento Boro, Perieris filio,
Qui palàm eam vxorem duxerat, data
Alterius autē Eudorus mauortius dux
Clàm susceptus, quē peperit in chorea p
Phylantis filia: hanc verò fortis Argicid
Amauit, oculis conspicatus inter cant
In choro Dianæ aureum arcum gestātis
Statim aūt in cœnalem ascendens, accub
Mercurius innocuus: dedit autem ei illu
Eudorum: in currendo celerem, atq; pug
Sed postquā hanc parientib. dolorem affe
Eduxit in lucem, & Solis vidit splendore
Hanc quidem Echecles validum robur A
Duxit ad ædes, postquā dedit infinita d
Hunc. a. senex Phylas diligēter nutriuit,
Valdè diligens tanquam suum filium ex
Tertij autem Pisandrus bellicosus dux er
Mæmalides, qui inter omnes excellebat M
Hasta pugnando post Pelidæ socium.
Quarti autem dux erat senex equitator
Quinti autem Alcimedon Laërci filius ex
Sed postquam omnes cum ducibus Achil
Collocasset bene ordinans, acrem sermon
Myrmidones, ne quis mihi minarum
Quas in nauibus velocibus minabamini
Toto tempore iræ, & me criminabamini
Dure Pelei fili, bile sanè te nutriuit mat
Immitis, qui apud naues tenes inuitos so
Domum saltem cum nauibus reuertamu
Rursus, quoniam tibi adeò sæua ira incid
Hæc mihi congregati frequenter dicebat
paret
Conflictus magnū opus, cuius antea qdē c
Ibi aliqs generosū cor habēs aduersus Tro
Sic fatus, cōcitauit robur & animū v
Magis. a. cateruæ densatæ sunt, postq̄ rege
Sicut. a. quādo murū vir coagmentārit d
Domus altæ, incursus ventorum vitans.

...ρυθές τε καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
...σπὶδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
...τόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
...πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.
...προπάροιθε δύ' ἀνέρε θωρήσσεσθον,
...τε καὶ Αὐτομέδων, ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
...μιδόνων πολεμιζέμεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
...λισίην· χηλοῦ δ' ἀπὸ πῶμ' ἀνέωγε
...δαλέης, τήν οἱ Θέτις ἀργυρόπεζα
...ος ἄγεσθαι, ἐϋπλήσασα χιτώνων,
ἀνεμοσκεπέων, οὔλων τε ταπήτων.
...δέπας ἔσκε τετυγμένον, οὐδέ τις ἄλλος
...πίνεσκεν ἀπ' αὐτοῦ αἴθοπα οἶνον,
...σπένδεσκε θεῶν ὅτε μὴ Διὶ πατρί.
...χηλοῖο λαβὼν ἐκάθηρε θεείῳ
...νίψ' ὕδατος καλῇσι ῥοῇσι.
...ὸς χεῖρας, ἀφύσσατο δ' αἴθοπα οἶνον,
...στὰς μέσῳ ἕρκεϊ λεῖβε δὲ οἶνον,
...ίδων (Δία δ' οὐ λάθε τερπικέραυνον)
...Δωδωναῖε * Πελασγικὲ, τηλόθι ναίων,
...μέων δυσχειμέρου· [n] ἀμφὶ * δὲ Σελλοὶ
...φῆται ἀνιπτόποδες, χαμαιεῦναι.
...ἐμὸν ἔπος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
...μὲ, μέγα δ' ἴψαο λαὸν Ἀχαιῶν·
...μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ.
...ἐγὼ μενέω νηῶν ἐν ἀγῶνι,
...πέμπω πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσι
...κῦδος ἅμα πρόες εὐρύοπα Ζεῦ,
...ἦτορ ἐνὶ φρεσὶν ὄφρα καὶ Ἕκτωρ
...οἶος ἐπίσταται πολεμίζειν
...άπων, ἤ οἱ τότε χεῖρες ἄαπτοι
...ὅτ' ἐγώ περ ἴω μετὰ μῶλον Ἄρηος.
...ἀπὸ ναῦφι μάχην ἐνοπήν τε δίηται,
...θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκοιτο,
...ὺν πᾶσι καὶ ἀγχεμάχοις ἑτάροισιν.

Sic densatæ erãt galeæq́, & scuta vmbonem habẽtia:
Scutum autẽ scutũ fulciebat: galea galeã, virũ.a.vir:
Cõtingebãt se inuicẽ.a.cristatæ galeæ fulgentib.conis.
Nutantibus ipsis, adeò densi astabant inter se.
Omnes autem ante duo viri armabantur
Patroclusq́, & Automedon, vnum animum habẽtes,
Ante Myrmidonas ad bellandum, sed Achilles
Perrexit ire in tẽtorium: ab arca.a.operculũ abstulit
Pulchra, affabrè facta, quam ei Thetis argentipes
Posuit in naue ducendam, bene implens tunicis,
Chlænisq́, arcentibus ventum villosisq́, tapetibus.
Illic.a.ei poculum erat elaboratum, neq́, aliquis alius
Neq́, virorum bibebat ex eo ardens vinum,
Neq́, alicui libabat deorum nisi Ioui patri.
Hoc vtiq́, tunc ex arca sumens purgauit sulphure — γρ. πέρρα
Primùm, posteà autem lauit aquæ amœnis fluxibus:
Lauitq́, ipse manus: hausit autem ardens vinum.
Precabat̃ deinde in medio stãs septo: libauit.a.vinũ,
Cælũ suspiciẽs: (Iouẽ.a.non latuit fulmine gaudẽte)
Iupiter rex Dodonæ, Pelasgice, longè habitans. — γρ. Πελαργικὲ
Dodonæ præsidens frigoribus exposita: circum.a.Selli — γρ. δέ σ' ἑλλοὶ
Te habitant vates, illoti pedibus, humi dormientes:
Certè quidẽ olim meũ sermonem exaudisti precãtis,
Honorasti quidẽ me: vald.a.læsisti populũ Achiuorũ
Atq́, adhuc etiam nunc mihi hoc perfice desiderium:
Ipse quidem ego manebo nauium in congregatione,
Sed socium mitto multos inter Myrmidonas
Pugnare: huic gloriã simul cõcede ò latè pspiciẽs Iupi
Confirma aũt ei cor in mentibus, vt & Hector (ter:
Intelligat, num etiam solus sciat pugnare
Noster famulus, an ei tunc manus inaccessæ
Insaniant, quando ego eo ad stragem Martis.
Sed postquã à nauib. pugnam clamoremq́, amouerit,
Incolumis mihi postea veloces ad naues redeat,
Armisq́, cum omnibus, & pugnacibus socijs.

COMMENTARIVS.

...ἰμίμνε] Non potest meliùs exprimi militis aut ducis labor in præliando, & hostium impetu sustinendo, quàm hîc ...m eo nomine debuerunt reliqui Græci. Siquidem non solùm illi cum Hectore aut reliquis Troianis erat negotiũ, ...e: quod iterum inculcat Poëta, vt nihil habeant Troës quod de Græcis glorientur, cùm eos non proprio, sed asci...pore profligabant, vt aliàs etiam dictum est. Sic infrà Aiacem non Hectoris, sed Deorum facta perterrebunt.

...ιν] Ad hoc solùm epiphonema exprimendum tot sunt anteà dicta sigillatimque enumerata, tanta est Vatis no...

...ίκωνται.] Ista vel Græcorum gratia dicit, quasi illorum tandem commisertus, vel sui & Myrmidonum. Nauibus e...illus erat reditus sperandus, sed cùm terra pugnandum fuisset, at terra patrium solum repeti non posset, ex solo ...is restabat expectanda, eoque adhuc incerto ex lege belli.

...τ' οἶον] Hunc locũ in comparationem traxit Plutarchus in dialogo, πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. cuius hæc μὲν οὖν ἀπόχρη περὶ τούτων. ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς παρρησίας ἴδωμεν. ἔδει μὲν γὰρ, ὡς ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως τὰ ὅπλα περιβαλλόμενος ...ων ἐπὶ τὴν μάχην, μόνης οὐκ ἐτόλμησε τῆς πηλιάδος θιγεῖν, ἀλλ' ἀφῆκεν, οὕτω τὸν κόλακα, τοῖς τοῦ φίλου σκευοποιούμενον καὶ ἀνα...σις καὶ συμβόλοις μόνην τὴν παρρησίαν, ὥσπερ ἐξαίρετον βάσταγμα φιλίας βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν καταλιπεῖν ἄθικτον καὶ ἀμίμητον.
...llis hastam Pausan. in Laconicis testatur Phaselide in templo Mineruæ positam, ex qua & Memnonis ense apud Aesculapij, & bipenni Pisandri, & Merionæ sagittis probat docuisse Homerum heroum arma fuisse olim ex ære. ...st, olim duplex fuisse hastarum genus: vnum cominus, alterum eminus. Illo vtebantur Euboënses, vt dixit Home...c vsus est Achilles, & ista huius est generis. Sed de vtroque sic Strabo lib. 10. Geogr. διττὴ γὰρ, inquit, ἡ τῶν δοράτων ...ἡ δ' ὡς παλτοῖς· καθάπερ καὶ ὁ κοντὸς ἀμφοτέρας τὰς χρείας ἀποδίδωσι. καὶ γὰρ συστάδην χρώμεθα, καὶ κοντοβολοῦντες, ὥσπερ καὶ ἡ σάρισσα. οἱ δ' Εὐβοεῖς ἀγαθοὶ ὑπῆρξαν πρὸς μάχην τὴν σταδίαν ἢ καὶ συστάδιαν λεγ...) καὶ ἐκ χειρός· δόρασι δὲ χρῶν...) τοῖς ὀρεκτοῖς, ...αἰχματαὶ μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι θώρηκας ῥήξειν. ἀλλοίαν ὅλως ὄντων τῶν παλτῶν. οἵαν ἀληθὲς εἶναι τὴν Πηλιάδα μελίην, ...οἶος ἐπίσταται πῆλαι Ἀχιλλεὺς, &c.

...πατρὶ πόρε Χείρων] Antiqui dicunt Peleum à Chirone hastam illam & eius vsum accepisse, quam Peleus posteà cum e... filio tradiderit, Achilles verò nulli. Fuit autem Peleus Chironis discipulus, vt à Xenophonte in κυνηγετικῷ me...o item multi alij, inter quos postremus est hic noster Achilles: quem vbi Chiron instituit, mortuus est, vt aliàs

...βάλλ...] Quæ de equis Achilleis ab Homero narrãtur, videri possunt homini rerum imperito fabulosa. Atqui res est ve... ...lexit, meo periculo, Homerus, quod posteà Varro obseruauit de Re rust. lib. 2. cap. 1. In fœtura, inquit, res est in...ia, sed est vera: quòd in Lusitania ad Oceanum in ea regione, vbi est oppidum Olysippo, monte Sacro (sic enim ...tis legendum docuit Iosephus Scaliger, ex ipso etiam Columella, qui huius rei meminit) quædam è vento con...ore equæ: vt hic gallinæ quoque solent, quarum oua ὑπηνέμια appellantur. Sed ex his equis, qui nati pulli non ...unt. Illud repetijt Plinius lib. 4. cap. 22. lib. 8. cap. 42. & lib. 16. cap. 25. Aristot. Hist. anim. lib. 6. cap. 18. equas dicit ἐξανε-

ἐξανεμοῦσθαι: quod tamen non possum intelligere de hoc ventoso conceptu, vt voluit Scaliger apud Varronem, cùm verbi significatio, & exinanire potius quàm concipere indicet. Sic apud Theophrastum segetes dicuntur ἐξανεμοῦσθαι, h νεῶσθαι καὶ ἀφανίζεσθαι, quo Plinius exinaniri dixit lib. 18. ca. 17. Scio tamen ἐξανεμοῦσθαι etiam apud Suidam explicari pe & apud Hesychiū per μετεωρίζεσθαι, vt possis intelligere equas ἐξανεμοῦσθαι, quæ vento concepto turgeant. Sed non vide luisse Aristoteles. Peruicax tamen non ero, si quis me secus docuerit: Sed ad rem. Hunc conceptum ventosum equaru expressit Poëta in 3. Georg.

Continuoq; auidis vbi subdita flamma medullis,
Vere magis (quia vere calor redit ossibus) illæ
Ore omnes versæ in Zephyrum, stant rupibus altis,
Exceptantq; leues auras, & sæpe sine vllis
Coniugijs vento grauidæ (mirabile dictu)
Saxa per, & scopulos, & depressas conualles
Diffugiunt non Eure tuos, neq; Solis ad ortus:
In Boream, Caurumq;, aut vnde nigerrimus Auster
Nascitur & pluuio contristat frigore cœlum.

Hæc ille. quæ cùm recitasset Columella, subiecit illud etiam, quod suprà memorauimus. Obstat tamen Iustinus lib. 4 nia, inquit, iuxta fluuium Tagum, equas vento concipere multi authores prodiderunt: quę fabulæ ex equarum fœcund gum multitudine natæ sunt, qui tanti in Gallecia ac Lusitania, ac tam pernices visuntur, vt non immeritò ipso vento deantur, &c. Hunc tamen Brodæus ex eorū qui aliter opinantur turba, cui etiam Augustinus ascribi potest, elidi arbitra sic se habeat, vt velit. Multa fiunt, quæ si credibilia per se essent, nullam sui admirationem concitarent, quod tamen m est proprium. Quicquid sit, Homerus omnino illinc equos Achillis deducit, vt docent illa etiam de Zephyro & Ocean Plinio & Varrone consentiunt. Obstare videtur quod de illo equorum genere traditur, eos non vltra triennium viue totum ferè decennium ante Troiam fuisset Achilles. Sed aut hoc ignorasse Homerum puto, aut fingendi licentia, qua dent Poëtæ, hoc illi concedendum est. Quòd porrò ad alteram lectionem παρὰ ῥόον Ἠριδάνοιο attinet, non placet. Ille nus nullibi est terrarum, vt docet Strabo lib. 5. & hoc nomen ab aliquo Poëtarum confictum dicit Herodotus lib. 3. q danum Pausanias inter fluuios Atticæ recēseat, & vulgaris illius Eridani meminerit quoq; Dionysius de Situ orbis. Sin tis, res fiet fabulosior, quàm anteà: fabulosam dico antea fuisse, quia vera falsis Poëta commiscuit.

g ὃς καὶ θνητὸς ἐών] Eustathius hoc ita interpretatur, vt Pedasus ideò mortalis dicatur, quòd fuerit ἄζυμίας, vnde sobo pagare non potuerit: contrà verò Xanthus & Balius immortales διὰ τὸ δύνασθαι εἶναι ἀγεννεῖς ...... que hi non possunt ἀκύμονες dici, vt Pedasus. Sed illud mihi non placet, neq; vlli puto placiturum, quin potiùs eos im xit, quia diuino fati genere, nimirum Zephyro, & Harpygia Podarge, quos inter numina etiam antiquitas illa referre uit. Vel immortales appellat eo sensu, quo inf. lib. sequenti arma Achillis ἄμβροτα dicet, quòd illa Deorum dono possi dum etiam eodem libro sequenti, quid de ijsdem equis dicat Iupiter. vnde mea corroborabitur sententia. In nuptijs P dis dicuntur Thetidi omnes Dij munera cōtulisse, inter quos Neptunus ei equos Xanthum & Balium dederit, & ipsa

h πεντήκοντ' ἦσαν ἄνδρες] Copias Achillis describit opportunè Poëta, quas in Bœotia prætermiserat, ea, credo, de causa mul cum reliquis Græcis Troiam appulerit, aut eodem tempore quo reliqui exercitum conscripserit: sed postea à P memnonem sit missus. vt vult Poëta. nam aliud sensit Dares Phrygius, vt & aliàs obseruauimus. Ergo quinquaginta Achilles, quarum singulæ quinquaginta milites complectebantur, vnde fit totus numerus duûm millium & quinger tum. Deinde recensentur illorum duces quinq; (quibus omnibus Achilles imperitabat. Qui si æquales habuerant co habuerunt singuli decem naues & quingentos viros. Collocat autem primo loco Menestheum, Eudorum secundo, Pi tio, eorum videlicet virtutis bellicæ prærogatiua: Phœnicem verò quartum, cum hic alioqui sapientia & consilio æt ris respectu, præstaret: cæteros autem commendat tum à genere tùm à fortitudine, Phœnicem non item, quia de Sed & Alcimedontem penè intactum relinquit forsan quia ad reliquorum præstantiam non accederet.

i μή τίς μοι ἀπειλάων λελαθέσθω] Intelligendum est κατὰ τὸ σιωπώμενον ista accidisse Notatur autem Myrmidonum pugna immò etiam libera oratio, qua ducem suum increparunt, adeò vt contumeliosis verbis non abstinuerint, qualia sunt i λεῖ Πηλέος υἱέ, χόλῳ ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ, Νηλεὲς, &c. quibus nihil ferè potest dici durius, modestius poterat & debebat Exprefsit prælíandi animos Poëta, minus tamen Achilleæ maiestatis obseruantes, vt eos tamen esse par & consentaneum om nos ista vitiosè in exemplum fortass traducamus.

k χόλῳ ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ] Acerbius hoc dictum est, quàm vllum Patrocli verbum, & tamen pereleganter: quasi il uicaci & obstinato in ira animo sit, non alio cibo nutritus, quàm ipsa bile, quæ iræ causa est, videatur. Sed qualis erit nutritus Achilles fuerit? Atra nimirum, quæ propter suam frigiditatem & siccitatem crassioremq; materiam, non ita fa tur, & diutiùs perseuerat. Vel etiam bilem hanc atram flauæ permiscebimus, quæ viros facit πικροὺς & amarulentos, q placantur, vt Achilles fuit. quanquam fortè melior erit prior sententia, quia non nisi viso inimicorum sanguine iram c

l ἐχθρὸς γάρ] De hoc ritu aliàs copiosè satis loquuti sumus, vt hîc illa rursus inculcare superfluæ sit operæ. Appar hoc loco, vt ex infinitis alijs, quantus sit pietatis doctor Poëta noster: quam etsi impietatibus non paucis inuoluat, est homini attentiùs consideranti verum a falso discernere, vt hîc cùm Achilles Ioui Deorum summo, vt illi quidem bat. felicem pugnæ exitum Patroclo imprecans. Porrò malè videtur doctissimos Giphanius in suis Scholijs hanc purg vestibus intelligere: nam Poëta manifestè ad poculum refert.

m Δωδωναῖε, Πελασγικέ,] De hoc loco agit Strabo libro quinto, vbi docet Pelasgos antiquam gentem per vniuersam titisse, maximè inter Aeoles Thessaliæ incolas clarā &c. tū subijcit, Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἡ Θετταλία λέγεται τὸ μεταξὺ Πηνειοῦ καὶ τῶν ἐμβολῶν, ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων Πελασγούς. τόν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς μάζει Πελασγικόν. Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ. Idem autem lib. septimo plura de oraculo Dodonæo: ἦν δέ, inquit, ὥς φησι ... ἵδρυμα· οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα δυναστευσάντων, ἀρχαιότατοι λέγονται. καὶ ὁ Ποιητής φησιν οὕτω· Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε ... Ο' δ' Ἡσίοδος, Δωδώνην, φηγόν τε Πελασγῶν ἕδρανον ἦεν, &c. Quidam autem scribunt πελαργικέ, διότι, vt inquit Eustathius ... οὐ δωδωναῖος, λόφος, ὃν οὕτω καλούμενον. Appellat autem Iouem τηλόθι ναίοντα, nimirum in cœlis habitantem terris sunt dissiti.

n ἀμφὶ δὲ Σελλοί] Diuersitatem lectionis huius loci memorat idem Strabo, eod. lib. 7. cuius verba ascribamus, eorum illius non est semper copia, & ille non solùm præsentia, sed etiam sequentia illustrabit. Περὶ δὲ Δωδώνης, inquit, τοὺς μὲν ἱερεῖς Διὸς βαρβάρους διασαφεῖ καὶ ὁ Ὅμηρος ἐκ τῆς διαίτης ἀνιπτόποδας χαμαιεύνας λέγων. Πότερον δὲ χρὴ λέγειν Ἑλλοὺς, ὡς Πίνδ ὡς ὑπονοοῦσι παρ' Ὁμήρῳ κεῖσθαι ἡ γραφὴ ἀμφίβολος οὐκ ἔστι διακρῖναι. Φιλόχορος δέ φησι καὶ τὸν περὶ Δωδώνην τόπον ὥσπερ Ἑλλοπίαν κληθῆναι. καὶ γὰρ Ἡσίοδον οὕτω λέγειν· ἔστι τις Ἑλλοπίη πολυλήϊος ἠδ' εὐλείμων Ἔνθα δὲ Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται, &c. Pa tem de istis vatibus loquens ait, à multis eos Tomaros appellari, à Tomaro monte Thesprotiæ, sub quo fanum iaceba ex hoc loco concludit, in eo templo Dodonæo primùm viros fuisse, qui futura predicerent, cùm postea tres anus ad l rium designatæ sunt, postquàm Dione etiam in societatem Iouis recepta est. Sed de his aliàs dicemus plura.

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς·	*Sic dixit, precās: hūc. a. audiuit cōsiliari*
Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε·	*Huic alterum quidem dedit pater, alterū*
Νηῶν μέν οἱ ἀπώσασθαι πόλεμόν τε μάχην τε	*A nauibus quidem ei arcere bellumq; pug*
Δῶκε, σόον δ' ἀνένευσε μάχης ἐξαπονέεσθαι.	*Dedit: saluum autem abnuit è pugna reuer*
Ἤτοι ὁ μὲν, σπείσας τε καὶ εὐξάμενος Διῒ πατρὶ,	*Certè hic qdē quum libasset ac supplicasset Io*
Ἂψ κλισίην εἰσῆλθε, δέπας δ' ἀπέθηκ' ἐνὶ χηλῷ.	*Rursus tētoriū ingressus est: poculum reposu*
Στῆ δὲ πάροιθ' ἐλθὼν κλισίης· ἔτι δ' ἤθελε θυμῷ	*Stetit. a. ante pfect° tētoriū: ampliusq; vol*
Εἰσιδέειν Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνήν.	*Inspicere Troianorū & Achiuorum pugnan*
Οἱ δ' ἅμα Πατρόκλῳ μεγαλήτορι θωρηχθέντες	*Hi verò cum Patroclo magnanimo armati*

ῥ ἐν Τρωσὶ μέγα φρονέοντες ὄρουσαν.
σφήκεσσιν ἐοικότες ἐξεχέοντο
οὺς παῖδες * ἐριδμαίνωσιν ἔθοντες,
κερτομέοντες ὁδῷ ἔπι οἰκί' ἔχοντας,
νηπίαχοι· ξυνὸν δὲ κακὸν πολέεσσι τιθεῖσι·
τοὺς δ' εἴ πέρ τε παρά τις τε κιὼν ἄνθρωπος ὁδίτης
κινήσῃ ἀέκων, οἱ δ' ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες,
πρόσσω πᾶς πέτεται καὶ ἀμύνει οἷσι τέκεσσι.
Τῶν τότε Μυρμιδόνες κραδίην καὶ θυμὸν ἔχοντες,
ἐκ νηῶν ἐχέοντο· βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Πάτροκλος δ' ἑτάροισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Μυρμιδόνες ἕταροι Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
ὡς ἂν Πηλεΐδην τιμήσομεν, ὃς μέγ' ἄριστος
Ἀργείων παρὰ νηυσί, καὶ ἀγχέμαχοι θεράποντες·
γνῷ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
ἣν ἄτην, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
ἐν δ' ἔπεσον Τρώεσσιν ἀολλέες· ἀμφὶ δὲ νῆες
σμερδαλέον κονάβησαν ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν.
Τρῶες δ' ὡς εἴδοντο Μενοιτίου ἄλκιμον υἱόν,
αὐτὸν καὶ θεράποντα σὺν ἔντεσι μαρμαίροντας,
πᾶσιν ὀρίνθη θυμὸς, ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες,
ἐλπόμενοι παρὰ ναῦφι ποδώκεα Πηλεΐωνα
μηνιθμὸν μὲν ἀπορρῖψαι, φιλότητα δ' ἑλέσθαι·
πάπτηνεν δὲ ἕκαστος ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
Πάτροκλος δὲ πρῶτος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
ἀντικρὺ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο,
νηὶ πάρα πρύμνῃ μεγαθύμου Πρωτεσιλάου·
καὶ βάλε Πυραίχμην, ὃς Παίονας ἱπποκορυστὰς
ἤγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος·
τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
κάππεσεν οἰμώξας· ἕταροι δέ μιν ἀμφεφόβηθεν
Παίονες· ἐν γὰρ Πάτροκλος φόβον ἧκεν ἅπασιν,
ἡγεμόνα κτείνας ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Ἐκ νηῶν δ' ἔλασεν, κατὰ δ' ἔσβεσεν αἰθόμενον πῦρ.
ἡμιδαὴς δ' ἄρα νηῦς λίπετ' αὐτόθι. τοὶ δ' ἐφό-
βηθεν
Τρῶες θεσπεσίῳ ὁμάδῳ· Δαναοὶ δ' ἐπέχυντο
νῆας ἀνὰ γλαφυράς· ὅμαδος δ' ἀλίαστος ἐτύχθη.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
κινήσῃ πυκινὴν νεφέλην στεροπηγερέτα Ζεύς,
ἔκ τ' ἔφανεν πᾶσαι σκοπιαὶ καὶ πρώονες ἄκροι,
καὶ νάπαι· οὐρανόθεν δ' ἄρ ὑπερράγη ἄσπετος αἰθήρ·
ὣς Δαναοὶ νηῶν μὲν ἀπωσάμενοι δήϊον πῦρ,
τυτθὸν ἀνέπνευσαν· πολέμου δ' οὐ γίνετ' ἐρωή.
Οὐ γάρ πώ τι Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
προτροπάδην φοβέοντο μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
ἀλλ' ἔτ' ἄρ' ἀνθίσταντο, νεῶν δ' ὑπόεικον ἀνάγκῃ.
Ἔνθα δ' ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης
ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός
αὐτίκ' ἄρα στρεφθέντος Ἀρηϊλύκου βάλε μηρὸν
ἔγχεϊ ὀξυόεντι, * διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε.
ῥῆξεν δ' ὀστέον ἔγχος, ὁ δὲ πρηνὴς ἐπὶ * γαίῃ
κάππεσ'· ἀτὰρ Μενέλαος ἀρήϊος οὖτα Θόαντα,
στέρνον γυμνωθέντα παρ' ἀσπίδα· λῦσε δὲ γυῖα.
Φυλεΐδης δ' Ἄμφικλον ἐφορμηθέντα δοκεύσας,
ἔφθη ὀρεξάμενος πρυμνὸν σκέλος, ἔνθα πάχιστος
μυὼν ἀνθρώπου πέλεται· περὶ δ' ἔγχεος αἰχμῇ

Ordine ibāt, donec in Troianos valdè exultātes irrue-
Protinus. a. vespis similes effundebantur (runt.
In via habitantibus, quas pueri irritant consueti,
Semper vexantes, in via domicilia habentes
Stulti, commune autem malum multis faciunt:
Has si præter aliquis iens homo viator
Mouerit inuitus, hæ verò generosum cor habentes,
Vltra quæq; volat, & defendit suos fœtus:
Harum tunc Myrmidones cor & animum habentes,
Ex nauib. fundebantur, clamorq; immensus ortus est.
Patroclus. a. socios hortatus est altè clamans:
Myrmidones socij Pelidæ Achillis,
Viri estote amici, recordamini. a. impetuosæ virtutis,
Vt Pelidem honoremus, qui longè fortissimus est
Argiuorum apud naues, & bellicosi famuli.
Cognoscat aūt & Atrides latè dominans Agamemnō
Suā offensam, quod fortissimū Achiu. non honorauit.
Sic fatus, accendit robur & animum vniuscuiusq;.
Irruerūt. a. in Troianos conferti. circum autem naues
Terribiliter resonuerunt clamantibus ab Achiuis.
Troiani. a. postquam viderunt Menœtij fortem filiū,
Ipsum & famulum cum armis resplendentes,
Omnib. cōmotus est animus: turbabātur. a. phalāges,
Suspicantes apud naues velocem Pelidem
Iram quidem abiecisse, amicitiam verò recepisse.
Circūspexit. a. vnusquisq; quā fugeret graue pniciē.
Patroclus. a. primus iaculatus est hasta splendida
E regione in medium, vbi plurimi tumultuabantur
Nauis circa puppim magnanimi Protesilai.
Et percussit Pyræchmen, qui Pæonas galeatos
Duxit ex Amydone, ab Axio latè fluente: (res
Hūc pcussit ad dextrū humerū: is. a. supinus in pulue-
Cecidit gemēs, socij. a. circa ipsū in fuga coniecti sunt
Pæones. Patroclus enim fugam immisit omnibus,
Ductore occiso quos antecellebat in pugnando.
A nauibus. a. repulit, & extinxit ardentem ignem:
Semiusta autem nauis relicta est illic. hi autem in fu-
gam versi sunt
Troiani magno tumultu, Danai aūt infundebantur
Naues per cocauas: tumultus autem ingens ortus est.
Sicut aūt quando à summo cacumine montis magni,
Dimouet densam nubem fulgurator Iupiter.
Apparuerunt. a. oēs speculæ, & vertices prominētes,
Et saltus, cœlitus autem erupit ingens serenitas:
Sic Danai à nauibus quidem expellentes hostilē ignē,
Paululū respirārunt: belli autem non fiebat cessatio.
Non enim dum quid Troiani bellicosis ab Achiuis
Conuersim fugiebant nigris à nauibus.
Sed adhuc resistebāt, à nauib. a. cedebant necessitate.
Tum verò vir interfecit virum, dissipata acie
Ducum primus autem Menœtij fortis filius
Statim auersi Areilici percussit femur
Hasta acuta: penitus verò ferrum transegit:
Fregit autem os hasta: hic autem pronus in terram
Decidit, sed Menelaus mauortius vulnerauit Thoātē
Pectore nudatum iuxta scutum: soluit autem mēbra.
Phylides autem Amphiclum irruentem obseruans
Præuenit iaculatus vltimum crus, vbi pinguissimus
Musculus hominis est: circa autem hastæ cuspidem

ἐριδμαίνωσι — ἐριδμαίνουσιν
διαπρὸ — διαπρὸ
γαίῃ — χ. γαίῃ

Νεῦρα

Νεῦρα διεσχίσθη· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε.
Νεστορίδαι δ', ὁ μὲν οὔτασ' Ἀτύμνιον ὀξέϊ δουρὶ
Ἀντίλοχος, λαπάρης δὲ διήλασε χάλκεον ἔγχος.
Ἤριπε δὲ προπάροιθε· Μάρις δ' αὐτοσχεδὰ δουρὶ
Ἀντιλόχῳ ἐπόρουσε, κασιγνήτοιο χολωθείς,
Στὰς πρόσθεν νέκυος· τοῦ δ' ἀντίθεος Θρασυμήδης
Ἔφθη ὀρεξάμενος πρὶν οὐτάσαι, οὐδ' ἀφάμαρτεν
Ὦμον ἄφαρ· πρυμνὸν δὲ βραχίονα δουρὸς ἀκωκὴ
Δρύψ' ἀπὸ μυώνων, ἀπὸ δ' ὀστέον ἄχρις ἄραξε.
Δούπησεν δὲ πεσών, κατὰ δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.
Ὣς τὼ μὲν δοιοῖσι κασιγνήτοισι δαμέντε
Βήτην εἰς Ἔρεβος Σαρπηδόνος ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
Υἷες ἀκοντισταὶ Ἀμισωδάρου, ὅς ῥα Χίμαιραν
Θρέψεν ἀμαιμακέτην, πολέσιν κακὸν ἀνθρώποισιν.
Αἴας δὲ Κλεόβουλον Ὀϊλιάδης ἐπορούσας
Ζωὸν ἕλε βλαφθέντα κατὰ κλόνον· ἀλλά οἱ αὖθι
Λῦσε μένος, πλήξας ξίφει αὐχένα κωπήεντι·
Πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Πηνέλεως δὲ Λύκων τε συνέδραμον· ἔγχεσι μὲν γὰρ
Ἤμβροτον ἀλλήλων, μέλεον δ' ἠκόντισαν ἄμφω·
Τὼ δ' αὖτις ξιφέεσσι συνέδραμον· ἔνθα Λύκων μὲν
Ἱπποκόμου κόρυθος φάλον ἤλασεν, ἀμφὶ δὲ καυλὸν
Φάσγανον ἐρραίσθη· ὁ δ' ὑπ' οὔατος αὐχένα θεῖνε
Πηνέλεως, πᾶν δ' εἴσω ἔδυ ξίφος, ἔσχε δὲ οἶον
Δέρμα· παρηέρθη δὲ κάρη, ὑπέλυντο δὲ γυῖα.
Μηριόνης δ' Ἀκάμαντα κιχεὶς ποσὶ καρπαλίμοισι,
Νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον.
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς.
Ἰδομενεὺς δ' Ἐρύμαντα κατὰ στόμα νηλέϊ χαλκῷ
Νύξε· τὸ δ' αὐτικρὺ δόρυ χάλκεον * ἐξεπέρησε (γρ. ἀντικρὺ)
Νέρθεν ὑπ' ἐγκεφάλοιο· κέασσε δ' ἄρ' ὀστέα λευκά.
Ἐκ δ' ἐτίναχθεν ὀδόντες· ἐνέπλησθεν δέ οἱ ἄμφω
Αἵματος ὀφθαλμοί· τὸ δ' ἀνὰ στόμα καὶ κατὰ ῥῖνας
Πρῆσε χανών· θανάτου δὲ μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν.
Οὗτοι ἄρ' ἡγεμόνες Δαναῶν ἕλον ἄνδρα ἕκαστος.
Ὡς δὲ λύκοι ἄρνεσσιν ἐπέχραον ἢ ἐρίφοισι
Σίνται, ὑπ' ἐκ μήλων αἱρεύμενοι, αἵ τ' ἐν ὄρεσσι
Ποιμένος ἀφραδίῃσι διέτμαγον· οἱ δὲ ἰδόντες
Αἶψα διαρπάζουσιν ἀνάλκιδα θυμὸν ἐχούσας·
Ὣς Δαναοὶ Τρώεσσιν ἐπέχραον· οἱ δὲ φόβοιο
Δυσκελάδου μνήσαντο, λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
Ἵετ' ἀκοντίσσαι· ὁ δὲ ἰδρείῃ πολέμοιο,
Ἀσπίδι ταυρείῃ κεκαλυμμένος εὐρέας ὤμους,
Σκέπτετ' ὀϊστῶν τε ῥοῖζον καὶ δοῦπον ἀκόντων.
Ἦ μὲν δὴ γίνωσκε μάχης ἑτεραλκέα νίκην·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἀνέμιμνε, σάω δ' ἐρίηρας ἑταίρους.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπ' Οὐλύμπου νέφος ἔρχεται οὐρανὸν εἴσω,
Αἰθέρος ἐκ δίης, ὅτε τε Ζεὺς λαίλαπα τείνῃ·
Ὣς τῶν ἐκ νηῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε.
Οὐδὲ κατὰ μοῖραν πέραον πάλιν· Ἕκτορα δ' ἵπποι
Ἔκφερον ὠκύποδες σὺν τεύχεσι· λεῖπε δὲ λαὸν
Τρωϊκόν, οὓς ἀέκοντας ὀρυκτὴ τάφρος ἔρυκε.
Πολλοὶ δ' ἐν τάφρῳ ἐρυσάρματες ὠκέες ἵπποι
Ἄξαντ' ἐν πρώτῳ ῥυμῷ λίπον ἅρματ' ἀνάκτων.
Πάτροκλος δ' ἕπετο σφεδανὸν Δαναοῖσι κελεύων,
Τρωσὶ κακὰ φρονέων· οἱ δὲ ἰαχῇ τε φόβῳ τε

Nerui disrupti sunt. eũ. a. tenebræ in oculis op
Nestoridæ. a. hic qdẽ vulnerauit Atymnii
Antilochus: per ile aũt traiecit æream has
Cecidit autem coram. Maris autem comi
Antilochum inuasit, ob fratrem iratus,
Stans ante cadauer: hunc aũt diuinus Th
Præuenit iaculatus antè vulnerare (neq
Humerum protinus: extremũ. a. brachiũ
Amputauit à musculis: os. a. omnino absci
Sonuit autem lapsus: caligo autem oculos
Sic hi quidem à duobus fratribus interfect
Iuerunt ad inferos Sarpedonis strenui soci
Filij iaculatores Amisodari, qui Chimæra
Nutriuit indomitam, multis malum homi
Aiax verò Cleobulum Oiliades impet
Viuum cepit impeditum in turba: sed ei il
Soluit robur, percutiens ense ceruicem cap
Totus. a. incaluit ensis sanguine: hunc aute
Occupauit nigra mors, & fatum violentu
Peneleus autẽ Lyconq; concurrerunt: h
Errarunt à se inuicẽ, incassum. a. iaculati
Hi aũt rursus ensibus concurrerũt: tunc L
Equinis setis cristatæ galeæ conũ pcußit: iu
Ensis fractus est: hic. a. sub aure ceruicẽ perc
Penele⁹: totus. a. intra penetrauit ensis: ten
Pellis, pendebatq; caput, solutaq; sunt men
Meriones autem Acamanta assecut
velocibus
Percußit equos ascendentem in dexter
Cecidit autem ex curru: ob oculos autẽ fu
Idomeneus autem Erymanta in sæuo fe
Percußit: ipsa. a. ex aduerso hasta ærea pen
Subtus sub cerebro: secuit autem ossa alba.
Excußi sunt autem dentes impletiq; sunt
Sanguine oculi, quem quidem per os & per
Flauit hians, mortis autem nigra nebula o
Hi itaq; duces Danaorũ interfecerũt virũ
Sicut autem lupi agnos inuadunt vel hœd
Noxij, ex ouibus surripientes, quæ in mont
Pastoris stultitia disiunctæ sunt: hi autem
Statim diripiunt, impotentem animum ha
Sic Danai Troianos inuadebant: hi autem
Horrisonæ meminerũt: obliti sunt. a. strenu
Aiax. a. magnus semper in Hectoremære
Cupiebat iaculari: hic autem scientia belli
Scuto taurino coopertus latos humeros
Obseruabat sagittarũq; stridorẽ, & sonitũ
Certè qdẽ iã intelligebat pugnæ alternantẽ
Sed & sic remanebat, seruabatq; amabiles
Sicut. a. quãdo ab Olympo nebula vadit c
Aethere ex sereno cùm Iupiter procellam e
Sic horum à nauibus factus est clamorq; fug
Neq; decenter transierunt rursus: Hectoren
Efferebant veloces cũ armis: deseruit autem
Troicum, quos inuitos depressa fossa coërceb
Multi autem in fossa trahentes currum ve
Ruptos in primo temone liquerunt currus r
Patroclus. a. sequebatur vehementer Dana
Troianis mala cogitans: hi autem clamoreq;

ήσαν ὁδὰς, ἐπεὶ ἂρ τμάγεν. ὕψι δ᾽ ἀέλλη
ται νεφέων, τανύοντο δὲ μώνυχες ἵπποι
ρτὶ ἄστυ, νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.
ος δ᾽ ᾗ πλεῖστον ὀρινόμενον ἴδε λαὸν,
ικλήσας. ὑπὸ δ᾽ ἄξοσι φῶτες ἔπιπτον
χέων, δίφροι δ᾽ ἀνεκυμβαλίαζον.
α τάφρον ὑπέρθορον ὠκέες ἵπποι,
ς Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,
ενοι· ἐπὶ δ᾽ Ἕκτορι κέκλετο θυμός.
έειν· τὸν δ᾽ ἔκφερον ὠκέες ἵπποι.
λαίλαπι πᾶσα κελαινὴ βέβριθε χθὼν
ρινῷ ὅτε* λαβρότατον χέει ὕδωρ
ῥ᾽ ἄνδρεσσι κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ
ορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
άντες μὲν ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες,
κλιτῦς τότ᾽ ἀποτμήγουσι χαράδραι,
ρφυρέην μεγάλα στενάχουσι ῥέουσαι
ὶ κάρ· μινύθει δέ τε ἔργ᾽ ἀνθρώπων·
Τρωαὶ μεγάλα στενάχοντο θέουσαι.
δ᾽ ἐπεὶ οὖν πρώτας ἐπέκερσε φάλαγγας,
ῆας ἔεργε παλιμπετὲς, οὐδὲ πόληος
ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ μεσηγὺ
ῦ καὶ τείχεος ὑψηλοῖο
ΐσσων, πολέων δ᾽ ἀπετίνυτο ποινήν.
όνοον πρῶτον βάλε δουρὶ φαεινῷ,
ωθέντα παρ᾽ ἀσπίδα· λῦσε δὲ γυῖα.
πεσών· ὁ δὲ Θέστορα Ἤνοπος υἱὸν
ηθείς. ὁ μὲν εὐξέστῳ ἐνὶ δίφρῳ
κ γὰρ πλήγη φρένας, ἐκ δ᾽ ἄρα χειρῶν
ν· ὁ δ᾽ ἔγχεϊ νύξε παραστὰς
ιτερὸν, διὰ δ᾽ αὐτοῦ πεῖρεν ὀδόντων
ος ἑλὼν ὑπὲρ ἄντυγος, ὡς ὅτε τις φὼς
ροβλῆτι καθήμενος, ἱερὸν ἰχθὺν
ραζε λίνῳ καὶ ἤνοπι χαλκῷ·
δίφροιο κεχηνότα δουρὶ φαεινῷ.
πὶ στόμ᾽ ἔωσε· πεσόντα δέ μιν λίπε θυμός.
ρύαλον ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ
κεφαλήν· ἡ δ᾽ ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη
αρῇ· ὁ δ᾽ ἄρα πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ
μφὶ δέ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
ρύμαντα, καὶ Ἀμφοτερὸν, καὶ Ἐπάλτην.
τε Δαμαστορίδην, Ἐχίον τε, * Πύ-

πποόν τε, καὶ Ἀργεάδην Πολύμηλον,
συτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.
δ᾽ ὡς οὖν ἴδ᾽ ἀμιτροχίτωνας ἑταίρους
Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμέντας,
ιθέοισι καθαπτόμενος Λυκίοισιν,
Λύκιοι, πόσε φεύγετε; νῦν θοοὶ ἔστε.
γὼ τοῦδ᾽ ἀνέρος, ὄφρα δαείω
ρατέει, καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ᾽ ἔλυσεν.
ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.
δ᾽ ἑτέρωθεν ἐπεὶ ἴδεν, ἔκθορε δίφρου.
γυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι,
ψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μάχωνται,
λ ονες ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
ν ἐλέησε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω,

Oēs iplleuerūt vias postq̄ dißipati sūt: in altū.a. pcella
Spargebatur sub nubes: tendebāt aūt vnunguli equi
Retro ad ciuitatem à nauibus & tentorijs.
Patroclus.a. quàplurimū turbatum videbat populū,
Eà tēdebat mīaciter clamās: sub axib.a. viri cadebāt
Proni ex curribus: currus.a. resonabant subsuliates:
E regione autem per fossam transilierunt veloces eq
Immortales: quos Peleo dij dederunt, præclara dona,
Vlterius cupiētes: cōtra.a. Hectorē instigabat anim⁹:
Cupiebat.n. eū percutere: hūc.a. efferebāt veloces eq.
Sicut autem à turbine omnes nigra grauata est terra
Tempore autumnali: quādo creberrimā fundit aquā
Iupiter, quando iam viris iratus sæuit,
Qui violentiā in foro obliquas iudicant leges,
Iustitiā.a. expellunt, deorū reuerentiā non curantes.
Propter hos.a. omnes quidem fluuij inundant fluētes,
Multas autem conualles tunc abscindunt torrentes,
In autem mare nigrum valdè strepunt fluentes
Ex montib. in præceps: minuuntur.a. opera virorum:
Sic equæ Troianæ valdè ingemiscebant currentes.
Patroclus autem postquā primas dißipauit phalāges,
Rursus ad naues depulit retrorsum, neq; ciuitatem
Sinebat cupientes conscendere, sed inter
Naues & fluuium, & mœnia alta
Occidebat insequens: multorum.a. reddebat vltionē.
Tūc quidē Pronoū primùm percußit hasta splendida
Pectore nudatū iuxta scutū: soluit autem membra:
Sonuit autem lapsus. hic verò Thestorē Enopis filium
Secundo impetens: hic qdē bene polita in sella (nib.
Sedebat cōtract⁹: pculsus erat.n. animo, adeoq; ex ma-
Habenæ defluxerāt. hic aūtem hasta percußit astans
Maxillam dextram: per autē ipsius transfegit dentes:
Traxit.a. cū hasta prehensū sup curru, sicut quādo a-
Petra in prominēti sedens sacrū piscem (liquis vir
Ex ponto foras trahit lino, & splendido ferro:
Sic traxit ex curru hiantem hasta lucida.
In os.a. excußit: lapsum autem ipsum liquit anima.
Sed postea Eryalum irruentem percußit saxo,
Medio in capite: illud.v. in duas partes totū scißū est
In galea forti: hic autem pronus in terram
Decidit: circum.a. ipsum mors fusa est animū perdēs.
At deinde Erymanta, & Amphoterum, & Epaltem:
Tlepolemúmque Damastoridem, Echiúmque Py-
remq;,
Ipheaq; Euippumq;, & Argeadam Polymelum,
Omnes coaceruatos admouit terræ multipascuæ.
Sarpedon autem postquā vidit armis spoliatos socios,
Manibus Patrocli Menœtiade prostratos,
Hortatus est eximios obiurgans Lycios,
Pudor, ô Lycij quò fugitis? nunc celeres estote.
Occurram enim ego huic viro, vt intelligam,
Quisnam iste vincit, & iam malis multis affecit
Troianos, quoniā multorumq; & fortiū genua soluit.
Dixit, & ex curru cum armis saltauit humi.
Patroclus.a. altera ex parte vt vidit, desilijt è curru:
Hi.a. sicut vultures vnguib. curuis & rostris aduncis,
Scopulo in excelso valde clangentes pugnant:
Sic hi clamantes inter se irruebant.
Hūc.a. intuitus miseratus est Saturni filius versuti:

γ. δ᾽ ἄρα

γ. λαυρότα-τον

γ. κλιτῦς

γ. πυρίντε,

Ἥρην δὲ προσέειπε κασιγνήτην ἄλοχόν τε·
m Ὤ μοι ἐγών, ὅτε μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
Μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι.
Διχθὰ δέ μοι κραδίη μέμονε φρεσὶν ὁρμαίνοντι
n Ἤ μιν ζωὸν ἐόντα μάχης ἄπο δακρυοέσσης
Θείω ἀναρπάξας Λυκίης ἐνὶ πίονι δήμῳ,
Ἦ ἤδη ὑπὸ χερσὶ Μενοιτιάδαο δαμάσσω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον *ἔειπες; (* εἶπας)
o Ἄνδρα θνητὸν ἐόντα πάλαι πεπρωμένον αἴσῃ
Ἂψ ἐθέλεις θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι;
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Αἴ κε ζῶν πέμψῃς Σαρπηδόνα ὅνδε δόμονδε,
Φράζεο μή τις ἔπειτα θεῶν ἐθέλῃσι καὶ ἄλλος
Πέμπειν ὃν φίλον υἱὸν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης.
Πολλοὶ γὰρ περὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο μάχονται
Υἱέες ἀθανάτων, τοῖσιν κότον αἰνὸν ἐνήσεις.
Ἀλλ' εἴ τοι φίλος ἐστί, τεὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ,
Ἤτοι μέν μιν ἔασον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Χέρσ' ὕπο Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι·
Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τόν γε λίπῃ ψυχή τε καὶ αἰών,
Πέμπειν μιν Θάνατόν τε φέρειν καὶ νήδυμον Ὕπνον,
Εἰς ὅ κε δὴ Λυκίης εὐρείης δῆμον ἵκωνται·
Ἔνθά ἑ ταρχύσουσι κασίγνητοί τε ἔται τε
Τύμβῳ τε στήλῃ τε. p τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

Iunonem autem allocutus est sororem uxo
Hei mihi, quādo mihi Sarpedonē charissi
Fatum est à Patroclo Menœtiade interfici
Bifariam aūt mihi cor deliberat mētibus,
An ipsum viuum existentem pugna à la
Collocem raptum Lyciæ in diuite populo,
An iam sub manibus Menœtiade domab
Huic.a.respōdit deinde oculis decora ve
Molestissime Saturnie, quale verbum dix
Virum mortalem existentem diu destinat
Iterum vir à morte tristi liberare?
Fac tamen non te omnes approbabimus d
Aliud autē tibi dicam: tu verò in mentib.
Si viuum miseris Sarpedonem suam ad do
Considera ne quis postea deorum velit &
Mittere suum dilectum filium è forti pu
Multi enim circum vrbem magnam Pria
Filij immortalium, quibus iram grauem i
Sed si tibi dilectus est, tuumq́ dolet cor,
Sanè quidem ipsum finito in forti pugna
Manibus sub Patrocli Menœtiadæ interfi
At postquam iam hunc reliquerit animaq
Mitte ipsum Mortemq́ ferre, & suauem S
Donec Lyciæ latæ ad populum perueniani
Ibi ipsum sepelient fratresq́ ciuesq́,
Monumētoq́ colūnaq́. hic enim honor est

COMMENTARIVS.

a τὸ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε] Diximus olim nullas inefficaces esse apud Homerum preces, si modò iustæ fuerint. Hic a Ioue Achilles petat, alterum dicitur ab ipso tantùm impetrasse, nihilominus tamen constat veritas illius generalis sen doquidem inexoratus omnino non recesserit Heros, sed tantùm ex parte. Obtinuit ergo, vt à nauibus Troiani pro autem incolumis Patroclus rediret, non obtinuit, forsan vt illius morte intellecta ad eius vltionem pariterq; ad G pugnationem animosius sese accingeret, vt quoq. factum est. Hoc fuisse Numinis consilium Homerum intellexisse p

b ἤθελε θυμῷ ἐσιδεῖν] Sic Poëta facultatem vidend. propriè animo tribuit, non sensui oculorum exteriori: tamen ex gnificare voluisse Achillem non perfunctoriè, sed cum magna diligentia & sollicitudine propter amicum, ideoq; to lum illud intueri.

c αὐτίκα σφήκεσσιν] Non credo elegantiorem, concinniorem & accommodatiorem rei præsenti comparationem tarum caterua confingi posse, quod idem sentiet lector, si voluerit illam sigillatim examinare diligenti cum attent or

d ὡς ἂν πλεῖστον] Amicos docuit Patroclus amicorum potiùs honori quam suo velificari. siquidē hortatur iam M strenuè se gerant: non vt sibi decus & laudem pariant, sed ipsi Pelidæ: quasi ipse satis se decoratum putet, modò illi curauerit, qui ex præsentis pugnæ exitu pendebat. Attende enim quanto dedecori Achilli futurum fuisset, si Myrmid concidissent, restabat enim copijs suis nudatus: aut si partem recuperasset aliquam, pariter summa illi infligebatur igr r on adeò esset à reliquis Græcis exoptandus, vt ij se prælio interesset, qui tam ignauos haberet milites. Contra ex strenuitate iudicaret Agamemnon, quāta cum exercitus sui iactura Achillem à pugna abesse pateretur, vnde subitura cti sui pœnitentia, quo tam indignè illum exceperat, vt iam sæpiùs dictum est.

e ὡς δ' ὅτ' ἀφ'] Hæc ἀπόδοσις non videtur τῇ προδόσει prima fronte respondere, sed tamen reuerà respondet. Perseuerat illo loquendi genere φόως φέρειν, pro salutem dare, & periculis eripere: quod hoc loco Patroclus fecit. Sensus est ergo: dum fulgura tenebras discutiunt, quas densæ nubes obduxerant, ita vt non solùm speculæ & loci eminentiores, sed e les, quæ alioqui δυσφάνεῖς sunt, collustrentur: sic Achilleæ copiæ Græcos auxilio suo liberant à Troianis, id est, densa ianorū nubem (vt etiam anteà loquebamur) dissipauit, vnde Græcis sua lux est reddita, quū anteà veluti nocte nigra c

f ἔνθα δ' ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα] Designat generaliter pugnam, quam mox particulatim persequitur magna orationis co num diuersitate ad mortem singulorum exprimendam, quam varijs modis enunciat, vt & alibi. Orditur autem à Pat etiam dixerat anteà, interemisse illum Phyræchmem, satis commodè: quasi eum primum oporteret strenuè se gess ros anteiret.

g ἔκφερον δ' ἵπποι] Honestè fugam Hectoris exprimit, quasi inuitū eum equi auexerint. Ita victoria alternatiua est, dixit anteà Hectorem agnouisse. Cuius rei exemplum est hic luculentum. Sed, Homere, vbi est tuus nunc Iupiter, cui ti Troiani paulò antè triumphabant? An idem quoq; cū Troianis aufugit? aut eius potentia infirmata est? Nō dices, se lum fortasse Achillis preces, quod & nos anteà vidimus. Iam verò quod de Troianorum fuga hîc dicitur, fuerat an mante eodem modo prædictum, vt posteà accidit.

h Πάτροκλος δ' ᾗ πλεῖστον] Ducis generosi exemplum contra minores ac imbecilliores copias non præliantem, sed iores & fortiores.

i οἳ βίῃ εἰν ἀγορῇ] Docet Poëta nullum esse discendo inopportunum locum. Nam cùm hanc comparationem ad ali tuisset, tamen, vt moris ipsi est, interserit documenta quædam ad iustitiæ administrationem pernecessaria, vt qui illi runt ad officium probè faciendum magis ac magis incitentur, cùm intellexerint iniquos & prauos illius administrat vindicari. Magni porrò interest probos & incorruptos Iudices in Rebuspub. præfici, cùm earum salus ex recta illorum tione pendeat. Solet enim Deus Principum & Magistratuum causa in reliquum populum sæuire: quod iniustum non etiam scelerum particeps populus censeatur, qui illa non prohibeat pluris æstimās homines quàm Deum. τὰ τῶν ἀρχόντων φορτία τοῖς ἀρχομένοις γίνεται inquit Sapiens Hebræus. Audiant ergo illi loquentem etiam Deum, ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε ... κρίνατε ὀρφανῷ, καὶ δικαιώσατε χήραν: & item, κρίνατε πρωΐ, καὶ κατευθύνατε καὶ ἐξέλεσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν, ὅπως ... ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου, καὶ καυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων, & sexcenta eiusmodi in sacris paginis. Quòd autem aquarum inunda ἀδικίας Deus vlciscatur, nouum non est. Testis illa generalis aquarum congeries, qua ipse olim totum orbem obruit.

ῶ ὐκ ἄρα] Non est oblitus ea quæ Achilles monuerat, vbi Troianos à nauib. expulisset, caueret ne vlterius progredere- ... ἐάσας ἰόντα πάλιν, &c. Sed postea cum suo damno obliuisceretur.

...] Quis piscis sit iste, variè à multis dictum est, quorum opiniones recitat Athenæus lib. ζ'. Sed nos Aristotelis authori- tribuimus, vt ei assentiendum esse censeamus, qui Histor. anim. lib. 9. cap. 37. Anthiam intelligit: qui ideò sacer piscis ap- d vbi ille est, nulla sit bellua, quo indicio securè spongiatores vrinantur: quanquā hoc etiam casu euenire putet, quo- sit limax, neque sus est neq; perdix. omnes enim limaces ab his eduntur. Qui volet tamen, reliquorum etiam opinio- nobis hoc loco inopportunum videtur ista longiùs persequi: qui autem magnum piscem significari volunt, ab hu- planè non abhorrent.

... ἰὼ μοι] Hic locus à Clemente Alexādrino vellicatur in Oratione adhortatoria ad Gentes, quòd dicatur volūtas Io- erata. Et sanè indignum est tanto Numine, vt illo potentiora & efficaciora Parcarum consilia ab impia ista Poëtarum mentur. Atque hoc inter næuos Poëseos Homericæ numeretur. Erat autem Sarpedon Iouis filius, ideò tam est de eo iter sollicitus, paterno nimirum animo.

... ἐόντα] Deliberabat Iupiter an immortalem filium statueret: ita enim intelligendum est τὸ ζωὸν, vt responsum Iuno-

... τ' ἐόντα] Docet Iuno non licere Ioui præter fata quippiam moliri, vt nimirum qui iam morti essent destinati, immorta- ficio fierent. Est autem vnicuiq; hominum fatum, vt morte nullus se eripiat: de quibus apud Comicum. φῦ τυ ... ἄνδρες ... χῶν γῆνέα τετρόσμιοι, ὀλιγοδρανέες, πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα φῦλ' ἀμενηνὰ, ἀπτῆνες, ἐφημέριοι, ταλαοὶ βροτοὶ, ἀνέρες εἰκελόνει- go fas, secundum Iunonem, vt Sarpedonem rata illa moriendi lege liberet Iupiter: quia illud pessimo exemplo futurū ... ri quoque Dij idem ius in suam sobolem vsurparunt forent. Poterat tamen ex veterum sententia ἀποθέωσιν viagiri, id nana exacta inter Deos censeretur, qualem Herculi & reliquis Heroibus concessit. At nos puriore mente & sanio- edimus posse Deum non quidem nobis ἀποθέωσιν dare, quia nō vult, quod profanus ille Iupiter non potuit. licet vo- peculiari gratia à communi mortem obeundi obligatione liberare, quod olim Henocho & Eliæ tribuit. Finxit tamē antiquitas hoc etiam à Ioue præstitum in Ganymede, qui in cœlum viuus elatus est ab aquila Iouis ministra, vt Deo- erna: sic Aurora Tithonum quoq; suum viuum è terris locauit cœlo. Sed illa fabulosa sunt, nostra veris veriora.

... ἐστι θανόντων.] Multi interfuisse olim antiquitas existimauit corpora inhumare, & honorem exhiberi mortuo nō mini- ocuranda sepultura: qua de re nobis aliàs in sequentib. dicendum erit loco commodiore. Hic autem obserua quod columna dicitur. Prius commune fuit, sed posterius indicium fuit, illic sepultos supra cæteros mortales esse, vt dixit nnarum siquidem vsus nobilioribus tantùm concessum fuit. Itaq; meritò illa Sarpedonis tumulo tribuitur

---

... οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·	*Sic dixit: neq; immoriger⁹ fuit pater hominūq; deo-*
... τας δ' ψιάδας κατέχευεν ἔραζε,	*Cruentas autem guttas defudit in terram, (rumq;.*
... λον τιμῶν, τόν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε	*Filium dilectum honorans, quem ei Patroclus erat*
... ροίῃ ἐριβώλακι τηλόθι πάτρης.	*Interempturus in Troia fertili, longè à patria.*
... δ' ἢ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,	*Hi autem cùm iam propè erant inter sese profecti:*
... τροκλος μὲν ἀγακλειτὸν Θρασυμήδην,	*Tunc certè Patroclus q̄dē valdè inclytū Thrasymedē,*
... άπων Σαρπηδόνος ἦεν ἄνακτος,	*Qui bonus auriga Sarpedonis erat regis,*
... αιραν κατὰ γαστέρα· λῦσε δὲ γυῖα,	*Hunc percussit imum ad ventrē: soluit aūt membra,*
... δ' αὖ μὲν ἀπήμβροτε δουρὶ φαεινῷ	*Sarpedō.v. ab illo quidem aberrauit hasta splendida*
... μηθεὶς· ὁ δὲ Πήδασον οὔτασεν ἵππον	*Secundò ruēs: hîc autem Pedasum vulnerauit equū*
... ὦμον· ὁ δ' ἔβραχε θυμὸν ἀΐσθων·	*Hastili ī dextrū humerū: hic. a. sonuit animā expirās.*
... δ' ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός·	*Decidit. v. in pulueres hinniēs, auolauit aūt anima.*
... τω· κρίκε δὲ ζυγόν, ἡνία δέ σφι	*Hi autē diuisi sunt: stridit autē iugum, habenæq; ipsis* κ. τείν
... ἐπεὶ κεῖτο παρήορος ἐν κονίῃσι.	*Cōfundebātur, postq̄ iacebat extraiugalis ī puluerib.*
... οιο μέδων δουρικλυτὸς εὕρετο τέκμωρ,	*Huius rei quidē Automedō hasta strenu⁹ inuenit finē*
... ς τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,	*Extracto longo ense crasso à femore,*
... ψε παρήορον· οὐδ' ἐμάτησε.	*Insurgēs abscidit extraiugalem equum, neq; errauit.*
... ήτην, ἐν δὲ ῥυτῆρσι τάνυσθεν·	*Hi autem rectà iuerunt: inq; habenis directi sunt.*
... πωῖτην ἔριδος πέρι θυμοβόροιο.	*Hi aūt rursus coibāt cōtentionē propter perniciosam,*
... πηδὼν μὲν ἀπήμβροτε δουρὶ φαεινῷ,	*Tunc rursus Sarpedon quidē aberrauit hasta lucida,*
... ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ	*Patrocli. a. super humerum sinistrum venit cuspis*
... ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὤρνυτο χαλκῷ	*Hastæ neq; percussit ipsum, hic. a. posterior ruebat ære*
... οῦ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,	*Patroclus: huius. v. nō vanū telū effugit manu: (cor*
... ἔνθ' ἄρα τε φρένες ἔρχαται ἀμφ' ἁδινὸν κῆρ	*Sed vulnerauit, vbi p̄cordia cōclusa sūt circa solidū*
... ὅτε τις δρῦς ἤριπεν ἢ ἀχερωΐς,	*Cecidit. a. veluti cū aliqua querc⁹ cecidit, vel popul⁹,*
... λωθρή, τήν τ' οὔρεσι τέκτονες ἄνδρες	*Vel pinus alta, quam in montibus fabri viri*
... πελέκεσσι νεήκεσι, νήϊον εἶναι·	*Exciderūt securib. recens acutis, lignū nauib. aptū vt*
... ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθείς,	*Sic is ante equos & currū iacebat extensus, (esset:*
... ος δεδραγμένος αἱματοέσσης.	*Fremens puluerem carpens sanguinolentum:*
... ἔπεφνε λέων ἀγέληφι μετελθών,	*Veluti taurum interfecit leo armentum adortus*
... θυμον ἐν εἰλιπόδεσσι βόεσσιν,	*Fuluum magnanimum, inter curuè gradiētes boues,*
... στενάχων ὑπὸ γαμφηλῇσι λέοντος·	*Perijtq; gemens, sub maxillis leonis:*
... ὑπὸ Πατρόκλῳ Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων	*Sic sub Patroclo Lyciorum dux scutatorum*
... κτεινόμενος μενέαινε, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,	*Dū trucidaretū gemebat: charū. a. appellabat socium:*
... ὕκε, πολεμιστὰ μετ' ἀνδράσι, νῦν σε μάλα	*Glauce amice, bellator in viros, nūc te valdè oportet*
... ἔμεναι, ἠδὲ θρασὺν ἔμμεναι πολεμιστήν. (χρὴ	*Pugnacemq; esse, & audacem bellatorem.*
... ἐελδέσθω πόλεμος κακὸς, εἰ θοός ἐσσι.	*Nunc tibi cordi sit bellum perniciosum, si agilis es.*
... μὲν ... ρυνον Λυκίων ἡγήτορας ἄνδρας,	*Primùm quidem adhortare Lyciorum duces viros*

C 2 Πάντῃ

Πάντῃ ἐποιχόμενος, Σαρπηδόνος ἀμφιμάχεσθαι·
Αὐτὰρ ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἐμεῦ πέρι μάρναο χαλκῷ.
Σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα κατηφείη καὶ ὄνειδος
Ἔσσομαι ἤματα πάντα διαμπερές, εἴ κέ μ' Ἀχαιοὶ
Τεύχεα συλήσωσι, νεῶν ἐν ἀγῶνι πεσόντα.
Ἀλλ' ἔχεο κρατερῶς, ὄτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα.
Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψεν
Ὀφθαλμοὺς ῥῖνάς θ'. ὁ δὲ λὰξ ἐν στήθεσι βαίνων,
Ἐκ χροὸς εἷλκε δόρυ, προτὶ δὲ φρένες αὐτῷ ἕποντο·
Τοῖο δ' ἅμα ψυχήν τε καὶ ἔγχεος ἐξέρυσ' αἰχμήν.
Μυρμιδόνες δ' αὐτοῦ σχέθον ἵππους φυσιόωντας,
Ἱεμένους φοβέεσθαι, ἐπεὶ λίπον ἅρματ' ἀνάκτων.
Γλαύκῳ δ' αἰνὸν ἄχος γένετο φθογγῆς ἀΐοντι.
Ὠρίνθη δέ οἱ ἦτορ ὅτ' οὐ δύνατ' ἀμῦναι.
γρ. αὐτ Χειρὶ δ' ἑλὼν ἐπίεζε βραχίονα. τεῖρε γὰρ αἰνῶς
Ἕλκος ὃ δή μιν Τεῦκρος ἐπεσσύμενον βάλεν ἰῷ,
Τείχεος ὑψηλοῖο ἀρὴν ἑτάροισιν ἀμύνων.
Εὐχόμενος δ' ἄρα εἶπεν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι,
Κλῦθι ἄναξ,[c] ὅς που Λυκίης ἐν πίονι δήμῳ
Εἲς, ἢ ἐνὶ Τροίῃ· δύνασαι δὲ σὺ[d] πάντοσ' ἀκούειν
Ἀνέρι κηδομένῳ, ὡς νῦν ἐμὲ κῆδος ἱκάνει.
Ἕλκος μὲν γὰρ ἔχω τόδε καρτερόν, ἀμφὶ δέ μοι χεὶρ
Ὀξείῃς ὀδύνῃσιν ἐλήλαται, οὐδέ μοι αἷμα
Τερσῆναι δύναται, βαρύθει δέ μοι ὦμος ὑπ' αὐτοῦ.
Ἔγχος δ' οὐ δύναμαι σχεῖν ἔμπεδον, οὐδὲ μάχεσθαι
Ἐλθὼν δυσμενέεσσιν. ἀνὴρ δ' ὤριστος ὄλωλε,
Σαρπηδὼν Διὸς υἱός· ὁ δ' οὐδ' ᾧ παιδὸς ἀμύνει.
Ἀλλὰ σύ πέρ μοι ἄναξ τόδε καρτερὸν ἕλκος ἄκεσσαι·
γρ. κοίμησον *Κοίμισον δ' ὀδύνας, δὸς δὲ κράτος, ὄφρ' ἑτάροισι
Κεκλόμενος Λυκίοισιν ἐποτρύνω πολεμίζειν·
Αὐτός τ' ἀμφὶ νέκυι κατατεθνηῶτι μάχωμαι.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Αὐτίκα παῦσ' ὀδύνας, ἀπὸ δ' ἕλκεος ἀργαλέοιο
Αἷμα μέλαν τέρσηνε,[e] μένος δέ οἱ ἔμβαλε θυμῷ.
Γλαῦκος δ' ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ, γήθησέν τε
Ὅττι οἱ ὦκ' ἤκουσε μέγας θεὸς εὐξαμένοιο.
Πρῶτα μὲν ὤτρυνεν Λυκίων ἡγήτορας ἄνδρας,
Πάντῃ ἐποιχόμενος, Σαρπηδόνος ἀμφιμάχεσθαι.
Αὐτὰρ ἔπειτα μετὰ Τρῶας κίε μακρὰ βιβάσθων,
Πουλυδάμαντ' ἐπὶ Πανθοΐδην καὶ Ἀγήνορα δῖον·
Βῆ δὲ μετ' Αἰνείαν τε καὶ Ἕκτορα χαλκοκορυστήν,
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἕκτορ,[f] νῦν δὴ πάγχυ λελασμένος εἰς ἐπικούρων,
Οἳ σέθεν εἵνεκα τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Θυμὸν ἀποφθινύθουσι· σὺ δ' οὐκ ἐθέλεις ἐπαμύνειν.
Κεῖται Σαρπηδὼν Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων,
Ὃς Λυκίην εἴρυτο[g] δίκῃσί τε καὶ σθένεϊ ᾧ.
Τὸν δ' ὑπὸ Πατρόκλῳ δάμασ' ἔγχει χάλκεος Ἄρης.
Ἀλλὰ φίλοι πάρστητε, νεμεσσήθητε δὲ θυμῷ,
Μὴ ἀπὸ τεύχε' ἕλωνται, ἀεικίσσωσι δὲ νεκρὸν
Μυρμιδόνες Δαναῶν κεχολωμένοι ὅσσοι ὄλοντο,
Τοὺς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνομεν ἐγχείῃσιν.
γρ. κατάκρηθεν Ὣς ἔφατο. Τρῶας δὲ *κατὰ κρῆθεν λάβε πένθος
Ἄσχετον, οὐκ ἐπιεικτόν,[h] ἐπεί σφισιν ἕρμα πόληος
Ἔσκε, καὶ ἀλλοδαπός περ ἐών· πολέες γὰρ ἅμ' αὐτῷ
Λαοὶ ἕποντ', ἐν δ' αὐτὸς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Βὰν δ' ἰθὺς Δαναῶν λελιημένοι. ἦρχε δ' ἄρα σφιν
Ἕκτωρ χωόμενος Σαρπηδόνος. αὐτὰρ Ἀχαιοὺς

Vndiq; lustrans, vt pro Sarpedone pugnet
Ac deinde & ipse pro me pugna ære.
Tibi enim ego & deinceps mæstitia & inf
Ero dies omnes perpetuo, si me Achiui
Armis spolient nauium in certamine la
Sed consiste fortiter, excita verò populum
Sic ipsi locutum finis mortis texit
Oculos naresq;: hic autem calce in pectus
E corpore traxit hastã: præcordia.a.ipsã co
Huius.a. simul animamq; & hastæ extra
Myrmidones aũt illius detinuerunt equo
Cupientes fugere postquam deseruerũt
Glauco autem grauis dolor accidit voce
Commotum est autẽ ei cor, quod nõ potui
Manu.a.tenẽs premebat brachiũ, affligeba
Vulnus, quod iã ipsi Teucer irruẽti inflix
E muro excelso nocumentum à socijs pro
Precans autem dixit longè iacienti Apol
Audi rex, qui fortasse Lyciæ in diuit
Es, vel in Troia: potes autem vndiq; audi
Virum dolentem, sicut nunc me dolor in
Vulnus quidem sustineo hoc durum: circ
hi manus
Acutis doloribus confixa est: neq; mihi
Siccari potest: grauatur autẽ mihi hume
Hastã autẽ non possum tenere firmiter, n
Cõgressus cũ hostibus: vir aũt præstanti
Sarpedon Iouis filius: hic.a. neq; suo filio
Sed tu mihi ô rex, hoc violentum vuln
Mitiga autem dolores, & da mihi robur
Hortando Lycios concitem ad pugnand
Ipseq; de cadauere mortuo pugnem.
Sic dixit precans: hunc.a. audiuit Ph
Statim sedauit dolores: ab autem vulne
Sanguinẽ atrũ abstersit: vires autẽ ei in
Glaucus autem agnouit suis in mẽtibus,
Quòd eum citò audiuit magnus deus pr
Primùm quidem concitauit Lyciorũ du
Vndiq; lustrans vt pro Sarpedone pugna
Sed deinde ad Troianos ibat latis pessibu
Polydamantem ad Panthœdem, & Age
Iuit verò ad Aeneamq;, & Hectorem ære
Propè autem stans verbis velocibus allo
Hector, nunc iam omnino oblitus es a
Qui tui gratiâ procul ab amicis, & à pat
Animam perdunt, tu autem non vis a
Iacet Sarpedon Lyciorum ductor scutige
Qui Lyciam tuebatur iustitijs & virtut
Hunc.a. sub Patroclo interfecit hasta ær
Sed amici adeste, indignemini autem a
Ne arma auferant, dedecorentq; cadau
Myrmidones, ob Græcos irati quotquot
Quos apud naues veloces trucidauimus
Sic dixit: Troian. autem super capite
Intolerabilis, nõ coërcibilis: quoniã eis pr
Erat, alienigena quãuis existẽs: multi en
Populi sequebãtur: inter quos ipse excelle
Ibãt.a. rectà in Danaos, ardẽtes: dux.v.e
Hector iratus ob Sarpedonem, sed Achiuo

...ταδαο Πατρόκλῆος λάσιον κῆρ·
...ω προσέφη, μεμαῶτε καὶ αὐτὼ,
...ῦ σφῶϊν ἀμυνέσθαι φίλον ἔστω,
...ος ἦτε μετ' ἄνδρασιν, ἢ καὶ ἀρείους.
...πρῶτος ἐσήλατο τεῖχος Ἀχαιῶν
...ἀλλ' εἴ μιν ἀεικισσαίμεθ' ἑλόντες,
...ὤμοιιν ἀφελοίμεθα, καί τιν' ἑταίρων
...υνόντων δαμασαίμεθα νηλέϊ χαλκῷ.
...οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀλέξασθαι μενέαινον.
...ἑκάτερωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας,
...οι, καὶ Μυρμιδόνες καὶ Ἀχαιοί.
...μφὶ νέκυϊ κατατεθνηῶτι μάχεσθαι,
...ες· μέγα δ' ἔβραχε τεύχεα φωτῶν.
...νύκτ' ὀλοὴν τανύσε κρατερῇ ὑσμίνῃ,
...περὶ παιδὶ μάχης ὀλοὸς πόνος εἴη.
...πρότεροι Τρῶες ἑλίκωπας Ἀχαιούς.
...τι κάκιστος ἀνὴρ μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
...ος μεγαθύμου δῖος Ἐπειγεύς,
...ίῳ ἐϋναιομένῳ ἤνασσε
...ότε γ' ἐσθλὸν ἀνεψιὸν ἐξεναρίξας
...ἱκέτευσε καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν.
...χιλλῆϊ ῥηξήνορι πέμπον ἕπεσθαι
...πωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο,
...πτόμενον νέκυος βάλε φαίδιμος Ἕκτωρ
...κεφαλήν· ἡ δ' ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη
...κόρυθι· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ νεκρῷ
...ἀμφὶ δέ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
...δ' ἄρ' ἄχος γένετο φθιμένου ἑτάροιο.
...προμάχων, ἴρηκι ἐοικώς
...ἐφόβησε κολοιούς τε ψῆράς τε·
...ν Πατρόκλεις ἱπποκέλευθε
...ων* κεχόλωσο δὲ κῆρ, ἑτάροιο.
...Σθενέλαον Ἰθαιμένεος φίλον υἱὸν
...αὐχένα, ῥῆξεν δ' ἀπὸ τοῖο τένοντας.
* ὑπό τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος...

...ανέης ῥιπὴ ταναοῖο τέτυκται,
...ἀφέῃ πειρώμενος ἢ ἐν ἀέθλῳ,
...μῳ, δηΐων ὑπὸ θυμοραϊστέων·
...ντο Τρῶες, ὤσαντο δ' Ἀχαιοί.
...πρῶτος, Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων,
...τεινε δὲ Βαθυκλῆα μεγάθυμον,
...φίλον υἱὸν, ὃς Ἑλλάδι οἰκία ναίων,
...ὄλβῳ τε μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσι.
...Γλαῦκος στῆθος μέσον οὔτασε δουρὶ
...απίνης, ὅτε μιν κατέμαρπτε διώκων·
...εσών. πυκινὸν δ' ἄχος ἔλλαβ' Ἀχαιούς
...λὸς ἀνὴρ, μέγα δὲ Τρῶες κεχάροντο.
...δ' αὐτὸν ἰόντες ἀολλέες· οὐδ' ἄρ' Ἀχαιοὶ
...θοντο, μένος δ' ἰθὺς φέρον αὐτῶν.
...όνης Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν
...πον, υἱὸν Ὀνήτορος, ὃς Διὸς ἱρεὺς
...το, θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ.
...ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος· ὦκα δὲ θυμὸς
...ἀπὸ μελέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλεν.
...ἐπὶ Μηριόνῃ δόρυ χάλκεον ἧκεν·
...τύξεσθαι ὑπασπίδια προβιβῶντος.
...ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος.
...κατέκυψε· τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν

Excitabat Menœtiadæ Patrocli prudens cor
Aiaces primos allocutus est promptos & ipsos:
Aiaces, nunc vobis auxiliari charum sit,
Quales qdē antea eratis inter viros vel & meliores.
Iacet vir qui primus insilijt murum Achiuorum
Sarpedon, sed si ipsum deturpemus accipientes,
Armaq; ab humeris auferamus, & aliquem sociorum
Ipsum defendentium interfecerimus sæuo ære.
Sic dixit: hi autem & ipsi auxiliari prompti erāt.
Hi autem postquam vtrinq; instruxerunt phalāges,
Troiani, & Lycij, & Myrmidones & Achiui,
Concurrebant pro cadauere mortuo ad pugnādum,
Horrendū clamātes: valdè.a. sonuerūt arma virorū.
Iupiter.a. noctē pniciosam extēdit super forti pugna,
Dum dilecto pro filio pugnæ perniciosus labor esset.
Repulerunt.a. priores Troiani nigris oculis Achiuos.
Occisus erat.n. neutiq̄ pessim⁹ vir inter Myrmidonas,
Filius Aiaclei magnanimi diuinus Epigeus,
Qui in Budeo bene habitata imperabat
Anteà: sed tunc strenuum consobrinū cùm occidisset,
Ad Peleū venit supplex, & ad Thetin cādidis pedib⁹.
Hi autem simul cum Achille virili miserunt sequi
Iliū ad pulchros equos habens, vt Troianis pugnaret:
Hūc tunc tangentē cadauer percussit illustris Hector
Saxo ad caput: illud verò bifariam totū discissum est
In galea forti: hic autem pronus super cadauer
Decidit: circa autem ipsum mors fusa est perniciosa.
Patroclo autem dolor factus est interfecto socio.
Iuit autem rectà per propugnatores, accipitri similis
Veloci, qui terruit graculosq; sturnosq;:
Sic rectà in Lycios Patrocle equis viam faciens,
Ruisti & in Troianos: iratus erat.a. corde ob socium, γρ. κεχόλωτ
Et percussit Sthenelaum Ithæmeni dilectum filium
Ad ceruicem saxo: abrupit autem eius neruos: γρ. ὑπὸ γ
Cesserunt autem retrò primi pugnatores, & illustris Hector:
Quantus autem iaculi iactus longi est,
Quod qdē vir emiserit prouocatus vel in certamine,
Vel & in bello, ab hostibus animam destruentibus
Tantum recesserunt Troiani: impulerūt aūt Achiui,
Glaucus autem primus Lyciorum ductor scutatorum
Conuersus est, interfecit.a. Bathycleum magnanimū
Chalconis dilectū filiū, qui in Hellade domos habitās
Opibusq; diuitijsq; illustris erat inter Myrmidonas:
Hūc qdē Glaucus in pectore medio vulnerauit hasta
Cōuersus repētè, quādo ipsum assecutus est insequens:
Sonuit aūt lapsus. densus autē dolor inuasit Achiuos,
Vt cecidit strenu⁹ vir: valdè verò Troiani gauisi sūt.
Steterunt.a. circa ipsū euntes frequentes, neq; Achiui
Roboris obliti sunt: vires.a. rectà ferebant in eos.
Tūc rurs⁹ Meriones Troianorū sustulit virū armatū
Laogonū audacē, filium Onetoris, qui Iouis sacerdos
Idæi factus erat: deusq; veluti honorabatur in populo:
Hunc percussit sub maxilla & aure, statim.a. anima
Discessit à mēbris: odiosa autem ipsum caligo inuasit.
Aeneas autem in Merionem hastam æream misit:
Sperabat.n. se assecuturū illum sub scuto procedentē.
Sed hic quidē contrà intuitus euitauit ferreā hastā.
Antrorsum enim procubuit: at retrò hasta longa

Οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη
Ἔγχεος. ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.
Αἰχμὴ δ' Αἰνείαο κραδαινομένη κατὰ γαίης
Ὤχετ', ἐπεί ῥ' ἅλιον στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.
Αἰνείας δ' ἄρα θυμὸν ἐχώσατο, φώνησέν τε,
Μηριόνη τάχα κέν σε,[m] καὶ ὀρχηστήν περ ἐόντα,
[n] Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερές, εἴ σ' ἔβαλόν περ.
Τὸν δ' αὖ Μηριόνης δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα,
Αἰνεία, χαλεπόν σε καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα,
Πάντων ἀνθρώπων σβέσσαι μένος, ὅς κέ σευ ἄντα
Ἔλθῃ ἀμυνόμενος· θνητὸς δέ νυ καὶ σὺ τέτυξαι.
Εἰ καὶ ἐγώ σε βάλοιμι τυχὼν μέσον ὀξέϊ χαλκῷ,
Αἶψά κε, καὶ κρατερός περ ἐὼν καὶ χερσὶ πεποιθώς,
γρ. δοίης, Εὖχος ἐμοὶ* δώης, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ὣς φάτο. τὸν δ' ἐνένιπε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,
Μηριόνη, τί σὺ ταῦτα καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις;
γρ. ὀνειδείοις Ὦ πέπον,[o] οὔτι Τρῶες* ὀνειδείοις ἐπέεσσι
Νεκροῦ χωρήσουσι, πάρος τινὰ γαῖα καθέξει.
Ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ.
Τῷ οὔτι χρὴ μῦθον ὀφέλλειν, ἀλλὰ μάχεσθαι.
Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν ἦρχ', ὁ δ' ἅμ' ἕσπετο ἰσόθεος φώς.
Τῶν δ' ὥστε δρυτόμων ἀνδρῶν ὀρυμαγδὸς ὀρώρει
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ἕκαθεν δέ τε γίνετ' ἀκουή·
[p] Ὣς τῶν ὤρνυτο δοῦπος ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
γρ. εὖ ποιητάων, Χαλκοῦ τε, ῥινοῦ τε, βοῶν τ' * εὐποιητάων,
Νυσσομένων ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν.
Οὐδ' ἂν ἔτι φράδμων περ ἀνὴρ Σαρπηδόνα δῖον
Ἔγνω, ἐπεὶ βελέεσσι καὶ αἵματι καὶ κονίῃσιν
Ἐκ κεφαλῆς εἴλυτο διαμπερὲς ἐς πόδας ἄκρους.
[q] Οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλεον, ὡς ὅτε μυῖαι
γρ. ἐνιβρομέωσι Σταθμῷ* ἐνὶ βρομέωσι περιγλαγέας κατὰ πέλλας
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει·
Ὣς ἄρα τοὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλεον. οὐδέ ποτε Ζεὺς
Τρέψεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης ὄσσε φαεινώ,
Ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς αἰὲν ὅρα, καὶ φράζετο θυμῷ
Πολλὰ μάλ' ἀμφὶ φόνῳ Πατρόκλου, μερμηρίζων
Ἢ ἤδη καὶ κεῖνον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Αὐτοῦ ἐπ' ἀντιθέῳ Σαρπηδόνι φαίδιμος Ἕκτωρ
Χαλκῷ δῃώσῃ, ἀπό τ' ὤμων τεύχε' ἕληται,
Ἤ ἔτι καὶ πλεόνεσσιν ὀφέλλειεν πόνον αἰπύν.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
Ὄφρ' ἠῢς θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
Ἐξαῦτις Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα χαλκοκορυστὴν
Ὤσαιτο προτὶ ἄστυ, πολέων δ' ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
[r] Ἕκτορι δὲ πρωτίστῳ ἀνάλκιδα θυμὸν ἐνῶρσεν·
Ἐς δίφρον δ' ἀναβὰς φύγαδ' ἔτραπε, κέκλετο δ' ἄλλους
Τρῶας φευγέμεναι.[s] γνῶ γὰρ Διὸς ἱρὰ τάλαντα.
Ἔνθ' οὐδ' ἴφθιμοι Λύκιοι μένον, ἀλλ' ἐφόβηθεν
Πάντες, ἐπεὶ βασιλῆα ἴδον βεβλαμμένον ἦτορ,
Κείμενον ἐν νεκύων ἀγύρει. πολέες γὰρ ἐπ' αὐτῷ
Κάππεσον, εὖτ' ἔριδα κρατερὴν ἐτάνυσσε Κρονίων.
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ὤμοιιν Σαρπηδόνος ἔντε' ἕλοντο,
Χάλκεα, μαρμαίροντα, τὰ μὲν κοίλας ἐπὶ νῆας
Δῶκε φέρειν ἑτάροισι Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός.
Καὶ τότ' Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Εἰ δ' ἄγε νῦν φίλε Φοῖβε κελαινεφὲς αἷμα κάθηρον
Ἐλθὼν ἐκ βελέων Σαρπηδόνα, καί μιν ἔπειτα
γρ. ἀπόπρο Πολλὸν* ἀποπροφέρων, λοῦσον ποταμοῖο ῥοῇσι,

Terræ infixa est: posterior autem pars con[cussa]
Hastæ: ibi. a. tum remisit vim fortis Mars
Cuspis autem Aeneæ vibrata in terram
Iuit, quoniam frustra forti à manu ruit.
Aeneas autem animo iratus est, dixitq[ue]
Merione citò te, saltatorem quamuis [existentem]
Hasta mea compescuisset perpetuò, si te a[ttigissem]
Hũc. a. rursus Meriones lãcea inclytus [contra]
Aenea, arduũ est, te fortem licet existent[em]
Omnium hominũ extinguere robur, qui [tibi]
Venerit repugnans: mortalis certè & tu f[actus es]
Si & ego te tetigero nactus medium acu[to ære]
Statim fortis quamuis existens, & man[ibus fisus]
Gloriã mihi dederis, animã. a. Plutoni i[nclyto]
Sic dixit. hunc. a. obiurgauit Menœti[j fortis]
Merione, cur tu hæc quãuis strenuus exis[tens loqueris]
O amice, neutiquam Troiani contumeli[osis]
A cadauere cedẽt, antequàm aliquẽ terr[a det]
IN. n. manib. finis belli: verborum auten[m in consilio]
Ideò non oportet sermonem augere, sed p[ugnare]
Sic fatus, hic. q. præcessit: ille. a. secut' est [par deo vir]
Horum. a. vt ligna incidẽtium virorum [strepitus]
Montis in cõuallibus: procul autem facta [est audientia]
Sic horum excitabatur strepitus à terra [lata]
Et ab ære, pelleq[ue], scutisq[ue] benefactis
Quæ feriebãtur, ensibusq[ue], & hastis vtrin[que]
Neq[ue] amplius solers quãuis vir Sarpedo[nem]
Cognouisset, quoniam telis & sanguine [et pulvere]
A vertice obuolutus erat vsq[ue] ad pedes e[xtremos]
Hi. a. semp circũ cadauer versabãtur, vt [muscæ]
In tugurio susurrant lacte plenas ad mul[ctralia]
Tempore in verno, quando lac vasa ma[defacit]
Sic sanè hi circum cadauer versabãtur:
Flectebat à forti pugna oculos splendidos
Sed in ipsos semper aspiciebat, & consul[ebat]
Multa valdè de cæde Patrocli cogitans,
Num iam etiam illum in forti pugna
Illic supra diuinum Sarpedonem illustris
Aere cæderet, deq[ue] humeris arma tollere[t]
An adhuc pluribus augeret iam prælium
Sic autem ei cogitanti, visum est melius e[sse]
Vt bonus famulus Pelidæ Achillis
Denuò Troianosq[ue], & Hectorem armatum
Repelleret ad vrbẽ, multorũ autem anim[as auferret]
Hectori autem primò imbecillem animu[m]
In currum. a. conscendens in fugã vertit, [hortatus]
est autem alios
Troianos fugere, cognouit. n. Iouis sacras l[ances]
Tũc neq[ue] generosi Lycij mãserũt, sed in fu[gam versi sunt]
Omnes postquam regem viderunt vulne[ratum corde]
Iacentem in cadauerũ aceruo. multi enim
Deciderũt, quãdo certamẽ asperũ intẽdit
Hi autem ab humeris Sarpedonis arma ce[perunt]
Aerea, splendentia, quæ quidem concau[as ad naves]
Dedit portare socijs Menœtij fortis filius:
Et tũc Apollinẽ allocut' est nebularũ cogr[egator]
Eia agè nunc dilecte Phœbe, atro sang[uine purga]
Iens ex iaculis Sarpedonem, & ipsum dein[de]
Valdè procul exportans laua fluminis flux[ibus]

ἀμβροσίῃ περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσον.
μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Θανάτῳ διδυμάοσιν, οἵ ῥά μιν ὦκα
Λυκίης εὐρείης πίονι δήμῳ.
ρχύσεσι κασίγνητοί τε ἔται τε,
στήλῃ τε. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
ατ'. οὐδ' ἄρα πατρὸς ἀνηκούστησεν Ἀπόλλων·
Ἰδαίων ὀρέων ἐς φύλοπιν αἰνήν.
ἐκ βελέων Σαρπηδόνα δῖον ἀείρας,
πο προφέρων λοῦσεν ποταμοῖο ῥοῇσι,
ἀμβροσίῃ, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσε·
μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Θανάτῳ διδυμάοσιν, οἵ ῥά μιν ὦκα
ν ἐν Λυκίης εὐρείης πίονι δήμῳ.

Inungitoq́ ambrosia, & immortales vestes induito.
Mitte autem ipsum comitibus cum velocibus ferri,
Somno & Morte gemellis, qui ipsum sanè illicò
Statuent Lyciæ latæ in diuite populo.
Illic ipsum sepelient fratresq́ amiciq́,
Monumentoq́ pilaq́. hic enim honor est mortuorum.
Sic dixit, neq́ patri immorigerus fuit Apollo.
Descēdit aūt ab Idæis montibus ad pugnam grauem:
Statim autem è telis Sarpedonem generosum tollens
Valde procul ferens lauit fluminis vndis,
Vnxitq́ ambrosia: & immortalibus vestibus induit:
Misit autem ipsum comitibus cum celeribus portari
Somno & Morte gemellis, qui ipsum statim
Deposuerunt in Lyciæ latæ diuite populo.

γρ. ἀπὸ πρὸ φέρων

COMMENTARIVS.

-ας δὲ ψιάδας] De hac sanguinea pluuia Iliad. λ quædā dicta sunt Hic porrò testis est illa vel doloris, quem ante ipsam mortem de ea instante Iupiter conceperit, vel signum erit datum Troianis ingentis illius cladis, quam mox erant accipui illorum ducis interitu. Prior tamen sententia melior est, quia Homerus subijcit, παῖδα φίλον ἡμῶν, quasi Iupiter ... nus filij sui dilectissimi decoraret: & sane honorem eum eximium fuisse oportet, si pro mortali summum illud Numen ... tus sit. Sed illud à piorum auribus longè absto.

-των.] Erat enim mortalis, vt ante dixit, ἐν δὲ παρηορίῃσιν ἀμύμονα Πήδασον ἵει, Ὅς καὶ θνητὸς ἐὼν, ἕπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισι: E- immortales dicit Xanthum & Balium de quibus ibidem.

-ας] Videtur sibi non constare Homerus, vt qui dubitet, vbi gentium nunc Apollo sit, cùm anteà eum Troianorū pugnæ sagitatæ non solum ... sed etiam ducem dixisset: neq; scio ab eo tempore quonam euaserit, quod Homerus ex hoc loco sibi intelligas, cum statim illinc secessisse.

-κλῦθι] Nihil refert, inquit, meo quidem respectu, Apollo, vbi nunc moreris: quia quocunq; in loco fueris scio, Deum, omnia exaudire posse non solùm propinquum (esses tu autem mihi proximus, si Troiæ esses) sed etiam remotum, si Lyciorum oræ te detinerent. Audis ergo meos luctus, quorum commiseratione oro te vt hunc Sarpedonem vul... ndoquidem pater illius Iupiter curam filij abiecit, tu pro medendi facultate, cuius tu princeps & author es, sanare di... sufficit, da præterea tantum roboris mihi, vt eius mortem vlcisci possim

-ἐμῷ ἄλκι θυμῷ] Dubito ad quem ista referam, an ad Sarpedonem, an verò ad Glaucum, quod satius videtur: quia o... inem Glaucus, vt sibi robur concederet. —δὸς δὲ κράτος, ὄφρ' ἑτάροισι Κεκλόμενος Λυκίοισιν ἐποτρύνω πολεμίζειν &c.

-χον] Commoti & perturbati hominis oratio Malè enim Troianis exprobrat, eos segniter & quasi ingrate se gerāt ad... iipsorum causa aliunde aduocati præliantes in bello occidissent, qualis est hoc loco Sarpedon. Nam eius mortem ... esciuerant, vt ex sequentibus patet: quia vbi illam intellexerunt, ait Homerus eos ægrè illam tulisse. Ignoscimus au... uci dolori ob fratris interitum.

-δίκῃσί τε.] Duobus verbis eleganter Lycium Sarpedona commendauit: duplicem enim illi virtutem tribuit, Iustitiæ ... m administrationem, & Fortitudinem: illâ ciuilia regebat negotia, hac salutem patriæ tuebatur. Vtraque porrò Re... is Rerumpub magistratibus pernecessaria est, vt sine illarum præsidio corruentem statum breui non sustineant.

-ἔρυμα πόληος] Eximio titulo donatur Sarpedon, quasi illi Troiæ propugnatio debeatur, cùm tamen id alibi Hectori cōmune habebant istud duo illi heroes, neq; tamen quòd soli essent, sed quia suas copias virtute & rei bellicæ pe... ent: vnde meritò alter indigenis alter extraneis militibus præficeretur. Itaque Troianis insigne damnum inflictum ... is auxiliaris manus interitu ideoq, non sine graui causa tam acerbo dolore perculsi fuisse dicuntur, quem etiam Di... ipsit, cuius verba si placet, audiamus. At in alia belli parte, inquit, Patroclus & Lycius Sarpedon locati in cornibus, ... uorum præsentibus, signo inter se dato solitarij certaminis extra aciem processère. Moxq; telis aduersum iactis, vbi ... us est, curru desiliunt, atq; arreptis gladijs pergunt obuiam. Iamque crebris aduersum se ictibus congressi, neq; vul... iam, multum diei consumpserant Tum Patroclus amplius audendum ratus, colligit in arma sese: & cautius conte... ; hostem complectitur, manu dextra poplitem succidens Quo vulnere debilitatum, atque exactis neruis inualidum ... ore, ruentemq, interficit. Quod vbi animaduertère Troiani, qui iuxtà steterant, gemitu magno clamorem tollunt. ... nibus signo dato, arma in Patroclū conuertunt: scilicet Sarpedonis interitū publicam cladem rati, &c. Paulò pòst ... pud Troiam inquit, circa Sarpedonis cadauer cunctis deflentibus, ac præcipuè fœminis, luctu atque gemitu omnia ... queis non alij casus acerbissimi ne interitus quidem Priamidarum præ desiderio eius cordi insederat: tantum in eo ... , & interfecto spes ablata credebatur. Hæc ille, ex quibus constat, quàm grauiter mortem tanti viri tulerint Troiani.

-νύκτ' ὀλοήν] Nō abiecit curā filij Iupiter, vt nuper autumabat falsò Glaucus, cùm hoc loco immissa nocte, id est, aë... caligine quadam ex puluere concitato Græcis quasi tenebras offundat, ne ad Sarpedonis cadauer possint accedere.

-ἀγαθὸς ἐν μάχῃσιν ἐὼν] Tanti est aliquando solus vir in exercitu, vt illo deficiente cæteri exanimentur & recedant, quemadmo... dicuntur Achiui repulsi a Troianis propter vnius Epigei inter Myrmidonas non pessimi, id est, præstantissimi (Sic Homerus, vt cùm Aiacem οὐκ ἀφαυρότατον Ἀχαιῶν appellat, pro ἀνδρειότατον) cuius genus paucis interserit ex fertilitate ... a Poeta noster luxuriare solet, & πολυιστορίᾳ rerum etiam minutiorum. Videtur autem hac ratione genti Grecæ scri... uisse, vt familiarū & gentium origines longa temporis diuturnitate nō obscurarentur, eorum præcipuè hominum, ... signi bello mors honesta nobilitauit.

Mutatio personarum leporem habet in Homero, vt hic cùm Patroclum affatus esset, in secunda persona eum com... edit ad tertiam, narratiue exponens reliqua, & eodem filo orationis quo præcedentia.

-ὀρχηστήν περ ἐόντα.] Vellicat Merionē Aeneas propter saltationem, cuius beneficio telum eius effugerat: illud est enim, quod ... r ὑπασπίδια προποδίζων. Existimo autem genus illud saltationis quo vtebatur Meriones, fuisse militare: forsan etiam ... m apud Cretas maximè vsitatam tradit Eustathius, qua de alibi dicemus. De saltatione vide Lucianum.

-κατέπαυσ'] Videretur ridiculus hic Aeneæ sermo, nisi rem attentiùs inspiciamus. Innuit ergo sibi tantū esse roboris, ... emissa Merionem attigisset, non leue & tenue quoddam vulnus inflictura m fuisse: qualia sunt illa, quæ faciunt viri ... epe apud Homerum, sed ipsum hoc ictu extremum vitæ diem clausurum. Quod ab Aenea dictum est, vt se ab ignominia Merionis vindicaret: quò pertinuit etiam illa saltationis exprobratio, quasi dixerit non mirum, si telum declinârit ... hoc non imperitia iaculandi Aeneæ factum sit, sed potiùs agili quodam corporis motu, quo ille vtitur, quodq; Ac... t: cùm si res virtute peragatur, incolumis manus illius non sit euasurus Meriones. qui generosè tamen respondit, vt ... rem non censeat, immò virtute etiam ipsa & robore, quo se Aeneas venditat illi ἰσόρροπον, & æqualem.

-ὀνειδείοις ἐπέεσσι] Eleganter locutum Merionem tempore inopportuno castigat & comprimit Patroclus, cùm prælia ... p brosis, sed manuum robore perficiantur. Vnde videtur ipse etiā Homerus reprehendendus, qui semper antea verbo... tiones ducibus præliantibus tribuit & affinxit, quibus solùm pronuntiandis dies integer nō sufficiat, quo nomine etiā à Critica tu est, atque adeò ab hodiernis. Eustathius tamen contrarium sentit, & hac Patrocli oratione Poëtam ipsum breuita-

ti suæ, quã sit anteà vsus tacitè patrocinari. Sed hæc ille φιλομηρεὺς magis quàm φιλαληθὴς, vt mea quidem fert senten indicat. Sed nos meliùs Homerum tuebimur, si cum Philemone dixerimus, Τὸν δ' εὖ λέγοντα μὴ νόμιζ' εἶναι μακρὸν, Μηδ' πολλὰ, καὶ πολλῷ χρόνον. Τεκμήριον δὲ τοῦτο τὸν Ὅμηρον λάβε, Οὗτος γὰρ ὑμῖν μυριάδας ἐπῶν γράφει, Ἀλλ' οὐδὲ εἷς Ὅμηρον εἴρηκεν μα egregia & vera est illa Patrocli sententia, prælia & pugnas non prolixis comminationibus aut iurgijs, sed manu ipsa c tem verborum propriè est in consilijs & deliberationibus, vbi negotia disputatione & oratione agitantur. Potuerat muliebre esse sic hostem verbis, non robore propulsare, & cum præcipuè qui ita contortè & breuiter loquutus fuerat ita Patroclus suadeat, non etiam deprehenditur in toto hoc certamine verbosior in ipsos hostes, præterquam suos quod tamen fuerat necessarium.

p ὡς τῶν ὀρνύθ' ὑπ' ὄρ.] Sic horribiles fingit hos Heroas, vt probabilius sit Troianos sic ad eorum aduentum perculs fuga petierint: quanquam accedet Iouis ipsius voluntas, qua timorem ipsi Hectori incutiet. Mira est autem Poëtæ f derepentè viris animos iniiciat, vt in momento penè commutentur ab altero habitu in alterum, aut in maiorem excr nihil est huic scriptorum generi nefas.

q οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ὁμιλέον,] Acriter pro cadauere Sarpedonis depugnasse dicuntur Troiani: quia si in Græcorum deuenisset vtrisque, id est, & ipsi Sarpedoni & Troianis ignominiosum futurum erat. Illi, quia spoliatus ab hostibus auidè hostes ad inuicem in prælijs expetiuisse testis est sexcentis locis Poëta: deinde quia honore sepulchri caruisse canibus & auibus dilaniandus futurum erat vt exponeretur. Sic etiam de Patroclo infrà erit dicendum. His verò quò signi viro studiosè non dimicassent. Neq; tamen ita se fortiter gesserunt, vt Græcos potuerint prohibere, cùm ipsi pa gam se coniecerint. Itaq; fingit eximius Poëta cadauer Sarpedonis ab Apolline de medio stragis ereptum ex Iouis cùm mortem filij omnino amoliri non potuerit, fecit tamen ne penitùs de sua prole Græci triumpharent.

r ἔκτορι δὲ πρωτίστῳ] Sic Deus idem fortes facit, idem ignauos, prout ipsi libitum est, quemadmodum Homerus etia dicet. Videtur autem Hectori suo fugæ studium immisisse, vt illo recedente Græcisque persequentibus vacuus fieret cadauera prostrata iacebant, faciliusq; Sarpedonem illinc Apollo eximeret.

s γνῶ γὰρ Διὸς ἱρὰ τάλαντα.] Concisè & festinanter, prout res ipsa postulat, loquutus est. Reuocanda sunt autem in me suprà dicta fuerant lib. 8. de lancibus Iouis, in quibus Græcorum & Troianorum fata pendebant. Hic tamen locus ill quia ibi Græcorum fata ponderosiora dicebantur, hic verò Troiana grauiora Hector iudicat.

t ὕπνῳ καὶ θανάτῳ διδυμάοσιν,] Diximus alibi quanta sit Mortis & Somni consanguinitas. Rectè autem his duobus pedonis committitur in Lyciam transportandum, quia reliquis Dijs non potuit commodè officium istud imponi, cù lùm immortales sint, sed & mortuos attingere, atq; adeò intueri metuant, vt ait Euripides in Hippolyto, & recitat E tamen aduersari videtur hic idem locus, vbi Apollo è Deorum cœlestium numero vnus Sarpedonem & tangit, & illi pulturam adornat.

u κάτθεσαν ἐν Λυκίης] Dubitat idem noster Eustathius, an verè & reipsa in Lyciam translatus sit. Dubitandi causam f Mors & Somnus inania sint quædam, id est, οὐ στερέμνια πρόσωπα, ἀλλ' ἀνυπόστατα πάθη, quæ nihil ferre possint. Itaq; exi ρίον quoddam Herois illius fuisse in Lycia. Vel, inquit, quod ab ipsis Lycijs est præstitum diligenter & festinanter, Mortem res inanimatas πραγματωδέστερον translatum est. quod mihi quidem verè accidisse videtur: sed figmentum P malim interpretari, propter concessam his scriptoribus licentiam & authoritatem dicendi quicquid in buccam vene

---

Πάτροκλος δ' ἵπποισι καὶ Αὐτομέδοντι κελεύσας,
Τρῶας καὶ Λυκίους μετεκίαθε, καὶ μέγ' ἀάσθη,
Νήπιος· [a] εἰ δὲ ἔπος Πηληϊάδαο φύλαξεν,
Ἦ τ' ἂν ὑπέκφυγε κῆρα κακὴν μέλανος θανάτοιο.
Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος ἠέ περ ἀνδρῶν,
[b] Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην
γρ. ὅτι Ῥηϊδίως, * ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνῃσι μάχεσθαι.
Ὅς οἱ καὶ τότε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἀνῆκεν.
Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξας
Πατρόκλεις, ὅτε δή σε θεοὶ θάνατόνδε κάλεσσαν·
Ἄδρηστον μὲν πρῶτα, καὶ Αὐτόνοον, καὶ Ἔχεκλον,
Καὶ Πέριμον Μεγάδην, καὶ Ἐπίστορα, καὶ Μελάνιππον·
Αὐτὰρ ἔπειτ' Ἔλασον, καὶ Μούλιον, ἠδὲ Πυλάρτην·
Τοὺς ἕλεν· οἱ δ' ἄλλοι φύγαδ' ἐμνώοντο ἕκαστος.
Ἔνθα κεν ὑψίπυλον Τροίην ἕλον υἷες Ἀχαιῶν
Πατρόκλου ὑπὸ χερσί (περὶ πρὸ γὰρ ἔγχεϊ θῦεν)
Εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐϋδμήτου ἐπὶ πύργου
Ἔστη, τῷ ὀλοὰ φρονέων, Τρώεσσι δ' ἀρήγων.
γρ. ὑπ' ἀγκῶνος Τρὶς μὲν * ἐπ' ἀγκῶνος βῆ τείχεος ὑψηλοῖο
Πάτροκλος, τρὶς δ' αὐτὸν ἀπεστυφέλιξεν Ἀπόλλων,
Χείρεσσιν ἀθανάτῃσι φαεινὴν ἀσπίδα νύσσων·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
Δεινὰ δ' ὁμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων.
Χάζεο διογενὲς Πατρόκλεις· οὔ νύ τοι αἶσα
Σῷ ὑπὸ δουρὶ πόλιν πέρθαι Τρώων ἀγερώχων.
Οὐδ' ὑπ' Ἀχιλλῆος, ὅσπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Ὣς φάτο· Πάτροκλος δ' ἀνεχάζετο πολλὸν ὀπίσσω,
Μῆνιν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
Ἕκτωρ δ' ἐν Σκαιῇσι πύλῃς ἔχε μώνυχας ἵππους.
Δίζε γὰρ ἠὲ μάχοιτο κατὰ κλόνον αὖθις ἐλάσσας,
Ἦ λαοὺς ἐς τεῖχος ὁμοκλήσειεν ἀλῆναι.
Ταῦτ' ἄρα οἱ φρονέοντι παρίστατο Φοῖβος Ἀπόλλων,

Patroclus autem eques & Automedon
Troianos & Lycios insequebatur: & val
Stultus: si autem mandatum Pelidæ obse
Certè euitasset fatum malum nigræ mort
SED semper Iouis potentior mens quàm
Qui & fortem virum terret, & abstulit
Facilè, cùm tamen ipse iubeat pugnare
Qui ei & tunc animum in pectoribus ind
Tum quem primum, quem & postremũ
Patrocle, quando te dij ad mortem vocaue
Adrestũ quidem primùm, & Autonoũ &
Et Perimum Megadem, & Epistora, & M
At postea Elasum, & Mulium, & Pylart
Hos interfecit: at alij ad fugam cogitarun
Tunc altam Troiam cepissent filij Achiuor
Patrocli sub manibus (valdè enim hasta
Nisi Apollo illustris bene ædificata in turri
Stetisset, huic pniciosa cogitãs, Troianis a
Ter quidem in prominentiam ascendit m
Patroclus: ter autem ipsum deturbauit A
Manibus immortalibus lucidum scutum
Sed quando iam quartò irruit deo similis,
Grauiter comminatus, allocutus est longè A-
pollo.
Recede Patrocle generose, non tibi fatu
Tua sub hasta vrbẽ expugnari Troianorũ
Neq; sub Achille, qui te multò præstãtior e
Sic dixit: Patroclus autem cessit longè r
Indignationem deuitans longè iaculant
Hector aũt in Scæa porta tenebat vnungu
Dubitabat.n. an pugnaret in turmã iterũ
An copias intra murum iuberet se conclu
Hæc ei cogitanti astitit illustris Apollo,

ἀ[νέρι] εἰσάμεν⁰ αἰζηῷ τε κρατερῷ τε
[Ἀσίῳ, ὃς μ]ήτρως ἦν Ἕκτορος ἱπποδάμοιο,
[αὐτοκασίγ]νητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος,
[ὃς Φρυγίῃ ναίεσκε ῥοῇς ἐπὶ Σαγγαρίοιο.
[τῷ μιν ἐεισά]μενος προσέφωνεε Φοῖβος Ἀπόλλων.
[Ἕκτορ, τί]πτε μάχης ἀποπαύεαι; οὐδέ τί σε χρή.
[αἴθ' ὅσον ἥσ]σων εἰμί, τόσον σέο φέρτερος εἴην·
[τῷ κε τάχ]α στυγερῶς πολέμου ἀπερωήσειας.
[ἀλλ' ἄγε] Πατρόκλῳ ἔφεπε κρατερώνυχας ἵππους,
[αἴ κέν πως] μιν ἕλῃς, δώῃ δέ τοι εὖχος Ἀπόλλων.
[Ὣς εἰπὼ]ν, ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς * ἂμ πόνον ἀ[νδρῶν·]

[Κεβριόνῃ δ]' ἐκέλευσε δαΐφρονι φαίδιμος Ἕκτωρ
[ἵππους ἐς π]όλεμον πεπληγέμεν. αὐτὰρ Ἀπόλλων
[δῦνε καθ' ὅμιλ]ον ἰών· ἐν δὲ κλόνον Ἀργείοισιν
[ἧκε κακόν,] Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζεν.
[Ἕκτωρ δ' ἄ]λλους μὲν Δαναοὺς ἔα, οὐδ' ἐνάριζεν,
[αὐτὰρ ὁ Πα]τρόκλῳ ἔπεχε κρατερώνυχας ἵππους.
[Πάτροκλος] δ' ἑτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε,
[σκαιῇ ἔγχο]ς ἔχων· ἑτέρηφι δὲ λάζετο πέτρον
[μάρμαρον ὀκρ]ιόεντα, τόν οἱ περὶ χεὶρ ἐκάλυψεν,
[ἧκε δ' ἐρεισ]άμενος, οὐδὲ δὴν χάζετο φωτός,
[οὐδ' ἁλίω]σε βέλος· βάλε δ' Ἕκτορος ἡνιοχῆα
[Κεβριόνην,] νόθον υἱὸν ἀγακλῆος Πριάμοιο,
[ἵππων ἡνί' ἔ]χοντα, μετώπιον ὀξέϊ λᾶϊ.
[ἀμφοτέρα]ς δ' ὀφρῦς σύνελεν λίθος, οὐδέ οἱ ἔσχεν
[ὀστέον· ὀφθ]αλμοὶ δὲ χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν
[αὐτοῦ πρόσθ]ε ποδῶν· ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι ἐοικὼς
[κάππεσ' ἀπ' εὐ]εργέος δίφρου· λίπε δ' ὀστέα θυμός.
[τὸν δ' ἐπικ]ερτομέων προσέφης Πατρόκλεες ἱππεῦ·
[ὢ πόποι,] ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνήρ, ὡς ῥεῖα κυβιστᾷ.
[εἰ δή που] καὶ πόντῳ ἐν ἰχθυόεντι γένοιτο,
[πολλοὺς ἂν κ]ορέσειεν ἀνὴρ ὅδε τήθεα διφῶν,
[νηὸς ἀπο]θρῴσκων, εἰ καὶ δυσπέμφελος εἴη,
[ὡς νῦν ἐν π]εδίῳ ἐξ ἵππων ῥεῖα κυβιστᾷ.
[ἦ ῥα καὶ ἐν] Τρώεσσι κυβιστητῆρες ἔασιν.
[Ὣς εἰπὼν ἐ]πὶ Κεβριόνῃ ἥρωϊ βεβήκει,
[οἶμα λέοντ]ος ἔχων, ὅστε σταθμοὺς κεραΐζων
[ἔβλητο πρὸ]ς στῆθος, ἑή τέ μιν ὤλεσεν ἀλκή·
[ὣς ἐπὶ] Κεβριόνῃ Πατρόκλεες ἆλσο μεμαώς.
[Ἕκτωρ δ' αὖ]θ' ἑτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε.
[τὼ περὶ Κεβρ]ιόναο λέονθ' ὣς δηρινθήτην,
[ὥ τ' ὄρεος] κορυφῇσι περὶ κταμένης ἐλάφοιο,
[ἄμφω πειν]όοντε, μέγα φρονέοντε μάχεσθον.
[ὣς περὶ Κεβρ]ιόναο δύω μήστωρες ἀϋτῆς,
[Πάτροκλός] τε Μενοιτιάδης καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ,
[ἵεντ' ἀλλήλ]ων ταμέειν χρόα νηλέϊ χαλκῷ.
[Ἕκτωρ μὲν κ]εφαλῆφιν ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει·
[Πάτροκλος] δ' ἑτέρωθεν ἔχεν ποδός· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
[Τρῶες καὶ Δ]αναοὶ σύναγον κρατερὴν ὑσμίνην.
[Ὡς δ' Εὖρός] τε Νότος τ' ἐριδαίνετον ἀλλήλοιιν
[οὔρεος ἐν β]ήσσῃς, βαθέην πελεμιζέμεν ὕλην,
[φηγόν τε μ]ελίην τε, τανύφλοιόν τε κράνειαν,
[αἵ τε πρὸς] ἀλλήλας ἔβαλον τανυήκεας ὄζους
[ἠχῇ θεσπεσ]ίῃ, πάταγος δέ τε ἀγνυμενάων·
[ὣς Τρῶες κα]ὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες
[δῄουν, οὐδ' ἕτ]εροι μνώοντ' ὀλοοῖο φόβοιο.
[πολλὰ δὲ] Κεβριόνην ἀμφ' ὀξέα δοῦρα πεπήγει,
[ἰοί τε πτερό]εντες ἀπὸ νευρῆφι θορόντες·

Viro similis iuueniq; fortiq;
Asio, qui auunculus erat Hectoris equitatoris,
Frater germanus Hecubæ, filius autem Dymantis:
Qui Phrygiam habitabat fluenta ad Sangarij.
Huic ipsum similis allocutus est clarus Apollo:
Hector, cur pugna abstines? neq; te oportet.
Vtinam quantò deterior sum, tantò te fortior essem,
Propterea fortè odiosè à bello recederes.
Sed agè, in Patroclum impellito solidungulos equos:
Si quo modo ipsum interficias, detq; tibi gloriã Apollo.
Sic fatus, hic quidem rursus iuit Deus in laborem virorum.

γρ. αἰπόνον γρ. ἐς πόνον

Cebrioni autem iussit bellicoso illustris Hector
Equos ad bellum flagellare, sed Apollo
Ingressus est multitudinẽ iens. tumultum .a. Argiuis
Immisit malũ: Troianis .a. & Hectori gloriã præbuit.
Hector .a. cæteros quidẽ Danaos omittebat, neq; occidebat,
Sed hic in Patroclũ dirigebat solidũgulos equos.
Patroclus .a. ex altera parte ab equis desilijt in terrã,
Sinistrâ hastam tenens, alterâ autem cepit saxum,
Marmoreum, asperum, quod eius manus obtexit:
Misit verò annixus, neq; diu veritus est virum,
Neq; frustra misit telũ, percussit .a. Hectoris aurigam
Cebrionem, nothum filium illustris Priami,
Equorum habenas tenentem in fronte acuto lapide:
Ambo .a. supercilia cõfregit lapis, neq; eum impediuit
Os: oculi autem humi cadebant in pulueres
Ipsius ante pedes: ille verò vrinatori similis
Decidit ab artificiosè facto curru: liquit .a. ossa animus.
Hũc iocosè pstringens allocutus es Patrocle equitator:
Papæ, certè valdè agilis vir: quàm facilè vrinatur.
Sicubi & in mari piscoso esset,
Multos satiaret vir hic ostrea quærens,
Naue desiliens, etsi tempestuosum esset:
Ita nunc in campo ex equis facilè vrinatur:
Certè & inter Troianos vrinatores sunt.
Sic locutus, in Cebrionem heroëm tetendit,
Impetum leonis habens qui stabula vastans,
Vulneratus est ad pectus, suaq; ipsum perdidit fortitudo.
Sic in Cebrionem Patrocle insilijsti alacer,
Hector .a. rursus ex altera parte ab equis desilijt humi.
Hi duo de Cebrione, sicut leones, contendebant,
Qui in montis vertice de interempta cerua
Ambo esurientes valdè animati pugnant:
Sic pro Cebrione duo artifices bellici clamoris
Patroclusq; Menœtiades, & illustris Hector,
Cupiebant inuicem incidere corpus sæuo ferro:
Hector quidẽ capite postquam prehendit, nõ dimisit:
Patroclus .a. ex altera parte tenebat pede: at iam alij
Troiani & Danai commiserunt acre prælium.
Sicut autem Eurusq; Notusq; certant inter se
Montis in conuallibus altam concutere syluam,
Fagumq; fraxinumq; corticosamq; cornum,
Quæ inter se quatiunt extensos ramos
Sono magno, fragor autem fit dum franguntur:
Sic Troiani & Achiui inter se prosilientes
Bellabant, neutri verò meminerant perniciosæ fugæ.
Multæ autem Cebrionẽ circa acutæ lanceæ fixæ sunt,
Sagittæq; alatæ à neruis salientes.

Πολ-

Πολλὰ δὲ χερμάδια μεγάλ' ἀσπίδας ἐστυφέλιξε
Μαρναμένων ἀμφ' αὐτόν· ὁ δ' ἐν στροφάλιγγι κονίης
Κεῖτο μέγας μεγαλωστί, λελασμένος ἱπποσυνάων.
Ὄφρα μὲν ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκει,
Τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετ', πῖπτε δὲ λαός.
Ἦμος δ' ἠέλιος μετενίσετο βουλυτόνδε,
Καὶ τότε δή ῥ' ὑπὲρ αἶσαν Ἀχαιοὶ φέρτεροι ἦσαν·
Ἐκ μὲν Κεβριόνην βελέων ἥρωα ἔρυσαν,
Τρώων ἐξ ἐνοπῆς, καὶ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἕλοντο.
Πάτροκλος δὲ Τρωσὶ κακὰ φρονέων ἐνόρουσε·
Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ,
Σμερδαλέα ἰάχων· τρὶς δ' ἐννέα φῶτας ἔπεφνεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
Ἔνθ' ἄρα τοι* Πάτροκλε φάνη βιότοιο τελευτή. (γρ. Πάτροκλ' ἐφάνη)
Ἤντετο γάρ τοι Φοῖβος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Δεινός. ὁ μὲν τὸν ἰόντα κατὰ κλόνον οὐκ ἐνόησεν·
(Ἠέρι γὰρ πολλῇ κεκαλυμμένος ἀντεβόλησε)
Στῆ δ' ὄπιθε, πλῆξεν δὲ μετάφρενον εὐρέε τ' ὤμω
Χειρὶ καταπρηνεῖ· στρεφεδίνηθεν δέ οἱ ὄσσε.
Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κρατὸς κυνέην βάλε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Ἡ δὲ κυλινδομένη καναχὴν ἔχε ποσσὶν ὑφ' ἵππων
Αὐλῶπις τρυφάλεια· μιάνθησαν δὲ ἔθειραι
Αἵματι καὶ κονίῃσι. πάρος γε μὲν οὐ θέμις ἦεν
Ἱππόκομον πήληκα μιαίνεσθαι κονίῃσιν·
Ἀλλ' ἀνδρὸς θείοιο κάρη χαρίεν τε μέτωπον
Ῥύετ' Ἀχιλλῆος· τότε δὲ Ζεὺς Ἕκτορι δῶκεν
Ἧι κεφαλῇ φορέειν· σχεδόθεν δέ οἱ ἦεν ὄλεθρος.
Πᾶν δέ οἱ ἐν χείρεσσιν ἄγη δολιχόσκιον ἔγχος,
Βριθύ, μέγα, στιβαρόν, κεκορυθμένον· αὐτὰρ ἀπ' ὤμων
Ἀσπὶς σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα.
Λῦσε δέ οἱ θώρηκα ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
Τὸν δ' ἄτη φρένας εἷλε, λύθεν δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα.
Στῆ δὲ ταφών· ὄπιθεν δὲ μετάφρενον ὀξέϊ δουρὶ
Ὤμων* μεσσηγὺ σχεδόθεν βάλε Δάρδανος ἀνήρ, (γρ. μεσσηγὺς)
Πανθοΐδης Εὔφορβος, ὃς ἡλικίην ἐκέκαστο
Ἔγχεΐ θ' ἱπποσύνῃ τε, πόδεσσί τε καρπαλίμοισι·
Καὶ γὰρ δὴ ποτε φῶτας ἐείκοσι βῆσεν ἀφ' ἵππων
Πρῶτ' ἐλθὼν σὺν ὄχεσφι διδασκόμενος πολέμοιο·
Ὅς τοι πρῶτος ἐφῆκε βέλος Πατρόκλεις ἱππεῦ,
Οὐδ' ἐδάμασσ'· ὁ μὲν αὖτις ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὁμίλῳ,
Ἐκ χροὸς ἁρπάξας δόρυ μείλινον· οὐδ' ὑπέμεινε
Πάτροκλον γυμνόν περ ἐόντ' ἐν δηϊοτῆτι.
Πάτροκλος δὲ θεοῦ πληγῇ καὶ δουρὶ δαμασθείς,
Ἂψ ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, κῆρ' ἀλεείνων.
Ἕκτωρ δ' ὡς εἶδεν Πατροκλῆα μεγάθυμον
Ἂψ ἀναχαζόμενον, βεβλημένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἀγχίμολόν ῥά οἱ ἦλθε κατὰ στίχας· οὖτα δὲ δουρὶ
Νείατον ἐς κενεῶνα· διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε·
Δούπησεν δὲ πεσών, μέγα δ' ἤκαχε λαὸν Ἀχαιῶν.
Ὡς δ' ὅτε σῦν ἀκάμαντα λέων ἐβιήσατο χάρμῃ,
Τώ τ' ὄρεος κορυφῇσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
Πίδακος ἀμφ' ὀλίγης, ἐθέλουσι δὲ πιέμεν ἄμφω·
Πολλὰ δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφι·
Ὣς πολέας πεφνόντα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Ἕκτωρ Πριαμίδης σχεδὸν ἔγχεϊ θυμὸν ἀπηύρα·
Καί οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε.
Πάτροκλ', ἦ που ἔφησθα πόλιν κεραϊζέμεν ἁμήν,
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας,

Multa etiam saxa magna clypeos quatieb
Pugnantiũ circa ipsum: hic .a. in vertig
Iacebat ingens latè porrectus, oblitus au
Quamdiu quidem sol medium cœlum c
Tamdiu valde vtrosq; tela tangebant: c
Quando autem sol vergebat ad vesperam
Et tunc quidem supra modum Achiui fo
Ex quidem Cebrionem telis heroëm trax
Troianorum ex strepitu, & ab humeris a
Patroclus aũt Troianis mala cogitans irr
Ter quidem deinde irruit veloci similis
Horrendè vociferans: ter autẽ nouẽ viro
Sed quando iam quartò irruit Deo simili
Tunc tibi Patrocle apparebat vitæ finis.
Occurrebat enim tibi Phœbus in forti pu
Terribilis: hic quidẽ hunc euntem per tu
(Caligine enim multa coopertus obuiau
Stetit .a. à tergo: percussit .a. dorsum, lat
Manu procliui. vertigine correpti sunt a
Huius .a. quidẽ à capite galeã deiecit Ph
Hæcq; prouoluta, crepitum edidit pedibu
In tibiæ formam facta galea: fœdatæ sun
Sanguine & pulueribus: antea quidem
Cristatam galeam fœdari pulueribus,
Sed viri diuini caput venustumq; fronte
Protegebat Achillis: tũc autem Iupiter
Suo capite ferendam: propè verò ei erat
Tota autem ei in manibus fracta est long
Grauis, magna, valida, ferrata: sed ab h
Scutũ cum loro humi decidit pedum ten
Soluit autem ei thoracem rex Iouis filius
Huius .a. stupor mentẽ cepit, debilitatiq;
artus.
Stetit .a. attonitus: à tergo .a. dorsum acu
Humeros inter cominus confixit Dardan
Panthœdes Euphorbus, qui æquales super
Iaculoq;, equitandiq; peritia, pedibusq;
Etenim olim viros viginti deturbauit ab
Primò veniens cum curribus discens arte
Qui tibi primus immisit telum, Patrocle
Neq; domuit. hic q. iterũ recurrit, mistus
E corpore extracta hasta fraxinea, neq;
Patroclum, nudum quamuis existentem
Patroclus autem Dei plaga & hasta dom
Retrò sociorũ in multitudinẽ cessit, mort
Hector aũt postquã vidit Patroclum ma
Retrò recedentem vulneratum acuto fer
Cominus ad eũ venit p̃ cateruas vulner
Extremũ in latus, penitus .a. ferrũ traiec
Insonuit .a. lapsus: valdè .a. tristitia affec
Sicut .a. quando aprum fortem leo supera
Hiq; montis in verticibus valdè acres pug
Fonte de paruo, volunt autem bibere am
Multum .a. anhelantem aprum leo domu
Sic multos occidentem Menœtij fortem fil
Hector Priamides cominus hasta anima p
Et ei gloriando insultans verba velocia d
Patrocle, sanè putabas vrbem euerter
Troianas verò mulieres libero die erepto

ς φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν,
ἀτὰρ σέο δ' Ἕκτορος ὠκέες ἵπποι
κρατὴ πολεμίζειν ἔγχει δ' αὐτὸς
πολέμοισι. μεταπρέπω, ὅ σφιν ἀμύνω
καῖον· σὲ δέ τ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.
ι τοι ἐσθλὸς ἐὼν χραίσμησεν Ἀχιλλεύς,
ἀλλὰ πολλὰ μένων ἐπετέλλετ' ἰόντι,
ἰέναι Πατρόκλεις ἱπποκέλευθε
νῆας ἐπὶ γλαφυράς, πρίν γ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι.
προσέφη, σοὶ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθε.
ὀλιγοδρανέων προσέφης Πατρόκλεις ἱππεῦ,
Ἕκτορ μεγάλ' εὔχεο· σοὶ γὰρ ἔδωκε
Κρονίδης καὶ Ἀπόλλων, οἵ μ' ἐδάμασσαν
ῥεῖα· γὰρ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἕλοντο.
περ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν,
ἔνθ' ὄλοντο, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
ἀλλά με μοῖρ' ὀλοὴ καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,
Εὔφορβος· σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρίζεις.
ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
αὐτὸς δηρὸν βέῃ, ἀλλά τοι ἤδη
κεν θάνατος ἢ μοῖρα κραταιή,
τ' Ἀχιλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο.
ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε
ῥεθέων πταμένη Ἄϊδος δὲ βεβήκει,
γοόωσα, λιποῦσ' * ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην.
τα προσηύδα φαίδιμος Ἕκτωρ·
Πατρόκλεις, τί νύ μοι μαντεύεαι αἰπὺν ὄλεθρον;
κ' Ἀχιλεὺς Θέτιδος πάϊς ἠϋκόμοιο
ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι;
ἀνενήσας δόρυ χάλκεον ἐξ ὠτειλῆς
προσβάς· τὸν δ' ὕπτιον ὦσ' ἀπὸ δουρός.
δουρὶ μετ' Αὐτομέδοντα βεβήκει,
ποντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
ἵετο γὰρ βαλέειν· τὸν δ' ἔκφερον ὠκέες ἵπποι
οὓς Πηλῆι θεοὶ δόσαν, ἀγλαὰ δῶρα.

Ducturum esse in nauibus dilectã in patriã terram,
Stulte: pro his autem Hectoris veloces equi
Pedibus extenduntur ad pugnãdum: hasta verò ipse
Inter Troianos bellicos excello: qui ab ipsis arceo
Diem necessarium. te autem hîc vultures comedent.
Ah miser, neq; tibi strenuus existens profuit Achilles,
Qui fortasse tibi valdè multa remanẽs pcepit abeũti,
Non mihi antè reuertere, Patrocle bellicose,
Naues in concauas, quàm Hectoris homicidæ
Sanguinolentam loricam circa pectora consciderɪs.
Si fortè te allocutus est, tibiq; mẽtes demẽti persu[a]sit.
Hunc autem lãguidus allocutus es Patrocle eques,
Iam nunc Hector valdè gloriator: tibi enim dedit
Victoriam Saturnides, & Apollo, qui me domuerũt,
Facilè: ipsi enim ab humeris arma detraxerunt:
Tales verò etiamsi mihi viginti occurrissent,
Omnes illic perijssent mea sub hasta strati.
Sed me fatũ perniciosum & Latonæ interfecit filius,
Ex viris aũt Euphorbus. tu verò me tertius occidis.
Aliud autem tibi dicam, tu. a. in mentibus pone tuis,
Non sanè neq; tu ipse diutius viues, sed tibi iam
Propè adest mors, & fatum violentum,
Manibus necando Achillis inculpati Aeacidæ.
Sic ipsum locutum finis mortis obtexit:
Anima. a. è membris volans ad infernum descendit,
Suam sortẽ lugens, linquẽs virilem ætatẽ & iuuentã. χ. ἁδροτῆτα
Hunc & mortuum allocutus est illustris Hector:
Patrocle, cur mihi vaticinaris grauem mortem?
Quis aũt scit si Achilles Thetidis filius pulchricomæ,
Præueniat hasta mea percussus animum perdere?
Sic sanè locutus hastam æream è vulnere
Traxit, calce innixus: hũc. a. supinũ pepulit ab hasta.
Statim autem cum hasta in Automedontem iuit
Diuinum famulum velocis Aeacidæ.
Cupiebat. n. vulnerare: hunc verò extulerũt veloces (equi
Immortales, quos Peleo dij dederant splendida dona.

COMMENTARIVS.

...πίδαο] Sic est in rebus humanis comparatum, vt salutaria nobis suggesta consilia exitum suum non sortiantur: cu...iè cœlestis est. Et certũ est, quod vulgò nostrates dictitant: Proponit homo, disponit Deus. Solet enim ille statuta rarò refringere, vt discat nostra imbecillitas non tam ingenio suo, quàm summi illius moderatoris voluntate niti, ...em deliberationes omnes nostræ iure veniunt. Exemplum habes luculentissimum in hac narratione, vbi Poëta & ...ώς ista sic edocet, vt nihil prætereà desiderandum sit.

...] Testatur Eustathius in quibusdam exemplaribus olim duos istos versus defuisse, & statim post κρείσσων νόος ἠέ περ ... τότε, &c Tolerari tamen posse puto, & quamuis H. Stephanus dicat, fieri potuisse vt ex altero loco sequentis li... apud eum scriptum est Iliad. π. cùm dicendum esset Iliad. ρ. qui error est operarũ) hi duo versus translati sint, tã...cui adscripti erant, in contextum irrepentes: tamen non obstat quin ab ipso Homero hîc inserti credantur, neque ταυτολογεῖν. Probarem autem quod idem annotat, in sequenti versu legendum esse, ἐποτρυνέει μαχέσασθαι, vt est cita...s libri, vbi hæc sententia ad verbum penè integra repetitur, nisi Eustathius ibidem agnosceret hanc lectionem.

...τῳ] Ex hoc loco constat, antiquum illud Ilium à mari longè fuisse dissitum, alioquin frustrà putant hæc à Patroclo ...d ipse Eustathius commemorat. Ego tam frigidæ hoc arbitror esse obseruationis, quia cùm hæc à Patroclo dice...nari distabant, & prætereà ipsum mare Græci possidebant, vt Troianis vrinandi facultas non esset. Ait ergo, Si Ce...urius erat Priami, vt meminit Strabo lib. 13.) in mari forsan esset, doceret re ipsa quàm peritus sit vrinator, cùm in ...ns peritiæ illius præbeat specimen. Scio tamen verum illud esse, veterem illam Troiam, quæ hoc bello expugnatã ...ari fuisse, vt probat copiosè idem Strabo citato iam libro: sed solùm ad eius rei probationem infirmum hinc tra...contendo.

Hinc patet, non solùm piscium, sed etiam ostreorum apud veteres vsum fuisse. Hic autem Patrocli sarcasmus non ...uus videtur, quàm ille Merionis, quem idem ipse quoque reprehenderat: tamen excusari magis potest, quia iam ...superbiat, Meriones verò virtutem suam ante factum prædicabat. Erat autem moris, vt alibi quoque dictum est, ...s ab hostibus prosternentibus risu & subsannatione excipi.

...Εὔφορβος] Patroclum Homerus non solùm tam egregijs facinoribus, quibus anteà inter pugnandũ inclaruit, illustra...ex ipsa morte maiorem, vt ita dicam, laudis illi splendorem conciliat. Quantum enim, quæso, heroëm illum cre...ratione profligari potuit, quàm Deorum ipsorum manu? Exarmari illum enim oportuit cædi & consternari ab ...àm mortales illum interimere valuerint: immò adhuc ab Euphorbo non ad pectus (periculosum enim erat) sed ...vulnerari. Magno itaque apparatu tam generosi & magnanimi viri mortem concinnat. Historia tamen quæ rerum ...ritates consectatur simpliciter, eam enarrauit partim vt Poëta. Ait ergo Dictys, postero die quàm Sarpedon occi...rsum ait ab Homero) Patroclum fortunam belli vincere aggressum (præcessit autem Barbarorũ & Græcorũ gra...

tuc sa-

ue ſatis prælium) Dum hortatur ſuos, inquit, atque inſtat hoſtibus, promptior quàm bellandi mos eſt, telo Euph
Statimque Hector aduolans eum opprimit, ac deſuper vulneribus multis confodit: moxq; nititur abſtrahere prælio,
tia gentis ſuæ illudere cupiens, per vniuerſa genera dehoneſtamenti, &c.

f ὃς ἡλικίην ἐκέκαστο] Non vult ab ignauo homine percuti Patroclum Poëta: itaq; Euphorbum iſtum breuiter comn
landi equitandique peritia, ac pedum velocitate (quam laudi militi dari non eſt huic vati nouum) quanquam dec
hac doloſa hoſtis vulneratione perimi.

g ἤδη νῦν Ἕκτορ μεγάλ' εὔχεο] Eludit optimè Hectoris arrogantiam & iactantiam Patroclus, docens ſe iam non illius
dere. ſed de duplicis Dei robore: à quibus niſi armis ſuis ſpoliatus foret, nō erat non ſolùm ipſum Hectorem, ſed v
proſtraturus, tanta eſt morienti Heroi viua adhuc generoſitas. Itaque paulò pòſt dicit Hectori, σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρ
tertius à Ioue & Apolline me interimis. Bella ſcilicet gloria & laudis ſeges, in qua demetenda Numina etiam affu
Maior itaq, Hectoris hac morte, quàm ipſi Patroclo conciliata eſt ignominia. Dicit autem ſe à Ioue quoque armis ſp
tamen vnius Apollinis anteà meminiſſet Poëta. At verò in hanc etiam partem venit ipſe Iupiter cùm generaliùs ani
hodierno die Troianis auxiliari Iouem, & propenſiùs in illos quàm in Græcos ferri, vt acta comprobarunt.

h οὔθην οὐδ' αὐτὸς δηρὸν βέῃ.] Vaticinium eſt à moriente homine manans, vnde ſtatim dicet, Πατρόκλεις, τί νύ μοι μαντε
ύεαι ὄλεθρον; Prædicendi autem quædam facultas morientibus tribuitur, quod animi diuinitatem proculdubio arguit, ſiqui
do corpore expeditus ille paulò meliùs à ſenſuum vinculis, loco ſuæ originis propinquior, creditur acutius intellig
arbitrabatur Philoſophus quidam noſtri temporis de Rerum prænot. lib. 2 cap. 6. Platonem de Repub. Locus eſt
Legib. vbi dicitur, animum in ipſa ſenectute, cùm appropinquat morti, meliùs percipere illa quæ poſt hanc vitam m
ſequutura ſunt. Idem Philoſophus loco iam laudato rem iſtam attigit, ſed paucis. Eius oratio tota eò redit, poſſe qu
proximam morti (id eſt, diſſolutioni & diſceſſui à ſuo corpore: ſic enim ſana mente locus intelligendus eſt) ſubtil
ræ, in ipſo ſuo tranſitu, vel antè paululùm, vtpotè vinculis corporis non omnino obnoxia reuelationes nec diffic
ſicuti & in vigilia & in ſomnis: quæ & à malis ſpiritibus ſe immiſcentibus turbari poteſt, & à bonis iuuari. Negat ta
phetiam illud dici poſſe, ſi virtutum naturæ ea cognitio non ſuperet. Diuina autem reuelatio, inquit, non niſi à b
Deo prouenit: nullo autem modo aut à malis aut a natura, &c. Tullius de Diuinat. 1. morte appropinquante mul
rem animum docet. Vident enim, inquit, qui ſunt morbo graui & mortifero affecti, inſtare mortem. Itaq; his occurr
imagines mortuorum: tumq; vel maximè laudi ſtudent, eosque qui ſecus quàm decuit vixerunt, peccatorum ſuo
mè pœnitet. (Hoc autem adumbratum eſt ex loco Platonis ſuprà citato) Diuinare autem morientes etiam illo ex
mat Poſidonius: quo affert, Rhodium quendam morientem ſex æquales nominaſſe & dixiſſe, qui primus eorum,
qui deinceps moriturus eſſet, &c. Ergo ſummi iſti viri docent animos inſtante morte faciliùs futura augurari, vt hoc
poſtea in ipſo Hectore videbitur, qui Achilli mortem quoque prædicet. Itaque Socrates apud Xenophontem in Ap
τοι, inquit, ἀνέζηκε μὲν καὶ ὑμῖν ἃ ἐστιν εἰς τὴν ἐν καταλύσει τοῦ βίου προγιγνώσκειν τὰ μέλλοντα, βούλομαι δὲ καὶ ἐγὼ χρησμῳδῆσαί τ
tem vt hoc ab Ariſtotele concedatur, ſi quidem diuinationem omnem tollit, vt author eſt Chalcidius in Timæo Pl
ſuper Socrates in Apologia, quam illi Plato affingit, contrarium ſenſit, cuius hæc ſunt verba: τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦ
μῶ ὑμῖν χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου. καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρω-
ποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.

FINIS LIBRI XVI. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ρ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

ΠΕΡΙ τοῦ Πατρόκλου σώματος καρτερὰ συνίσταται μάχη, καθ' ἣν καὶ Εὔφορβος μὲν ἀναιρεῖται ὑπὸ Μενελάου, Ἕκτωρ δὲ τὴν Ἀχιλλέως ἐνδύεται πανοπλίαν, καὶ ἀνθίσταται τοῖς Ἕλλησιν. οἱ δὲ περὶ Μενέλαον Ἀντίλοχον διαπέμπονται πρὸς Ἀχιλλέα, τὸν Πατρόκλου θάνατον ἀγγέλλοντα. ὑποδύντες δὲ καὶ ἀράμενοι τὸ σῶμα τοῖς ὤμοις, ἐκφέρουσι τῆς μάχης· οἱ δὲ Αἴαντες προμαχοῦσι, καὶ ἀπείργουσι τοὺς πολεμίους.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ῥῶ, Δαναοὶ Τρῶές τε νέκυν πέρι χεῖρας ἔμισγον

Ἄλλη.

Μενελάου ἀριστεία.

ΟΥΔ' ἔλαθ' Ἀτρέος υἱὸν ἀρηΐφιλον Μενέλαον
Πάτροκλος Τρώεσσι δαμεὶς ἐν δηϊοτῆτι.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖν', ὥς τις περὶ πόρτακι μήτηρ
Πρωτοτόκος, κινυρή, οὐ πρὶν εἰδυῖα τόκοιο.
Ὣς περὶ Πατρόκλῳ [a] βαῖνε ξανθὸς Μενέλαος.
Πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
Τὸν κτάμεναι μεμαὼς ὅστις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι.
Οὐδ' ἄρα Πάνθου υἱὸς ἐϋμμελίης ἀμέλησε
Πατρόκλοιο πεσόντος ἀμύμονος· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ
Ἔστη, καὶ προσέειπεν ἀρηΐφιλον Μενέλαον,
[b] Ἀτρεΐδη Μενέλαε, διοτρεφὲς ὄρχαμε λαῶν.

ARGVMENT DECIMISEPTIMI LI Homeri Iliadis.

DE Patrocli corpore acris committitur pug Euphorbus occiditur à Menelao: Hector: induitur armatura, & reſiſtit Græcis. Qui au nelaum, Antilochum mittunt ad Achillem Patrocli ciantem: ſubeuntes autem & tollentes corpus hum prælio: Aiaces verò propugnant & arcent hoſtes.

Aliud argumentum: vel inſcrip

R, Danai Troianique circa cadauer manus com

Aliud.

Menelai ſtrenuitas

NEQVE latuit Atrei fili
ſum Menelaum
Patroclus à Troianis int
prælio.
Iuit autem per primos p
armatus fulgenti ære
Circa. a. ipſum iuit, ſicut aliqua circa vitu
Primo enixa, querula, non ante experta pa
Ita circa Patroclum iuit flauus Menelaus,
Ante aũt ſe haſtilia tenebat, & ſcutũ vnd
Eum interficere paratus quicũq; ſibi obu
Neq; ſanè Pãthi filius tractãdæ lãceæ perit
Patroclum collapſum egregium: propè au
Stetit, & allocutus eſt bellicoſum Menelau
Atride Menelaë, generoſe dux populor

ἐκ νεκρὸν, ἔα δ' ἔναρα βροτόεντα.
πρότερος Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
βάλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
λέος ἐσθλὸν ἐνὶ Τρώεσσιν ἀρέσθαι,
ἀπὸ δὲ μελιηδέα θυμὸν ἕλωμαι.
γ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι.
ορδάλιος τόσον μένος, οὔτε λέοντος,
πρου ὀλοόφρονος (οὗ τε μέγιστος
θεσσιν * περὶ σθένεϊ βλεμεαίνει)
υἷες ἐϋμμελίαι * φρονέουσιν.
δὲ βίη ὑπερήνορος ἱπποδάμοιο
ηθ', ὅτε μ' ὤνατο, καί μ' ὑπέμεινε·
ἐν Δαναοῖσιν ἐλέγχιστον πολεμιστὴν
ἐ φημὶ πόδεσσί γε οἷσι κιόντα,
οχόν τε φίλην κεδνούς τε τοκῆας.
τὸν ἐγὼ λύσω μένος, εἴ κε μεῦ ἄντα
σ' ἔγω ἀναχωρήσαντα κελεύω
ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
παθεῖν. ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.
ὁ δ' οὐ πεῖθεν, ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα,
Μενέλαε διοτρεφὲς, ἦ μάλα τίσεις
ὃν ἔπεφνες, ἐπευχόμενος δ' ἀγορεύεις.
γυναῖκα μυχῷ θαλάμοιο νέοιο,
εῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας.
δειλοῖσι γόου κατάπαυμα γενοίμην,
φαλήν τε τεὴν καὶ τεύχε' ἐνείκας,
νεοσσι βάλω καὶ Φρόντιδι δίῃ·
δηρὸν ἀπείρητος πόνος ἔσται,
ητος, οὔτ' ἀλκῆς οὔτε φόβοιο.
οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην·
* χαλκὸν, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμὴ
κρατερῇ. ὁ δὲ δεύτερος ὤρνυτο χαλκῷ
ενέλαος ἐπευξάμενος Διῒ πατρί.
χαζόμενος κατὰ στομάχοιο θέμεθλα
αὐτὸς ἔρεισε, βαρείῃ χειρὶ πιθήσας·
ἁπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
εσὼν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
ὄντο κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι,
ἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.
φει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης
λῳ, ὅθ' ἅλις * ἀναβέβρυχεν ὕδωρ,
ὸν, τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι
ων, καί τε βρύει ἄνθει λευκῷ·
ξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ,
εἶψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ·
ἱὸν ἐϋμμελίην Εὔφορβον
ενέλαος ἐπεὶ κτάνε, τεύχε' ἐσύλα.
τε λέων ὀρεσίτροφος ἀλκὶ πεποιθὼς,
γέλης βοῦν ἁρπάσῃ ἥτις ἀρίστη·
χέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσι
ἔπειτα δέ θ' αἷμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει
ἀμφὶ δέ τόν γε κύνες τ' ἄνδρες τε νομῆες
μάλ' ἰύζουσιν ἀπόπροθεν, οὐδ' ἐθέλουσιν
ἐλθέμεναι· μάλα γὰρ χλωρὸν δέος αἱρεῖ·
οὔτ. θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐτόλμα
ἐλθέμεν Μενελάου κυδαλίμοιο.
ρεῖα φέροι κλυτὰ τεύχεα Πανθοΐδαο

Recede, & linque mortuum, & mitte spolia cruenta.
Non.n.aliqs prior Troianorũ, illustriũq; auxiliatorũ
Patroclum vulnerauit hasta in forti pugna:
Quare me sine gloriã bonã inter Troianos reportare:
Ne te vulnerem, & dulcem vitam eripiam. (laus:
Hunc valde indignatus allocutus est flauus Mene-
Iupiter pater, nõ.q.honestum est supra vires gloriari.
Neq; igitur pardi tanta vis, neq; leonis,
Neque suis apri perniciosi (cuius maximus
Animus in pectoribus magno robore furit)
Quantum Panthi filij pugnaces superbiunt.
Neq; vero vel vis Hyperenoris equitis (ctauit,
Sua iuuentute fruebatur, cũ me despexit & me expe-
Et me dicebat inter Danaos ignauissimum bellatorẽ
Esse: neq; ipsum puto pedibus suis reuersum
Oblectasse vxoremq; dilectam, venerandosq; parẽtes:
Sic quidem & tuum ego soluam robur, si me contra
Steteris, sed te ego recedentem moneo
In multitudinem ire: neq; aduersus consistas mihi,
Antequam aliquid malum patiaris. factum autem
demum stultus cognouit.
Sic dixit: hũc.a.nõ flectebat, sed respondẽs inquit:
Nũc qdẽ iã Menelaë generose, certè valdè dabis pœnas
Pro fratre meo quẽ interfecisti: iactabũdus.a. pdicas.
Viduasti autem vxorem in conclaui thalami noui.
Perniciosum vero parentib. luctum & dolorẽ fecisti.
Profectò ipsis miseris luctus repreßio fierem,
Siquidem ego caputq; tuum & arma ferens
Pantho in manus dedero & Phrontidi nobili:
Sed non quidem adhuc diu intentatus labor erit,
Neq; sine pugna, neq; robore, aut terrore vtriusq;.
Sic fatus, vulnerauit eũ ad scutũ vndiq; rotundũ,
Neq; perrupit æs: incuruata est autem eius cuspis
Scuto in forti: hic vero secundus impetum fecit ferro
Atrides Menelaus, supplicans Ioui patri:
Retrò autem cedentis illius, in gulæ imas partes
Vulnerauit: ipse vero nixus est, forti manu fretus.
E regione aũt tenerã per ceruicem penetrauit cuspis:
Insonuit autẽ lapsus, crepueruntq; arma super ipso.
Sanguine ei madefactæ sunt comæ Gratijs similes,
Capilliq;, qui auroq; & argento reuincti erant.
Qualẽ autem nutrit plantam vir virescentem oliuæ
Loco in deserto, vbi abundè scaturit aqua
Limpida virescens, illamq; flatus mouent
Variorum ventorum, & scatet flore albo:
Veniens autem repentè ventus cum turbine multo
Fossaq; euulsit, & extendit in terram:
Talem Panthi filium bellicosum Euphorbum
Atrides Menelaus postquã interfecit, armis spoliabat.
Vt autem quando quis leo montanus robore fisus,
Pascentis armenti bouem rapuit quæ optima est,
Huius aũt ceruicem fregit correptam validis dentib.
Primum: deinde vero sanguinẽ & viscera oĩa sorbet
Dilanians: circum aũt hunc canesq; viriq; pastores
Multum valde exclamant procul, neq; volunt
Contra ire: valde enim pallidus timor tenet eos:
Sic horum nulli animus in pectoribus audiebat
Contra ire Menelaum gloriosum.
Tunc facile abstulisset elegantia arma filij Panthi

γρ. μέγα
γρ. φρονέουσιν.
γρ. Ἀτρείων
γρ. χαλκὸς.
γρ. ἀναβέβροχε

D Ἀτρεί-

Ἀτρείδης, εἰ μή οἱ ἀγάσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὅς ῥά οἱ Ἕκτορ' ἐπῶρσε θοῷ ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
Ἀνέρι εἰσάμενος Κικόνων ἡγήτορι Μέντῃ·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἕκτορ νῦν σὺ μὲν ὧδε * θέεις, ἀκίχητα διώκων
Ἵππους Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι, ἠδ' ὀχέεσθαι
Ἄλλῳ γ' ἢ Ἀχιλῆϊ, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ.
Τόφρα δέ τοι Μενέλαος ἀρήϊος Ἀτρέος υἱὸς,
Πατρόκλῳ περιβὰς, Τρώων τὸν ἄριστον ἔπεφνε
Πανθοΐδην Εὔφορβον, ἔπαυσε δὲ θούριδος ἀλκῆς.

γρ. θέεις ἀκίχητα, διώκων

Atrides, nisi ipsi inuidisset Phœbus Apol
Qui in eum Hectorem incitauit veloci si
Viro similis Ciconum ductori Mentæ,
Et ipsum edita voce verbis velocibus allo
Hector, nunc tu quidē sic curris, teme
Equos Æacidæ bellicosi: ipsi.a. difficiles
A viris quidem mortalibus domari & c.
Ab alio quàm Achille, quē immortalis pe
Interim autem Menelaus bellicosus Atre.
Patroclum protegens, Troianorū fortissim
Pāthœdē Euphorbū: cohibuit.a. ab impet

COMMENTARIVS.

a βαίνε ξανθὸς Μενέλαος] Inducitur à Poëta Menelaus, acriter depugnans pro Patrocli cadauere, quòd consentane[um] vt cùm illius causa Patroclus lubens in mortis periculum se coniecisset, ille etiam hoc officium Patroclo meritò repe[nderet]. notandum est, Menelaum quidem alioqui satis imbellem ferè vbiq; describi: nisi vbi illud rei postulat occasio, au[t] pudore ad fortiter se gerendum incitatur, vt hoc loco, vt & ipsiusmet oratio paulò pòst indicabit, cùm Hectori cedet

b Ἀτρείδη Μενέλαε,] Opponitur Menelao Euphorbus ille Panthoides, de quo dictum est superiore libro, qui sibi P[atroclum] vindicat eo potissimùm argumento, quòd à se primùm Patroclus vulneratus sit, vnde reliquos etiam Troianos for[s] tiam Hectorem à parte prædę istius excludit. Iurisconsulti nostri ex hoc loco suam illam disputationem de rerum a[cquirendo do]minio videntur posse illustrare, in illo capite, vbi quæritur, Vtrum qui prior belluam aut auem læserit, illius dominus postea vel planè interfecit, vel læsam iam mortifero ictu cepit. Diximus enim anteà Patroclum ab Euphorbo priù[s] ab Hectore: ipsum autem Hectorem posteà penitùs interemisse, & tamen cadauer ipsum sibi putat acquisitum Eup[horbus] vulneris nomine.

c Ζεῦ πάτερ,] Rectè sermone ad Iouem conuertit γνωμάτιον sequens enunciaturus, οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι [...] tiam illam odit Deus, vt ait Sophocles, Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους ὑπερεχθαίρει. & Chæremon, ὅλως τὸ κρεῖσσον [...] Item Menander, ὁ Ζεὺς κόλασις τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων. Ideò quasi testem appellat Iouem iactantiæ, qua sibi Eupho[rbus] eam vlciscatur, aut etiam hominem derideat: vel quasi dicat, Iupiter audis hæc? Vidésne hominem iactabundum & præ suæ virtutis confidentia audet sibi de me victoriam polliceri, quasi res illi cum ignauo homine sit, aut quasi nul[lo] eo valeat comparari? Audis quidem & vides. Cùm ergo id genus hominum odiosum tibi sit, fac vt ille etiam sentia[t] superbiatur. Hæc mea est sententia, quæ si alicui non placuerit, huic eidem nolo Eustathij interpretationes arridere, res, vt arbitror, comperiet. Tripliciter enim hoc explicat, vt sic locutus sit Menelaus: vel quasi Euphorbum irrideat, q[ui] minetur, quam ipse ex oraculo quodam sciat apud Troiam sibi non euenturam: vt sit, ô Iupiter, id est, fatum, aduer[sus] tum superbit Euphorbus, &c. vel (quæ explicatio adhuc magis est ridicula) vt Ζεῦ πάτερ cōmunius dictum sit, cùm Io[uis] & Deorum pater sit, Menelaus autem homo: vel vt Iouem compellet Menelaus, κατὰ γένος οἰκείωσιν. Nam ille ex Ioue [...] τετραφὴς δὴ διὶ φίλος tanquam Rex: ideò illum inuocat, persuasus ipsum pariter secum aduersus hunc iactabundum, [...] Hæc Eustathius, quæ ego planè repudio.

d οὔτ' ἄν παρδάλιος],Videntur ista à Menelao superfluè adiecta fuisse, exaggerante illā Euphorbi iactantiam: qua[si ...] bur, pardi, leonis, aut apri robori antepofuerit, quod tamen non fecit. Sed forsan hæc olim ab ipso Hypenore dicta [...] liter de prole Panthæi. Erat enim & ille Hypenor frater Euphorbi, item & Polydamas. quasi dicat Menelaus, Scilicet tam generosi & fortes sunt, vt reliquos omnes antecellant. Atqui tuus ille Hyperenor, Euphorbe, qui se etiam peri[...] tabat, sensit virtutem meam cum suo dispendio. Nunquid enim ille à me interemptus est? (Illud enim significat illa φημὶ πόδεσσί γε οἶσι κιόντα, &c.) Atqui si illo ego præstantior fui, credis mihi robur decreuisse, vt parem fortunam fratri [...] turus sis? Immò præstat vt saluti tuæ consulens, in multitudinem te referas, à qua non potes, nisi cum damno tuo ab[...]

e ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.] Sapientiæ est & prudentiæ, sibi ita prouidere, & tam cautè rem suam gerere, ac nullus [...] pœnitentiæ locus, alioqui sera est illa cautela, qua tum demum instruare, cùm res confecta est. Sic Epimetheus post [Pan]doræ pyxidem sapuisse dicitur, vnde ἁμαρτίνοος & ὀψίνοος appellatur. Sic quoq; Phryges, vt est apud Andronicum. [...] apud Sophoclem, vt retulit Zenodotus, læsus à pisce scorpione. Itaq; euentum stultorum magistrum Fabius apud [...] lauit. Primus autem Homerus hæc omnia edocuit, hac sententia, quam item Hesiodus paululùm immutatam enunt[iat].

- δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει ἐς τέλος ἐξελθοῦσα, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Repetit Homerus ipse infrà Iliad. υ.

f ἐπευξάμενος Διὶ πατρί.] Aliàs ipsa verba exponit, quibus supplicatur à pugnantibus: hîc tantùm rem indicat. Nesc[io quo] pacto fiat, vt magis pios & Dei meminentes facit Græcos Poëta, nisi hoc studio gentis factum est. Hîc enim Menela[um] Euphorbo pugnaturum, Deo primùm supplicantem, Barbarum verò minimé. Illius autem exemplo monendi sun[t qui in] negotio versantur, Numinis semper meminisse, ex cuius solo nutu victoriæ dependet exitus, vt sæpiùs monuimus. Se[d] quam dici possunt & inculcari, tam rudis hac parte est mortalitas.

g οἷον δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ] Eleganti & concinnæ rei elegantem & concinnum Euphorbum prostratum à Menelao, [...] scripsit autem illius comas Gratijs similes, capillosq; auro & argento renodatos: quibus similis est virescens perpetu[...] lus in locis humectis, illa etenim amat genus illud arborum, item & ipse flos oleæ candidus. Ventis autem vsque ab[...] extirpantibus comparatur Menelaus, cuius manu Ephorbus cecidit.

h οἱ δ' ἀλεγεινοὶ] Commendātur adhuc hi Achillis equi, quos ait Apollo à mortalibus equitari non posse, vt Hector[em a] persequutione deterreat, sed ab Achille tantùm, cuius genus diuinum est à Thetide. Hinc etiam elici puto, quod supe[...] sententiam de equorum Achillis immortalitate confirment, quasi ideò mortalibus ipsi subijci nolint.

Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν αὖθις ἔβη θεὸς * ἂμ πόνον ἀνδρῶν·
Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας * ἀμφὶ μελαίνας·
Πάπτηνεν δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ στίχας· αὐτίκα δ' ἔγνω
Τὸν μὲν ἐπαινύμενον κλυτὰ τεύχεα, τὸν δ' ἐπὶ γαίῃ
Κείμενον. ἔρρει δ' αἷμα κατ' οὐταμένην ὠτειλήν.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Ὀξέα κεκληγὼς, φλογὶ εἴκελος Ἡφαίστοιο
Ἀσβέστῳ. οὐδ' υἱὸν λάθεν Ἀτρέος ὀξὺ βοήσας·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,

γρ. αὐτόνον

γρ. ἀμφιμελαίνας.

Sic fat⁹, hic qdē rursus iuit deus in certa
Hectorem autē grauis dolor cepit præcord.
gra:
Circūspexit.a. deinde per turmas: statim.a
Hunc quidē auferentē inclyta arma: illum
Iacentem: fluebat verò sanguis per inflictu
Iuit autem per primos in acie armatus spl
Acutè proclamans flamma similis Vulca
Inextinguibili. neq; filiū latuit Atrei acutè
Ingemiscēs.a. dixit erga suū magnanimum

γῶν, εἰ μέν κε λίπω κατὰ τεύχεα καλὰ,
', ὃς κεῖται ἐμῆς ἕνεκ' ἐνθάδε τιμῆς,
ναῶν νεμεσήσεται ὅς κεν ἴδηται·
ζοιμι μοῦνος ἐὼν καὶ Τρωσὶ μάχωμαι
ήπως με περιστείωσ' ἕνα πολλοί·
θάδε πάντας ἄγει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
ἐθέλῃ πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι
ἄ, τάχα οἱ μέγα πῆμα κυλίσθη.
αναῶν νεμεσήσεται, ὅς κεν ἴδηται
ωντ', ἐπεὶ ἐκ θεόφιν πολεμίζει.
ντός γε βοὴν ἀγαθοῖο πυθοίμην,
πις ἰόντες ἐπιμνησαίμεθα χάρμης,
μονά περ, εἴ πως ἐρυσαίμεθα νεκρὸν
λῆϊ· [b] κακῶν δέ κε φέρτερον εἴη.
' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
' Τρώων στίχες ἤλυθον· ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ.
ὀπίσω ἀνεχάζετο, λεῖπε δὲ νεκρὸν
ενος, ὥστε λῖς ἠϋγένειος,
καὶ ἄνδρες ἀπὸ σταθμοῖο δίωνται
ωνῇ· τοῦ δ' ἐν φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ
ωνδε τ' ἔβη ἀπὸ μεσσαύλοιο·
όκλοιο κίε ξανθὸς Μενέλαος.
εφθεὶς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων,
ντα μέγαν Τελαμώνιον υἱόν·
ψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης,
ρσύνοντα καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι.
σφιν φόβον ἔμβαλε Φοῖβος Ἀπόλλων·
ῆ δὲ περιστάμενος ἔπος ηὔδα·
πέπον περὶ Πατρόκλοιο θανόντος
ενέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προφέρωμεν
γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Αἴαντι δὲ δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε·
άχων, ἅμα δὲ ξανθὸς Μενέλαος,
τρόκλον, [d] ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα,
λοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξέϊ χαλκῷ,
ῶησιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη.
νηλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον.
ἐς ὅμιλον ἰὼν ἀνεχάζεθ' ἑταίρων·
ἀνόρουσε· δίδου δ' ὅγε τεύχεα καλὰ
ροτὶ ἄστυ, μέγα κλέος ἔμμεναι αὐτῷ.
Μενοιτιάδῃ σάκος εὐρὺ καλύψας,
τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν,
ἄγοντι συναντήσονται ἐν ὕλῃ
ες, ὁ δέ τε σθένεϊ βλεμεαίνει,
σκύνιον κάτω ἕλκεται ὄσσε καλύπτων·
Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει.
ρωθεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
ἴθος ἐνὶ στήθεσσιν ἀέξων.
πολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν,
ιδὼν χαλεπῷ ἠνίπαπε μύθῳ·
[h] δος ἄριστε, μάχης ἄρα πολλὸν ἐ-
δεύεο·
ως κλέος ἐσθλὸν ἔχει [x] φύξηλιν ἐόντα.
νῦν ὅπως κε πόλιν καὶ ἄστυ σαώσῃς
λαοῖσι τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.
ις Λυκίων γε μαχησόμενος Δαναοῖσιν
πόλιος· ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
δηΐοισι μετ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεί.

Hei mihi siquidem deseruero arma pulchra
Patroclumq́, qui iacet meum propter hic honorem,
Vereor ne qs mihi Danaorũ succẽseat, qcũq; viderit.
Si.a.cum Hectore solus existens, & Troianis pugnem
Reuerit⁹, timeo ne quo modo me circũdẽt vnũ multi:
Troianos aũt huc omnes ducit ornatus galea Hector.
Sed cur mihi hæc charus deliberat animus?
Quando vir velit aduersus deum cum viro pugnare,
Quẽ Deus honoret, statim ei magna calamitas infer-
Ideò me nemo Danaorum arguet, qui viderit (tur,
Hectori cedentẽ, quoniam à deo (instigatus) pugnat.
Sicubi autem Aiacem in prælio fortem audirem,
Ambo rursus euntes reminisceremur pugnæ,
Quãuis aduersus deũ, si quo modo eriperemus cada-
Pelidæ Achilli: è malis verò sanè melius esset. (uer
Dum hæc cogitabat in mente, & in animo,
Interim Troum turmæ superuenerũt: pibat.a. Hector.
Sed hic retrocessit, reliquitq́ cadauer,
Subinde sese conuertens. vt leo bene iubatus,
Quem canesq́, & viri à stabulo abigant
Hastis & clamore: huius.a. in præcordijs forte cor
Turbatur: inuitus autem abit à caula:
Sic à Patroclo discessit flauus Menelaus:
Stetit.a. cõuersus postquam venit ad agmen sociorũ,
Lustrans oculis Aiacem magnum Telamonium filiũ:
Hunc aũt valdè citò agnouit pugnæ ad læuam totius,
Hortantem socios, & concitantem ad pugnandum:
Ingẽtem.n. eis formidinem iniecerat Phœbus Apollo.
Perrexit autem currere: statim.a. astans verbũ dixit:
Aiax, huc amice pro Patroclo mortuo
Festinemus: si cadauer saltem Achilli feramus
Nudum. at arma habet galeæ motor Hector.
Sic dixit: Aiaci verò bellandi perito animũ cõmouit:
Iuit.a. p primos pugnatores, simulq́ flauus Menelaus.
Hector.q. patroclũ postquã inclytis armis exuisset,
Trahebat vt ab humeris caput abscinderet acuto ære,
Et cadauer Troianis trahens canibus daret.
Aiax aũt propè venit gestans scutum velut turrim.
Hector.a. retrò in multitudinẽ iẽs recedebat sociorũ:
In currum autem ascendit, deditq́ hic arma pulchra
Troianis, ferẽda ad vrbẽ, magna gloria vt essent ipsi.
Aiax.a. circum Menœtiadem scutum latum obtegẽs,
Stetit, sicut aliquis leo circa suos catulos,
Cui quidem catulos ducenti occurrerint in sylua
Viri venatores, hic autem fortitudine superbit,
Totumq́ supercilium deorsum trahit, oculos tegens:
Sic Aiax circa Patroclum heroëm iuit:
Atrides autem ex altera parte bellicosus Menelaus
Stabat magnum luctum in pectoribus augens,
Glaucus autem Hippolochi filius Lyciorũ dux virorũ
Hectorem toruè intuitus graui obiurgauit sermone:
Hector, ô specie præstantissime, pugnam sanè mul-
tum deseruisti,
Certè te frustrà fama bona tenet, fugax cùm sis.
Considera nunc quomodo ciuitatem & oppidũ serues
Solus cum populis qui in Ilio nati sunt.
Non.n. quis Lyciorũ saltẽ pugnaturus cum Danais
Ibit pro vrbe: quoniam nulla vtiq; gratia esset
Pugnare hostes inter viros indesinenter vsque.

[h] γρ. Ἕκτορ εἶδος
[x] γρ. φύξιλιν

Πῶς κε σὺ χείρονα φῶτα σαώσειας μεθ' ὅμιλον
Σχέτλι', ἐπεὶ Σαρπηδόν' ἅμα ξεῖνον καὶ ἑταῖρον
Κάλλιπες Ἀργείοισιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
Ὅς τοι πόλλ' ὄφελος γένετο πτόλεΐ τε καὶ αὐτῷ
Ζωὸς ἐών· νῦν δ' οὔ οἱ ἀλαλκέμεναι κύνας ἔτλης·
Τῷ νῦν εἴ τις ἐμοὶ Λυκίων ἐπιπείσεται ἀνδρῶν,
Οἴκαδ' ἴμεν, Τροίῃ δὲ πεφήσεται αἰπὺς ὄλεθρος.
Εἰ γὰρ νῦν Τρώεσσι μένος πολυθαρσὲς ἐνείη
Ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται οἳ περὶ πάτρης
Ἀνδράσι δυσμενέεσσι πόνον καὶ δῆριν ἔθεντο,
Αἶψά κε Πάτροκλον ἐρυσαίμεθα Ἴλιον εἴσω·
Εἰ δ' οὗτος προτὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
Ἔλθοι τεθνηώς, καί μιν ἐρυσαίμεθα χάρμης,
Αἶψά κεν Ἀργεῖοι Σαρπηδόνος ἔντεα καλὰ
Λύσειαν, καί κ' αὐτὸν ἀγοίμεθα Ἴλιον εἴσω.
Τοίου γὰρ θεράπων πέφατ' ἀνέρος ὃς μέγ' ἄριστος
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ, καὶ ἀγχέμαχοι θεράποντες.
Ἀλλὰ σύ γ' Αἴαντος μεγαλήτορος οὐκ ἐτάλασσας
Στήμεναι ἄντα, κατ' ὄσσε ἰδὼν δηΐων ἐν ἀϋτῇ.
Οὐδ' ἰθὺς μαχέσασθαι· ἐπεὶ σέο φέρτερός ἐστι. (τωρ,
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκ-
Γλαῦκε, τίη ἢ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπες;
*Ὢ πέπον, ἦ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων,
Τῶν ὅσσοι Λυκίην ἐριβώλακα ναιετάουσι.
Νῦν δέ σευ ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες·
Ὅς τέ με φῂς Αἴαντα πελώριον οὐχ ὑπομεῖναι.
Οὔτοι ἐγὼν ἔρριγα μάχην, οὐδὲ κτύπον ἵππων·
Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος αἰγιόχοιο,
Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην
Ῥηϊδίως * ὁτὲ δ' αὐτὸς * ἐποτρύνει μαχέσασθαι.
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο πέπον παρ' ἔμ' ἵστασο, καὶ ἴδε ἔργον·
Ἠὲ πανημέριος κακὸς ἔσσομαι, ὡς ἀγορεύεις,
Ἤ τινα καὶ Δαναῶν, ἀλκῆς μέγα περ μεμαῶτα,
Σχήσω ἀμυνέμεναι περὶ Πατρόκλοιο θανόντος.

γρ. Ὢ πόποι ἦ τ
γρ. ἐπὶ δὲ ποτὲ
γρ. ἐποτρύνῃσι μαχέσασθαι

Quomodo tu deteriorem virū seruares in[...]
Crudelis, postquā Sarpedonē simul hospite[...]
Reliquisti Argiuis direptionem & prædan[...]
Qui tibi magno commodo fuit vrbiq; & ip[...]
Viuus existēs, nūc.a. nō ab eo arcere canes[...]
Itaq; nunc si quis mihi Lyciorū obsequetu[...]
Domū ibimus, Troiæ verò exorietur grau[...]
Si enim nunc Troianis robur audax ines[...]
Intrepidum, quale viros inuadit qui prop[...]
Aduersus viros inimicos laborē & pugnā i[...]
Statim Patroclum traheremus Ilium int[...]
Si autem hic ad vrbem magnam Priami[...]
Veniret mortuus, & ipsum traxissemus [...]
Illicò Argiui Sarpedonis arma pulchra
Redderent, & ipsum duceremus Ilium in[...]
Eius.n. famulus interfectus est viri, qui [...]
Argiuorū apud naues, & cuius cominus p[...]
Si tu Aiacem magnanimū non sustinuisti
Stare contra, oculos intuitus hostium in [...]
Neq; ex aduerso pugnare: quoniā te præsta[...]
Hūc.a. toruè inspiciēs allocutus est bellico[...]
Glauce, cúrnam tu talis existens superbè [...]
O amice, certè putabā te prudentia super[...]
Eos quotquot Lyciam glebosam habitant:
Nunc aūt tuam arguo omnino mētem, qu[...]
Qui me ais Aiacem magnum non tulisse
Nequaquā ergo horrui pugnā, neq; strep[...]
Sed semper Iouis melior mens ægidem ge[...]
Qui & fortem virum terret, & aufert vi[...]
Facilè: quando vtiq; ipse compellit pugna[...]
Sed agè huc amice prope me sta, & vide op[...]
An tota die ignauus ero, vt dicis.
An aliquē etiā Danaorū à robore, admoa[...]
Reprimā defendēdi Patroclū mortuū. (

COMMENTARIVS.

a ὤ μοι ἐγών, εἰ μέν κε λίπω] Hic rursus aliud est exemplum pietatis Menelai: nam maluit Hectori, qui Apolline excitan[...] te præliabatur, cedere, quam pertinaciter resistere, ne videlicet esset θεομάχος: quasi illi quoque Deo bellum inferāt, qu[...] gerunt, quos ille sua dextera protegit. Quod vtinam hostes nostri intelligerent. Sed expectandum illius est insigne d[...] aduersum se pugnantibus struere Deum dicit Poëta, egregia illa sequenti γνώμη. Qua de re etiam a[...] iàs dictum est. [...] est, quid nunc in mentem Menelao veniat, cùm totum hoc prælium aduersus Deos conficiatur vnde videbantur me[...] cturi, si iam inde ab initio à pugna destitissent. Sed ista adeo conturbata sunt & tam temerè dicta, vt quid statuas, cert[...] verò nobis præstandum est, vt à prauis recta discernamus, ne nos malè factorum exempla in documenta ac præcepta [...] Hic locus porrò ex eorum est numero, qui nobis amplectendi sunt.

b κακῶν δέ κε φέρτερον εἴη] Electio etiam in malis est, nō quatenus mala sunt per se, at quatenus malū altero malo mi[...] in bonis etiam censetur respectu maioris. Alioqui electio propriè boni est, non mali.

c αὐτὰρ ὅγ' ἐξοπίσω] Fugientem introducit Menelaū non quasi timidum sed generosum. Comparat enim eum leon[...] natores persequuntur, lento gradu recedit: & vt ait Poëta: ἐντροπαλιζόμενος, semper ad tergus oculos conuertens, vt s[...] ex Aristotele, Plinio & Solino diximus. Nunc addamus id ab Alberto negari. nam leones raro aspicere retrorsum scrib[...] thoritates tot virorum eludant, quibus addimus Aelianum de Animal. lib. 4. cap. 34. vbi idem repetit ex Arist. Hist. [...]

d ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα.] Hic semel dicendum, ne alibi repetendum sit, quod ex veteribus Eustathius refert, fictum [...] vt Hector armis Achillis indueritt, vt vtrunque olim pari genere armorum tutos committeret, ne Hector imbecillitatis [...] textu malè se ab Achille superatum diceret, quasi ab eo cui armis esset inferior: & vt verba Interpretis audias, ἵνα εἰς ἴσ[...] τῷ Ἀχιλλεῖ, ἡ φαιστότευκτος ὅπλοις ἀμφοτέρους κοσμήσας μὴ ἐξελέγξῃ ὁ Ἕκτωρ διὰ τὸ ἀχρεῖον τῶν αὐτοῦ ὅπλων, πεσεῖν ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ.

e ὥς τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν] Dubitatur quid per hanc comparationem intelligatur, leo, an leæna. Antiqui ergo, vt etiam Eu[...] ster annotat, leænam volebant intelligi, οἷα τοῦ ποιητοῦ μὴ εἰδότος ἀπεῖν λέαιναν. vt etiam de Diana alicubi dixit, ἐπεί σε λέοντα γυναιξὶ θῆκε Ζεὺς: id est, leænam. Qui autem ita sentiebant, dicebant leonem marem catulos non ducere: id est, οὐ σκυμναγωγεῖν. A[...] ea de causa hos versus non recipiebat, quòd leonem marem intelligeret, & eum sciret non σκυμναγωγεῖν. Antimachus &[...] γωγεῖν dicebant. Hæc ille, & post eum etiam Varinus. Nos autem alias ex Gesnero docebimus, nomē λέων, epicœni esse [...] Homerum: quod Gellius etiam dixit lib. 13. cap. 7. nunc moneo, hoc leænis magis tribui, vt ab Oppian. lib. 3. de Venat[...] Gesnerus: Mihi certè, inquit, leonem marem, tam forte & generosum animal, vt maris ideam maximè omnium repra[...] fœminæ etiam venando se adiungere non solet, fœmineum catulos circunducendi officium subire, verisimile non fit [...]

f πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον] Magnum est leoni supercilium, inquit Aristoteles. Hoc dicitur oculos cōtegere, cùm pro catu[...] ab Homero. De leæna dixit Plinius: Cùm pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne ve[...] uescat. Id Solinus simpliciter de leonibus & in masculino genere proferens dixit: Septi, inquit, à venantibus obtutu ter[...] tur, quo minus cōspectis venabulis terreantur. Porrò quod Homerus hoc loco de leone pro catulis dimicante dicit, sin[...] Gellius ex Oppiani de Piscat. lib. 1. transferens scripsit. Pastor sæpe in pastionibus, leonem aspicit pro catulis acerrimè [...] tem, & præclarè contemnentem factam saxorum lapidationem & crebram missionem telorum, neque vel infinitis v[...] fectus, in victo robore animi prius omittit eos tueri, quàm omnino moriatur: neque enim tantopere sua morte mo[...] vt ne ab antro sui catuli abripiantur.

...ἄρισε] Hac oratione Glaucus Hectorem ignauiæ increpat, quæ dupliciter euenit. Primùm in deserto Sarpedone, de... cli cadauere è Græcorum manibus non erepto, metu nimirum Aiacis, qui illud scuto suo protexerat. Hinc indignatus ...essum auxiliarium copiarum comminatur, quia priuatis militibus magnum sit ab Hectore sperandum subsidium, qui ...udenter deserat. Vbi etiam ingrati animi vitio accusatur Hector Sarpedonis respectu, cui Troiæ propugnatio tribui...ique ἕρμα πόληος nuper appellabatur. Artificiosè autem & cautè admodum facinora Hectoris reticuit Glaucus: neque ...morare vult, quàm generosè & fortiter ipsius Sarpedonis, de quo Glaucus conqueritur, mortem vindicârit occiso ...uo Sarpedon prostratus erat, quo solo videtur se ἀχαριστίας labe repurgare potuisse. Quòd si illud fortiter gestū neget, ...is beneficio tam celebrem vindictam contigisse fatebitur. Sed voluit pudorem Hectori ignauiæ sola cōmemoratione ... suis proscissus conuicijs (acris enim est & vehemens oratio) à fuga ad pugnam conuertatur. Itaque validum & gene... ...m facilè & sine vllo negotio persuasit, vnde ille erumpit, & graue illud circa Patrocli cadauer prælium excitat, vt mox ...s

...ιςτ,] Eodem conuicio Paridem proscindebat nuper ipse Hector, non quòd forma etiā viros dedeceat, quin vt ibi re... ...donū est illud Iouis minimè indecorum, aut vitio vertendum: sed quòd illi fortitudo adiuncta nō sit, quæ propriè vi... ...eciosa autem forma mulierum, sub qua plerunque ignauus & imbellis latitat animus. Quæ duo difficillimum est vni ...itudo enim homines maximè mollit, persuadetq; deliciari, vt nullius alterius gloriæ indigos, &c. vt est apud Dionem ...t. 30. Accidit tamen vt vtrumque in eodem subiecto concurrat, putà in ipso Hectore: vnde manifestò constat, hoc à ...biectum merum esse & putidum cauillamentum. quòd autem ex præsenti fuga illius ansam arripuerit, docebit Hector ...i virorum metu fugere, sed quia Ioue nolente nefas esset præliari.

...ζ@-] Hoc est quod modò dicebam, reticere Glaucum hoc Hectoris facinus, vt vides. nam Patrocli mortem comme... ...am illi tribuit, sed tantùm accidisse eam dicit, ne eundem laudet, quem obiurgandum suscepit.

...ἀνοσάμω] Tuetur sese Hector, & illam ignauiæ calumniam lōgè à se amolitur, primumq; insipientem appellat Glau... ...nimè intelligat, se non quòd timidus ac formidolosus per se sit, & cuiusquam Græcorum, nedum ipsius Aiacis, quem ...bat Glaucus, pugnam detrectet, fuga salutem petere: sed quòd diuinitùs illi hoc fugæ studium incussum est. Nouit e... ...uis lances, vt anteà à Poeta dictum est. id est, iam in Græcorum partes victoriam propendere. Tamen ne Glauco sen... ...boret, si fugere pergat, adeò est honoris cupidus, & fugiens ignominiæ & dedecoris, vt etiam, Ioue ipso non proban... ...nnino exploratum est, in illos dimicationum æstus denuò se conijcit, vnde nunquam emersurus est.

...ν, Τρώεσσι ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας, — *Sic locutus, Troianos hortabatur altè clamans:*
...ύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί, — *Troiani & Lycij, & Dardani pugnaces,*
...φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς· — *Viri estote, ô amici, recordamini autē bellicæ virtutis;*
...ν Ἀχιλλῆος ἀμύμονος ἔντεα δύω, — *Dum ego Achillis fortissimi arma induam,*
...ατρόκλοιο βίην ἐνάριξα κατακτάς. — *Pulchra, quæ à Patroclo vi detraxi interficiens.*
...φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ — *Sic locutus abijt galeam mouens Hector*
...ηΐοιο· θέων δ᾽ ἐκίχανεν ἑταίρους. — *Hostili è bello: currensq; assecutus est socios*
...ὕπω τῆλε ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπών, — *Citò admodū, nōdū procul pedib. velocib. insequut⁹,*
...φέρον κλυτὰ τεύχεα Πηλεΐωνος. — *Qui ad vrbem portabant inclyta arma Pelidæ:*
...νευθε μάχης πολυδακρύτου ἔντε᾽ ἄμειβεν. — *Stās verò seorsum à prælio lacrymoso, arma mutauit.*
...ὰ δῶκε φέρειν προτὶ Ἴλιον ἱρὴν — *Quippe hic quidem sua dedit portare ad Ilium sacrū*
...πολέμοισιν· ὁ δ᾽ ἄμβροτα τεύχε᾽ ἔδυνε — *Troianis pugnacib. hic aūt immortalia arma induit*
...χιλῆος, ἅ οἱ θεοὶ οὐρανίωνες — *Pelidæ Achillis, quæ ipsius dij cœlestes*
...ἔπορον. ὁ δ᾽ ἄρα ᾧ παιδὶ ὄπασσε — *Patri dilecto dederant. hic autem suo filio dederat*
...ἐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγήρα. — *Senescens: sed non filius in armis patris consenuit.*
...οῦν ἀπάνευθεν ἴδεν νεφεληγερέτα Ζεὺς — *Hunc. a. postquā seorsum vidit nubicogus Iupiter*
...εΐδαο κορυσσόμενον θείοιο, — *Armis Pelidæ armatum diuini,*
...ήσας προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν, — *Moto vtiq; capite erga suum locutus est animum:*
...ιλέ, οὐδέ τί τοι θάνατος καταθύμιός ἐστιν, — *O miser, neque tibi mors in animo est,*
...ὃς δή τοι σχεδὸν εἶσι· σὺ δ᾽ ἄμβροτα τεύχεα δύνεις — *Quæ iā tibi propè est: tu aūt immortalia arma induis*
...ος, τόν τε τρομέουσι καὶ ἄλλοι· — *Viri fortissimi, quem horrent & alij*
...ν ἔπεφνες ἐνηέα τε κρατερόν τε: — *Cuius socium interfecisti mitemq; fortemq;:*
...κατὰ κόσμον ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων — *Arma autem non decenter à capiteq; & humeris*
...ι νῦν γε μέγα κράτος ἐγγυαλίξω. — *Abstulisti: verùm tibi nunc magnum robur præbebo,*
...* ὅ τοι οὔ τι μάχης ἐκνοστήσαντι — *Horū cōpensationē, qđ à te neutiquā, è pugna reuerso, x.*
...Ἀνδρομάχη κλυτὰ τεύχεα Πηλεΐωνος. — *Excipiet Andromache inclyta arma Pelidæ.*
...κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· — *Dixit, & nigris supercilijs annuit Iupiter:*
...ἥρμοσε τεύχε᾽ ἐπὶ χροΐ· δῦ δέ μιν Ἄρης — *Hectori. a. aptauit arma ad corpus: subijtq; eum Mars*
...ος ἐνυάλιος· πλῆσθεν δ᾽ ἄρα οἱ μέλε᾽ ἐντὸς — *Terribilis, bellicus: impletaq; sunt eius membra intus*
...καὶ σθένεος. μετὰ δὲ κλειτοὺς ἐπικούρους — *Fortitudine & robore. & ad inclytos auxiliatores*
...ἰάχων· ἰνδάλλετο δέ σφισι πᾶσι, — *Iuit valdè clamans: similis videbatur. a. ipsis omnib.*
...λαμπόμενος μεγαθύμου Πηλεΐωνος. — *Armis resplendens magnanimi Pelidæ.*
...ἕκαστον ἐποιχόμενος ἐπέεσσι, — *Hortatus est autem vnumquenq; obambulās verbis,*
...Γλαῦκόν τε, Μέδοντά τε, Θερσίλοχόν τε, — *Mesthlemq;, Glaucumq;, Medontemq;, Thersilochūq;,*
...Δεισήνορά θ᾽, Ἱππόθοόν τε, — *Asteropæumq;, Desinoremq;, Hippothoumq;,*
...ρομίον τε, καὶ Ἔννομον οἰωνιστήν· — *Phorcynq;, Chromiumq;, & Ennomum augurem.*
...ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα, — *Hos hic incitans verbis velocibus allocutus est:*
...κλυτε μυρία φῦλα περικτιόνων ἐπικούρων. — *Audite innumeræ gētes finitimorū auxiliariorū:*
...ἐγὼ πληθὺν διζήμενος, οὐδὲ χατίζων, — *Non enim ego multitudinem quærens, neq; egens ea*

Ἐνθάδ' ἀφ' ὑμετέρων πολίων ἤγειρα ἕκαστον·
Ἀλλ' ἵνα μοι Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα
Προφρονέως ῥύοισθε φιλοπτολέμων ὑπ' Ἀχαιῶν.
Τὰ φρονέων [h] δώροισι κατὰ τρύχω καὶ ἐδωδῇ
Λαούς, ὑμέτερον δ' ἑκάστου θυμὸν ἀέξω.
Τῶ τις νῦν ἰθὺς τετραμμένος, ἢ ἀπολέσθω,
Ἠὲ σαωθήτω· [i] ἡ γὰρ πολέμου ὀαριστύς.
Ὃς δέ κε Πάτροκλον καὶ τεθνηῶτά περ, ἔμπης
Τρῶας ἐς ἱπποδάμους ἐρύσῃ, εἴξῃ δέ οἱ Αἴας,
Ἥμισυ τῶν ἐνάρων ἀποδάσσομαι, ἥμισυ δ' αὐτὸς
Ἕξω ἐγώ. τὸ δέ οἱ κλέος ἔσσεται ὅσσον ἐμοί περ.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἰθὺς Δαναῶν βρίσαντες ἔβησαν,
Δούρατ' ἀνασχόμενοι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμὸς
Νεκρὸν ὑπ' Αἴαντος ἐρύειν Τελαμωνιάδαο.
Νήπιοι· ἦ τε πολέεσσιν ἐπ' αὐτῷ θυμὸν ἀπηύρα.
Καὶ τότ' ἄρ' Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε διοτρεφές, [k] οὐκέτι νῶϊ
Ἔλπομαι αὐτώ περ νοστησέμεν ἐκ πολέμοιο.
Οὔ τι τόσον νέκυος * περιδείδια Πατρόκλοιο, (γρ. περιδέδια)
Ὅς κε τάχα Τρώων κορέει κύνας ἠδ' οἰωνούς,
Ὅσσον ἐμῇ κεφαλῇ * περιδείδια, μή τι πάθῃσι, (γρ. περιδέδια)
Καὶ σῇ· ἐπεὶ πολέμοιο νέφος περὶ πάντα καλύπτει
Ἕκτωρ, ἡμῖν δ' αὖτ' [l] ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
Ἀλλ' ἄγ', ἀριστῆας Δαναῶν κάλει, ἤν τις ἀκούσῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος.
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Οἵ τε παρ' Ἀτρεΐδῃς Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ
Δήμια πίνουσι, καὶ σημαίνουσιν ἕκαστος
Λαοῖς· ἐκ δὲ Διὸς τιμὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ·
Ἀργαλέον δέ μοί ἐστι διασκοπιᾶσθαι ἕκαστον
Ἡγεμόνων· τόσση γὰρ ἔρις πολέμοιο δέδηεν.
Ἀλλά τις αὐτὸς ἴτω, νεμεσιζέσθω δ' ἐνὶ θυμῷ.
Πάτροκλον Τρῳῇσι [m] κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι.
Ὣς ἔφατ'. ὀξὺ δ' ἄκουσεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας·
Πρῶτος δ' ἀντίος ἦλθε, θέων ἀνὰ δηϊοτῆτα.
Τὸν δὲ μετ' Ἰδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος
Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ.
Τῶν δ' ἄλλων τίς κεν ᾗσι φρεσὶν οὐνόματ' εἴποι,
Ὅσσοι δὴ μετόπισθε μάχην ἤγειραν Ἀχαιῶν;
Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες· ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ.
Ὡς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῇσι διιπετέος ποταμοῖο
Βέβρυχεν μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄκραι
*Ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω· (γρ. ἠϊόνες)
*Τόσση ἄρα Τρώων ἰαχὴ γένετ'· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ (γρ. Τόσση ἄρα Τρῶες ἰαχῇ ἴσαν)
Ἕστασαν ἀμφὶ Μενοιτιάδῃ, ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
Φραχθέντες σάκεσιν χαλκήρεσιν, ἀμφὶ δ' ἄρα σφιν
Λαμπρῇσιν κορύθεσσι Κρονίων ἠέρα * πολλὴν (γρ. πουλὺν)
Χεῦ'. ἐπεὶ οὐδὲ Μενοιτιάδην ἤχθαιρε πάρος γε,
Ὄφρα ζωὸς ἐὼν θεράπων ἦν Αἰακίδαο·
Μίσησεν δ' ἄρα μιν δηΐων κυσὶ κύρμα γενέσθαι
Τρῳῇσιν. τῶ καί οἱ ἀμυνέμεν ὦρσεν ἑταίρους.
Ὦσαν δὲ πρότεροι Τρῶες ἑλίκωπας Ἀχαιούς.
Νεκρὸν δὲ προλιπόντες ὑπέτρεσαν, οὐδέ τιν' αὐτῶν
Τρῶες ὑπέρθυμοι ἕλον ἔγχεσιν, ἱέμενοί περ.
Ἀλλὰ νέκυν ἐρύοντο· μίνυνθα δὲ καὶ τοῦ Ἀχαιοὶ
Μέλλον ἀπέσσεσθαι. μάλα γὰρ σφέας ὦκ' ἐλέλιξεν
Αἴας, ὃς περὶ μὲν εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο

Huc à vestris ciuitatibus congregaui qu[...]
Sed vt mihi Troianorum vxores & paru[...]
Alacriter tueremini bellicosis ab Achiu[...]
Hæc cogitans donis exhaurio & commea[...]
Populos, vestrum autem cuiusq; animum [...]
Idcircò aliquis nunc rectà conuersus aut [...]
Aut seruetur. hoc enim belli est commer[...]
Qui autē Patroclum, etiam mortuum tan[...]
Troian. ad equorū domitores traxerit, ce[...]
Dimidium huic spoliorum partiar: dimid[...]
Habebo ego: gloria autem ei erit quanta [...]
Sic dixit: hi. a. rectà cōtra Danaos ingru[...]
Hastilia protendentes, admodum autem [...]
bat animus
Cadauer ab Aiace trahere Telamonide[...]
Stulti, certè multis sup ipso cadauere ani[...]
Et tūc Aiax allocutus est in prælio strenu[...]
O amice, ô Menelaë generose, non ampl[...]
Spero ne ipsos quidem redituros è bello:
Nec sanè tantum de cadauere timeo Patr[...]
Qui quidē mox Troianorū saturabit cane[...]
Quantum meo de capite timeo, ne quid p[...]
Et tuo: quoniam belli nebula omnia obtex[...]
Hector: nobis. a. rursus imminet grauis int[...]
Sed agè optimates Danaorum voca si quis[...]
Sic dixit, neq; immoriger⁹ fuit in prælio[...]
Clamauit. a. longè lateq; Danais vocifera[...]
O dilecti Argiuorum duces & principe[...]
Qui q; apud Atridas Agamemnonem & M[...]
Publicè vescuntur, & imperant singuli
Copijs: ab verò Ioue dignitas & gloria proc[...]
Difficile autem mihi est speculari vnumq[...]
Ducum, tanta enim contentio belli exars[...]
Sed aliquis sponte sua veniat, indignetur[...]
Patroclum Troianis canibus ludibrium fie[...]
Sic dixit: cōtinuò. a. audiuit Oilei fili⁹ v[...]
Primus verò obuius venit currens per præl[...]
Hunc verò post, Idomeneus & minister Id[...]
Meriones, similis Marti homicidæ.
Cæterorum verò quisnam sua mēte nomi[...]
Quotquot iā postea pugnā instaurarunt [...]
Troiani. a. prius cōflixerūt cōferti, duxq; e[...]
Veluti autem cùm in ostijs à Ioue fluentis [...]
Resonat ingēs vnda ad fluxum: circa autem[...]
Littora resonant, eructante mari extrà:
Tantus Troianorum clamor erat, sed Achi[...]
Stabant circa Menœtiadem, vnum animu[...]
Septi scutis æreis: circa autem ipsis
Splendidas galeas Saturnius caliginem m[...]
Fundebat: quoniam neq; Menœtiadem ode[...]
Quamdiu viuus existens famulus erat A[...]
Nolebat autem ipsum hostium canibus præ[...]
Troianis, ideoq; & ei auxiliari impulit soc[...]
Repulerūt autem priores Troiani nigroculo[...]
Cadauer. a. relinquentes fugerunt, neq; ali[...]
Troiani magnanimi interfecerūt hastis, cu[...]
Sed cadauer trahebāt: parūp tamē etiā ab [...]
Abfuturi erant, valdè enim ipsos citò con[...]
Aiax, qui forma quidem atq; factis superat

ν Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα·
ἀλλὰ προμάχων, συὶ εἴκελ☉ ἀλκὴν
ρος, ὅς τ' ἐν ὄρεσσι κύνας θαλερούς τ' αἰζηοὺς
ἐκέδασσεν, ἑλιξάμεν☉ διὰ βήσσας·
λαμῶν☉ ἀγαυοῦ φαίδιμ☉ Αἴας,
πάμεν☉ Τρώων ἐκέδασσε φάλαγγας,
κλῳ βέβασαν, φρόνεον δὲ μάλιστα
φέπερον ἐρύειν καὶ κῦδ☉ ἀρέσθαι.
ηθοιο Πελασγοῦ φαίδιμ☉ υἱὸς
ποδὸς ἕλκε κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην,
Τελαμῶνι παρὰ σφυρὸν ἀμφὶ τένοντας,
Τρώεσσι χαριζόμεν☉, τάχα δ' αὐτῷ
ν, τό οἱ οὔτις ἐρύκακεν ἱεμένων περ.
Τελαμῶν☉ ἐπαΐξας δι' ὁμίλου,
σχεδίην, κυνέης διὰ χαλκοπαρῄου.
ποδάσεια κόρυς περὶ δουρὸς ἀκωκῇ,
γχεΐ τε μεγάλῳ καὶ χειρὶ παχείῃ.
ὸς δ' παρ' αὐλὸν ἀνέδραμεν ἐξ ὠτειλῆς,
τοῦ δ' αὖθι λύθη μέν☉. ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
ιο πόδα μεγαλήτορ☉ ἧκε χαμᾶζε
ἄγχ' αὐτοῖο πέσε πρηνὴς ἐπὶ νεκρῷ
Λαρίσσης ἐριβώλακος· οὐδὲ τοκεῦσι
ἀπέδωκε, μινυνθάδι☉ δέ οἱ αἰὼν
Αἴαντ☉ μεγαθύμου ὑπὸ δουρὶ δαμέντι.
ὖτ' Αἴαντ☉ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχ☉
Σχεδίον μεγάθυμον Ἰφίτου υἱὸν
ἄριστον, ὃς ἐν κλειτῷ Πανοπῆϊ
ναίεσκε, πολέσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων·
κληΐδα μέσσην· διὰ δ' ἀμπερὲς ἄκρη
αἰχμὴ παρὰ νείατον ὦμον ἀνέσχε.
πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Φόρκυνα δαΐφρονα, Φαίνοπ☉ υἱὸν
βεβαῶτα μέσην κατὰ γαστέρα τύψε·
ήκος γύαλον, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
ὑπό τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ·
ἐγ' ἴαχον, ἐρύσαντο δὲ νεκρούς,
ππόθοόν τε, λύοντο δὲ τεύχε' ἀπ' ὤμων.

Alios Danaos post inculpatum Pelidem:
Ruit autē p primos pugnatores, sui similis fortitudine,
Apro, qui in montibus canes florentesq; iuuenes
Facilè dißipauit, circumactus per loca peruia:
Sic filius Telamonius clari illustris Aiax
Facilè intergrediens, Troianorum dißipauit phalāges,
Qui circa Patroclum iuerant: cogitabāt autē maximè
Oppidum versus suum trahere & gloriā reportare.
Certè hunc Lethi Pelasgi illustris filius
Hippothous pede trahebat in forti pugna;
Cùm alligasset loro iuxta talum circa tendones,
Hectori & Troianis gratificans: repentè autem ipsi
Venit malū, quod ab eo nullus auertit quāuis cupiētiū.
Hunc.a.filius Telamonius irruens per multitudinem;
Percußit cominus per galeam æneas malas habentem.
Scissa est.a.equinas setas habēs galea circa hastæ cuspi-
Percussa hasta magna & manu crassa: (dem.
Cerebrum.a.iuxta ferrum hastæ subsiluit ex vulnere
Sāguinolētū: hui⁹.a.ibi solutū est robur: è verò manib.
Patrocli pedem magnanimi remisit in terram
Iacere: ipse.a.prope ipsum cecidit cernu⁹ super mortuū
Longè à Larissa feraci. neq; parentibus
Educationis pmia dilectis reddidit: breuis tēporis.a.ei
Fuit, ab Aiace magnanimo hasta interfectus. (æneum
Hector.a.rursus in Aiacē iaculatus est [illegible] splendida,
Sed hic quidē ex aduerso intuitus [illegible] aream lanceā
Paulùlum: hic.a.Schedium magnanimum Iphiti filiū
Phocensium longe præstantißimum [illegible] Panopeo
Domos habitabat, multis viris imperans,
Hunc percußit sub iugulum mediū: & penitus summa
Cuspis ærea prope summum humerum euasit:
Sonuit autem lapsus: resonuerunt autē arma sub ipso.
Aiax.a.rursus Phorcyna bellicosum Phanopis filium
Hippothoum defendentem medio in ventre percußit:
Rupit.a.thoracis concauum, viscera autē ferrum (ma.
Dilacerauit: hic.a.in puluere s lapsus p̄hēdit terrā pal-
Cesserāt.a.sensim primi pugnatores & illustris Hector:
Argiui.a.valdè clamabant: trahentes autem mortuos
Phorcymq; Hippothoūq; soluerūtq; arma ab humeris.

COMMENTARIVS.

Ἤ π τοι θάνατ☉] Res mira, vt cùm saluum vellet Iupiter Hectorem, hic tamen, quasi eo inuito, in mortem ruat: quasi [Ho]merus, liberas esse hominibus voluntates faciendi quodcunq; animus suggesserit, qui error etiam hodie regnat. vel Homerus, quia Iouem fato subijcit, vt nuper videbamus, vt decretum Hectoris interitum non magis prohibere potue[rit quàm] à Sarpedonis. Sed prius ab Homero intellectum puto.

[...] π καὶ ὤμων] Vellicat Hectorem Iupiter, quasi ea arma induat, quæ ille honestè & generosè sibi non comparauit. Vi[...] [P]atroclum ab Apolline fuisse exarmatum. Vana ergo fuit illa Hectoris ostentatio, vel ipso Ioue teste.

[...]] Sic infortunium istud felicitate altera compensabit Iupiter, quasi ipse dicat: Erat mihi quidem in animo Hectorem [...]lo mortis liberare, quādoquidem autem ipse lubens in illud ruit, & quasi munus vitæ longioris, quod ipsi largiebar, [...] non abibit sine præmio tam immēsi laboris, quem, me impulsore, anteà pertulit. Antequam enim diē suum obeat, [...]tis suæ insignia exhibeat documenta, quæ illi fœcunda erit seges gloriæ pro tam cito relecato illi vitæ flore. Dion [...]tione 28. Hectorem inter eos heroas commemorat, qui, cùm Dijs dilecti fuerint, citò defuncti sunt: quibus Patro[clum] [...]nem, Achillem & Mennonem annumerat. Hoc loco tamen videtur miseriæ & infelicitati mortem Hectoris depu[tare, ...] tam ægrè ferat: & compensari debere tantam iacturam illo laudis bono existimet, vt & suprà in Sarpedone. Sed [...] homines sunt.

[...] ἥρμοσε] Illud ἥρμοσε quidam ad Iouē referunt, vt ille dicatur hæc arma Hectori adaptasse: alij passiuè intelligunt de ip[sis ...] ἥρμοσε pro ἡρμόσθησαν passiué. Prior interpretatio mihi videtur melior. Quid si legeretur, Ἕκτωρ δ' ἥρμοσε τεύχεα, &c.

[...] [...]] Duobus modis hoc intelligunt, vt refert Eustathius. Quidam enim dicunt, Hectori speciem & imaginem [...] [...]cientibus: neque tamen pro Hectore agnosci bene potuit, cùm sua non gestaret, sed Achillis arma. Alij dicunt, μεγα[...] illum datiuum casum ἐκ κοινοῦ repetentes. Est autem vrbana satis hæc armorum immutatio, qua ipsi Græci elu[...] [...] Patroclus terrori fuit Troianis, nunc sub ijsdem Hector Græcis varia damna inferet.

[...]] Seruat morem illum sexcenties iam in hoc Poeta vsurpatum Hector milites cohortandi, antequam ad prælium [...] conferant: quia solent audaci ducum oratione veluti stimuli quidam in animos militum inijci, qui virtutem il[...] cùm intelligent sub animoso quoque duce sese præliaturos. Alloquitur ergo auxiliares Troianorum copias in ge[...] περικτιόνων, remotas quoque non minus intelligens: duoq; præstat. Primùm monet, vt fortiter Troianos tueantur, [...] etiam conuocati fuerant. Deinde statuit etiam præmium eius virtuti, qui Aiacem expugnasset, in cuius debel[lando ...]ta vtebatur victoria.

g οὐ γὰρ ἐγὼ πληθὺν] Hoc est primum orationis caput, vbi docet se socios istos non augendi ciuium suorũ numeri, se dæ tantùm ciuitatis gratia conuocasse. Docet autem Aristoteles Polit. 3. In multis Rebuspublicis attrahi lege ad ci peregrinos: quod Homerus hoc loco indicat.

h δώροισι κατατρύχω] Nihil habet ergo, quod ἀχαρισίας Hectorem Glaucus insimulet: qui paulò antè dicebat, ἐπεὶ οὐκ ἦεν μάρνασθαι δηΐοισι μετ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεί. Profitetur enim Hector se nullis parcere sumptibus, vt Lycijs & reliqs cop adeò vt eos ex ipso Troiano populo eroget, vt in eum vsum impendat. Quare hoc etiam in beneficiorum albo rep gratiam sibi ab illis re ipsa reddi postulat.

i ἢ γὰρ πολέμου ὀαριστύς.] Alterutrum in bello euenit, vt aut vincas, aut vincaris: neq; certò de illa aut altera parte statu ait Pindarus, ἔστιν δ' ἀφάνεια τύχας καὶ μαρναμένων, πρὶν τέλος ἄκρον ἱκέσθαι. Et hoc est quod Hector significat. quasi dicat: N mo ad pugnam procedendum, vt existimetis vos victos fore, vel victuros: sed Martem ἀλλοπρόσαλλον esse, non igno periculum, quæq; vos fortuna consequatur, & qualem tandem exitum tota res sortitura sit.

k οὐκέτι νῶι ἔλπομαι] Mirum quanta diuersitate hoc prælium describat Poëta, prout ipsi libitum: in qua ingenium il apparet, vt nihil suprá. Nunc enim Troianos redeuntes timeri ab Aiace fingit, à quo tamen ipsi anteà propulsi fuera amplius de Patrocli cadauere sit sollicitus, sed de sui ipsius tuitione, cùm videat tantam Troianorum nubem ingru Poëtam idem fortis & ignauus varijs est temporibus.

l ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.] Eleganti vtitur antithesi. quasi dicat: Quãquam nubes illa Troianorum, quæ capiti n pendet, obscuritatem & tenebras causatura videatur, tamen ex illa apparet manifestò & splendidè satis noster inter Menelaum cæteras copias accersere, vt nimirum nubes illa nube quoq; elidatur.

m κυσὶν μέλπηθρα] Vide quæ superiore libro in pugna pro Sarpedonis cadauere annotauimus. Vnde etiam debet ille primo Iliados. αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε πᾶσι. Quæ enim in hostium potestatem veniebant cadaue ræ honore non afficiebantur, sed canibus & auibus dilanianda exhibebantur.

n τόσση ἄρα Τρώων ἰαχὴ γένετο] De clamore huiusmodi sæpiùs iam vidimus. Notandũ est autem, eum propriè illis tr in hostes primi faciunt impetum: credo vt hac animi significatione, (nam vocis intentio hoc habet, vt aliàs diximu tumultu & confusione clamantium, aduersarij perterreantur. Itaque hoc loco Troiani in Græcos irruentes inclama cuntur, vt exprimit illa maris elegans comparatio: at Græci dicuntur stetisse immobiles circa Patrocli cadauer, qu turnitatem quoque attribuit. Et barbaris sanè peculiare magis fuisse videtur, quàm Græcis, vt etiam aliæ indicant h quod ad illam similitudinem attinet, notandum est, quod noster Eustathius scribit, Solonis, vel secundum quosdam tationes illius causa perijsse. Narratur enim alterutrum eorum, cùm ad Homericam Poësin sua informaret carmin retur: & illud βοόων reperisset, quod alia voce tam significanter exprimere non posset, suos labores combussisse, ne l Homeri recederet, quò aspirabat. carmen ideò Homericum parodizãs, Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων (vel Σόλων) νύ τ ille, & itẽ Victorius ex Vet. Scholiaste, vt in suis Scholijs etiam Giphanius meminit. Cùm autem de Platone vel Sol dicam ego quid de vtroq; comperiam. Et primùm quidem Plato cùm in primis annis poësim studiosè coluisset, tan sophiam animum applicuisse dicitur, poëmataq; sua concremasse. Sed alio modo, quàm Eustathius. Scripserat Tra tereà alia quædam: quæ omnia cùm recitaturus in Dionysij Theatrum ingressus Socratem audiuisset, vel, vt alij dici tus, igne cremasse proditur, hæc identidem verba repetens, Hic, ô Vulcane, Plato tua ope indiget. cuius rei meminit Diog. Laërt. in illius vita. Iam Solonem ita cõmendant omnes ob Poëticam facultatem, vt eũ Homero aut Hesiodo futurum prædicet Critias apud Platonem in Timæo: εἴ γε μὴ παρέργῳ, inquit, τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ' ἐσπουδάκει καθ λόγον ὃν ἀπ' Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσε, καὶ μὴ διὰ τὰς στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων, ὅσα εὗρεν ἐνθάδε ἥκων, ἠναγκάσθη κα ἐμὴν δόξαν, οὔτε Ἡσίοδος οὔτε Ὅμηρος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ποιητῶν, εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἄν ποτε αὐτοῦ. Operam autem multam contulisse, testis est Plutarchus, & post eum Pausanias, qui etiam à plerisque Catalogi Homerici partem quampiam referuntià plerisq; author Poëseos Homericæ, potiùs quàm Pisistratus, in ordinem redigendæ censeatur: vt mihi ve mulatum fuisse illum Homerici carminis granditatem, & hoc loco à suo incœpto deterritum, vt iam diximus. Sed d hil statuo, in qua tot præstantes, NON LIQVET, scripserunt.

o οὐδὲ τοκεῦσι θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε,] Per transennam videtur monere liberos, vt parentib. alimenta eadem repend illis acceperunt, & vocantur θρεπτήρια. Nam τὸ ἀποδιδόναι, χρεωστικὴν κυρίως δηλοῖ ἀπόδοσιν, ait Eustathius. Nos de hac f rentes gratitudine fusè diximus sup. lib. 4. pag. 76.

Ἔνθά κεν αὖτε Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
Ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες,
Ἀργεῖοι δέ κε κῦδος ἕλον,ᵃ καὶ ὑπὲρ Διὸς αἶσαν,
Κάρτεϊ καὶ σθένεϊ σφετέρῳ· ἀλλ' αὐτὸς Ἀπόλλων
Αἰνείαν ὄτρυνε, δέμας Περίφαντι ἐοικὼς
Κήρυκι Ἠπυτίδῃ, ὅς οἱ παρὰ πατρὶ γέροντι
Κηρύσσων γήρασκε, φίλα φρεσὶ μήδεα εἰδώς·
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
ᵇ Αἰνεία, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεὸν εἰρύσσαισθε
Ἴλιον αἰπεινήν, ὡς δὴ ἴδον ἀνέρας ἄλλους
Κάρτεΐ τε σθένεΐ τε πεποιθότας, ἠνορέῃ τε,
Πλήθεΐ τε σφετέρῳ, καὶ ὑπερδέα δῆμον ἔχοντας·
Ἡμῖν δὲ Ζεὺς μὲν πολὺ βούλεται ἢ Δαναοῖσι
Νίκην· ἀλλ' αὐτοὶ τρεῖτ' ἄσπετον, οὐδὲ μάχεσθε.
Ὣς ἔφατ'. Αἰνείας δ' ἑκατηβόλον Ἀπόλλωνα
Ἔγνω ἐσάντα ἰδών. μέγα δ' Ἕκτορα εἶπε βοήσας,
Ἕκτορ τ' ἠδ' ἄλλοι Τρώων ἀγοὶ ἠδ' ἐπικούρων,
Αἰδὼς μὲν νῦν ἥδε γ' ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
Ἴλιον εἰσαναβῆναι ἀναλκείῃσι δαμέντας.
Ἀλλ' ἔτι γάρ τις φησὶ θεῶν ἐμοὶ ἄγχι παραστὰς,
Ζῆν' ὕπατον μήστωρα μάχης ἐπιτάρροθον εἶναι.
Τῷ ῥ' ἰθὺς Δαναῶν ἴομεν, μηδ' οἵ γε ἕκηλοι
Πάτροκλον νηυσὶν πελασαίατο τεθνειῶτα.
Ὣς φάτο· καί ῥα πολὺ προμάχων ἐξάλμενος ἔστη·
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.

Tunc rursus Troiani bellicosis à Græcis
In Ilium ascẽdissent, propter impotentiã s
Argiui.a. gloriã accepissent, etiã præter Io
Robore & fortitudine propria: verùm ips
Aeneam excitauit corpore Periphanti s
Præconi Epytidæ, qui ei apud patrem sene
Præconẽ agẽs cõsenuit beneuola mẽtibus c
Huic se assimulans ipsum allocutus est Io
Aenea, quomodo & præter Deum ser
Ilium altum? siquidem vidi viros alios
Fortitudineq; potentiaq; confisos, virtute
Multitudineq; sui, & intrepidum populu
Nobis.a. Iupiter quidem multò mauult qu
Victoriam, sed ipsi timetis valdè, neq; pug
Sic dixit: Aeneas autem longè iaculant
Cognouit corã ĩtuitᵘ: valdè.a. Hectorẽ allo
Hectorq; & cæteri Troianorũ duces & so
Dedecus quidem nũc hoc est, nos bellicosis
In Ilium regredi ob ignauiam victos.
Sed adhuc aliquis dicit deorum mihi prop
Iouem summũ consultorem. pugnæ auxili
Quare rectà in Danaos eamus, neq; hi qui
Patroclum nauibus appropinquent morti
Sic dixit, & multo ante ppugnatores p
Hi autem conuersi sunt, & aduersi stetεru

ν Αἰνείας Λειώκριτον οὔτασε δουρὶ,
ντος, Λυκομήδεος ἐσθλὸν ἑταῖρον·
ἐλέησεν ἀρηΐφιλος Λυκομήδης·
ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Ἱππασίδην *Ἀπισάονα ποιμένα λαῶν,
πραπίδων· εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
Παιονίης ἐριβώλακος εἰληλούθει,
Ἀστεροπαῖον ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
ἐλέησεν ἀρήϊος Ἀστεροπαῖος,
πρόφρων Δαναοῖσι μάχεσθαι·
εἶχε· σάκεσσι γὰρ ἔρχατο πάντη
Πατρόκλῳ, πρὸ δὲ δούρατ' ἔχοντο.
α πάντας ἐπῴχετο, πολλὰ κελεύων·
πίσω νεκροῦ χάζεσθαι ἀνώγει,
ομάχεσθαι Ἀχαιῶν ἔξοχον ἄλλων,
ἀμφ' αὐτῷ βεβάμεν, σχεδόθεν δὲ μάχεσθαι.
Αἴας πελώριος, αἵματι δὲ χθὼν
υρέω· τοὶ δ' ἀγχηστῖνοι ἔπιπτον
Τρώων καὶ ὑπερμενέων ἐπικούρων,
οὐδ' οἱ γὰρ ἀναιμωτί *γ' ἐμάχοντο·
πολὺ φθινύθον· μέμνηντο γὰρ αἰεὶ
ἀν' ὅμιλον ἀλεξέμεναι πόνον αἰπύν.
ἐμάρναντο δέμας πυρός· οὐδέ κε φαίης
λιον σόον ἔμμεναι, οὔτε σελήνην.
ἔχοντο μάχῃ *ἔπι, ὅσσοι ἄριστοι
ἀμφὶ Μενοιτιάδῃ κατατεθνηῶτι.
οι Τρῶές τε καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ,
αἰθρίῳ ὑπ' αἰθέρι· πέπτατο δ' αὐγὴ
νέφος δ' οὐ φαίνετο πάσης
ἐων· μεταπαυόμενοι δὲ μάχοντο,
λείποντες βέλεα στονόεντα
όστες· τοὶ δ' ἐν μέσῳ ἄλγε' ἔπασχον
ἐμῳ· τείροντο δὲ νηλέϊ χαλκῷ
ἔσαν. δύο δ' οὔπω φῶτε πεπύσθην
μω, Θρασυμήδης Ἀντίλοχός τε,
τεθνηῶτος ἀμύμονος, ἀλλ' ἔτ' ἔφαντο
ὁμάδῳ Τρώεσσι μάχεσθαι·
γορωμένω θάνατον καὶ φύζαν ἑταίρων,
άσθην, ἐπεὶ ὣς ἐπετέλλετο Νέστωρ,
μόνδε μελαινάων ἀπὸ νηῶν.
έοις ἔρις ὤρετο νεῖκος ὀρώρει
ιάτῳ δὲ καὶ ἱδρῷ νωλεμὲς αἰεὶ
κνῆμαί τε πόδες θ' ὑπένερθεν ἑκάστου
φθαλμοί τε παλάσσετο μαρναμένοιιν,
θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο,
ἠρ ταύροιο βοὸς μεγάλοιο βοείην
ενύειν μεθύουσαν ἀλοιφῇ·
ἄρα τοί γε διαστάντες τανύουσι
ἰκμὰς ἔβη, δύνει δέ τ' ἀ-

ων, τανύεται δέ τε πᾶσα διαπρὸ
τυθῷ νέκυν ὀλίγῃ ἐνὶ χώρῃ
τεροι· μάλα γάρ σφισιν ἤλπετο θυμὸς,
ἐς ἵλιον, αὐτὰρ Ἀχαιοῖς,
γλαφυράς· περὶ δ' αὐτοῦ μῶλος ὀρώρει
Ἄρης λαοσσόος, οὐδέ κεν Ἀθήνη
ἰδοῦσ', οὐδ' εἰ μάλα μιν χόλος ἵκοι.
Πατρόκλῳ ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων
ἐτάνυσσε κακὸν πόνον. οὐδ' ἄρα πώ τι

Ibi rurſus Aeneas Leocritum vulnerauit haſtâ,
Filium Ariſbantis Lycomedis fortem ſocium.
Hunc autē lapſum miſeratus eſt bellicoſus Lycomedes.
Stetit.a.admodū ꝑpe iens, & iaculatꝰ eſt lācea lucida:
Et percuſſit Hippaſidem Apiſaonem paſtorē populorū, *Ἀμυθάονα
In hepate ſub præcordijs, ſtatim autem ſoluit:
Qui ex Pæonia fœcunda venerat,
Et poſt Aſteropæum primas ferebat in pugnando.
Hunc.a.lapſum miſeratus eſt bellicoſus Aſteropæus.
Irruit autem & hic promptus cum Danais pugnare:
Sed nullo modo adhuc poterat, ſcutis.n.obſepti erāt vn-
Stantes circa Patroclum: ante.a.haſtis tenebāt. (dīq;
Aiax enim valdè omnes adierat, multùm adhortans:
Neque aliquem retrò à cadauere recedere iubebat,
Neq; quēq̄ ꝓcurrere ad pugnandū Achiuos ſupra alios:
Sed valde circa ipſum adeſſe, cominus autem pugnare.
Sic Aiax iubebat magnus: ſanguine autem terra
Madeſcebat purpureo: hi autem denſi cadebant
Mortui ſimul Troianorū & fortiſſimorū auxiliatorū,
Et Danaorum: neq; hi enim ſine ſanguine pugnabant: *γ' μάχοντο
Pauciores.a.multò peribant: recordabantur.n.ſemper
A ſe mutuò per turbam depellere laborem grauem. *μετὰ
Sic hi quidem pugnabant inſtar ignis: neq; dixiſſes
Neq; vnquam ſolem ſaluum eſſe, neq; lunam.
Caligine.n.detinebātur in prælio, quotquot fortiſſimi *ἔπι
Stabant circa Menœtiadem mortuum.

Alij autem Troianiq; & bene ocreati Achiui,
Quieti pugnabāt ſub aëre ſereno, expanſus erat.a.ſplē-
Solis acutus: nubes autē non apparebat per totā (dor
Regionē neq; in montibus: interquieſcētes.a.pugnabāt
Sua inuicem fugientes tela luctuoſa,
Longè diſſiti: qui.a.in medio erant, dolores patiebātur
Caligine & bello: affligebantur autem ſæuo ære,
Quotquot fortiſſimi erāt. duo.a.nondū viri audierāt,
Viri glorioſi, Thraſymedes Antilochuſq;,
De Patroclo mortuo eximio, ſed adhuc putabant
Viuum in primo tumultu cum Troianis pugnare:
Hi autem, intuiti mortem & fugam ſociorum
Separatim pugnabant: quoniam ſic iuſſerat Neſtor,
Concitans ad bellum nigris à nauibus. (erat
Hiis.a.per totū diē, contentionis magnū certamē motum
Moleſtæ: labore autem & ſudore indeſinenter ſemper
Genuaq; tibiæq; pedeſq; ſubtus vniuſcuiuſq;
Manuſq; oculiq; fœdabantur pugnantium
Circa fortem miniſtrum velocipedis Aiacidæ.
Sicut autem quando vir tauri bouis magni pellem
Populis dederit diſtendendam temulentā pinguedine:
Accipientes autem vtiq; hi diſpoſiti extendunt
In orbem, ſtatim autem humor exijt, penetrátque a-
deps.
Multis trahentibus: tenditur autem tota vndiq;:
Sic hi huc & illuc cadauer paruo in ſpacio
Trahebant vtrique: valde enim ipſis ſperabat animus,
Troianis quidem trahere ad Ilium, ſed Græcis,
Ad naues concauas, oro.a.ipſo tumultus concitabatur
Crudelis neq; Mars copiarum cōcitator, neq; Minerua
Hūc vidēs, vituperaſſet, neq; ſi valdè ipſā ira cœpiſſet.
Talem Iupiter ſuper Patroclo virorumq; & equorum
Die illo extendit noxium certamen. neq; verò dū quid

H. δεῖ

Ἤδεε Πάτροκλον τεθνηότα δῖος Ἀχιλλεύς.
Πολλὸν γὰρ ῥ' ἀπάνευθε νεῶν μάρναντο θοάων
Τείχει ὕπο Τρώων· τό μιν οὔποτε ἔλπετο θυμῷ,
Τεθνάμεν, ἀλλὰ ζωὸν ἐνιχριμφθέντα πύλῃσιν
Ἂψ ἀπονοστήσειν, ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν,
Ἐκπέρσειν πτολίεθρον ἄνευ ἕθεν, οὐδὲ σὺν αὐτῷ.
Πολλάκι γὰρ τό γε μητρὸς ἐπεύθετο νόσφιν ἀκούων,
Ἥ οἱ ἀπαγγέλλεσκε Διὸς μεγάλοιο νόημα.
Δὴ τότε γ' οὔ οἱ ἔειπε κακὸν τόσον ὅσσον ἐτύχθη
Μήτηρ, ὅττι ῥά οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.
Οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες,
Νωλεμὲς ἐγχρίμπτοντο, καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
γρ. ἡμῖν ἀκλεὲς
Ὦ φίλοι, οὐ μὰν ἧμιν ἐϋκλεὲς ἀπονέεσθαι
Νῆας ἔπι γλαφυράς, ἀλλ' αὐτοῦ γαῖα μέλαινα
Πᾶσι χάνοι. τό κεν ἧμιν ἄφαρ πολὺ κέρδιον εἴη,
Ἢ τοῦτον Τρώεσσι μεθήσομεν ἱπποδάμοισιν
Ἄστυ ποτὶ σφέτερον ἐρύσαι, καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
Ὧδε δέ τις Τρώων μεγαθύμων αὐδήσασκεν·
Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῖρα παρ' ἀνέρι τῷδε δαμῆναι
Πάντας ὁμῶς, μή πώ τις ἐρωείτω πολέμοιο.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, μένος δ' ὄρσασκεν ἑταίρου.
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο, σιδήρειος δ' ὀρυμαγδὸς
Χάλκεον οὐρανὸν ἷκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο.
Ἵπποι δ' Αἰακίδαο, μάχης ἀπάνευθεν ἐόντες,
Κλαῖον, ἐπειδὴ πρῶτα πυθέσθην ἡνιόχοιο
Ἐν κονίῃσι πεσόντος ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο.
Ἦ μὰν Αὐτομέδων Διώρεος ἄλκιμος υἱὸς
Πολλὰ μὲν ἂρ μάστιγι θοῇ ἐπεμαίετο θείνων,
Πολλὰ δὲ μειλιχίοισι προσηύδα, πολλὰ δ' ἀρειῇ·
Τὼ δ' οὔτ' ἂψ ἐπὶ νῆας ἐπὶ πλατὺν Ἑλλήσποντον
Ἠθελέτην ἰέναι, οὔτ' ἐς πόλεμον μετ' Ἀχαιούς·
Ἀλλ' ὥστε στήλη μένει ἔμπεδον, ἥτ' ἐπὶ τύμβῳ
Ἀνέρος ἑστήκῃ τεθνηότος, ἠὲ γυναικός·
Ὣς μένον ἀσφαλέως περικαλλέα δίφρον ἔχοντες,
γρ. ἐνισκίμψαντε
Οὔδει ἐνισκήψαντε καρήατα· δάκρυα δέ σφιν
Θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοισιν,
γρ. ποθῇ
Ἡνιόχοιο * πόθῳ· θαλερὴ δ' ἐμιαίνετο χαίτη,
γρ. ἀμφοτέρωθεν.
Ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν * ἀμφοτέροισι.
Μυρομένω δ' ἄρα τώ γε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
Κινήσας δὲ κάρη, προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν,
Ἆ δειλώ, τί σφῶϊ δόμεν Πηλῆϊ ἄνακτι
Θνητῷ; ὑμεῖς δ' ἐστὸν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε·
Ἦ ἵνα δυστήνοισι μετ' ἀνδράσιν ἄλγε' ἔχητον;
Οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀϊζυρώτερον ἀνδρὸς
Πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπιπνείει τε καὶ ἕρπει.
Ἀλλ' οὐ μὰν ὑμῖν γε καὶ ἅρμασι δαιδαλέοισιν
γρ. οὐδέ τις ἄλλος.
Ἕκτωρ Πριαμίδης ἐποχήσεται. * οὐ γὰρ ἐάσω.
Ἦ οὐχ ἅλις ὡς καὶ τεύχε' ἔχει, καὶ ἐπεύχεται αὔτως;
Σφῶϊν δ' ἐν γούνεσσι βαλῶ μένος, ἠδ' ἐνὶ θυμῷ,
Ὄφρα καὶ Αὐτομέδοντα σαώσετον ἐκ πολέμοιο
Νῆας ἔπι γλαφυράς. ἔτι γάρ σφισι κῦδος ὀρέξω,
Κτείνειν, εἰσόκε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκωνται,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ὣς εἰπών, ἵπποισιν ἐνέπνευσεν μένος ἠΰ·
Τὼ δ' ἀπὸ χαιτάων κονίην οὖδας δὲ βαλόντε,
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς·
Τοῖσι δ' ἐπ' Αὐτομέδων μάχετ' ἀχνύμενός περ ἑταίρου,

Sciebat de Patroclo interfecto diuus Ach
Multùm enim procul à nauibus pugnab
Muro sub Troian. ob id ipsum nunq̃ existi
Mortuũ esse, sed viuum vbi appropinqu
Reuersurum: quoniam neq; hoc sperabat
Euersurum oppidum sine se, neq; cum ip
Sæpè enim hoc ex matre didicerat seorsu
Quæ ei referebat Iouis magni mentem.
Tamẽ tũc nõ ei dixerat malũ tantũ, quan
Mater, q̃ scilicet ei multò dilectißimus p
Hi autem semper circa mortuum acu
nentes
Indesinẽter hærebãt inter se, & se inuicẽ
Sic autem aliquis dicebat Achiuorum lo
O amici, non quidem nobis gloriosum
Naues ad concauas, sed hic terra nigra
Omnib. dehiscat. hoc. q. nobis statim mul
Quàm si istum mortuum Troianis sinam
Ciuitatem ad suam trahere, & gloriam
Sic. a. aliquis Troianorum magnanim
O amici, et si fatum est iuxta virum hun
Omnes pariter, ne quo modo quis recedat
Sic sanè aliquis dicebat: robur. a. excit
Sic hi quidem pugnabant. ferreus autem
Aereum ad cælum ibat per aërem infru
Equi autem Aeacidæ à pugna seorsum e
Flebant, postquam primum senserunt au
In pulueribus lapsum ab Hectore homicia
Certè quidem Automedon Diorei fortis f
Sæpius quidem scutica cita concitabat v
Sæpius verò blandis allocutus est, sæpius
Hi autem non retrò ad naues ad latum
Volebant ire, neq; in bellum ad Achiuos:
Sed veluti cippus manet firmiter, qui sup
Viri stat mortui, aut mulieris:
Sic manebant immotè, pulcherrimum cur
Solo inclinantes capita: lachrymæ autem
Calidæ ex palpebris in terram fluebant pl
Aurigæ desiderio: florida autem fœdabat
Circulo excidens iuxta iugum, ambobus.
Lugentes autẽ hos conspicatus miseratus e
Mouens autem caput ad suum locutus est
Ah miseri, cur vos dedimus Peleo regi
Mortali? vos autem estis senij expertes im
An vt infelices inter homines dolores ha
Non enim quicquam alicubi est ærumnosi
Omniũ animantiũ quæ super terrã spirãt
Sed non quidem nobis & curribus variega
Hector Priamides vehetur: neq; enim perm
An non satis quòd & arma habet & glori
Vobis autem in genua mittam robur, & in
Vt & Automadontem seruetis è bello
Naues ad concauas. adhuc enim ipsis glori
Interficiendi, donec ad naues transtratas
Occideritq́; sol, & super caligo sacra venia
Sic loquutus, equis inspirauit robur ma
Hi autem à iubis puluerem in terram excu
Rapidè ferebant citũ currũ ad Troianos
His. v. super Automedõ pugnabat, dolẽs q̃ui

...σῶν, ὡς αἰγυπιὸς μετὰ χῆνας.
...ὸ φεύγεσκεν ὑπ' ἐκ Τρώων ὀρυμαγδοῦ,
...αἴξασκε πολὺν καθ' ὅμιλον ὀπάζων.
...ρει φῶτας, ὅτ' ἐσσεύοιτο διώκειν.
...; ἦν οἷόν ἐόνθ' ἱερῷ ἐνὶ δίφρῳ,
...μᾶσθαι, καὶ ἐπισχεῖν ὠκέας ἵππους.
...μιν ἑταῖρος ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν
...ν, υἱὸς Λαέρκεος Αἱμονίδαο·
...ἔστη δίφροιο, καὶ Αὐτομέδοντα προσηύδα,
...δων, τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα βουλὴν
...θῆκε, καὶ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς;
...ρώας μάχεαι πρώτῳ ἐν ὁμίλῳ
...ος τοι ἑταῖρος ἀπέκτατο· τεύχεα δ' Ἕκ-
...
...ὤμοισιν ἀγάλλεται Αἰακίδαο·
...ὅτ' Αὐτομέδων προσέφη Διώρεος υἱός,
...τίς γάρ τοι Ἀχαιῶν ἄλλος ὁμοῖος
...νάτων ἐχέμεν δμῆσίν τε μένος τε,
...κλος θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
...ὢν δ' αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
...ν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
...δ' ἵππων ἀποβήσομαι ὄφρα μάχωμαι.
...τ' Ἀλκιμέδων δ' ἄρ βοηθόον ἅρμ' ἐπορούσας,
...ως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν·
...δ' ἀπόρουσε. νόησε δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ,
...Αἰνείαν προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
...ώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,
...ἐνόησα ποδώκεος Αἰακίδαο
...προφανέντε σὺν ἡνιόχοισι κακοῖσι·
...ήμην αἱρησέμεν, εἰ σύ γε θυμῷ
...τεί σὐκ ἂν ἐφορμηθέντε γε νῶϊν
...τίβιον στάντες μαχέσασθαι Ἄρηϊ.
...οὐδ' ἀπίθησεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο·
...ήτην βοέης εἰλυμένω ὤμους,
...πολὺς δ' ἐπελήλατο χαλκός.
...Χρομίος τε καὶ Ἄρητος θεοειδής,
...περοι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμὸς
...έν, ἐλάαν τ' ἐριαύχενας ἵππους.
...ρ ἔμελλον ἀναιμωτί γε νέεσθαι
...τομέδοντος· ὁ δ' εὐξάμενος Διῒ πατρί,
...νέος πλῆτο φρένας ἀμφιμελαίνας·
...λκιμέδοντα προσηύδα πιστὸν ἑταῖρον,
...ν, μὴ δή μοι ἀπόπροθεν ἰσχέμεν ἵππους,
...μπνείοντι * μεταφρένῳ. οὐ γὰρ ἔγωγε
...ιμίδην μένεος σχήσεσθαι ὀΐω
...χιλλῆος καλλίτριχε βήμεναι ἵππω,
...α, φοβήσαι δὲ στίχας ἀνδρῶν
...κ' αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισιν ἁλώη.
...Αἴαντε καλέσσατο καὶ Μενέλαον,
...ων ἡγήτορε, καὶ Μενέλαε,
...κρον * ἐπιτράπεθ' ὅσσοι ἄριστοι,
...βεβάμεν, καὶ ἀμύνεσθαι στίχας ἀνδρῶν·
...ῶϊν ἀμύνετε νηλεὲς ἦμαρ.
...βρισαν πόλεμον κάτα δακρυόεντα
...Αἰνείας θ', οἳ Τρώων εἰσὶν ἄριστοι.
...οι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
...ἥσω. τὰ δέ κεν Διῒ πάντα μελήσει.
...καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
...ν Ἀρήτοιο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην.

Equis impetum faciens, tanquam vultur in anseres.
Facilè quidem enim fugiebat è Troianorum tumultu:
Facilè autem irruebat confertam per turbã insequẽs,
Sed nõ interficiebat viros, quando cõcitabatur ꝓsequi:
Non.n.vllo modo licebat soli illi vecto sacro in curru
Hasta ruere, & inhibere veloces equos.
Tandem autem iam ipsum socius vir vidit oculis
Alcimedon filius Laërcei Aemonidæ:
Stetit autẽ pone currũ, & Automedontẽ allocutus est:
Automedon, quis tibi deorum inutile consilium
In pectoribus posuit, & abstulit mentem sanam?
Vt contra Troianos pugnes prima in acie
Solus, cæterum tibi socius interemptus est: arma.a. Hector
Ipse gerens humeris exultat Aeacidæ.
Huc.a.rursus Automedõ allocutus est Diorei filius:
Alcimedon, quisnam tibi Achiuorum alius similis
Equorũ immortaliũ ad tenẽdam domitionem roburq́;
Nisi Patroclus dijs artifex similis
Viuus existens? nunc autem mors & fatũ deprehẽdit:
Sed tu quidem flagellum & habenas splendidas
Accipe: ego.v.ab equis descendam ad pugnam.
Sic dixit: Alcimedon.a. celerem currum ascendens,
Statim flagellum & habenas accepit manibus.
Automedon.a. desilijt: intellexit autẽ illustris Hector.
Statim verò Aeneam allocutus est propè astantem:
Aenea Troianorum consiliarie loricatorum,
Equos hos duos vidi velocis Aeacidæ
In bellum prodeuntes cum aurigis ignauis:
Quocirca sperarem me capturum si modò tu animo
Tuo velis: siquidem nequaquam irruentes in nos
Sustinerent aduersum stantes decernere Marte.
Sic ait: neq; immorigerus fuit bonus filius Anchisæ.
Hi autem rectà iuerunt corijs contecti humeros
Aridis, firmis: multum verò superinductum erat æs.
His autem vnà cum, Chromiusq; & Aretus deo similis
Iuerunt ambo: valdè.a. illis sperabat animus (quos.
Ipsosq; interficere, & abigere latam ceruicẽ habẽtes e-
Stulti neque sanè erant sine sanguine reuersuri
Rursus ab Automedonte: hic.v. precatus Iouem patrem
Fortitudine & robore replet⁹ est ꝑcordia vndiq; nigra.
Statim autem Alcimedontem affatus est fidum sociũ,
Alcimedon, nequaquam à me longè detineas equos:
Sed proximè inspirãtes tergo nostro, neq; enim equidẽ
Hectorem Priamidem à robore temperaturum puto
Antequam Achillis pulchrè iubatos conscendat equos,
Nobis interfectis & in fugam vertat turmas virorum
Argiuorum: aut ipse inter primos capiatur.
Sic fatus, Aiaces vocauit & Menelaum:
Aiaces Argiuorum duces & Menelaẽ,
Certè.q. hoc cadauer cõmittite ijs quotquot fortiß. sunt
Vt illud defendant, & propulsent acies virorum:
A nobis verò viuis auertite crudelem diem.
Huc namq; ingruerunt per bellum lacrymosum
Hector Aeneasq; qui Troianorum sunt fortißimi.
Sed quidem hæc Deorum in genibus posita sunt.
Iaculabor enim & ego. hæc autẽ Ioui omnia curæ erũt.
Dixit, & vibrans emisit longam hastam,
Et iecit Areti contrà clypeum vndiq; æqualem:

* κ. μεταφρέ-νον.
* κ. ἐπιτρά-πεθ' οἴοις

ἡ δ'

Ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἴσατο χαλκός,
Νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστῆρος ἔλασσεν.
Ὡς δ' ὅταν ὀξὺν ἔχων πέλεκυν αἰζήϊος ἀνήρ,
Κόψας ἐξόπιθεν κεράων βοὸς ἀγραύλοιο,
Ἶνα τάμῃ διὰ πᾶσαν, ὁ δὲ προθορὼν ἐρίπῃσιν·
Ὣς ἄρ' ὅγε προθορὼν πέσεν ὕπτιος· ἐν δέ οἱ ἔγχος
γρ. Νηδύοισι *Νηδυίοισι μάλ' ὀξὺ κραδαινόμενον λύε γυῖα.
Ἕκτωρ δ' Αὐτομέδοντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος.
Πρόσσω γὰρ κατέκυψε· τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν
Οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη
Ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.
Καί νύ κε δὴ ξιφέεσσ' αὐτοσχεδὸν ὡρμηθήτην,
Εἰ μή σφω Αἴαντε διέκριναν μεμαῶτε,
Οἵ ῥ' ἦλθον καθ' ὅμιλον, ἑταίρου κικλήσκοντος.
Τοὺς δ' ὑποταρβήσαντες ἐχώρησαν πάλιν αὖτις
Ἕκτωρ Αἰνείας τ', ἠδὲ Χρόμιος θεοειδής·
Ἄρητον δὲ κατ' αὖθι λίπον δεδαϊγμένον ἦτορ,
Κείμενον. Αὐτομέδων δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ
Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
Ἦ δὴ μὰν ὀλίγον γε Μενοιτιάδαο θανόντος
Κῆρ ἄχεος μεθέηκα, χερείονά περ κατάπεφνων.

Hic autem hastam non prohibuit, pertran
Intimum autem in ventrem per baltheum
Quemadmodū.v. quādo acutā habēs secu
Cedens post cornua bouis agrestis
Neruum incidat totum, hic.v. prosiliens ca
Ita hic prosiliens cecidit supinus, inq; illi ha
Visceribus valdè acutè vibrata labefactau
Hector verò Automedontem petijt hastili
Sed is.q. ex aduerso conspicatus vitauit ære
Antrorsum enim procubuit, retrò autem l
Solo infixa est: extrema pars autem concu
Hastæ, tum deinde laxauit robur fortis Ma
Et sanè iam ensibus cominus dimicassent,
Nisi ipsos Aiaces diremissent alacres,
Qui venerunt per turmam, socio vocante
Hos autem subueriti cesserunt rursus retrò
Hector Aeneasq; & Chromius dijs par:
Aretum verò illic dereliquerunt consciss
Iacentem: Automedon autem veloci æqua
Armisq; eum spoliauit, & glorians verbu
Profectò paululū saltē propter Menœtia
Cor dolore leuaui deteriorem licet interfec

COMMENTARIVS.

a καὶ ὑπὲρ διὸς αἶσαν,] In bene dicendo Homerus incōstans est, maximè de Deo: cùm enim aliàs potentissimum facia det eum dicere Græcos propria virtute nixos etiam præter Iouis ipsius consilium ac voluntatem, decus sibi victoria ros fuisse, nisi Apollo Aeneam excitasset, &c. Neque est quod hìc per Iouem fata intelligamus, cùm illa anteà ipso Io dixerimus.

b αἰνεία, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεὸν] Illud ὑπὲρ θεὸν dictū est antea, ὑπὲρ διὸς αἶσαν, vnde error est cōtinuatus: sed & hìc maio Deorum proficiscitur. Sensus est verborum Apollinis, sub Epytidæ specie huiusmodi: Aenea, quo pacto Deo vobis exhibente, ac præter illius mentem & consilium vrbē vestram tueremini, quod tamen à multis viris fortibus præsta vobis opitulante adhuc ignauia vestra tanta sit vt à Græcis superemini? quasi dicat: Possunt homines & præter De tueri, quanto ergo magis cum illius ope & auxilio? Sed vt dixi, impiæ sunt istæ Poëtarum voces.

c χεῖρές τ' ὀφθαλμοί τε παλάσσετο] Notanda est constructio verbi singularis numeri cum nomine pluralis. Cui simili ducit Eustathius ex Hesiodo, τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. & ex Epicharmo, ἦν δ' ἐρωδιοί μακροκαμπυλαύχενες, &, ἦν δὲ νάρκαι τέτραγές τε σπερμολόγοι κἀγλαιαὶ συκαλλίδες. Sed illud nostrum παλάσσετο potest cōstrui cum γούνατα & analogicè cū d tibus generibus, vt docet Eustathius. Illud autem μαρναμένοιιν, intelligendum est de vtroq; exercitu.

d ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ] Noua & minus vsitata comparatione vtitur, qualis fuit illa anteà de celeribus equis. Eò autem ten ctum hinc & inde Patrocli cadauer significet, quod corio comparat à pellarijs, siue mauis, coriarijs (per λαοὺς enim n sed eos, quorum est officij intelligendum puto) extenso & dilatato, vbi primum illud pinguedine vel oleo madefact enim minus facilè distenduntur.

e ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν,] Videtur aliud debuisse suspicari Achillem de Patroclo ad Troiam appropinquante, cùn illi prohibuisset: metu nimirum alicuius Dei. Nam cur ita securè de eius reditu nunc sibi pollicetur? quia, inquit Poët bat euersam iri Troiā sine sua præsentia: atqui metuisse eū oportuerat, quod anteà, μή τις ἀπ' οὐλύμποιο θεῶν αἰειγενετάων dicebat Patroclo, μὴ σύ γ' ἄνευθεν ἐμεῖο λιλαίεσθαι πολεμίζειν Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι, &c. vbi etiam hoc expressè dicitur, ne a deret. Sed huius loci sensus hic est: Poëta dicit Achillem bene sperasse de socij reditu, quia iam hoc pro explorato ha captam sine se nō iri. quid tum? neq; igitur excitatam iri idcirco pugnam, quòd Patroclus eam aggrederetur capere, ipso videretur illi hoc decus reseruari, vt ipse rem tantam tentaret: proinde si vsque ad Troianam etiam Patroclus per iri vt se intra Vrbem Troiani recepissent, quasi qui tam longè à nauibus fugati essent, ante Vrbem non essent constitu debat, quod necessariò superioribus est annectendum, illud à Thetide Achilli non fuisse denunciatum de morte P. facturam matrem proculdubio rebatur, si quidem id contingere debuisset. Vnde non intellexit multa amicos ab ami celari incommoda, quæ ipsi euentura sunt. Itaq; Achillem falli res ipsa comprobauit.

f ἵπποι δ' αἰακίδαο,] Cùm multa licentiosè ac fabulosè Poëta noster scripserit, tum etiam de equis aliquot dixit, qu sa videbuntur. Sed illa propiùs inspecta, quanquam præter consuetudinem sint, tamen à veritate omnino non adhor mone quem equis Achillis cum diuina intelligentia commemorat, dicemus suo loco, id est inf. lib. 19. in fine. Nunc eorundem equorum dicendum nobis est. Multi absurdā esse rem dicent. Ego contrà Homeri nostri defensor, quanqu iustus illius reprehēsor, verisimilē esse censeo. Scio enim & pictam & fictam esse ferè totā hanc narrationē. Non est q de equorum ingenio disputemus, vt illis Adamātius Physiognomon μεγαλοψυχίαν & φιλοτιμίαν tribuerit, quod Virgili nius, Aelianus confirmant: vt eos vocem quoq; equorum, cum quibus pugnant, agnoscere (quod omnino magni est pserit Aristoteles, vt eos tela humi collecta equiti porrigere Plinius memoret, vt saltandi peritos apud Sybaritas & C thenæus & alij: quæ tamen omnia viam nobis eò faciliorem sternunt, vt has lacrymas credamus, quas confirmant al authorum loci. Equos præsagire pugnam, & amissos lugere dominos, lacrymasq; interdū desiderio fundere scribit Pl 42. & affectum equinum lacrymis probari Solinus cap. 47. Virgilius lib. 11. Palantis equum Aethonem lacrymātem qu

Pòst bellator equus positis insignibus Aethon — It lacrymans, guttisq; humectat grandibus ora, &c.

Tranquillus in vita Cæsaris sic loquitur: Proximis, ait, diebus, equorum greges, quos in traijciendo Rubicone Marti ac sine custodibus vagos dimiserat, comperit pabulo pertinacissimè abstinere, vbertimq; flere. Id etiam de equis Ca Niphus, sed sine vllo authore. Quæ omnia mihi satis probant facti istius equorum Achillis verisimilitudinem. Addam nus de animalibus lib 10. cap. 17. Elephantos scribit cùm patria priuantur, tātam lacrymarum copiam profundere, vt sibus capiantur. Quæ similitudo probabiliorem faciet Homeri narrationem.

g οἰζυρώτερον ἀνδρὸς] Audite mortales, quid de vobis Numē illud supremum sentiat. Fastus vester, vestrum superciliū ce deprimitur, aut deprimi debet, cùm vobis ærumnosius nullum sit animalium genus, ipso Deo & teste & iudice: adeò clamârit Empedocles, ὦ πόποι, ὦ δειλὸν θνητῶν γένος ὦ δυσάνολβον. & huic respondent illa Solonis, οὐδὲ μάκαρ οὐδεὶς πέ ἀλλὰ πονηροὶ πάντες ὅσους θνητοὺς ἠέλιος καθορᾷ. Sed & Simonides, πολὺ γ' ἐστὶ πάντων ζῶον ἀθλιώτατον Ἄνθρωπος. Itaq; mo perpetuam felicitatem dicebat Batho, ἐν δὲ τῷ βίῳ τέρας ἐστὶν εἴ τις εὐτύχει διὰ βίου. Quæ eiusmodi apud hoc scriptoru finita sunt.

φρῶτας,] Distinctum erat τοῦ παραιβάτου & τοῦ ἡνιόχου officium. Ille depugnabat, hic verò currũ moderabatur: itaque hîc poterat, quia satis esset occupatus in equis regendis. Vnde hoc loco Automedon, quamuis currui insideat, & satis feliciter cateruas perfringat: tamen neminem vulnerat, nedum occidit? Ideò temeritatis arguitur paulò pòst ab Alcimedonte. nen hic fuit equorum impetus diuinitùs illis immissus, non consilium ipsius aurigæ, qui mox tamen officium παραιβάτου e Alcimedon defungetur.

δ' ἀπόρουσε.] Sic etiam pugnaturos Heroas, qui παραιβάται essent, desilire vidimus sæpiùs. Desiliebant autem in terram commodiùs essent cum pedestribus copijs pugnaturi: quod si ita intelligendum non est, res videbatur ab inertissima. Homericis locis exprimitur. Sed ita videntur etiam superflui fuisse currus, verùm ex curribus etiam aliquando pugnatum: illis Alexandri equitibus memoratur, quos à duplici genere pugnæ vocabant διμάχας, qui in regione ἀφ' ἵππων, vt :diebantur. Non recedebant autem à desilientibus nimis longè currus. Ideò monet paulò pòst Automedon Alcimedontem suum, — μὴ δή μοι ἀπὸ πρόσθεν ἐχέμεν ἵππους, Ἀλλὰ μάλ' ἐμπνείοντε μεταφρένῳ, &c.

ι πάντα μέλησε] Monemus identidem pietatem Græcis tribui à Poeta, sed & illud semper inculcandum est, quia nõ esse tam vtilis rei repetitio. Cùm autem inconstanter de Deo & ipsius de mortalibus cura scripserit, videndum est vt s normam sequuntur, amplectamur, vt aliàs quoque diximus. Ex hoc loco tribuisse Deo prouidentiam Homerum pius noster Automedon suprà Ioui supplicasse dicitur: —— ὁ δ' εὐξάμενος Διῒ πατρὶ Ἀλκῆς καὶ σθένεος πλῆτο φρένας

ἐθηκα,] Hoc proprium est hominis, vlcisci sese aut amicos, quærentis, animo semper afflictari, donec desiderium sutiatur: vt hoc loco Automedon, mactato vno ex hostibus, in Patrocli vltionem sublevatum se magno doloris pondere ter Theognis loquitur, ἀνδρός τοι κραδίη μινύθει, μέγα πῆμα παθόντος Κύρν' ἀποτινυμένου δ' αὔξεται ἐξοπίσω. & illud Pu- vlcisci, vitam est accipere vltimam.

, ἐς δίφρον ἑλὼν ἔναρα βροτόεντα	*Sic fatus, in currum capiens spolia cruenta*	
αὐτὸς ἔβαινε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν	*Posuit: ipseq; conscendit pedes, & manus desuper*	γρ. αὐτὸ
τις τε λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδώς.	*Sanguinolentus, ceu quis leo taurum qui vorauerit.*	
Ιατρόκλῳ τέτατο κρατερὴ ὑσμίνη,	*Rursus autem super Patroclo aucta est fortis pugna,*	
πολύδακρυς ἔγειρε δὲ νεῖκος Ἀθήνη,	*Molesta, lacrymosa: excitauit verò certamẽ Minerua*	
βᾶσα· προῆκε γὰρ εὐρύοπα Ζεὺς	*E cœlo descendẽs: præmiserat.n. latè pspiciens Iupiter*	
ἀναούς· δὴ γὰρ νόος ἐτράπετ' αὐτοῦ.	*Concitare Danaos. namq; mens mutata est eius,*	
υρέην ἶριν θνητοῖσι τανύσσῃ	*Veluti purpuream Irim mortalibus cùm extenderit*	
θεν, τέρας ἔμμεναι ἢ πολέμοιο,	*Iupiter cœlitùs, signum vt sit vel belli,*	
ος δυσθαλπέος· ὅς ῥά τε ἔργων	*Vel etiam tempestatis frigidæ, quæ quidẽ ab operibus*	
ἀνέπαυσεν ἐπὶ χθονί, μῆλα δὲ κήδει·	*Homines quiescere facit in terra, pecorib. verò nocet:*	
ρέῃ νεφέλῃ πυκάσασα ἑαυτήν,	*Sic hæc cærulea nebula conuoluens seipsam*	γρ. ἑ αὐτήν,
ῶν ἔθνος, ἔγειρε δὲ φῶτα ἕκαστον.	*Ingressa est Achiuorũ gentẽ: excitauit.a. virũ quẽq;.*	
τρέος υἱὸν ἐποτρύνουσα προσηύδα,	*Primùm verò Atrei filium cùm excitasset, affata est*	
έλαον (ὃ γάρ ῥά οἱ ἐγγύθεν ἦεν)	*Fortem Menelaum (hic enim illi propè aderat)*	
ικι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν,	*Assimilata, Phœnici forma & indefessa voce,*	
ᾗ Μενέλαε κατηφείη καὶ ὄνειδος	*Tibi quidem Menelaë mœror & dedecus*	
χιλῆος ἀγαυοῦ πιστὸν ἑταῖρον	*Erit, siquidem Achillis clari fidum sodalem*	
ρώων ταχέες κύνες ἑλκύσωσιν.	*Muro sub Troianorum celeres canes discerpserint.*	
κρατερῶς, ὄτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα.	*Sed gere te fortiter, incita verò exercitum totum.*	
αὖτε προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,	*Hanc.a. rursus affatus est in prælio fortis Menelaus:*	γρ. τὸν
εραιὲ παλαιγενές. εἰ γὰρ Ἀθήνη	*Phœnix nutritie, senex antique, vtinam Minerua*	
ἐμοί, βελέων δ' ἀπερύκοι ἐρωήν.	*Dederit robur mihi, telorũ verò depulerit impetum:*	
ἐθέλοιμι παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν	*Ideo equidem vellem adesse & opem ferre*	
μάλα γάρ με θανὼν ἐσεμάσσατο	*Patroclo: vehementer enim mihi moriens offendit animum:*	γρ. μέγα
πυρὸς αἰνὸν ἔχει μένος, οὐδ' ἀπολήγει	*Sed Hector ignis graue habet robur, neq; desistit*	
ιν· τῷ γὰρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.	*Ferro trucidans. huic enim Iupiter gloriam præbet.*	
γήθησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη	*Sic dixit: gauisa est autem cæsys oculis Minerua,*	
πάμπρωτα θεῶν ἠρήσατο πάντων·	*Quia ipsam ante deos precatus erat omnes:*	
ὤμοισι καὶ ἐν γούνεσσιν ἔθηκε,	*Vim autem in humeris & genibus posuit:*	
θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν,	*Et ei muscæ audaciam in pectoribus immisit,*	
ομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο,	*Quæ, quamuis depulsa, frequẽter à corpore humano,*	
δακέειν, λαρόν * τέ οἱ αἷμ' ἀνθρώπου.	*Appetit mordere, dulcisq; illi sanguis hominis est:*	γρ. δέ οἱ
θάρσευς πλῆσεν φρένας ἀμφὶ μελαίνας.	*Tali eum audacia repleuit in præcordijs atris.*	
Πατρόκλῳ, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.	*Iuit aũt ad Patroclũ, & iaculatus est hasta fulgenti.*	
Τρώεσσι Ποδῆς υἱὸς Ἠετίωνος,	*Erat autem inter Troianos Podes filius Eëtionis*	
ἀγαθός τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἕκτωρ	*Diuesq;, strenuusq;, maximeq; ipsũ honorabat Hector*	
ἑταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιναστής·	*Inter populares, quoniã Ilei sodalis erat char⁹ cõuiua:*	
ζωστῆρα βάλε ξανθὸς Μενέλαος,	*Hunc ad balteum percussit flauus Menelaus,*	
φόβον δέ, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε.	*Properantem in fugã: penitus autem ferrũ intorsit.*	
πεσών. ἀτὰρ Ἀτρεΐδης Μενέλαος	*Insonuit verò lapsus. at Atrides Menelaus*	
ὑπὲκ Τρώων ἔρυσεν μετὰ ἔθνος ἑταίρων.	*Cadauer à Troianis subtraxit ad agmen sociorum:*	
ἐγγύθεν ἱστάμενος ὄτρυνεν Ἀπόλλων,	*Hectorem autem propius stans instigauit Apollo*	

Φαίνοπι Ἀσιάδῃ ἐναλίγκιος, ὅς οἱ ἁπάντων
Ξείνων φίλτατος ἔσκεν, Ἀβυδόθι οἰκία ναίων·
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων.
Ἕκτορ, τίς κέ σ' ἔτ' ἄλλος Ἀχαιῶν ταρβήσειεν;
Οἷον δὴ Μενέλαον ὑπέτρεσας,[d] ὃς τὸ πάρος περ
Μαλθακὸς αἰχμητής, νῦν δ' οἴχεται οἶος ἀείρας
Νεκρὸν ὑπ' ἐκ Τρώων· σὸν δ' ἔκτανε πιστὸν ἑταῖρον,
Ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι, Ποδῆν υἱὸν Ἠετίωνος.
Ὣς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα,
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.
[e] Καὶ τότ' ἄρα Κρονίδης ἕλετ' αἰγίδα θυσανόεσσαν,
Μαρμαρέην, Ἴδην δὲ κατὰ νεφέεσσι κάλυψεν·
Ἀστράψας δὲ, μάλα μεγάλ' ἔκτυπε· τὴν δ' ἐτίναξε·
Νίκην δὲ Τρώεσσι δίδου, ἐφόβησε δ' Ἀχαιούς.
Πρῶτος Πηνέλεως Βοιώτιος ἦρχε φόβοιο.
Βλῆτο γὰρ ὦμον δουρὶ, πρόσω τετραμμένος αἰεὶ,
Ἄκρον ἐπιλίγδην· γράψεν δέ οἱ ὀστέον ἄχρις
Αἰχμὴ Πουλυδάμαντος· ὃ γάρ ῥ' ἔβαλε σχεδὸν ἐλθών.
Λήϊτον αὖθ' Ἕκτωρ σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
Υἱὸν Ἀλεκτρυόνος μεγαθύμου· παῦσε δὲ χάρμης·
Τρέσσε δὲ παπτήνας, ἐπεὶ οὐκέτι ἔλπετο θυμῷ
Ἔγχος ἔχων ἐν χειρὶ μαχήσεσθαι Τρώεσσιν,
Ἕκτορα δ' Ἰδομενεὺς μετὰ Λήϊτον ὁρμηθέντα
Βεβλήκει θώρηκα κατὰ στῆθος παρὰ μαζόν·
Ἐν καυλῷ δ' ἐάγη δολιχὸν δόρυ· τοὶ δ' ἐβόησαν
Τρῶες, ὁ δ' Ἰδομενῆος ἀκόντισε Δευκαλίδαο
Δίφρῳ ἐφεσταότος· τοῦ μέν ῥ' ἀπὸ τυτθὸν ἅμαρτεν·
Αὐτὰρ ὁ Μηριόναο ὀπάονά θ' ἡνίοχόν τε.
Κοίρανον, ὅς ῥ' ἐκ Λύκτου ἐϋκτιμένης ἕπετ' αὐτῷ·
Πεζὸς γὰρ τὰ πρῶτα λιπὼν νέας ἀμφιελίσσας
Ἤλυθε, καί κε Τρωσὶ μέγα κράτος ἐγγυάλιξεν,
Εἰ μὴ Κοίρανος ὦκα ποδώκεας ἤλασεν ἵππους·
Καὶ τῷ μὲν φάος ἦλθεν, ἄμυνε δὲ νηλεὲς ἦμαρ·
Αὐτὸς δ' ὤλεσε θυμὸν ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο.
Τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος, ἐκ δ' ἄρ' ὀδόντας
Ὦσε δόρυ πρυμνὸν, διὰ δὲ γλῶσσαν τάμε μέσσην·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἡνία χεῦεν ἔραζε.
Καὶ τά γε Μηριόνης ἔλαβεν χείρεσσι φίλῃσι,
Κύψας ἐκ πεδίοιο, καὶ Ἰδομενῆα προσηύδα.
Μάστιε νῦν εἵως κε θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκηαι·
Γινώσκεις δὲ καὶ αὐτὸς ὅτ' οὐκέτι κάρτος Ἀχαιῶν.
Ὣς ἔφατ'· Ἰδομενεὺς δ' ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
Νῆας ἐπὶ γλαφυράς· δὴ γὰρ δέος ἔμπεσε θυμῷ.
Οὐδ' ἔλαθ' Αἴαντα μεγαλήτορα καὶ Μενέλαον
Ζεὺς, ὅτε δὴ Τρώεσσι δίδου ἑτεραλκέα νίκην.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε μέγας Τελαμώνιος Αἴας.
[f] Ὦ πόποι, ἤδη μέν γε καὶ ὃς μάλα νήπιός ἐστι,
Γνοίη ὅτι Τρώεσσι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
γρ. ἀφιῇ, Τῶν μὲν γὰρ πάντων βέλε' ἅπτεται, ὅστις * ἀφείη,
Ἢ κακὸς, ἢ ἀγαθός· Ζεὺς δ' ἔμπης πάντ' ἰθύνει·
Ἡμῖν δ' αὔτως πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε.
Ἀλλ' ἄγετ', αὐτοί περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
Ἠμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
γρ. γηθοίμεθα Χάρμα φίλοις ἑτάροισι † γενώμεθα νοστήσαντες·
Οἵ που δεῦρ' ὁρόωντες ἀκηχέδατ', οὐδ' ἔτι φασὶν
Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι.
Εἴη δ' ὅστις ἑταῖρος ἀπαγγείλειε τάχιστα

Phænopi Asiadæ similis qui illi omnium
Hospitum amicissimus erat, in Abydo ad
Huic similis factus ipsũ affat⁹ est lõgè ia
Hector, quis te amplius alius Achiuor
Vt iam Menelaum timuisti, qui antè qu
Mollis bellator: nunc autem abit solus su
Cadauer ex Troianis: tuumq; interfeci
Strenuum inter pugnatores, Podem fi
Sic dixit: hunc verò doloris nebula o
Ibat autem per primam aciem armatus
Et tunc sanè Saturnius sumpsit ægiden
Splendentem, Idam verò nubibus coope
Fulgurãs.a. valdè grauiter insonuit: h
Victoriã Troianis dedit: in fugã vertit
Primus Peneleus Bœotius cepit fugam:
Vulneratus.n.erat ad humerũ hasta, an
Summum leuiter: perstrinxit autem e
Cuspis Polydamãtis. hic enim percussit
Leitũ rursus Hector comin⁹ pcussit in
Filiũ Alectryonis magnanimi, cessare fe
Territ⁹ est.v.circũspiciẽs, quoniã nõ a
Hastã tenentẽ manu se pugnaturũ cũ T
Hectorem autem Idomeneus in Leitum
Percussit ad thoracem in pectus iuxta p
In summo.a. fracta est longa hasta. hi.
Troiani, hic.v.in Idomeneũ iaculatus
In curru stãtem: ab hoc quidem paululu
Cæterùm hic Merionis comitem auriga
Cœranũ, q è Lycto bene habitata seque
Pedester enim primò linquẽs naues vt
Venit: & Troianis magnam victorian
Nisi Cœranus confestim celeres impuli
Et huic quidem salus venit, depulitq;
Ipse autem perdidit animum sub Hect
Hunc percussit sub maxillam & aurem
Excussit hasta extrema, linguamq; dis
Cecidit aũt è curru, at habenas deiecit
Et has Meriones accepit manibus char
Procumbens è campo, & Idomeneum a
Flagella nũc, quousq; veloces ad na
Cognoscis.a.& ipse q nõ ampli⁹ victori
Sic dixit: Idomeneus autẽ flagellau
batos equos
Naues ad cõcauas: iam enim timor inc
Neq; latuit Aiacem magnanimum & M
Iupiter, quũ iam Troianis dedit altern
Inter hos.a. sermonẽ incepit magn⁹ Tela
Pape, iam quidem & qui valdè stult
Cognosceret, q Troianis pater Iupiter g
Horum.n.omnium tela tangũt, quicun
Seu ignauus seu fortis: Iupiter.a.tamẽ
Nobis verò incassum omnibus irrita ca
Sed agite, ipsi saltem excogitemus consi
Cùm vt cadauer trahamus, tum etiam
Gaudio dilectis socijs simus, reuersi:
Qui fortè huc respicientes tristantur, n
Hectoris homicidæ robur & manus ina
Laturos, sed in naues nigras præcipitat
Vtinam.v. esset aliquis socius qui nunc

-ἐι οὔ μιν ὀίομαι ὀυδὲ πεπύσθαι
λίης, ὅτι οἱ φίλος ὤλεθ' ἑταῖρος.
δύναμαι ἰδέειν τοιοῦτον Ἀχαιῶν.
έχονται ὁμῶς αὐτοί τε καὶ ἵπποι.
λλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Ἀχαιῶν·
ἴθρίην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
αὶ ὄλεσον, ἐπεί νύ τοι εὔαδεν οὕτως.
· τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δακρυχέοντα.
ἠέρα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὁμίχλην·
ἐπέλαμψε, μάχη δ' ἐπὶ πᾶσα φαάνθη·
Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον.
ὦ Μενέλαε διοτρεφὲς αἴκεν ἴδηαι
ίλοχον, μεγάθυμον Νέστορος υἱόν·
Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι θᾶσσον ἰόντα
οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.
. οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος.
ς τίς τε λέων ἀπὸ μεσσαύλοιο,
κε κάμησι κύνας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
ἐῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἑλέσθαι,
ρήσσοντες· ὁ δὲ, κρειῶν ἐρατίζων
ὕει, ἀλλ' οὔ τι πρήσσει. θαμέες γὰρ ἄκοντες
·σι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ·
πονόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ·
ρόκλοιο βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
ων· πέρι γὰρ δίε μή μιν Ἀχαιοὶ
φόβοιο ἕλωρ δηΐοισι λίποιεν.
λόνη τε καὶ Αἰάντεσσι κέλευεν,
έων ἡγήτορε, Μηριόνη τε,
ς Πατροκλῆος δειλοῖο
σιν γὰρ ἐπίστατο μείλιχος εἶναι
δ' αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
ωνήσας ἀπέβη ξανθὸς Μενέλαος,
ύνων, ᵏ ὥστ' αἰετὸς, ὅν ῥά τέ φασιν
κεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν,
θ' ἐόντα πόδας ταχὺς οὐκ ἔλαθε πτὼξ
ιφικόμῳ κατακείμενος· ἀλλά τ' ἐπ' αὐτῷ
μιν ὦκα λαβὼν ἐξείλετο θυμόν·
νέλαε διοτρεφὲς ὄσσε φαεινὼ
θὺν πολέων κατὰ ἔθνος ἑταίρων,
υἱὸν ἔτι ζώοντα ἴδοιτο.
ἶψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης
ρους, καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
χον προσέφη ξανθὸς Μενέλαος.
δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφὲς, ὄφρα πύθηαι
ς, ἣ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.
, αὐτὸν ὀίομαι εἰσορόωντα
ῆμα θεὸς Δαναοῖσι κυλίνδει,
πέφαται * δ' ὤριστος Ἀχαιῶν
μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι τέτυκται.
ἶψ' Ἀχιλῆϊ, θέων ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
νέκυν ἐπὶ νῆα σαώσῃ
ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ἀντίλοχος δὲ κατέστυγε μῦθον ἀ-
ς
ἀμφασίη ἐπέων λάβε τὼ δέ οἱ ὄσσε
θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
ὣς Μενελάου ἐφημοσύνης ἀμέλησε·
ἔῃ, ὁ δὲ τεύχε' ἀμύμονι δῶκεν ἑταίρῳ

Pelidæ: quoniam nō ipsum puto ne quidē intellexisse
Triste nuncium, quòd ei dilectus periit socius.
Atqui nondum possum videre talem inter Græcos: γρ. οὕτω
Caligine enim septi sunt simul ipsiq; & equi.
Iupiter pater, sed tu libera à caligine filios Achiuo-
Facq; serenitatem, daq; oculis videre: (rum:
Inq; luce etiā perde nos, quādoquidē tibi placuit ita.
Sic dixit: hūc aūt pater miseratus est lachrymātē.
Statim aūt caliginem dispersit, & amouit nebulam,
Sol verò affulsit, acies autem omnis apparuit.
Et tunc Aiax allocutus est in prælio fortem Menelaū:
Circumspice nunc Menelaë generose, an videas
Viuum adhuc Antilochū magnanimū Nestoris filiū.
Incita aūt vt ad Achillem bellicosum ocyus profectus
Nūciet, quòd sanè ei multò charissimus periit socius.
Sic dixit: neq; immoriger9 fuit in bello strenu9 Me-
Perrexit aūt ire, veluti aliquis leo à caula, (nelaus:
Qui postquā fatigatus fuerit canesq; virosq; irritās,
Qui ipsum non sinunt boum adipem auferre,
Totam noctem vigilantes: hic.v. carnium cupidus
Rectà irruit, sed nihil proficit. crebra enim iacula γρ. Γ' ἐωὐ, γρ. Ἀ'ντίον
Aduersa prouolant audacibus à manibus,
Ardentesq; faces quas formidat, concitatus licet sit:
Manè autem seorsum iuit afflicto animo:
Sic à Patroclo in bello strenuus Menelaus (chiui
Ibat valdè inuitus: admodum.n. timebat ne ipsum A-
Graui præ timore dilaniationē hostibus relinquerēt:
Multùm autem Merionemq; & Aiaces hortabatur:
Aiaces Argiuorum duces, Merioneq;
Nunc aliquis mansuetudinis Patrocli miseri
Recordetur: omnibus enim norat mitis esse
Viuus existens: nunc verò mors & fatum occupat.
Sic fatus abiit flauus Menelaus,
Vndiq; circumspiciens veluti aquila, quam aiunt
Acutissimè cernere inter aërias volucres,
Quamq; etiā altè existentem pedib. velox non latuit
Arbusto sub frondoso iacens. sed in ipsum (lepus
Fertur, & ipsum confestim capiens exemit animam:
Sic tunc tibi Menelaë generose oculi lucidi
Vndiq; vertebantur multorum per agmen sociorum,
Si fortè Nestoris filium adhuc viuentem videres.
Hūc verò citissimè cognouit pugnæ in sinistra totius,
Animantemq; socios & excitantem ad pugnandum.
Propè verò astans allocutus est flauus Menelaus.
Antiloche, eia agè huc generose, vt audias
Triste nuncium, quod vtinam nunquam euenisset.
Iam quidem te & ipsum puto videntem
Cognoscere, quòd cladem deus Danais aduoluit:
Victoria.a. est Troianorū: occisus est.a. optim9 Achiu. γρ. δ' ἄρι-στος
Patroclus: magnum.a. desiderium Danais contigit.
Sed tu mox Achilli, currens ad naues Græcorum,
Nuncia, si fortè celerrimè cadauer ad nauem seruet
Nudum: namq; arma habet galeam mouens Hector.
Sic dixit: Antilochus autem perculsus est, verbum
vt audiuit. (culi
Diu.a. ipsum obmutescētia verborū corripuit, eiq; o-
Lacrymis impleti sunt: florida autem eius hæsit vox:
Sed neq; sic Menelai mandatum neglexit:
Perrexit.a. currere, suaq; arma eximio dedit amico

Λαοδόκῳ, ὅς οἱ σχεδὸν ἔστρεφε μώνυχας ἵππους·
Τὸν μὲν δακρυχέοντα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο,
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ κακὸν ἔπος ἀγγελέοντα.
Οὐδ' ἄρα σοὶ Μενέλαε διοτρεφὲς ἤθελε θυμὸς
Τειρομένοις ἑτάροισιν ἀμυνέμεν, ἔνθεν ἀπῆλθεν
Ἀντίλοχος, μεγάλη δὲ ποθὴ Πυλίοισιν ἐτύχθη·
Ἀλλ' ὅγε τοῖσιν μὲν Θρασυμήδεα δῖον ἀνῆκεν,
Αὐτὸς δ' αὖτ' ἐπὶ Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει·
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' Αἰάντεσσι κιὼν, εἶθαρ δὲ προσηύδα.
Κεῖνον μὲν δὴ νηυσὶν ἐπιπροέηκα θοῇσιν
Ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ μιν οἴω
Νῦν ἰέναι, μάλα περ κεχολωμένον Ἕκτορι δίῳ,
Οὐ γάρ πως ἂν γυμνὸς ἐὼν Τρώεσσι μάχοιτο,
Ἡμεῖς δ' αὐτοί περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
Ἠμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
Τρώων ἐξ ἐνοπῆς θάνατον καὶ κῆρα φύγοιμεν.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Πάντα κατ' αἶσαν ἔειπες, ἀγακλεὲς ὦ Μενέλαε·
Ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ Μηριόνης ὑποδύντε μάλ' ὦκα,
Νεκρὸν ἀείραντες φέρετ' ἐκ πόνου· αὐτὰρ ὄπισθεν
Νῶϊ μαχησόμεθα Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι δίῳ,
Ἶσον θυμὸν ἔχοντες ὁμώνυμοι, οἳ τὸ πάρος περ
Μίμνομεν ὀξὺν ἄρηα παρ' ἀλλήλοισι μένοντες.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα νεκρὸν ἀπὸ χθονὸς ἀγκάζοντο
Ὕψι μάλα μεγάλως· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὄπισθε
Τρωϊκὸς, ὡς εἴδοντο νέκυν αἴροντας Ἀχαιούς·
Ἴθυσαν δὲ κυνέσσιν ἐοικότες, οἵ τ' ἐπὶ κάπρῳ
Βλημένῳ ἀΐξωσι πρὸ κούρων θηρητήρων.
Ἕως μὲν γάρ τε θέουσι, διαρραῖσαι μεμαῶτες·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐν τοῖσιν ἑλίξεται ἀλκὶ πεποιθὼς,
Ἄψ τ' ἀνεχώρησαν, διά τ' ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος·
Ὣς Τρῶες, εἵως μὲν ὁμιλαδὸν αἰὲν ἕποντο,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' Αἴαντε μεταστρεφθέντε κατ' αὐτοὺς
Στήτην,* τῶν δὲ τράπετο χρὼς, οὐδέ τις ἔτλη
Πρόσσω ἀΐξας, περὶ νεκροῦ* δηριάασθαι.
Ὣς οἵ γ' ἐμμεμαῶτε νέκυν φέρον ἐκ πολέμοιο
Νῆας ἐπὶ γλαφυράς· ἐπὶ δὲ πτόλεμος τέτατό σφιν
Ἄγριος, ἠΰτε πῦρ, τό τ' ἐπεσσύμενον, πόλιν ἀνδρῶν
Ὄρμενον ἐξαίφνης φλεγέθει, μινύθουσι δὲ οἶκοι
Ἐν σέλαϊ μεγάλῳ· τὸ δ' ἐπιβρέμει ἲς ἀνέμοιο·
Ὣς μὲν τοῖς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν αἰχμητάων
Ἀζηχὴς ὀρυμαγδὸς ἐπήϊεν ἐρχομένοισιν.
Οἱ δ', ὥσθ' ἡμίονοι κρατερὸν μένος ἀμφιβαλόντες,
Ἕλκωσ' ἐξ ὄρεος κατὰ παιπαλόεσσαν ἀταρπὸν,
Ἢ δοκὸν, ἠὲ δόρυ μέγα νήϊον· ἐν δέ τε θυμὸς
Τείρεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἱδρῷ σπευδόντεσσιν·
Ὣς οἵ γ' ἐμμεμαῶτε νέκυν φέρον· αὐτὰρ ὄπισθεν
Αἴαντ' ἰσχανέτην, ὥσπερ πρὼν ἰσχάνει ὕδωρ
Ὑλήεις πεδίοιο διαπρύσιον τετυχηκώς·
Ὅς τε καὶ ἰφθίμων ποταμῶν ἀλεγεινὰ ῥέεθρα
Ἴσχει, ἄφαρ δέ τε πᾶσι ῥόον πεδίονδε τίθησι
Πλάζων, οὐδέ τί μιν σθένεϊ ῥηγνῦσι ῥέοντες·
Ὣς αἰεὶ Αἴαντε μάχην ἀνέεργον ὀπίσσω
Τρώων· οἱ δ' ἅμ' ἕποντο, δύω δ' ἐν τοῖσι μάλιστα,
Αἰνείας τ' Ἀγχισιάδης καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ·
Τῶν δ' ὥστε ψαρῶν νέφος ἔρχεται ἠὲ κολοιῶν,
Οὖλον κεκλήγοντες, ὅτε προΐδωσιν ἰόντα

γρ. τῶν δ' ἰ-
πεπτο
γρ. δηρίσα-
σθαι.
γρ. κ. δηρί-
σασθαι.

Laodoco, qui iuxta cùm flectebat vnungu
Hunc quidem lacrymantem pedes referebā
Pelidæ Achilli infaustum verbum nuncia
Neq; tibi Menelaë generose voluit anim
Afflictis socijs auxiliari, vnde discessit
Antilochus, ingensq; desiderium Pylijs fu
Sed ille his Thrasymedem diuinum immis
Ipse verò rursus ad Patroclum heroëm pr
Cōstitit. a. cū ad Aiaces venit, & subitò al
Illum quidem iam ad naues, præmisi ve
Vt iret ad Achillem pedibus velocem: neq;
Nūc venturū vehemēter quāuis iratū Hect
Nō. n. aliquo pacto nudꝰ existēs cōtra Troi
Nos. a. ipsi saltem cogitemus consilium opt
Tum vt cadauer trahamus, tum etiam ipsi
Troianorū ex vociferatione mortem & fa
Hunc. a. excepit dein magnus Telamoni
Omnia pro decoro dixisti, admodū inclyte
Sed tu quidem & Meriones subeuntes val
Cadauer sublatum forte è prælio. sed à ter
Nos pugnabimus aduersus Troianosq; &
Aequalem animū habentes, eiusdē nomin
Excipimus acre prælium prope inuicem m
Sic dixit. hi verò cadauer à terra vlnis
Altè admodum valdé. acclamauitq; po
Troianus, vt viderunt cadauer tollentes
Irruerunt autem canibus similes, qui in ap
Vulneratum festinant ante iuuenes ven
Aliquantisper enim currunt vastare cu
Sed cùm iam in illos conuertitur fortitud
Retroq; cedunt, diffugiuntq; aliò alius:
Sic Troiani aliquantisper quidem turma
Ferientes ensibusq; & hastis ancipitibus:
Cæterùm vbi Aiaces conuersi contra ipsos
Constitissent, eorum mutabatur color, n
Procurrens pro mortuo pugnare.
Sic hi alacres cadauer extulerunt è bell
Naues ad concauas: bellum verò intensum
Infestum, velut ignis, qui inuadens ciuit
Excitatus subitò comburit, minuūtur au
In flamma magna, illū. a. cum fremitu agi
Sic quidem hos, equorumq; & virorum b
Indesinens tumultus insequebatur abeun
Hi autem tanquam multi validas vires
Trahunt ex monte per asperam viam
Vel trabem vel lignum ingens nauale: int
Affligitur simul laboreq; & sudore fest
Sic hi prompti cadauer ferebant. at à terg
Aiaces arcebant Troianos, sicut collis amo
Syluosus, campum longè lateq; assecutus,
Qui rapidorum fluminum difficilia flue
Arcet, statim. a. omnibus fluxum ad cam
Amouens, neq; ipsum vi sua perrumpun
Sic vsq; Aiaces pugnam reprimebant retrò
Troianorum. hi verò simul sequebantur,
inter hos maximè
Aeneasq; Anchisiades & illustris Hector:
Horum. a. sicut sturnorū agmen venit vel
Acutè vociferantes, quando vident accea

σμικρῇσι φόνον φέρει ὀρνίθεσσιν·	*Accipitrem, qui paruis cædem affert auibus:*
ὣς ὑπ' Αἰνείᾳ τε καὶ Ἕκτορι κοῦροι Ἀχαιῶν	*Sic ab Aeneaq; & Hectore iuuenes Achiuorum*
κεκληγῶτες ἴσαν, λήθοντο δὲ χάρμης·	*Acutè clamates ibāt, obliuiscebāturq; dimicationis.*
πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ πέσον περί τ' ἀμφί τε τάφρον,	*Multa.v. arma pulchra ceciderūt circūq; inq; fossam*
φευγόντων Δαναῶν· πολέμου δ' οὐ γίνετ' ἐρωή.	*Fugientium Danaorum: belli aūt non fiebat cessatio.*

COMMENTARIVS.

...ουρίῳ ἶριν] Ista non sunt intelligenda de vulgari Iride, quę non solet tam grauia portendere, vt de ista Homerus scribit. ...stathius: σημείωσαι δὲ ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἶρις, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγα σημαίνουσα, οἷον πόλεμον, ἢ μέγαν χειμῶνα. οὐκοῦν μόνον φυσικῶς εἶδεν ... τοῖς νέφεσιν ἶριν πρὸς ἄλλην δηλοῦσαν αἰθέρος, ἀλλὰ καὶ τερατωδῶς ἐστιν ὅτε, μάχης οὖσαν σημασίαν... οὕτω καὶ ἐν τῇ δὲ ῥαψωδίᾳ, ἀστέρα τὴν ... ἀνῆκεν, ὃς ἢ αὐτοῖς ἢ ναύταις σημεῖον τροπῆς ἀέρος γίνεται, ἢ στρατιώταις πολέμου ... Quod videbatur a Mythologis no...dum. sed Natalis ne γρῦ quidem. Ergo hæc Iris Homerica tam noua est & ominosa, quàm Cometæ esse solent.

...πυρός] Prudentissimus est bellator Menelaus (hoc enim illi vitio vertere non ausim, quanquam forte p... si m... si rem ...minem) qui temerè in periculum ruat, aut cum foitiore congrediatur, nisi se Deorum auxil... tutum cert... fin... iat: ...deatur viri magnanimi non esse, mortis metu pugnā detrectare, in qua præcipua fortitudinis p... versatur H... bet ta...ietatis graue documentū, quòd robur & audaciam præliandi à Numine pendere fateatur, quod ei etiam bene vertit.

...ύρσος] Lucianus in illo lepido encomio Muscæ, hunc locum oblitus non est. Sic enim ait: τὴν μὲν γὰρ ἀνδρίαν ... τὴν ἀλ... ...κήν λέγειν· ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν ... λέοντι ἢ πάρδαλει ... ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μυίας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ, καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ ..., ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται, τοῦ δήγματος. Eustathius tamen illud θάρσος, per θράσος videtur interpretari. ait enim, ...ὁμοιαι φύσει πάντων ζῴων ἡ μυῖα θρασυτάτη, ὡς δῆλος ἀγνοεῖ. At Didymus in voce θάρσος, τὸ ἐπίμονον, inquit, τοῦ ... λέγει. ...εἰς ἄλλον τόπον ἐπέρχεν εἰς τὸν αὐτόν. Quicquid sit, sanè Lucianus nimis hunc locum detorsit ad suam mentem. ...ubiò non indicauit robur aut fortitudinē Herois hac comparatione, quia ridiculum esset, vt ait Eustathius, deinde fal... ...quod Menelaum ἄριστον τῶν ἡρώων appellat. nam quid de Aiace? A Didymo porro dissentio, maloq; intelligere conti... ...suadendi hostes proteruiam, quam Menelao Minerua dicitur indidisse, vt quamuis subinde repelleretur, subinde rur... ...hostes irrumperet: vt muscæ solent, quæ paululùm fugantur, statim audacissimè reuolant. Sic Eustathio assenti... ...ος pro θράσος accipit. Hoc vespis in Eryxia Platonis tribuitur. Nam mihi, inquit, Syracusani erga nos non aliter affe...tur, quàm sint vespæ: quæ si leuiter irritatæ prouocentur, fiunt inuictæ, donec eas aliquis aggressus funditùs extin... ...in generali muscę vocabulo Poëta intellexit.

...ος μαλθακός] Tanti est, Deo auspice præliari, qui validis robur adimit, imbecillibus addit, vt sine stupefactione ho...lat, illos ab istis sæpissimè superari. Nam, Quid faciant homines, dicant cùm talia Diui? Est autē subamara hæc Apol...tio, qua Hectorem vellicat, quòd ipse qui verè fortis nomen mereatur, & hactenus in hoc certamine valide se gesse... ...se Menelaus illius congressum reformidaret: nunc illius aduentu perturbetur, & passus sit cadauer, pro quo tam ciu...itur, ante oculos sibi eripi non sine cum magno dedecore & ignominia. Huc accedit mors Podis socij eius qui ab eo... ...interemptus est.

...κρονίδης] Nimis maturè igitur videtur dixisse anteà Homerus, cùm ait: δὴ γὰρ νόος ἐτράπετ' αὐτοῦ. Nam si mutata esset ...non fugassent tam repentè Achiuos Troiani, adeò vt iocus fuerit illa Mineruæ legatio, qua Menelao dicitur animos ...nihil aliud exoptaret Iupiter, quàm vt Græci vincerent. Sed credo illud debere intelligi de solo Patrocli cadauere, vt ...ter Græcis auxiliatus sit, dum illud arriperet Menelaus (cui grande hoc facinus tribuitur à Poëta, propter rationes, ...imus, vbi Menelaus ipse dedecori sibi futurum ait, si eum, qui sui causa trucidatus est, non defenderit) vidimus enim ...n de Patroclo fuisse Iouem, vt eius cadauer in manus Græcorum rediret, quo facto pergit Iupiter in cumulando lau... ...Hectore.

...μὲν γε] Hæc ab Aiace dicta sunt, vbi ipsi Troiani, cùm à cadauere aduētu Menelai recessissent, rursum in Græcos im...nt. Magnanimè autem facit, qui victoriam Troianorum non ipsorum virtuti tribuit, sed ab ipso Ioue deriuat, vt mo...oëtam: immò & piè omninò, qui nolit θεομαχεῖν, ideoq; cedendum esse suadet: qualia anteà vidimus.

...ἱερὰ μὲν σκίδνασιν] Meminisse nos oportet consilij Iouis, quod eò tendit, vt Achilles honoretur. Itaq; cùm nosset cur ...discuti optaret Aiax, nimirum ad perquirendum quempiam, qui Patrocli mortem Achilli denunciaret: ac illa ratio e... ...decus Achillis sternebatur, facilè id dicitur concessisse, non facturus, puto, si præliandi causa lucem rogasset.

...ερίσαντες] Rectè dixit. Nam, vt ait Aelianus, cùm leo insidias bubus mollitur, suo robore prudenter vtitur: nam no...ns ad stabula fortitudine sua omnes quidem exterret, vnum vt arripiat.

...δεῖται,] Mirum est tam generosum, tam forte animal flammæ aspectu perterreri: sed verum, quod Arist. ex hoc Ho...confirmauit de Histor. anim. lib. 9. cap. 44. quod leoni cum elephanto commune est, vt scribit Aelian. de anim. lib. 7. ...causam cùm quæro, incido in eundem Aelianum eod. volumine lib. 12. cap. 7. sic loquentem: Διάπυρον δέ ἐστι τὸ ζῷον ...ἐντεῦθεν ἢ Ἡφαίστῳ ἀνῆψαν αὐτὸ Αἰγύπτιοι· τὸ δὲ ἔξωθεν πῦρ δυσωπεῖται καὶ φεύγει, ... τοῦ ἔνδοθεν φασιν. ἐπεὶ δὲ ἄγαν πυρώδης ...ἡλίῳ φασὶν εἶναι. καὶ ὅταν γε ἡ ἑαυτοῦ θερμότατος καὶ θερειότατος ὁ ἥλιος λέοντι αὐτὸν πελάζειν τοῦ οὐρανίου φασί. Id repperit Philes, ...n metuit leo, vtpote natura feruidum animal. Græcum exemplar ad manus non fuit. Placet insuper, quia spatij nobis ...quo pacto etiam exterriti flammis capiantur, vt ex Oppiano efformauit Gillius, ὡς δῆλος καιρὸς τῇ μαθήσει ... Al... ...modus (tres enim commemorat Oppianus) per ignem, hic est: Qui accolunt Euphratem, leones hoc modo ve...tores partim in equis fortibus & charopis (id est, rauis ac fuluis, vt Gaza interpretatur apud Aristotelem. Vide Rho... ...8. Gesn. de quadrup. cap. de leone) vt qui tum celerrimi sint, tum soli audeant obuiam leonibus ire, cùm cæteri equi ...lum non sustineant: partim pedites retia tendunt. Forum tres in insidijs collocati ad retia frequentibus pedamentis ...nt, vnus in medio, alij singuli in vtroq; retium cornu, ita vt is qui in medio est vtrinque extremos alios audire possit: ...co circumsedentes, piceas faces ardentes in dextra, in sinistra clypeos habent: nam & ijs concrepant, & incredibilem ...arum metum feris injiciunt. Itaq; cùm omnes pariter equites circumfusi inuadunt, & pedites cum strepitu sequun... ...ciferatione venatorum territi, non audentes resistere cedunt: & tum ignis metu, tum virorum in retia incurrunt, ac ...ntur: similiter nimirum, vt pisces noctu à piscatoribus igne in retia adiguntur. Hæc eadem aliàs quoque nos obser...m.

...ς,] Hūc locū citat Aelianus de Animal. lib. 1. ca. 42. αἰετὸς δὲ, inquit, ὀρνίθων ὀξυωπέστερος. καὶ Ὅμηρος αὐτοῦ σπουδάζει καὶ τοῦτο, ...ἢ Πατρόκλεια εἰκάζων τὸν Μενέλεων τῷ ὄρνιθι, ὅτε ἀνεζήτει Ἀντίλοχον ἵνα ἄγγελον ἀποστείλῃ τῷ Ἀχιλλεῖ, πικρὸν μὲν ἀναγκαῖον δὲ ...τῆς καὶ τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ ὃν ἐξέπεμψε μὲν οὐχ ὑπεδέξατο δὲ καίτοι πυθόμενος τοῦτο. Eum authorem cùm nos aliquando le...ri fortassis olim, annotabamus, Aquilam sexti generis esse intelligendam quæ dicitur Haliæetos, clarissima oculo...q; partus suos ad Solem examinat, vt refert Plinius lib. 10 cap 3 post Aristotelem Hist anim lib. 9 cap 32 qui tamen ...inti generis facit, quanquam textus Græcus αἰετὸν simpliciter habeat: sed legendum esse vt Plinius & Gaza transtu... ...olim Gesnerus. Horatius, Cur in amicorum vitijs tam cernis acutùm Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius? Ex ...ætera homini tactus, deinde gustus · reliquis superatur à multis, aquilæ clarius cernunt &c inquit Plinius Vnde cō... ...isus acumen non magis Haliæeto tribui debere, quàm omni Aquilarum generi, cùm ea de re ferè omnes generaliter ...t. Immò si omnia ita exactè distinguenda sunt, fortasse Homerus aquilam tertij generis intelligat, quę Mela...naetus seu Valeria Aquila appellatur, & ab Aristotele propriè λαγωφόνος, id est, leporaria, vt vertit Gaza. Subijcit enim quomodo ipsa lepores venetur.

FINIS LIBRI XVII. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Σ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ τὸν Πατρόκλου θάνατον ἐπιγνοὺς ὀδύρεται· ἀνελθοῦσα δὲ ἡ Θέτις ἐκ τῆς θαλάσσης, παρηγορεῖ αὐτόν, καὶ παραινεῖ ἀπέχεσθαι τοῦ πολέμου, ἕως ἂν αὐτῷ ὅπλα κομίσῃ παρὰ τοῦ Ἡφαίστου. κελευσάσης δὲ Ἥρας, * ἄοπλος προσελθὼν ἐπὶ τὴν τάφρον, ἐπιφαίνεται τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸν ἐκπλαγέντες φεύγουσι· καὶ κατὰ τὴν φυγὴν πολλοὶ διαφθείρονται. τὸ δὲ τοῦ Πατρόκλου σῶμα διασώσαντες οἱ Μυρμιδόνες λούουσιν· Ἥφαιστος δὲ Ἀχιλλεῖ πανοπλίαν κατασκευάζει.

*γρ. ἄοπλος

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Σίγμα, τεύχεα τεῦξε καμὼν Ἥφαιστος Ἀχιλλεῖ.

Ἄλλη.

Ὁπλοποιία.

Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο·
Ἀντίλοχος δ' Ἀχιλῆϊ πόδας ταχὺς ἄγγελος ἦλθε.
Τὸν δ' εὗρε προπάροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων,
Τὰ φρονέοντ' ἀνὰ θυμὸν ἃ δὴ τετελεσμένα ἦεν.
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὤ μοι ἐγώ, τί τ' ἄρ' αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Νηυσὶν ἔπι κλονέονται, ἀτυζόμενοι πεδίοιο;
Μὴ δή μοι τελέσωσι θεοὶ κακὰ κήδεα θυμῷ,
[a] Ὥς ποτέ μοι μήτηρ διεπέφραδε, καί μοι ἔειπε,
Μυρμιδόνων τὸν ἄριστον, ἔτι ζώοντος ἐμεῖο,
Χερσὶν ὑπὸ Τρώων λείψειν φάος ἠελίοιο.
Ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱὸς
Σχέτλιος· ἦ τ' ἐκέλευον ἀπωσάμενον δήϊον πῦρ,
* Ἂψ ἐπὶ νῆας ἴμεν, μηδ' Ἕκτορι ἶφι μάχεσθαι.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Τόφρα οἱ ἐγγύθεν ἦλθε ἀγαυοῦ Νέστορος υἱός,
Δάκρυα θερμὰ χέων, φάτο δ' ἀγγελίην ἀλεγεινήν,
Ὤ μοι Πηλέος υἱὲ δαΐφρονος, [b] ἦ μάλα λυγρῆς
Πεύσεαι ἀγγελίης, ἣ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.
Κεῖται Πάτροκλος· νέκυος δὲ δὴ ἀμφιμάχονται
Γυμνοῦ· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα·
Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν [c] κόνιν αἰθαλόεσσαν,
Χεύατο κὰκ κεφαλῆς, χαρίεν δ' ᾔσχυνε πρόσωπον.
Νεκταρέῳ δὲ χιτῶνι μέλαιν' ἀμφίζανε τέφρη.
Αὐτὸς δ' ἐν κονίῃσι μέγας μεγαλωστὶ τανυσθεὶς
Κεῖτο, φίλῃσι δὲ χερσὶ κόμην ᾔσχυνε δαΐζων.
Δμωαὶ δ' ἃς Ἀχιλεὺς ληΐσσατο [d] Πάτροκλός τε,
Θυμὸν ἀκηχέμεναι μεγάλ' ἴαχον, ἐκ δὲ θύραζε
Ἔδραμον ἀμφ' Ἀχιλῆα δαΐφρονα· χερσὶ δὲ πᾶσαι
Στήθεα πεπλήγοντο, λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἑκάστης.
Ἀντίλοχος δ' ἑτέρωθεν ὀδύρετο, δάκρυα λείβων,
Χεῖρας ἔχων Ἀχιλῆος. ὁ δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ·
[e] Δείδιε γὰρ μὴ λαιμὸν ἀποτμήξειε σιδήρῳ.
Σμερδαλέον δ' ᾤμωξεν· ἄκουσε δὲ πότνια μήτηρ,
Ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἁλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι,
Κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα· [f] θεαὶ δέ μιν ἀμφαγέροντο
Πᾶσαι ὅσαι κατὰ βένθος ἁλὸς Νηρηΐδες ἦσαν.

*γρ. Νῆας ἔπ' ἂψ ἰέναι

ARGVMENTV[M] DECIMIOCTAVI LIB[RI] Homeri Iliadis.

ACHILLES Patrocli mortem rescie[...] dens autem Thetis è mari consolatur [...] det abstinere à bello, donec ei arma a[...] no. Iubente autem Iunone inermis pro[...] sam apparet hostibus, & ipsum percul[...] fuga multi extinguuntur: Patrocli autem corpus [...] ctum Myrmidones lauant: Vulcanus autem Achi[...] præparat.

Aliud argumentum: vel inscrip[ti]o.

Σ. Thetis Achilli à Vulcano attulit arm[a]

Aliud.

Armorum fabricatio.

SIC hi quidem pugnaba[nt ...]
gnis ardentis:
Antilochus autem Ach[...]
celer nuncius venit:
Hunc autem inuenit an[...]
rectas antennas habe[...]
Ea cogitantem animo quæ iam perfecta e[...]
Ingemiscēs verò dixit erga suū generosu[...]
Hei mihi, cur rursus comati Achiui
Ad naues tumultuosè pellūtur, turbati [...]
Ne iam mihi perficiant dij tristes curas [...]
Vt olim mihi mater narrauit, & mihi dix[...]
Myrmidonum fortissimum, adhuc viuen[...]
Manibus sub Troianorum deserturum ess[...]
Profectò omnino iā mortuus est Menœty[...]
Miser: certè iubebam, cùm repulisset host[...]
Ad naues redire, neq; cum Hectore fortite[...]
Dum hic hæc voluebat in mente & in a[...]
Interim ad eum propè accessit illustris Ne[...]
Lacrymas calidas fundens, dixitq; nunciu[...]
Heu Pelei fili bellicosi, certè valdè triste[...]
Audies nuncium, quod vtinam non acci[...]
Iacet Patroclus: de cadauere autem iam p[...]
Nudo: cæterùm arma tenet galeam moue[...]
Sic dixit, hunc verò doloris nebula obte[...]
Ambabus autem manibus capiens puluer[...]
Fudit super caput, gratiosam aūt deturpab[...]
Diuinæ autem tunicæ niger circum hæsit c[...]
Ipse verò in pulueribus magnus latè exten[...]
Iacebat, charisq; manibus comā deturpaba[...]
Ancillæ aūt quas Achilles prædatus erat, P[...]
Animo afflictæ vehementer eiulabant & [...]
Excurrerūt circa Achillem bellicosum: pal[...]
Pectora plāgebāt: soluta sunt. a. subtus mēbr[...]
Antilochus autem ex altera parte lugebat, [...]
stillans,
Manus tenēs Achillis: hic. a. suspirabat glori[...]
Timebat enim ne iugulum abscinderet ferr[...]
Terribiliter. a. plorabat, audiuit. a. veneran[...]
Sedens in gurgitibus maris apud patrē senen[...]
Lamētataq; est deinde: Deæ. a. circa ipsam co[...]
Omnes, quotquot in imo vado maris Nereid[...]

...ω Γλαύκη τε, Θάλειά τε, Κυμοδόκη τε,
...σώ τε, *Θόη θ', Ἁλίη τε βοῶπις,
...τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Λιμνώρεια,
...τη, καὶ Ἴαιρα, καὶ Ἀμφιθόη, καὶ Ἀγαυὴ,
...Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δυναμένη τε,
...η τε, καὶ Ἀμφινόμη, καὶ Καλλιάνειρα,
...Πανόπη, καὶ ἀγακλειτὴ Γαλάτεια,
...τε, καὶ Ἀψευδὴς, καὶ Καλλιάνασσα·
...Κλυμένη, Ἰάνειρά τε, καὶ Ἰάνασσα,
...Ὠρείθυια, ἐϋπλόκαμός τ' Ἀμάθεια·
...οἳ κατὰ βένθος ἁλὸς Νηρηΐδες ἦσαν.
...ἀργύφεον πλῆτο σπέος· αἱ δ' ἅμα πᾶσαι
...πλήγοντο. Θέτις δ' ἐξῆρχε γόοιο,
...κασίγνηται Νηρηΐδες, ὄφρ' εὖ πᾶσαι
...ούσαι ὅσ' ἐμῷ ἐνὶ κήδεα θυμῷ.
...ὼ δειλὴ, ὤμοι δυσαριστοτόκεια,
...ο τέκον υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
...ώων, ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος,
...ὼ θρέψασα φυτὸν ὡς γουνῷ ἀλωῆς,
...προέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
...ησόμενον· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
...στήσαντα δόμον Πηλήϊον εἴσω.
...ἐμοὶ ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
...ε τι οἱ δύναμαι χραισμῆσαι ἰοῦσα.
...φρα *ἴδω τε φίλον τέκος, ἠδ' ἐπακούσω
...ετο πένθος ἀπὸ πτολέμοιο μένοντα.
Φωνήσασα λίπε σπέος· αἱ δὲ σὺν αὐτῇ
...αι ἴσαν, περὶ δέ σφισι κῦμα θαλάσσης
...δ' ὅτε δὴ Τροίην ἐρίβωλον ἵκοντο,
...νέβαινον ἐπισχερὼ, ἔνθα θαμειαὶ
...ν εἴρυντο νέες ταχὺν ἀμφ' Ἀχιλῆα.
...τενάχοντι παρίστατο πότνια μήτηρ,
...ύσασα κάρη λάβε παιδὸς ἑοῖο·
...υρομένη, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
...ἡ κεῦθε. τὰ μὲν δή τοι τετέλεσται
...ρα δὴ πρίν γ' εὔχεο χεῖρας ἀνασχὼν,
...πρύμνῃσιν ἀλήμεναι υἷας Ἀχαιῶν,
...ομένους, παθέειν τ' ἀεκήλια ἔργα.
...βαρυστενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀ-
...ς.
...μὲν ἄρ μοι Ὀλύμπιος ἐξετέλεσσεν·
...ι τῶν ἦδος, ἐπεὶ φίλος ὤλεθ' ἑταῖρος
...ς, τὸν ἐγὼ περὶ πάντων τῖον ἑταίρων
...αλῇ, τὸν ἀπώλεσα· τεύχεα δ' Ἕκτωρ
...δυσε πελώρια θαῦμα ἰδέσθαι,
...Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν, ἀγλαὰ δῶρα,
...ε σε βροτοῦ ἀνέρος ἔμβαλον εὐνῇ.
...μὲν αὖθι μετ' ἀθανάτης ἁλίῃσι
...ς δὲ θνητὴν ἀγαγέσθαι ἄκοιτιν.
...σοὶ πένθος ἐνὶ φρεσὶ μυρίον εἴη
...φθιμένοιο, τὸν οὐχ ὑποδέξεαι αὖτις
...σαντ'. ἐπεὶ *οὐδ' ἐμὲ θυμὸς ἄνωγε
...οὐδ' ...δρεσσι μετέμμεναι, αἴκε μὴ Ἕκτωρ
...ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσῃ,
...κλοιο δ' ἕλωρα *Μενοιτιάδεω ἀποτίσῃ·
...δ' αὖτε προσέειπε Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
...μος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.
...α γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος.

Illic erat Glauceq;, Thaliaq;, Cymodoceq;,
Nesæa, Spioq;, Thoaq;, Haliaq; magnis oculis decora, — γρ. Θοή
Cymothoaq;, & Actæa, & Limnoria,
Et Melita, & Iæra, & Amphithoë, & Agaue,
Dotoq;, Protoq;, Pherusaq;, Dynameneq;,
Dexameneq;, & Amphinome, & Callianira,
Doris, & Panope, & inclyta Galatea,
Nemertesq;, & Apseudes, & Callianassa:
Illic etiam erat Clymene, Ianiraq;, & Ianassa,
Mæra, & Orythia, & crinibus decora Amathia,
Aliæq;, quæ in profundo maris Nereides erant:
Istis verò argēteus implebat̃ spec⁹: hæ.a. simul omnes
Pectora tundebant. Thetis verò incepit luctum:
Audite sorores Nereides, vt bene omnes
Sciatis audientes quanti meo insint dolores animo.
Hei mihi miseræ, hei mihi infeliciter optimum enixæ,
Quæ postquam peperi filium eximiumq; fortemq;,
Præstantißimū herorum, hic aūt creuit plantæ similis:
Hunc quidē ego educatū, plātā velut in fertili terra,
In nauib. præmisi curuas puppes habentibus ad Iliū
Contra Troianos pugnaturū: hūc.a. nō recipiā iterum
Domum reuersum, domum Peleiam intra.
Quoad verò mihi viuit, & videt lumen Solis,
Tristatur, neq; quid ei possum auxiliari profecta.
Sed vado vt visamq; dilectum filium, & audiam — γρ. ἰδοίμι
Quínam ipsum occupet luctus à bello cessantem.
Sic locuta reliquit speluncam: hæ autem cum ipsa
Lacrymabundæ ibant: circa autem ipsas vnda maris
Discindebatur. hæ.a. vbi iā Troiā fœcundā venerūt,
Littus conscenderunt ordine, vbi frequentes
Myrmidonū subductæ erāt naues celerē circū Achillē.
Huic.a. grauiter suspiranti astitit veneranda mater:
Acriter autem plorans caput prehendit filij sui, — γρ. ἦκε
Et lugens verbis velocibus eum allocuta est:
Fili, quid fles? quisve tuam mentem inuasit dolor?
Eloquere, ne cela. hæc quidem iam tibi perfecta sunt
A Ioue, sicut iam prius orasti manibus sublatis,
Omnes ad puppes concludi filios Achiuorum
Tui indigentes, patiq; molestas res.
Hanc.a. valdè suspirans allocutus est pedib. velox
Achilles:
Mater mea, hæc quidem mihi Olympius perfecit:
Sed quæ mihi ex his voluptas, quū char⁹ perierit soci⁹
Patroclus? quem ego præter cæteros honorabā socios,
Aequè ac meipsum, hunc perdidi: arma verò Hector
Postquam trucidasset, exuit ingentia, mirabile visu,
Pulchra, quæ quidē Peleo dij dederūt, splēdida dona,
Die illo, quando te mortalis viri collocarūt in cubili.
Vtinam tu quidem illic inter deas marinas
Habitares: Peleus verò mortalem duxisset vxorem:
Nunc autem, vt & tibi luctus in animo immensus sit
Filio interfecto, quem non suscipies rursus
Domū reuersum: quoniam neq; me animus impellit — γρ. οὐδέ μοι
Viuere, neq; viris interesse, nisi Hector
Primus mea hasta verberatus animam amittat,
Patrocli autem dilaniationem Menœtiade luat. — γρ. Μενοιτιάδαο
Hūc.v. rurs⁹ allocuta est Thetis lacrymas demittens:
Citò moriturus mihi fili eris, vt dicis:
Ilicò enim tibi dein post Hectorem mors parata.

Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Αὐτίκα τεθναίην,[i] ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἑταίρῳ
Κτεινομένῳ ἐπαμῦναι· ὁ μὲν μάλα τηλόθι πάτρης
Ἔφθιτ', ἐμεῖο δὲ δῆσεν * ἀρῆς ἀλκτῆρα γενέσθαι.
[k] Νῦν δ' ἐπεὶ οὐ νέομαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Οὐδέ τι Πατρόκλῳ γενόμην φάος, οὐδ' ἑτάροισι
Τοῖς ἄλλοις, οἳ δὴ πολέες δάμεν Ἕκτορι δίῳ·
Ἀλλ' ἧμαι παρὰ νηυσὶν ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης,
Τοῖος ἐὼν οἷος οὔ τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Ἐν πολέμῳ· ἀγορῇ δέ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι.
Ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο,
Καὶ χόλος, ὅς τ' ἐφέηκε πολύφρονά περ χαλεπῆναι·
[l] Ὅς τε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο
Ἀνδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται, ἠΰτε καπνός·
Ὡς ἐμὲ νῦν ἐχόλωσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ,
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλον δαμάσαντες ἀνάγκῃ.
Νῦν δ' εἶμ', ὄφρα φίλης κεφαλῆς ὀλετῆρα κιχείω
Ἕκτορα· [m] κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι, ὁππότε κεν δὴ
Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι, ἠδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα,
Ὅσπερ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι·
Ἀλλά ἑ μοῖρα δάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης·
Ὣς καὶ ἐγών, εἰ δή μοι ὁμοίη μοῖρα τέτυκται,
Κείσομ', ἐπεί κε θάνω· νῦν δὲ κλέος ἐσθλὸν ἀροίμην,
Καί τινα Τρωϊάδων καὶ Δαρδανίδων βαθυκόλπων,
Ἀμφοτέρῃσιν χερσὶ παρειάων ἁπαλάων
Δάκρυ' ὀμορξαμένην, ἁδινὸν στοναχῆσαι ἐφείην.
Γνοῖεν δ' ὡς δὴ δηρὸν ἐγὼ πολέμοιο πέπαυμαι.
Μηδέ μ' ἔρυκε μάχης, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Ναὶ δὴ * ταῦτά γε τέκνον ἐτήτυμον, οὐ κακόν ἐστι,
Τειρομένοις ἑτάροισιν ἀμυνέμεν αἰπὺν ὄλεθρον·
Ἀλλά τοι ἔντεα καλὰ μετὰ Τρώεσσιν ἔχονται,
Χάλκεα, μαρμαίροντα· τὰ μὲν κορυθαίολος Ἕκτωρ
Αὐτὸς ἔχων ὤμοισιν ἀγάλλεται· οὐδέ ἕ φημι
Δηρὸν ἐπαγλαϊεῖσθαι, ἐπεὶ φόνος ἐγγύθεν αὐτῷ.
Ἀλλὰ σὺ μὲν μήπω καταδύσεο μῶλον Ἄρηος,
Πρίν γ' ἐμὲ δεῦρ' ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδηαι.
Ἠῶθεν γὰρ νεῦμαι ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι,
Τεύχεα καλὰ φέρουσα παρ' Ἡφαίστοιο ἄνακτος.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, πάλιν τράπεθ' υἷος ἑοῖο·
Καὶ στρεφθεῖσ', ἁλίῃσι κασιγνήτῃσι μετηύδα,
Ὑμεῖς μὲν νῦν δῦτε θαλάσσης εὐρέα κόλπον,
Ὀψόμεναί τε γέρονθ' ἅλιον καὶ δώματα πατρὸς,
Καί οἱ πάντ' ἀγορεύσατ'· ἐγὼ δ' ἐς μακρὸν Ὄλυμπον
Εἶμι πρὸς Ἥφαιστον κλυτοτέχνην, αἴ κ' ἐθέλῃσιν
Υἱεῖ ἐμῷ δόμεναι κλυτὰ τεύχεα παμφανόωντα.

χ. ἀρης. ἀρεω
χ. τοῦτα

Hæc.a.valdè ingemiscẽs allocut⁹ est pedib.
Ilicò moriar, quoniam non debebam socio
Dũ interficeretur auxiliari. ille quidẽ procu
Interijt: me verò opus erat, iniuriæ ꝓpulsat
Nunc quoniã non redeo dilectam in patri
Neq; aliquid Patroclo factus sum lumen, ne
Alijs, qui iã multi interfecti sunt ab Hecto
Sed sedeo apud naues inutile pondus terra,
Talis existens, qualis nullus Achiuorum lor
In bello: in concione autem meliores sunt et
Vtinam contentio ex Dijs, & ex hominibus
Et ira, quæ cogit prudentem licet sæuire:
Quæq; multò dulcior melle liquido
Virorum in pectoribus augetur velut fum
Sicut me nũc ad irã ꝓuocauit rex virorũ
Sed illa quidẽ antè facta esse sinamus, dolẽt
Animum in pectorib. charũ cohibentes n
Nunc autem eo vt chari capitis perditore
Hectorem: mortẽ.a.ego tũc recipiam quan
Iupiter voluerit perficere, & immortales d
Neq; enim, neq; vis Herculis effugit morten
Qui dilectissimus erat Ioui Saturnio regi,
Sed eum fatum domuit & difficilis ira Iun
Ita & ego si iã mihi simile fatũ paratũ est,
Iacebo vbi mortu⁹ fuero: nũc.a.gloriã bonã
Et aliq; Troiadũ & Dardanidũ mulierũ
Ambabus manib. genarum tenerarũ
Lacrymas abstergentem, miserè suspirar
Intelligãt verò quod diu ego à bello cessau
Neq; me arceas à pugna, diligẽs quãuis: nec
Huic.a. respondit deinde dea Thetis arge
Sanè iam hæc, fili, verè dicis, non malum es
Ab afflictis socijs auertere graue exitium
Sed tibi arma pulchra inter Troianos detin
Aerea, splendida, quæ quidem sæuus Hecto
Ipse gerens humeris gloriatur, neq; ipsum p
Diu gauisurum esse: quia cædes propè ei ade
Sed tu quidem nondum ingredere stragem
Antequam me huc profectam in oculis vi
Manè enim reuertar simul cum sole ascende
Arma pulchra ferens à Vulcano rege.
Sic fata, retrò versa est à filio suo:
Et conuersa, marinas sorores allocuta est:
Vos quidem nunc subite maris latum sin
Visuræq; senem marinum, & ædes patris,
Et ei omnia dicite: ego autem ad magnum
Vado ad Vulcanum inclytum fabrum, si vel
Filio meo inclyta arma dare vndiq; lucida

COMMENTARIVS.

a ὥς ποτέ μοι μήτηρ] Atqui contrarium dictũ est ab ipso Poëta præcedenti libro, nimirum ideò bene de Patroclo Achi[...] quòd sibi Thetis mortem illius non denuntiasset, cùm alioqui cætera omnia quæ ad se pertinere videbantur, manifestò [...] verba ipsa non grauabimur repetere: — οὐδ' ἄρα πώ τι ᾜδεε Πάτροκλον τεθνηότα δῖος Ἀχιλλεύς. Πολλὸν γὰρ ῥ' ἀπάνευθε νεῶν μ[...] τείχει ὕπο Τρώων· τό μιν οὔ ποτε ἔλπετο θυμῷ. Τεθνάμεν, ἀλλὰ ζωὸν ἐνιχριμφθέντα πύλῃσιν, ἂψ ἀπονοστήσειν· ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμ[...] πτολίεθρον ἄνευ ἕθεν, οὐδὲ σὺν αὐτῷ. Πολλάκι γὰρ τό γε μητρὸς ἐπεύθετο νόσφιν ἀκούων, ἥ οἱ ἀπαγγέλλεσκε Διὸς μεγάλοιο νόημα. Δὴ τότε γ' [...] κακὸν τόσον ὅσσον ἐτύχθη Μήτηρ, ὅττι ῥά οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος. Vbi verò vide quid nos annotauim⁹. Sed ista sic puto po[...] vt ibi ideò non existimarit moriturũ Patroclum, quòd illi à matre expressè de Patroclo dictũ non esset, ac nominatim, [...] liter tantùm Myrmidonũ præstantissimum mortem in bello obiturũ: quod ille non poterat de Patroclo interpretari, do[...] tum apud naues fugientium Græcorum exaudiuit, vbi suspicari primùm incœpit sinistrum quippiam de socio, quo vi[...] essent nimirum in fugam se coniecturi Græci.

b ἦ μάλα λυγρῆς] Si nos vnquam breues esse decet, tum maximè decet, cùm tristia cuipiam denunciamus. Dolor enim [...] ri infligitur. Primùm exaudita re tristi solemus dolere, deinde si illa longa oratione explicetur, grauior fit longè mœstiti[...] luctus subinde illa prolixitas refricat & adauget. Itaque prudenter Antilochus paucis hoc nuncium Achilli refert, adeò vt [...] uius dici potuerit.

ὀδύρεσθαι,] Notandus est mos priscorum illorum hominum in luctu. Inspergebatur enim atro puluere, & manib. comas ...od etiam infrà Iliad.ω repetetur. Hunc morem apud Lacedæmonios in obitu Regum fuisse, obseruauit Genial. die... exander. De Aegyptijs & Assyrijs constat. Sed de his alibi plura. Sed Socrates in sua Repub. Achillem lugentem sub... etiam nostrum mulctabit, quòd tam indecora viro illi magnanimo affinxerit. Patiatur ille tamen homines humana ... luctus maximè natus est lugere. Modum sanè adhiberi oportebat, nec ita Achillem furentem præ animi mœrore in... manus inferret, quod Antilochum prohibuisse, mox dicet: δείδιε γὰρ μὴ λαιμὸν ἀπαμήσειε σιδήρῳ.

...τε,] Laudem Achillis ob captiuas Patroclo communicat tanquam τὰς ἀχιλλῆα συνκτησάμενοι: vt Theseo etiam gloriæ ...uibusdam gestis Herculi adfuerit, vnde illud Prouerbium, οὐκ ἄνευ γε Θησέως: in eos qui in aliorum societate præclarè ...unt. Eustath.

...ἢ λαιμὸν] Idem Eustathius refert illud δείδιε, à quibusdam ad ipsum Achillem referri, vt dicatur ipse timere, ne Hector ...ulasset: quod ita concisè & defectuosè à Poëta dictum ex natura doloris, qui loquacitatem amputat. vt etiam in An... visum est, cùm dixit, νέκυος δ' ἀμφιμάχονται. Quemadmodum enim ille eos qui circa Patroclum pugnabant, subticuit: ...chilles Hectorem hic enim non Achilles, sed Poëta ipse loquitur: potiorq; est aliorum sententia, qui ad Antilochum ... timeat ne sibi manus proprias Achilles inferret.

...ἀμφαγέροντο] Enumerantur hoc loco à Poëta triginta tãtùm Nereides, cùm alioqui quinquaginta sint apud Hesiodũ ... Isthmiis Od.6. Vid. Girald. in Nymphis, Natalem lib.8. & hoc loco Eustathium, qui singularum nomina explicat, ...n olim in Lexico. Addo centum Nereidum mentionem fieri apud Platonem in Atlantico. Sed quia hæc fabulosa exi...amus an veri aliquid contineãt. Sanè cùm Poëtarum figmenta accuratiùs expendo, illa non carere veri cuiusdã spe... obseruare etiam hoc loco. Constat enim grauissimorum virorum authoritate hæc monstra in mari conspici non ...mper, sed vspiam & aliquando. Scimus quid Plinius scripserit lib.9. cap.5. Locum transcribamus studiosorum gra... omnes semper ad manus non sunt. Tiberio Principi, inquit, nunciauit Olysiponensium legatio ob id missa, visum ... quodam specu concha canentem Tritonem, qua noscitur forma: & Nereidum falsa non est, squamis modò hispi...am quâ humanam effigiem habent. Namq; hæc in eodem spectata littore est, cuius morientis etiam gannitum tri...diuere longè. Et Diuo Augusto legatus Galliæ cõplures in littore apparére exanimes Nereidas scripsit. Autores ha... ordine splendentes, visum ab his in Gaditano Oceano marinum hominem, toto corpore absoluta similitudine: a... nauigia nocturnis temporibus, statimque degrauari, quas insederit, partes: etsi diutiùs permaneat etiam mergi. Tibe... ...tra Lugdunensis Prouinciæ littus in insula simul trecentas amplius beluas reciprocãs destituit Oceanus, miræ va... ...nitudinis nec pauciores in Santonum littore: interque reliquas Elephantos & arietes, candore tantùm cornibus as... ...idas verò multas Turanius prodidit, &c. cætera videntur malè excusa fuisse in meo exemplari, ideò reliqui. & forsan ...erpungendum est, vt *Turanius* ad sequentẽ clausulã pertineat. Sed alij de hoc viderint. Ex eo loco constat veritas Ne...um & ea quæ Alexander ab Alexandro Iurisperitus Neapolitanus Genial. dier. lib. 12. cap. 8. scriptum reliquit, vbi ex ...aconeti Bonifacij cuiusdam, Theodori Gazæ, Georgij Trapezontij, quos αὐτόπτας & inculpatos etiam testes esse ait, ...monstra, Tritones nimirum & Nereidas existere. Germani appellãt Meerwunder. Quod si manis Dæmonas aqueos ... nequidem licet: sic enim à Zoroastre dici scribit Rhodig. lib.2 & ab Orpheo Nereidas, viderique in Perside atque A... ...Dæmones sint, videntur proinde inuisibiles, quòd à corporeis compedibus & nexibus liberi sint dæmones, vt scri... ... Dæmonio Socratis. Hesiodus quoq; dæmonas ἠέρα ἑσσαμένους vocat, quòd sint inuisibiles vt aër. Sed addit etiã Pro... ...n sic vocari, quòd aërea sint eorum corpora, vt Deorum ignea, hominũ terrena. Psellus corpora dæmonibus tribuit ...elis hic supersedeo loqui) Quod vt melius intelligamus, sciendum est, corporum species esse quinque. Est quidẽ cor... ... primum, quod igne tantùm conflatur. At si ignis ille visui subijciatur, sydereum corpus dicitur: si visum non patia...unt: quos igneos dicit Orpheus, vt cœlestes. Altera species corporum est, quæ ignis aërisque nexu attemperata sunt: ... aërei nuncupantur dæmones, eodem Orpheo docente. Quòd si aqueum quiddam veluti tenuius ferrumen acces...nsurget genus, qui nominantur aquei, qui quandoque etiã percipi possunt visu, si densius paulò subactum corpus ...rræ aliquid addatur, sed non adeò crassum, terreni iam efficiũtur Dæmones. Postrema sunt iam humana corpora, ...siora. Ergo ex tertio corporum genere constant nostræ Nereides: adijcit tamen Porphyrius, illos Dæmonas solum ...m corporibus præter aquæ vaporem ignis abundet. Idque in Oriente contingere, atque meridie. Quæ omnia in ...ranstulit Cælius.

...λή,] Eadem querela fuit suprà li.1. Quod autem paulò pòst dicit Thetis se filio non posse auxiliari, hoc est quod a... ...Deos Homericos fato & Parcarum decretis imbecilliores esse, immò nefas existimare quippiam aduersus aut præ-

...ἤδεε,] Achilles & Patrocl' amici fuerunt arctissimi, vt copiosiùs in sequentibus dicemus. Eius rei exemplum dedit ...s, docetque se pluris Patrocli amicitiam facere, quàm se ipsum, itaque delectari se malis Achiuorum non posse: quã... ...onorem illi viam sterneret, cùm diremptum à se morte socium intelligat: socium, inquam non vulgarem, sed quem ... ipsum amicitia prosequutus sit. Hinc est quòd se lubenter mortis oblaturus est periculo, vt tantam cladem vlcisca...m nullam sibi contingere potuisse credit: & quanquam metu propriæ mortis à congressu Hectoris poterat deter...im post illius necem se breui quoq; interiturum, vt etiam Thetis ipsi denuntiat) tamen adeò alto pectore infixam ...m retinet, vt facilè & æquo animo suæ vitæ iacturam subitutum sese profiteatur, modò amicum ante extremum ...tuerit. Vbi luculentum est generositatis & fortitudinis exemplũ. & animi mortẽ contẽnentis, vt statim videbimus.

...ἀμύνειν] Ait Achilles, Lubens sum moriturus: turpis enim mihi esset vita & multo cum dedecore, quod meum auxi...ortem distuli: id est, tum demũ me illi opitulandi incessit cupiditas: cùm ipsum eripere morte amplius non possum. ...lem præuertere, & me ipsum amici causa in medios hostes conijcere, dum res adhuc erat in tuto. Iam verò cùm ego ...e dimidio priuatus sim, quanto cum mœrore, immò quanta cum ignominia reliquum vitæ me exacturum arbitra... ...ico superuixero? Illud post Hectoris mortem, quod me expectat, fatum longè mihi suauius futurum est.

...ι νέομαι] Sensus est alioqui rudioribus satis inuolutus, quasi dicat Heros: Quid profuit mihi rixari, quid tandiu irasci, ... minus stat mihi fati certa hora, non declinanda, si idcirco dulcedo illa mea, illud delicium meum Patroclus, cùm o...rretur, quam ego iratus reliquis Græcis recusaueram, & innumeri alij ex meis socijs (intelligit autem, arbitror, Myr...è interfecti sunt? An'non maiore me ipsum affeci incommodo, quàm ceteros, in quorum perniciem solùm sic indi... ...eiò quid rerum apud naues gero? Sedeo ac otiosus sum, & terræ solùm pondus sum inutile, cùm tamen reliquos o... ...ne longè antecellam: nam non curo præstantiam & eminentiam illam in concionibus, in quibus multis me inferio... ...teor. Iam verò cùm mihi illa omnia contigerint ob solam iram, quam meo tandiu pectore concoxi: nunquid, rogo, ... abominer, longeq; tam à Deorum quàm hominum cœtibus exulare velim: quæ cùm tamen dulcis homini, quem ... deatur, tamen has amaritudines malorum sui fructus nobis tandem parit?

...λυκίων] Arist. Rhet. ad Theod. lib.1. docet iram etiã inter res iucũdas, his verbis: τὰ δ' ἐν ἐλπίδι, ὅσα παρόντα ἢ εὐφραίνειν ...αι μεγάλα, ἢ αὐτοῦ λύπης ὠφελεῖν, ὅλως δ' ὅσα παρόντα εὐφραίνει, καὶ ἐλπίζοντας καὶ μεμνημένους, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, διὸ καὶ τὸ ὀργίζεσθαι ἡδύ. ὥ... ποίησε περὶ τοῦ θυμοῦ, ὥστε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο. οὐθεὶς γὰρ ὀργίζεται τοῖς ἀδυνάτοις φαινομένοις τιμωρίας τυχεῖν, καὶ τοῖς ... τῇ δυνάμει ἢ οὐκ ὀργίζονται, ἢ ἧττον. Quod autem Achilles noster paulò antè dixit ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοι... ...raclitus (vt refert Eustathius) qui existimabat omnia per contentionem, id est, pugnam & contrarietatem, vt sic lo... ...m (quam illius opinionem sic refert Laërtius: δοκεῖ δὲ αὐτῷ γίνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα. & paulò pòst, τῶν δὲ ἐναν... ...ἄγον ἐπὶ τὴν γένεσιν καλεῖσθαι πόλεμον καὶ ἔριν. τὸ δ' ἐπὶ τὴν ἐκπύρωσιν ὁμολογίαν καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν μεταβολὴν ἄνω κάτω) quasi Poëta ...otius mundi optet. Sed illi facilè responsum est, ἔριν alio sensu hîc accipi, quam ipse voluerit, nimirum pro rixa illa, ...nimorum dissidium conciliat, qualis Achillis & Agamemnonis fuit, & illæ Deorum, puta inter Iouem & Iunonẽ fa... ...ythologicè. Vel etiam voluerunt antiqui, hoc indignanti & perturbato Heroi concedendum. Sed melior est altera ... subiungit, ἠδὲ χόλος.

...δ' ὁππότε δέξομαι] Non solùm generosi, sed etiam pij hominis est hæc oratio, qui tum è vita discedere velit, cùm Deus ius... ...giorem vitam optet, quàm ipse illi constituerit. Par enim est, vt qui nobis vitam vsurariam tantùm largitus est, pe-

nes eum

nes eum illam quoque repetendi ius remaneat, cui nos submittere nihil est, quàm Deo obsequentem & audientem e[...] mortem vnicuiq; constituit, ac proinde illa ineuitabilis est, & rectè hoc Epicurus, πρὸς μὲν τἆλλα δυνατὸν ἀσφάλειαν π[...] δὲ θανάτου πάντες ἄνθρωποι πόλιν ἀτείχιστον οἰκοῦμεν. Hinc mortem inexorabilem esse indicauit his verbis Aeschylus, Μόνος [...] οὐ δώρων ἐρᾷ, οὔτ' ἄν τι θύων οὔτ' ἐπισπένδων νάοις· οὐ βωμός ἐστιν, οὐδὲ παιωνίζεται· Μόνου δὲ πειθὼ δαιμόνων ἀποστατεῖ. & Sophocle[...] ρος ἐς θανεῖν ἐλθὼν τύχῃ, οὐδ' ἂν πρὸς αὐλὰς Ζηνὸς ἐκφύγῃ μολών. Qua de re aliàs quoq; diximus. Hæc animo reuoluens [...] hoc argumento ad mortem bene comparat, quasi illi vtiq; moriendum sit: tum exemplo ipsius Herculis, qui hanc [...] di pariter euitare non potuit, eadem quoq; se teneri patitur.

Ὣς ἔφαθ'. αἱ δ' ὑπὸ κῦμα θαλάσσης αὐτίκ' ἔδυσαν·
Ἡ δ' αὖτ' Οὔλυμπόνδε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Ἤιεν, ὄφρα φίλῳ παιδὶ κλυτὰ τεύχε' ἐνείκοι.
Τὴν μὲν ἄρ' Οὔλυμπόνδε πόδες φέρον. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Θεσπεσίῳ ἀλαλητῷ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Φεύγοντες, νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο.
Οὐδέ κε Πάτροκλόν περ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐκ βελέων ἐρύσαντο νέκυν, θεράποντ' Ἀχιλῆος.
Αὖτις γὰρ δὴ τόν γε κίχον λαός τε καὶ ἵπποι,
Ἕκτωρ τε Πριάμοιο πάϊς, φλογὶ εἴκελος ἀλκήν·
Τρὶς μέν μιν μετόπισθε ποδῶν λάβε φαίδιμος Ἕκτωρ,
Ἑλκέμεναι μεμαώς, μέγα δὲ Τρώεσσιν ὁμόκλα·
Τρὶς δὲ δύ' Αἴαντες θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκὴν,
Νεκροῦ ἀπεστυφέλιξαν· ὁ δ' ἔμπεδον ἀλκὶ πεποιθώς.
Ἄλλοτ' ἐπαΐξασκε κατὰ μόθον, ἄλλοτε δ' αὖτε
Στάσκε μέγα ἰάχων· ὀπίσω δ' οὐ χάζετο πάμπαν.
[a] Ὡς δ' ἀπὸ σώματος οὔτι λέοντ' αἴθωνα δύνανται
Ποιμένες ἄγραυλοι μέγα πεινάοντα δίεσθαι·
Ὥς ῥα τὸν οὐκ ἐδύναντο δύω Αἴαντε κορυστὰ
Ἕκτορα Πριαμίδην ἀπὸ νεκροῦ δειδίξασθαι.
Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος,
Εἰ μὴ Πηλείωνι ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Ἄγγελος ἦλθε θέουσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι,
Κρύβδα Διός, ἄλλων τε θεῶν. πρὸ γὰρ ἧκε μιν Ἥρη·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὄρσεο Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν·
Πατρόκλῳ ἐπάμυνον, οὗ εἵνεκα φύλοπις αἰνὴ
Ἕστηκε πρὸ νεῶν· οἱ δ' ἀλλήλους ὀλέκουσιν,
Οἱ μὲν ἀμυνόμενοι νέκυος πέρι τεθνειῶτος,
Οἱ δὲ ἐρύσσασθαι ποτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
Τρῶες ἐπιθύουσι· μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ
Ἑλκέμεναι μέμονεν· [b] κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς [*] ἀνώγει (κ. ἄνωγε)
Πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι, ταμόνθ' ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς.
Ἀλλ' ἄνα, μηδ' ἔτι κεῖσο· σέβας δέ σε θυμὸν ἱκέσθω
Πάτροκλον Τρῳῇσι κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι·
Σοὶ λώβη, αἴ κέν τι νέκυς ᾐσχυμμένος [*] ἔλθῃ. (κ. ἔλθοι)
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἶρι θεά, τίς [*] γάρ σε θεῶν ἐμοὶ ἄγγελον ἧκε; (κ. τ' ἄρ σ)
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
Ἥρη με προέηκε Διὸς κυδρὴ παράκοιτις·
[c] Οὐδ' οἶδε Κρονίδης ὑψίζυγος, οὐδέ τις ἄλλος
Ἀθανάτων οἳ Ὄλυμπον ἀγάννιφον ἀμφινέμονται.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
Πῶς τ' ἄρ' ἴω μετὰ μῶλον; [d] ἔχουσι δὲ τεύχε' ἐκεῖνοι·
Μήτηρ δ' οὔ με φίλη πρίν γ' εἴα θωρήσσεσθαι,
Πρίν γ' αὐτὴν ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι.
Στεῦτο γὰρ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά.
Ἄλλου δ' [*] οὔ τευ οἶδα τεῦ ἂν κλυτὰ τεύχεα δύω, (κ. οὔ τω)
Εἰ μὴ Αἴαντός γε σάκος Τελαμωνιάδαο,
Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὅγ' (ἔλπομ') ἐνὶ [*] πρώτοισιν ὁμιλεῖ, (κ. πρώτοισι)
Ἔγχει δηϊόων περὶ Πατρόκλοιο θανόντος.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,

Sic dixit: hæ verò vndam maris sta[...]runt:
Ipsa verò iterum ad Olympum dea Thetis [...]
Iuit, vt dilecto filio inclyta arma afferret.
Hanc quidem in Olympum pedes tulerũt [...]
Ingenti tumultu ab Hectore homicida
Fugientes ad nauesq; & Hellespontum ve[...]
Nec Patroclum quidem bene ocreati Græ[...]
Ex telis traxissent mortuum ministrum [...]
Rursus enim iã hũc consecuti erãt populu[...]
Hectorq; Priami filius flammæ similis forti[...]
Ter quidẽ ipsum retrò pedib. apprehẽdit illu[...]
Trahere cupiens: valdè autem Troianos [...]
Ter autem duo Aiaces impetuosum indut[...]
A cadauere, retuderũt: hic aũt firmiter r[...]
Interdum irruebat in turbam, interdum [...]
Cõsistebat valdè clamitãs: retrò. a. nõ. cede[...]
Sicut autem à corpore minimè leonem fu[...]
Pastores agrestes valdè esurientem abiger[...]
Sic hunc non poterant duo Aiaces armati
Hectorem Priamidem à cadauere absterr[...]
Et fortè pertraxissetq;, & immensam ret[...]
Nisi Pelidæ ventipes velox Iris
Nuncia venisset festinans Olympo vt arm[...]
Clam Ioue alijsq; dijs. nam præmiserat ipsa[...]
Propè autem stans verbis velocibus allocu[...]
Surge Pelide, omnium terribilissime vir[...]
Patroclo auxiliare, cuius gratiâ conflictus [...]
Constitit ante naues: hi autem se inuicem [...]
Hi quidem pugnantes pro cadauere demor[...]
Hi autem trahere ad Ilium ventis exposit[...]
Troiani rectà irruũt: maximè autem illust[...]
Ad trahẽdũ prõptus est: caput. a. ipsũ anim[...]
Affigere palis abscissum tenero à iugulo.
Sed surge, nec amplius iaceas: reuerẽtia a. t[...]
Patroclum Troianis canibus ludibrium fier[...]
Tibi contumelia, si cadauer fœdatum vene[...]
Hanc verò excepit, deinde agilis diuus A[...]
Iri dea, quis te deorum mihi nunciam misit[...]
Hunc. a. rursus allocuta est ventipes velox I[...]
Iuno me præmisit Iouis gloriosa vxor,
Neq; scit Saturnides sublimis neq; quis aliu[...]
Immortalium, qui Olympum niuosum circ[...]
Hãc. a. respõdẽs allocutus est pedibus celer[...]
Quomodo sanè ibo ad stragem? habẽt enim [...]
Mater autem non me chara antè sinit arm[...]
Quàm ipsam venientem oculis conspiciam:
Spopondit enim à Vulcano allaturam arma
Alterius. a. nõ sanè scio cuius inclyta arma ind[...]
Nisi Aiacis scutum Telamonidæ:
Sed & ipse hic (credo) inter primos versatur
Hasta trucidans hostes circa Patroclum mor[...]
Hunc rursus allocuta est ventipes velox I[...]

ἴδμεν* ὅτι κλυτὰ τεύχε' ἔχονται·
ἐπὶ τάφρον ἰὼν, Τρώεσσι φάνηθι,
δείσαντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
ἀναπνεύσωσι δ' Ἀρήιοι υἷες Ἀχαιῶν
λίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.
ὣς ἄρα φωνήσασ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Ἀχιλλεὺς ὦρτο Διῒ φίλος· ἀμφὶ δ' Ἀθήνη
ὤμοισι βάλ' αἰγίδα θυσανόεσσαν·
οἱ* κεφαλῇ νέφος ἔστεφε δῖα θεάων
δ' αὐτοῦ δαῖε φλόγα παμφανόωσαν.
καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται
νήσου, τὴν δήιοι ἀμφιμάχονται,
ἔλοι στυγερῷ κρίνονται Ἄρηι
σφετέρου, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
φλεγέθουσιν ἐπήτριμοι, ὑψόσε δ' αὐγὴ
γίγνεται ἀΐσσουσα, περικτιόνεσσιν ἰδέσθαι,
νηυσὶν* Ἄρεως ἀλκτῆρες ἵκωνται·
σέλας κεφαλῆς σέλας αἰθέρ' ἵκανε.
τάφρον ἰὼν ἀπὸ τείχεος· οὐδ' ἐς Ἀ-
χαιοὺς
μητρὸς γὰρ πυκινὴν ὠπίζετ' ἐφετμήν.
στὰς ἤυσ'· ἀπάτερθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
ἐν Τρώεσσιν ἀσπετον ὦρσε κυδοιμόν.
ἀριζήλη φωνή, ὅτε τ' ἴαχε σάλπιγξ
ἄστυ περιπλομένων δηΐων ὕπο θυμοραϊστέων.
ἀριζήλη φωνὴ γένετ' Αἰακίδαο.
δ' ἄιον ὄπα χάλκεον Αἰακίδαο,
θυμός· ἀτὰρ καλλίτριχες ἵπποι
ὄχεα τρόπεον· ὄσσοντο γὰρ ἄλγεα θυμῷ.
κατέπληγεν, ἐπεὶ ἴδον ἀκάματον πῦρ
κεφαλῆς μεγαθύμου Πηλεΐωνος
δαιόμενον· τὸ δ' ἔδαιε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
ὑπὲρ τάφρου μεγάλ' ἴαχε δῖος Ἀχιλλεύς,
κυκήθησαν Τρῶες κλειτοί τ' ἐπίκουροι.
τ' ὄλοντο δυώδεκα φῶτες ἄριστοι
οἷς ὀχέεσσι καὶ ἔγχεσιν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Πάτροκλον ὑπὲκ βελέων ἐρύσαντες,
ἐν λεχέεσσι· φίλοι δ' ἀμφέσταν ἑταῖροι
μυρόμενοι· μετὰ δέ σφι ποδώκης εἵπετ' Ἀχιλλεύς,
δάκρυα θερμὰ χέων, ἐπεὶ εἴσιδε πιστὸν ἑταῖρον
κείμενον ἐν φέρτρῳ, δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ.
ῥ' ἔπεμπε σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
ἐς πόλεμον, οὐδ' αὖτις ἐδέξατο νοστήσαντα.
ἀκάμαντα βοῶπις πότνια Ἥρη
Ὠκεανοῖο ῥοὰς ἀέκοντα νέεσθαι.
ἔδυ, παύσαντο δὲ δῖοι Ἀχαιοὶ
φυλόπιδος κρατερῆς καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο.
δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης
χωρήσαντες ἔλυσαν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
ἀγορὴν ἀγέροντο πάρος δόρποιο μέδεσθαι·
ὀρθῶν δ' ἑσταότων ἀγορὴ γένετ', οὐδέ τις ἔτλη
ἕζεσθαι· πάντας γὰρ ἔχε τρόμος, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
ἐξεφάνη, δηρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
τοῖσι δὲ Πουλυδάμας πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν
Πανθοΐδης· ὁ γὰρ οἶος ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω·
Ἕκτορι δ' ἦεν ἑταῖρος, ἰῇ δ' ἐν νυκτὶ γένοντο·
ἀλλ' ὁ μὲν ἂρ μύθοισιν, ὁ δ' ἔγχεϊ πολλὸν ἐνίκα.
ὅ σφιν ἐῢ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
ἀμφὶ μάλα φράζεσθε φίλοι· κέλομαι γὰρ ἔγωγε

Recte sane, et nos scimus quod tibi inclyta arma detinentur: [κ. ὅ. τι]
Sed sic saltem ad fossam profectus Troianis apparere,
Siquidem subueriti abstineant à bello
Troiani: respirent autem martij filij Achiuorum
Confecti: exigua respiratio belli (multùm prodest.)
Hæc sic effata abijt pedibus velox Iris:
At Achilles motus est Ioui dilectus, circum. v. Minerua
Humeros validos posuit ægida fimbriatam:
Circumque eius caput nubem sepsit diua dearum [κ. κεφαλῇ]
Aureã. exque ipso incẽdebat flammam vndique lucentẽ,
Veluti. a. quũ fumus iens ex vrbe in ætherem assurgit
Procul ab insula quam hostes oppugnant,
Qui tota die horrendo decernunt marte
Vrbe ex sua, simul verò sole occidente
Ignesque ardent crebri. in altum autem splendor
Fit assurgens, vicini vt videant,
Si fortè cum nauibus Martis propulsatores veniant. [κ. ἀρεῖος, ἢ ἀρεω]
Sic ab Achillis capite splendor ad æthera pertingebat.
Constitit autem ad fossam iens à muro, neque Achiuis
Immixtus est: matris. n. prudẽs obseruabat præceptũ.
Ibi stans clamauit: procul etiam Pallas Minerua
Insonuit, & inter Troiãos immẽsũ excitauit tumul- (tũ.
Vt. a. cũ cognitu facilis vox est, cùm clãgit tuba,
Vrbem obsidentes hostes propter perniciosos:
Sic tunc clara vox fuit Aeacidæ.
Hi. a. postquã igitũ audiuerũt vocẽ ferream Aeacidæ,
Omnibus cõmotus est animus: sed pulchrè iubati equi
Retrò currus vertebãt, præsagiebãt. n. dolores animo.
Aurigæ. a. perculsi sunt, vbi viderũt indefessum ignẽ
Horrendum super caput magnanimi Pelidæ:
Ardentẽ illum autem accenderat dea cæsia Minerua.
Ter. q. super fossam valdè clamauit diuus Achilles:
Ter autẽ turbati sunt Troiani, inclytique auxiliatores.
Illic. v. & tunc perierunt duodecim viri fortißimi
A suis curribus & lanceis. sed Achiui
Alacriter Patroclum è iaculis subtrahentes
Collocárunt in lectis: chari autem circumstabãt socij
Lugentes. cum ipsis. a. velocipes sequebatur Achilles,
Lacrymas calidas fundens, postquã vidit fidũ sociũ
Iacentem in feretro, perfossum acuto ære,
Quem quidem miserat cum equis & curribus
Ad bellum, neque rursum excepit reuersum.
Solẽ. a. indefatigatum oculis decora veneranda Iuno
Misit ad Oceani fluenta inuitum ire.
Sol quidem occidit, cessabantque diuini Achiui
A conflictu forti & omnibus peræquè molesto bello.
Troiani. v. rursus ex altera parte à forti pugna
Cedentes soluerunt à curribus veloces equos.
Inque concionẽ congregabãtur, antequã cœnã curarẽt:
Erectis. a. stantib. cõcio fiebat, neque aliquis sustinebat
Sedere. omnes enim habebat tremor, eo quòd Achilles
Apparuisset, diu. v. à pugna cessauerat tristi.
His autem Polydamas prudens cœpit concionari
Pãthœdes: hic. n. solus videbat antrorsũ & retrorsũ:
Hectori. a. erat amicus, eademque nocte nati erant:
Sed hic quidẽ verbis, ille. a. hasta multùm superabat.
Qui ipsis bene consulens, concionatus est & ait:
Diligenter considerate amici. iubeo enim ego

Ἄστυ δὲ

Ἄστυδε νῦν ἰέναι, μὴ μίμνειν ἠῶ δῖαν
Ἐν πεδίῳ παρὰ νηυσὶν· ἑκὰς δ᾽ ἀπὸ τείχεός εἰμεν.
Ὄφρα μὲν οὗτος ἀνὴρ Ἀγαμέμνονι μήνιε δίῳ,
Τόφρα δὲ ῥηΐτεροι πολεμίζειν ἦσαν Ἀχαιοί.
Χαίρεσκον γὰρ ἔγωγε θοῇς ἐπὶ νηυσὶν ἰαύων,
Ἐλπόμενος νῆάς γ᾽ αἱρησέμεν ἀμφιελίσσας.
Νῦν δ᾽ αἰνῶς δείδοικα ποδώκεα Πηλεΐωνα·
Οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπέρβιος, οὐκ ἐθελήσει
Μίμνειν ἐν πεδίῳ, ὅθι περ Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ
Ἐν μέσῳ ἀμφότεροι μένος Ἄρηος δατέονται,
Ἀλλὰ περὶ πτόλιός τε μαχήσεται ἠδὲ γυναικῶν.
Ἀλλ᾽ ἴομεν προτὶ ἄστυ. πίθεσθέ μοι· ὧδε γὰρ ἔσται.
Νῦν μὲν νὺξ ἀπέπαυσε ποδώκεα Πηλεΐωνα
Ἀμβροσίη· εἰ δ᾽ ἄμμε κιχήσεται ἐνθάδ᾽ ἐόντας
Αὔριον ὁρμηθεὶς σὺν τεύχεσιν, εὖ νύ τις αὐτὸν
Γνώσεται. ἀσπασίως γὰρ ἀφίξεται Ἴλιον ἱρὴν,
Ὅς κε φύγῃ· πολλοὺς δὲ κύνες καὶ γῦπες ἔδονται
Τρώων. αἲ γὰρ δή μοι ἀπ᾽ οὔατος ὧδε γένοιτο.
Εἰ δ᾽ ἂν ἐμοῖς ἐπέεσσι πιθώμεθα κηδόμενοί περ,
Νύκτα μὲν εἰν ἀγορῇ σθένος ἕξομεν, ἄστυ δὲ πύργοι
Ὑψηλαί τε πύλαι, σανίδες τ᾽ ἐπὶ τῇς ἀραρυῖαι
Μακραὶ ἐΰξεστοι ἐζευγμέναι εἰρύσσονται.
Πρῶϊ δ᾽ ὑπηοῖοι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
Στησόμεθ᾽ ἂμ πύργους· τῷ δ᾽ ἄλγιον αἴ κ᾽ ἐθέλῃσιν
Ἐλθὼν ἐκ νηῶν περὶ τείχεος ἄμμι μάχεσθαι.
Ἂψ πάλιν εἶσ᾽ ἐπὶ νῆας, ἐπεί κ᾽ ἐριαύχενας ἵππους
Παντοίου δρόμου ἄσῃ ὑπὸ πτόλιν ἠλασκάζων.
Εἴσω δ᾽ οὔ μιν θυμὸς ἐφορμηθῆναι ἐάσει·
Οὐδέ ποτ᾽ ἐκπέρσει· πρίν μιν κύνες ἀργοὶ ἔδονται.
Τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ·
[m] Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκέτ᾽ ἐμοὶ φίλα ταῦτ᾽ ἀγορεύεις,
Ὃς κέλεαι κατὰ ἄστυ ἀλήμεναι αὖτις ἰόντας.
Ἦ οὔπω κεκόρησθε ἐελμένοι ἔνδοθι πύργων;
[n] Πρὶν μὲν γὰρ Πριάμοιο πόλιν μέροπες ἄνθρωποι
Πάντες μυθέσκοντο πολύχρυσον, πολύχαλκον·
Νῦν δὲ δὴ ἐξαπόλωλε δόμων κειμήλια καλά.
Πολλὰ δὲ δὴ Φρυγίην καὶ Μῃονίην ἐρατεινὴν
Κτήματα περνάμεν᾽ ἵκει, ἐπεὶ μέγας ὠδύσατο Ζεύς·
Νῦν δ᾽ ὅτε πέρ μοι ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω
Κῦδος ἀρέσθ᾽ ἐπὶ νηυσί, θαλάσσῃ τ᾽ ἔλσαι Ἀχαιούς,
Νήπιε, μηκέτι ταῦτα νοήματα φαῖν᾽ ἐνὶ δήμῳ.
Οὐ γάρ τις Τρώων ἐπιπείσεται· οὐ γὰρ ἐάσω.
Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
Νῦν μὲν δόρπον ἕλεσθε κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι,
Καὶ φυλακῆς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος·
Τρώων δ᾽ ὃς κτεάτεσσιν ὑπερφιάλως ἀνιάζει,
Συλλέξας, λαοῖσι δότω καταδημοβορῆσαι,
Τῶν τινὰ βέλτερόν ἐστιν ἐπαυρέμεν ἤπερ Ἀχαιούς.
Πρῶϊ δ᾽ ὑπηοῖοι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα.
Εἰ δ᾽ ἐτεὸν παρὰ ναῦφιν ἀνέστη δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἄλγιον αἴ κ᾽ ἐθέλῃσι τῷ ἔσσεται· οὔ μιν ἔγωγε
Φεύξομαι ἐκ πολέμοιο δυσηχέος, ἀλλὰ μάλ᾽ ἄντην
Στήσομαι, ἤ κε φέρῃσι μέγα κράτος, ἤ κε φεροίμην.
Ξυνὸς Ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Ad vrbē nunc ire, neq; expectare aurora
In campo apud naues: procul enim à mur
Quamdiu qdē hic vir Agamēnoni irasce
Tamdiu faciliores ad debellandum erant
Lætabar enim & ego veloces apud naue
Sperās naues capturos esse, quæ vtrinq; re
Nunc.a. valdè timeo velocem Pelidem,
Qualis illius animus inuictus, non volet
Manere in campo, in quo Troiani & Ac
In medio vtriq; robur martis decernunt:
Sed de vrbe pugnabit atq; vxoribus.
Itaq; eamus ad vrbem, parete mihi, sic en.
Nunc quidem nox cessare fecit velocem
Intempesta: si autem nos offenderit hîc ex
Cras impetum faciens cum armis, probè q
Sentiet, libenter enim veniet ad Ilium sa
Quicūq; effugerit: multos.v. canes & vu
Troianorū: vtinā.n. iam mihi procul ab a
Si.v. meis verbis paruerimus, afflicti lice
Noctu.q. in cōcione robur habebimus: vrb
Altæq; portæ, foresq; ad has aptatæ
Longæ, bene politæ, coniunctæ tutabuntu
Manè autem sub aurora armis instruct
Stabimus super turres, huic aūt grauius eri
Profectus à nauibus pro muro nobiscum p
Retrò iterū ibit ad naues, postq̄ ingētis ce
Varia cursitatione satiârit sub ciuitaten
Intrò verò non ipsum animus irruere sin
Nec vnq̄ vastabit, prius ipsum canes celer
Hunc autem toruè intuitus allocutus e
Hector:
Polydama, tu.q. nō adhuc mihi grata hæc
Qui iubes in vrbem non concludi reuerso
An nondum satiati estis clausi intra tur
Anteà.n. Priami vrbē diuersis līguis vtēt
Omnes prædicabant aurò abūdantem, di
Nunc autem iam perierūt ex ædib. thesau
Multæ.a. iam in Phrygiam & Mæoniam a
Possessiones vēditæ venerūt, postq̄ magnus i
Nunc autē quando mihi dedit Saturni fil
Gloriā referre prope naues, mariq; cōclude
Stulte, ne amplius hæc consilia declara in p
Non.n. quis Troianorū obtemperabit. neq;
Sed agite, sicut ego dixero, pareamus omnes
Nunc quidē cœnam sumite per castra in or
Et excubiarum recordamini, & vigilate s
Troianorum. a. qui de opibus nimium solli
Collectas populis det vt publicè consumant
Horum aliquem melius est illis frui quàm
Manè.v. sub auroram cum armis armati
Naues ad concauas excitemus acre prælium
Si autē reuera apud naues surrexit nobilis
Durius, si voluerit, ipsi erit: non ipsum equ
Fugiam è bello lamentabili, sed audenter co
Stabo: vel feret magnam victoriam, vel fe
Cōmunis mars est, & cupientem occidere i

COMMENTARIVS.

a ὥς δ᾽ ἀπὸ σώματος] Leo famelicus ferocissimus est, summoque periculo ei occurritur: vnde cùm ingentem auda mere volunt Poetæ, leonis esurientis comparatione vtuntur. Sic Virgilius Aeneid. 10.

Impastus stabula alta leo seu sæpe peragrans
(Suadet enim vesana fames) si forte fugacem
Conspexit capream, aut surgentem in cornua ceruum:
Gaudet hians immane, comasq; arrexit: & hæret
Visceribus super accumbens, lauit improba teter
Ora cruor, &c. Sic 9. Aeneid.
Impastus ceu plena leo per ouilia turbans
(Suadet enim vesana fames) manditq; trahitq;
Molle pecus, mutumq; metu: fremit ore cruento, &c.

:r Homerus suprà Iliad. 3. ὥστε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας
Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα
Πεινάων μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴπερ ἂν αὐτὸν
Σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροί τ' αἰζηοί. & alibi: βῆ ῥ' ἴμεν ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, ὅς τ' ἐπιδευὴς
Δηρὸν ἔῃ κρειῶν· κέλεται δέ ἑ θυμὸς ἀγήνωρ
Μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν, &c.

n t autem quid hoc loco per σῶμα intelligat, quod Iliad. γ. explicuimus.

ἑ θυμὸς ἀνώγει.] Ex hoc loco videtur posse confirmari eorum sententia, qui illud, δεῖσε γὰρ μὴ λαιμὸν ἀπαμήξειε σιδήρῳ, i elligebant: vt esset, Achillem timere ne Hector Patroclo iugulum abscinderet, tanquam videlicet Hector abscissum : esset palis posteà affixurum, dedecoris illi inferendi gratia. Sed illud tamen mihi violentum videbatur, & hoc forsan t Achilles, donec iris indicauit. Siquis tamen amplecti velit, faciat, dum modò non sine ratione. Neque in hoc sanè Græciæ, vt de illis pertinaciter dimicemus. Quicquid sit, hoc Achilli denunciat Thaumantias, vt eum eò magis exci- gat præcipuè dedecus & infamiam, quam ea ratione Patrocli cadauer sentiet, ad ipsum quoque deriuari.

οιδὴν] En adhuc næuus Homericus, cùm Iouem supremum Numen fingit ignorasse Iride à Iunone demissam, quasi n moderatorem deceat quippiam fallere aut latere, cui etiam ipsi animi recessus & latebræ occultiores patent & re- il est adytum, nihil quod ipse non rescifcat. Longè itaq; meliùs Hesiodus, πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας, mus, οὐδὲν ἐκφεύγει τὸ θεῖον. & Menander, πάντη γάρ ἐστι, πάντα τε βλέπει θεός. & alibi, ὀξὺς θεῶν δ' ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πᾶν θ' ὁρᾷν.

ὐχ' ἐκεῖνοι.] Hinc videre licet verè magnanimum fuisse Achillem, non temerarium, qui noluerit inermis in prælium ψυχίαν enim cum prudentia iunctam esse oportet. Quod verò de Aiace subijcit, docet quid ipse de illo senserit, cùm iin ipse in prima collocatus acie pro Patroclo depugnet: deinde etiam quanti illius arma faciat, cùm nullius præ ceteà 'e existimet, quàm Aiacis scutum.

ιην] Quia indecorum erat & omnino periculosum in aciem prodire inermem Achillem, atque adeò temerarij ani- ximus: ideo diuina aduocat Homerus, cùm humana nihil videbantur πρὸς τοῦτο habitura. Itaque Minerua dicitur Achilli e, qua nimirum terrorem hostibus incuteret: non est siquidem ista αἰγὶς πολεμική, sed φοβερική, vt annotat Eustathius, fuit illa Iouis, de qua libro superiore. Accedit fulgor capitis immensus, quo etiam grauiter hostes percellentur: tum horribilis, qua attoniti Troiani in fugam se dabunt.

φαλῇ νέφος] Existimo ὕστερον πρότερον hæc à Poëta dici, quippe per nubem globos fumi, ex igne illo assurgentes, & lomerantes interpretor: eo argumēto, quod idē factū est in cōparatione, vbi priùs fumos nominat, quàm ignes. Vn- terit elidi Aristarchus, qui illa, ὡς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται τηλόθεν ἐκ νήσου, sic scribebat, ὡς δ' ὅτε πῦρ ἐπὶ πόντον ἵκηται. dicens absurdum esse ignem fumo assimilare. Neque obstat, quòd auream nubem illam appellet, quippe fu- esse debuit, qualis ignis: qui cùm aureus esset, fumos etiam dedit eiusmodi. neque enim vulgaris fuit ignis, sed di- nouitatem etiam habebit color in fumo. Scimus enim fumos croceos ex igneis rebus multis oriri. Vel potius, vt e- ex diuersitate faciamus, nubes illa talis erit, qualis in aëre fulgura eiaculans, vt sit Achilles quodāmodo ἀστεροπητής.

κινλῶ] Hoc præceptum de eo intelligo, quòd vetuerat mater sine armis, quę à Vulcano illa erat impetratura Græcis a permisceri.

ζιγξ φωνὴ] Sic Vlysses apud Sophoclem in Aiace lorario vocem Mineruę agnoscit, hac eadem vsus cōparatione, sed : Ὦ φθέγμ' Ἀθάνας φιλτάτης ἐμοὶ θεῶν ὡς εὐμαθές σου, κἂν ἄποπτος ᾖς, ὅμως φώνημ' ἀκούω, καὶ ξυναρπάζω φρενὶ Χαλκοστόμου κώδωνος ὡς à nullo Interpretum vtriusque authoris obseruatum est. Itaq; tubarum sonum, militarem intelligi facilè dicit Poë- nos hoc quî factum sit, meliùs intelligimus. erat enim mos militaris, vt obseruauit Alexander, vt quoties mouenda áve, & ad reliqua belli munia, soli cornicines signum darent: excubias verò, somnique & vigiliarum tempora, arent. Si autem legiones ducendæ in hostes, & acie decernendum foret, aut receptui canendum, & cornua & tubæ u canerent. Si conciones aduocarent, aut silentium indicerēt, per tibicinem fiebat. Hoc an ita apud illos veteres aut nodo vsurpatum sit, nescio. Videntur autem fuisse marina concha vsi, non tuba: quanquam huius meminerit hic rum καὶ σάλπιγγος, quod Gellius Poëtis familiare esse docet lib. 10. cap. 16. vt obseruauit Didymus his verbis, in voce ἰδίων χρόνων, inquit, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει τὴν σάλπιγγα. ἐπεὶ οὐδέπω εὕρητο παρὰ τοῖς παλαιοῖς· κόχλῳ γὰρ θαλασσίᾳ ἐσάλπιζον. co.

χέεσσι.] Numero plurali rem singularem enunciauit. Per lectum autem intelligit feretrum, quod sequentia omnino ἐν φερέτρῳ.

] De Polydamante aliàs dictū est, vt ipse vates fuit, & homo prudentissimus, qui non solùm præterita, sed etiā fu-] hîc Poëta noster repetit, de eo alia subiungens, quæ anteà subticuerat. Ait enim eum Hectoris fuisse socium, vnde : Hector ab illo persuaderi, cogitans nihil ipsi damnosum à socio obijci posse. vt autem diuersitatem vtriusq; ostē- aliàs Polydamas ipse dixerat, ait Polydamantem consilio, Hectorem virtute bellica antecelluisse, quanquam vnà atus fuisset. vnde colligebat Heraclitus, vt refert Eustathius, Homerum fuisse astrologiæ peritum, qui intellexerit ræ ortus diuersos quoque mores contrahi.

ρίζεσθε] Polydamas sibi & suis consulens hortatur Troianos, vt de reditu ad vrbem cogitēt, cùm non sine pericu- po depugnetur Achille prodeunte: tantus erat illius terror, & contrà facilè aduersus eum vrbē ipsam tueri possent. onit, vt artificiosius ferè nihil posse esse putem.

] Rarissimum est vt sana consilia momētum suum & authoritatem apud homines obtineant, quod in Polydamā- hîc nouissimè obseruari potest. Cùm enim salutaris esset ad reditum in vrbem Polydamantis exhortatio, tamen indocile Hectoris ingenium persuaderi non potuit, vt illam amplecteretur. Quod à Poëta prudenter confictum uædam παρασκευὴν ad Græcorum vltionem, & Troianorum perniciem.

ελάμοιο] Priamus non solùm potentissimus fuit populorum sibi subditorum multitudine & amplitudine regio- ssimus: qui diuitias illas dicitur ex aurifodinis, quæ apud Abydum sunt in Astyris, collegisse quidam existimabāt, b. 14.

ἀκράτως] Modestè loquitur Hector, neque tam validum aduersarium sese Achilli futurum putat, vt certò illius vi- dere possit: neque idcirco tamen adeò se deprimit, vt illi se parem non futurum dicat, sed subiturum Martis insta- αλκὴς committitur prælium. Verum est enim illud Pindari, ἔστιν δ' ἀφάνεια τύχας καὶ μαρναμένων Πρὶν τέλος ἄκρον ἱκέ- ēta paulò pòst & ipse euentus docebunt, quàm temerè hoc ab Hectore sit factum, spreto vtili Polydamantis cōsi- buntur hac in parte & duces & imperatores, bellum magis prudentia quàm inconsulta vi armorum conficere: ἀ- εινων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης, vt est apud Euripidem in Phœnissis.

κτωρ ἀγόρευ'· ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδησαν,	*Sic Hector concionatus est: Troiani. a. applauserunt,*
κ γάρ σφεων φρένας εἵλετο Παλλὰς Ἀθήνη.	*Stulti: nam ipsorum mētes abstulerat Pallas Minerua.*
μεν γὰρ ἐπῄνησαν, κακὰ μητιόωντι,	*Hectori enim assenserunt malè consulenti:*
μαντι δ' ἄρ' οὔτις, ὃς ἐσθλὴν φράζετο βουλήν.	*Polydamanti. v. nullus qui tamē bonū dixerat cōsiliū.*
πνον ἕλοντο κατὰ στρατόν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ	*Cœnam deinde sumpserunt per castra, sed Achiui*
Πάτροκλον ἀνεστενάχοντο γοῶντες·	*Tota nocte circa Patroclum suspirabant lugentes:*

Τοῖσι δὲ Πηλεΐδης ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
Χεῖρας ἐπ᾽ ἀνδροφόνους θέμενος στήθεσσιν ἑταίρου,
Πυκνὰ μάλα στενάχων.[a] ὥσπερ λὶς ἠϋγένειος,
Ὧ ῥά θ᾽ ὑπὸ σκύμνους ἐλαφηβόλος ἁρπάσῃ ἀνὴρ
Ὕλης ἐκ πυκινῆς· ὁ δέ τ᾽ ἄχνυται ὕστερος ἐλθών·
γρ. ἴχνη — Πολλὰ δέ τ᾽ ἄγκε᾽ ἐπῆλθε μετ᾽ ἀνέρος * ἴχνι᾽ ἐρευνῶν,
Εἴ ποθεν ἐξεύροι. μάλα γὰρ δριμὺς χόλος αἱρεῖ.[b]
Ὣς ὁ βαρὺ στενάχων μετεφώνεε Μυρμιδόνεσσιν,
Ὢ πόποι, ἦ ῥ᾽ ἅλιον ἔπος ἔκβαλον ἤματι κείνῳ,
Θαρσύνων ἥρωα Μενοίτιον ἐν μεγάροισι·
Φῆν δέ οἱ εἰς Ὀπόεντα περικλυτὸν υἱὸν ἀπάξειν.
Ἴλιον ἐκπέρσαντα, λαχόντα τε ληΐδος αἶσαν.
Ἀλλ᾽ οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ.
Ἄμφω γὰρ πέπρωται ὁμοίην γαῖαν ἐρεῦσαι
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ. ἐπεὶ οὐδέ με νοστήσαντα
Δέξεται ἐν μεγάροισι γέρων ἱππηλάτα Πηλεὺς,
Οὐδὲ Θέτις μήτηρ. ἀλλ᾽ αὐτοῦ γαῖα καθέξει.
Νῦν δ᾽ ἐπεὶ οὖν Πάτροκλε σεῦ ὕστερος εἶμ᾽ ὑπὸ γαῖαν,
Οὔ σε πρὶν κτεριῶ πρίν γ᾽ Ἕκτορος ἐνθάδ᾽ ἐνεῖκαι
Τεύχεα καὶ κεφαλὴν μεγαθύμου σεῖο φονῆος·
Δώδεκα δὲ προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσω
Τρώων ἀγλαὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.
Τόφρα δέ μοι παρὰ νηυσὶ κορωνίσι κείσεαι αὔτως.
Ἀμφὶ δὲ σὲ Τρῳαὶ καὶ Δαρδανίδες βαθύκολποι
Κλαύσονται, νύκτας τε καὶ ἤματα δάκρυχέουσαι·
Τὰς αὐτοὶ καμόμεσθα βίηφί τε δουρί τε μακρῷ,
Πιείρας πέρθοντε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων.
Ὣς εἰπὼν, ἑτάροισιν ἐκέκλετο δῖος Ἀχιλλεὺς,
[c] Ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα τάχιστα
Πάτροκλον λούσειαν ἄπο βρότον αἱματόεντα.
Οἱ δὲ λοετροχόον τρίποδ᾽ ἵστασαν ἐν πυρὶ κηλέῳ,
Ἐν δ᾽ ἄρ᾽ ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαῖον ἑλόντες·
Γάστρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε, θέρμετο δ᾽ ὕδωρ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ ζέσσεν ὕδωρ ἐνὶ ἤνοπι χαλκῷ,
Καὶ τότε δὴ λοῦσάν τε, καὶ ἤλειψαν λίπ᾽ ἐλαίῳ·
Ἐν δ᾽ ὠτειλὰς πλῆσαν ἀλείφατος ἐννεώροιο·
Ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν
Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, καθύπερθε δὲ, φάρεϊ λευκῷ.
Παννύχιοι μὲν ἔπειτα πόδας ταχὺν ἀμφ᾽ Ἀχιλῆα
Μυρμιδόνες Πάτροκλον ἀνεστενάχοντο γοῶντες.
Ζεὺς δ᾽ Ἥρην προσέειπε κασιγνήτην ἄλοχόν τε,
Ἔπρηξας καὶ ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ἀνστήσασ᾽ Ἀχιλῆα πόδας ταχύν. [d] ἦ ῥά νυ σεῖο
Ἐξ αὐτῆς ἐγένοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί.
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Αἰνότατε Κρονίδη ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Καὶ μὲν δή πού τις μέλλει βροτὸς ἀνδρὶ τελέσσαι,
Ὅσπερ θνητός τ᾽ ἐστὶ, καὶ οὐ τόσα μήδεα οἶδε·
Πῶς δὴ ἔγωγ᾽ (ἥ φημι θεάων ἔμμεν ἀρίστη,
Ἀμφότερον, γενεῇ τε, καὶ οὕνεκα σὴ παράκοιτις
Κέκλημαι· σὺ δὲ πᾶσι μετ᾽ ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις)
Οὐκ ὄφελον Τρώεσσι κοτεσσαμένη κακὰ ῥάψαι;
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Ἡφαίστου δ᾽ ἵκανε δόμον Θέτις ἀργυρόπεζα
Ἄφθιτον, ἀστερόεντα, μεταπρεπέ᾽ ἀθανάτοισι,
Χάλκεον, ὅν ῥ᾽ αὐτὸς ποιήσατο κυλλοποδίων.
Τὸν δ᾽ εὗρ᾽ ἱδρώοντα ἑλισσόμενον περὶ φύσας,
Σπεύδοντα.[e] τρίποδας γὰρ ἐείκοσι πάντας ἔτευχεν,

His.a.Pelides miserandum incœpit luctum,
Manus homicidas imponens pectoribus socij,
Crebrò admodum suspirans, sicut leo pulchr
Cuiq; catulos venaticus surripuerit vir
Sylua ex densa: hic autem tristatur posterior
Multas autem conualles subintrat post viri ve
scrutans
Sicubi inueniat: valdè enim acris ira eum c
Sic hic grauiter suspirans allocutus est Myrn
Proh malum, certè vanum verbum emisi,
Animum addens heroi Menœtio in ædibus:
Dicebam enim ei in Opunta clarum filium r
Ilio euerso, nactumq; prædæ portionem.
SED minimè Iupiter hominib. cogitationes
Ambos.n. destinatũ est eandẽ terram rubefa
Hîc in Troia, quoniam neq; me reuersum
Suscipiet in domibus senex eques Peleus,
Neq; Thetis mater, sed hîc terra detinebit.
Nunc.a. postquam Patrocle te posterior sube
Non te antè sepeliam quàm Hectoris huc att
Arma & caput magnanimi tui interfecto
Duodecim.v. ante rogum obtruncauero
Troianorum inclytos filios, ob te interfectum
Interea.a. mihi apud naues curuis puppibus
Circum autem te Troianæ, & Dardanides
Plorabunt noctesq; & dies lacrymas funden
Quas ipsi labore acquisiuimus viq; lanceaq;
Opulẽtas destruẽtes ciuitates diuersis loqu
Sic fatus, socijs iussit diuinus Achilles
Ad ignem statuere tripodem magnum, vt
A Patroclo abluerent saniem cruentam:
Hi.v. aptũ ad lauacra tripodẽ statuerũt in ig
In ipsũ.a. quã fuderũt: subtus.a. ligna accẽd
Ventrẽ.q. lebetis ignis ambibat, calefiebatq;
Sed postquam ferbuit aqua in nitido lebete
Et tunc quidem lauarunt, & vnxerunt pin
Vulnera autem impleuerunt vnguento nou
In lectis verò componentes linteo subtili tex
Ad pedes à capite, desuper autem veste alb
Tota nocte quidem deinde pedib. celerem cir
Myrmidones Patroclum gemebant lugentes
Iupiter.a. Iunonem allocutus est sororem &
Perfecisti etiã tãdẽ pulchris oculis venera
Excitato Achille pedibus celere: nunquid te
Ex ipsa nati sunt comati Achiui?
Huic.a. respõdit deinde pulchris oculis ven
Grauissime Saturnie, qualem orationem dix
Et.q. iam etiam aliquis potest homo homini p
Qui tamen mortalis est, & non tot consilia n
Quomodo iã ego, quæ dico dearũ me esse pra
Ob vtrumq; genereq; scilicet, & quoniam tu
Vocor, tu autem omnes inter immortales reg
Non debebam Troianis irata mala machinar
Sic hi quidem talia inter se loquebantur:
Vulcani.a. peruenit ad domum Thetis argen
Incorruptam, stellatam, decoram inter immo
Aeream, quam quidem ipse fecit claudus.
Hunc autẽ inuenit sudantẽ, motantem sese c
Properantem, tripodes enim viginti omnes fa

η περὶ τοῖχον ἐϋσταθέος μεγάροιο·
ἐσφ' ὑπὸ κύκλα ἑκάστῳ πυθμένι θῆκεν,
αὐτόματοι θεῖον* δυσαίατ' ἀγῶνα,
ς πρὸς δῶμα νεοίατο, θαῦμα ἰδέσθαι.
τόσον μὲν ἔχον τέλος, οὔατα δ' οὔπω
προσέκειτο, τά ῥ' ἤρτυε, κόπτε δὲ δεσμούς·
αῦτ' ἐπονεῖτο ἰδυίῃσι πραπίδεσσι,
ἐγγύθεν ἦλθε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα.
προμολοῦσα Χάρις λιπαροκρήδεμνος
ὤπυιε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις.
ἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε,
έτι τανύπεπλε ἱκάνεις ἡμέτερον δῶ,
ίλη τε; πάρος γε μὲν οὔτι θαμίζεις·
προτέρω, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω.
φωνήσασα, πρόσω ἄγε δῖα θεάων·
τα καθεῖσεν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
δαλέου· ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
Ἥφαιστον κλυτοτέχνην, εἶπέ τε μῦθον,
ε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει.
ήβετ' ἔπειτα περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
α μοι δεινή τε καὶ αἰδοίη θεὸς ἔνδον,
ὅτε μ' ἄλγος ἀφίκετο τῆλε πεσόντα,
ς ἰότητι κυνώπιδος, ἥ μ' ἐθέλεσκε
λὸν ἐόντα. *τότ' ἂν πάθον ἄλγεα θυμῷ,
υνόμη τε Θέτις θ' ὑπεδέξατο κόλπῳ·
υγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.
νάετες χάλκευον δαίδαλα πολλὰ,
ναμπτάς θ' ἕλικας, κάλυκάς τε, καὶ ὅρμους,
χφυρῷ· περὶ δὲ ῥόος Ὠκεανοῖο
ύρων ῥέεν ἄσπετος. οὐδέ τις ἄλλος
ε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων,
τε καὶ Εὐρυνόμη ἴσαν αἵ μ' ἐσάωσαν.
ρον δόμον ἵκει· τῷ με μάλα χρεὼ
καλλιπλοκάμῳ ζωάγρια τίνειν.
ὺ νῦν οἱ παράθες ξεινήια καλὰ,
ὼ φύσας ἀποθείομαι, ὅπλα τε πάντα.
ἀκμοθέτοιο πέλωρ αἴητον ἀνέστη
πὸ δὲ κνῆμαι ῥώοντο ἀραιαί.
ἀπάνευθε τίθει πυρὸς ὅπλα τε πάντα
ἀργυρέην συλλέξατο, τοῖς ἐπονεῖτο.
ἀμφὶ πρόσωπα καὶ ἄμφω χεῖρ' ἀπομόρ-
γνυ,
σαρὸν καὶ στήθεα λαχνήεντα.
ἔλε δὲ σκῆπτρον παχύ· βῆ δὲ θύραζε
πὸ δ' ἀμφίπολοι ῥώοντο ἄνακτι
νεήνισιν εἰοικυῖαι
μὲν ἐστὶ μετὰ φρεσὶν, ἐν δὲ καὶ αὐδὴ,
ἀθανάτων δὲ θεῶν ἄπο ἔργα ἴσασιν.
ανακτος ἐποίπνυον· αὐτὰρ ὁ ἔρρων,
Θέτις περ ἐπὶ θρόνου ἷζε φαεινοῦ,
φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Θι τανύπεπλε ἱκάνεις ἡμέτερον δῶ,
φη τε; πάρος γε μὲν οὔτι θαμίζεις·
φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί.
ἠμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
ἦ ἄρα δή τις ὅσαι θεαὶ εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,
φρεσὶν ᾗσιν ἀνέσχετο κήδεα λυγρὰ,
πασέων Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν;

Vt starent ad parietem bene ædificatæ domus:
Aureas.a.ipsis rotulas vnicuiq; fundo supposuerat,
Vt ei sponte sua diuinum ingrediantur cœnaculum, γρ. δύσονται καὶ δύσονται
Ac rursus iterum domum redirent, mirabile visu:
Hi.v.tantum quidem habebant finem: ansæ.a.nondũ
Variæ additæ erãt, quas sanè apparabat, incidebat aũt
Dũ ille hæc elaborabat peritis artificijs, (clauos.
Interim eum prope accessit dea Thetis argentipes.
Hanc autem vidit progressa Charis bene compta,
Pulchra, quam vxorem duxerat inclytus Vulcanus:
Inq; eius hæsit manu, verbumq; dixit & compellauit,
Cur Theti extensũ peplũ gerẽs, accedis domũ nostrã
Venerandaq;, amicaq;? antea.q.ne quicquã frequentas.
Sed sequere vlterius, vt tibi hospitales epulas apponã.
Sic locuta, vlterius duxit nobilissima dearum.
Hãc.q.deinde sedere fecit in sede argẽteis clauis distin-
Pulchra artificiosa: scabellum.a.pedibus suberat: (cta,
Vocauit.a.Vulcanum inclytum fabrũ, dixitq; verbũ,
Vulcane, ades huc, Thetis aliqua in re tui indiget.
Huic.v.respondit deinde inclytus Vulcanus:
Certè mihi potensq; & veneranda dea intus,
Quæ me seruauit, quando me dolor cepit procul delapsũ
Matris meæ voluntate inuerecundæ, quæ me volebat
Occultare claudũ existentẽ: tunc passus fuissem dolores γρ. τότ' ἂν
Nisi me Eurynomeq; Thetisq; excepisset sinu: (animo,
Eurynome filia refluentis Oceani.
Apud istas per nouẽnium fabricaui artificiosa multa,
Fibulasq;, tortilesq; armillas, fistulasq; & torques
In specu concaua: circum autem fluctus Oceani
Spuma murmurans fluebat immensus: neq; quis alius
Norat, neq; deorum, neq; mortalium hominum,
Sed Thetisq; & Eurynome aderant, quæ me seruârant,
Hæc nunc nostram domũ venit: ideò me admodũ decet
Omnia Thetidi pulchricomæ præmia salutis soluere.
Sed tu quidẽ nũc ei apponito epulas hospitales lautas,
Dum ego folles deponam, instrumentaq; omnia.
Dixit, & ab incudis loco monstrum ingens surrexit
Claudicans: subtus.a.suræ validè incedebant distortæ.
Folles quidem seposuit ab igne, instrumentaq; omnia
Arculam in argenteam cõposuit, quibus labor uerat.
Spongia autem circum faciem & ambas manus abs-
tersit,
Ceruicemq; solidam, & pectora villosa:
Induitq; tunicã, accepitq; sceptrũ crassũ, & exijt foras
Claudicans: ancillæ.v. validis ibant passibus sub Rege
Aureæ, viuis adolescentulis similes:
Quibus.q. prudentia inest in mentibus, inestq; & vox,
Et virtus: ab immortalibus.a.dijs opera sciunt.
Hæ.q.corã rege op' faciebãt, sed hic difficulter gradiens
Propè vbi sedebat Thetis in throno sedit lucido,
In eiusq; manu, verbumq; dixit, ac elocutus est,
Cur Theti longũ peplũ gerẽs accedis nostram domũ
Reuerendaq; & chara? anteà sanè non frequentas,
Loquere quod sentis, perficere verò me animus iubet,
Si possum perficere modò, & si perfectibile est.
Huic autem respondit deinde Thetis lacrymabũda:
Vulcane, an verò aliqua quotquot deæ sunt in Olympo,
Tot in mentibus suis pertulit curas molestas,
Quot mihi p̃ cæteris Saturnides Iupiter dolores dedit?

Ἐκ μέν μ' ἀλλάων ἁλιάων ἀνδρὶ δάμασσεν,
Αἰακίδῃ Πηλῆϊ, καὶ ἔτλην ἀνέρος εὐνὴν,
Πολλὰ μάλ' οὐκ ἐθέλουσα· ὁ μὲν δὴ γήραϊ λυγρῷ
Κεῖται ἐνὶ μεγάροις ἀρημένος· ἄλλα δέ μοι νῦν.
Υἱὸν ἐπεί μοι δῶκε γενέσθαι τε τραφέμεν τε,
k Ἔξοχον ἡρώων, ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος,
Τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὣς, γουνῷ ἀλωῆς,
Νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω,
Τρωσὶ μαχησόμενον· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
Οἴκαδε νοστήσαντα, δόμον Πηλήϊον εἴσω·
Ὄφρα δέ μοι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
Ἄχνυται, οὐδέ τι οἱ δύναμαι χραισμῆσαι ἰοῦσα.
Κούρην ἣν ἄρα οἱ γέρας ἔξελον υἷες Ἀχαιῶν,
Τὴν ἂψ ἐκ χειρῶν ἕλετο κρείων Ἀγαμέμνων.
Ἤτοι ὁ τῆς ἀχέων, φρένας ἔφθιεν· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Τρῶες ἐπὶ πρύμνῃσιν ἐείλεον, οὐδὲ θύραζε
Εἴων ἐξιέναι· τὸν δὲ λίσσοντο γέροντες
Ἀργείων, καὶ πολλὰ περικλυτὰ δῶρ' ὀνόμαζον.
Ἔνθ' αὐτὸς μὲν ἔπειτ' ἠναίνετο λοιγὸν ἀμῦναι·
Αὐτὰρ ὁ Πάτροκλον περὶ μὲν τὰ ἃ τεύχεα ἕσσε,
Πέμπε δέ μιν πόλεμόνδε, πολὺν δ' ἅμα λαὸν ὄπασσε.
Πᾶν δ' ἦμαρ μάρναντο περὶ Σκαιῇσι πύλῃσι.
Καί νύ κεν αὐτῆμαρ πόλιν ἔπραθον, εἰ μὴ Ἀπόλλων
Πολλὰ κακὰ ῥέξαντα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι, καὶ Ἕκτορι κῦδος ἔδωκε.
Τοὔνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἱκάνομαι, αἴ κ' ἐθέλῃσθα
γρ. Υἱεῖ ἐμ' *Υἱ' ἐμῷ ὠκυμόρῳ δόμεν ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν,
Καὶ καλὰς κνημῖδας ἐπισφυρίοις ἀραρυίας,
Καὶ θώρηχ'. ὃ γὰρ ἦν οἱ ἀπώλεσε πιστὸς ἑταῖρος,
Τρωσὶ δαμείς· ὁ δὲ κεῖται ἐπὶ χθονὶ θυμὸν ἀχεύων.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
Αἲ γάρ μιν θανάτοιο δυσηχέος ὧδε δυναίμην
Νόσφιν ἀποκρύψαι, ὅτε μιν μόρος αἰνὸς ἱκάνοι·
Ὥς οἱ τεύχεα καλὰ παρέσσεται, οἷά τις αὖτε
Ἀνθρώπων πολέων θαυμάσσεται, ὅς κεν ἴδηται.

Vnam.q.me ex alijs marinis nymphis viro s
Aeacidæ Peleo, & sustinui viri cubile
Admodum repugnans: hic quidem iam sen
Iacet in ædib⁹ cōfectus. alia.a. mihi nūc info
Filium postq̄ mihi dedit nasciq́; educareq́; (
Præstantissimum heroum, hic.a. creuit pla
Quem quidē ego postq̄ educaui vt plantā in
Super nauibus misi curuas puppes habētib.
Contra Troianos pugnaturū: hunc.v. nō su
Domum reuersum, domum Peleiam intra:
Quamdiu autem mihi viuit, & videt lum
Tristatur, neq́; ei possum auxiliari accedens
Puellam quam ei præmium elegerant filij A
Hanc rursus è manibus rapuit rex Agamen
Nēpe hic ob hanc dolens animo tabescebat,
Troiani apud naues, concluserant neq́; fora
Sinebant exire: hunc autem precabantur
Argiuorum, & multa inclyta dona nom.
Tum ipse.q. deinde abnuit pestem arcere:
Sed hic Patroclum suis ipsius armis induit,
Misitq́; ipsum ad bellū: multumq́; simul pop.
Tota autem die pugnarunt ad Scæas porta
Et sanè eadem die vrbem euertissent, nisi A
Multa mala qui fecerat, Menœtij fortem fi.
Interemisset inter ꝓpugnatores, & Hectori
Huius gratia nūc tua genua amplector, si v
Filio meo breui morituro dare scutum & g
Et pulchras ocreas fibulis aptatas,
Et thoracem. eū enim qui erat ei, perdidi
A Troianis interfect⁹. hic.v. iacet in terra
Huic.v. respondit deinde inclytus Vulca
Confide, non tibi hæc in mentibus tuis cura
Vtinam enim ipsum à morte lamentabili
Seorsū abscōdere, quando ipsum fatū gran
Vt ei arma pulchra aderunt, qualia quis ru
Hominū multorum admirabitur, quicunq

COMMENTARIVS.

a ὥσπερ λὶς ἠΰγένειος,] Vide quæ libro præcedenti annotauimus in verbis ἀσπὶς ὥς τίς τε λέων, &c. Nam hic locus pe ligendus ac ille. Animaduerte autem quàm magnificè luctum herois exprimat Poëta, leonis animalis generosi vsus c Dicitur porrò Achilles luctui fecisse exordiū, quasi cæteris silentibus: quod apud Romanos præficarum erat offici bicinum, aliquando etiam mimorum: de quibus alibi erit accuratiùs dicendum.

b ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι] Sic est nimirum in rebus humanis comparatum, vt consilia & deliberationes nostræ finen non consequantur, vt aliàs quoque annotauimus. Et tamen genus est hominum sic sui securum, vt multa audeat sibi liceri, nulla Dei habita ratione, in cuius potestate sola & sola voluntate euentus omnes sunt positi. Itaq; prudente ditione deliberant, vt, si Deo placuerit, tantùm exitum mentis suæ statuta sortiri expetant.

c ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι] Obseruandus est mos veterum Græcorum adornandi cadauera ad sepulturam. Primùm itaque qua calida, deinde vngebantur oleo, tum vnguentis preciosis imbuebantur: postea tegebantur à capite ad pedes sul vestis alba superimponebatur. Quæ omnia ad Romanos quoq; deriuata sunt. Vide Gyrald. in lib de vario sepel. ritu.

d ἦ ῥά νυ σεῖο] Quasi dicat Iupiter: Nunquid Græci proles tua sunt, quòd eos tam amanter complectaris, & studiosè feras? Si quærit autem lector, quid hoc Iouis & Iunonis colloquium interserat: respōdemus, docere Poëtam non re consilia Iunonis, antequam Iris ad Achillem ab ipsa demitteretur, ideo fuisse inopportunum alibi ista commemora quam hæc contingerent: quæ cùm viderit Iupiter, Iunonis auxilium suspicatus est, & proinde commodè hoc illi pro sua id est, regia dignitate respondet Iuno, quasi illa tantùm sibi arrogare potuerit, quæ Dea sit, atque adeò ipsius vt hoc in gratiam Græcorum molita sit, quod etiam quispiam è mortalibus, qui Dijs alioqui sunt inferiores, facilè a

e τρίποδας γὰρ ἐείκοσι] Videndum est quid hoc loco per tripodas istos intelligatur. Nam vocabulum illud varias rec tiones. Est itaq; τρίπους vas vel æneum vel aureum, quod tribus pedibus fulciebatur, ansasq; siue aures haberet, quib quorum vasorum vsus erat in sacrificijs. Horum alij erant ab igne intacti, atque τρίποδες ἀναθηματικοὶ dicebantur: Non desunt qui tripodes mensas intelligant, vt est apud Athenæum lib. 2. Quidam, sellam esse dicunt tribus pedibus omnia copiosè à multis enarrantur, maximè ab Eustathio nostro infra Iliad. ψ. à Cælio lib. 8. à Natali lib 4. ab Athe omnibus videamus tantùm quid hoc loco conueniat. Eustathius apertè explicat lebetes: ego clariùs dicam. Sunt illi θηματικοὶ, quos in Deorum templa erat immissurus Vulcanus, vt docent illa, ὄφρα οἱ αὐτόματοι θεῖον δυσαίατ' ἀγῶνα, &c mus sic interpretatur, εἰς τὰ τῶν θεῶν καταλύσονται τεμένη καὶ ἀθροίσματα. Et sic intelligendi sunt illi tripodes, quos a ἀπύρους appe lauit, qui ornatus gratia domibus vel templis dicabantur, suspensi nimirum ad parietes, vt innuūt illa, ἑστ χον. Porrò admirandum est hic Vulcani artificium, qui αὐτομάτους hos tripodas fabricârit, subiectis nimirum rotulis, nixi facilè per se mouebantur. Nam aliud hic imaginor, quàm in vulgaribus curribus, cùm alioqui nihil esset à Vulc singulare factum. Fuit ergo motus hic tripodum spontaneus, qualis in sphæra illa cœlesti, quæ nostro tempore visa tu se mouente, nimirum violento & naturali, cuius artificium videtur exhibere Philosophus Mediolanensis de Rer

it columbæ simulachrum Archytę Tarentini, ita libramentis suspensum, & aura spiritus inclusa atque occulta concitum' eratur: quod ex Phauorino Gellius lib. 10, cap. 12. refert, cuius etiam fabricandæ rationem præscribit Cardanus ibidem. ificio memorantur fuisse facta simulacra Dædali, quæ per se mouerentur, illud tamen alio modo explicant, nempe, cùm lum sine pedibus, manibus & oculis statuæ fierent, posteà Dædalū partes deficientes addidisse vnde Hecuba apud Eu- φύειν φθογγὸν ἐν βραχίοσι, Καὶ χερσὶ καὶ κόμαισι καὶ ποδῶν βάσει ἢ Δαιδάλου τέχναισιν, ἢ θεῶν τινος, &c. & Plato Comicus, τὰ κινεῖσθαι δοκεῖ βλέπει τ' ἄγαλμα. Idem memoratur de Rhodijs, qui primi dicuntur vagantia fecisse simulacra: quod noster refert his verbis: σημείωσαι δὲ, inquit, ὅτι τὰ βιωτικὰ ὑποπτεύονται καὶ λαλεῖνται οὕτως, διὰ τὸ τῶν χαλκευομένων τεχνικῶς δοκεῖν τὰ εἴδωλα ἔμψυχα εἶναι, ὁποῖον ὅ καὶ περὶ Ῥοδίων ἱστόρηται, οἷς ἔγγιμι ποτὲ βιωτικὴς τέχνης ἡ νῆσος. καὶ τὰ ζῴδια ἐδόκει μικρὰ καὶ κινη- καὶ ἀλύσεσιν ἐξεδέσμευν αὐτὰ, ἵνα δῆθεν μὴ κινηθέντα φύγωσιν. ἐψεύσθη δὲ ἄρα οἱ νησιῶται διὰ τὸ βιαστικὸν δεσμῶν. τὸ παρ' ὀλίγον αὐτοκινη- μάτων ἐκείνων, ὁποῖα τινα καὶ Δαίδαλος ποιεῖν μυθεύεται) Loci autē Homerici meminit Aristoteles primo Polit. c. 3. cuius hęc εἰ γὰρ ἠδύνατο ἕκαστον τῶν ὀργάνων κελευσθὲν, ἢ προαισθανόμενον ἀποτελεῖν τὸ αὐτοῦ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαιδάλου φασὶν, ἢ τοὺς τοῦ Ἡφαί- , οὕς φησιν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον δύεσθαι ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ, καὶ τὰ πλῆκτρα ἐκιθάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε ς δούλων, &c.

ὑπ' ἐκ ἰότητι] Monuimus primo Iliadis bis de cœlo Vulcanum præcipitatum: primùm à Iunone, deinde à Ioue. Ille hoc lo- r, quē etiam Iuno ipsa apud Homerum in hymno in Apollinem cōmemorat his verbis: παῖς ἐμὸς Ἥφαιστος ῥικνὸς πόδας, ῥίψ' ἀνὰ χερσὶν, ἑλοῦσα, καὶ ἔμβαλον εὐρέϊ πόντῳ. Ἀλλά ἑ Νηρῆος θυγάτηρ Θέτις ἀργυρόπεζα Δέξατο, καὶ μετὰ ᾗσι κασιγνήτῃσι κόμισεν. E- oc loco meminit ipse Vulcanus, memor tanti beneficij, quod à Thetide accepit, cùm ab ea exceptus est, cui se optare itæ seruatæ, præmia rependere profitetur. Diuersè verò narrat istud Vulcanus á Iunone. Illa enim ex hoc casu factum ium Vulcanum dixit, hic se à matre eiectum, indignante & fastidiente se quòd claudum peperisset. Vnde constat illum hum non esse Homerum nostrum, vt docet etiam Athenæus libro primo.

ἀνδρ.] Qui animo sunt ingrato aduersus eos, à quibus beneficijs sunt affecti, non possunt satis vellicari: tam horrēdum um, & non hominibus, sed belluis ipsis etiam indignum. Quod ita abominatos credendū est veteres Romanos, vt illi uidem imposuerint & quo nullum possis excogitare immanius. Proinde omni genere suppliciorum profligādum vi- e omnes viri grauissimi eam vitandam esse aut præceptis aut exemplis docuerunt. Postremum hoc loco Poëta præ- canus paratissimum se esse dicit gratiæ Thetidi referendæ obseruatæ vitæ beneficium: qua si nihil charius aut precio- is, quo tandem munere eos compensari putas, quibus illam acceptam aut seruatam refers? Re autem ipsa studiū istud pòst Vulcanus comprobabit.

ται πλέσαι] In exoranda alicuius petitione virum bonum hæc diligenter decet obseruare. Primùm an in sua potestate n illam perficere: stulti enim ac inconsulti hominis est, ea polliceri, quæ postea exequi non possis. Deinde an fas & iu- n præstare. Improbi enim & iniqui est, rem iniquam quacunq; de causa stipulari & promittere. Hæc duo præcauet pru- anus, non adeò gratiæ referendæ studiosus, vt virium & probitatis suæ rationem habeat, non passus illo desiderio suā itatem abripi.

ἀνδρὸς δμῆς] Exponit Thetis Vulcano cur ad eum venisset, orditurq; à suæ calamitatis commemoratione: quæ duplex. nuptijs Pelei, quarum causam in Iouem refert: qua de copiosiùs dicendum est. Apollodorus de ea re sic scribit: Δία καὶ ιὼν φασὶν ἐρίσαι περὶ γάμου τῆς Θέτιδος. Θέτιν δὲ ὡς παραιτουμένην ὑφ' Ἥρας μὴ θελῆσαι τῷ Διὶ συνελθεῖν, ὅθεν ὀργισθέντα Δία, θνητῷ συ- . Inquiunt enim Iouem ac Neptunum solos de Thetidis nuptijs contendisse, Thetidem autem noluisse cum Ioue od à Iunone esset educata: vnde iratum Iouem mortali illam copulasse. Quod illa tamen ægrè tulit, quasi turpe esset ter Deas homini nubere: itaq; cum Pelei nuptias fugeret & deuitaret, dicitur in varias formas sese transmutasse, donec ridiano calore sopita in antro quiescens ab eo illigata est, ex consilio Protei: vbi illa quidem rursus varias figuras est ta compressa est strictè, vt in pristinum reuersa statum tota in Pelei venerit potestatem. Quod exponit Ouidius lib. 11. Itaq; inuita contraxit illa hoc coniugium: quod hoc loco ipsamet conqueritur. Sunt tamen qui aliter scripserint, vt ex primo rerum Aeginetarum refert Natalis, aiūt siquidem Thetidem vxorem Pelei fuisse non coactam, neq; sub varijs lentem compressam: sed sponte se in eius matrimonium concessisse, cuius nuptiæ in Pelio monte celebratæ sunt Dijs esentibus, præter Discordiam. Sed nos, si placet, in re non magni momenti Poëtam sequamur. Matri autem Achilles fortunij loco accidisse dicebat nuper. Secunda calamitas Thetidis est in partu Achillis, quem infortunijs eam obruere upiter, subinde videtur in eius perniciem conspirare. Nuper enim passus est illum ab Agamemnone iniuria affici, nūc amici charissimi eum afflixit, cui iuncta est armorum illius priuatio, quæ in hostem transierunt. Est autem breuissima m omnium, quæ ad præsentis negotij illustrationem facere videbantur, narratio: vbi ingenium Poëtæ enitescit, qui m velit, fusissimè explicare: cùm velit rursus, easdem in artissimum locum contrahere. Tum demum petit Thetis ar- à Vulcano, à quo id facilimo negotio impetrauit.

ων.] Hi versus ab eadem Thetide suprà dicti sunt vsq; ad eum, κούρην ἣν ἄρα: vbi incipiet breuis illa ἀνακεφαλαίωσις, de ore annotatione dicebamus.

] Achillis luctum sic describit historia, sed postquam vtrinq; reductæ acies, & iam in tuto miles noster erat, cuncti Rē- em conueniunt, deformatum iam lacrymis, atq; omni supplicio lamentandi Qui modò prostratus humi, nunc cada- ns, adeò reliquorum animos perturbauerat, vt Aiax qui solandi causa astiterat, nihil luctui remitteret

ν, τὴν μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δ' ἐπὶ φύσας·	*Sic locutus, hanc quidem liquit ibi: iuit.a. ad folles.*
ὰρ ἔτρεψε, κέλευσέ τε ἐργάζεσθαι·	*Illas.a. ad ignem admouit iussitq; operari.*
χοάνοισιν ἐείκοσι πᾶσαι ἐφύσων,	*Folles.a. in foraminib. fornacis viginti omnes spirabāt,*
πρηστὸν ἀϋτμὴν ἐξανιεῖσαι,	*Omnigenā facilè accendentē flatum emittentes: (trà,*
σπεύδοντι παρέμμεναι, ἄλλοτε δ' αὖτε	*Interdū vt properanti adesset vehemēs, interdū.v.cō-*
Ἥφαιστός τ' ἐθέλοι καὶ ἔργον ἄνοιτο.	*Quemadmodum Vulcanus vellet & opus perfici posset.*
ἐν πυρὶ βάλλεν ἀτειρέα, κασσίτερόν τε,	*Aes autem in ignem iecit prædurum stannumq;,*
τιμῆντα, καὶ ἄργυρον· αὐτὰρ ἔπειτα	*Et aurum preciosum, & argentum, at deinde*
ἀκμοθέτῳ μέγαν ἄκμονα· γέντο δὲ χειρὶ	*Posuit in trunco magnam incudē: accepit autē manu*
ἑτέρηφι δὲ γέντο πυράγρην.	*Malleum grauem: altera.v. accepit forcipem.*
πρῶτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,	*Fecit autem primùm clypeum magnumq; firmumq;,*
δαιδάλλων· περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαεινὴν,	*Vndiq; variegans, circumq; circulum iecit lucidum,*
μαρμαρέην, ἐκ δ' ἀργύρεον τελαμῶνα.	*Triplicem, splendentē: extra autem argenteum lorum.*
αὐτοῦ ἔσαν σάκεος πτύχες· αὐτὰρ* ἐν αὐτῷ	*Quinq; autem ipsius erant clypei plicæ, sed in ipso*
δαίδαλα πολλὰ ἰδυίῃσι πραπίδεσσιν.	*Fecit varia multa sapienti mente.*
γαῖαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανὸν, ἐν δὲ θάλασσαν,	*In eo quidem terram effinxit, inq; cælum, inq; mare,*
ἀκάμαντα, σελήνην τε πλήθουσαν·	*Solemq; infatigabilem, lunamq; plenam:*
τείρεα πάντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,	*Inq; sydera omnia, quibus cælum coronatum est,*
ιάδας θ', Ὑάδας τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος,	*Pleiadasq;, Hyadasq; roburq; Orionis,*

Ἄρκτον θ', ἣν καὶ Ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,
Ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται, καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει·
Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.
[c] Ἐν δὲ δύω ποίησε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων
Καλάς. ἐν τῇ μέν ῥα γάμοι τ' ἔσαν εἰλαπίναι τε·
Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαΐδων ὕπο λαμπομενάων,
Ἠγίνεον ἀνὰ ἄστυ, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει·
Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον. ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἱστάμεναι θαύμαζον ἐπὶ προθύροισιν ἑκάστη.
Λαοὶ δ' εἰν ἀγορῇ ἔσαν ἀθρόοι. [d] ἔνθα δὲ νεῖκος
Ὠρώρει. δύο δ' ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς
Ἀνδρὸς ἀποφθιμένου. ὁ μὲν εὔχετο πάντ' ἀποδοῦναι,
Δήμῳ πιφαύσκων· ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἑλέσθαι.
Ἄμφω δ' ἱέσθην ἐπὶ ἴστορι πεῖραρ ἑλέσθαι·
Λαοὶ δ' ἀμφοτέροισιν ἐπήπυον, ἀμφὶς ἀρωγοί·
Κήρυκες δ' ἄρα λαὸν ἐρήτυον. οἱ δὲ γέροντες
Εἵατ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοις, ἱερῷ ἐνὶ κύκλῳ·
Σκῆπτρα δὲ κηρύκων ἐν χέρσ' ἔχον ἠεροφώνων·
Τοῖσιν ἔπειτ' ἤϊσσον, ἀμοιβηδὶς δ' ἐδίκαζον.
Κεῖτο δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι δύο χρυσοῖο τάλαντα,
Τῷ δόμεν ὃς μετὰ τοῖσι δίκην ἰθύντατα εἴπῃ.
Τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύο στρατοὶ εἵατο λαῶν,
Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
Ἠὲ διαπραθέειν, ἢ ἄνδιχα πάντα δάσασθαι
Κτῆσιν ὅσην πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς* ἐέργει. — γρ. ἔεργεν.
Οἱ δ' οὔπω πείθοντο, λόχῳ δ' ὑπεθωρήσσοντο.
Τεῖχος μέν ῥ' ἄλοχοί τε φίλαι καὶ νήπια τέκνα
Ῥύατ' ἐφεσταότες, μετὰ δ' ἀνέρες οὓς ἔχε γῆρας.
Οἱ δ' ἴσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἄμφω χρυσείω, χρύσεια δὲ εἵματα ἕσθην,
Καλὼ καὶ μεγάλω σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θεώ περ
Ἀμφὶς ἀριζήλω· λαοὶ δ' ὑπολίζονες ἦσαν.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι σφίσιν εἶκε λοχῆσαι,
Ἐν ποταμῷ, ὅθι τ' ἀρδμὸς ἔην πάντεσσι βοτοῖσιν·
Ἔνθ' ἄρα τοί γ' ἵζοντ' εἰλυμένοι αἴθοπι χαλκῷ.
Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε δύο σκοποὶ εἵατο λαῶν,
Δέγμενοι ὁππότε μῆλα ἰδοίατο καὶ ἕλικας βοῦς.
Οἱ δὲ τάχα προγένοντο, δύω δ' ἅμ' ἕποντο νομῆες,
Τερπόμενοι σύριγξι· δόλον δ' οὔτι προνόησαν.
Οἱ μὲν τὰ προϊδόντες ἐπέδραμον, ὦκα δ' ἔπειτα
Τάμνοντ' ἀμφὶ βοῶν ἀγέλας καὶ πώεα καλὰ
Ἀργεννῶν οἰῶν· κτεῖνον δ' ἐπὶ μηλοβοτῆρας.
Οἱ δ' ὡς οὖν ἐπύθοντο πολὺν κέλαδον παρὰ βουσὶν,
Εἰράων προπάροιθε καθήμενοι, αὐτίκ' ἐφ' ἵππων
Βάντες ἀερσιπόδων μετεκίαθον· αἶψα δ' ἵκοντο.
Στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην ποταμοῖο παρ' ὄχθας,
Βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν·
Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κήρ,
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον·
Ἄλλον τεθνειῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν αἵματι φωτῶν·
Ὡμίλευν δ' ὥστε ζωοὶ βροτοὶ, ἠδ' ἐμάχοντο,
Νεκρούς τ' ἀλλήλων ἔρυον κατατεθνειῶτας.
γρ. Ἐνθ' — *Ἐν δ' ἐτίθει νειὸν μαλακὴν, πίειραν ἄρουραν,
Εὐρεῖαν, τρίπολον· πολλοὶ δ' ἀροτῆρες ἐν αὐτῇ
Ζεύγεα δινεύοντες ἐλάστρεον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Οἱ δ' ὁπότε στρέψαντες ἱκοίατο τέλσον ἀρούρης,

Vrsamq́; quam & Plaustrum cognomine v
Quæ ibidem vertitur & Oriona obseruat:
Sola autem expers est vndarum Oceani.
Inq́; eo duas fecit ciuitates variæ linguæ
Pulchras: in vna q. nuptiæq́; erant, conuiu
Sponsas autem ex thalamis, tædis subaccen
Ducebãt p vrbẽ: multusq́; hymenæus excita
Iuuenes a. saltatores in orbem agebant se: i
Tibiæ citharæq́; sonum edebant, sed matron
Stantes admirabantur in vestibulis singu
Populi a. in concione erant frequentes: illi
Orta erat. duo autem viri contendebãt gr
Viri interfecti, alter qdẽ affirmabat omni
Populo declarans: alter v. negabat quicq
Ambo verò cupiebant apud arbitrum fine
Ciues a. vtrisq; acclamabant, hinc inde a
Præcones autem populum continebant. at
Sedebant in politis lapidibus, sacro in circu
Sceptra v. præconum in manibus gestaban
His sceptris dein incedebãt, alternatimq́;
Iacebant a. in medio duo auri talenta,
Huic ad dandũ q inter hos sententiã rectiss
Alterã a. ciuitatem duo exercitus obsideba
Armis fulgentes: bifariam autem ipsis pl
silium
Aut euertere, aut in duas partes omnia di
Possessionẽ scilicet, quãtã oppidũ amænũ
Hi v. nondũ parebãt: ad insidias a. clàm ar
Murũ q. coniugesq́; delectæ, & infantes fili
Custodiebãt suprà stãtes: interq́; viri quos h
Hi v. ibãt: dux erat a. ipsis Mars & Pallas
Ambo aurei, aureas & vestes induti eran
Pulchri & magni cum armis: sicut dij scilic
Vtrinq́; conspicui: populi autem humiliores
Hi v. quãdo puenerũt vbi ipsis cõmodũ er
Apud fluuium, vbi potatio erat omnibus a
Ibi hi consederunt tecti splendenti ære.
His a. deinde procul duo speculatores sedebã
Obseruãtes quãdo oues viderẽt et curuè ince
Illi v. citò procedebãt, duoq́; simul sequebãtu
Oblectantes sese fistulis: insidias n. neutiq pr
Illi quidẽ hæc prouidentes incurrerunt: moxq
Cædebant vndiq; boum armenta, & greges p
Candidarum ouiũ: interficiebãt autẽ insupe
Illi a. postquã audierunt multum strepitũ a
Conciones ante sedentes, confestim equos
Ascendentes celeres insecuti sunt: moxq́; per
Consistentes verò pugnabant pugnã fluuij a
Feriebant autem se inuicẽ æratis hastis.
Interq́; Cõtẽtio, interq́; Tumultus versabãt
Aliũ viuum detinẽs recẽs vulneratum, aliu
Alium interfectũ per stragem trahebat pedi
Vestẽ a. gestabat circa humeros valdè cruẽt
Versabãtur a. tanq viui hoĩes, & pugnabãt,
Cadaueraq́; mutua trahebant interempta.
In eo etiam ponebat nouale molle pingue
Latum, ter aratum: multi v. aratores in ipso
Iuga vertentes terram, agitabant huc & illi
Hi a. quando verso solo venerunt ad finem a

δὲ ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέος οἴνου
ο ἐπιών· τοὶ δὲ στρέψασκον ἀν' ὄγμους,
ιο βαθείης τέλσον ἱκέσθαι.
ετ' ὄπισθεν, ἀρηρομένῃ δὲ ἐῴκει,
ἐοῦσα· τὸ δὴ περὶ θαῦμα ἐτέτυκτο.
ίθει τέμενος βαθυλήιον· ἔνθα δ' ἔριθοι
ς δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες. (ζε,
δ' ἄλλα μετ' ὄγμον ἐπήτριμα πῖπτον ἔρα-
μαλλοδετῆρες ἐν ἐλλεδανοῖσι δέοντο.
ἀμαλλοδετῆρες ἐφέστασαν· αὐτὰρ ὄπισθε
γμεύοντες, ἐν ἀγκαλίδεσσι φέροντες,
αρεχον. βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ
ων ἑστήκει ἐπ' ὄγμου γηθόσυνος κῆρ.
ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυῒ δαῖτα πένοντο·
ύσαντες μέγαν ἄμφεπον. αἱ δὲ γυναῖκες
ισιν, λεύκ' ἄλφιτα πολλὰ πάλυνον.
ίθει σταφυλῇσι μέγα βρίθουσαν ἀλωήν,
σείην· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν·
λαξι διαμπερὲς ἀργυρέῃσιν.
νέην κάπετον, περὶ δ' ἕρκος ἔλασσε
ία δ' οἴη ἀταρπιτὸς ἦεν ἐπ' αὐτήν,
φορῆες, ὅτε τρυγόωεν ἀλωήν.
δὲ καὶ ἠΐθεοι ἀταλὰ φρονέοντες
πλάροισι φέρον μελιηδέα καρπόν.
μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
ιζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε
φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες ἁμαρτῇ
μῷ τε, ποσὶ σκαίροντες ἕποντο.
ἐλῶν ποίησε βοῶν ὀρθοκραιράων·
σοιο τετεύχατο κασσιτέρου τε,
ἀπὸ κόπρου ἐπεσσεύοντο νομόνδε
κελάδοντα, παρὰ ῥοδανὸν δονα-

ῆες ἅμ' ἐστιχόωντο βόεσσι
ία δέ σφι κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο.
δὲ λέοντε δύ' ἐν πρώτῃσι βόεσσι
ηλον ἐχέτην· ὁ δὲ μακρὰ μεμυκὼς
κύνες μετεκίαθον ἠδ' αἰζηοί.
ήξαντε βοὸς μεγάλοιο βοείην,
μέλαν αἷμα λαφύσσετον· οἱ δὲ νομῆες
πον, ταχέας κύνας ὀτρύνοντες.
δακέειν μὲν ἀπετρωπῶντο λεόντων,
λ' ἐγγὺς ὑλάκτεον, ἔκ τ' ἀλέοντο.
ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
γει μέγαν οἰῶν ἀργεννάων,
λισίας τε, κατηρεφέας ἰδὲ σηκούς.
ποίκιλλε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
ποτ' ἐνὶ Κνωσσῷ εὐρείῃ
ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ.
οι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχοντες.
αἱ μὲν λεπτὰς ὀθόνας ἔχον, οἱ δὲ χιτῶνας
ύννητους, ἦκα στίλβοντας ἐλαίῳ·
μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον, οἱ δὲ μαχαίρας
χρυσείας ἐξ ἀργυρέων τελαμώνων.
οτὲ μὲν θρέξασκον ἐπισταμένοισι πόδεσσι
μάλ', ὡς ὅτε τις τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσιν
ος κεραμεὺς πειρήσεται αἴ κε θέῃσιν·
δ' αὖ θρέξασκον ἐπὶ στίχας ἀλλήλοισι.

Illis tum in manibus poculum dulcis vini
Dabat vir accedens: hi autem vertebant per sulcos,
Cupientes noualis profundi ad terminum peruenire.
Ipsum.a.nigrescebat à tergo: aratro.a.simile erat.
Aureum quãuis esset: hoc.a.ingens miraculum erat.
In eo etiã ponebat cãpũ altæ segetis: ibi.a.messores γρ. Ἐριθ'
Metebant acutas falces in manibus habentes:
Manipuli.a.alij.q.in sulcũ densi cadebant in terram:
Alios.v.mergitum ligatores vinculis constringebãt.
Tres.a.mergitum ligatores astabant, sed ponè
Pueri mergites colligentes, in vlnis ferentes
Festinanter porrigebant. Rex.a.inter hos silentio
Sceptrum tenens stabat ad sulcum lætus corde.
Præcones.a.procul sub quercu conuiuiũ præparabãt:
Bouẽ.a.postq̃ mactaßet magnũ, curabãt: mulieres.a.
Cœnam operarijs, albas farinas multas miscebant.
In eo etiam ponebat vuis valdè oneratam vineã, γρ. Ἐριθ'
Pulchram, auream: nigri autem per eã racemi erant:
Stabat autem palis per totum argenteis:
Circùm aũt, cæruleam fossam, circa etiam sepẽ duxit
Ex stanno: vna autem sola semita erat in ipsam.
Quâ ibant baiuli, quando vindemiarent vineam.
Virgines aũt, & iuuenes innupti pueriliter sapiẽtes
Textis in calathis portabant dulcem fructum:
Hos autem inter medios, puer cithara sonora
Suauiter citharizabat: chorda autẽ bellè resonabat
Tenella voce. hi autem pulsantes terram simul
Cantuq; sibiloq; pedibus tripudiantes sequebantur.
In eo etiã armẽtũ fecit boũ erecta capita habẽtiũ.
Ipsæ autem boues auro facta erant, stannoq;:
Mugitu.a.ex stercore (i. stabulo) ruebant ad pascua,
Apud fluuium resonantem, valdè rapidum, cannis a- γρ. ῥαδαλὸν
bundantem.
Aurei autem pastores vnà ibant cum bobus
Quatuor: nouẽ.a.ipsos canes pedib. celeres sequebãt.
Horrendi verò leones duo inter primas boues
Taurũ valdè mugientẽ tenebãt: hic aũt altè mugiens
Trahebatur: hunc.a.canes cõsequebãtur & iuuenes:
Illi quidem discerpta bouis magni pelle,
Viscera & atrũ sanguinem sorbebant. pastores verò
Frustrà immittebant veloces canes incitantes:
Hi nempe mordere quidem abstinebant à leonibus.
Stantes autem valdè propè latrabant & euitabant.
In eo etiam pascuum fecit inclytus Vulcanus
In amœna valle magnum ouium candidarum,
Stabulaq;, tuguriaq;, tecta atq; ouilia.
In eo etiã choream variè finxit inclytus Vulcanus,
Ei similem qualem olim in Cnosso lata
Dædalus elaborauit pulchricomæ Ariadnæ.
Ibi quidem adolescentes & virgines formosißimæ
Tripudiabant, inuicem in vola manus tenentes.
Horũ.a.hæ quidẽ tenues vestes gerebãt: illi.v.tunicas
Induti erãt bene textas, sensim splẽdẽtes tanquã oleo: γρ. Εἶχον ἐϋ-νήτους
Et hæ quidẽ pulchras coronas habebãt: illi.a.gladios
Gestabant aureos ab argenteis cingulis.
Hi.a.quandoq; in orbem cursitabant doctis pedibus
Agiliter admodũ, sicut quũ quis rotã aptatã manib.
Sedens figulus tentauerit si currat. (terse:
Quandoq;.a.rursus cursitabant p ordines dispositi in-

Πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιΐσταθ' ὅμιλος
Τερπόμενοι. δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.
b Ἐν δ' ἐτίθει ποταμοῖο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο,
Ἄντυγα πὰρ πυμάτην σάκεος πύκα ποιητοῖο.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
Τεῦξ' ἄρα οἱ θώρηκα φαεινότερον πυρὸς αὐγῆς·
Τεῦξε δέ οἱ * κόρυθα βριαρὴν κροτάφοις ἀραρυῖαν, (χ. κυνέην)
Καλὴν, δαιδαλέην. ἐπὶ δὲ χρύσεον λόφον ἧκε.
Τεῦξε δέ οἱ κνημῖδας ἑανοῦ κασσιτέροιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πάνθ' ὅπλα κάμε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Μητρὸς Ἀχιλλῆος θῆκε προπάροιθεν ἀείρας.
Ἡ δ' ἴρηξ ὣς, ἆλτο κατ' Οὐλύμπου νιφόεντος,
Τεύχεα μαρμαίροντα παρ' Ἡφαίστοιο φέρουσα.

Plurima .v. delectabilē choreā circūstab.
Oblectantes sese. duo autem saltatores in
Cantum incipientes versabant se per eos
In eo etiam posuit fluminis magnum robu
Ora in extrema scuti affabrè facti.
At postquā fabricauit scutum magnu
Fecit ei thoracem splendidiorem ignis fu
Fecit etiam ei galeam fortem temporibus
Pulchram, variegatā: supraq; aureā crist.
Fecit etiam ei ocreas ex ductili stanno.
At postq̄ omnia arma elaborauit inclytu
Coram matre Achillis posuit attollens.
Hæc verò velut accipiter desilijt ab Olym
Arma splendentia à Vulcano afferens.

COMMENTARIVS.

a ποίκιλλε τεύχη] Huc omnes omnium literatorum hominum cohortes appello spectatrices tam elegantis artifi nam, sed diuinam, & Vulcano ipso planè dignam, manum intueantur. Si vnquam Poëtæ nostri ingenium appar tissimè inclarescit: quanquam Momo suo non careat vir tantus: sed qua fide & iudicio, viderit sua proles, & illius M Enimuerò quid factum ab artifice nostro existimatis, nisi vniuersum Orbem, quem tam spaciosum & penè immens orbiculus complectitur & repræsentat? Ibi cœlum voluitur, ibi sydera rutilant, ibi terra complanatur, ibi mare intu vrbes, quarum altera pace amabilis, altera bello aperto & insidijs formidabilis: ibi agricolarum, ibi messorum labor vinitores & reliqua sic ingeniosè efformata, vt nihil ingeniosius excogitari posse existimem, vnde nō sine causa vid didisse nonnulli hæc omnia spontaneè quodammodo moueri, non secus ac Vulcanij illi tripodes, & Venus illa Dæd & nescio an satis rectè eorū sententia ab Aristonico refutata sit. Sic enim à Poëta omnia describuntur, vt non ex dur tallo constare putes, sed ex verè viuente & mouente anima. Neq; nego arma Aeneæ apud Virgilium summo quo bricata, sed illa ad Homerum minimū. Habeo quem illi ex nostris viris comparem, qui Poëta vnus mihi hodie inst & nisi Homeri interpres essem, ipso etiam Homero longè superior, adeò diuinum illi dedit opus condere illius arg tas, & meliore spiritu cōcitatum, quàm ceteros omnino mihi sit credibile. Sed Bartasi noster, πῶς ἄν σ' ἐπαινέσαιμι μη ἐνδεῶς μήτ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν; αἰνούμενοι γὰρ οἱ 'γαθοὶ, τρόπον τινὰ μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἐὰν αἰνῶσ' ἄγαν. Hic est igitur ille no celebri illo Heptamero celeberrimus, cuius elegantissimam picturam libri septimi eius operis, in ipso initio, Poëtæ opponere posse arbitror. Quod exteris nationibus dictum volo, vt intelligant, quanto lumine & splendore nouiss ribus Aquitania nostra refulgeat, breui hoc suum iubar in peregrinos trāsmissura, si doctissimum, vt audio, illius int fortunauerit. Meditabar ego nescio quid tale paucos ante annos, sed in hoc curriculo me tam citis hominis quadri maximo cum gaudio intellexi, cui ego palmam hanc, quæ proculdubio laurea futura est, concedens felicē metæ fle quod si sensero meam quoq; in ea re operam placere, eam tam sancto operi non recusabo. In hæc ego cum bona le uertero. Sed vt ad Homerum redeamus, moneo eos quicunque tanti Poëtæ lectione delectantur, hunc locum dil uertant, ne sicco pede tantos opum & diuitiarum fontes, quibus scatet, pertranseant. Videamus igitur qua ratione s tur, vt nos referimus ex Eustathio, prout ipsa ex Dæmone nescio (qua mulier enim fuit Philosophiæ, & ipsius Poëse tulit. Dicebat illa itaque per rotundum clypeum mundi quoque rotunditatem significari, per illa quatuor metalla, ta: nimirum per aurum ignem, per æs terram, propter duritiem, per stannum aquam propter mollitiem & facilitat argentum aërem propter illius metalli sordes & quasi obscuritatem, antequam repurgatum fuerit. Tum paulò pò ipsum vsum esse proprijs elementorum nominibus. Terram enim, cœlum & aquā nominat. Ignis aūt est ipsemet ar (vel potiùs, vt ego sentio, ipse ignis, in quo Vulcanus operatur) Quod autem ἄντυγα τρίπλακα μαρμαρέην appellat, a diacū, qui triplex dicatur propter eius latitudinem, per quem duodecim mouentur signa: & splendens, propter Solis illo circulo iter. Per ἀργύρεον τελαμῶνα axem intelligit, circa quem cœlum voluitur. Per quinque plicas, quinque circu vel æquidistantes: nimirum Septentrionalem, Solstitialem, Aequatorem, Brumalem, Antarcticū, &c. In quib. forsitan vellicare, sed nos proponere illa voluimus, quanquam breuissimè: & si cui minus arrideant, rogo obnixè lectorem, lib. 4 Frācicorum audiat: Goropium, inquam, quem ego authorem vnicè amo & amplector. Sic ergo ille, vbi de ins tur non longè à principio: Homerus, inquit, ille Poëtarum Apollo, animaduertens studiosè à plerisq; generis clarit præferri solere, illustrissimo nos exemplo docere voluit, quidnam illud esset, quod homines maximè nobilitaret, ac ximos collocaret. Hic enim Achilli suo clypei insignia non à Thetidis, non à Pelei, non à Iouis, à quibus genus ducel petenda sibi putauit, tametsi ab hoc fulmen, quo arma terribilia redderet, potuisset mutuari: verùm altius humani an decus, rectam nobis ad veram nobilitatem viam ostendit. Ea enim clypeo insculpsit, quorum inspectu animus no opificis rapitur contemplationem: quæ cùm summum bonorum complectatur, summam quoque absoluit nobilitat enim Vulcanus omnem siderum varietatem in scuto depingit, deinde pacis & belli artes omnes & officia addit, nul rerum parte, quæ ad hominum cœtus bene gubernandos spectant, omissa: quo quid aliud voluit indicatum, quàm mum ad omnem malorum impetum propulsandum esse, si tota sese sapientiæ panoplia armârit, atq; etiam quibusu bus obiecerit? Nec interim ociosam & inertem laudat Philosophiam, sed eam quam ab ordinatis astrorum motion pub. gubernandam detraxit: vnà & exemplar & finem rerum gerendarum proponens, vnà ipsius exemplaris inter exponens. videant modò qui totam nobilitatem cædibus & sanguine metiuntur, quàm lōgè ab Homerica nobilitate nihil habeant cum ea communionis pyrgopolinicæ illi, qui sibi eo maximè nomine placent: quòd nihil vnquam did nioris disciplinæ, &c. Reliqua poterunt perlegere, quibus erit ad manus Goropius Becanus noster.

b πληιάδας θ', ὑάδας τε.] Plutarchus in vita Homeri ex hoc loco obseruat, peritū etiam Astrologię fuisse Poëtam his ἄλλων, δὲ καὶ τὸν οὐρανὸν ἄστρων, ὅτι οὐκ ἀπείρως Ὅμηρος εἶχεν φανερόν ἐστιν ἐξ ὧν πεποίηκε Πληϊάδας θ' ὑάδας τε τό τε σθένος ὠρίωνος τὴν ἀεὶ στρεφομένην περὶ τὸν ἀφανῆ πόλον τὸν βόρειον, καὶ διὰ τὸ μετέωρον μὴ ἁπτομένην τοῦ ὁρίζοντος, ὅτι ἐν ἴσῳ χρόνῳ ὅ τε μικρότατός ἐστιν ἀρκτικὸς, καὶ ὁ μέγιστος, ἐν ᾧ ὠρίων στρέφεται ἐν τῇ τοῦ κόσμου περιφορᾷ καὶ τὸν βραδέως δυόμενον βοώτην, ὅτι πλείονα χρόνον ... τὴν πεπτωκὼς θέσιν, ὥστε ὀρθὸν καταφέρεσθαι, καὶ συγκαταδύεσθαι τέσσαρσι ζῳδίοις τῶν πάντων εἰς ὅλην νύκτα μεριζομένων ἓξ ζῳδίων. εἰ δὲ μὴ τῶν ἄστρων θεωρήματα διεξῆλθεν, ὡς Ἄρατος ἢ ἄλλος τις, οὐ χρὴ θαυμάζειν· οὐ γὰρ τοῦτο προέκειτο αὐτῷ. id est. Quòd verò nec aliorum peritus fuerit Homerus, ex ijs quæ finxit palàm est, πληιάδας θ' ὑάδας τε, &c. Ad hæc vrsam describit, quo pacto subir lum Arcticum nobis semper apparentem versetur, & propter sublimitatem horizontem non attingat, eò quòd & æq & minimus circulus, in quo vrsa est, & maximus, in quo Orion, in mundi circunferentia vertitur. Prætereà & Booten dentem, quia diuturnum faciens occasum, eiusmodi situm habet, vt rectus deferatur, & vnà cum quatuor signis occid ex cunctis illis sex, quæ toti nocti attribuuntur. Quod verò non omnia, quæ ad siderum contemplationem pertinent, alius quispiam persecutus est, nemini videatur mirum. neque enim hoc ipsius institutum fuit. Hæc ille breuiter: nos sin nemus. Arbitror itaque Pleiadum, Hyadum & Orionis tantùm meminisse: vt nimirum signa septentrionalia & meridio

illa indicaret. Sunt enim Pleiades & Hyades ad Boream, illæ nimirum in tauri dorso, hæ in capite: illarum sex tantùm apud Proclum in Sphæra cùm tamen septem sint: Hyades verò quinque. Hygino lib. 3. septem. Has tantùm cùm ...isse existimandum est Poëtam propter breuitatem, non quòd reliqua signa ignorârit: quin & de Arcto statim loqui... Cynosuram potuit nescisse, quæ post eum inuēta à Thalete dicitur. Et cùm Orionem nominat, non est verisimile i... Procyona, Lupum, Argo, Hydram, Cratera, Coruum, Centaurum & reliqua signa Austrina. Obtulit tamen ex vtraq; ...antùm, videlicet ex prima duodecim, ex secunda vnicum. Orionis autem robur appellat, quia Orion sydus est maxi... porrò Orionem tantę fuisse magnitudinis, vt nulla esset tanta profunditas, è qua non humeri saltem extarent è mari, ...10. Aeneid. *- quam magnus Orion*

Cùm pedes incedit medij per maxima Nerei Stagna viam scindens, humero supereminet vndas.

...e Arcto subiungit Poëta, eam dictam etiam ἅμαξαν: sciendum est, quòd Hyginus lib. 2. notat, initiò qui sidera perui... ...erum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerant, quod non arctum, sed plaustrū nominarunt: ex septem ...æ pariles, & maximè in vno loco viderentur, pro bobus habitas fuisse, reliquas verò quinque plaustri figuram simu... quod proximum huic est signum, Bootem nominari voluisse, qui posteà dictus est Arctophylax: eadem arctos dicta ...ribus, vt ex hoc loco constat, & ita Hyginus exposuit. Posteriores autem distinxerunt Arctophylacem, qui & Boo... ...c Aratus: ἐξόπιθεν δ' ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς Ἀρκτοφύλαξ, τὸν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι βοώτην. Illud porrò Plaustrū nunquā ...citur à Poëta αὐτοῦ στρέφεται: id est, vt interpretatur Didymus, περὶ τὸν αὐτὸν τόπον ὡς μὴ καταδυομένη· quod Poëta melius ...u exponit, οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο: Solam porrò non occidere dicit habita ratione Pleiadum, Hyadum & ...ccidunt: sunt tamen & quæ non occidunt præterea in circulo Arctico, Gynosura, Draco inter duas Arctos colloca... ...ôtæ sinistra, & Cepheus à pectore ad pedes. Porrò de hac vrsa vide Strab. lib. 1. & ibi Xylandrum. Quod autem dicit δοκεύει, alludit ad fabulam, Calysto filia Lycaonis à Ioue compressa, vel ab ipso vel à Diana, quam ad venationem vrsam mutata est, & in cœlum relata. Orion autem venator fuit eximius, proinde cùm Diana venationem exercens, ...n, illius virginitatem attentauit, quem Dea serpente excitato perdidit (vnde Orion serpente oriente occidit) Orio... ...ferátus inter sidera collocauit. Itaque dicitur vrsa Orionem quasi venatorem spectare, quasi timens ne ab illo capia... ...è ad ἀντιθέτικον spectat: quippe vrsa ad Orionem spectat, & pariter cum illo mouetur. Iam fabulæ Pleiadum, Hya... ...onis, & Arcti, copiosiùs in Lexico exponentur.

...νιους πόλεις] Didymus & Eustathius interpretes nostri referunt, Agalliam Cercyræum hunc locū sic enarrasse. Duas ...tas esse, Athenas & Eleusinem. Primùm, quòd Athenæ prima sit totius mundi vrbs, quę post elementa à Deo mu... ...ta & exædificata, in qua nuptiæ primùm inuentæ sunt, nimirum sub Cecrope (quem vt omnis antiquitas, inquit ...abulata est biformem prodidere, quia primus marem fœminæ matrimonio iūxit) Tibias Athenis prima reperit Pal... ...uod autem περὶ δ' ἄλικας φονῆας loquitur Poëta, id etiam Athenis accommodat, quòd ibi primùm factum est iudicium ...Neptuni filio: quod ego ex Pausaniæ Atticis illustro, vbi refert in Aesculapij æde fontem esse, ad quem Halirrho... ...filium à Marte, cuius filiæ Alcippæ vitium obtulerat, interfectum tradunt: deq; ea cæde primùm capitis iudicium ...cùm mercedem Athenis capiant Iudices, ideo dixisse Poëtam in medio stare duo auri talenta, mercedem illi qui re... ...lerit. Per ἱερὸν κύκλον autem intelligere Areopagum, qui locus est iudicij Atheniensium. Et hæc de Athenis. Alteram ...icebat esse Eleusinem, circa quā duo exercitus illi sunt Phorbantis ex Acarnania, & Eumolpi Posidonis filij ex Thra... ...ferunt Mars & Minerua: ille, quòd in Areopago solutus est cædis illius Halirrhothij crimine, hæc, quòd vrbs Athe... ...ab illa haberet. Cætera quæ sequuntur, propria sunt, ait, Eleusinæ: ...ager ille noualis τρίπολος, quod nimi... ...primùm fruges dedisse Ceres dicatur: item vuas propter Icarij & Dionysij illac iter. Illud autem clariùs Eustathius, ...m Triptolemum ibi primùm dicant primùm frumentum seuisse, qu... etiam Regem fuisse dicunt, vt & hîc Poëtæ messi Re... ...& aratrum ibi primùm iunctum est. Ideò quidam post ἡ μὲν ὀξείας δρέπανας ἐν χερσὶν ἔχοντες, hunc versum interserebāt, ...δημήτερος ἀγλαοδώρου. Ibidem præterea mactatur bos, quia dicunt primùm illic sacrificatum bouem a Thalone e... ...Porrò dicebat paulò pòst etiam Poëtam Thesei regis Atheniensium meminisse. Sic Cercyræus ille in gratiam ciui... ...omerica interpretabatur, quo sensu etiam illa præcedentia explicabat, vt refert Eustathius. vnde etiam colligebat Atheniensem fuisse, quod quidam scripserunt. Maximus autem Tyrius Orat. 16. has duas ciuitates interpretatur es... ...acum, Ithacensium alteram: in altera, inquit verecundia, in altera regnat petulantia: altera habet legitimos Reges, ...tissimos procos. Hi quidem ingredientem Regem, perinde ac aliquem Deum, intuentur: illi regio thalamo insidias ...verò quis est propositus vtrisq;? Nimirum hos perpetua habet delectatio, iucunda vita, peregrinorum hospitalitas; ...s, terræ fructus: pernicies illos, ipsis voluptatibus ingruens, qui quidem exitus contumeliosam improbitatem atque ...entiam protinus manet. Hæc ille.

...εἵνεκα ποινῆς] Iudicium inducit duorum quorundam hominum: è quibus qui accusatur, dicit se capitis sui redemptio... ...pro homine à se interempto, accusans verò negat. Intelligit autem ea quæ Attici vocant ὑποφόνια, quæ domesticis ...icida persoluebat, ne illi in eum iure experirentur qua de re aliàs nobis dictum est. Fuisse olim moris, vt qui cædis ...ia liberari posset. Cui simile fuit illud apud Trallianos, vbi qui Minyam aut Lelegeu occidisset, si leguminis modiū ...is exoluisset, expiabatur è cæde.

...καλὸν ἄειδε] Quidā per λίνον chordas lineas intelligebant, quòd olim neruis non vterentur, existimantes illos Dijs di... Linum Poëta, qui à canibus discerptus est, vt ait Didymus: vel ab ipso Apolline, vt Pausanias in Bœoticis, cuius ver... in hanc sententiam interpretantur: λέγεται δὲ ὡς ὁ Λῖνος οὗτος παῖς μὲν οὐρανίας εἴη, καὶ Ἀμφιμάρου τοῦ Ποσειδῶνος, μεγίστην δὲ ...ὅσοι πρότερον ἐγένοντο λάβοι δόξαν ἐπὶ μουσικῇ καὶ ὡς Ἀπόλλων ἀποκτείνειεν αὐτὸν ἐξισούμενον κατὰ τὴν ᾠδήν. ἀποθανόντος δὲ ...πένθος διῆλθεν ἄρα καὶ ἄχρι τῆς βαρβάρου πάσης ὡς καὶ Αἰγυπτίοις ᾆσμα γενέσθαι λίνον, καλοῦσι δὲ τὸ ᾆσμα Αἰγύπτιοι τῇ ἐπιχωρίᾳ ...οἱ δὲ ἑλληνικὰ ἔπη ποιήσαντες Ὅμηρος μὲν ἅτε ᾆσμα ἑλλήνων ὂν ἐπιστάμενος τοῦ Λίνου τὰ παθήματα, ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἔφη τῇ ἀσπίδι ...τὸν ἥφαιστον καὶ κιθαρῳδὸν παῖδα ᾄδοντα ἐς Λίνον, τὸ ἴσον δ' ἐν μέσοισι, &c. Ex quibus verbis patet Linum poëtam hoc lo...

...κηστ] Duo proponit saltandi genera: vnum Pyrrhichium & ὀρχηστικὸν, alterum ἴλεον, quod vtrunq; ad illius choreę ...esse dicit, quem Dædalus Ariadnę monstrauit, & quem ipsa Ariadna Theseo etiam manifestauit, vt se cum iuueni... ...nsium labyrintho eriperet: vnde constat flexuosam variè fuisse hanc impositam scuto choream à Vulcano in illius ...m. Pausanias in Arcadicis dicit, Homerum chorum in Achillis clypeo à Vulcano fabricatum, idcirco cum Ariadnæ ...erat Dædalus, comparasse, quia nullum solertioris artificij opus viderat. Historia autem illa seu fabula de Theseo ...Plutarchum in illius vita, & apud Didymum hoc loco, & Eustathium. Pleni sunt ea de re Poëtarum libri.

...Docet terram ab Oceano in orbem ambiri, vt etiam ex hoc loco notauit Strabo lib. 1. vbi etiam explicat cur flumen ...pelletur ab Homero. quæ possem & multa alia in hunc locum describere, vt etiam pleraque minutiora ad præce... ...tionem: sed nolo diligentia mea lectores negligentiores fieri. quibus si omnia pręmansa ingerantur in os, vereor ne ipsi victum sibi postea quæritent. Deinde iniquum est ab vno omnia postulare, tum breuitatis me subinde typographus admonebat, veritus ne in nimiam molem volumen istud incresceret.

FINIS LIBRI XIIX. HOMERI ILIADIS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ
Τ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ
Ὁμήρου Ἰλιάδος.

ΘΕΤΙΔΟΣ κομισάσης Ἀχιλλεῖ τὰ ὅπλα παρὰ Ἡφαίστου, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἕλληνας ὁ ἥρως, ἀπόρρησιν ποιεῖται τῆς μήνιδος, καὶ λαμβάνει τὰ δῶρα ἃ παρ' αὐτῷ Ἀγαμέμνων δώσειν ὑπέσχετο. τροφῆς δὲ ἀπελομένων ἐκείνων, αὐτὸς ἄσιτος διαμένων ὁπλίζεται, καὶ στρατιὰν ἐξάγει ἐπὶ τὸν πόλεμον. ὁ δὲ ὕστερος τῶν ἵππων αὐτοῦ Ξάνθος τὴν ἐσομένην αὐτῷ ἀναίρεσιν καταμαντεύεται· ᾧ καὶ ἐπιπλήττει.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Ταῦ δ' ἀπέληγε χόλοιο, καὶ ἔκθορε δῖος Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Μήνιδος ἀπόρρησις.

ΗΩΣ μὲν κροκόπεπλος ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων
Ὤρνυθ', ἵν' ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσιν.
Ἡ δ' ἐς νῆας ἵκανε θεοῦ πάρα δῶρα φέρουσα·
Εὗρε δὲ Πατρόκλῳ περικείμενον ὃν φίλον υἱόν,
Κλαίοντα λιγέως· πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Μύρονθ'. ἡ δ' ἐν τοῖσι παρίστατο δῖα θεάων,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Τέκνον ἐμόν, τοῦτον μὲν ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ
Κεῖσθαι, ἐπειδὴ πρῶτα θεῶν ἰότητι δαμάσθη·
Τύνη δ' Ἡφαίστοιο πάρα κλυτὰ τεύχεα δέξο,
Καλὰ μάλ', οἷ' οὔπω τις ἀνὴρ ὤμοισι φόρησεν.
Ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ κατὰ τεύχε' ἔθηκε
Πρόσθεν Ἀχιλλῆος· τὰ δ' ἀνέβραχε δαίδαλα πάντα.
Μυρμιδόνας δ' ἄρα πάντας ἕλε τρόμος, οὐδέ τις ἔτλη
Ἄντην εἰσιδέειν, ἀλλ' ἔτρεσαν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ὡς εἶδ', ὥς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος· ἐν δέ οἱ ὄσσε
Δεινὸν ὑπὸ βλεφάρων ὡσεὶ σέλας ἐξεφάανθη·
Τέρπετο δ' ἐν χείρεσσιν ἔχων θεοῦ ἀγλαὰ δῶρα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ φρεσὶν ᾗσιν ἐτάρπετο δαίδαλα λεύσσων,
Αὐτίκα μητέρα ἣν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Μῆτερ ἐμή, τὰ μὲν ὅπλα θεὸς πόρεν, οἷ' ἐπιεικὲς
Ἔργ' ἔμεν ἀθανάτων, μηδὲ βροτὸν ἄνδρα τελέσσαι·
Νῦν δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ θωρήξομαι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
Δείδω μή μοι τόφρα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Μυῖαι καδδῦσαι κατὰ χαλκοτύπους ὠτειλὰς
Εὐλὰς ἐγγείνωνται, ἀεικίσσωσι δὲ νεκρόν.
Ἐκ δ' αἰὼν πέφαται, κατὰ δὲ χρόα πάντα σαπείη.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Τέκνον, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων·
Τῷ μὲν ἐγὼ πειρήσω ἀλαλκεῖν ἄγρια φῦλα
Μυίας, αἵ ῥά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν.
Ἤν περ γὰρ κεῖταί γε τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν,
Αἰεὶ τῷδ' ἔσται χρὼς ἔμπεδος, ἢ καὶ ἀρείων·
Ἀλλὰ σύ γ' εἰς ἀγορὴν καλέσας ἥρωας Ἀχαιούς,
Μῆνιν ἀποειπὼν Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
Αἶψα μάλ' ἐς πόλεμον θωρήσσεο, δύσεο δ' ἀλκήν.
Ὣς ἄρα φωνήσασα μένος πολυθαρσὲς ἐνῆκε·
Πατρόκλῳ δ' αὖτ' ἀμβροσίην καὶ νέκταρ ἐρυθρὸν
Στάξε κατὰ ῥινῶν, ἵνα οἱ χρὼς ἔμπεδος εἴη.
Αὐτὰρ ὁ βῆ παρὰ θῖνα θαλάσσης δῖος Ἀχιλλεύς,

ARGVMENTV[M]
DECIMINONI LIBR[I]
Homeri Iliadis.

THETIS cùm attulisset ACHILLI a[rma a Vulca]no, cogens in concionem Græcos *Achill*[es renun]ciationem facit iræ, & accipit dona, qu[æ ei A]non se daturum promiserat. Cibum au[tem sumentibus] illis, ipse ieiunus permanens, armat se: & [exercitum] ducit ad bellum. Alter autem equorum ipsius Xan[thus ipsi]ci interitum vaticinatur, quem & *ob hoc* increpat.

Aliud argumentum: vel inscrip[tio].

T. autem cessauit ab ira, & excurrit nobilis Ac[hilles].

Aliud.

Iræ depositio.

AVRORA quidem croce[o peplo ab Oceani fluctibus
Oriebatur, vt immorta[libus lucem] ferret & mortalibus.
Illa verò ad naues per[uenit, a Deo] dona ferens:
Inuenit.a.Patroclo circum iacentē suū ch[arum filium],
Flentem acriter: multi autem circa ipsum [socii]
Lugebant: hæc.v.inter hos astitit nobilis[sima dearum],
Inq; eius hæsit manu, verbumq; dixit & el[oquuta est]
Fili mi, hunc quidem sinamus dolente[s]
Iacere, postq̄ primū Deorū voluntate inte[rfectus est]:
Tu verò à Vulcano inclyta arma accipe
Pulchra admodū, qualia nōdū q̄spiā vir h[umeris gestauit].
Sic loquuta Dea, arma deposuit
Ante Achillē: hæc.v.insonuerunt artificios[a omnia].
Myrmidonas.v.oēs cepit tremor, neq; quis[quam ausus est]
Contrà aspicere, sed timuerunt: at Achilles
Vt vidit, statim ipsum magis subÿt ira: in[que ei oculi]
Terribiliter sub palpebris tanquā iubar ap[paruerunt]:
Oblectabatur.a.in manibus tenēs dei splē[dida dona].
At postq̄ mētib. suis delectatus est artificios[a videns],
Continuò matrē suam verbis velocibus all[oquutus est],
Mater mea: hæc.q.arma deus dedit, qua[lia decet]
Opera esse immortaliū, neq; mortalē virū p[erficere]:
Nunc certè quidē ego armabor: sed valdè g[rauiter]
Timeo, ne mihi interea Menœtÿ fortem fili[um]
Muscæ ingressæ in impressa ære vulnera,
Vermes generent, deturpentq; cadauer
(Vita aūt interfecta est) inq; corpore toto p[utrescat].
Hunc autē excepit deinde dea Thetis arg[entipes]:
Fili, non tibi hæc mentibus tuis sint curæ.
Ab hoc quidē ego conabor arcere improba
Muscas, quæ viros bello necatos comedunt.
Etsi enim iaceret solidum per annum,
Semper huic erit corpus integrum, vel etia[m melius]:
Sed tu in concionem vocans heroas Achiuos
Iram renuncians Agamemnoni pastori pop[ulorum],
Cōtinuò valdè ad bellū armeris, indueq; for[titudinem].
Sic fata robur audax immisit:
Patroclo autem rursus ambrosiā & nectar r[ubrum]
Instillauit in nares, vt ei corpus integrum es[set].
Sed hic iuit ad littus maris nobilis Achilles,

ἀΰσας, ὦρσεν δ' ἥρωας Ἀχαιούς·
πάρος γε νεῶν ἐν ἀγῶνι μένεσκον,
ι, καὶ ἔχον οἰήια νηῶν,
παρὰ νηυσὶν ἔσαν σίτοιο δοτῆρες·
γ' εἰς ἀγορὴν ἴσαν, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
ρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
ζοντε βάτην Ἄρεος θεράποντε,
ενεπτόλεμος καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
έω. ἔτι γὰρ ἔχον ἕλκεα λυγρά.
ρώτῃ ἀγορῇ ἵζοντο κιόντες.
ατος ἦλθεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
καὶ γὰρ τὸν ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
τηνορίδης χαλκήρεϊ δουρί.
πάντες ἀολλίσθησαν Ἀχαιοί,
ισταμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
ῃ, τί ἂρ τόδ' ἀμφοτέροισιν ἄρειον
ἐμοί, ὅτε νῶι περ ἀχνυμένω κῆρ
ι μενεήναμεν εἵνεκα κούρης,
ἐπὶ νήεσσι κατακτάμεν Ἄρτεμις ἰῷ,
ἐγὼν ἑλόμην Λυρνησσὸν ὀλέσσας·
Ἀχαιοὶ ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας,
ὑπὸ χερσίν, ἐμεῦ ἀπομηνίσαντος.
Τρωσὶ τὸ κέρδιον. αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
ῆς ἔριδος μνήσεσθαι ὀΐω.
προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ,
ισι φίλον δαμάσαντες ἀνάγκῃ.
ἐγὼ παύω χόλον, οὐδέ τί με χρὴ
μενεαινέμεν· ἀλλ' ἄγε θᾶσσον.
λονδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς,
ρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθών,
ἐπὶ νηυσὶν ἰαύειν· ἀλλά τιν' οἴω
ἀσπασίως γόνυ κάμψειν, * ὅς κε φύγῃσι
ιο ὑπ' ἔγχεος ἡμετέροιο.
δ' ἐχάρησαν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί
ν μεγαθύμου Πηλείωνος.
ἔειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμ-

ης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς,
ωες Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος,
καλὸν ἀκουέμεν, οὐδὲ ἔοικεν
λεπὸν γὰρ ἐπισταμένῳ περ ἐόντι.
πολλῷ ὁμάδῳ πῶς κέν τις ἀκούσαι,
ι δὲ λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής.
ὼν ἐνδείξομαι· αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
ι μῦθόν τ' εὖ γνῶτε ἕκαστος.
ι τοῦτον Ἀχαιοὶ μῦθον ἔειπον,
σκον· ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι,
Μοῖρα, καὶ ἠεροφοῖτις Ἐριννύς,
ῃ φρεσὶν ἔμβαλον ἄγριον ἄτην,
Ἀχιλλῆος γέρας αὐτὸς ἀπηύρων.
ξαιμι; θεὸς διὰ πάντα τελευτᾷ.
ατηρ Ἄτη, ἣ πάντας ἀᾶται,
ῆς μέν θ' ἁπαλοὶ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ' οὔδει
αλλ' ἄρα ἥγε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει,
ἀνθρώπους· κατὰ δ' οὖν ἕτερόν γε πέδησε.
ν ποτε Ζεὺς ἄσατο, τόν περ ἄριστον
θεῶν φάτ' ἔμμεναι· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν
ἐοῦσα δολοφροσύνῃς ἀπάτησεν,
τῷ ὅτ' ἔμελλε βίην Ἡρακληείην

Horrendè vociferans: excitauit autē heroas Achiuos,
Et quicunq; antea nauium in cœtu manebant,
Quiq; gubernatores, & qui tenebant clauos nauium,
Et quæstores apud naues erant cibi distributores:
Et quidē hi tunc in concionem ibāt, eò quòd Achilles
Apparuisset. diu enim à pugna cessauerat molesta.
At duo claudicantes ibant Martis famuli,
Tydidesq; bellicosus, & nobilis Vlysses,
Hastæ innixi (adhuc enim habebāt vulnera grauia)
Inq; prima concione sederunt profecti:
Sed hic vltimus venit Rex virorum Agamemnon,
Vulnus habens: etenim hunc in forti pugna
Vulnerauerat Coon Antenorides ærea lancea.
Verùm postquam omnes congregati sunt Achiui,
Inter hos cōsurgens locutus est pedibus celer Achilles:
Atride, an verò hoc ambobus vtilius
Fuit tibi & mihi, quando nos dolentes corde
Animum consumente lite irati fuimus gratiâ puellæ?
Quam vtinam in nauibus occidisset Diana iaculo,
Die illo quum ego cepi eam, Lyrnesum populatus:
Ideo nō tot Achiui mordicus arripuissent immensam
Hostium sub manibus, me irato: (terram
Hectori quidē & Troianis hoc vtilius fuit: sed Achiuos
Diu meæ & tuæ contentionis memores fore puto.
Sed ea quidē antè facta esse sinamus, dolentes quāuis
Animū in pectoribus dilectū subigentes necessitate:
Nunc quidē profectò ego depono ira, neq; me oportet
Indesinenter semper irasci: sed agè ocyus
Impelle ad bellum comatos Achiuos,
Vt adhuc quoq; Troianos tentem obuius profectus,
Si velint apud naues pernoctare. sed aliquem puto
Libenter ipsorum genu flexurum esse, qui effugerit γρ. ἀσπ
Hostili ex bello ab hasta nostra.
Sic dixit: lætati autem sunt bene ocreati Achiui,
Iracundiæ renunciante magnanimo Pelide.
Inter hos autem etiam deinde locutus est rex virorū
Agamemnon
Illinc à solio, neq; inter medios surgens:
O dilecti heroës Danai, famuli Martis,
Stantem quidem honestum est audire, neq; conuenit
Impedire: difficile enim peritum licet existentem.
Virorum.a. in multa turba quomodo quis audiret
Vel diceret? impedit.a. sonorus licet existēs conciona-
Pelidæ quidem ego indicabo, sed vos cæteri (tor.
Aduertite animū Argiui, sermonēq; bene cognoscite
Sæpè iā mihi hunc Achiui sermonē dixerūt (quisq;.
Et me obiurgarunt: ego autem non author sum,
Sed Iupiter, & Fatum, & in tenebris agens Furia:
Qui mihi in cōcione mētibus iniecerunt sæuam noxā,
Die illo, quando Achillem præmio ipse priuabam.
Sed quid facerem? Dea omnia perficit
Veneranda Iouis filia Ate, quæ omnes offendit,
Perniciosa: hui⁹ quidē molles pedes, nō enim ad terrā
Appropinquat. sed hæc per virorum capita incedit,
Lædens homines. itaq; alterum quidem irretiuit.
Etenim iam olim Iouem læsit, quem præstantissimum γρ. δή ποτε
Hominum & deorum dicunt esse: sed sanè etiam hūc γρ. ἀάσατο
Iuno fœmina existens, dolis decepit
Die illo, quando erat vim Herculeam

Ἀλκ-

Ἀλκμήνη τέξεσθαι ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Ἤτοι ὅγ' εὐχόμενος μετέφη πάντεσι θεοῖσι,
Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγει.
Σήμερον ἄνδρα φόως δὲ μογοστόκος Εἰλείθυια
Ἐκφανεῖ, ὃς πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξει,
Τῶν ἀνδρῶν γενεῆς οἵθ' αἵματος ἐξ ἐμεῦ εἰσί.
Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη,
Ψευστήσεις. οὐδ' αὖτε τέλος μύθῳ ἐπιθήσεις.
Εἰ δ' ἄγε νῦν μοι ὄμοσσον Ὀλύμπιε καρτερὸν ὅρκον,
Ἦ μὲν τὸν πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξειν
Ὅς κεν ἐπ' ἤματι τῷδε πέσῃ μετὰ ποσσὶ γυναικὸς
Τῶν ἀνδρῶν οἳ σῆς ἐξ αἵματός εἰσι γενέθλης.
Ὣς ἔφατο· Ζεὺς δ' οὔτι δολοφροσύνην ἐνόησεν,
Ἀλλ' ὄμοσεν μέγαν ὅρκον, ἔπειτα δὲ πολλὸν ἀάσθη·
Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Καρπαλίμως δ' ἵκετ' Ἄργος Ἀχαιικὸν, ἔνθ' ἄρα ᾔδη
Ἰφθίμην ἄλοχον Σθενέλου Περσηϊάδαο·
Ἡ δ' ἐκύει φίλον υἱὸν, ὁ δ' ἕβδομος ἑστήκει μείς.
Ἐκ δ' ἄγαγε πρὸ φόωσδε, καὶ ἠλιτόμηνον ἐόντα.
Ἀλκμήνης δ' ἀπέπαυσε τόκον, σχέθε δ' Εἰλειθυίας·
Αὐτὴ δ' ἀγγελέουσα, Δία Κρονίωνα προσηύδα,
Ζεῦ πάτερ ἀργικέραυνε, ἔπος τί τοι ἐν φρεσὶ θήσω.
Ἤδη ἀνὴρ γέγον' ἐσθλὸς ὃς Ἀργείοισιν ἀνάξει,
Εὐρυσθεὺς, Σθενέλοιο πάϊς Περσηϊάδαο,
Σὸν γένος· οὔ οἱ ἀεικὲς ἀνασσέμεν Ἀργείοισιν.
Ὣς φάτο. τὸν δ' ἄχος ὀξὺ κατὰ φρένα τύψε βαθεῖαν·
Αὐτίκα δ' εἷλ' Ἄτην κεφαλῆς λιπαροπλοκάμοιο,
Χωόμενος φρεσὶν ᾗσι, καὶ ὤμοσε καρτερὸν ὅρκον,
Μήποτ' ἐς Οὔλυμπόν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα
Αὖτις ἐλεύσεσθαι Ἄτην, ἣ πάντας ἀᾶται.
Ὣς εἰπὼν, ἔρριψεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Χειρὶ περιστρέψας· τάχα δ' ἵκετο ἔργ' ἀνθρώπων.
Τὴν αἰεὶ στενάχεσχ', ὅθ' ἑὸν φίλον υἱὸν ὁρῷτο
Ἔργον ἀεικὲς ἔχοντα ὑπ' Εὐρυσθῆος ἀέθλων·
Ὣς καὶ ἐγὼν, ὅτε δ' αὖτε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ
Ἀργείους ὀλέεσκεν ἐπὶ πρύμνῃσι νέεσσιν,
Οὐ δυνάμην λελαθέσθ' Ἄτης ᾗ πρῶτον ἀάσθην.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην, καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεὺς,
Ἂψ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
Ἀλλ' ὄρσευ πόλεμόνδε, καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς·
Δῶρα δ' ἐγὼν ὅδε πάντα παρασχέμεν, ὅσσά τοι ἐλθὼν
Χθιζὸς ἐνὶ κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῖος Ὀδυσσεύς.
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος·
Δῶρα δέ τοι θεράποντες ἐμῆς παρὰ νηὸς ἑλόντες,
Οἴσουσ', ὄφρα ἴδηαι ὅ τοι μενοεικέα δώσω.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-(λεύς,
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον
Δῶρα μὲν αἴκ' ἐθέλῃσθα παρασχέμεν, ὡς ἐπιεικὲς,
*Ἤτ' ἐχέμεν, παρὰ σοί· νῦν δὲ μνησώμεθα χάρμης
Αἶψα μάλ'· οὐ γὰρ χρὴ κλοτοπεύειν ἐνθάδ' ἐόντας,
Οὐδὲ διατρίβειν· ἔτι γὰρ μέγα ἔργον ἄρεκτον·
Ὥς κέ τις αὖτ' Ἀχιλῆα μετὰ πρώτοισιν ἴδηται
Ἔγχει χαλκείῳ Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας.
Ὣς δέ τις ὑμείων μεμνημένος ἀνδρὶ μαχέσθω.

*. Εἴτ' ἰχέμεν παρὰ σοί.

Alcmena paritura bene munitis in Th
Certè hic iactabundus locutus est inter
Audite me omnesq; dij, omnesq; deæ,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus
Hodie virũ in lucẽ parturiẽtibus dolore
Edet, qui omnibus vicinis imperabit
Eorum hominũ ex genere, qui sanguine
Hunc.v. dolũ meditans allocuta est ven
Mentieris, neq; rursus finem sermoni in
Eia nunc mihi iura Olympie firmum iu
Sanè quidem hunc omnibus vicinis imp
Quisquis die hoc ceciderit intra pedes m
Virorum, qui tui ex sanguine sunt gene
Sic dixit, Iupiter aũt neutiquam astutia
Sed iurauit magnũ iuramentũ. postea.
Iuno autem delapsa liquit summitatẽ O
Statim.a. peruenit Argos Achaicum, v
Præclaram vxorem Stheneli Perseidæ:
Hæc.a. gestabat vtero charũ filiũ, hicq;
Eduxitq; in lucẽ, licet immaturũ existe
Alcmenæ.a. cohibuit partũ, repreßit &
Ipsa.v. renũtiatura factũ, Iouẽ Saturniũ
Iup. pater lucidũ fulmẽ habẽs, verbũ ali
Iã vir natus est nobilis, q Argiuis impera
Eurystheus Stheneli filius Perseidæ
Tuum genus: non ei indecens imperare
Sic dixit: hũc.v. dolor acut⁹ in mẽte ver
Ilicò.a. corripuit Atẽ capite nitẽtibus ca
Iratus animo suo, & iurauit firmum iur
Nunquam in Olympumq; & cœlum stel
Redituram Aten, quæ omnes infortunio
Sic fatus, iecit à cœlo stellato
Manu rotans: mox.a. peruenit ad opera h
Ob hanc semper ingemiscebat, quando su
Op⁹ iniquũ sustinẽtẽ sub Eurysthei labor
Sic & ego, quando rursus magnus bellic
Argiuos perdebat ad puppes nauium,
Non poteram obliuisci noxæ qua semel l
At postquã offendi, & mihi mentem abst
Iterum volo placare, dareq; infinita dona
Sed concita te ad bellum, & cæteras incita
Dona.a. ego ipse oĩa præbebo, quæcunq; tib
Hesternis in tentorijs promisit diuinus V
Si.a. vis, expecta, festinans quamuis ad b
Dona autem tibi ministri mea ex naue a
Ferent, vt intelligas quòd tibi animũ pla
Hũc.a. respõdẽs allocutus est pedib. vel
Atride illustrißime rex virorum Agam
Dona quidem si vis præbere, vt æquum e
Vel retinere, est in te: nũc.v. recordemur d
Statim valdè: nõ.n. oportet subterfugere
Neq; morari. adhuc enim magnũ opus inf
Vt sanè quis rursus Achillem inter primos
Hasta ærea Troianorum perdentem phala
Si verò aliquis vestrûm memor cum viro

COMMENTARIVS.

a θεῶν ἰότητι δαμάσθη] Prohibet à longiore Patrocli luctu Achillem Thetis hoc argumento, quòd illius mors Deorũ v tigerit, cuius commemoratio non leuem habet apud probos homines consolandi vim, & lacrymas ipsas reprimendi, illis venerit, cùm nos Dei potestati & imperio subijciamur, non esse iustam causam eorum interitum deplorandi, qu

ali qui videntur homines huic voluntati aduersari, & ea improbare, cùm doleant, quæ Numinis sapientia comprobaletur sequi omnino mortuis illacrymandum non esse. Verùm alius est Thetidis verborum sensus, quibus moderandi modum commendat. Cæterùm humanum est ex aliorum interitu condolere: vnde Solon dicebat μηδέ μοι ... φίλοι, ἀλλὰ φίλοισι καλλίποιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς. Volebat Philosophus se tàtì fieri, vt desiderium sui amicis ... ret: quod etiam optaturus non erat, si rem indignam mortalitate esset arbitratus. Quin & hoc à natura nobis insi... apud Euripidem in Phryxo: Καὶ γὰρ πέφυκε τοῦτ' ἐν ἀνθρώποις φύσει, Ἤν τις δίκη θνήσκῃ τις ἢ νόσον ποθεῖ, Πᾶς τις δακρύειν τοὺς ... Cui respondet illud Obrimi (aliàs Obrici) ἐστὶ δ' ἀνθρώποις καὶ θρήνων χάρις καὶ τοῦτο τὸ δῶκεν ἡμῖν ἡ φύσις ἐν ταῖς τύχαις. ... diuinus hos luctus omnino prohibet. Τέκνον, inquit ille, ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε δάκρυα, καὶ ποίησον πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν (aliàs ... μίαν καὶ δύο, χάριν διαβολῆς. Vbi vides ex numero dierum diuturnitatem nimiam lugendi comprimi, sed melius se... καὶ παράκλησιν λύπης ἔνεκα. γνῶθι γὰρ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπάνοδος. κ. τ. λ. γὰρ οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σεαυτὸν κακώσεις. ἀπὸ γὰρ λύπης ἐκβαίνει ... identer Plato lib. 12. de Legibus id solùm à legislatore prohiberi posse existimauit, ne nimium lugerentur mortui, ... luctus ille exprimeretur, in hæc verba: δακρύειν μὲν τὸν τετελευτηκότα ἐπιτάττειν, ἢ μὴ ἄμορφον. θρηνεῖν δὲ καὶ ἔξω τῆς οἰκίας ... ἀπαγορεύειν. καὶ τὸν νεκρὸν εἰς τὸ φανερὸν προάγειν τῶν ὁδῶν, κωλύειν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορευόμενον φθέγγεσθαι, καὶ πρὸ ἡμέρας ἔξω ... go in lugendo hoc sancitum est, Nequid nimis. Rectè enim illud Euphorionis, καὶ γὰρ μέτρα μέν τις ἐπὶ ... ... ἐπεὶ καὶ πάντων ἀδακρύων μεῖζον ἐπιμήνιον: & dicendum cùm Phileta, κλαίω ξεῖνον ... φιλαίτατ. πολλὰ γὰρ ἔγνων ... σοι μεῖζον ἔνθα θεός. Quæ postrema Thetidis verbis ferè respondent. Agnoscit enim ille, à Dijs esse quòd mori... ud Euripidē, πᾶσιν δ' ἡ λύπη τῶν τεθνηκότων ὑπὲρ πάντων γὰρ ἀνθρώποισιν ἥδε πρὸς θεῶν ψῆφος κεκύρωται, κατθανεῖν τ' ὀφείλεται.

...] Muscæ cadauerum sunt appetētissimę, & adeò fœtidum & spurcum est insectū, vt illa vermibus impleat, quos ... docet hoc loco Poëta, & Aristot. 1. de Gener. cap. 16. vbi cùm insectorum alia coire dicit, atq; ex animalibus eius... ri modo eorum, quibus sanguis est: vt sunt locustæ, cicadæ, phalangiæ, vespæ, formicæ: aliqua coire quidē & gene... generis animal, sed vermiculos tantùm: neq; ex animalibus procreari, sed ex putrescente humido vel sicco, vt pu... abei, &c. Quod autem ad vermiculantia cadauera pertinet, memorat Lucretius, primos homines, cùm aliquando ... remedia ignorarent, sic interire solitos ex vermium multitudine, qui plagis innascebantur:

quos effugium (nimirum à feris) seruarat corpore adeso | *Donec eos vita priuârant vermina sæua*
...terius tremulas super vlcera tetra tenentes | *Expertes opis, ignaros quid vulnera vellent.*
...mas, horriferis acciebant vocibus Orcum:

...uscæ vulneribus maximè delectari, quia puto humidis nutriuntur, & lubentissimè viuo cruore & carnibus pascū... pòst Thetis appellat μυίας, αἵ ῥά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν.

...] Oratio est Achillis, qua Græcis ostendit se iam irā deponere, vt ipsis aduersus Troianos sit auxilio. Præfatur aūt ... sius iræ detestatione, cuius gratia non solùm Græcis, sed sibi ipsi tot aduersa contigerunt cum gloria ipsius Hecto... ...n appellat. Sed melius cum primariam iræ istius causam deuouet & execratur: tum exponit suam sententiam de ira ... dem hortatur Agamemnonem ad exercitus instructionem.

...ἀρτέμις ἰῷ,] Alias quoq; annotauimus virorum mortes maturas in Apollinem, mulierum in Dianā referri. Ego per ...su Hecatem puto intelligi, quæ eadem Proserpina Plutonis vxor, & forsan Pluto ipse per Apollinem quoq; intel... ...lem ratione.

...] Non assurrexit concionaturus Agamemnon (vt ipse idem fecit libro primo, & nos ibi fieri obseruabamus) cùm ...s esset, excusationem tamen habet vulneris ab Antenoride accepti, vt aliàs vidimus, & paulò antè Poeta ipse in me... ...uit. Quæ sententia tamen accuratioribus Interpretibus non placuit, vt refert Eustathius: sed dicebant Regem assur... sed nō in medio omnium: & hoc esse quod dicitur, αὐτόθεν ἐξ ἕδρης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς, quasi in ipso solij loco as... ...c verba fecerit.

...] Sciebat Agamemnon excitatos iri tumultus & murmura Græcorum in se, quòd ipse tanti detrimēti causa ... uria affectum Achillem, itaq; captat multitudinis attentionem: quasi non possit exaudiri quàm iustè cum Achille ... & quàm moderatè facti sui pœnitentiam indicaturus, nisi placidè & sine vlla populi conturbatione perorandi fa... ...edatur.

...αἴτιός εἰμι,] Cautè accusationem, quam in Agamemnonē congerebat tota multitudo Græcorū, ipse à se amolitur, p... ...facti sui, quo Achillem exulcerauit, causam: nimirum Iouem, Fatum & Erinnyn. Iouis est voluntas, Fati potestas, ...o, vnde facta est Ate illa, id est, Noxa, si placet sic interpretari: qua in tantos furores coniectus est, vt sui commodi ... totius exercitus rationem habuerit, præcipuumq; belli columen Achillem irritauerit. Sic peruersa est hominū na... ...per se facit, non vereatur in ipsum Numen referre. Si calamitatibus conflictamur, id Deum fecisse oportet: si malè ...um gestum, id Deus voluit: & si flagitiorum omne genus à nobis perpetratum est, ecquis, aiunt, illud præter Deum? ...illa Dianæ ad Theseum, cùm inscius, Venere ita volente, perdiderit filium Hippolytum apud Euripidem, — ἀν... ...διδόντων εἰκὸς ἐξαμαρτάνειν: Hominibus licet, Dijs authoribus, peccare: quasi vitiorum & scelerum nostrorum causa ... licet à fanatico hominum genere sæpe vsurpari scio: tamen cùm illos tot grauissimi viri refellant, operæpreciū non ... impietate profliganda diutius immorari monemus solùm pias mentes, vt ab hac veritate non recedant, si quid ab ... ...d à solo homine peccari, Deo quidē non prohibente, boni videlicet alicuius gratia, quod ipse iam à sæculis me... ... tamen culpæ reo: ac proinde impiè causam facti sui in Iouem referre Agamemnonem: neq; moramur reliquorum ...icet fuco non careat, nos tamen genuinam veritatis speciem potiùs amplectimur. Sed nobis, si velint, non credant, ... Ethnicis Pindarum apud Clem. lib. 5 Strom. Ζεὺς ὑψιμέδων, ὃς ἅπαντα δέρκεται, οὐκ αἴτιος θνατοῖς μεγάλων ἀχέων ἀλλ' ... ἐν πᾶσιν ἀνθρώποισι ... αὐτὸς ὁσίαν ἀγνάν, εὐνομίας ἀκόλουθον, καὶ πινυτᾶς θεμιδος ὀλβίαν παῖδας ὧν νιν δρέποντες συνοικοῦ: aut ipsū ... de Repub. οὔτε μὲν ξένων (λέγω δ' ἐγώ) εἰς αὐτὸν τῶν περὶ θεοὺς νόμων τε καὶ τύπων ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν, καὶ τοὺς ποιοῦντας, ...αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Neq; credendum est Homerum nostrum aliter sentire, sed cùm μιμητικῶς loquatur, o... ...enientem Agamemnoni tribuisset qui non poterat maiore cum ratione factum suum Græcis probare, quàm si illis ... ad diuinitùs contigisse, quasi secus non potuerit, cùm iam hoc Numen decreuisset: proinde ipsum culpa liberaret, ... subiturus erat. Hinc ait, ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι; θεὸς διὰ πάντα τελευτᾷ, &c. Hoc de Ate intelligens, vt eam statim nominat: ...bilius faciat, subnectit exemplum potestatis, quam Dea illa in ipsum Iouem habuerit: à quo tamen postea è cœlo in ...tara est, vbi eam nunc plenum dicit imperium obtinere. Aten verò generali vocabulo appellat Poëta, meo iudicio, ...ninū quo illi in scelera & vitia abripiuntur, atq; adeò in omne crudelitatis & immanitatis genus, ideò Erinnydis etiā ...minit. Hāc tamē licētiosè Lucianus in Tragopodagra fingit esse podagrā, vbi sic ista loquitur: Ἄτην γὰρ ἥν εἶπεν Ὅμη... ...βαίνειν ἐπ' ἀνδρῶν κρᾶτα καὶ βάσεις ποδῶν Ἁπαλὰς ἔχουσα, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς βροτοῖς Ποδάγρα καλοῦμαι γιγνομένη ποδῶν ἄχρα. ...paulò pòst Poeta dicit, Aten de cœlo à Ioue præcipitatam, lubet referre quomodo illud recentiores quidam intelle... ...s ergo Rhodig lib. 2. cap. 6. sic loquitur: Verùm & illud, inquit, singulari dignum admiratione, Poëtarum principem ...ssarionis calculo, dignitate Cardinalis, doctrina verò classici & eminentissimi, Ates nomine, quā interpretamur No... ...mentum, Luciferi de cœlo lapsum, vel naturæ eminētioris sublimitate, vel quod Mosaica introspexisset modo aliquo ...nibus præmonstrasse, &c. Tam ingentem porrò hoc loco confingit, quæ capite cœlum tangat, pedibus capita ho... ...licet licentiosè, & poëticè, vt docet Dion Prusiæus Orat. 12. De Ate etiam vidimus suprà lib. 9.

...δ' ἀπέπαυσε.] Pausanias in Bœoticis refert, Iunonem odio pellicis Alcmenæ commotam, cùm sciret instare tempus ... mulieres veneficas immisisse, quæ partum impedirent. fertur autem eo tempore Historis Tiresiæ filia veneficas ...usisse: nam è loco quodam, vnde illæ facilè audire possent, exclamauit, Alcmenam peperisse: ea voce illæ deterritæ ac ... abierunt, quare Alcmena illicò enixa est. Quod refero, vt intelligamus quàm diuersè res plerunq; scribantur. Porrò ...ratione notandum est primùm, quàm moderatè nobis gaudia nostra ferenda sint, vt ob illa insolenter nimium ne ... Iupiter, qui iactabundus ortum Herculis filij sui prædicabat: maximè verò hoc in rebus futuris præstandum, vt ob il... ...ra speras, præter modum non superbias, imò prudenter exitum expectes, alioqui solent præcoces istæ gloriolæ citò ...einde, vt cautè maximè cum mulierum genere contrahamus, ne illorum astutia decipiamur, vt hoc loco à Iunone Iu... ...utini memores:

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet cùm etiam cauet, *Etiam cùm cauisse ratus sit, sæpe is cautor captus e.*

ἰτλῶ αἰεὶ στεναχεῦχε,] Ait Agamemnon, vt Iouem iurisiurandi sui pœnituit (vbi adhuc nobis obseruandum est, bis iuramenta præstanda sint, quanquam non sine distinctione) & ob dolores & pericula, quibus subinde filiũ ob videbat, (intelligit autem duodecim labores Herculis) identidem animo afflictabatur: sic cùm à Troianis Græco gari, pœnitebat me facti mei, & dolebam Achilli nostro à me tam grauem illatam esse iniuriam. Tandem dona q batur nunc nouissimè ipsi Achilli offert, eumq; ad prælium exhortatur.

ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην,] Dioscurides Isocratis discipulus post hunc versum, alium subiunxit, ἢ οἴνῳ μεθύων, ἢ μ' ἔβλα referr Eustathius. Sed is mihi valde absurdus videtur, quòd indignum sit, vt Agamemnon se ipsum temulētiæ arg ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί. superfluum est, quia iam in præcedenti dixerat, καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεύς.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Μὴ δ' οὕτως ἀγαθός περ ἐὼν θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Νήστιας ὄτρυνε προτὶ Ἴλιον υἷας Ἀχαιῶν
Τρωσὶ μαχησομένους· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγον χρόνον ἔσται
Φύλοπις, εὖτ' ἂν πρῶτον ὁμιλήσωσι φάλαγγες
Ἀνδρῶν, ἐν δὲ θεὸς πνεύσῃ μένος ἀμφοτέροισιν·
Ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιοὺς
Σίτου καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.
Οὐ γὰρ ἀνὴρ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἄκμηνος σίτοιο δυνήσεται ἄντα μάχεσθαι.
Εἴπερ γὰρ θυμῷ γε μενοινάᾳ πολεμίζειν,
Ἀλλά τε λάθρῃ γυῖα βαρύνεται, ἠδὲ κιχάνει
Δίψα τε καὶ λιμός, βλάβεται δέ τε γούνατ' ἰόντι.
Ὃς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς,
Ἀνδράσι δυσμενέεσσι πανημέριος πολεμίζει,
Θαρσαλέον νύ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, οὐδέ τι γυῖα
Πρὶν κάμνει πρὶν πάντας ἐρωῆσαι πολέμοιο.
Ἀλλ' ἄγε, λαὸν μὲν σκέδασον, καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
Ὅπλεσθαι· τὰ δὲ δῶρα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Οἰσέτω ἐς μέσσην ἀγορήν, ἵνα πάντες Ἀχαιοὶ
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδωσι, σὺ δὲ φρεσὶν ᾗσιν ἰανθῇς.
Ὀμνυέτω δέ τοι ὅρκον ἐν Ἀργείοισιν ἀναστάς,
Μήποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἠδὲ μιγῆναι,
γρ. ἰδὲ Ἣ θέμις ἐστὶν ἄναξ ἤτ' ἀνδρῶν *ἤτε γυναικῶν·
Καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ φρεσὶν ἵλαος ἔστω·
Αὐτὰρ ἔπειτά σε δαιτὶ ἐνὶ κλισίῃς ἀρεσάσθω
Πιείρῃ, ἵνα μή τι δίκης ἐπιδευὲς ἔχῃσθα.
Ἀτρεΐδη, σὺ δ' ἔπειτα δικαιότερος καὶ ἐπ' ἄλλῳ
Ἔσσεαι. οὐ μὲν γάρ τι νεμεσσητὸν βασιλῆα
Ἄνδρ' ἀπαρέσσασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Χαίρω σεῦ Λαερτιάδη τὸν μῦθον ἀκούσας·
Ἐν μοίρῃ γὰρ πάντα διίκεο καὶ κατέλεξας.
Ταῦτα δ' ἐγὼν ἐθέλω ὀμόσαι, κέλεται δέ με θυμός,
Οὐδ' ἐπιορκήσω πρὸς δαίμονος. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Μιμνέτω αὐτόθι τέως γε, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος,
Μίμνετε δ' ἄλλοι πάντες ἀολλέες, ὄφρά κε δῶρα
Ἐκ κλισίης ἔλθῃσι, καὶ ὅρκια πιστὰ τάμωμεν.
Σοὶ δ' αὐτῷ τόδ' ἐγὼν ἐπιτέλλομαι ἠδὲ κελεύω,
Κρινάμενος κούρητας ἀριστῆας Παναχαιῶν,
γρ. Δῶρα δ' *Δῶρα ἐμῆς παρὰ νηὸς ἐνεικέμεν, ὅσσ' Ἀχιλῆϊ
Χθιζὸν ὑπέστημεν δώσειν, ἀγέμεν τε γυναῖκας·
Ταλθύβιος δέ μοι ὦκα κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
Κάπρον ἑτοιμασάτω ταμέειν Διί τ' Ἠελίῳ τε.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Ἄλλοτέ περ καὶ μᾶλλον ὀφέλλετε ταῦτα πένεσθαι,
Ὁππότε τις μεταπαυσωλὴ πολέμοιο γένηται,
Καὶ μένος οὐ τόσον ᾖσιν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσι.
Νῦν δ' οἱ μὲν κέαται δεδαϊγμένοι, οὓς ἐδάμασσεν
Ἕκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν·

Hunc.a.excipiens allocutus est abun
Vlysses:
Non sic strenuus quamuis existens, ô de
Ieiunos impelle ad Ilium filios Achiuor
Cõtra Troianos pugnatores: qa nõ exig
Conflictus, quum semel congressæ fuerin
Virorum, inq; Deus spirauerit robur vt
Sed vesci iube velocibus in nauibus Ach
Pane & vino, hoc enim robur est & for
Neq;.n.vir toto die vsq; ad solem occid
Expers cibi poterit contrà pugnare,
Etiamsi.n.animo promptus sit ad pugn
Tamen latenter mẽbra grauantur, & o
Sitisq; & fames: læduntur q; genua eunt.
Quisquis autem vir vino satiatus & ci
Cum viris hostibus tota die pugnat,
Audens ei animus in præcordys, neq; qu
Prius defatigantur, quàm omnes receda
Sed agè populum quidẽ dimitte, & ient
Instrui: dona autem rex virorum Agan
Ferat in mediam concionem, vt omnes
Oculis videant: tu.v.in præcordys propr
Iuret autẽ tibi iusiurandum inter Arg
Nunquã huius cubile ascendisse & rem
Quatenus mos est, Rex, & virorum & n
Atq; tibi ipsi animus in præcordys mans
Ac deinde te conuiuio in tentorys oblect
Oppiparo, vt ne quid iuris mutilum hab
Atride, tu verò deinde æquior & in aliu
Eris: non quidẽ enim quicquam vituper
Virũ priuatũ placare, quãdo qs prior ini
Hũc.v.rursus allocutus est Rex virorũ
Gaudeo tuum, Laertiade, verbum audie
Cõuenienter enim omnia persecut^9 es &
Hæc sanè ego volo iurare, suadet enim m
Neq; peierabo apud deum, sed Achilles
Maneat hîc interea, cupidus licet sit belli.
Manete etiam aly omnes congregati, dum
Ex tentorys veniant, & fœdera rata feri
Tibi verò ipsi hoc ego præcipio & iubeo,
Delectis iuuenibus præstantissimis omni
Dona mea à naue afferre, quæcunq; Achil
Heri promisimus daturos esse, adducereq;
Talthybius autẽ mihi ocyus per castra lat
Suem præparet mactandum Iouiq; Soliq;
Hũc.a.excipiẽs allocutus est pedibus velo
Atride illustrissime rex virorum Agamen
Aliâs quidem & magis debetis hæc curare
Quando aliqua cessatio à bello fuerit,
Et indignatio non tanta sit in pectoribus
Nunc verò hi quidem iacent confossi, quos
Hector Priamides, dum ei Iupiter gloriam

ἐβρωλὴν ὀτρωύνετον. ἦτ' ἂν ἔγωγε
γειμι πολεμίζειν υἷας Ἀχαιῶν
νήςτιας ἀκμήνους· ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
χεσθαι μέγα δόρπον, ἐπὴν τισαίμεθα λώβην.
ὡς ἂν ἐμοιγε φίλον κατὰ λαιμὸν ἰείη
βρῶσις, ἑταίρου τεθνειῶτος,
μοι ἐνὶ κλισίῃ δεδαϊγμένος ὀξέϊ χαλκῷ
πρόθυρον τετραμμένος· ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
ουσι, οὔ μοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ μέμηλεν,
ν τε καὶ αἷμα, καὶ ἀργαλέος στόνος ἀνδρῶν.
ἀμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
ηλέως υἱὲ μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν, (σεῦ,
ἐμέθεν καὶ φέρτερος οὐκ ὀλίγον περ
κε σεῖό γε νοήματί κεν προβαλοίμην
πρότερος γενόμην, καὶ πλείονα οἶδα.
ήτω κραδίη μύθοισιν ἐμοῖσιν.
ὀπιδος πέλεται κόρος ἀνθρώποισιν,
μὲν καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν,
δ' ὀλίγιστος, ἐπὴν κλίνησι τάλαντα
ώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.
πως ἐστὶ νέκυν πενθῆσαι Ἀχαιούς.
ὶ καὶ ἐπήτριμοι ἤματα πάντα
κεν τις ἀναπνεύσειε πόνοιο;
μὲν καταθάπτειν ὅς κε θάνῃσι,
ἔχοντας, ἐπ' ἤματι δακρύσαντας.
πολέμοιο περὶ στυγεροῖο λίπωνται,
ος καὶ ἐδητύος, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
δυσμενέεσσι μαχώμεθα νωλεμὲς αἰεί,
ροὶ χαλκὸν ἀτειρέα. μηδέ τις ἄλλην
ῶν ποτιδέγμενος ἰσχαναάσθω.
ιῆς κακὸν ἔσσεται, ὅς κε λίπηται
γείων· ἀλλ' ἀθρόοι ὁρμηθέντες
ποδάμοισιν ἐγείρομεν ὀξὺν ἄρηα.

Vos autem ad cibum festinate. certè equidem
Nunc iuberem pugnare filios Achiuorum
Ieiunos, impastos. simul verò sole occidente,
Parare magnā cœnā, postq̄ vlti erimus contumeliam.
Antè. v. nullo modo mihi charū per guttur descēdet
Nec potus neq; cibus, amico mortuo,
Qui mihi in tentorio confossus acuto ære
Iacet, in vestibulo pedibus conuersus: circum. a. socij
Lugent. ideò mihi neutiq̄ in mentibus hæc curæ sunt,
Sed cædes, & sanguis, & grauis gemitus virorum.
Huc. v. excipiēs allocut⁹ est abundās cōsilijs Vlysses:
O Achilles Pelei fili, longè fortissime Achiuorum,
Præstantior es me, & potentior non parum quidem
Hasta: ego. v. te prudentia superauero
Multùm, quoniam prior natus sum, & plura noui.
Itaq; tibi acquiescat animus tuus verbis meis.
Mox pugnæ fit satietas hominibus,
Cuius plurimā quidem stipulam ad terram æs fudit:
Messis autem parua, postquam inclinat lances — χ. ἄμητος
Iupiter, qui hominum dispensator belli est:
Ventre. v. neutiquā licet mortuum lugere Achiuos.
Admodum enim multi & crebri diebus omnibus
Cadunt: quando quis respiraret à labore?
Sed oportet eum quidē sepelire quicunq; mortuus sit,
Patientem animum habentes, in diem lacrymantes: — χ. δακρυχέοντας
Quotquot verò è bello odioso reliqui fuerint,
Meminisse potus & cibi, vt adhuc magis
Viris cum hostibus pugnemus indesinenter vsq;,
Induti corpus ære indomito, neq; quis aliam
Populorum cohortationem expectans subsistat.
Hæc. n. cohortatio malè ei cedet, quicunq; remanserit
Apud naues Argiuorum. sed densi impetum faciētes
In Troianos equorū domitores excitem⁹ acre præliū.

COMMENTARIVS.

...ας ἀνωχθι] Cùm ciborum vsus naturalis sit & valde necessarius, vt sine illo vita hominum constare non possit, vt ...itonem 8. de Repub. dicitur, tum eo maximè nobis vtendum est in laboribus tolerandis: vnde Aristot. Oeconom. ...ibus à dominis cibum abundè vult tribui. Itaq; rectè hoc loco Vlysses vetat ieiunos Græcos in aciem prodire, cùm ...ntis si diutiùs ita perstiterint, defectum virium sentiant, & proinde pugnæ sufficere non possint: vbi, si vsquam, ro... opus est firmitate. Duo autem proponit vitæ sustentacula, tantùm panem & vinum: quia frugifera illa antiquitas, ...orum sequentium ignorauit, ijs solùm contenta, quæ ad vires conciliandas sufficerent: vnde addit, τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ...em de vino dicit, contrarium factum est apud Carthaginenses: quos dum militarent, vino abstinuisse refert Aristot. ...). Certum tamen est, illius vsum ad fortitudinem excitandam non parum conferre, vt est etiam apud Platonem pri...s.

...ος] Videtur peccare Vlysses, cùm cibo & vino repletos pugnæ tolerantiores esse dicit: excessus enim ille contrà lan... hominum neruos & imbecilliores, vnde de Argiuis, qui semper ebrij pugnabant, dixit rectè Ephippus, πιγαρῶν φόβ... mirum causa est, cur ipsi etiam in bello fugiant. Sed præstat intelligere verba Vlyssis de moderata repletione, vt neq; ...q; etiam defectus: opponit enim τὸ κορέσασθαι τῷ ἀκμηνον σίτοιο.

...ναξ] Vidimus anteà quam modestè Achilles, quod ad dona spectabat, Agamemnoni responderit, neq; illa nimirum ... si φιλοκτέανος sit, aut illius mercedis gratia pugnaturus, illa potiùs inuitatus quàm studio amici vlciscendi: neq; et... ...ed id libero Regis arbitrio relinquens, illa dandi, vel non. Vlysses verò prudentissimus hoc dissidium iam compositū ...us vinculo, nequid desit, iubet Agamemnonem dona illa iam promissa Achilli pendere cum Briseide restituta eo pa... ...ne, quam explicat. deniq; ab eo petit, vt omni officij genere Achilli satisfaciat. neq; hoc regia sua maiestate indignū ...ille ipso erat eminentior, cum eum iniuriam resarcire oporteat, qui primus intulit, vt illo eleganti γνωματεύματι pro... ...si inter homines vsus agnoscatur, citò sumus sopita & penitùs extincta illorum odia & sanguinolentas discordias vi... ...tum nobis est, vt illarum causa pereamus.

...ον τετραμμένος.] Mos antiquus obseruandus est, cadauera collocandi ad fores spectantia, διὰ τὸ ἐξερχομένους τῶν ἀνθρωπί... ...αςρέφειν εἰς τοὺς οἴκους, vt ait Didymus. Quem morem enarrauit Iustus Lipsius, ingeniosissimus nostri temporis scriptor, ...).6. quem locum huc transcripsi, quia non tractat vulgaria, & Poetam nostrum maximè illustrabit. Mos funebris fuit, ... efflatam animam cadauer cubiculo efferrent, & in vestibulo ædium collocarent ad ianuam ipsam. Id proprio ver... Collocatio. Glossæ priscæ, Conlocatio, εἶδος νεκροῦ. Suetonius in Augusto cap. 100. Corpus Decuriones municipiorum ... à Nola Bouillas vsq; deportarunt, noctibus, propter anni tempus: cùm interdiu in Basilica cuiusque oppidi, vel in ...m maxima reponeretur. A Bouillis equester ordo suscepit, vrbique intulit, atq; in vestibulo domus collocauit. Illu... ...uod interpretes adhuc fugit, clarum vestigium huius moris. Corpus enim ablutum, vnctum, coronatum ad ianuam ...onec post legitimos dies efferretur ad bustum. Lucianus περὶ πένθους: μετὰ ταῦτα δὲ λούσαντες αὐτοὺς καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρί... ...καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι προτίθενται. Bene προτίθενται. Nam quod Collocatio Latinis πρόθεσις in hac re Græcis, & ...α πίθεσθαι. Dio lib. de Liuiæ excessu, ὁ αὐτὴν ὁ Τιβέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέψατο, οὔτε ἀποθανοῦσαν αὐτὸς προέθετο. Ita enim eū ...auit Scaliger, ille nostri Senatus meritò princeps: & bene colligit, eam collocationem à filij aut certè hæredibus soli... ...Hunc morem tangit, vt solet, occultè vates magnus lib. 11.

—recipitq; ad limina gressum
Corpus, vbi exanimi positum Pallantis Acœtes
Seruabat senior—.

 Nam

Nam quod ad limina cadauer Pallantis posuit, non dubiè intelligi voluit solennem hanc ad ianuam positionem. In h candi, cærimonia quædam adiuncta fuit & cantus. Seruabant enim, vt corpus mortui foras spectaret, & facie pedibusq blicum versis: fortasse eo situ abitionem illam postremam significantes (quod dubitanter dicit Lipsius, id poterat affi bis Didymi initiò citatis, & ipsius Eustathij hoc loco: *ὡς ἔθος οἶδε, οὕτω προτίθεσθαι τοὺς νεκροὺς, ὡς ἐπὶ ἐξόδῳ τοῦ βίου γεγονότας*) sius, *— tandemq; beatulus alto Compositus lecto, craßisq; lutatus amomis In portam rigidos calces extendit —.* H

e *κρείσσων εἰς ἐμεῖο*] Suum consilium tuetur Vlysses aduersus Achillem, qui Græcis in aciem ieiunis prodeundū esse quod facundus orator eleganter refutat: ac in ipso initio Achillem deprimendo, quod ad cōsiliorum facultatem se ec tollit ætatis & experientiæ multæ ratione, qua Achille sit superior, cui eminentiā tamē bellicæ laudis tribuit. Sic ant Hectorem alloquebatur. Vnde constat, verum esse quod ipse Homerus alibi dicit, diuersa esse Deorum dona, nulliq; vt etiam aliàs vidimus.

f *ἐπὴν κλίνησι τάλαντα*] De his Iouis lancibus aliàs dictum est. Sensus autem huius loci, propter allegoriam qua efflo xus admodum est & intricatus: nos hunc elicimus cum Eustathio, sed duplicem propter diuersitatem lectionis voci *ἀμητὸς* etiam scribitur: illo modo significat tempus messis: hoc verò messem ipsam. Si priore modo accipias, dicet Vly uersione (hoc enim significat illa lancium Iouis inclinatio) multi quidem decident calami vel spicæ, hoc est, corpora: est, tempus metendi, nimirum interficiendi & persequendi hostes, breue erit. Metētes siquidem, & hostem profligātes ficiet, & præ fame citò pugna satiabuntur: vt dicat, nisi nos prius cibo & potu instruamus, quamuis ex hostibus mu mus tamen non est hoc diu duraturum, statimq; saturati præliando à cęde abstinebimus. Si posteriore modo interp accentu in vltima acuto sic dicendum erit: Multos quidem interficiemus hostes, sed tamen parua erit illa messis, si fa inde minimo labore defatigati futuri, præliemur, respectu illius stragis, quam sumus edituri, si vires nostras aliment reparemus. Demus ergo, inquit Vlysses, iam inclinari lances Iouis & Troianorum fata nostris grauiora in terram pon primi: quod proculdubio futurum est si tu Achilles pugnaueris, at frustra ingens illa victoriæ seges nobis exhibebitu tendum languidi fame deficiamus. Nunquid igitur præstat corpora nostra cibis & potu sustentare, vt fortiores & r messem istam accedamus, cuius ingens planè labor futurus est, proinde sufficientes sibi vires expostulat. Sic ego cum cum illustro Sed Didymus antiquior Interpres ab Eustathio differt in illorum vocabulorū interpretatione. Siquide ptum *ἄμητον παροξυτόνως* significare ait messem, id est, *τὸν ἀμώμενον καὶ θεριζόμενον καρπὸν τοῦ σίτου: ἀμητὸς* verò *ὀξυτόνως* temp *θέρους καιρόν* Suidas verò cum Eustathio sentit. *ἀμητὸς*, inquit, *αὐτὰ τὰ θεριζόμενα ὀξυτόνως· προπαροξυτόνως δὲ ἄμητος ὁ κ* Vide vulgata Lexica. Quicquid sit, nihil vetat: nam sensus quoquo modo ad vocis significationem permutabitur. E Lexici erant Homerici, sed non poterat aliter locus intelligi.

g *ἐπ' ἤματι δακρύσαντας*] De moderādo luctu anteà diximus, in prima videlicet annotatione huius libri. Dicit autem chillem: Non est quòd ita Patroclum perlugeas, vt cibi capiendi tamen obliuiscaris. Satis enim in diem vnum luctus ditur: proinde videndum est, vt eorum qui mortui sunt, sepulturam procuremus: qui verò superstites è bello remar deant vt se lacrymis & planctu nō macerent & frangāt, sed resumptis cibo & potu virib. alacriores & fortiores in ho

---

Ἦ, καὶ Νέστορος υἷας ὀπάσσατο κυδαλίμοιο,
Φυλείδην τε Μέγητα, Θόαντά τε, Μηριόνην τε,
Καὶ κρειοντιάδην Λυκομήδεα, καὶ Μελάνιππον·
Βὰν δ' ἴμεν ἐς κλισίην Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.
Αὐτίκ' ἔπειθ' ἅμα μῦθος ἔην, τετέλεστο δὲ ἔργον.
Ἑπτὰ μὲν ἐκ κλισίης τρίποδας φέρον, οὕς οἱ ὑπέστη,
Αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους·
Ἐκ δ' ἄγον αἶψα γυναῖκας ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας
Ἑπτ', ἀτὰρ ὀγδοάτην, Βρισηΐδα καλλιπάρῃον.
Χρυσοῦ δὲ στήσας Ὀδυσεὺς δέκα πάντα τάλαντα,
Ἦρχ', ἅμα δ' ἄλλοι δῶρα φέρον κούρητες Ἀχαιῶν·
Καὶ τὰ μὲν ἐν μέσσῃ ἀγορῇ θέσαν· ἂν δ' Ἀγαμέμνων
Ἵστατο. Ταλθύβιος δὲ θεῷ ἐναλίγκιος αὐδὴν,
a Κάπρον ἔχων ἐν χερσὶ, παρίστατο ποιμένι λαῶν·
Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν,
Ἥ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
b Κάπρου ἀπὸ τρίχας ἀρξάμενος, Διῒ χεῖρας ἀνασχὼν,
Εὔχετο· τοὶ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτόφιν εἵατο σιγῇ
Ἀργεῖοι κατὰ μοῖραν ἀκούοντες βασιλῆος.
Εὐξάμενος δ' ἄρα εἶπεν, ἰδὼν ἐς οὐρανὸν εὐρύν,
Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Γῆ τε, καὶ Ἠέλιος, καὶ Ἐρινύες, αἵ θ' ὑπὸ γαῖαν
Ἀνθρώπους τίνυνται, ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ·
Μὴ μὲν ἐγὼ κούρῃ Βρισηΐδι χεῖρ' *ἐπένεικα,
Οὔτ' εὐνῆς πρόφασιν κεχρημένος, *οὔτέ τευ ἄλλου·
Ἀλλ' ἔμεν' ἀπροτίμαστος ἐνὶ κλισίῃσιν ἐμῇσιν.
Εἰ δέ τι τῶνδ' ἐπίορκον, ἐμοὶ θεοὶ ἄλγεα δοῖεν
Πολλὰ μάλ', ὅσσα διδοῦσιν ὅτις σφ' ἀλίτηται ὀμόσσας.
c Ἦ, καὶ ἀπὸ στόμαχον κάπρου τάμε νηλέϊ χαλκῷ·
Τὸν μὲν Ταλθύβιος πολιῆς ἁλὸς ἐς μέγα λαῖτμα
Ῥῖψ' ἐπιδινήσας, βόσιν ἰχθύσιν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἀνστὰς Ἀργείοισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα,
d Ζεῦ πάτερ, ἦ μεγάλας ἄτας ἄνδρεσσι διδοῖσθα·
Οὐκ ἂν δή ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν
Ἀτρείδης ὤρινε διαμπερὲς, οὐδέ κε κούρην

γρ. ἐπαυρέ-σαι, γρ. εἴτ' εὐν. γρ. κεχρ. αὐ-τῆς.

Dixit, & Nestoris filios comites assump
Phylidemq; Megeta, Thoantaq;, Merionen
Et criontiadem Lycomedem, & Melanip
Perrexerunt.a.ire ad tentoriū Agamēnon
Statim deinde simul atq; verbū fuit pfect
Septē.q.è tētorio tripodas ferebāt, quos ei
Splendentesq; lebetes viginti, duodecim q
Eduxerunt.a.statim mulieres egregias, op
Septem: sed octauā Briseida pulchras gen
Auri.v.ponderans Vlysses decem omnia t
Præibat: simulq; alij dona ferebāt iuuenes
Et ea qdē in mediā cōcionē posuerūt. ast
Surrexit: Talthybius autem deo similis v
Suem tenens manibus astitit pastori popu
Atrides autem extrahens manibus cult
Qui ei iuxta ensis magnam vaginā sempe
Suis setas delibans (i.abscindēs) Ioui man
Vota faciebat: hi verò omnes ibidem sedeb
Argiui, conuenienter audientes regem.
Supplicans autem dixit suspiciens in cœlu
Sciat nunc Iupiter primū deorū summu
Terraq;, & Sol & Furiæ quæ sub terram
Homines puniunt, quicunq; periurium iur
Quòd nequaquam ego puellæ Briseidi ma
Neq; cubilis occasione vsus, neq; alicuius a
Sed erat intacta in tentorijs meis:
Si verò quid horum periurium est, mihi d
Multa admodū, q̄cūq; dāt ei q ipsos offende
Dixit, & iugulum suis abscidit sæuo fer
Hūc quidē Talthybius cani maris in magn
Iecit rotans, escam piscibus: sed Achilles
Assurgens inter Argiuos bellicosos locutu
Iupiter pater, certè magna damna viris
Non sanè vnquam animum in pectoribus n
Atrides mouisset prorsus, neq; puellam

ἐκοντος ἀμήχανος· ἀλλά ποθι Ζεὺς
οῖσιν θάνατον πολέεσσι γενέσθαι.
εσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα.
ώνησε, λῦσε δ' ἀγορὴν αἰψηρήν·
κίδναντο ἑὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος·
υρμιδόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο,
νῆα φέροντες Ἀχιλλῆος θείοιο·
ἐν κλισίῃσι θέσαν, κάθισαν δὲ γυναῖκας·
ἀγέλην ἔλασαν θεράποντες ἀγαυοί.
ἔπειθ' ἰκέλη χρυσῇ Ἀφροδίτῃ
οκλον δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
χυμένη, λίγ' ἐκώκυε, χερσὶ δ' ἄμυσσε
ἁπαλὴν δειρὴν, ἰδὲ καλὰ πρόσωπα·
κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσι,
έ μοι δειλῇ πλεῖστον κεχαρισμένε θυμῷ,
λειπον ἐγὼ κλισίηθεν ἰοῦσα,
τεθνηῶτα κιχάνομαι ὄρχαμε λαῶν,
ὥς μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεί.
ἔδοσάν με πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
όλιος δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
γνήτους, τούς μοι μία γείνατο μήτηρ,
πάντες, ὀλέθριον ἦμαρ ἐπέσπον·
μ' ἔασκες, ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
σεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος,
μ' ἔφασκες Ἀχιλλῆος θείοιο
λοχον θήσειν, ἄξειν τ' ἐνὶ νηυσὶν
ίσειν δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσι·
κλαίω τεθνηότα, μείλιχον αἰεί·
κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες,
πρόφασιν, σφῶν δ' αὐτῶν κήδε' ἑκάστη.
ὶ γέροντες Ἀχαιῶν ἠγερέθοντο
ειπνῆσαι. ὁ δ' ἠρνεῖτο στεναχίζων,
εἴ τις ἔμοιγε φίλων ἐπιπείθεθ' ἑταίρων,
ίτοιο κελεύετε μηδὲ ποτῆτος
ἦτορ, ἐπεί μ' ἄχος αἰνὸν ἱκάνει·
ἠέλιον μενέω, καὶ τλήσομαι ἔμπης.
ἄλλους μὲν ἀπεσκέδασεν βασιλῆας·
εΐδαι μενέτην καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
ενεύς τε, γέρων θ' ἱππηλάτα Φοῖνιξ,
ινῶς ἀκαχήμενον· οὐδέ τι θυμῷ
πολέμου στόμα δύμεναι αἱματόεντος.
δ' ἁδινῶς ἀνενείκατο φώνησέν τε,
ύ μοί ποτε καὶ σὺ δυσάμμορε φίλταθ' ἑ-
ρων,
κλισίῃ λαρὸν παρὰ δεῖπνον ἔθηκας
λέως, ὁπότε σπερχοίατ' Ἀχαιοὶ
ἱπποδάμοισι φέρειν πολύδακρυν Ἄρηα·
κεῖσαι δεδαϊγμένος, αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
ιος καὶ ἐδητύος ἔνδον ἐόντων,
γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι,
πατρὸς ἀποφθιμένοιο πυθοίμην,
Φθίηφι τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει
υἷος· ὁ δ' ἀλλοδαπῷ ἐνὶ δήμῳ
ῥιγεδανῆς Ἑλένης Τρωσὶν πολεμίζω·
Σκύρῳ μοι ἐνιτρέφεται φίλος υἱός,
ζώει γε Νεοπτόλεμος θεοειδής.
γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
φθίσεσθαι ἀπ' Ἄργεος ἱπποβότοιο
Τροίῃ, σὲ δέ τε Φθίηνδε νέεσθαι,

Abduxisset me inuito, mala strues: sed nimirũ Iupiter
Voluit Achiuis mortem multis contingere.
Nũc aũt ite ad tentaculum, vt committamus prælium.
Sic dixit: soluit autem concionem celerem (i. citò)
Hi quidem dispergebantur suam ad nauem singuli:
Dona verò Myrmidones magnanimi curabant:
Ieruntq; ad nauem ferentes Achillis diuini,
Eaq; in tẽtorijs posuerunt, ac sedere fecerũt mulieres.
Equosq; ad armentum egerunt famuli clari.
Briseis autem deinde similis aureæ Veneri,
Vt vidit Patroclum saucium acuto ferro, (bat
Circa ipsũ fusa stridulè lamentabaẽ: manib. a. lania-
Pectoraq; & tenerum collum & pulchram faciem:
Dixit autem flens puella similis deabus:
Patrocle, mihi miseræ plurimùm grate animo,
Viuum quidem te reliqui ego ex tentorio discedens:
Nũc autem te mortuum inuenio, princeps populorũ, γρ. δή τε
Iterum rediens: vt me excipit malum ex malo semp.
Virũ. q. cui collocarant me pater & venerãda mater,
Vidi ante ciuitatem confossum acuto ære,
Tresq; fratres, quos mihi eadem peperit mater,
Amabiles, qui omnes exitialem diem assecuti sunt.
Minimè. q. me sinebas, quãdo virũ meũ velox Achil- γρ. οὐδέ μ'
Interfecit, euertitq; ciuitatem diuini Mynetis, (les
Flere: sed me dicebas Achillis diuini γρ. ἀλλά μ'
Iuuenilẽ vxorẽ te facturũ esse, abducturũq; in nauib.
In Phthiã, instructurũq; epulas nuptiales inter Myr.
Ideò te insatiabiliter fleo mortuum, iucundum semp.
Sic dixit flens: ingemiscebantq; puellæ (bãt.
Patrocli ptextu: sui. a. ipsarũ miserias singulæ desle-
Ipsum. v. circum senes Achiuorum congregabantur,
Precãtes, vt iẽtaculũ sumeret: hic. a. negabat suspirãs,
Obsecro, siquis mihi charorum paret sociorum,
Non me antè cibo iubete, neq; potu
Satiare dilectũ cor: quoniã me dolor grauis inuadit.
Ad occidẽtem vsq; solem permanebo & patiar tamẽ.
Sic fatus, alios quidem dimisit reges:
Duo autem Atridæ remanserunt, & nobilis Vlysses,
Nestor, Idomeneusq; senexq; eques Phœnix,
Oblectantes assiduè tristem, neq; quicquam animo
Recreabatur, antequã belli aciẽ subiret sanguinolẽti.
Recordatus. a. grauiter edidit gemitus, exclamauitq;:
Certè mihi olim & tu infelix charissime soda-
lium,
Ipse in tentorio suaue prandium apposuisti γρ. κλισίῃ
Properè & diligenter, quando festinarent Achiui
Troiãis equorũ domitorib. inferre lacrymabile bellũ:
Nunc autẽ tu quidem iaces confossus, sed meum cor
Expers potus & cibi intus existentium,
Tui desiderio. nõ enim aliquid peius aliud pati possẽ,
Non si vel patrem interfectum audirem,
Qui fortè nunc in Phthia tenerã lacrymam distillat
Priuatione talis filij: hic. a. ego externo in populo
Gratiã odiosæ Helenæ aduersus Troianos bellum gero:
Vel hunc, qui in Scyro mihi educatur dilectus filius,
Si forsan adhuc viuit quidẽ Neoptolemus deo similis.
Antea quidẽ enim mihi animus in pectorib. sperabat
Solum me moriturum esse longè ab Argo apto equis
Hic in Troia: te autem ad Phthiam rediturum esse,

Ὡς ἄν μοι τὸν παῖδα θοῇ σὺν νηῒ μελαίνῃ
Σκυρόθεν ἐξαγάγοις, καί οἱ δείξειας ἕκαστα,
Κτῆσιν ἐμὴν, δμῶάς τε, καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα.
Ἤδη γὰρ Πηλῆά γ' ὀΐομαι ἢ κατὰ πάμπαν
Τεθνάμεν, ἤ που τυτθὸν ἔτι ζώοντ' ἀκάχησθαι,
Γήραΐ τε στυγερῷ, καὶ ἐμὴν* ποτιδέγμενον αἰεὶ
Λυγρὴν ἀγγελίην, ὅτ' ἀποφθιμένοιο* πύθοιτο.
Ὣς ἔφατο κλαίων· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γέροντες,
Μνησάμενοι τὰ ἕκαστος ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπον.
Μυρομένους δ' ἄρα τούς γε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
Αἶψα δ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Τέκνον ἐμὸν, δὴ πάμπαν ἀποίχεαι ἀνδρὸς* ἑῆος.
Ἦ νύ τι σοὶ οὐκέτι πάγχυ μετὰ φρεσὶ μέμβλετ' Ἀχιλλεύς;
Κεῖνος ὅγε προπάροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων,
Ἧσται ὀδυρόμενος ἕταρον φίλον· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Οἴχονται μετὰ δεῖπνον, ὁ δ' ἄκμηνος καὶ ἄπαστος.
Ἀλλ' ἴθι οἱ νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
Στάξον ἐνὶ στήθεσσ', ἵνα μή μιν λιμὸς ἵκηται.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην.
Ἡ δ' ἅρπῃ ἐϊκυῖα τανυπτέρυγι λιγυφώνῳ
Οὐρανοῦ ἐκκατέπαλτο δι' αἰθέρος. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Αὐτίκα θωρήσσοντο κατὰ στρατόν· ἡ δ' Ἀχιλῆϊ
Νέκταρ ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
Στάξ', ἵνα μή μιν λιμὸς ἀτερπὴς γούναθ' ἵκηται.
Αὐτὴ δὲ πρὸς πατρὸς ἐρισθενέος πυκινὸν δῶ
Ὤχετο. τοὶ δ' ἀπάνευθε νεῶν ἐχέοντο θοάων.
Ὡς δ' ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτέονται
Ψυχραὶ ὑπὸ ῥιπῆς αἰθρηγενέος Βορέαο·
Ὣς τότε ταρφειαὶ κόρυθες λαμπρὸν γανόωσαι
Νηῶν ἐκφορέοντο, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
Θώρηκές τε κραταιγύαλοι, καὶ μείλινα δοῦρα.
Αἴγλη δ' οὐρανὸν ἷκε, γέλασσε δὲ πᾶσα* περὶ χθὼν
Χαλκοῦ ὑπὸ στεροπῆς· ὑπὸ δὲ κτύπος ὄρνυτο ποσσὶν
Ἀνδρῶν· ἐν δὲ μέσοισι κορύσσετο δῖος Ἀχιλλεύς·
Τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλε, τὼ δέ οἱ ὄσσε
Λαμπέσθην ὡσεί τε πυρὸς σέλας, ἐν δέ οἱ ἦτορ
Δῦν' ἄχος ἄτλητον· ὁ δ' ἄρα Τρωσὶν μενεαίνων,
Δύσετο δῶρα θεοῦ, τά οἱ Ἥφαιστος κάμε τεύχων·
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνεν·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
Χάλκεον· αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε
Εἵλετο, τοῦ δ' ἀπάνευθε σέλας γένετ' ἠΰτε μήνης.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἐκ πόντοιο σέλας ναύτῃσι φανείη
Καιομένοιο πυρὸς, τὸ δὲ καίεται ὑψόθ' ὄρεσφι
Σταθμῷ ἐν οἰοπόλῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐθέλοντας ἄελλαι
Πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φίλων ἀπάνευθε φέρουσιν·
Ὣς ἀπ' Ἀχιλλῆος σάκεος σέλας αἰθέρ' ἵκανε
Καλοῦ, δαιδαλέου· περὶ δὲ τρυφάλειαν ἀείρας,
Κρατὶ θέτο βριαρήν· ἡ δ' ἀστὴρ ὡς ἀπέλαμπεν
Ἵππουρις τρυφάλεια, περισσείοντο δ' ἔθειραι
Χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.
Πειρήθη δ' ἕο αὐτοῦ ἐν ἔντεσι δῖος Ἀχιλλεύς,
Εἰ οἷ ἐφαρμόσσειε, καὶ ἐντρέχοι ἀγλαὰ* γυῖα.
Τῷ δ' ἠΰτε πτερὰ γίγνετ', ἄειρε δὲ ποιμένα λαῶν.
Ἐκ δ' ἄρα σύριγγος πατρώϊον ἐσπάσατ' ἔγχος,
Βριθὺ, μέγα, στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν

Vt mihi filium veloci cum naui nigra
E Scyro educeres, & ei ostenderes singula,
Possessionē meā, seruosq́; & altū tectū habē
Nunc enim Peleum puto vel omnino
Interijsse, vel paululum adhuc viuentem
Senioq; molesto, & meum expectantem sem
Triste nuncium quando extinctum audia
Sic dixit flens: pòst autem ingemuerun
Reminiscentes quæ quisq; in ædibus reliqu
Lugentes verò hos videns miseratus est Sa
Cōfestim aūt Mineruā verbis velocibus al
Filia mea, iam omnino deseris virum fo
An tibi non amplius in mentibus curæ es
Ille quidem ante naues erectas antennas
Sedet lugens socium dilectum: alij autem
Abeunt ad cœnam: is verò ieiunus & in
Sed vade, ei nectar & ambrosiam amabile
Instilla in pectoribus, vt ne ipsum fames o
Sic dicens, impulit antea per se prompta
Hæc a. harpæ similis extēsas pēnas habēti,
E cœlo desilijt per æthera, sed Achiui
Continuò armabantur per castra: hæc a. A
Nectar in pectoribus & ambrosiam deside
Instillauit, vt ne ipsū fames iniucūda in g
Ipsa aūt ad patris præpotentis solidam do
Redijt. hi aūt longè à nauibus fundebātur
Sicut autem quando densæ niues ex aëre
Frigidæ, propter impetum sudifici Boreæ:
Sic tunc densæ cassides clarè splendentes
E nauibus ferebantur, & scuta vmbilica
Thoracesq́; solidi, & fraxineæ lanceæ:
Splendor a. ad cœlū ibat: ridebat a. omnis
Propter æris splēdorē: sub a. strepit' excita
Virorū. in autem medijs armabatur diuus
Huius & dentium quidem stridor erat: at
Ardebant velut ignis flamma: eiusq́; cor
Inuasit dolor intolerabilis. is itaq; Troiani
Induit dona Dei, quæ ei Vulcanus elaborau
Ocreas quidem primùm circum tibias posu
Pulchras, argenteis fibulis aptatas:
Secundò rursus, thoracem circa pectora in
Circū. v. humeros posuit ensem argēteis cla
Aereum: at deinde clypeū magnū, firmumq́;
Cepit: huius autem procul splendor fiebat
Vt a. quando ex ponto fulgor nautis appar
Ardentis ignis: ille a. ardet altè in monti
Stabulo in solitario: hos autem non volent
Pontum in piscosum ab amicis procul defer
Sic ab Achillis scuto splendor in æthere ibat
Pulchro, affabrè facto, caßidem verò tollen
Capiti imposuit grauem: hæc autem vt stel
Cristata galea: circùm. a. mouebantur crin
Aurei, quos Vulcanus posuerat cristā circū
Tentabat. a seipsum in armis nobilis Achill
An ei apta essent & congruerent clara do
Ei. v. tanquā alæ erant, attollebatq́; pastorē po
Ex autem armamentario patriam extraxi
Grauem, magnam, firmam, quam. q. nō pot
Achiuorum

Graecum	Latinum	
..λά μιν οἶος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεὺς,	*Tractare, sed ipsam solus sciebat vibrare Achilles,*	
..δὶ μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ τάμε Χείρων	*Peliadē hastam, quam patri charo inciderat Chiron*	
..ορυφῆς. φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν·	*Pelij ex vertice, cædem esse heroibus.*	
..δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ἀμφιέποντες	*Equos autem Automedonq; & Alcimus curantes*	
..ν, ἀμφὶ δὲ καλὰ λέπαδν' ἔσαν· ἐν δὲ χαλινοὺς	*Iungebant: pulchrasq; antilenas induerūt: in a.frena*	χ. ζεῦγνυ-ον,
..' ἔβαλον, κατὰ δ' ἡνία τεῖναν ὀπίσσω	*Faucibus iecerunt, & habenas extenderunt retrò*	
.. τι δίφρον. ὁ δ' ἄρ μάστιγα φαεινὴν	*Compactum ad currum: hic verò scuticam lucidam*	
..α ὃν ἀραρυῖαν, ἐφ' ἵπποιϊν ἀνόρουσεν	*Manui prehendens habilem, in equos insilijt*	
..δ' ὄπιθεν δὲ κορυσσάμενος βῆ Ἀχιλλεὺς,	*Automedon: retrò verò armatus inscēdit Achilles,*	
..ι καταλάμπων, ὥς τ' ἠλέκτωρ ὑπερίων.	*Armis totus fulgens tanquam lucidus Sol:*	
..ον δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἑοῖο.	*Terribiliter autem equis imperitabat patris sui,*	
..ε καὶ Βαλίε, τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης,	*Xantheq; & Balie, inclyti pulli Podarges,*	
..δ φράζεσθε σαωσέμεν ἡνιοχῆα	*Aliter iam considerate vt seruetis aurigam*	χ. ἡνιοχῆας χ. ἐῶμεν
..νὲς ὅμιλον, ἐπεί χ' ἐῶμεν πολέμοιο·	*Retrò Danaorū ad turbā, vbi satiati fuerimus bello:*	
..άτροκλον λίπετ' αὐτόθι τεθνηῶτα. (τὸν	*Neq; vt Patroclum relinquatis illic mortuum.*	
..δ' ὑπὸ ζυγόφιν προσέφη πόδας αἰόλος ἵπ-	*Hunc autē à iugo allocutus est pedibus celer equus*	
..φαρ δ' ἤμυσε καρήατι, πᾶσα δὲ χαίτη	*Xanthus (statim verò nutauit capite: omnisq; iuba*	
..ερίπτε παρὰ ζυγὸν, οὖδας ἵκανεν·	*Circulo colli excidens iuxta iugū, ad terrā peruenit.*	
..δ' ἔθηκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη)	*Vocalem autem eum fecit Dea albiulna Iuno)*	
..σ' ἔτι νῦν γε σαώσομεν ὄβριμ' Ἀχιλλεῦ.	*Et valdè te adhuc nūc saltē seruabimus fortissime*	
..γγύθεν ἦμαρ ὀλέθριον, οὐδέ τι ἡμεῖς	*Sed tibi ꝓpè dies est exitialis, neq; quid nos (Achil.*	
..θεός τε μέγας καὶ μοῖρα κραταιή.	*Culpandi: sed deusq; magnus, & fatum præpotens.*	
..ετέρῃ βραδυτῆτί τε νωχελίῃ τε	*Neq; enim nostra tarditate segnitieq;*	
..ὤμοιιν Πατρόκλου τεύχε' ἕλοντο·	*Troiani ab humeris Patrocli arma ceperunt,*	
..ἄριστος, ὃν ἠΰκομος τέκε Λητώ,	*Sed deorū optimus, quē pulchricoma peperit Latona*	
..προμάχοισι, καὶ Ἕκτορι κῦδος ἔδωκε.	*Interfecit inter ꝓpugnatores, & Hectori gloriā dedit.*	
..κεν ἅμα πνοιῇ Ζεφύροιο θέοιμεν,	*Nos sanè etiam cum spiritu Zephyri curreremus,*	
..λαφροτάτην φάτ' ἔμμεναι· ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ	*Quem leuissimum dicunt esse: sed tibi ipsi*	
..ν θεῷ τε καὶ ἀνέρι ἶφι δαμῆναι.	*Fatale est, à deoq; & viro forti occîdi.*	
..φωνήσαντος Ἐριννύες ἔσχεθον αὐδήν.	*Sic sanè loquuti Furiæ inhibuerūt vocē. (chilles:*	
..ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς,	*Hūc. à. valdè indignatus allocutus est pedib. velox A-*	
..μοι θάνατον μαντεύεαι; οὐδέ τί σε χρή.	*Xāthe, qd mihi mortem vaticinaris? neq; qd te de-*	
..δα καὶ αὐτὸς ὅ μοι μόρος ἐνθάδ' ὀλέσθαι,	*Bene noui & ipse quod mihi fatū est hîc perire, (cet.*	
..ου πατρὸς καὶ μητέρος· ἀλλὰ καὶ ἔμπης	*Procul à dilecto patre & matre: attamen*	
..ιν Τρῶας ἅδην ἐλάσαι πολέμοιο.	*Nō cessabo, anteq̄ Troas abūdè abegero è ꝓlio (equos.*	
..ἐν πρώτοις ἰάχων ἔχε μώνυχας ἵππους.	*Dixit, & inter primos clamās direxit vnicavngula*	

COMMENTARIVS.

..ν ἐν χερσί.] Sanè imperitè fieri videtur, quod hoc loco & suprà & paulò pòst Aprum vulgata versio reddat. Nam sus ..mnino est intelligendus, vt ipsius Eustathij verba docent: quin & tam ferum animal Ioui immolari absurdum est, ..s animal furibundum immolari vnquam consueuerit. Confirmat Natalis lib. 1. cap. 17. Homerus, inquit, in Iliad. τ. .. immolari facit Ioui & Soli, quod animal sanè non immite est, neq; ferum: sic autem inquit, κάπρον ἑτοιμασάτω ζῆμεν .. qui versus paulò ante legitur) Sic & Theocritus in paruo Hercule, ζῶοι δ' ἐπιρρέξαι καθυπέρτερον ἄρσενα χοῖρον. Cur aūt ..etur, causam dat Eustathius, quod nimirum sus animal sit salax: proinde cùm mulieris gratia fiat hoc iusiurandum, ..m immolari, innuit porrò tale quippiam de muliere. Sed ridiculè ille, nisi ego toto fallor cœlo. Nam apud Theocri.. eadem ratio. Nam ibi Herculis gratia præcipitur illud sacrificium suis à Tiresia: sed forsan quæras quid ego sentiam? ..in præsentia: Scio quidem quid de suis immolatione literis mandatum sit, sed illud huc est ἀπροσδιόνυσον. Nisi velis ..domesticum intelli.. quasi innuat Agamemnon: quemadmodum hic sus à Venere integer est, sic se nunquam Bri..e pudicitiam. & fortè nihil possis meliùs excogitare.

..τρίχας ἀρξάμενος.] Solebant illi veteres villos è fronte victimæ euellere, quos postea cum molarum parte in ignem ..ne accensum conijciebant, & illa vocabantur prima libamina, vel ἀπαρχαί. Homerus sup. Il. ξ, ἀλλ' ὅ γ' ἀπαρχόμενος κε-..ν πυρὶ βάλλεν Ἀργιόδοντος ὑὸς, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι. Sic Odyss. γ, — πολλὰ δ' Ἀθήνῃ εὔχετ' ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ... Virgil 6. Aeneid. *Et summas carpens media inter cornua setas, Ignibus imponit sacris libamina prima.*

..] Ex hoc loco Pausanias docet, vt est in scholijs à Giphanio quoq; annotatum, primùm moris fuisse in sacrifi..cudum incidere: deinde vt quæcunq; in iureiurando adhibuerant homines, eorum prorsus esu abstinerent.

..] Idem peccat Achilles quod Agamemnon, vt anteà monuimus, in verbis, ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι: quia malorum, quæ ..erunt, causam esse dicat Deum, hoc pacto suam culpam eluens. Illa quidem Deo non prohibente euenerunt, sed in..men manet. Aut si velit Achilles à Ioue facta, quo instigante & mouente fecit, quàm Achille, qui hæc damna vt Græ.. honoris procurandi gratia per matrem ab ipso Ioue petiuit?

..ἐς θ' ἐπὶ δεῖπνον.] Vides non tantùm sibi arrogasse Heroëm, vt Vlyssis senioris & prudentioris consilio parêre recusaue.. dolore nimio confectus cibum non potuit capere vt cæteri, vt melius in sequentibus patet. Itaq; eleganter finget ..brosia & nectare Mineruæ beneficio refocillatum.

..] Visum Patroclum luget Briseis, cuius mortem magnæ sibi deputat calamitati, propter amicitiam, qua vi..mplectebatur. Hic autem lugendi arrepta occasione cæteras præcedentes suas miserias deplorat & lamentatur πά-..n πρόφασιν. vt inox dicemus.

..πρόφασιν] Puellæ Troianæ nimirum & Dardanides (nā ita etiā dixerat præcedenti libro Achilles, deploraturas il.. Patrocli mortem) dicuntur luxisse sub prætextu & specie lamentandi Patroclum, proprias calamitates, seruitutem vide..entiam à patria & parentibus vel coniugibus, suorum etiam tum fata tum infortunia. Hinc prouerbialiter vsurpatur

hoc hemystichium in eos, qui cùm ob metum non ausint deplorare calamitates, deflent eas sub prætextu luctus alieni
Diogenianus, & ex illo Erasmus Chiliad. 3. Centur. 5 prouerb. 53. Vbi miror tam insignē virum non recordatum huius
rici, vnde diceret captum esse illud prouerbium: quod si fecisset, nō erat tam temerè opinaturus sumptum illud esse à I
ribus, in quem aliquoties iocatur Aristophanes. Quod etiam rectè est ante me ab Adriano Iunio in Centur 6. prou. 57.
sum. Non dissimulabo tamen, neque probari mihi quod idem Iunius πάτροκλον πρόφασιν, vertat Patroclū sub specie:
dubiò id obscurum est, vertendumque, Patrocli prætextus. Non enim lugebant puellæ Patroclum sub specie, sed sub I
textu proprias miserias sic paulò pòst seniores, ob ea quæ domi reliquerant lamentabantur, Patroclum se lugere obte
pud Heliod. in Aethiop. hist li. 1. Theagenes & Chariclea ptextu illius calamitatis, quæ Cremoni acciderat, suos quoq;

h ἦ ῥά νύ μοί ποτε καὶ σύ δυσάμμορε] Arripit denuò occasionem lamentandi Achilles Patroclum satis commodam. Inui
sex illis heroibus ad edendum erupit in querelas, à re præsenti exorsus: quasi dicat, non est fas, me in edendo occupar
clus deest amicus ille meus, qui mihi sæpiùs prandium adornabat simili tempore, videlicet si quando nobis in prælium
undum. Hinc pergit & domesticos præterea luctus commemorat, patris nimirum, quem ante mortuum aut morti pr
fata lugentem miseratur, & cætera quæ sequuntur.

i ἠὲ τὸν ὃς Σκύρῳ] Peleus cùm intellexisset cæteros Græcos in Troiam expeditionem adornare, dicitur filiū Achillem
dem regem Scyri insulæ vnius ex Cycladibus, misisse, vt illic habitu muliebri inter virgines occultaretur, & sic fatū effu
illi impendebat, si ad Troiam cum reliquis proficisceretur. Apud eum Regem quandiu fuit, dicitur illius filiā Leidam
sisse, ex qua Neoptolemum istum, de quo in præsentia Achilles meminit, suscepit. Ista aliàs quoque, ni fallor, diximu
petemus. Vide interea Statij Achilleidem.

k τῷ δ' ἠύτε πτερὰ γίνετ',] Huius loci meminit Lucianus περὶ οἴκου: ἡ τῷ μὲν Ἀχιλλεῖ (inquit) πειρωμένῳ τῶν ὅπλων τῶν ἐπ
κατὰ τῶν Φρυγῶν τὴν ὁρμὴν, κ. ἐπειδὴ ἐνέδυ αὐτὰ πτερωθεὶς, ἐπαρθῆναι, καὶ πτερωθῆναι πρὸς τὴν τοῦ πολέμου ἐπιθυμίαν, λόγου δὲ ἀπεῖ
νεὼς πρὸς κάλλη χωρίων id est, An verò Achilli credimus, visum armorum intendisse illum contra Troianos impetum,
illa experiendi tantùm gratia induisset elatum fuisse, & veluti sublimem ad belli desideria abreptum, orationis autem
di studium non eodem modo pulchritudine locorum intendi?

l πηλιάδα μελίην,] De hasta Piliade vide nostram annotationem suprà lib. 16. ad illa verba ἔγχος δ' οὐχ ἕλετ' οἶον.

m τὸν δ' ἄρ' ὑπὸ ζυγόφιν] Suprà lib 17. quædam de equis singularia vidimus, vt illos intelligētia quadam Natura subor
tur. Nunc maius est quod Poëta dicit, sed neque omnino incredibile: non quòd ita reuera acciderit, sed quòd acciden
ego ex similibus mox docebo. Primùm videamus elegantes Oppiani versus, in quibus loquentium equorum memini

> ἵπποις γὰρ πέλε καὶ φύσις πορεπεχνήεσσα
> Ἡ μερίων κραδίην, καὶ στήθεσιν αἰόλον ἦτορ
> Αἰεὶ γιγνώσκουσιν ἑὸν φίλον ἡνιοχῆα
> Καὶ χρεμέθουσιν ἰδόντες ἀγακλυτὸν ἡγεμονῆα
> Καὶ πολέμοισι πεσόντα μέγα στενάχουσιν ἑταῖρον.
> ἵππος ἐν ὑσμίνῃ ῥῆξεν ποτε θέσμιον σιωπῆς
> Καὶ φύσιος θεσμοὺς ὑπερέδραμε, καὶ λάσεν ἠχὴν
> Ἀνδρομέην, καὶ γλῶσσαν ὁμοίην ἀνθρώποισι.

vbi nescio an Xanthum istum intelligat, an verò alium quempiam. Scio loquendi facultatem quadrupedibus denegat
Aristot. Histor. anim. lib. 4. cap. 9. & Probl sect. 11. (qua tamen caret etiam illud genus hominum in Aethiopia, quibus
nutus motusq; membrorum est. Plin lib. 6. cap 30.) sed voluit aliquando Deus illa etiam loqui, vt potentiam ea in r
talitati manifestaret: testis ipsa sacra pagina de asella Balaami pseudoprophetæ, quam locutā esse nemo sanæ mentis
cutam bouem his verbis memorat Liuius de bell Maced. & Asiat lib. 5. Priusquam Cos. Prætoresq; in prouincias pro
supplicatio fuit prodigiorum causa Caprani sex hœdos vno fœtu edidisse ex Piceno nunciatum est, & Arretij pueru
tum vnimanum, Amiterni terram pluuisse, Formijs portam murumque de cœlo tacta, & (quod maximè terrebat Con
tium) bouem locutam, Roma caue tibi. Cæterorum prodigiorum causa supplicatum est: bouem cum cura seruari al
ces iusserunt. Idem ab Vrb. cond. lib. 3. refert anno quo P. Volumnius, Seruius Sulpitius Coss. erāt, visa fuisse multa p
cœlum (inquit) ardere visum, terra ingenti concussa motu est, bouem locutam, cui rei priore anno fides non fuerat
Idem de boue locuto in agro Romano meminit secund. bell. Pun. lib. 8. Sed & Plinius lib. 8. cap. 45. Est frequens, inquit
priscorum, bouem locutum: Quo nuntiato, Senatum sub dio haberi solitum. Ex quibus videtur constare, non esse ta
vt hic Xanthus loquutus fuerit: quanquam, vt dixi, non contendo factum, sed fieri posse, quòd tamen inter prodigia
randū. Deinde cùm istius equi genus Poëtæ credatur diuinū, vox illa articulata ipsi rectè potest conuenire, vt figment
persuadeamus: sed & ipse Poëta cùm sciret se rem inusitatam dicere, hanc loquendi facultatem equo isti à Iunone d
tus est, vt duritiem fictionis hoc commento emolliret Tota ergo Xanthi oratio in eo versatur, vt primùm Achilli poll
ram suam in pugna ingruente: deinde tamen mortem etiam ipsi iamiam instantem prædicit, cuius culpam à se am
nulli Dei voluntati & fato aduersari possit, tertiò respondet Achillis criminationi, quia eos deserti Patrocli accusab
Xanthum & Balium, è quibus illi tantùm loquutio tribuitur) quod sua segnitie non accidisse dicit, sed imbecilles se ad
num robur fuisse, nimirum Apollinis, qui eum exarmarat, unde Hectori illum interimendi melior fuit copia.

n θεῷ τε καὶ ἀνέρι] Memorant enim Achillem ab Apolline & Paride interfectum, quò spectat hoc Xanthi vaticinium. I
tem ipsi vocem Erinnyes compescuisse, quòd prodigiosa omnia videantur à Furijs fieri: vel si mauis ipsa Didymi verl
παράλογα καὶ τεράστια δοκεῖ ὑπὸ ἐριννύων γίγνεσθαι.

o εὖ νύ τι οἶδα] Commendauimus alibi Achillis fortitudinem eo nomine, quòd cum moriturum se apud Troiam c
tamen intrepidè semper in aciem prodijt. Iam verò profitetur se non ideò cessaturum, & impunè quic-
quid illud mortis est, aut inultum se non subiturum: quod re ipsa comprobat siqui-
dem statim primis permixtus in hostes erumpit.

FINIS LIBRI XIX. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Υ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

ΘΕΟΙ ἐπιτρέψαντος, κατέρχονται βοηθήσοντες οἱ θεοὶ πάντες· τοῖς μὲν Ἕλλησιν Ἥρα τε, καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ Ποσειδῶν, καὶ Ἥφαιστος, καὶ Ἑρμῆς· τοῖς δὲ Τρωσὶν Ἀφροδίτη, καὶ Ἀπόλλων, ἔτι δὲ καὶ Ἄρτεμις, καὶ Λητὼ, Ἄρης τε, καὶ Σκάμανδρος. Αἰνείαν δὲ ἀντιστάντα Ἀχιλλεῖ σώζει. Ποσειδῶν νεφέλῃ καλύψας· Ἀχιλλεὺς δὲ ἄλλους τε ἀναιρεῖ, καὶ Πολύδωρον τὸν Πριάμου παῖδα. Ἕκτορα δὲ αὐτῷ ἀντιστάντα αὐτῷ, φεύγει, Ἀπόλλωνος σώσαντος αὐτόν. τοὺς δὲ ἄλλους Ἀχιλλεὺς ἐπὶ τὴν πόλιν φεύγοντας κατεπείγει.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Υ, Μακάρων Ἔρις ὦρτο, φέρει δ' ἐπὶ κῦρος Ἀχαιοῖς.

Ἄλλη.

θεῶν μάχη.

ARGVMENTVM VIGESIMI LIBRI *Homeri Iliadis.*

IOVE permittente descenderunt auxil
mnes: Græcis quidem, Iuno & Mineru
nus & Vulcanus, & Mercurius: Troiani
& Apollo: insuper etiā Diana, & Laton
Scamander. Aeneā aūt resistentē Achil
ptunus nebula cooperiens. Achilles au
interficit, tum etiam Polydorum Priami filium. Hecto
quam ei restitisset, fugit Apolline seruante ipsum. Cæ
Achilles ad vrbem fugientes vrget.

Aliud argumentum: vel inscripti

Υ, Deorum lis orta est: affert autem victoriam Achi

Aliud.

Deorum pugna.

Ὣς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσι θωρήσσοντο.
Ἀμφὶ σὲ Πηλέος υἱὲ μάχης ἀκόρητοι Ἀχαιοί.
Τρῶες δ' αὖτ' ἑτέρωθεν ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο.
[illegible]ιστα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι
[illegible] Οὐλύμποιο πολυπτύχου· ἡ δ' ἄρα πάντη
[illegible]κέλευσε Διὸς πρὸς δῶμα νέεσθαι.
[illegible] ποταμῶν ἀπέην, νόσφ' Ὠκεανοῖο,
[illegible]υμφάων, ταί τ' ἄλσεα καλὰ νέμονται,
[illegible] ποταμῶν, καὶ * πίσεα ποιήεντα.
[illegible] ἐς δῶμα Διὸς νεφεληγερέταο,
[illegible]ῃσιν ἐφίζανον, ἃς Διῒ πατρὶ
[illegible] ποίησεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσιν.
[illegible]ιὸς ἔνδον ἀγηγέρατ'· οὐδ' Ἐνοσίχθων
[illegible], ἀλλ' ἐξ ἁλὸς ἦλθε μετ' αὐτούς.
[illegible] ἐν μέσσοισι, Διὸς δ' ἐξείρετο βουλήν,
[illegible]ἀργικέραυνε θεοὺς ἀγορήνδ' ἐκάλεσσας;
[illegible]ρώων καὶ Ἀχαιῶν μερμηρίζεις;
[illegible] ἄγχιστα μάχη πόλεμός τε δέδηε.
[illegible] ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
[illegible] γαιε ἐμὴν ἐν στήθεσι βουλήν,
[illegible]ὤλεσα· μέλουσί μοι ὀλλύμενοί περ.
[illegible] ἐγὼ μενέω πτυχὶ Οὐλύμποιο
[illegible]θ' ὁρόων φρένα τέρψομαι· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
[illegible]ο' ἂν ἵκησθε μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς.
[illegible] δ' ἀρήγετ' ὅπῃ νόος ἐστὶν ἑκάστου.
[illegible]ῦς οἶος ἐπὶ Τρώεσσι μαχεῖται.
[illegible]θ' ἕξουσι ποδώκεα Πηλείωνα.
[illegible] καὶ πρόσθεν ὑποτρομέεσκον ὁρῶντες·
[illegible]ηι καὶ θυμὸν, ἑταίρου χώεται αἰνῶς,
[illegible] καὶ τεῖχος * ὑπὲρ μόρον ἐξαλαπάξῃ.
[illegible] Κρονίδης, πόλεμον δ' ἀλίαστον ἔγειρε·
[illegible]ναι πόλεμόνδε θεοὶ δίχα θυμὸν ἔχοντες·
[illegible] ἀγῶνα νεῶν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
[illegible]ίων γαιήοχος, ἠδ' ἐριούνης
[illegible]ῃ φρεσὶ πευκαλίμῃσι κέκασται·
[illegible] δ' ἅμα τοῖσι κίε σθένεϊ βλεμεαίνων,
[illegible]πὸ δὲ κνῆμαι ῥώοντο ἀραιαί.
[illegible]ς Ἄρης κορυθαίολος· αὐτὰρ ἅμ' αὐτῷ
[illegible]οσεκόμης, ἠδ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
[illegible]θός τε, φιλομμειδής τ' Ἀφροδίτη.
[illegible] ἀπάνευθε θεοὶ θνητῶν ἔσαν ἀνδρῶν,
[illegible] μὲν μέγ' ἐκύδανον οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
[illegible]ρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς·
[illegible]ος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον,
[illegible] ὁρῶντο ποδώκεα Πηλείωνα
[illegible]ιν λάμπομενον, βροτολοιγῷ ἶσον Ἄρηϊ.
[illegible]μεθ' ὅμιλον Ὀλύμπιοι ἤλυθον ἀνδρῶν,
[illegible]ς κρατερὴ, λαοσσόος. αὖε δ' Ἀ-
[illegible]
[illegible] παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτὸς,
[illegible]π' ἀκτάων ἐριδούπων μακρὸν ἀΰτει·
[illegible]ς ἑτέρωθεν, ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσος,
[illegible] ἀκροτάτης πόλεως Τρώεσσι κελεύων,
[illegible] Σιμόεντι * θέων ἐπὶ Καλλικολώνῃ.
[illegible] ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὀτρύνοντες,
[illegible] δ' αὐτοῖς ἔριδα ῥήγνυντο βαρεῖαν.

SIC hi quidem apud naues curuis puppibus armabantur.
Circum te, Pelei fili, pugnæ insatiabiles Achiui:
Troiani autẽ rursus ex altera parte in loco editiore campi.
Iupiter aũt Themidẽ iussit deos ad concionem vocare
Vertice ab Olympi multiplicis. hæc igitur passim
Obiens imperauit Iouis ad domum ire.
Neq; aliquis igitur fluuiorũ aberat, præter Oceanum:
Neq; sanè Nympharũ, quæ nemora pulchra habitant,
Et fontes fluuiorum, & prata herbosa.
Venientes autem ad domum Iouis nubicogi,
Politis sedibus insederunt, quas Ioui patri
Vulcanus fecerat peritis artificijs.
Sic hi.q. Iouis intra ædes cõgregabantur, neq; Neptunus
Obaudiuit deæ, sed è mari venit ad illos:
Sedit aũt in medijs, Iouisq́; interrogabat sententiam.
Cur rursus fulminator, deos ad consilium vocasti?
Aut quid de Troianis & Achiuis deliberas?
Horum enim nunc proximè pugna bellumq́; flagrat.
Hunc.a. excipiens allocutus est nubicogus Iupiter,
Nosti Neptune meũ in pectore cõsilium, (quamuis.
Quorũ gratiâ congregaui. curæ sunt mihi pereuntes
Sed profectò ego quidẽ manebo in cacumine Olympi
Sedẽs inde cõspiciẽs, mentẽ oblectabo. at iã vos cæteri
Abite, donec perueniatis ad Troianos & Achiuos.
Vtrisq;.v. auxiliũ ferte, vbicũq; animus est vniuscuiusq;.
Si.n. Achilles solus contra Troianos pugnet,
Ne paulisper quidem sustinebunt velocem Pelidem.
Etenim ipsum etiam anteà tremebant videntes:
Nunc.v. quũ iã & animo ob sociũ irascitur grauiter,
Vereor ne & murum præter fatum euertat.
Sic dixit Saturnides bellũq́; ineluctabile suscitauit:
Perrexerũtq́; ire ad bellũ dij diuisum animũ habẽtes.
Iuno.q. ad stationem nauium, & Pallas Minerua,
Et Neptunus terræ cinctor, & perutilis
Mercurius, qui præcordijs prudentibus ornatus erat:
Vulcanus autem cum his ibat ob robur superbiens,
Claudicãs: subtus.v. tibiæ validè incedebãt distortæ:
Ad.v. Troianos Mars mobilis in armis: sed cum ipso
Phœbus intonsus, & Diana sagittis gaudens,
Latonaq́, Xanthusq́; amansq́; risum Venus.
Quamdiu quidẽ seorsum dij à mortalibus erãt viris,
Tamdiu Achiui qdẽ valdè exultabant, quòd Achilles
Apparuisset, diu enim pugna abstinuerat molesta:
Troianos.a. tremor grauis inuasit in mẽbris quenq;,
Timentes quum viderunt pedibus velocem Pelidem
Armis conspicuum, pernicioso similem Marti.
Sed postquam ad turbam dij venerunt virorum,
Mota est contentio acris, populi commotrix, clamauitq; Minerua,
Stans interdum.q. ad fossam cauatã extra murum,
Interdũ sup litorib. valdè sonãtib. valdè clamabat:
Clamabat & Mars ex alia parte obscuræ procellæ similis
Acutè à summa vrbe Troianos adhortans,
Interdum apud Simoẽntẽ currẽs prope Callicolonem
Sic vtrosq; beati dij excitantes
Cõmiserunt, interq; ipsos contentionẽ ruperunt grauem.

κ. πάσα

κ. ἴα

κ. ὑπέρμορον

κ. θέων

Δεινὸν δ' ἐβρόντησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ὑψόθεν· αὐτὰρ ἔνερθε Ποσειδάων ἐτίναξε
f Γαῖαν ἀπειρεσίην, ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα.
Πάντες δ' ἐσσείοντο πόδες πολυπιδάκου Ἴδης,
Καὶ κορυφαὶ, Τρώων τε πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
g Ἔδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεὺς,
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο, καὶ * ἴαχε, μή οἱ ὕπερθε
Γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη
Σμερδαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.
Τόσσος ἄρα κτύπος ὦρτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
Ἤτοι μὲν γὰρ ἔναντα Ποσειδάωνος ἄνακτος
Ἵστατ' Ἀπόλλων Φοῖβος ἔχων ἰὰ πτερόεντα·
Ἄντα δ' Ἐνυαλίοιο θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἥρῃ δ' ἀντέστη χρυσηλάκατος κελαδεινὴ
Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, κασιγνήτη ἑκάτοιο·
Λητοῖ δ' ἀντέστη σῶκος ἐριούνιος Ἑρμῆς·
Ἄντα δ' ἄρ' Ἡφαίστοιο μέγας ποταμὸς βαθυδί-
νης,
h Ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.
Ὣς οἱ μὲν θεοὶ ἄντα θεῶν ἴσαν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἕκτορος ἄντα μάλιστα λιλαίετο δῦναι ὅμιλον
Πριαμίδεω· τοῦ γάρ ῥα μάλιστά ἑ θυμὸς ἀνώγει
Αἵματος ἆσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν.
Αἰνείαν δ' ἰθὺς λαοσσόος ὦρσεν Ἀπόλλων
Ἀντία Πηλεΐωνος, ἐνῆκε δέ οἱ μένος ἠΰ·
Υἱέι δὲ Πριάμοιο Λυκάονι εἴσατο φωνὴν,
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Αἰνεία Τρώων βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Τὰς Τρώων βασιλεῦσιν ὑπίσχεο οἰνοποτάζων,
Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος ἐναντίβιον πολεμίζειν;
Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας ἀπαμειβόμενος προσέειπε,
Πριαμίδη, τί με ταῦτα καὶ οὐκ ἐθέλοντα κελεύεις,
Ἀντία Πηλεΐωνος ὑπερθύμοιο μάχεσθαι;
Οὐ μὲν γὰρ νῦν πρῶτα ποδώκεος ἄντ' Ἀχιλῆος
i Στήσομαι, ἀλλ' ἤδη με καὶ ἄλλοτε δουρὶ φόβησεν,
Ἐξ Ἴδης, ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσι·
Πέρσε δὲ Λυρνησσὸν καὶ Πήδασον. αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς
Εἰρύσαθ', ὅς μοι ἐπῶρσε μένος λαιψηρά τε γοῦνα.
Ἦ κ' ἐδάμην ὑπὸ χερσὶν Ἀχιλλῆος καὶ Ἀθήνης,
Ἥ οἱ πρόσθεν ἰοῦσα τίθει φάος, ἠδ' ἐκέλευεν
Ἔγχεϊ χαλκείῳ Λέλεγας καὶ Τρῶας ἐναίρειν.
Τῷ οὐκ ἔστ' Ἀχιλῆος ἐναντίον ἄνδρα μάχεσθαι·
Αἰεὶ γὰρ πάρα εἷς γε θεῶν ὃς λοιγὸν ἀμύνει.
Καὶ δ' ἄλλως τοῦ γ' ἰθὺ βέλος πέτετ', οὐδ' ἀπολήγει
Πρὶν χροὸς ἀνδρομέοιο διελθέμεν. εἰ δὲ θεός περ
Ἶσον τείνειεν πολέμου τέλος, οὔ με μάλα ῥεῖα
Νικήσῃ, οὐδ' εἰ παγχάλκεος εὔχεται εἶναι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Ἥρως, ἀλλ' ἄγε καὶ σὺ θεοῖς αἰειγενέτῃσιν
Εὔχεο· καὶ δέ σε φασὶ Διὸς κούρης Ἀφροδίτης
Ἐκγεγάμεν, κεῖνος δὲ χερείονος ἐκ θεοῦ ἐστίν.
Ἡ μὲν γὰρ, Διός ἐσθ', ἡ δ' ἐξ ἁλίοιο γέροντος.
Ἀλλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτειρέα, μηδέ σε πάμπαν
Λευγαλέοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρειῇ.

κ. ὑπέρθορε

Grauiter autem intonuit pater hominūq;
Ex alto: sed subter Neptunus concußit
Terram immensam montiumq; alta cacu
Omnes autem mouebantur radices fonto
Et vertices, Troianorumq; vrbs & naues
Timuit verò subtus rex inferorum Pluto:
Territus aūt ex throno desilijt, & clamau
Terram rescinderet Neptunus quassator
Domus.a.ipsius mortalibus & immortali
Horrendæ, squalidæ, quasq; horrent dij eti
Tātus adeò sonitus ortus est deorū cōtētio
Etenim quidem contra Neptunum regem
Stabat Apollo Phœbus, habens sagittas pe
Contraq; Martem dea cæsia Minerua:
Contra Iunonem.v.stabat, aurea tela gere
Diana sagittis gaudēs, soror ꝑcul iaculāt
Cōtra Latonā.a.stabat seruator perutilis
Contra autem Vulcanum magnus fluuiu
tices habens,
Quem Xanthum vocant dij, homines.a.S
Sic quidem dij contra deos ibant: sed Ach
Hectorem contra maximè cupiebat ire p
Priamidem: huius enim potißimū anim
Sanguine satiare Martem fortißimum b
Aeneam autem rectà populi excitator n
Contra Pelidem: immisit autem ei robu
Filio autem Priami Lycaoni similis erat
Huic se ipsum aßimilās allocut9 est Iouis
Aenea Troianorum consiliarie, vbi n
Quas Troianorum regibus promisisti co
Pelidem Achillem contra pugnare?
Hunc verò rursus Aeneas respondens a
Priamide, cur me hæc & non volentem i
Contra Pelidem superbum pugnare?
Non sanè iam primùm velocipedem cont
Stabo, sed iam me & aliàs hasta terruit,
Ex Ida, quando boues inuasit nostras,
Diruit autē Lyrnesum & Pedasum: sed
Liberauit, qui mihi indidit robur velocia
Certè occubuissem sub manibus Achillis
Quæ ei antè iens ponebat lumen: & iube
Hasta ærea Lelegas & Troianos interficer
Ideò non potest contra Achillem vir pugn
Semper enim adest vnus deorū qui pern
Imò alioqui rectà huius telum volat, neq;
Antequam corpus humanum peruadat
Aequalē præberet pugnæ sortem, non me
Vincet, neq; si totus æreus glorietur esse.
Hunc.a.rursus allocutus est rex Iouis fi
Heros, quin & tu deos sempiternos
Precare: nam te aiunt Iouis filia Venere
Satum esse, ille autem inferiore ex dea est:
Hæc etenim Iouis filia est, illa autem ex m
Sed rectà fer æs indefessum, neq; te omnino
Sæuis verbis auertat & minis.

COMMENTARIVS.

a ζεὺς δὲ θέμιστα] Deorum concilium Iupiter conuocat, in quo exponit suā de bello sententiā, facitque reliquis p partibus opitulandi: itaq; illi dimissa concione bifariam diuiduntur, & alij in Græcos, alij in Troianos transibunt, vn ta & funesta excitabitur pugna, in qua Troianorum columen Manibus Patrocli immolabitur. Sed quę, malùm, est ista cordia, quam Homerus confingit? Sanè egregium fuit illud Atheniensium iudicium, quo Homerus insanus pronun

ominibus belligeraſſe deſcripſerit, vt refert Cornelius Nepos. Proinde **explodendus ille Euthyphro Platonicus**, qui i-s diſſenſiones eſſe concedebat: audiendus verò Socrates 2. de Repub. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέως, καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πα-τρὸς, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένῃ ἀμυνεῖν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν, οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας, οὔτ' ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν, ὅ,τι τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, &c. Tamen ſi fas eſt hac in re Poëtę patrocinari, videtur ille innuiſſe rchiæ ſecuriorem & pacatiorem eſſe eo, in quo multi dominantur: illorum enim vix eſt vt ſemper animi cõſentiant, uſio illa & diſſenſio Deorũ exemplo erit perturbati multorũ ſtatus, quanquã omnino Deorũ hac in re mentionẽ im-tur autem, cur ab hoc concilio abſint Oceanus & omnia Nympharum genera. Scio quid Didymus, quid E ſtathius ſed illi nugas, vel ego. Aio itaq; hîc Deos illos tantùm conuocari, quorum intererat ſcire qualem exitum bellum i-m eſſet ſortiturum: cæteros abeſſe, quia peculiarem animi propenſionem in alterutram partem non demonſtrarunt.

ἐν μέσσοισι,] In medio ſedere Neptunus dicitur, non quia is eſt aquæ cum terra ſitus, vt vult Euſtathius: ſed quia eum im ſic oportuerat, Ioui eſſe proximiorem cæteris. Porrò non ignoramus eos qui verba in concione facerent, in medio tes: exceptis Dijs, quorum maieſtati ſedere conuenit.

ἐμβλέμενοι περ] Propenſior erat Iupiter in Troianorum partes, vt alibi vidimus, & ex hoc ipſo loco patet: tamen nun-defenſionem ita ſuſcepiſſe dicitur, vt eos ab extremo excidio eripere tẽtauerit: quod ſciebat eſſe ineuitabile, propter, cui ſubiectum eſſe Iouem voluit craſſa illa antiquitas. Ocioſum autem hoc in loco ipſum Poëta fingit, quia prima-iſam non per ſe, ſed per ſecundas operari ſtatuebant.

ἴσαν] Facta ſibi pro ſuis bellandi poteſtate, prodeunt iam Dij, ſeq. in ſuas partes bifariã recipiunt: nimirum quinq; ad Troianos migrant. Illi ſunt, Iuno, Minerua, Neptunus, Mercurius, Vulcanus: cui opponũtur ex aduerſo, vt ipſe Poë-ous exponit, Diana, Mars, Apollo, Latona, Xãthus. Sexta autem numero Venus, numerus tantùm eſt: nam ad bellica vt olim ipſi obiecit Iupiter, vnde lepidè in illã ſequẽti libro iocabitur Minerua cũ Iunone, quòd Marti voluerit auxiliari.

καλλικολώνη] Lectio quam in margine annotaui, pro primaria ab Euſtathio in commentarijs accipitur: illa verò quæ in ro diuerſa. Dicetur porrò θεῶν καλλικολώνη, quaſi locus ille fuerit quædã Deorũ διατριβή, & paruus quidã Olympus.

σείων,] Timæus Locrus ex quadrangulo cubum generari docet omnium corporum firmiſſimum, & maxime ſtata-n in partem moueri poſſit: vtpote quod ſex latera, octo verò habeat angulos. Qua conſtitutione Terram etiam eſſe um βαρύτατον καὶ δυσκινητότατον, grauiſſimum & difficulter mobile. Vnde prodigioſum eſt, ſiquando moueatur, quia præter iabet enim ab illa firmitatem, quam Deus tamen concutit per cauſas ſecundarias, non niſi inſtante graui aliqua ca-obſtat quòd id per naturales cauſas fieri diximus, quia hoc illæ ordinariè non faciunt: proinde aliud maius eſſe o-las ſic extraordinariè agere impellat. Hoc loco autem cauſas illas intelligit Homerus, cùm Neptunum terram con-er quem aquæ elementum interpretantur. Coerciti ergo venti in terræ viſceribus, cùm erumpendi viam non inue-, vi faciunt ſibi exitum. Spiritus autem illi ideò putant concludi, quod mare nonnunquam meatum exitus obſtruat: n illud recedit, quaſdam terræ partes ſubuertit, vt ait Plutarchus in Homeri vita, cuius hæc ſunt verba: οὐκ ἀγνοεῖ δὲ ner' ſcilicet, τῶν περὶ τὰ στοιχεῖα συμπτωμάτων, οἷον σεισμῶν καὶ ἐκλείψεων. ἐπεὶ γὰρ ἡ γῆ σύμπασα μετέχει ἐν ἑαυτῇ ἀέρος τι. καὶ πυ-ρὸς ὃν καὶ περιέχεται κατὰ τὸ εἰκὸς ἐν βάθει αὐτῆς συνίστανται ἀτμοὶ πνευματώδεις, τούτους φασὶν ἔξω μὲν φερομένους κινεῖν τὸν ἀέρα. ἰλλομένους εἰς τὸ ἔξω βίᾳ μόνους τοῦ δὲ ἀνειλεῖσθαι τὸ πνεῦμα ἐντὸς τῆς γῆς τὴν θάλασσαν αἰτίαν εἶναι νομίζουσιν, ἐμφράσσουσαν ἐνίοτε ιδους, ἔστι δὲ ὅτε ὑποχωροῦσαν καὶ τὴν κατερείπειν τῆς γῆς τινα μέρη, ὃ τοῦτο οὖν Ὅμηρος εἰδὼς, τὴν αἰτίαν τῶν σεισμῶν τῷ Ποσειδῶνι ἀνα-πτων καὶ ἐνοσίχθονα καὶ σεισίχθονα προσαγορεύων. Ergo aquæ terræ motum tribuit Homerus, quod Thales & Democritus ſequuti dam, vt Plutarchus de Placitis Philoſ. lib. 3. cap. 15. qui terram dicebat innare aquæ, platani in modum aſſamento-uſa eſt vt moueatur. Quod alij aëri, vt Anaxagoras: alij frigoris antiperiſtaſi tribuunt, vt Ariſtoteles: alij terræ rarita-ventis, qui cauernas terræ ſubeant, vt Epicurus. Stoici ad Homerum magis accedebant, cùm terræ motum definiãt in terra in aërem diſſipatum & erumpentem. De varijs terræ motuum generibus vide Pauſan. in Achaicis.

ὑπένερθεν] Ad terræ motum contremuiſſe Plutona inferorum deum dicit Poëta, non quòd ad illum transferat, nibus intelligendum, vt volebat bonus noſter Euſtathius, οἱ γὰρ ἄνθρωποι, inquit, ἐφοβήθησαν μήποτε ἀναρραγείη ἡ γῆ τε-θνεῶτα φησίν: ſed Poëtica omnino fictione quaſi timuerit ille, ne hoc motu terra dehiſceret, & proinde pateret obſcu-oſus locus inferorum, quòd maxime perhorreſcit, quia noctis & caliginis amantiſſimus eſt, lucemq; odit tanquam ide eſt illud Virgil. 8. Aeneid.

Non ſecus ac ſi qua penitus vi terra dehiſcens
Infernas reſeret ſedes, & regna recludat
Pallida, dijs inuiſa, ſuperq; immane barathrum
Cernatur, trepidentq; immiſſo lumine Manes.

λέγουσι θεοί,] De hac duplicitate nominis aliàs diximus ex Cratylo Platonis.

ἤδη] Aeneas congreſſum Achillis recuſat, quanquam hortante & ipſo impellente Apolline, idque quoniam pro-culo: ſenſit enim aliàs difficulter iniri pugnam cum illo, quem Deus ſemper aliquis comitetur, qualis Achilles, qui dio innixus aliàs feliciter rem aduerſus illum geſſerit. Veretur itaq; Aeneas θεομαχεῖν: nam ipſum Achillem, ſi mo-nullo pacto reformidat, quanquam alioqui rei bellicæ peritia præſtantiſſimum eſſe ipſum confiteatur. Aeneam ta-it Apollo, & generis eminentia (cùm ipſe à Venere, Achilles ſolùm à Thetide ſit oriundus) ſic confirmauit, vnde s adeſſe poſſe perſuaderetur, vt cum Achille congreſſus ſit, quãquam imparem ſe illi eſſe cognoſcet. vbi vide quàm Aeneas aſſumpſerit, generis claritate ſuperbiens, quaſi robur ea ſola præberet aduerſus Achillem ſufficiens: ſed, vt nam attigimus, hæc ideò ab Apolline dicuntur, vt Aeneas de auxilio Deorum etiam non diffideret, quod illi para-r maiorem generis cum illis affinitatem. Nam ille à Venere, Venus à Ioue: ſed Achilles à Thetide, Thetis à Nereo aſi dicat Phœbus: Cùm tu Aenea ad Deos proximiùs ſanguine accedas, de eorum etiam præſidio dubites, & hac hillem reformidare dicis, eo te inferiorem exiſtimes?

, ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν·	*Sic fat⁹, inſpirauit robur magnũ paſtori populorũ:*
ομάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,	*Iuit itaq; inter primos pugnatores armatus fulgenti*
Ἀγχίσαο πάις λευκώλενον Ἥρην	*Nec latuit Anchiſæ filius albiulnam Iunonem (ære,*
ωνος ἰὼν ανα ὅμιλον ἀνδρῶν.	*Contra Pelidem pergens per turmas virorum:*
: καλέσασα θεοὺς μετὰ μῦθον ἔειπε.	*Hæc autem in vnum conuocans deos, verbum dixit,*
ον δὴ σφῶϊ Ποσείδαον καὶ Ἀθήνη	*Conſiderate iam vos Neptune & Minerua*
ετέρῃσιν, ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.	*In mentibus veſtris, vt ſe habebunt hæc negocia,*
οδ' ὅη κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ	*Aeneas ille iuit armatus fulgenti ære*
ωνος· ἀνῆκε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων.	*Contra Pelidem: impulit autem Phœbus Apollo.*
μεῖς πέρ μιν ἀποτρωπῶμεν ὀπίσσω	*Sed agite nos ipſum auertamus retrò*
ς ἔπειτα καὶ ἡμείων Ἀχιλῆϊ	*Illinc: aut aliquis deinde etiam noſtrûm Achilli*
η, δὲ κράτος μέγα, μηδέ τι θυμῷ	*Aſſiſtat, detq; robur magnum, neq; quid animo*
ιν εἰδῇ ὅ μιν φιλέουσιν ἄριστοι	*Deficiat, vt ſciat, quod ipſum diligunt potentiſsimi*
οι δ' αὖτ' ἀνεμώλιοι οἳ τὸ πάρος περ	*Immortalium: hi. v. contrà inanes, qui antea quidem*
μύνουσιν πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα.	*Troianis auxiliantur in bello & pugna:*
Οὐλύμποιο κατήλθομεν ἀντιόωντες	*Omnes autem de cælo deſcendimus obuiantes*

Τῆσδε

Τῆς δὲ μάχης, ἵνα μή τι μετὰ Τρώεσσι πάθῃσι
Σήμερον· ὕστερον αὖτε τὰ πείσεται ἅσσα οἱ Αἶσα
b Γιγνομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
Εἰ δ' Ἀχιλεὺς οὐ ταῦτα θεῶν ἐκπεύσεται ὀμφῆς
Δείσετ' ἔπειθ' ὅτε κέν τις ἐναντίβιον θεὸς ἔλθῃ
Ἐν πολέμῳ, χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
c Ἥρη, μὴ χαλέπαινε παρὲκ νόον* οὐδέ τι σε χρή. (γρ. οὐδέ τε)
Οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι θεοὺς ἔριδι* ξυνελάσαι (γρ. ξυνελάσσαι. ἀλλ' ἡμεῖς)
Ἡμέας τοὺς ἄλλους, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροι εἰμεν.
Ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἔπειτα καθεζώμεσθα κιόντες,
Ἐκ πάτου ἐς σκοπιήν, πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει.
Εἰ δέ κ' Ἄρης* ἄρχῃσι μάχης, ἢ Φοῖβος Ἀπόλλων, (γρ. ἄρχωσι)
Ἢ Ἀχιλῆ' ἴσχωσι, καὶ οὐκ εἰῶσι μάχεσθαι,
Αὐτίκ' ἔπειτα καὶ ἄμμι παρ' αὐτόφι νεῖκος* ὀρεῖται (γρ. ὄρηται)
Φυλόπιδος· μάλα δ' ὦκα διακρινθέντας ὀΐω
Ἂψ ἴμεν Οὔλυμπόνδε θεῶν μεθ' ὁμήγυριν ἄλλων,
Ἡμετέρῃς ὑπὸ χερσὶν* ἀνάγκῃ ἶφι δαμέντας. (γρ. ἀναγκαίηφι)
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο κυανοχαίτης
d Τεῖχος ἐς ἀμφίχυτον Ἡρακλῆος θείοιο,
Ὑψηλόν, τό ῥά οἱ Τρῶες καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
Ποίεον, ὄφρα τὸ κῆτος ὑπεκπροφυγὼν* ἀλέοιτο, (γρ. ἀλέαιτο)
Ὁππότε μιν σεύαιτο ἀπ' ἠϊόνος πεδίονδε.
Ἔνθα Ποσειδάων κατ' ἄρ' ἕζετο καὶ θεοὶ ἄλλοι,
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄρρηκτον νεφέλην ὤμοισιν ἕσαντο·
Οἱ δ' ἑτέρωσε καθῖζον ἐπ' ὀφρύσι Καλλικολώνης,
Ἀμφὶ σέ, ἤϊε Φοῖβε, καὶ Ἄρηα πτολίπορθον.
Ὣς οἱ μέν ῥ' ἑκάτερθε καθείατο μητιόωντες
Βουλάς· ἀρχέμεναι δὲ δυσηλεγέος πολέμοιο
Ὤκνεον ἀμφότεροι, Ζεὺς δ' ἥμενος ὕψι κέλευε.
Τῶν δ' ἅπαν ἐπλήσθη πεδίον, καὶ ἐλάμπετο χαλκῷ
Ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων· κάρκαιρε δὲ γαῖα πόδεσσιν
Ὀρνυμένων ἄμυδις· δύο δ' ἀνέρες ἔξοχ' ἄριστοι
Ἐς μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
Αἰνείας τ' Ἀγχισιάδης καὶ δῖος Ἀχιλλεύς·
Αἰνείας δὲ πρῶτος ἀπειλήσας ἐβεβήκει,
Νευστάζων κόρυθι βριαρῇ· ἀτὰρ ἀσπίδα θοῦριν
Πρόσθεν ἔχε στέρνοιο, τίνασσε δὲ χάλκεον ἔγχος.
Πηλείδης δ' ἑτέρωθεν ἐναντίον ὦρτο, e λέων ὣς
Σίντης, ὅν τε καὶ ἄνδρες ἀποκτάμεναι μεμάασιν,
Ἀγρόμενοι πᾶς δῆμος· ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀτίζων,
Ἔρχεται, ἀλλ' ὅτε κέν τις ἀρηϊθόων αἰζηῶν
Δουρὶ βάλῃ, ἐάλη τε χανών, περί τ' ἀφρὸς ὀδόντας
Γίγνεται, ἐν δέ τε οἱ κραδίῃ στένει ἄλκιμον ἦτορ,
Οὐρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν
Μαστίεται, ἓ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι·
Γλαυκιόων δ' ἰθὺς φέρεται μένει, ἤν τινα πέφνῃ
Ἀνδρῶν, ἢ αὐτὸς φθίεται πρώτῳ ἐν ὁμίλῳ·
Ὣς Ἀχιλῆ' ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἀντίον ἐλθέμεναι μεγαλήτορος Αἰνείαο·
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
f Αἰνεία, τί σὺ τόσσον ὁμίλου πολλὸν ἐπελθὼν,
Ἔστης; ἦ σέ γε θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει,
Ἐλπόμενον Τρώεσσιν ἀνάξειν ἱπποδάμοισι
Τιμῆς τῆς Πριάμου; ἀτὰρ εἴ κεν ἔμ' ἐξεναρίξῃς,
Οὔ τοι τοὔνεκά γε Πρίαμος γέρας ἐν χερὶ θήσει.
Εἰσὶ γὰρ οἱ παῖδες· ὁ δ' ἔμπεδος, οὐδ' ἀεσίφρων·

Huic prælio, vt ne quid à Troianis patiat
Hodie, in posterũ.v.ea patietur quæcunq;
Nascenti neuit lino, quando ipsum peperi
Si.v.Achilles non hæc ex deorum didiceri
Timebit postea, quando quis contrà deus
In bello. graues autem dij quum apparent
Huic respondit deinde Neptunus terræ
Iuno ne irascaris præter rationem, neq; en
Non ego velim deos in certamen concurr
Nos alios, quoniam multò fortiores sumu
Sed nos quidem deinceps sedeamus eunte
Ex via in speculam, bellum autem viris c
Si autẽ Mars incœperit pugnam, aut Pha
Vel Achillem impedierint, & non siueri
Statim tum etiam nobis iuxta ipsos cõte
Conflictus: valdè autem celeriter direm
Redituros ad cælum deorum ad cœtum a
Nostris sub manibus necessitate fortiter
Sic sanè loquutus pibat cærulea cæsar
Ad murum aggere cinctum Herculis di
Altum, quem vtiq; ei Troiani & Pallas
Condiderant, vt cetum fugiens euitaret,
Quando ipsum abigeret à littore ad plan
Illic Neptunus considebat & dij cæteri:
Circumq; densam nebulam humeris ind
Hi.v.ex altera parte sedebant in iugis
Circum te, ô iaculator Apollo, & Martẽ
Sic hi quidem vtrinq; sedebant consult.
Consilia: incipere autem per molestam p
Pigritabãt vtriq;: Iupiter.a.sedens altè,
Iis autem totus impletus erat campus, &
Virorum & equorum: sonitũ dedit.a.t
Concurrentium simul: duoq; viri longè
In mediũ vtrorumq; congrediebantur p
Aeneasq; Anchisiades, & diuinus Achill
Aeneas autem primùm minatus proce
Nutans galea firma, sed clypeum violent
Ante habebat pectus: vibrabat aũt fer
Pelides aũt ex altera parte contrà rueba
Noxius, quem viri interficere parant
Cõgregati omnis populus: hic aũt primũ
Incedit, sed quando quis in bello veloci
Hasta petierit, conuertitur hians: circũq
Oritur, inq; ei pectore gemit validum cor
Cauda verò lateraq; & lumbos vtrinq;
Verberat: seq; ipsum excitat ad pugnan
Oculis splendens autem rectà fertur ro
interficiat
Virorum, vel ipse trucidetur prima in t
Sic Achillem incitabat robur & animus
Contra ire magnanimum Aeneam.
Hi.a.quando iam propè erant ad inuice
Hunc prior allocutus est agilis diuus Ach
Aenea, cur tu tam extra turbam mu
Constitisti? an te animus mecum pugna
Sperãtem Troianis imperaturũ equum
Dignitate qua Priamus? sed si me inter
Nõ tibi ppterea Priamus præmiũ in ma
Sunt enim ei filij: ipseq; sanus est, neq; an

Τρῶες τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,
...υταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμηαι
...ίνης; χαλεπῶς δέ σ' ἔολπα τὸ ῥέξειν.
... γε (φημὶ) καὶ ἄλλοτε δουρὶ φόβησα.
... ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα
... Ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι
...; τότε δ' οὔτι μεταστρεφθεὶς ἐμελίζεο φεύγων.
...; Λυρνησσὸν ἐπέκφυγες· αὐτὰρ ἐγὼ τὴν
... μηθεὶς σὺν Ἀθήνῃ καὶ Διὶ πατρί·
... γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας,
... Ζεὺς ἐρρύσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.
... ἐρύεσθαι ὀΐομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
... ά σ' ἔγωγ' ἀναχωρήσαντα κελεύω
... ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
... παθεῖν. ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

An aliquẽ tibi Troiani agrum diuiserunt eximiũ præ
(cæteris Commodũ consiti soli & satiui, vt fruaris
Si me interfeceris? difficulter. a. te spero hoc facturũ.
Iam enim te (puto) & aliàs hasta terrui.
An non recordaris, quando te à bobus solum existen-
(tem Repuli ab Idæis montibus, velocibus pedibus
Celeriter? tunc verò non conuertebaris fugiens:
Indeq́; in Lyrnesum euasisti, sed ego hanc
Euerti aggressus cum Minerua & Ioue patre:
Captiuas autem mulieres libero die priuans
Abduxi: sed te Iupiter liberauit & dij cæteri.
Sed non nunc te seruaturos puto, vt in animum
Inducis, sed te ego recedentem iubeo
In multitudinẽ regredi: neq; contrarius stes mihi, co-
(gnouit. Anteq̃ aliquod malũ patiaris, cõmissam rẽ. a. stultus.

COMMENTARIVS.

...σφῶι] Hæc Iunonis oratio eò spectat, vt reliquos Deos qui erant à Græcis, ad auxilium Achillis excitaret, aduersus ... Apollo ex altera parte commouisset: quasi nimirum æquum sit, vt idem ipsi prestent pro suis, quod pro suis etiam ...it.

...ἐπεκλώσαντο,] En quanta sit nostra vita, quæ netur in lini modum. Quàm tenuis est hæc hominũ gloria, quod animam ... verò illud tandem est? filum & gracile stamen, quod nobis fata (ego Deum intelligo) inconstanti ducunt pollice. ...llud supercilij, quod e re tam fragili pendens tantopere extolleris & insuperbis? Ingeniose sanè bona illa antiquitas ...m effinxit, vt neri vitam nostram, quasi nimirum rem tenuem & fragilem admodum dicerent. Malè tamen peculia-...rei præposuerunt, quod necessit item rebus eueniendi imponeret, quæ nulla ratione, aut hominis prudẽtia, ne qui-... volente, deuitari posset. Hoc autem Parcam Latini, Græci μοῖραν vel αἶσαν appellarunt, quã ἀναγκαίην & πεπρωμένην ... Eam ipsi Deo dominari sic dixit lib. 1. Herodotus: τὴν πεπρωμένην μοῖραν ἀδύνατά ἐστιν ἀποφυγέειν καὶ θεῷ. Qua de re aliàs ...s. Nunc verò mirum mihi videtur, cur de Achille tam sit solicita, si fatum illi non sit hodierno die interire: sed id illa ...e, & in omnem euentum voluisse ipsi opem ferre, nequid incommodi pateretur. Vel si sciuit, ergo potuit fati decre-...are vel etiam impediri.

...ἀνάγκη] Prudenter Iunoni respondet Neptunus non esse æquum vt ipsi se pugnæ immisceant, cùm ab altera parte ...quiescant, neq; in aciem prodeant, hoc pro facto hostili non reputans, quòd ab Apolline Aeneas excitatur: pollici-...uid ipsimet Dij alterius partis manu propria aggrediantur, non esse sui consilij vt ociosi sedeant Græcorum auxilia-...er & fortiter ipsis resistatur, quod non infeliciter successurum esse sibi pollicetur & sperat. Vbi notandum pruden-...n expectare, vt te vlciscendi occasionem habeas, in tui ipsius defensione: temeritatis verò, si primus eam intuleris, ...do felicius rem gesturus sis quàm posteriore.

...ἀμφίχυτον] Res altiùs paulò repetenda prout à Didymo memoratur, vt ista faciliùs intelligantur. Neptunus & Apollo ...is voluntate vrbis Troianæ muros Laomedonti condidisse, à quo certam mercedem pacti sunt, iuramento ab ipso ...i opus absolutum est, Laomedon peierauit, & pactam mercedem Dijs recusauit. Neptunus itaq; indignatus cetum è ...emisit, quod Phrygiæ solum depopulabatur, oraculoque Laomedonti responsum est monstrum illud virgine ... vt dilaceraretur, abig. tantùm posse: & cùm in illius filiam Hesionem sors cecidisset, renunciauit ille se equos ei ...i filiam à ceto liberaret, quos Iupiter in Ganymedis locum Troi dederat. Illac igitur cùm Hercules iter faceret, huic ...ese obtulit: tum Minerua dicitur hoc propugnaculum extruxisse, in quod se reciperet, cetum deuitans. Homerus ...is & Minerua illud extructum fuisse dicit.

...ως,] Eleganti comparatione indicat, quàm generosè & fortiter aduersus hostẽ Achilles irruerit: illa ab animalium ...osissimo leone desumpta est: vbi illius natura, quoad fortitudinem, egregiè indicatur, in qua videamus quid sit no-...imùm ergo dicit, πρῶτον μὲν ἀτίζων. Solet enim leo, cùm à venatoribus vrgetur, primò quasi illos contemnere, & i-...dit, crebroq; subsistens, vt aliàs quoq; annotauimus, quod Homerus aliàs appellauit ἐντροπαλιζόμενος, Oppianus ἐπι-...rritari autem solet, si vulnus acceperit, & à fuga rictu oris amplissimo (nam, vt ait Aristoteles, leo στόμα ἔχει εὐμεγέθες) παραθήξιν αὐτοῦ συχνὴν δηλοῖ, ὁποία ὡς καὶ ἐπὶ σύων γίνεται, ait Eustathius) in vulneratorem conuertitur, quem ipse di-...ur quod etiam Aristoteles scribit, & eius interpres Plinius his verbis: Vulneratus obseruatione mira percussorem ...ntalibet multitudine appetit, & ad illud allusit Horatius, in Epodo scribens: Quid vt nouerca me intueris, aut vt pe-...? Tunc verò dicitur cauda sese stimulare ad fortitudinem, quod Aristot. Plinius, & Aelianus scribũt. Quo pacto au-...ndum est. Eustathius ait, φασὶ δὲ κέντρον ἐνεῖναι μέλαν τῇ τοῦ λέοντος ἀλκαίᾳ ἤγουν οὐρᾷ, ὡς κεράτινον ᾧ μαστίζει τὰς πλευρὰς ἐρεθίζων ἑαυτόν. id est: Dicunt autem spiculum inesse nigrum leonis caudæ, quæ Alcæa appellatur, quasi corneũ, quo ...pugnæ tempore se ipsum excitans. Didymus autem dicit, leonem cùm se eo stimulo pungit, præ dolore magis irri-... ἡ οὐρὰ ἀνὰ μέσον τῶν τριχῶν κέντρον μέλαν ὡς κεράτιον (Eustathius dicit κεράτινον fortè melius: κεράτιον siliquæ genus ...ος, πλέον ἀγριοῦται ἐκ τῆς ὀδύνης. Alij simpliciter dicunt, leonem se cauda verberare, illiusque stimuli cornei nullus ...rpretes Græcos, quod sciam, meminit. Aelianus tamen dicit, caudæ verberibus quasi subditis stimulis se excitare. τὴν ...ουρὰν, τὴν ἀλκαίαν ἐπισείων, καὶ ἐλίττων κατὰ τῶν πλευρῶν. εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὥσπερ ὑπὸ θήγων μύωπι. Sed, vt vides, illud com-...n est. Porrò ἀλκαίαν idcirco dici leonis caudam volunt, quòd per eam se εἰς ἀλκὴν stimulet, id est, ad fortitudinem & ...am & alio modo interpretentur, & de alijs etiam animalibus intelligant. Hoc autem leonis factum ad Cæsarem ... Lucanus libro primo his verbis:

Inde moras soluit belli, tumidumq; per amnem
Signa tulit properè: sicut squallentibus armis
Aestiferæ Libyes, viso leo comminus hoste
Subsedit dubius, totam dum colligit iram.
Mox vbi se sauæ stimulauit verbere caudæ,
Erexitq; iubas, vasto & graue murmur hiatu
Infremuit: tum torta leuis si lancea Mauri
Hæreat, aut latum subeant venabula pectus,
Per ferrum tanti securus vulneris exit.

...ò ex hoc loco Homerico adumbrata sunt. Sed ne prætereamus Alexandri Aphrodisei hac de re sentẽtiam. Is Pro-...it, cur quàm plurima animantia caudas motant, cùm notos agnoscunt: leo verò etiam latus verberat, cùm irascitur, ...lo taurus? Respondet autem: Quia, inquit, tergi medullam ad caudam vsque pertinentem habent, quæ in se moti-...que vim continet. Igitur cùm animal notum sibi agnoscat, per caudam quasi per manum ritu hominum excipit, & ...oris mouet, quæ agilior & promptior est. Leonum verò & Taurorum anima, vt per iram affici potest cum natura, ...iram propterea moueri vehementiùs cogit: vt etiam homines sæpe manus, aut aliquam sui corporis partem per ...nouimus. Cùm enim illicò vlcisci animus nequeat, alio quodã modo feruorem suum extinguit id est ictu, aut stre-...olibet generis eius remedio. Hæc Aphrodisæus, quãuis illius esse Problemata illa negabat olim Theodorus Gaza.

...πάρος ὁμίλου] Solet in monomachijs Poeta inducere Heroas primùm verbis, deinde re ipsa discertantes. Vnde ...

oritur inter Achillem & Aeneam confabulatio. Primùm Achilles Aeneæ audaciam demiratus, quòd aduersum congredi, suspicatus rei alicuius ingentis proposito præmio eum sic fuisse incitatum, rogat an aliquod è duobus sibi spem regni fecerit ea conditione Priamus vt secum congrederetur, vel agrum illi in mercedem Troiani idcirco sint ἐξουθενίζει Achilles: Ne crede, inquit, Aenea, tam vacuum à mente futurum Priamum, vt tot sibi superstitibus filijs, debetur hæreditas, sceptro se in tui gratiam spoliet. Proinde vana & futilis est illa tua expectatio, & malè omnino i rum speras, hoc etiam dato, vt me viceris. Idem de agro tibi sentiendum est. Ecquid enim ab eo victoriam te repo dis, cuius tu fortitudinem iam semel expertus es, cùm me fugeres, & tamen nisi te Iupiter seruasset, mea manu c dicat: Deberes ex alieno periculo fieri sapientior & cautior, quantò magis ergo ex proprio oporteret? Hæc cùm i saluus & incolumis ad tuos redeas, antequam cum tuo incommodo meum robur experiaris. Re autem iam conf est planè hominis, & imprudentis.

g ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε περ σε βοῶν ἄπο] Hoc etiam commemorat Aeneas suprà cum Apolline verba faciēs. Hanc Aeneæ fu Scepsius ad suam patriam referebat, dicens eam fuisse Aeneæ regiam medio sitam loco inter Aeneæ ditionem quam dicatur fugisse Achille persequente. Sic enim loquitur Achilles, ἦ οὐ μέμνῃ, &c. nam integrum hunc locum lib. 13 Fuit autem Aeneæ ditio in agro Dardanio, vt docetur ibidem, quem ad Idam fuisse ex hoc loco conijcio: a σεύα κατ' ἰδαίων ὀρέων, &c.

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας ἀπαμείβετο, φώνησέν τε,	*Huic autem rursus Aeneas respondit,*
a Πηλείδη, μὴ δή μ' ἐπέεσσί γε νηπύτιον ὣς	*Pelide, ne iam me verbis puerulum tan*
Ἔλπεο δειδίξεσθαι· ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτὸς,	*Speres te territurum: quoniam planè*
Ἠμὲν κερτομίας, ἠδ' αἴσυλα μυθήσασθαι·	*Et conuitia & indecentia etiam loqui,*
Ἴδμεν δ' ἀλλήλων γενεὴν, ἴδμεν δὲ τοκῆας,	*Nouimus quidem alter alterius genus,*
Πρόκλυτ' ἀκούοντες ἔπεα θνητῶν ἀνθρώπων·	*Paßim diuulgata audiētes verba mort.*
Ὄψει δ' οὔτ' ἄρ πω σὺ ἐμοὺς ἴδες, οὔτ' ἄρ' ἐγὼ σούς.	*Visu tamen minimè tu meos vidisti, ne*
Φασί σε μὲν Πηλῆος ἀμύμονος, ἔκγονον εἶναι,	*Aiunt te quidem Pelei præclari prolem*
Μητρὸς δ' ἐκ Θέτιδος καλλιπλοκάμου ἁλοσύδνης·	*Matre verò ex Thetide pulchricoma*
Αὐτὰρ ἐγὼν υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο	*At ego filius magnanimi Anchisæ*
Εὔχομαι ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ μοι ἔστ' Ἀφροδίτη.	*Glorior prognatus esse: mater autem m*
Τῶν δὴ νῦν ἕτεροί γε φίλον παῖδα κλαύσονται	*Horum iam nunc alterutri q. charum*
Σήμερον· οὐ γάρ φημ' ἐπέεσσί γε νηπυτίοισιν	*Hodie: non enim puto verbis puerilibus*
Ὧδε διακρινθέντε, μάχης ἐξαπονέεσθαι·	*Sic diremptos à pugna redituros esse.*
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, ὄφρ' εὖ εἰδῇς	*Quòd si autem vis & hæc intelligere, vt*
Ἡμετέρην γενεὴν (πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασι)	*Nostrum genus (multi sanè ipsum viri*
Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεύς·	*Dardanum primùm genuit nubicogus*
Κτίσσε δὲ Δαρδανίην, ἐπεὶ οὔπω Ἴλιος ἱρὴ	*Condiditq́, Dardaniā, quoniā nōdum*
Ἐν πεδίῳ πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων·	*In cāpo conditū erat oppidū diuersiling*
Ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας ᾤκεον πολυπιδάκου Ἴδης.	*Sed adhuc submontana habitabant fo*
Δάρδανος αὖ τέκεθ' υἱὸν Ἐριχθόνιον βασιλῆα,	*Dardanus rursus genuit filium Ericht*
Ὃς δὴ ἀφνειότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·	*Qui tum ditißimus erat mortalium ho*
Τοῦ τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος * κάτα βουκολέοντο	*Huius ter mille equæ paludem circa pa*
Θήλειαι, πώλοισιν ἀγαλλόμεναι ἀταλῇσι·	*Fœminæ, pullis exultantes teneris:*
Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενάων,	*Has autem Boreas amauit pascentes,*
Ἵππῳ δ' εἰσάμενος παρελέξατο κυανοχαίτῃ.	*Equoq́, aßimilatus condormiuit cærul*
Αἱ δ' ὑποκυσάμεναι ἔτεκον δυοκαίδεκα πώλους·	*Hæ verò grauidæ factæ pepererunt duo*
b Αἱ δ' ὅτε μὲν σκιρτῷεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν,	*Istæ autem quando saltarent in fertili a*
Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέον, οὐδὲ κατέκλων·	*Per summū spicarū fructū currebant, n*
Ἀλλ' ὅτε δὴ σκιρτῷεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,	*At quum iam saltarent super lata dor*
Ἄκρον ἐπὶ ῥηγμῖνος ἁλὸς πολιοῖο θέεσκον.	*In summitate littoris maris albentis cu*
Τρῶα δ' Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσιν ἄνακτα.	*Troëm autem Erichthonius genuit Tro.*
Τρωὸς δ' αὖ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,	*Ex Troë autē rursum tres filij inculpati*
Ἶλός τ', Ἀσσάρακός τε, καὶ ἀντίθεος Γανυμήδης,	*Ilusq́, Assaracusq́, & diuinus Ganymede*
Ὃς δὴ κάλλιστος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·	*Qui tum pulcherrimus fuit mortalium*
c Τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διῒ οἰνοχοεύειν,	*Quem etiam rapuerunt dij, Ioui vt poci*
Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη.	*Pulchritudinem ob suā, vt immortalib*
Ἶλος δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Λαομέδοντα·	*Ilus autē rursus genuit filium præclarū L*
Λαομέδων δ' ἄρα Τιθωνὸν τέκετο, Πρίαμόν τε,	*Laomedon autem Tithonum genuit, Pri*
Λάμπον τε, Κλυτίον θ', Ἱκετάονά τ' ὄζον Ἄρηος·	*Lampumq́, Clytiumq́, Hicetaonemq́, ra*
Ἀσσάρακος δὲ Κάπυν· ὁ δ' ἄρ' Ἀγχίσην τέκε παῖδα.	*Assaracus aūt Capym: hic. a. Anchisem g*
Αὐτὰρ ἔμ' Ἀγχίσης, Πρίαμος δ' ἔτεχ' Ἕκτορα δῖον.	*Sed me Anchises: Priamus. a. genuit Hec*
Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι·	*Ex hoc sanè genere & sanguine glorior e*
Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε.	*Iupiter autem virtutem viris augetq́, m*
Ὅππως κεν ἐθέλῃσιν· ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων.	*Prout voluerit: ille enim potentißimus*
Ἀλλ' ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα νηπύτιοι ὣς,	*Sed agè, ne amplius hæc dicamus puerul*
Ἑσταότ' ἐν μέσσῃ ὑσμίνῃ δηϊοτῆτος.	*Stantes in medio conflictu pugnæ:*

* χ. καταβουκολέοντο

ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
οὐδ' ἂν νηῦς ἑκατόζυγος ἄχθος ἄροιτο.
γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι,
ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα.
εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.
ἔριδας καὶ νείκεα νῶϊν ἀνάγκη
ἀλλήλοισιν ἐναντίον, ὥστε γυναῖκας,
χολωσάμεναι ἔριδος πέρι θυμοβόροιο
ἀλλήλῃσι μέσην ἐς ἀγυιὰν ἰοῦσαι,
ἐτεά τε καὶ οὐκί· χόλος δέ τε καὶ τὰ κελεύει.
οὔ μ' ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις μεμαῶτα,
μαχέσασθαι ἐναντίον. ἀλλ' ἄγε θᾶσσον
ἀλλήλων χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.
ἐν* δεινῷ σάκει ἤλασε χάλκεον ἔγχος,
μέγα δ' ἀμφὶ σάκος μύκε δουρὸς

σάκος μὲν ἀπὸ ἕο χειρὶ παχείῃ
ταρβήσας. φάτο γὰρ δολιχόσκιον ἔγχος
διελεύσεσθαι μεγαλήτορος Αἰνείαο·
οὐδ' ἐνόησε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
θεῶν ἐρικυδέα δῶρα
θνητοῖσι δαμήμεναι, οὐδ' ὑποείκειν.
Αἰνείαο δαΐφρονος ὄβριμον ἔγχος
χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε. δῶρα θεοῖο·
ἔλασσε διὰ πτύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς
πέντε πτύχας ἤλασε Κυλλοποδίων,
χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο,
χρυσῆν, τῇ ῥ' ἔσχετο* χάλκεον ἔγχος.
Ἀχιλλεὺς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Αἰνείαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
πρώτην, ᾗ λεπτότατος θέε χαλκός·
ἐπέην ῥινὸς βοός, ἡ δὲ *διὰ πρὸ
μελίη, λάκε δ' ἀσπὶς ὑπ' αὐτῆς.
ἀλη, καὶ ἀπὸ ἕθεν ἀσπίδ' ἀνέσχε
δ' ἄρ' ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ
διὰ δ' ἀμφοτέρους ἕλε κύκλους
βρότης. ὁ δ' ἀλευάμενος δόρυ μακρὸν,
ἄχος οἱ χύτο μυρίον ὀφθαλμοῖσι,
ἄγχι πάγη βέλος, αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
ἐπόρουσεν ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξύ,
ἰάχων. ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,
εἰσ'· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
Αἰνείας μὲν ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ,
σάκος, τό οἱ ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον.
Πηλεΐδης σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπηύρα,
νόησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων·
ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν.
μοι ἄχος μεγαλήτορος Αἰνείαο,
Πηλεΐωνι δαμεὶς Ἄϊδόσδε κάτεισι,
μύθοισιν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο,
οὐδέ τί οἱ χραισμήσει λυγρὸν ὄλεθρον.
νῦν οὗτος ἀναίτιος ἄλγεα πάσχει
ἀλλοτρίων ἀχέων, κεχαρισμένα δ' αἰεὶ
θεοῖσι δίδωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν;
ἡμεῖς πέρ μιν ὑπὲκ θανάτου ἀγάγωμεν,
Κρονίδης κεχολώσεται, αἴ κεν Ἀχιλλεὺς
μόριμον δέ οἵ ἐστ' ἀλέασθαι,
ἄσπερμος γενεὴ καὶ ἄφαντος ὄληται

Licet enim ambobus opprobria loqui
Multa valdè, neq; nauis centiremis onus portaret.
Volubilis.n.lĩgua est hominũ: multiq; insũt sermones
Omnigeni: verborũ.a. multa profusio hinc atq; inde:
Quale dixeris verbum, tale etiam audies.
Sed quid rixis & opprobrijs nobis necesse est
Contendere mutuò contrà, vt mulieres,
Quæ iratæ contentione pro perniciosa
Contendunt mutuò, mediam in viam euntes,
Multa vera & non: ira autem & ista iubet.
A virtute autem non me verbis auertes alacrem,
Priusquam ære pugnes contrà: sed agè ocyus
Experiamur mutuò æreis lanceis. (am hastam
Dixit vtiq;, & in grauem clypeum impegit ære-
Vehementer. valdè autem circa clypeum crepuit ha-
stæ cuspis.
Pelides autem scutum quidem à se manu crassa
Tenuit perterritus. putabat enim longam hastam
Facilè penetraturam esse magnanimi Aeneæ:
Stultus: neq; cogitabat in mente & in animo,
Quod non facilè possunt deorum gloriosa dona
A viris mortalibus perrumpi, & cedere eis.
Neq; tunc Aeneæ bellicosi fortis hasta
Rupit clypeum: aurum enim inhibuit, dona Dei:
Sed duas quidem adegit per plicas: hæ aũt adhuc tres
Erãt, quoniã quinq; plicas superinduxerat Vulcanus,
Duas æreas, duasq; intus stanni:
Vnam verò auream: qua detenta est ærea hasta.
Secundò autem rursus Achilles emisit longã hastam,
Et iaculatus est Aeneæ ad scutum vndiq; æquale,
Oram sub primã, vbi tenuissimũ currebat æs, (nitus
Tenuissimũ etiã inductũ erat corium bouis, ipsaq; pe-
Pelias transiuit fraxinus: resonuit.a.scutum sub ipsa:
Aeneas autem contractus est, & à se scutum tenebat
Timens: hasta autem supra dorsum in terra
Stetit emissa. nam vtrosq; disruperat orbes (gam
Clypei cingentis hominẽ: hic.a. deuitans lanceã lon-
Constitit: dolor autem illi offusus est plurimus oculis:
Territus quòd prope eum fixum erat telũ: sed Achil-
Promptus irruit distringens ensem acutum, (les
Terribiliter clamans: at saxum accepit manu
Aeneas magnũ pondus, quod non duo viri ferrent,
Quales nũc homines sunt: is.a.ipsũ facilè versabat &
Tum Aeneas quidẽ irruentem petijsset saxo, (solus.
Vel ad galeã vel ad scutũ, qđ ab eo defendisset tristẽ
Hũc.a. Pelides ꝑpè ense anima priuasset, (pniciem:
Nisi mox animaduertisset Neptunus quassator terræ:
Statim,a. inter immortales deos verbum locutus est,
Heu certè mihi dolor ob magnanimum Aeneam,
Qui citò à Pelide domitus ad infernum descendet,
Persuasus verbis Apollinis longè iaculantis,
Stultus: neq; eum iuuabit aduersus triste exitium.
Sed cur hic nunc innocens dolores patitur
Frustrà ob alienas miserias, grata autem semper
Munera dijs exhibet, qui cœlum latum habitant?
Sed agite, nos saltem ipsum à morte subducamus,
Ne fortè & Saturnides irascatur, si Achilles
Hunc interimat. fatale autem ei est euitare,
Vt ne sine semine genus & prorsus extinctum pereat

Marginal notes: γ. πῇ — γ. πολλά τ' οὐκί — γ. δινῷ — γ. σμερδαλέον — γ. διλάσ — γ. μείλινον — γ. διαπρὸ — γ. τί ἡ

Δαρδάνου, ὃν Κρονίδης περὶ πάντων φίλατο παίδων,
Οἳ ἕθεν ἐξεγένοντο γυναικῶν τε θνητάων.
f Ἤδη γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων·
Νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παῖδες παίδων, τοί κεν μετόπισθε γένωνται.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
g Ἐννοσίγαι', αὐτὸς σὺ μετὰ φρεσὶ σῇσι νόησον
Αἰνείαν, ἤ κέν μιν ἐρύσσεαι, ἤ κεν ἐάσῃς
Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ δαμήμεναι ἐσθλὸν ἐόντα.
Ἤ τοι μὲν γὰρ νῶϊ πολέας ὠμόσσαμεν ὅρκους
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Μήποτ' ἐπὶ Τρώεσσιν ἀλεξήσειν κακὸν ἦμαρ,
Μηδ' ὁπόταν Τροίη μαλερῷ πυρὶ πᾶσα δάηται
Καιομένη, καίωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τόγ' ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων,
Ἷξε δ' ὅθ' Αἰνείας ἠδ' ὁ κλυτὸς ἦεν Ἀχιλλεύς.
h Αὐτίκα τῷ μὲν ἔπειτα κατ' ὀφθαλμῶν χέεν ἀχλὺν
Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ· ὁ δὲ μελίην εὔχαλκον
Ἀσπίδος ἐξέρυσεν μεγαλήτορος Αἰνείαο·
Καὶ τὴν μὲν προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἔθηκεν,
Αἰνείαν δ' ἐπέσευεν ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἀείρας·
Πολλὰς δὲ στίχας ἡρώων, πολλὰς δὲ καὶ ἵππων
Αἰνείας ὑπεράλτο, θεοῦ ἀπὸ χειρὸς ὀρούσας·
Ἷξε δ' ἐπ' ἐσχατιὴν πολυάϊκος πολέμοιο·
Ἔνθα δὲ Καύκωνες πόλεμον μετὰ θωρήσσοντο·
Τῷ δὲ μάλ' ἐγγύθεν ἦλθε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἰνεία, τίς σ' ὧδε θεῶν* ἀτέοντα κελεύει

(* χ. ἀέκητι)

Ἀντ' Ἀχιλλῆος πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι,
Ὅς σεῦ ἅμα κρείσσων καὶ φίλτερος ἀθανάτοισιν;
Ἀλλ' ἀναχωρῆσαι, ὅτε κεν συμβλήσεαι αὐτῷ,
i Μὴ καὶ ὑπὲρ μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηαι·
Αὐτὰρ ἐπεί κ' Ἀχιλεὺς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
Θαρσήσας δ' ἤπειτα μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι.
Οὐ μὲν γάρ τίς σ' ἄλλος Ἀχαιῶν ἐξεναρίξει.
Ὣς εἰπὼν, λίπεν αὐτόθ', ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα·
Αἶψα δ' ἔπειτ' Ἀχιλῆος ἀπ' ὀφθαλμῶν σκέδασ' ἀ-
Θεσπεσίην. ὁ δ' ἔπειτα μέγ' ἔξιδεν ὀφθαλμοῖσιν· (χλὺν
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι
Ἔγχος μὲν τόδε κεῖται ἐπὶ χθονὸς, οὐδέ τι φῶτα
Λεύσσω τῷ ἐφέηκα, κατακτάμεναι μενεαίνων.
Ἦ ῥα καὶ Αἰνείας φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἦεν, ἀτάρ μιν ἔφην μὰψ αὔτως εὐχετάασθαι.
Ἐρρέτω· οὔ οἱ θυμὸς ἐμεῦ ἔτι πειρηθῆναι
Ἔσσεται, ὃς καὶ νῦν φύγεν ἄσμενος ἐκ θανάτοιο.
Ἀλλ' ἄγε δὴ Δαναοῖσι φιλοπτολέμοισι κελεύσας,
Τῶν ἄλλων Τρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθών.

Dardani, quē Saturnides præ omnibus dil
Qui ex se nati sunt mulieribusq; mortalib
Iam enim Priami genus odit Saturnius:
Nunc autem iam Aeneæ vis Troianis impe
Et filij filiorum, qui quidē in posterum n
Huic aūt respōdit deinde pulchris oculi
Neptune, ipse tu in mentibus tuis respice
Aeneam, an ipsum seruabis, an sines
A Pelide Achille interfici fortem existen
Nam sanè nos multa iurauimus iuramen
Omnes inter deos, ego & Pallas Minerua,
Nunquam à Troianis auersuras esse malu
Neq; si quando Troia infesto igne tota fla
Incensa, incendant autem bellicosi filij A
Sed postquā hoc audiuit Neptun⁹ qua
Perrexit ire perq; pugnam, & per strepitū
Peruenit autē vbi Aeneas, & inclytus er
Confestim.v. huic qdē deinde ob oculos fu
Pelidæ Achilli: hic autem lanceam bene
Scuto extraxit magnanimi Aeneæ,
Et hanc quidem ante pedes Achillis posui
Aeneam aūt agilē reddidit à terra in a
Multos aūt ordines Heroum, multosq; et
Aeneas supersiliebat dei à manu actus:
Peruenit aūt ad extremam partem impe
Ibi verò Caucones ad bellum armabantu
Hunc.a. valdè propè venit Neptunus qua
Et ipsum vociferans verbis velocibus all
Aenea, quis te sic deorum tui neglig
Contra Achillem præliari & pugnare,
Qui te simul melior, & charior immorta
Sed recede quandocunq; obuiaueris ipsi,
Ne & præter fatum domum Plutonis ing
Sed postquā Achilles mortē & fatū assec
Audens deinceps inter primos pugna.
Non enim aliquis te alius Achiuorum int
Sic fatus, reliquit illic postquā signific
Mox verò deinde Achillis ab oculis disper
Densam: hic autem deinde clarè vidit oc
Indignabundus autē dixit erga suū elat
Papè certè magnum miraculum hoc o
Hasta quidem hæc iacet in terra, neq; vi
Video in quem emisi, interficere cupiens:
Certè & Aeneas dilectus immortalibus d
Erat, sed ipsum putabam frustrà sic gloria
Valeat, non ei animus me amplius experi
Erit, qui & nunc fugit lubens à morte.
Sed agè, iam Danaos bellicosos adhortatu
Alios Troianos experiar obuius veniens

COMMENTARIVS.

a πηλείδη, μὴ δή μ' ἐπέεσσι] Achillis orationem altera oratione retundit Aeneas, eoq; se inferiorem non esse doce indirecto, vt credo, argumento, in quo anteà ab eodem peccatum fuisse monebamus. Etenim à generis splendore s à quo tamen fortitudo non descendit: quæ propria & insita nobis non est, non habemus quòd ob alienam gloriem

Nam genus & proauos & quæ non fecimus ipsi, Vix ea nostra voco —.

Hac autem occasione arrepta inserit Poëta Troianæ historiæ partem præcipuam, quod ad regnum & ipsum tandem tinebat. Docet enim regum Troianorum successionem vsque ad Priamum, cui nos aliunde lucem clariorem f itaque sic se habet. Dardanus, vt ex Lycophronis interprete, Tzetze & alijs collegit Canterus Nou. lect. lib. mothracia proficiscens, siue diluuio territus, siue fratris infortunio commotus fuit, ad oppositum ex altera natauit: vbi cùm sedem vellet figere, Apollinis oraculo, ne id faceret, monitus est, quòd iste collis Atæ seu N ideóque eius incolas infortunium maneret. Inde Dardanus ad alium collem, qui Scamandrius dicebatur, conc Dardaniam vrbem extruxit. Posterioribus deinde temporibus Ilus, cùm in certamine victoriam obtinuisset, a nibus quinquaginta & totidem puellis, vaccam quandam vagantem secutus est: quoniam ita iusserat oraculu,

buiſſet, vrbem conderet. Tandem ad Noxæ collem, à quo Dardanus abactus fuerat, deuenit, ibique Ilium extruxit.
quitate Troiana reperiſſe dicit Canterus. Sed tota hiſtoria in ſtudioſorũ gratiam altiùs eſt repetenda. Atlas ex Pleio-
ſeptem ſuſcepit filias, quæ Pleiades cognominatæ ſunt, inter quas Electra fuit, quam Iupiter compreſſit, & ex ea na-
Dardanus. Iaſion cùm Cererem deperiret, eique vim inferret, fulmine ictus interijt. At Dardanus fratris interitu
xicon Poëticum tradit à Dardano Iaſium interemptum, neſcio vnde) mœſtus Samothrace relicta in obiectam
anauit, vbi Teucer Scamandri fluminis, Idææque Nymphæ filius regnabat: ab eo etiam qui regionem illam inco-
ocabantur. A' quo Dardanus acceptus hoſpitio, atque in regni partem admiſſus, Bateam eius filiam in matrimo-
vrbem Dardanum condidit. Mortuo Teucro vniuerſam prouinciam Dardaniam appellauit: filios habuit duos, I-
nium: quorum ille ſine liberis deceſſit, hic ducta Aſtyoche Simoëntis filia Troëm ſuſcepit: qui regnum adeptus
ominis Troiam fecit: ductaque Callirrhoë Scamandri filia, Cleopatram ex ea filiã ſuſtulit: mares autem tres Ilum,
Ganymedem. Ilus cùm in Phrygiam perueniſſet, atque inibi ab Rege propoſitum certamen nactus eſſet, paleſtra
lli rex præmij loco pueros quinquaginta & totidem puellas. At hæc ex oraculi ſententia diſcolorem bouem adie-
vt vbi ea procubuerit, vrbem conderet. Hic bouem ipſam inſequitur. Ea verò, ſimul atque ad Ates Phrygiæ tumu-
n) peruenit, humi procumbit: quo in loco Ilus vrbem ab ſe conditam, Ilium nominauit. Hic Eurydicem Adraſti fi-
pit, ex qua Laomedontem genuit: cui Strymo Scamandri filia, ſecundum quoſdam, ſecundum alios Placia Atrei,
pinione Leucippi filia nupſit: ex qua Tithonum, Lamponem, Clytum, Icetaonem & Podarcem, qui poſteà dictus
eminas autem Heſionem, Cillamque & Aſtyochem procreauit. Aſſaracus verò ex Hieromneme Simoëntis filia
: cuius, & Themidis Ili filiæ Anchiſes filius fuit: ex hoc & Venere Aeneas & Lycus, qui ſine liberis deceſſit, nati
s verò ob corporis formam raptum per Aquilam Iupiter Deorum pincernam in cœlo conſtituit. Quæ omnia A-
bit lib. 3. de orig. Deorum. Lubenter autem in hunc locum tranſcribi voluimus, vt hæc origo Troianorum & ipſius
lluſtraretur. Neq; grauabimur ipſum Diodorum Siculum Rerum antiq. lib. 4. audire eadem ſcribentem, in eorum
ſemper libri ad manus non ſunt. Prouinciæ Troadi, inquit, prout vertit Pogius Florentinus, primus imperauit Teu-
camandro atq; Idæa Nympha genitus: vir quidẽ egregius, & qui populos ſubditos Teucros ab ſe nominauit. Teu-
, quã Dardanus Iouis filius vxorẽ ſumpſit: regnoq; ſuccedens, gentẽ de ſuo nomine Dardaniã dixit. Vrbem præte-
iuxta littus cõdidit. Huius Erichthonius filius primùm felicitate excelluit, & fortunis, quẽ & Homerus (hoc loco)
hominẽ fuiſſe, cui tres mille erant equi paſcentes prata. Erichthonio natus eſt Tros, qui à ſe populos Troadas ap-
ſuſcepit filios, Ilũ, Aſſaracũ, Ganymedẽ. Ilus cãpeſtria loca ad habitandũ eligens, vrbẽ inſignẽ in Troade cõdidit,
latam. Huius filius Laomedon Tithonum genuit, ac Priamum. Tithonus in Aſiam orientem verſus vſq; in Aethio-
icitur genuiſſe ex Ida filium nomine Memnonem: qui cùm Troianis auxilium tuliſſet, poſtea ab Achille eſt inter-
ex Hecuba vxore cùm alios multos tum Hectorem genuit: qui vir præclarus Troiano in bello fuit. Aſſaracus Dar-
Capym genuit, ex quo Anchiſes natus eſt, exque eo & Venere Aeneas Troianorum clariſſimus. Videndus eſt Dio-
Rom. lib. 1. Ganymedes omnium formoſiſſimus à Dijs raptus eſt in pincernam Iouis. Hæc Diodorus pariter cum
òd duos tantùm Laomedontis filios dicat, & Homerus quinque enumeret, vt itidem Apollodorus. Porrò hanc
ationem Aeneæ tribuit ſatis intempeſtiuo tempore, vt videtur: quod & ipſemet agnoſcens paulò pòſt dicit, ἀλλ' λεγώμεθα, quaſi dicat: Agè verò Achilles, ſuperfluum & intempeſtiuum eſt hoc noſtrum colloquium: re nobis eſt
n, nos à tanta generis nobilitate factis non diſcrepare, quod ego hodierno die comprobabo. Ideò etiam prolixæ
biunxit: Hæc eſt origo generis mei, ſed virtus à Ioue eſt. quaſi dicat: Noli exiſtimare hæc ideò à me commemo-
n me idcirco tantùm putem: noui enim non eſſe hoc à parentibus, ſed Dei munus, quòd ipſe cuilibet largiri po-
crede tam prolixa me oratione vſum, vt congreſſum tuum ſubterfugerem, & verbis ſolùm negotium iſtud pera-
im muliebre eſt, & res admodum facilis. Ecquis enim opprobrijs ſe inuicem proſcindendi finem fecerit? Quare
ur quid vterque noſtrûm poſſit.

...τιγεπῖον] Eleganter leuitatem, agilitatem & celeritatem horum pullorum expreſſit, ſed hyperbolicè & conuenien-
er ortum, quem à Borea vento deducunt. Idem de Camilla ſcripſit Virg. 7. Aeneid.

lla vel intactæ ſegetis per ſumma volaret
iramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

...αυτο θεοὶ] A' Dijs raptum quoque fuiſſe Ganymedem, ſimpliciter dixit Diodorus Homerum ſequutus: ſed alij,
ab Aquila Iouis iuſſu cùm in Ida monte venaretur, quod Fulgentius Mythol. 1. de bellica præda intelligit: ait e-
læ inſignibus pugnaſſe. Vid. Hyg. Poët. Aſtron. lib. 2. cap. de aquila. Porrò cùm hoc loco filium Trois faciat Ga-
erus, mirari ſatis non poſſum, quid Hyginus diuerſa & Homero & ſibijpſi duobus locis ſcribat. Primùm in opuſcu-
p. 224. ait eum eſſe Aſſaraci filium: ſed cap. 271. Erichthonij filium. Rei veritas ex Homero & alijs, quos ſuprà lau-
la eſt. Alia de Ganymedis raptu circumferunt, vt ex noſtro Euſtathio diſcimus. Nam alij dicunt raptum eum à Tan-
ue in venatione, & ſepultum in Olympo Myſio: alij dicunt à Minoë, & raptus locum Harpagen appellari: dicunt
vis ipſi illata fuiſſet, de rupe præcipitem ſe dediſſe: quod vt patrem lateret, renunciarunt patri factum commenti-
: & cœli tempeſtate ac turbine quodam ſubreptum, vt Iouis eſſet pincerna.

...νόιος] Stultum appellat Achillem, quod tam fragilem clypeũ ſibi eſſe arbitraretur, vt ab Aeneæ haſta penetrari poſ-
ret ea quæ diuina ſunt, à mortalibus perfringi non poſſe. Enimuerò adeò eſt imbecilla mortalitas, vt ne quidem
ſibi tuta plerunq; videatur, vnde cum fortitudine ſua timorem etiam aliquem cõiunctum habuit Achilles, quod
im eſt: vt intelligeremus rem Achilli cum fortiſſimo etiam heroë, cuius robur extimuerit, fuiſſe: & hoc pacto Ae-
ommendat, cui etiam regnum ipſum Troianum paulò pòſt tribuit.

...ἄχος] Cùm Neptunus à Græcorum parte eſſet, mirum videri poteſt, cur iam Troiano homini auxilietur, quod
eſſe videtur: quin & reliquos etiam Deos in ſuam ſententiam pellicit. Sed ille oratione ſua docet factum iſtud,
ar, culpa carere. primùm, quòd ſi moriatur, iniuſtè & ſine cauſa ſit moriturus. nam ſegnius paulò ſe in hoc bello
neas, quòd illius iniquitatem videret. Iniquum ergo eſſe arbitratur Neptunus, vt Aeneas propter Paridis ſcelus oc-
, quia pij hominis commiſeratione moueatur: tertiò quòd fatum Aeneæ non ſit, hodierno die interire. Diuinus
ille, Deum pijs & ſanctis viris opitulari, vbi notandum eſt, intellexiſſe etiam Poëtam præmia probitatis & ſancti-
es apud Deum nanciſci, quod ipſis in media periculorum turba confidentiæ argumentum non exiguum ſuppe-
m ad ſecundum ſpectat, vbi Neptunus ait opem eſſe Aeneæ ferendam, quòd ei fatum non ſit adhuc mori: idem
nteà aliquando demiratus ſum. Ecquid enim opus eſt alio auxilio? An poteſt fatum vllo modo anteuerti? Sed
or, nimirum vt fatum eſt Aeneæ hodie Achillis manu non cadere: ſic idem eſſe fatum, vt ipſi Neptunus auxiliare-
ipſe facit, non eſt præter fatum, ſed cum ipſo fato coniunctum. Videbatur autem vtriuſq; herois animoſitate v-
ortem, & quaſi decretum fati præuerſum iri, quod ex rei ſimplici ſpecie dictum eſt, & prout ignorantes fati iudicãt.
ad ſentiat, ſi duos congredi fortiter viderit? Solius ergo Dei eſt de ſtatuto cuiq; interitus die decernere, vnde quod
ines in eo caſu ſtatuunt, ſolet ipſe peruertere. Itaque Neptunus hoc loco inducitur fati Aeneæ gnarus & conſcius,
m Aeneæ fert opem.

...ειν] Oſtendit Neptunus cur ſeruatum Aeneam velint fata & ipſe Iupiter, quia videlicet exoſum eſt iam ipſi genus
opter parentis Laomedontis perfidias, & ipſius Priami filiorumq; eius iniuſtitiam, quam in retinenda Helena ex-
ocet reſeruari Aeneam ad ipſum regnum, ex quo Priami gens decidet. Quod nobis examinandum eſt. Hoc itaque
am interpretati ſunt de Romani Imperij ortu & diurnitate, vt in ſuis etiam Scholijs annotauit Giphanius: quod
t Apollo apud Virg. 3. Aeneid. vbi Aeneæ ſic vaticinatur, hunc locum perſpicuè adumbrans:

Hic domus Aeneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum & qui naſcentur ab illis.

od ſentio, iſta Virgilius ad ſuam detorſit mentem, legiſſeq; videtur pro τρώεσσιν, πάντεσσιν. Nam Homerus omnino
eneæ in Troianorum finibus concludit, vt docet Strabo lib. 13. vbi aliæ quoque huius loci interpretationes memo-

iantur, quas huc transcribere è re nostra est. Τὸν δ' Αἰνείαν φασὶν, inquit, μετ' Ἀγχίσου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου ... πλεῦσαι· καὶ οἱ μὲν οἰκῆσαι περὶ τὸν Μακεδονικὸν Ὄλυμπον φασίν· οἱ δὲ περὶ Μαντίνειαν τῆς Ἀρκαδίας, κτίσαι Καπύας, ἀπὸ Κάπυος ... μα τῷ πολίσματι· οἱ δ' εἰς Αἴγεσταν κατενεχθῆναι τῆς Σικελίας σὺν Ἐλύμνῳ (Xylāder vellet legi Ἐλύμῳ) Τρωΐ, καὶ Ἔρυκα, καὶ Λιλύβαιον ... ποταμοὺς περὶ Αἴγεσταν προσαγορεῦσαι, Σκάμανδρον καὶ Σιμόεντα. ἐκεῖθεν δ' εἰς τὴν Λατίνην ἐλθόντα μεῖναι κατά τι λόγιον τὸ κελεῦον μ... τράπεζαν καταφάγῃ. συμβῆναι δ' ἐν τοῖς Λατίνοις (sic enim legendum docet Xylander) περὶ τὸ λαουίνιον τοῦτο ἄρτου μεγάλ... τραπέζης κατὰ ἀπορίαν (malè in vulgatis ἀπειρίαν, vt docuit idem Xylander) καὶ ἅμα ἀναλωθέντος τοῖς ἐπ' αὐτῷ κρέασιν. ... συνηγορεῖν οὐδετέροις ἔοικεν, οὐδὲ τοῖς περὶ τῶν ἀρχηγετῶν τῆς Σκήψεως λεχθεῖσιν. Ἐμφαίνει γὰρ μεμενηκότα τὸν Αἰνείαν ἐν τῇ Τροί... μένον τὴν ἀρχὴν, καὶ παραδεδωκότα παισὶ παίδων τὴν διαδοχὴν αὐτῆς, ἠφανισμένου τοῦ τῶν Πριαμιδῶν γένους. Ἡ δὴ γὰρ Πριάμου ... τοῦ Σκαμανδρίου διαδοχὴ σῴζοιτ' ἄν. Πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἑτέροις διαφωνεῖ τοῖς μέχρι καὶ Ἰταλίας αὐτοῦ τὴν πλάνην λέγουσι, καὶ αὐτόθι ... καταστροφὴν τοῦ βίου. Τινὲς δὲ γράφουσιν· Νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο γένος πάντεσσιν ἀνάξει, τοὺς Ῥωμαίους λέγοντες. Quæ postrema senten... quidem non refellitur, & res olim fuit in ambiguo, an in Italiam Aeneas venerit. Sed Titus Liuius id satis constare d... indubitabilem refert: quod & Heraclides confirmabat, vt refert Solinus cap. 1. Sed Manetho Aegyptius scribit, ... Diapolitanorum tertio venisse Aeneam in Italiam ad Latinum & Euandrum Tyrrhenos: vbi Ascanius anno se... imperauerit. Optimè & copiosissimè omnium id probat Dionysius Halicarnass. lib. 1 antiq. Roman. vbi post longam ... qua Aeneæ nauigationem in Italiam descripsit. In hanc autem nauigationem, inquit, vt vertit Gelenius, describen... digressus sum, quandoquidem scriptores partim negant Aeneam cum Troianis venisse in Italiam, partim alium qu... dicunt non Anchisæ ac Veneris filium: quidam Ascanium Aeneæ filium, alij quosdam alios. Sunt qui Veneris filiu... cunt deducta manu suorum in Italiam, domum reuersum apud Troiam regnasse, & post obitum reliquisse regni ... scanium, eiusque progeniem tenuisse id regnum longo tempore: vt opinor decepti, non recte intellectis versibus H... is Poeta in Iliade sua facit Neptunum Aeneadum fata prædicentem in hanc sententiam: νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ... καὶ παῖδες παίδων, τοί κεν μετόπισθε γένωνται). Intelligentes igitur Homerum sciuisse horum virorum imperium in Phrygia, quasi ... sent in Italia regnum Troianorum tenere, reditum Aeneæ commenti sunt. Sed quid vetabat, ne Aeneas Rempub. s... nistraret, vel apud exteros? &c. nam hoc argumentum pluribus author ille persequitur. Vnde vides diuersitatē in Str... nysio, quod ad huius loci explicationem. Deus nouit vtrum sit verius, vt ipsius Halicarnassæi verba eodem libro vs... go apud Troiam, siue alibi regnum Aeneæ fato promittitur: sciendum est, quod ex Acusilao refert Didymus, Ve... sciuisset (Τροίας ἐκπεσόντος) Priamidarum dissipato imperio, Anchisæ posteros regnaturos, Anchisæ iam ætate ... nescente concubuisse: vnde cùm Aeneam peperisset, & prætextum euertendæ Priamidarum potestatis quæreret, ... Helenæ desiderio inflammasse: qua rapta specie quidem externa Troianis auxiliabatur sed reuera eorum victoria... ta est, ne omnino desperantes Helenam restituerent, id est, sub vmbra sui præsidij, quod ipsis specie tenus exhibebat, ... xit & distulit, vt hac spe obstinatiores facti Priamidæ tandem à Græcis profligarentur, saluo & superstite Aenea, cui s... reseruari. Vt autem varietate etiam placeamus, sunt qui scribant, vt est apud Natalem lib. 4, Aeneam post captam Tr... se libertatem, & facultatem quicquid vellet efferendi, qui patrem, vxorem, filium, deos penates capiens Atho mont... ibique vrbem condidit, quam de suo nomine Aeneadem appellauit. Alij dicunt Aeneam captiuum vnà cum Andr... fuisse Neoptolemo Achillis filio, & in patriam Achillis Thessaliam deportatum, vt scriptum fuit à Lesche, qui paru... posuit. Versus breuitatis causa omittimus, quos apud Natalem leges.

g ἐννοσίγαι', αὐτὸς σὺ μετὰ φρεσί] Respondet Neptuno Iuno cæterorum Deorum nomine, maximè verò Mineruæ & ... iuramento Troianis non auxiliandi, relinquere se tamen ipsius Neptuni arbitrio Aeneæ opitulari, vel non. vbi doc... tenaces iuramenti nos esse oporteat.

h αὐτίκα τῷ μὲν ἔπειτα] Sic Aeneam seruauit Neptunus, vt ipsi Achilli tamen iniuriam non fecerit. nam hastam, qu... erat iaculatus, ipsi restituit, nequid sibi subreptum aut ablatum dolo quereretur. Apparet autem hoc loco inge... quam Poeta commentus est in Aenea eripiendo.

i μὴ καὶ ὑπὲρ μοῖραν] Quid sit ὑπὲρ μοῖραν mori, initio Iliadis diximus: vnde huius loci etiam interpretatio petend...

Ἦ, καὶ ἐπὶ στίχας ἆλτο· [a] κέλευε δὲ φωτὶ ἑκάστῳ, | Dixit, & in ordines salijt, imperauit...
Μηκέτι νῦν Τρώων ἑκὰς ἕστατε δῖοι Ἀχαιοὶ, | Ne amplius nunc à Troianis procul state...
Ἀλλ' ἄγ', ἀνὴρ ἄντ' ἀνδρὸς ἴτω, μεμάτω δὲ μάχεσθαι, | Sed agè, vir cōtra virum eat, paratusq; si...
Ἀργαλέον δέ μοι ἐστὶ καὶ ἰφθίμῳ περ ἐόντι, | Difficile autem mihi est, & forti licet ex...
Τοσσούσδ' ἀνθρώπους ἐφέπειν, καὶ πᾶσι μάχεσθαι· | Tot homines insequi & cum omnibus pu...
Οὐδέ κ' Ἄρης, ὅσπερ θεὸς ἄμβροτος, οὐδέ κ' Ἀθήνη, | Ne Mars qdem qui deus immortalis est, n...
Τοσσῆσδ' ὑσμίνης ἐφέποι στόμα, καὶ πονέοιτο· | Tanti prælij insequeretur aciem, & pugn...
Ἀλλ' ὅσσον μὲν ἐγὼ δύναμαι χερσίν τε ποσίν τε, | Sed quantū quidem ego possum manibu...
γρ. οὐ μόν τι — Καὶ σθένει* οὔ μ' ἔτι φημὶ μεθησέμεν οὐδ' ἠβαιόν. | Et robore, nō me āpli⁹ puto remissurū esse...
Ἀλλὰ μάλα στίχος εἶμι διαμπερὲς, οὐδέ τιν' οἴω | Sed valdè p catervā ibo penitus, neq; aliq...
Τρώων χαιρήσειν ὅστις σχεδὸν ἔγχεος ἔλθῃ. | Troū gauisurū esse, quicunq; propè hastā ...
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων. Τρώεσσι δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ | Sic dixit incitans. Troianos verò illus...
Κέκλεθ' ὁμοκλήσας, φάτο δ' ἴμεναι ἄντ' Ἀχιλῆος· | Hortabaī minat⁹ (affirmabat.a. ire se c...
[b] Τρῶες ὑπέρθυμοι μὴ δείδιτε Πηλεΐωνα. | Troiani magnanimi, ne timete Achil...
Καί κεν ἐγὼν ἐπέεσσι καὶ ἀθανάτοισι μαχοίμην, | Etenim ego verbis vel cum immortalibu...
Ἔγχει δ' ἀργαλέον, ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰσιν· | Hasta verò arduū est, quoniam multò fo...
Οὐδ' Ἀχιλεὺς πάντεσσι τέλος μύθοις ἐπιθήσει, | Neq; Achilles omnibus finem sermonibus...
Ἀλλὰ τὸ μὲν τελέει, τὸ δὲ καὶ μεσσηγὺ κολούει. | Sed hoc qdem pficiet, hoc.a. in medio in...
Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, | Huic.a. ego cōtrarius vado, etsi igni man...
Εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἴθωνι σιδήρῳ. | Etsi igni manib. similis est: robore aūt ar...
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων· οἱ δ' ἀντίοι ἔγχε' ἄειραν | Sic dixit incitans: hi aūt aduersi has...
Τρῶες· τῶν δ' ἄμυδις μίχθη μένος, ὦρτο δ' ἀϋτή· | Troës: horū.a. simul mistū est robur, ortus...
Καὶ τότ' ἄρ' Ἕκτορα εἶπε παραστὰς Φοῖβος Ἀπόλλων, | Et tunc Hectorē allocutus est astans Ph...
Ἕκτορ, μηκέτι πάμπαν Ἀχιλλῆϊ προμάχιζε, | Hector, ne amplius omnino cum Achi... are ante aciem,
Ἀλλὰ κατὰ πληθύν τε καὶ ἐκ φλοίσβοιο δέδεξο, | Sed per multitudinem & ex tumultu ex...
Μήπως σ' ἠὲ βάλῃ, ἠὲ σχεδὸν ἄορι τύψῃ. | Ne te vel iaculetur eminus, vel cominu...
Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' αὖτις ἐδύσατο οὐλαμὸν ἀνδρῶν, | Sic dixit: Hector.a. rursus ingressus est ...
Ταρβήσας, ὅτ' ἄκουσε θεοῦ ὄπα φωνήσαντος. | Territus, quando audiuit dei vocē loquenis:

ἂλ δ' ἐς Τρώεσσι θόρε φρεσὶν εἱμένος ἀλκήν,
...ια ἰάχων. πρῶτον δ' ἕλεν Ἰφιτίωνα,
...ν, Ὀτρυντεΐδην, πολέων ἡγήτορα λαῶν,
...τίκε νηὶς Ὀτρυντῆι πτολιπόρθῳ,
...πὸ νιφόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ·
...ιεμαῶτα βάλ' ἔγχεϊ δῖος Ἀχιλλεύς,
...ν κεφαλήν· ἡ δ' ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη·
...ν πεσών· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεύς,
...Ὀτρυντεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
...θάνατος, γενεὴ δέ τοί ἐστ' ἐπὶ λίμνῃ
...γαίῃ, ὅθι τοι τέμενος πατρώϊόν ἐστιν,
...θυόεντι καὶ Ἕρμῳ δινήεντι.
...ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε·
...χαιῶν ἵπποι ἐπισσώτροις δατέοντο
...μίνῃ· ὁ δ' ἐπ' αὐτῷ Δημολέοντα,
...ρήτηρα μάχης, Ἀντήνορος υἱόν,
...κροτάφοιο κυνέης διὰ χαλκοπαρῄου.
...χαλκείη κόρυς ἔσχεθεν, ἀλλὰ δι' αὐτῆς
...χμὴ ῥῆξ' ὀστέον· ἐγκέφαλος δὲ
...ς πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
...ντα δ' ἔπειτα καθ' ἵππων ἀΐξαντα,
...ν φεύγοντα, μετάφρενον οὔτασε δουρί.
...ν ἄϊσθε καὶ ἤρυγεν, ὡς ὅτε ταῦρος
...ήρυγεν ἑλκόμενος Ἑλικώνιον ἀμφὶ ἄνακτα,
...ων γάνυται δέ τε τοῖς Ἐνοσίχθων·
...γ' ἐρυγόντα λίπ' ὀστέα θυμὸς ἀγήνωρ.
...ὼ δουρὶ μετ' ἀντίθεον Πολύδωρον
...τὸν δ' οὔ τι πατὴρ εἴασκε μάχεσθαι,
...ὅ οἱ μετὰ παισὶ νεώτατος ἔσκε γόνοιο,
...ίλτατος ἔσκε, πόδεσσι δὲ πάντας ἐνίκα.
...δὴ τότε νηπιέῃσι ποδῶν ἀρετὴν ἀναφαίνων,
...ρομάχων, εἵως φίλον ὤλεσε θυμόν.
...έσσον ἄκοντι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
...ντος, ὅθι ζωστῆρος ὀχῆες
...χρύσειοι σύνεχον καὶ διπλόος ἤντετο θώρηξ·
...ὲ διέσχε παρ' ὀμφαλὸν ἔγχεος αἰχμή·
...ὐ' οἰμώξας, νεφέλη δέ μιν ἀμφεκάλυψε
...ποτὶ οἷ δ' ἔλαβ' ἔντερα χερσὶ λιασθείς.
...ς ἐνόησε κασίγνητον Πολύδωρον
...ντερ' ἔχοντα λιαζόμενον ποτὶ γαίῃ,
...θαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς, οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
...ρωφᾶσθ', ἀλλ' ἀντίος ἦλθ' Ἀχιλῆϊ,
...ξὺ κραδάων, φλογὶ εἴκελος. αὐτὰρ Ἀχιλλεύς
...ἀνέπαλτο, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
...ἀνὴρ ὃς ἐμόν γε μάλιστ' ἐσεμάσσατο θυμόν,
...ον ἔπεφνε τετιμένον· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
...ήλους πτώσσοιμεν ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας.
...ὑπόδρα ἰδὼν προσεφώνεεν Ἕκτορα δῖον,
...σον ἴθ', ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι.
...ταρβήσας προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
...η δή μ' ἐπέεσσί γε, νηπύτιον ὥς,
...δίξεσθαι, ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτὸς
...ἠδ' αἴσυλα μυθήσασθαι·
...ὅτι σὺ μὲν ἐσθλός, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χείρων.
...τοι ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
...ερός περ ἐὼν ἀπὸ θυμὸν ἕλωμαι,
...ὸν ἐπεὶ καὶ ἐμὸν βέλος ὀξὺ πάροιθεν.
...ὰ ἀμπεπαλὼν προΐει δόρυ, καὶ τό γ' Ἀθήνη

Inq; Achilles Troianos insilijt mentib. indutus robur,
Horrendè vociferans: primùm. a. interfecit Iphitiona
Strenuũ, Otryntidem, multorum ductorẽ populorũ,
Quẽ nympha peperit Nais Otrynteo vrbiũ euersori,
Tmolo sub niuoso, Hydæ ĩ opulẽto populo. (i. ciuitate)
Hũc. q. rectã ruentẽ percussit hasta diuus Achilles (est.
Medium per caput: id. a. in duas partes totum fissum
Insonuitq; cadens: hic. a. gloriabatur diuus Achilles,
Iaces Otryntide, omnium terribilissime virorum:
Hic sanè tibi mors: genus autem tibi est ad lacum
Gygæum, vbi tibi ager paternus est
Hyllum ad piscosum, & Hermum vorticosum.
Sic dixit iactabũdꝰ: hũc. v. caligo in oculis obtexit.
Hũc qdẽ Achiuorũ equi canthis rotarũ contriuerunt
Prima in acie: hic verò post hunc, Demoleontem
Strenuum auersorem pugnæ Antenoris filium
Pupugit in tempus per galeam æreas genas habentẽ:
Nec sanè ærea galea prohibuit, sed per ipsam
Cuspis acta rupit os: cerebrumq;
Intus omne fœdatum est: interfecit. v. ipsum ruentem in se.
Hippodamantem verò deinde ab equis desilientem,
Ante se fugientem in dorso vulnerauit hasta:
Sed hic animam efflabat & mugiebat, vt quũ taurꝰ
Mugijt tractus Heliconiũ circũ regẽ (i. Neptun. arã)
Adolescentibus trahentibus gaudetq; his Neptunus:
Sic vtiq; huius mugientis reliquit ossa animus elatus.
Sed hic iuit cum hasta in diuinum Polidorum
Priamidem, quẽ neutiquam pater sinebat pugnare:
Eo quod ipsi inter omnes minimus erat natu.
Et ei charissimus erat, pedibus verò omnes vincebat.
Iam tum iuuenili inscitia pedum virtutem ostentãs,
Currebat p ppugnatores, quousq; charũ pdidit ani-
Hũc percussit mediũ iaculo velocipes diuꝰ Achilles (mũ.
In tergum, dum prætercurreret, vbi balteum fibulæ
Aureæ colligabant, & duplex concurrebat thorax:
E regione. a. penetrauit iuxta vmbilicũ hastæ cuspis:
Et in genua procidit eiulans: nebula. a. ipsum obtexit
Nigra: ad se. v. collegit intestina manib. inclinatus.
Hector autem postquam vidit fratrem Polydorum
Viscera manibus tenentem aduolutum terræ.
Eius oculis offusa est caligo, neq; amplius sustinuit
Diu procul versari, sed contrarius venit Achilli
Acutam hastam vibrans flammæ similis. sed Achilles
Vt vidit, statim exilijt, & iactabũdus verbum dixit:
Propè est vir qui meum maximè confecit animum,
Qui mihi amicũ interfecit honoratũ, neq; sanè diutiꝰ
Inuicem subterfugitabimus per belli semitas,
Dixit, et toruè intuitꝰ allocutus est Hectorẽ nobilẽ:
Propiùs accede, vt celeriter mortis fines consequaris.
Hunc. a. non territus allocutus est bellicosus Hector:
Pelide, ne me verbis puerulum veluti
Speres perterrefacturum te: quoniã pbè noui & ipse
Et conuicia & dicta superba loqui:
Scio. a. quod tu quidẽ fortis, ego. v. te multò inferior.
Sed certè quidem hæc Deorum in genibus sita sunt:
Si tibi, inferior quamuis existens, animam exemero
Hasta iaculatus, quoniã et meum telũ acutũ antè est.
Dixit, & quatiens emisit hastam, & hãc Minerua

Πνοιῇ Ἀχιλλῆος πάλιν ἔτραπε κυδαλίμοιο,
Ἦκα μάλα ψύξασα· τὸ δ' ἂψ ἵκεθ' Ἕκτορα δῖον,
Αὐτοῦ δὲ προπάροιθε ποδῶν πέσεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐμμεμαὼς ἐπόρουσε, κατακτάμεναι μενεαίνων,
Σμερδαλέα ἰάχων. τὸν δ' ἐξήρπαξεν Ἀπόλλων
Ῥεῖα μάλ', ὥστε θεός, ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ.
Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς
Ἔγχεϊ χαλκείῳ, τρὶς δ' ἠέρα τύψε βαθεῖαν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
Δεινὰ δ' ὁμοκλήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
γρ. νῦν δ' Ἐξ αὖ* νῦν ἔφυγες θάνατον κύον· ἦ τέ τοι ἄγχι
Ἦλθε κακόν, νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὧι μέλλεις εὔχεσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων·
f Ἦ θήν σ' ἐξανύω γε καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας,
Εἴ πού τις καὶ ἔμοιγε θεῶν ἐπιτάρροθός ἐστι·
Νῦν δ' ἄλλους Τρώων ἐπιείσομαι, ὅν κε κιχείω.
Ὣς εἰπὼν, Δρύοπ' οὖτα κατ' αὐχένα μέσσον ἄκοντι·
Ἤριπε δὲ προπάροιθε ποδῶν. ὁ δὲ τὸν μὲν ἔασε,
Δημοῦχον δὲ Φιλητορίδην ἠΰν τε μέγαν τε
Καγγόνυ δουρὶ βαλὼν ἠρύκακε· τὸν μὲν ἔπειτα
Οὐτάζων ξίφεϊ μεγάλῳ, ἐξαίνυτο θυμόν.
Αὐτὰρ ὁ Λαόγονον καὶ Δάρδανον, υἷε Βίαντος,
γρ. ὁρμηθεὶς Ἄμφω* ἐφορμηθεὶς ἐξ ἵππων ὦσε χαμᾶζε,
Τὸν μὲν δουρὶ βαλὼν, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψας.
Τρῶα δ' Ἀλαστορίδην, ὁ μὲν ἀντίος ἤλυθε γούνων,
γρ. δὲ γρ. ἀφήῃ Εἴ πως* εὖ πεφίδοιτο λαβὼν, καὶ ζωὸν* ἀφείη,
Μηδὲ κατακτείνειεν, ὁμηλικίην ἐλεήσας,
Νήπιος, οὐδὲ τὸ ᾔδη ὃ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν.
Οὐ γάρ τι γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, οὐδ' ἀγανόφρων,
Ἀλλὰ μάλ' ἐμμεμαώς· ὁ μὲν ἥπτετο χείρεσι γούνων,
Ἱέμενος λίσσεσθ', ὁ δὲ φασγάνῳ οὖτα καθ' ἧπαρ·
Ἐκ δέ οἱ ἧπαρ ὄλισθεν, ἀτὰρ μέλαν αἷμα κατ' αὐτοῦ
Κόλπον ἐνέπλησεν, τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε
Θυμοῦ δευόμενον· ὁ δὲ Μούλιον οὖτα παραστὰς
Δουρὶ κατ' οὖς· εἶθαρ δὲ δι' οὔατος ἦλθ' ἑτέροιο
Αἰχμὴ χαλκείη· ὁ δ' Ἀγήνορος υἱὸν Ἔχεκλον
Μέσσην κακκεφαλὴν ξίφει ἤλασε κωπήεντι.
Πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Δευκαλίωνα δ' ἔπειθ' ἵνα τε ξυνέχουσι τένοντες
Ἀγκῶνος, τῇ τόν γε φίλης διὰ χειρὸς ἔπειρεν
Αἰχμῇ χαλκείῃ· ὁ δέ μιν μένε χεῖρα βαρυνθεὶς,
Πρόσθ' ὁρόων θάνατον. ὁ δὲ φασγάνῳ αὐχένα θείνας,
Τῆλ' αὐτῇ πήληκι κάρη βάλε, μυελὸς αὖτε
Σφονδυλίων ἔκπαλθ'· ὁ δ' ἐπὶ χθονὶ κεῖτο τανυσθείς.
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετ' ἀμύμονα Πείρεω υἱὸν
Ῥίγμον, ὃς ἐκ Θρῄκης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
Τὸν βάλε μέσσον ἄκοντι, πάγη δ' ἐν νηδύϊ χαλκός·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων· ὁ δ' Ἀρηΐθοον θεράποντα
Ἂψ ἵππους στρέψαντα, μετάφρενον ὀξέϊ δουρὶ
Νύξ', ἀπὸ δ' ἅρματος ὦσε· κυκήθησαν δέ οἱ ἵπποι.
g Ὡς δ' ἀναμαιμάει βαθέ' ἄγκεα θεσπιδαὲς πῦρ
Οὔρεος ἀζαλέοιο, βαθεῖα δὲ καίεται ὕλη,
Πάντῃ τε κλονέων ἄνεμος φλόγα εἰλυφάζει·
Ὣς ὅ γε πάντῃ θῦνε σὺν ἔγχεϊ δαίμονι ἶσος,
Κτεινομένους ἐφέπων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα μέλαινα.
h Ὡς δ' ὅτε τις ζεύξῃ βόας ἄρσενας εὐρυμετώπους
γρ. ἐϋκτιμένῃ Τριβέμεναι κρῖ λευκὸν* εὐτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ,

Flatu ab Achille retrorsum conuertit glori
Sensim admodum spirans: illaq; reuersa est
rem nobilem,
Ipsiusq; ante pedes cecidit: sed Achilles
Furens irruit occidere cupiens,
Horrendùm clamans: illum.v. eripuit Apo
Facilè admodũ, vtpote Deus: operuitq; nebu
Ter quidem deinde irruit velocipes diuus
Hasta ærea, terq; nebulam percussit profun
Sed quando iam quartò impetijt dæmoni
Grauiter clamans verbis velocibus allocu
Rursus nũc effugisti mortem canis: cert
Venit exitiũ: nunc rursus te liberauit cla
Cui debes vota facere receptus intra sonit
Attamen te conficiã & imposterum obu
Si fortè aliquis etiam mihi deorum adiut
Nũc.a. alios Troianos aggrediar quẽcunq; a
Sic locutus Dryopẽ vulnerauit p ceruicẽ
Cecidit.a. ante pedes: ille.a. hunc quidẽ re
Demochum verò Philetoridẽ amplumq;
In genu hasta percutiẽs detinuit: hũc qui
Vulnerans ense magno, abstulit animam.
Sed hic Laogonum & Dardanum filios B
Ambos adortus ex equis depulit in terra
Hũc.q. lãcea iaculatus, illũ.v. cominus en
Troẽm.a. Alastoridem, hic.q. obuius veni
Si quo modo sibi parceret, phẽdẽs, et viuũ
Neq; interficeret, coæqualem ætatem mis
Stultus, neq; hoc nouerat quod non persu
Non enim quid mitis vir erat, neq; benig
Sed valdè ferox. hic quidem tangebat ma
Cupiẽs precari. ille.a. ense vulnerauit eun
Eius.a. hepar excidit, & ater sanguis ex ip
Sinum impleuit: huncq; caligo in oculis te
Animo deficiẽtẽ. ille.v. rursus Muliũ vulne
Hasta ad aurem: moxq; per aurem iuit al
Cuspis ærea: ille.a. Agenoris filium Echecl
Medium per caput gladio percussit man
Totus autẽ incaluit ensis sanguine: hunc.
Cepit nigra mors & fatum potens.
Deucalionẽ autem deinde, vbi connectun
Cubiti, hâc illum charam per manum con
Cuspis ærea, hic.v. ipsum expectauit man
Præ se videns mortem. ille.a. gladio ceruic
Procul cum ipsa galea caput proiecit, med
Vertebris exilijt: hic.a. in terra iacuit exte
At ipse perrexit ire in strenuum Pirei fil
Rhigmum, qui è Thracia fertili venerat,
Hũc percussit mediũ telo: fixumq; est in ve
Decidit autem è curru. hic aũt Areïthoun
Retrò equos conuertentem in dorso acuta
Pupugit, eq; curru depulit, turbati sunt.a.
Quemadmodũ.a. furit p profundas valles
Montis aridi: profunda autem accenditur
Et vbiq; quatiens ventus flammam circu
Sic hic vbiq; currebat cum lancea dæmon
Occisos insequens: fluebat autẽ sanguine t
Vt.a. quando quis subiugauit boues mare
Ad terendum hordeum album rotunda

..ὶ πεστ' ἐρχόμενον βοῶν ὑπὸ ποσσ' ἐριμύκων·	*Citoq; tenuia fiut boū sub pedib. veh ementer mugien-*
..ς Ἀχιλῆος μεγαθύμου μώνυχες ἵπποι	*Sic sub Achille magnanimo vnica vngula equi (tiū:*
..είβον νέκυας τε καὶ ἀσπίδας· αἵματι δ' ἄξων	*Calcabāt simul mortuosq; & clypeos: sanguine .a. axis*
..ἄπας πεπάλακτο, καὶ ἄντυγες αἳ περὶ δίφρον,	*Infrà totus fœdabatur, et orbes qui circa curr ī erant,*
..φ' ἀπ' ἱππείων ὁπλέων ῥαθάμιγγες ἔβαλλον,	*Quos ab equorum vngulis guttæ aspergebant,*
..' ἀπ' ἐπισσώτρων. ὁ δ' ἵετο κῦδος ἀρέσθαι	*Quæq; à cathis subsiliebāt: is .a. cupiebat gloriā r.. fer-*
..ς, λύθρῳ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους.	*Pelides: tabe verò maculabat manus inacc.. ss. (re*

COMMENTARIVS.

..πεύσσω.] Præcedunt, ex consuetudine militari, ducum exhortationes ad milites, quibus eos ad fortiter pugnandum ..um ergo Achilles suos Aenea sibi sublato ope diuina, vt ipsemet agnouit, id est, leui illa velitatione præmissa ad acrius ..ellit, quod comminus peragitur, in quo optimi & strenui ducis munere se defuncturum pollicetur: quod in eo verti- ..tudinis & strenuitatis exemplo ad parem operam milites concitet. Poterat autem quispiam ipsi obiicere, Ecquid ..pera nostra opus est, cuius tanta est virtus in bello, vt adminiculo alieno egere non videatur? Minime verò inquit il- ..n operosum & arduum cum gente numerosa ab vno solo confici nō potest: ne siquidem Mars aut Mineru.. suscepe- ..qui Dijs longè sum inferior. Conferat ergo quisque vestrûm operam suam in præsens negotium, nullus tibi adin- ..o pro virili mea parte, neq; vt spero, infeliciter, non deero.

..υμοι] Exauditum Achillem ab Hectore verisimile est: nam & illud ipse idem innuit sua cohortatione, qua in mi- ..latenim Achillis iactantiam, qua se non sine Troianorum pernicie & strage pugnaturum confidebat. Etenim, in- ..it Achilli hæc dicere, nullum est negotium sic se venditandi: eo enim pacto cum Dijs ipsis pugnauero: (& hoc est ..nteà dicebat, τρεπτὴ δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, &c.) sed vbi ad rem ventum est, ea manu exequi, quæ ore profuderis, hoc op*, ..roinde non est quòd illius iactantia perterreamini. Etenim vt ipse quædam faciat quæ dixerit, at infectam partem ..uam relinquet. Quin & inueniet ille parem sibi cum quo congrediatur: siquidem & si totus ignis sit, fortiter ipsi pro ..ne me opponam. Feruor tamen ille Hectoris paululùm restinguetur, ab Apolline, qui eum in media turba præliari ..eneam imitari, qui seorsim ab exercitu & in prima acie Achilli sese ausus est opponere.

..φὶ ἄνακτα.] Multi existimarunt, vt refert Strabo lib. 8. Poetam hoc loco Panionici sacrificij mentionem facere, quod ..i Iones Neptuno conficiunt, quando & Prienenses ab Helica se ortos aiunt: augetq; ijs coniecturæ fidem id, quòd ..tum enim se perlitare eo sacrificio Iones putant, cùm taurus inter operandum mugit. Vnde colligebant, Poetam ..nicæ coloniæ posteriorem fuisse. Alij verò hoc ad ipsam Helicem transferunt, quod etiam ipse Strabo probare vide- ..n Achaicis Fuit autem Helice vrbs ab Aegio 40. stadijs distans, vt ibidem ait Pauss in qua fuit Ionibus religiosissimū ..onij templum: apud quem vide in hanc rem plura. & apud Strab. eodem lib. 8. Porrò sciendum est, taurum vt animal ..eptuno immolari, cuius mugitu delectari creditur propter maris impetum & vndarum boatum, cui assimilatur. Sed ..n ob nimium calorem excitaret pestem, Marti, & Plutoni solitus est taurus immolari. Hinc. Virg. Aen. 6.

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo. *Tum regi Stygio nocturnas inchoat aras,*
Et solida imponit taurorum viscera flammis.

..πολύδωρον] Ne quis homonymia Polydori fallatur. sciendum est hunc qui ab Achille interfectus est, Priami fuis- ..aothoe Altai regis Lelegum filia: eum verò quem Euripides & Virgilius memorant filium quidem Priami, sed ex

..ῶν] Egregiè facit Hector, qui Achillem se longè præstantiorem non reformidat, cùm in Dei manu victoria posita ..ominis robore. Hinc est quòd fortiores ab imbecillioribus plerunq; superantur: quod si illi animo reuoluerint, ca- ..ris & fortitudinis audacia nimis exultent, qua nihil potest esse incertius aut instabilius. Illa autem Hectoris confi- ..Achillem, Apollinis eguit auxilio.

..ύα] Est quædam προαναφώνησις ad Hectoris mortem. Vt autem Hectorem ope diuina ereptum sibi fuisse agno- ..a cuius auxilio aliàs se cum illo pugnaturum minatur, ne hoc præsidio se nimis tutum fore confidat Hector, vt ..arum perinde ac ipsum esse ostendat. Atqui & idem in hoc ipso certamine expertus est. Dicitur enim Minerua ab ..ctoris auertisse, retrorsum ipsam impellens flatu: id est ab ipso Achille, in quem iacta erat, in ipsum Hectorem, qui ..t.

..ιδαὲς] Hæc ignis comparatio ad pugnandi alacritatem designandam in hoc nostro Poëta frequentissima est, sed ..tissimè omnium effertur. Sic antea Achillem Hector similem igni dicebat, & candenti ferro.

..ζέμεναι] Notandus est mos triturandi veterum cum bobus iunctis, quem apud Iudæos fuisse constat ex illis verbis, ..ῶντα. Hinc est quod legimus apud Aelianum lib. 4. c. 25. remedium, ne boues in triturando spicas edant. Locus in- ..lgaris: ὅταν ἀλοῶντες ᾖ, inquit, καὶ τρίβοντες περὶ τὸν σῖτον οἱ βόες, ὁ πεπληρωμένος τῶν ἀθέρων ἢ ἅλως ᾖ, ὑπὲρ τοῦ τοὺς βοῦς μὴ ἀ- ..ιων, βολίτῳ τὰς ῥῖνας ἐπιχρίουσιν αὐτῶν. σόφισμα ἐπινοήσαντες τοῦτο καὶ μάλα γε ἐπιτήδειον. τοῦτο γὰρ ζῷον μυσαττόμενον τὴν προσφορὰν ..ἄν τινος ἀπογεύσαιτο, ἀλλ' ἐν τῷ βαρυτάτῳ λιμῷ πιέζοιτο. Id est, Ne boues in area ad trituram accommodata spicas inte- ..dum proculcant, eorum bubulo fimo nares illinendæ sunt. Quæ astuta machinatio perficit. ab illarum vt sese ..abstineant. Hoc nimirum animal huiusmodi tetri odoris aspersione deterritum, nihil, ne si fame qui- dem acerrima premeretur, vnquam ederet. Quod per transennam scripsi, ne mancum & mutilum tam breue potissimum caput laudarem.

FINIS LIBRI XX. HOM. ILIAD.

..ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ..ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.	ARGVMENTVM VIGESIMIPRIMI LIBRI *Homeri Iliadis.*
..ς Τρώων εἰς δύο διαιρεθέντων μέρη, τοὺς μὲν εἰς τὴν ..ιν, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον Ἀχιλλεὺς διώκει, καὶ δώ- ..κα νεανίας ζωγρεῖ εἰς ποινὴν Πατρόκλου· τὸν δὲ Αυ- ..να τὸν Πριάμου καὶ Ἀστεροπαῖον ἀναιρεῖ. Ἔπειτα τοῦ πο- ..ῦ πλημμύραντος, κινδυνεύοντα αὐτὸν σώζει Ἥ- ..ς τὸν ποταμὸν καὶ τὸ πεδίον. Μετὰ ταῦτα θεῶν μάχη γί- ..λλ. Ἀχιλλέα δὲ Ἀπόλλων εἴργει Ἀγήνορι ὁμοιωθεὶς, καὶ ..πατᾷ, ἕως οἱ Τρῶες διασώζονται εἰς τὴν πόλιν.	TROIANIS in duas diuisis partes, hos quidem ad ciuitatem, illos autem ad Scamandrū, Achilles persequitur: & duodecim iuuenes viuos capit in vltionem Patrocli: Lycaonem autem filiū Priami, & Asteropæum inte.. .. . Postea fluuio inundante periclitātem ipsum seruat Vulcanus, incendens fluuium & campum. Post hæc deorum pugna fit inter ipsos Achillem .a. Apollo impedit Agenori assimulatus: & fugiens decipit, donec Troiani salui perueniunt ad ciuitatem.

Ἀλλ'

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Φῖ, μόγος Αἰακίδαο παρ' ἠϊόνας ποταμοῖο.

Ἄλλη.

Παραποτάμιος μάχη.

ΑΛΛ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο
Ξάνθου δινήεντος, [a] ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
[b] Ἔνθα διατμήξας, τοὺς μὲν πεδίονδε δίωκε
Πρὸς πόλιν, ἧπερ* οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι φοβέοντο — κ. Ἀχαιοὶ ἀτυζ.
Ἤματι τῷ προτέρῳ, ὅτε μαίνετο φαίδιμος Ἕκτωρ.
Τῇ ῥ' οἵ γε προχέοντο πεφυζότες· ἠέρα δ' Ἥρη
Πίτνα πρόσθε βαθεῖαν, ἐρυκέμεν· ἡμίσεες δὲ
Ἐς ποταμὸν εἰλεῦντο βαθύρροον ἀργυροδίνην·
Ἐν δ' ἔπεσον μεγάλῳ πατάγῳ· βράχε δ' αἰπὰ ῥέεθρα,
Ὄχθαι δ' ἀμφὶ περὶ μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῷ
Ἔννεον ἔνθα καὶ ἔνθα, ἑλισσόμενοι περὶ δίνας.
Ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ ῥιπῆς πυρὸς ἀκρίδες ἠερέθονται
Φευγέμεναι ποταμόνδε, τὸ δὲ φλέγει ἀκάματον πῦρ
Ὄρμενον ἐξαίφνης· ταὶ δὲ πτώσσουσι καθ' ὕδωρ·
Ὣς ὑπ' Ἀχιλλῆος Ξάνθου βαθυδινήεντος
Πλῆτο ῥόος κελάδων ἐπιμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὰρ ὁ διογενὴς δόρυ μὲν λίπεν αὐτοῦ ἐπ' *ὄχθαις, — κ. ὄχθῃ,
Κεκλιμένον μυρίκῃσιν· ὁ δ' *ἔνθορε δαίμονι ἶσος, — κ. ἔσθορε
Φάσγανον οἶον ἔχων, κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα·
Τύπτε δ' ἐπιστροφάδην. τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ' ἀεικὴς
Ἄορι θεινομένων, ἐρυθαίνετο δ' αἵματι ὕδωρ.
[c] Ὡς δ' ὑπὸ δελφῖνος μεγακήτεος ἰχθύες ἄλλοι
Φεύγοντες, πιμπλᾶσι μυχοὺς λιμένος εὐόρμου,
Δειδιότες (μάλα γάρ τε κατεσθίει ὅν κε λάβῃσιν)
Ὣς Τρῶες ποταμοῖο κατὰ *δεινοῖο ῥέεθρα — κ. δινοῖο
Πτῶσσον ὑπὸ κρημνούς. ὁ δ' ἐπεὶ κάμε χεῖρας ἐναίρων,
Ζωοὺς ἐκ ποταμοῖο δυώδεκα λέξατο κούρους,
Ποινὴν Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος.
*Τοὺς ἐξῆγε θύραζε τεθηπότας, ἠΰτε νεβρούς· — κ. τοὺς δ'
Δῆσε δ' ὀπίσσω χεῖρας ἐϋτμήτοισιν ἱμᾶσι,
Τοὺς αὐτοὶ φορέεσκον ἐπὶ στρεπτοῖσι χιτῶσι·
Δῶκε δ' ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Αὐτὰρ ὁ ἂψ ἐπόρουσε, *κτεινέμεναι μενεαίνων· — κ. δαϊζέμεναι
Ἔνθ' υἷι Πριάμοιο συνήντετο Δαρδανίδαο
Ἐκ ποταμοῦ φεύγοντι Λυκάονι, τόν ῥά ποτ' αὐτὸς
Ἦγε λαβὼν ἐκ πατρὸς ἀλωῆς οὐκ ἐθέλοντα,
Ἐννύχιος προμολών· ὁ δ' ἐρινεὸν ὀξέϊ χαλκῷ
Τάμνε νέους ὅρπηκας, ἵν' ἅρματος ἄντυγες εἶεν.
Τῷ δ' ἄρ' ἀνώϊστον κακὸν ἤλυθε δῖος Ἀχιλλεύς.
Καὶ τότε μέν μιν Λῆμνον ἐϋκτιμένην [d] *ἐπέρασσε — κ. ἐπέρησε
Νηυσὶν ἄγων· ἀτὰρ υἱὸς Ἰήσονος ὦνον ἔδωκε.
Κεῖθεν δὲ ξεῖνός μιν ἐλύσατο, πολλὰ δ' ἔδωκεν
Ἴμβριος Ἠετίων, πέμψεν δ' ἐς δῖαν Ἀρίσβην·
Ἔνθεν ὑπεκπροφυγὼν, πατρώϊον ἵκετο δῶμα.
Ἕνδεκα δ' ἤματα θυμὸν ἐτέρπετο οἷσι φίλοισιν,
Ἐλθὼν ἐκ Λήμνοιο· δυωδεκάτῃ δέ μιν αὖτις
Χερσὶν Ἀχιλλῆος θεὸς ἔμβαλεν, ὅς μιν ἔμελλε
Πέμψειν εἰς Ἀΐδαο, καὶ οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς
Γυμνὸν ἄτερ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος, οὐδ' ἔχεν ἔγχος,

Aliud argumentum: vel inscrip

Φ, labor Acacidæ ad ripas fluuij.

Aliud.

Pugna ad flumen.

SED postquam ad alueu
runt pulchrè fluentis
Xãthi verticosi, quẽ imm
nuit Iupiter,
Ibi diuidens eos, hos quid
pum insequebatur
Ad vrbem, quâ alij turbati fugerant
Die superiori, quando furebat illustris He
Illac hi profundebãtur in fugã versi: calig
Offudit antè dẽsã vt inhiberet. dimidij. v
In fluuiũ voluebãtur profundifluũ, argẽt
Inciderũtq́; magno strepitu: insonuerãt. a.
Ripæ. a. circũ circa valdè resonuerunt: hi.
Innatabant huc & illuc conuoluti per vo
Sicut. a. quando ab iniectu ignis locustæ
Vt fugiant ad fluuium: ardetq́; indefatig
Excitatus repentè: hæ. v. subeũt præ timo
Sic ab Achille Xanthi profundos vortices
Implebatur fluxus resonans mixtim equ
Sed hic nobilis hastam quidem reliquit i
Abditam myricis: ipse verò insilijt dæm
Gladiũ solũ habẽs: mala. v. mentib. cogi
Verberabat. a. circũ circa: horũ. a. gemit
Ense cæsorũ: rubescebatq́; sanguine aqua
Sicut autẽ à Delphino ingẽti pisces alij m
Fugiẽtes, implẽt cauernas portus tutas st
Formidantes (mox enim deuorat quemc
Sic Troiani fluuij per impetuosi fluenta
Abdebant sese ad rupes: is. a. vt fatigau
dendo,
Viuos è fluuio duodecim delegit iuuenes,
Pœnam Patrocli Menœtiadæ mortui:
Hos eduxit foras è fluuio pauidos tanqu
Ligauit autem à tergo manus bene scissis
Quæ ipsi ferebant super bene tortas tuni
Tradidit autem socijs deducere concauas
At ipse iterum irruit interficere cupien
Illic filio Priami obuiam factus est Darda
Ex fluuio fugienti Lycaoni: quem olim ip
Duxit arreptum ex patris horto non vol
Per noctem accedens: is verò caprifici acu
Incidebat nouellos ramos, vt currus orbe
Huic. a. inopinatum malum venit nobili
Et tũc quidẽ ipsum in Lemnũ bene cona
Nauibus abducens, sed filius Iasonis pre
Illinc. a. hospes ipsum redemit, multa aut
Imbrius Eetio: misit autem ad nobilem A
Inde clàm suffugiens paternam venit in
Vndecim autẽ dies animũ oblectabat cũ
Reuersus ex Lemno: duodecimo. v. ipsum
Manibus Achillis Deus iniecit, qui ipsum
Missurus ad Plutonis domũ, etiam non v
Hunc igitur vt agnouit velocipes nobilis
Nudum sine galeaq́; & scuto, neq; habeb

...τυῖ ῥ' ἀπὸ πάντα χαμαὶ βάλε. τεῖρε γὰρ	(Namq; hæc.q.omnia in terram abiecerat: cõficiebat
...ος	enim sudor
...ποταμοῦ, κάματος δ' ὑπὸ γοῦνατ' ἐδάμνα)	Fugientem è fluuio:labor aũt subtus genua lassabat)
...ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,	Indignabundus dixit erga suũ magnanimũ animũ:
...μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·	Papæ certè magnum miraculũ istud oculis video,
...δὴ Τρῶες μεγαλήτορες, οὕσπερ ἔπεφνον,	Profectò iã Troiãi magnanimi,quos quidẽ interfeci,
...ίσονται ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος·	Rursus resurgent à caligine obscura:
...ἦλθε φυγὼν ὑπὸ νηλεὲς ἦμαρ,	Qualiter iam & hic venit vitato infausto die,
...ηθέην πεπερημένος· οὐδέ μιν ἔσχε	Lemnum in clarã venundatus:neq; ipsum detinuit
...ὸς πολιῆς, ὃ πολέας ἀέκοντας ἐρύκει.	Profunditas maris cani, quæ multos inuitos coërcet.
...καὶ δουρὸς ἀκωκῆς ἡμετέροιο	Sed agè iam & hastæ spiculum nostræ
...ρα ἴδωμαι ἐνὶ φρεσὶν ἠδὲ δαείω	Gustabit.vt videam in mentibus & intelligam,
...ῶς καὶ κεῖθεν ἐλεύσεται, ἤ μιν ἐρύξει	An similiter & illinc euadet,an ipsum retinebit
...ίζωος, ἥ τε καὶ καρτερόν περ ἐρύκει.	Terra alma,quæ fortem etiam coërcet.
...ρμαινεν· ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἦλθε τεθηπώς,	Sic cogitabat manẽs:is.v.prope eũ venit trepidus,
...ψασθαι μεμαώς· περὶ δ' ἤθελε θυμῷ	Genua cõtingere cupiẽs:valdè.n.desiderabat animo
...θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν·	Effugere mortemq; malam & fatum nigrum.
...δόρυ μακρὸν* ἀνέσχετο δῖος Ἀχιλλεύς,	Certè hic quidem hastã longã sustulit diuus Achilles,
...ἱεμαώς· ὁ δ' ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων	Vulnerare cupiens.hic.a.accurrit & prehẽdit genua
...ς· ἡ δ' ἄρ ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ	Procumbens:hasta.v.supra dorsum in terra
...χροὸς* ἄμμεναι ἀνδρομέοιο.	Stetit,cupiens corpore satiari virili. (genua:
...τέρῃ μὲν ἑλὼν ἐλίσσετο γούνων,	Cæterùm hic altera manu quidem capiẽs supplicabat
...χεν ἔγχος ἀκαχμένον, οὐδὲ μεθίει·	Altera.v.tenebat lanceam acutam,neq; demittebat,
...ωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Et eum supplicans verbis velocibus allocutus est,
...σ' Ἀχιλεῦ· σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον·	Genua tua tãgo Achilles,tu.a.me venerare,& mei
...ἱκέταο διοτρεφὲς αἰδοίοιο.	Locò tibi sũ supplicis,ô nobilis,venerãdi. miserere.
...πρώτῳ πασάμην* Δημήτερος ἀκτήν,	Apud te.n.primùm degustaui Cereris donum,
...ε μ' εἷλες ἐϋκτιμένῃ ἐν ἀλωῇ,	Die illo quando me cepisti bene culto in horto,
...ασσας, ἄνευθεν ἄγων πατρός τε φίλων τε,	Vt me vendidisti procul abducens à patreq; amicisq;
...ηθέην· ἑκατόμβοιον δέ τοι ἦλφον·	Lemnũ in clarã:centum boum preciũ.a.tibi inueni.
...τρὶς τόσσα πορών· ἠὼς δέ μοι ἐστὶ	Nunc.v.redimerer ter tantũ dans:dies.n.mihi est
...κάτη ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα,	Hæc duodecima,ex quo in Ilium appuli
...νῦν αὖ με τεῇς ἐν χερσὶν ἔθηκε	Multa perpessus:nũc rursum me tuis in manib.posuit
...μέλλω που ἀπέχθεσθαι Διῒ πατρί,	Fatum crudele.debeo fortassis odio esse Ioui patri,
...ς ἔδωκε· μινυνθάδιον δέ με μήτηρ	Qui me tibi rursus tradidit:breuis æui.a.me mater
...θόη, θυγάτηρ Ἄλταο γέροντος,	Peperit Laothoë filia Altæ senis,
...Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει,	Altæ,qui Lelegis bellicosis præest,
...δασον αἰπήεσσαν ἔχων* ἐπὶ Σατνιόεντι·	Pedasum altam obtinens prope Satnioëntem fluuiũ.
...θυγατέρα Πρίαμος, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας·	Huius.a.habuit filiam Priamus:multas quoque alias:
...γενόμεσθα, σὺ δ' ἄμφω δειροτομήσεις,	Ex hac autẽ duo nati sum⁹:tu.v.vtrũq; obtruncabis:
...πρώτοισι μετὰ πρυλέεσσι δάμασσας	Illum quidem primos inter pedites domuisti
...Πολύδωρον, ἐπεὶ βάλες ὀξέϊ δουρί·	Dijs parẽ Polydorũ,postquã iaculatus es acuta hasta.
...δὲ μοι κακὸν ἔσσεται· οὐ γὰρ ὀΐω	Nunc.v.sanè hîc mihi malum erit:non enim puto
...φεύξεσθαι, ἐπεί ῥ' ἐπέλασσέ γε δαίμων.	Tuas man⁹ effugiturũ,postq̃ me tibi appropinquauit
...ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,	Aliud.a.tibi dico:tu verò in mẽtibus pone tuis:(deus.
...ἐπεὶ οὐχ' ὁμογάστριος Ἕκτορός εἰμι,	Ne me interfice,quoniã nõ vterin⁹ frater Hectoris sum,
...ἔπεφνεν ἐνηέα τε κρατερόν τε.	Qui tibi socium interemit mitemq; fortemq;.
...ιν Πριάμοιο προσηύδα φαίδιμος υἱός,	Sic igitur ipsum Priami allocutus est illustris filius,
...ἐπέεσσιν· ἀμείλικτον δ' ὄπ' ἄκουσε,	Supplicãs verbis: immite autem responsum audiuit:
...μοι ἄποινα πιφαύσκεο, μηδ' ἀγόρευε.	Stulte,ne mihi p̃cia redẽptionis recense, neq; narra:
...Πάτροκλον ἐπισπεῖν* μόρσιμον ἦμαρ,	Antequam.n.Patroclus assecutus esset fatalem diem,
...ι πεφιδέσθαι ἐνὶ φρεσὶ φίλτερον ἦεν	Intereà aliquid mihi parcere in mẽtibus gratius erat
...πολλοὺς ζωοὺς ἕλον ἠδ' ἐπέρασσα.	Troianis,& multos viuos cepi,& vendidi:
...θ' ὅς κεν θάνατον φύγῃ, ὅν κε θεός γε	Nunc.a.non est qui mortẽ effugiat: quemcunq; Deus
...οιθεν ἐμῇς ἐν χερσὶ βάλῃσι,	Ilium ante,meas in manus coniecerit
...Τρώων, περὶ δ' αὖ Πριάμοιό γε παίδων.	Omnium Troianorũ:præcipuè.v.Priami filiorum.
...φίλος, θάνε καὶ σύ· τίη ὀλοφύρεαι αὔτως;	Sed amice morere & tu:quid ingemis frustra?
...καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων·	Occubuit & Patroclus,qui te multò præstantior erat.
...ος καγὼ, καλός τε μέγας τε,	Nonne vides qualis & ego pulcherq; magnusq;?

Marginal notes: γρ. ἀείρετο · γρ. ἄμμεναι · γρ. πρῶτον · γρ. ὑποπλακίῳ ὑπὸ Σατνιόεντι · γρ. ἀναπλῆσαι · γρ. ἐκ πάντων

Πατρὸς

Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ με γείνατο μήτηρ.
Ἀλλ' ἔπι τοι καὶ ἐμοὶ θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή·
γρ. δείλη, Ἔσσεται ἢ ἠὼς, ἢ* δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ,
γρ. ἄρει Ὁππότε τις καὶ ἐμεῖο* Ἄρῃ ἐκ θυμὸν ἕληται,
Ἤ ὅ γε δουρὶ βαλὼν, ἢ ἀπὸ νευρῆφιν ὀϊστῷ.
Ὣς φάτο. τοῦ δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ·
Ἔγχος μέν ῥ' ἀφέηκεν, ὁ δ' ἕζετο χεῖρε πετάσσας
Ἀμφοτέρας. Ἀχιλεὺς δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ
Τύψε κατὰ κληῗδα παρ' αὐχένα· πᾶν δέ οἱ εἴσω
Δῦ ξίφος ἄμφηκες· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ
Κεῖτο ταθείς· ἐκ δ' αἷμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
Τὸν δ' Ἀχιλεὺς ποταμόνδε λαβὼν ποδὸς ἧκε φέρεσθαι,
Καί οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν,
k Ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο μετ' ἰχθύσιν, οἵ σ' ὠτειλῆς
Αἷμ' ἀπολιχμήσονται ἀκηδέες· οὐδέ σε μήτηρ
Ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται, ἀλλὰ Σκάμανδρος
Οἴσει δινήεις εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον·
γρ. ὑπαλύξει Θρώσκων τις κατὰ κῦμα μέλαιναν φρῖχ' *ὑπαΐξει
γρ. ὅς Ἰχθὺς, *ὥς κε φάγησι Λυκάονος ἀργέτα δημόν.
Φθείρεσθ', εἰσόκεν ἄστυ κιχείομεν Ἰλίου ἱρῆς,
Ὑμεῖς μὲν φεύγοντες, ἐγὼ δ' ὄπιθεν κεραΐζων·
Οὐδ' ὑμῖν ποταμός περ ἐΰρροος ἀργυροδίνης
Ἀρκέσει, ᾧ δὴ δηθὰ πολέας ἱερεύετε ταύρους.
Ζωοὺς δ' ἐν δίνῃσι καθίετε μώνυχας ἵππους.
Ἀλλὰ καὶ ὧς ὀλέεσθε κακὸν μόρον, εἰσόκε πάντες
Τίσετε Πατρόκλοιο φόνον καὶ λοιγὸν Ἀχαιῶν,
Οὓς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνετε νόσφιν ἐμεῖο.

Ex patre.a.nat⁹ sum nobili: Dea.v.me pe
Sed post te etiam mihi mors & fatum vi
Erit, vel aurora, vel crepusculum, vel m
Quando quis & mihi ferro animum au
Siue is hasta iaculatus, siue à neruis sagit
Sic dixit, hui⁹.v.ibi soluta sunt genua
Hastam quidem emisit: hicq; sedebat ma
Ambas: Achilles.a.distringens ensem a
Percussit iuxta compagem ad ceruicem:
Penetrauit ensis anceps: ille.v.pron⁹ in t
Iacebat extẽsus: extraq; sãguis ater flueb
Hunc.a. Achilles in fluuiũ arreptum pedi
Et ei insultans verba velocia loquutus e
Istic nunc iace cum piscibus, qui tibi v
Sanguinem lambent securi, neq; te mate
Impositum lectis deflebit: sed Scamande
Feret verticosus in maris latum sinum:
Saltãs aliquis per vndã, sub nigrũ horro
Piscis, quò deuoret Lycaonis album adip
Pereatis, donec vrbe potiamur Ilij sacri.
Vos quidem fugientes, ego.v.à tergo ced
Neq; vobis fluuius pulchrifluus, claris v
Proderit, cui iam diu multos sacrificatis
Viuos.a in verticibus immittitis vnung
Sed & sic peribitis dira morte, quoad om
Luatis Patrocli cædem & interitum Ac
Quos apud naues citas interfecistis, abs

COMMENTARIVS.

a υἷος ἀθανάτοιο τέκε Ζεύς,] Quæritur, cur cùm omnes fluuij ex Oceano oriantur, & fluãt (quod ego ex Orpheo doc no sic loquitur in hymnis, ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα, quod etiã paulò pòst dicit ipse Homerus) cur, inqu ta Xanthum filium Iouis appellet? Soluit Didymus: quia, inquit, imbres à Ioue, Xanthus autem imbribus augetur quòd fluuij dicuntur διιπετεῖς Sed & hoc ad aliam historiam idem Interpres refert. cùm Hercules aliquando siti pr patrem orauit vt laticem sibi ostenderet: qui cùm nollet diutiùs confici, deiecto fulmine guttulam ipsi exhibuit: e Hercules, & altius defodisset, vt aquarum maiorem reperiret copiam, appellauit Scamandrum quasi σκάμμα δρον, qu leu illetid est, quasi γινόμενον κατὰ μάχης ἀκος ἑαυτῷ. Est autem appellatus Xanthus, quòd Troianæ huius fluminis aqua uescebant. Aristoteles autem de hist anim.lib.3 c.12. vt vertit Gaza: Scamander amnis, i quit flauas reddere oues ob rem Xanthum pro Scamandro ab Homero appellatum autumant Nos autem vidimus Xanthi nomẽ vetust us mandri nã illud à Dijs vsurpari dixit Homerus libro præcedenti, id est, ab antiquis hoc aũt ab hominib id est, à nu

b εὖτε διέλυκξας,] Rectè copias Troianorũ dissipatas fingit Poëta, vt facilius sit Achilli partem alteram perde ctæ fuissent. non poterant ab Achille ita sine negotio cædi: vt & ipse libro præcedenti dicebat, ἀργαλέοι δέ μοι ἐσὶ καὶ Τόσσους δ' ἀνθρώπους ἐφέπειν. καὶ πᾶσι μάχεσθαι. Eos autem qui Xanthum subibãt potiùs persequitur, veritus fortasse mat quàm ipse anteà retulit, & quæ illi sub mœnibus Troianis interitum prædicebat.

c ὡς δ' ὑπὸ δελφῖνος] Præcedenti locustarum comparatione Troianos exprimebat in aquã fugientes metu ignis similatur: hic verò cùm vtriq;, nimirum Troiani & Achilles iam in medio aquæ versentur, commoda similitudine tem, illos fugientes exprimit. Illa à Delphino sumpta est pisces minores) in sequente, qui fugientes in cauernas se dum autem est, quomodo ipsos persequatur Facilè enim se à Delphino eripiunt, non propter celeritatẽ, qua à Del perantur, sed hoc pacto: Cæteri pisces à fronte capiunt minores, vt etiam meare solent: at cartilaginei & Delphini cei generis resupinati corripiunt. vnde fit, ait Arist. Hist. anim lib 8 c 2. vt periculũ minores faciliùs possint euad admodum seruarentur: quippe cùm Delphini celeritas atq; edendi facultas esse videatur. Sed illis ea fuga non pro phino corripiuntur. quemadmodum neq; Troianis istis profuit fuga sibi salutem ante Achillem petere.

d ἐπέρασσε] Hoc est quod Iurisconsulti nostri dicunt, Bella orta sunt & captiuitates sequutæ. Hinc est factum vt cũ turali liberi nati simus, iure gentium in seruitutem reducamur. Quod tamen conuellit Arist. lib. 1. Politicorũ, vbi do tura fieri, sunt enim relata imperare & parere: cùm autem illud naturale sit, vt patet ex ipsa hominis constitutione, dominicum habet in corpus imperium: mens verò in appetitum, ciuile & regium item ex alijs animalibus quæ h tem ex masculo & fœmina, quorum alter melior secundũ naturam, altera deterior: & hæc parens, ille verò impera hoc naturale sit, prætereà etiam vtile (nam seiuncta vtilitate nihil facit Natura) proinde constat a natura esse seruos dominos Et quamuis bello etiam liberi homines in potestatem victorum deueniant, tamen verè ea non est seruit cto qui indigni sunt seruire, serui fierent: tamen illud sapientibus quibusdam contrarium placuisse, idem Philosop alterutram amplectitur sententiam, eorum nimirum qui dicunt bello seruos nos fieri, vel eorum qui negant: illud i to & indubitato refert, natura alios seruos, alios liberos nasci. Quod per occasionem monuimus. Videtur autem P seruitutem bellicam agnouisse cùm hic Lycaon, quanquam regio genere oriundus ab Achille captus diuẽditur, cu manum venit, in illius etiam ius transeat libertate propria & naturali amissa. Sed id solùm disputari potest, an ea ser acquiritur, iusta sit vel non: quod alius est loci.

e ἦ μάλα δὴ τρῶες] Miratur Heros quòd hunc Lycaonem videat, quem à se distractum Iasoni meminerat, & quasi dem etiam hominum superet reditum enim tam repentinum Lycaonis non poterat animo complecti) exclamat Ecquid hoc est, inquit, miraculi, quod Lycaonem istum video? An non ego illum in Lemnum deducendum vendid re coërcebat & diuidebat à suis? Ecquid nõ eos resurrecturos credam, qui iam mea dextera ceciderunt? quasi dicat: potest vt mortui illi resurgant. quàm hoc, vt Lycaon hic modò adsit

f γουνοῦμαι σ' Ἀχιλεῦ] Videtur hoc moris fuisse apud antiquos, vt supplices ad genua accidentes, clementer ex gratiam: ideò Lycaon ἱκέτας αἰδοίους appellat: & Achilli dicit, σὺ δέ μ' αἴδεο καί μ' ἐλέησον.

g μοῖρ' ὀλοή.] Hoc loco Poëta docet per se fatum nihil aliud intelligere, quàm Iouem ipsum: subiungit enim, μέλλω αὖ πατρὶ ὅς με σοὶ αὖτις ἔδωκε. quod anteà dixerat, νῦν αὖ με τεῆς ἐν χερσὶν ἔθηκε μοῖρ' ὀλοή.

...] Sciebat Lycaon inflammatum Achillem in Hectorē, ac in eos proinde qui Hectori sanguine erant cōiun- ... mortem vindicandam. Itaque monet Achillem ne se interficiat, cùm illius frater non sit vterinus, quod illi subterfu- ... in quas se redactum videbat, & desiderium viuendi, suppeditauit: quanquam inualidum sit, cùm patrem commu- ... abeat, in Priamidas autem omnes Achillis indignatio redundet. Sic anteà existimabat precio ingenti oblato redem- ... hoste, sed Achilles potiorem habuit Patrocli vindictam, quo extincto immisericorditer & inhumanè se cum om- ... pugnaturū, quanquā præter suū morem, cōminatur: vt videre est in sequenti illius oratione, qua Lycaoni respōdet. ...] Hostem de patiēter toleranda morte commonefacit, adducto ipsius Patrocli exemplo & sui ipsius, quem etiā ea- ... di incerto tempore expectat. Argumentum autē est à maiori: Si Patroclus, qui Lycaone præstantior est, & Achilles ... endi legē non effugiunt: ecquid eius deuitandæ occasionē quærere Lycaonē oportet, vt præsens fatum deprecetur? ...] Hæc Achillis iactantia super Lycaonis cadauere, iuncta est impietati, quia indignè & irreuerenter de fluuio ... is filio loquutus est. Vnde in sequentibus dicetur, eum animo valde indignatum in Achillem: vbi tamen alia narra- ... irum ob fœdatum sanguine fluuium, & duritiem Achillis, qui commiseratione non tangeretur. Possunt ista videri ... is viris ridicula: sed quamuis fabulosa sint, habent tamen præcepta pietatis non pœnitenda, quę veteribus illis sum- ... it commendationi.

... ποταμὸς δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον·	*Sic dixit: fluuius aūt indignatus est animo magis,*
... ἀνὰ θυμὸν ὅπως παύσειε πόνοιο	*Agitabatq; animo, quomodo coërceret à cæde*
..., Τρώεσσι δὲ λοιγὸν * ἀλάλκοι.	*Nobilem Achillem: à Troianis verò pestem auerteret.* γρ. ἀμύνοι.
...έ@ υἱὸς ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος,	*Interea autem Pelei filius habens longam hastam,*
...πάλτο, κατακτάμεναι μενεαίνων,	*Asteropæo insilijt, interficere cupiens,*
...· τὸν δ' Ἄξιος εὐρυρέεθρος	*Filio Pelegonis: hunc. a. Axius latifluus*
...ερίβοια Ἀκεσσαμενοῖο θυγατρῶν	*Genuit & Peribœa Acesameni filiarum (habens,*
... ἦ γάρ ῥα μίγη ποταμὸς βαθυδίνης.	*Natu maxima: huic. n. mist' est fluuius altos vortices*
...ὃς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἀντίος ἐκ ποταμοῖο	*Hunc Achilles adortus est: hic autē cōtrarius è fluuio*
...δοῦρε· μένος δέ οἱ ἐν φρεσὶ θῆκε	*Stetit tenens duas hastas, robur. a. ei in mentib. posuit*
... κεχόλωτο δαϊκταμένων αἰζηῶν,	*Xanthus, quia iratus erat ob in pugna cæsos iuuenes,*
...ἐδάιξε κατὰ ῥόον, οὐδ' ἐλέαιρεν.	*Quos Achilles interfecerat in fluctu, neq; misertus e-*
...σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,	*Hi. a. quando iā propè erant inter se profecti, (rat.*
...προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,	*Hunc prior allocutus est velocipes diuus Achilles:*
...ς ἀνδρῶν, ὅ μευ ἔτλης ἀντίος ἐλθεῖν;	*Quis, vnde es virorū, q mihi audes obuius venire?*
...ε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.	*Infelicium autem filij meo robori occurrunt.*
... Πηλεγόνος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός,	*Hūc. a. rursus Pelegonis allocutus est illustris filius:*
...θυμε, τίη γενεὴν ἐρεείνεις;	*Pelide magnanime, cur genus quæris?*
...ης ἐριβώλου τηλόθ' ἐούσης,	*Sum ex Pæonia fertili procul distante,*
...ς ἄγων δολιχεγχέας· ἥδε δέ μοι νῦν	*Pæonas viros ducēs lōgas hastas gestantes: hæc. a. mihi*
...η ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα·	*Dies vndecima, quando in Ilium veni: (nunc*
...ὴ ἐξ Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,	*Sed mihi genus ex Axio latè fluente:*
...ον ὕδωρ ἐπὶ γαῖαν ἵησιν,	*Axio, qui limpidissimam aquam per terram fundit,*
...όνα κλυτὸν ἔγχεϊ· τὸν δ' ἐμέ φασι	*Qui genuit Pelegonē inclytū lancea: hunc. a. me aiūt*
...ὖν μαχώμεθα φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ.	*Genuisse. nunc autem pugnemus illustris Achilles.*
...πειλήσας. ὁ δ' ἀνέσχετο δῖος Ἀχιλλεύς	*Sic dixit minitans: sustulit autem diuus Achilles*
...ίην· ὁ δ' ὁμαρτῇ δούρασιν ἀμφὶς	*Peliadē hastā, hic. a. simul geminis hastis vtraq; ma-*
...ος ἐπεὶ περιδέξιος ἦε·	*Heros Asteropæus iecit, quia ambidexter erat: (nu*
...ἐν δούρατι σάκος βάλεν, οὐδὲ * διὰ πρὸ	*Atq; altera. q. lancea scutum percussit, neq; penitus* γρ. διαπρὸ
...χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο·	*Rupit scutum: aurum enim prohibuit, dona Dei:*
...ν πήχυν ἐπιγράβδην βάλε χειρὸς	*Altera. a. ipsum in lacerto leuiter attigit manus*
... δ' αἷμα κελαινεφές· ἡ δ' ὑπὲρ αὐτοῦ	*Dextræ: exilijt. a. sanguis ater: illa. v. supra ipsum*
...το, λιλαιομένη χροὸς ἆσαι,	*Terra infixa est, cupiens corpore satiare se.*
...Ἀχιλλεὺς μελίην * ἰθυπτίωνα	*Secundus verò Achilles lanceam rectà volantem* γρ. ἰθυκτίωνα
...ῆκε, κατακτάμεναι μενεαίνων·	*In Asteropæum immisit, occidere cupiens.*
...φάμαρτεν. ὁ δ' ὑψηλὴν βάλεν ὄχθην,	*Et ab hoc quidē aberrauit: hic. a. altam tetigit ripā,*
...δ' ἄρ ἔθηκε κατ' ὄχθης μείλινον ἔγχος,	*Medio tenus autē impegit ripæ fraxineam hastam.* γρ. μεσσοπαλὲς
...άορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,	*Pelides autem ensem acutum extrahens à fœmore*
...εμαώς· ὁ δ' ἄρα μελίην Ἀχιλῆος	*Salijt in eum cupidus: hic autem hastam Achillis*
...κρημνοῖο ἐρύσσαι χειρὶ παχείῃ.	*Non poterat è præcipitio euellere manu valida:*
...πελέμιξεν, ἐρύσσασθαι μενεαίνων,	*Ter quidem ipsam concussit extrahere cupiens:*
...βίης· τὸ δὲ τέτρατον, ἤθελε θυμῷ	*Ter autem defecit vis: quartò autem parabat animo*
...ψας δόρυ μείλινον Αἰακίδαο,	*Frangere incuruando hastam fraxineam Aeacidæ,*
...Ἀχιλλεὺς σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπηύρα.	*Sed ante Achilles cominus ense animam abstulit:*
...ν τύψε παρ' ὀμφαλόν· ἐκ δ' ἄρα πᾶσαι	*In ventre. n. ipsū verberauit apud vmbilicū, omniaq;*
...χολάδες· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν	*Effusa sunt humi intestina: hūc. a. caligo ad oculos ob-*
...ντ'· Ἀχιλλεὺς δ' ἄρ ἐνὶ στήθεσσιν ὀρούσας,	*Expirantem: at Achilles in pectora irruens, (texit*

I Τεύ-

Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
[c]Κεῖσ' οὕτω· χαλεπόν τοι ἐρισθενέος Κρονίωνος
Παισὶν ἐριζέμεναι, ποταμοῖό περ ἐκγεγαῶτι.
Φῆσθα σὺ μὲν ποταμοῦ γένος ἔμμεναι εὐρὺ ῥέοντος.
Αὐτὰρ ἐγὼ γενεὴν μεγάλου Διὸς εὔχομαι εἶναι·
Τίκτε μ' ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσι,
Πηλεὺς Αἰακίδης· ὁ δ' ἄρ Αἰακὸς ἐκ Διὸς ἦεν·
Τῷ κρείσσων μὲν Ζεὺς ποταμῶν ἁλιμυρηέντων·
Κρείσσων δ' αὖτε Διὸς γενεή, ποταμοῖο τέτυκται.
Καὶ γάρ σοι ποταμός γε πάρα μέγας, εἰ δύναταί τι
Χραισμεῖν· ἀλλ' οὐκ ἔστι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι·
Τῷ οὔτε κρείων Ἀχελώϊος ἰσοφαρίζει,
Οὔτε βαθυρρείταο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο,
[d]Ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα,
Καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρείατα μακρὰ νάουσιν.
Ἀλλὰ καὶ ὃς δείδοικε Διὸς μεγάλοιο κεραυνόν,
Δεινήν τε βροντήν, ὅτ' ἀπ' οὐρανόθεν σμαραγήσῃ.
Ἦ ῥα, καὶ ἐκ κρημνοῖο ἐρύσσατο χάλκεον ἔγχος·
Τὸν δὲ κατ' αὐτόθι λεῖπεν, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα,
Κείμενον ἐν ψαμάθοισι, δίαινε δέ μιν μέλαν ὕδωρ·
Τὸν μὲν ἄρ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες ἀμφεπένοντο,
Δημὸν ἐρεπτόμενοι ἐπινεφρίδιον κείροντες.
Αὐτὰρ ὃ βῆ ῥ' ἰέναι μετὰ Παίονας ἱπποκορυστάς,
Οἵ ῥ' ἔτι πὰρ ποταμὸν πεφοβήατο δινήεντα,
Ὡς εἶδον τὸν ἄριστον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Χέρσ' ὕπο Πηλεΐδαο καὶ ἄορι ἶφι δαμέντα.
Ἔνθ' ἕλε Θερσίλοχόν τε, Μύδωνά τε, Ἀστύπυλόν τε,
Μνῆσόν τε, Θρασίον τε, καὶ Αἴνιον, ἠδ' Ὀφελέστην.
Καί νύ κ' ἔτι πλέονας κτάνε Παίονας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Εἰ μὴ χωσάμενος προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης,
Ἀνέρι εἰσάμενος, [e]βαθέης δ' ἐφθέγξατο δίνης,
Ὦ Ἀχιλεῦ, περὶ μὲν κρατέεις, περὶ δ' αἴσυλα ῥέζεις
Ἀνδρῶν· αἰεὶ γάρ τοι ἀμύνουσιν θεοὶ αὐτοί.
Εἴ τοι Τρῶας ἔδωκε Κρόνου πάϊς πάντας ὀλέσσαι,
Ἐξ ἐμέθεν γ' ἐλάσας πεδίον κάτα μέρμερα ῥέζειν.
Πλήθει γὰρ δή μοι νεκύων ἐρατεινὰ ῥέεθρα,
Οὐδέ τί πῃ δύναμαι προχέειν ῥόον εἰς ἅλα δῖαν,
Στεινόμενος νεκύεσσι· σὺ δὲ κτείνεις ἀϊδήλως.
Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ ἔασον, ἄγη μ' ἔχει ὄρχαμε λαῶν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ἔσται ταῦτα Σκάμανδρε διοτρεφές, ὡς σὺ κελεύεις·
Τρῶας δ' οὐ πρὶν λήξω ὑπερφιάλους ἐναρίζων
Πρὶν ἔλσαι κατὰ ἄστυ, καὶ Ἕκτορι πειρηθῆναι
Ἀντιβίην, ἤ κέν με δαμάσσεται, ἤ κεν ἐγὼ τόν.
Ὣς εἰπών, Τρώεσσιν ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος.
Καὶ τότ' Ἀπόλλωνα προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης,
Ὢ πόποι ἀργυρότοξε Διὸς τέκος, οὐ σύ γε βουλὰς
γρ. ἄρυσας [illegible] *Εἰρύσαο Κρονίωνος, ὅ τοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλε
Τρωσὶ παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν, εἰσόκεν ἔλθῃ
Δείελος ὀψὲ δύων, σκιάσῃ δ' ἐρίβωλον ἄρουραν.
γρ. δουρὶ κλυτὸς [illegible] Ἦ, καὶ Ἀχιλλεὺς μὲν *δουρίκλυτος [f]ἔνθορε μέσσῳ,
Κρημνοῦ ἀπαΐξας· ὁ δ' ἐπέσσυτο οἴδματι θύων.
Πάντα δ' ὄρινε ῥέεθρα κυκώμενος, ὦσε δὲ νεκροὺς
Πολλοὺς οἵ ῥα κατ' αὐτὸν ἅλις ἔσαν, οὓς κτάν' Ἀχιλλεύς·
Τοὺς ἔκβαλλε θύραζε μεμυκὼς ἠΰτε ταῦρος,
γρ. δὲ σάω [illegible] Χέρσονδε· ζωοὺς *δὲ σάω κατὰ καλὰ ῥέεθρα,
Κρύπτων ἐν δίνῃσι βαθείῃσιν μεγάλῃσι.
Δεινὸν δ' ἀμφ' Ἀχιλῆα κυκώμενον ἵστατο κῦμα,

Armaq; detraxit, & glorians verbum dix
Iaceas sic, difficile tibi præpotentis Sat
Cum filijs contendere, è fluuio licet natus
Dicebas tu quidem fluuij genus te esse late
At ego genus magni Iouis glorior esse.
Genuit me vir multis imperans Myrmi
Peleus Aeacides: Aeacus.v.ex Ioue erat:
Quare præstâtior.q. Iup. fluuijs in mare c
Præstantius etiam Iouis genus quàm fluu
Etenim tibi fluuius adest magnus, si potes
Prodesse, sed non licet cum Ioue Saturnio
Quapropter neq; rex Achelous compara
Neq; profundi magna potentia Oceani,
Ex quo omnes fluuij & totum mare,
Et omnes fontes, & putei alti oriuntur.
Sed & is timet Iouis magni fulmen,
Horrendúmq; tonitru, quãdo è cœlo fragore
Dixit certè, & è ripa euulsit æream h
Hunc aũt illic reliquit. postquã charo cor
Iacentem in arenis. alluebat.a. ipsum nig
Hunc igitur quidem anguillæq; & pisces
Adipem comedentes renibus obtensum
Sed hic contendit ire ad Pæonas equites,
Qui etiam apud fluuiũ in fugã acti erãt
Postquam viderunt fortissimum in atr
Manibus sub Pelidæ, & ense fortiter in
Tũc interfecit Thersilochumq; Mydonaq;
Mnesumq; Thrasiumq;, & Aenium, & O
Et adhuc plures interemisset Pæonas vel
Nisi iratꝰ allocutus fuisset fluuius ꝓfũdos
Viro similis: è profundo.a. affatus est vort
O Achilles, supra cæteros qdẽ fortis es, su
Viros cæteros: semp.n. tibi auxiliãtur dij
Siqdẽ tibi Troianos cõcessit Saturni filius
Ex me saltem expellens, in campo ardua
Plena sunt enim iã mihi cadaueribus am
Neq; aliquô possum effundere fluxũ in m
Obstructus cadaueribus: tu autẽ interfici
Sed agè iã desiste, stupor me occupat, prĩc
Hũc.a. excipiẽs allocutus est pedibus cel
Erunt hæc Scamandre diuine, vt tu iubes
Troianos tamen non antè desinã superbo
Quã conclusero intra ciuitatẽ, & cum He
Contrà, an me interficiet, an ego ipsum.
Sic fatus in Troianos irruit dæmoni sim
Et tũc Apollinẽ allocutꝰ est fluuius ꝓfun
Proh malum, argenteum arcum gesta
non tu consilia
Obseruasti Saturnij, q tibi admodũ dilige
Troianis vt adesses & opem ferres, donec
Crepusculũ serò ingrediens, obumbretq; f
Dixit & Achilles qdẽ hasta inclytus in
Ripa desiliens, ille autem irruit æstu feruen
Omnia.a. mouit fluẽta turbatꝰ, impulit.a.
Multa, quæ in ipso abũdè erãt, quæ cõfecer
Hæc eiecit foras mugiens tanquam taurus
In terram: viuos autem seruauit per pulch
Occultans in vorticibus profundis, magnis
Horrẽda.a. circum Achillem turbata consi

σάκεϊ πίπτων ῥόος, οὐδὲ ποδεσσιν	Repellebat.a.eũ in scutum ingruens æstus, neq. pedib.	
...σθαι. ὁ δὲ πτελέην ἕλε χερσὶν	Potuit firmus stare: ille.v.vlmum prehendit manib.	
...γάλην· ἡ δ᾽ ἐκ ῥιζῶν ἐριποῦσα	Pulchram, proceram: hæc verò à radicibus prolapsa	
...ὕτα δίωσεν, ἐπέσχε δὲ καλὰ ῥέεθρα	Crepidinẽ totam dispulit: detinuit.a.pulchra fluenta	
...ινοῖσι γεφύρωσεν δέ μιν αὐτὸν,	Ramis densis: ponte iunxit.a.illam ipsam.	
...ερπῦσ᾽. ὁ δ᾽ ἄρ, ἐκ* λίμνης ἀνορούσας,	Intus tota prolapsa. hic autem ex alueo exiliens,	γ. δίνης
...ιο ποσὶ κραιπνοῖσι πέτεσθαι,	Properabat per campum pedibus velocibus volare,	
...ς τ᾽ ἔληγε μέγας θεὸς, ὦρτο δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν	Territus: neq. cessauit magnus deus, motus est.a.in ipsũ	
...όων, ἵνα μιν παύσῃε πόνοιο	In summo nigricans, vt ipsum cohiberet à bello,	
...α, Τρώεσσι δὲ λοιγὸν ἀλάλκοι.	Diuinum Achillem: à Troianisq. exitium auerteret,	
...ς δ᾽ ἀπόρουσεν ὅσον τ᾽ ἐπὶ δουρὸς* ἐρωὴ,	Pelides autem aufugit quantum est hastæ iactus,	γ. ἰωὴ,
...έχων* μέλανος τοῦ θηρητῆρος,	Aquilæ impetum habens nigræ venatricis,	γ. μέλανος τοῦ, καὶ μελανόεντος, καὶ μελανώδους
...καρτιστός τε καὶ ὤκιστος πετεηνῶν.	Quæ simul fortißimaq. & celerrima alitum est:	
...εν· ἐπὶ στήθεσσι δὲ χαλκὸς	Huic similis ruit: in pectoribus autem æs	
...κονάβιζεν. ὑπαιθα δὲ τοῖο λιασθεὶς	Horrendè insonabat: rectà autem ab hoc declinans	
...ισθε ῥέων ἕπετο μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ.	Fugiebat: hic.a.à tergo fluens sequebatur magno strepi-	
...ὴρ ὀχετηγὸς ἀπὸ κρήνης μελανύδρου	Sicut aũt quando vir aquæ ductor à fonte nigro (tu.	
...ὰ καὶ κήπους ὕδατος ῥόον ἡγεμονεύῃ,	Per plantas & hortos aquæ fluxum deducit,	
...αν ἔχων, ἀμάρης δ᾽ ἐξ ἔχματα βάλλων·	Manibus ligonem habens, & riui obices amouens:	
...προρέοντος ὑπὸ ψηφῖδες ἅπασαι	Hac quidem profluente subtus calculi omnes	γ. προρρέοντος
...τὸ δέ τ᾽ ὦκα κατειβόμενον κελαρύζει	Prouoluuntur: hæc autẽ citò defluens immurmurat	
...θαλεῖ, φθάνει δέ τε καὶ τὸν ἄγοντα·	Loco in decliui: præuenit autem & ipsum deductorẽ:	
...λῆα κιχήσατο κῦμα ῥόοιο,	Sic semper Achillem vrgebat vnda fluxus,	
...ν ἐόντα. θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν.	Quanquã alacrẽ existentẽ: Dij.n.præstãtiores viris.	
...ὁρμήσειε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς	Quoties autem parabat agilis nobilis Achilles	
...τίβιον, καὶ γνώμεναι εἴ μιν ἅπαντες	Stare contrà, & cognoscere si ipsum omnes	
...φοβέουσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,	Immortales terrerent, qui cœlum latum habitant,	
...μέγα κῦμα διιπετέος ποταμοῖο	Toties ipsum magna vnda diuini fluminis (bat	
...καθύπερθεν· ὁ δ᾽ ὑψόσε ποσσὶν ἐπήδα,	Obruebat humeros desuper: hic.a.in altũ pedib. salie-	
...ων· ποταμὸς δ᾽ ὑπὸ γούνατ᾽ ἐδάμνα	Animo mæstus: fluuius.a.subtus genua debilitabat	
...λάβρα ῥέων, κονίην δ᾽ ὑπέρεπτε ποδοῖιν.	Vehemẽs, obliquè fluẽs puluerẽ.a.subtrahebat pedib.	
...ὤμωξεν ἰδὼν ἐς οὐρανὸν εὐρύν,	Pelides autem eiulauit intuitus in cœlum latum,	
..., ὡς οὔτις με θεῶν ἐλεεινὸν ὑπέστη	Iup. pater quã nullus me deorũ miserabilẽ sustinet	
...σαῶσαι· ἔπειτα δὲ καί τι πάθοιμι.	Ex fluuio liberare: in posterũ.v.etiã quiduis patiar.	
...οὔτις μοι τόσον αἴτιος οὐρανιώνων,	Alius autem nullus mihi adeò culpandus cœlestium,	
...μήτηρ, ἥ με ψεύδεσσιν ἔθελγεν,	Quàm dilecta mater, quæ me mendacijs decepit,	
Τρώων ὑπὸ τείχει θωρηκτάων	Quæ me dicebat Troianorum sub muro armatorum	
...λέεσθαι Ἀπόλλωνος βελέεσσιν.	Velocibus periturum esse Apollinis iaculis.	
Ἕκτωρ κτεῖναι, ὃς ἐνθάδε γ᾽ ἔτραφ᾽ ἄριστος·	Vtinam me Hector occidisset, qui hic educatus est fortißimus,	
...μὲν ἔπεφν᾽, ἀγαθὸς δέ κεν ἐξενάριξε·	Itaq. fortis quidẽ occidisset, fortẽ.a.me interfecisset:	
...λευγαλέῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι,	Nunc.a.me ingloria morte fato decretum est corripi,	
...μεγάλῳ ποταμῷ ὡς παῖδα συφορβὸν,	Oppressum in magno fluuio tãquã puerum subulcũ,	
...αυλος ἀποέρσῃ χειμῶνι περῶντα.	Quem torrẽs opprimit per tempestatem transeuntẽ.	
...τῷ δὲ μάλ᾽ ὦκα Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη	Sic dixit, hunc.a.valdè citò Neptunus & Minerua	
...ς ἰόντε, δέμας δ᾽ ἄνδρεσσιν ἐΐκτην·	Steterũt ppe accedẽtes, forma.a.hominib. similes facti	
...α λαβόντες ἐπιστώσαντ᾽ ἐπέεσσι·	Manuq. manũ prehẽdentes cõfirmarũt verbis. (erãt,	
...ων ἦρχε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,	Inter hos.a.sermonẽ orsus est Neptunus terræ quassator:	
...μήτ᾽ ἄρ τι λίην τρέε, *μήτε τι τάρβει.	Pelide, ne quicq. trepidè fugias neq. amplius formi-	γ. μήτ᾽ ἔτι
...νῶϊ θεῶν ἐπιταρρόθω εἰμὲν,	Tales enim tibi nos ex dijs auxiliatores sumus, (des:	
...ήσαντος, ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·	Ioue approbante, ego & Pallas Minerua:	
...ταμῷ γε δαμήμεναι αἴσιμόν ἐστιν·	Quoniam minimè tibi in fluuio morti fatale est.	
...ὁ μὲν τάχα λωφήσει, σὺ δὲ εἴσεαι αὐτός·	Sed hic quidem citò desinet: tu autem videbis ipse.	
...κινῶς ὑποθησόμεθ᾽, αἴκε πίθηαι,	Sed te prudenter admonebimus, si pareas: (lo,	
...ν χεῖρας ὁμοιΐου πολέμοιο	Ne prius abstineas manus ab omnib. æquè molesto bel	
...Ἰλιόφιν κλυτὰ τείχεα λαὸν ἐέλσαι	Quàm in Ilij inclytos muros populum concluseris	
...ὅς κε φύγῃσι. σὺ δ᾽ Ἕκτορι θυμὸν ἀπούρας	Troianũ, quicũq. fugerit: tu.a.Hectori anima erepta	
...νῆας ἴμεν· δίδομεν δέ τοι εὖχος ἀρέσθαι.	Iterũ ad naues ito: damus autem tibi gloriã referre.	
...ὣς εἰπόντε μετ᾽ ἀθανάτους ἀπεβήτην,	Hi sanè sic loquuti, ad immortales concesserunt.	

Αὐτὰρ ὁ βῆ (μέγα γάρ ῥα θεῶν ὤτρυνεν ἐφετμὴ)
Ἐς πεδίον· τὸ δὲ πᾶν πλῆθ' ὕδατος ἐκχυμένοιο·
Πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ δαϊκταμένων αἰζηῶν
Πλῶον, καὶ νέκυες· τοῦ δ' ὑψόσε γούνατ' ἐπήδα
Πρὸς ῥόον ἀΐσσοντος ἀν' ἰθύν· οὐδέ μιν ἔσχε
Εὐρὺ ῥέων ποταμός· μέγα γὰρ σθένος ἔμβαλ' Ἀθήνη.
Οὐδὲ Σκάμανδρος ἔληγε τὸ ὃν μένος, ἀλλ' ἔτι μᾶλ-
Χώετο Πηλείωνι, κόρυσσε δὲ κῦμα ῥόοιο (λον
Ὑψόσ' ἀειρόμενος· Σιμόεντι δὲ κέκλετ' ἀΰσας,
Φίλε κασίγνητε σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ
Σχῶμεν, ἐπεὶ τάχα ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
Ἐκπέρσει, Τρῶες δὲ κατὰ μόθον οὐ μενέουσιν.
Ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, καὶ ἐμπίπληθι ῥέεθρα
Ὕδατος ἐκ πηγέων, πάντας δ' ὀρόθυνον ἐναύλους·
Ἵστη δὲ μέγα κῦμα· πολὺν δ' ὀρυμαγδὸν ὄρινε
Φιτρῶν καὶ λάων, ἵνα παύσομεν ἄγριον ἄνδρα.
Ὃς δὴ νῦν κρατέει, μέμονεν δ' ὅγε ἶσα θεοῖσι.
Φημὶ γὰρ οὔτε βίην χραισμησέμεν, οὔτε τι εἶδος,
Οὔτε τὰ τεύχεα καλὰ, τὰ που μάλα νειόθι λίμνης
Κείσεθ' ὑπ' ἰλύος κεκαλυμμένα· κὰδ δέ μιν αὐτὸν
Εἰλύσω ψαμάθοισιν, ἅλις χεράδος περιχεύας
Μυρίον, οὐδέ οἱ ὀστέ' ἐπιστήσονται Ἀχαιοὶ
Ἀλλέξαι· τόσσην οἱ ἄσιν καθύπερθε καλύψω.
Αὐτοῦ οἱ καὶ σῆμα τετεύξεται, * οὐδέ τι μὶν χρεὼ
Ἔσται τυμβοχοῆς, ὅτε μιν θάπτωσιν Ἀχαιοί.
Ἦ, καὶ ἐπῶρτ' Ἀχιλῆϊ κυκώμενος ὑψόσε θύων,
Μορμύρων ἀφρῷ τε καὶ αἵματι καὶ νεκύεσσι.
Πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα Διϊπετέος ποταμοῖο
Ἵστατ' ἀειρόμενον, κατὰ δ' ᾕρεε Πηλείωνα.
Ἥρη δὲ μέγ' ἄϋσε, περιδδείσασ' Ἀχιλῆϊ,
Μή μιν ἀπόερσε μέγας ποταμὸς βαθυδίνης·
Αὐτίκα δ' Ἥφαιστον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν,
Ὄρσεο Κυλλοπόδιον, ἐμὸν τέκος· ἄντα σέθεν γὰρ
Ξάνθον δινήεντα μάχῃ ἠΐσκομεν εἶναι·
Ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, πιφαύσκεο δὲ φλόγα πολλήν.
Αὐτὰρ ἐγὼ Ζεφύροιο καὶ ἀργέσταο Νότοιο
Εἴσομαι ἐξ ἁλόθεν χαλεπὴν ὄρσουσα θύελλαν,
Ἥ κεν ἀπὸ Τρώων κεφαλὰς καὶ τεύχεα κήαι,
Φλέγμα κακὸν φορέουσα· σὺ δὲ Ξάνθοιο παρ' ὄχθας
Δένδρεα καῖ', ἐν δ' αὐτὸν ἵει πυρί· μηδέ σε πάμπαν
Μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω * καὶ ἀρειῇ
Μηδὲ πρὶν ἀπόπαυε τεὸν μένος, ἀλλ' ὁπότ' ἂν δὴ
Φθέγξομ' ἐγὼν ἰάχουσα, τότε σχεῖν ἀκάματον πῦρ.
Ὣς ἔφαθ'· Ἥφαιστος δὲ τιτύσκετο θεσπιδαὲς πῦρ.
Πρῶτα μὲν ἐν πεδίῳ πῦρ δαίετο, * καῖε δὲ νε-
κροὺς
Πολλοὺς, οἵ ῥα κατ' αὐτὸν ἅλις ἔσαν, οὓς κτάν' Ἀχιλλεύς·
Πᾶν δ' ἐξηράνθη πεδίον, σχέτο δ' ἀγλαὸν ὕδωρ.
Ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης νεοαρδέ' ἀλωὴν
Αἶψ' ἀγξηράνῃ· χαίρει δέ μιν ὅστις ἐθείρῃ·
Ὣς ἐξηράνθη πεδίον πᾶν, κὰδ δ' ἄρα νεκροὺς
Κῆεν· ὁ δ' ἐς ποταμὸν τρέψε φλόγα παμφανόωσαν.
Καίοντο πτελέαι τε καὶ ἰτέαι, ἠδὲ μυρῖκαι,
Καίετο δὲ λωτός * τε, ἰδὲ θρύον, ἠδὲ κύπειρον,
Τὰ περὶ καλὰ ῥέεθρα ἅλις ποταμοῖο πεφύκει·
Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες, οἳ κατὰ δίνας,
Οἳ κατὰ καλὰ ῥέεθρα κυβίστων ἔνθα καὶ ἔνθα,
Πνοιῇ τειρόμενοι πολυμήτιος Ἡφαίστοιο.
Καίετο δ' ἲς ποταμοῖο, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν,

Marginal notes: κ. οὐδέ τι χρεώ. κ. οὐδέ τι — κ. ἢ ἀρειῇ — κ. δαῖε. — κ. τε, ἰδὲ

At hic iuit (valdè.n.deorũ impellebat eũ p[...]
In campum: hic.v.totus plenus erat aqua [...]
Multa autem arma pulchra bello cæsoru[...]
Fluitabãt, & cadauera. hui⁹.a. sursũ genu[...]
Aduersus fluxũ ruẽtis rectà: neq; ipsũ reti[...]
Latè fluẽs fluuius: magnũ.n. robur iniecer[...]
Neq; Scamander remisit suam vim, sed a[...]
Succensuit Pelidæ: extulit autem vndam[...]
In altũ sublatus. Simoëntem.v. hortabat[...]
Chare frater, robur viri ambo saltem
Cohibeamus, quoniã citò ciuitatẽ magnã[...]
Euertet: Troiani verò in pugna nõ manei[...]
Sed auxiliare celerrimè & imple fluenta
Aqua ex fontibus, omnesq; concita torre[...]
Erige itaq; magnã vndã, multumq; frago[...]
Truncorũ & lapidũ, vt compescamus im[...]
Qui iam nunc præualet, audetq; hic paria[...]
Affirmo enim, neq; vim profuturã neq; ip[...]
Neq; arma pulchra, quæ alicubi in imo al[...]
Iacebunt sub luto tecta: sed eum ipsum
Inuoluam arenis, satis colluuiei circumfu[...]
Infinitè, neq; eius ossa poterunt Achiui
Colligere: tanta eum colluuie desuper ope[...]
Illic ei & sepulchrum erit, neq; amplius ei
Erit humatione, cùm ipsum sepelire veli[...]
Dixit, & irruit in Achillẽ æstuans in al[...]
Murmurans spumaq;, & sanguine, & ca[...]
Purpurea verò vnda à Ioue fluentis fluu[...]
Stetit eleuata, ac Pelidem corripuit.
Iuno aũt multùm clamauit admodũ tim[...]
Ne ipsum opprimeret magnus fluuius vo[...]
Statim.v. Vulcanũ allocuta est suum cha[...]
Moue te Vulcane, mi fili: contra te en[...]
Xanthũ vorticosum pugna conÿcimus esse
Proinde opẽ fer citissimè, accendeq; flamm[...]
Ego verò Zephyri & procellosi Noti
Ibo è mari grauem excitatura procellam,
Quæ Troianorum capita, & arma combu[...]
Incendiũ malum ferens: tu autem Xanthi
Arbores vre, ipsumq; immitte igni, neq;[...]
Blandis verbis auertat, aut minis:
Neq; antè cohibeas tuam vim, nisi quand[...]
Loquar ego clamans, tunc compesce indef[...]
Sic dixit: Vulcanus.a. parabat ingente[...]
Primùm quidem in campo ignis ardebat, [...]
cadauera
Multa, quæ in ipso abũdè erãt, quæ cõfecer[...]
Totus.v. siccatus est cãpus, coërcitaq; est cla[...]
Vt.a. quãdo autumnalis Boreas nuper riga[...]
Statim exiccat, gaudet.v. ipsum quisquis c[...]
Sic exiccatus est cãpus omnis, atq; cadauera
Cõburebat. hic.v. in fluuiũ vertit flammã[...]
Vrebantur vlmiq;, & salices, & myricæ:
Ardebat iam lotusq;, & vlua, & cyperus,
Quæ circum amœna fluenta abundè fluuÿ[...]
Cõsumebant anguillæq;, et pisces q in vort[...]
Qui p pulchra fluenta natabãt huc & illuc[...]
Spiritu confecti sapientis Vulcani:
Ardebatq; vis fluuÿ, verbumq; dixit & elo[...]

ι, οὔτις σοί γε θεῶν δύναται * ἀντιφερίζειν, — *Vulcane, nullus tibi deorum potest aduersari,* — χ.ἰσοφαρί-ζειν.

ὠ σοί γ' ὧδε πυρὶ φλεγέθοντι μαχοίμην· — *Quare neq; ego tecũ sic igne flagranti pugnauerim.*

ιδος Τρῶας ἢ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεὺς — *Desine à cõtẽtione: Troianos .a. & mox diuus Achilles*

ἄστεος. τί μοι ἔριδος καὶ ἀρωγῆς; — *Vrbe expellat, quid mihi cũ contentione & auxilio?*

COMMENTARIVS.

ούτις] Virorum illustrium genus semper ferè exponit Poëta, vt alibi docuimus: quod quamuis in opportuno tẽpore ..nimirum in medio pugnæ æstu, tamen discere volenti intempestiuum nihil est.

ξιος ἧς] Celeberrimus est hoc nomine Asteropæus, quòd ambidexter fuerit, vt etiam in prouerbium abierit, pro ho- ..expromptο ad obeunda quæcunq; munia: sic Athenæus initio primi libri Antoninum Cæsarem Asteropæum quẽ- ..it vtriusque linguæ iuxtà antistitem. Sic & Libanus Proconsulem Montiem. Vide Adr. Iun. Prouerb. cent. 8. prou. 29. ..cuipiam videri possit, cur se hoc loco Pæonum ductorem dicat hic Asteropæus, cùm in catalogo nulla eius facta sit ..s Pyræchmes præponatur. Quod cùm quibusdam absonum etiam videretur, locum illum in Catalogo, vbi Pæones ..c legebant, αὐτὰρ πυραίχμης ἄγε παίονας ἀγκυλοτόξους Πηλεγόνος τ' υἱὸς περιδέξιος ἀστεροπαῖος.

..] Non existimauit Achilles Asteropæo verbis respondendum, à quo etiam statim post verba hasta petitus fuerat, do- ..isset. Eum itaq; iam interemptum sic affatur: En claritas & splendor tui generis, quem paulò antè venditabas, & cu- ..nalè aduersus nobiliores & fortiores tutus extitisti: illustrior siquidem mihi est sanguis, nimirum ab ipso Ioue At Iu- ..præstantior, immò & ipso Acheloo & Oceano, à quo tamen vestri fluuij omnes deriuantur. Enimuerò si fluuiale ti- ..uid non tibi hîc Scamander opitulatur? Nimirum scit & ille, quàm omnino difficile sit Ioui pugnare; vbi quanquam ..vellicet, in præcipuo tamen pietatis capite stat, quod ad supremi Numinis potestatem attinet, quam agnoscit in cæ- ..tendi: qua de re aliàs ex ipsorum veterum sententia dictum est.

..τες ποταμοὶ] Ea fuit veterum sententia, vt existimarent omnes fluuios ab Oceano deriuari, vnde Hesiodus in Theo- ..ia filiorum ipsi & Thetidi attribuit: quia videlicet vapores, quos ex Oceano sursum Sol attollit, in aquam vertuntur, ..in terram fontes & fluuios faciunt, cùm alioqui si non pluat, maximam illorum partem videmus arescere. Quæ opi- ..fusius examinandum est apud Aristot. 1. Meteororum. Eustathius hoc sic interpretatur, vt dicantur fluuij ab Oceano ..ter communem aquæ appellationem, pro qua sumitur Oceanus. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πάντας ποταμοὺς εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς, in- ..ια συμβιβάζει λέγουσα τὸ δ' οὕτως ἔχειν, ἀλλὰ τὸ γενικῷ ὀνόματι, ὕδωρ τὰ τοιαῦτα πάντα εἶναι εἰς ὅπερ ὁ ὠκεανὸς ἐκλαμβάνεται). Sed hoc ..si fallor, frigidius. Vide Natalem Mythol. lib. 8 cap. 1.

φθέγξατο δίνης,] Non puduit antiquos illos homines rebus inanimatis vocem tribuere, vt fluminibus ipsis (nam de ..minus absurdum est) quibus nulla sunt loquendi instrumenta, tantùm abest vt loqui possint. Sic apud Virg 8. Ae- ..uuius Aeneam fingitur in somno alloqui. Sed quibus diuinitatem, immò Deitatem tribuebant, perfractis pudoris ..rant etiam iisdem loquendi facultatem non denegare.

..ν,] Monitus à fluuio Scamandro Achilles, vt se cadaueribus onerando desisteret, parere tamen noluit, quanquam ..se sciret: quod ipsi in summum vitæ vertit periculum, vt describitur in sequentibus. Monemur nos hîc quoq;, vt per- ..nostris adeò nos non concedamus, vt Dei monitis intereà non obsecundemus.

..ύτε ταῦρος,] Ex hoc loco, ait Didymus, poëtæ, qui Homerum secuti sunt, fluuios dicunt esse ταυρομόρφους, taurina spe- ..inquit Natalis lib. 7. cap. 2. cum impetu irrumpentes tauris similem edant mugitum (quod ex hoc loco Homerico vi- ..vel, vt Hellanicus sensit, quia terram sulcare tanquam boues apparent: vel, vt aliis placuit, quia circa ripas fluminum ..ob vberiora pascua audiantur.

..ἀπόρουσεν] Insana hyperbole saltum Achillis exposuit, ecquis enim vno saltu hastæ iactum æquare possit? Sed for- ..ous illis heroibus peculiare voluit Poëta, quod hodierni præstare nequeant, vt sæpe vidimus, cùm eos saxa imma- ..it. Quod autem in sequenti versu legitur, μέλανος τοῦ, addidi in margine diuersas lectiones, quas Didymus & Eusta- ..Omnium autem longè probatissima est ea, quæ in contextu legitur.

..ρτεροι ἀνδρῶν.] Hoc gnomateumate castigatur superior Achillis iactantia, qua vsus est suprà, cùm Asteropæum allo- ..nim & Axium auum Asteropæi, & ipsum Scamandrum irridebat, quasi illorum virtus Iouis virtute minor esset, ac ..orum progenie longè esset superior: pessima tamen ratione & argumento, vt hoc loco experitur Achilles in Scamã- ..Deus sit, Achille homine fortior est: quod Diis generatim Poëta tribuit.

..ήτηρ,] Matrem incusat mendacij, quod falsò sibi prædixisset moriturum se sub muro Troianorum, quod ipse tamen ..ex præsenti periculo, quò sibi mortem instare verebatur. Ex hoc porrò loco confirmatur, quod anteà dicebamus, ..ium pugnasse Achillem, quòd sciret se sub mœnibus interiturum.

..ἔκτεινε] Conqueritur magnanimus Heros, quòd sine gloria sibi moriendum sit, eam gloriosam tantùm mortem ra- ..lo à viro quodam forti infertur, ideò optaret potiùs Hectoris fortissimi inter Troianos manu occidere. Cui consen- ..ccium in armorum iudicio, qui sic loquitur: Nam trophæum ferre me à forti viro pulchrum est: si autem & vincar, ..llum est probrum.

..γνητε] Fratrem Simoënta appellat Xanthus vel propter vicinitatem vel propter ortum eundem ex Oceano, vt Poëta ..em ad resistendum Achilli excitat, quia duorum virtus coadunata fortior est: vbi vides quantus sit hic Heros, cui pro- ..is vnus non sufficiat, & aduocato Simoënte opus sit: adeò multum est Dei auxilio tutum esse, vt hoc loco Achilles, ..obur & animos inspirasse dicitur. Porrò hunc locum vsurpauit Socrates apud Platonem in Sophistis, vbi Prodicum ..agoræ se opponat vellicanti Simonidis carmina: δοκῶ οὖν μοι ἐγώ, inquit, παρακαλεῖν σε, ὥσπερ ἔφη Ὅμηρος, τὸν Σκάμαν- ..δρον ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως τὸν Σιμόεντα παρακαλεῖν· φίλε κασίγνητε σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ σχῶμεν. Ἀτὰρ καὶ ἐγὼ σε παρακα- ..λῶ μὴ ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας τὸν Σιμωνίδην ἐκπέρσῃ. Vbi vides Socratem multi etiam fecisse Homerica carmina, quæ in Republica ta- ..it.

..οπόδιον] Vulcanus ex hoc loco intelligitur fuisse ignis Deus, quem opponit aquis Iuno: quæ cùm etiam aëris Dea sit, ..ntorum causa, hoc loco se procellam excitaturam pollicetur, qua ignis impulsus facilius totum fluuium, qui iam in ..anum exundarat, siccaret. Deniq; totus hic locus docet, posse etiam allegorias tolerari in hoc Poëta enarrando: sed ..ab initio hoc onus à nobis sumus amoliti.

Quid de ventis senserit Poëta, tardè à quibusdam pronunciatum est, quorum opiniones refert Strabo. lib. 1. Constat ..ior ventos agnoscere, Eurũ, Notum, Zephyrum & Boream, quos in Odyssea nominauit, Σὺν δ' εὖρός τε νότος τε πέσον ..ἀὴς καὶ βορέης. Quidam tamen duos præcipuos ventos fecerunt, Boream & Austrum, à quibus reliqui parua differũt ..Eurus ab æstiuo ortu, Subsolanus ab hyberno: Fauonius ab occasu æstiuo, ab hyberno Caurus. atq; duos esse ventos, ..n Thrasyalcis cuiusdam (eum Geographum quendam fuisse suspicor) testimonio, tum ipsius Poëtæ, qui Caurum (ἀρ- ..γέστῃ) adscribit, vt Iliad. λ. ἀργέσταο Νότοιο. Fauonium autem Boreæ, vt Ιλ. ι. βορέης καὶ ζέφυρος τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον. Sed eos ..im Posidonius malè de vẽtis disserere, & secus, quàm probatissimi authores Aristoteles, Timosthenes, Dio Astrolo- ..em ob ortu æstiuo flantem appellant Cæciam: eum qui è regione illi est oppositus, & ab occasu flat hyberno Africũ: ..yberno Eurum, & ei oppositum, Caurum (Ἀργέστην) medios Subsolanum (ἀπηλιώτην) & Zephyrum. Sed ille mancam ..am tradit doctrinam. Nam Aristoteles copiosiùs ea de re loquitur in lib. de Mundo, & 2. Meteor. ca. 6. siquidem duo- ..esse docet, vt & post eum Plin. lib. 2. cap. 47. Isidor. Orig. lib. 13. cap. 11. Hodie triginta duo numerantur à nautis: sed ..r illis Homericis dependent. & sanè si velis, infiniti erunt pro regione, ex qua flat. verùm nos à Poëta ne recedamus, ..co Zephyri & Argestæ Noti meminit. Posidonius apud Strab. eodem loco dicit, eum intelligere per Zephyrum, eum ..aurus dicitur: per ἀργέστην νότον autem eum, quem nos Leuconotum appellamus. Eustathius dicit, καὶ σημείωσαι ὅτι ἀντι- ..έλαβεν ἀνέμους ὁ ποιητής. ζέφυρον μὲν ὡς ἁπλῶς ξηραίνειν καὶ σὺν τῷ καταψύχειν· νότον δέ, ἵνα καὶ φλέγμα ποιῇ ὁμηρικῶς εἰπεῖν.

Ventorum causam ex aquis esse, docet Homerus: nam hic etiam Iuno ex mari procellam excitat: quod etiã Plutarch.

in vita Homeri annotat: καὶ ἀνέμων δὲ φύσιν, inquit, ἀκριβῶς κατενόησεν, ὧν τὴν μὲν γένεσιν ἐκ τῶν ὑγρῶν εἶναι· τοῦ μὲν γὰρ ὕδατος με[ταβάλλοντος εἰς ἀέρα] γίνεται. ὁ δ' ἄνεμος ἐστιν ἀὴρ ῥέων· τοῦτο δὲ, ἐν τε ἄλλοις πολλοῖς ἐμφαίνει, καὶ ἐν οἷς φησὶν, ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων. id est: Et [ven]torum [na]ram accuratè perpendit, quorum ortum ex humidis esse ait. Aquæ enim commutatio fit in aërem. Ventus autem, est aer [f]luens, [hoc] verò cùm in alijs multis ostendit, tum in quibus ait, Ventorum vim humectam spirantium. Arist. Meteor. lib. 2. ex sicca [ex]hal[atione] conflari ventos dicit, vt & in lib. de Mundo, vbi illa copiosè disquiruntur. Metrodorus Homerum videtur sequutus, [qui ex hu]mido expiramento à sole efferuefacto flatus impetum cieri, vt est apud Plut. de placit. Philos. lib. 3. cap. 7. Rectè autem [hoc loco ventos] excitat Iuno, vt citius ignis impellatur. Est enim θύελλα violentus quidam spiritus, qui repentino allidat motu, vt de[scribit Philoso]phus in libro de Mundo.

q ὀπωρινὸς βορέης] Etesias intelligit, qui post biduum exortus caniculæ constanter perflant diebus quadraginta: nat[ura] am[bo] desiccandi, præterea etiam Solis vaporem geminatum ardore sideris molliendi, vt est apud Plin. lib. 2. cap. 47.

Φῆ πυρὶ καιόμενος· ἀνὰ δ' ἔφλυε καλὰ ῥέεθρα.
Ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ πολλῷ,
Κνίσην μελδόμενος ἁπαλοτρεφέος σιάλοιο,
Πάντοθεν ἀμβολάδην· ὑπὸ δὲ ξύλα κάγκανα κεῖται·
Ὣς τοῦ καλὰ ῥέεθρα πυρὶ φλέγετο, ζέε δ' ὕδωρ·
Οὐδ' ἔθελε προρέειν, ἀλλ' ἴσχετο· τεῖρε δ' ἀϋτμὴ
Ἡφαίστοιο βίηφι πολύφρονος· αὐτὰρ ὅγ' Ἥρην
Πολλὰ λισσόμενος, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἥρη, τίπτε σὸς υἱὸς ἐμὸν ῥόον ἔχραε κήδειν
Ἐξ ἄλλων; οὐ μέν τοι ἐγὼ τόσον αἴτιός εἰμι
Ὅσσον οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι Τρώεσσιν ἀρωγοί.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼν ἀποπαύσομαι, εἰ σὺ κελεύεις·
Παυέσθω δὲ καὶ οὗτος· ἐγὼ δ' ἐπὶ καὶ τόδ' ὀμοῦμαι,
Μήποτ' ἐπὶ Τρώεσσιν ἀλεξήσειν κακὸν ἦμαρ,
Μηδ' ὁπόταν Τροίη μαλερῷ πυρὶ πᾶσα δάηται
Καιομένη, καίωσι δ' ἀρήιοι υἷες Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Αὐτίκ' ἄρ' Ἥφαιστον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν·
Ἥφαιστε, σχέο τέκνον ἀγακλεές· οὐ γὰρ ἔοικεν
Ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτῶν ἕνεκα στυφελίζειν.
Ὣς ἔφαθ'. Ἥφαιστος δὲ κατέσβεσε θεσπιδαὲς πῦρ·
Ἄψορρον δ' ἄρα κῦμα κατέσσυτο καλὰ ῥέεθρα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Ξάνθοιο δάμη μένος, οἱ μὲν ἔπειτα
Παυσάσθην· Ἥρη γὰρ ἐρύκακε χωομένη περ·
Ἐν δ' ἄλλοισι θεοῖσιν ἔρις πέσε βεβριθυῖα,
Ἀργαλέη, δίχα δέ σφιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἄητο·
γρ. πατάγῳ — a Σὺν δ' ἔπεσον μεγάλῳ * ὁμάδῳ, βράχε δ' εὐρεῖα
Ἀμφὶ δὲ σάλπιγξεν μέγας οὐρανός, ἄιε δὲ Ζεὺς (χθών·
Ἥμενος Οὐλύμπῳ, b ἐγέλασσε δέ οἱ φίλον ἦτορ
γρ. ὁρῶν — Γηθοσύνῃ, ὅθ' * ὁρᾶτο θεοὺς ἔριδι ξυνιόντας.
Ἔνθ' οἵγ' οὐκ ἐπὶ δηρὸν ἀφέστασαν· ἦρχε γὰρ Ἄρης
Ῥινοτόρος, καὶ πρῶτος Ἀθηναίῃ ἐπόρουσε,
Χάλκεον ἔγχος ἔχων· καὶ ὀνείδειον φάτο μῦθον,
γρ. κυνάμυια — c Τίπτ' αὖ ὦ * κυνόμυια θεοὺς ἔριδι ξυνελαύνεις,
Θάρσος ἄητον ἔχουσα; μέγας δέ σε θυμὸς ἀνῆκεν.
Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε Τυδείδην Διομήδε' ἀνῆκας
γρ. δ' ὑπονόσφιον — Οὐτάμεναι; αὐτὴ * δὲ πανόψιον ἔγχος ἑλοῦσα,
Ἰθὺς ἐμεῦ ὦσας, διὰ δὲ χρόα καλὸν ἔδαψας.
Τῶ σ' αὖ νῦν ὀΐω ἀποτισέμεν ὅσσα μ' ἔοργας.
γρ. κατ' ἀσπίδα — Ὣς εἰπὼν, οὔτησε * κατ' αἰγίδα θυσανόεσσαν,
Σμερδαλέην, ἣν οὐδὲ Διὸς δάμνησι κεραυνός,
Τῇ μιν Ἄρης οὔτησε μιαιφόνος ἔγχεϊ μακρῷ·
Ἡ δ' ἀναχασσαμένη λίθον εἵλετο χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε, μέγαν τε,
Τόν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἔμμεναι οὖρον ἀρούρης·
Τῷ βάλε θοῦρον Ἄρηα κατ' αὐχένα, λῦσε δὲ γυῖα·
Ἑπτὰ δ' ἐπέσχε πέλεθρα πεσών, ἐκόνισε δὲ χαίτας·
Τεύχεά τ' ἀμφαράβησε. γέλασσε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
Καί οἱ ἐπευχομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Νηπύτι', οὐδέ νύ πω περ ἐπεφράσω ὅσσον ἀρείων

Dixit igne æstuans: ebulliebantq; limpi[da fluenta].
Sicut aũt lebes feruet intus dum vrgetur i[gne multo],
Aruinam liquefaciens bene saginati su[is],
Vndiq; feruenter, subq; ligna sicca iacent:
Sic hu[ius] amœna fluẽta igne vrebãt, bulliebat[q;]
Neq; poterat profluere, sed detinebat̃: premeb[at]
Vulcani vi valdè prudentis: at ille Iunone[m]
Multùm precans, verbis velocibus alloc[utus est]
Iuno, cur tu[us] filius meũ fluxũ inuadit v[t affligat]
Præ cæteris? non sanè ego tantum tibi culpa[bilis sum]
Quãtum cæteri oĩs dij quotquot Troianis [auxiliarij].
Sed certè quidem ego desistam si tu iubes:
Desistat autem & hic: ego autem insuper [iurabo],
Nunquam à Troianis auersurum esse exiti[um],
Ne q. quando Troia combustiuo igne tota [ardebit]
Incensa: vrerent autem bellicosi filij Achiu[orum].
At postquam hoc audiuit dea albiul[nis Iuno],
Confestim Vulcanũ allocuta est suum char[um filium]
Vulcane, abstine fili inclyte: non enim d[ecet]
Immortalẽ Deum adeò mortalium gratiâ [vexare].
Sic dixit: Vulcanus autẽ extinxit imm[ensum ignem]
Retrogradaq; vnda rediit ad amœna flue[nta].
At postquã Xãthi domita est violẽtia, hi q[uidem deinde]
Cessarunt. Iuno enim coërcuit, irata quam[uis].
Inter v. alios deos contentio cecidit grauis,
Difficilis: diuisim v. ipsis in mentib. animu[s spirabat].
Concurrerũt a. magno strepitu, insonuitq; [lata terra],
Circumq; resonuit magnum cœlũ. audiui[t autem Iupiter]
Sedens in Olympo: risitq; ei charum cor
Lætitia, quòd videbat deos contẽtione cõg[redientes].
Tũ ij nõ amplius diu abstinuerũt: incœpit e[nim Mars]
Clypeos tundens, & primus Mineruam inu[asit],
Aeream hastã tenens. & probrosum dixit [verbum]
Cur rursus ô canina musca deos prælio c[ommittis],
Audaciã isatiabilẽ habẽs? magn[us] v. te anim[us impulit].
An non recordaris quãdo Tydidẽ Diomedẽ [impulisti]
Ad me vulnerãdũ? ipsaq; in omniũ cõspectu [hastam capiens]
Rectà in me ĩpulisti, corpusq; pulchrũ saucia[sti].
Ideò te nũc puto luituram esse quæcunq; mi[hi fecisti].
Sic fatus pulsauit ad ægidem fimbriatam
Horrendam, quam neq; Iouis domat fulmen.
In hac ipsã Mars vulnerauit pollutus cæde h[asta longa].
Hæc v. retrò cedens, lapidem accepit manu [robusta]
Iacentem in campo nigrum, asperumq; mag[numque],
Quẽ viri antiquiores posuerãt vt esset term[inus agri].
Hoc percussit fortẽ Martẽ iuxta collũ. soluit [autem membra].
Septẽq; occupauit iugera laps[us], & puluere f[œdauit comas],
Armaq; circũ sonuerunt: risit a. Pall. Miner[ua],
Et ei gloriãdo insultãs verbis velocib. eũ all[ocuta est]
Stulte, neq; adhuc saltẽ cõsiderâsti quanto [fortior]

ιεναι, ὅτι μοι μένος* ἀντιφερίζεις;
μητρὸς ἐρινύας ἐξαποτίνοις,
κακὰ μήδεται, οὕνεκ' Ἀχαιοὺς
ρ Τρωσὶν ὑπερφιάλοισιν ἀμύνεις.
ωνήσασα, πάλιν τράπεν ὄσσε φαεινώ·
ος ἔλουσα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
στενάχοντα· μόγις δ' ἐσαγείρατο θυμόν.
ενόησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
λῶ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ιγιόχοιο Διὸς τέκος Ἀτρυτώνη,
κυνάμυια ἄγει βροτολοιγὸν Ἄρηα
ιο κατὰ κλόνον· ἀλλὰ μέτελθε.
θῦσαι δὲ μετέσσυτο, χαῖρε δὲ θυμῷ·
σὴ, πρὸς στήθεα χειρὶ παχείῃ
αὐτοῦ λῦτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.
φω κεῖντο ποτὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ.
ομένη ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε,
πάντες ὅσοι Τρώεσσιν ἀρωγοὶ
ισι μαχοίατο θωρηκτῇσιν,
έοι καὶ τλήμονες, ὡς Ἀφροδίτη
ηρος, ἐμῷ μένει ἀντιόωσα·
αι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πολέμοιο,
ης ἐϋκτίμενον πτολίεθρον.
είδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
να προσέφη κρείων ἐνοσίχθων,
ἡνῶϊ διέσταμεν; οὐδὲ ἔοικεν,
ν. τὸ μὲν αἴσχιον αἴκ' ἀμαχητὶ
νδε Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.
ἐπεὶ φι νεώτερος. οὐ γὰρ ἔμοιγε
πρὸς γενόμην, καὶ πλείονα οἶδα.
ον κραδίην ἔχες· οὐδέ νυ τῶν περ
ι πάθομεν κακὰ Ἴλιον ἀμφὶ
ὅτ' ἀγήνορι Λαομέδοντι
ς θητεύσαμεν εἰς ἐνιαυτὸν
ῷ, ὃ δὲ σημαίνων ἐπέτελλεν;
σι πόλιν καὶ τεῖχος ἔδειμα
α καλὸν, ἵν' ἄρρηκτος πόλις εἴη.
ποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες
πολυπτύχου ὑλήεσσης.
θοῖο τέλος* πολυγηθέες ὧραι
ῶι βιήσατο μισθὸν ἅπαντα
γλος, ἀπειλήσας δ' ἀπέπεμπε.
ήλησε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθε
ν νήσων ἔπι τηλεδαπάων.
ἀμφοτέρων * ἀποκόψεμεν οὔατα

ψ ἰοι κίομεν κεκοτηότι θυμῷ,
μο ... τὸν ὑποστὰς οὐκ ἐτέλεσσε.
ιλα πι φέρεις χάριν· οὐδὲ μεθ' ἡμέων
ν ὥς Τρῶες ὑπερφίαλοι ἀπόλωνται
αι σὺν παισὶ καὶ αἰδοίῃς ἀλόχοισι;
αὖ προσέειπεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
οὐκ ἄν με σαόφρονα μυθήσαιο
εἰ δὴ σοί γε βροτῶν ἕνεκα πολεμίζω
ι φύλλοισιν ἐοικότες, ἄλλοτε μέν τε
ς τελέθουσιν ἀρούρης καρπὸν ἔδοντες,
ι αὖ φθινύθουσιν ἀκήριοι· ἀλλὰ τάχιστα
εθα μάχης, οἱ δ' αὐτοὶ δηριαάσθων.
ρα φωνήσας πάλιν ἐτράπετ'· αἴδετο γάρ ῥα

Glorior ego esse, quòd mihi robur tuum opponis? γρ. ἰσοφαρίζεις;
Sic matris furias exolueris,
Quæ tibi irata mala machinatur: quoniam Achiuos
Reliquisti, ac Troianis periuris auxiliaris.
Sic igitur loquuta conuertit oculos splendidos.
Hunc.v.abduxit manu prehendens Iouis filia Venus
Crebrò admodum suspirantẽ: vixq; recollegit animum.
Hanc igitur vt agnouit dea albiulna Iuno,
Mox Mineruam verbis velocibus allocuta est:
Papè, Aegiochi Iouis filia Minerua:
En rursus illa impudẽtissima ducit perniciosum Martẽ
Hostili è prælio per tumultum: sed accede. (al. vlciscere)
Sic dixit: Minerua aũt irruit, gaudebat.v.animo:
Et adorta in pectus manu forti (cor.
Impegit: huius.a.illic debilitata sunt genua & dilectũ
Illi itaq; ambo iacebant in terra multipascua.
Hæc autem insultans verba velocia dixit:
Tales nunc omnes, quotquot Troianis auxiliatores,
Vtinam sint, quando cum Argiuis pugnant armatis:
Tamq; audaces & tolerantes, vt Venus
Venit Marti auxiliatrix, meo robori obuians.
Hoc pacto iam pridẽ nos cessassemus à prælio
Ilij depopulati munitissimam vrbem.
Sic dixit: risit autem Dea candidis vlnis Iuno.
Sed Apollinem allocutus est rex quassator terræ:
Phœbe, cur iam nos separati stamus? neq; decet,
Cùm cœperint alij: hoc quidẽ turpius erit, si sine pugna
Eamus in cœlum, Iouis ad æream domum.
Incipe: tu autẽ natu iunior: non enim mihi quidem
Honestũ: quoniã prior natus sum & plura noui.
Stulte, quàm obliuiosum cor habes, nec verò horum
Recordaris, quæcunq; iam passi sumus mala ad Ilium
Soli nos duo ex dijs, quando superbo Laomedonti
A Ioue profecti seruiuimus in annum,
Mercede certa: hic autem imperans mandabat?
Ego quidem Troianis ciuitatẽ muro circumdedi, (set.
Latóq; & valdè pulchro, vt inexpugnabilis ciuitas es-
Phœbe, tu.a.distortè gradiẽtes & lunatis cornib. boues
Idæ in iugis multos colles habentis syluosæ. (pascebas
Sed cùm iam mercedis terminum gratissimæ Horæ γρ. πολυγήθος
Attulerunt, tunc nos vi fraudauit mercede tota
Laomedon terribilis, minatusq; dimisit.
Tibi quidem is minabatur pedes & manus desuper
Ligaturum, & venditurum insulis in longinquis,
Affirmabatq; idem vtriusque abscissurum aures γρ. ἀπολεψέμεν
ferro.
Nos autem retrogradi iuimus irato animo
Ob mercedem irati, quam pollicitus non persoluit.
Ideo iam nunc populis refers gratiam? neq; nobiscum
Tentas, vt Troiani fœdifragi pereant
Funditùs malè cum filijs & pudicis vxoribus?
Hũc.a.rursus allocutus est rex longè operans Apollo;
Neptune, haud me prudentem dixeris
Esse, si iam tecum hominum gratiâ dimicem
Miserorum, qui folijs similes interdum quidem
Florentes sunt, terræ fructum comedentes:
Aliquando.a. rursus pereunt excordes, sed citissimè
Desistamus à pugna: hi autem ipsi pugnent. γρ. παυώμεσθα
Sic igitur loquutus retrò versus est, verebatur enim

Πατροκασιγνήτοιο μιγήμεναι ἐν παλάμῃσι.
Τὸν δὲ κασιγνήτη μάλα νείκεσε πότνια θηρῶν
Ἄρτεμις ἀγροτέρη, καὶ ὀνείδειον φάτο μῦθον,
Φεύγεις δὴ Ἑκάεργε; Ποσειδάωνι δὲ νίκην
Πᾶσαν ἐπέτρεψας; μέλεον δέ οἱ εὖχος ἔδωκας;
Νηπύτιε, τί νυ τόξον ἔχεις ἀνεμώλιον αὕτως;
Μή σευ νῦν ἔτι πατρὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἀκούσω
Εὐχομένου, ὡς τὸ πρὶν ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
Ἄντα Ποσειδάωνος ἐναντίβιον πολεμίζειν.
Ὣς φάτο·[k] τὴν δ' οὔτι προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλ-
λων,
Ἀλλὰ χολωσαμένη Διὸς αἰδοίη παράκοιτις,
Νείκεσεν ἰοχέαιραν ὀνειδείοις ἐπέεσσι,
Πῶς δὲ σὺ νῦν μέμονας κύον ἀδεὲς ἀντί' ἐμεῖο
Στήσεσθαι; χαλεπή τοι ἐγὼ μένος ἀντιφέρεσθαι
Τοξοφόρῳ περ ἐούσῃ·[l] ἐπεί σε λέοντα γυναιξὶ
Ζεὺς θῆκεν, καὶ ἔδωκε κατακτάμεν ἥν κ' ἐθέλῃσθα.
Ἤτοι βέλτερόν ἐστι κατ' οὔρεα θῆρας ἐναίρειν,
Ἀγροτέρας τ' ἐλάφους, ἢ κρείσσοσιν ἶφι μάχεσθαι.
Εἰ δ' ἐθέλεις πολέμοιο δαήμεναι, ὄφρ' εὖ εἰδῇς
Ὅσσον φερτέρη εἰμ', ὅτι μοι μένος ἀντιφερίζεις.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφοτέρας ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔμαρπτε
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ' ἀπ' ὤμων αἴνυτο τόξα·
Αὐτοῖσιν δ' ἄρ' ἔθεινε παρ' οὔατα μειδιόωσα
Ἐντροπαλιζομένην· ταχέες δ' ἔκπιπτον ὀϊστοί.
Δακρυόεσσα δ' ἔπειτα θεὰ φύγεν, ὥστε πέλεια,
Ἥ ῥά θ' ὑπ' ἴρηκος κοίλην εἰσέπτατο πέτρην,
Χηραμόν· οὐδ' ἄρα τῇ γε ἁλώμεναι[m] αἴσιμον ἦεν·
Ὣς ἣ δακρυόεσσα φύγεν, λίπε δ' αὐτόθι τόξα.
Λητὼ δὲ προσέειπε διάκτορος Ἀργειφόντης,
Λητοῖ, ἐγὼ δέ τοι οὔτι μαχήσομαι· ἀργαλέον δὲ
Πληκτίζεσθ' ἀλόχοισι Διὸς νεφεληγερέταο·
Ἀλλὰ μάλα πρόφρασσα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Εὔχεσθαι ἐμὲ νικῆσαι κρατερῆφι βίηφι.
Ὣς ἄρ' ἔφη. Λητὼ δὲ συναίνυτο καμπύλα τόξα,
Πεπτεῶτ' ἄλλυδις ἄλλα μετὰ στροφάλιγγι κονίης·
Ἡ μὲν τόξα λαβοῦσα πάλιν κίε θυγατέρος ἧς·
Ἡ δ' ἄρ' Ὄλυμπον ἵκανε, Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ·
Δακρυόεσσα δὲ πατρὸς ἐφέζετο γούνασι κούρη,
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ἀμβρόσιος ἑανὸς τρέμε· τὴν δὲ προτὶ οἷ
Εἷλε πατὴρ Κρονίδης, καὶ ἀνήρετο, ἡδὺ γελάσας,
Τίς νύ σε τοιάδ' ἔρεξε φίλον τέκος οὐρανιώνων
Μαψιδίως, ὡσεί τι κακὸν ῥέζουσαν ἐνωπῇ;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἐϋστέφανος Κελαδεινή,
Σή μ' ἄλοχος στυφέλιξε πάτερ λευκώλενος Ἥρη,
Ἐξ ἧς ἀθανάτοισιν ἔρις καὶ νεῖκος ἐφῆπται.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Αὐτὰρ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐδύσετο Ἴλιον ἱρήν·
Μέμβλετο γάρ οἱ τεῖχος ἐϋδμήτοιο πόληος,
Μὴ Δαναοὶ πέρσειαν ὑπὲρ μόρον ἤματι κείνῳ·
Οἱ δ' ἄλλοι πρὸς Ὄλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Οἱ μὲν χωόμενοι, οἱ δὲ μέγα κυδιόωντες·
Κὰδ δ' ἵζον παρὰ πατρὶ κελαινεφεῖ·[n] αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Τρῶας ὁμῶς αὐτούς τ' ὄλεκεν καὶ μώνυχας ἵππους·
Ὡς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρὺν ἵκανει
Ἄστεος αἰθομένοιο, θεῶν δέ ἑ μῆνις ἀνῆκε,
Πᾶσι δ' ἔθηκε πόνον, πολλοῖσι δὲ κήδε' ἐφῆκεν.
Ὣς Ἀχιλεὺς Τρώεσσι πόνον καὶ κήδε' ἔθηκεν.
Εἱστήκει δ' ὁ γέρων Πρίαμος θείου ἐπὶ πύργου,

γρ. στήσεσθαι· γρ. ἀντιφερίζειν

Cum patruo conserere manus.
Hunc autē soror valdè obiurgauit veneran
Diana venatrix, & probrosum dixit sermo
Fugis ô Apollo: Neptuno autem victoriam
Omnem concedis? inanemq́; ei gloriam dedi?
Stulte cur arcum gestas vanum frustra?
Non te nunc amplius patris in domibus aud
Gloriantē, sicut anteà inter immortales deo
Contra Neptunum aduersis viribus te pugn
Sic dixit: hanc.v. neutiquam allocutus
culans Apollo:
Sed irata Iouis venerabilis vxor,
Increpauit iaculis gaudētē Dianā, cōtumeli
Quomodo tu nunc audes, canis intrepid
Consistere? difficilis tibi ego robore conferri
Sagittatrici licet existenti: quoniam te leon
Iupiter constituit, & dedit interficere, quā
Profectò facilius est per montes feras interf
Agrestesq́; ceruas, quā cū potentiorib. fortit
Sed si vis pugnæ periculum facere, vt bene
Quāto fortior sim, quandoquidē mihi robo
Dixit, & ambas ad primā palmæ partē
Sinistra, dextra.a. ab humeris abstulit arc
Ipsoq́; verberauit eam ad aures, ridens,
Huc illucq́; se versantem. veloces.a. decider
Lacrymabunda.a. deinde dea fugit velut
Quæ quidem ab accipitre in cauam volan
In latebram (neq; enim illi capi fatale erat)
Sic hæc lacrymabunda fugit: reliquitq́; illic
Latonam autem allocutus est nuncius Mer
Latona, ego.v. tecum minimè pugnabo,
Confligere cum vxoribus Iouis nubicogi:
Sed valdè prompta inter immortales deos
Iactato te me vicisse firmo robore.
Sic dixit: Latona.v. collegit incuruos arc
Lapsas aliò alias in vertigine pulueris.
Hæc quidem tela capiens filiæ suæ, iterum r
Illa.v. ad Olympum peruenit Iouis ad ærea
Lacrymabunda autem patris insedit genib
Circumq́; incorruptibile peplū tremebat:
Cepit pater Saturnides & interrogauit dul
Quis tibi talia fecit, chara filia, superū
Temerè, tanquam aliquid mali patrantipa
Hūc verò rursus allocuta est bene coron
Tua me coniunx percussit pater, albiulna
Ex qua inter immortales contentio & lis i
Sic hi quidem talia inter se colloquebant
Sed Apollo illustris subijt Ilium sacrum.
Curæ erat enim ei murus bene ædificatæ vr
Ne Danai euerterent præter fatum die illo:
At cæteri ad Olympum ibant dij sempiter
Alij quidem irati: alij verò valdè exultan
Assederunt autem patri nubifero: sed Ac
Troianis simul ipsosq́; perdebat, & vnungu
Velut.a. quando fumus vadēs in cœlum lat
Vrbe flagrante: Deorum.a. ipsum ira immis
Cunctisq́; attulit laborem, multisq́; dolores
Sic Achilles Troianis laborem & dolores i
Stabat autem senex Priamus diuina in turri

Ἀχιλῆα πελώριον· αὐτὰρ ὑπ' αὐτοῦ
κλονέοντο πεφυζότες, οὐδέ τις ἀλκὴ
ιμώξας ἀπὸ πύργου βαῖνε χαμᾶζε,
ερὰ τεῖχος ἀγακλειτοὺς πυλαωρούς,
ας ἐν χερσὶ πύλας ἔχετ', εἰσόκε λαοὶ
ἄστυ πεφυζότες. ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
ονέων· νῦν οἴω λοίγι' ἔσεσθαι.
ἐς τεῖχος ἀναπνεύσωσιν ἀλέντες,
θέμεναι σανίδας πυκινῶς ἀραρυίας.
οὖλος ἀνὴρ ἐς τεῖχος ἅληται.
οἱ δ' ἄνεσάν τε πύλας, καὶ ἀπῶσαν ὀ-

πταμεναι τεῦξαν φάος· αὐτὰρ Ἀπόλλων
ξε. Τρώων ἵνα λοιγὸν ἀλάλκοι.
ιος καὶ τεῖχος ὑψηλοῖο,
αλέοι κεκονιμένοι ἐκ πεδίοιο
εσσυμένως ἔφεπ' ἔγχεϊ· λύσσα δέ οἱ κῆρ
ερὴ, μενέαινε δὲ κῦδος ἀρέσθαι.
πυλον Τροίην ἕλον υἷες Ἀχαιῶν,
Φοῖβος Ἀπόλλων Ἀγήνορα δῖον ἀνῆκε,
ος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε.
ἐνὶ θάρσος βάλε, πὰρ δέ οἱ αὐτὸς
θανάτοιο βαρείας χεῖρας ἀλάλκοι,
κεκλιμένος· κεκάλυπτο δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ.
νόησεν Ἀχιλῆα πτολίπορθον,
οἱ κραδίη πόρφυρε μένοντι·
ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
ἐγών, εἰ μέν κεν ὑπὸ κρατεροῦ Ἀχιλῆος
ἄλλοι ἀτυζόμενοι* φοβέονται,
ς, καὶ ἀνάλκιδα δειροτομήσει·
τους μὲν ὑποκλονέεσθαι ἐάσω
ῃ, ποσὶν δ' ἀπὸ τείχεος ἄλλῃ
εδίον* Ἰλήϊον, ὄφρ' ἂν ἵκωμαι
κατά τε ῥωπήϊα δύω,
αὖ ἑσπέριος λοεσσάμενος ποταμοῖο,
ἐς, ποτὶ Ἴλιον ἀπονεοίμην.
ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
νον πόλιος πεδίονδε νοήσῃ,
ς μάρψῃ ταχέεσσι πόδεσσιν·
τῃ θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξαι.
ος περὶ πάντων ἔστ' ἀνθρώπων.
ροπάροιθε πόλιος κατεναντίον ἔλθω·
ίτω χρὼς ὀξέϊ χαλκῷ,
νητὸν δέ ἑ φάσ' ἄνθρωποι
οἱ Κρονίδης Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
Ἀχιλῆα ἀλεὶς μένεν ἐν δέ οἱ ἦτορ
τολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
ις εἶσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο
* ἐναντίον, οὐδέ τι θυμῷ
εἶπαι, ἐπεί κεν ὑλαγμὸν ἀκούσῃ·
νός μιν ἢ οὐτάσῃ, ἠὲ βάλῃσιν,
ι δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει
ἢ ξυμβλήμεναι, ἠὲ δαμῆναι·
ος υἱὸς ἀγαυοῦ δῖος Ἀγήνωρ
γέειν, πρὶν πειρήσαιτ' Ἀχιλῆος.
ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχετο πάντοσ' ἐΐσην,
αὐτοῖο τιτύσκετο, καὶ μέγ' ἄϋτει,
μάλ' ἔολπας ἐνὶ φρεσὶ φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,
τῷδε πόλιν πέρσειν Τρώων ἀγερώχων·

Agnouitq; Achillem immanem, atq; ab ipso
Troiani cõfestim turbabãtur in fugã acti, neq; vlla re-
Erat: hic .a. eiulans à turri descendit in terrã, (sistẽtia
Adhortans apud murũ inclytos custodes portarum:
 Apertas in manibus portas tenete, dum copiæ
Venerint ad vrbem in fugam actæ. certè enim Achilles
Propè iste perturbãs adest: nũc existimo exitialia fore.
Sed postquam intra murum respirauerint conclusæ,
Rursus obserate tabulas (i. valuas densè compactas.
Metuo enim ne perniciosus vir in murum irrumpat.
 Sic dixit: illi .a. aperuerunt portas, & amouerunt obices.
Hæ .v. apertè attulerunt salutem: sed Apollo
Obuius exilÿt, à Troianis vt exitium arceret.
Hi verò rectà ad ciuitatem & murum altum
Siti aridi, puluerulenti ex campo
Fugiebãt. hic .v. acriter insequebaĩ hasta: rabiesq; eius
Semper habebat grauis: cupiebat .n. gloriã referre. (cor
Tum sanè altiportam Troiam cepissent filÿ Achiuorũ,
Nisi Apollo clarus Agenorem diuinum excitasset,
Virum Antenoris filium eximiumq; fortemq;.
In quidẽ eius corde audaciam iniecit, iuxtaq; eum ipse
Stetit, vt mortis graues manus arceret,
Fago innixus, tectusq; erat caligine multa.
At ille postquã agnouit Achillẽ vrbiũ expugnatorẽ,
Constitit: multa .v. ei cor voluebat manenti.
Indignabundus igitur dixit ad suum virilẽ animum,
 Hei mihi, siquidem à forti Achille
Fugero, quà etiam alÿ perterriti fugiunt:
Capiet me etiam sic, & imbellem obtruncabit.
Si autem ego hos quidem turbari sinam
A Pelide Achille, pedibusq; à muro aliò
Fugero per campum Iliacum, donec perueniam
Idæq; ad saltus, densaq; virgulta ingrediar:
Vespertinus .a. deinde lotus fluuio
A sudore refrigeratus, ad Ilium reuerterer.
Sed cur mihi hæc charus ratiocinatur animus?
Ne me discedentem ab vrbe ad campum persentiscat,
Et me persequens prehendat velocibus pedibus:
Non amplius deinde licebit mortem & fatum fugere,
Valdè enim fortis supra omnes est homines:
Quòd si ipsi ante vrbem obuiam venero:
Etenim sanè huic vulnerabile corpus est acutõ ære:
Inestq; vna anima: mortalemq; ipsum dicunt homines
Esse, sed ei Saturnides Iupiter gloriam præbet.
 Sic fat⁹, Achillẽ cõuersus expectabat: inq; eo animus
Fortis concitabatur ad bellum & pugnam.
Veluti panthera venit profunda ex sylua
Virum venatorem contra, neq; quicquam animo
Timet, neq; formidat, postquam latratum audiuit:
Etsi .n. præueniẽs ipsam aut vulnerârit aut iaculetur,
Tamen & ab hasta transfixa non cessat
A robore, anteq; vel cominus cõgrediaĩ, vel sternatur:
Sic Antenoris filius clari nobilis Agenor
Non voluit fugere, antequam experiretur Achillem.
Verùm hic clypeum quidem ante se tenebat rotũdum.
Hasta autem in eum collimabat, & valdè clamabat:
 Certè iã nimiùm sperasti in mẽtibus clare Achilles,
Die hoc vrbem excindere Troianorum strenuorum:

χ. καρφαλέοι
χ. κλονέονται.
χ. ἰδήϊον.
χ. ἐναντίη.
χ. Ἦ' Νήπι

Νήπι'

Νηπύτι', ἦ τ' ἔτι πολλὰ τετεύξεται ἄλγε' ἐπ' αὐτῇ.
Ἐν γάρ οἱ πολέες τε καὶ ἄλκιμοι ἀνέρες εἰμὲν,
Οἵ κεν πρόσθε φίλων* τοκέων, ἀλόχων τε καὶ υἱῶν,
Ἴλιον* εἰρυόμεσθα· σὺ δ' ἐνθάδε πότμον ἐφέψεις
Ὧδ' ἔκπαγλος ἐὼν καὶ θαρσαλέος πολεμιστής.
Ἦ ῥα, καὶ ὀξὺν ἄκοντα* βαρείης χειρὸς ἀφῆκε·
Καί ῥ' ἔβαλε κνήμην ὑπὸ γούνατος, οὐδ' ἀφάμαρτεν.
Ἀμφὶ δέ μιν κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο
Σμερδαλέον κονάβησε· πάλιν δ' ἀπὸ χαλκὸς ὄρουσε
Βλημένου, οὐδ' ἐπέρησε, θεοῦ δ' ἠρύκακε δῶρα.
Πηλείδης δ' ὡρμήσατ' Ἀγήνορος ἀντιθέοιο
Δεύτερος· οὐδ' ἔτ' ἔασεν Ἀπόλλων κῦδος ἀρέσθαι,
Ἀλλά μιν ἐξήρπαξε, κάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ.
Ἡσύχιον δ' ἄρα μιν πολέμου ἔκπεμπε νέεσθαι·
Αὐτὰρ ὁ Πηλείωνα δόλῳ ἀποέργαθε λαοῦ·
Αὐτῷ γάρ ῥ' Ἑκάεργος Ἀγήνορι πάντα ἐοικὼς,
Ἔστη πρόσθε ποδῶν, ὁ δ' ἐπέσσυτο ποσσὶ διώκειν·
Ἕως ὃ τὸν πεδίοιο διώκετο πυροφόροιο,
Τρέψας πὰρ ποταμὸν βαθυδινήεντα Σκάμανδρον,
Τυτθὸν ὑπεκπροθέοντα, δόλῳ* δ' ἄρ' ἔθελγεν Ἀπόλ-(λων)
Ὡς αἰεὶ ἔλποιτο κιχήσεσθαι ποσὶν οἷσι.
Τόφρ' ἄλλοι Τρῶες πεφοβημένοι ἦλθον ὁμίλῳ
Ἀσπάσιοι περὶ ἄστυ· πόλις δ' ἔμπλητο ἀλέντων.
Οὐδ' ἄρα τοί γ' ἔτλαν πόλιος καὶ τείχεος ἐκτὸς
Μεῖναι ἔτ' ἀλλήλους, καὶ γνώμεναι ὅς τε πεφεύγοι,
Ὅς τ' ἔθαν' ἐν πολέμῳ· ἀλλ' ἀσπασίως ἐσέχυντο
Ἐς πόλιν, ὅν τινα τῶν γε πόδες καὶ γοῦνα σαώσαι.

γρ. ἀλόχων θ- κεαντε

γρ. εἰρυσόμεσθα·

γρ. παχείης

γρ. τῷ

Stulte, adhuc multi fient dolores ob ipsam.
Intus enim multiq; & fortes viri sumus,
Qui pro charissimis parentibus vxoribusq;
Ilium defendimus: tu verò fatum hîc conse
Adeò terribilis quamuis existens & aud
Dixit sanè, & acutum telum forti man
Et percussit tibiam sub genu, neq; aberraui
Circaq; ipsam ocrea nuper facti stanni
Grauiter insonuit: ferrum autem resultau
Percusso, neq; peruasit: dei enim obstiteru
Pelides autem inuasit Agenorem diuinum
Secundus, neq; siuit Apollo ipsum gloriam
Sed ipsum eripuit, texitq;, caligine multa:
Quietum verò ipsum à certamine misit
At hic Peltdem dolo auertit à populo.
Ipsi enim Apollo Agenori per omnia simili
Stetit ante pedes: hic aũt properabat pedi
Dum ille hũc per campũ persequebatur
Conuertens se ad fluuium vorticosum Sc
Paululũ pcurrentẽ fugiendo: dolo.n. decip
Vt semper speraret se assequuturum pedi
Interim alij Troiani territi venerunt cũ
Læti ad vrbem: vrbs.v. implebatur concl.
Neq; verò hi sustinebant vrbem & mu
Expectare se inuicem, & cognoscere quiq
Quiq; occubuisset in bello, sed cupidè in
In vrbem, quemcunq; horum pedes & ge

COMMENTARIVS.

a σὺν δ' ἔπεσον μεγάλῳ ὀμάδῳ,] Primus Vulcanus Deorum pugnam auspicatus est, instigante Iunone: eam reliqui tur. Vbi non leuis impietatis macula Homericæ Poësi aspergitur, quod initio libri 20. copiosè satis monuimus.

b ἐγέλασσε δέ οἱ φίλον ἦτορ] Delectari reliquorum Deorum pugna dicitur Iupiter: causam adhuc mihi in comper quia, vt dicit Eustathius, quemadmodum in Odyssea Agamemnon dicitur Achillis & Vlyssis contentionibus gau nimirum essent honestæ & vtiles: sic etiam hoc loco gaudeat illud Numen, quod ad bonum spectet finem tota Nam allegorias illius repudio. An, vt ego puto, quòd malignus sit adeò Iupiter, & contentionum amantissimus, vitia quoque reponendum sit? (Hoc autem de Ioue illo falso veterum Deo tantùm intelligitor, ne quid durius pi videamur. Probamus enim illud Lactantij, qui Deum nostrum Iouis nomine appellari non patitur.) Quod si no ipse Iupiter Martem eo nomine odio prosequi se dicat suprà lib. 5. respondebo inconstantem esse in Deorum d tam, ac proinde omnino absurdum non esse, vt de Ioue sic in præsentia statuamus.

c τίπτ' αὖ ὦ κυνάμυια] Petulanti & inconsulto Marti conuenientem orationem attribuit: sui enim confidentissi bellicosam Deam conuicijs in ipso pugnæ vestibulo proscindere, quam tamen ob ipsum factum quod ille comme reformidasse. Nam sup. lib. ε. Mars à Diomede vulneratur Mineruæ auxilio: illa enim Diomedis hastam in ventrer tis adegerat. Hoc se nunc vlturum Mars minatur, sed frustra, potentior enim illo Minerua: quæ si allegoricè pru lium intelligitur, fructus huius loci qualis sit, iam constat.

d οὕτω κεν τῆς μητρὸς] Per matrem Martis Iunonem intelligit, ex qua Iupiter illum suscepisse dicitur apud Hesic λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν· ἡ δ' Ἥβην καὶ Ἄρηα, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε. Tangitur autem hoc loco Martis p plicatio petenda est ex lib. ε. vbi Minerua dicit Martem sibi & Iunoni stipulantibus pollicitum aduersus Tro cis auxilium, ὃς (ἄρης) πρώην μὲν ἐμοί τε καὶ Ἥρῃ στεῦτ' ἀγορεύων Τρωσὶ μαχήσασθαι, ἀτὰρ Ἀργείοισιν ἀρήξειν. Νῦν δὲ μετὰ Τρ δὲ λέλασται.

e Φοῖβε τίη δὴ νῶϊ] Videtur ad pugnam prima facie à Neptuno prouocari Phœbus; sed processus contrarium d cordatione communis iniuriæ, quæ illorum veteris societatis argumentum est, à manuum consertione abstine patrui reuerentia commotus Apollo fuisse dicetur.

f ἄρχε σὺ γὰρ] Neptunus Apollinem iubet, quòd iunior sit, pugnam primùm inchoare: quasi res inconsultò gredi propriè iuniorum est, in quibus feruor æstusque animi ad iniuriam inferendam procliuior est quàm senio experientia cautiores fecit.

g νηπύτι', ὡς ἄνοον] Conijcio, temerè Neptuno Apollinem credidisse, & persuasum vt in Neptunum primus f. quem idcirco Neptunus his verbis à facto inconsulto deterrens castigat, νηπύτι' ὡς ἄνοον, &c. quasi dicat: Hem A pentinus est animus tuus, & ad pugnam mecum conferendam facilis, vt veteris nostræ societatis oblitus sis, in qu Laomedonte, huius generis Troiani capite, iniuriam perpessi sumus? An non illius recordatione iustior tibi esse Troianos, quàm Græcos meo exemplo præliandi?

h ὅτ' ἀγήνορι Λαομέδοντι] Hoc diuersè paululum à cæteris commemorat Neptunus, cùm à se solo condita Troi rit. Deinde causam cur ipsi, cùm Dij fuerint, homini inseruierint opera mercenaria. Illa autem causa talis fuisse à q betur. Conspirarunt aliquando Dij in Iouem, & eum vincire compedibus moliebantur: quod cùm à Thetide Ioui tum, vt est dictum lib. α, ille reliquos Deos sua pœna affecit, hos autem duos Neptunum & Apollinem iussit Lao dum Troiam ædificaret. Quidam dicũt Apollinem diuinis honoribus à Laomedonte exceptũ, Neptuno verò pror denegasse, quam ob rem indignatus ille cetum emisisse in vniuersam regionem Laomedontis dicitur, vt est alibi Herodotus (vt refert Natalis lib. 2. cap. 8.) non verum esse, inquit, quod Laomedonti Neptunus & Apollo seruie esse locum fabulæ, quia pecuniam Neptuni & Apollinis sacrificijs dicatam Laomedon ad extruenda mœnia ciuita Quicquid sit, altera narratio receptior est vulgato scriptorum consensu. Quod autem soli sibi Troiani muri extru nus tribuit, expressit etiam Virg 9. Aeneid.

-an non viderunt mœnia quondam *Neptuni fabricata manu considere in ignes.*

At Ouidius hoc Apollini tribuit in Epist. Paridis:

Ilion aspicies, firmataq; turribus altis Mœnia Phœbeæ structa canore lyræ.

d, int, vt refert Eustathius, hos Deos non coactos, sed sponte peregrinorum personam induisse, vt Laomedontis iniu-
ri t, quod Dijs consuetum in Odyssea Poeta docet. Vnde aiunt, Apollinem extincto iniuriæ illatore Laomedonte Tro-
li, repēdentem illis gratiam, quod se honoribus prosequerentur: colebatur enim varijs in locis, vt in vrbe Chrysa, Cilla
o ræterea etiam in ipsa Troia: Neptunum autem immunem debitis honoribus, veteris illius iniuriæ memoriam in
posteros perpetuasse. Sunt etiam qui dicunt ad Deos referri, quod in opifices quosdam qui hanc seruitutem sine
rant, competebat.

ιοικότες,] Docet Apollo non debere immortales Deos pro mortalibus, quorum tam fragilis est conditio, sic adinui-
quod idem leuiter à Iunone anteà dicebatur, οὐ γὰρ ἔοικεν Ἀθανάτους θεὸν ὧδε βροτῶν ἕνεκα στυφελίζειν. Eleganter autem im-
tas hoc loco describitur: quibus similia olim ex Aristophane protulimus.

αἰσχρὸν] Sic ineptis interrogationibus non respondere prudentiæ est non vulgaris, qualem hoc loco Apollo vsur-

λ. τα γυναιξὶν] Illud λέοντα pro λέαιναν dictum est. Didymus autem interpretatur ἐπίφοβον ὡς λέοντα, vt dicatur Diana in-
ic à Ioue formidabilem & terribilem collocatam, vt leo inter animantia, quemadmodum ego expono. Ait præte-
am esse Dianæ potestatem, mulierem quam voluerit, interficiendi, quod Eustathius de morte mulierum repen-
g quam Dianæ tribui vt hominum Apollini, olim etiam obseruauimus. Notanda est autem hæc Iunonis oratio,
il s & seuorem testatur, maximè in fine, vbi defectiuè locuta est, & interrupto sententiæ filo pugnam inchoauit.

ι ν] Homerus fato etiam ipsa animantia volucresq; subijcit, vt vides hoc loco de columba, quæ accipitrem effugit,
n dum sit fatale mori. Videtur autem eam columbam intelligere, quæ cùm ab accipitre humipeta fugit, in altum euo-
r ita esse intelligendum, docet similitudinis ἀπόδοσις: nam Diana in cœlum fugit. Sciendum autem est, accipitres o-
enandi inter se diffidere. Alij enim columbam humi considentem rapiunt, volantem non appetunt. Alij super arbo-
uid conscendentem venantur: si humi est, aut volat, non inuadunt. Alij neque humi, neque in sublimi manentem
ed volantem capere conantur. Fertur etiam, à columbis quodq; accipitrum genus cognosci. Itaque cùm accipiter
limipeta est, manent quo constiterint loco: sed si humipeta, qui prouolat, est, non manent, sed continuò auolant, vt
losophum Hist. anim. lib. 9 cap. 36.

λῶς] Absoluta Deorum pugna, quod impium fuit somnium, vt & ferè hæc omnia, quod ad rei veritatem spectat,
docet Dio, refert se ad mortalia, vt tamen diuina etiam illis intermisceat, quale erit mox illud de Apolline. Persequi-
issam narrationem de Achille Troianos persequente, quod cùm adeò feliciter gereret, vt captam iri eo die Troiam
llet credere: commentus est factum, quod sequitur, Agenoris, qui Achillem dicitur remoratus, elusum posteà ab
qui Agenoris illius speciem induerat. Omnia sunt facilia, proinde longa non egent expositione. Aduertenda solùm
merici feracitas.

ιλιν] Cùm inter animantium genera mares sint fortiores, vt scribunt Arist. & Plinius: hoc in pantheris & vrsis non
fœminæ maribus sunt præstantiores, vnde rectè hoc loco Homerus πάρδαλιν ad comparationem assumit (πάρδαλιν
pro mare enunciant) cuius generositas est maxima, vt ex hoc loco Homeri constat, & ex altero Oppiani, vbi scribit,
n spectaculis sponte irruere in venabulum, opponentis se ei hominis. Tamen illud animal hoc habet peculiare,
citò fatigetur & exhauriatur: natura enim infirmum est, & in primos impet... quodcunq ... habet vi-
rium & roboris, insumit, vt scribit Scholiastes in Alexipharmaca Nicandri. quod huic no-
stro Agenori optimè competit.

FINIS LIBRI XXI. HOMERI ILIADIS.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

...Ν τρώων ἐγκλεισθέντων εἰς τὴν πόλιν, μόνος Ἕκτωρ ... μένας Ἀχιλλέα, τὸ μὲν πρῶτον φεύγει, ἔπειτα δὲ ἀν... πεισθεὶς αὐτὸν πίστεις καὶ ἀναιρεῖ. ἐξάψας δὲ ... τοῦ ἅρματος Ἀχιλλεύς, διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ τὸν ναύ... εἰλκύσ... κατὰ τὴν πόλιν ὀδυρόν... τοῦτο ὁρῶν...

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

...ις περὶ τάχος ἄγων κτάνεν Ἕκτορ᾽ Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Ἕκτορος ἀναίρεσις.

ARGVMENTVM VIGESIMISECVNDI LIBRI *Homeri Iliadis.*

TROIANIS inclusis in ciuitatem, solus Hector expectans Achillem, primùm quidem fugit: posteà autem resistit Minerua ipsi suadente: & interficitur. Alligans autem ipsum currui Achilles, per campum ad stationem nauium trahit. Hi autem in ciuitate lugent hæc videntes inclusi.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

X, ter circa murum agens interfecit Hectorem Achilles.

Aliud.

Mors Hectoris.

Ὣς οἱ μὲν κατὰ ἄστυ πεφυζότες ἠΰτε νεβροί,
Ἱδρῶ ἀπεψύχοντο, πίον τ᾽, ἀκέοντό τε δίψαν,
Κεκλιμένοι καλῇσιν ἐπάλξεσιν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
...ασον ἴσαν, σάκε᾽ ὤμοισι κλίναντες.
...δ᾽ αὐτοῦ μεῖναι ὀλοὴ μοῖρ᾽ ἐπέδησεν,
...πάροιθε, πυλάων τε Σκαιάων.
...λείωνα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
...με Πηλέος υἱὲ ποσὶν ταχέεσσι διώκεις,
...ητὸς ἐὼν θεὸν ἄμβροτον; οὐδέ νύ πώ με
...ς ὅτι θεός εἰμι, σὺ δ᾽ ἀσπερχὲς μενεαίνεις.

SIC hi quidem in vrbem fuga acti velut hinnuli,
Sudorem refocillando abstergebāt, bibebantq; ac sedabant sitim,
Innixi pulchris propugnaculis, cæterùm Achiui
Murum prope ibant, clypeos humeris inclinantes:
Hectorem v. ibi manere exitiosum fatum coëgit
Ilium ante, portasq; Scæas.
Sed Pelidem allocutus est lucidus Apollo:
Cur me Pelei fili pedibus velocibus persequeris,
Ipse mortalis existēs deum immortalem? nec dum me
Agnouisti quòd Deus sum: tu autē indesinēter furis.

Ἤ νύ

Ἦ νύ τοι οὔτι μέλει Τρώων πόνος, οὓς ἐφόβησας,
Οἳ δή τοι εἰς ἄστυ ἄλεν, σὺ δὲ * δεῦρο λιάσθης. (γ. δεῦρ' ἐλιάσθης.)
ᵇ Οὐ γάρ με * κτανέεις, ἐπεὶ οὔτι μόρσιμός εἰμι. (γ. κτενέεις)
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ἔβλαψάς μ' Ἑκάεργε, θεῶν * ὀλοώτατε πάντων, (γ. ὀλοώτατε)
Ἐνθάδε νῦν τρέψας ἀπὸ τείχεος· ἦ κ' ἔτι πολλοὶ
Γαῖαν ὀδὰξ εἷλον πρὶν Ἴλιον εἰσαφικέσθαι.
Νῦν δ' ἐμὲ μὲν μέγα κῦδος ἀφείλεο, τοὺς δ' ἐσάωσας
Ῥηϊδίως, ἐπεὶ οὔτι τίσιν γ' ἔδδεισας ὀπίσσω.
Ἦ σ' ἂν τισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη.
Ὣς εἰπὼν, προτὶ ἄστυ μέγα φρονέων ἐβεβήκει,
Σευάμενος ὥσθ' ἵππος ἀεθλοφόρος σὺν ὄχεσφιν,
Ὅς ῥά τε ῥεῖα θέησι τιταινόμενος πεδίοιο.
Ὣς Ἀχιλεὺς λαιψηρὰ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα.
Τὸν δ' ὁ γέρων Πρίαμος πρῶτος ἴδεν ὀφθαλμοῖσι,
ᶜ Παμφαίνονθ' ὥστ' ἀστέρ' ἐπεσσύμενον πεδίοιο,
Ὅς ῥά τ' ὀπώρης εἶσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαὶ
Φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῷ·
Ὅν τε κύν' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσι·
Λαμπρότατος μὲν ὅγ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν.
Ὣς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος·
Ὤιμωξεν δ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὅγε κόψατο χερσὶν,
Ὑψόσ' ἀνασχόμενος, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει,
Λισσόμενος φίλον υἱόν· ὁ δὲ προπάροιθε πυλάων
Ἑστήκει, ἄμοτον μεμαὼς Ἀχιλῆϊ μάχεσθαι·
Τὸν δ' ὁ γέρων ἐλεεινὰ προσηύδα, χεῖρας ὀρεγνύς,
ᵈ Ἕκτορ μή μοι μίμνε φίλον τέκος ἀνέρα τοῦτον
Οἶος, ἄνευθ' ἄλλων, ἵνα μὴ τάχα πότμον ἐπίσπῃς
Πηλείωνι δαμείς· ἐπειὴ πολὺ φέρτερός ἐστιν.
Σχέτλιος, αἴθε θεοῖσι φίλος τοσόνδε γένοιτο
Ὅσσον ἐμοί· τάχα κέν ἑ κύνες καὶ γῦπες ἔδονται
Κείμενον· ἦ κέ μοι αἰνὸν ἀπὸ πραπίδων ἄχος ἔλθοι.
Ὅς μ' υἱῶν πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν εὖνιν ἔθηκε,
Κτείνων, καὶ περνὰς νήσων ἔπι τηλεδαπάων.
Καὶ γὰρ νῦν δύο παῖδε Λυκάονα καὶ Πολύδωρον
Οὐ δύναμαι ἰδέειν, Τρώων εἰς ἄστυ ἀλέντων,
Τούς μοι Λαοθόη τέκετο κρείουσα γυναικῶν.
Ἀλλ' εἰ μὲν ζώουσι μετὰ * στρατῷ, ἦτ' ἂν ἔπειτα (γ. στρατόν)
Χαλκοῦ τε χρυσοῦ τ' ἀπολυσόμεθ'· (ἔστι γὰρ ἔνδον.
Πολλὰ γὰρ ὤπασε παιδὶ γέρων ὀνομάκλυτος Ἄλτης)
Εἰ δ' ἤδη τεθνᾶσι, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν,
Ἄλγος ἐμῷ θυμῷ τε καὶ μητέρι, τοὶ τεκόμεσθα.
Λαοῖσιν δ' ἄλλοισι μινυνθαδιώτερον ἄλγος
Ἔσσεται, ἢν μὴ καὶ σὺ θάνῃς Ἀχιλῆϊ δαμασθείς.
Ἀλλ' εἰσέρχεο τεῖχος, ἐμὸν τέκος, ὄφρα σαώσῃς
Τρῶας καὶ Τρῳάς, μηδὲ μέγα κῦδος ὀρέξῃς
Πηλείδῃ, αὐτὸς δὲ φίλης αἰῶνος ἀμερθῇς.
* Πρὸς δέ με τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε, (γ. πρὸς δ' ἐμὲ)
Δύσμορον, ὅν ῥα πατὴρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδῷ
Αἴσῃ ἐν ἀργαλέῃ φθίσει, κακὰ πόλλ' ἐπιδόντα,
Υἷάς τ' ὀλλυμένους, ἑλκυσθείσας τε θύγατρας,
Καὶ θαλάμους κεραϊζομένους, καὶ νήπια τέκνα
Βαλλόμενα προτὶ γαίῃ, ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Ἑλκομένας τε νυοὺς ὀλοῇς ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.
Αὐτὸν δ' ἂν πύματόν με κύνες πρώτῃσι θύρῃσιν
Ὠμησταὶ ἐρύουσιν, ἐπεί κέ τις ὀξέϊ χαλκῷ
Τύψας ἠὲ βαλὼν ῥεθέων ἐκ θυμὸν ἕληται,

An tibi necquicquã est curæ Troum labor qbs fu
Qui iam in vrbem conclusi sunt: tu.v. hu
Non tamen me interficies, quoniam nõ mo
Hunc.a. valdè indignatus allocutus est
Læsisti me Apollo Deorũ perniciosissime om
Huc nunc auertens me à muro: sanè adhu
Terrã mordicùs cepissent, antequã in Iliũ p
Nunc.a. mihi magnam gloriã eripuisti: ill
Facilè, quoniam non vltionẽ formidasti
Profectò te vlciscerer, si mihi potentia ade
Sic fatus, ad ciuitatem valdè elatus iu
Ruens velut equus victor, cum curribus
Qui facilè currit extensus per campum:
Sic Achilles celeriter pedes & genua mou
Hunc.v. senex Priamus primus vidit ocul
Vndiq; fulgentem, vt stellam, irruentem p
Quæ autumno oritur: valdè lucidi autem
Apparent multa inter astra noctis medi
Quam canem Orionis cognomine vocant.
Splendidissima quidem hæc est: malum v
Et affert multam febrem miseris mortali
Sic huius æs splendebat circa pectora curre
Eiulabat.v. senex: caputq; pulsabat manib
In altum tendens: valdè autem plorans c
Orans dilectum filium: is enim ante portas
Stabat, indesinenter cupiens cum Achille p
Hũc.v. senex miserabiliter allocutus est, m
Hector, ne mihi expecta, dilecte fili, virũ
Solus, absq; alijs, vt ne mox mortem assequ
Ab Achille interfectus, quoniam multò f
Infelix, vtinam dijs charus tantum esset,
Quantum mihi: citò eum canes & vultur
Iacentẽ: certè mihi grauis ex præcordijs do
Qui me liberis multisq; strenuis orbum fec
Interficiens, deportatos vendẽs insulas in l
Etenim nunc duos filios Lycaonem & Poly
Non possum videre, Troianis in ciuitatem
Quos mihi Laothoë peperit regina mulieru
At siquidem viuunt in castris, certè post
Aereq; auroq; redimemus (est enim intus:
Multa enim dedit filiæ senex fama celebris
Quòd si iam mortui sunt, & in Plutonis do
Dolor meo animo & matri, qui genuimus:
Populis autem alijs breuior dolor
Erit, modò non & tu moriaris ab Achille do
Sed subitò murum mi fili, vt serues
Troianos & Troianas, neq; magnam gloria
Pelidæ: ipseq; dilecta vita priueris.
Adhæc verò mei infelicis adhuc viuentis
Infausti, quem pater Saturnides in senect
Fortuna in acerba perdet, multa mala con
Filiosq; interemptos, raptasq; filias,
Et thalamos euersos, & infantes filios
Illisos ad terram in graui conflictu,
Tractasq; nurus perniciosis manibus Græcor
Ipsum.v. extremum me canes in primis for
Crudiuori lacerabunt, postquam aliquis ac
Verberans, vel iaculatus, ex membris animã

ν μεγάροισι τραπεζῆας* πυλαωροὺς,
ἵ κ* πίονῖες,* ἀλύσσοντες περὶ θυμῷ,
ἐν προθύροισι. νέῳ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν
αἰ..υ δεδαϊγμένῳ ὀξέϊ χαλκῷ,
ὶ καλὰ θανόντι περ ὅ,τι φανήη·
λιόν τε κάρη, πολιόν τε γένειον,
αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος,
τὸ δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἕλκετο χερσὶ
τίλλων ἐκ κεφαλῆς· οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθε.
μήτηρ δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ὀδύρετο δάκρυ χέουσα,
κόλπον ἀνιεμένη, ἑτέρηφι δὲ μαζὸν ἀνέσχε,
καί μιν δάκρυ χέουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἕκτορ τέκνον ἐμόν, τάδε τ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον
αὐτήν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν* ἐπέσχον,
τῶν μνῆσαι φίλε τέκνον, ἄμυνε δὲ δήϊον ἄνδρα
τείχεος ἐντὸς ἐών, μηδὲ πρόμος ἵστασο τούτῳ,
σχέτλιος· εἴ περ γάρ σε κατακτάνῃ, οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε
κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι φίλον θάλος, ὃν τέκον αὐτή,
οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος· ἄνευθε δέ σε μέγα νῶιν
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ κύνες ταχέες κατέδονται.
ὣς τώ γε κλαίοντε προσαυδήτην φίλον υἱόν,
πολλὰ λισσομένω· οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθον·
ἀλλ' ὅ γε μίμν' Ἀχιλῆα πελώριον ἆσσον ἰόντα.
ὡς δὲ δράκων ἐπὶ χειῇ ὀρέστερος ἄνδρα μένῃσι
βεβρωκὼς κακὰ φάρμακ', ἔδυ δέ τε μιν χόλος αἰνός,
σμερδαλέον δὲ δέδορκεν ἑλισσόμενος περὶ χειῇ·
ὣς Ἕκτωρ ἄσβεστον ἔχων μένος οὐχ ὑπεχώρει,
πύργῳ ἔπι προὔχοντι φαεινὴν ἀσπίδ' ἐρείσας·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
ὤ μοι ἐγών, εἰ μέν κε πύλας καὶ τείχεα δύω,
Πουλυδάμας μοι* πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει,
ὅς μ' ἐκέλευε Τρωσὶ ποτὶ πτόλιν ἡγήσασθαι
νύχθ' ὕπο τήνδ' ὀλοήν, ὅτε τ' ὤρετο δῖος Ἀχιλλεύς.
ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν.
νῦν δ' ἐπεὶ ὤλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῇσιν,
αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,
μή ποτέ τις εἴπῃσι κακώτερος ἄλλος ἐμεῖο,
Ἕκτωρ ἧφι βίηφι πιθήσας ὤλεσε λαόν·
ὣς ἐρέουσιν· ἐμοὶ δὲ τότ' ἂν πολὺ κέρδιον εἴη
ἄντην ἢ Ἀχιλῆα κατακτείναντα νέεσθαι,
ἠέ κεν αὐτῷ ὀλέσθαι ἐϋκλειῶς πρὸ πόληος.
εἰ δέ κεν ἀσπίδα μὲν καταθείομαι ὀμφαλόεσσαν,
καὶ κόρυθα βριαρήν, δόρυ δὲ πρὸς τεῖχος ἐρείσας,
αὐτὸς ἰὼν Ἀχιλῆος ἀμύμονος ἀντίος ἔλθω,
καί οἱ ὑπόσχωμαι Ἑλένην, καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
πάντα μάλ', ὅσσα τ' Ἀλέξανδρος κοίλῃς ἐνὶ νηυσὶν
ἠγάγετο Τροίηνδ', ἥ τ' ἔπλετο νείκεος ἀρχή,
δωσέμεν Ἀτρεΐδῃσιν ἄγειν, ἅμα τ' ἀμφὶς Ἀχαιοῖς
ἄλλ' ἀποδάσσεσθαι, ὅσσα πτόλις ἥδε κέκευθε·
Τρωσὶν δ' αὖ μετόπισθε γερούσιον ὅρκον ἕλωμαι,
μή τι κατακρύψειν, ἀλλ' ἄνδιχα πάντα δάσασθαι,
κτῆσιν ὅσην πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἐέργει.
ἀλλὰ τί ἤ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
μή μιν ἐγὼ μὲν ἵκωμαι ἰών, ὁ δέ μ' οὐκ ἐλεήσει,
οὐδέ τί μ' αἰδέσεται, κτενέει δέ με γυμνὸν ἐόντα,
αὔτως ὥς τε γυναῖκα, ἐπεί κ' ἀπὸ τεύχεα δύω.
οὐ μέν πως νῦν ἐστιν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης

Quos nutriui in ædibus mensarios ianitores,
Qui meum sanguinem bibentes grauati in animo
Iacebunt in vestibulis. iuuenem autē omninò decet,
In bello interfectum, confossum acuto ære,
Iacere: omniaq́; decora morienti, quodcūq; appareat:
Sed quum iam canum caput, canamq́; barbam,
Pudendaq́; deturpant canes interempti senis,
Hoc vtiq; miserrimum est miseris mortalibus.
Dixit senex: canos verò capillos extrahebat manibus
Vellens è capite, neq; Hectori animum flectebat.
Mater.a.rursus ex alia parte lugebat, lacrymans
Sinū denudans. altera.a.manu mammilla exhibuit,
Et ipsum lacrymans verbis velocibus allocuta est:
Hector, fili mi, hæc reuerere, & me miserare
Ipsam, si vnq tibi vagitus sedatricē mammā præbui,
Horum reminiscere chare fili, fuge.v. inimicum virū
Mœnia introiens neq; propugnator stes huic,
Infelix: si enim te interemerit, neutiquam te equidē
Flebo in lectis charum germen, quem peperi ipsa,
Neq; vxor dites: seorsum autem te longè à nobis
Argiuorum apud naues canes veloces comedent.
Sic hi plorantes alloquebantur dilectum filium,
Multa precantes: neq; Hectori animum flectebant:
Sed hic expectabat Achillē ingentē ppius accedē: em.
Vt.a.draco in lustro montanus virum expectat
Pastus mala venena, subijtq; ipsum ira gr..uis,
Toruumq; tuetur conuoluens se circa latibulum:
Sic Hector inextinguibile habens robur, non cessit,
Turrim ad prominentem lucido scuto acclinato.
Indignabundus.v. dixit ad suum elatum animum:
Hei mihi, si quidē portas & mœnia ingressus fuero,
Polydamas mihi primus vitio verterit,
Qui me hortabatur Troianos ad ciuitatem ducere,
Noctē sub hāc exitiosam, quādo excitabatur diuꝰ Achilles.
At ego non parui, certè multò vtilius fuisset:
Nunc.v. postquam amisi populum stultitia mea,
Vereor Troianos, & Troianas trahētes longas vestes,
Ne quando quis dicat deterior alius me:
Hector suis viribus fretus perdidit populum.
Sic dicent: mihi autem tunc vtilius esset,
Contrà aut Achille interfecto redire,
Aut ab ipso interfici gloriosè pro ciuitate.
Quòd si scutum quidem deposuero vmbilicatum,
Et galeam fortem, hastamq; ad murum acclinans,
Ipse profectus Achilli strenuo obuius iuero,
Et ei pollicear Helenam, & opes cum ipsa
Omnes prorsus, quascunq; Paris concauis in nauibus
Duxit in Troiam (quæ fuit contentionis origo) (uis
Daturū Atridis abducē las, simulq; separatim Achi-
Alia distributurum quæcunq; ciuitas hæc occultat:
A Troianis.v. rursus honorabile iusiurandum capiā
Nihil occultaturos, sed bifariam omnia diuisuros,
Possessionē quātācūq; vrbs desiderabilis intus cōtinet.
Sed cur mihi hæc dilectus disseruit animus?
Non ipsi eqdē supplicabo iēs is.n. mei nō miserebitur.
Neq; qd me reuerebitur: interficiet q; me nudū existētē
Temerè vt fœminam, postquam arma exuero.
Non quidē vllo modo nunc licet à quercu, neq; à petra

γρ. θυραωρούς
γρ. πίνοντες,
γρ. λυσσώντες
γρ. ἀρηϊκταμένῳ
γρ. ἀνέσχον,
γρ. πρῶτος
γρ. ἐγκέκλεαι (?) χόδοι,

Τῷ ὀαριζέμεναι ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε,
Παρθένος ἠΐθεός τ' ὀαρίζετον ἀλλήλοισιν.
Βέλτερον αὖτ' ἔριδι ξυνελαυνέμεν ὅττι τάχιστα·
Εἴδομεν ὁπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εὖχος ὀρέξῃ.
Ὣς ὥρμαινε μένων, ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἦλθεν Ἀχιλλεὺς,
Ἶσος Ἐνυαλίῳ κορυθάϊκι πτολεμιστῇ,
Σείων Πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον,
Δεινήν· ἀμφὶ δὲ χαλκὸς ἐλάμπετο ἴκελος αὐγῇ
Ἢ πυρὸς αἰθομένοιο, ἢ ἠελίου ἀνιόντος.
Ἕκτορα δ', ὡς ἐνόησεν, ἕλε τρόμος, οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
Αὖθι μένειν, ὀπίσω δὲ πύλας λίπε, βῆ δὲ φοβηθείς.
Πηλείδης δ' ἐπόρουσε ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς·
Ἠΰτε κίρκος ὄρεσφιν ἐλαφρότατος πετεηνῶν
Ῥηϊδίως οἴμησε μετὰ τρήρωνα πέλειαν·
Ἡ δέ θ' ὕπαιθα φοβεῖται· ὁ δ' ἐγγύθεν ὀξὺ λεληκὼς
κ. δεῖ Ταρφέ' ἐπαΐσσει, ἑλέειν* τέ ἑ θυμὸς ἀνώγει·
Ὣς ἄρ' ὅγ' ἐμμεμαὼς ἰθὺς πέτετο, τρέσε δ' Ἕκτωρ
Τεῖχος ὑπὸ Τρώων, λαιψηρὰ δὲ γούνατ' ἐνώμα.
Οἱ δὲ παρὰ σκοπιὴν καὶ ἐρινεὸν ἠνεμόεντα
κ. ὑπὲρ Τείχεος αἰὲν* ὑπ' ἐκ κατ' ἀμαξιτὸν ἐσσεύοντο·
Κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω, ἔνθα δὲ πηγαὶ
k Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
Ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
Γίνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο·
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,
Ἢ χιόνι ψυχρῇ, ἢ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ.
Ἔνθα δ' ἐπ' αὐτάων πλυνοὶ εὐρέες ἐγγὺς ἔασι
Καλοὶ λαΐνεοι, ὅθι εἵματα σιγαλόεντα
Πλύνεσκον Τρώων ἄλοχοι καλαί τε θύγατρες
Τοπρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν.
Τῇ ῥα παραδραμέτην, φεύγων, ὁ δ' ὄπισθε διώκων·
Πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων
Καρπαλίμως. ἐπεὶ οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην
Ἀρνύσθην, ἅ τε ποσσὶν ἀέθλια γίνεται ἀνδρῶν,
Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θέον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.
Ὡς δ' ὅτ' ἀεθλοφόροι περὶ τέρματα μώνυχες ἵπποι
Ῥίμφα μάλα τρωχῶσι, τὸ δὲ μέγα κεῖται ἄεθλον,
Ἢ τρίπος, ἠὲ γυνὴ, ἀνδρὸς κατατεθνειῶτος·
Ὣς τὼ τρὶς Πριάμοιο πόλιν[1] περιδινηθήτην
Καρπαλίμοισι πόδεσσι· θεοὶ δέ τε πάντες ὁρῶντο.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ὢ πόποι, ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ τεῖχος
Ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι· ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ
Ἕκτορος, ὅς μοι πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκηεν,
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἐν πόλει ἀκροτάτῃ· νῦν αὖτέ ἑ δῖος Ἀχιλλεὺς
Ἄστυ περὶ Πριάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκει.
Ἀλλ' ἄγετε, φράζεσθε θεοὶ καὶ μητιάασθε
m Ἠέ μιν ἐκ θανάτοιο σαώσομεν, ἦέ μιν ἤδη
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ δαμάσσομεν ἐσθλὸν ἐόντα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ ἀργικέραυνε κελαινεφὲς, οἷον ἔειπες·
Ἄνδρα θνητὸν ἐόντα, πάλαι πεπρωμένον αἴσῃ,
Ἂψ ἐθέλεις θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι;
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔτοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα
Ζεύς,
Θάρσει Τριτογένεια φίλον τέκος· οὔ νύ τι θυμῷ
Πρόφρονι μυθέομαι, ἐθέλω δέ τοι ἤπιος εἶναι·

Huic confabulari, ceu virgo adolescensq;
Virgo adolescensq; colloquuntur inter [...]
Satius igitur prælio confligere, vt quam [...]
Videamus vtri Olympius gloriam præb[...]
Sic cogitabat expectãs: at ei comin' v[...]
Similis Marti impetuoso bellatori,
Vibrans Peliam hastam ad dextrum h[...]
Terribilem: circumq; splendebat æs sim[...]
Vel ignis ardentis, vel Solis orientis.
Hectorẽ.a. postq̃ agnouit, cepit timor, n[...]
Illic manere, à tergo.a. portas liquit: iu[...]
Pelides verò irruit, pedibus celeribus fr[...]
Veluti accipiter in montibus leuißimu[...]
Facilè ruit in timidam columbam,
Hæc.a. obliquè fugit. ille.v. propè acutè [...]
Crebrò irruit, capereq; ipsam animus i[...]
Sic hic prõptus rectà volabat: trepidus [...]
Muro sub Troianorum: leuia autem ge[...]
Hi verò iuxta speculam & caprificum [...]
Murum vsq; subter, per curulem viam [...]
Ad fluentũ autem venerũt pulchrifl[...]
Duo scaturiunt Scamandri verticosi.
Alter quidem aqua tepida fluit: circ[...]
Fit ex ipso velut ignis ardentis:
Alter.v. æstate defluit similis grandi[...]
Vel niui frigidæ, vel ex aqua concreto[...]
Illic autem ad ipsos labra lata propè su[...]
Pulchra, lapidea, vbi vestes splendida[...]
Lauabant Troianorum vxores pulch[...]
Antea, tẽpore pacis, priusquã venißet [...]
Hàc ptercurrerũt, alter fugiẽs, alterq;[...]
Antè.q fortis fugiebat: psequebatur.v[...]
Celeriter: quoniã nõ victimã, neq; ter[...]
Captabant: qualia pedibus præmia su[...]
Sed pro anima currebãt Hectoris equ[...]
Veluti.a. quando certatores ad metas [...]
Leuiter valdè currũt, & magnũ prop[...]
Vel tripus, vel mulier, viri in honoren[...]
Sic hi ter Priami ciuitatem circum ac[...]
Velocibus pedibus: dij autem omnes vi[...]
Inter hos.a. sermonẽ cœpit pater homi[...]
Pròh malũ, certè dilectũ virum fug[...]
Oculis video: meum autem angitur co[...]
Ob Hectorẽ, qui mihi multa boum fœn[...]
Idæ in verticibus cacuminosi, nonnun[...]
In vrbe summa: nunc autem ipsum di[...]
Vrbem circa Priami pedibus velocibu[...]
Sed agite considerate dij & consultate
An ipsum à morte liberabimus, an ip[...]
Sub Pelide Achille domabimus fortem
Hunc.a. rursus allocuta est dea cæsia[...]
O pater fulminator nubifer quale dix[...]
Virum mortalẽ existentem iam diu de[...]
Rursus vis à morte lugubri eripere?
Fac: sed neutiquam omnes approbamu[...]
Hanc autem excipiens allocutus est [...]
piter,
Confide Tritonia dilecta filia: non cert[...]
Seriò loquor, volo enim tibi blandus es[...]

Graece	Latine	
...ῃ τι νόος ἔπλετο, μηδ' ἔτ' ἐρώει.	*Fac prout iam tibi animus est, neq; cessa.*	
...ι, ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην.	*Sic fatus, impulit ante per se promptã Mineruam:*	
...λύμποιο καρήνων ἀΐξασα,	*Venit autem ab Olympi verticibus festinans.*	
...ἀσπερχὲς κλονέων ἔφεπ' ὠκὺς Ἀχιλλεύς.	*Hectorẽ.v.incessanter vrgẽs sequebaĩ celer Achilles.*	
...ρὸν ὄρεσφι κύων ἐλάφοιο δίηται,	*Vt.a.quũ hinnulũ in montib.canis ceruæ insequitur,*	
...νῆς διά τ' ἄγκεα καὶ διὰ βήσσας,	*Excitans ex lustro, per valles & per saltus,*	
...πε λάθησι καταπτήξας ὑπὸ θάμνῳ,	*Hunc quamuis lateat trepidans sub frutice,*	
...νεύων θέει ἔμπεδον, ὄφρά κεν εὕρῃ·	*Veruntamẽ vestigia legẽs currit ppetuò donec inue-*	
...λήθε ποδώκεα Πηλεΐωνα.	*Sic Hector non latebat velocipedem Pelidem: (niat:*	
...ρμήσειε πυλάων Δαρδανιάων	*Quoties autem nitebatur portas Dardanias*	
...θαι ἐϋδμήτους ἐπὶ πύργους,	*Contra ruere bene ædificatas ad turres,*	
...ὕπερθεν ἀλάλκοιεν βελέεσσι·	*Si quo modo ei desuper auxiliarentur sagittis:*	
...προπάροιθεν ἀποστρέψασκε* παραφθὰς	*Toties ipsum antè auertebat accurrens*	γρ. παραφθὰς
...ν· αὐτὸς δ' ποτὶ πτόλιος πέτετ' αἰεί.	*In campum: ipse.a.ad vrbem volabat semper.*	
...ρῳ οὐ δύναται φεύγοντα διώκειν,	*Quemadmodũ in somno non potest fugientẽ insequi.*	
...ύναται ὑποφεύγειν, οὔθ' ὁ διώκειν·	*Neq; hic hunc potest fugere, neq; is insequi:*	
...ύνατο μάρψαι ποσὶν, οὐδ' ὃς ἀλύξαι.	*Sic hic illũ nõ poterat assequi pedib. neq; ille effugere,*	
...κτωρ κῆρας ὑπεξέφυγεν θανάτοιο,	*Quo tamen pacto Hector fata euasisset mortis*	
...ύν τε καὶ ὕστατον ἤντετ' Ἀπόλλων	*Nisi ei vltimoq; & extremò obuiasset Apollo*	
...ἐπῶρσε μένος λαιψηρά τε γοῦνα.	*Propè, qui ei indidit robur velociaq; genua?*	
...ένευε καρήατι δῖος Ἀχιλλεύς,	*Populis autem innuebat capite diuus Achilles,*	
...ιεναι ἐπὶ Ἕκτορι πικρὰ βέλεμνα,	*Neq; sinebat mittere in Hectorem lethiferas sagittas,*	γρ. ἔα ἱέμ...
...ἄροιτο βαλὼν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι.	*Ne qs gloriã auferret iaculatus, ipse.v.posterior veni*	
...ὸ τέταρτον ἐπὶ κρουνοὺς ἀφίκοντο,	*Sed quando iam quartò ad fontes peruenerũt, (ret.*	
...χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα,	*Et tunc sanè aureas pater extendit lances,*	
...ο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,	*Imposuitq; duo fata asperæ mortis,*	
...ιλλῆος, τὴν δ' Ἕκτορος ἱπποδάμοιο·	*Hoc.q.Achill.illud.a.Hectoris bellicosi. (fatalis dies.*	
...α λαβών. ῥέπε δ' Ἕκτορος αἴσιμον ἦμαρ·	*Traxit.v.medias phendens, inclinatusq; est Hectoris*	
...ἀΐδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων.	*Descenditq; in infernũ: reliqt.v.ipsum clarus Apollo.*	
...ἵκανε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Ad Pelidem.a.accessit dea cæsijs oculis Minerua:*	
...μένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Cominusq; stans verbis velocibus eum allocuta est:*	
...ιγ' ἔολπα Διῒ φίλε φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,	*Nunc demũ nos spero, Ioui dilecte illustris Achilles,*	
...κῦδος Ἀχαιοῖσι προτὶ νῆας,	*Relaturos magnam gloriam Achiuis apud naues,*	
...ντε, μάχης ἆτόν περ ἐόντα.	*Hectorẽ interficiẽtes pugnæ insatiabilẽ licet existẽtẽ.*	
...ν ἐστὶ πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι,	*Non ei nunc amplius licet effugere à nobis,*	
...άλα πολλὰ* πάθοι ἑκάεργος Ἀπόλλων,	*Neq; si valdè multa patiatur longè iaculans Apollo,*	γρ. κάμοι
...όμενος πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.	*Aduolutus ante patrem Iouem ægidem gestantem.*	
...νῦν στῆθι καὶ ἄμπνυε· τόνδε δ' ἐγώ τοι	*Sed tu quidem nunc sta & respira: huic verò ego tecũ*	
...πιθήσω ἐναντίβιον μαχέσασθαι.	*Accedens persuadebo contrà pugnare.*	
...Ἀθηναίη. ὁ δ' ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ·	*Sic dixit Minerua: hic.v.persuas⁹ est gauis⁹q; est a-*	
...μελίης χαλκογλώχινος ἐρεισθείς.	*Stetit.v.fraxineæ hastæ æratæ innixus, (nimo:*	
...εν ἔλειπε, κιχήσατο δ' Ἕκτορα δῖον,	*Hæc igit hunc.q.reliquit, assecutaq; est Hectorẽ diuũ*	
...ια δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν·	*Deiphobo assimulata corpore & infracta voce.*	
...μένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Propè autem stans verbis velocibus allocuta est:*	
...ιλα δή σε βιάζεται ὠκὺς Ἀχιλλεύς,	*O frater, certè admodum te vrget velox Achilles,*	
...ιάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκων·	*Vrbem circa Priami pedibus velocibus persequens.*	
...στέωμεν, καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.	*Sed agè iam stemus & arceamus hostem manentes.*	
...ὸν προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκ- ...ρ·	*Hanc autem vicissim allocutus est magnus galea- tus Hector:*	
...ή μοι τὸ πάρος πολὺ φίλτατος ἦσθα	*Deiphobe, certè mihi anteà multò charissimus eras*	
...ν, οὓς Ἑκάβη ἠδὲ Πρίαμος τέκε παῖδας·	*Fratrum, quos Hecuba & Priamus genuit filios:*	
...μᾶλλον νοέω φρεσὶ τιμήσασθαι,	*Nunc.v.adhuc etiã magis habeo in animo honorare,*	
...ς ἐμεῦ εἵνεκ', ἐπεὶ ἴδες ὀφθαλμοῖσι,	*Qui sustinuisti mei gratiã, postquam vidisti oculis,*	
...ξελθεῖν. ἄλλοι δ' ἔντοσθε μένουσι.	*Murum egredi. alij.v.intus manent.*	
...αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Hũc.a.rursus allocuta est dea cæsijs oculis Minerua,*	
...μὲν πολλὰ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ	*O frater, pfectò.q.multũ pater & venerãda mater*	
...ξῆς γουνούμενοι, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι,	*Precabantur ordine genibus aduoluti circumq; socij,*	
...νειν· τοῖον γὰρ ὑποτρομέουσιν ἅπαντες)	*Illic vt manerem (adeò enim tremunt omnes)*	
...ὸς ἔνδοθι θυμὸς ἐτείρετο πένθεϊ λυγρῷ·	*Sed meus intus animus conficiebatur mœrore graui:*	

γρ. μηδέ τι Νῦν δ' ἰθὺς μεμαῶτε μαχώμεθα, *μηδ' ἔτι δούρων
Ἔστω φειδωλή, ἵνα εἴδομεν εἴ κεν Ἀχιλλεὺς
Νῶϊ κατακτείνας ἔναρα βροτόεντα φέρηται
Νῆας ἔπι γλαφυράς, ἤ κεν σῷ δουρὶ δαμείη.
Ὣς φαμένη, καὶ κερδοσύνῃ ἡγήσατ' Ἀθήνη.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Οὔ σ' ἔτι Πηλέος υἱὲ φοβήσομαι ὡς τὸ πάρος περ.
Τρὶς περὶ ἄστυ μέγα Πριάμου δίον, οὐδέ ποτ' ἔτλην
Μεῖναι ἐπερχόμενον· νῦν αὖτέ με θυμὸς ἀνῆκε
Στήμεναι ἀντία σεῖο· ἕλοιμί κεν, ἤ κεν ἁλοίην.
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο θεοὺς ἐπιδώμεθα· τοὶ γὰρ ἄριστοι
Μάρτυροι ἔσσονται καὶ ἐπίσκοποι ἁρμονιάων·
Οὐ γὰρ ἐγώ σ' ἔκπαγλον ἀεικιῶ, αἴ κεν ἐμοὶ Ζεὺς
Δώῃ καμμονίην, σὴν δὲ ψυχὴν ἀφέλωμαι·
Ἀλλ' ἐπεὶ ἄρ κέ σε συλήσω κλυτὰ τεύχε' Ἀχιλλεῦ,
Νεκρὸν Ἀχαιοῖσιν δώσω πάλιν· ὣς δὲ σὺ ῥέζειν.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-(λεύς,
Ἕκτορ μή μοι ἄλαστε συνημοσύνας ἀγόρευε.
Ὡς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά,
Οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν,
Ἀλλὰ κακὰ φρονέουσι διαμπερὲς ἀλλήλοισιν·
Ὣς οὐκ ἔστ' ἐμὲ καὶ σὲ φιλήμεναι, οὔτε τι νῶϊ
Ὅρκια ἔσσονται, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
Αἵματος ἆσαι Ἄρηα ταλαύρινον πολεμιστήν.
Παντοίης ἀρετῆς μιμνήσκεο· νῦν σε μάλα χρὴ
Αἰχμητήν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν·
Οὔ τοι ἔτ' ἔσθ' ὑπάλυξις, ἄφαρ δέ σε Παλλὰς Ἀθήνη
Ἔγχει ἐμῷ δαμάᾳ· νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσεις
Κήδε' ἐμῶν ἑτάρων, οὓς ἔκτανες ἔγχεϊ θύων.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος·
Καὶ τὸ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο φαίδιμος Ἕκτωρ·
Ἕζετο γὰρ προϊδών, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος,
Ἐν γαίῃ δ' ἐπάγη· ἀνὰ δ' ἥρπασε Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἂψ δ' Ἀχιλῆϊ δίδου, λάθε δ' Ἕκτορα ποιμένα λαῶν.
Ἕκτωρ δὲ προσέειπεν ἀμύμονα Πηλείωνα,
Ἤμβροτες, οὐδ' ἄρα πώ τι θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Ἐκ Διὸς ἠείδης τὸν ἐμὸν μόρον, ἤτοι ἔφης γε·
γρ. μύθοις καὶ μύθω Ἀλλά τις ἀρτιεπὴς καὶ ἐπίκλοπος ἔπλεο *μύθων.
γρ. λαθοίμην. Ὄφρα σ' ὑποδείσας μένεος ἀλκῆς τε *λάθωμαι.
Οὐ μέν μοι φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξεις,
Ἀλλ' ἰθὺς μεμαῶτι διὰ στήθεσφιν ἔλασσον,
γρ. ἄλευαι Εἴ τοι ἔδωκε θεός· νῦν αὖτ' ἐμὸν ἔγχος *ἄλευαι
Χάλκεον, ὡς δή μιν σῷ ἐν χροῒ πᾶν κομίσαιο·
Καί κεν ἐλαφρότερος πόλεμος Τρώεσσι γένοιτο
Σεῖο καταφθιμένοιο· σὺ γάρ σφισι πῆμα μέγιστον.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλε Πηλείδαο μέσον σάκος, οὐδ' ἀφάμαρτε·
Τῆλε δ' ἀπεπλάγχθη σάκεος δόρυ· χώσατο δ' Ἕκτωρ
Ὅττι ῥά οἱ βέλος ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός·
Στῆ δὲ κατηφήσας, οὐδ' ἄλλ' ἔχε μείλινον ἔγχος·
Δηΐφοβον δ' ἐκάλει λευκάσπιδα, μακρὸν ἀΰσας,
Ἤτεέ μιν δόρυ μακρόν· ὁ δ' οὔ τί οἱ ἐγγύθεν ἦεν.
Ἕκτωρ δ' ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσί, φώνησέν τε,
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με θεοὶ θάνατόνδε κάλεσσαν·
Δηΐφοβον γὰρ ἔγωγ' ἐφάμην ἥρωα παρεῖναι·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τείχει, ἐμὲ δ' ἐξαπάτησεν Ἀθήνη.
Νῦν δὲ δὴ ἐγγύθι μοι θάνατος κακός, οὐδ' ἔτ' ἄνευθεν,
Οὐδ' ἀλέη· ἦ γάρ ῥα πάλαι τό γε φίλτερον ἦεν

Nunc.v.rectà cupidi pugnemus,neq; amplit
Sit parsimonia,vt videamus an Achilles
Nobis interfectis spolia sanguinolenta refer
Naues ad concauas:an tua hasta dometur
Sic loquuta,& per fraudem præcessit M
Hi.v.quando iam propè erant ad inuicem
Hunc prior allocutus est magnus galeatus
Non te amplius Pelei fili fugiam vt ante
Ter circũ vrbẽ magnã Priami fugi,nec vn
Expectare te ingruentẽ: nunc.a. me anim
Stare contra te:siue interimam siue interi
Sed agè hic deos respiciamus.hi enim optin
Testes erunt,& custodes pactorum.
Nõ enim ego te immaniter deturpabo,si m
Dederit singularem victoriam,tuãq; ani
At postquam te spoliauero pulchris arm
Cadauer Achiuis reddam:sic & tu fac.
Hũc.v.toruè intuit⁹ allocut⁹ est pedib.v
Hector,ne mihi,acerbißime hostis,pacta r
Vt non sunt leonibus & viris fœdera fida,
Neq; lupi & agni concordem animum ha
Sed mala cogitant perpetuò sibi inuicem:
Sic nõ poßibile est me et te diligere,neq; qu
Fœdera erunt,antequam alter stratus
Sanguine satiet Martem fortem bellator
Omnigenæ virtutis recordare:nunc te va
Bellatorem esse,& audacem pugnatorem
Non tibi est effugium.mox.n.te Pallas M
Hasta mea domabit:nunc.v.simul omne
Dolores meorum sociorũ,quos interfecisti
Dixit & vibrans proiecit longam has
Et hãc.q.ex aduerso intuit⁹ euitauit illu
Residebat.n.prauidens:superuolauitq; ær
In terra.a.fixa est:iterumq; euulsit Palla
Rursusq; Ach.dedit:latuitq; Hectorẽ pasto
Hector.a.allocutus est strenuum Pelidem
Errasti,nec dum sanè quid,ô dijs par
Ex Ioue noueras meum fatum:atqui dic
Sed quidem loquax & subdolus es verbis
Vt te veritus,roboris virtutisq; obliuiscer
Non sanè mihi fugienti tergo lanceam in
Sed rectà ruenti per pectora adige,
Si tibi dedit deus,nunc rursus meam has
Aeream.vtinã iã ipsam tuo in corpore t
Et sanè leuius bellum Troianis fieret
Te interfecto:tu enim ipsis es detrimentu
Dixit,& vibrans proiecit longam ha
Et percußit Pelidæ medium scutum,nec
Longè.v.detorta est à scuto hasta:iratu
Quod ei telum velox incassum effugerat
Stetit.a.mœstus,neq; aliã habebat fraxi
Deiphobũ.v.vocabat albo scuto victẽ,v
Petebat ab ipso hastam longã:hic.v.neu
Hector.a.cognouit in sua mente,dixitq;
Eheu,profectò iam me dij ad mortem
Deiphobum.n.ego putabam heroëm ade
Sed hic.q.intra murum est:me.v.decep
Nũc.a.iã proxima mihi mors mala.neq;
Neq; effugiũ est:certè.q.olim hoc charius

Greek	Latin
...ς υἱεῖ Ἑκηβόλῳ, οἵ με πάρος γε	Iouiq; & Iouis filio Apollini, qui me anteà
...ρύατ᾽· νῦν αὖτέ με μοῖρα κιχάνει.	Cupidi liberarunt: nunc.v. me fatum assequitur.
...σδάν γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,	Ne certè ignauiter & ingloriè peream,
...έξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.	Sed magnum faciens aliquid, & posteris audiendū.
...ωνήσας, εἰρύσσατο φάσγανον ὀξὺ,	Sic fatus, distrinxit ensem acutum,
...πάρος τέτατο μέγα τε στιβαρόν τε·	Qui ei ad latus pendebat, magnusq; grauisq;:
...λεὶς, ὥς τ᾽ αἰετὸς ὑψιπετήεις,	Iuit.a. conuersus, velut aquila altè volans,
...δίον δὲ διὰ νεφέων ἐρεβεννῶν,	Quæ descendit in campum per nubes obscuras,
...ν ἀμαλὴν ἢ πτῶκα λαγωόν·	Raptura vel agnam teneram, vel timidum leporem.
...ησε τινάσσων φάσγανον ὀξύ·	Sic Hector irruit quatiens ensem acutum:
...χιλλεὺς, μένεος δ᾽ ἐμπλήσατο θυμὸν	Irruit & Achilles, roboreq; impleuit animum
...εν δὲ σάκος στέρνοιο κάλυψε	Feroci: antè.v. scutum pectus prætendit
...λεον· κόρυθι δ᾽ ἐπένευε φαεινῇ,	Pulchrum, artificiosum: galea.a. nutabat lucida
...καλαὶ δὲ περισσείοντο ἔθειραι	Quatuor conorū, pulchræq; circum mouebatur iubæ
...φαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.	Aureæ, quas Vulcanus posuit circa conum densas.
...εἶσι μετ᾽ ἄστρασι νυκτὸς ἀμολγῷ	Qualis autem stella oritur inter astra noctis vespera,
...άλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ·	Hesperus, quæ pulcherrima in cælo stat stella:
...πέλαμπ᾽ εὐήκεος, ἣν ἄρ᾽ Ἀχιλλεὺς	Sic ex cuspide fulgor splēdebat bene acuta, quā Achil-
...τερῇ, φρονέων κακὸν Ἕκτορι δίῳ,	Vibrabat dextera, cogitās malū Hectori diuino, (les
...καλὸν, ὅπῃ εἴξειε μάλιστα.	Inspiciens corpus pulchrum vbi cederet maximè.
...όσον μὲν ἔχε χρόα χάλκεα τεύχη,	Huius.a. alioq; tantundē.q. tegebāt corpus ærea arma
...ρόκλοιο βίην ἐνάριξε κατακτάς·	Pulchra, quibus Patrocli vim exuit occidens.
...ηΐδες ἀπ᾽ ὤμων αὐχέν᾽ ἔχουσι	Apparebat.a. quâ iūcturæ ab humeris ceruicem diri-
...να τε ψυχῆς ὤκιστος ὄλεθρος.	Colli, vbiq; animæ citissima mors. (munt
...μαῶτ᾽ ἔλασ᾽ ἔγχεϊ δῖος Ἀχιλλεύς.	Ea parte in ipsum ruens feriȷt hasta diuus Achilles,
...παλοῖο δι᾽ αὐχένος ἤλυθ᾽ ἀκωκή.	Penitus autem teneram per ceruicem venit cuspis,
...ασφάραγον μελίη τάμε χαλκοβάρεια,	Neq; guttur hasta abscidit ære grauis,
...προτιείποι ἀμειβόμενος ἐπέεσσιν.	Vt aliqd ipsū alloqueret excipiēs alternatim verbis.
...ονίῃς· ὁ δ᾽ ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεύς,	Cecidit.a. in pulueribus: at gloriatus est diuus Achilles:
...που* ἔφησθα Πάτροκλον ἐξεναρίζων,	Hector, sed fortè putabas Patroclum interficiens
...εσθ᾽, ἐμὲ δ᾽ οὐδὲν ὀπίζεο νόσφιν ἐόντα·	Saluum te fore: me.a. nihil curâsti absentem.
...εῖο δ᾽ ἄνευθεν ἀοσσητὴρ μέγ᾽ ἀμείνων	Stulte, huius.a. seorsum vltor multò melior
...γλαφυρῇσιν ἐγὼ μετόπισθε λελείμμην,	Nauibus in concauis ego retrò relictus eram,
...λυσα· σὲ μὲν κύνες ἠδ᾽ οἰωνοὶ	Qui tibi genua solui. te quidem canes & aues
...ικῶς, τὸν δὲ κτεριοῦσιν Ἀχαιοί.	Lacerabunt turpiter: hunc autem sepelient Achiui.
...οδρανέων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,	Hūc.a. parū potēs allocutus est galeā mouēs Hector:
...ὑπὲρ ψυχῆς καὶ γούνων σῶν τε τοκήων,	Precor per animam & genua tua, tuosq; parentes,
...ἐνηυσὶ κύνας καταδάψαι Ἀχαιῶν.	Ne me sinas apud naues canes dilaniare Achiuorum.
...χαλκόν τε ἅλις χρυσόν τε δέδεξο,	Sed tu quidem æsq; abundè aurumq; sume
...ώσουσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·	Dona, quæ tibi dabunt pater, & veneranda mater:
...δ᾽ ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὄφρα πυρός με	Corpus autem domum meum reddito, vt rogo me
...ν ἄλοχοι λελάχωσι θανόντα.	Troiani & Troianorum vxores dignentur mortuū.
...ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς	Hunc.a. toruè intuitus allocutus est pedibus velox
	Achilles:
...ύνων γουνάζεο, μηδὲ τοκήων.	Ne me, canis, per genua precare, neq; per parentes.
...πώς με μένος καὶ θυμὸς ἀνείη	Vtinā.n. aliquo modo ipsum me robur & animus sinat
...μενον κρέα ἔδμεναι, οἷά μ᾽ ἔοργας·	Crudas dissecantē carnes comedere: qualia mihi feci-
...ὃς σῆς γε κύνας κεφαλῆς ἀπαλάλκοι·	Adeò non est qui à tuo canes capite arceret, (sti:
...εκάκις τε καὶ εἰκοσινήριτ᾽ ἄποινα	Neq; si deciesq; & vicies tanta dona
...δ᾽ ἄγοντες, ὑπόσχωνται δὲ καὶ ἄλλα·	Statuant huc afferentes, promittant etiam & alia:
...αὐτὸν χρυσῷ ἐρύσασθαι ἀνώγοι	Neq; si te ipsum auro redimere velit
...Πρίαμος· οὐδ᾽ ὧς σέ γε πότνια μήτηρ	Dardanides Priamus, neq; sic te qdē honoranda mater
...ησαμένη γοήσεται, ὃν τέκεν αὐτή,	Imponens lectis lugebit, quem peperit ipsa:
...ύνες καὶ οἰωνοὶ κατὰ πάντα δάσονται.	Sed canesq; & aues totum te discerpent.
...θνήσκων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,	Hunc.a. moriens allocutus est galeā mouēs Hector:
...νώσκων προτιόσσομαι, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλον	Certè te benè noscens prævidebam, neq; sane eram
...σοί γε σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμός·	Persuasurus: certè enim tibi ferreus intus animus:
...νῦν μή τοί τι θεῶν μήνιμα γένωμαι	Considera nunc ne quo pacto tibi deorum vltio fiam
...τῷ ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων	Die illo, quando te Paris & Phœbus Apollo

Marginal notes: γρ. λαιμο- νίης (beside "Colli, vbiq; animæ citissima mors"); γρ. ἴφης (beside "Hector, sed fortè putabas"); γρ. Ἑλκύσουσ᾽ ἀλκᾶς (beside "Lacerabunt turpiter" / "Hūc.a. parū potēs").

Ἐσθλὸν ἐόντ' ὀλέσωσιν ἐνὶ Σκαιῇσι πύλῃσιν.
Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε·
Ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη ἄϊδόσδε βεβήκει,
Ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' *ἀδροτῆτα καὶ ἥβην. (γρ. ἀνδροτῆτα)
Τὸν καὶ τεθνηῶτα προσηύδα δῖος Ἀχιλλεύς,
Τέθναθι· κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι, ὁππότε κεν δὴ
Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι, ἠδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
Ἦ ῥα, καὶ ἐκ νεκροῖο ἐρύσατο χάλκεον ἔγχος.
Καὶ τόγ' ἄνευθεν ἔθηχ', ὁ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα
Αἱματόεντ'· ἄλλοι δὲ περίδραμον υἷες Ἀχαιῶν,
Οἳ καὶ θηήσαντο φυὴν καὶ εἶδος ἀγητὸν
Ἕκτορος· οὐδ' ἄρα οἵ τις ἀνουτητί γε παρέστη.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ μαλακώτερος ἀμφαφάασθαι
Ἕκτωρ, ἢ ὅτε νῆας ἐνέπρησεν πυρὶ κηλέῳ.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, καὶ οὐτήσασκε παραστάς.
Τὸν δ' ἐπεὶ ἐξενάριξε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Στὰς ἐν Ἀχαιοῖσιν ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν,
Ὦ φίλοι* Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες, (γρ. ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρηος,)
Ἐπεὶ δὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσασθαι ἔδωκαν,
Ὃς κακὰ πόλλ' ἔρδεσκεν, ὅσ' οὐ σύμπαντες οἱ ἄλλοι·
Εἰ δ' ἄγετ' ἀμφὶ πόλιν σὺν τεύχεσι πειρηθῶμεν,
Ὄφρα κέ τι γνῶμεν Τρώων νόον ὅντιν' ἔχουσιν,
Ἢ καταλείψουσιν πόλιν ἄκρην, τοῦδε πεσόντος,
Ἦε μένειν μεμάασι καὶ Ἕκτορος οὐκέτ' ἐόντος.
Ἀλλὰ τί ἤ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Κεῖται πὰρ νήεσσι νέκυς ἄκλαυστος, ἄθαπτος
Πάτροκλος· τοῦ δ' οὐκ ἐπιλήσομαι, ὄφρ' ἂν ἔγωγε
Ζωοῖσιν μετέω, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ·
Εἰ δὲ θανόντων περ καταλήθοντ' εἰν ἀΐδαο,
Αὐτὰρ ἐγὼ κἀκεῖθι φίλου μεμνήσομ' ἑταίρου.
Νῦν δ' ἄγ' ἀείδοντες παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι νεώμεθα, τόνδε δ' ἄγωμεν·
Ἠράμεθα μέγα κῦδος· ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον,
Ὧ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῷ ὣς εὐχετόωντο.
Ἦ ῥα, καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα·
Ἀμφοτέρων μετόπισθε ποδῶν τέτρηνε τένοντε
Ἐς σφυρὸν ἐκ πτέρνης, βοέους δ' ἐξῆπτεν ἱμάντας,
Ἐκ δίφροιο δ' ἔδησε, κάρη δ' ἕλκεσθαι ἔασεν·
Ἐς δίφρον δ' ἀναβὰς, ἀνά τε κλυτὰ τεύχε' ἀείρας,
Μάστιξέν ῥ' ἐλάαν, τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
Τοῦ δ' ἦν ἑλκομένοιο κονίσαλος, ἀμφὶ δὲ χαῖται
Κυάνεαι *πίλναντο, κάρη δ' ἅπαν ἐν κονίῃσι (γρ. πίμπλαντο,)
Κεῖτο, πάρος χαρίεν· τότε δὲ Ζεὺς δυσμενέεσσι
Δῶκεν ἀεικίσσασθαι ἑῇ ἐν πατρίδι γαίῃ.
Ὣς τοῦ μὲν κεκόνιτο κάρη ἅπαν· ἡ δέ νυ μήτηρ
Τίλλε κόμην, ἀπὸ δὲ λιπαρὴν ἔρριψε καλύπτρην
Τηλόσε, κώκυσεν δὲ μάλα μέγα παῖδ' ἐσιδοῦσα.
Ὤιμωξεν δ' ἐλεεινὰ πατὴρ φίλος, ἀμφὶ δὲ λαοὶ
Κωκυτῷ τ' εἴχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ·
Τῷ δὲ μάλιστ' ἄρ' ἔην ἐναλίγκιον, ὡς εἰ ἅπασα
Ἴλιος ὀφρυόεσσα πυρὶ σμύχοιτο κατ' ἄκρης.
Λαοὶ μέν ῥα γέροντα μόλις ἔχον ἀσχαλόωντα,
Ἐξελθεῖν μεμαῶτα πυλάων Δαρδανιάων.
Πάντας δ' ἐλλιτάνευε κυλινδόμενος κατὰ κόπρον,
Ἐξονομακλήδην ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον,
Σχέσθε φίλοι, καί μ' οἶον ἐάσατε κηδόμενοί περ,
Ἐξελθόντα πόληος ἱκέσθ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν·

Strenuum existentem perdent in Scæis po
Sic igitur ipsum locutum finis mortis c
Anima autem è membris volans, ad inf
Suum casum lugens, linquēs vigorem &
Hunc & exanimem allocutus est diuus A
Morere: fatum verò ego tunc suscipiam,
Iupiter voluerit perficere, & immortales
Dixit, & è cadauere traxit æream ha
Et hāc seorsim posuit: atq; ab humeris ar
Cruenta: alij autem accurrerunt filij Ach
Qui & admirati sunt staturā & speciē a
Hectoris, neq; ei quis non vulnerans eum
Sic verò quis dicebat, respiciens in proxi
Papè, certè valdè iam mollior tactu es
Hector, quàm quando naues incendit ign
Sic quispiam dicebat, & vulnerabat
Hunc autem vbi spoliauit velocipes diu
Stans inter Achiuos verba velocia dixit
O amici Argiuorum duces, atq; princ
Postquam hunc virum dij occidendum
Qui mala multa patrauit, quanta non
Eia agite, circa ciuitatem cum armis exp
Vt quid intelligam⁹ Troianorū mentē, q
An deserent vrbem summam, hoc inte
An manere velint etiā Hectore non amp
Sed cur mihi hæc dilectus disseruit anim?
Iacet apud naues mortuus, indefletus, in
Patroclus. huius.a. non obliuiscar quoad
Viuis interero, & mihi chara genua mo
Et quamuis mortuorum obliuiscuntur
Tamen ego & illic dilecti recordabor so
Nunc.a. agè canentes Pæana iuuenes Ac
Naues in concauas redeamus: hunc aut
Retulimus magnā gloriā, interfecimus H
Cui Troiani in vrbe velut deo vota faci
Dixit, & in Hectorē diuū indigna mo
Amborum ponè pedum perforauit ne
Ad talum vsq; à calcaneo: bouinaq; app
Ex curru autem ligauit, caputq; trahi si
In currum autem ascendens, supráque i
eleuans,
Flagellabat vt impelleret. hi aūt non in
Is cū traheret, oriebatur turbo pulueris,
Flaui implebātur, caputq; totū in pulue
Iacebat, olim gratiosum, tunc verò Iupit
Dedit deturpandum sua in patria terra
Sic huius.q. puluere fœdatum est caput to
Euellebat comam, molleq; abiecit velam
Procul: eiulabat autem magnopere filiu
Plorauit etiam miserè pater dilectus: cir
Eiulatu tenebantur & ploratu per vrbe
Huic autem maximè erat simile, ac si tot
Ilium altum igne arderet à vertice.
Populi quidem senem vix tenebāt afflict
Exire volentem portas Dardanias:
Omnes autem precabatur volutatus per
Nominatim nominans virum quemq;
Quiescite dilecti, & me solum sinite so
Egressum vrbe ire ad naues Achiuorum:

μ' ἀνέρα τοῦτον ἀτάσθαλον, ὀβριμοεργόν,
ἰκίην αἰδέσεται, ἠδ' ἐλεήσῃ
δέ νυ τῷδέ πατὴρ τοιός δὲ τέτυκ)
μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε πῆμα γενέσθαι
ισα δ' ἐμοὶ περὶ πάντων ἄλγε' ἔθηκε·
μοι παῖδας ἀπέκτανε τηλεθάοντας·
ν ὦ τόσον ὀδύρομαι ἀχνύμενός περ,
μ' ἄχος ὀξὺ κατοίσεται ἄϊδος εἴσω,
ς ὄφελεν θανέειν ἐν χερσὶν ἐμῇσι·
κεκορήμεθα κλαίοντέ τε μυρομένω τε,
μιν ἔτικτε δυσάμμορος, ἠδ' ἐγὼ αὐτός.
ρ κλαίων· ἐπὶ δὲ στενάχοντο πολῖται·
Ἑκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
γὼ δειλή· τί νυ βείομαι αἰνὰ παθοῦσα,
νεῶτος; ὅ μοι νύκτας τε καὶ ἦμαρ
ἄστυ πελέσκεο, πᾶσί τ' ὄνειαρ
Τρώεσσι κατὰ πτόλιν, οἵ σε θεὸν ὥς
γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἔησθα
ῦ αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
το κλαίουσ'. ἄλοχος δ' οὔπω τι πέπυστο
γάρ οἵ τις ἐτήτυμος ἄγγελος ἐλθὼν
ῥά οἱ πόσις ἔκτοθι μίμνε πυλάων·
ἣ ὕφαινε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
πορφυρέην, ἐν δὲ θρόνα ποικίλ' ἔπασσε·
ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοις κατὰ δῶμα
στῆσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα πέλοιτο
θερμὰ λοετρὰ μάχης ἐκνοστήσαντι·
νόησεν ὅ μιν μάλα τῆλε λοετρῶν
ῆος δάμασεν γλαυκῶπις Ἀθήνη.
ἤκουσε καὶ οἰμωγῆς ἀπὸ πύργου,
λίχθη γυῖα, χαμαὶ δέ οἱ ἔκπεσε κερκίς·
δμωῇσιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα,
ῦω μοι ἕπεσθον, *ἴδωμ' ὅτιν' ἔργα τέ-

ῆς ὀπὸς ἔκλυον, ἐν δέ μοι αὐτῇ
λεται ἦτορ ἀνὰ στόμα, νέρθε δὲ γοῦνα
ὡς δή τι κακὸν Πριάμοιο τέκεσσιν.
ατος εἴη ἐμεῦ ἔπος· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
δή μοι θρασὺν Ἕκτορα δῖος Ἀχιλλεὺς
τμήξας πόλιος, πεδίονδε δίηται·
καταπαύσῃ ἀγηνορίης ἀλεγεινῆς,
ἐπεὶ οὔποτ' ἐνὶ πληθυῖ μένεν ἀνδρῶν,
προθέεσκε, τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων.
οιο, μεγάροιο διέσσυτο μαινάδι ἴση,
κραδίην· ἅμα δ' ἀμφίπολοι κίον αὐτῇ.
πύργον τε καὶ ἀνδρῶν ἷξεν ὅμιλον,
ισ' ἐπὶ τείχεϊ· τὸν δ' ἐνόησεν
πρόσθεν πόλιος, ταχέες δέ μιν ἵπποι
έσως κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψεν·
ὀπίσω, ἀπὸ δὲ ψυχὴν ἐκάπυσσε.
κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
κεκρύφαλόν* τ', ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην,
ν, ὅ ῥά οἱ δῶκε χρυσῆ Ἀφροδίτη,
τῷ τε μιν κορυθαίολος ἠγάγεθ' Ἕκτωρ
ου Ἠετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.
δέ ιν γαλόῳ τε καὶ εἰνατέρες ἅλις* ἔσταν,
σφίσιν εἶχον ἀτυζομένην ἀπολέσθαι.
πεὶ οὖν ἄμπνυτο, καὶ ἐς φρένα *θυμὸς ἀγέρθη,

Precabor virum hunc impium, horrenda patrãtem,
Si fortè ætatem reuereatur, & misereatur
Senectutis: & huic pater talis est (esset
Peleus, qui ipsum genuit & nutriuit nocumentũ vt
Troianis: pcipuè.n. mihi præ cæteris dolores imposuit.
Tot enim mihi filios interemit florentes, (quamuis,
Quorum omnium causa non tantum lugeo afflictus
Quãtũ vnius (cui⁹ me dolor acris deferet ad inferos)
Hectoris: vtinam mortuus fuisset in manibus meis.
Sic enim satiati fuissemus flentesq́, lugentesq́,
Materq́, quæ ipsum peperit infelix, & ego ipse.
Sic dixit flens: simulq́, ingemiscebant ciues,
Inter Troadas aũt Hecuba abundantẽ orsa est luctũ,
Fili, ego misera cúrnam viuo grauia patiens κ. πάθουσα,
Te mortuo? qui mihi noctesq́, & dies
Gloria per vrbem eras, omnibusq́, vtilitas
Troianisq́, & Troadibus per vrbẽ, qui te deũ tãquam
Excipiebant. Certè enim ipsis magnopere gloria eras
Viuus existens: nunc autem mors & fatum occupat.
Sic dixit flens: vxor aũt nondum aliquid audierat
Hectoris, non enim ei aliquis verax nuncius veniens
Nunciârat, quod ei maritus extra mansisset portas,
Sed hæc telam texebat in conclaui domus altæ,
Duplicem, splendidam: inq́, flores varios intertexit.
Iusserat autem ancillis pulchricomis in domo,
Circa ignem statuere lebetem magnum, vt essent
Hectori calida lauacra è pugna reuerso,
Stulta, neq́, intellexerat qđ ipsis valdè longè à laua-
Manibus Achillis interfecerat cæsia Minerua. (cris
Lamentationem verò audiuit & vlulatum à turri:
Hui⁹.n.cõcussa sunt mẽbra: humi.n.ei excidit radius,
Hæc autem rursus ancillis pulchricomis locuta est:
Adeste, duæ me sequimini, vt videam quænam κ. ἴδωμ'
opera sint,
Venerandæ socrus vocem audiui: inq́, mihi ipsi
Præcordijs salit cor ad os: infra autem genua
Hærent: propè iam aliquod malum Priami filijs.
Vtinã.n. ab aure sit meũ verbum, sed valdè grauiter
Timeo, ne iam mihi audacem Hectorẽ diuus Achilles
Solum intercludens ab vrbe per campũ insequatur,
Et iam ipsum cohibeat à virilitate molesta,
Quæ ipsum tenebat: nã nunq̃ in cœtu manebat viro-
Sed longè procurrebat, suo robore nulli cedens. (rũ,
Sic locuta, domo exijt furenti similis,
Commota animo: simul autẽ ancillæ ibant cum ipsa.
Sed postquam ad turrimq́, & virorum venit cœtum,
Stetit circumspiciens in muro: hunc autem cognouit
Tractum ante ciuitatem: celeres autem ipsum equi
Trahebãt inhumaniter cõcauas ad naues Achiuorũ:
Hanc autem in oculis obscura nox texit.
Decidit autem retrorsum, & animam expirauit:
Longè autem à capite fudit ligamina splendida,
Reticulum, vittamq́, & implexum redimiculum, κ. τ' ἠδὲ
Velumq́, quod ei dedit aurea Venus
Die illo, quando ipsam bellicosus duxit Hector
Ex domo Eëtionis, postquã præbuit ingentem dotem.
Circumq́, ipsam gloresq́, & fratriæ multæ satis stabãt, κ. ἔσταν,
Quæ ipsam inter se tenebant de vita periclitantem.
Sed hæc vt respirauit, & ad mẽtẽ anim⁹ collectus est, κ. θυμὸς

Ἀμβλήδην γοόωσα, μετὰ Τρῳῇσιν ἔειπεν,
γρ. γινόμεθ' Ἕκτορ, ἐγὼ δύστηνος· ἰῇ ἄρα * γεινόμεθ' αἴσῃ
Ἀμφότεροι, σὺ μὲν ἐν Τροίῃ Πριάμου κατὰ δῶμα,
Αὐτὰρ ἐγὼ Θήβῃσιν, ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ,
Ἐν δόμῳ Ἠετίωνος, ὅ μ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐοῦσαν,
Δύσμορος αἰνόμορον· ὡς μὴ ὤφελλε τεκέσθαι.
Νῦν δὲ σὺ μὲν Ἀΐδαο δόμους ὑπὸ κεύθεσι γαίης
Ἔρχεαι, αὐτὰρ ἐμὲ στυγερῷ ἐνὶ πένθεϊ λείπεις
Χήρην ἐν μεγάροισι, πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὔτως,
Ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγώ τε δυσάμμοροι· οὔτε σὺ τούτῳ
Ἔσσεαι Ἕκτορ ὄνειαρ, ἐπεὶ θάνες· οὔτε σοὶ οὗτος.
Ἤν περ γὰρ πόλεμόν γε φύγῃ πολύδακρυν Ἀχαιῶν,
Αἰεί τοι τούτῳ γε πόνος καὶ κήδε' ὀπίσσω
Ἔσσοντ'· ἄλλοι γάρ οἱ ἀπουρίσσουσιν ἀρούρας.
Ἦμαρ δ' ὀρφανικὸν, παναφήλικα παῖδα τίθησι·
Πάντα δ' ὑπεμνήμυκε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί.
Δευόμενος δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς πατρὸς ἑταίρους,
Ἄλλον μὲν χλαίνης ἐρύων, ἄλλον δὲ χιτῶνος·
Τῶν δ' ἐλεησάντων κοτύλην τις τυτθὸν ἐπέσχε,
Χείλεα μέν τ' ἐδίην', ὑπερῴην δ' οὐκ ἐδίηνε.
Τὸν δὲ καὶ ἀμφιθαλὴς ἐκ δαιτύος ἐστυφέλιξε,
γρ. ὀνειδίοισιν Χερσὶν πεπληγὼς, καὶ * ὀνειδείοισιν ἐνίσσων,
Ἔρρ' οὕτως· οὐ σός γε πατὴρ μεταδαίνυται ἡμῖν.
Δακρυόεις δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς μητέρα χήρην
Ἀστυάναξ, ὃς πρὶν μὲν ἑοῦ ἐπὶ γούνασι πατρὸς
Μυελὸν οἶον ἔδεσκε, καὶ οἰῶν πίονα δημόν·
Αὐτὰρ ὅθ' ὕπνος ἕλοι, παύσαιτό τε νηπιαχεύων,
Εὕδεσκ' ἐν λέκτροισιν, ἐν ἀγκαλίδεσσι τιθήνης,
Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ, θαλέων ἐμπλησάμενος κῆρ·
Νῦν δ' ἂν πολλὰ πάθῃσι φίλου ἀπὸ πατρὸς ἁμαρ-(των)
Ἀστυάναξ, ὃν Τρῶες ἐπίκλησιν καλέουσιν.
Οἶος γάρ σφιν ἔρυσο πύλας καὶ τείχεα μακρά.
Νῦν δὲ σὲ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσι νόσφι τοκήων
Αἰόλαι εὐλαὶ ἔδονται, ἐπεί κε κύνες κορέσωνται,
Γυμνόν· ἀτάρ τοι εἵματ' ἐνὶ μεγάροισι κέονται,
Λεπτά τε καὶ χαρίεντα, τετυγμένα χερσὶ γυναικῶν.
Ἀλλ' ἤτοι τάδε πάντα καταφλέξω πυρὶ κηλέῳ,
Οὐδὲν σοί γ' ὄφελος, ἐπεὶ οὐκ ἐγκείσεαι αὐτοῖς,
Ἀλλὰ πρὸς Τρώων καὶ Τρωϊάδων κλέος εἶναι.
Ὣς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.

Altè eiulans inter Troianas dixit:
Hector, ô me infelicem, eodem nati sum
Ambo: tu quidem in Troia Priami in do
At ego Thebis vrbe sub Placo monte sita
In domo Eëtionis, qui me educauit paruu
Infelix infelicem: vtinam non genuisset
Nũc tu quidem ad Plutonis domos sub la
Vadis: at me tristi in luctu linquis
Viduam in ædibus: puer autem infans pr
Quem genuimus tuq́; egoq́; infelices: neq;
Eris Hector vsui, quoniam occubuisti, neq
Siquidẽ enim bellũ fugerit lacrymosum
Semper huic quidem labor & dolores in p
Erunt. alij enim ei auferent agros:
Dies aũt orbatiuus omnib. æqualib. filiu
In omnibus tristis est: lacrymis madent g
Egens autem procedit filius ad patris soci
Alium quidem sago trahens, alium ver
Horũ.a. miserantiũ cyathũ aliquis tantil
Labraq́; quidẽ proluit, palatũ.a. non ma
Hũc.a. & iuuenis vtrũq; parẽtẽ habẽs è c
Manibus verberãs, & contumeliosis ver
Abi sic: non tuus pater conuiuatur nob
Lacrymabundus aũt redit filius ad matr
Astyanax, qui antè quidem sui superg
Medullam solã comedebat, & ouium pin
At quando somnus occuparet, desijsset q;
Dormiebat in lectis, in vlnis nutricis,
Lecto in molli: delicijs repletus corde
Nunc autem multa patietur charo à pat
Astyanax, quem Troiani cognomine v
Solus enim ipsis defendebas portas & mu
Nunc te quidẽ apud naues rostratas ꝓcu
Mobiles vermes edent, postq̃ canes satu
Nudum: atqui tibi tot vestimenta in æ
Tenuiaq́; & venusta, facta manibus muli
Sed certè hæc omnia cremabo igne infest
Quæ nihil tibi vsui erũt, quoniã non iac
Sed ad Troianorum, & Troianarum glori
Sic dixit flens: simulq́; suspirabant mu

COMMENTARIVS.

a ἕκτορ ἐγὼ, δ' αὐτῆ] Vbi moriendi statuta dies aduenit, oblatas etiam salutis occasiones negligere solemus, quòd in re licet: qui cùm se intra murum Troianum tutò posset recipere, Achille deuitato, à quo illi erat solùm periculum, tè extra vrbem moratur, congressum Achillis auidè exoptans: adeò vt ne patris aut matris consilio, quod illi imper buerat, obtemperauerit. Quod fatò tribuit Poëta, id est, diuinæ necessitati, qua omnes certo tempore vitam coguntu lo effugiendi remedio.

b οὐ γάρ με κτενέεις,] Superiore libro vidimus Apollinem Agenoris specie Achillem fefellisse, cùm eum itaque Ac rem esse ratus persequeretur ardentius, diuinitatis suæ reuerentia heroëm repressit: qui cùm Apollinem agnouisset, uicijs non abstinuit, quibus illum excepit, vltionem huius doli comminatus, si mortalibus in Deos ius esset. Mirum Achilli hoc denegetur, quod olim Diomedi in Venerem & Martem concessum est. Sed notandum est, illud sine alt lio & impulsu non contigisse, siquidem Minerua Diomedi affuisse dicitur: alioqui simpliciter hominibus datum no vulnerent aut lædant, nedum interficiant: quod vides hic in Achille. Itaque rectè Apollo, οὐ γάρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὔτοι μ dem est Achilles antea expertus cum Scamandro, vbi ipsemet cùm sibi aduersus Deum illum vires deesse agnoscere uit generatim, θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν.

c παμφαίνονθ' ὥστ' ἀστέρα] Sic suprà Iliad. ε. armorũ splẽdorem huic astro autumnali comparauit, δαῖε δέ οἱ ἐκ κόρυθός ἀκάματον πῦρ ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος ὠκεανοῖο. Hic autẽ copiosiùs omnia Astrũ autem illud canis Orionis hic ab Homero appellatur, quem alij tamen non Orionis, sed Erigones canem esse fert ex Eratosthene Didymus, his verbis, vt ego exposui: Icarius Atheniensis erat, filiamque habuit Erigonem, quæ Cùm autem Icarius Dionysium hospitio excepisset, hic ei vinum & palmitem (ἀμπέλου κλῆμα, quidam dicunt vtrem dicitur Icarius ex Bacchi iussu itineri se commisit, canicula illa Erigones comitante. Cùm ergo vrbẽ egressus esset, bul dam vinum propinauit: quo largiùs epoto, illi in profundum somnum se conuerterunt, tandem excitati, & venenu tum ab Icario existimantes, eum interfecerunt. Canicula autem reuersa ad Erigonem, locum ei dicitur indicasse: qu lexisset, suspendio vitam finijt. Cùm autẽ morbus in Atheniensium regione grassaretur, oraculo moniti sunt, Icarium annuis honoribus decorare. Illi verò in sidera relati sunt. Icarius Bootes appellatus est, Erigone virgo, Canis nomen tauit. Idem sensit Lucianus in Dialogo, qui Deorum concilium vocatur, vbi Momus cõqueritur, quòd Bacchus Erig

illius canem inter sidera retulerit. Alij dicunt, vt refert Hyginus lib. 2. hunc fuisse canem, qui à Ioue custos Europæ
eum in fine narrationis in lapidem conuersum ab ipso Ioue dicit: refert etiam aliorũ opiniones, qui hunc canem
fuisse volunt. Sed Germanicus in Aratum dicit, vulpem quam canis ille persequeretur, in lapidem quidem con-
m inter sidera relatum. Apud eundem aliud scribitur de hoc cane: Amphianus, inquit Germanicus, Tragœdiarum
quòd cùm hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus canis ad Doloram: quam, vt vidit, tempore
nauit: qui cùm flagraret amore, nec posset frui, magis & asperius vrebatur, calamitate accepta, & Deos adiutores
Tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam cani traderent, & ipse flatu suo canis ardorem sedauit, qui
itur, amoris autem memoria remansit. Hæc ille. Sed quod de Icario diximus, confirmat etiam idem Hyginus ta-
amen aliter refertur, quàm ab Eratosthene, vt item ab ipso Germanico. Fabulis autem relictis, vt nucibus, ad Ho-
is. Is hoc loco Orionis canem appellat, conuenienter satis, quòd venator fuerit eximius Orion, vt aliàs annotaui-
m sydus illud, vt ait Poëta, autumno, vnde ἀστέρ᾽ ὀπωρινὸν appellat, scilicet post dies à solstitio viginti tres, sed in-
te, vt ait Germanicus: quod tamen Astrologis exquirendum relinquo. Est autem feruentissimum omnium syde-
eo Sol versatur, dicitur calores suos ingeminare, quòd eleganter expressit Manilius lib. 5.

ùm verò in vastos surgit Nemeæus hiatus,
ìxoriturq; Canis, latratq; canicula flammans,
:rabit igne suo geminans incendia Solis:
Qua subdente facem terris, radiosq; mouente
Dimicat in cineres Orbis, fatumq; supremum
'ortitur, languetq; suis Neptunus in vndis,
Et viridis nemori sanguis decedit, & herbis,
Cuncta peregrinos orbes animalia quærunt,
Atque eget alterius Mundus. Natura suismet
Aegrotat morbis nimios obsessa per æstus,
Inq; rogo viuit, tantus per sidera feruor
Funditur, atque vno ceu sint in lumine cuncta.

us, sed Poëta noster vno versu arctauit, καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν. Et Anacharsis apud Lucianum, ἔ
ετους, ὅτε περ τὸ πυρωδέστατόν ἐστι τοῦ ἀστέρος ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν τιθέντος ὅτε ἥλιος κα-
ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενος φλογμὸν τοῦτον τὸ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. Eleganter igitur fulgorem hunc armorum A-
ardori comparat Homerus, vt & de Aenea Virgilius:

Ardet apex capiti, cristisq; à vertice flamma
Funditur, & vastos vmbo vomit aureus ignes:
Non secus ac liquida si quando nocte Cometæ
Sanguinei lugubre rubent, aut Sirius ardor:
Ille sitim morbosq; ferens mortalibus ægris
Nascitur, & læuo contristat lumine cœlum.

ιμενε] Prudens Priamus de salute suorum, vt par est, sollicitus, cùm videat Hectori ab Achille instãte perniciem in-
um ab illius congressu his argumentis. Primùm docet, Achillem longè Hectore esse fortiorem, proinde non esse
tò illi aduersetur. Deinde vt eius maiorem horrorem ipsi incutiat, docet quanto Achillem odio prosequatur, qui
uis liberis orbauerit. Præterea cùm in Hectore posita sit Troianæ vrbis salus, hortatur eum vt se ad illius propugna-
quam inclusus mœnibus tutiùs exhibere potest. Denique, quod tanquam fortius ad postremum locum reserua-
ris iam decrepiti commiserationem mouet, qui, interfecto Hectore, nihil aliud quàm miserum vitæ finem, quem
i proculdubio cõsequetur, expectare potest. Calamitatem autem illam varia oratione exprimit, vt animum quem-
emollire possent, nisi aliter fata disposuissent.

τ' ἐπέοικεν] A'turbato Priamo hoc manauit, quia magis ad excitandum Hectorem, vt pulchram per vulnera mor-
quidem vt vult Priamus, honestum est iuuenem in armis occidere) quàm ad deterrendum valent.

Intrepidissima serpentium est Draco, vt ait Aelian. Hist. anim. li. 2. cap. 26. quanquã generalius videtur dixisse, cùm
θηρίων ἀτρεπτότατον. Sed eo modo legitur in editione Gesneri. Is Draco, cùm homini aut feræ insidias facturus est,
es & herbas edit: earum enim vires nosse creditur, quod Aelian. Hist. anim. lib. 6. cap. 4. annotat, vbi huius etiã lo-
ninit, proinde huc trãscribemus: Οἱ δράκοντες, inquit, ὅταν ὀπώρας μέλλωσι γεύεσθαι τῆς πικρίδος καλουμένης ῥοφοῦσι τὸν ὀ-
ωτὸς αὐτῇ πρὸς τὸ μὴ φύσης τινὸς ὑποπίμπλασθαι. Μέλλοντες δὲ τινα ἐπιβουλεύειν ἢ ἄνθρωπον ἢ θηρίον τὰς θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι,
τὰς βιαίας. οὐκ ἦν δ' ἄρα οὐδὲ Ὅμηρος αὐτῶν τῆς τροφῆς ἀμαθής. λέγει γοῦν ὅπως ἀναμένει περὶ τὸν φωλεὸν ἀλώμενος, περιεμ-
πλῶν φαρμακωδῶν καὶ κακῶν, id est, Cùm poma Dracones comesuri sunt (quod etiã obseruat Aristot.) syluestris inty-
o exorbent: quòd hæc illis ne inflatione impleãtur, magnum adiumentum affert. Cùm verò homini aut feræ cui-
sturi sunt, mortiferas radices & herbas edunt. Id quod Homerum quoque non latuit. meminit enim Draconis, qui
ilum immorando, seque volutando noxias herbas vorârit. Hæc ille. Hunc autem locum intelligit. Eustathius au-
oc à quibusdam explicari tradit. Nam alij intelligunt, Draconem herbam quandam iræ effectricem, χολῆς γεννητικὴν
imirum ad iram solet se irritare. Alij verò aiunt, Draconem formicas & cantharidas edere, quibus comestis ad ra-
let: quod à Didymo dictum est. Quod ad formicas attinet, venenosas eas esse volũt, vnde μυρμηκιᾶν, & in formica-
rare dicuntur, qui malum sibi imprudenter accersunt: vt etiam annotauit Adrianus Iunius Adag. cent. 3. prou. 46.
ide, quòd qui inspirant, aut aperto ore loquuntur, in formicarum antra seu cauernulas, his lingua vlcere intumescit
uius rei causam assignant venenatum aërem, quo illarum antra imbuuntur è pastu serpentum. Formicas namq;
as vesci libenter, inter cõfessa habetur. Hæc ille (quod Eustathius ex Lexico rhetorico) ex Eustathio retulit. Addo
oce μυρμηκιᾶν ἦν ὁ λόγος, inquit, ὡς οἱ ἐνδύντες εἰς μυρμηκιὰν οἰδεῖ τὰ χείλη, quod paulò diuersum est à superioribus. Pli-
genus formicarum esse dicit venenatum: non ferè in Italia. Solpugas, inquit, Cicero appellat, Salpugas Bœtica.
ur solifugas appellasse, idem Plin. lib. 22. cap. fin. vbi ad finem capitis sic legitur: Et leguminibus innascuntur be-
, quæ manus pungunt, & periculum vitæ afferunt, solifugarum generis. De cantharidibus eas esse venenatas con-
n parte non item. Vide Plin. libr. 29. capit 4. vt ad Draconem redeamus, is venenum aliunde arcessit, vt eo irritetur
enim per se innoxius à venenis, vt docet Isidorus Orig. lib. 12. cap. 4. Vnde etiam rictu oris non lædit, sed potius
n qua robur habere dicitur: non aũt in dentib. vt reliqui serpentes. Draco non habet venena, inquit Plin. li. 29. ca. 3.

ἐμὰ κε πύλας] Hæc ab Hectore animo tantùm sunt agitata, non elocuta, vt conijcio, & ipse Poëta videtur indicare,
πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν: quibus tamen poterat Priamo & Hecubæ satisfacere. Primùm ergo de fuga cogitat, sed il-
rret Polydamantis, cui hesterna die non audierat consilium danti, vt in orbem se reciperet: quod ille nimiùm con-
ierat. Itaq; honestè mori mauult quàm indecorè viuere. Deinde deliberat, vtrùm tutò possit cum Achille positis ar-
restituendo Helenam, & cætera quæ Paris Menelao abstulerat: sed Achillis crudelitatem exhorruit. Deniq; anci-
is se committit, quàm vt in manus hostis duri & implacabilis incidat.

ἰσ᾽ ἀχαιοῖς] Morem antiquum per transennam notat, inquit noster Eustathius, qui fuit vt sæpe ciues hostibus dimi-
suorum partem darent pacis ineundæ causa. Quod etiam docetur suprà lib. σ. in clypeo Achillis, vbi alteram è dua-
qui obsident, duplex capere dicuntur consilium, vt alterutrum eligant obsessi, nimirum vel patiantur ciuitatem fu-
duas partes sua bona diuidant. Verba Poëtæ sunt: τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύω στρατοὶ ἥατο λαῶν Τεύχεσι λαμπόμενοι.
ἤνδανε βουλὴ Ἠὲ διαπραθέειν ἢ ἄνδιχα πάντα δάσασθαι Κτῆσιν ὅσην πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἔεργε.

ἀπὸ πέτρης] Eustathius rectè ista explicauit. quasi dicat Hector: Non est Achilles vir simplex ac mansueto ingenio,
qui à quercubus & saxis olim oriebantur: proinde non est mihi sperandum, vt humaniter me supplicem excipiat,
m cum eo colloqui concedat. Porrò illud de ortu hominum ex quercubus & saxis, sic se habet. Veteres & prisci
i montes incolebant, cauas rupes & arbores pro domib inhabitabant: cùm autem mulieres parerent, solebant fœ-
aitates exponere, quos cùm alij reperirent, illac transeuntes existimarunt à saxis & arboribus nasci homines, vnde e-
m simplicibus moribus esse credebantur Recitat Didymus. Vid. Eras. Adag. Cent. 8. prouer 87.

σαι] Strabo hunc locum enarrat lib. 13. vbi docet fontem Scamandri non esse, vbi Poëta assignat, sed in monte Ida:
fontem, non duos: probabileq; esse dicit, calidas aquas defecisse: frigidas autem, quia è Scamandro per alueũ sub-
entes, illic emergant, aut etiam quia vicinæ sint Scamandro, eius fontes dici potuisse. Paulò antè ex Demetrio, ho-
perito, vt inquit, quippe ibi natum, collem esse ait Idæ nomine Cotylum, suprà Scepsin stadia circiter 120. sitũ ex eo
ndrum, Granicum & Aesepum: hos quidem versus Septentrionem & Propontide è pluribus fontibus confluentes:
erò ex vnico, versus occasum. Hæc ille. Quod autem Poëta narrat, si verum est, inter aquarum miracula referendum
est.

est. Herodotus in Melpomene narrat, Theari amnis Scythici duodequadraginta fontes esse, ex eadem petra man lidos, partim frigidos.

l περιδινηθήτην] Non frustrà hoc dictum est: nam hinc probatur aliud fuisse antiquum Ilium à nouo, quod ambi continens montis dorsum. Strabo lib. 13. οὐδ' ἡ τοῦ Ἕκτορος, inquit, περιδρομὴ ἡ περὶ τὴν πόλιν ἔχει τι εὔλογον· οὐ γάρ ἐστι διὰ τὴν συνεχῆ ῥάχιν, ἡ δὲ παλαιὰ ἔχει περιδρομήν.

m ἤ μιν ἐκ θανάτοιο] Ex hoc loco adhuc conuinco, Poëtam per fatum aliud intellexisse, quàm ipsius Iouis decret idem ipsa Mineruæ verba paulò pòst perdocebunt, cùm dicet Hectorem fato iam destinatum morti: proinde non Iupiter rescinderet: quod idem in Sarpedonis morte vidimus. Sed inconstans est in hoc argumento Poësis Home

n ὡς δ' ἐν ὀνείρῳ] Concisè dicit, quod Virgilius copiosiùs, vt mox dicemus. Intelligit autem eos, qui in somno pre ne, qui Ephialtes Græcis dicitur, de quo Paulus Aegineta lib. 3. cap. 15. Macrob. lib. 1. in Somnium Scipionis. Lucre sentem locum facit Virgilius:

Ac veluti in somnis oculos vbi languida pressit
Nocte quies, nequicquam auidos extendere cursus
Velle videmur, & in medijs conatibus ægri
Succidimus, &c.

Vides autem quam fuerit arduum & operosum Achilli Hectorem vincere, vt etiam dolis tandem illi opus fuerit,

o κερδοσύνῃ ἡγήσατ' Ἀθήνη.] Vt nunc dicebamus, vincendo Hectori arcessendi fuerunt doli, quod Poëtam fin veritatem rei non potuerit dissimulare. Nam historia narrat Achillem insidiatum Hectori, & fraude illum interemis quit Dictys lib. 3. de bello Troiano, transacti sunt dies, quum repentè nunciatur, Hectorem obuiam Penthesileæ cu ctum. Quæ regina Amazonum, incertum precio, an bellandi cupidine auxiliatum Priamo aduentauerat. Gens bel finitimis indomita, specie armorum inclyta per mortales. Igitur Achilles paucis fidis adiunctis secum, insidiatum atq; hostem securum iam sui præuortit. Tum ingredi iam flumen incipientem, circumuenit ita cum, & omnes qui dolos huiuscemodi ignorauerant, ex improuiso interficit. At Dares Phrygius in prælio occisum Hectore ab Achill Hector Polybœtem, ducem Græcorum fortissimum, à se interfectum spoliare inciperet, immò & ipsum Achiller fœmur læsum fuisse. Sed & Dion Prusæus in Troianis, memorat, post Onuphitum illum Aegyptium, à quo belli T se didicisse ait, Achillem fuisse ab Hectore interfectum, proinde hoc etiam Homeri commentum miserè vellicat. C rem nouam plerisq; hoc esse scio propter illius authoris raritatem, huc transcribemus, vt à Naogeorgo translata tandem, inquit, Troianis in vrbem fugientibus, Hectorem scripsit ante mœnia animosissimè illum expectasse, & n cranti, neq; matri paruisse: deinde fugisse circum ciuitatem, quum liceuisset ingredi, atque ab Achille, qui semper f ab ipso dictus est, non potuisse comprehendi. Achiuos autem vidisse omnes, tanquam adessent spectaculo: & n lisse Achilli, quum tanta essent ab Hectore passi, eumque oderant, vt etiam mortuum vulnerarent. Deinde Deiph tra mœnia, immò Mineruam assimilatam Deiphobo, illumque decepisse, atq; in pugna Hectoris hastam furto ab uenire potuit, quomodo Hectorem interficeret, vertigine capitis laborans circa mendacium, & reuerà pugnam t denarrans. Maximè enim absurdis somnijs similia videntur, quæ in ea pugna acciderunt. Quum aũt huc processi silijt silentio, non habens quidnam poësi vteretur: simul & infensus mendacijs, certamen quoddam sepulchrale valde ridiculè: & regis Priami aduentum ad Achillem, nemine Achiuorum sentiente, & precia redemptionis Hect que Memnonis auxilia, neq; Amazonum, tam admiranda magnaq; ausus est dicere: neq; Achillis mortem, neq; tionem. Non enim sustinuit (opinor) olim mortuum Achillem, fingere denuò interfectum, neq; vicisse qui succul sent: neque victricem ciuitatem vastatam esse. Posteri verò, vtpote in errorem ducti, & mendacio præualente, iar scripserunt. Res autem in veritate sic habuerunt. Achille interfecto ab Hectore, quum nauibus ferret auxilium, Tr & prius, prope naues habuerunt, vt Achiuos custodirent: metuebant enim ne noctu profugerent, &c. Hæc Prusa res se habeat, fassus est Poëta nõ potuisse Hectorem, nisi dolis & fraude vinci: & ne quidem à solo Achille, nisi M liatrix affuisset, qua re superior fuit Hectore, quem ipse Apollo, cuius anteà semper, immò & in ipsa fuga præsidio Hector paulò pòst agnoscet.

p λίσσομ' ὑπὲρ ψυχῆς] Plutarchus in lib. de aud. Poëtis, vbi loquitur de ijs quæ nobis in Poëtis obseruanda sunt, merat, nimirum discrimina gentium, vt videamus quid Græcis, quid barbaris sit peculiariter à Poëta attributum. Troianorum, multos in potestatem hostium viuos peruenisse, neminem Græcorum: & quòd illorum multi sup hostibus, vt Adrastus, Antimachi filij, Lycaon, ipseq; Hector pro sepultura Achillem deprecans: horum nullum, cum esse, in pugna supplicare: Græcanicum, pugnando vincere aut mori.

q μή με κύνας γόνων] Indignam videtur rem heroë magnanimo facere, quem tam crudelem & inhumanum effin mici vlciscendi, quo flagrabat desiderio, temperari potest, vt omni excusatione Achilles non careat: modum tam videtur.

r ἤματι τῷ ὅτε κέν σε Πάρις] Diuinatio morituro Hectori tribuitur, qualis etiam suprà Patroclo tributa est, qui H fatum augurabatur: qua de re vide quid illic diximus. Porrò finxit Homerus ab Apolline & Paride Achillem inter ridet Dion loco iam laudato. Historia narrat, eum à Paride in templo Apollinis Thymbræi, quò dolo erat accers sub spe ducendæ Polyxenæ interfectum. Dissident tamen in aliquot narrationis partibus Dictys & Dares, sed de mortis consentiunt. Ea referre longum esset. Pausanias in Atticis ab Apolline etiam interfectum Achillem admitti ait, omnes ex gente & Aeacidarum nomine, diuinitùs oblata nece occubuisse: Achillem enim, inquit, vt Homerus didit, ab Alexandro Priami filio & Apolline: Pyrrhum verò eius filium à Delphis iussu oraculi occisum.

s ἀμφοτέρων μετόπισθε ποδῶν] Idem memoratur à Dicty lib. 3. Ipse (Achilles) inquit, cùm cæde inimicissimi, tum ris ferox, spoliatum armis hostem mox constrictis in vnum pedibus, vinculo currui postremò adnectit. Dein vbi a tomedonti imperat, daret lora equis. Ita concito currui per campum, quà maximè videri poterat, peruolat, hoster modum circumtrahens. Genus pœna nouum miserandumq;. At apud Troiam, vbi spolia Hectoris desuper è mur re, quæ Græci præcepto Regis, ante ora hostium prætulerant, tantus per totam ciuitatem luctus atq; clamor edit consternatæ vocibus, ex alto decidisse crederentur, nostris cum insultatione reclamantibus. Mox ex omni parte c bus, vrbs clauditur. Fœdatur regni habitus, atque in modum lugubrem funestumq;, obducta facies ciuitatis: quun gotio assolet, repentè concursus trepidantium fieret in eundem locũ: ac statim sine vlla certa ratione per diuersur ctus crebri, modò tota vrbe silentium ex incerto. &c. Hæc ille. Sed Dares hæc omnia non agnoscit, videlicet sic tra ab Achillis curru. Hos autem luctus Poeta præcipuè in Priamo, Hecuba & Andromache describit. Cætera facilia su nostram explicationem non requirunt. Quod autem ad hunc locum pertinet, quæritur apud Scholiastem Græcum Hectorem trahat. Non quòd ita crudelis sit, inquit, cùm & ipsum Eetionem cùm interfecisset, non spoliauerit, sed inhumauerit. Idcirco igitur fieri dicit, quòd indignè etiam anteà Patrocli cadauer deturpârit, adeò vt non qui vlci iniuriam primi inferunt propriè ius violare dicantur: Callimachus autem ait, patrium esse morem Thessalis gentil cisores circa sepulchra mortuorum trahere. Simonem enim ait, genere Thessalum, Eurydamantem Mi filium, qui fratrem suum Thrasynum interfecerat, primùm traxisse, atque isti consuetudini fecisse primùm initium. Vnde & hoc Achillem ex patria consuetudine fecisse.

FINIS LIBRI XXII. HOM. ILIAD.

[ΥΠ]ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ [ΨΙ] ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

[Ἀ]ΧΙΛΛΕΥΣ τῶν νενομισμένων ἐπὶ τοῖς νεκροῖς μεταδίδωσι Πατρόκλῳ, τυραννήσας καὶ σφάξας ἐπ᾽ αὐτῷ δυοκαίδεκα Τρωικοὺς νεανίσκους, καὶ κύνας καὶ ἵππους, καὶ ἄλλα ἱερεῖα. ἔπειτα καὶ ἀγῶνα ἐπιτάφιον ποιεῖ, ἐν ᾧ νικᾷ ἵπποις μὲν Διομήδης, δρόμῳ δὲ Ὀδυσσεύς, ἄλλοι δὲ [...] ὁ ἀγὼν διαλύεται.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

[Ψ, Δ]αναοῖσιν ἀγῶνα διδοὺς ἐτέλεσσεν Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Ἐπιτάφιος.

Ὣς οἱ μὲν στενάχοντο κατὰ πτόλιν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο,
Οἱ μὲν ἄρ᾽ ἐσκίδναντο ἑὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος·
[Μυρμιδόνα]ς δ᾽ οὐκ εἴα ἀποσκίδνασθαι Ἀχιλλεύς,
[ἀλλ᾽ ὅ γ᾽] ἑτάροισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα,
[Μυρμιδ]όνες ταχύπωλοι, ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι,
[μὴ δὴ π]ω ὑπ᾽ ὄχεσφι λυώμεθα μώνυχας ἵππους,
[ἀλλ᾽ αὐτοῖς] ἵπποισι καὶ ἅρμασιν ἆσσον ἰόντες,
[Πάτροκλον] κλαίωμεν.[a] ὁ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
[αὐτὰρ ἐπεί] κ᾽ ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα γόοιο,
[ἵππους λυσσά]μενοι δορπήσομεν ἐνθάδε πάντες.
[Ὣς ἔφα]θ᾽. οἱ δ᾽ ᾤμωξαν ἀολλέες· ἦρχε δ᾽ Ἀχιλλεύς·
[οἱ δὲ τρὶς περ]ὶ νεκρὸν ἐύτριχας ἤλασαν ἵππους
[μυρόμενοι· μετὰ] δέ σφι Θέτις γόου ἵμερον ὦρσε.
[Δεύοντο ψάμ]αθοι,[b] δεύοντο δὲ τεύχεα φωτῶν
[δάκρυσι· τοῖ]ον γὰρ πόθεον μήστωρα φόβοιο.
[Τοῖσι δὲ Πηλ]είδης ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
[χεῖρας ἐπ᾽ ἀ]νδροφόνους θέμενος στήθεσσιν ἑταίρου.
[Χαῖρέ μ]οι ὦ Πάτροκλε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι.
[πάντα γὰρ ἤ]δη τοι τελέω τὰ πάροιθεν ὑπέστην,
[Ἕκτορα δεῦ]ρ᾽ ἐρύσας δώσειν κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι·
[δώδεκα δὲ] προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσειν
[Τρώων ἀγλ]αὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.
[Ἦ ῥα, κα]ὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα,
[πρηνέα πὰ]ρ λεχέεσσι Μενοιτιάδαο τανύσσας
[ἐν κονίῃσ]ιν· οἱ δ᾽ ἔντε᾽ ἀφοπλίζοντο ἕκαστος
[χάλκεα, μ]αρμαίροντα· * λῦον δ᾽ ὑψηχέας ἵππους.
[κὰδ δ᾽ ἷζο]ν παρὰ νηὶ ποδώκεος Αἰακίδαο
[μυρίοι· αὐ]τὰρ ὁ τοῖσι τάφον μενοεικέα δαίνυ.
[Πολλοὶ μὲν] [c] βόες ἀργοὶ ὀρέχθεον ἀμφὶ σιδήρῳ
[σφαζόμενο]ι, πολλοὶ δ᾽ ὄιες καὶ μηκάδες αἶγες·
[πολλοὶ δ᾽ ἀργι]όδοντες ὕες θαλέθοντες ἀλοιφῇ,
[εὑόμενοι τα]νύοντο διὰ φλογὸς Ἡφαίστοιο·
[πάντῃ δ᾽ ἀ]μφὶ νέκυν * κοτυλήρυτον ἔρρεεν αἷμα.
[Αὐτὰρ τόν γ]ε ἄνακτα ποδώκεα Πηλεΐωνα
[εἰς Ἀγαμ]έμνονα δῖον ἄγον βασιλῆες Ἀχαιῶν,
[σπουδῇ πα]ραπεπιθόντες ἑταίρου χωόμενον κῆρ.
[Οἱ δ᾽ ὅ]τε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἷξον ἰόντες,
[αὐτί]κα κήρυκεσσι λιγυφθόγγοισι * κέλευσεν
[ἀμφὶ πυρὶ] στῆσαι τρίποδα μέγαν, εἰ πεπίθοιεν

ARGVMENTVM VIGESIMITERTII LIBRI

Homeri Iliadis.

ACHILLES iusta exequiarum exhibet Patroclo, tyrannizans & mactans propter ipsum duodecim Troianos adolescentes, & canes & equos, & alias victimas. Postea & certamen funebre instituit, in quo vincit quidem equis Diomedes, cursu autem Vlysses: alij autem aliter. & sic certamen dimittitur.

Aliud argumentum: vel inscriptio.

Ψ, Danais certamen exhibens perfecit Achilles.

Aliud.

Funebris.

SIC hi quidem suspirabant per vrbem: at Achiui
Postquam ad naues & Hellespontum peruenerunt,
Hi quidem dispergebantur suam ad nauem quisque:
Myrmidonas autem non siuit dispergi Achilles,
Sed hic suis socijs bellicosis locutus est:
Myrmidones veloces equos habentes mihi amabiles socij,
Nõdũ à currib. soluamus vnicã vngulã habẽtes equos,
Sed cum ipsis equis & curribus propius accedentes,
Patroclum defleamus: hic enim honor est mortuorũ.
At postquam tristi delectati fuerimus luctu,
Equos soluentes cœnabimus hîc omnes.
Sic dixit: hi aũt plorabãt frequentes, incœpit .v. Achilles:
Hi .a. ter circa cadauer pulchrè crinitos egerũt equos,
Lugẽtes: interq́; ipsos Thetis luctus desideriũ excitauit.
Madescebant arenæ, madescebantq́; arma virorum
Lacrymis, talem desiderabant artificem fugæ.
Inter hos aũt Pelides miserabilem orsus est luctum,
Manus homicidas imponens pectoribus amici:
Gaude mihi ô Patrocle, & in Plutonis ædibus.
Omnia enim iã tibi perago, quæ anteà pollicitus sum:
Hectorẽ huc tractũ daturũ canib. in frusta cruda discerpendum:
Duodecim .a. ante pyrã obtruncaturũ
Troianorum nobiles filios, ob te interfectum iratus.
Dixit, & in Hectorẽ nobilẽ indignissimã molitus est rem,
Pronũ apud lectũ Menœtiadæ extendens
In pulueribus: hi verò arma exuerunt singuli,
Aerea splendida: solueruntq́; altisonantes equos.
Discubuerunt aũt apud nauem velocipedis Aeacidæ
Infiniti: at hic illic epulum funebre lautũ instruxit.
Multi quidem boues candidi mugiebant circa ferrũ,
Dum iugularẽtur: multæ etiã oues & balãtes capræ,
Multi etiam albis dentibus sues florentes pinguedine
Vsti extendebantur per flammam ignis,
Vndiq́; autem circũ cadauer multus fluebat sanguis:
At hunc regem velocipedem Pelidem
Ad Agamemnonem diuum duxerunt reges Achiuorum,
Vix flectentes, causâ socij iratum corde:
Hi .a. cũ iam ad tentoriũ Agamemnonis peruenerũt,
Statim præconibus argutis imperauit
Ad ignem statuere lebetẽ magnũ, si inducere possent profecti

γρ. λῦον δ᾽ μώνυχας ἵπ.

γρ. κοτυλήρυτον

γρ. κέλευσεν

Πηλεΐ-

Πηλείδην [f] λούσασθαι ἀπὸ βρότον αἱματόεντα.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἠρνεῖτο * στερεῶς, ἐπὶ δ' ὅρκον ὄμοσσεν,
Οὐ μὰ Ζῆν' ὅς τίς τε θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Οὐ θέμις ἐστὶ λοετρὰ καρήατος ἆσσον ἱκέσθαι,
Πρίν γ' ἐνὶ Πάτροκλον θέμεναι πυρὶ, σῆμά τε χεῦσαι,
Κείρασθαί τε κόμην· ἐπεὶ οὔ μ' ἔτι δεύτερον ὧδε
Ἵξετ' ἄχος κραδίην, ὄφρα ζωοῖσι μετείω.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν νῦν στυγερῇ πειθώμεθα δαιτί·
Ἠῶθεν δ' ὄτρυνον ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον
Ὕλην τ' ἀξέμεναι, παρά τε σχεῖν, ὡς ἐπιεικὲς
Νεκρὸν ἔχοντα νέεσθαι ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα·
Ὄφρ' ἤτοι τοῦτον μὲν ἐπιφλέγῃ ἀκάματον πῦρ
Θᾶσσον ἀπ' ὀφθαλμῶν, λαοὶ δ' ἐπὶ ἔργα τράπωνται.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο.
Ἐσσυμένως δ' ἄρα δόρπον ἐφοπλίσσαντες ἕκαστοι
Δαίνυντ'· οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν κλισίηνδε ἕκαστος·
Πηλείδης δ' ἐπὶ θινὶ πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
Κεῖτο βαρὺ στενάχων πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
Ἐν καθαρῷ, ὅθι κύματ' ἐπ' ἠϊόνος κλύζεσκον,
Εὖτε τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων, μελεδήματα θυμοῦ,
Νήδυμος ἀμφιχυθείς (μάλα γὰρ κάμε φαίδιμα γυῖα
Ἕκτορ' ἐπαΐσσων προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.)
Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο,
Πάντ' αὐτῷ μέγεθός τε καὶ ὄμματα κάλ' ἐϊκυῖα,
Καὶ φωνήν· καὶ τοῖα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν.
Εὕδεις, αὐτὰρ ἐμεῖο λελασμένος ἔπλευ Ἀχιλλεῦ·
Οὐ μέν μευ ζώοντος ἀκήδεις, ἀλλὰ θανόντος·
[k] Θάπτε με ὅττι τάχιστα, πύλας Ἀΐδαο * περήσω.
* Τῆλέ με εἴργουσι ψυχαὶ εἴδωλα καμόντων,
Οὐδέ με πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἐῶσιν·
Ἀλλ' αὔτως ἀλάλημαι ἀν' εὐρυπυλὲς Ἄϊδος δῶ.
Καί μοι δὸς τὴν χεῖρ', ὀλοφύρομαι. [l] οὐ γὰρ ἔτ' αὖτις
Νίσομαι ἐξ Ἀΐδαο, ἐπήν με πυρὸς λελάχητε.
Οὐ μὲν γὰρ ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἑταίρων
Βουλὰς ἑζόμενοι βουλεύσομεν· ἀλλ' ἐμὲ μὲν κὴρ
Ἀμφέχανε στυγερή, ἥπερ λάχε γιγνόμενόν περ.
Καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τείχει ὑπὸ Τρώων εὐηγενέων ἀπολέσθαι.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω καὶ ἐφήσομαι, αἴ κε πίθηαι,
Μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὀστέ' Ἀχιλλεῦ·
Ἀλλ' ὁμοῦ, ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν,
Εὖτέ με τυτθὸν ἐόντα Μενοίτιος ἐξ Ὀπόεντος
Ἤγαγεν ὑμέτερόνδ', ἀνδροκτασίης * ὑπὸ λυγρῆς,
Ἤματι τῷ ὅτε παῖδα κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,
Νήπιος οὐκ ἐθέλων, ἀμφ' * ἀστραγάλοισι χολωθείς.
Ἔνθα με δεξάμενος ἐν δώμασιν ἱππότα Πηλεὺς,
Ἔτραφέ τ' ἐνδυκέως, καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνεν·
Ὣς δὲ καὶ ὀστέα νῶϊν ὁμὴ σορὸς ἀμφικαλύπτοι,
[m] Χρύσεος ἀμφιφορεὺς, τόν τοι πόρε πότνια μήτηρ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Τίπτε μοι ἠθείη κεφαλὴ δεῦρ' εἰλήλουθας,
Καί μοι ταῦτα ἕκαστ' ἐπιτέλλεαι; αὐτὰρ ἐγώ τοι
Πάντα μάλ' ἐκτελέω, καὶ πείσομαι, ὡς σὺ κελεύεις.
Ἀλλά μοι ἆσσον στῆθι· μίνυνθά περ ἀμφιβαλόντε
Ἀλλήλους, ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα γόοιο.

γρ. συνεχέως,
γρ. περῆσαι.
γρ. ἴλλουσι ψυχ.
γρ. ἀλιγδ-νῆς,
γρ. ἀστραγάλῃσι

Pelidem ut ablueret tabem cruentam.
At hic recusabat constanter, insuperq; iura
Non per Ioue, qui deorũ summus & præs
Non fas est lauacra ad caput propè accedere
Antequã Patroclũ imposuero rogo, tumulũ
Secueroq; comã: quoniam nõ mihi amplius
Inuadet dolor animum, quamdiu viuis in
At sanè nunc inuiso pareamus epulo.
Diluculo autem impera Rex virorum Ag
Materiamq; comportare, præbereq; quant
Mortuum habere subeuntem tenebras obs
Vt certè hunc quidem comburat indefessu
Ocyus ab oculis, populi autem ad opera re
Sic dixit: illi autem hunc libenter. q. au
paruerunt.
Sedulò autem cœnam parantes singuli
Conuiuabantur, neq; quid animus egebat
At postquam potus & cibi desiderium e
Hi. q. dormiturientes iuerunt ad tentori
Pelides autem in littore multisoni maris
Iacebat grauiter ingemens, multos inte
In loco puro, vbi fluctus littus alluebant.
Quando hunc somnus cepit soluens curas
Dulcis circũfusus (valde. n. l[illegible]ssauerat for
Hectorem persequens circum Ilium altum
Superuenit anima Patrocli miseri,
Omnib ipsi magnitudineq; & oculis pulc
Et voce, & tales circa corpus vestes indut
Astitit aũt supra caput, & ipsum verbo
Dormis, & mei oblitus es Achilles?
Non quidem me viuentem negligebas, sed
Sepeli me quàm citissimè, portas Plutonis
Longè me abigunt animæ, vmbræ defunc
Neq; me aliquo modo misceri alijs trans
Sed incassum erro p latas portas habentẽ
Et mihi da manũ, lamentor: non. n. amp
Veniam ab inferis, postquam me rogo tra
Non etenim viui dilectis seorsim à socijs
Consilia sedendo cõsultabimus sed me qu
Absorbuit odiosum, qđ me sortitũ est eti
Atq; etiam tibi ipsi fatum, ô dijs par Ach
Muro sub Troianorum generosorum per
Aliud aũt tibi dicam, & mandabo, si fort
Ne mea à tuis seorsum condas ossa Achille
Sed simul, sicut nutriti sumus in vestris
Quando me paruulũ existentẽ Menœtius
Duxit ad vestram domum, cædem ob per
Die illo quando filium interfeci Amphida
Stultus, non volens, in ludo talorum iratu
Tum me excipiens in ædibus eques Peleus
Nutriuit accuratè, & tuum famulum no
Sic etiam & ossa nobis vna vrna contegat
Aurea amphora, quam tibi dedit venera
Hunc aũt excipiens allocutus est pedibu
Cur mihi ô charum caput, huc venisti,
Et mihi hæc singula mandas? at ego tibi
Omnia diligenter perficiam, & obediam,
Sed me prope sta, vt paululum saltem com
Inuicem miserabili delectemur luctu

ὡς φάς ὠρέξατο χερσὶ φίλῃσιν,
δ' ἔλαβε· ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἠΰτε καπνὸς
ᾤχετο τετριγυῖα. ταφὼν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς,
χερσί τε συμπλατάγησεν, ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν ἔειπεν,
ὢ πόποι, ἦ ῥά τίς ἐστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι
ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν.
παννυχίη γάρ μοι Πατρόκλῆος δειλοῖο
ψυχὴ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε,
καί μοι ἕκαστ' ἐπέτελλεν· ἔϊκτο δὲ θέσκελον αὐτῷ.
ὣς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο·
μυρομένοισι δὲ τοῖσι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς
ἀμφὶ νέκυν ἐλεεινόν· ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων
οὐρῆάς τ' ὤτρυνε καὶ ἀνέρας ἀξέμεν ὕλην
πάντοθεν ἐκ κλισιῶν· ἐπὶ δ' ἀνὴρ ἐσθλὸς ὀρώρει
Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος·
οἱ δ' ἴσαν ὑλοτόμους πελέκεας ἐν χερσὶν ἔχοντες,
σειράς τ' εὐπλέκτους· πρὸ δ' ἄρ' οὐρῆες κίον αὐτῶν·
πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα, πάραντά τε δόχμιά τ' ἦλθον.
ἀλλ' ὅτε δὴ κνημοὺς προσέβαν πολυπίδακος Ἴδης,
αὐτίκ' ἄρα δρῦς ὑψικόμους ταναήκεϊ χαλκῷ
τάμνον ἐπειγόμενοι· ταὶ δὲ μεγάλα κτυπέουσαι
πῖπτον· τὰς μὲν ἔπειτα διαπλήσσοντες Ἀχαιοὶ
ἔκδεον ἡμιόνων· ταὶ δὲ χθόνα ποσσὶ δατεῦντο,
ἐλδόμεναι πεδίοιο διὰ ῥωπήϊα πυκνά.
πάντες δ' ὑλοτόμοι φιτροὺς φέρον (ὣς γὰρ ἀνώγει
Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος)
κὰδ δ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς βάλλον ἐπισχερώ, ἔνθ' ἄρ' Ἀχιλλεὺς
φράσσατο Πατρόκλῳ μέγα ἠρίον, ἠδὲ οἷ αὐτῷ.
αὐτὰρ ἐπεὶ πάντῃ παρακάββαλον ἄσπετον ὕλην,
εἵατ' ἄρ' αὖθι μένοντες ἀολλέες· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
αὐτίκα Μυρμιδόνεσσι φιλοπτολέμοισι κέλευσε,
χαλκὸν ζώννυσθαι, ζεῦξαι δ' ὑπ' ὄχεσφιν ἕκαστον
ἵππους· οἱ δ' ὄρνυντο, καὶ ἐν τεύχεσσιν ἔδυνον·
ἂν δ' ἔβαν ἐν δίφροισι παραιβάται, ἡνίοχοί τε·
πρόσθε μὲν ἱππῆες, μετὰ δὲ νέφος εἵπετο πεζῶν,
μυρίοι· ἐν δὲ μέσοισι φέρον Πάτροκλον ἑταῖροι.
θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυον, ἃς ἐπέβαλλον
κειρόμενοι· ὄπιθεν δὲ κάρη ἔχε δῖος Ἀχιλλεὺς
ἀχνύμενος· ἕταρον γὰρ ἀμύμονα πέμπ' Ἄϊδός δε·
οἱ δ' ὅτε χῶρον ἵκανον ὅθι σφίσι πέφραδ' Ἀχιλλεὺς,
κάτθεσαν, αἶψα δέ οἱ μενοεικέα νήεον ὕλην.
ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
στὰς ἀπάνευθε πυρῆς ξανθὴν ἀπεκείρατο χαίτην,
τήν ῥα Σπερχειῷ ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
Σπερχεί', ἄλλως σοί γε πατὴρ ἠρήσατο Πηλεὺς,
κεῖσέ με νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
σοί τε κόμην κερέειν, ῥέξειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην·
πεντήκοντα δ' ἔνορχα παρ' αὐτόθι μῆλ' ἱερεύσειν
ἐς πηγὰς, ὅθι τοι τέμενος, βωμός τε θυήεις.
ὣς ἠρᾶθ' ὁ γέρων, σὺ δέ οἱ νόον οὐκ ἐτέλεσσας.
νῦν δ' ἐπεὶ οὐ νέομαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Πατρόκλῳ ἥρωϊ κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι.
ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ κόμην ἑτάροιο φίλοιο
θῆκεν· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο·
καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,
εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αἶψ' Ἀγαμέμνονι εἶπε παραστάς,
Ἀτρείδη, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε λαὸς Ἀχαιῶν

Sic fatus, extendit manus amicas,
Neq; prehendit. anima. n. sub terram tanquam fumus
Abyt murmure stridēs: stupefactus. a. surrexit Achilles,
Manibusq; complosit, sermonemq; lugubrem dixit:
Papè, certè aliqua est etiam in inferni domibus
Anima, & simulachrū, sed pcordia non insunt omni-
Pernox enim mihi Patrocli infelicis (no.
Anima astitit ploransq; lamentansq;.
Et mihi singula præcepit: similisq; erat mirè ipsi.
Sic dixit: illis. a. omnib. desiderium excitauit luctus.
Lugentibus autem ipsis apparuit rosea Aurora,
Circa cadauer miserabile: at rex Agamemnon
Mulosq; exciuit, & viros ad conuehendam materiam
Vndiq; è tentoriјs. simul. a. vir strenuus excitabatur
Meriones, minister fortitudinem amantis Idomenei:
Hi verò ibant lignisecas secures in manibus habentes,
Vinculaq; bene implexa: ante. a. ipsos muli ibant:
Multaq; accliuia, decliuia, præruptaq; transuersaq; transierunt.
At quum iam ad iuga venerunt fontosæ Idæ,
Protinus quidem quercus alticomas lato ferro
Incidebant festinantes: hæ. a. magnum sonum dantes
Cadebant. has quidem postea præcidentes Achiui
Alligabant mulis. hi. v. terram pedibus partiebātur,
Gestientes campi per arbusta densa.
Omnes. a. calones truncos ferebant (sic enim iusserat
Meriones famulus amantis viros Idomenei)
Atque in littore deiecerunt ordine, vbi Achilles
Designauerat Patroclo magnum sepulchrū, & sibiјpsi.
At postq̄ vndiq; apposuerunt immensam materiem,
Sederunt illic manentes conferti: at Achilles
Confestim Myrmidonibus pugnacibus iussit
Armis indui, iungereq; sub curribus vnumquemq;
Equos: hi verò festinabant & arma induerunt,
Conscenderuntq; currus pugnatores aurigæq;:
Ante. q. equites, ponè aūt nubes sequebatur peditum
Infiniti, inq; medijs ferebant Patroclum socij:
Capillis autem totū mortuum tegebāt quos inijciebāt
Tondentes. ponè autem caput tenebat diuus Achilles
Mæstus. sociū. n. strenuū mittebat ad inferos. (chilles,
Hi. v. quādo ad locū puenerūt, vbi ipsis indicauerat A-
Deposuerūt: statimq; ei sufficiētē accumularūt materiā
Ibi rursus alia cogitauit pedibus valens diuus Achilles.
Stans seorsum à pyra, flauam abscidit comam,
Quam Sperchio fluuio nutriebat florescentem.
Indignabundus aūt dixit, inspiciens nigrum pontum:
Sperchie, frustra tibi pater vouit Peleus,
Illuc me reuersum dilectam in patriam terram,
Tibi comā tōsurum, sacrificaturumq; sacrā hecatōben:
Quinquaginta. a. masculas illic oues sacrificaturum
Ad fontes, vbi tibi fanum, altareq; odoratum.
Sic vouit senex: tu. v. ei desiderium non perfecisti.
Nunc. a. quoniam non redibo dilectā in patriā terram,
Patroclo heroi comam præbebo asportandam.
Sic fatus, comam in manibus dilecti socij
Posuit: his autem omnibus desiderium mouit luctus.
Et sanè lugentibus occidisset lumen Solis,
Nisi Achilles protinus Agamemnoni dixisset astans:
Atride (tibi enim maximè populus Achiuorum

γρ. συμπλατάγησεν,
γρ. ἐφ'
γρ. κλισιέων
γρ. διαρρήσσοντες
γρ. μάλιστα

L Πείσον-

Πείσονται μύθοισι) γόοιο μὲν ἔστι καὶ ἆσαι·
Νῦν δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς σκέδασον, καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
Ὅπλεσθαι· τάδε δ' ἀμφιπονησόμεθ' οἷσι μάλιστα
Κήδεός ἐστι νέκυς· παρὰ δ' οἱ ταγοὶ ἄμμι μενόντων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὐτίκα λαὸν μὲν σκέδασεν κατὰ νῆας ἐΐσας,
Κηδεμόνες δὲ παρ' αὖθι μένον, καὶ νήεον ὕλην.
γρ. ἑκατόμπεδον Ποίησαν δὲ πυρὴν * ἑκατόμπεδον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν ἀχνύμενοι κῆρ.
Πολλὰ δὲ ἴφια μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς
Πρόσθε πυρῆς ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον· ἐκ δ' ἄρα πάντων
Δημὸν ἑλὼν ἐκάλυψε νέκυν μεγάθυμος Ἀχιλλεὺς
Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς· περὶ δὲ δρατὰ σώματα νήει.
γρ. δ' ἐτίθει Ἐν * δὲ τίθει μέλιτος καὶ ἀλείφατος ἀμφιφορῆας,
Πρὸς λέχεα κλίνων· πίσυρας δ' ἐριαύχενας ἵππους
γρ. στεναχίζων. Ἐσσυμένως ἐνέβαλλε πυρῇ, μεγάλα * στοναχίζων.
Ἐννέα τῷ γε ἄνακτι τραπεζῆες κύνες ἦσαν,
Καὶ μὲν τῶν ἐνέβαλλε πυρῇ δύο δειροτομήσας·
Δώδεκα δὲ Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
Χαλκῷ δηϊόων. κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα·
Ἐν δὲ πυρὸς μένος ἧκε σιδήρεον, ὄφρα νέμοιτο.
Ὤμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,
Χαῖρέ μοι ὦ Πάτροκλε, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι·
Πάντα γὰρ ἤδη τοι τελέω τὰ πάροιθεν ὑπέστην.
Δώδεκα μὲν Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
Τοὺς ἅμα σοὶ πάντας πῦρ ἐσθίει. Ἕκτορα δ' οὔτι
Δώσω Πριαμίδην πυρὶ δαπτέμεν, ἀλλὰ κύνεσσιν.
Ὣς φάτ' ἀπειλήσας. τὸν δ' οὐ κύνες ἀμφεπένοντο·
Ἀλλὰ κύνας μὲν ἄλαλκε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἤματα καὶ νύκτας· ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ,
Ἀμβροσίῳ, ἵνα μή μιν ἀποδρύφοι ἑλκυστάζων·
Τῷ δ' ἐπὶ κυάνεον νέφος ἤγαγε Φοῖβος Ἀπόλλων
Οὐρανόθεν πεδίονδε· κάλυψε δὲ χῶρον ἅπαντα
Ὅσσον ἐπεῖχε νέκυς, μὴ πρὶν μένος ἠελίοιο
Σκήλει' ἀμφὶ περὶ χρόα ἴνεσιν ἠδὲ μέλεσσιν.
Οὐδὲ πυρὴ Πατρόκλου ἐκαίετο τεθνηῶτος.
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
Στὰς ἀπάνευθε πυρῆς, δοιοῖς ἠρᾶτ' ἀνέμοισι,
Βορέῃ καὶ Ζεφύρῳ, καὶ ὑπέσχετο ἱερὰ καλά·
Πολλὰ δὲ καὶ σπένδων χρυσέῳ δέπαϊ, λιτάνευεν
γρ. νεκροί, Ἐλθέμεν, ὄφρα τάχιστα πυρὶ φλεγεθοίατο * νεκρὸν,
Ὕλη τ' ἐσσεύοιτο καήμεναι· ὠκέα δ' Ἶρις
γρ. μετ' ἄγγελος Ἀράων ἀΐουσα * μετάγγελος ἦλθ' ἀνέμοισιν.
Οἱ μὲν ἄρα Ζεφύροιο δυσαέος ἀθρόοι ἔνδον
Εἰλαπίνην δαίνυντο· θέουσα δὲ Ἶρις ἐπέστη
Βηλῷ ἔπι λιθέῳ· τοὶ δ' ὡς ἴδον ὀφθαλμοῖσι,
Πάντες ἀνήϊξαν, κάλεόν τέ μιν εἰς ἓ ἕκαστος·
Ἡ δ' αὖθ' ἕζεσθαι μὲν ἀνήνατο, εἶπε δὲ μῦθον,
Οὐχ ἕδος· εἶμι γὰρ αὖθις ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Αἰθιόπων ἐς γαῖαν, ὅθι ῥέζουσ' ἑκατόμβας
Ἀθανάτοις, ἵνα δὴ καὶ ἐγὼ μεταδαίσομαι ἱρῶν.
Ἀλλ' Ἀχιλεὺς Βορέην ἠδὲ Ζέφυρον κελαδεινὸν
Ἐλθεῖν ἀρᾶται, καὶ ὑπίσχεται ἱερὰ καλὰ,
Ὄφρα πυρὴν ὄρσητε καήμεναι, ᾗ ἔνι κεῖται
Πάτροκλος, τὸν πάντες ἀναστενάχουσιν Ἀχαιοί.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπεβήσετο· τοὶ δ' ὀρέοντο
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, νέφεα κλονέοντε πάροιθεν·
γρ. ἀήμενοι Αἶψα δὲ πόντον ἵκανον * ἀήμεναι· ὦρτο δὲ κῦμα

Parebunt dictis)luctu quidem licet etiā a
Nunc autem à pyra dimitte, & cœnam iub
Parari: hæc.a.curabimus quibus maximè
Cura dignus est mortuus: apud nos.a.duce.
At postquā hoc audiuit rex virorum A
Confestim populū quidem dimisit ad naue
Funeratores.a, illic manebāt, & accumula
Fecerunt autem pyram centumpedum qu
Inq; pyra suprema cadauer posuerunt tris
Multas.a.pingues oues, & errabundas ca
Ante pyrā excoriarunt & disposuerunt: e
Adipē accipiēs, obtexit cadauer magnanin
Ad pedes à capite: circūq; excoriata corpo
Imposuitq; mellis & olei amphoras
Ad feretrū acclinans: quatuor.a.procera ce
Festinanter iniecit pyræ, grauiter suspiran
Nouem huic regi mensarij canes erant,
Et quidem ex his iniecit pyræ duos obtrun
Duodecim etiā Troianorū magnanimor
Ferro mactans: mala.a.mente meditabatu
Inq; ignis robur proiecit ferreum, vt depa
Luxitq; deinde: dilectum.a.nominauit am
Gaude mihi ô Patrocle, etiam in inferni
Omnia enim iā tibi perficio, quæ antea po
Duodecim qdē Troianorū magnanimorū
Quos vnà tecū omnes ignis absumit: Hect
Dabo Priamidem igni deuorandum, sed
Sic dixit minatus: hunc verò non can
niabant.
Nam canes quidem abegit Iouis filia Ven
Dies & noctes: rosaceoq; vnxit oleo
Diuino, vt non ipsum laceraret trahens.
Huic verò nigram nubem induxit clarus
Cœlitùs ad campum: operuitq; locum totu
Quantum occupabat cadauer, ne priùs v
Siccaret circùm circa corpus neruis & me
Neq; pyra Patrocli ardebat mortui.
Tunc rursus alia cogitauit pedibus valēs
Stans seorsim à pyra duos orabat ventos,
Boreā & Zephyrū, & promittebat sacri
Multa etiam libans aureo calice, supplica
Vt venirent, vt citissimè igne comburere
Lignumq; festinaret ardere: velox autem
Preces audiens, internuncia venit ventis:
Hi quidē Zephyri grauiter spirantis frequ
Conuiuium celebrabant: currens autem I
Limine in lapideo: hi.v.vt viderunt ocul
Omnes surrexerunt, vocaruntq; ipsum ad
Hæc.a.illic sedere quidem negabat: dixit a
Non sedi est locus. redeo.n.rursus in Oc
Aethiopum ad terram, vbi sacrificant he
Immortalibus: vt iam & ego particeps sim
Verùm Achilles Boream & Zephyrum so
Venire orat, & pollicetur sacra pulchra,
Vt pyram suscitetis ad comburendum, in
Patroclus, quem omnes deplorant Achiui.
Hæc quidem sic loquuta abijt: hi verò r
Sonitu immenso, nubes tumultuariè agen
Statim.a.ad pōtū puenerūt ad stādū. elat

...υγυρῆ. Τρωΐλω δ' ἐρίβωλον ἱκέσθlω,
...τοῖσlω, μέγα δ' ἴαχε θεσπιδαὲς πῦρ·
...ἄρα ταί γε πυρῆς ἄμυδις φλόγ' ἔβαλλον.
...γέως· ὁ δ' παννύχιος ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
...ρητῆρος, ἔχων δέπας ἀμφικύπελλον,
...φυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δ' γαῖαν,
...ήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.
...παιδὸς ὀδύρεται ὀστέα καίων
...θανὼν δειλοὺς ἀκάχησε τοκῆας·
...ἑταίροιο ὀδύρετο ὀστέα καίων,
...πυρκαϊὴν, ἁδινὰ * στοναχίζων.
...σφόρος εἶσι φόως ἐρέων ἐπὶ γαῖαν,
...ροκόπεπλος ὑπεὶρ ἅλα κίδναται ἠώς,
...καϊὴ ἐμαραίνετο, παύσατο δ' φλόξ·
...πάλιν αὖτις ἔβαν οἶκόνδε νέεσθαι,
...πόντον· ὁ δ' ἔστενεν οἴδματι θύων.
...ἀπὸ πυρκαϊῆς ἑτέρωσε λιασθεὶς,
...ηὼς, ἐπὶ δ' γλυκὺς ὕπνος ὄρουσεν.
...Ἀτρείωνα ἀολλέες ἠγερέθοντο,
...ομένων ὅμαδος καὶ δοῦπος ἔγειρεν·
...ωθεὶς, καί σφεας πρὸς μῦθον ἔειπεν,
...τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες παναχαιῶν,
...δ' πυρκαϊὴν σβέσατ' αἴθοπι οἴνῳ
...ὁππόσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
...κλοιο Μενοιτιάδαο λέγωμεν,
...κοντες (ἀριφραδέα δ' τέτυκται).
...ἔκειτο πυρῇ, τοὶ δ' ἄλλοι ἄνευθεν
...ιντ' ἐπιμὶξ ἵπποι τε καὶ ἄνδρες)
...χρυσέῃ φιάλῃ καὶ δίπλακι δημῷ
...εν αὐτὸς ἐγὼ ἄϊδι * κεύθωμαι·
...μάλα πολλὸν ἐγὼ πονέεσθαι ἄνωγα,
...ποιον ἔπειτα δ' καὶ τὸν Ἀχαιοὶ
...ηλόν τε τιθήμεναι, οἵ κεν ἐμεῖο
...έσσι πολυκλήϊσι λίπησθε.
...οἱ δ' ἐπίθοντο ποδώκει Πηλείωνι·
...πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ,
...λὸξ ἦλθε, βαθεῖα δ' κάππεσε τέφρη·
...ἑταίροιο ἐνηέος ὀστέα λευκὰ
...υσέlω φιάλlω, καὶ δίπλακα δημόν·
...θέντες, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν·
...σῆμα, θεμείλιά τε προβάλοντο
...ἔειτα δ' χυτlὼ ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν·
...σῆμα, πάλιν κίον· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
...ικε, καὶ ἵζανεν εὐρὺν ἀγῶνα·
...ρ' ἄεθλα, λέβητάς τε τρίποδάς τε,
...θ', ἵππους τε, βοῶν τ' ἴφθιμα κάρlωα,
...ευζώνους, πολιόν τε σίδηρον·
...πρῶτα ποδώκεσιν ἀγλαὰ ἄεθλα
...α ἄγεσθαι ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαν,
...τώεντα δύω καὶ εἰκοσίμετρον,
...ὰρ αὖ τῷ δευτέρῳ ἵππον ἔθηκεν
...δμήτlω, βρέφος ἡμίονον κυέουσαν·
...τάτῳ ἄπυρον κατέθηκε λέβητα,
...ἰσσαρα μέτρα κεχανδότα, λευκὸν ἔτ' αὔ-
...ἔθηκε δύο χρυσοῖο τάλαντα·
...δ' ἀμφίθετον φιάλlω ἀπύρωτον ἔθηκε.
...ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
...ίδη καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,

Flatu à vehementi. ad Troiam. a. fœcundã puenerunt,
Inq; ignẽ inciderunt: valdè. a. crepitauit ingens ignis:
Tota nocte. a. hi ex rogo simul flammã sursum iecerunt
Flantes stridulé. at tota nocte velox Achilles
Aureo ex cratere, habens poculum rotundum,
Vinum exhauriens humi fudit, rigauitq; terram,
Animam vocans Patrocli miseri.
Vt pater. a. sui filij lamentatur ossa cremans
Adolescẽtis, qui moriẽs miseros tristitia affecit parẽtes:
Sic Achilles socij lamentabatur ossa comburens,
Reptans prope rogum, frequenter ingemiscens.
Quando verò lucifer venit lumẽ nunciãs super terrã,
Quem post, crocea super mare spargitur aurora:
Tunc rogus emarcebat, cessabatq; flamma:
Venti. a. retrò iterum abiuerunt domum vt redirent
Thracium per pontum: hic. a ingemebat æstu feruens.
Pelides autem à rogo aliò seiunctus,
Procubuit fessus & in eum dulcis somnus irruit.
Qui. v. circa Atridẽ stare solent, crebri cõgregati sunt:
Quorũ ipsum accedentiũ tumultus & strepitus excita-
Sedit verò erectus, & ipsos verbo allocutus est, (uit:
Atrideq;, & alij optimates omnium Achiuorum,
Primùm quidem rogum extinguite nigro vino
Omnem, quantum occupauit ignis robur: at deinde
Ossa Patrocli Menetiadæ colligamus
Benè discernentes (cognitu facilia enim sunt:
In media namq; iacebat pyra, alij verò seorsum
In extrema ora vrebantur promiscuè equiq; & viri)
Et ea quidem in aurea phiala & duplici adipe
Ponamus, donec ipse ego apud inferos condar.
Sepulchrum. a. non adeò magnum ego fieri iussi,
Sed mediocre tale, postmodum autem & hoc Achiui
Latumq; altumq; facite, qui post me
Posteri in nauibus transtratis superfueritis.
Sic dixit: hi autem paruerunt veloci Achilli:
Primùm quidem rogum extinxerunt nigro vino,
Quantũ flãma penetrauerat: pfundus. a. decidit cinis
Flentes autem socij pij ossa alba
Collegerunt in auream phialam, & duplicem adipem:
In tentorijsq; ponentes linteo subtili operuerunt:
Torno designabãt. a. sepulchrũ, fundamentaq; iecerũt
Circa pyram, moxq; effossam terram infuderunt.
Aggesto. v. tumulo redierunt: at Achilles (locum.
Illic populũ detinuit, & sedere fecit ad latũ certaminis
E nauibus. a. afferebat præmia lebetesq; tripodasq;,
Equosq; mulosq; boumq; fortia capita,
Et fœminas benè cinctas, candensq; ferrum.
Equitibus. q. primùm velocibus præclara præmia
Posuit mulierem vt ducerent inculpatã, opera doctam,
Et tripodem ansatũ duarum & viginti mensurarum
Primo: at secundò equam posuit
Sexennẽ, indomitam, fœtum mulum vtero gestantem:
At tertiò, nouum deposuit lebetem
Pulchrum, quatuor mensuras capientem, album etiã-
num ita:
At quartò posuit duo auri talenta:
Quintò. a. vtrinq; sidentem phialam nouam posuit:
Stetit autem rectus, & verbum inter Argiuos dixit:
Atrideq; & alij fortissimi Achiui,

* ϰ. στεναχίζων.
* ϰ. κεύθωμαι.

Ἱππῆας τάδ' ἄεθλα δεδεγμένα κεῖτ' ἐν ἀγῶνι.
Εἰ μὲν νῦν ἐπὶ ἄλλῳ ἀεθλεύοιμεν Ἀχαιοί,
Ἦ τ' ἂν ἐγὼ τὰ πρῶτα λαβὼν κλισίηνδε φεροίμην.
Ἴστε γὰρ ὅσσον ἐμοὶ ἀρετῇ περιβάλλετον ἵπποι.
Ἀθάνατοί τε γάρ εἰσι· Ποσειδάων δ' ἔπορ' αὐτοὺς
Πατρὶ ἐμῷ Πηλῆϊ, ὁ δ' αὖτ' ἐμοὶ ἐγγυάλιξεν.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ μενέω, καὶ μώνυχες ἵπποι.
γρ. κλέος — Τοίου γὰρ *σθένος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο
Ἠπίου, ὅς σφωϊν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
Χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ.
Τὸν τώ γ' ἑσταότες πενθείετον, οὔδεϊ δέ σφιν
Χαῖται ἐρηρέδαται, τὼ δ' ἕστατον ἀχνυμένω κῆρ.
Ἄλλοι δὲ στέλλεσθε κατὰ στρατὸν, ὅς τις Ἀχαιῶν
Ἵπποισίν τε πέποιθε καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν.
Ὣς φάτο Πηλεΐδης· ταχέες δ' ἱππῆες ἄγερθεν.
Ὦρτο πολὺ πρῶτος μὲν ἄναξ ἀνδρῶν Εὔμηλος,
Ἀδμήτου φίλος υἱὸς, ὃς ἱπποσύνῃ ἐκέκαστο·
Τῷ δ' ἐπὶ Τυδεΐδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης,
Ἵππους δὲ Τρωοὺς ὕπαγε ζυγὸν, οὕς ποτ' ἀπηύρα
Αἰνείαν, ἀτὰρ αὐτὸν ὑπεξεσάωσεν Ἀπόλλων.
Τῷ δ' ἄρ' ἔπ' Ἀτρεΐδης ὦρτο ξανθὸς Μενέλαος
Διογενὴς, ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν ὠκέας ἵππους,
Αἴθην τὴν Ἀγαμεμνονέην, τὸν ἑόν τε Πόδαργον·
Τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ' Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
Δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων· μέγα γάρ οἱ ἔδωκε
Ζεὺς ἄφενος, ναῖεν δ' ὅ γ' ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι·
Τὴν ὅ γ' ὑπὸ ζυγὸν ἦγε μέγα δρόμου ἰσχανόωσαν.
Ἀντίλοχος δὲ τέταρτος ἐΰτριχας ὁπλίσαθ' ἵππους.
Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς ὑπερθύμοιο ἄνακτος
γρ. Πυλοιγενέες — Τοῦ Νηληϊάδαο, *Πυληγενέες δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες φέρον ἅρμα, πατὴρ δέ οἱ ἄγχι παραστὰς
Μυθεῖτ' εἰς ἀγαθὰ φρονέων νοέοντι καὶ αὐτῷ,
Ἀντίλοχ' ἤτοι μέν σε νέον περ ἐόντ' ἐφίλησαν
Ζεύς τε Ποσειδάων τε, καὶ ἱπποσύνας ἐδίδαξαν
Παντοίας· τὼ καί σε διδασκέμεν οὔ τι μάλα χρεώ.
Οἶσθα γὰρ εὖ περὶ τέρμαθ' ἑλισσέμεν· ἀλλά τοι ἵπποι
Βάρδιστοι θείειν, τώ τ' οἴω λοίγι' ἔσεσθαι.
Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔασιν ἀφάρτεροι, οὐδὲ μὲν αὐτοὶ
Πλείονα ἴσασιν σέθεν αὐτοῦ μητίσασθαι.
Ἀλλ' ἄγε δὴ σὺ φίλος μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ
Παντοίην, ἵνα μή σε παρεκπροφύγῃσιν ἄεθλα.
Μήτι τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων, ἠὲ βίηφι.
Μήτι δ' αὖτε κυβερνήτης ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
Νῆα θοὴν ἰθύνει ἐρεχθομένην ἀνέμοισι.
Μήτι δ' ἡνίοχος περιγίγνεται ἡνιόχοιο.
Ἀλλ' ὃς μέν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασιν οἷσι πεποιθὼς,
Ἀφραδέως ἐπὶ πολλὸν ἑλίσσεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἵπποι δὲ πλανόωνται ἀνὰ δρόμον, οὐδὲ κατίσχει·
Ὃς δέ κε κέρδεα εἰδῇ ἐλαύνων ἥσσονας ἵππους,
Αἰεὶ τέρμ' ὁρόων στρέφει ἐγγύθεν, οὐδέ ἑ λήθει
Ὅππως τὸ πρῶτον τανύσῃ βοέοισιν ἱμᾶσιν·
Ἀλλ' ἔχει ἀσφαλέως, καὶ τὸν προὔχοντα δοκεύει.
Σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδὲς, οὐδέ σε λήσει.
Ἕστηκε ξύλον αὖον ὅσον τ' ὄργυι' ὑπὲρ αἴης,
Ἢ δρυὸς, ἢ πεύκης, τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ·
Λᾶε δὲ τοῦ ἑκάτερθεν ἐρηρέδαται δύο λευκὼ,
Ἐν ξυνοχῇσιν ὁδοῦ· λεῖος δ' ἱππόδρομος ἀμφίς·

Equites hæc præmia expectantia iacent in ci
Siquidem nunc ob aliud certaremus Achiui:
Certè ego prima capiens ad tentorium porta
Scitis enim quantum mei virtute superent
Immortales enim sunt. Neptunus autem ded
Patri meo Peleo: hic autem rursus mihi trad
Sed certè quidem ego manebo, & vnunguli
Talis enim robur eximium amiserunt aurig
Mansueti, qui ipsis admodum sæpè humidum
Iubis superfudit, quum lauisset aqua alba.
Hunc hi stantes lugent, & ad terram ipsis
Iubæ profusæ sunt. hi autem stant tristes cor
Vos. v. alij accingimini per exercitũ, quicun
Equis fidit, & curribus compactis.
Sic dixit Pelides: veloces. a. equites conci
Motus est multò primus quidem rex virorũ
Admeti charus filius, qui equitandi arte or
Hunc. v. post Tydides surrexit fortis Diome
Equos. a. Troianos duxit sub iugũ, quos quo
Aenea: tamen ipsum liberauit Apollo.
Hunc autem post, Atrides motus est flauus
Ioue satus. subq; iugum duxit veloces equos
Aethen Agamemnoniam suumq; Podarg
Illam Agamemnoni dedit Anchisiades Ech
Muneri, vt ne ipsum sequeretur ad Ilium
Sic illic delitijs frueretur manens: magnas. n
Iupiter diuitias: habitabat. n. hic in ampla
Hanc iste sub iugum duxit valdè cursus cu
Antilochus. a. quartus formosos parauit e
Nestoris clarus filius magnanimi regis
Neleidæ: Pylij autem ei equi
Velocipedes portabant currum: pater ver
astans
Cõsulebat ad honesta, prudẽs intelligẽti &
Antiloche certè. q. te iuuenẽ quãuis existe
Iupiterq; Neptunusq;, & equitãdi artificia
Omnigena: ideò te docere non multùm opus
Nosti. n. rectè circa metas currum flectere: s
Tardißimi in currendo: ideo puto perniciosi
Horum. a. equi quidẽ sunt celeriores, neq; qu
Plura sciunt te ipso considerare.
Sed agè iam tu amice consilium impone ani
Omnigenem, vt non te effugiant præmia.
Arte. q. carpentarius multò præstantior q
Arteq; rursus gubernator in nigro ponto
Nauem celerem dirigit iactatam ventis:
Arteq; auriga superat aurigam:
Sed qui tamen equis & curribus suis fident
Ineptè multùm vagatur huc & illuc,
Equi autem vagantur in stadio, neq; detine
Qui autem & vtilia nouit agitans deterior
Semper metam inspiciens flectit propè, neq
Quo pacto primùm extendat bouinis loris,
Sed continet diligenter & præcedentem obs
Metã. a. indicabo tibi valde manifestã, neq;
Stat lignum aridum quantum vlna supra t
Vel quercus, vel piceæ (quod quidẽ non putre
Lapides. a. eius ex vtraq; parte appositi sunt
In angustijs viæ: planus. a. hippodromus circu

ἢ βροτοῖο πάλαι κατατεθνειῶτος,
ἢ τό γε νύσσα τέτυκτο ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων,
καὶ νῦν τέρματ' ἔθηκε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
τῷ σὺ μάλ' ἐγχρίμψας, ἐλάαν σχεδὸν ἅρμα καὶ ἵππους·
αὐτὸς δὲ κλινθῆναι ἐϋπλέκτῳ ἐνὶ δίφρῳ.
ἦκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῖιν· ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον
κένσαι ὁμοκλήσας, εἶξαί τέ οἱ ἡνία χερσίν.
ἐν νύσσῃ δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφθήτω,
ὡς ἄν τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἱκέσθαι
κύκλου ποιητοῖο· λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν,
μή πως ἵππους τε τρώσῃς, κατὰ θ' ἅρματα ἄξῃς·
χάρμα δὲ τοῖς ἄλλοισιν, ἐλεγχείη δὲ σοὶ αὐτῷ
ἔσσεται. ἀλλά, φίλος, φρονέων πεφυλαγμένος εἶναι.
εἰ γάρ κ' ἐν νύσσῃ γε παρεξελάσῃσθα διώκων,
οὐκ ἔσθ' ὅς κέ σ' ἕλῃσι μετάλμενος, οὐδὲ παρέλθῃ·
οὐδ' εἴ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνοι
Ἀδρήστου ταχὺν ἵππον, ὃς ἐκ θεόφιν γένος ἦεν,
ἢ τοὺς Λαομέδοντος, οἳ ἐνθάδε τέτραφεν ἐσθλοί.
Ὣς εἰπὼν Νέστωρ Νηλήϊος ἂψ ἐνὶ χώρῃ
ἕζετ', ἐπεὶ ᾧ παιδὶ ἑκάστου πείρατ' ἔειπε.
Μηριόνης δ' ἄρα πέμπτος ἐΰτριχας ὡπλίσαθ' ἵππους.
ἂν δ' ἔβαν ἐς δίφρους, ἐν δὲ κλήρους ἐβάλοντο.
πάλλ' Ἀχιλεύς, ἐκ δὲ κλῆρος θόρε Νεστορίδαο
Ἀντιλόχου· μετὰ τὸν δ' ἔλαχε κρείων Εὔμηλος·
τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδης δουρικλυτὸς Μενέλαος·
τῷ δ' ἐπὶ Μηριόνης λάχ' ἐλαυνέμεν· ὕστατος αὖτε
Τυδεΐδης ὄχ' ἄριστος ἐὼν λάχ' ἐλαυνέμεν ἵππους.
στὰν δὲ μεταστοιχεί· σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς,
τηλόθεν ἐν λείῳ πεδίῳ· παρὰ δὲ σκοπὸν εἷσεν
ἀντίθεον Φοίνικα, ὀπάονα πατρὸς ἑοῖο,
ὡς μεμνέῳτο δρόμους, καὶ ἀληθείην ἀποείποι.
οἱ δ' ἅμα πάντες ἐφ' ἵπποιιν μάστιγας ἄειραν,
πέπληγόν θ' ἱμᾶσιν, ὁμόκλησάν τ' ἐπέεσσιν
ἐσσυμένως· οἱ δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο,
νόσφι νεῶν ταχέως· ὑπὸ δὲ στέρνοισι κονίη
ἵστατ' ἀειρομένη ὥστε νέφος ἠὲ θύελλα.
χαῖται δ' ἐρρώοντο μετὰ πνοιῇς ἀνέμοιο·
ἅρματα δ' ἄλλοτε μὲν χθονὶ πίλνατο πουλυβοτείρῃ,
ἄλλοτε δ' ἀΐξασκε μετήορα· τοὶ δ' ἐλατῆρες
ἕστασαν ἐν δίφροισι· πάτασσε δὲ θυμὸς ἑκάστου
νίκης ἱεμένων· κέκλοντο δὲ οἷσιν ἕκαστος
ἵπποις· οἱ δ' ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύματον τέλεον δρόμον ὠκέες ἵπποι
ἂψ ἐφ' ἁλὸς πολιῆς, τότε δὴ ἀρετή γε ἑκάστου
φαίνετ', ἄφαρ δ' ἵπποισι τάθη δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα
αἱ Φηρητιάδαο ποδώκεες ἔκφερον ἵπποι.
τὰς δὲ μετ' ἐξέφερον Διομήδεος ἄρσενες ἵπποι
Τρώϊοι, οὐδέ τι πολλὸν ἄνευθ' ἔσαν, ἀλλὰ μάλ' ἐγγύς.
αἰεὶ γὰρ δίφρου ἐπιβησομένοισιν ἐΐκτην.
πνοιῇ δ' Εὐμήλοιο μετάφρενον εὐρέε τ' ὤμω
θέρμετ'· ἐπ' αὐτῷ γὰρ κεφαλὰς καταθέντε πετέσθην.
καί νύ κεν ἢ παρέλασσ', ἢ ἀμφήριστον ἔθηκεν,
εἰ μὴ Τυδέος υἷϊ κοτέσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
ὅς ῥά οἱ ἐκ χειρῶν ἔβαλεν μάστιγα φαεινήν.
τοῖο δ' ἀπ' ὀφθαλμῶν χύτο δάκρυα χωομένοιο,
οὕνεκα τὰς μὲν ὅρα ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἰούσας,
οἱ δέ οἱ ἐβλάφθησαν ἄνευ κέντροιο θέοντες.
οὐδ' ἄρ' Ἀθηναίην ἐλεφηράμενος λάθ' Ἀπόλλων

Aut cuiusdā monumentū hominis iampridē defuncti,
Aut meta fuit tempore priscorum hominum,
Et nunc metam posuit pedibus valens diuus Achilles:
Huic tu valdè appropinquās impelle prope currū & equos:
Ipse verò incumbe benefacto in curru
Paululum in sinistram horum: ad dextrum equum
Punge vociferans, laxaq; ei habenas manibus:
Ad metam.a.tibi equus sinister appropinquet,
Vt tibi modiolus videatur summum attigisse
Rotæ benefactæ: in lapidem.v.vites impingere,
Ne quo modo equosq; vulneres, & currus confringas:
Gaudium.a.alijs, probrum.v.tibi ipsi
Erit: proinde dilecte prudens cautus esto. — γρ. ἔσσεται
Si etenim ad metam præteruehâris persequens,
Non erit qui te assequatur transiliens, neq; prætereat,
Non si à tergo Arionem diuinum impelleret
Adrasti velocem equum, qui ex deo genere satus erat:
Aut illos Laomedontis, qui hîc nutriti sunt eximij.
Sic loquutus Nestor Neleius, iterum in loco
Sedit, postquam suo filio vniuscuiusque finem dixit.
Meriones autem quintus pulchrè iubatos parauit equos.
Conscenderunt.a.currus: sortes verò iniecerunt.
Mouebat Achilles, & sors exilijt Nestoridæ
Antilochi: post hunc.a.sortitus est rex Eumelus:
Hunc.v.post Atrides inclytus hasta Menelaus:
Post hūc.a.Meriones sortitus est vt agitaret: postremus
Tyd.lōgè præstantiss.existēs, sortitus est vt impelleret equos:
Steterunt.a.ex ordine, signauitq; metas Achil.
Procul in plano campo iuxtaq; speculatorem collocauit
Diuum Phœnicem, assectatorem patris sui,
Vt consideraret cursum, & veritatem referret.
Hi.a.simul omnes super equos flagella sustulerunt,
Percusseruntq; flagellis, hortatiq; sunt verbis
Studiosè: hi autem ocyus peruadebant campum
Procul à nauibus celeriter: sub.v.pectoribus puluis
Stabat eleuatus tanquam nubes, vel procella:
Crines.v.mouebantur auris venti:
Currus.v.interdū quidē terræ appropinquabāt almæ:
Interdum aūt attollebantur sublimes: at aurigæ
Stabant in sellis: palpitabat.a. animus vniuscuiusque
Victoriæ cupidorum: imperitabat.a.suis vnusquisq;
Equis: hi.a.volabant puluerem excitantes per campū.
Sed quū iam extremū peragebāt cursum veloces equi
Iterum ad mare canum, tunc vtiq; virtus cuiusq;
Apparebat: statim.a.equis tensus est cursus: citò.a.dein
Pheretiadæ veloces efferebantur equi:
Has.v.post, præteruecti sunt Diomedis mares equi
Troiani, neq; valde procul erant, sed valde prope.
Semper enim currum ascensuris similes erant:
Flatu autem Eumeli dorsum latiq; humeri
Calefiebant: in ipsum.n.capita ponentes volabant.
Et certè præuertisset, vel ambiguum fecisset certamen, — γρ. παρέλασσεν
Nisi Tydei filio iratus fuisset clarus Apollo:
Qui ei è manibus excussit flagellum splendidum.
Huius verò ab oculis fundebantur lacrymæ irati,
Quoniam has quidē videbat etiā multò magis euntes:
Sui.v.& retardati fuerant sine stimulo currentes.
Neq; verò Mineruam deijciens latuit Apollo

Τυδείδην, μάλα δ' ὦκα μετέσσυτο ποιμένα λαῶν·
Δῶκε δέ οἱ μάστιγα, μένος δ' ἵπποισιν ἐνῆκεν.
Ἣ δὲ μετ' Ἀδμήτου υἱὸν κοτέουσ' ἐβεβήκει,
Ἵππειον δέ οἱ ἦξε θεὰ ζυγόν· αἳ δέ οἱ ἵπποι
Ἀμφὶς ὁδοῦ δραμέτην, ῥυμὸς δ' ἐπὶ γαῖαν ἐλύσθη,
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη,
Ἀγκῶνάς τε περιδρύφθη, στόμα τε ῥῖνάς τε,
Θρυλίχθη δὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι· τὼ δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
Τυδείδης δὲ παρατρέψας ἔχε μώνυχας ἵππους,
Πολλὸν τῶν ἄλλων ἐξάλμενος· ἐν γὰρ Ἀθήνη
Ἵπποις ἧκε μένος, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκε.
Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρείδης εἶχε ξανθὸς Μενέλαος.
Ἀντίλοχος δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἑοῖο,
  Ἔμβητον, καὶ σφῶϊ τιταίνετον ὅττι τάχιστα.
Ἤτοι μὲν κείνοισιν ἐριζέμεν οὔτι κελεύω
Τυδείδεω ἵπποισι δαΐφρονος, οἷσιν Ἀθήνη
Νῦν ὤρεξε τάχος, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκεν·
Ἵππους δ' Ἀτρείδαο κιχάνετε, μηδὲ λίπησθον,
Καρπαλίμως, μὴ σφῶϊν ἐλεγχείην καταχεύῃ
Αἴθη θῆλυς ἐοῦσα. τί ἢ λείπεσθε φέριστοι;
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται·
Οὐ σφῶϊν * κομιδὴ παρὰ Νέστορι ποιμένι λαῶν
Ἔσσεται, αὐτίκα δ' ὔμμε κατακτενεῖ ὀξέϊ χαλκῷ,
Αἴ κ' ἀποκηδήσαντε φερώμεθα χεῖρον ἄεθλον·
Ἀλλ' ἐφομαρτεῖτον, καὶ σπεύδετον ὅττι τάχιστα·
Ταῦτα δ' ἐγὼν αὐτὸς τεχνήσομαι, ἠδὲ νοήσω,
Στεινωπῷ ἐν ὁδῷ παραδύμεναι, οὐδέ με λήσει.
  Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν,
Μᾶλλον ἐπιδραμέτην ὀλίγον χρόνον· αἶψα δ' ἔπειτα
Στεῖνος ὁδοῦ κοίλης ἴδεν Ἀντίλοχος μενεχάρμης·
Ῥωχμὸς ἔην γαίης, ᾗ χειμέριον ἀλὲν ὕδωρ
Ἐξέρρηξεν ὁδοῖο, βάθυνε δὲ χῶρον ἅπαντα·
Τῇ ῥ' εἶχεν Μενέλαος, ἁματροχιὰς ἀλεείνων.
Ἀντίλοχος δὲ παρατρέψας ἔχε μώνυχας ἵππους
Ἐκτὸς ὁδοῦ, ὀλίγον δὲ παρακλίνας ἐδίωκεν.
Ἀτρείδης δ' ἔδδεισε, καὶ Ἀντιλόχῳ ἐγεγώνει,
  Ἀντίλοχ', ἀφραδέως ἱππάζεαι, ἀλλ' ἄνεχ' ἵππους.
Στεινωπὸς γὰρ ὁδὸς, τάχα δ' εὐρυτέρη παρελάσσαις,
Μήπως ἀμφοτέρους δηλήσεαι, ἅρματι κύρσας.
  Ὣς ἔφατ'. Ἀντίλοχος δ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἔλαυνε,
Κέντρῳ ἐπισπέρχων, ὡς οὐκ ἀΐοντι ἐοικώς.
Ὅσσα δὲ δίσκου οὖρα κατωμαδίοιο πέλονται,
Ὅν τ' αἰζηὸς ἀφῆκεν ἀνὴρ πειρώμενος ἥβης,
Τόσσον ἐπιδραμέτην· αἱ δ' ἠρώησαν ὀπίσσω
Ἀτρείδεω· αὐτὸς γὰρ ἑκὼν μεθέηκεν ἐλαύνειν,
Μήπως συγκύρσειαν ὁδῷ ἔνι μώνυχες ἵπποι,
Δίφρους τ' ἀνστρέψειαν ἐϋπλεκέας, κατὰ δ' αὐτοὶ
Ἐν κονίῃσι πέσοιεν, ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.
Τὸν καὶ νεικείων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
  Ἀντίλοχ', οὔτις σεῖο βροτῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
Ἔρρ', ἐπεὶ οὔ σ' ἔτυμόν γε φάμεν πεπνῦσθαι Ἀχαιοί.
Ἀλλ' οὐ μὰν οὐδ' ὧς ἄτερ ὅρκου οἴσῃ ἄεθλον.
  Ὣς εἰπὼν, ἵπποισιν ἐκέκλετο, φώνησέν τε,
Μή μοι ἐρύκεσθον, μηδ' ἕστατον ἀχνυμένω κῆρ·
* Φθήσονται τούτοισι πόδες καὶ γοῦνα καμόντα,
Ἢ ὑμῖν· ἀμφὼ γὰρ ἀτέμβονται νεότητος.
  Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν,

γρ. κομιδή
γρ. φθίσον

Tydidem: valdè.a.citò accessit ad pastorē
Dedit.a.ei flagellum, roburq; equis immisit
Ipsa.a.ad Admeti filium indignata iuit:
Equinum.a.ei fregit dea iugum: atq; ei equ
In vtrāq; partē via currebāt: temo.a.in te
Ipse.v.ex curru iuxta rotam excussus est:
Cubitis autem laceratus est: oreq; naribusq;
Collisus est etiam ad frontem in supercilijs.
Lacrymis impleti sunt, florida.a.ei cohibit
Tydides autem præuertens, dirigebat vni
Multùm præ alijs emicans, etenim Miner
Equis immisit robur, & gloriam præbuit.
Hunc.v.post Atrides agebat currum flau
Antilochus autem equis imperitabat pa
  Incumbite, & vos extendite quàm cele
Certè quidem cum illis contendere neutiq
Tydidæ equis bellicosi, quibus Minerua
Nunc præbuit celeritatem, & ipsi gloriam
Equos autem Atridæ assequimini, neq; de
Statim, ne vobis dedecus offundat
Aetha fœmina existens. cur deficitis opt
Sic enim dico, & certè perfectum erit:
Nō vobis cura iam apud Nestorem pastor
Erit: statim.n.vos interficiet acuto ære,
Si negligentes referamus vilius præmium.
Sed insequimini, & festinate quàm citi
Hæc autem ego ipse machinabor & dispici
Angusta in via aggredi metam, neq; me
  Sic dixit: hi.v.regis subueriti vociferat
Magis currebant exiguo tempore: mox ve
Angustiam viæ cauæ vidit Antilochus b
Hiatus erat terræ, quâ hyemalis collecta a
Ruperat viæ partem: profundū feceratq;
Hac dirigebat Menelaus, curuum concur
Antilochus.a.auertens impellebat vnun
Extra viam: parumper.a.declinans ageb
Atrides.v.extimuit, & Antilocho locut
  Antiloche, temerè equos regis: quare
Angusta enim via, mox.v.latiore via ag
Ne quo modo ambos offendas, currui meo
  Sic dixit: Antilochus autem adhuc &
impellebat
Stimulo vrgens, tanquam non audienti s
Quantus autem disci impetus ab humeris
Quem iuuenis emisit vir experiens puber
Tantum præcurrerunt: illæ verò recesserun
Atridæ: ipse enim volens remisit agitare
Ne aliquo modo colliderentur in via vnu
Currusq; euerterent benè connexos: & ips
In pulueres caderent festinantes pro vict
Hunc & obiurgans allocutus est flauus Me
  Antiloche, nullus te hominum pernici
Abi, quia non te verè putabamus sapientē
Enimuerò neq; sic sine iuramento auferes
  Sic locutus, equos hortabatur, vocifera
Ne mihi moremini néve stetis tristes corde
Deficient istis pedes & genua fessa,
Potius quàm vobis: ambo enim priuatæ su
  Sic dixit: hi autem regis subueriti voce

…σαμένῳ, τάχα δέ σφισιν ἄγχι γένοντο.
…ἐν ἀγῶνι καθήμενοι εἰσορόωντο
…δ' πέτοντο κονίοντες πεδίοιο·
…Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἐφράσαθ' ἵππους.
…ἀγῶνος ὑπέρτατος ἐν περιωπῇ·
…θεν ἐόντος, ὁμοκλητῆρος ἀκούσας
…σε δ' ἵππον ἀριπρεπέα προὔχοντα,
…ἄλλο τόσον φοῖνιξ ἦν, ἐν δὲ μετώπῳ
…ἐτέτυκτο περίτροχον ἠΰτε μήνη·
…ς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
…Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
…ἵππους αὐγάζομαι ἦε καὶ ὑμεῖς;
…δοκέουσι παροίτεροι ἔμμεναι ἵπποι,
…ἡνίοχος ἰνδάλλεται· αἱ δέ που αὐτοῦ
…ν πεδίῳ αἳ κεῖσέ γε φέρτεραι ἦσαν.
…πρώτας ἴδον περὶ τέρμα βαλούσας,
…δύναμαι ἰδέειν, πάντη δέ μοι ὄσσε
…πεδίον παπταίνετον εἰσορόωντι·
…ον φύγον ἡνία· οὐδ' ἐδυνάσθη
…περὶ τέρμα, καὶ οὐκ ἐτύχησεν ἑλίξας·
…πεσέειν οἴω, σὺν δ' ἅρματα ἆξαι·
…ρωσαν, ἐπεὶ μένος ἔλλαβε θυμόν·
…δε καὶ ὕμμες ἀνασταδόν· οὐ γὰρ ἔγωγε
…γνῶ· δοκέει δέ μοι ἔμμεναι ἀνὴρ
…ὤν, μετὰ δ' Ἀργείοισιν ἀνάσσει
…ἱπποδάμου υἱὸς κρατερὸς Διομήδης.
…αἰσχρῶς ἐνένιπεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
…πάρος λαβρεύεαι; αἱ δέ τ' ἄνευθεν
…πόδες πολέος πεδίοιο δίενται.
…ἐσσι μετ' Ἀργείοισι τοσοῦτον,
…τον κεφαλῆς ἐκδέρκεται ὄσσε·
…θοις λαβρεύεαι· οὐδέ τί σε χρὴ
…ν ἔμμεναι· πάρα γὰρ καὶ ἀμείνονες ἄλλοι.
…τε ἔασι παροίτεραι, αἳ τὸ πάρος περ
…δ' αὐτὸς ἔχων εὔληρα βέβηκε.
…χωσάμενος Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
…ριστε κακοφραδές, ἄλλα τε πάντα
…ων, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
…τρίποδος περιδώμεθον, ἠὲ λέβητος·
…δ' Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα θείομεν ἄμφω,
…πρόσθ' ἵπποι· ἵνα γνοίῃς ἀποτίνων.
…ὄρνυτο δ' αὐτίκ' Ὀϊλῆος ταχὺς

…χαλεποῖσιν ἀμείψασθαι ἐπέεσσι·
…προτέρω ἔτ' ἔρις γένετ' ἀμφοτέροισιν,
…ὑς αὐτὸς ἀνίστατο, καὶ φάτο μῦθον,
…ὐ χαλεποῖσιν ἀμείβεσθον ἐπέεσσιν
…εὸν τε κακοῖς· ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
…νεμεσᾶτον ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι·
…ἀγῶνι καθήμενοι εἰσοράασθε
…αὐτοὶ ἐπειγόμενοι περὶ νίκης
…ἐλεύσονται· τότε δὲ γνώσεσθε ἕκαστος
…Ἀργείων. οἱ δεύτεροι οἵ τε πάροιθεν.
…φάτο· Τυδείδης δὲ μάλα σχεδὸν ἦλθε διώκων,
…δ' ἔλαυνε κατωμαδόν· οἱ δέ οἱ ἵπποι
…ἀείρεσθην ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον·
…κονίης ῥαθάμιγγες ἔβαλλον·
…χρυσῷ πεπυκασμένα κασσιτέρῳ τε
…ἐπίσσωτρον οὐδέ τι πολλὴ

Magis currebant: statim.a. ipsis propiores facti sunt.
Argiui.v. in stadio sedentes inspiciebant
Equos. hi.a. volabāt puluerem excitantes per campū.
Primus.a. Idomeneꝰ Cretēsiū dux cōsiderabat equos,
Sedebat.n. extra stadium sublimis in specula.
Hunc.a. procul existentem aurigam audiens
Sensit, videbatq; equum conspicuum praeuntem,
Qui.q. cætero corpore totus rufus erat: inq; fronte
Album signum erat, rotundum tanquam luna:
Stetit.v. rectus, & verbum inter Argiuos dixit,
O dilecti Argiuorum duces & principes,
Solúsne ego equos video, an & vos?
Alij mihi videntur priores esse equi,
Alius etiam auriga videtur: illæ verò fortè illic
Læsæ sunt in campo, quæ illic præstantiores erant.
Profectò enim has primò videram metā circūflexisse,
Nunc.v. nequaquā possū videre. vndiq;.a. mihi oculi
Troianorum per campum lustrant inspicienti:
Aut aurigæ elapsæ sunt habenæ: neq; potuit
Bene sistere circa metam, & nō feliciter circumflexit:
Illic ipsum cecidisse reor & currus confregisse:
Ipsæq; excurrerunt, postquā furor occupauit animū:
Sed intuemini & vos stantes: non enim equidem
Bene discerno: videtur autem mihi esse vir
Aetolus genere: interq; Argiuos imperat,
Tydei equorum domitoris filius fortis Diomedes.
Hūc.a. turpiter obiurgauit Oilei filius velox Aiax:
Idomeneu, quid coràm garris? hæ autem adhuc longè
Equæ aëripedes latum per campum insequuntur,
Neq; minimus natu es inter Argiuos tantùm,
Neq; tibi acutissimè ex capite cernunt oculi,
Sed semper verbis garris: neutiquam te decet
Loquacem esse: adsunt enim & præstantiores alij.
Equæ autem rursus sunt priores, quæ antè quidem
Eumeli: nam ipse tenens frena inscendit.
Hunc.a. iratus Cretensium dux contrà locutus est:
Aiax, cōtētione optime, maledice, in cæteris.v. omnib.
Inferior es Argiuis, quoniam tibi mens est immitis,
Age vel tripodem deponamus vel lebetem.
Arbitrū.a. Atridem Agamēnonem faciamus ambo:
Vtri antè equi: vt noris cùm solueris.
Sic dixit. motus est autem protinus Oilei filius celer Aiax
Iratus asperis vt exciperet verbis:
Et iā vlterius adhuc contentio facta fuisset vtrisq;,
Nisi Achilles surrexisset, & habuisset orationem:
Ne amplius nunc molestis contendatis verbis
Aiax Idomeneuq; malis: quoniam non conuenit.
Atqui aliū reprehēdere deberetis, quicunq; talia faceret.
Sed vos in certamine sedentes inspicite
Equos: hi autem citò ipsi festinantes pro victoria
Huc venient: tunc autem cognoscetis singuli
Equos Argiuorum, qui secundi, qui priores.
Sic dixit: Tydides aūt valdè propè venit impellēs.
Flagello.a. semper agitabat per humeros: ipsiq; equi
In altum tollebantur leuiter percurrentes viam:
Semper autē aurigam pulueris gutta percutiebant:
Currus autem auro ornati stannoq;
Equos veloces sequebantur, neq; profunda

Γίνετ' ἐπισσώτρων ἁρματροχιὴ κατόπισθεν
Ἐν λεπτῇ κονίῃ· τὼ δὲ σπεύδοντε πετέσθην.
Στῆ δὲ μέσῳ ἐν ἀγῶνι, πολὺς δ' ἀνεκήκιεν ἱδρὼς
Ἵππων ἔκ τε λόφων καὶ ἀπὸ στέρνοιο χαμᾶζε.
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο χαμαὶ θόρε παμφανόωντος,
Κλῖνε δ' ἄρα μάστιγα ποτὶ ζυγόν· οὐδὲ μάτησεν
Ἴφθιμος Σθένελος, ἀλλ' ἐσσυμένως λάβ' ἄεθλον·
Δῶκε δ' ἄγειν ἑτάροισιν ὑπερθύμοισι γυναῖκα,
Καὶ τρίποδ' ὠτώεντα φέρειν· ὁ δ' ἔλυεν ὑφ' ἵππους.
Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀντίλοχος Νηλήϊος ἤλασεν ἵππους,
Κέρδεσιν, οὔ τι τάχει γε παραφθάμενος Μενέλαον·
Ἀλλὰ καὶ ὣς Μενέλαος ἔχ' ἐγγύθεν ὠκέας ἵππους·
Ὅσσον δὲ τροχοῦ ἵππος ἀφίσταται, ὅς ῥά τ' ἄνακτα
Ἕλκῃσιν πεδίοιο τιταινόμενος σὺν ὄχεσφιν,
Τοῦ μέν τε ψαύουσιν ἐπισσώτρου τρίχες ἄκραι
γρ. οὐδέ τι Οὐραῖαι, ὁ δέ τ' ἄγχι μάλα τρέχει, * οὐδέ τι πολλὴ
Χώρη μεσσηγὺς, πολέος πεδίοιο θέοντος·
Τόσσον δὴ Μενέλαος ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
γρ. δίσκ' οὔ- Λείπετ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα καὶ ἐς * δίσκουρα λέλειπτο,
ἐν ἐ, δίσκου ἐν Ἀλλά μιν αἶψα κίχανεν, ὀφέλλετο γὰρ μένος ἠΰ
Ἵππου τῆς Ἀγαμεμνονέης καλλίτριχος Αἴθης·
Εἰ δέ κ' ἔτι προτέρω γένετο δρόμος ἀμφοτέροισι,
Τῷ κέν μιν παρέλασσ', οὐδ' ἀμφήριστον ἔθηκεν.
Αὐτὰρ Μηριόνης θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος
Λείπετ' ἀγακλῆος Μενελάου δουρὸς ἐρωήν.
Βάρδιστοι μὲν γάρ οἱ ἔσαν καλλίτριχες ἵπποι,
Ἥκιστος δ' ἦν αὐτὸς ἐλαυνέμεν ἅρμ' ἐν ἀγῶνι.
Υἱὸς δ' Ἀδμήτοιο πανύστατος ἤλυθεν ἄλλων,
γρ. [illegible] Ἕλκων ἅρματα καλὰ, ἐλαύνων * πρόσσοθεν ἵππους·
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
Στὰς δ' ἄρ' Ἀργείοις ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε,
Λοῖσθος ἀνὴρ ὤριστος ἐλαύνει μώνυχας ἵππους·
Ἀλλ' ἄγε δή οἱ δῶμεν ἀέθλιον, ὡς ἐπιεικὲς,
Δεύτερ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα φερέσθω Τυδέος υἱός.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον ὡς ἐκέλευε.
Καί νύ κεν οἱ πόρεν ἵππον (ἐπῄνησαν γὰρ Ἀχαιοί)
Εἰ μὴ ἄρ' Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Πηλείδην Ἀχιλῆα δίκῃ ἠμείψατ' ἀναστάς,
Ὦ Ἀχιλεῦ, μάλα τοι κεχολώσομαι, αἴ κε τελέσσῃς
Τοῦτ' ἔπος. μέλλεις γὰρ ἀφαιρήσεσθαι ἄεθλον,
Τὰ φρονέων ὅτι οἱ βλάβεν ἅρματα καὶ ταχέ' ἵππω,
Αὐτός τ' ἐσθλὸς ἐών· ἀλλ' ὤφελεν ἀθανάτοισιν
Εὔχεσθαι, τό κεν οὔ τι πανύστατος ἦλθε διώκων.
Εἰ δέ μιν οἰκτείρεις, καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
Ἔστι τοι ἐν κλισίῃ χρυσὸς πολὺς, ἔστι δὲ χαλκὸς,
Καὶ πρόβατ', εἰσὶ δέ τοι δμωαὶ, καὶ μώνυχες ἵπποι·
Τῶν οἱ ἔπειτ' ἀνελὼν δόμεναι καὶ μεῖζον ἄεθλον,
Ἠὲ καὶ αὐτίκα νῦν, ἵνα σ' αἰνήσωσιν Ἀχαιοί.
Τὴν δ' ἐγὼ οὐ δώσω· περὶ δ' αὐτῆς πειρηθήτω
Ἀνδρῶν ὅς κ' ἐθέλῃσιν ἐμοὶ χείρεσσι μάχεσθαι.
Ὣς φάτο. μείδησεν δὲ ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς,
Χαίρων Ἀντιλόχῳ, ὅτι οἱ φίλος ἦεν ἑταῖρος.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἀντίλοχ', εἰ μὲν δή με κελεύεις οἴκοθεν ἄλλο
γρ. δὴ ἐ Εὐμήλῳ ἐπιδοῦναι, ἐγὼ * δέ κε καὶ τὸ τελέσσω·
γρ. ἀπηύρων, Δώσω οἱ θώρηκα τὸν Ἀστεροπαῖον * ἀπηύρων,
Χάλκεον, ᾧ πέρι χεῦμα φαεινοῦ κασσιτέροιο
Ἀμφιδεδίνηται· πολέος δέ οἱ ἄξιος ἔσται.

Fiebat canthorum orbita retrò
In tenui puluere: hi autem properantes vo
Stetit autem medio in stadio, multusq; exi
Equorũ, exq; summis ceruicibus & à pecto
Ipse autem è curru humi desilijt nitido.
Acclinauit igitur flagellũ ad iugũ, neq; im
Fortis Sthenelus, sed studiosè accepit præm
Dedit autem ducendam socijs magnanim
Et tripodem ansatum ferendũ: ipse verò so
Hunc autem post, Antilochus Neleius imp
Dolis, non velocitate, præueniens Menela
Sed & sic Menelaus dirigebat propè veloc
Quantum verò à rota equus distat, qui q
Vehit per campum extensus cum curribu
Huius quidem tangunt canthum pili extr
Caudæ: is aũt propè admodũ currit, neq; n
Spacium in medio, per ingentem campũ c
Tantùm iam Menelaus fortis Antilocho
Posterior erat: quãq; prius ad disci iactũ re
Tamẽ ipsum statim assecutus est (augebat
Equæ Agamẽnoniæ pulchrijubæ Aethes)
Si verò adhuc vlterius fuisset cursus amb
Sic ipsum præterijsset, neq; dubiam rem po
Sed Meriones famulus bonus Idomenei,
Posterior erat inclyto Menelao hastæ iactu
Tardißimi etenim eius erant pulchrijubi
Infimus aũt erat ad agendum currum in
Filius autem Admeti vltimus venit alior
Vehens currus pulchros, impellens antè eq
Hũc.a.vt vidit miserat° est pedib.valẽs di
Stans.a.inter Græcos verba velocia conci
Vltimus vir optimus impellit vnungu
Quare agè iam ei demus præmium, vt pa
Secundum: at primum auferat Tydei filiu
Sic dixit, atq; omnes consenserunt vt iu
Et ei sanè dedisset equam (approbabãt en
Nisi Antilochus magnanimi Nestoris filiu
Pelidi Achilli iure respondisset surgens:
O Achilles, valdè tibi irascar, si perfece
Hoc verbum: debes enim auferre præmiu
Hæc considerans, quòd ei læsi sunt currus
equi,
Ipseq; bonus existens: sed debuit immorta
Supplicare, vt neutiquam vltimus venire
Si autem ipsum miseraris, & tibi gratum
Est tibi in tentorio aurum multum, est et
Et oues sunt & tibi ancillæ, & maius præ
Ex his ipsi postea sumens da etiam maius p
Siue etiam iam iamq;, vt te laudent Achiu
Hanc equidem non dabo: deq; ipsa experia
Virorum quicunq; vult mecum manibus p
Sic dixit: risit autem pedibus fortis diu
Gratulans Antilocho, quòd ei dilectus era
Et ipsum excipiens, verbis velocibus allocu
Antiloche, siquidem iam me iubes è do
Eumelo dare, ego quoq; id perficiam.
Dabo ei thoracem quem ab Asteropæo abst
Aureum, quem circumferenti fulgentu
Circumuoluitur: valdè sanè eo dignus eri

ὑπομέδοντι φίλῳ ἐκέλευσεν ἑταίρῳ
κλισίηθεν. ὁ δ' ᾤχετο, καί οἱ ἔνεικεν·
χερσὶ τίθει. ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.
Μενέλαος ἀνίστατο θυμὸν ἀχεύων,
ὅτιν κεχολωμένος. ἐν δ' ἄρα κήρυξ
ἔθηκε, σιωπῆσαί τ' ἐκέλευσεν
ἔπειτα μετηύδα ἰσόθεος φώς,
πρόσθεν πεπνυμένε, ποῖον ἔρεξας;
μὲν ἐμὴν ἀρετήν, βλάψας δέ μοι ἵπ-
πους,
τε βαλών, οἵ τοι πολὺ χείρονες ἦσαν.
γείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ποτέροισι δικάσατε, μηδ' ἐπ' ἀρωγῇ·
ησιν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
ψεύδεσσι βιησάμενος Μενέλαος
ἄγων, ὅτι οἱ πολὺ χείρονες ἦσαν
κρείσσων ἀρετῇ τε βίῃ τε.
ν αὐτὸς δικάσω, καί μ' οὔ τινα φημὶ
ἕξειν Δαναῶν· ἰθεῖα γὰρ ἔσται.
δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφές, ἣ θέμις ἐστί,
πάροιθε καὶ ἅρματος, αὐτὰρ ἱμάσθλην
ῥαδινήν, ᾗ περ τὸ πρόσθεν ἔλαυνες,
ενος, γαιήοχον Ἐννοσίγαιον
ἑκὼν τὸ ἐμὸν δόλῳ ἅρμα πεδῆσαι.
Ἀντίλοχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
νῦν· πολλὸν γὰρ ἔγωγε νεώτερός εἰμι
ἄναξ Μενέλαε, σὺ δὲ πρότερος καὶ ἀρείων,
ἀνδρὸς ὑπερβασίαι τελέθουσι.
μὲν γάρ τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις.
τω κραδίη· ἵππον δέ τοι αὐτὸς
ην. εἰ καί νύ κεν οἴκοθεν ἄλλο
τήσαις, ἄφαρ κέ τοι αὐτίκα δοῦναι
γε διοτρεφὲς ἤματα πάντα
καὶ δαίμοσιν εἶναι ἀλιτρός.
πον ἄγων μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Μενελάου· τοῖο δὲ θυμὸς
περὶ σταχύεσσιν ἐέρση
ου, ὅτε φρίσσουσιν ἄρουραι·
έλαε, μετὰ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη·
ς ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
νῦν μέν τοι ἐγὼν ὑποείξομαι αὐτὸς
εἰ οὔτι παρήορος οὐδ' ἀεσίφρων
νῦν αὖτε νόον νίκησε νεοίη.
λέασθαι ἀμείνονας ἠπεροπεύειν.
κ' ἄλλος ἀνὴρ παρέπεισεν Ἀχαιῶν.
πόλλ' ἔπαθες καὶ πόλλ' ἐμόγησας,
πατὴρ καὶ ἀδελφεὸς, εἵνεκ' ἐμεῖο.
νῳ ἐπιπείσομαι, ἠδὲ καὶ ἵππον
ὲ ἐοῦσαν· ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε
θυμὸς ὑπερφίαλος καὶ ἀπηνής.
Ἀντιλόχοιο Νοήμονι δῶκεν ἑταίρῳ
δ' ἔπειτα λέβηθ' ἕλε παμφανόωντα.
δ' ἄειρε δύο χρυσοῖο τάλαντα
ως ἔλασεν. πέμπτον δ' ὑπελείπετ' ἄεθλον,
ρς φιάλη, τὴν Νέστορι δῶκεν Ἀχιλλεὺς,
ἀν' ἀγῶνα φέρων· καὶ ἔειπε παραστάς,
νῦν καὶ σοὶ τοῦτο γέρον κειμήλιον ἔστω,
λοιο τάφου μνῆμ' ἔμμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' αὐτὸν
Ἀργείοισι. δίδωμι δέ τοι τόδ' ἄεθλον

Dixit, & Automedonti dilecto iußit socio
Vt ferret è tentorio: is verò iuit, & ei attulit.
Eumelo aūt in manibus ponebat: hic.a.accepit lætus.
Inter hos autem & Menelaus surrexit animo dolens,
Antilocho grauiter iratus, inq; præco
Manibus sceptrum posuit, tacereq; iußit
Argiuos, ipseq; deinde locutus est diuinus vir:
Antiloche, antè prudens, quid egisti?
Dedecorâsti quidem meam virtutem: læsisti autem mihi equos,
Tuos antè ponens, qui multò inferiores erant.
Sed agite, Argiuorum duces & principes,
Communiter vtrisq; iudicate, non ad auxilium,
Ne quando quis dicat Achiuorum loricatorum,
Antilochum mendacijs opprimens Menelaus
Iuit equum ducens, quòd ei longè peiores erant
Equi, ipse autem melior virtuteq; potentiaq;.
Eia verò ego ipse iudicabo, & me nullum puto
Aliū increpaturū Danaorū: recta.n.erit mea senten-(tia:
Antiloche, eia huc ades generose, vt æquum est:
Stans ante equos, & currum, & flagellum
Manibus tenens mobile, quo antea agitabas
Equos tangens: terram ambientem Neptunum
Iurato, an non volens meū dolo currum impedieris.
Huic autē Antilochus prudens contrà locutus est:
Patere nunc: multò enim ego iunior sum
Te rex Menelaë. tu autem senior & præstantior.
Scis qualia iuuenis viri peccata sunt:
Acutior namq; mens, imbecille verò consilium.
Ideò ferat tibi animus: equam verò tibi ipse
Dabo quam accepi: & si è domo aliud
Maius requiras: mox sanè quamprimùm dare
Mallem quàm tibi ô nobilis, diebus omnibus
Ex animo cecidisse, & dijs esse execrandus.
Dixit, & equā ducens magnanimi Nestoris filius
In manibus posuit Menelai: huius autem animus
Lætatus est, velut circa spicas ros
Segetis crescentis, quando horrent arua:
Sic tibi Menelaë in mentibus animus lætatus est.
Et ipsum edita voce, verbis velocibus allocutus es:
Antiloche, nunc quidem tibi ego cedam ipse
Iratus, quoniam non leuis neq; stolidus
Eras antea: nunc sanè mentem vicit iuuentus:
Satius autem fuerit cauere præstantiores decipere:
Non enim me citò alius quispiā mitigasset Achiuorū:
Verùm tu iam multa passus es, & multa sustinuisti,
Tuusq; pater bonus, & frater gratiâ mei.
Ideò tibi precanti obsequar, atque equam
Dabo, meam licet existentem, vt intelligant & hi,
Quod meus nunquam animus superbus & sæuus.
Dixit vtiq;, & Antilochi Noëmoni dedit socio
Equā abducere: hic.a.posteà lebetē accepit splenden-(tem:
Meriones autem sustulit duo auri talenta
Quartus, vt impulit: quintū.v.relinquebatᷓ præmiū,
Vtrinq; sidens phiala, quam Nestori dedit Achilles,
Argiuorum per cœtum ferens, dixitq; astans,
Accipe nunc, & tibi hoc senex munus sit, (ipsum
Patrocli sepulturæ monimentū vt sit: non.n.amplius
Videbis inter Argiuos: do autem hoc tibi præmium

γρ. ἦ δ'
γρ. ἔχ
γρ. ἐπαιτήσαις,

Αὔτως,

γρ. πύξ μοι μαχήσεαι. | γρ. ἔπεισι καί. | γρ. ἀπαΐσσονται. | γρ. ἄεθλον. | γρ. ἀγμήτην.

Αὐτως· οὐ γὰρ * πύξ γε μαχήσεαι, οὐδὲ παλαίσεις,
Οὐδ' ἔτ' ἀκοντιστὺν ἐνδύσεαι, οὐδὲ πόδεσσι
Θεύσεαι, ἤδη γὰρ χαλεπὸν κατὰ γῆρας * ἐπείγει.
Ὣς εἰπὼν, ἐν χερσὶ τίθει. ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα τέκος κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Οὐ γὰρ ἔτ' ἔμπεδα γυῖα, φίλος, πόδες, οὐδ' ἔτι χεῖρες
Ὤμων ἀμφοτέρωθεν * ἐπαΐσσονται ἐλαφραί.
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὁπότε κρείοντ' Ἀμαρυγκέα θάπτον Ἐπειοὶ
Βουπρασίῳ, παῖδες δ' ἔθεσαν βασιλῆος ἄεθλα·
Ἔνθ' οὔτις μοι ὁμοῖος ἀνὴρ γένετ', οὔτ' ἄρ' Ἐπειῶν,
Οὔτ' αὐτῶν Πυλίων, οὔτ' Αἰτωλῶν μεγαθύμων.
Πὺξ μὲν ἐνίκησα Κλυτομήδεα Ἤνοπος υἱόν.
Ἀγκαῖον δὲ πάλῃ Πλευρώνιον, ὅς μοι ἀνέστη·
Ἴφικλον δὲ πόδεσσι παρέδραμον ἐσθλὸν ἐόντα·
Δουρὶ δ' ὑπειρέβαλον Φυλῆά τε καὶ Πολύδωρον.
Οἴοισίν μ' ἵπποισι παρήλασαν Ἀκτορίωνε,
Πλήθει πρόσθε βαλόντες, ἀγασσάμενοι περὶ νίκης
Οὕνεκα δὴ τὰ μέγιστα παρ' αὐτόφι λείπετ' ἄεθλα.
Οἳ δ' ἄρ' ἔσαν δίδυμοι· ὁ μὲν ἔμπεδον ἡνιόχευεν
Ἔμπεδον ἡνιόχευ'. ὁ δ' ἄρα μάστιγι κέλευεν
Ὥς ποτ' ἔον, νῦν αὖτε νεώτεροι ἀντιοώντων
Ἔργων τοιούτων· ἐμὲ δὲ χρὴ γήραϊ λυγρῷ
Πείθεσθ', τότε δ' αὖτε μετέπρεπον ἡρώεσσιν.
Ἀλλ' ἴθι καὶ σὸν ἑταῖρον ἀέθλοισι κτέριζε.
Τοῦτο δ' ἐγὼ πρόφρων δέχομαι, χαίρει δέ μοι ἦτορ,
Ὥς μευ ἀεὶ μέμνησαι ἐνηέος, οὐδέ σε λήθω.
Τιμῆς ἧς τέ μ' ἔοικε τετιμῆσθαι μετ' Ἀχαιοῖς.
Σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ' ἀντὶ χάριν μενοεικέα δοῖεν.
Ὣς φάτο. Πηλεΐδης δὲ πολὺν καθ' ὅμιλον Ἀχαιῶν
Ὤχετ', ἐπεὶ πάντ' αἶνον ἐπέκλυε Νηλεΐδαο.
Αὐτὰρ ὁ πυγμαχίης ἀλεγεινῆς θῆκεν * ἄεθλα·
Ἡμίονον ταλαεργὸν ἄγων κατέδησ' ἐν ἀγῶνι
Ἑξέτε', * ἀδμήτην, ἥτ' ἀλγίστη δαμάσασθαι·
Τῷ δ' ἄρα νικηθέντι τίθει δέπας ἀμφικύπελλον.
Στῆ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ἀτρεΐδη τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ἄνδρε δύο περὶ τῶνδε κελεύομεν ὥσπερ ἀρίστω
Πὺξ μάλ' ἀνασχομένω πεπληγέμεν· ᾧ δέ κ' Ἀπόλλων
Δώῃ καμμονίην, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί,
Ἡμίονον ταλαεργὸν ἄγων κλισίηνδε νεέσθω·
Αὐτὰρ ὁ νικηθεὶς δέπας οἴσεται ἀμφικύπελλον.
Ὣς ἔφατ'. ὤρνυτο δ' αὐτίκ' ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε,
Εἰδὼς πυγμαχίης, υἱὸς Πανοπῆος Ἐπειός.
Ἅψατο δ' ἡμιόνου ταλαεργοῦ, φώνησέν τε,
Ἆσσον ἴτω ὅστις δέπας οἴσεται ἀμφικύπελλον.
Ἡμίονον δ' οὔ φημί τιν' ἀξέμεν ἄλλον Ἀχαιῶν,
Πυγμῇ νικήσαντ', ἐπεὶ εὔχομαι εἶναι ἄριστος.
Ἦ οὐχ ἅλις ὅττι μάχης ἐπιδεύομαι; οὐδ' ἄρα πως ἦν
Ἐν πάντεσσ' ἔργοισι δαήμονα φῶτα γενέσθαι.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Ἀντικρὺ χρόα τε ῥήξω, σύν τ' ὀστέ' ἀράξω.
Κηδεμόνες δέ οἱ ἐνθάδ' ἀολλέες αὖθι μενόντων,
Οἵ κέ μιν ἐξοίσουσιν ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δαμέντα.
Ὣς ἔφαθ'. οἳ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Εὐρύαλος δέ οἱ οἶος ἀνίστατο ἰσόθεος φώς,
Μηκιστέως υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.

Gratis: non enim cestibus pugnabis neq; l
Neque iaculorum certamen inibis, neq; p
Curres: iam enim difficilis senectus occu
Sic fatus in manib. ponebat: hic. a. acc
Et ipsum inclamans verbis velocibus all
Sanè hæc omnia fili, pro decoro dixisti
Nō. n. amplius firma mēbra ô chare, pedes
Ab humeris vtrinq; mouentur agiles.
Vtinam ita pubescerem, roburq; mihi fir
Vt quum regem Amaryncea sepelierunt
In Buprasio: filij autem posuerunt regis
Vbi nullus mihi similis vir erat, neque E
Neq; ipsorū Pyliorū, neq; Aetolorum mag
Pugnis quidem vici Clydomedea Enop
Ancæum verò lucta Pleuronium: qui in
Iphiclum autem pedibus præcurri forte
Hasta autem superaui Phileumq; & Poly
Solis me equis præuerterunt Actoris filij
Multitudine superantes inuadentes ob
Eò quòd iam maxima ab ipsis relicta er
Hi verò erāt gemini: hic quidē firmiter a
Firmiter aurigabatur: ille verò flagello i
Sic quondam eram: nunc autem iuniore
Opera eiusmodi: me verò oportet senectæ
Parere, tunc autem excellebam inter her
Sed abi ad tuum socium certaminibus i
Hoc autem ei libens accipio gaudetq; mih
Quòd mei semper recordaris beneuoli, ne
Honore, quo me decet honorari inter Ac
Tibi autem dij pro his gratiam plurima
Sic dixit: Pelides. a. ingentem per cætū
Iuit postquàm omnem laudationem au
Cæterùm ille pugilatus difficilis proposui
Mulam laboriosam ducens ligauit in cir
Sexennē, indomitā, quæq; difficillima ad
Atq; victo posuit poculum rotundum.
Stetit autem rectus, & verbum inter A
Atridæq; & cæteri bene ocreati Ach
Viros duos p his pmijs iubemus, qui quid
Pugnis altè elatis percutere. cui. a. Apollo
Dederit victoriam, sciantq; omnes Achiu
Mulam patientem operum ducens ad te
At victus poculum feret rotundum.
Sic dixit, pdijt aūt statim vir amplusq;
Sciens pugillaris pugnæ filius Panopei Ep
Attigit autem mulam operosam, dixit
Prope veniat quicunq; poculum feret ro
Mulam. a. non puto aliquem abducturu
Pugilatu vincētē, quoniā glorior esse pr
An' non satis quòd in prælio inferior sum
vllo modo possibile est
In omnibus operibus peritum virum eff
Sic enim dicam, quod certè & perficietur
Ex aduerso corpus disrumpam, & ossa co
Curatores autem ei hîc frequentes hoc lo
Qui ipsum efferant meis sub manibus pro
Sic dixit: hi autem omnes obmutuerun
Euryalus verò ei solus restitit insignis vi
Mecistei filius Talaionidæ regis,

ἦλθε δεδουπότος Οἰδιπόδαο
ἐς τάφον· ἔνθα δὲ πάντας ἐνίκα Καδμείωνας.
τὸν μὲν Τυδείδης δουρικλυτὸς ἀμφεπονεῖτο,
θαρσύνων ἔπεσιν, μέγα δ' αὐτῷ βούλετο νίκην.
ζῶμα δέ οἱ πρῶτον παρακάββαλεν, αὐτὰρ ἔπειτα
δῶκεν ἱμάντας ἐϋτμήτους βοὸς ἀγραύλοιο.
τὼ δὲ ζωσαμένω βήτην ἐς μέσσον ἀγῶνα·
ἄντα δ' ἀνασχομένω χερσὶ στιβαρῇσιν ἅμ' ἄμφω
σύν ῥ' ἔπεσον, σὺν δέ σφι βαρεῖαι χεῖρες ἔμιχθεν·
δεινὸς δὲ χρόμαδος γενύων γένετ', ἔρρεε δ' ἱδρὼς
πάντοθεν ἐκ μελέων. ἐπὶ δ' ὄρνυτο* δῖος Ἐπειός,
κόψε δὲ παπτήναντα παρήϊον, οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
ἑστήκειν· αὐτοῦ γὰρ ὑπήριπε φαίδιμα γυῖα.
ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ φρικὸς Βορέω ἀναπάλλεται ἰχθὺς
θῖν' ἐν φυκιόεντι, μέλαν δέ ἑ κῦμα κάλυψεν·
ὣς πληγεὶς ἀνέπαλτ'. αὐτὰρ μεγάθυμος Ἐπειὸς
χερσὶ λαβὼν ὤρθωσε· φίλοι δ' ἀμφέσταν ἑταῖροι,
οἵ μιν ἄγον δι' ἀγῶνος ἐφελκομένοισι πόδεσσιν,
αἷμα παχὺ πτύοντα, κάρη βάλλονθ' ἑτέρωσε·
κὰδ δ' ἀλλοφρονέοντα μετὰ σφίσιν εἷσαν ἄγοντες·
αὐτοὶ δ' οἰχόμενοι κόμισαν δέπας ἀμφικύπελλον.
Πηλείδης δ' αἶψ' ἄλλα κατὰ τρίτα θῆκεν ἄεθλα,
δεικνὺς Δαναοῖσι, παλαισμοσύνης ἀλεγεινῆς,
τῷ μὲν νικήσαντι μέγαν τρίποδ' ἐμπυριβήτην,
τὸν δὲ δυωδεκάβοιον ἐνὶ σφίσι τῖον Ἀχαιοί.
ἀνδρὶ δὲ νικηθέντι γυναῖκ' ἐς μέσσον ἔθηκε·
πολλὰ δ' ἐπίστατο ἔργα, τίον δέ ἑ τεσσαράβοιον·
στῆ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
ὄρνυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε.
ὣς ἔφατ', ὦρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις ἀνίστατο κέρδεα εἰδώς·
ζωσαμένω δ' ἄρα τώ γε βάτην ἐς μέσσον ἀγῶνα,
ἀγκὰς δ' ἀλλήλων λαβέτην χερσὶ στιβαρῇσιν·
ὡς ὅτ' ἀμείβοντες* τούς τε κλυτὸς ἤραρε τέκτων
δώματος ὑψηλοῖο, βίας ἀνέμων ἀλεείνων,
τετρίγει δ' ἄρα νῶτα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
ἑλκόμενα στερεῶς, κατὰ δὲ νότιος ῥέεν ἱδρώς·
πυκναὶ δὲ σμώδιγγες ἀνὰ πλευράς τε καὶ ὤμους
αἵματι φοινικόεσσαι ἀνέδραμον. οἱ δὲ μάλ' αἰεὶ
νίκης ἱέσθην τρίποδος πέρι ποιητοῖο·
οὔτ' Ὀδυσεὺς δύνατο σφῆλαι, οὔδει τε πελάσσαι,
οὔτ' Αἴας δύνατο, κρατερὴ δ' ἔχεν ἲς Ὀδυσῆος.
ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἀνίαζον ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
δὴ τότε μιν προσέειπε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σέ. τὰ δ' αὖ Διῒ πάντα μελήσει.
ὣς εἰπὼν ἀνάειρε. δόλου δ' οὐ λήθετ' Ὀδυσσεύς·
κόψ' ὄπιθεν κώληπα τυχών, ὑπέλυσε δὲ γυῖα.
κὰδ δ' ἔβαλ' ἐξοπίσω· ἐπὶ δὲ στήθεσσιν Ὀδυσσεὺς
κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε θάμβησάν τε.
δεύτερος αὖτ' ἀνάειρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
κίνησεν δ' ἄρα τυτθὸν ἀπὸ χθονός, οὐδέ τ' ἄειρε·
ἐν δὲ γόνυ γνάμψεν. ἐπὶ δὲ χθονὶ κάππεσον ἄμφω
πλησίοι ἀλλήλοισι, μιάνθησαν δὲ κονίῃ.
καί νύ κε τὸ τρίτον αὖτις ἀναΐξαντ' ἐπάλαιον,
εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἀνίστατο, καὶ κατέρυκε,
μηκέτ' ἐρείδεσθον,* μηδὲ τρίβεσθε κακοῖσι·
νίκη δ' ἀμφοτέροισιν, ἀέθλια δ' ἶσ' ἀνελόντες

Qui quondam Thebas venit, mortui Oedipodis
Ad exequias: illic autem omnes superabat Thebanos.
Hunc quidem Tydides hasta inclytus circumcurabat
Adhortans verbis: valdè.a.ipsi volebat victoriam:
Cingulum autem ei primùm circumposuit: ac postea
Dedit lora affabrefacta bouis agrestis:
Hi autem accincti iuerunt in medium certamen:
Ex aduerso.a.eleuatis manibus validis, simul ambo
Congreßi sunt, atq; ipsis graues manus cōmixtæ sunt:
Grauisq; crepitus maxillarū factus est: fluebatq; sudor
Vndiq; ex membris, irruit autem diuus Epeus:
Percußitq; circūspectantē in malā, neq; amplius diu
Stetit. ipsius enim succiderunt nitida membra,
Ac veluti quando à stridore Boreæ resilit piscis
Littore in algoso, nigra autem ipsum vnda operit:
Sic percussus resilijt: at magnanimus Epeus
Manib. prehendēs erexit: dilecti.a.circūsteterūt socij
Qui ipsum ducebant per cœtum labantibus pedibus,
Sanguinē craßū expuentē, caput reiectantē in alterā
Alienatū mente.a.apud se collocarūt ducētes: (partē:
Ipsiq; euntes portabant poculum rotundum.
Pelides autem mox alia tertia posuit præmia
Ostentans Danais palæstræ difficilis:
Nempe vincenti magnum tripodem ad ignem aptū,
Hunc.v.12. boum precio inter se æstimabant Achiui,
Viro autem victo mulierem in medium posuit:
Multa.a.sciebat opera, æstimabātq; ipsam quatuor bo
Stetit aūt rectus, & verbū inter Argiuos dixit, (bus.
Surgite qui & huius præmij periculum facietis.
Sic dixit: prodijt.a.magnus Telamonius Aiax,
Vlysses autem astutus surrexit dolos sciens,
Accincti autem hi iuerunt in medium certamen,
Vlnis.v.inuicem corripuerunt manibus validis.
Sicut autem quando crepant trabes, quas inclytus
coaptauit architectus
Domus altæ, impetus ventorum vitans:
Sic crepuerunt dorsa validis à manibus
Tracta fortiter: atq; humidus defluebat sudor:
Densi autem vibices per lateraq; & humeros
Sanguine rubentes percurrebant: hi.a.valdè semper
Victoriam desiderabant tripode pro fabrefacto:
Neque Vlysses poterat dimouere, terræq; admouere,
Neq; Aiax poterat: fortis aūt prohibebat vis Vlyßis.
Sed quādo iā tædio afficiebāt benè ocreatos Achiuos,
Tū verò ipsū allocutus est magnus Telamonius Aiax.
Generose Laërtiade sapientißime Vlysses,
Vel me sursū tolle, vel ego te: hæc.a.Ioui oīa curæ erūt.
Sic fatus sustulit: doli autem nō oblitus est Vlysses.
Percußit pone coxā nactus, labefactauitq; membra:
Deiecitq; retrò: inq; pectus Vlysses
Decidit: populi verò mirabanturq; stupebantq;.
Secundò autem sustulit multa patiens diuus Vlysses:
Mouit autem paululum à terra, neq; leuauit.
Genu verò implicuit: inq; terram ceciderunt ambo
Propè inuicem, fœdabanturq; puluere.
Et tertiò rursus surgentes luctati fuissent,
Nisi Achilles ipse surrexisset & cohibuisset,
Ne amplius incūbite inuicē, neq; cōterimini malis:
Victoria ambobus: præmia autem æqualia accipiētes

Margin notes: γρ. ἐπὶ δ' ὦρτο ... γρ. εἱστήκει ... γρ. ἐν φυκ. ... γρ. τοὺς γὰρ ... γρ. ἐρείδεσθον.

Ἔρχεσθ',

Ἔρχεσθ', ὄφρα καὶ ἄλλοι ἀεθλεύωσιν Ἀχαιοί.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο·
Καί ῥ' ἀπομορξάμενοι κονίην, δύσαντο χιτῶνας.
Πηλείδης δ' αἶψ' ἄλλα τίθει ταχυτῆτος ἄεθλα,
Ἀργύρεον κρητῆρα τετυγμένον· ἓξ δ' ἄρα μέτρα
Χάνδανεν, αὐτὰρ κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλόν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες ἐπ' ἠεροειδέα πόντον,
Στῆσαν δ' ἐν λιμένεσσι, Θόαντι δὲ δῶρον ἔδωκαν·
Υἷος δὲ Πριάμοιο Λυκάονος ὦνον ἔδωκε
Πατρόκλῳ ἥρωϊ Ἰησονίδης Εὔνηος.
Καὶ τὸν Ἀχιλλεὺς θῆκεν ἀέθλιον οὗ ἑτάροιο,
Ὅς τις ἐλαφρότατος ποσὶ κραιπνοῖσι πέλοιτο.
γρ. δ' αὖ Δευτέρῳ* αὖ βοῦν θῆκε μέγαν καὶ πίονα δημῷ·
Ἡμιτάλαντον δὲ χρυσοῦ λοισθήϊ' ἔθηκε.
Στῆ δ' ὀρθός, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὄρνυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε.
Ὣς ἔφατ'· ὤρνυτο δ' αὐτίκ' Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
Ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις, ἔπειτα δὲ Νέστορος υἱὸς
Ἀντίλοχος (ὁ γὰρ αὖτε νέους ποσὶ πάντας ἐνίκα)
Σταν δὲ μεταστοιχεί· σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς.
Τοῖσι δ' ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα
Ἔκφερ' Ὀϊλιάδης· ἐπὶ δ' ὤρνυτο δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἄγχι μάλ', ὡς ὅτε τίς τε γυναικὸς ἐϋζώνοιο
γρ. χερὶ Στήθεός ἐστι κανών, ὅν τ' εὖ μάλα* χερσὶ τανύσσῃ,
Πηνίον ἐξέλκουσα παρὲκ μίτον, ἀγχόθι δ' ἴσχει
Στήθεος· ὣς Ὀδυσεὺς θέεν ἐγγύθεν, αὐτὰρ ὄπισθεν
Ἴχνια τύπτε πόδεσσι, πάρος κόνιν ἀμφιχυθῆναι.
Κὰδ δ' ἄρα οἱ κεφαλῆς χέ' ἀϋτμένα δῖος Ὀδυσ-
Αἰεὶ ῥίμφα θέων· ἴαχον δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοὶ (σεὺς
γρ. ἱεμένων, Νίκης* ἱεμένῳ, μάλα δὲ σπουδὴν κέλευον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύματον τέλεον δρόμον, αὐτίκ' Ὀδυσσεὺς
Εὔχετ' Ἀθηναίῃ γλαυκώπιδι ὃν κατὰ θυμόν,
Κλῦθι θεά, ἀγαθή μοι ἐπίρροθος ἐλθὲ ποδοῖιν.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη·
Γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλον ἐπαΐξεσθαι ἄεθλον,
Ἔνθ' Αἴας μὲν ὄλισθε θέων· βλάψεν γὰρ Ἀθήνη,
Τῇ ῥα βοῶν κέχυτ' ὄνθος ἀποκταμένων ἐριμύκων,
Οὓς ἐπὶ Πατρόκλῳ πέφνεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
Ἐν δ' ὄνθου βοέου πλῆτο στόμα τε ῥῖνάς τε.
Κρητῆρ' αὖτ' ἀνάειρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ὡς ἦλθε φθάμενος· ὁ δὲ βοῦν ἕλε φαίδιμος Αἴας·
Στῆ δὲ κέρας μετὰ χερσὶν ἔχων βοὸς ἀγραύλοιο,
Ὄνθον ἀποπτύων, μετὰ δ' Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὢ πόποι, ἦ μ' ἔβλαψε θεὰ πόδας, ἣ τὸ πάρος περ
Μήτηρ ὣς, Ὀδυσῆϊ παρίσταται, ἠδ' ἐπαρήγει.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Ἀντίλοχος δ' ἄρα δὴ λοισθήϊον ἔκφερ' ἄεθλον,
Μειδιόων, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Εἰδόσιν ὔμμ' ἐρέω πᾶσιν φίλοι, ὡς ἔτι καὶ νῦν
Ἀθάνατοι τιμῶσι παλαιοτέρους ἀνθρώπους·
Αἴας μὲν γὰρ ἐμεῖ' ὀλίγον προγενέστερός ἐστιν.
Οὗτος δὲ προτέρης γενεῆς, προτέρων τ' ἀνθρώπων,
Ὠμογέροντα δέ μίν φασ' ἔμμεναι· ἀργαλέον δὲ
Ποσσὶν ἐριδήσασθαι Ἀχαιοῖς, εἰ μὴ Ἀχιλλεῖ.
Ὣς φάτο. κύδηνεν δὲ ποδώκεα Πηλείωνα.
Τὸν δ' Ἀχιλλεὺς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,

Abite, vt & cæteri certent Achiui.
Sic dixit: hi autem hunc libenter.q.au
paruerunt.
Et absterso puluere induerunt vestes.
Pelides autem mox alia ponebat velocita
Argenteum cratera fabrefactum: sex aut
Capiebat: at pulchritudine supabat omnē
Longè, quoniam Sidones ingeniosi scitè e
Phœnices.a.abduxerunt viri per cærulei
Steteruntq; in portubus: Thoanti.a.dono
Pro filio autem Priami Lycaone precium
Patroclo heroi Iasonides Euneus:
Et hoc Achilles posuit præmium sui socij,
Quicunq; leuissimus pedibus velocibu
Secundò.a.bouem posuit, magnū & pin
Semitalentum autem auri vltimò posuit
Stetit autem erectus, & verbum inter Ar
Surgite q & huius certaminis periculi
Sic dixit: prodijt.a.statim Oilei filius vel
Surrexit etiam Vlysses vafer, deinde.a.N
Antilochus. (hic.n.etiā iuuenes pedib.oē
Steterunt.a.ordine, ostenditq; metam Ac
His.a.à carcerib. extēsus est cursus: celeri
Exiuit Oiliades: post verò ruit diuus Vly
Propè admodum. vt quum aliquis mulier
Ad pect⁹ est radiolus, quē scitè admodū m
Stamē extrahens extra licium: propèq; ad
Pectori: sic Vlysses currebat propè, atq; à t
Vestigia premebat pedib. anteq̄ pulvis ci
Inq; eius caput fundebat halitum diuus V
Semper facilè currens: acclamabant.v.om
Victoriæ cupido: valdè autē festinātem h
Sed quū iā extremū peragebant cursum,
Precatus est Mineruam cæsiam suo in an
Exaudi Dea, felix mihi auxiliatrix v
Sic dixit precans: hunc.a.exaudiuit Palla
Membraq; fecit leuia, pedes, & manus su
Sed quum iam mox erant assecuturi pra
Tunc Aiax quidē lapsus est currens, læsit
Vbi boū fus⁹ erat fim⁹ interfectorū, valdè
Quos ob Patroclum mactârat pedib. velo
Ibi fimo bouino impletus est osq; naresq;.
Cætera.a.abstulit patiens diuus Vlysses,
Vt venerat præuertēs: at bouē accepit illu
Stetit autem cornu manibus tenens bouis
Fimum expuens, interq; Argiuos dixit,
Proh malū, certè mihi læsit Dea pedes, q
Veluti mater Vlyssi astat, & auxiliatur.
Sic dixit: hi.a.omnes super ipso suauite
Antilochus.v.iam extremum abstulit p
Ridens, & verbum inter Argiuos dixit,
Scientib. vobis dico omnib. amici, q adh
Immortales honorant ætate prouectiores h
Aiax enim me paulo natu grandior est:
Hic autem prioris generationis, priorumq;
Crudæ senectæ autē ipsum dicūt esse: diffic
Pedib. cū eo contendere Achiuis, præterqua
Sic dixit ornauitq; velocipedem Pelide
Hunc.a.Achilles verbis respondens allocut

, μέν τοι μέλεος εἰρήσεται αἶνος,
μιτάλαντον ἐγὼ χρυσοῦ ἐπιθήσω.
ν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.
ιος κατὰ μὲν δολιχόσκιον ἔγχος
ν φέρων, κατὰ δ' ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν,
ς δόρυ τος, ἅ μιν Πάτροκλος ἀπηύρα.
ορθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν.
ύο περὶ τῶνδε κελεύομεν ὥπερ ἀρίστω,
α ἑσσαμένω, ταμεσίχροα χαλκὸν ἑλόντε,
ε προπάροιθεν ὁμίλου πειρηθῆναι·
κε φθῇσιν ὀρεξάμενος χρόα καλὸν,
ν ἐνέρων διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα,
ι δώσω τόδε φάσγανον ἀργυρόηλον,
κι. τὸ μὲν Ἀστεροπαῖον* ἀπηύρων·
ά φόπεροι ξυνήια ταῦτα φερέσθων.
ἀγαθὴν παραθήσομαι ἐν κλισίῃσιν.
ὦρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴ-
Τυδείδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης. (ας,
ἑκάτερθεν ὁμίλου θωρηχθήτην,
στέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
ν δερκομένω· θάμβος δ' ἔχε πάντας Ἀχαιούς.
σχεδὸν* ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
ν, τρὶς δὲ σχεδὸν ὡρμήθησαν·
ἔπειτα κατ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην
ν· ἔρυτο γὰρ ἔνδοθι θώρηξ.
ἔπειτα ὑπὲρ σάκεος μεγάλοιο,
κύρε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκῇ.
Αἴαντι περιδδείσαντες Ἀχαιοὶ
κέλευσαν ἄεθλια ἶσ' ἀνελέσθαι.
δῶκεν μέγα φάσγανον ἥρως
φέρων καὶ ἐϋτμήτῳ τελαμῶνι.
ς θῆκεν σόλον αὐτοχόωνον,
ἔασκε μέγα σθένος Ἠετίωνος,
ἔφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς,
νήεσσι σὺν ἄλλοισι κτεάτεσσι.
καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν.
ὃι τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε·
πολλὸν ἀπόπροθι πίονες ἀγροὶ,
τε περιπλομένους ἐνιαυτοὺς
μὲν γάρ οἱ ἀτεμβόμενος γε σιδήρου
ήρ εἶσ' ἐς πόλιν, ἀλλὰ παρέξει.
ρτο δ' ἔπειτα μενεπτόλεμος Πολυποί-
κρατερὸν μένος ἀντιθέοιο, (της,
λαμωνιάδης, καὶ δῖος Ἐπειός·
ο. σόλον δ' ἕλε δῖος Ἐπειός,
γέλασσαν δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοί.
ἀφέηκε Λεοντεὺς ὄζος Ἄρηος·
ἔρριψε μέγας Τελαμώνιος Αἴας
ρὸς, καὶ ὑπέρβαλε σήματα* πάντα.
λον εἷλε μενεπτόλεμος Πολυποίτης,
ίψε καλαύροπα βουκόλος ἀνήρ.
ισομένη πέτεται διὰ βοῦς ἀγελαίας,
ἀγῶνος ὑπέρβαλε· τοὶ δ' ἐβόησαν.
ροι Πολυποίταο κρατεροῖο
γλαφυρὰς ἔφερον βασιλῆος ἄεθλον.
τοξευτῇσι τίθει ἰόεντα σίδηρον,
δέκα μὲν πελέκεας, δέκα δ' ἡμι-
α.
ηὸς νηὸς κυανοπρῴροιο

Antiloche, non quidē tibi inanis dicet laus de me,
Sed tibi semitalentum ego auri addam.
Sic fatus, in manibus posuit, hic verò accepit lætus.
At Pelides quidem longam hastam
Deposuit in circum proferens, scutum & galeam
Arma Sarpedonis: quæ ei Patroclus abstulerat.
Stetit aūt erectus, & verbum inter Argiuos dixit.
Viros duos de his iubemus, qui præstantissimi sunt,
Arma indutos, incidens corpus æs sumentes,
Inuicem coram multitudine experiri:
Vter præoccupauerit appetens corpus pulchrum,
Attigeritq; intestina perq; arma & nigrū sanguinē,
Huic qdē ego dabo hūc ensem argēteis clauis distictū,
Pulchrum, Threiciū, quo quidē Asteropæū priuauit:
Arma autem ambo communia hæc ferant,
Et eis conuiuium lautum apponam in tentorijs.
Sic dixit, pdijt.a. postea magnus Telamonius Aiax:
Post.a. Tydides prodijt fortis Diomedes. (mati sunt,
Hi.a. postquā igitur ex vtraq; parte multitudinis ar-
In medium vtrorumq; cōgressi sunt pmpti pugnare.
Horrendè aspiciētes stupor.a. tenebat omnes Achiuos.
Sed quum tam propè fuerunt inter se progressi,
Ter quidē irruerunt: terq; cominus impetum fecerūt.
Tunc Aiax quidem deinde per scutum vndiq; æquale
Percussit, neq; corpus attigit: tutabat.n. int' thorax:
Tydides autem deinde supra scutum magnum
Semper ceruicem adeptus est splendidæ hastæ cuspi-
Et tunc iam Aiaci timentes Achiui, de.
Cessantes iusserunt præmia paria referre.
At Tydidæ dedit magnum ensem heros
Cum vagina proferens & artificiosè facto loro.
Cæterùm Pelides posuit discum tantùm conflatum,
Quem prius iactabat ingens robur Eetionis:
At hūc quidē interfecit pedibus fortis diuus Achilles:
Illum verò duxerat ad naues cum alijs possessionibus,
Stetit autem rectus, & verbum inter Argiuos dixit:
Surgite, qui & hoc etiam certamen experiemini:
Si ei etiam valdè admodum procul pingues agri sunt,
Habebit ipsum etiam quinq; circumuolutos annos,
Vtens: non enim ille indigens ferro
Pastor, neq; arator ibit ad vrbem, sed discus præbebit.
Sic dixit: prodijt autē postea bellicosus Polypœtes,
Surrexit etiam Leontei fortè robur diuini·
Surrexit etiam Aiax Telamonides, & diuus Epeus:
Ordine autem stabant: discumq; accepit diuus Epeus:
Misitq; rotans: riserunt autem omnes Achiui.
Secundus autem emisit Leonteus ramus Martis:
Tertiò verò proiecit magnus Telamonius Aiax
Manu à valida, & vltra iecit notas omnes:
Sed quum iam discum accepit bellicosus Polypœtes,
Quantum quis proijcit pedum bubulcus vir,
Quod contortum volat per boues gregales,
Tantum omne spatium superauit: hi.v. clamauerūt.
Surgentes autem socij Polypœtæ fortis,
Naues in concauas retulerunt regis præmium. (rū,
At hic sagittarijs posuit spiculis cōficiēdis aptū fer-
Proposuit autem decem quidem bipennes decemq; se-
curiculas.
Malum autem statuit nauis nigram proram habētis

γρ. ἀπηύρων

γρ. ἀμφοτέρω

γρ. ἴσαν

γρ. πάντων

Τηλοῦ ἐπὶ ψαμάθοιο· ἐκ δὲ τρήρωνα πέλειαν
Λεπτῇ μηρίνθῳ δῆσεν ποδὸς, ἧς ἄρ' ἄνωγε
Τοξεύειν. ὃς μέν κε βάλῃ τρήρωνα πέλειαν,
Πάντας ἀειράμενος πελέκεας, κλισίηνδε * φερέσθω· γρ. φέρεσθ.
Ὃς δέ κε μηρίνθοιο τύχῃ, ὄρνιθος ἁμαρτὼν,
(Ἥσσων γὰρ δὴ κεῖνος) ὁ δ' οἴσεται ἡμιπέλεκκα.
Ὣς ἔφατ'. ὦρτο δ' ἔπειτα βίη Τεύκροιο ἄνακτος,
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος·
Κλήρους δ' ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλον ἑλόντες.
Τεῦκρος δὲ πρῶτος κλήρῳ λάχεν· αὐτίκα δ' ἰὸν
Ἧκεν ἐπικρατέως, οὐδ' ἠπείλησεν ἄνακτι
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην.
Ὄρνιθος μὲν ἄμαρτε (μέγηρε γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων)
Αὐτὰρ ὁ μήρινθον βάλε πὰρ πόδα τῇ δέδετ' ὄρνις·
Ἀντικρὺ δ' ἀπὸ μήρινθον τάμε πικρὸς ὀϊστός.
Ἡ μὲν ἔπειτ' ἤϊξε πρὸς οὐρανὸν, ἡ δὲ παρείθη
Μήρινθος ποτὶ γαῖαν· ἀτὰρ κελάδησαν Ἀχαιοί.
Σπερχόμενος δ' ἄρα Μηριόνης ἐξείρυσε χειρὸς
Τόξον· ἀτὰρ δὴ ὀϊστὸν ἔχεν πάλαι ὡς ἴθυνεν.
Αὐτίκα δ' ἠπείλησεν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην·
Ὕψι δ' ὑπὸ νεφέων * εἶδε τρήρωνα πέλειαν, * ἰδὲ
* Τῇ ῥ' ὅγε δινεύουσαν ὑπὸ πτέρυγος βάλε * μέσσην. γρ. Τὴν ῥ' γρ. μέσσης.
Ἀντικρὺ δὲ διῆλθε βέλος· τὸ μὲν ἂψ ἐπὶ γαίῃ
Πρόσθεν Μηριόναο πάγη ποδός· αὐτὰρ ἡ ὄρνις
Ἱστῷ ἐφεζομένη νηὸς κυανοπρώροιο,
Αὐχέν' ἀπεκρέμασεν, σὺν δὲ πτερὰ πυκνὰ λίασθεν·
Ὠκὺς δ' ἐκ μελέων θυμὸς πτάτο, τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ
Κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε, θάμβησάν τε.
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης πελέκεας δέκα πάντας ἄειρε,
Τεῦκρος δ' ἡμιπέλεκκα φέρεν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Αὐτὰρ Πηλείδης κατὰ μὲν δολιχόσκιον ἔγχος,
Κὰδ δὲ λέβητ' ἄπυρον, βοὸς ἄξιον, ἀνθεμόεντα
Θῆκ' ἐς ἀγῶνα φέρων· καί ῥ' ἥμονες ἄνδρες ἀνέσταν·
Ἂν μὲν ἄρ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἀτρείδη, ἴδμεν γὰρ ὅσον προβέβηκας ἁπάντων,
Ἠδ' ὅσσον δυνάμει τε καὶ ἥμασιν ἔπλευ ἄριστος·
Ἀλλὰ σὺ μὲν τόδ' ἄεθλον ἔχων κοίλας ἐπὶ νῆας
Ἔρχευ, ἀτὰρ δόρυ Μηριόνῃ ἥρωϊ πόρωμεν,
Εἰ σύ γε σῷ θυμῷ ἐθέλοις· κέλομαι γὰρ ἔγωγε.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Δῶκε δὲ Μηριόνῃ δόρυ χάλκεον· αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Ταλθυβίῳ κήρυκι δίδου περικαλλὲς ἄεθλον.

Longè in arena, ex q; eo timidam columb
Tenui funiculo ligauit ex pede, in quam
Iaculari: qui sane percusserit timidam c
Omnes tollens bipennes ad tentorium fe
Qui verò funiculum attigerit ab aue ab
(Inferior nempe is) hic ferat securicula
Sic dixit: prodijt autem postea vis T
Surrexit item Meriones comes bonus Id
Sortes autem in galea ærata mouebant
Teucer.v. primus sorte sortitus est: stat
Misit fortiter, neq; vouit regi
Agnorũ primogenitorum sacrificaturu
Ab aue quidẽ aberrauit (inuidit enim
At hic funem attigit iuxta pedẽ, quo lig
Prorsus autem funiculum abscidit ama
Illa quidem dein tendebat ad cœlũ: hic.a
Funiculus in terram. at clamauerunt
Festinans autem Meriones extraxit ma
Arcum: at iam sagittam tenebat dudũ
Statim aũt vouit ꝑcul iaculanti Apolli
Agnorũ primogenitorũ sacrificaturũ in
Altè autem sub nubibus vidit timida
Hanc hic huc illuc sc vertentẽ sub ala p
Penitus.a.trãsiuit telum: hoc.a.retrorsi
Ante Merionis fixum est pedem: at au
Malo insidens nauis nigram proram h
Collum suspendit, simul.a.pennæ densa
Velox.a.ex membris anima volauit, lo
Decidit: populi.a.rursus admirati stup
Itaq; Meriones bipennes decem omnes
Teucer autem securiculas portauit cõca
At Pelides quidem longam hastam,
Lebetemq; nouum boue dignũ, variega
Deposuit in certamẽ ferẽs: & iaculator
Surrexit quidem Atrides latè dominãs
Surrexit etiam Meriones famulus bonu
His autem & locutus est agilis diuus Ac
Atride, scimus enim quantũ antece
Et quantum viribusq; & iaculis es pr
Quare tu quidẽ hoc præmiũ habes, conc
Vade. at hastam Merioni heroi demus,
Si tu tuo animo vis: volo enim equidem
Sic dixit: neq; immorigerus fuit rex
Dedit autem Merioni hastam æream:
Talthybio præconi dedit perpulchrum p

COMMENTARIVS.

a ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων] De luctu mortuorum diximus satis copiosè suprà lib. 19. in principio, vnde multa ad h referri. Addimus solùm, summo esse dedecori ei qui mortuus est, si à suis superstitib. non defleatur. quãquam eni meliore commutarint, vnde videtur gaudium nobis ob illorum felicitatem conciliari: tamen humanum est, vt cũ nostra societate diuelluntur, aliquo illorum desiderio perculsi lacrymas etiam in eorum gratiam effundamus. Qu tamen est luctus, idcirco quædam etiam in illo delectatio, vt subijcit Achilles, αὐτὰρ ἐπεί κ' ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα γό pud Eurypidẽ, ἀλλ' ἔστι γὰρ δὴ κἀν κακοῖσιν ἡδονὴ θνητοῖς. ὀδυρμοί, δακρύων τ' ἐπιῤῥοαί· ἀλγηδόνας δὲ ταῦτα κουφίζει φρενῶν. ἄγαν πόνος id est, Est etiam in malis aliquid voluptatis hominibus, nempe luctus & lacrymarum defluxiones. Hæ nimi dolores, & nimios pectoris labores soluunt. Sic Demosthenes, ἀλλ' ἔχει τινὰ τοῖς ἀδικουμένοις ῥᾳστώνην, τὸ λέγειν τοῖς ἀλγοῦσι τὰ σφέτερα. Sentiunt se leuari, qu iniurijs affecti sunt ex illorũ narratione, quæ patiuntur: quemadmodũ d ria leuantur. Quod ad moderationem luctus attinet, videndus est Plato in Menexemo, Plutarch in lib. de consolat

b δεύοντο ψάμαθοι] Dion Prusæus in Melancoma, quæ oratio est 29. sic hunc locum attigit, vt quidem vert Defunctum verò, inquit, memoria hono te, nõ lacrymis. Non enim decet hic honor generosos à generosis: neq. uerim, quòd dicit inrigatam esse arenam arma Achiuórum lacrymis. Sed ille quidem poëticam secutus est vol torum excellentiã ostentans: vos autem ferte id quod accidit, moderatè. Hæc ille. Consentiet etiam ipse Socrates omnino à lugendis huiusmodi casibus abstinere iubet. Sed nos ista anteà moderati sumus etiam ex ipsius Platonis

c χαῖρέ μοι] Sensum etiam mortuis tribuerunt antiqui, vnde ipse Achilles in inferis delectari dicetur, cùm facta Ille autem sensus, cùm in anima sit quæ vi a corpore exijt, liberiùs actionibus suis fruitur: absurdum esse non vid

...ris dicatur: an autem ex loco, vbi animæ post interitum hominis collocantur, ad mortales vsque perueniat illarum sensus, Theologis exquirendum est.

...] Mos erat qui & hodie, vt cadauera defunctorum supinè collocarentur, & verso in cœlum vultu, non pro... pacto dicitur Achilles hic Hectorem indignis modis tractasse, quòd eum supinum extenderit.

Quid per hos boues ἀργὺς intelligendum sit, dubitabant antiqui. Nam candidos interpretari non decet, cùm mor... cædi: itaque candidos appellabant, quibus excoriatis videlicet pingue do alba appareret, quales & apud Pindarum ... sequentibus iungebant sic ἀργοὶ ὀρέχθεον: & exponebant celeres, id est, celeriter iugulabantur boues.

...] De lauacris veterum diximus quædam supra Iliad. κ. in fine: quia autem locus Athenæi quem ibi indicaui... facit: hîc eũ transcribemus, quod ibi non præstitimus. ... Vnde duplex genus lauacrorũ colligit, vt nos in Athenæo ... molimur breui, Deo fauente, docebimus. Hoc autem loco illud lauacrũ intelligendum est, quod fiebat infusa ... humeros: quod ostendit ipse Achilles, cùm dicit, ... Idem intelligendum erat ..., quod Andromache Hectori redituro adornabat.

...Cœna ista non fuit propriè exequialis cœna, quæ post inhumatum cadauer solebat celebrari, nisi moris apud illos ... ante inhumationem cœnare: aut id promiscuè fieri consueuerit. Eustathius, τάφος, inquit, ... Quod ab Alexandro Gen. al. Dierum ... cæremonias exequiarum recenset, obseruatum non est. Viscerationum enim tantùm & cœnæ exequialis post iusta ... meminit. Quæ omnia irridentur apud Lucianum in Charonte, & de Luctu.

...] Aristoteles lib. de Somno & vigilia, ex aliqua lassitudine somnum conciliari dicit, quòd ea vim liquandi obti... ... verò quasi crudum alimentum est, nisi vehementiore teneatur frigore.

...] Ex hoc loco constat, nihil aliud de anima sensisse Homerum, quàm illam esse immortalem, quod in illius quoque obseruauit, vnde Pythagoras & Plato suam sententiam desumpserint. Quod autem hanc animam Patrocli ... fuisse dicit, inde colligebat Antisthenes, vt refert Eustathius, animas esse corpori similes forma & specie, id ... Chrysippus tamen dicebat, eas post mortem fieri σφαιροειδεῖς. Plato, inquit Plutarchus in Homeri vita, ... incorpoream esse putauerunt, semper autem circa corpus versari, atq; hoc tanquam vehiculo indigere, pro... dum à corpore liberatur, sæpenumerò veluti imaginem spiritualem eius formæ induit, quæ corpori fuerat ... referenda, vbi animas εἴδωλα appellat, vt paulò pòst.

...] Quàm studiosè sepulturam obseruârint illi veteres, aliàs quoq; scripsimus: vnde possit intelligi, cur eam ... exigat. Credebant enim insepultorum animas fluuium infernalem transire non posse, & citra ripam manere ... miris modis existimabâtur, nimirum vago errore agitatæ, vt de anima Palinuri dixit quoq; in sexto Virgilius. Sed contempsit Diogenes, qui dicebat, si canes cadauer suum lacerarent, Hyrcanam sepulturam fore: sin vultures, I... gitur in versione Latina, cùm Græcus codex sit corruptus) At si nullum animal accederet, ipsum tempus pulcher... sepulturam, corpore à preciosissimis rebus, sole, inquam, & imbribus absumpto. Socrates, vt est in Phædone, voluit ... esset consentaneum.

Ex hoc loco conuincere licet, παλιγγενεσίαν Pythagoricam non agnosci ab Homero. Tota autem ista petitio Pa... primùm sepulturam poscit, quia se insepulto anima ad Elysias sedes transire non posset. Deinde vaticinatur ipsi ... Tertiò locum sui sepulchri indicat, quem iungi ipsius Achillis sepulcro petit, vt quos vita societate iunxit, mors, ... alioqui separat, eosdem non disiungat. Per occasionem autem meminit Patroclus cædis à se per iram perpe... supra Iliad. μ. vidimus.

...] Hæc amphora donata est primùm Dionysio à Vulcano, cùm in insula Naxo ab eo esset exceptus hospi... cùm eum postea Lycurgus insequeretur, & is in mare fugisset, vbi eum Thetis humaniter excepit, dedit eam ..., vt post mortem illius ossa in ea reconderentur.

...ximus etiam anteà, moris fuisse apud veteres, in luctu tonderi: hîc amplius dicitur, comas detonsas ab illis supra ... honorem defuncto impartientibus. Has consuetudines pluribus persequutus est Adrianus Iunius in com... cap. 5.

...] Achillea coma celebris est & peruulgata, tum quòd ad prolixitatem & densitatem, tum quòd ad venustatem: ... legimus, ... id est, comam illi attribuit spissam & vtraque manu prehensibilem auro venustiorem gratioremq; quocunq; ... retur vel à vento vel ab ipso. Idem rursus alibi sparsam & prolixam cæsariem illi adhuc iuueni attribuit, ... Eam autẽ Sperchio fluuio Thessaliæ Peleus pater Achillis hoc loco dicitur deuouisse pro illius reditu. Mos ... vt obseruant Interpretes, vt iuuenes ad ætatem vsq; consistentem comã nutrirent, subsequente deinde tem... fluminibus consecrabant, (quod etiam refert Pausanias in Atticis) tribuentes hunc honorem aquæ, vt alimoniæ ... nutrici. vnde factum est, vt etiam fluuij κουροτρόφοι dicerentur: hinc liquidis tantùm rebus solent infantes ali: ... aquam biberint, fames sedari solet. Apud Philostratum etiam legimus, Memnonem Auroræ filium, Nilo comam ... in coma Farini lib. 3. Syluarum huius etiam Achilleæ comæ Sperchio sacratæ meminit. Hoc autem Achillis ... Alexander in funere Hephæstionis, vt refert Plutarchus. Antoninus hoc stultè etiam voluit æmulari, quum ad ... mentiretur, vt Herodianus memorat.

...] Notandus est mos cremandi corpora, quod Græcis cum Aethiopibus fuit commune, vt item sequentia, bo... & canes, vinum & mel in rogum etiam imponere. Crudeliter autem fecit, & præter consuetudinem Achilles, ... iuuenes ad pyram mactauit: quod etiam damnauit Poëta, cùm dicit, κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα. quod tamẽ Achil... putat, vt partim etiam erat, quò ... eos saltem rogo & sepultura non destituisset: itaque Hectorem se non rogo im... nibus dilaniandum præbiturum comminatur. Cæterùm quòd ad morem comburendi cadauera pertinet, is etiã ... atus: cur autem cadauera comburerentur, retulimus iam libro primo ex Eustathio & Rhodigino. Nunc notan... Herodotus lib. 3 refert, Persas & Aegyptios nefas putau isse mortuos comburere. Nam Persæ, inquit, ignem Deum ... non iustum esse dicunt humanum cadauer offerre Deo. Aegyptij verò persuasum habent, ignem animatã quan... quæ omnia quæ nanciscitur, deuorat & consumit: at cùm est expleta, ... & quæ ab ea vorata sunt, vnà emo... cremare, nec beluis offerre corpora, vt aliæ pleræq; nationes, Aegyptij statuerunt: sed ea condire, ne à vermi... Hæc ille. Sed Heraclitus contrà dicet in ignem resolui debere omnia corpora, quem omnium rerum consti... Thales adobrui illa volet, quò possint humiditate resolui. nam aquæ principium rerum tribuit.

...] Intellexit etiam Homerus olea ex corporibus extrahi, vt hoc loco ex rosa: quod, vt & insignia multa a... Chymicorum. Vtinam illa tot careret fraudulentis artificibus, & æquius paulo de ea iudicium homines nostri ... facie laruas distinguerent.

...] Post funus absolutum Græcis fuit moris gymnica certamina & equestria celebrare in defuncti memoriam: vt ... Achilles illa instituit omni genere præmij pro genere certaminis proposito. His comparanda sunt diligenter ... Aeneid. 5. scribit. & Papinius 6 Thebaidos, Aeneidi non cedentis. Romani hoc etiam obseruârunt, funebresque ... qui plerunque erant gladiatorij: sed & munera etiam populo distribuebant. vt notat Alex lib. 3.

...] Non sine causa Nestor ἱππηλάτης dicitur, vt qui eorum mod... rationem apprimè callet: quod hac o... filio suo Antilocho currum in hoc equestri certamine regendi modum præcipit. Is in cauta metæ flexione con... ad eamq; non tam celeritatem equorum, quàm industriam requiri docet.

τ μῆτι δ᾽ ἡνίοχος] Hinc videre licet, quanto pluris sit faciendum consilium, quàm robur. qua de re aliàs à nobi dictum est, quanquam hoc loco non tam intelligamus consilium illud, quod in rerum deliberatione nuda versatur ... ctica prudentia, quá rectè quilibet artifex, quod suæ est artis facit. puta lignarius vel carpentarius in lignorum dolati litione prudenter magis quàm robustè versatur: sic nautæ in nauis moderatione, & aurigæ in equorum regimine.

Arte enim nauigationis rates, remisq́; reguntur, Arte leues currus, &c.

Cætera quæ sequuntur, longa non egent explicatione. Notandum autem erit in contentione Idomenei & Oilei, qu... huiusmodi conuentus vix dissidijs careant, quod item in Menelao & Antilocho meliùs videbitur: vbi adhuc obseruati... tilochi prudentia, qua patrem retulit. Cùm enim iunior esset Menelao, quem tamē ipse in equestri certamine præue... illi libenter cedit: quo facto digniorem se eodem præmio reddidit, adeò vt illud Menelaus recusârit, iuuenis prude... tus, quæ annos anteuertebat: proinde ne superbus existimaretur, Antilochum præmio non defraudat. Veniet etiam ... miorum Nestor, licet non certârit, quò labore illum senectus eximebat, tantus est illius sapientiæ honor habitus: v... nem Nestor iuuenilia sua facinora recensebit. Illud etiam erit obseruandum, quod victis etiam præmia fuerunt diss... teriora illis quæ victoribus donabantur. Illud etiam Epei prætereundum non erit, qui cùm pugil esset præstantissi... bellum cæteris erat deterior. In sagittarum autem certamine, vbi de sortibus Poeta loquitur, videndum erit quod r... de earum vsu annotauimus. Cæterùm sequentia satis erunt Lectori facilia, & nos breuitatem consecta... multis de causis cogimur: quam aliàs, Deo dante, prolixitate non omnino pœnitenda pensabimus.

FINIS LIBRI XXIII. HOM. ILIAD.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ω. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὁμήρου Ἰλιάδος.

Ζεὺς κηδόμενος Ἕκτορος Θέτιν πρὸς Ἀχιλλέα πέμπει, ὅπως ἀποδῷ τῷ Ἕκτορος τὸ σῶμα. Ἶριν δὲ πρὸς Πρίαμον, ὅπως λύτρα κομίσας Ἀχιλλεῖ, τὸν νεκρὸν τοῦ παιδὸς ἀπολάβοι. ὁ δὲ προπεμφθεὶς ὑπὸ Ἑρμοῦ, κοιμίσαντος τὰς Ἑλληνικὰς φυλακάς, παραγίνεται πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἱκετεύσας αὐτὸν ἀπολαμβάνει τὸν υἱὸν καὶ ἀνακομίσας εἰς τὴν πόλιν, θάπτει, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ δεῖπνον ἄγει.

Ἄλλη ὑπόθεσις ἢ ἐπιγραφή.

Ω, Πρίαμος νέκυν υἷα λαβὼν, γέρα δῶκεν Ἀχιλλεῖ.

Ἄλλη.

Ἕκτορος λύτρα.

ARGVMENTVM VIGESIMIQVARTI L... Homeri Iliadis.

IVPITER curam habēs Hectoris, Th... lem mittit, vt reddat Herois corpus: ... Priamum, vt redemptionis præmia ... cadauer filij recipiat. Hic autem dec... rio, qui sopierat Græcos custodes, ac... lem & precans ipsum, accipit filium, & reportans a... pelit, & super ipso epulum constituit.

Aliud argumentum: vel inscri...

Ω, Priamus mortuum filium recipiens munera...

Aliud.

Hectoris redemptoria munera.

Λῦτο δ᾽ ἀγών, λαοὶ δὲ θοὰς ἐπὶ νῆας ἕκαστοι
Ἐσκίδναντ᾽ ἰέναι. τοὶ μὲν δόρποιο μέδοντο
Ὕπνου τε γλυκεροῦ ταρπήμεναι· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Κλαῖε φίλου ἑτάρου μεμνημένος, οὐδέ μιν ὕπνος
Ἥρει πανδαμάτωρ, ἀλλ᾽ ἐστρέφετ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα,
Πατρόκλου ποθέων* ἀδροτῆτά τε καὶ μένος ἠΰ·
Ἠδ᾽ ὁπόσα τολύπευσε σὺν αὐτῷ, καὶ πάθεν ἄλγεα,
Ἀνδρῶν τε πτολέμους, ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
Τῶν μιμνησκόμενος θαλερὸν κατὰ δάκρυον εἶβεν,
Ἄλλοτ᾽ ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενος, ἄλλοτε δ᾽ αὖτε
Ὕπτιος, ἄλλοτε δὲ πρηνής· τοτὲ δ᾽ ὀρθὸς ἀναστὰς
Δινεύεσκ᾽ ἀλύων παρὰ θῖν᾽ ἁλός· οὐδέ μιν Ἠὼς
Φαινομένη λήθεσκεν ὑπεὶρ ἅλα τ᾽ ἠϊόνας τε·
Ἀλλ᾽ ὅγ᾽ ἐπεὶ ζεύξειεν ὑφ᾽ ἅρμασιν ὠκέας ἵππους,
Ἕκτορα δ᾽ ἕλκεσθαι δησάσκετο δίφρου ὄπισθεν·
Τρὶς δ᾽ ἐρύσας περὶ σῆμα Μενοιτιάδαο θανόντος,
Αὖτις ἐνὶ κλισίῃ παυέσκετο,* τὸν δέ τ᾽ ἔασκεν
Ἐν κόνι ἐκτανύσας προπρηνέα. τοῖο δ᾽ Ἀπόλλων
Πᾶσαν ἀεικείην ἄπεχε χροΐ, φῶτ᾽ ἐλεαίρων
Καὶ τεθνηότα περ· περὶ δ᾽ αἰγίδι πάντα κάλυπτε
Χρυσείῃ, ἵνα μή μιν ἀποδρύφοι ἑλκυστάζων.
Ὣς ὁ μὲν Ἕκτορα δῖον ἀείκιζεν μενεαίνων·
Τὸν δ᾽ ἐλεαίρεσκον μάκαρες θεοὶ εἰσορόωντες,

γρ. ἀνδροτῆτά τε

γρ. τὸν δὲ

DIMISSVM est aūt c...
puli aūt veloces in ...
Dispergebantur vt ire...
curam habebant ...
Somnóque dulci ...
Achilles
Flebat, dilecti amici memor, neq; ipsum ...
Cepit omnia domans: sed vertebatur hu...
Patrocli requirens vigorem & robur ...
Et quod peregerat cum ipso, & passus era...
Virorumq; bella periculosasq; vndas eme...
Horum memor teneram lachrymam fun...
Aliquando in latera iacens, aliquando a...
Supinus, aliquādo a. pronus: interdū a. ...
Volutabat sese mœrēs ad littus maris: ne...
Apparens latebat supra mareq; littoraq; ...
Porro hic postquā iunxisset sub currib. ...
Hectorem, vt traheretur, ligabat post cur...
Ter aūt raptans circa sepulchrū Menœti...
Rursus in tentorio quiescebat. illum ver...
In puluere extendens pronum. huius aut...
Omnē turpitudinē semouit à corpore, vir...
Etiam mortuum circumq; ægide totum ...
Aurea, vt non ipsum laniaret raptans.
Adeò hic quidē Hectorem indignè tract...
Hunc autem miserabantur beati dij inspi...

ὠτρύνεσκον ἐΰσκοπον Ἀργειφόντην.
μὲν πᾶσιν ἑήνδανεν, οὐδέ ποθ' Ἥρῃ,
ὧν', οὐδὲ γλαυκώπιδι κούρῃ·
σφιν πρῶτον ἀπήχθετο Ἴλιος ἱρή,
καὶ λαὸς, Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἄτης,
ἕας, ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο,
ἣ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλεγεινήν.
ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
ἀθανάτοισι μετηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων.
ἐστὲ θεοί, * δηλήμονες, οὔ νύ ποθ' ὑμῖν
ἔκηε βοῶν αἰγῶν τε τελείων;
ἔτλητε νέκυν περ ἐόντα σαῶσαι,
καὶ μητέρι, καὶ τέκεϊ ὧ,
λαοῖσί τε, τοί κέ μιν ὦκα
καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσαιεν·
Ἀχιλῆϊ θεοὶ βούλεσθ' ἐπαρήγειν,
φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι, οὔτε νόημα
στήθεσσι· λέων δ' ὡς ἄγρια οἶδεν,
μεγάλῃ τε βίῃ καὶ ἀγήνορι θυμῷ
μῆλα βροτῶν, ἵνα δαῖτα λάβῃσιν·
ἔλεον μὲν ἀπώλεσεν, οὐδέ οἱ αἰδὼς
ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι.
οὔ τις καὶ φίλτερον ἄλλον ὀλέσσαι,
ὁμογάστριον, ἠὲ καὶ υἱόν.
αὔσας καὶ ὀδυράμενος μεθέηκε.
θυμὸν θέσαν ἀνθρώποισιν.
Ἕκτορα δῖον, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα,
ὧν, περὶ σῆμ' ἑτάροιο φίλοιο
οὐ μήν οἱ τό γε κάλλιον, οὐδέ τ' ἄμεινον,
ἀγαθῷ περ ἐόντι νεμεσσηθῶμέν οἱ ἡμεῖς.
κωφὴν γαῖαν ἀεικίζει μενεαίνων.
χολωσαμένη προσέφη λευκώλενος Ἥρη,
τοῦτον ἔπος, Ἀργυρότοξε,
Ἀχιλῆϊ καὶ Ἕκτορι θήσετε τιμήν.
θνητός τε γυναῖκά τε θήσατο μαζόν·
ὅς ἐστι θεᾶς γόνος, ἣν ἐγὼ αὐτὴ
ἀτίτηλα, καὶ ἀνδρὶ πόρον παράκοιτιν
ὃς περὶ κῆρι φίλος γένετ' ἀθανάτοισι·
πάντες ἀντιάασθε θεοὶ γάμου· ἐν δὲ σὺ τοῖσι
φόρμιγγα, κακῶν ἕταρ' αἰὲν ἄπιστε.
ἀμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
μηδὲ πάμπαν ἀποσκύδμαινε θεοῖσιν.
ἥ γε μί' ἔσσεται· ἀλλὰ καὶ Ἕκτωρ
ἔσκε θεοῖσι βροτῶν, οἳ ἐν Ἰλίῳ εἰσίν·
ἐπεὶ οὔτι φίλων ἡμάρτανε δώρων.
μοι ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
λοιβῆς τε κνίσης τε. τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.
κλέψαι μὲν ἐάσομεν· οὐδέ πῃ ἔστι
Ἀχιλῆος θρασὺν Ἕκτορα. ἦ γάρ οἱ αἰεὶ
παρμέμβλωκεν ὁμῶς νύκτάς τε καὶ ἦμαρ·
καλέσειε θεῶν Θέτιν ἆσσον ἐμεῖο,
οἱ πω πυκινὸν ἔπος, ὥς κεν Ἀχιλλεὺς
Πριάμοιο λάχῃ, ἀπό θ' Ἕκτορα λύσῃ.
ὦρτο δὲ Ἶρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
Σάμου τε καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης
μέλανι πόντῳ, * ἐπεστονάχησε δὲ λίμνη.
μολυβδαίνῃ ἰκέλη ἐς βυσσὸν ὄρουσεν,
ἀγραύλοιο βοὸς κέρας ἐμμεμαυῖα,

Vt furaretur .a. hortabatur bonũ speculatorẽ Mercur.
Tunc alijs .q. omnib. placuit, nequaquã tamẽ Iunoni,
Neq; Neptuno, neq; cæsijs oculis puellæ:
Sed sic affecti erant, vt ipsis primũ odio erat Iliũ sacrum,
Et Priamus, & populus, Alexãdri propter damnum,
Qui contẽpsit deas, quando eius ad tugurium iuerãt,
Hancq; laudauit quæ ei præbuit libidinem tristem.
Sed quando iam ab illo duodecima erat aurora,
Tum inter immortales locutus est illustris Apollo:
Improbi estis dij, noxij, nónne quondam vobis
Hector crura cremauit boũ, caprarumq; integrarum?
Hũc iam nõ sustinetis etiã mortuũ existẽtem seruare,
Suæq; vxori ad videndum, & matri, & filio suo,
Et patri Priamo populisq;, qui sanè ipsum mox
Igne vrerent, & iusta exequiarum persoluerent:
Sed pernicioso Achilli Dij vultis opitulari,
Cui neq; mens est laudabilis, neq; animus
Flexibilis in pectoribus: leo aũt veluti, agrestia sapit,
Qui postquam magno robori & superbo animo
Paruit, it ad oues hominum vt dapes accipiat:
Sic Achilles misericordiam .q. perdidit, neq; ei pudor
Est, qui viros valdè lædit, atq; iuuat.
Potest enim fortè quis & chariorem alium amisisse,
Vel fratrem vterinum, vel etiam filium:
At profectò postquam fleuit & luxit, negligit.
Patientem .n. Fata animum indiderunt hominibus,
At hic Hectora diuinum postq̃ charo corde priuauit,
Equis appendens circum sepulchrum socij dilecti
Trahit: non sanè ei hoc honestum, neq; vtile.
Caueat ne forti quamuis existẽti succẽseamus ei nos:
Insensibilem enim terram contumelia afficit furens.
Hunc autem irata allocuta est albiulna Iuno:
Esto & hoc tuum verbum Arcitenens,
Si iam parem Achilli & Hectori tribuitis honorem:
Hector .q. mortalisq; mulierisq; suxit mammam:
Cæterùm Achilles est deæ proles, quam ego ipsa
Nutriuiq;, & delicatè educaui, & viro dedi vxorem
Peleo, qui in animo charus fuit immortalibus.
Omnes autem interfuistis dij nuptijs: interq; tu hos
Epulabaris, gestãs citharã, ô malorũ sodalis sẽp pfide,
Hanc autem excipiens allocutus est nubicogus Iupiter:
Iuno, ne iam omnino irascere dijs:
Non quidem .n. honor idem erit: attamẽ etiam Hector
Dilectißimus erat dijs inter homines qui in Ilio sunt.
Sic .n. mihi qdem: nam nunq̃ chara prætermisit dona.
Non enim vnquã ara caruit conuiuio æquali,
Libamineq;, nidoreq;: hũc .n. sortiti sumus honorẽ nos.
Sed certè furari .q. omittamus, neq; vllo modo licet
Clam Achille audacem Hectora: profectò .n. ei semper
Mater adest simul noctesq; & dies.
Sed si quis vocet deorum Thetim prope me,
Vt aliquod ei dicam prudens verbum, vt Achilles
Dona à Priamo accipiat, atq; Hectora reddat.
Sic dixit: mota est verò Iris turbinipes nũciatura.
Inter autem Samumq; & Imbrum asperam
Insilijt nigro ponto, ingemuitq; stagnum.
Ipsa aũt glandulæ plumbeæ similis in profundum delapsa est,
Quæ in agrestis bouis cornu posita,

γρ. ζηλήμονες, γρ. μὴν, γρ. ἐπεστενάχησε

Ἔρχεται ὠμηστῇσιν ἐπ' ἰχθύσι κῆρα φέρουσα.
Εὗρε δ' ἐνὶ σπῆϊ γλαφυρῷ Θέτιν, ἀμφὶ δέ τ' ἄλλαι
Εἵαθ' ὁμηγερέες ἅλιαι θεαί· ἣ δ' ἐνὶ μέσσαις
Κλαῖε μόρον οὗ παιδὸς ἀμύμονος, ὅς οἱ ἔμελλε
Φθίσεσθ' ἐν Τροίῃ ἐριβώλακι τηλόθι πάτρης.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ὄρσο Θέτι, καλέει Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Τίπτε με κεῖνος ἄνωγε μέγας θεός; αἰδέομαι δὲ
Μίσγεσθ' ἀθανάτοισιν, ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα θυμῷ.
Εἶμι μὲν οὐδ' ἅλιον ἔπος ἔσσεται, ὅ,τι κεν εἴποι.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, κάλυμμ' ἕλε δῖα θεάων
Κυάνεον, τοῦ δ' οὔ τι μελάντερον ἔπλετο ἔσθος.
Βῆ δ' ἰέναι, πρόσθεν δὲ ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Ἡγεῖτ'· ἀμφὶ δ' ἄρα σφι λιάζετο κῦμα θαλάσσης.
Ἀκτὴν δ' ἐξαναβᾶσαι, ἐς οὐρανὸν ἀϊχθήτην.
Εὗρον δ' εὐρύοπα Κρονίδην, περὶ δ' ἄλλοι ἅπαν-τες
Εἵαθ' ὁμηγερέες μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες.
Ἣ δ' ἄρα πὰρ Διὶ πατρὶ καθέζετο, εἶξε δ' Ἀθήνη.
Ἥρη δὲ χρύσεον καλὸν δέπας ἐν χειρὶ θῆκε,
Καί ῥ' εὔφρην' ἐπέεσσι. Θέτις δ' ὤρεξε πιοῦσα.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ἤλυθες Οὔλυμπόνδε θεὰ Θέτι κηδομένη περ,
Πένθος ἄλαστον ἔχουσα μετὰ φρεσίν· οἶδα καὶ αὐτός·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω τοῦ σ' εἵνεκα δεῦρο κάλεσσα.
Ἐννῆμαρ δὴ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρωρεν
Ἕκτορος ἀμφὶ νέκυι, καὶ Ἀχιλλῆϊ πτολιπόρθῳ·
Κλέψαι δ' ὀτρύνεσκον ἐΰσκοπον Ἀργειφόντην,
Αὐτὰρ ἐγὼ τόδε κῦδος Ἀχιλλῆϊ * προσιάπτω, — γρ. προτιάπτω,
Αἰδῶ καὶ φιλότητα τεὴν μετόπισθε φυλάσσων.
Αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ, καὶ υἱέϊ σῷ ἐπίτειλον·
Σκύζεσθαί οἱ εἰπὲ θεοὺς, ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων
Ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένῃσιν
Ἕκτορ' ἔχει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσεν·
Αἴ κέν πως ἐμέ τε δείσῃ ἀπό θ' Ἕκτορα λύσῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἶριν ἐφήσω,
Λύσασθαι φίλον υἱὸν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν τά κε θυμὸν ἰήνῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα·
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Ἷξεν δ' ἐς κλισίην οὗ υἱέος, ἐν δ' ἄρα τόν γε
Εὗρ' ἀδινὰ στενάχοντα· φίλοι δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Ἐσσυμένως ἐπένοντο, καὶ ἐντύνοντο ἄριστον·
Τοῖσι δ' ὄϊς λάσιος μέγας ἐν κλισίῃ ἱέρευτο.
Ἣ δὲ μάλ' ἄγχ' αὐτοῖο καθέζετο πότνια μήτηρ,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τέκνον ἐμὸν, τέο μέχρις ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
Σὴν ἔδεαι κραδίην, μεμνημένος * οὐδέ τι σίτου, — γρ. οὔτε τι
Οὔτ' εὐνῆς; ἀγαθὸν δὲ γυναικί περ ἐν φιλότητι
Μίσγεσθ'. οὐ γάρ μοι δηρὸν βέῃ, ἀλλά τοι ἤδη
Ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Ἀλλ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
Σκύζεσθαί σοι φησὶ θεοὺς, ἓ δ' ἔξοχα πάντων
Ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένῃσιν
Ἕκτορ' ἔχεις παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσας.
Ἀλλ' ἄγε δὴ λῦσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀ-χιλλεύς,
Τῇδ' εἴη ὃς ἄποινα φέροι, καὶ νεκρὸν * ἄγοιτο, — γρ. φέροιτο,

Descendit crudiuoris piscibus mortem fer[en]s.
Inuenit autem in specu caua Thetim, circ[um]...
Sedebant frequetes marinæ deæ: hæc aute[m] in...
Flebat fatum sui filij eximij, qui ei debeba[t]...
Perire in Troia fœcunda, longè à patria.
Propè verò stans, allocuta est pedibus velo[x] Ir[is],
Surge Thetis, vocat te Iupiter icorrupta [consilia sciens].
Huic autem respondit deinde dea Thetis [ar]g[entipes],
Curnam me illi iubet venire magnus Deu[s]...
Misceri imortalib. habeo.a. dolores inum[eros animo].
Ibo quidem, neq; vanum verbũ erit quodc[un]...
Sic fata, velum accepit diua dearum
Nigrum. hoc aũt nullum nigrius erat ve[stimentum].
Perrexit autem ire: antè verò ventipes [velox Iris]
Ibat, circumq; ipsis dimouebatur vnda m[ari]s.
Littus autem ascendentes in cœlum festi[na]...
Inuenerunt autem latè videntem Satur[n]id[em],
cumq; cæteri omnes
Sedebant simul cõgregati beati dij sempe[r]...
Hæc aũt apud Iouem patrem sedit, cessit...
Iuno.v. aureum pulchrum poculum in m[anu]...
Et exhilarauit verbis: Thetis.v. reddidi[t]...
Inter hos.a. sermonẽ orsus est pater homi[num]...
Venisti ad Olympum dea Thetis mœ[sta]...
Luctũ intolerabilem habẽs in mentibus...
Veruntamẽ & sic dicam, cuius de gratia...
Nouem dies iam contentio inter immor[tales]...
Hectoris pp̃ter cadauer, & Achillẽ vrbi...
Vt furaretur.a. hortabãtur bonũ specul[atorem]...
Verùm ego hanc gloriam Achilli defero,
Reuerentiam & amicitiam tuã deinc[eps]...
Cõfestim valdè ad exercitum ito, & filio...
Irasci ei dic Deos: me autem præcipuè o[mnium]...
Immortalium iratum esse, quòd menti[bus]...
Hectorẽ detinet apud naues curuis pup[pibus]...
Si quo modo me vereat̃, Hectoremq; sol[uat]...
Cæterùm ego Priamo magnanimo Irim...
Vt redimat dilectũ filiũ profect⁹ ad nau[es]...
Dona autem Achilli ferat, quæ animum...
Sic dixit, neq; renuit dea Thetis argen[tipes]...
Descendit autem ab Olympi cacuminib[us]...
Peruenitq; ad tentorium sui filij, intus v[erò]...
Inuenit abundè suspirãtem. dilecti.a. ci[rca]...
Certatim laborabant, & parabant pran[dium]...
Illis verò ouis lanigera magna in tẽtorio...
Ipsa verò valdè prope ipsum sedit vener[anda]...
Manuq; ipsum demulsit, verbumq; dixi[t]...
Fili mi quò vsq; flens & dolens
Tuum arrodes cor, memor neq; cibi
Neq; cubilis? bonum verò mulieri in am[ore]...
Misceri: non enim mihi diu viues, sed ti[bi]...
Propè adest mors & fatum præpotens.
Sed me intellige ocyus, Iouis enim tibi nu[ntia sum],
Irasci tibi ait deos: seq; maximè omniu[m]...
Immortalium iratum esse: quòd mentib[us]...
Hectorem tenes apud naues rostratas, n[eque]...
Sed agè iam dimitte, cadauerisq; accipe p[retium].
Hanc.v. excipiens allocutus est leuipe[s] Ach[illes],
Huc veniat qui dona ferat, & cadauer a[uferat]...

Siquidem volenti animo Olympius ipse iussit.
Sic hi in nauium congregatione materq; & filius
Multa inter se verba velocia dicebant.
Irim verò impulit Saturnides ad Ilium sacrum:
Vade agè Iri velox, linquens sedem Olympi,
Nuncia Priamo magnanimo Ilium intra,
Vt redimat charum filium iens ad naues Achiuorũ:
Donaq; Achilli ferat quæ animum recreent,
Solus neq; quis alius vnà Troianorum eat vir:
Præco aliquis eum sequatur senior, qui dirigat
Mulos & currum volubilem, atq; rursus (les:
Cadauer reducat ad vrbẽ, quod interfecit diu' Achil
Non autem ei mors curæ sit mentibus, neq; terror:
Ipsum enim ei ducem viæ dabimus Mercurium,
Qui ducet donec ducendo Achilli appropinquet.
At postquam duxerit intra tentorium Achillis,
Neq; ipse interficiet, aliosq; omnes prohibebit.
Non enim est insipiens, neque inconsideratus, neque scelestus:
Sed valdè accuratè supplici parcet viro.
Sic dixit: ruitq; Iris turbinipes nunciatura.
Venit.a. ad Priami ædes, reperitq; clamorẽq; luctũq;
Filij quidem patrem circumsedentes in aula,
Lacrymis vestes rigabant, ipse verò in medijs senex
Obuolutim toga tectus: circumq; multæ
Sordes erant caputq; & ceruicem huius senis,
Quas volutans superiecerat manibus suis.
Filiæ verò per ædes & nurus lamentabantur,
Illorum reminiscentes, qui tum multi & strenui
Manibus sub Argiuorum iacebant vita priuati.
Stetit.a. apud Priamum Iouis nuncia, & allocuta est,
Paucis dicens (huius enim tremor occupabat artus)
Cõfide Dardanide Priame mẽtibus, neq; formida:
Non enim tibi ego malum nunciatura huc venio,
Sed bona cogitans: Iouis autem tibi nuncia adsum,
Qui tui, pcul existẽs magnã curã habet & miseretur.
Redimere te iussit Olympius Hectora diuum:
Dona autem Achilli ferre quæ animum exhilarent,
Solum, neq; aliquis simul Troianorum eat vir:
Præco aliquis te sequatur senior qui regat
Mulos & currum volubilem, atque (les:
Mortuũ reducat ad vrbẽ, quẽ interfecit diuus Achil-
Neq; tibi mors curæ sit mentibus, neq; metus.
Talis enim te dux viæ comitabitur Mercurius,
Qui te ducet, quousq; ducendo Achilli appropinquet.
At postquàm duxerit intra tentorium Achillis,
Neq; interficiet, atq; alios omnes inhibebit.
Neq; enim est demẽs, neq; inconsideratus, neq; impius,
Sed valdè studiosè supplici parcet viro.
Hæc quidem sic fata abijt pedibus velox Iris:
At hic filios currum aptè se voluentem mulorum
Apparare iubet: alueumq; ligare in ipso:
Ipse autem in thalamum descendit odoratum,
Cedrinũ, excelsum, qui visu digna multa cõtinebat,
Intrò.a. vxorem Hecubam vocauit, dixitq;:
Infelix, à Ioue mihi Olympius nuncius venit,
Vt liberem charũ filiũ profectus ad naues Achiuorũ:
Donaq; Achilli feram quæ animum oblectent.
Sed agè mihi hoc dic, quid tibi in mẽtib. videtur esse?

Αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἀνώγει,
Κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.
Ὣς φάτο, κώκυσεν δὲ γυνή, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
Ὤ μοι, πῇ δή τοι φρένες οἴχονθ' ἧς τὸ πάρος περ
Ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
Πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
Ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
Υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
Εἰ γάρ σ' αἱρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν
Ὠμηστὴς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὔ σ' ἐλεήσει,
Οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
Ἥμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὥς ποθι Μοῖρα κραταιὴ
Γιγνομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
Ἀργίποδας κύνας ἆσαι ἑῶν ἀπάνευθε τοκήων,
Ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἧπαρ ἔχοιμι
Ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἄντιτα ἔργα γένοιτο
Παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὔ ἑ κακιζόμενόν γε κατέκτα, (γρ. ἐπὶ κακ.)
Ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωϊάδων βαθυκόλπων
Ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ
Ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
Εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
Ἢ οἳ μάντιές εἰσι θυοσκόοι ἢ ἱερῆες, (γρ. Οἵοι)
Ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
Νῦν δ' αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην,
Εἶμι, καὶ οὐχ ἅλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα (γρ. ἅλιον ὁδὸς ἔσσ'.)
Τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
Ἀγκὰς ἑλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἵην.
Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέῳγεν.
Ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,
Δώδεκα δ' ἁπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
Τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
Χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
Ἐκ δὲ δύ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
Ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
*Ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ (γρ. Ἐξεσίην δ')
Φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων· περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
Λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
Αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων,
Ἔρρετε λωβητῆρες, ἐλεγχέες· οὔ νυ καὶ ὑμῖν
Οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
Ἦ οὔνεσθ' ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκε,
Παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες.
Ῥηΐτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε
Κείνου τεθνηῶτος ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἔγωγε,
Πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δίεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
Σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἱάσιν οἷσιν ὁμόκλα,
Νεικείων, Ἕλενόν τε, Πάριν τ', Ἀγάθωνά τε δῖον,
Πάμμονά τ', Ἀντίφονόν τε, βοὴν ἀγαθόν τε Πολίτην,
Δηΐφοβόν τε, καὶ Ἱππόθοον, καὶ δῖον Ἀγαυόν·
Ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευε,
Σπεύσατέ μοι κακὰ τέκνα κατηφόνες· αἴθ' ἅμα
πάντες
Ἕκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θοῇς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
Ὤ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους

Valdè enim me ipsum quidē robur,& anim
Illuc ire ad naues in exercitum latum Ach
Sic dixit: Lamētabat.n.mulier,& resp
Hei mihi, quò iam tibi prudētia abijt, qua
Clarebas inter homines hospites, & quib
Quomodo vis in naues Achiuorum ire sol
Viri in conspectum, qui tibi multosq́; & f
Filios interfecit? ferreum sanè tibi cor.
Si enim te capiet & inspiciet oculis
Crudelis & infidus vir iste, non te misera
Neq́; te reuerebitur: nunc autem ploremu
Sedentes in regia: huic autem sic olim Pa
Nascenti neuit in lino, quando eum pepe
Velocipedes canes vt saturaret suis procul
Virū apud violētū: cuius ego mediū hepar
Comedere inhærens, tunc repensa opera f
Pro filio meo, quia non ipsum mala agent
Sed pro Troianis & Troiadibus amplissim
Stantem, neq́; timoris memorem, neq́; fug
Hæc a.rursus allocutus est senex Priam
Ne me volentem ire retine, neq́; mihi ips
Auis in ædibus mala sis, neq́; mihi persu
Siquidem aliquis alius terrestrium iube
Seu qui vates sunt aruspices, vel sacerdot
Mendacium q́; diceremus & abalienarem
Nunc aūt, ipse enim audiui deam & insp
Vado, & non vanus sermo erit: si autem
Mori apud naues Achiuorum ære tunic.
Volo, mox enim me interficiet Achilles.
Vlnis complectentē meū filiū postquā lu
Dixit, & scriniorum opercula pulchr.
Hinc duodecim quidem perpulchros exe
Duodecim etiam simplices chlænas: toti
Totidemq́; pallia pulchra: totidem adhæc
Auri autem ponderans tulit decem int
Extulitq́; duos fulgentes tripodes, quatu
Extulitq́; poculū ꝑpulchrū qđ ei Thraces
In legationē profecto, magnum donum:
Pepercit in ædibus senex: apprimè.n. cupi
Redimere dilectū filiū: hic aūt Troianos
A porticu prohibuit, verbis cōtumelio
Abite perditi, flagitiosi, nonne & vol
Domi inest luctus? quid me venistis cura
An paruipēditis ꝙ mihi Saturnides Iupite
Filiū, vt perderē optimū? sed cognoscetis
Faciliores enim magis Achiuis iam eritis
Illo mortuo ad capiendum. ast equidem
Antequam depopulatam vrbem euersa
Oculis videam, descendero domum Pluto
Dixit, et sceptro insequebatur viros: h
Vrgente sene: isq́; filios suos minaciter app
Obiurgans Helenumq́;, Parimq́;, Agathon
Pammonemq́;, Antiphonumq́;, in belloq́;
Deiphobumq́;, & Hippothoum, & diuum
Nouem his senex vociferans imperabat:
Festinate mihi mali filij infames. vti
omnes
Pro Hectore debuissetis velocib. in nauib.
Heu me miserum: quoniam genui filios op

…ρείη, τῶν δ' οὔτινα φημὶ λελεῖφθαι·
…τ' ἀντίθεον, καὶ Τρωΐλον ἱππιοχάρμην,
…θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐῴκει
…ητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
…ώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλει-
…ψεῦσταί τε χοροιτυπίῃσιν ἄριστοι, (πται,
…φων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.
…οι ἅμαξαν* ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα,
…ταῦτ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο;
…οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν,
…ειραν ἐΰτροχον ἡμιονείην,
…πρωτοπαγῆ, πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς,
…ἀπὸ πασσαλόφιν ζυγὸν ᾕρεον ἡμιόνειον,
…ὀμφαλόεν, εὖ οἰήκεσσιν ἀρηρός.
…ζυγόδεσμον ἅμα ζυγῷ ἐννεάπηχυ,
…κατέθηκαν ἐϋξέστῳ ἐπὶ ῥυμῷ,
…ώτῃ, ἐπὶ δὲ κρίκον ἕστορι βάλλον
…τερθεν ἔδησαν ἐπ' ὀμφαλόν· αὐτὰρ ἔπειτα
…δησαν, ὑπὸ γλωχῖνα δ' ἔκαμψαν.
…δὲ φέροντες ἐϋξέστου ἐπ' ἀπήνης,
…ης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
…ιόνους κρατερώνυχας* ἐντεσιεργοὺς,
…Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,
…Πριάμῳ ὕπαγον ζυγὸν, οὓς ὁ γεραιὸς
…ἀτίταλλεν ἐΰξέστῳ ἐπὶ φάτνῃ·
…ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι
…Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες.
…δέ σφ' ἦλθ' Ἑκάβη τετιηότι θυμῷ,
…ουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
…δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην·
…ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνό-

…Διὶ πατρὶ, καὶ* εὔχεο οἴκαδ' ἱκέσθαι
…μενέων ἀνδρῶν· ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
…νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
…σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίωνι
…Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
…ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
…οἰωνῶν, καὶ εὖ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
…μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
…ἐπὶ νῆας ἴῃς Δαναῶν ταχυπώλων.
…δώσει ἑὸν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
…σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
…Ἀργείων ἰέναι μάλα περ μεμαῶτα.
…ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδὴς,
…οὐ μέν τοι τόδ' ἐφιεμένῃ ἀπιθήσω·
…χεῖρας ἀνασχέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ.
…ἀμφίπολον ταμίην ὤτρυν' ὁ γεραιὸς
…ἐπιχεῦαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
…ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
…δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἧς ἀλόχοιο·
…στὰς μέσῳ ἕρκεϊ, λεῖβε δὲ οἶνον,
…εἰσανιδὼν, καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα,
…Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
…Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·
…οἰωνὸν ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ
…οἰωνῶν, καὶ εὖ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
…μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
…πὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπώλων.

Troia in lata, quorum nullum puto reliquum esse,
Nestoraque pulchrum & Troilum equis pugnantem
Hectoraque, qui deus erat inter viros, neque videbatur
Viri mortalis filius esse, sed Dei.
Hos quidē perdidit Mars: hi. v. culpādi oēs supersunt
Mendaces, saltatoresque choreis optimi,
Agnorum & hœdorum publici raptores.
An ne tādem mihi currum apparaueritis celerrimè, (κ. ἐφοπλί-σαιτε)
Hæcque omnia imponetis vt perficiam iter?
Sic dixit: hi verò patris timentes minas,
Currum. q. extulerunt bene rotatum, mulis actum,
Pulchrū, nuper compactum: arcamque ligarūt in ipso: (κ. πρωτο-παγέα,)
Atque à paxillo iugum abstulerunt mulinum,
Buxinum, vmbilicosumque, benè clauis aptatum: (κ. ὀμφα-λόεν, εὖ,)
Extulerūtque lorū temonis simul cū iugo nouē cubito- (κ. ἐννεάπη-χυν,)
Et hoc benè deposuerunt perpolito in temone (rū:
Parte in prima: atque annulum paxillo iniecerunt:
Ter. v. vtrinque ligarunt ad vmbilicum: at posteà
Ordine alligarunt, subque angulum flexerunt:
E cubiculo autem ferentes pulchrum ad vehiculum
Accumularunt pro Hectoreo capite infinita dona:
Iunxerunt autem mulos validungulos subiugales, (κ. ἐντεσιερ-γέες,)
Quos quōdam Priamo Mysij dederāt splēdida dona:
Equos autem Priamo duxerunt sub iugū, quos senex
Ipse habens nutriebat polito in præsepio: (κ. ἐϋξέσῃ)
Hi quidem iungebantur in ædibus altis
Præco & Priamus prudētia mentib. cōsilia habentes:
Prope autem ipsos accessit Hecuba afflicto animo,
Vinum habens in manu dulce dextra,
Aureo in poculo, vt libantes abirent.
Stetit autem ante equos, verbumque dixit & compellauit:
Cape, liba Ioui patri, & precare vt domum redeas (κ. εὔχεο)
Postliminiò ab inimicis viris, quoniam te animus
Impellit ad naues, me quidem non volente,
Sed supplica tu nigrarum nubium coactori Saturnio (κ. εὔχεο)
Ideo, qui Troiam per totam conspicitur:
Pete autem alitem velocem nuncium (qui ipsi
Gratissimus inter alites, & cuius robur est maximū)
Dextrum, vt eum ipse oculis percipiens
Hoc fretus ad naues eas Danaorum equitum:
Si autem tibi non dabit suū nunciū latesonās Iupiter,
Non equidem te tum impellens iuberem
Naues ad Argiuorum ire, valdè licet cupidum.
Hanc. v. excipiēs allocutus est Priamus diuiformis:
O vxor, non quidem tibi hoc præcipienti negabo.
Bonum enim Ioui manus eleuare, si fortè miserebitur.
Dixit, & ancillam penus custodem iussit senex
Manibus aquam infundere puram: hæc. a. astitit
Peluim ancilla gutturniumque simul manibus tenens:
Lotus verò, poculum accepit suæ vxoris,
Precatus est posteà stās in medio atrio, libauitque vinū
Cœlum inspiciens, & vociferans verbum locutus est:
Iupiter pater, ex Ida imperās, gloriosissime, maxime,
Da me ad Achillis gratū venire & miseratiōe dignū:
Mitte autem alitem velocem nuncium, qui tibi ipsi
Dilectissimus īter alites, cuius fortitudo est maxima,
Dextrum, vt eum ipse oculis percipiens,
Hoc fretus in naues eam Danaorum equitum.

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος. τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς.
Αὐτίκα δ' αἰετὸν ἧκε τελειότατον πετεηνῶν.
Μόρφνον, θηρητῆρ', ὃν καὶ Περκνὸν καλέουσιν.
Ὅσση δ' ὑψορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
Ἀνέρος ἀφνειοῖο ἐϋκληῒς ἀραρυῖα·
Τόσσ' ἄρα τοῦ ἑκάτερθεν ἔσαν πτερά. εἴσατο δέ σφι
γρ. δι' ἄσ. Δεξιὸς ἀΐξας *ὑπὲρ ἄστεος. οἱ δὲ ἰδόντες
Γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
Ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου·
Πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἕλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
Τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὄπισθεν
Ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
Καρπαλίμως κατ' ἄστυ. φίλοι δ' ἅμα πάντες ἕποντο,
Πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡσεὶ θανατόνδε κιόντα.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
Οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι ποτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο,
γρ. Ζῆν. Ν', ἐς πεδ. Παῖδες καὶ γαμβροί· τὼ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα *Ζῆν,
Ἐς πεδίον προφανέντε. ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα,
Αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν υἱὸν φίλον ἀντίον ηὔδα,
Ἑρμεία (σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
Ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καί τ' ἔκλυες ᾧ κ' ἐθέλῃσθα)
Βάσκ' ἴθι καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Ὣς ἄγαγ', ὡς μή τ' ἄρ τις ἴδῃ, μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνα δ' ἱκέσθαι.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος Ἀργειφόντης·
Αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Ἀμβρόσια, χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ' ὑγρὴν,
Ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν, ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο·
Εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
Ὧν ἐθέλει· τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.
Τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς Ἀργειφόντης·
Αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκανε.
Βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυητῆρι ἐοικὼς,
Πρῶτον ὑπηνήτῃ, τοῦπερ χαριεστάτη ἥβη,
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρὲξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
Στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν
Ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν·
Τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο, φώνησέν τε,
Φράζεο Δαρδανίδη, φραδέος νόου ἔργα τέ-
τυκται·
Ἄνδρ' ὁρόω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι ὀΐω.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἤ μιν ἔπειτα
Γούνων ἁψάμενοι λιτανεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ.
Ὣς φάτο. σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο, δείδιε δ' αἰνῶς·
Ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι.
Στῆ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' Ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
Χεῖρα γέροντος ἑλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπε,
Πῇ πάτερ ὧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις
Νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
Οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιοὺς,
Οἵ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασιν;
Τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
Τοσσάδ' ὀνείατ' ἄγοντα, τίς ἂν δή τοι νόος εἴη;
Οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσὶ, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
γρ. ἀπαμύνασθ. Ἄνδρ' *ἀπαμυνάσθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ·
γρ. ἠδέ κεν Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακὸν, *ἀλλά κεν ἄλλον
Σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἐΐσκω.

Sic dixit precans: hūc. a. audiuit cōsiliari
Ilicò. a. aquilam misit perfectißimam volu
Nigram, venaticam, quam & Percnon v
Quanta. a. alti ianua cubiculi est
Viri diuitis, bene serata affabrè aptata:
Tantæ huius vtrinq; erant alæ. visaq; est i
Dextera ruens supra vrbem: hi. a. vident
Lætati sunt, & omnib. in præcordijs anim
Festinans. a. senex politum conscendit cur
Exegitq; vestibulo & porticu valdè reboa
Ante quidem muli trahebāt quatuor ro
Quas Idæus agebat peritus: sed ponè
Equi, quos senex regens flagello vrgebat
Statim per vrbem: amici. a. simul omnes
Multùm lugentes, tanquam ad mortem
Illi. a. postq̄ vrbe descēderūt, ad cāpumq; p
Hi quidem retrogradi ad Ilium redierun
Filij & generi: hi. v. non latuerunt latè v
In campo conspicui: vidensq; misertus est
Cōfestim. a. Mercuriū filiū dilectū cōtrà a
Mercuri, (tibi enim præcipuè gratißi
Virū comitari, & potes exaudire quēcun
Vade agè, & Priamum cauas ad naues A
Sic ducas, vt ne quis videat neq; animad
Aliorū Danaorū, antequam ad Pelidem
Sic dixit, neq; non paruit internūcius
Moxq; sub pedibus ligauit pulchra tala
Immortalia, aurea, quæ ipsum ferebāt et
Et supra immensam terram simul cum fl
Accepit & virgam qua virorum oculos
Quorum vult: hos. a. rursus & dormient
Hanc in manibus tenens volauit fortis M
Statim. a. ad Troiam & Hellespontum per
Perrexit. a. ire iuueni regio similis
Primùm pubescenti, cuius gratißima pub
Hi. v. postquā magnum sepulchrum Ili pr
Stiterunt mulosq; & equos vt biberent
In fluuio. iam enim & crepusculū venera
Hunc ex propinquo videns percepit præc
Mercurium: & ad Priamum locutus est,
Considera Dardanide, prudētem anim
quirunt,
Virum video: citò. a. nos perituros existi
Sed agè iam fugiamus in equis, vel ipsum
Genua prehendentes rogabimus, si fortè m
Sic dixit: seni. a. animus confusus est, timu
Rectæ. a. comæ steterunt in languentibus
Stetitq; attonitus: ipse. a. Mercurius propè
Manū senis accipiens, interrogauit & a
Quò pater, sic equos & mulos dirigis
Noctem per solitariā, quando dormiūt ho
Neq; tu timuisti robur spirantes Achiuos,
Qui tibi hostes & inimici propè sunt?
Quorum si quis te videat velocem per no
Tot opes ducentem, quæ iam tibi mens esse
Neq; ipse iuuenis es: senex autem te hic se
Virum ad arcendum, quādo aliquis prior
Sed ego te non afficiam malo: imò alium
A te propulsarem: dilecto enim te patri

ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
τάδε γ' ἐστὶ φίλον τέκος ὡς ἀγορεύεις,
καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
τοιόνδ' ἧκεν ὁδοιπόρον ἀντιβολῆσαι,
οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητὸς,
νόῳ, μακάρων δ' ἐξ ἐσσὶ τοκήων.
αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης,
ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν * ἔειπας.
μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνῃ;
πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὤριστος ὄλωλε
σὸς πάϊς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν.
ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
φέριστε, τέων δ' ἐξ ἐσσὶ τοκήων,
καλά τοι τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἐνισπες;
αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης,
εἴρεαι καὶ εἴρεαι Ἕκτορα δῖον·
μάλα πολλὰ μάχῃ ἔνι κυδιανείρῃ
ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
κτεῖνε, διατμήγων ὀξέϊ χαλκῷ·
ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἴα μάρνασθαι κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι.
θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηῦς εὐεργής·
δ' ἐξ εἰμί· πατὴρ * δέ μοι ἐστὶ Πολύκτωρ.
ὁ δ' ἐστὶ γέρων δὴ ὡς σύ περ ὧδε.
ἔασιν, ἐγὼ δέ τοι ἕβδομός εἰμι·
πάλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἕπεσθαι.
πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
ἄστυ μάχην ἑλίκωπες Ἀχαιοί.
οἵ γε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.
ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἔστιν ἐμὸς πάϊς, ἦέ μιν ἤδη
μελεϊστὶ ταμὼν προὔθηκεν Ἀχιλλεύς.
αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης,
τόνδε κύνες φάγον, οὐδ' οἰωνοί·
κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
κλισίῃσι· δυωδεκάτη* δέ οἱ ἠὼς
οἱ χρὼς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν.
σῆμα ἑοῦ ἑτάροιο φίλοιο
ὅτε δῖα φανήῃ·
θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθὼν
κεῖται, περὶ δ' αἷμα νένιπται,
σὺν δ' ἕλκεα πάντα μέμυκεν,
πολέες γὰρ ἐπ' αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
μάκαρες θεοὶ υἷος ἑῆος,
ἐόντος· ἐπεί σφι φίλος περὶ κῆρι.
γήθησεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα * διδοῦναι
ἐοῦ ποτ' ἐμὸς πάϊς εἴποτ' ἔην γε,
ἐνὶ μεγάροισι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι·
ἐμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἴσῃ.
τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον

Huic.a.respondit senex Priamus diuiformis,
Sic nimirùm hæc sunt dilecte fili,vt dicis:
Sed adhuc aliquis & me Deorum protegit manu,
Qui mihi talem misit viæ ducem obuiam fieri
Faustũ,qualis iam tu corpore & specie admirabilis,
Sapisq́; animo,beatisq́; es ex parentibus.
Hũc.a.rursus allocutus est internũcius Mercurius:
Næ iam hæc omnia senex pro decoro dixisti: γρ. ἔειπες.
Sed agè mihi hoc dic & verè recense,
An aliquò mittis thesauros multos & preciosos
Viros ad alienigenas,vbi ij tibi salui maneant?
An iam omnes relinquitis Ilium sacrum
Timentes?tam enim vir optimus perijt (chiuis.
Tuus filius:non enim pugna quicquã inferior erat A-
Huic.a.postea respondit senex Priamus diuinus,
Quis.v.tu es optime?quibusq́; ex parentibus,
Qui mihi perfectè mortem infelicis filij dixisti? γρ. Ὥς
Hunc aũt rursus allocutus est nuncius Mercurius:
Tentas me senex,& interrogas super Hectore diuino:
Hunc quidem ego valdè sæpe in pugna gloriosa
Oculis vidi,& quando ad naues impellens
Argiuos interficiebat disrumpens acuto ære,
Nos.v.stantes mirabamur:non enim Achilles
Sinebat nos pugnare iratus Atridæ.
Huius.n.ego famul^9:eadẽq́; duxit nauis affabrè facta:
Ex Myrmidonibus enim sum:pater autẽ mihi est Po- γρ. δέ μοι
lyctor:
Diues.q.hic est:senex.a.iam sicut tu hîc,
Sex.a.ei filij sunt,ego.a.septimus sum:
Cum his sortẽ iaciens,sorte assequut^9 sum huc sequi.
Nunc.a.veni in campum à nauibus,manè enim
Facient circum vrbem pugnam fusci Achiui.
Dolent enim hi desidentes,neque possunt
Continere cupidos belli reges Achiuorum.
Huic.a.respondit postea senex Priamus diuiformis:
Siquidem iam famulus Pelidæ Achillis
Es,agè iam mihi omnem veritatem narra,
An adhuc apud naues est meus filius,an ipsum iam
Suis canibus membratim incîdens proposuit Achilles.
Hũc.a.rursus allocutus est internuncius Mercurius:
O senex nondum hunc canes ederunt,neq́; aues,
Sed adhuc ille iacet Achillis apud nauem,
Neglectim in tentorijs:duodecimus.a.ei dies γρ. Οὕτως
Iacẽti,neq́; in aliquo ei corp^9 putrescit,neq́; ipsum ver γρ. δὲ οἱ οὐδὲ
Edunt,qui viros in bello interfectos cõsumunt. (mes
Certè quidẽ ipsum circa sepulchrum sui amici dilecti
Trahit ĩmisericorditer,aurora quãdo diuĩa apparet,
Nõ tamẽ ipsum deturpat:mirareris & ipse supueniẽs
Qualiter roscid^9 iaceat: circũ.a.sanguis ablutus est,
Neq́; alicubi pollutus:at vulnera omnia cõclusa sunt,
Quæcũq́; inflicta fuerãt:multi.n.ipsi ferrũ impegerũt
Sic tibi curant beati dij filium tuum, (nimo.
Et mortuũ licet existentẽ,quoniã ipsis char^9 est ex a-
Sic dixit:gauisus est autem senex,& respõdit verbo
O fili,sanè bonum est & decentia dona dare γρ. διδῶναι
Immortalib.quoniã nunq̃ meus filius si quãdo licebat
Oblitus est in ædib.suis deorum qui Olympũ habitãt.
Ideo eius recordati sunt,& in mortis licet fato. γρ. ἐπεμνήσαντο
Sed agè iam hoc accipe à me pulchrum poculum:

Αὐτόν

Αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σύν γε θεοῖσιν,
Ὄφρά κεν ἐς κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκωμαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργειφόντης,
Πειρᾷ ἐμεῖο γεραιὲ νεωτέρου· οὐδέ με πείσεις,
Ὅς με κέλῃ σέο δῶρα παρὲξ* Ἀχιλῆα δέχεσθαι. — γρ. ἀχιλῆος ἔχεσθαι.
Τὸν μὲν ἐγὼ δείδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
Συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε* γένηται. — γρ. γένοιτο.
Σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καί κε κλυτὸν Ἄργος ἱκοίμην,
Ἐνδυκέως ἐν νηῒ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
Οὐκ ἄν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.
Ἦ, καὶ ἐπαΐξας ἐριούνιος ἅρμα καὶ ἵππους,
Καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν·
Ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἠΰ.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἵκοντο,
Οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο,
Τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος Ἀργειφόντης
Πᾶσιν· ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας, καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
Ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης,
Ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκοντο
Ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι,
Δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν
Λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες.
Ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἄνακτι
Σταυροῖσιν πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλὴς
Εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί, — γρ. ἐπιρρήσσεσκον.
Τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῗδα θυράων,
Τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ'* ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος. — γρ. ἐπιρρήσσεσκε
Δή ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ὦξε γέροντι,
Ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι.
Ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε,
Ὦ γέρον, ἤτοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα
Ἑρμείας, σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὄπασσεν·
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
Ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
Ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
Τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος,
Καί μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠϋκόμοιο
Λίσσεο, καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνῃς.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον
Ἑρμείας. Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἆλτο χαμᾶζε,
Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων
Ἵππους ἡμιόνους τε. γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου
Τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἵζεσκε Διῒ φίλος, ἐν δέ μιν αὐτὸν
Εὗρ', ἕταροι δ' ἀπάνευθε* καθείατο· τὼ δὲ δύ' οἴω — γρ. καθήατο
Ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ὄζος Ἄρηος
Ποίπνυον παρεόντε (νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα)
Τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας, ἄγχι δ' ἄρα (στὰς,
Χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα, καὶ κύσε χεῖρας
Δεινὰς, ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας,
Ὡς δ' ὅταν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ
Φῶτα κατακτείνας, ἄλλων ἐξίκετο δῆμον
Ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ'* ἔχει εἰσορόωντας· — γρ. ἔχεν
Ὣς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
Θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο·
Τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπε,
Μνῆσαι πατρὸς σεῖο θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τηλίκου ὥσπερ ἐγὼν, ὀλοῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ

Ipsumq́; serua, & deduc me cum dijs,
Dum ad tentorium Pelidæ perueniam.
Hũc.a.rursus allocutus est internuncius
Tentas me senex iuniorem, neq; mihi persu
Qui me iubes tua dona clam Achille suscip
Hunc quidem ego timeo & vereor in anim
Prædari, ne mihi malum in posterum fiat:
Tibi.a.ego comes etiam vsq; inclytum Arg
Studiose in naui veloci, aut pedester seque
Non aliquis tecum ducem me contemnens
Dixit, & irruens Mercurius in currum
Statim flagellum & habenas accepit man
Inspirauit autem equis & mulis robur ma
Sed cũ iam ad turresq; nauiũ & fossam p
Hi aũt tum primùm circa cœnas custodes
Illis somnum infudit internuncius Argici
Omnibus, moxq; aperuit portas & amouit
Introduxit Priamúmque & splendida d
hiculo,
Sed quando iam ad tentorium Pelidæ per
Altum, quod Myrmidones fecerant regi
Ligna abietis secantes: sed desuper cooper
Lanuginosum culmen ex prato metentes,
Circùm.a.ei magnam aulam fecerant reg
Furcis frequẽtibus: ianuam.a.continebat
Abiegnus, quem tres quidem claudeban
Tres.v.aperiebant magnum claustrum
Aliorũ nempe hominũ. Achil.v. claudeb
Iam tunc Mercurius perutilis aperuit sen
Introq; duxit inclyta dona pedibus veloci
Ex equis.v.descendit in terram, dixitq;,
O senex, certè ego deus immortalis ven
Mercurius: tibi enim me Iupiter simul du
Sed certè equidem iterum discedam, neq;
Oculos subibo. inuidiosum enim esset
Immortalem deum, sic mortales amare p
Tu autem ingressus, prehende genua Pelia
Et ipsi per patrem & matrem benè comp
Supplica & filium, vt ei animum commo
Sic igitur fatus, abijt ad altum Olymp
Mercurius: Priamus autem ex equis desil
Idæum autem illic reliquit: hic verò man
Equos mulosq;: senex autem rectà iuit do
Vbi Achilles sedebat Ioui charus, intusq; e
Inuenit, socij autem seorsim sedebant: hu
Heros Automedonq; & Alcimus ramus M
Ministrabant astantes (iamdudũ.a.absti
Edens & bibens: adhuc etiam apposita er
Hos latuit ingressus Priamus magnus: pro
Manibus Achillis accepit genua: et osculat
Graues, homicidas, quæ ei multos interfe
Vt quando aliquẽ damnũ magnũ ceperit
Viro interfecto, ad alium exiuit populum
Viri ad diuitis domum: stupor.a.habet in
Sic Achilles stupuit videns Priamum diui
Stupuerunt & alij, ad inuicemq; aspiciet
Huic & supplicans Priamus verbum dixi
Recordare patris tui, ô dijs par Achilles
Eiusdem ætatis vt ego in graui senectutu

υ κεῖνον περιναιέται* ἀμφὶς ἐόντες
δέ τις ἐστὶν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι·
ῖνός γε σέθεν ζώοντος ἀκούων,
υμῷ, ἐπί τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
ιλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα·
πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
είῃ, τῶν δ' οὔτινα φημὶ λελεῖφθαι.
οι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν·
κα μέν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
ς μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες·
λῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
ος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης
ῦ εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν,
παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
θεοὺς Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ,
οὔπω τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
δοφόνοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.
τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἵμερον ὦρσε γό-
δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
ένω, ὁ μὲν Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο,
προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἐλυσθείς.
λεὺς κλαῖεν ἑὸν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεύς,
απίδων ἦλθ' ἵμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων,
θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
λιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον
σας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
θαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
ξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
κατ' ἄρ' ἕζευ ἐπὶ θρόνου· ἄλγεα δ' ἔμπης
κεῖσθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ.
ῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
ώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
θοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων·
ίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
κακῷ ὅγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·
λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε·
βρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·
θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
ηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο
πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν·
ῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
ν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
α τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε
κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
Τροίῃ, σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
ρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι,
σβος ἄνω Μάκαρος ἕδος ἐντὸς ἐέργει,
καθύπερθε, καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων.

Et q. fortè illum alicubi vicini, procul te existente, (γρ. ἀμφὶς ἰόντες.)
Infestant, neq; quis est qui damnũ & pestem arceat:
Sed certè ille te viuere audiens,
Gaudet in animo, atq; sperat dies omnes
Visurum dilectum filium à Troia redeuntem.
Verùm ego omnino infelix, postq̃ genui filios optimos
Troia in lata: horum aũt nullum puto reliquum esse.
Quinquaginta mihi erãt, quãdo venerũt filij Achiuo
Nouendecim.q. mihi vno ex ventre erant, (rum:
Alios.n. mihi pepererunt in domibus mulieres:
Horũ qdẽ multorũ impetuosus Mars genua dissoluit.
Qui.n. mihi vnicus erat custodiebatq; vrbẽ & ipsos,
Hunc tu nuper interfecisti pugnantem pro patria
Hectorẽ, huius nũc gratia venio ad naues Achiuorũ
Redempturus à te: fero autem infinita dona.
Sed reuerere deos Achilles, meiq; ipsius miserere,
Recordatus tui patris: ego autem miserabilior:
Sustinui.n. qualia nõdũ quidẽ terrestris homo alius,
Viri filiorum interfectoris ad os manum porrigere.
Sic dixit: huic vero patris mentione desiderium
commouit luctus,
Attingens verò manu remouit modestè senem.
Hi verò reminiscẽtes, hic quidem Hectoris homicidæ
Flebat abundè ante pedes Achillis prouolutus:
At Achilles plorabat suũ patrem: interdum.n. rursus
Patroclum: horumq; gemitus in ædibus excitabatur.
At postquam luctu satiatus est diuus Achilles,
Et ei è præcordijs abijt desiderium atq; è membris,
Protinus è sede surrexit senem autem manu erexit,
Miseratus canumq; caput, canamq; barbam:
Et ipsum, edita voce verbis velocibus allocutus est:
Ah miser, certè iã multa mala tolerasti tuo in aĩo.
Quomodo sustinuisti ad naues Achiuorũ venire so-
Viri ante oculos, q tibi multosq; & strenuos (lus,
Filios interfeci? ferreus tibi animus.
Sed agè iam conside in sede, dolores tamen
In animo residere sinamus tristes licet.
Non enim aliqua vtilitas est frigidi luctus.
Sic enim destinàrunt dij miseris mortalibus,
Vt viuant tristes: ipsi verò sine cura sunt.
Duo quippe dolia iacent in Iouis limine
Munerũ, qualia dat, alterũ malorũ: alterũ.v. bonorũ.
Cui quidem miscens dederit Iupiter fulminator,
Interdũ quidẽ malũ ille cõsequitur, interdũ.v. bonũ:
Cui autem ex tristibus dederit, iniuriæ exponit:
Et ipsum mala fames in terra alma exagitat:
Versaturq; nec dijs honoratus, nec hominibus.
Sic quidem Peleo dij dederunt illustria dona
A natiuitate. omnes enim supra homines ornatus est
Felicitate diuitijsq; imperabat.v. Myrmidonibus,
Et ei mortali existenti deam fecerunt vxorem.
Sed huic imposuit deus malum, quòd ei nulla
Filiorum in manibus soboles fuit imperantium.
Sed vnũ filiũ genuit breui moriturũ, neq; certè hunc
Senescentem foueo: quoniam valdè procul à patria
Sedeo in Troia, teq; affligens & tuos filios.
Et te, senex quondã quidẽ audiebamus beatum esse,
Quantum Lesbus superius Macaris sedes, intus cõti-
Et Phrygia desuper, & Hellespõtus immensus. (net,

Αὐτόν τε ῥύσαι, πέμψον δέ με σύν γε θεοῖσιν,
Ὄφρά κεν ἐς κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκωμαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργεϊφόντης,
Πειρᾷ ἐμεῖο γεραιὲ νεωτέρου· οὐδέ με πείσεις,
[γρ. ἀχιλῆος ἔχεσθαι] Ὅς με κέλῃ σέο δῶρα παρὲξ * Ἀχιλῆα δέχεσθαι·
Τὸν μὲν ἐγὼ δείδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
[γρ. φύοιτ.] Συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε * γένηται.
Σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καί κε κλυτὸν Ἄργος ἱκοίμην,
Ἐνδυκέως ἐν νηῒ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
Οὐκ ἄν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.
Ἦ, καὶ ἐπαΐξας ἐριούνιος ἅρμα καὶ ἵππους,
Καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν·
Ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἠΰ.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἵκοντο,
Οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο,
Τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος Ἀργεϊφόντης
Πᾶσιν· ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας, καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
Ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης,
Ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκοντο
Ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι,
Δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν,
Λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες.
Ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἄνακτι
Σταυροῖσιν πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλὴς
[γρ. ἐπιρρήσσεσκον.] Εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
Τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῗδα θυράων,
[γρ. ἐπιρρήσσεσκε] Τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
Δή ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ὤϊξε γέροντι,
Ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλείωνι.
Ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθονί, φώνησέν τε,
Ὦ γέρον, ἤτοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα
Ἑρμείας, σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὄπασσεν·
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
Ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
Ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
Τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλείωνος,
Καί μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠϋκόμοιο
Λίσσεο, καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνῃς.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον
Ἑρμείας. Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἆλτο χαμᾶζε,
Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων
Ἵππους ἡμιόνους τε. γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου
Τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἵζεσκε Διῒ φίλος, ἐν δέ μιν αὐτὸν
[γρ. καθήατο] Εὗρ' ἕταροι δ' ἀπάνευθε * καθείατο· τὼ δὲ δύ' οἴω
Ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ὄζος Ἄρηος
Ποίπνυον παρεόντε (νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα) (στὰς,
Τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας, ἄγχι δ' ἄρα
Χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα, καὶ κύσε χεῖρας
Δεινάς, ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας,
Ὡς δ' ὅταν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ
Φῶτα κατακτείνας, ἄλλων ἐξίκετο δῆμον
[γρ. ἔχον] Ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' * ἔχει εἰσορόωντας·
Ὣς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
Θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο·
Τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπε,
Μνῆσαι πατρὸς σεῖο θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τηλίκου ὥσπερ ἐγὼν, ὀλοῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ

Ipsumq́ serua, & deduc me cum dijs,
Dum ad tentorium Pelidæ perueniam.
Hūc.a.rursus allocutus est internuncius
Tentas me senex iuniorem, neq; mihi pers
Qui me iubes tua dona clam Achille susci
Hunc quidem ego timeo & vereor in anim
Prædari, ne mihi malum in posterum fiat.
Tibi.a.ego comes etiam vsq; inclytum Arg
Studiose in naui veloci, aut pedester sequ
Non aliquis tecum ducem me contemnen
Dixit, & irruens Mercurius in currum
Statim flagellum & habenas accepit man
Inspirauit autem equis & mulis robur m
Sed cū iam ad turresq; nauiū & fossam p
Hi aūt tum primùm circa cœnas custodes
Illis somnum infudit internuncius Argic
Omnibus, moxq; aperuit portas & amoui
Introduxit Priamúmque & splendida
hiculo,
Sed quando iam ad tentorium Pelidæ pe
Altum, quod Myrmidones fecerant reg
Ligna abietis secantes: sed desuper coope
Lanuginosum culmen ex prato metentes
Circùm.a.ei magnam aulam fecerant re
Furcis frequētibus: ianuam.a. contineba
Abiegnus, quem tres quidem claudeba
Tres.v.aperiebant magnum claustrum
Aliorū nempe hominū. Achil.v. claudel
Iam tunc Mercurius perutilis aperuit se
Introq; duxit inclyta dona pedibus velo
Ex equis.v. descendit in terram, dixitq;
O senex, certè ego deus immortalis ve
Mercurius: tibi enim me Iupiter simul d
Sed certè equidem iterum discedam, neq;
Oculos subibo. inuidiosum enim esset
Immortalem deum, sic mortales amare
Tu autem ingressus, prehende genua Pel
Et ipsi per patrem & matrem benè comp
Supplica & filium, vt ei animum comm
Sic igitur fatus, abijt ad altum Olymp
Mercurius: Priamus autem ex equis desi
Idæum autem illic reliquit: hic verò ma
Equos mulosq;: senex autem rectà iuit d
Vbi Achilles sedebat Ioui charus, intusq;
Inuenit. socij autem seorsim sedebant: h
Heros Automedonq; & Alcimus ramus
Ministrabant astantes (iamdudū.a.abst
Edens & bibens: adhuc etiam apposita
Hos latuit ingressus Priamus magnus: pr
Manibus Achillis accepit genua: et oscul
Graues, homicidas, quæ ei multos interf
Vt quando aliquē damnū magnū ceper
Viro interfecto, ad alium exiuit populu
Viri ad diuitis domum: stupor.a. habet i
Sic Achilles stupuit videns Priamum di
Stupuerunt q; & alij, ad inuicemq; aspici
Huic & supplicans Priamus verbum di
Recordare patris tui, ô dijs par Achill
Eiusdem ætatis vt ego in graui senectut

…ου κεῖνον περιναιέται* ἀμφὶς ἐόντες
…ζουσ', οὐδέ τις ἐστὶν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι·
…ἐκεῖνός γε σέθεν ζώοντος ἀκούων,
…θυμῷ, ἐπί τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
…φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα·
…πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
…ρείῃ, τῶν δ' οὔτινά φημι λελεῖφθαι.
…μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν·
…εκα μέν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
…ους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες·
…λῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
…ος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
…ὺ κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης
…νου εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν,
…παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
…ο θεοὺς Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
…ος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ,
…' οὔπω τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
…ροφόνοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.
…ο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο·
…ς δ' ἄρα χειρὸς, ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
…μνησαμένω, ὁ μὲν Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο,
…προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἐλυσθείς.
…λὺς κλαῖεν ἑὸν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
…τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
…ρα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς,
…πραπίδων ἦλθ' ἵμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων,
…θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
…λιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον·
…ήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
…ἦ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
…ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
…φθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
…ξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
…κατ' ἄρ' ἕζευ ἐπὶ θρόνου· ἄλγεα δ' ἔμπης
…κεῖσθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ.
…πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
…ώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
…ους· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
…πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
…δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων·
…μίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
…τε κακῷ ὅγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·
…ν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε·
…βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·
…τε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
…Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
…πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο
…λούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
…οἱ ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν·
…τῷ θῆκε θεὸς κακὸν, ὅττι οἱ οὔτι
…μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
…α τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόνγε
…κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
…ἧμαι ἐνὶ Τροίῃ, σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
…πρίν μεν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι,
…ος ἄνω Μάκαρος ἕδος ἐντὸς ἐέργει,
…ὕπερθε, καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων.

γρ. ἄμφις ἐόντες.

Et q. fortè illum alicubi vicini, procul te existente,
Infestant, neq; quis est qui damnũ & pestem arceat:
Sed certè ille te viuere audiens,
Gaudet in animo, atq; sperat dies omnes
Visurum dilectum filium à Troia redeuntem.
Verùm ego omnino infelix, postq̃ genui filios optimos
Troia in lata: horum aũt nullum puto reliquum esse.
Quinquaginta mihi erãt, quãdo venerũt filij Achiuo
Nouendecim. q. mihi vno ex ventre erant, (rum:
Alios. a. mihi pepererunt in domibus mulieres:
Horũ qdẽ multorũ impetuosus Mars genua dissoluit.
Qui. a. mihi vnicus erat custodiebatq; vrbẽ & ipsos,
Hunc tu nuper interfecisti pugnantem pro patria
Hectorẽ, huius nũc gratia venio ad naues Achiuorũ
Redempturus à te: fero autem infinita dona.
Sed reuerere deos Achilles, meiq; ipsius miserere,
Recordatus tui patris: ego autem miserabilior:
Sustinui. n. qualia nõdũ quidẽ terrestris homo alius,
Viri filiorum interfectoris ad os manum porrigere.
Sic dixit: huic vero patris mentione desiderium commouit luctus,
Attingens verò manu remouit modestè senem.
Hi verò reminiscẽtes, hic quidem Hectoris homicidæ
Flebat abundè ante pedes Achillis prouolutus:
At Achilles plorabat suũ patrem: interdum. a. rursus
Patroclum: horumq; gemitus in ædibus excitabatur.
At postquam luctu satiatus est diuus Achilles,
Et ei è præcordijs abijt desiderium atq; è membris,
Protinus è sede surrexit, senem autem manu erexit,
Miseratus canumq; caput, canamq; barbam:
Et ipsum, edita voce verbis velocibus allocutus est:
Ah miser, certè iã multa mala tolerasti tuo in aĩo.
Quomodo sustinuisti ad naues Achiuorũ venire so-
Viri ante oculos, q tibi multosq; & strenuos (lus,
Filios interfeci? ferreus tibi animus.
Sed agè iam conside in sede, dolores tamen
In animo residere sinamus tristes licet.
Non enim aliqua vtilitas est frigidi luctus.
Sic enim destinârunt dij miseris mortalibus,
Vt viuant tristes: ipsi verò sine cura sunt.
Duo quippe dolia iacent in Iouis limine
Munerũ, qualia dat, alterũ malorũ: alterũ. v. bonorũ.
Cui quidem miscens dederit Iupiter fulminator,
Interdũ quidẽ malũ ille cõsequitur, interdũ. v. bonũ:
Cui autem ex tristibus dederit, iniuriæ exponit:
Et ipsum mala fames in terra alma exagitat:
Versaturq; nec dijs honoratus, nec hominibus.
Sic quidem Peleo dij dederunt illustria dona
A natiuitate. omnes enim supra homines ornatus est
Felicitate diuitijsq; imperabat. v. Myrmidonibus,
Et ei mortali existenti deam fecerunt vxorem.
Sed huic imposuit deus malum, quòd ei nulla
Filiorum in manibus soboles fuit imperantium.
Sed vnũ filiũ genuit breui moriturũ, neq; certè hunc
Senescentem foueo: quoniam valdè procul à patria
Sedeo in Troia, teq; affligens & tuos filios.
Et te, senex quondã quidẽ audiebamus beatum esse,
Quantum Lesbus superius Macaris sedes, intus cõti-
Et Phrygia desuper, & Hellespõtus immensus. (net,

γρ. Τῶν *Τῶν σε γέρον πλούτῳ τε καὶ υἱάσι φασὶ κεκάσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεί τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
Αἰεί τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε,
Ἄνσχεο, μηδ' ἀλίαστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν.
Οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἷος ἑῆος,
Οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Μή μέ πω ἐς θρόνον ἵζε διοτρεφὲς, ὄφρά κεν Ἕκτωρ
Κεῖται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
Λῦσον, ἵν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω. σὺ δὲ δέξαι ἄποινα
γρ. φέρομαι. Πολλά, τά τοι *φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
γρ. πρῶτος Σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεί με *πρῶτον ἔασας
Αὐτόν τε ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς
Ἀχιλλεύς,
Μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς
Ἕκτορά τοι λῦσαι, Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
Μήτηρ ἥ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
Καὶ δέ σε γιγνώσκω Πρίαμε φρεσὶν, οὐδέ με λήθεις,
Ὅττι θεῶν τίς σ' ἦγε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Οὐ γάρ κεν τλαίη βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
Ἐς στρατόν. οὐδὲ γὰρ ἂν φυλάκους λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆας
Ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
Τῷ νῦν μή μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνῃς,
Μή σε γέρων οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω,
Καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς.
Ὣς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἐπείθετο μύθῳ.
Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὣς ἆλτο θύραζε
Οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἕποντο,
Ἥρως Αὐτομέδων τε, καὶ Ἄλκιμος, οὕς ῥα μάλιστα
Τῖ' Ἀχιλεὺς ἑτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα.
Οἳ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε,
Ἐς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος·
Κὰδ δ' ἐπὶ δίφρου εἷσαν· ἐϋξέστου δ' ἀπ' ἀπήνης
Ἥρεον Ἑκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
Κὰδ δ' ἔλιπον δύο φάρε', ἐΰννητόν τε χιτῶνα.
Ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἶκόνδε φέρεσθαι.
Δμῳὰς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ', ἀμφί τ' ἀλεῖψαι,
Νόσφιν ἀειράσας ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν·
Μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένῃ κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο
Παῖδα ἰδών, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ,
Καί ἑ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
Αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
Σὺν δ' ἕταροι ἤειραν ἐϋξέστην ἐπ' ἀπήνην.
Ὤμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,
Μή μοι Πάτροκλε σκυδμαινέμεν, αἴ κε πύθηαι
Εἰν Ἄϊδός περ ἐών, ὅτι Ἕκτορα δῖον ἔλυσα
Πατρὶ φίλῳ. ἐπεὶ οὔ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα·
Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι ὅσσ' ἐπέοικεν.
Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἤϊε δῖος Ἀχιλλεύς·
Ἕζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλῳ, ἔνθεν ἀνέστη,
Τοίχου τοῦ ἑτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον,
Υἱὸς μὲν δή τοι λέλυται γέρον, ὡς ἐκέλευες·
Κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ', ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι
Ὄψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
Καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
Τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,

Horũ te senex, diuitijsq; et insup filijs aiu
At postquã tibi damnũ hoc adduxerũt su
Semper tibi circa vrbem pugnaq; viroru
Patere, neq; rem ineuitabilem doleas tuo
Non enim aliquid ages mœrens ob filium
Neq; ipsũ resuscitabis: qn potius malũ ali
Huic.a.respõdit postea senex Priamus
Ne me adhuc in sedẽ colloca Iouis alumne,
Iacet in tentorijs insepultus, sed citissimè
Solue, vt oculis videam: tu autem suscipi
Multa, quæ tibi ferimus: tu.a.his fruaris,
Tuam in patriã terram, quoniam me pri
Ipsumq; viuere & videre lumen Solis.
Hunc autem torue aspiciens allocutus e
lox Achilles,
Ne amplius nunc me irita senex: scio & i
Hectorem tibi soluere: à Ioue.n.mihi nun
Mater, quæ me peperit filia marini seni
Et te cognosco, Priame, mentibus, neq; me
Quòd deorũ aliqs duxit veloces in naues
Non.n.ausus esset homo venire, ne valdè
Ad exercitum, neq; custodes latuisset,
Facilè reserasset portarum nostrarum:
Ideo nunc ne mihi magis in doloribus an
Nec te senex, neq; ipsum in tentorijs sina
Et supplicẽ licet existentem, Iouisq; falla
Sic dixit: timuit.a.senex, & paruit ve
Pelides autem è domo tanquam leo salta
Non solus, simul hunc duo famuli secuti
Heros Automedonq; & Alcimus, quos m
Honorabat Achilles inter socios post Pat
Hi tunc à iugo soluerunt equos, mulosq;
Intrò.a.duxerunt præconem vocalem i
Et de sella demiserunt, benepolito.a.à v
Portarunt Hectorei capitis infinita dona
Reliqueruntq; duo pallia, benè contextan
Vt cadauer tectum daret domum ferend
Ancillas.a.euocans lauare iussit, circun
Seorsim tollentes, vt ne Priamus videret
Ne is quidem tristi corde iram non cont
Filium videns: Achilli.a.moueretur dilec
Et ipsum interficeret, Iouisq; falleret ma
Hũc.a.postq̃ igitur ancillæ lauerũt & vn
Circa ipsum pallium pulchrum iecerunt
Ipse hunc Achilles lectis imposuit eleuans:
Simulq; socij eleuarunt benepolitum in v
Eiulauitq; deinde: dilectumq; nominaui
Ne mihi Patrocle irascere, siquidem
In Plutonis existens, quòd Hectora diuini
Patri charo, quoniam nõ mihi indecẽtia
Tibi.a.rursus ego & hæc impartiã quant
Dixit & in tentorium rursus iuit diuu
Sedit autem in sede affabrefacta vnde su
Pariete ex aduerso, adq; Priamum dixit
Filius quidẽ iã tibi dimissus est, senex,
Iacet autem in lectis: simul cum aurora a
Videbis ipse abducens: nũc autem record
Etenim pulchricoma Niobe recordata est
Cui duodecim liberi in domibus perierunt.

ατέρες, ἓξ δ' υἱέες ἡβώοντες,
πόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο,
Νιόβῃ, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρῄῳ.
τέκεν, ἡ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
καὶ δοιώ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν.
ννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν
λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ οὐρανίωνες.
του μνήσατ' ἐπεὶ κάμε δακρυχέουσα.
ἐν πέτρῃσιν ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς
αἵ τ' ἀμφ' Ἀχελώϊον ἐῤῥώσαντο,
περ ἐοῦσα θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει.
ἤ καὶ νῶι μεδώμεθα δῖε γεραιὲ
ειτ αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
ἀγών. πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.
αἴξας ὄιν ἄργυφον ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
ροι δ' ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσ-

ιρ ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
δ' ἄρα σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
δανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
, οἷός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐῴκει.
δανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
ν τ' ἀγαθὴν, καὶ μῦθον ἀκούων.
τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες,
προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής,
με τάχιστα διοτρεφές, ὄφρα κεν ἤδη
γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.
μύσαν ὄσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
σῇς χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
νάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω,
ορτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον.
σίτου πασάμην, καὶ αἴθοπα οἶνον
καθέηκα· πάρος γε μὲν οὔτι πεπάσμην.
λλεὺς δ' ἑτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι κέλευσε
αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
βαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι·
ἐστόρεσαν δοιὼ λέχε' ἐγκονέουσαι.
ρτομέων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
ν δὴ λέξο γέρον φίλε, μήτις Ἀχαιῶν
θῃσιν βουληφόρος, οἵ τε μοι αἰεὶ
ύουσι παρήμενοι, ἣ θέμις ἐστί·
ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
ποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
ανάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται.
τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
μέμονας κτερεϊζέμεν Ἕκτορα δῖον,
αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω.
είβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἕκτορι δίῳ,
μ * ῥέζων Ἀχιλεῦ κεχαρισμένα θείης.

Sex quidem filiæ, sex autem filij pubescentes:
Hos quidem Apollo interfecit argenteo arcu,
Iratus Niobæ: illas verò Diana sagittis gaudens:
Quoniam Latonæ se æquipara uerat pulchrigenæ,
Dixit duos peperisse: ipsa autem pepererat multos:
Hi sanè & duo existentes omnes perdiderunt.
Qui quidẽ nouẽ dies iacebant in cæde: neq; quis erat
Ad sepeliendum: populos enim lapides fecerat Satur-
Hos verò decimo die sepelierunt superi. (nius.
Hæc itaq; cibi recordata est, postq̃ fatigata fuerat la-
Nũc.a. alibi in saxis, in montib. desertis, (crymãdo:
In Sipylo, vbi dicunt Dearum esse cubilia
Nympharum, quæ circa Acheloium tripudiant,
Vbi lapis licet existens, à dijs dolores coquit.
Sed agè iam & nos curemus diuine senex
Cibum: deinde autem charum filium defleas,
In Ilium adducens: lacrymosusq; tibi erit.
Dixit, & surgens ouem albam velox Achilles
Mactauit: socij autem excoriârunt, & disposuerunt probè ex decoro,
Secueruntq; scitè, infixeruntq; verubus,
Assaueruntq; ritè, extraxeruntq; omnia:
Automedon autem cibum capiens distribuit in mẽsa
Pulchris in canistris: at carnes distribuit Achilles:
Hi.a. ad cibaria parata apposita manus extendebãt.
At postquam potus & cibi desiderium exemerunt,
Certè Dardanides Priamus admirabatur Achillem,
Quantus erat, qualisq;: dijs.n. coràm similis erat.
At Dardanidem Priamum admirabatur Achilles,
Inspiciens aspectumq; bonum, & sermonem audiens.
At postquam satiati sunt inuicem inspiciendo,
Hunc prior allocutus est senex Priamus speciosus:
Cubare fac nunc me citissimè Iouis alumne, vt & (iam
Somno dulci oblectemur dormientes.
Nondum enim clausi sunt oculi sub palpebris meis,
Ex quo tuis sub manibus meus filius amisit animam:
Sed semper suspiro, & dolores infinitos digero,
Aulæ in septis prouolutus in fimo.
Nunc iam & cibum gustaui, & ardens vinum
Per guttur demisi, anteà quidem nihil comedi.
Dixit: Achilles.a. socijs & ancillis iussit
Lectos in cubiculo ponere, & stragula pulchra
Purpurea inijcere, sternereq; desuper tapetas,
Chlænasq; imponere pilosas desuper ad induendum:
Hæ.a. iuerunt è domo lumen in manibus habentes:
Statim.a. strauerunt duos lectos, festinantes.
Hunc.a. cauillans allocutus est pedib. velox Achilles:
Extrà.q. iã dormi senex dilecte, ne quis Achiuorũ
Huc adueniat consiliarius, qui mihi semper
Consilia consulunt assidentes, vt fas est:
Horum si quis te videret celerem per noctem nigrã,
Statim referret ad Agamemnonẽ pastorẽ populorum,
Et dilatio redemptionis cadaueris fieret.
Sed agè mihi hoc dic & verè enarra,
Quot dies cupis sepelire Hectora diuum,
Vt interea ipseq; maneam, & populum contineam?
Huic.a. respondit tũ senex Priamus specie diuinus:
Siquidem iã me vis persoluere iusta Hectori diuino,
Sic mihi faciens Achilles, grata facies.

χ. ῥέξας

Οἶσθα γὰρ ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
Ἀξέμεν ἐξ ὄρεος. μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
Ἐννῆμαρ μέν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν
Τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινῦτό τε λαός·
Ἑνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
Τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίξομεν, εἴ περ ἀνάγκη.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἔσται τοι καὶ ταῦτα γέρον Πρίαμ' ὡς σὺ κελεύεις.
Σχήσω γὰρ τόσον πόλεμον χρόνον ὅσον ἄνωγας.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
Ἔλλαβε δεξιτερήν, μήπως δείσῃ ἐνὶ θυμῷ.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο
Κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς εὗδε μυχῷ κλισίης εὐπήκτου·
Τῷ δ' ἄρ Βρισηῒς παρελέξατο καλλιπάρῃος.
Ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Εὗδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
Ἀλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
Ὁρμαίνοντ' ἀνὰ θυμὸν ὅπως Πρίαμον βασιλῆα
Νηῶν ἐκπέμψειε, λαθὼν ἱεροὺς πυλαωρούς.
Στῆ δ' ἄρ ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὕδεις
Ἀνδράσιν ἐν δηΐοισιν, ἐπεί σ' εἴασεν Ἀχιλλεύς.
Καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας·
Σεῖο δέ κεν ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
Παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἴ κ' Ἀγαμέμνων
Γνοίῃ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.
Ὣς ἔφατ'. ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη·
Τοῖσι δ' ἄρ Ἑρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε.
Ῥίμφα δ' ἄρ αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατὸν, οὐδέ τις ἔγνω.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο
Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον,
Ἠὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν.
Οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
Ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
Ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
Ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη ἰκέλη χρυσῇ Ἀφροδίτῃ,
Πέργαμον εἰσαναβᾶσα, φίλον πατέρ' εἰσενόησεν
Ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
Τὸν δ' ἄρ ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσι·
Κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα, γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ,
Ὄψεσθε Τρῶες καὶ Τρῳάδες Ἕκτορ' ἰόντες,
Εἴποτε καὶ ζωοῖσι μάχης ἐκνοστήσαντι
Χαίρετ'. ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ.
Ὣς ἔφατ'. οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
Οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἵκετο πένθος·
Ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
Πρῶται τόν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ
Τιλλέσθην ἐφ' ἄμαξαν ἐΰτροχον ἀΐξασαι,
Ἁπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὅμιλος.
Καί νυ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἕκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
Εἰ μὴ ἄρ ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα,
Εἴξατέ μοι οὔρεσσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
Ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δὲ διέστησαν, καὶ εἶξαν ἀπήνῃ.
Οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα

κ. Παῖδές τοι

κ. Τρωϊάδες

Scis.n.vt intra vrbem cōcludimur: procu
Cædenda est ex monte. valdè autem Tro
Nouem dies quidem ipsum in ædibus lu
Decima aūt & sepeliremus, conuiuaretu
Vndecima autem tumulum super ipso fa
Duodecima autem pugnabimus, siquiden
Hūc.a.rursus allocutus est pedib.valēs
Erunt tibi & hæc senex Priame vt tu iu
Tenebo enim tanto bellum tempore qua
Sic vtiq; affatus, in vola manum senis
Accepit dexteram, ne quo modo timere
Hi quidem in vestibulo domus illic dorm
Præco & Priamus, prudentia mentib.cō
At Achilles dormiuit in penetrali tentor
Huic autem Bryseis accubuit pulchrigen
Alij quidem dij, & viri galeati
Dormierunt tota nocte, molli domiti son
Sed non Mercurium perutilem somnus
Cogitantem in animo, quomodo Priam
Nauibus emitteret, latens sacros portar
Astitit.a.supra caput, & ad ipsum ver
O senex, nō tibi cura est malū, quomod
Viros inter hostes, postq te dimisit Achil
Et nūc quidē dilectū filiū redemisti, mu
Pro te autem viuo & ter tot darent don
Filij tibi superstites, siquidem Agamem
Agnosceret te Atrides: agnoscantq; om
Sic dixit: timuit.a.senex, præconē.a.
His autem Mercurius iunxit equos mulo
Leuiter.v.ipse egit per exercitum: neq; q
Sed quando iā ad alueū venerūt pulchr
Xanthi vorticosi (quem immortalis gen
Mercurius.q.posteà abijt ad altum Ol
Aurora.a.crocea spargebatur super om
Hi autem ad vrbem impellebant fletuq;
Equos: muli.a.cadauer ferebant, neq; ali
Agnouit antè virorū pulchrecinctarumq
Sed Cassandra similis aureæ Veneri
Pergamon ascendens, dilectum patrem p
Stantem in curru, præconemq; vocalem:
Hunc autem super mulis vidit iacentem
Plorauitq; deinde, clamauitq; totam per
Aspicite Troiani & Troianæ Hectoren
Si quando & viuo è pugna redeunti
Gratulabamini: nam magnum gaudiun
omniq; populo.
Sic dixit, neq; aliqs illic in ciuitate reli
Neq; mulier: oēs enim irretentibilis occup
Propeq; portas occurrerunt cadauer duce
Primæ super hoc vxorq; dilecta & vener
Laniabant crines, ad currum volubilem
Tangentes caput. flens autē circumstabat
Et certè toto die ad solem occidentem
Hectora flentes eiulassent ante portas,
Nisi è curru senex populos allocutus fuis
Cedite mihi vt mulis transeam: at pos
Satiabimini fletu, postquam duxero dom
Sic dixit: hi aūt diuisi sunt, & cessarun
Hi.a.postquā duxerunt ad inclytas domos

…χέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἷσαν ἀοιδοὺς
…ἐξάρχους, * οἵ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
…θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
…δρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,
…δροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα,
…τ' αἰῶνος νέος ὤλεο, κὰδ δέ με χήρην
…εγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὔτως
…σύ τ' ἐγώ τε δυσάμμοροι, οὐδέ μιν οἴω
…πρὶν γὰρ πόλις ἥδε κατ' ἄκρης
…ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
…ες δ' ἀλόχους κεδνὰς καὶ νήπια τέκ-

…χα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῇσι,
…ὼ μετὰ τῇσι· σὺ δ' αὖ τέκος ἢ ἐμοὶ αὐτῇ
…κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
…ἄνακτος ἀμειλίχου· ἤ τις Ἀχαιῶν
…λὼν ἀπὸ πύργου λυγρὸν ὄλεθρον,
…ᾧ δή που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἕκτωρ,
…ἠὲ καὶ υἱόν. ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
…παλάμῃσιν ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας.
…ος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δαῒ λυγρῇ·
…λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστυ·
…εῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας
…οὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
…θνῄσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας·
…εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
…ύκτας τε καὶ ἤματα δακρυχέουσα.
…κλαίουσ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
…Ἑκάβη ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
…θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
…ζωός περ ἐών, φίλος ἦσθα θεοῖσιν,
…ου κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἴσῃ.
…παῖδας ἐμοὺς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
…ντιν' ἕλεσκε, πέρην ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
…τ' Ἴμβρον, καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
…ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκεϊ χαλκῷ,
…έσκεν ἑοῦ περὶ σῆμ' ἑτάροιο
…ὸν ἔπεφνες, ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.
…ρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
…λος ὅντ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
…βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνε.
…το κλαίουσα· γόον δ' ἀλίαστον ὄρινε.
…Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο,
…ῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
…σις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
…ε Τροίηνδ'· ὡς πρὶν * ὤφελλον ὀλέσθαι.
…μοι τόδε εἰκοστὸν ἔτος ἐστὶν
…ἔβην, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης.
…εῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
…καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν * ἐνίπτοι
…λόων, ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
…(ἑκυρὸς δὲ πατὴρ ὣς ἤπιος αἰεί)
…ν ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες,
…φροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσι.
…ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἀχνυμένη κῆρ·
…οἱ ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
…ος οὐδὲ φίλος, πάντες δέ με πεφρίκασιν.
…φατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
…γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν,

Pensilib. in lectis posuerũt: iuxtaq́ collocarũt cãtores
Luctus principes: hi flebile carmen, (res. — γρ. οἱ ῥ
Hi quidẽ lamentabãtur: insuperq́ gemebant mulie-
His. a. Andromache albiulna cœpit luctum,
Hectoris hominũ interfectoris caput in manib. tenẽs:
Vir, ætate iuuenis periisti: me verò viduam
Reliquisti in ædibus: filius autem infans prorsus,
Quem genuimus tuq́ egoq́ infelices, neq́ ipsum puto
Ad pubertatẽ peruẽturũ. prius. n. ciuitas hæc à culmine
Euertetur. certè enim periisti custos, qui illam ipsam
Custodiebas: seruabas autem vxores sedulas & infantes liberos:
Quæ breui nauibus auehentur concauis,
Et sanè ego cum his: tu autem fili, vel me ipsam — γρ. μοι
Sequeris, vbi opera indecentia operaberis,
Laborans corã domino immiti. vel aliquis Achiuorũ
Rotabit manu corripiens à turri tristẽ ad interitum
Iratus, cui fortè fratrem interfecit Hector,
Aut patrẽ, aut etiã filiũ. nam valdè multi Achiuorũ
Hectoris in manib. mordic⁹ carpserũt immẽsum solũ:
Non enim mitis erat pater tuus in pugna tristi,
Ob id & ipsum populi lugent per vrbem.
Funestũ. a. parentibus luctũ & mœrorem imposuisti
Hector: mihi aũt maximè relicti sũt dolores graues.
Non enim mihi moriens è lectis manus porrexisti,
Neq́ aliquod mihi dixisti prudens verbũ, cuius sẽp
Recordarer noctesq́ & dies lacrymas fundens.
Sic dixit plorans: simulq́ ingemuerunt mulieres.
Inter has rursus Hecuba vehementẽ orsa est luctum:
Hector, me animo omniũ multò dilectissime filiorũ,
Certè quidem mihi viuus existens charus eras diis,
Qui tui curam habuerunt & in mortis fato.
Alios enim filios meos pedibus celer Achilles
Vẽdidit, quemcunq́ accepit, trans mare indomitum — γρ. λῶπν'
In Samum, inq́ Imbrum, & Lemnum infidi portus:
Tuam autem postquam exemit animam acuto ære,
Sæpè raptauit sui circa sepulchrum socii
Patrocli, quẽ interfecisti: suscitauit. a. ipsum neq́ sic.
Nũc. a. mihi roscidus & recenter interfectus in ædib.
Iaces, illi similis quem arciger Apollo
Suis diuinis sagittis superueniens occidit.
Sic dixit flens: luctum autem vehementem mouit:
Inter has autem posteà Helena tertia incœpit luctũ:
Hector, meo animo leuir multò dilectissime omniũ,
Certè mihi maritus est Alexander speciosus,
Qui me duxit ad Troiam. vtinam anteà periissem, — γρ. ὤφελλ' ἀπολέσθ.
Iam enim nunc mihi hic vigesimus annus est,
Ex quo huc veni, & à mea decessi patria:
Sed nunquã à te audiui malum verbum, neq́ durũ.
Verùm si quis me etiam alius in ædibus increparet — γρ. ἐνίπτοι
Leuirorum vel glorum, vel fratriarum stolatarum,
Vel socrus (socer verò pater quàm mitis semper:)
Sed tu hunc verbis admonens cohibebas
Tuaq́ lenitate & tuis blandis verbis:
Quocirca te simul fleo & me infelicem dolens corde.
Nõ enim quisquam mihi amplius alius in Troia lata
Benignus neq́ amicus: omnes autem me horrent.
Sic dixit flens: insuper. a. gemuit populus multus:
Ad populos autem senex Priamus verbum dixit:

Ἄξετε νῦν Τρῶες ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
Δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον. ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
Πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
Μὴ πρὶν πημανέειν πρὶν δωδεκάτη μόλῃ ἠώς.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ὑφ' ἁμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
Ζεύγνυσαν· αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
Ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
Ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς,
Καὶ τότ' ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἕκτορα δακρυχέοντες·
Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἕκτορος ἔγρετο λαός.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ
Πᾶσαν, ὁπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
Ὀστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοι ἕταροί τε
Μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατείβετο δάκρυ παρειῶν.
Καὶ τά γε χρυσείην ἐς λάρνακα θῆκαν ἑλόντες,
Πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
Αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν· αὐτὰρ ὕπερθε
Πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι.
Ῥίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἵατο πάντῃ,
Μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί.
Χεύαντες δὲ τὸ σῆμα, πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
Εὖ * συναγρόμενοι, δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
Δώμασιν ἐν Πριάμοιο διοτρεφέος βασιλῆος.
Ὣς οἵ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.

γρ. συναγειρόμενοι.

Ducite nūc Troiani ligna ad vrbē, neq; a
Timeatis Argiuorū dēsas insidias, certè en
Dimittens me sic promisit nigris à nauib
Non prius infestaturū quàm duodecima
Sic dixit: hi.a. sub curribus boues mulo
Iunxerūt: statim.a. dein ante vrbem cong
Nouē dies quidē hi adducebant immensa
Ast cùm iā decima apparuit lucens mort
Tunc extulerūt audacem Hectora lacrym
Pyraq; summæ cadauer imposuerūt, inie
Quādo.a. manè genita apparuit roseis di
Tūc circū pyrā inclyti Hectoris cōgregatu
Sed postquam congregati sunt, collectiq;
Primùm quidem pyram extinxerunt nig
Totam, quantum occupârat ignis robur:
Ossa alba collegerunt fratres socijq;
Lugentes: teneræ autem distillabāt lacr
Et hæc auream in vrnam posuerunt sun
Purpureis peplis obtegentes mollibus:
Mox autem in cōcauam fossam posuerun
Crebris lapidibus obfirmârunt magnis:
Leuiter.a. tumulū fuderūt: circū.v. specu
Ne priùs irruerent bellicosi Achiui:
Aggesto autem tumulo redibant: at de
Bene collecti cōuiuabātur valdè splendi
Aedibus in Priami à Ioue nutriti regis.
Sic hi qdē curabāt funus Hectoris equū.

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ἐστρέφετ' ἔνθα] Hinc videre licet, quanto sit amore Patroclum Achilles persecutus. Licet enim reliqui luctu in quietem conuersi sint: at amicus amici etiam mortui non potest obliuisci, doloremq; quem de eo contraxit, tan re. Recrudescit subinde vulnus illud, & ægrè cicatricem inducit. Res aliquantulum tolerabilis, nisi hæc humanitas g inhumanitati coniuncta, quam in deturpando Hectoreo cadauere exercet. Ecquid verò magnanimitatis istud indic rant dari heroes fortes, Homere, nisi simul etiam sæui, cruenti & ferini fingerentur? Itaque vitiosæ sunt hæ Achill nitates, generosoque viro penitùs indignæ. Quod monitum esto, ne quis fama tanti herois permotus ad eius vitic nem perducatur. Vnde colligere licet quàm sint cautè legendi Poëtæ, quantoq; cum iudicio.

b κλέψαι δ' ὀτρύνεσκον] Etiam furta deerant, Homere, vt nullo ornatu Dij tui carerent? Non puduit hæc scelera N re? Sed prudenter consilia tantùm furti perpetrandi suggeris, furtum ipsum perpetratum non admittis. Deinde in becillos facis Deos, qui propria virtute mortalibus non opitulentur, sed dolis. Accedit aliud tertium tibi familiare; ter se dissidio.

c ὃς νείκεσσε θεάς] Ex Plutarcho constat, vt in ipso Iliadis initio monuimus, Homerum nunquā de Dearum trium iu itaque hos duos versus expungi meritò dicit. τοῦ δὲ τρωϊκοῦ πολέμου, inquit, καθ' Ὁμηρόν τινές φασιν ἀρχὴν εἶναι τὴν τῶν θ ἀθηνᾶς καὶ ἀφροδίτης περὶ κάλλους ὑπ' Ἀλεξάνδρου γενομένην λέγειν γὰρ τὸν ποιητὴν ὃς νείκεσσε θεάς, &c. ἀλλ' ὡς οὐ πρέπον ὑπολαμβ θρώπων κρίνεσθαι, οὔτε ὑπὸ Ὁμήρου δι' ἄλλων παρίσταται τοῦτο, ὅθεν εὐλόγως ἠθέτηνται οἱ προκείμενοι στίχοι, &c. id est: Troiani autem nem quidam hanc fuisse perhibent, quòd Alexander de tribus Deabus, Iunone, Minerua & Venere, de formæ elegan tendentibus sententiam dixerat. Sic enim Poëtam canere, Ὣς νείκεσσε θεάς, &c. Sed profectò indecorum esset suspic minibus iudicari, præsertim cùm nusquam alibi Homerus id asserat. Quò fit vt prædicti versus meritò reiecti sint, refert, Aristarchum deleuisse sequentem versum, τὴν δ' ᾔνησ' ἥ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλεγεινήν propter vocem μαχλοσύν rit in vsu Homeri temporibus: sed primùm vsurpata ab Hesiodo, qui eam de filijs Præti dixerit. Quidam verò ver legebāt, τὴν δ' ᾔνησεν ἥ οἱ κεχαρισμένα δῶρ' ὀνόμηνεν: quod Paridi Venus nō μαχλοσύνην ἀλεγεινήν, sed τὴν καλλίστην ἑλένη autem Plutarchus dicit, hoc alibi à Poëta non dictum, responderi vult Eustathius, multa eiusmodi apud eum rep tùm dicta, proinde non sequi, hæc Homerum non scripsisse. Nos rem dubiam relinquamus. Quoniam autem illa po.e recepta sunt, temerè expungeremus, cùm præcipuè ea sit vulgaris ferè omnium sentētia de tribus Deabus, qua iecerunt iudicio: quod à nobis in Prolegomenis satis fusè scriptum est.

d σχέτλιοί ἐστε θεοί,] Apollo qui semper Troianis fauit, & præcipuè ipsi Hectori, vt anteà sæpe vidimus, cùm videat dis ab Achille cadauer illius tractari ipsis dijs patientibus, apud eos hac libera oratione conqueritur: primùm quò Hectoris dum viueret, eum nunc mortuum deserant: deinde quòd tam crudelem Achillem ferant, & ei potius opit litatem autem ei is exponit, tum denique indignabundus vindictam facti comminatur. Iuno verò Achilli ob gene patrocinatur, plurisque faciendum esse contendit quàm Hectorem, qui ex mortalibus traxerit originem. Adeò rix merici. Vtriusque autem animos commodo consilio temperabit.

e κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν] Arist. Rhet. ad Theod lib. 2. cap. 3. multa genera recenset sedandæ iræ, inter quæ hoc etiam e tascitur, se in eum qui sensu caret, sæuire intelligit.

f πάντες δ' ἀντιάασθε] Diximus aliàs de Pelei & Thetidis nuptijs, quas nunc Iuno commemorat, vt testatum fac num Achillis.

g ἀλλ' εἴ τις καλέσειε] Regium est rem vni aliquid faciēdum designatim imperare, quasi omnes ad iussa exequenda eres esse debeant: quod tamen secus à Cyro fieri consuêrat, nisi fallor, vt est apud Xenophontem. Intellexit tame perij onus ad se pertinere, quia ad Thetidem erat commigrandum: ea autem allegoricè aquas amat, & ebibit.

h Ἥρη δὲ χρύσεον καλὸν] Veniendi Thetidi primùm Iuno poculum exhibet. Videtur Homerus humana ad cœlesti hic mos inter Græcos fuerit, vt accedentes poculis exciperentur, quod in aliquot Germaniæ partibus fieri etiam h pore solet: appellantque, prosperi & boni aduentus craterem, qui capacissimus est. Neque tamen hoc promiscuè a sed tantùm inter Nobiles.

i ὤ μοι, πῆ δή τοι φρένες] Consilium istud Hecubæ satis est insulsum, cùm Iouis mandatis ne obtemperet, Priamo d

nulla videbatur spes eum ab Achille tam inhumano & crudeli homine leniter exceptum iri, vtpote cuius feritas iam innotuisset. Stultè, cùm Deo, quippiam iubente cum securitate, nihil est quod mortales reformident. Prudenter ergo imus, qui Deo potiùs quàm mulieri auscultauit, vxorios homines non imitatus, qui ab vxorum mandatis in serijs ctransuersum, quod aiunt, vnguem audent discedere.

---

n labores nostros Homericos segniùs fortasse quàm in ipsis initijs & longo etiam progresinamus. Sed cùm in hunc finem inciderem, exortæ mihi sunt variæ occupationes, quæ n meum, prioribus vigilijs & lucubrationibus satis exhaustum fregerunt, adeò vt vires dammodo collabascerent, neque huic oneri ampliùs sustinendo sufficerem. Spero tamen lectorem hos Commentarios, qualescunque tandem illi sunt, aut per se aut hominum ofacilè probaturum, si paruitatem operis, voluntatis meæ, quæ in studiosorum vtilitamauit, magnitudine compenset. Quid verò me prolixiorem esse oportuit? Aut enim ut non. Si placui, gaudeo mihi ob assequutum, quem consequebar, finem: iucundior auonorum breuis voluptas, quàm nimis diuturna satietas. Sin verò minimè placui, ham quod gaudeam, qui breuiter saltem displicui, neq; longius nostri fastidium lectoribus i. Intereà tu Deus Opt. Max. cuius auspicijs Opus hoc inchoaui, & ad aliquem tandem rduxi, sanctæ illius tuæ benedictionis cornu in has vigilias defunde, sine qua aridum que est, quicquid exarat mortalitas. Et vt passim in illo operam nauaui, quàm potui, , vt sacrosanctum tuum nomen ex antiquis illis tenebris, in quibus tu quoque radiare tulum voluisti, in apricum eruerem: fac vt imposterum ego à semitis tuis ne transuerdem vnguem deflectam, ac istis Ethnicorum profanorumq; scriptorum mæandris euon abripiar, sed solidam illam pietatem vnicè prosequar & amplectar. Cùm autem ex one, in qua tu me collocasti, decedere iubebis, fac Deus, Deus Opt. Max. vt in eorum ascinerum, quibus tu ante iacta mundi fundamenta æternam felicitatem in cœlis adorli, per eum verum Deum verumq; hominem, filium tuum vnigenitum, redemptorem nostrum IESVM Christum, qui tecum ante secula & in secula viuit & regnat cum Spiritu sancto ineffabili Trinitate. AMEN.

QVAEDAM VERBA ET RES, QVAE IN HOMERO NON REPERIVNTVR.

VERBA.

ὴ, πλοῖον, τύραννος, νόμος, δακτύλιον, ἀλεκτρύων. Eust. 1182. Macrobius lib. ur. cap. 16. Porphyrius quæst. 15. Eustathius in Odyss. M. in fin. Scholiast. pocl. in Oed. tyran. Plut. de Homero. Plin. etsi τύχης vocabulum in Hymnis s reperiri monuit Pausan. in Arcad.

RES.

ixæ, nusquam heroibus apponuntur, vt nec pisces nec condimenta. Plato 3. epub. Athenæus lib. 4. & Porphyr. in lib. de abstin. Annulorum vsus, Plin. Fontes calidi, Plin. Sellarum curulium vsus. Testamentorum vsus. Elephantorum mentio. Pausan. in Attic.

LIBRI VIGESIMIQVARTI ET VLTIMI FINIS.

EPITOME AC SVMMA VNIVERSAE ILIADOS HOMERI,

PINDARO THEBANO auctore.

IRAM pande mihi Pelidæ diua superbi, (ijs,
Tristia qui miseris iniecit funera Gra-
Atque animas fortes heroum tradidit orco,
Latrantumq; dedit rostris volucrumq; trahendos
Illorum exangues inhumatis ossibus artus.
Conficiebat enim summi sententia regis,
Ex quo contulerant discordi pectore pugnas
Sceptriger Atrides,& bello clarus Achilles.
Quis Deus hos fato tristi contendere iussit?
Latonæ & magni proles Iouis.iste Pelasgûm
Infestam regis pestem in præcordia misit,
Implicuitque graui Danaorum corpora morbo.
Nam quondam Chryses solenni tempora vitta
Implicitus,raptæ fleuit solatia natæ,
Inuisosque dies inuisaque tempora noctis
Egit,& assiduis impleuit questibus auras.
Postquam nulla dies animum mœrore leuauit,
Nullaque lenibant patrios solatia fletus,
Castra petit Danaûm,genibusq; affusus Atridæ
Per superos regnique decus miserabilis orat
Vt sibi causa suæ reddatur nata salutis:
Dona simul profert.vincuntur fletibus eius
Myrmidones,reddique patri Chryseida censent.
Sed negat Atrides,Chrysenque excedere castris
Despecta pietate iubet.ferus ossibus imis
Hęsit amor,spreuitque preces damnosa libido.
Contemptus repetit Phœbeia templa sacerdos,
Squallidaque infœstis mœrens secat vnguibus ora,
Dilaceratque comas, annosaque tempora plangit.
Mox vbi depositi gemitus,lachrymæque quierunt,
Vatidicis sacras compellat vocibus aras:
Quid coluisse mihi tua numina Delphice prodest,
Aut castam vitam multos duxisse per annos?
Quidve iuuat sacros posuisse altaribus ignes,
Si tuus externo iam spernor ab hoste sacerdos?
En hæc defectæ redduntur dona senectæ.
Si gratus tibi sum.sim te sub iudice tutus.
Aut si quam vt luerem sub acerbo crimine pœnam
Inscius admisi,cur ô tua dextera cessat?
Posce sacros arcus,in me tua dirige tela:
Autor mortis eris certè Deus.ecce merentem
Fige patrem:cur nata luit peccata parentis,
Atque hostis duri patitur miseranda cubile?
Dixerat,ille sui vatis prece motus,acerbis
Luctibus infestat Danaos,pestemq; per omnes
Immittit populos:vulgus ruit vndique Graiûm,
Vixque rogis superest tellus,vix ignibus æther,
Deerat ager tumulis,iam noctis sidera nonæ
Transierant,decimusque dies patefecerat orbem:
Tunc Danaûm proceres in cœtum clarus Achilles
Conuocat,& causas hortatur pestis iniquæ
Edere Testoridem.tunc Chalcas numina diuûm
Consulit,& causas pariter finemque malorum
Inuenit,effarique verens,ope tutus Achillis
Hæc ait:Infesti placemus numina Phœbi,
Reddamusque pio castam Chryseida patri,
Si volumus Danai portus intrare salutis.

Dixerat,exarsit subitò violentia regis.
Testoridem dictis primùm compellat am
Mendacemque vocat, magnumque incu
Inque vicem ducis inuicti conuicia suffert
Confremuêre omnes.tandem clamore re
Cogitur inuitos æger dimittere amores,
Intactamque pio reddit Chryseida patri,
Multaq; dona(*simul*)super: quam cunctis r
Impositam puppi patrias deuexit ad arce
Atque iterum ad classes Danaûm sua vela
Protinùs infesti placantur numina Phœbi
Et propè consumptæ vires redduntur A
Non tamen Atridæ Chryseidis excidit a
Mœret,& amissos deceptus luget amores
Mox rapta magnum [illegible]eide priuat Ach
Solaturque suos alienis ignibus ignes.
At ferus Aeacides nudato protinùs ense
Tendit in Atriden,& ni sibi reddat hone
Munera militiæ,lethum crudele minatur.
Ne[illegible]us ille parat contrà defendere se
Et [illegible] casta manu Pallas tenuisset Achille
Turpem cæcus amor famam liquisset in a
Gentibus Argolicis.contempta voce mi
Inuocat æquoreæ Pelides numina matris
Ne se plus Thetis contrà patiatur inultu
At Thetis audita nati prece,deserit vnda
Castraque Myrmidonum præteruolat, i
Emicat æthereas,& in aurea sidera fertur.
Tunc genibus regis sparsis affusa capillis,
Pro nato veni genitrix en ad tua supplex
Numina,summe parens: vlciscere meq; m
Corpus ab Atride. quòd si permittitur ill
Vt flammas impunè mei violaret Achilli
Turpiter occiderit superata libidine virtu
Iuppiter huic(*contrà*)dixit.tristes depone
Magni diua maris,mecum labor iste man
Tu solare tui mœrentia pectora nati.
Dixit & illa leuis cœli delapsa per auras
Littus adit patrium gratasque sororibus
Offensa est Iuno,Tantumque (ait) optim
Dorida nata valet,tantum debetur Achil
Vt mihi,quæ coniunx dicor tua,quæque
Dulce fero nomen, dilectos fundere Ach
Et Troum renouare velis in prælia vires?
Hæc ita dona refers nobis?sic diligor à te
Talibus incusat dictis irata Tonantem,
Inque vicem summi patitur conuicia regi
Tandem interposito lis omnipotente rese
Conciliumque simul genitor dimittit ab a
Interea sol immenso descendit Olympo,
Et dapibus largis curant sua corpora diu
Inde petunt thalamos iucundaque dona
Nox erat,& toto fulgebant sidera cœlo,
Humanumque genus requies diuumque
Tunc pater omnipotens somnum vocat,a
Vade agè per tenues auras lenissime diu
Argolicique ducis celeri pete castra volat
Dumque tuo premitur sopitus pondere
Hæc illi mandata refer: cùm crastina pri
Extulerit Titana dies,noctemque fugări

a viros,incautúmque occupet hostem.
mnus abit,leuibusque per aëra pennis
halamos Agamemnonis:ille sopore
datum leni prostratus habebat.
loquitur curarum operumque leuator:
Atrida vigila,& mandata Tonantis
sa simul delapsus ab æthere porto,
primùm Titan emerserit vndis,
a iube socios aptare lacertis,
cos instructo milite campos.
repetit per quas descenderat auras.
n terris dedit ignea lampas,
tonitus iussis Pelopeius heros
ceres,remque omnibus ordine pandit.
ittunt socias in prælia vires,
ducem:quorum rex fortia dictis
udat,grates agit omnibus æquas.
rsites(quo non deformior alter
roiam,linguaque proteruior alter)
a negat patrias hortatur ad oras
quem consilijs illustris Vlysses
ictis sceptro percussit eburno.
descit conceptis litibus ira,
ère manus ad sidera clamor
nctos pugnandi corripit ardor.
rtis prudentia Nestoris æuo
miti sedauit pectore turbam,
e duces dictis,responsa recordans
us, quo visus in Aulide serpens
olucrum bis quattuor arbore f tus,
alido pugnantem pectore contrà
mo natorum funere matrem.
senex maneo remaneteque Achiui,
or est quem Calchas dixerat anno,
Danaûm victricibus Ilion armis.
nes,laudatur Nestoris ætas,
e simul dimittitur,arma parari
ue animos aptari & pectora pugnæ.
itas vt primum depulit vmbras,
n radijs patefecerat orbem,
ri socios iubet acer Atrides,
os instructo milite campos.
c Musæ(quid enim non ordine nostis?)
ducum clarosque referte parentes,
ias,nam sunt hæc munera vestra:
quisque rates ad Pergama duxit,
ragamus opus,sitque autor Apollo,
s operi per singula nostro.
ceps bello Laertius acer,
x,Clonius dux, atque Protenor
quinas duxêre carinas,
ido pulsarunt remige fluctus.
s Agamemnon finibus ortus,
git bellatrix Græcia regem,
lenas armato milite puppes.
Menelai nauibus ardor
demque ferox Agapenoris irá.
us solerti pectore Nestor,
otens,gemina cum prole suorum
s munitus in arma carinis.
te potens & Epistrophus ingens,
donum,sæui duo robora belli,
nis pulsarunt æquora proris.
Polybetes atque Leontes
s ornatas milite forti.
lenusque ferox,& fortis in armis
o pulsarunt remige pontum,
genas onerarunt milite puppes.

Ascalaphusque potens,& Telamus acer,vterque
Ter denas valido complerunt milite naues.
At his vigenas equitum fortissimus Aiax
Instruxit puppes,totidemque Abantore natus,
Quos iuxta Graiûm ductor comitatur Achilles,
Cum quinquaginta materna per æquora vectus.
Thessalici iuuenes Pedippus & Antipus ibant,
Altaque ter denis sulcarunt æquora proris.
Et tribus assumptis ratibus secat æquora Teucer,
Triptolemusq; nouem,Rhodius quos viribus acer
Emeneleus sequitur minus vna naue profectus,
Quam duxit Telamone satus Salaminius Aiax.
Alcropus,& magno Thestoride natus,& vna
Eubocca,ac magnis Helpenor finibus ortus,
Dulichiusq; Meges,animisque insignis & armis,
Et clara de gente Thoas Andromene natus,
Hi quadragenas omnes duxêre carinas.
Et bis sex Ithaci naues solertia duxit:
Quam sequitur totidem ratibus Telamonius Aiax
Egregia virtute potens,simul ordine Phineus
Ire bis vndenis tentabat in arma carinis.
Idomeneus & Meriones, Cretæus vterque,
Bis quadragenis muniti nauibus ibant,
Et totidem puppes clara de gente Menetes
Duxit Athenæus,quos viribus ambit Achilles.
Amphimachusq; ferox,Alpinus & Elide nati,
Et clari virtute Polixeus atque Diares.
Hi bis vigenas onerarunt milite naues.
Protesilaus âgit totidem fortisque Podartes
Instructas puppes,quas duxit Oileus Aiax.
At septem Vetonte satus tulit arma carinis,
Quem sequitur iuxta Podalirius atque Machaon,
Altaque ter denis sculcarunt æquora proris.
His ducibus Graiæ Troiana ad littora puppes
Bis septem venêre minus , quàm mille ducentæ:
Iamque citò appulerunt classes camposq; tenebant,
Tunc pater ad Priamum misit Saturnius Irim,
Quæ doceat fortes venisse ad bella Pelasgos.
Nec mora,continuò iussu capit arma parentis
Priamides Hector,totamq; in prælia pubem
Festinare iubet,portisq; agit agmen apertis.
Cui fulgens auro cassis iuuenile tegebat
Omni parte caput,munibat pectora thorax,
Et læuam clypeus,dextram decorauerat hasta,
Ornabatque latus mucro,simul alta nitentes
Crura tegunt ocreæ,quales decet Hectoris esse.
Hunc sequitur forma melior, non fortis in armis,
Belli causa Paris,patriæ funesta ruina,
Deiphobusque Helenusq; simul , fortisq; Poletes,
Et sacer Aeneas Veneris certissima proles.
Archilochusque Athamasque ferox Antenore nati.
Necnon & proles generosa Lycaonis ibat
Pandarus,& magnæ virtutis Glaucus in armis,
Amphionque, Adrastus, & Austius atque Phialtes.
Ibat & Amphimachus Mariusque insignis vterque,
Magnanimiq; duces Rhodius & Epistrophus ingens
Euphoriusque ferox,clarusque ætate Pyragmes,
Cum quibus Enesteus ac Amphius,& bonus armis
Ipothus atque Othamas venêre,Pigerius vnà
Ixioneq; sati,Crontusq; & Emonius,ambo
Florentes ætate viri , quos fortis & ingens
Ascanius sequitur,simul & Iouis inclyta proles
Sarpedon, claraque satus tellure Chorœbus.
His se defendit ducibus Neptunia Troia,
Vicissentq; dolo Danaûm,nisi fata vetassent.
Iamque duæ stabant acies fulgentibus armis,
Cùm Paris exitium Troiæ & funesta ruina,
Armatum aduerso Menelaum ex agmine vidit,

Seque

Seque velut viso perterritus angue recepit
Ad socios amens. quem postquam turpiter Hector
Confusum terrore videt: Proh dedecus, inquit,
Aeternum patriæ, generisque infamia nostri,
Terga refers? at non dubitabas hospitis olim
Expugnare toros, cuius nunc defugis arma
Vimq; times, vbi nunc vires, vbi cognita nobis
Ludorum quondam vario certamine vis est?
Hic animos ostende tuos, nil adiuuat arma
Nobilitas formæ, duro Mars milite gaudet.
Dum iaceas in amore tuo, nos bella geremus
Scilicet, vt nostrum fundamus in hoste cruorem.
Aequius aduersis tecum concurrat in armis
Impiger Atrides, spectet Danaûmq; Phrygumque
Depositis telis populus, vos fœdere iuncto
Aduersas conferte manus, decernite ferro,
Vestrûm nunc Helenam sumat quis rectius ipsam.
Dixit quæ contrà paucis Priameius heros,
Quid nimis indignis (inquit) me vocibus vrges,
O patriæ germane decus? nam nec mihi coniunx
Pronaq; luxuria est, fungor virtutis amore,
Nec vires dextramq; viri tentare recuso,
Dummodo victorem coniunx cum pace sequatur.
Dicta refert Hector, placuit sententia Graijs.
Protinus accitur Priamus, sacrisq; peractis
Fœdera iunguntur: post hæc discedit vterque
Depositis telis populus campusq; patescit.
Interea toto discedit ab agmine Troum
Pulcher Alexander clypeoq; insignis & hasta,
Quem contrà paribus fulgens Menelaus in armis
Constitit, & tecum mihi sunt certamina dixit,
Nec longum nostra lætabere coniuge, quæ te
Mox rapuit regem, tantummodo Iuppiter assit.
Dixit, & aduersum se concitat acer in hostem.
Ille virum forti venientem reppulit ictu,
Seque gradu celeri recipit, longeq; frementem
Hastam deinde iacit, quam deuitauit Atrides.
Inque vicem misso fixisset pectora telo
Prædonis Phrygij, nisi vastum ferrea corpus
Texisset lorica viri septemplice tergo.
Insequitur iuxtà clamor, tum aduersus vterque
Constitit, & galea galeam terit, & pede plantam
Coniungit, strident mucro mucrone corusco,
Corpus collectum tegitur fulgentibus armis.
Non aliter fortes nitida pro coniuge tauri
Bella gerunt, vastisque replent mugitibus auras.
Atque diu rigido captabant corpora telo,
Tunc memor Atrides raptæ sibi coniugis, instat,
Dardaniumq; premit iuuenem mox ense rigenti,
Cedentemq; retrò dum desuper appetit hostem,
Splendidus extremas galeæ percussit ad oras.
Desiluit mucro: gemuerunt agmina Graiûm.
Tunc verò ardescit, quamuis manus ense carebat,
Et iuuenem arrepta prosternit casside victor,
Ad socios traheretque, nisi caligine cæca
Texisset Citherea virum, subiectaque mento
Fortia rupisset laxatis vincula nodis,
Vltimus ille dies Paridi foret abstrahit auro
Fulgentem galeam secum Menelaus, & ardens
In medios mittit proceres, rursumque recurrit,
Et magnam validis contorsit viribus hastam
In cladem Phrygij. sua quem Venus eripit hosti,
Et secum in thalamos defert testudine structos,
Ipsa dehinc Helenam muris accersit ab altis,
Dardanioq; suos Paridi deducit amores.
Quem tali postquam conspexit voce locuta est:
Venisti mea flamma Paris, superatus ab armis
Coniugis antiqui. vidi puduitque videre,

Arreptum cùm te traheret violentus Atride[s]
Iliacoque tuos fœdaret puluere crines:
Nostraque (me miseram) timui ne Doricus [...]
Oscula discuteret, totus mihi mente relict[...]
Fugerat ore color, sanguisque reliquerat ar[tus].
Quis te cum sæuo contendere iussit Atrida[...]
An vaga fama tuas nondum peruenit ad au[res]
De virtute viri? moneo ne rursus iniquæ
Illius tua fata velis committere dextræ.
Dixerat, & largis perfudit fletibus ora.
Tristis Alexander, non me superauit Atrid[es]
O meus ardor, ait, sed castæ Palladis ira.
Mox illum nostris succumbere turpiter ar[mis]
Aspicies, aderitque meo Citherea labori.
Post hæc amplexu per mutua corpora iun[cto]
Incumbit membris Cygneidos, illa soluto [...]
Accepit flammas gremio Troiæque suasq; [...]
Interea toto Menelaus in agmine Troum [...]
Quærit Alexandrum, victorque huc fertu[r ...]
Quem frater socias acuens in bella caterua[s]
Adiuuat, & forti populos Phryges increp[...]
Et seruare iubet leges, Helenamque repo[...]
Cumque inter sese proceres certamen ha[...]
Concilium omnipotens habuit regnator [...]
Fœderaque intento turbauit Pandarus ar[...]
Te Menelaë petens, laterique volatile tel[...]
Incidit, & tunicam ferro squammisque rig[...]
Desecat. excedit bello gemebundus Atri[des]
Castraque tuta petit. quem doctus ab arte
Pæonijs curat iuuenis Podalirius herbis,
Atque iterum in cædes horrendaque præ[...]
Armauit fortes Agamemnonis ira Pelasgo[s]
Et dolor in pugnam cunctos communis [...]
Bellum ingens oritur, multumque vtrinq; [...]
Funditur, & totis sternuntur corpora cam[pis]
Inque vicem Troumque cadunt Danaûm [...]
Nec requies datur vlla viris, sonat vndique [...]
Telorumq; volant ex cunctis partibus im[bres]
Occidit Antilochus rigido demersus in v[...]
Ense Calestiadis, optataque lumina linqui[t]
Inde manu forti Graiorum terga prement[...]
Occupat Amphione fatum Telamonius A[iax]
Et prædurato transfixit corpora telo.
Purpuream vomit ille animam cum sangu[ine ...]
Ora rigat moriens. tunc maximus Antiph[us]
Viribus aduersis conatus corpore toto
Torquet in Aiacem, telumque errauit ab [...]
Inque hostem cadit. ictus in inguine Leuc[...]
Concidit infelix prostratus vulnere forti,
Et carpit virides moribundus dentibus h[erbas]
Impiger Atrides casu commotus amici,
Demophoonta petit, teloque aduersa trab[...]
Tempora transfixit, vaginaque horridus e[...]
Eripit. ille suis moriens resupinus in armi[s]
Occidit, & terram moribundus vertice pu[lsat]
Post hæc Aegæum saxi deiecerat ictu
Impiger Vmbrasides, dederatque silentib[us ...]
Tuncque auidus prædæ iuuenem spoliare [...]
Desuper hasta venit dextra vibrata Thoan[tis]
Perque viri scapulas animosaque pectora [...]
In vultus ruit ille suos, calidumque cruore[m]
Ore vomit, stratusque super sua palpitat ar[ma]
Sanguine Dardanij manabant vndique ca[mpi]
Manabant amnes passim, pugnabat vbiqu[e]
Immixtis ardens amborum exercitus armi[s]
Et modò Troianis virtus, modò crescit Ac[hiuis]
Lætaque per varios petitur victoria casus.
Hic postquam Danaûm longè cedentia [...]

ydides,tumidumq; increſcere Martem,
acies quâ plurimus eminet hoſtis
erſas proſternit cæde phalanges,
volat enſe ferox,haſtamq; coruſcat.
llas adeſt,flagrantiaq; ignibus arma
tq; animos iuueni vireſq; miniſtrat.
veluti viſo grege ſæua leæna
mulat ieiuna fames, ruit agmina contra
ta necat veſano corpora dente)
medios hoſtes Calydonius heros,
migeræ monitis & numine tutus.
dant terga Phryges,fugientibus ille
xtinctos morientum calcat aceruos.
itſternitque viros, videt ecce Thoantis
antes furibundus in agmine natos,
deumq; ſimul, quem cuſpide præceps
ntè graui,ſed vulnera depulit vmbo,
; ſolo ferrum ſtetit, haud mora,totis
orquet Tydides viribus haſtam,
tq; viri pectus:pars cuſpidis antè
prodit ſcapulis pars altera foſſis.
andentem calidum de pectore flumen,
q; oculos,animamq; per ora vomentem
frater,ſtricto celer aduolat enſe,
; cupit fatorum exiſtere vindex.
vim ſæui nec fortia ſuſtinet arma
ntraq; tamen defendere tentat.
,decerpta ſui cum corpora nati
laniare videt,nec tendere contrà
nec ferre ſuo valet anxia nato,
eſt leuibus plangit ſua pectora pennis:
Idæus germani cæde ſuperbum
ox,miſeroq; nequit ſuccurrere fratri:
ſſet,dextra cecidiſſet eadem.
us in Teucros armis furit acer Atrides,
; acies , & ferro vulnera miſcet.
ic fatis ductus occurrit iniquis
dius,quem vaſto cuſpidis ictu
ngenti ſcapulas tranſuerberat haſta.
domeum de aduerſa parte ruentem
tum,cuius poſt funera lætus
enitum Stygias dimittit ad vmbras.
uerum vibrata percutit haſta,
que necat.vaſtiſque horrendus in armis
gladio venientem Herpedona fundit,
uenem vita ſpoliauit & armis.
olitat ſinuoſo Pandarus arcu,
oculis aduerſa per agmina quærit:
quam vidit ſternentem corpora Troum,
exit contento ſpicula cornu,
humeri diſtrinxit acumine partes.
ardeſcit iuuenis Calydonius ira,
cies animoſi more leonis
ſcroneum magnumq; Alpenora fundit,
hunc gladio,iaculo ferit eminus illum.
Polydona Abathanq; cuſpide forti,
ello Xanthum, vaſtumq; Thoantum.
eſtus Croniumq; & Scemona telo
leri , pariterque ad tartara mittit.
Tydidæ proſtratus Pandare dextra
lix accepto vulnere triſti:
naris fronti coniungitur imæ,
erebrum galeæ cum parte reuulſum,
oſſa ſpargit Tydideus enſis.
s Aeneas & Calydonius heros
ent iactis inter ſe comminus haſtis,
nabant inimico pectora ferro,
debant retrò,modò deinde coibant.

Poſtquam vtriq; diu ſteterant, nec vulnera magnus
Quâ daret infeſto Tydides enſe videbat,
Saxum ingens medio quod fortè iacebat in agro,
Biſſeni quod vix iuuenes tellure leuabant,
Suſtulit,& magno conamine miſit in hoſtem.
Ille ruit proſtratus humo cum fortibus armis,
Quem Venus æthereas genitrix delapſa per auras
Accipit,& nigra corpus caligine condit.
Non tulit Oenides animo, nebulaſq; per ipſas
Fertur,& in Venerem flagrantibus irruit armis:
Et neque quem demens ferro petat inſpicit antè,
Cœleſtemq; manum mortali vulnerat enſe.
Icta petit cœlum terris Citherea relictis,
Atque ibi ſidereo queritur ſua vulnera Marti.
Dardanium Aeneam ſeruat Troianus Apollo,
Accenditque animos, iterumque ad bella reduxit.
Vndiq; conſurgunt acies,& puluere cœlum
Conditur,horrendiſq; ſonat clamoribus æther.
Hic alius rapido deiectus in æquora curru
Conteritur,pedibusque ſimul calcatur equorum.
Atque alius volucri traiectus corpora telo,
Quadrupedis tergo pronus ruit,illius enſe
Deiectum longè caput à ceruice cucurrit.
Hic iacet exanimis fuſo ſuper arma cerebro
Sanguine manat humus,campi ſudore madeſcunt.
Emicat interea Veneris pulcherrima proles,
Denſaq; Graiorum premit agmina,nudaq; latè
Terga metit gladio,funeſtaq; prælia miſcet.
Nec ceſſat ſpes vna Phrygum fortiſſimus Hector
Sternere cæde viros atq; agmina vertere Graiûm.
Vt lupus in campis pecudes cûm cernit apertis,
Non ductor gregis ipſe comes, non horrida terret
Turba canum,premit efuriens, & negligit omnes,
In medioſq; greges auidus ruit:haud ſecus Hector
Inuadit Danaos,& territat enſe coruſco.
Deficiunt Graiorum acies , Phryges acriùs inſtant,
Attolluntq; animos:geminat victoria vires.
Vt vidit ſocios infeſto cedere Marti
Rex Danaûm,ſublimis equo volat agmina circum,
Hortaturque duces,animoſq; in prælia firmat.
Mox ipſe in medios audax ſe proripit hoſtes,
Oppoſitaſq; acies ſtricto diuerberat enſe.
Vt Libycus cûm fortè leo procul agmina vidit
Læta boum paſſim virides errare per herbas,
Attollit ceruice iubas,ſitienſq; cruoris
In mediam erecto contendit pectore turbam:
Sic ferus Atrides aduerſos fertur in hoſtes,
Infeſtaſq; Phrygum perturbat cuſpide turmas.
Virtus clara ducis vires accendit Achiuûm,
Et ſpes exacuit languentia militis arma.
Funduntur Teucri,Danai lætantur ouantes.
Tandem hic Aeneam immiſſo contendere curru
Conſpicit Atrides,strictoque occurrere ferro
Apparat,& iaculum quantum furor ipſe mouebat,
Viribus intorquet,quod depulit error ab illo
Pectus in aurigæ,ſtomachoq; infigitur alto.
Ille ruens ictu media inter lora rotaſq;
Voluitur,& vitam calido cum ſanguine fundit.
Ingemit Aeneas,curruq; animoſus ab alto
Deſilit,& valido Cretheona comminus ictu
Terſilochumq; ferit quorum poſt funera victor
Paphlagonum ductor Menelai concidit armis,
Antilochumque Miſon poſt hos Iouis inclyta proles
Sarpedon bello funeſto prælia miſcet.
Quem contra infelix non æquis dimicat armis
Triptolemus magno ſatus Hercule,ſed neque vires
Hunc ſeruare patris,nec tot potuêre labores,
Quin caderet,tenuemq; daret de corpore vitam.

Saucius

Saucius egreditur medio certamine belli
Sarpedon, fraudisque ſubit commentor Vlyſſes,
Et ſeptem iuuenum pulcherrima corpora fundit.
Hinc pugnat patriæ culmen Mauortius Hector,
Illinc Tydides, ſternuntur vtrinque virorum
Corpora per campos, & ſanguine prata rigantur.
Pugnat bellipotens caſta cum Pallade Mauors,
Ingentemque mouet clypeum, quem ſancta virago
Egit, & extrema percuſſum cuſpide cædit,
Attonitumque ſimul cœlum petere ipſa coēgit.
Hic ille æthereo queritur ſua vulnera regi
Saucius, & magni genitoris iurgia ſuffert.
Interea magnis Atamantem viribus Aiax
Interimit, magnumq; petit Menelaus Adraſtum,
Et trahit ad claſſes manibus poſt terga reuinctis,
Ex hinc deducit lætos ex hoſte triumphos.
Incumbunt Danai, cedit Troiana iuuentus,
Tergaq; nuda tegit. ſenſit Mauortius Hector
Pro Danais pugnare deos, validasque ſuorum
Virginis armigeræ ſubduci numine vires.
Continuoque petit muros, Hecubamque vocari
Imperat, & diuæ placari numina ſuadet.
Protinus armatas innuptæ Palladis arces
Iliades ſubeunt feſtisque altaria ſertis
Exornant, cæduntque ſacras ex more bidentes.
Dumq; preces Hecube ſupplex ad templa Mineruæ
Pro charis natis genitrix & coniuge fundit:
Interea Glaucus ſtricto contendere ferro
Cum Diomede parat, nomenque genusque roganti
Quis ſit & vnde foret, magnis cum viribus haſtam
Mittere tentabat: tentanti Aetholius heros,
Quò ruis? exclamat, quæ te ſcelerate furentem
Mens agit imparibus mecum concurrere telis?
Hoſpitis arma vides, Veneris quæ vulnere dextram
Perculit, & ſummo repulit certamine Martem.
Pone truces animos, infeſtaque tela coërce.
Poſt hæc inter ſe poſito certamine pugnæ
Commutant clypeos inimicaque prælia linquunt.
  Colloquium petit interea fidiſsima coniunx
Hectoris Andromache, paruumq; ad pectora natum
Aſtyanacta tenet, cuius dum maximus heros
Oſcula parua petit, ſubitò perterritus infans
Conuertit timidos materna ad pectora vultus.
Terribilemque fugit galeam, criſtamque micantem.
Vtque caput iuuenis poſito detexerat ære,
Protinus infantem geminis amplectitur vlnis:
Attollensque manus, precor ô pater optime, dixit,
Vt meus hic pro quo tua numina natus adoro,
Virtutes patrias primis imitetur ab annis.
Hæc ait, & portis acies petit acer apertis,
Vnà deinde Paris. poſtquam in certamina ventum eſt,
Protinus in medium procedit maximus Hector,
Graiorumque duces inuictis prouocat armis.
Nec mora, continuò fraudis commentor Vlyſſes,
Et ferus Idomeneus, & notus gente paterna
Meriones, Graiûmque ſimul dux acer Atrides,
Aiacesq; duo clari, ſpecioſus in armis
Eurypylus, magnoque Thoas Andromene natus,
Quique manum Veneris violauit vulnere triſti,
Procedunt: aberat nam Troum terror Achilles,
Et dulci cithara diuûm lenibat amores.
Sortes miſerunt quis eorum in bella valeret.
Ergo vbi deiectis auratam regis Atridæ
Sortibus in galeam, magnus proceſſerat Aiax,
Concurrunt armis Aiax crudelis & Hector.
Principio iactis committunt prælia telis,
Mox rigidos ſtringunt enſes, & fortibus armis
Decertant, partesque oculis rimantur apertis.

Et modò terga petunt, duros modò forti
Depellunt clypeis. ingens ad ſidera clam
Tollitur, & vaſtis impletur vocibus æthe
Non ſic ſetigeri exacuunt feruoribus ir
Pectoribusque petunt vaſtis, modò dent
Alternos vibrant gladios, & vulnera miſ
Fortia terga premunt, ſpumantque per o
Fumigeræ nubes concretaque fulgura &
Iactantur, magnoque implentur murmur
Talis Priamides ſimul Aiax fortis in arm
Tandem animis armisque furens Telan
Inſignem bello petit Hectora, quaq; pate
Nuda viri ceruix, fulgentem dirigit enſe
Ille ictum celeri præuidit callidus aſtu,
Tergaque ſubmittit, ferrumque vmbone
Sed leuis extremas clypei dilabitur oras
Enſis, & exiguo ceruicem vulnere libat.
Acrius aduerſum rurſus conſurgit in ho
Priamides, nec iam ferro Telamone crea
Sed magno ſaxi iactu petit at ferus Aiax
Ingentem clypeo ſeptemplice reppulit i
Et iuuenem ſaxo percuſſum ſternit eod
Quem leuat exemptum Graijs inimicu
Integratque animum iam rurſus ad arm
Stringebant iterum gladios, cùm feſſus i
Cœperat igniferos Titan immergere cu
Noxque ſubire polum: iuxtà mittuntur
Qui dirimant à cæde viros, nec ſegnius
Deponunt animos: tunc bello maximus
Quæ te terra virum? qui te genuêre par
Viribus es proles generoſa atque inclyt
At contrà referre parat Telamonius Aia
Heſiona de matre vides Telamone crea
Nobilis illa domus fama, & generoſa pr
Hector & Heſionæ nomen caſusque rec
Abſiſtamus ait, ſanguis communis vtri
Aiacemque prior aurato munerat enſe.
Inque vicem, quo ſe bellator cinxerat A
Accepit baltheum vario celamine ſculpt
Poſt hoc extemplò Troum Danaûmque
Diſcedunt, cœlumque tegit nox atra te
Implentur dapibus largis Bacchique liq
Atque auidè placido tradunt ſua corpor
  Poſtera cùm primum ſtellas aurora f
In cœtum venêre Phryges, tunc maxim
Cum ſocijs memorans heſternæ funera
Suadet vt inuictis Helene reddatur Ach
Prædaque quæ duros Menelai mulceat i
Idque placet cunctis cum ſæuo miſſus A
Pertulit Idæus Troum mandata, neque
Aut animum precibus, nec dictis porrig
Vltrò etiam caſtris Idæum excedere iuſ
Paruit hic monitis, iterumque ad caſtra r
Troiæ, contemptum duro ſe narrat ab ho
Interea Danai confuſi cæde ſuorum
Ingentes ſtruxêre pyras, collectaque paſ
Fortia tradiderant ſociorum corpora fla
Tunc remouent foſſas, & vallum robore
  Vt nitidum Titan radijs patefecerat o
Conuocat in cœtum ſuperos pater, & m
Ne contra ſua fata velint contendere diu
Ipſe per æthereas cœli delabitur auras,
Vmbroſisque ſimul concedit montibus I
Inde acies videt Iliacas, dextraque poten
Suſtinet auratas æquato pondere lances
Fataque dura Phrygum, caſusque expe
Et Graiûm clades grauibus præpondera
Interea Danaos ingenti concitus ira

git,& totis supereminet armis,
ꝑe decus Phrygiæ,turbantur Achiui,
genti complentur castra tumultu.
cios muris inclusus Atrides,
q; animos iuuenum in certamina firmat.
ydides ardentibus emicat armis,
q; hostes immani turbine fertur.
rrit fatis Ægæus iniquis
ane manu quatiens, quem maximus heros
duro medium transuerberat ense.
as acies vastis protectus in armis
spargitq; leues in terga sagittas,
rum letali vulnere fundit.
ies petit, aurigamq; superbi
runcat.quem saxo Troius heros
cussoq; incautum proterit arcu.
i rapiunt de cæde sodales.
;leuant ruit vndiq; turbidus Hector,
cies infesta cuspide terret.
)anai turbati cæde suorum
,iterumq; leues in castra cateruæ
portasq; obiecto robore firmant.
ɔbsidunt inclusos aggere Graios.
remunt muros, flammisq; coruscant.
ampos sternit sua corpora pubes,
mero,curas animosq; resoluunt.
aûm proceres discrimine tanto
releuant animos,nec corpora curant,
afata gemunt. mox hoste repulso
unt,dextramq; hortantur Achillis,
lium miseris.Theteius heros
capit aure preces, nec munera regis
upit. non illum redditus ignis,
o Bryseis corpore mouit,
eferunt responsa Pelasgis,
rant animos,leniq; sopore
is tardè labentibus astris.
per tacitæ pars altera noctis,
m iussu castris Ætholius heros
ociumq; sibi delegit Vlyssem,
cito sublustri noctis in vmbra
dio quæ sit fiducia Troum.
ent,quantásve parent in prælia vires.
orrendum loca per montana vagantes
enit ecce Dolon,quem Troica pubes
anaûm solerti pectore vires
ensusq; ducum plebisq; referret.
l vt vidit socius Diomedis Vlysses,
occultantes sua corpora furtim
tices,vt spe percussus inani
enis cursu præcederet illos,
ɔressus gressum in sua castra referret.
fierat fidens animoq; manuq;,
ri,iuuenemq; euadere cursu
apiunt,ferroq; manuq; minantur.
uens,vitam concedite,dixit,
tis est quod si perstatis in ira,
orte mea capietis præmia laudis?
iam tacitis exquiritis vmbris,
ia mihi currum promisit Achillis,
oisset opes.hæc dona secutus,
us,corâm quos cernitis ipsi,
i,nunc vos per numina diuûm,
r Ditis fluctus obtestor opaci,
nc animam crudeli cæde velitis.
cessa referetis dona salute,
'riami regis, remq; ordine gentis
hrygiæ postquam quid Troia pararet
viri,fauces mucrone recluso

Detrudunt iuueni.post hæc tentoria Rhœsi
Intrant,atq; ipsum somno vinoq; sepultum
Obtruncant,spoliantq; viros,fusosq; per herbam
Exanimant socios.tunc tristi cæde peracta
Præda humeros onerant,multo candore nitentes
Rhœsi ventigenas secum adduxêre iugales.
Thraces equos rapiunt,quos nec præcedere ventus,
Nec posset volucri cursu superare sagitta.
Inde iterum Argolicas primæ sub tempore lucis
Ad classes redeunt,quos Nestoris accipit ætas,
Ac recipit portis. postquam sua castra tenebant,
Facta duci referunt:laudat Pelopeius heros,
Fessaq; iucundæ tradunt sua membra quieti.
Lux exorta viros in pristina bella remisit,
Instaurantq; animos recreato milite pugnæ
Dardanium Danaûmq; duces, volat vndiq; nubes
Telorum,& ferro ferrum sonat.vndiq; mixtis
Inter se strident mucronibus,instat vtrinque
Densa acies,mixtusq; fluit cum sanguine sudor.
Tandem feruenti Danaûm rex concitus ira
Antiphonem ingenti prostratum vulnere fundit,
Tessandrumq; simul,fratremq; ad bella ruentem
Hippolytum,post hos gladio petit Amphimodonta.
Is fratris dextram gladio ferit, ille dolore
Acrior accepto fugientem Anthenore natum
Persequitur,traxitq; ferox cum vulnere pœnas,
Hector tunc pugnæ subit acri concitus ira
Priamides,mox perculsos agit vndiq; Graios,
Nec Paris hostiles cessat prosternere turmas,
Eurypyliq; femur contento vulnerat arcu.
Incumbunt Troes,fugiunt in castra Pelasgi
Viribus exhaustis,& vastis vndiq; firmant
Obicibus muros,saxo Mauortius Hector
Perfringit portas,ferrataq; robora laxat.
Irrumpunt aditus Phryges,atque in limine primo
Restantes sternunt Graios,valloq; cateruas
Disturbant,alij scalas in mœnia ponunt,
Et iaciunt ignes: geminat victoria vires.
De muris pugnant Danai,turresq; per altas
Saxa volant, subeunt facta testudine Troes,
Ascenduntq; aditus,& totis viribus instant.
Turbati fugiunt omnes in castra Pelasgi,
Et scandunt puppes,instat Troiana iuuentus
Telaq; crebra iacit,resonat clamoribus æther.
Neptunus vires Danais animumq; ministrat,
Pugna ingens oritur, furit istinc hostis & illinc,
Dextraq; Idumenæ cadit Asius.Hector atrocem
Amphimachum obtruncat, nec non incumbit in armis
Anchisæ gener Achatius,quem fuderat ense
Magnanimus ductor Rhodius,tunc feruidus irâ
Deiphobus ferit Ascalaphum mergitq; sub vndas.
Hector vbiq; ferus violento pectore sæuit,
Quem saxo ingenti percussum maximus Aiax
Depulit,& toto prostratum corpore fudit.
Concurrit Troiana manus, iuuenemq; vomentem
Sanguineos fluctus,Xanthi lauere fluentis.
Inde iterum ad pugnam redeunt, fit maxima cędes
Amborum,& manat tellus infecta cruore.
Polydamas valido Protenora percutit ictu,
Amphilochumq; Antenoridem Telamonius Aiax,
Bethæumq; Athamas,Promachũ quoq; sternit atrocem
Penelei dextra,inde cadit Priameia pubes.
Acriùs insurgunt Troes ad Achaica bella,
Instaurantq; manus cedit Pelopeia virtus
Pulsa metu,vallumq; & muros aggere septos
Transiliunt,alij fossas voluuntur in ipsas.
Aduolat interea Danaûm metus impiger Hector,
Confugiunt iterum ad classes Agamemnonis alæ,
Atq; inde aduersis propellunt viribus hostem.

Fit pugna ante rates sæuit Mauortius Hector,
Et poscit flammas, totamq; incendere classem
Apparat huic validis obsistit viribus Aiax
Stans celsa in puppi, clypeoq; incendia sæua
Sustinet, & solus defendit mille carinas.
Hinc iaciunt Danai robustæ cuspidis hastas,
Illinc ardentes tædas Phryges vndiq; iactant,
Per vastos sudor pugnantum defluit artus,
Non valet vlterius cladem spectare suorum
Patroclus, subitoq; armis munitus Achillis
Aduolat, & falsa conuertit imagine Troas,
Qui modò turbabant Danaos animoq; fremebant,
Nunc trepidi fugiunt: fugientibus imminet ille,
Perturbat velox acies, vastumq; per agmen
Fertur, & ingenti Sarpedona vulnere fundit.
Et nunc hos gladio, nunc illos proterit arcu,
Præliaq; horrendi sub imagine versat Achillis.
Quem postquam socias miscentem cæde cateruas,
Turbantemq; acies respexit feruidus Hector,
Tollit atrox animos, vastisq; immanis in armis
Occurrit contrà, magnoq; hunc increpat ore:
Huc agè nunc conuerte gradus fortissime Achilles,
Iam nosces vltrix quid Troiæ dextera possit,
Et quantum in bello possit fortissimus Hector.
Nam licet ipse suis Mauors te protegat armis.
Inuito tamen hæc perimet te dextera Marte.
Ille silet, spernitq; minas animosaq; dicta,
Vt quem mentitur verus credatur Achilles.
Tunc prior intorquet collectis viribus hastam
Priamides, quam prolapsam celeri excipit ictu
Patroclus, redditq; vices & mutua dona.
Obijcit & saxum multo cum pondere missum,
Quod clypeo excussum viridi tellure resedit.
Tunc rigidos stringunt enses, & comminùs arma
Inter se miscent, donec Troianus Apollo
Mentitos vultus simulati pandit Achillis,
Denudatq; virum quem bello maximus Hector
Pugnantem falsis postquam deprendit in armis
Irruit, & iuuenem, nudato pectore, ferro
Traijcit, & victor Vulcania detrahit arma.
Vendicat extincti corpus Telamonius Aiax,
Oppositoq; tegit clypeo. Priameia pubes
Lætitia exultat, Danai dum funera mœrent.
Interea iuuenis tristi cum pube suorum
Testorides in castra gerit miserabile corpus.
Tunc vt Pelidæ rumor diuerberat aures,
Palluit infelix iuuenis, calor ossa reliquit,
Tristia membra simul materno nectit amictu
Deflens Æacides tristi de cæde sodalis,
Vnguibus ora secat, comptos in puluere crines
Deformat, scindit firmas de pectore vestes,
Et super extincti prostratus membra sodalis
Crudeles fundit questus, atq; oscula figit.
Mox vbi depulsi gemitus lacrymæq; quierunt,
Tristis ait, iam iamq; meo cruciabere ferro,
Non impune mei lætabere cæde sodalis,
Hector, ait, magnoq; meo violente labore
Persolues pœnas, atq; istis victor in armis,
In quibus exultas, fuso moriere cruore.
Post hoc accensus furijs decurrit ad æquor,
Fortiaq; arma Thetim supplex rogat. illa relictis
Fluctibus auxilium Vulcani protinus orat.
Excitat Æthnæos calidis fornacibus ignes
Mulciber, & validis fuluum domat ignibus aurum.
Mox effecta ferens diuinis artibus arma
Euolat ad Thetidem quæ postquam magnus Achilles
Induit, in clypeum vultus conuertit atroces,
Illic ignipotens mundi cælauerat axem,
Sideraq;, & liquidas redimitas vndiq; Nymphas,
Fecerat & mira liquidas Nereidas arte,
Oceanum, terras, & cinctum Nerea circũ
Annorumq; vices, diuersaq; tempora noc
Quattuor & mundi partes, quantum Ar
Et quantum occasus roseo distaret ab or
Lucifer vnde suis, vnde Hesperus, vnus v
Exoriatur equis, quantum vel in orbe me
Luna caua, & nitida lustraret lampade ter
Addideratq; freto suo numina, Nerea ma
Oceanumq; senẽ, (*nec eundem*) vertentẽ I
Tritonesq; feros, & amantem Dorida flu
Terra gerit syluas, horrendaq; monstra fe
Fluminaq;, & montes, cumq; altis oppida
In quibus exercent leges animosaq; iura
Certantes populi. sedet illic æquus vtriq;
Iudex, & litem discernit fronte serena.
Parte alia castæ resonant Pæana puellæ,
Dantq; choros molles, hæc dextra tymp
Illa lyræ graciles extenso pollice chordas
Percurrit, septemq; modis modulatur au
Carmina componunt mundi resonantia
Rura colunt alij, sulcant grauia arua iuuen
Maturasq; metit robustus messor aristas,
Et gaudet pressis immundus vinitor vui
Tondent prata greges, pendent in rupe
Hic intermedius stabat Mars aureus arm
Atropos hunc circumstabat, reliquæq; so
Sanguineis mœstæ Cloto Lachesisq; ca
Talibus ornatus donis Thetideius he
In medias acies immani turbine fertur.
Cui vires præbet casta cum Pallade Iuno
Dantq; animos iuueni. videt hunc Cithe
Occurritq; viro, sed non cum viribus æq
Æacidæ nec erat compar, tamen ira coë
Conferre inuictis iuuenem cum viribus
Quem nisi seruasset magnarum rector ac
Vt profugus lætis Troiam repararet in a
Augustumq; genus claris submitteret ast
Non claræ gentis nobis mansisset origo.
Inde agit Æacides infesta cuspide Teucr
Ingentemq; manum prosternit cæde vir
Sanguinis Hectorei sitiens. at Dardana p
Confugit ad Xanthi rapidos perterrita fl
Auxiliumq; petit diuini fluminis: ille
Instat & in medijs pugnatur gurgitis vn
Ira dabat vires, tinguntur sanguine ripæ,
Sparsaq; per totos voluuntur corpora flu
At Venus & Phrygiæ gentis tutator Ap
Cogunt in Danaos Xanthi consurgere fl
Vt fera terribili miscentem prælia dextra
Obruat Aacidem, qui protinus vndiq; to
Impediatur aquis. sed vasto gurgite præc
Voluitur, atq; virum terrentibus impedit
Prætenditq; gradus. ille omni corpore s
Contra pugnat aquas, aduersaq; flumina
Et modò disiectis humeris, modò pecto
Propellit fluctus, quem longè prouida Iu
Admonuit rapidæ quo cederet ictibus vn
Sanctaq; pugnarunt inter se numina diu
Rursus agit Phrygias ingenti cæde cater
Horridus Æacides, belliq; ardore resump
Funereas acies horrendaq; prælia miscet
Non illum vis vlla tenet, non sæua fatigan
Pectora pugnando, vires successus adaug
Perculsi dubitant trepida formidine Tro
Atq; inter muros exhausta penè salute
Confugiunt, portasq; obiecto robore fir
Vnus tota salus in quo Troiana manebat,
Hector adest, quem non duri timor vndi

e tenuêre preces, quin obuius iret
magnum contendere vellet Achillem.
os subitò visa est Tritonia Pallas.
cul vt vidit tectum cœlestibus armis,
clausisq; fugit sua mœnia circum
tis. sequitur Thetideius heros
veluti cùm pectora terruit ira.
super insequitur fugere ille videtur,
ambo: gressum labor ille moratur,
terant insistere cœpta periclis,
s aderat, furor vndiq; concitat iras.
e muris miseri sua fata parentes.
j, vident supremo tempore natum,
summa dies suprema luce premebat.
ante oculos similis Tritonia fratri
iuuenem simulato decipit ore:
Deiphobi tutum se credidit armis.
d Danaos iterum sua numina Pallas.
tiactis inter se comminus hastis
nes, hic vastis intonat armis,
validum nequicquam vmbone repellit,
erox mutat congressibus ictus.
riuos, ensem terit horridus ensis,
hæret pede pes, & dextera dextræ.
dam Thetideius extulit hastam,
nagnis emissam viribus egit.
elapsam vitauit callidus Hector.
Danai. contrà Priameius heros
iculum Vulcania torquet in arma.
us adest, nam duro inflectitur auro:
crò, gemuerunt agmina Troum.
titerum collatis fortiter armis,
trictos commutant comminus enses.
valet vltra fortemq; supremam
antem defectis viribus Hector.
ocedit fraternaq; fessus in armis
ilia, & nullam videt esse salutem,
dolos. quid agat? quæ numina supplex
oto languescunt corpore vires
negant, retinet vix dextera ferrum,
inimica tegit, nec subuenit vllum
ilium, pugnat moriturus, & altos
it gemitus. instat Nereius heros,
procul premit vndiq;: tunc iacit hastam,
gida transfixit cuspide fauces.
nai, Troës sua funera deflent.
ssis infelix viribus Hector,
meos miseris genitoribus artus,
nfelix multo mercabitur auro:
victor Priami nunc filius oro,
dux ille ducum, quem Græcia solum
nec precibus, nec munere victus,
s miseri, nec clara gente moueris,
tere patris, moueat tua Peleus
Priamo: pro nostro pignore, Pyrrhus,
des. contra quem durus Achilles,
pplicibus tentas inflectere dictis
m possem discerptum more ferarum,
ura, meis absumere malis.
sq; feræ, cunctæq; volucres
idiq; canes tua viscera pascent.
ient Patrocli gaudia manes,
nbræ. dum talia magnus Achilles
tat, vitam miserabilis Hector
nc animo nondum satiatus Achilles
rum, pedibusq; exanguia membra
nuros victor trahit, altius ipsos
successus equos. tunc maximus heros
arnaos fœdatum puluere corpus.

Lætantur Danai, plangunt sua funera Troës,
Et pariter captos deflent cum funere muros.
Interea victor defletum corpus amici
Funerat Æacidas, pompasq; ad funera ducit.
Ter circa tumulum miseros rapit Hectoris artus,
Et varios cineri ludorum indicit honores.
Tydides Tirisum cursu, pedibusq; ferocem
Merionem superat, luctando vincitur Aiax,
Cuius decepit vires Laërtius astu.
Cæstibus aduersis cunctos superauit Ephœbus,
Et disco fortis Polibætes depulit omnes,
Merionesq; arcu. tandem certamine misso
In sua castra redit turbis comitatus Achilles,
Flent miseri amissum Phryges Hectora, totaq; mœsto
Troia sonat planctu, fundit miseranda querelas
Infelix Hecube, sæuisq; arat vnguibus ora,
Andromacheq; suas scindit de pectore vestes,
Heu tanto spoliata viro. ruit omnis in vno
Hectore causa Phrygum, cecidit defecta senectus
Adflicti miseranda patris, quem nunc sua coniunx
Turbaq; natorum, nec magni gloria regni
Oblitum tenuit vitæ, quin iret inermis
Et solum inuicti castris se redderet hostis.
Mirantur Danaûm proceres, miratur & ipse
Æacides animum miseri senis. ille trementes
Affusis genibus tendens ad sidera palmas,
Hæc ait: O' Graiæ gentis fortissime Achilles,
O' regnis inimice meis, te Dardana solum
Victa tremit pubes, te sensit nostra senectus
Crudelem nimium. nunc sis mitissimus oro,
Et patris adflicti genibus miserere precantis,
Donaq; quæ porto miseri pro corpore nati,
Accipias: si nec precibus, nec flecteris auro,
In senis extremos tua dextera sæuiat annos,
Saltem sæua pater comitabor funera nati.
Nec iam vita mihi magnos concedit honores,
Sed funus crudele meum, miserere parentis,
Et pater esse meo mitis de(*corpore*)funere disce.
Hectoris interitu vicisti Dardana regna,
Vicisti Priamum fortis reminiscere victor
Humanæ, variosq; ducum tu respice casus.
His tandem precibus motus grandæuus Achilles
Alleuat à terra, corpusq; exangue parenti
Reddidit Hectoreum. post hæc sua dona reportat
In patriam Priamus, tristesq; ex more suorum
Comparat exequias, supremaq; funera ducit.
Tunc pyra construitur, qua bis sex corpora Troum,
Quadrupedes adduntur eis, currusq; tubæq;,
Et clypei galeæq; graues (*Argiuaq;*) argutaq; tela.
Hæc super ingenti gemitu componitur Hector.
Stant circum Iliades matres, manibusq; decoros
Abrumpunt crines, laniataq; pectora tundunt:
Illo namq; rogo natorum funera cernunt.
Tollitur & iuuenum magno cum murmure clamor
Flebilis, ardebat flamma namq; Ilion illa.
Inter quos gemitus laniato corpore coniunx
Aduolat Andromache, mediosq; immittere in ignes
Se cupit Astyanacta tenens, quam iussa suorum
Tristis turba rapit. contrà tamen vsq; resistit,
Donec collapsæ ceciderunt robora flammæ,
Inq; leues abijt tantus dux ille fauillas.

Tu iam siste gradum, finemq; impone labori
Calliope, vatisq; tui moderare carinam,
Quem cernis paucis stringentem littora remis.
Iamq; tenens portum metamq; patentis Homeri
Pieridum comitata cohors, submitte rudentes.
Sanctaq; virgineos lauro redimita capillos,
Ipsa tuas depone lyras, ades inclyta Pallas,
Tuq; faue cursu vatis iam Phœbe peracto.

FINIS.

DARETIS PHRYGII POE-RVM ET HISTORICORVM OMNIVM P... DE BELLO TROIANO LIBRI SEX, LATINO carmine à CORNELIO NEPOTE eleganter redditi.

LIBER PRIMVS.

HYPOTHESIS.

Protinus in Colcho primus liber expedit arma
Argonautarum, rapiunt qui velleris aurum.
Et parat Aesonidi redeunti prandia lauta.
Excidium Troiæ sub Laomedonte videbis,
Inde statum & formam graphicè depingier vrbis.

ILIADVM lacrymas, concessaq; Pergama fatis,
Prælia bina ducum, bis adactam cladibus vrbem
In cineres, querimur: flemusq; quòd Herculis ira, [illegible] (rit arcem.
Hesiones raptus, Helenæ fuga frege-
Impulerit Phrygios, Danaas exciuerit vrbes.
Vt quid ab antiquo vatum proscripta tumultu
Veri sacra fides longum syluescis in æuum?
An quia spreta lates? mundoq; infensa priori
Nos etiam noscenda fugis? mecum inclyta, mecum
Exorere, & vultum ruga leuiore resumens
Phœbeam dignare tubam, sterilisq; vetustas
Erubeat, dum culta venis, dum libera frontem
Exeris en aureis blandas, en pectus amicum
Mulces, vulgarem leuius passura cachinnum.
Si nostris nil dulce nouum, nil vtile visum
Quod teneri pariunt anni, si secula tantum
Aurea Saturni memorant, & nulla recentis
Gratia virtutis: aude tamen ardua, pubes.
Mento canescant alij, nos mente: capillo,
Nos animo: facie, nos pectore. Tempora certè
Virtutem non prima negant, non vltima donant.
Quumq; duplex ætas varios contendat in vsus,
Hæc viget, illa iacet: hæc pullulat, illa fatiscit.
Mira quidem dictu, sed vera (aduertite) pandam.
Nam vati Phrygio Martem certissimus index
Ex [illegible] præsens oculus, quem fabula nescit.
Hunc vbi combiberit auidæ spes ardua mentis,
Quos superos in vota vocem? mens (*æmula*) conscia veri
Proscripsit longè ludentem ficta poëtam.
Quin te Cecropij mentita licentia pagi
Et lædant figmenta pater, quo præside floret
(*Pontia*) Tantia, & in priscas respirat libera leges.
Felices quos non trahit ambitus, ardua nactus
Non in se descendit honos, non cæca potestas
Quid possit fortuna videt: non perfida sentit
Prosperitas fleuisse humilem, qui ridet in altis.
Parcite sacrilega superos incessere præda,
Parcite: venales quisquis venatur honores,
Vnde ruat, tabulata struit. Premit vltio noxas
Tunc grauior, cùm tarda venit: tunc plena timoris,
Quum terrore caret: blanda nil sæuius ira,
Quum floret miseri felix iniuria voti.
At tu dissimilis longè, cui fronte serena
Sanguinis egregij lucrum, pacemq; litata
Emptam anima pater ille pius, summumq; cacumen
In curam venisse velit, cui cederet ipse
Prorsus, vel proprias lætus sociaret habenas.
Hactenus hæc, tuq; (oro) tuo da maxime vati
Ire iter incœptum, Troiamq; aperire iacentem.
Te sacræ assument acies, diuinaq; bella.
Tunc dignum maiore tuba, tunc pectore toto
Nitar, & immensum mecum spargere per orbem.

Luserat omnificæ quondam solertia curæ
Ignotas molita rates, auriq; cupido
Audendi transgressa modum, trans æquora
Qui caperent thalamos, spoliarent templa m
Siccine mortalis finem metitur hiatus?
Egestæ sic Ditis opes, quas ambitus audax,
Quas prædo pallens Stygijs extorquet ab a
Sufficiunt? cui iam satis est quòd regna, quo
Ipsaq; quòd pateant rapiendis tartara gazis?
Itur in ignotos fluctus, vltroq; procellis
Insultare iuuat, & soli viuere fato.
Æsonides primus vndas assumpsit in vsu
Phrixeam rapturus ouem: cui laudis alum
Alcides socias indulsit in ardua vires.
His Peleus, Telamonq; duces, his cætera p
Emathiæ, casus pelagi coniurat in omnes.
Pars (*munita*) inuitat ratem, pars famæ pron
Pars mundum visura nouum, gentesq; rem
Ergo sequi docilis quas nondum nouerat
Thetyos in gremium migrat, prærepta Dia
Pinus, & è ramis remos habet. inq; profunc
Ornatu contenta rudi, plus robore, cultu
Fisa minus, paucis exul peregrinat in armis
Nondum sæua deos ponto obiectare natat
Relligio, non fluxa sinu tumuêre (*recuruo*) se
Carbasa: delicias dat fastiditior vsus,
Exornatq; suum nouitas operosa periclum
Prima inopem pinus cultum, quo stabat ir
Detulit in fures. autor ratis Argus & Argo
Nauis erat, sed vterq; rudis: nil illa superbè
Non auro superos læsit, non rupibus aurun
Stat dubius nouus hospes aqua, reditun
Ludentis pelagi miratur, & æquora visu
Metitur, patriæq; pium consultat amorem,
Virtuti nutu facili cessurus, & vndis.
Sed rapit aura ratem. quónam, quò naufra
Quò populos in fata trahis? tene angue vel
Patrandum fastidit opus? scio tædia tollis,
Delicias lethi quæris. nunc vtere saxo
Terra potens, atq; iniectæ Symplegadis ic
Nulla prius (*cecidisse*) consumpta refer. ferat
Quod peperit fatum. primaq; superbiat ira.
Fata obstant, hominum prædatrix Atropos
Plus superi quam fata queunt. trabs Thessal
Præsentes quos fecit habet. contemptus in
Hippotades, in aquis Triton, in carcere Co
Hac rate prærepta summos senuisset in ann
Quippe deum genitore metu mens cæca c
Ditem vmbris, cœlo superos, & numina po
Vix pelagi sensêre minas, iamq; Æole clama
Æole, tuq; dato mulces qui cœrula sceptro
Vndarum Neptune potens date numen itu
Si reduces meritis nomen sacrabitur aris.
Mox ierant in vota dei, gaudentq; (*vocari*)
Hic faciles proclinat aquas, hic euocat antr

mpprægnet zephyrum, qui purget abacta
n.curſu tandem producta ſereno
portus Phrygios ratis.improba pubes
vetita certant tellure potiri.
ocens ſubitum Sygea in regna tumultum
inſidias populo regiq; minatur,
i coëant peregrinæ ad littora claſſes.
ta furit,nec abeſt qui Laomedontem
anais, vltro ni littore cedant.
inuiſa manus,ſic pignora cœli
iq; deos in ſyrtes cogis? an vnam
ens tanta ratem? ſed cæca quid horres?
s,non hoſtis adeſt,cui monſtra potenti
frangenda manu. reuerere tonantem,
cognoſce hominem.Si pendimus æquum;
ſtis metimur partibus vſum,
ini commune ſolum. ſed iura peroſus
rilegis naturam barbarus auſis
& proprios Phrygiam pharſcat in vſus.
lentis opes,ô Pergama nulli
ceſſura deo.nil dura ſororum
eri peccant,gens incola fatum
ælo Phrygius parcente meretur
dios,incendia.Pellitur Argo,
Iouem medijs exorat in vndis,
igrant animis poſcentibus arma
a ſequi, gladioq; vltore pudendam
gam. contrà, prudentia turbæ
,raro Phrygiam cum milite pendit.
pites docti tuba Neſtoris aureis,
regit,irataq; pectora mulcet.
gnanimo domuiſtis remige fluctus,
ui ventos primi libaſtis,& aſtra
iſtis iter non nota ſequuti,
pati.ſola eſt quæ conterit hoſtem,
egit Patientia: ſola triumphis
uis,& honeſtæ conſulit iræ.
uando locus eſt vbi lædimur omnes;
meriti, patimurq; indigna priores,
iore frui ſuperiſq; fecundis
iceat. non hîc iniuria nobis
facta eſt:veniet qui probra ſuorum
imat. Sic fatur,& accipit omnes
etys,gremiumq; exponit ituris.
menſa vagos in Phaſidis vndas
gaſæa ratis:pelagoq; relicto,
inu, ſed liberiore potita,
netuenda tulit, dum littore in alto
erent vndarum prælia motus.
daci ſuſpendit gurgite pontum
itens caſtigat in arua ruentem,
ſeratus humum.furit ille,feroxq;
eſtat aquas, bilemq; refundit
la ſuam,dedignaturq; teneri.
uſiſq; notis, cœloq; ſereno,
emes portus anguſtia voluit.
kum languet mare. creſcit arena
a rates, tellusq; occulta vadoſas
uſpendit aquas,mentita profundum.
iguus Tiphys,prope littora ſpectat:
rmidat humum,diſcitq; timere
erabat iter.timor elicit artem
adum medias minor alnus in vndas
nto metitur iudice pontum.
æ poſtquam patuêre, coacto
ſolum decurrens limite puppis
remit, fractaſq; offendit arenas.
(*mir*)memorq; Æſonidæ duras incũbere leges

Oeetæ imperio? quid ſemina iacta? quid hoſtes
Terrigenas, Martiſq; boues, ſæuiq; draconis
Excubias? ignis virtuti cedit & enſis.
Eripiturq; emptum ſummo diſcrimine vellus.
Neptunum ſenſiſſe putes,fugientibus æquor
Altius intumuit, fractiq; in littore fluctus
Intonuêre ſimul. Procul ô procul ite prophani,
Non licet in ſanctum cum præda tendere pontum.
Has notus haud paſſus cauſas inſtare timoris,
Præripuit voces,nec iter conceſſit in aures.
Nauigat auricomo ſpoliatis vellere Colchis
Prædo potens.culpem ne ratem quæ prima per vndas
Ad facinus molita vias,atq; Atropon auxit?
An cauſa potiore probem? ſine remigis vſu
Non noſſet Memphis Romam, non Indus Hiberum,
Non Scytha Cecropidem, nõ noſtra Britannia Gallum.
Primus ab excubijs montes proreta pelaſgos
Anticipat ſaluere iubens:at cætera pubes
Remorum aſſurgit ſtudio,victrixq; carina
Theſſalicis reddit quos in freta duxerat aruis.
Quis varios memoret plauſus, quis gaudia vulgi?
Si parcus meminiſſe velim,vel nolle fateri,
Vel ſeriem non noſſe putent: ſi prodigus,auris
Faſtidita neget faciles ad ſingula nutus
Pelea miratur reducem Lariſſa,Pylonq;
Neſtor habet,Telamone ſuo Salamina ſuperbit,
Leda Cerauneis & fratribus Orithyia
Hyſmarijs laudatq; ſuum Calydonia mater
Oenidem,nondum tantùm ſoror,Orphea Thraces,
Archades Admetum, Talaumq; & Theſea & Idam
Anthæumq; vrbes variæ,ſua mœnia quenque,
At Peloponneſum cum præda diuite Iaſon
Occupat,inſigni laſciuit regia cultu,
Victoriq; ſuo gratas plebs obuia voces
Elicit,& vero diſpenſant gaudia vultu.
Solus inexplicita Pelias ſub fronte ſerena
Inuidia ægreſcit,ſeſe cauſatur,in omnes
Vota deos conſumpta gemit. Martemq; laceſſit
Qui gratis domitos tulerit deferuere tauros.
Eluctata diu rapidis(*ſingultibus*) impulſibus ira
In verbum ſingultat atrox,queſtusq; ſuperbos.
O' ſuperi,quò tura meant? ô fata, quis error
Imperat, ô hominum caſus, paucóſne reſeruat,
Vt multos fortuna premat? iam ſentio, traxi
Inuito mea regna deo cape maxime tandem
Quorum faſtidit vſus regnare negantem,
Quæ longo emiſti voto: tumeaſq; relictis.
Non raptis.tenui certè non ſponte deorum.
Hiſq; velim regnis emptum viciſſe tonantem.
Me magè(ſi qua fides)votorum offenſa laceſſit,
Quàm ſceptri iactura mei volui(*q*)ne ſub Arcton
Proſcripſiſſe virum? regnat.fregiſſe? ſuperbit.
Extinxiſſe? viget.titulos minuiſſe? triumphat.
Ergo deos dico ingratos datura tonanti:
Quum dederis,ſperata neget,doniſq; retentis
Rideat eluſum.melius fortuna pianda eſt,
Quæ pacem,quæ fulmen habet,quæ prima tyrannis
Imperium partita tribus conceſſit,abegit.
Mutato luſit cœlo,rurſuſq; iubebit
Quos fecit reges mecum migrare ſub vmbras,
Et Ioue proſcripto Saturni leniat iras.
Sic fatur, diroq; animam depaſcitur æſtu.
Has tamen has cordis rugas, hæc prælia mentis
Frontis oliua domat,faciesq; doloſa ſophiſtam
Mendicat vultum,& blandos peregrinat in vſus.
Gaudia prima ducum,ſolenni menſa tumultu
Excipit.At cœli prædo terræq; mariſq;
Ambitus acceptas venatur regibus eſcas.

Iuno lyram volucrum languescere sentit, alumnos
Æquoris emungi Thetys dolet: aspera Phœbe
Indignata sui numerum rarescere ciuis,
Excubat, vltoremq; humeris accommodat arcum,
Venantes venata viros, prædamq; petentes
In prædam petit, & lucos vigilantius ambit.
Ergo thoros conuiua premit, donumq; dearum
Interpres blandus hilarat deus, humida siccis
Miré concilians comptos discreta clientes
Cura agit, hi Cererem cumulant, hi fercula mutant.
Illi hilares iterant calices. at rege superbo
Emeritum libante merum mensalibus hærent,
Summissiq; haustum Bacchi regalis adorant.
Has mensæ genialis opes, hæc ocia curæ
Dapsilis, hoc grati certatum dulce laboris
Incolumi virtus delibat sobria gustu.
Non ignaua graui peperêre obliuia menti
Deliciæ, non in somnos elanguit ira
Amphitrioniadæ. Troiam bis terq; resumens
Se vultu referat, animumq; his asperat ægrum.
Ergo Iouem meritus cunali Marte parentem
Cœlestes docui mecum vagire dracones,
Præueniq; minas? pudet heu. vir, victor, adultus
Barbaricis cessi, non viso milite, iussus.
Ergo minis frangendus eram? proh fata pudenda,
Proh crimen superum fato (*q; immanior*) Iunonior omni
Nescio quis famæ meritum scidit: arma tenebam
Nec deerant hostes. i nunc, & prisca reuoluens
Priuignum mirare tuum, Iouis inclyta coniunx.
Vicisti, fateor, fugi, victoria summa
Alciden fugisse fuit. rursusne seuerum
Dignere artificem nostris Eurysthea pœnis?
Si Lernam edomui, si Cerberus ore trifauci
In scopulos Dodona tuos aconita refudit:
Si grauis Anthæus, gratam suspensus arenam
Dedidicit mirante Rhea: si cætera mundi
Monstra triumphali potui consumere dextra,
In Phrygios dicamne viros? humanaq; bella
Deposuisse pudet. sed cur claré acta reuoluo?
Degeneri grauius accedit gloria facto
Quin potius feris gladius quid conferat ausis
Monstrorum domitor reminiscere, Pergama pœnas
Pendant, & meritis periuros perde ruinis.
Sic Phœbo liquidoq; Ioui ducture triumphum,
Sic tibi, sic Danais, docilesq; instare Pelasgos,
Non fugisse sciant, qui quum potuêre minari,
Et potuêre pati. Tacitis sic quæstibus iram
Exacuens, summos animum procudit in ausus,
Haud secus exilium gratæ deque stus arenæ
Armenti princeps lunatum robur in ornos
Asperat obiectas, & se præmensus in hostem
Ocia dura gerit, & prælia pulcra figurat,
Fronte furens, pulsasq; pudet non frangere syluas
Inde thoro meliore redit, veteremq; repulsam
Excusans, victor regnat, lauroq; superbit
Vix primos belli motus librauerat heros,
Etiam fama loquax rapiens ex aure potentum
Quod ferat in vulgus, pauidas quod spargat in vrbes
Prælia mota canit illamne nocentis Auerni
Progeniem, cœline rear? quæ murmura rerum
Occulta extenebrat, redditq; latentia luci.
Immò quis é supera contendat pace creatam
Turbatricem hominum? quæ sancta silentia regum
In mundi perfert aures, & plebis in ora
Dissipat, arcanum curæ furata silentis.
Haud mora, non iussi lituis, non ære vocati
Conspirant ad bella viri, sed & arma tumultu
Plebs rapit, & vibrans quos non bene nouerat enses,
Ingenué irasci discit, multumq; minatur,
Sed factura parum. terit hic in frena iugales,
Non longum mansurus eques, rapta ille super[illegible]
Casside, & impatiens captos decrescere visus
Hi suras riguisse stupent, hi pondere victi
In clypeos nutant, pars barbara regna lacessi[illegible]
Litigijs audax & citra prælia fortis,
Obiecto secura freto. gemit anxia matrum
Turba, nec infaustis solatia mœsta querelis
Ire negant lacrymæ, lacrymis certatur, & om[illegible]
Excessisse putat flendi parcissima luctum.
Hæc inter medios enses timet, illa Charybdi
Incurrit, pietas nunquam secura quiescit.
Mens ô prona virûm, non hæc suspiria virtus
Infracta admittit, non dant complexibus art[illegible]
Oscula non iterant, ne vel sic bella morentur
Vix memores dixisse vale, mulcetur alumn[illegible]
Fatorum Alcides, & spe meliore superbis
Assidet inceptis, fremitu naualia feruent,
Ægæosq; sinus ter quino remige frangit
Lecta cohors, totidemq; mouet per cærula [illegible]
At notus incumbens humeris, puppiq; sequ[illegible]
Ducit inoffensam Simoëntis in ostia classem
Puppibus emigrat primus Telamone sec[illegible]
Larissæ pollentis honos, cui cærula nupsit
Nereis, amplexus non aspernata minores,
Mortalemq; thorum, quo principe gloria sp[illegible]
Myrmidonum, quem tota suis obnoxia fatis
Dorica castra (*tonant*) canût. Danais hic deb[illegible]
Aiacem Telamon, æquale in (*Pergama*) præl[illegible]
Diuidit ergo acies æqui libraminis instar
Alcides, pars in Phrygios armata penates
Iam dictos sortita duces, pars cura relictæ
Classis disponit cum Nestore, parsq; sequu[illegible]
Amphitryoniadem, socijs partitur vtrisque
Excubias hinc inde suas. sic agmine trino
Consulitur bello, patriumq; armauerat orb[illegible]
Principis edictum Phrygij. ruit omnis in a[illegible]
Barbaries: flammisq; rates consumere fisus
Et Danaos sparsurus aquis, ad littora Mart[illegible]
Dux migrare iubet paretur, & ocyus omne
Fluctibus insiliunt. solitæ nil tale timere
Nereides visa arma stupent, horrentq; tum[illegible]
Hi telis instant, alij face: pectora telum,
Fax puppes iniecta petit, cunabula Mauor[illegible]
Cypridis infestat armis, & Lemnius igne.
Tunc primum bellis ruit mare sanguinis ill[illegible]
Murex hausit opes, quas nondum oblitus i[illegible]
Præsentes meminit, regumq; expendit in v[illegible]
Scyllæos noua præda canes ad funera mœs[illegible]
Gurgitis inuitat, coëunt latrantibus vndis
Monstra sinus Siculi, dehinc hausto necta[illegible]
In freta sparguntur similem venantia potu[illegible]
At fremitu accepto Nereus excussus ab ant[illegible]
Mutatis horrescit aquis: fontiq; relapsus
Nascentem explorat lunam, visoq; meatu
Quem genitrix natura dedit, securior exit.
Immò agité, immisso bellum consumite [illegible]
Dij si qui vndarum: raptæq; Athlante repul[illegible]
Euoluantur aquæ. fatis iniuria prima
Excusanda fuit, an & hos impuné furores
Ferre iuuat? misero completus sanguine po[illegible]
Spumat & incensum fumat mare, Scylla C[illegible]
Excitat, & nostris pinguescunt monstra rui[illegible]
Si neutros superesse ratum, si iudice pœna
Elicitis pœnas, Phrygios periuria mergent
Exemplum sceleris Danaos quæ iam mor[illegible]
Pronius in facinus tardis vltoribus itur.

...n trepidis murorum septa cateruis
...re manus. stat Dardana pubes
...armata suis: nec enim inuida regni
...lit pugnas, sed & ira, minæque,
...rti per vulnera cruda furores
...hinc inde odijs flammata superbis.
...duersos vibrata cuspide muros
...ium Peleus, fractaq; accenditur hasta.
...pitijs aditus, & inhospita tecta
...randa manu nos vrbe fruamur,
...xit. cunctiq; instare Pelasgi
...ic causa recens, nec tempore longo
...inus accendant in prælia mentes
...romissa, preces asperrima cernas
...on præcipites telluris hiatus,
...imuère viri: sibi quisq; videri
...lesq; sibi. pars cratibus instat
...molita vias, vallemq; profundam
...ectis vincunt: pars aspera cliui
...esisse subit: iam copia muri,
...xare licet. sed desuper vrgent
...incussasq; trabes & saxea voluunt
...rs iaculis audax, pars aspera flammis
(*mmergit*) inuergit aquas. septũ arbore Dymus
...er, fixoq; in mœnia vultu
...iclatices decaluauêre profusi,
...nbres, nudum spoliatur vtroque
...penetratq; fluens in viscera vulnus.
...o Telamon defensus amictu
...ratur iter, silicumq; tenorem
...iamq; in præceps pendente ruina
...acta tandem prior vrbe potitur.
...mmis populari vela parantem
...dira ducem: Cui strenue ductor
...,cui bella geris? ciuésne perosus
...pacem pelagi sancire laboras?
...rofugisq; instas? & ne qua superstes
...fumis classes? propioribus ausis
...anus hostes, huc lumina flecte,
...niserare tuam. vix credulus hæret
...ernitq; tamen iam Pergama rumpi,
...nutare Phryges: rapit ocyus agmen
...belliq; rudis non colligit alas,
...roperat signis quem præpete gaudens
...rsu Tirynthius: hisq;, ait, olim
...erent portus optataq; littora fessi,
...ris opem tenuemq; negasti
...n spreta pacis cum fronde Minerua.
...redijt hostis, qui venerat hospes.
...ctoq; ducem transuerberat ense:
...noras, clypeiq; vmbramina raptum
...animam tot defensoribus vsam
...gios iubet irrupisse penates.
...danidum mactato principe. at hostis
...latur opes, pars cædibus iras
...xplere sitit. vox regia tandem
...dos Danao grassante tumultus.
...ctores Danai, compescite dextras.
...ccat, pariterq; crudelis vterque,
...parcit, & nulli. nobilis iræ est,
...unire reos. iam copia regni,
...,cessit hostis. cæsoq; tyranno
...ciles Graiorum exempla secuti
...s discant, damus vltro rura colono,
...pontum nautis, & ciuibus vrbem.
...ra si quis de stirpe superstes,
...am delere iuuat. Sic fatur, & ecce
...Iysiphilus, Volcontus, & inclyta vultu

Hesione, sæuis vincti post terga catenis
Traduntur ducibus. hi dira in funera rapti,
Hæc Telamon tibi præda datur, quòd Pergama victor;
Quòd prior effractis facilem das hostibus vrbem.
Ilicet, Argolici præda Hesioneq; potiti
Incumbunt pelago, laurumq; insigne triumphi
Puppibus exponunt, penetrantq; ad sidera plausu.
His aberat Priamus, aliam seruatus in iram
Fatorum, casusq; alios: cui Marte secundo
Eoos populata Phryges victoria læta
Fauerat, & reduci comites plausêre triumphi.
Dura hominum Lachesis, sors perfida, luditur anceps
Imperium, Priamus natales ampliat agros,
Troia ruit: sceptroq; nouus dum quæritur orbis,
Sceptri nutat honos. faustos in regna meatus
Fata dabant reduci: sed dira, sed aspera donis
Inuidit fortuna suis, quæ quum ardua donet,
Gustatos grauiore fauos vlciscitur ira.
Iamq; vrbis trepido conspectum pectore ductor
Hauserat, occurrit luctus, visumq; salutat
E' muris manuum plausus lacrymabilis, horror
Aggreditur, turbatq; ducem, totamq; pererrat
Infelix planctus aciem, stant vndiq; ciues,
Soluunturq; suam Priamo spirante ruinam.
Ille autem licet interno complura dolore
Corda gemant, vultu lacrymas castigat adultas,
Vt saltem speret ducis ad solatia vulgus.
Nam summè miser est, cui nec sperare relictum est.
Nec mora, diffusam spacijs maioribus vrbem
Integrat, ac potior constructio barbara Græcam
Excludit Nemesim. medicati vulnera muri
Respirant meliore manu, contemptaq; moles
In sæuum patuisse aditum: & quà saxa recedunt,
Continuant valuæ duplices. hæc cardine laxo
Alternos pandit aditus, hæc robur acernum
Pectine ferrato tacitos suspendit in vsus.
Iamq; arces cecidisse iuuat, iam machina maior:
Et lucro iactura fuit. muralia primas
Propulsura manus, pinnarum culmine denso
Conspicuos tollunt apices, nec mœnia munit
Rarior excubias turris factura secundas.
Celsior in superas contendens vertice nubes
Ilios, æquaret gemini discrimina mundi,
Si spacio contenta suo, minus improba cœlo
Parceret, atq; alium iam non præsumeret orbem.
Si Phlegram conferre velis, si virginis arces
Assyriæ, feret hæc potius discrimina linguæ,
Tela Iouis. nulli spaciosior æthere tractus
Contigit. aut tantum patiens indulsit Olympus.
Penè pares totam turres sparguntur in vrbem,
Cyclopum fassæ studium, ciuisq; superbus
Celsa petens, fastidit humum: surgentia passim
Exhalant piceas incensa pyralia flammas.
Ingenti Vcalegon consumens aëra tecto
Arduus alta petit, Anthenor mœnibus æquis
Certat. at inconstans, nec maior, nec minor, ægris
Anchises parcit pedibus, gressumq; perosus
E' speculis videt vrbis opes, plaususq; viarum.
Haud procul incumbens vrbi mediantibus aruis
Idæus consurgit apex vetus incola montis
Sylua viret, vernat abies procera, cupressus
Flebilis, interpres laurus, vaga pinus, oliua
Concilians, cornus venatrix, fraxinus audax,
Stat comitis patiens vlmus, nunquamq; senescens
Cantatrix buxus: paulò procliuius aruum
Ebria vitis habet, & dedignata latêre
Canicolam (*Canocolam*) poscit Phœbum, vicinus aristas
Prægnantes fœcundat ager, nec plura Phalernus

Vina bibit,non tot pascit Campania messes.
Proxima rura rigans,alio peregrinat ab orbe
Visurus Troiam Simois,longoq; meatu
Emeruisse velit,vt per tot regna,tot vrbes,
Exeat æquoreas tandem Troianus in vndas.
Dumq; indefesso miratur Pergama visu
Lapsurum suspendit iter,fluuiumq; moratur
Tardior,& totam complecti destinat vrbem.
Suspensis infensus aquis violentior instat
Nereus,atq; amnem cogens procul ire minorem
Proximus accedit vrbi,contendere credas
Quis propior:sic alternis concurritur vndis,
Sic crebras iterant voces,sic iurgia miscent.
Vndiq; siderei maiestas conflua mundi
Iliacum dignata solum, iuga,mœnia, pontum
Vestit, & astrifero dat respiramina collo.
Idæos Cybele colles colit, ipsa superbis
Regnatura iugis, reliquos tibi Delia saltus
Donat,& Idæis pensant venatibus orbem.
Pampineum te Bacche nemus,te spicea cin
Sylua Ceres Neptunus aquas,naualia Phœb
Arces Pallas habet,& habetur Pallade fatum
Est sacer vrbe locus media,modicumq; la
In cumulum Pygmæus apex, quem surgere
Quem planè residere neges.hic celsa superb
Fulgurat ara Iouis,non sceptro & fulmine n
Non qualem Tyrius,non qualem prædicat I

LIBRI PRIMI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TRO IANO LIBER SECVNDVS.

HYPOTHESIS.

Mittitur à Priamo legatio sancta secundò
Ad proceres Danaûm,repetant qui pace sororem
Hesionam, magna vi nuper ab Hercule raptam.
Iudicium Paridis sequitur,quo iudice discet,
An Venus,an Iuno, vicitve decore Minerua.

IAM floret Priamus populoso pignore felix,
Felix coniugio, felix natalibus(*armis*)aruis,
Si superi,si fata sinant,si stare beatis
Permissum. videt Alecto quas fregerat arces
Fortuna meliore frui:videt,ardet,& hydris
Irascens circumq; genas & tempora crebris,
Mé ne,inquit,reginam Herebi,mundiq; potentem,
Atq; vtinam cœli,regnum mortale lacesset
Æternum?pudet heu.lasciuit terra superstes
Post Danaos quibus vsa fui, nostrisne triumphis
Contendit,vinciq; negat: ruat ocyus ergo
A' cunis concessa mihi.Sic questa,quietem
Inuidet exiguam Priamo,raptumq; sororis,
Seruilemq; colum,& lacrymas obiectat inultas.
O' hominum superumq; pater.si numina curas,
Cur hominem plectis? miseræ'ne quòd incola terræ
Despicitur?certè lacrymis noctiq; dedisti
Proscriptas à luce animas pater optime tandem
Flectere,redde polo reduces,vel funera saltem
Exilij tutare tui. quur impia sæuit
Alecto in miseros? cur Pergama dîa fatigat
Tot superis confisa fuis?tolle inclyta,tolle
Virgo moras, nec passa premi quas incolis arces
Gorgone prætenta Stygias perstringe Medusas.
En aras,en tura(*sibi*)tibi communia poscunt
Nutrices scelerum Furiæ:noctisq; tyrannos
Exorare iubent, cœlum inter mœnia clausum,
Conciues habuisse deos.hem linquet inultum
Tisiphone: regiq; suo cultore negato
Quam dedit inuidiam Phrygius luet. Ecce profundis
Curarum furijs, vigiliq; impulsa dolore
Mens Priamum in diuersa trahit,nec Marte reposcit
Hesionem,nunc bella timet: sententia tandem
Fortior,inniti precibus,tentare Pelasgos
Blandicijs,voce hac legatum Antenora demum
Instruit,& paruo claudit mandata libello.
Hactenus inuicti gens imperiosa Pelasgi,
Libertas Asiæ,nullis concussa vigebat
Casibus:inuidit solitum fortuna fauorem,
Et rerum decreuit apex.verùm Hercule vinci
Turpe minus,tantoq; leues autore ruinæ.
Nunc quia conciliat humiles fauor, exuo regem,
In miseras descendo preces. sic India Bacchum,
Sic Cyrum Crœsus, Thamirin sic Cyre rog
At si Parca prior quà cœperat ire mearet,
Ipse orandus eram, geminumq; impensus i
Aut pacem regerem iudex,aut prælia princ
Proh superi,quæ dira orbem deludit Erynn
Exieram miles,tractabam prælia ductor,
Victor eram:sed quur eoo blanda triumpho
Si mœstos læto reditus fortuna parabas?
Hæccine post tantos mihi debita pompa lab
Sic metui tibi Troia dari,quæ læta parabas
Quum redij?sæua illa dies semperq; gemen
Qua reduci primùm patriæ mœstissima clad
Visa audita simul.melius quem fecimus ho
Aut cui factus eram,vitam hanc tot tristia p
Rupisset gladio.sceptróne & culmine regni
Dulce frui?sic sic fratrum patrisq; perempti
Sic raptæ memor Hesiones?miserescite ma
Myrmidonum proceres.cæsum lugere pare
Exhaustam vidisse domum lapsosq; penates
Sit satis: Hesionem lacrymis solatia tantis
Reddite.parua quidem posco, sed muneris i
Maioris,vitæ pariter, pariterq; saluti
Exanimem dabitis.Sic postquam questus,&
Et cui charta datur,tepidus fluit humor in o
Antenor zephyris blandum spondentib
Haurit iter:rapiensq; ducis mandata,per vn
Magnesij fines,Sparten præteruolat altam,
Fatidicamq; Pylon,paucis vbi tracta diebus
Ocia dequestus cedit:non Pelea magnum,
Tyndaridas geminos Pyliam flexère senect
Verba ducis.læti tandem Telamonis ad vrb
Flectit iter, Lachesisq; fugam vestigat in om
Regia celsa nitet,compluta q; murice mul
Purpura Sidonios dispergit in atria luxus,
Solennem confessa diem, qua iungit herilen
Iuno thorum.læto cuncti connubia plausu
Concelebrant,populoq; suo certamina prim
Ventripotens ponit genius.cœnare decoru
Et mensas variare iuuat:nunc pocula desunt
Fœcundam factura sitim.repetisse voluptas,
Et vires conferre libet,ciuiliter ipsi
Indulgent proceres cyathis,bibuliq; clientes
Heus Hymenæe sonant, & in aurea pocula f

pateris,plebs mixta Britanni
ti,longique potentior haustus
idet calices & sobria vina
sse mero rediınitq; voluptas
nec cessat hians,dum pectore victo
,crescant lychni, vestigia nutent.
iplici lasciuit curia plausu,
ars grata lyris,pars ore canoro
ntat opes, contentaque neruis
artis opem, non carmina nerui
ndicat opus:se quælibet ornat
quæ voce placet, quæ dote superbit.
ndulgent studijs communibus omnes.
um similis concordia:narrat
nicies,ludit cum pube iuuentus,
ternat libamina prima choraules
ociles hoc explicat ore choreas:
onciues, Salaminæ ditis alumni
ori nubit Priameia nostro
iant vnà feliciter omnes,
itq; iterum feliciter.Ille canoros
plectra modos, his exit in aures:
is Danaæ proauos,quid prisca stupemus
nur potius quem protulit ætas
rerum patrem,mundiq; patronum
aden, axis quem laudat vterq;,
sæuos debellatura Gigantes
geminoq; armari fulmine poscunt.
io ferox,non accusator iniquus,
hausit. redolent cunabula primum
utis opus Nemeæus adultos
r humeros.Erymanthus abacto
ro.victricis victima clauæ
ien taurus,dux flebat Hiberus
as Caccus opes absconderat antris.
ernæ reduces,non Cerberus ingens,
domuêre virum vigilata draconi
stem Libycam librauit in auras,
stem nociturıs artibus astra,
geometer erat, Achelous in armis,
gio nimis effugisse queruntur.
ctauit equos,reuocauit ab armis
lomuitq; fero Stymphalidas arcu.
i se tellus,sed sidera debent.
vector eris, da maxime felix
tum tribuas nubentibus omen,
iisse tibi.si iusseris,ibunt
ul,ridebit Hymen,vinoq; fauebit.
be pariat Saturnia cœlo,
a nupta duci. Plaudentia rursus
festoq; fauet plebs læta tumultu.
isti)duro turbat conuiuia(*luctu*)vultu
iit plausus,oditq; fauentes,
nota suis,non dote superba,
irata nouos sibi capta videri,
& quotiens sibi plaudit regia, nomen
ia pauet,nec libera fidit,
alamos timidè ventura coactos.
odulentur aues,quæ coniuga fata
xpirant meliore lyra, sibi credula fingit
ulasse striges, bubone sinistro
tygioq; satas Acheronte sorores
sse faces. heu cæca futuri,
patris paritura nepotibus hostem.
latos calices,oblata recusat
tacito perfundit pocula luctu,
ibit ipsa suas,segniq; morantes
cibos gustu ieiuna fatigat.

Tristior interea Phrygius delabitur hospes
In portus Salamina tuos, ramoq; verendus
Palladio,celsas subit arces. cætera nosse
Curia cunctatur,conciuem sola Phrygemque
Agnoscit noua nupta virum,pudibundaq; vultum
Flectit,& orantem miratur talibus illum:
Inclyta sceptrigeri proles Iouis,& minus vno
In natum perducte gradu,reuerende Pelasgis
Iustitia,belloq; potens, tibi supplicat omnis
Cum duce Troia suo Telamon.miserescite ciues,
Tuq; prior:non tot terraq; mariq; labores
Incassum fluxisse sinas, post aspera multa
Huc tandem huc veni.cerno quam quærere iussus
Hesionem,cerno:non hæc commercia certè
Iuno probat:victore suo captiua fruetur,
Flens hilari,famulans domino, vel barbara Græco.
Redde magis.tot vestra nurus Europa superbas,
Tot celebres habet illa faces:melioribus ortam
Quære aliam fatis:hæc edita sidere diro
In raptus damnata fuit, facilisq; vel omni
Præda venit,semperq; suis rapienda minatur.
Nouerat Argolicas Alcides, nouerat alter
Cum Polluce error,nouit cum Nestore Peleus,
Quum leuis ascensu facili tibi præda daretur
Hesione, meq; haud fines trusisset in istos
Infelix Priamus, si quid de gente superstes
Cognata patriæ pensaret damna ruinæ,
Hanc tibi,non superis,animam debere fatetur
Quam sibi seruatam gaudet(*non*)sibi,sed Telamoni.
Dic potius subicit Telamon,inuitaq; flentis
Oscula prædatur,& in hos ait ire lacertos
Emerui gladio Sic interfatur, & illud
Dircæum memorat:Teneo longumq; tenebo.
Pulsus abit Phrygius,relegensq; quod hauserat æquor
In patrios delatus agros, iter explicat omne
Ciuibus,Hesiones thalamos,& nulla Pelasgos
Iura sequi,bellumq; hortatur. At æger iniqua
Suspicione Paris, Ne credite,ludimur(inquit)
Dardanidæ, miror hilarem sibi commodus vni
Non sperata refert, non quod commune decorum,
Molitus speciale bonum.malè publica curat
Qui sua pluris habet:gelidoq; haud vtitur ense
Saucia proximitas. mihi classem ac vela parate,
Ibo,ibo.non me pauidus quas obijcit Hector
Terruerint Syrtes, non arma aduersa vel hostes,
Non aditus in regna graues:mihi numen ab alto
Indulget,dictatq; vias,spemq; addit ituro.
Mira quidem,sed vera(duces aduertite)pandam.
Desertura virum flebat Pallantias ortum
Processisse diem,sed iam maturior æstus
Soluerat algentes lacrymas.me dulce trahebat
Certamen nemorum,populari lustra,fugaces
Indagare feras,faciliq; instare molosso,
Ocyus exciti qui casse, vel ore,vel aure,
Fraude,sono,sensu, ludentes prælia casse
Fallunt,ore cient,vestigant aure,simulq;
Inuadunt saltus.me nutu numinis error
Deuius in spacium seductius,in nemus altum
Egit,venariq; dedit secreta dearum.
Idæi regina sinus dignissima Phœbo
Laurus inoffenso frondosum vertice crinem
Explicat, & nemoris proscripta plebe minoris
Sola viret,nulliq; suas communicat vmbras.
Cætera Cyrrheam veneratur sylua iuuentam
Celsum submittens apicem, longeq; reducta
Maiorem temerè poscentes aëra frondes
Castigat,metuitq; sacris occurrere ramis.
Huc deus aut casus,certè gratissimus error,

Pertu-

Pertulit ereptum socijs hac lætus in vmbra
Mirabar laurum viuacis lege iuuentæ
Nil Ioue mutato passam.mirabar & Eurum
Murmure adulantem folijs, & frondibus auram
Secretum spirare suum,quum languida sensim
Fur oculi somnus inuitans ocia,blandum
Pectoris elusit studium,curasq; fefellit.
Sic caput herboso proiectum cespite fultus,
Delicias hausi superûm:nec friuola suetus
In plebem lusisse sopor,sed somnia regum
Dignatus subijt.magni mox nupta tonantis,
Et Venus,& Pallas,sese languentibus vltrò
Ingessère oculis: quarum quæ maxima,fando
Vix bene maturam visa est soluisse quietem.
Venimus in saltus Phrygios ô Dardane,veni
Magni nupta Iouis, venit Mauortia Pallas,
Venit blanda Venus.gratare,en noster alumnus
Quod dare Parca neget,timeat promittere votum,
Sidereæ libram formæ dedit ipsa tonantis
Vnica,quæ trini dispensô fœdera regni,
Cui parent vndæ Neptuni,tartara Ditis,
Astra Iouis. non si laudor censore caduco,
Indignor,non grata minus reditura tonanti
Si nostro dubius hæsit mortalis in ore.
Quod longum est mirantis erit.neu fortè putetur
Mendax,quem debet famulatrix fama fauorem,
Quod rarum superis, nudos en aspice vultus:
Talis in amplexus venio Iouis.ergo quis ausus
Pallada Gorgoneam bellatricemq; Medusam
His conferre genis? non sic pudor exulat omnis,
Vt populi terror, vulgi fuga, baiula lethi.
Quòd terret,placuisse velit,vis dira doceri,
Diua tamen dictura fui.non hic opus ense,
Angues tolle tuos,armatos exue vultus,
Da facilem visu faciem, frontem exere, cedat
Cassis, & inclusum fine respirare cerasten:
Detege quod galea horrendum,quod parma pudendum
Occulit,atq; aude præconia vera mereri.
Hícne nitor calybis,hic aurum hostile,decoris
Extorquebit opem? nescis sæuissima,nescis.
In calybe horror inest,in casside fulgurat aurum,
In capulo crudescit ebur.sic docta minaces
Delicias adfert,& vult placuisse Mineruá.
Túne Iouem mentita patrem? qua pellice nostra
In luctus audente suos? Sed matre carere
Creditur.ô superûm pudor hæc'ne animosa superbit
Solius meminisse viri? dici q; virago
Emeruit? certè superos inuisa fatigat,
Mortales consumit.At est Mauortia,dicunt.
Ergo mares vorat. At Pallas. fit: sed quia pallet,
Vel quia Pallanti iugulum scidit:hinc color, inde
Dextra nocens nomen alterno iure meretur.
Tuq; sed ô facinus, tûne, inquam,prodiga sexus
Fœmina plus quàm iura sinant,& mollior æquo,
Túne ergo Venus ausa venis in præmia formæ?
An nescis cui iura petis communia? sed quis
Credet? tot Iuno similes habet. vnica quondam
Et nullis æquanda fui.quum prouida mundum
Digereret natura suum, sine coniuge coniunx
Stabat,& in florem vultu crescente seuerum
Stabat adhuc,cùm sic mater Natura,quid hæres
Cœli hæres? quod poscis habes hæc sanguine iuncta,
Iunctior amplexu:soror est,coniunx erit, vna
E numero selecta tibi,vna, sed vnica, cuius
Nec similem memoret tellus,nec sidera norint.
Absq; pari parit illa tibi.sic fata negantem
In fratris cupidi dedit oscula. conscius ille
Optati sceptrum tribuit commune sorori.

Ergo eat,& vultus nostros Erycina lacessat.
Nuptum iui selecta Ioui:sed fallitur, istet
Diua Paphi potius:quoniam ortus nacta ser[...]
Concreuit spumante freto,cæsisq; pudendis
Hæc patrem factura Iouem, tibi bellice Mau[...]
Et populo pareret:hac anceps ætheris hære[...]
Aurea degeneri violaret regna metallo.
Quiq; nec indicio Phœbi, nec vindice textu[...]
Securam potuit noctemq; fidemq; mereri
Lemnius,vltum iret alieni probra pudoris
Lemnius,& proprios non suspiraret amore[...]
Vt Phrygium sileam,quis vulgatissima nesci[...]
Furta deæ? sed blanda,sed alma,sed aurea,ne[...]
Blanda dolos.alit alma malum,petit aurea d[...]
Olim(nam memini) certandi sola potestas
Cum Ioue nostra fuit.vbi tunc Venus? illàne[...]
Tertia? vbi Pallas? an quarta vt iussa veniret[...]
Tiresia certè steterat sub iudice Iuno.
Sed taceo tu Phryx potior, tu disce mereri
Iunonem,quæ sceptra ferat,quæ commode[...]
Tot mundus miratur opes,tot regna comet[...]
Dispensant:quæ sceptra velis,quas elige ter[...]
Quicquid agas,quacunque fluat sententia,n[...]
Iunonem placuisse Ioui.(*iustissime*)Iunonie i[...]
Censorem ne sperne Iouem. Sic alta profan[...]
Reginæ multum meminit,vultumq; superb[...]
Vocibus ingessit,contempta fronte precan[...]
Prodit in aspectum Pallas,fandiq; secunc[...]
Nacta vices,propriæ fidens & conscia caus[...]
Irriguo sacras haurit de pectore voces.
Magna parens superû,nec enim nego:m[...]
Nupta,nec inuideo:meritum Phryx inclyte[...]
Si quod erat, carpit, testor freta,testor olyn[...]
Testor humum,non armatas in prælia lingu[...]
Credideram venisse deas:hac parte loquac[...]
Erubeo sexum,minus hic quam fœmina po[...]
Martem alium didici.victoria fœda,vbi vict[...]
Plus laudis victore feret.nostrisq; triumph[...]
Hic haud notus honos,sed quo regina dec[...]
Effatu tendit? dea sit cedo,immò dearum
Maxima:non dextræ sortiri sceptra potenti
Partirive Iouem certatim venimus:illa,
Illa habeat quæ se ostentat,nos gloria saltem
Quum titulis opus est, ornat minor,& quia
In laudes ire,haud omni sine dote Minerua
Si gena,si generis autor,si denique mores
Quærendi,in curis regnat pudor,à Ioue san[...]
Censori facies oculo patet.hæccine forma,
Hoc genus,hic mentis cultus? si coniuga di[...]
Gaudia, nuptarum dotes,& pignora iactan[...]
Virginitas me sola iuuat,nil passa pudendu[...]
Non læsura toros, non deprensura maritos
Macte Paris,mea bella viri,mea pensa puella[...]
Et mea laurigeri meditantur carmina Vates
Sic populis vtrisq; fruor,sic grata per omnes
Sed quid ego hæc? quid ad hæc subnectere[...]
Moribus indignum,fateor,studijsq; pudici[...]
Ostentare suum: propriæ nam venditor art[...]
Detitulat titulos,quos ingerit. at quia præs[...]
Viribus & vitijs armatur causa,Mineruam
Accipe plus tacitè meritam, quàm voce seq[...]
Quum vetus effluerèt in regnum mobile[...]
Terrarumque notas vltrix detergeret vnda,
Emersit cum sole fides. mox cætera dudum
Nacta fugam virtus terris offensa profanis,
Iam mundo meliore redit,prudentia nunqu[...]
Velox,indulgens pietas,patientia victrix,
Strenua simplicitas, hilaris pudor,ardor age[...]

nullo nutans constantia casu,
ax aderat,rerum concordia custos,
tiq; tenor,sine iudice stabant
ulos & Deucaliona sorores,
; ducem:nec enim secura meandi
rorsus furijs in tartara pulsis
ietus.tandem genitura Mineruam
t frons celsa Iouis, totusq; rogatu
iore polus,nec gratior vnquam
.hoc patre fluens,hoc edita partu
dit iter,diras & monstra relegat
stos,virtutum præuia Pallas.
quam Iuno notat,quam Dardane cernis,
rua potens,hæc cuius dextra minacem
legram.vidi,dicámne?sed omnes
nceladi consumpsit flamma cyclopes.
pharetras centum,Niobesq; sagittas
ielanti iam maior Marte Typhœus
cebat. vbi tunc Mauortia Iuno
iero saltem, propiorq; stetisset
armata suis?iam pene supernos
thalamos,Ditem complexa tenebat:
em exiliens trepidis Saturnia stratis,
illas.Pallas,proh fata,moraris?
cessi,sensit valuisse Medusam
q; deam, sensit quod fulgurat aurum
re potens, cùm cœlum,sceptra,penates
trepidæ. sit nunc ingrata,sit hostis:
quod regnat,nostrũ quod cum Ioue somno
ur.at curam imbellis Olympi
tunc diua fui,tunc dicta virago.
testor,quantis sudauerit ausis
oc pectus nostrum (ac ostendit vtrumque
iciens)pudor hic,hic cassidis horror
iam Iuno notat. genuitne cerastas
iertat cuius conuitia tractat
,parcatq; suis. parit illa potentem
ariatq; velim non quòd pede molli
eo,nectitve quòd arte catenas.
neremq; obliquo figit ocello,
es ô vatum dignissima risu,
oces,euoluit nomina nugas
nostras dignatur noscere frondes.
didicit,meminit vel mollius æquo:
iit à Polleo, Pallas & alti
meriti vix gloria nominis æquat.
quid enim numerandis improba veris
itulos suspiro prodiga?læsi
xempla sequor,veniamq; coactus
iosti Iunonem indigna locutam.
ompsi(fateor doleoq;) superba
ed molle decus formæq; triumphum
ite peto,viles vt soluat in vsus
cos.hac fronte,hoc oris honore
ninum vernet Venus,ô fuga morum,
ibranda forem. Nunc Cypris in omnes
trixq; placet,mundumq; superbit
sse suis.heu rara securis
mor morum,quippe ardua frangit
iæ syrtes,amentia supplex,
,morbus hilaris.sic vendicat orbem
le Venus,sic exit in omnes
implexa suum: exemplumq; datura,
tiq; parit. moderantior olim
enta iugo non astra coëgit
umẽ laqueumq; suum,non fulmine blando
rem fregit,non Cynthius ignes
itus erat.non cura tridentis

In medijs feruebat aquis,sed nomine vero
Bacchus liber erat.pudet,Ægæonis alumna,
Sera vltrix superos vexat,cœlumq; reposcit
Cum patrio proiecta gelu,cumq; exule mentu.
Erubeo vlteriora loqui. me strenua certè
Omnipotensq; Venus tentabat flectere,cessit,
Sensi etenim.mecumq; vtinam deprenderet orbis
Quàm fallax & blanda venit.nil hoste polito
Sæuius.omnifico vultu mentita fauorem
Amplexum in luctus soluit, Marte omnia miscens.
Quum ventum in cædes,cedit: quum prælia feruent,
Frigescit:tunc arma iuuant,tunc Pallas in vsu,
Et Venus in probris.commercia turpia,molles
Exacuit,duros emasculat,& rapit orbem
In prædam,cui præda venit.sic mutuus error
Inuenit alterni solatia digna pudoris.
Non cogo in certos numerosum Prothea vultus,
Non Venerem semper variam moresq; pererro.
Implicitos,satis est aliquo si cognita casu
Non trahat incautum prorsus.sed voce monentis,
Exemplum cui mundus erit,quis dicat egere?
Maxime Priamidum,nostra est si gloria quicquid
Mars audet,quod Clio docet,quod certat Arachne
Si tibi mixta manus & partitura Mineruam,
Si tutoris egent arces,& in arce triumphat
Palladium,formæ titulum si virgo meretur,
Annue,& Iliacum iudex ne despice fatum.
Desierat vultuq; animum vocemq; sequuto
In girum flectens aciem,sedet.emicat axe
Idalio prouecta Venus,tandemq; profatur
Mœsta parum,sed blanda oculis,& fronte serena.
Heu quibus exilium populis positura relinquar,
Libera Saturni proles?cui grata vel æqua,
Si superis inuisa vagor,si transfuga cœli
Fata sequor?vos ô spirat quibus orbe secundo
Indefessa fides,quos non liuescere certum est,
Si pia,si facilis,si nulli dura Dione,
Pendite quis causam casus premat,vnde tumultus,
Vnde minæ,cùm prima meos lux extulit ortus,
Foui hominem,duros tenerè solata labores,
Et casus miserata graues:sic publica grati
Templa mihi struxêre viri,sic tura merebar.
Hinc iræ,hinc odij causæ.miserescite saltem
Vos quibus exul agor,cœli rea deprecor orbem,
Quem colui,vestram populi defendite ciuem.
Flos iuuenum,spes nostra Paris,non vexo locutas,
Non incuso deas.quis enim vel carpere possit,
Vel sacros æquare modos?at si qua fatendi
Libertas veri,nosti puer inclyte,nosti
Quæ rerum series,steterit quo cardine causa,
Quàm bene rem sermo digesserit,indice vultu
Eloquio frontis,oculo censore secanda
Lis erat.vnde igitur armata licentia fandi
Infremuit,si dura minus reuerensq; pudoris,
Et Ioue progenita,& virgo Tritonia credi
Posset?At emeruit Musarum maxima dici,
Non nego,fingit enim,nulliq; hac parte secunda
Falsigraphos commenta docet,docet auribus vti
Mollibus,& cęcos per friuola ducere sensus.
Cumq; per ambages nugis pomposa venustis
Phillidas,Hysiphilas,& prælia nostra retractet.
Lucratur sacram venalis fabula laurum.
At si militiam fingendi fœda facultas
Hanc habitura fuit,saltem discrimen habendum
In quam,quid,quare.nec enim si nata cerebro
Nostri plena Iouis,gelidę nil improba fando
Virginis elidit titulum doctissima virgo.
Illa virûm titulos raptis mendicet ab armis,

Sit

Sit sese contenta Venus: tumidè illa minetur,
Nos humiles facilesq; pati: rorantia tabo
Signa ferat victrix, nostri sine cæde triumphi,
An quia naturæ non obluctata, fatigor?
Anchisæ si blanda fui, sexúmne refelli?
Si peperi, cui facta nocens? meus astra Cupido,
Æneas Phrygiam vester colit. hæccine culpa?
Hoc Venus exitium superis molitur & orbi?
His homines, his dono deos. ergo innuba Pallas
Sic meritæ mores Veneris notet. illáne grata,
Grata viris, quos Marte vorat? placanda puellis,
Quarum fastidit sexum? dijs digna serenis,
Quos residos timidosq; vocat? sic exit in omnes,
Sic telis placitura suis, sic omnibus æqua.
At virgo est: negat Aglauros negat anguis opertus
At taceo. At facie pollet: consulta reclamat
Vnda, tumorq; genæ, gladijs at strenua sumptis:
Non proprium quod fingat habet, mentita potestas
Læta breui, probrosa diu: post pauca serena,
Spuria perpetuo sordescit gloria luctu.
Quondam certa fides, bella imperiosa deorum,
Non vna confecta manu, laurusq; per omnes
Dicta dari. at victrix Perseæ Gorgonis vmbra
Extorsit titulos, palmamq; imbellis Olympi.
Sic de se meminit Pallas, sic credere oportet.
Crede Paris, res digna fide, tradendaq; fastis.
Plus Ioue, plus Phœbo potuit, plus fœmina Marte,
Marte vtinamq; meo: nec enim tibi Iuno nepotes
Inuideo, si digna tamen: nec turpe Mineruam
Vt socium numerare genus. tot freta Dione
Vindicibus potuit saltem, si fata tulissent,
Serpentum non esse parens, miseriq; per vrbem
Exulis explicito raperet vestigia giro.
Hermione Martis, vidi vidi ipsa nefandè
Cæsum quem peperit populum. Sic fata, madentem
Inclinat vultum, rursusq; accensa profatur:
De fatis nil læsa queror, metuenda deorum
Inuidia est. blando Semele conceperat astro,
Plena deo, paritura deûm, denusq; tumebat
Mensis, quum Iuno vultum mentita seuerum
Accedit, persuadet, abit; quid credula, simplex,
Inscia: iurato premitur Ioue? sic tua longis
Cadme fides perfecta vijs, sic annuus error
Emeruit, cùm rapta soror, viduamq; parares
Iunonem sancire Ioui, te luctibus ecce
Munerat, inq; tuos flammis armatur alumnos.
Gaudeat. en quali deitas rugosa triumpho
Molitur titulos, tremula dum militat hasta
Altricis mentita fidem: nam cætera nullus
Confinxisse labor, faciles ad tempora cani,
Ad faciem rugæ veniunt. fallenda senectus,
Non fingenda fuit. ô si ad certamina formæ
Illa potens Beroë staret socianda Dionæ,
Incuteret celebrem simulatrix simia risum.
Stulte quid Europem genero Ioue quæris Agenor?
Illa rapi meruit, raptorem excusat egestas,
Et thalami potioris amor. sibi maxima debet,
Quod totiens vidua est coniunx Iouis: alite fausto
Nupsisset stabiliq; thoro, si prima tulissent
Fœdera plus formæ, linguę minus. improba
Garrula, legitimi mores incestat amantis.
At soror est coniunxq; Iouis: bene cessit in v
Coniugis offensam redimit soror, ardua reg
At patris in solio: fruiturq; iugalibus astris,
Stirpis non thalami merito. fuit aureus olim
Ille senex, quo nata feror, fuit vnicus hæres:
Nec dum sortilegam mundus nutabat in vr
Cùm pia Saturni proles, æquanda Mineru
Vel saltem non exul erat regnoq; tyrannis
Concedente tribus, triplicem processit in c
Communis regina Venus quod cùm Ioue l
Cum Ioue, cum Tritone fuit, cum Dite Di
Non mea sideribus famulis contenta potest
Tartara solatur, mulcet freta: vos pia ponti
Turba dei, vestræ scelus excusate sororis,
Si scelus hinc traxisse genus: tuq; optima vi
Imperiosa Thetys cœlum Iunone fugata
Posce tuum, raptasq; faces. iam pellice puls
Iam non sollicito venies paritura tonanti.
Fatis nulla fides, precium Saturnia formæ
Perdet opes, perdet. non hunc emptura de
Venisset, si pulcra domi male Dardane mo
Consuluit dare prompta tuos. non flectitu
Qui titulum paritatis habet victricibus olim
Armentis impensa fides, librantis habenæ
Non vendit nutum, veteris non immemor
Illáne blande Paris vultu victore fruetur,
Cui gemit Hesione, sanguis cui fluxit auitu
Alcide quæ tela sui librauit in arces
Bellica virgo tuas? vbi tunc quæ prælia iac
Fatum vbi? plus actum est rapto Phryge, p
Eripuit, thalamumq; deæ. sic molliter vltus
Aspera miscet adhuc superis dotatus Olym
Flos Asiæ, veneranda deûm regumq; prop
Non meus instabilis labor est, aut gloria v
Texere, non trepidas pensis vrgere puellas
Non mecum Phœbus, mecum certauit Ar
Hos Pallas tibi pacta pedes, hæc stamina n
Plurima, dij (fateor) faciles & summa pacisc
Et dare: sed quid opes, quid regna, quid ar
Adijciunt? cuius sceptrum pars amplior or
Cuius opes Phrygiæ, cuius gens Dardana
At si solanda est thalami regalis egestas,
Si vires, si sceptra nihil sine coniugis vsu,
Munus habe Veneris, munus quo Sparta s
Munius quod dici Iuno velit, esse Minerua.
Quid moror? internam propiùs rimare Di
Res agitur tractanda palàm: iam pectora nu
Pandimus hac facie Phœbo duce metior a
Hoc vultu produco diem. formose merent
Gratare, & similem iudex ne despice vultu
Sic effata, genas rapto depromit amictu,
Nuda humeros, exerta sinus, totoq; diescit
Ore. pudet diuas Veneri cessisse triumphu
Consulite vltores Phrygij, Venus excitat æ
Hac constant mihi visa fide, vel somnia cert
Pondus habent, hic fata sequor. parete Dio
Quæ ciui lacrymas, risus quæ terminet host

LIBRI SECVNDI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER TERTIVS.

PERIOCHA.

Tertius extremum Troiæ diuinat, & inde
Ad raptus Helenæ Paridem transmittit ad Argos,
Qui prius Hesionem captiuam reddere nollent.
Agmina Græcorum conspirant illicò ad arma
Et duo nymboso merguntur in æquore fratres
Tyndaridæ, tumido extendunt in gurgite paln

SOLVVNTVR vario confulta filentia plaufu:
dalium Pæana canunt, plebs, aula, fenatus.
Hic fatis vouet, ille deis, vna omnibus vna
Voce animoq; freques plaudit Venus, altus
, facris vltrò ceffantia cedunt (vbique
to luget fpoliata marito
ptos gemebunda repofcit alumnos.
ris epulas molita poteftas,
ulos lictoribus inftruit ignes,
remis Panchaia fpirat in aris
tura deos. at pauper acerra
a deo, noftro placitura tonanti,
ura, votis exorat honeftis.
citas rapturus in ardua flammas,
itur comeftis floribus ignis,
aciem. procul his expirat ab aris
uor, Veneri quod dulce propinat
æos latices, Melibœa fluenta,
as, fracti phœnicis odores.
is nexæ, fanctoq; aftare parenti
fpumantia lacte ferenis
luunt flammis: rex ipfe miniftrans
at auem, fic antè precatus:
is hominum, diuûm imperiofa voluptas,
boles, noftri Tritonis alumna
, feu te conuiuam Thetyos vrna
ctar fuperûm, feu fortè papauer
e hæc teneros ad dona iugales,
fauos: nec enim mactante fecuri
pia facra tibi. fi digna litamus,
, partemq; hauftura recumbe.
eant centeno thure Cithæra,
alos nectat nemus, ardua Cypri
ant varios: incenfa Cithæra,
es, Cypri thyma, Pergama vincent.
is (fi qua tamen) veneranda Dione
ifis, fponfi memor adde fauorem,
e domum. non improbus oro,
ias prædo prædetur alumnas:
entus eat, Tritonia certè
osq; velit melior Saturnia raptus.
d quid vulgata ac flenda reuoluo?)
ium formidandusq; Pelafgis
uerfa eft vetus alea. refpice Diua,
erare tuos. Sic fatus in ignes
nat opes, ieiunaq; fpirans
ero folatur fidera fumo.
isq; modus, iam feffa reclinat
s: alios Helenus prorumpit in æftus,
q; deum flagranti pectore nactus,
dum furias auguftat in vfus,
a Phrygij, gens non præmenfa futuri,
oliator abit? quæ'nam illa carina,
menfura venit? iam littora tangit.
rà. fic interrupta profatus,
rit, pleno tamen arguit ore
cui fumma fides & fola medendi
qui Veneris, raptum ire Lacænas,
re deos. Quæ'nam ifta nefanda
uperûmne fides, cœliq; poteftas
enfat iter? prædantibus adfit?
eleris, alios molite miniftros,
bi fingenouum non fallere norunt,
eunt orantem haud fuftinet vltrà
nimo præceps, belliq; fititor
ultor erat: Timidiffime fratrum
enebris antri damnate loquacis:
, & quotiens vifum tibi fallere plebem,
Finge deum: nobis alius iam conftat Apollo.
Ibit Alexander. non fi Cumana fenectus
Aut aries Libycus, aut Chaonis obftrepat ales,
Iuffum flectet iter: ibit, miferamq; reducet
(Quod nolles tamen) Hefionem conclamat herilem
Præceps ad nutum plebes, excire tumultus
Quos nequeat fopire potens, nec menfa futurum,
Audet, cùm præfens metuat nihil. omnibus arma
Arma animis, mentiq; frequens illabitur Argo,
Laomedonq; iacens, & inultæ dedecus vrbis.
Conclamantq; iterum: Quónam vfq; ô libera pubes
Dardanio cognata Ioui, patiemur inultum,
Tot iugulos rubuiffe fenum? tot colla parentum
Argiua nutaffe manu? non impia fanxit
Atropos, hoc etiam noftris incumbere fatis,
Vltorem non poffe dari. fi numinis iram
Troia merens fenfit, pœnam quoq; iudice Phœbo
Dira Mycenææ debent conuiuia menfæ.
Ite duces, Venus hæc, hæc certior augur Apollo
Bella iubet, fratrumq; exhaufta funditùs vrbe
Pofcit inoffenfos Phrygio ductore meatus.
Vnde metus, metus vnde viri? conceffit in ignes
Indutus Neffum Tirynthius, ecce timoris
Caufa prior cefsit. fpirat par Herculis Hector,
Ecce animos gens noftra dabit: fi prima Pelafgis
Laurea, fas Phrygibus palmam fperare fecundam,
Et noftros rediiffe deos vos inclyta faltem
Pignora, cæforum iugulos lugete parentum.
Vos quibus vberior lacrymas iniuria nectit,
Vos pietas armata vocat. Sic voce precantur,
Intenduntq; manus: ægras quum Panthus in aures
Prifcos fatorum monitus ferit, & quod ab ipfis
Extorfit genitor aditis Euphorbius index,
In medium pandit proles. Lapfura fub (*Argis*) armis
Pergama, fi Phrygias Helene confcendat in vrbes.
His iam facta fides ducibus, vulgiq; tumultus
Flectitur. ô quanto prifcis noua mollius vrgent.
Plus fuperi conftant Pantho memorante futura,
Quam dicente Heleno: Priami tamen ægra laceffit
Concilia Hefione, fuperos premit: audit & audet
Dux falli: fatisq; fauet, quum fata recufet.
Atq; ita, dic (inquit) alio dic ordine fata
Antenor, memora iam facta. neceffe peractum
Conftat: venturum, mutabile tranfit. habemus
Iam cunctis grauiora minis, perfufa cruore
Pergama, nuptarum lacrymas, planctusq; parentum
Tu quoq; vifa refer Phrygiæ repetitor alumnæ,
Atq; ita quæ paffus, obiter tot cladibus adde.
His faltem cedat bacchantis fabula fani,
Et moneat potiora fides. prius effe negabit
Vnda fluens, ignis vrens, fpirabilis aër,
Quàm dictet facienda furor. fic fatur. At ille
Ergo (ait) ô ciues, rerum teftanda priorum
Hiftoria? an lapfa eft nondum vetuftate iudice queftu
Non opus eft, vbi regna dolos & bella loquuntur.
Vidimus emeritis fœcundam ciuibus vrbem,
Atq; alium regnare ducem: nondum Ilios Argis
Cefferat hásne vices velox obliuio tranfit
Immemor, & longi præcîdit tædia luctus
Impatiens languere diu? quin inclyta pubes,
Si iuuat inuifo mentes abfoluere queftu,
Armata decurre diu. fortuna fequenda eft,
Dum præclarum aliquid dolor indecoctus anhelat.
Nil grande & longum: fegnem timor obruit iram.
Hæretis, quia (*fana*) fata vetant. hæc fcilicet angit
Cura deos, æui tacitos vexare receffus
Et rerum librare vices. ftant fata tenore
Fixa fuo. certam miferis fi parca ruinam

P Indi-

Indixit Phrygibus, moriendum Marte triumphum
Si pepigit, meritum minuit victoria segnis.
O falli facilis, si fas depromere verum,
Deprendi insidias superûm. Lernæus Apollo
Nostras vexat aues: & quæ metuenda minatur,
Dardanidis timet ipse suis. Sic ficta loquutus
Accinctos ad bella Phryges præuertere tentat.
Vos contrà cunctis potiora euenta futuris
Pendite. donatos Tirynthius induit ignes,
Æacidæ senuêre duo, nulliq; timendus
Aut puer, aut virgo quem fata minantur Achilles.
Ipse viri, vidi ipse viros & mœnia, vidi
Vrbes: sed gelidos nil excitat. ite potentes,
Et iugulos aptate iugo, spretoq; triumpho
Reddite fatidicis victores ensibus enses.
His virtus accensa viris, procul omnis abacta
Relligio, cedit Helenus, vittasq; minaces
Abijcit, & lacrymis incusat fata sequutis.
Dux cœpti legitur pastor Paris, aduena quondam
Regni, nunc regis hæres: nec proficit vrbi
Fatalem damnare facem, quum læderet ardens
Prægnantem somnus Cisseida. pullulat altè
Flamma vetus, reuehuntq; fidem præsagia plena.
It fati imperio Danaûm rapturus alumnam
Dardanus, & blandè debellaturus Achiuos
Præuelat fraudes cæsas non induit alnos,
Pinnarum suspecta strues. numerosa vagatur
Tranquillo classis cultu: regalis oliuam
Prætendit pinus, tandemq; erepta furori
Semimaris galli, non aduersante Cybele,
Miratur similes bacchari ad littora voces.
Hanc decor insignit, qualem progresior vsus
Post longum lucratur opus, tabulata superbis
Præradiant inscripta notis, vestitur herili
Prora Tyro, puppisq; Tago, nitor erigit Indus
Antemnam, spargitq; in transtra cupressus odorem
Vela regens: certant venti quîs lintea tendat.
Purpureos discincta sinus at lene fluentes
Arcessit zephyros puppi præscripta Dione.
Instabat iam dicta dies, qua classis in altas
Propulsum poscebat aquas, cùm lecta iuuentus
Priamiden sortita ducem per littora ferri
Discursu rapido, qualisq; abeuntibus ardor,
Certatim fremere, & varios miscere tumultus.
Haud mora, succinctos Nabathæos agmine ducens
Hector in arma Phryges, comites per cœrula fratri
Ire iubet, certantq; rates stipare secuti
Pæonidæ duce Deiphobo. quin ipse Diones
Spes Anchisiades cum Polydamante secundo
Iungit opes: iamq; effractas rapiebat arenas
[illegible] pelagus classis, humerosq; manusq; secuta,
[illegible] andem exclamans adytis Cassandra relictis
[illegible] rit, turbatq; Phryges. at sæua morantes
Impellit Lachesis pinus, vncosq; tenaces
[illegible], & intento percellit flamine vela.
[illegible] nus in socias fatalis prædo carinas
Prouehitur: multum Priamo frustraq; rogatus
Ne quicquam temerè: victori supplicet hosti,
Hesione contentus eat sin reddere raptam
Velle negent, bellum intentet. sic format iturum,
Venturosq; Phryges accepto interprete spondet.
Vix in conspectu Paridi patuêre Cythæra.
Cùm patrias permensus aquas, ad Nestora casu
Atrides molitus iter, Simountide pinu
Aspecta, secum voluit cur, quo, vnde: stupentq;
Alternis reges figentes lumina velis.
En qua fata fide rerum discrimina nectant.
Hostis adest, Menelaus abest, geminosq; Lacones
Hermione sibi nacta duces Agamemnonis [illegible]
Visum ierat, matrem cupidè visura secund[illegible]
Plebs quoq; Iunoni celebrem confluxera[illegible]
Ludificum ductura diem, pontusq; vacab[illegible]
Et tellus exuta viris. sic omnia casus
Expedijt ventura potens, victrixq; Dione.
Prodit in abruptum prætentis insula sa[illegible]
Myrtigeræ sacrata deæ, pars vna recessu
Abditiore latens refugos falcatur in artus
Deprensos furata sinus. huc littore bland[illegible]
Freta Phrygum pubes, puppes agit. ipse p[illegible]
Sanguine sacrifico Latoidos irrigat aras
Princeps, & larga cumulat promissa secur[illegible]
Ergo Cytheriacas præceps it fama per vr[illegible]
Priamidem venisse Parim, plebs vndiq; p[illegible]
Decursu complet: ac pollens ore Lacæna
Ignotos visura viros ad littora gressus
Dirigit, accliuemq; freto defertur Helæa[illegible]
Postquam Helenes Paridi patuit præse[illegible]
Deserit: ac formæ fidens, & conscius oris, [illegible]
Huc illuc gressum librans, qua Tyndaris [illegible]
Indefessa vagis incessibus ocia texit,
Certantesq; offert vultus, incendia nutrit
Mutua, captatumq; breui lucratur amore[illegible]
Quippe nec ad cursum præceps, nec segn[illegible]
Librato gestu formam iuuat, actus in arm[illegible]
In caput erectus, tenero delibat arenam
Incessu, figitq; oculo mirante Lacænam.
Oblitosq; gradus sistit suspectus haberi
Mox metuens, transfert celeres ad cæte[illegible]
Ceu stupeat quicquid spectat. moderanti [illegible]
Obliquos vultus & non ridentia plenè
Ora gerit, totasq; velit cum pectore nudo
Ostentare genas: sed castigator adultos
Comprimit excessus animi pudor, ægrac[illegible]
Pulsat corda metus. sentit Paris, ardet & [illegible]
Promissorq; ingens, facilis præsagia præc[illegible]
Ducit amor, dum signa iuuant, dum nut[illegible]
Interpres, cordisq; vagi præsentior inde[illegible]
Leno oculus taciti garrit præludia voti.
Vt verò explicitas peregrini Tyndari[illegible]
Blanditias hausit, compultaq; murice vel[illegible]
Conspexit, quid agat hæret, præbere rog[illegible]
Prompta manus cogiq; volens: ac turba [illegible]
Stipatrix, iuueni fas inuidet, inclyte præ[illegible]
Ne propera, dabit illa manus, manus aur[illegible]
Plus opibus, minus ore potes. Cicerone [illegible]
Non opus est, vbi fantur opes. quin ipsa r[illegible]
Blanditur fortuna tuis, vrbs, aura, Lacæn[illegible]
Nuda, fauens, facilis, cœptum iuuat, vrbi[illegible]
Nomen, in hanc pelagus vndis decliuibu[illegible]
Proxima littoreis delambit tecta procelli[illegible]
Et medias impingit aquas, clauditq; prof[illegible]
Hic Latonigenis cognatas struxerat aras
Prisca fides: iubet hic noctem regina pro[illegible]
Excubijs hilarare sacris, templum ipsa su[illegible]
Prima petit, solitoq; deos implorat honor[illegible]
Res cupido perlata Phrygi, temeraria fa[illegible]
Consilia, indulgetq; aditus in vota secund[illegible]
Pollicito maiore Venus: rapere haud mo[illegible]
Victor, & imbelles populari destinat aras
Tantaq; præcipitem pulsat lasciuia mente[illegible]
Vix noctem expectat, suspenso vespere cr[illegible]
Zelotypum Titana suis liuere secundis.
Fregerat Hesperias radijs languentibu[illegible]
Phœbus, & astrorum medio poscebat in a[illegible]
Nauta diem: tellus, aër, mare, celsa remen[illegible]
Consopita deo, strepitu defuncta silebant.

In teneros nutabant ocia somnos.
bsequio noctis pręsentiùs audet
fferre,deos Veneremq; secutus.
ibelles thyasos', & debile vulgus
aturat iter, ludentia turbat
non hospes Hymen,non coniuga sacra,
obstat honos,non vltor iniqui
la deus. temerè omnia præceps
nus,nil respectura decorum,
tumq; ruit.rapit ergo Lacænam
manus, & læta fronte vocantem
t rapitur potius gratare trophæis
gnosce deos. post aspera multa
tatus abis, reuehisq; parenti
eperisse faces. heu perdite nescis
lades, quantos fugiente tumultus
tuq; Herculea corruptior vnda,
tæo flagrantior igne, sereno
thalamos linquis Ledæa iugales:
ens iterum quærenda marito,
ota fugis:nunc ô Lilybæa vorago,
li,Libycus tenor,& quod in omni
ari,mixtis huc confluat vndis,
quas,primosq; vltrice procella
edium soluat mare:multa nocentes
tis velox occurrerit ausis.
exempta quies,& mœsto pulsa fragore
s hausère silentia voces,
ensi fremitus,vbi & vnde tumultus,
ta petunt oracula ciues.
dere lyras,hic pocula cernunt
deo,funalia lucem
acto lacrymari lampada vitro.
de noua iucunda sileret
causa pios inopina tumultus
rtunt alias ad littora (*voces*) lites
se mari: Quò perfide leno
rator abis? sic digna rependis
late thoros? his nobile vulgus
a fremit,raptaq; superstite turba
ygios illi nec pandere vela
n cessant,nec iungere bello
xtras:contenta paupere pugna
midos pertentat gloria,captis
us proprium quum quisq; trophæum
ret,aut ciue aut virgine rapta.
Paphiæ meritus virgulta coronæ
ctura comas,Tenedoq; potitus
dentem solatur prædo Lacænam
atriæ memorem,sed gnarus adulter
is mœchæ sancire fauorem
e metus,ebur aggerat Indum,
Midæ fluuios, & vellera Serum,
ioris opes,quodq; educat aër
ontus clarum, vel fertile tellus.
mere thoros, domuêre rebelles
pigêre fidem. non iam oscula reddit,
la negat Helene, sed pectore toto
gremium soluit,premit ore latentem
rem:iamq; expirante Dione,
tos testatur purpura rores.
in tantis potuisti pessima votis
ras? expectabatq; voluptas
ô teneri miranda potentia sexus,
n lucrum suspendit fœmina luxum,
o lucto dignatur gaudia risu.
lgata Phryges,Priamoq; sereni
ultus, rugas rarescere sentit

Infelix animi morbus, dolor. improba paulum
Cedit hyems mentis, voto dux angere sperat
Reddenda Hesionen, Helenam si reddat Achiuis.
Nondum Sygæas portu digressus arenas
Dardanus attigerat meritos mentita triumphos
Obuia(*turba*) pompa subit, pars curru vecta superbò
Ærium suspendit iter, pars cætera casum
Haud metuens,gressu vestigia paupere rexit
Obsequio contenta pedum: & quæ cura nouorum,
Inachiam visura nurum plebs currit anhela
Contemptrix operæ nutricis,& immemor artis,
Nec lucri meminit, prædam dum spectat amœnam
At cui sublimes humeros proceraq; colla
Inuidit natura breuis,vel desuper altis
Incumbit tectis, vel recto calce fatigat
Articulos humilesq; gradus suspendit in altum.
Hoc populo dederat vulgati fama decoris
Certamen mirandi Helenam.subit illa pudicè
Ora gerens, oculis nusquam vaga, voce fauenti
Spectantum pudibunda parum, mixtoq; nitore
Sidereas * neutrata genas.At regia vates
Vt venisse Parim certo Cassandra relatu
Audit,& adductam monstrum fatale Lacænam,
Ad tripodas questura fugit,ramosq; loquaces
Ore premit,poscensq; deum non irrita longum
Fatis plena redit.claret interprete vultu
Extorti vindicta dei furiosa potestas
Imbelles vexat artus,ceruice rotata,
Crine vmbrante humeros, oculis spargentibus ignem,
Et(*facie*)facula prodente fidem, nunc liuida vitrum,
Nunc flammata facem superat,nunc pallida buxum.
Tali se medijs procerum tot millibus infert.
Ore ferens,tremuloq; gradus vix ebria figit,
Atq; ita Tyndaridem cernens:Tune illa iuuenca
Quæ saltus ingressa nouos,præsepe paternum
Incesta liquisse fuga taurumq; iugalem
Diceris,& nostros petis importuna penates?
Ite viri,deus ire iubet,pontoq; vel igne
Maternas abolete faces,ne dura sequatur
Quam cecini clades.sic paucis questa quiescit.
Expediuntq; deum suspiria longa relictum.
His hilares hærent animi,totusq; fauentum
Sopitur strepitus.fauissent agmina vatis
Imperio, motas reuerentia principis iras
Obruit,indignisq; datur Cassandra catenis.
Rex Helenam lenit,inopinaq; probra gementis
Solatur blandus:suspiria vatis,anhelas
Excusat furias, celeresq; ad iurgia voces,
Et vitio capitis solitos sæuire tumultus.
Nec mora,lasciuit solenni regia cultu
Imperijs ornata ducis,tædasq; pudendas
Tollit adulter Hymen.melius caligo profunda
Pollutum mersisset opus: quid nomine sacro
Incestum phalerare iuuat? prætendit operta
Bracteolam caries,agnum lupus,vlcera byssum.
Sed famam fraus nulla latet. non vna duorum
Esse potest: nam prima fidem dum fœdera seruant,
Alterius non vxor erit, sed præda cubilis.
Interea Graium præceps perlabitur orbem
Luctus, & Europæ dotatas nomine terras
Armato rumore quatit. læduntur in vno
Vnà omnes, seu quòd populos iniuria regum
Acriùs incendit,seu regnis prælia liuor
Inducit,seu quisq; suas præsumit in iras
Quod fieri sibi triste potest:quod flere peractum
Quodq; pati potuêre,gemunt.hinc omnibus idem,
Idem animus,similes scelerum præcidere motus,
Et thalamos sancire metu. ruit ocyus ergo,

Non iussa expectat populus, belli ardor inerti
Nascitur, augetur forti. sic prælia vulgus
Præcipit: at viduos it solatura penates
Clara ducum series, Maleæ quos erigit vmbo,
Quos Larissa fouet, quos Græcia cætera nutrit.
Enumerem? faciles q; fide dictante meatus
Victrices Danaûm certo sequar ordine vires?
Quæ loca, qui reges, pelagus quod quisq; fatiget
Classibus? ac celebres hac noui parte camœnas
Fraudari titulis, aures q; offendere molles.
Pauca tamen studio non ægrescente fauentum
Succinctè dixisse velim, numeriq; sigillo
Iuratas signasse rates. fert bella bis vna
Bis centum & decies centum, quas vndiq; raptas
Cecropij vocat vnda sinus, & Apollinis æquor,
Huc acies, huc arma meant. hinc bellica classis
Ordiri disponit iter, sic culmen herile
Imperij iussit, statuit consulta potestas.
Ast vbi gesta Phrygum geminos vulgata Lacones
Concussêre fremunt ambo, dolor excitat ambos,
Ambos ira quatit non sic orbata leones
Lustra indignati lugent, non fulminis ales
Sic gemit elinguis inopina silentia nidi.
Haud mora, conscendunt classem, Lesboq; relicta
Dum præceps animus, & nil decoctius audet
Ira recens nullos expectatura sequentes
Haurit iter fluidum pietas memor: alta tenebat
Castor, & Iliacas iamiam poscebat arenas
Excidium latura ratis, nox obuiat atra
Defensura Phryges, armatiq; aëris ira
Instrepit, & geminis expugnat vela procellis.
O pietas, qua nulla deum præsentior ambit
Virtus: ô mitis fraterni candor amoris.
Sola hæc in geminos cessit discordia fratres
Discordes habuisse metus: hic illius, ille
Huius fata timet: quotiensq; illabitur æquor
Inuergitq; latus puppis subitura profundum
Æquoris occursum certatim vertice prono
Anticipare parant: & sic proclamat vterque:
In me dira Thetys, in me sæuissime Triton
Has intende minas, tantos molire tumultus
Hunc serues, huic parce precor: tandem acr[illegible]
Incumbente Noto, nil iam sperante carina,
Ledæi iuuenes nexis per colla lacertis,
Nata simul simili deponunt corpora fato.
Desine Cecropij funesta licentia pagi
Incestos generare deos: non fabula cœlum
Sed virtus non ficta dabit. quos cæcus ab a[illegible]
Mersit in ima furor, in summos erigis axes,
Et similes Iouis esse iubes: quos ignis in a[illegible]
In scopulos sparsit fluctus, mentiris adept[illegible]
Sidera, gentilisq; preces deludis acerræ.
Tyndaridis quos hausit hyems, dans Attic[illegible]
Fabula Castoreos casus Pollucis in ortum
Fingit, & alterni redimit dispendia fati.
Ac neutrum testata deum, feralis vtrique
Atropos iniecit laqueum, quo fortibus æg[illegible]
Quo fontes placidis, inopes quo regibus [illegible]
Sola tamen fatis Ledæum Lesbos amoren[illegible]
Concessisse negat, captosq; secuta Lacone[illegible]
Quos nec apud Phrygios, medijs nec repp[illegible]
Credidit esse deos: steriliq; reuersa fauore,
Dijs vrbes auxit, ture aras, marmore temp[illegible]
Sic Britonum ridenda fides & credulus e[illegible]
Arturum expectat, expectabitq; perenne.

LIBRI TERTII FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TRO-IANO LIBER QVARTVS.

HYPOTHESIS.

Argolicos Phrygiosq; duces locat ordine Quartus.
Dira canunt iri destructum oracula Troiam.
Barbarica cum gente manus mox Græcia pugnax
Confert, & Teuthras exspirat vulnere tacti[illegible]
Mandat ad Elysios campos quem pompa ce[illegible]

POstquã Mygdonias bellatrix fama per vrbes
Armorum vulgauit opus, concussa minaci
Barbaries motu, trepidis coniurat in arma
Viribus, & totos Priamo Mars excitat ortus.
Primus opes Phrygibus Zelia tradente sequaces
Commodat Amphion. socium cui Pandarus arcum,
Consortem Adrastus gladium rapit. hospes iturum
Instruit Amphimachum Colophonia. ducit alumnam
In bellum Lyciam socio Sarpedone Glaucus.
Marticolæ Thraces Xantippum, Memnona Mauri,
Pæonidæ Phorcum, sequitur Zizonia Remum.
Ephemus & Capesus, & quorum nomina longum
Æquato sermone sequi, stipare cohortes
Certant, & sese numero vel robore vincunt.
Dat Ganges Arabem, Syrium largitur Orontes,
Dat Scythicos Tanais: geminoq; obnoxia mundo
Ripa duplex bellis populum partitur vtrumque,
Nacta ducem geminum, migratq; in prælia, quicquid
Prima dies orbis oriens, cunabula Phœbi,
Gentis alunt, quicquid Asiæ dispendia, quicquid
Hermus aquis, Taurusq; iugis includit, & omnis
Iliacos legio tendit munire penates,
Hos inter fremitus, certantumq; ardua regum
Robora pugnaces iactantius armat alumnos
Troia potens: nulloq; locum sperante priorem,
Indigenæ vires cognataq; celsius arma
Consurgunt toto sed Troilus agmine pri[illegible]
Fulmineusq; Hector, par bellis impetus, æ[illegible]
Vulgi tempestas titulis præcellere certant
Et dubia alterno contendit fama fauore.
Cætera fraterni Martis numerosa potestas
Ductu quemq; suo discretis fulminat ausis
Vt quot Priamidas, tot iurent Hectoras esse
Quot Troës, tot Marte pares tibi Troile c[illegible]
Nunc vtinam, quo quisq; animo, quo full[illegible]
Quis membris inscriptus honos, quis pec[illegible]
Extulerit, meminisse queam, vultusq; pe[illegible]
Suscitet eloquij virtus, oculisq; sepulti
Pectoribus viuant scripto præcone tyrann[illegible]
Sic olim positos populis mirantibus offert
Elinguis pictura viros, sic culta profatur
Charta duces: oculis hæc blandior, auribu[illegible]
Celsa duci Priamo latè surgentibus armis
Effulsit roseum ceruix caput, ardua scribur[illegible]
Membra virum, blandoq; genas terrore mi[illegible]
Regius ornat honos: placidæ vox nuncia n[illegible]
Nil tumidum, nil triste sonat, propiorq; pr[illegible]
Mollibus imperijs famulantes instruit aur[illegible]
Hector magnanimum librato culmine p[illegible]
Erigit, intorto candet coma crispa capillo,

complexa caput:blandeq; recisos
(*blesa*)blanda sonos,pernicia membra,
a in ciues,faciem lanugo serenam
us acies obliqua cadentes
pargit partes, semperq; supina
bilem contristat lumine vultum.
,patremq; genis (*vultuq;*) matremq; secuti
mini studio certante Mineruam
hic artes,hic arma fatigat:
Mauors , Helenum demulcet Apollo
spacium surgentes explicat artus,
,ætate puer, nulliq; secundus
rtutis opus,mixtoq; vigore
tres insignit gloria vultus.
ipidus,habiles prolatus in armos,
iat acie Paris,ore serenus,
s,pede præceps,strenuus armis,
scens,frontemq; auctura superbam
nsura genas,in summa recurrens
ve vagans formæ furetur honorem
anq; comam sua detinet auris.
ax,vultu placidus,sermone serenus,
,oculo nigrante venustus,
ius, stabiles libratur in artus
humeris,& lumine grandis.
enui productus corpore,sura
otu facili,quo nemo suorum
osse prior,vel nectere maior.
endit Hecubam decor, ardua pingit
artu species effœta frequenti
oris vteri dispendia sentit.
nil molle monet, nil debile dictat,
s,at miti blanda rigorem
clemens,& ciuibus æqua.
dus,pietas,sensus,pudor,auctiùs ornant
n erectam humeris,visuq; serenam.
oris egressa modum, non cæca futuri,
eti,suspecto crine cruorem
gratq; acie Cassandra micanti.
pulo victore Polyxena vultu
liq; decus speciale meretur
rorum series, ridentis ocelli
de fulta breui,procera venustas
to librans vestigia gressu.
æquat ebur,non lilia colli
itilum pauonis fimbria crinem.
implex,facilis, nil turget herile,
igens, nunquam frustrata petentes.
nat honos Agamemnona, fusa vigorem
ora fouent, vultu præcone potestas
em species armata profatur.
halerant cirrho candente, decora
tas diues,facundia prudens.
uato Menelaum forma venustat
usq; comæ geniale rubentis
ipse actu mentitos iudice crines
us noto, gratusq; merenti.
gnificus,hilaris,plus æquat Achilles
im,animo Gradiuum,Pelea membris:
rum laxatur culmen, in arctos
hos coma myrtea, crinis in armos
oplesq; gradus consurgit in altos.
icie grandi,vernansq; decoris
uio leni,cui cura iuuare
onstare sibi, disponere cunctis.
s discincta iocis,mens ardua,fusi
isis titulos Aiacis opimant.
lamone fatum coma pulla venustat

In torquem collecta leuem,modulata serenis
Lingua sonis,mens fraudis hebes,sed strenua bellis.
Ore hilaris, modiceq; humiles collectus in armos
Dux Ithacus, prudens consultum pendere,gnarus
Obliquare dolos,doctus captare loquendo.
Voce ferox,animo præceps,feruente cerebro,
Audentiq; ira validos quadratur in artus
Tydides,plenisq; meretur Tydea factis,
Sic animo,sic ore fero,sic fulminat armis.
Nestora magnificat morum prudentia, custos
Consilij librata fides,& sobria dandi
Gloria:porrectoq; humeris,senioq; nitenti
Nasi grata minus breuitas incurua sedentis.
Phyllacides vernante gena,candente capillo,
Alite mobilior,Scythica torrentior aura,
Ardua nulla timens , animum non viribus æquans,
Nil graue,nil durum censet,nil linquit inausum.
Ore virum fassus, indignariq; minaces
Suspendens ceruice genas, liuore superbo
Obliquat socios Pyrrhus, scribuntq; ferocem
Ardua membra,teres oculus, proiectior aluus,
Texendis vox ægra sonis,teneroq; laborans
Eloquio lingua blesos frustratur hiatus.
Naupliaden tenui progressum corpore,lenem,
Magnanimum , prudens animi moderatur honestas.
Arduus in saltum pingues demensus in artus,
Crispanti vestit humeros Podalirius vmbra
Cæsaries ceu rufa iacens, patientia supplex,
Vis temerè ausa nihil, pietasq; Machaona pingunt.
Impia præcipitem natura Meriona mergit
Inuidiæ cinctum stimulis,curæq; tenacis
Defessum excubijs, teretes cumulatur in artus
Carnea massa tumens,animiq; ebullit Erinnys,
In caput,in corpus reliquum liuescit inustum
Sanguineis pectus maculis, gena disputat hydris,
Iudicio peiore virens: & mentis anhelas,
(*Incusant*) Accusant furias flammati incendia crinis.
In medium librata statum Briseis heriles
Promit in affectum vultus , notatur in æquos
Planicies crinita sinus, vmbræq; minoris
Delicias oculus iunctos suspendit in artus:
Diuitijs formæ certant insignia morum,
Sobria simplicitas,comis pudor, arida nunquam
Poscenti pietas,& fandi gratia lenis.
Tyndaridis geminis geminum nihil,vnicus ambos
Oris honos ambit,similis flauescit vtrique
Crinis, par hilares augescit risus in orbes:
Æquus membra modus,concordes pectora motus
Conciliant,spirantq; vnum gena,lumina,mores.
Sola pars varijs præsumunt nomina formas
Distinxisse notis,at victor vindice vultu
Eludit dubios error,vocumq; repugnans
Dissidio,alterno confundit nomine nomen.
Inclyta cognatos æquat Spartana Lacones
Vultu,crine,genis:sociæ cunabula stirpis
Par oris testatur honos, at plenius haurit
Sidereum Ledea Iouem, totosq; per artus
Lactea materni spirant mendacia cygni.
Natiuum frons fundit ebur, caput exerit aurum
Æquatis crinale comis,gena candida byssum
Æquat,extra niuem,dens lilia,colla ligustrum
Auris inexpleto crispata volumine,visus
Excubitor,nasusq; vagi venator odoris.
Poscunt alternum titulo certante triumphum.
Productum modicè mentum candescit, & alta
Leniùs vt pressis insidant basia labris,
Parciùs in roseum consurgunt ora tumorem.
Fundit apex humeros, pressum tegit vbera pectus,

Ilia fuccingit leuitas,tractusq; lacertos:
Pes breuis inceffu terram libante fupino
Lafciuum fufpendit iter,curruumq; decora
Mobilitas compto libramine ponderat artus.
Sola fupercilijs labes interflua raris,
Audaci macula tenues difcriminat artus.
At nimis infignes latebras fecretiùs ornat,
Vitalesq; colit thalamos,& digerit vrbem
Interior natura fuam.'cor principe motu
Libratum difponit opus, modulamina linguæ
Limat pulmo loquax,modico difpenfat hiatu
Splen rifum,facili fel caftigatius ira
Vritur,ac teneri fcintillat mollius æquo
Pruritus iecoris meritæq; infignia famæ
Mergens, natiui titulos inceftat amoris.
Hoc monftrum non ales edax non labile faxum,
Non axis torquens,non mendax vicerit vnda.
Cùm bene fracta tepet,moriturq; fepulta libido,
Refpirant plenis incendia priftina fibris.
Sic Helenen totam pars vnica mergit,& ipfum
Excitat in cladem regnis certantibus orbem.
Iam Pandionios collato robore portus
Argiuæ tenuêre rates,fpaciumq; negabat
Terra viris,velis aër,& puppibus æquor,
Quum tandem licitos pofcebant bella meatus,
Et iuffas libare vias,ac Delphica miffum
Fata explorabant,refugasq; euoluere Parcas
Actoride focio Phœbum prælibat Achilles.
Mira fides, quos præcipites in prælia traxit
Impetus,atq; omnis nocuit mora,fponte quietis
Pigrefcunt votis,placideq; oracula pofcunt.
Ægra dolor differt fufpiria.gloria palmam,
Ira minas,hærent fufpenfis agmina bellis.
Expectat antri veniam Mars ipfe loquacis.
O varijs delufa modis gens credula curæ
Gentilis.rifu,an lacrymis,an flente cachinno
Ægypti portenta querar?Memphitica fulcos
Relligio veftit,in cortice marcet in hortis
Crefcit,nunc terra ferpens,nunc aëra fulcans.
Plus errant refponfa tamen,plus fpiritus ille.
Quem miferæ pofcunt animæ, quem nomine pulcro
Præfumunt cenfere deum. At non mugit in antro,
Quem fuus autorem mundus fonat: ifta priorum
Noxia fimplicitas in noftros defluit annos,
Inceftatq; fidem.nam ceu Balearicus augur
Gentiles diftinguit aues, vel voce,vel alis,
Vel geftu vario venturis omina ducens,
Ridentem fic odit anus præfaga foporem,
Sic oris vacui cafum timet: augure plaufu
Pieriæ volucris, aut indice nunciat aure,
Hofpitibus numerum difceffurisve receffum.
Multa quidem captata diu fortuna fecuta
Expedit,infidiansq; hofti malè credula fallit
Pectora,vt in fatuum decliuent pronius vfum.
At melius,ne labe leui mens cafta labaret,
Augurium nefcîffe fuit,veterumq; fepulti
Ceffaffent ritus:quorum decreta fecuti
Graiugenæ fummis oracula Delphica votis
Implorant prior Æacides lictoribus aras
(*Imbuit,&*) Ambit,& has donis tandē folennibus emptas
Inachidis voces pandit venalis Apollo.
Vincitis vltores Danai,graue Marte biluftri
Hæret opus.decimum fequitur victoria bellum.
Talibus Æacides fatis excitus,in omnes
Secretum tripodum focios partitur:& ecce
Teftorides Calcas medijs congreffus in antris,
Concordesq; deos & confona fata reuoluit.
Hic patriæ & proprijs fcitatum oracula regnis

Venerat,hosq; adytis monitus effudit eifde
Numen idem:Non ô fuperis gratiffime vat
Vana petis, dabitur patrijs clementior aër
Sulcis,ieiuni populator Syrius anni
Occidet,& plenis pinguefcent meffibus ag
Tolle moras, te bella vocant,pete Cecropi
Vltrices difpone acies:tibi bellica cedet
Turba manu,Mopfus oculis & pectore Ne
Sera quidem,fæuisq; virum mercanda ruir
Inachidas luftro ditabit palma fecundo.
Ergo hilares focias iungunt in fœdera dex
Æacides Calchasq; pares.quippe altus vtr
Gentis honos, regni æquus apex:at maior
Spirat amor belli,Calchas tranquillior ext
Euoluiffe deos & cœli noffe meatus.
Treis vnit iurata fides, confortia prima
Tertius auget amor, nec iam partitus amic
Inuidet Actorides,fed pontum(*lætior*)leni
Et reducem torquet focio Calchante carir
Vt tripodum vulgata fides per caftra,pe
Per puppes,certo iam claruit indice,cunć
Bella iuuant,cunctis iam pulcrum vincere
Marte frui:munit eques armis,nauta ceru
Ciuis meffe rates pauci quos debile pect
Mens plebeia,iacens animus,nefcire triu
Iuffit,& abiecti merfit caligine fati,
Aut acies metuunt,aut lentè vincere dan
Longa decennalis menfi difpendia belli,
Quum cafus cedant varij,cùm prælia null
Sanguine cum multo paucorum gloria vi
Hos tamen hos etiam regum reuerentia
Et paffura pares confors vicinia motus.
Ergo animos hebetes mendax audaci
Diffimulat,clamorq; minax defpumat in
Haud mora, corripiunt claffes, his pend
Dextra finus, ceruix alios defixa fatigat
In fluctus latura rates,hi robore textas
Ædificant in tranftra vias,mordacis hab
Nexibus indulgent alij, laxantq; carinas
Quum fubitò egreffos inopino turbine t
Nimborum pincerna Notus : noxq; imb
Ebria tela,viros,puppes,humentibus vn
Inuoluit,cogitq; ipfos dubitare magiftro
Errat cæca freti claffis,folitosq; procella
Egreffus obiecta negat,fluitantia pinum
Percellunt mediam repetito verbere vel
Primus vt à prora furgentes confpicit
Teftorides,fruftraq; duces contendere.
Præfago iubet ore fequi nolentibus auft
Cedere,& armatos ordiri ex Aulide curf
Parent Æolios nutus vatemq; fecuti
Graiugenæ,& flexis repetentes Aulida(
Montiuagæ Phœbes pacem implorantil
Conciliant, largoq; exorant thure meatu
Ilicet irato bibulæ Tamanthidos arcu
Cœruleum (*mutante*) mirante iubar,vent
In rifum redeunte polo deterfa mereatur
Iuno Iouem,atq; hilari folatur flentia vult
Nubila, profcriptoq; Noto, leniq; fufurr
Dante vias,maiora petit fufpiria claffis.
Ergo deûm nutu libratis flatibus vfa
Euboicas numerofa ratis defcendit in vn
Confumptura fretum, totum fub puppib
Ire ftupet,certat perplexis nauita remis
Quis prior,& iunctis confligunt ictibus
Sic geminas miratus Athos Xerfeius vir
Ignotum velis texit mare,fic tua fyluæ
Voce potens Orpheu modulantia plectr

ngis clausêre amplexibus agros,
dijs ſpaciantur aquis, ſecuraq; fandi
; pelagi non inuidet æſtus,
legens Philoctetes præuius æquor,
paſſi ſyrtes, his hæſimus vndis,
; tulimus ſcopulos, Phrixea ſecuti,
aniacis domus hæc, Thracenſibus illa,
hæc Naxos. ſic cuncta rogantibus heros
noſcens veteris veſtigia curſus
ias: ſic quæ ſubeunda, magiſtrat:
a, docet: quum tandem hoſtilis arena
nio, ſæuis clangoribus vrunt
is impingunt littora contis.
effuſo per caſtra, per arma tumultu,
pulantur opes, & proxima ponto
danij titulo malè tuta tyranni.
meſtis ſpolijs & diuite præda,
inopes flamma victrice penates,
petunt: & quas fecêre fauillas
; gaudent per cœrula velis.
Tenedos grauiores militis iras,
equeſta faces, non rapta metalli
l prorſus gladij conſumpta furore
emit iugulum puer enſibus affert
tremulumq; ſenex, & tyro comantem,
ſtrepitu ſedet expectare ſepulto
ſa ducis; Calydonius heros
ocerum ſocio legatus Vlyſſe
ui dicta ferat, qui pace ſequeſtra
m; Spartæ ſpolium, raptamq; repoſcat.
Eacidem ſtimulantibus excitat auſis
nguere animus furor intima pulſat
eſidem mens arguit effera dextram.
dio ſimilis præconia famæ
fectans, it iuncto robore Mœſos
agros: venientia bella Caycus
voces cantu ſtridente remiſſas
nnus olor: peregrinum Naiades hoſtem
idiſſe timent, tutaſq; ſub vndis
crymas: pecudum laſciuia ceſſat,
aminus & floris, & amnis, & vmbræ,
ox vrbes, fluuios, & pabula turbat
apitur quicquid vel dulce, vel vſu
vel Marte iuuans, vel pace decorum.
ga queſta boues, fugiente colono
irantur opus, mirantur abactum
em: quacunq; vagum fert impetus hoſtem,
, ſulci, ſyluæ teſtantur Achillem.
iras poſtquam bella increbreſcere ſentit,
eratus opes, & numina ruris
ceſsiſſe nouam, parat arma, cohortes
otis occurrit viribus hoſti.
olata nouæ præconia palmæ
rijs intentas raptibus alas
oſtilemq; addens in verba cachinnum,
efenſor adeſt: nec plura, feroxq;
iectum nimbis torrentior hoſtem,
is medios, proſtratamq; impete primo
o victore aciem. res plena ſtupore,
t, ſoluſq; fugat: ſic igne triſulco
percuſſa domus, pars ætheris iram
cunctos ſpargit ſua fulmina terror.
diræ furijs exterrita dextræ
dat terga viro. fugientia primus
rendit curru veſtigia regis
uippe æris apex radiantis inertes
lebras. ô noxia gloria rerum:
ſ fatis adimit fuga, notus in auro
Dux timet, & vitæ diſcrimina ditia geſtans,
Cùm vellet latuiſſe, perit. iam ſæua cruores
Haſta alias hauſura fluit, primuſq; tepebat
Mucro, cùm parma repetitum Telephus ictu n
Depulit obiecta, dextramq; eluſit inanem.
Miſſilis innocui mixta pudor aſperat ira
Æaciden, frendet, atq; igneſcentia torquens
Lumina: Túne meos (ait) auſus fallere niſus,
Et ſteriles quaſſare minas? ſic fatus in ipſum
Vibraſſet iaculum, timido cùm Telephus ore,
Heu parce, exclamat: procul hæc fortiſſime gentis
Myrmidonum, auertant ſuperi probra: túne bis vllum
Percuties hoſtem? quiſquis vel ſenſit Achillem,
Sufficiat cecidiſſe ſemel: tua fulmina paſſus,
Alterius non mortis eget: cur torua minaris?
Non tegimus, meruitq; tamen, ſcis ipſe tumultus
Et Diomedæi furias gregis. atra nefandi
Septa ducis, longis hominum ſatiata ruinis,
Herculea cecidêre manu: ſtratoq; tyranno
Tutior in patriam reducem Teuthranta regreſſus
Poſt crebras acies & equorum bella recepit
Ipſe triumphanti ſatus Hercule, Mœſa ſubiſſe
Regna ducisq; hoſpes blandos coluiſſe penates
Gratulor, ac memini gratus: ſed dicere longum
Quæ mecum geſſit, patris memor hinc mihi lapſum
Erigere, & gladios tutari cura timentem,
Et tardum veniſſe pudet, quin Martia magnum
Si manus Æaciden vt non ſenſura fatiget
Membra trahit, faciliq; animo noua ſuadet Erinnys
Vltra velle nihil, nil citra poſſe, ferendum eſt,
(*Credimus,*) Cedimus, hoſq; artus gelidos, hęc redd imus
Vltrici calcanda rotæ. ſic fatus, in altum (exta
Sublato clypeo, pauidè tamen, vltima queſtum
Fata ducem monſtrat, friget cruor, oraq; pallent
Eluctante anima tandem miſeratur Achilles,
Agnoſcitq; manum. ſic multa fera furorem
Temperat, & pœnis tandem ſatiata ſupremis
Illaudata feros differt clementia motus.

At Teuthras vbi dura ægris inſidere fibris
Altiùs, & certam minitantia vulnera mortem
Sentit: Habe Mœſos, inquit, te Telephe noſter
Poſcit honos, quis enim propior, quis dignior hæres?
Me tuus Alcides Thracenſi vrgente tyranno
Edomitis abſoluit equis, ſceptriq; quietem
Sanxit, & armatos in pacem reddidit annos.
His meritis tibi regna damus, quæ perfida fati
Ira negat prædata mihi te lenius aſtrum
In ſenium feroſq; dies & ſumma reſeruet
Tempora, regno hilarem. vix hæc & frigida feſſis
Atropos inſerpit labris, turbata rigeſcunt
Lumina, hebent ſenſus, viuoq; exuta calore
Membra gelu letale ſubit: mens libera tandem
Euolat, & ſocios redit inſpectura Triones.

Telephus vt vacuos ſpiranti ſanguine vultus
Conſpicit, effuſo miſeranda in vulnera fletu
Funus herile ſtruit quicquid vel mulcet odore,
Vel virtute ligat neruos, artuſq; fluentes
Continet, aggeritur buſto. compeſcit hiantem
Dextra premens ictum, fluxum domat arcta cruorem
Faſcia, & obſtruſos fruſtra negat ire meatus.

Regia conſpicuis moles inſcripta figuris,
Exceptura ducem, ſenis effulta columnis
Tollitur, electro vernat baſis, arduus auro
Ardet apex, radioq; ſtylus candeſcit eburno.
His excepta ſilex artus clauſura verendos
Iaſpide veſtitur. gemmæ quas littoris Indi
Diues arena gerit, aurum quod parturit Hermus,
In varias viuunt ſpecies, ditiq; decorum

Materiæ contendit opus. quod nobile ductor,
Quod clarum gessit, ars explicat, ardua pandit
Moles, & totum reserat sculptura tyrannum.
Prima ducis facies nascenti vagit in ære
Sidonijs variata togis, cunalis in altum
Surgit honos trepidæ circum nutrixq; parensq;
Alterno teneros demulcent vbere fletus.
Proxima lasciuis inhians discursibus ætas
Nunc labente pila, nunc se voluente fatigat
Buxo, nunc arcu credas curuata coire
Cornua, & excussam neruo stridére sagittam.
Tertia magnanimi loquitur primordia regis
Accingens pictura virum, regale verendas
Accendit diadema comas, sublime sedentem
Fulcit ebur, sceptroq; manus radiante superbit.
Ipse noua vultum pictus lanugine, regni
Maturum dispensat opus, belloq; togaq;
Alternus, rerum vario poscente meatu,
Commodat aut fremitus armis, aut ocia paci.
In serum perducta senem pars vltima canos
Colligit, & raris fulcantur tempora rugis
Progressos testata dies: procul exitus æui,
Mors longè, & Lachesi stamen vitale ministrat
Nondum fessa soror. at fato maior Erinnys
Præcipitat festinat ducem. tres ære propinquo
Hærent, irata Pelides fronte, precanti
Telephus, exanimi Teuthras. pallere videres
Ora, genas, aurumq; mori, cruor altus in auras
Exilit, & minio rorant tabulata fluenti.
Hæc super exiguo breuiter collecta sigillo
Fata viri, quis regis honos, quis funeris autor,
Quod fatum, quæ causa, patentq; hoc singula scripto:
Dux Teuthras Mœsis, decus aruis, passus A[chilli]
Ense necem sensit, sceptri defensor auiti.
Postquam busta ducis nigro deplanxit h[onore]
Fida manus, mœstaq; vlulatum voce quieuit,
Supremo iam fine vale, redeuntia ducit
Agmina Pelides, vrbes inuitus amicas
Telephus & socios recturus linquitur agro
Ipse quidem plus pace acies, minus ocia be[llis]
Poscat, & armatæ malit discrimina vitæ,
Spe palmæ. at populi dilecto principe nudi
Mœrentes vicêre preces, vt regis iniret
Excubias, molemq; datam: monet ipse futu[ri]
Prouidus Æacides cultis insidere regnis,
In sulcos laxare solum, producere fruges,
Et missa socias solari messe cohortes.
Sic paribus vincet titulis, cùm ad prælia do[...]
Ille dies, ipsiq; manus. hæc fatus Achilles
Ad Danaos maturat iter, sed venerat antè
Dux Ithacus bellum referens, pacemq; ne[...]
Nunciat, ægrescunt indignanturq; Pelasgi,
Bella petunt, hæsisse dolent, & frondibus h[...]
Palladijs tentasse pudet. iam libera maior
Laxat frena furor, stimulat Bellona volente[s]
Mars cogit dubios, lugens per castra furen[...]
Interpres animi clamor tonat, arma capessu[nt]
Arma fremunt, augent lituiq; tubæq; tumu[ltum]
Et responsuris inuitant vocibus Echo.
Isset in Iliacos classis Pelopeia portus
Non expectata venia ducis. at nocituras
Nox nectit vicina moras, humilemq; sopor[e]
Decrepitus Titana dies, & anhela sub vnda
Admittunt radios Atlantia littora fessos.

LIBRI QVARTI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER QVINTVS.

HYPOTHESIS.

Prælia sub Priamo, sub rege Agamemnone Quintus
Conuocat, & primò cadit audax Protesilaus,
Patroclusq; armis mendax, & Merion acer.
Tum Paris aggreditur, Spartæ cum rege [...]
Et latus Hectoreum Pelides perforat hast[a]

ARDVA iam medium pulsans Latonia cœlum
Noctiuagos librabat equos, somnoq; profun-
Exarmata quies facilè spôdebat ituris (do
Portum, suadebatq; dolos dux ille Pelasgis,
Nocturnum disponit iter. non verbere pontus
Erigitur, non voce sonat, iussosq; silere
Sulcat inoffensos tacito sub remige fluctus
Incessum furata ratis sic cæde suorum
Exigua, innocuum lucrari fortè triumphum
Graiugenis fortuna dabas: at Martia Naupli
Proles erubuit fraudes, & furta negauit.
Vltimus hic Danaûm ter dena classe secutus
Signa ducum, longaq; exustus febre, moratas
Inachidis excusat opes, seq; obice morbi
Tentum, quàm primùm licuit venisse fatetur.
Hanc ipsa ad vocem facies facit, aspera passo
Coniurat pallor, & vultu teste merentur
Verba fidem: at sospes animus, nulloq; dolore
Fractior, imbelles artus neruosq; negantes
Exigit, & Martem manifestum suadet Achiuis.
Ocyus audentem virtus animatur in iram,
Iamq; dolis vicisse negant. sua quælibet angit
Gloria, qui iaculis longè, qui comminus ense,
Qui pede, qui curru fidit, vt classe mereri
Promptior, agnosci petit, expectatq; videntem
Percussura manus, & si quid nobile possit,
In tenebris sepelire pudet. sic Martia pube[s]
Mutatis hæret animis, longiq; saporis
Impatiens noctem vigiles expendit in vsus
In somnum non fracta leuem, seseq; viciss[im]
Excitat: hi tensos librant in bella lacertos,
Intenduntq; gradus, pugiles pars plurima v[...]
Exertat, partem vestis furatur ahena
In summos perducta pedes, ac deniq; iussi
Armantur pariter galea caput, ægide pectu[s]
Ense latus, pharetris humeros, & stipite de[...]
His instructa fremit in lucem turba, moran[...]
Vix passura diem. noctis dispendia damnan[t]
Et Venerem Tithone tuam, cùm præuia [...]
Amplexu gelido & sterili tardetur amore.
Vota virûm valuisse putes, intensior orbe[m]
Spiritus astriferum torquet, semperq; neg[...]
Elidens modulis stupidas nouus impetus a[...]
Phœbeum maturat iter. sensêre Pelasgi,
Sensit & ipse ducum princeps Argæus Atri[des]
Aduentare diem. mox nectens ordine pup[pes]
In medijs alnosq; breues & vela minora
Claudit aquis: at turrigeras pelagiq; potent[...]
Et bellare auidas primos disponit in ictus.
Cumq; metu prædone animi perculsa labar[...]

horrorem præſens inſtantia Martis
ıx orſa mouet, quis integrat iras,
firmat animos, & roborat auſus.
)anai, non nectere verba neceſſe
mulare preces:ſeſe excitat vltro
ıiſquis pauidus, timor obſtruit aures,
mens tarda negat. quin aſpera rerum
neminiſſe foret,ſibi publica bellum
patimur cuncti, nec ſola maritos
taceo veniales hoſpitis auſus,
ædonis opus,nec numina læſa
at ſolus in noſtras ſufficit iras
æ pacis rigor. hæccine regum
clara fides? ô barbara verè
nploq; carens & cognita nulli
iſnam nudæ clauſiſſet arenæ
ıiſeris,quos obuia Scylla,ſecuta
io fregit Thetys hoſpita fluctu?
elamonq; illic,genitusq; tonante
iades, & quos habuiſſe ſuperſtes
et auos:minus haud tamen auſa profana
euitq; deos,generoſq; deorum
ıec ſe lenta Tyrinthius ira
ltus,paucis in bella ſecutis
t,redijt: bellum Hercule nullo
nullum ſenſit prior hoſtis Achillem.
iles animos cognoſcere certum
auſus,dignetur nemo priorem
quiſq; parem, quare inclyta pubes
nbellem gladijs vltoribus hoſtem,
uro deos,facilem ſine Marte triumphum,
ueror:quid virtus alta,quid arma
ıdabunt omnes,& pectora nullus.
viri pœnas ſoluiſſe tyrannum
idit non exorabilis hoſtis,
reſt hoſpes: violentior ille,
dios igitur nec tela recondas
rum quiſquis commertia quiſquis
oros(*caſtoſq; impunè ſopores*)caſtaſq; impunè ſo-
rus curat. quid plura? voluntas (rores
ectum cauſas habet. ite volentes,
es nullæ, nulla arma morentur:
uina fregit Tyrinthius alno,
lcate manu. ſic fatur,& ortum
roſcripta diem,periuraq; labi
ıros vigiles properantior axes
etiam lentas cauſantur habenas
roluiq; rogant intenſius orbem.
tus velox,& veſpera nulla,
i Solis rota præuenit ignes.
is grato lux omine firmet Achiuos,
Titana rubor, non pallor Eous
o,qualiq; in luce ſuperbit,
be dies & ſe confractior vmbra
num. tali pater ore ſerenos
us,miratur Achæa iuuentus,
n: Superiſne manus & tela negemus
cat ecce deus,Sol lætus anhelis
Neptunus aquas ac peruia mollit
o equidem,vires à gentibus iſtis,
o poſcunt ex hoſte triumphum.
exclamant Danai,totoq; reſultat
freto. non ſic inſibilat Auſter
ybernis,non tanto verna fragore
cipitant montes,non flumina cautes.
liacæ cuſtos Tritonidis Aſtur
ıtes,celeriq; incerta per vrbem
iens veſtigia,nunciat arma,

Arma iterat. Quonam vſq; viri torpebitis? inquit.
Ecce hoſtes,vidi ratibus tectum mare,iamq;
Littus habent. querulas tollit plebs credula voces,
Ac pueri lacrymis matres & voce ſecuti
Contendunt, gemitusq; æquant, acuuntq; tumultum,
Hector vt Europam totis adnare carinis
Audijt,extimuit paulùm: mox mente reducta
Colligit in vires animum,ſeſeq;, quòd ardens
Auſa fugam virtus,peregrino pulſa timore
Ceſſerit,incuſat:rapit ilicet arma, nec agmen
Expectat, ſolusq; effracto cardine, ſolus
Euolat:exiliunt pariter, longeq; ſecuti
Stipantur Phrygij , ſæuos diffibulat vrbem
Murus in egreſſus aut vix iter vnda meantum
Expedit anguſtum tot millibus arua ſecundis
Troilus anticipat ſpacijs, hos tertius acer
Æquat Alexander,reliquos fert impetus idem,
Sed minor aut pedibus virtus, aut curribus ardor,
Primus vt Argolicos tonſis certantibus Hector
Denſius allabi cernit, Quonam impetus? inquit.
Siſtite Tantalidæ,medijs concurrimus vndis,
Tutores habet vnda ſuos. Sic fatus, anhelos
In fluctus admittit equos, propiusq; minantem
Phillacidæ puppim torta tranſuerberat haſta,
Affigitq; Lycum clauo, paucisq; cachinnum
Aſperat,I pelago tutus,non te æquor & Eurus
Excutient,ſtabili pinum moderabere dextra,
Phaſiacas dum quæris opes. turbantur Achiui,
Intendunt animos Phrygij, ferit aſtra tumultus
Diſſonus:aſt Echo dedignans barbara Græcum,
Frangit inexpletas iterato murmure voces.
Ocyus Hyſiphides vacuas rectoris habenas
Intuitus,ſubit ipſe,& toto robore pinum
Præcipitat:volat illa,& ſeſe infringit arenis
Iratæ ſimilis,ac ſicco naufraga portu
Explicat Hemonidas. mox cum periura teneret
Littora,& inuiſas primus calcaret arenas,
Protheſilaus, ait, Iter hac, hac ibimus(inquit)
O' ſocij,non tota Phrygum quam poſcimus Ide,
Communes partimur agros hæc fatus,in enſes
Irruit,& qua acies inſtat denſiſſima,durum
Extorquet violentus iter: treis littoris Indi,
Quinq; Arabes, ſeptem Nabathæę gentis alumnos
Conſumit victrice manu. dabat obuia Phorbas
Pectora,& intenta veniebat turbidus haſta.
At ferus Hyſiphides præciſo ſtipite ferrum
Decutit,ac maculis ruptis & caſſide fracta,
Pectora diuiduo perducit in ilia telum.
Stabat in occurſu pelagi Chaldæus Orontes,
Dumq; rates inhibere parat ſuſpenſus in ictum,
Fallit arena pedes, & inanes excipit auſus
Præcipitem merſura Thetys. premit Inacha pubes
Deſuper,ille pauens in gyros brachia ſpargit,
In medijs ſe librat aquis,nunc exerit vltro,
Nunc caput immergit pelago, varioq; timore
Aut longos hauſtus aut tela prementia vitat.
Tandem dum fluctus grauior rimatur opacos,
Incidit in puppes,frontemq; infigitur vncis.
Acrius incumbunt Phrygij,contrà ira furentes
Et pudor Argolicos armat, nunc littora perdunt,
Nunc dubiam lucrantur humum, bibit vnda cruorem
Alternum at Phrygio Græcus ſociare ſuperbit.
Emicat immodicus animi metuensq; priorem
Solus in extremum iamiam proruperat agmen
Turbidus Hyſiphides: populum vaga turba ſecutum,
Non vnam ſæuire manum creditq; pauetq;,
Ceu Mars ipſe premat. acies præuectus vtraſq;
Liquerat,ardebatq; arces calcare relicti

Con-

Contemptor belli.sed anhelo feruidus Hector
Obijcitur: Quónam vsq;? hic terminus,inquit,& ensem
Nudat atrox,conuinq; nihil tutante pyropo
In pectus consedit ebur:mox intonat orsis,
Quisquis es,i felix, reliquisq; superbior vmbris
Hectorea mactate manu.ruit vnicus ille
Laodomia tuus,! fidæq; oblitus amantis
Non timidas in bella preces,non mollia iussa
Pertulerat:primos teneri respectus amoris
Cessit ad armorum fremitus.at nescia fati
Hemonis absentem suspirat mœsta maritum,
Et non sensuros vultus premit,oscula figens
Cerea. difficilesq; deos in vota fatigat
Nequicquam iacet ille quidem, lapsusq; iugales
Impedit, & curru non agnoscente fatiscit.
Hunc vbi præcipitem volui videre Pelasgi,
Pennificat formido gradus, stimulatq; volucres
Ire pedes:cunctis iter est ad littora longum,
Et tardum repetisse rates.At fulminis instar
Prosilit Æacides,& formidabile frendens,
Proh pudor Inachidæ,vix dum præsensimus hostes,
Et iam terga damus,inquit:syluæq; trabalis
Robur,in obliquas quæ carbasa porrigit auras,
Corripit,atq; iterat, Nunc ô nunc nemo sequatur,
Solus eam,vincam solus.fugit ilicet omnis
Turba Phrygum:non arua modò,non littora nudant,
Sed quicquid pontum Phrygiasq; interiacet arces,
Accessu vacuo Danais patet vltimus Hector
Tanquam instans cedit, indignatusq; moranti
Arua legit gressu. cogit moderantius ipse
Æacides flectitq; gradum,& quia neuter in armis
Dissimilem sperat,hærent,audentq; pauentq;,
Alternoq; truces obliquant lumine vultus.
Ilicet in patulos acies diffunditur agros
Argolica, & quo castra situ,quo milite tuta,
Qui teneant portus,belli moderator Atrides
Digerit.ille iterum raptis ad classica turmis
Orditur pugnas,iamq; æmula prodit in arua
Bellatura cohors:contrà(sic impetus vrget)
Non defensuri properant Phryges,atq; ope spreta
Quam turres muriq; dabant, sese hostibus vltrò
Dardanidûm pubes æquat,bellumq; lacessit
Ipsa prior,nulli iam responsura vocanti.
Vt sibi distitijs acies vicina propinquis
Et campo propiore stetit,non ignibus Æthna
Ruptis,non geminis Isthmos lacerata procellis,
Non sic Hippotades antris fremit. omnibus ausus
Auget,& accendit iram fragor:improba nullum
Frustratur belli virtus.auriga iugales,
Seq; pedes stimulat iam dextras vndiq; miscent,
Et quærit sibi quisq; parem:sæpe impare pugna
Aut vni plures,aut pluribus obuiat vnus.
Aspera iam cunctis calet ira,bipennibus enses
Contendunt,hastæ iaculis,glandesq; sagittis.
Ecce Meneciades Chironis cura secunda,
Alter amor,similemq; animis indutus Achillem,
Prosilit in medios.stabant tres pectore iuncto,
Aptabantq; manus in vulnera præuenit ausus
Impactis Patroclus equis,vmbone Diarcem,
Hysiphilum curru proturbans,Hyphiton ense.
Hector in obliquas reuocato lumine turmas,
Indignans cecidisse Phryges,ruit impiger hastam
Fulmineam quatiens iuuenemq; * *
Vectori collidit equo,consuta regenti
Membra refert sonipes.at festinantior instat
Priamides,prensoq; iugo violentus in auras
Contorquet plenum galea caput ipsa supremis
Vox nondum defuncta sonis,exile susurrat,

Vltor vbi Æacides? tandem super agmina lo[...]
Labitur in Dorylam cassis,reliquoq; potitus
Corpore Priamides,spolijs auroq; superbus
Isset:at audentem contrè ire Merione præc[...]
Persequitur.tuq; & vita spoliabere & armis,
Quisquis es,exclamat:sed cumq; post vulne[...]
Incubuisset ouans rapturus opima,Menest[...]
Aduolat,& socias animo indignante ruinas
Hectoreum ferit ense femur.fremit inscius [...]
Nec dolor in sensum vires habet.ac iuga sp[...]
Crurum tincta notis,dubius tamen vnde,s[...]
Fluxerit an cædis Danaæ cruor,emicat axe
Infensus,poscitq; faces, atq; hoste repulso
Igne rates populante premit.subit obuius [...]
Iam tandem erumpens,& apertis Hectora [...]
Irato mucrone petit.trux ridet Erinnys,
Cognatum lucrata nefas.at concita cæcos
Errores aperit pietas, nec passa furentes
Communes declarat auos illi arma facesq;
Sponte relicturi,galeas ad mutua laxant
Oscula mutatisq; petunt tentoria parmis.
Interea stragis sociæ concessa sepulcris
Pax erat.Æacides cæsum lugere sodalem,
Hemonij Hysiphidem,te Creta paterna [...]
Quisq; suos.iamq; in geminos processerat [...]
Fœdus:at in tanta populus quam sanxit v[...]
Pace,alia Inachios turbat discordia reges,
Et regni dubium culmen quatit altera sem[...]
Iura premens Liuor,& nil insigne cupido
In socios cessisse ferens,coguntq; premun[...]
Naupliadam.ille queri,cæcis quod nutet [...]
Imperium,quòd non tantis inscitia curis
Plisthinia accedat,quòd bellis segnior vsus,
Quodq; alio miles egeat duce singula tex[...]
Obliquat proprium meriti decus,arma pa[...]
Excubias,consulta,fidem:sic anxius ambi[...]
Imperium,cæcus nimium,cui sola iubenc[...]
Gloria,& innumeræ veniant cum princip[...]
Dissensu vario certat fauor.his noua semp[...]
Grata magis,veterisq; iugi fastigia tolli
Clamant:ast alijs notos mutasse molestum
Et longum didicisse nouos sententia non[...]
Certa ducum,redeunt enses,& pace sepul[...]
Arma iterum rapiunt:coniectis vndiq; sig[...]
Collidit Bellona viros,hinc Troilus auda[...]
Fulmineusq; Hector, & formidandus in a[...]
Æneas:proles contrà suspecta tonanti
Æacides, gemini Atridæ,Calydonis alum[...]
Certantes acuunt iras.sic auster in Arcton
Irruit,in Zephyros Eurus,sic Æolus arm[...]
Hybernas acies,Æthnæaq; fulmina vincit
Hector continuò treis fundit Marte, Boës[...]
Saxis,Archilochum gladio,Prothenora te[...]
Indignata ducum virtus coit omnis in vn[...]
Vnum omnes contisq; premunt,gladijsq;[...]
Et quicquid cupidis, Mars vsu, Mulcibe[...]
Ingessit fatis.cumulant,tortoris Iberi
Iactus,insidias Parthi,libramina Daci.
Ille,velut Siculis insurgens vmbo procelli[...]
Instantesq; premit,atq; iras ridet inanes.
Parte alia Paridem Phrygios in bella vo[...]
Infestat Menelaus agens,paucisq; profatu[...]
Increpat:Agnoscisne hospes? reminiscere[...]
Spartanos coluisse lares:ad mutua veni
Hospitia,heus agê redde vices,duc Perga[...]
Si qua domi rapienda tibi. quónam vsq; m[...]
Iunge manus num terga paras? Ille arte C[...]
Fretus, Icirea delibat cuspide frontem

q; addit,I nunc,accedo petitis:
n visure,veni.crudescit in iram
non sic frendunt rapta vbera tigres
cythiciq; sues,Mauriq; leones,
socias Aiax Locrensis in iras,
ducem. Iouis igne citatius ambo
spargunt) rumpunt turbá, mediosq; per enses
prior alipedes Menelaus ituros
rensisq; iubis. Simul ibimus,inquit,
oia procul.dixitq;,& stare negantes
pingit equos.pallere videres
, cùm iam celeres moderatus habenas
st,parmamq; comes Cythereius heros
ptumq; hosti Troiamq; reductum
alamis,& bellis mollibus aptat.
ris,sic terga paras? sic prælia linquis
ignaue tuos? at Martius Hector
ies & bella vicaria tractans,
terimit,fugat, indefessaq; mutat
q; potens & ad omnes integer ictus.
comenes iaculos, sude Schedius, ense
)orius conto, Polyxenus arcu,
(*socium*) saxo Palamenen, Opistriphon axe
eptem mortes manus explicat vna.
imachus Phegiæ latus,at ferienti
imens, victor dat terga fugacem
is,& arundinis arte secutus
xæ(Morière)immurmurat auri.
Æacides dextra stomachante Sileum
q; metit, fatis Eufenius hisdem
unt, teq; ô Xanthippe metenti
ium letho dedit atq; ita cedes
nc inde pares,& funera librant.
golicas ferro pupulante cateruas
bat miles, sociosq; superstes
m turba suos:cum tempore rapto
nans, acies Agamemno labantes
rtatur,iubet, instruit,atq; obit omnes
limis equo, citiusq; futuras
es: nec enim Mœsas armare cohortes
plenas Danais dare differet alnos.
præcipitem faciles repetisse tumultum
gent omnes: iam quærere longum
,tardumq; dari:manus omnis in hostem
nulli furit irrita gaudia Martis
iciasq; truces,efferuere passim
uit huic in vultus pulchra genarum
nento hic linguaq; & nare recisa
erit rictus,his auris adempta,
is nutat humerus,pars viscera lapsa
nanibus nitens sese eripit hosti.
n largus stagnat cruor. inde relicti
surgunt trunci,currusq; retardant.
ernis niuibus.nec grandine verna,
astus Symois Thaumantidos arcu
atur aquas, & sanguine rapto
dit in pelagus.venientia Triton
pallens horret Thetys,omnia lustrat,
umbit,centenaq; millia voluit;
tum totiens lucratur Achillem.
occiduum Phœbus iubar,astra vicissim
,lucemq; stupentibus vmbris
pigêre diem:consulta vocati
uêre duces,iamq; ibat Vlysses
nte gradus Priamoq; ferebat
vulgiq; preces. videt Inacha longè
,creditq; dolos:mox acer ab ipsis
ijs,&,Quò properabitis? inquit.

State viri contrà pacémne huc fertis an arma?
Illi Palladia legatos arbore pandunt,
Exorantq; aditus:iam regis copia, iam res
Edita iam redeunt, treis suspenduntur in annos
Dextris bella datis.at fœdera Martius Hector
Incusat, pacisq; moras, fractisq; nouandas
Inachidis tanto coniectat tempore vires.
Incutiunt alias cunctis belli ocia curas,
Hi muris illi castris, vtriq; sepulchris
Inuigilant. vix flore solum laxauerat æstas
Tertia,desueti rabida in discrimina campi
Prosiliunt hinc inde duces.rotat efferus ensem
Hector,& ingentes animos fortuna ministrat
Supremos speculata dies,obitusq; decoros
Factis illustrat insignibus Antiphus antè,
Pòst Philibus clausêre virum,libratur vtriq;
Fraxinus, & medium suspendunt Hectora at ille
Obliquam reuocans hastam, sic excipit ambos,
Lugeat vt primus oculos,cerebrumq; secundus.
Euphorbum premit Æacides, dumq; ille recedens
Hastile incussum dextra obnitente retardat,
In turbam offendit, sociumq; Lycaona præceps
Obruit:insequitur victor,prolapsaq; transit
Pectora, consortes mittens ad tartara manes.

Troilus Ideam rapiens per prælia clauam,
Myrmidonas septem solo consumit in ictu,
Atq; alios septem,si septem forte fuissent,
Proturbasset agens, ipsumq; ardebat Achillem
Ferre manus contra: sed tot centena cadentum
Millia,tam varios gemitus, tam dissona fata
Indoluit Phœbus,celeresq; immersit habenas
Mœstior,& subitis conterruit agmina bellis.
Nox erat,& longo defessum Marte iacebat
Andromache complexa virum, cumq; aspera belli
Quæsisset, gens vtra prior,quæ nomina regum,
Qui vultus, quid Dardanidæ,quid gesserit ipse
Egregium, passúsne metus, sopita marito
Incubat, & primi nebula cessante soporis
In veras matura quies purgata figuras
Dira monet. Stabat thalamis iunctissima laurus,
Secretos amplexa lares: inimica securis
Hanc à stirpe metit,rorantes sanguine rami
In stratum geniale cadunt.plura ingerit horrens
Monstra sopor: iacet interdum sine coniuge,toto
Fusa thoro,nudos rursus videt oris hiatus
Sanguineos fœdare sinus. Tandem ægra soporem
Rumpit,& horrendis iterat clamoribus,Hector,
Hector vbi? timidaq; manu scrutata cubile
Ingeminat,Meus hicne meus? lenire pauores
Ille,& adhuc segnes paulatim demere somnos
Cœperat illa fidem visis nunc credula donat,
Nunc negat,amissumq; putans complexa maritum,
Omnia certa timet,& nil tamen ausa fateri
Armatum prohibere parat:muliebribus ille
Nil monitis motus,timidi præsagia sexus
Spernit,& impatiens bellantibus acer abesse
Poscit equos:tunc verò amens:tunc anxia vocem
Tollit, & occursus omnes rogat, exit & intrat
Incerta, ac paruum matris lamenta stupentem
Astyanacta trahens,calcandum in limine patri
Obijcit.induerat galeam,curruq; sedebat
Celsior:Andromache Priamo prænuncia clamat,
Heu morimur,succurre pater.vix principe iussus
Tandem hæret patiturq; moras,moderante cateruas
Memnone: sed nusquam Phrygia sub casside viso
Hectore mens Danais maior,fiducia maior,
Maior in arma manus,maiorq; licentia campi
Audaces proferre gradus;iam Pergama iuxta

Effu-

Effugiunt Phryges,exclamant matresq; senesq;
Queis pulcrum vel triste fuit de mœnibus arma
Conspicere, & miseris quatiunt vlulatibus vrbem
Hector in Andromachen oculorum fulmina torquens
Ergo iterum prohibebis? ait:stimulisq; iugales
Præcipitat. non sic Ossæa per ardua Mauors
Armigero terrore ruit,mucrone Gelonos
Fracturus . vel falce Getas, vel cuspide Thraces.
Illum vbi fraxineum rapientem in prælia telum
Agnouêre duces,dant illico terga,retroq;
Suadet iter custos animæ timor: at ferus Hector
Anticipat celeri fugientia pectora cursu,
In terga irasci spernens,teloq; trabali
Hydomenea petit, cui strage Leontius æqua
Concidit.at Sthelenus fugiens,atq; Hysidus instans,
Spiranti certam referunt in vulnere mortem.
Vltimus Hectoreum Polybetes senserat ensem
Altiùs impressum iugulo,non defuit augens
Supremam fortuna manum,transegerat armos
Armaq; & in geminos discreto corpore truncos
Solus inoffensus clypeus restabat,& illum
Dum victor mutare parat, læuamq; superbus
Argolica Iunone onerat,fremit acrius illa
Marte suo, facibusq; Iouis: sic pronus in iram
Sexus,sic priscus suadet dolor.excitat ergo
Æaciden.non ille quidem certamine,tanto
Tentasset conferre viro,sed Iuno negantem
Sollicitat,stimulat Pallas, pariterq; precantes
Præbent hæc animos,hæc iras,vtraq; vires.
Postquam peruentum propius, fisusq; dearum
Robore,fulmineum præceps nudauerat ensem
Æacides,trepidi coëunt hinc inde manipli,
Ipsaq; sponte hærent retrò data prælia regum
In campi maioris opus:mox sæuus vtrinq;
Clamor,vtrinq; metus.cupiunt vidisse furentes,
Et vidisse timent: facibus confligere iactis
Fulmina bina putes. prior occupat Hector [...]
Fraxineamq; trabem vibrat: volat illa,femu[...]
(Heus humili nimis acta manu, nimis inuid[...]
Letiferis)hostile ferit.pudor aggerat iram,
Frustrataeq; manus.at stricto dedecus hasta
Purgasset gladio, quum vulneris acrior ira
Æacides ensem librat, diuûmq; suaq;
Proturbat virtute virum:vix Martia tander[...]
Indignante anima,gelidos mens deserit art[...]
Extemplò turbata Phrygum laxatur inerti
Turba fuga: trepidis violentior instat Achi[...]
Ac dextra maiore furit. mactantur in ipsis
Millia bellantum portis. Tithonius heros
Obliquum pectus & respectantia terga
Obijcit Æacidæ.læditq; ac læditur ipse,
Seraq; vix tenebris dirimit nox bella secut[...]
Heu heu quàm tenui nutant mortalia fil[...]
Nil homini fixum Fortunæ munera bland[...]
Insidias non dona reor:semperq; timebis
Sirenum turbæ simileis, sub sole sereno
Nubem,sub risu lacrymas,sub melle venen[...]
Si tibi res,fallit casus:si forma,senectus:
Si vires,morbus:si nomen grande,litura
Postera:& in nullis fati constantia donis
Ipse etiam has inter tenui virtute procella[...]
Fretus homo,aut languet moriens, aut m[...]
Horum si neutrum, certè mortalis, & imos
Fraudatura dies medios metit Atropos an[...]
Occidit heu spes vna Phrygum, Mauorti[...]
Occidit, æternos cui si natura dedisset
Artus,ipse suos iaculandos Iuppiter ignes
Ocia tracturus vltrò mandasset.at illum
Imperijs sensêre suis obsistere Parcæ,
Sensêre,& viridis crescentia fila iuuentę
Collata rapuêre manu,tutore perempto
Facturæ Phrygiam licito maiore ruinam.

LIBRI QVINTI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TRO[IANO] LIBER SEXTVS.

HYPOTHESIS.

Anxia Sextus habet dubio certamina Marte,
Læduntúrq; duces, Sarpedon, Deiphobusq;,
Troilus & sequitur Palameden,Memnona Achilles,
Et Paris.vrbs capitur, Priamus rex mitti[...]
Fletq; Hecuba, ac Danaûm reditum com[...]

Segnior explicitis mœrentia signa cateruis
Troia mouet, rorant clypei, cristæq; grauátur
Luctibus angustũ crebris singultibus aurum
Rumpitur,arma nocẽt, toto nil agmine lætũ.
Dulce nihil:signa ipse minus pugnantia vento
Mentitas laxant animas, morituraq; tardis
Flatibus inclinant faciles languere Dracones,
At sonipes,animi non argumenta superbi
Iratas iterat voces,non puluere capto
Multiplicat suspensa leui vestigia gyro.
Non fremit incertum,sed tota immergitur aruis
Vngula,submittitq; equitem, aurigamq; perosus
Auertit collo venientia frena reflexo.
Stridentem litui gemitum, stridentia reddunt
Iussa tubæ,nulliq; sonant non triste tumultus.
Talis in aduersas trahitur duce Memnone turmas
Mœsta Phrygum pubes, poscunt remeare,negantq;.
Venturusq; Hector semper post terga videtur.
Qualiter Hyblæi mellita pericula reges
Si signis iniêre datis,labente tyranno
Alterutro,viduos dant agmina stridula questus,
Et subitum vix nacta ducem metuentia vi[...]
Spicula, & imbelli remeant in prælia rostr[...]
Iamq; Argiua phalanx, lætis iactantior[...]
Prodierat,tollitq; animos,celeremq; trium[...]
Hectore deiecto sperat,dux digerit arma
Naupliades voti compos,curasq; timenda[...]
Induit & duro fruitur miserandus honore.
Atrides regis insignia ponit,& vltrò
Exuit imperium: nec enim venisse fatetur
Iure ducis,fieriq; satis,si principe quouis
Freta cohors,redeat post diruta Pergama [...]
Nil refert,quis vbi,quando, sed qualiter,& [...]
Factum:durabunt actus,& transiet autor.
His addit,se iure, frui potiore Mycenis,
Et stabilem regnare domi:nec signa priora
Sic ambire cupit,vt fesso pectore malit
Et vigiles Lunas,& duros ducere Soles,
Martius Æacides mutatas solus habenas
Arguit,at rapto Palamedes Marte superbu[...]
Vincere contendit titulis,regemq; mereri.
Ergo iterum coëunt acies,properatur vtrin[...]

crescit ager, rapit agmina cuncta
ciosq; enses, & turbine primo
ehitur: qualis vexilla Gigantum
Briareus Phlegræo in vertice tollens,
Iouis ignes, tela Dianæ
,Phœbi pharetras, & Palladis angues.
nsurgens heros Ioue patre superbus,
olicam congressaq; signa deorum
:quacunq; vagos raptatur in hostes,
nanu proturbat, millia multa
o, fulmen sæuire paternum
itrus curru stridente minores.
x Gobius nec lætior illo
fuetusq; feras incessere telis
rinas, quartus tot funera Perses
ios misso Sarpedonis armos
ulo, sed vix tamen ille coactus
titer, vultuq; in terga reiecto
eret gressus, semperq; redire
sse indignans, pulsatq; vetantes.
acies, sparsoq; cruore
muis victuro vulnere vires.
sas properat laturus aristas
Garamas, & te Thesida volentem
cat. Danaas hebetauerat iras
sis viniq; audacis egestas,
ta fames. pax arma soporat
ata fides: vtriq; cohorti
tent, fas ciui Graia videre
sti Phrygios lustrare penates.
os aditus, alterna pererrant
m sacra comitante caterua
ies Tymbreæ in limine portæ
rens: cinis annuus, vmbra laborans
s lamentaq; festa reposcit
re decus. stant crine soluto
æsta virum, natum altera, fratrem
riter lugent, nunc singula plangunt.
allorem candore sepulto
tus, sola ore Polyxena floret
ciem nil audent nubila mentis.
c optat, & acuto Cypridis arcu
es subitos suspirat amores.
Venus producta tenellos
litanimos pede. sic noua voti
mulos similesq; immobilis ignes
lamos periturum emollit Achillem.
norum meminit, nec prælia curat,
velit patriosq; reducere cœtus,
e aciem, si regia detur
orsq; thori, preciumq; recessus.
yga Sergestum, cui proxima in omne
fides, pacemq; futuram
cogendum in fœdera Martem,
Myrmidones præcepta sequantur.
us, remeat Sergestus Achilli.
d bella nocent, faciliq; repulsa
x hæc: Virgo si publica cessent
as nuptum tradetur in oras.
nunes reditus monet, & graue frustrà
s queritur, nec iudicat æquum,
um & muliebria prælia tantos
es, Spartanaq; damna medendo
reges longis consumere bellis.
go, Martisq; remissius ardens
ita furor: sibi crastina quisque
nox accepto tempore, partæ
nesse rates, quas donat Achiuis

Telephus, infensusq; tamen quòd signa sequantur
Altera, ductoresq; nouos, Agamemnone pulso.
Vixdum contigerant portus, mutata tumultu
Agmina crudescunt alio, gladiosq; reposcunt.
Torserat astriuagum pacta in vestigia Phœbum
Annua mobilitas bissenos passa labores,
Et iam mixtæ acies: solus non prodit in arma
Æacides: solus non militat, obice belli
Vota hærere dolens. alios in prælia cogit
Naupliades, faustumq; suis comitantibus omen
Impete Deiphobum primo petit, vtraq; iacto
Tempora transadagit iaculo, funusq; secundum
Dat Phrygio lugere duci. rotat obuia tela
Sarpedon, quantaq; cruor virtute relictus
Sufficit in vulnus, vires expendit in ictus
Prodigus instandi, nec iuncta potentia fati
Prorsus abest, clypeum transit, læuumq; cruentat
Obliquo mucrone latus. felicior ensis
Naupliadæ, casuq; manum meliore secutus
Iratis flendum superis Sarpedona fundit.
His hilaris, multoq; alijs iactantior, Ecce
Ecce, iterat, quantos dextra victrice negantes
Ense palàm sterno. quid plus testabitur ausum
Phlegra Iouem? Libycus Alcidem? Thesea Minos?
Talis erat Danaûm princeps. vix ista nec ista
Fas plenis iactasse sonis, venit ecce sagitta
In iugulum stridens. Paris hanc excussit in auras
Assyrijs melior, æquaturusq; Gelonos.
Dux ruit, & tenues iactatrix gloria fructus
Cum luctu lucrata perit: cunctiq; iacentem
Mixtis confodiunt hastis. at rege perempto
Non se turba regit. cæso duce tota sequentum
Debilis ægrescit virtus, arma ipsa videntur
Posse minus. sic si ruptis moderator habenis
Deciderit, turbantur equi, leuiora stupentes
Imperia, & subita iam libertate potiti,
Ceu timeant, incerta vago vestigia cursu
Præcipitant. lege hac fugiunt, hoc ordine fusi
Graiugenæ: iam castra procul, iam littora longè,
Seq; terunt vicibus, & qui prior, esse supremus
Atq; hosti propior metuit: mox pectore nudo
Terga tegunt, armantq; fugam: sed nulla tueri
Tela queunt, classes nullæ, munimina nulla:
Incendunt, sternunt, perimunt, face carbasa, contis
Arces, ense viros. strages vulgatur, Achilles
Dissimulat: sed tot tedas, tot tela secundus
Sustinet Æacides, & defensore laborat
Iam fessus clypeo. tandem miseratur anhelum
Altius attollens pontum Thetys, & venienti
Occurrit Phœbo, radios mersura morantes.
Postera vix vmbras lux soluerat, vndiq; in iras
Surgunt, armatoq; acclinia tela cubili
Corripiunt. pars in clypeos ceruice recepta,
Non madidum mucronis ebur, non cassidis vmbram
Soluerat, ast ipsis audax sopor incidit armis.
It tuba præceptrix Phrygijs, it tibia Graijs,
Et litis litui testes. at prompta vocantes,
Anticipat virtus modulos, crudescit vtrinque
Pugna ferox: instant, cedunt, minitantur, & horrent,
Alternansq; vices fortuna ferensq; triumphos
Exiguasq; fugas populis permutat vtrisq;.
Vrget eques pedites, illi inclinantur in ictum
Arduus, hi tollunt humiles in vulnera dextras.
Ibat Abas. cumq; aurigam turbare Melampum
Subiato mucrone parat, sensisse putares
Cornipedes, suspensa truces in pectora surgunt,
Implicitumq; terunt pedibus, stratisq; relinquunt.
Lætior euentu, fisusq; Melampus equorum

Auxilio,per & arma virum,perq; ora ſuperbo
Feruidus axe velat,calcandaq; corpora quærens
Non vacuam dignantur humum. tandem Anxuris haſta
Dictæi ruit incuruus,proprijsq; fatiſcit
Interceptus equis:clamantemq; ore ſupino
Parcite,nil miſerans ſurdi rota præterit axis.
Anceps pugna ducum palmæq; incerta fluebant
Bella diu,donec medios prorumpit in hoſtes
Troilus,horrificisq; comes victoria ſignis:
Qualis Pellæus,qualis Calydonius exul
Fulmineas habuêre manus.prior ille ſecutus
Alter:at hic ſuperat vtroq; potentior ambos,
Vtiq; omnes claudam titulos breuis, Hectore maior.
Mirati cedunt Danai, grauiore procella
Corda pauent,ſecura prius:pluresq; renaſci
Hectoras attoniti cenſent, ſic Troilus ardens
Fraternas renouat cædes: inſignia dextræ
Victricis ſenſiſſe dolor,ſpectaſſe voluptas.
Eminus Alceſten Niſæum,cominus Idam,
Hunc iaculis, hunc enſe metit,tantoq; ſub hoſte
Nulli turpe mori:pars tanquam occumbere certet,
Inflictis gaudet iaculis,& morte ſuperbit.
Exierant Ithacus,Tydides,Neſtor,Achillem
Flectere:is in tantis vnus te Troile dignus.
Sed ſteriles redire preces,ſtat linquere fixum
Bella duci, validaq; ipſos ratione rogantes
Arguit:ac bellum pendit,quòd cauſa pudori,
Congreſſus damnis,& commoda nulla triumphis.
Facta fides ducibus,hortantur fœdus, at obſtat
Cui thalami propior ſpirat dolor,obſtat Erynnis,
Obſtat Parca tenax.fatoq; potentior omni
Bella refert Danais ſcrutatus numina Calchas.
Haud mora,proſiliunt ductore Agamemnone læti
Oebalidæ,contrà non ſegnius æquor anhelis
Priamides, tranſmittit equis,vectore ſuperbus
Magnanimo ſulcos ſuſpendit in aëre currus.
Et raro defigit agros,vt tardior anguis
Triptolemi,Veneris ales,Panthera Lyæi.
Puluere creſcit ager, putriq; in nube ſepultam
Prætexit caligo diem,nec ciuibus hoſtes
Internoſſe datum,donec reuocante ſerenum
Cuſpide ſanguineos campus conſedit in imbres.
Strauerat Alcidamas Teucrum Leoconta, trabalem
Eminus intorquens haſtam,miſſamq; ſecutus
Extrahere ardebat,vt teli laude madentis
Aut formidandus Phrygijs,aut gratus Achiuis
Iret ouans.at glandiflua præuentus habena
Occidit, & iuncto ſolatur funere Teucrum.
Tranſfigit Eurypylum iaculabilis haſta Menalcæ
Occiduas ingreſſa comas,læuumq; per orbem
Exit,& excuſſum defert in cuſpide lumen.
Lernæa Lycidam transfigit arundine Glaucus
Qua ceruix connexa humeris:iugulo illa patenti
Inſidians,galeæ clypeiq; interuenit oras
Herculeis imbuta vadis:dupliciq; fatigat
Morte animam, furit hinc virus,cruor inde ſecutus
Miſſile,& inciſo tandem de ſtamine certant.
Terſilochum Cromius,Xerſes Creteona, Niſus
Fundit Alym:iacet hic iaculo, iacet ille bipenni,
Tertius intento diſtrictus palpitat arcu.
Rethea Rheſus agit,Lybidam proturbat Aconteus.
Stemona ſternit Ion, Teſſandrum vulnerat Argus,
Mactat Achonta Pholus, Pholon Ebalus,Ebalon Actor,
Actora Thyodamas,& Thyodamanta Lycæus.
Eminet aſperior dextra,maiore laceſſens
Troilus Argolicos, & quanquam Antenoris enſem,
Æneæ iaculum,prædonis tela tremiſcant,
Hic tamen hic vincit,& lautos obruit omnes

Omniaq; in proprios lucratur facta triumph
Miratur Bellona virum,ſtimulatq; furentem
Parciùs, & docilem gaudet viciſſe magiſtru
Ipſe alias diſcis iras maioraq; Mauors
Prælia,& exemplum diuus mortale ſecutus
Dum Scythicis inſtat,viſos reminiſcitur(au
Ibat fulmineo Phrygios mucrone fatigar
Feruidus Vmbraſides,hinc nudo Troilus e
Diſputat,& mortem,menti qua cella ſecund
Attonito concludit atrox:fruſtra ille labora
Soluere,cùm nequeat fatale neceſſe refelli.
Mox premit Aſcalaphum. ruit ille in terga,
Expectat,fallitq; manum,ſed fraxinus ictum
Sicca redire negans reperit,figitq; iugalem
Implicitum domino: trahitur retinentibus i
Scanſilibus,potoq; perit in ſanguine merſu
Contentus cecidiſſe virum,premit agmina
Cætera Priamides,& terna tricuſpide claua
Funera continuat.foſſos gemit Aſtilus arm
Pectus Itys, vacuamq; excuſſis ilibus aluun
Antiphates:ſed ſæua licet,tamen inguine n
Inferius graſſata manus,tumidusq; ſuperbi
Poplitibus cæſis humilem infamare triump
Iam magis ardentem tenues conſumere
In populum tædet,vulgari tela cruore
Immenſus violare pudor,nec paupere frau
Plebem anima,furit in iugulos regumq; d
Acrior,& quà acies ſtipat gemmata cohort
Irruit,Atridasq; ambos ſed diſpare telo
Sauciat.hunc iaculis,illum ſude:tertius en
Vulnificum paſſus plangit Calydonis alun
Hos quoque fudiſſet,ſic nunquam debilis i
Sic præſens ſemper virtus:at turba profun
Interiecta grauem fruſtratur vulnere dext
Ipſa etiam ceu nulla deis,ſic rara tyrannis
Atropos,inq; animas inopes audacia maio
Nutabant Danai, iamq; his ſpes nulla triu
Nulla fugæ fati fraudes,commenta deoru
Et falſum Calchanta dolent, reditusq; ſuſu
Si nulli poſt terga metus.mox Neſtor & ip
Peliden Agamemno rogant:negat ille ſuo
Myrmidonas in bella tamen concedit age
Hos vbi conſpexit rapido prodire tumultu
Troilus,Huc tendamus,ait,quæ'nam hæc
Quis nouus hic puluis? an & hos huc de
Nunc primum,& totas properat conſume
(At ſuperi melius)deerant quos perdere
Et Stygio mandare Ioui gladiusq; timebat
Ocia ſaxo igitur poſt fulmina Dardana diſc
Vtiliùs latuiſſe domi:Sic fatus Hypartum
Ductorem cunei, quà flammeus vmbo co
Robore fraxineo figit,teloq; moranti
Præcipitem perturbat equo:celer ille rece
Greſſibus,abiectaq; haſta,clypeoq; relicto
Acriùs inſtantem fugit hoſtem: in caſtra r
Argolica,illic ante ipſum mactatus Achille
Concidit, & fuſo tentoria ſanguine ſignat.
Frendit atrox,quantumq; ingens dabat ira,
Erigit Æacides, ac toto robore niſus
Iam reſponſuros parat ictus.venerat antè
Lancea Priamidæ,læuosq; inuaſerat armo
Hoſtis:at innocuum fallit Tritonia telum.
Sentit,& aduerſos incuſat Palladis aſtus
Troilus.at iaculo melior fortuna ſecundo:
Lædit enim libatq; humeros,& morte peti
Inuenit indignans vulnus ſine funere cuſp
Tertia maiorem cornus potura cruorem
Rapta manu venit ecce abies,& ſtridula ce

ctus.celsos præsagus in armos
nipes:dubium,defendere tentet,
gaudetq; tamen perculsus herilem
necem.flexo tunc poplite fusum
culcat herum, fatumq; ruentis
ille quidem nolit,sed dum grauis vrget,
acides,& iam surgentia ferro
t:longeq; licet decurrere iussa
ruix,truncus manet,ipsaq; nondum
ianus bellum factura mouetur.
us,quæ fata querar? quos Troile diuos?
s opem gemit Ilios orba sepultam:
neritæ spirant præconia famæ:
n solum dignatur laudibus Argos,
:quiq; antè Phrygi spes publica vitæ,
obsessæ tutorem Memnona mortis
es:funus lacerum spoliare parabat
ohibet Memnon,miseræq parenti
regij lugendos destinat artus:
rymas,sibi bella:alijsq; tumultus
sibi tela mouet,raptaq; superbum
torem vindex premit:inguina telo,
rat gladio.respexit Achilles,
atus furialibus intonat orsis:
cant;Stygia prior hospes in alno
ygias pariter transnabitis vndas.
o iamdudum viscera regi
rfossa stylo.niger emicat altè
xutos mulcet styx frigida manes.
arum fuso duce.sæuior instat
um princeps,sic mens acceptaq; suadent
itrepidos longum quæsisse tyrannos,
lum violens furit, impetus iram
icem cogit plebescere dextram.
auidos,audentes fundit,inertes
dimitq; breui longa ocia bello.
iacos fremere in certamina campos
uanquam tardari puluere visus,
cernit Vulcania, sæuit in hostes
iden,gaudet cùm talia spectet
epulisse Thetim:pallore minori
iontes Phlegræaq; bella timeret.
rages numerat,natoq; superbit
u fati,mater: sic gloria vincit,
endit mirantem prælia fluctus.
re iuuat, & fas sperare triumphum,
vna fuget,fugiatq; exercitus omnis.
ùm canet ager, cùm messis adulta,
io fugientia iugera vento.
ffracti tardatus vulnere currus
clauso socios poscebat Iolas
eriêre preces,en Pelias hasta
iffigit foribus,portæq; maritat.
ra licet longè,pauciq; sequantur,
edit vix exorante Minerua.
ictificos mœsto Thernone iugales
ouet:nunquam tam prodiga roris,
iauit agros,stupet ebria tellus
ion passa prius,sic vbere fletu
a parens.huic adgemit axis vterque
aceræ nubes, & saucia cœli
lalio spirat decor integer astro.
eresse piget:poscensq; sepulchrum
n per secula longa cicadam.
tumulos Nabathææ messis odores
rens,natoq; suprema parabat
volucrum famulantibus astitit alis
ura phalanx,auis vnica phœnix,

Et Progne non vna venit, cauat Ardea rostro
Marmoreum fossore solum,Luscinia planat,
Psittacus inscribit apices, philomela precatur,
Plangit olor,turtur tinnit Iunonius ales
Lustrales sparsurus aquas,properabat:at omni
Dura Phrygi, reuocat inotas Saturnia pennas.
Fortè Ioui referens Telchinum tela,redibat
Rex auium:ac viso cunctantur funere,fulmen
Deponens,aliàsq; faces,incensaq; thura
Corripit,& sacris solatur odoribus aras.
Iam flammæ sopita fames, iam plena soluto
Vrna viro,redeunt volucres,mulcentq; parentem,
Annua Memnonio pactæ solennia busto.
Parte alia natis flendos instaurat honores
Infelix Hecuba,heu quantos enixa dolores.
Iam tumulos numerare licet, iam tertia plangit
Funera:sic Niobæ geminis orbata pharetris.
Quem peperit populum fleuit, nec parcior ira
Iunonis:grauis huic Saturnia, Delius illi.
Aruerant lacrymæ,deploratusq; sepulcri
Iam tacitus,iam siccus honos.at solus in altas
Maternus crescit curas dolor,excitat ægrum
Anxietas animum,fraudesq; in vota ministras
Vltor habet gemitus:stabant radiantia Phœbo
Templa suburbano, nomenq; auctura tegebat
Lanugo Thymbræa deum,circumq; supraq;
Vmbrabat dominas folijs ornantibus aras.
Huc Hecuba in facinus audax inuitat Achillem,
Coniugij factura fidem venit ille,sed arma,
Sed comites nulli,solum sibi Nestore natum
Iungit,vix gladio cingi memor:omnia linquit,
Dum miser optatos properat visurus amores.
Quin vetat insidias credi fraudesq timeri
Ipse locus templiq; fides. at matris,adulter
Dardanus imperio,post læsa cubilia sæuum
Nil reputans pacemq; deûm delubraq; turbans,
Occulit armatas post ipsa altaria turmas.
Vix fallunt animi præsagia,venerat heros
Martius,sinq; ipso trepidus ter limine gressus,
Fixit, ter redijt atq; alternante pauore
Erectæ sedêre comæ:ter præscia fati
Effigies lacrymata dei,stupet ipse timorem,
Ter timuisse negat:ruit ecce inuisa iuuentus
Voce minax,dextraq; ferox,mediumq; coronant
Armata statione virum.prior occupat acer
Priamides,Ne flecte gradum. sponsæ ne petitæ
Amplexus habiturus abis? venit ecce. sed illam
Ornatu studiosa parens, iussisq; moratur
Mollibus,& trepidam primæ docet oscula noctis.
Dixerat,& gladium vibrans,& vulnera præceps
Prima petens:Nunc nunc addit, nunc si qua iacentum
Gratia,si quis amor lapsis,hoc sanguine, ciues,
Expectant Phrygij suprema piacula manes.
Ille quid? vnde animi? vel quò fuga? turpe precari,
Et veniæ spes nulla:tamen mox veste lacertum
Multiplici munit,ac rapta cuspide,quantum
Nuda potest virtus & vis obsessa,repugnat,
Et populum manus vna metit,nec segnior ira
Antilochi premit,instat,agit,laudisq; supremæ
Ambitus,& præceps dat desperatio vires.
Sic quercus geminas certat pagana bipennis
Centena truncare manu,vix vulnere multò
Exhaustæ tandem nutant,lapsasq; sequuntur
Immensæ pariter nemorumq; virumq; ruinæ.
Haud secus heroës perstant,nec vincere pronum
Teucris,mille licet mortes hinc inde fatigent,
Nec iam vulneribus pateat locus,improba donec
Ipsa virum virtus fractos consumpserat enses,

Mox Phryges incumbunt propius, prolapsaq; nondum
Congestis clypeis casura cadauera, si si
Quos nequeunt armis, armorum pondere vincunt.
Vidit, & vltorem Phœbus curuauerat arcum,
Tela dabat Pallas, vetuit pater igne sagittis
Obuius intentis & pacem fulmine sanxit.
Gaudet Alexander, faueant ceu numina factis
Et placeat fraus illa deis: auibusq; ferisq;,
Proh scelus, extorres artus & funera nuda
Proiecisset atrox. melior nî iusta moneret
Frater, & infandas Helenus compesceret iras.
Heu quas lugendi facies, quos vndiq; vultus
Communis Danaûm dolor induit, inde querelæ,
Hinc lacrymæ, cùm bina ducum ceruice redirent
Funera, mortaliq; rogo duo numina belli
Relligio permissa daret: nec separe luctu
Myrmidones Pilij've dolent, certamine pulcro
Fletur, & æquanti iamiam latet agmine Nestor.
Sic si destituat superûm pater, orba querantur
Sidera, & ignoto contendant funera fletu.
Vincendi iam nulla fides: nec fata, nec ipsi
Spem præstant superi. perstant tamen ire, deosq;
Consultare libet, redeant ne, an prælia firment.
Sed redeant potius, nec enim fiducia bellis
Æacide fuso. Calchas it, quærit, & audit
Audit Achillea vincendum prole Pelasgis.
Pyrrhus erat quem fata dabant, hunc Scyrius hospes
Seruet fœminei quondam nutritor Achillis.
Nec mora, decreto procerum, Menelaus ituras
Disponit classes. nouiq; & dicere pronum
Quas remo lassauit aquas, quos legerit olim
Portus, quæ freta, quas vrbes, Calydonia virtus
Dulichijs adiuta dolis: cum puppe propinqua
Te Delos, te celsa Samos te Bacchica Naxos
Raderet, at residem rursus Bellona fatigat,
Armato modulanda stylo. produxerat ardens
Mygdonios in bella Paris iamq; agmine toto
Maximus innumeris fratres æquare triumphis
Destinat augescunt animi, maiorq; videtur
Ipse sibi. laxat arcus, & tela superbit
Spargere morte alia, maioribus vtitur armis:
Nunc gladij pugiles, longo nunc fraxinus ictu
Fulminat, hi propius audent, hic eminus vrget,
Hac non arte citat contum Scytha, gesa Sycamber,
Pila Ligur, iaculum Medus. Persesq; sarissas.
Ense Thoanta, Lamum telo, fude Dorcea fundit,
Ora Thoas plangit, Lamus inguina, pectora Dorceus
Hunc Pylos, hunc Pleuron, illum misêre Celenæ.
Parte furens alia cognatos impiger hostes
Turbabat Telamone satus, septena coruscans
Terga boum. hasta viro quercus iaculabilis vni,
Vnam passa manum: non ferrea suta superbum,
Velauêre latus, siue has bellare proterua
Non tulit ira moras, seu lato pectoris orbe
Se totum latuisse ratus. sic sæuit inermis,
Sic premit armatos: maturat fata cadentum
Terror, & ignauis mors est vidisse furentem.
Hunc Paris intuitus paulùm hæret, an ense sequatur,
An iaculo: tandem Cortinia tela resumens,
Hic quia certa manus, & nunquam surda volenti,
Corython viduat arcu pharetramq; sagittis,
Arcum læua premit, intendit dextera neruum,
Vtraq; suspendit telum, insidensq; sagittæ
Ductor in angustum visus coit. ibat arundo
Hinc pennis pectus tangens, hinc cuspide læuam.
Iamq; emensa fugam lateri insidiata sinistro,
Ipsa morte madet, sed iuncti frigora leti
Ira ardens nescit, donec fuso hoste furentis
Vltrix tempestas animi satiata quiescit.
Sic dextros in vota deos, alternaq; fata
Felices habuêre manus, felicior illa,
Quæ cædis scelerumq; faces, belliq; tyrannur
Abstulit, & mœchos dedit ire in tartara mane
Vade nocens, quò noxa trahit: te sexta me
Tenariæ spelunca domus, si quartus amores
Tractus habet, quintusq; viros. at adultera vit
Funera, & incesto congressos Marte tyrannos
Te plaga sulfureas Titanum amplexa catenas
Demerso clausura sinu, nox vltima, & ima
Poscit humus: tibi Styx odium, Phlegethonq
Cocytus lacrymas, Acheron lamenta propin
Te portu procul ire Charon, & limine cogat
Cerberus: at tandem cùm iam transmissus ab
Occurrant Herebi pestes, mors omnis in vn
Acceleret iurata caput: tibi Tantalus vndas,
Ixion radios, saxum remeabile reddat
Sisyphus, ac Tityus volucres: hæc gaudia su
Dum mare sorbet aquas, imbres dum nuncia
Postquam Helenen trepidas exurens nun
Perculit, ingenti longum suspensa dolore
Vox pariter lacrymæq; hærent: fugitiuaq; fal
Mens, subitam mentita necem, vix rore med
Frigidus in sensum remeat dolor. ilicet ori
Et laceris irata comis, circumspicit enses,
Et causas iam mortis habet, taciteq; volutat
Cuius furetur gladium, quem tela precetur
Ipsa sua moritura manu. sensere furentem
Iliades, nimiumq; ausos lenire dolores
Aggressæ vicibus. dux blandior ipse furenti,
Quòd spretis nunquam Phrygijs optasset A
Finis erat lacrymis, pariterq; exhausta lateb
In noctem progressa dies. at feruidus ira
Tydides, quamuis fractos & in ipsa fugatos,
Mœnia turbat Adis hostes, clausosq; lacessit
Nocturna statione Phryges. non tessera forte
Elicit excubijs vltrò vigilantibus instant
Ignibus, & nullo pulsantur pectora vento.
Vix emensa dies, redit armis impetus, vrb
Inuadunt, tormenta rotant, dat vinea vireis,
Et silices balista vomens, testudo viatrix
Subdola, fossoremq; aries suspensus in ictur
At Phryges instantes prohibent, nunc gr
Nunc ferri nimbo, nunc sparsæ fulmine mass
Nulla tamen pauidis nudo fiducia Marte
Campestres iterare manus, seq; vrbe tuentur
Virgineas donec Priamo peltata bipennes
Penthesilea mouet, hæc integrat arma, cohor
Firmat, bellatrixq; viris dat fœmina vires.
Panduntur portæ, refugosq; in castra Pelasgo
Pellit agens, iugulis gladios, incendia velis
Destinat. excutiens Tydides vnus vtrunq;,
Clarius in nullis expressit Tydea bellis.
Ecce Neoptolemus dena subit hostia pinu
Ægæas permensus aquas. quis prælia fatis
Fortunam miscere neget? dant fata Pelasgis
Pyrrhum, dat Scythicas Phrygijs fortuna cat
Prodierant in bella pares, stetit inde Pelasgûn
In cuneos collecta acies, hinc virgine mixta
Troia frequens, vtrinq; dei. sua quisq; corusca
Numina, Palladiæ pacem mentitur oliuæ
Cecropidum clypeus, gentili Marte minatur
Bistonidum cassis: Mars vndiq;, & vndiq; Iun
Plurima, fraxineo nunc verberat aëra peplo,
Nunc sedet in parmis, capitum nunc surgit in
At Phryx Idea Cybele, Idaliaq; superbit
Cypride, fulminei Tyrias pars alitis alas

animede suo sic ire decorum
, sic dulce viris confligere diuos.
horrificas rapiens post terga secures
:gina chori, non prouida cultus
,non forma iuuat:frons aspera,vestis
nsertumq; armis irascitur aurum.
verba notes, si lumina pendas,
fractum,latet omni fœmina facto.
vltrices accendit in arma cohortes,
asq; suos curru præuectus anhelo
ın ducibus miles,non vltor Atridis,
la gerit. meritosq; offensus in hostes
;,patris vltor habet, sed tanta recusant
:scentes humeri, maioraq; cassis
breuiorq; manus vix colligit hastam.
ycenæum dextra flagrante Menetum
petit dabat hic conuitia cunctis
corde lepus, frendensq; stupebat.
æ & nullis vsæ Pelopeides armis,
udire tubas. at frigore nescit
ınum crudescere vulgus, & axem
ı generare animis gentilibus iram
repitans, Pudeat Mars inclyte, dixit:
:gerit, & nostra effœminat arma
vix apta munus:nunc stabitis hercle
res calathos & pensa puellæ
t,sparguntq; colos:hoc milite Troia,
s.at non patiemur Achiui:
iris timidas calcare puellas,
:ontrà.sic ille,at virgo loquacem
sexum,velox ad prælia, solo
aculo fatum miserabile,lapsum
g t pendent vestigia. præceps
quus,cuspis vetat, atq; ita carptim
acerant certamine corpus.
Adrastum Pyrrhus premit, ille deorum
ali vitam sed reddidit hosti.
:inq; manus,dextrasq; minores
:xempla ducum. quis singula pandat?
:ulos,Libycæ si messis aristas,
cter apes,tot vulnera,tantas
expediam cædes. nunquam antè Machaon,
tantis eguit Podalirius herbis.
ıiles populata manus concurrere binos
ına duces,nec longa morati
. parentq; alacres. audentibus olim
nc turba dabat.nunc largior vsus
ıumerusq; minor. prior improba Pyrrhum
ıremit, Mars hunc,hanc implet Enyo
n tarda suum.Tritonia neutri,
auet,Pyrrhum nec vincere malint.
ın crescit ager, porrectus vterq;
q; ensis, admissos calce fatigant
primas perdit sed fraxinus iras,
mmensa sedet,pars spargitur aruis,
a tenet,mox certior ense propinquo
ri rabies.prima erigit ictum
ıtis obliquo vulnere cristis
escendit ebur, medioq; retentum
nbone moras: dumq; elicit ensem
sum,læuam mucrone papillam
yrrhus.sic imperiosa virago
it.tanta est reuerentia sexus,
:uratogas,sinuosaq; texta
ltum fatis irata fatiscit.
anidum,turbantur Amazones,æger
lis rediit timor:vndique terror
ıetus, discors ignauia pugnat

Præceptura fugam: nulli succurrere lapsis
Fratribus,aut notos mens respexisse vocantes.
Pars iam nacta vrbem,Danao pars præda sequenti
Linquitur:at pauci cùm certa pericula cernant,
In portus redeunt,& fata decora merentur.
Venerat extremi reuoluto stamine pensi
Fatorum promissa dies,decimusq; rotabat
Speratum Titana labor. præsagia mille,
Mille mali micuère minæ, metuenda cometæ
Sanguineis cecinère comis,ac Phœbus vterq;
Nunc duplex,nunc nullus erat:non crebrior vnquam
Ira Iouis, non plura nouis portenta figuris
Visa prius,silicum lacrymis,sudore deorum,
Latrantum gemitu,partuq; in monstra soluto
Venturi iam clara fides. accendit Achiuos
Testorides,panditq; deos.illi vndiq; muris
Insultant,quà terra patet:pars nectere classes
Destinat,& cunctos vrbis tentare recessus.
At Phrygij reditus Ledæos pace pacisci,
Et tandem longis hortantur fœdera bellis.
Suadet idem Antenor,suadet facundior illo
Polydamas,suadet leni mitissimus ore
Dux Anchisiades reges cecidisse queruntur
Et raras superesse manus:nec sola gemiscit
Ilios aut Phrygij fines,ac quicquid Idaspem
Gemmiferum,Scythiciq; interiacet æquoris algas,
Belli damna dolet:nec par fortuna Pelasgis.
Pugnat Achilleides,consultat Nestor,Vlysses
Fallit,& Atridas vltrix exasperat ira.
Haud tulit Amphimachus pacem negat,arma reposcit,
Edicit laxare fores Phrygibusq; triumphum
Destinat aut pulcro victuram funere famam:
Ipse æquaturus fratres,verùm Hectore maior,
Si cedat puer,& pugiles vir surgat in annos.
Quin Priamo licet in senium deiectior ætas,
Algentesq; negent onerari casside cani,
In sene non marcet princeps,in principe vernat
Miles,& imbelles audent certamina rugæ.
At ducis offendunt ausus,coguntq; timere,
Mobilitas suspecta Phrygum. bellum autor agendum
Iusserat Antenor,nunc suadet fœdera:Sparten
Æneas populatum ierat,nunc reddere prædam
Censet & hostilem cupiat meruisse fauorem.
Ergo dolis cessare dolos,& tollere fraudem
Fraude parat,formatq; artes hoc ordine ductor.
Fingere sacra vouet,festæq; ad fœdera mensæ
Inuitare duces, dumq; vnà pocula tractant,
Irruat Amphimachus,armatis acer inermes
Occupet insidijs:sic tuti libera Martis
Copia & hærebit nullis victoria caussis.
Interea questiq; diu bellumq; perosi
In fœdus coière Phryges. iuratur in vsum
Perfidiæ periura fides,Antenore dirum
Parturiente nefas.huius consulta secuti
Vcalegon,atq; Amphimadas,nec iustior ipso
Polydamante Dolon, patriæq; in damna ruentis
Impius,& tantis Æneas consonus ausis.
Nuncius Argolieis prodendas indicat arces
Polydamas, pacemq; in pactum fraudis habendam
Iuratis poscit,tacitumq; in mœnia furto
Poscit iter Danais Nestor timet,hæret Vlysses,
Furta negat Pyrrhus:illos incerta morantur
Pollicita,& falli metuunt:hic vincere certus,
Nocturnis refugit bellis fœdasse triumphum.
Res turbat suspecta duces,Phrygioq; retento
Traditur Inachio legati cura Sinoni.
Promissis(*audenda*)addenda fides petit ille penates
Iliacos,dubiosq; Anchisa teste timores

Soluit, & acceptas iurante Antenore voces.
Ergo finem ducibus testati numina pangunt
Inachidæ, lætiq; iubent, sua, seq;, suosq;,
In nullos nutare metus: dona insuper addunt,
Et firmant promissa datis. nec Pergama tantum,
Innumeras Asiæ spondent cum ciuibus vrbes,
His hilaris Phryx certus abit, quidq; hostis in vrbe
Captet iter, quando veniat, quæ signa mouendi
Militis, & cauto dispensat singula nutu.
Porta latens, tacitosq; dolis furata meatus
Inscriptum Pegasi tollit caput: hac iter Argis,
Huc iussi venêre duces. Sol merserat axem,
Venturis hoc tempus erat: fax igne sereno
Visa viris, hæc signa dabat. sic milite iuncto
Securi dubijq; meant. Phryx indice flamma
Pandit iter, laxatq; fores ô dira nocentum
Consilia, ô cunctis incognita crimina fastis.
Florebant Asiæ fines, florebat opimis
Troia suis, & rege potens, & milite tuta.
Nec superos, nec fata timens. victoria Graium
Mentito Calchante breui cessisset. at hostis
Indigena, & (quo nil grauius) priuata nocendi
Copia Testoriden vatem facit. inuidet ipse,
Ipse vrbem ciuis aperit. non cardo susurrat,
Non clypei, non tela sonant, scit turba silere.
Omnia clàm, clarumq; nihil. prior vrbe potitus
Impatiens sæuire dolis & vincere furto,
Exclamat Pyrrhus. Nunc obuia tela parate,
Ite Phryges contrà. quónam vsq; in somnia torpor?
Nil tuti superest. postes laxamus, & ecce
Irruimus Danai. si quos concurrere mecum
Ira trahit, non egregium damnabitur vmbris
Martis opus, facient ignes spectacula vestri.
Fatur, & incendit rapta face Pergama primus,
Ipse sibi patuisse volens. pars cætera ferro
Certatim, flammaq; furit: populator oberrat
Ignis, & in medios gladij venêre sopores
Nox fera, nox verè, nox noxia, turbiba, tristis,
Insidiosa, ferox, Tragicis vlulanda cothurnis,
Aut Satyra rodenda graui, tu sola triumphas.
Tantorum nisus steriles lucrata dierum.
Si mihi Carpathias linguis æquare figuras
Detur, & innumero crescant mihi pectora Phœbo,
Non tamen expediam cædes, incendia, luctus,
Quos Phrygijs nox vna parit. pars ignibus enses
Pars gladijs vitant ignes, casuq; gemendo
Incurrit fatum, fati fuga: sola timetur,
Quæ prior in sensum mors germinat: vtraq; passis
Funera, fas multis geminos conferre dolores.
Dira mali facies, æuoq; ignota priori.
Hinc somnus vigil, inde odium: nulloq; rebelles
Obiectante manus, ferienti copia dextræ
Delegisse necem, iugulúmne, an pectus, an ora
Occupet, aut cunctos in vulnera computet artus.
At quibus in mensas noctis productior vsus,
Aut verbis vigilata quies, vulgante tumultu
Vrbe frui Danaos, aut visis ignibus, arma
Defensura parant, sed flammis vndiq; septi
Præreptum mirantur iter, frustraq; parantes
Incensos exire lares, asperrima questi
Funera, consumptis pariter moriuntur in armis.
Expediam cædes? & singula fata reuoluam?
Sed tenebris latuêre manus, sed nocte perempti,
Sed premit vmbratam nocturna inscitia Musam.
Fugerat amplexus aras & templa tonantis
Infelix Priamus, nec enim fiducia dextræ:
Cesserat ira metu. magno tamen arduus ore
Non prece, non lacrymis, non vultu supplice regem
Dedecorat. cui Pyrrhus atrox, reddísne Pe
Spartanas, reddísne murus? an prælia mauis
Et nondum bellare times? cur stringis eburn
Dijs inuise deos? læsisti numina sponte,
Cogor in exemplum. cecidit pater hostia Ph
Tuq; Ioui. dixit, indignatusq; iacentis
Cæde frui, trepidum prensis à vertice canis
Erigit in vulnus, gladiumq; in viscera condit
Non longum cunctata manus. leuis ire sub
Vita hebes: ipse tamen membrorum ponde
Permissus cecidisse iuuat, tandemq; dierum
Plenus obit, felix senio, lætusq; iuuenta,
Si stabili fortuna fide, si fixa maneret.
Post zephyros plus lædit hyems, post gaud
Vnde nihil melius quàm nil habuisse secund
Postquam Hecubæ iam certa mali vulgat
Fama, rapit gressus, vt nil cunctata per enses
Audet iter, lacerisq; comis & pectore cæso
It quærens & questa virum. Quísnam, inqui
Lugendos miserè secat artus? reddet? an illi
Prædam auibus, prædamq; feris sparsistis, a
Quærendumq; mihi? cedunt turbata furent
Agmina, dantq; viam. regi illa instrata reper
Heu meus, ingeminat, longo pòst tempore:
Heu iterat repetitq; meus; sic sæpe diuq;
In voces diffusa breues, vix deniq; questus
Continuos nectit, & sic exorsa, profatur.
Quos gemitus, quæ digna fatis lamenta
In lacrymas simulate dolor? non arguo luct
Defecêre genæ, fletuq; exhausta profundo
Lumina caligant, acies hebet, insita dudum
Plagas sed elingues siluêre huc vsq; dolore
O cœlum, ô superi, quibus irritata peperci
Fœmineis nil ausa modis, quo crimine tant
In pœnas damnata malis? si digna necari,
Cur vixi? heu miseris longo nil tristius æuo
Num thalamos, partúsne querar? sæuissima
Infelix peperi potuit ditione serena
Iste frui, mecum Parcæ nupsêre nocentes,
Et pariter stetit ira deum. quin pignore mu
In partus fœcunda fui, fatoq; sinistro
Et coniunx & mater eram: nunc orba creat
Nuda viro, gemino didici contendere plan
Claudendis lassata genis, & funere multo.
At te chare Hector, te tuta superstite dud
Troile Troia fuit: nec enim pars impia no
Fax vteri memorandus erit. sic fatur, & igne
Quos Phaëtonteæ nequeant æquare fauill
Quosq; neget tibi Roma Nero, miratur, & a
Hásne faces peperi? peperíne, & fulmina ce
Hæc vteri fœtura mei, nec soluit hiatum
Terra vorax? peste hac tumui, parcuntq; mi
Deucalionis aquæ? vos ô, quos impia læsi,
Vos potius quibus hæc peperi lamenta, no
Certatim laniate Phryges, sed serior ira:
Tunc tempus, cùm somnus erat. tuq; inclyte
Tu thalami tumuliq; comes, tecum ibo sub
Me miseram deeritne hostis? vbi bella furen
Pyrrhus vbi? date tela viri, date tela, seniles
Sufficient in fata manus. discámne vereri
Argolicas captiua nurus? sic fatur, & omnes
In luctum Danaos pietas extorta resoluit.
Et iam rorificas noctis nudauerat vmbra
Sed nondum detersa dies. vltrò ipse latebat
Phœbus, & euersis, quæ struxit mœnibus, h
Ingemuisse putes. præda omnis in arce Min
Congeritur, noctisq; lucrum: Troiæq; iacen
Metiri iam fata licet, tot ditia spectes

cultus,gemmas, ebur, æra,nec vnquam
umuit victrix fortuna tropæis.
a iusta ducum suffecit copia,vulgo
is tribuens vicit manus, vndiq; lætos
: reditus:tandemq;,sed exule bello,
a redit. dat tempora vates,
ua vela parent, suntq; ocia Graijs
are vago fumantia gressu
s odijs nondum furijsq; peractis,
liat colles,latura cupressum
aurum sacris, & puppibus alnum
umulisq; modus,classisq; nouata
sulcabat iter rotat obuius ecce
,geminasq; hyemes & flamina & imbres
iopina monet augur ituros
catis iterare piacula diuis.
beunt, memoriq; Polyxena Pyrrho
subit:frendit,Phrygiosq; lacessit
thalamis,Hecuba tradente, paternis
ades absconderat ô scelus ingens,
isis infelix præda Pelasgis.
æquas,seruata virgine pœnas
is Æneas pendit, & vsus
dena,quas prædo duxerat alnos
ilij comites habet.vrbe potitur
iiq; decus rex lectus adauget,
ijs in fœdera læta Gabinis.
extorto cupiens euertere sceptro,
ndicat opes,Dircæa pererrat
essis audax bellare Pelasgis
assa noui molimina belli
adriacas exul delabitur vndas.
cyra nouæ, quam struxerat ipse,
iguo regnat contentus agello,
n permissus mœnibus autor.
nens,& nunquam credita Teucris,
assandra petit, comitemq; secutus
n Helenus. sic Ilios vnica damno
vrbes populis & gentibus implet.
ronæi post diruta Pergama reges
ière fretum,spolijsq; superbi
ursus turbante procella.
cuêre vias,quum carcere fracto
ère Noti cœliq; tumultus
elago puppes,aut fluctibus hausit.
orum classis,dum turbine fertur,
oiecta perit:quin fulmine quassa
ctus Aiax, ratis ipse profundis
equio frustra libratur in vndis.
ctores audit remeare Pelasgos
des,titulos Palamede perempto
isse dolens, liuore maligno
licas ad bella nefanda puellas
celeris causas molitur iniqui,
Heu miseræ quid sacra(inquit) quid vota tot annis
Deplorata iuuant,seruataq; iura maritis
Et nunquam temerata fides? redière, sed ecce,
Fama nurus Phrygias simul aduentare,premetq;
Barbara seruitio thalamos captiua priores.
Immò agè, Lemniadum memores audete Pelasgæ
Par factum caussis paribus.trepidatis inertes:
Imperat indignis pellex regina puellis.
Vix hæc,& subitos vulgauit fama tumultus
Argolicos venisse duces. ô rara deorum
In finem producta fides.sis tempore longo
Faustus,sis quouis maior, quid stulte superbis?
Vltima felices ætas facit. en habet Argos
Nil bellis quæstus,nil æquora passus Atrides:
Victorem iugulum coniunx secat audet adulter
Insidijs mactare ducem. tristisq; reuerso
Egiale Diomede suo,non oscula, risus,
Blanditias,sed bella mouet,similesq; tumultus
Molidæ Argolides aliç, vel fraude maritos
Excipiunt, vel marte negant venientibus vrbes.
Ergo vbi Graiugenæ pulsi ciuilibus armis
Cessère exilijs , & deuenêre Corinthum,
Singula collatis vltum conuitia bellis
Ire parant prohibet Nestor, pacemq; suorum
Consultu potiore petit:prece flectere ciues,
Non armis tentare monet,ne publica damna
Et regno pariat lis intestina ruinam.
Sic damnis bellum nullis ciuile soporat
Maiestas dignata preces,& Marte sepulto
Fœmineas non passa tubas pietasq; fidesq;
In dominos antiqua redit, sua cuilibet vltro
Regna patent, patriamq; Samon delatus Vlysses
Syrenum modulos,Siculum mare,Monycha passus
Hospitia,Antiphatis mensas,& pocula Circes,
Dulichios tandem fines tenet,inq; pudicas
Penelopes post multa redit connubia tedas.
At fati præsaga quies horrendaq; visa,
Telegoni gladios cognataq; tela minantur.
Sic Circes despector obit,sic victima nati:
Sed senio validus, Asiæ sed victor opimæ
Postquam Tyndaridem patrias remeasse Mycenas
Claruit, occurrit densis Europa cateruis
Plistiniam mirata nurum, flagrantq; videre
Euersorem Asiæ vultum.quin ipsa superbit
Accendisse duces,lacerasse in prælia mundum,
Infamem famæ titulum lucrata pudendæ.
Hactenus Iliacæ questus lamenta ruinæ
Confusa explicui veteris compendia veri.
Viue liber, liberq; vige: sed si qua nocebunt,
Disce libens liuore nihil sublimius esse.
Cùm tibi mordaces obliquent læua cachinnos
Murmura,cùm cupiant linguis lacerare prophanis,
Sis vtinam inuidia dignus , quæ summa lacessit,
Quam pascit præsens, extremaq; terminat ætas.

FINIS.

INDEX IN ILIADA
NOVVS.

A

R chilli

FINIS.

...RVM ET VERBORVM IN COMMENTA-RIOS HOMERI MEMORABILIVM INDEX.

ἀγρε

S 4 Olym-

T

FINIS.

HOMERI
ODYSSEA

Iusto IOANNIS SPONDANI Mauleonensis COMMENTARIO illustrata,

& PRAEFATIONE exornata.

ITEM

BATRACHOMYOMACHIA, HYMNI, & POEMATIA aliquot, quæ Homero adscribuntur.

PRÆFATIO JOANNIS SPONDANI IN ODYSSEAM CVM ILLIVS ARGVMENTO.

ALCIDAMAS grauis Philosophus Odysseam vitę speculum pulcerrimū appellauit, quod dictum miror ab Aristotele (si tamē Aristotelis sunt illi libri) Rhet. l. 3. inter frigida numerari. Iudiciū potiùs in Aristotele, aut quisquis est eorū autor, summoperè desidero, & elegantiam illius apophthegmatis suspici & laudari volo. Primùm enim verè dictum est, deinde translatio illa speculi non ita est remota, vt facilè tolerari non possit. In Vlysse enim Homerus virum nobis depingit, qualem eum esse oportet, qui prudenter transigere vitam exoptat. Hoc enim innuunt illa epitheta, ποικιλόμητις, πολύτροπος, κερδαλεόφρων, & cætera huiusmodi. Neque enim vafritiem illam in eo fingit, qua alijs iniustè noceat, sed qua sibi tantùm prosit, vt varij ...tariorum nostrorum loci indicabunt. Non est necessarium sigillatim eius facta recensere, quæ ex huius ...is lectione facilè innotescent. Breuiter tantùm totam historiam perstringemus, vt Plutarchus fecit in Ilia... ...sto ergo totius operis Synopsis. Integram narrationem Homerus Poeticè ab ipso quasi fine est auspicatus, ...o exponemus. Diuersabatur Vlysses apud Calypso, vnde consilio Deorum in patriam dimitti à Dea iube... ...ario nuntiante (interea Telemachus ad Nestorem & Menelaum, vt aliquid de patre expiscaretur, profi... Dimittitur, dum nauigat à Neptuno obseruatur, qui tēpestate immissa naufragium eum facere coëgit: ex... ...idem à Leucothea, à qua arrepto natandi adminiculo, ad Phæacum terram peruenit Ibi nudus per noctem delituit Postera die Nausicaa Alcinoi Phæacum Regis filia, Mineruaita negotium disponente, ad flumen ...bi Vlysses ab ea excipitur, in vrbemq; deducitur. Ibi Alcinous hospitio eum excipit, tum in conuiuio er... ...orum ordine narrationem persequitur, inde omni genere humanitatis ab Alcinoo alijsque proceribus co... ...s, comites & nauem ad reditum in Ithacā accipit, vbi somno sopitus deponitur. Excitatus, à Minerua quid ...s sit monetur: tuguriolum subulci peruenit, & ignotus apud eum diuersatus est, se Vlyssem esse dissimu... ...reà redit Telemachus, & subulcum accedens, post sermones vltrò citroque habitos, Telemachus subul... ...rbem ad Penelopem, vt eam de suo reditu commonefaceret, ablegat. Eo profectò prodit se Telemacho V... interimendis procis consilium capiunt, & illud postmodum feliciter exequuntur. Interemptis procis fit ...n ab Ithacensibus tumultus, manu coacta in eum, qui iam in agro apud Laërtem patrem, ad quem clàm e... ...lam cædem profectus, versabatur, irruunt, pugna commissa paucos Ithacenses desiderant, bellum tandem ...nine potissimùm dirimitur, suoque regno, pacto cum ciuibus fœdere, Vlysses Mineruæ beneficio restitui... est paucis argumentum totius Odysseæ, ad cuius lectionem satius est accedere, quàm nimis longa ora... ...ores remorari, quandoquidem abundè Iliadis Prolegomena ea, quæ ad Homerum pertinent, indicant. ...eò breuiores esse volumus, quò ibi prolixiores fuimus. Quædam tantùm de Homero παραλειπόμενα certis in primis Prolegomenis obmissa, hîc referemus. Primum qualis fuerit Homerus, docet eius statua, quam Cedrenus. Locum integrum autem describemus, vt melius cohæreat oratio, ex Xylandri versione. Tunc ...num (sup Constantinopoli) incendio est absumptum: & balneum Seueri quod Zeuxippi nomen gessit, ...ium inerat spectaculum, artiumque splendor, quippe ibi fuerunt omnis ætatis opera ex marmore, saxis, ..., & æreæ imagines: quibus hoc vnum deerat, quod animæ non inerant eorum, quos eæ referebant. Inter illa & ingenium superantia opera stabat & HOMERVS, qualis fuerat, cogitabundus, manibus consertis in... ..., barba sine cultu demissa: capilli capitis æquales, rari ab vtraque sincipitis parte, facies præ senio hirsuta ...e vniuerso, nasus ad reliquas partes proportione æquali: oculi palpebris affixi, ita vt cæci formam præ se ...alem eum fuisse fama fert. Supra tunicam palliolo erat amictus, & ad basin infra pedes eius lorum quod... ...m erat subiectum. Hæc est statua Homerica, quæ etiam in illo incendio perijt Lucianus in Encomijs De... ...s meminit statuæ Homericæ, quæ erat in templo Ptolemæi ad dextram collocata, prolixa coma insignis. præterea alibi idem Cedrenus fuisse Constantinopoli in Basilica bibliothecam librorum M. C. XX. con... ...: inter quos fuerit etiam Draconis intestinum pedes centum & viginti longum, cui Homeri Poëmata Ilias ...aureis literis inscripta: quod miraculum absumpsit incendium, creato Imperatore Basilisco. Manasses hoc ...fecisse memorat in Annalibus, ac solius intestini Draconis meminit non etiam literarum aurearum. ...autem antiquus scriptor Homerus, testatur Iosephus lib I. contra Appionem his verbis: Constat autem, ...d Græcos nulla inuenitur conscriptio, poëmate Homeri vetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse ...m est. Quod autem subijcit: Et aiunt neque hunc literis suum Poëma reliquisse, sed cantibus memoria ...m, posteà fuisse compositum, & proptereà multam in eo comperiri dissonantiam. hoc, inquam, arguit pa... ...enter in Homero versatum Iosephum. Nam quæ est rogo illa dissonantia in Homero? Mihi sanè hactenus ...bseruata, quod sciam. Quanti hunc Poëtam fecerit Plato, ex locis sequentibus constabit. In Phædone ap... ...θεῖον ποιητὴν, diuinum Poëtam In Ione ἄριστον καὶ θειότατον τῶν ποιητῶν, Poëtarum omnium & præstantissimum & ...ium, de quo multa in eodem Dialogo In Theæteto adductis Poëtarum quorundam locis & tandem Ho... ...quos exercitum: Homerum verò Imperatorem appellat, τίς ἂν αὖ ἔτι, inquit, πρός γε τοσοῦτον στρατόπεδον καὶ στρατηγὸν ... ἀμφισβητήσας μὴ οὐ καταγέλαστος γένοιτο. Decimo lib. de Repub. Socrates fatetur Homerum esse ποιητικώτατον ...τραγῳδοποιῶν. Scio tamen in libris de Repub damnari Homerum à Socrate, quòd multa habeat in sua Poë... ...onuenientia, sed ei facilè responderi potest, quod patrocinium suscepit Maximus Tyrius, & Dion Prusæ... ...uatuor, vt testatur Suidas, qui nobis perierunt. Tamen non eum indecorè è sua Repub. eijcit, sed honestè ...acificè lana coronatum, perfusumq; vnguento dimittit ad alios, vt hinc constet quanti eum fecerit in mul... in plerisque damnaret. Quin & Homeri discipulum esse Socratem manifestè docet Dionys. orat. 56.

Sed & ipſe Plato honorificè ſemper eius meminit & carmina Homerica ſuis ſcriptis tanquam preci
diſſeminat Ælianus Var.hiſt.lib.2 teſtatur eum primùm omnium ad artem Poëticam animum adiecisſ
carmina cœpiſſe condere: Poſteà verò combuſsiſſe, cùm ad Homeri verſus examinans longè deterio
ret. Ariſtoteles etiam paſſim Poëtam iſtum prædicat. Quid quod apud Barbaros etiam non ſolùm non
poëmata Homeri innotuerunt? Indi, ait Ælianus Var.hiſt lib.12.cap 48. Vernacula lingua deſcripta
mata cantare ſolent, neque ij tantùm, ſed etiam Perſarum Reges. De Indis idem teſtatur Pruſæus O
Ælianus Var.lib 9.cap.15. Argiui, inquit, poëticæ totius primam Homero palmam tribuebát, ab eo rel
ſecundos ponebant: & ſi quando rem diuinam facerent ad hoſpitij conſuetudinem, inuitabant Apo
merum. Lucianus in Demoſthenis Encomio docet, ſolitum celebrari à Poëtis Homeri natalem, & illi
ſuum offerri. Hoc enim ſe facere reſpondet ibi Luciano Therſagoras. Idem Lucianus multa de Homer
inferos viderit, narrat: vt Babylonium fuiſſe, & à ciuibus ſuis Tigranem appellatum. Iliadem priorem
cum non eſſe, &c. Sed eorum ſuſpectam fidem ipſe Lucianus primo lib. Ver.hiſt.fecit. Eum autem verè
Ioue Tragœdo nominat. Alexander Paphius (inquit Euſtathius) tradit, Homerum Ægyptijs parent
gora patre & Æthra matre natum, nutricem habuiſſe Prophetin quandam, filiam Ori ſacerdotis Iſi
mamillis mel aliquando in os infantis manauerit: vnde is noctu voces nouem diuerſas ediderit, hiru
nis, columbæ, cornicis, perdicis, porphyrionis, ſturni, luſciniæ, & merulæ: & puerum inuentum eſſe
lumbis colludentem in lecto, & aliquando Sibyllam in conuiuio apud parentes pueri inſania captam
diſſe, cuius initium Δμασαγόρα πολυνίκε: in quo Dmaſagoram etiam μεγακλεῆ & στεφανίτην appellârit, &
uem Pegridarum, hoc eſt, Muſarum, condere iuſſerit. Hoc illum feciſſe, & puero iam adulto rem om
Itaque Poëtam in honorem auium, quibus cum infans colluſiſſet, finxiſſe eas ipſas Ioui ambroſiam ad
cus eſt Odyſſ. 12. Homeri elogium luculentiſſimum exhibet Strabo initio Geograph. Id rectè, inquit
terp. rectè & à nobis, & à maioribus noſtris, quos intereſt etiã Hipparchus, exiſtimatum fuiſſe, primu
peritiæ autorem eſſe Homerum, qui non modò poëtica virtute omnes & priores & poſteriores ſupe
etiam vitæ ciuilis experientia, qua is adiutus non in hoc modò operam dedit, vt actiones plurimas co
que ad poſteritatem tranſmitteret, ſed & in locorum, cùm quæ ſingularum ſunt regionum, tum totius
colitur, terrarum orbis mariſq; explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriæ: abſque
ſet, nunquam ille in Orbem rediens commemorando terræ ſitu, ad extremos vſq; eius fines pertigiſſ
dus eſt de Homero: etiam Philoſtratus in Achillis imagine & in Proteſilao. Iſocrates in encomi
tam venuſtatem Homerico poëmati acceſſiſſe dicit, quia illi in ſomnis Helena apparuerit. Eum ad Æ
ctum ſcribit Diodorus lib.1. multaq; ab eorum ſacerdotibus percepiſſe. Eius præceptorem idem lib.
nopidem virum ingenio Muſicaq; egregium. Alij vocant Ariſteam, quorum tamen opinio non eſt ve
cet Lilius Poët.hiſt.lib.2. Alij etiam magiſtrum ei dant Creophilum, quem tamẽ alij dicunt eius gene
amicum, Apuleius hoſpitem, & canendi æmulatorem. Herodotus Phemium appellat Homeri magiſ
ros Smyrnæ publicè literas doceret. Sed de his plus ſatis. Antequam autem Odyſſeam Homericam
bet hîc Goropianos loculos recentes excutere. Is in Hiſpanicis contendit, Vlyſſem hunc Homericu
fabuloſum, ad quem Poëta veteres illas Elyſæ Moſaici narrationes retulerit. Eſt autem Elyſa filius Ia
gi vult Becanus, Ionis, à quo Ionia) nepos Iapeti. Geneſ.10. à quo & Tarſi fratre conditam Hiſpaniam
rimè contendit Goropius. Eum ergo celeberrimum Heroëm inducit, de quo cùm ſeculis voluentibu
pagaretur, Homerus ex eo ſuum Vlyſſem finxit. Sed præſtat eum ipſum videre in Hiſpanicis, cuiu
quis exuto affectu maleuolo inſpiciat, fortaſſe veram, aut ſaltem non omnino abſurdam iu
bit. Nos ad Vlyſſem Homericum animos conuertamus, quem tam ſplen-
didè Muſa Homerica concelebrat.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...ΕΩΝ ἀγορὰ γίνεται περὶ τοῦ τὸν Ὀδυσσέα εἰς Ἰθάκην πεμφθῆναι ἀπὸ τῆς Καλυψοῦς νήσου· μεθ' ἣν ἡ Ἀθηνᾶ εἰς Ἰθάκην παραγίνεται πρὸς Τηλέμαχον, ὁμοιωθεῖσα Μέντῃ βασιλεῖ Ταφίων. γενομένης δὲ ὁμιλίας, παραι...ἐσοῦσα ἡ Ἀθηνᾶ Τηλεμάχῳ παραγίνεσθαι διὰ τὴν τοῦ ... εἰς Πύλον μὲν πρὸς Νέστορα, εἰς Σπάρτην δὲ πρὸς Μενέ... ...ἐμφασιν δοῦσα ὡς θεὸς εἴη. καὶ τῶν μνηστήρων γίνεται συνουσία.

Ἄλλη.

...α, θεῶν ἀγορὴ, Ὀδυσσηΐδι Παλλάδι θάρσος.

ἌΝΔΡΑ[a] μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
Πλάγχθη,[b] ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε·
[c]Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, [d]καὶ νόον ἔγνω.
...ν ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα [e]ὃν κατὰ θυμὸν,
...ήν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων·
...ς ἑτάρους ἐῤῥύσατο ἱέμενός περ.
...τέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
...βοῦς ὑπερίονος ἠελίοιο
...ὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
...γε θεὰ θύγατερ Διὸς [f]εἰπὲ καὶ ἡμῖν.
...ι μὲν πάντες ὅσοι φύγον αἰπὺν ὄλεθρον,
...όλεμόν τε πεφευγότες ἠδὲ θάλασσαν.
...ον οὖ κεχρημένον ἠδὲ γυναικὸς
...ι ἔρυκε Καλυψὼ δῖα θεάων
...λαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι·
...ἔτος ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν,
...ῶ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ οἶκόνδε νέεσθαι
...οὐδ' ἔνθα πεφυγμένος [h]ἦεν ἀέθλων,
...φίλοισι. θεοὶ δ' ἐλέαιρον ἅπαντες,
...σειδάωνος· ὁ δ' ἀσπερχὲς μενέαινεν
...δυσῆϊ, πάρος ἣν γαῖαν ἱκέσθαι.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI *Odyssea.*

DEORVM consilium fit de Vlysse in Ithacam mittẽdo à Calypsus insula. Post quod Pallas in Ithacam proficiscitur ad Telemachum, similis facta Mentę regi Taphiorum. Facto autẽ colloquio Pallas adhortata Telemachum, vt proficisceretur ad patris inquisitionẽ: ad Pylum quidẽ, ad Nestorem: in Spartã verò ad Menelaum, euanuit, indicio dato quòd dea esset. & procorum fit conuiuium.

Aliud.

In primo lib. est deorum concio, Vlysseæ Palladi confidentia.

VIRVM dic mihi Musa versutum,
qui valdè multum
Errauit, postquam Troiæ sacrum
oppidum diripuit:
Multorum aũt hominũ vidit vrbes, & mentem nouit. (mo
Plurimos verò ille in mari passꝰ est dolores suo in ani-
Magna cura seruãs suamq́; animã & reditũ sociorũ:
Sed neq; sic eripuit socios tametsi cupidus.
Suis enim ipsorum nequitijs perierunt
Stulti, qui boues supergradientis Solis
Comederunt: ast is his abstulit reditus diem.
Horum partem aliquam dea filia Iouis dic & nobis.
Iam alij quidẽ omnes quotquot effugerãt sæuã mortẽ
Domi erant, belloq́; elapsi & mari,
Hunc solum reditus indigentem atq; vxoris
Nympha veneranda detinebat Calypso diua dearũ
In specub. cauis, illũ inprimis cupiens sibi maritũ esse.
Sed quando tempus venit circummeantibus annis,
Quo ei destinârunt dij domum redire
In Ithacam, neq; tum expers erat certaminum,
Etiã inter suos amicos: dij verò miserebãtur omnes,
Præter Neptunum: ille indesinenter irascebatur
Diuino Vlyßi antequam suam in terram veniret.

COMMENTARIVS.

...ἔννεπε] Eodem modo Odysseam exorditur Poëta, ac Iliadem. Tamen notanda est vocum diuersitas, qua vtrũq; initiũ ...t sigillatim obseruauit Eustathius. Quod enim in Iliade dictum est ἄειδε, hic ἔννεπε dicitur. Deinde cùm paulò obscu...uocasset vnde dubitatum fuit, quid per θεὰν intelligeret: hic quasi quæstionem soluens, μοῦσαν se interpretari videtur ...pecialior est appellatio quàm illa latiùs patens & pluribus accommodata. Quæ tamen ex nouẽ Musis apud Home...tionibus sit intelligenda, in ipso Iliadis principio à nobis explicatum est, vt hic eadem rursus nõ sint inculcãda. Por...is libri vestibulo pro more suo exponit Poëta, quid imposterum scripturus sit, vt eo pacto in narrationis fluctus pro...r non nesciat, quod sidus nauigationis sibi sequendum sit. Itaq; hanc Cynosuram Homerus ostendit, animos legẽ...ionem polliciens, & studio tantæ rei intelligendæ, quam se persequuturum pollicetur, inuitans. Quod etiam præstã..., maximè Poëticis, docet Aristoteles tertio Rhetor ad Theod. cap. 14 cuius verba in Iliadis exordio adduximus. Sed ...est adhibenda nam si res patet aut exigua sit, non est vtendum exordio, inquit ille: proinde constat, necessariò vatem ...tionem incognitam & grauem hoc initio præmunijsse. Itaq; nos ad eam audiendam & intelligendam, quam stu...erit, accingamur: & siquid ea luminis desideret, illud ei impertiamur, vt hoc altero beneficio manes Homericos no...us Ait ergo Poëta scripturum se errores, quos post dirutam Troiam per decennium integrum Vlysses subiuerit, cum ...lo & sociorum suorum iactura: cuius causam perstringit, nouem versibus tam immensum scribendi argumentum ...nplexus. Animaduertendum est autem, in hoc exordio reticuisse Poëtam proprium Vlyssis nomen, secus atq; in Ilia... Achillis nomẽ inseruit. Hic autẽ videtur ἐμφατικώτερον locutus, cùm Vlyssem solo epitheto πολυτρόπου indicauit: quod ...lligi, vt nullus prætereà designari per illud posset, quàm solus Vlysses, cui illud propriè conuenit. Post viginti autem ...illius proprium extulit, ne suspensos lectores diutiùs remoraretur.

...] Euersæ Troiæ gloriam & laudem Vlyssi tribuere solet Homerus, atq; idcirco eum sæpe appellat πτολίπορθον. Quod ...possit. Nam quid igitur præstitit Achilles, sine quo Troiam capi non posse etiam diuino oraculo exauditum est? ...tissimus, quid Diomedes, quid Idomeneus, quid reliqui, quorum in expugnanda Troiã diligentiam & operam ...r Ilias testatur & comprobat? Sed quid Nestor ille cum Agamemnone? quorum huic totius exercitus principi, ...ta gloriã iure deberi videbatur, quod maximè militis gesta in ducem referri vsitata loquendi formula soleant: ille ...a & consilio suo plus in ea præstitisse credi possit, vel ipsius Agamemnonis testimonio suffragante, vt in Iliade vidi...em Nestores tantùm ad Troianum excidiũ sibi exoptat. Sed vt natura nihil frustra, sic neq; Homerus. Nam, vt ex fa...commemoratione constat, ille omnia præstitit, quæ ad Troiæ expugnationem facere videbantur. Ille Achillem ad ...xit: ille sagittas Herculis à Philoctete exoratas ad Troiam tulit: ille cinerem Laomedontis, qui super Scæa porta Ilij ...m sustulit, Palladiumq́; vnà cum Diomede ex Troia, cæsis custodibus, rapuit: ille explorator cum eodem Diomede

missus Rhesum Thraciæ regem occidit, equosq; eius abduxit, antequàm Xanthū fluuium degustassent. Hæc, inquā, or exequutus est, quæ in Troianorum erant fatis, sine quibus Troia non poterat expugnari. Sed & ille præterea discedent Græcos repressit, vt in Iliade vidimus: ille deniq; equum Troianum in arcem deduxit, vt ipse de se infrà lib. 8. prædicat te ipso Demodoco. Proinde satis patet, quàm meritò πτολιπόρθου titulo Vlysses insigniatur.

c πολλῶν δ' ἀνθρώπων] Prudentissimi heroës apud veteres sunt existimati, q in longinquas regiones peregrinati fuiss Strab. lib. 1. Itaq; idcirco prudentissimum Vlyssem fuisse indicat Homerus, quòd multorum prouidus vrbes & mores spexit, vt est interpretatus Flaccus. Hinc est quod cum πολύτροπον idem Homerus appellet, quasi ex diuersorum morū ne ad maiorem prudentiam animus noster informetur. Vnde adeò celebrantur Hercules (qui idcirco, vt censet Strab. l ἐπιστωρ ἔργων dictus est inf. Ody. φ.) Dionysius & reliqui apud antiquos ob varias & lōginquas peregrinationes. Sunt t ci, qui eas magnoperè non probent, quasi per eas nulla fieri possit probitatis accessio (vt vulgari etiam Gallorum iacl bio) tum quòd sæpè externos induamus ritus, & eos patrijs anteferamus, quod Scythæ Anacharsidi contigit. Proinde bat Aelianus, vt scribit Philostratus, quòd fines Italię nunquam esset egressus, nauem nunquā inscendisset, neq. nouiss re in magna dicitur fuisse authoritate, veluti patrij moris studiosè obseruans. Nos verò aliud sentimus, & non med dentiam comparandam auxilium variarum gentium mores cognitos arbitramur. Neque enim aut nobis ipsis aut p tantum est tribuendum, vt nusquam præterea scientiæ, eruditioni ac prudentiæ vllus locus relinquatur: immò ab e bus optimi Rerumpublicarum moderatores in patriam suam elegantes mores ac leges inuexerunt, vt Lycurgus, Solo Romani, vt docent satis historiæ. Ingenium tamen peregrinantis sanum & integrum desidero, quia vbique tam viti tes patent: vt has amplecti, illa verò respuere possit. Et hoc ad probitatem spectat. Cæterùm vt in vno solo omnia fi ra non pullulant, quantumuis pingui & culto: sic vnica patria omnium rerum sufficientem notitiam suppeditare no proinde nobis est aliunde comparāda Et hoc ipsum agnouit noster vates, vt de eo testatur Herodotus in ipsius vita facilè persuasum fuisse illum à Mente, vt cum eo proficisceretur, quòd sibi conueniens arbitraretur etiam adhuc iuue λίας θεήσασθαι. Alioqui solet etiam diuturna proprij soli habitatio αὐθάδειαν nescio quam in animis hominum generai solis placent, alios contemnant: quorum si vsi fuissent consuetudine, aliter sentiant. Vtvt sit, Homeri grauissimi scrip tate constat, quàm sit vtilis longinqua peregrinatio: quę, si Menandro credimus, βίον τίθησι σωφρονέστερον. Quanquam n sumus rectè dici peregrinari, si Socratem dicentem audimus, se neq; Atheniensem neque Græcum, sed mundanum e tarch lib. de exilio probat qua de re nos in sequentibus nonnulla insuper dicemus.

d κ. νόον ἔγνω] Addit hæc postrema nō frustrà, quia solēt plerìq; non solùm corpore, sed animis etiā in exteris terr vt cùm apud se nunquam sint, ne in eo etiam loco, vbi sunt, commorentur. Itaq; licet vrbes & gentes alienas videai aspectu aciem oculorum pascunt: cæterùm mores, consuetudines & ingenia populorum nō intuentur ac inspiciūt, catores, qui latentes gazas per transennam strictim obseruant prætereuntes. Aliter ergo se gessit Vlysses, qui non so etiam mores ac ingenia hominum multorum nouit, vnde factus dicitur longè prudentior.

e ὃν κατὰ θυμόν,] Hic locus aliter vulgò interpungitur, quàm à Didymo, q iubet post ἄλγεα distinguere, vt ὃν κατὰ θυμὸν a feratur hoc sensu: τὰ ἐφ' ἑαυτῷ ἐπιτείνων καὶ σώζων ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἑταίρους. id est, sui curam habens seipsumq; & socios cons καταλλακτικὸς ὀρθῶς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ τὴν εἰς τὸν οἶκον τιμωρίαν, ὑπὲρ τῶν ἑταίρων, vt in Lexico nostro olim exponetur. Hic a uertendum est, Vlyssis non solùm in se ipso, sed etiam in amicis cōseruandis studium: σκέπω μὲν, inquit Eustathius, ὅτι λόγιμον ἐν τοῖς καιροῖς ἀπολαύει ἄνθρωπος· τὸ δ' δεύτερον ὅτι οὐ προδότα ἐν κινδύνοις τοὺς φίλους ὁ σοφός. Illud, quòd vir circum lens seipsum amat & tuetur in angustis rebus: hoc, quòd viri est sapientis, amicos in periculis non deserere. Quod p teris etiam imitandum proponitur, qui parem laudem atque Vlysses consectari voluerint. Neque enim satis est, si te lo eripias, derelictis ijs quos in securitate socios habuisti, quasi tunc extingui debeāt illi amicitiæ igniculi, qui paul præfulgebant. Id verò potissimùm à ducibus exerceri par est, qui non solùm pacatæ, sed etiam conturbatæ & peric mites suos habent. Quod autem sequitur de socijs Vlyssis, quos suis nequitijs perijsse dicit Poëta, suo loco explicabi illud verò specialiter, quod eorum exitium propriæ ipsorum improbitati tribuit, mox in sequenti Iouis oratione en

f εἰπὲ καὶ ἡμῖν,] Illud καὶ vel otiosum est, inquit Eustath. vt non ita rarò fieri solet: vel ratione futuri dicitur, quasi par idem opus post Homerum aggressuros: vel forsan ratione præteriti, siquis ex historia intelligat Homerum huius na mentum ex Aegyptijs desumpsisse. quasi dicat, ὡς ἑτέροις φθάσασα εἶπας, εἰπὲ καὶ ἡμῖν: vt alijs anteà dixisti, dic etiam nol

g ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες] In scribenda Odyssea aliter se gessisse Poëtam, quàm in Iliade, ingenuè fatendum est: videlic rationis hic fecisse ab ipso penè fine, cùm ab ipso discessu ex Troia naturali ordine incipiendū esse videretur. Itaq; dum, quod alij de Iliade dicebant, me non probante, vt in illius initio demonstraui. Integra tamen narratio ab ipso texetur ab ipso Vlysse infrà lib. 9. Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν Ἰσμάρῳ, ἔνθα δ' ἐγὼ πόλιν ἔπραθον, ὤλεσα δ'

h ἦεν ἀέθλων] Auget labores Vlysses, quòd ij perpetui fuerint, etiā cùm inter amicos suos versaretur, quasi hoc ma hostibus infinita pati. Quos autem amicos intelligat, mihi satis nō liquet, nisi de Calypso loquatur, à qua inuitus d spe oblati matrimonij, quod ille tamen patriæ suæ postponebat: vnde perpetuò illi cum Calypso, quæ se amicam al bat, perpetuum fuerit certamen. At verò Eusthatius certandum illi fuisse cum fortuna dicit, his verbis: πρὸς τίνα δ' ἄ θλον ὁ Ὀδυσσεύς; ἢ πάντως πρὸς τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ τύχην. id est, Cum quónam aduersario fuit Vlyssi certandum? A oppòsita illi fortuna?

i νόσφι Ποσειδάωνος] Solus Neptunus ex Dijs Vlyssi infensus dicitur, nimirum propter excæcatum ab Vlysse Poly ni filium, vt paulò pòst dicetur à Ioue. Ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος ἀσκελὲς αἰεὶ, Κύκλωπος κεχόλωται ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, Φημον, &c. Itaq; Vlysses infelici vsus est semper nauigatione, quia propitium maris Deum non habuerit.

---

a Ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας,	*Sed ille quidem Aethiopas accesserat long*
(b Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,	*(Aethiopas q bifariā diuisi sunt, vltimi*
Οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος)	*Alij quidem occidentalis Solis, alij verò*
c Ἀντιόων ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης.	*Communicans taurorumq́, et agnorum h*
Ἔνθ' ὅγε τέρπετο δαιτὶ παρήμενος· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι	*Ille delectabatur conuiuio assidens: cæter*
Ζηνὸς ἐνὶ μεγάροισιν Ὀλυμπίου ἀθρόοι ἦσαν.	*Iouis in regia Olympij congregati erant.*
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.	*His aūt sermones cœpit pater hominumq́*
Μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίσθοιο,	*Recordabatur enim in animo inculpati A*
Τόν ῥ' Ἀγαμεμνονίδης τηλεκλυτὸς ἔκταν' Ὀρέστης·	*Quem Agamemnonides inclytus occidit*
Τοῦ ὅγ' ἐπιμνησθεὶς, ἔπε' ἀθανάτοισι μετηύδα,	*Huius ille memor his verbis immortales a*
Ὢ πόποι, οἷον δή νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.	*Papè vt scilicet deos mortales culpant.*
d Ἐξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ	*Ex nobis enim inquiunt mala esse, qui ve*
Σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν e ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.	*Suis stultitijs præter fatum angores patia*
f Ὡς καὶ νῦν Αἴγισθος ὑπὲρ μόρον, Ἀτρείδαο	*Quemadmodū & nūc Aegisthus præter f*
g Γῆμ' ἄλοχον μνηστὴν, τὸν δ' ἔκτανε νοστήσαντα,	*Duxit vxorem sponsam, ipsum verò occidi*
Εἰδὼς αἰπὺν ὄλεθρον. ἐπεὶ πρό οἱ εἴπομεν ἡμεῖς,	*Veritus grauē mortem, quoniam illi prædi*

πὶ ψαντες ἐΰσκοπον Ἀργειφόντην,
ὴ κτείνειν, μήτε μνάασθαι ἄκοιτιν.
έσ ο τίσις ἔσσεται Ἀτρείδαο,
ἡβήσῃ τε καὶ ἧς ἱμείρεται αἴης.
Ἑρμείας. ἀλλ' οὐ φρένας Αἰγίσθοιο
φρονέων. νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀπέτισε.
ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
τερ Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
ὡς ἐοικότι κεῖται ὀλέθρῳ·
καὶ ἄλλος ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.
Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι δαίεται ἦτορ
δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχει,
ῥιρύτῃ ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης,
ρήεσσα, θεὰ δ' ἐν δώμασι ναίει
γάτηρ ὀλοόφρονος, ὅστε θαλάσσης
οἶδεν, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
αἳ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι·
στηνον ὀδυρόμενον κατερύκει·
οῖσι καὶ αἱμυλίοισι λόγοισι
θάκης ἐπιλήσεται· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι
ν ἱμείρεται. οὐδέ νυ σοί περ
ον ἦτορ Ὀλύμπιε. οὔ νύ τ' Ὀδυσσεὺς
νηυσὶ χαρίζετο ἱερὰ ῥέζων
ῃ; τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο Ζεῦ;
ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα
ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;
νόον ἐστὶ βροτῶν, πέρι δ' ἱερὰ θεοῖσιν
δῶκε τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν;
άων γαιήοχος ἀσκελὲς αἰὲν
κεχόλωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν,
φημον, οὗ κράτος ἐστὶ μέγιστον
σσι· Θόωσα δέ μιν τέκε νύμφη,
άτηρ ἁλὸς ἀτρυγέτοιο μέδοντος,
σφυροῖσι Ποσειδάωνι μιγεῖσα.
Ποσειδάων ἐνοσίχθων
νει, πλάζει δ' ἀπὸ πατρίδος αἴης.
ἡμεῖς οἵδε περιφραζώμεθα πάντες
θῃσι, Ποσειδάων δὲ μεθήσει
οὐ γάρ τι δυνήσεται ἀντία πάντων
κητι θεῶν ἐριδαινέμεν οἶος.
ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
τερ, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσι,
σα δαΐφρονα ὅνδε δόμονδε,
πειτα διάκτορον Ἀργειφόντην
ὀτρύνομεν, ὄφρα τάχιστα
κάμῳ εἴπῃ νημερτέα βουλὴν,
ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται·
Ἰθάκην ἐσελεύσομαι, ὄφρα οἱ υἱὸν
ὦ, καί οἱ μένος ἐν φρεσὶ θείω,
καλέσαντα καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς,
ἀπειπέμεν, οἵ τέ οἱ αἰεὶ
σφάζουσι, καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς.
Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα,
πατρὸς φίλου, ἤν που ἀκούσῃ,
κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχῃσιν.

Mercurio misso speculatore Argicida:
Neq; ipsum occide, nec duc uxorem.
Ex Oreste enim erit ultio Atridæ,
Postquam pubuerit, & suam desiderabit ditionem.
Sic ait & Mercurius: sed non mentem Aegisthi
Persuasit bona consulens: nunc simul omnia luit.
Huic respondit posteà dea cæsia Pallas,
O pater noster Saturnie summe regum,
Et valdè ille quidem merita perijt morte:
Sic pereat & alius, quicunq; talia fecerit.
Verùm mihi pro Vlysse bellicoso cruciatur cor
Infelice, qui sanè diu ab amicis calamitates patitur
Insula in circumflua, ubi umbilicus est maris,
Insula sylvosa: dea verò intra domum habitat
Atlantis filia multiscij, qui q; maris
Omnes profunditates novit: sustinet aūt colūnas ipse
Longas, quæ terramq; & cœlum amplectuntur:
Eius filia infortunatum lugentem detinet.
Semper enim mollibus & dulcibus sermonibus
Demulcet, ut Ithaces obliviscatur: cæterùm Vlysses
Cupiens vel fumum exilientem videre
Suæ terræ, mori desiderat. at non tibi tandem
Convertitur charum cor, Olympie. nonne Vlysses
Græcorum apud naves gratificabatur sacrificando
Troia in lata? quid illi tantum irasceris, ô Iupiter?
Huic respondens allocutus est nubium congregator Iupiter,
Mea filia, qualis sermo excidit septum dentium?
Quomodo unq; ego Vlyßis divini obliviscerer? (Dijs
Qui lōgè superat prudētia homines, plurima. u. sacra
Immortalibus persolvit, qui cœlum latum inhabitāt?
Sed Neptunus terram continens aßiduò semper
Ob Cyclopem irascitur, quem oculo privavit
Divinum Polyphemum, cuius robur est maximum
Inter omnes Cyclopas: Thoosa autē eum peperit nympha
Phorcynis filia maris indomiti regis
In specubus cavis Neptuno mixta.
Ex eo tempore Vlyssem Neptunus terræ quassator
Neutiquā occîdit errabundū, arcet. a. à patria terra.
Sed agite nos, ipsi verò dispiciamus omnes
Reditū, quo pacto cōtingat. Neptunus autem deponat
Suam irā: neq; enim quicquā poterit contra oēs unus
Immortales invitis Dijs contendere.
Huic respondit deinde dea cæsia Minerva,
O pater noster Saturnie, supreme regnantium,
Siquidem nunc hoc gratum beatis dijs,
Redire Vlyssem prudentem ad suam domum.
Mercurium tum internuncium Argicidam
Insulam in Ogygiam celeriter mittam, ut celerrimè
Nymphæ pulchricomæ edicat firmam voluntatem,
Reditum Vlyßis prudentis, uti redeat.
Porrò ego in Ithacam proficiscar, ut ei filium
Magis excitem, & ipsi robur in mente ponam,
In concionem vocando comatos Græcos,
Omnibus procis interdicere, qui eius semper
Pecora pīguia mactāt, et flexipēdes sinuosis cornib. boues.
Mittam autem in Sparten & in Pylum arenosam
Reditum sciscitaturum patris sui, sicubi audiret,
Atq; ut cum gloria insignis inter homines habeat.

a ἀλλ' ὁ μὲ αἰθίοπας] Hoc de Neptuno est intelligendum, qui ad Aethiopas profectus dicitur propter festum forta[sse ce]lebratum, aut honores diuinos illi alioqui habitos. Vnde constat piam fuisse gentem illam Aethiopum, cultusq; di[ui]nam, cùm ijs delectata etiam Numina videamus. Idem visum est in Iliade, cùm Iupiter ad eosdem populos comm[eat:] vide quid nos annotauimus.

b αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται,] Aethiopũ Homerus duo facit genera: alios in Oriente, alios in Occidente colloca[t, quod] his verbis comprobatur lib. 5. cap. 8. Interiori autem, inquit, ambitu Africæ ad meridiem versus, superq; Getulos i[n] desertis, primi omnium Libyægyptij, deinde Leucæthiopes habitant. Super eos Aethiopum gentes Nigritæ, à quo [no]mine: Gymnetes, Pharusi, & iam Oceanum attingentes, quos in Mauritaniæ fine diximus, Perorsi. Ab his omnibus [vastæ solitudi]nes Orientem versus, vsq; Garamãtes, Augylasq;, & Troglodytas: verissima opinione eorum, qui desertis Africæ d[uas Aethiopias] superponunt, & ante omnes Homeri, qui bipertitos tradit Aethiopas ad Orientem Occasumq; versos. *Hæc ille.* Pto[lemæus] duplicem Aethiopiam esse dicit: vnam quæ sub Aegypto est, alteram interiorem appellat. De prima cap. 7. de secur[da] ta.o.4 Africæ. Sed expresse & copiosissimè omnium Strab. lib. 1. Geogr. hanc ipsam diuisionem Homericam enarra[t, ra]tibus defendit, maximè contra Grammaticos Aristarchum & Cratetem. Quæ omnia breuitatis causa apud Strabo[nem stu]diosis relinquimus. Nam duplex pagina illis describendis vix sufficeret.

c ἀντιόων] Athenæus li. 8 circa finem obseruat ex hoc Homeri loco & alijs, solitos Deos ab antiquis inter conuiua [inuocari;] cùm virorum impetum ad voluptates cognouissent, neq; homines ab his abstinere posse intelligerent, vtile verò, [...] ducens his arbitrarentur, si compositè ornateq; assuescerent: tempus quoddam certum determinarunt, deisq; prius ipsos ad relaxationem animi dimittebant, vt Deos omnes ad primitiarum oblationes accedere existimantes, & ad [ve]recundia quadam ac timore conuenirent. Et paulò pòst: Cùm igitur Deos præsentes esse arbitrarentur, festiuitates [tem]peranter præteribant, &c.

d ἐξ ἡμέων γάρ φασι] Elegans est hic locus, & nõ Ethnico, sed Christiano homine planè dignus. Agnoscit enim Po[eta lo]quentis persona, malorum quæ hominibus contingunt, causam non esse in Deum, sed in ipsas hominum nequitias referendam. Quod qualiter sit intelligendum, optimè exposuit Maximus Tyrius Orat. 25. Qua de re à nobis quoq[ue] al[i]cubi in Iliade dictum est. Sed quia hic locus expressus est ad eam rem, lubet aliqua ratione eum illustrare, quia res [per]plexa, & etiam hodierno tempore in dubium à multis reuocata. Primùm nõ est cẽsendum, quicquã siue boni siue [mali] inuito Deo contingere. Iam verò cùm ille boni sit amantissimus, malum autem odio ineffabili prosequatur: mir[um] sciente & permittente malum ab homine perpetretur. Quod ad veteres attinet, scio eos existimasse actiones in ho[minum po]testate, quasi hoc illi à Deo separatum munus obtinuerent. Et hoc innuit Tyrius, cùm dicit, animam corpori huma[no im]positam à Deo, aurigæq; fungentem officio, cum αὐτεξουσίας tamen facultate, hoc est, vt aurigandi arte etiam abuti p[ossit. Post]quam inscenderit currum, & habenas acceperit, siquidem fœlix beataq; sit anima, memineritq; se iussu Dei sublata[m, so]lideq; aurigationem regere debere, nimirum habenas moderatur, regitq; currum, & equorum temeritatem conti[net, di]uersum appetunt cursum, temereq; huc atq; illuc rapiunt currum: hic ad petulantiam, ingluuiem ac contumeliam, tem atq; ferociam: alius verò tarditatem, mollitiem, seruitutem, fatuitatem, atq; humilitatem sectatur, cuiusmodi [dis]tractus currus, aurigam conturbat, & si equorum vnius impotens vis cæteros vincat, fertur currus pro libidine eq[ui, &] fit vt victrice interdum petulantia, vnà currus & auriga ad contumelias, cõuicia, impuritates atq; alias nefarias, m[...] voluptates: interdum verò dominante iracundia, in multas variasque calamitates, vterq; feratur in præceps. *Hæc il[le. Vniuersam i]teram sententiæ hac de re comprehenduntur. Et sanè fatendum est, propria & libera ac innata voluntate homines [peccare,] quod ita Deus constituit ad maiorem sui Nominis gloriam: quia splendidiùs eo pacto clementia illius erga nos e[lucet, quum] miseretur. Libera voluntate homines peccare dixi, quia pars illa integri illius arbitrij quod primùm homini infitu[m fuit,] restat. Et hoc sentiunt Ecclesiastici nostri Doctores. D. Augustinus contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonif. [...] Quis, autem, inquit, nostrum dicat, quòd primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere? [Libertas quidem] perijt per peccatum: sed illa quæ in Paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate iustitiam, propter quod hu[mana nat]ura indiget gratia dicente Domino (Ioan. 8.) Si vos Filius liberauerit, verè liberi eritis: vtiq; liberi ad benè iusteq[ue viuendum.] liberum arbitrium vsq; adeò in peccatore non perijt, vt per illud peccent maximè omnes, qui cum d[e]lectatione p[eccant et] peccati hoc eis placet, quod eis libet, &c. Itaq; nihil est quòd Deum accusemus, cùm peccamus. Si nos ipsi peccat[...] li, hoc est, sine Deo nam alioqui à Diabolo est omnis mali auxilium. Sed ista θεολογικώτερα sunt, & tamen hic fuerur[...] tiam hodierno die cum eiusmodi fanaticis hominibus nobis est negotium, quibus lib. 19. Iliadis circa initium res[pondimus] ex ipsorum Ethnicorum authoritate: quibus tanta luxu veritatis non defuit, quod iam in Homero, sub Iouis person[a ...] mus. sed & ipse αὐτοπρόσωπως anteà dixerat de socijs Vlyssis. αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο νήπιοι, &c. Iam v[er]eò pertinent, vt doceamus, malorum, id est, peccatorum causam Deum non esse, & ad ea Iouis verba referenda sun[t ...] λίγοσιν: quibus hoc etiam à Dijs videtur remouere velle, ne ipsi τῆ ἀτασθαλιῶν humanarũ authores existimentur. Cæ[terum præ]cipuè agit Iupiter, vt calamitatum causam in ipsam hominum improbitatem referat. Nam hoc loco κακὰ, calami[tates inter]ri decet. Sensus loci est: Dicit Iupiter, falsò nos Dij ab hominibus accusamur, quasi nos illis iniustè & immeritò dar[e calamita]tes creemus, cùm tamen eas ob flagitia & scelera, quæ perpetrant, optimè sint promeriti. Sed cùm Deus sine om[nium autor] sit pœnæ mali, mirum est quòd ita Iupiter authores calamitatum, quæ hominibus contingunt, Deos esse neget. In [...] to, proprium esse Deitatis, bona & felicitatem largiri, itaque malis hominum eam non gaudere: proinde non ei c[ausam ...] tum tribuendam, quæ à nostris ipsis vitijs promanant. nam ista illæ vt corpus vmbra sequuntur. Quod autem De[um pœ]næ mali dixi, orthodoxè dixi cum Augustino lib. 1. de Lib. arb. c. 1. Si Deum, inquit, bonum esse nosti, vel credis (n[on enim fas est aliter,] malum non facit. Rursus, si Deum iustum fatemur (nam & hoc negare sacrilegum est) vt bonis præmia, ita suppl[icia malis tribuit,] quæ vtiq; supplicia, patientibus mala sunt. Quamobrem si nemo iniustè pœnas luit, quod necesse est credamus, q[uandoquidem di]uina prouidentia hoc vniuersum regi credimus: illius primi generis malorum nullo modo, huius autem secundi [...] *Hæc ille.* Aliud autem videtur velle Iupiter, qui calamitatum causam ipsis vitijs hominum attribuit, vt homines n[on Deos] accusent ob mala quæ patiuntur, cùm potius proprias eos nequitias incusare oporteat: quod & nos piè dictum e[ssi ... ve]rò quæ nos mala dicimus, ea ita sunt nostri habita ratione: Dei verò respectu, supplicia sunt bona & iusta, vt dicit [...] mò ad salutem vniuersi, vt ait Maximus Tyrius. Enimuerò, inquit, vt vertit Cosmus Paccius, quæ apud nos opini[one ...] corruptionisq; habent, pro quibus etiam anginur, ea profectò ipse artifex ad salutem vult esse vniuersi. Nam cùm [...] intendat, partes nimirum ipsas oportet pro vniuersi salute laborare. Premuntur fame Athenienses, terræ motu la[borant Lacedæ]monij, inundatur Thessalia, vritur Aetna. Et quãdo vnquam Iupiter aut immortalitatẽ Atheniensibus spopondit [...] rit fames, Alcibiades tamen classem in Siciliam perditum eat) aut Lacedæmonijs immobilem terram, aut Thess[alis non in]undatam, aut Siculis incendij compressionem? cum sequentibus, quæ breuitatis causa relinquo: vbi dicit se hæc fa[...] quòd futurarum rerum successionem ob eam esse coniectetur. Sed hæc aliquantulum παρέργα, quia non expresse [...] cata loquitur, sed generaliùs de partibus vniuersi quibusdam labefactatis: quæ affic[iuntur ...] materiæ, non culpa ips[...] mala nostra, sunt respectu Dei solùm supplicia. quod meliùs intelligi potest, si hæc humana contemplemur. cùm [...] capite plectit, iustè facit, qui scelera puniat: & tamen supplicium illud reo malum est, sic de tormentis & alijs pun[...] ribus dicendum est. Quanquam autem Iudex ea reis infligat, quis tamen eum illorum causam præferat: ac non p[...] promeruerint? Porrò de hoc ipso loco consule Chrysippum apud Gellium Noct. Attic. lib. 6. c. 2. & Cicer. l. de Fa[to, &] Aug. lib. 5. de ciuit. Dei, cap. 8. & sequentibus, vbi de fato copiosa est disputatio.

e ὑπὲρ μόρον] Cur præter fatum homines malis plecti dicit Iupiter? An est quippiam in rebus mortalibus, quod [præter fa]to, cur etiam ipsos Deos alibi Poeta subijcit, eueniat? Sciendum est, diuersis modis vsurpari hanc locutionem, v[t alibi sæpius no]tis monuimus. Hic intelligimus, dicere Poetam ea præter fatum hominibus contingere, quæ violenta sunt, & pra[eter ...] nem, quo videtur securus vitæ status vsq; ad legitimi temporis viuendi spatium spondeη sine vlla malorum aut ca[lamitatum tem]pestate.

ἄμ[ύμονος]] Siquis orationem istam, quam Ioui affingit Poëta, cõsideret, mirari eum subibit, cur à proposito suo dimo[uens ser]mone de Vlysse animus illi sit scribendi, Aegisthum aduocet. Ego verò respondeo, hoc eleganter à Poëta sic institutum, vt [de h]ominibus conquerentem Iouem etiam cum indignatione audiret Pallas, occasionem arriperet de Vlysse sermonẽ fa[ciendi, ill]lius commiseratione patrem permoueret. Giphanius verò: Dicendum fortasse, inquit, Iouis orationem à Minerua ni[mio su]i Vlyssis studio interruptam esse, eaq; re factum vt exemplum Aegisthi non sit Vlyssi accommodatum: vt igitur Aga[memn]on vxor Clytæmnestra longa mariti mora, Aegistho tamen nupsit, qua ex re multæ calamitates euenerint: ita & de Pene[lope me]tuendum, ne longa Vlyssis mora tandem flectatur, & procis nubat, qua ex re similes calamitates sequantur.

[μήτ' αὐτὸν κτείνειν μ]ήτ' ἀ[κοίτην] μνᾶσθαι] Historia Aegisthi tertio libro à Nestore exponitur. Nunc verò notandum est, quod Iupiter dicit, monitũ à [se Aeg]isthum per Mercurium, ne vel vxorem Agamemnonis duceret, vel eum interficeret, quia illi periculum idcirco ab Ore[ste imminere]bat. Vnde constat, existimasse illos veteres hominibus actiones esse liberas tam bonas quam malas, adeò vt cùm obla[tam bo]nam non amplectantur, propria eorum culpa id contingat, quasi in eorum fuerit potestate & per se illud amplecti value[re. Cu]m malis conflictantur, nihil est, quæ Iouis est sententia, quòd nos Deos accusent, cùm ipsi illa sibi soli creent. An non e[tiam] à flagitijs abstinere, cùm à nobis moneantur vt abstineant? Agnoscite, mortales, quanta sit vestra imbecillitas ad pro[bitatem, qua]nta contrà ad vitium procliuitas, vt vestris viribus diffisi in Deo solo nitamini, monentemq; attentè audiatis: non quòd [volunt]atas sit boni vlla, sed quia sine vobis in vobis gratia Dei ad bonum operari non potest, sine qua neque vos quicquam [pot]estis, quod virtutem & probitatem sapiat. Cùm ergo vos Deus ad vitam rectam exhortatur & à praua deterret, ne [Aegisth]i exemplum insequamini, sed Mercurium, hoc est, diuinam vocem placidis excipite auribus, alioqui culpa tota vestra [est, qui v]ita refractarios Numini exhibetis.

[ἀλλά μοι ἀμφ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι δαίεται ἦτορ / δυσμόρῳ,] ... ἀνόστιμα] Exorditur orationẽ suã Minerua, ἀπὸ καιροῦ, & ex re nata. Hoc enim est quod anteà dicebam, ex illa Iouis oue[rela ar]ripere occasionem Mineruam de Vlysse verba faciendi, quod cõmodè & opportunè præstat. Nam cùm dixerit Iupiter Ae[gisthum su]ia culpa perijsse, quòd anteà à Mercurio monitus esset, ne scelera illa nefaria perpetraret: opponit nunc ei Vlyssem. Mi[rum enim, in]quit, nimirum Aegisthus mortẽ suam meruerit, qui tam flagitiosus & perditus esset, Vlysses verò pius & religiosus [quid ita q]ue causa tot laboribus exerceatur, antequam in patriam suã peruenire possit. Itaq; si Aegisthus tam grauem [poenam] meruit, cõtrà Vlyssem mereri, vt ei ob pietatem & integritatem gratia à Dijs habeatur, maximè à Ioue, ad quem dirigitur o[ratio, vt ta]ndem aliquando Ithacæ suæ restituatur, à qua tam longo tempore diuellitur, vnius Calypsus blanditijs: quibus tamen [Vly]sses permoueri possit, quo minus animum semper in patriam retorqueat, cuius desiderio tantoperè tenetur, vt solo I[thacæ] viso lubenter mortem illicò sit oppetiturus.

[Ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρ]ονος αὐτὸς] De Atlante satis Natalis Comes lib. 4. Myth. cap 7. & nos alibi dicemus. Hic fingitur à Poëta vir scientissi[mus, qui] etiam cum maris profundos gurgites nosse dicat: quod immensæ scientiæ argumentum est, cùm res adeò latentes & [abditæ ho]minum peruiæ illi pateant. Quod autem etiam cœli & terræ columnas sustinere dicit, planè fabulosum est, & proinde [in]telligendum. Itaq; vel ob illius hominis scientiam id cõfictum est, quemadmodum de Aegyptio Atlante scribit Tzet[zes] Chiliad quem ait dictum fuisse cœlum humeris sustinere, quia rerum cœlestium & astronomicarum primus inuentor [apud A]egyptios: quod posteà Græci ad hunc Libycum Atlantem transtulerunt. Vel intelligendũ est id ei tributum propter [M]auritaniæ ei cognominem, qui quòd cœlum penè vertice feriat, creditus est ab incolis cœlũ sustinere. Atlas aũt in Mau[ritania f]uit, de quo idem dixit Oceanus apud Aeschylum in Prometheo, quod hic Homerus. Sic ille:

> ὅς γ' ἐπίσης τ' ... κασιγνήτου τύχαι / ἕστηκε κίον' οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς
> Τείρουσ' Ἄτλαντος, ὃς πρὸς ἑσπέρους τόπους / ὤμοις ἐρείδων, ἄχθος οὐκ εὐάγκαλον.

[Co]piosiùs aliàs dicendi erit locus. Notanda est autem Poëtæ nostri diligentia, qui res insignes, si quæ minima occasio se [of]ferat, non præterit, vt hic de Atlante, cùm alioqui narratio hoc non postularet.

[ἧς γαίης ἀπ]ὸ [καπ]νὸν] Habemus hoc à natura, vt in eum locum propensiores simus, cui ortum nostrum acceptum referimus. Itaque [si l]ongè ab eo distemus, tamen mentis oculos semper eò reflectimus: neque potest eò redeũdi desiderium in nobis deleri, ne[que pe]r multos annos, quibus solet rerum aliqua induci obliuio. Res admiratione planè digna, si tã vulgaris & vsitata [non est, qua]ndoquidem anteà Socratem non magis vni loco, quàm toti mundo sese alligasse, vnde se mundanum esse prædicabat: [q]uod tamen rara est, aut sapientissimi omnino viri, & eius præcipuè, cui patria ingrata sit, vt fuit ipsi Socrati. Deinde illud eò [pertinet vt ag]noscat homo liberum se esse, cuius habitationi totus Orbis terrarum pateat, vnde ipsi vbiq; futurum est bene si vo[let. Quod i]n eorum gratiam potissimum dici solet, qui patrio solo expulsi exteras regiones incolunt, vt se eo pacto consolen[tur. T]amen in singulis radices illi amoris, quo natale solum prosequimur. Quod in Vlysse docet Poëta. Nam ille oblatam e[tiam immort]alitatem pro patriæ reditu repudiauit, vt infrà lib. 5. videbimus. Quod egregiè Aristoteles Oecon. lib 2 cap 3. expli[cat. Hæc e]nen illi sunt Aristotelis. Sanè multùm debemus solo, quod nos primùm tulit nascentes, vnde manant arctissima illa [vincula, qu]is patria nos sibi deuincit, adeò vt nostra propria commoda publicis anteferre iubeamur, quod Socrates apud Plato[nem in Crito]ne disputat. Vnde Hierocles apud Stobæum, ἐστὶ γὰρ, inquit, ὡσανεί δεύτερός τις θεὸς αὕτη (πατρίς) ... πρῶτος καὶ μείζων γο[νεύς] ... ὁ δὲ οὔνομα τῷ πράγματι ... σὺν ἀσφαλείᾳ ... [illegible] ... ὅταν ... μίγμα τῶν πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ... [illegible]. &c. Id est, Est enim [patria t]anquam, velut alter quidam Deus, & primus maximusq; parens. Quare qui nomen ei imposuit à re ipsa non temerè na[ctus esse v]idetur, vocabulo quidẽ à patre deducto, pronunciato tamen fœminina terminatione, vt ex vtroq; parente mixtũ esset. [Vt it]o insinuat patriam vnam ex æquo duobus parentibus colendam esse. *Hæc ille.* Iam verò siquis parentum adeò obli[uisci, vt ab i]llis abesse possit, non credas eum naturam humanam cum bruta commutasse? Idem ergo de ijs dicendum esset, qui [pa]tri de reditu ad illam non sunt solliciti: si modò talia monstra tellus alit, quæ pluris alienum solum faciunt, quàm [suum. T]amen Zaleucus in Proœmio legum (quod extat in fragmentis Politicis Pythagoreorum, quæ nos nuper conuer[timus et ed]idimus) vetat his verbis: πόλιν δὲ φιλαπατρίζειν μηδεὶς ἄλλην ποιείσθω τῆς αὐτοῦ πατρίδος, ὡς θεῶν παλαιῶν νεμεσώντων. ἀρχὴ [γὰρ] ... τοῖς τοιούτοις βουλομένοις. ἐστὶ δὲ χαλεπώτερον τῆς οἰκείας γῆς στερόμενον, ζῆν ἐπ' ἀλλοτρίας. οὐδὲν γὰρ ἐστιν οἰκειότερον πατρίδος. Itaq; [prude]ntissimum Vlyssem idcirco appellauit Tullius 2. de Legib. vide infrà lib 9 circa ipsum principium.

[οὔ νύ τ' Ὀδυσσεὺς / Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερὰ ῥέζων] Credidit antiquitas, sacrificijs suis homines Deos sibi deuincire, vnde, modò ritè illa fierent, gratiã & remune[rationem s]ibi non poterant non expectare, quam sibi debitam arbitrabantur. Itaq; Minerua Vlyssis sacrificia, quæ apud Tro[iam fecit, i]d commemorat, vt eorum recordatione eò magis ad eius commiserationem Iupiter permoueatur. Quæ ex eo pen[debat, quod pr]obos & pios per se esse posse homines censebant, vnde Dijs suas placere actiones. Nos verò qui meliore viuimus se[culo, ea Deo] grata arbitramur non ex nobis, sed ex ipsius Numinis clementia.

[τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόν]των] Respondet Palladi Iupiter, in ipsoq; initio leuiter illius temeritatem in loquendo castigat, quasi immeritò obliuio[nis & negligentiæ Vly]ssem ab ipsa accusetur, sed & plus dixerat Minerua, nimirum Iouem iratum esse Vlyssi, quod (vt credo) pariter sequen[tibus verbis sign]ificat ... &c. Eleganter autem ἕρκος ὀδόντων appellauit Poëta, quasi innuat naturam loquacitatem [dentibus ob]struxisse. Quod Eustathius noster rectè enarrat: αἰνίττεται δὲ, inquit, ὁ ποιητὴς ὡς ἡ φύσις ... [illegible] ... ἔρκος τῶν ὀδόντων ... τῶν χειλέων ... ἵνα μὴ ... τοὺς λόγους ... id est, Innuit Poëta, naturam, ne sermones veloces alioqui facilè ac temerè ex ore pro[silirent, d]uplici septo eorum exitum obturasse, septo nimirum dentium & labiorum, ac murum muro quasi superædificasse, [quo vari]os sermones inclusisse. Gellius li. 1. cùm obseruasset linguam debere non esse liberã nec vagã, sed vinculis de pectore [ac c]orde apertis moueri, & quasi gubernari: vnde Vlysses vir sapienti facundia præditus, vocem mittere ab Homero di[citur no]n ore, sed ex pectore: quo scilicet non ad sonum magis habitumq; vocis, quàm ad sententiarum penitus cõceptarũ alti[tudinem p]ertineret: subijcit hoc etiam quòd petulantiæ verborum coercendæ vallum esse oppositum dentium luculentè Homerus [dixerit, vt lo]quendi temeritas non cordis tantùm custodia atque vigilia cohibeatur, sed & quibusdam quasi excubijs in ore posi[tis. Ac T]heognis etiam dentes & labra portas appellat. Sic enim ait:

> πολλοῖς ἀνθρώποις γλώσσῃ θύραι οὐκ ἐπίκεινται / ἁρμόδιαι, καί σφιν πόλλ' ἀμέλητα μέλει.

[Mu]ltis hominibus linguæ portæ non adiacent Congruæ, & ipsis multa non curanda curæ sunt.

[ὃς περὶ μὲν νό]ον] A duplici virtute Vlyssem commendat, Prudentia & Pietate: illa homines spectat, hæc verò Deos. Quæ duo vera [sunt h]ominis ornamenta. Primam autem Iupiter addidit, cùm secundæ tantùm Minerua meminisset, vt doceat ille quanti Vlys-

 sem

ſem æſtimet:tantùm abeſt vt illius potuerit obliuiſci,aut illi ſuccenſere.

o ἀλλὰ Ποσειδάων] Iouem aliquando Homerus tanquam ſummum Deorum, & potentiſſimũ proponit, ſine quo cæ deant vel poſſint aggredi vt ſatis in Iliade vidimus. Aliquando verò æquales cæteros ei facit, & ſeorſim exequentes voluerint,vt hoc loco Neptunum: qui ſolus, præter Iouem & reliquam Deorum turbam , Vlyſſem tot laboribus ma Cauſam autem ſtatim exponit,cur adeò Vlyſſi infenſus ſit Neptunus,nimirum ob excæcatum ab Vlyſſe Cyclopem P eius filium.Vnde conſtat,ab ipſis extremis exorſum eſſe hanc narrationem Poëtam. Illa autem hiſtoria de excæcato infrà lib.10.videbitur.

p οὔ τι κατακτείνει,] Qui mortem ſupplicium omnium grauiſſimum exiſtimant,allucinari mihi videntur,vt ex hoc ipſo Nam Neptunus excæcationem filij vlciſcens Vlyſſem morte non plectit,ſed vitam ei acerbam & moleſtam facit tot e tationibus.Et hoc eſt quod obſeruat Iupiter,nimirum Neptuni crudelitatem,cũ mitius vna morte poſſet Vlyſſem de re. Quod cùm non fecerit, ſine dubio exiſtimãdum non eſt voluiſſe Neptunum hoc pacto clementiùs cum Vlyſſe age gis eſt in medio calamitatum viuere,& longè grauius quàm ſemel mori.Hinc ille apud Plautum in Rudente:

Neq; eſt melius morte in malis rebus miſeris. Et Euripid. ταχὺς γὰρ ᾅδης ῥᾷστος ἀνδρὶ δυστυχεῖ.

Itaq; in medio malorum plures mortem exoptant Sed & Tiberius(vt eſt apud Suetoniũ) mori volentibus, vim adhil di dicitur.Nam mortem adeò leue ſupplicium putabat,vt quum audiſſet vnum ex reis Carnulium nomine anticipaſſ mauerit:Carnulius me euaſit.Et in recognoſcendis cuſtodijs precanti cuidam pœnæ maturitatem,reſpondit: Nondu gratiam red j.Hinc Lycus apud Senecam in Hercul.fur.ait, *Qui morte cunctos luere ſupplicium iubet*

Neſcit tyrannus eſſe,diuerſa irroga: Miſerum vetat perire.felicem iube.

Et ea fuit olim Cæſaris in Senatu ſentẽtia:De pœna,inquit ille apud Salluſtium,poſſum equidem dicere id quod res ctu atque miſerijs,mortem ærumnarum requiem,non cruciatum eſſe,eam cuncta mortalium mala diſſoluere, vltrà n que gaudio locum eſſe,&c. Quibus Cato quidem acutè reſpondit, hoc ideò dici fortè à Cæſare,quòd pœnas infero Sed nos de præſentibus ſupplicijs loquimur,quæ in hac vita tolerari poſſunt:Catoni autem,ſi Chriſtianus eſſet, reſpc ſceleratis etiam pœnitentibus viam ad cœlos pro Dei miſericordia patére. Sed hìc de ſimplici vindicta quæſtio eſt, qua grauiorem exiſtimauit,ſi Vlyſſem ita miſerè vndique exagitaret,quàm ſi vno impetu de medio viuorum ſuſtuliſſet.

q ἀλλ' ἄγεθ',] Aduertenda eſt iſta Iouis oratio,qua ſe non ſuperiorem reliquis Dijs,ſed quaſi eorum ſociũ præbet,cù conſilium de Vlyſſe liberando:niſi hic Poëta exemplum ſummi illius Dei proponat, qui nihil inconſultè aggrediatur tationem præcedentem in verbis, ἀλλὰ Ποσειδάων.

r ὦ πάτερ ἡμέτερε,] Cùm Iupiter conſilium de Vlyſſe liberando rogaſſet omnes Deos,Mineruа, quaſi omnium pruc thicè & allegoricè has partes in ſe recepit,neque re longiùs diſtracta(mora enim in huiuſmodi rebus periculoſiſſim: duo proponit.Primùm ſuadet,vt Mercurius ad Calypſo proficiſcatur, firmam Deorum voluntatem de Vlyſſis redit turus,ne videlicet ab ea inuitis Dijs coërceatur.Deinde ipſa ſuam operam hac in re offert, nimirum ituram ſe ad Tele animos addat,tum ad prohibendam & coërcendam Procorum inſanam luxuriam & libidinem,tum ad iter ſuſcipie & Sparten verſus,vt aliquid de patre ſuo à Neſtore & Menelao ſciſcitetur.Sed notanda eſt hyſterologia, nam hæc po fient:niſi intelligamus illa ſimul fieri,quæ tamen Homerus inuerſo narret ordine: quia æquius eſt præceſſiſſe illam peram,poſt tam longam patris abſentiam.

s ἠδ' ἵνα μιν κλέος] Ambigua videtur oratio.nam illud μιν non facile dictu eſt,quò referatur,an ad Vlyſſem,an ad T Si ad Vlyſſem referatur,ſenſus erit:Sicubi Telemachus audiat,Vb. gentium famâ ſit Vlyſſes.ſi ad Telemachum,intell hac diligentia & officio Telemachum laudem & famam ſibi eſſe comparaturum.

---

[a] Ὣς εἰποῦσ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
Ἀμβρόσια, χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ' ὑγρὴν
Ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο·
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Βριθὺ, μέγα, στιβαρόν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
Ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη·
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων [b] ἀΐξασα·
Στῆ δ' Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ, ἐπὶ προθύροις Ὀδυσῆος,
Οὐδοῦ ἐπ' αὐλείου· παλάμῃ δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος,
[c] Εἰδομένη ξείνῳ Ταφίων ἡγήτορι Μέντῃ.
Εὗρε δ' ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας· οἱ μὲν ἔπειτα
[d] Πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον,
Ἥμενοι ἐν ῥινοῖσι βοῶν [e] οὓς ἔκτανον αὐτοί.
Κήρυκες δ' αὐτοῖσι καὶ ὀτρηροὶ θεράποντες,
Οἱ μὲν ἄρ' οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι [f] καὶ ὕδωρ,
Οἱ δ' αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας
Νίζον, καὶ πρότιθεν, τοὶ δὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.
Τὴν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδής·
Ἧστο γὰρ ἐν μνηστῆρσι φίλον [g] τετιημένος ἦτορ,
Ὀσσόμενος πατέρ' ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσίν, εἴ ποθεν ἐλθὼν
Μνηστήρων τῶν μὲν σκέδασιν κατὰ δώματα θείη,
Τιμὴν δ' αὐτὸς ἔχοι, καὶ κτήμασιν οἷσιν ἀνάσσοι.
Τὰ φρονέων, μνηστῆρσι μεθήμενος, [h] εἴσιδ' Ἀθήνην·
Βῆ δ' ἰθὺς προθύροιο, νεμεσσήθη δ' ἐνὶ θυμῷ
Ξεῖνον δηθὰ θύρῃσιν ἐφεστάμεν. ἐγγύθι δὲ στὰς
[i] Χεῖρ' ἕλε δεξιτερήν, καὶ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Χαῖρε ξεῖνε· παρ' ἄμμι φιλήσεαι, αὐτὰρ ἔπειτα
Δείπνου πασσάμενος μυθήσεαι ὅττεό σε χρή.
Ὣς εἰπὼν ἡγεῖθ', ἡ δ' ἕσπετο Παλλὰς Ἀθήνη·

Sic fata pedibus ſubligauit pulchra tal
Immortalia,aurea,quæ ipſam ferebant ſu
Et ſuper rotundam terram ſimul cum flat
Accipit autem fortẽ haſtam,acuminatam
Grauem,magnã,validã,qua domat acies
Heroum,quib.vtiq; iraſcitur forti patre n.
Deſcẽdit.a.ab Olympi verticib. impetu ru
Stabat autem Ithacæ in populo ad veſtib
Limine in aulæ,in manu aũt gerebat ferr
Similis hoſpiti Taphiorum duci Mentæ.
Inuenit autem procos ſuperbos, qui quide
Calculis ante ianuam animum oblectaba
Sedentes in pellibus boum quos occideran
Præcones autem ipſis & ſeduli famuli,
Alij quidem vinum miſcebãt in crateribu
Alij quidem ſpongijs foraminoſis menſas
Abſtergebãt & pponebant,& carnes mul
Hanc verò longè primus vidit Telemach'
Sedebat enim inter procos ſuo mærens cor
Repræſentãs patrẽ probũ in mente ſi alicu
Procorum quidem diſperſionem per cædes
Honorẽ autem ipſe haberet , & bonis ſuis
Hæc cogitans,procis aſſidens vidit Pallade
Ibat autem rectà foras: indignabatur au
Hoſpitam diu ad ianuam ſtare : propè aut
Manum prehendit dextrã,& ſuſcepit ferr
Et ipſam alloquutus verba alata dicebat,
Salue hoſpes,à nobis amicè tractaberis,c
Cœna fartus loquere quæcunq; opus ſit.
Sic fatus præibat,atq; ſequebatur Pallas

...ἡ ῥ' ἔντοσθεν ἔσαν δόμου ὑψηλοῖο,
...ὸν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν,
...ς ἔντοσθεν ἐΰξόου, ἔνθα περ ἄλλα
...υσσῆος ταλασίφρονος ἵστατο πολλά·
...ὶς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λῖτα πετάσσας
... δάλεον, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
...ὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοθεν ἄλλων
..., ἡ ξεῖνος ἀνιηθεὶς ὀρυμαγδῷ,
...ίσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθών,
... περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο.
... ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
...είῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
... δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
...δοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
...λ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
... κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας.
..., παρὰ δέ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα.
... ἐπῴχετο οἰνοχοεύων.
... μνηστῆρες ἀγήνορες· οἱ μὲν ἔπειτα
... κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
...ρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
...δμωαὶ παρενήνεον ἐν * κανέοισιν,
...' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
... κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
... πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο
...σιν μὲν ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα μεμήλει,
...ρχηστύς τε (τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός)
... χερσὶ ῥ κίθαριν περικαλλέα θῆκε
... ἤειδε παρὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκῃ·
...ίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.

Illi vero quidem intra domum erant excelsam,
Hastam quidem statuit ferens ad columnam lōgam,
Intra armarium bene politum, vbi vtiq; aliæ
Hastæ Vlyssis prudentis stabant multæ.
Ipsam verò in thronum collocauit, stragulo substrato,
Pulchro, ingeniosè facto: sub. a. pedib. scabellum erat.
Ipsi. a. lecticam apposuit variegatam seorsum ab alijs
Procis, ne hospes offensus strepitu,
In conuiuio turbaretur, cum superbis congressus,
Atq; vt ipsam de patre absente interrogaret,
Aquam verò ancilla ex gutto profundebat ferens
Pulchro, aureo, super argenteum lebetem
Ad lauādum: iuxtà autem politam strauit mensam.
Panem verò veneranda cellæ custos apponebat,
Fercula multa apponens de præsentibus,
Coquus autem carnium lances apposuit sumens
Omnigenûm, ipsis autem apponebat aurea pocula.
Præco autem eos sedulò obibat vinum fundens.
Ingressi aūt sunt proci superbi, qui quidem continuò
Ordine sedebant per sedilia thronosq;:
His verò præcones quidem aquā manib. infundebāt,
Panem verò ancillæ expediebant è canistris:
Illi aūt ad cibos paratos & antè appositos manus pro-
Pueri verò crateres coronarunt potus. (tendebant:
Sed postquam potus & escæ desiderium exemerunt
Proci, ipsis verò alia in mente curæ erant.
Cantus saltatioq; (hæc enim sunt ornamēta cōuiuij.)
Præco autem in manus citharā perpulchram posuit
Phemio, qui quidem cecinit inter procos vi, i. coactus,
Videlicet ille cithara ludens cœpit pulchrè canere.

γρ. κανέοισι, κ̓ ξοοῖ δὲ κς. ἐπ. π. Οἰδ. ἐπ.

COMMENTARIVS.

...ἐπὶ ποσσὶν] Nihil est optimè de rebus consulere, si consilia exitum suum nō sortiantur. Quòd cùm intelligat Minerua, ...ur, quòd ipsamet proposuerat, quasi mora & procrastinatio damnosa hac in parte videretur: quia hoc illa maximè ...quàm citissimè Vlysses patrijs suis finibus redderetur. Est tamen vbi cunctatio requiritur, celeritasq; periculosa est. ...ntis est examinare, & pro negotij qualitate alterutrum eligere.

...oc sic oportuit intelligi, ne mirum aut incredibile videretur, Mineruam tam repentè sese ad Vlyssis aulæ limē in Itha... ...n celeritatem Numinibus solet tribuere Poëta, vt alibi de Mercurio, Iride, Neptuno, Ioue, Iunone, Venere, Somno, ...s.

...erodotus in vita Homeri meminit huius Mentæ nauicularij cuiusdam, qui multa beneficia in Homerum contulerit. ...nc gratiam retulit, quòd eius tam honorificè hac in parte Poëseos meminerit, cùm Mineruam illi assimilatā scribit: ...uæ laudi ducendum est, quia verisimile est Deam illam prudētiæ nullius, quàm prudentis etiam viri speciem indu... ...: Mente plura infrá.

...itam procorum leuiter describit luxuriosam & inertem tantùm, vt qui ludis & comessationibus eam transigant o... ...utem talis, quod non ita vulgariter intelligendum: nam alius fuit & peculiaris eorum modus, vt ab Athenæo lib. I. ...Apionis Alexandrini relatu, qui se hoc ex Ctesone Ithacensi intellexisse dicebat. Talis ergo fuit ille procorum ludus. ...tum cùm essent proci, disposuerunt calculos inter se contrarios, pares paribus, tot numero, quot ipsi erant, opponē... ...uinquaginta & quatuor ex vtraque parte statuebantur: spatium quod in medio erat, vacuum relinquebatur, in quo ...it calculum, quem vocabant Penelopen: hanc scopum faciebant, siquis calculo percuteret, posteà cui sors accidisset, ...c intendebat: siquis verò illam attigisset, vlteriusq; propulisset suum calculum in loco proiectæ expulsæq; Penelo... ...a prius steterat, deponere oportebat: atq; rursus cùm Penelopen, in quo loco secundò commorata est, firmârit, se... ...ere calculum: quod siquis alijs intactis solam illam sæpiùs consequeretur, erat victor, multamque habere spem iu... ...lopen esse ducturum. Eurymachus sæpe vicerat hoc ludo, quare maximè omnium Penelopes coniugium sperabat. ...stulit Natalis à Comitibus. Nouissimus autem Interpres Athenæi, locum aliter reddidit quibusdā in locis. Quod ...ctorum subijcere, vt videant nihil esse in mortalibus ab omni parte integrum. Verba Athenæi priùs referemus. Ἀ... ...δρεῦς ἀκηκοέναι φησὶ παρὰ τοῦ Ἰθακησίου Κτήσωνος τὴν τῶν μνηστήρων πεττείαν· οἵα ἦν. ὀκτὼ γάρ φησι, καὶ ἑκατὸν ὄντες οἱ μνηστῆρες, διε... ...αντίας ἀλλήλαις, ἴσας πρὸς ἴσας τὸν ἀριθμὸν, ὅσοι περ ἦσαν καὶ αὐτοί. γίνεσθαι οὖν ἑκατέρωθεν τέσσαρας καὶ πεντήκοντα. τὸ δὲ ἀνὰ μέσον ...ὀλίγον κενόν. ἐν δὲ τῷ μεταιχμίῳ τούτῳ μίαν τιθέναι ψῆφον, ἣν καλεῖν μὲν αὐτοὺς Πηνελόπην. σκοπὸν δὲ ποιεῖσθαι, εἴ τις βάλοι ψήφῳ ...ν τὸν λαχόντα στοχάζεσθαι ταύτης. εἰ δέ τις τύχοι καὶ ἐκκρούσειε πρόσω τὴν Πηνελόπην, ἀποτίθεσθαι τὴν αὐτοῦ εἰς τὴν τῆς βληθείσης καὶ ἐξω... ...ὴν πρότερον ἦν. καὶ πάλιν στήσαντα τὴν Πηνελόπην, ἐν ᾧ δεύτερον ἐγένετο χωρίῳ ἐντεῦθεν βάλλειν τὴν ἑτέραν. εἰ δὲ τύχοι, αὐτὸς τοῦ μηδε... ...ψαύσαι, νικᾶν, καὶ ἐλπίδας ἔχειν πολλὰς, γαμήσειν αὐτήν. Τὸν δὲ Εὐρύμαχον πλείστας εἰληφέναι ταύτῃ τῇ παιδιᾷ, καὶ εὔελπιν εἶναι τοῦ γά... ...transfert nouus Interpres: Apion Alexandrinus se ab Ithacensi Ctesone audiuisse memorat, qualis esset apud procos ...um ludus. Centum enim ac octo fuisse procos, qui totidem quot essent ipsi, calculos inter se cōtrarios, numero pa... ...t ex vtraque parte quinquaginta quatuor essent, intermedio quodam relicto spacio, quod vacuum esset. In ea quæ ...: discernebat area, calculum vnum collocasse, quem Penelopen nominabant. Pro signo ac scopo is erat, siquis alte... ...e posset. Cui iaciendi sors obuenerat, in illum collimans dirigebat calcem: &, si fortè attigisset Penelopen, antror... ...: propulisset, calculus eius qui miserat, in eiecti ac protrusi locum deponebatur. Et cùm denuò Penelopen in eam se... ...o inebat priùs, restituissent, secundò alterum calculum rursum mittebat: ac, si percussisset, nullo ex cæteris calculis i... ...optimamq; spem concipiebat de Penelopes coniugio. Hoc lusu pluries Eurymachus victoriā adeptus. Penelopes nu... ...a spe pollicebatur. *Hæc ille.* In hac autem versione hoc habeo quod reprehendam, quia dicit calculum Penelopes ...locum vnde deiectus erat, restitui: cùm aliud sonent verba Græca, vt mihi persuadeo. Sed nos locum integrum cum

maiore otio aliàs examinabimus in nostra editione Athenæi Græca & Latina, quam breui dabimus, Deo annuente poenitebit nos hunc ludum procorum ex Apione intellexisse.

e οὓς ἔκτεινον αὐτοί.] Nimirum ex boum Vlyssis numero, nam anteà sic loquuta est Pallas: πᾶσι μνηστήρεσσιν ... Μῆλ' ἁδινὰ σφάζουσι, καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς, &c.

f καὶ ὕδωρ,] Attendenda est εὐτέλεια & frugalitas huius procorum conuiuij, procorum (inquam) alioqui ... Eustathius, lasciuientium, quorum tota vita erat voluptuaria. Etenim nihil hic superfluum animaduertas, ne quidem ... dicuntur enim procis famuli vinum aqua temperare, quanquam alibi Achilles dicat, ζωρότερον δὲ κέραιε. Vide Athenæ... vbi hanc frugalitatem conuiuiorum Homericam copiosè persequitur.

g τετιημένος ἦτορ.] Non discedit à proposito Vates: ipsum enim Telemachum fingit anxium & sollicitum de Vlysse præsente sperabat domum suam sic indignis modis tractatam non iri. Poterat autem alia etiam cogitatione Telemac... re: sed placuit illi omnia ad præsentem narrationem disponere, vt par etiam est hoc sæpissimè à Telemacho animo ...

h ἐπὶ δ' ἀθήνην.] Hæc ex Poetæ sententia dicuntur. Nam Telemachus ignorabat hospitem hunc esse Palladem, qu... quentia. Notanda est autem veterum ad hospitalitatem gratuitam propensio, quæ in Telemacho ad patris exemplu... Vlysse dicet paulò post filius. ἐπεὶ καὶ κεῖνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.

i χεῖρ' ἕλε δεξιτερήν,] Dextram apprehendere signum fuit olim beneuolentiæ, vt etiam hodierno die vsurpari solet ... nos præcipuè, qui hoc vestigium antiquitatis adhuc retinent. Hinc appellati sunt boni viri, δεξιοί, & δεξιοῦσθαι dicitur ... Qua de re etiam in Iliade d.ctum est. Porrò sinistra manus ad hos vsus non est recepta, quin res læuæ ac sinistræ pro... ceptæ sunt: nisi in rebus sacris, vt in auspicijs, prodigijs, fulminibus. Sed illa quoque tamen dextra sunt, respectu nu... verò, nostri.

k αὐτὴν δ' ἐς θρόνον] Qui ritus antiquorum intelligere cupiunt, ista debent sigillatim obseruare, quod ad conuiuia ... dilia, stragula, substrata, κλισμοί, ciborum apparatus & reliqua, quæ etiam apud Athenæum lib. 1. annotata reperiunt...

l παρὰ δὲ ξεστὴν] Ex hoc loco quidam colligebant, singulis conuiuarum viritim mensam apponi olim solitam. Sed ... cit, inquit Athenæus lib. 1, ad huius confirmationem: poterat enim Pallas ex Telemachi mensa comedere.

m δαιτρὸς] Athenæus lib. 5. monet, hunc versum esse superfluum. εἰ γὰρ, inquit, ἄδαια παρέθηκεν ἡ ταμίη, δῆλον ὡς ... τυγχάνοντα τὸν δαιτρὸν οὐκ ἔδει προσφέρειν. διόπερ τὸ δίστιχον ἀπαρκεῖ. Intelligit autem duos versus præcedentes.

n ἐπεστέψαντο ποτοῖο.] Obseruandus est hic mos antiquorum pocula vino coronari solita, quod ex augurio faciebat... næus lib 1. ἐπιστέφονται δὲ, inquit, ποτοῖο οἱ κρατῆρες, ὅτι ὑπερχειλεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται ὥστε διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιστεφανοῦσθαι ... οἰωνὸν τιθέμενοι. Quale autem fuerit hoc οἰώνισμα, conijcit noster Eustathius, nimirum ad plenum & perfectum ... cium: quod vasorum inanitati, id est, τῇ κενεαγγείᾳ contrarium est. Nam coronatio illa crateris similis est orbi sphæri... τι σφαιροειδές. Illæ autem figuræ perfectæ sunt, & multi captus, ideoq; illi augurio felicitatis conuenientes.

o μολπή τ' ὀρχηστύς τε] Cantum & choream conuiuiorum ἀναθήματα ac ornamenta appellat, quæ Diogenianus a... Symposia lib. 7. cap. 8. vocat ἀκροάματα. Quod ad cantum attinet, obseruauimus lib. 1. Iliadis, quantus eius olim fu... uiuijs: nunc ex Athenæo id rursus docebimus, vt res hac quoq; authoritate innotescat. Sic ergo ille lib. 14. ... μόνον, πρῶτον μὲν ὅπως ἕκαστος τῶν εἰς μέθην καὶ πλήρωσιν ὁρμημένων ἰατρὸν λαμβάνῃ τῆς ὕβρεως, καὶ τῆς ἀκοσμίας τὴν μουσικὴν, ... τῆς συγγενείας ποιεῖ πραότητα καὶ χαρὰν ἀνελεύθερον, &c. Sed de Musica, & eius vtilitate vide... Quod ad saltationem eam eleganter Simonides tacitam Poesim appellauit (à pictura hoc traducens) contrà Poesim ... tatione. Quare, inquit, nihil habet cum Poesi pictura germanitatis, neq; Poësis cum pictura, neq; habent quicquā ... cij. At inter artem saltandi & Poëticam omnis societas & communio intercedit, &c. vt refert Plutarch Symp. lib 9. ca... autem eam in conuiuia etiam veterum, vt rem honestam videlicet admissam, quam Diogenianus quoq; apud eun... antea recitato tanquam decorum acroama conuiuiorum recipit. Cùm tamen vitiosa sint ac turpia infinita saltation... lectus est adhibendus honestorum, vt satis in Iliade quoque docuimus. Illa genera vide apud Athenæum lib. 14. cap...

p κίθαριν] Diogenianus Plut. loco supradicto: ἀλλ' ἥγε κιθάρα, inquit, πάλαι πως καὶ κατ' Ὅμηρον ἐν τοῖς χρόνοις ... καὶ μακρὰν ἐπὶ τῆς φιλίας καὶ συνηθείας, οὐ πρέπει διαλύειν, ἀλλὰ δεῖ ... τῶν κιθαρῳδῶν μόνον, ὅπως τὸν πολλὴν θρῆνον καὶ γόον ... εὔφημα καὶ πρέποντα θαλιάζουσιν ἀνθρώποις ᾄδοντες. id est, Enimuerò cithara olim Homeri etiam temporibus cognita e... socia. Hanc tam diuturnam amicitiam & familiaritatem, non decet abrumpere: sed orādi sunt solùm citharœdi, v... lamentationem & luctum cantibus fu s eximant, lætaq; & conuiuantibus hominibus conuenientia cantitent. Athen... πολλοὶ δὲ, inquit, τῶν βαρβάρων τὰς ἐπικηρυκείας ποιοῦνται μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρων, καταπραΰνοντες τῶν ἐναντίων τὰς ψυχάς. ... ... ἐκτῃ τῶν ἱστοριῶν, Γέται φησὶ κιθάρας ἔχοντες, καὶ κιθαρίζοντες τὰς ἐπικηρυκείας ποιοῦνται. ὅθεν ἔοικε καὶ Ὅμηρος ... ... τῶν Ἑλλήνων κατάστασιν, λέγει, φόρμιγγός θ' ἣν δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην, ὡς καὶ τοῖς εὐωχουμένοις χρησίμης οὔσης τῆς τέχνης ... etiam Barbari legationes cum tibijs & citharis obeunt, hoc pacto aduersariorum animos deliniendo. Theopom... storiarum: Getæ, inquit, citharas habentes, & eas pulsantes, officio legationis defunguntur. Vnde videtur Homerus ... corum constitutionem obseruasse, cùm dicit: Citharæ quam conuiuio Dij fecerunt sociam, quasi epulantibus illa ... sit. *Hac ille.* Quid autem Phemius cithara cecinerit, infià dicitur, nimirum reditum Achiuorum è Troia.

Αὐτὰρ Τηλέμαχος προσέφη γλαυκῶπιν Ἀθήνην,	*Porrò Telemachus alloquutus est glaucis ...*
Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι,	*Propè habens caput, vt non audirent alij ...*
ᵃ Ξεῖνε φίλ', ἦ καί μοι νεμεσήσεαι ὅ, τι κεν εἴπω;	*An hospes chare, ob id mihi irasceris q...*
Τούτοισι μὲν ταῦτα μέλει, κίθαρις καὶ ἀοιδή,	*His quidem hæc curæ sunt, cithara & can...*
Ῥεῖ' ἐπεὶ ἀλλότριον βίοτον νήποινον ἔδουσιν	*Faciliter sanè: quoniā alienū cibū impun...*
Ἀνέρος, οὗ δή που λεύκ' ὀστέα πύθεται ὄμβρῳ,	*Viri, cuius certè alicubi alba ossa putrescu...*
Κείμεν' ἐπ' ἠπείρου, ἢ εἰν ἁλὶ κῦμα κυλίνδει·	*Iacentia in continenti, vel illa in mari ...*
Εἰ κεῖνόν γ' Ἰθάκηνδε ἰδοίατο νοστήσαντα,	*Atqui si illum in Ithacam viderint reu...*
Πάντες κ' ἀρησαίατ' ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι	*Omnes optârint celeriores pedibus esse, ...*
Ἢ ἀφνειότεροι χρυσοῖό τε ἐσθῆτός τε.	*Quàm instructiores auro vesteq;,*
Νῦν δ' ὁ μὲν ὣς ἀπόλωλε κακὸν μόρον, οὐδέ τις ἡμῖν	*Nunc verò ille sic obijt malam mortem, ...*
Θαλπωρή, εἴπερ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων	*Spes est, etiam si quis terrestrium homin...*
Φῇσιν ἐλεύσεσθαι· τοῦ δ' ὤλετο νόστιμον ἦμαρ.	*Qui dicat rediturū esse: hui⁹ verò perijt ...*
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	*Sed age, mihi hoc dic, & verè enarra:*
Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;	*Quis? vnde es hominum? vbi tibi ciuitas ...*
Ὁπποίης δ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο; πῶς δέ σε ναῦται	*Quali autem in naui aduenisti? quo pa...*
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;	*Duxerunt in Ithacam? quinam se esse præ...*
Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀίομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.	*Neq; enim vllo pacto te peditem existimo ...*
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,	*Et mihi hoc dic verè, vt benè cognoscam,*
Ἠὲ νέον μεθέπεις, ἢ καὶ πατρώιός ἐσσι	*An recens venisti, aut paternus es*

...εὶ πολλοὶ ἴσαν ἀνέρες ἡμέτερον δῶ
...ἐὶ καὶ κεῖνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.
...ὸ αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...ὼ τοι ταῦτα[b] μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω,
...γχιάλοιο δαΐφρονος εὔχομαι εἶναι
...Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.
...δὲ ξὺν νηῒ κατήλυθον ἠδ' ἑτάροισι,
...πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον ἐπ' ἀλλοθρόους ἀνθρώπους,
...ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν· ἄγω δ' αἴθωνα σίδηρον.
...ἔ οἱ ἥδ' ἕστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος,
...ἐν λιμένι Ῥείθρῳ,* ὑπὸ Νηΐῳ ὑλήεντι.
...ἀλλήλων πατρώϊοι εὐχόμεθ' εἶναι
...εἴ πέρ τε γέροντ' εἴρηαι ἐπελθὼν
...ἥρωα· τὸν οὐκέτι φασὶ πόλινδε
...ἀλλ' ἀπάνευθεν ἐπ' ἀγροῦ[c] πήματα πάσχειν
...ἀμφιπόλῳ, ἥ οἱ βρῶσίν τε πόσιν τε
...εὖτ' ἄν μιν κάματος κατὰ γυῖα λάβῃσι,
...ἀνὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο.
...ἦλθον· δὴ γάρ μιν ἔφαντ' ἐπιδήμιον εἶναι
...ἀλλά νυ τόν γε[e] θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου.
...τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
...ζωὸς κατερύκεται εὐρέϊ πόντῳ,
...ἀμφιρύτῃ· χαλεποὶ δέ μιν ἄνδρες ἔχουσιν
...που κεῖνον ἐρυκανόωσ' ἀέκοντα.
...τοι ἐγὼ μαντεύσομαι ὡς ἐνὶ θυμῷ
...βάλλουσι, καὶ ὡς τελέεσθαι ὀΐω,
...ὔτε μάντις ἐών, οὔτ' οἰωνῶν σάφα εἰδώς·
...δηρόν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης
...εἴ πέρ τε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσι·
...φράσσεται ὥς κε νέηται, ἐπεὶ πολυμήχανός ἐστιν.
...μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
...τόσος παῖς εἰς Ὀδυσῆος·
...κεφαλήν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικας
...θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ' ἀλλήλοισι
...ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι
...ἄριστοι ἔβαν κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν·
...οὔτ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἴδον, οὔτ' ἐμὲ κεῖνος.
...ὦ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
...τοι ξεῖνε μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω,
...ἔ τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι· αὐτὰρ ἔγωγε
...γάρ πώ τις ἑὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.
...ὡς δὴ ἐγώ γ' ὄφελον μάκαρός νύ τευ ἔμμεναι υἱὸς
...κτεάτεσσιν ἑοῖς ἔπι γῆρας ἔτετμε·
...ἀποτμότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων,
...φασὶ γενέσθαι ἐπεὶ * σύ με τοῦτ' ἐρεείνεις.

...ὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...γενεήν γε θεοὶ νώνυμον ὀπίσσω
...ἐπεὶ σέ γε τοῖον ἐγείνατο Πηνελόπεια.
...μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον.
...τίς ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ;
...ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν·
...ὑβρίζοντες ὑπερφιάλως δοκέουσι
...δῶμα. νεμεσσήσαιτό κεν ἀνὴρ
...πολλ' ὁρόων, ὅστις πινυτός γε μετέλθοι.

Hospes, quoniã multi frequentabãt viri nostrã domũ
Alij, quoniam etiam ille hominibus erat gratiosus:
Hunc rursus alloquuta est dea cæsia Minerua,
Enimuero ego tibi hæc valde verè narrabo,
Mentes Anchiali prudentis præ me fero esse
Filius: cæterùm Taphijs nauigandi studiosis impero.
Nunc verò huc cum naui atq; socijs (mines,
Nauigãs per obscurum pontum ad aliena lingua ho-
Ad Temesen propter æs: duco autẽ splendidũ ferrum.
Nauis autem mihi stat ad agrum seorsim ab vrbe,
In portu Pethro sub Neio syluoso.
Hospites autem inuicem paterni gloriamur esse:
Ab initio, siquidem senem interroges accedens
Laërtem heroëm, quem non amplius aiunt in vrbem
Venire, sed seorsum in agro dolores pati
Vetula cum ancilla, quæ illi cibumq; potumq;
Apponit, quoties ipsum labor circa mẽbra inuaserit
Repentem per fertile solum planitiei vitibus consitæ:
Nunc autem veni, sed ipsum aiunt peregrè esse
Tuum patrem, verùm huic dij impediunt iter.
Non.n. adhuc mortuus est super terrã diuinus Vlysses,
Sed adhuc alicubi viuus detinetur in lato ponto,
Insula in circumflua: saui autem ipsum viri tenent
Feri, qui alicubi illum inuitum detinent.
Porrò nũc tibi ego vaticinabor queãdmodũ in animo
Immortales suggerũt, & queãdmodũ pfectũ iri puto.
Non quasi vates sim neq; auspiciorum clarè peritus:
Neq; adhuc diu chara à patria terra
Erit, neq; si etiam ferrea vincula illum detineant:
Cogitabit quî redeat, quoniam callidus est.
Sed agè mihi hoc dic, & verè enarrato.
Si certè ex ipso tantus filius es Vlysse.
Vehemẽter enim & capite & oculis pulchris similis es.
Illi, quoniã frquẽter ad eũ modũ versabamur inuicẽ,
Antequam in Troiam conscenderet, quo vtiq; alij
Græcorum optimates ierant cauis in nauibus:
Ex hoc tempore neq; Vlyssem ego vidi, neq; me ille.
Hanc rursus Telemachus prudens alloquebatur,
Certè enim ego tibi hospes valdè verè enarrabo,
Mater quidem me inquit eius esse: cæterùm ego
Nescio. nõ enim vllo pacto aliquis semẽ ipse cognouit.
At ego vtinam felicis cuiusdam forem filius
Viri, quem in facultatibus suis senium deprehẽdisset:
Nunc verò ille infelicissimus est mortaliũ hominum,
Ex hoc me inquiunt natum esse: quoniam tu me hoc
interrogas.
Hunc aũt rursus alloquuta est dea cæsia Minerua,
Non sanè tibi genus vtiq; dij ignobile in posterum
Dederunt: quandoquidem te talem peperit Penelope.
Sed agè mihi hoc dic, & verè enarrato, (get,
Quod epulũ, q̃ verò hæc turba est, ꝙ verò te opus vr-
An splẽdidũ cõuiuiũ? an nuptiæ? quoniã non symbolũ
Vt q̃ mihi supra modũ cõtumeliosè videtur (hæc sũt.
Conuiuari per domum, indignè ferat vtiq; vir
Flagitia multa vidẽs, quũq; cordatus interuenerit.

Margin: *ῥείθρῳ ὑπὸ νηΐῳ* ... *χ. σύ γε*

COMMENTARIVS.

...φι ἀ] Obseruãda est antiqua hospitalitatis ratio, vt priùs extranei hospites cibũ caperẽt, posteà qui essent ipsi interroga- ... quod etiam posteà in Telemacho Menelaus exercebit. Iam ergo Telemachus & Minerua inter se colloquuntur. ille aũt ser- ... ex ditur ex rei præsentis occasione. Perstringit enim procorum hilarem vitam, quasi hanc illi impunè nimis viuant in ... aliei præcipuo domino Vlysse absente, cuius bona illi sic temerè dilapidant & consumunt. Deinde opportunè facta Vlys-

sis men-

sis mentione (quem quidem proprio nomine non indicat: sed ita tamen designat, vt alius non possit intelligi) deflet & mortem, hanc quasi pro re comperta tenens, sine vlla spe illius reditus. Quod de industria sic est à Poëta confict daretur Mineruæ de Vlysse verba faciendi. Tum rogat hospitem de sua conditione pro more antiquo, vt diximus.

b μάλ' ἀτρεκέως] Tamen ficta sunt ea, quæ paulò pòst dicet, se Mēten esse Anchiali filiū, totumq; illud de susceptæ r fine: sed illud ἀτρεκέως ad sequentia de Vlysse referenda sunt, vt constet veritas, quem adhuc esse superstitem Telema bit. Alioqui officiosum est ac opportunum mēdacium, quod de se Minerua dicit, vt cùm se Deus in sacris paginis sub h cie exhibet.

c πήματα πάσχει] Laërtes adeò grauiter filij Vlyssis absentiam tulit, quòd eum mortuum arbitraretur, vt hominum c giens in agrum priuatum recesserit, vbi solitariam vitam transegit, quæ doloribus maximè est accommodata. In illa sus non fuisse dicitur, sed in decrepita etiam senectute rusticis laboribus occupatus, vt monet Homerus in sequentib postquam satis illis defatigatus esset, ancilla cibum & potum exhibebat.

d σὸν πατέρα.] Cùm manifestè Vlyssem Telemachi patrem pronunciet, cur posteà à Telemacho quærit, an ipse Vly Nescio, nisi hoc maioris ἐπεξηγήσεως gratia factum sit.

e θεοὶ βλάπτουσι,] Atqui initio vidimus solum Neptunum à reditu Vlyssem arcere, quin & aduersus eum reliqui Dij c runt, vt Vlyssi opitularentur. Dicendum est itaq; omnino veritatem historiæ Mineruam non persequi, ne si omnia ita poneret, Deam se esse proderet. Quod ipsa diligenter cauet, ideoq; posteà cùm Vlyssis reditum prædiceret, ne Vatis q guris opinionem captauit. Porrò non erat absurdum ista de Vlysse Mentē resciuisse, vt qui nauigando in varias Orbis pacto remotiora explorantur, potuisset fama isthæc exaudiuisse.

f αἰνῶς γὰρ κεφαλήν τε] Conijcit ex vultu Minerua, Telemachum Vlyssis esse filium, quo pacto etiam Menelaus de e argumentabitur, non leui omnino coniectura, quia amat natura simile sibi procreare: & hoc valde consentaneum, vt ras imaginem, à quibus ortum ducis. Arist. de Gener. anim. lib. 1. c. 19. καὶ τὸ ὅμοια γίγνεσθαι τοῖς γεννήσασι τὰ ἔκγονα, ὅλα πρὸς ὅλον πρὸς τὰ μέρη, τὸ ἀπολείπειν. ὥστε τὸ σπέρμα ἐστὶ τὸ τῆς χειρὸς ἢ τὸ τοῦ προσώπου ἢ ὅλου τοῦ ζῴου, ἀδιορίστως χείρ, ἢ πρόσωπον, οἷον ἐκείνων ἕκαστον ἐνεργείᾳ, τοιοῦτον τὸ σπέρμα δυνάμει ἢ κατὰ τὸν ὄγκον τὸν ἑαυτοῦ, ἢ ἔχει τινὰ δύναμιν ἐν ἑαυτῷ. id est, Et vt filij pa les sint, ratio exigit. Simile est enim, quod ad partes accesserit, ei quod remanet. Itaq; semen manus aut faciei, aut to est manus indefinita, aut facies aut animal totum indefinitum. Et quale quodcunq; illorum est actu, tale semen pot corpulentia sua, aut facultate, siue virtute, quam in seipso contineat. Hæc ille. Non est tamen necessarium argumentu Aristoteles eodem lib. cap. 18. eos refellit, qui propter similitudinem prolis & progenitorum semen ex toto corpore marunt. Nam & maioribus plerunq; qui tamen non generarunt, assimilantur liberi, vt in Helide contigit: quæ cum A cubuerat, nō filiam forma Aethiopis peperit: qui autem ex filia natus est, erat Aethiops, ita reddi tur post plura gener Dissimilitudinem autem Physici & Medici parentum cogitationibus & animi impressionibus tribuunt. Hieronym. Hominis natura & temperamento, rationem eius rei ita tradit. Cùm semen, inquit, paternum materno dominatur, fili les sunt patri: si contrà, matri. Si autem paternum semen sanguini menstruo imperet, corpore similes patri efficiun tur, matri: propter hæc animo quidem filij patribus similes sunt, corpore autem matribus, &c. Sed quid dices, Carda qui neq; patrem neq; matrem referunt? aut quid etiam de ijs, quod maius est, qui ne quidem consanguineis, sed etian miles existunt. Huc exemplum illud rustici, qui Augustum referebat, omnino aduocare esset commodum. Sed nos i nucleanda relinquamus.

g μήτηρ μέν τ' ἐμέ φη.] Mirū est illud Telemachi responsum, & quod vix in pios liberos cadere credideris. Hoc enin tur de matris castitate dubitare, quæ tamē satis per viginti annos probata est integra & inexpugnabilis: sed & sibi ipsi & in spurij suspicionem venit, cùm patrem suum verè nō agnoscit. Sic ille apud Menandrum, qui dicit: ἐστὶ δ' ἡ μήτηρ φιλον πατρός. ἡ μὲν γὰρ αὑτῆς οἶδεν υἱόν. ὁ δ' οἴεται. Mater magis amat liberos, quàm pater. Suum enim ipsa filium certò cognos Dubitanter etiam de patre pronunciabat ille apud Sophoclem ἐν Ἀλεάδαις: Παῦσαι· καλεῖσθαι τοῦδε κεκλῆσθαι πατρὸς Εἴπερ μὴ, μείζων (quidam μεῖον) βλάβη. Τὸ γὰρ νομισθὲν τῆς ἀληθείας κρατεῖ. id est, Define. Sufficit huius filius patris dici, si m verò maius nocumentum (vel parum incommodi fuerit) Nam opinio pro veritate obtinet. Sic ille apud Euripidem αὐτὸς γὰρ οὐδεὶς οἶδ' ὅπως ἐγένετο. Nullus nouit quomodo natus sit. Sed ego has voces probæ sobolis esse pernego. Itaque optimè liberis prouiderunt, vt eorū patres censerentur, quos nuptiæ demonstrant, vt est in l. 5. ff. de in ius vocando. A esse illum oportet, qui patrem suum ignorat. Et si hoc in dubium reuocetur à singulis ex legitimo coniugio procreati nient præcepta illa sacrosancta, quibus parentes revereri iubemur? Neque poterat igitur Agaue illa laudari, quæ Cac patrem humeris gestabat, exemplo pietatis luculentissimo, vt est in Iulij carminibus apud Stob.

καὶ μὲν δὴ σωφροσύνη τλήμων ἐξήλυθεν ἡ γυνή   Οὓν πατέρα γηραλέον φέρεν δέ μιν ὑπὲρ ὤμων

Γ... κεκμηῶτα καλῶ δ' ἐπ... Quid illa quæ patri alimenta lacte pio restituit, vt memorauit G Aeneas, qui patrem tam religiosè ac piè humeris extulit? Sed tam absurda sententia longiore non indiget refutation Eustathius hunc sermonem Telemachi puerilis & simplicis esse ait μειρακιώδης καὶ ἀφελὴς qui sit ab Homero μιμητικῶς ptus. Tamē excusat idē Eustathius Telemachū, vel quòd intellexerit neminē per se ortū suum agnoscere, nisi hoc à ma cui ipse ideirco credat, dicenti se Vlyssis esse filium: vel quòd ita præ dolore loquutus sit, quasi dicat, Non possum p ab Vlysse procreatum esse, nimirum à tanto & tam inclyto viro, cùm iam talia à procis patiatur, vt subaudiendum h εἰλαπίνη, ἠὲ γάμος;] Tria proponit genera conuiuiorum, de quibus Athenæus lib. 8. cap. 12. Vide in nostro Lexic

---

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Hanc rursum Telem. prudēs contrà allo*
Ξεῖν', ἐπεὶ ἂρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς,	*Hospes, quādo certè me hæc interrogas atq;*
ᵃΜέλλεν μέν ποτε οἶκος ὅδ' ἀφνειὸς καὶ ἀμύμων	*Futurū qdē erat vt aliquādo dom⁹ hæc loc*
Ἔμμεναι, ὄφρ' ἔτι κεῖνος ἀνὴρ ἐπιδήμιος ἦεν·	*Esset quādiu adhuc ille vir pſens erat. (ph*
Νῦν δ' ἑτέρως ἐβόλοντο θεοὶ, κακὰ μητιόωντες,	*Nunc verò aliter statuerunt dij mala cog*
Οἳ κεῖνον μὲν ἄιστον ἐποίησαν περὶ πάντων	*Qui illum quidem ignobilem fecerunt sup*
Ἀνθρώπων· ἐπεὶ οὔ κε θανόντι περ ὧδ' ἀκαχοίμην,	*Homines, quoniā nō ob mortuū vtiq; sic l*
Εἰ μετ' οἷς ἑτάροισι δάμη Τρώων ἐνὶ δήμῳ,	*Si inter suos socios occisus fuisset Troianorū*
Ἠὲ φίλων ἐν χερσὶν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσε·	*Aut amicorū in manibus postquā bellū egr*
Τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοὶ,	*Cui ipsi tumulum fecissent omnes Græci,*
Ἠδέ κε καὶ ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ' ὀπίσσω·	*Atq; etiā suo filio ingentē gloriā retulisset*
Νῦν δέ μιν ἀκλειῶς ᵇ Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο·	*Nunc verò ipsum ingloriè Harpyiæ discerp*
Οἴχετ' ἄιστος, ἄπυστος, ἐμοὶ δ' ὀδύνας τε γόους τε	*Perijt obscurus, inglorius, mihi verò dolore*
Κάλλιπεν. οὐδ' ἔτι κεῖνον ὀδυρόμενος στεναχίζω	*Reliquit, neq; amplius illum lugens defleo*
Οἶον, ἐπεί νύ μοι ἄλλα θεοὶ κακὰ κήδε' ἔτευξαν.	*Solū, quoniā certè mihi alia dij mala incon*
Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,	*Quotquot enim insulis dominātur optima*
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,	*Dulichioq; Samoq;, & nemorosa Zacyntho*
Ἠδ' ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κατακοιρανέουσι,	*Atq; quotquot asperam Ithacam regunt,*

μητέρ' ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δ' οἶκον.	*Tot matrem meam ambiunt, destruunt aũt domum.*
ἡ δ' οὔτ' ἀρνεῖται στυγερὸν γάμον, οὔτε τελευτὴν	*Illa verò neq; abnuit odiosas nuptias, neq; finem*
ποιῆσαι δύναται. τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες	*Facere potest. hi verò dilapidant epulantes*
οἶκον ἐμόν· τάχα δή με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.	*Domum meam: fortaßis me malè perdent & ipsum.*
Τὸν δ' ἐπαλαστήσασα προσηύδα Παλλὰς Ἀθήνη,	*Hunc gemebunda alloquebatur Pallas Minerua,*
ὢ πόποι, δὴ πολλὸν ἀποιχομένου Ὀδυσῆος	*Papè, sanè verò plurimum absentis Vlyßis*
δεύῃ, ὅ κε μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφείη.	*Indiges, vt qui quidẽ procis impudentib. manus inij-*
εἰ γὰρ νῦν ἐλθὼν, δόμου ἐν πρώτῃσι θύρῃσι	*Si enim nunc veniens, domus in primis foribus (ciat.*
σταίη, ἔχων πήληκα καὶ ἀσπίδα καὶ δύο δοῦρε,	*Staret, habens galeam & scutum & duo hastilia,*
τοῖος ἐὼν οἷόν μιν ἐγὼ τὰ πρῶτ' ἐνόησα	*Talis qualem ipsum ego primùm vidi*
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ πίνοντά τε τερπόμενόν τε,	*Domo in nostra bibentemq; oblectantemq; se,*
ἐξ Ἐφύρης ἀνιόντα παρ' Ἴλου Μερμερίδαο,	*Ex Ephyre reuersum ab Ilo Mermerida.*
(ᾤχετο γὰρ καὶ κεῖσε θοῆς ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς,	*(Profectus enim erat illuc celeri in naui Vlysses,*
φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη	*Venenum mortiferum inquirens, vt ipse esset*
ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας· ἀλλ' ὁ μὲν οὔ οἱ	*Ad sagittas vngẽdas æreacuminatas: sed ille quidem*
δῶκεν, ἐπεί ῥα θεοὺς νεμεσίζετο αἰὲν ἐόντας·	*Dedit: quoniã deos verebatur sempiternos. (non illi*
ἀλλὰ πατήρ οἱ δῶκεν ἐμός· φιλέεσκε γὰρ αἰνῶς)	*Sed pater illi dedit meus, amabat enim vehementer)*
τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεὺς,	*Talis existens procis si obuersaretur Vlysses,*
πάντες κ' ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.	*Omnes & breuis fati fierent & amaris nuptijs.*
ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,	*Verùm enimuerò hæc deorum in genibus posita sunt,*
ἤ κεν νοστήσας ἀποτίσεται, ἦε καὶ οὐκὶ,	*Siue reuersus vlciscatur, siue non*
οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα	*Suis in ædibus. te enim considerare iubeo*
ὅππως κε μνηστῆρας ἀπώσεαι ἐκ μεγάροιο,	*Quonam modo procos expelles ex ædibus.*
εἰ δ' ἄγε νῦν ξυνίει, καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων,	*Sed agè nunc intellige, & meam aduerte orationem,*
αὔριον εἰς ἀγορὴν καλέσας ἥρωας Ἀχαιοὺς,	*Cras in concionem vbi vocaueris Græcos,*
μῦθον πέφραδε πᾶσι, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἔστων·	*Orationem edißere omnibus: dij verò testes sunto,*
μνηστῆρας μὲν ἐπὶ σφέτερα σκίδνασθαι ἄνωχθι·	*Procos quidem ad propria abire iube:*
μητέρα δ', εἴ οἱ θυμὸς ἐφορμᾶται γαμέεσθαι,	*Matrem autem si ipsi animus inceßit nubere,*
ἂψ ἴτω ἐς μέγαρον πατρὸς μέγα δυναμένοιο·	*Redeat in domum patris multùm potentis.*
οἱ δὲ γάμον τεύξουσι, καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα	*Hi nuptias conficient & apparabunt dotem*
πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἕπεσθαι.	*Sanè eximiã, quãtam decet charam filiam comitari.*
σοὶ δ' αὐτῷ πυκινῶς ὑποθήσομαι, αἴ κε πίθηαι,	*Tibi. a. ipsi prudenter consulam, siquidem parueris,*
νῆ' ἄρσας ἐρέτῃσιν ἐείκοσιν ἥτις ἀρίστη,	*Naui instructa remigibus viginti quæ sit optima,*
ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,	*Proficiscere interrogaturus de patre diu absente,*
ἤν τίς τοι εἴπῃσι βροτῶν, ἢ ὄσσαν ἀκούσῃς	*Si quis tibi dicat mortalium, aut famam audieris*
ἐκ Διὸς, ἥτε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι.	*Ex Ioue, quæ potißimùm gloriam adfert hominibus.*
πρῶτα μὲν ἐς Πύλον ἐλθὲ, καὶ εἴρεο Νέστορα δῖον.	*Primùm quidẽ ad Pylũ abi, & interroga Nestorẽ di-*
κεῖθεν δὲ Σπάρτηνδε παρὰ ξανθὸν Μενέλαον·	*Illinc in Sparten ad flauum Menelaum: (uinum*
ὃς γὰρ δεύτατος ἦλθεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.	*Hic enim nouißimus venit Græcorum loricatorum.*
εἰ μέν κεν πατρὸς βίοτον καὶ νόστον ἀκούσῃς,	*Si fortè patris vitam & reditum audieris,*
ἦ τ' ἂν τρυχόμενός περ ἔτι τλαίης ἐνιαυτόν·	*Sanè tristis quantumuis adhuc perdurabis annum.*
εἰ δέ κε τεθνειῶτος ἀκούσῃς, μηδ' ἔτ' ἐόντος,	*Si verò mortuum audieris, neq; amplius viuentem,*
νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,	*Reuersus posteà charam in patriam terram,*
σῆμά τέ οἱ χεῦαι, καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξαι	*Monumentum illi erige, & parentalia perfice*
πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε. καὶ ἀνέρι μητέρα δοῦναι.	*Eximia valdè, qualia decet & viro matrem dare.*
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα τελευτήσῃς τε καὶ ἔρξῃς,	*Porrò postquam quidem hæc finieris & perfeceris,*
φράζεσθαι δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν	*Considera deinde in mente & in animo,*
ὅππως κε μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι	*Quo pacto procos intra ædes tuas*
κτείνῃς ἠὲ δόλῳ, ἢ ἀμφαδόν. οὐδέ τί σε χρὴ	*Interficias, siue dolo, siue palàm: minimè te conuenit*
νηπιάας ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκ ἔτι τηλίκος ἐσσί.	*Puerilia consectari, quoniam non amplius talis es.*
ἢ οὐκ ἀΐεις οἷον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης	*An nõ audisti qualẽ gloriã cõsecut⁹ fuerit diuus Ore-*
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πατροφονῆα	*Omnes p homines, postq̃ interfecit patricidam (stes*
Αἴγισθον δολόμητιν, ὅς οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα;	*Aegisthũ dolosum, qui illi patrẽ inclytum interemit?*
καὶ σὺ φίλος (μάλα γάρ σ' ὁρόω καλόν τε μέγαν τε)	*Et tu amice (te enim video eximiumq; magnumq;.)*
ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ.	*Strenu⁹ esto, vt aliqs te etiã posterorũ eximiè laudet.*
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα θοὴν κατελεύσομαι ἤδη,	*Cæterùm ego ad nauem celerem descendam iam*
ἠδ' ἑτάρους, οἵ πού με μάλ' ἀσχαλόωσι μένοντες·	*Atq; ad socios, qui ibi me plurimum expectant manentes.*
σοὶ δ' αὐτῷ μελέτω, καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων.	*Tibi autem ipsi curæ sit, & meos aduerte sermones.*

γρ. Νηπιάχοις

Τὴν

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ξεῖν' ἤτοι μὲν ταῦτα φίλα φρονέων ἀγορεύεις,
Ὥστε πατὴρ ᾧ παιδὶ, καὶ οὔποτε λήσομαι αὐτῶν·
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
Ὄφρα λοεσσάμενός τε, τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
h Δῶρον ἔχων ἐπὶ νῆα κίῃς, χαίρων ἐνὶ θυμῷ,
Τιμῆεν, μάλα καλὸν, ὅ τοι κειμήλιον ἔσται
Ἐξ ἐμεῦ· οἷα φίλοι ξεῖνοι ξείνοισι διδοῦσι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Μή μ' ἔτι νῦν κατέρυκε, λιλαιόμενόν περ ὁδοῖο·
Δῶρον δ' ὅ, ττι κέ μοι δοῦναι φίλον ἦτορ ἀνώγῃ,
Αὖτις ἀνερχομένῳ δόμεναι οἶκόνδε φέρεσθαι,
Καὶ μάλα καλὸν ἑλών· σοὶ δ' ἄξιον ἔσται ἀμοιβῆς.

Hanc rursus Telemachus prudens contra
Hospes profectò hæc amicè sentiens dicis;
Perinde atq; pater suo filio: & nunq̃ obli
Sed agè nunc expecta, accelerans licet iter
Vt & lotus & oblectatus amicum pectus
Donum habens ad nauem eas gaudens in
Preciosum, valdè eximiũ, q̃d tibi recondi
Ex me, qualia amici hospitibus dant.
Huic respondebat deinde dea cæsia Min
Ne me amplius detine cupidum nimirum
Donũ autẽ quodcunq; mihi dare charũ pe
Rursus redeunti da vt domum feram,
Etiã eximio accepto. tibi. v. dignum erit

COMMENTARIVS.

a μέλλον μέν ποτ'] Cùm hospes à Telemacho peteret, quid sibi vellet tam tumultuarium conuiuium, videtur Telem apposite respondere. Nam repetit adhuc incommoda, quæ ob absentiam Vlyssis sibi contigerunt: deinde conqueritu to quòd ingloria morte occubuerit. Sed Homerus nouit ingenia calamitosorum hominũ, qui miserias suas omni o per solent ol[...]re. In fine autem respondebit quæstioni Telemachus.

b ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο] Quod ab Harpyis Vlyssem discerptũ ait, id puto prouerbiali quadam ratione dictum, pro & incognita morte perijt. Vel cùm redeunti Vlyssi iter esset per mare, sintq; Harpyiæ volucres insulas habitantes: co chus, ab ijs eum potuisse discerpi quòd illa animalia hominibus infesta essent, ideoq; & Furiæ dicuntur. Vnde Virg. 3

Tristius haud illis monstrum, nec sæuior vlla — Pestis & ira Deum Stygijs sese extulit vndis, &c.

c φάρμακον ἀνδροφόνον] Non possumus expressè diuinare, quo tempore hæc venena quæsierit Vlysses: tamen exis bellũ Troianum contigisse, vel etiam sub ipsius expeditionis tempus. Eustathius tamen dicit sagittis apud Troiam Vlyssem, qui cùm illic sagitta indigeret, illam Merionæ accepit. Hic autem Ilus (filius Mermeri, filij Pheretis, filij I dæ) a quo venenũ Vlysses petijt ea parabat in Ephyre vrbe Thesprotiorũ, venenis abundantissima. Quidam tamen rinthiorũ intelligunt, in qua est Selleis fluuius, quę venena etiam tulerit olim propter Medeæ in illis locis habitatio lia Augeæ regis Epeorum, vt est in Iliade, dicta Agamede, venefica erat. Noluit autem Ilus, illa venena Vlyssi concede Poeta, Deos timebat. Existimauit vir bonus non esse illa homini committenda, cuius ille exploratam non haberet illis abuti non posset. Contrà verò Anchialus qui non solùm Vlyssi amicus erat, sed eius mentem perspectam habel bet: quòd etiam sciret, inquit Eustathius, eum illa ad venationem desiderare, non ad ἀνδροφονίαν. Quod ego vt dub

d οἱ δὲ γάμον τεύξουσι] Oratio videtur esse σολοικοφανής. nam cùm de vno patre præmiserit, subiungit de multis relati tiã sequẽtia de solo patre debuissent enunciari, cuius est dotem filiæ cõstituere. Eustathius hoc soluens, ait: ὁ δὲ ποιητὴς [...]ία τὸν πατέρα τὴν σύνταξιν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ πρὸς τινὰς πολλοὺς τοὺς ἀμφὶ τὸν πατέρα, οἵτινες, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἱστορεῖται, τὴν Πην[ελόπην] γήμασθαι. id est, Poëta constructionem retulit non ad solum patrem, sed ad multos alios qui cum patre erant, quiq; vt dicetur Penelopen iusserunt nubere. Vide infrà lib. 19.

e ἥτε μάλιστα φέρει] Famam vulgarem ex Ioue dicit esse, illam nimirum pro re diuina agnoscens. Vnde Martialis:

Crede mihi verum dicere fama solet. Hesiodus lib. 2. Operum:

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ — λαοὶ φημίζουσι· θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

id est, Non planè nulla est fama multorum sermone agitata: cùm Dea quædam & ipsa sit. Hinc etiam inualuit, vt vo Dei diceretur. Solet tamen illa sæpissime mendacijs commisceri. Apud Ouid. 9. Metam. —*fama loquax peruenit ad a*

Quæ veris addere falsa — Gaudes, & à minimo sua per mendacia crescis.

Virgil. 4. Aeneid. Tam ficti prauiq; tenacem, quàm veri nunciam appellauit. Silius lib. 6. *Vera ac ficta simul spargebat*

f εἰ μέν κεν πατρὸς] Dubias proponit Telemacho conditiones Minerua, cùm tamen rem certissimã esse sciret, videlice adhuc superstitẽ. Sed hæc ambiguè proposuit, ne si aliter fecisset, aliud videretur quã homo, cuius animo omnia cer

g ἢ οὐκ ἀΐεις] Ab exemplo Orestis, Telemachum ad se ipsum ab iniurijs procorum vindicandum excitat. Cùm enim sthum, qui Agamemnonẽ perfidè interfecerat, occisum tantùm sibi laudis cõparauerit: non est dubitandũ Telema dem gloriã cõsequatur, si se strenuè ac fortiter in procis necãdis gesserit, quò eũ maximè Pallas exhortat, addita ips non vulgari laude præstantis & eximij corporis. Quod autem Minerua suadet ei, vt procos siue dolo seu vi aperta silium est salutare, si hoc spectes, vt te hostibus tuis quàm celerrime expedias. de dolo loquor (Nam de vi aperta, du eam non prohiberi) si verò fidem hospitij attendas, culpari omninò debet: nisi omnino ita iniuriosi tibi sint hospit moniti, molesti tibi esse non desinant. Itaq; verbis prius experiundum est negotium, quod etiam anteà prudenter M

h δῶρον ἔχων] Non fuit res vilis olim hospitalitas & mercenaria, vt hodierno die: sed magna & gratuita, quãtũ ex m mericis conijcere licet, ac ex hoc præcipuè, in quo donum hospiti Mineruæ offert Telemachus. Quin etiam & ab ips hospites, qui essent honesti, veteres arbitrati sunt. ideoq; muneribus eos prosequuti sunt. Vnde infrà Odyss. ζ. dicetur, εἰσὶν ἅπαντες ξεῖνοί τε πτωχοί τε. A Ioue sunt omnes hospites & mẽdici. Itaq; appellatus est Iupiter Xenius, qui hospitum sceretur: quod paulò pòst in hoc eodem libro indicabitur, Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε Ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' α id est, Iupiter Xenius defensor est atque censor supplicum & hospitum, idemq; hospites comitatur modestos. Aurea runt illa sæcula, in quibus tanta fuit hospitum reuerentia: quanquam neq; illa suis næuis caruerunt hac etiam in pa exemplum docuit. Sed tamen fuit quædam beneuolentia post illa tempora raro vsurpata, vt extranei tam humani exciperentur cum amoris etiam appendice & corollario in muneribus exhibendis: quod officium tamen fuit rec Glauci & Diomedis parentibus vidimus in Iliade: & hic ipsa Minerua paulò pòst indicat, cùm dicit se redeuntem Telemachi accepturum cum remuneratione.

Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὄρνις δ' ὣς ἀνόπαια διέπτατο· a τῷ δ' ἐνὶ θυμῷ,
Θῆκε μένος καὶ θάρσος, ὑπέμνησέν τέ ἑ πατρὸς
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν· ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσι νοήσας,
Θάμβησεν κατὰ θυμόν· ὀΐσατο γὰρ θεὸν εἶναι.
Αὐτίκα δὲ μνηστῆρας ἐπῴχετο ἰσόθεος φώς·
Τοῖσι δ' ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτὸς, οἱ δὲ σιωπῇ
b Εἵατ' ἀκούοντες· ὁ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε
Λυγρὸν, ὃν ἐκ Τροίης ἐπετείλατο Παλλὰς Ἀθήνη.

Illa sic loquuta abijt cæsa Minerua:
Auis aũt vt sublimipeta auolat: huic ani
Indidit robur & audaciam, recordariq; f
Magis adhuc quàm anteà: hic. a. mẽte sua
Obstupuit in animo, putabat enim deum
Continuò autem procos adibat deo æquan
Illis autem cantor canebat insignis, hi ver
Sedebãt audiẽtes: ille verò Achæorum redi
Molestum, quem ex Troia indixit Pallas

ι ὑπερωϊόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν ἀοιδὴν
κούροιο περίφρων Πηνελόπεια·
ὑψηλὴν κατεβήσατο οἷο δόμοιο.
μα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ᾽ ἕποντο.
ἡ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
δ᾽ ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
δ᾽ ἔπειτα προσηύδα θεῖον ἀοιδόν,
πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας,
ἀνδρῶν τε, θεῶν τε τά τε κλείουσιν ἀοιδοί,
σφιν ἄειδε παρήμενος. οἱ δὲ σιωπῇ
οἶνον πινόντων. ταύτης δ᾽ ἀποπαύε᾽ ἀοιδῆς
ἥ μοι αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
με μάλιστα καθίκετο πένθος ἄλαστον.
κεφαλὴν ποθέω, μεμνημένη αἰεὶ
κλέος εὐρὺ καθ᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.
ὁ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
τί τ᾽ ἄρ᾽ αὖ φθονέεις ἐρίηρον ἀοιδὸν
ἡ οἱ νόος ὄρνυται; οὔ νύ τ᾽ ἀοιδοὶ
ποθι Ζεὺς αἴτιος, ὅστε δίδωσιν
ἀλφηστῇσιν ὅπως ἐθέλῃσιν ἑκάστῳ.
νέμεσις Δαναῶν κακὸν οἶτον ἀείδειν.
ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ᾽ ἄνθρωποι
ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.
τολμάτω κραδίη καὶ θυμὸς ἀκούειν.
Ὀδυσσεὺς οἶος ἀπώλεσε νόστιμον ἦμαρ
πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι φῶτες ὄλοντο,
οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,
ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἐποίχεσθαι· μῦθος δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ᾽ ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔστ᾽ ἐνὶ οἴ-
κῳ.
θαμβήσασα πάλιν οἶκόνδε βεβήκει·
μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.
ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί,
Ὀδυσῆα φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα,
ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι·
Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων,
ἧς μνηστῆρες ὑπέρβιον ὕβριν ἔχοντες,
δαινύμενοι τερπώμεθα, μηδὲ βοητὺς
τόδε γε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ
ὅδ᾽ ἐστί, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδήν)
ἀγορήνδε καθεζώμεσθα κιόντες
ὑμῖν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποείπω,
μεγάρων· ἄλλας δ᾽ ἀλεγύνετε δαῖτας,
κτήματ᾽ ἔδοντες, ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους.
δοκέει τόδε λώϊτερον καὶ ἄμεινον
ἀνδρὸς ἑνὸς βίοτον νήποινον ὀλέσθαι,
ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
Ζεὺς δῷσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι,
κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.
ἔφατ᾽. οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύν-
τες,
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.
δ᾽ ὁ Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός,
Τηλέμαχ᾽ ἦ μάλα δή σε διδάσκουσιν θεοὶ αὐτοὶ
ὑψαγόρην τ᾽ ἔμεναι, καὶ θαρσαλέως ἀγορεύειν,

Huius è cœnaculo mente intellexit diuinam cantile-
Filia Icarij prudens Penelope, *(nam*
Cochleam verò altam descendit suæ domus,
Non sola vnà cum hac ancillæ duæ sequebantur.
Illa verò quando iam ad procos peruenisset diua mulie-
Stabat sanè iuxta limen aulæ benè fabricatæ, (rum,
Ante maxillas habens tenues vittas:
Ancilla verò certè ei honesta vtrinq; astabat,
Lacrymãs. v. tum alloquebatur diuinum cantorem,
Phemie, multa sanè alia mortaliũ oblectamẽta no-
Gesta hominũq; deorũq; q̃ celebrant cantores. (uisti
Horum vnum ipsis cane aßidens: illi autem silentio
Vinum bibant, ab hac verò quiesce cantilena
Molesta, quæq; mihi perpetuò in pectorib. charum cor
Affligit: quando me in primis inceßit dolor immẽsus.
Tale enim caput desidero memor semper
Viri, cuius lata est gloria per Græciã & mediũ Argos.
Hanc rursus Telem. prudens cõtrà alloquutus est,
Mater mea, quid sanè rursum inuides iucũdũ cãtorẽ ✱ *ἄρα φθ.*
Oblectare, quocũq; illi mẽs impellitur, nõ sanè cãtores
In causa sunt: sed interdum Iupiter in causa est, qui
Viris ingeniosis ita vt velit vnicuiq;. *(suggerit*
Huic. a. non reprehẽsio quòd Danaûm aduersa canit.
Eam enim cantilenam magis celebrant homines,
Quæcunq; auditoribus recentißima existat.
Tibi verò sustineat cor & animus audire.
Non enim Vlysses solus perdidit reditus diem
In Troia, multi verò alij viri perierunt:
Sed in domum profecta, tua opera administra,
Telamq; & colum, & ancillis impera
Opus accelerare: sermo verò viris curæ erit
Omnibus, potißimùm verò mihi. huius enim impe-
rium est in domo.
Illa quidem attonita, rursus in domum iuit:
Filij enim dictum prudens ponebat in animo.
Ad cœnaculũ vbi cõscendisset cũ ancillis mulieribus,
Fleuit subinde Vlyssem charũ maritũ, donec illi som-
Dulcem palpebris immisit cæsia Minerua. *(num*
Proci autem tumultuabantur per ædes obscuras,
Omnes autem cupiebant ad lectos reclinari:
Illis autem Telem. prudens incœpit sermonem,
Matris meæ proci immensa contumelia elati,
Nunc quidem conuiuantes delectemur, neq; clamor
Adsit: (nam hoc honestum est audire cantorem
Talem, qualis ille est dijs aßimilis voce.)
Manè verò in concionem consideamus venientes
Omnes vt vobis sermonem audenter renunciem
Exire ex ædibus: alias porrò sequimini dapes,
Vestra bona absumẽtes, alternis cõuiuijs per ædes sin-
Si verò vobis videtur hoc satius & melius *(gulas.*
Esse, viri vnius victum impunè perdere,
Absumite, ego verò deos inuocabo sempiternos,
Si vnquam Iupiter det vicißim pœnam infligẽtia o-
Inulti sanè postea intra ædes pereatis. *(pera fieri,*
Sic ait, illi verò omnes mordicus labijs compreßis
Telemachũ admirabãtur, q audacter loquutus esset.
Hũc. a. rursus Antinous alloquutus est Eupithei fi-
O Telemache, quàm sanè te docuerunt dij ipsi (lius,
Sublimiloquum esse, & confidenter proloqui,

Μή σέ γ' ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλῆα Κρονίων
Ποιήσειεν· ὅ τοι γενεῇ πατρώϊόν ἐστιν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἀντίνο', εἴπερ μοι καὶ ἀγάσσεαι ὅ, τι κεν εἴπω;
Καί κεν τοῦτ' ἐθέλοιμι Διός γε διδόντος ἀρέσθαι.
Ἦ φῂς τοῦτο κάκιστον ἐν ἀνθρώποισι τετύχθαι;
Οὐ μὲν γάρ τι κακὸν βασιλευέμεν. αἶψά τε οἱ δῶ
Ἀφνειὸν πέλεται. καὶ τιμηέστερος αὐτός.
Ἀλλ' ἤτοι βασιλῆες Ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι
Πολλοὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, νέοι ἠδὲ παλαιοί,
Τῶν κέν τις τόδ' ἔχῃσιν, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς·
Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ' ἡμετέροιο,
Καὶ δμώων οὕς μοι ληΐσσατο δῖος Ὀδυσσεύς.
Τὸν δ' αὖ Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἀντίον ηὔδα,
Τηλέμαχ', ἤτοι ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
Ὅστις ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλεύσει Ἀχαιῶν·
Κτήματα δ' αὐτὸς ἔχεις, καὶ δώμασιν οἷσιν ἀνάσσοις.
Μὴ γὰρ ὅγ' ἔλθοι ἀνὴρ ὅστις ἀέκοντα βίηφι
Κτήματ' ἀπορραίσει, Ἰθάκης ἔτι ναιεταώσης.
Ἀλλ' ἐθέλω σε φέριστε περὶ ξείνοιο ἐρέσθαι,
Ὁππόθεν οὗτος ἀνήρ, ποίης δ' ἐξεύχεται εἶναι
Γαίης· ποῦ δέ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα·
Ἠέ τιν' ἀγγελίην πατρὸς φέρει ἐρχομένοιο,
Ἦ ἑὸν αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ' ἱκάνει.
Οἷον ἀναΐξας ἄφαρ οἴχεται, οὐδ' ὑπέμεινε
Γνώμεναι· οὐ μὲν γάρ τι κακῷ εἰς ὦπα ἐῴκει.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Εὐρύμαχ', ἤτοι νόστος ἀπώλετο πατρὸς ἐμοῖο,
Οὔτ' οὖν ἀγγελίῃς ἔτι πείθομαι εἴποθεν ἔλθοι,
Οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι, ἥν τινα μήτηρ
Ἐς μέγαρον καλέσασα θεοπρόπον ἐξερέηται.
Ξεῖνος δ' οὗτος ἐμὸς πατρώϊος ἐκ Τάφου ἐστί,
Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχεται εἶναι
Υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσει.
Ὣς φάτο Τηλέμαχος· φρεσὶ δ' ἀθανάτην θεὸν ἔγνω.
Οἱ δ' εἰς ὀρχηστύν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
Τρεψάμενοι τέρποντο· μένον δ' ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
Τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθε.
Δὴ τότε κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος.
Τηλέμαχος δ' ὅθι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
Ὑψηλὸς δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
Ἔνθ' ἔβη εἰς εὐνήν, πολλὰ φρεσὶ μερμηρίζων.
Τῷ δ' ἄρ' ἅμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε κεδνὰ ἰδυῖα
Εὐρύκλει', Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο·
Τήν ποτε Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν
Πρωθήβην ἔτ' ἐοῦσαν, ἐεικοσάβοια δ' ἔδωκεν.
Ἶσα δέ μιν κεδνῇ ἀλόχῳ τίεν ἐν μεγάροισιν·
Εὐνῇ δ' οὔποτ' ἔμικτο, χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός·
Ἥ οἱ ἅμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε. καί ἑ μάλιστα
Δμωάων φιλέεσκε, καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.
Ὤϊξεν δὲ θύρας θαλάμου πύκα ποιητοῖο·
Ἕζετο δ' ἐν λέκτρῳ, μαλακὸν δ' ἔκδυνε χιτῶνα·
Καὶ τὸν μὲν γραίης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν·
Ἡ μὲν τὸν πτύξασα καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα,
Πασσάλῳ ἀγκρεμάσασα παρὰ τρητοῖσι λέχεσσι,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο· θύρην δ' ἐπέρυσε κορώνῃ
Ἀργυρέῃ· ἐπὶ δὲ κληῗδ' ἐτάνυσσεν ἱμάντι.
Ἔνθ' ὅγε παννύχιος, κεκαλυμμένος οἰὸς ἀώτῳ,
Βούλευε φρεσὶν ᾗσιν ὁδὸν τὴν πέφραδ' Ἀθήνη.

Ne te vtiq; in circumflua Ithaca regem Sat
Constituat, quod tibi propter genus patern
Hunc rursum Telem. prudens cōtrà allo
Antinoë, an mihi irasceris si quid dixero
Et sanè hoc vellem, Ioue vtiq; concedente
An dicis hoc pessimum in hominibus esse?
Non enim vllo pacto malum est imperare
Diues fit, & honoratior ipse,
Sed certè reges Achæorum sunt etiam alij
Multi in circumflua Ithaca, iuuenes & ve
Horum aliquis hoc habeat, mortuus est di
Cæterùm ego domus rex ero nostræ,
Et mancipiorum quæ mihi acquisiuit diu
Hūc statī Eurymachus Polybi filius cōt
Telemache, certè hæc deorum in genubus
Quinam circumflua Ithacæ dominabitū
Bona verò ipse habeas, & ædibus tuis imp
Non enim ille veniat vir qui inuitum vi
Bonis deprædaturus sit, Ithaca adhuc hab
Sed volo te optimè de hospite interrogare
Vnde ille vir, quali autem gloriatur esse
E terra, vbinam ei genus & patrium sol
An tibi nuncium patris adferat venien
An suum ipsius debitum expetens huc
Vt facto impetu statim abijt, neq; sustinui
Vt cognosceremus: neq;.n. improbi vultu
Hunc autem rursus Telemachus prude
Eurymache, certè reditus perijt patris m
Neq; sanè nuncio amplius credo sicunde
Neq; vaticinium curo, si quem mater
Domum vocatum vatem consulat.
Hospes verò hic meus paternus è Tapho est
Mentes Anchiali bellicosi prædicat se es
Filium: cæterùm Taphijs nauigādi studio
Sic ait Telemach. mente.v. immortale
Hi verò ad tripudia & dulcem cantum
Cōuersi oblectabātur, expectabant.a. vesp
Dum hi.a. oblectabantur, niger vesper v
Et tunc dormituri ibant domum vnusqu
Telemachus autē vbi ipsi thalamus perp
Sublimis ædificatus erat perspicuo in loco,
Illuc iuit ad lectum multa mente reputan
Simul cum eo ardentes faces ferebat pud
Euryclea Opis filia Pisenoridæ,
Quam olim Laërtes emerat facultatibus
Impubem adhuc, precium viginti boum
Perinde.a. ipsam ac pudicā vxorē honora
Lecto.v. nūq̄ cōmixt⁹ est: irā scilicet fugie
Hæc illi simul ardētes faces ferebat, & ips
Ancillarū amabat, & enutrierat paruul
Aperuit autem ianuas thalami benefac
Sedebat in lecto, molle autem exuit indus
Et id quidem aniculæ sedulæ imposuit in m
Illa quidem plicato & aptato indusio
Trabe suspenso iuxta vermiculatos lectos
Festinabat ire ex thalamo ianuam attra
Argenteo: insuper autem pessulum obte
Hic ille pernox tectus Iouis florida lana
Examinabat mētib. suis viā q̄ significau

COMMENTARIVS.

[...]νμῷ,] Dij etiam Homerici cùm homines familiariter alloquuti sunt, numinis sui vestigia in illorum animis relinquũt: [...]est Deitatis sola præsentia, quod sine dubio Homerus significare voluit. Hinc etiam statim Telemachus persuasus est [...]m fuisse Deum. Sed & infrà cum Eurymacho respondet, interroganti quis esset ille hospes, dicitur mente immortalem nouisse. Intellexit prætereà Homerus, non esse absurdum, vt induta humana specie Deus homini sese videndum præ[...]ios sacræ paginæ satis luculenter docent. Qua de re aliàs diximus in Iliade.

[...]ντης] Phemium canentem attentè dicuntur audire proci, vel cantus suauitate demulsi, vel potiùs quòd mortem V[...] pectabant, quam in illo Phemij argumento de Græcorum reditu par erat comprehendi. Quæ causa etiam erit Pene[...] pergere prohibeat, verita ne tam tristia de marito simul caneret: quod illa sine magno animi cruciatu non poterat [...] illi necessariò procorum libidini parendum fuisset: qui si hoc etiam à vate intellexissent (sunt enim cantores ἔνθεοι [...]s, vt posteà in hoc Opere videbimus) eò liberius nuptias erant Penelopes postulari. Porrò artificiose inceptas Phe[...] Poëta interrupit. Nam aut mortuum Vlyssem dixisset, aut adhuc viuum. Si mortuum, vis fuisset illata Penelopæ: si [...]sent illi & proinde eorum neci, quam describere Homerus meditatur, non fuisset locus, quam tamen habent histo[...] noster Eustathius.

[...] τε θεῶν τε,] Nota quibus olim argumentis egregij cantores delectarẽtur, nimirum hominũ & Deorum gestis recen[...]randis. Quod tamen posteà, vt ætate omnia in peius ruunt, exoleuit, vt ipse Athenæus lib. 14. queritur, his verbis: [...] μὲν παλαιὸν φιλομουσεῖν τοὺς Ἕλληνας. μετὰ δὲ ταῦτα γινομένης ἀταξίας, καὶ γηρασάντων σχεδὸν ἁπάντων τῶν ἀρχαίων νομίμων ἤτ[...] καταλυθῆναι, καὶ τρόποι μουσικῆς φαῦλοι καὶ [...], οἷς ἕκαστος τῶν χρωμένων, αὐτὶ μὲν πρᾳότητος [...] ἀκολασίαν, αὐτὶ δὲ σω[...] ἄνεσιν [...] τοῦτο μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλεῖον προαχθῆναι, ἐὰν μή τις ἀγάγῃ πάλιν εἰς τὸ συμφυὲς τὴν πάτριον μουσικήν. [...] τῶν ἡρώων τὰς πράξεις, καὶ τῶν θεῶν τοὺς ὕμνους δι' ᾠδῆς ἐποιεῖτο. Ὅμηρος γοῦν φησὶν ἐπ' Ἀχιλλέως, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν. Ἠ[...] ἰον δὲ φησὶν ὅτι πολλὰ βροτῶν θελκτήρια οἶδεν, ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν ἀοιδοί. [...] παρὰ τοῖς βαρβάροις [...] Δίνων ἐν τοῖς Περσικοῖς. Id est, vt vertit Natalis: Accidit verò vt Græci antiquitùs musicæ fuerint studiosi. Cùm posteà [...]io esset insecuta, omnesq; ferè leges antiquæ consenuissent ipsa quoq; disciplina dissoluta est, musicæq; mores ab[...]it, quibus singuli vtentes pro humanitate mollitiem, pro temperantia intemperantiam, animiq; dissolutionem ope[...] etiam multo fortasse conuertetur atq; proruet, nisi quispiam Musicam ipsam patriam ad purissimum splendorem [...]it. Nam & Deorum immortalium hymni & Heroum ipsorum res gestæ in odis antiquitùs canebantur. Inquit igitur [...]chille, Canebat quippe laudes virorum Heroum. De Phemio etiam dicit, πολλὰ βροτῶν, &c. Seruabatur apud Barba[...] consuetudo, vt asserit Dinon in rebus Persicis.

[...]λεῦ] Modicè maritum laudat Penelope, cùm eum per Argos & Græciam inclytum dicit, quasi fama tanti viri vlterius [...]t. Sed videtur Poëta decorum muliebris ἀφελείας ac simplicitatis seruasse, cui integra Vlyssis gloria nondum potue[...]

[...] Matrem reprehendit Telemachus, quòd Phemium à suscepto cantus argumento deterreat. Primùm docet, patien[...] Phemius canat: cùm verisimile sit hoc non temerè illi in mentem venisse, sed diuino afflatu potius, vt fieri assolet. [...]oblectationi studeant cantores, eaq; lubentissimè homines audiant, quæ sunt recentiora (vt docuerũt ipsi Athenien[...]semper audire cuperent) non est absurdum hæc à Phemio cani, quæ ob nouitatem voluptatis non parum afferunt. [...]tur matrem, quòd dixerit molestè se ista intelligere propter Vlyssis mortem (vt rectè conijcit Telemachus) conso[...]ex eo quòd eiusmodi calamitas in eam solam non exundârit sed socias etiam illius alias præterea habeat. Solet au[...]atio aliquod malorum leuamen parere, vt alibi in Iliade diximus. Tandem iubet matrem ad opera muliebria ac do[...]re, pauloq; liberius locutus quàm de more, vt credo, haberet, propter insitam sibi nunc primùm diuinitùs audaciã, [...] c virilia curæ non esse debere: hoc est, munus hoc viros castigandi ac coërcendi in eo præcipuè loco, vbi ipse abso[...]potestatem obtinet.

[...]] Eodem ferè modo Andromachen Hector in Iliade coërcet, excepto quòd illic πόλεμος, hîc μῦθος dicitur homi[...] ta nouit Poëta sua ipsius carmina [...].

[...]ν] Post lacrymas somnum conciliari, docuimus in Iliade, cùm de Achille loqueremur Patroclum lugente.

[...]] Prudenter facit Telemachus, qui etiam iniuriosos ac proteruos istos homines tam leuiter affatur. Nam eorum cõ[...] tumultu non perturbat, quin animo eos læto esse iubet, cùm maximè tam honesto Musices oblectamẽto detinean[...] vlterius se non toleraturum monet, proinde sequenti luce diem illis dicit, iubetq; vt in concione adsint, vt à se au[...]n animo eos ædibus suis exturbare, si sponte illi ac præmoniti, non excesserint.

[...]] Inter procos, Antinous & Eurymachus erant principes, ideò hi duo Telemacho respondent: sed diuersis modis, [...]is erant moribus. Nam Antinous durus & difficilis, Eurymachus autem lenior & simulatior (hoc est ὑποκριτής, vt [...]imus ergo Antinous Telemacho aduersatur. Eius autem orationis hic est sensus: Fastuosus nimis es, inquit, Tele[...]ò verbis audacior quàm par sit. Vnde tamen nouus hic tuus nobis insultandi procaciter modus? Sanè diuina ope sic [...] mihi planè persuadeo: nam neq; hoc ætas tua adhuc imbecillis, neq; pristina consuetudo vt facias patiuntur. Itaq; [...]s proculdubiò est, ne te Regem Ithacæ Iupiter constituat, prout hoc tibi hæreditatis iure vendicas, quia superbè ni[...] inter nobis imperares. Intelligendum est autem, prohibitum fuisse Telemachum vi procorum, maximè istius Anti[...]ni possessione, quod apertè prodit Antinous.

[...]] Prudenter Telemachus, ioco furorem Antinoi, ac asperitatem emollijt. Nam ita dictum illius interpretatur, vt [...]fere iocosè illa etiam ab Antinoo aduersum se pronunciata. Et primùm ironicè se Regem esse exoptat propter cõ[...]es solent comitari. Ne tamen inuidiam in se ambitionis concitet, testatur se regnum Ithacæ non ambire mortuo V[...]j possidere queant se longè præstantiores ac digniores: hoc vnum ait se moliri, vt propriarum ædium & bonorum [...]us, ijs exclusis ac eiectis, qui vi illa occupare ac disperdere conantur.

[...]ῶν] Ex hac oratione conijci possunt Eurymachi mores. Sermo enim certus est index animi. Leniter ergo ac man[...]etè Telemachum alloquitur, eius hac ratione animum sibi deuinciens, cùm eum contra à se Antinous alienaret. Sed tamen Eurymachus sequenti libro asperior erit ipso Antinoo.

FINIS LIBRI I. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Β. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.	ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI Odysseæ.
[...] ΑΓΩΝ ἐκκλησίαν Τηλέμαχος, παραγγέλλει τοῖς [...] ἐξιέναι τῆς οἰκίας τοῦ Ὀδυσσέως. Λαβὼν δὲ παρὰ μὲν [...] τὰ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἐπιτήδεια, παρὰ δὲ τῆς [...] καὶ ναῦν, εἰς πλοῦν ἀνάγεται ἡλίου δύναντος.	COACTA concione Telemachus denuntiat procis, vt exeant è domo Vlyssis. Acceptis autem ab Euryclea ijs quæ ad peregrinationẽ necessaria erant, à Pallade socios & nauem, ad nauigationem proficiscitur sole occidente.
Ἄλλη.	Aliud.
Βῆτ' [...] ἔχει, νία γενής, πλοῦν μετ' Ἀθήνας.	B. Concionem habet, viatica anus, nauigationem cum Minerua.

ἮΜΟΣ δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Ὤρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνῆφιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
Εἵματα ἑσσάμενος· περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμῳ.
Ποσσὶ δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.
Βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῷ ἐναλίγκιος ἄντην.
Αἶψα δὲ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
Κηρύσσειν ἀγορήνδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Βῆ ῥ' ἴμεν εἰς ἀγορήν, παλάμῃ δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος·
Οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο·
b Θεσπεσίην δ' ἄρα τῷ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη.
Τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θηεῦντο.
Ἕζετο δ' ἐν πατρὸς θώκῳ, εἶξαν δὲ γέροντες.
Τοῖσι δ' ἔπειθ' ἥρως Αἰγύπτιος ἦρχ' ἀγορεύειν,
Ὃς δὴ γήραϊ κυφὸς ἔην, καὶ μυρία ᾔδη.
Καὶ γὰρ τοῦ φίλος υἱὸς ἅμ' ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ
Ἴλιον εἰς εὔπωλον ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσὶν,
Ἄντιφος αἰχμητής· τὸν δ' ἄγριος ἔκτανε Κύκλωψ
Ἐν σπῆϊ γλαφυρῷ. πύματον δ' ὡπλίσσατο δόρπον,
Τρεῖς δέ οἱ ἄλλοι ἔσαν, καὶ ὁ μὲν μνηστῆρσιν ὁμίλει
Εὐρύνομος, δύο δ' αἰὲν ἔχον πατρώϊα ἔργα·
Ἀλλ' οὐδ' ὡς τοῦ λήθετ' ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων.
Τοῖς ὅγε δακρυχέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν.
c Κέκλυτε δὴ νῦν μευ Ἰθακήσιοι ὅ, τι κεν εἴπω.
Οὔτε ποθ' ἡμετέρη ἀγορὴ γένετ' οὔτε θόωκος,
Ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς δῖος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσί·
d Νῦν δὲ τίς ὧδ' ἤγειρε; τίνα χρειὼ τόσον ἵκει;
Ἠὲ νέων ἀνδρῶν, ἢ οἳ προγενέστεροί εἰσιν;
Ἠέ τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυεν ἐρχομένοιο,
Ἥν χ' ἡμῖν σάφα εἴποι ὅτε πρότερός γε πύθοιτο;
Ἠέ τι δήμιον ἄλλο πιφαύσκεται ἠδ' ἀγορεύει;
Ἐσθλός μοι δοκεῖ εἶναι, ὀνήμενος· εἴθε οἱ αὐτῷ
Ζεὺς ἀγαθὸν τελέσειεν, ὅ, τι φρεσὶν ᾗσι μενοινᾷ.
Ὣς φάτο. χαῖρε δὲ φήμῃ Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
Οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν ἧστο, μενοίνησεν δ' ἀγορεύειν·
Στῆ δὲ μέσῃ ἀγορῇ· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ
Κῆρυξ Πεισήνωρ πεπνυμένα μήδεα εἰδώς.
Πρῶτον ἔπειτα γέροντα καθαπτόμενος προσέειπε.
e Ὦ γέρον, οὐχ ἑκὰς οὗτος ἀνὴρ (τάχα δ' εἴσεαι αὐτὸς)
Ὃς λαὸν ἤγειρα· μάλιστα δέ μ' ἄλγος ἱκάνει.
f Οὔτε τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυον ἐρχομένοιο,
Ἥν χ' ὑμῖν σάφα εἴπω, ὅτε πρότερός γε πυθοίμην,
Οὔτε τι δήμιον ἄλλο πιφαύσκομαι οὐδ' ἀγορεύω.
Ἀλλ' ἐμὸν αὐτοῦ χρεῖος, ὅ μοι κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ,
Δοιά· τὸ μὲν πατέρ' ἐσθλὸν ἀπώλεσα, ὅς ποτ' ἐν ὑμῖν
Τοίσδεσσιν βασίλευε, πατὴρ δ' ὡς ἤπιος ἦεν.
Νῦν δ' αὖ καὶ πολὺ μεῖζον, ὃ δὴ τάχα οἶκον ἅπαντα
Πάγχυ διαρραίσει, βίοτον δ' ἀπὸ πάμπαν ὀλέσσει·
Μητέρι μοι μνηστῆρες ἐπέχραον οὐκ ἐθελούσῃ,
Τῶν ἀνδρῶν φίλοι υἷες οἳ ἐνθάδε γ' εἰσὶν ἄριστοι·
Οἳ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασι νέεσθαι
Ἰκαρίου, ὥς κ' αὐτὸς ἐεδνώσαιτο θύγατρα,
Δοίη δ' ᾧ κ' ἐθέλοι καί οἱ κεχαρισμένος ἔλθοι·
Οἱ δ' εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι ἤματα πάντα,

QVANDO verò manè
paruit roseis digitis a
Surrexit tunc ex lectul
lectus filius,
Vestes indutus, gladium
dit ab humeris:
Pedibus verò nitidis alligauit pulchra ca
Festinabat ire è cubiculo deo similis obui
Continuò autem praeconibus canoris imp
Conuocare ad concionem comatos Achaeo
Hi.v.conuocarunt: illi aũt congregabant
Porrò postq̃ congregati sunt, confertimq;
Init vtiq; ad concionẽ, manu.a. tenebat
Non solus, simul eum duo canes veloces
Diuinam certè huic gratiam perfudit Pa
Hunc sanè omnes populi aduenientẽ adm
Sedebat verò in patris sella, cesserunt aut
His verò continuò heros Aegyptius cœpit
Qui ob senectutem incuruus erat & mu
Atqui huius dilectus filius cũ diuino Vly
Ad Iliũ pulchros equos nutriens cõscend
Antiphus bellator, illũ verò saeuus inter
In spelunca caua, vltimamq; parauit cœ
Tres.a. illi alij erant, & vnus inter procos
Eurynomus, duo.a. perpetuò habebãt pa
Sed neq; sic illius oblitus erat lugens & d
Hos lacrymans allocutus est, & dixit:
Audite sanè nũc me Ithacenses quod
Nunquã nostrum concilium factum est
Ex quo Vlysses diuinus abijt cauis in na
Nũc.a. quis huc cõgregauit, quẽ necessita
Siue ex iunioribus viris, aut qui seniores
An aliquem nuncium exercitus audiu
Quẽ nobis palã dicere queat, quoniã prio
An quippiam publicum aliud declarat,
Probus mihi videt̃ esse, iuuãs vel felix,
Iupiter bene vertat, quaecunq; mente sua
Sic ait, gaudebat autem laude Vlyssis
Neq; amplius diu sedit, cupiebat enim co
Stabat.a. in media cõcione, sceptrum aũt
Praeco Pisenor prudentia consilia edoctus
Primùm, deinde ad senem conuersus loqu
O senex, non procul abest ille vir, stat
pse cognosces
Qui populũ congregauit: potissimùm me
Neq; vllum nuncium exercitus audiui
Quem vobis palàm enarrem, quod prior
Neq; quicquam publici aliud enarro, neq;
Sed meũ ipsius negociũ, nam malum in d
Duplex: alterũ ꝙ patrẽ eximiũ perdidi
Ipsos imperabat pater.a. velut mitis erat,
Nunc.a. lõgè maius, quòd mox citò domũ
Funditùs euertet, facultates autẽ omnin
Matri meae proci instant nolenti,
Eorum virorum chari filij qui hic vtiq;
Qui patris quidem in domum nolunt pro
Icarij, vt ipse quidem dotet filiam:
Det verò cui voluerit, & ipse gratus vene
Illi verò in nostram domum diuertẽtes d

ῦντες καὶ ὄϊς καὶ πίονας αἶγας,
άζουσι, πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον
ψ· τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ' ἀνὴρ
ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι·
ὔ νύ τι τοῖοι ἀμυνέμεν· ἢ καὶ ἔπειτα
ρ' ἐσόμεσθα, καὶ οὐ δεδαηκότες ἀλκήν.
ἀμυναίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη.
ἀνσχετὰ ἔργα τετεύχαται, οὐδ' ἔτι καλῶς
ιμ: διόλωλε. νεμεσσήθητε καὶ αὐτοί,
ι αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους
ιναίουσι· θεῶν δ' ὑποδείσατε μῆνιν,
ταστρέψωσιν ἀγασσάμενοι κακὰ ἔργα.
ιαι ἠμὲν Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
ἀγορὰς ἠμὲν λύει ἠδὲ καθίζει,
ι, καί μ' οἶον ἐάσατε πένθεϊ λυγρῷ
μή πού τι πατὴρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς
ιέων κάκ' ἔρεξεν ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·
οι ἀποτινύμενοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες,
ύνοντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη
ισθαι κειμήλιά τε πρόβασίν τε·
ε φάγοιτε, τάχ' ἄν ποτε καὶ τίσις εἴη.
ὶ κατὰ ἄστυ ποτιπτυσσοίμεθα μύθῳ,
ιτίζοντες, ἕως κ' ἀπὸ πάντα δοθείη.
ι ἀπρήκτους ὀδύνας ἐμβάλλετε θυμῷ.
χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ,
ιήσας. οἶκτος δ' ἕλε λαὸν ἅπαντα.
ιεν πάντες ἀκὴν ἔσαν· οὔτε τις ἔτλη
ιύθοισιν ἀμείψασθαι χαλεποῖσιν·

Boues mactantes & oues & pingues capras,
Splendidè conuiuantur, bibuntq; generosum vinum
Temerè: plurima verò absumunt: nō enim adest vir
Qualis Vlysses erat, qui detrimentū vel diras à domo
Nos.v.neutiq; auertere queamus, qn etiā (arceat:
Imbellesq; sumus, & neq; periti roboris.
Omninò sanè auerterem, si mihi vis adesset.
Non.n. iam tolerabilia facinora patrantur, neq; ho-
Domus mea perit: indignemini & ipsi, (nestè
Alios reueremini vicinos homines
Qui circùm habitant: deorum verò timete iram,
Ne quid infesti retalient malis facinoribus.
Oro siue per Iouem Olympium siue Themidem,
Quæ hominum consilia vel dimittit vel cogit,
Abstinete amici, & me solum sinite dolore molesto
Affligi, si vsquam pater meus probus Vlysses
Hostili animo malis affecit fortes Achæos:
Eorum me vindictā capientes malè afficite hostili a-
Istos incitantes: mihi verò satius esset (nimo
Vos absumere possessionemq; prouentumq;: (rit.
Quòd si vos comederitis, fortaßis olim etiā vltio fue-
Tamdiu enim per vrbem prehensabimus colloquio,
Bona repetentes, donec omnia persoluta sint.
Nunc verò mihi inanes dolores inÿcitis animo.
Sic ait iratus, sceptrū.a. iecit in terram, (mnem.
Lacrymas distillans, commiseratio verò cepit pop.o-
Tunc alÿ quidē oēs in silentio erant, neq; quisquā au-
Telemacho verbis respondere molestis: (debat

χ. τέρεος ἄπου

COMMENTARIVS.

ἀργοί] Obseruandus est hic Telemachi comitatus, qui duorum est canum tantùm: Telemachi, inquam, cui regnum ›ebatur, vt præcedenti libro vidimus, ac proinde regio cingi eum comitatu oportebat, in hoc potissimum negocio. erum Regum simplicitas, vt nulla comitatus pompa incedant, nisi in bello: neque aliud in tota Homeri Poësi me scio. Forsan & hoc in adeundis cōcionibus magis obseruatum fuit. Eustathius verò dicit, hoc esse testimonio, pro- 'elemachum omni esse hominum comitatu destitutum. Cæterùm canes solebant heroës ad conciones comitari, vt videturq; moris fuisse antiqui, vt canum fidelitate stiparentur, quos socios appellat Gesnerus, nimirum qui ipsius is causa nutriuntur, præcipuè vt è domo prodeuntibus, & iter facientibus comites sint, siue simpliciter & volupta- :fensionis gratia. Tales fuisse hos Telemachi canes arbitror: putat tamen Eustathius, potuisse etiam ipsos esse vena- lem studio venationis ac pater Telemachus teneretur. Sed aliam quoque sententiam adducit, vt sint τραπεζῆες οὓς ἀ- μένουσιν ἄνακτες: quales sunt Achillis in Iliade, vt ait ille.

Familiaris est Poëtæ huiusmodi παραβολογία: neq; sine causa hoc loco illam vsurpauit. Cùm enim præter morem Te- oncionem induceret, oportuit diuina illum perfundi venustate, vt reliquis placeret, quos illuc inuitos accedere cer- intelligo: nam non pauci fuerunt, qui ob hunc conuentus diem lætarentur, vt Aegyptij sequens oratio perdocet.

ων] Rem nouam & egregiam simul commendare voluit Poëta sub probati viri loquentis persona, nimirum præco- ne Aegyptij, qui primus in hoc conuentu verba fecit: vt hoc pacto videlicet animi reliquorum huius instituti lau-

ἤγειρε;] Licet dubitare videatur Aegyptius, quis sit huius concionis author, tamen existimo eum resciuisse Tele- onuocasse. Sed artificiosè eum reticuit, ne procorum inuidiam aduersum se excitaret, aut etiam non videretur Te- ri, aut Telemachus hoc suffragium emendicasse censeretur. Hoc autem Aegyptium sciuisse, ex eo colligo, quòd o- imprecatur, qui huius conuentus author sit, felicemq; cogitationum exitum illi optat. Quòd si ignorasset, poterat ›c posse alicui ex procis illa optare: quorum sine dubio perniciem ille potius sit exoptaturus. Deinde sciebat, nulli à esse populum conuocandi, quàm vnius Telemachi, qui Vlyssem patrem referebat: ideo in eius throno, seniori- ntibus, dictus est paulò antè consedisse.

κὰς οὗτος ἀνήρ] Prodit Telemachus, arreptaq; concionandi occasione ex Aegyptio, illi primùm respondet, ac se e- ipse dubitaret, significat: tum causam docet, cur eos ipse conuocârit. Ea est, quòd diutius pati non possit sua bona pidari.

ἀγγελίην] Hæc duo sunt, quæ Aegyptius proposuerat, tanquam alterutrius causâ potuerit accidere, vt hic conuentus esset at ergo Telemachus se horum gratia accedere, sed priuati tantùm commodi causa, vt nimirum ipsis in vnum con- :iliùs suas exponeret calamitates: quæ duæ sunt. Vna, quòd patrem Vlyssem amiserit: altera, quòd opes suæ à pro- iantur. Illam autem videtur innuere Telemachus ad cæteros etiam Ithacenses pertinere, quòd ipsi tam mansueto estituti sint.

δ' ἤπιος ἦεν] Paucis docuit Telemachus qui Reges laudem mereantur, nimirum qui populo suo vt pater mitis impe- lyssem hìc dicitur, & posteà à Mentore, ὡς οὔτις μέμνηται Ὀδυσσῆος θείοιο Λαῶν οἷσιν ἄνασσε, πατὴρ δ' ὡς ἤπιος ἦεν. Est e- ementia patrum in liberos, amicitiæq; maxima propensio (qualis vix vnquam in vitricos cadit, qui patribus op- ouercæ matribus) iuxta illud Euripidis in Alcmena, δεινόν τι τέκνων φίλτρον ἔθηκε θεὸς ἀνθρώποις: Vehementem in li- ffectum indidit Deus hominibus. Quæ autem proportio est patrum in liberos, ea est Regum in subditos: proinde nter & mansuetè sese erga liberos gerunt, sic etiam debent Reges erga subditos. Nam siqui duriùs liberos suos tra- aniùs pro insita quibusdam ferina crudelitate, ij iam patrum nomine honestari non merentur: sic Reges vbi subdi- æsunt, in Tyrannorum cognomen delabuntur.

τ' αἰδέσθητε] Iubet procos ab istis iniurijs, quas enumerauit, cessare, tum quòd par sit eos dedecore cōmoueri, quod ipsis is inuritur: quibus omnino perspectū est, talia non nisi à proteruis & flagitiosis hominibus perpetrari posse: tum

quòd eos saltem Deorum indignationem oporteat pertimescere, qui tanta scelera impunita planè non sunt relicturi.

i λίσσομαι] Modestè precibus tentat procos exorare, vt tandem aliquando ab hoc iniurioso vitę genere desistant, vel moriam, à quo talia nunquam sunt illi passi: quod si tamen accidisse putant, offert sese neci & vindictæ, quam vt de petit. Cùm ergo ita non sit, neque hoc ille per se promeruerit, modum his tandem & finem imponant.

k νῦν δέ μοι] Oportuit ista cum vehementi indignatione à Telemacho pronunciari, vt etiam sceptrum, alioqui vene ctum, in terram proiecerit. Quod autem lacrymasse Telemachum dicit, id pro decoro personæ puerilis factum est. S solet hoc ipsis heroibus fortissimis tribuere. qua de re alibi in Iliade.

Ἀντίνοος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν.
a Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες,
Ἡμέας αἰσχύνων; ἐθέλεις δέ κε μῶμον ἀνάψαι;
Σοὶ δ' οὔτι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἴτιοί εἰσιν,
Ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἥ τοι πέρι κέρδεα οἶδεν.
Ἤδη γὰρ τρίτον ἐστὶν ἔτος, τάχα δ' εἶσι τέταρτον,
Ἐξ οὗ ἀτέμβει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν·
Πάντας μέν ῥ' ἔλπει, καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ,
Ἀγγελίας προϊεῖσα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.
Ἡ δὲ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε·
Στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν, ὕφαινε,
Λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπε,
Κοῦροι, ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
Μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Ἐκτελέσω (μή μοι μεταμώλια νήματ' ὄληται)
b Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο·
Μήτις μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴκεν ἄτερ σπείρου κεῖται, πολλὰ κτεατίσσας.
Ὣς ἔφαθ'. ἡμῖν δ' αὖτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ἔνθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκε μέγαν ἱστόν,
Νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπὴν δαΐδας παραθεῖτο.
Ὣς τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ, καὶ ἔπειθεν Ἀχαιούς·
Ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Καὶ τότε δή τις ἔειπε γυναικῶν ἣ σάφα ᾔδη,
c Καὶ τήν γ' ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱστόν.
Ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης.
Σοὶ δ' ὧδε μνηστῆρες ὑποκρίνονται, ἵν' εἰδῇς
Αὐτὸς σῷ θυμῷ, εἰδῶσι δὲ πάντες Ἀχαιοί·
Μητέρα σὴν ἀπόπεμψον, ἄνωχθι δέ μιν γαμέεσθαι
Τῷ ὅτεῴ τε πατὴρ κέλεται, καὶ ἁνδάνει αὐτῇ.
Εἰ δ' ἔτ' ἀνιήσει γε πολὺν χρόνον υἷας Ἀχαιῶν,
Τὰ φρονέουσ' ἀνὰ θυμὸν ἅ οἱ πέρι δῶκεν Ἀθήνη,
Ἔργα τ' ἐπίστασθαι περικαλλέα, καὶ φρένας ἐσθλάς,
Κέρδεά θ' οἷ' οὔπω τιν' ἀκούομεν οὐδὲ παλαιῶν,
Τάων αἳ πάρος ἦσαν ἐϋπλοκαμῖδες Ἀχαιαί,
Τυρώ τ', Ἀλκμήνη τε, ἐϋπλόκαμός τε Μυκήνη·
Τάων οὔτις ὁμοῖα νοήματα Πηνελοπείῃ
Ἤδη. ἀτὰρ μὲν τοῦτό γ' ἐναίσιμον οὐκ ἐνόησεν.
Τόφρα γὰρ οὖν βίοτόν τε τεὸν καὶ κτήματ' ἔδονται,
Ὄφρα κε κείνη τοῦτον ἔχῃ νόον, ὅντινά οἱ νῦν
Ἐν στήθεσσι τιθεῖσι θεοί· μέγα μὲν κλέος αὐτῇ
Ποιεῖτ', αὐτὰρ σοί γε ποθὴν πολέος βιότοιο.
Ἡμεῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν, οὔτε πῃ ἄλλῃ,
Πρίν γ' αὐτὴν γήμασθ' Ἀχαιῶν ᾧ κ' ἐθέλῃσιν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
d Ἀντίνο', οὔπως ἔστι δόμων ἀέκουσαν ἀπῶσαι
Ἥ μ' ἔτεχ', ἥ μ' ἔθρεψε· πατὴρ δ' ἐμὸς ἄλλοθι γαίης
Ζώει ὅγ' ἢ τέθνηκε· κακὸν δέ με πόλλ' ἀποτίνειν
Ἰκαρίῳ, αἴκ' αὐτὸς ἑκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω.
Ἐκ γὰρ τοῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων
Δώσει· ἐπεὶ μήτηρ στυγερὰς ἀρήσετ' Ἐρινῦς

Antinous autē ipsum solus respondens allo
Telemache altiloque animo indomite, vt
Nos dedecorans, vis autem maculam inur
Tibi verò neutiquam proci Achæorum in
Sed tua mater, quæ sanè inprimis versutia
Iam enim tertius est annus, statim .a. ader
Ex quo eludit animum intra præcordia
Omnes quidē sperare facit, & ꝓmittit vi
Nuncios præmittens, mens autem illi alia
Illa verò dolum hunc alium in mente deli
Exorsa magnam telam in ædibus texebat
Subtilem & immensam: statim nos alloq
Iuuenes mei ꝓci, postquā mortuus est diu
Sustinete vrgentes meas nuptias, donec li
Perfecero (ne mihi vana fila pereant)
Laërti heroi pollinctum, quando tandem
Fatum malum prehenderit asperæ mortis
Ne aliqua me in populo mulierum Græca
Si quidem absq; tegumento iacuerit mu
Sic ait, nobis .v. statim ꝑsuasus est anim
Tum verò interdiu quidem texebat mag
Noctu verò dissoluebat postquam faces
Sic triennio quidem latuit dolo, & persu
Sed quum quartus venit annus, & aduc
Et tunc certè aliqua dixit mulierū quæ
Et ipsam dissoluentem inuenimus pulchr
Sic illa quidem perfecit etiam nolens præ
Tibi verò sic proci respondent, vt scias
Ipse tuo animo, sciant & omnes Achiui,
Matrem tuam dimitte, iube autem ipsan
Illi cuicunq; pater iusserit & placuerit ip
Si verò amplius vexabit multo tēpore fili
Hæc agitans in animo, quæ ei abundè dea
Operaq; scire insignia & mentem sanam
Versutias quales nunq̄ aliquādo audiui
Earū quæ olim fuerunt pulchricomæ Græ
Tyroq; Alcmeneq; pulchricomaq; Mycene
Illarum nulla similes artes Penelopæ
Norat, cæterùm quidem hoc non vidit v
Tam diu igitur victum tuum & bona co
Donec illa hunc habebit animum, quē q
In pectorib. posuerunt Dij, magnā quide
Comparat, cæterùm tibi desiderium mul
Nos v. nec ad res nostras antè ibimus, neq;
Antequam ipsa nubet Achiuorum cuicu
Hūc rursus Telemachus prudēs cōtrà a
Antinoë, nullo modo licet è domo inuita
Quæ me peperit, quæ me enutriuit, pater
alicubi terræ
Viuit, siue mortuus est, durum .a. esset m
Icario, siquidem ipse ego matrem dimiser
Ex patre autem mala patiar, alia autem
Dabit, postq̄ mater odiosas imprecata f

...χομένη, νέμεσις δέ μοι ἐξ ἀνθρώπων	*A domo discedens, reprehensio aũt mihi ex hominib.*
...: τῷ οὐ ἐγώ ποτε μῦθον ἐνίψω,	*Erit: sic itaq; hunc ego sermonem nunquam dicam.*
...δ' εἰ μὲν θυμὸς νεμεσίζεται αὐτ,	*Vester verò siquidem animus indignatur illis,*
...οι μεγάρων, ἄλλας δ' ἀλεγύνετε δαῖτας,	*Exite è domo mea, alias curate dapes.*
...κτήματ' ἔδοντες, ἀμειβόμενοι κατ' οἴκους·	*Vestra bona edẽtes alternis cõuiuijs p singulas domos:*
...ὔμμι δοκεῖ τόδε λωΐτερον καὶ ἄμεινον	*Si verò vobis videbitur satius & melius*
...ἀνδρὸς ἑνὸς βίοτον νήποινον ὀλέσθαι,	*Esse, viri vnius substantiam impunè perdere,*
...δ' θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,	*Corrodite, ego verò deos inuocabo sempiternos,*
...Ζεὺς δῶσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι·	*Si vnquam Iupiter dabit talionis opera fieri,*
...ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.	*Inulti deinceps intra domum pereatis.*

COMMENTARIVS.

...ὑψαγόρη,] Respõdet Telemacho Antinous, seq; ac cæteros procos crimine liberat, quod ipsis videbatur Telemachus ...l sua bona diriperent: totamq; culpam in Penelopen rejicit, quæ potius his diuturnis conuiuijs ansam præbuit, quòd ...noras necteret dolo illo, quod commemorat, telam diu texendo quam noctu retexeret: cùm neque nuptias omnino ...que eas etiam liberè amplecteretur: non recusabat enim verbis, sed reipsa negotij consummationem distrahebat. Tã...bundus Antinous & sub eius nomine cæteri proci testantur, se non discessuros, donec illa vni se marito ex eorum nu...erit. Hoc siquis attendat miretur forsitan, quid animo versârit Penelope, quòd tam longo tempore nuptias recusa...o tamen polliceretur. Existimo debuisse hoc illam procorum petulantiæ concedere, quòd illorum perpetuis & im...cibus vrgeretur: cùm tamen illa reuerà Vlyssis coniugis charissimi reditum expectaret, de quo mallebat faustè omi...esperare, donec certo nuntio veritatem rei exploraret. Itaq; summa oportuit prudentia (quam astutiam iniuriosè ap...ous) preditam illam mulierem, quæ sola tot proceres sic diu eluserit, ne suorum quidem bonorum & filij iactura com...castitatem & pudicitiam longè ante ... onebat, cum laude & gloria æternùm apud homines permansura. Sed & diu...absentia poterat de eius morte persuaderi, exitus tamen docuit, quàm sapienter illa tempori non crediderit, tam altè ...rem coniugalem in pectore cohibuit, qui tot annis, tot illecebris conuelli non potuerit. Res memoranda, si quæ vn...instabile & varium mulierum genus pudore ac ignominia perfundat, quarum amicitia præsenti coniuge vrere vide...tantillum absente protinus extinguitur.

...αι ταφήιον,] Hoc pendet ex antiqui moris obseruatione, quo solebant veteres funebrem vestem sibi in vita cõficere, vt ...nuauit doctissimus Giphanius. Vnde apud Virg. lib. 9. mater ad Euryalum interfectum sic loquitur:

— nec te tua funera mater / *Veste tegens, tibi quam noctes festina diesq;*
Produxi pressiue oculos, aut vulnera laui, / *Vrgebam, & tela curas solabar aniles.*

...hanc telam ad Laërtis pollinctum texere se astutè Penelope prætexit, quæ illud ipsum infrà Odys. τ referet ijsdem se...

...ἀλύεσκεν] Telam Penelopes nullus est qui nesciat, adeò fuit decantata res tam memorabilis & ingeniosa. Prouerbium ...am Penelopes retexere, de quo satis apud Erasmum, Chil. 1. Cent. 4. prou. 42.

...πως ἐστὶ] Dixerat anteà Telemacho Antinous, μητέρα σὴν ἀπόπεμψον cui nunc respõdet Telemachus, seq; hoc non posse ...neq; sui esse officij, pro beneficijs, quæ matri suæ accepta refert, primùm ortum, deinde nutrimentum, quibus se illi sic ...gnoscit, vt non nisi impiè de ea expellenda possit cogitare: addito hoc, quòd si eam dimiserit, multas teneatur opes I...rio, quibus instructa Penelope ad Vlyssem venerit, quod ille non possit præstare, adeò imminutas facultates suas sen...etiam videtur querela subesse aduersus procos. Prætereà si hoc fecerit, cùm dubium adhuc sit an viuus an mortuus sit ...t quod sibi timeat à patre, si forsan redierit: deinde & ab ipsa Penelope, quæ non sit lubenter discessura, ac proinde i...achum diris deuouebit: adde, quòd vulgus hominum factum hoc minimè sit comprobaturum. Porrò concludit, pro...oc à se exposcere, vt matrem dimittat nam eò tendit illius oratio, tandemq; iubet eos bonis suis excedere, alioqui fati...precibus superos, vt has iniurias vlcisci possit.

...ο Τηλέμαχος. τῷ δ' αἰετὼ εὐρύοπα Ζεὺς	*Sic ait Telemachus: huic duas aquilas latè vidẽs Iupiter*
...κορυφῆς ὄρεος προέηκε πέτεσθαι.	*Ex alto à vertice montis præmisit volare,*
...μὲν ῥ' ἐπέτοντο μετὰ πνοιῇς ἀνέμοιο,	*Hæ vsque quidem volabant ad flatum venti,*
...ἀλλήλοισι τιταινομένω πτερύγεσσιν·	*Propinquæ inuicem extendentes alas.*
...ἡ μέσσην ἀγορὴν πολύφημον ἱκέσθην,	*Sed cũ iam ad mediam cõcionẽ celebrẽ peruenissent,*
...ινηθείτην πυκνὰ πτερὰ πολλά,	*Hîc conuersæ quatiebant alas densas,*
...ην πάντων κεφαλάς, ὄσσοντο δ' ὄλεθρον.	*Aspexerunt. a. omniũ capita, portendebant. a. mortẽ,*
...ω δ' ὀνύχεσσι παρειὰς ἀμφί τε δειράς,	*Laniãtes verò vnguibus maxillas, circum. a. collum,*
...ν διά τ' οἰκία καὶ πόλιν αὐτ.	*Ad dextrã volarũt, & per ædes & per vrbem ipsorũ,*
...δ' ὄρνιθας ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,	*Admirati sunt aues postquam viderunt oculis,*
...ν ἀνὰ θυμὸν ἅπερ τελέεσθαι ἔμελλον.	*Dispiciebant. a. in animo quæ perfici debebant.*
...μετέειπε γέρων ἥρως Ἁλιθέρσης,	*His verò interfatus est senex heros Halitherses*
...ς. ὁ γὰρ οἶος ὁμηλικίην ἐκέκαστο,	*Mastorides, hic enim solus æquales vincebat,*
...ῶναι, καὶ ἐναίσιμα μυθήσασθαι,	*In auibus dijudicandis & fatalibus edicendis.*
...ὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,	*Qui inter eos benè sapiens concionatus est & dixit:*
...τε δή νῦν μευ Ἰθακήσιοι ὅ, ττι κεν εἴπω.	*Audite nunc me Ithacenses quodcunq; dixero.*
...) μάλιστα πιφαυσκόμενος τάδε εἴρω.	*Procis. a. potissimum significans ista dico,*
...γὰρ μέγα πῆμα κυλίνδεται· οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς	*Illis. n. ingens periculum imminet, non enim Vlysses*
...ἀπάνευθε φίλων ὢν ἔσσεται, ἀλλά που ἤδη	*Diu seorsum à suis amicis aberit, sed alicubi iam*
...ἐὼν, τοῖσδεσσι φόνον καὶ κῆρα φυτεύει	*Propè cùm sit, his ipsis cædem & fatum molitur*
...πᾶσι πολέσιν δὲ καὶ ἄλλοισιν κακὸν ἔσται,	*Omnibus, pluribus etiam alijs malè erit,*
...ὁμεν Ἰθάκην εὐδείελον. ἀλλὰ πολὺ πρὶν	*Qui habitamus Ithacam claram, sed longè antea*
...ώμεθ' ὥς κεν καταπαύσομεν, οἳ δὲ καὶ αὐτοὶ	*Consideremus, quomodo imponam⁹. attamẽ etiã ipsi*

Παύσωσιν· καὶ γάρ σφιν ἄφαρ τόδε λώϊόν ἐστιν.
Οὐ γὰρ ἀπείρητος μαντεύομαι, ἀλλ' εὖ εἰδώς·
Καὶ γὰρ κείνῳ φημὶ τελευτηθῆναι ἅπαντα
Ὥς οἱ ἐμυθεόμην ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ δέ σφιν ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Φῆν κακὰ πολλὰ παθόντ', ὀλέσαντ' ἀπὸ πάντας ἑταίρους,
Ἄγνωστον πάντεσσιν ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ
b Οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· τάδε δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Τὸν δ' αὖτ' Εὐρύμαχος Πολύβου παῖς ἀντίον ηὔδα,
c Ὦ γέρον, εἰ δ' ἄγε νῦν μαντεύεο σοῖσι τέκεσσιν,
Οἴκαδ' ἰών, μή πού τι κακὸν πάσχωσιν ὀπίσσω·
Ταῦτα δ' ἐγὼ σέο πολλὸν ἀμείνων μαντεύεσθαι.
d Ὄρνιθες δέ τε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο
Φοιτῶσ', οὐδέ τε πάντες ἐναίσιμοι· αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
Ὤλετο τῆλ'. ὡς καὶ σὺ καταφθίσθαι σὺν ἐκείνῳ
Ὤφελες· οὐκ ἂν τόσσα θεοπροπέων ἀγόρευες,
Οὐδέ κε Τηλέμαχον κεχολωμένον ὧδ' ἀνιείης,
Σῷ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος αἴ κε πόρῃσιν.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Αἴ κε νεώτερον ἄνδρα, παλαιά τε πολλά τε εἰδώς,
Παρφάμενος ἐπέεσσιν ἐποτρύνῃς χαλεπαίνειν,
Αὐτῷ μέν οἱ πρῶτον ἀνιηρέστερον ἔσται,
Πρῆξαι δ' ἔμπης οὔ τι δυνήσεται εἵνεκα τῶνδε,
Σοὶ δὲ γέρον θωὴν ἐπιθήσομεν ἥν κ' ἐνὶ θυμῷ
Τίνων ἀσχάλλῃς, χαλεπὸν δέ τοι ἔσσεται ἄλγος.
Τηλεμάχῳ δ' ἐν πᾶσιν ἐγὼν ὑποθήσομαι αὐτός,
Μητέρα ἣν ἐς πατρὸς ἀνωγέτω ἀπονέεσθαι·
Οἱ δὲ γάμον τεύξουσι, καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
Πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἕπεσθαι.
Οὐ γὰρ πρὶν παύσεσθαι ὀΐομαι υἷας Ἀχαιῶν
Μνηστύος ἀργαλέης, ἐπεὶ οὔτινα δείδιμεν ἔμπης,
Οὔτ' οὖν Τηλέμαχον μάλα περ πολύμυθον ἐόντα·
Οὔτε θεοπροπίης ἐμπαζόμεθ' ἣν σὺ γεραιὲ
Μυθέαι ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ' ἔτι μᾶλλον.
Χρήματα δ' αὖτε κακῶς βεβρώσεται, οὐδέ ποτ' ἶσα
Ἔσσεται, ὄφρα κεν ἥγε διατρίβῃσιν Ἀχαιοὺς
Ὃν γάμον. ἡμεῖς δ' αὖ ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα,
Εἵνεκα τῆς ἀρετῆς ἐριδαίνομεν, οὐδὲ μετ' ἄλλας
Ἐρχόμεθ' ἃς ἐπιεικὲς ὀπυιέμεν ἐστὶν ἑκάστῳ.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
e Εὐρύμαχ', ἠδὲ καὶ ἄλλοι ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοί,
Ταῦτα μὲν οὐχ ὑμέας ἔτι λίσσομαι, οὐδ' ἀγορεύω·
Ἤδη γὰρ τάγ' ἴσασι θεοὶ καὶ πάντες Ἀχαιοί.
Ἀλλ' ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ' ἑταίρους,
Οἵ κέ μοι ἔνθα καὶ ἔνθα διαπρήσσωσι κέλευθον.
Εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα,
Νόστον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
Ἤν τίς μοι εἴπῃσι βροτῶν, ἢ ὄσσαν ἀκούσω
Ἐκ Διός, ἥ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι.
Εἰ μέν κεν πατρὸς βίοτον καὶ νόστον ἀκούσω,
Ἦ τ' ἂν τρυχόμενός περ ἔτι τλαίην ἐνιαυτόν·
Εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσω μηδ' ἔτ' ἐόντος,
Νοστήσας δ' ἤπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Σῆμά τέ οἱ χεύσω, καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξω
Πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δώσω.

Quiescant: etenim ipsis statim hoc vtilius
Non enim inexpertus vaticinor, sed bene
Etenim illi puto perfecta esse omnia,
Quemadmodũ illi prædixerã, quãdo ad Ili
Argiui, cum ipsis etiam conscendit versu
Dixi postquã mala multa passus esset, amisis
Incognitũ ab omnib. vicesimo demum ann
Domum venturum: hæc autem omnino p
Hũc rursus Eurymach⁹ Polybi filius cõtr
O senex, agedũ nunc vaticinare tuis liberi
Domũ vadẽs, ne fortè quid mali patiãtur
In his autem ego te lõgè melior sum ad va
Aues sanè multæ sub radijs Solis
Volitant, neq; omnes ad auspicia aptæ, por
Perijt longè, vtinam etiam tu perijsse cum
Debuisses: non tanta vaticinans blaterare
Neq; Telemachum iratum sic incitares,
Sua in domo donum expectans si quod præ
Sed tibi edico, quod etiam perfectum erit,
Si iuuenem virum, veteraq; & multa doct
Deceptum verbis incitaueris ad irascend
Illi quidem ipsi perniciosus erit,
Efficere aũt tamen neutiquam poteris illo
Tibi verò ô senex pœnam infligemus, qua
Luens, indignè feras: grauis autem erit do
Telemacho autem inprimis ego suadebo ip
Matrem suam ad patrem iubeat redire
Illi verò nuptias facient, & component do
Insignem, qualem conuenit charam filiam
Non enim antea quieturos puto filios Græ
A cõiugij ambitu: quoniã neminẽ timem
Neq; sanè Telemachum, tametsi multiloqu
Neq; vaticinium curamus, quod tu senex
Loqueris irritum: odio autem eris adhuc m
Bona verò rursus malè absumẽtur, neq; vn
Erunt, donec hæc distulerit Græcos
Suis nuptijs, nos verò rursus expectãtes di
Gratia eius virtutis contendimus, neq; ad
Ibimus, quas decens ducere est vnicuique
Hũc.a. rursũ Telemachus prudẽs cõtrà l
Eurymache, & alij quotquot sunt proci ge
Ista quidem non vos amplius precor, neq; d
Iam verò hæc sciunt dij & omnes Græci.
Sed agè mihi date nauem celerem, & vigi
Qui mihi hinc atq; hinc secent viam mari
Ibo enim in Spartam & Pylum arenosam,
Reditum interrogaturus patris diu absent
Si aliquis mihi dicat mortalium, aut fam
Ex Ioue, quæ potissimùm fert gloriam hom
Siquidem patris vitam & reditum audiu
Sanè quantumuis afflictus adhuc sustine
Si verò mortuum audiuero, neq; amplius
Reuersus posteà charam ad patriam terra
Sepulchrum illi condam & parentalia cele
Eximia, qualia conuenit, & viro matrem

COMMENTARIVS.

a τοῖσδ' αἰετὼ] Hoc augurium repentinum futura demonstrant, vt paulò pòst docebit Halitherses. Aquilæ enim istæ d[illegible] & Telemachum significant, qui breui venturi sunt ad procorum excidium, vt in sequentibus videbitur.

b οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι] Istud Halithersis vaticiniũ potuit esse Penelopæ perspectum longè anteà, vnde de Vlyssis reditu super

...od miror ab Homero non dictum, quin ita ipsum Telemachum dubitasse de illius statu, vt nihil certi vnquam pronū... tamen hoc vaticinio posset confirmari. Saltem hoc intellecto deinceps potuit securior fieri, & meliore spe fulciri.

...ἄγε] Qui sibi sceleris alicuius sunt conscij, solent prædictiones sibi factas repudiare ac contemnere, vbi præcipuè de ...ur periculo. Sic Agamemnon in Iliade Calchantem obiurgauit, quòd aduersum se esset vaticinatus: neq; potuit per... ...ita esse, vt ille affirmabat, quin ex eius erga se maleuolentia illa proficisci existimauit. Eodem pacto Eurymachus hoc ...aticinium eleuat, contraq; asserit temere, Vlyssem iam è viuis excessisse, adiecta cōminatione aduersus vatem, si talia ...elemachum alioqui satis indignatum magis exasperet: & quæ sequuntur.

...τε πολλοί] Vocem istam sine dubio impiam Homerus credidit: nam apud veteres illos auguria diuina existimata sunt, ...lla contemneret, non potuit impius non censeri. Nos verò illud deliramentum cum Mose repudiamus: Gentes, in... ...opulum verba faciens, augures & diuinos audiunt, tu autem à Domino tuo aliter es institutus. & alibi: Non augura... ...ius: Non inueniatur in te qui obseruet auguria. Malignus autem Dæmon, inquit Picus Mirandula de Rerum prænot. ...n aliqua ex auibus capi conspiceret, ex quibus coniecturam de futuris texere homines possent, natura duce, quemad... ...o libro docuimus, cùm de naturali prænotione verba faceremus, immiscuit se fallacijs innumeris, vt ex vera coniectu... ...noxiam superstitionis fraudem, curiosum hominum genus præcipitaret: cùm aliquid imminere aduersi vel regioni... ...us, vel principibus deprehenderet. Nam hoc ille prænosse ante homines potest, vt suprà monstratum, impingere a... ...suetis volatibus, vel tetris garritibus, vel stridulis crocitationibus consueuit, vt obseruatis his quæ auibus insolita cō... ...tisq; posteà vel ad exorta bella, vel secutas cædes: colligi posset ars, vel hac obseruatione, vt quotiescunq; id auibus e... ...equi vel bellum, vel pernicies expectaretur, tanquam hoc ex illo portenderetur, & veluti effectus ex sua causa pēderet. ...Gentes hac noxia vanitate &c. Hæc ille. vbi etiam pluribus augurandi artem refutat. Eam etiam Hector contempsit ...ic Eurymachus: qui tamen non omnes aues excludit ab augurio, sed vt rem incertam conuellit.

...ἄλλοι] Cùm irritos suos omnes conatus Telemachus esse animaduerterat, neq; flecti posse precibus aut cōmina... ...os, miserorum more, quibus nullum est refugij solatium, omnia in Deorum & hominum medio relinquit, quos te... ...actionis aduocat, & sermonis cum procis habiti, vt præmoniti cùm sint, nullus excusationi locus eis relinquatur. ...cum sic interpretor. Petit ergo ad nauigationem subsidia per annum integrum, quo elapso, si nihil de patre audiue... ...atris alicui illorum pollicetur.

ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη	*Certè illic sic loquutus consedit, his autem surrexit*
Ὀδυσσῆος ἀμύμονος ἦεν ἑταῖρος,	*Mentor, qui Vlyßis inculpati erat socius,*
...νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα,	*Et illi cùm proficisceretur commisit totam familiam,*
...έροντι, καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν.	*Obedireq; seni, & securè omnia custodire,*
...ρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,	*Qui inter eos benè sapiens concionatus est & dixit,*
...ητε νῦν μευ Ἰθακήσιοι ὅ,ττι κεν εἴπω.	*Audite certè me nunc Ithacenses quodcunq; dixero,*
...ρόφρων ἀγανὸς καὶ ἤπιος ἔστω	*Nec quisquā amplius beneuolus, māsuetus & mitis sit*
...βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,	*Sceptriger rex, neq; in mente pia opera cogitans.*
...λεπός τ' εἴη, καὶ αἴσυλα ῥέζοι.	*Sed semper infestus sit & iniusta perpetret.*
...ήσατο Ὀδυσσῆος θείοιο	*Vt nullus recordatur Vlyßis diuini*
...ασσε, πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν.	*Populorū quib. pfuit, vt velut pater mansuetus erat.*
...ηστῆρας ἀγήνορας οὔτι μεγαίρω	*Verùm enimuerò procos superbos nequaquā inuideo*
...βίαια, κακορραφίῃσι νόοιο·	*Committere facinora violenta malis consilijs mentis:*
...θέμενοι κεφαλάς, κατέδουσι βιαίως	*Suis enim obiectantes capitibus cōsument violenter*
...σῆος, τὸν δ' οὐκ ἔτι φασὶ νέεσθαι.	*Domum Vlyßis, quē nō amplius putant reditutū esse.*
...δήμῳ νεμεσίζομαι· οἷον ἅπαντες	*Nunc autem alij populo succenseo, vt omnes*
...ὰρ οὔτι καθαπτόμενοι ἐπέεσσιν,	*Sedetis muti, porrò nullo pacto redarguentes verbis,*
...ῆρας κατερύκετε πολλοὶ ἐόντες.	*Pauciores procos compescitis cùm sitis plures.*
...υορίδης Λειώκριτος ἀντίον ηὔδα,	*Hunc Euenorides Liocritus contrà alloquebatur,*
...ρ ἀταρτηρὲ, φρένας ἠλεὲ, ποῖον ἔειπες,	*Mentor conuiciator, ingenio stolide, vt loquutus es,*
...ὼν καταπαυέμεναι; χαλεπὸν δὲ	*Nos adhortans quiescere, difficile autem erit,*
...πλεόνεσσι μαχήσασθαι περὶ δαιτί.	*Cum viris pluribus pugnare de conuiuio,*
...Ὀδυσσεὺς Ἰθακήσιος αὐτὸς ἐπελθὼν	*Etiamsi Vlysses Ithacensis ipse adueniens*
...κατὰ δῶμα ἑὸν μνηστῆρας ἀγαυοὺς	*Conuiuantes per domum suam procos eximios*
...γάροιο μενοινήσῃ ἐνὶ θυμῷ,	*Expellere è domo cogitauerit in animo,*
...χάροιτο γυνή, μάλα περ χατέουσα,	*Non sanè illo lætabitur vxor, quātumuis valde eges.*
...ἀλλά κεν αὐτοῦ ἀεικέα πότμον ἐπίσποι,	*Veniente, sed ibi sæuam mortem inuenerit,*
...μάχοιτο· σὺ δ' οὐ κατὰ μοῖραν ἔειπες.	*Si plurib. pugnārit. tu verò nō ex officio loquutus es.*
...λαοὶ μὲν σκίδνασθ' ἐπὶ ἔργα ἕκαστος,	*Sed agè populi qdē dispergamini ad opera vnusquisq;.*
...ρυνέει Μέντωρ ὁδὸν ἠδ' Ἁλιθέρσης,	*Huic autem disponat Mentor viam & Halitherses,*
...ῆς πατρώιοί εἰσιν ἑταῖροι.	*Qui illi à principio paterni sunt amici.*
...δηθὰ καθήμενος, ἀγγελιάων	*Sed (puto) & diu sedens, nuncios*
...ν Ἰθάκῃ, τελέει δ' ὁδὸν οὔποτε ταύτην.	*Audiet in Ithaca, perficiet viam nunquam hanc.*
...ρ ἐφώνησεν. λῦσεν δ' ἀγορὴν αἰψηρήν.	*Sic certè loquutus soluit concionem celerem.*
...ρ ἐσκίδναντο ἑὰ πρὸς δώμαθ' ἕκαστος·	*Hi quidem dispergebantur ad domum quisq; suam:*
...ς δ' ἐς δώματ' ἴσαν θείου Ὀδυσῆος.	*Proci autem ad domum ibant diuini Vlyßis,*
...χος δ' * ἀπάνευθεν ἰὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,	*Telemachus autē seorsum profectus est ad litt⁹ maris*
...νιψάμενος πολιῆς ἁλὸς εὔχετ' Ἀθήνῃ,	*Manus lauans è cano mari, supplicauit Palladi,*
...ι ὁ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες ἡμέτερον δῶ,	*Audi me qui heri deus aduenisti ad domum meam,*

* χ. ἀπαιδῆ... κιών ... χ. ...ς

Καί

Καί μ' ἐν νηῒ κέλευσας ἐπ' ἠεροειδέα πόντον,
Νόστον πευσόμενον πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
Ἔρχεσθαι· τὰ δὲ πάντα διατρίβουσιν Ἀχαιοί,
Μνηστῆρες δὲ μάλιστα κακῶς ὑπερηνορέοντες.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν,
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Τηλέμαχ', οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσεαι, οὐδ' ἀνοήμων·
Εἰ δή τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠΰ,
Οἷος κεῖνος ἔην τελέσαι ἔργον τε ἔπος τε,
Οὔ τοι ἔπειθ' ἁλίη ὁδὸς ἔσσεται, οὐδ' ἀτέλεστος·
Εἰ δ' οὐ κείνου γ' ἐσσὶ γόνος καὶ Πηνελοπείης,
Οὔ σ' ἔτ' ἔπειτα ἔολπα τελευτήσειν ἃ μενοινᾷς.
[h] Παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται·
Οἱ πλέονες, κακίους· παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους·
Ἀλλ' ἐπεὶ οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσεαι, οὐδ' ἀνοήμων,
Οὐδέ σε πάγχυ γε μῆτις Ὀδυσσῆος προλέλοιπεν,
Ἐλπωρή τοι ἔπειτα τελευτῆσαι τάδε ἔργα.
Τῶ νῦν μνηστήρων μὲν ἔα βουλήν τε νόον τε
Ἀφραδέων, ἐπεὶ οὔτι νοήμονες, οὐδὲ δίκαιοι·
Οὐδέ τι ἴσασιν θάνατον, καὶ κῆρα μέλαιναν,
Ὃς δή σφιν σχεδόν ἐστιν ἐπ' ἤματι πάντας ὀλέσθαι.
Σοὶ δ' ὁδὸς οὐκέτι δηρὸν ἀπέσσεται ἣν σὺ μενοινᾷς·
Τοῖος γάρ τοι ἑταῖρος ἐγὼ πατρώϊός εἰμι,
Ὅς τοι νῆα θοὴν στελέω, καὶ ἅμ' ἕψομαι αὐτός.
Ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς δώματ' ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει,
Ὅπλισσόν τ' ἤϊα, καὶ ἄγγεσιν ἄρσον ἅπαντα,
Οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι, καὶ [i] ἄλφιτα μυελὸν ἀνδρῶν,
[k] Δέρμασιν ἐν πυκινοῖσιν· ἐγὼ δ' ἀνὰ δῆμον ἑταίρους
Αἶψ' ἐθελοντῆρας συλλέξομαι. εἰσὶ δὲ νῆες
Πολλαὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ νέαι ἠδὲ παλαιαί.
Τάων μέν τοι ἐγὼν ἐπιόψομαι ἥτις ἀρίστη·
Ὦκα δ' ἐφοπλίσσαντες ἐνήσομεν εὐρέϊ πόντῳ.
Ὣς ἔφατ' Ἀθηναίη κούρη Διός· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Τηλέμαχος παρέμιμνεν, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδήν.
Βῆ δ' *ἱμέναι πρὸς δῶμα, φίλον τετιημένος ἦτορ· (χ. ἰέναι)
Εὗρε δ' ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας ἐν μεγάροισιν
[l] Αἶγας ἀνιεμένους, σιάλους θ' εὕοντας ἐν αὐλῇ.
Ἀντίνοος δ' ἰθὺς γελάσας κίε Τηλεμάχοιο,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
[m] Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, μή τί τοι ἄλλο
Ἐν στήθεσσι κακὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε,
*Ἀλλὰ μάλ' ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν, ὡς τὸ πάρος περ· (χ. ἀλλά μοι ἐσθ.)
Ταῦτα δέ τοι μάλα πάντα τελευτήσουσιν Ἀχαιοί,
Νῆα καὶ ἐξαίτους ἐρέτας, ἵνα θᾶσσον ἵκηαι
Ἐς Πύλον ἠγαθέην μετ' ἀγαυοῦ πατρὸς ἀκουήν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἀντίνο', οὔπως ἐστὶν ὑπερφιάλοισι μεθ' ὑμῖν
Δαίνυσθαί τ' ἀέκοντα, καὶ εὐφραίνεσθαι ἕκηλον.
Ἦ οὐχ ἅλις ὡς τὸ πάροιθεν ἐκείρετε πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
Κτήματ' ἐμὰ μνηστῆρες, ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα;
Νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας εἰμί, καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων
Πυνθάνομαι, καὶ δή μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμός,
Πειρήσω ὥς κ' ὔμμι κακὰς ἐπὶ κῆρας ἰήλω,
Ἠὲ Πύλονδ' ἐλθών, ἢ αὐτοῦ τῷδ' ἐνὶ δήμῳ.
(Εἶμι μέν, οὐδ' ἁλίη ὁδὸς ἔσσεται ἣν ἀγορεύω)
Ἔμπορος· οὐ γὰρ νηὸς ἐπήβολος, οὐδ' ἐρετάων
Γίνομαι, ὥς νύ περ ὔμμιν ἐείσατο κέρδιον εἶναι.

Et me in naui iussisti per obscurum pontu
Reditum interrogaturum patris diu absen
Ire: hæc autem omnia impediunt Achiui,
Proci autem potissimùm malè superbiente
Sic ait precatus: prope autem illum ven
Mentori similis facta, tum corpore, tum et
Et ipsum compellans verba alata dixit,
Telemache, neq; in posterũ ignauus eris n
Siquidem tibi tui patris instillata est indo
Qualis ille erat ad perficiendum opusq; di
Non sanè continuò vanum iter erit, neq; i
Si verò non illius esses filius & Penelopes,
Nõ sanè præterea sperarẽ te perfecturũ esse
Pauci enim filij similes patri sunt:
Plerique peiores: pauci verò parentibus meli
Sed quoniã neq; in posterũ ignauus eris, ne
Neq; te penitus intelligentia Vlyssis reliqu
Spes tibi deinceps est te perfecturum esse h
Ideò nunc procorum sine consiliumq; ment
Insipiẽtiũ, quoniã neutiquã prudẽtes neq;
Neq; vllo pacto sciunt mortem & fatum n
Quæ illis imminet die vno omnes perire.
Tibi verò via non amplius aberit quam t
Talis enim tibi socius ego paternus sum,
Qui tibi nauem celerem parabo, & simul
Sed tu quidem domum vadens, procis co
Apparaq; viatica, & vasis accommoda s
Vinum in amphoris, & farinam medulla
Vtribus in densis: ego autem per populum
Statim voluntarios colligam: sunt autem
Multæ in circumflua Ithaca nouæ & vete
Harum quidem ego dispiciam quæcunq; op
Statim armatam deducamus in latum m
Sic ait Pallas filia Iouis, neq; amplius di
Telemachus immoratur, postquã deæ audi
Festinabat ad domum ire suo tristatus co
Inuenit autem procos superbos in ædibus,
Capras excoriantes, porcosq; assantes in au
Antinous autem ridẽs obuiam veniebat T
Illũq; manu apprehẽsũ affat• est, et nomine
Telemache magniloque, animo indomite
In præcordijs malũ sit curæ vel opus vel ve
Sed egregiè comede, & bibe vt anteà:
Ista enim omninò omnia perficient tibi Ac
Nauem, & electos remiges, vt ocius venia
Ad Pylum diuinam, ad inclyti parentis f
Hunc autem rursus Telemach. prudens
loquutus est:
Antinoë neutiquam licet cum vobis supe
Conuiuari inuitum, & lætari quietum.
An non satis est quòd antea qdẽ absumpsis
Bona mea proci, ego autem infans eram?
Nũc.a. quãdo grãdior sum, & aliorũ oratio
Percipio, & sanè mihi intus auget animus,
Tentabo vt vobis malum fatum inferam,
Siue in Pylum profectus, aut hîc in populo.
(Ibo sanè, neq; inutilis via erit quam dico)
Vel naue conducta, neq;.n. nauis compos ne
Sum, sic sanè vobis videtur conducibilius

ῥα καὶ ἐκ χειρὸς χεῖρα σπάσατ' Ἀντινόοιο
μνηστῆρες δ' δόμον κατὰ δαῖτα πένοντο,
ἐπεκερτόμεον ὀνείδειον καὶ κερτόμεον ἐπέεσσιν,
δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,
μάλα Τηλέμαχος, φόνον ἡμῖν μερμηρίζει·
ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἠμαθόεντος,
Σπάρτηθεν· ἐπεί νύ περ ἵεται αἰνῶς.
ἐς Ἐφύρην ἐθέλει πίειραν ἄρουραν
ὄφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνείκῃ,
ἐν κρητῆρι βάλῃ, καὶ ἡμέας πάντας ὀλέσσῃ.
δ' αὖτ' εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,
εἰ κε καὶ αὐτὸς ἰὼν κοίλης ἐπὶ νηὸς,
ἀπόληται, ἀλώμενος ὥσπερ Ὀδυσσεύς;
καὶ μᾶλλον ὀφέλλειεν πόνον ἄμμι.
ἔρ κεν πάντα δασσαίμεθα, οἰκία δ' αὖτε
μητρὶ δοῖμεν ἔχειν, ἠδ' ὅς τις ὀπυίοι.
ὁ δ' ὑψόροφον θάλαμον κατεβήσατο πατρὸς
ὅθι νητὸς χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἔκειτο,
χηλοῖσιν, ἅλις τ' εὐῶδες ἔλαιον.
οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο
ἄκρητον θεῖον ποτὸν ἐντὸς ἔχοντες,
τοῖχον ἀρηρότες, εἴποτ' Ὀδυσσεὺς
ἔλθοι, καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας.
ἔπεσαν σανίδες πυκινῶς ἀραρυῖαι,
ἐν δὲ γυνὴ ταμίη νύκτας τε καὶ ἦμαρ
ὅτ' ἐφύλασσε νόου πολυϊδρείῃσιν,
Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο·
Τηλέμαχος προσέφη θάλαμόνδε κα-

ἄγε δή μοι οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσον
μετὰ τὸν λαρώτατος ὃν σὺ φυλάσσεις,
κεῖνον τὸν κάμμορον, εἴποθεν ἔλθοι
Ὀδυσσεὺς, θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας.
ἔμπλησον, καὶ πώμασιν ἄρσον ἅπαντας.
ἄλφιτα χεῦον ἐϋρραφέεσσι δοροῖσιν·
ὦ μέτρα μυληφάτου ἀλφίτου ἀκτῆς.
ὦ τὰ δ' ἀθρόα πάντα τετύχθω.
γὰρ ἐγὼν αἱρήσομαι, ὁππότε κεν δὴ
ὑπερῷ' ἀναβῇ, κοίτου τε μέδηται,
Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα,
νόστον πατρὸς φίλου ἤν που ἀκούσω,
κώκυσεν δὲ φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
ὀδυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
τοι, φίλε τέκνον, ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
δ' ἐθέλεις ἰέναι πολλὴν ἐπὶ γαῖαν,
ἀγαπητός; ὁ δ' ὤλετο τηλόθι πάτρης
Ὀδυσσεὺς, ἀλλογνώτῳ ἐνὶ δήμῳ·
αὐτίκ' ἰόντι κακὰ φράζονται ὀπίσσω,
φθίῃς, τάδε δ' αὐτοὶ πάντα δάσονται.
ἀλλὰ μέν' αὖθ' ἐπὶ * σοῖσι καθήμενος· οὐδέ τί σε χρὴ
ἀτρύγετον κακὰ πάσχειν, οὐδ' ἀλάλησθαι.
Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
ἐπεὶ οὔ τοι ἄνευ θεοῦ ἥδε γε βουλή·
μὴ μητρὶ φίλῃ τάδε μυθήσασθαι
ὅτ' ἂν ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τε γένηται,
ποθέσῃ καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι·
αὐτῇ κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃ.
ἡ γρηῦς δὲ θεῶν μέγαν ὅρκον ἀπώμνυ.

Dixit, & ex manu manum auulsit Antinoi
Facilè, proci aũt per domum conuiuium apparabãt,
Hi verò cauillabantur & conuiciabantur verbis.
Tum verò aliquis dicebat iuuenum superborum,
Enimuerò Telemachus cædem nobis molitur:
Aut quosdam ex Pylo ducet auxiliatores arenosa,
Aut ipse etiã ex Sparta: quãdoquidẽ sanè cupit vehe-
Aut & in Ephyram vult pinguem terram (mẽter:
Proficisci, vt inde mortifera venena afferat,
Injiciat verò crateri, & nos omnes perdat.
Alius rursus dicebat iuuenum superborum,
Quis scit, si etiam ipse profectus caua in naue
Longè ab amicis peribit, errans vt Vlysses?
Sic & magis augere poterit nobis laborem.
Bona verò omnia diuideremus, domum verò
Illius matri daremus habẽdã, atq; ei qui illã duxisset.
Sic aiebãt. ille.v. in excelsum thalamũ ascẽdit pa-
Latum, vbi cumulatum aurum & æs iacebat, (tris
Vestisq; & in cistis, abundeq; odoriferum oleum.
Ibi verò dolia vini veteris dulcis
Stabant, purum diuinum potum intus habentia,
Ordine ad murum aptat, si quando Vlysses
In patriam reuerteretur, etiã dolores multos passus.
Obseratæ verò erant fores accuratè aptatæ,
Duplici claue, intus aũt mulier custos noctesq; diesq;
Erat, quæ omnia asseruabat mentis multa solertia,
Euryclea Opis filia Pisenoridæ,
Hanc tunc Telemachus alloquutus est in thalamum
vocatam,
Nutrix agè mihi vinum in amphoris hauri
Suaue, quod quidẽ post illud dulcius est qđ tu seruas χ. λαρώπ-ερος
Illum expectans infelicissimum, si quando venerit
Generosus Vlysses, mortẽ & fatũ postquã euitauerit.
Duodecim verò imple & operculis apta omnia:
Mihi verò farinam infunde benè consutis vtribus,
Viginti autem sint mensuræ molitæ farinæ.
Ipsa verò sola scias: hæc autem cõgregata omnia sint.
Sub noctem enim accipiam, quando certè iam
Mater ad cœnaculũ conscẽderit, lecti curã habuerit.
Vado enim ad Spartam & Pylum arenosam,
Reditum interrogaturus patris chari sicubi audiero.
Sic dixit, eiulauit verò chara nutrix Euryclea,
Et quidem lugens, verba alata dixit,
Cur verò tibi, chare fili, in mente hæc sententia
Est? quònam vis ire multam per terram,
Solus cùm sis dilectus? is.v. perijt longè à patria terra
Generosus Vlysses, ignoto in populo:
Illi.v. tibi statim, pfectò mala machinabũtur posthac
Vt dolo pereas, hæc verò ipsi omnia diuidant.
Sed manè hic apud tuos sedens, neutiquã te oportet χ. πίοσι
Per pontum indomitum mala pati, neq; errare.
Hãc verò rurs⁹ Telemach⁹ prudẽs cõtrà loquut⁹ est,
Confide nutrix: quia non absq; deo hoc consilium est.
Sed iura ne matri charæ hæc dixeris,
Priusquam vndecimaq; duodecimaq; dies aderit,
Aut ipsa desideret, & me soluisse resciuerit,
Videlicet ne flens pulchrum corpus lædat.
Sic loquuta anus deorũ magnũ iuramentũ iurauit.

Αὐτὰρ

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
Αὐτίκ' ἔπειτά οἱ οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσεν,
Ἐν δέ οἱ ἄλφιτα χεῦεν ἐϋρραφέεσσι δοροῖσιν.
Τηλέμαχος δ' ἐς δώματ' ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει.
Ἔνθ' αὖ ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Τηλεμάχῳ δ' εἰκυῖα κατὰ πόλιν ὤχετο πάντη,
Καί ῥα ἑκάστῳ φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον,
Ἑσπερίους δ' ἐπὶ νῆα θοὴν ἀγέρεσθαι ἀνώγει.
Ἡ δ' αὖτε Φρονίοιο Νοήμονα φαίδιμον υἱὸν
Ἤτεε νῆα θοήν· ὁ δέ οἱ πρόφρων ὑπέδεκτο.
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' εἴρυσε, πάντα δ' ἐν αὐτῇ
Ὅπλ' ἐτίθει τά τε νῆες ἐΰσσελμοι φορέουσιν.
Στῆσε δ' ἐπ' ἐσχατιῆς λιμένος· περὶ δ' ἐσθλοὶ ἑταῖροι
Ἀθρόοι ἠγερέθοντο· θεὰ δ' ὤτρυνεν ἕκαστον.
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Βῆ δ' ἴμεναι πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο·
Ἔνθα μνηστήρεσσιν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχευεν,
Πλάζε δὲ πίνοντας· χειρῶν δ' ἔκβαλλε κύπελλα.
Οἱ δ' εὕδειν ὤρνυντο κατὰ πόλιν· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Εἵατ', ἐπεί σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν.
Αὐτὰρ Τηλέμαχον προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἐκπροκαλεσσαμένη μεγάρων εὖ ναιεταόντων,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν·
Τηλέμαχ', ἤδη μέν τοι ἐϋκνήμιδες ἑταῖροι
Εἵατ' ἐπήρετμοι, τὴν σὴν ποτιδέγμενοι ὁρμήν,
Ἀλλ' ἴομεν, μὴ δηθὰ διατρίβωμεν ὁδοῖο.
Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
Καρπαλίμως· ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
Εὗρον ἔπειτ' ἐπὶ θινὶ καρηκομόωντας ἑταίρους·
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
Δεῦτε φίλοι, ἤϊα φερώμεθα· πάντα γὰρ ἤδη
Ἀθρό' ἐνὶ μεγάρῳ· μήτηρ δ' ἐμὴ οὔ τι πέπυσται,
Οὐδ' ἄλλαι δμωαί· μία δ' οἴη μῦθον ἄκουσεν.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο.
Οἱ δ' ἄμα πάντα φέροντες, ἐϋσσέλμῳ ἐπὶ νηῒ
Κάτθεσαν ὡς ἐκέλευσεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
Ἂν δ' ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν', ἦρχε δ' Ἀθήνη.
Νηῒ δ' ἐνὶ πρύμνῃ κατ' ἄρ' ἕζετο· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτῆς
Ἕζετο Τηλέμαχος· τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
Ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες, ἐπὶ κληῗσι κάθιζον·
Τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἵει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἀκραῆ Ζέφυρον, κελάδοντ' ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
Τηλέμαχος δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
Ὅπλων ἅπτεσθαι· τοὶ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν,
Ἱστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης
Στῆσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν,
Ἕλκον δ' ἱστία λευκὰ ἐϋστρέπτοισι βοεῦσιν.
Ἔπρησεν δ' ἄνεμος μέσον ἱστίον· ἀμφὶ δὲ κῦμα
Στείρῃ πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης·
Ἡ δ' ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.
Δησάμενοι δ' ἄρα ὅπλα θοὴν ἀνὰ νῆα μέλαιναν,
Στήσαντο κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο.
Λεῖβον δ' ἀθανάτοισι θεοῖς αἰειγενέτῃσιν,
Ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Διὸς γλαυκώπιδι κούρῃ.
Παννυχίη μέν ῥ' ἥ γε καὶ ἠῶ πεῖρε κέλευθον.

Cæterùm postquam iurauit perfecitq́ iu[…]
Statim postea illi vinum in amphoris hau[…]
Farinam autem illi infudit benè consutis […]
Telemachus.a.domū ingressus cū procis […]
Tum rursus alia cogitauit dea cæsia Mine[…]
Telemacho autem aßimulata vrbem obib[…]
Et singulis viris astans dicebat sermonem[…]
Sub noctem verò ad nauem celerem cōgr[…]
Ipsa rursus Phronij Noëmonem clarum fil[…]
Rogabat nauem celerem, ille verò ipsi vlt[…]
Occiditq́ sol, obumbrabanturq́ omnes vi[…]
Et tūc nauem celerē in mare protraxit, om[…]
Arma posuit, quæ naues bene tabulatæ fe[…]
Statuit in extremitate port⁹, circùm aūt[…]
Frequentes cōgregabātur, dea.v.concita[…]
Tunc alia cogitauit dea cæsia Minerua,
Festinauit ire ad domum Vlyßis diuini.
Hìc procis dulcem somnum infudit.
Disturbauit.a.bibētes, è manib.verò exc[…]
Hi verò dormitū festinabāt in vrbem, […]
Sedebant, postquam ipsis somnus palpeb[…]
Cæterùm Telemachum alloquuta est cæs[…]
Euocatum ex ædibus benè habitatis,
Mentori similis facta tum corpore tum v[…]
Telemache, iam sanè bellicosi socij
Aßident remigio tuam expectantes alac[…]
Sed eamus, ne diutiùs differamus iter.
Sic certè locuta præcessit Pallas Miner[…]
Subitò ille autē cōtinuò ad vestigia sequ[…]
Cæterùm postquā ad nauem peruenerun[…]
Inuenerunt postea ad littus comatos soci[…]
Hos verò interfatus est diuus Telema[…]
Venite amici, viatica feramus, omnia en[…]
Cōgregata sunt in ædibus, mater verò ne[…]
Neq; aliæ ancillæ, vnica sola rem audiuit
Sic certè loquutus præcessit, hi simul s[…]
Ipsi.v.simul omnia ferentes benè tabula[…]
Deposuerūt, quādoquidē præcepit Vlyßis[…]
Telemachus verò nauem conscendit, d[…]
Minerua,
Nauis autem in puppe consedit, prope au[…]
Sedebat Telemachus: ipsi verò oram solu[…]
Etiam ipsi ascendentes per transtra sede[…]
His.v.ferentem secūdum ventū misit cæ[…]
Haud miscentē Zephyrū resonantē p obsc[…]
Telemachus autem socios hortatus iußit
Arma aptare, hi verò adhortantem audi[…]
Malum autem abiegnum cauam intra b[…]
Constituerunt eleuantes, rudentibus aū[…]
Traxerunt autem vela alba benè tortis l[…]
Impleuit aūt ventus medium velum, cir[…]
Carinam purpureus insonabat naue eun[…]
Illa currebat per fluctus, sulcans vadum.
Ligantes autem arma celerem per nauem[…]
Constituerunt crateras plenos vini.
Libabant autem dijs immortalibus semp[…]
Ex omnibus aūt potißimùm Iouis glauc[…]
Per totam noctē quidem illa & diem tra[…]

COMMENTARIVS.

...ρόφρων] Mentor fidi & studiosi amici officio fungitur, cùm Telemachum protegit, vt hac oratione se facere profite-...ndit, vt cæteris pudorem inijciat, qui hæc patiuntur à procis Telemacho fieri, cùm tamen illis sint longè fortiores. ...Ecquis est impòsterum, qui se clementem Regem exhibeat suo populo, si tamen apud eum tantum gratiæ non con-...um inuicem populus ab iniurijs protegat & tueatur? Quid prodest Regi, si subditis suis instar mansueti patris præ-...tandem in rerū angustia deseratur? Nam hoc Regi fuit propositum, vt tam pacato & miti regimine animos subdito-...olentiam sibi conciliaret: qualis fuit Vlysses noster, qui tam humaniter Ithacenses suos moderatus est. Nunc verò ...ttulit emolumenti, si iam à vobis res illius tam perfidè sine præsidio derelinquuntur? Hæc est obiurgatio probi illius

...ερτηρὲ,] Hic Liocritus vnus è procorum numero dicitur Mentori respondisse, oratione contumeliosa: quod procis ...st, vt qui semel verecundiæ limites transiuerint, ac proinde gnauiter impudentes sint, qui nullo humanitatis aut ho-...ouecantur. Ait igitur confidenter hic Euenorides, malè & stolidè suadere Mentorem procis vt desistant: quod ipsi ...ri sint, ne ipso quidem ædium domino Vlysse superueniente: cui mortem etiam, si accesserit, minitatur, suorum mul-...rosa confisus, cum qua soli cuipiam tutum nōn sit congredi.

...χάροιτο] Quasi dicat, Scio Penelopen læto animo Vlyssem excepturam: sed si venerit, & nobis mortis periculum crea-...s vt breuis sit illa Penelopæ lætitia ac quasi momentanea, quia statim nostra manu periturus est.

...οὶ μὲν] Hic homo proteruus ac petulans concionem soluit. Vnde dicas rectè, quod Eustathius scribit, alias quidem ...andum Poëtā à Themide cogi & dimitti. ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐν Ἰθάκῃ ταύτην θέμις μὲν ἐκάθισεν, ἀθεμὶς δὲ ἀνδρὸς ὕβρις ...nc Ithacensem Themis quidem conuocauit ac constituit, iniqui autem hominis proteruia dissoluit ac disrupit.

...euocat quod anteà dixerat, cùm permitteret vt Mentor & Halitherses Telemacho omnia quæ ad hoc iter suscipi-...ant, instruerent: nunc enim contrarium iubet, & nolle se testatur vt hanc viam Telemachus perficiat: ideò hoc paulò ...ius apud Mineruam conqueritur, obstaculo sibi esse procos, quo minus se itineri committat.

...ιψάμενος] Mos est antiquus, vt ante preces manus aqua perfunderent, vt in Iliade docuimus. Sic Priamus in fine Ilia-...Penelope: ὑδρηναμένη καθαρὰ χροὶ εἵμαθ' ἑλοῦσα εὔχεται, ὡς ἀεὶ καθαρεύειν ἐν τοῖς θείοις χρεὼν ὄν, inquit Eustathius.

...δ' ἐπῆλθεν] Minerua commodè Mentoris speciem hoc loco accipit, quia iam Mentor is erat, cui multum fideret Tele-...e ea illi demandata erat prouincia, vt Telemacho necessaria ad iter instrueret cum Halitherse.

...του παῖδες] Hanc αἰτιολογίαν ego sanè non complector, neque scio cur hoc loco sit posita. Attende enim pro-...nerua: Telemache, si non esses filius Vlyssis & Penelopes, non sperarem te ea effecturum, quæ moliris. Ratio. Pauci ...s sunt similes. Imò dicendū fuit: Quanquā sis Vlyssis filius, tamē dubito an hoc perficias, quia nō solent semper filij ...ferre. Vlyssis autē virtus erat ea cōsummare, quæ aggrederetur, vt paulò antè præmisit. Porrò hoc fateor ingenuè ...ere, nisi hunc versum, εἰ δ' οὐ κείνου γ' ἐσσὶ γόνος, sic interpreteris: Si illius Vlyssis vt genere, ita virtute esses fili...s: quod ...faciendum. Nam sic anteà dixit, εἰ δή τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠΰ. Integrum locum Eustathius noster sic enarra-...,τὸ σαφῶς ὀρθὸν τῆς ὅλης τοῦ χωρίου φράσεως τοιοῦτον. εἰ δή σοι, ὦ Τηλέμαχε, μένος ἔνεστι τοῦ ἐνεργήσαντος πατρὸς οὐ κακὸς ... οὐκ ... εἰς ...ς, οὐδὲ ἀτέλεστα ταῦτα ὁδὸς. εἰ δὲ μὴ ἐκείνου καὶ τῆς Πηνελόπης ἐξέφυς, οὐ μοι ἐλπὶς ἐπί σοι ἀγαθή. ... ...γαθοῖς γονεῦσι ὁμοιότητι. τὸ πλείονας δύνασθαι παῖδας ἀνομοίους τῇ πατρικῇ ἀγαθότητι ... ...ἡ τοῦ πατρὸς ἀρετὴ καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ κακὸς καὶ ἀνοήμων ἔσῃ, ἐλπὶς τελευτῆσαί σοι τὰ σκοπούμενα ... ...πατρώϊζεις, ἀγαθὸς ἔσῃ καὶ οὐ μάτην ὁδὸς ... τοιοῦτος δὲ ὢν οὐκ ἀνοήσεις ἃ θέλεις. ἀλλὰ μὴν πάτερ ... ...τῆς ἀγαθῇ. id est, Perspicuè autē totius huius loci sensus talis est. Siquidē tibi, ô Telemache, inest robur patris tui Vlys-...c soliti finem negotijs suis imponere (hoc enim est ἐνεργήσαντος εἶναι) non eris in futurum ignauus, neq; re infecta na-...ò neque ex illo ac Penelope natus es, nihil de te optimi spero. De te autem dubitandi quod ad parentū bonorum ...ttinet, causam habeo non omnino ineptam, quòd maxima pars liberorum paternam fortitudinem non referant. ...atio quam in concione paulò antè habuisti, satis testatum fecerit te omnino patris virtute non esse destitutum, i-...t insipiens ac inconsultus non eris, (sperandumq; est te instituti tui finem assequuturum. Et vt breui complectar, si ...us eris, neq; frustra te itineri commiseris: Si verò talis non fueris, non perficies quæ voles. Atqui patrissas, neque i-...neque insipiens ac mente destitutus. Optimè ergo de te sperandum est. *Hæc ille.* Sed paulò pòst rursus locū inter-...quidē, sed dilucidiùs: Τηλέμαχε εἴ σοι ἐνέστακται ἡ πατρικὴ ἀρετὴ οἷος ἐκεῖνος ἦν δεινὸς ἐπιτελεστὴς ὧν ἤθελεν, οὐκ ἂν εἰς κενὸν ...ψεύδῃ τῆς ἐξ ὁδοιπορίας καὶ Πηνελόπης εἶναι, κακὸς δὲ ὢν καὶ μὴ κατ' ἐκείνους ἀγαθὸς ὁ δὲ πολλοὶ τῶν παίδων πάσχουσιν, οὐκ οἶδα εἰ τε-...λέσεις. ἀλλὰ μὴν πατρώζεις τά τε ἄλλα καὶ τὰ εἰς νοῦν, οὐκοῦν ἐλπωρή σοι τελευτῆσαι τάδε ἔργα. id est, Telemache si tibi aliquid pa-...istillatum est, vt is sis, qualis ipse erat, nimirum validus perfector eorū quæ volebat, non incassum hoc iter suscipies: ...i te Vlysse & Penelope mentiris, ignauus existens, & non secundum illos bonus ac fortis, quod multi liberorum fa-...ea quæ vis ad suum finem sis perducturus. Sed iam patrissas, tum in cæteris tum secundum mentem. Quare te hæc ...erandum est. De hac autem filiorum cum parentibus vulgari dissimilitudine aliàs in Iliade satis diximus.

...ὸν ἀνδρῶν,] Appellat ἄλφιτα μυελὸν quasi medullā facientia, id est, θρεπτικὰ & nutrientia. Quod dixit, vt ait Eustathius, ...ui negant ossa facultatis alicuius animalis viuificantis participia fieri: ideò alibi quoque dixit, λίπε δ' ὀστέα θυμός. Et ..., vt totum corpus χρόα & χρῶτα appellauit à parte, nimirum speciei corporis apparentis: ...c hoc loco per inter-..., totam alendi facultatem significare. Sic cùm dicit, λίπεν ὀστέα θυμὸς, ex parte corporis, quæ sunt ossa totum cor-...emadmodum illud totius corporis interitum, sic eius constitutionem integram demonstret, hominum medulla. ...quod Plato docet, ossibus, carni, & cæteris medullæ generationem initiū præbuisse: vincula enim vitæ illius, quam ...uncta ducit, applicata medullæ, ex eaq; per omne diducta vinciunt fulciuntq; corporis nostri constructionē. Quin ...alis animæ receptacula appellauit, quorum princeps sit caput, in quo continetur pars illa medullæ, in quam velu-...ndam, diuinum iaciundum erat semen (nimirum ratio) & appellatur cerebrum. Cùm primas ergo partes medullæ ...nstat quàm rectè Poëta farinam medullam hominibus facere, pro nutrire, dixerit. Locus Platonis est in Timæo. ...s sit, & huc maximè pertinens, non pigebit eum describere. Τὸ δὲ ὀστῶν, inquit, καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως πέρι ...τοῖς ξύμπασιν ἀρχὴ μὲν ἡ τοῦ μυελοῦ γένεσις. οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοὶ, τῆς ψυχῆς τῷ σώματι ξυνδουμένης, ἐν τούτῳ διαδούμενοι κατερρί-...ζουν. αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέγονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ τριγώνων ὅσα πρῶτα ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα, πῦρ τε καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν δι' ἀκριβείας ...γεῖν δυνατὰ, ταῦτα ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χωρὶς ἀποκρίνων, μιγνὺς δ' ἀλλήλοις σύμμετρα, πανσπερμίαν παντὶ θνη-...τῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ αὐτῶν ἀπειργάσατο, καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν αὐτῷ, κατέδει τὰ τῶν ψυχῶν γένη. σχήματα πόσα ἔμελλε ...ἕκαστα εἴδη τὸν μυελὸν αὐτὸν, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διῃρεῖτο σχήματα εὐθὺς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ' ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν τὸ θεῖον ...μέλλουσαν ἕξειν ἐν αὐτῇ, περιφερῆ πανταχῇ πλάσας, ἐπωνόμασε τοῦ μυελοῦ ταύτην τὴν μοῖραν, ἐγκέφαλον, ὡς ἀποτελεσθέντος ...τοῦ ἀγγείου κεφαλὴν γενησόμενον. ὃ δ' αὖ τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυχῆς ἔμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διῃρεῖτο σχή-...ματα, ἐπεφήμισε· καὶ καθάπερ ἐξ ἀγκυρῶν, βαλλόμενος ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς δεσμοὺς, περὶ αὐτὸ ξύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπειρ-...γάζετο. ...tium verò, carnis, cæterorumq; huiusmodi sic est natura comparata. His omnibus quidem primordiū est medullæ ...i enim vitæ, qua anima cum corpore copulatur, vincula sic constituta, generis humani radices & fundamentū fue-...edulla ex alijs nata est. Sunt nimirum trianguli primi quidam & indeflexi atque læues, ad ignis & aquæ & aëris & ...am generationem præstandam maximè idonei: è quorum generibus singulis Deus secernens singulos, & inuicem ...temperans, vniuerso mortalium animantum generi seminationis vim moliens, medullam ex ipsis effecit: & post hæc ...s, animarū genera colligauit. Porrò figuras quotcunq; & qualescunq; habitura esset medulla per singulas species, ...les in illa distributione initiò distinxit. Et illam quidem medullæ partem, in quam veluti in agrum quendam, diui-...erat semen, globosam & vndiq; teretem efformauit, eamq; Cerebrum appellauit: & quidem idcirco, quòd vno-...absoluto hoc vas cerebri capax, præcipua capitis pars esset. Quod verò reliquas mortalis animæ partes comprehen-...ndis simul oblongisq; figuris distinxit, totumq; Medullam voluit nominari: atque ex his, veluti ex ancoris, iaciens ...ncula, circa illas vniuersum nostrum corpus absoluebat, &c. Hæc ille.

...πυκινοῖσιν] Solebant illi veteres farinā pellibus concludere, prudentiùs ni fallor ijs qui saccis lineis ad eā rem abu-

 tuntur,

tuntur, ex quibus multum deperit, quia loco tam foraminoso res adeò subtilis non potest contineri. In patria mea, bros, veterem morem sequuntur: nam vtribus eam de loco ad locum transferunt.

l αἶγας αὐτομένους,] Notandum est, hic etiam principes hos viros αὐτοδιακονεῖν pro candido antiquorum more, qui re non dedignabantur.

m Τηλέμαχ' ὑψαγόρη,] Venientem Telemachum Antinous humaniter excipit, sed credo ironiam sub hac specie be titare: quod etiam Telemachus subodoratus est, ideoq; tam acerbè illi respondet in sequentibus. Illius tamen cōmi nihili fecere, & illi sannas & ludibria rependerunt, eius ætatem iuuenilem negligentes, cæteraq; proinde consilia, uersus eos tam audacter insurgebat.

n ἐν χειρὶ χέρα] Dexteram in amicitiæ signum porrigebat Antinous, pro veterum more: sed Telemachus nō e cerè hoc ab eo factum, qui sub amici larua in inferenda illi iniuria nihilominus pergit.

o ἀλλήλοις.] Hæc omnia sic diligenter s[...]uabantur, ne procorum etiam rapinis paterent, quæ videbatur Euryclea diffe: ne si forsan Vlysses rediret, vacuas omnino ædes offenderet, cùm cætera tam miserè dissipari animaduerteret.

p ὁ δ' ὤλετο] Hæc ab Euryclea vt certa pronunciantur, vt Telemachum à suscepto itinere deterreret: cùm tamen ip rit, an Vlysses vel mortuus, vel rediturus esset, vt constat ex eo quod in eius aduentum ea accuratè & studiosè seru quæ suprà enumerauit Poëta.

q οἱ δέ τοι] Aliud est argumentum, quo vtitur Euryclea, vt Telemachum à via suscepta reuocet: vrgens, si ipse dis rius insidias ei mortis structuros procos, vt hærede bonorū, quibus ipsi tantopere inhiant, sublato, ipsi melius illa i ter se partiantur. Res autem speciem veri habebant, nam in medio Ithacensium regno non audebant proci Telemac re, populi furorem subueriti: iam verò à patrijs finibus remoto facilius erat nocere, minorq; contra procos Sed ea omnia conuellit Telemachus eo solo, quod hæc non sine Dei consilio suscipi respondit.

FINIS LIBRI II. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Γ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΝ Ἐλθόντα σὺν Ἀθηνᾷ ἐκδέχεται Νέστωρ, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα τοῖς Ἕλλησι, καὶ τὸν ἐκ Τροίας ἀποπλοῦν. πυθόμενος δὲ τὰ περὶ τοὺς μνηστῆρας, καὶ γνωρίσας τὴν Ἀθηνᾶν ἀπιοῦσαν, θυσίαν αὐτῇ ἐπιτελεῖ. λαβὼν δὲ ὁ Τηλέμαχος ἅρμα σὺν Πεισιστράτῳ Νέστορος υἱῷ, εἰς Σπάρτην ἀπαίρει. νυκτὸς δὲ ἐπιγινομένης ξενίζονται παρὰ Διοκλεῖ ἐν Φηραῖς.

Ἄλλη.

Γάμμ', ὑπὸ Νέστωρ δέκτο, συνέδρε δ' ὃς υἱὶ θεᾶ δ' ἴσαν.

ἨΕΛΙΟΣ δ' ἀνόρουσε, λιπὼν περικαλλέα λίμνην,
Οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον. b ἵν' ἀθανάτοισι φαείνῃ,
Καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
Οἱ δὲ Πύλον, Νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἷξον· c τοὶ δ' ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον,
d Ταύρους παμμέλανας Ἐνοσίχθονι κυανοχαίτῃ.
Ἐννέα δ' ἕδραι ἔσαν, πεντηκόσιοι δ' ἐν ἑκάστῃ
Εἵατο, καὶ προὔχοντο ἑκάστοθι ἐννέα ταύρους.
*Ἔνθ' οἱ σπλάγχν' ἐπάσαντο, θεῷ δ' ἐπὶ μηρία καῖον,
Οἱ δ' ἰθὺς κατάγοντο, ἰδ' ἱστία νηὸς ἐΐσης
Στεῖλαν ἀείραντες, τὴν δ' ὥρμισαν· ἐκ δ' ἔβαν αὐτοί,
Ἐκ δ' ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν'· ἦρχε δ' Ἀθήνη.
Τὸν προτέρη προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
e Τηλέμαχ', οὐ μέν σε χρὴ ἔτ' αἰδοῦς οὐδ' ἠβαιόν·
Τοὔνεκα γὰρ καὶ πόντον ἐπέπλως, ὄφρα πύθηαι
Πατρός, ὅπου κύθε γαῖα, καὶ ὅντινα πότμον ἐπέσπεν.
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἰθὺς κίε Νέστορος ἱπποδάμοιο·
Εἴδομεν ἣν τινα μῆτιν ἐνὶ στήθεσσι κέκευθε.
Λίσσεσθαι δέ μιν αὐτὸν ὅπως νημερτέα εἴπῃ.
f Ψεῦδος δ' οὐκ ἐρέει· μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστί.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Μέντορ, πῶς τ' ἄρ' ἴω, πῶς τ' ἄρ προσπτύξομαι αὐτόν;
Οὐδέ τί πω μύθοισι πεπείρημαι πυκινοῖσιν·
Αἰδὼς δ' αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξερέεσθαι.

* γρ. ἕως οἱ σπλάγχνα πάσαντο,

ARGVMENT[...] TERTII LIBRI Odyssea.

TELEMACHVM venientem cum Pallade [...]pit Nestor, & enarrat illi quæ acciderint Græ nauigationem: vt autem audiuit ea quæ de cognoscens Palladem discedentem, sacrific accepit autē Telemachus currū cū Pisistrato Nestor discedit, nocte autem facta hospitio excipitur apud D

Aliud.

Γ Nestor suscepit, abijt ipse cum filio: dea e[...]

SOL verò surrexit relicto[...]
Cælum ad firmum, vt i[...]
illucesceret,
Et mortalibus hominibu[...]
lem terram.
Illi verò ad Pylum Nelei [...]
tum oppidum
Peruenerūt: ipsi verò in littore maris sa[...]
Tauros omnino nigros Neptuno cærulea[...]
Nouem autem sedilia erant, quingenti [...]
Sedebant, & præbebant singulis nouem [...]
Hîc illi viscera gustarunt, deo aūt coxa[...]
Ipsi.v. rectà portum subeunt, atq; vela n[...]
Contrahūt tollētes, illā q̄ firmarūt, ipsi.v[...]
E verò Telemach⁹ naue exiuit, ducebat[...]
Illum prior alloquuta est dea cæsia Mine[...]
Telemache, non quidem te decet ampl[...]
Eius enim gratia & pontū pernauigasti[...]
Patrem vbi occultet terra, quódnam fat[...]
Sed agè nunc rectà vade ad Nest. equoru[...]
Videamus si quod consilium in præcordij[...]
Precare verò ipsum vt vera dicat.
Mendacium enim non dicet: valdè enim[...]
Hāc rursus Telemachus prudēs cōtrà a[...]
Mentor, quo pacto accedā, quo pacto salu[...]
Neq; vnq̄ sermonū experimentū habeo p[...]
Pudor enim iuuenem virum seniorem in[...]

ὸν τε πϱοσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῇσι νοήσεις,
δαίμων ὑποθήσεται. οὐ γὰρ οἴω
έχητι γενέσθαι τετράφεμέν τε.
φωνήσασ᾽ ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
ς· ὁ δ᾽ ἔπειτα μετ᾽ ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
υλίων ἀνδρῶν ἄγυρίν τε καὶ ἕδρας.
ἐς ὧρ ἧστο σὺν υἱάσιν· ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι
ύμενοι * κρέα ὤπτων, ἄλλα δ᾽ ἔπειρον.
ὼ ξείνους ἴδον, ἀθρόοι ἦλθον ἅπαντες,
άζοντο, καὶ ἑδριάασθαι ἄνωγον.
τορίδης Πεισίστρατος ἐγγύθεν ἐλθὼν
έλε χεῖρα, καὶ ἵδρυσεν παρὰ δαιτὶ
λακοῖσιν, ἐπὶ ψαμάθοις ἁλίῃσι,
νήτῳ Θρασυμήδεϊ καὶ πατέρι ᾧ.
ε σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευε
έπαϊ δειδισκόμενος δὲ προσηύδα
Ἀθηναίην κούρην Διὸς αἰγιόχοιο,
ὺ ὦ ξεῖνε Ποσειδάωνι ἄνακτι·
αίτης ἠντήσατε δεῦρο μολόντες.
σπείσῃς τε καὶ εὔξεαι ἣ θέμις ἐστὶ,
ἔπειτα δέπας μελιηδέος οἴνου
καὶ τοῦτον ὀΐομαι ἀθανάτοισιν
τες δὲ θεῶν χατέουσ᾽ ἄνθρωποι.
ς ἐστιν, ὁμηλικίη δ᾽ ἐμοὶ αὐτῷ·
ροτέρῳ δώσω χρύσειον ἄλεισον.
ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἡδέος οἴνου,
ἰωχὴ πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ,
οτέρῃ δῶκε χρύσειον ἄλεισον·
χετο πολλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
σείδαον γαιήοχε, μηδὲ μεγήρῃς
νοισι τελευτῆσαι τάδε ἔργα.
ώτιστα καὶ υἱάσι κῦδος ὄπαζε,
λλοισι δίδου χαρίεσσαν ἀμοιβὴν,
οισιν, ἀγακλειτῆς ἑκατόμβης.
έμαχον καὶ ἐμὲ πρήξαντα νέεσθαι,
ἱκόμεσθα θοῇ σὺν νηὶ μελαίνῃ,
τ᾽ ἠρᾶτο, καὶ αὐτὴ πάντα τελεύτα.
μάχῳ καλὸν δέπας ἀμφικύπελλον.
ς ἠρᾶτο Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
ησαν κρέ᾽ ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
άμενοι, δαίνυντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα.

Hũc autẽ rurſus alloquuta eſt dea cæſia Minerua,
Telemache, alia quidem in mente tua perſpicies,
Alia verò & deus ſuggeret: non enim puto
Te dijs inuitis natumq; eſſe, nutritumq;.
Sic quidẽ loquuta præceſſit Pallas Minerua (dea.
Celeriter: ille verò continuò poſt veſtigia incedebat
Venerũt.a.in Pyliorũ virorũ cõgregationẽ & cõſeſſũ.
Hîc ſanè Neſtor ſedebat cum filijs, circùm.a.ſocij
Cõuiuiũ apparãtes carnes aſſabãt, aliaq; traijciebãt.
Illi.v.vt igiť hoſpites viderũt, cõglobati venerũt oẽs
Manibusq; prehenſabant & conſedere iuſſerunt.
Primus Neſtorides Piſiſtratus propè accedens,
Vtrorumq; prehendit manũ, & collocauit ad epulum
Pellibus in mollibus ad arenas marinas,
Iuxtaq; fratrem Thraſymedem, & patrem ſuum.
Præbuit autem viſcerũ partes, infundebatq; vinum
Aureo in poculo, propinans autem allocutus eſt
Palladem Mineruam filiam Iouis ægidem habentis:
Supplica nunc ò hoſpes Neptuno regi,
Huius enim dapium participes fuiſtis huc venientes.
Cæterùm poſtq̃ libaueris & ſupplicaueris vt decẽs eſt,
Da & huic deinde poculum dulcis vini
Libare, quoniam etiam hunc puto immortalibus
Supplicare: omnes verò dijs indigent homines,
Sed iunior eſt, ætate ſimilis mihi ipſi.
Propterea tibi priori dabo aureum poculum.
Sic loquutus in manibus ponit poculũ dulcis vini.
Gauiſa eſt.a.Pallas propter prudentem virum iuſtũ,
Eò quòd ipſi priori præbuerit aureum poculum.
Statim ſupplicauit multa Neptuno regi,
Audi Neptune terrã continens, nõ autẽ inuideas
Nobis ſupplicantibus perficere hæc opera:
Neſtori quidem primò & filijs gloriam præbe.
Cæterùm poſteà alijs da gratam remunerationem,
Cum omnibus Pylijs ob inclytam Hecatombam.
Da inſuper Telemachum & me re confecta redire,
Cuius gratia huc venimus celeri cum naue nigra.
Sic certè deinde precabať, & ipſa omnia pficiebat.
Dedit verò Telemacho pulchrius poculum rotũdum.
Vt verò ſic ſupplicauit Vlyſſis charus filius,
Hi poſtquam aſſarunt, carnes ſuperiores abſtraxerũt,
Partibus diſtributis celebrarunt ſplendidũ cõuiuiũ.

χ. πτεροφό-ρω

χ. κρέα τ᾽ ὤπτων, ἄλ-λα τ᾽

COMMENTARIVS.

...ρ]εσσι,] Vſitata eſt hæc periphraſis Poëtæ, qua ortum diei ſignificat. Per λίμνην περικαλλέα autẽ Oceanum intelligit, ...ac quàm fluuius appellari poteſt: quia fluuiorum neceſſariò oſtendimus fontes & oſtia, vt de Nilo, Tyberi, & alijs ... Oceanus illa non habet, ſicut neque lacus: qui, vt ita loquar, indigenas habent aquas. Sed neq; oceanus aut lacus pro... ...n loco, vt ſunt Aſphaltites, Lucrinus, Auernus, & alij. At fontes labuntur in flumina, flumina in freta diſcurrunt: ...n C...ium mare, Iordanes in mare Mortuum iuxta Iericho, Euſis in Euxinum, Mæander in ſinum qui Miletum & Prienẽ ... Pontum, Padus in Adriaticum mare, & ſic de reliquis: at Oceanus & lacus aliò non defluunt, ſed in eo ſolùm lo-...vb...rimùm exorti ſunt.

...φαείνῃ,] Memini nos in Iliade hunc loquendi modum caſtigaſſe, quòd dicatur Sol lucem etiã Dijs immortalibus ...ſi ...e eo in tenebris verſentur. Sed quia in cœlis verſatur illud Solis lumen, & ibidem Dij, poteſt excuſari hæc formu-...ntc...amus exiſtimaſſe Poëtam Deos illo indigere, ſed propter curſum illius per medium cœlorum, quos illi inhabitãt.

...θ.] Hoc de Pylijs eſt intelligendum, qui Neptuno ſacrificia iſta celebrarunt eodem numero hominum quo erant mi-...ne... editionem Troianam Neſtor ſecum adduxerit, referũt. Sedilia ſunt nouem, ſecundum numerum vrbium Neſto-...etiam aliquantulum numerum nauium referunt, quæ erant numero nonaginta: cui reſpondet ſimpliciter conſideratus ...s. Et in ſingulis nauibus quingenti erant milites, ſic quingenti etiam hic in ſedilibus illis conſident. Et hoc ex veterum ...ne...ert Euſtathius. Strabo autem lib. 8. dicit inter Lepreum & Anium eſſe Samij Neptuni templum: hoc eſt illud, in-...o ...ios ſacris operantes Telemachus apud Poëtam offendiſſe ſcribitur. addit tamen, licuiſſe etiam Poëtæ fingere, ...nam ſent.

...ας μελανας] Tauri per ſe Neptuno olim ſacrificabantur, quia furioſum eſt animal, & ipſius maris agitati motus quodã-...ert, v...libi diximus. Quòd autem hîc nigri immolantur, id fit propter ſimilitudinem, quam habet nigror ad mare, quod μελανυδρον, & ἰοειδὲς appellatur propter intimos maris receſſus, qui ob denſitatem aëri lucido non patentem nigri ...d au...n apud Pindarum ἀργᾶντες ταῦροι, id eſt, candidi Neptuno immolantur, vt refert Euſtathius, id poteſt etiam fieri

propter ſpumam maris albam. Quanquam veteres candidos tauros ibi interpretantur, propter album pinguedini κρήδεμνα λιπαρὰ dicuntur candida. Giraldus veloces intelligit. Vide illius Hiſt. deorum, ſyntag. 17.

c Τηλέμαχ', οὐ μέν σε χρή] Imbecilla Telemachi ætas & pauca rerum experientia diuini indiguit auxilij, vt audacior in exequendo fieret. Verecundia enim iuuenilis timori coniuncta prohibebant eum, quo minus ſeſe negotijs ſuis expl pſa poſtulabat. Hoc cùm noſſet Minerua, ſuam adhibuit exhortationem, qua illius animos excitaret, & pudorem illu quo audaciam iuuenis velari intelligebat, conuelleret. Monet ergo, vt Neſtorem liberè de Vlyſſis ſtatu percunctaretu

f ψεῦδος δ' οὐκ ἐρέει] Ex eorum numero demit Neſtorem, qui de rebus interrogati vel ſimulant vel diſſimulant verit lant, cùm ad gratiam interrogantis reſpondent, vt cùm ſciunt aliquid ei auditu gratum eſſe, id ſolùm etiamſi non a rent: diſſimulant autem, cùm rem triſtem & iniucundam interroganti futuram ſciunt, eam tegunt. Neſtor itaque, v tiſſimus ſit, hoc non eſt præſtiturus: rem enim, quatenus illi explorata eſt, candidè & ſincerè exponet. Quaſi ſic a Minerua: Vir prudens odit mendacium: At Neſtor prudentiſſimus eſt: Ergo non eſt timendum eum mendacia pro ve Vnde videtur innuere vates, alienum eſſe mendacium à prudenti viro, futiliſq; eſſe hominis potiùs: cùm tamē ſolers do illo non incommode vtatur, & non ſine laude, vt de Vlyſſe in ſequentibus videbitur. Nos etiam alias ex Herodot Darij adduximus, εἰ γὰρ χρὴ ψεῦδος λέγεσθαι, λεγέσθω, &c. Sed aliud eſt, vbi feriò res agitur, & mendacium nulli prodeſſe obeſſe poteſt.

g ἄλλα δὲ καὶ δαίμων] Giphanius ad hæc verba in ſuis Scholijs: Sentētia, inquit, præclara etiam in ſacris libris expreſſa ce viri doctiſſimi dixerim, nihil tale exiſtimo in ſacris paginis contineri. Nā (quod illum innuere arbitror) aliud eſt Apoſtolos iuſſit nō eſſe ſollicitos, cùm ad ſynagogas venerint, quid ſint loquuturi, quia ſatis verborum ſuppeditatu Sanctus: aliud quod hic ait Minerua Telemacho dubitanti, quid ſit Neſtori dicturus, nimirum ipſum partem mer ſpecturum, partem Deum illi ſuggeſturum. Nam ibi nihil iubentur Apoſtoli meditari, hic contrà Telemachus. Et p te iexit ſeparatam aliquatenus hominis facultatē à diuina, hoc eſt, vt per ſe homo aliquid in rebus huiuſmodi præſt ſim à Deo. Telemachus autem propter ætatis imbecillitatem id perfectè exequi non poterat, ideo diuina ope indig rum defectum repararet. Deniq; omnino diuerſum eſt dicere, Omnia vobis ſuggeret Deus, quæ dicend.. erunt: & al pria ingenij tui dexteritate loqueris, aliud tibi Deus inſpirabit. Hoc pacto relinquitur homini ſuum poſſe, illo dene de petendum auxilium eſſe intelligat.

h οἱ δ' ὡς οὖν ξείνους] Exemplum eſt liberalis illius veteris hoſpitalitatis, qualem etiam primo libro obſeruauimus. E tos ac peregrinos quam humaniter Neſtor & Piſiſtratus excipiant, vt lugenda ſint noſtra ſæcula, quæ tantum ca non referunt.

i εὔχεο νῦν ὦ ξεῖνε] Adeò fuit pietati cultrix illa ætas, vt nequidem nouis his hoſpitibus licuerit ſacro illo ſupplic pocula Dijs abſtinere. Qui mos in officio veteres illos mirificè continuit, vt cùm Deorum meminiſſent, eò ſe mode rantius in illa lubrica ad luxum vita ſe gererent. Cur autē primùm Mentori huic (id eſt, Mineruæ Mentoris ſpeciem re obtulerit Piſiſtratus, ratio ſtatim ab eodem ſubiungitur, nimirum ætatis profectioris reſpectu. Quod erga homine tius eſt, quia videtur conſentaneum vt ſenioribus magis ſit deferendum, quàm iunioribus: quanquam dignitas ſem ſequitur, quæ tamen non niſi in eo qui notus ſit, diſtingui poteſt.

k ἐπεὶ καὶ τοῦτον] Videtur ex hoc loco veteres illos intellexiſſe, non eſſe omnium gentium conſuetudinem Dijs ſuppl omnino non poſſent. Ideò Piſiſtrato dubitandi fuit occaſio an Telemachus etiam ex eorum eſſet numero.

l κλῦθι Ποσείδαον] Paret Minerua Piſiſtrato Neptunoq́; ſupplicat idq; adeo appoſitè, vt nihil aliud dici potuerit. grati erga tam humanos ac beneuolos hoſpites cenſentur. primùm a Deo petit vt hoc hoſpitalitatis beneficium totiq; eius familiæ ac ſubditis rependat vel potiùs ob ſacrificium: cui tamen annecti etiam puto illud antecedens. D fatis ſit imprecata, ſibi etiam & Telemacho felicem ſuſcepti vitæ exitum ab eodem Numine exoptat.

m ὡς δ' αὔτως] Nimirum eadem repetijt Telemachus, quæ Minerua anteà dixerat.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Cæterùm poſtquam potus & cibi deſideri*
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,	*His certè ſermonibus cœpit Gerenius eque.*
[a] Νῦν δὴ κάλλιόν ἐστι μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι	*Nunc certè ſatius eſt inquirere & inte*
Ξείνους οἵτινές εἰσιν, ἐπεὶ τάρπησαν ἐδωδῆς.	*Hoſpites quinam ſint: poſtquam ſaturati*
Ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρὰ κέλευθα;	*O hoſpites, quinā eſtis? vnde nauigatis hu*
Ἦ τι κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε	*An ob aliquod negocium, aut temerè err*
[b] Οἷά τε ληϊστῆρες ὑπεὶρ ἅλα; τοί τ' ἀλόωνται	*Tanquam prædones per mare qui errant,*
Ψυχὰς παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες.	*Animis in diſcrimen coniectis, malum al.*
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Hūc rurſus Telemachus prudēs cōtrà a*
Θαρσήσας· αὐτὴ γὰρ ἐνὶ φρεσὶ θάρσος Ἀθήνη	*Confidēs, ipſa enim intra præcordia confid*
Θῆχ', ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο,	*Poſuit, vt ipſum de patre abſente interrog.*
Ἠδ' ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχησιν.	*Et vt ipſum gloria ingens inter homines c*

(margin: κ. τοί τ')

COMMENTARIVS.

a νῦν δὴ κάλλιόν ἐστι] De hoc antiquo more diximus ſuprà lib. 1.

b οἷά τε ληϊστῆρες] Mirum videri poſſit, cur hoc interrogaret Neſtor, non veritus latrones ac piratas hos eſſe ſuſpica gnominioſa hodierno die. Sed veteres illi hoc non ſolùm non indecorum, ſed etiam honorificum exiſtimarunt, a ſuos hoſpites ita offenſurus Neſtor. Hoc docet Thucydides in prooemio ſuę hiſtorię his verbis: οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι, οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς. καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἥρπαζον, καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον. δηλοῦσι δὲ τῶν ἠπειρωτῶν τινες ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν· καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες, εἰ λῃσταί εἰσιν, ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων. id eſt, Nam olim Græci, & è P in continenti erant maritimi, quiq; inſulas habitabant, vbi cœperunt nauib. crebrius inter ſe commeare, ad latrocin idq; ſub virorum non infimorum imperio, proprij ſui lucri cauſa, & imbecillioribus victum ſuppeditandi. Et cùm i nudas inciderent, & vicatim habitatas, prædati ſunt, & inde copias ad vitam ſibi compararunt: cum hec res nihil affe ſed potiùs aliquid gloriæ. Quin etiam eorum qui continentem habitant, aliqui hoc docent, quibus laudi & orna hoc egregiè ac honeſtè exercere: item veteres Poëtæ, apud quos extant interrogationes, ad eos factæ qui appellunt, ſint: quaſi his qui rogantur, non indecorum ſibi ducentibus hoc facinus, & his qui quærunt non exprobrantibus. Ha loco lucem afferent non pœnitendam. Addo Strabonem, qui lib. 17 teſtatur, Græcos ob ſoli penuriam populari a liena ſolitos, aduerſus quos ideò ſe primi Aegyptiorum reges munierint.

---

[a] Ὦ Νέστωρ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,	*O Neſtor Neleiade, ingens gloria Græco*
Εἴρεαι ὁππόθεν εἰμέν· ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω·	*Interrogas vnde ſimus, ego quidē tibi enar.*

Ἰθάκης ὑπονηΐου εἰλήλουθμεν,
ἣδ᾽ ἰδίη, οὐ δήμιος, ἣν ἀγορεύσω.
οῦ κλέος εὐρὺ μετέρχομαι ἤν που ἀκούσω,
ἧος ταλασίφρονος, ὅν ποτέ φασιν
ρνάμενον Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξαι
γὰρ πάντας ὅσοι Τρωσὶν πολέμιζον,
ηχι ἕκαστος ἀπώλετο λυγρῷ ὀλέθρῳ·
καὶ ὄλεθρον ἀπευθέα θῆκε Κρονίων.
ύναται σάφα εἰπέμεν ὁππόθ᾽ ὄλωλεν,
ἠπείρου δάμη ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
πελάγει μετὰ κύμασιν Ἀμφιτρίτης.
ὕνεκα νῦν τὰ σὰ γοῦναθ᾽ ἱκάνομαι, αἴ κε θέλῃσθα
ν ὄλεθρον ἐνισπεῖν, εἴ που ὄπωπας
ῖσι τεοῖσιν, ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας
ς περὶ γάρ μιν ὀϊζυρὸν τέκε μήτηρ.
αἰδόμενος μείλισσεο, μηδ᾽ ἐλεαίρων,
κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς·
ποτέ τοι τι πατὴρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς
τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε
ρώων, ὅθι πάσχετε πήματ᾽ Ἀχαιοί,
μνῆσαι, καί μοι νημερτὲς ἐνίσπε.
είβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
ἐπεί μ᾽ ἔμνησας ὀϊζύος ἣν ἐν ἐκείνῳ
ημεν μένος ἄσχετοι υἷες Ἀχαιῶν,
ξὺν νηυσὶν ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον
κατὰ ληΐδ᾽, ὅπῃ ἄρξειεν Ἀχιλλεύς,
περὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
, ἔνθα δ᾽ ἔπειτα κατέκταθεν ὅσσοι ἄριστοι·
ας κεῖται ἀρήϊος, ἔνθα δ᾽ Ἀχιλλεύς,
ροκλος θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
ς φίλος υἱὸς ἅμα κρατερὸς καὶ ἀμύμων,
, περὶ μὲν θείειν ταχὺς, ἠδὲ μαχητής.
λ᾽ ἐπὶ τοῖς πάθομεν κακά· τίς κεν ἐκεῖνα
θήσαιτο καταθνητῶν ἀνθρώπων;
πέτες γε καὶ * ἑξάετες παραμίμνων
κεῖθι πάθον κακὰ δῖοι Ἀχαιοί·
ηθεὶς σὴν πατρίδα γαῖαν ἵκοιο.
σφιν κακὰ ῥάπτομεν ἀμφιέποντες
όλοισι· μόγις δ᾽ ἐτέλεσσε Κρονίων.
ς τις μῆτιν ὁμοιωθήμεναι ἄντην
μάλα πολλὸν ἐνίκα δῖος Ὀδυσσεὺς
όλοισι, πατὴρ τεός, εἰ ἐτεόν γε
ὸς ἐσσι· σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα·
θοί γε ἐοικότες, οὐδέ κε φαίης
ρον ὧδε ἐοικότα μυθήσασθαι.
μὲν ἐγὼ καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς
ν ἀγορῇ * δίχ᾽ ἐβάζομεν, οὔτ᾽ ἐνὶ
ν
ἓν θυμὸν ἔχοντε, νόῳ καὶ ἐπίφρονι βουλῇ
Ἀργείοισιν ὅπως ὄχ᾽ ἄριστα γένοιτο.
ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπὴν,
νήεσσι, θεὸς δ᾽ ἐκέδασσεν Ἀχαιούς·
Ζεὺς λυγρὸν ἐνὶ φρεσὶ μήδετο νόστον
οὔ τι νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι
σαν· τῷ σφεων πολέες κακὸν οἶτον ἐπέσπον,
ς ὀλοῆς Γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης,
ν τ᾽ ἔριν Ἀτρείδῃσι μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ἔθηκεν.
καλεσσαμένω ἀγορὴν ἐς πάντας Ἀχαιούς
, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον, ἐς ἠέλιον καταδύντα.

Nos ex Ithaca ad Neium sita venimus,
Negotium hoc priuatum est, non publicũ, quod dicã, (marg.: γρ. ἀγορεύω.)
Patris mei rumorem magnũ inquiro sicubi audiero,
Diui Vlyßis patientis, quem pridem aiunt
Vnà tecum pugnantem Troianorum vrbẽ euertisse.
Alios quidẽ omnes quotquot cũ Troianis pugnarũt,
Audiuimus quo in loco vnusquisq; perijt sæua morte.
Illius verò mortem incognitam fecit Iupiter.
Neq; quisquam potest clarè dicere vbinam perierit,
An ille in continenti domitus sit à viris hostibus,
An in pelago inter fluctus maris.
Eius gratia nunc ad tua genua venio, siquidem velis
Illius sæuam mortem dicere, sicubi videris
Oculis tuis, an alterius orationem audieris
Errantis. nimiũ.n. ipsum ærumnosum peperit mater.
Neq; vllo pacto me veritus blandieris neq; misertus,
Sed planè mihi narres vtcunq; contigit videre:
Supplico, si vnquam tibi pater meus bonus Vlysses,
Siue dictum siue factum promittens perfecit
Populo in Troianorum, vbi paßi estis clades Græci,
Horũ nunc mihi memor sis, & mihi veritatem dicas.
Huic respondit deinde Gerenius eques Nestor,
O amice, quoniã me memorẽ facis calamitatis, q̃ in illo
Populo paßi sum⁹ robore indomiti filij Achiuorũ,
Siue quæcunq; cum nauibus per obscurum pontum
Errantes ad prædam vbi duxerat Achilles.
Siue quæcunq; circa vrbem magnam Priami regis
Pugnauimus, ibi subĩde occisi sunt quotquot optimi.
Illic quidem Aiax iacet martius, illic Achilles.
Illic verò Patroclus dijs consilio æquiparandus.
Illic meus dilectus filius vnà & fortis & inculpabilis
Antilochus, supra modũ currẽdo velox atq; pugnator.
Aliaq; multa præter hæc paßi sumus mala quis illa
Omnia vtiq; enarraret inter mortales homines?
Neq; si quinquennio vtiq; & sexennio hic permanens (marg.: γρ. ἑξάετες τ' ἐν μίμνων)
Interrogaueris, quæ illic paßi sunt mala diui Græci:
Priusquã tædio affect⁹ tuã ad patriã Terrã peruenires.
Nouennio enim ipsis mala nexuimus circùm
Omnigenis dolis, vix tandem finem dedit Iupiter.
Ibi nullus vnquam prudentia similis esse palàm
Voluit, nam valdè multùm vincebat diuus Vlysses
Omnimodis dolis pater tuus, siquidem tu verè
Illius filius es, admiratio me tenet aspicientem.
Profectò enim sermones similes, neq; tu diceres
Virum iuniorem, vsq; adeò similia loqui.
Ibi profectò vsq; quidem ego & diuus Vlysses,
Nunquam in concione diuersum dicebamus neq; in consilio: (marg.: γρ. δίχα βαζομ.)
Sed eundẽ animum habẽtes mẽte & prudenti cõsilio,
Consultabamus Græcis, vt quã eximiè optima fierẽt.
Cæterùm postq̃ Priami vrbẽ expugnauim⁹ excelsam,
Abiuimus in nauibus, deus autem dispersit Græcos.
Et tũc certè Iup. tristẽ in mẽte machinabatur reditũ
Græcis: nam neq; prudentes neq; iusti (sunt
Omnes erãt. ideoq; ipsorũ plures malũ fatũ cõsequuti
Ira ex perniciosa Mineruæ terribilem patrẽ habẽtis,
Quæ contentionem Atridas inter vtrosq; immisit.
Hi verò conuocatis ad concionem omnibus Achiuis
Frustrà, sed neq; ex officio ad solem occidentem,

(οἱ δ' ἦλθον οἴνῳ βεβαρηότες υἷες Ἀχαιῶν)
Μῦθον μυθείσθην, τοῦ εἵνεκα λαὸν ἄγειραν.
Ἔνθ' ἤτοι Μενέλαος ἀνώγει πάντας Ἀχαιοὺς
Νόστου μιμνήσκεσθαι ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
Οὐδ' Ἀγαμέμνονι πάμπαν ἑήνδανε· βούλετο γάρ ῥα
Λαὸν ἐρυκακέειν, * ῥέξαι θ' ἱερὰς ἑκατόμβας,
Ὡς τὸν Ἀθηναίης δεινὸν χόλον ἐξακέσαιτο.
Νήπιος, οὐδὲ τὸ ᾔδη ὃ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν.
Οὐ γάρ τ' αἶψα θεῶν τρέπεται νόος αἰὲν ἐόντων.
Ὣς τὼ μὲν χαλεποῖσιν ἀμειβομένω ἐπέεσσιν
Ἕστασαν· οἱ δ' ἀνόρουσαν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἠχῇ θεσπεσίῃ· δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή.
Νύκτα μὲν ἀέσαμεν χαλεπὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντες
Ἀλλήλοις (ἐπὶ γὰρ Ζεὺς ἤρτυε πῆμα κακοῖο)
Ἠῶθεν δ' οἱ μὲν νέας ἕλκομεν εἰς ἅλα δῖαν,
Κτήματά τ' ἐντιθέμεσθα, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
Ἡμίσεες δ' ἄρα λαοὶ ἐρητύοντο μένοντες
Αὖθι παρ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν.
Ἡμίσεες δ' ἀναβάντες ἐλαύνομεν. αἱ δὲ μάλ' ὦκα
Ἔπλεον· ἐστόρεσεν δὲ θεὸς μεγακήτεα πόντον.
Ἐς Τένεδον δ' ἐλθόντες, ἐρέξαμεν ἱρὰ θεοῖσιν,
Οἴκαδε ἱέμενοι· Ζεὺς δ' οὔπω μήδετο νόστον,
Σχέτλιος, ὅς ῥ' ἔριν ὦρσε κακὴν ἐπὶ δεύτερον αὖτις.
Οἱ μὲν ἀποστρέψαντες ἔβαν νέας ἀμφιελίσσας,
Ἀμφ' Ὀδυσῆα ἄνακτα δαΐφρονα ποικιλομήτην,
Αὖτις ἐπ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦρα φέροντες.
Αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηυσὶν ἀολλέσιν αἵ μοι ἕποντο,
Φεῦγον, ἐπεὶ γίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ μήδετο δαίμων.
Φεῦγε δὲ Τυδέος υἱὸς ἀρήϊος, ὦρσε δ' ἑταίρους.
Ὀψὲ δὲ δὴ μετὰ νῶϊ κίε ξανθὸς Μενέλαος,
Ἐν Λέσβῳ δ' ἔκιχεν δολιχὸν πλόον ὁρμαίνοντας,
Ἢ καθύπερθε Χίοιο νεοίμεθα παιπαλοέσσης,
Νήσου ἔπι Ψυρίης, αὐτὴν ἐπ' ἀριστέρ' ἔχοντες,
Ἢ ὑπένερθε Χίοιο, παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα.
Ἠτέομεν δὲ θεὸν φῆναι τέρας· αὐτὰρ ὅ γ' ἡμῖν
Δεῖξε, καὶ ἠνώγει πέλαγος μέσον εἰς Εὔβοιαν
Τέμνειν, ὄφρα τάχιστα ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν.
Ὦρτο δ' ἐπὶ λιγὺς οὖρος ἀήμεναι, αἱ δὲ μάλ' ὦκα
Ἰχθυόεντα κέλευθα διέδραμον, ἐς δὲ Γεραιστὸν
Ἐννύχιαι κατάγοντο· Ποσειδάωνι δὲ ταύρων
Πόλλ' ἐπὶ μῆρ' ἔθεμεν, πέλαγος μέγα μετρήσαντες.
Τέτρατον ἦμαρ ἔην ὅτ' ἐν Ἄργεϊ νῆας ἐΐσας
Τυδεΐδεω ἕταροι Διομήδεος ἱπποδάμοιο
Ἔστασαν· αὐτὰρ ἐγώ γε Πύλονδ' ἔχον, οὐδέ ποτ' ἔσβη
Οὖρος, ἐπεὶ δὴ πρῶτα θεὸς προέηκεν ἀῆναι.
Ὣς ἦλθον φίλε τέκνον ἀπευθής, οὐδέ τι οἶδα
Κείνων οἵ τ' ἐσάωθεν Ἀχαιῶν οἵ τ' ἀπόλοντο.
Ὅσσα δ' ἐνὶ μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισι
Πεύθομαι, ἣ θέμις ἐστὶ δαήσεαι, οὐδέ σε κεύσω.
Εὖ μὲν Μυρμιδόνας φάσ' ἐλθέμεν ἐγχεσιμώρους,
Οὓς ἄγ' Ἀχιλλῆος μεγαθύμου φαίδιμος υἱός·
Εὖ δὲ Φιλοκτήτην Ποιάντιον ἀγλαὸν υἱόν.
Πάντας δ' Ἰδομενεὺς Κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους
Οἳ φύγον ἐκ πολέμου· πόντος δέ οἱ οὔ τιν' ἀπηύρα.
Ἀτρεΐδην δὲ καὶ αὐτοὶ ἀκούετε νόσφιν ἐόντες,
Ὥς τ' ἦλθ', ὥς τ' Αἴγισθος ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον.
Ἀλλ' ἤτοι κεῖνος μὲν ἐπισμυγερῶς ἀπέτισεν,
Ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι

(Illi verò venerunt vino grauati filij Achiuor
Sermones explicabāt, cuius gratia populū cōg
Ibi tum Menelaus iubebat omnes Græcos,
Reditus memores esse super lata dorsa maris.
Neq; Agamemnoni penitus placebat, volebat
Populum detinere & facere sacras Hecatomb
Vt Palladis vehementem iram placaret
Stultus neq; istuc nouerat, quod non persuasu
Non enim statim deorū vertitur mens semp
Sic hi quidem asperis inter se altercantes dict
Stabant, ipsi verò surrexerunt fortes Græci,
Clamore ingenti: bifariam ipsis placebat con
Noctē quidē dormiuimus perniciosa mente c
Inuicē (insuper.n. Iupiter parabat damnum
Manè.a. quidē naues deduximus in mare h
Resq; imposuimus, demissas zonas habētesq;
Dimidij autem populi retenti sunt manente
Ibi apud Atridem Agamemnona pastorē po
Dimidij.a. cōscensa naue, puecti sumus, hæ.a.
Nauigabāt. strauit.a. deus mōstrosum pontū
In Tenedum autem vbi venimus, fecimus
Domū puenire cupiētes, Iup.a. nondū curaba
Infestus, qui cōtentionē concitauit malā feci
Alij.v. auersi ascenderūt naues remis vtring
Qui circa Vlyssem erant regem prudentē va
Rursus Atridæ Agamemnoni gratificantes.
Sed ego cum nauibus congregatis quæ me seq
Fugi, quoniā cognoscebā ꝙ iā mala meditab
Fugit & Tydei filius bellicosus, excitauit &
Serò autem ad nos venit flauus Menelaus,
In Lesbo.a. offendit de longa nauigatione d
An supra Chium iremus asperam
Ad Insulam Psyriam, ipsam à sinistris hab
An sub Chio ad ventosum Mimanta.
Rogauimus autē deum ostēdere signum, fe
Ostendit & iussit pelagus mediam in Eubœ
Sulcare, vt quàm celerrimè infortunium f
Cœpit aūt stridul⁹ vētus spirare, hæ.a. valdè
Piscosas vias percurrerunt & ad Geræstum
Nocturnæ deductæ sunt, Neptuno autem tau
Multas coxas imposuimus, pelagus magnū
Quartus dies erat quando in Argis naues a
Tydidæ socij Diomedis bellicosi
Cōstitēre, sed ego Pylū versus cursum tenu
Ventus, postquā primùm deus præmisit flare
Sic veni, dilecte fili, inscius, nec scio quicqua
De illis qui seruati sint Achiuorum, quiq; pe
Quæcunq; autem in domibus sedens nostris
Audiui, quatenus fas est doceberis, neq; te
Bene quidē Myrmidonas dicūt iuisse hasta ex
Quos duxit Achillis magnanimi præclarus
Bene autem Philoctetem Pæantis illustrem
Omnes autem Idomeneus in Cretam duxit
Qui fugerunt ex bello: pontus autē ipsi nullū
Atridem autem & ipsi auditis, quanquam p
Et quò venit, & quò Ægisthus molitus es
mortem:
Sed ille quidem etiam miserabiliter persolu
Quàm bonum, & filium interempti relictum

γεὶ καὶ κεῖνος ἐπίσατο πατροφονῆα,	*Viri, quoniam & ille vltus est patricidam*
Αἴγισθον δολόμητιν, ὅς οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.	*Aegisthũ dolosum, qui eius patrẽ inclytum interfecit.*
(μάλα γάρ σ᾽ ὁρόω καλόν τε μέγαν τε)	*Et tu amice. valdè enim te video bonumq́; magnũq́;*
ἔσσ᾽, ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ.	*Fortis sis, vt aliquis tibi, & posterorum bene dicat.*

COMMENTARIVS.

...] Tria erant capita interrogationis Nestoreæ, videlicet, qui essent hi hospites, deinde vnde accederent, tertiò ... ac quis esset eorum nauigationis finis. Ad duo posteriora Telemachus nunc respondet. Nam primùm potuit ex se... elligi, quod ad ipsum Telemachum attinet, nimirum eum Vlyssis esse filium.

...] Responsurus Telemacho Nestor, à postremis illius verbis exorsus est, vbi Telemachus meminit malorũ, ... Nestor simul apud Troiam passi sunt: quorum recordatione motus Nestor non potuit ea non repetere summa... m commemorando, quæ insigniora videbantur: vt est fortium heroum iactura: Achillis, Aiacis, Patrocli & Anti...

...] Labores Græcorum in Troiana expeditione duo fuerunt, ideoq; exercitum in duas partes diuisum fuisse ... cinas regiones depopulabatur, cui præerat Achilles: alia vrbi ipsi Troiæ instabat sedulò sub Agamemnone rege, cui ... es Nestor, Vlysses, Diomedes & reliqui aderant. Quod etiam in Iliade obseruatum fuit.

...] Hanc laudem velocitatis filio tribuit Nestor. quia res fuit olim in egregijs ducibus desideranda, quasi illa ... los fugientes hostes maximè possit. Vnde sunt illa toties repetita, πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Solus Aiax hac gloria caruit ... m corporis molem, vnde in stataria pugna magis præstitit.

...] Coniecturæ Nestoris de Telemacho, quòd Vlyssis sit filius, ex sermonum similitudine tantùm petuntur, quas ... oris Minerua libro primo capiebat.

...] Hic exitus Græcorum melius infrà libro sequenti ex Prothei relatione audietur. Cùm autem hic de ira Miner... idendum est quid sit, & nunquid Vlysses quoq; eam subiuerit. Primùm constat Mineruã apud Troiam semper Græ... am, Troianis nunquam, nisi simulatè: quid ergo fuit causæ, cur illis postmodum ita infensa fuerit, vt eos ad naufra... interitum, sicuti Aiacem Locrorum regem, persequuta sit? Sciendum est, capta Troia, Græcos, vt huiusmodi clades ... t obscurare, Mineruæ templum cæde & stupris polluisse, ideoq; ob spretum Numen suum indignata Dea eos mise... dem recentioribus scriptoribus credimus: eos intelligo, qui Homerum subsequuti sunt. Nam Homerus infrà lib. 4. ... Neptuno ob verborum iactantiam fuisse perditum: iam verò Vlysses videtur etiam illius Deæ furorem in se conci... adium illius, cæsis templi custodibus, rapuit. Sed Poëta non meminit iratam fuisse ei idcirco Palladem, quæ illum ... neficij genere prosequuta est, etiamq; nunc prosequitur.

...] Hanc contentionem Atridarum explicabat Sophocles in Polyxena, sed illam tragœdiam tempus nobis, vt ... n authoris abstulit. Adducam locum ex Strabone lib. 10. ὁ δ᾽ οὖν Σοφοκλῆς ποιήσας τὸν Μενέλαον ἐκ τῆς Τροίας ἀπαίρειν ... τὸν δ᾽ Ἀγαμέμνονα μικρὸν ὑπολειφθῆναι βουλόμενον τὴν Ἀθηνᾶν ἐξιλάσασθαι, τῷ Ἀθηνᾶν χάριν, εἰσάγει λέγοντα τὸν Μενέλαον Σὺ ... Ἰδαίαν χθόνα Ποίμνας Ὀλύμπου συναγαγὼν θυηπόλει. id est, Sophocles in Polyxena Menelaum faciens festinanter è ..., Agamemnonẽ aũt cupientem aliquantulum morari placãdæ Mineruæ gratia, Menelao hæc verba tribuit. Tu verò ... deo solo greges Olympi cogens fac rem sacram. Hæc sunt quæ de hac Atridarum contentione legere mihi contigit.

...] Veteres matutino tempore conciones habebant, ideò hoc indecenter factum esse ait Poëta, vt noctu Græ...

...] Intelligit Nestor improborum hominum vota nõ facilè à Deo exaudiri, donec supplicia ab eis sumpserit. Sed vox ... nostroq; Deo minimè conueniens, qui ad misericordiam longè procliuior est quã ad iustitiã: cùm tamen idem a... antis exploret, non solet prima quaq; illius voce flecti, donec mente puriore præditus accesserit.

...] Hæc contentio secunda fuit inter eos qui Menelaũ sequuti sunt, forsan quòd quidam cõquesti sunt de deserto ... & cùm Menelaum remorari conarentur, in rixas inciderunt. Itaq; reuersi sunt nonnulli ad Agamemnonem: quorũ ... se Vlysses, regiam beneuolentiam captans: siue quòd etiam pium existimaret remanendi desiderium, ad Mineruam ... de feliciorem nauigationem subsequuturam arbitrabantur. Nestor verò cautior ac prouidentior in medio huius ... e se dicit, quòd parari à Deo Græcis pericula prospiceret.

...] ...e fuerit hoc signum, dici non potest, nisi diuinemus fuisse fulmen, quo sæpe ad res faustas vel infaustas significan... veterum. Per Deum autem hic Iouem intelligo. Aliàs de vnitate Dei ab Homero expressa diximus.

...] Hinc potest colligi candor & sinceritas Nestoris in horum relatione. Ea enim quorum ipse αὐτόπτης fuit, priùs nar... verò se ex aliorum relatu tenere ingenuè profitetur, vt doceat quid sit Telemacho certò credendum, quid non, nisi ... ipiti fide.

...] Exemplo Aegisthi Nestor Telemachum ad fortitudinem excitat, sed indefinitè, hoc est, non proposito forti... t dubium sit, an de procis intelligat: quod forsan dicendum est, quia ab ijs eum indigna pati anteà resciuerat, vt ipse ... estabitur. Videbitur tamen dubitasse, an lubenter hæc à procis Telemachus pateretur quod posteà ipsemet dicet.

Τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Hũc rursus Telemachus prudẽs contrà alloquutus*
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,	*O Nestor Neleiade magna gloria Græcorum, (est:*
...κεῖνος μὲν ἐτίσατο, καί οἱ Ἀχαιοὶ	*Et iure ille quidem vltus est, & ei Græci*
...κλέος εὐρὺ, καὶ * ἐσσομένοισιν ἀοιδήν.	*Deferent gloriam latam, & posteris præconium.*
...ἐμοὶ τόσσηνδε θεοὶ δύναμιν περιθεῖεν	*Vtinam enim mihi tantam dij vim dedissent*
...μνηστῆρας ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς,	*Vlcisci procos iniuriæ molestæ causa,*
...ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.	*Qui me contumelia afficientes nefanda moliuntur.*
...μοι οὐ τοιοῦτον ἐπέκλωσαν θεοὶ ὄλβον	*Sed neutiquã mihi huiusmodi destinarũt dij honorẽ*
...ἐμῷ καὶ ἐμοί· νῦν δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμπης.	*Patriq́; meo & mihi, nũc.a. opus est pati nihilo secius.*
...ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,	*Hũc.a. mutuis excepit verbis Geren. eques Nestor:*
...ἐπεὶ δὴ ταῦτά μ᾽ ἀνέμνησας καὶ * ἔειπες,	*O amice, quãdoquidẽ de his admones & loquutus es,*
...σῆς μητέρος εἵνεκα πολλοὺς	*Ferunt, procos tuam matrem propter multos*
...ἀέκητι σέθεν κακὰ μηχανάασθαι.	*Domi te inuito mala machinari.*
...ἦε ἑκὼν ὑποδάμνασαι, ἦ σέ γε λαοὶ	*Dic mihi, an lubens victus es, an te ciues*
...ἀνὰ δῆμον ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῇ.	*Odio habeant publicè sequentes dei oraculum,*
...κέ ποτέ σφι βίας ἀποτίσεται ἐλθὼν	*Quis nouit an aliquãdo ipsorũ violentiã puniet, ve-*
...μοῦνος ἐὼν, ἢ καὶ σύμπαντες Ἀχαιοί;	*Siue ille solus siue vniuersi Græci? (niens*

γρ. ἐσσομένοισι πυθέσθαι

γρ. εἶπας

Εἰ γάρ σ' ὡς ἐθέλοι φιλέειν γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ὡς τότ' Ὀδυσσῆος περικήδετο κυδαλίμοιο
Δήμῳ ἐνὶ Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί.
Οὐ γάρ πω ἴδον ὧδε θεοὺς ἀναφανδὰ φιλεῦντας,
Ὡς κείνῳ ἀναφανδὰ παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη.
Εἴ σ' οὕτως γ' ἐθέλοι φιλέειν, κήδοιτό τε θυμῷ,
Τῶ κέν τις κείνων γε καὶ ἐκλελάθοιτο γάμοιο.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
[b]Ὦ γέρον, οὔπω τοῦτο ἔπος τελέεσθαι ὀΐω.
γρ. ἐμοί — Λίην γὰρ μέγα εἶπες· ἄγη μ' ἔχει· * οὐκ ἂν ἐμοί γε
Ἐλπομένῳ τὰ γένοιτ', [c]οὐδ' εἰ θεοὶ ὡς ἐθέλοιεν.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Τηλέμαχε, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι.
[d]Βουλοίμην δ' ἂν ἔγωγε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας,
Οἴκαδέ τ' ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι,
Ἢ ἐλθὼν ἀπολέσθαι ἐφέστιος, ὡς Ἀγαμέμνων
Ὤλεθ' ὑπ' Αἰγίσθοιο δόλῳ καὶ ἧς ἀλόχοιο.
[e]Ἀλλ' ἤτοι θάνατον μὲν ὁμοίιον, [f]οὐδὲ θεοί περ
Καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύνανται ἀλαλκέμεν, ὁππότε κεν δὴ
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Μέντορ, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, κηδόμενοί περ.
Κείνῳ δ' οὐκ ἔτι νόστος ἐτήτυμος, ἀλλά οἱ ἤδη
Φράσσαντ' ἀθάνατοι θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν.
Νῦν δ' ἐθέλω ἔπος ἄλλο μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
Νέστορ', ἐπεὶ περίοιδε δίκας ἠδὲ φρόνιν ἄλλων.
Τρὶς γὰρ δή μιν φασὶν ἀνάξασθαι γένε' ἀνδρῶν·
Ὥς τέ μοι ἀθάνατος ἰνδάλλεται εἰσοράασθαι.
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, σὺ δ' ἀληθὲς ἐνίσπε,
[g]Πῶς ἔθαν' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων;
Ποῦ Μενέλαος ἔην; τίνα δ' αὐτῷ μήσατ' ὄλεθρον
Αἴγισθος δολόμητις; ἐπεὶ κτάνε πολλὸν ἀρείω.
Ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιικοῦ, ἀλλά πῃ ἄλλῃ
Πλάζετ' ἐπ' ἀνθρώπους, ὁ δὲ θαρσήσας κατέπεφνε;
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Τοιγὰρ ἐγώ τοι τέκνον ἀληθέα πάντ' ἀγορεύσω.
Ἤτοι μὲν τάδε κ' αὐτὸς ὀΐεαι ὥς κεν ἐτύχθη·
[h]Εἰ ζώοντ' Αἴγισθον ἐνὶ μεγάροισιν ἔτετμεν
Ἀτρείδης Τροίηθεν ἰὼν ξανθὸς Μενέλαος,
[i]Τῶ κέ οἱ οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν,
Ἀλλ' ἄρα τόν γε κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατέδαψαν
γρ. ἄργεος — Κείμενον ἐν πεδίῳ ἑκὰς * ἄστεος· οὐδέ κέ τίς μιν
[k]Κλαῦσεν Ἀχαιιάδων. μάλα γὰρ μέγα μήσατο ἔργον.
Ἡμεῖς μὲν γὰρ κεῖθι πολέας τελέοντες ἀέθλους
Ἥμεθ'· [l]ὁ δ' εὔκηλος μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο
Πόλλ' Ἀγαμεμνονέην ἄλοχον θέλγεσκ' ἐπέεσσιν,
[m]Ἡ δ' ἤτοι τὸ πρὶν μὲν ἀναίνετο ἔργον ἀεικὲς
γρ. κέχρητ' — Δῖα Κλυταιμνήστρη (φρεσὶ γὰρ * κέχρητ' ἀγαθῇσι·
Πὰρ γὰρ ἔην καὶ ἀοιδὸς ἀνήρ, ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν, εἴρυσθαι ἄκοιτιν)
Ἀλλ' ὅτε δή μιν μοῖρα θεῶν ἐπέδησε δαμῆναι,
Δὴ τότε τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην,
Κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι.
Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν [n]ὅνδε δόμονδε.
Πολλὰ δὲ μηρί' ἔκηε θεῶν ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς.
Πολλὰ δ' ἀγάλματ' ἀνῆψεν, ὑφάσματά τε χρυσόν τε,
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ὃ οὔποτε ἔλπετο θυμῷ.

Si enim te sic vellet amare caesia Minerua,
Quéadmodú Vlyßis quodá supra modú cu
Populo in Troianorum, vbi paßi sumus dolo
Non.n. vnquá vidi vsq; adeò deos manifest
Quemadmodú illi manifestè astitit Pallas
Si te adeò vellet amare, curaretq; in animo,
Sanè quispiam illorú vtiq; obliuisceretur n
Hunc rursus Telemachus prudens contr
tus est:
O senex nunquam hanc rem perfectam ir
Supra modú.n. magna dixisti, stupor me ten
Speranti ea contingerent, neq; si dij sic velle
Hunc rursus alloquebatur dea caesia Mi
Telemache, quod tibi dictum effugit septu
Facilè Deus sanè potest ex longinquo viru
Mallem verò ego etiam dolores multos p
Domum redire, & reditus diem videre,
Potius quàm venies perire incola, veluti
Perijt ab Aegistho fraude & sua vxore
Verú enimuero morté omnib. communé, n
Etiá ab amato viro poterút arcere, quádi
Fatum perniciosum corripuerit aspera mo
Huc rursus Telemachus prudés contrà
Mentor, ne amplius haec differamus triste
Illi verò non amplius reditus verus, sed ei
Destinarunt immortales mortem & fat
Nunc verò volo dictú aliud inquirere & i
Nestoré, quoniá supra modú nouit iura et
Ter.n. ipsum dicunt imperasse saeculis viro
Atq; mihi immortalibus aequiparatur a
O Nestor Neleide, tu verò verum dic,
Quomodo mortuus est Atrides latè impe
Vbi Menelaus erat? quam illi machinatu
Aegisthus dolosus? quoniá occidit se multi
An non in Argo erat Achaico, an alicub
Errabat apud homines, ille.v. súpto anim
Huic respondit deinde Gerenius eques
Profectò ego tibi fili vera omnia dicam,
Enimuero quidé hoc ipse suspicaris quea
Si viuentem Aegisthum in aedibus inuen
Atrides à Troia profectus flauus Menela
Sanè ei neq; mortuo fusilem terram infud
Sed certè canesq; & aues comedissent
Iacentem in campo procul ab Argis, neq; v
Deplorasset Achiuarú. valdè.n. ingés adm
Nos quidem illic multa obeuntes certami
Aßidebam⁹, ille desidiosus in secessu Argi
Multùm Agamemnoniam vxorem demu
Ipsa quidem anteà certè abnuebat facinu
Diua Clytamnestra (mente enim vtebatu
Etenim aderat cantor vir, cui plurimùm
Atrides ad Troiam profectus seruare vx
Sed cú iá ipsum fatú deorú irretiuit ad ho
Iam tú ipsum poëta ducés ad insulá desert
Dereliquit auibus laceratio & rapina fie
Ipsam verò volens volentem duxit suá do
Multa verò faemora adolebat deorú super
Multa ornamenta suspédit, vestéq; aurúq;
Quòd pfecisset magnú negociú quod nú

...δ' ἅμα πλέομεν Τροίηθεν ἰόντες
...ης ἠδ' ἐγὼ, φίλα εἰδότες ἀλλήλοισιν
...ούνιον ἱρὸν ἀφικόμεθ' ἄκρον Ἀθηνῶν,
...ητὴν Μενελάου Φοῖβος Ἀπόλλων
...ἀγανοῖς βέλεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνε,
...ν χερσὶ θεούσης νηὸς ἔχοντα,
...ορίδην, ὃς ἐκαίνυτο φῦλ' ἀνθρώπων
...κυβερνῆσαι, ὁπότε σπέρχοιεν ἄελλαι.
...ὁ μὲν κατέρυκτ', ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
...ἑταῖρον θάπτοι, καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσειεν.
...καὶ κεῖνος ἰὼν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
...σι γλαφυρῇσι, Μαλειάων ὄρος αἰπὺ
...ε θέων, τότε δὴ στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
...λιγέων δ' ἀνέμων ἐπ' ἀϋτμένα χεῦε,
...τροφόεντα, πελώρια, ἶσα ὄρεσσιν.
...ξας, τὰς μὲν Κρήτῃ ἐπέλασσεν,
...Κύδωνες ἔναιον, Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.
...τις λισσὴ αἰπεῖά τε εἰς ἅλα πέτρη
...ορτύνης ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ,
...ος μέγα κῦμα ποτὶ σκαιὸν ῥίον ὠθεῖ
...ὸς δὲ λίθος μέγα κῦμ' ἀποέργει.
...αὐτοὶ σπουδῇ δ' ἤλυξαν ὄλεθρον
...νῆάς γε ποτὶ σπιλάδεσσιν ἔαξαν
...τὰς πέντε νέας κυανοπρῴρους
...πέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ.
...ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων,
...νηυσὶν ἐπ' ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.
...τ' Αἴγισθος ἐμήσατο οἴκοθι λυγρά,
...Ἀτρεΐδην· δέδμητο δὲ λαὸς ὑπ' αὐτῷ.
...ἤνασσε πολυχρύσοιο Μυκήνης.
...ὀγδοάτῳ κακὸν ἤλυθε δῖος Ὀρέστης
...Ἀθηνάων, κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα
...ομήτιν, ὅς οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.
...ὁ κτείνας δαίνυ τάφον Ἀργείοισιν
...τρός τε στυγερῆς καὶ ἀνάλκιδος Αἰγίσθοιο.
...δ' ἦμαρ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
...κτήματ' ἄγων, ὅσα οἱ νέες ἄχθος ἄειραν.
...σὺ φίλος μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησο,
...ατά τε προλιπὼν, ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισι
...ὑπερφιάλους· μή τοι κατὰ πάντα φάγωσι
...δασσάμενοι, σὺ δὲ τηϋσίην ὁδὸν ἔλθῃς.
...ς Μενέλαον ἐγὼ κέλομαι καὶ ἄνωγα
...κεῖνος γὰρ νέον ἄλλοθεν εἰλήλουθεν
...ἀνθρώπων, ὅθεν οὐκ ἔλποιτό γε θυμῷ
...ὅν τινα πρῶτον ἀποσφήλωσιν ἄελλαι
...τοσοῦτον, ὅθεν τέ περ οὐδ' οἰωνοὶ
...ν οἰχνεῦσιν, ἐπεὶ μέγα τε δεινόν τε.
...σὺν νηΐ τε σῇ καὶ σοῖς ἑτάροισιν.
...πεζὸς, πάρα τοι δίφρος τε καὶ ἵπποι.
...τοι υἷες ἐμοὶ, οἵ τοι πομπῆες ἔσονται
...δαίμονα δῖαν, ὅθι ξανθὸς Μενέλαος.
...δέ μιν αὐτὸν ἵνα νημερτὲς ἐνίσπῃ.
...δ' οὐκ ἐρέει· μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστίν.

Nos quidem simul nauigabamus à Troia profecti
Atrides & ego, amica cognoscentes inuicem.
Sed cũ ad Sunium sacrũ peruenimus promont. Athẽ.
Illic gubernatorem Menelai augur Apollo
Suis suauibus telis superueniens occîdit,
Clauum in manibus currentis nauis gestantem,
Phrotin Onctoridem, qui vincebat nationes hominũ
In naue gubernando, quoties ingruebant procellæ: χρ. σπέρχο-
Sic ille qdẽ illic detentus est festinabũdus licet ad iter ιεν
Vt socium sepeliret, & parentalia parentaret.
Sed quando certè ille vadens in obscurum pontum
In nauibus cauis, Malearum montem excelsum
Peruenit currẽdo, tũ certè inuisum iter lata voce Iup.
Edixit: stridulorum ventorum flatum effudit, χρ. λιγέων ἀνέμων ἐπ' αὐτ. χεῦας,
Fluctusq; nutritos ingentes, æquales montibus, χρ. τροφέοντα,
Illic partitus, partem quidem Cretæ admouit,
Vbi Cydones habitant Iardani circa fluenta.
Est autem quædam leuis præruptaq; in mare petra
Ad fines Gortynis in obscuro ponto. (lit
Huc Auster ingentẽ fluctũ ad sinistrũ pmõtoriũ pel- χρ. ποτὶ
Ad Phæstũ: paruulus a. lapis ingẽtem fluctũ impedit.
Illi quidem huc venerũt: vix aũt effugerunt mortem
Viri: cæterùm naues sanè ad saxa fregerunt
Fluctus: cæterùm quinq; naues cæruleis proris
Aegypto admouit ferens ventusq; & aqua.
Sic ille quidẽ illic plurimũ victũ & aurũ congregans,
Errabat cum nauibus ad alterius linguæ homines. χρ. νηυσὶ καὶ
Interea verò illa Aegisthus molitus est domi tristia
Occîdens Atridem: subactus est autẽ populus sub illo.
Septennio verò imperauit diuitibus Mycenis.
Et verò ipsi octauo in perniciem venit diuus Orestes
Rursus ab Athenis: occîdit autem patris interfectorẽ χρ. ἂψ ἀπ'
Aegisthũ dolosum, qui illi patrẽ inclytũ interfecerat.
Sanè hic cũ hũc occîdit, dedit cœnã sepulchralẽ Argi-
Matrisq; inuisæ & imbecillis Aegisthi. (uis
In ipsa verò die superuenit bello bonus Menelaus,
Plurima dona ducens, quãta illa nauis põdere porta-
At tu amice ne diutius à domo longè aberres, (bat.
Bonisq; relictis virisq; in tuis ædibus
Sic superbis, ne tibi omnia absumant
Facultatibus diuisis, tu verò vanum iter feceris.
Sed ad Menelaum quidem ego adhortor & iubeo
Proficisci: ille enim nuper alicunde venit
Ex alienis hominibus, vnde non speraret in animo
Redire, quemq; primùm abegerant procellæ
In pelagus tam magnum, vnde vtiq; nec aues
Intra annũ venire possunt, quoniã ingẽs horrẽdumq;
Sed vade nunc cum naue tua & tuis socijs.
Si verò velis pedes ire, aderit currusq; & equi.
Aderunt tibi etiam filij mei, qui tibi duces erunt
Ad Lacedæmonem diuinam, vbi flauus Menelaus.
Precare autem eum ipsum vt vera dicat.
Mendacium autem nõ dicet: valdè enim prudens est.

COMMENTARIVS.

...τούδησι ... ὁ εὐφῆ.] Monet Eustathius, olim abiectos interdum Reges fuisse propter oraculum aliquod interueniens. Et hoc ...intell...t Nestor, existimans aliquo oraculo monitum fuisse populum Ithacensem, vt Telemachum regia sede depelleret: fieri n... posse, vt si subditorum animos sibi obnoxios habuerit, aliquid ipsi iniuriarum, à procis inferri possit, cùm hoc illi in Reg...n officio æquo animo passuri non sint. Sed ea fuit sine dubio populi socordia, quam illis præcedenti libro Mentobrau...

b ἀγέρων,

b ὦ γέρον, οὕτω] Postremæ parti orationis Nestoreæ Telemachus respondet, quæ votum Nestoris ad vltionem pro plectitur: qua motus videlicet magis fuit iuuenis, quòd eius maximè interesse tanto malo liberari.

c εἰ δ' ἂν θεοὶ] Impiam esse hanc vocem Telemachi, & à Poëta minimè comprobatam, docet sequens Mineruæ orat machus erroris arguitur & castigatur.

d βουλοίμην δ' ἂν ἔγωγε] Præfert Vlyssis conditionem Agamemnonis sorti, vt Telemachum magis ac magis ob pat consoletur. Nam Vlyssem possunt Dij domum è longinquis terris reuocare (quod ita dictum puto, vt spes aliqua su ditur um esse) sanum videlicet ac incolumem: cùm Agamemnon contrà reditum infelicem sortitus sit, vtpote ab vxo Aegistho interemptus. Itaque melior est Vlyssis conditio, vt de quo spectandum sit aliquid fausti, Agamemnon verò subiuerit exitum.

e ἀλλ' ἤτοι θάνατον] Videtur esse quædam præcedentiũ ἐπίπληξις, quasi nihil certi sit de his rebus pronunciandum, cù si statutus sit vitæ finis, à Deo ipso præuerti ac impediri non possit. Et ita, dum dubitanter loquitur, dissimulat magis nerua, se Deam esse. Vel etiam hæc verba ad proximiora sunt referenda, nimirum ad id quod de ipsius Agamemnoni est. quasi dicat: Sed ita oportuit illum mori, neq; hoc ab ipsis Dijs potuit impediri, cùm illi hunc exitum fata ipso N tiora, vt alibi Poëta dicit, decreuerint. Nihilominus possumus etiam dicere, esse quãdam παραμυθίαν ad ipsius Vl quæ illi apud lares proprios continget, vt & ipsi Agamemnoni.

f οὐδὲ θεοί περ] Vox ista audax est & nimium periculosa, cùm ita nudè effertur. Nam veteres illi intellexerunt fata, qu tis in homines etiam supra ipsos Deos (vt in præcedenti annotatione diximus, & alibi) aliud quippiam esse quàm D oportuit aliquid præstantius existimatum illud, quicquid fuit. Nos verò fatum à Deo non seiungimus, sed illud in ei voluntate collocamus, a qua pendet, quicquid in rebus humanis accidit. Iam si dixeris, Deum ipsum non posse mor cùm illius momentum iam instat, arcere, impiè loqueris, si vis hoc pacto Dei impotentiam arguere. Nam & hoc ip posse, in Deo si contingeret, nam sibi ipsi aduersaretur, quæ esset summa in eo imbecillitas. Cùm ergo aliquid decre ac ratum manet: sin contrà, Deus non erit Deus, sed monstrum aliquod mobile & incertum. Et ita excusabimus hoc l

g πῶς ἔθαν' Ἀτρείδης] Eustathius apud Macrobium Saturn. lib. 7. cap. 2. disputat, de quibus rebus interrogari se quil rat: vbi hoc in postrema capitis parte addit, cùm senectuti loquacitas sit familiaris, senem lubenter ad rerum narrati cari, etiamsi ad illum omnino non pertineant. Quod sciens Homerus (inquit) quandam congeriem simul interrogat ri fecit offerri, vbi hunc locum adducit, & posteà subnectit, Tot loquendi semina interrogando congessit, vt prur tis expleret.

h εἰ ζώοντ' Αἴγισθον] Respondet Telemacho Nestor, & primùm de absentia Menelai quædam præmittit, quia illa erat orationis Telemachi. Nam si viuentem, inquit, Aegisthum Mycenis offendisset, tam graue facinus inultum non reliq autem abest vt Agamemnonis morti interfuerit, vt varijs intereà periculis ac erroribus exagitatus sit. Quos posteà c bit Nestor: sed anteà docet facinus Aegisthi quale fuerit, posteà Menelai peregrinationes, tum Agamemnonis interit restis factum in vlciscenda patris morte. Horum omnium narrationem persequitur Nestor, pro congestis interrog lemacho seminibus, vt anteà monuimus.

i τῷ κέ οἱ οὐδὲ θανόντι] Honorem mortuorum esse sepulturam, in Iliade satis docuimus, quantiq; illa à veteribus æstir taq; denegari cadaueribus ignominiosum est, itaq; argumentum fuit olim scelerati hominis, si quis post mortem i tus. Ideò nunc dicit Nestor, Aegistho sepulturam & luctum denegaturum fuisse Menelaum. Quam tyrannis pœna ait in hunc locum Plutarchus in lib. de Homero. Cur autem pœna ea dicatur, ratio est, quòd insepultorum animæ c gari sine vlla quiete, quam eis ipsi inferi denegent, vt aliàs diximus.

k κλαῦσεν] Luctus etiam mortuorum in eodem honore ac sepultura fuit.

l ὁ δ' εὔκηλος] Hinc sumpsit Ouidius:

Quæritur Aegisthus quare sit factus adulter? — *In promptu causa est, desidiosus erat.*

Est autem desidia omnium penè scelerum seminarium, maximè adulterij, vnde ocia tolli iubet ille in amoris remedi

Hæc vt ames faciunt: hæc, vt fecère, tuentur:
Hæc sunt iucundi causa, cibusq; mali.
Ocia si tollas, periere Cupidinis arcus,
Contemptaq; iacent, & sine luce faces.
Quàm platanus vino gaudet, quàm populus vnda,
Et quàm limosa canna palustris humo:
Tam Venus ocia amat: qui finem quæris amoris,
Cedit amor rebus: res age, tutus eris.

Hic ergo Aegisthus cùm ad bellum Troianum non esset profectus, proinde ociosam vitam viueret, in hoc impium psus est: quod indicat Nestor, cùm ait, Nos quidem apud Troiam varijs exercebamur certaminibus & prælijs, quibu num ansa præcidi solet: at hic Aegisthus nullis negotijs implicitus facilè Clytæmnestræ pudicitiam attentauit. Et hc uidius expressit lib. 1. de Remed. amor. post illud superius distichon, quod primo loco adduximus:

Pugnabant alij tardis apud Ilion armis, — *Siue foro, vacuum litibus Argos erat.*
Quò tulerat vires Græcia tota suas. — *Quod potuit, fecit: ne nil ageretur, amauit.*
Siue operam bellis vellet dare nulla gerebat: — *Sic venit ille puer, sic puer ille manet.*

m ἡ δ' ἤτοι τὸ πρὶν] Castitas mulierum res est valdè lubrica & fragilis, quæ longo tempore aut importunis ac sedulis litari possit, non secus atq; arces munitissimæ, quæ expugnari tandem solent: vt Carthago, vt Numantia, vt ipsa Tro fulminibus & aperta vi, siue insidijs & proditione, siue victus penuria, qua militum animi remollescunt. Exemplu pugnatæ nobis exhibet ista Clytæmnestra, quæ primæ obsidioni & velitationibus adulteri restitit, tandem verò vict. benter dedidit: hoc est, post interfectum cantorem illum, qui suis odis σωφρονιστικαῖς eam in honestatis officio conti tanda est immensa vis Musicæ hoc exemplo nobilissimo, de qua apud Athenæum lib. 14 Quidam autem per hũc ca chum intelligunt non rectè, vt ait Didymus, his verbis: τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον, κακῶς δὲ ... νοήσαντες ... De hoc cantore vide Athen. lib. 1.

n ὅνδε δόμονδε.] Nimirum Aegisthus duxit eam in suam domum, vt est moris antiqui: & hoc est quod dicitur vxor

o Ἀτρείδης καὶ ἐγὼ,] In illo Græcorum dissidio sub reditum, quem anteà narrauit ipse Nestor, vidimus Nestorem Me adhæsisse, suadentis reditum. Cùm autem rursus inter ipsos Menelai comites reperirentur, qui malè consultum sibi si non placata Minerua discederent: in medio huius dissidij Nestor aufugisse se dixit, relicto ad Tenedum Menelao: t pse Menelaus Nestorem in Lesbo assequutus est, vnde verisimile est eos simul vsq, ad Sunium Atticum promonto se: tamen hac superueniente naucleri Phrontis morte, cùm illic ad eum sepeliendum Menelaus remaneret, Nestoren rexisse Pylum versus intelligo, vt integra narratio cohæreat: alioqui mirum videri possit, quod infrà dicetur, à Nesto nunc primùm venisse, cùm tamen iamdiu Nestor ipse venerit; deinde neque se Menelai socium in illa Aegyptiac profitetur.

p οἷς ἀγανοῖσι βέλεσσι] Aliàs in Iliade à nobis obseruatum est, solere Poëtam repentinas ac maturas mortes virorun buere: contrà mulierum, Dianæ. Prioris exemplum habemus in hoc nauclero, quem Apollo suis telis suauibus dicit quia nimirum repentè & inopinatè mortuus est. Nam hic ἀγανὰ βέλη interpretantur dici, quòd qui repentè moriun non sentiant, ἀνεπαίσθητοι γὰρ ὀδύνης οἱ ἀφνῆς θνήσκοντες. Magis dicam, apud hunc Poëtam neminem mori, nisi aut vi qualis illa quæ armis contingit, aut diuinitùs immissa. Nam frugalitas illorum temporum morbis causas non præbe rioribus sæculis accidit: quod primo libro Cornelius Celsus obseruauit.

q ὄφρ' ἕταρον θάπτοι] Adeò fuit religiosum corpora insepulta relinquere, vt Menelaus hoc officium Phronti mortuo luerit, quàm vento secundo in patriam contendere, cuius desiderio incredibili non secus atq; Vlysses noster procul tur. Pietatem videlicet rebus proprijs antepofuit.

r Αἴγυπτον ἐπέλασσε] Quod Menelaus in Aegypto fuerit, satis constat ex historia, sed alij diuersè ab alijs eius aduent gionem memorant. Vide Prolegomena nostra in Iliadem, vbi hæc ex Herodoti lib. 2. & Dione Prusæo in oratione vi Troianam historiam perstringit, docemus. Sed & hoc de se Menelaus libro sequenti referet.

s ὡς ὁ μὲν ἔνθα] Quo pacto has diuitias congregaret in Aegypto Menelaus, dubiũ est: nisi pro antiquorũ more, de q ex Thucydide, piraticam exercuerit, vt mihi planè persuadeo: quanquam ab hospite Aegyptiaco multa accepisse lib.

...τῶν' Αἴγισθον] Hoc est præcipuum illud caput, ad quod Nestori respondendum fuit: quia sic docet, quomodo Mene-...Agamemnonis mortem vlcisci non potuerit, cùm indè longissimè abesset. Quod autem hic de Aegisthi facto perstrin-...ei multi in scenam produxerunt. Videndus est Sophocles in Electra, Euripides in Oreste & in Electra, Aeschylus in Aga-...Latini etiam hoc argumentum tractarunt, quorum scripta perierunt: Attius Aegisthum ediderat, Agamemnonidas & ...tram: Liuius Andronicus, & Næuius Aegisthum. Restat Senecæ Agamemnon.

...] Quidam dicunt Aegisthum regnasse per decennium, vt obseruat Camerarius in argumento Electræ Sophocleæ.

...ἀθηνάων,] Alij dicunt Orestem è Phocide venisse, in quam Electræ studio exportatus fuit, ibique à Strophio educatus: ...accepto oraculo, quo iubebatur paternam mortem vlcisci, rediens in patriam, illud non aperta vi, sed occulto dolo e-...ist.

...οἰωνοὶ] Rectè Eustathius post veteres hyperbolem hoc esse ait, ad ostendendam maris istius magnitudinem, vel ...græ nauigationis.

...ἠέλιος δ' ἄρ' ἔδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε·
...μετέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
..., ἤτοι ταῦτα κατὰ μοῖραν κατέλεξας·
...τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράασθε δὲ οἶνον,
...σειδάωνι καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
...κοίτοιο μεδώμεθα· τοῖο γὰρ ὥρη.
...ἄος οἴχεθ' ὑπὸ ζόφον, οὐδὲ ἔοικε
...ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.
...ὸς θυγάτηρ, τοὶ δ' ἔκλυον αὐδησάσης.
...υκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
...ητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
...' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι.
...' ἐν πυρὶ βάλλον, ἀνιστάμενοι δ' [b] ἐπέλειβον.
...ὶ σπεῖσάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός,
...ναίη καὶ Τηλέμαχος θεοειδὴς
...ην κοίλην ἐπὶ νῆα νέεσθαι.
...ὖ κατέρυκε καθαπτόμενος ἐπέεσσι,
...γ' ἀλεξήσειε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
...ἐμεῖο θοὴν ἐπὶ νῆα κίοιτε,
...ἢ παρὰ πάμπαν ἀνείμονος ἠὲ πενιχροῦ,
...ῖναι καὶ ῥήγεα πόλλ' ἐνὶ οἴκῳ,
...μαλακῶς οὔτε ξείνοισιν ἐνεύδειν.
...πάρα μὲν [e] χλαῖναι καὶ ῥήγεα καλά,
...τοῦδ' ἀνδρὸς Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς
...ιόφιν καταλέξεται, ὄφρ' ἂν ἔγωγε
...α δὲ παῖδες ἐνὶ μεγάροισι λίπωνται,
...ν, ὅς τίς κ' ἐμὰ δώμαθ' ἵκηται.
...ὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...ά γ' ἔφησθα γέρον φίλε· σοὶ δὲ ἔοικε
...πείθεσθαι, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτω.
...μὲν νῦν σοὶ ἅμ' ἕψεται, ὄφρα κεν εὕδῃ
...εγάροισιν· ἐγὼ δ' ἐπὶ νῆα μέλαιναν
...αρσύνω θ' ἑτάρους, εἴπω τε ἕκαστα.
...τοῖσι γεραίτερος εὔχομαι εἶναι,
...φιλότητι νεώτεροι ἄνδρες ἕπονται
...ικίη μεγαθύμου Τηλεμάχοιο.
...αίμην κοίλῃ παρὰ νηὶ μελαίνῃ
...ἠῶθεν [h] μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
...χρεῖός μοι ὀφέλλεται, οὔ τι νέον γε
...σὺ δὲ τοῦτον (ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα)
...δίφρῳ τε καὶ υἱέι· δὸς δέ οἱ ἵππους,
...ρότατοι θείειν, καὶ κάρτος ἄριστοι.
...φωνήσασ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...ένη. [k] θάμβος δ' ἕλε πάντας ἰδόντας·
...' ὁ γεραιὸς ὅπως ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
...ἕλε χεῖρα, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
...[l] οὔ σε ἔολπα κακὸν καὶ ἄναλκιν ἔσεσθαι,
...[m] ὧδε θεοὶ πομπῆες ἕπονται.
...ρ τις ὅδ' ἄλλος Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,

Sic ait: Sol. a. quidē descēdit, et tenebræ aduenerūt.
His verò & dixit dea cæsia Minerua,
O senex profectò hæc ex officio dixisti.
Sed agite diuidite quidem linguas, miscete vinum,
Vt Neptuno & alijs immortalibus
Vbi libauerimus, lectū curemus: eius enim hora adest.
Iam enim lumen iuit sub occasum, neq; decet
Diu deorum in epulo sedere, sed redire.
Dixit sanè Iouis filia, hi verò audiuerunt loquutā.
His quidem præcones aquam manibus infuderunt,
Iuuenes autem crateres coronarunt vino,
Diuiserunt aūt omnibus, initium sumentes à poculis,
Linguas. a. in ignem coniecerūt, surgentesq; libarūt.
Cæterùm postq̄ libarūt biberūtq; quantū desiderabat (animus,
Tū certè Pallas & Telemachus deo similis,
Ambo desiderabant cauam ad nauem redire.
Nestor autem statim detinuit incessens verbis,
Iupiter hoc prohibeat, & immortales dij alij,
Vt vos à me celerem ad nauem eatis,
Tāq; ab aliquo vel prorsus veste carēti aut paupercu(lo
Cui neq; vestes & operimenta multa domi,
Vt neq; ipsi molliter, neq; hospitib. dormiendi copia sit.
Cæterùm mihi adsunt vestes & operimenta pulchra.
Nunquam certè huius viri Vlyssis charus filius
Nauibus in tabulatis pernoctauerit, donec ego
Vixero, donec liberi in regia linquentur,
Qui hospites suscipiāt, quicūq; ad domū meā peueniet.
Hunc rursus alloquuta est dea cæsia Minerua,
Bene sanè hæc dixisti senex amice: te verò decet
Telemachum persuadere, quoniam longè melius sic.
Sed ille quidem nunc te sequatur vt dormiat
Domi tuæ, ego autem ad nauem nigram
Vado, vt confirmem socios, præcipiamq; singula.
Solus enim inter illos senior glorior esse.
Alij verò ob amicitiam iuniores viri sequuti sunt
Omnes æquales ætate magnanimi Telemachi.
Illic dormiam caua in naui nigra
Nunc: sed manè ad Caucones magnanimos
Vado, vbi nomen mihi debetur, neq; adeò nouum,
Neq; paruū. tu. v. hūc (quādoquidē tuā peuenit domū)
Mitte cum curru & filio: da autem illi equos,
Qui tibi celerrimi currendo, & robore fortissimi.
Sic certè loquuta abijt cæsijs oculis Minerua,
Ossifrago similis, stupor autem inuasit omnes vidētes.
Admiratus etiam est senex postquam vidit oculis.
Telemachi. v. prehēdit manū, verbū dixit & loq. est,
O amice, neq; te spero ignauum & imbellem fore,
Siquidem te iuuenem, sic dij ductores sequuntur.
Non enim quisquā alius cœlestes domos habitātium,

Ἀλλὰ

γρ. κυδίστη Ἀλλὰ Διὸς θυγάτηρ * ἀγελείη Τριτογένεια,
Ἥ τοι καὶ πατέρ' ἐσθλὸν ἐν Ἀργείοισιν ἐτίμα.
Ἀλλὰ ἄνασσ' ἵληθι, δίδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλὸν,
Αὐτῷ καὶ παίδεσσι καὶ αἰδοίῃ παρακοίτι,
Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν, εὐρυμέτωπον,
n Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.
Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω, o χρυσὸν κέρασι περιχεύας.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
Τοῖσιν δ' ἡγεμόνευε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Υἱάσι καὶ γαμβροῖσιν ἑὰ πρὸς δώματα καλά.
Ἀλλ' ὅτε δώμαθ' ἵκοντο ἀγακλυτὰ τοῖο ἄνακτος,
Ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.
Τοῖς δ' ὁ γέρων ἐλθοῦσιν ἀνὰ κρητῆρα κέρασσεν
Οἴνου ἡδυπότοιο, τὸν ἐνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ
Ὤϊξε ταμίη, καὶ ἀπὸ κρήδεμνον ἔλυσε.
Τοῦ ὁ γέρων κρητῆρα κεράσσατο· πολλὰ δ' Ἀθήνῃ
Εὔχετ' ἀποσπένδων, κούρῃ Διὸς Αἰγιόχοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμὸς,
Οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,
Τὸν δ' αὐτοῦ κοίμησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Τηλέμαχον φίλον υἱὸν Ὀδυσσῆος θείοιο,
Τρητοῖς ἐν λεχέεσσιν, ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ·
Πὰρ δ' ἄρ' ἐϋμμελίην Πεισίστρατον ὄρχαμον ἀνδρῶν,
Ὅς οἱ ἔτ' ἠΐθεος παίδων ἦν ἐν μεγάροισιν·
Αὐτὸς δ' αὖτε καθεῦδε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
Τῷ δ' ἄλοχος δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.

Sed Iouis filia prædatrix Pallas,
Quæ tibi & patrē bonum inter Græcos hono
Quare regina propitia sis, da aũt mihi glori
Mihi ipsi & filijs & venerandæ vxori:
Tibi autem sacrificabo bouem legitimam l
Indomitam, quam nullus sub iugum duxit
Hanc tibi ego sacrificabo, aurũ cornibus cir
Sic ait supplicans, hunc audiuit Pallas M
Illis autem dux erat Gerenius eques Nestor
Filijs & generis suam ad domum pulchram
Sed postquam ad domum venerunt inclyta
Ordine sedebant per sediliaq; thronosq;:
His verò senex venientibus craterem misc
Vini dulcis, quod vndecimo anno
Aperuit ancilla, & operculum remouit.
Huius senex craterē miscuit. plurimùm ve
Supplicauit, libans filiæ Iouis Aegida habe
Cæterũ postq̃ libarũt biberũtq; quãtũ volu
Hi quidē dormiturientes abierunt ad don
Hũc verò illic dormire curauit Gerenius eq
Telemachum charum filium Vlyßis diuini
Tessellatis in lectis sub porticu sonanti:
Iuxta eum verò bellicosum Pisistratũ duc
Qui ei adhuc cælebs filiorum erat in regia
Ipse verò reuersus dormiuit in secessu dom
Huic verò hera lectum præparauerat & c

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ἄγε τάμνετε γλώσσας,] Peracto sacrificio cùm somni tempus instaret, linguæ etiam adolebantur in honorem D[...] quit vetus interpres Didymus, quibus sermones curæ sunt. ἔθος ἦν, inquit, τρεπομένοις πρὸς τὸ καθεύδειν, τῶν ἱερείων τὰς γλ[ώσσας τέμ]νειν καὶ καίειν τοῖς θεοῖς τοὺς λόγους ἐπιμελουμένοις. Intelligitur aũt ab alijs & ab Eustathio nostro Mercurius, quem omnes ora[...] dem ex Poëtarum libris intelligunt. Eum autem fuisse Ionum vel Atticorum morem aiunt, rationesq; huius rei af[...] quas collegit Rhodig. Lect. antiq. lib. 13. cap. 5. vel quia inter mēbra reliqua, bonitate lingua præstet: optima verò [...] sit: vel quòd linguæ & verbis parcant somnum petentes: vel quia in conuiuijs prolata, silentio sint obruenda (vnde e[...] μνάμονα συμπόταν: Odi memorem compotorem) vel quoniam linguas amburendo (amburi autem solebant, vt doce[...] γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον) perperam dictorum labes inustas expurgarent. Addo hoc fieri solitum in fine cōuiuij, qui[...] confabulationes significabatur tunc illis esse finem imponendum: nec poterat melius vllum silentij symbolum vsurp[...] linguarum adustio, cùm lingua sit orationis instrumentum. Athenæus lib. primo vtrumque ritum, qui hic à Poëta p[...] bationis & linguarum adustionis, enarrauit his verbis: ἔσπενδον δὲ ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύοντες, καὶ τὰς σπονδὰς ἐποιοῦντο Ἑρμ[...] ρον Διὶ τελείῳ· δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς ὕπνου προστάτης εἶναι. σπένδουσι δ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ ταῖς γλώσσαις ἐκ τῶν δείπνων ἀπιόντες· προσνέμονται δ' [...] σαι, διὰ τὴν ἑρμηνείαν. id est, Libabant verò à cœnis discedentes, quæ libationes fiebant Mercurio: & non, vt postea, Io[...] detur enim Mercurius somni præses esse. Libant autem & super linguas ex cœnis abeuntes. Attribuuntur verò illi lin[...] interpretationem. Sed apud Aristophanem in Pluto ad hæc verba, ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται: Interpres refert Cal[...] dere olim in sacrificijs linguã exectam præconibus dari solitam. Vnde forsan colligi possit, linguam Mercurij ob illius [...] quo Dijs inseruit, deberi. Vide Erasmum Adag. Chil. 3. cent. 7. adag. 42. Illud autem, τέμνειν γλώσσας hoc loco, malè Gyr[...] deor syntag. 17. pro, fauere linguis accipit, quasi etiam ad præcones dictum sit. Vide Apollonij Interpr. lib. 1.

b ἐπιλεῖβον.] Ex hoc vocabulo collegi, vinum libari solitum super linguas, in ignem coniectas. Et hoc docuit manife[...] loco anteà citato, cùm ait, σπένδουσι δ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ ταῖς γλώσσαις: quod est ἐπιλεῖβον. Et hoc non intellexit Interpres Athen[...]

c Ζεὺς τόγ' ἀλεξήσειε] Qui dimidiata beneficia conferunt, ij amicitiam integram non habent: proinde boni viri cauēt, [...] neuolentia exhibenda quippiam desideretur. Quod etiam obseruat Nestor, qui cùm hos peregrinos humaniter hos[...] rit, communicato illis sacrificij victu: tamen pergit in hac sua humanitate & facilitate hospitali, cùm eos ad naues [...] figere non patitur, sed in ædibus suis retinere conatur. Et reuera Telemachum retinuit, sed Minerua quæsita discessu[...] quia postera die noluit cum Telemacho ad Menelaum proficisci, quòd Menelaus filij & filiæ nuptias celebraret, qui [...] Pallas non solet propter virginitatem, quam illa studiosissimè colit.

d ὥστε τεῦ ἢ παρὰ] Duo sunt quæ Nestorem impediãt, quo minus Telemachum dimittat. primùm, quòd eius facultat[...] fligatæ non sunt, vt satis vestium & stragulorum illi nō suppetat ad sternendos lectos, in quibus hospites illi recubent. I[...] filium tanti herois Vlyssis honestè dimittere non possit, cui amicitiæ paternæ nomine hospitium suum pateat: proin[...] ficij particula commissurus non sit, vt ipse de sua in eum amicitia (quæ olim etiam fuit hæreditaria) quippiam remisisse[...]

e χλαῖναι καὶ ῥήγεα] Abundantiam vestium & stragulorum suorum iactat Nestor, vt doceat rei domesticæ angustijs [...] neficio conferendo non præcludi. Sed Nestor in hac copia vincitur, ni fallor, à Tellia illo Acragantino de quo apud At[...] 1. Is quingentos hospites aliquando hyemis tempestate cùm excepisset, singulis tunicam & pallium exhibuisse dicitur.

f ἔπειτα δὲ παῖδες] Hospitalitatis huius obligationem ad posteros quoq; suos deriuat Nestor, quia solebat sanctissim[...] hæredibus hospitum etiam communicari, honesta & liberali quadam animi propensione: vt in Iliade de Glauco & [...] xemplum vidimus.

g ἵνα θαρσύνω] Confirmari oportebat reliquos Telemachi comites ob illius absentiam, quę sinistri quippiam ipsis in[...] de illius statu certiores fuissent facti. Mirum est autem, solum Telemachum ac nullo comite, ex eorum numero, quos [...] cum adduxerat, Spartam versus contendere.

h μετὰ Καύκωνας] Qui sint hi Caucones, dicendum erit in Lexico ex Strabone, qui huius loci lib. 8. meminit. Hic autem [...] Mineruę potuit esse verus, vt nimirum dicamus, apud Cauconas postera die celebratum iri sacrificium ac festum, cui ip[...] pro veterum deorum more, debeat. Sed Minerua quandiu cum hominibus loquitur, sermones humanos vsurpandos [...] se Deam prodat.

i φήνῃ εἰδομένη.] Minerua discedens ossi frago (sic enim vertendũ esse φήνην docebitur in Lexico) assimilata est, non [...]

...rum interpretibus diuinare. Sciendum est igitur, Ossifragum siue Ossifragam, auem esse, quæ non solùm suos pullos, sed ... aquila nutriēdi tædio eijcit, studiosè alere solet, vt testatur Aristoteles & Plinius. Iam verò Minerua quasi eiectū hūc Te... ac omni parentum ope destitutum suscepit: ac proinde hac assimilatione ostendere voluit, quid illa in hac re præsti... it Eustathius noster, φήνην denominatam esse παρὰ τὸ φαίνειν: esse autem Mineruam φωσφόρον, id est, luciferam. Sed mihi ...ntia arridet.

...] Subita illa metamorphosis attonitos spectatores istos fecit, & suspicari Deam: vnde autem Mineruā esse intel... scio, nisi hæc prudentissimi Nestoris coniectura fuit. Nam cùm Vlyssem à Pallade tam obnixè adamari sciret, potuit & ...re, eandem Deam filio illius adesse.

...] Qui Deum non solùm propitium, sed prǽsentē habent, de suis rebus bene sperare possunt. Eos enim sine dubio ma... ales fuerunt olim quidam Patriarchæ: vt Abrahamus, Lothus, Iacobus & cæteri qui Deum (sed humana indutum spe...m, comitem & familiarem habuerunt. Nolo tamen profanis sacra componere: nisi vt intelligamus, absurda nō esse om... Homero proponuntur. Quicquid sit, ijs maximè fauet Numen, quibus se ita humanitùs exhibet: & hoc intelligens Ne... machum fortem futurum pronunciat: hoc est, præter iuuenilis ætatis captum euenturum, vt ipse propter hanc Mineruæ ... imposterum res suas bene gerat. Fortitudinis autem meminit, quia eā aduersus superbam procorum gentē indigebat.

...] Pluralitatem istam sequenti versu corrigit: nam eam ad Mineruam restringit. Et est vulgaris loquendi formula, cùm ... generaliter, deinde specialiter enunciamus.

...] Victima Deo conuenit: nam & Pallas virginitatem coluit perpetuam, proinde teneras adhuc boues sacrificari illi ... nondum iugum subijssent. Eadem ratione agna quoq; ipsi litabatur. Iuuenalis:

—— niueam reginę ducimus agnam, Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.

...s ei sacrificabant, nimirum quatenus armis præest: alioqui furiosum illud & vir armenti, virgini Deæ non congrueret.

...] De modo hoc veteri inaurandi victimarum cornua, dicemus in sequentibus.

...ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	*Quādo. a. manè genita apparuit roseis digitis aurora*
...ἐξ εὐνῆφι Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.	*Surrexit quidem ex lecto Gerenius eques Nestor.*
...ὼν, κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν,	*Egressus autem sedit super politos lapides,*
...προπάροιθε θυράων ὑψηλάων,	*Qui illi erant ante fores excelsas*
...στίλβοντες ἀλείφατος· οἷς ἔπι μὲν πρὶν	*Albi, resplēdentes vnguēti instar, quib. quidē antea*
...σκεν, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος·	*Neleus sedebat dijs consiliarius æquiparandus.*
...ἤδη κηρὶ δαμεὶς ἄϊδόσδε βεβήκει,	*At ille quidem iam fato domitus ad inferos descēdit.*
...τότ' ἐφίζε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,	*Nestor autem tum insidebat Gereni° custos Græcorū*
...χων. περὶ δ' υἷες ἀολλέες ἠγερέθοντο,	*Sceptrū habens, vndiq. a. filij frequētes cōgregabātur*
...ων ἐλθόντες, Ἐχέφρων τε, Στρατίος τε,	*Ex thalamis egressi, Echephronq́, Stratiusq́,*
Ἄρητός τε, καὶ ἀντίθεος Θρασυμήδης·	*Perseusq́, Aretusq́, & diuinus Thrasymedes.*
...θ' ἕκτος Πεισίστρατος ἤλυθεν ἥρως·	*His verò deinceps sextus Pisistratus venit heros.*
...α Τηλέμαχον θεοείκελον εἷσαν* ἄγοντες.	*Iuxta verò Telemachū deo similē collocarūt ducētes.*
...ῶν ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,	*Illis verò loqui cœpit Gerenius eques Nestor,*
...ίμως μοι τέκνα φίλα κρηήνατ' ἐέλδωρ,	*E vestigio mihi, filij chari, perficite desiderium,*
...πρώτιστα θεῶν ἱλάσσομ' Ἀθήνην,	*Vt certè primam deorum placem Palladem,*
...γῆς ἦλθε θεοῦ ἐς δαῖτα θάλειαν.	*Quæ mihi palàm venit dei ad conuiuium celebre.*
...ἐν πεδίονδ' ἐπὶ βοῦν ἴτω, ὄφρα τάχιστα	*Sed alius quidem rus causa bouis eat, vt celerrimè*
...ἔλθῃσιν, ἐλάσῃ δὲ βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ·	*Veniat, adducat autem bouem bubulcus vir.*
...Τηλεμάχου μεγαθύμου νῆα μέλαιναν	*Vnus ad Telemachi magnanimi nauem nigram*
...ἑτάρους ἀγέτω, λιπέτω δὲ δύ' οἴους·	*Omnes profect° socios adducat, relinquat. a. duos solos.*
...χρυσοχόον Λαέρκεα δεῦρο κελέσθω	*Vnus iterum aurificem Laërceum huc iubeat*
...ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.	*Venire, vt bouis aurum cornibus circumfundat.*
...μένετ' αὐτοῦ ἀολλέες, εἴπατε δ' εἴσω	*Vos verò alij manete illic sedulò, dicite autem intus*
...δώμασ' ἀγακλυτὰ δαῖτα πένεσθαι,	*Ancillis per domum celebre conuiuium apparare,*
...ξύλα τ' ἀμφὶ καὶ ἀγλαὸν οἰσέμεν ὕδωρ.	*Sediliaq́, lignaq́, vndiq́, & limpidam afferre aquam.*
...ἔφατ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐποίπνυον· ἦλθε μὲν ἄρ	*Sic ait: illi certè omnes administrabāt: venit quidem bos*
...ἦλθον δὲ θοῆς παρὰ νηὸς ἐΐσης	*Ex agro, venerunt etiam celeri à naue æquata*
...ἑταῖροι μεγαλήτορος· ἦλθε δὲ χαλκεὺς,	*Telemachi socij magnanimi: venit autem faber*
...ἐν χερσὶν ἔχων χαλκήϊα, πείρατα τέχνης,	*Arma in manibus tenēs fabrilia administra artis,*
...σφῦράν τ', εὐποίητόν τε πυράγρην,	*Incudemq́, malleumq́, benefactamq́, forcipem,*
...σὸν εἰργάζετο. ἦλθε δ' Ἀθήνη	*Quib. scilicet aurum faciebat: venit autem Minerua*
...ιρὰ. γέρων δ' ἱππηλάτα Νέστωρ	*Sacris potitura. senex autem eques Nestor*
...ωκ'· ὁ δ' ἔπειτα βοὸς κέρασιν περίχευεν	*Aurū dedit: ille. v. deinde bouis cornib. circumfudit*
...ἄγαλμα θεὰ κεχάροιτο ἰδοῦσα·	*Aptans, vt simulachrum dea gauderet videns:*
...ἄγε τὴν κεράων Στράτιος καὶ δῖος Ἐχέφρων·	*Bouē. a. ducebat cornib. Stratius & diuus Echephrō:*
...σφ' Ἄρητος ἐν ἀνθεμόεντι λέβητι	*Lotionem manuum ipsis Aretus in florido lebete*
...θαλάμοιο φέρων. ἑτέρῃ δ' ἔχεν οὐλὰς	*Venit ex thalamo ferens: alterâ gestabat molas*
...πέλεκυν δὲ μενεπτόλεμος Θρασυμήδης	*In canistro: securim autem bellicosus Thrasymedes*
...ἐν χειρὶ παρίστατο, βοῦν ἐπικόψων.	*Acutam gestans in manu astabat, bouem cæsurus.*
...ἀμνίον εἶχε· γέρων δ' ἱππηλάτα Νέστωρ	*Perse°. a. vas sāguini recipiēdo tenebat: senex. a. eques*
...χέρνιβά τ' οὐλοχύτας τε κατήρχετο· πολλὰ δ' Ἀθήνῃ	*Aquamq́, molasq́, accepit: multis. a. Minerua (Nestor*

Margin: γρ. ἄγοντες. Οἱ δ' ἰσαν οὐ ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο, τοῖσι δ'.

Εὔχετ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλων.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,
Αὐτίκα Νέστορος υἱὸς ὑπέρθυμος Θρασυμήδης
Ἤλασεν ἄγχι στάς· πέλεκυς δ' ἀπέκοψε τένοντας
Αὐχενίους, λῦσεν δὲ βοὸς μένος· αἱ δ' ὀλόλυξαν
Θυγατέρες τε νυοί τε, καὶ αἰδοίη παράκοιτις
Νέστορος Εὐρυδίκη, πρέσβα Κλυμένοιο θυγατρῶν.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀνελόντες ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Ἔσχον· ἀτὰρ σφάξεν Πεισίστρατος ὄρχαμος ἀνδρῶν.
Τῆς δ' ἐπεὶ ἐκ μέλαν αἷμα ῥύη,[d] λίπε δ' ὀστέα θυμός,
Αἶψ' ἄρα μιν διέχευαν· ἄφαρ δ' ἐκ μηρία τάμνον
Πάντα κατὰ μοῖραν, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν,
Καῖε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον
Λεῖβε. νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
Μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
Ὤπτων δ' ἀκροπόρους ὀβελοὺς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Τόφρα δὲ Τηλέμαχον λοῦσεν [c] καλὴ Πολυκάστη,
Νέστορος ὁπλοτάτη θυγάτηρ Νηληϊάδαο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ λοῦσέν τε, καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
κ. δ' ὅγ Ἔκ ῥ' ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος·
Πὰρ* δ' ἄρα Νέστορ' ἰὼν κατ' ἄρ' ἕζετο ποιμένι λαῶν.
Οἱ δ' ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ' ὑπέρτερα, καὶ ἐρύσαντο,
Δαίνυνθ' ἑζόμενοι· ἐπὶ δ' ἀνέρες ἐσθλοὶ ὄροντο
Οἶνον οἰνοχοεῦντες ἐνὶ χρυσέοις δεπάεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Παῖδες ἐμοί, ἄγε Τηλεμάχῳ καλλίτριχας ἵππους
κ. πρήσσω-σιν Ζεύξαθ' ὑφ' ἅρματ' ἄγοντες, ἵνα* πρήσσῃσιν ὁδοῖο.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·
κ. ἔζευξαν, Καρπαλίμως δ' ἔζευξαν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
Ἐν δὲ γυνὴ ταμίη σῖτον καὶ οἶνον* ἔθηκεν,
Ὄψα τε οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες.
Ἂν δ' ἄρα Τηλέμαχος περικαλλέα βήσετο δίφρον·
Πὰρ δ' ἄρα Νεστορίδης Πεισίστρατος ὄρχαμος ἀνδρῶν
κ. ἀέκοντι Ἐς δίφρον τ' ἀνέβαινε, καὶ ἡνία λάζετο χερσί·
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ* ἄκοντε πετέσθην
Ἐς πεδίον, λιπέτην δὲ Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον.
Οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες·
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο, Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
κ. ὁ δ' ἄρα Υἱέος Ὀρτιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
ξείνια δῶκεν Ἔνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν·* ὁ δὲ τοῖς πὰρ ξείνια θῆκεν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ἵππους τ' ἐζεύγνυντ', ἀνά θ' ἅρματα ποικίλ' ἔβαινον·
κ. ἀέκοντι Ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου·
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ* ἄκοντε πετέσθην.
Ἷξον δ' ἐς πεδίον πυρηφόρον· ἔνθα δ' ἔπειτα
Ἦνον ὁδόν· τοῖον γὰρ ὑπέκφερον ὠκέες ἵπποι.
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.

Supplicauit initia faciens ex capite pila in ig
Cæterùm postquā precati sunt, & molas pr
Statim Nestoris filius generosus Thrasymea
Impulit propè stans: securis autem abscidit
Ceruicales: soluit .a. bouis robur, ipsæ verò
Filiæq; nurusq;, & pudica vxor
Nestoris Eurydice maxima natu Clymeni
Hi quidem deinde corripientes à terra spac
Tenebāt: cæterū iugulauit Pisistratus dux
Ex illa postq̄ niger sanguis fluxit, reliquit o
Celeriter verò ipsam diuiserūt: statim .a. c
Omnia ritè, insuper omento cooperuerūt,
Bifariam facientes, super ea verò cruda im
Torrebat .a. super ligna, senex .v. nigrum vi
Libauit: iuuenes verò iuxta eum tenebant
verua quinq; cuspidum.
Cæterū postq̄ coxæ cōbustæ sunt, & viscera
Minutatimq; dissecuerūt, aliaq; verub⁹ tra.
Assarunt .a. acuta verua in manibus tene
Interea verò Telemachum lauit pulchra
Nestoris minima natu filia Neleii filij.
Porrò postquam lauit, & vnxit pingui ole
Circa ipsum .a. indusium pulchrum iecit
E lauacro exijt corpore immortalibus sim
Apud Nestorē verò profectus resedit pastor
Hi .v. postq̄ assarunt carnes exteriores & d
Epulabantur sedentes, deinde viri fortes
Vinum infundentes in aureis poculis.
Cæterùm postquam potus et cibi desideriū
Inter illos sermonem cœpit Gerenius eques
Filij mei, agite Telemacho pulchros pilos
Coniungite sub currū ducētes, vt cōficiat
Sic ait, hi certè illū statim audierūt atq;
Celeriter .a. iunxerunt sub currum celeres
Custos verò ancilla panem & vinum infu
Obsoniaq; qualia edunt à Ioue nutriti reg
Telemachus certè perpulchrum conscendit
Iuxta eum verò Nestorides Pisistratus du.
In currumq; conscendit, & habenas cepit
Verberauit ad impellendū, illi verò nō inu.
Ad campum, reliquerunt autem Pyli ard
Illi verò tota die quatiebant iugum vtrin
Occidit tum sol, obumbranturq; omnes via
Ad Pheras autem venerunt Dioclei ad a
Filij Ortilochi, quem Alpheus genuit puer
Vbi \& noctē quieuerūt: ille .v. illis hospitali
Quādo .v. mane gēita apparuit roseis digi
Equosq; iunxerunt, currusq; pulchros con
Eq; vestibulo agitarunt & è porticu reson
Flagellauit aūt vt irent: illi verò non inui
Venerunt .a. in campū frugiferū: hinc aut
Perficiebāt iter: huiusmodi strenuè currel
Occiditq; sol, inumbranturq; omnes viæ.

COMMENTARIVS.

a ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη] Persoluturus Nestor Mineruæ promissum sacrificium, id matutino tempore faciendum i superis Dijs tunc sacrificabatur: contrà verò inferis sole occidente, vt ait Callixenus Rhodius in ijs quæ scripsit de A verbis, quæ refert Natalis Mythol. 1. cap. 10. τοῖς μὲν κατοιχομένοις περὶ τὸ ἡλίου δυσμὰς ἐναγίζομεν, τοῖς δὲ οὐρανίοις ὑπὸ τ ἀνατέλλοντος ἱερουργοῦμεν. id est, Vita defunctis sanè circa occasum Solis parentamus, at cœlestibus Dijs auroræ tempore Solis sacrificamus.

b ἦλθε δ' ἀθήνη] Quòd Mineruam huic sacrificio interfuisse dicit, non fit sine causa, quam exponit Athenæus li. 8. bis (quæ nunc correctiora referam quàm in vulgatis leguntur) οἱ δ' ἀρχαῖοι καὶ τοὺς θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς ὑποστησάμενοι καὶ τα

...ὡς γὰρ ὡς τῆς μὲν ἐπὶ τὰς ἀπολαύσεις ὁρμῆς οὐχ οἷόν τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποστῆσαι, χρήσιμον δὲ καὶ συμφέρον τοῖς τοιούτοις εὐτάκτως καὶ κοσμίως ...ἵνον ἀφορίσαντες καὶ τοῖς θεοῖς προθύσαντες οὕτω μεθῆκαν ἑαυτοὺς εἰς ἄνεσιν, ἵν' ἕκαστος ἡγούμενος ἥκειν τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὰς ἀπαρχὰς καὶ ...αἰδοῦς τὴν συνουσίαν ποιῆται. Ὅμηρος γοῦν φησιν, ἦλθε δ' Ἀθήνη ἱρῶν ἀντιόωσα. καὶ ὁ Ποσειδῶν, Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας ...τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης. καὶ ὁ Ζεύς, χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο. Κἂν ἄνθρωπος δέ τις παρῇ πρεσβύτερος, καὶ τῇ ...οῦ, αἰδοῦνται λέγειν τι τῶν ἀσχημόνων ἢ καὶ πράττειν, ὡς καὶ Ἐπίχαρμός που φησιν, ἀλλὰ καὶ σιγῆν ἀγαθὸν ὅκκα παρέωντι κάρρονες. ὑπολαμ... ...ς θεοὺς πλησίον αὐτῶν εἶναι, τὰς ἑορτὰς κοσμίως καὶ σωφρόνως διῆγον, &c. id est, Veteres autem & Deos humana specie consti... ...tiam circa festa ordinarunt. Cùm enim viderent ab impetu ad fruitiones (voluptatum) homines abstinere non pos... ...intelligerent illis moderatè & compositè vti assuescere: tempus distribuentes, & primùm Dijs sacrificantes, sic se ad ...dimiserunt, vt quilibet existimans venire Deos ad primitias & libationes, cum verecundia conuentus suos celebra... ...merus dicit, Venit Minerua sacris potitura, & Neptunus ad Aethiopas transijt longè remotos, potiturus taurorum & ...atomba. & Iupiter, Heri iuit ad conuiuium, Dei autem simul omnes sequuti sunt. Iam verò siquis homo senior, & in...udentior adsit, verentur quippiam turpe dicere aut facere, vt etiam Epicharmus alicubi dicit: sed & tacere bonum ...t, cùm adsunt meliores. Cùm itaque arbitrantur Deos sibi esse proximos, festa modestè & temperanter cele...

...υχ'.] Hostia si maior erat, inquit Gyrald. Hist. Deorum, Syntag. 17. auratis cornibus plerunq; immolabatur. S. C. extat ...inaribus primùm faciendis, quod Macrobius recitat primo Saturn. in quo Decemuiris præceptum fuit, vt Græco ri...um facerent, Apollini boue aurato, & capris duabus albis auratis: Latonæ boue fœmina aurata. Hinc Ouidius:

—indutaq; cornibus auro | *Victima, vota facit.* & alibi:

—blandus indutæ cornibus aurum | *Conciderant ictæ niuea ceruice iuuencæ.* Iuuenalis: *—fronteq; coruscat,*

...ornua aurata. Ascanius in decimo Aeneid. apud Virgil.

...t statuam ante aras aurata fronte iuuencum | *Candentem pariterq; caput cum matre ferentem.*

...m hostia esset immolanda, illius de fronde coronabatur, cui sacra fiebant, &c. Porrò accuratè descripsit hoc sacrificiũ ...obseruanda est filiorum Nestoris & ipsiusmet αὐτοσχεδιασμοῦ, quam sæpiùs obtrudit Poëta.

...α θυμὸς.] Quomodo hoc sit intelligendum, docuimus lib. 2. vbi Poëta ἄλφιτα μυελὸν ἀνδρῶν appellat.

...κάστη,] Antiquorum fuit consuetudo, vt hospites à mulieribus ac puellis lauarentur, quasi tẽperantes illius sæculi ho... ...propterea non inflammarentur. Quod Athenæus lib. 1. sic exponit, ποιεῖ δὲ Ὅμηρος, inquit, καὶ τὰς κόρας καὶ τὰς γυναῖκας ...ς, ὡς οὔτε φλεγμονὴν οὔτε ἀκρασίαν πασχόντων τῶν σωφρόνως βεβιωκότων, καὶ σωφρόνως ἁπτομένας. ἀρχαῖον δὲ τοῦτο ἔθος λούουσι γοῦν καὶ Κω... ...ς νενομισμένον, τὸν Μίνω παραγενόμενον εἰς Σικελίαν. id est, Introducit autẽ Homerus puellas & mulieres, quæ lauant ho... ...eq; inflammationem neq; intemperantiam patiantur, quæ bene vixerunt, easq; temperanter attingentes. Antiqua est ...c consuetudo. Lauant itaq; Cocali filiæ (vt moris erat) Minoa, cùm Siciliam peruenisset Hæc ille. Exemplum ha...bes hîc etiam in Polycaste Nestoris filia, quæ patris iussu (vt conijcit Eustathius) Telemachum lauat: vt item ab ancillis Menelai libro sequenti idem lauabitur.

FINIS LIBRI III. HOM. ODYSS.

...ΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...Μενελάῳ ξενισθεὶς σὺν Πεισιστράτῳ Τηλέμαχος, ἀ... ...ει τὰ κατὰ τὴν Ἰθάκην ὑπὸ τῶν μνηστήρων πραττόμε... ...(τα ἐξηγεῖται) αὐτῷ ὁ Μενέλαος περὶ τοῦ νόστου τῶν Ἑλλή... ...τῆς Πρωτέως μαντείας, δι' ἧς ἔγνω τὸν Ἀγαμέμνονος θά... ...Ὀδυσσεὺς παρὰ Καλυψοῖ εἴη. βουλὴ δὲ γίνεται τῶν μνηστήρων ...λέμαχον ἀνελεῖν. παραμυθεῖται δὲ ἡ Ἀθηνᾶ δι' ὀνείρου ...ν, ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀποδημίᾳ δυσχεραίνουσαν, διὰ εἰδώ... Ἰφθίμῃ τῇ τῆς Πηνελόπης ἀδελφῇ.

Ἄλλη.

...άθ' ἀμφὶ πατρὸς πὰρ Ἀτρείδου λοχώμενος υἱός.

ARGVMENTVM QVARTI LIBRI *Odysseæ.*

APVD Menelaum hospitio suscept9 cum Pisistrato Telemachus, nũciat ea quæ à procis in Ithaca fiebant. Deinde narrat ipsi Menelaus de reditu Græcorum, & Protei vaticinio, per quod agnouit Agamemnonis mortem, & quo pacto Vlysses apud Calipso esset: consilium autem habetur à procis de Telemacho occidendo. Consolatur autem Pallas per somnium Penelopen de filij profectione grauiter tristatam per simulachrũ, similis facta Iphthimæ Penelopes sorori.

Aliud.

Δ, discit de patre ab Atrida insidijs circundatus filius.

Οἱ δ' ἷξον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσαν.
Πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.
Τὸν δ' εὗρον δαινῦντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν,
...ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
...Ἀχιλλῆος ῥηξήνορος υἱέι πέμπεν·
...γὰρ πρῶτον ὑπέσχετο καὶ κατένευσε
...τοῖσιν δὲ θεοὶ γάμον ἐξετέλειον.
...ὅ γ' ἔνθ' ἵπποισι καὶ ἅρμασι πέμπε νέεσθαι
...ων προτὶ ἄστυ περικλυτὸν, οἷσιν ἄνασσεν.)
...Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος ἤγετο κούρην,
...τηλύγετος γένετο κρατερὸς Μεγαπένθης
...ς. Ἑλένῃ δὲ θεοὶ γόνον οὐκ ἔτ' ἔφαινον,
...ὸ πρῶτον ἐγείνατο παῖδ' ἐρατεινὴν
...ἣ εἶδος ἔχε χρυσῆς Ἀφροδίτης.
...ὲν δαίνυντο καθ' ὑψερεφὲς μέγα δῶμα

I verò venerunt cauam Spartam amplam.
Ad domum autem diuerterũt Menelai gloriosi.
Hunc inuenerunt exhibentem nuptias multis sodalibus.
Filij atq; filiæ inculpata, sua in domo.
Hanc quidem Achillis bellicosi filio mittebat:
(In Troia quidem primùm spopõderat atq; annuerat
Dare, illis verò dij nuptias perficiebant:
Eam certè ipse illuc cũ equis & currib. mittebat ire,
Myrmidonum ad vrbem inclytam, quib. imperabat)
Filio autem ex Sparta Alectoris tradidit filiam,
Qui ei in senectute natus erat fortis Megapenthes
E serua: Helenæ autẽ dij prolem non amplius dabãt,
Ex quo semel genuit filiam amabilem
Hermionem, quæ speciem habebat aureæ Veneris.
Sic hîc quidẽ epulabãtur per sublimẽ magnã domũ,

 Γείτονες

Γείτονες ἠδ' ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο,
Τερπόμενοι· μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς,
Φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
f Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσον.
Τὼ δ' αὖτ' ἐν προθύροισι δόμων αὐτώ τε καὶ ἵππω,
Τηλέμαχός θ' ἥρως καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς
Στῆσαν· ὁ δὲ προμολὼν ἴδετο κρείων Ἐτεωνεὺς,
Ὀτρηρὸς θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο·
Βῆ δ' ἴμεν ἀγγελέων διὰ δώματα ποιμένι λαῶν·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
γρ. τινέ. Ξείνω δή τινε* τώδε, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε,
γρ. ἴκτην. Ἄνδρε δύω, γενεῇ δὲ Διὸς μεγάλοιο *ἔικτον·
Ἀλλ' εἴπ' εἴ σφωϊν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,
Ἦ ἄλλον πέμπωμεν ἱκανέμεν ὅς κε φιλήσῃ.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
g Οὐ μὲν νήπιος ἦσθα Βοηθοΐδη Ἐτεωνεῦ
Τὸ πρὶν, ἀτὰρ μὲν νῦν γε πάϊς ὣς νήπια βάζεις.
Ἦ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήϊα πολλὰ φαγόντε
Ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἱκόμεθ',[h] αἴ κέ ποθι Ζεὺς
Ἐξοπίσω περ παύσῃ ὀϊζύος. ἀλλὰ λῦ' ἵππους
Ξείνων, ἐς δ' αὐτοὺς προτέρω ἄγε θοινηθῆναι.
Ὣς φάθ'.[i] ὁ δ' ἐκ μεγάροιο διέσσυτο, κέκλετο δ' ἄλλους
γρ. ἅμ' ἕπεσθαι. Ὀτρηροὺς θεράποντας *ἅμ' ἑσπέσθαι ἑοῖ αὐτῷ.
Οἱ δ' ἵππους μὲν ἔλυσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἱδρώοντας·
Καὶ τοὺς μὲν κατέδησαν ἐφ' ἱππείῃσι κάπῃσι,
k Πὰρ δ' ἔβαλον ζειὰς, ἀνὰ δὲ κρῖ λευκὸν ἔμιξαν·
Ἅρματα δ' ἔκλιναν πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα,
l Αὐτοὺς δ' εἰσῆγον θεῖον δόμον. οἱ δὲ ἰδόντες
Θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος.
Ὥς τε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
Δῶμα καθ' ὑψερεφὲς Μενελάου κυδαλίμοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὁρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
m Ἐς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.
Τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον ἠδὲ χιτῶνας,
Ἔς ῥα θρόνους ἕζοντο παρ' Ἀτρείδην Μενέλαον.
Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
Καλῇ, χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
Νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων·
Δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
Παντοίων· παρὰ δέ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα.
Τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
γρ. Σίτου ἅμ' ἅπτ. n *Σίτου θ' ἅπτεσθον, καὶ χαίρετον. αὐτὰρ ἔπειτα
γρ. πασσαμένω, εἰρησόμεθ' ὅτινες Δείπνου* πασσαμένω, εἰρησόμεθ' οἵ τινές ἐστον
Ἀνδρῶν.[o] οὐ γὰρ σφῶν γε* γένος ἀπόλωλε τοκήων,
γρ. γένος Ἀλλ' ἀνδρῶν γένος ἐστὲ διοτρεφέων βασιλήων,
Σκηπτούχων· ἐπεὶ οὔ κε κακοὶ τοιούσδε τέκοιεν.
Ὣς φάτο· καί σφιν νῶτα βοὸς παρὰ πίονα θῆκεν
Ὄπτ' ἐν χερσὶν ἑλὼν, τά ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῷ.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

Vicini autem & socij Menelai gloriosi,
Oblectati, inter eos autem cantabit diuin
Citharam pulsans: duo autem saltatores
Cantum auspicantes saltabant in mediu
Porrò in vestibulo ædium ipsiq; & equi,
Telemachus heros, & Nestoris inclytus fili
Steterunt. ipse verò procurrẽs vidit p̃stan
Sedulus famulus Menelai gloriosi:
Iuit celeriter annũcians per domos pastor
Propè autem stans verba alata dixit,
Hospites iam quidam à Ioue nutrite M
Viri duo, generatione verò Iouis magni
Sed dic si ipsis soluere debeamus veloces e
Aut ad alium mittamus ire, qui eos ame
Hunc grauiter ingemiscẽs alloqunt' est
Non quidem stultus eras Boëtides Eteone
Antea, cæterùm nũc quidem puer veluti
Profectò iã nos hospitalia multa vbi edim
Aliorum virorum, huc venimus, si alicu
In posterũ saltẽ liberaret ab ærũna: sed so
Hospitum, ipsos verò deinde introduc ad
Sic ait, ille verò ex ædib. proruit, vocab
Fidos famulos vnà sequi seipsum.
Hi verò equos quidem soluerunt sub iugo
Et hos quidem alligarunt ad equina præ
Apponebãt. a. speltas & ordeũ album com
Currus verò posuerunt ad parietem pellu
Ipsos. a. duxerunt in diuinam domum, hi
Admirabantur per domum à Ioue nutr
Instar enim Solis splendor erat atq; lunæ
Domum per excelsam Menelai gloriosi.
Cæterùm postquam saturati sunt videnã
Ad labra descendentes perpolita lauaba
Hos postquã igitur ancillæ lauarunt et vn
Circa verò chlænas villosas posuerant atq
In thronos collocarunt ponè Atriden Men
Aquam ancilla in gutturnio fudit feren
Pulchro, aureo, super argenteo lebete,
Lauare: iuxta verò politam extendit me
Cibum verò veneranda custos apposuit f
Fercula multa imponẽs de rebus præsenti
Coquus autem carnium lances proposuit
Diuersarum: ipsis autem apposuit aurea p
Hos etiã data dextra alloquutus est flau
Cibumq; gustate & gaudete: cæterùm d
Cibo saturati, interrogabimus quinam sit
Virorum: nõ enim vestrorũ vtiq; genus pe
Sed virorum genus estis à Ioue nutritorun
Sceptriferorũ: quoniã neutiquã ignaui huiu
Sic ait, et ipsis terga bouis pĩguia apposui
Assatũ in manib. capiẽs, q̃ sibi dona apposu
Hi verò ad cibos paratos appositos manus

COMMENTARIVS.

a υἱέος ἠδὲ θυγατρὸς] Menelaum offendũt Telemachus & Pisistratus filij Megapenthis & filiæ Hermiones nuptias cele est, solennitatem conuiuij, quod exhiberi eo tempore solet. nam alioqui Pyrrhus, cui despondebatur Hermione, non aderat tamen Alectoris filia, quæ Megapenthæ iungebatur: itaque Menelaus vno eodemque die vtramque celebratio dit, quòd fortasse gaudium, quod inde percipiebat, separare noluit, & in diuersa differre tempora. An hoc autem ita dum, docebitur mox ex Alcide.

b ἐν Τροίῃ γὰρ πρῶτον] Sophocles in Hermione tradidit, referente Eustathio, eo tempore quo ad Troiam bellum gerer desponsatam fuisse Oresti Hermionem à Tyndareo auo materno. Eodem etiam tempore Menelaum filiam suam Py

q; in patriam reuersum eam ipsi tradidisse. Eo autem sublato, in templo Apollinis à Machæreo, cùm is Apollini gratias ageret, ac honores exhibiturus ob vindicatam patris mortem, Hermionem rursus Oresti restitutam: ex qua Tisamenum filiū appellatum, quòd pater Orestes patris Agamemnonis homicidas vltus esset. Sed quidam dicunt Pyrrhum ab Oreste interfectum. Pyrrhus autem cùm Andromachen priùs haberet, eam Heleno tradidit, cùm Hermionem ducturus esset. Hæc inquit Andromache apud Virg. lib. 3. Aeneid.

Nos patria incensa diuersa per æquora vectæ
Stirpis Achilleæ fastus, iuuenemq; superbum
Seruitio enixæ tulimus: qui deinde secutus
Ledæam Hermionem Lacedæmoniosq; hymenæos
Me famulam famuloq; Heleno transmisit habendam.
Ast illum ereptæ magno inflammatus amore
Coniugis, & scelerum furijs agitatus Orestes
Excipit incautum, patriasq; obtruncat ad aras.

…ensis lib. 5. illa etiam commemorat, quæ nos in Lexico referemus loco opportuniore. Hermione apud Ouidium factis …tijs sic exponit Oresti suo:

Me tibi Tyndareus vita grauis author, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiserat inscius acti:
Plus quoque, qui prior est, ordine possit auus.

…; noster videtur noluisse hanc secundam maculam Menelai familiæ inurere.

…] Athenæus refert lib. 13. circa initium, mirari Aristotelem quòd Homerus nullam concubinam Menelao tribuat, cùm …n heroibus non deneget, etiam senioribus, vt Nestori & Phœnici: hancq; rationem affert ἔοικεν οὖν, inquit, ὁ Σπαρτιάτης … τὴν οὖσαν τὴν Ἑλένην, ὑπὲρ ἧς καὶ τὴν στρατείαν ἤθροισε, διότι φυλάττει τὴν πρὸς ἄλλην κοινωνίαν. id est, Videtur igitur Spartianus ob vxorem Helenam verecundari, cuius gratia etiam exercitum contraxit, ideoq; ab alterius consortio abstinuisse. *Hæc* …tur mihi hic locus obstare, vbi manifestè dicitur Menelaus ex serua concubina filium Megapenthen suscepisse, nimirū Helena (vt ait Eustathius) vnde etiam nomen filio imposuerit à magno luctu ac dolore, qui ob r…ptum Helenæ Mene… nuasit. Tamen Aristotelica illa dubitatio manebit, si intelligas in Iliade, vt ipse ait, nullam Menelao concubinam tribui. …item in Corinthiacis, Nicostratum etiam filium Menelai ex serua præter hunc Megapenthem commemorat, vbi dicit, …ijs haud inuitis Orestem imperasse: illi enim Tyndari nepotem, cui parerent digniorem putarunt, quàm Nicostratum …hem. quos Menelaus è serua susceperat. Δούλην porrò quidam dicunt esse nomen proprium.

…] Eustathius dicit denegatam fuisse Helenæ pluralitatē partus, quia solet illa deformiores mulieres reddere, ideoq; …a forma in Helena permaneret, solam Hermionem peperisse non amplius. Peperit autem etiam, quia sterilitas pro re …etur. Sunt tamen qui dicant, eam ex Menelao Nicostratum peperisse: quem tamen, vt suprà vidimus, Pausanias ex ser… …erit. Eadem dicitur Paridi Corithum siue Helenum peperisse. Qua de re in Iliade quoq; dictum est.

…] Alcides Musicus apud Athenæum lib. 4. longa oratione hunc locum discutit, docetq; insertos esse hos versus …o, incipientes ab, ὡς οἱ μὲν δαίνυντο, & desinentes in illo, μολπῆς ἐξάρχοντες, &c. deceptūq; eum esse ex superiore versu, qui …us libri, τὸν δὲ εὗρον δαινῦντα γάμον πολλοῖσιν ἔτησιν. Iam enim finijsse, ait Alcides, nuptias Megapenthis, solosq; in ædibus …laum & Helenam. Porrò translatos hos versus ex armorum Achillis in Iliade à Vulcano fabricatorum descriptione, v… …horus ijsdem verbis describitur. Deinde illud ἐξάρχοντες malè ad saltatores referri (ad cantorem autem non potest, tum …uallum tum propter numeri diuersitatem) cùm proprium sit citharæ cantum incipere, saltatorum verò inchoato cā… …m auspicari. Præterea arguit Aristarchum inscitiæ, quia hoc pacto tribuit Laconibus modum saltationis ipsis minimè …m, vt Timæus scripsit, illi ἐν τετραγώνοις χοροῖς ᾖδον in quadratis choris cantabant: proinde ab eorum institutione alie… …hori introduxit Aristarchus. Insuper neque cantoris neq; cantus nomen exprimitur: sed neq; Telemachus aures illis …nò totum conuiuium sermonibus & confabulationibus peragitur, & in ipso initio Telemachus Pisistrato in aurem susurrauit: quod tamen facturus non erat, si cantores affuissent, quibus alioqui solet præstari audientia, vt ab ipso V… …dys. 8. quanquam varijs curis impedito, qui Phæacenses cantores audiuit: cùm posset dicere, κήδεά μοι καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρε… …. Itaque rusticitas fuisset & ἀπειροκαλία in Telemacho, si cantores illos spreuisset, potiusq; in admiranda ædium Mene… …is occuparetur. His argumentis moti poteramus hos versus expungere: sed quia iam longo vsu recepti sunt, piaculum …m diuini Poëtæ scripta luxari. Iudicium tamen sagacis lectoris esto.

…άρχοντες] Cùm hoc etiam alibi scriptum reperiatur, vt præmonuimus: factum est, vt mihi persuaserim, saltatores motu …: cantori, quo genere cantus saltaturi forent.

…] Reprehendit Eteoneum seruum Menelaus, quòd ita difficilem & tardum ad hospites istos excipiendos se præ… …r tamen seruus officio suo rectè defungi hac in parte, quòd non priùs nouos homines in domini ædes introducat, quā …atem exploratam habeat: alioqui nimium authoritatis sibi arrogasse putandus esset, qui eo inscio, tam facilem se illis …aque aut immeritò seruum verbis castigat Menelaus, aut docet expressam de re aliqua domini voluntatem non desi… …bi ea alioqui conijci potest, vt hoc loco. Poterat enim Eteoneus intelligere rem gratam se domino facturum, si hos, il… …onsulto, hospites recepisset, cùm ad hospitalitatem Menelaum procliuem esse consentaneum videretur, vt qui eius be… …exteras gentes sæpiùs affectus esset. Et hoc innuit, meo iudicio, cùm illud statim refert, ἦ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήια πολλὰ φαγόν… …ò magis displicuit Menelao serui officium, quòd eo pacto de eius ad hospitalitatem propēsione dubitaret, illudq; offi… …officioso censuit: qualis solet esse plerunque seruorum exacta & accurata nimis diligentia & officij rigida obseruatio, …il aggredi ausint, etiamsi rem in commodum domini se facturos intelligant. Eos ergo hoc loco Menelaus prudenter

…Ζεὺς] ἔοικε γὰρ, inquit Eustathius, ἄνευ ἐλπίδος λύπης ἕως τὴν Ἑλένην ἔχῃ. Videtur Menelaus, donec Helenam habebit, securum …arbitrari, nimirum veritus simile periculum, quod antea in ea expertus est.

…άγοιο] Hoc ad seruum est referendum: nam Menelaus in ædibus remansit.

…αλον ζειάς] Pollux equorum nutrimenta enumerat, hordeum, zeam, olyram, fœnum, & ex Homero, triticum, lotum, a…re: sed & ex Homero poterat, hordeum & zeam, enumerare, vt ex hoc loco patet. Addam Camerarium, vt hordeum e…tur, maximè probare, quòd alat magis, fitq; minus crudum: id est, ἄπεπτον, & sanguinem gignat tenuiorem.

…] Apud Athenæum li. 4. legitur αὐτοὶ δὲ εἰσῆλθον, Ipsi verò ingressi sunt: vbi etiam dicitur obseruasse Poëtam deco… …ò ijs oportet obseruari, qui alienas domos inuitati ingrediuntur: nimirum non statim esse ad epulas prorumpendum, …idendi studio tribuendum, vt ædes putā & earum ornatum contemplentur admirabūdi. Et hoc est quod puer ille se… …iem ad politiorem deducit vitam, præcipere fingitur apud Aristophanem in Vespis.

…μίνθους] Audiendus est etiam in hunc locum Athenęus eodē libro, his verbis: πάντα δ' ἂν ἀκριβὴς Ὅμηρος, καὶ τὸ μικρὸν τοῦ… τὸ δεῖν θεραπεύσαντα τὸ σῶμα καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς τὸ δεῖπνον. ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπὶ πρὸ τῆς παρὰ Φαίαξι θοίνης, Αὐτο… …ταμίη λούσασθαι ἄνωγεν. ἐπὶ Πεισίστρατος καὶ Τηλέμαχος (sic enim corrigo) ἐς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο. Ἀπρεπὲς γὰρ ἦν … ἔλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιορτῷ. δεῖ γὰρ τὸν χαρίεντα μήτε ῥυπᾶν, μήτε αὐχμεῖν, μήτε βορβόρῳ χαίρειν καθ' Ἡ… …st, Cùm autem Homerus accuratus sit, hoc etiam quamuis exiguum non prætermisit, oportere curato corpusculo & …am accedere. Itaq; de Vlysse dixit ante conuiuium apud Phæacas, è vestigio igitur illum Proma lauari iussit: præterea Telemachus, Ad labra descendentes perpolita lauabant. Nō decebat enim, ait Aristoteles, accedere ad conuiuiū cum …o, & puluere. Oportet siquidem hominem elegantem neque sordidum esse, neque squallere, neque cœno delectari se… …raclitum.

…πύθοιτο,] Iam docuimus libro primo, antiquum hunc suscipiendi hospites morē, vt demum post epulas quínam ipsi …entur.

…γένος γε πόλλυται] Benè de hospitibus suis ominatur Menelaus, quasi animo iam peruideat, aut in eorum facie legat, obscuro …on esse oriundos. Quin & statim ac primo impetu videtur diuinatoria quadam facultate Telemachum, quasi eum iā …de ipsius parentis vita certiorem facere. ait enim, οὐ γὰρ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκήων. Et quanquam aliter potest intelligi, …Menelaus, existimare se hos viros non adeò videri ignobiles, vt eorum parentes ignorentur, vt ignorari solent. quos iam …ipsit: tamen hoc quod præmisi, voluisse Homerum ausim contendere, nimirum obliquo quodammodo sensu. Nam a… …entia pro posteriore sententia faciunt.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν,
Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι,
[a] Φράζεο Νεστορίδη τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
Χαλκοῦ τε στεροπὴν καὶ δώματα ἠχήεντα,
Χρυσοῦ τ', ἠλέκτρου τε, καὶ ἀργύρου, ἠδ' ἐλέφαντος.
[b] Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.
Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.
Τοῦ δ' ἀγορεύοντος ξύνετο ξανθὸς Μενέλαος,
Καί σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
[c] Τέκνα *φίλ', ἤτοι Ζηνὶ βροτῶν οὐκ ἄν τις ἐρίζοι·
(Ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔασιν)
Ἀνδρῶν δ' ἤ κεν τίς μοι ἐρίσσεται, ἠὲ καὶ οὐκί,
Κτήμασιν. ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσί, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς,
[d] Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.
Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν·
Ἔνθα μὲν οὔτε ἄναξ ἐπιδευὴς, οὔτε τι ποιμήν,
Τυροῦ καὶ κρειῶν, οὐδὲ γλυκεροῖο γάλακτος·
Ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπηετανὸν γάλα θῆσθαι.
Ἕως ἐγὼ περὶ κεῖνα πολὺν βίοτον συναγείρων
Ἠλώμην, τείως μοι ἀδελφεὸν ἄλλος ἔπεφνε,
Λάθρῃ, ἀνωϊστί, δόλῳ οὐλομένης ἀλόχοιο·
[e] Ὣς οὔτοι χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω.
Καὶ πατέρων τάδε μέλλετ' ἀκουέμεν, οἵ τινες *ὕμμιν
Εἰσίν· ἐπεὶ μάλα *πόλλ' ἔπαθον, καὶ ἀπώλεσα οἶκον,
Εὖ μάλα ναιετάοντα, κεχανδότα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
[f] Ὧν ὄφελον τριτάτην περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν
Ναίειν, οἱ δ' ἄνδρες σόοι ἔμμεναι, οἳ τότ' ὄλοντο
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, ἑκὰς Ἄργεος ἱπποβότοιο.
Ἀλλ' ἔμπης πάντας μὲν ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων,
Πολλάκις ἐν μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισιν,
Ἄλλοτε μέν τε γόῳ φρένα τέρπομαι, ἄλλοτε δ' αὖτε
[g] Παύομαι. αἰψηρὸς δὲ κόρος κρυεροῖο γόοιο,
Τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,
Ὡς ἑνός, ὅστε μοι ὕπνον ἀπεχθαίρει καὶ ἐδωδὴν
Μνωομένῳ, ἐπεὶ οὔτις Ἀχαιῶν τόσσ' ἐμόγησεν
Ὅσσ' Ὀδυσεὺς ἐμόγησε καὶ ἤρατο· τῷ δ' ἄρ' ἔμελλεν
Αὐτῷ κήδε' ἔσεσθαι, ἐμοὶ δ' ἄχος αἰὲν ἄλαστον
Κείνου, ὅπως δὴ δηρὸν ἀποίχεται. οὐδέ τι ἴδμεν
Ζώει ὅγ' ἢ τέθνηκεν. ὀδύρονται νύ που αὐτὸν
Λαέρτης θ' ὁ γέρων καὶ ἐχέφρων Πηνελόπεια,
Τηλέμαχός θ', ὃν ἔλειπε νέον γεγαῶτ' ἐνὶ οἴκῳ.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο.
Δάκρυ δ' ἀπὸ βλεφάρων χαμάδις βάλε πατρὸς ἀκούσας,
Χλαῖναν πορφυρέην ἄντ' ὀφθαλμοῖιν ἀνασχὼν
Ἀμφοτέρῃσι χερσί. [h] νόησε δέ μιν Μενέλαος·
Μερμήριξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Ἠέ μιν αὐτὸν πατρὸς *ἐάσειε μνησθῆναι,
Ἦ πρῶτ' ἐξερέοιτο, ἕκαστά τε *μυθήσαιτο.

Marginal variants: γρ. φίλα ζηνὶ μὲν βρ. — γρ. ὑμῖν — γρ. πολλὰ πάθον, — γρ. ἐάσει ἐπιμνησθῆναι, — γρ. πειρήσαιτο.

Cæterùm postquã potus & cibi desideriũ a
Iam tum Telemachus alloquutus est Nestor
Propè admouens caput, vt ne audirent alij,
Considera Nestoride meo gratißime anim
Aerisq; splendorem & domum sonantem
Auroq; electroq; & argento atq; ebore.
Iouis nimirum talis est Olympij intus aula,
Quãta hæc ĩfinita multa, admiratio capit
Hunc itaq; alloquentem intellexit flauus
Et ipsos compellans verba alata dixit,
Filij chari haud sanè cũ Ioue mortal. vll.
(Immortalia enim huius habitacula & bo
Hominũ. v. siue aliqs mihi contendere poßi
Reb. certè plurima passus & multùm erran
Vectus in nauibus, & octauo demum anno
Cyprum, Phœnicemq; & Aegyptios oberra
Aethiopesq; adij, & Sidonios, & Erembos
Et Libyam, vbi agni protinus cornuti sunt
Ter enim pariunt oues per annum perfect
Ibi enim neq; herus indigens est neq; pastor
Casei & carnium, neq; dulcis lactis:
Sed semper præbẽt per totum annum lac n
Interea dum ego circa loca multum victũ
Errabam, intereà mihi fratrem alius inter
Clàm insperatò, dolo perniciosæ vxoris:
Sic non gaudens istis facultatibus impero,
Et ex patrib. ista debebatis audiuisse siqdẽ
Sũt, quandoqdẽ valdè multa passus sum, et
Perquã benè habitatã, cõtinentẽ multa, &
Quorũ vtinã debuissẽ vel tertiã habẽs in d
Habitare, illi verò viri salui essent: qui tu
Troia in lata, longè ab Argis pulchros equ
Sed tamen omnes quidem lugens & deflen
Crebrò domi desidens nostræ,
Interdũ quidẽ luctu mentẽ oblector, inter
Quiesco. breuis verò satietas molesti luctu
Horum omnium non tantùm lugeo, tamet
Vt vni⁹ gratia, quiq; mihi somnũ inuisũ fa
Recordanti, quoniã nullus Græcorũ tãta el
Quot Vlysses elaborauit & sustulit: huic fu
Ipsi dolores fieri, mihi verò tristitia semp in
Ob illum, quoniam diu longè abest, neq; scin
An viuat ille, an mortuus sit, deflent illius
Laërtisq; senex, & prudens Penelope,
Telemachusq; quem reliquit recens natum
Sic ait, huic certè ob patrẽ desideriũ excit
Lacrymas verò à palpebris humi fudit de
Chlænam purpuream oculis obtendens
Vtraq; manu: animaduertit autem Menela
Cogitauit verò deinde in mente & in anim
An ipsum eum patris sineret memoriam
An prior interrogaret, singulaq; diceret.

COMMENTARIVS.

a Φράζεο νεστορίδη] Non fuit satis Telemacho, antequam balneum intraret, splendorem ædium Menelai cum admirati contemplatum esse, quin etiam post conuiuium iubet Pisistratum earundem varia & egregia ornamenta obseruare. Q fingit duab de causis. Primùm, vt magnificentiam Menelai describeret, quæ notatu etiam digna est, vt mox dicemus: d oratione Telemachi occasio Menelao loquendi porrigeretur, vt Vlyssis mentionem ipse sua sponte induceret, & sic cæ quio campus pateret apertissimus. Quod ad ædes Menelai attinet, sanè admirationem merebantur, sed ab eo qui pluris flua quàm vtilia & necessaria facit: vt fecisse Telemachum obseruat Plutarchus in comm. de cupiditate diuitiarum: οἱ quit, τὸ τοῦ Τηλεμάχου πάχυ ... γὰρ ἐκεῖνος ὑπὸ ἀπειρίας μᾶλλον δὲ ἀπειροκαλίας, τὴν μὲν Νέστορος ἰδὼν οἰκίαν κλίνας ἔχουσαν, τρα

...ιον ἡδίω, οὐκ ἐμακάριζε τὸν ὀλίγον οἶνον τῶν ἀναγκαίων ἢ χρησίμων. παρὰ δὲ τῷ Μενελάῳ θεασάμενος ἐλέφαντα καὶ χρυσὸν καὶ ...λάγη, καὶ ἔπει ζηνός που τοιήδε γ' ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή. ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά, σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. Σωκράτης δ' ἂν εἴπεν ἢ καὶ ...α τάδ' ἄθλια πολλά (καὶ ἄχρηστα καὶ μάταια) γέλως μ' ἔχει εἰσορόωντα. Τί λέγεις ἀβέλτερε τῆς γυναικὸς ὀφείλων παρελεῖν τὴν πορφύ... ...γμον ἵνα παύσηται τρυφῶσα καὶ ξενομανοῦσα, τὴν οἰκίαν πάλιν καλλωπίζεις ὡς θεάτρον ἢ θυμέλην τοῖς εἰσιοῦσι, id est, Cæterùm plerif... ...m illud Telemachi vſu venit. Ille vt erat imprudens, immò ineptus, Neſtoris domum cùm vidiſſet lectis, menſis, veſti... ...s, ſuaui vino inſtructam: non gratulatus eſt rerum neceſſariarum vel vtilium compoti. Sed cùm apud Menelaum ebur, ...trum ſpectaſſet, obſtupefactus ait,

Iouis nimirum talis Olympij intus eſt aula | *Quanta hæc infinita multa, admiratio capit aſpicientem.*

...xiſſet, vel etiam Diogenes, Quanta hæc miſera multa, (inutiliaque & vana) riſus me capit aſpicientem. Quid ais, ...ù vxori detrahere purpuram & mundum debeas, vt luxui & rerum exoticarum æſtui ſalutem dicat: tu contrà ædes in ...cenæ modum ingreſſuris mangonizas? *Hac ille*. Sed tamen cùm aliud ſit regia, aliud pauperis tuguriolum: oportet ...ſu ornamentis inuicem diſtingui, hocque opulentis (diuitiæ autem donum etiam ſunt Dei) concedendum eſt, vt opes ...s oſtentent, non ad abuſum, ſed ad ornatum. Proinde nihil eſt quòd Menelai regia tam magnifica culpemus, & vt cul... ...emadmodum vult etiam Alexander ille apud Dionem Pruſæum, orat. 2. de regno: tamen illam meritò admiratus eſt ...machus, tum propter rei ipſius dignitatem, quæ intuentium animos ſolet obſtupefacere, tum propter inſolentiam e... ...ob oculos nunquam erant obuerſata. Deinde decuit etiam maximè hoſpitis tam beneuoli ac humani bona ſuſpicere, ...m interdum gratitudinis exhibet.

...τοιήδε] Quanquam hic verſus conſtantiſſimè ſic in omnibus exemplaribus legatur, tamen Athenæus ſcribit lib. 5. Se... ...er legiſſe: nimirum, ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται. id eſt, Tales res ſunt in Iouis ædibus. Ariſtarchum autem, vt ...tur, ſed malè. Nam non ſolius domus elegantiam demiratur Telemachus. Quomodo enim electrum, argentum ac ebur ...etibus? De ædibus autem dixerunt, eas eſſe δώματα ἠχήεντα, ſonantes ædes: qualia ſunt excelſa & vaſta palatia. Sed de ...otulerunt, χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου, ἠδ' ἐλέφαντος: quibus bene ſubſecutiuè adijcitur, ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτή... ...ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά, &c. In lectione autẽ Ariſtarchi non rectè ſequitur, ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά: cùm hîc in plurali di... ...præcedit dictum in ſingulari. Deniq; contendit, αὐλήν non dici de domo apud Homerum, qui αὐλήν ſemper locũ ſub... ...llat, cuius rei exempla ſunt ibi. Hodie tamen τὰ βασίλεια dicit vocari αὐλάς.

...ἤτοι ζηνί] Quanquam Telemachus in aurem Piſiſtrato laudes illas inſuſurraret, placuit tamen Poëtæ fingere eas à ...uditas: quòd fortaſſe Telemachus dum aſſentatoris crimen fugit, ideoque ſimulat ſe illa de Menelao dicere velle, ne ...audiret, quòd ex habitu corporis ſignificauit. nam dicitur Piſiſtratum alloquutus, ἄγχι σχὼν κεφαλήν ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ...ea voce loquutus eſt, vt non eſſet Menelao difficile attendenti verba illius obſeruare. Quæ illi commoda fuit oblata ...caſio. Nam quod poſtremum erat in ſermone Telemachi arripiens, cùm audiat ſuas ædes aut ædium ornamenta cum ...erri: modeſtè reſpondet, ſe ſua tanti nõ facere, vt ea diuinis longè inferiora nõ exiſtimet, vel ſola immortalitatis præ... ...diuinæ illæ opes mortalia iſta antecellunt. Tùm verò non negat hominum aliorum comparatione ſua quoque ad... ...e poſſe: neque tamen id expreſsè pronunciat, ſed dubitanter & ancipiti oratione, vnde excurrit ſtatim in ſuos errores: ...emnonis fratris ſui caſum perſtringit: tum eorum qui vel ad Troiam perierunt, vel in reditu varijs agitantur labori... ...ortunè Vlyſſis mentio, & cætera, quæ quàm artificioſè contexantur, facile eſt cuiuis iudicare, perpetuam orationem

...] Herodotus in Melpomene cauſam huius rei caliditati regionis tribuit, vt contrà in Scythia boues ſine cornibus naſci ...ra dicit, his verbis: δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον διὰ ταῦτα οὐ φύειν κέρεα αὐτόθι. μαρτυρεῖ δέ μου τῇ γνώμῃ καὶ Ὁμή... ...ἐν Ὀδυσσείῃ ἔχον ὧδε· Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι. Ὀρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίνεσθαι τὰ κέρεα. ἐν δὲ ...ψύχεσι ἢ οὐ φύειν κέρεα τὰ κτήνεα ἀρχήν, ἢ φύοντα φύειν μόγις. ἐνταῦθα μέν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεται ταῦτα. id eſt, Et hæc mihi vide... (nimirum frigus Scythiæ, de quo anteà loquutus eſt) cur omnino cornua bouino generi non ſuccreſcant: aſtipulan... ...æ Homeri carmine in Odyſſea, quod ita habet, *Et Libyen vbi ſunt cornuti protinus agni*. ...ictum eſt, in locis calidis maturè cornua exiſtere, at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus ...oriuntur, vix oriuntur. In Scythia itaq; hoc propter frigora contingit. *Hæc ille*. Vbi nota, Herodotum molliùs dixiſſe, ...omerum ἄφαρ, quod eſt hyperbolicum. Quod ad Cyprum, Phœnicem, & cætera nomina gentium, de ijs dicetur in

...ἔρων] Hoc ad mortem fratris refert Menelaus, nimirum ſe adeò moleſtè tuliſſe & adhuc ferre, vt nulla cum voluptate ...n copia, quam Telemachus admirabatur, perfrui poſſit: adeò nulli ferè mortalium, ſine calamitatum acerbitate ali... ...acta eſt. Et ſolet Numen ſic fauſta infauſtis temperare, vt norint homines qualis ſit eorum conditio, quæ in media ...uentia malis carere non poſſit. Dixi autem, non ſine cauſa de morte fratris hæc Menelaum intelligere, quia alioqui ...es non poterat non lætitia perfundi, cùm eorum recordatus iam ſe in tranquillitate collocatum intelligebat. Præteri... ...alorum iucunda ſolet eſſe ſecura recordatio.

...ελπίτην] Artificioſiſſimè ſubnectit memoriam eorum, qui apud Troiam perierunt, tum tranſit ad ipſum Vlyſſem, de ...ſe maximoperè eſſe ſollicitum teſtatur, adeò vt plus ob eum ſolum quàm ob reliquos omnes dolore afficiatur. ...ſe tertia bonorum ſuorum parte priuatum optaret pro reliquorum, qui in expeditione Troiana interierunt, vita: ...d ægrè tulerit, nec ingratum ſe ipſorum etiam cineribus exhibere velit, cùm illi eius cauſa occubuerint, quin & hæc ...da videtur mortuorum proli ſuperſtiti facta retributio. τίς αὖ οὖν, inquit Athenæus, τῶν ἐκγόνων ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τοῦ ...ων οὐκ ἂν ταξίαν δόξειεν τὴν ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ πατρὸς λύπην τῇ τοῦ πατρὸς εὐχαρίστῳ μνήμῃ διορθουμένην; id eſt, Quiſnam eſt ...um qui huius gratia (nimirum Menelai) mortui ſunt non pro retributione cenſeat, quod eorum dolor de parentis ...n grata & officioſa parentis memoria, dirigatur, hoc eſt, leniatur & mitigetur? Sic enim hunc locum verti præter Na...

... Nullus eſt ferè dolor qui temporis diuturnitate non minuatur & relaxetur: ſiquis autem interuallum non admittit, ...grauiſſimus. Proinde cùm Menelaus dicat ſe à cæterorum luctu interdum quieſcere, ab Vlyſſis verò infortunio de... ...nunquam: facilè conijci poteſt, quanto amicitiæ vinculo illi deuinctus ſit. Et ita docet, virum bonum erga amicos ...affici: ſed in alios propenſiore, in alios remiſſiore eſſe beneuolentia, quæ in eorum caſibus lugendis maximè appa... ...ego facile exiſtimârim cum Ariſtotele, amicum neminem multis eſſe poſſe: adeò quæ amicitiæ exempla proponũ... ...us tantùm meminerunt, vt Oreſtis & Pyladis, Damonis & Pythiæ, Niſi & Euryali, &c. Qui verò multos amicos ha... ...us ſeſe familiariter offerũt, ij nemini ſunt amici, niſi ciuiliter, quos ἀρέσκους appellant. Vide Philoſophum Ethicorum ...um lib. 9. cap. 10. Ita que Menelaus cùm multis amicus fuerit, tamen vni maximè omnium fuit talis, nimirum Vlyſſis, ...: integrè amicus: quod docet aliorum caſus interdum obliuiſcendo, Vlyſſis nunquam.

...] Ex lacrymis Telemachi ſuſpicatus eſt Menelaus eum eſſe filium Vlyſſis, vt dicet in ſequentibus. Quod tacitè innui ...er hoc verbum, νόσοι, exiſtimo.

...ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,	*Interim dũ ille iſta deliberabat in mẽte & in animo,*
...Ἑλένη θαλάμοιο θυώδεος ὑψορόφοιο	*Helena verò ex thalamo odorifero excelſo*
...Ἀρτέμιδι χρυσηλακάτῳ εἰκυῖα·	*Egreſſa eſt, Dianæ aureum arcum habenti ſimilis:*
...αὐτ' Ἀδρήστη κλισίην εὔτυκτον ἔθηκεν·	*Huic ſtatim Adreſta ſellam benefactam appoſuit:*
...τάπητα φέρε μαλακοῦ ἐρίοιο·	*Alcippe verò tapeta ferebat mollis lanæ:*
...ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔδωκε	*Phylo.a. argenteum talarum ferebat, quem illi dedit*
...Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι' ἐνὶ Θήβης	*Alcandre Polybij vxor, qui habitabat in Thebis*

Αἰγυπτίης, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐνὶ κτήματα κεῖται.
[b] Ὃς Μενελάῳ δῶκε δύ' ἀργυρέας ἀσαμίνθους,
Δοιοὺς δὲ τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.
Χωρὶς δ' αὖθ' Ἑλένῃ ἄλοχος πόρε κάλλιμα δῶρα,
Χρυσῆν τ' ἠλακάτην, τάλαρόν θ' ὑπόκυκλον ὄπασσεν,
Ἀργύρεον, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράαντο.
Τὸν ῥά οἱ ἀμφίπολος Φυλὼ παρέθηκε φέρουσα,
Νήματος ἀσκητοῖο βεβυσμένον· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
Ἠλακάτη τετάνυστο ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχουσα.
[c] Ἕζετο δ' ἐν κλισμῷ, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν·
Αὐτίκα δ' ἥγ' ἐπέεσσι πόσιν ἐρέεινεν ἕκαστα.
Ἴδμεν δὴ Μενέλαε διοτρεφὲς οἵ τινες οἵδε
Ἀνδρῶν εὐχετόωνται ἱκανέμεν ἡμέτερον δῶ;
Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω· [d] κέλεται δέ με θυμός.
Οὐ γάρ πω τινά φημι ἐοικότα ὧδε ἰδέσθαι
Οὔτ' ἄνδρ', οὔτε γυναῖκα (σέβας μ' ἔχει εἰσορόωσαν)
Ὡς ὅδ' Ὀδυσσῆος μεγαλήτορος υἷι ἔοικε
Τηλεμάχῳ, τὸν ἔλειπε νέον γεγαῶτ' ἐνὶ οἴκῳ
Κεῖνος ἀνήρ, ὅτ' [e] ἐμεῖο κυνώπιδος εἵνεκ' Ἀχαιοὶ
Ἤλθεθ' ὑπὸ Τροίην, πόλεμον θρασὺν ὁρμαίνοντες.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Οὕτω νῦν καὶ ἐγὼ νοέω γύναι ὡς σὺ ἐΐσκεις.
[f] Κείνου γὰρ τοιοίδε πόδες, τοιαίδε τε χεῖρες,
Ὀφθαλμῶν τε βολαί, κεφαλή τ', ἐφύπερθέ τε χαῖται.
Καὶ νῦν ἤτοι ἐγὼ μεμνημένος ἀμφ' Ὀδυσῆϊ,
Μυθεόμην ὅσα κεῖνος ὀϊζύσας ἐμόγησεν
Ἀμφ' ἐμοί· αὐτὰρ ὁ πικρὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβε,
Χλαῖναν πορφυρέην ἄντ' ὀφθαλμοῖιν ἀνασχών.
Τὸν δ' αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ηὔδα,
[g] Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
Κείνου μέντοι ὅδ' υἱὸς ἐτήτυμον, ὡς ἀγορεύεις·
Ἀλλὰ σαόφρων ἐστί, νεμεσσᾶται δ' ἐνὶ θυμῷ,
Ὧδ' ἐλθὼν τὸ πρῶτον, * ἐπεσβολίας ἀναφαίνειν   χ. ἐπεσβολίας
Ἄντα σέθεν, [h] τοῦ νῶϊ θεοῦ ὣς τερπόμεθ' αὐδῇ.
Αὐτὰρ ἐμὲ προέηκε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Τῷ ἅμα * πομπὸν ἕπεσθαι· ἐέλδετο γάρ σε ἰδέσθαι,   χ. πομπὸς
Ὄφρα οἱ ἤ τι ἔπος ὑποθήσεαι, ἠέ τι ἔργον.
Πολλὰ γὰρ ἄλγε' ἔχει πατρὸς πάϊς οἰχομένοιο,
Ἐν μεγάροις, ᾧ μὴ * ἄλλοι ἀοσσητῆρες ἔωσιν·   κ. ἄλλοι
Ὡς νῦν Τηλεμάχῳ ὁ μὲν οἴχεται, οὐδέ οἱ ἄλλοι
Εἴσ' οἵ κεν κατὰ δῆμον ἀλάλκοιεν κακότητα.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ φίλου ἀνέρος υἱὸς ἐμὸν δῶ
Ἵκεθ', ὃς εἵνεκ' ἐμεῖο πολέας ἐμόγησεν ἀέθλους.
Καί μιν ἔφην ἐλθόντα φιλησέμεν ἔξοχον ἄλλων
Ἀργείων, εἰ νῶϊν ὑπεὶρ ἅλα νόστον ἔδωκε
Νηυσὶ θοῇσι γενέσθαι Ὀλύμπιος εὐρύοπα Ζεύς.
Καί κέν οἱ Ἄργεϊ νάσσα πόλιν, καὶ δώματ' ἔτευξα,
Ἐξ Ἰθάκης ἀγαγὼν σὺν κτήμασι καὶ τέκεϊ ᾧ,
Καὶ πᾶσιν λαοῖσι, μίαν πόλιν ἐξαλαπάξας,
Αἳ περιναιετάουσιν, ἀνάσσονται δ' ἐμοὶ αὐτῷ.
Καί κε θάμ' ἐνθάδ' ἐόντες ἐμισγόμεθ'· οὐδέ κεν ἡμέας
Ἄλλο διέκρινε φιλέοντέ τε τερπομένω τε,
Πρίν γ' ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν.
Ἀλλὰ τὰ μέν που μέλλεν ἀγάσσεσθαι θεὸς αὐτός,
Ὃς κεῖνον δύστηνον ἀνόστιμον οἶον ἔθηκεν.
Ὣς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο.
Κλαῖε μὲν Ἀργείη Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα,

Aegyptiacis, vbi plurima in ædibus bona
Qui Menelao dedit duo argentea labra.
Geminos verò tripodas, decem verò auri ta
Seorsim. v. rursus Helenæ uxor dederat p
Aureamq; colũ, talarumq; rotundum præb
Argenteum, auro verò labia immixta era
Hunc sanè ei ancilla Phylo, apposuit ferens,
Filo elaborato repletum: cæterum super e
Colus extensa erat violaceam lanam habe
Sedit verò in sella, scabellum verò sub pedi
Continuò aũt illa verbis maritum interro
Scimúsne Menelaë rex quínam hi
Viri gloriantur venisse nostram domum?
Mentiar, an verum dicam: iubet me anim
Nullum enim vnquam puto similiter ade
Neq; virum neq; mulierem (admiratio n
Vt iste Vlyssis magnanimi filio similis
Telemacho, quem reliquit recens natum d
Ille vir, quando mei impudicæ gratia Gra
Venerunt ad Troiam, bellum audax excit
Hanc vicißim respõdens alloquutus est,
Sic nunc ego cognosco vxor vt tu putas.
Illius enim eiusmodi pedes eiusmodiq; ma
Oculorumq; iactus caputq; & supernæ com
Et nunc sanè ego recordatus de Vlysse,
Loquebar quantas ille ærumnas patiens t
Pro me: cæterũ hic amaras à palpebris la
Chlænam purpuream oculis obtendens.
Hũc rursus Nestorides Pisistratus cõtrà
Atrida Menelaë à Ioue nutrite dux popul
Illius quidẽ certè hic filius est, verè queadr
Sed modestus est. indignum putat in anin
Hunc veniẽs primùm, iactationes verbor
Coram te, cuius nos dei tanquam delect
Cæterùm me præmisit Gerenius eques Ne
Hunc simul comes sequerer, cupit enim t
Vt ei aut verbis consulas, siue reipsa.
Plurimos enim dolores patitur ob patre
Domi suæ, cui non multi auxiliatores sunt
Sic nunc Telemacho est: hic quidem abes
Sunt, qui per populũ auertere possent cala
Hunc autem vicißim respõdens alloqu
ùus Menelaus,
Papè, quàm certè amici viri filius meam a
Peruenit, qui mei gratia plurima subijt
Atq; ipsum statuebã reuersum amaturũ e
Græcorum, si nobis super mare reditum d
Nauibus velocibus fieri Olympius latè to
Et sanè ei in Argo erexissẽ vrbẽ & ædes a
Ex Ithaca ferens cum facultatibus & filio
Et omni populo, vna vrbe euacuata earun
Quæ circum habitabantur, imperantur
Et sanè crebrò hîc vnà fuissemus versati
Aliud diremisset amantesq; oblectantes
Antequam mortis nigra nebula obruisse
Sed hæc quidem fortè erat vt inuideret d
Qui illum infelicem absq; reditu solùm re
Sic ait, his verò omnib. desideriũ excit
Flebat quidem Argiua Helena ex Ioue na

Τηλέμαχός τε καὶ Ἀτρείδης Μενέλαος·	*Flebat etiam Telemachusq; & Atrides Menelaus:*
ρα Νέστορος υἱὸς ἀδακρύτω ἔχεν ὄσσε.	*Neq; sanè Nestoris filius absq; lacrymis habebat oculos.*
ο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,	*Recordabatur enim in animo inculpati Antilochi,*
'ός ἔκτεινε Φαεινῆς ἀγλαὸς υἱός·	*Quē sanè Auroræ interfecit splendidæ inclytus filius:*
πιμνησθεὶς ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν.	*Huius ille recordatus verba volatilia dixit.*
εἴδη, πέρι μέν σε βροτῶν πεπνυμένον εἶναι	*Atride supra alios immortales te prudentem esse*
Νέστωρ ὁ γέρων ὅτ' ἐπιμνησαίμεθα σεῖο	*Nestor dicebat ille senex, quando recordaremur tui*
μεγάροισι, καὶ ἀλλήλους ἐρέοιμεν.	*Suis in domibus, & nos mutuò alloqueremur.*
ἔτι που ἐστί, [m] πίθοιό μοι· οὐ γὰρ ἔγωγε	*Quare nunc si fortè licet, parcas mihi: non enim ego*
ὀδυρόμενος μεταδόρπιος· [n] ἀλλὰ καὶ ἠὼς	*Delector flens post cœnam, sed cùm aurora*
ἠριγένεια. νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδὲν	*Erit manè genita neq; quicquam molestè feram*
ς κε θάνῃσι βροτῶν καὶ πότμον ἐπίσπῃ,	*Flere, quicunq; mortuus fuerit mortaliū & fatū cōseq.*
καὶ γέρας οἶον ὀϊζυροῖσι βροτοῖσι,	*Illud certè munus solū est miserorū mortaliū (fuerit.*
ασθαί τε κόμην, βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν:	*Tondereq; comas, profundereq; lacrymas à genis.*
ος τέθνηκεν ἀδελφεός, [p] οὔτι κάκιστος	*Etenim meus mortuus est frater neutiquam ignauus*
μέλλεις δὲ σὺ ἴδμεναι. [q] οὐ γὰρ ἔγωγε	*Græcorum: scies autem tu, non enim ego*
δὲ ἴδον· πέρι δ' ἄλλων πασὶ γενέσθαι	*Obuiam fui neq; vidi: supra alios ferunt fuisse*
ν, πέρι μὲν θείειν ταχύν, ἠδὲ μαχητήν.	*Antilochū, supra alios quidē currēdo velocē bellatorē.*
ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,	*Hūc mutuis verbis excipiēs alloq. est flauus Menelaus:*
ἐπεὶ τόσα εἶπες ὅσ' ἂν πεπνυμένος ἀνὴρ	*Amice, quādoquidē talia dixisti quæcunq; prudēs vir*
ἔρξε, καὶ ὃς προγενέστερος εἴη.	*Diceret & faceret, & qui maior natu esset:*
καὶ πατρὸς ὃ καὶ πεπνυμένα βάζεις·	*(Eius etenim patris qui etiam prudentia loqueris:*
ἀρίγνωτος γόνος ἀνέρος ᾧ τε Κρονίων	*Faciliter insignis proles viri cui Saturnius*
ἐπικλώσῃ γαμέοντί τε γεινομένῳ τε·	*Honorem dedit, & dum nuberet nasceretur q;:*
πέρ δῶκε διαμπερὲς ἤματα πάντα,	*Quēadmodū nūc Nestori dedit assiduè dieb. omnib.*
λιπαρῶς γηρασκέμεν ἐν μεγάροισιν,	*Ipsum quidem molliter senescere domi suæ,*
πινυτούς τε καὶ ἔγχεσιν εἶναι ἀρίστους)	*Filios rursus prudentes, & hasta esse optimos)*
κλαυθμὸν μὲν ἐάσομεν, ὃς πρὶν ἐτύχθη·	*Nos verò fletum relinquamus qui prius incidit:*
ἐξαῦτις μνησώμεθα, χερσὶ δ' ἐφ' ὕδωρ	*Cœnæ.a. rursus memores simus, manib. verò aquam*
μῦθοι δὲ καὶ ἠῶθέν περ ἔσονται)	*Profundant: sermones autem etiam manè erunt*
καὶ ἐμοί, διαλεγέμεν ἀλλήλοισιν.	*Telemacho & mihi ad colloquendum inuicem.*

χ' ἀρίγνωτον γένος.

COMMENTARIVS.

...ἐν] Quanquam ea quæ excidium Troianum subsecuta sunt, Homerus non scripsit: tamen hoc constat, credidisse illum ...Helenam in pristinum coniugij statum recepisse. Cui assentitur Dictys Cretensis lib. 5. Quin & suadentibus multis, He... interimendam, dicitur Menelaus amorem coniugij etiamnum retinens, intercessu Vlyssis perfecisse, vt illa sibi incolu... ...ar. Eam nūc Homerus nobis proponit cum ornatu, qui mulieres frugi maximè deceat, nimirum lanificio occupatam. ...ucta, quæ ad illud opus pertinent, thalamum in quo hospites consederant, ingreditur, comitantibus ancillis, quarum ...umentum illius operis dominæ præcedenti gestat. Notandum est autem, non easdem ancillas hîc Helenæ tribui, quas ...ia non videbatur consentaneum honestum, eas quæ facinoris illius fuerant participes, adhuc dominæ inseruire, vt re... ...m sentētia Eustathius. Ego potius dixerim, potentissimę Reginæ Helenæ multas affuisse famulas, ideoq; hîc alias ex... ...r diuersitatem, & ad copiam designandam.

...] Duo hîc notanda esse arbitror. Primùm, dona à viro offerri, à muliere mulieri. Deinde vtrique conuenientia. Me... ...l domus ornamenta & sumptus necessarios pertinent: Helenæ, quæ ad lanificium, nimirum colum, & talarum: vtra... ...,sed aurea & argentea, quòd talia etiam dignitati Helenæ maximè congruebant, & donantis etiam magnificentiam ...ite coniunctam testabantur.

...κλισμῷ,] Hoc etiam prætereundum non esse censeo, non priùs Helenam sermonem auspicatam, quàm consedis... ...maiestati regiæ conueniret, siue quòd aliter lanificij opus non posset aggredi. Verisimile est autem, eam antequam ...admouisset, Menelaum allocutam, vel paulò pòst.

...θυμός.] Hoc ij propriè dicunt, qui aliquid animo versantes ambiguum, tandem quod illis potius videtur, enuntiant: ...st officium, effingentis ea quæ ipse meliora iudicat, in quo acquiescit, vlteriusq; dubitandum esse non censet. Sic He... Telemacho, quanquam eum similem Vlyssi iudicet, non ausa tamen id pro certo & indubitato pronunciare: id se di... ...quod ipsa animo concipit, & vt negocium imaginata est. Sed & videtur Poëta intellexisse, esse in homine primos mo... ...rarum sit sagaces nimirum & instructos prudentia allucinari. Vnde audacior facta est Helena ad ea dicenda, quæ se ...io illius obtulerunt: quasi se non aberrare aut decipi à cogitatione intelligeret. Quòd autem à similitudine Telema... ...e eum huius filium esse, conijcit, id prudenter facit: quia hoc pacto mulierum generi patrocinatur, cuius maximè in... ...rentum imaginem referre, vt absit adulterij suspicio. Et hoc mihi videtur voluisse Athenæus, in hunc locum sic di... ...γὰρ γυναῖκες διὰ τὸ παρατηρεῖσθαι τὴν ἀλλήλων σωφροσύνην, δύναι τὰς ὁμοιότητας τῶν παίδων πρὸς τοὺς γονέας ἐλέγξαι. id est, Omni... ...ieres quòd suam inuicem continentiam obseruent, possunt similitudines liberorum ad parentes arguere.

...κυν πολ...] Sæpissimè hæc verba Helenæ tribuit Poëta, de quibus nos in Iliade aliquando diximus. Dio Prusæus autem, ...Troianæ expeditionis ex Aegyptiis retulit, negat hoc adulterium Helenæ: sed eam Paridi legitimo coniugio à pa... ...tam peruenit, vt nos in Prolegomenis Iliados memorauimus.

...οἷοι πόδες] De his coniecturis diximus suprà lib. 1. vbi & huius loci meminimus. Duo sunt, ex quibus hunc esse Vlys... ...it Menelaus. Primùm, corporis habitus similis, quoad pedes, manus, oculorum iactus, caput, & comas: deinde, quòd ...ationem lacrymas profuderit, quod facturus non sit, nisi ei arctissimo sanguinis vinculo coniunctus. Alium aūt non ...stimari quàm filium, ex præcedentibus signis confirmatur: nam alioqui poterat & alius Vlyssis consanguineus in... ...i. Vtrumq; ergo ad certissimum argumentum concurrere oportet.

...μείλαε] Noluit Poëta Pisistratū quasi κωφὸν πρόσωπον inducere, sed illi etiā loquēdi suas partes tribuit opportunè. Nam ...uo Menelaus & Helena super Telemacho ambigerent, oportuit eos in sentētia confirmari, & id propriè ab ipso Telema... ...ium esse videbatur: sed tum dolor tum iuuenilis etiam verecundia fauces illi præcludebant, vt ne hiscere quidem au... derent.

deret: vel, vt Pisistratus dicit, quòd non honestum existimaret, se iactantia odiosa pro Vlyssis filio venditare: ideò Pisist cio veri socij, cuius est sodali qualibet occasione adesse, functus, rem, vt est, coniugibus exponit, pariterq; Telemachur fallor, causa tuetur & excusat à silentij culpa. Tum verò ipse etiam de se pauca, docetq; non rogatus, quis ipse sit, ac susc grinationis huius causas explicat ipsius Telemachi nomine: cuius in fine orationis perstringit casum domesticum, quò na à procis tam miserè dilapidentur.

h τοῦ νώϊ ϑεοῦ] Intelligit Pisistratus, noluisse Telemachum sui commemoratione egregios Menelai sermones interturba tamdiu ab ea sese compescuisse, ne statim molestus esset tam humano hospiti ac morosus: quod futurum videbatur, si mentione orationis illius contextū abrupisset. Nam repetatur memoria series peracti iam negotij. Ingrediuntur ædes n spites, admirantur earum splendorem, lauacris vtuntur, ad Menelaum accedentes mensæ assident, ibi epulantur nullo mone: post remotas dapes obstupefactus Telemachus in tam magnifico ornatu eius laudes Pisistrato insusurrat, hi quendi ansa Menelao, ille sub finem Vlyssis meminit, Telemachus patris nomen exaudiens lacrymatur: prodit Helena filium Vlyssis conijcit, vt & Menelaus. Itaq; nusquam locus Telemacho de se verba faciendi, nisi importunè. Nam in i fieri iam docuimus, habitum fuisse olim pro indecoro: exinde verò sermonum series nullum ei loquendi interuallu Præterea quòd Telemachum & se vocem Menelai, vt dei esse admiratos, & ea proinde delectatos dicit Pisistratus, mod uit Menelaum: hoc est, non prolixa oratione, sed ea quæ multùm complectitur. Et id fecit nouitas inaudita rerum, qu suæ narrationi inseruit: quæ iuuenum animos sic perculit, vt non iam reliquis hominibus comparandum eum censere varia essent cognita, sed ipsi Deo. Qui loquendi modus vulgaris est ac vsitatus. Adde quod apud Homerum eloquentia nelaus bene audit, qua historiæ recensio non parum exornari solet, & in sui attentionem mirificè animos audientiu non sine dicentis admiratione.

i ὦ πόποι,] Rursus oblata occasione refricat Menelaus amicitiæ mentionem, qua in Vlyssem affectus est, vt se non ieu fundi testetur, qui tanti amici filium hospitio exceperit. Quod vt magis confirmet, ea commemorat, quæ Vlyssi, si red turus fuerat in gratiam tot laborum, quos ipse sui gratia in expeditione Troiana pertulerat. Vbi se pro rege Argi vendi men pernegat sacerdos ille Aegyptius apud Dionem Prusæum.

k μνήσατο γὰρ] Causa lacrymarum Pisistrati tribuitur recordationi mortui fratris Antilochi. Atqui Vlyssis tantùm fact nelao mentio, mirumq; videri possit, cur non illius gratia fleuisse dicatur. Sed cùm Pisistratus neq; Vlyssem alioqui n nomine, neque illi vllo beneficij aut amicitiæ vinculo deuinctus esset, non potuit ad eius memoriam commoueri, nec causa erat, cur ille ob eum lacrymaretur. Quod cùm Poëta intelligeret, aliud finxit, quod illi fletum cièret: nimirùm datus sit Antilochi, quem ante Troiam Memnon interfecit. De illo ergo id dici potest, quod simili in casu de puellis dictum est, quæ πάτροκλον πρόφασιν lugebant: id est, sub Patrocli specie suos casus, id est, cùm prætexerent ac simular clum deflere. Sic etiam Pisistratus ὀδυσσέα πρόφασιν luxit. Nam qui aderant, nihil aliud eius lacrymis causę esse arbitrat cæteris, nimirum Vlyssem: sed Poëta in animorum abdita penetrat. Tamen leuis fuit proculdubio Pisistrati luctus, vt primùm consolari potuerit: itaq; de eo Homerus non dixit, ἔκλαιεν vt de cæteris, quos affatim lacrymatos par est: sı δάκρυτος simpliciter.

l ἀτρείδη,] Artificiosè exorditur ab ipsius Menelai laude, vt eius animum sibi conciliet. Laudat autē illius prudentia in eo maximè versetur, non solùm vt per nos ipsi prudenter nos geramus, sed vt etiam rectè monentibus obtemperei tit Pisistratus, vt qui alioqui prudens est Menelaus, quod se à patre intellexisse testatur, talem se nunc exhibeat in au consilio. Quod quàm rectum sit, ipsius Menelai verba sequentia demonstrabunt.

m πίθοιό μοι] Quid? senex Menelaus iuueni Pisistrato monenti auscultet? Videretur sanè temerè sic loqui Pisistr tum sibi arroget, vt senem ad suam sententiam trahat, quem ætatis ratione longè prudentiorem fuisse consentaneum ligit etiam Poëta, non esse animaduertendam in iuuene loquente ætatem, sed ea quæ dicit, adeò vt ne seniores quide nita aspernari possint. Itaq; non est catholicum illud quod est infrà Odyss. 7. αἰεὶ γάρ τε νεώτεροι ἀφραδέουσι. Iuuenes scunt. Sed aliquando illud Menandri quibusdam competit, μὴ τοῦτο βλέψῃς, εἰ νεώτερος λέγω, ἀλλ' εἰ φρονούντος τοὺς λόγους ἀνδρὸς est, Ne respicias an iunior ætate dicam, sed an prudentis viri sermones proferam.

n ἀλλὰ καὶ ἠὼς] Ne videatur Pisistratus omnē exuisse humanitatem, qua ad lugendos mortuos nullus est qui non aff se non omnino recusare hoc officium lacrymandi, sed in tempus commodius differre, nimirum in auroram, vbi ieiu la ebrietatis suspicione meliùs lacrymari poterit. Adde quòd saturatis iam conuiuio tristitia & luctus non parum de runt. Quò etiam respexisse Pisistratum facilè crediderim.

o κείρασθαί τε κόμην] De hoc more tondendi comas, & lugendi mortuos, satis diximus anteà in Iliade.

p οὐ τι κάκιστος] Hoc modestū fratris encomiū paulò pòst amplificat, cùm dicit, περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι Ἀντίλοχον

q οὐ γὰρ ἔγωγε] Post cœnam lachrymis se non delectari dicit Pisistratus, verecundatus dicere id decorum non esse: qu eos vbi vino se satis ingurgitârunt, præ copia humoris ex ebrietate contracti in lacrymas erumpere, quod veritus ip tur infrà Odyss. 19. Ne me cogas flere, inquit ad Penelopen, mei generis cōmemoratione, μή τίς μοι δμῳῶν νεμεσήσεται, ἠὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνῳ. id est, Ne aliqua mihi ancillarum irascatur, vel tu ipsa. Dicat autem lacrymas sparg me mentibus vino.

r ὦ φίλ', ἐπεὶ τόσα] Probat Menelaus Pisistrati consilium, illudq; Menandri, quod anteà memorabamus, sequutus abest vt ob eius ætatem iuuenilem verba eius aspernetur, vt ea potiùs talia esse affirmet, qualia & à seniore proferri de Pisistrato illud Euripidis dici possit, νεανίας σοφὸς δ' ἅμα τοῦτ' εἰς ἓν ἐλθόντ' ἄξι' ἐνθυμήσεως: Cùm iuuentus & prud concurrunt, res est admiratione digna.

s τοίου γὰρ καὶ πατρὸς] Nihil est parentes optimos corpore referre, si eos animo non repræsentamus, eorumq; virtu Nam si ex Thersite optamus Achillem fieri potius quàm ex Achille Thersitem, meritò ex Achille Achillem optabin store prudente prudentem Pisistratum natum esse laus est non exigua, tum quòd per se illud amabile, tum quòd eti παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται, vt diximus suprà lib. 2.

t υἱέας αὖ πινυτούς τε] Beatum iurè Menelaus pronunciat in rebus humanis, duabus de causis. primùm, quod in priu nectutem pacatè & suauiter transigat: deinde, quòd filios suos tum prudentes tum fortes habeat. Prudentes dixit Pisistratum: fortes, propter Antilochum. Est autem non leue parentibus solatium, cùm in decrepita iam ætate filijs untur, quales hîc describit Menelaus. Et hoc Menander sic dixit:

οὐκ ἔστι μείζων ἡδονὴ ταύτης πατρὶ	*Non potest vlla maior esse patri voluptas*
ἢ σωφρονοῦντας καὶ φρονοῦντ' ἰδεῖν τινὰ	*Quàm temperantem & prudentem videre aliquen*
τῶν ἐξ ἑαυτοῦ. id est,	*Eorum qui ex se prognati sunt.*

Et alibi, εὐδαιμονία τοῦτ' ἐστιν, υἱὸς νοῦν ἔχων: *Felicitas est filius prudens patri.* Et Euripides in Ione:

ἐμοὶ μὲν πλούτου τε πάρος	*Mihi quidem & diuitijs præferantur*
βασιλικῶν θαλάμων τ' εἶεν	*Et regijs thalamis*
τροφαὶ κήδειοι κεδνῶν τέκνων.	*Educationes propriæ inclytorum filiorum.*

u δόρπου δ' ἐξαῦτις] Eustathius noster in hunc locum sic ait: δοκοῦσιν οἱ παλαιοὶ καὶ μετὰ κλαυθμὸν ἀπονίπτεσθαι εἰς ἀποτρο est, Videntur veteres etiam post luctum lauisse in expiationem quandam. Sed ego ampliùs quæro, qualis sit huiusm tam citò post illam priorem exhibita est. Athenæus lib. 1. vbi quatuor nomina veterum cœnarum (Per cœnas hîc te volo varia, quibus cibi in die capiuntur) nimirum ἀκράτισμα, ἄριστον, ἑσπέρισμα, δεῖπνον recensuit: tandem cùm vide lum referri posse, dixit peculiare fuisse hoc Menelai conuiuium, nimirum alio modo institutum, quàm reliqua. paulò antè à cibis quieuerint, nunc tamen pauco interiecto tempore ad eos capiendos se componunt.

Ὣς ἔφατ'. Ἀσφαλίων δ' ἄρ' ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευεν	*Sic ait: Asphalion verò aquam manibus*
Ὀτρηρὸς θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο.	*Sedulus famulus Menelai gloriosi.*

ονείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
ἀλλ' ἐνόησ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα.
εἰς οἶνον βάλε φάρμακον ἔνθεν ἔπινον,
τ' ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων.
αβρόξειεν ἐπὴν κρητῆρι μιγείη,
ἠμέριός γε βάλοι κατὰ δάκρυ παρειῶν,
κατ τεθναίη μήτηρ τε πατήρ τε,
προπάροιθεν ἀδελφεὸν ἢ φίλον υἱὸν
οιῷεν, ὁ δ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῷτο.
θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα
α' οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
ἡ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ
ά
ἰητρὸς ἐπιστάμενος περὶ πάντων
τ· ἦ γὰρ Παιήονός εἰσι γενέθλης.
ἐπεὶ ῥ' ἐνέηκε, κέλευσέ τε οἰνοχοῆσαι,
μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπεν.
Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφές, ἠδὲ καὶ οἵδε
ἐσθλῶν παῖδες (ἀτὰρ θεὸς ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλῳ
αν τε κακόν τε διδοῖ· δύναται γὰρ ἅπαντα)
ῦ δαίνυσθε καθήμενοι ἐν μεγάροισι,
οι τέρπεσθε· ἐοικότα γὰρ καταλέξω.
μ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω
ο Ὀδυσσῆος ταλασίφρονός εἰσιν ἄεθλοι·
οἷ δ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ
ώ Τρώων, ὅθι πάσχετε πήματ' Ἀχαιοί·
ιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας,
κὶ ἀμφ' ὤμοισι βαλών, οἰκῆϊ ἐοικώς,
α δυσμενέων κατέδυ πόλιν εὐρυάγυιαν·
ὃ ἄλλῳ δ' αὐτὸν φωτὶ κατακρύπτων ἤϊσκε
ς ὃς οὐδὲν τοῖος ἔην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν·
ἀ κατέδυ Τρώων πόλιν. οἱ δ' ἀβάκησαν
ὸ δέ μιν οἴη ἀνέγνων τοῖον ἐόντα,
αι ώτων· ὁ δὲ κερδοσύνῃ ἀλέεινεν.
πῆ μιν ἐγὼν ἐλόεον καὶ χρῖον ἐλαίῳ,
ἦ ματα ἕσσα, καὶ ὤμοσα καρτερὸν ὅρκον,
ἦ Ὀδυσῆα μετὰ Τρώεσσ' ἀναφῆναι
ἐ ς νῆάς τε θοὰς κλισίας τ' ἀφικέσθαι·
ε δ μοι πάντα νόον κατέλεξεν Ἀχαιῶν.
ῆ ρώων κτείνας ταναήκεϊ χαλκῷ,
ἰε Ἀργείους κατὰ δὲ φρόνιν ἤγαγε πολλήν.
Τρωαὶ λίγ' ἐκώκυον, αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
ἤδη μοι κραδίη τέτραπτο νέεσθαι
ἄτην δὲ μετέστενον, ἣν Ἀφροδίτη
μ ἤγαγε κεῖσε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης,
ἣν *νοσφισσαμένη, θάλαμόν τε πόσιν τε,
δευόμενον, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτέ τι εἶδος.
ἀμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
ταῦτά γε πάντα γύναι κατὰ μοῖραν ἔειπες·
πολλέων ἐδάην βουλήν τε νόον τε
ἡρώων, πολλὴν δ' ἐπελήλυθα γαῖαν·
τοιοῦτον ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
Ὀδυσῆος ταλασίφρονος * ἔσκε φίλον κῆρ.
τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνήρ,
ξεστῷ, ἵν' ἐνήμεθα πάντες ἄριστοι
Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες,
ἦλθες σὺ κεῖσε· κελευσέμεναι δέ σ' ἔμελλε
ὃς Τρώεσσιν ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι,

Hi verò ad cibos paratos appositos manus mittebant.
Ibi tum alia excogitauit Helena è Ioue nata. (bant,
Protinus sanè in vinum misit pharmacũ vnde bibe-
Absq; dolore & ira, malorum obliuionem inducens,
Qui illud deglutierit postquam crateri mixtũ erit:
Non vtiq; tota die profundere poterit lacrymas à pal-
Neq; si ei mortui fuerint materq; paterq;, (pebris
Neq; si ei coràm fratrem aut charum filium
Ferro trucidarent, ipse verò oculis videret.
Talia Iouis filia habebat pharmaca vtilia
Bona, quæ illi Polydamna præbuit Thonis vxor
Aegyptia, quæ plurima producit fertilis terra
Pharmaca plurima quidem salubria mixta, multa lethalia,
Medicus verò vnusquisq; peritus supra omnes
Homines: sanè enim Pæonis sunt ex generatione.
Cæterũ postquam sanè immisit, iussitq; vinũ infun-
Denuò verbis excipiens alloquutus est. (dere,
Atride Menelaë à Ioue nutrite, atq; etiam hi
Virorum fortiũ filij (porrò Deus alterũ post alterum
Iupiter bonumq; malũq; tribuit, potest enim omnia)
Quare nunc conuiuamini sedentes in domibus,
Et sermonib. delectamini: decentia n. ordine dicam,
Omnia quidem nõ ego enarrare queã, neq; nominare
Quot Vlyssis patientis sunt certamina:
Sed qualiter istud fecit & sustinuit fortis vir
Populo in Troianorum, ibi passi estis ærumnas Græci:
Seipsum plagis indecentibus domando,
Vilibus pannis circumiectis ad humeros seruo similis,
Virorum hostium ingressus est vrbem latam:
Alteri verò seipsum viro dissimulans assimulauit
Mendico, qui neutiquã talis erat apud naues Græcorũ
Huic similis ingressus est Troianorũ vrbẽ, illi. v. igno-
Omnes: ego verò ipsum sola agnoui talem, (rabant
Et ipsum interrogabã: ille verò astutia tergiuersa-
Sed quando certò ipsum laui & vnxi oleo, (batur.
Vestibus autem indui & iuraui validũ iuramẽtum;
Non ante Vlyssem Troianis me edituram,
Quàm ipse ad naues celeres tentoriaq; peruenisset:
Et tandem mihi omnem rem aperuit Græcorum.
Plurimos aũt Troianorũ cùm interfecisset lõgo ferro;
Venit ad Græcos: astutiam verò induxit multam,
Ibi aliæ Troianæ stridulè eiulabant: sed meum pectus
Gaudebat. nam iam mihi corde versum erat redire
Rursus domum: damnum verò deflebam quod Venus
Dederat, quãdo me duxit hinc chara à patria terra,
Filiamq; meam defraudans, thalamumq; maritumq;, γρ. νοσφισσαμένω
Nullius rei indigentẽ, neq; mẽte, neq; pulchritudine.
Hanc verò dictis excipiens alloquutus est flauus
Et certè hæc omnia vxor vt decet dixisti: (Menela⁹,
Iam quidem multorũ cognoui consiliumq; mentemq;
Virorum heroum, multamq; peragraui terram:
Sed nondum talem ego vidi oculis,
Qualis Vlyssis patientis erat gratum pectus, γρ. ἴσχε
Quale etiam illud fecit & sustinuit fortis vir;
Equo in polito, vbi insidebamus omnes optimates
Græcorum, Troianis cædem & fatum inferentes,
Venisti deinde illuc: iussisse autem te debuit
Deus, qui Troianis voluit gloriam præbuisse,

Καί

° Καί τοι Δηΐφοβος θεοείκελος ἕσπετ' ἰούσῃ.
Τρὶς δὲ περίστειξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα,
Ἐκ δ' ὀνομακλήδην Δαναῶν ὀνόμαζες ἀρίστους,
p Πάντων Ἀργείων φωνὴν ἴσκουσ' ἀλόχοισιν.
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ Τυδείδης καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἥμενοι ἐν μέσσοισιν, ἀκούσαμεν ὡς ἐβόησας.
Νῶϊ μὲν ἀμφοτέρω μενεήναμεν ὁρμηθέντε
Ἢ ἐξελθέμεναι, ἢ ἔνδοθεν αἶψ' ὑπακοῦσαι·
Ἀλλ' Ὀδυσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν * ἱεμένω περ. (γρ. ἱεμένους)
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀκὴν ἔσαν υἷες Ἀχαιῶν·
q Ἄντικλος δὲ σέ γ' οἶος ἀμείψασθαι ἐπέεσσιν
Ἤθελεν· ἀλλ' Ὀδυσεὺς ἐπὶ μάστακα χερσὶ πίεζε
Νωλεμέως κρατερῇσι, σάωσε δὲ πάντας Ἀχαιούς·
Τόφρα δ' ἔχ' ὄφρα σε νόσφιν ἀπήγαγε Παλλὰς Ἀθήνη.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
• Ἄλγιον· οὐ γάρ οἵ τι τάδ' ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
Οὐδ' εἴ οἱ κραδίη γε σιδηρέη ἔνδοθεν ἦεν.
t Ἀλλ' ἄγετ', εἰς εὐνὴν τρέπεθ' ἡμέας, * ὄφρα καὶ ἤδη (γρ. ὄφρα καὶ)
Ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ * ταρπώμεθα κοιμηθέντες. (γρ. τερπώμεθα)
Ὣς ἔφατ'. Ἀργείη δ' Ἑλένη δμωῇσι κέλευσε
Δέμνι' u ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
Πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
Χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
Αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι·
Δέμνια δὲ στόρεσαν. ἐκ δὲ ξείνους ἄγε κῆρυξ.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο
Τηλέμαχός θ' ἥρως καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱός·
Ἀτρείδης δὲ καθεῦδε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
Πὰρ δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἐλέξατο δῖα γυναικῶν.

Et te Deiphobus deo similis sequebatur p
Ter autem circumlustrati cauas insidias
Nominatim verò Græcorum nominabas
Omnium Græcorum voce assimulata vxo
Cæterùm ego & Diomedes & diuus Vlysse
Sedentes inter medios, audiuimus vt voc
Nos quidem ambo prompti eramus facto i
Potius exire quàm intus rursus audire.
Sed Vlysses prohibuit & continuit quantũ
Ibi alij quidem omnes absq; voce filij Græ
Anticlus verò te solus conuenire verbis
Voluit: sed Vlysses os manibus compressit
Indesinẽter fortib⁹, seruauit verò oẽs Græ
Tãdiu detinuit, donec te seorsim adduxi
Hũc rursus Telemach⁹ prudẽs cõtrà all
Atride Menelaë à Ioue nutrite, dux pop
Durum est: non enim ei ista depulerũt tr
Neq; si ei cor ferreum intus esset.
Sed agite ad cubile ducite nos, vt iam
Somno à dulci delectemur dormientes.
Sic ait, Argiua autem Helena ancillis p
Cubilia sub porticu ponere, & stragula pu
Purpurea inijcere, sternereq; supernè tape
Lanasq; imponere villosas ad suprà coope
Illæ ibant ex ædibus facem in manibus ge
Cubilia verò strauerũt, hospites autem ed
Hi quidem in vestibulo domus illic dorm
Telemachusq; heros & Nestoris inclytus f
Atrides verò dormiuit in recessu domu
Iuxta.n. Helena lato peplo cubabat præst

COMMENTARIVS.

a νηπενθές τ' ἄχολόν τε,] In Lexico exponemus quid sit νηπενθές: nunc mihi dicendum est, non posse me persuade[...] quàm adiectiuum τοῦ φαρμάκου illius, quod Helena vino immiscuit. An verò hoc verum sit pharmacum, an quippiam [...] multi disputant. Plutarchus & Macrobius de narratione Helenæ intelligunt, quæ mœrorem ac dolorem auditorum [...] triusq; locos tum propter huius rei pleniorem illustrationem, tum ob vtriusq; inter se similitudinem placet huc desc[...] Plut. Sympos. l. 1. Quæst. 1. οἱ μὲν οὖν τὰ βούγλωσσα καταμιγνύντες εἰς τὸν οἶνον, καὶ τοῖς ἀποβρέγμασι τῶν περιστερεώνων, καὶ ἀδιάντ[...] ροντες, ὡς τούτων τινὰ τοῖς ἑστιωμένοις εὐθυμίαν καὶ φιλοφροσύνην ἐνδιδόντων ἀπομιμούμενοι τὴν Ὁμηρικὴν Ἑλένην ὑποφαρματ[...] οὐ συνορῶσιν ὅτι κἀκεῖνος ὁ μῦθος ἐκπεριελθὼν ἀπ' Αἰγύπτου μακρὰν ὁδὸν εἰς λόγους ἐπιεικεῖς, καὶ πρέποντας ἐτελεύτησεν. ἡ γὰρ Ἑλέ[...] διηγεῖται περὶ τοῦ Ὀδυσσέως — οἷον ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνήρ· αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας. τοῦτο γὰρ ἦν ὡς ἔοικε τ[ὸ] [φάρ]μακον καὶ ἀνώδυνον, λόγος ἔχων καιρὸν ἁρμόζοντα τοῖς ὑποκειμένοις πάθεσι καὶ πράγμασιν. id est, Ac nonnulli quidem buglo[ssa] miscentes, & verbenacarum vel adiantorum aspergine pauimenta irrorant: quasi hæc quandam conuiuis lætitiam [...] tem concilient, ad exemplum illius Homericæ Helenæ, quæ vinum nonnihil medicatum propinabat: non consider[...] fabulam lõgo itinere ex Aegypto vsq; circumuagantem in sermones euasisse vrbanos & congruos. Namq; comme[...] tantibus Helena de Vlysse, quid fecerit & passus sit fortissimus vir, seipsum plagis fœdis affligens. Id scilicet mœror[...] discutiens pharmacum, oratio erat tempestiua & accommodata præsentibus animorum motibus & negotijs. *Hæc* [...] sumpsit Macrobius Satur. lib. 7. cap. 1 his verbis: Nam si Homeri latentem prudentiam inscruteris altiùs, deliniment[...] Helena vino miscuit, νηπενθές τ' ἄχολόν τε κακῶν τ' ἐπίληθες ἁπάντων, non herba fuit, non ex India succus: sed narrandi [...] quę hospitem mœroris oblitum flexit ad gaudium. Vlyssis enim præclara facinora filio præsente narrabat. Ergo pat[...] & singula eius fortia facta dicendo, animum filij fecit alacriorem, & ita credita est contra mœrorem vino remedium [...] vsque Macrobius. Sed hæc allegorica interpretatio mihi non placet, neq; vllus probabit, si propiùs Homerica verba [...] quidem expressè Homerus narrationem Helenæ ab hoc pharmaco distinguit. Quinimò siquidem ita sit intelligend[...] lunt, cur hoc illi pharmacum à Polydamna Thonis medici vxore datum obseruasset? cur eo nomine Aegyptum ph[...] gena ferentem laudasset? Deinde cur has vires huic pharmaco tribueret lacrymas omnibus sistendi, qui eo vsi fueri[...] ratio sola Vlyssis adeò potens & efficax erit? Porrò aliud statuendum est, & cùm Aegyptus inter cętera hoc habeat [...] pharmacorum sit feracissima, vt ipse Poëta paulò pòst pronunciabit, & reliqui testantur historici: hoc reuera fuisse [...] macum ex herbis quibusdam compositum, aut ex simplici, vt nonnulli volunt, & nos paulò pòst dicemus. Cæterù[...] uerbium Helenæ crater (vt notant Rhodiginus variarum lectionum lib. 19. cap. 3. & Iunius in Adagijs) cuius exem[...] Philostratũ in Sophistis, καὶ τὸ φρόντισμα τοῦτο ἄριστε ὑπάτων, καὶ τὰ ἄχθη σοι κουφιεῖ τῆς γνώμης, ὥσπερ ὁ κρατὴρ τῆς Ἑλένης τοῖς [φαρ]μάκοις. De hoc loquutus est Plin. lib. 25. Homerus (inquit) primus doctrinarum & antiquitatis parens gloriam herb[...] tribuit, herbasq; Aegyptias à regis vxore traditas suæ Helenæ plurimas narrat, ac nobile illud Nepenthes obliuione[...] ferens, & ab Helena vtiq; omnibus mortalibus propinandũ. Porrò, inquit Cœlius, sunt ex diligẽtioribus, qui rimati [...] nám modi foret pharmacum id, ex quibusq; concinnaretur, suspicati sunt esse buglossam. propterea quòd de ea sic [...] lenus, καὶ τοῖς οἴνοις ἐμβαλλόμενον εὐφροσύνης αἴτιον γίνεται: id est, Vino iniecta hilaritatem inducit. Scribunt medicorum [...] uentus mirabilis eam censeri rationem, quòd sanguis inde clarior fiat, expurgatiorq;: porrò & cor confoueatur, à q[...] par: id autem sic affectum, laudabilem sanguinem producere, vnde cooriatur lætitia. Medicamenta verò hoc genus [...] iuxta Aeschylum, quòd ebiberentur velut ποτὰ vel πόματα, &c. Hæc Cœlius loco memorato. Quod autem reuerà ph[...] rit, testatur Athenæus lib 5. ait enim de Helena, εἰς τὸν οἶνον ἐμβαλεῖν παυσίκακον τῶν ὄντων φάρμακον: id est, In vinum inijci[...] mnes morbos reuerà pharmacum.

b τά οἱ Πολύδαμνα] Cõijcio Menelaũ, cùm in Aegypto esset, ab hoc Thoni rege hospitio fuisse exceptũ, & pro more [...] talitatis ab eodem muneribus donatum, & Helenam ab eius vxore Polydamna. Tamẽ legisse me apud Aelianum de [...]

ni, cùm Thônis Aegyptiorum rex custodiendam accepisset Helenam à Menelao, per superiora Africæ circa Aegyptum oberrante, inq; eius amorem incidisset, & vim illi inferre conaretur, famam esse, illam vxori Thonidis Polydamnæ peruisse. Polydamnam verò & metuentem, ne propter formam sibi aliquando præferretur Helena, & simul miseran- (quæ insula est diuersis & multis serpentibus plena) eam exposuisse, & donauisse illi herbam serpentibus illic abun- rsariam: cuius sensus (vt ferunt) quàm primùm perceptus est à serpentibus, illi passim in terram sese abdiderunt. He- uam plantauit, quæ suo tempore semen serpentibus inimicum protulit, Heleniumq; appellatur. Ea si vera sunt, dice- n, cùm hæc intellexisset, potuisse fingere Helenæ à Polydamna donata quoq; alia fuisse pharmaca, eodem planè a- bam illam serpentalem. Quanquam malim priori meæ coniecturæ adhærere, cùm rem tam memorandam de proie- ulam Helena alioqui non esset prætermissurus.

φρος] Laudat Aegyptios à rei medicæ peritia, quam παραδοξότερον omnibus tribuit, nimirum vt medicorum plurali- r. Vel etiam cùm adeò fœcundam pharmacis Aegyptum proponat, potuit etiam fingere omnes illic esse medicos, vt ir eadem pharmaca dignosci, vt ait Eustathius. Sed Herodotus in Euterpe hoc idem quod de pluralitate medicorũ liximus, confirmat. Nam ibi medicinam in hunc modum distributam esse ait, vt singulorum morborum sint medi- n, itaq; omnia referta esse medicis. Alij enim sunt oculorum, alij dentium, alij alui & vicinarum partium, alij morbo- m, &c. Itaq; non sine causa Aegyptijs omnibus medicinæ facultatem tribuit propter innumerabiles eius gentis me- piciens hyperbolicè loquutus est.

ι' ἀνῆκε] Ex his verbis manifestè constat, reuerà pharmacum ab Helena conuiuarum poculis immixtum fuisse, neq; one esse intelligendum: siquidem expresse dicit Poëta, post immissum pharmacum demum esse sermonem exor-

ίλας] Obseruat apprimè decorum: oportuit enim Helenam, pro reuerentia, qua vxores viros prosequi par est, pri- m affari, deinde cæteros conuiuas.

x hoc loco apparet, veteres illos mensis assedisse, non verò accubuisse, vt posteriore seculo factum est, præcipuè a-

κ ἂν ἐγὼ] Duplici figura vtitur, inquit Eustathius. Primùm Præteritione, cùm se non omnia Vlyssis facta memorare nde Admiratione in illis verbis, ἀλλ' οἷον τό δ' ἔρεξε, &c. quod sine dubio attentiores fecit auditores. Et sanè factum il- od narratura est Helena, egregium est adeò, vt nesciam an vllum inter cætera quæ illi attribuuntur, maiore sit admi- a. Nam dicitur se ipsum plagis ac vulneribus defœdasse, ac pannosus Troiam ingressus hostilia castra exploraturus. m fecit, quàm Græcorum vtilitati velificaretur, vt qui illius gratia ne corpori ac vitæ suæ pepercerit, cùm se ita mi- x in periculum mortis se coniecisset. De corporis sui defœdatione exemplum etiam extat apud Herodotum de Zo- ria huic est dissimilis.

Helena Vlyssem dicitur agnouisse, quia nimirũ sæpe anteà illum in Græcia viderat, putà Lacedæmone, vbi fuerit V- ndi Icarij patris Penelopes gratia, aut etiam tum cùm Penelopen duceret. Immò & inter Helenæ procos numeratur, præterea cæteros Græcorum proceres, vt testatur liber tertius Iliadis, vbi ea ipsos Priamo roganti designat.

itum Vlyssem Helena excepit occultè, vt credo, vel sub humanitatis prætextu, qua in pauperem & miserum homi- apparebat, affecta sit. Dicitur autem ipsamet eum lauisse, ac oleo vnxisse, quod argumentum est, probans id olim officium, vt anteà quoq; annotauimus. Cùm autem hoc illa ancillis suis posset demandare, tamen non potuit ipsa in illa calamitate alius videretur, non præstare, tum vt faciliùs de rebus Græcorum ipsum percunctaretur. Vteban- es post aquæ balneum, olei vnctione, qua partes per lotionem asperiores factæ mollescebant, vt est apud Atheneũ nosoph.

] lem nobis Helenam effingit Poëta, vt sæpe monuimus, nimirum quę sponte Troiam cum Paride nauigârit (quod Veneri tribu t: quasi dicat, non potuisse se Numini ita iubenti resistere) deinde verò facti pœnitentia commota sit. n nunquam Troiæ fuisse tradunt, vt Euripides, qui eam in Aegyptum à Mercurio translatam dicit, hoc negabunt. in Prolegomenis Iliadis attigimus.

] Pergit in laudando Vlysse Menelaus, eumq; primùm generaliter reliquis omnibus anteponens, quos ipse nouit ultos in tam longa & varia peregrinatione) deinde factum eius commemorat, ex quo summa illius prudentia ap- ræci in equo illo Troiano laterent, compellante Helena singulos Heroas, reliqui duo Diomedes & Menelaus ve- m detegeretur, parati erant exire, ac potiùs impetum facere, quàm si denuò se vocari paterentur: at Vlysses cùm rẽ lligeret, compressisse eos dic tur: quæ summa fuit prudentia. Detecto enim dolo metus erat ne vel ipsi à Tro- ntur, vel sibi imposterum ab huiusmodi insidijs Troiani præcauerent, & ita elusi expectatione Græci in patriam re ntur. Vt & hoc ad ea quæ primo libro dicebamus, addi possit, deberi Vlyssi Troiæ excidium hoc etiam nomine, ficio hîc dolus equi Troiani fœlicem exitum sortitus sit.

] Equus iste Troianus celeberrimus est, de quo infrà lib. 8. dicitur quippiam à Demodoco. Vulgaris fama est, sub is belli suasu vatis Heleni fabricatum equum ab Epeo, quem, fœdere sophistico cum Troianis de pace ac discessu larunt se Mineruæ dicasse, vt Troiæ in illius Deæ templo collocaretur. In eius vtero conclusi proceres Græcorum tandem intra mœnia equo, illi media nocte erupisse dicuntur, & Troianos vino & somno obrutos (nimirum in te) profligasse. Sed Dictys Cretensis lib. 5. ait, Græcos discessum simulantes ad Sigæum secessisse, ibi noctem ope- iente datoq; signo à Sinone, ad eam rem clàm posito, eos ad Troiam nauigâsse multo silentio, Barbarosq; propter s vino & somno fessos oppressisse, diuisis inter se ciuitatis locis: anteà tamen admissum in vrbem equum illum rdos ille Aegyptius apud Dionem hoc quidem munus à Græcis Mineruæ oblatum dicit, sed Troiam captam vllo ergo fessos longo bello Græcos pacem à Troianis petijsse, quam Priamus illis concesserit: petens tamen & ipse vt præstarent aliquam, quòd nulla læsi iniuria bellum intulissent. Quam Vlysses Græcorum legatus concedens dixit herrimum & maximum Mineruæ donum, & inscripturos, Propitiatorium hoc donum dederunt Achiui Mineruæ nagno futurum honori, & aduersus se testimonium, quòd essent victi. Facta ergo esse fœdera inter Troianos & A- quum perfectum esse ab Achiuis, magnum opus, Troianosq; sursum eum traxisse ad ciuitatem: quem cùm portæ essent, partem mœniorum diruisse. Vnde ridiculè dictum est, inquit, quòd ciuitas ab equo capta sit. Hinc recessisse in modum fœderi illigatum. *Hæc ille.* Cæterùm Durateus est equus ille appellatus à Lucretio lib. 1.

ec clam Durateus Troiai Pergama partu *Inflammasset equus nocturno Graiugenarum.*

dicat, eum vulgarem opinionem sequutum esse. Dicitur & Durius ἀπὸ τῶν δουράτων, hoc est, lignis seu trabibus, vt *aq; intexunt abiete costas.* Et Apollonio lib. 2. Argon. lignea turris vocatur: ab Horatio Carm. lib. 4. Od. 6. Equus Mi- chille loquens sic ait:

lle non inclusus equo Mineruæ *Troas, & lætam Priami choreis*
acra mentito, malè feriatos *Falleret aulam.*

E us Troianus dicitur. Abijt autem in prouerbium Durateus equus, de clandestinis insidijs: aut vbi repentè complu- latebant anteà. Vide Erasmum Adag chil. 4. cent. 2. prou. 1. Clemens etiam Alexandrinus li. 2. Stromatum ex eo a- fecit, Duræi equi speciem præfert, quod obseruauit Iunius. νυνὶ δὲ, inquit, τοῦτο μόνον παρασημειωτέον, ὡς δουρείου ἵππου εἰκόνα σώζει ὁ κατὰ Βασιλείδην ἄνθρωπος, ἐν ἑνὶ σώματι τοσούτων πνευμάτων διαφόρων στρατὸν ἐγκεκολπισμένος id c obseruandum, quòd Durei equi speciem quandam obtinet, iuxta Poëtarum fabulã, Basilidæ homo vno in cor- um spirituum exercitum in aluo inclusum habens. Pausanias lib. 1. in Atheniensium arce Durium ex ære positum inam fuisse bellicam, inquit, ab Epeo factam ad muros deijciẽdos, fateatur necesse est, qui Troianos nolit stupo- ndemnare. Verùm, quoniam traditum est, Græcorum fortissimum quenq; in equum illum se abdidisse, conue- ma cum ijs, quæ de Troiano memoriæ prodita sunt. Menestheus enim Teucer, Thesei etiam filij ex equo erum- equo etiam in Lexico.

νῦν δ' ἐμὲ] Cùm dixisset anteà Helena, mutatum vbi iã animum fuisse ad reditum, pœnituisseq; illam tam turpis laum credidisse par est, noluit proinde Menelaus vxori mendacij aut inconstantiæ labem aspergere: quod facturus

videbatur, si eam proprio motu ad equum Durium accessisse pronunciaret. Itaq, maluit eius rei causam Numini as
nimirum ex ijs qui Græcorum partibus aduersabantur, à quo Helena coacta sit ad explorandos ea vocum simulati
Nequis autem miretur Poëtam sibi non constare, cùm aliàs malorum causam hominibus ipsis tribuat: solet enim ip
personarum loquentium sermones fingere. Deinde hic locus non agit expresse de ea malorum causa, de qua ante
Porrò cùm ausus sit Poëta Deos inter se opponere, alios Græcis, alios Troianis affingendo: potuit etiam liberè pror
periculum Menelao & cæteris Græcis à Deo aduersario creatum fuisse.

o καί δι Δηίφοβ@] Eustathius dicit, Deiphobum & Helenam solùm ad hūc equum accessisse: mortuo Paride auten
phobo nupsit, tanquam vni ex fratribus præstantiori: quod & Menelaus significat, cùm eum θεοείκελον appellat. Ven
Helena, ne illa loquutos fuisse Græcos dissimulare posset, si forsan interroganti eorum quispiam respondisset.

p πάντων ἀργείων] Veteres hoc Poëtę figmentum vituperarunt, quòd incredibile sit Helenam sic vocem pro libito
Deinde qui fieri potuisset, inquiunt, vt quæ paulò antè mentem ad reditum conuerterat, sic dolosè vocem confude
ne Grecos detegeret, & pauco tempore maius illis damnum, quàm per integrum decennium subierint, compararet?
tur respondisse Poëta, cùm hoc vi diuina peractum fuisse dicit. Addunt tamen validius argumentum, quomodo e
Græci suas vxores adesse? Itaque ridicula est illa varia vocum simulatio, quæ Helenæ affingitur. Neq; hoc superiore
arbitror, vt Eustathius tamen existimat. Ego dixerim licuisse hoc Poëtæ, vt & infinita alia. Cæterùm fabula fert, Heler
νόμιμον, vocumq; imitatricem, vnde & ipsam Echo dictam aiunt. Et hoc munus illi à Venere oblatum, cùm Menela
quando vir alij se iungeret, hac vocis eius, quæ amaretur, simulatione illum posset facti arguere. Et hoc refert Eustat
alibi nusquam legisse memini.

q ἄντικλ@] Quanquam Poëta non dicat expresse hunc Anticlum ab Vlysse suffocatum, id videtur tamē innuisse.
Tamen hoc ex ipsius Poëtæ verbis colligi non posse contenderim, etiam ipso Politiano refragante in Miscellaneis.
detur significare illa quæ sequuntur, τόφρα δ' ἔχ' ὄφρα σε νόσφιν ἀπήγαγε παλλὰς ἀθήνη. Enimuerò si res ita se haberet, a
termissurus Menelaus? Atqui dicit, tantùm Vlyssem Anticlo os compescuisse manu, ne Helenæ responderet. Vide
Politianus tum Triphyodorus allucinati propter verbum πίεζε, vel potiùs propter integram phrasin, ἐπὶ μάσακα χ
nihil est aliud quàm ἔσφιγξεν, i. strinxit & compressit, vt ab ijs fieri solet, qui manu, loqui volentium ora premunt, r
tur. Sed vlterius hoc vrgeamus. Si forsan vim mortis huic Anticlo Vlysses intulisset, an erat Anticlus hoc sine sui tut
cum tumultu ac clamore quodam qui potuisset ab Helena exaudiri, quem virum fortem esse oportuit, qui ad ha
tot millia hominum deligebatur. Proinde non mihi persuadeo, nisi luculentiores accedant probationes, hunc Anti
peremptum fuisse.

r παλλὰς ἀθήνη.] Si à parte Troianorum fuit aliquis Deus, non tamen ideo in tam grauissimo periculo suo Numi
tuti sunt.

s ἄλγιον] Neque his etiam patris laudibus potuit leuari dolor Telemachi, sed potiùs cùm ea de illo audierit recita
Helena & Menelaus memorarunt, factum est vt ea nihili faceret: cùm nihilominus ipsum perijsse sibi persuaserit, n
dine à moriendi lege liberatum fuisse.

t ἀλλ' ἄγετ,] Ex hoc loco tradit Athenæus lib. 5. doceri nos ab Homero, eos qui ad conuiuium accersuntur, oporte
uocarunt, hortari vt surgant. Quod decorum etiam Pallas sub Mentoris specie suprà libro tertio vsurpauit.

u ὑπ' αἰθούσῃ] Videtur moris fuisse apud illos veteres, vt hospites extranei extra domum cubarent. Erant enim p
des, & hoc etiam paulò pòst exprimitur his verbis: οἱ μὲν ἄρ ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο. At de Menelao & Helen
recessu ædium, μυχῷ δόμου, cubuisse.

Ἦμ@ δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλ@ ἠώς,	*Quando .v. manè genita apparuit roseis*
Ὤρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνῆφι βοὴν ἀγαθὸς Μενέλα@,	*Surrexit ex lectulo voce bonus Menelaus*
Εἵματα ἑσσάμεν@· περὶ δὲ ξίφ@ ὀξὺ θέτ' ὤμῳ,	*Vestes indutus, acutū .v. gladiū circūpos*
Ποσσὶ δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.	*Pedibus verò mollibus subligauit pulchr*
Βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῷ ἐναλίγκι@ ἄντην,	*Festinabat ire ex thalamo deo similis ob*
Τηλεμάχῳ δὲ παρίζεν, ἔπ@ τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·	*Telemacho .v. aßidebat, sermonemq́; habui*
[a] Τίπτε δέ σε χρειὼ δεῦρ' ἤγαγε Τηλέμαχ' ἥρως,	*Et quid te incitans huc egit Telemach*
Ἐς Λακεδαίμονα δῖαν, ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης;	*Ad Lacedæmona diuinam per lata dor*
Δήμιον, ἦ ἴδιον; τόδε μοι νημερτὲς ἔνισπε.	*An publicum an priuatum? hoc mihi v*
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχ@ πεπνυμέν@ ἀντίον ηὔδα.	*Hunc rursus Telemachus prudēs cōtra*
[b] Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,	*Atride Menelae à Ioue nutrite, rex popul*
[c] Ἤλυθον εἴ τινά μοι κληηδόνα πατρὸς ἐνίσποις·	*Veni si aliquam mihi famam de patre di*
Ἐσθίεταί μοι οἶκ@, ὄλωλε δὲ πίονα ἔργα·	*Dißipatur mihi domus, pereunt verò pi*
Δυσμενέων δ' ἀνδρῶν πλεῖ@ δόμ@, οἵτε μοι αἰεὶ	*Hostium virorū plena est domus, qui mi*
Μῆλ' ἁδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,	*Oues imbecilles mactāt & flexipedes, fin*
Μητρὸς ἐμῆς μνηστῆρες ὑπέρβιον ὕβριν ἔχοντες,	*Matris meæ proci, immensam iniuriam*
Τοὔνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἱκάνομαι αἴκ' ἐθέλῃσθα	*Præterea nunc ad tua genua venio, si qui*
Κείνου λυγρὸν ὄλεθρον ἐνισπεῖν, εἴπου ὄπωπας	*Illius sæuam mortem dicere, si cubi vidist*
Ὀφθαλμοῖσι τεοῖσιν, ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας	*Oculis tuis, aut alterius sermonibus aud*
Πλαζομένου. πέρι γάρ μιν ὀϊζυρὸν τέκε μήτηρ.	*Errātis. supra modū .n. ipsum ærūnosa pe*
Μηδέ τί μ' αἰδόμεν@ μειλίσσεο μηδ' ἐλεαίρων,	*Neq; quicquam me veritus blandiaris n*
Ἀλλ' εὖ μοι κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.	*Sed planè mihi enarra quomodo incidist*
Λίσσομαι, [d] εἴ ποτέ τοί τι πατὴρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς	*Precor si vnquā tibi aliquod pater meus*
Ἢ ἔπ@ [*] ἠέ τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε	*Aut dictum aut etiam factum promitte*
Δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχετε πήματ' Ἀχαιοί,	*Populo in Troianorū, vbi paßi estis ærum*
Τῶν νῦν μοι μνῆσαι, καί μοι νημερτὲς ἔνισπε.	*Horum nūc mihi memor sis, & mihi veru*
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλα@,	*Hūc multùm suspirās alloquutus est fl*
[e] Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρον@ ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ	*Papè, certè valde iam fortis viri in cubil*
Ἤθελον εὐνηθῆναι ἀνάλκιδες αὐτοὶ ἐόντες.	*Voluerunt cubare, imbecilles ipsi cùm sint*
Ὡς δ' ὁπότ' ἐν ξυλόχῳ ἔλαφ@ κρατεροῖο λέοντ@	*Quemadmodū si quando in lustro cerua*
Νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνοὺς,	*Hinnulos collocans nuper genitos lactante*

Margin, beside line „Ἢ ἔπ@“: χ. ἢ ἔπ.

ερέῃσι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
ὁ δ' ἔπειτα ἑὴν εἰσήλυθεν εὐνήν,
ισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν·
ὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
ιος ποτ' ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Λέσβῳ,
ν Φιλομηλείδῃ [g] ἐπάλαισεν ἀναστάς,
ἑλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί.
μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς,
ώμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.
μ' εἰρωτᾷς καὶ λίσσεαι, οὐκ ἂν ἔγωγε
εἴποιμι παρὲξ παρακλιδόν, οὐδ' ἀπατήσω·
ά μοι ἔειπε γέρων ἅλιος νημερτής,
ι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω.
ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
εὶ οὔ σφιν ἔρεξα τεληέσσας ἑκατόμ-

θέλοντο θεοὶ μεμνῆσθαι ἐφετμέων.
ά τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
προπάροιθε (Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσι)
θ' ὅσσον τε πανημερίη γλαφυρὴ νηῦς
ὡς οὖρος ἐπιπνείῃσιν ὄπισθεν.
εὔορμος, ὅθεν τ' ἀπὸ νῆας ἐΐσας
λλουσιν, [k] ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.
εσιν ἤματ' ἔχον θεοί. οὐδέ ποτ' οὖροι
ίνονθ' ἁλιαέες, οἵ ῥά τε νηῶν
ονται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
κε πάντα κατέφθιτο καὶ μένε' ἀνδρῶν,
εῶν ὀλοφύρατο καί μ' * ἐσάωσε,
θεος θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος,
ῷ γάρ ῥα μάλιστά γε θυμὸν ὄρινα,
ἤντετο νόσφιν ἑτάρων.
ῆσον ἀλώμενοι ἰχθυάασκον
γναμπτοῖσιν· ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός.
ἀγχι στᾶσα ἔπος φάτο, φώνησέν τε,
ξεῖνε λίην τόσον, ἠδὲ χαλίφρων,
ῆς, καὶ τέρπεαι ἄλγεα πάσχων,
ἐνὶ νήσῳ ἐρύκεαι, οὐδέ τι τέκμωρ
ύνασαι, μινύθει δέ τοι ἦτορ ἑταίρων.
αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
έω, ἥτις σύ πέρ ἐσσι θεάων,
ἑκὼν κατερύκομαι, ἀλλά νυ μέλλω
λιτέσθαι οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.
μοι εἰπὲ ([m] θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν)
νάτων πεδάᾳ καὶ ἔδησε κελεύθου,
ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόεντα.
ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων,
ξεῖνε μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω.
τι δεῦρο γέρων ἅλιος νημερτής,
Πρωτεὺς Αἰγύπτιος, ὅστε θαλάσσης
οἶδε, Ποσειδάωνος ὑποδμώς·
τ' ἐμόν φασιν πατέρ' ἔμμεναι, ἠδὲ τεκέσθαι·
πως σὺ δύναιο λοχησάμενος λελαβέσθαι,
ἐιπῃσιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου,
ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.
κέ τ' εἴπῃσι διοτρεφές, αἴκ' ἐθέλῃσθα,
ι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται
οιο σέθεν δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.
φατ'· αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,

Iuga inuestigat, & valles herbosas
Pascens, hic deinde suum ingressus cubile,
Vtrisq; verò illis indecentem mortem immittit:
Ita Vlysses illis indecens fatum immittet.
Vtinam Iupiterq; pater, & Minerua, & Apollo,
Talis sit, qualis olim benè condita in Lesbo,
Contentione cum Philomelide luctatus est insurgens,
Prostrauit verò fortiter, gauisi sunt verò oẽs Græci:
Talis existens cum procis versaretur Vlysses,
Omnes sanè breuis vitæ fierent, amariq; matrimonij:
Ista verò quæ me interrogas, & precaris, nõ vtiq; ego
Alia præter verum dixero declinando, neq; decipiã:
Sed ea quidem quæ mihi dixit senex marinus verus,
Ex his neutiquã te ego celabo dictum, neq; occultabo.
In Aegypto me adhuc huc dij cupidum venire
Detinuerunt, quoniam non ipsis exhibueram legiti-
mas Hecatombas.
Ipsi.n. semper volunt dij nos memores esse præceptorũ. χ. βούλοντο
Insula deinde quædam est valde vndoso in ponto.
Aegyptum ante (Pharum verò ipsam vocant)
Tantùm semota, quantùm tota die caua nauis
Confecit, cui stridulus ventus aspirat à puppi:
In ea autem portus portuosus, vnde naues æquales
In pontũ deducũt, postquã hauserũt nigram aquam:
Illic me viginti dieb. detinuerũt dij, neq; vnq̃ vẽti se-
Spirãtes apparuerũt marini, qui sanè nauiũ (cundi
Ductores sunt supra lata dorsa maris. (rorum,
Et fortaßis viatica omnia corrupta eßẽt et animi vi-
Nisi me aliqua dearũ respexisset, & mei miserta esset, χ. ἐλέησε
Protei gloriosi filia marini senis,
Edothea huic sanè potißimùm animum commoui,
Quæ mihi soli inter eundũ obuia fuit seorsum à socijs.
Semper enim circa insulam errantes piscabantur
Curuis hamis: domabat verò ventrem fames.
Hæc me prope astans, verbũ dixit, & proloquuta est,
Stultus es ô hospes maximopere, aut remisso animo,
Aut sponte cessas, & delectaris dolores ferens,
Qui certè diu in insula detineris, neq; vllum finem
Inuenire poteris, minuitur autem tibi pectus sociorũ.
Sic ait, cæterũ ego ipsã mutuis excipiẽs alloqu. sum:
Sanè tibi dicam, quæcunq; tandem sis dearum,
Quòd ego neutiquã voluntarius detineor, sed videor
Immortales offendisse qui cœlum latum habitant.
Sed tu mihi dic (dij enim omnia sciunt)
Quisnam me immortalium impedit & moratur iter
Reditumq;, vt in pontum deueniam piscosum.
Sic dicebam, illa verò statim respondebat diua dearũ,
Enimuerò ego tibi, ô hospes, valdè verè enarrabo.
Versatur quispiam hic senex marinus veridicus,
Immortalis Proteus Aegyptius, quiq; maris
Totius profunditates nouit, Neptuni minister:
Hunc meum inquiunt patrem esse, atq; genuisse:
Quem si quo pacto tu poteris ex insidijs prendere,
Qui tibi dicat viam & mensuras itineris,
Reditumq;, vt per mare proficiscaris piscosum.
Atq; præterea tibi diceret ô nobilis, si modò velis,
Quodcũq; tibi in domibus malũmq; bonũq; accidisset,
Absente te per longam viam difficilemq;.
Sic ait, cæterùm ego ipsã vicißim alloquutus sum,

Αὐτὴ νῦν φράζευ σὺ λόχον θείοιο γέροντος,
Μήπως με προϊδὼν ἠὲ προδαεὶς ἀλέηται.
ᵃἈργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι.
Ὣς ἐφάμην. ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων,
Τοιγὰρ ᵇἐγώ τοι ξεῖνε μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω·
Ἦμος δ' ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκῃ,
Τῆμος ἄρ' ἐξ ἁλὸς εἶσι γέρων ἅλιος νημερτής,
Πνοιῇ ὕπο Ζεφύροιο, μελαίνῃ φρικὶ καλυφθείς,
Ἐκ δ' ἐλθὼν κοιμᾶται ὑπὸ σπέεσι γλαφυροῖσιν.
Ἀμφὶ δέ μιν φῶκαι νέποδες καλῆς ἁλοσύδνης
Ἀθρόαι εὕδουσιν, πολιῆς ἁλὸς ἐξαναδῦσαι
ᶜΠικρὸν ἀποπνείουσαι ἁλὸς πολυβενθέος ὀδμήν.
Ἔνθα σ' ἐγὼν ἀγαγοῦσα ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
Εὐνάσω ἑξείης· σὺ δ' εὖ κρίνασθαι ἑταίρους
Τρεῖς, οἵ τοι παρὰ νηυσὶν ἐϋσσέλμοισιν ἄριστοι.
Πάντα δέ τοι ἐρέω ὀλοφώϊα τοῖο γέροντος.
Φώκας μέν τοι πρῶτον ἀριθμήσει καὶ ἔπεισιν·
Αὐτὰρ ἐπὴν πάσας πεμπάσσεται ἠδὲ ἴδηται,
Λέξεται ἐν μέσσοισι νομεὺς ὣς πώεσι μήλων·
Τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτα κατευνηθέντα ἴδησθε,
Καὶ τότ' ἔπειθ' ὑμῖν μελέτω κάρτος τε βίη τε.
Αὖθι δ' ἔχειν μεμαῶτα καὶ ἐσσύμενόν περ ἀλύξαι
Πάντα δὲ γινόμενος πειρήσεται, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
Ἑρπετὰ γίνονται, καὶ ὕδωρ, καὶ θεσπιδαὲς πῦρ.
Ὑμεῖς δ' ἀστεμφέως ἐχέμεν, μᾶλλόν τε πιέζειν.
Ἀλλ' ὅτε κεν δή σ' αὐτὸς ἀνείρηται ἐπέεσσιν,
Τοῖος ἐὼν οἷόν κε κατευνηθέντα ἴδησθε,
Καὶ τότε δὴ σχέσθαι τε βίης, λῦσαί τε γέροντα
Ἥρως· εἴρεσθαι δὲ θεῶν ὅς τίς σε χαλέπτει,
Νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.

(γρ. ἐγὼν ἐρέω· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι)

Ipsa nunc explica insidias senis,
Ne quo pacto me prauidens aut præsciens ej
Difficilis enim est deus mortali homini do
Sic dicebam, ipsa continuò respondit diua
Enimuerò ego tibi hospes valdè verè dican
Quando verò sol medium cœlum ascenderi
Tum certè è mari emergit senex marinus
Flatu sub Zephyri, nigra procella obtectus
Egressus verò dormit sub specubus cauis.
Circa ipsum.v.Phocæ carẽtes pedib.pulchr.
Frequentes dormiunt è cano mari egressæ,
Acerbum spirantes maris profundi odor
Illuc te ego ducens simul aurora illucescent
Collocabo ex ordine: tu verò probè elige soc
Tres, qui tibi apud naues transtratas opti
Omnes autem tibi enarrabo astutias ipsiu
Phocas quidem primùm numerabit, & in
Cæterũ postq̃ oẽs p quaterniones numerarit
Cubabit in medio pastor veluti in grege o
Atqui vbi primum sopitum videritis,
Tum deinde vobis cura sit robur q́; vis q́;
Illic verò tenete cupientem & gestientem
Omnia verò factus molietur, quæcunq; in
Reptilia fiunt, & aqua, & diuinitùs arden
Vos autem firmiter tenete, magis q́; premi
Sed quando certè te ipse interrogauerit v
Talis qualem consopitum videratis.
Et tum certè desiste à vi, solue q́; senem
Heros: interroga verò, deorum quisnam t
Reditum q́;, vt per pontum proficiscaris pi

COMMENTARIVS.

a αὐτὴ νῦν φράζευ] Cùm anteà Menelao exposuerit Pisistratus causam, cur Telemachus ad ipsum accedat: videtur n esse, quòd eandem à Telemacho scitatur. Sed interiecta hesternis sermonibus nocte oportuit altera die quæstio ipsemet Telemachus interrogandus fuit, neque alteri de altero respondenti tam credendum, vt præcipua persona responderet.

b [illegible] Μενέλαε] Eustathius annotat, hoc Telemachi responsum ex variorum locorum carminibus esse concinn met Poeta primus tamen iis dedi potuit modum centones carminum consarcinandi, & ita apertam viam illi operi, q [illegible] appellatur, in quo multi tantopere desudarunt.

c [illegible]] Exponit Telemachus aduentus sui finem: deinde domesticam calamitatem, tum petit obnixè à Menelao, didè certiorem se faciat de patris statu.

d εἰ ποτέ τοι τι πατὴρ] Vsitatum est inter probos homines, vt beneuolentiam erga patres in filios etiam deriuent: ita cùm à parentibus beneficijs affecti sunt, eorum gratiam filijs referre non grauantur in amicitiæ illorum memoriã. E Telemachus à Menelao postulat, neq; veretur, id quod est apud Comicum nostrum, ne hæc beneficiorum parentis tio, exprobratio quædam Menelao videatur: quia iam illi eius animus exploratus erat, libertatem q́; istam loquendi a mine boni æquiq; consultam iri facilè sibi persuadebat.

e ὢ πόποι,] Ordine respondet Menelaus Telemachi orationi, in qua primo loco erat priuatæ calamitatis commem nuncij petitio de patre. Ad hanc secundo, ad eam primò respondet, miseratus nimirum amici bonorum sortem, quæ his ganeonibus & fruges consumere natis, vt ait ille, dilapidentur. Eos ergo culpat, quòd illi tam ignaui & imbecill fortis thorum attentare, eisq; idcirco eleganti comparatione exitium vaticinatur.

f κνημοὺς ἐξερέῃσι] Apud Gesnerum cap. de Ceruo, sic obseruatum reperio: Cerui montes excelsos non ascendunt, corpulenti, ad planiciem magis quàm montes idonei sint: quamobrem syluas & valles, & fluminibus vicina loca bitãt. Cerui gaudẽt ταῖς ὀργάσι. Pollux. Est autem ὀργάς, vel ὀργὰς γῆ, ἡ ἀργὴ καὶ ἀγρία, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ φυτὰ ὀρθὰ αὔξησιν, καὶ ὀρθοῦν χωρίον· ἢ σύνδενδρος καὶ συνηρεφὴς, [illegible] ἀκμαία γῆ Varinus. Hoc est, Orgas est locus incultus, syluosus aut nem [illegible] bonum & pingue est. Apud eundem tamen ὀργάδες etiam pro cultis locis exponitur: item ὀργάδες, loci syluosi. Q posteriùs sit, tamen constat malè hîc vulgo verti κνημοὺς, iuga. Sunt enim potiùs radices montis κνημοί, non autem ca autem hîc de ceruа catulos suos in stabulo leonis occultante dicitur, id confictum est à Poëta, & ad rem præsentem tum. Nam leoni Vlyssem propter fortitudinem, ceruæ procos ob eorum ignauiam ac pusillanimitatem comparat. S nomine leoni opponi cerua (vel ceruus, vt vtrumq; sexum comprehendamus, quod Attici etiam in fœminino faciu nerus, vt de prouerbio, ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα, hinnulus leonem sup. vicit, cepit, aut quid p. ã simile: & γῆρας λέοντος κρεῖσσον ἀ Senecta leonis præstantior hinnulorum iuuenta: quod ex Hippothoonte poëta refert Stobæus.

g ἐπάλαισεν ἀναστὰς,] Commendat Vlyssem à robore corporis, exemplo q́; id comprobat. Refert enim, vt ille luctatu melide, quem, Achiuos ad luctam prouocantem, cum magno Græcorum gaudio prostrauit. Sed quid sequitur? Vnus ergo plures vincere poterit? Credendum est igitur, tam parui procos æstimasse Menelaum, vt eos omnes etiam vno feriores censuerit.

h ἐπεὶ οὔ σφιν ἔρεξα] Cùm ex Aegypto Menelaus proficisceretur, Dijs hecatombas nõ persoluit ideò iubebit eum pa teus illuc redire vt Deos ad nauigationem felicem sibi conciliet. Et hæc est veterum pietas, quanquam cæca, qui ni gi ac perfici existimarunt, nisi Deos haberent propitios: ac infausti successus causam in negligentiam diuini cultus re cari q́; oportebat Numen, quod offensum à se arbitrabantur.

i νῆσος ἔπειτά τις] Pharos, inquit Mela li. 2. Alexandriæ nunc ponte coniungitur, olim vt Homerico carmine prodit oris cursu diei totius abducta: &, si ita res fuit, videri potest coniectantibus in tantum mutatæ causas Nilum præbuisse

præcipuè cùm exundaret, littori annectens, auget terras, ſpaciumq; augeſcentium in vicina vada promouet. Lucanus ... Cæſare:

Tunc clauſtrum pelagi cepit Pharon: inſula quondam,
In medio ſtetit illa mari, ſub tempore vatis Proteos: at nunc eſt Pellæis proxima muris.

...nen, vt Poſidonius, ignorationem Poetæ obijciebant, quòd inſulam Phariam (ſic apud Strabonem ſcribitur) mari cin... quibus Strabo lib. 1. Geograph. ſic reſpondit: Quicunq;, inquit, ſuas peregrinationes narrant, inflatè illi ſolent omnia ia... ſ etiam Menelaus, qui cùm neque ad Aethiopas aſcendiſſet, inaudiuerat de Nili exundatione; & quantum is terræ re... ponerer, & quod traiectum, qui eſt ante fauces iam ferè aggere aggeſto cum continente coniunxiſſet: vt nō iniuria He... ille legitur in Latino Heſiodus) totam Aegyptum fluuij donum dixerit, ſi non totam, eam ſaltem, quæ infra Delta ſita, ... yptus nominatur. Cognouit etiam Pharum priſcis temporibus mari ambitam fuiſſe: itaque mentitus eſt eam adhuc ... ndari, quanquam iam inſula eſſe deſijſſet. *Hæc ille.* Fuit tamen vir doctiſſimus Brodæus noſtro ſæculo, qui in ſuis Mi... cap. 5. fabuloſum eſſe cōtendit, quod tradit Homerus Pharum à Nilo diei curſu abfuiſſe. Qui locus ſtudioſis eſt per... ide Goropium in Niloſcopio. quem authorem quò ſæpius laudo, eò diligentius legi volo. Cæterùm de tota Pharo & ... is videndus eſt idem Strabo lib. 17. ex quo nos in Lexico, vt ſpero, dicemus.

...ῦθοι] Intelligit naues prius expurgari ab aqua, quam in portu imbiberunt, antequam in altum agantur. Solent autē im... a plus aqua impleri, quàm ſi moueantur.

... Qui Deo curæ ſunt, quàm magnis periculis obruantur, etiā in media rerum deſperatione, vbi nullus apparet ſeſe eripiē... illa via ſalutis aut propria induſtria, aut aliunde aduocato humano auxilio ſeſe aperit, eos Deus ſua ope erigit & ſu... l mihi videtur Homerus adumbraſſe hac narratione. Nam deſtituto humana ope Menelao, offert ſe ſponte, & non vo... a Edothea (quam Zenodotus Eurynomen appellat, referente Euſtathio) quæ illi rationē perficiundæ nauigationis ſuę ... ide potuit Menelaus perſuaderi, ſe non planè Dijs inuiſum, quorum auxilium in tanta anguſtia animi experiretur.

...ε πάντα ἴσασιν] Sic argumentabatur Menelaus: Dij omnia ſciunt: Tu autem Edothea Dea es: Fieri itaq; non poteſt, vt ne... hi Deorum infenſus nauigationem impedit. Tamen non obtinuit hoc à Dea, vel quòd non ſit catholica illa propoſi... Homerus hunc quoq; Proteum nobis vult eſſe cognitum, de quo tam miranda poſteà ſubijcientur. Cùm ergo Edo... nelao non præteriterit, tamen Menelai adeò ſtudioſa fuit, vt eius gratia patrem ſuum Proteum illi prodat, à qua ea o... optat, intelligere poſſit. De hoc autem Proteo locus erit dicendi in Lexico Homerico, in voce πρωτεύς. Tu intereà con... n 4. Georg. ſub finem, vbi hunc locum Homericum expreſſit. Vide Eraſmum in Adag. Proteo mutabilior.

...μέν φασιν] Edothea dubitanter patrem hunc ſuum eſſe aſſerit, cùm ex vulgari fama hoc ſe ſcire dicit. Vide quid nos ... rà lib. 1. ſcripſimus de Telemacho, qui ſic etiam de Vlyſſe patre loquutus eſt.

...μεγάροισι] Quæ præcedunt, præſentia & futura ſunt: quæ nunc verò dicuntur, præterita. ait enim Edothea patrem ſuū ... nelao expoſiturum, cur illi nauigandi via præcluſa nunc ſit: & hoc eſt præſens. deinde, quod illi iter faciendum ſit, & ... hoc eſt futurum. tertiò, quid illi abſenti domi acciderit: & hoc eſt præteritum. Vnde rectè de hoc Proteo Orpheus in ...

σφάλμ... τά τ' ἐόντα ὅσσα τε πρόσθεν ἔην, ὅσα τ' ἔσσεται ὕστερον αὖτις. & Virgil. 4. Georg.

... nouit namq; omnia vates Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

... γάρ τ' ἐστὶ θεὸς] Dubito an hoc ſit γνωμικὸν, id eſt, an de Deo generaliter intelligatur, an ſpecialiter de hoc Proteo, ... & horribiles formas, quas induit, non facilè ab homine domari poſſit. Vtrumq; ſanè huic loco accommodari poteſt. ... t, illud de Deo pronunciatum malè eſt: dicit enim, tantùm eſſe difficile Deum ab hominibus vinci, non dixit ἀδύνα... iturhabuit Deos illa antiquitas, qui licet cum difficultate, tamen humano robori ſubiacerent? Hic autem manifeſtè ... eo prouidentiam aut præſcientiam ademit Poëta. Nam ſi inuitus in hominum poteſtatem veniat, & ab eis inſidias ſi... zat ſua προνοίᾳ, quomodo eas non effugiat in maris receſſus abditus? Ita non potuit ſibi conſtare cæcum illud ſæcu... rum mentionem facit.

...πάντα] De Phocarum odore paulò pòſt dicetur. Cur autem νέποδες appellentur, dicemus in Lexico.

... Oportebat hunc Protea tandiu conſtringi, & fortiter premi, donec in formam hominis priſtinam rediret. Vnde Cyre... m filium:

Sed quanto ille magis formas ſe vertit in omnes,
Tanto, nate, magis contende tenacia vincla:
Donec talis erit mutato corpore, qualem
Videris, incepto tegeret cùm lumina ſomno.

... rant illius vincula diſſoluenda.

..., ὑπὸ πόντον ἐδύσατο κυμαίνοντα.	*Sic loquuta ſub pontum ſubijt fluctuantem:*
...ἐπὶ νῆας, ὅθ' ἕστασαν ἐν ψαμάθοισιν,	*Cæterùm ego ad naues, vbi ſtabant in arena,*
...δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.	*Ibam, plurima verò mihi cor cogitabat eunti.*
...ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,	*Cæterùm poſtquam ad nauem veni atq; mare,*
...δ' ὁπλισάμεσθ', ἐπί τ' ἤλυθεν ἀμβροσίη νύξ,	*Cœnam apparauimus, deinde acceſſit diuina nox,*
...θημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.	*Tum obdormiuimus in littore maris.*
...γένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	*Quando v. manè genita apparuit roſeis digitis auro-*
...παρὰ θῖνα θαλάσσης εὐρυπόροιο	*Tunc ad littus maris lata vada habentis (ra,*
...θεοὺς γουνούμενος. αὐτὰρ ἑταίρους	*Ibam, plurimùm dijs ſupplicans: porrò ſocios*
...οἷσι μάλιστα πεποίθεα πᾶσαν ἐπ' ἰθύν.	*Tres ducebā, quib. potiſſ. confidebam ad omnem vim.*
...δ' ἄρ' ἡ γ' ὑποδῦσα θαλάσσης εὐρέα κόλπον,	*Intereà verò hæc ingreſſa maris latum ſinum,*
...φωκάων ἐκ πόντου δέρματ' ἔνεικε.	*Quatuor Phocarum ex ponto pelles attulit:*
...δ' ἔσαν νεόδαρτα. δόλον δ' ἐπεμήδετο πατρί.	*Omnes. v. erāt recēs excoriatæ, dolū. a. ſtruebat patri:*
...δ' ἐν ψαμάθοισι * διαγλάψασ' ἁλίῃσιν,	*Cubilibus autem in arena exſculptis marina,* [γρ. διαγλάψας']
...ἧστο μένουσ'· ἡμεῖς δὲ μάλα σχεδὸν ἤλθομεν αὐτῆς·	*Sedebat expectans: nos valdè propè venimus eam.*
...δ' ἑξείης εὔνησε, βάλεν δ' ἐπὶ δέρμα ἑκάστῳ.	*Ex ordine verò collocauit, iniecit aūt coriū vnicuiq;.*
...δ' ἦ αἰνότατος λόχος ἔπλετο· τεῖρε γὰρ αἰνῶς	*Illic iam moleſtiſſ. inſidiæ erāt: affligebat. n. grauiter* [γρ. ὀλοώτατος]
...φωκάων ἁλιοτρεφέων[a] ὀλοώτατος ὀδμή.	*Phocarum in mare nutritarum peſſimus odor:*
...δ' ἂν εἰναλίῳ παρὰ κήτεϊ κοιμηθείη;	*Quis etenim marinum prope cetum poſſet cubare?* [γρ. παρὰ ...]
...αὐτὴ ἐσάωσε, καὶ ἐφράσατο μέγ' ὄνειαρ·	*Sed ipſa ſeruauit & excogitauit magnam vtilitatē:*
...ἀμβροσίην ὑπὸ ῥῖνα ἑκάστῳ θῆκε φέρουσα,	*Ambroſiam ad nares vnicuiq; poſuit afferendo,*
...ἡδὺ μάλα πνείουσαν· ὄλεσσε δὲ κήτεος ὀδμήν.	*Dulce valdè ſpirantem: fugauit ceti odorem.*
...δ' ἠῶ μείναμεν τετληότι θυμῷ·	*Totū matutinū tēpus expectauimus patienti animo:*
...δ' ἐξ ἁλὸς ἦλθον ἀολλέες· αἱ μὲν ἔπειτα	*Phocæ. a. è mari venerūt frequentes: illæ quidē deinde*
...εὐνάζοντο παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης.	*Ordine ſopiebantur iuxta littus maris.*

Ἔνδιος δ' ὁ γέρων ἦλθ' ἐξ ἁλὸς, εὗρε δὲ φώκας
[d] Ζατρεφέας, πάσας δ' ἄρ' ἐπῴχετο, λέκτο δ' ἀριθμόν.
[e] Ἐν δ' ἡμέας πρώτους λέγε κήτεσιν, οὐδέ τι θυμῷ
Ὠΐσθη δόλον εἶναι· ἔπειτα δὲ λέκτο καὶ αὐτός.
Ἡμεῖς δ' αἶψ' ἰάχοντες ἐπεσσύμεθ'· ἀμφὶ δὲ χεῖ-
ρας
Βάλλομεν. οὐδ' ὁ γέρων δολίης ἐπελήθετο τέχνης,
[f] Ἀλλ' ἤτοι πρώτιστα λέων γένετ' ἠϋγένειος,
Αὐτὰρ ἔπειτα δράκων, καὶ πάρδαλις, ἠδὲ μέγας σῦς·
Γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, καὶ δένδρεον ὑψιπέτηλον.
Ἡμεῖς δ' ἀστεμφέως ἔχομεν τετληότι θυμῷ.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἀνίαζ' ὁ γέρων ὀλοφώϊα εἰδὼς,
Καὶ τότε δή μ' ἐπέεσσιν ἀνειρόμενος προσέειπεν,
Τίς νύ τοι Ἀτρέος υἱὲ θεῶν συμφράσσατο βουλὰς,
Ὄφρα μ' ἕλοις ἀέκοντα λοχησάμενος; τέο σε χρή;
Ὣς ἔφατ'· αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
γρ. ἀγορεύεις. [g] Οἶσθα γέρον· τί με ταῦτα παρατροπέων * ἐρεείνεις;
Ὡς δὴ δήθ' ἐνὶ νήσῳ ἐρύκομαι, οὐδέ τι τέκμωρ
Εὑρέμεναι δύναμαι, μινύθει δέ μοι ἔνδοθεν ἦτορ.
Ἀλλὰ σύ πέρ μοι εἰπὲ (θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν)
Ὅς τίς μ' ἀθανάτων πεδάᾳ καὶ ἔδησε κελεύθου,
Νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόεντα.
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' αὖτις ἀμειβόμενος προσέειπεν,
[h] Ἀλλὰ μάλ' ὤφελλες Διΐ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν
Ῥέξας ἱερὰ κάλ' ἀναβαινέμεν, ὄφρα τάχιστα
Σὴν ἐς πατρίδ' ἵκοιο, πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
Οὐ γάρ τοι πρὶν μοῖρα φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι
Οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν,
Πρίν γ' ὅτ' ἂν Αἰγύπτοιο διιπετέος ποταμοῖο
Αὖτις ὕδωρ ἔλθῃς, ῥέξῃς θ' ἱερὰς ἑκατόμβας
Ἀθανάτοισι θεοῖσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι·
Καὶ τότε τοι δώσουσιν ὁδὸν θεοὶ ἣν σὺ μενοινᾷς.
Ὣς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
Οὕνεκά μ' αὖτις ἄνωγεν ἐπ' ἠεροειδέα πόντον
Αἴγυπτόνδ' ἰέναι, δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.
[i] Ἀλλὰ καὶ ὥς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω τελέω γέρον ὡς σὺ κελεύεις·
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Εἰ πάντες σὺν νηυσὶν ἀπήμονες ἦλθον Ἀχαιοὶ
Οὓς Νέστωρ καὶ ἐγὼ λίπομεν Τροίηθεν ἰόντες,
Ἦέ τις ὤλετ' ὀλέθρῳ ἀδευκέϊ ἧς ἐπὶ νηὸς,
Ἠὲ φίλων ἐν χερσὶν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν.
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' αὖτις ἀμειβόμενος προσέειπεν,
γρ. μὴ ταῦτα. Ἀτρείδη, * τί με ταῦτα διείρεαι; οὐδέ τι σε χρὴ
Ἴδμεναι, οὐδὲ δαῆναι ἐμὸν νόον· οὐδέ σε φημὶ
γρ. ἄκλαυσον ἴσασθ', ἐπεὶ κ' εὖ. Δὴν * ἄκλαυτον ἔσεσθαι, ἐπὴν εὖ πάντα πύθηαι.
[k] Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν γε δάμεν, πολλοὶ δὲ λίποντο.
γρ. Πολλοὶ μὲν τούτων ἔθανον, πολλ. καὶ Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν γε δάμεν, πολλ. Ἀρχοὶ δ' αὖ δύο μοῦνοι Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Ἐν νόστῳ ἀπόλοντο. [l] μάχῃ δέ τε καὶ σὺ παρῆσθα·
Εἷς δ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέϊ πόντῳ.
[m] Αἴας μὲν μετὰ νηυσὶ δάμη δολιχηρέτμοισι.
Γυρῇσι μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐπέλασσε
Πέτρῃσι μεγάλῃσι, καὶ ἐξεσάωσε θαλάσσης.
Καί νύ κεν ἔκφυγε κῆρα, καὶ ἐχθόμενός περ Ἀθήνῃ,
Εἰ μὴ ὑπερφίαλον ἔπος ἔκβαλε, καὶ μέγ' ἀάσθη.
Φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης·
Τοῦ δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἔκλυεν αὐδήσαντος.
Αὐτίκ' ἔπειτα τρίαιναν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν,
Ἤλασε Γυραίην πέτρην, ἀπὸ δ' ἔσχισεν αὐτήν·

Meridie autem senex venit è mari, inuenit Ph
Obesas: omnes verò adibat, recensuit autē nu
Nos aūt primos recensuit inter cetos, nullo
Putauit dolum esse, deinde cubauit & ipse
Nos verò protinus vociferantes irruimus: circu
tem manus
Iecimus, neq; ipse senex dolosæ obliuiscitur
Sed certè primùm leo factus est magnis iub
Porrò deinde draco, & panthera. atq; inge
Factus est, etiam liquida aqua, & arbor alt
Nos verò firmiter tenebamus forti animo.
Sed cùm iam angustabatur senex versutia
Tunc certè me verbis interrogans alloquut
Quis sanè tibi Atrei fili deorum consuluit c
Vt me caperes inuitum insidijs cuius rei op
Sic ait, cæterùm ego ipsum excipiēs alloq
Scis senex: quid me ista decipiens interrog
Quòd iam diu in insula detineor, neq; vllo
Inuenire queo, minuitur autem mihi intus
Sed tu vtiq; mihi dic (dij verò omnia sciu)
Quinam me immortalium impediit & au
Reditumq;, vt per pontum vadam piscosu
Sic dicebā: ille. v. rursus respondens, alloq
Atqui omnino debebas Ioui alijsq; dijs
Sacris litatis conscendere, vt velocissimè
Tuam ad patriā venires nauigans per nigr
Non.n.tibi anteà fatū est amicosq; videre
Ad domum benè constructā, & tuā ad pa
Quàm Aegyptij à Ioue fluentis fluuij
Rursus ad aquas redieris, fecerisq; sacras He
Immortalibus dijs, qui cælum latum tenen
Et tunc tibi dabunt viam dij quam tu desi
Sic ait, cæterùm mihi infractum est cha
Eò quòd me rursus iubebat per obscurum
Aegyptum ire, longam viam difficilemq;
Verū etiā sic ipsum verbis excipiens alloqu
Ista quidem sic perficiam senex vt tu præc
Sed agè mihi hoc dic & verè recense,
Num omnes cum nauibus illæsi redierint Gr
Quos Nestor & ego reliquimus à Troia pro
Num quispiam perijt morte inopinata sua
Aut amicorū in manibus postquā bellum co
Sic dicebā, ille me rursus excipiens alloq
Atride, ne me ista interroga, neutiquam te
Scire neq; cognoscere meum animum, neq;
Diu absq; lacrymis fore, postq̄ benè omnia
Multi quidē istorū domiti sunt, plurimi ve
Duces autem duo Græcorum loricatorum,
In reditu perierunt: pugnæ etenim & tu int
Vnus.a.adhuc alicubi viuus detinetur lato
Aiax quidē in naui domitus est longos rem
Ad Gyras quidem primùm Neptunus adu
Petras ingentes, & seruauit è mari.
Et sanè effugisset mortem, quantūuis inuisu
Nisi impiū dictū ptulisset, & graue facinus
Dixit inuitis dijs effugere ingentes fluctus
Hunc Neptunus magnifica audiuit iactant
Statim deinde tridente arrepto manu forti
Percussit Gyream petram, abscidítq; ipsam:

Et vnũ quidẽ illic mansit, alterũ frustũ incidit mari:
Huic sanè Aiax primùm insidens, valdè læsus est,
Hunc ferebat per mare ingens, vndosum.
Sic ille quidem ibi perijt, postquã bibit salsam aquam:
Tuus verò fortè effugit mortem frater, atq; elapsus est
In naui concaua: seruauit verò veneranda Iuno.
Sed quando certè statim videbatur Malearũ mõtẽ ar-
Peruenire, tum certè ipsum abreptũ procella (duum
Pontum per piscosum tulit valdè ingemiscentem,
Agri ad extremam oram: vbi ædes habitabat Thyestes
Prius, cæterùm tunc habitabat Thyestiades Aegisthus.
Sed cùm iam & illinc apparebat reditus illæsus,
Retrò verò dij ventum verterunt, & domũ venerunt.
Certè ille quidẽ gaudens cõscẽdit in patriam terram,
Et osculabatur attingens suam patriam: multæ ab ipso
Lacrymæ freqũetes effundebãt, postq̃ libẽter vidit ter.
Hũc sanè à specula cõspexit speculator, quem constituit
Aegisthus dolosus, ducens: promisit autem mercedem,
Auri duo talenta: obseruabat verò hic toto anno, (ris.
Ne ipsum lateret accedẽs, memorq; foret strenui robo-
Festinabat, a ire annũciaturus ad ædes past. populorũ:
Statim Aegisthus dolosam excogitauit artem:
Delectis ex plebe viginti viris optimis, (rare.
Cõstituit insidias, ab altera parte iussit cõuiuiũ appa-
Cæterũ ipse iuit inuitãs Agamemnona past. populorũ,
Equis & curribus indecentia deliberans.
Hunc imprudentem ad mortẽ deduxit & trucidauit,
Cõuiuio excipiẽs, veluti si qs interficit bouẽ ad præsepe,
Neq; quisquã Atridæ sociorũ relictus qui eũ sequitur,
Neq; quisquam Aegisthi, sed trucidati sunt in regia.
Sic ait, cæterùm mihi confractus est charus animus.
Flebam autem arenis desidens: neq; mihi cor
Volebat amplius viuere & videre lumen Solis.
Porrò postq̃ flendo meq; ipsum volutãdo saturat⁹ sum,
Tum me alloquutus est senex marinus veridicus:
Ne amplius Atrei fili, longo tẽpore indesinenter sic (mè
Fleas, quoniã nõ remediũ aliquod inuenim⁹, sed citissi-
Tenta, quo pacto iam tuã ad patriã terram peruenias,
Aut enim ipsum viuum deprehendes, aut Orestes
Interfecit pueniẽs: tu verò cœnæ sepulchrali intereris.
Sic ait, cæterùm mihi cor & animus generosus,
Rursus intra pectus etiã quãtũuis tristi gauisum reflo-
Et ipsum alloquutus verba alata dixit, (ruit:
Istos quidem noui, tu verò tertium virum nomina,
Qui adhuc viuus detinetur in lato mari,
Aut mortuus, volo autem quãtumuis mœstus audire.
Sic dicebam, ille me rursus excipiens alloquutus est,
Filius Laërtii in Ithaca domos habitans,
Hunc vidi in insula lacrymas vberes fundentem
Nymphæ in ædibus Calypsus, quæ ipsum necessitate
Detinet, ille non potest suam patriam terram adire.
Non enim ei adsunt naues remigio instructæ & socijs,
Qui sanè ipsum reducere possent per lata dorsa maris.
Tibi autem non à fato decretum est nobilis ô Menelaë,
In Argo equos pascente mortem & fatum subire.
Sed te ad Elysium campum, & fines terræ
Immortales mittent (vbi flauus Rhadamanthus est,
Vbi vtiq; facillima viuendi ratio est hominibus.

Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς, οὔτε ποτ' ὄμβρος·
Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους)
Οὕνεκ' ἔχεις Ἑλένην, καί σφιν γαμβρὸς Διός ἐσσι.
Ὣς εἰπὼν, ὑπὸ πόντον ἐδύσατο κυμαίνοντα.
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἅμ' ἀντιθέοις ἑτάροισιν
Ἤια· πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν,
Δόρπον θ' ὁπλισάμεσθ', ἐπί τ' ἤλυθεν ἀμβροσίη νὺξ,
Δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Νῆας μὲν πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἅλα δῖαν,
Ἐν δ' ἱστοὺς τιθέμεσθα καὶ ἱστία νηυσὶν ἐΐσης·
Ἐν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῗσι κάθιζον,
Ἑξῆς δ' ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
Ἂψ δ' εἰς Αἰγύπτοιο διιπετέος ποταμοῖο
Στῆσα νέας, καὶ ἔρεξα τεληέσσας ἑκατόμβας.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέπαυσα θεῶν χόλον αἰὲν ἐόντων,
b Χεῦ' Ἀγαμέμνονι τύμβον, ἵν' ἄσβεστον κλέος εἴη.
Ταῦτα τελευτήσας νεόμην· ἔδοσαν δέ μοι οὖρον
Ἀθάνατοι, τοί μ' ὦκα φίλην ἐς πατρίδ' ἔπεμψαν.
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν
Ὄφρα κεν ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τε γένηται·
Καὶ τότε σ' εὖ πέμψω, δώσω δέ τοι ἀγλαὰ δῶρα,
Τρεῖς ἵππους καὶ δίφρον ἐΰξοον· αὐτὰρ ἔπειτα
Δώσω καλὸν ἄλεισον, ἵνα σπένδῃσθα θεοῖσιν
Ἀθανάτοις, ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
c Ἀτρείδη, μὴ δή με πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἔρυκε.
Καὶ γάρ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἐγὼ παρὰ σοί γ' ἀνεχοίμην
Ἥμενος, οὐδέ κέ μ' οἴκου ἕλοι πόθος, οὐδὲ τοκήων
(Αἰνῶς γὰρ μύθοισιν ἔπεσσί τε σοῖσιν ἀκούων
Τέρπομαι) ἀλλ' ἤδη μοι ἀνιάζουσιν ἑταῖροι
Ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, σὺ δέ με χρόνον ἐνθάδ' ἐρύκεις.
Δῶρον δ' ὅ, ττι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔστω·
d Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
Ἐνθάδε λείψω ἄγαλμα· σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις
κ. ἐν μὲν Εὐρέος, ᾧ * ἔνι μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον,
Πυροί τε, ζειαί τε, ἰδ' εὐρυφυὲς κρῖ λευκόν.
Ἐν δ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂρ δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμὼν
Αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
Οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος, οὐδ' εὐλείμων,
Αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται· Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.
Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
e Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος, οἷ' ἀγορεύεις·
Τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μεταστήσω· δύναμαι γάρ.
κ. δῶρον *Δώρων δ' ὅσσ' ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται,
Δώσω ὃ κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστιν.
Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ
Ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται·
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο· πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοστήσαντα· τὶν δ' ἐθέλω τόδ' ὀπάσσαι.

Non nix neq; hyems longa, neq; vnquam imb
Sed semper Zephyri suauiter spirantes auras
Oceanus emittit, ad refrigerandum homines
Quòd habes Helenam, & ipsius Iouis gener es.
Sic loquutus, subijt in pontum fluctuosum
Cæterùm ego ad naues simul cum diuinis soc
Ibam. plurima mihi cor alternabat incedent
Cæterùm postquam ad nauem venimus at
Cænãq; apparauim⁹, superuenit subijtq; solit
Tum dormiuimus in littore maris.
Quãdo. a. manè genita apparuit roseis digit
Naues quidẽ ante omnia deduximus in mar
Malos autem imposuimus & vela nauibus a
Ipsi etiam ingressi super transtra sederunt.
Ordine. a. cõsidẽtes spumosum mare verbera
Rursus ad Aegyptum à Ioue cadentis flumin
Constitui naues & perfeci legitimas Hecato
Cæterùm postquam sedaui deorum iram im
Fudi Agamemnoni tumulum vt immensa g
Hæc vt perfeci, redij: dederũt. a. mihi vẽtun
Dij qui me celeriter charam ad patriam mi
Sed agè nunc mane in ædibus meis,
Donec vndecimaq; duodecimaq; fiat dies,
Et tunc te benè mittã, dabo autẽ tibi splend
Tres equos, & currum benè politum: cæterù
Dabo pulchrum poculum vt libes dijs
Immortalibus, mei memor diebus omnibus.
Hũc rursus Telemachus prudẽs cõtrà allo
Atride, ne sanè me multo tempore hîc det
Etenim ad annum ego apud te vtiq; perdu
Sedẽs, neq; me domus caperet desideriũ, neq
(Vehementer enim verbis sermonibusq; tu
Oblector) sed iam mihi tristantur socij
In Pylo diuina, tu aũt me longum tempus h
Donũ. a. quodcũq; mihi dare cuperes, tale sit
Equos. a. in Ithacã non ducã, sed tibi ipsi (re
Hîc relinquam in delicijs: tu enim campo im
Lato, in quo quidem lotus frequens, in quo
Triticum, speltæ, atq; latè germinans hordeu
In Ithaca. a. neq; sanè curricula lata, neq; v
Capris pascendis apta, & optabilior equoru
Nulla. n. insularum spaciosa neq; pratis accon
Quæ ad mare inclinantur, Ithaca etiam sup.
Sic ait, risit verò voce bonus Menelaus,
Manu ipsum prendit, verbumq; dixit atq; n
Sanguinis es boni, chare fili, qualia loquer
Atqui ego tibi commutabo: possum enim.
Ex donis autem quæcunq; in mea domo thes
Dabo quod pulcherrimum & preciosissimu
Dabo tibi craterem elaboratum: argenteus a
Est totus, auro autem labra immixta sunt:
Opus. a. est Vulcani, dedit autem ipsum nobi
Sidoniorum rex, quando sua domus suscepit
Illuc me profectum, tibi autem volo præbere.

COMMENTARIVS.

a ὀλοώτατος ὀδμή.] Phocarum odor est deterrimus, vnde Gesnerus ideò à Virgilio turpes, appellatas esse mauult, qu magnitudinem, vt ait Seruius. Hinc Aristophanes in Pace & in vespis Cleonem traducens, ei phocarum odorẽ, vtpote tribuit. Vbi Scholiastes hoc Homeri carmen recitat. Cœlius Rhodig. Lectionum antiquarum lib. 18. cap. 9. huic odori cerbo, vt Homerus appellat, tribuere velle videtur, quòd phocæ fulmine non tangantur, vt neq; hyæna, neq; arbor ficu

d inium lib.2.cap.13 Seuerum imperatorem lecticam suam corio vituli marini tectam voluisse. Est autem vitulus mari-
od Phoca.

ἐξ ἁλὸς] Circa meridiem accesserunt Phocæ ad littus Est enim animal ἀμφίβιον, vt alibi copiosiùs docemus. Exit autē
iano tempore, sed magis circa vesperam, authore Aeliano de Animalib. lib. 9. cap. 50. vbi etiā huius loci Homerici me-
bis Κηφαῖμ δὲ αἱ φῶκαι ἐξίασι μᾶλλον ἤδη μέν τοι καὶ μεσημβρίας οὔσης, καὶ καθεύδουσι τῆς θαλάττης ἔξω. τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος ᾔδει καὶ
τὸν Μενέλεων πεποίηκε τῷ Τηλεμάχῳ, καὶ τῷ Πεισιστράτῳ παρεσκευάσμενον τὴν κοίτην αὐτῶν τήνδε, ὅτι τὰ ἐν Φάρῳ καὶ περὶ Πρωτέως τῷ
... αὐτοῖς ὁ Μενέλεως διηγῆ, καὶ τῆς ... ἐμαυτοῦ ... οἱ ὁ Πρωτεὺς ἂν εἶπεν. id est, Phocæ circa vesperam magis
li ando tamen etiam meridie, & extra mare somnum capiūt. Hoc & Homerus nouerat, qui in Odyssea Menelaum indu-
n cubile Telemacho & Pisistrato narrantem, cùm de ijs quæ in Pharo acciderant, & marino dæmone Proteo, eiusq; va-
faceret *Hæc ille*. Vide Oppianum lib. 1. ἁλιευτικῶν.

] Phocas animal somniculosum esse testantur scriptores. Vnde Martialis:

Dormitis nimium glires vitulique marini. Vnde Phocæ imagine somniculosum denotari ait Pierius Valerianus in
cis. Inter dormiendum autem altè stertit, vt mugitum edere videatur: vnde vituli nomen, inquit Rondeletius, cuius rei
t pituitosum humorē, qui in aspera arteria est, inspirādo & expirādo agitatus. Tales sonos dormiēdo edūt, qui crasso
breui, destillationibus obnoxij itē ij, quib excidit columella Hæc ἐκ παρέργου occasione mentionis de somno Phocarū.

] Ideò eas magnas appellat Ouidius & alibi deformes: Virgilius etiam turpes, si Seruio credimus (qua de re nos an-
vt scribit Rauisius, hoc animal breuissimum est à partu, posteà verò euadit maximum. Gesnerus addit, se intellexisse
n phocas crassas præpinguesq; fieri, & ad vrsi magnitudinem accedere.

ἀπατήλους] Hic est dolus, quo Proteus decipitur, sanè mirabilis, ne dicam incredibilis, ab Edothea instructus tectis Me-
quis pelle Phocarum, vt anteà vidimus. Quod autem illi homines existentes cum Phocis esse potuerint, fidem non ex-
nimal illud est φιλάνθρωπον, more delphinorum, quod Eudemi authoritate comprobat Aelianus de Anim. lib. 4. cap.
, vitulum marinum in hominem, spongias piscari solitum, amore flagrasse, eoq; vbi subterranea petra esset, extra ma-
n, cum spongiatore versatum fuisse Rondeletius etiam vitulum illum marinum, cuius ipse iconem expressit, ait circa
num captū, & in insulæ illius Xenobio multos dies educatū, nullo metu cum hominibus versatum, per terram se tra-
lus etiam scandentem. De hac etiam Phocarum φιλανθρωπίᾳ, vt ita loquar, scripsit Plinius, eas nimirum accipere disci-
q; pariter & vi populum (in spectaculis exhibitos) salutare, incondito fremitu: nomineque vocatos respondere. A-
scriptum est ἡ φωκὴ ἱερὰ σωνεσταν ...

γίγνεσθαι] Cùm de Proteo simus polliciti nos dicturos in Lexico, tamen in hunc locū Diodorū Siculum afferemus,
cte huius mutabilitatis Protei exponit his verbis lib. 1. τοῦτο δὲ παρὰ ... πάντων τε ... ἐμπειρίαν, καὶ τὴν μορ-
..., ὅτι ... εἰς ζῶον ... ἢ δένδρον, ἢ πῦρ, ἢ τῶν ἄλλων, ὁμολογούμενα συμβαίνει καὶ τοῖς ἱερεῦσι λεγόμενα περὶ αὐτοῦ. ἐκ μὲν γὰρ τῆς
... συνουσίας, ... ἐμπειρίαν ... τὸν βασιλέα πιστῶν. ἐκ δὲ τοῦ νομίμου τοῦ παραδεδομένου τοῖς βασιλεῦσι τὸ
... τῆς ἰδέας μεταλαμβάνειν ... εἰς ... κατ' αἴγυπτον δυνάστας περιτίθεσθαι περὶ τὴν κεφαλὴν λεόντων
... τῶν προτομάς, σημεῖα τῆς ἀρχῆς ... ποτὲ δὲ πῦρ, ... θυμιαμάτων εὐωδῶν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οὐκ ὀ-
... μὲν ἑαυτοὺς ... εἰς κατάπληξιν ἄγειν ... διάγειν. id est. Cùm aūt hic
am spirituum (malè Pogius, artium) habuisse & formam mutasse aliquando in animalium species, aliquando in ar-
vel quippiam aliud, eadem contingit sacerdotes ipsos de eo scribere. Ex continua enim familiaritate, qua cum Astro-
tiam harum rerum calluisse. Consuetudo autē regibus tradita Græcis, ansam huiusmodi transformationes fabulādi
s enim esse Aegyptijs regibus, aut leonis, aut tauri, aut draconis priorem partem in capite ferre, insignia principatus:
rbores, aliquando ignem, interdum etiam redolentia supra caput vnguenta non pauca. Et his eos sese exornasse, tum
perstitionem quandam aspicientibus iniecisse *Hæc ille.* Sed allegorias istas ego non admitto, vt iam alias monui, ac
, qui veteres illos à Satana sic miris modis delusos asserunt. Nulla enim elementa malis spiritibus carent, aut vnquam
inde vbique facilè fuit illi veteratori sese in hominum manus dedere, vt eos magis ac magis in hac abominanda ac
monomania captos retineret. Quòd aūt spiritus ille omnigenas formas induere possit, satis cōstat. qui se cùm totus
it, tamen in Angelum lucis non ita rarò transformet: quod maius est, sine dubio, quàm hæc de quibus est quæstio.
goriæ hoc loco placerent, Heraclidi Pontico potiùs subscriberem: cui tamen adderem Goropium in Niloscopio, vbi
diligentissimè enarrat.

] Virgilius: *Scis Proteu, scis ipse, neq; est te fallere cuiquam.* Quod ex eo pendet generaliùs anteà dicto, & quod paulò
θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν: Sciunt omnia Dij.

ἀφνειοῖς] De hac veterum pietate anteà diximus. Quid autem in sequentibus per αἰγύπτοιο διϊπετέος ποταμοῖο intelligat,
lib. 1. nimirum Nilum, quod nomen tamen Homeri temporibus videtur non fuisse διϊπετῆ autem appellat, quòd ab
ri existimetur à quibusdam. Vide de hac re copiosiùs apud Herodotum, Diodorum, Plinium, Strabonē & reliquos,
iones recitat diligenter Ioachimus Vadianus in suis Commentarijs in Melam lib. 1. Vide Goropium in Niloscopio,
m eius incrementi accuratissimè & doctissimè, vt solet omnia, pertractat.

Intelligebat Proteus se res non gratas Menelao narraturum, ideò recusat prima fronte hoc illi præstare officium quod
ne illi dolorem pareret, ad lacrymas, cùm audiret non solùm Aiacis mortem, & Vlyssis remotam peregrinationem,
pro non vulgari amico habeat: sed etiam, quod mœstitiæ caput est, fratris Agamemnonis fatum.

] Aggressurus narrationem sequentem, tres gradus procedēdi videtur obseruasse. Primùm enim generalissimè rē
n ait multos perijsse è Græcis multos seruatos: deinde specialiùs numerum eorum qui perierunt & seruati sunt, per-
rē per partes discutit. hoc est, singulorum casus exponendo, Aiacis nimirū Agamemnonis, Vlyssis, ipsiusq; Menelai.

Quasi dicat: Non est necesse me illa narrare, quæ in bello Troiano acciderunt, cùm ea tibi notissima sint, vt qui ipsi
gitur me dicere sufficiet, quæ tibi sunt incognita, vt ea quæ redeuntes Græci subierunt, quæ tu etiam à me flagitas.

Hoc concisè dictum posteà sigillatim explicatur, cuius rei hæc summa est: Aiacem Pallas, propter raptum Cassandrę
ab eo perpetratum (vt quidam volunt) redeuntem in patriam acriter persequuta est vsque ad excidium: quod illi
potuit contingere, salutem illi Neptuno procurante. Sed, vt solent homines rebus secundis efferri, temerarius ille
nauigationis successu sui ipsius oblitus, & beneficij à Dijs accepti immemor, ausus est impie sibi ipsi hoc tribuere,
periculo naufragij ereptum. At Neptunus voce ista exaudita, vt honoris & gloriæ suæ zelotypum est Numen, eum
pulit, confractaq; naui in mare demersit, vbi animam expirare miserè coactus est. Vbi elegans est exemplum diuinæ
in impios exercetur Hoc Aiacis naufragium narrauit etiam Dictys lib. 5. statim circa principium, idque sine Palla-
nimentione, his verbis: Postquam impositis, quæ singuli (Græci) bello quæsierāt, ascendere ipsi, solutisq; ancoralibus
à puppi secundante vento, paucis diebus peruenere ad Aegæum mare: vbi multa imbribus ventisque, & ob id fæ-
digna experti, passim vt sors tulerat, dispalantur In quis Locrorum classis, perturbatis per tempestatem officijs nau-
se implicatis, ad postremum fulmine comminuta & incensa est. At rex Locrorū Aiax, postquam natando euadere
nisus est, reliqui per noctem tabulis aut reliquo ex naufragio leuamine fluitantes, vbi ad Euboeam deuenere, Chæ-
lis appulsi pereunt. Eos namque re cognita Nauplius vltum ire cupiens Palamedis necem, per noctem igni elato ad
ere, tanquam ad portum coegerat, &c. Hec contulisse non erit studioso, vt opinor, infructuosum Porrò Aiax à Poë-
deorum contemptor nobis proponitur.

ἀμυδρὸν ὕδωρ] Hunc versum nullius pretij existimatum olim veteres tradiderunt, vt refert Eustathius, propter illius vi-
itatem: ideò mirari ipsos quomodo ab Aristarcho prætermissus sit sine obeli signo. Simplicitas illius autem non ex
erbis ponderatur, quæ speciem habent scurrilitatis in re seria, & tristi minimè conuenientis.

] Hanc historiam de Agamemnonis interitu variè narrari video ab ipsis Poëtis. Vide argumentum tragœdiæ
s Aeschyli. Noster autem Proteus ita sentit, Agamemnonem, cùm ad Malearum montem venisset primùm abreptum
m partem appulisse vbi Aegisthus habitaret: Agamemnonis aduentum cùm obseruasset, is quem in specula ad eam
collocārat sub spe mercedis, Aegistho diligenter renunciauit: qui humaniter exceptum Agamemnonē cōuiuio do-
interfecit, non tamen sine suorum quoque iactura. Hæc summatim ex Protei narratione colliguntur, Dictys Creten-
sis

fis lib.5.factum fecius propofuit. Ait enim, audito Græcorum reditu, Oeacem Nauplij filium, Palamedis fratrem, Arge bi Aegialem atq; Clytæmnestram falsis nuncijs aduerfum maritos armaffe, prædicto ducere eos fecum vxores Troia hi præterea addidiffe ea, quibus mobile fuapte natura ingenium muliebre magis aduerfum fuos incenderentur. Ita Aegi. nientem Diomedem per ciues aditu prohibuiffe. Clytæmnestram per Agifthum adulterio fibi cognitum, Agamemnon cepiffe, eumq; interfeciffe, &c.

p ἂψ δὲ θεοὶ] Id eft, ceffauit vela inflare ventus: quod finitæ nauigationis fuit argumentum. Nā venti, vt anteà dicebat nelaus, πομπῆες γίνονται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.

q κὴ κύνει ἁπτόμενος] Patriam terram Agamemnon deofculatur, fuperftitione quadam veterum poft diuturnam per domos redeuntium, ni fallor. Mirari hoc quifpiam poterit, fed illi non minùs folum illud deofculari voluerūt, quàm p rentes, cùm fe illi non minùs etiam debere, quàm parentibus agnofcerent: itaq; non minore reuerentia eam profequu etiam illam cæteris rebus omnibus communi confenfu antepofuerūt, vt aliàs à nobis dictum eft. Porrò generaliter pro bita Terra, quæ etiam ab Homero in hymnis θεῶν μήτηρ appellatur, & οὐρανοῦ ἀστερόεντος ἄλοχος, cœli ftellantis coniux.

r δάκρυα θερμὰ] Xenophon de rebus geftis Græcorum lib.7. memorat, cùm Spartæ auditum effet Meffenios ab Arc cedæmoniorum duce deuictos fuiffe, ab Agefilao feniores ac Ephoros cunctos lacrymari cœpiffe, οὕτω κοινόν τι χαρᾶ κὴ ἐστ, adeò gaudio & triftitiæ lacrymæ communes funt. Res vulgaris eft, & quæ an verè accidat, amplius quærendum n cius tamen reddenda eft. Expofitor noni libri Almanforis, inquit Rhodiginus Lect. antiq lib.12. cap.4 lacrymas quafd tarias dicit: aut ex triftitia, dum fit cerebri conftrictio, & inde humecti aquofi expreffio: aut ex lætitia, per quam fit cer & meatuum, indeq; humoris effufio, dum videlicet circumfunditur calor ad totius circumferentiam, & potiffimùm c dit. Alexander etiam in fua problemata hoc retulit, Cur mœrentes & lætiùs ridentes lacrymantur. fic autem foluit, Mo (inquit) meatuum fiue pororum denfitate extrudunt, quod in ipfis eft humectum: triftitia enim frigiditatem facit, & fitatem. Gaudentes verò ratione diuerfa, raritate atque laxitate eorundem humida effundunt. Ego verò hæc difting bitror. Qui gaudent, aut effusè gaudent, id eft, cum rifu largiore, qui poros rarefaciens & laxans humidum illud cer aut cum mœftitia, hoc eft, (verbi gratia) ne à noftro propofito difcedamus, cùm poft longam peregrinationem & infi quæ effugeris, tandem in patriam tutus reuerteris. Tunc enim exprimi lacrymas arbitror non folùm propter lætitian patriæ, fed etiam propter recordationem tam diuturnæ ab illa abfentiæ, qua tu re tam chariffima tamdiu priuatus fis gaudium habet nefcio quid mœroris ac doloris fibi coniunctum, vt non tam illi quàm his lacrymæ tribui poffint. nophonti refpondebimus? Ibi videlicet fuiffe etiam permixtam mœftitiam pro recordatione ingentis periculi, quod effugerat.

s ἐξήπιοσας,] Euftathius monet, quod etiam ab Adriano Iunio in Adagiorum Centuria 6. prouerb. 34. obferuatum e prouerbialiter enunciari, ἀγαμεμνόνειος δαίς, ἢ τράπεζα, id eft, Agamemnonium epulū, vel Agamēnonia menfa: de ijs menfa epulantur, vltimamq; cœnam fumunt. Talis erat ab Alexandro fexto Pontifice inftructa, in qua tamen ipfe, erro interijt: quanquam alij aliter fcribant. Iunius ait idem quod Agamemnoni, multis ex collegio purpuratorum contigi lexandro pontifice eius nominis fexto, oppiparè excepti Agamemnonia menfa paulò pòft interierunt. Sed tamen r uerfus: quia hic veneno eft vfus, Aegifthus verò armis. Quod fi prouerbialiter ad aliud quoq; genus mortis referri po eius cœnæ fuppetet nobis Nero, qui Britānicum hoc pacto fuftulit, vt eft apud Suetonium in vita Neronis. At apud S μεμνόνειος δαίς, pro anniuerfario interfecti Agamemnonis epulo vfurpatur.

t βοῦν ἐπὶ φάτνῃ] Non vult Euftathius nofter hoc perinde fcommaticè dictum, vt fuperius illud, ἐπεὶ πίων ἀλμυρὸν i tiùs grauiffimam effe comparationem, qua non potuerit grauior vlla adhiberi ad exprimendam Regis fortiffimi m uiuio. Nam vt in Iliade Agamemnon heroibus ftipatus tauro armentum ductanti comparatur, nunc boui, quem no quis aggredi, dolosè ad præfepe ftatuit, vt ibi eum mactet, comparari abfurdum non eft. Mihi tamen videtur aliquid κὸν, & iocus Protei, vt anteà.

u ἢ γάρ μιν ζωόν γε] Aegifthum intelligit, quem Oreftes ex oraculi monitu ante Menelai aduentum interfecit, vnaq; tæmneftram. Videndi funt Græci Tragici, in Electra, & in Orefte.

x αὐτὰρ ἐνὶ στήθεσσι,] Non eft doloris acceptæ iniuriæ leue folatium, cùm eam effe vltam intelligimus: ideò vix e donec illud accidat. Itaq; vbi audit Menelaus vel fpem fibi fupereffe, interfectū iri Aegifthū parricidam illum nefariu reftis beneficio interijffe: quantumuis mœftus, tamen erigitur & gaudet, inultam fratris fibi chariffimi necem non fut

y ἠὸς λαέρτεω] Hic eft totius narrationis fcopus, in quo tamen minus immoratur, quàm in reliquis duobus: quod à duftria factum eft, ne quòd aliàs copiosè dicturus eft, nunc Proteus præftaret.

z σοὶ δ' οὐ θέσφατον] Hoc corollarium addit fponte fua Proteus, non interrogatus à Menelao, vt ei fpem de fuo ftatu mam relinqueret. Hic autem, vt etiam frequenter alibi, docet Poeta fe vitam aliam poft præfentem credidiffe, contra pidam fanatici Epicuri fententiam, qui animam cum corpore interire putauit. Ait ergo Proteus Menelao, ipfum in A riturum, quid ergo? ad Elyfios campos migraturū. Sed nunquid eum mori priùs oportet, quàm eò deueniat, hoc eft, pore diffolui lege cæteris mortalibus communi & ineuitabili? Exiftimo intellexiffe Homerum peculiari Deorum fa cipuè ipfius Iouis, cuius gener Menelaus hic appellatur, Menelaum non moriturum omnino, fed in campos Elyfios c fiturum. Res non eft noua, ne apud ipfos quidem veteres Sic Elias, fic Henoch in cœlum viui à Deo affumpti funt, vt cræ paginæ. Quod mihi intellexiffe non videtur Dio Prufæus, qui oratione vndecima Homerum dixiffe ait, Menelau campum Elyfium à Dijs miffum. Non enim dicit Homerus à morte, fed fine morte, nam eum planè non moriturum idem Prufæus de Aegypto interpretatur, nimirum obfcurè fallum effe Homerum, Menelaum in Aegypto mortuū: q talis eft regio, qualis campus Elyfius, quem Homerus defcribit. Sed hoc nullo modo voluit Poëta, & ita diftorque tem non poffum pati. non enim cætera omnia cōuenient, fi hoc admittamus, quod fagaci lectori fubodorari facile

A γαμβρὸς διός ἐσσι] Helenam ex Leda fufcepit Iupiter: itaq; fit, vt ducta Helena Menelaus Iouis gener dici poffit. Mi cur, re ita fe habente, tamen in Iliade Iupiter potiùs Troianorum partibus faueat, quàm ipfi Menelao, cui huius affini magis videbatur alligatus, vt hanc ipfi illatam iniuriam vlcifceretur.

B χεῦ' ἀγαμέμνονι] Hæc etiam inter veterum fuperftitiones numeranda eft. Solebant enim mortuos parentes aut c honore poft fata profequi, nimirum fepulchro imaginario (quem honorarium tumulū appellat Suetonius in vita faris circa initium) quod fe fratri conftituiffe dicit Menelaus, vt illius gloriam illuftriorem efficeret, videlicet in tam l gione, vbi tanti viri monumentum relinquendum effe arbitratus eft, vt poft mortē peregrinis & exteris gentibus etian

C ἀτρείδη,] Modeftè fe excufat Telemachus erga Menelaum, à quo vt diutiùs apud fe remaneret, rogabatur. Primùm difceffum parare, quòd odiofa aut molefta fit cum eo familiaritas & conuerfatio, qui tam elegantibus colloquijs a demulceat, quibus fe mirificè delectatum teftatur: fed cùm natura in res domefticas propenfiores fimus, eas inani quam ex fermonibus Menelai percipiebat, anteponit: petitq; à Menelao vt fibi liceat ad focios redire, quos in Pylo rel mœftos ac folicitos pro ducis fui reditu. Quod ad oblata fibi à Menelao munera, quomodo illa, ac quę ex illis accipiat,

D ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην] Duo offerebat Telemacho Menelaus: equos cum curru (nam ifta fimul coniungo) & poculu nes. Primùm recufat Telemachus, facetè refpondens, Ithacam fuam equis curribusque non effe aptam propter loci quæ equorum pafcua non admittit: ne tamen vt infulam nihili proponat, ait eam αἰγίβοτον effe, caprisq; pafcendis fer ipfe pluris quàm equorum pafcua æftimat: immò folam Ithacam cæteris omnibus anteponit, fiue id [illegible] iuuene per iocū, vt anteà monebamus. Vtut fit, non minus patriā diligit Telemachus, quam Vlyffes pater, qui apud Plutarch go περὶ τοῦ τὰ ἄλογα λόγῳ χρῆσθαι, alienas terras fe admirari quidem fate ur, fuam verò Ithacam præ cæteris amare. Co ter Gryllum & Vlyffem eft huiufmodi, [illegible] ... Κίρκη περὶ τ πων γῆς, ὡς οὔτε ἀρχαιοτέρας ... ἀπ' αὐτῆς. πότερον οὖν ταύτην ἐπαινεῖς μᾶλλον, ἢ τὴν αἰγίβοτον Ἰθάκην κὴ τραχεῖαν, ... γλίσχρα κὴ μηδενὸς ἄξια τοῖς γεωργοῦσιν ἀναδίδωσι, κὴ ὅπως οὐ χαλεπῶς οἴσεις ... οὐ δεῖ ψεύδεσθαι. φιλῶ μὲν γὰρ κὴ ἀσπάζομαι τὴν ἐμαυτοῦ πατρίδα κὴ χώραν μᾶλλον, ἐπαινῶ δὲ κὴ ... de homo fapientiffime: Audiui enim, cùm aliquādo Circę Cyclopū regionē cōmemorares, nemine prorfus a

deò bona eſſe ac generoſa indole, omnes vt ſponte ſua fundat fructus. Hanccine igitur cõmendas potiùs, an montoſam Ithacam, quæ ægrè multa opera & labore ingenti exigua & vilia malignè cultoribus reddit? Sed caue moleſtum ſit prę-
ententiam charitate patriæ reſpondere. Vly. Sed mentiendum non eſt. Amo quidem & amplector patriam meam & re-
pensius: laudo tamen & admiror illorum. *Hæc ille.* Quæ proculdubio dicturus etiam eſſet Telemachus, Si à Gryllo aut
am pariter interrogaretur. Notandum eſt autem, non diſcedere Poëtam à ſua conſuetudine iocoſa ſerijs intertexendi:
empla in Iliade vidimus. Adducor tamen vt hæc reuerà ita à Telemacho pronunciari exiſtimem. Hunc locũ porrò ex-
at. Epiſt. lib. 1. Ep. 6. in hæc verba:

Haud malè Telemachus, proles patientis Vlyßis,
Non eſt aptus equis Ithacæ locus: vt neq; planus
Porrectus ſpatijs, nec multæ prodigus herbæ.
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.

ͅεῖς] Quanquam peccatum fuiſſe à Telemacho videatur, qui oblatum ſibi donum ab hoſpite munifico recuſârit (nam
eſt ruſticitas beneficentiam grati hominis aſpernari, quàm flagitando nimium eſſe importunum) tamen prudenter Me-
eſponſum Telemachi arridens, eius animum æqui boniq;, conſuluit, eaq; ſe illi daturũ pollicetur, non ſolùm quæ illi in
nt oneri, ſed quę ille precioſiſſima inter ſuas gazas recondita ſeruat. Fuit autem hoc poculum Menelao à rege Sidonio-
, ad quem ille in ſua peregrinatione tanquam ab hoſpite diuerterat. Porrò anteà vidimus de hac egregia hoſpitũ apud
euolentia. Riſit autem Menelaus adoleſcentis Telemachi ſimplicitatem, qui horridùlam Ithacam cæteris locis antepo-
l ab ijs fieri ſolet, qui villas aut tuguriola, in quibus aſſueuerunt, longè pluris quàm regum palatia faciunt.

τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
...ες δ' ἐς δώματ' ἴσαν θείου βασιλῆος.
...μὲν μῆλα, φέρον δ' [b] εὐήνορα οἶνον·
...φ' ἄλοχοι καλλικρήδεμνοι * ἔνεικαν.
...ἐν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο.
...πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο
...έρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες,
...ἀπέδῳ, ὅθι περ πάρος ὕβριν ἔχεσκον.
...) καθῆστο καὶ Εὐρύμαχος θεοειδής,
...στήρων, ἀρετῇ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι·
...ς Φρονίοιο Νοήμων ἐγγύθεν ἐλθὼν,
...θοισιν ἀνειρόμενος προσέειπεν,
...ἦ ῥά τι ἴδμεν ἐνὶ φρεσὶν ἦε καὶ οὐκὶ,
...ηλέμαχος νεῖτ' ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος;
...] ἄγων· ἐμὲ δὲ χρεὼ γίνεται αὐτῆς
...ρύχορον διαβήμεναι· ἔνθά μοι ἵπποι
...εκα, ὑπὸ δ' ἡμίονοι ταλαεργοὶ
...ων κέν τιν' ἐλασσάμενος δαμασαίμην.
...'. οἱ δ' ἀνὰ θυμὸν ἐθάμβεον· οὐ γὰρ ἔφαντο
...χεσθαι Νηλήιον, ἀλλά που αὐτοῦ
...λοισι παρέμμεναι, ἠὲ συβώτῃ.
...ῦτ' Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός,
...ἐνισπε πότ' ᾤχετο, καὶ τίνες αὐτῷ
...'Ιθάκης ἐξαίρετοι, ἢ ἑοὶ αὐτοῦ
...ῶές τε, δύναιτό γε καὶ τὸ τελέσσαι.
...ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
...οντος ἀπηύρατο νῆα μέλαιναν,
...ωκας, ἐπεὶ προσπτύξατο μύθῳ.
...ς Φρονίοιο Νοήμων ἀντίον ηὔδα,
...οἱ δῶκα. τί κεν ῥέξειε καὶ ἄλλος,
...ρ τοιοῦτος ἔχων μελεδήματα θυμῷ
...πον; χαλεπόν κεν ἀνήνασθαι δόσιν εἴη.
... τοὶ δῆμον ἀριστεύουσι μεθ' ἡμέας,
...ι δ' ἀρχὸν ἐγὼ βαίνοντ' ἐνόησα
...θεὸν, τῷ δ' αὐτῷ πάντα ἐῴκει.
...θαυμάζω· ἴδον ἐνθάδε Μέντορα δῖον
...οῖον, τότε δ' ἔμβη νηὶ Πύλονδε.
...φωνήσας ἀπέβη πρὸς δώματα πατρός.
...ἀμφοτέροισιν ἀγάσσατο θυμὸς ἀγήνωρ.
...ς δ' ἄμυδις κάθισαν, καὶ παῦσαν ἀέθλων·
...Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,
...ενος· μένεος δὲ μέγα [h] φρένες ἀμφιμέλαιναι
...αντ' ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτην·
...πόποι μέγα ἔργον ὑπερφιάλως ἐτελέσθη
...ηλεμάχῳ ὁδὸς ἥδε· φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.
...των ἀέκητι νέος πάϊς οἴχεται αὔτως

Sic hi quidem huiuſcemodi inter ſe loquebantur.
Cõuiuij inſtructores. v. in domum ierant regis diuini:
Illi. v. adducebant oues, afferebantq́, animoſum vinũ.
Cibum verò ipſis vxores pulchris vittis intulerunt. * γρ. ἔπεμπον.
Sic illi quidem circa cœnam in domo laborabant:
Proci autem ante Vlyßis domum
Diſcis delectabantur & tragulas torquentes
In ornato pauimento, vbi anteà inſolentiã exercebãt.
Antino⁹. v. cõſederat, & Eurymach. deo forma ſimilis,
Duces procorum, virtute enim erant longè optimi.
His filius Phronij Noëmon propè accedens,
Antinoum verbis interrogans alloquebatur,
Antinoë, an quid ſcimus in mente noſtra, an non?
Quando Telemachus redit ex Pylo arenoſa,
Nauem mihi abijt abducens, mihi verò opus eſt illius,
Vt Elidem in ſpacioſam traijciam, vbi mihi equæ
Duodecim fœminæ, ſubtus autem muli patiẽtes operis
Indomiti, ex quibus aliquem adigens ſubiugarem.
Sic ait: hi. v. in animo obſtupeſcebãt, non. n. putabãt
Pylum abijſſe Neleiam, ſed alicubi in ipſius
Agris aut ouibus adeſſe aut ſubulco.
Hunc ſtatim Antinous alloquutus eſt Eupithei filius,
Verè mihi dic quando abijt, & quinam illum
Iuuenes ſequuntur ex Ithaca electi? an ſuijpſius
Mercenarijq́, mancipiaq́, ? poterant hoc etiã perficere?
Et mihi hoc dic verè, vt benè ſciam,
An te per vim inuitum priuauit naue nigra,
An ſponte ei dediſti, poſtquam conuenit te ſermone?
Hunc. a. filius Phronij Noëmon cõtrà alloquutus eſt,
Ipſe ſponte ei dedi, quid faceret etiam alius,
Quando vir talis habens curas in animo
Peteret? difficile ſanè negare munus foret.
Iuuenes autem qui in populo optimates apud nos.
Illi eum ſequuntur, ducẽ verò ego cõſcendentẽ agnoui
Mentorẽ, aut deum. huic. n. ipſi omnimodo ſimilis erat.
Sed hoc admiror, vidi hîc Mentorem diuinum
Heri ſub aurora, tum tamẽ cõſcendit nauẽ ad Pylum,
Sic certè loquutus abijt ad domum patris.
His verò vtriſq; perculſus eſt animus generoſus.
Proci verò ſimul ſederunt & quieuerũt à certaminib.
His verò Antinous interfatus eſt Eupithei filius
Triſtatus: furore verò multum præcordia nigra
Implebantur, oculi verò ei igni ſplendẽti ſimiles erant.
Papè, quàm ingens facinus ſuperbè commiſſum eſt,
Telem. profectio iſthæc: dixerimus non perfectum iri,
Tot verò inuitis iuuenculus puer abijt temerè

Νῆα

Νῆα ἐρυσσάμενος, κρίναντ' ἀνὰ δῆμον ἀρίστους.	Naue deducta, electisq; per populum optimis.
Ἄρξει καὶ προτέρω κακὸν ἔμμεναι· ἀλλά οἱ αὐτῷ	Incipiet & vlterius malum esse: sed illi ipsi
Ζεὺς ὀλέσειε βίην πρὶν ἡμῖν πῆμα φυτεῦσαι.	Iupiter perdat vim, antequam nobis malum
Ἀλλ' ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ' ἑταίρους,	Sed agite mihi date nauem celerem & vigin
Ὄφρα μιν αὐτὸν ἰόντα λοχήσομαι ἠδὲ φυλάξω	Vt eum ipsum redeuntē insidijs excipiā, atq; o
Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης·	In freto Ithacæq; Samiq; aspera,
Ὡς ἂν ἐπισμυγερῶς ναυτίλλεται εἵνεκα πατρός.	Vt cum sua pernicie nauiget propter patrem.

COMMENTARIVS.

a δαιτυμόνες] Peracto Menelai & Telemachi colloquio redintegrat Poëta procorum memoriam. Eos itaq; intereà Vlyssis ædibus epulantes, posteà verò certiores de Telemachi profectione factos ipsi redituro insidias struentes. Per autem instructores conuiuij intelligimus, vt docebimus in Lexico: vnde apparet error vulgaris, qui *Conuiuas*, interpretat

b αἴθοπα οἶνον] Hoc vini epitheto videtur Poëta innuere, vinum moderatè sumptum tales habere effectus, vt viros ar ac fortiores reddat. Nā alioqui ignauiores fiunt, roburq; totum dissoluitur & labascit. De illo etiam videtur intellexisse I Epistola 5. ad Torquatum lib. 1. cùm ait:

Quid non ebrietas designat? operta recludit: *Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermem,* &c.

quod postremum est huius loci.

c δίσκοισι τέρποντο] Intelligo alios è procis sese hac discorum iactatione exercuisse, alios verò tela illa leuia, quæ αἰγανέαι tur. Vbi nota, non fingi ociosos procos etiam in medio libidinosæ rabiei æstu, adeò antiquitas illa ferè quietem sordid uiam non amauit. Erant autem huiusmodi exercitia planè virilia: tamen Eustathius de procis ita se exercentibus, sic a δηλοῖ αὐτόχρημα οἱ μνηστῆρες οὔτω γυμναζόμενοι, ἀλλὰ ἔμφασιν μόνην ἐσκίαζον τοῦ πρὸς ἀνδρίαν ἡρωικὴν γυμνάζεσθαι. id est, Non s proci vel studiosi virtutis sunt existimandi, quòd ita se exerceant: sed prætextam solum virilium & heroicorum exerci tendebāt: videlicet, ne prorsus libidine molliores effici à plebe putarentur, hanc ideo generositatis vmbram exhibente rò videtur reuerà docuisse Poëta, quàm fuerit olim res odiosa ocium, vt quod gens ista alioqui effœminata maxi tentauerit.

d ἀρχοὶ μνηστήρων] Obserua, ne ignauam quoque istam gentem ducibus caruisse, propter periculum ἀναρχίας: quæ vbic cidium & perniciem parit. Sed neque solùm duces habent, sed præstantissimos è suis Antinoum & Eurymachum, qui r tutis opinione antecellere credebantur. Quod etiam docet, qui iure possint hoc præfecturæ officio defungi, & ad q pertineat.

e τοῖς δ' υἱὸς Φρονίοιο] Hoc accidisse post tertium aut quartum diem à Telemachi profectione, verisimile est. Sperauit n mon, citiùs eum rediturum: vel hoc ita fictum est à Poëta, vt hac ratione proci de Telemachi discessu audirent, vnde se sidiæ, quas illi postmodùm struent. Nam hoc verè ignorabant proci, & quod absentem eum videbant id eius occu familiari, putà agris aut gregibus inuisendis assignabant: prout videlicet de more anteà semper habuerat, alioqui nul iusmodi suspicioni locus. Fuit ergo Telemachus, non secus atque Laërtes auus, rei domesticæ, ipsiusq; adeò agricultu storitiæ cultor diligens.

f αὐτοῦ ἑκών, οἱ] Tria quærebat Antinous. Primùm, quando Telemachus discessisset. Deinde, quis esset illi comitatus Noëmon sponte vel coactus ac inuitus nauem illi concessisset. Sed Noëmon ad duo capita tantùm respondet, & pro c respondentium apud Homerum: vltimo prius satisfacit, deinde verò secundo. Ait ergo, se non coactum, sed sponte macho suppeditasse. Odit nimirū & Poëta mendaces, amatq; veritatis candorem. Nā poterat Noëmon sibi à procis m fateretur, à quibus sciebat iam prohibitum, ne res Telemacho ad iter necessariæ suggererentur. Maluit tamen cum eo ingenuè rem, vt se habet, confiteri, quàm veritati aliquid detrahere, quin etiam se ipsius esse misertum dicit, proinde ei hoc munus denegare. Quod ad Telemachi comitatum attinet, exponit eadem libertate, quisnam ille sit.

g Μέντορα ἠὲ θεὸν] Vt eum fuisse Mentorem crediderit, faciebat species similis: vt autem Deum, quòd cùm hesterna di torem viderit: tamen eum nauem Telemachi simul conscendisse tunc, cùm proficisceretur, obseruārit.

h φρένες ἀμφιμέλαιναι] Cur præcordia iratis nigra sint, & oculi rubicundi & micantes, docuimus, ni fallor, in Iliade.

i ὢ πόποι] Antinous cæteris procis renunciat, quæ à Noëmone de discessu Telemachi intellexit: docetq;, quàm ipsis tot viros à iuuenculo tam astutè delusos, vt ipsis inuitis institutum iter suum, de quo nuper in concione egerat, perfec gitur res ad eorum perniciem dispositæ sint, crescenti periculo, antequàm adolescat, occurrendum statuit: proinde re macho insidias faciendas, quo sublato, de salute sua optimè sperandum sit. Prudenter autem faciūt quidem proci, qui filio sibi imposterum prouident: sed prudentia illa in sceleris subiecto versatur, quo præcedentia cumulāt, & se magis lyssææ familiæ odiosos propinant: adeò difficile est, vbi semel prauam viam insistas, ab ea deflectere.

Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον, ἠδ' ἐκέλευον.	Sic ait, hi certè omnes laudabant atq; iubel
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος.	Statim deinde vbi surrexissent, ibant in don
Οὐδ' ἄρα Πηνελόπεια πολὺν χρόνον ἦεν ἄπυστος	Neq; sanè Penelope longo tempore fuit inscia
Μύθων οὓς μνηστῆρες ἐνὶ φρεσὶ βυσσοδόμευον.	Sermonum, quos proci in mente profundè co
Κῆρυξ γάρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο βουλάς,	Præco enim ille dixit Medon, qui audierat co
Αὐλῆς ἐκτὸς ἐών· οἱ δ' ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον.	Cùm extra aulā esset, illi.v. interitus consiliū
Βῆ δ' ἴμεν ἀγγελέων διὰ δώματα Πηνελοπείῃ·	Festinabat.v. ire annūciaturus per domum
Τὸν δὲ κατ' οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια,	Hunc autem à limine euntem alloquebatur
a Κῆρυξ, τίπτε δέ σε προέηκαν μνηστῆρες ἀγαυοί;	Præco, cur te præmiserunt proci inclyti?
Ἦ εἰπέμεναι δμωῇσιν Ὀδυσσῆος θείοιο	An dicere ancillis Vlyssis diuini
Ἔργων παύσασθαι, σφίσι δ' αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι;	Vt à labore cessent, ipsis autem conuiuium a
Μὴ μνηστεύσαντες, μηδ' ἄλλοθ' ὁμιλήσαντες,	Ne ambientes nec vsquàm aliò decedentes,
b Ὕστατα καὶ πύματα νῦν ἐνθάδε δειπνήσειαν.	Vltimò & postremò nunc hîc cœnent.
* Οἳ θάμ' ἀγειρόμενοι, βίοτον κατακείρετε πολλόν,	Quiq; simul congregati, victum absumitis
Κτῆσιν Τηλεμάχοιο δαΐφρονος· οὐδέ τι πατρῶν	Facultatē Telemachi prudētis: nunquā ne
Ὑμετέρων τὸ πρόσθεν ἀκούετε παῖδες ἐόντες	Vestris anteà audistis pueri cùm essetis,
Οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε μεθ' ὑμετέροισι τοκεῦσιν·	Qualis Vlysses erat inter vestros parentes?
c Οὔτε τινὰ ῥέξας ἐξαίσιον, οὔτε τι εἰπὼν	Neq; vllum tractans iniquè, neq; quicquam
Ἐν δήμῳ· ἥτ' ἐστὶ δίκη θείων βασιλήων,	Publicè, quod tum ius est diuinorum regum,

Marginal notes: κ. φυτεύσαι. — κ. οἳ θάμ'

ἐχθαίρῃσι βροτῶν, ἄλλον κε φιλοίῃ.
κεῖνος δ' οὔποτε πάμπαν ἀτάσθαλον ἄνδρα ἐώργει.
ἀλλ' ὁ μὲν ὑμέτερος θυμὸς καὶ ἀεικέα ἔργα
φαίνεται, οὐδέ τίς ἐστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων.
τὴν δ' αὖτε προσέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς,
αἲ γὰρ δὴ βασίλεια τόδε πλεῖστον κακὸν εἴη.
ἀλλὰ πολὺ μεῖζόν τε καὶ ἀργαλεώτερον ἄλλο
μνηστῆρες φράζονται, ὃ μὴ τελέσειε Κρονίων·
Τηλέμαχον μεμάασι κατακτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ,
οἴκαδε νισσόμενον· ὁ δ' ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν
ἐς Πύλον ἠγαθέην, ἠδ' ἐς Λακεδαίμονα δῖαν.
ὣς φάτο, τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ·
δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε, τὼ δέ οἱ ὄσσε
δακρυόφιν πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή·
ὀψὲ δὲ δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβομένη προσέειπε.
κῆρυξ, τίπτε δέ μοι πάϊς οἴχεται; οὐδέ τί μιν χρεὼ
νηῶν ὠκυπόρων ἐπιβαινέμεν, αἵθ' ἁλὸς ἵπποι
ἀνδράσι γίγνονται, περόωσι δὲ πουλὺν ἐφ' ὑγρήν,
ἦ ἵνα μηδ' ὄνομ' αὐτοῦ ἐν ἀνθρώποισι λίπηται;
τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Μέδων πεπνυμένα εἰδώς,
οὐκ οἶδ' εἴ τίς μιν θεὸς ὤρορεν, ἦε καὶ αὐτοῦ
θυμὸς ἐφωρμήθη ἴμεν ἐς Πύλον, ὄφρα πύθηται
πατρὸς ἑοῦ ἢ νόστον, ἢ ὅν τινα πότμον ἐπέσπεν.
ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κατὰ δῶμ' Ὀδυσῆος·
τὴν δ' ἄχος ἀμφεχύθη θυμοφθόρον, οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
δίφρῳ ἐφέζεσθαι, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων·
ἀλλ' ἄρ' ἐπ' οὐδοῦ ἷζε πολυκμήτου θαλάμοιο,
οἶκτρ' ὀλοφυρομένη. περὶ δὲ δμωαὶ μινύριζον
πᾶσαι, ὅσαι κατὰ δώματ' ἔσαν νέαι ἠδὲ παλαιαί.
τῇς δ' ἁδινὸν γοόωσα μετηύδα Πηνελόπεια.
κλῦτε φίλαι. πέρι γάρ μοι Ὀλύμπιος ἄλγε' ἔδωκεν

ἐκ πασέων, ὅσσαι μοι ὁμοῦ τράφεν ἠδ' ἐγένοντο·
ἣ πρὶν μὲν πόσιν ἐσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,
παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ἐσθλὸν, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος·
νῦν αὖ παῖδ' ἀγαπητὸν * ἀνηρείψαντο θύελλαι
ἀκλέα ἐκ μεγάρων· οὐδ' ὁρμηθέντος ἄκουσα.
σχέτλιαι, οὐδ' ὑμεῖς περ ἐνὶ φρεσὶ θέσθε ἑκάστη
ἐκ λεχέων μ' ἀνεγεῖραι, ἐπιστάμεναι σάφα θυμῷ,
ὁππότ' ἐκεῖνος ἔβη κοίλην ἐπὶ νῆα μέλαιναν.
εἰ γὰρ ἐγὼ πυθόμην ταύτην ὁδὸν ὁρμαίνοντα,
τῷ κε μάλ' ἤ κεν ἔμεινε, καὶ ἐσσύμενός περ ὁδοῖο,
ἤ κέ με τεθνηυῖαν ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπεν.
ἀλλά τις ὀτρηρῶς Δολίον καλέσειε γέροντα,
δμῶ' ἐμὸν, ὅν μοι ἔδωκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
καί μοι κῆπον ἔχει πολυδένδρεον) ὄφρα τάχιστα
Λαέρτῃ τάδε πάντα παρεζόμενος καταλέξῃ,
εἰ δή πού τινα κεῖνος ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ὑφήνας,
ἐξελθὼν λαοῖσιν ὀδύρεται, οἳ μεμάασιν
ὃν καὶ Ὀδυσσῆος φθῖσαι γόνον ἀντιθέοιο.
τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
νύμφα φίλη, σὺ μὲν ἄρ με κατάκτανε νηλέϊ χαλκῷ,
ἢ ἔα ἐν μεγάροισι· μῦθον δέ τοι οὐκ ἐπικεύσω.
ᾔδε' ἐγὼ τάδε πάντα· πόρον δέ οἱ ὅσσ' * ἐκέλευσε,
σῖτον καὶ μέθυ ἡδύ· ἐμεῦ δ' ἕλετο μέγαν ὅρκον,
μὴ πρὶν σοὶ ἐρέειν, πρὶν δωδεκάτην * γε γενέσθαι,
ἢ σ' αὐτὴν ποθέσαι, καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι·
ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃς.

Alium vicinum odio habuit, alium autem amet:
Ille verò nunquam prorsus improbum virum egit,
Sed quidem vester animus, & indigna facinora
Apparet, neq; vlla est gratia post beneficia accepta.
Hæc rursus alloquutus est Medon prudētia doctus,
Vtinam sanè ô regina, hoc maximum malum esset, (*κ. ἀ γὰ*)
Sed multò maiusq; & perniciosius aliud
Proci tentant, quod non perficiat Saturnius.
Telemachum cupiunt interficere acuto ferro
Domū reuertentē: ille.v. pfectus est ad patris famam
Ad Pylum sacram, atq; ad Lacedæmona diuinam.
Sic ait: hui⁹ illic soluta sunt genua & amicū pect⁹.
Diu ipsam silentium verborū cœpit, ipsius verò oculi
Lacrymis impleti sunt, tenella aūt ei detenta est vox:
Tandem verò ipsum verbis excipiens alloquuta est,
Præco, cur mihi filius abijt? neq; ipsum necessitas e-
Naues celeres conscendere, quæ in mari equi (rat
Hominib. sunt, penetrāt.a. immensum humidū mare,
An vt ne qdē nomē eius inter homines relinquatur?
Hæc.v. alloquutus est deinde Medon prudētia do-
Haud scio, an aliquis ipsum impulit, & ipsius (ctus,
Animus impulsus est ire ad Pylum, vt audiat
Patris sui, aut reditum, aut quonam fato interijt.
Sic certè loquutus abijt ad domum Vlyssis.
Hanc.a. dolor circūfudit animū cruciās, neq; amplius
In sella sedere, licet multi in domo essent: (sustinuit
Verùm super limen sedebat elaborati thalami,
Miserabiliter lugens, vndiq; autem ancillæ eiulabāt.
Omnes quotquot in domo erant iuuenes atq; vetulæ.
Illas assiduò lugens alloquebatur Penelope,
Audite amicæ, supra modum mihi cœlites dolores dederunt
Ex omnib. quæcūq; vnà mecū nutritæ, atq; natæ sunt.
Quæ antea quidem maritū bonum amisi animosum,
Omnibus virtutibus ornatum inter Græcos (gos.
Eximiū, cuius gloria lata per Græciā & medium Ar-
Nunc rursus filium dilectum perdiderunt procellæ (*γ. ἀποκτεῖναι μεμάασι*)
Inglorium ex ædibus, neq; abeuntem audiui.
Infelices, neq; vos quidem in mēte induxistis singulæ
E lectulo me suscitare, scientes manifestè in animo,
Quando ille conscendit cauam ad nauem nigram.
Si enim ego sciuissem istā profectionem expeditentem,
Sanè statim aut mālisset, quātumuis festinās ad iter,
Aut me mortuam in domo reliquisset.
Sed aliquis famulus Dolium vocaret senem
Mancipium meum, quem mihi dedit pater huc eūti,
Et mihi hortū seruat multis arboribus consitū, vt ce-
Laërtæ hæc omnia assidens indicet, (lerrimè
Si fortasse aliquod ille in mēte consilium commentus,
Progressus apud populum deploraret, qui cupit
Suam & Vlyssis perdere prolem diuini.
Hanc rursus alloquuta est chara nutrix Euryclea,
Domina chara, tu quidem me interfice crudeli ferro.
Siue relinquas in ædibus: sermonem certè non celabo.
Noui ego ista omnia, præbui.a. illi quæcūq; postulauit (*γ. ἐκέλευσε*)
Panē & vinū dulce: à me exegit magnū iuramētum,
Nō prius tibi dicerē, quàm duodecimaq; adesset dies, (*γ. δὲ*)
Vel tu ipsa desiderares, & abijsse resciseres:
Ne flens corpus pulchrum læderes,

ⁿἈλλ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,	*Sed lota puras corpori vestes induens*
Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,	*In cœnaculum conscendens cum ancillis m*
Εὔχε' Ἀθηναίῃ κούρῃ Διὸς αἰγιόχοιο·	*Supplica Palladi filiæ Iouis à capra nutriti.*
Ἡ γὰρ κέν μιν ἔπειτα καὶ ἐκ θανάτοιο * σαώσαι.	*Hæc enim ipsum deinde & à morte seruabi*
ᵒΜηδὲ γέροντα κάκου κεκακωμένον· οὐ γὰρ ὀΐω	*Ne autem senem malè affectum. non enim*
Πάγχυ θεοῖς μακάρεσσι γονὴν Ἀρκεισιάδαο	*Penitus dijs beatis sobolem Arcesiadæ*
Ἔχθεσθ'· ἀλλ' ἔτι πού τις ἐπέσσεται ὅς κεν ἔχῃσι	*Inuisam esse, sed alicubi aliquis supererit, q*
Δώματά θ' ὑψερεφέα καὶ ἀπόπροθι πίονας ἀγρούς.	*Domos excelsas, & porrectos fertiles agros.*
Ὣς φάτο. τῆς δ' εὔνησε γόον, σχέθε δ' ὄσσε γόοιο.	*Sic ait, huius .a. sedauit luctũ, cohibuit*
Ἡ δ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,	*Ipsa verò lota puras corpori vestes induen.*
Εἰς ὑπερῷ' ἀνέβαινε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.	*In cœnaculum conscendit cum seruis ancil.*
Ἐν δ' ἔθετ' οὐλοχύτας κανέῳ. ἠρᾶτο δ' Ἀθήνῃ.	*Imposuit molas canistro, supplicauit aute*
Κλῦθί μοι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη·	*Audi me à capra nutriti Iouis filia ina*
ᵖΕἴποτέ τοι πολύμητις ἐνὶ μεγάροισιν Ὀδυσσεὺς	*Si vnquam tibi versutus in ædibus Vlysses*
Ἢ βοὸς ἢ ὄϊος κατὰ πίονα μηρί' ἔκηε,	*Aut bouis, aut ouis pingues coxas adoleu*
Τῶν νῦν μοι μνῆσαι, καί μοι φίλον υἷα σάωσον,	*Horum nũc memor sis, & mihi charum fil*
Μνηστῆρας δ' ἀπάλαλκε κακῶς ὑπερηνορέοντας.	*Procos verò auerte malè superbientes.*

* χ. σαώσαι.

COMMENTARIVS.

a κήρυξ πόλιος] Duo facit hac oratione Penelope. Primùm in procos inuehitur, qui non cessent bona Telemach deinde conqueritur de Ithacensium ingratis animis. cùm enim olim ab Vlysse eorum rege non nisi humaniter excep amicitiæ & beneficiorum genere honestati: nunc tamen eorum omnium immemores, tot illi iniurias ac damna in Telemachi hæredis à procis fieri patiantur Sic Penelope nullius indignationem metuens, παῤῥησιαστικῶς loquuta es partim in concione populo Mentor exprobrauit supra lib. 2.

b ὕστατα καὶ πύματα] Vel optat vt hac cœna sumpta in Vlyssis ædibus, imposterum ab eius bonis diripiendis abstin γελικῶς mortem procorum desiderat.

c οὔτέ τινα ῥέξας] Boni & clementis regis typus est Vlysses, quem dicit Penelope neq; re neq; verbis subditos suos læ ξας, ἢ εἰπών Et hoc tamen præter Regum aliorum morem esse ait, qui alios amare, alios odisse soleant, quod malè se tis est indicium, cùm eodem & æquali iure erga subditos vti debeant Reges, qui beneuolentiam illorum captant, & qual ter deuincire student. Quod cùm Vlysses ad eorum exemplum non præstiterit, hoc videtur promeruisse, vt ha tiam exigente necessitate, in conseruandis eius bonis & coërcenda procorum petulantia Ithacenses rependerent.

d οὐδέ τις ἐστὶ χάρις] Huic carmini similia sensu leguntur apud Menandrum, ἅμ' ἤλυθ' ἡ πεποίηκεν ἡ χάρις, simul & mi terijtq; gratia: ἐπιλανθάνονται πάντες οἱ παθόντες εὖ, Beneficij memor esse non quisquam solet, &c. Est autem vitium im titudo (sic enim liceat per Latinitatem ἀχαριστίαν interpretari) adeò vt homine ingrato terram nihil peius creare di dro Ausonius. & hominem ingratum ab ipsis quoq; malis culpari, Plautus in Bacchide, adeò res est detestabilis acce ficiorum se præstare immemorem. Proinde vituperandi sunt maximè Ithacenses, qui Vlyssi etiam absenti, aut illius bus auxilium in procos non exhibuerint. & tantam calamitatem à benefici & clementis Regis ædibus non arcuerint.

e τηλέμαχον μεμαασι] Duo narrauit Medon Penelopæ, consilium procorum de interimendo Telemacho, & illiu Pylum & Lacedæmona. Quorum alterum ad consternandam Penelopem sufficiebat, proinde duo illa cõiuncta prc tris animum mirificè contristarunt: vt etiam sequentia docent, vbi penè exanimata est ad eorum narrationem. Sed mi vulnera sanabunt posteà Euryclea & Pallas.

f ἁλὸς ἵπποι] Hæc addita superfluè videntur, & potiùs à Poëta proficisci, quàm à Penelope, cui tristi & mœs placere illa ἐπεξήγησις de nauibus. Nos tamen his relictis, attendamus quid Poëta doceat: nam nullus est discendo l dus aut intempestiuus. Dicuntur ergo naues, hominum equi in mari: quia sicut ad terrestria itinera conficienda est, sic ad maritima nauibus. Cui respondet quod Euripides nauigium ἀπήνην, id est, currum appellat, nimirum sim currui πτερόεν apud Homerum nauis Phæacum comparatur. Lilius de Nauig. ca. 3. obseruat, nauibus quosdam se vt aquatico quodam elephanto, quem suis frenis moderentur, & quò velint, agant. Alij contrà, nauim affirmant esse ha piam, quàm arcem quandam, per maris æquora ambulantem.

g κατὰ δῶμ' Ὀδυσῆος] Videtur mihi posse ex hoc loco & alijs colligi, domum Penelopæ ab Vlyssis domo separatam citur Medon iste, vbi hæc Penelopæ renunciauit, ad domum Vlyssis perrexisse: ergo oportuit eum in domo ipsius se, cùm hæc ei narraret: vbi etiam fuisse procos arbitror. Sed in hoc non sunt sitæ opes Græciæ.

h περὶ δ' δμωαὶ μινύριζον] Laborante capite cætera quoq; dolere membra, iactatum est vulgari parœmia. Id docet tius familiæ Penelopeæ, quæ dominæ casum & luctum in se quoq; deriuent: quasi cõsentaneum minimè sit princip rore conflictari, cæteros gaudere, aut earundem lacrymarum non fieri participes.

i ὀλύμπιοι] Calamitatem suam cœlitùs descendere dicit Penelope, non minus verè quàm pié. Nihil enim mortalit diuina voluntas non faciat aut permittat. Permittit homines labi & peccare: facit autem ipsis mala, nimirum pœnæ strorum Theologorum dicit. Vide Annotationem nostram in oratione Iouis sup. lib. 1.

k ἢ πρὶν μὲν πόσιν] Luget suos casus ob mortem Vlyssis, & ipsius Telemachi discessum. Nam fragilitas muliebris, uersis facilis consternatio, fecit vt illud de Vlysse sibi persuaserit. Ita derepente orbitatem suam deplorat, quæ vt gr. tur, faciunt laudes ipsius mariti, quas commemorat: vt intelligatur se nõ viro nullius pretij destitutam, sed omni ge nato, & per Græciam ac Peloponnesum celeberrimo. Vbi nota quàm angustis locis Penelope famam Vlyssis coë decorum mirè obseruat Poëta, quasi nondum de Vlyssis peregrinationibus, quibus remotissimis etiam gentibus i uisse quippiam potuerit. Quod etiam anteà lib 1. obseruatum est.

l σχέτλιαι,] Nunc exprobrat ancillis suis, quòd cùm sciuerint (nam eas hoc sciuisse omnes existimat, cùm tamen v fuisset ab ipso Telemacho indicatum) Telemachum profectionem parare, id tamen ipsam celauerint. Nam, inquit iter impedijssem, aut ipse me penitus exanimatam reliquisset. Ex quibus conijcere licet, prudenter fecisse Telemach inscia discesserit, ideoq; non sine causa Pallas prudentiæ Dea ipsi adfuisse fingitur.

m νύμφα φίλη,] Quanquam indignatam Penelopen videat Euryclea, tamen noluit rei veritatem dissimulare: ade odit Poëta, vt anteà monuimus in persona Medonis. Itaq; obijcit se dominæ furori, promeritamq; se mortis pœnam dem summo iure secum agat, proinde se illius arbitrio committit: affert tamen causam cur hoc fecerit, nimirum iur se Telemacho alligauit de celanda illius profectione vsque ad diem duodecimum, quo tempore elapso, liberum sib mulgare ac indicare Penelopæ. Quærat tamen quispiam, cur ante illud tempus non obstante iuramento, rem vt euc nat? Respondeo, superstitiosam fuisse ab Euryclea existimatam illius obseruationem, vbi iam negotium ad aures uenisset, cuius rei gratia illo se obstrinxerat: itaq; se in culpa non futuram, etiam si rem patefaceret. Addo prætereà, iuramenti accidisse, qua liberatur eo Euryclea, quòd aliunde profectionem Telemachi intellexisset.

n ἀλλ' ὑδρηναμένη] Solebãt post luctũ lauari, vt anteà vidimus de Menelao & Telemacho, quasi illo corpus fœdar

Dijs supplicaturi prius lauacro vti, vt hoc loco Penelope Mineruam oratura. Eodem pertinere puto vestes puras, qui-
, talem habitum animi quoq; indicabant.
ον&] Habebat in animo Penelope Laërtem accersere, vt sibi desolatæ tutum aliquod cõsilium aduersus procorum pe-
geereret. Sed quantò prudentius Euriclea? quæ ad diuini auxilij implorationem recurrendum suadet, spreta senis o-
iam imbecillior factus non videatur hoc negotio onerandus. A' Dijs ergo pendere certã totius rei procuratione, eos
blitos Arcesiadæ, id est, Laërtis sobolis: quibus verbis afflictum & deiectum Penelopes animum erexit & recreauit.
] De hac pietatis commemoratione erga Deum aliàs diximus. Orat autem pro solo Telemacho, quia Vlyssem iam è
se credidit. Petit verò à Minerua, vt à procorum insidijs filium seruet incolumem. Eadem enim de re sunt hæc duo in-
ἤ μοι φίλον υἷα σάωσον: & sequens versus, Μνηστῆρας δ' ἀπάλαλκε, &c.

σ' ὀλόλυξε, θεὰ δέ οἱ ἔκλυεν ἀρῆς.
ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα·
ις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,
δὴ γάμον ἄμμι πολυμνήστη βασίλεια
τι εἶδεν ὅ οἱ φόνος υἷι τέτυκται.
ις εἴπεσκε. τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
ντίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε.
ι, μύθους μὲν ὑπερφιάλους ἀλέασθε
ῶς, μήπως τις ἐπαγγείλῃσι καὶ εἴσω.
γῇ τοῖον ἀναστάντες τελέωμεν
καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶν ἤραρεν ἡμῖν.
ν, ἐκρίνατ' ἐείκοσι φῶτας ἀρίστους·
ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
ρ πάμπρωτον ἁλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν·
ἐτίθεντο καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ·
δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισι,
οἶραν. ἀνὰ δ' ἱστία λευκὰ πέτασσαν.
σφιν ἔνεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.
οτίῳ τήν γ' ὥρμισαν ἐν δ' ἔβαν αὐτοί,
πον ἕλοντο, μένον δ' ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
ρῷ ἀναβᾶσα περίφρων Πηνελόπεια
πτος, ἄπαστος ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
οἱ θάνατον φύγοι υἱὸς ἀμύμων,
μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι δαμείη.
ρμήριξε λέων ἀνδρῶν ἐν ὁμίλῳ
ότε μιν δόλιον περὶ κύκλον ἄγωσι·
ρμαίνουσαν ἐπέλλαβε νήδυμος ὕπνος·
ανακλινθεῖσα· λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα.
λλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
ησε, δέμας δ' ἤικτο γυναικί,
η μεγαλήτορος Ἰκαρίοιο,
ος ὅπηγε Φερῇς ἔνι οἰκία ναίων.
μιν πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο,
λόπειαν ὀδυρομένην γοόωσαν
υθμοῖο, γόοιό τε δακρυόεντος·
ν δ' εἰσῆλθε παρὰ κληῖδος ἱμάντα.
ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν.
νελόπεια φίλον τετιημένη ἦτορ;
ἐῶσι θεοὶ ῥεῖα ζώοντες
ἀκάχησθαι, ἐπεί ῥ' ἔτι νόστιμός ἐστι
μὲν γάρ τι θεοῖς ἀλιτήμενός ἐστιν.
ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.
κνώσσουσ' ἐν ὀνειρείῃσι πύλῃσι.
κασιγνήτη δεῦρ' ἤλυθες; οὔτι πάρος γε
ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις·
ε κέλεαι παύσασθαι ὀϊζύος, ἠδ' ὀδυνάων
ν, αἵ μ' ἐρέθουσι κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν.
μὲν πόσιν ἐσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,
ς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ν τ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον
γος
αὖ παῖς ἀγαπητὸς ἔβη κοίλης ἐπὶ νηὸς

Sic loquuta, eiulauit, dea aũt illius audiuit preces,
Proci autem tumultuabantur per atria obscura.
Tum hic verò aliquis dicebat iuuenũ superbientium,
Profectò iã nuptias nobis à multis ãbita regina (naĩ.
Apparat, neq; vllo pacto nouit q̃ suo cædes filio subor-
Sic certè quispiam dicebat, ea aũt nõ erãt sic acta.
Illis verò Antinous concionatus est & fatus,
O' miseri, sermones quidem arrogantes fugite,
Omnes pariter, ne fortè quispiam annunciet etiam
Sed agè silentio illis exurgentes perficiamus (intus.
Cõsilium, qđ iam etiã omnib. in mente placuit nobis.
Sic loquutus, elegit viginti viros optimos,
Festinãtes verò, pfecti ad nauẽ velocẽ & littus maris.
Nauem quidem principiò maris in altum traxerunt,
Malum verò imposuerunt, & vela naui in nigra,
Aptabant verò remos vertebris coriaceis.
Omnia ritè, sursum autem vela alba expanderunt.
Arma verò ipsis tulerunt generosi famuli,
Altè in humidũ hanc traxerũt, ingressi sunt etiã ipsi
Illinc cœnã sumpserũt, expectarũt. a. hesperi aduẽtũ.
In cœnaculo verò illic prudens Penelope
Iacebat sanè ieiuna, non gustans cibum neq; potum,
Cogitans an eius mortem fugeret filius inculpatus,
An ipse à procis impijs domitus esset.
Quàm multa autem cogitat leo virorum in turba,
Timens, cùm ipsum doloso in circulo agitant:
Tam varia ipsam cogitantẽ corripuit dulcis somnus:
Dormiebat verò recumbẽs, solutæ sunt ei compages o-
Ibi tum alia excogitauit dea cæsia Minerua, (mnes.
Idolum effinxit, corpore autẽ assimulatum erat mu-
Iphthimæ filiæ magnanimi Icarij. (lieri
Hanc Eumelus duxerat Pheris in domo habitans.
Misit verò ipsam ad domum Vlyssis diuini,
Si quo pacto Penelopen lamentantem, lugentem
Compesceret à luctu fletuq; lacrymoso.
In thalamum verò ingressa sera ad lorum.
Stetit autem supra caput, & ipsam sermone alloqu-
Dormis Penelope charo afflicta corde? (ta est,
Nequaquam te sinunt dij facilè viuentes
Flere, neq; tristem esse, quoniam adhuc rediturus est
Tuus filius, minimè enim quicquam deorum offensor
Hanc verò excipiens prudens Penelope, (est.
Valdè suauiter dormiens in somniorum portis,
Cur ô soror huc venisti, non antea quidem
Aderas, quandoquidem valdè multũ longè domum
Et me iubes cessare ærumna atq; doloribus (habitas,
Plurimis, qui me irritant in mente & animo,
Quæ antè quidẽ maritũ bonum amisi magnanimum
Omnibus virtutibus ornatum, inter Græcos
Eximium, cuius gloria lata per Græciam & medium
Argos:
Nunc rursus filius dilectissimus abijt, caua in naue,

χ. μύσε
χ. τοῖαι
χ. ευ
χ. σφ' λάι-
καω
χ. ὑπερώϊα
ὡς ἀσφε.
χ. ἐπέλυθε

νήπιος,

Νήπιος, οὔτε πόνων εὖ εἰδὼς, οὔτ' ἀγοράων.
ᵃΤοῦ δὴ ἐγὼ καὶ μᾶλλον ὀδύρομαι ἤπερ ἐκείνου.
Τοῦ δ' ἀμφιτρομέω καὶ δείδια μή τι πάθῃσιν,
Ἢ ὅγε τῶν ἐνὶ δήμῳ ἵν' οἴχεται, ἢ ἐνὶ πόντῳ.
Δυσμενέες γὰρ πολλοὶ ἐπ' αὐτῷ μηχανόωνται,
Ἱέμενοι κτεῖναι πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενον προσέφη εἴδωλον ἀμαυρὸν,
Θάρσει, μηδέ τι πάγχυ μετὰ φρεσὶ δείδιθι λίην.
Τοίη γάρ οἱ πομπὸς ἅμ' *ἔρχεται, ἥν τε καὶ ἄλλοι (γ. ἕσπετ')
Ἀνέρες ἠρήσαντο παρεστάμεναι (δύναται γάρ),
Παλλὰς Ἀθηναίη· σὲ δ' ὀδυρομένην ἐλεαίρει·
Ἣ νῦν με προέηκε τεῒν τάδε μυθήσασθαι.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Εἰ μὲν δὴ θεός ἐσσι, θεοῖό τε ἔκλυες αὐδῆς,
Εἰ δ' ἄγε μοι καὶ ᶠκεῖνον ὀϊζυρὸν κατάλεξον,
Εἴ που ἔτι ζώει, καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
Ἢ ἤδη τέθνηκε, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενον προσέφη εἴδωλον ἀμαυρὸν,
Οὐ μέν τοι κεῖνόν γε διηνεκέως ἀγορεύσω,
Ζώει ὅγ' ἢ τέθνηκε· κακὸν δ' ἀνεμώλια βάζειν.
Ὣς εἰπὼν, σταθμοῖο παρὰ κληῗδα λιάσθη
Ἐς πνοιὰς ἀνέμων· ἡ δ' ἐξ ὕπνου ἀνόρουσε
Κούρη Ἰκαρίοιο· φίλον δέ οἱ ἦτορ ἰάνθη,
Ὥς οἱ ἐναργὲς ὄνειρον ἐπέσσυτο νυκτὸς ἀμολγῷ.
Μνηστῆρες δ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα,
Τηλεμάχῳ φόνον αἰπὺν ἐνὶ φρεσὶν ὁρμαίνοντες.
Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,
Μεσσηγὺς Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
Ἀστερὶς, οὐ μεγάλη· λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι· τῇ τόν γε μένον λοχόωντες Ἀχαιοί.

Stultus, neq; laborũ probè gnarus, neq; cõme[r]
Huius causa iam ego etiam magis lugeo quà[m il]
Ob hoc vndiq; tremisco & timeo ne quid pat[iatur]
Aut ipse ab aliquo horũ in populo quò abijt, at i[n]
Hostes enim multi in ipsum insidias struunt
Cupiẽtes occidere, antequã ad patriã terran[ve]
Hãc respondẽs alloquutus est simulachrũ [o]
Confide, neq; prorsus in mente timeas tanto[]
Talis enim comes vnà sequitur, quam etian[]
Viri optârint adesse (potest enim)
Pallas Minerua, te verò lamentantem mise[]
Quæ nunc me præmisit tibi hæc dicere.
Hanc rursus alloquuta est prudens Penel[ope]
Siquidem tu dea es, deæq; audiuisti vocem,
Age mihi & illum ærumnosum enarra,
Num alicubi adhuc viuat, & videat lumen []
An iam mortuus est & in Plutonis ædibus
Hanc respõdens alloquutum est idolum o[]
Non quidem tibi illum identidem inculcab[o]
Viuat ille an mortuus est, turpe verò vana []
Sic dicens postium apud seram euanuit
In flatus ventorum: ipsa verò ex somno ex[]
Filia Icarij, amicum aũt illi pectus refloruit
Quando ipsi euidẽs somniũ irruisset noctis
Proci verò conscendentes nauigabant hum[ida]
Telemacho cædem arduam in mente medit[antes]
Est autem quædam insula medio mari petr[osa]
Inter Ithacamq; Samumq; asperam
Asteris, nõ magna, port⁹. v. nauib. apti in ips[a]
Ab vtroq; latere introitũ habẽtes, ibi hũc ex[pectabant]

COMMENTARIVS.

a ἦ μάλα δὴ μάλα] Intellexit hic quisquis fuit ex iuuenibus, Telemachum his insidijs, quas ipsi proci moliuntur, inte[] quo sublato nullius futurum sit impedimentum ad impetrandum Penelopæ matrimonium. Itaq; subsannat reginam [] doli nesciam. Quàm autem temere faciat, docet statim Antinous, qui rem cum silentio & sine iactantia perficiẽdam e[] Quæ non mediocris est prudentia in rebus gerendis, vbi taciturnitas maximè desideratur.

b πέμπεται δέ μοι] Cùm multi de somnijs scribant, primus Homerus eorum causam videtur ostendisse, prætereà quo[] Causam, cùm docet à quo mittantur: rationem, cùm modum etiam indicat. Mittuntur autem à Deo (nam ὄνειρος Διὸ[θεν] tùm agnoscit Poëta) idq; per idola & imagines, quæ in hominum cerebro effingũtur: hoc enim sibi vult, quod paulò [] hoc Iphthimæ simulachrum supra Penelopes caput constitisse, στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς: quia in ea parte corporis versatu[r] φαντασία & omnium imaginum quasi conceptaculum. Sunt autem imagines, somniorũ materia, vt cõmuni consensu [o]nirocritici. Cuius sentẽtiæ princeps est Poëta noster, vt videmus. Hinc sumpsisse opinionẽ suã Democritũ ait hoc loco [] somnia ex extrinseca imaginũ incidentia (vt ita loquar) id est, ἐμπτώσει, fieri. Sed aut falsus est Eustathius, aut corrigend[] tius in vita Democriti, vbi hoc de visu dixisse Democritũ ait his verbis: ὁρᾶν δ' ἡμᾶς κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις (sup. δοκεῖ) Qu[o] cutus est Interpres: Intueri nos, incidentib. in nos rerum imaginib. (sup. opinatur) corrigendus, inquam, & pro ὁρᾶν sub[] ὀνειρώττειν. Quod ego lectori discutiendum relinquo. Quoniam autem in somniorum causas incidimus, non est negligen[] ab hoc loco plane alienum, quod multi tradunt referente Rhodigino Lect. antiq. lib. 27. cap 7. Duas esse somniorum [] mam vnam, extimam alteram. Intimam item duplicem. Vnam quidem, fortuitum in quiete phantasmatum motum, q[] sagit: alteram ex corporis affectione, vt qui frigidioris sunt naturæ, glacie aut niuibus sibi videntur obrui. Extimam it[] Corpoream, & spiritalem. Ex quibus illa quidem ex cœlestibus profluit corporibus, & aëre nos ambiente. Sicuti enim i[] tibus, in corporali materia formæ producuntur diuersæ, vt Plantarum & metallicorum, &c. sic & virtute eadem in pot[] tastica, quæ organica est, phantasmata effingi valent, cœlesti consentanea dispositioni, effectui cuipiam producendo. A[] id quoq; genus somnia veritatis opinionem sibi facilè conciliant. Spiritalis ex Deo est, item bifaria: nam vni quandoq[] modò ingeritur visio, vt Pharaoni: alteri verò eiusdem intellectus, vt Iosepho: interdum vtrumq; vni soli, vt Danieli. E[] na spiritalis ratio: altera est dæmonum commercio infamis, & magica insignitior vanitate. Hæc Rhodiginus ex theol[] quit, sanctarijs. Vbi vides semper regnare materiam somniorum, nimirum imagines. Spiritalem autem rationem prima [] lexit Poëta: quo sensu ὄνειρος, ὄναρ ἐκ Διὸς, & θεῖος ὀμφὴ appellantur. Tenendum est ergo, imagines illas in hominis c[] gi. Sed in qua parte? in memoria, vt tradit Cardanus. Sed duplex est memoria: alia quidem vt actus primus, & est in c[] mato & cerebro seu illius parte: alia verò, quæ est dum contẽplamur, & est visio imaginis, à spiritibus eleuatæ, facta ab [] ista propriè pertinent ad extimam & corpoream somniorum causam, de qua anteá. Quæ omnia tamen nõ videtur agn[] ta, cùm à Dijs missorum somniorum tantùm meminerit: quia nimirum illa certiora sunt, & vix est vt fidem non mere[] ignoro multos nobis succensuros, qui ita de somnijs scribamus, quæ illi vana existimant. Sed nõ moror maleuola & im[] mine enim imperito nihil iniustius, eiusmodi ingenia, quæ peculiaribus opinionibus adhærescere delectantur.

c ῥεῖα ζώοντες] Quid per hoc Deorum epithetum intelligat, docuimus in Iliade ex Plutarchi sententia.

d οὐ μὲν γάρ τι] Inter cætera quæ Homerus de vero hominum statu ignorauit, hoc non est inter postrema numerandu[m] nim ante prouectã ætatem Deos ab hominibus nõ offendi, & hoc de Telemacho Iphthima nunc pronunciat: offendi [] putauit ab hominibus sceleratis, quales sunt homicidæ, libidinosi, & si quod aliud est maleficiorum genus, quorum nu[] lemachum cadit. Itaq; bene sperare iubetur de salute illius Penelope, cùm eos qui vitæ integritate pollent, Dij soleant t[] tegere. Vbi tamen vestigium est pietatis, quòd homines Dei tutelæ subijciantur, à quo tum salus, tum vitæ pericula [] in quæ ille cùm voluerit, nos conijcit: & è quibus si item volet, eripit. Quod autem ad Telemachum attinet, quem à vi[] ne erga Deum perpetrato liberat, nos meliore doctrina vsi vniuersum mortale genus ab ipsa conceptionis & ortus ter[]

e iræ Dei obnoxios asserimus. Et hoc monitum volo, nequis nos in veterum erroribus hærere existimet, quos dili-r, semper obseruauimus, ne in Ethnicorum quidem nugis solidæ pietatis immemores.
mpensus matris amor, quo filium prosequitur, hic apparet. Nam se filij casum dolere vehementiùs testatur, quàm Forsan eo tempore non fuit tanta coniugum reuerentia, quantam inter nos esse Dei iussu conuenit: vel, quod potiùs o, iam temporis longinquitate dolor de Vlyssis morte erat pene deletus, aut ita saltem imminutus, vt hic recens de ngè esset grauior.
] Existimo hic Vlyssem intelligi, non Telemachum. Voluit enim Penelope cùm de hoc bene sperare iuberetur, de q; oblata loquentis huius occasione, quam Deam esse ex tam certis responsis conijciebat, aliquid explorare: sed hoc illi denegatum est, quia inscia Penelope domum venturus sit Vlysses, vt posteà videbimus: rem ergo ab instituto suo alienam noluit facere Poëta.

FINIS LIBRI IV. HOM. ODYSS.

ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ε. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΓΙΑΝ τῶν θεῶν δευτέραν ποιησάμενος ὁ Ζεὺς, μπει ἐπὶ Καλυψὼ, κελεύων ἀποπέμπειν τὸν Ὀδυσ- ὁ κελευσθεὶς ποιεῖ. τῇ δ' ὀκτωκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἰδὼν καὶ χαλεπήνας λύει τὴν σχεδίαν. Ἰνὼ δ' αὐτῷ δίδωσι κρήδεμνον ἐπειδὰν τῆς γῆς ἀπορρίψῃ αὐτὸ, καὶ πολλὰ πα- αιάκων χώραν ἔρχεται διασωθείς.

Ἄλλη.

ἐπὶ σχεδίης Ὀδυσσεὺς κεαθείσης πόντῳ.

Ὡς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
Ὤρνυθ', ἵν' ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσιν·
Οἱ δὲ θεοὶ θῶκόνδε καθίζανον, ἐν δ' ἄρα τοῖσι
ιέτης, οὗ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
ναίη λέγε κήδεα πόλλ' Ὀδυσῆος
ελε γάρ οἱ ἐὼν ἐν δώμασι Νύμφης.
ἤδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ὄφρων ἀγανὸς καὶ ἤπιος ἔστω
βασιλεὺς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδὼς,
λεπός τ' εἴη, καὶ αἴσυλα ῥέζοι·
νηται Ὀδυσσῆος θείοιο
ασσε, πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν·
ἐν νήσῳ κεῖται κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
εγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ
ναται ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
ρα νῆες ἐπήρετμοι, καὶ ἑταῖροι,
μποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
ἀγαπητὸν ἀποκτεῖναι μεμάασι,
ενον. ὁ δ' ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν
θέην ἠδ' ἐς Λακεδαίμονα δῖαν.
ειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς,
ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
τον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτὴ,
; Ὀδυσσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών;
χον σὺ πέμψον ἐπισταμένως (δύναται γὰρ)
ἀσκηθὴς ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται,
ς δ' ἐν νηὶ παλιμπετὲς ἀπονέωνται.
Ἑρμείαν φίλον υἱὸν ἀντίον ηὔδα,
(σὺ γὰρ αὖτε τά τ' ἄλλα περ ἄγγελός ἐσσι)
εὐπλοκάμῳ εἰπεῖν νημερτέα βουλὴν,
δυσσῆος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται,
θεῶν πομπῇ, οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων·

ARGVMENTVM QVINTI LIBRI *Odysseæ.*

CONCILIO deorum secundum coacto, Iupiter Mercurium mittit ad Calypso, iubens dimittere Vlyssem. Ipsa verò iussum facit. Decima verò octaua die videns eum Neptunus, & indignatus, soluit ratem. Ino verò ei dat vittam: præcipiens, vt postquam terram appetisset, deijceret eam, & multa passus in Phæacum regionem venit seruatus.

Aliud.

E, nauigat in rate Vlysses discissa mari.

AVRORA autem ex lecto ab generoso Tithono
Surrexerat, vt immortalibus lumen ferret, atq; mortalibus.
Ipsi verò dij ad consessum consederant inter illos sanè
Iupiter altitonans, cuius potentia est maxima.
Illis autem Pallas recensebat pericula multa Vlyßis
Memor: curæ enim ei erat cùm esset in domo Nymphæ.
Iupiter pater atq; alij beati dij semper existentes,
Nullus amplius benignus, mitis & mansuetus sit
Sceptrifer rex, neq; mente pia opera cogitans,
Sed semper durus sit, & iniusta perpetret:
Ita nullus memor est Vlyßis diuini
Ciuibus quibus præfuit, vt pater autem lenis erat.
Sed ille quidem in insula iacet graues dolores patiens
Nymphæ in ædibus Calypsus, quæ ipsum neceßitate
Detinet, hic.v. non potest suã in patriã terrã venire,
Non enim ei adsunt naues remis instructæ & socij,
Qui ipsum comitentur super lata dorsa maris.
Nunc rursum filium dilectißimum occidere cupiunt
Domum reuertẽtem, ille verò abijt ad patris famam
Ad Pylum diuinam, atq; ad Lacedæmona claram.
Hanc excipiens alloquutus est nubicola Iupiter,
Filia mea quale tibi dictum excidit septo dentium?
An non iam hoc quidem consultasti mente tu ipsa,
Vt certè illos Vlysses vlciscatur reuersus?
Telemachum autem tu deduc accuratè (potes enim)
Vt illæsus suam in patriam terram veniat.
Proci verò in naue retrò iter relegant.
Dixit sanè, & Mercurium dilectum filium alloquebatur,
Mercuri (tu enim in alijs nuncius es)
Nymphæ pulchricomæ dicito latum consilium,
Reditum Vlyßis patientis: vt redire queat,
Neq; deorum ductu neq; mortalium hominum,

Ἀλλ' ὅγ' ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου πήματα πάσχων
Ἤματί κ' εἰκοστῷ Σχερίην ἐρίβωλον ἵκοιτο,
Φαιήκων ἐς γαῖαν,ᵉ οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν,
Οἵ κέν μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσουσιν·
Πέμψουσι δ' ἐν νηῒ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά τε δόντες,
Πόλλ' ὅσ' ἂν οὐδέποτ' ἐκ Τροίης ἐξήρατ' Ὀδυσσεὺς,
Εἴπερ ἀπήμων ἦλθε, λαχὼν ἀπὸ ληΐδος αἶσαν.
Ὣς γάρ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι
Οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος Ἀργειφόντης·
Αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Ἀμβρόσια, χρύσεια· τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ' ὑγρὴν,
Ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν, ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο.
ᶠ Εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
Ὧν ἐθέλει· τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.
Τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς Ἀργειφόντης.
Πιερίην δ' ἐπιβὰς, ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ.
Σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα, λάρῳ ὄρνιθι ἐοικὼς,
Ὅστε κατὰ δεινοὺς κόλπους ἁλὸς ἀτρυγέτοιο
Ἰχθῦς ἀγρώσσων, πυκινὰ πτερὰ δεύεται ἅλμῃ·
Τῷ ἴκελος πολέεσσιν ὀχήσατο κύμασιν Ἑρμῆς.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφίκετο τηλόθ' ἐοῦσαν,
Ἔνθ' ἐκ πόντου βὰς ἰοειδέος, ἤπειρόνδε
Ἤιεν· ὄφρα μέγα σπέος ἵκετο, τῷ ἔνι Νύμφη
Ναῖεν ἐϋπλόκαμος. τὴν δ' ἔνδοθι τέτμεν ἐοῦσαν·
γρ. τηλόσε ʰ Πῦρ μὲν ἐπ' ἐσχαρόφιν μέγα καίετο,* τηλόθι δ' ὀδμὴ
Κέδρου τ' εὐκεάτοιο θύου τ' ἀνὰ νῆσον ὀδώδει,
Δαιομένων. ἡ δ' ἔνδον ἀοιδιάουσ' ὀπὶ καλῇ,
Ἱστὸν ἐποιχομένη, χρυσείῃ κερκίδ' ὕφαινεν·
Ὕλη δὲ σπέος ἀμφιπεφύκει τηλεθόωσα,
Κλήθρη τ' αἴγειρός τε, καὶ εὐώδης κυπάρισσος,
Ἔνθα δέ τ' ὄρνιθες τανυσίπτεροι εὐνάζοντο,
γρ. Κῶπες * Σκῶπές τ' ἴρηκές τε, τανύγλωσσοί τε κορῶναι
Εἰνάλιαι, τῇσίν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν.
γρ. σπέους Ἡ δ' αὐτοῦ τετάνυστο περὶ* σπείους γλαφυροῖο,
Ἡμερὶς ἡβώωσα, τεθήλει δὲ σταφυλῇσι·
Κρῆναι δ' ἑξείης πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ,
Πλησίαι ἀλλήλων τετραμμέναι ἄλλυδις ἄλλη·
γρ. σίου Ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ* ἴου ἠδὲ σελίνου
Θήλεον· ἔνθα κ' ἔπειτα καὶ ἀθάνατός περ ἐπελθὼν
Θηήσαιτο ἰδὼν, καὶ τερφθείη φρεσὶν ᾗσιν·
Ἔνθα στὰς θηεῖτο διάκτορος Ἀργειφόντης.

Sed ipse in rate colligata dolores patiens
Die vicesima ad Scheriam fertilem peruen
Phæacum ad terram, qui propinqui dijs sun
Qui ipsum animo deum veluti honorabun
Mittent autem in naui charam in patriam te
Æsq; aurumq; abundè vestemq; exhibuent
Plurima quanta nunquã ex Troia sustulis
Etiamsi illæsus euenisset, portionẽ ex præd
Sic enim ei fatum est amicosq; videre, &
Domum excelsam & suam patriam terra
Sic ait, neq; renuit internuncius Mercur
Statim deinde pedibus subligauit pulchra
Immortalia, aurea, quæ ipsum ferebant siu
Siue per immẽsam terrã pariter cum flam
Cepit autem virgam, qua virorum oculos
Quorumcunq; vult, eos autem ipsos sopitos
Hanc in manibus tenens delabitur fortis M
Ad Pieriam delapsus ex æthere incidit in
Ruit autem deinde super fluctus laro aui si
Quæ circum magnos sinus maris indomiti
Pisces venans densas alas mergit salsugine
Huic similis plurimos superiectus est fluct
Sed quando iam in insulã peruenisset long
Tum ex ponto conscendens cæruleo, ad co
Ibat, donec ad ingentẽ specũ puenit, in qu
Habitabat pulchricoma, hanc verò intus i
Ignis quidem ad focum ingẽs ardebat, pro
Cedriq; fissilis thurisq; per insulam redole
Ardẽtium. ipsa vero intus cantillans voc
Telam percurrens, aureo radio texebat.
Sylua autem specum circumcreuerat vire
Alnus populusq; & bene odorata cypress
Ibi quoq; aues extensas alas habentes nidi
Bubones, accipitresq; latas linguas habent
Marinæ, quibusq; marina opera curæ sunt
Atq; illic extensa erat circum speluncam
Vitis pubescens, florebat verò vuis.
Quatuor verò serie fontes fluebant aqua l
Vicini inter se versi aliò atq; aliò.
Circùm verò mollia prata violarum atq; a
Virescebant: eò tametsi immortalis accede
Admiraretur videns & oblectaretur me
Illic stãs admirabatur fortis internũcius

COMMENTARIVS.

a ἵν' ἀθανάτοισι] De hac loquendi formula Homerica diximus anteà lib 3. circa principium.

b μήτις ἔτι πρόφρων] Hi quinq; versus reperiti sunt ex lib.2. vbi à Mentore pronunciantur. Sed hîc alius est illorum vs[...] enim Ioui reliquisque Dijs Minerua Vlyssis mansuetudinem regiam & pietatem: quasi hac ratione debuerit sibi De[...] na conciliare, quæ tamen à se maximè alienata habeat, cùm ipsum tam longi temporis spatio à patrijs finibus arcean[...] quòd superiore libro & alijs locis diximus. Non solùm homines Deos aliquando non offendunt, sed suis etiam mer[...] sibi deuinciunt, vt cæca illa sæcula putauerunt.

c ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήσῳ] Duo conqueritur Minerua. Primùm, quòd Vlysses in Calypsûs ædibus tamdiu detineatur: d[...] proci Telemacho mortem insidiosè moliantur. Sed Iupiter vtriq; sic prouidet. Quod ad Telemachum attinet, ipsi[...] dat negocium illius tutò domum reducendi: quod ad Vlyssis reditum, mittitur Deorum nuncius Mercurius, qui C[...] voluntatem ea de re exponet. Ita voti sui compos Minerua fuit pro charissimorum sibi hominum incolumi reditu.

d οὔτε θεῶν πομπῇ.] Hoc ex falsa illa veterum doctrina pendet, posse aliquid homines sine Deorum auxilio: quod i[...] non adesse vult Iupiter, nimirum in ipso nauigationis principio, vt submonet Eustathius. Nam nullus aut Deorum a[...] dicitur Vlyssem à Calypsûs insula ad Phæacas trãsmisisse. Alioqui in media nauigatione Leucothea Vlyssi affuit, & à P[...] Ithacam homines eum deduxerunt.

e οἱ ἀγχίθεοι γεγάασιν] Cur Phæaces ἀγχίθεοι appellentur, docet Didymus. Vel, inquit, eorum generis habita ratione. [...] eorum parens filius erat Neptuni. Vel propter eorum soli fertilitatem & εὐδαιμονίαν: Vel propter studium hospitalit[...] illa bene audiuit, cæterasq; virtutes. Quod postremum Eustathio magis placet: nam & ipse Alcinous in sequentibus [...] se nimirum adeò vicinos Dijs esse, vt Cyclopes Gigantibus. Quod ibi explicabitur.

f εἵλετο δὲ ῥάβδον] Virgilius copiosiùs de hac virga sic scripsit Aeneid. 4. *Tum virgam capit: hac animas ille euocat Or[...]*
Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit: Dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat.
His similia Statius Pap. 1. lib. Theb. Horat. 1. lib. Carm. Od. 10.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgaq; leuem coerces
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus & imis.

ga autem erat aurea, vnde χρυσόρραπις ἑρμῆς appellatur. Sed de hac virga dicemus etiã inf lib. vltimo. Nunc referemus tã Phornuti, qui in speculatione de Deorum natura exponit, cur huic virgæ tribuatur facultas somni inducendi, & amo rgo ille. Adhæc animarum ducem, Mercurium esse fabulantur: innuentes, illi esse proprium, homines voluptate delini virgam ei dant in manus, qua virorum demulceat oculos, mentis nimirum. Deinde iterum dormitantes excitat, & il st, facile impetum addere remissis ac flaccescentibus: atq; hos retrahere ac sistere, qui nimio ferebantur impetu. *Hæc ille.* est interpretatus: nam Græcus codex mihi ad manum non erat.

πόντῳ.] Mirum est quod Mercurium ponto immergat, cùm vel citiùs vel faciliùs volando eò esset peruenturus, quò cõ ed hoc Poëtæ placuit, & mihi non licet aliud diuinare. Nunc verò illum laro comparat, nimirum laro marino, vt respõ udo: quæ non est intelligenda de corpore, sed de solo impetu & incessu super mare, vt rectè monet Didymus.

τ' ἐσχαρόφιν] Egregia est τοπογραφία Calypsûs ædium, quæ in profunda specu collocantur, quia Nympham vicina loca re oportuit. Interiora ergo domus primùm attingit, ignemq; describit. Non est enim leue indicium magnificæ domus, gens ignis accenditur, habetq; hoc nescio quid illustris. Sed nec vulgaris quidem hic fuit ignis, sed qui Deam deceat, ni dro, (quam odoratam Virgil appellat. *Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum*) & thure, vnde tantus odor emanat, ulam impleat. Quid verò Calypso? Cantu laborem suum texendi solatur. Vbi notandum est, quàm oderit ocium & de erus, vt qui nec Deas ipsas à labore ac opere alienas fingat. Pergit deinde Poëta, & amœnitates specũ illam circumia bit Eæ sunt, sylua arboribus cõstans eiusmodi, quæ riguis amant locis conseri: vt alnus, populus. Est & in illis cupres loratissima. Sunt & aues, è quibus recenset scopas (quarum meminit præter alios Aelianus Hist. anim. lib. 15. ca. 28. sunt s vertant nomine nimis generali, cùm scops minor sit bubone, vt nos in Lexico docebimus) accipitres, cornices mari vitis quæ vuis onerata speluncam ambiebat. Insuper quatuor fontes ad inuicem oppositi. Quæ omnia pratis virenti ntur violis (quidam σίȣ legunt pro ἴȣ: vide Lexicon) & apio refertis. Ea tandem sic extollit, vt ipsis Dijs esse admiratio asi dicat, ea non parui ab hominibus esse faciẽda, quæ Deos ipsos sic ad sui rapiant tum admirationem, tum etiam ob . Quod generaliter præmisit, id in Mercurio specialiter demõstraturus. Sed quamuis hæc tam iucunda & amœna sint, um suum quoq; repererunt nimium Alexandrum, vt refert Dio Prusæus orat 2. de Regno, vbi dicit: Omnia illa su amatoria & suauia moribus Deæ Calypsus fuisse accommoda Sed hoc tribuendum esse. Alexandri ingenio puto, qui sis impensiùs intentus cætera omnia negligebat. Ibi enim quæstio est de ornatu Regiæ domus, ex qua ambitiosos & rnatus, quales sunt Alcinoi, Calypsus, atque etiam Menelai exulare iubet, & in eorum locum exuuias & arma hostiũ, ectoris sententiam, substituit: cætera quæ his non respondẽt, Sardanapalo quodam aut stulta virgine aut petulãte mu a esse dicit Nos tamen, si placet has quoq; honestas delicias cum Mercurio admiremur, & laudemus.

δὴ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ,	*Cæterùm postquam omnia suo admiratus est animo,*
ς εὐρὺ σπέος ἤλυθεν· [a] οὐδέ μιν ἄντην	*Statim in latam speluncã perrexit, neq; ipsum cõtrà*
ἰδοῦσα Καλυψὼ δῖα θεάων.	*Ignorauit conspicata Calypso diua dearum.*
γνῶτές γε θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται)	*(Non enim ignoti vtiq; dij inuicem sunt*
δ' εἴ τις ἀπόπροθι δώματα ναίει)	*Immortales: neq; si quis longè procul domos habitet.)*
Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ἔνδον ἔτετμεν,	*Neq; verò Vlyssem magnanimum intus deprehendit,*
ἀκτῆς κλαῖε καθήμενος· ἔνθα πάρος [x] περ	*Sed ipse ad littus flebat sedens, vbi anteà etiam* γρ. χ
στοναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων,	*Lachrymis & gemitib[9] & doloribus animũ macerãs*
τρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.	*Põtum in irrequietũ prospiciebat, lachrymas stillãs.*
ἐρέεινε Καλυψὼ δῖα θεάων,	*Mercurium autem interrogabat Calypso diua dearũ*
ύσασα φαεινῷ σιγαλόεντι,	*In throno collocata splendido, admirando:*
Ἑρμεία χρυσόρραπι εἰλήλουθας,	*Cur ad me Mercuri aurea virga venisti,*
φίλος τε; πάρος γε μὲν οὔτι θαμίζεις.	*Venerãdus & charus? ante qdẽ neutiq̃ frequẽtabas,*
φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,	*Loquere quodcũq; cupis, perficere aũt animus iussit,*
: τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν.	*Si possum perficere, & si perficiendum est.*
προτέρω, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω.	*Sed sequere vlterius, vt tibi hospitalia apponam.*
φωνήσασα θεὰ παρέθηκε τράπεζαν,	*Sic certè loquuta dea apposuit mensam,*
πλήσασα κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν.	*Ambrosia replendo, miscuit aũt nectar rubrũ. (cur.*
: καὶ ἦσθε διάκτορος Ἀργειφόντης.	*Cæterũ ipse bibebat & comedebat internũcius Mer-*
δείπνησε, καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,	*Porrò postquã cœnatus est & cõfirmauit animũ cibo,*
μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,	*Tum ipsam verbis excipiens alloquutus est,*
μ' ἐλθόντα θεὰ θεόν, αὐτὰρ ἐγώ τοι	*Interrogas me venientẽ dea deum, cæterùm ego tibi*
μῦθον ἐνισπήσω· [d] κέλεαι γάρ.	*Verè sermonem enarrabo: iubes enim.*
γει δεῦρ' ἐλθέμεν [e] οὐκ ἐθέλοντα.	*Iupiter me iussit huc ire inuitum,*
ὂν τοσσόνδε διαδράμοι ἁλμυρὸν ὕδωρ,	*Quis enim volens tantam percurreret salsam aquã*
ἔ τις ἄγχι βροτῶν πόλις οἵ τε θεοῖσιν	*Immẽsam, neq; vlla propè mortalium vrbs, quiq; dijs*
: καὶ ἐξαίτους ἑκατόμβας.	*Sacra faciant, & legitimas Hecatombas.*
οὔπως ἐστὶ Διὸς νόον Αἰγιόχοιο	*Sed nullo modo fas est Iouis mentem Aegida habẽtis,*
ἐλθεῖν ἄλλον θεὸν, οὔθ' ἁλιῶσαι,	*Neq; prætergredi alium deum, neq; irritam facere.* γρ. παρεξελθεῖν
[f] ρα παρεῖναι ὀϊζυρώτατον ἄλλων	*Ait tibi virum adesse ærumnosissimum aliorum*
ἄστυ πέρι Πριάμοιο μάχοντο	*Virorum, qui circa vrbem Priami pugnarunt (uem*
δεκάτῳ δὲ πόλιν πέρσαντες ἔβησαν	*Nouẽnio, decimo verò vrbẽ depopulati cõscẽderũt na*
ἐν νόστῳ Ἀθηναίην ἀλίτοντο,	*Domum: cæterùm in reditu Palladem offenderunt,*
σ' ἄνεμόν τε κακὸν καὶ κύματα μακρά.	*Quæ ipsis excitauit vẽtumq; malũ & fluctus ingẽtes.*
ἐν πάντες ἀπέφθιθον ἐσθλοὶ ἑταῖροι,	*Ibi alij quidem omnes perierunt boni socij.*
δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσεν,	*Hunc certè huc ventusq; ferens & fluctus appulit.*

Τὸν νῦν σ' ἠνώγει ἀποπεμπέμεν ὅ,ττι τάχιστα. | Hunc nunc te iubet dimittere quàm celerri[illegible]
Οὐ γάρ οἱ τῇδ' αἶσα φίλων ἀπονόσφιν ὀλέσθαι, | Non enim ei hic fatum est ab amicis seorsim [illegible]
Ἀλλ' ἔτι οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι | Sed adhuc illi fatum est amicosq; videre et p[illegible]
Οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν. | Ad domum excelsam & suam ad patriam t[illegible]
Ὣς φάτο, ῥίγησεν δὲ Καλυψὼ δῖα θεάων, | Sic ait, extimuit verò Calypso diua dear[illegible]
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα, | Et ipsum compellans voce verba alata dixi[illegible]
γρ. δηλήμονες Σχέτλιοί ἐστε θεοί, *ζηλήμονες ἔξοχον ἄλλων, | Improbi estis dij inuidi præ alijs,
Οἵ τε θεαῖς ἀγάασθε παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι | Quiq; deabus inuidetis, vt cum viris dorm[illegible]
γρ. ἥν τις Ἀμφαδίην, *ἤν τίς τε φίλον ποιήσετ' ἀκοίτην. | Palàm, si aliqua charum adepta fuerit mar[illegible]
Ὣς μὲν ὅτ' Ὠρίων' ἕλετο ῥοδοδάκτυλος ἠώς, | Sic quidem cùm Orionem cepit roseis digiti[illegible]
Τόφρα οἱ ἠγάασθε θεοὶ ῥεῖα ζώοντες, | Tamdiu illi inuidistis dij faciliter viuentes[illegible]
Ἕως μιν ἐν Ὀρτυγίῃ χρυσόθρονος Ἄρτεμις ἁγνὴ | Donec ipsum in Ortygia aurea sella Diana [illegible]
[h] Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν. | Suis mitibus sagittis aggrediens occidit.
Ὣς δ' ὁπότ' Ἰασίωνι ἐϋπλόκαμος Δημήτηρ, | Sic etiam quando Iasioni pulchricoma Cer[illegible]
Ὧι θυμῷ εἴξασα, μίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ, | Suo animo cedēs, commixta est in amicitia [illegible]
Νειῷ ἔνι τριπόλῳ· οὐδὲ δὴν ἦεν ἄπυστος | Nouali in tertiato: neq; diu fuit ignarus
Ζεύς, ὅς μιν κατέπεφνε βαλὼν ἀργῆτι κεραυνῷ. | Iupiter, qui ipsum occidit feriens candent[illegible]
[i] Ὣς δ' αὖ νῦν μοι ἀγᾶσθε θεοὶ βροτὸν ἄνδρα παρεῖναι, | Sic rursus nūc mihi inuidetis dij mortalē vi[illegible]
Τὸν μὲν ἐγὼν ἐσάωσα περὶ τρόπιος βεβαῶτα | Illum quidem ego seruaui à carina susceptu[illegible]
Οἶον· ἐπεί οἱ νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ | Solum, postea quā illi nauem celerem corusc[illegible]
γρ. ἐλάσας [k] Ζεὺς *ἐλσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ. | Iupiter iaculando diffidit medio in nigro p[illegible]
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθον ἐσθλοὶ ἑταῖροι, | Tum alij quidem omnes perierunt eximij [illegible]
Τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε. | Hunc certè huc ventusq; ferens & fluctus a[illegible]
Τὸν μὲν ἐγὼ φίλεόν τε καὶ ἔτρεφον, ἠδὲ ἔφασκον | Hunc ego amaui & enutriui, atq; promiser[illegible]
Θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα· | Facere immortalē, & absq; senio diebus om[illegible]
Ἀλλ' ἐπεὶ οὔπως ἐστὶ Διὸς νόον αἰγιόχοιο | Verū quādoquidē nullo pacto fas est. Iouis [illegible]
γρ. παρεξελθεῖν Οὔτε *παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν, οὐδ' ἁλιῶσαι, | Vel prætergredi alium deum, neq; irritam [illegible]
Ἐρρέτω, εἴ μιν κεῖνος ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει | Valeat, si illum ipse excitat & iubet
Πόντον ἐπ' ἀτρύγετον· πέμψω δέ μιν οὔπῃ ἐγώγε. | Pontū p irrequietū, dimisero verò ipsum [illegible]
Οὐ γάρ μοι πάρα νῆες ἐπήρετμοι, καὶ ἑταῖροι | Nō.n. mihi præstò sunt naues remis instruc[illegible]
Οἵ κέν μιν πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης. | Qui ipsum deducant per lata dorsa maris.
Αὐτάρ οἱ πρόφρων ὑποθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω, | Cæterum ei lubens consulam neq; celabo,
Ὥς κε μάλ' ἀσκηθὴς ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται. | Vt omninò incolumis suam in patriā terr[illegible]
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος Ἀργειφόντης, | Hanc statim alloquutus est internūcius [illegible]
Οὕτω νῦν ἀπόπεμπε, Διὸς δ' ἐποπίζεο μῆνιν, | Sic nunc dimitte, Iouis autem euita iram,
Μή πώς τοι μετόπισθε κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ· | Ne fortassis tibi in posterum iratus succen[illegible]

COMMENTARIVS.

a οὐδέ μιν αὐτὴν ἠγνοίησεν] Cùm multis alijs partibus Deos ab hominibus satis distinguat Poëta, tamen hoc quoq; [illegible] quod hic obseruatur: statim Calypso visum Mercurium agnouisse, cùm soleant homines alios ad se venientes interro[illegible] Tum verò ne quis repentinam istam agnitionem miretur, aut non credat, monet hoc esse Dijs familiare, vt etiā remot[illegible] tumuis cæteros agnoscant. Qua in re videntur mihi illi veteres non omnino malè de Deo sensisse, cùm in tāta pluralit[illegible] tudine Deorum, nihil tamen ita diuersum inter illos constituerunt, vt non sese inuicem agnoscerent, quasi ex vna d[illegible] sentia constantes.

b οὐδ' ἄρ Ὀδυσσῆα] Cur absentem fingat Vlyssem, explicat Eustathius: ἵνα, inquit, περιφράσῃ κατὰ τὸν ποιητὴν δόξῃ χαρίσα[illegible] λυψὼ τὴν πλάνην ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ὀφλήσῃ ἐκεῖνος χάριν αὐτῇ. id est, Vt ipsa Calypso videatur per se & sponte sua veniam & facu[illegible] gandi Vlyssi concessisse, & eum sibi hoc nomine deuinciret. Sed videbimus in sequentibus ita fuisse institutam Vlyssis [illegible] terdiu secederet in rupes & littora, vt seorsim doleret, noctu verò in speluncam se cum Calypso reciperet.

c αὐτὰρ ἐπεὶ δείπνησε,] Vides inter Deos quoq; obseruari, vt post cœnam demum causam aduentus sui exponant.

d κέλεαι γάρ.] Sciebat Mercurius se rem ingratam Calypso indicaturum, ideò artificiosè hoc præmittit: quasi dicat, [illegible] causam aduentus mei, quandoquidem ita iubes, quam alioqui spōte mea non dixero: itaq; si ea tibi iniucunda fuerit, [illegible] pa eris, quæ me sic interrogas atq; adeò iubes, vt mihi fas non sit tibi non obtemperare.

e οὐκ ἐθέλοντα,] Cur inuit⁹ hoc iter susceperit Mercurius, statim dicit, nimirū quòd is locus esset nō solùm remotissi[illegible] in via nulli occurrerent populi: hoc est, nulla essent hospitia, in quæ solandi sui gratia posset diuertere. Has tamen mo[illegible] uorasse, quia Iouis mandata recusare non potuerit, vtpote cui vniuersam Deorum turbam morigeram & obsequente[illegible] teat. Et hoc pacto istud officium suum magis probat & commendat, quòd non tantæ sit laudis facile, ac difficile neg[illegible] nistrare: & solet in rebus arduis gratior esse nauata opera, quàm in tenuibus.

f ἄνδρα παρεῖναι] Maluit Mercurius circumloquutiuè Vlyssem indicare, quàm proprio ei⁹ expresso nomine: quod [illegible] κώτερον videatur. deinde etiam commiserationem mouere Deæ instituerat, vt illa eò clemētiorem ac humaniorē illi se[illegible] Itaque eum ærumnosissimum omnium Græcorum, qui post dirutam Troiam in patriā reuersi sunt, appellat. Sed qu[illegible] mio, quo in Vlyssem flagrabat, fieri poterat vt ipsum Calypso nō dimitteret, quem potius spe immortalitatis illi obla[illegible] trimonium pelliciebat: addit postremò hoc ita fato decretum esse, vt Vlysses in patriam rediret. Cui quidem fa[illegible] Deorum liceat refragari, necessariò eò redacta est Calypso, quanquam inuita, vt sequens illius oratio docebit, vt tan[illegible] dimiserit.

g σχέτλιοι ἐστε θεοί,] Vide quid faciant & amor & ira. Ille Dijs etiam aduersam Calypso constituit, vt pluris amasiū suu[illegible] ipsa Deorum mandata. Hæc verò mentem de sua sede dimouet, insanamq; eam reddit, vt conuicijs ipsos Deos prose[illegible] non solùm temeritatis fuit, sed etiam impietatis. Docet igitur iniquos esse Deos & inuidos, qui voluptatem Dearum [illegible] nū amorem feruntur, præripere illis soleant. Id exemplis duobus probat: quibus tamen plus in se ipsam videtur agere [illegible]

asionis, satis monent non esse hominum cum Deabus consortium, & illud superis Dijs non placere, itaq; aduersum Ca-
otuerunt contorqueri.

ρίς βελέεσσιν] Alij diuersa tradūt de Orionis morte. Aiunt enim eum ausum Dianæ pudicitiam tentare, eamq; indignatā
mmisisse, à quo interemptus sit, vt Euphorion scribit his verbis: ... id est, Cùm verò vnà cum Diana venaretur, illi vim
itus est: at Dea irata scorpium è terra excitauit, qui illius talum percutiens interemit. Horatius sagitta percussum ait
— & integræ Tentator Orion Dianæ Virginea domitus sagitta.

Homerus repentinæ eius mortis tantùm meminit. Hoc enim significari ait Eustathius his verbis: οἷς ἀγανοῖς, &c. qui-
Dianam suis telis Orionem confixisse, aliquid videlicet in se peccantem: alioqui enim nō solet viros Diana interficere,
im. sed Apollo. Qua de causa testis est idem Eustathius, quosdam hunc locum propter insolitum Dianæ factum expū-
one & Iasione vide Lexicon Homericum.

νῦ μοι αὖ ἄγασθε] Nunc rē de se ipsa interpretatur, docetq; se duab. illis Deabus similem in amore fuisse: non solùm quòd
iortalem adamârit, sed quòd, vt illi amasijs suis priuatæ sint, sic sibi quoq; Vlyssem iam superi inuideāt. Fir is tamē in-
ffert. nam illi morte perierunt, hic verò viuus tantùm illi adimitur. Sed Calypso idem censet, sui respectu nec minus
hæc priuatio, quam cæteris sua fuerit: forsanq; non minus exoptatura sit Vlyssis mortem, quàm perpetuam illius ab-
ntem melius doceat sibi hac in parte à Dijs iniuriam fieri, commemorat beneficia, quæ in Vlyssem contulit, vnde ipsi
do Vlysses ita deuinctus sit: vt cùm ei acceptam vitam & alia commoda post naufragium referre debeat, non possit ei
uam sua præsentiam denegare. Tamen Iouis victa imperio discessum ei concedit.

ις] Aliquid πικρὸν in his latitare censeo. quasi dicat Calypso: Ego Vlyssem naufragū excepi, naufragum inquā ex ipsius
e, qui me iubet nunc eum dimittere, breui tempore commutatus. Quid enim oportebat Iouem sic in eum sæuire, vt e-
à a me repeteret: quæ tamen ei clementior fui, neq; mei misereatur aut humanitatem & beneuolentiam, qua eiectum
, respiciat.

μιν] Videtur intelligere se sua sponte Vlyssem non esse dimissurum, sed coactam Ioue ita iubente: vel non suppedita-
uem ac socios, quibus illa omnino careat: quod si faceret, videretur dici ipsum dimittere. quasi dicat: Adsit ei Iupiter,
deisse illi aut illius nauigationem iuuare non possum.

...φωνήσας ἀπέβη κρατὺς ἀργειφόντης·	*Sic certè loquutus auolauit fortis Mercurius,*
...δ᾽ ἐπ᾽ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα πότνια Νύμφη	*Ipsa ad Vlyssem magnanimum veneranda Nympha*
...Ζηνὸς ἐπέκλυεν ἀγγελιάων.	*Ibat, postquam Iouis accepisset mandata.*
...ἀκτῆς εὗρε καθήμενον· οὐδέ ποτ᾽ ὄσσε	*Hūc certè in littore inuenit sedentē, neq; vnquā oculi*
...τέρσοντο, κατείβετο δὲ γλυκὺς αἰὼν	*A lacrymis siccabantur, consumebatur. a. dulcis ætas*
...μένῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἥνδανε νύμφη.	*Ob reditū lugēti, quoniā nondū placuerat Nymphæ.*
...νύκτας μὲν ἴαυεσκεν καὶ ἀνάγκῃ	*Sed certè nocte quidem dormiebat etiam coactus*
...γλαφυροῖσι παρ᾽ οὐκ ἐθέλων ἐθελούσῃ·	*In spelunca caua, nolens apud volentem.*
...ν πέτρῃσι καὶ ἠϊόνεσσι καθίζων,	*Die verò in petris & littoribus sedens,*
...ναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων,	*Lacrymis & gemitibus & dolorib. animū macerans,*
...τρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.	*Pontum in indomitum prospiciebat lacrymas stillās.*
...ταμένη προσεφώνεε δῖα θεάων,	*Propè autem astans alloquuta est diua dearum,*
...μή μοι ἔτ᾽ ἐνθάδ᾽ ὀδύρεο, μηδέ τοι αἰὼν	*Infelix, ne amplius mihi hîc lugeas, neq; tibi ætas*
...ἤδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ᾽ ἀποπέμψω.	*Consumatur, iam enim te valdè prompta dimittam.*
...δούρατα μακρὰ ταμὼν ἁρμόζεο χαλκῷ	*Sed agè lignis longis abscisis apta ferro*
...σχεδίην· ἀτὰρ ἴκρια πῆξαι ἐπ᾽ αὐτῇ	*Latam ratem, cæterùm tabulata fige super eam*
...φέρῃσιν ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον.	*Sublimiùs, vt te ferat per obscurum pontum.*
...σῖτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον ἐρυθρὸν	*Porrò ego panem & aquam, & vinum rubrum*
...μενοεικέ᾽, ἅ κέν τοι λιμὸν ἐρύκοι.	*Imponam dulce, quæ tibi famem arceant,*
...ἀμφιέσω· πέμψω δέ τοι οὖρον ὄπισθεν,	*Vestesq; induam, mittam tibi ventum à tergo,*
...ἀσκηθὴς σὴν πατρίδα γαῖαν ἵκηαι,	*Vt omnino incolumis tuā in patriā terrā peruenias,*
...ἐθέλωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,	*Si modò dij vtiq; voluerint, qui cœlum latū habitāt,*
...φέρτεροί εἰσι νοῆσαί τε κρῆναί τε.	*Qui me fortiores sunt in cognoscendoq; iudicandoq;.*
...ῥίγησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	*Sic ait, exhorruit autem patiens diuus Vlysses,*
...φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipsam alloquutus verba alata dixit, (fectionē*
...ἤ τι σὺ θεὰ τόδε μήδεαι, οὐδέ τι πομπήν,	*Aliud quippiā iā tu dea hac ī re molieris, neutiq; p-*
...σχεδίῃ περάαν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,	*Qua me iubes rate traÿcere ingentes vndas maris*
...ἀργαλέον τε, τὸ δ᾽ οὐδ᾽ ἐπὶ νῆες ἐΐσαι	*Horrendas difficilesq;, quas neq; naues æquales*
...ὠκύποροι περόωσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρῳ.	*Veloces traÿciant latantes Iouis vento:*
...ἂν ἀέκητι σέθεν σχεδίης ἐπιβαίην,	*Neq; verò ego te inuita ratem conscenderim,*
...εἰ μή μοι τλαίης γε θεὰ μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,	*Nisi mihi sustineas dei magnum iusiurādum iurare,*
...μή τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.	*Ne vllum mihi ipsi damnum malum consulas aliud.*
...φάτο, μείδησεν δὲ Καλυψὼ δῖα θεάων,	*Sic ait, risit verò Calypso diua dearum,*
...μιν κατέρεξεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε·	*Manuq; ipsum demulsit, verbumq; dixit et ploquuta*
...ἀλιτρός γ᾽ ἐσσὶ καὶ οὐκ ἀποφώλια εἰδώς·	*Certè veteranus es, & non incauta sciens. (est:*
...τὸν μῦθον ἐπεφράσθης ἀγορεῦσαι.	*Qualem certè hunc sermonem excogitasti proloqui?*
...ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,	*Sciat nunc istuc terra & cœlum latum supernum,*
...κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ (ὅς τε μέγιστος	*Et ipsa subterlabens Stygis aqua (quod maximum*
...ὅρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι)	*Iuramentum grauissimumq; existit beatis dijs)*
...μή τί τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο·	*Non vllum tibi ipsi damnū malū me cōsulturā aliud.*

Ἀλλὰ

f Ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι,[g] ἅσσ' ἂν ἐμοί περ
Αὐτῇ μηδοίμην ὅτε με χρειὼ τόσον ἵκοι.
Καὶ γὰρ ἐμοὶ νόος ἐστὶν ἐναίσιμος, οὐδέ μοι αὐτῇ
Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος, ἀλλ' ἐλεήμων.
Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἡγήσατο δῖα θεάων
Καρπαλίμως· ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
Ἷξον δὲ σπεῖος γλαφυρὸν θεὸς ἠδὲ καὶ ἀνήρ·
γρ. καθίζετ' — Καί ῥ' ὁ μὲν ἔνθα * κάθιζεν ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη
Ἑρμείας·[h] Νύμφη δ' ἐτίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν,
Ἔσθειν καὶ πίνειν, οἷα βροτοὶ ἄνδρες ἔδουσιν·
Αὐτὴ δ' ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο,
Τῇ δὲ παρ' ἀμβροσίην δμῳαὶ καὶ νέκταρ ἔθηκαν.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Καλυψὼ δῖα θεάων.
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
i Οὕτω δὴ οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἰέναι; σὺ δὲ χαῖρε καὶ ἔμπης.
Εἴ γε μὲν εἰδείης σῇσι φρεσὶν ὅσσα τοι αἶσα
Κήδε' ἀναπλῆσαι πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι,
γρ. Ἐνθάδε κ' αὖθι — *Ἐνθάδε καὐθι μένων * σὺν ἐμοὶ τόδε δῶμα φυλάσσοις,
γρ. παρ' ἐμοὶ — Ἀθάνατός τ' εἴης, ἱμειρόμενός περ ἰδέσθαι
Σὴν ἄλοχον, τῆς αἰὲν ἐέλδεαι ἤματα πάντα.
Οὐ μὲν θὴν κείνης γε χερείων εὔχομαι εἶναι,
Οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν. ἐπεὶ οὔπως οὐδὲ ἔοικεν
k Θνητὰς ἀθανάτῃσι δέμας καὶ εἶδος ἐρίζειν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
l Πότνια θεὰ, μή μοι τόδε χώεο· οἶδα καὶ αὐτὸς
Πάντα μάλ', οὕνεκα σεῖο[m] περίφρων Πηνελόπεια
Εἶδος ἀκιδνοτέρη, μέγεθός τ', εἰς ἄντα ἰδέσθαι.
(Ἡ μὲν γὰρ βροτός ἐστι, σὺ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως)
γρ. ἔλδομαι — Ἀλλὰ καὶ ὣς, ἐθέλω καὶ *ἐέλδομαι ἤματα πάντα
Οἴκαδέ τ' ἐλθέμεναι, καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι.
Εἰ δ' αὖ τις ῥαίῃσι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Τλήσομαι, ἐν στήθεσσιν ἔχων ταλαπενθέα θυμὸν,
Ἤδη γὰρ μάλα πολλ' ἔπαθον καὶ πολλ' ἐμόγησα
Κύμασι καὶ πολέμῳ· μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω.

Sed ea quidem diſpicio & ſuadeo, quæcunq
Vtiq; ſuadere, ſi quãdo me neceſſitas tãtope
Etenim mihi mens eſt integra, neq; mihi ip
Animus intra præcordia ferreus, ſed miſeri
Sic loquuta, præceſſit diua dearum
Celeriter, ille deinde poſt veſtigia iuit deæ,
Peruenerunt ad ſpeluncam cauam dea atq
Et ille quidem illuc reſedit in ſolio vnde ſu
Mercurius: Nympha verò appoſuit omnem
Edere & bibere, qualia mortales viri edu
Ipſa verò è regione ſedit Vlyſſis diuini.
Huic verò ambroſiam ancillæ et nectar ap
Hi verò ad fercula parata appoſita man' e
Cæterùm poſtquam ſaturati ſunt cibo & p
His certè ſermonibus cœpit Calypſo diua d
O inclyte Laërtiade verſute Vlyſſes,
Siccine iam domum charam ad patriam t
Protinus nũc vis pficiſci: tu verò gaude ni
Siquidem ſcires tua mente, quantos tibi f
Dolores implere, priuſquã ad patriã terrã
Certè hîc manẽs vnà mecum hãc domum
Immortalisq; eſſes, quantumuis cupidus ſi
Tuam vxorẽ, cuius vſq; deſiderio teneris
Neq; verò certè illa inferior glorior eſſe
Nec corpore, neq; indole: quãdoquidẽ neq
Mortales cũ immortalib. corpore & forma
Hanc reſpondendo alloquutus eſt verſi
Venerãda dea, ne mihi ob hoc ſuccẽſeas, ſc
Omnia rectè, quare te prudens Penelope
Forma inferior eſt, proceritateq; coram a
(Illa quidẽ mortalis eſt, tu. v. immortalis
Sed etiam ſic volo & deſidero dieb. omnil
Domumq; redire, & reditus diem videre
Quòd ſi quiſpiã me malè mulctarit deorũ
Patiar in pectore habens patientem anim
Iam enim valdè multa paſſus ſum & mu
In fluctibus & bello, poſt quæ & hoc illis

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ἤπι νύκτας] Sic miſerè tempus partiebatur Vlyſſes: interdiu quidem ſolitudines quærit, vt caſum ſuum propt patria chariſſima abſentiam lugeat: quod forſan fecit, ne cum Calypſo remanẽs eam irritaret, à qua etiam beneficiũ perat, hoc eſt ne ei moleſtus eſſet continuis ſuis lamentationibus. Nocte autem cogebatur, inquit Poëta, in ſpelunc vt nolens cum volente dormiret. Hoc ergo factum inter illa eſt numerandum, quod ex coacta voluntate proficiſcit tioſa ſit, & ob eam Vlyſſes culpandus, concludent Ethici ex Ariſt. lib. 3. Nicomach.

b ἀλλ' ἄγε,] Ita Vlyſſem alloquitur Calypſo, vt nihil aliud potuerit Vlyſſes ſibi perſuadere, quàm hoc ipſam ex prop ponere, nullo alio impellente: itaq; vt poſteà videbitur, ſuſpectam habuit eius orationem. Primùm igitur quaſi Vlyſ tione tangatur, iubet eum à lacrymis deſiſtere: & cùm intelligat eum reditum maximè exoptare, hunc ei ſe conced & ſubſidium ſuum ad nauigationem pollicita, victum, veſtes & ventum: quod erat potiſſimum caput.

c ἁρμόζεο] Norat Calypſo Vlyſſem eſſe πολυμήχανον, ideò ipſum iubet nauem ſibi cõpingere: quod etiam ipſe pa

d ῥίγησεν] Cùm timorẽ in viros fortes cadere aliàs ſatis probauerimus, non eſt quòd miremur nũc Vlyſſem exhor pſius orationem. Cauſa hæc eſt: Anteà quandiu apud eam commoratus erat, nõ potuit ab ea impetrare, vt in patria nia proficiſceretur (ἐπεὶ οὐκέτι ἥνδανε νύμφη, dixit anteà Poëta) quin potius eum omnibus modis, etiam oblata imm omnino non erat contemnendum, remorari conabatur: nunc verò, cùm videat diuersè à præcedentibus colloquijs retur ne Deam longa obſtinatione ſua offenderit: vnde illa irata, ſe immortalem à mortali contemni, vltura ſit ha inſidias Vlyſſi ſub ſpecie reditus inſtruat. Itaque oblatam quidem redeundi licentiam non aſpernatur, ſed caueri ſi Calypſo petit ipſam ſecum perfidè non acturam alia ſibi moliendo vitæ pericula. Hinc conſtat, quantus ſit prudent ctor, cuius gratia ſic eum ipſa Calypſo dignis extollet laudibus. Diſce iſthinc, quiſquis tibi bene conſultum cupis, ἀπ προπετῆ πίστιν temerariam & repentinam fidem effugere.

e στυγὸς ὕδωρ] De Styge & hoc iuramento diximus in Iliade, & olim plura dicemus in Lexico.

f ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω] Hoc illuſtrat, quod anteà dicebamus, Calypſo hæc tanquam ex ſe proponere, vt videlicet hoc pac bi ſoli deuinciret. Noluit autem Iouis mandati meminiſſe, quia tunc Vlyſſes non Calypſo, ſed Ioui gratias ob reditu dibile eſt etiam, ſic Ioui idcirco indignatam fuiſſe, vt piguerit illam fateri ſe eò Ioue impellente redactam, vt etiam dimitteret.

g ἅσσ' ἂν ἐμοί περ] Vnuſquiſq; aliorũ apud ſe quaſi regulã habet, qua quid eis vtile ſit ac cõmodum, examinat: id ſti Dei hominis ſacroſancta vox, Id alijs vt faciamus, quod nobis ipſis fieri exoptamus. Et tunc ſatis in alios huma mur geſſiſſe, cùm non minus illis ac nobis conſultum volumus. Nam non ſunt audiendi ὑπέρφιλοι quidam, ſuade noſtro incommodo alijs ſuccurrendum: quaſi nulla ſit nobis noſtri ipſius gerẽda cura, ſed ea in reliquos expẽdend

idendum eſt ergo quid tibi ipſi commodum putes,& hoc alijs ſuadeto(nam hic Calypſo ſuadere ſe tantùm dicit, po-
in cæteris rebus idem dici) quod etiam Calypſo præſtat.

ιπθ] Hoc loco duo ſunt obſeruāda.Primùm ipſammet Calypſo cibos Vlyſſi apponere(quod ſpeciem habet adulatio-
ſtathius) ancillas verò ipſi Deæ.Deinde mortalibus viris conuenientes cibos Vlyſſi apponi: Calypſo verò ambroſiam
ibus Dij tantùm veſcuntur.Hęc ſunt ea nimirū,quæ Vlyſſi Nympha illa pollicebatur ad immortalitatem conſequen-
m illi eiuſmodi ſunt,vt qui ex hominibus eos deguſtaſſent,immortales fieri crederentur.

γυῖα] Ecce quàm cæcꝰ ſit amor. Sciebat enim Calypſo paredū ſibi eſſe Iouis imperio,quo Vlyſſem dimittere iubeba-
m à propoſito conatur denuò demouere,adeò,ne iubentibus quidem Dijs,non potuit voluntas illa immutari.Repe-
quidem conijcio vſurpatam ſæpius orationem,qua profectionem Vlyſſi diſſuadebat, duobus argumentis. Primùm
lyſſes diſceſſerit,multa ſuperſint adhuc ei ſubeunda pericula,quibus ille ab itinere poſſit deterreri.Secundum,quòd a-
remanendo non ſolùm calamitates illas euitaturus ſit,ſed etiam ipſa vxore potiretur factus etiamnū particeps im-
quod illi longè potius eſſet,quàm ad Penelopē mortalē,& quæ ipſa Calypſo longè ſit inferior,ſiue formam ſiue in-
s.Ita Calypſo omnem mouet lapidem,vt Vlyſſem ſuum exoret.Sed fruſtrà,quia aliud erat fato definitum,quòd ipſa
ret,vt iam dixi:tamen libidine ſua abripi ſeſe paſſa eſt,hocq; pacto tū in Deos tum in homines iniurioſa eſt.In Deos,
iuſſis obtemperare ſubterfugiat:in homines,quòd alienum virum detineat.

ανατησι] Non decere vt mortales cum immortalibus de forma & corporis præſtantia contendant, hic locus docet, &
xempla,quorum aliquot quæ mihi in mentem veniunt,iuuandi lectoris gratia referam.Apud Aelianū Hiſt.anim. lib.
ec extat hiſtoria.Apud Pygmæos,cùm maſculum genus regium aliquando defeciſſet,fertur mulier Gerana nomine i-
ſſe.Quæ cùm à Pygmæis,ſuprà quàm deceret,diuinis propè honoribus afficeretur:inde animo inflata,ipſas etiā Deas
t:nominatim verò Iunonem.Mineruam Dianam & Venerem à ſuæ formæ præſtantia procul abeſſe dictitabat.At hūc
morbum non impunè tulit.Nam à Iunone irata ex homine in auem conuerſa eſt,quæ nunc Geranos, id eſt,grus no-
mæis infeſta eam ob cauſam,quòd illi immodicis honoribus ei delatis,ad hanc inſaniam & exitium eam adegerint.
d fortaſſe intel exit Ouid.lib. 6.Metam vbi in tela Mineruæ Pygmæam mulierem à Iunone victam, in gruemq; mu-

Altera Pygmææ fatum miſerabile matris
Pars habet, hanc Iuno victam certamine iuſſit *Eſſe gruem,populiſq; ſuis indicere bellum.*

illuſtre eſt exemplum Niobes,quæ inter cætera quibus ſe Latonæ anteponebat,erat quoque formæ ſuæ opinio
odam Digna Dea facies, inquit apud Ouid.ibidem.Cuius tamen arrogantiæ illa pœnas tandem luit amiſſis liberis ſuis,
& Diana iaculis confixerunt: ipſa tandem in ſilicem conuerſa eſt.Caſſiope etiam,quæ ſe Nymphis formę nomine an-
filiæ periculū venit.Nam Andromeda idcirco ſcopulis eſt alligata,marino monſtro futura præda, niſi ſuperueniſſet
ngentem hanc calamitatem virtute ſua anteuertit:vt eſt apud eundem Ouid.lib.4.Metam.

] Modeſtè Calypſus orationi reſpondet,teſtaturque ſe nō Penelopes deſiderio,quòd eam Deæ immortali anteferat,
t quàm Calypſo,reditum in patriam optare:ſed ſimpliciter propter nudum amorem,quo in patriam ſuam propen-
cto reſpondet vltimæ parti orationis Calypſûs pro vſitato apud Poëtam reſpondendi more. Quod autem ad primā
ttinet,qua ſibi ſubeunda multa incommoda proponebantur:docet,ſe ideò non magis commoueri, vt qui alia iā per-
ello & alto,vt de ſuo Aenea dicit Virgilius:proinde ſe ad noua,ſi quę contingant,minimè perterritum iri:quaſi dicat,
ius accidere poſſe illis,quæ iam varijs modis expertus eſt.Quare concludit,μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω.

] Subſcribo Euſtathio monēti Vlyſſem,hoc ſolo vocabulo docuiſſe,ſe nō fruſtra amare Penelopem,vt quæ ſit nimi-
uaſi dicat:Licet Penelope forma,proceritate ac immortalitate longè tibi Calypſo cedat, tamen habet etiam illa quo
videlicet prudētiam.Verba Euſtathij hæc ſunt καὶ τῇ συντόμῳ συγκρίσει ἐπαινέσας τὴν Πηνελόπην,ὅμως μὴν τοι ἄλλως λεληθ-
ν ἐκείνην,παραῤῥίψας ἔπαινον,τὸ,περίφρων Πηνελόπεια·οὐ γὰρ ἕνεκεν οὐκ ἔχει ἐκείνην φιλεῖν. μόνον καὶ φάρμακον, ὡς εἰ καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀ-
ξιοῦ καὶ νοῦ περιττή ἐστι.

' ἠέλιος δ' ἄρ' ἔδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν.	*Sic ait,Sol autem occidit & tenebræ ſubortæ ſunt:*
ἄρα τώγε μυχῷ σπείους γλαφυροῖο,	*Venientes autem hi in ſeceſſum ſpeluncæ cauæ,*
φιλότητι παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.	*Oblectabantur amore,iuxta ſe manentes.*
ιγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	*Quādo.a.manè genita apparuit roſeis digitis aurora*
χλαῖνάν τε χιτῶνά τε ἕννυτ' Ὀδυσσεύς,	*Continuò chlænamq́;,tunicamq́; induit Vlyſſes,*
ργύφεον φᾶρος μέγα ἕννυτο Νύμφη,	*Ipſa verò candidam ſtolam ingētem induit Nympha,* γρ. ἀργύφεον
ίεν,περὶ δὲ ζώνην βάλετ' ἰξυῖ	*Tenuē & gratioſam,zonā autē circumpoſuit lumbis*
σείην.κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην	*Pulchram,auream,capiti autem impoſuit calyptrā,*
υσσῆϊ μεγαλήτορι μήδετο πομπήν·	*Et tū tandē Vlyſſi magnanimo apparabat ꝓfectionē.*
οἱ πέλεκυν μέγαν, ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,	*Dedit quidem ei ſecurim magnam habilē in manus,*
ιφοτέρωθεν ἀκαχμένον.αὐτὰρ ἐν αὐτῷ,	*Ferream,vtrinq; acuminatam,cæterùm in ipſa*
ικαλλὲς,ἐλάινον,εὖ ἐναρηρός·	*Manubrium perpulchrum,oleaginum fabrefactum.* γρ. ἐπαρη-ρός.
ἴτα σκέπαρνον εὔξοον.ἦρχε δ' ὁδοῖο	*Dedit verò deinde aſciā politam,dux verò viæ erat*
ατιῆς,ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,	*Inſulæ ad extremā orā,vbi arbores ꝓceræ enatæ erāt,*
αἴγειρός τ',ἐλάτη τ' ἦν οὐρανομήκης,	*Clethra,populuſq;,abieſq; in cœlum pertingens*
ι,περίκηλα,τά οἱ πλώοιεν ἐλαφρῶς.	*Aridæ dudum vehementer quæ ei nauigarēt leuiter.*
ἡ δεῖξ' ὅτι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,	*Cæterùm poſtquā oſtēdit vbi arbores longæ creuiſsēt,*
πρὸς δῶμα Καλυψὼ δῖα θεάων·	*Redijt quidē domum Calypſo diua dearum.* (opus:
νετο δοῦρα·θοῶς δέ οἱ ἤνυτο ἔργον.	*Cæterùm ipſe ſcindebat ligna,celeriter ei abſoluebatū*
βαλε πάντα·πελέκκησεν δ' ἄρα χαλκῷ,	*Viginti aūt diebus deiecit omnes,dolauit verò ferro.*
ιστα μένως,καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνε.	*Poliuit verò ſcitè,& ad perpendiculum direxit.*
ν ἔνεικε τέρετρα Καλυψὼ δῖα θεάων,	*Interea attulit terebras Calypſo diua dearum,*
ἄρα πάντα,καὶ ἥρμοσεν ἀλλήλοισι·	*Terebrauit verò omnia,& commiſit inter ſe,*
' ἄρα τήν γε καὶ ἁρμονίῃσιν ἄρηρεν.	*Clauis autem hanc & compagibus aptauit,*
ἔδαφος νηὸς τορνώσεται ἀνὴρ	*Quantum quiſq; fundum nauis circumſcribit faber*
,εὐρείης,εὖ εἰδὼς τεκτοσυνάων,	*Onerariæ latæ,bene peritus fabrilis artis.*
ὐρεῖαν σχεδίην ποιήσατ' Ὀδυσσεύς.	*Tantam latam ratem confecit Vlyſſes.*
ς στήσας,ἀραρὼν θαμέσι σταμίνεσσι,	*Tabulata.v.erigēs cōpingens frequētibus foris rectis*

Ποίε

Ποίει, ἀτὰρ μακρῇσιν ἐπηγκενίδεσσι τελεύτα.
Ἐν δ' ἱστὸν ποίει, καὶ ἐπίκριον ἄρμενον αὐτῷ.
Πρὸς δ' ἄρα πηδάλιον ποιήσατο, ὄφρ' ἰθύνοι.
Φράξε δέ μιν ῥίπεσσι διαμπερὲς οἰσυΐνῃσι,
Κύματος εἶλαρ ἔμεν· πολλὴν δ' ἐπεχεύατο ὕλην.
Τόφρα δὲ φάρε' ἔνεικε Καλυψὼ δῖα θεάων,
Ἱστία ποιήσασθαι· ὁ δ' εὖ τεχνήσατο καὶ τά.
Ἐν δ' ὑπέρας τε κάλους τε πόδας τ' ἐνέδησεν αὐτῇ·
Μοχλοῖσιν δ' ἄρα τήν γε κατείρυσεν εἰς ἅλα δῖαν.
[e] Τέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα·
Τῷ δ' ἄρα πέμπτῳ πέμπ' ἀπὸ νήσου δῖα Καλυψώ,
γ. σιγαλόεντα. Εἵματά τ' ἀμφιέσασα θυώδεα, * καὶ λούσασα.
Ἐν δέ οἱ ἀσκὸν ἔθηκε θεὰ μέλανος οἴνοιο
Τὸν ἕτερον, ἕτερον δ' ὕδατος μέγαν· ἐν δὲ καὶ ἤια
Κωρύκῳ· ἐν δέ οἱ ὄψα τίθει μενοεικέα πολλά.
Οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρόν τε.
Γηθόσυνος δ' οὔρῳ πέτασ' ἱστία δῖος Ὀδυσσεύς·
Αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθύνετο τεχνηέντως
Ἥμενος· οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε
[f] Πληϊάδας τ' ἐσορῶντι, καὶ ὀψὲ δύοντα Βοώτην,
Ἄρκτον θ', ἣν καὶ ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,
Ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται, καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει.
Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.
Τὴν γὰρ δή μιν ἄνωγε Καλυψὼ δῖα θεάων
Ποντοπορευέμεναι ἐπ' ἀριστερὰ χειρὸς ἔχοντα.
Ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέεν ἤματα ποντοπορεύων,
Ὀκτωκαιδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
Γαίης Φαιήκων, ὅθι τ' ἄγχιστον πέλεν αὐτῷ·
Εἴσατο δ' ὡς ὅτε ῥινὸν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ.
Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων,
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν· εἴσατο γάρ οἱ
γ. ἐπιπλώων. Πόντον ἐπιπλείων· ὁ δ' ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον·
Κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν,
[h] Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ μετεβούλευσαν θεοὶ ἄλλως
Ἀμφ' Ὀδυσῆϊ, ἐμεῖο μετ' Αἰθιόπεσσιν ἐόντος·
Καὶ δὴ Φαιήκων γαίης σχεδόν, ἔνθα οἱ αἶσα
γ. πεῖραρ. Ἐκφυγέειν μέγα πεῖρας ὀϊζύος, ἥ μιν ἱκάνει.
Ἀλλ' ἔτι μέν μίν φημι ἅδην ἐλάαν κακότητος.
Ὣς εἰπών, σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον,
Χερσὶ τρίαιναν ἑλών· πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας
Παντοίων ἀνέμων· σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
Γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
γ. πίπτεν. [i] Σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαὴς,
Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.
Καὶ τότ' Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὤ μοι ἐγὼ δειλός, τί νύ μοι μήκιστα γένηται;
[k] Δείδω μὴ δὴ πάντα θεὰ νημερτέα εἶπεν,
Ἥ μ' ἔφατ' ἐν πόντῳ, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι,
Ἄλγε' ἀναπλήσειν· τάδε δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Οἵοισι νεφέεσσι περιστέφει οὐρανὸν εὐρὺν
[l] Ζεύς, ἐτάραξε δὲ πόντον, ἐπισπέρχουσι δ' ἄελλαι
Παντοίων ἀνέμων· νῦν μοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
[m] Τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἳ τότ' ὄλοντο
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, χάριν Ἀτρείδῃσι φέροντες.
γ. ἐδη. [n] Ὡς δὴ ἔγωγ' ὄφελον θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν
[n] Ἤματι τῷ ὅτε μοι πλεῖστοι χαλκήρεα δοῦρα

Faciebat, cæterùm longos asseres in summo in
Et verò malum fecit, & antennam congru
Prætereà temonem fabricauit, vt gubernar
Communiuit autem ipsam cratibus vndiq;
Fluctuũ propugnaculũ vt foret, multã ingc
Interea verò lintea attulit Calypso diua de
Velis conficiendis, ille benè confecit & ista.
Et rudentes antennarum & veli funes lig
Vectibus sanè hanc deduxit in mare vastu
Quartus dies erat, & ei absoluta sunt omn
Quinta verò demisit ab insula diua Calyp
Vestesq; indutum odoratas & lauatum.
Imposuit autem vtrem dea nigri vini
Alium, alium aquæ magnum & viatica
In perã, itẽ ei posuit obsonia animum firm
Ventum verò misit innocuum placidumq;
Lætus verò vento secũdo extendit vela di
Cæterùm ipse temonem gubernabat artific
Sedens, neq; ei somnus palpebris incedebat,
Pleiadesq; comtemplanti, & tardè occiden
Vrsamq; quam & Currum cognomento vo
Quæ ibidem vertitur atq; Orionem obseru
Sola verò expers est aquarum Oceani.
Etenim ipsam iusserat Calypso diua dear
Ponto nauigare ad sinistram manum hab
Septẽdecim quidẽ nauigabat dies iter faci
Octodecima verò apparuerunt montes vn
Terræ Phæacum, quã proximum iter erat
Apparebat veluti scutum in obscuro pont
Hũc verò ex Aethiopum terra rediẽs potẽs
E longinquo ex Solymorũ mõtib. cõspexit, cõ
Pontũ nauigans, hic efferbuit corde vehem
Mouens autem caput ad suum dixit anim
O dij, profectò iam consultarunt dij ali
De Vlysse, cùm ego apud Aethiopas essem:
Atq; adeò Phæacum terram propè, vbi ei
Effugere magnam metã ærumnarũ, q̃ ipsu
Sed adhuc ipsum credo satis miseriarum
Sic loquutus, collegit nubes, & commou
Manib⁹ tridente capto, omnes a. concitaui
Omnium ventorum, nubibus autem operu
Terram simul & pontum: ruit autem è cæl
Simul Eurusq; Nothusq; incidit, Zephyrusq;
Et Boreas serenus ingentem fluctum prouo
Et tunc Vlyssis soluebantur genua & amic
Tristatus sanè dixit ad suum magnanimu
Heu me miserum quid mecum tandem
Vereor, ne iam omnia dea vera dixerit, (
Quæ me dicebat in mari priusquã in patr
Dolores impleturum esse: ea certè nunc om
ciuntur,
Qualibus nubibus coronat cœlum latum
Iupiter. commouit autem mare, sæuiũt ve
Omnium ventorum, nũc mihi præsens gra
Ter beati Græci & quater, qui quondam p
Troia in lata Atridis gratificantes.
Vtinam ego debuissem mori, & fatum a
Die illo, quando mihi plurimi ferratas has

ψαν περὶ Πηλείωνι θανόντι· *Troës contorserunt circa Achillem mortuum.*
γ κτερέων, καί μευ κλέ@ ἦγον Ἀχαιοί· *Tũ sortitus essem par et talia, & meã gloriã celebrassent*
λευγαλέῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι· *Nunc me tristi morte fatum est perire.* *(Græci.*

COMMENTARIVS.

πέλεκυν] Stat promissis suis Calypso, omniaq; Vlyssi suppeditat, quæ ad nauis confectionem necessaria videbantur: n ad incidenda ligna, tum arbores alnum, populum, abietem ad ipsius nauis structuram. deinde terebras ad lignorũ issuram & compagem, vbi etiam claui adhibentur ad retinenda membra coadunata, item lintea pro velis, rudentes. & compacta naui, donatur primùm Vlysses vestibus: deinde vtre vini, & aquæ altero: cæterisq; viaticis ac obsonijs: ido ferenteque vento.

] i de materia scripserunt, ex qua naues conficiendæ sunt, quantum ego colligere potui, has arbores enumerant, quę ire possunt. Primùm cupressum, qua Assyrij naues fabricant, vt post Aristobulum scribit Arrianus. Deinde pinum si- n siue syluestrem: hinc pinus pro ipsa naue apud Poëtas vsurpatur. Item piceam, quæ tamen citò putrescit. Prætereà nomine etiam plerunque Poëtæ nauem metonymicè intelligunt. Theophrastus spinam nigram ad costam, & ven- laudat. Idem cedrum ad naues, ijs qui Phœniciam Syriamq; incolunt, vsui esse dicit. Quercus etiam ad carinam apta bus tantùm onerarijs, in minoribus scissima (Sic vertit Gaza ὀξύαν: quæ etiam ὀξύη vocatur) probatur. Tornatus dis ex moro, fraxino, vlmo, platano: lentitiam enim firmitatemq; adesse oportet, inquit Lilius Gyraldus lib. de Na- æc diligenter obseruantur. Sunt qui confundant arbores, & promiscuè ex omnibus confici naues statuũt, vt Clau- armina adducit idem Gyraldus. At noster Homerus tres tantùm arbores agnoscit: alnum, populum, & abietem.

] Ligna quæ sicciora sunt, plus longè habent leuitatis, quàm humidiora: quia ad naturam aëris accedunt, & siquæ nstat, faciliùs aqua fertur. Adferam in eam rem verba Lilij cap. 6. Sed & hoc, inquit, experientia cognoscitur, vt quæ teria nauigia construuntur, non eundem celeritatis vsum habere, quàm quæ ex arida fiunt, id quod contra Cæsaria- ssiliensibus beneficio fuisse in. 1. Bell. ciuil. Cæsar ipse prodidit. *Hæc ille.* Cæsaris verba sunt hæc: Nostri, quòd minus igibus, minusq; peritis gubernatoribus vtebantur, qui repentè ex onerarijs nauibus erant producti, neque dum etiã mentorum cognitis, tum etiam grauitate & tarditate nauium impediebantur: factæ enim subitò ex humida mate- n vsum celeritatis habebant. Ex his apparet Homeri nostri in rebus nauticis peritia.

ρέης,] Duo sunt nauium genera, Oneraria & Cursoria: his lõgitudo aptior, illis latitudo, vt est apud Giraldum. Itaq; πίδα εὐρεῖαν appellat, quod ea in ipsa requiratur. Aggreditur autem ex hoc loco Vlysses nauem fabricare, orditurq; d est, carina, cuius latitudo non finitur à Poëta: sed ea fuisse ostenditur, quæ à perito artifice fieri potuerit, qualis V- it deinde ad tabulata, inde ad malum, antennas, temonem, & crates, hoc est, ad præcipuas nauis partes: non quidẽ n erat nimiùm laboriosa singula anxiè persequi. Quæ siquis nosse voluerit, legat Lilium lib. iam laudato.

ρεῖαν] Intra quatuor dies dicitur Vlysses nauim suam absoluisse, quod mirum est à solo homine tam celeriter præ- qui veterum scripta legerit, hoc incredibile non putabit. L. Piso tradit, referente Plinio, Hieronem regem ducentas ffectas diebus quadraginta quinque in mare deduxisse. Secundo bello Punico Scipionis classis quadragesimo à se- uit. Minus mirum est, quod de Duillij imperatoris classe primo bello Punico dicitur, eam ab arbore excisam sexa- igasse.

ἐσορῶντι] Astrologia in re nautica necessaria semper existimata est, tum ad regionũ climata dignoscenda, tum etiam as tempestates: vt intelligunt ij, qui illud vitæ institutum sectantur. Eas autẽ cœli partes potissimùm intuentur, quæ & Meridionales sunt, ibiq; sidera quæ Vrsæ appellantur, hîc Pleiadas & Orionem, vt vult Homerus. Fuerunt verò orem tantùm vt Phœnices: qui maiorem, vt Peloponnesij, obseruarent. Per Bootem autem, qui & Arctophylax, Ho- maiorem intellexit, vt docet Hyginus lib. 2. Proponitur ergo nobis Vlysses illius quoque scientiæ peritus, quasi neq; t aliena, cuius fructus in mari nauigantibus percipitur: nam ex recta siderum obseruatione pendet recta nauigatio.

] Idem est, ac si dixisset à meridionalibus locis, inquit Strab. lib. 1. Non enim loquitur de Solymis, qui sunt in Pisidia: dixi) fingit ijs quosdam cognomines, qui eundem habeant respectum ad rate vectum Vlyssem: & eos qui istis in lo- liem habitant, ac sunt Aethiopum instar, vt Pisidici ad Pontum & Aethiopas vltra Aegyptum incolentes. Suprà au- primo libro Geograph. Strabo eadem de re sic dixit. Item cùm Solymi excelsissimas Tauri extremitates à Lycia ad nerent, & cacumina versus meridiem sita admodum conspicua essent ijs qui intra Taurum habitant, maximè cir- ilitudine quadam eos vltra Oceanum posuit. Sic enim loquitur de Vlysse rate vecto, τὸν δ' ἐξ αἰθιόπων, &c.

ἄλλα δὴ] Intelligit quidem Neptunus, non fuisse ausurum Vlyssem sese mari committere sine peculiari Deorum vo- à etiam in Phæacum terra liberatum iri ipsum ab omnibus suis miserijs & erroribus: tamen nihil prætermittit, quod perniciem facere videatur, adhucq; illum nauis exercere tempestatibus aggreditur. nolebat enim eum interficere, monuimus: vbi etiam causam huius odij, quo Vlyssem prosequebatur, vidimus.

τε] rectè quidem, ἄγοι νηῶν πομπῆες libro præcedenti appellabantur à Menelao: sed hoc de vno tantùm est intelligẽ- quippe nam vbi omnes concurrunt, tunc excitantur tempestates, agitanturque huc illuc naues ratione perspicua, & oppositis ventis flantibus in diuersas quoque partes agi eas oportet pro vi venti impellentis. Quod nunc infe- ritur.

c colligi potest, non credidisse Vlyssem quòd ei à Calypso anteà prædicebatur, expectare eum redeuntem adhuc quòd hæc ab ea ideò confingi existimaret, vt se eorum metu perterritum apud se detineret.

s tempestates tribuit, siue quòd per Iouem mythologicè aërem intelligat, siue quòd sine eius permissu nõ potue- m pro summo Deo, cui omnes reliqui subijciantur, ab antiquis sit habitus.

ς] Beatos illos prædicat, qui apud Troiam perierunt, quòd cum laude & gloria fortitudinis, ac sepulchri honore νόντων) saltem perierint. Ipse verò nunc sibi inglorium paratum exitium in mari videat. De hoc autem versu obser- od etiam Giphanius in Scholijs suis meminit, quod apud Plutarchum Sympos. lib. 9. quæst. 1. narratur in excidio nium, cùm ingenuos pueros, qui literas nossent, iussisset se inspectante scribere, & puer quidam captiuus hunc ver- οἱς μάκαρες, &c. ita commotum fuisse vt lacrymas profunderet, omnibusq;, qui puerum genere contingebant, li- deret.

] nc Achillis mortem nusquam prodidit Homerus, eam tamen hîc leuiter attingit, vbi Vlysses exoptat mortem sibi ùm Achillis cadauer tueretur, contorquentibus in eum hastilia Troianis. Hoc ex Dictys Cretensis narratione intel- lib 4. de bello Troiano refert, Achillem spe Polyxenæ, quam amabat, spe, inquam, sibi facta à Priamo eã in coniugẽ m Apollinis, cui tunc Troiani sacrificabant, à Priamo per Idæum accersitũ venisse separatim ab alijs Græcis. Qua am antea Græci ipsi diffiderent, indignatus est vniuersus populus, alienatumq; ducẽ clamat: hac causa moti Aiax, edes ad lucum pergunt. Hiq; ante templum resistunt, opperientes, si egrederetur, Achillem, simulq; vti rem gestam e cætero etiam deterrent, ne colloquium clàm cum hostibus haberet. Interim Alexander compositis iam cũ Dei- ugione cinctus Achillem aggreditur, confirmator veluti eorum quæ Priamus pollicebatur. Moxq; ad aram A- ostis dolum persentisceret, auersusq; à duce, assistit. Dein vbi tempus visum est, Deiphobus amplexus inermẽ iu- sacro Apollinis nihil metuentem, exosculari, gratularique super his quæ concessit, neque ab eo diuelli aut omit- dro librato gladio procurrens aduersus hostem, per vtrumque latus geminato ictu transfigit. At vbi dissolutam aduertère, parte alia quàm veniunt, proruunt. Re ita maxima, & super vota omnium perfecta, in ciuitatem recur- lysses: Non temerè est, inquit, quòd turbati ac trepidi repentè prosiliére. Dein ingressum lucũ, circumspicientesq; luertunt Achillem stratum humi exanguem atque etiam seminecem. Tunc Aiax: Fuit, inquit, confirmatum ac ve- ortales nullum hominum existere potuisse, qui te vera virtute superaret: sed vti palàm est, tua te inconsulta teme-

ritas perdidit. Deinde Achilles extremum adhuc retẽtans spiritum: Dolo me atque insidijs, inquit, Deiphobus atq; Al
lyxenæ gratia circumuenêre. Tum expirantem eum duces amplexi, cum magno gemitu, atque exosculati postremùm
nique ..ax exanimem iam humeris sublatum, luco effert. Quod vbi animaduertêre Troiani, omnes simul portis pro
re Achillem nitentes, atque auferre intra mœnia scilicet more solito, illudere cadaueri eius gestientes, &c. Hoc puto si
lyssem hoc loco.

Ὣς ἄρα μιν εἰπόντ' ἔλασεν μέγα κῦμα κατ' ἄκρης,
Δεινὸν ἐπεσσύμενον, περὶ δὲ σχεδίην ἐλέλιξε.
Τῆλε δ' ἀπὸ σχεδίης αὐτὸς πέσε, πηδάλιον δὲ
Ἐκ χειρῶν προέηκε· μέσον δέ οἱ ἱστὸν ἔαξε
Δεινὴ μισγομένων ἀνέμων ἐλθοῦσα θύελλα.
Τηλοῦ δὲ σπεῖρον καὶ ἐπίκριον ἔμπεσε πόντῳ.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόβρυχα θῆκε πολὺν χρόνον, οὐδὲ δυνάσθη
Αἶψα μάλ' ἀνσχεθέειν μεγάλου ὑπὸ κύματος ὁρμῆς.
Εἵματα γάρ ῥ' ἐβάρυνε τά οἱ πόρε δῖα Καλυψώ.
Ὀψὲ δὲ δή ῥ' ἀνέδυ, στόματος δ' ἐξέπτυσεν ἅλμην
Πικρὴν, ἥ οἱ* πολλὴ ἀπὸ κρατὸς κελάρυζεν. (γ. πολλὸν)
Ἀλλ' οὐδ' ὧς σχεδίης ἐπελήθετο τειρόμενός περ,
Ἀλλὰ μεθορμηθεὶς ἐν κύμασιν ἐλλάβετ' αὐτῆς·
Ἐν μέσσῃ δὲ κάθιζε, τέλος θανάτου ἀλεείνων·
Τὴν δ' ἐφόρει μέγα κῦμα κατὰ ῥόον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης φορέῃσιν ἀκάνθας
Ἂν πεδίον, πυκιναὶ δὲ πρὸς ἀλλήλῃσιν ἔχονται·
Ὣς τὴν ἂν πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ἄλλοτε μέν τε Νότος Βορέῃ προβάλεσκε φέρεσθαι,
Ἄλλοτε δ' αὖτ' Εὖρος Ζεφύρῳ εἴξασκε διώκειν.
Τὸν *δὲ ἴδεν Κάδμου θυγάτηρ καλλίσφυρος Ἰνώ (γ. δ' ἴδεν)
[a] Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς * αὐδήεσσα· (γ. οὐδήεσσα·)
Νῦν δ' ἁλὸς ἐν πελάγεσσι θεῶν ἒξ ἔμμορε τιμῆς,
Ἥ ῥ' Ὀδυσῆ' ἐλέησεν ἀλώμενον, ἄλγε' ἔχοντα,
Αἰθυίῃ δ' εἰκυῖα * ποτῇ ἀνεδύσετο λίμνης· (γ. ποτὴν)
Ἷζε δ' ἐπὶ σχεδίης * πολυδέσμου, εἶπέ τε μῦθον. (γ. καί μιν πρὸς μῦθον εἶπεν,)
Κάμμορε, τίπτε τοι ὧδε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Ὠδύσατ' ἐκπάγλως, ὅτι τοι κακὰ πολλὰ φυτεύει;
Οὐ μὲν δή σε καταφθίσει, μάλα περ μενεαίνων.
[b] Ἀλλὰ μάλ' ὧδ' *ἔρξαι (δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν) (γ. ἔρξον)
Εἵματα ταῦτ' ἀποδὺς, σχεδίην ἀνέμοισι φέρεσθαι
Κάλλιπ'· ἀτὰρ χείρεσσι νέων, ἐπιμαίεο νόστου
Γαίης Φαιήκων, ὅθι τοι μοῖρ' ἐστὶν ἀλύξαι.
Τῆ δὲ [c] κρήδεμνον ὑπὸ * στέρνοιο τανύσσαι (γ. στέρνοισι)
Ἄμβροτον· οὐδέ τί τοι παθέειν δέος, οὐδ' ἀπολέσθαι.
Αὐτὰρ ἐπὴν χείρεσσιν ἐφάψεαι ἠπείροιο,
Ἂψ ἀπολυσάμενος βαλέειν εἰς οἴνοπα πόντον,
Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου· αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι.
Ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ κρήδεμνον ἔδωκεν,
Αὐτὴ δ' ἂψ ἐς πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα,
Αἰθυίῃ εἰκυῖα· μέλαν δέ ἑ κῦμα κάλυψεν.
Αὐτὰρ ὁ μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
[d] Ὤ μοι ἐγὼ, μή τίς μοι ὑφαίνῃσι δόλον * ἄλλον (γ. αὖτε)
Ἀθανάτων, ὅτε με σχεδίης ἀποβῆναι ἀνώγει.
Ἀλλὰ μάλ' οὔπω πείσομ', ἐπεὶ ἑκὰς ὀφθαλμοῖσι
Γαῖαν ἐγὼν ἰδόμην, ὅθι μοι φάτο φύξιμον εἶναι·
Ἀλλὰ μάλ' ὧδ' ἔρξω, δοκέει δέ μοι εἶναι ἄριστον·
Ὄφρ' ἂν μέν κεν δούρατ' ἐν ἁρμονίῃσιν ἀρήρῃ,
Τόφρ' αὐτοῦ μενέω, καὶ τλήσομαι ἄλγεα πάσχων·
Αὐτὰρ ἐπὴν δή μοι σχεδίην διὰ κῦμα τινάξῃ,
Νήξομ'· ἐπεὶ οὐ μέν τι πάρα προνοῆσαι ἄμεινον.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα * καὶ κατὰ θυμόν, (γ. δῖος Ὀδυσσεύς,)

Sic certè ipsum loquutum pepulit inge
vertice.
Horrendùm irruens, inuertit autem prorsu
Longè verò à rate excidit, clauum autem
Ex manibus proiecit, medium autem mal
Horrenda commixtorum ventorum irrue
Longè autem velum & antenna incidit p
Illum verò sub aqua detinuit longo tẽpore,
Valde statim emergere, magni sub fluctus i
Vestes.n.grauabant, quas illi præbuerat di
Tandem emersit, ex ore autem euomuit sal
Amaram, quæ ei copiosa à capite deflueba
Sed neq; sic ratis oblitus est, tametsi afflict
Sed impetu facto in fluctibus apprehendit
In medio autem sedit finem mortis effugie
Hãc ferebat ingẽs fluctus per vndarũ imp
Quemadmodũ quoties autumnalis Bore
Per campos, densæ autem inuicem cohæren
Sic illam per mare venti ferebant huc atq;
Interdum quidem Notus Boreæ obiectaba
Interdũ.v.rursus Eurus Zephyro cessit vt
Hunc vidit Cadmi filia pulchris talis Ino
Leucothea, quæ antè quidẽ erat mortalis
Nunc.v.maris in fluctibus deorũ sortita
Hæc Vlyssem miserta erat vagabundũ do
Mergo verò assimilis volatu emersit è gurg
Sedit autem in rate, & ipsum sermone all
Infelix, quid tibi sic Neptunus terram c
Iratus est ferociter, quòd tibi mala multa
Non iam te perdet, licet hoc summopere
Sed certè sic fac, videris mihi non imprud
Vestibus his exutis, ratem ventis ferre
Derelinque, cæterùm manibus natans qu
Ad terram Phæacum, vbi tibi fatum est
Accipe hanc vittam, & sub pectore exte
Immortalem, neq; tibi sic pati timor, neq;
Porrò postquam manibus continges littus
Rursus resoluens, proijce in nigrum pontu
Longè à continente, ipse autem seorsum a
Sic certè loquuta dea vittam dedit.
Ipsa verò rursus in pontum ingressa est flu
Mergo adsimilis, niger verò ipsam fluctus
Cæterùm ipse hæsitabat patiens diuus Vly
Ingemiscens.a. dixit ad suum magnanim
Heu mihi ne quis mihi struat dolum al
Immortalium, quando me à rate descend
Sed facilè neutiquam parebo: quoniam lo
Terram ego vidi, vbi mihi dixit effugium
Sed sic faciam, videtur verò mihi esse opti
Quã diu sanè ligna in cõpagibus cõpacta
Tamdiu hîc manebo & sustinebo dolores
Cæterùm postquam mihi ratem fluctus a
Natabo, nam nihil promptũ est excogita
Dum ille hæc cogitabat in mente & in an

…ι μέγα κῦμα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
…αλέον τε κατηρεφές· ἤλασε δ' αὐτόν.
…μος ζαὴς ἠίων θημῶνα τινάξῃ
…ων, τὰ μὲν ἄρ τε διεσκέδασ' ἄλλυδις ἄλλῃ·
… τὰ μακρὰ διεσκέδασ'· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
… δούρατι βαῖνε, κέληθ' ὡς ἵππον ἐλαύνων,
… ἐξαπέδυνε τά οἱ πόρε δῖα Καλυψώ.
… κρήδεμνον ὑπὸ * στέρνοιο τάνυσσεν·
… ὠὴς ἁλὶ κάππεσε χεῖρε πετάσσας,
… μεμαώς· ἴδε δὲ κρείων ἐνοσίχθων,
… κάρη ποτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν,
… ὣ κακὰ πολλὰ παθὼν ἀλόω κατὰ πόντον,
… ἀνθρώποισι διοτρεφέεσσι μιγείης·
… ὥς σε ἔολπα ὀνόσσεσθαι κακότητος.

Excitauit ingentem fluctũ Neptunus terræ quassator,
Horrendumq; grauem & excelsum: impulit autem ipsum.
Veluti autem ventus vehemẽter spirãs paleard aceruũ cõ-
Aridarum, quas quidem dissipat alias aliò: (quassat
Sic ipsius tabulata longa dispersit. porrò Vlysses
In vnũ lignũ cõscendit, veluti equũ diuaricatis tibijs
Vestes autem exuit, quas ei prbuit diua Calypso. (impellẽs:
Statim autem vittam sub pectus extendit.
Ipse autem pronus in mare cecidit manus extendens,
Natare cupidus, vidit verò potens rex Neptunus,
Mouens verò caput ad suum loquutus est animum,
Sic nunc mala plurima passus erra per mare,
Donec ad homines à Ioue nutritos accedas:
Sed neq; sic te spero irrisurum ærumnas.

γρ. στέρνοιο

COMMENTARIVS.

Hæc Leucothea dicitur Vlyssẽ è naufragio seruasse: est enim Dea quę nauigantibus præesse à veteribus existimata est, …ulier esset mortalis, nimirum Athamantis Thebanorum regis vxor: eam autem fingunt Veneris beneficio inter mari… tam, quæ hoc à Neptuno impetrauit, vt est apud Ouidium 4. Metam. Orpheus in hymnis sic de ea dixit:

κλῦθι θεὰ πόντοιο βαθυστέρνου μεδέουσα — *Audi quæ magni, Dea, curas æquora ponti,*
Κύμασι τερπομένη, θνητῶν σώτειρα μεγίστη, — *Cuiq; placent fluctus, seruatrix magna virorum.*
Ἐν σοὶ γὰρ νηῶν πελαγόδρομος ἄστατος ὁρμή. id est, vt ego lusi: — *A te etenim instabilis pelagi ratibus via pendet.*

…ostremum versum malè videtur interpretatus Natalis de Comitibus.

… ὧδ' ἔρξαι] Suadet Vlyssi Leucothea, vt sese, abiecta rate, mari committat, & natando sese periculo eripiat: ad quem fi…at illi vitam immortalem, qua sub pectore cinctus nihil est quòd reformidet. Quod ideò factum à Leucothea existi…itùm auxilio Vlysses seruaretur. nam si nauem ei reliquisset, poterat hoc naui solùm tribuere: vel quia reuerà tutius es…am nautæ facere solent in naufragio, vbi nullam spem salutis paratam vident, ad solatium tamen laboris in natando …ratæ nauis arripiunt quibus impositi vndis sese ferri patiuntur. In tabularum locum autem habuit Vlysses vittam il…ilem.

…] De hac vitta sic ait Eustathius: ἔοικε δὲ τὸ τοιοῦτον κρήδεμνον περίαπτόν τι ποθὲν περιζώννυσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ, φυλακτήριον θαλαττίων … ὡς τὸ μῶλυ πρὸς ἀποτροπὴν φέρει κακοποιοῦ ἀλογίας. ἔοικε γὰρ εἰδέναι καὶ τὴν φύσιν τῶν περιάπτων ὁ ποιητής· ὡς δηλοῖ καὶ τὸ φόρημα τοῦ … …detur autem huiusmodi vittâ quasi amuleto quodam Vlysses cinctus fuisse, quod à maris periculis aut malis conser… moly gestat, vt à se dementiam & perniciosam rationis priuationem auerteret. Videtur enim Poëta naturã amuleto… docet etiam cestus gestamen, id est, cinguli Veneris.

…] Seruar præceptum ἀπιστίας, quod anteà erga Calypso vsurpauit. Nihil enim videbatur causæ, cur naue relicta in mare …qua ratione maius sibi periculum imminere censeret, ne videlicet fluctibus absorberetur, quam si nauim retineret ad… deinde remotam terram à se videbat, longumq; maris tractum natando sibi emetiendum, antequam portum attin… …t misera infortunati hominis conditio, qui ne quidem bene sibi consulentibus fidat, multorum iam perfidiam vide… Itaq; diuersum à Leucothea capit consilium. Donec enim fluctibus nauem suam discerpi viderit, eam retinet, post …us experturus. Eustathius putat hoc ad ipsius Vlyssis laudem pertinere, vt qui Dea ipsa fuerit prudentior, quod ta… fuit: σεμνύνει δ' ἐν τούτοις τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ πλέον ὁ μῦθος. Aliud idem obseruat, nimirum hoc exemplo posteriores cogita… …identiores: iuxta illud Euripidis, δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

… ποτὶ ὃν θυμόν,] Hãc phrasin vsurpat Poëta de ijs, qui cùm soli sint, aliquid animo meditantur aut ratiocinantur: id est, ad …n loquuntur, vt anteà iam de Vlysse dixit, & imposterum sæpiùs dicet.

…φωνήσας, ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους.
… Αἰγὰς ὅθι οἱ κλυτὰ δώματ' ἔασιν.
…ναίη κούρη Διὸς ἄλλ' ἐνόησεν·
…ἄλλων ἀνέμων κατέδησε κελεύθους,
… κέλευσε καὶ εὐνηθῆναι ἅπαντας·
… κραιπνὸν Βορέην, πρὸ δὲ κύματ' ἔαξεν,
… Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μιγείη
… Ὀδυσσεὺς, θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας,
… νύκτας * δύο δ' ἤματα κύματι πηγῷ
… πολλὰ δέ οἱ κραδίη προτιόσσετ' ὄλεθρον.
… τρίτον ἦμαρ ἐϋπλόκαμος τέλεσ' ἠώς,
… ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο, ἠδὲ γαλήνη
… ἠνεμίη· ὁ δ' ἄρα σχεδὸν εἴσιδε γαῖαν,
… προϊδὼν, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς.
… ἀσπάσιος βίοτος παίδεσσι * φανείῃ
… νούσῳ κεῖται κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
… τηκόμενος, στυγερὸς δέ οἱ ἔχραε δαίμων,
… δ' ἄρα τόν γε θεοὶ κακότητος ἔλυσαν·
… ἀσπαστὸν ἐείσατο γαῖα καὶ ὕλη·
… ἐπειγόμενος ποσὶν ἠπείρου ἐπιβῆναι·
… ἀπῆν ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
… δοῦπον ἄκουσε ποτὶ σπιλάδεσσι θαλάσσης.

Sic certè loquutus impulit pulchricomos equos.
Peruenit autem Ad Aegas, vbi ei inclytæ domus sunt.
Cæterùm Pallas filia Iouis alia cogitauit,
Atq; aliorum ventorum obstruxit vias:
Quiescere verò iussit, & consopitos esse omnes.
Excitauit autem velocem Boream, fluctus aũt fregit,
Donec ipse Phæacibus rei nauticæ studiosis misceretur
Inclytus Vlysses, morte & fato euitato effugiens,
Hîc duas noctes, duosq; dies in fluctu nigro
Errabat: sæpe ei cor ante oculos proponebat mortem.
Sed quãdo iã tertiã diẽ pulchricoma adduxit aurora,
Deinde tunc ventus quidem quieuit atq; serenitas
Erat tranquilla, ipse verò propè conspexit terram,
Valdè acutè prospiciens, à magno fluctu leuatus.
Vt autem desiderata vita filijs apparet
Patris qui morbo decumbit immensos dolores patiens,
Diu contabescens, infestus autem et ingruit deus,
Optatio verò hunc dij à morbo liberarunt:
Sic Vlyssi optatò apparuit terra & sylua.
Natabat verò nitens pedibus continentẽ cõscendere:
Sed cùm tantum abesset, quantum auditur clamans,
Ilicò sonitum audiuit aut scopulos maris,

γρ. ἔνθ'
γρ. δύω τ'
γρ. φανήῃ
γρ. ἀσπάσιος

Ῥόχθει γὰρ μέγα κῦμα ποτὶ ξερὸν ἠπείροιο
Δεινὸν ἐρευγόμενον, εἴλυτο δὲ πάνθ' ἁλὸς ἄχνῃ.
Οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες νηῶν ὄχοι, οὐδ' ἐπιωγαί,
Ἀλλ' ἀκταὶ προβλῆτες ἔσαν, σπιλάδες τε πάγοι τε.
Καὶ τότ' Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
e Ὤ μοι ἐπεὶ δὴ γαῖαν ἀελπέα δῶκεν ἰδέσθαι
Ζεύς, καὶ δὴ τόδε λαῖτμα διατμήξας ἐπέρησα,
Ἔκβασις οὔ πῃ φαίνεθ' ἁλὸς πολιοῖο θύραζε.
Ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάγοι ὀξέες, ἀμφὶ δὲ κῦμα
Βέβρυχεν ῥόθιον, λισσὴ δ' ἀναδέδρομε πέτρη,
Ἀγχιβαθὴς δὲ θάλασσα, καὶ οὔ πως ἔστι πόδεσσι
Στήμεναι ἀμφοτέροισι, καὶ ἐκφυγέειν κακότητα,
Μή πως μ' ἐκβαίνοντα βάλῃ λίθακι ποτὶ πέτρῃ
Κῦμα μέγ' ἁρπάξαν, μελέη δέ μοι ἔσσετ' ὁρμή.
Εἰ δέ κ' ἔτι προτέρω παρανήξομαι, ἤν που ἐφεύρω
Ἠιόνας παραπλῆγας λιμένας τε θαλάσσης,
Δείδω μή μ' ἐξαῦτις ἀναρπάξασα θύελλα
Πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρῃ βαρέα στενάχοντα,
Ἠέ τί μοι καὶ κῆτος ἐπισσεύῃ μέγα δαίμων
Ἐξ ἁλός, οἷά τε πολλὰ τρέφει κλυτὸς Ἀμφιτρίτη.
Οἶδα γὰρ ὥς μοι ὀδώδυσται κλυτὸς Ἐννοσίγαιος.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Τόφρα δέ μιν μέγα κῦμα φέρεν τρηχεῖαν ἐπ' ἀκτήν.
Ἔνθ' ἀπὸ ῥινούς τε δρύφθη, σὺν τ' ὀστέ' ἀράχθη,
Εἰ μὴ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἐπεσσύμενος λάβε πέτρης,
Τῆς ἔχετο στενάχων, εἷος μέγα κῦμα παρῆλθε.
Καὶ τὸ μὲν ὣς ὑπάλυξε· παλιρρόθιον δέ μιν αὖτις
Πλῆξεν ἐπεσσύμενον, τηλοῦ δέ μιν ἔμβαλε πόντῳ.
Ὡς δ' ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο
f Πρὸς κοτυληδονόφιν πυκιναὶ λάιγγες ἔχονται·
Ὣς τοῦ πρὸς πέτρῃσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
Ῥινοὶ ἀπέδρυφθεν, τὸν δὲ μέγα κῦμα κάλυψεν.
Ἔνθα κε δὴ δύστηνος ὑπὲρ μόρον ὤλετ' Ὀδυσσεύς,
Εἰ μὴ ἐπιφροσύνην δῶκε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Κύματος ἐξαναδύς, τά τ' ἐρεύγεται ἤπειρόνδε,
Νῆχε παρέξ, ἐς γαῖαν ὁρώμενος, εἴ που ἐφεύροι
Ἠιόνας τε παραπλῆγας λιμένας τε θαλάσσης.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ποταμοῖο κατὰ στόμα καλλιρρόοιο
Ἷξε νέων, τῇ δή οἱ ἐείσατο χῶρος ἄριστος,
Λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο,
Ἔγνω δὲ προρέοντα, καὶ εὔξατο ὃν κατὰ θυμόν,
Κλῦθι ἄναξ ὅς τ' ἐσσί· πολύλλιστος δέ σ' ἱκάνω, (γρ. πολύλιστον)
Φεύγων ἐκ πόντοιο Ποσειδάωνος ἐνιπάς.
Αἰδοῖος μέν τ' ἐστὶ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἀνδρῶν ὅς τις ἵκηται ἀλώμενος, ὡς καὶ ἐγὼ νῦν
Σόν τε ῥόον σά τε γούνατ' ἱκάνω πολλὰ μογήσας·
Ἀλλ' ἐλέαιρε ἄναξ, ἱκέτης δέ τοι εὔχομαι εἶναι.
Ὣς φάθ'. h ὁ δ' αὐτίκα παῦσεν ἑὸν ῥόον, ἔσχε δὲ κῦμα.
Πρόσθε δέ οἱ ποίησε γαλήνην, τὸν δ' ἐσάωσεν
Ἐς ποταμοῦ προχοάς· ὁ δ' ἄρ' ἄμφω γούνατ' ἔκαμψε.
Χεῖράς τε στιβαράς· ἁλὶ γὰρ δέδμητο φίλον κῆρ.
Ὤδεε δὲ χρόα πάντα, θάλασσα δὲ κήκιε πολλὴ
Ἂν στόμα τε ῥῖνάς τε· ὁ δ' ἄπνευστος καὶ ἄναυδος
Κεῖτ' ὀλιγηπελέων, κάματος δέ μιν αἰνὸς ἵκανεν.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἄμπνυτο, καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη,
Καὶ τότε δὴ κρήδεμνον ἀπὸ ἕο λῦσε θεοῖο·

Murmurabat ingens fluctus ad aridam conti[n]
Horrendũ eructãs, obducta.a.erãt omnia mar[i]
Non.n.erant nauiũ portus capaces neq; sece[ss]
Sed littora proiecta erant scopuliq; saxaq;.
Tum Vlyssi soluta sunt genua & charum cor
Ingemiscẽs verò dixit ad suũ magnanimum
Heu mihi postquam terrã insperatam de[dit]
Iupiter, atq; adeò has vndas sulcans penetra[ui]
Egressus nusquam apparet ex mari cauo for[as]
Extra enim saxa acuta, vndiq; autem fluctu[s]
Fremuit impetuosus, plana verò eminet pet[ra]
Propè.a.profundum mare, & nullo modo lic[et]
Consistere ambobus, & effugere ærumnas.
Ne fortasse egredientem iactet ad lapidosu[m]
Fluct⁹ magnus abripiẽs, vanus verò mihi er[it]
Si verò adhuc vltrà natabo, si alicubi inuen[iam]
Littora fluctu percussa portusq; maris,
Vereor ne me rursus abripiens procella,
Pontum in piscosum auferat grauiter inge[mentem]
Aut etiam mihi & cete immittat magnus [dæmon]
Ex mare velut plurima nutrit clara Amp[hitrite]
Noui enim quàm mihi infensus est inclytus
Interea dum ille hoc deliberabat in mẽte &
Interea ipsum magnus æstus tulit ad asperu[m]
Ibi sanè cutem lacerasset, simulq; ossa fregis[set]
Nisi in mentem indidisset dea cæsia Miner[ua]
Ambabus verò manibus irruens apprehen[dit]
Quã amplectebatur ingemiscẽs, donec ingẽ[s]
Et hũc sic effugit, retrofluens ipsum rursus
Percussit irruens, longè autem ipsum iniec[it]
Sicut Polypodis è suo domicilio extracti
Acetabulis multi lapilli adhærescunt:
Sic huius ad scopulum fortibus à manibus
Cutis lacerata erat: hunc verò ingens fluc[tus]
Ibi tandem infelix præter fatum obijsset V[lysses]
Nisi prudentiam indidisset cæsia Minerua
Ex fluctu emergens qua propellitur ad litt[us]
Præternatabat in terram circũspiciẽs sicub[i]
Littoraq; fluctibus percussa portusq; maris.
Sed quando certè fluuij ad ostia pulcriflue[ntis]
Peruenit natans, illic ei visus est locus opti[mus]
Aequabilis petris, & tectum erat à vent[o]
Agnouit aũt profluentem & supplicauit su[o animo]
Audi rex quisquis es, valdè supplex a[d te venio]
Fugiens ex ponto Neptuni iras,
Venerabilis quidem est etiã immortalibus
Ex hominib. quicunq; venit errãs, quem[admodum]
Ad tuum fluẽtum tuaq; genua accedo plu[rima]
Sed miserere rex, supplex tibi esse præ me fe[ro]
Sic ait, ille continuò sedauit, suum fluen[tum, ti]nuit & fluctum
Ante eum fecit tranquillitatem, hunc aut[em seruauit]
In fluuij ostijs, ille verò vtrunq; genu flexit
Manusq; fortes: mari enim afflictus charu[m]
Timebat verò corpore toto, mare.a.manab[at]
Per osq; naresq;, ille.v.absq; anhelitu & vo[ce]
Iacebat animo deficiẽs, vehemẽs.a.ipsũ de[fatigatio]
Sed postquã respirauit, & in mẽte animus
Tum certè vittam à se soluit deæ,

μὺ ἐς ποταμὸν ἁλιμυρήεντα μεθῆκεν,
ἂψ φέρεν μέγα κῦμα κατὰ ῥόον· αἶψα δ' ἄρ' Ἰνὼ
ἐροῖ φίλησιν. ὁ δ' ἐκ ποταμοῖο λιασθεὶς
παρεκλίνθη, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.
ας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
μοι ἐγώ, τί πάθω, τί νύ μοι μήκιστα γένηται.
κεν ποταμῷ δυσκηδέα νύκτα φυλάξω,
ὁ υδις σίβη τε κακὴ καὶ θῆλυς ἐέρση
ἐξ ὀλιγηπελίης δαμάσῃ κεκαφηότα θυμόν.
ὁ ἐκ ποταμοῦ ψυχρὴ πνέει ἠῶθι πρό.
κε ἐς κλιτὺν ἀναβὰς καὶ δάσκιον ὕλην,
ἐν πυκινοῖσι καταδραθῶ,* εἴ με μεθείη,
ἢ κάματος, γλυκερὸς δέ μοι ὕπνος ἐπέλθῃ,
θήρεσσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γένωμαι.
χα οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι·
ἐς ὕλην· τὴν δὲ σχεδὸν ὕδατος εὗρεν
κινομένῳ, δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους
πεφυῶτας· ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ' ἐλαίης.
ρ' οὔτ' ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων,
ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν·
ος περάασκε διαμπερές· ὡς ἄρα πυκνοὶ
νέφυν ἐπαμοιβαδὶς· οὓς ὑπ' Ὀδυσσεὺς
ἄρ δ' εὐνὴν ἐπαμήσατο χερσὶ φίλῃσιν
ὕλλων γὰρ ἔην χύσις ἤλιθα πολλή,
δύω ἠὲ τρεῖς ἄνδρας ἔρυσθαι
ἐΐη καὶ μάλα περ χαλεπαίνοι.
ὢν γήθησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
μέσσῃ λέκτο, χύσιν δ' ἐπεχεύατο φύλλων.
τις δαλὸν σποδιῇ ἐνέκρυψε μελαίνῃ,
ἐσχατιῆς, ᾧ μὴ πάρα γείτονες ἄλλοι,
ρὸς σώζων, ἵνα μή ποθεν ἄλλοθεν αὔοι·
δὺς φύλλοισι καλύψατο· τῷ δ' ἄρ' Ἀθήνη
ὄμμασι χεῦ', ἵνα μιν παύσειε τάχιστα
καμάτοιο, φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας.

Et ipsam ad fluuium in salsuginosum immisit.
Rursus.a.ferebat ingẽs fluctus per aqua decursum:statim
Suscepit manib.charis:ille.v.ex fluuio secedẽs (.a.Ino
Iunco recubuit, osculatus verò est almam tellurem.
Ingemiscens sanè dixit ad suũ magnanimũ animum,
Heu mihi quid patior, quid mecum tandem fiet?
Si etenim in fluuio difficilem noctem excubias egero,
Timeo ne me simul frigus malum & vegetans ros
Imbecillitate conficiat afflictum animum.
Aura autem ex fluuio frigida spirat matutino tẽpore.
Si verò ad cliuum conscendens, & vmbrosam syluam
Arbustis in densis dormiero, etiamsi cesset (γρ. ἀκεὶ)
Frigus & lassitudo, iucundus.v. mihi somnus irrepat:
Vereor ne feris laceratio & præda fiam.
Sic sanè ei deliberanti visum est satius esse:
Festinabat ad syluam, hanc aũt propè aquam inuenit
In circumspicuo loco, duo sanè ingressus est arbusta.
Vnà adnata, hoc quidem oleastri, alterum autem olei.
Hic neq; ventorum perflat vis humida spirantium,
Neq; vnquam sol lucens radijs percussit, (γρ. Οὐδ' ἀδ ηελ.)
Neq; imber penetrabat penitus, sic sanè densa
Inuicem creuerunt alternatim intertexta quæ Vlysses
Subijt, statim verò cubile messuit manibus suis
Latum, foliorum enim erat copia affatim ingens,
Quantum ad duos vel tres viros tegendos sat esset
Tempore hyberno, etiamsi potissimùm sæuiat.
Illum quidem videns lætatus est patiens diuus Vlysses.
In medio.a. cubuit, copiam verò superingessit foliorũ.
Quemadmodum cùm quispiam torrẽ abscondit nigro
Agro in extimo, cui non adsunt vicini alij;
Semen ignis seruans, vt ne aliunde incedat:
Sic Vlysses folijs absconditus erat, huic sanè Pallas
Somnũ in oculis fudit, vt ipsum quiescere facere citò
Ab anxio labore, charas palpebras abscondens.

COMMENTARIVS.

...έλλων] Aliorum, videlicet prǽter Boream quẽ αἰθρηγενέτην anteà appellauit: ideò cùm illicò dicit, παύσασθαι δ' ἐκέλευσε πάντας. illud ἀπάντας, de Euro, Noto, & Zephyro intelligendum est, excluso Borea. Hos autem quatuor ventos à Poëta ...osci docuimus in Iliade.

...νύχας] Rem videbatur incredibilem dixisse, nisi illud de vitta immortali præmunijsset: qua non solùm periculum subfugit Vlysses, sed etiam robur & vires suas sustentàuit, & subinde languescentes propter ingentem natãdi laborem re...que hoc quidem sine mortis periculo fuit. nam addit, πολλὰ δέ οἱ κραδίη προτιόσσετ' ὄλεθρον, vt hoc etiam modo fiat πιθα...nus à fide aliena narratio.

...ἀσπάσιος] Non potuit cõmodiore comparatione exprimere, quàm læta & iucunda fuerit Vlyssi è mari erepto terra... tùm spectat, vt lætitia filiorum cum Vlyssis lætitia conferatur: alioqui partes προτάσεως & ἀνταποδόσεως non conue...o) Quanquam enim generalis non sit de omnibus liberis illa comparatio, siquidem non est omnibus insita illa pietas paterna, de quibus ab Ouidio dictum est, *Filius ante diem patrios inquirit in annos*: tamen habet quoque suum pon...λέον intelligatur & de ijs quos natura non solùm humanos, sed etiam ἀντιπελαργοῦντας informauit. Eos Poëta mirifi...t, si conflictatum morbo parentem in bonam restitui valetudinem viderent. Quem ego affectum (vt de reliquis ta...sæpissimè expertus sum. Habeo enim patrem mihi multis nominibus charissimum Regis Nauarræorum Mecœnatis ...issimi à Consilijs & Secretis, quam ille dignitatem iã plus quàm à tricesimo anno obtinet. Is me præsente varijs mor...ribus conflictatus, vna præcipuè Nephritide laborabat: quæ tormenta, quos cruciatus toleraret, mihi durum est recen...ualuerat, ausim affirmare mihi plus lætitiæ conciliatum, quàm illi in ipsa ægritudine doloris affuerit. Deus Opt. ...os annos felicem illi vitam porrigat, & nos tandem in æternam gloriam cohæredes filij sui Dei hominis excipiat.

...γὸς δέ οἱ ἔχραε δαίμων] Videtur Homerus explicare quid sit ille νοῦσος, quo patrem hunc laborare dixit. Nam cùm antiquis il...s nulla morborum genera ex interna causa fuisse memorentur, sed potiùs in Deum semper referantur, vt aliàs quo...lib. I docuimus: hoc additum est à Poëta, vt intelligamus, patrem illum nõ suo morbo, hoc est, cuius causa ex ipso fue...t illi quos generat intemperantia ciborum, libido & cætera, laborasse, sed hoc ei malum à malo quopiam Dæmone ...n. E...tathius φρικτὴν ἢ θανάσιμον τύχην intelligit. Forsan etiam intellexit, quod à quibusdam hæreticis nostris sæculis reno...est, se cuique suum bonum & malum Dæmonem, quem Latini Genium appellarunt: ab illo bono nobis, ab hoc mala ...t autem morbum à malo hoc Dæmone fuisse dicit, sic econtrà valetudinem illi à Dijs restitutam esse docet: vt intelli...etia illius sæculi homines, quibus esset tantum bonum acceptum referendum.

...ἠ δαῖεν] Attendenda est Vlyssis calamitas, quæ ne in ipso quidem portu exitum sortiatur, immò ea nunc maior vide...àm ...teà fuerit: siquidem vbi sibi quietem paratam existimabat, ibi maiora obiecta sibi impedimenta ad salutem videat. I...vt m...e ipsum ventis agitabatur, sic suam quoque mentem varia & ancipiti deliberatione Vlysses fluctuare sentit. Si portum ...rit, ...e saxis & rupibus ingentibus consitus est, vt nusquam locus accessui pateat, vbi possit consistere: si vlterius nauiget, est ...r fluctibus abripiatur, feraturq; in altius mare, vel ceto à Neptuno ipsi infensissimo, immisso discerptus aut deuoratus ...Hic ...go diuino opus fuit auxilio, vbi humanum consilium nihil tutum aut certũ inuestigare potuit: ideoq; Minerua opem ...is a... ustijs tulisse dicitur, neque tamen scopulos illos effugit, quin ad eos non sine damno impingeret.

f ποτὶ κοτυληδονόφιν] Κοτυληδόνες sunt, quæ Latinis dicuntur acetabula, vascula quædam exigua rotūda, quibus brachia exasperantur. Qua de re in Lexico. Nunc videamus huius loci sensum: ait, Polypodis è cubili suo exeūtis caliculos vel a lapillis impleri Primùm sciendum est, quod Aristoteles tradit, Polypodem cubile suum ex conchis tenuioribus scabris ficere. Sed hoc non intelligit Poëta, quia de lapillis loquitur. Agit ergo de Polypode in siccum exeunte. Constat autem ex mollibus exire in siccum gradiriq́; per asperiora vitare læuia, vt scribunt Aristoteles, Athenæus, Plinius. Hoc cùm fa est illius acetabulis lapillos subinde inhærere, quò accedit ratio illius incessus, nimirum tractus: nam acetabula iacien applicuit, id apprehensum tenet, deinde corpus admouet. Tanta autem est vis illius brachiorū, vt vix, nisi volens, ab e tur, vbi semel adhæserit, adeò vt hominem arreptum subuertere credantur. Quod eò facit, vt intelligamus qua ratione modi caliculis brachiorum eius inhæreant, propter vim nimirum astrictiuam, quæ illis inest: est etiam alia ratio, nimir eorum cauitatem. Quòd autem loca petrosa amet, docet Ion apud Athenæum, qui Polypum Petræum appellat,

καὶ τὸν πετραῖον πλεκτάναις αἰωρούμενον ... συνῶν μελάγχρωτος πολύπουν χρόος.

Phocylides appellat πετροφυῆ. Gesnerus πετραῖον dici non vult ea ratione, qua pisces saxatiles Græci πετραίους vocant: sed sese agglutinare soleat. Oppianus eum incolere dicit ἁλὸς ἐν αὐλοῖς, id est, cauernas maris, in petris nimirum. amat enim quæ brachijs suis (Ouidius vocat flagella) commodiùs prensat & retinet.

g κλῦθι ἄναξ] Nihil est quòd Poësis non audeat cùm res surdas etiam auritas faciat: vt hoc loco Homerus hunc fluu lysses supplicat. Sunt autem existimati apud veteres fluuij non solùm animatum quippiam, sed etiam Dij, adeò nullam culam Numinibus vacuam esse voluerunt: qua ratione videntur voluisse hominum animis pietatem insculpere, persu que locorum essent, adesse ipsis aliquem Deum. Hic autem iste fluuius Regis tantùm appellationem ab Vlysse recipi tamen, quin sub Regio nomine diuinitatem etiam imaginatus fuerit: quod ex ijs verbis colligi potest,

αἰδοῖος μέν τ' ἐστὶ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν ... Ἀνδρῶν ὅς τις ἵκηται ἀλώμενος·

quasi dicat Vlysses: Non dubito, ô Fluuie, quin tibi acceptus sim, qui me in tuā tutelam post miseros errores meos ded leant Dij, quorum è numero tu vnus es, quorumlibet errantium misereri.

h ὁ δ' αὐτίκα παῦσεν] Ergo non est ipso Orpheo,

Arte materna rapidos morante ... Fluminum lapsus, celeresq́; ventos

(vt est, apud Flaccum) inferior Vlysses noster, qui voce sua commotum hunc fluuium & vndantem sedauerit.

i κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν,] De hac terræ osculatione dictum est copiose libro præcedenti.

k ὤ μοι, ἐγὼ τί πάθω,] Ecquis Vlyssis nostri non misereatur, quem subinde tot mala obruunt? Ecce enim licet extra n tuto nondum est collocatus. Instat nox, & quò se recipiet hic naufragus? Si in fluuio remanserit, frigore nocturno ob cinam syluam ingrediatur, ecquis illum à ferarum rabie & impetu proteget. sic frigoris & iniuriæ cœli euitato incom è Scylla in Charybdim, in vitæ periculum venit. Quid è duobus istis eligat? Dubius animi cùm esset, tandem factum propenderet, quasi iudicet aduersus feras robore & fortitudine sua vti se posse, cùm nox frigida & intempesta nullo arceri. Maluit ergo commodum cū incommodo quàm incommodum sine commodo arripere. Commodum erat ir transigere, sed cum ferarum incommodo: in fluuio verò incommodum, propter frigus sine vlla specie commodi. Sic è lis prudenter elegit minus. Incidit autem opportunè in arbores, quæ non solùm Mineruæ auxiliatrici eius dicatæ fu ex mutua adhæsione veluti domunculam præbuerunt, vt dicas in eum vsum sic à natura comparatas. Vbi videndum diosè Vlyssem suum foueat Poëta, vt quem desertum & omni ope destitutum non patiatur.

l αὔρη δ' ἐκ ποταμοῦ,] Aristoteles Probl. sect. 23. prob. 16. quærit, cur mane aura frigida de mari non spirat, de flum quem vide.

m ὡς δ' ὅτε τις δαλὸν] Hæc comparatio egregia est. Quemadmodum enim ignis semen ab aliquo seruatur & cond neribus: sic noster Vlysses, quasi semen aliquod virtutis sub istis folijs reconditur Dixit autem δαλὸν, no σπινθῆρα ad maiorem ἔμφασίν τε καὶ σεμνότητα, vt notat Eustathius.

FINIS LIBRI V. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ζ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΑΘΗΝΑ ἐπιστᾶσα ὄναρ Ναυσικάᾳ τῇ Ἀλκινόου θυγατρί, κελεύει αὐτῇ τὴν ἐσθῆτα ἐπὶ ποταμὸν ἀγαγοῦσαν πλῦναι· πλησίον γὰρ αὐτῇ εἶναι τὸν γάμον: ἡ δὲ τὸ κελευσθὲν ποιεῖ· ἔπειτα παίζει μετὰ τῶν θεραπαινῶν. ἀκούσας δ' αὐτῶν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξυπνίζεται, καὶ δεηθεὶς Ναυσικάας, ἐσθῆτα καὶ τροφὴν παρ' αὐτῆς λαβὼν, ἕπεται αὐτῇ εἰς τὴν πόλιν.

Ἄλλη.

Ζῆτα δὲ Ναυσικάα κόμισ' ἐν Σχερίῃ Ὀδυσῆα.

Ὣς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ὕπνῳ καὶ καμάτῳ ἀρημένος· αὐτὰρ Ἀθήνη
Βῆ ῥ' ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε.
a Οἳ πρὶν μέν ποτ' ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ,
Ἀγχοῦ Κυκλώπων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων,
Οἵ σφεας σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν.
Ἔνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος θεοειδής,
Εἷσεν δ' ἐν Σχερίῃ ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων
b Ἀμφὶ δὲ τεῖχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκους,
Καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν, καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας.

ARGVMENTV SEXTI LIBRI *Odyssea.*

MINERVA in somnio astans Nausicaæ Alci bet illi vestes ad flumen adductas lauare, ir nuptias. Illa verò iussa fecit, deinde ludit Audiens autem ipsas Vlysses expergiscitur Nausicaam, vestibus & cibo ab ipsa acceptis, sequut vrbem.

Aliud.

Z. Nausicaa benignè excipit in Scheria Vlysse

SIC quidem illic dormieb diuus Vlysses,
Somno & labore afflict9: i nerua
Ibat ad Phæacum virorū que vrbemq́,
Qui antea quidem habitabant in spaciosa
Prope Cyclopas viros superbientes,
Qui ipsos prædabantur. viribus enim potio
Hinc exurgens deduxit Nausithous deo sim
Collocauit. v. in Scheria procul ab hominib.
Circùm. v. murū duxit ciuitati, ædificauit
Etiam templa fecit deorum, & diuisit agro

...ἤδη κηρὶ δαμεὶς ἄϊδόσδε βεβήκει·
...ς ἦρχε, θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς·
...πρὸς δῶμα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...ήσεϊ μεγαλήτορι μητιόωσα.
...ες θάλαμον πολυδαίδαλον, ᾧ ἔνι κούρη
...θανάτῃσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοίη,
...θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο·
...ἀμφίπολοι Χαρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσαι
...κάτερθε, θύραι δ' ἐπέκειντο φαειναί.
...ὡς πνοιὴ ἐπέσσυτο δέμνια κούρης.
...ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
...κούρη ναυσικλειτοῖο Δύμαντος,
...λικίη μὲν ἔην, κεχάριστο δὲ θυμῷ·
...ισαμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...καα, τί νύ σ' ὧδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ;
...ρι κεῖται ἀκηδέα σιγαλόεντα·
...σχεδόν ἐστιν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν
...δὲ τοῖσι παρασχεῖν οἵ κέ σ' ἄγωνται.
...τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει
...ουσιν δὲ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.
...πλυνέουσαι ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
...συνέριθος ἅμ' ἕψομαι, ὄφρα τάχιστα
...ται ἐπεὶ οὔτοι ἔτι δὴν παρθένος ἔσσεαι·
...μνῶνται ἀριστῆες κατὰ δῆμον
...κων, ὅθι τοι γένος ἐστὶ καὶ αὐτῇ.
...τρυνον πατέρα κλυτὸν ἠῶθι πρὸ
...ἅμαξαν ἐφοπλίσαι, ἥ κεν ἄγῃσι
...πέπλους καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.
...δ' αὐτῇ ὧδε πολὺ κάλλιον ἠὲ πόδεσσιν
...λὸν γὰρ ἀπὸ πλυνοί εἰσι πόληος.
...ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
..., ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
...ἀνέμοισι τινάσσεται, οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
...ὼν ἐπιπίλναται· ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
...φελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη·
...ται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα·
...λαυκῶπις, ἐπεὶ διεπέφραδε κούρῃ.
...ὡς ἦλθεν εὔθρονος, ἥ μιν ἔγειρε
...ύπεπλον, ἄφαρ δ' ἀπεθαύμασ' ὄν-

...διὰ δώμαθ', ἵν' ἀγγείλειε τοκεῦσι,
...καὶ μητρί· κιχήσατο δ' ἔνδον ἐόντας·
...χάρῃ ἧστο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,
...ἁλιπόρφυρα· τῷ δὲ θύραζε
...ύμβλητο μετὰ κλειτοὺς βασιλῆας
...α μιν κάλεον Φαίηκες ἀγαυοί.
...ἄγχι στᾶσα φίλον πατέρα προσέειπε,
...φίλ' οὐκ ἂν δή μοι* ἐφοπλίσσειας ἀπήνην
...κυκλον, ἵνα κλυτὰ εἵματ' ἄγωμαι
...πλυνέουσα, τά μοι ῥερυπωμένα κεῖται;
...σοὶ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν* ἐόντα
...λὰς ἐν καθαρὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα·
...φίλοι υἷες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
...ὀπυίοντες, τρεῖς δ' ἠΐθεοι θαλέθοντες·
...ἐθέλουσι νεόπλυτα εἵματ' ἔχοντες
...ἰέναι· τὰ δ' ἐμῇ φρενὶ πάντα μέμηλεν.
...φατ'· αἴδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
...φίλῳ· ὁ δὲ πάντα νόει, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
...τοι ἡμιόνων φθονέω τέκος, οὔτε τευ ἄλλου

Sed hic iam fato domitus, ad inferos descenderat:
Alcinous verò tunc imperabat, à dijs consilia doctus.
Huius quidē perrexit ad domum dea cæsia Minerua,
Reditum Vlyßis magnanimi consultans,
Celeriter ibat ad thalamū fabrefactū, in quo puella
Dormiebat, immortalibus indole & specie similis,
Nausicaa filia magnanimi Alcinoi.
Aderant duæ ancillæ à Gratijs pulchritudinē habētes
A postibus vtrinq;, fores verò imminebant lucidæ.
Illa verò ventiveluti flatus accessit ad cubilia puellæ.
Stetit sanè supra caput, et ipsā sermone alloquuta est,
Aßimulata filiæ celebris à re nauali Dymantis,
Quæ ei æqualis quidem erat, grata autem animo.
Huic seipsam aßimulās alloquuta est cæsia Minerua,
Nausicaa, ecquid te sic negligentē peperit mater?
Vestes etenim tibi iacent neglectæ pulchræ,
Tibi verò nuptiæ instāt, vbi oportet pulchras teipsam
Induere, alias verò illis præbere qui te ducent.
Etenim ex his fama hominibus nascitur
Bona, gaudent verò pater & veneranda mater.
Sed eamus loturæ simul cum aurora apparente,
Et ego adiutrix simul sequar, vt celerrimè
Expediaris, quoniam non diu virgo eris.
Iam enim te ambiunt optimi in populo
Omnium Phæacum, vbi tibi genus est etiam ipsi.
Sed agè incita patrem inclytum matutino tempore
Mulos & currum apparare, qui vehere queat
Tunicasq; & peplos, & pallia pulchra,
Quippe tibi sic ipsi multo honestius est quàm pedibus
Ire, multùm enim absunt lauacra ab vrbe.
Ipsa quidem sic loquuta abijt cæsia Minerua
Ad Olympū, vbi inquiunt deorū sedē firmam semper
Esse, quæ neq; ventis concutitur, neq; vnquam imbre
Rigatur, neq; nix admouetur, sed potius serenitas
Volat absq; nube, lucidus verò circumfulget splendor
In quo delectantur beati dij diebus omnibus.
Huc abijt Pallas postquam rem narrauit puellæ,
Cōtinuò aurora aderat pulchra quæ ipsam excitabat
Nausicaam pulchris peplis, cæterum admirata est somnium.
Festinabat ire per domos vt annunciaret parentib.
Patri charo & matri: nacta autē est intus existentes.
Illa quidem ad focum sedebat cum ancillis fœminis
Pensū versans marina purpura tinctū: in hūc. a. foras
Egredientem incidit ad inclytos reges
Ad concilium, quò ipsum vocârant Phæaces generosi.
Hæc valdè propè astās charum patrem alloquuta est,
Pater chare, num certè mihi apparaueris currum
Excelsum, rotundum, vt pulchras vestes ducam
Ad flumen lotura, quæ mihi sordidatæ iacent?
Quin etenim tibi ipsi cōuenit inter primores versan(tē
Consiliū consulere, pulchras corpori vestes habentē.
Quinq; autem tibi chari filij in regia sunt,
Quorū duo in matrimonio, tres aūt iuuenes florētes,
Hi semper volunt recens lotis vestibus induti
Ad saltationem ire, hæc mea menti omnia curæ sunt.
Sic ait, verebatur enim floridas nuptias nominare
Patri charo, ille. v. omnia ītelligebat & respōdebat ser
Neq; tibi mulos īuideo filia neq; quicq̄ aliud (mone,

Ἔρχευ· ἀτάρ τοι δμῶες ἐφοπλίσουσιν ἀπήνην
Ὑψηλὴν, εὔκυκλον, ὑπερτερίῃ ἀραρυῖαν.
Ὣς εἰπὼν, δμώεσσιν ἐκέκλετο, τοὶ δ' ἐπίθοντο.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐκτὸς ἅμαξαν ἐΰτροχον ἡμιονείην
Ὥπλεον,[n] ἡμιόνους θ' ὕπαγον, ζεῦξάν θ' ὑπ' ἀπήνῃ·
Κούρη δ' ἐκ θαλάμοιο φέρεν ἐσθῆτα φαεινὴν,
γρ. κατέθηκαν — Καὶ τὴν μὲν * κατέθηκεν ἐϋξέστῳ ἐπ' ἀπήνῃ·
Μήτηρ δ' ἐν κίστῃ ἐτίθει μενοεικέ' ἐδωδὴν,
Παντοίην, ἐν δ' ὄψα τίθει, ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
°Ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ (κούρη δ' ἐπεβήσετ' ἀπήνης)
Δῶκε δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ[p] ὑγρὸν ἔλαιον,
Εἵως χυτλώσαιτο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
[q]Ἡ δ' ἔλαβεν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα,
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· καναχὴ δ' ἦν ἡμιόνοιιν·
Αἱ δ' ἄμοτον τανύοντο. φέρον δ' ἐσθῆτα καὶ αὐτὴν,
Οὐκ οἴην· ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
Αἱ δ' ὅτε δὴ ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ' ἵκοντο,
Ἔνθ' ἤτοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοὶ, πολὺ δ' ὕδωρ
Καλὸν ὑπεκπρορέει, μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι·
Ἔνθ' αἵγ' ἡμιόνους μὲν ὑπεκπροέλυσαν ἀπήνης,
Καὶ τὰς μὲν σεῦαν ποταμὸν πάρα δινήεντα.
Τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα· ταὶ δ' ἀπήνης
Εἵματα χερσὶν ἕλοντο, [r]καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ.
Στεῖβον δ' ἐν βόθροισι θοῶς ἔριδα προφέρουσαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πλῦνάν τε κάθηράν τε ῥύπα πάντα,
Ἑξείης πέτασαν παρὰ θῖν' ἁλὸς, ἧχι μάλιστα
Λάϊγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα.
γρ. ἀλειψάμεναι — Αἱ δὲ λοεσσάμεναι, καὶ * χρισάμεναι λίπ' ἐλαίῳ,
Δεῖπνον ἔπειθ' εἵλοντο παρ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο·
Εἵματα δ' ἠελίοιο μένον τερσήμεναι αὐγῇ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμωαί τε καὶ αὐτὴ,
[s]Σφαίρῃ ταὶ τ' ἄρ' ἔπαιζον ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι.
Τῇσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς.
[t]Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος ἰοχέαιρα,
Ἢ κατὰ Τηΰγετον περιμήκετον, ἢ Ἐρύμανθον,
Τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείῃς ἐλάφοισι,
γρ. τῇ δ' ἅμα — * Τῇ δέ θ' ἅμα Νύμφαι κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο
Ἀγρονόμοι παίζουσι· γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ,
Πασάων δ' ὑπὲρ ἥγε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα.
Ῥεῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι·
Ὣς ἥγ' ἀμφιπόλοισι μετέπρεπε παρθένος ἀδμής·

Abi, cæterùm tibi famuli apparabunt curr
Altum, rotundum contabulatione instr
Sic loquutus seruis præcepit, hi verò pare
Illi quidem extrà currum velocem à mult
Instruebãt, mulos.v.subegerũt iũxeruntq́
Filia verò è thalamo ferebat vestes pulchr
Et eas quidem composuit bene polito in cur
Mater verò in cista collocabat decentem
Varium, obsonia autem imposuit, vinũ
Vtrem in caprinum, puella verò conscend
Dedit verò aurea in ampulla humidum o
Vt vngeretur cum famulis mulieribus.
Illa verò accepit flagellum & lora pulchra
Flagellauit.a.vt curreret, strepitus.a.fieba
His.a.incessãter extẽdebãtur, ferebãtq́ ve
Non solam, simul cum illa ibant ancillæ al
Illæ.v.quãdo iã fluuij ad alueũ limpidũ p
Vbi lauacra erãt toto anno durantia, mu
Pulchra pfluebat, atq́ plurimũ sordidata
Ibi illæ multos quidem soluebant à curru,
Et eos quidem agebant fluuium ad verti
Vt ederent gramina dulcia, ipsæ verò à cu
Vestes manib.ceperunt, & infundebant
Calcabant.a.in scrobib. celeriter certamẽ
Cæterùm postquam lauarũtq́, purgarũtq́
Ordine extenderunt ad littus maris, qua
Lapillos ad littus abluebat mare:
Illæ verò lotæ & vnctæ splendido oleo,
Prandium deinde sumpserunt ad ripam
Vestes aũt Solis expectabãt dum siccarẽtu
Cæterùm postquam cibo saturatæ ancillæ
Pila ipsæ ludebant capitis redimicula dep
His autẽ Nausicaa pulchris vlnis incepit
Qualis.a.Diana incedit per montes sagit
Aut per Taygetum arduum aut Erym
Sese oblectans capris, & velocibus ceruis,
Simul cum illa Nymphæ filiæ Iouis Aegioch
Agrestes ludunt, gaudet verò mente La
Omnes verò ipsa capite supereminet, atq
Facilis verò cognitu est, pulchræ verò omn
Sic illa inter ancillas excellebat virgo ind

COMMENTARIVS.

a οἱ πρὶν μὲν ποτ' ἔναιον] Cùm iam sæpe de Phæacensibus loquutus sit, tamen hoc libro incipit seriò de illis agere, à excipi faciet: ideò noluit eorum originem intactam relinquere, quam breuiter describit primùm docet, quæ loca ant à quo in istam regionem, quam nunc habitant, deducti sint, ab eodemque ædificatam vrbem, tum sub quo rege nun luerunt igitur anteà Hyperiam, quæ an insula sit, an vrbs, dubium est. Præstat tamen, vt vrbs fuisse intelligatur: quia non constaret quod sequitur, vt rectè monet Eustathius, Cyclopas solitos eam deprædari, cùm sine nauibus id præst rint: Cyclopas autem nauibus caruisse, constat ex Homeri historia. Ergo satius est vt vrbem esse intelligamus, nimirun cunt, quæ posteà Camarina appellata est. Quod autem Phæacenses isti cùm Cyclopum vicini essent, ab ijs tamen rec quiddam lepôris, vt qui sint ἀγχίθεοι, noluerint esse ἀγχικύκλωπες, hoc est, vicini Cyclopibus, quæ gens fuit immanis, pia, hoc est, à Dijs etiam aliena. Sed reuera eorum violentiam & vires quibus ipsis longè erant inferiores, euitasse di quis autem hominibus remotos esse, videbimus in sequentibus.

b ἀμφὶ δὲ τεῖχος] Duobus versibus omnia complectitur, quæ vrbem habitandam spectant Primùm muris cingitur, c continendis ciuibus ædificantur, tertiò Deorum templa, tum denique diuiduntur agri à ciuibus possidendi. Duo pri & commoditatem spectant, duo posteriora pietatem & iustitiam distributiuam. In hac postrema obseruamus Respu ricas longè à Socratis alienas, quæ confusam bonorum communionem admittunt. Homericis conuenientem vnan to 5. de Legib. vbi dicit: νειμάσθων μὲν δὴ πρῶτον γῆν τε καὶ οἰκίας, καὶ μὴ κοινῇ γεωργούντων. id est, Primùm igitur agros do antur, neque agros colant communiter.

c χαρίτων ἄπο κάλλος] Docet Homerus, quæ sit vera forma existimanda, nimirum ea quæ à Gratijs proficiscitur, causa Gratias Veneris asseclas Veteres existimarunt. Et de ipsa Venere Ouidius 2. de Arte:

Mistaq́; cum forma gratia multa fuit. Solet enim quibusdam species aliqua inesse, sed sine leporibus & Gr vera & sapida formæ condimenta.

d στῆ δ' ἄρ ὑπὲρ κεφαλῆς,] De somnijs & de hac ratione loquendi vide libro quarto circa finem: diximus etiam Iliad b.

e ναυσικάα,] Nausicaam ad lauandas vestes in flumine excitat Minerua, vt hac occasione Vlyssem suũ ipsi cõmittat autem hic modus lauandi vestes nuptiales, vt puriores & nitidiores essent, tum etiam à sponsa dari solitas vestes ijs q

...mariti ædes. Vestes autem partim muliebres, partim viriles fuisse credendum est: nam ex earum numero dicetur paulò ...iam Vlyssi nudo pallium & tunicam induisse. Cur verò in flumine lauentur vestes, non autem in mari, cùm tamen per... esset, exponemus in sequentibus ex Plutarcho.

...τούτων] Hunc versum intellectum putat Erasmus à Quintil. Inst. 8. vbi sic loquitur: Et cultus concessus atque magnifi... ...minibus, vt Græco versu testatum est, authoritatem. *Hæc ille.* Porrò certum est inesse vestibus cultis multum momen... ...ndam hominibus non solùm formam, sed etiam dignitatem. Vnde prouerbium, εἵματα ἀνήρ: quo ipsis vestibus virum ...di tribuitur, quasi sine illis non videatur viri appellatione dignus. Id hodie, inquit Erasmus, vulgo tritissimum est. A... hunc modum: Vestitus virum reddit, qui habet induat. Apud meos Vascones formam ex vestibus conciliari hac pa... ...ur: Speciosæ plumæ auem speciosam constituunt. Eius rei exemplum paulò post in Vlysse videbitur, de quo vestibus ...cet Nausicaa:

πρόσθεν μὲν γὰρ δή μοι ἀεικέλιος δέατ' εἶναι, νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικε, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

...dicetur καλὰ καὶ χάρισι στίλβων.

...] Ergo non solùm ad necessitatem equis ac curribus vtimur, sed etiam ad dignitatem: vnde regi aut principi aut cæ... ...lgo eminentiores honoris gradus constituat, minimè conueniat pedibus longum iter conficere, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον, in... Homerica, equis vti.

...] De Olympo dicetur in Lexico. Videtur autem hìc montem Olympum intelligere, ad cuius cacumen nubes non ...deò sedem Deorum ibi finxerunt, quod maximè Deitati cõuenire existimabant extra nubila positos habitare, quæ ad ...talitatem & hos inferiores mundi partes pertinent. Itaq; Aristoteles, siue quis alius Peripateticus in lib de Mundo, ...pellari putat, quod supra οὖρος, id est, mõtes existat: vbi etiam huius loci meminit, cùm Olympum dici refert, quia to... (ὅλος λάμπει) & omnis nubis ac inordinatæ motionis expers sit. Hunc locum, nimirum supremum, Deo attributum ...ntium consensu ibidem disputat, eo addito argumento, quòd omnes deprecaturi ad cœlum manus tollimus. Hera... ...lutarch. de Oracul. def. dicit à Grammaticis statui, Homerum vniuersitatem in quinque mundos dispertiri: cœlum, a... ...rram, Olympum. Quorum duo communia relinquat, Terram, quæ vniuersitatis infera sit: Olympum, qui vniuersita... ...res intermediæ sint tribus Dijs delegati: id est, vt puto, Ioui, Neptuno & Iunoni. Idem Plutarchus in lib. de Homero, ...purissimam, quæ summo est loco, longissimeque à terra & eius exhalationibus remota, Olympum dici ait ex com... ...sententia, quasi ὅλον λαμπρόν, id est, totum splendidum. Eustathius ex veteribus refert, cœlum dici ab Homero spa... ...od est à nubibus vsque ad partem illam sideream. ἕως τῆς καταστερωμένης: id συνωνύμως cum ipso κατηστερωμένῳ, quod etiã ...è appellatur. Sed etiam ex hoc loco colligi potest, confundi à Poëta ὄλυμπος καὶ οὐρανὸς eo sensu appellationes. Porrò hũc ...astulit Lucretius lib. 3. circa initium:

Apparet Diuûm Numen, sedesq; quietæ
Quas neq; concutiunt venti, neq; nubila nimbis
Aspergunt, neq; nix acri concreta pruina
Cana cadens violat: semperq; innubilus æther
Integit, & largè diffuso lumine ridet.

...] Hoc ideò dicitur, vt intelligamus non sine causa huic somnio fidem adhibuisse Nausicaam, cùm soleant circa au... ...a videri veriora: vt alibi quoque à nobis obseruatum est.

...]c de matre Nausicaæ dicitur, quam Homerus non minus operi alicui intentam exhibet, quàm anteà vel Penelopen ...ideò desidiam & ignauiam odit Poëta, quam etiam ab ipsis Reginis vult esse alienam.

...βασιλῆας] Hic indicatur fuisse apud Phœacenses Aristocratiam, vt etiam infrà lib 7. meliùs videbitur: obstare tamen ...anteà dictum est, nunc Alcinoum imperare: sed hoc intellectu est facile, vt dicamus Alcinoum primum inter illos o... ...c: forsan etiam quales erãt olim Romæ consules, & adhuc hodie in Heluetia: aut etiam qualis in Republica Veneto... ...iò appellatus.

...ἀλλ' οὐκ ἄν] Petit à patre Nausicaa, vt curet sibi equos & currum parari, vt ad lauacra proficiscatur, nimirum ad vestes ...a somnium præteritæ noctis. Finem tamen cuius gratia hoc factura est, non exponit, nimirum virginali pudore impe... ...patiebatur, vt illa de nuptijs cogitare maximè apud patrem videretur. Perfrictæ enim fr...ntis & profligatæ verecun... ...oportet, quę manifestò hoc de se pronunciant, præcipuè virgines: quæ vt rem preciosam & charissimam florem & pri... ...atis seruare vt plurimùm consueuerunt, eæ saltem quibus modestis & verecundis esse natura dedit. Aliud igitur præ... ...i, nimirum optare se, vt vestes quas ipsa possidet, longo iam fortè situ sordidæ in flumine purgentur: in eum finem, ...s suis chori & saltationum cupidissimis suppeditet, vt videlicet non sordidi aut inornati cultus vestium penuria eò ...od quàm decorum sit, colligit ex ipsius patris exemplo, qui ita magnificis indutus vestibus in cõciones aut concilia... ...oleat pro suæ dignitatis merito. Cùm ergo hoc ipse non dedignetur, ne ipsos quidem liberos eum cultum debere ...non minoris scilicet ludicros illos saltantium conuentus faciant, quàm ipse suos, vbi grauiora & magis seria tractan... ...t hic videtur fuisse amabilis quidam iocus filiæ ad patrem, non sine delitijs & leporibus, quibus mirificè pater sit de... & hoc ipsi placuit, quòd modestè filia nuptias reticuerit, quarum tamen gratia hæc ab ea dici prudens & sagax pater ...t. Quod indicant sequentia, vbi Poëta dicit ὁ δὲ πάντα νόει.

...ἀπήνην] Nescio an verum sit, aut pluribus exemplis confirmari possit, dicam tamen quod sentio: videri mihi priscis il... ...s, equorum & mulorum diuersum fuisse vsum ad currus, vt illi vel ad prælia vel ad certamina tantùm iungerentur. ...mpla vidimus in Iliade, de certaminibus Olympia satis docent: Scio tamen, ἀπήνην apud Pausaniam Eliacorum 2. ...is iunctas, quibus cursu certabatur in Olympijs: sed testis est etiam idem author, mulare certamen non diu durasse, ...nulas detestarentur. Quod ad mulos, eorum vsum fuisse puto ad vehendum, ad arandum, & ad itinera conficienda, ...tione ista, vt puto, quòd securiùs incedant, & viam rectè gradiantur, vt scribit Columella. Neque ignoro quod Ab... ...s verbis: Equi, inquit, cùm suspicantur vel metuunt aliquid, manifestum est, sic vt insidens cauere sibi queat: asininum ...generum (vt muli) rerum conspectu consternabile nouitatisq; verens in discrimen adfert: vt apud Gesnerum anno... ...Sed ego de firmitate gressus intelligo: nam sic alioqui turbantur interdum equi, vt non liceat insidenti sibi prouide... ...it olim Hippolyto, quem equi ob visas Phocas perterriti discerpserunt. Sanè cùm hæc iam obseruassem, incidi fortui... ...amerarij, ab eodem Gesnero annotatum, vbi planè mecum sentit, statimq; lætatus sum me nescientem (quod sanctis... ...nti viri sententiam incidisse. Sic ergo ille: Veteres Græciæ & Italiæ populi non equos ad plaustra & vehicula, sed bo... ...adiunxère, & viatoribus mulis magis quàm equis vsi fuère. *Hæc ille.* Quod ego de curribus intelligo. Nã recẽs est mos ...vt equis. Sic enim idem alio loco: Mulis superiori ætate vehi cœperunt opulentiores, &c. Quanquam obstare videa... ...aniæ lib. 5. qui est Eliacorum prior: vbi dicitur, videri Olympiæ virgines mulis insidentes duas: quarum altera habe... ...a verò velato capite sedet. Nausicaam, inquit Pausanias, Alcinoi filiam esse putant, cum ancilla ad lauacra conten... ...is ipsa Pausaniæ verba, sic habent Græcè: παρθένους δὲ ἐπὶ ἡμιόνων, τὴν μὲν ἔχουσαν ἡνίας, τὴν δὲ ἐπικαλύμματα ... νομίζουσιν εἶναι τὴν Ἀλκίνου, καὶ τὴν θεράπαιναν ἐλαυνούσας ἐπὶ τοὺς πλυνούς. Atqui, inquit Gesnerus, Nausicaa apud Homerũ ...pro 5) non mulis, sed apenæ vehiculo, quod à binis mulis trahitur, insidet. Hoc quidem ille rectè, idq; cùm videret, ...ulus Amasæus, Pausaniæ Interpres sic vertit: Iam verò insidentes cisio, virgines duas, &c. Est autem cisium, genus ve... Mentem nimirum authoris sequutus, non verba: nam ἐπὶ ἡμιόνων non est cisio, sed mulis insidere. Potuit ergo synec... ...pro toto curru, qui à mulis traheretur, accipere: id est, pro ἡμιονικῷ ζεύγει quam propriè Rhedam appellari, nonnulli ...nt. Sic etiam intelligendus est ex hoc eodem loco Plinius lib. 35. cap. 9. vbi sic scribit: Protogenes Rhodius pinxit A... ...n Paralum & Hemionida (sic enim correxit Hermolaus Barbarus) quam quidam Nausicaam vocant. Vbi tamen Bar... ...ost citatum locum Pausaniæ, inde ortum vt virgines in iumentis siue mulis sedentes, hemionidas vocarent artifices. ...n tolerandum sit. nam Hemionides etiam dici possunt, quæ currui mulari vehuntur: saltem debent, nisi Homeri no... ...imus iniurij, a quo illud de Nausicaa primùm intelleximus.

...ἐν αἰγείῳ] Vt farinam vtribus concludebant, quemadmodum lib. 2. anteà vidimus: sic etiam vinum, vt hic videre licet. ...eos populares adhuc seruatur, & in quibusdam Hispaniæ regionibus, quantum mihi obseruare illarum vicino licuit. ...ijsdem continent: hic verò in aurea lecytho, quod est propriè vas olearium. Vnde prouerbium, Non est oleum in le... ...dicimus.

...ἔλαιον] Cur Homerus alijs liquoribus peculiaria epitheta tribuat, solum oleum humidum appellet, explicat Plut. Sympos. lib. 6.

lib.6.quæst.9.satis copiosè. Sed ego rem contraham. Oleum humidum dicitur potissimum, quod nihil aridi in se ad[...] bet, quod ex eius partium læuore constat, qui æquabilitatem illius demonstrat, cùm mixtus alijs sibi semper consentia[...] turam aliorum humorum: Deinde oculis præbet lucidissimi speculi vicem. Prætereà si moueatur, nullum sonitum edit[...] prium est puri humidi. Item respuit omnem mixtionem, cùm sit spississimum. Sed hæc est maxima illius humiditati[...] quantumuis exigua eius guttula latissimè distrahitur & diffunditur, vt licet videre in corpore, si illud vngas: & in veste[...] leum, cùm summè sit tenue & humidum, intimè penetrat, vnde olei maculas non est vulgaris negotij abstergere, cùm[...] vt lac, mel, vinum, aqua, &c faciliùs eximantur.

q ἡ δ' ἐλαζεν μάστιγα] Aurigandi munus non solùm viris, sed etiam mulieribus apud Homerum tribuitur.

r καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ.] Apud Plutarchum Symp. lib. 1. quæst. 9. Themistocles quidam quærit, cur Homerus Nausi[...] mine vestimenta lauantem, non in mari, quamuis vicino scripserit? Sic ergo respondebat Theon ex Aristotele (Prob. se[...] multùm habet admixtum asperæ & terrestris materiæ, atque id eius salsitudinem facit. Hinc etiam magis mare natan[...] & pondera sustinet: cùm aqua dulcis ex leuitate & infirmitate cedat oneri. est enim liquida & pura. Quare propter sub[...] bit, penetransq; magis quàm marina eluit maculas. Sed Plutarchus hæc probabilia tantùm esse dicit, minusq; vera. Vid[...] quit) cinere quoq; & lapidibus, ac puluere frequenter densari aquam solere, quòd terrestria asperitate sua extergere so[...] cùm aqua id per se ob tenuitatem & imbecillitatem suam non perinde queat præstare. Crassitudinem igitur maris par[...] xit in causa esse, vt quod præterquam quia non est purum, etiam præditum est acore. Etenim hic meatus distringendo[...] do illuuiem detrahit. Quandoquidem quicquid pingue est, idem difficile eluitur, & labem inducit. Est autem oleosu[...] causa fuerit potissima, cur minus probè mundet. Nam pingue hoc esse, vel ipse testatur Aristoteles: Siquidem sal quoq[...] sus, & lucernas meliùs efficit ardentes. Marina etiam flammis aspersa vna inflammatur, nullaq; aqua perinde ac marin[...] Ideoq; mea quidem sententia, est calidissima: verùm tamen alia quoq; ratione. Nam lotionis consummatio, exiccatio[...] quocunq; est siccissimum, ita purissimum apparet. Debet autem humor, quo quid lauatur, cum sordibus profluere, si[...] morbo veratrum excedit. Atque aquam dulcem quidem sol propter leuitatem facilè extrahit: salsa verò meatibus i[...] ob scabritiem ægrè arescunt. Cui respondens Theon: Nihil ad rem, inquit, quippe eodem in libro refert Aristoteles, q[...] uerunt, eos maturius, quàm qui aqua dulci sunt vsi, siccari, si in sole steterint. Quod cùm fateatur Plutarchus, tamen se[...] merum statuit, qui Vlyssem aspectu horrendum proponit, quòd vnda marina esset deformatus: quam vt abstergat, de[...] uium, vbi sordes illas ex spuma contractas abluit, vt posteà videbimus. Itaque verum est quidem illud quod Aristotel[...] ri exeuntes, si in sole apricentur, celeriter exiccari: nam id quod tenuissimum & leuissimum est, id discutit æstus: sed[...] salsum & asperum relinquitur incubans corporibus, eisq; adhæret salsa concretio, quoad aqua potabili & dulci eam a[...] bes, lector, enodatum problema, ex Plutarchi mente. Sed mihi adhuc restat scrupulus, quem qui euellet, erit mihi pro[...] pode. Memini nos in Iliade sæpiùs obseruasse, vti heroas lauacro maris, eiusq; rei causas ex Athenæi libro primo redd[...] verò quæro, cur aqua dulci lauetur Nausicaa, non marina, cùm tamen illi adeò vicina esset? Si quis me κενόσπουδον appe[...] chum quoque in idem album referat. Notari autem volo, quanta fuerit prisci illius sæculi simplicitas, cùm ipsa Re[...] lauandi officium exerceat, quod apud nos seruile existimatur, ideoque in Regijs id munus infimæ conditionis homi[...] datur. Deinde obseruetur etiam modus lauandi calcando, quod hodie manibus aut bacillis crassiusculis & latiuscul[...] stimenta tunduntur, fieri consueuit.

s σφαίρῃ] Ex hoc loco duo colligi possunt. primùm, antiquum esse pilæ ludum, quod sphæristerium vocat Lampr[...] quod hodie indecorum foret, non solùm viris, sed etiam fœminis fuisse communem, quod postremum etiam Athen[...] notauit. De primo, potest quæri, quis huius sphæristerij sit author. Rhodiginus Lect. antiq. lib. 20. cap. 14. Quod de[...] inquit, sciendum porrò eius inuentionem Nausicaæ contribui ab Agallide Corcyrea (sic enim lego, cùm vitiosè apud[...] sum sit Cocyrea) grammatica, in Sicyonis id referente Dicæarcho: alijs verò in Lacedæmonios, quibus & gymnasi[...] primis, &c. Initio capitis dixit aliquot ex Græcis memoriæ mandasse (puto eum intelligere Herodotum) Lydos eum[...] gitasse. Vtvt sit, ludus ille celebris factus est ipsius Iulij Cæsaris, Octauij Augusti, Scæuolæ Iurecõsulti, aliorumq;, qui e[...] poris & recreandi animi gratia eo vsi feruntur. Porrò apud Romanos fuit frequens in campo Martio: eratq; pila al[...] altera trigonalis, in qua sinistræ vsus præcipuus traditur. Namque illius impulsu magis quàm dextræ ludus agebatur[...] sus uel maximè in corporis motu & agilitate, vt sciret aptè pilam iacere atque excipere, modò incurrere, modò recurr[...] Alexander Genial. dierum lib. 3. cap. 21.

t οἵη δ' Ἄρτεμις] Virgini Dianæ virginem Nausicaam non ineptè comparat: sed præcipuus illius finis est ad Nausic[...] nentiam (vt ita loquar) & proceritatem, quâ ancillas suas excellebat, significandam. Itaque tota vis comparationis i[...] πασάων δ' ὑπὲρ ἥγε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα. Porrò locus iste olim à Grammaticis commendatus est etiam supra Virgilium[...] mulatus est. Vide Gellium lib. 9 cap. 9. Scaligerum, qui pro Virgilio tanquam pro aris & focis pugnat, Poëtices libro[...] Criticus appellatur.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι,	Sed quando iam rursum domum itura er[...]
Ζεύξασ' ἡμιόνους, πτύξασά τε εἵματα καλὰ,	Iunctis mulis plicatisq; vestibus pulchris,
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	Tum statim alia excogitauit dea cæsia Mi[...]
Ὡς Ὀδυσεὺς ἔγροιτο, ἴδοι τ' εὐώπιδα κούρην,	Vt Vlysses excitaretur videretq; pulchris oc[...]
Ἥ οἱ Φαιήκων ἀνδρῶν πόλιν ἡγήσαιτο	Quæ illum ad Phæacum virorum vrbem [...]
Σφαῖραν ἔπειτ' ἔρριψε μετ' ἀμφίπολον βασίλεια·	Pilam deinde iecit ad ancillam regina.
✠ ἐμβάλε Ἀμφιπόλου μὲν ἅμαρτε, βαθείῃ δ' ✠ ἔμπεσε δίνῃ·	Ab ancilla quidẽ aberrauit, in ꝓfundũ.a.i[...]
a Αἱ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσαν. ὁ δ' ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεύς·	Illæ verò altè clamarunt, ipse excitatur di[...]
Ἑζόμενος δ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,	Sedens autem deliberabat in mente & in[...]
Ὤ μοι ἐγώ, τέων αὖτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἱκάνω;	Heu mihi quorúmnam hominũ ad terr[...]
Ἤ ῥ' οἵγ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι;	An'ne hîc iniurij & agrestes neq; iusti?
Ἦε φιλόξεινοι, καί σφι νόος ἐστὶ θεουδής;	Aut hospitales, & ipsis est mens deorum[...]
Ὥστε με κουράων ἀμφήλυθε θῆλυς ἀϋτή	Vt me puellarum inuasit fœmineus clamor
Νυμφάων, αἳ ἔχουσ' ὀρέων αἰπεινὰ κάρηνα,	Nympharũ, quæ habitãt montium summ[...]
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πίσεα ποιήεντα·	Et fontes fluuiorum, & palustria loca her[...]
Ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμὶ σχεδὸν αὐδηέντων;	An fortaßis homines sum prope vocales[...]
Ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι, ἠδὲ ἴδωμαι.	Quin ego ipse experiar atq; videbo.
Ὣς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο δῖος Ὀδυσσεύς,	Sic loquutus arbustis clàm egreditur di[...]
Ἐκ πυκινῆς δ' ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ	Ex densa.a. sylua ramum fregit manu cr[...]
Φύλλων, ὡς ῥύσαιτο περὶ χροῒ μήδεα φωτός.	Folijs vt tegeret circa corpus pudenda vi[...]
b Βῆ δ' ἴμεν ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, ἀλκὶ πεποιθὼς,	Festinabat ire, veluti leo montanus virib[...]
Ὅστ' εἶσ' ὑόμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὄσσε	Qui incedit madidus & vẽtos paßus, intu[...]

...ὁ * βουσὶν ἐπέρχεται ἢ οἴεσσιν,
...ἀγροτέρας ἐλάφους· κέλεται δέ ἑ γαστὴρ
...όντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
...ὡς κούρησιν ἐϋπλοκάμοισιν ἔμελλε
...γυμνός περ ἐών· χρειὼ γὰρ ἵκανε.
...ὡς δ᾽ αὐτῇσι φάνη, κεκακωμένος ἅλμη·
...δ᾽ ἄλλυδις ἄλλη ἐπ᾽ ἠιόνας προὐχούσας·
...ινόου θυγάτηρ μένε, τῇ γὰρ Ἀθήνη
...ὶ φρεσὶ θῆκε, καὶ ἐκ δέος εἵλετο γυίων·
...σχομένη· ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεύς,
...νασσοιτο λαβὼν εὐώπιδα κούρην,
...ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι
...δείξειε πόλιν καὶ εἵματα δοίη·
...φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
...ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι,
...λαβόντι χολώσαιτο φρένα κούρη.
...μείλιχιον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον,
...μαί σε ἄνασσα, θεός νύ τις ἢ βροτός ἐσσί.
...ς ἐσσὶ τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
...ἔγωγε Διὸς κούρῃ μεγάλοιο
...μέγεθός τε φυήν τ᾽ ἄγχιστα ἐΐσκω·
...ὶ βροτῶν τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσι,
...ρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
...οες δὲ κασίγνητοι· μάλα πού σφισι θυμὸς
...ἐυφροσύνῃσιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,
...σσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσοιχνεῦσαν.
...ῦ περὶ κῆρι μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων
...ἕδνοισι βρίσας οἶκόνδ᾽ ἀγάγηται.
...τοιοῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν,
...οὔτε γυναῖκα· σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.
...ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῷ
...νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα·
...ἐκεῖσε, πολὺς δέ μοι * ἕσπετο λαός
...δὴ ἔμελλεν ἐμοὶ κακὰ κήδε᾽ ἔσεσθαι)
...ς καὶ κεῖνο ἰδὼν, ἐτεθήπεα θυμῷ
...ὔπω τοῖον ἀνήλυθεν ἐκ δόρυ γαίης·
...ἄγαμαί τε τέθηπά τε, δείδιά τ᾽ αἰ-

...σθαι, χαλεπὸν δέ με πένθος ἱκάνει.
...ῳ φύγον ἤματι οἴνοπα πόντον,
...αἰεὶ κῦμα φόρει κραιπναί τε θύελλαι
...γυγίης· νῦν δ᾽ ἐνθάδε κάββαλε δαίμων,
...καὶ τῇδε πάθω κακόν· οὐ γὰρ οἴω
...ἀλλ᾽ ἔτι πολλὰ θεοὶ τελέουσι πάροιθεν.
...ἐλέαιρε· σὲ γὰρ κακὰ πολλὰ μογήσας
...ἐς πρώτην ἱκόμην· τῶν δ᾽ ἄλλων οὔτινα οἶδα
...οἳ τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.
...δεῖξον, h δὸς δὲ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι,
...εἴλυμα σπείρων ἔχες ἐνθάδ᾽ ἰοῦσα.
...θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς,
...καὶ οἶκον καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσειαν,
...οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρεῖσσον καὶ ἄρειον
...ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον * ἔχητον
...ἠδὲ γυνή· h πόλλ᾽ ἄλγεα δυσμενέεσσι,
...εὐμενέτῃσι· μάλιστα δέ τ᾽ ἔκλυον αὐτοί.

Ardent, cæterùm hic ad boues accedit, aut oues, — γρ. βουσὶ μέτεισι
Aut ad agrestiores ceruos, iubet verò eum venter
Pecudes tentaturum, etiam ad densam domum ire:
Ita Vlysses puellas pulchricomas erat
Accessurus, nudus quis esset, necessitas enim vrgebat:
Horrendè autem ipsis apparuit afflictus salsugine.
Diffugerũt aũt huc atq; illuc per littora prominẽtia.
Sola autem Alcinoi filia constituit, ipsi enim Pallas
Audaciã in mẽte indidit, et metũ exemerat è mẽbris.
Stetit. a. cõtra ipsum exceptura: hîc cogitabat Vlysses,
An supplicaret genua prendẽs pulchris oculis puellæ,
Aut temerè verbis longè stans blandis
Precaretur, si ostenderet ciuitatẽ & vestes donaret.
Sic sanè ei cogitanti videbatur satius esse,
Precari verbis eminus stando blandis,
Ne ei genua prehendenti irasceretur mente puella.
Protinus blandum & astutum dixit sermonem,
Suppliciter te oro ô regina, deus siue qs, aut morta-
Siquidem deus es qui latum cœlum incolunt, (lis,
Artemidi te ego Iouis filiæ magni
Formaq; magnitudineq;, indoleq; q̃ p̃ximè assimulo.
Siue aliquis es hominum, qui supra terram habitant,
Ter beati tibi pater & veneranda mater,
Ter beati fratres, valdè nimirum ipsorum animus
Vsq; lætitia perfunditur, tui gratia,
Videntibus tale germen ad choream te euntem.
Porrò rursum ille animo felicissimus præter cæteros,
Quicunq; te sponsalijs onerans, domum duxerit.
Nondum enim talem vidi hominem oculis,
Neq; virũ neq; mulierẽ: admiratio me tenet aspicien-
Nuper in Delo tale Apollinis iuxta aram, (tem.
Palmæ recens germen succrescens vidi.
(Profectus. n. eram illuc. multus. a. mihi erat populus — γρ. ἕσπετο
In ea profectione, quæ mihi malum infortuniũ erat)
Sic fortè & illud conspicatus obstupui animo
Diu, quãdoquidẽ nũq̃ tale succreuerat lignũ è terra:
Ita te ô mulier admiror, obstupeo, & vereor vehementer
Genua prehendere, difficilis nam me dolor occupat.
Heri vigesimo effugi demum die nigrum pontum.
Interea me vsq; fluctus ferebat, & celeres procellæ
Insula ab Ogygia: nunc verò me huc appulit deus,
Vt adhuc fortasse & hîc patiar malum. nõ enim puto
Finẽ facturos, verùm adhuc multa dij efficiunt antè.
Sed ô regina miserere. ad te. n. miserias multas pp̃es-
Primam veni, aliorum autem neminem noui (sus
Hominum, qui hanc vrbem & terram incolunt.
Vrbẽ mihi ostende, da. v. pannũ ad me circũcingendũ
Si q̃ fortasse integumentũ lintearũ vestiũ habes huc
Tibi. v. dij tãta dẽt, quãta animo cõcupiscis (profecta.
Maritum, & familiam, & concordiam præbeant
Bonam. non enim eo quicquã præstantius & melius
Quã cùm cõcordes consilijs, rẽ familiarẽ administrãt — γρ. ἔχοιτον
Vir atq; coniunx: multos dolores hostibus,
Gaudia autẽ beneuolis, maximè autem audiunt ipsi.

COMMENTARIVS.

...ἐπὶ χρὸν ἄϋσαν.] Hic clamor respectu Nausicaæ fuit fortuitus, hoc est, non spectauit vllum alium finem, quàm simpliciter ...am in fluuium pilam, vt fieri solet in re simili. Sed quoad Mineruam, aliter se habet. Illa enim dicitur hoc excogitasse, vt eo clamore

clamore exaudito Vlysses excitaretur. Itaque videtur, mihi intellexisse Poeta, ne rem quidem minimam sine Numinis
contingere, quæ aliud decernit per humanas actiones, quàm ipsi homines moliantur aut cogitent. Hinc perspicuè vid
commodiore loco docent Theologi, fortunam in rebus humanis dici non posse, nisi hominum ratione: qui cùm præt
tiones suas aliquid vident fieri, illud casui tribuunt, quia consilio præcedente non accidat: Numinis autem respectu nil
sum, aut sine causa & sine certo euenit. Quod hoc exemplo satis docet Homerus. Sed & Vlyssis ratione idem est ex
quod Nausicaæ. Nam cùm ipse ad clamorem excitetur, fortuitum eum esse putat, quia ille non præuiderat aut sciebat
neruæ in commodum suum excogitasset.

b βῆ δ' ἴμεν ὥστε λέων] Quanti Vlyssem suum Homerus faciat, hinc videre est: nam neq; etiam nudum & calamitosum
cùm eum nihilo seciùs leoni generoso animali comparet. quasi dicat: Licet ille in has angustias paupertatis atque ad
detrusus sit, tamen restat & remanet idem Vlysses, qualis olim fuit, cùm prosperiore fortuna vteretur. Hic est ergo ille
euertit, fortissimus & prudentissimus heros: qui nunc exaudito clamore Nausicaæ expergiscitur, proditq; ex arbusti
rus, vnde vox illa promanârit.

c τρέσσαν δ' ἄλλυδις] Eustathius in hunc locum, πλάττει δὲ ταῦτα Ὅμηρος κατὰ τὸ εἰκὸς· καὶ πᾶσα μὲν γὰρ φασι νεότης, ἀλλὰ ἄ
βος. ἡ δὲ θήλεια μᾶλλον, μάλιστα δὲ αἱ ἐν τρυφῇ διὰ τὸ ἀήθες καταπλήττονται. id est, Fingit autem hæc Homerus secundum dec
nis enim iuuentus propter imperitiam timida: sed muliebris magis, maximè verò quæ in luxu viuunt, propter insuetud
solentiam perterrefiunt. Nausicaa autem remansisse dicitur, quod mirum esset, cur pudor etiam virgineus hoc posti
tur, vt nudo viso homine, illa quoque cum reliquis effugeret: ideò præstruit, hoc non sine diuina aliqua ope factum, q
tem muliebrem exuit. sic enim fieri oportuit, vt illa remanens commodiùs Vlyssi auxiliaretur.

d ὡς ἄρα οἱ φρονέοντι] Nesciebat Vlysses audaciorem factam Nausicaam à Minerua, ideò veritus ne nudus propiùs acc
ginem perterreret, quæ verecundiæ gratia illum foret euitatura, eminus stare honestius existimauit: vel potius de sc i
datus est Vlysses, puduitq; ita nudum videri. Porrò vtramque rationem coniungendam esse arbitror, prima quidem à
mitur in eo versu, μή οἱ γοῦνα λαβόντι χολώσαιτο φρένα κούρη: altera ex ijs colligi potest, quæ superiùs dicta sunt, Vlyssem ni
arborum pudenda sua texisse: quod argumentum est veri & genuini pudoris in heroë. Est autem pars illa in homi
quàm cæteræ tegi postulat, quod omnibus à Deo inditum est.

e μειλίχιον καὶ κερδαλέον] Rationem horum vocabulorum explicat rectè Eustathius his verbis: ἰστέον δὲ ὅτι μείλιχοι μὲν οἱ
γοι, ἀλλὰ τὸ ἐγκωμιαστικὸν εἶδος εἰώθαμεν γὰρ οἱ πολλοί, τοῖς εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπαίνοις χαίροντες, μειλίσσεσθαι. κερδαλέοι δὲ διὸν μικρὰ αἰτ
φησι ῥάκος καὶ ἄστυ δεῖξαι, κερδαίνει μεγάλα ἐκ τῆς βασιλικῆς παιδὸς. ὑπαχθείσης οἷς ἐπαινεῖται διακρινάσης τὸ δέον, &c. Sed nos
tim in sequentibus explanabimus.

f γουνοῦμαι] Cùm hanc Vlyssis orationem μειλίχιον & κερδαλέον appellet, sciendum est ex hac parte quæ procemiũ illi
λίχιον. Multis enim varijsq; laudibus Nausicaam delinit ac demulcet miro quodam artificio, vt non frustrà eloquenti
tur, vt est Iliadis lib.3. vbi dicitur ex pectore emittere ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν. Primùm igitur ancipiti reuerent
tur, ancipiti dico, quia dubitat an Dea sit, an mortalis quædam fœmina. Quicquid autem fuerit, tanti se eam facere t
discernas quod illi potiùs optandum fuisset. Nam si Dea est, non eam in vulgus infimum aut ignobile Dearũ reponi
putà Nymphæ aut Orestiades aut Naiades (ex quarum numero vt esset, videbatur docere locus tum montosus tum f
eam Dianæ Iouis filiæ comparat. Qua comparatione quãtùm illi tribuerit, facilè quiuis iudicare potest: nam & ipsem
lò ante eadem est vsus. Vt ei autem similis videretur, faciebant forma, proceritas & elegantia corporis (sic enim φυὴν h
pio) quibus illam planè referebat. Sin mortalis est fœmina, parentes & cognatos felicissimos prædicat, quibus datu
gantem præstantemque virginem in choreas progredientem intueri: sed (quòd rem gratam se ipsi facturum censuit,
lit, vt quæ de nuptijs cogitaret, ab ignoto homine earum felicitatem audiret, quod plenius paulò pòst videbitur) sed,
gè omnium felicissimum iactat eum, cui ipsa desponderetur. Quia videlicet tam speciosa & egregia virgo non potest
se gratissima: & cùm id soleat quasi bonum aliquod à viris exoptari, cui hoc contigerit, oportet felicem existimari, q
tiatur. Tum exaggerat illius laudes, primùm, cùm dicit se nunquam talem animaduertisse hominẽ, quod, quasi genu
de species partitur virum & mulierem: de hac si dixisset, tantùm res videbatur minus mirabilis: vbi verò etiam eam
nit, maximam encomij facultatem in eo collocasse videtur, cùm inferius virili genere muliebre censeatur, si potissin
singulis constituantur. Sed in laudando mediocritatis leges esse violandas censuit Orator noster, vbi maximè ex eiu
quam oratio dirigitur, beneuolentia commodorum tuorum ratio pendet. Nihil ergo par aut simile Vlysses, huic vir
Immò verò. Quidnám? Rarum aliquid & vsitatum, proinde etiam admiratione dignum, cui appositè raram hanc vi
parat, non quidem ipsius rei respectu solùm, sed etiam ipsius raritatis. Quantumuis enim vile quippiam fuerit, mod
in se habet quo plurimi censeatur, adeò vt etiam preciosissimis, sed cõmunibus & vulgaribus tamen rebus anteponat
rò tandem est rarum illud, quod tantoperè Vlysses admiratus est? Palmæ germen, quod vidit in Delo ad arã Apollini
quale nimirum nunquam anteà è terra succreuerat. Qua de re infrà. Tandem artificiosè cum verecundia & timore in
manitatis descendit, præmittitque narrationem compendiosam præsentis suæ calamitatis. Petit denique duo. primi
ei Nausicaa significet: deinde, vt leuiusculis vestibus induat, in cuius beneficij gratiam egregium pro illa votum prof

g φοίνικος νέον ἔρνος] Quid hunc surculum palmæ tantoperè sit demiratus Vlysses, mirũ videri potest: & cur paulò p
lem nunquam è terra succreuisse. Mihi sanè ratio nulla succurrit, cur hoc factum existimem, nisi intelligamus palmul
mam esse, quæ ab hominibus illis cognita sit & animaduersa, & alibi nusquam visam? Id tamẽ mihi non persuadeo N
to teste, Delus insula, quæ Plote ab eo appellatur, arboribus illis ferax est. Quid ergo? Speciem tantùm huius palma
ab Vlysse existimatam, vt solet arbor arbori præstare. Rhodiginus autem Lect. antiq lib.5.cap.6. generaliter de omn
pit, his verbis: Inest omnino arbori eiusmodi decor non ingratus, quando Poëtarum princeps puellæ Phæaciæ venus
ramo assimulare sibi Homerus permiserit. Propterea fuêre qui ita arbitrarentur, in certaminibus sacris varias quider
coronas dari, vniuersim tamen ex palma solenni quodam more consecrari, vna ea de causa. *Hæc ille.* Ego verò non ne
palmam speciosam esse arborẽ, cùm tamen de hac vna, quæ in Delo ad Apollinis aram fuit, loquitur, quiddam magi
hac imaginor. Qualem etiam oportuit fuisse eam quæ Latonem parientem sustinuerit, vt in Hymno Apollinis ab Ho
De qua Ouidius intellexit in Epistola Cydippes:

Miror & innumeris structam de cornibus aram, Et de qua pariens arbore nixa Dea est.

Scio de hoc partu Latonæ diuersa ab alijs tradi, atque adeò ab ipso Plutarcho in vita Pelopidæ, vnde istud de palma
set refutari: sed sciat lector, me vulgarem fabulam sequi. Pausanias in Arcadicis, qui est liber octauus, hanc palmam
mam memorat, quæ cùm iam ante multa sæcula extitisse in veteribus Græcorum monumentis legatur, tamen suo te
Cicero 1.de Legib. Aut (inquit) quod Homericus Vlysses Deli se procerã & teneram palmam vidisse dixit, hodie m
dem. Sed tamen Vlysses non exprimit illam proceritatem: eam verò si placet, authore Tullio, amplectamur, vt nostræ
parationi inseruiat. Nam talis erat etiam Nausicaa, ideò illius etiam proceritatis gratia potuit rectè cum palma conf
cum Diana anteà conferebatur.

h δὸς δὲ ῥάκος] Hic est altera ratio, cur orationem Vlyssis κερδαλέον appellet Poëta. nam ideò talis dicitur, vt ait Eusta
cùm exiguum & leue quiddam à Nausicaa petat, tamen longè maiora impetrarit, vt docent sequentia.

i σοὶ δὲ θεοὶ] In spem beneficij, quod in se conferri à Nausicaa cupit, omnia illi fausta imprecatur: sed ea ratione, vt
mortali puella agnoscat. Optat enim illi maritum, & quod maximum est matrimonij vinculum, concordiam. Quod a
anteà monebamus, cùm de nuptijs celebrandis illa etiam virgo cogitaret. Quàm elegantia sint autem illa quæ de con
cit, facilè quiuis intelligit, de qua qui plura scire volet, legat Plutarchi præcepta connubialia, & elegantem illam disp
matoriam, vbi quædam ad hunc locum facientia, & ex huius loci authoritate scribuntur: οὔτε γὰρ ἡδοναὶ μείζονες ἀπ' ἄλλων
συνεχέστεραι πρὸς ἄλλους, οὔτε φιλίας τὸ καλὸν ἑτέρας ἔνδοξον οὕτω καὶ ζηλωτόν. Ὡς ὅτ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον. Ἀνὴρ ἠδὲ
Neque enim oblectamenta aliunde maiora, neque vtilitates frequentiores mutuæ sunt, neque amicitiæ bonum alteri
& admirandum, vt cùm concordes consilijs rem familiarem administrant vir & vxor.

k πόλλ' ἄλγεα] Triplex est fructus huius matrimonialis concordiæ. Primùm hostibus tuis parit molestiam (ea enim
tura, vt quemadmodum ob infelicitatem tuam lætantur, sic ob prosperitatem contrà tristentur) deinde amicis gaudi

o rarij sunt illis hostium: tertiò laudem & gloriam coniugibus apud homines conciliant. Sed hęc humana tantùm sunt: ;n hodie intelligimus ex sacrosancto Dei præcepto.

]ῶ Ναυσικάα λδυκώλενος ἀντίον ηὔδα·	Huc.a.rursus Nausicaa albis vlnis cōtrà alloquuta,
·ε οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,	Hospes quādoqdē nō ignauo, nec stulto similis es viro,
α]ὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν	Iupiter ipse distribuit felicitatē Olympius hominibus
;ι κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλησιν ἑκάστῳ·	Bonis atq; malis prout vult, vnicuiq;. (cius
σ[ο]ὶ τάδ' ἔδωκε, σὲ δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμπης·	Et fortasse tibi isthæc dedit: te.a.oportet pati nihilo se- γρ. πάν
ε]ὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαῖαν ἱκάνεις,	Nunc, postquam ad nostram & terrā & vrbē venis,
ο]ὖ ἐσθῆτος δεύσεαι, οὔτέ τευ ἄλλου	Neq; vestium indigebis, neq; alicuius alterius rei
]ικέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.	Earum quæ decent supplicem, miserum occurrentē.
]τι δείξω, ἐρέω δέ τοι οὔνομα λαῶν.	Vrbem autem tibi ostēdam & dicā nomen populorū.
]μὲν τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν·	Phæaces hanc vrbem, & terram habitant,
ε]ἰ]μὶ θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,	Sum autem ego filia magnanimi Alcinoi, (tētia.
]αιήκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.	Huius inter Phæaces supereminet & imperiū, & po-
]ῥ' ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοισι κέλευσε,	Dixit sanè & ancillis pulchricomis imperauit:
]μφίπολοι· πόσε φεύγετε φῶτα ἰδοῦσαι;	Sistite gradū mihi ancillæ, quò fugitis virū intuitæ?
]α δυσμενέων φάσθ' ἔμμεναι ἀνδρῶν;	An scilicet aliquem hostium putatis esse virorum?
]ιτος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς, οὐδὲ γένηται,	Non est hic vir humidus homo, neq; esse posit,
]ήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται	Qui Phæacum ad terram veniat
]έρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.	Hostilia inferens: valde .n. chari sunt immortalibus.
]' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ	Habitamus præterea seorsum vndoso in mari
]ἔ]ς ἄμμι * βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος·	Extremi, neq; aliquis nobiscū homo commerciū habet γρ. βροτὸς
]δύστηνος ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκάνει·	Verùm hic aliquis infelix errans huc venit. (alius.
]κομέειν. πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες	Quem nunc oportet curare, à Ioue.n. sunt omnes
]οί τε. δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.	Hospites et egeni, donū.a. quantūuis exiguū gratū ta-
]μφίπολοι ξείνῳ βρῶσίν τε πόσιν τε·	Quare date ancillæ hospiti cibū & potum, (men est.
]ποταμῷ ὅθ' ἐπὶ σκέπας ἔστ' ἀνέμοιο.	Et lauate in fluuio, vbi defensio est à vento.
]'. αἱ * δ' ἔσταν τε καὶ ἀλλήλοισι * κέλευσαν.	Sic ait, illæ verò stabant, & se mutuò hortabātur. γρ. δ' ἔστα
]' Ὀδυσσῆ' εἷσαν ἐπὶ σκέπας, ὡς ἐκέλευσε	Vlyssē collocarūt sub vmbraculo, quēadmodū iusserat γρ. κέλευον.
]υγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.	Nausicaa filia magnanimi Alcinoi, γρ. Ὀδυσσεῖα εἷσαν
]. οἱ φᾶρός τε χιτῶνά τε εἵματ' ἔθηκαν.	Prope ipsum pallium & tunicam vestesq; apposuerūt.
]ρ]σείῃ ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον.	Dederunt verò ei aurea in ampulla liquidum oleum,
]ρα μιν λοῦσθαι ποταμοῖο ῥοῇσι.	Iusserunt deinde vt se ablueret in fluuij fluento.
]ιφιπόλοισι μετηύδα δῖος Ὀδυσσεύς,	At tum ancillas alloquutus est diuus Vlysses,
]λοι στῆθ' οὕτω ἀπόπροθεν, ὄφρ' ἐγὼ αὐτὸς	Ancillæ state sic paululum seorsum, vt ego ipse
]ιν ἀπολούσομαι, ἀμφὶ δ' ἐλαίῳ	Salsuginem ab humeris abluam, circum autem oleo
]γὰρ δηρὸν ἀπὸ χροός ἐστιν ἀλοιφή·	Inungam, iam enim diu à corpore est vnctio:
]κ ἂν ἔγωγε λοέσσομαι· αἰδέομαι γὰρ	Coràm verò non ego lauero, vereor enim
]ρ]ρ]ήσιν ἐϋπλοκάμοισι μετελθών.	Nudari inter puellas pulchricomas versans.
]. αἱ δ' ἀπάνευθεν ἴσαν εἶπον δ' ἄρα κούρῃ.	Sic ait, illæ seorsum abibant, referebant aūt puellæ.
]ποταμοῦ χρόα νίζετο δῖος Ὀδυσσεὺς	Cæterū ipse ex flumine à corpore lauabat diu⁹ Vlysses
]νῶτα καὶ εὐρέας ἄμπεχεν ὤμους.	Salsuginē, quæ ei dorsū & latos accingebat humeros:
]; δ' ἔσμηχεν ἁλὸς χνόον ἀτρυγέτοιο.	E capite autem eluit maris sordes indomiti. (set,
]πάντα λοέσσατο καὶ λίπ' ἄλειψεν,	Cæterùm postquam omnia abluisset, & oleo inunxis-
]ε]ἵματα ἕσσαθ' ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής·	Vestesq; induisset quas illi præbuerat virgo intacta:
]Ἀ]θηναίη θῆκεν Διὸς ἐκγεγαυῖα	Hunc quidem Mineruæ reddidit ex Ioue nata,
]' ἰδέειν καὶ πάσσονα· κὰδ δὲ κάρητος	Maioremq; aspectu, & spissiorem: à capite verò
]κ]όμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.	Crispas demisit comas hyacinthino flori similes.
]· χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ	Quemadmodū cùm quis aurū circūfudit argētò vir
]ἴ]δρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη	Solers, quem Vulcanus docuit & Pallas Minerua
]τ]ε]χ]νην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει·	Artem omnifariam, gloriosa verò opera perfecit:
]ὣ]ς ἄ]ρ]α τῷ κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.	Sic huic infudit gratiam capitiq; & humeris.
]ἔ]ζ]ε]τ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,	Consedit deinde seorsum incedens ad littus maris:
]κάλλεϊ καὶ χάρισι στίλβων. θηεῖτο δὲ κούρη.	Pulchritudine & gratia resplendēs, admirabatur.a.
]ἀ]μ]φιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα,	Tunc ad ancillas pulchricomas loquebatur, (puella,
]μ]ευ ἀμφίπολοι λευκώλενοι, ὄφρα τι εἴπω·	Audite me ancillæ pulchris lacertis, vt aliqd dicā,
]ἀ]έ]κ]ητι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,	Non omnibus inuitis dijs qui cælum tenent,
]ἀ]σ]' ὅ]δ' ἀνὴρ ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι.	Ad Phæacas hic vir peruenit diuinus,

Hh Πρόσθεν

Πρόσθεν μὲν γὰρ δή μοι ἀεικέλιος δέατ' εἶναι,
Νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικε τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.
Αἲ γὰρ ἐμοὶ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἴη
Ἐνθάδε ναιετάων, καί οἱ ἅδοι αὐτόθι μίμνειν.
Ἀλλὰ δότ' ἀμφίπολοι ξείνῳ βρῶσίν τε πόσιν τε.
Ὣς ἔφαθ'. αἱ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο,
Πὰρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ ἔθεσαν βρῶσίν τε πόσιν τε.
Ἦτοι ὁ πῖνε καὶ ἦσθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἁρπαλέως· δηρὸν γὰρ ἐδητύος ἦεν ἄπαστος.
Αὐτὰρ Ναυσικάα λευκώλενος ἄλλ' ἐνόησεν·
Εἵματ' ἄρα πτύξασα τίθη καλῆς ἐπ' ἀπήνης,
Ζεῦξεν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας. ἂν δ' ἔβη αὐτή·
Ὤτρυνεν δ' Ὀδυσῆα, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Ὄρσεο δὴ νῦν ξεῖνε πόλιν δ' ἴμεν, ὄφρα σε πέμψω
Πατρὸς ἐμοῦ πρὸς δῶμα δαΐφρονος. ἔνθα σε φημὶ
Πάντων Φαιήκων εἰδησέμεν ὅσσοι ἄριστοι·
Ἀλλὰ μάλ' ὧδ' ἔρδειν (δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν)
Ὄφρ' ἂν μέν κ' ἀγροὺς ἴομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων,
Τόφρα σὺν ἀμφιπόλοισι μεθ' ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν
Καρπαλίμως ἔρχεσθον, ἐγὼ δ' ὁδὸν ἡγεμονεύσω·
Αὐτὰρ ἐπὴν πόλιος ἐπιβήσομεν ἣν πέρι πύργος
Ὑψηλὸς, καλὸς δὲ λιμὴν ἑκάτερθε πόληος,
Λεπτὴ δ' εἰσίθμη· νῆες δ' ὁδὸν ἀμφιέλισσαι
Εἰρύαται· πᾶσιν γὰρ ἐπίστιόν ἐστιν ἑκάστῳ·
Ἔνθα δέ τέ σφ' ἀγορὴ, καλὸν Ποσιδήϊον ἀμφὶς,
Ῥυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέεσσ' ἀραρυῖα.
Ἔνθα δὲ νηῶν ὅπλα μελαινάων ἀλέγουσι,
κ. σπεῖραι. Πείσματα καὶ * σπεῖρα, καὶ ἀποξύνουσιν ἐρετμά.
Οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς, οὐδὲ φαρέτρη,
Ἀλλ' ἱστοὶ καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες ἐΐσαι,
Ἧσιν ἀγαλλόμενοι πολιὴν περόωσι θάλασσαν.
Τῶν ἀλεείνω φῆμιν ἀδευκέα, μή τις ὀπίσσω
Μωμεύῃ (μάλα δ' εἰσὶν ὑπερφίαλοι κατὰ δῆμον)
Καί νύ τις ὧδ' εἴπῃσι κακώτερος ἀντιβολήσας,
Τίς δ' ὅδε Ναυσικάᾳ ἕπεται καλός τε μέγας τε
Ξεῖνος; ποῦ δέ μιν εὗρε; πόσις νύ οἱ ἔσσεται αὐτῇ.
Ἤ τινά που πλαγχθέντα κομίσσατο ἧς ἀπὸ νηὸς,
Ἀνδρῶν τηλεδαπῶν· ἐπεὶ οὔ τινες ἐγγύθεν εἰσίν·
Ἤ τίς οἱ εὐξαμένῃ πολυάρητος θεὸς ἦλθεν,
Οὐρανόθεν καταβὰς, ἕξει δέ μιν ἤματα πάντα.
Βέλτερον εἰ κ' αὐτὴ περ ἐποιχομένη πόσιν εὗρεν
Ἄλλοθεν. ἦ γὰρ τούσδε γ' ἀτιμάζει κατὰ δῆμον
Φαίηκας, τοί μιν μνῶνται πολέες τε καὶ ἐσθλοί.
κ. δ' αὖ οἱ. Ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ * δέ κ' ὀνείδεα ταῦτα γένοιτο·
Καὶ δ' ἄλλῃ νεμεσῶ ἥτις τοιαῦτά γε ῥέζοι,
Ἥ τ' ἀέκητι φίλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐόντων
Ἀνδράσι μίσγηται, πρίν γ' ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.
Ξεῖνε, σὺ δ' ὧδ' ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα τάχιστα
Πομπῆς καὶ νόστοιο τύχῃς παρὰ πατρὸς ἐμοῖο.
Δήομεν ἀγλαὸν ἄλσος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου
Αἰγείρων· ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμών.
Ἐνθάδε πατρὸς ἐμοῦ τέμενος, τεθαλυῖά τ' ἀλωὴ,
Τόσσον ἀπὸ πτόλιος ὅσσον τε γέγωνε βοήσας·
Ἔνθα καθεζόμενος μεῖναι χρόνον εἰς ὅ κεν ἡμεῖς
Ἄστυδε ἔλθωμεν, καὶ ἱκώμεθα δώματα πατρός.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἡμέας ἔλπῃ ποτὶ δώματ' ἀφῖχθαι,
Καὶ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν, ἠδ' ἐρέεσθαι
Δώματα πατρὸς ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.

Nam anteà mihi nihili videbatur esse,
Nunc verò dijs similis, qui cœlum latum inh[abitant]
Vtinam mihi talis maritus vocatus esset
Hîc habitans, & ipsi placeret hîc manere.
Sed date ancillæ hospiti cibum potumq́ue.
Sic ait, illæ sanè hæc diligenter audiuerũt [...]
Vlyssi verò apposuerunt cibumq́ue potumq́ue.
Profectò ipse bibebat, & edebat prudens diu[...]
Rapaciter, diu enim cibum non gustauerat.
Cæterùm Nausicaa albis lacertis aliud com[...]
Vestes certè plicatas posuit pulchrum in cu[...]
Iungens mulos fortibus vngulis, conscendit [...]
Adhortata Vlyssem, verbumq́ue dixit & e[...]
Surge nunc hospes ad vrbem ire, vt te m[...]
Patris mei ad domum prudentis, vbi te pu[...]
Omnes Phæaces visurũ esse, quotquot optim[...]
Sed omnino sic facito, (videris enim mih[i] [...]rum sapere)
Donec quidem per agros iuerimus & oper[...]
Tamdiu cum ancillis post mulos & currun[...]
Celeriter venito, ego verò viam præibo.
Cæterũ postq̃ ad vrbẽ cõscenderimus, circa [...]
Alta, pulcher autem portus ab vtroq́ue lat[...]
Arctus aũt introitus, naues per viam vtri[...]
Subducuntur, omnibus enim statio est vn[...]
Ibi verò ipsis forũ est pulchrũ Neptuni circ[...]
Ingentibus lapidibus excisis locatum.
Ibi verò nauium armamenta nigrarum c[...]
Rudentes & spiras, & poliunt remos.
Non enim Phæacibus cura est arcus neq́ue p[...]
Sed mali & remi nauium, & naues aqua[...]
Quibus freti, penetrant spumosum mare[...]
Horum euito famam amaram, ne quis à te[...]
Obtrectet (valdè enim sunt superbi vulgò[...]
Et fortassis quis sic diceret malignior obui[...]
Quis ille qui Nausicaã sequitur pulcherq́ue [...]
Hospes? vbi illum nacta est? maritus certè [...]
Aut alicubi errantem benignè tractauit [...]
Ex viris externis. nam nulli propè sunt hu[...]
Aut quispiã supplicãti multùm exoptatus [...]
E cœlo delapsus, habebit verò ipsum dies [...]
Rectè fecit si ipsa obambulans maritum in[...]
Aliundè, certè hos spreuit in populo
Phæacas, qui ipsam ambiunt multi & no[...]
Sic dicent, mihi verò hæc probra essent.
Atq́ue alij succenserem quæcunq́ue talia fac[...]
Quæ inuitis charis patre & matre viuent[...]
Viris miscetur, priusquam palàm nuptiæ [...]
Hospes autẽ tu sic mecum audi sermonẽ, v[...]
Deductionem & reditum assequaris à pa[...]
Inueniemus pulchrum lucum Palladis pro[...]
Ex populis, fons autẽ effluit, circa nemus a[...]
Ibi verò patris mei & prædium & florente[...]
Tantum ab vrbe, quantum auditur clam[...]
Ibi desidens præstolare aliquandiu, donec [...]
Ad vrbẽ venerimus, & peruenerimus ad a[...]
Cæterùm postquam nos speraueris ad ædes [...]
Tum Phæacum eas ad vrbem, atq́ue require[...]
Aedes patris mei magnanimi Alcinoi.

ῥεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστί, καὶ ἂν πάϊς ἡγήσαιτο	*Faciles cognitu sunt & si puer ducere posset*
νήπιος· οὐ γάρ τι ἐοικότα τοῖσι τέτυκται	*Infans, neq; vllo pacto similes illis sunt*
δώματα Φαιήκων, οἷος δόμος Ἀλκινόοιο	*Aedes Phaeacum, qualis domus Alcinoi*
ἥρωος. ἀλλ' ὁπότ' ἄν σε δόμοι* κεκύθωσι καὶ αὐλή,	*Herois, sed postquam te aedes celauerint & aula,* κ. κεύθωσι
ὦκα μάλα μεγάροιο διελθέμεν, ὄφρ' ἂν ἵκηαι	*Quã celeriter ex regia domo vlterius pge, vt puenias*
μητέρ' ἐμήν· ἡ δ' ἧσται ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ,	*Ad matrẽ meã, haec aũt sedet ad focũ in ignis splẽdore*
ἠλάκατα στρωφῶσ' ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι,	*Pensum versans purpureum, mirabile visu,*
κίονι κεκλιμένη, δμωαὶ δέ οἱ εἵατ' ὄπισθεν.	*Columnae recumbens, ancillae verò sedent pone illam.*
ἔνθα δὲ πατρὸς ἐμοῖο θρόνος ποτικέκλιται αὐτῇ,	*Hic verò patris mei solium vergit ad eam,*
τῷ ὅ γε οἰνοποτάζει ἐφήμενος, ἀθάνατος ὥς·	*Quo ille vino indulgens insidet velut deus.*
τὸν παραμειψάμενος, μητρὸς ποτὶ γούνασι χεῖρας	*Quod vbi praeterieris, matris ad genua manus*
βάλλειν ἡμετέρης, ἵνα νόστιμον ἦμαρ ἴδηαι	*Extende nostrae, vt reditionis diem videas*
χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐσσί.	*Gaudens statim: etiamsi valdè procul hinc es.*
εἴ κέν τοι κείνη γε φίλα φρονέῃσ' ἐνὶ θυμῷ,	*Siquidem tibi illa vtiq; bene volet in animo,*
ἐλπωρή τοι ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι	*Spes tibi deinde amicosq; videre & peruenire*
οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.	*Domũ ad pulchrè aedificatã, & tuã in patriam terrã.*
ὣς ἄρα φωνήσασ', ἵμασεν μάστιγι φαεινῇ	*Sic loquuta flagellauit flagello lucido*
ἡμιόνους· αἱ δ' ὦκα λίπον ποταμοῖο ῥέεθρα.	*Mulos, hi verò celeriter reliquerunt fluuij fluenta:*
αἱ δ' εὖ μὲν τρώχων, εὖ δὲ πλίσσοντο πόδεσσιν.	*Illi scitè quidẽ currebãt, & pulchrè penetrabãt pedib.*
ἡ δὲ μάλ' ἡνιόχευεν, ὅπως ἅμ' ἑποίατο πεζοὶ	*Illa aũt bene gubernabat, quo simul sequerẽtur pedi-*
ἀμφίπολοί τ' Ὀδυσεύς τε, νόῳ δ' ἐπέβαλλεν ἱμάσθλην.	*Ancillae Vlyssesq;, [illegible] te verò impetit flagellum.* (tes
δύσετό τ' ἠέλιος, καὶ τοὶ κλυτὸν ἄλσος ἵκοντο (κλυ-	*Occidit a. sol. & illi inclytum ad nemus peruenerunt,*
ἱρὸν Ἀθηναίης, ἵν' ἄρ' ἕζετο δῖος Ὀδυσσεύς·	*Sacrum Palladi, vbi consedit diuus Vlysses.*
αὐτίκ' ἔπειτ' ἠρᾶτο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,	*Statim deinde supplicauit Iouis filiae magnanimi:*
κλῦθί μοι Αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,	*Audi me à capra nutriti Iouis filia indomita,*
νῦν δή πέρ μευ ἄκουσον, ἐπεὶ πάρος οὔποτ' ἄκουσας	*Nũc sanè me exaudi, quoniã antea nunq̃ exaudiuisti*
ῥαιομένου, ὅτε μ' ἔρραιε κλυτὸς Ἐννοσίγαιος.	*Iactatum, quando me iactabat inclytus Neptunus.*
δός μ' ἐς Φαίηκας φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν.	*Da me ad Phaeacas gratum venire atq; miserabilem.*
ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.	*Sic ait supplicãs, hunc autem audiuit Pallas Minerua,*
αὐτῷ δ' οὔπω φαίνετ' ἐναντίον· αἴδετο γάρ ῥα	*Ipsi verò neutiq̃ apparebat palàm, verebatur enim*
πατροκασίγνητον· ὁ δ' ἐπιζαφελῶς μενέαινεν	*Patruum, is verò vehementer irascebatur*
ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ, πάρος ἣν γαῖαν ἱκέσθαι.	*Diuino Vlyssi antequam suam ad terram veniret.*

COMMENTARIVS.

[illegible]] Respondet Vlyssi Nausicaa. primùm facit de eo iudicium, viderique ipsum sibi ait neque improbum neque [illegible]ion esse malum, hinc fortè collegit, quòd cùm vir esset: tamen ipsi iniuriam non intulerit, quae poterat pro imbecilli- sexus ab eo facilè vinci. Non esse insipientem verò, ex tam prudenti oratione, maximè ex illius postremo membro. s tantas ab eo acceperat virgo, voluit pares illi rependere. Deinde consolatur ipsum, monetq; has ei calamitates à Io- illius permissu illi contingere, praemissa illa eleganti γνώμῃ: Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει, &c. qua iubemur agnoscere quicquid nfortunij, id à Deo esse. Sequentia verò docent, in miserijs muniri nos oportere praestantissima illa virtute, Patien- nostris non cedimus, sed contrà audentiores imus: ad exemplum palmae, quae quò magis pondere premitur, eò for- .Postea omnia illi se praestituram pollicetur, quae ipse tam suppliciter postulauit: immò statim plus exequitur, quàm Docet enim quis esset nomen populo, qui regiones illas incoleret. De se autem quod dicit, filiam se esse Alcinoi: vide- in re vacillantem confirmare, qui in orationis suae limine dubitabat an Dea, an verò mortalis esset.

[illegible] ἀνὴρ] Reuocat fugientes ancillas, docetq; nihil esse causae, quòd sibi ab hoc viro timeant, quia non sit hostilis, quod bitu squallido collegit. Sic enim accipio, quod eum non esse διερὸν dicit. nam adeò ex maris spuma deformis, & ex i- naufragij periculo & ex longo natandi labore defatigatus & maceratus, vt σκελετὸς aut ἀλίβας potius videretur. Non n in illo qui in benè constitutis hominibus manifestus est vegetus sanguis: qui cùm ex ijs quae corpori insunt, praeci- eat simul calidus & humidus est: ex eius ergo inopia aridiores fimus, vti in senibus videre licet, & magis in ipsis mor- ex Plutarcho Symp. lib. 8. cap fin. & ex libro, vbi aqua & ignis inter se comparantur. Iam cùm Vlyssem ita exuccum nimaduertat Nausicaa, nihil sinistri potuit de eo suspicari, cùm hostis vultus horridior & magis sanguineus futurus magis persuadeatur hunc virum hostili animo non accessisse, duo faciunt. primùm, quòd Phaeacenses Dijs esse cha- roinde non permissuros eos, vt vlla amicis suis clades aut cladis periculum immineat. Deinde quòd fieri non pos- ita à reliquorum hominum commercio gentem Phaeacensem quispiam inuadat, aut inuadere conetur: cum nul- eat ad eos appellere, immò penè caeteris populis ignoti sint. Concludit tandem, hunc errabundum temere appulisse, Vlyssis narratione acceperat, praetereà miserè paupertate cõflictari. Iam verò cùm hospites & egeni à Deo sint, & quod- neficium confertur, quantumuis exiguum tamen iucundum sit: proinde non solùm inhumaniter, sed & impiè se fa- non misereatur. Itaque illi statim vestimenta impertitur, oleo inunctum lauari iubet, cibosq; apponi, tandem eum omum deducit.

[illegible] ἐπ' ἀνέμοιο.] Lauantibus in aqua frigida nociuus solet esse ventus, cutẽ asperat, & vi tenuitatis suae vsque ad par- enetrans, ibi quoq; non parum damni infert. Ideò prudenter Nausicaa cauet, ne Vlyssem in loco ventoso lauet, ita- in vmbroso collocatur.

[illegible] Attigimus anteà aliquid de pudore Vlyssis, à quo sit prohibitus, ne nudus Nausicaam propiùs accederet. Id vt credã, ocus, vbi manifestè testatur, verecundari se ita nudum inter puellas versari. Quod miretur quispiam, si meminerit mulie[illegible]bus ac virginibus apud Homerum lauari, vt de Telemacho & Pisistrato non ita pridem vidimus. Nam cur hoc re- Vlysses, si tamen illius temporis consuetudo ita tulit? Fortè Poëta illam consuetudinem hoc loco castigauit sub σωφρο- [illegible]rantissimi viri persona. Neque sanè honestum videtur id fieri, vt etiam illud saeculum suis naeuis non caruerit.

[illegible] ἄλειν] Oleo post lauacrum inungi solitos veteres ad laeuigandam cutem, docuimus ex Athenaeo in Iliade.

[illegible]] Ne hoc quidem sine Numine voluit fieri Poëta, quod alioqui tum lauacro tũ comptis vestibus tribui poterat. [illegible] nimis sordes è maris spuma contractas, quibus deformis videbatur, abluerat, vnde in pristinum nitorem est restitu-

tus,

tus. Deinde cùm non parum pulchritudinis ex vestibus homini concilietur, iuxta parœmiam, εἵματα ἀνὴρ (quam non ita ponebamus) potuit formosior his indutus Vlysses apparere. Sed Homerus hoc à Deo manare vult. Itaque dicit Miner concessisse, vt longè maior & crassior videretur, atque adeò pulchrior: quod infrà quærendum est, vbi dicitur, κὰδ δὲ κάρητος ... βων, & paulò pòst gratiam & leporem capiti & humeris eius infudit Minerua.

g αἲ γὰρ ἐμοὶ τοιός δε] Notanda est atque etiam castiganda hæc Nausicaæ proteruitas, cùm Vlyssem sibi maritum ob & decorem optat, quo eum nunc præditum videt: non autem ob prudentiam, quam in eo anteà laudabat. Quod à Plu de audiend. Poët. obseruatum est his verbis: Ὅταν δὲ ἀσύμφορα τῆς γνώμης, διορατέον ἐστι πῶς ἐφιστάντα τὸν νέον ... Ναυσικ τὸν Ὀδυσσέα θαυμάσασα, ... Καλυψοῦς πάθος πρὸς αὐτὸν, ... τρυφῶσα ... γάμων ὥραν ἔχουσα ... νέας ... ψεκτέον τὸ θράσος αὐτῆς ... ἀσέλγειαν. εἰ δὲ τοῖς λόγοις τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ... θαυμάσασα ... νοῦν ἔχουσαν, ... πλωτικῷ (malè vulgò πλωτικῷ) ... ὀρχηστικῷ τῶν πολιτῶν, ἄξιον ἀγαστῶς. id est, ... tia in obscuro est, ita distermianda est ac definienda ab eo qui iuuenem moderatur. Nam si Nausicaa hospitem ac pc rum Vlyssem contemplata, ac perinde ac Calypso erga eum affecta, vt iam lasciuiens & ætate nubilis talia ad ancillas nam mihi, &c. audacia eius proteruitasq; est vituperanda. Si verò ex verbis eius notans mores, colloquiumq; eius n præditum prudentia, præoptat tali iuncta esse, quàm ciui alicui pecunioso aut saltatori, commendatione digna est.

h τῶν ἀλεείνω] Egregius est hic locus, quo docet Poëta nō solùm malum, sed etiam mali suspicionem remouendam de fœminis tantùm erat sermo) quæ probitatis ac pudicitiæ famam aucupatur. Hoc enim diligenter cauet & prudente

i καὶ δ' ἄλλῃ νεμεσῶ] Qui in parentum sunt potestate, nuptias contrahere non possunt illis aut inscijs aut inuitis: quàm antiquum sit obseruatu, docet eleganter hic locus.

FINIS LIBRI VI. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Η. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Ναυσικάα εἰς τὴν πόλιν ἀφικνεῖται, καὶ μετ' ὀλίγον Ὀδυσσεὺς ἱκετεύει τὴν Ἀρήτην Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως γυναῖκα. καὶ μετὰ τὸ ἐρωτηθῆναι παρ' αὐτῆς ὁπόθεν τὴν ἐσθῆτα ἔχειν (ἐγνώρισε γὰρ αὐτὴν) διηγεῖται αὐτῇ κατὰ τὸν πλοῦν ἀπὸ τῆς Ὠγυγίας μέχρι τῆς τῶν Φαιάκων γῆς συμβάντα.

Ἄλλη.

Ἦτα δ' εὖ φρονέουσ' Ὀδυσῆι Σχερίης βασιλῆες.

Ὣς ὁ μὲν ἔνθ' ἠρᾶτο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Κούρην δὲ προτὶ ἄστυ φέρεν μένος ἡμιόνοιιν.
Ἡ δ' ὅτε δὴ οὗ πατρὸς ἀγακλυτὰ δώμαθ' ἵκανεν,
Στῆσεν ἄρ' ἐν προθύροισι· κασίγνητοι δέ μιν ἀμφὶς
Ἵσταντ' ᵃ ἀθανάτοις ἐναλίγκιοι, οἵ ῥ' ἀπ' ἀπήνης
Ἡμιόνους ἔλυον, ἐσθῆτά τε ἔσφερον εἴσω.
ᵇ Αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον ἑὸν ἤιε· δαῖε δέ οἱ πῦρ
Γρηῢς Ἀπειραίη θαλαμηπόλος Εὐρυμέδουσα,
Τήν ποτ' Ἀπείρηθεν νέες ἤγαγον ἀμφιέλισσαι·
Ἀλκινόῳ δ' αὐτὴν γέρας ἔξελον, ᶜ οὕνεκα πᾶσι
Φαιήκεσσιν ἄνασσε, θεοῦ δ' ὣς δῆμος ἄκουεν·
Ἣ τρέφε Ναυσικάαν λευκώλενον ἐν μεγάροισιν·
Ἥ οἱ πῦρ ἀνέκαιε, καὶ εἴσω δόρπον ἐκόσμει.
Καὶ τότ' Ὀδυσσεὺς ὦρτο πόλινδ' ἴμεν, ἀμφὶ δ' Ἀθήνη
ᵈ Πολλὴν ἠέρα χεῦε φίλα φρονέουσ' Ὀδυσῆι,
Μή τις Φαιήκων μεγαθύμων ἀντιβολήσας
Κερτομέοι τ' ἐπέεσσι, καὶ ἐξερέοιθ' ὅτις εἴη.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πόλιν δύσεσθαι ἐραννήν,
ᶠ Ἔνθα οἱ ἀντεβόλησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Παρθενικῇ εἰκυῖα νεήνιδι κάλπιν ἐχούσῃ·
Στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῦ· ὁ δ' ἀνείρετο δῖος Ὀδυσσεύς,
Ὦ τέκος, οὐκ ἄν μοι δόμον ἀνέρος ἡγήσαιο
Ἀλκινόου, ὃς τοῖσδε μετ' ἀνθρώποισιν ἀνάσσει;
Καὶ γὰρ ἐγὼ ξεῖνος ταλαπείριος ἐνθάδ' ἱκάνω
Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· τῷ οὔτινα οἶδα
Ἀνθρώπων οἳ τήνδε πόλιν ᵏ καὶ γαῖαν ἔχουσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

k. κ' ἔργα νέμονται.

ARGVMENTV[M] SEPTIMI LIBRI Odysseæ.

NAVSICAA in vrbē peruenit, & paulò pòst V[lysses supplicauit] Aretin Alcinoi regis vxorem. Et pòst co[gnitum ab ea interro]gante vnde vestem haberet (cognouit enim [eam]) que acciderant illi in nauigatione, ab Ogygia [ad Phæa]cum terram, narrat.

Aliud.

H, beneuolunt Vlyssi Scheriæ reges.

SIC quidem illic supplica[bat]
diuus Vlysses,
Puellam verò ad vrbem [fere]
bat mulorum:
Illa verò quando iā ad [in]
clytas ædes peruenit,
Constitit in vestibulo, fratres verò ipsam
Circūstabant immortalibus similes, qui [s]
Mulos soluebant, vestemq; portarunt in[tro]
Porrò ad thalamū suum ibat, accendebat.
Anus Aperæa cubicularia Eurymedusa,
Quam olim ab Apera naues duxerunt bir
Alcinoo autem in domum elegerunt, eò q[uod]
Phæacēsibus imperabat, & veluti deū pop
Quæ enutriuit Nausicaā pulchris vlnis in
Quæ ei ignem accēdebat, & intus cœnam
Et tunc tandem Vlysses surrexit ad vrbē i
Multam caliginem circumfudit bene v
Ne quis Phæacum insolentium obuiam f
Conuiciaretur verbis, & interrogaret qu
Sed cùm iam ciuitatem ingressurus amab
Tum ei obuiam facta est dea cæsia Miner
Virgini similis iuuenculæ vrnam gestant
Stabat verò ante eum. interrogabat. a. di
O filia, an non mihi domum viri ostend
Alcinoi, qui inter hosce homines impera
Etenim ego hospes multa passus huc venio
Procul ex aliena terra, quare nullum nou
Hominum, qui hanc vrbem & terram inh
Hunc contrà alloquuta est dea cæsia M

ἐγώ τοι ξεῖνε πάτερ δόμον ὅν με κελεύεις
...εἴ μοι πατρὸς ἀμύμονος ἐγγύθι ναίει.
...θι σιγῇ τοῖον· ἐγὼ δ' ὁδὸν ἡγεμονεύσω·
...ἀνθρώπων προτιόσσεο, μηδ' ἐρέεινε.
...ξείνους οἵδε μάλ' ἀνθρώπους ἀνέχονται,
...φιλεῦσ' ὅς κ' ἄλλοθεν ἔλθοι.
...θοῇσιν τοίγε πεποιθότες ὠκείῃσιν,
...ἐκπερόωσιν, ἐπεί σφισι δῶκ' ἐνοσίχθων
...ὠκεῖαι ὡσεὶ πτερὸν ἠὲ νόημα.
...φωνήσασ' ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
...ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
...Φαίηκες ναυσικλυτοὶ οὐκ ἐνόησαν
...κατὰ ἄστυ διὰ σφέας· οὐ γὰρ Ἀθήνη
...ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἥ ῥά οἱ ἀχλὺν
...κατέχευε, φίλα φρονέουσ' ἐνὶ θυμῷ.
...δ' Ὀδυσσεὺς λιμένας καὶ νῆας ἐΐσας,
...ἡρώων ἀγορὰς καὶ τείχεα μακρὰ,
...σκολόπεσσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.
...ὅτι ... βασιλῆος ἀγακλυτὰ δώματα θ' ἵκοντο,
...θων ἦρχε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
...ἤ τοι, ξεῖνε πάτερ δόμος ὅν με κελεύεις
...μεν, δήεις δὲ διοτρεφέας βασιλῆας
...αινυμένους. σὺ δ' ἔσω κίε, μηδέ τι θυμῷ
...θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
...ἐλθεῖν καί ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι.
...μὲν πρῶτα κιχήσεαι ἐν μεγάροισιν,
...δ' ὄνομ' ἐστὶν ἐπώνυμον· ἐκ δὲ τοκήων
...οἵπερ τέκον Ἀλκίνοον βασιλῆα.
...μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
...Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίστη,
...θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος,
...ὑπερθύμοισι Γιγάντεσσιν βασίλευεν.
...ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ' αὐτός.
...δάων ἐμίγη, καὶ ἐγείνατο παῖδα
...μεγάθυμον, ὃς ἐν Φαίηξιν ἄνασσε.
...δ' ἔτεκε Ῥηξήνορά τ' Ἀλκίνοόν τε.
...κουρον ἐόντα βάλ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
...ἐν μεγάρῳ μίαν οἴην παῖδα λιπόντα
...τὴν Ἀλκίνοος ποιήσατ' ἄκοιτιν,
...ὡς οὔτις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη,
...γε γυναῖκες ὑπ' ἀνδράσιν οἶκον ἔχουσιν.
...ἐκ κῆρι τετίμηταί τε καὶ ἐστίν,
...παίδων ἔκ τ' αὐτοῦ Ἀλκινόοιο,
...οἵ μιν ῥα θεὸν ὡς εἰσορόωντες,
...μύθοισιν. ὅτε στείχῃσ' ἀνὰ ἄστυ.
...τι νόου γε καὶ αὐτὴ δεύεται ἐσθλοῦ,
...φρονέῃσι καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει.
...κείνη γε φίλα φρονέῃσ' ἐνὶ θυμῷ,
...ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι
...ὑψόροφον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.

Profectò ego tibi hospes pater domum quam me iubes
Monstrabo, quoniã mihi patrẽ inculpatũ iuxta habi-
Sed eas tacitè, hanc ego viam monstrabo. (tat.
Neq; quenquam hominum alloquere, neq; interroga.
Non enim hospites hi diligenter homines suscipiunt,
Nec curãtes amplectũtur, quicunq; aliunde venerit,
Nauibus celeribus isti freti velocibus
Vndas ingentes tranant: nam ipsis dedit Saturnius (χθων
Horum naues veloces, veluti penna atq; cogitatio.
Sic sanè loquuta præibat Pallas Minerua,
Celeriter ipse deinde post vestigia ibat deæ.
Hunc certè Phæaces inclyti nauigandi non nouerunt
Vadentem per vrbem per ipsos: non enim Pallas
*Sinebat pulchricoma veneranda dea, illa ei caligin*ẽ
Diuinitùs immissam infudit bene volens in animo.
Miratur autem Vlysses portus & naues æquatas,
Ipsorũmq; Heroum insulas & murum longum,
Sublimes valles munitas, mirabile visu.
Sed quando iã regis ad inclytam domũ peruenerunt,
His verò sermonibus cœpit dea cæsia Minerua:
Hæc tibi hospes pater domum quam me iubes
Indicare, inuenies verò à Ioue nutritos reges
Dapes celebrantes, tu verò intrò eas, ne quid animo
Timeas: audax enim vir in omnibus potior
Rebus existit, etiamsi quando aliunde veniat.
Reginam quidem primò inuenies in regia,
Arete verò nomen est cognomine. ex parentib. autem
Eisdem est, qui vtiq; genuerunt Alcinoum regem.
Nausithoum quidẽ primũ Neptunus terræ quassator
Genuit, & Peribœa mulierum forma pulcherrima,
Minima natu filia magnanimi Eurymedontis,
Qui olim superbis Gigantibus imperauit.
Sed hic quidẽ perdidit populũ impium, periјt & ipse.
Cum hac Neptunus congressus est, & genuit filium
Nausithoum magnanimum, qui Phæacas rexit.
Nausithous verò genuit Rhexenoremq; Alcinoumq;.
Hũc.a. virili prole carẽtẽ percussit decorus arcu Apol-
Sponsum in regia, vnica sola filia relicta (lo
Areta, hanc Alcinous duxit vxorem,
Et ipsã honorabat, vt nulla sup terra honoratur alia,
Quotquot nunc mulieres sub viris domum habent.
Quemadmodum illa ex animo honorata quoq; est
Cùm à charis liberis, atq; ab ipso Alcinoo,
Et ciuibus, qui ipsam sanè veluti deam suspicientes,
Excipiunt verbis, cùm incedit per vrbem.
Minimè enim mente etiam ipsa eget bona,
Quibus bene vult, etiam viris lites soluit.
Quando tibi illa bene vult ex animo,
Spes est tibi postea amicosq; videre & peruenire
Domum in excelsam & tuam in patriam terram.

γρ. δῶκε κρείων

γρ. ὁ τι

γρ. ἧσίν τ' εὖ φρονέῃσι, καὶ ἀνδράσι, νείκεα λύει.
γρ. κῆπιν τ' ἀφροσύνη σι καί

COMMENTARIVS.

...ς ἐναλίγκιοι,] In genere Phæaces omnes ἀγχίθεοι appellantur, vnde non mirum est, si filij regis Alcinoi Dijs comparan... at alioqui Homerus eximios viros hac nota à reliqua plebe distinguere. Tamen seruile officium hîc sorori videntur ex... nulos à curru soluunt, & vestes lotas in flumine domum inferunt, quod potiùs ad famulos aut etiam ancillas videba... Sed illius sæculi simplicitas hoc permisit, vel fraternus quoque amor tantus fuit, vt libenter hanc redeunti charissimæ ope... m præstiterint.

...ς θάλαμον] In Alcinoi Regia, vt etiam in alijs apud veteres, etiam apud nostros, distincti erant singulorum thalami: eo... n, qui sanguine regio inter se coniungebantur: quod de Alcinoo patre, de Arete matre, & de se ipsa docuit libro præ... ficaa circa finem, neque dubium est quin idem etiam inter fratres aut reliqua familiæ membra obseruatum sit.

...ασσεν] Superiore libro ex Plutarcho docebamus, statum Phæacensium fuisse Aristocraticum: nunc verò Alcinous dicitur ...Phæacensibus imperare. Sed nos ibidem ostendimus Alcinoum talem fortè fuisse, qualis hodie in Repub. Venetorũ is quẽ

Ducem nominant: talem, inquam, dignitate & præminentia. Tamen hic noster Eustathius sic scribit: καὶ ὅρα ὡς φαιηρῶς οὐ ... καὶ λέγει τὸν Ἀλκίνοον, εἰ δὲ ἄλλως ... ὡς δὲ ... . Ex quibus verbis videtur mihi vacillare in definienda illius sta... Nos si erramus, erroris ducem Plutarchum habemus.

d πολλὴν ἠέρα χεῦε] Pergit in Vlysse suo protegendo Minerua: cùm autem certum sit ex ipsius Nausicaæ relatu, Phæaca... esse, atq; adeò proteruos in ipsos hospites propter nullum cum cæteris hominibus commercium, nullamque societate... non mihi videantur à Cyclopum ingenio fero & barbaro, quibus etiam anteà viciniores fuerant, valde discrepare: cùm... certum sit, metus erat ne nouum quoque hunc hominem malè exciperent siue reipsa siue verborũ contumelia. Itaq, ber... suluit Minerua, quæ eum ignotum & inuisibilem constituit, caligine multa circumfusum: non secus atque suum Aenea... pud Virgilium cum reliquis Troianis, ad nouam Carthaginem accedentibus.

At Venus obscuro gradientes aëre sepsit, / *Cernere ne quis eos, neu quis contingere posset*
Et multo nebulæ circum Dea fudit amictu: / *Moliriue moram, aut veniendi poscere causas.*

Et paulò pòst Aeneas:

Infert se septus nebula (mirabile dictu) / *Per medios miscetq; viris, neq; cernitur vlli.*

e ἐρατεινήν,] An propterea, quòd amœna & omni deliciarum genere abundabat? an quòd talis fuerit Vlyssi, quòd in ea ... finem laborum suorum se assequuturum speraret?

f ἔνθα οἱ ἀντεβόλησε] Cùm à nullo hominum videretur Vlysses, non potuit in Alcinoi ædes peruenire, cùm aliquo ex v... duce indigeret. Ei ergo prospicit Minerua, & ipsamet illi sese ostentans sub aliena specie viam præmonstrat. Sed cur in ... non apparuit? Ratio iam præcedenti libro reddita est à Poëta, quòd patruum videlicet Neptunum, qui Vlyssi erat inf... reformidaret: - αὐτῷ δ' οὔπω φαίνετ' ἐναντίον αἴδετο γάρ ῥα Πατροκασίγνητον, &c.

g οὐ γὰρ ξείνους] Notat Phæacas inhospitalitatis: quæ hinc manauit, quòd cùm à cæteris hominibus distarent, αὐθάδεια qu... rum animis radices egerit: vt dum sibi solis viuunt, alienos non solùm non curent, sed etiam contumeliosè tractent, si ... testatem deuenerint. Quod vitium in ijs regnare solet, qui solitudine delectantur, & in genere populis & gentibus ali... mercio carentibus.

h θαυμάζεν δ' Ὀδυσσεύς] Hanc nouam regionem ingressus Heros, cùm præcipuè hospitium Alcinoi quæreret: tame... quit inobseruatum, quod in ea dignum admiratione videbatur. Quod peregrinantibus faciendum suo exemplo in re sir... fuisse videtur. neque dubium est, quin paululum singulis contemplandis immoratus sit, accuratiusq; quàm quod per ... à quibusdam factitari solet non sine eorum dispendio.

i μηδέ τι θυμῷ τάρβει] Ad audaciam Vlyssem exhortatur Minerua, de qua Menander videtur intellexisse, cùm dicit, ... φόδιον μεῖζον βίου: Nullum est maius vitæ viaticum, quàm audacia. Et hoc propriè ad eos pertinet, qui cùm egestate co... ea delitescunt audaciæ istius penuria: cuius beneficio, si ea instructi forent, in potentiorum ædes aditum sibi patefacer... pudor ille rusticus meritò appelletur, qualem in Vlysse non optat Minerua, cùm ditiores aut nobiliores accedere verea...

k δέσποιναν μὲν πρῶτα] Ad reginam prius accedere iubet, quòd, vt arbitror, cùm muliebre genus afflictorum commis... cilius tangatur, verisimile est procliuiorem ad Vlyssem humaniter excipiendum futuram Reginam. S quidem fortè &... num illorum ingenio, de quibus anteà dictum est, οὐ γὰρ ξείνους οἵδε μάλ' ἀνθρώπους ἀνέχονται, &c. poterat esse minus humanus... ad beneuolentiam procliuis: quod ex eo videtur constare, quòd in sequentib. oporteat Alcinoum ad hospitalitatis offi... roe Echeneo excitari: quanquam & ille hanc gloriam Aretæ vxori eripiet. Sed nos hic de Mineruæ consilio disputamu... bis tale esse videtur, quale proposuimus.

l τὴν δ' Ἀλκίνοος] Hunc locum attendi à lectore postulo. Obseruo enim, quòd nusquam alibi me præterquam in Ho... se memini, neptem ex fratre in vxorem duxisse Alcinoum. Quod vt meliùs appareat, libuit Diagramma genealogicu... proponere,

Neptunus ex Peribæa suscipit
Nausithoum,
ex quo
Rhexenor, Alcinous.
Huius filia
Areta, — Alcinoi patrui vxor.

Vnde colligo, illius temporis coniugia ipsa consanguinitate non abdicasse, atque adeò eã quæ descendens appellatu... terali proxima idem fuisse obseruatum, videre licet in Ioue, qui sororem Iunonem duxit, neque ideò incestuosè fecisse... dem de Aeoli liberis dicetur infrà lib. κ'. in ipso initio. Affinitas etiam inuiolata non mansit, vt constat ex Deiphobo, ... fratris mortui vxorem Helenam obtinuit, ex recepto, vt verisimile est gentium illarum more (hoc postremum tamẽ po... liticus sub Lege exercuit.) Vnicum incestum video apud illos damnatum, parentum & liberorum, vt docet exemplum ... pud Ouidium. De cæteris qui hodie lege tum diuina tum humana prohibentur, nullus est qui pro licito & legitim... sit vsurpatus.

m Καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει.] Videtur aliquid γυναικοκρατείας in illo Phæacum statu admixtum fuisse, vt ex his verbis cons...

Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
Πόντον ἐπ' ἀτρύγετον· λίπε δὲ Σχερίην ἐρατεινήν·
Ἵκετο δ' ἐς Μαραθῶνα καὶ εὐρυάγυιαν Ἀθήνην,
Δῦνε δ' Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀλκινόου πρὸς δώματ' ἴε κλυτά. πολλὰ δέ οἱ κῆρ
Ὥρμαιν' ἱσταμένῳ, πρὶν χάλκεον οὐδὸν ἱκέσθαι.
Ὥστε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
Δῶμα καθ' ὑψερεφὲς μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
[x. ἐληλέδατ'] [a]Χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι *ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῦ· περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο.
Χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον.
Ἀργύρεοι δὲ σταθμοὶ ἐν χαλκέῳ ἕστασαν οὐδῷ,
Ἀργύρεον δ' ἐφ' ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη.
Χρύσειοι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν,
Οὓς Ἥφαιστος ἔτευξεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσι,
Δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
Ἀθανάτους ὄντας καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.
Ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερές· ἔνθ' ἐνὶ πέπλοι

Sic loquuta, abijt cæsia Minerua
Pontũ per indomitũ: deseruit. v. Scheriam a...
Venit autem ad Marathona, & latiuias At...
Ingressa est Erechthei bene munitã domũ, ...
Alcinoi ad domum ibat inclytã: plurima ve...
Cogitabat stãti, prius quã ad æreũ pauimen...
Instar enim Solis splendor erat aut lunæ
Domum per excelsam magnanimi Alcinoi.
Aerei etenim muri firmati sunt hinc atq; ...
In intimũ recessum à limine. pinnaculum a...
Aureæ verò fores firmam domum intus cla...
Argentei autem postes in æreo stabant lim...
Argenteum verò superius limen, aurea iten...
Aurei autem vtrinq; & argentei canes era...
Quos Vulcanus fecerat peritis præcordijs,
Domum vt custodirent magnanimi Alcin...
Immortales existentes & senio non obnoxios...
Intus solia circa murum firmata erant hinc ...
Ad infimum secessum à limine vndiq; ibi p...

...ητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.
...ήκων ἡγήτορες ἑδριόωντο,
...ἔδοντες· ἐπηετανὸν γὰρ ἔχεσκον.
...ο ἄρα κοῦροι ἐϋδμήτων ἐπὶ βωμῶν
...δομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
...ικτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.
...* δέ οἱ δμωαὶ κατὰ δῶμα γυναῖκες·
...τρίβουσι μύλης ἔπι μήλοπα καρπὸν,
...φόωσι καὶ ἠλάκατα στρωφῶσιν
...ιά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο·
...δ᾽ ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.
...ηκες περὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν
...πόντῳ ἐλαυνέμεν, ὣς δὲ γυναῖκες
...περὶ γάρ σφισι δῶκεν Ἀθήνη
...ργα τε περικαλλέα, καὶ φρένας ἐσθλάς.
...δ᾽ αὐλῆς, μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
...περὶ δ᾽ ἕρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν.
...δρεα μακρὰ πεφύκει τηλεθόωντα,
...ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
...λυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι·
...καρπὸς ἀπόλλυται, οὐδ᾽ * ἐπιλείπει
...οὐδὲ θέρευς ἐπετήσιος, ἀλλὰ μάλ᾽ αἰεὶ
...εἰοῦσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει.
...ὄγχνῃ γηράσκει, μῆλον δ᾽ ἐπὶ μήλῳ,
...σταφυλῇ σταφυλὴ, σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ,
...πολύκαρπος ἀλωὴ ἐρρίζωται·
...θειλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ
...ἑτέρας δ᾽ ἄρα τε τρυγόωσιν,
...ραπέουσι· πάροιθε δέ τ᾽ ὄμφακές εἰσιν,
...ιεῖσαι, ἕτεραι δ᾽ ὑποπερκάζουσι.
...κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον
...φύασιν, ἐπηετανὸν γανόωσαι·
...ῆναι, ἡ μέν τ᾽ ἀνὰ κῆπον ἅπαντα
...ἑτέρωθεν ὑπ᾽ αὐλῆς οὐδὸν ἵησι
...ὑψηλὸν, ὅθεν * ὑδρεύοντο πολῖται.
...Ἀλκινόοιο θεῶν ἔσαν ἀγλαὰ δῶρα,
...ἔτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
...πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ,
...ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσατο δώματος εἴσω.
...ων ἡγήτορας ἠδὲ μέδοντας
...λείβοντας ἐϋσκόπῳ Ἀργειφόντῃ,
...πυμάτῳ σπένδεσκον ὅτε μνησαίατο κοίτου
...διὰ δῶμα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
...έχων, ἥν οἱ περίχευεν Ἀθήνη,
...Ἀρήτην τε καὶ Ἀλκίνοον βασιλῆα.
...Ἀρήτης βάλε γούνασι χεῖρας Ὀδυσσεὺς·
...αὐτοῖο πάλιν χύτο θέσφατος ἀήρ.
...ἐγένοντο δόμον κατὰ φῶτα ἰδόντες·
...ὁρόωντες· ὁ δ᾽ ἐλιτάνευεν Ὀδυσσεύς,
...θύγατερ Ῥηξήνορος ἀντιθέοιο,
...τε γούναθ᾽ ἱκάνω, πολλὰ μογήσας,
...δαιτυμόνας τοῖσιν θεοὶ ὄλβια δοῖεν
...ζωέμεναι, καὶ παισὶν, * ἐπιτρέψειεν ἕκαστος
...ἐν μεγάροισι, γέρας θ᾽ ὅ,τι δῆμος ἔδωκεν.
...πομπὴν ὀτρύνετε πατρίδ᾽ ἱκέσθαι
...ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχω.

Tenues bene neti reconditi erant opera mulierum. [marg.: γρ. ἐΰννητοι]
Hic autem Phæacum primates sedebant,
Bibentes & edentes: annuum enim habebant:
Aurei verò iuuenes fabrefactas ad aras
Stabant, ardentes faces manibus gestantes,
Illucentes nocte per domum conuiuantibus.
Quinquaginta autem ei ancillæ per domum fœminæ. [marg.: γρ. δ᾽ ἔσαν δμ.]
Aliæ quidẽ molũt sub mola pomacei coloris frumentũ,
Aliæ telas texunt & pensum versant
Sedentes, qualiter folia excelsæ populi,
Staminatis è vestibus distillat humidum oleum.
Quantum Phæaces supra omnes periti sunt homines
In celeri naue, per pontũ nauigando: tantùm mulieres
In tela operanda, supra modum enim illis dedit Pallas
Operaq; scire perpulchra & ingenium bonum.
Extra verò aulam ingens hortus propè ianuas
Quatuor iugerum, circ.a.septũ deductũ est vtrinq;:
Ibi verò arbores proceræ crescebant florentes,
Pirus & malus punica & alij mali pulchrũ fructũ pro-
Ficusq; dulces & oleæ virescentes. (ducentes
Ex ijs fructus nunquam perit neq; deficit [marg.: γρ. ἀπολείπει]
Hyeme neq; æstate toto anno durans, sed sanè semper
Zephyrus spirãs, hæc crescere facit, aliaq; maturescere.
Piros post pirum, senescit pomum post pomum,
Porrò post vuam vua, ficus autem post ficum.
Ibi autem ei fructuosa vinea radicatur:
Huius alterum quidem apricum lato in loco
Arescit sole, alias sanè vindemiant,
Alias autem calcant, longè autem vuæ maturæ sunt
Florem emittentes, nonnullæ.v.aliquãdo maturescũt.
Ibi exculti horti ad extremam seriem
Omnis generis producuntur toto anno florentes.
Duo aũt fontes aderant, alter quidem per hortũ omnẽ
Dispergitũ, alter.a.ex altera parte sub aulæ limẽ vadit
Ad domum excelsam vnde aquantur ciues. [marg.: γρ. ὑδρεύοντο]
Talia certè in Alcinoi domo deorũ erãt splẽdida dona.
Ibi stans admirabatur patiens diuus Vlysses.
Cæterùm postquam omnia suo admirabatur animo,
Celeriter super limen ingressus est domum intrà.
Inuenit autem Pheacum duces atq; consiliarios
Libantes poculis speculatori Mercurio,
Cui vltimò libabant, quando cogitabant de lecto.
Cæterùm ipse iuit per domum patiens diuus vlysses,
Multam caliginem habens, quã ei circumfudit Pallas,
Vt peruenit ad Areten & Alcinoum regem.
Aretæ autem circumiecit genua manus Vlysses.
Et tum certè rursus ab ipso decidit diuinus aër:
Hi verò taciti facti per domum vt virum cõspexerũt,
Admirabantur.a.videntes, ipse.a.supplicauit Vlysses.
Arete filia Rhexenoris diuini, (sus,
Ad tuũ maritũ, et ad tua genua peruenio plurima pas-
Et ad hosce conuiuas, quibusq; dij feliciter dent
Viuere, & liberis committant singula [marg.: γρ. ἐπιτρέψειαν ἕκαστα]
Bona domi, honoremq; quemcunq; populus concesserit.
Cæterùm mihi deductionẽ parate ad patriã perueniẽ-
Ocyus, quoniam diu ab amicis ærumnas patior. (di

COMMENTARIVS.

...] Cùm Phæacum populus luxibus mirificè abundasse memoretur, illi proculdubiò non solùm in commessatio-... in reliquo viuendi genere eluxerunt, sed etiã in ædificiorum elegantia. Eam porrò apud Alcinoũ maiorẽ extitisse, quàm

apud cæteros ciues,mihi non sit dubium, quòd illis omnibus etiam potentior & magnificentior fuerit pro dignitate reg cet qua illos antecelluit.Itaque in describenda eius regia tantus est hoc loco Homerus, quam talem nobis proponit, vt non minori nobis admirationi,quàm ipsi Vlyssi esse debeat. Constat enim ex metallis preciosissimis auro, argento & a etiam ex gemma vel lapide non contemnendo (qui lapis lasuli à quibusdam existimatur: ancipiter autem de eo non p quia hîc quoque hęrere viros doctos obseruaui.Vide nostrum Lexicon Homericum in voce κυανὸς) nimirum cyano. æreos muros vtrinque,minas murorum verò,vel suggrundia ex cyano.Habes aureas fores,argenteos postes, argenteu limen,videlicet superius & inferius,aureum ostij annulum(vide κορώνη in Lexico)aureos canes, opus Vulcani memora tera quæ tute lector,poteris in contextu obseruare.

b χρύσειοι] Rectè monuit Giphanius hunc locum à Lucretio lib.2.expressum his versibus:

Si non aurea sunt iuuenum simulacra per ædes, Lumina nocturnis epulis vt suppeditentur.
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris, Nec domus argento fulget,auroq; renidet,&c.

Hunc autem postremum versum puto etiam ex precedẽtibus adumbratum. Totum autem locum à Lambino nullo p uatum,cùm alioqui scriptor esset diligens,miratus sum.

c οἷά τε φύλλα] Quò referatur hæc comparatio,an ad ancillas,an ad telas, dubium est.Nos veterum opiniones referei indicabimus,quæ nobis verior videbitur. Sic ergo Eustathius ex Didymo,nimirum vetere Scholiaste:Folijs populi,inq comparat, quòd expeditè & continuè operarentur:hoc est,διὰ τὸ εὐκίνητον καὶ συνεχὲς τῆς αὐτῶν ἐργασίας. Nam facilè cor populi folia propter proceritatẽ arboris.est enim αἴγειρος μακεδνὴ (vt ipse Poëta loquitur)Alij verò construentes hoc οἷα φύλλα αἰγείρου:scribunt eas theatricè,quasi in ordinẽ heliotropij vel solisequij considerent.Obscurum autem hunc dicit Eustathius, quod cùm sciamus folia solisequij aliquatenus affecta esse ad orientem solem & occidentem: tamer lo attribuere durum sit.Videntur tamen populi folia ad illa solisequij similitudinem quandam habere,vt docet quisp bens:φύλλα,inquit,ἤτοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν δμωίδων ἢ διὰ τὸ εὐκίνητον τῶν χειρῶν ἐν τῷ στρέφειν τὴν κρόκην,ὡς καὶ τὰ φύλλα αἰγείρ λοις καὶ εὐκίνητα:id est,folia,vel propter multitudinem ancillarum,vel propter manuum mobilitatem in subtegmine ve tiam folia inuicem conuertuntur,& facilè mouentur.sunt tamen quidam, qui dictum putent,ἤθροισται οἷα φύλλα αἰγείρου:p πύκνωται τὸ δένδρον φύλλοις,vt folijs arbor illa condensata vel referta est. Priorem sententiã ego impræsentiarum reliqui:

d καιροσέων δ' ὀθονέων] Cur dictũ sit hoc loco ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον, variè antiqui opinati sunt. Vel quòd vestes illæ tur,adeò densæ erant,vt oleum illas penetrare non posset: Vel quòd exterius sic splenderent,vt oleum esse viderentur ta lautæ essent,molles & delicatæ,vt videretur ex ijs oleum effluere.Optimè omnium Eustathius his verbis: ἴσως δὲ καὶ στιλπναὶ λέγοιντο αἱ ὀθόναι,ὡς εἴπερ ἔλαιον αὐτῶν ἀπολείβοιτο διὰ τὸ στιλπνὸν χρῶμα τῶν νεοϋφάντων καὶ ἔτι ἀπλύτων ὑφασμάτων.

e μέγας ὄρχατος] Non sint minores lautitiæ ac deliciæ in hoc Alcinoi horto,quàm in ædium elegantiæ fuit,adeò vt et horti prouerbialiter vsurpentur, quod pometum Tertullianus appellauit libro de Pallio. Rectè,nam hic hortus arbo feris tantùm est consitus.Hic pyrus,hic malus punica,hic ficus,hic oleæ,hic vites: &, quod mirandum est, nullis anni hortus ille fructibus omnium generum destituitur:quia,vt colligo,vniuscuiusq; arboris duo fuerunt genera,vt vna q tera ferret fructus:& hoc est,quod dicitur,ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ,&c.Idem est in vitibus miraculum:nar vuæ calcantur,altera nouas profert,sequentium vindemiarum spem ostentans.

f καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι] Iam annotatũ est à Giphanio, docere Plutarchũ Symp. 5.q.8.cur μηλέαι ἀγλαόκαρποι ab pellentur:nimirum ex arboris huius cum reliquis comparatione, quòd per quàm pusilla atq; aspectu abiecta, fructu riat pulchrum & grandem:atq; illa Tryphonis medici sententia. Alius tamen quidam dicit,Poëtam cùm pulchrum vi collegisset,huic fructuum ἀκροδρύων vni maius inesse animaduertisse. Contactu enim violæ assimilari, vt non inquine tia impleat attingentem:deinde gustu esse suauem,olfactuq; & aspectu iucundissimam.Ideoque cùm omnes sensus cum celebrari.*Hæc ille.*

g Συκαῖ τε γλυκεραὶ] Ficus dulces appellat non ratione ipsius arboris, sed fructus.Nam illa arbor cùm summæ sit ac men fructum profert dulcissimum.Cuius rei causam senex ille apud eundẽ Plutarchum Symp.5.q.9.reddit huiusmod dulcedinis arbori inerat,in succum exprimitur:itaq; quod superest, immodicè amarum euadit.Nam vt iecur vnũ in lo reiecto felle, ipsum fit dulcissimum:sic(è contrà videlicet)ficus,quæ in fructum suum quicquid est pinguedinis & ma sumit:ipsa expers dulcedinis,remanet.Siquidem lignum eius non prorsus vili succo orbum esse,inde colligi potest,qu tam,quæ sub ficu crescit,aut propè nascitur,suauiorem esse,liquorisq; mollioris:quòd dulcedinis à ficu vsuram aliqu qua sapor ille immodicè grauis & odiosus extinguitur: nisi sanè contrà retrahens alimentum ficus,quicquid est acred ta prope se consita)elicit.*Hæc ille.*Oleas autem virescentes appellat,quia per totum annum virorem illum retineant. ni,qui φυλλοχόος dicitur,iniuriæ sint obnoxiæ: quod eis propter suam pinguedinem peculiare est:vt lauro & palmæ pr tatem:myrto & hederæ propter humiditatem,vel madorem.Vide eundem Plutar.Sympos.lib.8.cap.vltimo.

h ἐϋσκόπῳ ἀργειφόντῃ] Athenæus lib.1.docet,hunc fuisse antiquorum morẽ,vt à cœnis discedentes Mercurio libarent vt posteà,Ioui adulto. Mercurium enim somno præesse arbitrabantur. Qua de re nos aliàs scripsisse opinor, nimirum Vide Pollucem lib.8.cap.16.

i βάλε γούνασι χεῖρας] Hic est modus supplicum iam anteà sæpiùs obseruatus, non solùm erga viros,sed etiam erga hîc erga Areten fecisse Vlyssem videmus.Præter autem hanc genuum apprehensionem erant etiam alij supplicantium delicet mentum & dextram eius cui se insinuarent,contingerent:διὰ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ πρακτικὸν,vt aiunt Scholiastæ.Gen autem supplices,docet etiam Plut.in Quæst.centur.Rom.

k Ἀρήτη] Minerua anteà iubebat Vlyssem primò ad Aretẽ accedere,& illi se supplicẽ exhibere:nunc verò Vlysses nõ so sed etiam Alcinoi,atque adeò reliquorum conuiuarum opem & subsidium implorat. Dicendum est Vlyssem persona stantiam obseruasse.Nam cùm omnes simul conuenissent,non videbatur consentaneum,vt cæteris in nominatis ad so sese conuerteret: quin etiam videtur decorum vsurpasse, cùm prius Alcinoi mentionem facit, vt hoc etiam pacto tum sibi deuinciret.

l καὶ παισὶν,] Omnibus hoc est à natura insitum, vt bona sua in liberos transferant.Quod Iureconsultus his verbis exp etsi.ff.de inofficioso testamento: Nam etsi,inquit,parentibus non debeatur filiorum hæreditas,propter votum paren ralem erga filios charitatem:tamen ordine mortalitatis & naturæ conuerso parentibus nõ minus quàm liberis piè rel Ideò Vlysses precatur, vt hoc his conuiuis accidat,quod naturale in hominibus intelligit,vt liberis suis bona sua relinc dem non mediocris est felicitatis,si in tuo sanguine opes tuas remansuras præuides:hoc est,in sobole tua,nec in aliena riuari.Ideo etiam commune est & satis vsitatum, vt quilibet suscipiendæ prolis studio teneatur, vt cum maiore gau possideat,quæ suis,non autem extraneis se transmissurum intelligit.

m γέρας] Hic duo obseruari iubeo.Primùm hæreditarios nõ minus honores fuisse,quàm ipsas opes,alioqui frustrà ret Vlysses,quòd ad hæredes non transire intelligeret. Deinde, hos honores à populo in parentes conferri, vt Democ statum in hac Phæacum Republica agnoscamus. Sed quærat aliquis:Si honores à populo conferebantur, cur dicis es ditarios?Respondeo,eos in parentes primùm collatos, deinde illo hæreditatis iure ad liberos transmitti consueuisse. tes,inquies, nónne eosdem à parentibus suis eodem iure acceperunt? Respondeo, me eos imaginari, qui primùm illa sint donati.Liberum tamen esto lectori iudicium.

n αὐτὰρ ἐμοὶ πομπὴν] Concisa hæc petitio non parum,vt verisimile est, conuiuas illos obstupefecit.Videtur enim nar primùm ab Vlysse conditionem suam & causam,cur hoc ab illis postularet.Siquidem ita breui & arcta oratione deduc postulare,hoc videtur potius risu dignum,quàm vt exoretur. Sed prudens Vlysses angustias animi sui commodè expi breuitate,quæ ijs qui doloribus aut calamitatibus conflictãtur,valde est peculiaris. Deinde veritus est ne longa debla lioqui ob noui hominis & incogniti aduentum perterrefactis aures obtunderet, & morosus nimiùm esset.Satis ergo geno & peregrino homine exhibere,cætera interrogatus commodiore loco & tempore referet.

...δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
...ἐπέειπε γέρων ἥρως Ἐχένηος,
...ήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν,
...έκαστο, παλαιά τε πολλά τε εἰδώς·
...ρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
...κ μέν τοι τόδε κάλλιον, οὐδὲ ἔοικε,
...μαὶ ἧσθαι ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν κονίῃσιν.
...θον ποτιδέγμενοι ἰσχανόωνται.
...ξεῖνον μὲν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου
...σας· σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον
...αι, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
...θ' ἱκέτῃσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
...ω ταμίη δότω ἔνδον ἐόντων.
...τόγ' ἄκουσ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
...' Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην,
...ἐσχαρόφιν, καὶ ἐπὶ θρόνου εἷσε φαεινοῦ,
...ς ἀγαπήνορα Λαοδάμαντα,
...ιζε, μάλιστα δέ μιν φιλέεσκε.
...μφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
...ῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
...ὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
...ἡ ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
...ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
...καὶ ἦσθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
...κα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο,
...ρητῆρα κερασσάμενος μέθυ νεῖμον
...γαρον, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
...σθ' ἱκέτῃσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
...Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα·
...ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενος δεπάεσσιν.
...πεισάν τ', ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός,
...κίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,
...αιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
...ά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
...αισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες.
...ντας ἐπὶ πλέονας καλέσαντες,
...γάροις ξεινίσσομεν, ἠδὲ θεοῖσι
...καλὰ ἔπειτα δὲ καὶ περὶ πομπῆς
...ς χ' ὁ ξεῖνος ἄνευθε πόνου καὶ ἀνίης
...μετέρῃ ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται
...πολίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐστί.
...γύς γε κακὸν καὶ πῆμα πάθῃσι
...γαίης ἐπιβήμεναι· ἔνθα δ' ἔπειτα
...οἱ αἶσα * Κατακλῶθές τε βαρεῖαι
...νῶ τε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
...ανάτων γε κατ' οὐρανοῦ εἰλήλουθε,
...δ' ἔπειτα θεοὶ περιμηχανόωνται.
...γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
...δωμεν ἀγακλειτὰς ἑκατόμβας,
...παρ' ἄμμι καθήμενοι ἔνθα περ ἡμεῖς,
...καὶ μοῦνος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης,
...ύπτουσιν· ἐπεί σφισιν ἐγγύθεν εἰμέν,
...Κύκλωπές τε καὶ ἄγρια φῦλα Γιγάντων.
...δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς,
...ἄλλο τι τοι μελέτω φρεσίν· οὐ γὰρ ἔγωγε
...ἔοικα τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
...φυήν, ἀλλὰ θνητοῖσι βροτοῖσιν,
...ὑμεῖς ἴστε μάλιστ' ὀχέοντας ὀϊζὺν

Iuxta ignem, illi certè omnes facti taciti sunt silentio,
Serò tandem interfatus est senex heros Echeneus,
Qui certè Phaacum virorum maximus natu erat,
Et eloquentia vincebat priscaq; & plurima doctus.
Qui inter eos benè sapiens cōcionatus est et interfatus,
Alcinoë, non sanè tibi hoc honestum, neq; conuenit
Hospitem quidē humi sedere ad focum in pulueribus.
Isti verò tuum iussum expectantes detinentur.
Sed agedum hospitē in sede argenteis clauis distincta
Colloca erectum, tu autem praeconibus impera
Vinum infundere, vt & Ioui fulminatori
Libemus, qui supplices venerandos comitatur,
Cœnā verò hospiti proma det ex rebus quae sunt intus.
Porrò postquā hoc audiuit sacrum robur Alcinoi,
Manu prehensum Vlyssem prudentem varium consilio
Leuauit à foco, & in sedem locauit splendidam:
Filio exuscitato virili Laodamante,
Qui ei proximus sedebat, maximè verò ipsū amabat,
Aquam aūt ancilla gutturnio superinfudit ferens
Pulchro, aureo, super argenteum lebetem
Ad lauandū, iuxta autem politam extendit mensam,
Panem verò veneranda proma apposuit ferens,
Fercula multa inferens, gratificās de praesentibus reb.
Caeterùm ipse bibebat et comedebat prudēs diuus Vlys-
Et tum praeconem alloquutus est Alcinoi, *(ses,*
Pontonoë craterem miscens vinum distribue
Omnibus per domum, vt & Ioui fulminatori
Libemus, qui supplices honoratos benignè prosequitur.
Sic ait, Pontonous autem dulce vinum miscebat,
Distribuit autem omnibus propinans poculis.
Caeterū postq̄ libarūt biberūtq; quantū cupiebat ani-
His verò Alcinous cōcionatus est & interfatus, *(mus*
Audite Phaacum duces atq; consiliarij,
Vt dicam quae me animus in praecordijs iubet.
Nunc autem epulati dormiatis ad domum profecti.
Manè autem senibus pluribus aduocatis
Hospitem in aedibus hospitio excipiemus, atq; dijs
Faciemus sacra iusta, deinde etiam de reditu
Cogitabimus, vt hic hospes absq; labore & tristitia
Deductione sub nostra suam in patriā terrā deueniat
Gaudens, actutùm, etiam si valdè procul sit.
Neq; quicquam interea mali & damni patietur,
Antequam ipse suā terrā conscendat, hinc & deinceps
Patiatur quaecunq; ei fatum Parcaeq; graues,
Iam nato nerunt filo, quando ipsum peperit mater.
Quòd si quis immortalium vtiq; de cœlo venerit
Aliud quippiam hoc deinceps dij meditantur.
Semper enim etiam antea dij apparent manifesti
Nobis quando facimus inclytas Hecatombas:
Conuiuanturq; apud nos sedentes, vbi & nos:
Si autem aliquis & solus iens occurrerit viator.
Nullo modo occultant, quoniam ipsos propè sumus,
Quemadmodū Cyclopesq; & agrestes gētes Gigantum.
Hunc autem respondens alloquutus est prudens V-
lysses,
Alcinoë: aliud quid tibi curae sit mentibus. nō enim ego
Immortalibus similis sum, qui cœlum latū habitant,
Neq; corpore, neq; indole, sed mortalibus hominibus,
Quos vos scitis maximè deuehentes aerumnam

γρ. δαινύμε-νοι

γρ. κατακλώθησι καρεῖαι

Ἀνθρώ-

Ἀνθρώπων, τοῖσίν κεν ἐν ἄλγεσιν ἰσωσαίμην·
Καὶ δ' ἔτι κεν καὶ πλείον' ἐγὼ κακὰ μυθησαίμην,
Ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα·
Ἀλλ' ἐμὲ μὲν δορπῆσαι ἐάσατε κηδόμενόν περ.
[b] Οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο
Ἔπλετο, ἥτ' ἐκέλευσεν ἕο μνήσασθαι ἀνάγκῃ,
Καὶ μάλα τειρόμενον, καὶ ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔχοντα.
Ὣς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσίν, ἡ δὲ μάλ' αἰεὶ
Ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινέμεν' ἐκ δέ με πάντων
Ληθάνει ὅσσ' ἔπαθον, καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.
Ὑμεῖς δ' ὀτρύνεσθε ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
Ὥς κέ με τὸν δύστηνον ἐμῆς ἐπιβήσετε πάτρης,
Καίπερ πολλὰ παθόντα· ἰδόντα με καὶ λίποι αἰὼν
[d] Κτῆσιν ἐμὴν, δμῶάς τε, καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ' ἐκέλευον
Πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.

Hominum, quibus in doloribus aequalis sum.
Et adhuc etiam plura ego mala dicerem,
Quae certè omnia deorum voluntate passus s[um]
Sed me quidem coenare finite dolentem qua[mvis]
Non enim odioso ventre peius aliud
Est, qui iubet sui recordari necessitate:
Et valdè afflictũ aliquẽ, & in mentib. dolor[em]
Sic & ego luctũ quidẽ habeo mentib. hic a[utem]
Comedere iubet, & bibere, & me omnium
Obliuisci facit, quaecunq; passus sum, & rep[leri]
Vos autem festinate simul atq; aurora appa[rente]
Vt me infelicem meam imponatis in patriam
Quãuis multa passũ, vbi semel videro, etiã
Nẽpe possessionẽ meã famulosq́; & altã mag[nam]
Sic dixit, hi autem omnes laudabãt & h[ortabantur]
Deducere hospitem, quoniam decenter dixit

COMMENTARIVS.

a κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπ' ἐσχάρῃ] Notandus est, praeter caeteros quos anteà enumerauimus hic supplicum ritus apud veteres. ... di: quod factum est quasi ad Deos penates confugeret, vel quòd ibi tuti essent propter Vestae reuerentiam (quae ignis e... gorice) quae cùm prima domos extruẽdi rationem inuenisse dicatur, domorum etiam seruatrix est habita, & domos i... Itaque non malè securitatem in lare quaerebant supplices, non secus atque ij qui ad aram cõfugiunt. Sed & ἑστίαν pro a... mini apud Xenophontem lib. 2. ἑλλην. Hinc est ἱκέτην τῆς ἑστίας, supplicem Vestae, apud Plutarchum in lib. de Virtutib... gimus, vt quidem Rhodiginus Lect. antiq. lib. 15. cap. 18. explicat. Siquidem, inquit, tangitur ibi supplicantium ritus, ... conomicis non praetermisit Aristoteles. Primùm, inquit, inter virum & vxorem ita ueniunt leges, vt cesset iniuria: sic ... iniusti quippiam patietur Id namq; communis inducit lex, sicuti à Pythagoricis sancitur, ὥσπερ ἱκέτιν καὶ ἀφ' ἑστίας ἠγμ... lut supplicem, & à Vesta, hoc est, lare, ductam arbitrari vxorem, vt nullatenus inferatur iniuria. Apollonius Argon. 1.

τὼ δ' αἴεω, κ' ἀνάνδοι ἐφ' ἑστίῃ ἀΐξαντες ... ἵζανον, ἥτε δίκη λυγροῖς ἱκέτῃσι τέτυκται.

Vbi interpretes dicunt Lege sancitum fuisse vt supplices apud larem sederent. Ego verò, pace Rhodigini dixerim, hic ... dentur illi interpretes. δίκην enim pro lege accipiunt, cùm hoc loco apud Apollonium pro ritu vsurpetur, vt & apud ... tea lib. 4. ἥτ' ἐστὶ δίκη θείων βασιλήων: id est, quae consuetudo est Regum. Sed è diuerticulo in viam Hic mos in laribus co... solùm illis veteribus communis fuit, sed etiam in posterioribus saeculis, vt à Themistocle & Coriolano, quae duo e... nunc succurrunt De Themistocle sic in eius vita scribit Plutarchus: Cùm Athenienses & Lacedaemonij eum persequ... iecit se in asperam & caecam spẽ, & ad regem Molossorum Admetum recurrit. Hic cùm nescio quid ab Atheniensibus ... ignominiosè à Themistocle, qui tunc in ciuitate florebat, eiectus perpetuo eum habuit odio: ac prae se tulit, si in ips... poenas se ab eo petiturum. At ille in fuga formidans magis Themistocles domesticum & recens odium, quàm vetere... giam, huic se permissum iuit, ac supplex Admetum adijt nouo & insitato more. Nam filium eius puerum admodũ t... se ad focum eius. Hunc maximum & propè solùm, qui non reijciatur, Molossi modũ ducunt supplicãdi, &c. Vbi nota ... Plutarchus dicit, insitatum fuisse illum supplicandi morem: quod de Atheniensibus intelligi debet, aut etiam reliqu... Coriolano idem Plutarchus in eius vita scribit, cum ad Tullium Volscorum regem odio Romanorum confugisse, & ... ingressum repentè ad focum nullo sentiente penetrasse, ibique tacitum, nihilque agentem capite obuoluto sedisse. M... Interpretem hoc loco vellicet Rhodiginus. nam Graeca κατὰ πόδας sequutus est. Sed ex iam memoratis exemplis, ... tus à supplicibus eg... eos tantùm ob seruatus, qui sibi inter si essent. Id doceo. Primùm Vlysses non quidẽ specialite... delitatem erat demeritus: sed cùm homines illi per se duri & inhospitales admodum essent, oportuit eum sibi hac... dere, ne eorum saeuitiam experiretur. Audiuimus enim quid anteà Minerua de illis dixerit, οὐ γὰρ ξείνους οἵδε μάλ' ἀνθρώπ... Ideo ὑπερφιάλους & ὑπερφιάλοι appellatur. Iam verò Themistocles Admetum inimicum habebat: Coriolanus verò Tullium (quem Actium Tullium Dionysius Halicarnasseus & Liuius vocant) Sic enim Plutarchus: Hũc sibi, inquit, pr... manis certus erat Coriolanus, esse infensum. Quia enim ex concertatione, vt iuuenum fortium gloriae & aemulatione ... bi ò inter dimicationes minis, prouocationibus, iactantijsque certauerant inter se priuatim, publicè adiunxerant inimi...

b ὅς δὴ Φαιήκων] Nulla est gens tam barbara & ab humanitate aliena, in qua vnum aut alterum non offendas, qui ... suetudine ac clementia antecellat. Quod hoc exemplo Echenei docetur, qui in medio inhospitalis & ferae gentis, ... est: tamen officium istud quod peregrinis debetur, intellexit Hic Echeneus autem nobis describitur senex: in qua aeta... rerum scientia insit, ideo vocat illum παλαιά τε καὶ πολλὰ εἰδότα, veterum rerum, itemq; plurimarum peritũ: vnde solet ... parari. Quia verò in persuadendo plurimùm valet eloquentia, hic autem Alcinoo hospitalitas illi erat persuadenda ... quoq; facultatem illi tribuit Poëta. His rebus insignis Echeneus orationem suam aggreditur breuem quidem illam, ... & efficacem, qualisq; virum eius aetatis maximè deceat. non enim est in verborum profluuio ac copia vis eloquent... sed in sententiarum pondere. Et licet concisa sit haec Echenei oratio, momentum tamen in verbis non mediocre cõ... docet, indecorum esse & contra honestatis leges, vt hospes sic pro derelicto habeatur. Quod à sene & prudente viro d... rum authoritatis habuit: tum monet, non solùm vt ad mensam cum reliquis per praecones accedere iubeatur: sed eti... xenio, qui hospites comitari credebatur, vnde maior esset eorum reuerentia. Quo solo dicto mouit proculdubio Alci... quòd piè se facturum intelligeret, si isti Echeneo morigerum se praeberet.

c καὶ ἐπὶ θρόνου] Pater & frater Plutarchi apud eundem Sympos. lib. 1. quaest. 2. disputant, an oporteat conuiuatorem ... locum pro dignitate singulorum locum assignare: an verò concedendum sit illis, vt promiscuè eum occupent, quem i... At Plutarchus inter eos iudex constitutus, id à conuiuatore praestari vult. Esse enim vt personarum, sic etiam locoru... nes & certi gradus, qui non sunt condemnendi: idq; maximè ex Poëtae nostri authoritate confirmat, apud quem sede... noris gradus censetur, vt cùm Sarpedon dicit ad Glaucum.

γλαῦκε τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα ... Ἕδρῃ τε κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν:

vbi primò sedis honorem posuit. Tum addit, Ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὸν Ἀλκίνοον, ὅτι τὸν ξένον εἰς θρόνον παρ' αὐτὸν, ὃν ἀναστήσας, &c. ... φιλέοντα χώραν καθίσαι τὸν ἱκέτην, ἐπιδέξιον ἐμμελῶς καὶ φιλανθρώπως. id est, laudamus etiam Alcinoum, quòd iuxta se h... uit filio excitato, &c. Quippe quòd in chari sedem collocarit hospitem supplicem, id admodũ est ciuiliter & comiter ... & haec sedium discrimina inter ipsos Deos seruata fuisse docet. Nam Neptunus quantumuis ad concionem adfuisset ... medio tamen assedit loco, quòd is ad eum pertineret. Minerua praetereà Ioui proximum locum obtinet: quod obite... merus Iliad. ω. cùm dicit de Thetide, ἡ δ' ἄρα παρ' Διὶ πατρὶ καθέζετο εἶξε δ' Ἀθήνη, Assedítq; Ioui patri cedente Minerv...

d Σπείσωμεν,] Vide alteram ante praecedentem annotationem, vnde hic versus cum praecedenti hemystichio repeti...

e νῦν μὲν δαισάμενοι] Cùm aliàs monuerimus hoc ad conuiuas pertinere, vt illi primi & per se de discessu sermon... quòd indecorum videatur, vt conuiuator eos abire iubeat, quasi eorum societatis longioris eum taedeat: nunc tamen ... trarium facit. Suos enim cõuiuas, viros alioqui grauissimos & summae in populo dignitatis, iubet domũ proficisci. S...

Illud enim de hospitibus dictum solummodò arbitror. quibus maior est exhibenda beneuolentia, quàm ijs quibus ...ersaris. Proinde non decet hos recens aduenientes anteà dimittere, quàm hoc ipsimet velint: adinuicem verò oportet ...os hospites cauere, ne excipientibus se morosi ac importuni diuturniore mora sese exhibeant, & quò plus beneficijs ...eò remissiore & modestiore animo se erga illos gerere. Eorum ergo est propriè de discessu à conuiuio prius cogitare, ... quo excipiuntur. Hic verò duo sunt, quæ Alcinoum excusant. primùm familiaritas & cōtinua cum reliquis viuēdi cō... iuris aliquid potentiori videtur quodammodo acquiri: deinde ipsa dignitas, qua cæteros antecellens tantum etiam ...n ipsos sibi potuit arrogare.

...ας,] Confidenter hoc ab Alcinoo dictum est, quia intelligebat nauium Phæacensium celeritate id facilè posse perfici: ...teà Minerua dixit, τῶν νέες ὠκεῖαι ὡσεὶ πτερὸν ἠὲ νόημα. Horum naues veloces veluti penna vel cogitatio.

...] Hoc ad laudē Vlyssi conciliandam pertinet, vt qui talis sit Alcinoo visus, qui diuinam speciem referret. Mira... olentiam temporis, quod tunc non solerent Dijs ipsis Phæacensibus apparere, cùm alioqui Dijs sint charissimi. Nam ... solitos sese ipsis exhiberi dicit: vel cùm sacrificarent, vel cùm eorum quispiam solus peregrinatur. De primo, ...imus ...teres suis Hecatombis solitos Deos interesse. Hoc tamen iure proprio sibi vendicant Phæaces, qui ἀγχίθεοι idcirco ... De secundo paulò antè exemplum vidimus in Minerua, quæ Vlyssi sub ementita Neenidis specie apparuit.

...λωπές τε] Hoc virulenter ab Alcinoo dictum est, propter inueteratum odium Phæacum aduersus Cyclopas, à quibus ...des mutare, vt antea lib. 5. vidimus. Ait ergo, Phæacas adeò esse Deo vicinos, vt Cyclopes & feræ gentes Gigantibus ...atio fit ex contrarijs, vt eodem libro docuit Eustathius, sed tamen quadantenus similibus secundum habitum quali... s dicat, adeò esse mel dulce, atque absinthium amarum: vel, vt hoc loco idem Eustathius tradit, si quis ita loquatur, ...tonis virtuti proximum Socratem, vt Anytus & Melitus inuicem secundum improbitatem: sic etiam Phæaces secun... adeò vicinos, vt Cyclopes Gigātibus secundum iniustitiam. Porrò de Gigantibus notæ sunt Poëtarum narrationes, ... usi sunt velle Iouem detrudere, & eius solium occupare. Qua nulla potest impietas maior excogitari, vt non sine cau... ferantur Cyclopes, quos etiam ἀθέμιστας exleges infrà lib. 10. Vlysses appellabit, inter quos Poliphemus ille arrogan... te insignis fuit.

...ος,] Cùm audiret Vlysses se pro Deo ab Alcinoo existimari, non passus est hoc illius animo diutiùs inhærere, se hominem ...od candoris est maximi in Heroë, qui diuinos honorés repudiârit, quos ipsi iam in diem crastinum Phæaces decer... it vir prudentissimus, oportere nos semper conditionis nostræ meminisse, vt altiùs nō extollamur, quàm huius mor... itas postulat. Ille proinde eos damnaturus est, qui fortis suæ obliti, passi sunt Deorum nomina sibi imponi, & hono... ri. Hoc iudicium subibit Alexander Magnus, qui non solùm Hephestionem suum pro Deo coli iussit, sed hanc ipsam ...et affectauit. Eodem Vlysse iudice damnabitur nefarius ille & vix nominandus Caligula, qui, (vt scribit Tranquil... s & Principum & Regum se excessisse fastigium diuinum ex eo maiestatem asserere sibi cœpit: datoq; negotio vt si... inum religione & arte præclara (inter quæ Olympici Iouis) apportarentur egregia, quibus capite dempto suum im... rtem palatij ad forum vsq; promouit, atq; æde Castoris & Pollucis in vestibulum transfigurata, consistens sæpe in... os medium se adorandum adeuntibus exhibebat, & quidam eum Latialem Iouem consalutauerunt, &c. De Flauio ...em memoriæ proditur, qui se Deum appellare iussit. At quantò prudentiùs & modestiùs Vlysses noster, qui se intra ...ncellos cohibuit.

...] Ventrem non habere aures, dixit quispiam. Quicquid enim agas, ei famelico semper satisfaciendum est, vrgetq; ... hoc à te, quasi tributum quodammodo exigens, in ipsa etiam media paupertate: & licet te cibis aut potu carere di... n non exaudiet, importuniq; ac molesti lictoris instar nunquam cessabit, donec debitum ipsi alimentum exolueris: ...nseruatrix & studiosa Natura. Et hoc est quod Vlysses hoc loco dicit, famem suam prætexens, idq; non falsò, sed ve... ngam inediam, quam passus est in naufragio, ne antequam cibis se saturasset, in longiores narrationes de suo statu ...ous diuertere cogeretur: vel vt se etiam hoc argumento hominem esse probaret. Similia porrò de ventre extabunt ...m in Bellerophonte:

...τὸν γὰρ ὀρφέα λαβὼν	*Quamuis enim ipsum Orpheum assumerem*
ἅπαν τε μουσῶν συνεφθογγὸν μέλος	*Et vniuersum Musarum melos ex nouem sonis constitutus*
οὐκ ἂν πίθοιμι γαστέρ' ἀλλὰ δεῖ βίᾳ. id est,	*Et non persuaderem tamen ventri: sed opus est ei victu.*

...onostichis, λιμῷ γὰρ οὐδὲν ἐστὶν ἀντιτεῖνον ἔπος: Fami vlla verba contradicere haud potes. Sed de fame alias etiam apud hūc ...imus, nimirum Odys. μ. & ρ.

...] Sua bona commemorat, eaq; aliquantulùm epithetis extollit, cùm videlicet vocat ὑψερεφὲς μέγα δῶμα, vt non et... ae nihili à Phæacensibus existimaretur.

...σεισάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός,	*Sed postq̄ libaueruntq̄ biberuntq̄ quantū voluit ani-*
...ιόντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος.	*Hi quidē dormituri iuerunt domū vnusquisq̄. (mus,*
...εγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεὺς,	*Sed in domo relictus est diuus Vlysses,*
...ήτη τε καὶ Ἀλκίνοος θεοειδὴς	*Apud. a. ipsum Areteq̄, et Alcinous diuina specie prædi-*
...ίπολοι δ' ἀπεκόσμεον ἔντεα δαιτός.	*Sederūt, famulæ aūt auferebant vasa conuiuij. (tus*
...ήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων,	*His autem Arete albis vlnis incœpit verba.*
...ρός τε, χιτῶνά τε, εἵματ' ἰδοῦσα	*Agnouit enim pallium & tunicam, vestimēta videns*
...ὐτὴ τεῦξε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί·	*Pulchra, quæ ipsa fecerat cum ancillis mulieribus.*
...ήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipsum alloquens verba pennata dixit,*
...ε σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή,	*Hospes, Hoc quidem te primùm interrogabo ipsa.*
...νδρῶν; τίς τοι τάδε εἵματ' ἔδωκεν;	*Quis? vnde venis virorū? quis tibi hæc vestimenta de-*
...ὴ ἐπὶ πόντον ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκέσθαι;	*An non dicis in mare errans huc venisse? (dit?*
...δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-	*Hanc. a. respondens alloquutus est prudens Vlysses,*
...ὲ διηνεκέως ἀγορεῦσαι (δυσσεύς,	*Difficile regina perpetuò sermone commemorare*
...οι πολλὰ δόσαν θεοὶ οὐρανίωνες·	*Dolores, quoniam mihi multos dederunt dij cœlestes.*
...έω ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.	*Hoc autem tibi dicam quod me interrogas et inquiris:*
...τις νῆσος ἀπόπροθεν εἰν ἁλὶ κεῖται,	*Ogygia quædam insula longè in mari iacet,*
...Ἄτλαντος θυγάτηρ δολόεσσα Καλυψὼ	*Vbi Atlantis filia dolosa Calypso*
...πλόκαμος δεινὴ θεός· οὐδέ τις αὐτῇ	*Habitat pulchricoma grauis dea, neq̄ aliquis cum ipsa*
...ίσγεται οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων	*Versatur neq̄ deorum, neq̄ mortalium hominum.*
...ὲ τὸν δύστηνον ἐφέστιον ἤγαγε δαίμων	*Sed me infelicem, domesticum duxit fortuna*
...ἐμὴ νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ	*Solum, quoniam mihi nauem velocē candēti fulmine*
...λάσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,	*Iupiter iaculatus discidit medio in nigro mari.*

ἐλάσας

Ἔνθ' ἀλ-

Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι·
Αὐτὰρ ἐγὼ τρόπιν ἀγκὰς ἑλὼν νεὸς ἀμφιελίσσης,
Ἐννῆμαρ φερόμην· δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
Νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψὼ
Ναίει ἐϋπλόκαμος δεινὴ θεός· ἥ με λαβοῦσα
Ἐνδυκέως ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν, ἠδὲ ἔφασκε
Θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα·
Ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
γρ. αἰεὶ — Ἔνθα μὲν ἑπτάετες μένον ἔμπεδον, εἵματα δ' * αἰεὶ
Δάκρυσι δεύεσκον τά μοι ἄμβροτα δῶκε Καλυ-
ψώ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθε,
γρ. δή μ' ἐκέλευσεν — Καὶ τότε * δή με κέλευσεν ἐποτρύνουσα νέεσθαι,
Ζηνὸς ὑπ' ἀγγελίης, ἢ καὶ νόος ἐτράπετ' αὐτῆς·
Πέμπε δ' ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου· πολλὰ δ' ἔδωκε,
Σῖτον καὶ μέθυ ἡδὺ καὶ ἄμβροτα εἵματα ἕσσεν·
Οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρόν τε.
Ἑπτακαίδεκα μὲν πλέον ἤματα ποντοπορεύων,
Ὀκτωκαιδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
Γαίης ὑμετέρης· γήθησε δέ μοι φίλον ἦτορ
Δυσμόρῳ· ἦ γὰρ ἔμελλον ἔτι ξυνέσεσθαι ὀϊζυῖ
Πολλῇ, τήν μοι ἐπῶρσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ὅς μοι ἐφορμήσας ἀνέμους, κατέδησε κελεύθους,
Ὤρινεν δὲ θάλασσαν ἀθέσφατον· οὐδέ τι κῦμα
Εἴα ἐπὶ σχεδίης ἁδινὰ στενάχοντα φέρεσθαι.
Τὴν μὲν ἔπειτα θύελλα διεσκέδασ', αὐτὰρ ἐγώ γε
Νηχόμενος τόδε λαῖτμα διέτμαγον· ὄφρα με γαίῃ
Ὑμετέρῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ.
Ἔνθα κέ μ' ἐκβαίνοντα βιήσατο κῦμ' ἐπὶ χέρσου,
Πέτρης πρὸς μεγάλῃσι βαλὸν καὶ ἀτερπέϊ χώρῳ.
Ἀλλ' ἀναχασσάμενος νῆχον πάλιν, ἕως ἐπῆλθον
Ἐς ποταμόν, τῇ δή μοι ἐείσατο χῶρος ἄριστος,
Λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο.
Ἐκ δ' ἔπεσον θυμηγερέων· ἐπὶ δ' ἀμβροσίη νὺξ
Ἤλυθ'· ἐγὼ δ' ἀπάνευθε Διϊπετέος ποταμοῖο
Ἐκβὰς ἐν θάμνοισι κατέδραθον· ἀμφὶ δὲ φύλλα
Ἠφυσάμην· ὕπνον δὲ θεὸς κατ' ἀπείρονα χεῦεν.
Ἔνθα μὲν ἐν φύλλοισι φίλον τετιημένος ἦτορ,
Εὗδον παννύχιος καὶ ἐπ' ἠῶ καὶ μέσον ἦμαρ.
Δύσετό τ' ἠέλιος, καί με γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν.
Ἀμφιπόλους δ' ἐπὶ θινὶ τεῆς ἐνόησα θυγατρὸς
Παιζούσας, ἐν δ' αὐτὴ ἔην ἐϊκυῖα θεῇσιν·
Τὴν ἱκέτευσ'· ἡ δ' οὔτι νοήματος ἤμβροτεν ἐσθλοῦ,
ᵇ Ὡς οὐκ ἂν ἔλποιο νεώτερον ἀντιάσαντα
Ἐρξέμεν. ᶜ αἰεὶ γάρ τε νεώτεροι ἀφραδέουσιν.
Ἥ μοι σῖτον ἔδωκεν ἅλις ἠδ' αἴθοπα οἶνον,
Καὶ λοῦσ' ἐν ποταμῷ, καί μοι τάδε εἵματ' ἔδωκεν.
Ταῦτά τοι ἀχνύμενός περ ἀληθείην κατέλεξα.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε,
Ξεῖν', ἤτοι μὲν τοῦτό γ' ἐναίσιμον οὐκ ἐνόησε
Παῖς ἐμή, οὕνεκά σ' οὔτι μετ' ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
Ἦγεν ἐς ἡμέτερον, σὺ δ' ἄρα πρώτην ἱκέτευσας.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
Ἥρως, μή μοι τοὔνεκ' ἀμύμονα νείκεε κούρην. (σεύς,
γρ. ἐκέλευσε — Ἡ μὲν γάρ μ' * ἐκέλευε σὺν ἀμφιπόλοισιν ἕπεσθαι·
ᵈ Ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἔθελον, δείσας, αἰσχυνόμενός τε,
γρ. ἐπισκύζοιτο — Μήπως καὶ σοὶ θυμὸς * ἐπισκύσαιτο ἰδόντι.
Δύσζηλοι γάρ τ' εἰμὲν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετ', φώνησέν τε,

Vbi alij quidem omnes periêre boni socij.
At ego vel carinã vlnis capiẽs nauis vtrinq;
Nouẽ diebus ferebar: decima.a.me nocte nig
Insulam Ogygiam appulerunt dij, vbi Calyp
Habitat pulchricoma grauis dea, quæ me su
Accuratè excepit, & alebat & dicebat
Facturam immortalẽ & senio nesciũ diebu
Sed meum nunquam animum in pectoribus
Illic qdem 7. annos pmãsi firmiter, vestimẽta
Lacrymis madefaciebam quæ mihi immor
Calypso.
Sed quando iam octauus reuolutus annus v
Et tunc iam me iussit concitans redire
Iouis ex iussu, siue etiam animus mutatus ip
Misit me in rate consutili, multa autem de
Panem & suaue vinum, & diuinas vestes i
Ventum autem immisit innocuum suauem
Septẽdecim quidẽ nauigabã dies per mare i
Decimaoctaua verò apparuerunt montes
Terræ vestræ, lætatum verò mihi charum
Infelici, certè.n.futurũ erat adhuc vt versa
Multis, quas mihi immisit Neptunus terræ
Qui mihi excitatis ventis impediuit iter.
Cõmouit verò mare immensum, neq; vllo pa
Sinebat in rate vehementer ingemiscente
Hanc quidem deinde procellam dispersit, ca
Natans has vndas transnaui, donec me terr
Vestræ adegit ferens ventusq; & aqua.
Ibi me egredientem oppressit fluctus ad terr
Petras ad magnas iaciens, & in amœnum lo
Sed regressus nataui rursus donec veni
Ad fluuium, qui mihi visus est locus oport
Liber à petris, & defensio erat à vento.
Excidi autem animum colligens, diuina ve
Aduenit, ego autem seorsim ab Ioue caden
Egressus in arbustis dormiui: circumquaq; a
Congessi, somnum autem deus immensum
Hîc quidem in folijs dilecto afflictus corde
Dormiui tota nocte vsq; ad auroram, & m
Inclinabatq; sol & me dulcis somnus dereliq
Ancillas verò in littus tuæ agnoui filiæ
Ludentes, inter eas autem ipsa erat similis
Eã supplicaui: illa.v.neutiq; ab indole aberr
Vt non sperare posses iuniorem obuiantem
Facturam, semper enim iuniores desipiunt.
Quæ mihi cibum dedit affatim & splendi
Et lauit in flumine, & mihi has vestes ded
Hæc tibi, tametsi afflictus, verè enarraui.
Huic rursus Alcinous respondit dixitq;:
Hospes, certè quidem hoc decenter non consi
Filia mea, quòd te neutiquam cum ancillis
Duxit in nostrã domum, tu verò primùm
Hunc excipiens alloquutus est versutus V
Heros ne mihi ideò innocuam reprehendes
Hæc quidem me iussit cum ancillis subsequi.
Sed ego nolui timens reueritusq;,
Ne fortassis tibi animus commoueretur vid
Suspiciosi sumus supra terram genus homin
Huic rursus Alcinous respondit dixitq;,

...τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ,
...κεχολῶσθαι· ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
...εἶτε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
...ἐσσί, τά τε φρονέων ἅ τ' ἐγώ περ,
...ἐμὴν ἐχέμεν, καὶ ἐμὸς γαμβρὸς καλέεσθαι,
...οἶκον δ' ἐγώ κε καὶ κτήματα δοίην,
...γε μένοις· ἀέκοντα δέ σ' οὔτις ἐρύξει
...τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο.
...ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι (ὄφρ' ἐῢ εἰδῇς)
...ἦμος δ' ἂν σὺ μὲν δεδμημένος ὕπνῳ
...ἐλόωσι γαλήνην, ὄφρ' ἂν ἵκηαι
...ἣν καὶ δῶμα, καὶ εἴ πού τι φίλον ἐστίν·
...λα πολλὸν ἑκαστέρω ἔστ' Εὐβοίης.
...τοῦτο φάσ' ἔμμεναι οἵ μιν ἴδοντο
...ων, ὅτε τε ξανθὸν Ῥαδάμανθυν
...ενον Τιτυὸν γαιήϊον υἱόν·
...θ' ἦλθον, καὶ ἄτερ καμάτοιο τέλεσσαν
...καὶ ἀπήγαγον οἴκαδ' ὀπίσσω.
...αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶν ὅσσον ἄρισται
...κοῦροι ἀναρρίπτειν ἅλα πηδῷ.
...γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
...δ' ἄρα εἶπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
...αἴθ' ὅσα εἶπε τελευτήσειεν ἅπαντα
...μέν κεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν
...εἴη, ἐγὼ δέ κε πατρίδ' ἱκοίμην.
...τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
...Ἀρήτη λευκώλενος ἀμφιπόλοισιν
...αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
...ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
...θέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
...μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι·
...στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
...Ὀδυσῆα παριστάμεναι ἐπέεσσιν,
...ξεῖνε, πεποίηται δέ τοι εὐνή·
...ὢ δ' ἀσπαστὸν ἐείσατο κοιμηθῆναι.
...κάθευδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
...ἐεσσιν, ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ.
...ἄρα λέκτο μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο·
...δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.

Hospes, non mihi huiusmodi in præcordijs charũ cor
Temerè irasci solet: potiora autem honesta omnia.
Vtinam Iupiter pater & Minerua & Apollo,
Talis nimirum, qualis es, eaq́ quæ ego sentiens
Vt filiam meam habere velis, & meus gener vocari
Hic manens, domum autem ego & bona darem, γρ. δέ τ' ἐγὼ
Si modò volẽs maneas: inuitũ enim te null' cõtinebit
Phæacum, neq́ sic gratum Ioui patri esset.
Reductionẽ. v. in hoc ego perficiã, vt benè intelligas,
Cras, in id temporis autem tu quidẽ domitus somno
Dormias, illi captabunt tranquillitatẽ, vt peruenias
In patriã tuã & domũ, & si fortè aliquid gratũ est:
Et si valdè multò longius est Eubœam:
Eam enim longissimè aiunt abesse, qui eam viderãt:
Ex populo nostro, quando flauum Rhadamanthum
Duxerunt, vt viderunt Tityum terræ filium:
Atq́, illi quidẽ hinc venerũt et absq́ labore trãsnarũt
Die illo eodem, & adduxerunt domum retrò. γρ. ἀπήνυσαν
Cognosces etiam ipse in mente quàm optimè
Naues meas & iuuenes, in percutiendo mari remis. γρ. ἀναρρίπτειν
Sic ait: gauisus est autem multiscius diuus Vlysses.
Supplicans verò dixit verbum orationemq́ habuit,
Iupiter pater vtinã quæcunq́ dixit, pficiat omnia
Alcinous, huius quidem per almam terram γρ. μὲν αὖ
Immortalis gloria esset, ego aũt ad patriam venirem.
Sic illi quidem huiusmodi inuicẽ colloquebantur,
Iusserat autem Arete albis lacertis ancillis
Ponere sub porticu cubilia & stragula plurima
Purpurea vt inijcerent, insternerẽt desuper tapetas,
Chlænasq́ imponere villosas ad desuper induendum.
Illæ verò ibant ex ædib. facem in manibus gestantes.
Cæterùm postq̃ strauerunt pulchrũ lectulũ accelerã-
Excitarunt Vlyssem astantes verbis, *(tes,* γρ. ὤτρυνον
Surge dormiture hospes, paratus est tibi lectus.
Sic dicebãt, huic verò gratum visum est dormire.
Sic ille quidem illinc profundè dormiuit diu' Vlysses,
Perforata in specula sub porticu sonante.
Alcinous verò dormiebat in recessu domus excelsæ:
Iuxta verò mulier regina lectũ apparauit & stratũ.

COMMENTARIVS.

...tiam seruatur illa cõsuetudo, vt anteà diximus, quòd post cœnam demum hospites de sua conditione interrogarẽ... tem ab Vlysse exquirit Arete. primùm, quis sit? deinde, vnde gentium veniat? Tertiò, vnde illa vestimenta accepe... mari errando huc tandem appulerit? Primo capiti non satisfacit Vlysses, secundo & quarto continuè respondebit, ...imus à Poëta expositum: itaque his non erit nunc nobis diutiùs immorandum, quia nostra illustratione non indi... em capiti respondet circa finem suæ orationis.

...ποιο] Commendat Nausicaam Vlysses, quòd illa præter illius ætatis mores, cum qua rarum habet sapientia cõmer... lata sit, & omnia humanitatis officia, quæ tunc licuit, exhibuerit, à qua his vestibus, de quibus Arete interrogabat, ...st.

...τεροι] Huc potest referri illud Simonidis:

θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυήρατον ἥβης, — *Quandiu homo amabilem iuuentutis florem obtinet,*
Κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ. — *Leui præditus animo multa cogitat irrita.*

...tremum hemystichium non huc pertinet, Ἤδη καὶ νεότης ἐπικουφίζει νόον ἀνδρός: Pubertas & adolescentia alleuat mentem ...

...ἔθελον,] Atqui cõstat, hoc ipsum noluisse Nausicaam, quod sibi Vlysses tribuit. Sanè mendacio isto videtur Alcinoi ... conciliare sibi Vlyssem voluisse, quia gratum ei futurum existimet, si is intelligat hac ratione se eius reuerẽtia ...caa deduceretur, vt sinistram de se suspicionem apud patrem concitaret. Et ita dextrè tum sibi tum ipsi Nausicaæ ...quòd probitatis & integritatis suæ opinionem Alcinoi animo inseuit, cùm docet se non solùm à malo, sed à mali ...e abstinuisse: Nausicaæ, quod cùm iam à patre inofficiositatis (vt ita loquar) erga hospitem accusaretur, hoc respõ...rem illa culpa liberauit. Sic vir prudens certo loco & tempore mendacijs officiosissimis vti nouit.

...δ' ...πημα] Ego hunc locum sic interpretor, quasi dicat Alcinous: Etiam si Vlyssem Nausicaa in hospitium deduxisset, nõ ... fuisse. non enim se tam leui de causa solere irasci, quasi minimè suspiciosus sit, vt Vlysses ferebatur: sed tamẽ mal...sse vt euenit, quia sub specie honestatis & decori ita se Vlysses gessisset. nã se rebus omnib. honestatem anteponere.

...] Mirum est, Vlyssem sic æquè Nausicaæ & Alcinoo placuisse, vt illa eum sibi maritum, hic verò generum exoptet.

...] Cùm velit Alcinous nauium Phæacẽsium celeritatem probare, adducit illius exemplum: Nã cùm Phæaces, inqt, ...n in Eubœam ad Tityum videndum deducerent, illuc peruenerunt, & rursus vnã eademque integra die in Phæa...sit. Quod omnino incredibile est, siue Phæacũ insula Epiro opposita est, vt vulgò tradũt: siue in loco remoto, vt vi-

detur Homerus intellexisse. Sed si naues istæ pennas, id est, auium volatus, vel mentis cogitationem velocitate æquent (v[...] xit) non est quod extra fidem hoc esse censeamus. Et licuit deniq; Poëtæ dicere, quod nobis non lubeat pro re omnium [...] credere. Didymus ait in hoc loco videri Phæacas prope Fortunatas insulas collocatos.

h ὑπ' αἰθούσῃ] Annotauimus iam antea lib. 4 peregrinis hospitibus solitos sterni lectos sub porticu extra domum, relic[...] mino ædium penetralibus. Nota autem etiam hoc loco ancillarum ministerium, & paulò pòst ipsius Aretes erga Alcinoum, cui ipsa λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.

FINIS LIBRI VII. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Θ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Ἐκκλησία γίνεται τῶν Φαιάκων περὶ τοῦ ξένου, καὶ ναῦς καθέλκεται πρὸς τὴν πομπὴν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἑστιῶνται παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ τῶν Φαιήκων οἱ ἄριστοι· καὶ μετὰ ταῦτα δίσκῳ ἀγωνίζονται Φαίακες καὶ Ὀδυσσεύς. καὶ ὁ Δημόδοκος ᾄδει, πρῶτα μὲν τὰ περὶ τὴν μοιχείαν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης, ἔπειτα δὲ τὰ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ δουρείου ἵππου, καὶ τοῦ Ὀδυσσέως κλαίοντος, ὁ Ἀλκίνοος πυνθάνεται διὰ τί κλαίει, καὶ τίς καὶ πόθεν εἴη.

Ἄλλη.

Θῆτα δ' ἀέθλοις Φαίηκες Ὀδυσσῆος πέρηθεν.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Ὤρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνῆς ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο.
Ἂν δ' ἄρα διογενὴς ὦρτο πτολίπορθος Ὀδυσσεύς.
Τοῖσιν δ' ἡγεμόνευ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο
Φαιήκων ἀγορὴνδ', ἥ σφιν παρὰ νηυσὶ τέτυκτο.
Ἐλθόντες δὲ καθῖζον ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισι
Πλησίον· ἡ δ' ἀνὰ ἄστυ μετῴχετο Παλλὰς Ἀθήνη,
b Εἰδομένη κήρυκι δαΐφρονος Ἀλκινόοιο,
Νόστον Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μητιόωσα.
Καί ῥα ἑκάστῳ φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον,
Δεῦτ' ἄγε Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
Εἰς ἀγορὴν ἰέναι, c ὄφρα ξείνοιο* πύθησθε, [γρ. πύθοισθε]
Ὃς νέον Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἵκετο δῶμα,
Πόντον ἐπιπλαγχθεὶς, δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος.
Ὣς εἰποῦσ', ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Καρπαλίμως δ' ἔμπληντο βροτῶν ἀγοραί τε καὶ ἕδραι
Ἀγρομένων, πολλοὶ* γὰρ ἐθηήσαντο ἰδόντες [γρ. δ' ἄρα θηήσαντο]
Υἱὸν Λαέρταο δαΐφρονα, τῷ δ' ἄρ' Ἀθήνη
d Θεσπεσίην κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις·
Καί μιν μακρότερον καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι,
Ὥς κεν Φαιήκεσσι φίλος πάντεσσι γένοιτο,
e Δεινός τ' αἰδοῖός τε, καὶ ἐκτελέσειεν ἀέθλους
Πολλοὺς, οὓς Φαίηκες ἐπειρήσαντ' Ὀδυσῆος.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Τοῖσιν δ' Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,
f Κέκλυτε Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει,
Ξεῖνος ὅδ', οὐκ οἶδ' ὅς τις ἀλώμενος ἵκετ' ἐμὸν δῶ,
g Ἠὲ πρὸς ἠοίων ἢ ἑσπερίων ἀνθρώπων·
Πομπὴν δ' ὀτρύνει, καὶ λίσσεται ἔμπεδον εἶναι.
h Ἡμεῖς δ' ὡς τὸ πάρος περ ἐποτρυνώμεθα πομπήν.
Οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος ὅτις κ' ἐμὰ δώμαθ' ἵκηται,
Ἐνθάδ' ὀδυρόμενος δηρὸν μένει εἵνεκα πομπῆς.
Ἀλλ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν
i Πρωτόπλοον· κούρω δὲ δύω καὶ πεντήκοντα

ARGVMENTV[M] OCTAVI LIBRI *Odysseæ.*

CONCIO fit Phæacum de hospite, & nauis [...] reductionem Vlyssis, & conuiuio suscipiuntur [...] Phæacum optimates. Et post hæc disco certan[...] Vlysses. Et Demodocus canit, primùm quide[...] derunt circa adulterium Martis & Veneris. Deinde ea[...] troductionem lignei equi, & Vlysse flente interrog[...] vnde sit.

Aliud.

Θ, ex certaminibus Phæaces de Vlysse experimentum [...]

QVANDO verò manè [...]
paruit roseis digitis au[...]
Surrexit ex lecto sacrum [...]
cinoi,
Præterea inclytus surrex[...]
euersor Vlysses.
Illis verò præibat sacrum robur Alcinoi
Phæacũ ad concionẽ, quæ ipsis apud nauẽ [...]
Venientes v. considebant in politis lapidib[...]
Propè, ipsa verò per vrbem trãsibat Pallas [...]
Assimulata præconi prudentis Alcinoi,
Reditum Vlyssi magnanimo meditans,
Et sanè vnicuiq; viro assistens dixit verb[...]
En agè Phæacum principes atq; consilia[...]
Ad concionem ite vt hospitem audiatis,
Qui recens Alcinoi prudentis venit ad do[...]
Ponto pererrato, corpore immortalibus sim[...]
Sic loquuta incitauit robur, & animũ [...]
Mox verò implebantur hominibus forum[...]
Congregatis, multi enim admirabantur c[...]
Filium Laërtæ prudentem, huic certè Min[...]
Diuinam superinfudit gratiam capitiq; [...]
Et ipsum longiorem & crassiorem reddidi[...]
Vt sanè Phæacibus omnibus gratus fieret,
Grauisq; & venerabilis, & vt perficeret c[...]
Multa, quibus Phæaces periculum faceren[...]
Cæterùm postquam conuenerant congreg[...]
His Alcinous concionatus est & interloqu[...]
Audite Phæacum duces atq; principes,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iu[...]
Hospes ille haud scio quisnã errãdo venit [...]
Siue ab Eois siue Hesperijs hominibus,
Deductionem flagitat, & precatur ratum [...]
Nos v. vt antea quidem maturemus dedu[...]
Neq; n. quisquã alius quicunq; meã domũ [...]
Hic lugens diu manet propter deductione[...]
Sed agè nauem nigram deducamus in m[...]
Recentem: iuuenes autem duo & quinqua[...]

...θ. κατὰ δῆμον ὅσοι πάρος εἰσὶν ἄριστοι.
...ν δ' εὖ πάντες ἐπὶ κληῖσιν ἐρετμὰ
...α ἀτὰρ ἔπειτα θοὴν ἀλεγύνετε δαῖτα,
...οι ἐλθόντες· ἐγὼ δ' εὖ πᾶσι παρέξω,
...μὲν ταῦτ' ἐπιτέλλομαι· αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
...χοι βασιλῆες ἐμὰ πρὸς δώματα καλὰ
...ὄφρα ξεῖνον ἐνὶ μεγάροις φιλέωμεν.
...ς ἀρνείσθω. καλέσασθε δὲ θεῖον ἀοιδὸν
...ον· τῷ γάρ ῥα θεὸς πέρι δῶκεν * ἀοιδὴν
...ω, τῇ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν.
...ς ἆρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
...χοι· κῆρυξ δὲ μετῴχετο θεῖον ἀοιδόν.
...κ. θέντε δύω καὶ πεντήκοντα
...ὃς κέλευσ' ἐπὶ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο.
...π ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
...ν μέλαιναν ἁλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν,
...ἐν τίθεντο καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ.
...ν δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισι
...κατὰ μοῖραν, ἀνὰ δ' ἱστία λευκὰ πέτασσαν·
... νοτίῳ τήν γ' ὥρμισαν. αὐτὰρ ἔπειτα
...ις Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἐς μέγα δῶμα.
...α ἄρ αἴθουσαί τε καὶ ἕρκεα καὶ δόμοι ἀνδρῶν
...ι, πολλοὶ δ' ἄρ' ἔσαν νέοι ἠδὲ παλαιοί.
...δ' ...λκίνοος δυοκαίδεκα μῆλ' ἱέρευσεν,
...δ' ...ὀκτὼ δ' ἀργιόδοντας ὕας, δύο δ' εἰλίποδας βοῦς·
...ἀμφὶ θ' ἕπον, τετύκοντό τε δαῖτ' ἐρατεινήν.
...δ' ἐγγύθεν ἦλθεν ἄγων ἐρίηρον ἀοιδόν,
...ὃν πέρι Μοῦσ' ἐφίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν τε κακόν τε.
...ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν.
...Ποντόνοος θῆκε θρόνον ἀργυρόηλον
...δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας.
...πασσαλόφιν κρέμασεν φόρμιγγα λίγειαν
...κεφαλῆς, καὶ ἐπέφραδε χερσὶν ἑλέσθαι
...δ' ἐτίθει κάνεον καλήν τε τράπεζαν,
...ας οἴνοιο, πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.
...είαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
...πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
...ἀοιδὸν ἀνῆκεν ἀειδέμεναι κλέα * ἀν-
...δρῶν,
...ἄρα κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε·
...Ὀδυσῆος καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος,
...δήριντο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ
...ς ἐπέεσσιν. ἄναξ δ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
...ὅτ' ἄριστοι Ἀχαιῶν δηριόωντο.
...οἱ χρείων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
...ἐν ...θέῃ, ὅθ' ὑπέρβη λάϊνον οὐδὸν
...χρησόμενος. τότε γάρ ῥα κυλίνδετο πήματος ἀρχὴ
...τε Δαναοῖσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
...ἄρ' ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
...ύρεον μέγα φᾶρος ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσι,
...εφαλῆς εἴρυσσε, κάλυψε δὲ καλὰ πρόσωπα.
...γὰρ Φαίηκας ὑπ' ὀφρύσι δάκρυα λείβων.
...ὅτε λήξειεν ἀείδων θεῖος ἀοιδός,
...ὀμορξάμενος, κεφαλῆς ἀπὸ φᾶρος ἕλεσκε,
...δέπας ἀμφικύπελλον ἑλὼν, σπείσασκε θεοῖσιν·
...ὅτ' ἂψ ἄρχοιτο καὶ ὀτρύνειαν ἀείδειν
...ων ἄριστοι (ἐπεὶ τέρποντ' ἐπέεσσιν)
Ὀδυσεὺς κατὰ κρᾶτα καλυψάμενος γοάασκεν.
ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα * λείβων,

Eligantur è populo quicunq; sunt omnium optimi.
Ligatis bene omnes ad transtra remis
Exite, cæterùm continuò festinēt apparare conuiuiū
Ad nostrā domū profecti, ego.a. ritè omnib. præbebo.
Iuuenibus verò hæc præcipio, cæterùm illi alij
Sceptrigeri reges ad meam domum pulchram
Veniatis, vt hospitem in regia amplectamur.
Neq; quisquā recuset. aduocate. v. diuinum cantorē
Demodocū, huic qdē deus excellenter dedit cātilenā
Ad oblectādū, quocūq; animus ipsū impulerit cane-
Sic certè loquut° præibat, illi simul sequebātur (re.
Sceptrigeri. præco verò cucurrit ad diuinū cantorē:
Iuuenes verò electi duo & quinquaginta
Ibant vt præcepit ad littus maris indomiti.
Porrò postquam ad nauem venerunt atq; mare,
Nauē quidem ipsi nigram in maris profundū dedu-
Malumq; imposuerunt, & vela naue nigra: (xerūt,
Aptarunt autem remos per vincula cortaria,
Omnia vt decebat, vela autem alba extenderunt.
Altè. v. in humidū hāc protraxerūt, cæterùm postea
Festinabant ire Alcinoi prudētis in magnam domū.
Implebātur autem porticusq; & septa et domus viris
Congregatis, multi autem erant iuuenes atq; senes.
Illis verò Alcinous duodecim oues mactauit,
Octo autem albis dētibus sues, duos flexipedes boues.
Hos excoriabāt, apparabantq; cōuiuium iucundum.
Præco aūt ꝓpè venit ducēs amabilē cantorē, (lūq;.
Quē supra modū Musa dilexit, dedit. v. bonūq; ma-
Oculis quidē priuauit, dedit aūt dulcem cātilenam,
Huic sanè pco apposuit sedē argēteis clauis distinctā,
In medio conuiuātium ad columnam longam nitēs.
Ad paxillū autem suspēdit citharam sonoram, (ret
Ipsi° supra caput, et mōstrat quo pacto manib. prēde-
Præco, iuxta.a. apponebat canistrū pulchrūq; mēsam.
Iuxta.a. poculū vini, vt biberet quoties anim° iube-
Illi v. ad edulia parata apposita man° mittebāt. (ret:
Cæterùm postquā potus & cibi cupiditatē expulerūt,
Musa certè cantorem excitauit vt caneret gloriam
virorum
Cātilena, cuius tunc gloria ad cœlū latū peruenerat,
Contentionem Vlyssis & Pelidæ Achillis,
Vt quondam contenderūt deorū in conuiuio celebri
Vehementib. verbis: rex autem virorum Agamēnon
Gaudebat animo, cùm optimates Græcorū cōtēderēt.
Sic enim illi vaticinans prædixerat augur Apollo,
In Pythia diuina quando ingressus est lapideū limen
Oraculū petitur°, tūc versabatur ærūnarū principiū
Troianisq; & Græcis, Iouis magni per voluntatem.
Ista sanè cantor cantabat inclytus. cæterùm Vlysses
Purpuream ingenti veste accepta manibus fortibus,
Et in caput traxit, obtexit autem pulchram faciem.
Reuerebatur.n. Phæacas sub supcilijs lacrymas stillās.
Sed quando desinebat canens diuinus cantor,
Lacrymas abstergendo, à capite tunicam demebat,
Et poculum rotundum accipiens libabat dijs.
Cæterùm quādo rurs° inciperet et cōcitarūt vt cane-
Phæacū optimates (quoniā oblectabātur verbis) (ret
Rursus Vlysses capite obuoluto lugebat.
Tum alios quidem omnes latebat lacrymas stillans,

γρ. ἀοιδῶν, περὶ ἐν-πη

γρ. ἀνδρῶν Οἴμης

γρ. ἂψ Ὀδ.
γρ. ἀείδων,

Ἀλκίνοος δέ μιν οἶος ἐπεφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν,	Alcinous.v.solus ipsum cognouit atq; animadu[erti]
Ἥμενος ἄγχ' αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν.	Sedens prope ipsum,grauiter.a.suspirātem a[udiuit.]
Αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα,	Continuò.a.Phæacibus studiosis remorū loqu[utus est,]
Κέκλυτε Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	Audite Phæacum principes atq; consiliar[ii,]
Ἤδη μὲν δαιτὸς κεκορήμεθα θυμὸν ἐΐσης,	Iam quidem conuiuio expleuimus animum q[ui]
Φόρμιγγός θ', ἣ δαιτὶ συνήορός ἐστι θαλείῃ·	Citharaq; quæ conuiuio congruens est lauto.
Νῦν δ' ἐξέλθωμεν, καὶ ἀέθλων πειρηθῶμεν	Nunc autem exeamus,& certamina experia[mur]
Πάντων· ὥς χ' ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν,	Omnia,vt hic hospes narret suis amicis
Οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγινόμεθ' ἄλλων	Patriam reuersus quantum superemus alios
Πύξ τε, παλαισμοσύνῃ τε, καὶ ἅλμασιν, ἠδὲ πόδεσσιν.	Pugnisq; luctaq;,& saltu atq; cursu.

[Marginal note: γρ. ἐστιν ἑταί-ρη.]

COMMENTARIVS.

a παρὰ νηυσὶν] An his locus omnib. Phæacum concionib. destinatus esset, an verò huic tantùm peculiari de causa, quò [le]uari erat suscipiendum consilium, dubitari potest. Sed videtur tamen ibidem semper conuocari eas solitas: quod ex ho[c] Nam non est moris in Republica bene instituta, vt tam sacra loca subinde & ad nouas occasiones mutētur: deinde ipsa i[n] ptio id probat nam dicit, Phæacas in politis lapidibus consedisse, qui nimirum in eum essent vsum iam à longo tempo[re] autem locus ille in aprico fuisse.

b Ἀλκινόου κήρυκι] Quod Minerua preconi assimilatur, nouū non est. nam idem fecit in Iliade. quod Eustathius allegor[icè in]telligi, vel pro fama, quæ ita de Vlysse in populo percrebuerit: vel pro naturali singulorum prudentia, quæ intelligente[s] qui non esset nihili ad eorum patriam appulisse, hocque rarum apud illos esset, eius videndi gratia conuenerunt. Refera[m ver]ba Græca: ἐστι δ' ἀθηνᾶ ἐνταῦθα ἡ φήμη ὡς περὶ τοῦ φρονιμόν τινα πλανήτην εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς γῆν ἐλθεῖν ἧς χάριν καὶ συναγείρονται ἢ ἡ τῶν Φαιάκων φυσικὴ σύνεσις. καθ' ἣν μαθόντες ξένον ἄξιον λόγου ἐπιφοιτῆσαι χρήματα τοῦ παρ' αὐτοῖς ἐν αὐτοῖς, ἧκεν πρὸς θέαν ... Sed ego istas hariolationes demiror. Res enim simpliciter est intelligenda, vt à Poëta proponitur, quod ad allegorias [...]

c ὄφρα ξείνοιο πύθησθε] Quanquā Vlysses concioni interfuerit, tamen quippiam ad populum loquutum: sed Alcinous [...] tium & ipsius Vlyssis petitionem exponet Sed vel hoc ita à Minerua proponebatur, vt illi eius audiendi desiderio pern[...] prius & alacrius accederet. vel quod ab Alcinoo dicetur, pro eodem est existimandum, ac si Vlysses ipse verba pro se f[e]cisset animum eius populi patefecit, aliud autem non fuerat ille præstiturus.

d ἐπὶ πτερύω] Hoc idem factum est antea lib. 6. Sed hic præstantior est finis propositus, quòd qui ab vniuerso populo [...] bebat, admirationem sui vt concitaret, oportuit his elegantijs corporis insigniri, vt tum δεινὸς tum αἰδοῖος. Phæacib. vide[retur] ... quidem & formidabilis, vt siqui in populo adeò feri reperirentur, qui eum aliqua afficere iniuria conarentur, tanti [...] tiam refo... in daret: augustus autem & venerabilis, vt omnium animos in se conuerteret, faciliusq; petitionis suæ finem [im]petraret. Quæ duo vbi.v... comitantur omnibus numeris absolutus. quod hæc mortalia pertinet, dici potest.

e δεινός τ' αἰδ.] Hæc verba Socrates apud Platonē in Theæteto de Parmenide vsurpauit, aduersus quem, prę cęteris qui [...] vnum quoddam stabile affirmant, veretur se disputare. Παρμενίδης δέ μοι, inquit, φαίνεται τὸ τοῦ Ὁμήρου, αἰδοῖός τέ μοι εἶναι ἅμα, Eustathius aūt in hunc locum sic ait, ὁ γοῦν φυσικὸς ... μικροὺς ... πάχους· διὰ τούτων γὰρ, δεινός τε τοῖς βλέπουσιν φαίνεται καὶ αἰδοῖος διὰ ... μεγέθους καὶ ἀγαθῆς ἀθλητικ... ὅσα ... χρεῶν τοὺς τοιούτους ὡς καὶ ἡ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀλείπτας συνήθεια.

f κέκλυτε Φαιήκων] Exponit Alcinous conuocatæ concionis causam, reliquosq; hortatur ad præstandam illi operam, [...] triam suam deducatur. Itaq; eum in finem iubet recentem nauem in mare deduci, eamq; nautis ac remigibus instrui: tu[m] ... i conuiuium quo alios omnes inuitat, vt nouum hospitem amplectantur, eodemq; aduocari Demodocum.

g ἢ πρὸς ἠῶ, ἢ] Eustathius notat sic scribit in hunc locum: ἱστέον δὲ συνήθης Ὅμηρος οὐκ ἐν τούτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις, ... ὁλοσχερέστερον ... ὡς δηλοῖ καὶ τὸ οὐκ οἶδα ὅπῃ ζόφος οὐδ' ὅπῃ ἠώς. καὶ εἴτ' ἐπὶ δεξιὰ ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε, εἴτ' ἐπὶ ζόφον ἠερόεντα. Quibus verbis dicit, Homerum solitum in duas partes mundum partiri, in Orientem & Occidentem, vt [...] & ex alijs constat. Sed ego hoc nō ausim affirmare, cùm sciam eum quatuor ventos nosse. quos à quatuor mundi partib[us ...] tellexit Teitis ipsa siderum obseruatio in nauigando, vt li 5. vidimus. & in Iliade in ὁπλοποιΐᾳ Nam Meridionalia & Sep[tentriona]lia sidera ibi appellantur, nimirum in Meridie Pleiadas & Orionem, in Septentrione verò Vrsas.

h ἡμετέρου ...] Ex his verbis colligo, non omnino inhospitales fuisse Pheacas, vt qui pro more habuerint, h[ospitium] cium alijs multis exhibere, quod nunc in Vlyssem conferre cogitant.

i πρωτόπλοον] Huiusmodi nauem instrui iubet ad maiorem, vt opinor, securitatē. Nam quæ iam sæpiùs aquam & flu[ctus exper]tæ sunt, faciliùs tempestate discerpuntur.

k ὡς ἄρα φωνήσας] Obseruari diligenter hunc concionis modum suadeo, qui à reliquis omnibus diuersus est quos ap[ud Homerum] legimus: vbi vel Rege ipso aliquid statuente aut deliberante oportet procerum virorum ac heroum consensum adhiber[i, ...] tiam ipsius populi, vt in Græcorum statu vidimus, cùm eos Agamemnon conuocat. Hic verò vbi perorauit Alcinous, [...] paret sententiæ aliorum Regum (sic enim eos appellat Poëta) vestigium An ergo Phœacensis status dicetur Aristocrat[icus ...] tius tyrannicus, vbi solius Alcinoi omnium maximi & potentissimi vox in concionib. exaudiutur? Ego quid decernā, no[n ...] si intelligamus, consilium Alcinoi ita reliquis placuisse, vt silentio illud comprobārint. Vulgatum est enim, Silentes vid[entur consen]tire, aut saltem non contradicere. Et hoc quidem vt constet, Aristocratia quam in hoc populo Plutarchus imaginatur, à quam dissentire fas sit, ego hoc argumento ab eo discrepem. Nec obstaret Regum appellatio, cùm nō sit necessariò su[...] dignitatis, quam nos hodie intelligimus: nam in vna & sola vrbe quis credat plures Reges esse dominatos? Itaq; potest [...] mine designari proceres, & à Rege supremo secundos Atqui sceptrigeros appellat? Ecquid verò? Alcinoum eo non de[...] theto, ergo neque talis existimandus est? Intelligam igitur illud potuisse esse procerum illorum insigne, vt à reliqu[is di]stinguerentur.

l ἀγαθόν τε κακόν τε.] Bonum quod à Musa accepit Demodocus, est ars Musicæ egregia. τῷ γάρ ῥα θεὸς περὶ δῶκεν ἀοιδὴν τέρπειν, ὅππῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν, vt anteà dixit Alcinous. Malum aūt est cæcitas. Vnde non defuerunt, qui hoc loco Poëtam de[...] qui suspicarentur, vt monet Didymus, & vtriusque comparationem Eustathius persequitur. Quin & ipse Giphanius: Vi[...] quit, an non se ipse describat Poëta nomine Demodoci. Sed hoc mihi tolerandum non videtur. Nam de Homeri cæcit[ate ...] tem de illius tempore ambigi, docemus in nostris Prolegomenis in Iliadem: vbi vide quid nos etiam de hoc loco annot[...]

m Μοῦσ' ἄρ' ἀοιδόν] Noluit Poëta suum Vlyssem incognitū à Phæacensibus discedere, ideoq; apposite excogitauit, vt hic [Demodo]cus, quasi Musa impellente, aliquid caneret, quod ad Vlyssem pertineret: qui posteà ex suis lacrymis, audita sui memori[a, ...] nō quidem manifestè hoc loco, sed libro sequenti, eadem occasione. Impulsum autem Demodocum à Musa dicit, nō q[uod ...] tùm hoc commune sit cum cæteris cantoribus quos afflati suo Numine credidit vetustas sed specialiter ob hūc casum [...] in Vlyssis mentionem tam commodè incidisse non vult esse fortuitum, vt vulgus tamen existimaret, & videri potest ips[e Demo]doci respectu, qui nullo consilio præcedente id aggressus est, sed à Dei nutu pendere: quod non est leuiter obseruandu[m.]

n νεῖκος Ὀδυσσῆος] Didymus refert, & post eum Eustathius, rogāti Agamēnoni de fine belli Troiani, respōdisse Apolli[nem Del]ci oraculum, tunc dirutam iri Troiam, cùm Græcorum optimi inter se altercarentur. Quod tandem Achilli & Vlyssi co[ntigit] inter cœnandum quærentes quo pacto Troiam capi oporteret, inter se de eo dissenserunt. Nam Achilles robore, Vlysses [astu] & dolo id faciendum iudicabat. Hac audita contentione Agamemnon dicitur gauisus, quia belli exitum instare anim[aduerteret,] prout ab Apolline prædictum intellexerat Huius loci meminit Athenæus his verbis: Οἱ παρ' Ὁμήρῳ δὲ ἄριστοι κοσμίως [...] Ἀγαμέμνονος. ἐν Ὀδυσσείᾳ φιλονεικοῦσιν Ἀχιλλεὺς καὶ Ὀδυσσεὺς, καὶ Ἀγαμέμνων χαῖρε νόῳ, ἀλλ' ὠφελίμοις αἱ φιλονεικίαι ζητούντων, λόγῳ ἢ ... θῆναι δεῖ τὸ Ἴλιον. Eustathius autem ea sic legit: κοσμίως ἐδείπνουν οἱ ἄριστοι ἐν Ἀγαμέμνονος. εἰ δὲ καὶ φιλονεικοῦσιν Ἀχιλλεὺς καὶ Ὀδυσσεὺς

...ὡς ἀφέλιμοι αἱ φιλοτιμίαι, ζηλούντων ἢ λόγῳ ἢ μάχῃ αἱρεθῆναι δεῖ τὸ ἴλιον.

...σων,] Aliàs in Iliade Poëtam nostrum defendimus aduersus Socratē, qui viro forti lacrymas indignas in Republica ...uit. Agnouit autē sanè Vlysses hoc indecorum esse, ideò faciem tunica tegit, ne à Phæacensibus obseruetur: Alcinoi ...ion effugit.

...] De Musicæ in conuiuijs veterum vsu diximus tum in Iliade, tum anteà Odysf. lib. 1. Illud autem, κεκορήμεθα, propriè ...s Phæacibus dictum esse notat Eustathius, cùm alioqui rarum sit apud Poëtam conuiuium vsq; ad satietatem. De ...nteà dixit, αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἔπιον θ' ὅσον ἤθελε θυμός.

...] ...c quidem quatuor tantùm certamina enumerat, sed paulò pòst quintum etiam adhibuit. Sunt enim quinq;, nimirū, ...ltus, cursus, & discus: in quibus omnibus qui excelleret, πένταθλος appellabatur, qualis est Philonus ille apud Simo... ...ologia. Liuius vocat quinquertionem. Obseruandum est autem qualia fuerint illa, nimirum virtutis exercitamen... ...eque solùm ad euitandam simpliciter ignauiam, sed etiam ad corroboranda omnia corporis membra. Itaque illa a... ...istimata sunt, vt seueri alioqui Iureconsulti in comprimenda hominum auaritia, in his certaminibus tantùm permi... ...pecunia. Paulus ff. de aleæ lus. & aleat. Senatusconsultum, inquit, vetuit in pecunia ludere, præterquam siquis certet ...aciendo, vel currendo, saliendo, luctando vel pugnando, quod virtutis causa fiat. Hæc porrò quinque certamina hoc ...posteà comprehensa sunt, ἅλμα, δρόμος, δίσκευμα, κοντὸς καὶ πάλη, vt refert Eustathius: sed vitiosa est, ni fallor, scriptu... ...o ἅλμα, δρόμος, δίσκευμα, ἀκοντισμός, πάλη. Illud enim κοντὸς nihil est. Vel alio modo Heroico carmine,

ἅλμα ποδῶν, δίσκου τε βολή, καὶ ἄκοντος ἐρωὴ
Καὶ δρόμος ἠδὲ πάλη, μία δ' ἔπλετο πᾶσι τελευτή.

...φωνήσας ἡγήσατο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο·	*Sic certè loquutus præibat, illi verò vnà sequebātur.*
...πασσαλόφιν κρέμασε φόρμιγγα λίγειαν·	*E palo autem suspendit citharam stridulam,*
...δ' ἕλε χειρὶ, καὶ ἔξαγεν ἐκ μεγάροιο	*Demodocum verò prehendit manu, & eduxit ædib.*
...τὼ αὐτὴν ὁδὸν ἥνπερ οἱ ἄλλοι	*Præco, præibat verò ei eandem viam quam & alij*
...ριστοι, ἄεθλια *θαυμανέοντες.	*Phæacū optimates, certamina cū admiratiōe visuri.*
...εἰς ἀγορὴν. ἅμα δ' ἕσπετο πουλὺς ὅμιλος,	*Iuerūt.a. ad forum, simulq́ sequebatur ingens turba:*
...ἵσταντο νέοι πολλοί τε καὶ ἐσθλοί.	*Infiniti surrexerūt autem iuuenes multiq́ & fortes,*
...Ἀκρόνεώς τε, καὶ Ὠκύαλος, καὶ Ἐλατρεὺς,	*Surrexit quidem Acroneus & Ocyalus & Elatreus,*
...Πρυμνεύς τε, καὶ Ἀγχίαλος, καὶ Ἐρετμεὺς,	*Nauteusq́ Prymneusq́ & Anchialus, & Eretmeus,*
...Πρωρεύς τε, Θόων, Ἀναβησίνεώς τε,	*Ponteusq́, Proreusq́, Thoon, Anabesineusq́*
...θ' υἱὸς Πολυνήου Τεκτονίδαο·	*Amphialusq́ filius Poliny Tectonidæ.*
...αλος βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ,	*Surrexit etiam Euryalus homicidæ similis Marti,*
...θ' ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε	*Naubolidesq́ qui optimus erat specieq́ corporeq́*
...ήκων μετ' ἀμύμονα Λαοδάμαντα·	*Omnium Phæacum, post inculpatum Laodamātem.*
...τρεῖς παῖδες *ἀμύμονες Ἀλκινόοιο,	*Surrexerunt tres filij inculpati Alcinoi,*
...θ', Ἅλιός τε, καὶ ἀντίθεος Κλυτόνηος·	*Laodamasq́ & Halius & diuinus Clytoneus,*
...ὦ τοι μὲν ἐπειρήσαντο πόδεσσιν·	*Hi certè primùm periculum fecerunt pedibus.*
...ὑσσης τέτατο δρόμος· οἱ δ' ἅμα πάντες	*Illis à carceribus extensus est cursus, hi simul omnes*
...ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο.	*Celeriter volitabant puluerem excitantes in campo.*
...ἄριστος ἔην Κλυτόνηος ἀμύμων·	*Horū currēdo lōgè optimus erat Clytoneus inculpatus,*
...νεῷ οὖρον πέλει ἡμιονοῖιν,	*Quantum in nouali terminus solet esse mularum,*
...ἐκπροθέων λαοὺς ἵκεθ', οἱ δ' ἐλίποντο.	*Tantū pcurrens ad populū venit, alij. v. relinquebātur:*
...παλαιμοσύνης ἀλεγεινῆς πειρήσαντο,	*Alij verò molestè lucta periculum fecerunt.*
...Εὐρύαλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους·	*In hac rursus Euryalus vincit omnes optimates,*
Ἀμφίαλος πάντων προφερέστερος ἦεν·	*Saltu verò Amphialus omnium optimus erat.*
...πάντων προφερέστατος ἦεν Ἐλατρεὺς,	*Disco autem omnium fortissimus erat Elatreus.*
...Λαοδάμας, ἀγαθὸς πάϊς Ἀλκινόοιο.	*Pugna rursus Laodamas eximius filius Alcinoi.*
...ἐπεὶ πάντες ἐτέρφθησαν φρέν' ἀέθλοις,	*Cæterùm postq̄ omnes oblectarūt animū certaminib.*
...Λαοδάμας μετέφη πάϊς Ἀλκινόοιο,	*His certè Laodamas interloquutus filius Alcinoi,*
...φίλοι, τὸν ξεῖνον ἐρώμεθα εἴ τιν' ἄεθλον	*Agite amici, hunc hospitē rogemus si quod certamē*
...δεδάηκε· φυήν γε μὲν οὐ κακός ἐστι,	*Et scit & didicit, indole sanè non ignauus est,*
...κνήμας τε, καὶ ἄμφω χεῖρας ὕπερθεν,	*Vel fæmoribus vel cruribus & vtraq́ manu desuper,*
...στιβαρόν, μέγα τε σθένος· οὐδέ τι ἥβης	*Ceruiceq́ firma ingēs robur, neq́ vllo modo iuuētute*
...κακοῖσι συνέρρηκται πολέεσσιν.	*Eget, sed malis debilitatus est ærumnis.*
...γάρ τι φημὶ κακώτερον ἄλλο θαλάσσης	*Non enim ego existimo peius aliud mari*
...συγχεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη.	*Ad hominē debilitandum, etiam si valdè fortis sit.*
...δ' αὖτ' Εὐρύαλος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε,	*Hunc rursus Euryalus nuncius excipiens dixitq́,*
...μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες·	*Laodama sanè hunc sermonem decenter dixisti.*
...προκάλεσσαι ἰὼν, καὶ πέφραδε μῦθον.	*Tu ipse nunc prouoca vadens & conueni sermone.*
...ἐπεὶ τόγ' ἄκουσ' ἀγαθὸς πάϊς Ἀλκινόοιο,	*Cæterùm postq̄ hoc audiuit eximius filius Alcinoi,*
...ἐς μέσον ἰὼν, καὶ Ὀδυσσῆα προσέειπεν,	*Stetit in medium profectus & Vlyssem alloquutus est,*
...ἄγε καὶ σὺ ξεῖνε πάτερ πείρησαι ἀέθλων,	*Huc age et tu hospes pater, periculū fac certaminū,*
...εἴ πού τινα δεδάηκας· ἔοικε δέ σ' ἴδμεν ἀέθλους.	*Si aliquod fortaßis didicisti, cōuenit.n. te scire certamina.*
...οὐ γὰρ μεῖζον κλέος ἀνέρος ὄφρα κεν ᾖσιν,	*Neq́.n. maior gloria hominis quo adfuerit,*
...ἢ ὅ τι ποσσίν τε ῥέξῃ καὶ χερσὶν ἑῇσιν.	*Quàm cùm pedibus strenuus est & manibus suis.*

Marginalia: *γρ. θαυμανέοντες.* — *γρ. ἀμύμονος.*

Ἀλλ' ἄγε πείρησαι, σκέδασον δ' ἀπὸ κήδεα θυμοῦ.
Σοὶ δ' ὁδὸς οὐκ ἔτι δηρὸν ἀπέσσεται, ἀλλά τοι ἤδη
Νηῦς τε κατείρυσται, καὶ ἐπαρτέες εἰσὶν ἑταῖροι. (σεὺς,
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
e Λαοδάμα, τί με ταῦτα κελεύετε κερτομέοντες;
Κήδεά μοι καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶν ἤπερ ἄεθλοι,
Ὃς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθον, καὶ πολλὰ μόγησα·
Νῦν δὲ μεθ' ὑμετέρῃ ἀγορῇ νόστοιο χατίζων
Ἧμαι, λισσόμενος βασιλῆά τε πάντα τε δῆμον.
Τὸν δ' αὖτ' Εὐρύαλος ἀπαμείβετο, νείκεσέ τ' ἄντην.
f Οὐ γάρ σ' οὐδὲ ξεῖνε δαήμονι φωτὶ ἐίσκω
Ἄθλων, οἷά τε πολλὰ μετ' ἀνθρώποισι πέλονται·
γρ. ἀλλὰ τῷ ὅς θαμά — * Ἀλλὰ τῷ ὅς θ' ἅμα νηῒ πολυκλήϊδι θαμίζων,
Ἀρχὸς ναυτάων, οἵ τε πρηκτῆρες ἔασιν,
γρ. ἐπίστροφος — Φόρτου τε μνήμων, καὶ ἐπίσκοπος ᾖσιν ὁδαίων,
Κερδέων θ' ἁρπαλέων. οὐδ' ἀθλητῆρι ἔοικας. (σεὺς,
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
Ξεῖν' οὐ καλὸν ἔειπες· ἀτασθάλῳ ἀνδρὶ ἔοικας.
γρ. θεοὶ χαρ- διδοῦσιν — h Οὕτως οὐ πάντεσσι * θεοὶ χαρίεντα διδοῦσιν
Ἀνδράσιν, οὔτε φυὴν, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτ' ἀγορητύν.
Ἄλλος μὲν γάρ τ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνήρ,
Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει· οἱ δέ τ' ἐς αὐτὸν
Τερπόμενοι λεύσσουσιν, ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύει
Αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν·
Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὣς εἰσορόωσιν.
Ἄλλος δ' αὖ εἶδος μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισιν·
γρ. ἀμφιπεριστέφεται — Ἀλλ' οὔ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν.
Ὣς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπὲς, οὐδέ κεν ἄλλως
Οὐδὲ θεὸς τεύξειε, νόον δ' ἀποφώλιός ἐσσι.
Ὤρινάς μοι θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν,
Εἰπὼν οὐ κατὰ κόσμον· ἐγὼ δ' οὐ νῆϊς ἀέθλων,
Ὡς σύ γε μυθεῖαι, ἀλλ' ἐν πρώτοισιν ὀΐω
Ἔμμεναι, ὄφρ' ἥβῃ τε πεποίθεα χερσί τ' ἐμῇσι.
Νῦν δ' ἔχομαι κακότητι καὶ ἄλγεσι. πολλὰ γὰρ ἔ-
τλην,
Ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
Ἀλλὰ καὶ ὣς, κακὰ πολλὰ παθὼν, πειρήσομ' ἀέθλων.
Θυμοδακὴς γὰρ μῦθος· ἐπώτρυνας δέ με εἰπών.
l Ἦ ῥα, καὶ αὐτῷ φάρει ἀναΐξας λάβε δίσκον
Μείζονα καὶ πάχετον, στιβαρώτερον οὐκ ὀλίγον περ
Ἢ οἵῳ Φαίηκες ἐδίσκεον ἀλλήλοισι.
Τόν ῥα περιστρέψας ἧκε στιβαρῆς ἀπὸ χειρός·
Βόμβησεν δὲ λίθος· κατὰ δ' ἔπτηξαν ποτὶ γαίῃ
Φαίηκες δολιχήρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες,
Λᾶος ὑπὸ ῥιπῆς. ὁ δ' ὑπέρπτατο σήματα πάντων,
Ῥίμφα θέων ἀπὸ χειρός. ἔθηκε δὲ τέρματ' Ἀθήνη
Ἀνδρὶ δέμας εἰκυῖα· ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Καί κ' ἀλαός τοι ξεῖνε διακρίνειε τὸ σῆμα
Ἀμφαφόων· ἐπεὶ οὔτι μεμιγμένον ἐστὶν ὁμίλῳ,
Ἀλλὰ πολὺ πρῶτον. σὺ δὲ θάρσει τόνδε γ' ἄεθλον·
Οὔτις Φαιήκων τόγ' ἵξεται, οὐδ' ὑπερήσει.
Ὣς φάτο· γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Χαίρων m οὕνεχ' ἑταῖρον ἐνηέα λεῦσσ' ἐν ἀγῶνι.
Καὶ τότε κουφότερον μετεφώνεε Φαιήκεσσι,
γρ. ἀφίκεσθε — Τοῦτον νῦν * ἀφίκεσθε νέοι· τάχα δ' ὕστερον ἄλλον
Ἤσειν ἢ τόσσον ὀΐομαι, ἢ ἔτι μάσσον.
Τῶν δ' ἄλλων ὅτινα κραδίη θυμός τε κελεύει,
n Δεῦρ' ἄγε πειρηθήτω, ἐπεί μ' ἐχολώσατε λίην.
Ἢ πὺξ ἠὲ πάλῃ, ἢ καὶ ποσὶν, οὔτι μεγαίρω·

Sed agè tenta, pelle autem mæstitiam ab a
Tibi verò profectio non diutius aberit, sed t
Et nauis deducta est, & præparati sunt soc
Hunc excipiens alloquutus est prudens V
Laodama, quid me ista iubetis illudentes?
Dolores mihi etiã magis in pcordijs quã ce
Qui antea valdè multa passus sum, et mult
Nunc verò in vestro consessu reditu indig
Sedeo, precans regemq́ue, omnemq́ue populum.
Huic rursus Euryal' respōdit, obiurgauit
Minimè te hospes gnaro viro assimulo
Certaminum, qualia multa inter homines
Sed huic, qui simul naui transtrata freque
Princeps est nautarum, qui negotiatores su
Vecturæq; memor & speculator est viatico
Lucriq; rapacis, non athletæ similis.
Hunc toruè intuitus alloquutus est prud
Hospes, non honestè dixisti: proteruo viro si
Ex æquo non omnibus dij munera dederu
Viris, neq; indolem, neq; prudẽtiam, neq; el
Alius quidem forma inferior est vir.
Verùm deus formam verbis ornat, alij ver
Oblectati aspiciunt, his verò securè loquitu
Modestia dulci, eminet autem congregatis
Incedentem autem per vrbē veluti deum
Alius autem rursus forma quidem simili
Sed non ei gratia data est sermonibus.
Sic & tibi species quidem decora, neq; alite
Neq; deus fingeret, mente quidem imperitu
Lacessisti mihi animum in præcordijs cha
Loquutus nō vt decet, ego verò nō ignar' c
Vt tu loqueris: verùm inter primores puto
Esse, donec iuuenta fretus eram & manibu
Nunc autem occupor ærumnis & doloribus
nim passus sum
Virorumq; bella sæuosq; fluctus penetrans.
Sed etiã sic valdè multa passus experiar ce
Mordax est enim sermo tu', irritasti.a.me s
Dixit sanè et cū ipsa veste impetū faciēs
Maiorē & crassiorē, firmioremq; paululum
Quàm quali Phæaces ludere solebant inuic
Hunc circumrotatum misit valida à man
Insonuit autem lapis, procubuêre autem ad
Phæaces longis remis vtentes nauigandi pe
Lapidis ab impetu: hic subteruolauit signa
Leuiter currens à manu: fixit verò signum
Viro corpore assimilata, verbūq; dixit & l
Etiam cæcus tibi hospes posset discernere
Palpitãdo, quãdoqdē neutiq; mixtū est mu
Sed longè primum: tu autem confide vtiq; ce
Nullus Phæacum ad hoc perueniet neq; tra
Sic ait: gauisus autem est prudens diuus
Gaudēs eò quod sociū benignū vidisset in c
Et tum lenius Phæacas alloquutus est.
Hunc nūc assequimini iuuenes, breui dem
Me missurum esse talem puto, aut adhuc lon
Ex alijs quemcunq; cor animusq; inuitat.
Huc agè periculū faciat, quoniam me irritas
Aut cestu, aut lucta, aut etiam cursu, null

ι Φαιήκων, πλὴν γ' αὐτοῦ Λαοδάμαντος.
ν γάρ μοι ὅδ' ἐστί. τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο;
ρ δὴ κεῖνός γε καὶ οὐτιδανὸς πέλει ἀνὴρ
ξεινοδόκῳ ἔριδα προφέρηται ἀέθλων
ν ἀλλοδαπῷ· ἕο δ' αὐτοῦ πάντα κολούει.
ἄλλων οὔπερ τιν' ἀναίνομαι, οὐδ' ἀθερίζω,
ἐθέλω ἴδμεν καὶ πειρηθήμεναι ἄντην.
ὰ οὐ κακός εἰμι μετ' ἀνδράσιν ὅσσοι ἄεθλοι.
μὲν τόξον οἶδα εὔξοον ἀμφαφάασθαι·
κ' ἄνδρα βάλοιμι ὀϊστεύσας ἐν ὁμίλῳ
δυσμενέων· εἰ καὶ μάλα πολλοὶ ἑταῖροι
παρασταῖεν, καὶ τοξαζοίατο φωτῶν.
δή με Φιλοκτήτης ἀπεκαίνυτο τόξῳ
νὶ Τρώων, ὅτε τοξαζοίμεθ' Ἀχαιοί·
ἄλλων ἐμέ φημι πολὺ προφερέστερον εἶναι
ῦ βροτοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες.
τι δὲ προτέροισιν ἐριζέμεν οὐκ ἐθελήσω,
ρακλῆϊ, οὔτ' Εὐρύτῳ Οἰχαλιῆϊ,
ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἐρίζεσκον περὶ τόξων.
αἶψ' ἔθανεν μέγας Εὔρυτος, οὐδ' ἐπὶ γῆρας
τὶ μεγάροισι. χολωσάμενος γὰρ Ἀπόλλων
ν, οὕνεκά μιν προκαλίζετο τοξάζεσθαι.
ἀκοντίζω ὅσον οὐκ ἄλλος τις ὀϊστῷ.
δείδοικα ποσὶν μήτις με παρέλθῃ
λίην γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην
ἐν πολλοῖς· ἐπεὶ οὐ κομιδὴ κατὰ νῆα
τανός· τῷ μοι φίλα γυῖα λέλυνται.

Omnium Phæacum præter ipsum Laodamantem,
Hospes enim mihi ille est, quis cum amico pugnaret?
Insipiens ille & nullius precij est vir,
Quicunq; cũ hospite contentionẽ obtulerit certaminũ
Populo in alienigeno, suipsius omnia perturbat.
Aliorum vtiq; nullum reijcio neq; despicio,
Sed volo scire & periculum facere palàm,
In omnib.n.nõ ignauꝰ sũ inter hoĩes quotquot certa-
Benè.n. arcũ noui benè politũ tractare: (mina sunt,
Primus virum contingerem sagittans in turba
Virorum hostilium, etiam si valdè multi socij
Iuxtà astant, & arcum tendant in virum.
Solus autem me Philoctetes vincebat arcu
Populo in Troianorum, quoties sagittabamus Græci.
Aliorum me puto longè eximium esse,
Quales nunc mortales sunt in terra pane vescentes.
Cum viris autem priscis contendere haud volo,
Neq; cum Hercule, neq; cum Euryto Oechaliensi,
Qui etiam cum dijs contendebat de arte sagittandi,
Iamq; etiã statim mortuus est ingens Eurytus, neq; ad
Peruenit in ædib. iratus enim Apollo (senectutem
Occidit, eò quòd ipsũ prouocauerat ad certamẽ arcuũ.
Hasta.a. iaculor quantum nullus alius quisquam sa-
Solis timeo pedibus ne aliquis me superet (gitta:
Phæacum, nimiùm enim malè domitus sum (uem
Fluctib. in multis, quoniam minimè vectura ad na-
Erat sufficiẽs, ideoq; mihi chara genua soluta sunt.

COMMENTARIVS.

Ἀκρόνεως;] Cùm Phæacenses non solùm maritimi fuerint, sed etiam rei nauticæ studiosissimi, nomina etiam videntur ... rpasse, vt hic videre est paucis exceptis, & sanè duobus tantùm, Alcinoi videlicet & Laodamantis.

...γέ τι φημι] Cur mare homines debilitet, conquirebam: sed constare mihi non potest causa, nisi eadem sit quæ nauseandoratui & timori assignat Plutarchus, ex quibus fit ventris inanitio non sine virium imminutione. Sed an hoc etiam ...ndum sit in dirigenda subinde secundum ventorum spirationes naui? quod fieri non potest sine grauissimis animi an...e paulatim ipsum robur absumitur.

...] Quod Laodamas Vlyssem ad certamina prouocat, non est malo illius animo malæq; menti tribuendum, quasi cum cong... essurus (quod tamen Vlysses ipse effugiet: Laodamantem enim eò quòd eum hospitem haberet, ad eadem cer... prouocat) sed generaliter hoc ei proponit honoris gratia, vt hac etiam delectatione, si velit perfruatus is, cuius gratia ... instituta.

...σιν] Duobus verbis omnia illa quinque certamina complexus est: nam illa aut pedibus aut manibus peraguntur. Pedi...m cursus & saltus: manibus, discus, pugna & lucta.

...] Quasi dicat: Vósne sic nihili meum infortunium & calamitatem facere, vt ad hæc oblectamenta prouocetis, qui...udere nõ possum, cùm tot angar doloribus, quibus nullum est cum lætitia & recreatione animi commercium? Ego ve... concedere non possum, vt qui etiam non huius gratia apud vos diuerterim, sed vt deductionem in meam patriã à vo...m. quasi dicat. Hoc vos oporteret potius exequi, quod tam suppliciter à vobis postulaui, quàm mihi reditum longius vt velle videmini, cùm me ad hæc certamina prouocatis.

...ξεῖνε] Dicebat anteà Laodamas, iudicare se Vlyssem ex robusto corporis habitu egregium athletam: nunc autem Eu... modeste recusanti in arenam descendere proteruè insultat, negatque se eum talem existimare, qualem athletam esse o... eum nautæ negotiatori lucriq; studioso similem esse pronunciat, neq; tamen vulgari aut contemptibili cuipiam, nam ...tra illi tantam maiestatem Minerua infudisset, nisi aliquid præter vulgus magis ab ipso etiam Euryalo censeretur, sed ...rincipi.

...καλὸν ἔειπες] Generosi est hominis, lacessitum iniuria non remollescere: sed leonis instar, cuius vulnerati furor magis ac...nditur, fortiter iniuriam facienti sese opponere, vbi potissimùm de honore & existimatione tua agetur (sciat autem le...mano more loqui) quod hoc loco Vlysses facit. Grauiter enim & acerbè Euryalum increpat, quòd in se adeò petulan...isset, nec verbis quidem contumeliosis abstinet cùm eum αὐτάσθαλον appellat, & κατὰ νόον ἀποφώλιον.

...πάντεσσι] ...ò tendit Vlysses, vt doceat verum esse illud quod dicitur, Non omnibus omnia dona largiri Deum, quòd in...o id obseruatum manifestè videat, qui forma quidem eleganti sit præditus, tamen prudentia destituatur, vt stulta eius ... oratio paulò antè docuit. Cùm autem de illa donorum diuersa distributione loquatur, rem tamen præsenti subiecto ...iat, solumq; de forma & prudenti oratione dicit. Alius, inquit, deformis quidem est, sed illa deformitas verborum ele...o compensatur (hoc tamen, vt & cætera, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ accipiendum erit: nam contrarium alioqui esset in Thersite illo, ...liade) alij vtrumq; possident, cum summa admiratione, alij cùm formosi sint, orationis tamen gratia & reuerentia o...ituuntur: & in horum numero Euryalum illum reponit.

...ἐν πρώτοισιν ὀΐω] Cùm laus suipsius per se & simpliciter odiosa sit, est tamen vbi illa non solùm honesta, sed etiam admo...aria sit: nimirum vbi ab alijs vel calumnia premeris, vel etiam contemneris, & tuas virtutes non, vt decet, ab alijs æsti...vt docet Plutarchus in libello Quomodo quis se citra inuidiam laudet. Hoc Vlysses prudenter nunc facit, qui cùm pro ...nihili ab Euryalo se haberi animaduerteret, non potuit sese non laudare vt certaminum istorum peritissimum. Quod ta...siùs faciet paulò pòst, vbi ea enumerat in quibus excellat, εὖ μὲν τόξον οἶδα, &c.

...] Atqui paulò antè Laodamas de Vlysse dicebat, οὐδέ τι ἥβης δεύεται, neq; vllo modo iuuentute indiget. Sed illud ad viui... vegeti corporis speciem referebatur, hic verò Vlysses de ætate sua intelligit.

..., καὶ αὐτῷ] Nihil erat verbis tumidis & nudis gloriari, si re ipsa laudum suarum veritatem & soliditatem non comprobaret. I... vt robur suum ostentaret, discum arripit: neq; eum quidem vulgarem aut qualem Phæaces proijcerent, sed longè maiorem ...n reliquis omnibus. Vbi περιβλοχίαν παραδιξότερον fingit Poëta ex lapidis violento impetu aut sonitu, qui ex casu resi-

 luit,

luit, Phæacas perterrefactos concidisse: hoc autem postremum minus mirum, quòd eum reliquorum signa & iactuum me
sisse narrat. Et ita oportuit fieri, vt intelligeret Euryalus, quantum Heroa contempsisset.

m οὐκέτι ἕτερον] Ego non intelligo Vlyssem cognouisse hanc fuisse Mineruam, ideoq; gauisum, non minus atq; anteà
nerua sub specie Neenidis Alcinoi ædes illi ostenderet: sed lætatum Vlyssem, quòd in medio illius populi is reperiretur,
ueret. Quanquam alioqui Mineruæ vocem satis agnoscat, vt aliàs ex Sophoclis Aiace lorario docuimus.

n δεῦρ' ἄγε πειρηθήτω] Hoc primi conatus successu feliciore elatus Vlysses, audacter ad reliqua etiam certamina prouoc
rum ad pugnam, luctam, cursum, & saltum (nam hæc duo sub vocabulo ποσὶν intellexit) mirum est tamen, quod certam
pedum addiderit, cùm infrà id se recusare testetur, veritus ne ab aliquo Phæacum vinceretur, vtpote fluctibus nimiùm
cum lassitudine nimirum & imbecillitate pedum. Sic enim ait, οἴοισιν δείδοικα ποσὶν μήτις με παρέλθῃ
φαιήκων. λίην γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην κύμασιν ἐν πολλοῖς. Hîc ergo forsan præcipitanter nimium l
eum esse dicendum est, ibi κατὰ δεύτερας φροντίδας.

o ξεῖνος γάρ μοι ὅδ' ἐστί.] Vnicum Laodamantē ab illa prouocatione excipit hac de causa, quòd eum hospitē habeat, nec
esse putet cum suo hospite congredi. Quod à nobis examinandum est. Primùm quæro cur non etiam fratres Laodam
piat, immò cur non ipsum Alcinoum, qui eius hospes erat potissimus, paterque Laodamantis, proinde maiori reuerentia
bebat prosequi? Respondeo, videri reliquos fratres sub vnius Laodamantis persona comprehendi: quia cùm commune
causam hospitij communi etiam iure fruantur, & eandem reuerentiam participent. Quod ad Alcinoum attinet, idem p
Pater enim & filius in multis casibus pro eadem persona censentur: deinde non oportuit eum exprimi, qui se certamini
immisceret. Sed cur Laodamantē nominauit? Duabus de causis. Primùm, quòd reliquos fratres ætate antecederet: dei
inter certantes esset præstantissimus, vt qui pugna vicisset: quod certamen ego reliquis nobilius fuisse existimo: itaque
pluris fecit, quàm cæteros duos, Halium nempe & Clytoneum: quorum hîc cursu illum vicit, quod maioris est agilitatis
boris. Scio quidem Aristotelem in celeritate etiam robur collocare, sed robur luctæ aut pugnæ longè excellit robur velo

p εὖ μὲν τόξον] De his Vlyssis laudib. diximus anteà ad illa verba, ἀλλ' ἐν πρώτοισιν οἴω. Hîc autem ea præcipuè enumerat
Phæaces non erant exercitati, vt ijs longè præstantior censeatur, qui non solùm eorū certamina calleat, sed alia etiam insi
rum ipsi rudes sint: quod maiorem admirationem ipsius Vlyssis concitat, cum pudore & ignominia proterui illius E
ausus sit, vt eorum omnium rudem & ignarum, eum appellare. Quæ sunt ergo illa quorum ipsi Phæaces rudes sunt, V
peritissimus? Ars sagittādi, qua se vno Philoctete inferiorem apud Troianos existimatum docet, quo mortuo nulli hon
viuunt, se postponit. Cæterùm veterib. illis, vt Herculi & Euryto, in ea non se comparat, vt dicemus. Item ars hastam ia
qua item non vulgari modo pollet, sed penè incredibili: quia tantùm ille in hasta proijcienda potest, quantum quiuis
gitta emittenda. Hinc vides quàm omnibus numeris absolutum virum nobis Poëta proponit: hoc est, non solùm animi
corporis eximiis & non vulgaribus virtutibus perornatum: vt, si verum Dei cultum excipias, nihil sit quod in eo desid

q ἀνδράσι δ' προτέροισιν] Modestè hæc quoq;, vt omnia, Vlysses noster. Præscribit enim iactantię suæ modum & terminu
existimet eum tam immodicè se laudare, vt neminem secum conferendum iudicet. Nam alios quoq; in ea arte se præsta
tetur, huius secu'i Philoctetem, præcedentium verò, Herculem & Eurytum. Nolle autem se dicit cum his duobus se con
hoc pacto videretur forsan Dijs ipsis se parem existimare, ad eorum exemplum maximè Euryti, cuius exitum appositè c
rat, vt intelligat mortalitas præscriptos sibi esse gloriæ fines, quacunque in re excellant: quos si transiliant, non solùm in
ri sunt, sed etiam Deorum vindictam in se experientur. Quod Vlysses diligentissimè cauet. Tantùm enim abest vt se D
quipareτ, vt se etiam quibusdam mortalibus inferiorem candidè fateatur.

r ἐκτανεν,] Anteà lib. 5. aliquot exempla vidimus mulierum, quæ cùm se Deabus formæ gratia vel compararēt vel ant
cerbum vitæ exitum sortitæ sunt: nunc de hominibus videndum est, qui ob artis alicuius peritiam elati, ausi sunt se Dij
re. Exemplum ergo habemus in hoc Euryto Oechaliæ rege, qui ob prouocatum Apollinem ad sagittandi certamen ab
fectus, nimirum morte præmatura perijt, quod significat ab Apolline interfici: vt etiam videtur ipse Vlysses voluisse cù
ῥα καὶ αἶψ' ἔθανεν μέγας Εὔρυτος, οὐδ' ἐπὶ γῆρας ἵκετ' ἐνὶ μεγάροισι. Alij tamen hunc Eurytum alio modo perijsse volunt: ai
um ab Hercule interemptum ob recusatum sibi Iolem, cuius ille pater erat. Sed Homerus nobis diuersum tradit. Hui
emplo aliud refertur simile de Marsya,

Quem Tritoniaca Latous arundine victum *Affecit pœna, &c.*

vt est apud Ouidium 6. Metamorphos. Extat etiam quod de Salmoneo Elidis rege narrat eleganter Virgil. 6. Aeneid. Is
ui ipsi æquiparabat, eiusq; fulmina imitabatur: tandem verò Iouis fulmine ad inferos est detrusus Ex huiusmodi exen
tum documenti liceat colligere, lector iudicet, & quàm non sine etiam pietatis fructu veterum illorum monumenta m
stris teri possint: quod sæpiùs iam inculcaui.

Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.	*Sic ait, illi verò omnes quieti fuerunt sile*
Ἀλκίνοος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπε.	*Alcinous autē ipsum solus respondens alloqu*
a Ξεῖν', ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μεθ' ἡμῖν ταῦτ' ἀγορεύεις,	*Hospes, quādoqdē nō ingrata inter nos ha*
Ἀλλ' ἐθέλεις ἀρετὴν σὴν φαινέμεν ἥ τοι ὀπηδεῖ,	*Sed vis virtutē tuā ostēdere quæ te sequitu*
Χωόμενος ὅτι σ' οὗτος ἀνὴρ ἐν ἀγῶνι παραστὰς	*Iratus, quòd te ille vir in certamine astans*
Νείκεσεν, ὡς ἂν σὴν ἀρετὴν βροτὸς οὔτις ὄνοιτο,	*Obiurgauit, cum tuā virtutē mortalis nullu*
Ὅστις ἐπίσταιτο ᾗσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν·	*Quicunq; scit suo iudicio commoda dicere*
Ἀλλ' ἄγε, νῦν ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα καὶ ἄλλῳ	*Sed agè nunc meum intellige sermonem, vt*
Εἴπῃς ἡρώων, ὅτε κεν σοῖς ἐν μεγάροισι	*Dicas herorum, quando tuis in ædibus*
Δαινύῃ παρὰ σῇ τ' ἀλόχῳ καὶ σοῖσι τέκεσσιν,	*Epulaberis apud tuam vxorem & tuos libe*
Ἡμετέρης ἀρετῆς μεμνημένος, οἷα καὶ ἡμῖν	*Nostræ virtutis memor, qualia etiam nobis*
Ζεὺς ἐπὶ ἔργα τίθησι διαμπερὲς ἐξέτι πατρῶν.	*Iupiter opera imposuerit perpetuò iā indè à*
Οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύμονες, οὐδὲ παλαισταί,	*Nō.n. pugiles sum⁹ inculpati neq; luctatores*
Ἀλλὰ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν, καὶ νηυσὶν ἄριστοι.	*Sed pedib. celeriter possum⁹ currere, & nau*
b Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε, χοροί τε,	*Semper.n. nobis cōuiuiumq; gratum, cithara*
Εἵματά τ' ἐξημοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.	*Vestesq; mutatoriæ, lauacraq; calida, & cub*
Ἀλλ' ἄγε Φαιήκων βητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι,	*Sed agè Phæacum saltatores quotquot optin*
Παίσατε· ὥς χ' ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν,	*Ludite, vt ille hospes dicere queat suis amic*
Οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγινόμεθ' ἄλλων	*Domum reuersus quantum superemus alio*
Ναυτιλίῃ καὶ ποσσὶ καὶ ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ.	*Arte nauigandi, & pedibus, & saltatione,*
Δημοδόκῳ δέ τις αἶψα κιὼν φόρμιγγα λίγειαν	*Demodoco.v. aliquis statim profectus citha*
Οἰσέτω, ἥ που κεῖται ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν.	*Afferat, quæ alicubi iacet in nostris ædibu*
Ὣς ἔφατ' Ἀλκίνοος θεοείκελος. ὦρτο δ' ἄρα κῆρυξ,	*Sic ait Alcinous speciosus: surrexit aut*

όρμιγγα* λιγυρὴν δόμου ἐκ βασιλῆος.
δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέσταν
κατ' ἀγῶνας ἐϋπρήσσεσκον ἕκαστα·
χορὸν, καλὸν δ' εὔρυναν ἀγῶνα.
ἐγγύθεν ἦλθε φέρων φόρμιγγα λίγειαν
ῳ· ὁ δ' ἔπειτα κί' ἐς μέσον. ἀμφὶ δὲ κοῦροι
ἵσταντο, δαήμονες ὀρχηθμοῖο·
ον δὲ χορὸν θεῖον ποσίν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
υγὰς θηεῖτο ποδῶν, θαύμαζε δὲ θυμῷ.
φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν
Ἄρεος φιλότητος [f] ἐϋστεφάνου τ' Ἀφροδί- (της,
ῶτα μίγησαν ἐν Ἡφαίστοιο δόμοισι
ολλὰ δ' ἔδωκε, λέχος δ' ᾔσχυνε καὶ εὐνὴν
ἄνακτος· ἄφαρ δέ οἱ ἄγγελος ἦλθεν
σφ' ἐνόησε μιγαζομένους φιλότητι.
ν δ' ὡς οὖν θυμαλγέα μῦθον ἄκουσε,
ἐς χαλκεῶνα, κακὰ φρεσὶ βυσσοδομεύων·
' ἀκμοθέτῳ μέγαν ἄκμονα, [ε] κόπτε δὲ δε-

ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον αὖθι μένοιεν.
δὴ τεῦξε δόλον κεχολωμένος Ἄρει,
ἐς θάλαμον ὅθι οἱ φίλα δέμνι' ἔκειτο·
ἄρ' ἑρμῖσιν χέε δέσματα κύκλῳ ἁπάντη·
δὲ καθύπερθε μελαθρόφιν ἐξεκέχυντο
χνια λεπτά, τά κ' οὔ κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο
μακάρων· πέρι γὰρ δολόεντα τέτυκτο.
δὴ πάντα δόλον περὶ δέμνια χεῦεν,
ν ἐς Λῆμνον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ων πολὺ φιλτάτη ἐστὶν ἁπασέων.
οσκοπιὴν εἶχε χρυσήνιος Ἄρης,
Ἥφαιστον κλυτοτέχνην νόσφι κιόντα·
ναι πρὸς δῶμα περικλυτοῦ Ἡφαίστοιο,
φιλότητος ἐϋστεφάνου Κυθερείης.
παρὰ πατρὸς ἐρισθενέος Κρονίωνος
ιατ' ἄρ' ἕζεθ'· ὁ δ' εἴσω δώματος ᾔει,
οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε.
φίλη, λέκτρονδε τραπείομεν εὐνηθέντε.
Ἥφαιστος μεταδήμιος, ἀλλά που ἤδη
ημνον μετὰ Σίντιας ἀγριοφώνους.
το. τῇ δ' ἀσπαστὸν ἐείσατο κοιμηθῆναι.
δέμνια βάντε κατέδραθον· ἀμφὶ δὲ δεσμοὶ
ἔχυντο πολύφρονος Ἡφαίστοιο.
ινῆσαι μελέων ἦν, οὐδ' ἀναεῖραι·
η γίνωσκον ὅτ' οὐκ ἔτι φυκτὰ πέλοντο.
ιν δέ σφ' ἦλθε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
οστρέψας πρὶν Λήμνου γαῖαν ἱκέσθαι.
ὰρ οἱ σκοπιὴν ἔχεν, εἶπέ τε μῦθον,
ιαι πρὸς δῶμα, φίλον τετιημένος ἦτορ·
προθύροισι· χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει.
ον δ' ἐβόησε, γέγωνέ τε πᾶσι θεοῖσι,
ὶτερ, ἠδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ἔργα γελαστὰ καὶ οὐκ ἐπιεικτὰ ἴδησθε.
ολὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
άζει, φιλέει δ' ἀΐδηλον Ἄρηα·
εἰσὶ, καλός τε καὶ ἀρτίπος, αὐτὰρ ἔγωγε
γενόμην, ἀτὰρ οὔτι μοι αἴτιος ἄλλος,
τοκῆε δύω· τὼ μὴ γείνασθαι ὄφελλον.
ψεσθ' ἵνα τώ γε καθεύδετον ἐν φιλότητι,
δέμνια βάντες· ἐγὼ δ' ὁρόων ἀκάχημαι.

Laturus citharam suauem domo ex regis.
Sortè electi.a.præsides ludorum nouē oēs surrexerunt
Publici, qui in certamine administrabant singula
Planum faciebāt chorū, pulchrè latū fecerūt ludum.
Præco autem propè aduenit ferēs citharam sonoram
Demodocus, ille.a.deinde ibat in mediū: circa aūt iu-
Iam pubescentes stabant docti saltatione. (uenes
Quatiebāt:a. diuinum chorum pedib. ceterū Vlysses
Micationes admirabatur pedū, obstupescebat.a. ani-
Ceterùm ipse citharœdus cœpit pulchrè canere (mo.
De Martis amore, pulchreq; coronatæ Veneris,
Vt primùm commixti fuerint in Vulcani domo
Clàm: plurima aūt dedit, lectū deturpauit & cubile
Vulcani regis: statim autem illi nuncius venit
Sol, qui ipsos cognouit commixtos amore.
Vulcanus aūt vbi acerbū sermonem audiuit, (tans,
Festinabat ire ad officinā, malo animo ꝓfundè cogi-
Imposuit incudis repositorio magnam incudem, cu-
dit autem vincula
Infrangibilia, insolubilia vt firmiter illic manerent.
Ceterùm postquam struxit dolum iratus Marti,
Festinabat ire in thalamū, vbi chara cubilia stabāt,
Circumfudit lecti è fulcris vincula circulo vndiq;.
Diligenter autem supernè è trabe effusa erant,
Perinde atq; tela araneæ subtilis, quam nemo videre
Neq; ex dijs beatis: sic enim dolosam fecerat. (queat
Ceterùm postquam omnē dolum circa lectulū fecit,
Simulabat se iturū in Lēnū pulchrè fabricatū oppi-
Quod illi terrarū multò charissimū est omniū. (dū,
Neq; cecā speculationē tenuit aurato freno vtēs Mars.
Vt vidit Vulcanum inclytum arte seorsum euntem,
Festinabat ire domum inclyti Vulcani.
Cupidus amoris pulchrè coronatæ Veneris,
Illa verò iam recens à patre præpotente Ioue
Veniens desedit, ille verò intra domum erat,
Illiusq; manū inseruit, verbūq; dixit atq; cōpellauit,
Agè chara ad lectulum diuertamus dormituri,
Non enim amplius Vulcanus domi est. sed alicubi
Proficiscitur in Lemnum ad Sintias barbaros.
Sic ait, huic gratum videbatur dormitare.
Illic in lectulū vt cōscenderūt, dormierūt. vincula.a.
Fabrefacta circumfundebantur prudentis Vulcani.
Neq; vllo pacto mouere mēbra poterāt neq; assurgere.
Et tum certè agnouerūt non amplius effugia patere.
E propinquo autem venit inclytus Vulcanus,
Retrò reuersus antequam ad Lemni terram venisset,
Sol enim illi custodiam habuit; dixitq; orationem,
Festinabat ire ad domum charo afflictus pectore.
Stabat.a. in vestibulo. ira autē ipsum vehemēs cœpit,
Horrendùm aūt clamauit, audireq; fecit omnes deos:
Iupiter pater, atq; dij beati alij semper viuentes,
Venite vt opera ridicula & non tolerabilia videatis,
Vt me claudus qui sim Iouis filia Venus
Semper dehonestat, amat.a. perniciosum Martem,
Eò quòd ille quidem pulcher & sanus pedibus, sed ego
Imbecillis factus, ceterùm neutiq; mihi causa alia est,
Quàm parentes duo, qui non genuisse debebant.
Sed videte vt illi dormiunt in amore,
Vno conscenso lecto, ego autem aspiciens tristor.

χρ. γλαφυ-ρῶ

χ. ἰοῦσαν

Οὐ μὲν σφέας ἔτ' ἔολπα μίνυνθά γε κειέμεν οὕτω,
Καὶ μάλα περ φιλέοντε. τάχ' οὐκ ἐθελήσετον ἄμφω
Εὕδειν· ἀλλά σφωε δόλος καὶ δεσμὸς ἐρύξει,
k Εἰσόκε μοι μάλα πάντα πατὴρ ἀποδῶσιν ἔεδνα
Ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα κυνώπιδος εἵνεκα κούρης.
Οὕνεκά οἱ καλὴ θυγάτηρ, ἀτὰρ οὐκ ἐχέθυμος.
Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἀγέροντο θεοὶ ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.
l Ἦλθε Ποσειδάων γαιήοχος, ἦλθ' ἐριούνης
Ἑρμείας, ἦλθεν δὲ ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων.
m Θηλύτεραι δὲ θεαὶ μένον αἰδοῖ οἴκοι ἑκάστη.
Ἔσταν δ' ἐν προθύροισι θεοὶ δωτῆρες ἑάων·
n Ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι,
Τέχνας εἰσορόωσι πολύφρονος Ἡφαίστοιο.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
o Οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· p κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν·
Ὡς καὶ νῦν Ἥφαιστος ἐὼν βραδὺς εἷλεν Ἄρηα,
Ὠκύτατόν περ ἐόντα θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι,
Χωλὸς ἐών, τέχνῃσι· q τὸ καὶ μοιχάγρι' ὀφέλλει.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Ἑρμῆν δὲ προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
Ἑρμεία Διὸς υἱὲ, διάκτορε, δῶτορ ἑάων,
Ἦ ῥά κεν ἐν * δεσμοῖσι θέλοις κρατεροῖσι πιεσθεὶς
Εὕδειν ἐν λέκτροισι παρὰ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ;
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα διάκτορος Ἀργειφόντης,
r Αἲ γὰρ τοῦτο γένοιτο ἄναξ ἑκατηβόλ' Ἄπολλον.
Δεσμοὶ μὲν τρὶς τόσσοι ἀπείρονες ἀμφὶς ἔχοιεν,
Ὑμεῖς δ' εἰσορόωτε θεοί, πᾶσαί τε θέαιναι,
Αὐτὰρ ἐγὼν εὕδοιμι παρὰ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.
Ὣς ἔφατ'. ἐν δὲ γέλως ὦρτ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Οὐδὲ Ποσειδάωνα γέλως ἔχε, λίσσετο δ' αἰεὶ
Ἥφαιστον κλυτοεργὸν ὅπως λύσειεν Ἄρηα·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Λῦσον· ἐγὼ δέ τοι αὐτὸν ὑπίσχομαι (s ὡς σὺ κελεύεις)
Τίσειν αἴσιμα πάντα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Μή με Ποσείδαον γαιήοχε ταῦτα κέλευε·
t Δειλαί τοι δειλῶν γε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάασθαι.
Πῶς ἂν ἐγώ σε δέοιμι μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
Εἴκεν Ἄρης οἴχοιτο χρέος καὶ δεσμὸν ἀλύξας;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ἥφαιστ', εἴπερ γάρ κεν Ἄρης χρεῖος ὑπαλύξας
Οἴχηται φεύγων, αὐτός τοι ἐγὼ τάδε τίσω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
* Οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι.
Ὣς εἰπὼν, * δεσμὸν ἀνίει μένος Ἡφαίστοιο.
Τὼ δ' ἐπεὶ ἐκ δεσμοῖο λύθεν κρατεροῦ περ ἐόντος,
Αὐτίκ' ἀναΐξαντε, ὁ μὲν Θρήκηνδε βεβήκει,
Ἡ δ' ἄρα Κύπρον ἵκανε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Ἐς Πάφον ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις·
Ἔνθα δέ μιν Χάριτες λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ
Ἀμβρότῳ, οἷα θεοὺς ἐπενήνοθεν αἰὲν ἐόντας·
Ἀμφὶ δὲ εἵματα ἕσσαν ἐπήρατα, θαῦμα ἰδέσθαι.

γρ. δεσμοῖς ἴθλοις

γρ. δεσμῶν

Nō quidē illas amplius spero paululū latere
Quantūuis multùm se amant, non statim vo
Dormire, sed ipsos dolus & vinculum detine
Donec mihi omnem pater retribuat dotem,
Quantam illi præbui impudentem ob puella
Quòd illi pulchra filia, cæterùm neutiquam
Sic ait, ipsi congregati sunt dij æream in d
Venit Neptunus terræ quassator, venit & v
Mercurius, venit autem rex iaculator Apo
Fœminæ autem deæ manebant pudore dom
Stabant autem in vestibulo dij datores bon
Immensus autem risus excitatus est dijs bea
Artes inspicientibus prudentis Vulcani.
Tum verò quispiā dicebat videns in proxim
Non rectè succedūt mala opa, assequitur ta
Vt nunc Vulcanus cùm sit tardus, cepit Mar
Qui est velocißimus deorum, qui Olympum
Claudus inquam technis: propter quòd &
Sic illi quidem talia inuicem dicebant.
Mercurium aūt alloquutus est rex Iouis fili
Mercuri Iouis fili internuncie, dator bo
Nunc certè in vinculis velles fortibus comp
Domire in lectulo, iuxta auream Venerem?
Huic respondit continuò internuncius M
Vtinam hoc fieret ô rex iaculator Apollo.
Vincula quidem ter tantùm infinita circu
Vos autem videritis dij omnesq; deæ,
Nihilominus vellem dormire apud aureā
Sic ait, risus excitatus est ab immortalib
Neq; Neptunum risus tenebat, precabat a
Vulcanum inclytum artificem vt solueret
Et ipsum alloquutus verba alata dicebat,
Solue, ego autem idipsum promitto (vt t
Soluturum esse decētia omnia inter immor
Hūc rursus allocutus est inclytus artifex
Ne me Neptune terræ quassator hæc iubeas:
Miseræ pro miseris etiam sponsiones adspon
Quo pacto ego te vīcire possū inter immort
Siquidem Mars abierit debito & vinculis e
Hunc rursus allocutus est Neptunus ter
Vulcane etiamsi Mars debitum renuens
Abierit fugiens, ipse tibi ego hæc persoluan
Huic respondet continuò inclytus Vulca
Non erit neq; decet, tuam orationem abnue
Sic locutus, vincula soluit robur Vulcani
Illi postquā è vinculis soluti sunt fortibus e
Statim impetu facto, ille quidē in Thraciā
Illa verò ad Cyprum peruenit ridens Venus
In Paphum, vbi illi lucus thure odorata Ar
Hîc autem ipsam Gratiæ lauarunt, & vnx
Immortali, vt deos decet immortales.
Vestes aūt induebāt desiderabiles, visu suss

COMMENTARIVS.

a ξεῖν', ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα] Excandescentem Vlyssem Alcinous placidè compescit, lubenterq; fatetur se eum Phæacensib[...] teponere, quòd ea certamina quorum ille se peritū pronunciabat, attinet, modestè & candidè virtuti illius cedendo: co[...] prauam consuetudinem, qui ne potentioribus quidem succumbunt iactantiâ vel audaciâ, hoc in virtutis ratione collo[...] longè laudabilius sit Alcinoi exemplum imitari. Cæterùm cùm intelligeret minus impræsentiarum Vlyssem valere pe[...] certandi genere Phæacas præstare asserit, nihil, videlicet, veritus eius inuidiam aut æmulationem præter sufficientem in[...] pedum facultate: addit etiam nauigationem & cantum, quæ omnia Vlyssi iucunda esse intelligebat. Nauigationem q[...] pter reditum, quem illius beneficio erat consequuturus: cantum, propter oblectationem quæ ex eo percipitur.

b αἰεὶ δ' ἡμῖν] Hic describitur luxuriosa Phæacū vita, vt qui vitam potissimùm in conuiuijs, musica, choris, varijs ve[...]

ibus transigant, quibus omnes ferè amœnitates comprehenduntur: quæ cùm per se honestæ sint, tamen per abusum it. Abusus est autem in continuo & immodico vsu. Et hoc in rebus quas ἀδιαφόρους indifferentes appellant, maximè es ergo sunt Phæaces, vnde luxuriosi homines & voluptarij prouerbialiter ita possint appellari. Sanè Flaccus Phæa- e curata cute homine videtur vsurpasse Epist. lib. 1. Epist. 15. vbi etiam suum viuēdi genus huic, de quo nunc scribimus, odo comparat, his verbis:

Rure meo possum quiduis perferre, patiq́;, *Quod me Lucanæ iuuenem commendat amicæ.*
Ad mare cùm veni, generosum & lene requiro: *Tractus vter plures lepores, vter educet apros,*
Quod curas abigat: quod cum spe diuite manet *Vtra magis pisces, & echinos æquora celent,*
In venas animumq́; meum: quod verba ministret: *Pinguis vt inde domum possim, Phæaxq́; reuerti,*

nobis, tibi nos ac credere par est. Vbi miror quid Iacobo Cruquio, cuius ego eruditionem summi facio, in mentem vene- gax scribi posse existimaret, tanquam à φέγγω, id est, nitidus splendidusq́; quasi codices illi tres Bland. qui Phaggax ha- potuerint esse corrupti. aut etiam potuerit ab illo, g, litera superflua tolli, vt alia addi, etiam cum immutatione di- simplicem vocalem. Sed hoc ἐκ παρέργου. Non est autem silentio nobis prætereundum, quod Athenæus lib. 1. monet, m hos versus sic legisse:

οὐ γὰρ ἔγωγέ τί φημι τέλος χαριέστερον εἶναι, *Non enim equidem quicquam existimo iucundius esse*
ἢ ὅταν ἀφροσύνη μὲν ἔχῃ, κακότητος ἀπεούσης. *Quàm cum lætitia quidem obtinet, imprudentia absente,*
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ. id est, *Conuiuæ autem per ædes audiunt cantorem.*

ἀπεούσης interpretans per ἀφροσύνης, id est, imprudentiæ. Sed verba Athenæi videamus. κακότητος ἀπεούσης φάσκων, in- οσύνης ἀδύνατον γὰρ μὴ φρονίμους εἶναι Φαιάκας, οἳ μάλα φίλοι εἰσὶ θεοῖσιν, ὡς ὁ Ναυσικράτης φησί. id est, Fieri enim non potest on sint prudentes, qui maximè Deo chari sunt, vt ait Nausicrates. Nouus Interpres, vir doctissimus, Dalechampius ης & ἀδύνατον, in sua versione interposuit, haud rectè, quòd esset Græcè, οὐ καλῶς. Sed illud mihi præter Athenæi men- tur, qui potius illis verbis, ἀδύνατον γὰρ, &c. Eratosthenis sententiam confirmat. Res à lectore erudito expendatur. Da- nim vult, quasi illud nimirum ab Eratosthene superfluè esset additum, alioqui non cohærent sequentia. Sed nos in æo, cuius editionem molimur, hoc etiam docebimus.

χορὸν] Saltationem Musicæ veteres adiungebant. Vnde apud Platonem in Theage, Musica dicitur, qua canentes regi- ἡ τῶν ᾀδόντων ἐπιστήμη ἐν τοῖς χοροῖς ἀρχῶν. Illud, ἐν τοῖς χοροῖς, ad hunc locum pertinet. Et apud eundem 7. de Legibus ltationum, πυῤῥίχην & ἐμμέλειαν Musicæ coniungit.

ῶς] Non oportuit stupidum, aut si mauis, grauem saltationis illum modum fuisse, sed hilarem & iucundum cum pe- s corporis decenti alacritate, qualem etiam festiuæ cantilenæ, vt quæ à Demodoco canitur, postulant. Veteres autem es tum Italica cùm Gallica æmulari videntur, quòd illas μαρμαρυγὰς attinet: cum innumeris enim pedum lasciuijs equentibus illæ peraguntur. De tota autem concinnitate certi quippiam dicere non possumus, quia non satis nobis a constat.

φιλότητος] In hac cantilena Demodocus describit adulterium illud satis decantatum Martis & Veneris. Ad quam cingi nos oportet obthuratis quodammodo auribus: quia Dijs indigna commemorat, vt quæ nec admittenda So- deat 3. de Rep. Leuiter ergo & quam velociter poterimus hos scopulos & Sirenas prænauigabimus. Huc autem nt illa Clementis Alexandrini verba in orat. ad Gentes, prout illa Gentianus Heruetus transtulit: nam Græcum ex- num non fuit. Deorum, inquit, nuptiæ, & liberorum procreationes, & puerperia, & adulteria quæ canuntur, & conui- nicis recitantur, & risus qui in potu inducūtur, incitant me vt vociferer, etsi velim tacere. O impietatem, scenam cœ- Deus vobis factus est actus, & quod sanctum est Dæmoniorum personis in Comœdia ludificati estis, verū Dei cul- nem, dæmonum superstitione, libidinosè & obscœnè inquinantes. αὐτὰρ ὁ φορμίζων (qui versus est huius loci cum se- os integros non adducemus, qui leguntur in nostro textu) ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν. Cane nobis, ô Homere, pulchram lenam, ἀμφ' Ἄρεος, &c. Define canticum, ô Homere, non est pulchrum, docet adulterium Nos autem ne aures qui- fornicationibus inquinare volumus. Sumus enim nos, sumus, qui Dei imaginem conferimus, &c. Porrò Ouidius 2. i integram fabulam descripsit: qui locus integer huc est describendus, ille est pag. 287. Iuuat etiā cum bona lectoris eandem referre prout in suas Mythologias Natalis transtulit ex Eustathio hoc loco & Aristophanis Scholiaste. Eam q; Lucianus, & ex eo Cœlius Rhodiginus lib 16 Lect. ant. cap. 13 Fuit quandoque Alectryon iuuenis, hoc est. Gallus arti vsque adeò familiaris est factus, vt cum eo subinde commessaretur, foret, amorum illius conscius. Sicubi ergo aret Mars, aderat comes Alectryon. Quia verò suspectum præcipuè habebat solem, ne rem conspicatus Vulcano re- foribus excubare adolescentem iubebat, significaturum vbi comparuisset Sol. Fortè ita euenit, vt consopitus excu- adolescens, fieretque speculatio cæca, ac superueniente clàm Sole, Mars Venusq; complexi deprehenderentur, in v- dicitur) autem Alectryonis fiducia decubantes Factus verò certior Vulcanus, catenis prætenuibus vtrumque mox itq;, quas ad eum vsum diu erat antea commolitus. Sed emissus deniq; è vinculis eiusmodi Mars, in Alectryonem motior, nec priùs ira deferbuit quàm in eius nominis auem deformârit malefidum custodem: atq; ita vt crista vi- sicuti cùm hominem ageret, galeā gestarat. Verùm ex antiqui admissi memoria, vt se Deo expurgent, illatiq; damni iciant, hasce aues perpetuò morē seruare, diu antè vt precināt, vbi mox oriturū solē sentiūt, ne lux obrepat incautis.

Sic appellatur Venus, quòd ei dicatæ sint coronæ ob nuptias, vt est apud Agathiam:

τῇ Παφίῃ στεφάνους, τῇ Παλλάδι τὴν πλοκαμῖδα, ἀρτέμιδι ζώνην αὐτῆς καλλιρόη.

ας] Hæc etiam vincula inter præstātissima Vulcani artificia, de quibus in Iliade vidimus, connumeranda sunt, in qui- atem, non firmitatem indissolubilem, sed inuisibilem tenuitatem admiror, quæ ipsorum etiam Deorum oculos ef- rem quanquam omnino diuersam in memoriam reuocārunt, nimirum diabolicam illam vinculorum inuentio- ges vinciri & impediri solent, ne finem sui coniugij assequantur: cuius exemplum memoratur ab Herod. lib. 2. de rege & à Paulo Aemylio in vita Clotarij secundi de Theodorico rege. Quod ligare ligulam vulgus Francorum ap- dinum, quem honoris causa nomino, Magorum Dæmonem, lib. 2. cap. 1. Sed, vt dixi, res est diuersa. Vinculorum ta- militudo fecit, vt illud per transennam adderem. Sed vt ad Vulcani vincula redeamus, Suidas ex ijs refert adagium , Vulcanium vinculum: quod in eos dicitur, qui adamantinis & inextricabilibus nodis colligantur.

Sceleratus ille & abominandus lasciuiarum artifex Ouidius loco iam laudato hoc exemplo vetat, ne riuales riuali- nant, quia furta illa detexisse noceat, nimirum quòd re detecta amantes eò arctiùs se mutuò diligant,

Crescit amor prensis: vbi par fortuna duorum est, *In causam damni perstat vterq; sui.*

ituperat Vulcanum quòd ignotum illud adulterium patefecerit cum maiore damno, quod inde sequutum est:

Hoc tibi profecit, Vulcane: quod antè tegebant, *Sæpe tamen, demens, stultè fecisse fateris,*
Liberius faciunt, & pudor omnis abest. *Teq́; ferunt iræ pœnituisse tuæ.*

ω] Causam deformitatis suæ Vulcanus in parentes suos transfert, nimirum in Iouem & Iunonem, à quibus ortus ex sola Iunone sine maris auxilio, vt quidam falsò tradiderunt. quasi dicat: Scio quidem me à Venere vxore mea longè sim forma & corporis habitu ipso Marte inferior, quem illa idcirco vehementiùs diligit: sed id me malè ha- vitio non accidat, sed potiùs ipsorum qui me genuerūt, proinde mihi dedecori esse non possunt, nec ea quispiam Est autem hoc etiam vulgò receptum, vt vitia corporis quæ à genitoribus promanant, nemo culpet: sed ea tan- incuria aut negligentia accidunt. Hic autem Vulcani sermo virus aliquod in ipsos parentes videtur cōtinere, quā- idem parentes iure ob liberorum suorum deformitatem culpari aut vituperari possunt.

κα] Antiquitùs mos fuit dotari vxores à marito, vt in Iliade vidimus, quæ ἔεδνα appellabātur: hoc est, pendi solere non ipsi quidem vxori, sed vxoris parentibus: itaq; hoc loco dotem, quam pro Venere Vulcanus pendidit, ab ipso reposcit. Vnde dici potest venales fuisse quodammodo vxores, & quod coniugium est, emptionē & venditionem tem posteà inualuit sed diuersa ratione. Nam parentes filias suas dotāt, dos autem illa marito traditur, qua etiam maritus dici potest. Germani hodierno die in eadem re illud vendendi vocabulū vsurpant propriè, dicta de causa, ni fal-

ni fallor: non tamen vbi seriò loquuntur, sed per iocum. Apud hos tamē fuit olim vsitatum vt viri vxoribus dotes darent exhibita nihil consociatum aut fœderatum sponsalia haberent. Idem etiam fuit olim apud Cantabros. Vide Alexand. Ge rum libro 4. cap. 8.

l ἦλθε ποσειδάων] Hos tres Deos Neptunum, Mercurium & Apollinem exprimit, quia isti in hoc actu loquentes appareb ri autem per se erunt κωφὰ πρόσωπα. Eius enim nomen non dicet, cui verba illa tribuit, οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα, &c.

m θηλύτεραι] Rectè verecundiam Deabus reliquis attribuit, vt quæ ad hoc dedecus inspiciendū non exierint. Quo exer culdubiò mortales fœminas monitas esse cupit, vt idem factum æmulentur. Voluit enim natura propter illius sexus imbe eas viris esse verecūdiores: & tales etiā ab illa informari solent, nisi si quæ monstra in tam vasto vniuerso pullulant. Iā v odiosum sit hoc factum & turpe, quod ne ab ipsis quidē fœminis honestè oculis conspici possit, quilibet iudicare facilir

n ἄσβεστος] Quàm sit indignus Dijs effusus hic risus & immoderatus, satis docuimus aliàs ex Socratis sententia. Attigi mens Alexandrinus in loco, quem ex eo non ita pridem laudauimus. Cæterùm hoc loco lubet cum bona Giphanij veni καὶ illius ἁμάρτημα obseruare, qui dicit apud Plat. 3. de Rep. post hūc versum legi, ὡς ἴδον ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα. Obliti illum legi ex primo Iliadis ad finem libri. Nam alioqui huic loco nullo modo conueniret. Id amicè illi dictum volo, vt e lionem in his meis lucubrationibus examinandis prouocem.

o οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα] Quam nullo modo vitiorum fautor sit Homerus, hic locus satis docet, vbi sub persona cuiusdai tentiam suam de hoc adulterio exponit. Vnde colligimus velle eum homines ad probitatem & vitæ innocentiam exhort nihil posse tam occultè ab illis geri facinorosum aut turpe, quod tandem in apricum ætas non proferat, vt est apud Flacc est quod dicit, malè facta successu felici carere. Non sinit enim Deus scelera impunita, sed ea tandem aliquando vlciscitu non est quod quantumuis homines lateas, tamen Deum te latere speres, vt est à Pindaro eleganter dictum: — εἰ δὲ θεὸν ἀν τις ἔλπεταί τι λαθέμεν ἔρδων ἁμαρτάνει, — *cr dis hoc posse effici Inter videntes omnia vt lateas Deos?* inquit Seneca. Sed & illa Deus stat iuncta vltione prodit & detegit, vt hoc loco Vulcanus Martis & Veneris adulterium. Atq; vtinam hoc intelligerēt, quib luptas in scelerato vitæ genere collocata est: dubium non est quin ab instituto facillimè desistant, siquidem eos non sol uerentia, sed supplicij etiam timor commouere potest.

p κιχάνει] Sensus est: Malè facienti cuipiam nihil prodest velocitas, qua non potest effugere quin tandem, iustâ Dei potestatem tardi hominis incidat. Id generaliter dictum, specialiter paulò pòst huic negotio accommodatur Nam licet M tate reliquos Deos antecellat, & omnium tardissimus sit claudus ille Vulcanus, tamen hic illum iniuriam sibi facienten tus est: non quò pedum viribus id præstiterit, sed dolo. Itaq; prouerbij vicem obtinent illa, κιχάνει βραδὺς ὠκύν, velo assequitur: non quidem velocitate, sed astutia. Sic leporem à boue capi vulgus nostratium dictitat eodem planè sensu. S à testudine quoque capi dicebat olim Menedemus (vt est apud Diogenem Laertium in eius vita) πρὸς τοὺς αὐτοπολίτας sunt autem illius verba:

Ἥλισκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀδυνάτου ταχύς, Καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

id est, Deprehensus olim est ab impotenti celer, Et tarda cepit testudo regem alitum. Vbi in primo versu non dubito, qu cum Homericum intellexerit, cùm eius studiosus potissimùm extitisse perhibeatur, vt est apud eundem Diogenem. Sed idem potest etiam dici de Torpedine, quæ alios pisces alta torpidiores factos, licet sint velocissimi, depascitur: idem d do ex Arist. 9. de Hist. asellos, psittas, & squatinas, & pastinaca, quæ velocissimos pisces, atq; adeò ipsum mugilem astu de Erasmum Adag Chil. 1. cent 7 prou. 67. Quod Mars, inquit Natalis lib. 2. Mythologi. cap. 7. omnium Deorum fortiss locissimus arte Vulcani fuerit retib. implicitus, à debili & claudicātis & tardi Dei: quid aliud significat, quàm sceleratc nullis vir. b. nulla pedū celeritate fieri posse Dei vindicis omniū flagitiorū irā deuitare? quod etiā innuit Theognis l

Καὶ βραδὺς εὔβουλος εἷλεν ταχὺν ἄνδρα διώκων, *Vel celerem tardus comprendit, Cyrne, secutus*
Κύρνε, σὺν ἀθανάτων θεῶν δίκῃ ἀνδρὶ δικαίων: *Iniustum cursu, huic numina cuncta fauent.*

q τὸ καὶ μοιχάγρι' ὀφέλλει] Sēsus est: Mars quidem simpliciter pœnam & castigationē meretur, quòd in adulterio depr sed circumstantiæ facti pœnam grauiorem adhūc cōstituunt, quòd videlicet is Deorum velocissimus à tardissimo sit c sus in flagranti crimine. Quæ fuerit autem illa pœna, non exprimitur. Sunt autem diuersæ illæ apud diuersas gentes, vt rat Alexand. Gen. dier. lib 4. cap. 1. Videtur tamen impunitum remansisse istud adulterium Martis: nam hic in Thracian Cyprum facto impetu statim se contulerunt. Porrò apud Athenæum lib. 12. vt iam obseruauit Giphanius, hic versus fic

χωλὸς ἐὼν τέχνῃ, τὼ καὶ ζωάγρι' ὀφέλλει.

r καί γε τοῦτο χρείω] Intemperātem nobis describit Mercurium qui cùm videat hos adulteros ita ignominiosa Deorun positos: tamen Veneris forma captus non recuset hoc dedecus subire, modò illa, vt modò Mars, potitus esset. Quam indignam esse concedamus, tamen affectus impudentium & effrænis libidinis hominum illâ rectissimè exprimuntur. S Dijs placet, sunt eiusmodi ingenia, quæ nullis aliorum pœnis à sceleribus coërceri possunt: &, quia de hac loquimur, qu voluptatis Venereæ execrandos impetus cohibere nequeant, & eò cæcitatis ac dementiæ delabuntur, vt quoduis to ipsumque adeò suspendium post stupratam virginem aut mulierem, cuius amore incendantur, sibi exoptare minimè v deò pudorem cum castitate omnem abiecerunt. Non absimili modo atq; non ita pridem nobilis quidam Gallus, non ipso Iuliano, qui altera die qua Comitis stabuli (vt vocant) dignitate honestaretur, in perpetuum animæ suæ exitium lo lubentissimè conuersurum impiè dictitabat Is nuper in bello interijt, alterumque forsan votum tantùm consequutu

s ὥς σύ κελεύεις] Vulcanus petebat dotem, quam pro Venere penderat, à Ioue sibi restitui, an nunc Neptunus eadem Res est dubia, & à nobis examinanda. Videtur sanè hic aliud præter illa ἔεδνα, intelligendum, nimirum in pœnam con terij, quam esset Mars iure persoluturus. Exprefsè hoc docetur in sequentibus, quia hoc à Marte se petere dicit Vulcanu ptunus pro Marte se fideiussorem exhibet: & non pro Ioue, à quo dotem Vulcanus repetebat. dicit enim ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα πατὴρ ἀποδώσει ἔεδνα. Veneris autem pater erat ipse Iupiter, vt docebimus in Lexico in voce, ἀφροδίτη, vel κυθέρεια. Videtu illa pœna pecuniaria: pro corporali enim non videbatur fideiussurus fuisse Neptunus: deinde notandum est, debitam ei cui iniuria inferretur, vt hic Vulcano, cuius vxorem Venerem Mars stuprauerat.

t δειλαί τοι δειλῶν] Huius versus varij eliciuntur sensus, prout illi à Didymo & Eustathio referuntur. Vel vt dicas, Spo pro malo homine & nequam fiunt, malæ item sunt existimandæ, vt non sit opus pro Marte pernicioso & nequissimo fideiubere. Volunt enim hîc δειλὸν poni pro φαῦλον. Vel δειλαί εἰσιν ἐγγύαι, id est, infelices sunt & damnosæ sponsiones, καὶ τὸ ἐγγυᾶσθαι & infelicis est hominis spondere & fideiubere pro alijs. Quasi illud generaliter sit dictum omnibus iuxta il cam inscriptionem, ἐγγύα πάρα δ' ἄτα: Sponde, præstò est noxa. Quod quidem Eustathius ἀπάνθρωπον esse dicit, si neq pro filijs, aut cognati pro cognatis, aut amici pro amicis fideiubeant Itaque illud generaliter à Vulcano dictum non v dicunt, ὅτι τῶν δειλῶν καὶ εὐτελῶν, εὐτελεῖς ὀφείλουσιν εἶναι καὶ αἱ ἐγγύαι, ὡς ἂν ἔχοιεν ἄγοντας τοὺς ἐγγυητὰς οἱ εὐτελεῖς, ὡς ὁμοίους. Misero plicium hominum, simplices debere esse sponsiones: hoc est, non debere esse nimium potētes ipsos sponsores, vt à qui sunt simpliciores illis conueniri possint tanquam pares. Ideo subijcit Vulcanus paulò pòst, dicens Neptuno, πῶς μι, &c. quasi dicat, Ego cùm sim te longè inferior, & tu tamen pro Marte fideiubeas, quomodo, si præcipuus ille debi quomodo inquam, ego te potentiorem me conueniam? Itaque mihi non est tutum sub tua fideiussione Martem din est vt ille mihi antè satisfaciat, quàm è potestate mea liberetur: tamen preces & authoritas Neptuni aliud à Vulcano Alij dicunt, αἱ πρὸς τοὺς δειλοὺς καὶ ἀσθενεῖς ἐγγύαι, δειλαί, καὶ αὐταὶ καὶ μηδὲν δυνάμεναι, ὡς μὴ δυναμένων τῶν τοιούτων ἐπεξελθεῖν ἀσθενῶν: id est, Fideiussiones quæ miseris & imbecillibus fiunt, miseræ sunt, & nullarum virium, cùm illi non possint litate sua iniurias sibi factas persequi ac vlcisci.

u οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε] Quasi dicat: Scio quidem rem ita se non habituram, vt tu dicis: tamen cùm me non deceat tibi fe dicere, iussis tuis parebo, & Martem vinculis istis liberabo. Quod autem id eo pacto euenturum dubitet, fecit sua imbe nunquam possit, fortissimos illos Deos ad debitum persoluendum cogere.

Ταῦτ' ἄρ' ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτὸς· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς *Hæc certè cātor cātabat inclytus, cæter*

φρεσὶν ἧσιν ἀκούων, ἠδὲ καὶ ἄλλοι
δολιχήρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες.
δ᾽ Ἅλιον καὶ Λαοδάμαντα κέλευσεν
ὀρχήσασθαι, ἐπεί σφισιν οὔτις ἔριζεν.
σφαῖραν καλὴν μετὰ χερσὶν ἕλοντο
τὴν σφιν Πόλυβος ποίησε δαΐφρων,
ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα,
πίσω. ὁ δ᾽ ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ᾽ ἀερθεὶς,
μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν οὖδας ἱκέσθαι.
δὴ * σφαίρῃ ἀν᾽ ἰθὺν πειρήσαντο,
δὴ ἔπειτα ποτὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἀμειβομένω· κοῦροι δ᾽ ἐπελήκεον ἄλλοι
κατ᾽ ἀγῶνα· πολὺς δ᾽ ὑπὸ * κόμπος ὀρώρει.
Ἀλκίνοον προσεφώνεε δῖος Ὀδυσσεύς,
κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ἀπείλησας βητάρμονας εἶναι ἀρίστους,
ἑτοῖμα τέτυκτο, σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.
γήθησεν δ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα.
ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·
μάλα μοι δοκέει πεπνυμένος εἶναι·
δῶμεν ξεινήιον ὡς ἐπιεικές.
κατὰ δῆμον ἀριπρεπέες βασιλῆες
ἄρχουσι, τρισκαιδέκατος δ᾽ ἐγὼ αὐτός·
φᾶρος ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα,
τάλαντον ἐνείκατε τιμήεντος·
τὰ φέρωμεν ἀολλέες, ὄφρ᾽ ἐνὶ χερσὶ
ἐπὶ δόρπον ἴῃ χαίρων ἐνὶ θυμῷ.
ἑαυτὸν ἀρεσσάσθω ἐπέεσσι
ἐπεὶ οὔτι ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον, ἠδ᾽ ἐκέλευον·
οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
Εὐρύαλος ἀπαμείβετο φώνησέν τε,
κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
τὸν ξεῖνον ἀρέσσομαι ὡς σὺ κελεύεις,
ἄορ παγχάλκεον, ᾧ ἔπι κώπη
ον ἠδὲ νεοπρίστου ἐλέφαντος
πολέος δέ οἱ ἄξιον ἔσται.
ἐν χερσὶ τίθει ξίφος ἀργυρόηλον,
φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
πάτερ ὦ ξεῖνε, ἔπος δ᾽ εἴπερ τι βέβακται
τὸ φέροιεν ἀναρπάξασαι ἄελλαι·
ἄλοχόν τ᾽ ἰδέειν καὶ πατρίδ᾽ ἱκέσθαι
δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχεις.
δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς·
μάλα χαῖρε· θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν·
ξίφεός γε ποθὴ μετόπισθε γένοιτο
τοι δῶκας ἀρεσσάμενος ἐπέεσσιν·
ἀμφ᾽ ὤμοισι θέτο ξίφος ἀργυρόηλον.
ἠέλιος, καὶ τῷ κλυτὰ δῶρα παρῆεν.
Ἀλκινόοιο φέρον κήρυκες ἀγαυοί.
δ᾽ ἄρα παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο
αἰδοίῃ ἔθεσαν περικαλλέα δῶρα.
ἡγεμόνευ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο·
ἕζον ἐν ὑψηλοῖσι θρόνοισι.
Ἀρήτην προσέφη μένος Ἀλκινόοιο,
γύναι, φέρε χηλὸν ἀριπρεπέ᾽ ἥτις ἀρίστη·
θὲς φᾶρος ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα·

Oblectabatur mente sua audiens, atq; etiam alij
Phaeaces longorum remorum nauibus incliti viri.
Alcinous autem Halium & Laodamantem iussit
Solos tripudiare, quoniam ipsis nemo contendebat.
Hi igitur postq̃ pilam pulchrã in manib. acceperunt
Purpuream, quam ipsis Polybus fecerat prudens,
Hanc alter iacebat ad nebulas vmbrosas
Flexus retrò, alter autem à terra in altum eleuatus
Facilè accipiebat anteq̃ pedes ad pauimẽtũ veniret.
At postquam pilæ in rectum periculum fecerunt,
Saltauerunt postea in terra alma
Frequẽter alternãtes, iuuenes aũt applaudebãt alij
Stantes in certamine: multus aũt strepitus ortus est.
Iam tunc Alcinoum alloquutus est strenuus Vlysses,
Alcinoë rex, omnium clarißime populorum,
Certè pollicitus es tripudiatores esse optimos,
Profectò manifestè factũ est, stupor me habet inspici- (entẽ.
Sic dixit, lætata autem est sacra vis Alcinoi,
Statim Phæacenses amantes remos alloquutus est:
Audite Phæacensium ductores ac principes,
Hospes mihi valde videtur prudens esse:
Sed agite, ei demus hospitale munus vti decet.
Duodecim enim in populo præclari reges
Principes imperant, tertius decimus autem ego ipse.
Ex his ei vestem singuli benè lotam & tunicam,
Et auri talentum ferte preciosi.
Statim autem omnia portemus congregati, vt in ma- (nibus
Hospes tenens ad cœnam veniat lætus in animo.
Euryalus autem seipsum conciliet verbis,
Et dono, quoniã nequaquam vt decuit loquutus est.
Sic dixit: omnes autem laudauerunt, & iusserũt,
Dona autem vt ferret, præmiserũt præconem singuli.
Huic autẽ rursus Euryalus respondit, loquutusq; est,
Alcinoë rex omnium clarißime populorum,
Tibi equidem hunc hospitem cõciliabo sicut tu iubes,
Dabo ei hunc ensem totum æreum, cui est manubriũ
Argenteum, vagina autem nuper secti eboris
Circumuoluta est, multò autem eo dignus erit.
Sic dicens, in manibus ponit ensem argent. clauo-
Et ipsum alloquens verba pennata dixit. (rum,
Gaude pater ô hospes, verbum si aliquod dictũ est
Graue, statim illuc ferant rapientes turbines.
Tibi autem dij vxorem videre, & in patriam redire
Dent, quando diu ab amicis incommoda pateris.
Hunc autem respondens alloquutus est prudens
Vlysses,
Et tu amice valdè gaude, dij autem tibi felicia dent,
Neq; amplius tibi ensis desiderium in futurum fiat
Huius, quem iam mihi dedisti concilians verbis.
Dixit, & circa humeros posuit ensem argẽt. clauo-
Occidit aũt Sol, & huic inclyta dona adfuerũt. (rũ.
Et hæc in domum Alcinoi tulerunt præcones illustres.
Suscepta autem filij eximij Alcinoi,
Matrem iuxta venerandam posuerunt perpulchra
Quibus autem imperabat sacra vis Alcinoi, (dona.
Venientes verò sederunt in altis solijs.
Tunc Areten alloquuta est vis Alcinoi,
Agè mulier fer arcam pulchram, quæ optima:
Impone autem vestem bene lotam & tunicam.

κ. σφαίρῃ ἀν᾽ ἰθὺν
κ. δοῦπος

Ἀμφὶ δέ οἱ πυρὶ χαλκὸν ἰήνατε, θέρμετε δ' ὕδωρ,
Ὄφρα λοεσσάμενός τε, ἰδών τ' εὖ κείμενα πάντα
Δῶρα τά οἱ Φαίηκες ἀμύμονες ἐνθάδ' ἔνεικαν,
Δαιτί τε τέρπηται καὶ ἀοιδῆς ὕμνον ἀκούων·
Καί οἱ ἐγὼ τόδ' ἄλεισον ἐμὸν περικαλλὲς ὀπάσσω,
Χρύσεον, ὄφρ' ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα
Σπένδῃ ἐν μεγάρῳ Διΐ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν.
Ὣς ἔφαθ'. Ἀρήτη δὲ μετὰ δμωῇσιν ἔειπεν
Ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν ὅττι τάχιστα.
Αἱ δὲ λοετροχόον τρίποδ' * ἔστασαν ἐν πυρὶ κηλέῳ. (γρ. ἵστασαν)
Ἐν δ' ἄρ' ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαῖον ἑλοῦσαι.
Γάστρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε, θέρμετο δ' ὕδωρ.
Τόφρα δ' ἄρ' Ἀρήτη ξείνῳ περικαλλέα χηλὸν
Ἐξέφερεν θαλάμοιο, τίθει δ' ἐνὶ κάλλιμα δῶρα,
Ἐσθῆτα χρυσόν τε, τά οἱ Φαίηκες ἔδωκαν·
Ἐν δ' αὐτὴ φᾶρος θῆκεν, καλόν τε χιτῶνα,
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Αὐτὸς νῦν ἴδε πῶμα. [h] θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἴηλον,
Μή τίς τοι καθ' ὁδὸν δηλήσεται, ὁππότ' ἂν αὖτε
Εὕδῃσθα γλυκὺν ὕπνον ἰὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τόγ' ἄκουσε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Αὐτίκ' ἐπήρτυε πῶμα, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἴηλε
Ποικίλον, ὅν ποτέ μιν δέδαε φρεσὶ πότνια Κίρκη.
Αὐτόδιον δ' ἄρα μιν ταμίη λούσασθαι ἄνωγεν
Ἐς ῥ' ἀσάμινθον βάνθ'. ὁ δ' ἄρ' ἀσπασίως ἴδε θυμῷ
Θερμὰ λοετρ'· ἐπεὶ οὔ τι κομιζόμενός γ' ἐθάμιζεν
Ἐπεὶ δὴ λίπε δῶμα Καλυψοῦς ἠϋκόμοιο·
Τόφρα δέ οἱ κομιδή γε θεῷ ὡς ἔμπεδος ἦεν.
Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δέ μιν χλαῖναν καλὴν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
Ἐκ ῥ' ἀσαμίνθου βὰς ἄνδρας μετὰ οἰνοποτῆρας
Ἤϊε. Ναυσικάα δὲ θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο·
Θαύμαζεν δ' Ὀδυσῆα ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶσα,
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Χαῖρε ξεῖν', ἵνα καί ποτ' ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ
* Μνήσῃ ἐμεῖ', ὅτι μοι πρώτῃ [k] ζωάγρι' ὀφέλλεις. (γρ. Μνήσῃ)
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ναυσικάα * θύγατερ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο, (γρ. θυγάτηρ)
Οὕτω νῦν Ζεὺς θείη ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
Οἴκαδέ τ' ἐλθέμεναι, καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι.
Τῶ κέν τοι κἀκεῖθι θεῷ ὡς εὐχετοῴμην
Αἰεὶ ἤματα πάντα. σὺ γάρ μ' ἐβιώσαο κούρη.

Circa ignem autē lebetem calefacite, calefa
Vt lotus vidensq́ bene posita omnia
Dona, quæ ei Phæaces eximij huc tulerunt.
Et conuiuio oblectetur, & cantilenæ lauden
Atq́ ei ego hoc poculum meum pulchrū
Aureum, vt mei memor diebus omnibus
Libet domi suæ, Iouiq́ alijsq́ dijs.
Sic ait, Arete autem ancillis loquuta est,
Vt circa ignē locent lebetē magnum quàm c
Hæ.a. lauacralem lebetē locarunt ad ignē a
Aquā.v.īfuderūt, subt'.a.ardere faciebāt a
Aluū qdē tripodis ignis circūdedit, calefieba
Intereà verò Arete hospiti pulchram cistam
Extulit è thalamo, imposuit verò pulchra d
Vestem, aurumq́, quæ ei Phæaces dederant.
Ipsa verò indusium posuit, pulchramq́ tuni
Et ipsum alloquuta verba volatilia dixit,
Ipse tunc vide de operculo. statim.v. vin
Ne quis tibi in itinere damnum afferat, cùm
Dormieris dulcem somnum profectus in na
Cæterùm postq̄ hoc audiuit prudens diu
Statim aptauit operculū. celeriter.a. vincul
Varium, quod olim docuit ingenio veneran
E' vestigiò autem ipsum ancilla lauari iussi
In lauacrū vbi cōscēdisset, ille verò libēter
Calida lauacra, quoniā neutiq̄ curatusq́ fr
Ex quo reliquit domū Calypsus pulchricom
Interea ei cura tanquam deo perpetua erat
Hunc postquam ancillæ lauarunt & vnxer
Circa ipsum chlænam pulchram iecerūt at
Ex labro egressus viros ad vini potatores
Ibat. Nausicaa autem à dijs pulchritudinen
Stetit iuxta postes tecti pulchrè fabricati.
Admirata autem est Vlyssem oculis aspicie
Et ipsum alloquuta verba alata dicebat,
Salue hospes vt etiā olim cùm eris in patr
Memor mei quòd mihi vitæ cōseruatæ merc
Hanc mutuis dictis alloquutus est versu
Nausicaa filia magnanimi Alcinoi,
Sic nunc Iupiter faciat valdè sonans mari
Domum venire & reditus diem videre.
Certè tibi etiam illic velut deo vota faciam
Semper diebus omnibus: tu enim me seruas

COMMENTARIVS.

a ὀρχήσασθαι,] Intelligo absoluta illa Demodoci cantilena, ad quam alij mixtim Phæacenses saltabant, iussisse Alci duo Halius & Laodamas per se soli & sine cantu saltarent. Illi tamen præmittunt pilæ ludum, quem cœlestem appella 9. vt iam obseruauit Giphanius. Hunc ludum autem aliquod saltationis genus fuisse dicit Eustathius.

b ἠδ' ἀπειλήσας] Hoc solùm laude dignum in Phæacensium certaminib. obseruauit. nam in cæteris præstantiorem stimabat. Ea autem solemus extollere, quæ à nobis minus præstari possunt. Minus autem saltationis peritus fuisse Vlys aut saltem propter nauigationis laborem ad eam minus in præsentia aptus, vt ipsemet anteà dicebat. Vel hanc postrem tantùm admiratus est quòd soleāt in omnibus ferè rebus nouissimæ magis afficere spectantes. Non decuit autem eum a te non laudatis Phæacibus discedere, vt ipsis tantùm gratularetur, ac testaretur non omnino iniucundam sibi fuisse han num exhibitionem Quo etiam percepto gauisuri essent ipsi Phæaces, vt qui non frustrà in oblectando hospite operan sent. Itaque statim subiungit, ὡς φάτο. Γήθησεν δ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο, nimirum quòd aliquod ab hospite intelligeret ap Perijsse enim beneficia putamus, nisi illa ei cui fiunt, placere cognoscamus, alioqui non leuis lætitia in beneficiū redur

c δῶρα ξείνιοι] Iam aliquoties obseruauimus hunc veterum morem, dari solita munera hospitalia, quæ Xenia appella grinis ab ipsis hospitibus excipientibus: nunc dicam varij fuisse illa generis. nam aliquando pocula aurea vel argentea, currus & equi, aliquando baltheus aliquando ensis, aliquando vestes donabantur: hic vestes, auri talenta, & ensem accip cibus Vlysses. Reperio tamen alibi solita donari edulia, idq; apud Apuleium Asini aurei lib. 2. cuius hæc sunt verba: Co inquit, meridies accesserat, & mittit mihi Byrrhena xeniola, porcum optimum & quinq; gallinulas, & vini cadum in æta si, &c. Vbi Philippus Beroaldus doctissimus eius authoris illustrator, Morem, inquit, signat priscorum, qui hospitib. mu lenta missitabant, quæ Xenia, id est, hospitalia appellauerunt. Nam, vt author est Vitruuius in sexto, cùm fuerint Græci d & à fortuna opulentiores, hospitibus aduenientibus instruebant cubicula & triclinia, & cum penu cellas, primoq; die inuitabant: postero mittebant pullos, oua, olera, poma, reliquasq; res agrestes, quæ xenia ab hospitibus appellabantur.

ἐπεί ῥ' ἐξάνε,] In reconciliatione amicorum id æquum est obseruari, vt qui primus facta iniuria amicitiam labefactauit, primus resarciat. Quod hic Euryalus ingenuè facit. Agnouerat enim ex præcedētibus, temerè se & inconsultè tam propulanter hospiti, cuius virtutes perspectas non habebat, insultasse. Atqui dixeris, hoc ipso iustiùs poterat ignotum virum ; auius enim futurum, si notum contempsisset. Immò, inquam, eò minus debuit illi esse iniuriosus, quòd eum nondum estiæ enim est, de eo quem nondum reipsa noris, bene sentire: quem autem fortem noris, ignauum appellare & con- alumniæ non tolerandæ. Hanc ergo partem τοῦ καθήκοντος optimè seruat Euryalus, ingenueq; fatetur, se quicquid gra- stum in Vlyssem pronunciauit, pro irrito haberi velle, testemque humani & mansueti erga illum animi preciosum en- lit, tum omnia fausta imprecatur.

ξίφεος] Quasi dicat: Vtinam te Deus sic feliciter & fortunet, vt nunquam huius ensis, quo me donas, penuria labores. miseri homines, qui dum prosperiorem vitam viuerent, sua in alijs locupletandis profuderunt: tum demùm, cùm an- niliaris opprimuntur, ea sibi exoptare, quæ aliàs liberaliter & magnificè in munera (de his tantùm loquor, quia ad rem ttinent) consumpserunt.

ἐς' αἰδοίην] Cur hæc prope Areten collocentur, ratio videri potest, quòd non solùm ab illa iussu Alcinoi quædam alia nda illis erant, sed etiam cista includenda, quòd ipsa in sequentibus exequitur.

τὸ δ' ἄλεισον] Vt Alcinous cæteros Reges dignitate antecellebat, sic etiam muneris hospitalis præstantia illis est supe- vestes & talenta auri, hic poculum ad libationes, qui finis muneri etiam maiorem conciliat præstantiam. Neque ta- rætermisit: nam paulò pòst Arete, ἐν χηλῷ φᾶρος θῆκεν καλόν τε χιτῶνα. Idem cōuiuia exhibuit, certamina, & hospitium: dicari potest, quàm ille meliùs de Vlysse sit meritus.

ὁ τὶ δεσμὸν ἴηλον,] Obseruādus est hic mos antiquorum cistas vinculis muniendi, quod posteà clauibus fieri solitum est inuentione, vt tradunt. Hoc autem Vlyssis vinculum vulgarium securitatem excessit. ideò dicitur illud à Circe acce- monet hoc loco Eustathius, posse prouerbialiter vsurpari, ὀδυσσέως δεσμὸν, Vlyssis vinculum: de rebus diligenter & tu- ἐπὶ τῶν ἀσφαλῶς σφραγιζομένων. Et hoc in sua Adagia retulit Adrianus Iunius.

escio an à multis animaduersum sit, animaduerti tamen maximè iubeo, quàm longè ab Epicureorum sententia ... is noster, statuentium Deum in cœlis ociosum, vitaq; tranquilla perfruentem. Quod à sanis Philosophis satis superq; est, & hoc ipsum Poëta noster proculdubiò præstiturus foret, si resumpta vita pristina hæc monstra horrenda ... nos ex ipsius verbis, quandoquidem viua illius voce destituimur, præstemus. Vlyssem curis & sollicitudinibus varijs um, cui comparat? Deo nimirum, cuius naturæ omnino repugnat, desidiosum esse. Ille agit perpetuò, ferianturq; nū- storum bipedum porcorum, quibus summa felicitas in voluptate & inertia posita est. Ille curas subinde varias, immò tatione versat, quibus generis humani conseruationi diligenter prospicit. Quid verò, dicat aliquis, forsan ex eodem ege, Tu nobis versatilem quendam & mobilem Deum fingis, cui nulla quies, nulla statio, nullus laborandi finis. De- undum hunc regi: at si talis est, qualem vos vultis, nónne iam inde ab æterno omnia habet præsentia, quæ ille dis- inauit? ecquid opus est eum ita subinde curis torqueri? Respōdeo, nos nullum alium Deum imaginari, quàm qui ab e sæcula extitit. Iam cùm vnus & idē sit, mutari nullo modo potest: quod proculdubiò accideret, si curæ in illo quie- siqui ab initio eos habuit, nunc verò non habeat: iam Deus non est, vt qui mutationi sit obnoxius. Quod enim in illo nper est & erit: alioqui non æterna essent omnia in Deo, neque ipse Deus esset æternus. Rectè igitur Homerus qui tua cura & sollicitudine constituit. Quod tamen non est intelligendum vt eum adeò torqueri aut cruciari oporteat, mus alio modo diuina mysteria quàm humanis vocabulis exprimere adeò infans est, de Deo mortalitas.

ἑλῴης] Beneficiorum commemoratio, inquiunt, eorundem est exprobratio. Existimo tamen hic non exprobrādi gra- n suum Nausicaam Vlyssi commemorare, sed vt se Vlyssi hoc nomine commendaret, perpetuamque sui memoriam petraret. Ita enim à natura sumus informati, vt beneficia nostra collata perire aut obliuione obrui nolimus, nihilque iut iniquiore animo ferimus, quàm ἀχαριστίαν, quæ in eorum sepulta memoria ostenditur. Deinde nescio quo modo m erat affecta Nausicaa, vt quem sibi pro marito exoptârit.

impiè hoc ab Vlysse dictum sit, quispiam fortasse quærat? Ego verò respondebo Vlyssem comparatiuè tantùm lo- tialiter: hoc est, vt Nausicaam verè & reipsa Deam sit existimaturus, sed quemadmodum Deo vitam nostrā primùm rimus, & ideò ipsi gratias agere solemus: sic se etiam ipsi Nausicaæ, vt alteri cuidam Deo, perpetuas habiturum gra- it seruatus, & quasi noua vita donatus. Mortis enim liberari periculo, est quasi alteram vitam accipere: à quo autem nihil aliud dicas, quàm te illi teipsum acceptum referre: quanquam hoc est instrumentis dare, quod Deo authori nde nos cùm ita loquimur, altiùs est animus attollendus, & Deo omnia tribuenda, cum secundarum etiam tamen ua reuerentia

---

ἰ ἐς θρόνον ἷζε παρ' Ἀλκίνοον βασιλῆα.	*Dixit, & in thronum sedit ad Alcinoum regem.*
ιοίρας τ' ἔνεμον, κερόωντό τε οἶνον·	*Hi verò iam partes diuidebant, miscebantq; vinum:*
ξυθεν ἦλθεν, ἄγων ἐρίηρον ἀοιδὸν	*Præco verò propè venit ducens amabilem cantorem*
λαοῖσι τετιμένον· εἷσε δ' ἄρ' αὐτὸν	*Demodocum populo venerandū, collocauit.a. ipsum*
τυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας.	*In medio cōuiuantiū, ad columnā longā firmādo eū.*
ικα προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	*Iam tum præconem alloquutus est versutus Vlysses,*
ροταμών· ἐπὶ δὲ πλεῖον ἐλέλειπτο	*A tergo proscindens, multum enim supererat*
ὸ ὑός, θαλερὴ δ' ἦν ἀμφὶς ἀλοιφή·	*Albidentis suis, multa autē erat circum pinguedo.*
ἰ δὴ τοῦτο πόρε κρέας ὄφρα φάγησι,	*Præco, accipe hanc præbe carnem vt comedat*
καί μιν προσπτύξομαι ἀχνύμενός περ.	*Demodoco, & ipsum complectar tametsi tristis.*
νθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἀοιδοὶ	*Omnibus enim hominibus terrestribus musici*
ροί εἰσι καὶ αἰδοῦς, οὕνεκ' ἄρα σφέας	*Honore digni sunt, & reuerentia, eò quòd ipsos*
ἐδίδαξε, φίλησε δὲ φῦλον ἀοιδῶν.	*Cantum musa docuit, amat autem genus cantorum.*
φη· κῆρυξ δὲ φέρων ἐν χερσὶν ἔθηκεν	*Sic ait, præco autem ferens in manibus posuit*
δόκῳ. ὁ δ' ἐδέξατο· χαῖρε δὲ θυμῷ.	*Heroi Demodoco, ille suscepit, gaudebat autē animo.*
ἑαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.	*Illi verò ad fercula apparata ꝓposita manus extēde-(runt.*
πόσεος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*Cæterùm postquā potu & cibo saturati sunt,*
όδοκον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	*Iam tum Demodocū alloquutus est versutus Vlysses,*
ἔξοχα δή σε βροτῶν αἰνίζομ' ἁπάντων,	*Demodoce, longè te supra mortales laudo omnes,*
σ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς, ἢ σέ γ' Ἀπόλλων.	*Siue te Musa docuerit Iouis filia, siue Apollo.*
κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις,	*Valdè .n. ornatè vt est Græcorum fatum canis, (ci:*
τ' ἔπαθόν τε, καὶ ὅσσ' ἐμόγησαν Ἀχαιοί·	*Quāta fecerint passiq; sunt ei quanta laborarūt Græ-*
αὐτὸς παρεών, ἢ ἄλλου ἀκούσας.	*Tanquā alicubi siue tu ipse ꝑsens aut ab alio audieris.*

Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον,
Δουρατέου, τὸν Ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν Ἀθήνῃ,
Ὅν ποτ' ἐς ἀκρόπολιν δόλον ἤγαγε δῖος Ὀδυσσεύς,
γρ. οἵ ῥ' Ἀνδρῶν ἐμπλήσας* οἳ Ἴλιον ἐξαλάπαξαν.
Αἴκεν δή μοι ταῦτα κατὰ μοῖραν καταλέξῃς,
Αὐτίκ' ἐγὼ πᾶσιν μυθήσομαι ἀνθρώποισιν,
Ὡς ἄρα τοι πρόφρων θεὸς ὤπασε θέσπιν ἀοιδήν.
Ὣς φάθ'. ὁ δ' ὁρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο, φαῖνε δ' ἀοιδήν,
Ἔνθεν ἑλὼν, ὡς οἱ μὲν ἐϋσσέλμων ἐπὶ νηῶν
Βάντες ἀπέπλειον, πῦρ ἐν κλισίῃσι βαλόντες
Ἀργεῖοι· τοὶ δ' ἤδη ἀγακλυτὸν ἀμφ' Ὀδυσῆα
Εἵατ' ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ κεκαλυμμένοι ἵππῳ·
Αὐτοὶ γάρ μιν Τρῶες ἐς ἀκρόπολιν ἐρύσαντο.
Ὣς ὁ μὲν εἱστήκει· τοὶ δ' ἄκριτα πόλλ' ἀγόρευον
Ἥμενοι ἀμφ' αὐτόν· τρίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
[c] Ἠὲ διατμῆξαι κοῖλον δόρυ νηλέϊ χαλκῷ,
γρ. ἐπ' ἄκρης, Ἢ κατὰ πετράων βαλέειν ἐρύσαντας* ἐπ' ἄκρας,
Ἢ ἐάαν μέγ' ἄγαλμα θεῶν θελκτήριον εἶναι,
Τῇ περ δὴ καὶ ἔπειτα τελευτήσεσθαι ἔμελλεν.
[d] Αἶσα γὰρ ἦν ἀπολέσθαι, ἐπὴν πόλις ἀμφικαλύψῃ
Δουράτεον μέγαν ἵππον, ὅθ' εἵατο πάντες ἄριστοι
Ἀργείων, Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες.
Ἤειδεν δ' ὡς ἄστυ διέπραθον υἷες Ἀχαιῶν
Ἱππόθεν ἐκχύμενοι, κοῖλον λόχον ἐκπρολιπόντες.
Ἄλλον δ' ἄλλῃ ἄειδε πόλιν κεραϊζέμεν αἰπήν.
[e] Αὐτὰρ Ὀδυσσῆα προτὶ δώματα Δηϊφόβοιο
Βήμεναι ἠΰτ' Ἄρηα, σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ.
Κεῖθι δὴ αἰνότατον πόλεμον φάτο τολμήσαντα,
Νικῆσαι καὶ ἔπειτα διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην.
Ταῦτ' ἄρ' ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Τήκετο· δάκρυ δ' ἔδευεν ὑπὸ βλεφάροισι παρειάς.
[f] Ὡς δὲ γυνὴ κλαίῃσι φίλον πόσιν ἀμφιπεσοῦσα,
γρ. προπάροιθε Ὅς τε ἑῆς* πρόσθεν πόλιος λαῶν τε πέσῃσιν,
Ἄστεϊ καὶ τεκέεσσιν ἀμύνων νηλεὲς ἦμαρ·
Ἡ μὲν τὸν θνῄσκοντα καὶ ἀσπαίροντ' ἐσιδοῦσα,
Ἀμφ' αὐτῷ χυμένη λίγα κωκύει· οἱ δέ τ' ὄπισθε
Κόπτοντες δούρεσσι μετάφρενον ἠδὲ καὶ ὤμους,
Εἴρερον εἰσανάγουσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ ὀϊζύν·
Τῆς δ' ἐλεεινοτάτῳ ἄχεϊ φθινύθουσι παρειαί.
Ὣς Ὀδυσσεὺς ἐλεεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβεν.
Ἔνθ' ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων,
Ἀλκίνοος δέ μιν [g] οἶος ἐπεφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν,
Ἥμενος ἄγχ' αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν·
Αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα,
Κέκλυτε Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
[h] Δημόδοκος δ' ἤδη σχεθέτω φόρμιγγα λίγειαν·
Οὐ γάρ πως πάντεσσι χαριζόμενος τάδ' ἀείδει.
γρ. θεῖος Ἐξ οὗ δορπέομέν τε καὶ ὤρορε* θεῖος ἀοιδός,
Ἐκ τοῦδ' οὔπω παύσατ' ὀϊζυροῖο γόοιο
Ὁ ξεῖνος· μάλα πού μιν ἄχος φρένας ἀμφιβέβηκεν.
Ἀλλ' ἄγ', ὁ μὲν σχεθέτω, ἵν' ὁμῶς τερπώμεθα πάντες,
Ξεινοδόκοι καὶ ξεῖνος· ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτω.
Εἵνεκα γὰρ ξείνοιο τάδ' αἰδοίοιο τέτυκται,
Πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τά οἱ δίδομεν φιλέοντες.
[i] Ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται
Ἀνέρι, ὅστ' ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσι.
Τῷ νῦν μηδὲ σὺ κεῦθε νοήμασι κερδαλέοισιν,
Ὅ, ττι κέ σ' εἴρωμαι· φάσθαι δέ σε κάλλιόν ἐστιν.

Sed certè perge & equi apparatum canta
Lignei, quem Epeus fecit auxilio Palladis,
Quem quondam in arcem dolum duxit diu[...]
ses,
Viris vbi impleuisset, qui Ilium euerterunt.
Siquidem mihi hæc eleganter enarraueris,
Tum ego omnibus pronunciabo hominibus,
Vt certè tibi benignus deus præbuit diuinam
Sic ait, ille cõcitatꝰ à deo cœpit, apparabat
Inde exorsus, quo pacto illi q̃dẽ benè tabulat
Conscensis enauigarunt igne in tentoria ini
Græci, alij verò iam inclytum apud Vlyssem
Sedebant in Troianorum foro absconsi equo
Ipsi enim eum Troiani in arcem protraxeru
Vt ille quidẽ in arce cõstitit, illi iudicia mul
Sedentes circa ipsum: trifariã .a. ipsis placu
Aut perscindere cauum lignum sæuo ferro
Aut de rupe deijcere protractum in summ
Aut sinere ingẽs simulacrũ deorũ placam
Qua vtiq; sententia etiã posteà vt fieret fut
Fatale enim erat perire, postquã vrbs intra
Ligneũ, ingentẽ equũ, vbi sedebãt omnes
Græcorum, Troianis cædem & mortem affer
Cecinit etiam vt vrbẽ depopulati sunt filij
Ex equo effusi, cauis insidijs relictis:
Alium aũt alibi cecinit vrbem depopulatu
Cæterùm Vlyssem ad domum Deiphobi
Conscendisse, tanquã Martem, cum eximio
Illic iam grauissimum bellum dicebat ausu
Vicisse etiam continuò per magnanimam
Hæc certè cantor cecinit eximius, cæterùm
Tabescebat, lacrymis irrigabat sub palpebr
Vt fœmina flet dilectum virum circumuolu
Qui suam ante vrbem populumq; ceciderit
Vrbi & liberis vindicans sæuum fatum.
Siue illũ morientem & adhuc palpitantẽ c
Super illum fusa quærendum vlulat, illi ve
Cedentes, hastis tergum atq; etiam humero
Seruitutem inducunt, laboremq; & calami
Huius miserabilissimo labore tabescunt gen
Sic Vlysses miserabiles sub palpebris lacry
Tunc alios quidẽ oẽs latuit lacrymas funde
Alcinous aũt ipsum solus considerauit atq;
Sedẽs prope ipsum, vehemẽter .a. ingemiscen
Statim autem Phæacibus nauigandi peritis
Audite Phæacum principes atq; consili
Demodocus iam cohibeat citharam sonora
Non enim fortassis omnibus gratificans hæc
Ex quo cœnauimusq; & cœpit diuinus cant
Ex hoc nunquam cessauit ab ærumnoso luct
Hic hospes, valdè fortassis ipsum dolor ment
Sed agè ille quidem cesset vt simul oblectem
Hospitio suscipiẽtes hospesq;, quoniã multò
Nam ob hospitẽ hæc venerandum parata su
Celebritas & amica dona, quæ illi dedimus
Pro fratre & hospes & supplex est factus
Viro qui etiam paululùm attingit mente,
Ideoq; nunc ne tu cela ingenio vafro,
Quodcunq; interrogauero, dicere aũt te ho

ι᾽, τῆι σε κεῖθι κάλεον μήτηρ τε πατήρ τε,	*Dic nomine quo te illic vocabant materq́ paterq́,*
᾽ κατ᾽ ἄστυ καὶ οἳ περιναιετάουσι.	*Alijq́ q in vrbe tua & q circũ nos habitabant vicini:*
γ τις πάμπαν ἀνώνυμός ἐστ᾽ ἀνθρώπων,	*Non enim quisquã omninò absq́ nomine est hominũ,*
ς, ὃ μὲν ἐσθλὸς, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται·	*Neq́ ignauus, neq́ eximius, posiq primum natus sit.*
᾽ πᾶσι τίθενται, ἐπεί κε τέκωσι, τοκῆες.	*Sed omnib. imponuntur simulatq́ genuerint parẽtes.*
μ γαῖάν τε τεὴν δῆμόν τε πόλιν τε·	*Dic etiam mihi terramq́ tuam populumq́ vrbemq́,*
τε ἧ πέμπωσι τιτυσκόμεναι φρεσὶ νῆες.	*Vt te illuc mittant obseruantes mentibus naues.*
εσσιν κυβερνητῆρες ἔασιν,	*Non enim Phæacibus gubernatores sunt,*
πηδάλι᾽ ἐστὶ τάτ᾽ ἄλλαι νῆες ἔχουσιν·	*Neq́ vllo pacto gubernacula sunt q̃ aliæ naues habẽt,*
ασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν.	*Sed ipsæ sciunt propositum & mentem virorum,*
᾽ ἴσασι πόλιας καὶ πίονας ἀγροὺς	*Et omnium sciunt vrbes & pingues agros*
α καὶ λαῖτμα τάχισθ᾽ ἁλὸς ἐκπερόωσι,	*Hominum: & vndas celerrimè maris tranant,*
ι φέλῃ κεκαλυμμέναι. οὐδέ ποτέ σφιν	*Caligine & nebulis obtectæ, neq́ vnquam ipsis (ire:*
πημανθῆναι ἔπι δέος, οὐδ᾽ ἀπολέσθαι.	*Neq́ aliqua parte offendere accidit timore vel per-*
ὥς ποτε πατρὸς ἐγὼ εἰπόντος ἄκουσα	*Sed hoc sic quondam patrem ego dicentem audiui,*
ἔφασκε Ποσειδάων᾽ ἀγάσασθαι	*Nausithoum, qui dicebat Neptunum succensere*
πομποὶ ἀπήμονές εἰμεν ἁπάντων·	*Nobis, quòd ductores illæsi sumus omnium.*
κων ἀνδρῶν εὐεργέα νῆα	*Dicebat aliquando Phæacũ virorum benè cõpactam*
ιιοδσαν ἐν ἠεροειδέι πόντῳ	*Ex deductione redeuntem in obscuro ponto (nauem*
ιέγα δ᾽ ἡμῖν ὄρος πόλει ἀμφικαλύ-	*Periturum esse, ingentem autem nobis montem vrbi circumtecturum.*
ὁ γέρων. τὰ δέ κεν θεὸς ἢ τελέσειεν,	*Sic dicebat senex, ea verò deus vel perficere potest,*
᾽ εἴη, ὥς οἱ φίλον ἔπλετο θυμῷ.	*Vel imperfecta esse poterunt, vt illi placidũ est in ani-*
ι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	*Sed agè mihi dic hoc & verè enarra, (mo.*
πλάγχθης τε, καὶ ἅς τινας ἵκεο χώρας	*Vbinã aberraueris, & ad quámnã perueneris regionẽ*
αὐτούς τε, πόλις τ᾽ εὖ ναιεταώσας.	*Hominum, ad ipsosq́, vrbesq́ benè habitatas,*
χαλεποί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι	*Siue quot molestiq́ & agrestes, neq́ iusti,*
οι, καί σφι νόος ἐστὶ θεουδής.	*Quiq́ hospitales, & quibus mens est deo placens:*
κλαίεις καὶ ὀδύρεαι ἔνδοθι θυμῷ	*Dic quidnam fleueris & duxeris intra animum,*
ων ἠδ᾽ Ἰλίου οἶτον ἀκούων.	*Argiuorum Græcorum atq́ Ilij fatum audiens.*
ν τεῦξαν, ἐπεκλώσαντο δ᾽ ὄλεθρον	*Hoc aũt dij quidẽ fecerũt, destinârunt aũt excidium*
ἵνα ἦσι καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδή.	*Hominibus omnibus vt sit & posteris cantilena.*
ηός * ἀπώλετο Ἰλιόθι πρὸ	*An aliquis tibi cognatus perijt ante Ilium,*
γαμβρὸς ἢ πενθερὸς, οἵ τε μάλιστα	*Qui eximius erat gener aut socer, qui potißimùm*
ουσι μεθ᾽ αἷμά τε καὶ γένος * αὐτῶν.	*Curæ sint post sanguinem & genus nostrum,*
, ἑταῖρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδὼς	*An aliquis fortasse socius vir grata sciens*
ού μέν τι κασιγνήτοιο χερείων	*Eximius, quoniam non sanè fratre inferior*
ταῖρος ἐὼν πεπνυμένα εἰδῇ.	*Est, qui cùm sit socius, prudentia scierit.*

γρ. Α᾽νθρώποισιν ἀπᾶσι, καὶ ἐσσ. ἀοιδώ.
γρ. ἀπέφθιτο
γρ. ἀνδρῶν.
γρ. Η᾽ τις καὶ ἑτ.

COMMENTARIVS.

ὤπποισιν] De Musica aliàs dictum est, & olim dicetur in Athenæo.

ισμον] Verisimile est Demodocum multa quæ ad Troianum bellum pertinebant cecinisse, cùm ipsius Vlyssis & A-nem exponeret, alioqui frustrà eum adeò laudaret Vlysses eo nomine, quòd labores Græcorum verè & decenter illis commemorandus noluit Poëta immorari euitandæ prolixitatis gratiâ, vt quòd iam in Iliade præstiterit: hîc λειπόμενα tantùm refert, vt quod sequitur de equo Durio. De illo autem nos suprà lib. 4. satis diximus. Postulauit Demodoco, vt illum caneret: quia ibi laudes suas contineri intelligebat, cùm ipse dolum illum excogitârit. Dein-modus, vt Vlyssem suum Phæacibus etiam patefaciat, antequàm ab illis in patriam discedat. Facit ergo vt audita acrymas Vlysses eruperit: quo viso occasionem silentium cantori imponendi, & Vlyssem ipsum quisnam sit, in-nous arripiet, tum ille sequenti libro rem totam copiosissimè illi exponet cum longa peregrinationis & laborum ne.

Aeneas apud Virgilium quadruplex consilium fuisse dicit his verbis:

Pars stupet innuptæ donum exitiale Mineruæ,
Et molem mirantur equi: primusq́; Thymœtes
Duci intra muros hortatur, & arce locari:
Siue dolo, seu iam Troiæ sic fata ferebant,
At Capys, & quorum melior sententia menti,
Aut pelago Danaum insidias suspectaq́; dona
Præcipitare iubent, subiectisve vrere flammis:
Aut terebrare cauas, vteri & tentare latebras:
Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

πλέοντας] Nihil potest hominum prudentia aut rectum consilium, vbi Deus aliud fieri statuit.

ια] Cæterorum Græcorum facta non commemorat, vnius autem Vlyssis meminit, quòd ita videlicet à Musa im-am antea cùm eius contentionem cum Achille caneret.

] æc comparatio ad significandum Vlyssis luctum tantùm assumpta est, & tota vis est in illis verbis, τῆς δ᾽ ἐλεεινοτάτῳ ... φθινύθουσι παρειαί

σεν] Sic anteà etiam solus lugentẽ Vlyssem obseruabat Alcinous, vnde colligere est, remotos ab alijs eos fuisse, aut o, aut quod propter vicinitatẽ (ad latus enim Alcinoi consedisse Vlyssem puto) id facilius fuerit Alcinoo videre.

ἤδη] Cùm ad exhilarandum hospitem celebraret hoc conuiuium Alcinous, videret autem è contrario ad Musici ristari, iubet Demodocum quiescere, ne videatur de industria & sponte hoc pati, ac ex luctu & dolore hospitis vo-.

] Quasi dicat: Oportet nos hospitis rationem habere non mediocrem, non quòd simpliciter hospes sit, sed quia appellatione latet maius amicitiæ vinculũ, quàm prima fronte existimari possit. Ego enim in fratris loco eum de-

 putari

putari ab omni cordato viro arbitror, qui se ei hospitem & supplicem fecerit.

καὶ γὰρ φαιήκεσσι] Mira est hoc loco τερατολογία, qua mentem & intellectum suis nauibus rex Phæacensis tribuit, quæ n institutum & omnium vrbes & agros cognoscant. Quod ego attonitus audio, sed aut falsa est Alcinoi iactantia, aut res culis non absurda cēseretur, siquidem ipsas quercus audire finxerint, & ferè res omnes brutas animauerint. Sic nauis A loquacem ex Dodonæa quercu habuisse dicitur. Quod tamen dicit Phæacensibus nauibus nullos esse gubernatores, nacula: videtur contrarium esse illis quæ anteà dicta sunt, vbi iuuenes duo & quinquaginta eliguntur ad nauem, qua discessum instrui iubebat Alcinous. Ijdem eam malo, velis & remis instruunt. Proinde videtur hic Alcinous mendacij crimine obligari, dum sua peregrino homini nimiùm iactitat.

ὅππῃ ἀπεπλάγχθης] Qui interrogant apud Homerum, solent aceruum quæstionū cumulare, vt copiosius sit interrog dendi argumentum. Id facit etiam hoc loco Alcinous. Tria enim potissimùm quærit ab Vlysse, vbi gentium e uerit: deinde quales ad populos peruenerit, tertiò cur ad cantilenas Demodoci lacrymatus sit.

FINIS LIBRI IIX. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ι. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ἈΡΧΗ τῶν Ὀδυσσέως διηγημάτων, ἐν οἷς φησὶ πεπολεμηκέναι τοῖς Κίκοσι, καὶ πρὸς τοὺς Λωτοφάγους παραγεγονέναι, καὶ πρὸς τὸν Κύκλωπα Πολύφημον προσελθεῖναι· καὶ τοῦτον φαγόντα ἐξ ἤδη ἑταίρους ἐκτυφλῶσαι.

Ἄλλη.

Ιῶτα, Λωτοφάγων Κικόνων στυγνὸς Κύκλωψ ἐστίν.

ΤΟΝ δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
[a] Ἤτοι μὲν τόδε καλὸν, ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ
Τοιοῦδ' οἷος ὅδ' ἐστὶ, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδήν.
[b] Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν * ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' * ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ,
Ἥμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν·
Τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.
[c] Σοὶ δ' ἐμὰ κήδεα θυμὸς ἐπετράπετο στονόεντα
Εἴρεσθ', ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω.
Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὕστατον καταλέξω;
Κήδε' ἐπεί μοι πολλὰ δόσαν θεοὶ οὐρανίωνες.
[d] Νῦν δ' ὄνομα πρῶτον μυθήσομαι, ὄφρα καὶ ὑμεῖς
Εἴδετ'· ἐγὼ δ' ἂν ἔπειτα φυγὼν νηλεὲς ἦμαρ,
Ὑμῖν ξεῖνος ἔω, καὶ ἀπόπροθι δώματα ναίων.
Εἴμ' Ὀδυσεὺς Λαερτιάδης, ὃς πᾶσι δόλοισιν
Ἀνθρώποισι μέλω, καί μευ κλέος οὐρανὸν ἵκει.
Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον, εἰνοσίφυλλον, ἀριπρεπές· ἀμφὶ δὲ νῆσοι
Πολλαὶ ναιετάουσι μάλα σχεδὸν ἀλλήλῃσι,
Δουλίχιόν τε, Σάμη τε, καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος·
Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
[e] Πρὸς ζόφον (αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε)
Τρηχεῖ', ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος. οὔτι ἔγωγε
Ἧς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι.
Ἦ μέν μ' αὐτόθ' ἔρυκε Καλυψὼ δῖα θεάων
Ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι·
Ὣς δ' αὔτως Κίρκη κατερήτυεν ἐν μεγάροισιν
Αἰαίη, δολόεσσα, λιλαιομένη πόσιν εἶναι·
Ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθον.

κ. ἔχει
κ. ἀκουάζονται

ARGVMENTVM NONI LIBRI Odysseæ.

PRINCIPIVM Vlyssis enarrationum, in quo lasse cum Ciconibus, & ad Lotophagos appuli clopem Polyphemum peruenisse, & tunc post derit sex iam socios, excæcasse.

Aliud.

I, cum Lotophagis, & in Ciconibus Cyclops

HVNC excipiens alloquu
sutus Vlysses,
Alcinoë imperator omni
sime populorum,
Atqui hoc honestum est a
torem
Talem, qualis ille est dijs assimilis voce.
Non enim ego quippiā puto tandē magis g
Quā quoties lætitia qdē detinet populū v
Conuiuantes autem per domum audiun
Sedentes ordine, iuxtà autem impleantur
Pane & carnibus: vinum autē ex crater
Pincerna adferat & infundat poculis:
Hoc quidem mihi pulcherrimū in mēte v
Tibi verò meos dolores animus instat lacr
Dicere, vt iam magis lugens ingemiscam.
Quid primum, quid deinde, quid vltimun
Dolores quandoqdē mihi plures dederūt a
Nunc verò nomen primùm dicam, vt & v
Sciatis: ego autem postquam effugi sæuum
Vobis hospes sim etiam longè domum habi
Sum Vlysses Laërtiades, qui omnibus dolis
Hominibus curæ sum, & mea gloria cælum
Habito.a. Ithacam clarissimam, in ipsa a
Neritus multis arborib. clarus: circum au
Plures inhabitantur valdè propè inuicem
Dulichiumq́ue, Sameq́ue, & nemorosa Zacyn
Ipsa.a. terræ cōtinenti finitima supeminēs i
Ad septent. (illa verò seorsum ad auroram
Aspera, sed bona iuuenum altrix. non qui
Eius terræ possum dulcius aliud videre.
Certè quidem me hinc deterruit Calypso d
In specubus cauis cupida maritum esse:
Consimiliter Circe detinuit domi suæ
Aeæa dolosa, cupiens maritum esse:
Sed meū nunquā animū intra præcordia p

ὲν γλύκιον ἧς πατρίδος οὐδὲ τοκήων
περ καί τις ἀπόπροθι πίονα οἶκον
λλοδαπῇ ναίει ἀπάνευθε τοκήων.
τοι καὶ νόστον ἐμὸν πολυκηδέ' ἐνίσπω,
ς ἐφέηκεν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντι.
με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν,
ἔνθα δ' ἐγὼ πόλιν ἔπραθον, ὤλεσα δ' αὐτούς.
ς δ' ἀλόχους καὶ κτήματα πολλὰ λαβόντες
θ', ὡς μή τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
μὲν ἐγὼ διερῷ ποδὶ φευγέμεν ἡμέας
οὶ δὲ μέγα νήπιοι οὐκ ἐπίθοντο.
λλὸν μὲν μέθυ πίνετο, πολλὰ δὲ μῆλα
παρὰ θῖνα, καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς.
α δ' ἄρ' οἰχόμενοι Κίκονες Κικόνεσσι * γε-
γείτονες ἦσαν ἅμα πλέονες καὶ ἀρείους,
ναίοντες ἐπιστάμενοι μὲν ἀφ' ἵππων
μάρνασθαι, καὶ ὅθι χρὴ πεζὸν ἐόντα.
θ' ὅσα φύλλα καὶ ἄνθεα γίνεται * ὥρη,
τε δή ῥα κακὴ Διὸς αἶσα παρέστη
μόροισιν, ἵν' ἄλγεα πολλὰ πάθωμεν.
οι δ' ἐμάχοντο μάχην παρὰ νηυσὶ θοῇσι·
ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.
ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν, καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
ἀλεξόμενοι μένομεν πλέονάς περ ἐόντας·
ἠέλιος μετενίσετο βουλυτόνδε,
Κίκονες κλῖναν δαμάσαντες Ἀχαιούς.
ἑκάστης νηὸς ἐϋκνήμιδες ἑταῖροι
δ' ἄλλοι φύγομεν θάνατόν τε μόρον τε.
προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ
ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.
μοι προτέρω νῆες κίον ἀμφιέλισσαι,
δειλῶν ἑτάρων τρὶς ἕκαστον ἀῦσαι,
πεδίῳ Κικόνων ὕπο δῃωθέντες.
ὦρσ' ἄνεμον Βορέην νεφεληγερέτα Ζεὺς
λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
ἐφέροντ' ἐπικάρσιαι, ἱστία δέ σφιν
καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἲς ἀνέμοιο.
ἐς νῆας κάτθεμεν δείσαντες ὄλεθρον,
ἐσσυμένως προερύσσαμεν ἤπειρόνδε.
νύκτας δύο τ' ἤματα * συνεχὲς αἰεὶ
καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες,
τρίτον ἦμαρ ἐϋπλόκαμος τέλεσ' Ἠώς,
στησάμενοι ἀνά θ' ἱστία λεύκ' ἐρύσαντες
δ' ἄνεμός τε κυβερνῆταί τ' ἴθυνον,
ἀσκηθὴς ἱκόμην ἐς πατρίδα γαῖαν,
κῦμα ῥόος τε περιγνάμπτοντα Μάλειαν
ἀπέωσε, παρέπλαγξεν δὲ Κυθήρων.
ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισι
ἰχθυόεντ'· αὐτὰρ δεκάτῃ ἐπέβημεν
φάγων, οἵ τ' ἄνθινον εἶδαρ ἔδουσιν.
δ' ἠπείρου βῆμεν, καὶ ἀφυσσάμεθ' ὕδωρ.
δεῖπνον ἕλοντο θοῇς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
ποιό τ' ἐπασσάμεθ' ἠδὲ ποτῆτος,
ἐγὼν ἑτάρους προΐειν πεύθεσθαι ἰόντας,
δύο κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἅμ' ὀπάσσας)
ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες.
δ' αἶψ' οἰχόμενοι μίγεν ἀνδράσι Λωτοφάγοισιν.

Vt nihil dulcius sua patria, neq; parentibus
Est, etiamsi & quis longè diuitem domum
Terra in aliena habitet seorsum à parentibus.
Agè verò tibi & reditum meum lacrymosum dicam,
Quem mihi Iupiter immisit à Troia profecta
Ab Ilio me ferens ventus Ciconibus appulit
Ad Ismarũ. ibi ego vrbẽ depopulatus, occîdi. a. ipsos.
Ex vrbe autem vxores & bonis multis acceptis
Ea diuisimus, vt nõ aliqs mihi priuat⁹ abierit sua parte.
Tum verò quidem ego celeri pede fugere nos
Iussi: hi verò plurimùm stulti non parebant.
Hic multũ quidẽ vini bibitũ est, multas autem oues
Mactabant ad littus, & flexipedes nigros boues.
Interea verò digressi Cicones Ciconibus acclamabant, (γ. γεγώνευν)
Qui ipsis vicini erant simul plures & meliores, (γ. ἔφιν)
Continentem habitantes: docti quidem ab equis
Hominibus pugnare & cùm opus esset peditem esse.
Venerunt continuò quot folia & flores sunt vere, (γ. ἦρος)
Matutini: tunc sanè malum Iouis fatum affuit
Nobis infelicibus, vt dolores multos pateremur.
Sistentes gradum pugnabãt pugna ad naues veloces:
Feriebant autem inuicem æreis hastis.
Quamdiu quidẽ mane erat & augebatur sacra dies,
Tam diu inuicem sustinebamus plures licet essent:
Quando verò sol ibat ad vesperam,
Et tum iam Cicones inualuerunt domando Græcos.
Sex autem à singulis nauibus benè ocreati socij
Perierunt: alij effugerunt mortemq; fatumq;,
Illinc verò vlteriùs nauigauimus tristes corde
Læti ex morte euitata charis amissis socijs.
Neq; certè mihi vlteriùs naues pcedebãt vtrinq; agitatæ,
Priusquã horũ miserorũ sociorũ iter vnũquẽq; vocassem
Qui perierunt in campo à Ciconibus trucidati.
Nauibus. a. immisit ventũ Boream nubicogus Iupiter
Cum procella ingenti, nubibus verò cooperuit
Terram simul & pontum, ruit verò è cælo nox.
Hæ quidem deinde ferebantur obliquæ, at vela ipsis
In tres quatuorq; partes discidit vis venti.
Et hæc quidẽ ad naues recondimus timẽtes interitũ:
Ipsas verò magno impetu subducimus ad cõtinẽtem.
Hîc duas noctes & duos dies continenter semper (γ. συνεχὲς)
Iacebam⁹, simulq; labore et dolorib⁹ animũ macerãtes.
Sed quãdo iã tertiã diẽ pulchricoma perfecit aurora
Malis erectis, velisq; albis explicatis
Sedimus, illas ventusq; gubernatoresq; dirigebant.
Et illæsus peruenissem in patriam terram,
Sed me vnda fortassis æstusq; circũflectentẽ Maleam
Et Boreas abiecit, auocauit autem Cytheris.
Hinc nouem diebus ferebat aduersis ventis
Pontũ per piscosum: cæterùm decima die conscendim⁹
Terram Lothophagorum, qui floridum cibum edunt.
Hîc littus conscendimus, & hausimus aquam.
Statim. a. prandium ceperũt celeres apud naues socij.
Porrò postquam cibum gustauimus & potum,
Certè tum ego socios præmittebam, vt eundo audirẽt,
(Viris duob. selectis, quibus tertiũ præconẽ simul adiunxi)
Quinam viri essent in terra cibũ sumentes.
Hi statim digressi venerunt ad viros Lotophagos.

Οὐδ' ἄρα Λωτοφάγοι μήδονθ' ἑτάροισιν ὄλεθρον
Ἡμετέροις, ἀλλά σφι δόσαν λωτοῖο πάσασθαι.
Τῶν δ' ὅστις λωτοῖο φάγοι μελιηδέα καρπὸν,
Οὐκ ἔτ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν, οὐδὲ νέεσθαι·
Ἀλλ' αὐτοῦ βούλοντο μετ' ἀνδράσι Λωτοφάγοισι
Λωτὸν ἐρεπτόμενοι μενέμεν, νόστου τε λαθέσθαι.
Τοὺς μὲν ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἄγον κλαίοντας ἀνάγκῃ,
Νηυσὶ δ' ἐνὶ γλαφυρῇσιν ὑπὸ ζυγὰ δῆσα ἐρύσσας.
Αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
Σπερχομένους νηῶν ἐπιβαινέμεν ὠκειάων,
Μή πώς τις λωτοῖο φαγὼν, νόστοιο λάθηται.

Neq; sanè Lotophagi parabant socijs mali qu[...]
Nostris, sed ipsis præbuerunt lotum gustare
Horũ quicunq; loti comedisset dulcissimum fr[...]
Non iam renunciare rursum voluit, neq; red[...]
Sed illic volebat cum viris Lotophagis
Lotum edendo manere, reditusq; obliuisci.
Hos quidem ego ad naues ducens flentes nec[...]
Nauibus in cauis sub transtra ligaui attracto[...]
Cæterùm alios iussi iucundos socios
Festinantes naues conscendere celeres,
Ne fortassis quis lotũ comedẽs reditus obliuisc[...]

COMMENTARIVS.

a ἤτοι μὲν τόδε καλὸν,] Superiore libro circa finem Demodoco silentiũ imponebat Alcinous, quòd illius cãtilenæ lacry[...] exprimerent: nunc verò Vlysses modestè respondet, non debere Alcinoum tanta oblectatione cõuiuium suum priuare, c[...]stum sit, maximè ἀκουέμεν ἀοιδοῦ, &c. Quod cùm per se tale sit, tamen ad hunc cantorem maximè pertinere, qui vocis præst[...] ipsis sit conferendus. Par erat autem sic pro cantore isto loqui Vlyssem, vt quem ipsemet ad illa canenda, ob quæ ipse la[...] est impulisset. Et hoc ipsi ab Alcinoo poterat obijci.

b οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ] Hi tres primi versus ex præcedenti libro repetiti sunt, vbi ab Alcinoo proferuntur: quatuor autẽ se[...] ab Vlysse sunt additi, in quibus voluptariam istam vitam mirificè commendat, cæterisque rebus omnibus anteponit, qua[...] licitas humana in epularum istarum fruitione constituta sit. An autem hoc reuerà ab Homero existimetur, quæsitum [...]tum iam olim est. Apud Athenæum lib. 12. Dipnosoph. vituperia & encomia voluptatis in vtramque partem agitantur. [...] partis fine hęc leguntur: ὁ δὲ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ Ὀδυσσεὺς ἡγεμὼν δοκεῖ γεγονέναι Ἐπικούρῳ τῆς πολυθρυλήτου ἡδονῆς ὅσπερ φησὶν, Οὐ γὰρ ἔγωγέ τί φημι, &c. Ὁ δὲ Μεγακλείδης φησὶ τὸν Ὀδυσσέα καθομιλοῦντα τοὺς καιροὺς ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν ὁμοήθης τοῖς Φαίαξιν εἶναι, τὸ ἁβροδίαιτον αὐτῶν προσπυθόμενον τοῦ Ἀλκινόου. Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη, κίθαρίς τε χοροί τε Εἵματά τ' ἐξημοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί. Μόνως γὰρ οὕτως ἤλπιζε μὴ διαμαρτεῖν. τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παραινῶν Ἀμφιλόχῳ τῷ παιδὶ, ὦ τέκνον ποντίου θηρὸς πετραίου χρωτὶ μάλιστα νόον προσφέρων, π[...]σαισιν ὁμίλει, τῷ παρεόντι δ' ἐπαινήσας ἑκὼν, ἄλλοτ' ἀλλοῖα φρόνει. Ὁμοίως φησὶ καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰφιγενείᾳ, Νόει πρὸς ἀνδρὶ σῶμα πο[...] Πέτρα τραπέσθαι γνησίου φρονήματος. Καὶ ὁ Θέογνις, Πουλύποδος νόον (apud Athenæum malè legitur πουλύπου ὀργὴν) ἴσχε πολυπλό[...] φασὶ δ' αὐτῆς εἶναι τῆς γνώμης τὸν Ὅμηρον προτιθέντα τοῦ σωφρονικοῦ βίου, πολλάκις τὸν καθ' ἡδονὴν λέγοντα, Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμε[...] Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη Νέκταρ ἐῳνοχόει, τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι Δειδέχατ' ἀλλήλους. Καὶ ὁ Μενέλαος δὲ παρ' αὐτ[...] οὐδέ κεν ἡμέας Ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε. καὶ Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ. Διόπερ καὶ Ὀδυσσεὺς τρυφὴν τέλος τοῦ βίου παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ τίθεται. id est, Vlysses apud Homerum videtur author fuisse Epicuro vulgatissimæ illius v[...] qui dicit, *Non enim ego quippiam existimo,* &c. Megaclides autem Vlyssem solitum tempori inseruire, vt videretur ijsden[...]ribus, ac Phæacas luxuriosam illorum vitam amplecti, cùm anteà ex ipso Alcinoo hæc audiuisset:

Semper nobis conuiuium familiare est, & cithara & chori *Vestesq; alternæ, & lauacra calida & cubilia.*

Sic solùm existimauit ea quæ sperabat se consecuturum. Talis est & qui Amphilocho puero suadet: O' fili, marinæ feræ sa[...] autem appellatur Polypus, quòd se petris agglutinare soleat) cuti mentem accommodans, in omnibus ciuitatibus versa[...] sentia laudans libenter, aliàs alio modo senti. Pariter dicit Sophocles in Iphigenia:

Viris referto Polypi corpus, qui vbi *Saxis adhæret, fit similis, sententia* *Ex propria.*

(Sic eos versus Natalis est interpretatus, alioqui Græca verba videntur corrupta, vt etiã olim Gesnerus suspicabatur) & [...]

Polypodis mentem obtine multiplicis. Sunt autem qui dicant huius sententiæ Homerum extitisse, sobriæ & fi[...] voluptuariam anteponentem. Dicit enim, Dij autem apud Iouem sedentes concilium habebant:

Aureo in pauimento, inter eos autem veneranda Hebe *Nectar infundebat, illi autem aureis poculis*
Excipiebant se inuicem. Et apud eundem Menelaus dicit:
—— nihil nos *Aliud diuidit amantesq; & lætè viuentes.* Et,
Sedemus epulantes carnibus multis & vino dulci. Ideò Vlysses luxum & libidinem scopum vitæ apud Al[...]stituit. *Hæc ille.* Quem locum ante me Giphanius quidem digito ostenderat: sed quod dicit Platonem contendere, hanc vi[...]riosam Homero probatam fuisse, tolerandum non videtur. Nam non existimo hoc Platoni in mentem venisse. Id solùm [...] eundem, quod Socrates 3. de Repub. de hoc loco dicit, nimirum non esse idoneum exemplum tẽperantiæ, quæ hîc ab V[...] quam heroë sapientissimo, dicuntur. Immò frugalitas conuiuiorum Homericorum apud eundem, eodemque libro co[...]tur. Neq; omnia quæ à personis Homericis proferuntur, ideò ab ipso Homero proferri existimanda sunt, vt aliàs satis ex[...]næo docuimus. Vtvt sit, nos illud lasciuum & intemperans viuendi genus ipsis Pheacensib. aut Siculis relinquamus, & in[...]ta hoc semper teneamus, vitia esse à virtutibus distinguenda, vt spretis illis has vnicè amplectamur.

c σοὶ δ' ἐμὰ κήδεα] Hoc loco incipit Poëta Vlyssem nobis iam inde à Troia proficiscẽtem exhibere, quod cùm naturali [...] primum esse debuisset: tamen posterius est pro rationibus, quas primo libro adduximus. Ait ergo Vlysses, paratum se es[...] precibus obsecundare, vt suarum peregrinationum historiam à capite arcessat. Quod etiam exequitur copiosè in seque[...] autem ipsius Vlyssis personæ tribuit, quia plus est fidei consecutura tota narratio, vt quam ipsemet, de quo illa commer[...] persequatur. Magis enim credi solet cuipiam de se dicẽti, hoc est, de suis rebus & negotijs, modò veri & sinceri historici [...] fungatur, quàm alteri, cui minus solent aliena esse explorata.

d νῦν δ' ὄνομα πρῶτον] Rectè ordinem interrogationũ Alcinoi in respondendo obseruat. Hoc enim fuit primùm, quod [...] ab Vlysse quæsierat, εἴπ' ὄνομ' ὅ, ττι σε κεῖθι κάλεον μήτηρ τε πατήρ τε, &c. Et hoc priùs intelligi ab auditorib. oportebat, quã rel[...] dicere Vlysses aggrederetur. Ergo nomen suum effatur, virtutesq; suas paucis perstringit, vt apud ignotos homines opti[...]nionem sui concitaret, cùm alioqui nullus eum posset prædicare, eorum qui adessent. Quod se ipsum laudandi genus an[...] eodem vsurpatum, & à nobis ibidem comprobatum. Deinde habitationis suæ locum significat, eiusque situm exponit: [...] asperitatem regionis contemnat, à præstantia virorum qui illic habitant, commẽdat. Denique studium suum erga patri[...] persequitur, docetque se illius gratia Dearum etiam matrimonium repudiasse. Qua de re à nobis satis dictum est suprà lib[...] de huius loci illustrationem studiosus lector fœnerabitur.

e πρὸς ζόφον] Per ζόφον, inquit Strab. l. 1. tenebras intelligit: per ἠῶ τ' ἠέλιόν τε, totum meridionale latus. Quas binas part[...] distribuatur mundus, solet appellare Homerus. De quibus vide copiosiùs infrà lib. 10.

f ὡς οὐδὲν γλύκιον] Diximus quidem, vt paulò antè monebamus, de hoc studio in patriam sup. lib. 1. nunc tamen, spicile[...]liorum dicta hîc de eadem re conferemus. Euripides apud Stobæum ser. 39. πολλοῦ γὰρ χρυσοῦ καὶ πλούτου κρείσσων πάτρα
σώφρονι ναίειν. τὸ γὰρ συντροφον ἀεί πῃ θνητοῖς ἐκ βίου χωρεῖ. id est, *Multo enim auro & opibus melior patria*
Prudenti ad inhabitandum. quod enim natura cognatum est & familiare nescio quam sui dulcedinem *Mortalibus in vi[...]*

Quàm sit etiam viro bono chara patria, docet suo exemplo Theognis, cuius verba hîc referemus:

ἦλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ εἰς Σικελήν ποτε γαῖαν
ἦλθον δ' Εὐβοίης ἀμπελόεν πεδίον,
Σπάρτην τ' Εὐρώτα δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστυ
καί μ' ἐφίλευν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον.
ἀλλ' οὔτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἦλθεν ἐκείνων.
οὕτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης. id est,

Profectus ego sum & in Siculam terram,
Veni etiam ad Eubææ vitiferum solum,

Et artam Eurotæ calamis abundantis splendidam vrbem, — *Sed nulla mihi delectatio in mentem venit ex illis,*
Et exceperunt benignè omnes venientem. — *Adeò nihil mihi erat charius aliud patria.*

...è seipso dicere Vlysses potuit, dixit tamen æquipollentia, non secus atque noster Ouidius, qui idem argumentum tra... de Ponto.4 vbi se, cùm esset in exilio, patriæ reuisendæ studio teneri dicit, à nostri Vlyssis exemplo sumens exordium:

Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.
Nescio quâ natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui.
Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
Huc tamen ex illa barbarus vrbe fugit.
Cùm bene sint clausæ cauea Pandione natæ,
Nititur in syluas quæq; redire suas.
Assuetos tauri saltus, assueta leones
(Nec feritas illos impedit) antra petunt.

...ferri libellus ille Luciani, qui inscribitur πατρίδος ἐγκώμιον: sed ne nos omnia compilasse videamur, poterit lector ex eo ... quidem eum huius argumenti illustratio delectabit.

...φέρων] Hanc Vlysseorum laborum narrationem compendiosè ex Homero persequitur Hyginus fab.125. & 126. Quid ... Vlyssi fuerit huius oppidi Ismari in Ciconū regione expugnandi, quærat aliquis. Sed ea videtur esse (inquit Eustathius) ...is auxilium tulissent, vt vidimus in Bœotia.

...ἀπεμόρφωσεν] Moris enim fuit apud veteres, vt prædam milites inter se diuiderent æqualiter etiam cum ducibus, vn... Iliade Agamemnoni exprobrat, quòd cùm pauca alijs daret, multa sibijpsi retineret.

...] Cùm tanta fuerit hostium multitudo, minus est Vlyssi indecorum ab illis vinci, quanquam neq; illis hoc ita facilè ...nanum Vlysseam profligare. Nam ferè integrum diem illa hostibus fortiter aduersata est.

...θανάτοιο.] Lætatur Vlysses non ob amissos socios, sed quòd ipse cum ijs qui ex clade illa supererant, salui & incolu... manus effugissent. Nullus enim tam ex aliorum pernicie tristari, quàm ex suis commodis gaudere solet.

...αὔσαι.] Hic est obseruandus mos antiquus, quē annotat Didymus, & post eum Eustathius. Solebant enim in peregri... s, cùm socios morte amitterent, ij qui viui restabant defunctos ter vocare, tum verò posteà discedere: quæ veluti ψυ... am erat, quòd ij qui vocarent, eos in patriam deducere arbitrarentur. Quem ritū attigit Pindarus Pyth. od 4. Stroph. ...bi Pelias Iasonem monet, posse eum terrestrium iram auertere: quos malè habet, quòd anima Phrixi, qui in Colchica ... nondum erat in patriam reuocata: proinde suadet illi, vt eò proficiscatur in hunc finem verba Pindari sunt hæc:

— δύνασαι δ' ἀφελεῖν
μᾶνιν χθονίων
κέλεται γὰρ ἑὰν
ψυχὰν κομίξαι Φρίξος, ἐλ-
θόντας πρὸς αἰήτα θαλάμους, &c. id est,

—potes autem auferre
Iram terrestrium (deorum sup.)
Iubet enim suam
Animam referre Phrixus pro-
fectum ad Aeetæ thalamos.

...ος δ' ὦ τοῖς τελευτήσασι τῶν ἐπ' ἀλλοδαπῆς, εἰ καὶ μὴ τὰ σώματα ἐν παρ' αὐτοῖς, τὰς γοῦν ψυχὰς διά τινων μυστηρίων ἀνακαλεῖσ... ἔσας εἰς τὴν πατρίδα διαπεραιοῦν. id est, Moris erat apud veteres, si quis apud exteros vita defunctus esset, vt si corpora ... at, animæ tamen quibusdam in patriam cæremonijs reuocarentur, easque ceu vnà nauigantes ad patrios penates re... tudo tenebat, vt vertit in suis Scholijs Io. Lonicerus. Hoc ipsum ab Atheniensibus obseruatū refert Eustathius, cùm ... qui in mari perijssent, cenotaphium erigerent. Eundem morem videtur intellexisse Virgilius 1. Aeneid. vbi Aeneas &

Postquam epulis exempta fames, mensæq; remotæ
Amissos longo socios sermone requirunt.
Spemq; metumq; inter dubij, seu viuere credant,
Siue extrema pati, nec iam exaudire vocatos.

...ast. Corradus & Adrianus Turnebus idem annotant. Et hoc factum refert Eustathius ad consecrandam mortuorum ... viderentur eorum obliuisci: sed &, vt si quis adhuc viueret, & hostibus esset permixtus, ibi non relinquerentur, sed ...s sese referrent. Et hæc sunt Homerica. Sed idem ex Arriano similem ferè Bithynorum morem recitat. Illi enim, cùm ...rant, solent nominatim eorum animas, qui extra fines patriæ decesserunt, ter vocare, & petere, vt velint epularum ...

...ἤματα] Hic locus ab Eratosthene olim est exagitatus, quòd cùm sint Lotophagi extra columnas Herculis, Maleę aūt ...iginti duorum millium ac quingentorum stadiorum interuallo distent: oportuerit Vlyssem quotidie bis mille ac ...lia nauigasse, si demus eum intra nouem dies, vt vult Homerus, eò peruenisse. Quod tamen fieri non potest, præser... rsis ventis fuerit agitatus, qui nauigationem remorantur. Idq; exemplo docet. Nam quis, inquit, vnquam perhibuit ...odo aliquem biduo Alexandriam nauigio esse prouectum, quod non vltra quatuor mille stadiorum est interual... b.lib.1. & 3. Geograph.

...ρυχ' ἅμ' ὀπάσσας] Duobus illis socijs tertium addit comitem præconē, ad maiorem videlicet securitatem. Iuris enim ...iam inde ab omni vetustate obseruatum, præcones vt inuiolabiles essent, ac nulli iniuriæ ipsorum etiam hostiū ob... bantur enim diuino genere prognati, nimirum à Ceryce Mercurij filio & Pandrosi Cecropis filiæ. Vide Rhodig. 21. cap. 16.

...] ...elligit Lotophagos amicè hos Vlyssis legatos excepisse, non hostiliter, vt fecerant paulò antè Cicones. Tamen satis ... inferri existimauit Vlysses, cùm Lotophagorum cibo à reditu in patriam prohiberetur. Fuit autem cibus ille, lotus: ...rem, alij herbam faciunt. Nos omnia copiosè in Lexico Homerico, fauente Deo, videbimus.

...θέλαι] Hanc miraculosam & stupendam loti facultatem nescio an fabulosam censere debeamus, nisi intelligamus, ...ulcedine & sapore præstantissimo sic capi homines solitos, vt præ illo cætera omnia, atq; adeò propriam patriam, ...cuique est charissima, nihili faciant. Notandum est autem, vel hunc fructum ab Vlysse nō degustatum: vel si degu... erinde vt reliquos patrię desiderium amisisse. Vel, vt ait Eustathius, cùm degustare vellet, tamē metu sequentis obli... ustauit: vel non concupiuit degustare, & vtcunq; tēperantiæ effectus fuit non leuiter obseruandus. Hinc aūt natum ..., Lotum gustauit: de ijs qui diutiùs in peregrinis regionibus hærerent, veluti obliti reditus. Neq; incōcinnè dixeris, ..., in eos qui simulatq; voluptatem inhonestam degustārint, ad pristina studia reuocari non possunt.

...εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον·	*Hi verò statim ingressi & per transtra sederunt:*
...ζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.	*Ordine verò sedentes canum mare quatiebāt remis.*
...ἔρω πλέομεν, ἀκαχήμενοι ἦτορ·	*Illinc autem vlterius nauigauimus tristes corde.*
...δ' ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων ἀθεμίστων	*Cyclopum autem ad terram superborum exlegum*
...θεοῖσι πεποιθότες ἀθανάτοισιν,	*Venimus, qui sanè dijs freti immortalibus,*
...σι χερσὶ φυτὸν, οὔτ' ἀρόωσιν·	*Neq; plantant manibus plantam, neq; arant:*
...ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται,	*Sed hæc inseminata & inarata omnia proueniunt,*
...καὶ ἠδ' ἄμπελοι, αἵτε φέρουσιν	*Triticum & ordeum, atq; vites, quæ quidem ferunt*
...ύλον, καί σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει.	*Vinū, ex magnis vuis, et ipsis Iouis imber incrementū*
...οὐ ἀγοραὶ βουληφόροι οὔτε θέμιστες·	*Illis verò neq; cōciones cōsiliariæ sunt neq; iura, (dat:*
...ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα	*Sed ipsi celsorum montium inhabitant cacumina,*
...γλαφυροῖσι θεμιστεύει δὲ ἕκαστος	*In speluncis cauis, ius autem dat vnusquisq;*
...ἠδ' ἀλόχων· οὐδ' ἀλλήλων ἀλέγουσι.	*Liberis atq; vxoribus: neq; se inuicem curant,*
...ἔπειτα λάχεια παρὲκ λιμένος τετάνυσται	*Insula deinde breuis è portu obtenditur*

Γαίης

Γαίης Κυκλώπων, οὔτε σχεδὸν, οὔτ' ἀποτηλοῦ,
Ὑλήεσσ'· ἐν δ' αἶγες ἀπειρέσιαι γεγάασιν
Ἄγριαι. οὐ μὲν γὰρ πάτος ἀνθρώπων ἀπερύκει·
Οὐδέ μιν εἰσοιχνεῦσι κυνηγέται, οἵτε καθ' ὕλην
Ἄλγεα πάσχουσιν, κορυφὰς ὀρέων ἐφέποντες.
Οὔτ' ἄρα ποίμνῃσιν καταΐσχεται, οὔτ' ἀρότοισιν,
Ἀλλ' ἥγ' ἄσπαρτος καὶ ἀνήροτος ἤματα πάντα,
Ἀνδρῶν χηρεύει, βόσκει δέ τε μηκάδας αἶγας.
Οὐ γὰρ Κυκλώπεσσι νέες πάρα μιλτοπάρῃοι,
Οὐδ' ἄνδρες νηῶν ἔνι τέκτονες, οἵ κε κάμοιεν
Νῆας ἐϋσσέλμους, αἵ κεν τελέοιεν ἕκαστα,
Ἄστε' ἐπ' ἀνθρώπων ἱκνεύμεναι· οἷά τε πολλὰ
Ἄνδρες ἐπ' ἀλλήλους νηυσὶν περόωσι θάλασσαν,
Οἵ κέ σφιν καὶ νῆσον ἐϋκτιμένην ἐκάμοντο.
Οὐ μὲν γάρ τι κακή γε, φέροι δέ κεν ὥρια πάντα.
Ἐν μὲν γὰρ λειμῶνες ἁλὸς πολιοῖο παρ' ὄχθας
γρ. αἱ — Ὑδρηλοὶ, μαλακοί. μάλα * κ' ἄφθιτοι ἄμπελοι εἶεν.
γρ. τάχα κεν / γρ. εἴη — Ἐν δ' ἄροσις λείη * μάλα κεν βαθὺ λήϊον * αἰεὶ
Εἰς ὥρας ἀμῷεν· ἐπεὶ μάλα πῖαρ ὑπ' οὖδας.
Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ἵν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
Οὔτ' εὐνὰς βαλέειν, οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι,
Ἀλλ' ἐπικέλσαντας μεῖναι χρόνον, εἰσόκε ναυτέων
Θυμὸς ἐποτρύνῃ, καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀῆται.
Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ,
Κρήνη ὑπὸ σπείους· περὶ δ' αἴγειροι πεφύασιν.
Ἔνθα κατεπλέομεν,[d] καί τις θεὸς ἡγεμόνευε
Νύκτα δι' ὀρφναίην, οὐδὲ προὐφαίνετ' ἰδέσθαι.
Ἀὴρ γὰρ περὶ νηυσὶ βαθεῖ' ἦν, οὐδὲ σελήνη
γρ. δὲ — Οὐρανόθεν προὔφαινε, κατείχετο * γὰρ νεφέεσσιν.
Ἔνθ' οὔτις τὴν νῆσον ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν·
Οὔτ' οὖν κύματα μακρὰ κυλινδόμενα προτὶ χέρσον
Εἰσίδομεν, πρὶν νῆας ἐϋσσέλμους ἐπικέλσαι.
Κελσάσῃσι δὲ νηυσὶ, καθείλομεν ἱστία πάντα·
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
Ἔνθα δ' ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν ἠῶ δῖαν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Νῆσον θαυμάζοντες ἐδινεόμεσθα κατ' αὐτήν.
Ὦρσαν δὲ Νύμφαι κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο
Αἶγας ὀρεσκῴους, ἵνα δειπνήσειαν ἑταῖροι.
Αὐτίκα καμπύλα τόξα καὶ αἰγανέας δολιχαύλους
Εἱλόμεθ' ἐκ νηῶν· διὰ δὲ τρίχα κοσμηθέντες
Βάλλομεν. αἶψα δ' ἔδωκε θεὸς μενοεικέα θήρην.
Νῆες μέν μοι ἕποντο δυώδεκα, ἐς δὲ ἑκάστην
Ἐννέα λάγχανον αἶγες· ἐμοὶ δὲ δέκ' ἔξελον οἴῳ.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.
Οὐ γάρ πω νηῶν ἐξέφθιτο οἶνος ἐρυθρὸς,
Ἀλλ' ἐνέην· πολλὸν γὰρ ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἕκαστοι
Ἠφύσαμεν Κικόνων ἱερὸν πτολίεθρον ἑλόντες.
Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντων,
Καπνόν τ', αὐτῶν τε φθογγὴν ὀΐων τε καὶ αἰγῶν.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Καὶ τότ' ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος, μετὰ πᾶσιν ἔειπον,
γρ. μίμνετέ μοι — Ἄλλοι μὲν νῦν * μίμνετ' ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι.
Αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηΐ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισιν
Ἐλθὼν, τῶνδ' ἀνδρῶν πειρήσομαι οἵ τινές εἰσιν,

Terra Cyclopum, non propè, neq; remota,
Syluosa: in ea verò capræ infinitæ nascuntu
Syluestres, neq; enim frequentatio hominū
Neq; ipsam inuestigant venatores, qui per
Dolores patiuntur, iuga montium lustran
Neq; certè gregibus depascitur neq; aratur,
Sed ipsa inseminata & inarata diebus omn
Viris caret, pascit verò balantes capras.
Non enim Cyclopibus naues adsunt picta,
Neq; viri insunt nauium fabri, qui perfice
Naues transtratas, quæ perficerent singula
Ad vrbes hominum euntes veluti crebrò
Viri ad se inuicem mare transmittunt na
Quippe ipsis & insulam benè habitatam c
Neq; omnino maligna, ferret verò tēpesti
Insunt enim prata maris cani ad littus
Irrigua, mollia. inprimis enim perenne
sent.
In ea quidē facilis profundus segetum cam
Suo tēpore meterēt: quādoq; dē valdè ping
In ea portus opportunus, vt non opus funib
Neq; anchoras eijcere, neq; rudentes alliga
Sed q appulerint manere aliquādiu, done
Animus voluerit & aspirarent venti.
Cæterùm ad initium portus fluit limpida
Fons sub specu, circum autem alni nascunt
Huc appulimus, atq; aliquis deus dux via
Noctem per obscuram, nō enim antea liceb
Caligo enim circā naues densa erat, neq; lu
E cælo lucebat: obscurata verò erat nubib
Hic nullus insulam vidit oculis:
Neq; sanè fluctus immensos prouolutos ad
Vidim', antequā naues benè tabulatas ap
Appulsis autem nauibus collegimus vela
Ipsi etiam egressi in littus maris.
Tū verò dormientes expectauimus aurorā
Quādo.a. manè genita apparuit roseis dig
Insulam admirantes, ambulauimus per ea
Excitarunt antē Nymphæ filiæ Iouis ægid
Capras montanas, vt prandium sumerent
Continuò incuruos arcus, & hastas longo
Cepimus ex nauibus: in tres autem partes
Iaculabamur, statim.a. dedit deus decētē
Naues.a. me sequebātur duodecim, in vna
Nouem sortitus sum capras, mihi decem el
Sic tum tota die ad solem occidentem
Sedebamus, comedētes carnes multas, & v
Non enim nauium absumptū erat vinum
Sed suppetebat. multum enim in amphoris
Hausimus Ciconum sacrum oppidum depo
Cyclopū aūt ad terram prospicimus qui pr
Fumumq; ipsorūq; murmur ouiumq; & ca
Quando autem Sol occidit, & serum adue
Tum dormiuimus in littore maris.
Quādo.a. manè genita apparuit roseis digi
Et tum ego concione habita ad omnes loqu
Alij quidem nunc manete mihi dilecti
Cæterùm ego cum naui mea & cum socijs m
Transmittēs, hos verò homines explorabo

ρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι	*An illi contumeliosi & agrestes, neq; iusti,*	
ξνοι, καί σφι νόος ἐστὶ θεουδής.	*Aut hospitales & ipsis mens est pia.*	
ὼν, ἀνὰ νηὸς ἔβην· ἐκέλευσα δ' ἑταίρους,	*Sic fatus ad nauem conscendi, iussi verò socios*	
μβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.	*Ipsosq; conscendere & oram soluere.*	
εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον.	*Illi continuò conscenderunt, & per transtra sederũt,*	
ὅμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.	*Ordine autem sedẽtes canũ mare verberabãt remis.*	
ἡ τὸν χῶρον ἀφικόμεθ' ἐγγὺς ἐόντα,	*Sed cùm iam in locum peruenimus propinquum,*	γρ. ἰόντες.
ἐπ' ἐσχατιῇ σπέος εἴδομεν ἄγχι θαλάσ-	*Hîc in extrema parte speluncam vidimus prope mare.*	
ἀφνῃσι κατηρεφές· ἔνθα δὲ πολλὰ	*Excelsam, lauris densam: hîc autem multa*	
καὶ αἶγες ἰαύεσκον· περὶ δ' αὐλὴ	*Pecora ouesq; & capræ quiescebãt, iuxta autem aula*	
δέδμητο κατωρυχέεσσι λίθοισι,	*Excelsa ædificata erat excisis lapidibus,*	
πίτυσσιν, ἰδὲ δρυσὶν ὑψικόμοισιν.	*Longisq; pinis & quercubus alticomis.*	
ἀνὴρ ἐνίαυε πελώριος, ὅς ῥά τε μῆλα	*Hîc vir habitabat ingens, qui certè pecora*	
ποιμαίνεσκεν ἀπόπροθεν· οὐδὲ μετ' ἄλλους	*Solus pascebat longè, neq; cum alijs*	
ἀλλ' ἀπάνευθεν ἐὼν ἀθεμίστια ᾔδη.	*Versabatur, sed seorsum existens infanda sciebat.*	
ἐτέτυκτο πελώριον· οὐδὲ ἐῴκει	*Etenim monstrum erat horrendum, neq; similis*	
σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι	*Homini frumentum edenti, sed cacumini syluoso*	
ὀρέων, ὅτε φαίνεται οἶον ἀπ' ἄλλων.	*Excelsorũ montium, quãdo apparebat solum ab alijs.*	
ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους	*Tum alios iussi dilectos socios*	
αὐτοῦ πὰρ νηΐ τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι·	*Illic apud nauemq; manere, & nauem custodire.*	
κρίνας ἑτάρων δυοκαίδεκ' ἀρίστους	*Porrò ego eligens sociorum duodecim optimos*	
αἴγεον ἀσκὸν ἔχον μέλανος οἴνοιο	*Ibam, cæterùm caprinum vtrem habebam nigri vini*	
ὅ μοι ἔδωκε Μάρων Εὐάνθεος υἱός	*Suauis, quod mihi dedit Maron Euanthei filius,*	
Ἀπόλλωνος, ὃς Ἴσμαρον ἀμφιβεβήκει.	*Sacerdos Apollinis, qui Ismarum inhabitat,*	
σὺν παισὶ περισχόμεθ' ἠδὲ γυναικί	*Quòd ipsum cum liberis defendimus atq; vxore*	γρ. παισὶ
ᾤκει γὰρ ἐν ἄλσει δενδρήεντι	*Reuerentia moti, habitabat autem in luco arborifero*	
Ἀπόλλωνος· ὁ δέ μοι πόρεν ἀγλαὰ δῶρα·	*Phœbi Apollinis, ille mihi dederat pulchra dona.*	
μοι δῶκ' εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα·	*Auri quidem mihi dedit elaborati septem talenta,*	
κρητῆρα πανάργυρον· αὐτὰρ ἔπειτα	*Dedit.a.mihi craterẽ totũ argenteum, cæterũ postea*	
ἀμφιφορεῦσι δυώδεκα πᾶσιν ἀφύσσας,	*Vinum in amphoris duodecim omnibus haustis*	
ἀκήρασιον, θεῖον ποτόν· οὐδέ τις αὐτὸν	*Suaue, incorruptibile, diuinũ potũ, neq; quisquã illud*	
δμώων οὐδ' ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ,	*Nouerat famulorum neq; ancillarum in domo,*	
ἄλοχός τε φίλη, ταμίη τε μί' οἴη.	*Sed ipse vxorq; chara promaq; vna sola.*	
πίνοιεν μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν,	*Hoc quoties biberent dulce vinum rubrum*	
ἐμπλήσας, ὕδατος ἀνὰ εἴκοσι μέτρα	*Vno poculo impleto, aquæ viginti mensuras*	
ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὀδώδει,	*Immiscuit. dulcis autem odor ab cratere spirabat*	
ἂν οὔτοι ἀποσχέσθαι φίλον ἦεν.	*Diuinus, tum non tibi abstinere gratum fuisset.*	
ἐμπλήσας ἀσκὸν μέγαν· ἐν δὲ καὶ ᾖα	*Huius ferebam impleto vtre magno, viatica autem*	
κα γάρ μοι ὀΐσατο θυμὸς ἀγήνωρ	*In pera: statim.a.mihi excitabatur animus generosus,*	
σεσθαι μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν,	*Virum adire ingenti præditum fortitudine.*	
δίκας εὖ εἰδότα οὔτε θέμιστας.	*Agrestem, neq; iura benè doctum, neq; leges.*	
δ' εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ', οὐδέ μιν ἔνδον	*Celeriter autem antrum venimus, neq; ipsum intus*	
ἐνόμευε νομὸν κάτα πίονα μῆλα.	*Inuenimus, sed pascebat pascua per pinguia pecora.*	
ἰς ἄντρον ἐθηεύμεσθα ἕκαστα·	*Venientes autem in antrum admiramur singula.*	
τυρῶν βρῖθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ	*Vasa quidem caseis onerabantur, repleta erãt stabula*	
ἐρίφων, διακεκριμέναι δὲ ἕκασται	*Agnorum atq; hædorum, separatæ verò singulæ*	
χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,	*Inclusæ erãt, separatim quidẽ agni seorsum iuniores,*	
ἕρσαι· ναῖον δ' ὀρῷ ἄγγεα πάντα,	*Separatim recentes natæ. nutabant sero vasa omnia,*	
σκαφίδες τε τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.	*Mulctraliaq; scaphæq; accommodatæ quib' mulgebat.*	
πρώτισθ' ἕταροι λίσσοντ' ἐπέεσσι	*Tum me primùm socij precabantur verbis,*	
αἰνυμένους ἰέναι πάλιν· αὐτὰρ ἔπειτα	*Vt sumptis caseis abiremus rursus, cæterùm deinde*	γρ. ἀχθομένους
ἐπὶ νῆα θοὴν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας	*Celeriter ad nauem celerem hædosq; & agnos*	
ἐξελάσαντας ἐπιπλεῖν ἁλμυρὸν ὕδωρ·	*A stabulis eripientes nauigare salsam aquam.*	
ἐπιθόμην (ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν)	*Sed ego non parui (certè multò satius fuisset)*	
ἴδοιμι, καί μοι ξείνια δοίη.	*Donec ipsum viderem, & mihi hospitalia daret.*	
ἔμελλ' ἑτάροισι φανεὶς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι.	*Neq; sanè futurus erat socijs visus amabilis.*	
δὲ πῦρ κήαντες ἐθύσαμεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ	*Tum autem ignem accendentes mansimus, ac & ipsi*	γρ. ἐμένομεν.
αἰνύμενοι φάγομεν· μένομέν τέ μιν ἔνδον,	*Caseos sumẽtes comedim⁹, expectauimusq; ipsũ intus*	

Ἥμενοι

Ἥμενοι ἕως ἐπῆλθε νέμων. φέρε δ' ὄβριμον ἄχθος
Ὕλης ἀζαλέης, ἵνα οἱ ποτιδόρπιον εἴη.
Ἔκτοσθεν δ' ἄντροιο βαλὼν ὀρυμαγδὸν ἔθηκεν.
Ἡμεῖς δὲ δείσαντες ἀπεσσύμεθ' ἐς μυχὸν ἄντρου.
Αὐτὰρ ὅγ' εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα
Πάντα μάλ' ὅσσ' ἤμελγε· τὰ δ' ἄρσενα λεῖπε θύρηφι,
Ἀρνειούς τε τράγους τε βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς.
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ' ἀείρας,
Ὄβριμον· οὐκ ἂν τόν γε δύω καὶ εἴκοσ' ἅμαξαι
Ἐσθλαὶ τετράκυκλοι ἀπ' οὔδεος ὀχλίσσειαν·
Τόσσην ἠλίβατον πέτρην ἐπέθηκε θύρῃσιν.
Ἑζόμενος δ' ἤμελγεν ὄϊς καὶ μηκάδας αἶγας,
Πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.
Αὐτίκα δ' ἥμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος,
Πλεκτοῖς ἐν ταλάροισιν ἀμησάμενος κατέθηκε·
Ἥμισυ δ' αὖτ' ἔστησεν ἐν ἄγγεσιν, ὄφρα οἱ εἴη
Πίνειν αἰνυμένῳ, καί οἱ ποτιδόρπιον εἴη.

Sedētes, donec venit pascens, ferebat. a. ingen
Ligni aridi, vt illi ad cœnam esset.
Extra autem antrum deyciens strepitum feci
Nos autem perterriti diruimus in recessus an
Cæterùm ille in latam spelūcam egit pinguia
Omnia quæ sanè mulgebat, mares verò reliqu
Arietesq́; hircosq́; altam extra aulam.
Cæterùm deinde admouit repagulū ingens al
Graue, non illud duo & viginti currus
Fortes quaternis rotis à solo dimouere potuiss
Tantam excelsam petram admouit ianua.
Sedens autem mulsit oues & balantes capras,
Omnia vt decebat, & fœtum submisit singuli
Statim autem dimidium coagulans albi lacti
Textilibus in calathis constructum reposuit,
Dimidiū autē rursus constituit in vasibus, v
Potum comedenti, & ei ad cœnam sufficeret.

COMMENTARIVS.

a ἀθεμίστων] Quòd exleges Cyclopas appellat, id in sequentibus exponit, cùm dicit: τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραὶ βουληφόροι οὔτε θέμ illa enim gente leges non regnabāt, quod illius barbariem & feritatem satis coarguit. Vnde enim ius exulat, ibidem ha potest æqui & boni scientia, quâ genus humanum fouetur & conseruatur. Illud enim est vinculum societatis, quo suum buitur, nemo læditur, honestè denique viuitur: vbi scelera puniuntur, benefacta verò & virtutes præmium habēt sibi pr quæ duo Rerumpublicarum columina dici possunt Sine iure autem & legibus constare nequeūt. Porrò cùm homo ani liticum & sociale, qui hanc societatem refugiunt, inter bruta connumerari decet: quanquam etiam ἄλογα quædam illa i Hoc enim pacto iure, quod ciuilis societatis est ordinatio, vt est apud Arist. 1. Polit. destituuntur. Quemadmodum aūt, perfectione suscepta optimum cunctorum animalium est homo: ita si alienus fiat à lege & à iudicijs, pessimū est omniu lium. Sæuissima est enim iniustitia, tenens arma. Homo autem arma tenet per innatam prudentiam atque virtutem, qu mum valet in contrarium vti. *Hæc ille*: quæ in Cyclopas accommodari possunt. Verum enimuerò, licet communia aut ta non habuerint, tamen priuato & domestico vsi sunt, quam δυναστείαν appellari Plat. 3. de Legib. dicit, vbi ex hoc loco cet. Disputatio ibi instituitur de primorum hominum ciuilis administrationis forma. Ea fuisse dicitur regia, quæ in œ patre & matre primùm repræsentata sit. Hoc à Poëta hoc loco indicari dicit his verbis, δοκοῦσί μοι πάντες τὴν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολιτείαν δυναστείαν καλεῖν, ἣ ἔτι καὶ νῦν πολλαχοῦ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ κατὰ βαρβάρους ἐστί. λέγει δ' αὐτὴν που καὶ Ὅμηρος γεγονέναι περὶ τὴν τῶν Κυκλώπων οἴκησιν, εἰπών· τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραί, &c. id est, Videtur mihi omnes eam, quæ hodie πολιτεία vocatur (id est vrbium administratio (id est potestatem dominatumq́;) vocasse, quæ etiamnum varijs in locis & apud Græcos & apud Barbaros viget. Ait a merus in Cyclopum domicilijs illam inualuisse, dicens: τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραί, &c & paulò post, (de Homero loquēs) ἐλάβε τὴν μαρτυρίαν ὅτι τοιαῦται πολιτεῖαι γίγνονται ποτέ. Μῶν οὐκ ἐκ τούτων τῶν κατὰ μίαν οἴκησιν καὶ κατὰ γένος διεσπαρμένων ὑπὸ ἀπορίας τῆς ἐν ταῖς φθοραῖς, ἐν αἷς τὸ πρεσβύτατον ἄρχει διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς γεγονέναι, οἷς ἑπόμενοι, καθάπερ ὄρνιθες, ἀγέλην μίαν ποιήσουσι, πατρονομούμενοι καὶ βασιλείαν πασῶν δικαιοτάτην βασιλευόμενοι id est, Eum ergo accipiamus, qui indicet, huiusmodi olim Reru mas extitisse. Nónne igitur primordium hoc fuerit dominationis & imperij ciuilis? quum hominum fiunt conuentus des eandemq́; familiam confluentium, qui quidem propter illas publicas vastitates dispersi & egestate compulsi cogar instituere, in quibus is qui ætate antecellit, naturali quodam iure imperandi authoritatem potestatemq́; sibi vendicat: rum ex patre & matre manauerit, quos illi parentes suos sequuti, tāquam aues, vnum gregem efficiant: ac proinde mat obedientes, Regio dominatu omnium imperiorum æquissimo iustissimoque ad prisca illa tempora regantur. *Hæc ille.* I rano viro doctissimo interprete: sed παραφραστικώτερον, vt solet. Ex quibus liquet, Cyclopas hac principe & primaria πολ vsos, nimirum in tam crassa illius seculi ruditate. Oeconomica autem illa dominatio duplex est hoc loco: Coniugalis & Cóniugalis, mariti in vxores: Paterna, parentum in liberos. Aristoteles autem 1. Polit. tertiam addit Dominicam, hoc e rum in seruos. Sed huius non meminit Poëta. ait enim tantùm, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος Παίδων ἠδ' ἀλόχων: Ius autem dat vnusqui ris atque vxoribus. Quod anteà Plato dixit, illam primam δυναστείαν in multis tum Græcorum tum Barbarorum vrb confirmat etiam Aristoteles 10 Ethic Nicomach. vbi cùm leges necessarias esse præmiserit, subijcit, ἐν δὲ ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων ἠμέληται περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ζῇ ἕκαστος, ὡς βούλεται, κυκλωπικῶς θεμιστεύων παίδων ἠδ' ἀλόχου id est, In pluribus autem ciuitatibus illa cta, & vnusquisq; viuit vt vult, Cyclopum ritu, de liberis & vxore fas nefasq; statuens. *Hæc ille.* Hinc adagium refert Erasm πειος βίος, Cyclopica vita: pro vita vehementer effera ac barbara, quæ neq; legibus neq; disciplina ciuili cōstet, neq; relig rum gubernetur. Sed Adrianus Iunius aliter est interpretatus, vt paulò pòst referemus.

b ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα] Fertilitas Cyclopicæ regionis inducitur, quæ sponte victum incolis suis exhibeat. Itaq; eam ne que seri oportebat, vnde Cyclopes inertem & ociosam vitam degebant, quia laboribus nullis exercerentur. Id autem h scriptum nemo negauerit. Sed licuit Vlyssi ea fingere quæ non erant, vt suam peregrinationem, in qua tam miranda vid locis insueta, magis ac magis commēdaret. Repetendum est autem hoc loco cum Strabone, quod anteà ex Platone 3. de ducebamus: sed vlterius hic, quàm ibi, pergendum est. Conijcit Plato (inquit Strab. lib. 13. Geograph.) post diluuia tres dæ formas extitisse. Primam in summis montium, simplicem & agrestem, metuentibus aquas hominibus etiamnum cā tes. Alteram ad radices montium, paulatim recepto animo, cùm campi etiam resiccari cœpissent. Tertiam in planis (qua tam Strabo addit, immò etiam plures.) Est etiam in his discrimen rusticorum, semirusticorum, ciuilium. Hæc Plato di ab Homero notari: atque eum pro exemplo primæ formæ posuisse Cyclopum vitam, qui fructus spōte natos carperent mis montibus ac speluncis habitarent. Secundæ in Dardano, Iliad. υ. Tertiæ sub Ilo, qui campos occupauit, Iliad. λ. Hæc ne. Iam ad fertilitatem Cyclopici soli reuertamur. Huic Albanorū regionem comparat idem Strabo lib. 11. Ea enim om fructum, etiam mitissimum proferebat, omnes plantas, adeoque semper quoque virentes: cùm tamen ne exiguus qui adhiberetur. Hinc prouerbialiter dicitur. Κυκλώπειος βίος. Cyclopica vita: pro, beata & nullius rei indiga, vt ex Eustath nysium. Philostrato Iconum 2 Strab. lib. 11. & Dione Chrysostomo in orat. secunda. de fortuna docet aduersus Erasmur Iunius Adag centur 3 prou. 48. nō quòd eo modo nō etiā vsurpari posset, vt voluit Erasmus: sed quòd talis vsus apud a reperiatur. Quod autem Poeta dicit, Cyclopas Dijs immortalibus fretos agriculturæ non incumbere: id piè dictum est bona Deo accepta referuntur Nam neque in ipsis cœlis, ex quorum benignitate videtur terræ fertilitas pendere: non, in ipsis cœlis consistit Poëta sed vlteriùs & altiùs ad primam causam penetrat vt semper suis hominibus pietatē omni oc stillaret Sed contrà apud Euripidem Polyphemus arroganter & impiè hoc sibi tribuit, quasi ipse ad hanc feracitatem so his verbis: ἡ γῆ δ' ἀνάγκῃ, κἂν θέλῃ, κἂν μὴ θέλῃ, τίκτουσα ποίαν, τἀμὰ πιαίνει βοτά, &c. Sed ibidem plura & grauiora.

c νῆσος] Hanc vicinam Cyclopibus insulam commēdat etiam à fertilitate, quæ tunc tamen deserta fuit, & à nullis hab Cyclopes eò permeare nō possent nauium penuria. In ea capras fuisse multas præstruit, vt venienti Vlyssi paulò pòst

..., & sibi in longiorem pro nauigatione victum prospiciendi. Cæterùm aptam ad cultum & sementem in ea terram dicit, ...ominum industria eò accederet: vnde forsan colligi possit, neque omnino incultam fuisse ipsam Cyclopicam regionem: ...feri, quòd minus in ea colenda opera impenderetur, quàm in reliquis, vt de Albana dicit Strabo: alioqui non video cur ... hæc insula non censeretur.

... θεὸς ἡγεμόνευε] Cùm sine propria industria aut consilio eò appulisset, non potuit hunc felicē nauigationis successum al... ipsi Deo acceptum referre, non minùs verè quàm piè. Quod si nobis diuinare liceat, hunc Deū Mineruā extitisse cōijcie... sola ferè semper Vlyssi opitulatur: ipse tamen quod certè exploratum non habebat, ambiguè etiam pronunciauit. Eadem ...ius Vlyssis infrà adhuc apparebit, cùm felicem quoque suam venationem caprearum tribuit Deo absolutè. αἶψα δ' ἔδωκε ...ε θήρην.

... ἐρετμοῖς.] Ex hoc loco & alijs innumeris colligere licet, remigium munus fuisse liberum, nō seruile vt nostris sæculis, vbi ... crudelitate exercetur. Hic autem ipsi Vlyssis socij illo defunguntur.

... ἐσχατιῇ] Priùs locum describit, deinde incolam. Locus autē est antrum tale, quod ingentem Polyphemū capere pos... am videntur hic distingui duo loca, vnus spelunca, in qua pecora degunt: alter aula, Polyphemi domicilium. Et sanè res ...it, nihilominus vterque excelsus dicitur, quia etiam vterque ipsi Polyphemo patere debebat: ille cùm greges suos inui... m se à pascendi labore reciperet. Incola autem qui secundo loco describitur, triplicem θεωρίαν habet: primùm corporis ... deinde officium, tertiò mores. Vastitas illius tanta fuit, vt nulli rei meliùs quàm monti excelso potuerit comparare: ita ...è rem meliùs ob oculos exhibens. Quod ad officium attinet, notandum est quàm sit honesta res pastoralis, vtpote quā ...le, fastumque humanum longè exuperans Cyclops, non sit aspernatus: quod erat proculdubio facturus, si rē maiestate ... m existimasset. Nescio quò sæcula nostra deuenerint. Honestissimum enim illud viuendi genus cum alio cōmutarunt, ... flagitia inter mortales exorta sunt sub societatis & communionis specie, quæ ad vitia inducenda larua solum fuit com... vt optimè dixit Natalis Mythol. lib. 9. cap. 8. Quod autem rei pecuariæ studium honestissimū sit, docent satis veterum ... Sacræ paginæ heroas illustrissimos (præsentiarum non commemoremus) vt meminit Varro de Re rust. lib. 2. ca. 2. in ... capitis, vbi de rei pastoritiæ dignitate disputatur. De antiquis, ait, illustrissimus quisq; pastor erat. vt ostendit Græca ...ngua, & veteres Poetæ: qui alios vocant πολύαρνας, alios πολυμήλους, alios πολυβούτας, qui ipsas pecudes propter caritatem ...isse pelles tradiderunt, vt Argis Atreus, quā sibi Thyestē subduxisse queritur: vt in Colchide Aeeta, ad cuius arietis pel... i regio genere dicuntur Argonautæ: vt in Libya ad Hesperidas, vnde aurea mala, id est, secundum antiquam consuetu... as & oues, quas Hercules ex Africa in Græciam exportauit. Ea enim sua voce Græci appellarunt μῆλα. Et paulò pòst: ...m verò, inquit, populum à pastoribus esse ortum quis non dicit? quis Faustulum nescit pastorem fuisse nutricium, qui ... Remum educauit? non ipsos quoq; fuisse pastores obtinebit, quod parilibus potissimùm cōdidére vrbem? &c. Fuis... ...iquam quoque rem pastoritiam, idem author eodem loco docet, vbi de eius origine dicit. Tres enim gradus humanæ ...it. Primum naturalem, cùm viuerent homines ex ijs quæ inuiolata vltrò ferret terra. Ex hac vita in secundam descen... tiam, è feris atque agrestibus, vt ex arboribus ac virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora pomaque colligerent ... ex animalibus, cùm propter eandem vtilitatem, quæ possent, syluestria deprehenderent, ac concluderent & mā suesce... ...denique gradu à vita pastorali ad agriculturam descenderunt. *Hac ille.* Homerus tamen primam & secundam viuen... Cyclopibus istis attribuit. Vide quæ anteà ex Strabone post Platonem hac de re obseruauimus. Hoc ergo nobis de re pa... ...æsentia notandum est, deque illius dignitate, quā Satrapæ nostri, quid Satrapæ? immò ferè omnes turpiter respuunt: ...næ classis hominum tantùm pertinere existimatur. Sed qui se illa spoliant, amabilem simul simplicitatis & candoris or... ...nt. Neq; est quod hic crudelis & efferus Polyphemus obstet: nam illius exemplo tantùm vtor personæ respectu simpli... ...orum, quæ tertia est personæ Polyphemi θεωρία, de qua commodiùs & copiosiùs paulò infrà.

...] Fortè secundum numerum nauium. Dixit enim anteà Vlysses, νῆες μέν μοι ἕποντο ἐνιάδεκα. De hoc autem vino Maro... ...o dicetur: Vide intereà Plinium lib 14. c. 4.

...] Hæc verba posterioris sunt mentis, nam anteà nondum norat hominis mores: ideò cùm hanc terram exploratum ...

— τῶν δ' ἀνδρῶν πειρήσομαι οἵ τινες εἰσὶν
ἤ ῥ' οἵγ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι·
ἠὲ φιλόξεινοι, καί σφι νόος ἐστὶ θεουδής.

...uentia docebunt, Vlyssem potiùs à Polyphemo hospitalitatem expectasse: nam noluit discedere, suadentibus ita so... ...n eum salutasset, & aliquo munere tanquam ab hospite donaretur.

...] Attendendus est ædium arrogantis illius hominis ornatus, nimirum abiectus & qui humili cuiusdam nostri tē... ...s casâ dignus potiùs, à nobis sæculo tumidiore natis, quam præpotentis & fastuosi Cyclopumque principis, addam ...lij aula existimetur.

... ἐρίφων,] Agni ex ouibus, hœdi ex capris. Quæ duo animalium genera sub pastore Polyphemo tantùm memorantur: ...antro. πολλὰ μῆλ' ὄϊές τε καὶ αἶγες ἰαύεσκον. Et verisimile est, illorum curam cæteris omnibus honestiorem existimatā. Ce... ...bus constat eas primùm in rem pastoritiam assumptas, & propter vtilitatem & propter placiditatem. maximè enim ...ietæ & aptissimæ ad vitam hominum. Ad cibum enim lacte & caseum adhibitum, ad corpus vestitum & pelles attu... apud Varr. 2. de Re rust. 1. cap.

... πιθόμην] Ita solent plerunq; prudentes homines suæ ipsius ad rerum actus adhibendæ dexteritatis obliuisci, vt non ...is prouidi per se non sint: sed ne bene monentibus quidem auscultent, licet eos audiāt. Secus fecerat Vlysses in Cyco... ..., vbi fuga periculum ingruentium hostium anteuertere reliquis suadebat. Sed vt tunc ille cæteris, vt ita subitò disce... ...ersuasit: ita nec ei nunc socij persuadent, cùm tamen, vt ipsemet fatetur, salutare esset illorum consilium. Id tamen de... intellexit cum suorum iactura: quanquam si exitum Polyphemi respicias, nihil est quòd de mora sua Vlysses conque... ...d ex suorum excidio plus damni, quàm ex illius vltione emolumenti se accepisse intelligat.

... δ' ἐκάειαν] Existimauit proculdubiò Vlysses, se inhumanæ & beneuolæ gentis manus incidisse, cùm absente domino, ...ij beneficium expectabat, iam ipse potestatem in rem familiarem sibi vsurpārit: quod boni consultum iri ab ipso hō... ...sset, sperabat.

...ὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,	*Cæterùm postquā festinauit expeditis illis suis operib.*
...ὸ ἀνέκαιε, καὶ εἴσιδεν, εἴρετο δ' ἡμέας,	*Et tum ignem accendit & aspexit, interrogauit nos,*
...οι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρὰ κέλευθα;	*O hospites, quinā estis? vnde nauigatis humidū mare?*
...τί κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε,	*Num ad negotiationem, aut temerè erratis?*
...ληϊστῆρες ὑπεὶρ ἅλα, τοί τ' ἀλόωνται	*Perinde atq; piratæ supra mare qui errant*
...παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες;	*Animas piculo obijcientes, malū alienigenis ferentes.*
...ἔφαθ'. ἡμῖν δ' αὖτε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,	*Sic ait, nobis. a. statim exanimatū est charum cor*
...ων φθόγγον τε βαρὺν, αὐτόν τε πέλωρον·	*Timentibus sonitumq; grauem ipsumq; monstrum.*
...ὥς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπον.	*Verū etiā sic ipsum verbis excipiens alloquutus sum,*
...τοι Τροίηθεν ἀποπλαγχθέντες Ἀχαιοὶ	*Nos quidem à Troia aberrantes Græci,*
...ς ἀνέμοισιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,	*Diuersis ventis super ingentes fluctus maris,*
...ἱέμενοι, ἄλλην ὁδὸν, ἄλλα κέλευθα	*Domum petentes, alia via, alijs itineribus*
...ν· οὕτω που Ζεὺς ἤθελε *μητίσασθαι.	*Venimus, sic fortassis Iupiter voluit moliri:*

*γρ. μητίσατο.

λαοὶ δ' Ἀτρείδεω Ἀγαμέμνονος εὐχόμεθ' εἶναι,
Τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπουράνιον κλέος ἐστί·
[d] Τόσσην γὰρ διέπερσε πόλιν, καὶ ἀπώλεσε λαοὺς
Πολλούς. ἡμεῖς δ' αὖτε κιχανόμενοι τὰ σὰ γοῦνα
Ἱκόμεθ', εἴ τι πόροις ξεινήιον, ἠὲ καὶ ἄλλως
γρ. ἥτε Δοίης δωτίνην, ἥ τε ξείνων θέμις ἐστίν.
Ἀλλ' αἰδεῖο φέριστε θεούς· ἱκέται δέ τοι εἰμέν.
Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε
Ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' αὖθις ἀμείβετο νηλέϊ θυμῷ.
[e] Νήπιος εἰς ὦ ξεῖν', ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας,
γρ. δειδίμεν Ὅς με θεοὺς κέλεαι ἢ δειδίμεν ἢ ἀλέασθαι.
Οὐ γὰρ Κύκλωπες Διὸς αἰγιόχου ἀλέγουσιν,
Οὐδὲ θεῶν μακάρων. ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰμεν.
[f] Οὐδ' ἂν ἐγὼ Διὸς ἔχθος ἀλευάμενος πεφιδοίμην,
Οὔτε σεῦ, οὔθ' ἑτάρων, εἰ μὴ θυμός με κελεύοι.
Ἀλλά μοι εἴφ' ὅπῃ ἔσχες ἰὼν εὐεργέα νῆα;
Ἤ που ἐπ' ἐσχατιῆς, ἦ καὶ σχεδὸν, ὄφρα δαείω.
[g] Ὣς φάτο πειράζων. ἐμὲ δ' οὐ λάθεν εἰδότα πολλὰ,
Ἀλλά μιν ἄψορρον προσέφην δολίοις ἐπέεσσι,
Νέα μέν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Πρὸς πέτρῃσι βαλὼν ὑμῆς ἐπὶ πείρασι γαίης,
Ἄκρῃ προσπελάσας· ἄνεμος δ' ἐκ πόντου ἔνεικεν.
Αὐτὰρ ἐγὼ σὺν τοῖσδε ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' οὐδὲν ἀμείβετο νηλέϊ θυμῷ.
Ἀλλ' ὅγ' ἀναΐξας ἑτάροις ἐπὶ χεῖρας ἴαλλε·
[h] Σὺν δὲ δύω μάρψας, ὥστε σκύλακας ποτὶ γαίῃ
Κόπτ'· ἐκ δ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
Τοὺς δὲ διαμελεϊστὶ ταμὼν ὡπλίσσατο δόρπον.
Ἤσθιε δ' ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, οὐδ' ἀπέλειπεν
Ἔγκατά τε σάρκας τε καὶ ὀστέα μυελόεντα.
Ἡμεῖς δὲ κλαίοντες ἀνεσχέθομεν Διὶ χεῖρας,
Σχέτλια ἔργ' ὁρόωντες· ἀμηχανίη δ' ἔχε θυμόν.
γρ. ἐπλήσατο Αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωψ μεγάλην ἐμπλήσατο νηδὺν,
Ἀνδρόμεα κρέ' ἔδων, καὶ ἐπ' ἄκρητον γάλα πίνων,
Κεῖτ' ἔντοσθ' ἄντροιο τανυσσάμενος διὰ μήλων·
Τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κατὰ μεγαλήτορα θυμὸν,
Ἆσσον ἰὼν, ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
Οὐτάμεναι πρὸς στῆθος, ὅθι φρένες ἧπαρ ἔχουσιν,
Χεῖρ' ἐπιμασσάμενος· ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν.
Αὐτοῦ γάρ κε καὶ ἄμμες ἀπωλόμεθ' αἰπὺν ὄλεθρον·
Οὐ γάρ κεν δυνάμεσθα θυράων ὑψηλάων
Χερσὶν ἀπώσασθαι λίθον ὄβριμον ὃν προσέθηκεν.
Ὣς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν ἠῶ δῖαν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε, καὶ ἤμελγε κλυτὰ μῆλα
Πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,
γρ. δόρπον. Σὺν δ' ὅγε δ' αὖτε δύω μάρψας ὡπλίσσατο * δεῖπνον.
Δειπνήσας δ' ἄντρου ἐξήλασε πίονα μῆλα,
[k] Ῥηϊδίως ἀφελὼν θυρεὸν μέγαν· αὐτὰρ ἔπειτα
Ἂψ ἐπέθηχ', ὡς εἴ τε φαρέτρῃ πῶμ' ἐπιθείη.
Πολλῇ δὲ ῥοίζῳ πρὸς ὄρος τρέπε πίονα μῆλα
Κύκλωψ. αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην κακὰ βυσσοδομεύων,
Εἴ πως τισαίμην, δοίη δέ μοι εὖχος Ἀθήνη.
[l] Ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή·
Κύκλωπος γὰρ ἔκειτο μέγα ῥόπαλον παρὰ σηκῷ,
Χλωρὸν, ἐλάϊνεον, τὸ μὲν ἔκταμεν ὄφρα φοροίη

Milites autem Atridæ Agamemnonis gloria
Cuius certè nunc maxima ad cœlum gloria
Tantam enim euertit vrbem, & perdidit p
Multos, nos autem rursus procumbētes ad t
Supplicam⁹, si quod præbeas hospitale, siue e
Donum dares, quale hospitibus dare fas est.
Sed verere, optime, deos, supplices enim tibi
Iupiter autem vltor est supplicumq́ hospiti
Hospitalis, qui hospitibus simul verecūdis o
Sic loquut⁹. ille. v. mihi rursus respōdit sa
Stultus es, ô hospes, quòd longè aduenisti,
Qui me deos iubes siue timere, atq́ obserua
Non enim Cyclopes Iouem à capra nutritu
Neq́ deos beatos, quoniā multò præstantior
Neq́ ego Iouis inimicitias euitans parcam,
Neq́ tibi, neq́ socijs, si me animus iubeat.
Sed mihi dic vbi habes huc profect⁹ benefa
An alicubi in extremis locis, aut propè, vt s
Sic ait tentans, me aūt non latuit scienti
Sed ipsum vicißim alloquutus sum dolosis
Nauem quidem fregit Neptunus terræ qua
Ad scopulos coniectam vestræ ad fines terr
Ventus autem ex ponto intulit.
Cæterùm ego cum hisce effugi arduam per
Sic loquutus sum, ille aūt nihil respōdit sa
Sed ipse irruens socijs manus intulit,
Duos aūt corripiens, quemadmodū catulo
Illisit, cerebrum. a. humi effluebat, irrigab
Hos autem membratim resecans apparab
Deuorabat. a. quēadmodū leo mōtanus, n
Intestinaq́ carnesq́ & ossa medullis plena.
Nos autem flentes sustulimus Ioui manus,
Miserā rem videntes, desperatio aūt inua
Cæterùm postquam Cyclops magnum
ventrem,
Humanas carnes comedens, & ad hæc mer
Iacuit intra antrum extensus inter pecor
Hunc quidem ego volui magnanimo anim
Propius accedēs gladium acutū stringens
Vulnerare ad pectus, vbi præcordia hepa
Manus admouēs, aliud autem consiliū me
Illic enim etiam nos perijssemus sæua mort
Non enim poteramus ab ianua excelsa
Manibus mouere saxum grauem quem a
Itaq́ tū ingemiscentes expectauimus auro
Quādo. a. manè genita apparuit roseis dig
Tunc ignem accendit, & mulsit inclyta pe
Omnia vt decuit, & suum fœtum submisi
Porrò postquam festinauit perficiens sua
Simul ille rursus duob. correptis apparau
Vt ientauit autem ex antro egit pinguia p
Leuiter dimouens obicem ingentem, cæte
Rursus admouit, veluti si pharetræ opculū
Plurimo autem sibilo ad montem egit ping
Cyclops, sed ego relinquebar mala profun
Si quo pacto vlciscerer, daret autem votu
Illud aūt mihi in animo optimū appareba
Cyclopis enim iacebat ingens claua ad stab
Viridis oleagina, hanc quidem inciderat

...μὲν ἄμμες ἐΐσκομεν εἰσορόωντες,	*Arefactã, hanc quidẽ nos aßimilabimus inspiciẽtes,*
...ἱστὸν νηὸς ἐεικοσόροιο μελαίνης,	*Quantus est malus nauis viginti remis agitatæ nigræ*
...φορτίδος, ἥτ' ἐκπεράᾳ μέγα λαῖτμα·	*Onerariæ latæ, quæ penetrat ingentes fluctus:*
...μῆκος, τόσον πάχος εἰσοράασθαι.	*Tanta erat longitudo, tanta spißitudo aspectu,*
...ὅσον τ' ὄργυιαν ἐγὼν ἀπέκοψα παραστὰς,	*Ab hac quantum vlna est, ego abscidi astans,*
...ἑτάροισιν, ἀποξῦναι δ' ἐκέλευσα.	*Et apposui socijs, polire autem iussi.*
...λὸν ποίησαν· ἐγὼ δ' ἐθόωσα παραστὰς	*Hi verò planum leuigarunt, ego autem acui astans*
...ἄφαρ δὲ λαβὼν ἐπυράκτεον ἐν πυρὶ κηλέῳ·	*Sũmitatẽ, statim.a.apprehẽdens prẽsi in igne ardẽte,*
...κατέθηκα κατακρύψας ὑπὸ κόπρῳ,	*Et hãc quidem benè deposui abscondens sub stercore,*
...σπέεος κέχυτο μεγάλ' ἤλιθα πολλή.	*Quod per spelũcam fusum erat multum densè abũdẽ.*
...ἄλλους κλήρῳ πεπαλάχθαι ἄνωγον,	*Cæterùm alios sorte sortiri iussi*
...ἐμοὶ σὺν μοχλὸν ἀείρας,	*Quinam auderet mecum vectem sublatum*
...ὀφθαλμῷ ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.	*Interere in oculũ, quãdo illũ dulcis somn[us] occuparet.*
...ἔλαχον τοὺς ἄν κε καὶ ἤθελον αὐτὸς ἑλέσθαι	*Illi sortiti sunt, quos vtiq; voluissem ipse capere*
...αὐτὰρ ἐγὼ πέμπτος μετὰ τοῖσιν* ἐλέγμην.	*Quatuor, cæterùm ego quintus, cum his electus sum.*
...δ' ἦλθεν καλλίτριχα μῆλα νομεύων·	*Vespertinus autem redijt villosa pecora pascens.*
...εἰς σπέος εὐρὺ ἤλασε πίονα μῆλα	*Cõtinuò verò in latam spelũcam egit pinguia pecora*
...οὐδέ τι λεῖπε βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς,	*Oĩa diligẽter, neq; vllũ reliquit pfundã extra caulã*
...ὀϊσάμενος, ἢ καὶ θεὸς ὡς ἐκέλευσεν.	*Aut dedita opera, siue etiam deus sic iußit.*
...ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ' ἀείρας,	*Porrò deinde admouit repagulũ ingẽs altè subleuãs,*
...δ' ἤμελγεν ὄϊς καὶ μηκάδας αἶγας,	*Sedens autem mulsit oues & balantes capras,*
...κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.	*Omnia vt decebat, & fœtus submisit singulis.*

*ἐλέγμην: γρ. ἐλεγχθείς

COMMENTARIVS.

Hi versus etiam anteà Nestori tribuuntur, nimirum lib. 3. Apud Eurip. sic rogat hos hospites Polyphemus:

—πόθεν ἐπλεύσατ' ὦ ξένοι; ποδαποί, τίς ὑμᾶς ἐξεπαίδευσεν πόλις;
Ὁ δ' ... ...πέραντες ἄστυ, πνεύμασι θαλασσίοις
...γαῖαν ἐξορθέντες ἥκομεν Κύκλωψ. Quæ ex Homero sunt adumbrata. Videnda est integra illa Tragœdia, & cum studiosis conferenda.

...βαρύν] Duo timent: sonitum vocis, & vastitatem Cyclopis. De voce paulò pòst dicetur, σμερδαλέον δὲ μέγ' ᾤμωξε. ... Apud Virgilium 3 Aeneid. *Clamorem immensum tollit, quo pontus & omnes Intremuere vndæ, penitusq; exterrita tellus Italiæ, curuisq; immugijt Aetna ruinis.* ...ic ingentior vox fuisse præsumitur: ibi enim gemitus est, hic cæterorum Cyclopum conuocatio: quod vtrumque cum ...ntione fieri oportuit, quàm in familiari sermone, qualis est hic ad hospites: tamen etiam valde fuit formidabilis & ... vastitate anteà diximus. Apud Virgil. ibidem: *—ipse arduus, altaq; pulsat Sidera (dij talem terris auertite pestem) Nec visu facilis, nec dictu affabilis vlli.*

...ερεῖνθεν] Cùm tria quæsierit Polyphemus ab hospitibus. Primùm, Quinã ipsi essent: deinde, vnde huc nauigarent: tertium, illorum nauigationis finis & institutum: illi respondet Vlysses, sed non seruato ordine interrogationum. Secũdę primùm, verò secundo, tertiæ tertio loco satisfacit. Ait ergo Vlysses, Nos quidem à Troia proficiscebamur in patriam contendentes, ventis abrepti Iouis consilio à recta via, quæ nos eò deducebat, aberrauimus, huc tandem appellentes. Et hæc est secũdo. Sumus autem, inquit, Agamemnonis milites celeberrimi illius ducis, sub quo Troia est excisa, totumq; Phrygiam dirutum & euersum. Hæc autem est prima interrogatio. Cui generaliter satisfecit, nomine suo tamen non expressò. ...lò pòst ficte Cyclopi indicabit. Tertiò significat se in hanc oram diuertisse vt supplices & hospites Polyphemi fierẽt: à ... mine exciperentur, putabat se suæ calamitatis & errorum commemoratione satis persuasisse. validiore tamen adhuc ...ento, cùm ad Deorum reuerentiam Cyclopem hortatur, & specialiter ipsius Iouis Xenij, qui Deus est hospitum, & ...telaris & defensor: hoc est, qui illatas hospitibus & supplicibus iniurias vindicat & vlciscitur. Qua de causa monitum ...m, vt iram Deorum reformidans à lædendis hospitibus sibi temperet, potiusq; ad eos omni humanitatis genere prouocetur.

...διέπερσε] Aliud tradi ab Aegyptijs, aliàs ex Dione Chrysostomo docuimus.

...ὦ ξεῖνε,] Postremis Vlyssis verbis respondet impiè Polyphemus, stulteq; loquutum Vlyssem dicit, qui se ad Deorũ reuerentiam hortatus sit. Cyclopas enim neque Iouem neq; alios Deos curare, quibus ipsi nimirum longè sint præstantiores: pro...tu ab ipso Vlysse cæterisq; socijs deuorandis non abstenturum, si hoc ita sibi videatur, id est, si eum eius rei libido in...ndum est autem, malè Polyphemum cæteris quoq; Cyclopibus impietatem tribuere. Nam eorum oratio in sequen...detur docere, cùm exoculatum Polyphemum his verbis solantur: νοῦσον γ' οὔπως ἐστὶ Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι. id est, Nullo modo plagam effugere. Itaq; de se ipso tantum apud Euripidem Cyclops ille loquitur:

Ζηνὸς δ' ἐγὼ κεραυνὸν οὐ φρίσσω ξένε· — *Iouis ego fulmen non horresco, hospes,*
οὐδ' οἶδ' ὅτι Ζεύς ἐστ' ἐμοῦ κρείσσων θεὸς, &c. id est, — *Neque noui Iouem esse me præstantiorem Deum.*

...Διὸς] Idem apud Euripidem:

—τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐγὼ — *—meę anima ego*
Οὐ παύσομαι δρῶν σ' εὖ, κατεσθίων τέ σε. — *Non cessabo benefacere, te ipsum etiam comedens:*
ξένιά τε λήψῃ τοιάδ' (ὡς ἄμεμπτος ὦ) — *Hospitalia autem accipies talia (vt reprehendi non poßim)*
Πῦρ καὶ πατρῷον τόνδε λέβητα, ὃς ζέσας — *Ignem, & paternum hunc lebetem qui feruens*
σὴν σάρκα δυσφόρητον ἀμφέξει καλῶς. id est, — *Tuas carnes graues continebit egregiè.*

...ἔρξαν.] Intelligo hoc quæsisse Polyphemum, vt si forsan Vlysses respondisset, nauem suam in littore existere, eã ipse ...d...upisset. At Vlysses prudentissimus astutiam hominis est sagaciter subodoratus, & opportunè confingit mendacium, ...on esse, quòd illa tempestate confracta & à ventis aliò abrepta sit, cùm iam littora tetigisset.

...μάρψας,] Hoc factum eleganter refert Achæmenides apud Virgil lib. 3. *Vidi egomet, duo de numero quum corpora nostro Prensa manu magna, medio resupinus in antro, Frangeret ad saxum, saniesq; aspersa natarent Limina: vidi atro quum membra fluentia tabo Manderet, & tepidi tremerent sub dentibus artus.*

Vlysses apud Euripidem rem ita narrat:

ὡς δ' ἦν ἑτοῖμα πάντα τῷ θεοστυγεῖ — *Vt autem erant parata omnia illi Dijs inuiso*
ᾍδου μαγείρῳ, φῶτε συμμάρψας δύο — *Plutonis coquo, viros corripiens duos*
ἔσφαζ' ἑταίρων τῶν ἐμῶν ῥυθμῷ τινι· — *Iugulauit è meis socijs concinnitate quadam:*

τὸν μὲν λέβητος ἐς κύτος χαλκήλατον,	*Alterum quidem, lebetis in sinum æreum,*
τὸν δ᾽ αὖ, τένοντος ἁρπάσας ἄκρου ποδός,	*Alterum verò per tendonem arripiens summi pedis,*
παίων πρὸς ὀξὺν γ᾽ ὄνυχα πετραίου λίθου	*Feriens ad acutum segmentum petrosi lapidis*
ἐγκέφαλον ἐξέρρανε. καὶ καθαρπάσας	*Cerebrum effudit, & diripiens*
λάβρῳ μαχαίρᾳ σάρκας ἐξώπτα πυρί.	*Auido gladio carnes assauit igni.*
τὰ δ᾽ εἰς λέβητ᾽ ἐφῆκεν ἕψεσθαι μέλη.	*Alia verò in lebetem immisit vt elixarentur membra.*

Cùm autem sex socios sibi à Cyclope deuoratos memoret Vlysses, mirum duos tantùm ab Euripide & Virgilio scribi. D[...] res in cœna habuit vespertina, alios duos altera die mane: alios rursum duos, in eiusdem diei cœna, vt paulò pòst dicitur.

i ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν,] Hîc Vlysses docet, prudentis esse interdum primos furoris impetus compescere, vbi illi si[...] sortiantur, plus damni quàm commodi párere possunt Sine dubio enim generosus iste heros, cùm hæc à Cyclope crud[...] petrata videret, non potuit non commoueri ad sociorum iacturam ferro stricto vindicandam: sed vbi rationem in consil[...] buit, iudicauit alio pacto & tutiore vltionem illam exequendam esse. Viribus enim tanto monstro resisti non potuit, [...] (quorum mirus est Vlysses noster artifex) res potius fuit tentanda, quàm vi aperta.

k ἠλίβατον] Memoria repetendum est, quod anteà de hoc obice & eius magnitudine dictum est, οὐκ ἂν τόν γε δύω καὶ εἴκοσ᾽ ἄμ[αξαι] Ἐσθλαὶ τετράκυκλοι ἀπ᾽ οὔδεος ὀχλίσσειαν.

l ἥδε δέ μοι] Hoc est illud consilium, quod post primum potius & securius illi visum est, nimirũ oculum Cyclopi eruer[e]. [...] ne leuiter, inquies, sex sociorum excidium vlciscitur? Immò, inquam, vt anteà lib. 1. disputauimus, maius est damnum Cy[clopi cæ]citas, quàm si vita illi fuisset adempta. Illo siquidem pacto acerba illi vita est reddita, lucis aspectu priuata, ita vt innume[...] in vna vita patiatur. Sanè hanc consilij Vlyssei causam esse ausim contendere, licet ab ipso Poëta nõ exprimatur. Absente [Cy]clope instruit Vlysses telum illud (sic enim appellauit Achæmenides) quo oculus ille vnicus effodiatur. Quia autem in [...] titudine minus concinnè & ordinatè geritur quoduis negotium, quàm à pauciori: ideò Vlysses quatuor tantùm è soci[is] sorte sibi iubet, qui illi in hoc facinore egregio præstò sint. Ita duo vitiosa extrema vitat, nimirum ne solus sit: quia vnus [...] vir, vt est in parœmia: deinde ne nimiæ multitudinis impedimentum accederet, quæ maximè in hoc negotio fuit pericu[...] hoc postremum refertur, quod Achæmenides dicit apud Virgil.

— nos magna precati Numina sortitiq; vices, vnà vndiq; circum Fundimur —.

Illud enim sortiri vices, ad hanc sociorum electionem videtur pertinere.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,	*Cæterùm postquã festinauit perfectis sui[s]*
Σὺν δ᾽ ὅγε δὴ αὖτε δύω μάρψας ὡπλίσσατο δόρπον·	*Simul ille rursus duobus correptis apparaui[t]*
Καὶ τότ᾽ ἐγὼ Κύκλωπα προσηύδων [a] ἄγχι παραστάς,	*Et tum ego Cyclopem alloquebar propè asta[ns]*
Κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο,	*Poculum in manibus tenens nigri vini,*
Κύκλωψ τῆ, [b] πίε οἶνον, ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα·	*Cyclops accipe, bibe vinum, postq̃ comedisti [...]*
Ὄφρ᾽ εἰδῇς οἷόν τι ποτὸν τόδε νηῦς ἐκεκεύθει	*Vt scias qualẽ vtiq. potũ nauis occultauerat*
Ἡμετέρη· σοὶ δ᾽ αὖ λοιβὴν φέρον, εἴ μ᾽ ἐλεήσας	*Nostra, tibi. a. rursus libamen ferã vt me im[...]*
Οἴκαδε πέμψειας, [c] σὺ δὲ μαίνεαι οὐκ ἔτ᾽ ἀνεκτῶς.	*Domũ mittas: tu aũt furis non amplius tole[rabiliter]*
χ. αὖτις Σχέτλιε, πῶς [e] κέν τις σε καὶ ὕστερον ἄλλος ἵκοιτο	*Infelix, quomodo q̃squã ad te in posterũ ali[...]*
Ἀνθρώπων πολέων, ἐπεὶ οὐ κατὰ μοῖραν ἔρεξας.	*Ex hominib. plurimis, quoniam non ex offi[cio]*
Ὣς ἐφάμην. ὁ δ᾽ ἔδεκτο καὶ ἔκπιεν· ἥσατο δ᾽ αἰνῶς	*Sic dixit: ille accepit et bibit gauisus veh[ementer]*
Ἡδὺ ποτὸν πίνων· [d] καί μ᾽ ᾔτεε δεύτερον αὖτις,	*Dulcem potum bibẽs, & me rogauit secun[do]*
Δός μοι ἔτι πρόφρων, καί μοι τεὸν οὔνομα εἰπὲ	*Da mihi adhuc benignus & mihi tuum no[men]*
Αὐτίκα νῦν, ἵνα τοι δῶ ξείνιον ᾧ κε σὺ χαίροις.	*Statim nũc, vt tibi dem hospitale munus q[uo]*
Καὶ γὰρ Κυκλώπεσσι φέρει ζείδωρος ἄρουρα	*Etenim Cyclopibus fert alma terra*
Οἶνον ἐριστάφυλον, καί σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει·	*Vinum generosum & illis Iouis imber auge[t]*
Ἀλλὰ τόδ᾽ ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.	*Verùm hoc ambrosiæ & nectaris est latex.*
Ὣς ἔφατ᾽. αὐτάρ οἱ αὖτις ἐγὼ πόρον αἴθοπα οἶνον·	*Sic ait, cæterùm ei rursus ego dedi ardens*
Τρὶς μὲν ἔδωκα φέρων, [e] τρὶς δ᾽ ἔκπιεν ἀφραδίῃσιν.	*Ter quidem præbui, ter autem ebibit insipi[enter]*
Αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωπα περὶ φρένας ἤλυθεν οἶνος,	*Cæterũ postq̃ Cyclopẽ circa mentẽ occupa[uit]*
Καὶ τότε δή μιν ἔπεσσι προσηύδων μειλιχίοισι,	*Tum certè ipsum verbis alloquebar blandis*
Κύκλωψ, [f] εἰρωτᾷς μ᾽ ὄνομα κλυτόν; αὐτὰρ ἐγώ τοι	*Cyclops, interrogas me nomẽ inclytũ? cæteri*
Ἐξερέω· σὺ δέ μοι δὸς ξείνιον, ὥσπερ ὑπέστης·	*Dicam, tu. a. mihi da hospitale munus vt p[romisisti]*
Οὖτις ἐμοί γ᾽ ὄνομ᾽ ἐστί· [g] Οὖτιν δέ με κικλήσκουσι	*Vtis mihi nomen est, Vtim autem me vocan[t]*
Μήτηρ ἠδὲ πατὴρ, ἠδ᾽ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι.	*Mater atq; pater atq; omnes alij socij.*
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ᾽ αὖτις ἀμείβετο νηλέϊ θυμῷ,	*Sic dicebã, ille autẽ me rursus excepit sæu[o animo]*
Οὖτιν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἑτάροισι.	*Vtim ego extremum edam post suos socios,*
Τοὺς δ᾽ ἄλλους πρόσθεν· τὸ δέ τοι ξεινήϊον ἔσται.	*Alios quidem prius, hoc tibi hospitale mu[nus erit]*
Ἦ, καὶ ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος· αὐτὰρ ἔπειτα	*Dixit, & recubẽs cecidit supinus, cæterũ [...]*
Κεῖτ᾽ ἀποδοχμώσας παχὺν αὐχένα· κὰδ δέ μιν ὕπνος	*Iacebat inflexus crassam ceruicem, & illum*
Ἥρει πανδαμάτωρ· φάρυγος δ᾽ ἐξέσσυτο οἶνος,	*Cepit omnia domans, è gutture ruebat vin[um]*
Ψωμοί τ᾽ ἀνδρόμεοι· ὁ δ᾽ ἐρεύγετο οἰνοβαρείων.	*Frustaq; humanæ carnis. hic. a. eructabat [...]*
Καὶ τότ᾽ ἐγὼ τὸν μοχλὸν ὑπὸ σποδοῦ ἤλασα πολλῆς,	*Et tum ego vectẽ sub cinere demisi multo,*
Εἷος θερμαίνοιτο· ἔπεσσι δὲ πάντας ἑταίρους	*Vt calefieret, verbisq; omnes socios*
Θάρσυνον, μή τίς μοι ὑποδδείσας ἀναδύη.	*Confirmaui, ne aliquis mihi subueritus ref[ugeret]*
[h] Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τάχ᾽ ὁ μοχλὸς ἐλάϊνος ἐν πυρὶ μέλλεν	*Sed cùm mox vectis oleaginus in igne erat*
Ἅψασθαι, χλωρός περ ἐών, διεφαίνετο δ᾽ αἰνῶς,	*Arsurus viridis existens, candebat vehem[enter]*
Καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἆσσον φέρον ἐκ πυρός, ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι	*Et tum ego propius attuli ex igne, circum a[utem socij]*
Ἵσταντ᾽· αὐτὰρ θάρσος ἐνέπνευσεν μέγα δαίμων.	*Stabãt, cæterùm animũ inspirauit ingẽtem [deus]*

...οχλὸν ἑλόντες ἐλάϊνον ὀξὺν ἐπ' ἄκρῳ	*Hi qdē vecte apprehēso oleagino acuto in summitate,*
...μῷ ἐνέρεισαν· ἐγὼ δ' ἐφύπερθεν ἀερθεὶς	*Oculo infixerunt, ego autem infernè innixus*
...ὡς δ' ὅτε τις τρυπᾷ δόρυ νήϊον ἀνὴρ	*Versabam, veluti quis terebrat lignum vir nauale*
...οἱ δέ τ' ἔνερθεν ὑποσσείουσιν ἱμάντι	*Terebro, illi verò infrà torquent loro*
...μενοι ἑκάτερθεν, τὸ δὲ τρέχει ἐμμενὲς αἰεί·	*Attingētes vtrinq, illud circūuoluitur aßiduè semp.*
...ὀφθαλμῷ πυριήκεα μοχλὸν ἑλόντες	*Sic eius in oculo ignitum vectem capientes*
...τὸν δ' αἷμα περίρρεε θερμὸν ἐόντα.	*Versabamus. hūc. a. sanguis circumfluebat calefactū.*
...οἱ βλέφαρ' ἀμφὶ καὶ ὀφρύας εὗσεν ἀϋτμὴ	*Oēs. a. ei palpebras circū et supercilia cremauit vapor*
...καιομένης· σφαραγεῦντο δέ οἱ πυρὶ ῥίζαι.	*Pupilla ardenti. stridebant. a. ei radices,*
...ἀνὴρ χαλκεὺς πέλεκυν μέγαν ἠὲ σκέπαρνον	*Veluti cùm vir faber securim magnam aut asciam*
...ψυχρῷ *βάπτῃ μεγάλα ἰάχοντα,	*In aqua frigida mergit valdè stridentem,*
...ων· (τὸ γὰρ αὖτε σιδήρου γε κράτος ἐστίν)	*Corroborans, hoc enim ferri vtiq, robur est.*
...ὀφθαλμὸς ἐλαϊνέῳ περὶ μοχλῷ.	*Sic huius stridebat oculos oleaginum circa vectem.*
...λέον δὲ μέγ' ᾤμωξε· περὶ δ' ἴαχε πέτρη.	*Horrendè autem eiulauit, insonuit autem petra.*
...δείσαντες ἀπεσσύμεθ'. αὐτὰρ ὁ μοχλὸν	*Nos. a. perterriti dißipati fugimus: cæterùm ille vectē*
...φθαλμοῖο πεφυρμένον αἵματι πολλῷ.	*Exemit oculo aspersum sanguine multo.*
...ἔπειτ' ἔρριψεν ἀπὸ ἕο χερσὶν ἀλύων.	*Illum quidem deinde abiecit à se manibus anxius.*
...ὁ Κύκλωπας μεγάλ' ἤπυεν, οἵ ῥά μιν ἀμφὶς	*Cæterùm ipse Cyclopas altè vocauit, illi circa ipsū*
...σπήεσσι δι' ἄκριας ἠνεμοέσσας.	*Habitabant in speluncis per promontoria ventosa.*
...ἀΐοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος·	*Illi autem vocem audiētes accurrebāt alicunde ali•,*
...δ' εἴροντο περὶ σπέος, ὅττι ἑ κήδοι,	*Stātes. a. interrogabāt circa speluncā quidnā ipsū af-*
...Πολύφημ' ἀρημένος ὧδ' ἐβόησας	*Cur tantū Polypheme læsus sic clamasti? (fligeret,*
...ἀμβροσίην, καὶ ἀΰπνους ἄμμε τίθησθα;	*Noctem per diuinam & insomnes nos fecisti?*
...σεῦ μῆλα βροτῶν ἀέκοντος ἐλαύνει;	*Num quis à te oues mortalium inuito abegit?*
...αὐτὸν κτείνει δόλῳ ἠὲ βίηφι;	*An'ne aliquis teipsum occiderit dolo an vi?*
...τ' ἐξ ἄντρου προσέφη κρατερὸς Πολύφημος,	*Hos rursus ex antro alloquutus est fortis Polyphemus,*
...φίλοι, Οὖτίς με κτείνει δόλῳ, οὐδὲ βίηφι.	*Amici, Vtis me interfecit dolo neq, viribus.*
...ἀμειβόμενοι ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον,	*Illi verò respondentes, verba volatilia dixerunt,*
...μή τίς σε βιάζεται οἶον ἐόντα,	*Quod si certè iam quis tibi vim infert cùm solus sis,*
...πως ἔστι Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι·	*Nullo modo licet Iouis magni effugere plagam.*
...εὔχεο πατρὶ Ποσειδάωνι ἄνακτι.	*Sed tu supplica patri Neptuno regi.*

χ. δῖνον, ὡς ὅτι

χ. βάπτῃ

COMMENTARIVS.

...ερεύς.] Vlysses apud Euripidem conqueritur, quòd in his crudelibus epulis Polyphemo astiterit quasi famulus.

ἐγὼ δ' ὁ τλήμων δάκρυ' ἀπ' ὀφθαλμῶν χέων — *Ego verò miser lacrymas ab oculis profundens*
ἐχειρούργουν Κύκλωπι, καὶ διηκόνουν· id est, — *Accedebam ad Cyclopem, & ei inseruiebam.*

...tem eos in recessus antri sese abdidisse:

ἄλλοι δ' ὅπως ὄρνιθες ἐν μυχοῖς πέτρας — *Alij autem, vt aues in latibulis antri*
πτήξαντες εἶχον, αἷμα δ' οὐκ ἐνῆν χροΐ. id est, — *Perterriti habitabant, sanguis autem non inerat cuti.*

...st Vlyssis nostri constantia, non minima in rebus mortalibus virtus.

...] Apud eundem Euripidem sic dicit:

—ὦ παῖ ποντίου θεοῦ Κύκλωψ — *—ô fili marini Dei Cyclops,*
σκέψαι τόδ', οἷον Ἑλλὰς ἀμπέλων ἄπο — *Iudica hoc qualem Græcia ex vitibus*
θεῖον κομίζει πῶμα Διονύσου γάνος. id est, — *Diuinum fert potum, Dionysij oblectamentum.*

...] Non se adeò ex præcedenti casu consternatum Vlysses præbet, aut perterrefactum ob ipsius Cyclopis crudelitatem, ...en cum eo non loquatur, cum asperitate verborum, quæ inuictum illius animum satis significat.

...] Illectus huius Maronei vini dulcedine petit ex eodem alium haustum ab Vlysse: cui, ne ingratus videatur, hospitale ...ollicetur: quale autem illud sit, posteà videbimus. Laudat autem illud vinū, & non solùm Cyclopicis anteponit, quā... ...intissimis, sed etiam cum Ambrosia & Nectare comparat. Vbi videntur Ambrosia & Nectar pro vno eodemque sumi, ...manifestè aliàs distinguantur. Vide nostrum Lexicon.

...δ' ...] Apud Euripidem numerus ternarius præfixè non ponitur, sed simpliciter Vlysses dicit, se subinde Cyclopi ex eo ...sse: — ἐγὼ δ' ἐπ' ἐγχέων ἄλλην ἐπ' ἄλλῃ, σπλάγχν' ἐθέρμαινον ποτῷ. quod paulò pòst apud eundem Poëtam melius expri-... Cyclopi Vlysses & Silenus adsunt, vt ei pocula subministrent, quod toties ab eis repetitum est, donec turbata ob ebrie-... ...dixerit Polyphemus:

ἰοὺ, ἰοὺ, ὡς ἐξένευσα μόγις ἀκραιφνῆς ἡ χάρις. — τῇ γῇ φέρεσθαι τοῦ Διὸς δὲ τὸν θρόνον
ὁ δ' οὐρανός μοι συμμεμιγμένος δοκεῖ — λεύσσω, τὸ πᾶν τε δαιμόνων ἁγνὸν σέβας.

...oster hoc numero contentus est, vt nimirum inde vis immensa illius vini appareat, vtpote quod in tam parua quantita-... ...monstrum illud Cyclopicum euertere.

...ὄνομα] Sic apud Euripidem Κυ. σὺ δ' ὦ ξένε, ἀπόκριναί μοι, ὅ,τι σε χρὴ καλεῖν. Ὀδ. Οὖτιν. χάριν δὲ τίνα λαβὼν σ' ἐπαινέσω; Κυ. πάν-... ὕστερον θοινάσομαι. Ὀδυ. Καλόν γε τὸ γέρας τῷ ξένῳ δίδως Κύκλωψ. id est, Tu verò, hospes, dic nomen, quo te decet appellare. ...o autem beneficio accepto te laudabo? Cyc. Omnium te sociorum postremum comedā. Vly. Egregium sanè munus ...ris, Cyclops. Qua de re in sequenti annotatione.

...ξεινήϊον] Animaduertenda est Cyclopis istius fe...itas, qui magno beneficio deputari vult ab Vlysse, quod ei tādiu mor-... ...t. Vnde factum est, vt Κύκλωπος δῶρα, Cyclopis munus, pro inutili munere prouerbialiter vsurpetur. Lucianus in ... ...τι μὲν ἡ τοῦ Κύκλωπος ἐκείνη ἀφροσύνη δωρεά, τὸ ὑπισχνεῖσθαι, ὅτι Οὖτιν ὕστατον ἐγὼ κατέδομαι. id est, Haud admodum me Cy-... ...donum delectat, videlicet quòd ita pollicetur, Ego Vtim postremum deuorabo. Verba sunt Micylli cerdonis: qui cùm ...est quòd non statim cum alijs in cymbam Charontis reciperetur, atque hoc ipsum Clotho Parca beneficij vice imputa-... ...erim tantillum moræ lucrifaceret ne descenderet ad inferos, in hunc modum respondit. Et rectè dixit Erasmus, ad hūc Ho... ...Lucianum respexisse. Vide eundem Erasmum Adag. Chil. 1. Cent. 4. prou. 5.

...ὅτε ἤ τοι ὁ μοχλὸς] Hic consilium anteà susceptum de excæcando Cyclope exitū sortitur: adeò scelera non relinquit inul-

ta Deus. Hunc autem locum Euripides expressit, vbi Vlysses de hac re sic deliberat:

ὅταν δ' ὕπνῳ σφαλῇ βακχίῳ νικώμενος, — *Cùm autem dormiet vino victus,*
ἀκρεμὼν ἐλαίας ἐστὶν ἐν δόμοισί τις, — *Stipes oleæ existit in ædibus quidam,*
ὃν φασγάνῳ τῷδ' ἐξαποξύνας ἄκρον, — *Quem ense isto exacuens in summa parte*
εἰς πῦρ καθήσω· κᾆθ' ὅταν κεκαυμένον — *Igni imponam, postea cùm incensum*
ἴδω νιν, ἄρας θερμὸν ἐς μέσην βαλὼν — *Videro illum, tollens calidum, in medium iaciens*
Κύκλωπος ὄψιν, ὄμματ' ἐκτήξω πυρί. — *Cyclopis oculum, videndi facultatem illi tabefaciam.*
ναυπηγίαν δ' ὡς εἴ τις ἁρμόζων ἀνὴρ — *Nauium structuram autem vt si quis adornat*
διπλοῖν χαλινοῖν τρύπανον κωπηλατεῖ, — *Duabus habenis, terebrum versat:*
οὕτω κυκλώσω δαλὸν ἐν φαεσφόρῳ — *Sic includam torrem in lucente*
Κύκλωπος ὄψει, καὶ συναυανῶ κόρας. id est, — *Cyclopis visu, & arefaciam simul pupillas.*

Vbi miror pluraliter ὄμματα, & κόρας de Cyclope vnoculo dici. Quanquam ὄμματα, *videndi facultatem* transtuli Illud ic[...] menides apud Virgil. sic narrat: — *nec talia passus Vlysses,*

Oblitúsve sui est Ithacus discrimine tanto.
Nam simul expletus dapibus, vinoq; sepultus
Ceruicem inflexam posuit: iacuitq; per antrum
Immensum, saniem eructans ac frusta cruento
Per somnum commista mero: nos magna precati
Numina sortitiq; vices, vnà vndique circum
Fundimur: & telo lumen terebramus acuto
Ingens, quod torua solum sub fronte latebat
Argolici clypei aut Phœbeæ lampadis instar.
Et tandem læti sociorum vlciscimur vmbras.

ἢ μή τίς] Cyclops ille sic vulneratus clamore suo reliquos Cyclopas excitauit: hi concurrunt, quæruntq; clamo[...] sed ambiguo vocabulo, quod ad fictum Vlyssis nomen accederet. quod inscienter quidem illi faciunt, sed ita res fortè insuper dolor Polyphemo accederet, cùm respondente illum de illius nomine, qui vulnus hoc ei inflixerat, cæteri nō in[...] sed ambiguè quoq; dictum illius interpretarentur. Quærunt enim his verbis Cyclopes, ἤ μή τις: id est, nunquid aliquis. Ill[...] τις, cùm οὔτις idem esse videtur: ideò cùm casum suum exponeret, diceretq;, οὔτις με κτείνει, cæteri idem eum dicere arbitrati vel οὐδείς, quibus æquipollet οὔτις, id est, nullus. Iliad. α, οὔτις χεῖρας ἐποίσει id est, οὐδείς. Itaq; opportunè afflictū hominem i[...] serunt, quanquam ignoranter: referuntque si à nullo lædatur, cùm solus existat, aliquid ei aduersi tamen à Ioue accide[...] illud ei esse ferendum. Vbi apparet, quod anteà diximus, non perinde impios esse reliquos Cyclopas, vt volebat Polyp[...] rò hoc Polyphemi & reliquorum Cyclopum colloquium eleganter expressit Euripides, quod referre non erit omnino[...]

χο. τί χρῆμ' ἀϋτεῖς ὦ Κύκλωψ; Κυ. ἀπωλόμην.
χο. αἰσχρός γε φαίνῃ. Κυ. κἀπὶ τοῖσδέ γ' ἄθλιος.
χο. μεθύων κατέπεσες εἰς μέσους τοὺς ἄνθρακας.
Κυ. Οὖτίς μ' ἀπόλλυσιν. χο. οὐκ ἄρ' οὐδείς ἠδίκει.
Κυ. Οὖτίς με τυφλοῖ βλέφαρον. χο. οὐκ ἄρ' εἶ τυφλός.
Κυ. ὡς δὴ σύ. χο. καὶ πῶς σ' οὔτις ἂν θείη τυφλόν;
Κυ. σκώπτεις. ὁ δ' Οὖτις, ποῦ 'στιν; χο. οὐδαμοῦ Κύκλωψ.
Κυ. ὁ ξένος, ἵν' ὀρθῶς ἐκμάθῃς μ' ἀπώλεσεν, &c.

Ibi cùm οὔτις diceret Polyphemus, quod nomen sibi Vlysses imposuerat, Chorus Satyrorum pro οὐδείς interpretabatur.

Ὣς ἄρ' ἔφαν ἀπιόντες, ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ — *Sic dixerunt abeuntes, meū autem risit c[...]*
Ὡς ὄνομ' ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μῆτις ἀμύμων. — *Quod nomē decepisset meum & inculpatun[...]*
Κύκλωψ δὲ στενάχων τε καὶ ὠδίνων ὀδύνῃσι, — *Cyclops autem ingemiscensq; & dolens dolo[...]*
Χερσὶ ψηλαφόων, ἀπὸ μὲν λίθον εἷλε θυράων. — *Manibus palpitans, lapidem quidem amoui[...]*
Αὐτὸς δ' εἰνὶ θύρῃσι καθέζετο χεῖρε πετάσσας, — *Ipse autem intra ianuam sedebat manus ex[...]*
Εἴ τινά που μετ' ὄεσσι λάβοι στείχοντα θύραζε. — *Si aliquem fortaßis inter oues caperet exeu[...]*
Οὕτω γάρ πού μ' ἤλπετ' ἐνὶ φρεσὶ νήπιον εἶναι. — *Sic enim me putabat in mente stultum esse[...]*
Αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον ὅπως ὄχ' ἄριστα γένοιτο, — *Cæterùm ego deliberabam quid factu optim[...]*
Εἴ τιν' ἑταίροισιν θανάτου λύσιν ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ — *Si quam socijs mortis solutionem, atq; mihi i[...]*
Εὑροίμην. πάντας δὲ δόλους καὶ μῆτιν ὕφαινον, — *Inuenirem, omnes enim dolos & consilium[...]*
Ὥστε περὶ ψυχῆς. μέγα γὰρ κακὸν ἐγγύθεν ἦεν. — *Videlicet ob vitam, ingens enim malum pra[...]*
Ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή. — *Illud aūt mihi in animo optimum appareba[...]*
[a] Ἄρσενες ὄιες ἦσαν ἐϋτρεφέες δασύμαλλοι — *Mares oues erant benè nutriti lanosi,*
Καλοί τε μεγάλοι τε, ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχοντες· — *Pulchriq; magniq; violaceam lanam habent[...]*
Τοὺς ἀκέων συνέεργον ἐϋστρεφέεσσι λύγοισι, — *Hos tacitè colligaui benè tortis funibus,*
Τῇς ἔπι Κύκλωψ εὗδε πέλωρ, ἀθεμίστια εἰδώς. — *In quibus Cyclops dormiebat monstrum im[...]*
Σύντρεις αἰνύμενος· ὁ μὲν ἐν μέσῳ ἄνδρα φέρεσκεν, — *Tribus vnà constructis, qui in medio, virum[...]*
Τὼ δ' ἑτέρω ἑκάτερθεν ἴτην σώοντες ἑταίρους. — *Duo autem alij vtrinq; ibant seruantes soci[...]*
Τρεῖς δὲ ἕκαστον φῶτ' ὄιες φέρον· αὐτὰρ ἔγωγε — *Tres autem singulos viros oues ferebant, cæ[...]*
(Ἀρνειὸς γὰρ ἔην μήλων ὄχ' ἄριστος ἁπάντων) — *(Aries enim erat pecudum longè optimus o[...]*
Τοῦ κατὰ νῶτα λαβών, λασίην ὑπὸ γαστέρ' ἐλυσθεὶς — *Huius tergum arripiēs villosum sub vētrem[...]*
Κείμην· αὐτὰρ χερσὶν ἀώτου θεσπεσίοιο — *Pendebam: cæterùm manibus lana preciosi[...]*
Νωλεμέως στρεφθεὶς ἐχόμην τετληότι θυμῷ. — *Firmiter implicitus tenebam audaci animo[...]*
Ὣς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν ἠῶ δῖαν. — *Sic tū qdē ingemiscētes expectauimus auro[...]*
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς, — *Quādo. a. manè genita apparuit roseis dig[...]*
Καὶ τότ' ἔπειτα νομόνδ' ἐξέσσυτο ἄρσενα μῆλα. — *Et tū continuò ad pascua exegit mascula pe[...]*
Θήλειαι δ' ἐμέμηκον ἀνήμελκτοι περὶ σηκούς. — *Fœminæ verò balabant immulctæ per stabu[...]*
Οὔθατα γὰρ σφαραγεῦντο· ἄναξ δ' ὀδύνῃσι κακῇσι — *Vbera enim grauabātur, custos verò dolorib[...]*
Τειρόμενος, πάντων ὀΐων ἐπεμαίετο νῶτα — *Afflictus, omnium ouium nota palpitabat.[...]*
Ὀρθῶν ἑσταότων. τὸ δὲ νήπιος οὐκ ἐνόησεν — *Rectè stantium: illud autem stultus nō anin[...]*
Ὥς οἱ ὑπ' εἰροπόκων ὀΐων στέρνοισι δέδεντο. — *Vt illi vellera tonsa ouium pectoribus ligati[...]*
Ὕστατος ἀρνειὸς μήλων ἔστειχε θύραζε, — *Vltimus aries pecorum exibat foras*
Λάχνῳ στεινόμενος, καὶ ἐμοὶ πυκινὰ φρονέοντι· — *Densitate pilorum grauatus, & me varia c[...]*
Τὸν δ' ἐπιμασσάμενος προσέφη κρατερὸς Πολύφημος, — *Hunc palpitans alloquutus est fortis Pol[...]*

ἔπω, τί μοι ὧδε διὰ σπέος ἔσσυο μήλων
οὔτι πάρος γε λελειμμένος ἔρχεαι οἰῶν,
πολὺ πρῶτος νέμεαι τέρεν' ἄνθεα ποίης,
βιβάς· πρῶτος δὲ ῥοὰς ποταμῶν ἀφικάνεις.
δὲ σταθμόνδε λιλαίεαι ἀπονέεσθαι.
νῦν αὖτε πανύστατος. ἦ σύ γ' ἄνακτος
λὸν ποθέεις, τὸν ἀνὴρ κακὸς ἐξαλάωσε,
ροῖς ἑτάροισι δαμασσάμενος φρένας οἴνῳ,
οὔπω φημὶ πεφυγμένον εἶναι ὄλεθρον,
οφρονέοις, ποτιφωνήεις τε γένοιο
πῃ κεῖνος ἐμὸν μένος ἠλασκάζει·
ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ
ῥαίοιτο πρὸς οὔδεϊ· κὰδ δ' ἐμὸν κῆρ
κακῶν τά μοι οὐτιδανὸς πόρεν Οὖτις.
πών, τὸν κριὸν ἀπὸ ἕο πέμπε θύραζε.
δ' ἠβαιὸν ἀπὸ σπείους τε καὶ αὐλῆς,
ὑπ' ἀρνειοῦ λυόμην, ὑπέλυσα δ' ἑταίρους.
ως δὲ τὰ μῆλα τανύποδα πίονα δημῷ
περιτροπέοντες ἐλαύνομεν, ὄφρ' ἐπὶ νῆα
ἀσπάσιοι δὲ φίλοις ἑτάροισι φάνημεν,
θάνατον, τοὺς δὲ στενάχοντο γοῶντες.
οὐκ εἴων, ἀνὰ δ' ὀφρύσι νεῦον ἑκάστῳ
ἀλλ' ἐκέλευσα θοῶς καλλίτριχα μῆλα
βαλόντας ἐπιπλεῖν ἁλμυρὸν ὕδωρ.
εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον.
ζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
τόσσον ἀπῆν ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
γὼ Κύκλωπα προσηύδων κερτομίοισι,
οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἀνάλκιδος ἀνδρὸς ἑταίρους
ἐν σπῆι γλαφυρῷ κρατερῆφι βίηφι·
ἔ γε μέλλε κιχήσεσθαι κακὰ ἔργα,
ἐπεὶ ξείνους οὐχ ἅζεο σῷ ἐνὶ οἴκῳ
τῷ σε Ζεὺς τίσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.
ἔφην. ὁ δ' ἔπειτα χολώσατο κηρόθι μᾶλλον.
προέηκεν ἀπορρήξας κορυφὴν ὄρεος μεγάλοιο.
βάλε προπάροιθε νεὸς κυανοπρῴροιο,
ἐδεύησεν δ' οἰήιον ἄκρον ἱκέσθαι.
δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης,
ἤπειρόνδε παλιρρόθιον φέρε κῦμα
ἐκ πόντοιο, θέμωσε δὲ χέρσον ἱκέσθαι.
χείρεσσι λαβὼν περιμήκεα κοντὸν
ἑτάροισι δ' ἐποτρύνας ἐκέλευσα
κώπης, ἵν' ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν,
κατανεύων. οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον.
δὴ δὶς τόσσον ἅλα πρήσσοντες ἀπῆμεν,
γὼ Κύκλωπα προσηύδων, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος,
τίπτ' ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα,
πόντονδε βαλὼν βέλος, ἤγαγε νῆα
ἤπειρον· καὶ δὴ φάμεν αὐτόθ' ὀλέσθαι.
φθεγξαμένου τευ ἢ αὐδήσαντος ἄκουσε,
σύν κεν ἄραξ' ἡμέων κεφαλὰς καὶ νήια δοῦρα,
μαρμάρῳ ὀκρυόεντι βαλών· τόσσον γὰρ ἵησιν.
φάσαν. ἀλλ' οὐ πεῖθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν,
ἀλλά μιν ἄψορρον προσέφην κεκοτηότι θυμῷ,
Κύκλωψ, αἴ κέν τίς σε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀεικελίην ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον ἐξαλαῶσαι,

Ignaue aries quid mihi per speluncam exis ouium
Vltimus? neutiquam antea relictus ibas ab ouibus,
Sed multo primus pascebaris teneros flores herbæ
Magnifice incedens primus ad fluenta fluuiorum per-
Primus aut ad caulam desiderabas redire (ueniens.
Vespertinus, nunc rursus vltimus, num tu domini
Oculum desideras? quem vir malus eruit
Cum molestis socijs, postquam domuisset mentem vino
Vtis, quem nondum existimo elapsum esse mortem.
Vtinam idem sentires vocalisque fieres
Dicere. vbinam ille meum robur effugit.
Profecto ei cerebrum per speluncam huc & illuc
Verberato flueret ad solum, meumque cor
Quiesceret e malis, quæ mihi nihili precij vir intulit
Sic loquutus arietem ab se demisit foras. (Vtis.
Venientes autem paululum a speluncaque & aula,
Primus ab ariete soluebar, solui autem socios.
Celeriter aut pecora rectipeda pinguia pinguedine
Multa ferientes pepulimus, donec ad nauem
Peruenimus, desiderati charis socijs visi sumus,
Qui effugimus mortem: alijs vero ingemiscebant flentes,
Sed ego non sinebam, superciliis aut innuebam singulis
Lugere, sed iussi celeriter villosa pecora,
Multa in nauem recipientes renauigare salsam aquam.
Illi statim conscenderunt & per transtra sederunt,
Ordine.a. sedentes canum mare verberabant remis.
Sed quando tantum aberat quantum vtique audire potest
Et tunc ego Cyclopem alloquebar conuicijs: (clamitans,
Cyclops, non debebas imbellis viri socios
Mandere in spelunca caua forti vi.
Et sane te debebant inuadere mala facta,
Infelix quoniam hospites non verebaris tua in domo
Absumere, ideoque te Iupiter vltus est & alij dij.
Sic dicebam, ille.a. cotinuo irascebatur ex corde magis:
Misit autem abrumpens verticem montis magni.
Deiecit aut ante nauem nigram proram habentem,
Paululum.a. abfuit gubernaculum extremum nacisci.
Inundauit autem mare adueniente a petra.
Hanc statim ad littus refluus ferebat fluctus
Inundatio ex mari, appropinquauit vt litt⁹ attigeret.
Caterum ego manibus apprehendens ingentem cotum.
Detrusi ab littore, socijs autem excitans imperaui
Inijcere remos, vt malum fugeremus
Capite annuens: hi autem incumbentes remigabant.
Sed quando certe bis tantum mare sulcantes abiuimus,
Certe tum Cyclopem alloquebar, circum autem socij
Blandis verbis prohibebant hinc atque illinc,
Infelix, cur vis irritare agrestem virum?
Qui etiam nunc in pontum iacto telo deduxit nauem
Rursus ad continentem, & certe existimabam⁹ illic peri-
Si vero resonantem te aut loquentem audierit, (turos.
Collidere poterit nostra capita, & naualia ligna,
Saxo aperto iaciens, tantum enim iaculatur.
Sic dicebam, sed non persuaserunt meum genero-
sum animum,
Sed ipsum rursus alloquutus sum elato animo,
Cyclops, si quis te inter mortales homines
Oculi interrogauerit indecentem cæcitatem
Dic Vlyssem vrbium euersorem euulsisse

Υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκί' ἔχοντα.
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ,
e Ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ' ἱκά-
Ἔσκέ τις ἐνθάδε μάντις ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε, (νει.
Τήλεμος Εὐρυμίδης, ὃς μαντοσύνῃ ἐκέκαστο,
Καὶ μαντευόμενος κατεγήρα Κυκλώπεσσιν·
Ὅς μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσεσθαι ὀπίσσω,
Χειρῶν ἐξ Ὀδυσῆος ἁμαρτήσεσθαι ὀπωπῆς.
f Ἀλλ' αἰεί τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην
Ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι, μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν·
Νῦν δέ μ', ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ * ἄκικυς, — γρ. ἀλκῆς,
Ὀφθαλμοῦ * ἀλάωσεν, ἐπεί μ' ἐδαμάσσατο οἴνῳ. — γρ. ἀλάωσας, ἐπεί μ' ἐδαμάσσατο
g Ἀλλ' ἄγε δεῦρ' Ὀδυσεῦ, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω,
Πομπήν τ' ὀτρύνω δόμεναι κλυτὸν Ἐννοσίγαιον.
Τοῦ γὰρ ἐγὼ πάϊς εἰμί, πατὴρ δ' ἐμὸς εὔχεται εἶναι·
Αὐτὸς δ', αἴ κ' ἐθέλῃσιν ἰήσεται, οὐδέ τις ἄλλος
Οὔτε θεῶν μακάρων, οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
Ὣς ἔφατ'· αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
h Αἲ γὰρ δὴ ψυχῆς τε καὶ αἰῶνός σε δυναίμην
Εὖνιν ποιήσας πέμψαι δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Ὡς οὐκ ὀφθαλμόν γ' ἰήσεται οὐδ' Ἐνοσίχθων.
Ὣς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα Ποσειδάωνι ἄνακτι
Εὔχετο χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
i Κλῦθι Ποσείδαον γαιήοχε κυανοχαῖτα.
Εἰ ἐτεόν γε σός εἰμι, πατὴρ δ' ἐμὸς εὔχεαι εἶναι,
Δὸς μὴ Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον οἴκαδ' ἱκέσθαι
Υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκί' ἔχοντα.
Ἀλλ' εἴ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν, καὶ ἱκέσθαι
Οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν,
Ὀψὲ κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους,
Νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης, εὕροι δ' ἐν πήματα οἴκῳ.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος. τοῦ δ' ἔκλυε Κυανοχαίτης.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἐξαῦτις πολὺ μείζονα λᾶαν ἀείρας,
Ἧκ' ἐπιδινήσας· ἐπέρεισε δὲ ἶν' ἀπέλεθρον.
Κὰδ δ' ἔβαλεν μετόπισθε νεὸς κυανοπρῴροιο,
Τυτθόν· ἐδεύησεν δ' οἰήιον ἄκρον ἱκέσθαι.
Ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης,
Τὴν δὲ πρόσω φέρε κῦμα, θέμωσε δὲ χέρσον ἱκέσθαι.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφικόμεθ' ἔνθα περ ἄλλαι
Νῆες ἐΰσσελμοι μένον ἀθρόαι, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
Εἵατ' ὀδυρόμενοι, ἡμέας ποτιδέγμενοι αἰεί,
Νῆα μὲν ἔνθ' ἐλθόντες ἐκέλσαμεν ἐν ψαμάθοισι,
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Μῆλα δὲ Κύκλωπος γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλόντες
Δασσάμεθ', ὡς μή τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
Ἀρνειὸν δ' ἐμοὶ οἴῳ ἐϋκνήμιδες ἑταῖροι
Μήλων δαιομένων δόσαν ἔξοχα. τὸν δ' ἐπὶ θινὶ
Ζηνὶ κελαινεφέϊ Κρονίδῃ ὃς πᾶσιν ἀνάσσει,
Ῥέξας, μηρί' ἔκηον. k ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο ἱρῶν,
Ἀλλ' * ἄρα μερμήριζεν ὅπως ἀπολοίατο πᾶσαι — γρ. ἦγε
Νῆες ἐΰσσελμοι καὶ ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Καὶ τότ' ἐκοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Δὴ τότ' ἐγὼν ἑτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσα
Αὐτούς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.

Filium Laërti in Ithaca domum habentem.
Sic dicebam, ille mihi eiulans respōdebat
Papè, quàm scilicet mihi prisca vaticinia a
Erat quidam hic vates vir bonus magnusq;
Telemus Eurymides qui vaticinijs superaba
Et vaticinans consenuit inter Cyclopas,
Qui mihi dicebat hæc omnia perfectū iri i
Manibus ex Vlyßis priuatum iri visu.
Sed semper quendā virum ingentem & pul
Huc venturum esse magna præditum virt
Nunc autem me paruus & nihili & imbelli
Oculo priuauit postquam domuit me vino,
Sed agè huc veni, Vlysses, vt tibi hospitalia
Deductionemq; solicitem dare inclytum N
Huius ego filius sum, pater autem meus glori
Ipse.a. siquidē voluerit sanabit, neq; quisqu
Neq; deorum immortalium, vel mortaliū h
Sic ait, porrò ego ipsum excipiens alloqu
Vtinam verò anima & vita te potuissem
Spoliatum mittere intra Plutonis domum.
Haud sanè oculum vtiq; sanabit neq; Neptu
Sic dicebam, ille continuò Neptuno regi
Supplicabat, manus extendens in cœlum st
Audi Neptune terram continens nigr
Si vtiq; tuus sum, pater autem meus glori
Da vt non Vlysses vrbium euersor in patri
Filius Laërtis in Ithaca domum habens.
At si illi fatale est amicosq; videre & pert
Domū ad bene ædificatam, & suā in patri
Serò malè veniat, postquam perdiderit om
Naue in aliena, inueniat autem detriment
Sic ait precans, hunc autem audiuit Ne
Cæterùm ille rursus multò maiori lapide su
Misit circumrotatum, intēdit autem mag
Deiecit autem post nauem nigro rostro:
Paululū defuit.a. vt gubernaculū summun
Exundauit autem mare proruente ab saxo
Hanc autem vlteriùs ferebat fluctus, app
verò terram adire.
Sed quando certè ad insulam peruenimus,
Naues benè tabulatæ stabant densæ, in ipsis
Sedebant lugentes, nos expectantes sempe
Nauem quidem illuc vbi venissemus subd
Ipsi autem exiuimus ad littus maris.
Pecora autem Cyclopis caua ex naui deduc
Diuisimus, vt nullus mihi priuatus abier
Arietem autem mihi soli fortes socij
Diuisis ouibus dederūt præ alijs, eum enim
Ioui atras nubes cogēti Saturnio, qui omni
Sacrificio facto fæmora īcēdi. ille.v. nō cura
Sed certè deliberabat quo pacto perderent
Naues benè tabulatæ, & mihi dilecti socij.
Sic nunc quidem tota die donec Sol occi
Sedebamus, epulātes carnes immensas & d
Quando autē Sol occidit, & tenebræ super
Et tum dormiuimus in littore maris.
Quando autem manè genita apparuit ro
Tum ego socios illos excitans imperaui,
Et ipsos conscendere & rudentes soluere.

...ἐσβαίνον καὶ ἐπὶ κλήισι κάθιζον.	*Illi verò statim ingredi, & per transtra sedere.*
...ζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.	*Ordine aũt sedentes canum mare verberabāt remis.*
...πρόσω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,	*Hinc verò vlteriùs nauigauimus tristati corde*
...ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.	*Læti ex morte euitata postq̃ charos amisimus socios.*

COMMENTARIVS.

...] Hic duo videntur in obseruationem cadere. primùm generaliter studium, quod ad suæ & sociorũ vitæ conserua... ...sses adhibet: deinde specialiter, quod socijs & sibi, præstat. Alio enim modo sibi, alio socijs prouidet. Hos sub ouib. re... ...rò sub ariete, qui totius gregis erat præstantissimus, adeò vt maiorem sui quàm sociorum curam habuerit: ita quilibet ...quàm alijs consulit, vt si cui duarum arcium detur optio, is sibi munitiorem eliget. Tamen hoc quoque non est præter... ...quòd cùm solus posset Vlysses effugere socijs relictis: tamen æquum non existimauit id à se fieri, quod apertè apud ... testatur his verbis: — ἐγὼ γὰρ ἄνδρας ἀπολιπὼν φίλους

τοὺς σὺν ὄντας, εἰ μόνος σωθήσομαι·	ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀπολιπόντ' ἐμοὺς φίλους
Καὶ ... φύγοιμ' ἄν, κἀκδέδυκ' αὐτοὺς μυχῶν·	ἐξὼ οἵπερ ἦλθον δεῦρο, σωθῆναι μόνον.

...] Tactu hunc postremum exeuntem è grege suo Polyphemus cùm obseruâret, idque præter morem & consuetudi... ...entium temporum, quibus solebat gregem antecedere siue exeundo in pascua, siue in stabula redeundo: miratus hāc ...um alloquitur, quasi nimirum intellectu præditum (quem animalibus veteres tribuisse aliàs in Iliade copiosè enu... ...causamq; huius ignauiæ rogat. Suspicatur ergo, quia vocem ab eo non poterat extorquere (ideò vt vocalis esset, pau... ...tat) affici eum dolore, quòd pastorem suum & dominum excæcatum videret: tum exponit ei, à quo id effectum sit, ...lli minitatur, si ab ariete posset indicari. Hac de re sic ille apud Tullium 5. Tuscul. Itaq; augurem Tiresiam, quem sapi... ...nt Poëtæ, nunquam inducunt deplorantem cæcitatem suam: at verò Polyphemum Homerus, cùm immanem ferum... ...cum ariete etiam colloquentem facit, eiusque laudare fortunas: quòd quà vellet, ingredi posset, & quæ vellet attin... ...ic quidem. nihilo enim erat ipse Cyclops, quàm aries ille prudentior, &c. Vbi ego lubenter contenderim, esse hîc Ci... ...im, quia talia non dicuntur à Polyphemo arieti, vt licet ex ipso textu Homeri colligere. Cæterùm apud Euripidem Po... ...iorum Silenorum interrogat, vbinam ille Vtis sit, à quibus etiam indicatur: sed vbi longiùs iam ab illo recessisset.

...ἀπέην ὅσσον τε γέγωνε βοήσας] Prudenter Vlysses tum demum Cyclopem alloquitur, cùm aliquo iam interuallo distaret: periculum ... si propior illi fuisset, illæsus non discederet, cùm vix quidem adeò remotus cauere sibi ab illo potuerit, vt paulò pòst ...robrat autem illi Vlysses, quòd crudelitas quam in socios suos exercuit, meritam pœnam à Deo reliquisque Dijs con... ...ion tam ob præsens istud factum, sed etiam ob præcedentem inhumanitatem, qua iam à longo tempore in hospites ...r. Vnde colligitur veritas illius sententiæ Theognidis,

...ος τις ξεῖνον, πολυπαίδη, ἢ ξα πατήρας	*Hospes decipiens peregrinos, siue rogantum*
οὐδ' ἱκέτην θνητῶν ἀθανάτους ἔλαθε. id est,	*Suppliciter vocem, nemo Deos latuit.* vt vertit Natalis.

...θυμῷ] Sic elatus secunda fortuna animus submitti rationi vix potest. Periculum enim præcedens prudentiorem Vlys... ...debuerat, ne Cyclopem ita verbis asperis amplius prouocaret: quod etiam socij monebant. Sed Vlysses non paruit, ...liquid generositatis in verbis aduersus hostem contumeliosis inesse existimatur: ideò toties in Iliade vidimus solitos ...ictis arroganter gloriari cum eorum contemptu & sui iactantia. Itaque Vlysses dicit, ἀλλ' οὐ πεῖθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν. ...m Cyclopi verum suum nomen, duabus de causis. primùm, vt hoc pacto se pleniùs vlcisceretur, quòd ipsi hosti maior ...dolor, si eum cognosceret, à quo hoc damnum sibi erat illatum. Moris est enim, vt accepta iniuria mansuescamus eò ...obis author illius est ignotus. Vide Arist. 2. Rhet. ad Theod. cap. 3. de Mansuetudine, vbi hunc ipsum locum adducit. ...est, vt hanc quoque gloriam sibi in ignota regione compararet. Adderem tertiam, si ex consilio ipsius Vlyssis profi... ...ldam tamen, quia ex Poëtæ instituto: vt nimirum intelligeret Polyphemus veritatem illius vaticinij, de quo mox di...

...μάλα δή] Sic apud Euripidem, cùm Vlysses suum verum nomen exposuisset, illicò exclamat:

αἲ αἴ, παλαιὸς χρησμὸς ἐκπεραίνεται	*Vah vah vetus oraculum perfectum est.*
τυφλὴν γὰρ ὄψιν ἐκ σέθεν σχήσειν μ' ἔφη	*Cæcum enim visum ex te habiturum me dixit*
Τροίας ἀφορμηθέντος. id est,	*Troia profecto.*

...rum autem describitur ipsius vaticinij author. Apud Ouid. 13. Metam. idem vaticinium sic refert:

Telemus interea Siculum delatus in æquor,	*Fronte geris media, rapiet tibi, dixit, Vlysses.*
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,	*Risit, &, ô Vatum stolidissime falleris (inquit)*
Terribilem Polyphemon adit, lumenq; quod vnum	*Altera iam rapuit.* sup. Galatea quam amabat Polyphemus.

...φῶτα] Hoc semper decepit Polyphemum, quòd hanc sibi cæcitatem à forti quodam viro accidere existimabat. Eum ...m etiam corpore imaginabatur, quasi fieri non posset vt ille tantus ab alio quàm ab eo qui aut eo esset ingentior, aut ...stitate, opprimi posset. Itaq; hoc eum maximè angit, quòd à nullius precij viro hoc ipsi inflictum sit. Talem autem ... propter illius corporis sui respectu gracilitatem, ac proculdubio cæcitatem illam æquiore erat animo toleraturus, si ...m ingentis magnitudinis hoc ipsi fuisset illatum: nunc verò quòd dolo tam miserè sit victus, hoc eum pessimè

...δρ' ὀδυσσεῦ] Dolosè sine omni dubio Vlyssem ad se pellicit, vt propiorem meliùs & commodiùs vlciscatur. Sed nouit ...modi escas non attingere, vt qui intelligat tam manifesto hosti temerè non esse confidendum.

...ψυχῆς] Qui superiora nostra legerit de Vlyssis vindicta per simplicem cæcitatem, & hæc attenderit, habet quod nobis ...ia ibi dicebamus grauiorem esse hanc vltionem, quàm si penitus neci Cyclopem tradidisset: nunc verò Vlysses optat, ... interficere potuisset. Respondeo, hæc ab Vlysse dici quasi animũ Polyphemi inde magis exulceraret: nam ij nobis ...nt inimici quos intelligimus de eripienda nobis vita cogitasse: cuius desiderio & amore cùm omnes teneantur, sic e... ... exhorrescunt. Nam cur non potuerit Polyphemum Vlysses interficere? Sanè perindè id facilè fuisse existimo, atque ...ere. Porrò ad exacerbandum magis hostem hæc videtur pronunciasse. Quod si quis hæc minus probauerit, melio... ...ferat.

...ἰδών] Hinc videtur colligi, mutatum ex nouo casu ad pietatem Polyphemum, cùm Deum vltorem aduocat: quem ...cùm tamen maris Deus Neptunus credatur, & proinde ibi quærendus videretur, sed in cœlo quærit. nam εὔχετο χεῖρ' ...εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα: quasi solus ille cœli rector verus sit Neptunus existimandus, vt solus rerum omnium & conditor & mo... ...Porrò à lectoribus attentè considerari iubeo. Petit autem à Neptuno alterum ex his duobus, vel vt pereat in mari, an... ...triam perueniat: vel si fatis impeditur, ne id faciat, vt saltem multis laboribus & erroribus agitetur cum suorum om... ...iorum tum nauium iactura. Et hanc partem voti concessisse Polyphemo Neptunum intelligendum est, cum simpli... ...icitur eum exaudisse. Apud Euripidem illud etiam in oraculo & vaticinio illo de se contineri dicit Polyphemus:

— ἀλλὰ καὶ σέ ... δίκας ὑφέξειν αὐτὶ τῶν δ' ἐξέπασσε Πολὺν θαλάσσῃ χρόνον ἐναιωρούμενον.

...ἐπιπάσσω] Notandum est, Vlyssem hæc postea ex ipso exitu agnouisse. cùm autem propriè Neptunus omnia hæc illi ...nna inflixerit, vt ipse etiam Iupiter supra lib. 1. dicebat: tamen hoc altiùs Vlysses repetit, nimirum ab Ioue, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει, quod etiam aliàs præstitit, vbi nos quoque nonnihil diximus.

FINIS LIBRI IX. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Κ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Τὰ περὶ τὸν Αἴολον ἀπαγγέλλει τὸν τῶν ἀνέμων φύλακα, ὡς ἔδωκεν Ὀδυσσεῖ οὔριον Ζέφυρον, τοὺς ἄλλους ἀνέμους ἐγκαθείρξας ἐν ἀσκῷ. ὃν οἱ ἑταῖροι λύσαντες κοιμωμένου Ὀδυσσέως, ἅτε ἐν αὐτῷ χρυσὸν εἶναι νομίζοντες, ὑπονοστοῦσι πρὸς Αἴολον. οὐ προσιεμένου δὲ τοῦ Αἰόλου τὸν Ὀδυσσέα, ἐκεῖθεν ἀποπλέων, εἰς Λαιστρυγόνας ἀφικνεῖται· παρ' οἷς ἕνδεκα τῶν νεῶν ἀπολέσας, μιᾷ εἰς Αἰαίαν τὴν νῆσον παραγίνεται. καὶ σὺν Εὐρυλόχῳ τοὺς ἡμίσεας τῶν ἑταίρων κλήρῳ λαχόντας ἐκπέμπει, πευσομένους τίνες οἱ κατοικοῦντες. μεταμορφωθέντων δὲ ἐκείνων εἰς σύας ὑπὸ τῆς Κίρκης, πλὴν Εὐρυλόχου, αὐτὸς ἐπὶ ζήτησιν ἐλθὼν, λαβὼν παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ φάρμακον τὸ μῶλυ, οὐδὲν βλάπτεται· ἀλλὰ καὶ τῶν ἑταίρων τὴν ἀρχαίαν φύσιν λαβόντων, ἐνιαυτὸν παραμείνας παρὰ τῇ Κίρκῃ, εἰς ᾅδου κατέρχεται.

Ἄλλη.

Κάππα δ' ἔχ' Αἰόλου, Λαιστρυγόνων, καὶ Κίρκης ἔργα.

[a] ΑΙΟΛΙΗΝ δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ'· ἔνθα δ' ἔναιεν
Αἴολος Ἱπποτάδης, [b] φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσι,
[c] Πλωτῇ ἐνὶ νήσῳ. πᾶσαν δέ τέ μιν πέρι τεῖχος
Χάλκεον ἄρρηκτον· λισσὴ δ' ἀναδέδρομε πέτρη.
[d] Τοῦ καὶ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν·
Ἓξ μὲν θυγατέρες, ἓξ δ' υἱέες ἡβώοντες.
Ἔνθ' ὅγε θυγατέρας πόρεν υἱάσιν εἶναι ἀκοίτας.
Οἱ δ' αἰεὶ παρὰ πατρὶ φίλῳ καὶ μητέρι κεδνῇ
Δαίνυντ'· παρὰ δέ σφιν ὀνείατα μυρία κεῖτ'.
Κνισῆεν δέ τε δῶμα περιστεναχίζετ' αὐλῇ
Ἤματα, νύκτας δ' αὖτε παρ' αἰδοίοις ἀλόχοισιν
Εὕδουσ' ἔν τε τάπησι καὶ ἐν * τρητοῖς λεχέεσσι. (γρ. τρητοῖσι λεχέεσσι.)
Καὶ μὲν τῶν ἱκόμεσθα πόλιν καὶ δώματα καλά.
Μῆνα δὲ πάντα φίλει με, καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα,
Ἴλιον, Ἀργείων τε νέας, καὶ νόστον Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ἐγὼ τῷ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.
Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ ἐγὼν ὁδὸν ᾔτεον, ἠδ' ἐκέλευον
Πεμπέμεν, [e] οὐδέ τι κεῖνος ἀνήνατο, τεῦχε δὲ πομπήν.
Δῶκε δέ μοι δείρας ἀσκὸν βοὸς ἐννεώροιο·
Ἔνθα δὲ βυκτάων ἀνέμων κατέδησε κέλευθα.
[f] Κεῖνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρονίων,
Ἠμὲν παυέμεναι, ἠδ' ὀρνύμεν ὅν κ' ἐθέλῃσι.
Νηὶ δ' ἐνὶ γλαφυρῇ κατέδει [g] μέρμιθι φαεινῇ
Ἀργυρέῃ, ἵνα μή τι παραπνεύσῃ ὀλίγον περ.
Αὐτὰρ ἐμοὶ πνοιὴν Ζεφύρου * προέηκεν ἀῆναι, (γρ. προσέηκεν)
Ὄφρα φέροι νῆάς τε καὶ αὐτούς. οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν
Ἐκτελέειν· αὐτῶν γὰρ ἀπωλόμεθ' ἀφραδίῃσιν.
Ἐννῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ·
Τῇ δεκάτῃ δ' ἤδη ἀνεφαίνετο πατρὶς ἄρουρα·
Καὶ δὴ πυρπολέοντας ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντας.
[h] Ἔνθ' ἐμὲ μὲν γλυκὺς ὕπνος * ἐπήλυθε κεκμηῶτα. (γρ. ὑπήλυθε)
Αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων, οὐδέ τῳ ἄλλῳ
Δῶχ' ἑτάρων, ἵνα θᾶσσον ἱκοίμεθα πατρίδα γαῖαν.
Οἱ δ' ἕταροι ἐπέεσσι πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
Καί μ' ἔφασαν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον οἴκαδ' ἄγεσθαι,
Δῶρα παρ' Αἰόλου μεγαλήτορος Ἱπποτάδαο.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὢ πόποι, ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐστιν

ARGVMENTVM DECIMI LIBRI *Odysseæ.*

Ea quæ apud Aeolum acciderant narrat, ven custodem, vt dederit Vlyssi secundum ventur alijs ventis inclusis in vtre: quem socij vbi so miente Vlysse, videlicet in ipso aurum esse rati, red lum. Non autem recipiente Aeolo Vlyssem, illinc nau strygonas peruenit, apud quos vndecim nauibus am lam Aeæam proficiscitur. Et cum Eurylocho dimidi sorte electum emisit, interrogaturos quinam essent i formatis autem illis in sues à Circe præter Eurylochu quisitionem egressus, accepto à Mercurio *nimirum* pl ly, non læsus est. Sed & iam socij pristinam forman sent, & annum desedisset apud Circen, ad inferos de

Aliud.

K, habet Aeoli, Læstrygonum, & Circes ge

IN Aeoliam insulam pe
vbi habitabat
Aeolus Hippotades char
talibus dijs,
Natāti in insula: totam
circumdat murus
Ferreus, infragilis, læuis verò circùm curr
Huius duodecim liberi in regia nati sunt:
Sex quidem filiæ, sex quidem filij pubesce
Tum illa filias coniunxit filijs, vt essent v
Hi semper iuxta patrē charū & matrem
Conuiuātur: iuxta eas aūt cibaria varia
Nidorosa autem domus circum personat
Die, nocte verò rursus apud pudicas vxo
Dormiunt, intraq; tapetas & in tessellatis
Eqdem ad horū peruenimus vrbē & dom
Mensē.v.in totū amicè excipiebat me, & i
Iliū Argiuorūq; naues, & reditū Græcorū.
Cæterùm ego huic omnia vt decebat enar
Sed quando certè ego iter postulabā atq;
Dimittere nihil qcq; ille abnuit, parauit.
Dedit aūt mihi excoriatū vtrē bouis noue
In quo procellosorum ventorum ligauit fl
Illum enim promum ventorum fecit Satu
Aut quidem mulcere aut tollere quemc
Naue in caua alligaui funiculo splendido,
Argenteo, vt nō quicq; præterflaret ne pau
Cæterùm mihi flatum Zephyri immisit v
Vt ferret nauesq; & nos, non autem iam e
Perfecturus, ipsorum enim perijmus insip
Per nouem dies continuò nauigamus noct
Decima verò iam apparebat patria tellus
Et iam qui faces præferrent vidimus prop
Ibi me dulcis somnus occupauit defessum,
Semper.n.pedem nauis mouebam, neq; cu
Dedi sociorū, vt celeriter puenirem⁹ in pa
Socij autem verbis ad se inuicem loquebā
Et me suspicati sunt aurumq; & argentum
Dona ab Aeolo magnanimo Hippotadæ:
Sic aliquis dicebat conspicatus in proxim
O dij, quàm hic omnibus gratus est & mag

ὁππῶν τε πόλιν καὶ γαῖαν ἵκηται.
μὲν ἐκ Τροίης ἄγεται κειμήλια καλὰ
ἡμεῖς δ' αὖτε ὁμὴν ὁδὸν ἐκτελέσαντες,
νισόμεθα κενεὰς σὺν χεῖρας ἔχοντες.
ταῦτ' ἔδωκε χαριζόμενος φιλότητι
ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἰδώμεθα ὅ, ττι τάδ' ἐστίν,
ὅσσος χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἀσκῷ ἔνεστιν.
ἔφασαν· βουλὴ δὲ κακὴ νίκησεν ἑταίρων.
λῦσαν, ἄνεμοι δ' ἐκ πάντες ὄρουσαν.
τοὺς δ' ἁρπάξασα φέρεν πόντονδε θύελλα
γαίης ἄπο πατρίδος. αὐτὰρ ἔγωγε
κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμήριξα
ἐκ νηὸς ἀποφθίμην ἐνὶ πόντῳ,
τλαίην, καὶ ἔτι ζωοῖσι μετείην,
καὶ ἔμεινα· καλυψάμενος δ' ἐνὶ νηῒ
αἱ δ' ἐφέροντο κακῇ ἀνέμοιο θυέλλῃ
Αἰολίην νῆσον· στενάχοντο δ' ἑταῖροι.
ἠπείρου βῆμεν, καὶ ἀφυσσάμεθ' ὕδωρ.
δεῖπνον ἕλοντο θοῇς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
σίτοιό τε πασσάμεθ' ἠδὲ ποτῆτος,
κήρυκά τ' ὀπασσάμενος καὶ ἑταῖρον,
κλυτὰ δώματα· τὸν δ' ἐκίχανον
παρὰ ᾗ τ' ἀλόχῳ καὶ οἷσι τέκεσσιν.
ἐς δῶμα, παρὰ σταθμοῖσιν ἐπ' οὐδοῦ
οἱ δ' ἀνὰ θυμὸν ἐθάμβεον, ἔκ τ' ἐρέοντο,
Ὀδυσεῦ; τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;
ἐνδυκέως ἀπεπέμπομεν, ὄφρ' ἀφίκοιο
σὴν, καὶ δῶμα, καὶ εἴ πού τοι φίλον ἐστίν.
αὐτὰρ ἐγὼ μετεφώνεον ἀχνύμενος κῆρ,
ἕταροί τε κακοί, πρὸς τοῖσί τε ὕπνος
ἀλλ' ἀκέσασθε φίλοι· δύναμις γὰρ ἐν ὑμῖν.
μαλακοῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν.
ἐγένοντο. πατὴρ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
θᾶσσον ἐλέγχιστε ζωόντων·
θέμις ἐστὶ κομιζέμεν οὐδ' ἀποπέμπειν
κε θεοῖσιν ἀπέχθηται μακάρεσσιν.
θεοῖσιν ἀπεχθόμενος τόδ' ἱκάνεις.

Hominibus, ad quorũcunq; vrbem & terram veniat.
Multa quidem ex Troia ducit preciosa pulchra
Ex præda, nos rursus eadem profectione confecta,
In patriam redimus vacuas manus habentes.
Et nunc ipse hæc præbuit rem gratã faciens ob amici-(tiam
Aeolus, sed agè celeriter videamus quæ nam illa sint,
Quantum auriq; & argenti vtri insit.
Sic dicebãt, consilium aũt malum vicit sociorum.
Vtrem quidẽ soluerunt, venti aũt omnes eruperunt.
Hos statim furens ferebat in pontum procella,
Flentes terra à patria: cæterùm ego
Experrectus, in animo eximia deliberabam,
Siue lapsus ex naui perirem in ponto,
An tacitus sustinerem & adhuc viuis interessem:
Sed sustinui & mansi: absconditus autem in naui
Iacebam, illi verò ferebantur malo venti turbine
Rursus ad Aeoliam insulam, lugebant autem socij.
Ibi in littus conscendimus, & hausimus aquam.
Statim prandium ceperunt celeres apud naues socij.
Cæterùm postquam cibumq; gustauimus atq; potum,
Tum verò ego præconem comitem eligens & socium,
Iui ad Aeoli inclytas ædes: hunc verò inueni
Conuiuantem iuxta suam vxorem & suos liberos.
Vt venimus autem in domum ad fores in limine
Sedebamus, illi vero in aĩo obstupescebãt interrogabãtq;
Quomodo venisti Vlysses? qs tibi malus ingruit dæmõ?
An quidem te accuratè dimisimus, vt peruenires
In patriam terram & ædes, & sicubi gratum esset.
Sic dicebant, cæterùm ego alloquebar tristatus cor-(de,
Læserunt me socij mali, ad illosq; somnus
Infelix, sed medemini amici: potestas enim penes vos.
Sic loquutus sum blandis demulcens verbis.
Illi verò muti facti sunt, pater autem excipiebat sermone,
Valeas ocyus ex insula, pessime viuentium,
Neq; enim mihi fas est excipere neq; dimittere
Virum illum qui dijs inuisus est beatis.
Abeas, quoniam certè dijs inuisus huc venisti.

COMMENTARIVS.

ἐς νῆσον] Hæc insula Aeolia dicitur ab illius rege Aeolo, quæ solùm ab Homero memoratur, cùm tamen constet se- ...las, quæ Aeoliæ appellantur: vel etiam nouem, vt quidã voluerunt. Non desunt tamen, vt refert Didymus, qui aliam ...otam insulam hic ab Homero intelligi arbitrentur. Alij verò contrà, qui contendunt Vlyssem circa Siciliam & Itali- Itaq; Lotophagos volunt eos esse, qui Acragantini appellãtur, vel qui Camarinæi. Per Cyclopas verò Leontinos in- ...li verò insulas septem, Strongylem, Didymem, Hieram, Hicesiam, Liparam, Erycodem, & Phænicodem. Alij verò has ...rhenico mari sitas esse dicunt. Præstat tamen id nos intelligere, quod magis patet. Constat enim, has insulas esse in ...vt testatur Diodorus & ipse Siculus lib. 5. vbi etiam, cùm de Aeolo scribit, refert ad hũc fabulas tradere Vlyssem erran- ...e: cùm tamen vnius solùm meminerit Poëta. Si liceat nobis diuinare, Strongylem intelligemus, quæ Aeoli domus ...m à Strabone, tum à Solino. Strab. li. 6. ἡ δὲ στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος, βίᾳ μὲν φλογὸς λειπο- ...πλεονεκτοῦσα, ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαι φασίν. id est, Strongyle à rotunditate figuræ sic dicta, ignita ipsa quoq; violen- ...m minor, fulgore excellens. Hic habitasse Aeolum aiunt. Solinus cap. 11. versus finem: Strongyle tertia, Aeoli domus ...s exortum minimè angulosa, quæ flammis liquidioribus differt à ceteris.

...θανάτοισι] Cur amicus Dijs Aeolus diceretur, explicat Diodorus Siculus lib. 5. nimirum διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐσεβείας, ...llius pietatem, qua putà cæteros antecellebat.

...νήσῳ,] Dionysius in sua περιηγήσει septem illas insulas communi nomine πλωτὰς appellari dicit, quasi circum vndiq;

ἕπτα δ' αἱ ταύτας εἰσὶν ἐπώνυμοι ἀνδράσι πλωταὶ, οὕνεκα μέσσον ἔχουσι περίπλοον ἀμφιέλικτον.

...vocauit eas eodẽ sensu περιδρόμους. τὰς δὲ μετ', αἰόλου εἰσὶ περίδρομοι ἐν ἁλὶ νῆσοι. quod enarrans ibidem Eustathius, ...ἀνδράσι πλωταὶ, τουτέστι φερωνύμως καλούμεναι πλωταί. οὐχ ὅτι μεταχινοῦνται, ὡς ἡ Δῆλός ποτε μυθεύεται, ἀλλὰ ὅτι ὡς περίδρομοι, ...ὅτι περίπλοον ἀμφιέλικτον, τουτέστι περιπλέονται, καί εἰσι γνώριμοι, καὶ οὐκ ἀνώνυμοι, οὐδὲ ἄπλοοι, διὰ μοχθηρίαν τινά. τοῦτο δὲ ἀρετὴ ...redit eius interpretatio, πλωτὰς dici non quòd moueãtur & fluctuent, vt de insula Delo fabulantur: sed quòd circum- ...sunt notæ, neq; innominatæ, neq; innauigabiles, quòd aliquid incommodi in illis existat (διὰ μοχθηρίαν τινὰ, putà ...sceculos aut freta periculosa, vt Scylla & Charybdis fuisse memorantur) Et hæc, inquit, est virtus insularum: hoc est, hoc ...maximè commendari possunt. Hic autem πλωτὴν νῆσον appellari volunt quidam, quasi πλεομένην eodem sensu: οἷον τὴν ἐν ...τοις κειμένην, quæ in nauigabili loco sita fuerit. Sed Aristarchus, Didymo referente, πλωτὴν φορητὴν interpretabatur, ...φερομένην, id est, mobilem & inconstantem, vt quæ nunc ad dexteras nunc ad sinistras partes videatur. Quod refutat Di- ...dit Eustathius. Vide in Lexico Homerico.

...] Diodorus Siculus eodẽ libro sex quidem Aeoli filios recẽset, Astyochũ (vel Astychũ) Xuthũ, Androcleũ, Pheræmo- ...mona) Iocastũ & Agathyrnũ (Latina versio habet Agathyrsum) qui oẽs ob gloriã ac virtutes paternas magno in ho- nore

nore ſunt habiti,adeò vt Siculi & Sicani (quorum illi Orientem,hi Occaſum ſpectant) cùm inuicē diſſiderent,tam
ruerint : intelligit autem Pheræmona & Androcleum,vt ex filo narrationis ſequitur.At noſter Vlyſſes eiuſdem quo
lias agnoſcit,quæ fratribus ipſis à patre ſint deſponſatæ,nobili exemplo inceſtuoſi matrimonij, quod illis ſeculis
citum.vt anteà in alijs perſonis monebamus lib.6.in Alcinoi coniugio. Vnde ergo cepit Ouidius argumentum illi
naces filiæ Aeoli ad Macareū fratrem? Credo damnaſſe & puniuiſſe factum filiæ patrem,quòd extra cōiugium ill

e ἐδόει κεῖνος αἰόλου,] Fuit enim hoſpitalitatis laude clariſſimus Aeolus,de quo ſic idem Diodorus: ὁ δ' Αἴολος
μυθολογοῦσι τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τὴν πλάνην ἀφικέσθαι. γενέσθαι δ' αὐτόν φασιν εὐσεβῆ καὶ δίκαιον, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς ξένους φιλάνθρωπ
verò is eſt,ad quem Vlyſſem errantem veniſſe fabulantur.Fuiſſe autem illum dicunt pium & iuſtum, inſuper etiar
humanum Et Dionyſius eum φιλόξενον donat epitheto Αἰόλου ἱπποτάδαο φιλοξείνου βασιλῆος. Hanc humanitatem nu
Vlyſſes refert.

f ταμίην γὰρ κάμμ.] Aeolus ventorum cuſtos à veteribus eſt creditus, proinde in illius eſſe poteſtate tempeſtate
pacare,ventos nimirum laxando vel coërcendo Iuno itaq; Virgiliana ſic eum affatur:

Aeole (namq; tibi Diuûm pater atq; hominum Rex *Et mulcere dedit fluctus & tollere ventos,*

& paulò antè dixerat Poëta : *— hic vaſto rex Aeolus antro*

Luctantes ventos,tempeſtateſq; ſonoras *Imperio premit,& vinclis ac carcere fræn*

Apollonius, αἰόλου ὃς ἀνέμοις αἰθρηγενέεσσιν ἀνάσσει· Aeolum qui ventis æthere natis imperat. Dionyſ. in περιηγήσει
data, *αἰόλου,ὃς θνητῶν μετ' ἀνθρώποισιν ἔλαχε δῶρα,* *Κοιρανίην ἀνέμων κλονεόντων θ' ἱσταμένων*
Aeoli qui miranda inter homines ſortitus eſt dona,Imperium ventorum , ſiue turbantium ſiue quieſcentium. Nat
Mythol.8 cap.10 antequam ventis Aeolus imperaret, dicta ſunt multa accidiſſe ventorum certamina, quæ vrbes
ac regiones deuaſtârint : qualia fuerunt illa,quæ tantoperè mare infeſtârunt,vt Siciliam ab Italia ſeiunxerint : & cù
eſſet mare mediterraneum vis tempeſtatis in Oceano orta per quoddam ſpatium terram diſcidit, vnde aqua per
mare quod eſt intra terram fecit,ob depreſſam regionem,Africamq; ab Europa determinauit,vt in his ait Valerius

Has nimbi ventiq; domos & naufraga ſeruat *Rector erat) Libya cùm rumperet aduena*
Tempeſtas,hinc in terras,latumq; profundum *Oceanus,cùm flens Siculos Oenotria fines*
Eſt iter.hinc olim ſolui miſcere polumq; *Perderet,& medijs intrarent montibus vn*
Infelixq; fretum : (neq; enim tunc Aeolus illis

Quod negari propter antiquitatem non poſſe ait Natalis : Illud ſcilicet quod de irruptione Oceani dicitur. Ergo A
præfectus , qui arbitrio ſuo illos regeret ac moderaretur. Id multi interpretati ſunt allegoricè , inter quos eſt Polyl
lib.1.Is cùm errores Vlyſſis apud Homerum explicaret,dicebat Aeolum,qui prædiceret quomodo per fretū nauig
ijs locis ob affluxum & refluxum maris curſus difficulter teneri,fretumque ſuperari queat,ventorum promum dic
gem : quemadmodum Danaus quod Argis ὑδρεῖα (id eſt, aquatica inſtrumenta,vt vertit Xylander) demonſtraſſet:
Solis curſum cœli conuerſioni renitentis,docuiſſet, vateſq; & ſacrorum inſpectores Reges ſunt creati , & olim ſace
ptiorum,Chaldæis,Magiſq; ſapientia alios ſuperantibus honores & imperia ſunt delata. atque ita etiam vnuſquiſ
nores reperit,eò quòd aliquid vtile excogitaſſet. Hæc ille. Tzetzes ſcribit , Aeolum hominem fuiſſe aſtronomiæ pe
lam ſcientiam præcipuè exercuiſſe,quæ pertinet ad naturam ventorum,vt prodeſſet nauigantibus,&c. Vide Natal
dorus lib.5.iam anteà citato de Aeolo ſic ſcribit: πρὸς δὲ τούτοις τὴν τῶν ἱστίων χρείαν τοῖς ναυτικοῖς εἰσηγήσασθαι. καὶ ἀπὸ τῆς
μαντείας παρατετηρηκότα, προλέγειν τοὺς ἐγχωρίους ἀνέμους ἀκριβῶς. ἐξ οὗ ταμίαν αὐτὸν εἶναι τῶν ἀνέμων ὁ μῦθος ἀνέδειξε id eſt, Pr
vſum nautas docuiſſe (dicitur,repetendo τὸ φασιν ἐκ τοῦ κοινοῦ) & ignis obſeruatione,qui venti in regione futuri eſſ
ctura prædixiſſe. Vnde promum eum eſſe ventorum fabula indicauit. Hic ergo cùm talis eſſet, dicitur Vlyſſi ven
omnes tradidiſſe præter Zephyrum,qui ſolus nauigationem illius fortunaret.Id quomodo ſit intelligendum , qui
creta naturæ intuentibus docere voluerunt. Aiunt enim,ſi quis vtrem è pelle Delphino detracta fecerit, illamque
poſſe eum per quaſdam cæremonias obtinere,vt ſpiret quicunq; ventus ille voluerit,atq; ſolus ille ſpirabit: vnde h
merum de ventis ab Aeolo datis Vlyſſi. Hoc referunt Natalis & Rhodiginus ex Tzetzis Scholijs in Lycophronem
φυσικοῖς numeratur. Sed ego has allegorias,vt iam ſæpe monui, tutò admitti non poſſe arbitror.Non quòd fruct
bulis excerpi non poſſit : ſed quia eas quò volueris detorquere,non liceat.

g μέρμιθι φαεινῇ] Huius funiculi ſplendor & precium ſocios ad vtrem reſerandum videtur illexiſſe,ſub ſpe theſau
ti,vt poſteà dicitur.

h ἔνθ' ἐμὲ μὲν γλυκὺς] Mirum eſt quòd Vlyſſi tam vicino iam ſuæ patriæ ſomnus obrepſerit, vbi eum vigilātiorem
Sed veriſimile eſt eum iam nimiùm de ſecuritate ſibi ſpopondiſſe : & cùm huc vſque tutò proceſſiſſet,in tam exigu
neris,quod ſibi conficiendum reſtabat,fieri non poſſe vt aliquid impedimenti illi incideret. Exitus tamen docuit,
ter hoc fecerit.Ita ſolent oculatiſſimi interdum cæcutire,& res,quæ maiorem vigilantiam poſtulant, ſomniculoſiù
de egregium hoc loco prudentiæ ex illius imprudentia præceptum colligi poteſt , nimirum in negotij alicuius cōſ
ximam illius partem exegeris diligenter & prouidentiſſimè,cauendum eſſe ne in ipſa cataſtrophe,quod dicitur,ne
curia pecces: Res eſt enim ſatis vulgata.vt qui iam ſe iam ſe in portu nauigare arbitrātur,in ipſo eodē portu impingā
Nilus ille, μὴ ἐπαίρου,inquit μήπως τὸ ναυάγιον ἐν τῷ λιμένι γένηται : id eſt, Ne efferaris animo, ne fortè naufragium tibi fi
Vlyſſes noſter nunc expertus eſt,nō quòd reuerà naufragium fecerit:ſed quòd cùm iam ad portum accederet igna
nitùs non attigit.Hoc enim ipſi magis eſt vertendum vitio,quàm ipſis ſocijs. quòd aliorum moderatoris negliger
candi ſubditis exhibeat.Socij tamē culpa non carent, quin temeritatis & perfidiæ damnandi ſunt.vt de curioſitate,
cet περιεργίαν interpretari,taceam.Deniq, finis docet,ex vtraq; parte turpiter peccatum. Quid enim profuit Vlyſſi
& noctes integras ſedulum in moderando nauis curſu extitiſſe,ſi tandem,vbi res ad ſalutis vadū accedebat , ab eo
repellitur? Scilicet nō intellexit,ὡς πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου: vt eſt apu

i κλαίοντες,] Hoc ſolùm illis reſtabat nam alio modo præſenti tempeſtati ſuccurri non poterat,ideò ad miſerorun
fugiunt,quòd in lacrymis eſt poſitum.Vt enim in bello,ſic neq; in mari bis peccare licet.

k αὖτις ἐπ' αἰολίην] Veriſimile eſt,actam nauim rurſus ad Aeoliam inſulam impellentibus ita ventis , qui notas
domicilia repetebant : qua occaſione arrepta Vlyſſes Aeolo fit rurſus ſupplex : ſed fruſtra,vt videbimus.

l ἐπ' οὐδοῦ] Euſtathius,quid hoc ſit,docet his verbis: τὸ παρὰ ταῖς θύραις σταθμοῖς ἐπ' οὐδοῦ ἕζεσθαι,πτωχικὸν ἦν καὶ δυστυχ
τοῖς δ' αἰόλου δώμασιν ὀδυσσεὺς ποιεῖ παλιμπλαγχθεὶς ἐκεῖ τὸ δεύτερον, καὶ ὅτε δὲ εἰς τὴν ἰθάκην ἀπῆλθεν,οὕτω δὲ καὶ Πηνελόπη ἐπ' οὐ
τοῦ θαλάμου ὅτε τὸν κατὰ τοῦ υἱοῦ λόχον ἔμαθεν id eſt,Ad fores in limine ſedere pauperum erat , & eorum quos ſe tales videri
etiam nunc in Aeoli ædibus Vlyſſes facit,illuc rurſus errore actus: quod item facit,cùm in Ithacam peruenit,ſic Pen
thalami ſedit,cùm inſidias filio ſuo ſtrui cognouit.Hoc ergo notandum eſt,& immutata Vlyſſis fortuna, vt qui tar
ſpitem liberè iam non accedat,quod eum facti ſui pudeat,qui tam ignauiter beneficium Aeoli conſeruârit,ſibique d
cidere paſſus ſit : qua re non leuiter offenſum iri Aeolum intelligebat.

m ἄασάν μ' ἑταροί τε] Duo ſunt quæ hîc obſeruare licet.Primùm breuem orationem,quæ calamitoſos & afflictos
nes maximè decet.Deinde formam orationis,cuius duæ ſunt partes : prima caſum illius exponit,ſecunda auxilium
rat In exponendo autem caſu longiùs non immoratur tum quòd eum ſingillatim recenſere ſine grauiſſimo animi d
tuerit,tum quod Aeolum & reliquos rem facilè intellecturos crediderit. Auxilium item paucis petit,quia lubenter b
ferenti longa non eſt opus oratione,qua ad humanitatem,ad quam ipſe ſatis ſponte propenſus eſt,incitetur : eâ eni
erga eos,qui duriore ſunt animo & minus facili,& à quibus non rogari , ſed extorqueri beneficium oportet. Dein
perhumanum Aeolum erat expertus,talem ſe nunc quoque experturum ſperabat.

n ἔρρ' ἐκ νήσου] Diximus anteà,Aeolum clementiæ & hoſpitalitatis nomine plurimi apud antiquos æſtimatū: nunc
nè eum humanitatē omnē exuiſſe , adeò à nupero illo Aeolo mutatus eſt hic Aeolus, qui tam contumelioſè & pro
excipiat.Sed vir prudēs intelligit,ex illius caſu,eum Dijs eſſe inuiſum,& hanc calamitatem aliqua ex parte promeru
hil eorum voluntati contrarium faciendum ſibi eſſe ſtatuit : quod accidiſſet, ſi rurſus ei ventos vtre incluſos trad

-ali, iam Numinibus displicere. Sed cur tam acerbè in eum inuehitur? Aegrè tulit nimirum, beneficium suum tam mi- -ssis gnauia perijsse, quòd paulò antè monebamus.

-τω ἐπέμπε δόμων βαρέα στενάχοντα.	*Sic loquutus: dimisit ex ædibus grauiter suspirantē.*
-πρόσω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ.	*Hinc verò vlterius nauigamus afflicti corde.*
-ἀνδρῶν θυμὸς ὑπ' εἰρεσίης ἀλεγεινῆς	*Fatigabatur.a. virorū animus à molesta remigatione*
-μαιῃ, ἐπεὶ οὐκέτι φαίνετο πομπή.	*Nostra stoliditate, quoniā nō amplius apparuit redit⁹.*
-μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ·	*Sex dierū quidē cōtinuò nauigauimus noctesq; & dies,*
-άτῃ δ' ἱκόμεσθα Λάμου αἰπὺ πτολίεθρον,	*Septima verò venimus Lami ad excelsam vrbem*
-ον Λαιστρυγονίην· ὅθι ποιμένα ποιμὴν	*Longè distātes portas habētes Læstryg. vbi pastorē pa-*
-ελάων, ὁ δέ τ' ἐξελάων ὑπακούει.	*Euocat impellens, alter verò exiens audit.* (stor
-ἔνθ' ἄϋπνος ἀνὴρ δοιοὺς ἐξήρατο μισθούς,	*Ibi verò insomnis vir pastor duplicem capit mercedē:*
-βουκολέων, τὸν δ' ἄργυφα μῆλα νομεύων,	*Vnū pascēdis bobus, alterum pascendis albis pecoribus.*
-γὰρ νυκτός τε καὶ ἤματός εἰσι κέλευθοι.	*Propè enim noctisq; & diei sunt viæ.*
-ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν, ὃν πέρι πέτρη	*Ibi postq̄ ad portū inclytū venimus, quē circum petra*
-ἠλίβατος τετύχηκε διαμπερὲς ἀμφοτέρωθεν·	*Excelsa erat, contiguè vtrinq;*
-προβλῆτες ἐναντίαι ἀλλήλῃσιν	*Littora prominentia contraria sibi inuicem*
-ἐν στόματι προὔχουσιν, ἀραιὴ δ' εἴσοδός ἐστιν,	*In ostia procurrunt, angustus autem introitus est.*
-ἔνθ' οἵ γ' εἴσω πάντες ἔχον νέας ἀμφιελίσσας.	*Ibi illi intus omnes tenebant naues æquales,*
-αἱ μὲν ἄρ' ἔντοσθεν λιμένος κοίλοιο δέδεντο	*Ipse quidem intra portum concauum ligabantur*
-πλησίαι· οὐ μὲν γάρ ποτ' ἀέξετο κῦμά γ' ἐν αὐτῷ,	*Propinquæ, nunquam enim attollitur fluctus in ipso,*
-οὔτε μέγ' οὔτ' ὀλίγον· λευκὴ δ' ἦν ἀμφὶ γαλήνη,	*Neq; magnus neq; paruus: cādida erat circū trāqllitas.*
-αὐτὰρ ἐγὼν οἶος σχέθον ἔξω νῆα μέλαιναν,	*Cæterùm ego solus tenui extra nauem nigram,*
-αὐτοῦ ἐπ' ἐσχατιῇ, πέτρης ἐκ πείσματα δήσας.	*Illic in extrema parte petræ funes alligabam.*
-ἔστην δ' ἐς σκοπιὴν παιπαλόεσσαν ἀνελθών·	*Stabam verò specula excelsa conscensa.*
-ἔνθα μὲν οὔτε βοῶν οὔτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα,	*Ibi.q. neq; boum neq; virorum apparebant opera.*
-καπνὸν δ' οἶον ὁρῶμεν ἀπὸ χθονὸς ἀΐσσοντα.	*Fumum autem solum videbamus à terra erumpentē.*
-δὴ τότ' ἐγὼν ἑτάρους προΐην πεύθεσθαι ἰόντας	*Cæterùm tunc ego socios præmisi sciscitatum profectos,*
-οἵ τινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες·	*Quinam viri essent supra terram panem vescentes,*
-ἄνδρε δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἅμ' ὀπάσσας·	*Viris duob. electis, tertiū præconē vnà comitē tradens.*
-οἱ δ' ἴσαν ἐκβάντες λείην ὁδόν, ᾗπερ ἅμαξαι	*Illi iuerunt egressi in planam viam qua currus vtiq;*
-ἄστυ δ' ἀφ' ὑψηλῶν ὀρέων καταγίνεον ὕλην.	*Ad vrbem ab excelsis montibus deducunt syluam:*
-κούρῃ δὲ ξύμβληντο πρὸ ἄστεος ὑδρευούσῃ,	*Puellæ verò obuij facti sunt ante vrbem aquam petēti*
-θυγατέρ' ἰφθίμῃ Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο.	*Filiæ forti Læstrygonis Antiphatæ.*
-ἡ μὲν ἄρ' ἐς κρήνην * κατεβήσετο καλλιρέεθρον	*Hæc quidem ad fontem descenderat limpidum*
-Ἀρτακίην· ἔνθεν γὰρ ὕδωρ προτὶ ἄστυ φέρεσκον.	*Artaciam, hinc enim aquam ad vrbem ferebant.*
-οἱ δὲ παριστάμενοι προσεφώνεον, ἔκ τ' ἐρέοντο	*Illi verò astantes alloquebantur interrogabantq;,*
-ὅς τις τῶνδ' εἴη βασιλεύς, καὶ οἷσιν ἀνάσσοι.	*Quisnam eorum esset rex & quibus imperaret.*
-ἡ δὲ μάλ' αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑψερεφὲς δῶ.	*Illa valde statim patris ostendit excelsam domum.*
-οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον κλυτὰ δώματα, τὴν δὲ γυναῖκα	*Illi postquā ingressi inclytā domū, ipsam.v. mulierem*
-εὗρον ὅσην τ' ὄρεος κορυφήν, κατὰ δ' ἔστυγον αὐτήν.	*Inuenerunt, velut mōtis verticē, illā.a. perhorruerūt.*
-ἡ δ' αἶψ' ἐξ ἀγορῆς ἐκάλει κλυτὸν Ἀντιφατῆα,	*Illa verò cōtinuò è foro euocabat inclytum Antiphatē*
-ὃν πόσιν, ὃς δὴ τοῖσιν ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον·	*Suum maritum, qui certè illis intendebat sæuā mortē,*
-αὐτίχ' ἕνα μάρψας ἑτάρων, ὡπλίσσατο * δόρπον.	*Statim vno correpto sociorum, apparauit cœnam,*
-τὼ δὲ δύ' ἀΐξαντε φυγῇ ἐπὶ νῆας ἱκέσθην.	*Duo verò ruentes fuga ad naues peruenerunt.*
-αὐτὰρ ὁ τεῦχε βοὴν διὰ ἄστεος· οἱ δ' ἀΐοντες	*Cæterū ille clamorē excitauit per vrbē, illi audiētes*
-φοίτων ἴφθιμοι Λαιστρυγόνες ἄλλοθεν ἄλλος,	*Ibant fortes Læstrygones aliunde alius,*
-μυρίοι, οὐκ ἄνδρεσσιν ἐοικότες, ἀλλὰ Γίγασιν·	*Innumeri non hominibus similes, sed Gigantibus,*
-οἵ ῥ' ἀπὸ πετράων ἀνδραχθέσι χερμαδίοισι	*Illi à petris grauibus lapidibus*
-βάλλον· ἄφαρ δὲ κακὸς κόναβος κατὰ νῆας ὀρώρει	*Iaciebāt: statim.a. malus strepitus p̄ naues excitatus est*
-ἀνδρῶν ὀλλυμένων, νηῶν θ' ἅμα ἀγνυμενάων.	*Virorum pereuntium nauiumq; fractarum.*
-ἰχθῦς δ' ὣς πείροντες, ἀτερπέα δαῖτα φέροντο.	*Tanquam pisces.v. transfigētes tristes epulas ferebāt.*
-ὄφρ' οἱ τοὺς ὄλεκον λιμένος πολυβενθέος ἐντός,	*Dum illi hos perdebant profundum portum intra.*
-τόφρα δ' ἐγὼ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,	*Interea ego gladium acutum extraxi à fœmore,*
-τῷ ἀπὸ πείσματ' ἔκοψα νεὸς κυανοπρῴροιο.	*Eo funes abscidi nauis nigra prora.*
-αἶψα δ' ἐμοῖς ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα	*Statim autem meos socios excitatos iussi*
-ἐμβαλέειν κώπῃσ', ἵν' ὑπ' ἐκ κακότητα φύγοιμεν.	*Incumbere remis, vt calamitatem subterfugeremus.*
-οἱ δ' ἅμα πάντες ἀνέρριψαν, δείσαντες ὄλεθρον.	*Illi simul omnes incumbunt timentes mortem.*

Marginal notes: *κ. προὔχου-σαι* · *κ. κατεβή-σατο* · *κ. δόρπον.* · *κ. πείροντες,*

Mm Ἀσπα-

Ἀσπασίως δ' ἐς πόντον ἐπηρεφέας φύγε πέτρας
Νηῦς ἐμή· αὐτὰρ αἱ ἄλλαι ἀολλέες αὐτόθ' ὄλοντο.
Ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
Ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.
Αἰαίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ'· ἔνθα δ' ἔναιε
Κίρκη ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεός, * αὐδήεσσα, (γρ. αὐδήεσσα)
Αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος Αἰήταο·
ᶠ Ἄμφω δ' ἐκγεγάτην φαεσιμβρότου ἠελίοιο,
Μητρός τ' ἐκ Πέρσης, τὴν Ὠκεανὸς τέκε παῖδα.
Ἔνθα δ' ἐπ' ἀκτῆς νηῒ κατηγαγόμεσθα σιωπῇ
Ναύλοχον ἐς λιμένα· καί τις θεὸς ἡγεμόνευεν.
Ἔνθα τότ' ἐκβάντες, δύο τ' ἤματα καὶ δύο νύκτας
Κείμεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ἐϋπλόκαμος τέλεσ' ἠώς,
Καὶ τότ' ἐγὼν ἐμὸν ἔγχος ἑλὼν καὶ φάσγανον ὀξύ,
Καρπαλίμως παρὰ νηός, ἀνήϊον ἐς περιωπήν,
Εἴπως ἔργα ἴδοιμι βροτῶν, ἐνοπήν τε πυθοίμην.
Ἔστην δὲ σκοπιὴν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών,
Καί μοι ἐείσατο καπνὸς ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
ʰ Κίρκης ἐν μεγάροισι, διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην.
Μερμήριξα δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
Ἐλθεῖν ἠδὲ πυθέσθαι, ἐπεὶ ἴδον αἴθοπα καπνόν.
Ὧδε δέ μοι φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
Πρῶτ' ἐλθόντ' ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης,
Δεῖπνον ἑταίροισι δόμεναι, προέμεν τε πυθέσθαι.
Ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κιὼν νεὸς ἀμφιελίσσης,
ⁱ Καὶ τότε τίς με θεῶν ὀλοφύρατο μοῦνον ἐόντα,
Ὅς ῥά μοι ὑψίκερων ἔλαφον μέγαν εἰς ὁδὸν αὐτὴν
Ἧκεν· ὁ μὲν ποταμόνδε κατήϊεν ἐκ νομοῦ ὕλης,
Πιόμενος (δὴ γάρ μιν ἔχεν μένος ἠελίοιο)
Τὸν δ' ἐγὼ ἐκβαίνοντα κατ' ἄκνηστιν μέσα νῶτα
Πλῆξα· τὸ δ' ἀντικρὺ δόρυ χάλκεον ἐξεπέρησε·
Κὰδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός·
Τῷ δ' ἐγὼ ἐμβαίνων, δόρυ χάλκεον ἐξ ὠτειλῆς
Εἰρυσάμην· τὸ μὲν αὖθι κατακλίνας ἐπὶ γαίῃ
Εἴασ'· αὐτὰρ ἐγὼ σπασάμην ῥῶπάς τε λύγους τε·
Πεῖσμα δ' ὅσον τ' ὄργυιαν ἐϋστρεφὲς ἀμφοτέρωθεν
Πλεξάμενος, συνέδησα πόδας δεινοῖο πελώρου.
Βῆν δὲ * καταλοφάδια φέρων ἐπὶ νῆα μέλαιναν, (γρ. καταλοφάδεια)
Ἔγχει ἐρειδόμενος, ἐπεὶ οὔπως * ἦεν ἐπ' ὤμου (γρ. ἦν ἐπὶ)
Χειρὶ φέρειν ἑτέρῃ· μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν·
Κὰδ δ' ἔβαλον προπάροιθε νεός· ἀνέγειρα δ' ἑταίρους
Μειλιχίοις ἐπέεσσι, παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον,
ᵏ Ὦ φίλοι, οὐ γάρ * πως καταδυσόμεθ', ἀχνύμενοί περ, (γρ. πω κὴ πυ)
Εἰς Ἀΐδαο δόμους, πρὶν μόρσιμον ἦμαρ * ἐπέλθῃ· (γρ. ἐπελθεῖν)
Ἀλλ' ἄγετ', ὄφρ' ἐν νηῒ θοῇ βρῶσίς τε πόσις τε,
Μνησόμεθα βρώμης, μηδὲ τρυχώμεθα λιμῷ.
Ὣς ἐφάμην· οἱ δ' ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο·
Ἐκ δὲ καλυψάμενοι παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο
Θηήσαντ' ἔλαφον· μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὁρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
Χεῖρας νιψάμενοι τεύχοντ' ἐρικυδέα δαῖτα.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Δὴ τότ' ἐκοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

Libenter autem in pontum altas effugit p[etr]as
Nauis mea, cæterùm reliquæ densæ illic pe[rierunt].
Hinc autem vlterius nauigamus tristes c[or]de,
Læti ex morte euitata postq̃ dilectos am[isimus]
Aeæam aũt ad insulã peruenimus, ibi.a.[ha]bita[bat]
Circe pulchricoma veneranda dea eloque[ns],
Germana soror prudentis Aeëtæ:
Ambo enim natæ sunt ex illustrante ho[mines]
Matre ex Perse, quam Oceanus genuit fili[a]m.
Hic verò in littore naue deuenimus clàm
Nauium capacem in portũ, & Deus aliq[ui]s du[cebat].
Ibi tum exeuntes, duos dies & duas noctes
Iacebamus pariter & labore & dolore aĩ[mum] ma[cerantes]
Sed quãdo certè tertiã diẽ pulchricoma fec[it]
Et cũ ego meã hastã capiens & gladium a[cu]tum
Celeriter ab naue ascendi in speculam,
Sicubi opera viderem mortalium vocem[que a]udi[rem].
Stabam.a. speculam in præruptã vbi co[as]cen[deram]
Et mihi apparebat fumus à terra lata
Circes in ædibus per arbores densas & syl[ua]m.
Deliberabam autem deinde in mente & [a]ni[mo]
Proficisci, atq; audire postquã vidi splend[id]um
Sic autem mihi reputanti visum est sati[us] esse
Primùm proficisci ad nauem celerem & l[itt]us
Prandium socijs dare præmittereq; ad au[di]end[um].
Sed quãdo iã propè erã valdè ad nauẽ vt[rinque] [r]e[mis]
Certè tum aliquis me deorũ misertus est [so]l[um] ex[istentem]
Qui mihi excelsis cornibus ceruũ magnũ vi[am]
Misit, qui ad flumen descendebat ad pasc[uis] sy[lua]
Potaturus, certè enim ipsum ceperat vis S[oli]s.
Hunc ego ingredientem per spinam medi[o t]ergo
Percussi, ipsum autem penitus hastile fer[reum] tr[ansiit]
Decidit.a. in pulueres longũ vociferãs, et [ani]ma
In hunc ego irruens hasta ferreã ex vulne[re]
Extraxi: illam quidem illic reclinans in t[err]a
Reliqui, cæterùm ego auulsi virgultaq; vi[mi]na
Fune ad vlnæ longitudinem benè torto v[tri]q;
Complicato colligaui pedes ingentis mons[tri].
Descendi autem in ceruice gerens ad na[uem] n[igram]
Hasta innixus, quoniam nullo pacto poter[am] in[humero]
Manu ferre altera, valdè enim magnum [an]im[al]
Deieci autem ante nauem, excitaui aute[m] soc[ios]
Blandis verbis astando viros singulos,
O amici, nondum enim descendimus, ta[m]e[tsi]
In Plutonis ædes, antequam fatalis dies a[d]ven[iat]
Sed agite quamdiu est in naui celeri cibus[que] po[tus]
Memores simus escæ neq; vexemur fame.
Sic dicebam, hi celeriter meis verbis pa[ru]e[runt]
Egressi autem ad littus maris irrequieti
Admirabantur ceruũ, valdè enim magna[m] fe[ram]
Cæterùm postquam oblectati sunt viden[tes] oc[ulis]
Manibus lotis apparabant eximium conu[iuium]
Sic tum quidem totum diem ad Solis occas[um]
Sedebamus, comedentes carnes multas & vin[um]
Quando autem Sol descendit, & tenebræ a[dv]en[erunt]
Certè tum dormiuimus in littore maris.

COMMENTARIVS.

ᵃ ἰσπέ σκέπη] Id est, quòd iam amplius non erat nobis aliunde expectãdum auxilium, cùm iam iratos & ipsos De[os] [h]omines haberemus.

[...] Vide vt miseriæ Vlyssis continuentur, vt nihil dicere de illo possis, quàm quod Aeolus, eũ esse nimirum [...] Incidit enim in Læstrygonum solùm quæ gens fuit à Cyclopum natura non aliena, & si vnitatem oculi demas, ni[...]m inhospitalis etiam fuit, & ἀνθρωποφάγος, vt socius Vlyssis paulò pòst sentiet. Cõmendantur tamen illorum ho[...]ites & copiosæ pecuniæ, & ipsius vrbis Lami magnitudo, si quidem τηλέπυλον intelligas, quòd dissitas inter se ha[...]d magnitudinem vrbis innuit. Vide Lexicon nostrum Homericum.

[...] Id est, vt inquit Didymus, διὰ τὸ συνεγγὺς εἶναι τὰς νομάς. ἢ μᾶλλον τῆς διαστήματος τὸ ἀπέναντιον τῶν πυλῶν μέτρον [...] φωνὴν ἐξακούεσθαι τοῦ τε εἰσελαύνοντος καὶ τοῦ ἐξελαύνοντος. Quòd vicina sint inter se pascua, vel potiùs quòd interualli ex[...]n mensura distet, vt ita vox ingredientis & exeuntis possit exaudiri. Sed mihi prior sensus arridet.

[...] Ex Didymo repetit Eustathius, quæ in hunc locum scribit. Nos ex vtroq;. Duplex est ergo secundum illos hu[...]t potiùs duobus modis diuersis à quibusdam exponitur. Alij enim dicunt, κέλευθοι νυκτός τε καὶ ἤματος, intelligi pa[...]i sint vicina. Læstrygonas autem regionem illam Siciliæ, quæ posteà fuit Leontinorũ, incoluisse: ibi asilos vel ta[...] vel si mauis Græca, μύωπάς τε καὶ οἴστρους, nasci, quæ insecta animalibus minus villosis nocere nemo nescit. Itaq; apud [...] cora pasci, noctu verò glabra, hoc est, minus pilis obtecta: quales sunt boues, equi, &c. Itaq; duplicem mercedem [...] noctu etiam vigilare poterit, vt pascendis armentis sit intentus. Alij ex Cratetis authoritate dicunt Læstrygonas [...]is esse sitos: de quo capite dixit Aratus, sub eo ortus & occasus Solis confundi.

ἧχί περ ἀκραι	*Hoc caput hic paulùm sese subitoq; recondit*
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν. id est, vt vertit Tull.	*Ortus vbi atque obitus partem admiscentur in vnam.*

[...] longos esse dies, breuissimas verò noctes, proinde qui euigilare illas potest, duplici mercede affici, nimirũ diur[...] quod Aratus dixit, μίσγονται δύσιες καὶ ἀντολαί: Homerus dicit, ἐγγὺς νυκτός τε καὶ ἤματός εἰσι κέλευθοι. At vir erudi[...] Scaliger in suis comm. in Manil lib. 3. docet, aliud sentire Aratum ab Homero. Arateum enim illud, inquit, ad ele[...] 59.30. contingit: Homericum autem ad eleuationem 66. 30. nimirum de ijs qui sub polis Eclipticæ habitant. [...]um decipi, qui Eudoxum hac in re sequutus est, satis ibidem docet. Porrò hoc sensu à Læstrygonibus diuersi erunt [...]s longissimæ noctes, & minima diei portio. Addam de Læstrygonibus, quod scribit Thucydides lib. 6. παλαιότατοι [...] τινι τῆς χώρας (Σικελικῆς) Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι. ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώ[...] ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. id est: Antiquissimi quidem feruntur partem quandam re[...]yclopes atque Læstrygones, quorum ego neque genus, neq; vnde venerint, neq; quò abierint, dicere habeo: suf[...]tis memoratum est, & apud se quisq; de illis sentit. *Hæc ille.* Eos Formias Campaniæ vrbem habitasse, scribunt Pli[...] Vnde Cic. 2. ad Attic. Si verò in hanc τηλέπυλον veneris Λαιστρυγονίην, (Formias dico) qui fremitus hominum? quàm

[...] Nihil profuit præco apud gentem barbaram, & humanis legibus non vtentem. Nam statim vt hos [...]nimaduertit, statim vnum ex illis corripuit, interfectumque sibi in epulas parauit: cæteri verò fuga salutem sibi [...]dem cùm eos Læstrygones prosequerentur, perierunt omnes Vlyssis socij & naues, præter eos quos in vnica sua [...]æc est prima ingens iactura, quam in toto nauigationis cursu fecit. Sex enim socios tantùm apud Cyclopem ami[...]ni comitatu destituitur: tandem effugit periculum mortis vnica naui, qua ad Aeæam insulam saluus & incolumis [...]ursus pernicies illi infligetur in sociorum persona, vt videbimus in sequentibus.

[...] Exponit genus huius Circes, quam anteà ab adiunctis formæ, grauitatis & affabilitatis (sic enim αὐδήεσσαν [...]ur Didymus) Nunc eam Solis & Perses Oceani, filiæ filiam esse dicit, sororemque Aeetæ. Hesiodus verò in Theo[...] appellat, quam Homerus Persen: cætera inter se similes. Sic ergo ille:

[...] δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη	*Soli verò indefesso peperit inclyta Oceani filia*
[...], Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα. id est,	*Perseis Circenq; & Aeetem regem.*

[...] Argonauticis Solis & Asteropes esse filiam scribit. Alij aliter, de quibus consule Natalem Mythol. li. 6. cap. 6. Eius [...]iculus. lib. 5. sic enarrat: Solem ferunt duos procreasse pueros, Aeetam & Persen. Aeetas in Colcho regnauit, in[...]udeles ambo, efferiq;. Ex Perse Hecate orta est, superans audacia immanitateq; patrem vt quæ cruciatu hominũ [...] appetere sagittis consuérit. Sed ad venena mortifera conficienda summum studium operamq; impendens, pri[...]enit, vim naturamq; cuiusq; veneni in cibis, quos aduenis dabat, experta. His rebus admodum edocta, primùm [...]stulit: deinde regno assumpto, templum statuit Dianæ, cui præternauigantes hospites sacrificabat, existimans ea [...] nomen clarius futurum. Post hæc nupsit Aeetæ, genuitq; liberos tres: Circen, Medeam & Aegialeum. Circe ad [...]nenorum curam versa, multarum herbarum radicumque varias vires mirabilesque reperit. Et quamuis à matre [...]is instructa esset, tamen multis à se de nouo inuentis, omnibus in ea re præstitit. Hæc Sarmatarum regi, quos qui[...]nt, cùm nupsisset, primùm veneno virum abstulit: deinde regno capto, multa vi crudelitateque subditos vexauit. [...]gno expulsam, quidam scriptores ad Oceani quandam desertam insulam cum mulieribus, quæ eam secutæ erant, [...]m ad Italiam venisse tradunt, inque eo promontorio, quod nunc quoque ab ea Circæũ vocatur, resedisse. *Hæc ille.* [...]erus in Aeæa insula habitare dicit, quæ proculdubiò etiam in mari Siculo fuisse existimanda est cognominis illi, [...]asidi in Colchica regione vicina. Quam etiam Apollonius Rhodius Argon. 4. in Italia apud Tyrrhenorum agrũ [...]dus est idem lib. 3. Strab. lib 5. Circæum montem dicit stadijs ccxc. (hic numerus tamen variat in Græcis. Vide [...]n lib. eundem Strab. num. 18.) distantem, quem mare & paludes insulam faciunt (versio Latina hîc erat vitiosa in [...]cibus dicitur abundare, fortassis (inquit Strabo) vt fabulæ de Circe accommodent. Est ibi Circes oppidum, & sacra [...]ntque ibi pateram quandam Vlyssis monstrari.

[...] Videtur ex hoc loco & alijs constare, in portubus fuisse excelsas quasdam speculas, ex quibus præternauigã[...]n habitatam cernere. Sic anteà in Læstrygonum portu speculam dicitur Vlysses ascendisse. ἔστην δ' ἐς σκοπιὴν ἐς παι[...]άν. Stabam verò specula ardua conscensa.

[...] T[...]c quidem nesciebat illas esse Circes ædes, sed posteà resciuit: ideò hæc sunt posterioris mentis.

[...] θεῶν] Non dicit fortunâ, temerè aut casu hoc accidisse: quia, vt aliâs diximus, nihil agnoscit Homerus, quod sine [...]ate ac permissu eueniat. Et hoc est diligenter obseruandum, quia alioqui vulgus etiam similia contingentia casui [...]alè, vt hic tacitè docet Vlysses.

[...] Quasi dicat: Nihil est, ô socij, quòd diutiùs tristemur ob aliorũ iacturam, quam anteà fecimus. illis enim præ[...]riendi hora à fato, cui quis repugnauerit? Immò habemus quod lætemur, siquidem adhuc superamus, & nondum [...]nondum aduenit, occubuimus. itaque quandiu licet per nostras facultates, agitè genio indulgeamus. Quàm sit im[...] in medijs etiam calamitatibus, dixit idem anteà in primo Alcinoi conuiuio.

[...]ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	*Quãdo.a.manè genita apparuit roseis digitis aurora,*	
[...] ἀγορὴν θέμενος μετὰ* πᾶσιν ἔειπον,	*Et tum ego concione coacta sermone alloquutus sum:*	γρ. μῦθον,
[...] μύθων κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι,	*Audite meos sermones mala etsi patientes socij,*	
[...] γάρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη ἠώς,	*O amici, nõ enim scimus vbi tenebræ, neq; vbi aurora,*	
[...] φαεσίμβροτος* εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,	*Neq; vbi sol hominib. lucem præstans vadit sub terrã,*	γρ. [...]
[...] ἀλλὰ φραζώμεθα θᾶσσον	*Neque vbi resurgit: sed consilium ineamus celeriter,*	γῶν,
[...] ἐγὼ δ' οὐκ οἴομαι εἶναι,	*Num quid adhuc sit consilij, ego verò nõ existimo esse.*	
[...] ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών,	*Vide enim, speculam vbi ad excelsam ascendi,*	

Νῆσον, τὴν πέρι πόντος ἀπείρετος ἐστεφάνωται·
Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ κεῖται, καπνὸν δ' ἐνὶ μέσσῃ
Ἔδρακον ὀφθαλμοῖσι διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην.
Ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
[b] Μνησαμένοις ἔργων Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο,
Κύκλωπός τε βίης μεγαλήτορος * ἀνδροφάγοιο.
Κλαῖον δὲ λιγέως, θαλερὸν * κατὰ δάκρυ χέοντες.
Ἀλλ' οὐ γάρ τις πρῆξις ἐγίγνετο μυρομένοισιν.
Αὐτὰρ ἐγὼ δίχα πάντας ἐϋκνήμιδας ἑταίρους
Ἠρίθμεον, ἀρχὸν δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ὄπασσα.
Τῶν μὲν ἐγὼν ἦρχον, τῶν δ' Εὐρύλοχος θεοειδής.
[c] Κλήρους δ' ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλομεν ὦκα,
Ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος μεγαλήτορος Εὐρυλόχοιο.
Βῆ δ' ἰέναι, ἅμα τῷ γε [d] δύω καὶ εἴκοσ' ἑταῖροι
Κλαίοντες· κατὰ δ' ἄμμε λίπον γοόωντας ὄπισθεν.
Εὗρον δ' ἐν βήσσῃσι τετυγμένα δώματα Κίρκης
Ξεστοῖσι λάεσσι, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ.
Ἀμφὶ δέ μιν λύκοι ἦσαν ὀρέστεροι, ἠδὲ λέοντες,
Τοὺς αὐτὴ κατέθελξεν, ἐπεὶ κακὰ φάρμακ' ἔδωκεν.
Οὐδ' οἵ γ' ὡρμήθησαν ἐπ' ἀνδράσιν, ἀλλ' ἄρα τοί γε
Οὐρῇσι μακρῇσι περισσαίνοντες ἀνέσταν.
[e] Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀμφὶ ἄνακτα κύνες δαίτηθεν ἰόντα
Σαίνωσ'· (αἰεὶ γάρ τε φέρει μειλίγματα θυμοῦ)
Ὣς τοὺς ἀμφὶ λύκοι κρατερώνυχες ἠδὲ λέοντες
Σαῖνον· τοὶ δ' ἔδεισαν, ἐπεὶ ἴδον αἰνὰ πέλωρα.
Ἔσταν δ' ἐνὶ θύρῃσι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο·
Κίρκης δ' ἔνδον ἄκουον ἀειδούσης ὀπὶ καλῇ,
Ἱστὸν ἐποιχομένης μέγαν, ἄμβροτον· οἷα θεάων
Λεπτά τε καὶ χαρίεντα καὶ ἀγλαὰ ἔργα πέλονται.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Πολίτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Ὅς μοι κήδιστος ἑτάρων ἦν, κεδνότατός τε,
Ὦ φίλοι, ἔνδον γάρ τις ἐποιχομένη μέγαν ἱστὸν,
Καλὸν ἀοιδιάει (δάπεδον δ' ἅπαν ἀμφιμέμυκεν)
Ἢ θεὸς, ἠὲ γυνή· ἀλλὰ φθεγγώμεθα θᾶσσον.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν· τοὶ δ' ἐφθέγγοντο καλεῦντες.
Ἡ δ' αἶψ' ἐξελθοῦσα θύρας ὤϊξε φαεινὰς,
Καὶ κάλει· οἱ δ' ἅμα πάντες ἀϊδρείῃσιν ἕποντο.
[f] Εὐρύλοχος δ' ὑπέμεινεν, ὀϊσάμενος δόλον εἶναι.
Εἷσεν δ' εἰσαγαγοῦσα κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Ἐν δέ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφιτα καὶ μέλι χλωρὸν
Οἴνῳ πραμνείῳ ἐκύκα· ἀνέμισγε δὲ σίτῳ
Φάρμακα λύγρ', ἵνα πάγχυ λαθοίατο πατρίδος αἴης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε καὶ ἔκπιον, αὐτίκ' ἔπειτα
Ῥάβδῳ πεπληγυῖα, κατὰ συφεοῖσιν ἐέργνυ.
Οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε δέμας τε,
Καὶ τρίχας· αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος περ.
Ὣς οἱ μὲν κλαίοντες ἐέρχατο· τοῖσι δὲ Κίρκη
Πὰρ ῥ' ἄκυλον βάλανόν τ' ἔβαλε, καρπόν τε κρανείης,
Ἔδμεναι, οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν.
Εὐρύλοχος δ' αἶψ' ἦλθε θοὴν ἐπὶ νῆα μέλαιναν,
Ἀγγελίην ἑτάρων ἐρέων καὶ ἀδευκέα πότμον·
Οὐδέ τι ἐκφάσθαι δύνατο ἔπος, ἱέμενός περ,
Κῆρ ἄχεϊ μεγάλῳ βεβολημένος· ἐν δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πίμπλαντο, γόον δ' ὠΐετο θυμός.
Ἀλλ' ὅτε δή μιν πάντες ἀγασσάμεθ' ἐξερέοντες,
Καὶ τότε τῶν ἄλλων ἑτάρων κατέλεξεν ὄλεθρον,
Ἤομεν ὡς ἐκέλευες, ἀνὰ δρυμὰ, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ·
Εὕρομεν ἐν βήσσῃσι τετυγμένα δώματα καλὰ

γρ. ἀνδροφόνοιο.
γρ. καταδακρυχέοντες.

Insulam quam pontus infinitus circumd.
Ipsa verò humilis iacet, fumum autem i
Vidi oculis per arbores densas & syluam.
Sic dicebam, his verò perculsum est a
Recordatis facinorum Læstrygonis Anti
Cyclopisq; violentia magnanimi viros d
Flebant autem valdè vberes lacrymas p
Sed nulla res succurrebat lugentibus.
Cæterùm ego bifariam omnes fortes soci
Numerabam, principem autem vtrisq; p
Alterorũ ego dux erã, alterorũ Eurylochi
Sortes autem in galea ferrea concußim
Cecidit autem sors magnanimi Euryloc
Festinabat .a. ire, vnà cum eo duo & vig
Flentes, nos .a. reliquerunt lugentes post
Inueniebant .a. in conualle ædificatas æd
Politis lapidibus conspicuo in loco.
Circa ipsam .a. lupi erant montani atq;
Quos illa demẽtarat, postq̃ mala pharm.
Neq; illi irruerunt in viros, sed certè ipsi
Caudis longis adblandientes assurgeban
Queãdmodũ quoties dominũ canes è c
Circũblandiuntur (semp.n. adfert leni
Sic circa hos lupi fortibus vnguibus atq;
Assultabãt: hi verò timuerũt postq̃ vide
Stabant .a. in ianuis deæ pulchricomæ.
Circen .a. intus audiebant cantillantem
Telam percurrentem ingentẽ diuinam, q
Subtilia & gratiosa & splendida opera
His verò sermonibus cœpit Polites prin
Qui mihi charißi. sociorũ erat maximeq;
O socij intus sanè aliqua percurrens
Pulchrè canit (pauimentum .a. totum re
Aut dea aut fœmina: quare pulsemus
Sic sanè suasit, illi verò pulsarunt vo
Illa continuò egressa ianuas aperuit pulc
Et inuitabat, illam vnà oẽs imprudente
Eurylochus autem remansit suspicatus f
Sedere fecit introductos per sediliaq; thr
Ipsis .a. caseumq; & farinam & mel dulc
Vino pramnio immiscuit, commiscuit a
Venena nocẽtia, vt prorsus obliuiscerẽtu
Cæterũ postquã porrexitq; & ebiberũt
Virgula percutiens intra haras conclusit.
Illi suum habebant capita vocesq; corpor
Et setas: cæterùm mens erat firma vt ant
Sic hi quidem flentes conclusi sunt, his .a.
Apposuit glandem ilicis quercuum fru
arboris,
Edere, perinde sues humi cubantes semp
Eurylochus .a. continuò venit celerẽ ad
Nuncium de socijs relaturus, & amaru
Sed neq; proloqui quibat verbum cupidu
Cor dolore ingenti perculsus: in ipso aute
Lacrymis implebantur, luctum verò arg
Sed cùm tandem omnes instamus interr
Tum aliorum sociorum commemorauit
Iuimus vt iusseras per syluas inclyte Vlyss
Inuenimus in vallibus fabricatas ædes pu

λ. ...σι περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ.
...ς μέγαν ἱστὸν ἐποιχομένη λίγ' ἄειδεν,
...ὲ γυνή· τοὶ δ' ἐφθέγγοντο καλεῦντες,
...ἐξελθοῦσα θύρας ὤιξε φαεινάς,
...δ' ἅμα πάντες ἀϊδρείῃσιν ἕποντο.
...ὑπέμεινα, ὀϊσάμενος δόλον εἶναι.
...ἀϊστώθησαν ἀολλέες, οὐδέ τις αὐτῶν
...δηρὸν δὲ καθήμενος ἐσκοπίαζον.
...ταρ αὐτὰρ ἐγὼ περὶ μὲν ξίφος ἀργυρόηλον
...ώμοιιν, μέγα, χάλκεον· ἀμφὶ δὲ τόξα.
...ὤγεα αὐτὴν ὁδὸν ἡγήσασθαι.
...ἀμφοτέρῃσι λαβὼν ἐλίσσετο γούνων,
...δυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...κεῖσ' ἀέκοντα διοτρεφές, ἀλλὰ λίπ' αὐτοῦ.
...οὔτ' αὐτὸς ἐλεύσεαι, οὔτε τιν' ἄλλον
...έρων· ἀλλὰ ξὺν τοῖσδεσι θᾶσσον
...ἔτι γάρ κεν ἀλύξαιμεν κακὸν ἦμαρ.
...φη· αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
... τοι μὲν σὺ μὲν αὐτοῦ τῷδ' ἐνὶ χώρῳ
...ινων κοίλῃ παρὰ νηῒ μελαίνῃ·
...εἶμι, κρατερὴ δέ μοι ἔπλετ' ἀνάγκη.

Politis lapidibus conspicuo in loco.
Illic quidē magnam telā percurrens striduлè canebat,
Seu dea seu mulier, hi verò loquebantur vocantes,
Illa continuè egressa ianuam aperuit pulchram,
Et vocabat: simul omnes illam imperitia sequebātur.
Cæterùm ego substiti existimans dolum esse,
Illi simul euanuerunt cōfertim, neq; quisquam eorum
Apparuit, diu autem desidens animaduertebam.
Sic ait, cæterùm ego quidē gladiū argēt. clauis cōfixū
Humeris apposui ingentem ferreum, circum. a. arcum:
Illum continuò iussi eandem viam monstrare.
Cæterùm illi vtraq; prehensis precabatur genibus,
Et me lugens verbis alatis alloquebatur:
Ne me duc illuc inuitum, ô generose, sed desere hic.
Noui .n. quod neq; ipse redibis, neq; quenquā aliorum
Abduces tuorum sociorum, sed cum illis ocyus
Fugiamus: adhuc sanè effugere poterimus malū fatū,
Sic ait, cæterùm ego ipsum excipiens alloquebar,
Euryloche, certè quidem tu manè illic, hoc in loco
Edens & bibens cauam apud nauem nigram:
Cæterùm ego vadā, ingēs autem mihi adest necessitas.

COMMENTARIVS.

[...]In huius loci illustratione aduocādus est clarissimus author Strab. lib. 10. vbi cùm hos versus adduxisset, subijciente Xylandro: Licet sanè, inquit, accipere quatuor mundi plagas, si per auroram intelligatur meridionalis: idq; ha... speciem (nam illud in præcedentibus docuerat) sed præstat intelligi eam plagam quā Sol transit, oppositam Septē... enim hac oratione magnam cœlestium mutationem significare, non nudam plagarum occultationē. Oportet quippe continuo tempore, siue noctu, siue interdiu, id consequi: cœlestia autem magis mutantur, pro eo atque ad meridiē magis accedimus: eoq; non ortus & occasus Solis comprehenduntur (cùm fiat etiam sudo cœlo) sed meridiei & septentrionales. Nam polus Septentrioni est proximus: qui polus cùm moueatur, & aliquando supra verticem nostrum fit, aliquando ... m, mutantur simul etiam arctici circuli, & nonnunquā deficiunt in huiusmodi migrationibus, vt vbi sit plaga septentrionalis, aut eorum initium: vnde etiam oppositam plagā ignorari necesse est. *Hæc ille.* Nos etiam anteà de eadē re quæsiuimus. Hic autem locus si expēdatur, apparebit quatuor mundi partes ab Homero cōstitui. Per ζόφον Septentrionem, ... per illa, οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος, &c. occasum, per οὐδ' ὅπῃ ἀνεῖται, Ortum intelligendo. Alioqui si duas tantùm indicaret, vt ... ò voluisse existimo, frustra rem eandem bis repeteret. Sed cùm Vlysses astronomiæ ignarus non fuerit, vt anteà lib. 5. ... um est quòd nunc hæc pronunciet. Scio quid Strabo dicat, sed addam quod à veteribus in hunc locum dici refert: τὰ δ' ἐπὶ τούτῳ ... δὲ τὸν Ὀδυσσέα ταῦτα λέγειν. hæc ab Vlysse non quasi dubitaret, sed præ animi angore dici.

[...] Fœliciter sapit, qui alieno periculo sapit, inquit ille apud Plautum. Hoc Vlyssis socij in præsentia faciunt. Ve... nouam hanc terrā ingredi, ne in barbaræ gentis manus inciderēt, perinde ac superioribus diebus cæteri tum apud Cy... apud Læstrygonas: quòd geminatum periculum eos cautiores efficiebat. nam ob prius tantùm non sunt deterriti ab ... Læstrygonia. Itaq; nunc & eorum recordatione & præsentis metu confugiunt ad lacrymas, quibus forsan ad sui com... Vlyssem permouerent. Sed ille dicit eas nihil eis profuisse: hoc est, immotum se ad illas in suo instituto permansisse. ... dem iam apud illum fuerit, insulam à se obseruatam inuisere. Itaque Eurylochus cum parte sociorum sorte electus ad ... dam pergit.

ἐν κυνέῃ] Hunc morem mouendi sortes in galea, videor mihi aliàs in Iliade attigisse.

...] Macareus apud Ouidium 14. Metam. viginti duos socios etiam numerat. *Sorte sumus lecti: sors me, fidumq; Polyten, Eurylochumq; simul, nimiūq; Elpenora vini, Bisq; nouem socios Circæa ad mœnia misit.*

Addam & sequentia, quia hunc locum Homericum exprimunt:

Quæ simul attigimus, stetimusq; in limine tecti
Mille lupi, mixtiq; lupis vrsiq; leæq;
Occursu fecere metum: sed nulla timenda
Nullaq; erat nostro factura in corpore vulnus,
Quinetiam blandas mouere per aëra caudas
Nostraq; adulantes comitant vestigia, donec
Excipiunt famulæ, perq; atria marmore tecta
Ad dominam ducunt: pulchro sedet illa recessu
Sublimi solio, pallamq; induta nitentem
Insuper aurato circum velatur amictu.

Audiendus etiam Virgilius de eadem re similia scribens 7. Aeneid.

Proxima Circææ raduntur littora terræ,
Diues in accessos vbi Solis filia lucos
Assiduo resonat cantu: tectisq; superbis
Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum
Arguto tenues percurrens pectine telas.
Hinc exaudiri gemitus, iræq; leonum
Vincla recusantum, & sera sub nocte rudentum:
Setigeriq; sues, atque in præsepibus vrsi
Sæuire, ac formæ magnorum vlulare luporum,
Quos hominum ex facie dea sæua potentibus herbis
Induerat Circe in vultus ac terga ferarum.

... ibus primus Poeta noster ista scribendi ansam præbuit. Neque dubito quin ea fabulosa existimentur, & indigna fide, ... s clamitari audio. Non possunt enim persuaderi, hominum corpora in bruta transmutari posse: sed quicquid de eius... ircumfertur, portentosa mendacia esse hominum, vel potius ipsius Diaboli commenta, qui generi humano oculos ... t, vt aliā atq; aliam formam se videre existiment. Nos, si placet, cum bona vulgi, cui etiam doctissimos plerosque ho... ero, venia rem istam discutiamus. In primis hoc statuo, Circem magam fuisse prestantissimam, cui omnia venena ... ima, insuper etiam radicum herbarumq; vires perspectissimæ: adderem etiam fuisse illā Diabolo magistro & præce... si qua eius rei vestigia in veterum de ea scriptis apparerent: sed addam, quia alio modo fieri non potuit, vt vbi Deus ... n esset notus, ibi esset incognitus leo ille rugiens, qui semper mortalium animis insidiatus est ab ipsa mundi origine, ... illius vafricies & exitiosa ad homines perdendos industria sopita & desidiosa tunc temporis latuisse. iam verò quæ... omines in bestiam, hoc est, illius corpus in huius corpus transmutari possit? Respondeo, siue ipsius naturæ immēsam ... er naturam autem res creatas intelligo, vt arbores, plantas, herbas, &c.) siue Satanæ in mūdum imperium cōsideres, ... non esse connumerandum. Etenim constanter credo, in hoc vasto mundi ambitu extare res innumeras miran... adeò vt ne quidem ista quæ ad transformanda corpora pertinet, iure è mundo eximi possit. Scio multos, si hæc lege... uros, & me aut leuem aut impium pronunciaturos. Enimuerò si hæc Deus homines celauit, non erunt? Sed videant

illi ne Deo maiorem faciant iniuriam, quem credant breui & angusta manu operibus suis mundum repleuisse, l
admiranda & stupenda terrarum orbem carere existiment. At, inquient, hoc est diuinare, & de re incerta pronunci
est incertum, quod ego grauissimorum authorum & veterum testimonijs confirmo? Putas hoc temerè de Circe s
ratione? Scio Poëtis familiare esse fabulosa scribere, hoc autem fabulosum dici posse ego constanter pernego, vt n
clopibus aut Læstrygonibus, cū similia etiam ab historicis prodantur. Scimus Arimaspos & Anthropophagos in Sc
Similia etiam huic facto Circæ paulò pòst intelligemus. Redeamus ad herbas: quarum si mirandas virtutes recen
to quin hoc quoq; ipsum de quo contendimus, persuasero. Primùm quæro, quid maius esse putas animam lædi
pus? Dices animam? ergo non est quod de corpore ambigas. Dices corpus? Atqui animam quis nescit ob simplici
ob diuinitatem minus esse mutationi obnoxiam quàm corpus, quod ex crassis & terrestribus frustis compactu
aūt herbis lædi quis ignorat? Qui insani redduntur & dementes, qua parte læduntur nisi anima? Si anima non læd
parte? Sed læduntur profectò anima. Itaque qui gustata herba Cohobba, quæ nascitur in Hispaniola insula occid
natici redduntur: illa etiam parte vulnus accipiunt. Qui Dæmoniaci dicuntur, obsecro an non ipsorum animo plag
dices, hoc fit Diabolica vi. Quid tum? inquam, si hæc quoq; nostra metamorphosis eodem modo accidat? suis au
tis vtatur Diabolus? vt eum facere paulò pòst dicemus: vix est enim vt aliquid immediatè perficiat. Notus fuit, n
multis amicis meis, & toti ciuitati Basiliēsi (in qua ego hæc scribo) vir quidā nobilis, qui cū olim fortissimus heros
fuerit, nūc de mente planè deciderit, & pro viro infans videretur. Iā rogo, quid in eo læsum est? an non anima? Atq
illi forma hominis. At tu, inquā formā hominis, speciem corporis visibilem appellas cùm sit læsa tantùm vera form
constituens nempe anima. Atqui, inquies, non est sublata, immò, inquam, tantillum animam lædi, hoc ipsum magi
sam corporis totam alia forma indui. Et quod hoc magis stupendum videatur, facit raritas, cùm illud satis freque
tamen homines non cogitare, me maiorem in admirationem pertrahit. Ne quis autem putet me malè περὶ τῆς
sentire, vt qui eam immortalem orthodoxè sentiens nunc lædi posse ac corrumpi dicam, quæ duo planè sunt repu
to enim, si vis, illæsam remanere ipsam animæ essentiam, illius autem organa solùm lædi ac vitiari in illis affectibus
morauimus, & si quid acutiùs Peripatetici philosophi in medium afferunt. Sed mihi sanè functiones animæ posse i
turbari, res non adeò exigua & nihili videtur: quin maiorem longè censeo nuda illa corporum metamorphosi, d
ster est institutus. Dices Poëticè loquutum esse Poëtam, sed ita tamen loquitur Ouidius 15. Metamorph.

Quodq; magis mirum est, sunt qui non corpora tantùm,
Verùm animos etiam valeant mutare liquores,
Cui non audita est obscœnæ Salmacis vnda?
Aethiopesq; lacus? quos si quis faucibus hausit,
Aut furit, aut patitur mirum grauitate soporem

Ego tamen illam mutationem nolo essentialem intelligi, sed accidentalem tantùm, quæ possit mentem aliquantul
mouere, vt sui compos non sit: quod tamen multum est posse fieri. Sed agè, si tibi leue hoc argumentum videbitu
san grauiora iudicabis: quanquam apud me illud satis habeat momenti, vrgeriq; illud maximè volo, quod multipli
vires, quas ignorantia nostra non imminuit. In herbis autem, gemmis & eiusmodi quantum sit potestatis, sciunt q
perscrutantur: & cùm iustum volumen requirant, ad ea perquirenda lectorem remittam, ne omnia in os præma
dear. At Diaboli potestatem videamus, & an hoc ipse præstare possit, quod vulgus pernegat. Mihi sanè dubium n
lum qui iam ab initio scientissimus creatus est, cui naturæ arcana patentissima sunt, hoc etiā ignorare. Sed vtvt id f
ræ auxilio non facit, vtitur enim & herbis & vnguentis in eum finem, vt satis constat ex eorum relatione, qui hanc
se ipsis experti sunt, vt semper idem sit hoc posterius cum priore, quod de amplissima naturæ facultate dicebamu
Diabolo tantùm plenè perspecta sit, hominibus verò minimè, nisi quantùm illam Diabolus patefacit, quod tamen
existimo: quia facta vnguenta tantùm illis distribuit, modum verò illa componendi non memini me legisse ab e
quia res est eiusmodi, quæ non opinione simplici, sed exemplis nitatur, audiamus ea quę nouissimis istis tempori
tis & indubitatissimis habentur. Quæstio ergo est, An homines in bestiam corpore possint transformari? Possunt, i
rei exempla attende, quæ à Ioanne Bodino, viro eruditissimo & diligentissimo scriptore nostri sæculi afferūtur Ma
2. cap 6. vbi specialiter hoc argumentū disputat, ad cuius ego partes libenter transij. Aegidius Garnerius Michaëli
nam syluam in vineis Castenoyanis (quæ à Dolensi oppido quadrante milliaris absunt) puellam decem aut duod
tam ceperat manibus, quæ luporum pedibus consimiles videbantur, dentibusque occiderat, femorum & brachior
uorauerat, & de ea ad vxorem detulerat: quod item post mensem eadem forma alteram puellam ceperat occider
nisi tres homines (vt ipse fatebatur) impedimentum attulissent: quod etiam post dies quindecim puerum decēnen
rum vineis strangulauerat, carnemque crurum, tibiarum, & ventris comederat: quòd denique puerum alium ho
specie quasi tredecim annos natum in vici Perusani saltu occiderat comedendi animo (vt ipse sponte ac nō coactus
set impeditus: his ergo de causis ad ignem viuus est damnatus, effectaq; sententia in Parlamento Dolensi die XVII
ↃↃ LXXIII. Alia est causa Vesontione cognita à Ioanne Bodino inquisitore anno CIↃ IↃ XXI. Decembri me
Burgotus & Michael Verdunus se Deo renunciasse, fidemq; dedisse Diabolo confessi sunt. Burgotum igitur Micha
castelli Carlonij, vbi candelam virentis ceræ obscura flamma & coloris Veneti habebant singuli, ita saltabant & fac
bolo. Posteà se vnguento oblitos fassi sunt lupos fuisse factos, celeritate summa excurrentes: tum versos in homine
lupos, eaq; specie lupas iniuisse eadem voluptate, qua cum mulieribus rem habere sunt soliti. Præterea confessi sunt
dein se puero septenni lupinis pedibus dentibusq; mortem attulisse, voraturum nisi rustici abegissent: Verdunus
in horto quodam p sa carpentē occidisse, & à domino Cuueæ depulsum esse, &c. Vide similia apud Iobum Fincelii
rabilium, & alios sortilegiorum scriptores: vt Malleum Malef Petrum Mamorium, Henricum Coloniensem, Vlrichu
&c. Caspar Peucerus, inquit noster Bodinus, homo doctus, gener Philippi Melanchthonis, scribit has sibi semper v
las, sed coactum fuisse credere, ex quo istud sibi mercatores plurimi fide digni negotiantes in Liuonia confirmarunt
fuisse accusatos, euictos, & à confessione adiudicatos morti: itaque describit modum, qui in Liuonia obseruatur: n
suis sub finem Decembris nebulonem esse, qui Magos omnes citat, vt loco indicto compareant: si defuerint, eos à
ferreæ virgæ cogi, adeò vt vibices exstent: præire ducem, myriadas sequi tranantes fluuium: eo traiecto mutari in lup
& in pecora inuolare, & innumerabilia damna importare: post dies duodecim eodem fluuio remeare, & humanam
pere. Herodotus lib 4. Neurios scribit videri esse incantatores, quod dicerentur à Scythis & ab ijs Græcis qui Scythi
semel quotannis singuli ad aliquot dies effici lupi, & rursus in habitum pristinum redire. quod tamen dicentes, inq
mihi non persuadent: nihilominus tamen illi aiunt ita esse, ac deierant. At Bodinus refert, habere se Germani cuiusd
stipendiarius fuit Henrici II. Gall. Regis, scriptas ad Galliæ Conestabilem, quibus certiorem eum facit de Liuonia à
dein [illegible] subijcit, In illis locis Herodotus Neurios collocare videtur. apud quos dicit homines conuerti in lupos: quod
[illegible] num in Liuonia. Pomponius Mela lib. 2. Neuris, inquit, statum singulis tempus est, quo, si velint, in lupos, ite
[illegible] fuere, mutentur Solinus cap. 25. Verùm Neuri, inquit (vt accepimus) æstatis (quidam statis, fortè meliùs, vt cons
& Herodoto) temporibus in lupos transfigurantur. Alphesibœus apud Virg. in Pharmac *Has herbas atq; hæc Ponto m*
Ipse dedit Mœris: nascuntur plurima Ponto: His ego sæpè lupum fieri & se condere syluis Mœrim. sup. vid
est quod de Lycaone proditur non solùm ab Ouidio 2. Metam. sed etiam à Pausania in Arcadicis, qui est liber octau
rione [illegible] abhorrere idem affirmat, quòd illud diuina ira illi contigerit, pro infantis ad Iouis Lycæi aram mactati lib
qua in re dissentiunt Ouidius & Pausanias. Vide Scholiastem Lycophronis. Id tamen à multis etiam veteribus cred
[illegible] Plinius (quem alioqui vulgus mendacem appellare solet) lib. 8. Nat. hist. cap. 22. negat posse homines in lupo
[illegible] locum afferam, quia similem etiam mutationem de Arcadibus complectitur. Sic ergo ille. Homines in lu
[illegible] restitui sibi falsum esse confidenter existimare debemus, aut credere omnia quæ fabulosa tot sæculis comperi
[illegible] vulgo infixa sit fama intantum, vt in maledictis versipelles habeat, indicabitur. Euanthes inter authores Gr
[illegible] dit Arcadas scribere, ex gente Antæi cuiusdam sorte electum ad stagnum quoddam regionis eius duci, vestitu
[illegible] tranare, atq, abire in deserta, transfigurariq; in lupū, & cum cæteris eiusdem generis congregari per annos
[illegible] si homine se abstinuerit, reuerti ad idem stagnum: & cùm tranauerit, effugiem recipere ad pristinum habitu
[illegible] norum senio. Id quoq; Fabius, eandem recipere vestem. Mirum est, quò procedat Græca credulitas. Nullum

in est, vt teste careat. Itaq; Copas Agriopas, qui Olympionicas scripsit, narrat Demænetum Parrhasiû in sacrificio, quod cui Lycæo humana etiam tum hostia faciebant, immolati pueri exta degustasse, & in lupum se conuertisse: eundem de- in restitutum athleticæ, certasse in pugilatu, victoremq; victoria Olympia reuersum. Huc vsq; Plinius. Quem autem ille De- appellat, Pausanias Demarcham Dinyttæ filium ait vocatum, vt hoc loco etiam obseruauit Hermolaus Barbarus. Sed e Repub. hoc vt fabulosum attingit, quod circa templum Lycæi Iouis in Arcadia referebatur, quod quisquis humana gustârit, lupus fieri cogitur. Quid nos ad hæc? Sinamus Apuleium respondere ei qui quæsierit, Minus hercle calles pra- nionibus ea putari mêdacia, quæ vel auditu noua, vel visu rudia, vel certè supra captû cogitationis ardua videntur: quæ uratiùs exploraris, non modo comperta euidentia, verum etiam factu facilia sen ies, &c. Neq; nos virorum illorum au- rationi, quæ in experientia vires ingentes accipit, anteferimus. Sed vis augustiora testimonia? Audi quid dicat sacra pa- Nabuchodonozore, qui mutatus in bouem per septennium fœnum & gramen duntaxat comêdit. At, inquies, hoc est, pe- i voluntate factum. Sed heus tu, an nos aliquid, nedum hoc ipsum contra aut præter illius permissum fieri contendi- in ègentiû. Immò constanter assero, hoc ipsum velle Deum ad castigandam hominum impietatem, qua ab eo in Satanę rè deflectunt. Hoc ita nobis est necessariò pronunciandum, si constat hoc admitti, mutari corpora. At quis neget con- exempla & alia quæ mox recensebimus? Dices, has esse fascinationes Diabolicas, quibus res aliæ quam sint, a nobis r. Vide quæso quid dicas, quantumq; potestatis Spiritui illi maligno tribuas in te ipsum. Quam ego quidem non nego, o, & plus satis experientia tritum est. Sed cogita qualis sit illa fascinatio & quam diuturna. Vix enim est vt non præsen- li tibi præstringantur, aut si in eius initio non interfuisti, nihil tale senties ac cæteri qui interfuerint, & fallacias Magi aut s. Hic verò per longos annos durat illa transfiguratio, & talis apparet omnibus. Sic Lucianus, sic Apuleius, qui cani ex- ini semper videbantur, donec accepto remedio pristinam formam receperunt. Sic etiam in Liuonia illi permanent ad us, & tales ab omnibus iudicantur. Audi quid Sprangerus Inquisitor narret. Iuuenis Anglus miles in Cypro fugit à fa- atus in asinum: qui cùm in nauem ad socios volens remeare, fustibus abactus esset, ad Magam rediit. Itaque illa eo v- asinus in Ecclesia visus est, in genua procidere, eaq; facere quæ ab animante bruta nequeunt proficisci: tum Maga quæ , ex suspicione ad Iudices rapta, eum triennio elapso restituit, & morte affecta est. Idem de Ammonio philosopho le- n ordinariè lectioni eius interfuisse. Vis exemplum grauissimum? Vincentius in Speculo lib. 3. cap. 109. & Fulg. lib. 8. t, duas in Germania hospitas fuisse Sagas, quæ hospites solebât in bestias interdû vertere: cùm itaq; histrionicum ado- asinum conuertissent, qui (vt erat rationis compos) voluptates mille viatoribus exhibebat, hûc magno fuisse à vicino as tamen dixisse se non esse præstituras, nam eum si flumen accederet, amissum iri: asinum itaq; die quodam elapsum ximum abiisse, & simul ac fuisset immersus, formam recepisse. Id Petrus Damianus, cùm rem sciscitatus esset diligen- ro, ex asino, ex mulieribus Sagis confessis factum, & ex iis qui asinum elapsum ac restitutum viderant, Leoni 7. Papæ ostquam diu in vtramq; partem coram Papa fuit disputatum, hoc tandem posse fieri constitutum fuit. Iam verò si per- tot exempla simus, nescio quid credi debeat. Quòd autem vulgò dicitur non esse has vires à Deo Satanæ attributas, detur diluisse Bodinus, cùm ait, hoc speciem non habere veritatis: etenim neq; Dei consilium ab hominibus compre- otestas Diabolo data cognosci potest, cùm in libro Iobi dicatur non esse potestatem vllam in terra, quæ possit ei ob- o tamê Theologos quosdam huic transfigurationi refragari, & inter eos Nicolaum Lyrensem in Commentariis Exo- , An virtute Dæmonum, qua incantatores vtuntur, & magi potuerit fieri, vt virgæ in dracones verterentur? Duoq; ab um quòd reuera virgæ non fuerint in dracones conuersæ: alterum, quod id factum fuerit quadam apparentia & vera sione: Sed ab eo nostram disputationem expressiùs in capite quarto Danielis, vbi est Nabuchodonozoris mutatio, e- mihi illius scripta videre non licuit. Neq; eum puto validioribus niti argumentis quam cæteri, aut inter Doctores plu- Thomas, qui etiam Magistri cognomen promeruit. Is, referente Bodino, in secundum librum Sententiarum distinct. nunciat, Omnes Angelos bonos & malos ex virtute naturali habere potestatem transmutandi corpora nostra. Sed ob- Doctorum Antesignanus ille D. Augustinus, cuius libri si mihi ad manum essent, ex 18. lib. de Ciuit. Dei, capit. 18 & 79. is libri qui 83. Quæstionum inscribitur, possem hunc campum feraciorem reddere. Tamen audio eum non ita obnixè dis hærere, nisi quòd hæc à Diabolo præstari non possint, si Deus, penes quem est incomprehensa formarum pote- nouam indiderit. Verba illius sunt in dicto loco de Ciuitate Dei: Nos, inquit, cùm essemus in Italia, audiebamus talia egione illarum partium, vbi stabularias mulieres imbutas his malis artibus in caseo dare solere dicebant, quibus vel- ent viatoribus, vnde in iumenta illicò verterentur, & necessaria quæque portarent. postque perfunctam operam edirent, nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem, humanamq; seruari: sicut Apuleius in libris quos A- lo inscripsit, sibi ipsi accidisse, vt accepto veneno, humano animo permanente asinus fieret, aut indicauit, aut finxit. sunt, vel tam inusitata, vt meritò non credantur. *Hæc ille.* Postrema autem illius verba diligenter sunt obseruanda. Pru- fecit vir sanctissimus, qui rem tam inusitatam & sibi incognitam temerè noluit credi. qu inquam subiicit hoc verè ita on fateri: sed vt phantasticum hominis, quod etiam cogitando siue somniando per rerum innumerabilia genera va- corpus non sit, corporum tamen similes mira celeritate formas capit, sopitis aut oppressis corporeis hominis sensi- um sensum nescio quo ineffabili modo figura corporea possit perduci. Sed si nostra exempla intelligeret, proculdu- tea de re pronunciaturus, & illud potiùs quod eodem capite dicit fieri hoc permissu Dei, cuius iudicia occulta sunt nulla. Sic ille eadem ignorantia Antipodas esse pernegauit. Minus ergo moror rationes, quas è Philosophis depro- n. specierum enim differentia, vt ait Aristoteles, à forma rerum vltima suum esse sumit. Non posset ergo homo lupus na ipsa hominis, in lupi animam verteretur omnino. Id autem fieri natura non patitur. Forma enim perfectissima non m perficit sibi simile. Et hoc adducitur à Ioan. Camerte apud Solinum. Sed notandum est, nos non intelligere formâ ac transfiguratione perire: quia remanet eadem ratio, quæ est vera forma, ex qua suum esse homo accipit. Et hoc i- rus probat, qui sic scribit de sociis Vlyssis in Sues conuersis: οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς φωνήν τε δέμας τε καὶ τρίχας· αὐ- ὴν ἔμπεδος ὡς τὸ πάρος περ. Vnde fortasse videatur lapsus Horatius in Epod. cùm mentem restitutam illis dicit: verba illius

Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra:

Tunc mens & sonus
Relatus atq; notus in vultus honor.

est quod in nostro Poeta obseruemus lupos istos qui venientibus Vlyssis sociis occurrebant, feritate destitui, nam illis ndiebantur. contrà ii de quibus suprà loquebamur, rabiem feræ illius cum specie penitus induunt, eandemq; crude- mana viscera exercent, quibus etiam horrendè vescuntur non minus ac Læstrygones aut Cyclopes Homerici. Quod , vt intelligamus minus stupenda Circen præstitisse, quàm hac tempestate Diabolum, & iam olim si veterum dicta nô Quia autem Homerus primo loco luporum formæ, & nos etiam de ea primùm egimus: nô est silentio prætermitten- ulgus Medicorum existimat, Lycanthropiam esse genus morbi, quo affecti noctu discurrunt, & circa sepulchra com- e quo Aëtius 6. 11. qui hoc eos mense Februario corripi dicit: videndus etiam Paulus Aegineta. Sed eos vellicat Bodi- liculum sit res naturales æquari iis quæ naturam superant, & actiones animantium actionibus Spirituum dæmonûq; Absurdius verò illud, inquit, hîc causari morbum, malum enim Lycanthropo inesset soli, non eos afficeret qui homi- m verti, deinde restitui vident.

ἀμφὶ ἄνακτα] Lupos istos & leones sociis Vlyssis adblandientes canibus comparat, qui dominô è côuiuio proficiscê- n assentari solent, quod σαίνειν propriè dicitur: αἰκάλλειν etiam & ὑποσαίνειν pro eodem reperio. Eius rei causam expli- φέρε μείλιγμα θυμοῦ. Quid per illa animi lenimenta intelligat, videndum est. Sciendum igitur, quod Pollux 6. 14. scri- e ex veteribus ad manuum ablutionem apomagdalia vsos esse: id verbum significat molle & medullam panis: quod iicerent canibus, Lacedæmonii cynada appellabant: vel si mauis Græca, οἱ δὲ πάλαι, ταῖς μαλθακαῖς ἀπομαγδαλίαις ... τὸ ἐν τῷ ἄρτῳ μαλακὸν καὶ σαρκῶδες, ὡς ἀποψῆσαι μοι τοῖς κυσὶν αὐτὸ παραβάλλειν. ὅθεν καὶ Λακεδαιμόνιοι κυνάδα τὴν ἀπομαγδα- n quib. vertendis Erasmum errasse docuit iam olim Gesnerus de quadrup. in cap. de Cane. apud quê vide plura de his s, quæ canicæ appellantur à Sex. Pompeio & Nonio. Hoc ergo est quod Homerus per μείλιγμα θυμοῦ intelligit, vt e- Eustathius. Pollucis etiam locum indicauerat ante nos Giphanius. De Apomagdaliis autem dicemus quoque olim in

nostro Athenæo lib.4.quarum vsum ibi apud Arcades fuisse docet: quem locum tamen deprauauerat Erasmus, vt Deo bene fauente, cuius auxilium in nostris laboribus semper obnixè imploramus.

f Εὐρύλοχος δ' ὑπέμεινεν,] Vt nimia feritas odiosa est, sic nimis facilis humanitas & beneuolentia suspecta viris p[...] solet, vbi maximè de vitæ periculo agitur. Res meliùs ex hoc loco Homerico apparebit. Eurylochus igitur cùm aliàs [...] rum inhospitalitatem & crudelitatem obseruasset, non censuit vllo modo nunc Circæ fidendum esse. Quanquam e[...] maniter (vt videbatur) eum cum reliquis socijs exciperet: tamen persuaderi sibi nō potuit aliquid doli sub hac tant[...] latere, quasi eá ipsi ad exitium astutè allicerentur diuerso crudelitatis modo à præcedentibus. Itaque prudenter dic[...] sese temerè non credidisse, exitusque eum planè non fefellit: qui forsan non fuit talis, qualem ille præsagiebat, sed n[...] nor. Cur autem illi hæc procliuitas Circæ suspecta fuerit, hæc videtur esse causa: quòd nulla modo eos percunctare[...] sent, vnde profecti huc aduenirent, aut quem in finem, quod ab ijs fieri alioqui solitum est, qui extraneos & pere[...] excipiebant.

g οἱ δ' ἅμ' ἀϊστώθησαν] Verisimile est, Eurylochum ita credidisse, quia nondum sciret hoc à Circe præstari, vt homi[...] uerteret. Cùm ergo diutiùs præ foribus socios expectasset, qui Circen erant temerè intrò sequuti, donec redirent, [...] parere vidit: tum demum in suspicione sua confirmatus est, sublatosque eos de medio existimauit. Itaque nunc dic[...] se, dicturus proculdubiò eos in sues transfiguratos, si id exploratum habuisset.

Ὣς εἰπὼν παρὰ νηὸς ἀνήϊον ἠδὲ θαλάσσης.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλον ἰὼν ἱερὰς ἀνὰ βήσσας
Κίρκης ἵξεσθαι πολυφαρμάκου ἐς μέγα δῶμα,
Ἔνθα μοι Ἑρμείας χρυσόρραπις ἀντεβόλησεν
Ἐρχομένῳ πρὸς δῶμα, νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικὼς
Πρῶτον ὑπηνήτῃ τοῦπερ χαριεστάτη ἥβη·
Ἔν τ' ἄρα μοι φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Πῆ δ' * αὖτως δύστηνε δι' ἄκριας ἔρχεαι οἶος, (κ. αὖτ' ἂ)
Χώρου ἄϊδρις ἐών; ἕταροι δέ τοι οἵδ' ἐνὶ Κίρκης
Ἔρχαται, ὥς τε σύες πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχοντες.
Ἦ τοὺς λυσόμενος δεῦρ' ἔρχεαι; οὐδέ σε φημὶ
Αὐτὸν νοστήσειν, μενέεις δὲ σύ γ' ἔνθα περ ἄλλοι.
a Ἀλλ' ἄγε δή σε κακῶν ἐκλύσομαι ἠδὲ σαώσω·
Τῆ τόδε φάρμακον ἐσθλὸν, ἔχων * δ' ἐς δώματα Κίρκης (κ. ἐν δώμασι)
Ἔρχευ, ὅ κέν τοι κρατὸς * ἀλαλκῆσιν κακὸν ἦμαρ. (γρ. ἀλάλκησι κ. ἀπαλάλκῃ)
Πάντα δέ τοι ἐρέω ὀλοφώϊα δήνεα Κίρκης·
Τεύξει τοι κυκεῶ, βαλέει δ' ἐν φάρμακα σίτῳ.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς θέλξαι σε δυνήσεται· οὐ γὰρ ἐάσει
Φάρμακον ἐσθλὸν ὅ τοι δώσω. ἐρέω δὲ ἕκαστα·
Ὁππότε κεν Κίρκη σ' ἐλάσῃ περιμήκεϊ ῥάβδῳ,
b Δὴ τότε σὺ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
Κίρκῃ ἐπαΐξαι, ὥστε κτάμεναι μενεαίνων.
Ἡ δέ σ' ὑποδδείσασα κελήσεται εὐνηθῆναι,
Ἔνθα σὺ μηκέτ' ἔπειτ' ἀπανήνασθαι θεοῦ εὐνήν,
Ὄφρα κέ τοι λύσῃ θ' ἑτάρους, αὐτόν τε κομίσῃ·
Ἀλλὰ κέλεσθαί μιν μακάρων μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,
Μή τι τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο,
Μή σ' ἀπογυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θείῃ.
Ὣς ἄρα φωνήσας πόρε φάρμακον Ἀργειφόντης,
Ἐκ γαίης ἐρύσας, καί μοι φύσιν αὐτοῦ ἔδειξεν.
c Ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος·
Μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί. χαλεπὸν δέ τ' ὀρύσσειν
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.
Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον,
Νῆσον ἀν' ὑλήεσσαν· ἐγὼ δ' ἐς δώματα Κίρκης
Ἤϊα· πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.
Ἔστην δ' εἰνὶ θύρῃσι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο·
Ἔνθα στὰς ἐβόησα, θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς.
Ἡ δ' αἶψ' ἐξελθοῦσα θύρας ὤϊξε φαεινάς,
Καὶ κάλει· αὐτὰρ ἐγὼν ἑπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ·
Εἷσε δέ μ' εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
Καλοῦ, δαιδαλέου· ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
Τεῦξε δέ μοι κυκεῶ χρυσέῳ * δέπαϊ ὄφρα πίοιμι· (κ. δέπαι)
Ἐν δέ τε φάρμακον ἧκε, κακὰ φρονέουσ' ἐνὶ θυμῷ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε, καὶ ἔκπιον, οὐδέ μ' ἔθελξεν,
Ῥάβδῳ πεπληγυῖα, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
Ἔρχεο νῦν συφεόνδε, μετ' ἄλλων λέξο ἑταίρων.

Sic fatus, ab naue ego discedebam, atq[...]
Sed cùm iam iam pergens sacras per vall[...]
Circes accedebam veneficæ ad magnam [...]
Ibi mihi Mercurius aurea virgula obuia[...]
Incedenti ad domum, adolescenti viro [...]
Primùm pubescenti, cuius gratiosissima [...]
Manui mihi inhæsit, verbumq; dixit & pl[...]
Quorsum ô felix per tesqua incedis solus[...]
Locorū ignarus nimirū? socij.a.tibi illi C[...]
Claudūtur, q vt sues benè munita latibu[...]
An hos liberaturus huc venis? neq; te [...]
Ipsum rediturum esse: manebis autē tu [...]
Sed agè certè te ex malis soluam atq; seru[...]
Accipe hoc remediū bonū, quod habēs a[...]
Vade, quod sanè à capite auertet malum[...]
Omnia autem tibi dicam perniciosa con[...]
Apparabit tibi potionē, mittet verò ven[...]
Sed neq; sic incantare poterit, non enim[...]
Remediū eximiū quod tibi dabo, dicā ve[...]
Quando Circes te percutiet prælonga vi[...]
Tum sanè tu gladio acuto extracto à fæm[...]
In Circen irrue, perinde atq; interficere [...]
Illa te subtimescens inuitabit ad concub[...]
Ibi tu neutiquam deinde abnega deæ cub[...]
Vt tibi soluatq; socios ipsum teq; benignè [...]
Sed iube ipsam beatorū magnum iuram[...]
Ne vllum tibi ipsi detrimentum malum [...]
Ne te nudatum imbellem inuirilem fac[...]
Sic certè loquutus præbuit remedium [...]
Ex terra euulsum, et mihi naturā eius cō[...]
Radix quidem nigra erat, lacti quidem si[...]
Moly autē ipsum vocant dij: difficile aut[...]
Viris vtiq; mortalibus, dij autem omnia [...]
Mercurius quidem discessit ad magnum [...]
Insulam in syluosam, ego autem ad domu[...]
Ibam: multa autem mihi cor cogitabat e[...]
Constiti autem in ianuis deæ pulchricom[...]
Ibi stans vocaui, dea autem meam exaud[...]
Illa statim egressa ianuas aperuit splendi[...]
Et inuitabat: cæterū ego sequutus sum tri[...]
Collocauit.a.me ītroductū in throno arg.[...]
Pulchro, fabrefacto, scabellū verò sub pedi[...]
Adornauit.a.mihi potionem aureo pocul[...]
Intus pharmacum misit mala meditans i[...]
Cæterùm postquā dedit & ebibi, neq; sic n[...]
Virgula feriens verbumq; dixit & prolo[...]
Abi nunc in haram, cum alijs cuba socij[...]

ὅ· ἐγὼ δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μη-
ήϊ ὥστε κτάμεναι μενεαίνων. (ρξ,
ἰάχουσα ὑπέδραμε, καὶ λάβε γούνων,
υρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
ὡς οὔ τι πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.
τις ἄλλος ἀνὴρ τάδε φάρμακ' ἀνέτλη
ἢ πρῶτον ἀμείψεται ἕρκος ὀδόντων.
ς ἐν στήθεσιν ἀκήλητος νόος ἐστίν.
υσσεύς ἐσσι πολύτροπος, ὅν τέ μοι αἰεὶ
σεσθαι χρυσόρραπις Ἀργειφόντης,
ς ἰόντα θοῇ σὺν νηὶ μελαίνῃ.
ι κολεῷ μὲν ἄορ θέο, νῶϊ δ' ἔπειτα
ης ἐπιβήσομεν, ὄφρα μιγέντε
ότητι, πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.
', αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον.
ῶς γάρ με κέλῃ σοὶ ἤπιον εἶναι;
ν ἔθηκας ἐνὶ μεγάροισιν ἑταίρους.
δ' ἔχουσα, δολοφρονέουσα κελεύεις
τ' ἰέναι, καὶ σῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
υμνωθέντα, κακὸν καὶ ἀνήνορα θείης;
ώγ' ἐθέλοιμι τεῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
αίης γε θεὰ μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,
ῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.
ην ἡ δ' αὐτίκ' ἀπώμνυεν ὡς ἐκέλευον.
' ὄμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
ὼ Κίρκης ἐπέβην περικαλλέος εὐνῆς.
δ' ἄρα * κεδναὶ ἐνὶ μεγάροισι πέ-

οἱ δῶμα κατὰ δρήστειραι ἔασι.
ρα ταί γ' ἔκ τε κρηνέων, ἀπό τ' ἀλσέων,
ποταμῶν, οἵ τ' εἰς ἅλαδε προρέουσι.
ἔβαλλε θρόνοις ἐνὶ ῥήγεα καλά
καθύπερθ', ὑπένερθε δὲ λῖθ' ὑπέβαλλεν.
προπάροιθε θρόνων ἐτίταινε τραπέζας
ἰ δέ σφι τίθει χρύσεια κάνεια·
ρητῆρι μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα
ργυρέῳ, νέμε δὲ χρύσεια κύπελλα·
ὕδωρ ἐφόρει, καὶ πῦρ ἀνέκαιε
ὶ τρίποδι μεγάλῳ· ἰαίνετο δ' ὕδωρ.
ἡ ζέσσεν ὕδωρ ἐνὶ ἤνοπι χαλκῷ,
θον ἕσασα, λό' ἐκ τρίποδος μεγάλοιο,
ράσασα κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων,
ἐκ κάματον θυμοφθόρον εἵλετο γυίων,
λοῦσέν τε, καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ,
ε χλαῖναν καλὴν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα·
εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
δαιδαλέου· ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
είῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
δοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
λλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
ι δ' ἐκέλευεν· ἐμῷ δ' οὐχ ἥνδανε θυμῷ·
* ἀλλοφρονέων, κακὰ δ' ὄσσετο θυμός.
ἐνόησεν ἔμ' ἥμενον, οὐδ' ἐπὶ σίτῳ
λλοντα, κρατερὸν δέ με πένθος ἔχοντα,
σταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
θ' οὕτως Ὀδυσεῦ κατ' ἄρ' ἕζεαι ἶσος ἀναύδῳ,

Sic ait, ego .a. gladium acutum stricto à fœmore
In Circen irrui tanquam occidere moliens:
Illa verò magnũ exclamãs subtercurrit & prẽdit ge-
Et mihi plorabunda verba volatilia dixit, (nua,
Quis? cuias es hominum? vbi tibi vrbs atq; parentes?
Stupor me tenet ꝙ nõ bibens hæc venena mutatus es.
Minimè enim quisq; alius vir hæc venena sustinuit,
Quicũq; hauserit, & primùm trãsmisit septũ dentiũ.
Tibi verò aliqua in pectoribus immutabilis mens est,
Nimirum tu Vlysses es versutus, quem mihi semper
Prædixit venturum aurea virga vtens Mercurius,
Ex Troia reuersum celeri cum naue nigra.
Sed agè certè in vaginã gladiũ pone, nos verò deinde
Lectulum meum conscendamus, vt commixti
In lecto & amicitia confidamus inuicem.
Sic ait, cæterùm ego ipsam excipiens alloquebar,
O Circe quo pacto me iubes tibi mansuetum esse,
Quæ mihi sues quidem fecisti in domibus socios,
Ipsum autem hic detinens dolos agitans iubes
Ad thalamum ire, & tuum conscendere cubile,
Vt me nudatum imbellem & inuirilem facias:
Non sanè ego volo tuum conscendere lectum,
Nisi mihi sustineas dea magnũ iuramentum iurare,
Ne vllum mihi detrimentũ malũ machineris aliud.
Sic dicebam, illa continuò iurauit vt iussi.
Cæterùm postquam iurauit & perfecit iusiurandũ,
Tum ego Circes conscendi pulchrum lectum:
Ancillæ autem interea quidem intra domum sata- γρ. τίως μὲν
gebant
Quatuor, quæ ei domi administræ erant.
Natæ autem hæ erant ex fontibus & à syluis,
Et ex sacris fluminibus, quæ ad mare profluunt:
Harum vna quidem iniecit thronis stragula pulchra
Purpurea supernè, infernè lintea tenuia subiecit.
Altera verò ante thoros extendit mensas
Argenteas, his autem apposuit aureas lances.
Tertia verò in cratere mellifluum vinum miscebat
Dulce in argenteo, distribuit autem aurata pocula.
Quarta verò aquam ferebat, & succendit ignem
Magnum sub tripode magno, calefiat autem aqua.
Cæterùm postquã efferbuit aqua in splendido aheno,
In labrum me collocatum lauit ex tripode magno
Suauiter fusa aqua per caputq; & humeros,
Vt mihi laborem animũ rodẽtem demeret membris.
Porrò postea lauit & vnxit pingui oleo,
Chlænam mihi pulchram circum induit atq; tunicã.
Collocauit aũt me introductũ ad thronum argenteũ
Pulchrum fabrefactum, scabellum .a. sub pedib. erat.
Aquam autem ancilla lotionem perfundebat ferens
Pulchro aurato super argenteo lebete
Ad lauandum, iuxta aũt politam extendit mensam:
Panem autem veneranda proma apposuit ferens,
Edulijs multis appositis gratificata præsentibus.
Edere autem iussit, meo autem non placuit animo,
Sed sedebã alia cogitans, mala .a. prouidebat animus: γρ. ἀλλα φρονέων
Circe autem vt agnouit me sedentem, neq; ad cibum
Manũ extendentẽ, grauem aũt me dolorem habentẽ,
Propè astans verba volatilia dixit,
Quid sic Vlysses sedes similis muto

Θυμὸν

Θυμὸν ἔδων; βρώμης δ' οὐχ ἅπτεαι οὐδὲ ποτῆτος;
Ἦ τινά που δόλον ἄλλον ὀΐεαι, οὐδέ τί σε χρὴ
Δειδίμεν· ἤδη γάρ τοι ἀπώμοσα καρτερὸν ὅρκον.
Ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
Ὦ Κίρκη, τίς γάρ κεν ἀνὴρ ὃς ἐναίσιμος εἴη,
Πρὶν τλαίη πάσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Πρὶν λύσασθ' ἑτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;
Ἀλλ' εἰ δὴ πρόφρασσα πιεῖν φαγέμεν τε κελεύεις,
Λῦσον, ἵν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω ἐρίηρας ἑταίρους.
Ὣς ἐφάμην. Κίρκη δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
Ῥάβδον ἔχουσ' ἐν χειρί, θύρας δ' ἀνέῳξε συφειοῦ·
Ἐκ δ' ἔλασεν σιάλοισιν ἐοικότας ἐννεώροισιν.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἔστησαν ἐναντίοι· ἡ δὲ δι' αὐτῶν
Ἐρχομένη προσάλειφεν ἑκάστῳ φάρμακον ἄλλο·
Τῶν δ' μὲν μελέων τρίχες ἔρρεον, ἃς πρὶν ἔφυσε
Φάρμακον οὐλόμενον, τό σφιν πόρε πότνια Κίρκη·
Ἄνδρες δ' αἶψ' ἐγένοντο νεώτεροι ἢ πάρος ἦσαν,
Καὶ πολὺ καλλίονες καὶ μείζονες εἰσοράασθαι.
Ἔγνωσαν δέ * με κεῖνοι, ἔφυν τ' ἐν χερσὶν ἕκαστος· (γρ. μ' ἐκεῖνοι)
Πᾶσιν δ' ἱμερόεις ὑπέδυ γόος, ἀμφὶ δὲ δῶμα
Σμερδαλέον * κονάβιζε. θεὰ δ' ἐλέαιρε καὶ αὐτή· (γρ. καναχίζε)
Ἡ δέ μευ ἄγχι στᾶσα προσηύδα δῖα θεάων,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἔρχεο νῦν ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης·
Νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτον ἐρύσατε ἤπειρόνδε,
Κτήματα δ' ἐν σπήεσσι πελάσσατε, ὅπλα τε πάντα·
Αὐτὸς δ' αἶψ' ἰέναι καὶ ἄγειν ἐρίηρας ἑταίρους.

Animū macerans? cibum aūt nō attēdi
An aliquem certè dolum aliū times: neq
Timere, iam enim iuraui forte iuramen
Sic ait, cæterùm ego ipsam excipiens d.
O Circe quis sanè vir, qui æquus & iust
Prius audeat gustare cibum atq; potum,
Antequam redimantur socij & in ocul
Sed si sanè benigna bibereq; iubes,
Solue & palàm videam dilectos socios.
Sic dicebam, Circe autem ex ædibus tran
Virgam tenens in manu, ianuas autem a
Exegit porcis similes nouennibus.
Illi quidē continuò stabant contrarij, illa
Incedens adunxit vnicuiq; pharmacum
Horū qdē è mēbris pili defluebāt, quos an
Pharmacum perniciosum, quod ipsis de
Viri.a.cōtinuò reddebātur iuniores q̄a
Et multò pulchrioresq; & maiores aspe
Agnouerūt.a.me illi, inq; hæserūt in ma
Omnib.a.iucundus subortus est luctus, p
Horrendum resonabat, dea verò miserta
Illa autem prope me stans loquuta est diu
Generose Laërtiade multiscie Vlysses,
Vade nunc ad nauem celerem & ad litt
Nauē quidē omniū primùm subducite
Facultates verò in spelūcis abscōdite ar
Ipse autem statim reuertere, & adduc d

COMMENTARIVS.

a ἀλλ' ἄγε δή σε κεκλῶν] Quanquam Vlysses in toto nauigationis cursu Deos habuerit infensissimos, hîc tamen M lentiam experitur, à quo antidotum aduersus Circæ veneficia accepit Mercurium autem Magiæ peritissimum fui quem etiam multi præstigiorum inuentorem asserant, ideò potuit etiam alexipharmaca aduersus incantationes ca eiusmodi auxilia extare possint, quibus tutus sis à fascinationibus Diabolicis, quispiam quæret. Sanè, vt dicam pri tio, neq; hac in parte naturæ vires angustiores esse puto, vt non tam propellere quàm inferre damnum possit. Vix exitialis, cui aliqua salutaris non sit è regione opposita. Cùm ergo herbis, vnguentis, aut pulueribus fascinatione aut incantationes fieri non dubito quin similibus etiam modis non solùm prohiberi, sed etiam anteuerti possint. suadeo ijs tantam facultatem tribui, vt Deo sua dematur gloria, quin sine huius auxilio implorata illa aut infirma e iuuent, vt solet efficaciam erroris Deus etiam Satanæ operibus, tribuere, nos summa superstitione & impietate ol tamur, necesse est. Sic angelus hepate piscis & suffimentis vtitur ad malignum spiritum depellendum, qui septem ros, quam Tobias duxit, occiderat: sed tamen etiam preces adhibet, vt est Tobiæ 5. Quam historiam scio inter ἀπόκ sed neque tamen fabula esse existimanda est. Itaque nimis nudè illi pronunciare mihi videntur, qui dicunt huiusmo nijs & precibus esse amolienda: quod deberi quidem fieri non nego, immò maximè suadeo: sed neq; legitima etiar inter res creatas existunt, securè contemni arbitror. (Attende me dixisse, legitima, & quid eo vocabulo latissimo c pende.) immò ex mirandis eorum effectus summam in Deum laudem ex piorum ore redundare, certò mihi persu transennam dicta sunto.

b δή ποτε σὺ ξίφος] Aduersus Sagarum incantationes nihil est tutius, animi cōfidentia & audacia. Quòd si Chris Fidem in Deum intellige, quæ sola homines huiusmodi periculis eripit: si verò Ethnicè, habemus hîc exemplum i Mercurius fortem & magnanimum esse iubet aduersus Circæ incantamenta. Hoc enim est, quòd monet eum vti inuolet, quo pacto sit illi terrorem incussurus. Sanè nostris temporibus hoc etiam teneri solet, Sagis & Magis nefan resisti posse, si vi aduersum eos vtaris: adeò ipse etiam Diabolus aliquatenus hominibus hac in parte quoque est si ram eius rei exemplum, quòd à nostro Bodino Dæmonom. lib.3. cap.5. memoratur. Carolus Martinus, præfectu factus certior mulierem pauperem in valle (id suburbij Laodunensis nomen) fuisse à Saga vicina fascinatam, mi necem interminatus est Sagæ, nisi morbum vicinæ adimeret. Metuens illa promisit se curaturam: itaque ad pedes c tum in terram demittit, manus iungit, Diabolum maximum magna voce appellat, subinde preces renouat voces quot repetens, & frustum panis ægrotę tradit, quæ eodem momento cœpit reualescere. Hoc facto Præfectus reu statuebat eam comprehendere, & igni quàm primùm tradere: sed illa in his partibus ex eo tempore non fuit consp cto impiè quidem factum est, quòd ad Sagæ auxilium deuentum sit: constat inde tamen, cogi posse etiam minis testanda illa Leuiathani instrumenta. Quod nunc in Circe Vlysses experitur.

c ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε,] Hunc locum sic exprimit Ouid. 14. Metam.

Pacifer huic dederat florem Cyllenius album.
Moly vocant superi, nigra radice tenetur.
Tutus eo, monitisq; simul cœlestibus intrat
Ille domum Cyrces & ad insidiosa vocatus
Pocula, conantem virga mulcere capillos
Reppulit, & stricto pauidam deterruit ense.
Inde fides, dextræq; datæ, thalamoq; receptus
Coniugij dotem sociorum corpora poscit.

Quæ etiam ad sequentia pertinent. Lector singula suis locis accōmodabit. Est ergo Moly inter antidota veneficioru die non dignosci plerique existimant: non desunt tamen, inquit Amatus Lusitanus, aliqui herbarum inuestigatore gro Neapolitano nasci contendant. Audio Melchiorem Guillandinum, medicum Patauinum, virum doctissimu stirpium historiæ scientia hoc sæculo clarissimum, quam varijs peregrinationibus per Europam, & Mediterranei cam traiectu sibi comparauit (vt est in Bibliotheca Gesneri de eo pronunciatum) audio, inquam, eum penes se Mo ricum habere, quod in Aegypto nascitur, ab hominum nullo extrahi, sed à cane ad illud alligato, quia extrahentibu (Homerus tamen tradit, esse tantum difficile eam extrahere, nescio an periculū mortis intellexerit) & reuera canis cauerit, ex eo interit. Hoc mihi Franciscus Stuardus, Comes à Boltvuel, & Scotię Admir allus, in tam iuuenili ætate

generositate non vulgari, multisque prætereà tum corporis tum animi dotibus insignis, dum vnà Basileæ viueremus cum suo consanguineo, & moderatore, planè candido, bene morato, & præstantissimo viro D. Hebburino, anno CIↄ narrauit, vt cui idem Guillandinus radicem illam ostendisset, quam ille inter sua charissima κειμήλια reconditam ac- ... ut par est, seruaret. Neque mihi fit dubium, Homerum qui ex Aegyptijs obseruationibus factus est doctior, dum in ea ...retur, de hoc Moly Aegyptio intellexisse. Id vnum ambigo, an eadem virtute polleat, quam ei Homerus tribuit aduer- ...enta. Quod si verum sit, non erit solum Moly huius facultatis, nam parem dicuntur habere, etiam alia, vt stella mari- ...inum Dæmon. lib. 3. cap. 5. malè dicitur de squilla, nescio an ipsius authoris, Gallicum enim exemplar non habui, an ...tini erratū sit) de qua Plinius scribit in hunc modum: Mala medicamenta inferri negant posse, aut certè nocere, stella ...no sanguine illita & affixa limini superiori, aut clauo æreo ianuæ. Isacius Tzetzes, αὐτὸ παρ᾽ αὐτῷ, inquit, μαγικοῖς πᾶσι ...δάφνη, ἀστὴρ θαλάσσιος. Ibi vides laurum etiam inter illa antidota recenseri. De Iaspide idem scribit Dionysius Afer:

...(κατ' ἐν sup. θάλασσα) κρύσταλλον, ἰδ' ἠερόεσσαν ἴασπιν | Fert autem (mare Caspium) crystallum, & nubilosam Iaspida
... ἐμπούσῃσι, καὶ ἄλλοις εἰδώλοισι. id est, | Inimicam Empusis, (de quo spectro vide Eras. Chil. 2 cent 2.

...h Eustathium) & alijs laruis. In eodem albo recensentur, rhamnus, salix, pulicaria, aliaque multa plantarum, lapillo- ...rumque genera, vt obseruat Natalis Mythol. lib. 6 cap. 6. Hunc autem locum Homericū de Moly expressit Lycophron, ...dem Natalis ibidem refert & vertit. Nos de hac herba plura aliàs, atque etiam ex Goropio Hermath lib. 9.

...γ' ἐθέλοιμι] Optimè Vlysses sibi cauet, cùm temerè in manus & potestatem Circes non se dedit ex præcepto ἀπιστίας: ...ur amicitiæ fuco, aut speciei simpliciter fidere, vbi tibi potissimùm cum perfidis est negotium, quorum improbitatem ...alijs expertam tenes. Non ergo statim delicijs & blanditijs Circes delinitur, vt se exarmatum illi tradat, veritus ne a- ...si illa sub hoc beneuolentiæ prætextu machinetur. Itaque priùs sanctissimo iuramento ab ipsa caueri vult. Qua ratio- ...apud Calypso lib. 5. suprà prouidebat.

...Κίρκης] Hac in parte Vlysses vituperandus est, qui se his voluptatum illecebris capi patitur contra leges temperantiæ, ...iusmodi cupedijs indicimus, & eas fortiter profligamus, si quidem τὸ λογικὸν τῷ ἐπιθυμητικῷ nō subijcimus. At dices, ...oris boni spe fecisse, nimirū vt sibi consuleret, & vt socios pristinæ formæ restitui à Circe impetraret. Respondeo, Vlys- ...tis minis & gladio prospexisse, ne quid tale ab ea pateretur, deinde antidoto illo aduersus eiusmodi incantamenta ...anteà vidimus. Sic malum vnum effugiens, in grauius proculdubiò incidit. Neque enim transfiguratio illa quicquā ...vitium autem intelligo id, quod virtuti contrarium est) cuius gratia culpandus videretur: hoc verò adulterio nescio ...manus maius sit, & perniciosius crimen existimandum. Et hæc videtur Satanæ fuisse calliditas, vt cùm leuior: ratio- ...heroi potuerit corpus illius transformando: animum illi, quod longè est grauius, hac labe inquinauerit: vt, quia il- ...t, hunc perderet. Fecit autem vt socios liberaret. Nihil refert, præstabat enim alios corpore, quàm te, Vlysses, animo ...respondendum est alia quoque ratione. Quæritur, an maioris boni spe liceat malè quippiam perpetrare? Sacra pa- ...oc expresè soluit, negatq; faciendum. Philosophi verò distinguunt. Aristoteles Ethic. Nicom lib. 3. ob res turpes ho- ...maiorum malorum metu susceptas homines aliquando laudari, aliquando veniam mereri, aliquando etiam vitu- ... Laudantur nonnunquam, inquit, cùm pro magnis & honestis rebus aliquid turpe ferunt, aut molestum: si verò con- ...perantur. Est enim improbi pro nulla re honesta, vel mediocri res turpissimas ferre. In quibusdam autem laus non ...cum habet, cùm ea, quę non agere oportet, quispiam egerit ob huiuscemodi res, quæ naturam humanam superant, ...erret. Sunt autem quædam, ad quæ forsitan non licet quenquam esse compulsum, sed potius oportet summa per- ...na mortem obire. Ridicula namq; videntur ea, quæ ad necem matris Alcmæonem Euripidis compulerunt. Hæc ille. ...d quódnam horum trium factum istud Vlyssis referam? Respondebo, ad postremum, nisi forsan illa fæcula hoc pro ...stimârint, vt quod etiam Dijs illorum esset familiare.

...κάματον] De lauacris & eorum vsu diximus aliàs ex Athenæo lib. 1. vt etiam de vnctione post balneum.

...ᾐθαλέ(φ)εν] Hunc locum eleganter expressit Macareus apud Ouid. 14 Met. vbi hoc idem factum refert.

Spargimur ignotæ succis melioribus herbæ
Percutimurq; caput conuersæ verbere virgæ,
Verbaq; dicuntur dictis contraria verbis.
Quò magis illa canit, magis hoc tellure leuati
Erigimur, setæq; cadunt, bifidosq; relinquit
Rima pedes, redeunt humeri, & subiuncta lacertis
Brachia sunt, flentem flentes complectimur illum.
Hæremusq; ducis collo, nec verba locuti
Vlla priora sumus quàm nos testantia gratos.

...αὐτὰρ ἐμοί γ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.	*Sic ait, cæterùm mihi persuasus est anim⁹ generosus.*
...ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης·	*Festinabam ire ad nauem celerem & littus maris.*
...ἐπὶ νηὶ θοῇ ἐρίηρας ἑταίρους	*Inueni deinde iuxta nauem celerem dilectos socios,*
...ὀδυρομένους, θαλερὸν * κατὰ δάκρυ χέοντας.	*Miserabiliter lugentes, vberes lacrymas profundētes.*
...ὅτ' ἀγραυλοι πόρτιες περὶ βοῦς ἀγελαίας	*Vt cū in agro degētes buculæ circa vaccas armētarias*
...ἐλθούσας ἐς κόπρον, ἐπὴν βοτάνης κορέσωνται,	*Venientes ad mandrā, postquam herba saturæ sunt,*
...σκαίρουσιν ἐναντίαι· οὐδ' ἔτι σηκοὶ	*Omnes simul ludunt oppositæ, neq; ipsa stabula*
...ἀλλ' ἀδινὸν μυκώμεναι ἀμφιθέουσι	*Detinent, sed indesinenter mugientes circùm currūt*
...ὡς ἐκεῖνοι ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσι,	*Matres: sic me illi postquam viderunt oculis,*
...ἐχυντο. δόκησε δ' ἄρα σφίσι θυμὸς	*Lacrymantes circūdabant: videbatur. a. ipsorū anim⁹*
...ὡς ἐς πατρίδ' ἱκοίατο καὶ πόλιν αὐτῶν	*Sic esse veluti in patriam venissent & vrbem suam*
...ἴθάκης, ἵνα τ' ἔτραφεν ἠδ' ἐγένοντο.	*Asperæ Ithacæ, vbi nutriti sunt atq; nati.*
...ὀδυρόμενοι ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,	*Et me lugentes verbis volatilibus alloquebantur,*
...σοὶ μὲν διοτρεφὲς ὡς ἐχάρημεν	*Tibi quidem redeunti, generose sic gratulamur,*
...εἰ ἴθάκην ἀφικοίμεθα πατρίδα γαῖαν·	*Perinde atq; si in Ithacam venissemus patriam terrā,*
...ἄλλων ἑτάρων κατάλεξον ὄλεθρον.	*Sed agè aliorum sociorum narra interitum.*
...αὐτὰρ ἐγὼ προσέφην μαλακοῖς ἐπέεσσιν,	*Sic dicebāt, cæterùm ego alloquebar blādis verbis,*
...ἄρ πάμπρωτον ἐρύσσομεν ἤπειρόν δε,	*Nauē quidē omnium primùm subducamus in littus,*
...σπήεσσι πελάσσομεν, ὅπλα τε πάντα.	*Bonaq; in speluncis recōdamus armamentaq; omnia:*
...ὀτρύνεσθε ἐμοὶ ἅμα πάντες ἕπεσθαι,	*Vos autem accelerate me vnà vniuersi sequi,*
...ἑτάρους ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης	*Vt videatis socios sacris in ædibus Circes,*
...ἔδοντας, ἐπηετανὸν γὰρ ἔχουσιν.	*Bibentes & comedentes, copiosum victum habentes.*
...οἱ δ' ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.	*Sic dicebam, illi celeriter meis verbis obediebant.*
...ος δέ μοι οἶος ἐρύκανε πάντας ἑταίρους,	*Eurylochus autem solus mihi detinebat omnes socios,*
...φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipsos alloquutus verba celeriter proloquutus est,*

* γρ. καταδακρυχέοντας.

γρ. σκαίρουσιν

Ἀ δειλ-

Ἆ δειλοί πόσ' ἴμεν; τί κακῶν ἱμείρετε τούτων,
Κίρκης ἐς μέγαρον καταβήμεναι, ἥ κεν ἅπαντας
(γ. ἠὲ λάφους) c Ἢ σῦς * ἠὲ λύκους ποιήσεται, ἠὲ λέοντας,
Οἵ κέν οἱ μέγα δῶμα φυλάσσοιμεν καὶ ἀνάγκῃ,
d Ὥσπερ Κύκλωψ ἔρξ', ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο
Ἡμέτεροι ἕταροι, σὺν δ' ὁ θρασὺς e εἵπετ' Ὀδυσσεύς.
Τούτου γὰρ καὶ κεῖνοι ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.
Ὣς ἔφατ'· αὐτὰρ ἔγωγε μετὰ φρεσὶ μερμήριξα,
Σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
(γ. ἀποπλήξας) Τῷ οἱ * ἀποτμήξας κεφαλὴν οὖδάσδε πελάσσαι,
Καὶ πηῷ περ ἐόντι μάλα σχεδόν. ἀλλά μ' ἑταῖροι
Μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος,
Διογενές, τοῦτον μὲν ἐάσομεν, εἰ σὺ κελεύεις,
Αὐτοῦ πὰρ νηΐ τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι·
Ἡμῖν δ' ἡγεμόνευ' ἱερὰ πρὸς δώματα Κίρκης.
Ὣς φάμενοι, παρὰ νηὸς ἀνήιον ἠδὲ θαλάσσης.
Οὐδὲ μὲν Εὐρύλοχος κοίλῃ παρὰ νηῒ λέλειπτο,
Ἀλλ' ἕπετ'· ἔδδεισεν γὰρ ἐμὴν ἔκπαγλον ἐνιπήν.
Τόφρα δὲ τοὺς ἄλλους ἑτάρους ἐν δώμασι Κίρκη
Ἐνδυκέως λοῦσέν τε, καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ.
(γ. καλὰς) Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας * οὔλας βάλεν, ἠδὲ χιτῶνας.
(γ. δ' εὖ πάντας ἐφ.) Δαινυμένους * δ' ἄρα πάντας ἐφεύρομεν ἐν μεγάροισιν.
Οἱ δ' ἐπεὶ ἀλλήλους εἶδον, φράσαντό τε πάντα,
Κλαῖον ὀδυρόμενοι, περὶ δὲ στοναχίζετο δῶμα.
Ἡ δέ μευ ἄγχι στᾶσα προσηύδα δῖα θεάων,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Μηκέτι νῦν θαλερὸν γόον ὄρνυτε. f οἶδα καὶ αὐτὴ
Ἠμὲν ὅσ' ἐν πόντῳ πάθετ' ἄλγεα ἰχθυόεντι,
Ἠδ' ὅσ' ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου.
(γ. πίετε) Ἀλλ' ἄγετ' ἐσθίετε βρώμην, καὶ * πίνετε οἶνον,
Εἰσόκεν αὖτις θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι λάβητε
Οἷον ὅτε πρώτιστον ἐλείπετε πατρίδα γαῖαν
Τρηχείης Ἰθάκης· νῦν δ' ἀσκελέες καὶ ἄθυμοι
Αἰὲν ἄλης χαλεπῆς μεμνημένοι· οὐδέ ποθ' ὔμιν
(γ. πέπυσθε) Θυμὸς ἐν εὐφροσύνῃ, ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ * πέποσθε.
Ὣς ἔφαθ'. ἡμῖν δ' αὖτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
(γ. ἔ) Ἔνθα * μὲν ἤματα πάντα τελεσφόρον g εἰς ἐνιαυτὸν
Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ·
(γ. ὧραι, Καὶ τότε) Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον * ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα μακρὰ τελέσθη,
Καὶ τότε μ' ἐκκαλέσαντες ἔφαν ἐρίηρες ἑταῖροι,
h Δαιμόνι', ἤδη νῦν μιμνήσκεο πατρίδος αἴης,
Εἴ τοι θέσφατόν ἐστι σαωθῆναι, καὶ ἱκέσθαι
Οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ὣς ἔφαν. αὐτὰρ ἐμοί γ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ·
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
Οἱ μὲν κοιμήσαντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα·
Αὐτὰρ ἐγὼ Κίρκης ἐπιβὰς περικαλλέος εὐνῆς,
Γούνων ἐλλιτάνευσα· θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,
Ὦ Κίρκη, τέλεσόν μοι ὑπόσχεσιν i ἥν περ ὑπέστης,
Οἴκαδε πεμψέμεναι· θυμὸς δέ μοι ἔσσυται ἤδη,
Ἠδ' ἄλλων ἑτάρων, οἵ μευ φθινύθουσι φίλον κῆρ,
Ἀμφ' ἔμ' ὀδυρόμενοι, ὅτε που σύ γε νόσφι γένηαι.
Ὣς ἐφάμην. ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,

Ah miseri quò ibimus? quid mala desider
Circes ad ædes descendere? quæ omnes
Aut sues aut lupos reddet, aut leones,
Qui ei magnã domum custodiamus etiã n
Sic sanè Cyclops fecit, quãdo eius ad stabul
Nostri socij, cum his audax sequutus est V
Huius enim etiam illi insipientia perierun
Sic ait, cæterùm ego in mente deliberab
Extracto gladio oblongo à fœmore,
Quo ei abscisso capite, ad solum deijcere
Etiãsi valdè cõsanguinitate me attingeret
Mollibus verbis continuerunt aliundè ali
O generose, hunc quidẽ linquamus, siquide
Hic iuxta nauem manere & nauem cust
Nobis autem dux esto sacram ad domum
Sic loquuti, ab naue discedebant atq; m
Neq; qdẽ Eurylochus cauã apud nauẽ relin
Sed sequebatur, timuit enim meas aspera
Interea verò alios socios in ædibus Circe
Studiosè lauitq; & vnxit pingui oleo,
Circùm autem pulchras chlanas induit a
Epulantes autem pulchrè omnes inuenim des.
Hi.v. postq̃ inuicem cõspexerunt reputab
Flebant lugentes, vndiquaq; autẽ resona
Illa verò prope me stans alloquebatur di
Generose Laërtiade versute Vlysses,
Ne amplius nunc vberẽ luctũ excitetis: sci
Vos quos in ponto passi estis dolores piscos
Atq; quæcunq; iniusti viri nocuerunt i
Sed agitè comedite cibum & bibite vinu
Donec denuò animum intra præcordia r
Qualem quãdo primùm relinquebatis pa
Asperæ Ithacæ, nunc verò exules & tris
Semper erroris duri memores neq; vnquã
Anim° est in lætitia, quãdoquidẽ valdè m
Sic ait, nobis.a. continuò paruit animu
Hîc quidem diebus omnibus plenum in a
Sedebamus cõuiuãtes, carnes immẽsas, et
Sed quãdo certè annus erat, & circũuert
Mensibus exactis ex ordine, dies longi per
Et tum me euocatum alloquuti sunt dilec
Infelix iam nunc memor es patriæ terr
Si tibi ex fato est seruari atq; peruenire
Domum ad excelsam, & tuam in patria
Sic dicebãt: cæterũ mihi psuasus est a
Sic tum quidem tota die ad Solis occasum
Sedebamus cõuiuãtes carnes immẽsas et
Quando verò Sol occidit, & crepusculum
Illi quidem dormierunt per ædes obscuras
Cæterùm ego Circæ conscenso splendid
Ad genua supplex rogaui, dea verò meã a
Et ipsam compellando verba volatilia di
O Circe, perfice mihi promissionem quam
Domũ fore vt mitteres, at anim° mihi in
Atq; aliorũ sociorum, qui mihi affligunt
Circa me lugentes, quando tu seorsum ab
Sic dicebam, illa continuò excipiens di
O generose Laërtiade, versute Vlysses,

μὴ ἀέκοντες ἐμῷ ἐνὶ μίμνετε οἴκῳ·
ἀλλ' ἄλλην χρὴ πρῶτον ὁδὸν τελέσαι, καὶ ἱκέσθαι
εἰς Ἀΐδαο δόμους καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης,
ψυχῇ χρησομένους Θηβαίου Τειρεσίαο
μάντηος ἀλαοῦ, τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσι.
τῷ καὶ τεθνηῶτι νόον πόρε Περσεφόνεια,
οἴῳ πεπνῦσθαι· τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.
ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ ἐμοίγε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ·
κλαῖον δ' ἐν λεχέεσσι καθήμενος, οὐδέ τί μοι θυμὸς
ἤθελ' ἔτι ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίων τε κυλινδόμενός τε κορέσθην,
καὶ τότε δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
ὦ Κίρκη, τίς γὰρ ταύτην ὁδὸν ἡγεμονεύσει;
εἰς Ἄϊδος δ' οὔπω τις ἀφίκετο νηὶ μελαίνῃ.
ὣς ἐφάμην, ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων,
διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
μή τί τοι ἡγεμόνος γε ποθὴ παρὰ νηὶ μελέσθω·
ἱστὸν δὲ στήσας, ἀνὰ δ' ἱστία λευκὰ πετάσσας,
ἧσθαι· τὴν δέ κέ τοι πνοιὴ Βορέαο φέρῃσιν.
ἀλλ' ὁπότ' ἂν δὴ νηὶ δι' Ὠκεανοῖο περήσῃς,
ἔνθ' ἀκτή τε λάχεια καὶ ἄλσεα Περσεφονείης,
μακραί τ' αἴγειροι, καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι,
νῆα μὲν αὐτοῦ κέλσαι ἐπ' Ὠκεανῷ βαθυδίνῃ,
αὐτὸς δ' εἰς Ἀΐδεω ἰέναι δόμον εὐρώεντα.
ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι
Κώκυτός θ', ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ,
πέτρη τε ξύνεσίς τε δύω ποταμῶν ἐριδούπων.
ἔνθα δ' ἔπειθ' ἥρως χριμφθεὶς πέλας, ὥς σε κελεύω,
βόθρον ὀρύξαι, ὅσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἀμφ' αὐτῷ δὲ χοὴν χεῖσθαι πᾶσι νεκύεσσι,
πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνῳ,
τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι· ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ παλύνειν.

πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,
ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην, στεῖραν βοῦν ἥτις ἀρίστη
ῥέξειν ἐν μεγάροισι, πυρήν τ' ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν.
Τειρεσίῃ δ' ἀπάνευθεν ὄϊν ἱερευσέμεν οἴῳ,
παμμέλαν', ὃς μήλοισι μεταπρέπει ἡμετέροισιν.
αὐτὰρ ἐπὴν εὐχῇσι λίσῃ κλυτὰ ἔθνεα νεκρῶν,
ἔνθ' ὄϊν ἀρνειὸν ῥέζειν θῆλύν τε μέλαιναν,
εἰς Ἔρεβος στρέψας, αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι,
ἱέμενος ποταμοῖο ῥοάων. ἔνθα δὲ πολλαὶ
ψυχαὶ ἐλεύσονται νεκύων κατατεθνηώτων.
δὴ τότ' ἔπειθ' ἑτάροισιν ἐποτρῦναι καὶ ἀνῶξαι
μῆλα, τὰ δὴ κατέκειτ' ἐσφαγμένα νηλέϊ χαλκῷ,
δείραντας κατακῆαι, ἐπεύξασθαι δὲ θεοῖσιν,
ἰφθίμῳ τ' Ἀΐδῃ καὶ ἐπαινῇ Περσεφονείῃ.
αὐτὸς δὲ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
ἧσθαι, μηδὲ ἐᾶν νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα
αἵματος ἆσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
ἔνθα τοι αὐτίκα μάντις ἐλεύσεται, ὄρχαμε λαῶν,
ὅς κέν τοι εἴπῃσιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου,
νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.
ὣς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν ἠώς.
ἀμφὶ δέ με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσεν.
αὐτὴ δ' ἀργύφεον φᾶρος μέγα ἕννυτο νύμφη,
λεπτὸν καὶ χαρίεν, περὶ δὲ ζώνην βάλετ' ἰξυῖ,
καλὴν χρυσείην, κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην.
αὐτὰρ ἐγὼ διὰ δώματ' ἰὼν ὤτρυνον ἑταίρους,

Ne amplius nunc inuiti mea manete in domo:
Sed aliā oportet primùm viā perficere & peruenire
Ad Plutonis domum, & splendidæ Proserpinæ,
Animam consulturos Thebani Tiresiæ
Vatis cæci. cuius mentes firmæ sunt.
Huic etiam mortuo mentem tribuit Proserpina,
Soli audire, ad te verò vmbræ circùm volitabunt.
Sic ait. cæterùm mihi persuasum est amicum cor,
Flebam aūt in lectulo desidēs, neq; vllo pacto animus
Voluit amplius viuere, & videre lumen Solis.
Cæterùm postquam fleuiq; prouolutusq; satur eram, χ. κλαίων τε
Et tum iam ipsam verbis excipiens alloquebar,
O Circe quisnam hanc viam demonstrabit?
Ad Plutonē verò nemo vnquā peruenit naue nigra.
Sic dixi, illa continuò respondit diua dearum,
Generose Laërtiade, prudens Vlysses,
Minimè tibi ducis desiderium pro naue curæ sit.
Malum verò erigens, ab ea verò velis albis extensis
Sede, illam verò tibi flatus Boreæ ferat.
Sed cùm iam naue per Oceanum transmiseris,
Hic littus breue & nemora Proserpinæ,
Longæq; alni, & salices frugiperdæ:
Nauē quidē illic siste in Oceanū profundis verticib.
Ipse autem in Plutonis eas domum obscuram,
Hîc quidem in Acherontē Pyriphlegethonq; confluūt,
Cocytusq;, qui certè Stygis aquæ est fluxus,
Petraq; & cōcursus duorum fluuiorum valdè sonan-
Hîc deinde heroi accedens, propè vt te iubeo - (tium.
Fossam fode cubitalem quoquo versum. χ. ὀρύξ ὅσ-σον
Super illam libamen funde omnibus mortuis.
Primùm mulso, deinde autem suaui vino.
Tertium rursus aqua, insuper autem farinam albam
misce.
Multa verò precare mortuorum imbecilla capita
Vbi veneris in Ithacā sterilem, vaccā quæ optima sit,
Sacrificaturū domi tuæ, pyrāq; erecturū ex rebus opt.
Tiresiæ verò separatim arietem sacrificaturum Soli,
Prorsus nigrum, qui inter oues excellit vestras.
Cæterū postq̄ precib. oraueris inclyta exanima mor-
Hîc ouem marē sacrifica fœmellamq; nigrā, (tuorū
Ad Erebum versus, ipse autem seorsum auersus sis, χ. τρέψαι.
Iens ad fluuij fluenta: ibi verò multæ
Animæ accedent mortuorum defunctorum.
Tum continuò socijs impera & iube
Oues, quæ quidem iacent mactatæ sæuo ferro,
Excoriatas comburere, vota verò facere dijs,
Generoso Plutoni, & inclytæ Proserpinæ.
Ipse autem gladio acuto exerto à fœmore
Sedeas, neq; permitte mortuorum imbecilles vmbras
Ad sanguinē propè accedere, anteq̄ Tiresiā audieris,
Hic tibi statim vates adueniat dux populorum,
Qui sanè tibi diceret viam & modum viæ,
Reditumq; vt per pontum proficiscaris piscosum.
Sic dixit, cōtinuò aūt aurea sede aduenit aurora,
Me verò chlænamq; tunicamq; vestes induit.
Ipsa aūt candidam togam ingentem induit Nympha
Tenuem & gratiosam, zona autem cinxit lumbos
Pulchra, aurea, capiti verò imposuit flammeolum.
Cæterùm ego per domum vadens excitaui socios,

Μειλιχίοις ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον,
Μηκέτι νῦν εὕδοντες ἀωτεῖτε γλυκὺν ὕπνον·
Ἀλλ' ἴομεν· δὴ γάρ μοι ἐπέφραδε πότνια Κίρκη.
Ὣς ἐφάμην. τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Οὐδ' μὲν οὐδ' ἔνθενπερ ἀπήμονας ἦγον ἑταίρους·
Ἐλπήνωρ δέ τις ἔσκε νεώτατος, οὔτε τι λίην
Ἄλκιμος ἐν πολέμῳ, οὔτε φρεσὶν ᾗσιν ἀρηρώς,
Ὅς μοι ἄνευθ' ἑτάρων ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης
Ψύχεος ἱμείρων κατελέξατο οἰνοβαρείων·
Κινυμένων δ' ἑτάρων ὅμαδον καὶ δοῦπον ἀκούσας,
Ἐξαπίνης ἀνόρουσε, καὶ ἐκλάθετο φρεσὶν ᾗσιν
Ἄψορρον καταβῆναι ἰὼν ἐς κλίμακα μακρήν·
Ἀλλὰ καταντικρὺ τέγεος πέσεν, ἐκ δέ οἱ αὐχὴν
Ἀστραγάλων ἐάγη, ψυχὴ δ' Ἄϊδόσδε κατῆλθε.
Ἐρχομένοισι δὲ τοῖσιν ἐγὼ μετὰ μῦθον ἔειπον,
Φάσθε νύ που οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Ἔρχεσθ'· ἄλλην δ' ἧμιν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη
Εἰς Ἀΐδαο δόμους καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης,
Ψυχῇ χρησομένους Θηβαίου Τειρεσίαο.
Ὣς ἐφάμην. τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ.
Ἑζόμενοι δὲ κατ' αὖθι γόων, τίλλοντό τε χαίτας.
Ἀλλ' οὐ γάρ τις πρῆξις ἐγίγνετο μυρομένοισιν.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης
Ἤομεν ἀχνύμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες,
Τόφρα δ' ἄρ' οἰχομένη Κίρκη παρὰ νηῒ μελαίνῃ
Ἀρνειὸν κατέδησεν ὄϊν θῆλύν τε μέλαιναν,
Ῥεῖα παρεξελθοῦσα. τίς ἂν θεὸν οὐκ ἐθέλοντα
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοιτ', ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα κιόντα;

Mollibus verbis astando viro vnicuique
Ne amplius nunc dormientes indulgete d
At eamus, iam enim mihi indicauit vene
Sic dicebam, illis verò persuasus est a
Neq; sanè illinc illæsos abduxi socios.
Elpenor verò quispiam erat iunior natu,
Fortis in bello, neq; mente sua aptus,
Qui separatim à socijs sacris in ædibus C
Refrigerium cupiens dormiuit benè potu
Sese mouētib. a socijs strepitū & tumult
Repentè surrexit, & oblitus est mente su
Retrogradè descendere profectus in scala
Sed è regione tecti decidit, eius autem ce
Ex iuncturis fracta est, anima verò ad in
Venientes autem hos ego sermone alloqu
Existimatis fortaßis domūq; charā ad p
Venturos, aliam verò nobis iam prædixit
Ad Plutonis domum, & insignis Proser
Animam consulturos Thebani Tiresiæ
Sic loquutus illis confractum est chari
Desidentes autem illic flebant euelleban
Sed neq; sic vllum remedium succurrit
Sed quando certè ad nauem celerem &
Iuimus tristes, calidas lacrymas profun
Interea certè adueniens Circe ad nauem
Masculam alligauit ouem, fœmellamq; n
Faciliter ex oculis vbi euanuisset: quis n
Oculis videret, aut huc aut illuc eunten

COMMENTARIVS.

a δακρυόεντες ἔχωνται.] Anteà quidem lacrymatos Vlyssis socios ob illius absentiam verisimile est, vel potius q rum non secus atq; cæteros arbitrarentur: nunc verò lachrymantur, quòd eum saluum & incolumem redeunten dem & lacrymæ ex gaudio proueniunt, vt satis alibi copiosè docuimus.

b ἵνα τ' ἔτραφεν] Hæc est vera patriæ definitio, in qua videlicet quispiam & natus est & educatus. Alio porrò se πᾶσα γῆ πατρίς: Quæuis terra patria. nam hoc, vt exponit Erasmus, admonet virum sapientem ac bonum, vbicun rit, felicem esse. Sic etiam illud Mercurij apud Aristoph. in Pluto, πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ' ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ: Omnis loci rem feliciter geras. Sic quoq; illud Teucri: Patria est, vbicunque est bene, vt est apud M. Tullium.

c ἢ σῦς ἠὲ λύκους] Dicebamus anteà, fieri mihi verisimile Eurylochum ignorasse socios suos in sues transfigurat cùm enim eorum casum Vlyssi memorabat, eos simpliciter dicebat perijsse, aut euanuisse:

οἱ δ' ἅμ' ἀϊστώθησαν ἀολλέες. οὐδέ τις αὐτῶν Ἐξεφάνη ——.

Nunc verò id quasi exploratum iam inde habuerit, refert. Credo ergo hoc eum posteà suspicatum, aut sanè iam tu fugisset, sed non ausum referre quasi rem incredibilem: nunc verò hoc dicere ad deterrendos socios, ne ad Circe tur, huius transfigurationis metu. vel hic sint nostræ ὕστεραι φροντίδες, si ita lectori placuerit.

d ὥσπερ Κύκλωψ] Malè Eurylochus factum Cyclopis cum facto Circes comparat. Neq; enim ille socios Vlyssis a custodiam seruauit, vt Circe: sed eos deuorauit. Rectè tamen Eustathius hic ait, mentem hominis perturbatam e

e εἵπετ' Ὀδυσσεὺς] Acerbè est hoc dictum ab Eurylocho. quasi dicat, Socij illi quos Vlysses secū adduxerat ad C runt: sic nunc idem etiam vobis dux est ad exitium, acerbius illud, quia magis expresse pronunciatur, quod subiici tate & stultitia eos perijsse: quasi nunc idem euenturum sit, & stultus sit Vlysses iudicandus, qui nunc istos in tam niciem ducat. Itaq; sequitur ipsius Vlyssis ea de re indignatio, adeò vt vix ab Eurylocho interficiendo abstinuerit, quorum obstitissent. Vbi duò sunt notanda, Vlyssis ὀξυχολία, & repentinus iræ impetus, neq; tamen sine ratione: mansuetudo & clementiæ facilitas. Tamen hoc perfecit, vt eius reuerentia Eurylochus itineri se quoque commise

f οἶδα καὶ αὐτή] Quomodo hoc sciuerit, dubitari potest. An hoc etiam à Mercurio audiuit, cùm ei ille aduentum ret? An verò etiam vt Dea erat & Saga præstantissima, hoc quoq; non potuit ignorare? Illud quidem prius videtu ne ipsum quidem Vlyssem alioqui venturum sciebat: immò ne quidem cùm tam illi vicinus esset, adeò etiam ne ret. Quanquā Sagis & Magis hoc soleat esse notū: nam quē nunquam viderint, etiam à dissita regione venienten scunt, immò exploratas habent eius cogitationes: easque illi, non sine miraculo, antequam verbum ipsemet hisc planè stupenda, si hostis ille æternus generis humani tantum in nos iuris habeat, vt in secretiora mentis adyta per li in animorum latebris obscurum sit. Exempla id docent satis frequentia. è quibus vnum afferam luculentissimu dini Dæmonom. lib. 3. cap. 5 quod ille à Præside Vitriaci Franci, honorato viro accepisse dicit. Is ad conuentus ma rat allegatus anno CIↃ IↃ LXXVII. Cùm indigeremus, inquit Bodinus, opera illius, vt alij alios in commu mus, institi acerrimè ne antè loco excederet quàm ordines dimissi essent: respondit sibi amicum esse quendam, decumberet, ab eo se accersi, & hæredem institutum esse. Hunc inde ab annis quinque aut sex ægrotum fuisse, & m ideoq; parentem admonitum, in Flandria esse hominem, à quo filius curari possit, eò statim abiuisse. Magum par lij, quem nunquam viderat, explicasse, & in Lusitaniam vsque ad Magum alterum (cuius indicauit nomen) in cor santem ablegasse. Hoc ferentem æquo animo patrem, in Lusitaniam abiuisse, vbi Magus parēti, antequàm solùm inquit, filius tuus breui sanabitur, abi in Galliam, inuenies Nouiodunū versus ad vigesimum milliare à domo tua nedictum (sunt autem multi hoc nomine) hic filium tuum curaturus est. Miratum itaque parentem peregrinatio sceptam esse vt peruestigaret procul quòd propè aderat, sumpsisse animum, & ad M. Benedictum abiuisse: hunc xisse. plurimum laboris consumpsisti in Flandriam Lusitaniamque proficiscens, vt restituatur filius tuus: abi iube me, ego is sum qui curabo eum, &c. Quæ ideo adduxi, vt docerem perspectum esse maligno illi Spiritui quid homi sent, quod ille postea suis ministris execrandis patefacit. Alia quoque possem adducere, sed breuitati studeo: & si cr

t: sin verò, illud ipsum vnicum superfluum erit. Itaque forsan etiam hac ratione Circe hos Vlyssis errores exploratos s à nullo ex Vlyssis socijs accepisset.

] Macareus apud Ouidium, *Anima nos illic tenuit mora.*

] Hic quoque Vlysses culpandus est, quòd ita Circes voluptatibus caperetur, vt iam reditus in patriam oblitus esset, à socijs refricari oportuerit.

] Intelligendum est κατὰ τὸ σιωπώμενον, pluries anteà Circen hoc Vlyssi pollicitam.

] Huius cæcitatis Tiresiæ causam diuersam obseruo. Quidam dicunt (vt Didymus & Hyginus) eum in monte ... hærone Didymus) cùm Dracones venerantes (id est, coëuntes) vidisset, percussisse baculo, vel calcasse, ob id in mulierem esse conuersum: postea monitum à sortibus, in eodem loco Dracones cùm calcasset, rediisse in pristinam speciem. ... um primum dracænam sustulisse, & ita mutatum in fœminam: & rursus Draconem, & ita in virum rediisse. Eodem ... it Hyginus, inter Iouem & Iunonem fuit iocosa altercatio, quis magis de re venerea voluptatem caperet, masculus ... qua re Tiresiam iudicem sumpserunt, qui vtrumque erat expertus. Is cùm secundum Iouem iudicasset, Iuno irata, ... cum excæcauit, at Iupiter ob id fecit, vt septem ætates viueret, vatesq; præter cæteros mortales esset. Fulgentius My... Tiresiam in hac coniugum altercatione ait pronunciasse, tres vncias habere virum amoris, & nouem fœminam. ... sententiam his verbis refert:

οἴην μὲν μοῖραν δεκαμοίρων τέρπεται ἀνήρ, — *Vnam quidem partem decem partium voluptatis percipitur,*
τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα. id est, — *Decem autem ... delectata animo*

... m, vt diximus à Iunone Tiresiam, à Ioue verò vaticinij donatum præstantia. Vide Ouid. lib. 3. Metam. Alij dicūt Mi... virginitatis maximè studiosa fuit, cùm fortè se lauaret in fonte Heliconidis, Hippocrenes conspectam fuisse à Tiresia, ... gnata illum cæcum fecit, quòd iniquum iudicaret vt mortalis quispiam posset gloriari se nudam Mineruam lauan... Verùm Chariclo Tiresiæ matrem ab eadem postmodùm impetrasse, vt pro lumine corporis mentis splendorem & ... di ab ipsa Minerua Tiresias obtineret, vt est in hymno Callimachi in lauacra Palladis.

] Quòd hic Homerus Tiresiæ à Proserpina datum esse ait, vt solus post mortem saperet, id ei Minerua apud ... hymno iam laudato. Sic illa:

Καὶ μόνος εὖτε θάνῃ, πεπνυμένος ἐν νεκύεσσι — *Et solus, cùm morietur, sapiens inter mortuos*
φοιτασεῖ, μεγάλῳ τίμιος Ἀγεσίλᾳ. id est, — *Incedet magno venerabilis Plutoni.*

... Tiresia etiam, inquit, apud inferos Homerus ait, solum sapere, cæteros vmbrarum vagari modo. Plutarchus ... liticis refert, Catonem de Cornelio Scipione, quem pop. Romanus ædilitium candidatum repente contra leges ... qui adolescens in Hispania ex prouocatione dimicans victoriam obtinuerat, ac breui pòst apud Carthaginem ... um præclarè se gesserat: de eo, inquam, Catonem Maiorē exclamasse, οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι: Solus sapit hic ... verò vmbræ mouentur: hoc est, nihil sunt nisi vmbra, quæ nihil habet solidi. Aelianus de Animal. lib. 2. postquam ... lines visum recipere: τί οὖν, inquit, τὸν Τειρεσίαν ἄδομεν; καὶ τοι μὴ ζῶντα ..., ἀλλὰ καὶ ἐν Ἅιδου σοφώτατον ψυχῶν, ὡς Ὅμηρος ... igitur Tiresiam amplius admiramur, tametsi non hic, sed apud inferos, Homeri testimonio inter manes sapientis... am de Tiresia repetit Socrates apud Platonem in Menone.

] Vlyssem Circe instruit quomodo se in hac inferorū exploratione gerere debeat, locumq; ei describit, eiusq; ad... m nemora Proserpinæ infrugiferis & sterilibus arboribus consita, alnis & salicibus, quæ loco mortis maximè con... fluuios eiusdem loci quatuor: Acheron, Pyriphlegeton, Cocytus, & Styx: Pyriphlegetontem autem & Cocytum in... uere dicit, Cocytum verò è Styge.

... petra illa est, in qua Phlegeton & Cocytus confluunt in Acherontem, quam eleganter Virg. 6. Aeneid. describit,

Respicit Aeneas subitò, & sub rupe sinistra — *Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis,*
Mœnia lata videt, triplici circundata muro: — *Tartareus Phlegeton torquetq; sonantia saxa, &c.*

] ... docet Vlyssi modum, quo animam Tiresiæ ex inferis sit euocaturus, de quo in sequenti libro dicetur.

] ... ius Elpenoris casus infelicissimus monet, quàm sit non solùm odiosa, sed etiam periculosa & damnosa ebrietas. de ... Alexis:

ἆρ' οὐχ ἁπάντων ἐστὶ τὸ μεθύειν κακῶν — *Temulentia ergo non'ne maximum est omnium*
μέγιστον ἀνθρώποισι, καὶ βλαβερώτατον: — *Malorum hominibus pariter & teterrimum?*

] Ergo quod Poëta noster Dijs humana affingit corpora, id pro captu mortalium facit, vt ea ratione crassi... es cogerentur credere esse Deos, quòd viderētur: alioqui Homerus non existimauit aliud de diuina essentia, quàm ... hominum non subijci sed esse inuisibilem. quod hoc loco manifeste docet, quem ab ijs diligenter attendi volo: ... malè loquentem de Dijs Homerum audiant, cæteris illius locis, in quibus se bene de ijs sentire demonstrat, non a... merè eum accusant, & imprudenter explodunt. In hunc locum dixisset Lucretius:

Tenuis enim natura Deûm, longeq; remota — *Sensibus à nostris, animi vix mente videtur.*

FINIS LIBRI X. HOM. ODYSS.

ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ... ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

... ἐν ᾗ λέγει πῶς κατὰ τὰς Κίρκης ἐντολὰς εἰς ᾅδου κατῆλθε, καὶ ὡς ἤκουσε Τειρεσίου τοῦ μάντεως περὶ τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ... σωτηρίας, καὶ ὡς τὰς Ἥρωας καὶ Ἡρωΐδας εἶδεν ἐν ᾅδῃ, ... τῶν εἰς Ἴλιον συστρατευσάντων τινάς, καὶ τῶν ἐν ᾅδῃ ...

Ἄλλη.

... δ' ἐν ᾅδῃ ψυχαῖς ἐνέτυχεν Ὀδυσσεύς.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν,
Νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἅλα δῖαν·
Ἐν δ' ἱστὸν τιθέμεσθα καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ.
... λαβόντες ἐβήσαμεν, ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ

ARGVMENTVM VNDECIMI LIBRI *Odysseæ.*

In narrat quomodo de Circes mandato ad inferos descenderit, & quo pacto audierit Tiresiam vatem, & de sua & aliorum salute. Et vt Heroas & Heroidas viderit apud inferos & matrem, & eorum qui ad Ilium militarunt nonnullos, & qui secum apud inferos plectuntur.

Aliud.

Λ verò apud inferos ad animas peruenit Vlysses.

Caeterùm postquam ad naues venimusq; & mare,
Nauem quidē omniū primùm deduximus in mare diuinum:
Malum autem posuimus & vela naue nigræ,
Intra autem pecora accepta induximus, intrò & ipsi

a Βαίνομεν ἀχνύμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.
Ἡμῖν δ' αὖ * κατόπισθε νεὸς κυανοπρῴροιο — γρ. μετόπισθε
Ἴκμενον οὖρον ἵει πλησίστιον, b ἐσθλὸν ἑταῖρον,
Κίρκη ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεὸς * αὐδήεσσα. — γρ. οὐδήεσσα.
Ἡμεῖς δ' ὅπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα,
Ἥμεθα. τὴν δ' ἄνεμός τε κυβερνήτης τ' ἴθυνεν.
Τῆς δὲ πανημερίης τέταθ' ἱστία ποντοπορούσης,
* Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί. — γρ. Δύσατο
Ἡ δ' ἐς πείραθ' ἵκανε c βαθυῤῥόου Ὠκεανοῖο·
d Ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε
e Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι, οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων * ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν, — γρ. καταδέρκεται
Οὐδ' ὁπότ' ἂν στείχῃσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Οὔθ' ὅταν ἂψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτράπηται·
Ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται δειλοῖσι βροτοῖσι.
Νῆα μὲν ἔνθ' ἐλθόντες ἐκέλσαμεν· ἐκ δὲ τὰ μῆλα
Εἱλόμεθ'. αὐτοὶ δ' αὖτε παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο
Ἤομεν, ὄφρ' ἐς χῶρον ἀφικόμεθ' ὃν φράσε Κίρκη.
Ἔνθ' ἱερήϊα μὲν Περιμήδης Εὐρύλοχός τε
* Εἶχον· ἐγὼ δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ, — γρ. Ἔχον
f Βόθρον ὄρυξ' ὅσσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα·
Ἀμφ' αὐτῷ δὲ * χοὰς χέομεν πᾶσι νεκύεσσι, — γρ. χοὴν
Πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνῳ,
Τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι· ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνον.
Πολλὰ δὲ γουνούμην νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,
Ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην, στεῖραν βοῦν ἥτις ἀρίστη,
Ῥέξειν ἐν μεγάροισι, πυρήν τ' ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν·
Τειρεσίῃ δ' ἀπάνευθεν ὄϊν ἱερευσέμεν οἴῳ
Παμμέλαν', ὃς μήλοισι μεταπρέπει ἡμετέροισι.
Τοὺς δ' ἐπεὶ εὐχωλῇσι λιτῇσί τε ἔθνεα νεκρῶν
Ἐλλισάμην, τὰ δὲ μῆλα λαβὼν ἀπεδειροτόμησα
Ἐς βόθρον, ῥέε δ' αἷμα κελαινεφές. αἱ δ' ἀγέροντο
Ψυχαὶ ὑπὲξ * Ἐρέβεος νεκύων κατατεθνειώτων, — γρ. Ἐρέβευς
Νύμφαι τ', ἠΐθεοί τε, πολύτλητοί τε γέροντες,
Παρθενικαί τ' ἀταλαὶ νεοπενθέα θυμὸν ἔχουσαι·
Πολλοὶ δ' οὐτάμενοι χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν
Ἄνδρες ἀρηΐφατοι, βεβροτωμένα τεύχε' ἔχοντες,
Οἳ πολλοὶ περὶ βόθρον ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
Θεσπεσίῃ ἰαχῇ· ἐμὲ δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει.
Δὴ τότ' ἔπειθ' ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα,
Μῆλα τὰ δὴ κατέκειτ' ἐσφαγμένα νηλέϊ χαλκῷ,
Δείραντας κατακῆαι, ἐπεύξασθαι δὲ θεοῖσιν,
Ἰφθίμῳ τ' Ἀΐδῃ καὶ ἐπαινῇ Περσεφονείῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
Ἥμην, οὐδ' εἴων νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα
Αἵματος ἆσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
Πρώτη δὲ ψυχὴ Ἐλπήνορος ἦλθεν ἑταίρου.
g Οὐ γάρ πω ἐτέθαπτο ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.
Σῶμα γὰρ ἐν μεγάρῳ Κίρκης κατελείπομεν ἡμεῖς
* Ἄκλαυστον καὶ ἄθαπτον, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἔπειγε. — γρ. ἄκλαυτον
Τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδὼν, ἐλέησά τε θυμῷ,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,
* Ἐλπῆνορ, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα; — γρ. Ἐλπήνορ
Ἔφθης πεζὸς ἐὼν ἢ ἐγὼ σὺν νηῒ μελαίνῃ;
Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ' οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
h Ἆσέ με δαίμονος αἶσα κακὴ, καὶ ἀθέσφατος οἶνος.
Κίρκης δ' ἐν μεγάρῳ καταλέγμενος οὐκ ἐνόησα

Conscendimus tristes, uberes lacrymas f[...]
Nobis aût rursus à posteriori parte nau[...]
Secundũ ventũ immittit implentẽ velũ [...]
Circe pulchricoma horrenda dea altiloq[...]
Nos autem armis singulis ordinatis per n[...]
Sedimus, hanc ventusq́ gubernatorq́ dir[...]
Huius, tota die extẽdebãtur vela p pōti[...]
Occidit autem Sol, obscurabãtur autem [...]
Illa ad fines peruenit profundi Oceani:
Hic verò Cimmeriorũ erat virorum pop[...]
Qui caligine & nubibus tecti sunt, neq[...]
Sol lucidus aspicit radijs,
Neq; cùm conuertitur ad cœlum stelliferu[...]
Neq; cùm in terra de cœlo defertur.
Sed nox perniciosa superuolat miseris m[...]
Nauem quidẽ illuc profecti subduximus [...]
Extraximus, ipsi autem rursus ad fluxu[...]
Ibamus, donec in regionẽ puenimus quã [...]
Hìc sacra quidem Perimedes Eurylochus
Gestabãt, ego autem gladio acuto extrac[...]
Scrobem fodi cubitalem quoquo versus,
Circa eam autẽ libamina fundebamus o[...]
Primùm mulso, postea verò dulci vino,
Tertiùm verò aqua, insuper farinam all[...]
scui.
Multùm aũt precatus sum mortuorũ in[...]
Vbi venerim ad Ithacã sterilẽ, bouẽ qu[...]
Sacrificaturum in ædibus, pyramq́ impl[...]
Tiresiæ verò seorsum ouem sacrificaturu[...]
Totam nigram, quæ inter pecora excella[...]
Hos postquam votis precibusq́ gentes [...]
Precatus sum, ea verò pecora vbi cepisse[...]
Super fossa. fluebat .v. sanguis niger, ipsæ [...]
Animæ ex Erebo manium defunctoru[...]
Sponsæq́, iuuenesq́, & multa passi senes,
Virgunculæq́ tenellæ nouo luctu affectu[...]
Plures autem vulnerati hastis ferreis,
Viri bellicosi cruenta arma habentes,
Qui plures circa fossam obambulabant a[...]
Immenso clamore, me verò pallidus timo[...]
Certè tum deinde socios adhortatus iussi
Pecora quæ vtiq; iacebant mactata sæuo[...]
Excoriata & adolere, vota facere autem [...]
Fortiq́ Plutoni, & graui Proserpinæ.
Cæterùm ego gladio acuto stricto à fœmo[...]
Ibam, neq; sinebam mortuorum inania [...]
Ad sanguinẽ propè accedere anteq̃ Tiresi[...]
Prima autem anima Elpenoris venit so[...]
Nondum sepultus erat sub terra latas v[...]
Cadauer enim in ædibus Circes reliquera[...]
Indefletũ & indefossum, quoniã labor al[...]
Illum ego defleui vt vidi & misertus sum[...]
Et ipsum alloquutus verba alata dixi,
Elpenor, quo pacto venisti sub tenebras o[...]
Præuenisti pedes cùm sis, quàm ego cum [...]
Sic dixi, ille me plorans excepit sermo[...]
Inclyte Laërtiade artifex Vlysses,
Læsit me dæmonis fatũ malum, & copios[...]
Circes in domo cubans non attendi,

ἑλέσθαι, ἰὼν ἐς κλίμακα μακρὴν,	*Retrò me descendere, iens ad scalam longam,*
... τέγεος πέσον, ἐκ δέ μοι αὐχὴν	*Sed è regione tecti decidi, ceruix autem mihi*
... ἐάγη, ψυχὴ δ' ἄϊδόσδε κατῆλθε.	*Ex vertebris fracta est, anima verò ad inferos descẽ-*
... τῶν ὄπιθεν γουνάζομαι οὐ παρεόντων,	*Nũc te per eos qui post te sunt oro nõ præsentes, (dit:*
... καὶ πατρὸς, ὅς ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα,	*Per uxoreq́; & patrẽ q enutriuit paruulus cùm esses*
... θ' ὃν μοῦνον ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπες·	*Telemachumq́;, quem vnicum in ædibus reliquisti.*
... ἐνθένδε κιὼν δόμου ἐξ Ἀΐδαο,	*Scio enim quod hinc profectus ex domo Plutonis*
... σχήσεις ἐυεργέα νῆα	*Insulam in Aeæam sistes fabrefactam nauem,*
... σε ἄναξ κέλομαι μνήσασθαι ἐμεῖο,	*Ibi te continuò domine iubeo recordari mei,*
... ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν.	*Ne me indefletũ insepultum discedẽs pòst relinquas,*
..., μή τοί τι θεῶν μήνιμα γένωμαι·	*Seiunctus, ne qua tibi deorum indignatio fiam:*
... κακκῆαι σὺν τεύχεσιν ἅσσα μοι ἐστὶν,	*Sed me combure cum armis quæcunq́; mihi restant,*
... χεῦαι πολιῆς ἐπὶ θινὶ θαλάσσης,	*Sepulchrumq́; mihi erige spumosi in littore maris*
... ...οιο, καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.	*Viri infelicis, etiam posteris audiendum.*
... τελέσαι, πῆξαί τ' ἐπὶ τύμβῳ ἐρετμὸν,	*Hæc mihi perfice, figeq́; super sepulchrum remum,*
... ἔρεσσον, ἐὼν μετ' ἐμοῖς ἑτάροισιν.	*Quo etiam viuus remigabã, cùm essem cũ meis socijs.*
... αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,	*Sic ait, cæterùm ego ipsum excipiẽs alloquut' sum,*
... δύστηνε τελευτήσω τε καὶ ἔρξω.	*Hæc tibi ô miser perficiam & explebo.*
... ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν	*Nos quidem sic verbis excipientes tristibus (bam.*
... ἀνευθεν ἐφ' αἵματι φάσγανον ἴσχων.	*Sedebamus: ego quidem super sanguine gladiũ tene-*

Margin: χ. ἄκλαυτον

COMMENTARIVS.

... ὄρμενοι.] Non quod simpliciter discedant ex hac insula, sed propter iter ad inferos susceptum ex Circes vaticinio, vt ... ro vidimus.

... ρον,] Eleganter secundum & ferentem (vt vocat Virgilius) ventum bonum socium appellat, quòd sine eo infelici... ratio: & videtur esse quædam allusio ad cæteros socios Vlyssis. Notandum est autem, hunc ventum dici à Circe im... eà etiam Calypso fecisse vidimus: siue quòd eam simpliciter vt Deam consideret, siue quòd etiam Sagæ in ventos, ... pestates aliquid iuris habere credantur.

... ωκεανοῖο] An Vlysses vsq; ad Oceanum peruenerit, & in eo nauigârit, quæri potest. Strabo in ea est sentẽtia, vt ex mul... rimi libri constat. Sed & libro tertio refert, Vlysseam vrbem in Hispania monstrari supra Abderam, & in ea fanum ... io etiam monimenta errorum Vlyssis affixa videantur, clypeos & summa nauium rostra: vt Asclepiades Myrleanus ... Turditania Grammaticam docuerat, & descriptionem gentium in his regionibus habitantium ediderat. Est autem ... regio Hispaniæ Bœticæ, quæ nunc Granata dicitur. Hunc tamen errorem in Oceanũ fabulosum appellat Corn. Ta... ...orib. Germ. Cæterùm inquit, & Vlyxem quidam opinantur longo illo & fabuloso errore in hunc Oceanum dela... ...maniæ terras, Asciburgiumque, quod in ripa Mœni situm, hodieq; incolitur ab illo constitutum nominatumq;. Sed ...ore Ioannes Brodæus, vir doctissimus, Miscel. lib. 3. cap. 4 negat Vlyssem in Oceano nauigasse. Cùm Homericorum ...nquit, quæ aperta & aphracta erant, forisq; carentia, formam considero, ea longè infirmiora ac depressiora reperio, ... ni æstum pei ferre quirent: quem tribus anni mensibus vix triremes egregie factæ, optima materia atque opportunè ..., sustinere valent. Ἀσκιπύργιον verò ab eo conditum existimare, vt opinari quosdam ait Cornelius Tacitus, summæ ...am per Hispanicum, Gallicum, Britannicum Oceanum peruagari, & in Germanicum demum penetrare, aras (si Dijs ... secrare bene instructæ classis opus est, nõ lembi à paucis remigibus agitati. Sed extãt Vlyssippo (*vocatur etiam Vlys... ...ona hodie Lisbona, regum Portugalliæ regia*) ac alia in Lusitania eius præclara monumenta: an Vlyssis omnino extent, ...erici, inficior. Nec tamen extra fidem est, vt multos Hercules fuisse remur, ita non vnum Vlyssem putare quod etiam ... Tantùm autem abest vt verear ne quis mihi Virgilianum testimonium obijciat, triremibus Aeneam in Italiam trans... ...o ipso Poëta stomacho meo non satisfaciat. Aliquot enim post excidium Troianum secula, constructas Corinthi ... nes, docet magnus in primis author Thucydides Si quis verò mihi aduersetur, atq; etiam ἐπὶ ῥιπὸς ... homines vt ... non stabit. Hæc Brodæus, quæ in lectorum gratiam huc describi placuit. Ego verò de re litigiosa nil ausim statuere: ...oneo, non esse temerè ab antiquissimi Poëtæ & ipsius Strabonis authoritate discedendum.

... μμερίων] Duo sunt hîc nobis consideranda: primùm inferorum situs, deinde ipsorum Cimmeriorum. Inferos ergo ... a Oceanum constituit. Sic enim libro præcedenti Circe:

ἀλλ' ὁπότ' ἂν δὴ νηὶ δι' ὠκεανοῖο περήσης,	
ἔνθ' ἀκτή τε λάχεια καὶ ἄλσεα Περσεφονείης	ἦχε μὲν αὐτοῦ κέλσαι ἐπ' ὠκεανῷ βαθυδίνῃ
μακραί τ' αἴγειροι, καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι	αὐτὸς δ' εἰς ἀΐδεω ἰέναι δόμον εὐρώεντα, &c.

... tem Herculem primum in Occidentem vsque nauigando peruenisse, certoque loco sui monimentum reliquisse duas ... arum altera Alybe, altera Abena dicta est. quibus indicauit huc vsque nauigari mare posse, neque vlteriùs esse pro... quoniam post illum terminum à se præfixum nullũ inueniri præterea littus. Itaque credula antiquitas finxit, æquum ... as inferi constituerentur, vbi Sol diu non lucet, sed fulguris in modũ præterlabitur, quemadmodum Isacius scripsit, ... uic rei assentitur, cùm dicit,

Est locus, extremum pandit qua Gallia littus,	*Illic vmbrarum tenui stridore volantum*
Oceani prætentus aquis, qua fertur Vlysses	*Flebilis auditur questus, simulacra coloni*
Sanguine libato populum mouisse silentum.	*Pallida, defunctasq; vident migrare figuras.*

...ute ad Cimmerios attinet. Strabo libro lib. 1. & 3. Geograph. Homerum cùm nosset Cimmerios versus Septentrionem ... ad Bosphorum Cimmerium loco caliginoso, transtulisse eos in tenebricosum locum, opportunè inferos ad hoc cõmen... Vlyssi peregrinatione. Quod autem eos nouerit, ex eo liquere: quia vel eius ætate vel paulò ante ipsum natum Cimmeri... ...ẽ annaliũ scriptores retulerint de qua vide Herodotũ lib. 1. De Cimmerijs plura aliàs ex nostri Goropij monumentis.

... ἐλη] Hunc locum videtur imitatus Ouid. 11. Metam. vbi Somni ædes prope Cimmerios describit:

Est prope Cimmerios longo spelunca recessu	*Phœbus adire potest. nebulæ caligine mixtæ*
Mons cauus, ignaui domus & penetralia somni:	*Exhalantur humo, dubiæq; crepuscula lucis, &c.*
Quò nunquam radijs Oriens, medius ve, cadénsve	

... α] Superiori libro Vlyssem ritus istius ψυχαγωγίας docebat Circe, eos nũc Vlysses perficit. Describitur aũt hîc species ... detestabilis, quã Necromantiã vel Necyomantiã appellãt, cuius beneficio animæ defunctorum ab inferis euocabãtur, & de ... ebantur. Talis est facta apud Silium à Scipione, apud Statium à Tiresia, apud Flaccũ ab Aesone, apud Horatiũ à Ca... apud Lucanum ab Erichthone Hanc porrò Magiæ speciem reliquarum omnium antiquissimã ... ille putoſunt enim ... ra non vna ratione humano generi illusit veterator ille Satanas) vt Axinomantia, Dactyliomantia, Hydromantia, ... Aeromantia, Alphitomantia, & si quæ sunt præterea huiusmodi monstra, de quibus vide Bodinum Dæmon. lib. 2.

cap.1. Cæterùm dubium non est apud solidæ religionis studiosos cultores viros, quin ea omnia abhorrere debeam: nullũ esse videtur genus horribilius & tetrius quam hæc, de qua dicimus, Necyomantia. Cuius quidã duas faciunt species. Necyomantiam propriè dictam, qua cadauer ipsum erigitur, quæ non fit absq; sanguine: alteram, Sciomantiam, in qua cit vmbræ euocatio. Ego verò hoc recentiorum esse commentum arbitror, quia apud veteres sola vmbra euocatur, guine illa euocatio perficitur. Intelligat autem Lector me de Ethnicis loqui: nam scio etiam euocatum Samuelis cad tamen adhuc dubitatur, vt mox dicemus. Quòd si placet illam distinctionem admitti, mea nil refert, & hæc à me ign scientiæ deputo. Quia tamen oportet etiam impiorum & fanaticorum putidos errores cognosci, vt à peritis medicis vires & venenorum omnium facultates: videndum est, sed paucis, quid sibi isti Necromãtici velint. Est ergo attende eorum finis, quis locus & quis modus huic fini consequendo accommodatus sit. Finem hũc habent, vt manes & m bras, subterraneosque dæmonas per Stygia quædam carmina & infernales inuocationes perque feralia sacrificia & i detestandas euocent ab inferis. Hoc an præstari possit disquiramus. De profanis Ethnicis, si illis fidem adhibeamus, plis constabit ex authoribus, quos anteà laudauimus, & Homero nostro. Sed nos temerè illis nòn credimus, itaq; è authoritas eius rei petenda est, quia nostra maximi interest hoc scire his temporibus, vbi Diabolus non cessat, imò tioribus machinis nos oppugnare. Adducitur ergo locus apud Samuelem lib.1. cap. 28. vbi scriptum est Saulem ex contra Philisthæos prælij cognoscere cupientem, Magam Endore consuluisse, quæ euocatum Samuelem aut Samue la vidit, eum Saule nullo modo vidente. Itaque Samuel eum rogauit, cur interturbaret quietem suam, cùm à Deo re ipsi inimicus esset: adiecit, eum Dauidi regnum tradidisse, quòd verbo eius Saul obsequutus non esset, ipsumq; & li cum die postero. Quo exẽplo videtur maximè niti hæc Necyomãtia, primùm quòd à Spiritu sancto referatur, qui à ni abhorreat: deinde quòd tam expressis verbis enuncietur factum. nam & Samuelem apparuisse dicit, & exitum Sa casse. Accedit quòd 1 Ecclesiast. cap 46. dicitur, vbi inter Samuelis laudes hæc quoque memoratur, quòd post morten rit prænunciata morte Regis & Philisthæorum victoria. Itaq; Bodinus Dæmon. lib.2. cap 3. refert in eadem sententi Martyrem Rabbi Sædiam, Haiam & Hebræorum plerosque, quibus ait suffragari, quòd responsio per Samuelis ima Diabolum putant fuisse quidam, vt R. Dauidis Kimhi, Tertullianus libro de Anima, & Augustinus) Sauli facta mag men habet quinquies repetitum, quod etiam audire Dæmones perhorrescunt. Sed de his non est temerè pronunci mur Satanæ in animas tantum imperium tribuere, aut ipsis etiam Magis & Sagis, qui eas verbis suis & imprecatio ritibus possint allicere ad se vt voluerint. Vnde vel cum Augustino & alijs Orthodoxis doctoribus sentiendum, han li illusionem: vel sanè, si ipsius narrationis verbis anxiè velimus adhærere (quanquã non rarò figuratè loquatur Sp id peculiari quadam Dei voluntate accidisse existimandum est. Alioqui enim certum est, animas illas quæ à Necron tantur, aut sacrificiis euocari putant, esse diabolos. Bodinus addit, ferè: rationem ego non video, immò neq; adde seo, ne videamur hac particula restrictiua nefandæ huic arti locum dare. Hactenus de ipso fine, de loco nunc est vic ergo omnis non fuit huic abominandæ euocationi aptus, sed is tantùm, vbi animæ maximè versari crederentur: i causa Necromantici illi quos Poëtæ superius laudat commemorant, ad inferos iuisse dicuntur, qui locus animab stea verò vbi cœpit ignorari locus proprius inferorum, alij sunt excogitati qui ad tartaream naturam maximè acce sunt cœmeteria, & vbi fit criminalis iudicij executio, vel loci in quibus recenter strages publicæ contigerunt, aut in ra iacent nondum ritè expiata, aut etiam quæ insepulta iacent. Ibi enim creduntur animæ magis vagari, quia suprad nerious, creduntur illæ corporum suorum desiderio teneri, & ea diligere, vnde ea etiam indesinenter oberrent. Hinc uior disputatio de loco animarum in quem se recipiant, vbi à corpore suo excedunt. Qua de re licet scripserint etia ctores, tamen nihil nisi probabiliter dicũt, nobisq; proinde cum Augustino statuendum est, Melius esse dubitare de litigare de incertis. Porrò quòd animas defunctorum in eiusmodi locis quærunt Necromantici, id absurdum & im ciamus: quia procul dubiò quicquid eis apparet, totum est ex Diabolo. Veteres etiam illi non carent errore, qui infe dierunt, quos Deus nobis occultauit. Iam ad modum accedamus, quo Necromantici ad hanc putidam animarum tuntur Homerus, qui primus reliquos Poëtas hoc videtur docuisse, quatuor memorat: locum, libationem, preces crificium. Locus, est fossa, quam gladio fodit Vlysses in cubiti altitudinem: quo pacto indicabatur, animabus infer quod etiam in sacrificijs Deorum eiusdem loci fiebat. Libatio Vlyssis fit ex mulso, ex vino, ex aqua & farina simul bus diuersis vicibus: alij etiam addiderunt oua, lac, & oleum & alia infinita, vt spumam canum, lyncis viscera, oc & alia quæ Erichtho Lucani in suis sacris adhibet. Ex horum suffitu corporibus facilè iungi animas credunt, quasi ptissimo. Preces autem sunt expressæ animarum euocationes, indigitamẽtis quibusdam factæ cum voto primùm nibus animabus concepto pendendarum certarum victimarum, præcipuæ autem illi animæ, quàm euocabãt speci co Tiresiæ. Tandem fiebat sacrificium nigrarum pecudum, ex quarum sanguine fossa aspergebatur, vt voluit Luci replebatur, hoc est, totus sanguis in foueam infundebatur. Vnde colligimus, capita pecudum illarum ad terrã depri lestium sacrificijs contra cœlum versus conuerterentur. Et ita hunc ritum prodidit Myrtilus in secundo rerum L rente Natali Mythol. li.1. cap 12. his verbis: εἰώθασιν οἱ ἱερεῖς τὰ σώματα τοῖς κάτω θεοῖς σφαγιαζόμενα ἐν τῇ γῇ ἀποτέμνεσθαι τὰς ... θύουσι τοῖς χθονίοις. τοῖς δὲ οὐρανίοις ἄνω ἀναστρέφουσι τῶν ἱερείων τὸν τράχηλον σφάζοντες. id est, Cõsueuerũt sacerdotes victim tur inferis, humi capita incidere: sic enim subterraneis sacrificant. At cœlestibus immolantes colla sursum cõuertent inde color pecudum est notandus, qui Dijs inferis tribuitur, nimirum niger. Quæ omnia sic præstat Medea Ouidia

Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit, cultrosq; in guttura velleris atri
Conijcit, & patulas perfundit sanguine fossas.
Tum super inuergens tepidi carchesia lactis
Alteraq; inuergens liquidi carchesia mellis
Verba simul fundit, terrenaq; numina poscit.

Sic etiam Autonoë Siliana lib.13. Scipionem.

Inducit iuuenem, ferroq; cauare refossam, *Ocyus vrget humum.* & paulò pòst: *Fundunt mella super, Bacchiq; &*

Sic Manto Papiniana lib 4:

Principio largos nouies tellure cauata
Inclinat Bacchi latices, & munera verni
Lactis, & Actæos imbres, sudumq; cruorem
Manibus aggeritur, quantum bibit arida tellus.

Sed de his fortasse nimis multa. Intereà tamen Lectores vt hæc omnia piè abominentur, studiosissimè & amantiss ne spreta pietate his infandis pedicis execrandus ille tenebrarum Imperator intricet ad corporis & animæ nostræ a ciem: ad cuius recordationem nos oportet contremiscere.

g οὐ γάρ πω ἐτέθαπτο] Hæc est ratio, cur prior hæc Elpenoris vmbra accesserit. credebant enim olim corporum inse mas oberrare, & à quiete arceri, ideò promptiores erant illæ ad exaudiendas Necromanticorum incantationes, qu sent terræ, ab ipsoq; inferorum aditu prohiberentur: vt docent Palinurus Virgilianus & Appius Silianus. Ille enim Scipione sepulturam postulant, vt exinde vndas Acherontis tranare possint. Eas enim præter ichi non licebat insep piatis cadaueribus: quod Sibylla Aeneæ apud inferos demonstrabat:

Hæc omnis, quam cernis, inops inhumataq; turba est:
Portitor ille Charon: hi, quos vehit vnda sepulti
Nec ripas datur horrendas nec rauca fluenta
Transportare prius, quàm sedibus ossa quierunt.
Centum errant annos volitantq; hæc littora circu
Tum demum admissi stagna exoptata reuisunt.

Itaque vt aliàs quoque nos obseruasse memini, summo studio & cura veteres cadauera sepeliebant, inhumataque ligiosissimum habebatur. Vnde superstitiosa etiam nostra secula expiationes cadauerum seruant, vt quod valde ir aspergitur aqua, quam benedictam vocant, incensoque thurificetur, sacris orationibus exorcizetur, illustretur lumi que super terram fuerit, demum sacro in loco inhumetur. Sed puriores religionis cultores nuda & simplici sepultur remonijs illis sanctissimè abrogatis. Varios autem ritus circa cadauera percurrit Silius Italicus lib 13

h ἆσέ με δαίμονος] Exponit Elpenor Vlyssi mortis suæ genus, quam malo dæmonis fato, & ebrietati suæ tribuit illud malum Dæmonis fatum intelligat, forsan aliquis percunctabitur: nimirum causam superiorem, principem & hoc sibi contigerat: proxima enim fuit ebrietas. Malum autem appellat sui respectu tantùm.

i ψυχὴ δ' ἀϊδόσδε] Hinc & ex multis alijs locis constat, credidisse Homerum animæ immortalitatem, contra quàm serint, vt alibi docuimus.

...] Credo per hos non præsentes intelligi socios Vlyssis. Hic autem orandi modus notandus est satis veteribus illis v...liquid sibi ab alio suorum respectu habito fieri postulabant. Sic apud Virgilium Palinurus:

Per genitorem oro, per spem surgentis Iuli.

...ic animæ Elpenoris diuinandi quoq; & futura prædicendi facultatem tribuit: vnde colligere est, quid ipsi veteres de a...ate senserint. Nam quandiu hui⁹ corporis vinculis astringitur varijs occupata negotijs, minus illam potest exerere: vbi ...st & soluta, tum perfectissimè officio suo fungitur, adeò vt etiam futura intelligat, quod mihi quidem certè non co... veteres sensisse pronuncio. Quod enim nos Deus celat, id impium est perscrutari.

...] Fortasse intelligit se Vlyssi semper hostiliter institutū, si honore mortis, id est, sepulchro ab eo non afficiatur. N... ...diderunt, animas mortuorum interdum viuis adesse: vel vt bene consulant, vel vt eos hostiliter exagitēt. De quo po...itur Dido Virgiliana, cùm ad Aeneam sic dicit:

Omnibus vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. Quod Platonici diuina Nemesi & Dæmone præuidēte ac permitten...istimabant. Et hanc vltionem, hoc θεῶν μήνιμα videtur innuere Elpenor Homericus. Quod autem instare ita viuis, à ...io aliquo aut iniuria sint affectæ, mortuorum animas olim sit creditum, docet quod à Plutarcho de Pausania Lacede...ege memoratur. Is cùm esset Constantinopoli, generosam adolescentulam munere accepit: vt autem puellam virgi...pudebat accedere, nisi digressis omnibus, sola cubiculum ingrediens noctu lucernam abiecit, cuius casu Pausanias ...atus, & tanquam si vita ipsius in tenebris peteretur, attonitus arripuit pugionem, & incognitam adolescentulam oc...mpore sine intermissione Pausanias à spiritu vexatus dicitur ad mortem vsque, quem spiritum adolescentulæ simi...ibat. Bodinus verò Dæmonom. lib. 2. cap. 3. hominem se in vinculis vidisse tradit anno CIↃ IↃ LXIX. quòd ita per...occidisset, qui data sibi & confirmata venia maleficij conquerebatur sibi nullam quietem esse: se enim singulis no...ædi Nos autem huius rei periculosam fidem esse arbitramur. Sufficit si intelligamus id à veteribus sic existimatum, ...norem nostrum hoc indicare voluisse.

...τύμβῳ ἐρετμόν.] Hic mos antiquissimus est, vt in sepulchris defunctorum vitæ genus insigniatur, quale illi olim exer...itium arma, puta hasta, clypeus, ensis: tubicinum tubæ, nautarum remi Quod hodierno etiam die vsurpatur, sicut vi...uius inclytæ vrbis Basiliensis cœmeterijs. Hinc Archimedes sphæram & cylindrum tumulo suo insculpi volebat, quo...nem sibi vendicabat. Et nunc Elpenor olim in viuis remex remum quoq; sepulchro suo apponi ab Vlysse petit. Mi...eneas apud Virgilium

—ingenti mole sepulchrum *Imponit, suaq; arma viro, remumq; tubamq;.*

...ἔχων.] Gladium tenet præ manib Vlysses, vt reliquas animas à sanguine arceat, cuius bibendi desiderio omnes mā...edebantur. Timeri autem ab ipsis gladios & enses hinc constat, quod etiam paulò pòst Tiresias veniens gladium vt ...ueat petit, ne scilicet ab ebibendo sanguine prohibeatur.

...' ἑτέρωθεν ἑταίρου πόλλ' *ἀγόρευεν.	*Idolum verò ex altera socij parte multa loquebatur,* κ. ἀγρεῖον.
...ἡ ψυχὴ μητρὸς καταπεθνειῆς,	*Aduenit posthac anima matris demortuæ,*
...υγάτηρ μεγαλήτορος Ἀντίκλεια,	*Autolici filia magnanimi Anticlei,*
...κατέλειπον ἰὼν εἰς Ἴλιον ἱρήν.	*Hanc viuam reliqui profectus ad Ilium sacrum:*
...ὼ δάκρυσα ἰδὼν, ἐλέησά τε θυμῷ·	*Hanc quidē ego defleui cōspicatus, miseratus animo.*
...εἴων προτέρην, πυκινόν περ ἀχεύων,	*Sed neq; sic pmittebā priorē, tametsi valdè tristatus,*
...σον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.	*Ad sanguinē ppè accedere, antequā Tiresiā audirē.*
...ἡ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο,	*Superuenit tandem anima Thebani Tiresiæ,* (est,
...ρεον ἔχων, ἐμὲ δ' ἔγνω καὶ προσέειπεν,	*Aureū sceptrum tenēs, me aūt agnouit & alloquuta*
...δύστηνε λιπὼν φάος ἠελίοιο	*Quid huc ô infelix relicto lumine Solis*
...α ἴδῃς νέκυας καὶ ἀτερπέα χῶρον;	*Venisti vt videas manes & tristem regionem?*
...ζεο βόθρου, ἄπισχε δὲ φάσγανον ὀξὺ,	*Sed retrocede à fossa: remoue autē gladium acutum,*
...ρος πίω, καί τοι νημερτέα εἴπω. (λον	*Sanguinem vt bibam, & tibi verè dicam.*
...ἐγὼ δ' ἀναχασσάμενος, ξίφος ἀργυρόη-	*Sic ait, ego.a.retrocedēs, gladiū arg. clauis distictū*
...ελεῷ ἐπήξ', ὁ δ' ἐπεὶ πίεν αἷμα κελαινὸν,	*Vagina recōdi, ille deinde bibit sanguinem nigrum,*
...μ' ἔπεσσι προσηύδα μάντις ἀμύμων,	*Et tū certè me verbis alloquebat vates inculpabilis,*
...ίζηαι μελιηδέα φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ·	*Reditum quæris gratissimum, eximie Vlysses,*
...ργαλέον θήσει θεὸς οὐ γὰρ ὀΐω	*Quem tibi difficilem faciet deus. non enim puto*
...γαιον, ὅ, τοι κότον ἔνθετο θυμῷ,	*Desiturum Neptunum, qui iram reposuit animo,*
...ὅ οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.	*Iratus, quòd ei filium charum excæcasti.*
...μὲν γε καὶ ὥς κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε,	*Sed adhuc quidē sic mala quantūuis passi puenietis,*
...σὸν θυμὸν ἐρυκακέειν καὶ ἑταίρων,	*Modò velis tuum animum arcere & sociorum.*
...ὴ πρῶτον πελάσῃς εὐεργέα νῆα,	*Eo tempore quando primùm appuleris firmā nauem* κ. κεῖ
...ίσῳ, προφυγὼν ἰοειδέα πόντον·	*Thrinaciæ insulæ, vbi effugeris obscurum pontum:*
...δ' εὕρητε βόας καὶ ἴφια μῆλα,	*Pascentes autem inuenietis boues & pinguia pecora*
...ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει·	*Solis, qui omnia videt & omnia audit:*
...εἰ ἀσινέας ἐάας, νόστου τε μέδηαι,	*Hos quod si illæsas permiseris reditusq; memor sis,*
...ἔτ' ἐς Ἰθάκην κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε.	*Sanè adhuc in Ithacam mala licet passi peruenietis.*
...σαι, τότε τοι τεκμαίρομ' ὄλεθρον	*Quòd si læseris, tum tibi prædico mortem,*
...ροις. αὐτὸς δ' εἴ πέρ κεν ἀλύξῃς,	*Nauiq; & sodalibus, ipse etiamsi effugies,*
...νεῖαι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους,	*Serò calamitosè redibis, vt perdidisti omnes socios*
...ἀλλοτρίης. δήεις δ' ἐν πήματα οἴκῳ,	*Naue in aliena: inuenies autem clades domi,*
...ὑπερφιάλους, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν,	*Viros superbos, qui tibi substantiam consumunt*
...ἀντίθεον ἄλοχον καὶ ἕδνα διδόντες.	*Petentes diuinam vxorem & munera dantes.*
...κείνων γε βίας ἀποτίσεαι ἐλθών.	*Sed certè illorum iniuriam vlcisceris adueniens.*
...μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι	*Cæterùm postquam procos domi tuæ*

Κτείνῃς ἠὲ δόλῳ, ἢ ἀμφαδὸν ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἔρχεσθαι δὴ ἔπειτα λαβὼν εὐῆρες ἐρετμὸν,
Εἰσόκε τοὺς ἀφίκηαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
Ἀνέρες,[b] οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι·
Οὐδ' ἄρα τοί γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρῄους,
Οὐδ' εὐήρε' ἐρετμὰ,[c] τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.
Σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδὲς, οὐδέ σε λήσει·
Ὁππότε κεν δή τοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὁδίτης
[d] Φήῃ ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ.
Καὶ τότε δὴ γαίῃ πήξας εὐῆρες ἐρετμὸν,
γρ. Ἔρξας *Ῥέξας ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
Ἀρνειὸν, ταῦρόν τε, συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
Οἴκαδ' ἀποστείχειν, ἔρδειν θ' ἱερὰς ἑκατόμβας
Ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
γρ. ἔξαλος Πᾶσι μάλ' ἑξείης.[e] θάνατος δέ τοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
Ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ σε πέφνῃ
γρ. δ' ἑταῖροι Γήρᾳ ὕπο λιπαρῷ ἀρημένον· ἀμφὶ* δὲ λαοὶ
Ὄλβιοι ἔσσονται. τὰ δέ τοι νημερτέα εἴρω.
Ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
Τειρεσίη, τὰ μὲν ἄρ που ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί.
[f] Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Μητρὸς τήνδ' ὁρόω ψυχὴν κατατεθνηυίης·
γρ. ἀκέων Ἡ δ'* ἀκέουσ' ἧσται σχεδὸν αἵματος, οὐδ' ἑὸν υἱὸν
Ἔτλη ἐσάντα ἰδεῖν, οὐδὲ προτιμυθήσασθαι.
Εἰπὲ ἄναξ πῶς κέν με ἀναγνοίη τοῖον ἐόντα.
γρ. αὖτις Ὣς ἐφάμην. ὁ δέ μ'* αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπεν,
Ῥηΐδιόν τοι ἔπος ἐρέω, καὶ ἐπὶ φρεσὶ θήσω·
Ὅντινα μέν κεν ἐᾷς νεκύων κατατεθνηώτων
Αἵματος ἆσσον ἴμεν, ὁ δέ τοι νημερτὲς ἐνίψει·
Ὧ δέ κ' ἐπιφθονέοις, ὁ δέ τοι πάλιν εἶσιν ὀπίσσω.

Interfeceris siue dolo siue palàm acuto ferr
Proficiscere deinde accepta fabrefacta nat
Donec ad illos perueneris qui non sciunt m
Viri, neq; sale conditum cibum comedunt.
Neq; sanè hi sciunt naues proras rubricat
Neq; fabrefactos remos, qui & alæ nauium
Signū verò tibi dico valdè manifestū neq;
Quando certè tibi obuiam factus alius via
Dixerit te vētilabrū habere super splēdi
Tum certè terræ infiges fabrefactum remu
Faciens ritè litatis sacris Neptuno regi,
Arietem taurumq; suumq; maritum ve
Domum reuertere, faciasq; sacras hecato
Immortalibus dijs, qui cœlum latum inha
Omnibus sanè ordine, mors verò tibi ex m
Debilis sanè talis adueniet, quæ te occide
Senectute sub molli confectum, circùm au
Felices erunt, hæc sanè tibi vera dico.
Sic dixit, cæterùm ego ipsū excipiēs all
Tiresia, hæc fortaßis decreuerunt dij ipsi.
Sed agè mihi hoc dic & verè enarra,
Matris hanc video animam demortuæ,
Illa tacita sedet prope sanguinem, neq; su
Dignatur palàm aspicere, neq; alloqui,
Dic rex, quo pacto me agnoscat talem esse
Sic dicebā, ille me rursus excipiens allo
Facilè tibi verbum hoc explicabo & in
Quemcunq; quidem sines mortuorum d
Sanguinem prope accedere, ille tibi veru
Cui verò inuides, ille tibi abibit retró.

COMMENTARIVS.

a νόστον δίζηαι] Hinc constat quanta sit huius Tiresiæ facultas diuinatrix, vt qui, etiā Vlysse de sui aduentus causa ne exploratum habeat cur aduenerit, nimirum vt sciat qualem reditum in patriam sit habiturus, hoc est, quid sibi in e dum esset: quod Tiresias exponit partim certò, partim dubitanter. Certò cùm restare illi dicit multa pericula ob ex phemum dubitanter, vbi sub conditione eum saluum & integris rebus suis in patriam peruenturum dicit, si videlic Solis abstineant. Illud item certò, quod eum procos vlturum affirmat: dubitanter autem, cùm modum vltionis am ciat, vel dolum, vel vim apertam, nisi vtrumq; simul intelligi velit. Illa obscurè, quòd neq; locum quò Vlysses post cos ad Neptuni sacrificium peruenturus sit, nomine proprio designet, sed solis personarum circumstantijs & signo tilabrum humero gestantis, qui Vlyssi obuiam futurus est indicet: item quòd mortis eiusdem herois genus dilucidè

b οὐδέ θ' ἅλεσσι] Pausanias in Atticis hoc de Epirotis intelligit, quorum maxima pars illis temporibus neq; mare ne escis vesceretur. cuius hæc sunt verba: Φρονήσας δὲ ἐφ' αὑτῷ Καρχηδονίων οἱ θαλάσσης τῆς τότε βαρβάρων μάλιστα εἶχον ἐμπείρως τὸ ἀρχαῖον ὄντες, τούτων ἐναντία ἐτὴ ἐναυμάχησεν τοῖς Ἠπειρώταις χρώμενος. οἱ μὴ ἅλας ἤδεσαν θάλασσαν οἱ πολλοί, μηδὲ ἁλσὶ χρῆσθαι. μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ Ὁμήρου ἔπος ἐν Ὀδυσσείᾳ

— οἱ οὐκ ἴσασι θάλασσαν Ἀνέρες οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι. id est,

Deinde quamuis Carthaginenses nauali disciplina, quippe qui essent è Tyro Phœnices oriundi, Barbaris planè cæt telligeret: cum illis tamen, solis Epirotarum copijs fretus confligere non dubitauit, Epiri certè ne post captum qui xima pars aut mare nouerat, aut salsis escis vescebatur: cuius mihi rei Homerus in Odyssea testis est:

— nec norunt cærula ponti Nec dapibus vescum salis admiscere vaporem.

Sic Amasæus vertit. Eustathius tamen dicit, vsum salis à quibusdam scribi, fuisse apud Epirotas nimirum fossilis, ve aquæ è puteis efferuescerent, quod etiam in Orientis aliqua regione fit: vel etiam ex radicum quarundam quodar adustione. Itaque eos hoc interpretari, τὸ ἅλεσσι, pro τοῖς ἐκ θαλάττης βρώμασι, id est, cibis marinis. Hoc tamen Eustath tur, quia ἅλες non dicitur in plurali pro maria. Itaque mauult intelligi τοὺς κοινῶς λεγομένους ἅλας, qui communiter ap vt summam feritatem, id est, ἀγροικίαν & rusticitatem illorum hominum significet, qui ipsos sales nesciant, siue ma les siue alios quosuis.

c τά τε πτερὰ] Qui de prima nauis inuentione loquuntur, dicunt exemplum illius fabricandæ veteres à piscibus d lorum dorso carinam, vt est apud Gyrald de Nauig. cap. 3. à capite proram, à cauda temonem, à branchijs remos fo dam verò nō a piscibus, sed potius ab auibus id factum arbitrati sunt, vnde & Poeta velorum alas vocat. id quod & πτερὰ, vbi & Proclus id ab auibus desumptum ait. Temonem quidem in naui ab auium cauda formatum plerique cr auibus nunc quoq; seruant rostra vocabulum. *Hæc Gyraldus.* Quod forsan ex hoc loco Homerico confirmari po eleganter nauis alas appellat, facta egregiè ad aues similitudine. Vnde etiam puto à Virgilio Remigium alarum a ratione, vt quod Homerus in remigio alas, id è contrà in alijs remigium Virgilius vocet.

d φήῃ ἀθηρηλοιγὸν] Hic locus initio fuit olim versus, nos restituimus: neq. dubito quin hoc ipsum F. Portus emen centi versione, sed ea mihi ad manum non fuit. Sensus autem huius loci est: Tiresias cùm locum illum non designet ne, ideoq; dubium esse potuisset Vlyssi quónam se conferre debuisset, aut quàm longam peregrinationem confice hoc indicio, quo apparēte locum illum sit obseruaturus. Signum autem est huiusmodi, Vlysses per regionem illam i humeris gestans: occurret ei aliquis eius loci incola, qui (vel iocosè vel ignoranter) remum illum vētilabro assimila se Neptunus est placandus, & Dijs cæteris litandum pro saluo fortasse reditu.

e θάνατος δέ τοι ἐξ ἁλὸς] Duplex est lectio: ἔξαλος, & ἐξ ἁλός. Si prius leges, intelligendū est prædici Vlyssi mortem e continenti: qua ratione æquiore animo est labores suos sequentes toleraturus, cùm se in mari non esse moriturum

lius est sensus: innuitur enim, ex mari aduenturam Vlyssi mortem. Aiunt enim, vt post Didymum refert Eustathius, Te-lyssis & Circes filium hastam à Vulcano fabricatam habuisse, cuius adamantina esset ἡ ἐπιδορατίς, id est, spicul[illegible] (aculeus pastinacæ marinæ: & hastile (ὁ στύραξ) aureum. Quo instructus Tyrrhenia relicta ad patris inquisitione[m] pro-[...]orantia possessiones quasdam Vlyssis in continenti populatus: vbi aduersum sibi patrem offendit, inscius interfec[it]. [...]scribit Oppianus, cuius locum sic cōuertit Gesnerus: Circe venefica filio suo Telegono huius piscis (pastinacę m[arinæ]) [...]li præfigendum dedit, vt eo in hostes vteretur. Is verò cùm ad insulam quandam appulisset, & greges deprædaretu[r], [...]em suum Vlyssem, quem quærebat: & ad quem greges illi pertinebant, defendendi causa accurrentem vno ictu occi[dit]. [...] etiam in Alexandra: κτενεῖ δὲ τύψας πλευρὰ λοίγιος γένυς Κέντρῳ δυσαλθὴς ἔλλοπος Σαρδωνικῆς. Occidet autē (Vlyssem) hasti-[...]m, aculeo præpilatum ægrè curabili piscis venenati, vulnere costis impacto. Dictys Cretensis lib. 6 dicit hunc Te[le]go-[num] habuisse, cui summitas marinæ cuiusdam turturis osse armabatur: insigne scilicet insulæ eius, in qua ipse genitus erat. [...] dixit Tiresias, Vlyssem ἐξ ἁλὸς moriturum, nimirum ex aculeo pastinacæ marinæ. Sic olim Tito prædicebatur, mori-[turum] sicut Vlysses ἐκ τῆς θαλάττης. Perijt enim pestifera vi marini leporis, vt est apud Philostratum lib. 6. & Tzetzen in Varijs. [...] sit autem venenosus hic pastinacæ marinæ aculeus, testantur Plinius, Aelianus (apud quem nos etiam quædam de eo [...]s) & alij: Malè tamen creditum est olim, aduersum illius ictum nulla esse remedia: cùm tamen extent, vt videre est a-[pud A]etium & Gesnerum post Dioscoridem, Aeginetam, Aetium, Plinium, Hieroclem, & alios.

[...] τόδε] Miratur Vlysses, quòd cùm ipse matris suæ vmbram agnoscat, tamen ab illa is minimè agnoscatur. Se autem ab [...]sci inde colligit quod ea à se recedat: quod facturam eam non est verisimile, si se agnosceret: cui respondet Tiresias, id [...] quòd nondum sanguinem sacrificij degustârit, à quo nō solùm eam, sed etiam reliquos omnes vmbras præter Tiresię [ex]cepto Circes stricto gladio prohibebat. Itaque Vlysses eam paulò pòst ad hunc potum admittit, quo ebibito à matre [Vly]ssem expressis verbis dicitur:

καὶ πίεν αἷμα κελαινεφὲς, αὐτίκα δ' ἔγνω.

[...]ούσα ψυχὴ μὲν ἔβη δόμον Ἄϊδος εἴσω
[...]ακτος, ἐπεὶ κατὰ θέσφατ' ἔλεξεν·
[...] αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
[...]εν αἷμα κελαινεφές· αὐτίκα δ' ἔγνω,
[...]λοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
[...]ἐμὸν πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
[...] χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.
[...] μεγάλοι ποταμοὶ καὶ δεινὰ ῥέεθρα·
[...] μὲν πρῶτα, τὸν οὔπως ἔστι περῆσαι
[...]όντ', ἢν μή τις ἔχῃ εὐεργέα νῆα.
[...]οίηθεν ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκάνεις
[...]ροισι πολὺν χρόνον, οὐδέ πω ἦλθες
[...] οὐδ' εἶδες ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκα;
[...] αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
[...] χρειώ με κατήγαγεν εἰς Ἀΐδαο,
[...]σόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο.
[...]χεδὸν ἦλθον Ἀχαιΐδος, οὐδέ πω ἁμῆς
[...] ἀλλ' αἰὲν ἔχων ἀλάλημαι ὀϊζύν,
[...]τισθ' ἑπόμην Ἀγαμέμνονι δίῳ
[...]ωλον, ἵνα Τρώεσσι μαχοίμην.
[...] τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
[...]δάμασσε τανηλεγέος θανάτοιο;
[...]σος, ἢ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
[...] βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν,
[...] πατρός τε καὶ υἱέος ὃν κατέλειπον,
[...]ινοισιν ἐμὸν γέρας, ἦέ τις ἤδη
[...]ος ἔχει, ἐμὲ δ' οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
[...]μνηστῆς ἀλόχου βουλήν τε νόον τε,
[...] παιδὶ καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσει,
[...]μιν ἔγημεν Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος.
[...]ν, ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο πότνια μήτηρ,
[...]ίνη γε μένει τετληότι θυμῷ
[...]μεγάροισιν· ὀϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
[...]νύκτες τε καὶ ἤματα δακρυχεούσῃ.
[...] τις ἔχει καλὸν γέρας, ἀλλὰ ἕκηλος
[...] τεμένεα νέμεται, καὶ δαῖτας ἐΐσας
[...]ς ἐπέοικε δικασπόλον ἄνδρ' ἀλεγύνειν·
[...] καλέουσι. πατὴρ δὲ σὸς αὐτόθι μίμνει
[...] πόλινδε κατέρχεται· οὐδέ οἱ εὐναὶ
[...] χλαῖναι, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα·
[...] χεῖμα μὲν εὕδει ὅθι δμῶες ἐνὶ οἴκῳ,
[...] πυρὸς, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷται·
[...] ἔλθῃσι θέρος τεθαλυῖά τ' ὀπώρη,

Sic loquuta, anima qdē abijt in domū Plutonis int[us]
Tiresiæ regis, postquam oracula explanauit.
Cæterùm ego illic manebam firmiter, donec mater
Aduenit, & bibit sanguinē nigrū: statim.a. agnouit,
Et mihi lugens verba alata dixit,
Fili mi, quo pacto venisti sub caliginem obscuram
Viuus cùm sis? difficile verò hæc viuentibus visu,
Intersunt ingentes fluuij & grauia fluenta.
Oceanus quidē primùm quem non licet transmittere
Peditem, nisi quis habuerit benè compactam nauem.
Nunc iam à Troia errans huc venisti
Nauiq; & socijs longo tempore, nondum accessisti
Ad Ithacam? neq; vidisti domi vxorem?
Sic ait, cæterùm ego ipsam excipiens allocut⁹ sum,
Mater mea, necessitas adegit me ad Plutonis ædes,
Ab anima oraculum suscepturus Thebani Tiresiæ.
Non enim dum prope veni Achaiam, neq; nostram
Terram ascendere, sed semper habens erro ærumnā,
Ex quo primùm sequebar Agamemnonem diuinum
Ad Iliū eximios equos nutriēs, vt cū Troiāis bellarē.
Sed agè mihi hoc dic & verè narra,
Quod te fatum edomuit sæuæ mortis?
An diuturnus morbus aut Diana sagittis gaudens
Suis leuibus iaculis superueniens occidit?
Dic autem mihi & de patre & filio quem reliqui,
An adhuc in illorū manib. mea bona, an quisquā iā
Virorū alius habet, me.a. nō amplius putat redíturū.
Dic autem mihi desposātæ vxoris consiliūq; menteq;
An manet cum puero, & salua omnia custodiat,
An iam duxit Græcorum eum qui sit optimus?
Sic dicebā, ipsa statim respōdit veneranda mater,
Et sanè illa quidem manet afflicto animo
Suis in ædibus: ærumnæ autem illi semper
Absumuntur noctesq; diesq; lacrymanti:
Tuū.v. nōdū quisqͣ possidet pulchrū pmiū, sed quiet⁹
Telemachus possessionib. vtitur & conuiuia æqualia
Apparat, quæ decet principem virum curare.
Omnes enim vocant, pater autem tuus illic manet
In agro, neq; in vrbem concedit, neq; illi lectuli
Strata & chlænæ, & stragula admiranda.
Sed ille hyeme quidem dormit, vbi mācipia in domo
In pulucrib. ppe focū, laceras.v. corpori vestes īduit.
Cæterùm post quā venit æstasq; virescēsq; autumnus,

Πάντη

Πάντῃ οἱ κατὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο
Φύλλων κεκλιμένων χθαμαλαὶ βεβλήαται εὐναί·
Ἔνθ' ὅγε κεῖτ' ἀχέων, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἀέξει,
Σὸν* πότμον γοόων· ^e χαλεπὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἱκάνει.
Οὕτω γὰρ καὶ ἐγὼν ὀλόμην, καὶ πότμον ἐπέσπον.
Οὔτ' ἐμέ γ' ἐν μεγάροισιν ἐΰσκοπος ἰοχέαιρα
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν,
Οὔτε τις οὖν μοι νοῦσος ἐπήλυθεν, ἥ τε μάλιστα
Τηκεδόνι στυγερῇ μελέων ἐξείλετο θυμόν·
^f Ἀλλά με σός τε πόθος, σά τε μήδεα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
Σή τ' ἀγανοφροσύνη μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα.
Ὣς ἔφατ'· αὐτὰρ ἔγωγ' ἔθελον φρεσὶ μερμηρίξας
Μητρὸς ἐμῆς ψυχὴν ἑλέειν κατατεθνειυίης.
^g Τρὶς μὲν ἐφωρμήθην, ἑλέειν τέ με θυμὸς ἄνωγε,
Τρὶς δέ μοι ἐκ χειρῶν σκιῇ εἴκελον ἢ καὶ ὀνείρῳ
Ἔπτατ'· ἐμοὶ δ' ἄχος ὀξὺ γενέσκετο κηρόθι μᾶλλον·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,
Μῆτερ ἐμή, τί νύ μ' οὐ μίμνεις ἑλέειν μεμαῶτα,
Ὄφρα καὶ εἰν Ἀΐδαο φίλας περὶ χεῖρε βαλόντε
Ἀμφοτέρω κρυεροῖο τεταρπώμεσθα γόοιο;
Ἦ τί μοι εἴδωλον τόδ' ἀγαυὴ Περσεφόνεια
Ὤτρυν', ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω;
Ὣς ἐφάμην· ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο πότνια μήτηρ,
Ὤ ^a μοι τέκνον ἐμὸν, περὶ πάντων κάμμορε φωτῶν,
Οὔτι σε Περσεφόνεια Διὸς θυγάτηρ ἀπαφίσκει.
^h Ἀλλ' αὕτη δίκη ἐστὶ βροτῶν, ὅτε κέν τε θάνωσιν.
Οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσιν,
Ἀλλὰ τὰ μέν τε πυρὸς κρατερὸν μένος αἰθομένοιο
Δαμνᾷ, ἐπεί κε πρῶτα λίπῃ λεύκ' ὀστέα θυμός,
Ψυχὴ δ' ἠΰτ' ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότηται.
Ἀλλὰ φόωσδε τάχιστα λιλαίεο· ταῦτα δὲ πάντα
Ἴσθ', ἵνα καὶ μετόπισθε τεῇ εἴπῃσθα γυναικί.
Νῶϊ μὲν ὣς ἐπέεσσιν ἀμειβόμεθ'· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἤλυθον (ὤτρυνεν γὰρ ἀγαυὴ Περσεφόνεια)
^i Ὅσσαι ἀριστήων ἄλοχοι ἔσαν ἠδὲ θύγατρες.
Αἱ δ' ἀμφ' αἷμα κελαινὸν ἀολλέες ἠγερέθοντο.
Αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον ὅπως ἐρέοιμι ἑκάστην·
Ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
Οὐκ εἴων πινέειν ἅμα πάσας αἷμα κελαινόν.
Αἱ δὲ προμνηστῖναι ἐπήεσαν, *ἡ δὲ ἑκάστη
Ὃν γόνον ἐξαγόρευεν· ἐγὼ δ' ἐρέεινον ἁπάσας.

γρ. νόστον ποθέων

γρ. ἤδε

γρ. πρῶτον

Vndiq; illi per fertilem partem vineæ viti
Et folijs delapsis humi sternitur lectulus.
Hic ille iacet tristis, ingentem.a. in mēte a
Tuum fatum deflens, molesta autem sene
Sic enim etiam ego perij, & fatum contra
Neq; me domi sagittandi perita iaculatri
Suis mitibus telis subteruenines interem
Neq; aliquis me morbus inuasit, qui maxi
Tabe horrenda ex membris tollit animu
Sed me tuiq; desiderium, tuæq; curæ, incly
Tuaq; benignitas dulci animo priuarunt
Sic ait, cæterùm ego volui mente delib
Matris meæ animam prehendere defunc
Ter qdē irrui, amplectiq; me anim⁹ inuit
Ter.a. mihi ex manib. instar vmbræ, simi
Auolabat: mihi verò dolor acutus exorie
Et ipsam alloquutus verba velocia dixi,
Mater mea cur me non expectas amplec.
Vt etiā apud inferos charis circa manib.
Vterq; sæuo saturemur luctu?
Nunquid mihi idolum hoc illustris Pros
Incitat, vt adhuc magis lugens ingemisc
Sic dicebam, ipsa rursus respōdit vene
Eheu fili mi, super omnes infelix viros,
Minimè Proserpina Iouis filia eludit,
Sed ipsa lex est mortalium, cùm mortui
Nō enim amplius carnesq; & ossa nerui
Sed ea quidem ignis fortè robur ardenti
Absumit statim, vt primū reliquit alba
Anima verò tanquam somnium auolit
Sed in lucē viuentiū celerrimè cōtende,
Scias, vt etiam in posterum tuæ dicas v
Nos quidem sic verbis respondeamus, ip
Accesserunt (egit enim inclyta Perseph
Quotquot optimatum vxores erant atq
Illæ.a. circa sanguinē nigrū frequētes con
Cæterū ego cōsultabā quo pacto interrog
Illud aūt mihi in animo optimū videba
Stricto acuto gladio crasso à fæmore,
Non sinebam bibere, simul omnes sangu
Illæ verò deinceps accedebant, vnaquæq
Suū genus narrabat, ego autē interrogab

COMMENTARIVS.

a τέκνον ἐμόν] Ex hac Anticleæ interrogatione constat, non esse donatam omnibus vmbris diuinandi facultatem, resiam iussus est Vlysses consulere. Illa enim causam aduentus filij, & cætera percunctatur quod à Tiresia non fuit rit ergo Anticlea, qui fieri potuerit vt Vlysses adhuc viuus, in has tenebras peruenerit? Nam obstare videbatur illud ueret (versus enim tres qui sequuntur, μέσσῳ γὰρ, &c. ἀθετεῖ Didymus monet) Viuere autem illud appellabant, cùm iuncta est corpori: nam alioqui anima etiam à corpore separata viuit. Sed enim vulgare non fuit, vt viui homines ca adirent. id tamen Deorum beneficio quibusdam dicitur fuisse concessum, vt huic nostro Vlyssi, & anteà ipsi Cer Proserpinam quærenti: Baccho, ad Semelem matrem suam Cadmi filiam descendenti: Herculi, ad canem Cerberu Aesculapio, Castori & Polluci morte alterna, Protesilao Iphicli filio, Alcestidi Pelei filiæ, Theseo, Orpheo, Aeneæ. ginus fab. 251.

b μῆτερ ἐμή,] Respondet matri Vlysses primùm, cur ad inferos venerit: quod tamē Anticlea non quærebat, sed qu eò vsq; peruenisset. quanquam & huic ipsi videtur satisfacere, cùm dicit, χρειώ με κατήγαγεν: quasi dicat, Scio quidē nibus difficile in hæc loca peruenire, id tamen ego feci necessitate me eò adigente & impellente, quæ res difficillim cere. Deinde id etiam mater rogauerat, an nunc primùm ex Troia proficisceretur, & an nondum ad Ithacam accessi Vlysses respondet, se nondum eò peruenisse, ex quo cum Agamēnone Troiam profectus esset. Tum ab ipsa matre rit Primùm, quo pacto illa mortua sit, & quo genere mortis, an morbo, an à Diana interfecta, hoc est, repentinè & statum patris, filij & vxoris suæ sciscitatur.

c ἰοχέαιρα] De hoc genere mortis aliàs dictum est, & in Odyss. & in Iliade.

d καὶ λίην κείνη] Attendenda est series responsionū Anticleæ Quod enim postremo loco ab Vlysse quærebatur, id soluit: quod ille primo, hæc postremo. De vxore filij sui ergo primùm respondet, docetque eam indesinenter lacrymis confici, nimirum ob coniugis sui absentiam diuturnam. Filium verò Telemachum possessiones paternas adhuc ret rificè dignitati suæ conuiuijs & alio honesto viuendi genere velificari. Patrem denique Laërtem in agrum secessis

n agit, doloribus perpetuis sese macerans ob ipsius Vlyssis fatum: quam ob causam etiam se mortuam Anticlea testatur. : procis autem ne χρ̃ quidem: quia quadriennio post illius mortem adueneriint, vt refert Didymus.

ὁ δ' ἐπὶ πῆμα] Quasi dicat: Duo sunt quæ Laërtem tam miseram vitam & calamitosam viuere cogant. primùm, fatum [illegible]: nam illi persuasum est, te iam è viuis excessisse: secundò, ipsa senectus, quæ per se satis molesta & grauis esse consue-[illegible] etiam externis faciliùs conficiatur: quod in Telemacho non accidit, qui iuuentutis suæ robore huiusmodi calami-[illegible] resistit: ideò eum conuiuijs oblectari dicit, quanquam sine dubio patris sui casum ægrè ferret.

σὸς τε πόθος,] Apud recẽtiores traditur, Anticleam mortem laqueo sibi cõsciuisse præ dolore, cùm intellexisset Vlyssem [s]ublatum fuisse. Hic autem Nauplius multos è Græcorum numero dolosè interfecit propter ereptũ sibi filium Palame-[illegible] etiam Vlysses astu damnari ad mortem fecit, vt de eo memoratur. Sed Poëta noster Anticleã hoc genere mortis extin-[illegible] noscit, sed solo dolore. Qui verò eam suspendio vitam finijsse asserunt, inquit Eustathius, dicũt Poëtam illud reticuis-[se], ... quòd hoc genus mortis scelestum & impium habebatur, & infames erant qui eo interibant. Tamẽ [illegible] em mortem Epicastæ paulò pòst referet.

ἑλέειν,] Sic Aeneas apud Virg. 6. Aeneid. cùm Anchisæ patris vmbram apprehendere vellet:

——da iungere dextram
Da genitor, teq́; amplexu ne subtrahe nostro
Sic memorans, largo fletu simul ora rigabat,
Ter conatus ibi collo dare brachia circum,
Ter frustra comprensa manus effugit imago,
Par leuibus ventis, volucriq́; simillima somno.

ἡ δίκη ἐστὶ βροτῶν,] Existimabat Vlysses hoc sibi doloris à Proserpina immitti, vt cùm matrem amplecti cuperet in beneuo-[l]icationem, tamen non posset, quia illa semper sibi è manibus effugeret: sed Anticlea docet hanc esse animarũ naturam, [quæ] è corporibus excesserint, tangi non possint, quod alioqui proprium est corporum. Mirum tamen est quòd eas oculis [illegible] ati sint, & formam corporis retinere. Quia de re in Iliade dictum est: quin & eas vulnera timere crediderunt, vt hic iam [illegible] ius.

[illegible] ναι] Varietate narrationis Lectores videtur velle delectare Homerus, & suos Phæacenses auditores Vlysses. interserit [illegible] quarundam animarum descriptionem, quæ ipsi apud inferos apparuerunt.

[illegible] πρώτην Τυρὼ ἴδον εὐπατέρειαν,	*Hic videlicet primam Tyro vidi bono patre natam,*
[illegible] αλμωνῆος ἀμύμονος ἔκγονον εἶναι,	*Quæ dicebat Salmonei inculpati filiam esse.*
[illegible] ος γυνὴ ἔμμεναι Αἰολίδαο,	*Dicebat autem Cretei se vxorem esse Aeolidadi,*
[illegible] ἠράσσατ' Ἐνιπῆος θείοιο,	*Quæ fluuium amauit Enipeum diuinum,*
[illegible] λλιστος ποταμῶν ἐπὶ γαῖαν ἵησι·	*Qui multò pulcherrimus fluuiorũ per terrã labitur,*
[illegible] νιπῆος πωλέσκετο καλὰ ῥέεθρα.	*Et iuxta Enepei versabatur pulchra fluenta.*
[illegible] εισάμενος Γαιήοχος ἐννοσίγαιος,	*Huic certè assimilatus Neptunus terram continens*
[illegible] ποταμοῦ παρελέξατο δινήεντος.	*In ostijs fluuij accubuit verticosi*
[illegible] δ' ἄρα κῦμα περιστάθη οὔρεϊ ἶσον	*Cæruleũ quidẽ circa fluctũ circũstitit monti æqualẽ*
[illegible] ύψεν τε θεὸν θνητήν τε γυναῖκα.	*Curuatum, abscondit. a. deum mortalemq́; fœminã.*
[illegible] θενίην ζώνην, κατὰ δ' ὕπνον ἔχευεν.	*Soluit aũt virginalem zonã somnũq́; superinfudit.*
[illegible] ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτήσια ἔργα,	*Cæterùm postquam perfecit deus amatoria opera,*
[illegible] φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,	*Inhæsit sanè manui verbũq́; dixit et proloquutus est,*
[illegible] φιλότητι, περιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ	*Gaude mulier in amicitia, circumuoluto autẽ anno*
[illegible] ἀγλαὰ τέκνα· ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιοι εὐναὶ	*Paries pulchros liberos, quoniã non inanes cõcubitus*
[illegible] σὺ δὲ τοὺς κομέειν, ἀτιταλλέμεναί τε.	*Immortalium. tu verò hos nutri & educa:*
[illegible] πρὸς δῶμα, καὶ ἴσχεο, μηδ' ὀνομήνῃς·	*Nũc. a. feras ad domũ et tibi caue. ne. v. nominaueris,*
[illegible] οι εἰμι Ποσειδάων ἐνοσίχθων.	*Cæterùm ego tibi sum Neptunus terræ quassator.*
[illegible] ν, ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα.	*Sic loquutus, pontum subijt fluctuantem.*
[illegible] ισαμένη, Πελίην τέκε καὶ Νηλῆα,	*Illa autem imprægnata Peliam & Neleum*
[illegible] θεράποντε Διὸς μεγάλοιο γενέσθην	*Qui inclyti ministri Iouis magni erant*
[illegible] Πελίης μὲν ἐν εὐρυχόρῳ Ἰαολκῷ	*Vtrinq́; Pelias quidem in spaciosa Iaolco*
[illegible] ήνος, ὁ δ' ἄρ' ἐν Πύλῳ ἠμαθόεντι.	*Habitabat pecorosus, hic verò in Pylo arenosa.*
[illegible] Κρηθῆϊ τέκε βασίλεια γυναικῶν,	*Alios verò socios marito peperit regina fœminarum,*
[illegible] Φέρητ', Ἀμυθάονά θ' ἱππιοχάρμην.	*Aesoneq́; atq́; Pheretẽ, Amithaonaq́; gaudentẽ equis.*
[illegible] Ἀντιόπην ἴδον Ἀσωποῖο θύγατρα,	*Post hanc Antiopem vidi Asopi filiam,*
[illegible] Διὸς εὔχετ' ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαῦσαι,	*Quæ certè & Iouis gloriabatur in vlnis dormijsse,*
[illegible] δύο παῖδ', Ἀμφίονά τε Ζῆθόν τε,	*Et habuit duos filios Amphionemq́; Zethumq́;,*
[illegible] Θήβης ἕδος ἔκτισαν ἑπταπύλοιο,	*Qui primi Thebarũ fũdamẽta locarũt septẽ portarũ,*
[illegible] ἐπεὶ οὐ μὲν ἀπύργωτόν γ' ἐδύναντο	*Turribusq́; circũdederũt postq̃ nõ ipsã absq́; turrib. po-*
[illegible] χορον Θήβην, κρατερώ περ ἐόντε.	*Habitare latas Thebas, quãuis fortes essent. (terãt*
[illegible] Ἀλκμήνην ἴδον Ἀμφιτρύωνος ἄκοιτιν,	*Postquã autem Alcmenã vidi Amphitryonis vxorẽ,*
[illegible] ῥ' Ἡρακλῆα θρασυμέμνονα θυμολέοντα	*Quæ Herculem audacem animum leonis habentem*
[illegible] ἐν ἀγκοίνῃσι Διὸς μεγάλοιο μιγεῖσα.	*Peperit in complexu Iouis magnanimi congressa:*
[illegible] Κρείοντος ὑπερθύμοιο θύγατρα,	*Et Megaram Creontis superbi filiam,*
[illegible] Ἀμφιτρύωνος υἱὸς μένος αἰὲν ἀτειρής.	*Hãc habuit Amphitryonis filiᵒ robore semp indomit*.*
[illegible] Οἰδιπόδαο ἴδον καλὴν Ἐπικάστην,	*Matremq́; Oedipodis vidi pulchram Epicastem,*
[illegible] ἔρεξεν ἀϊδρείῃσι νόοιο,	*Quæ ingens facinus commisit insipientia mentis*
[illegible] υἷι· ὁ δ' ὃν πατέρ' ἐξεναρίξας	*Nupta suo filio: ille suum patrem interficiens*
[illegible] ἄφαρ δ' ἀνάπυστα θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν.	*Vxorẽ duxit, statim. a. vulgata dij fecerunt hominib.*
[illegible] ὁ μὲν ἐν Θήβῃ πολυηράτῳ ἄλγεα πάσχων,	*Sed ille quidem in Thebe amabili dolores patiens,*

Marginal notes: χ. πρῶτον; χ. ἔχον; χ. οὐ μὲν

Καδ-

[l] Καδμείων ἤνασσε, θεῶν ὀλοὰς διὰ βουλάς·	Thebanis imperabat deorum dira per fat
Ἡ δ' ἔβη εἰς Ἀΐδαο πυλάρταο κρατεροῖο,	Illa abijt in Plutonis domum validas port
Ἁψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο μελάθρου,	Alligato fune summo ab alta trabe,
Ὧ ἄχεϊ σχομένη. τῷ δ' ἄλγεα κάλλιπ' ὀπίσσω	Suo dolore correpta, huic dolores reliquit
Πολλὰ μάλ', ὅσσα τε [k] μητρὸς Ἐριννύες ἐκτελέουσι.	Valdè multos, quotquot matris Furiæ eff
Καὶ Χλῶριν εἶδον περικαλλέα, τήν ποτε Νηλεὺς	Et Chlorin vidi perpulchram, hanc olim
Γῆμεν ἑὸν μετὰ κάλλος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα,	Vxorē duxit suā ꝑpter pulchritudinē, p
Ὁπλοτάτην κούρην Ἀμφίονος Ἰασίδαο,	Minimā natu puellā Amphionis Iasidæ,
Ὅς ποτ' ἐν Ὀρχομενῷ Μινυηΐῳ ἶφι ἄνασσεν·	Qui quōdā in Orchomeno Minyeo fortit
Ἡ δὲ Πύλου βασίλευε, τέκεν δέ οἱ ἀγλαὰ τέκνα,	Atq; in Pylo regnauit, peperit .a. illi pulch
[l] Νέστορά τε, Χρομίον τε, Περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον.	Nestoremq; Chromiumq; Periclymenum
Τοῖσι δ' ἐπ' ἰφθίμην Πηρὼ τέκε, θαῦμα βροτοῖσι,	Post hos eximiā Pero peperit miraculum
Τὴν πάντες μνώοντο περικτίται· [m] οὐδέ τι Νηλεὺς	Quam omnes precabantur accolæ, neq;
Τῷ ἐδίδου ὃς μὴ ἕλικας βόας εὐρυμετώπους	Huic dabat qui non boues latis frontibus
Ἐκ Φυλάκης ἐλάσειε βίης Ἰφικληείης	Ex Phylace abegerit vis Iphiclea
Ἀργαλέας· τὰς δ' οἶος ὑπέσχετο μάντις ἀμύμων	Indomitas, has solus promisit vates incu
Ἐξελάαν· χαλεπὴ δὲ θεοῦ κατὰ μοῖρα πέδησε,	Abacturum, sæuum autem dei fatum
Δεσμοί τ' ἀργαλέοι, καὶ βουκόλοι ἀγροιῶται.	Vinculaq; sæua & pastores agrestes.
Ἀλλ' ὅτε δὴ μῆνές τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο	Sed quando certè mensesq; & dies perfic
Ἂψ περιτελλομένου ἔτεος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,	Rursus circumuoluti anni & aduenerun
Καὶ τότε δή μιν ἔλυσε βίη Ἰφικληείη,	Tum certè ipsum soluit vis Iphiclea,
Θέσφατα πάντ' εἰπόντα· Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.	Vaticinia omnia loquutū, Iouis .a. ꝑficieb
Καὶ Λήδην εἶδον τὴν Τυνδαρέου παράκοιτιν,	Et Ledam vidi Tyndari vxorem,
[n] Ἥ ῥ' ὑπὸ Τυνδαρέῳ κρατερόφρον' ἐγείνατο παῖδε,	Quæ ex Tyndaro sapientes peperit filios
Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα·	Castoreq; equorū domitorē & pugnis va
[o] Τοὺς ἄμφω ζωοὺς κατέχει φυσίζοος αἶα·	Hos ambos viuentes detinet fertilis terr
Οἳ καὶ νέρθεν γῆς τιμὴν πρὸς Ζηνὸς ἔχοντες,	Qui etiam infra terram honorem ab Io
Ἄλλοτε μὲν ζώουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὖτε	Interdū quidē viuūt alternis diebus, in
Τεθνᾶσιν, τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἶσα θεοῖσι.	Moriuntur, honorem autem sortiti æqu
Τὴν δὲ μετ' Ἰφιμέδειαν Ἀλωῆος παράκοιτιν	Post hanc Iphimediam Aloëi vxorem
Εἴσιδον, ἣ δὴ φάσκε Ποσειδάωνι μιγῆναι.	Aspexi, quæ sanè dicebat Neptuno com
Καί ῥ' ἔτεκεν δύο παῖδε, μινυνθαδίω δὲ γενέσθην,	Et peperit duos filios, breuis autem vitæ
[p] Ὦτόν τ' ἀντίθεον, τηλεκλειτόν τ' Ἐφιάλτην,	Otumq; virilem, inclytumq; Ephialtem
Οὓς δὴ μηκίστους θρέψε ζείδωρος ἄρουρα,	Quos certè longissimos enutriuit alma
Καὶ πολὺ καλλίστους, * μετά γε κλυτὸν Ὠρίωνα.	Et longè pulcherrimos post inclytum Or
Ἐννέωροι γὰρ τοί γε καὶ ἐννεαπήχεες ἦσαν	Nouennes enim cùm essent, nouem cub
Εὖρος, ἀτὰρ μῆκός γε γενέσθην ἐννεόργυιοι.	Latitudine, cæterùm longitudo erat no
Οἵ ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἀπειλήτην ἐν Ὀλύμπῳ	Qui sanè immortalibus minabantur in
Φυλόπιδα στήσειν πολυάϊκος πολέμοιο.	Moturos certamen tumultuosi belli,
Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ	Ossā sup Olympū conati sunt imponere
Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἵν' οὐρανὸς ἀμβατὸς εἴη.	Peleum frondosum vt cœlum peruium
Καί νύ κεν ἐξετέλεσσαν, εἰ ἥβης μέτρον ἵκοντο·	Et fortaßis ꝑfecissēt si ad pubertatis mē
Ἀλλ' ὄλεσεν Διὸς υἱός, ὃν ἠΰκομος τέκε Λητώ,	Sed ꝑdidit Iouis fili⁹, quē pulchricoma p
Ἀμφοτέρω, πρίν σφωϊν ὑπὸ κροτάφοισιν ἰούλους	Ambos, antequam ipsis sub temporibu
Ἀνθῆσαι, πυκάσαι τε * γένυς εὐανθέϊ λάχνῃ.	Floreret, ornarenturq; genæ florenti ba
[q] Φαίδρην τε Πρόκριν τε ἴδον, καλήν τ' Ἀριάδνην,	Phædramq; Procremq; vidi pulchramq;
Κούρην Μίνωος ὀλοόφρονος, ἥν ποτε Θησεὺς	Filiam Minois prudentis, quam olim T
Ἐκ Κρήτης ἐς γουνὸν Ἀθηνάων ἱεράων	Ex Creta in solum Athenarum sacraru
Ἦγε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο· πάρος δέ μιν Ἄρτεμις ἔκτα	Duxit qdē, sed nō potit⁹ est, anteà .a. ipsu
Δίῃ ἐν ἀμφιρύτῃ Διονύσου μαρτυρίῃσι.	Dia in circumflua, Bacchi testimonio.
[r] Μαῖράν τε Κλυμένην τε ἴδον, στυγερήν τ' Ἐριφύλην,	Maramq; Clymenemq; vidi odiosamq;
Ἣ χρυσὸν φίλου ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήεντα.	Quæ aurum dilecti viri accepit precios
Πάσας δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομήνω	Omnes verò non ego eloqui possum neq;
Ὅσσας ἡρώων ἀλόχους ἴδον ἠδὲ θύγατρας,	Quotquot Heroum vxores vidi & filias
Πρὶν γάρ κεν καὶ νὺξ * φθῖτ' ἄμβροτος. ἀλλὰ καὶ ὥρη	Anteà enim etiam nox periret immort iam horæ
Εὕδειν, ἢ ἐπὶ νῆα θοὴν ἐλθόντ' ἐς ἑταίρους,	Dormiēdi, siue ad nauem celerem digre
Ἢ αὐτοῦ. πομπὴ δὲ θεοῖς ὑμῖν τε μελήσει.	Siue hic, reductio autem dijs vobisq; cu

Marginal notes: γ. μετ' ἀγακλυτ' ὠρίωνα. — γ. θῦνος — γ. φθῖτ'

COMMENTARIVS.

[illegible]] Quamuis reliqui omnes Poëtæ Salmoneum pro impio homine agnoscant, quòd fulminantem Iouem imitatiam ab eo fulmine percussus sit, vt est apud Virg. 6. Aeneid. tamen Homerus illud non videtur intellexisse, cùm filiam πατέρα appellat. Et hoc rectè monet Eustathius: quin & ipse Homerus ipsum Salmoneū ἀμύμονα appellat. Immò lis Iouis expresserit, non ideò impius esset existimandus. nam non esset θεόμαχος, siquidem Iupiter pro aëre accipiatur, sed [illegible] artifex & μηχανικός, qua ratione & alij similia præstiterunt. Est enim βροντεῖον apud veteres vas (malè ergo in Lexicis [illegible] xponitur, locus in scena. Eustathius enim ait σκεῦος, Interp. Arist. ἀμφορεύς, Pollux ἀσκός) quòd iniectis in eum lapillis [illegible] itū exprimebat, ἀποτελεστικὸν μυκηθμὸς βροντῆς διὰ ψηφίδων ἐνιεμένων. Nota etiā sunt ex historijs Archimedis vrentia fulgura [illegible] alis eiaculata. Memoratur etiā quidā qui inimicum vlturus domum illius ita concussit, vt planè terræ motū æmulare[illegible] etiam radijs quibusdam fulgurantibus: vnde ab hoste etiam ἐνοσίχθων vt Neptunus, & περικεραυνὸς vt Iupiter ap[illegible] it ita quidem Eustathius, sed tamen Didymus illud εὐπατέρειαν ironicè dictum accipit expressis verbis iudicet lector.

[illegible] ἠράσσατο] Mirum hoc est, quòd antiqui fluuios non solùm animatos, sed etiam mortali corpore finxerunt. nam & [illegible] nferi anteà monuimus. Itaq; varij amores eorum scribuntur, inter quos est hic Enipei Peleponnesi fluuij, vt est apud [illegible] um enim amasse dicitur hæc Tyro, neq; dubito quin eius reciprocam mentem experta sit, tamē non ex eo, sed ex Ne[illegible] am illum simulante duos liberos suscepit.

[illegible] ζώνην,] Quid sit zonam soluere, aliàs, ni fallor, diximus. Referam tamen quod apud Natalem Mythol. lib. 3. ca. [illegible] i, zonam soluere dici, quod grauidam fieri. Fuisse enim moris, vt cùm ita vterus excreuisset grauidis puellis, vt sueta [illegible] is vti non possent, ea zona in templo Dianæ λυσιζώνης, zonam soluentis: vnde est in Epigrammate, Ἀρτέμιδι ζώνην αὐθ[illegible] ianæ zonam dicauit Callirhoë, supple grauida facta.

[illegible]]Ideò Peliam & Neleum ministros Iouis appellat, quòd reges fuerint, quemadmodum etiam milites θεράποντες [illegible] tur. Hinc patet quid Reges de sua dignitate superbire, quam non à se, sed à Deo administrandam tenent, quod ab Eth[illegible] sse cognitum, à nostris verò Regibus negligi, summi est pudoris, & maximè à recta ratione alienum, qua sola dictante [illegible] teres perceperunt: nos verò etiam à sanctissimo Dei ore olim illud audiuimus. Fuit autem Pelias rex Thessaliæ, cuius [illegible] ibit Ouidius 7. Metam. Neleus verò à fratre Pelia pulsus in Laconiam venit, vbi condidit Pylium, & ex vxore Chloride [illegible] eros suscepit, quos omnes præter vnicum Nestorem Hercules interemit. Vide eundem Ouid. 12. Metam. de ipsa Chlo[illegible] osteà.

[illegible]] Quod ex rei pecuariæ abundantia ipsi Reges olim laudati sint, docuimus anteà ex Varrone.

[illegible]] Ex hoc concubitu Iouis, Antiopem Asopi (alij Nyctei) filiam dicit Homerus duos filios suscepisse, Amphionem & [illegible] od etiam Agis apud Pausan. in Corinthiacis, qui liber est secundus, his versibus exprimit:

Ἀντιόπη δ᾽ ἔτικε Ζῆθον, κ᾽ ἀμφίονα δῖον	*Antiope peperit Zethum atque Amphiona dium*
Ἀσωποῦ κούρη ποταμοῦ βαθυδινήεντος,	*Asopo celeri currentis vertice nata*
ζηνί τε κυσαμένη κ᾽ ἐπωπεῖ ποιμένι λαῶν. id est,	*Iuppiter hos, genuitq; simul regnator Epopeus.*

[illegible] Epopeo rapta Antiope, qui fuit rex Sicyoniorum. Tum subiungit ipse Pausanias: [illegible] ἐπὶ τὸ συνε[illegible] ποιήσας φησὶν οἰκίσαι πρώτους, ἀποκρίνων τὴν κάτω πόλιν ἐμοὶ δοκεῖν ἀπὸ τῆς Καδμείας. id est, vt vertit Amasæus: seo hos ad au[illegible] ltò natales retulit Homerus, cùm Thebas ab illis primùm conditas dixerit, quippe qui, vt mihi videtur, inferiorem vr[illegible] ea distinguat.

[illegible]] Quomodo Herculem Ioui peperit, satis notum est vel ex Plauti comœdia, Amphitrione: Hercules tamē Amphi[illegible] paulò pòst à Poëta vocatur & à reliquis Amphitryoniades: quia videlicet is pater præsumitur, quem nuptiæ demon[illegible] lò antè Agis Amphionem & Zethum, Epopei etiam filios appellat. sic Castor & Pollux Tyndaridæ vocantur, quan[illegible] geniti.

[illegible]] Hæc ab alijs Iocasta appellatur, vt iam annotauit Giphanius. Notum est quod de Oedipode memoratur, eum [illegible] mpto patre in vxorem duxisse. Siquidē Laius ex Apollinis oraculo intellexerat occisum se à filio suo iri, itaq; hunc [illegible] x Epicaste susceptū exposuit in Sicyone: eum pastores miserati aluerunt. Is vbi adoleuisset, Thebas profectus ad pa[illegible] uisitionem, patrem ibi insciente interfecit: tum Iocastam matrem (vel Epicastem) duxit: ex qua multi dicunt eum li[illegible] se, id tamen Homerus ignorauit, vt probat ex hoc loco Pausanias lib. 9.

[illegible]] Si post detectum hoc turpe & incestuosum Oedipi cum matre coniugium, Thebis tamen posteà imperasse [illegible] s dicit: non videtur ergo exilium illius agnoscere, vt Tragici in Colonum. Vide Sophoclis Colonæum Oedipodem. [illegible] n erat prætermissurus Homerus, vt ait Eustathius, sicut neq; Epicastæ suspendium.

[illegible]] Duæ possunt in hunc locum moueri quæstiones. Primam ego moueo, alteram Eustathius. Quæro igitur quid [illegible] Oedipodis Furiæ, quæ ita eum cruciant & sexcentis torqueunt doloribus? Equidem scio generaliter Furias, vel Erin[illegible] enides appellari, quæ sceleratorum hominū pectora in ipsa vita discruciant: quas, *facta virum mulctantes vindice pœna*, [illegible] ilus in Argon. de quibus etiam Orpheus in hymno illarum, κλῦτε θεαὶ πάντιμοι, ἐρίβρομοι, εὐάστειραι, &c. Hic autem a[illegible] rtuæ Epicastæ puto intelligi. Vidimus autem paulò antè, creditum fuisse ab antiquis mortuorum animas viuis insta[illegible] quere, à quibus aliquid damni accepeperint. Verisimile est autem, Oedipodem agnito suo scelere varijs modis Iocastam [illegible] niugem suam torsisse, vt ait Eustathius: nam hæc est eius quæstionis solutio, qua quærit, cur matris Furiæ, non item [illegible] Oedipum cruciare.

[illegible] tor in Iliade duodecim liberos Nelei commemorat, nunc autem Vlysses tres tantùm recenset ex Chloride, Nestorē, [illegible] Peryclimenum. Id fieri Didymus vult κατ᾽ ἐξοχὴν, Chromiumq; vt natu maximum, Periclymenum vt fortissimum, [illegible] apientissimum nominari.

[illegible]] Hæc ab Vlysse obscurè præ festinatione ad reliqua dicuntur. nos ex Eustathio locum illustrabimus. Primùm re[illegible] quòd anteà vidimus, Tyro filiam esse Salmonei, cuius frater fuit Cretheus huic autem desponsata est illa (pro more [illegible] iugiorū vt aliàs docuimus) Iam verò ex Cretheo & Tyrone natus est Neleus, qui ex Chloride vxore, inter alios libe[illegible] etiam filiam habuit forma præstantissimam. Mortuo itaque Salmoneo patre Tyro ex Phylace, (quod est oppidum [illegible] ionis Thessaliæ) ad Deioneum patris fratrem: vel vt alij dicunt, ex Iolco (quod est oppidum Magnesiæ regiunculæ [illegible] Ortu annexæ) Phylacam ad auunculum venit. Mortuo autem Deioneo, Iphiclus eius nepos (fuit enim Deioneo filius [illegible] acus Iphicli pater) qui etiam Iphicles appellatur. Hic bona quædam ipsius Tyrus occupauit, inter quæ erant etiam [illegible] m præstantissimæ, quas diligenter asseruari curabat. Eas cùm repeteret Neleus, negauit Iphiclus se redditurum. itaq; [illegible] suam Pero ei pollicitus est, qui boues illas Iphiclo abstulisset. Hoc omnes facere recusabant, quia fieri non posse vide[illegible] accuratam earum custodiam. vnus Bias Melampodem fratrem suum rogauit, vt hoc sui causa tentaret. Ille verò, li[illegible] di scientia, qua maximè pollebat, intelligeret se captum iri, si hoc aggrederetur: tamen fratris gratiā ausus est aggredi. [illegible] o capiendas cùm accessisset, captus est, traditusque Iphiclo, & carcere inclusus custodiebatur. Dati sunt ei autem cu[illegible] ui ei ministrarent, vir & mulier: & vir quidem humaniter eum tractabat, mulier verò contrà. Procedente tempore, au[illegible] strepitum & stridorem quendam in superiore parte cœnaculi: ille verò, vt talium vocum erat intelligentissimus, co[illegible] cere se trabem integram iam cōsumpsisse & corrodisse. (Fuit autem Melampus ita diuinandi peritissimus, vt anima[illegible] entia intelligeret: repurgatas enim illi aures à draconibus crediderunt. Hoc igitur ille cùm percepisset, dicitur mor[illegible] e, & quasi ex imbecillitate concidens aduocat suos ministros, petitque vt foras educatur: sic arrepto cubili à parte pe[illegible] parte capitis vir eum extrahunt. Interea cùm vir iam esset extra fores, restaret autem mulier intus, trabes illa fracta [illegible] ut concidit, & eam interficit. Vir qui superfuerat factum Phylaco, Phylacus Iphiclo exponunt. Hic verò a Melampo[illegible] snam esset, & cur huc aduenisset: ille vatem se dicere, & boum Iphicli causa venisse. Ei igitur boues illas Iphiclus pol[illegible] rat nemei indicet, qua prolem suscipere ex vxore possit. Melampus immolato boue, partes auibus distribuit. Eò cùm o[illegible] ulturem accessissent, rogat an possit fieri, vt Iphiclus liberos suscipiat: illæ cùm hoc exponere non possent, post eas [illegible] & causas Iphicli ἀπαιδίας docet: quæ erant huiusmodi, quòd Phylacus aliquando Iphiclum præ ira persequens stri[illegible] nque non valens assequi, gladium ἀχέρδῳ (quod spinæ genus est) vel, vt alij volunt, syluestri pyro affixisset, ita gladio

circumnatum esse corticem, & in hoc eum occultari: hincq; præ timore Iphiclum imposterum gignendo aptum [illegible] borem illam autem indicauit vultur, & vbi gladius latéret reconditus, cui demi corticem iussit, eiusque rubigine Iphiclo propinari. Quo facto Iphiclus prolem suscepit, Melampoque boues Tirus restituit: quibus acceptis, Mela[illegible] uersus eas Neleo in dotem Biantis fratris pro eius filia Pero tradidit: quā Neleus cùm recusaret, pugna tamen victu[illegible] ctus est. Vnde Melampus effugisse Nelei auunculi sui & Regis iram dicitur. Iam verò his intellectis facilis erit Lect[illegible] mericus. Porrò hoc idem factum Melampodis attinget Poëta infrà lib. 15.

n ἥ ῥ' ὑπὸ Τυνδάρεῳ] Ex fabula intelligimus, Castorem & Pollucem à Leda ex Ioue conceptos fuisse: tamen à Poë[illegible] daridæ appellantur, vt aliàs monuimus. vtrumque complexus est Homerus in hymnis, cùm dicit:

Κάστορα καὶ Πολυδεύκε' ἀείσεο μοῦσα λίγεια — *Castorem & Pollucem cane Musa arguta*
Τυνδαρίδας, οἱ Ζηνὸς ὀλυμπίου ἐξεγένοντο. — *Tyndaridas, qui ex Ioue Olympio geniti sunt,*
Τοὺς ὑπὸ Ταϋγέτου κορυφῆς τέκε πότνια Λήδη, — *Quos sub Taygeti vertice peperit veneranda Le[illegible]*
λάθρη ὑποδμηθεῖσα κελαινεφεῖ Κρονίωνι, id est, — *Occultè subacta à Ioue nigras nubes faciente.*

Theocritus eos Iouis filios, non autem Tyndaridas appellat,

ὑμνέομεν Λήδας τε καὶ αἰγιόχω Διὸς υἱὼ — *Canimus Ledæ & Aegiochi Iouis filios*
Κάστορα καὶ φοβερὸν πολυδεύκεα πὺξ ἐρεθίζειν. — *Castorem & formidabilem Pollucem in pugnorum ce[illegible]*

Hic autem Homerus eos Tyndari filios appellat, & Apollonius 1. Argon. eos peperisse Ledam ait in ædibus Ty[illegible] τοὺς δ' ἠγαθέοις ἐνὶ Τυνδαρέοιο Τηλυγέτους ὠδῖνι μιῇ τέκεν, Pater enim præsumitur, quem nupt[illegible] vt non ita pridem dicebamus.

o τοὺς ἄμφω ζωοὺς] Præcedenti annotatione diximus, Tyndaridas istos Iouis filios appellari: sunt tamen qui dist[illegible] lucem & Helenam ex Ioue, Castorem autem & Clytæmnestram ex Tyndaro esse dicunt: vnde interfectum quid[illegible] lucem verò minimè. Quòd autem eos viuentes alternis vicibus Poëta dicit, ita est intelligendum: Castorem dici[illegible] dicunt Idā, alij Meleagrum, alij Polynicem) interfecisse: quod cùm videret Pollux, petijt à patre Ioue, vt is suam imm[illegible] tri communicare posset: quod ei Iupiter concessit, vnde alternatim in cœlis & in inferis vterque versari olim est [illegible] Hyginum fab. 67 & 80. Apollodorum de Orig. Deor. lib. 3. Virg. lib. 6.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit, — *Itq; reditq; viam toties.*

p ῥ' ὤλεσ' τ' αὐτίθεον.] De Gigantum origine non conuenit Homero cum reliquis Scriptoribus. Nam Hesiodus eos [illegible] sanguine natos esse ait in Theog. & Orpheus lib. 8 sacri sermonis. Vide Natalem Mythol. lib. 6. cap. 21. vbi rem autē[illegible] amino, Aloidas à Gigantibus distingui video, vt fallus sit Natalis, qui hunc locum de Gigantibus intellexerit. Dist[illegible] stat ex Apollod. de Orig. Deorum lib 1. vbi diuersis locis de vtrisque scribit. Gigantes enim Opis & Cœli filios, Al[illegible] & Neptuni esse ait. Quia autē locus ille Aloidarum huc maximè facit, non grauabor eum integrum describere. Se[illegible] Aegio interprete, Iphimediam Triopis filiam, quæ Neptunum exarsit, vxorem habuit: ea continenter ad mare se c[illegible] stos manibus fluctus intra sinum ferebat. quæque à Neptuno compressa geminos peperit, Otum & Ephialtem, [illegible] pellarunt. Hi quotquot annis latitudine cubitum, longitudine verò vlnam increscebant: qui vbi nonum expleuēr[illegible] dinem cubitum nouem & vlnarum totidem magnitudinem adepti, Ioui bellum inferre non erubuerunt. Pro[illegible] sam imposuerunt. Pelioque super Ossam imposito, eum in modum cœlum conscensum ire minitari. Ingestis ad[illegible] mari continentem, deq; terra rursus maria se reddituros dictitabāt. Quinetiam Ephialtes Iunonem, Otus autem [illegible] iugem deposcebant: Martem insuper in vincula cōiecēre, quem demum Mercurius furto eripuit. Diana interim Al[illegible] de curru peremit: nam in ceruam mutata per eorum medium exiliuit. Tum hi velut in feram collimaturi, alter alt[illegible] ctis occiderunt. *Hæc ille.* Homerus autem eos à Ioue interemptos esse dicit, nimirum fulmine, vt etiam Virg. 1. Ge[illegible]

Et coniuratos cœlum rescindere fratres, — *Scilicet atque Ossæ frondosum imponere Olympum*
Ter sunt conati imponere Pelio Ossam, — *Ter pater extructos disiecit fulmine montes.*

Eosdem intelligit 6. Aeneid.

Hic & Aloidas geminos, immania vidi — *Aggressi, superisq; Iouem detrudere regnis.*
Corpora, qui manibus magnum rescindere cœlum

q φαίδρην] De Phædra Thesei vxore vide Ouid. 15 Metam. de Procride eundē 7. Metam. & Hyginū fab. 189. de A[illegible] in Theseo. De qua cum latiùs quàm de reliquis duabus agat, nos ea adferemus, quæ huic loco magis congruere v[illegible] ses cùm Androgeum filium Minois & Pasiphaës palæstritam præstantissimum dolosè interemissent, indignatus [illegible] acerrimum bellum intulisse, victosq; eos coēgisse (alij dicunt eos ita ab oraculo admonitos) ad pendendum s[illegible] integrum nouennium septem adolescentum & totidem virginum tributum, quod à Minotauro deuorari credeba[illegible] tem vt Theseus sponte aliquando cum illis profectus sit: quò vbi peruenisset, res ita tulit, vt Ariadne Minois fili[illegible] flammaretur: eius proinde misertа rationem ei præscripsit, qua se Dædaleo labyrintho (in quo erat inclusus Min[illegible] expedire. Quod cùm successisset, Theseus Ariadnem adolescentesq; & puellas Atheniensium secum abduxit: vbi [illegible] Diam (quæ Naxus etiam appellatur) Baccho sacram peruenisset, eamq; stuprasset, à Minerua est admonitus, vt illi[illegible] excederet, quod ipse postera die fecit. Bacchus verò testatus Dianæ Ariadnē in eius fano cum Theseo coiuisse, fe[illegible] sceretur. Quo l E[illegible] stathius de repentina illius morte interpretatur. Et hæc sunt μαρτυρίῃσι Διονύσου apud Homerū ill[illegible] ea non post tum Theseum dicat: quod tamen intelligi potest de diuturniore coniugio. Quod si nudè & simplicite[illegible] luminas Bacchi in Ariadnem apud Dianam intelligemus. Recentiores tamen dicunt, eam à Libero fuisse deuirgin[illegible] ob violatam pudicitiam sagitta percussam.

r [illegible]] De Mæra vide Ouid. 7. Metam. & de Clymene 1. & 2. De Eriphyle autē, quia etiam hîc circumstantia q[illegible] tur, de ea aliquid plus quàm de reliquis agēdum est. Itaq; Eriphyle Talai filia fratris Adrasti fuit, quam Amphiarau[illegible] xera duxit. Accidit autem vt Adrastus & Amphiaraus aliquando inter se dissiderent. postmodùm verò composito [illegible] inter eos, vt in posterum siquid controuersiæ incideret, de ea Eriphyle (quam ideò prudentem esse oportuit) i[illegible] eius sententia acquiescerent. Cùm ergo Adrastus expeditionem ad Thebas pro Polynice instrui vellet, Amphiara[illegible] naret: res iudicio Eriphyles stetit, quæ aureo monili ab Adrasto fratre accepto, pro eo aduersus maritum pronun[illegible] plius effugiendi locus Amphiarao non daretur comitem se etiam huic bello addidit, increpata priùs vxore, nam [illegible] intelligebat ex arte sua vaticinandi. Insuper verò filio Alcmæoni, quam Alcmanem vocat Pindarus, in mandatis [illegible] ac se periisse audiret, matrē interficeret. Id demum ab Alcmæone factum est, ideoq; à Furijs cruciatus: tandē verò [illegible] patris proditionem vindicasset. Hæc ita commemorat Eustathius post Didymum, diuersè ab alijs & ab ipso Hygin[illegible] cit, Amphiaraum se abscondisse, ne ad bellum ire cogeretur, corruptamque monili aureo ab Adrasto Eriphylem [illegible] Quod sequutus est, ni fallor, Statius in Thebaide.

Ὣς ἔφατ' οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ· — *Sic ait. hi certè omnes quieti facti sunt [illegible]*
κηληθμῷ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα. — *Voluptate autem tenebantur per domu[illegible]*
Τοῖσιν δ' Ἀρήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων, — *His verò Arete albis lacertis cœpit sermon[illegible]*
ᵃ Φαίηκες, πῶς ὔμμιν ἀνὴρ ὅγε φαίνεται εἶναι — *Phæaces, quo pacto nobis vir ille appare[illegible]*
Εἶδός τε μέγεθός τε, ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐΐσας; — *Formaq; magnitudineq; atq; mente intus [illegible]*
Ξεῖνος δ' αὖτ' ἐμός ἐστιν· ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς. — *Hospes sanè meus est, vnusquisq; a. particeps [illegible]*
Τῷ μὴ ἐπειγόμενοι ἀποπέμπετε, μηδὲ τὰ δῶρα — *Ideo non festinantes dimittite, neq; dona*
Οὕτω χρηΐζοντι κολούετε· πολλὰ γὰρ ὔμμιν — *Sic egenti decidite: multa enim nobis*

τ' ἐν μεγάροισι θεῶν ἰότητι κέονται.	*Bona in ædibus deorum benignitate iacent.*
ῥα μετέειπε γέρων ἥρως Ἐχένηος,	*Inter illos autem interfatus senex heros Echeneus,*
Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν,	*Qui certè Phæacum virorum maximus natu erat,*
φίλοι, οὐ μὰν ὔμμιν ἀπὸ σκοποῦ οὐδ' ἀπὸ δόξης	*O amici, nō scilicet nobis præter opinionē & à scopo*
ια περίφρων. ἀλλὰ πίθεσθε·	*Loquitur regina prudens, sed obedite,*
ου δ' ἐκ τοῦδ' ἔχεται ἔργον τε ἔπος τε.	*Alcinoo autem ex ipso sequetur opusq; dictumq;.* ϰ. Ἀλκίν
δ' ὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε,	*Hunc autem rursus Alcinous excepit dixitq;,*
μὲν οὕτω δὴ ἔσται ἔπος, αἴκεν ἔγωγε	*Hoc quidem sic erit verbum, si modò ego*
ιν Φαιήκεσσι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.	*Viuus Phæacibus nauigandi peritis imperabo.*
ς τλήτω, μάλα περ νόστοιο χατίζων,	*Hospes autem sustineat, tametsi reditus indigus est:*
ουν ἐπιμεῖναι εἰς αὔριον, εἰσόκε πᾶσαν	*Permaneat igitur expectare in crastinum, donec totū* ϰ. ἰσαύριον
τελέσω. πομπὴ δ' ἄνδρεσσι μελήσει	*Munus perficiam, deductio autem viris curæ erit*
μάλιστα δ' ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ δήμῳ.	*Omnibus, potiss. autem mihi, huius enim imperiū est in populo.*
δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-	*Huic respondens alloquutus est prudens Vlysses,*
κρεῖον πάντων ἀριδείκετε λαῶν, (δυσσεύς,	*Alcinoë rex omnium gloriosissime populorum,*
με καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἀνώγοιτ' αὐτόθι μίμνειν,	*Si me etiam in annum iusseritis hic manere,*
πομπὴν δ' ὀτρύνοιτε, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῖτε,	*Deductionemq; apparaueritis, et splendida dona dederi-*
κε βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη	*Profectò illud mallem, & sanè vtilius esset (tis,*
πλειοτέρῃ σὺν χειρὶ φίλην ἐς πατρίδ' ἱκέσθαι	*Pleniori cum manu charam ad patriam peruenire,*
αἰδοιότερος καὶ φίλτερος ἀνδράσιν εἴην	*Et magis honorandus & charior viris essem*
πᾶσιν ὅσοι μ' Ἰθάκηνδε ἰδοίατο νοστήσαντα.	*Omnibus, quotquot me in Ithacā viderint reuersum.*
δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε,	*Hunc rursus Alcinous alloquutus est, dixitq;,*
Ὀδυσσεῦ, τὸ μὲν οὔτι σ' ἐΐσκομεν εἰσορόωντες	*O Vlysses ideo neutiquam te comparamus aspicientes,*
ἠπεροπῆά τ' ἔμεν καὶ ἐπίκλοπον, οἷά τε πολλοὺς	*Impostoremq; esse & furem, perinde vt multos*
βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους,	*Pascit terra nigra errones homines*
ψεύδεά τ' ἀρτύνοντας ὅθεν κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο.	*Mēdacia cōcinnantes, vnde qs rē nō intelligere potest.*
σοὶ δ' ἔπι μὲν μορφὴ ἐπέων, ἔνι δὲ φρένες ἐσθλαί·	*Tibi inest forma verborum mentesq; bonæ,* ϰ. ἴπ
μῦθον δ' ὡς ὅτ' ἀοιδὸς ἐπισταμένως κατέλεξας,	*Historiam verò vt musicus ex ordine recensuisti.*
πάντων Ἀργείων σέο τ' αὐτοῦ κήδεα λυγρά.	*Omnium Græcorum tuiq; ipsius dolores tristes.*
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	*Sed agè mihi hoc dic & verè enarra,*
εἴ τινας ἀντιθέων ἑτάρων ἴδες, οἵ τοι ἅμ' αὐτῷ	*Si quosdam eximiorum sociorum vidisti, qui teipsum*
Ἴλιον εἰς ἅμ' ἕποντο, καὶ αὐτοῦ πότμον ἐπέσπον.	*Ad Iliū simul consequuti sunt, & illic fatū nacti sunt.*
νὺξ δ' ἥδε μάλα μακρὴ, ἀθέσφατος· οὐδέ πω ὥρη	*Nox hæc valdè longa, immensa, neq; tempus est*
εὕδειν ἐν μεγάρῳ. σὺ δέ μοι λέγε θέσκελα ἔργα,	*Dormire in ædibus, tu autem mihi dic mira opera.*
καί κεν ἐς ἠῶ δῖαν ἀνασχοίμην, ὅτε μοι σὺ	*Sed ad auroram diuinam sustinerem, quando mihi tu*
τλαίης ἐν μεγάρῳ τὰ σὰ κήδεα μυθήσασθαι.	*Velles domi tuæ tuos dolores dicere.*
δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-δυσσεύς	*Hunc autem excipiens alloquutus est prudens Vlysses,*
κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,	*Alcinoë rex omnium gloriosissime populorum,*
πολέων μύθων, ὥρη δὲ καὶ ὕπνου	*Tempus quidē multa loquendi, tempus & dormiendi:*
ἀκουέμεναί γε λιλαίεαι, οὐκ ἂν ἔγωγε	*Si adhuc audire vtiq; cupis, non sanè ego*
φθονέοιμι καὶ οἰκτρότερ' ἄλλ' ἀγορεύσαι	*Hæc tibi abnegare, & miserabiliora alia dicere*
ἑτάρων, οἳ δὴ μετόπισθεν ὄλοντο.	*Dolores meorum sociorum, qui iam postea perierunt,*
ὑπεξέφυγον στονόεσσαν ἀϋτὴν,	*Qui Troianorum quidē effugerunt luctuosum bellum,*
ἀπόλοντο κακῆς ἰότητι γυναικός.	*In reditu perierunt consilio malæ fœminæ.*
ψυχὰς μὲν ἀπεσκέδασ' ἄλλυδις ἄλλῃ	*Cæterū postquā animas quidē dispersit huc atq; illuc*
Περσεφόνεια γυναικῶν θηλυτεράων,	*Casta Proserpina mulierem fœminarum,*
ἐπὶ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο	*Superuenit anima Agamemnonis Atridæ,*
περὶ δ' ἄλλαι ἀγηγέραθ' ὅσσαι ἅμ' αὐτῷ	*Tristis circùm aliæ congregabantur quæcunq; cum eo*
Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.	*Domo in Aegisthi perierunt & fatum contraxerunt.*
ἔγνω δ' αἶψ' ἐμὲ κεῖνος ἐπεὶ πίεν αἷμα κελαινόν.	*Agnouit statim me ille postq̄ bibit sanguinem nigrum:*
κλαῖε δ' ὅ γε λιγέως, θαλερὸν κατὰ δάκρυον εἴβων,	*Fleuit autem ille vehementer floridas lacrymas distillans,*
πιτνὰς εἰς ἐμὲ χεῖρας ὀρέξασθαι μενεαίνων.	*Extendens ad me manus porrigere cupidus:*
ἀλλ' οὐ γάρ οἱ ἔτ' ἦν ἲς ἔμπεδος, οὐδέ τι κῖκυς	*Sed non amplius ei aderat vis firma, neq; illa potentia,*
οἵη περ πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι.	*Qualis vtiq; antea erat in mobilibus membris.*
τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα τ' ἰδὼν, ἐλέησά τε θυμῷ,	*Illum quidē ego fleui vt vidi, misertusq; sum in animo*
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,	*Et ipsum compellans verba alata dixi,*
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,	*Atride rex virorum Agamemnon,*
τίς νύ σε κὴρ ἐδάμασσε τανηλεγέος θανάτοιο;	*Quódnam te fatum domuit asperæ mortis?*

Ἦέ σέ γ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν,
Ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἀϋτμήν;
Ἦέ σ' ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου,
Βοῦς περιταμνόμενον, ἠδ' οἰῶν πώεα καλά;
Ἦε περὶ πτόλιος μαχεούμενον, ἠὲ γυναικῶν;
Ὣς ἐφάμην· ὁ δέ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπε·
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
[n] Οὔτ' ἐμέ γ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν,
Ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἀϋτμήν,
Οὔτε τ' ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου·
Ἀλλά μοι Αἴγισθος τεύξας θάνατόν τε μόρον τε,
Ἔκτα σὺν οὐλομένῃ ἀλόχῳ, οἶκόνδε καλέσσας,
Δειπνίσσας, ὥς τίς τε κατέκτανε [o] βοῦν ἐπὶ φάτνῃ.
Ὣς θάνον οἰκτίστῳ θανάτῳ· περὶ δ' ἄλλοι ἑταῖροι
Νωλεμέως κτείνοντο, σύες ὣς ἀργιόδοντες,
Οἵ ῥά τ' ἐν ἀφνειοῦ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο
Ἢ γάμῳ, ἢ ἐράνῳ, ἢ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ.
Ἤδη μὲν πολέων ἀνδρῶν φόνῳ ἀντεβόλησας
Μουνὰξ κτεινομένων καὶ ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ·
Ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ὀλοφύραο θυμῷ,
Ὡς ἀμφὶ κρητῆρα τραπέζας τε πληθούσας
Κείμεθ' ἐνὶ μεγάρῳ· δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.
Οἰκτροτάτην δ' ἤκουσα ὄπα Πριάμοιο θυγατρὸς
Κασσάνδρης, τὴν κτεῖνε Κλυταιμνήστρη δολόμητις
Ἀμφ' ἐμοί· αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ γαίῃ χεῖρας ἀείρων,
Βάλλον ἀποθνήσκων περὶ φασγάνῳ· ἡ δὲ κυνῶπις
Νοσφίσατ', οὐδέ μοι ἔτλη ἰόντι περ εἰς Ἀΐδαο
[p] Χερσὶ κατ' ὀφθαλμοὺς ἑλέειν, σύν τε στόμ' ἐρεῖσαι.
[q] Ὣς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικὸς,
Ἥτις δὴ τοιαῦτα μετὰ φρεσὶν ἔργα βάληται,
Οἷον δὴ καὶ κείνη ἐμήσατο ἔργον ἀεικὲς,
Κουριδίῳ τεύξασα πόσει φόνον· ἤτοι ἔφην γε
Ἀσπάσιος παίδεσσιν ἰδὲ δμώεσσιν ἐμοῖσιν
Οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· ἡ δ' ἔξοχα λυγρὰ ἰδυῖα,
[r] Οἷ τε κατ' αἶσχος ἔχευε καὶ ἐσσομένῃσιν ὀπίσσω
Θηλυτέρῃσι γυναιξὶ, καὶ ἥ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.
Ὣς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
[s] Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ γόνον Ἀτρέος εὐρύοπα Ζεὺς
Ἐκπάγλως ἤχθηρε γυναικείας διὰ βουλάς
Ἐξ ἀρχῆς· Ἑλένης μὲν ἀπωλόμεθ' εἵνεκα πολλοί,
Σοὶ δὲ Κλυταιμνήστρη δόλον ἤρτυε τηλόθ' ἐόντι.
Ὣς ἐφάμην· ὁ δέ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπεν·
[t] Τῷ νῦν μήποτε καὶ σὺ γυναικί περ ἤπιος εἶναι,
Μηδ' οἱ μῦθον ἅπαντα πιφαυσκέμεν, ὅν κ' εὖ εἰδῇς,
Ἀλλὰ τὸ μὲν φάσθαι, τὸ [*] δὲ καὶ κεκρυμμένον εἶναι.
[u] Ἀλλ' οὐ σοί γ', Ὀδυσεῦ, φόνος ἔσσεται ἔκ γε γυναικός.
Λίην γὰρ πινυτή τε καὶ εὖ φρεσὶ μήδεα οἶδε
Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
Ἦ μέν μιν νύμφην γε νέην κατελείπομεν ἡμεῖς,
Ἐρχόμενοι πόλεμόνδε· πάϊς δέ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῷ
Νήπιος, ὅς που νῦν γε μετ' ἀνδρῶν ἵζει ἀριθμῷ,
Ὄλβιος· ἦ γὰρ τόν γε πατὴρ φίλος ὄψεται ἐλθὼν,
γρ. Κἀκεῖνος [*] Καὶ κεῖνος πατέρα προσπτύξεται, ἣ θέμις ἐστίν.
[x] Ἡ δ' ἐμὴ οὐδέ περ υἷος ἐνιπλησθῆναι ἄκοιτις
Ὀφθαλμοῖσιν ἔασε· πάρος δέ με πέφνε καὶ αὐτόν.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,
Κρύβδην, μηδ' ἀναφανδὰ, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Νῆα κατισχέμεναι· ἐπεὶ οὐκέτι πιστὰ γυναιξίν.

An te in nauibus Neptunus domuit,
Ciens sæuorum ventorum immensos flat.?
An te iniqui viri læserunt in terra
Boues occidentem atq; ouium pulchros g[re]ges?
An pro vrbe pugnantem atq; fœminis?
Sic loquutus, ille a. me statim excipiēs a[lloquutus est]
Inclyte Laërtiade, multiscie Vlysses,
Neq; me intra naues Neptunus edomuit
Excitato infestorum ventorum magno [flatu]
Neq; me hostiles viri læserunt in contin[ente]
Sed mihi Aegisthus structa morteq; fatoq;
Occîdit cum perniciosa vxore, domum v[ocatum]
Cōuiuio exceptū: queādmodū qs occîdit [iuuencum]
Sic perij miserabilissima morte, circùm a[utem socij]
Saue cruciabantur quemadmodū sues a[lbis dentibus]
Qui quidem in locupletis viri multùm p[ollentis]
Aut nuptijs aut collatitio conuiuio aut [opiparo]
Sanè quidem multorum virorum cædibu[s interfuisti]
Separatim interfectorum, & in forti pug[na]:
Sed profectò illa potiss. cōspicatus ingemu[isses animo]
Vt circa crateres mensasq; plenas
Iacebamus in ædibus, pauimentum aute[m totum san]
guine maduit
Mæstissimam audiui vocem Priami filiæ
Cassandræ, quam occîdit Clytæmnestra [dolosa]
Prope me: cæterùm ego à terra manus sub[leuans]
Iactabā moribundus in gladiū, illa a. im[pudens]
Secessit, neq; mihi voluit eunti ad Pluton[em]
Manibus oculos concludere, atq; os compo[nere]
Vt non grauius & improbius aliud mul[iere]
Quæcūq; quidē huiusmodi mente facino[ra agitat]
Quale certè & illa patrauit facinus indi[gnum]
Primario structa marito cæde vtiq; puta[bam]
Gratum liberis atq; mancipijs atq; ancill[is meis]
Domum venturum, illa v. res perniciosis[s. sciens]
Quæq; turpitudinē aspersit etiam ventu[ris]
Mollibus fœminis, etiam illi quæ benefica [sit].
Sic dixit, cæterū ego ipsum excipiens a[lloquutus]
Eheu quàm sanè genus Atrei altitonans [Iup.]
Vehementer odit fœminea propter consili[a]
Ab initio Helenæ quidem gratia perieru[nt multi]
Tibi verò Clytæmnestra dolum struxit pr[ocul]
Sic dicebā, ille aūt me protinus excipiē[s allo]
Ideoq; nunc nunquam etiam tu vxori be[nignus]
Neq; illi sermones omnes reuela quos benè [noueris]
Sed alia quidem dic, partim celatum sit.
Sed non tibi Vlysses exitium erit ex vxore
Valde enim prudens & benè in mente con[silia]
Filia Icarij prudens Penelope.
Profectò ipsam nuptam nouam reliquimu[s nos]
Abeuntes in bellum: filius autem illi erat a[d mam]
Infans, qui alicubi nunc in virorum sedet [numero]
Beatus, certè enim eū pater char⁹ viderit v[eniens]
Et ille patrem alloquetur, ita vt fas est.
Illa autem mea haud filio me saturari vx[or]
Oculis permisit: prius enim me occîdit & ip[sum]
Aliud autem tibi dicam, tu autem in m[ente]
Clàm, non autem palàm: charam in patr[iam]
Nauem dirige, quoniā nondum fidendum [fœminis]

ἀ μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	*Sed agè mihi dic: & verè narra,*
... ζώοντος ἀκούετε παιδὸς ἐμοῖο,	*An fortaßis adhuc viuentē audiuiſtis filium meum,*
... Ὀρχομενῷ ἢ ἐν Πύλῳ ἠμαθόεντι,	*Siue in Orchomeno aut in Pylo arenoſa,*
... Μενελάῳ ἐνὶ Σπάρτῃ εὐρείῃ.	*An alicubi apud Menelaum in Sparta lata?*
... τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀρέστης.	*Nondum enim mortuus eſt in terra diuus Oreſtes.*
... ατ' αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,	*Sic ait, cæterùm ego ipſum excipiēs alloquutus ſum,*
... με ταῦτα διείρεαι; οὐδέ τι οἶδα	*Atride, quid me hæc interrogas? neq; enim ſcio*
... τέθνηκε· κακὸν δ' ἀνεμώλια βάζειν.	*Viuátne ille an mortuus ſit: malū aūt incerta loqui.*
... ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν	*Nos quidem ſic verbis alternantes triſtibus*
... ἑσταόμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.	*Stabamus triſtati tenellas lacrymas profundentes.*
... δ' ἐπὶ ψυχὴ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,	*Superuenit autem anima Pelidis Achillis,*
... κλῆος, καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,	*Et Patrocli, & eximij Antilochi,*
... ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε	*Aiacisq; qui optimus erat formaq; corporeq;*
... Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα.	*Aliorum Græcorum poſt irreprehenſibilem Achillem.*

COMMENTARIVS.

... τοῖς ὕμμιν] Non ſine cauſa Diogenes olim adoleſcentem loqui iubebat, vt eum videret: quaſi ex ſermonibus homines ... uales ſint in imis animorum penetralibus, in quibus latet tota hominis conſtitutio. Hinc eſt quòd poſt longam præ... lyſſis orationem, demum Arete eum admiratur primùm quidem ab adiunctis corporis forma & proceritate: deinde ... nctis ipſius animi, quæ ex ipſo ſermone innotuerunt. Ait ergo eum mente æquabili præditum: quaſi dicat, modeſta & ... qua nihil redundet, nihil deſideretur. Poteſt etiam ea laus ad laborum tolerantiam pertinere, in qua mens etiam æqua... itur: hoc eſt, ſui ſimilis, quæ in periculis minimè deprimitur, ſed vno eodemq; tenore in illis ſubeundis perſeueranter ... et hoc eſt, quòd hominem τετράγωνον appellat Ariſtoteles. Didymus autē ἴσως interpretatur, τοὺς ἀναλογοῦντας τῷ σώματι ... ίας. Hæc ergo prima eſt pars orationis Aretæ, qua hoſpitem ſuum admiratur & commendat. Altera eſt, qua eum reli... ous commendat, eos ad beneficentiam erga tantum hoſpitem exhibendam incitans, tùm quòd talia hoſpiti præſtari ... δ' αὖ τ' ἐμός ἐστι) tum quòd ſingulis ſatis bonorum ſufficiat (ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς) quę liberalitatis ſeges eſt aptiſſima. ... illa in pauperes non cadit.

...] Videor mihi hoc ipſum aliàs obſeruaſſe, agnoſcere Homerum diuitias hominibus nō aliunde quàm à numine pro... hoc loco Arete manifeſtè docet. Vnde θεοὺς δωτῆρας ἐάων, largitores munerum apud eundem hunc Poëtam appellatur. ... iet quod ſuprà lib. 6. vidimus,

Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,	*Ipſemet Iupiter largitur diuitias hominibus*
ἐσθλοῖς ἠδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν ἑκάστῳ. id eſt,	*Tum bonis tum malis, quibuſcunque voluerit.*
...nis: Καὶ γὰρ Ζεὺς πλοῦτον μὲν ἔχειν ἀγαθοῖσιν ἔδωκεν.	*Nam Iupiter diuitias poſsidendas bonis dedit.*

Hæc oratiuncula duo egregia continet, primùm Aretes ſententiæ approbationē, vbi docet hic Echeneus, ne viris qui... mis aſpernandam eſſe mulierum opinionem, quæ alioqui in rebus magis ſerijs ferè contemni ſolent: idemq; eſſe de ..., ac illud quod de iuuenibus feciſſe Menandrum, ni fallor, aliàs monebamus, vt videlicet non tam perſona quàm per... ſpiciantur. Deinde Echeneus reuerentiā ſuam erga Regem indicat, cùm, licet Aretes cōſilio acquieſcat: tamen omnia ... ipſius Alcinoi Phæacum regis referat. Videtur tamen prima illa pars orationis conſilij ſpeciem ipſi Alcinoo propo... gotio habere, quod à ſeniore dictum aliquid authoritatis apud eum obtineret: nihilominus modeſtè factum eſt, vbi ... noi poteſtati ſubijcitur.

... ἔσται] In ipſo limine authoritatem & momentum non leue ſuæ orationi Alcinous adhibet quaſi dicat: Quia ergo mi... dignitas in Pheacas conceſſa eſt, quandiu illa penes me erit, non committam vt mea iuſſa ſint irrita: proinde quod ... ud me decreui ſuper hoc hoſpite, firmum & ſtabile eſſe volo. Quin & voce quadam imperatoria iubet hoſpitē in cra... diem remanere, vt conſilio prudentiſſimo Aretes obſequatur: hoc eſt, maiora hoſpiti ſuo munera accumulet, addita ... ctionis ſpe, quæ Vlyſſem foueat in hac mora, quam fortè ei ſubmoleſtam fore ſuſpicatur. Tum in ipſo fine adhuc Re... ſtatis meminit, vt magis ac magis Vlyſſem cōfirmet, qui intelligat hæc ab eo ſibi promitti, qui facilè illa pręſtare poſſit.

... ἐνιαυτὸν] Hoc reſponſum Vlyſſes aut fictū eſt, aut feſtiuum. Fictum eſſe putauit Euſtathius, cùm eum ὑπούλως καὶ κερ... è & aſtutè loqui dicit: feſtiuum verò Didymus, cùm ait χαριέντως, venuſtè, vrbanè & ſalsè hæc dici. Voluit ſanè Vlyſſes ... ntari, & hac ſua facilitate gratiam apud eum demereri, quaſi dicat: Ecquid ego tam humano hoſpiti recuſem? Quin ne ... em diem, vt tu poſtulas Alcinoë, apud te hic remanſero, ſed etiam integrum annū. Tanti enim mea negotia non facio, ... gratum tibi faciendi cauſa, lubenter non deſeram, immò quod mihi longè omnium eſt chariſſimum. Et hoc quidem ... lutionem faciliùs hoc ſui animi teſtimonio à Phæacibus impetraret: nam ſi refractariè & morosè nimium in hoc eis ... ſe geſſiſſet, animos eorum à ſe potius alienaſſet. Quod autem ſe munerum hoſpitalium gratia remanſurum dicit, id ... τως: niſi etiam hanc φιλοπλουτίαν Vlyſſi reuerà tribuamus, qua ipſi ad maiorem ſui opinionem concitandam delecte... eſt enim illud Heſiodi, πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ. Quo vitio laborant vulgò homines, vt ei quammaximè deferāt, ... affluat eiusq; amicitiam captent. Quæ duo notat Vlyſſes, cùm dicit, καί κ' αἰδοιότερος καὶ φίλτερος ἀνδράσιν εἴην. Cum quo ... illa Sophoclis in Aleadis, vt eſt apud Stobæum:

τὰ χρήματ' ἀνθρώποισιν εὑρίσκει φίλους,	*Pecuniæ (diuitiæ) hominibus comparant amicos,*
αὖθις δὲ τιμάς, εἶτα τῆς ὑπερτάτης	*Deinde honores, tandem verò ſupremæ*
τυραννίδος ἧκουσιν ἀγχίστην ἕδραν, &c. id eſt,	*Tyrannidis ad ſedem proximè perueniunt.*

... Vlyſſes in aliquod tempus reditum ſuum differre, modò in hac mora compendium ſuum faciat, vnde & honorem & ... ſuos Ithacenſes ſibi poſſit comparare. Sed fortaſſe neque erit abſurdum, ſi hæc iocosè ab Vlyſſe dicta iudicemus, ne ... unificentiam aſpernari videretur: cùm alioqui reuerà omnia eſſet reditui ſuo poſtpoſiturus, qui & ipſam immortali... riam repudiauit.

...] Præmittit Alcinous Vlyſſis laudem & quendam ἀφηγισμόν, eumq; à veritate narrationis commendat, bene de eo ni... iatus, duabus de cauſis, primùm, quòd concinna & eleganti vtatur oratione, vel potius quòd ea ita ſit compoſita & ... ualis à mendaci homine non poſſit proficiſci, qui in mendacijs ſuis commemorandis temerè huc illuc diuagari ſolet, ... ioſcas eum à veritate aberrare: deinde: quod eximium animi candorem in eo animaduertat, à quo non poſſint niſi ve... Quod ſe ita credere teſtatum protinus facit Alcinous, cùm Vlyſſem ad alia quædam commemoranda hortatur & in... enim, vt de quorum fide dubites, patienter ab illis narrari quippiam tibi feras.

... ὥς ὅτ' ἀοιδὸς] Nota Muſicis dicendi ſcientiam hìc ab Alcinoo tribui, vt etiā admonet Euſtathius. Solebant enim in pul... it cithara geſta Deorum & heroum recenſere, itaq; vocem inſtrumentis maritabant, vt aliàs vidimus.

... πολέων] Noluerat Vlyſſes vlteriùs in ſua narratione pergere, idq; modeſtè, veritus ne Phæaces audiendo defatigarētur, ... ò à raro loquacitas & verboſitas hominum moleſtiā & tædium parere. Cùm tamen videat hoc ab Alcinoo expeti, vt ... ferat, quæ de ſocijs ſuis in illa ψυχομαντείᾳ perceperit, ne hoc quidem recuſaturū ſe dicit. Quòd eò lubētiùs facit, quòd ... s ſit Alcinous, ſe noctem etiam inſomnem Vlyſſem audiendo tranſacturum. Hæc autē ὥρη μὲν πολέων, &c. Euſtathius ... lis interpretatur: vel vt dicat Vlyſſes, ἡ παροῦσα νὺξ ἐξαρκεῖ, καὶ εἰς τὰ πολλὰ εἰπεῖν καὶ εἰς τὸ ἱκανῶς ὑπνῶσαι: id eſt, Hæc nox tū

Oo 3 multis

multis dicendis sufficit, tum competenti somno, satis est ad vtrumque temporis. vel vt sit etiam γνωμικὸν, esse tempus mirum interdiu, & tempus dormiendi, nimirum noctu. Quasi suadeat quidē nox ista somnū, se tamen Alcinoo obte[illegible]

[illegible] κακῆς ἰότητι γυναικός.] Hoc tribus modis potest intelligi, authore Didymo. Vel enim per mulierem Helenam intelli[illegible] χί[illegible] appellant Poetæ, vt cuius gratia Troianam expeditionem suscipientes Græci tot mala perpessi sint: ita solent ad primam & remotam causam referri. Vel Clytęmnestram, vt hoc solùm de Agamemnone interpretemur, cui, vt po[illegible] illa insidias cum Aegistho perfidè struxit, tandemq. neci dedit. Vel Cassandram, quæ ab Aiace Locro violata est in Mi[illegible] vnde Dea illa Græcis infensa facta est, & infinita illis pericula in reditu concitauit. Quod postremum Eustathio mini[illegible] quia, inquit, nihil mali attulit Gręcis ex cōsilio, Cassandra, sed eius sola causa cēsendus est Locrus: nisi κακῆς ἰότητι γυναι[illegible] tur, vt veteres voluerunt, pro τῆς κακωθείσης κακῶς αἰδρῶς. Nam pessima aduersus illam voluntas & malum consilium Græcos in reditu perdidit. Ideò illo animosiùs κακὴ appellabitur, διὰ τὸ ἕνεκα αὐτῆς κακὸν ἀποτέλεσμα. Forsan etiam [illegible] dicitur, propter eius in illam odium, quòd ita de Troia & equo Durio esset vaticinata.

καχνυμένη.] Quemadmodum formam & imaginem corpoream animabus defunctorum, sic etiam eosdem affect[illegible] hic animæ Agamemnonis tristitiem: quasi in ea remaneat dolor ob indignam & miseram mortem, qua perfidè mul[illegible] in viuis esset Agamemnon. Quin etiam illa hunc dolorem lacrymis paulò pòst testatur. Quod ego vbi attentiùs con[illegible] tur mihi illi veteres hominum affectus in anima collocasse, vt cùm dolemus, doleant animæ: cùm lætamur, lætentur vero animas immortales crediderunt (de sanioribus loquor, vt de Homero) oportuit etiam eadem πάθη post illarum d[illegible] solutionem in illis expressa adhuc retineri, ne eas ἀπαθεῖς penitùs homines imaginarentur, vnde patebat aditu sententiam immortalem pernegandam: adeò crassè crassis hominibus res fuerunt proponendæ, quod etiam in ipsis Dijs quos vt esse vulgo persuaderent, tales eos commenti sunt, qui sensibus humanis subijcerentur.

[illegible] Hoc est quod abàs dicebamus, retinere creditas animas defunctorum corpoream quidem form[illegible] n[illegible] omnes corporum illis denegari, & præcipuè eam quæ in tactu versatur tam actiuo quàm passiuo. de actiuo hic planè, de passiuo vidimus antea in Vlyssis matre.

[illegible]] Quærit Vlysses ab Agamemnone, quónam mortis genere perierit: cuius tria illi proponit proprijs for[illegible] an periculis, vt diuinat Eustathius, coniectabat: naufragium, irruptionem hostium in media sacrificia, [illegible] gnatio[illegible] quæ omnia Vlysses in suis peregrinationibus est expertus: hoc est, per illa mortis periculum subijt.

[illegible]] Respondet Vlyssi Agamemnon, negans se vllo mortis genere ex ijs quæ Vlysses proponeba[illegible] tamen quæ nos tria esse dicebamus, nunc ille ad duo reuocat. Ait enim se neque naufragio perijsse, neq; ab hostibus te interemptum: id quidem ille concisius, ita nouit etiam Homerus dispersa & laxa diuisionis membra colligere & co[illegible] re[illegible] explicat quod genus mortis subierit, de quo etiam Proteus supra lib. 4. & Nestor lib. 3. Hic autem Agamemn[illegible] [illegible] exponit. Vbi decorum bene obseruauit Poeta. Sua enim melius omnes commemorare possunt, & ob ocu[illegible] prios ponere quam alienos. Primùm ergo illud commiserationem mouet, quod hac cæde nihil crudelius videri p[illegible] Vlysse, aut visum vnquam esse, licet plurimis cædibus & stragibus olim interfuerit. Nam in ipsis epulis perfidè int[illegible] mortuos circum mensas & pocula extentos iacere, madente sanguine ipso pauimento, hoc demum est maximoper[illegible] & longè tristiùs quam in media exercitus acie, vbi locus internecioni propriè designatus est: in conuiuijs verò, vbi la[illegible] indulgendum est, fugato omni mœrore, præcipuè in medio eorū quos tibi amicissimos existimaueris, vt ipsi Agam[illegible] mare contigit, tam luctuosa & deploranda videri, id commiseratione ingenti quoq; dignum est. Hoc ergo generali se & socijs referens, mox vbi fatum etiam ipsius Cassandræ recensuit, redit ad propriæ necis narrationem, in qua cru[illegible] tem [illegible]estræ exaggerat cum illius grauissimo vituperio.

[illegible]] Hanc eandem comparationem vsurpauerat anteà lib. 4. Proteus, & de ea nos ibi satis: nunc id m[illegible] non videri eam ad ludibrium aut iocose ab Agamemnone accipi, quod tamen ibi in oratione ipsius Protei fieri arb[illegible] que impedit, vt vna eademq; verba diuersimodè a multis accipiantur. Vult ergo Agamemnon sic rem meliùs Vlyssi [illegible]: solent enim huiusmodi similitudinibus res nō leuiter illustrari & magis ad viuum exprimi. Sic etiam mortes so[illegible] mactatis paulò pòst comparat: ex huiusmodi enim rebus, quæ vulgò notæ sunt, ea quæ nobis ignota aut nō visa sunt intelliguntur. Itaque non immeritò comparationes docendo aptissimæ existimantur.

[illegible] ὀφθαλμοὺς [illegible]] Miratus sum, quod Gyraldus in libro qui est de Vario sepeliendi ritu, hanc clauden[illegible] morientis consuetudinem Romanis tribuat, neque altiùs illius originem inuestigârit. At hinc constat eam esse vetust[illegible] etiam Homerus meminerit. Eius autem ritus rationem hanc esse puto, quòd cadaueris decora forma captaretur: ne horrendum esset, oculi aperti & os non sigillatum (vt loquitur Varro) maiorem in eo horrorem efficerent. Fuit autem tatis etiam censu positum, cum hæc morientibus acciderent, vt ex Plutarcho notat idem Gyraldus, & contrà id ve[illegible] p[illegible] ad affines, parentes & propinquos pertinuit. Notat autem Plinius Natur. hist. lib. 11. cap. 37. Morientibus quide[illegible] [illegible], rursusq; in rogo pate facere, Quiritium magno ritu sacrum fuisse: ita more condito, vt neq; ab homine supremu[illegible] [illegible] & [illegible] nō [illegible] nefas. Hactenus ille. Est porro hoc morientib[us] peculiare, vt oculis apertis & ore patulo moriātur, tū [illegible] extrema cō[illegible]tione distringātur & obrigescāt nerui, qui ad compressionē vtriusq; laxiores & molliores e[illegible] exhalantibus iam animam consanguntur & cōprimuntur tū oculi tum os, ne rigore semel cōtracto turpiter hianti[illegible]

[illegible]] Hanc vxoris Clytæmnestræ immanitatem extollit, cum qua nihil reperit quod possit compara[illegible] hoc facinore gra[illegible] aut tetrius esse potest, quo vxor proprium maritum, quem rebus omnibus chariorem ipsi es[illegible] ter[illegible] ca[illegible] amore, qua se amicè exceptum Agamemnon arbitrabatur?

[illegible]] Quod à mulieribus perniciosè geritur, id longè grauius censetur, quàm si ab ipsis viris esset gest[illegible] si[illegible] & imb[illegible] sexum sic res arduas perpetrare propter denegatam illis naturalem, vt plurimùm audaciam tatum. Deinde ita est illis à natura comparatum, vt dedecoris maculas faciliùs imbibāt, vt si quæ sint adulterę, ex t[illegible] plus criminis & vituperij patiuntur quam viri, sic tum in latrocinijs tum in parricidijs, immò & illud dedecus magis mul[illegible]bre pertinet quod in viris non ita solet vsurpari. Vnde hic de Clytæmnestra dicit Agamemnon, eam suo nefa[illegible] fecisse, non solùm ipsa, sed etiam reliquæ mulieres, adeoq; illæ quæ re ipsa probæ & integri animi fuerint, ignom[illegible]

[illegible]] Ex aliquot specialium factorum collectione surgit aliquando quædam generalitas, quæ in r[illegible] aliquid habet necessitatis (alioqui ex particularibus generalia non concludi, vulgatum est ex præceptis Logicis) ho[illegible] lem quidem tam veritatē, vt si ex altero aut tertio facto aliquid laxius statuas: sicut hoc loco Vlysses, qui cùm duo illa [illegible] [illegible] familiæ per fœminas inuecta fuisse intelligat, olim quidē per Helenā, nūc verò per Clytæmnestram, qu[illegible] d[illegible] genere fuerunt, non dubitat concludere, genus Atrei per mulierum consilia Dijs esse inuisum. vbi notandū e[illegible] [illegible] à Poeta culpari ob spontaneam cum Paride fugam ex Lacedæmone, vt aliàs dictum est, alioqui non opus erat [illegible] Helenā in ijs quæ coactus quispiam perpetrat, consilium eius vt causa negotij non expenditur. Nos autē ol[illegible] [illegible] de Helenæ raptu intelligentes, eam à calumnijs vindicare conabamur quibus ob factum illud damnatur: cui non esset, si vis adultero non intercessisset. Illud hoc Epigrammate lusimus Helenæ ipsius prosopopœiâ:

In[illegible] patrijs me perfidus hospes ab oris
Abripit, infandi præmia iniusti[illegible].
Hinc geminæ surgunt acies, [illegible] minantur
[illegible], & purpureo sanguine rorat humus.
Id doleo: & quod me magis hisce doloribus angit,
Incumbunt raptæ crimina belli Helenæ,
O cæcas mentes, si causat fœmina pugnas
Rapta viros præter, quæso, quis ista facit?

Sed hoc non est ex Poetæ nostri sententia, qui solam facti pœnitentiam ei tribuit. Vtrumque ergo factum Helenæ & [illegible]stræ tororum memorabile est, quo tanta mala Atrei soboli incubuēre: Menelao quidem in tam diuturno bello, Aga[illegible] rò in propria morte, quam perfidia vxoris illi miserè creauit. Tamen Vlysses mala quæ ex Helena contigerunt, non a[illegible] nelaum restringit, sed ad plures alios in quorum numero ipsemet erat, extendit: vnde forsan grauius fit hoc Helenæ mandum. Sed & his adnumeranda videtur Aerope ipsa vxor Atrei, quæ ex concubitu Thyestę fratris Atrei tot trag[illegible] uit. Didymus autem dicit eam, in illis verbis, γυναικείας διὰ βουλὰς indicari.

[illegible]] Hæc quidē precepta ego pro salutaribus agnosco: sed quomodo ex superioribus dependeant, non quod ex eorum repetitione clariùs elucescet. Ibi ergo agitur de sola Clytęmnestræ perfidia & eius immanitate, nihil d[illegible]

:iriti peccato in nimia facilitate aduersus vxorem, quæ hîc tamen ab eo nunc Vlyssi prohibetur: nihil quod Agame- quippiam arcanum Clytæmnestræ commiserit, cuius gratia hanc mortem subierit: cùm hîc tamen suadeat Vlyssi mittendis vxori arcanis, immò cæteris rebus omnibus caueat. Vnde videtur innuere, ex duobus illis præceptis non sibi damnū ab vxore inflictum esse: quod tamen non præmisit. Quomodo ergo hæc cum præcedentibus cohæreat, intelligo, nisi generaliter ἀπιστίαν erga fœminas viris esse necessariam velit, nimirum ex facti illius consequentia, vt discat Agamemnonis exemplo mulieribus diffidere, neq; tam cæco amore illarum teneri, vt nimia procliuitate in earum conuenientia vt genus muliebre, mobile & infidum est, causam sibi nocendi illis præbeat. quòd videtur fecisse Aga- se temerè ipsi Clytæmnestræ credidit: planè persuasus nihil sibi ab ea iniuriæ timendum, sed potiùs omnia bene- & testimonia expectanda, vt videlicet ab amante coniuge. Illud tamen diffidentiæ præceptum non directè ita ex- què id videtur significare, cùm has quasi species aut saltem membra illius nomina. Quod si Lectori non placuerit, rit Delius natator, quem ad Heraclitum τὸν σκοτεινὸν intelligendum arcessebat olim Socrates.

ὀλωστὸ] Si Vlyssi ab vxore periculum fuisset, vt Agamemnoni, sicut ex præcedentibus poterat colligi, futurum e- Phæaces remorarentur, ne idem periculū subiret: videtur de industria Vlysses hoc subiicere, vt ex interpretatione Eu- vt securos eos huius timoris faceret. vel forsan hæc ita narrantur quasi ab Agamemnone reuerà dicta sint, & ea vo- referre, vt suæ etiam vxoris laudes hospites isti intelligerent.

πρ] Confert suum infortunium cùm ipsa felicitate, qua fruetur Vlysses, cùm filius eum pacificè & amanter allo- ipsi non contigerit, qui Orestis sui conspectu expleri non potuerit, præciso illi vitæ longioris cursu à Clytæmnestra. consilium Vlyssi, quo pacto in patriam appellere debeat, occultè nimirum, non autem manifestè & promulgato tentu, repetens illam ἀπιστίαν, quæ aduersus fœminas tutum est præsidium. Factus est videlicet ex proprio damno nemnon, qui ideò perijsse se credit, quòd reditum suum ita patefecerit, vnde amico suo Vlyssi eadem cautione be- consultum. Videtur tamen hæc diffidentia, quam nunc Vlyssi ob vxorem proponit, superioribus repugnare, quibus eū esse iubebat, vt à qua ipsi periculum non impenderet. Sed Poëta, ni fallor, eleganter exprimit affectum hominis ali- si, qui ab eo à quo iniuriam acceperit, neque sibi neque suis ne in loco quidem tuto, & vbi res in vado esse videan- iter vnquam prouideri posse arbitratur. Postremò quærit Agamemnon ab Vlysse, an quippiam de Oreste suo acce- ysses negat, veracem hominem imitatus qui ne quidem cùm possit, aliquid à veritate alienum confingat: vnde vi- is narrationibus maiorem fidem conciliare, cùm ea quæ ignoret, recuset commemorare: vnde verisimile fit vt quę explorata habeat, aliàs ea minimè recensurus.

...ἔγνω δέ με ψυχὴ ποδώκεος Αἰακίδαο,	Agnouit autem me anima velocis Aeacidæ,
...ολοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Et lugens verba alata dixit,
...Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ.	Generose Laërtiade multiscie Vlysses,
...ἔτι μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μήσεαι ἔργον;	Infelix, quid adhuc maius in mente cogitasti facinus?
...Ἄϊδόσδε κατελθέμεν, ἔνθά τε νεκροὶ	Quo pacto audes ad inferos venire, vbi mortui
...ναίουσι, βροτῶν εἴδωλα καμόντων;	Temerarij habitāt hominum simulachra mortuorū?
...αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,	Sic ait, ceterùm ego ipsum excipiēs alloquutus sum,
...Πηλέος υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,	O Achilles Pelei fili, excellentissime Græcorum,
...κατὰ χρέος, εἴ τινα βουλὴν	Veni Tiresiæ propter visum si quod consilium
...Ἰθάκην ἐς παιπαλόεσσαν ἱκοίμην,	Diceret quo pacto Ithacam ad asperam peruenero,
...σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιΐδος, οὐδέ πω ἁμῆς	Necdum propè veni in Achaiam, necdum nostram
...ἀλλ' αἰὲν ἔχω κακά· σεῖο δ' Ἀχιλλεῦ	Terrā conscendi, sed semper malū habeo: te. v. Achilles
...προπάροιθε μακάρτατος, οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω.	Nullus vir antea beatior, neq; posthac futurus est.
...σε ζωὸν ἐτίομεν ἶσα θεοῖσιν	Antea enim te viuum honorabamus æqualem dijs
...νῦν αὖτε μέγα κρατέεις νεκύεσσιν,	Græci, nunc rursus latè imperas mortuis:
...θανὼν ἀκαχίζευ Ἀχιλλεῦ.	Hic cùm sis, ideo neutiquā mortuus tristeris Achilles.
...ὃ δέ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπεν,	Sic dicebā: ille aūt me protinus excipiens alloq. est,
...θάνατόν γε παραύδα φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ·	Ne sanè mihi mortem commemores, inclyte Vlysses,
...ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ	Vellem sanè rusticus esse, & mercede seruire alij
...ἀκλήρῳ ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,	Viro inopi, cui nec victus sufficiens esset,
...πᾶσι νέκυσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.	Quàm omnibus mortuis vita defunctis imperare.
...μοι τοῦ παιδὸς ἀγαυοῦ μῦθον ἔνισπε,	Sed agè mihi de filio (meo) generoso rem enarra,
...πόλεμον πρόμος ἔμμεναι, ἦε καὶ οὐκί.	An pergit ad bellum propugnator esse, an non.
...Πηλῆος ἀμύμονος εἴ τι πέπυσσαι,	Dic etiam mihi de Peleo eximio, si quid audieris
...πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,	An adhuc teneat honorem multos apud Myrmidonas,
...ἀτιμάζουσιν ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε,	An ipsum despiciunt per Thessaliam Phthiamq́?
...γῆρας ἔχει χεῖράς τε πόδας τε.	Eo quòd ipsum senium occupat manibusq́; pedibusq́;.
...ἐπαρωγὸς ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,	Non enim ego vltor sub splendore Solis
...ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ	Talis qualis olim, in Troia lata
...ἄριστον, ἀμύνων Ἀργείοισιν	Trucidabam exercitum optimū pugnans pro Græcis.
...ἔλθοιμι μίνυνθά περ ἐς πατέρος δῶ,	Si talis venirem vel paululùm in patris domum,
...στύξαιμι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους,	Sanè alicubi ostenderem robur & manus inaccessas,
...βιόωνται, ἐέργουσίν τ' ἀπὸ τιμῆς.	Qui illum iniuria afficiunt detruduntq́; ab honore.
...αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,	Sic ait. cæterū ego ipsum excipiens alloquutus sum,
...Πηλῆος ἀμύμονος οὔ τι πέπυσμαι·	Profectò quidem de Peleo inculpato nihil audiui,
...παιδός γε Νεοπτολέμοιο φίλοιο	Sed tibi de filio vtiq; Neoptolemo charo,
...πᾶσαν ἀληθείην μυθήσομαι, ὥς με κελεύεις.	Omnem veritatem dicam perinde vt iubes:
...γὰρ ἐγὼ κοίλης ἐπὶ νηὸς ἐΐσης	Ipse enim illum ego caua in naui æquali,
...ἐκ Σκύρου μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.	Duxi ex (insula) Scyro ad armatos Græcos.

γε. κιπάργ-ρος (margin note)

g Ἤτοι ὅτ' ἀμφὶ πόλιν Τρώων φραζοίμεθα βουλὰς,
Αἰεὶ πρῶτος ἔβαζε, καὶ οὐχ ἡμάρτανε μύθων·
Νέστωρ τ' ἀντίθεος καὶ ἐγὼ νικάσκομεν οἴω.
h Αὐτὰρ ὅτ' ἀμφὶ πόλιν Τρώων μαρνοίμεθ' Ἀχαιοὶ,
Οὔποτε ἐν πληθυῖ μένεν ἀνδρῶν, οὐδ' ἐν ὁμίλῳ,
Ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε, τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων·
Πολλοὺς δ' ἄνδρας ἔπεφνεν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Πάντας δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω
Ὅσσον λαὸν ἔπεφνεν ἀμύνων Ἀργείοισιν.
Ἀλλ' οἷον τὸν Τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ
Ἥρω' Εὐρύπυλον, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
i Κήτειοι κτείνοντο, γυναίων εἵνεκα δώρων.
Κεῖνον δὴ κάλλιστον ἴδον μετὰ Μέμνονα δῖον.
k Αὐτὰρ ὅτ' εἰς ἵππον κατεβαίνομεν ὃν κάμ' Ἐπειὸς,
Ἀργείων οἱ ἄριστοι, ἐμοὶ δ' ἐπὶ πάντ' ἐτέταλτο,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν λόχον, ἠδ' ἐπιθεῖναι·
Ἔνθ' ἄλλοι Δαναῶν ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
Δάκρυά τ' ὠμόργνυντο, τρέμον δ' ὑπὸ γυῖα ἑκάστου.
Κεῖνον δ' οὔποτε πάμπαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
Οὔτ' ὠχρήσαντα χρόα κάλλιμον, οὔτε παρειῶν
Δάκρυ' ὀμορξάμενον. l ὁ δέ με μάλα πόλλ' ἱκέτευεν
Ἱππόθεν ἐξίμεναι· ξίφεος δ' ἐπεμαίετο κώπην,
Καὶ δόρυ χαλκοβαρές· κακὰ δὲ Τρώεσσι μενοίνα.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπὴν,
m Μοῖραν καὶ γέρας ἐσθλὸν ἔχων ἐπὶ νηὸς ἔβαινεν
Ἀσκηθής, n οὔτ' ἄρ βεβλημένος ὀξέϊ χαλκῷ,
Οὔτ' αὐτοσχεδίην οὐτασμένος· οἷά τε πολλὰ
Γίνεται ἐν πολέμῳ, ἐπιμὶξ δέ τε μαίνεται Ἄρης.
Ὣς ἐφάμην· ψυχὴ δὲ ποδώκεος Αἰακίδαο
Φοίτα μακρὰ βιβῶσα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
Γηθοσύνη ὅ οἱ υἱὸν ἔφην ἀριδείκετον εἶναι.
Αἱ δ' ἄλλαι ψυχαὶ νεκύων κατατεθνειώτων
Ἕστασαν ἀχνύμεναι, o εἴροντο δὲ κήδε' ἑκάστη.
Οἴη δ' Αἴαντος ψυχὴ Τελαμωνιάδαο
Νόσφιν ἀφεστήκει, κεχολωμένη εἵνεκα νίκης,
Τήν μιν ἐγὼ νίκησα δικαζόμενος παρὰ νηυσὶ
Τεύχεσιν ἀμφ' Ἀχιλῆος. p ἔθηκε δὲ πότνια μήτηρ·
Παῖδες δὲ Τρώων δίκασαν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.
q Ὡς δὴ μὴ ὄφελον νικᾶν τοιῷδ' ἐπ' ἀέθλῳ·
Τοίην γὰρ κεφαλὴν ἕνεκ' αὐτῶν γαῖα κατέσχεν,
Αἴανθ', ὃς πέρι μὲν εἶδος, πέρι δ' ἔργα τέτυκτο
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, r μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα·
Τὸν μὲν ἐγὼν ἐπέεσσι προσηύδων μειλιχίοισιν,
Αἶαν παῖ Τελαμῶνος ἀμύμονος, οὐκ ἄρ' ἔμελλες,
Οὐδὲ θανὼν λήσεσθαι ἐμοὶ χόλου εἵνεκα τευχέων
Οὐλομένων· τὰ δὲ πῆμα θεοὶ θέσαν Ἀργείοισιν.
Τοῖος γάρ σφιν πύργος ἀπώλεο· σεῖο δ' Ἀχαιοὶ
Ἶσον Ἀχιλλῆος κεφαλῇ Πηληϊάδαο
Ἀχνύμεθα φθιμένοιο διαμπερές· s οὐδέ τις ἄλλος
Αἴτιος, ἀλλὰ Ζεὺς Δαναῶν στρατὸν αἰχμητάων
Ἐκπάγλως ἤχθηρε, τεῒν δ' ἐπὶ μοῖραν ἔθηκεν.
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο ἄναξ, ἵν' ἔπος καὶ μῦθον ἀκούσῃς
Ἡμέτερον· δάμασον δὲ μένος καὶ ἀγήνορα θυμόν·
Ὣς ἐφάμην· ὁ δέ μ' οὐδὲν ἀμείβετο, βῆ δὲ μετ' ἄλλας
Ψυχὰς εἰς Ἔρεβος νεκύων κατατεθνειώτων.
Ἔνθα χ' ὅμως προσέφη κεχολωμένος ἤ κεν ἐγὼ τόν,
Ἀλλά μοι ἤθελε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
Τῶν ἄλλων ψυχὰς ἰδέειν κατατεθνειώτων.

Marginal notes: γρ. Νέστωρ αὐτ. — γρ. νικάσκομεν — γρ. Οὔτι ποτ' ἐν — γρ. ἐξέμεναι — γρ. κατ' ἀσφοδελὸν — γρ. Γηθοσύνῃ — γρ. φθιμένοιο — γρ. ὅμως

Profectò quando circa vrbem Troiā iniremus con[silia]
Semper primus dicebat, & non aberrabat o[ra]tio[ne]
Nestorq́ eximius & ego contendebamus soli
Cæterū quoties circa vrbē Troianorū decern[ere]m[us]
Nunq̄ in multitudine manebat virorū neq̄ in t[urba]
Sed longè præcurrebat suo robore nulli cede[ns]
Multos autem viros trucidauit in graui pu[gna]
Omnes verò non ego eloqui possem neq̄ nom[inare]
Quantum exercitum occidit defendens Gr[æ]cos
Sed vt Telephidem interfecit ferro,
Heroa Eurypylum, multi autem circa eum [so]dal[es]
Cetei trucidabantur mulierum propter do[na].
Illum sanè pulcherrimum vidi post Memno[nem] di[uum].
Cæterū cùm in equū cōscēdimus quē fabric[auit] E[peus]
Græcorum optimates, commissa mihi eran[t] om[nia]
Siue aperire densas insidias, siue concludere.
Hîc alij Græcorum duces atq̄ consiliarij,
Lacrymas abstergebāt, subtremebāt mēbr[a] vni[cuique]
Illum aūt nunquam prorsus ego vidi oculis
Neq̄ pallescentem corpore pulchro, neq̄ à m[a]xill[is]
Lacrymā abstergentem, ille mihi multum s[u]pplic[abat]
Ab equo exire, gladij autem quatiebat ca[pu]lum
Et hastā grauata ære, mala aūt Troianis c[og]ita[bat].
Sed quando certè Priami vrbē depopulau[imus] ex[celsam]
Portionē & munus eximium habens naui [in]sc[endit]
Incolumis, neq̄ læsus acuto iaculo,
Neq̄ cominus vulneratus, vti sæpiùs
Fit in bello, permixtim namq̄ sæuit Mars.
Sic dicebam, anima autem pedibus cele[ris] Aea[cidæ]
Abibat magnificè incedens per herbosum [p]ratu[m]
Lætitia, quòd eius dixissem filium inclytu[m e]sse.
Aliæ verò animæ mortuorum defunctoru[m]
Stabant tristes, narrabant autem pœnas [qu]æq[ue].
Sola autem Aiacis anima Telamonidæ,
Longè absistebat irata propter victoriam
Qua ipsum ego vici iudicio experiens apu[d n]au[es]
Pro armis Achillis, proposuit autem vener[anda] m[ater]:
Filij aūt Troianorū iudicarunt, & Pallas M[in]erua.
Vtinā sanè nō debuissē vincere huiusmodi cer[tamine]
Tale enim caput ob ista terra occupauit.
Aiacē, qui eximius quidem forma etiā reb[us] stu[pendis]
Aliorum Græcorum post irreprehensibile[m] Achi[llem]
Illum quidem ego verbis alloquebar molli[bus]
Aiax fili Telamonis irreprehensibilis nōn [de]bui[sti]
Vel mortuus remittere iram ob arma
Perniciosa? quæ perniciem dij fecerunt Gr[æc]is.
Talis enim ipsis turris perijsti, propter te a[utem] Achi[ui]
Non minus Achillis capite Pelidæ,
Tristamur defecti penitus, neq̄ quispiam a[lius]
In culpa est, sed Iupiter Græcorum exercitu[m] fort[ium]
Horrendùm odit, tibi autem fatum imposu[it].
Sed agè huc veni, rex, vt verbū & orat[ionem] au[dias]
Nostram: doma autem robur & generosum a[nimum].
Sic dixi: ille autem mihi nihil respondit, i[bat] au[tem ad alias]
Animas ad Erebum mortuorum defunctor[um].
Tū nihilominus allocutus essem iratus cert[è] e[go il]
Sed mihi maluit animus in præcordijs cha[ris]
Aliorum animas videre defunctorum.

COMMENTARIVS.

[illegible]] An nouit Vlyssem Achillis vmbra non potato sanguine? Nequaquam. licet hoc expressè non dixerit, relinquitur [illegible]erioribus intelligendum.

[illegible]] Ita appellat animas defunctorum, in quibus restabat visibilis corporum forma tantùm, ipsa substantia alioqui [illegible]noxia, vt anteà monuimus.

[illegible]] Achillem suum Homerus ne mortuum quidē deserit, eiusq; laudi & gloriæ omnibus modis velificari nititur. [illegible]m inducit de eo dicentem, eum non solùm inter viuos principē omnium extitisse: sed eadem authoritate inter mor[illegible]uus imperare eum dicit. Quasi nihil sit aut sanè parum, tantum heroa apud viuos hac eminentia excelluisse, si eadem [illegible]tuos non propagaretur. Vnde eum Vlysses consolari voluit, ne iniquo animo priuatum se vita ferret. Ex quibus colli[illegible]luris longè vitam fecisse quàm mortem, licet in ea felicitatis cuiusdam commodum esse censuerit. Quod manifestiùs [illegible]illis responso constat, qui pauperem & egenam seruilemque vitam huic imperio animarum anteponat. Non ergo vi[illegible]re Homerus vulgaria illa mortis lenimenta ex humanarum calamitatū liberatione, aut ex felicitatis, quæ post mor[illegible]ntingere, respectu: adeò placuit illi huius lucis vsura, cui nihil apud inferos tam beatum aut regium & magnificum il[illegible]trari queat. Nimirum nostra de æterna animarum beatitudine, cui omnes mortalium deliciæ & blandimenta infimè [illegible]n intellexit.

[illegible]] Supinè hîc vulgata versio intelligit, Achillem de filio Vlyssis interrogare, cùm de suo reuerà quærat. Id [illegible]s non opus est, res ipsa & orationis series docet, atque adeò ipsius Vlyssis subsequens responsum.

[illegible]] Videtur innuere Poëta, hoc ita Peleo post mortē Achillis contigisse, ideò paulò pòst expressè aduersum eos qui [illegible]fficiunt, Achilles indignatur. Et sanè verum est, eum ab Acasto regno expulsum, cuius iniuriam posteà Pyrrhus nepos [illegible]arrat Dictys lib. 6. Retinentur autem imperia & dominationes non tantùm prudentia, qualis in Peleo iam sene esse [illegible]etiam robore & viribus, quibus aliorum iniurijs & petulantiæ obsisti potest, audaciaq; eorum reprimi & contundi: [illegible]li ætati sint denegatæ, ideò illa etiam his magis est obnoxia quàm iuuenilis, quæ integro & robusto est corpore. Ideò [illegible] subueretur Achilles, ne Peleus ob imbecille & inualidum illius senium à subditis opprimatur, quòd sciant eum sese [illegible]um violentia tueri & protegere non posse, quod Achille viuente tamen non essent præstituri.

[illegible]] Eadem integritate respondet Vlysses, quà anteà Agamemnoni de Oreste suo interroganti siquidem [illegible] [illegible]deò de Peleo nihil commemorat, sed de Neoptolemo ea tantùm, quæ sibi sunt explorata, satis tamen ad parentē [illegible]ndum, vt ex ipso gestu Achillis postea intelligetur. Primùm memorat, quomodo post Achillis parentis mortē Tro[illegible]um enim Vlysses ex Scyro (siue insula, vt multi, & inter eos Sophocles volunt: vel quadam vrbe Dolopum sic appel[illegible]ucos sentire refert Eustathius) adduxit eò, ex reliquorum Græcorum consilio delegatus, quanquam hoc ab ipso Me[illegible]m innuat Dares Phrygius. Nam Dictys Cretensis Neoptolemum sponte, nec accersitum venientē facit. At Poëta no[illegible] tribuit, neque immeritò vt qui etiam ipsum parentē anteà ex Scyro adduxisset. Deinde Vlysses Neoptolemū illum [illegible]t, primū à facili & prōpto in negotijs suscipiēdo cōsilio: deinde à fortitudine & alacritate summa in obeūdis prælijs.

[illegible]] Hæc est prima laus, quam Neoptolemo Vlysses tribuit, quòd in capiendo consilio fuerit velocissimus. Nam [illegible]tantùm primum loqui solitum dicat, tamen ego hoc nudè & simpliciter de oratione non intelligendum censeo: sed [illegible]ad statuendum procliui aptitudine. Illud autem in eo maximum ἀγχινοίας signum, quod in hac consilium suū pro[illegible]tate promptissima, tamen [illegible]: quod alioqui plerisq; solet contingere, quibus tam celeriter verba non [illegible]tere ad sui animi sensa explicanda, ideò illis ad illa ruminanda aliquo temporis interuallo opus est. At noster Neo[illegible]mque, id est, & sanum consilium & verborum copiam affatim & vbertim non præmeditatè ac insubidè depromit. [illegible]parte illum & Nestori & sibi Vlysses postponit, de Nestore quidem verè & candidè: de se ipso verè quidem, sed φιλο[illegible]n laudabili, ni fallor, propriæ laudis cupidine.

[illegible]ἀμφὶ πόλιν] Nunc venit ad secundam laudem Pyrrhi, quæ in prælijs fortiter obeundis versatur. Id primùm generaliter [illegible]roponit, cùm eum in pugna longè reliquos antecedere dicit, numerumque eorum quos ipse interfecerit, esse innu[illegible]specialiter in duobus factis: primùm quidem in interficiendo Eurypylo & multis ex illius præterea exercitu. deinde [illegible]roiano equo, vbi suæ magnanimitatis luculēta ediderit testimonia. Eurypylū ergo Telephi filium Neoptolemus in[illegible]atur etiam Dictys lib 4. Pyrrhus copias aduersus Troianos instruxit, in eum prodijt cum reliquis Troianis Aeneas. V[illegible]landi datum est, inquit Cretensis, manus conferunt, magnaq; vi vtrinq; decertant, caduntque plurimi. Interim Eury[illegible]fortè nactus Peneleum, proturbat hasta, atque interficit. Inde multò sæuior Nerea aggressus mox obtruncat. [illegible] [illegible]i in acie steterant, medios aggrediebatur. Cùm Neoptolemus re cognita comminùs aduolat, deiectumq; curru ho[illegible]siliens, gladio impigrè interficit. Tum ablatum properè cadauer, atque ad naues iussu eius perlatum. Quod vbi ani[illegible]arbari, quibus spes omnis in Eurypylo fuerat, sine certo ordine atque rectore fuga prælium deserunt, atque ad mu[illegible]Tum plurimi corū in fuga interfecti. Postquam verò hostibus fusis ad naues reuertēre Græci, ex consilij sententia [illegible]ata ossa, atque vrna condita patri remittunt, scilicet memores beneficiorum atque amicitiæ, &c. Hæc Dictys de hu[illegible]morte, quam Vlysses nunc intelligit.

[illegible]ibo lib 13. huius loci meminit, ænigmaq; potiùs ab Homero, quàm aliquid perspicuum proponi. [illegible], inquit, [illegible] [illegible]t. Nam neq; cōstat quos Ceteios intelligere debeamus, neq; quid sibi velint muliebria illa dona: Grammatici etiam, [illegible]adducunt, non tam soluunt quæstiones, quàm rationes comminiscendo indulgent. *Hæc ille*. Vnde forsan videatur su[illegible]tam emunctæ naris hominem nos aliquid in huius loci illustrationem conferre. Quia tamen interdum sunt etiam [illegible]i Poëtæ, vt dicitur: sic quoque grammaticorum opiniones etiam in hoc loco possunt animaduerti. Primùm quod ad [illegible]ctionem, multi dissentiunt (nam quidam κηδεῖοι, alij χήτειοι legebant) per κηδεῖοι intelligunt consanguineos, vel con[illegible]miliares, qui etiam appellantur κηδεστοί: per χήτειοι autem priuatos, hoc est, [illegible]: & ita construunt, χήτειοι γυναίων, [illegible]bus priuati, εἵνεκα δώρων nempe mercedis gratia: quandoquidem, vt alias vidimus, populum Troianū Hector erogan[illegible]copijs auxiliaribus exhiberet, absumebat. Alij, vt Aristarchus, κηδεῖας intelligit magnos, παρὰ τὸ κῆτος. quia cete ingen[illegible]ri pisces. Sanè Lacedæmonem ipsam à magnitudine κητώεσσαν Grammatici volunt appellari. Quidam κητείους inter[illegible], qui mercede conducti sunt, [illegible], ex ipsius ceti metaphora. Alij populū Mysiæ, alij Pergamenos intelligūt. [illegible]illud γυναίων εἵνεκα δώρων attinet, quidam γυναίω δώρω possessiuè explicant, id est, τὰ γυναικεῖα: per quæ vel Hermio[illegible]as Menelaus apud Troiam Neoptolemo pollicitus est: vel auream illam vitem, quam pro rapto Ganymede Iupiter [illegible]nauerat, eam successionis iure Priamus possidens, Astiochæ sorori suæ matrique Eurypyli promisit sub ea conditio[illegible] suppetias sibi ferendas dimitteret: qui ea de re interpellatus matris voluntatem causabatur, à qua expeditionem i[illegible]dicebat: vt sensus sit, Eurypylum propter matris δωροδοκίαν ad bellum accessisse. Quidam verò rectiùs dici existimāt, [illegible]Priamum ipsi Eurypylo filiam suam pollicitum, si ad auxilium Troianorum venisset, & hæc esse illa γυναικεῖα δῶ[illegible]m Eustathius pòst veterem Scholiastem Didymum. Sanè Dictys Cretensis lib. 4. illius vitis aureæ meminit his verbis: [illegible]Ista (nimirum post mortem Achillis, qua mirifice Troiani lætati sunt) nuncius Priamo superuenit, Eurypylum Te[illegible]ia aduentare, quem rex multis anteà illectum præmijs, ad postremum oblatione Cassandræ confirmauerat. Sed in[illegible]ei pulcherrima miserat, addiderat etiam vitem quandam auro effectam, & ob id per populos memorabilem.

[illegible]] Hic est secūdus ille locus, in quo se fortissimum omnium Græcorum Neoptolemus præbuit, nimirum in e[illegible]quo selecti proceres Græci inclusi latitabant ad dolosè inuadendam vrbem, vt aliàs dictum est. Cæteri ergo metu [illegible]dicit Vlysses, præter vnum Neoptolemum, qui contrà totus gestiebat ex equo erumpere, vt Troianos profligaret. [illegible]obiter, quod annotat Eustath. de numero heroum, qui in hoc equo includebantur. Alij enim dicunt fuisse centum, [illegible]Stesichorus: alij solùm duodecim, Menelaum, Diomedem, Philoctetem, Merionem, Neoptolemum, Eurypylum, Eu[illegible]Phidippum, Leontem, Megetem, Vlyssem, & Eumelum. Vbi tamen prætermissus est Anticlus ille, de quo anteà Poë[illegible]redo igitur incertum esse quot fuerint.

[illegible]] Vlyssem rogabat Neoptolemus, vt se exire pateretur ex equo: quia, vt paulò antè vidimus, Vlyssi ἐπὶ πάντ' ἐτέτυκτο, [illegible] πυκινὸν λόχον ἠδ' ἐπιθεῖναι.

[illegible]

m μοῖραν καὶ γέρας] Capta & expugnata Troia præda omnis, prout ius belli eo ferebat tempore, in medium collata e bus pro singulorum meritis distributa. Itaq; Neoptolemo Polyxena obtigit, quam, suadēte Vlysse, Achilli inferias m tiam Andromache adiunctis etiam eius filijs, vt refert Dictys lib. 5. quā aliquandiu vxoris loco habuit: posteà verò He nelai filiam, sibi iam apud Troiam à patre promissam ducens, Andromachen Heleno Priami filio dedit, vt ipsa met a 3. Aeneidos recenset.

n οὔτ' ἂρ βεβλημένος] Tacitè videtur eum Aiaci fortissimo illi heroi Neoptolemum comparare, inquit Eustathius: q in toto bello Troiano vulneratus non est, sic neque Neoptolemus. De Aiace tamen non consentit Dictys, qui eum læ ab Alexandro memorat. Vtut sit, notandum est rarissimum exemplum in Neoptolemo, cùm alioqui vulgare sit, vt q miscentur, illæsi aliqua parte non recedant. Nam vt ipse Vlysses dicit, ἐπιμὶξ δέ τε μαίνεται Ἄρης. Hæc sunt quæ de Ne lysses parenti eius Achilli recenset, vnde ingentem Achilles lætitiam concepisse mox subijcitur, cùm audiat tot virtut filium sibi adhuc inter viuos superesse.

o ἄροντο δὲ κηδε' ἑκάστη.] Satis fuit Vlyssi hoc strictim attingere, diutiùs in ijs omnibus recensendis non immorato, ea quæ illustriora sunt, & maiore digna commendatione & attentione. Itaque cùm anteà diceret, Achillis, Patrocli, A iacis animas prodijsse, Achillis tantum colloquium enarrat, hoc est, vtriusque mutuam confabulationem: hîc verò su qua Aiacem interpellauit. Insignis enim est eorum conspectus, qui inter viuos ita se mutuis odijs exagitarunt, vnde e mortem Aiax consciuerat. Oportuit itaq; hæc attentiùs exponi, quia tam memorabile factum silentio obrui Homer ergo Aiacis animam longè à se constitisse, quia nimirum hostem suum accedere dignata non fuerit. Monuimus enim tum à veteribus, remanere in mortuorum animabus eosdem affectus, quos in vita senserunt. Cùm ergo iratus Vlyss dum adhuc inter viuos degeret, quod ab eo in armis Achillis consequendis Græcorū sententia superatus fuisset: ead anima apud inferos nunc versante expressa remanet. Græcorum sententia dixi, cùm tamen Vlysses dixerat, παῖδες δὲ Sed vtrunque rectè dicetur, si sanè facti illius historiam intelligamus. Sciendum est igitur Didymum referre, cùm Ag hac armorum adiudicatione suspicionem veritus, ne alterutri heroi fauere censeretur, eum captiuos Troianos adduc se, vter illorum plura illis damna inflixissent: cumque illi se plura ab Vlysse passos respondissent, Græci iudicarunt a sem esse promeritum. Monet tamen Eustathius, hoc simpliciter à quibusdam intelligi, vt Troiani & Minerua illa Vly Mineruam quis eius controuersiæ iudicem fuisse dicat nescio: de Troianis cōstat ex Q. Calabro lib. 5. apud quem N ad eos negotium delegaretur, vt qui sine inuidia aut gratia essent iudicaturi, quòd æquali otio omnes Græcos pr sed Troianos eos intelligit, qui captiui in Græcorum erant potestate. Verba Nestoris sunt hæc:

> -δηϊόωντες γὰρ ἐν ἡμῖν
> πολλοὶ τρῶες ἔασι νεοδμήτω ὑπ' ἀνάγκη
> οἱ ῥα δίκλω ἰθεῖαν ἐπὶ σφίσι ποιήσονται
> οὐ τινι ἦρα φέροντες, ἐπεὶ μάλα πάντας ἀχαιοὺς
> ἶσον ἀπεχθαίρουσι κακῆς μεμνημένοι ἄτης

Sic ille ex Homeri sententia, nisi quod hîc πινυτώτερον Mineruam addidit, vt iudicij æquitatē ex Deæ prudentissimæ ceat. Dictys Cretensis autem lib. 5. dicit, post distributam reliquam Troiæ prædam, Aiacem cum Diomede & Vlyss contendisse, expostulante illo, id in munus sibi dari pro his quæ in singulos vniuersosque virtute atque industria Vnde coacti penè omnes ne læderetur animus tanti viri, concedunt Aiaci: initio quidem Diomedes etiam ei resisteb ei cessit. Vlysses ergo solus acriter cum Aiace contendit, astipulantibus ei Agamemnone & Menelao, effecitque vt ladium adiudicaretur. Hoc Aiax ægrè ferens vlturum se ferro hanc iniuriam minatus est, vnde Vlysses, Agamemno custodiam sui accuratam egerunt. Postera die Aiax mortuus repertus est, ferro quidem eum interemptum constab fuit, ne ab ijs ducibus cædes illa esset perpetrata, immò toti exercitui planè persuasum. Ex quibus constat, quid Dic contentione tum de Aiacis morte scripserit, cùm alij propria manu sibi eum mortem consciuisse testentur: quanqua hîc Vlysses non exponat. Sophocles tamen Homeri sectator id omnino sic intellexit. Ouidius 13. Metam. vulgarem rationem sequutus est, & controuersiam ab omnibus Græcis proceribus diremptam esse scribit,

> *At se Tantali des onus inuidiamq; remouit*
> *Argolicosq; duces medijs considere castris*
> *Iussit, & arbitrium litis traiecit in omnes.*

Et in capite sequentis libri:

> *Consedère duces & vulgi stante corona*, &c.

Et ipse Vlysses suam orationem sic orditur:

> *Si mea cum vestris valuissent vota Pelasgi*, &c.

p θῆκε δὲ πότνια μήτηρ] Mortuo Achille dicitur Thetis Græcos ad celebranda certamina sepulchralia in honorē se: tandem verò arma ipsa in medium proposuit, vt ei ex proceribus Græcis, qui mortuum Achillem seruasset, hoc uer, & qui Græcorum esset præstantissimus. De ipsis certaminibus scripsit Calaber lib. 4. de armis verò sic idem lib. 5

> ἀλλ' ὅτε δὴ πολλοὶ μὲν ἀπηνύσθησαν ἄεθλοι
> θῆκεν ἐνὶ μεσσοῖσι θεὰ θέτις
> δὴ τότ' ἀχιλλῆος μεγαλήτορος ἄμβροτα τεύχη

Et paulo pòst ipsa Thetis Græcos sic alloquitur:

> νῦν μὲν δὴ καὶ ἀγῶνος ἄεθλια πάντα τελέσθη
> ὅσσ' ἐπὶ παιδὶ θανόντι μέγ' ἀχνυμένη κατέθηκα:
> ἀλλ' ἴτω ὅς κ' ἐσάωσε νέκυν, καὶ ἄριστος ἀχαιῶν,
> καί νύ κεν οἱ θηητὰ καὶ ἄμβροτα τεύχη ἕσασθαι
> δώσω, ἃ καὶ μακάρεσσι μετεύαδεν ἀθανάτοισι.

Sic intelligitur quod dicit Vlysses, arma illa Achillis à matre, id est, Thetide esse proposita.

q ὡς δὴ μὴ ὄφελον] Mansuetudo Vlyssis hîc apparet, vt qui non solùm casum inimici sui quoad arma Achillis, mise nolit se victorem extitisse, quòd ex eo facto furiosus Aiax sibi ipsi manus intulerit, & sic tam forti Heroe Græcoru ruerit nō sine summo suo detrimento. Ex qua clementia Vlysses maiorem sibi longè laudem, quam Aiax ex perpetu quia hoc vitij illud summæ virtutis loco deputatur. Sic etiam Sophocles Vlyssem aduersus Aiacem humaniorem f pulturam ipso Agamemnone repugnante procurauerit, quòd herois virtute magis quàm odio, quo eum in Achil sequutus erat, sese vinci pateretur. Quin etiā cùm eum furentem videret, dicit Sophocles Vlyssem ipsius esse misertu ferox Aiax ne inter vmbras quidem remollescere aut mansuescere potest. Apud Q. Calabrum lib. 5. eleganter Aiacis & ibi Homerici Vlyssis apparent vestigia. Huc integram orationem transcriberem, nisi post Homerum, illius etiam λειπόμενα me editurum sperarem, sine quibus integram Iliadem non habemus. Illa autem cum nostris commenta exhibebo, Deo Opt. Max. benè annuente.

r μετ' ἀμύμονα πηλείωνα.] Sic inter viuos oportuit regnare Achillem, vt nulli esset posterior: quod diligenter cauet Aiacem illi postponit, quanquam Aiax cæteros omnes Græcos alioqui tum forma tum fortitudine antecelleret. A mendationem, quasi illa ne fortissimis quidem viris sit indigna, ideò eam etiam suo Achilli tribuit: contrà ignau viris illa si adsit, opprobrium illis est, vnde formam etiam Paridi olim Hector exprobrabat & suo Nireo, 2. Iliad Hon tudin e, ea etiam inferiorem simia Homerica Sophocles pronunciat, apud quem Vlysses sic loquitur:

> ἀλλ' αὐτὸν ἔμπας ὄντ' ἐγὼ τοιόν δ' ἐμοὶ
> οὐκ ἂν γ' ἀτιμάσαιμ' ἄν, ὥστε μὴ λέγειν
> ἓν' ἄνδρ' ἰδεῖν ἄριστον ἀργείων ὅσοι
> τροίαν ἀφικόμεσθα πλὴν ἀχιλλέως. id est,

> *Sed ipsum tamen qui sit talis mihi* (sup. inimicus)
> *Nequaquam honore spoliauerim, quin dicam*
> *Vnum virum vidisse fortissimum Argiuorum, quot*
> *Troiam venimus, præter Achillem.*

s οὐ δέ τις ἄλλος αἴτιος,] Poterat videri Vlysses in causa esse, quòd Aiax sibi manus intulisset propter vtriusq; cōten à se nunc ille amolitur, idq; Aiaci persuasum esse vult, id nullius causa ipsi accidisse, sed solius Iouis voluntate. Sic id Calabrum lib. 5.

> -χόλου δ' οὐ σεῖο ἔγωγε
> αἴτιος, ἀλλά τις αἶσα πολύστονος, ἥ μιν ἐδάμνα.
> εἰ γάρ μοι κέαρ ἔνδον ἐνὶ στέρνοισιν ἐάλη
> κεῖνον ἀλαστήσειν κατ' ἐὸν νόον, οὔτ' ἂν ἔγωγε
> ἦλθον ἐελδόμενος νίκης ὕπερ, οὔτε τιν' ἄλλον
> ἐν Δαναοῖσιν ἔασα μεμαότα δηριάασθαι. id est,

> *-iræ verò ipsi* (Aiaci) *nequaquam ego*
> *Causa, sed quædam sors luctuosissima, quæ eum d*
> *Etenim si mihi cor intus in pectoribus sperasset,*
> *Ipsum id ægrè laturum esse sua mente: non equide*
> *Venissem concertaturus de victoria, nec quenquar*
> *Inter Danaos siuissem, quamuis cupientem conten*

ίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,
κῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νεκύεσσιν,
δέ μιν ἀμφὶ δίκας εἴροντο ἄνακτα,
ες τε κατ' εὐρυπυλὲς Ἄϊδος δῶ.
ρίωνα πελώριον εἰσενόησα
ειλεῦντα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
τέπεφνεν ἐν οἰοπόλοισιν ὄρεσσι,
ρόπαλον παγχάλκεον, αἰὲν ἀαγές.
ὸν ἶδον Γαίης ἐρικυδέος υἱόν,
δαπέδῳ, ὁ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο πέλεθρα.
ἑκάτερθε παρημένω ἧπαρ ἔκειρον,
δύνοντες, ὁ δ' οὐκ ἀπαμύνετο χερσί.
ησε Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν
ρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπῆος.
ταλον εἰσεῖδον χαλέπ' ἄλγε' ἔχοντα,
λίμνη, ἡ δὲ προσέπλαζε γενείῳ.
άων, πιέειν δ' οὐκ εἶχεν ἑλέσθαι.
κύψει' ὁ γέρων πιέειν μενεαίνων,
ὕδωρ ἀπολέσκετ' ἀναβροχὲν ἀμφὶ δὲ ποσσὶ
α φάνεσκε, καταζήνασκε δὲ δαίμων.
ὑψιπέτηλα κατακρῆθεν χέε καρπὸν,
ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
υκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.
σει' ὁ γέρων ἐπὶ χερσὶ μάσασθαι,
ος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα.
φον εἰσεῖδον, κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα,
άζοντα πελώριον ἀμφοτέρῃσιν.
κηριπτόμενος χερσίν τε ποσίν τε,
εσκε ποτὶ λόφον· ἀλλ' ὅτε μέλλοι
βαλέειν, τότ' ἀποστρέψασκε * κραταιῒς
πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής·
ὤσασκε τιταινόμενος· κατὰ δ' ἱδρὼς
λέων, κονίη δ' ἐκ κρατὸς ὀρώρει.
σενόησα βίην Ἡρακληείην.
τὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
λίης, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην,
μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου.
ιν κλαγγὴ νεκύων ἦν, οἰωνῶν ὥς,
ζομένων· ὁ δ', ἐρεμνῇ νυκτὶ ἐοικώς,
ἔχων καὶ ἐπὶ νευρῆφιν ὀϊστὸν,
ίνων, αἰεὶ βαλέοντι ἐοικώς.
ὲ δέ οἱ ἀμφὶ περὶ στήθεσσιν ἀορτὴρ,
τελαμὼν ἵνα θέσκελα ἔργα τέτυκτο,
γρότεροί τε σύες, χαροποί τε λέοντες,
μάχαι τε, φόνοι τ', ἀνδροκτασίαι τε.
μενος μηδ' ἄλλό τι τεχνήσαιτο,
λαμῶνα ἑῇ ἐγκάτθετο τέχνῃ.
τίκα κεῖνος, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι·
οφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
α καὶ σὺ κακὸν μόρον ἡγηλάζεις,
ὀχέεσκον ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.
ῖς ἦα Κρονίονος, αὐτὰρ ὀϊζὺν
ίην· μάλα γὰρ πολὺ χείρονι φωτὶ
δέ μοι χαλεποὺς ἐπετέλλετ' ἀέθλους.
ενθάδ' ἔπεμψε κύν' ἄξοντ'· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλ-
τ' ἔτι μοι χαλεπώτερον εἶναι ἄεθλον.
γὼν ἀνένεικα καὶ ἤγαγον ἐξ Ἀΐδαο.

Ibi tum Minoa vidi Iouis splendidum filium,
Aureum sceptrum gestantem, leges ferentem mortuis,
Sedentem: alij verò circa ipsum causas dicebant regẽ,
Sedentes statuti per latam Plutonis domum.
Post hunc autem Orionem ingentem animaduerti
Feras simul venantem per floridum pratum,
Quas ipse occiderat in desertis montibus,
Manib. habens clauã totã ferream semper infractam.
Et Tityum vidi terræ gloriosæ filium
Prostratum in pauimento, hic. a. nouẽ iacebat iugera.
Vultures aũt ipsum vtrinq. assistentes iecur fodiebãt,
Rostrum intromittentes, ille. a. non abigebat manibus.
Latonam enim traxit per vim Iouis gloriosam amicã
Ad Pytho euntem per pulchrichorum Panopeum.
Et ipsum Tantalum vidi graues dolores patientem,
Stantem in lacu, hic alluebat ad mentum.
Cupiebat autem sitiens, potum aũt nõ poterat capere.
Quoties enim inclinabat senex bibere cupiens,
Toties aqua peribat absorpta, circa autem pedes
Terra nigra apparebat, arescere autẽ faciebat numen.
Arbores proceræ à capite fundebant fructum
Pyri, mali, punicæ & alij mali splẽdidũ ferẽtes fructũ,
Ficusq. dulces & oleæ virescentes.
Quoties rectà pergeret senex manibus decerpere,
Has ventus propellebat in nubes obscuras.
Et ipsum Sisyphum aspexi immensos dolores patientẽ,
Lapidem gestantem ingentem vtraq. manu.
Profectò ille innixus manibusq. pedibusq.
Lapide sursum pellebat ad cacumẽ: sed quãdo ppe erat
Summitatem superaturus, tunc deficiebat fortis vis. κ. κραταιΐς
Rursus deinde ad solum voluebatur lapis immanis,
Cæterùm ille rursus pellebat intensus: sudor autem
Demanabat ex mẽbris, puluis aũt ex capite oriebatur.
Post hunc vidi vim Herculanam
Idolum, ipse verò apud immortales deos
Oblectatur in cõuiuijs, & habet pulchris talis Hebem,
Filiam Iouis magnanimi, & Iunonis aureis sandalijs.
Circa ipsam clamor mortuorum erat instar alitum,
Vndiq. fugientium: ille verò obscuræ nocti similis,
Nudum arcum habens, & ad neruum sagittam
Graue circumspiciens semper iaculanti similis.
Horrendus autem illi circum pectora baltheus,
Aureũ erat lorũ, in quo mirãda opera elaborata erãt,
Vrsiq. agrestesq. apri timendiq. leones
Præliaq. pugnæq. cædesq. homicidiaq.,
Ne qui fecit, ne aliud quippiam faciat
Qui illud lorum sua apposuerit arte.
Agnouit autem statim ille postquam vidit oculis,
Et me lugens verbis alatis alloquebatur,
Generose Laërtiade multiscie Vlysses,
Heu miser certè aliquod & tu malum fatum agis,
Quale vtiq. ego habui sub radijs Solis.
Iouis quidem filius eram Saturnij, cæterùm ærumnam
Habui infinitam, valdè enim deteriori viro
Oppressus, qui mihi graues imperabat dolores,
Et olim me huc misit vt canem ducerem, non enim aliud
Existimabat hoc mihi grauius esse certamen.
Hunc quidem ego subduxi & traxi ex inferis:

Ἑρμείας

ἀπέμψ' Ἑρμείας δέ μ' * ἔπεμψεν ἰδὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν αὖτις ἔβη δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, εἴ τις ἔτ' ἔλθοι
Ἀνδρῶν ἡρώων οἳ δὴ τὸ πρόσθεν ὄλοντο.
Καί νύ κ' ἔτι προτέρους ἴδον ἀνέρας, οὓς ἔθελόν περ,
Θησέα, Πειρίθοόν τε, θεῶν ἐρικυδέα τέκνα·
Ἀλλὰ πρὶν ἐπὶ ἔθνε' ἀγείρετο μυρία νεκρῶν
Ἠχῇ θεσπεσίῃ· ἐμὲ δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει
Μή μοι Γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου
Ἐξ Ἄϊδος πέμψειεν ἀγαυὴ Περσεφόνεια.
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἐπὶ νῆα κιὼν, ἐκέλευον ἑταίρους
Αὐτούς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
Οἱ δ' αἶψ' εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῗσι κάθιζον.
Τὴν δὲ κατ' Ὠκεανὸν ποταμὸν φέρε κῦμα ῥόοιο,
γρ. εἰρεσίη, Πρῶτα μὲν * εἰρεσίη, μετέπειτα δὲ κάλλιμος οὖρος.

Mercurius autem me deducebat, atq; cæsia Mi
Sic fatus, ipse q̃de rursus descẽdit infra P
Cæterùm ego illic mansi firmiter si quis veni
Virorum herou, qui certè prioribus seculis p
Et fortaßis adhuc priscos vigissem viros qu
Theseum, Pirithoumq; deorum gloriosos fili
Sed antea multitudo cõgregabatur infinita
Sonitu immenso: me autem pallidus timor
Ne mihi Gorgonium caput horrendi monst
Ab inferis mitteret inclyta Persephonea.
Statim deinde ad nauem profectus iussi soc
Et ipsos ascendere oramq; soluere.
Illi verò statim ingreßi, & per transtra sed
Illam verò per Oceanum flumen ferebat flu
Primùm quidẽ remigatio, postea .a. optimi ve

COMMENTARIVS.

a ἔνθ' ἤτοι μίνωα] Nunc aliquot insignes animas percurrit, in quibus primus est Minos: hunc Iouis filium appellat, & dare dicit. Est autem ille ex Ioue & Europa, siue illa Phœnicis siue Agenoris sit filia, natus: quem tamen Homerus in ὀαριστὴν tantùm vocat. Quidam ob illius virtutes creditum esse Iouis filium voluerunt. Ephorus Minoëm scribit Rha iusdam antiquissimi, & propter iustitiam ac æquitatem celeberrimi viri imitatorem fuisse, qui postea propter iust lius fuerit existimatus. Cùm autem, vt aliàs monuimus, eadem officia mortuis tribuerent veteres, quæ ipsi viui e ctum est, vt Minos iuris & æqui amantissimus pro Iudice apud inferos existimaretur. Fuerunt etiam alij, videlicet R & Aeacus, sed distincta habuerunt illi tres sua officia, Asiaticos enim Rhadamanthus, Europæos Aeacus iudicaban siquid ambiguum erat, discutiebat. Vide Platonem in Gorgia. Cur autem hoc ita veteres illi finxerint, exponit Natalis cap. 7. his verbis: sed quoniam vulgus imperitorum non facilè intelligebat, omnes animi nostri recessus, omnesq; cog esse conspicuas, quare vel præmia vel supplicia singulis pro meritis tribuerentur, idcirco necesse fuit, crassa quadam tione hominibus id fieri, aliquo pacto persuadere: quare iudices & tortores animarum post mortem apud inferos qui singulos confiteri sua scelera cogerent, vt singulis deinde vel præmia vel supplicia pro seuerorum iudicum sente Inter hos iudices præcipuum locum obtinuit Minos, &c.

b θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα] Hîc duo sunt obseruanda. primùm quidem aliquoties iam repetitum, & nouissimè præcedent mortuis eadem tribui, quæ ipsi dum viuerent, exercebant. Sic Orion, qui venator fuit eximius, dum inter viuos dege natione apud inferos delectatur. Secundò notandum est, videri Homerum innuere, brutorum etiam animas ad i cum eadem corporis imagine, non secus atque hominum etiam animas. Expressè enim dicit, Orionem feras eas pers occiderat, nimirum olim in terra. Adeò siquidem animæ immortalitatem certam & ratam habuit, vt ne quidem i potuerit denegare. Nos tamen ab hoc errore nobis caueamus, quia vt Sacra pagina disertè pronunciat,

Bruta animamq; vomunt corpusq; sepulchro.

c καὶ Τιτυὸν εἶδον] Memorabile erat etiã hoc de Tityo, primùm quo ad illius vastitatem, deinde quo ad pœnam & cr apud inferos patitur. Quod autem eum Terræ filium appellat, id quidem sic intelligunt: vt Pheræcydes, Iouem Elar ni filiam compressisse, eumque Iunonis zelotypiæ metu, illam Elaram in terra occultasse, vnde natus Tityus dictus Quod autem Iouis & Elaræ sit verè filius, testatur præter Apollodorum lib. 1. Apollonius etiam lib. 1.

ἐν καὶ Ἀπόλλων Φοῖβος ὀϊστεύων ἐτέτυκτο
βούπαις, οὔπω πολλὸς ἐὼν, ἐρύοντα καλύπτρης
μητέρα θαρσαλέως Τιτυὸν μέγαν, ὅν ῥ' ἔτεκέν γε
δῖ' Ἐλάρη, θρέψεν δὲ καὶ ἂψ ἐλοχεύσατο γαῖα. id est,

Hic inerat Phœbus puer, ac petit ille sagittis
Ingentem Tityum matri vim ferre parantem:
Hic Phœbi securus eam iam ceperat, illum
Diua Elare peperit, Tellus nutriuit alumnum.

Sic etiam Virgilius eum terræ alumnum appellat, vt mox dicemus. Illius vastitas porrò tanta fuit, vt nouem terræ iu cuparet: quod alij ex Homero scribunt. Pœna autem eius in inferis est, vt duo vultures, secundum Homerum, eius depascantur. Virgilius tamen vnicum vulturem id efficere dicit, quasi nimirum nihil referret de pluralitate, modò d staret. Vtrumque igitur vastitatem & pœnam sic eleganter ille exposuit 6. Aeneid.

Necnon & Tityum terræ omniparentis alumnum
Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus
Porrigitur, rostroq; immanis vultur adunco
Immortale iecur tondens fœcundaq; pœnis
Viscera, rimaturq; epulis, habitatq; sub alto
Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.

Tibullus videtur Homerum sequutus in numero vulturum: quanquam ille non duas speciatim nominat, sed vtvt res. cùm dicit, *Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ* *Aßiduas atro viscere pascit aues.*
Huius autem cruciatus causam dicit Homerus, quòd Latonam vitiare voluerit. & hoc sequutus est superiori loco A phorion tamen existimauit eum vim Dianæ inferre voluisse, vnde forsan ab ea idcirco est sagittis confossus, ideoqu Dianam τιτυοκτόνον appellat. Quidam eum ab Apolline interemptum volunt, inter quos fuit Ephorus, qui scripsit euntem vt hominum mores componeret, ad Panopæos venisse, vbi Tityum eius loci dominum iniuriosum & pro nem interfecit. Sed illud vt fabulosum refellit Strabo lib. 9. Vnde miror Natalem Myth. 6. cap. 19. illud Straboni trib deliter, vt ex eius lectione constare potest. Verba tamen afferam leuandi laboris aliorum gratia. τί δ' ἂν εἴη μυθωδέστερ ξεύων, καὶ κολάζων Τιτυοὺς, καὶ Πύθωνας, καὶ ὁδεύων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς, καὶ γῆν πᾶσαν ἐπιών; id est, At enim quid fabulosius dic Apollo arcu feriens, Tityosque & Pythones supplicijs afficiens proficiscensq; Athenis Delphos, & totam obambu enim omnia, vt historica narrabat Ephærus. Tityum porrò eo modo interfectum non videtur Homerus agnoscere prætermissurus, vnde arbitratur Eustathius, innuere Homerum hunc Tityum à Minoë iudicatum esse. ὁ δὲ, inquit, κ ὁ Τιτυὸς, δικασθῆναι φαίνεται παρὰ τοῦ Μίνωος. Quod autem ad illius vastitatem attinet, consulendus est Pausan. lib. 10. cuidam apud Panopenses torrentem esse, ad cuius alueum est Tityi sepulchrum, aggeris ambitum nihilo minorem dij triente: vnde quidam ista nouem iugera, quæ Tityus Homericus occupat, non de illius magnitudine: sed de il ille sepultus iacet, intelligunt, qui quidem locus nouem est iugerum At Cleon Magnes (inquit) eos maximè homin culis fidem habere non consuésse dicebat, quibus in tota vita non contigisset quicquam intueri, quod esset comm opinione maius: se certè adduci posse, vt crederet, & Tityũ & alios ea magnitudine quã fama prodidit, fuisse. Venis ad Gades, & ab ea insula cum tota sui comitatus turba, quòd id Hercules imperasset: mox iterum Gades reuersum minem in littus eiectum inuenisse, nihilo breuiorem iugerum quinque spatio, qui fulmine ictus conflagratat. *Hæc il*

d καλλιχόρου] Didymus & Eustathius hallucinati sunt in hoc vocabulo, quia καλλιχώρου legunt, contra legem tamen *pulchrichorum*, transtulimus, sequuti Pausaniam lib. iam memorato. Vide Lexicon nostrum Homericum, in voce κα

e ἑστεῶτ' ἐν λίμνῃ] Hunc Tantali cruciatum diuersè ab alijs quibusdam Homerus describit. Ait enim eum in med tem, illas tamen potare non posse, cùm ad eas labra admouet, sic etiã pẽdentes varios fructus supra suum capitis v ptare nititur, eos in altum effugere. Illi causam facit Numen, quòd arescere aquas faciat: huic ventos, qui fructus ill pellant. Alij autem dicunt, vt Euripides in Oreste, saxum illi perpetuò imminere. Virgil. lib. 6. epulis paratis non po

js prohibeantur, nimirum Lapithas, Ixionem & Pirithoum. quanquam Natalis Myth. lib. 6. cap. 18. illud de Tantalo
existimet. Mihi tamen videtur ſeries orationis poſtulare, vt de illis intelligatur. Locum integrum afferam:

Quid memorem Lapithas, Ixiona, Pirithoumq́;?
Quos ſuper atra ſilex iam iam lapſura cadentiq́;
Imminet aſsimilis. lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris epulæq́; ante ora paratæ
Regifico luxu: Furiarum maxima iuxtà
Accubat, & manibus prohibet contingere menſas:
Exurgitq́; facem attollens, atque intonat ore.

le Tantalo eſſet intelligendum, non dubito quin eum etiam fuiſſet Virgilius nominaturus. Homerum ſequitur Ti-
ius ſiti perpetua tantúm. Sic enim dicit:

Tantalus eſt illic, & circum ſtagna, ſed acrem
Iam iam poturo deſerit vnda ſitim.

diunxit Ouidius: *Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat* *Tantalus*——.
ratius: *Tantalus à labris ſitiens fugientia captat* *Flumina*——.
us etiam ſitim tantùm commemorat, vt ex illius verſibus, quos infrà annotabimus, conſtabit. Hæc ergo de Tantali
is cauſa tamen nihil ſcribit Homerus, vt fecit anteà de Tityo. Nos hoc intactũ non arbitramur eſſe relinquendum.
e re eſt ſententia. Quidam dicunt eum aliquando Deos hoſpitio excepiſſe, Pelopemq́; filium, vel quòd Deorũ pro-
riri vellet, vt dicitur, de Lycaone: vel quòd inde epulas lautiores arbitraretur, cùm filium ſibi omnium rerum cha-
ulandum traderet, in conuiuio exhibuiſſe. Quod Dij cùm intellexiſſent (vna excepta Cerere, quæ ob raptam filiã
lementata humerũ Pelopis deuorauit: ſed Dij Pelopem vitæ reſtituerunt, & humerum illi eburneũ ſuppoſuerunt.
1. Olymp.) Tantalum ad inferos detruſerunt, & propter tam cruentum & inhumanum conuiuium, ibi eum perpe-
s tormento addixerunt. Sunt quidam qui ob loquacitatem hoc ei contigiſſe dicunt, vt Euripides in Oreſte (quan-
teà diximus, lapidem illius vertici impendere, qui ei bibere volenti, & labra ad aquas admouẽti, caput feriat) quod
rum conuiuio aliquid nimis petulanter effudiſſet. Locum illius adducam ad Lectorem ſubleuandum:

ὁ γὰρ μακάριος, κοὐκ ὀνειδίζω τύχας
Διὸς πεφυκώς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος
κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρον
ἀέρι ποτᾶται, καὶ τίνει ταύτην δίκην
ὡς μὲν λέγουσιν ὅτι θεοῖς ἄνθρωπος ὢν
κοινῆς τραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσον
ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον. id eſt,

Nam beatus ille, nec exprobro fortunam
Ioue natus, vt dicunt, Tantalus
Capiti ſupereminentem timens lapidem
Aere volitat, & luit hanc pœnam
Vt quidem dicunt, quòd cum Dijs homo cùm eſſet
Communis menſæ honorem habens æqualem,
Incontinentem habuit linguam, turpiſsimum morbum.

ſequitur Ouidius, cùm dicit: *Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat* *Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.*
eſcio vnde eum Corn. Gallum appellet Natalis) eandem ſequitur ſententiam, cuius Epigramma in Tantalum ex-
.c.7.

ξιν μακάρεσσι συνέστιος, οὗτος ὁ νηδὺν
κι νεκταρέου πλησάμενος πόματος,
ος θνητῆς ἱμείρεται· ἡ φθονερὴ δὲ
ἀεὶ χειλέων ἐστὶ ταπεινοτέρη.
τὸ γλύμμα, καὶ ὄργια μάνθανε σιγῆς·
οἱ γλώσσῃ προπετεῖς ταῦτα κολαζόμεθα. Quod ego ſic de plano verto:

Hic olim ſuperûm fuerat conuiua, repleuit
Qui dulci ventrem nectare ſæpe ſuum.
Mortales latices nunc optat, at inuida ſemper
Vnda labris eius ſubſidet inferior.
Illa, bibe, acclamat, tum ſacra ſilentia diſce:
Supplicia hæc, quibus eſt lingua proterua, manent.

r & Tzetzes exiſtimant Tantalum qui in Deorum conuiuia admittebatur, aliquãdo Nectar & Ambroſiam ijs ſur-
oxtaneis ſuis impertiuiſſe. quod attingit Pindarus Olymp. od. 1. his verbis:

δ' ἀπάλαμον βίον
τοῦτον ἐμπεδόμοχθον
μετὰ τριῶν τέταρτον
πόνον, ἀθανάτων ὅτι κλέψαις
ἁλίκεσσι συμπόταις
νέκταρ ἀμβροσίαν τε
δῶκεν.

dicit, ideò impoſitum illi eſſe montem Sipylum. Quidam dicunt hoc idcirco factum, quia cùm aliquando Panda-
m aureum ἔμψυχον è Creta ſurripuiſſet, quem Iupiter cuſtodem templi conſtituerat, eumq́; apud Tantalum oc-
piter Mercurium, vt eum qui canem ſuſceperat, tentaret & experiretur. Is verò cum iuramento eum apud ſe eſſe
o montem Sipylum illi impoſuiſſe, qui eſſet lapis. Hoc refert Pindari Interpres, vbi loci huius Homerici quoque
dicit eum ſpurium & adulterinum eſſe iudicatum ab Ariſtarcho. Addit Pindarus, eodem loco capiti Tantali lapi-
npoſitum, quòd ingentem ſuam felicitatem concoquere non potuerit: quanquam idem eſſe illud exiſtimauerim,
talum abuſum eſſe ſua proſperitate, qua inter Deos fruebatur, cùm ambroſiam & nectar illis ſurripuit, vt illa cum
nectantur, in quibus cauſam illius ſupplicij commemorat.

α] De Siſyphi ſupplicio omnes, quos memini legiſſe, cõſentiunt: de illius autem cauſa Homerus nihil: ſed hoc etiã
m nobis non eſt. Pauſanias igitur lib. 2. hanc affert, quod cùm Iupiter Aſopi filiam rapuiſſet, idque Siſyphus (qui
nulli mortalium fuit comparandus) ſciret, indicaſſet Aſopo ſub ſpe fontis illius qui erat in Acrocorintho: ideoque
di poteſt, inquit ille, apud inferos dare. Alij dicunt eum Deorum à ſecretis fuiſſe, arcanaque illorum diuulgaſſe: a-
var js tormentis hoſpites ſuos cruciare. Alij dicunt, eum ob deceptos dæmonas ita plecti. Sic autem decepit. Cùm
vxori ſuæ, vt cadauer ſuum inhumatum proijceret: itaque ille apud inferos Plutonem rogauit, vt ſibi liceret e-
ſuam caſtigandam (hoc eſt nimirum quod aliàs diximus, creditas animas defunctorum eos vrgere, à quibus a-
cti iniuria) quod ab ea ſepultus non eſſet. Id cùm impetraſſet, egreſſus noluit ad inferos redire, donec inquit
ectute prouectiſſima grauaretur. Reuerſus itaque, vel (vt alij volunt) à Mercurio vi detractus à viuis, hoc illi ſup-
tum fuit.

] oc addit, ne exiſtimaretur ipſum Herculem reuerà vidiſſe, quod poterat intelligi ex præcedentibus, cùm ſe vidiſſe
iceret. Vidit ergo tantum illius idolum ac imaginem. Agnoſcit enim eius ἀποθέωσιν, quia in numerum Deorum poſt
relatus. Tria autem ſunt in homine, vt videtur hic locus innuere: corpus, anima, & imago. Corpus terræ manda-
ò aliquando cum imagine coniungunt, & vtramque in inferis collocant, vt de præcedentibus heroibus & matro-
m eſt: aliquando diſtinguũt, & tunc animam in cœlis habitare, imaginem apud inferos remanere exiſtimauerunt,
m partem hominis poſt corpus, quæ etiam ipſius corporis effigiem retineat, cùm alioqui anima ſeparata ab illi
biciatur ſenſibus humanis. Quod ergo dicat nunc Homerus, corpus quidem Herculis combuſtum in terra reman-
ſuperos euolaſſe, imaginem illius in inferis degere. Hæc ego forſan rudiuſculè propono, ſed ſciat lector, me nunc
um ſcholis non verſari qui hominis partes accuratiùs diſtinguunt. Platonici dicunt tria eſſe in homine: ſupremum,
dium. Supremum, appellant mentem: infimum, ſenſitiuam animam, & idolum: medium, rationalem ſpiritum, qui
lem, vel illud idolum cum mente coniungit. Quod ſi etiam admittamus, intelligemus Herculis rationalẽ animam
otino Ennead. 5. li. 2. orat. 1.) menti coniunctam in ſuperos admiſſam: animam autem animalem vel idolum in in-
a duo autem cõiungo, quia in hominibus virtutis ſtudioſis nunquam ſeparantur, qualis fuit Hercules. Accidit au-
is hominibus, vt anima rationalis interdum ſenſitiuæ adhæreſcat, & ita in inferis cum hac remanet, vt ijdem Pla-
t. Quanquam Homerus hoc voluiſſe non videtur nam fortiſſimis & pientiſſimis etiam heroibus illa duo tribuit
are illis ſtatuit, quos Dij cœlo dignarentur & ſuo conſortio vt hunc Herculem. Quidam duo tantùm in homine
s, & animam: illud in terram reuerti, hanc in cœlos, vnde deſcendit, remeare. & hoc Lucretius ait his verbis:

Cedit item retrò, de terra quod fuit antè,
In terras: & quod miſſum eſt ex ætheris oris,
Id rurſum cœli fulgentia templa receptant.

diligenter apud eundem Poetam ſtudioſo lectori expendendum eſt, quia animam mortalem alioqui exiſtimauit:
e anima animali vel ſenſitiua intellexit, nunc verò de mente diuina loquitur. Alij quatuor agnoſcunt in homine,
citur Ouidius:

Bis duo ſunt hominis, manes, caro, ſpiritus, vmbra.
Quatuor iſta loci bis duo ſuſcipiunt.

Terra legit carnem, tumulum circumuolat vmbra: Orcus habet manes, spiritus astra petit.

Sed hæc ferè eandem expositionem accipiunt atque superiora tria Platonicorum, qui carnem, vel corpus reliquerunt minem tantùm intrinsecum intelligunt. Vtvt sit, videtur mihi hoc loco Homerus ita sentire, vt initio proposui. Lecto cet, attendat. Didymus tamen hos versus dicit se ἀθετεῖν, nimirum εἴδωλον, & sequens πέρ τι): sed & tertius erat, igitur del secundo dependet. Eustathius testatur Homeromastigas totum hunc locum vellicasse. Non concoquebant enim, quo go Herculis posset esse in inferis, ipse autem in superis: sed nos id posse fieri, satis docuimus ex veterum opinione: qui mihi Homerus intellexisse supera illa Numina spiritus fuisse, cùm Herculeum spiritum ab illis in suum numerum as telligat, relicta crassiori eius parte, quæ non videbatur posse cum æterna illa mẽte degere, adeò pura omnia apud illar Hoc etiam reprehendebant, quòd Vlyssem ab Herculis idolo agnitum dicat Poëta, antequàm è sanguine sacrificij bib men potest κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligi. Illud item quòd Hebem coniugem Herculis esse dicat, quam tamen alij pro virg Sed id mihi futile videtur, quia illius vetustissimi Poëtæ scripta debebant esse pro lege & norma veritatis.

h μὴ τεχνησάμενος] Hic locus varias recepit interpretationes, quas ego nunc ex Eustathio commemorabo. Vel, Qui fecit (hoc enim periphrasticè significat illud, ἣν ἐγκάτθετο τέχνῃ) illum solum fecit, μὴ τεχνησάμενος μηδ' ἄλλοτε, hoc est, alium faciens quam vnicum illum. Vel οὐδὲν ἕτερον τοιοῦτοι ἔργον τεχνησάμενος, qui nullum aliud simile opus fecerit, vt siq diam, qui Iouem sculpsit alium similem nunquam sculpsisse. Quidam verò hoc quasi execratiuè dictum accipiũt, vt Ne hoc contingat, vt qui illum baltheum fecit, alium vllum faciat, adeò in illo priore tot horrenda conspiciebantur. lum fecit, aliud opus faciat, vt qui totum suum artificium in illum expenderit, neque multum ei ocij ad alia faciend Habet autem hic versus, μὴ τεχνησάμενος μηδ' ἄλλο τι τεχνήσαιτο. superfluam alteram negationem. satis enim erat dicere νος ἄλλο τι. Vel ad fortiorem negationem, τὸ μὴ ingeminauit. Quidam verò hunc versum commate duplici partiũtur, esse dicunt primum. secundum verò integrum, vt sit μὴ τεχνησάμενος εἴη, μηδ' ἄλλό τι τεχνήσαιτο. Sic ergo esset distinguẽ σάμενος: μηδ' ἄλλό τι τεχνήσαιτο, &c. Hæc omnia debemus Eustathio: mihi hoc videtur probari, vt sit sensus: Hic balth est, tamq; admirandus, vt qui illum fecerit, quamuis peritissimus artifex: tamen neq; anteà vllum talem fecerit, aut possit, adeò omnes sui artificij elegantias in illud contulit. Probo etiam vt per execrationem dicatur, quod ego in ve geminata quoq; negatione, vt in Græco: quanquam, vt verum fatear, Delius quidam natator hîc requiratur.

i ἆ δείλ', ἦ τινὰ καὶ σὺ] Artificiose Vlysses Herculem istum introduxit, vt penè incredibilem descẽsum suum ad infer probabiliorem faceret. Quod autem in hunc solùm finem eius mentionem faciat, ex eo constat: quòd cùm pleraq; cules prædicare posset, in quibus etiam sibi similem Vlyssem faceret, hoc vnicum tantum ex suis gestis meminit, se ad inferos quoq; descendisse. Id autem fecit ex iussu Eurysthei, quem se deteriorem nunc appellat, & tamen ei obte ter ipse, atque adeò fata voluerunt. Itaque ex eius imperio duodecim memorabilia certamina perfecit, quanquam Smyrnæus decimumtertium addat. Voluit ergo Vlysses Phæacensibus persuadere, quibus fortasse hoc inauditum se tempore idem ab Hercule præstitum, vt faciliùs etiam hoc ipsum de eo certissimè crederent. Deinde captat etiam gloriam, quòd sua facta Herculis penè adæquentur. Atq; hîc desinit hæc longa Vlyssis narratio de inferorum ani tamen non omnia complexus est, quæ forsan ipse vidit: sed his cancellis sese concludit, ne longiùs euagetu demque se ad Circen recipit. Nos eòdem etiam cum illo reuertamur.

FINIS LIBRI XI. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Μ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ τὴν ἐξ ᾅδου γενομένην αὐτῷ ἐπάνοδον πρὸς Κίρκην. καὶ ὡς τὰς Σειρῆνας παρέπλευσε, καὶ τὰς πλαγκτὰς πέτρας Σκύλλαν τε καὶ Χάρυβδιν· καὶ τὴν τῆς αὐτοῦ νεὼς καὶ τῶν ἑταίρων ἀπώλειαν, ἀνελόντων τινὰς τῶν Ἡλίου βοῶν· καὶ ὡς μόνος ἐπὶ ξύλου πρὸς Καλυψὼ διεσώθη.

Ἄλλη.

Μῦ Σειρῆνας ἔχει, πλαγκτάς τ', ἰδὲ βοῦς Ἀελίου.

ΑΥΤΑΡ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο
*Νῆσόν τ' Αἰαίην, ὅθι τ' Ἠοῦς ἠριγενείης
Οἰκία καὶ χοροί εἰσι, καὶ ἀντολαὶ ἠελίοιο.
Νῆα μὲν ἔνθ' ἐλθόντες ἐκέλσαμεν ἐν ψαμάθοισιν,
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Ἔνθα δ' ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Δὴ τότ' ἐγὼν ἑτάρους προΐειν ἐς δώματα Κίρκης
b Οἰσέμεναι νεκρὸν Ἐλπήνορα τεθνηῶτα,
Φιτροὺς δ' αἶψα ταμόντες, ὅθ' ἀκροτάτη πρόεχ' ἀκτή,
Θάπτομεν ἀχνύμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.
Αὐτὰρ ἐπεὶ νεκρός τ' ἐκάη καὶ τεύχεα νεκροῦ,
Τύμβον χεύαντες, καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες,
Πήξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ εὐῆρες ἐρετμόν.
Ἡμεῖς μὲν τὰ ἕκαστα διείπομεν. οὐδ' ἄρα Κίρκην

*χ. νῆσον τ' αἰαίην

ARGVMENT DVODECIMI LIB Odysseæ.

NARRAT ab inferis factum sibi reditum ad modo Sirenas præternauigauit, & errant lamq; & Charybdim, & suæ nauis & socior occiderant quosdam Solis boues, & vt so Calypso seruatus fuerat.

Aliud.

M, Sirenes complectitur petras atq; bo

CAETERVM postqua quit fluentum Oce
Nauis, abijt ad fluctu flui,
Insulam ad Aeæã vbi nè genitæ
Domicilium & chori sunt, & Solis ortus
Nauem quidem huc digressi subduximu
Nosipsi autem egressi sumus ad littus ma,
Hîc dormientes expectauimus auroram
Quando .a. manè genita apparuit roseis
Certè ego socios præmisi ad domum Circ
Efferre mortuum Elpenorem defunctum
Arborib. verò statim incisis summũ pmi
Sepeliuimus tristes copiosas lacrymas fu
Cæterùm postquã cadauer cõbustũ est, &
Busto aggesto & desuper cippo erecto,
Fiximus in summo sepulchro fabrefactu
Nos quidem singula administrauimus:

λθόντες ἐλήθομεν, ἀλλὰ μάλ' ὦκα
ἐντυναμένη· ἅμα δ' ἀμφίπολοι φέρον αὐτῇ
καὶ κρέα πολλὰ, καὶ αἴθοπα οἶνον ἐρυθρόν.
μέσσῳ στᾶσα μετηύδα δῖα θεάων,
ζώοντες ὑπήλθετε δῶμ' Ἀΐδαο,
ὅτε τ' ἄλλοι ἅπαξ θνήσκουσ' ἄνθρωποι.
ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον
ἱέριοι· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι
αὐτὰρ ἐγὼ δείξω ὁδὸν, ἠδὲ ἕκαστα
ἵνα μή τι κακοῤῥαφίῃ ἀλεγεινῇ
ἐπὶ γῆς ἀλγήσετε πῆμα παθόντες.
ὣς ἔφαθ'· ἡμῖν δ' αὖτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἥμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.
ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός·
ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα φίλων ἀπονόσφιν ἑταίρων,
τε καὶ προσέλεκτο, καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα.
ἐγὼ τῇ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.
με ἐπέεσσι προσηύδα πότνια Κίρκη,
ταῦτα μὲν οὕτω πάντα πεπείρανται· σὺ δ' ἄκουσον
ἐρέω, μνήσει δέ σε καὶ θεὸς αὐτός.
πρῶτον ἀφίξεαι, αἵ ῥά τε πάντας
θέλγουσιν, ὅ, τις σφέας εἰσαφίκηται.
πελάσῃ καὶ φθόγγον ἀκούσῃ
δ' οὔ τι γυνὴ καὶ νήπια τέκνα
οἴκαδε νοστήσαντι παρίσταται, οὐδὲ γάνυνται·
λιγυρῇ θέλγουσιν ἀοιδῇ,
λειμῶνι· πολὺς δ' ἀμφ' ὀστεόφιν θὶς
πυθομένων, περὶ δὲ ῥινοὶ μινύθουσιν.
παρεξελάαν· ἐπὶ δ' οὔατ' ἀλεῖψαι ἑταίρων
μελιηδέα, μή τις ἀκούσῃ
ἀτὰρ αὐτὸς ἀκουέμεν αἴ κ' ἐθέλῃσθα,
ἐν νηῒ θοῇ χεῖράς τε πόδας τε
ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνήφθω·
τερπόμενος ὄπ' ἀκούσῃς Σειρήνοιν.
λίσσηαι ἑταίρους, λῦσαί τε κελεύῃς,
πλεόνεσσι τότ' ἐν δεσμοῖσι διδέντων.
δὴ τάς γε παρὲξ ἐλάσωσιν ἑταῖροι,
ἔπειτά τοι ἐγὼ διηνεκέως ἀγορεύσω
ὁδὸς ἔσσεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
ἐρέω δέ τοι ἀμφοτέρωθεν.
πέτραι ἐπηρεφέες, προτὶ δ' αὐτὰς
κυανώπιδος ἀμφιτρίτης·
τοι τάς γε θεοὶ μάκαρες καλέουσι.
ποτητὰ παρέρχεται, οὔτε πέλειαι
ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσιν,
αἰεὶ ἀφαιρεῖται λὶς πέτρη,
ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι.
πώ τις νηῦς φύγεν ἀνδρῶν ἥτις ἵκηται,
πίνακάς τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν
φορέουσι πυρός τ' ὀλοοῖο θύελλαι.
γε παρέπλω ποντοπόρος νηῦς
μέλουσα παρ' Αἰήταο πλέουσα·
κε ἔνθ' ὦκα βάλεν μεγάλας ποτὶ πέτρας,
ἐπεὶ φίλος ἦεν Ἰήσων.
σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει
κορυφῇ, νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκε

Ab inferis regressi latuimus, sed valdè celeriter
Venit instructa: simul autē ancillæ ferebāt cum ipsa
Panem & carnes multas, & nigrum vinum.
Hæc in medio stans alloquebatur diua dearum:
Miseri qui viuentes subiistis domum Plutonis,
Bis mortui, cū alij semel dūtaxat moriātur homines.
Sed agitè edite cibum, & bibite vinum
Hîc tota die, simul autem aurora illucescente
Nauigabitis, cæterùm ego mōstrabo viā atq; singula
Significabo, ne quo pacto vestris malis cōsilijs acerbis,
Aut in mare, aut in terra doleatis cladem passi.
Sic ait, nobis.a. statim persuadebatur animus generosus.
Sic enim quidem tota die ad solem occidentem
Sedebamus epulātes carnes immensas & dulce vinū.
Quando autem sol occidit, & crepusculum aduenit,
Illi quidem dormierunt apud rudentes nauis.
Illa aūt me manu prehendens amicis seorsim à socijs,
Locauitq; & accubuit, & interrogauit singula.
Cæterùm ego illi omnia ordine recensui,
Tum certè me verbis alloquebatur veneranda Circe,
Hæc quidem sic omnia sunt tentata, tu autem audi
Vt tibi ego dicā, in memoriā reducet tibi etiā de' ipse.
Ad Sirenas quidē primùm peruenies, quæ sanè omnes
Homines demulcent, quicunq; apud eas peruenerint:
Quicunq; imprudētia appulerit, & sonitum audierit
Sirenum, huic neutiquam vxor & infantes liberi
Domum reuersi astant neq; lætantur.
Sed Sirenes stridula demulcent cantilena,
Desidentes in prato, ingens circùm ex ossibus aceruus
Virorum putrefactorum vndiq; cutes putrescunt.
Sed prætemauigato, insuper aures obtura sociorum
Ceram lixans suauem, ne quisquam audiat
Aliorum: cæterùm ipse audi quidem, si quidem voles,
Ligent te in naui veloci manusq; pedesq;.
Erectum ad malum, ex eo autem funes alligentur,
Vt magna voluptate vocem audias Sirenum.
Quòd si rogaueris socios, soluereq; iusseris,
Illi te pluribus vinculis alligent.
Cæterùm postquam has prætemauigauerint socij,
Tum tibi haud ego deinceps fusiùs commemorabo,
Vtra tibi via erit, sed tu ipse
Animo considera. dicam autem tibi vtrinq;:
Ibi quidem petræ excelsæ, ad eas autem
Fluctus ingens resonat cærulei maris.
Vagas profectò eas dij beati vocant.
Hac neq; volucres præteruolant, neq; columbæ
Timidæ, quæ ambrosiam Ioui patri ferunt:
Verùm aliquam earum semper adimit leuis petra.
Sed aliā summittit pater, vt in numerū sufficiatur.
Hac nōdū vlla nauis effugit virorū, quæcūq; accesse-
Sed pariter tabulas nauiū, & corpora virorum (rit,
Fluctus maris aufert ignisq; perniciosi procellæ.
Sola ipsa vtiq; prætemauigauit mare sulcans nauis
Argo omnibus curæ ab Aeëta nauigans.
Et fortasse hāc hīc celeriter iecisset magnas ad petras,
Sed Iuno præterire fecit, quoniam charus erat Iason.
Hi verò duo scopuli, hic quidem altum cœlū attingit
Acuto vertice, nubes autem ipsum circumdat

χ. Δὶς θανέες, — χ. ὅτι — χ. πελάσῃ καὶ φθόγγον ἀκούσῃ — χ. παρεξελάαν· — χ. ἀκούσῃς — χ. παρεξελάσωσιν — χ. φασιμέλουσα

Κυανέη, τὸ μὲν οὔποτ' ἐρωεῖ, οὐδέ ποτ' αἴθρη
Κείνου ἔχει κορυφὴν, οὔτ' ἐν θέρει οὔτ' ἐν ὀπώρῃ.
Οὐδέ κεν ἀμβαίη βροτὸς ἀνὴρ, οὐ καταβαίη,
Οὐδ' εἴ οἱ χεῖρές γε ἐείκοσι καὶ πόδες ἦσαν.
Πέτρη γὰρ λίς ἐστι περιξεστῇ ἐϊκυῖα.
Μέσσῳ δ' ἐν σκοπέλῳ ἐστὶ σπέος ἠεροειδὲς
Πρὸς ζόφον εἰς Ἔρεβος τετραμμένον, ᾗπερ ἂν ὑμεῖς
Νῆα παρὰ γλαφυρὴν ἰθύνετε φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ.
Οὐδέ κεν ἐκ νηὸς γλαφυρῆς αἰζήϊος ἀνὴρ
γρ. εἰσαφίκηται. Τόξῳ ὀϊστεύσας κοῖλον σπέος * εἰσαφίκοιτο.
Ἔνθα δ' ἐνὶ Σκύλλη ναίει δεινὸν λελακυῖα.
Τῆς ἤτοι φωνὴ μὲν ὅση σκύλακος νεογιλῆς
Γίνεται, αὐτὴ δ' αὖτε πέλωρ κακόν· οὐδέ κέ τίς μιν
Γηθήσειεν ἰδὼν, οὐδ' εἰ θεὸς ἀντιάσειεν.
Τῆς ἤτοι πόδες εἰσὶ δυώδεκα πάντες ἄωροι,
Ἓξ δέ τέ οἱ δειραὶ περιμήκεες, ἐν δὲ ἑκάστῃ
Σμερδαλέη κεφαλὴ, ἐν δὲ τρίστοιχοι ὀδόντες
Πυκνοὶ καὶ θαμέες, πλεῖοι μέλανος θανάτοιο.
Μέσση μέν τε κατὰ σπείους κοίλοιο δέδυκεν·
γρ. ἐξίχει Ἔξω δ' * ἐξίσχει κεφαλὰς δεινοῖο βερέθρου.
γρ. περιμαιμώωσα [n] Αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ σκόπελον * περιμαιμώωσα
Δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος, ἃ μυρία βόσκει ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη.
γρ. οὔ πώ ποτε Τῇ δ' * οὔπω ποτὲ ναῦται ἀκήριοι εὐχετόωνται
Παρφυγέειν σὺν νηΐ. φέρει δέ τε κρατὶ ἑκάστῳ
Φῶτ' ἐξαρπάξασα νεὼς κυανοπρῴροιο.
Τὸν δ' ἕτερον σκόπελον χθαμαλώτερον ὄψει Ὀδυσσεῦ,
Πλησίον ἀλλήλων· καί κεν διοϊστεύσειας.
Τῷ δ' ἐν ἐρινεὸς ἐστὶ μέγας φύλλοισι τεθηλώς.
Τῷ δ' ὑπὸ δῖα Χάρυβδις ἀναρροιβδεῖ μέλαν ὕδωρ.
Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναρροιβδεῖ
γρ. τύχῃς Δεινόν· μὴ σύ γε κεῖθι * τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειεν.
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ οὐδ' Ἐνοσίχθων.
° Ἀλλὰ μάλα Σκύλλης σκοπέλῳ πεπλημένος ὦκα
γρ. παρεξελάαν. Νῆα * παρὲξ ἐλάαν, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
Ἓξ ἑτάρους ἐν νηῒ ποθήμεναι ἢ ἅμα πάντας.
Ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον,
Εἰ δ' ἄγε δή μοι τοῦτο θεὰ νημερτὲς ἐνίσπες,
[p] Εἴπως τὴν ὀλοὴν μὲν ὑπεκπροφύγοιμι Χάρυβδιν,
Τὴν δέ κ' ἀμυναίμην ὅτε μοι σίνοιτό γ' ἑταίρους.
Ὣς ἐφάμην, ἡ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων,
Σχέτλιε, καὶ δ' αὖ τοι πολεμήϊα ἔργα μέμηλε
Καὶ πόνος· οὐδὲ θεοῖσιν ὑπείξεαι ἀθανάτοισιν;
Ἡ δέ τοι οὐ θνητὴ, ἀλλ' ἀθάνατον κακόν ἐστι,
Δεινόν τ' ἀργαλέον τε καὶ ἄγριον, οὐδὲ μαχητόν.
Οὐδέ τις ἔστ' ἀλκή· φυγέειν κάρτιστον ἀπ' αὐτῆς.
Ἢν γὰρ δηθύνῃσθα κορυσσόμενος παρὰ πέτρῃ,
γρ. κίχῃ Δείδω μή σ' ἐξαῦτις ἐφορμηθεῖσα * κίχῃσι
Τόσσῃσιν κεφαλῇσι, τόσους δ' ἐκ φῶτας ἕληται.
Ἀλλὰ μάλα σφοδρῶς ἐλάαν, βωστρεῖν δὲ Κράταιϊν
Μητέρα τῆς Σκύλλης, ἥ μιν τέκε πῆμα βροτοῖσιν·
γρ. εἰς ὕστερον Ἥ μιν ἔπειτ' ἀποπαύσει * ἐς ὕστερον ὁρμηθῆναι.
Θρινακίην δ' ἐς νῆσον ἀφίξεαι, [q] ἔνθα δὲ πολλαὶ
Βόσκοντ' Ἠελίοιο βόες καὶ ἴφια μῆλα,
Ἑπτὰ βοῶν ἀγέλαι, τόσα δ' οἰῶν πώεα καλὰ,
Πεντήκοντα δ' ἕκαστα· γόνος δ' οὐ γίνεται αὐτῶν,
Οὐδέ ποτε φθινύθουσι· θεαὶ δ' ἐπιποιμένες εἰσὶν,
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι, Φαέθουσά τε Λαμπετίη τε,

Obscura: illud quidē nunq̄ recedit, neq; vn
Illius occupat verticem, neq; in æstate neq;
Neq; ascendere poterit mortalis vir, neq; d
Neq; si illi manus vtiq; viginti & pedes ess
Petra enim læuis est, circumpolitæ aßimilis
Medio autem in scopulo est spelunca obscu
Versus occasum ad Erebum conuersa, qua
Nauem cauam dirigite, eximie Vlysses,
Neq; ex naui caua iuuenis vir
Arcu iaculatus, ad cauam speluncam pe
Hîc autem Scylla inhabitat grauiter voci
Huius profectò vox quidem quanta catuli
Fit: ipsa autem monstrum ingens, neq; qui
Lætabitur conspicatus, neq; si deus obuian
Huius vtiq; pedes sunt duodecim omnes f
Sex autem illi colla prælonga, in singulis a
Horrendum caput, intus aũt triplici ordi
Densi & frequentes pleni nigræ mortis.
Media quidem per speluncam cauam imm
Foras autem porrigit capita ex horrendo
Illic autem piscatur scopulum circumlust
Delphinasq; canesq; & sicubi maius cape
Cetum, quæ infinita alit gemebunda An
Hac nondum vnquam nautæ illæsi gloria
Præterfugisse cum naue, aufert enim capi
Virum abripiens ex naue rubricata.
Alterum verò scopulum humiliorem vi
Propè ad inuicem, & sanè iaculo attinge
In hoc caprificus est ingens, folijs florens,
Sub hoc diua Charybdis absorbet nigram
Ter enim eructat quotidie, ter verò abso
Horrendè, ne tu vtiq; illuc venias, quan
Non enim te liberârit ex illo malo neq; N
Sed valdè Scyllæ scopulo adnauigans cele
Nauem præteradige, quoniam longè sati
Sex socios in naui desiderare, quàm simu
Sic ait, cæterùm ego ipsam excipiẽs all
Agè verò mihi dic dea & verè enarra,
Si quo pacto perniciosam quidem effuge
dim,
Illam verò vlciscar cùm mihi læserit soci
Sic dicebam, illa statim respondit diu
Infelix, adhuc tibi bellica opera curæ su
Et labor, necdum dijs cedere vis immor
Illa sanè non mortalis, sed immortale m
Graueq; difficileq; & immane, neq; exp
Neq; vlla est virtus effugere quæ poßit a
Si enim properaueris, armis instructis a
Vereor ne te denuò impetu facto consequ
Tot capitibus, tot verò viros abripiat.
Sed valdè celeriter præternauiga, voca
Matrẽ ipsius Scyllæ, quæ ipsam peperit cl
Quæ ipsam deinde compescet deinceps n
Thrinacriã aũt ad insulam peruenies: h
Pascuntur Solis boues, & pinguia pecora
Septem boum armenta, tot ouium pulch
Quinquaginta verò singula, propagatio
Neq; vnquam moriuntur, deæ verò pas
Nymphæ pulchricomæ, Phaëthusaq; La

...ελίῳ ὑπερίονι δῖα Νέαιρα.	*Quas peperit Soli supra eunti diua Neæra*
...θρέψασα τεκοῦσά τε πότνια μήτηρ,	*Has quidē vt educauitq́, peperitq́, veneranda mater,*
...ς νῆσον ἀπῴκισε τηλόθι ναίειν,	*Thrinaciā ad insulā relegauit vt procul habitarent*
...φυλασσέμεναι πατρώια καὶ ἕλικας βοῦς.	*Ad oues custodiendas paternas, & incuruas boues,*
...ἀσινέας ἐάας, νόστου τε μέδηαι,	*Eas siquidem illæsas permittas, reditusq́, curā geras,*
...ς Ἰθάκην κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε.	*Sanè adhuc in Ithacam, mala licet passi venietis.*
...ίνωμαι, τότε τοι τεκμαίρομ' ὄλεθρον	*Sin autem læseris, tum tibi prædico mortem*
...ἑτάροις. αὐτὸς δ' εἴπερ κεν ἀλύξῃς,	*Nauiq́, & socijs: ipse verò si effugies,*
...νεῖαι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους.	*Serò vix redibis, amissis omnibus socijs.*

COMMENTARIVS.

... Mirum est quòd Aeam insulam auroræ domicilium appellet, & in ea Solis ortū collocet, cùm tamen illa versus Hes... Quidam hoc ità à Poëta dictum volunt simpliciter, quia redeunti Vlyssi ex inferis ad ea loca vbi Sol luceret, ideò ... o Solis ortu constituat. Vel Cimmeriorum respectu & comparatione, aut etiam ipsorum inferorum, qui erant ἐσπε... us collata Circes insula domicilium est auroræ. Præterea, aiunt, hanc insulam quasi primam quæ lucem præbuisset, ... ppellauit: nam & cùm mons Circæus altissimus esset, delubrum Circes noctu etiam Sol illustrabat. Quidam verò ita ... yssem volunt, quòd nauem suam ad eoas insulæ partes appulisset. Alij autem nō de insula, sed de Oceano simpliciter ... runt. nam Sol ex inferis partib. emergens, si non inde, tamen ex Oceano, diem facit: vt sit sensus, Vlyssem nūc ex Ocea... bi fingitur, immò credebatur Sol occidere, ad eas partes vbi exoritur: vt quemadmodum totum Oceanum pro occa... xtra Oceanum pro toto Oriente agnoscat. χορὸς ἠοῦς autem, quasi χώρους, id est, τόπους, volunt intelligi: eodem, ni fallor, ... riore libro καλλίχορον, pro καλλίχωρον. Vide Lexicon Homericum.

... νεκρὸν] Libro præcedēti vidimus Elpenorem primùm apud inferos Vlyssi apparuisse, petijsseq; ab eo vt quāprimùm ... m rediret, funus & sepulturam suam procuraret, id ei quoque Vlysses est pollicitus: proinde nihil habuit nunc anti... vt promissa sua exequeretur, & hoc socio demortuo officium præstaret. Dicebamus enim inhumatorum animas cre... s à quiete arceri. Ritus autem sepulturæ aliàs quoq; vidimus.

...] Redeuntem ab inferis Vlyssem & eius socios vrbanè bis mortuos appellat, quia loca mortuorum accessissent, vnde ... ent pedem: eòdem redituri, cùm morientur. Meliori tamen iure Sisyphus, de quo libro præcedenti, διθανὴς appellare... s mortuus inferos subierit. Quod autem de Vlysse dicit, id alijs etiam accommodari potest, qui ex inferis viui reuersi ... les, Theseus & alij: de quibus anteà.

...] Circe quidem optimis consilijs Vlyssem & eius socios instruet, quæ si sequerentur, tuti in patriam redirent: sed illi nō ... nter seruabunt, ideò etiam penitus peribunt, vno Vlysse excepto.

... ἑταίρων,] Sequentia Vlyssi seorsim Circe commemorat, quæ tamen oportebat etiam cæteris socijs indicari, quia ad o... n pertinerent. Sed illa Vlysses, cùm nauem conscenderint, paulò pòst breuiter significabit. Hîc autem præcedit ipsius ... tio qua Circæ suam nauigationem ad inferos recenset, qualem nimirum anteà vidimus: nam in ea repetenda super... nunc apud Phæacas occupari. Tum sequitur ipsius Circes consilium, idq; quadruplex, primùm circa Sirenas, quorū ... nitatem suadet vt effugiat: deinde circa Cyanea saxa: tertiò circa Syllam & Charybdim, in quibus tutò præternauigā... cautionem adhibendam esse docet propter vsitatum in illis partibus naufragium: quartò circa Solis armenta, à quo... ict vt ipse & socij abstineant. Quæ omnia graphicè depinguntur & quasi ob oculos ponuntur.

...] Primùm docet Sirenum effecta, deinde locum in quo illæ habitant: tertiò suggerit modū, quo illas præternaui... ossit. Sirenum effecta igitur talia proponit Circe, quòd homines illac nauigantes cantus sui dulcedine ita demulceāt, ... vxore & liberis, quæ alioqui homines pro charissimis habent, remanere cogantur: quod addit, vt Vlyssem eò ma... tandas incitet, cùm tanto patriæ & domus desiderio teneretur, vt cogitaret, si se ipsis audientem præbuerit, quanto ... uaretur, nimirum patriam suam non videndi. Quæ aliunde nobis sunt illustranda. Sirenas ergo dicunt cantus suauita... s delinire solitas, addendum etiam diuersitate: suos enim cantus nauigantium ingenijs accommodabant, putà am... oriæ laudisque cupidis, eorum gesta recinebant, libidinosis res amatorias, & sic de cæteris, idque cum tanta volupta... tos homines ad se pellicerent. pellectos autem in mare deijciebant & necabant, vt mox dicemus. Sunt qui dicant Si... sse, de quarum nominibus ambigitur. alij enim Aglaopen, Pisinoë, Thelxiepiam: alij Thelxiopem, Molpen, & Aglao... Leucosiam, Ligeam, Parthenopen appellari volunt. Illarum vna voce canebat, altera tibijs, tertia cithara vel lyra, vt ... varia etiam ingenia oblectarent: cùm omnes diuersis modis ad Musicam affecti sunt, vt alij hoc, alij illo genere dele... nerus tamen duas Sirenas tantùm videtur agnoscere, quia eas in numero duali appellat infrà, ὄπ' ἀκούσῃς σειρήνοιιν, qua... a dicit Eusthatius esse Aglaophonon & Thelxiepiam. Hæ Musas aliquando in certamen cantus prouocarūt, sed victis ... uas prius habebant, euulserunt. Fuerunt enim inferiori parte volucres, superiori facie virginea, ideò eas monstra appel... lib. 3. de Art. am.

Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora — *Quaslibet admissas detinuêre rates.*

... rgines erant toto corpore humano, vt tradit idem Ouid. Metam. lib. 5. vbi quærit cur monstroso illo sint habitu, & cau... sè exponit his verbis:

——vobis Acheloides vnde	*Posse super fluctus alarum insistere remis*
Pluma pedesq; auium, cùm virginis ora geratis?	*Optastis, facilesq; Deos habuistis, & artus*
An quia cùm legeret flores Proserpina vernos,	*Vidistis vestros subitis flauescere pennis:*
In comitum numero mixtæ Sirenes eratis?	*Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,*
Quam postquàm toto frustrà quæsistis in orbe,	*Tantaq; dos oris lingua deperderet vsum,*
Protinus vt vestram sentirent æquora curam,	*Virginei vultus & vox humana remansit.*

...ic ur constare, Ouidium non agnoscere quod antea tradidimus, auulsas illis esse alas à Musis: id tamen scriptum fuisse à ... lo. 1. Natalis Mythol. lib 7. cap. 13. meminit. Vide Aelianum hist anim. lib. 17. ca. 22. & 23. Idem porrò cantus illarum peri... fu... sse etiam dicuntur Argonautæ, sed illæ ab Orpheo impeditæ sunt, qui citharam pulsans, fecit vt illarum modulamina ... ntur. vt de se Orpheus & Apollonius de eo lib. 4. Argon. scribunt. Quid autem per hanc fabulam intelligendum sit, do... ta ... ympos lib. 9. cap. 14. Vide etiam Natalem loco iam citato. Nunc videamus locum, in quo Sirenes habitant. Homerus di... pi... um, in quo dictæ Sirenes sedent, & quod ingenti ossium aceruo circumdatur: sunt autem indicia hominum mortuo... ... llæ suis cantibus demulcebant, & qui eò pertracti cogebantur mori, & inhumati iacere, vnde lapsu temporis ossa carne ... estabant: quod etiam Lesches in parua Iliade sic testatur:

...ώων μετέπειτα ἀφίξεαι ἁλμυρὸν ὕδωρ	*Sirenum post aduenies ad salsa profunda.*
...ώων γλυκερῇσιν ἀοιδαῖς ἠχήσαντο	*Sirenum dulcis cantus quarum ex ... il... is*
...πλέσας ναύταις. ὧν πόθεν ὀστέα λευκά. id est. vt vertit Natalis:	*Dira lues nautis, quarum terra ossibus albet.*
Iamq; adeò scopulos Sirenum aduecta subibat	*Difficiles quond... m, multorumq; ossibus albos.*

... oco, de quo tamen plura potes videre apud Strab. lib. 1. Superest vt videamus consilium, quod Circe ad hoc periculum ... Vlyssi suggerit. Id est autem duplex. Primùm in ipsius Vlyssis, deinde in ipsius sociorum personæ. Vlyssem ergo vult a'li... nlum nauis arctissimè, sociorum autem aures cera obturari. Vlyssi autem apertas aures relinquit, vt experiatur qua... a ... cantus suauitas: vinctum autem eum esse vult, ne illa delinitus sponte ad eas possit accedere. Socij verò ... ... tur, tum ne illos cantus, tum ne ipsum quidem Vlyssem, si vinculis illis solui sese à socijs peteret, audiant. Et hoc ita ge-

ſtum eſt,vt in ſequentibus videbitur:vbi hoc poſtremum meliùs examinabimus. Non potuit ergo tutius aut vtilius vl lium ſuggeri,ſic enim & Vlyſſes dulcedinem illam auribus hauſit,& tamen captus non eſt ſocijs obſtantibus.

g ἔνθεν μ γὰρ πέτραι] Hoc eſt ſecundum periculum,quod Vlyſſi in hac nauigatione erat effugiendũ:quod quàm graue ſes intelligat,accuratè locum deſcribit Circe. Ait ergo,nauigandum eſſe Vlyſſi per ſaxa excelſa , inter quæ mare mirum æſtuaret:eaq; πλάγκτας appellari à Dijs,hoc eſt, à veteribus dicit,traducto nomine à Symplegadibus in faucibus Byza aſperam nauigationem exhibent,vt ſcribit Strab.lib.1.Euſtathius tria loca hîc proponi ait,Planctas,Scyllam & Charyb ita eſt intelligendum:ab vna parte eſſe Planctas,ab altera oppoſita duos illos ingentes ſcopulos inter ſe proximos à lat

h οὐδὲ πέλειαι] Euſtathius his verbis impudentiam Planctarum vult notari, vt quæ ne ipſis quidem columbis ambroſ tibus parcant.Ego ſanè vereor,ne in hoc quoq; loco naufragium facere cogar:eſt enim ferè innabilis. Quæritur enim πέλειαι,quæ Ioui ambroſiam ferre finguntur.Euſtathius refert,Alexandrum Paphium tradere,Homerũ Aegyptijs parẽ ſagora patre,& Aethra matre natum,nutricem habuiſſe Prophetin quãdam,filiam Ori ſacerdotis Iſidis: ex cuius mam quando in os infantis manauerit,vnde is noctu voces nouem diuerſas æddiderit, hirundinis, pauonis,columbæ, corni porphyrionis,ſturni,luſciniæ,& merulæ:& puerum inuentum eſſe cum nouem columbis colludẽtem in lecto, & aliqu lam apud parentes pueri inſania captam carmen effudiſſe,cuius initium,Δμασαγόρα πολυώνε,in quo Dmaſagoram eti & στεφανίτην appellarit,& templum nouem Pegridarum,hoc eſt,Muſarum,cõdere iuſſerit.Hoc illum feciſſe, & puero rem omnem aperuiſſe.Itaque Poëtam in honorem auium,quibuſcum infans colluſiſſet,finxiſſe eas ipſas Ioui ambroſ tes.Hæc ille,quæ Geſnerus in hiſtoriam de Auibus cap.de Liuia Columba in litera F.retulit in eum modum verſa.Ex ſtat,Poëtam hoc loco aues columbas intelligere.Athenæus tamen lib.11.multis probat,hîc Pleiadas ſtellas intelligi, id tate Mœrus (vel Myrus) Byzantiæ in Poëmate,quod inſcribebatur Mnemoſyne,quæ prima hunc locum ita ſit interpr inuentionem Crates Criticus ſibi arrogauerit.Sed nos plura de his in Lexico in voce πέλεια.

i ἀλλά τε καὶ τ] Hic locus ab interpretibus Latinis fuit corruptus,nos integritati reſtituimus. Senſus eſt duplex pro ra cis ſignificationis vocis πέλεια,de qua præcedenti annotatione.ſi columbas intelligas,dicendum eſt eas ſupra has Plan non volare,quin ſemper aliquam ex illis deperire:Iouem tamen alteram in deperditæ locum reſtituere , vt idem num conſtet.Si verò Pleiadas ſtellas,id erit dicendum,quod Alexandro Macedonũ regi Chiron Amphipolites fertur reſpo tanti huius loci mentem:cùm ſeptem ſint ſtellæ Pleiades,vnam ex illis quæ præter proprium vitium, quod ſit ἀμυδρὸς lis,vt vix appareat,ab ipſis ſcopulis obſcuretur.Quod autem ſubijcit aliam à Ioue ſubſtitui,id Athenæus interpretatur illarum ſtellarum ſeptenario numero:hoc eſt,quamuis ſex tantùm perſpicuè videantur,ſeptimam tamen ſemper in ill

k τῇ δ᾽ οὔπω τις νηῦς] Sic eſſe periculoſas illas Planctas,vt Circe dicit, experientiã cõprobat:nulla enim eſt nauis,quæ mis euitârit,vna excepta Argo,cui id Iunonis opera & auxilio contigit.Sic mortalia diuinis cedunt,& longè ſunt infer da ſunt Argonautica Apollonij,& Valerij:illa Græcè hæc Latinè.

l πυρός τ᾽ ὀλοοῖο] In illis Planctis non ſolùm æſtus vndarum,ſed etiam ignis procellas Homerus collocat, non ſecus Symplegadibus Byzantijs,ex quibus ſuas Plãctas confinxit:vt anteà ex Strabone docuimus. Ideò columba immiſſa, nendum eſſe Iaſoni vaticinata eſt Medea Videtur ergo hoc geminatum periculum monuiſſe Vlyſſem,ſibi illac nõ eſ ſed ad Scyllam & Charybdim eſſe deflectendum:vbi etiam erit alterutrius electio.

m οἱ δὲ δύω σκόπελοι] Hoc eſt tertium periculum in hac nauigatione Vlyſſi ſubeundum. Attendendum tamẽ eſt,illius tes quarum altera eſt in Scylla,altera in Charybdi:ſed primam illam adibit Vlyſſes,quòd ea minus damni minaretur, Vtramque igitur deſcribit,vt melius de periculi magnitudine Vlyſſes iudicare poſſit,& vna euitata alteram amplecti. pingit ſcopulum,in quo habitabat Scylla,eiusque altitudinem inacceſſibilem,ac adiuncta perpetuæ nubis,quæ feren omnino prohibet.Vt autem altitudinem exprimat,vtitur vulgari & vſitata Poëtis hyperbole, cùm dicit ſcopulum cc re,vt eleganter Virgilius ſidera vndis verberari dicit.Eſt autem aptiſſima παρενθήκη ad ſequentium fidem,cùm dicit nube tegi:ſi enim alioqui cœlos attingit,facilè etiam nubibus poteſt obrui,quarum regio cœlis longè eſt inferior. Ha per adiunctum læuorem,per quem non licet homini illum conſcendere:quia non ſit habiturus,vbi manibus aduncis pus librare poſſit.Deinde Poëta deſcribit locum in illo ſcopulo,vbi Scylla habitat. Ait ergo,in medio ſcopulo eſſe ſpe Scylla habitat,cuius ſitus eſt verſus occaſum:vbi,quia inferos antiqui collocant, addit,εἰς ἔρεβος ad maiorem ἐπέξηγ qui alterum eſſet ſuffecturum:hàc ſuadet dirigendam eſſe Vlyſſi nauim,vt infrà repetemus. Illius item ſpeluncæ alt menſam proponit,vt quam iaculo quiſpiam euibrato non poſſit aſſequi.Tertiò Scyllam ipſam depingit primùm ab lius voce,deinde ab ipſius corporis deformitate.Vocem catuli leonis rugitui comparat,qui vehementiſſimus.NamA ſiogn tradit,animalia fortiſſima magna quoque eſſe voce prædita,vt leonem & taurum.Deformitatem corporis ita c mittit autem illius exaggerationem, vt quam ne ab ipſis quidem dijs lubenter & lætè conſpici poſſe dicat:contrà a pſus inſulæ amœnitatẽ indicaret,ea ſuperos delectari,dicebat) deformitatem,inquam, ſic deſcribit: primum pedes ill decim,eosque fœdiſſimos,item ſex colla longiſſima (quibus nimirum vel remotiſſimas naues ad ſe pertrahebat, vnde

μήπως σμερδαλέοισιν ἐπαΐξασα γένυσσιν	*Ne horrendis incitata & irruens genis*
λεκτοὺς ἡρώων δηλήσεται. id eſt,	*Selectos ex heroibus damno afficiat.*

Singulis collis ſingula capita ſuperimponit: in ſingulorum capitum ore dentes tripl ci ordine denſos,quibus damni hoc ſignificat illud,πλεῖοι μέλανος θανάτοιο Didymus autẽ dicit,quoſdam exiſtimaſſe,hæc capita eſſe canina: probabi ſe vt draconis intelligantur,qui dentes habet τριστοίχους. Iſacius verò ſex illa capita diuerſa eſſe dicit : aliud bruci , aliu leonis,aliud Gorgonis,aliud balænæ,aliud fœminæ. Tum illorum capitum officia memorat. Illis enim extra barathi ingentes maris piſces venatur (de hac autem venatione infrà dicemus ex Strabone) & hoc quidem,quamdiu vacuum tibus illud fretum.cùm enim illi adſunt,tum ſingulis capitibus vnum ex nautis abripit. Et hæc Homerus,cui hac in p nes aſſentiuntur. Quidam enim dicũt,Scyllam oculorum tenus pulcherrimam fuiſſe mulierem,at ſex habuiſſe canun præcedentia) reliquam corporis partem fuiſſe ſerpentum. Virgilius etiam aliter Aeneid.3.deſcribit his verbis:

At Scyllam cæcis cohibet ſpelunca latebris	*Pube tenus,poſtrema immani corpore piſtrix,*
Ora exertantem,& naues in ſaxa trahentem.	*Delphinum caudas vtero commiſſa luporum.*
Prima hominis facies,& pulchro corpore virgo	

Alij cùm eam pube tenus virginem agnoſcant,tamen inferiora canibus referta eſſe dicũt,vt Ouidius Metam.14.vbi à tatam eſſe dicit in odium Glauci,qui ſe ſpreta illam deperibat.Et idem videtur ipſe Virg. in Sileno Ecloga agnoſcere,

Quid loquar? aut Scyllam Niſi,aut quam fama ſecuta eſt	*Dulichias vexaſſe rates,& gurgite in alto*
Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris	*Ah timidos nautas canibus laceraſſe marinis?*

Illam porrò tandem in ſaxum mutatam eſſe,ſcribit Ouidius libro iam citato: ſed poſtquam ſocios Vlyſſis abripuiſſet odium Circes fecerit. Iſacius ſcribit Scyllam eſſe promontorium iuxta Rhegium Siciliæ,in mare prominens, in quo ſi ta & ingentia,quæ loca habent interius caua & ſpeluncas,in quibus habitant monſtra marina:vbi nauigia fuerint ab dis illiſa & euerſa, tunc homines ab illis monſtris deuorari. Idem extat apud Apollonij Rhodij interpretem, qui eſt in conſulendus Et hæc de prima parte tertij periculi. Altera pars eſt Charybdis,longè illâ horrentior & magis formidan ſcribenda tamen eſt breuior. Eſt ergo,inquit,ſcopulus Scyllæo vicinus illo minor,vt quem iaculo poſſit quiſpiam aſſe caprificus,ſub quo habitat Charybdis,cuius hi ſunt effectus,vt vndas abſorbeat & reſorbeat ter in die,vt vult Homer gilius eleganter expreſſit Aeneid.3.

Dextrum Scylla latus,læuum implacata Charybdis	*Sorbet in abruptum fluctus,rurſusq; ſub auras*
Obſidet:atque imo barathri ter gurgite vaſto	*Erigit alternos,& ſidera verberat vnda.*

At Strabo ex Polybio illud τρὶς,pro δὶς errore vel ſcribæ vel hiſtoriæ poſitum,docet lib.1.alioqui hæc quæ de Charyb git,conuenire cum ijs quæ in Siculo freto accidunt , quod bis quotidie fluctus mutat,ſicut Oceanus quauis die ac no dat,atq; in ſe refluit:hoc eſt,δὶς πλημμυρεῖ,δὶς δ᾽ ἀναχωρεῖ.Hanc ergo Charybdim monet Circe declinandam,quia ſi in c cerit,nulla ſit ei ſalutis ſpes animo concipienda:quod vt magis confirmet,addit ne quidem Neptuno ipſi maris Deo conceſſum eſſe,vt hoc eum periculo liberare poſſet:quod ſi Deo ipſi denegatum eſt,quid eſt Vlyſſi mortali viro expe det ergo,vt hac relicta ad Scyllam ſe conferat,in qua minus damni patietur,nimirum ſex ſociorum iacturam: quam

...ium interitum, quem illi Charybdis importaret. Quod autem è duobus malis minus eligere sit sapientis & cordati ... aliàs pluribus docuisse.

...] Cùm Polybius omnes narrationes Homericas pro fabulis censeri nollet, eas aliquid verisimilitudinis habere ... vt est author Strabo Geogr. 1. Itaque cùm hæc de Scylla examinaret, vbi Homerus eam venari ceta marina dicit: illa ... cuit cum venatione galeotarum apud Scyllæum, quæ est huiusmodi, Xylandro interprete. In lembis, qui duobus re... complures bini feruntur propter nauium stationem: alter eorum lembum agit, alter hasta armatus in prora stat. Ijs ... unis in specula est plorator, qui aduentum galeotæ indicet: tertia sui parte galeota supra mare solet eminere: quem ... ttigit, comminùs ille hastam eius corpori impingit, euellitq; relicta in corpore eius cuspide, quæ hamata est, & dedi... hastili præfigitur: ab ea dependet longus funiculus, quod laxant bellua vulnerata, donec palpitando ac subterfu... tetur: tum ad terram educunt, aut in lembum imponunt, nisi omnino vasto sit corpore. Hastile etiam si in mare ex... t. Est enim compactum ex quercu & abiete, vt cum pondere pars querna mergitur, reliquum in sublimi extet, ac re... it. Nonnunquam etiam remex per ipsum lembum vulneratur ob magnitudinem gladij galeotæ, & vim belluæ, cuius ... venatio aprorum similis est. Ex his, inquit Polybius, conijcere aliquis possit de Homeri sententia, Vlyssem ad Sici... n fuisse, cùm is Scyllæ hanc venationem asscribat, quæ maximè familiaris est apud Scyllæum.

... Σκύλλης] Vulgata est parœmia, Charybdi euitata in Scyllam incidit, cuius vsum copiosè docet Erasmus Adag. Chil. ... 4.

... λοιῶ] Generositatem Vlyssis sui Poëta hoc loco optimè exprimit, vt qui virtute sua omni generi periculorum, quan... uissima sint, sese opponere non reformidet. Petit ergo à Circe, annón hac accepta sociorum iactura eam vlcisci pos... arybdin? Sed Circe respondet hoc sola patientia esse euincendum incommodum, quòd à Dijs infligatur, quibus re... non est datum. Vbi videtur dupliciter de Dijs intelligere, videlicet de Ioue ipso, cuius voluntate hæc accidant: dein... arybdi, vel Scylla, quas pro deabus agnoscit. Solum ergo illi præsidium in inuocanda Cratæi Scyllæ matre relin... suas illi opponat, illa damnum ipsi ingeminet.

...] Iam accedit ad quartum & postremum periculum, non quidem necessariò Vlyssi subeundum: sed quòd, si is aut ... erint, quod nunc Circe vetat, certa sit illis pernicies præstituta. Quod autem id necessariò Vlyssi subeundum nō es... quòd vllus mihi vitio vertat: siquidē necessitatē illam non ex fato cōsidero, sed ex ipsius Vlyssis arbitrio, quod libe... te fuit, vt etiam reliquorum sociorum, qui poterant & ab esu boum Solis abstinere, & contra illis vesci, proinde sub ... c periculum illis proponitur. Qui loquendi modus ne quidem summo nostro Deo est inusitatus. Sed ad Homerum, ... en Homericam. Illa narrat post enauigatum Scyllæum fretum, peruenturum Vlyssem ad insulam Thrinacriam, in ... ienta & ouium greges (vtrumque Soli dicatum) pascuntur. Eorum numerum primò describit, secundò qualitatem, ... eorum. Numerus est huiusmodi. Boum septem armenta sunt, & totidem greges ouium: singula autem armenta & ... quinquaginta capitibus constant: capita appello & boues & oues per se in vnitate. Quem numerum si exigas, is erit ... nquaginta boum & totidem ouium: hæc addita, septingenta efficient. Qualitas eorum est, quòd sint immortales, ... geant sui generis propagatione. Vbi vide, quò deducta sit hominum impietas, vel potiùs sanè stupiditas (vereor e... appellare quibus Deus pietatis lucem non ostendit) vt brutis etiam animantibus immortalitatē tribuere sint au... Solis esse dicat, id adeò non miror. fuit enim apud antiquos obseruatum, vt ei animalia quædam dicarentur: præ... ies, qui creduntur ipsum Solem operantem in terræ fœcunditate elicienda arando iuuare Didymus & Eustathius ... itotele (sed locus in illius operibus non extat) per boues anni dies notari, qui in anno ad numerum armentorum ... ienses anni lunares computentur: qui numerum ter centum & quinquaginta constituunt. Magis arridet illud præ... boues aratores sacri sunt existimati, vt quos immolare nefas haberetur: quod etiam Solonis lege est interdictum. ... Solem referri ex Aegyptiorum cultu, docet Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 21. Oues porrò Soli etiam nunc tribuit, ra... leo, perinde atque boum: nisi quòd etiam stercorandis agris (vnde Solis etiam labor adiuuatur) aptissimæ sint. He... in Calliope meminit ouium, quæ in Apollonia, sinus Ionici, Soli etiam sacræ sunt. Sed vt redeamus ad propositum, ... tis istis & gregibus immortalitatem tribui, quæ etiam Trois & ipsius Achillis equis in Iliade concedebatur. Iam ... stores dicuntur esse Nymphæ Phaëtusa, & Lampetie, ipsius Solis ex Neæra filiæ: vbi notandum est officium illud ... nis etiam vsitatum, alioqui id Nymphis non erat tributurus.

... αὐτίκα ἡ χρυσόθρονος ἤλυθεν ἠώς.	*Sic ait, statim autem aurea sella aduenit aurora,*
... ἀνὰ νῆσον ἀπέστιχε δῖα θεάων·	*Illa quidem continuò per Insulã digressa diua dearũ.*
... ἐπὶ νῆα κιὼν, ὤτρυνον ἑταίρους	*Cæterùm ego ad nauem digressus excitabam socios,*
... εἰσβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.	*Et ipsi vt ascenderent, atq; oram soluerent.*
... εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον.	*Illi statim ingressi sunt, & per transtra sederunt.*
... ζόμενοι, πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς·	*Ordine verò sedentes canũ mare verberabant remis.*
... κατόπισθε νεὼς κυανοπρώροιο	*Nobis autem pone nauem nigræ proræ*
... ἱκμενον οὖρον ἵει πλησίστιον, ἐσθλὸν ἑταῖρον,	*Secundũ ventũ immisit implẽtem vela fidũ comitẽ,*
... ἐϋπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα.	*Circe pulchricoma grauis dea veneranda.* κ.ἐϋλίκ...
... ὅπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα	*Continuò omnib. armis diligenter expeditis per nauẽ*
... δ' ἄνεμός τε κυβερνήτης τ' ἴθυνον.	*Consedimus, hanc ventusq; gubernatorq; dirigebat.*
... ἑτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ,	*Tum ego socios alloquebar mœsto corde,*
... ὦ φίλοι, οὐ γὰρ χρὴ ἕνα ἴδμεναι οὐδὲ δύ' οἴους	*O amici, non. n. oportet vnum scire neq; duos solos*
... μοι Κίρκη μυθήσατο δῖα θεάων·	*Vaticinia, quæ mihi Circe prædixit diua dearum:*
... ἐρέω ἐγὼν, ἵνα εἰδότες ἤ κε θάνωμεν,	*Sed dicam ego, vt sciamus siue moriamur,*
... ἀλευάμενοι θάνατον καὶ κῆρα φύγοιμεν.	*Siue euitato periculo mortem & fatum effugerimus,*
... μὲν πρῶτον ἀνώγει θεσπεσιάων	*Sirenum quidem primùm iubet diuinarum*
... φθόγγον ἀλεύασθαι, καὶ λειμῶν' ἀνθεμόεντα.	*Vocem euitare & pratum floridum.*
... οἶον ἔμ' ἠνώγει ὄπ' ἀκουέμεν. ἀλλά με δεσμῷ	*Solum me iubet audire, sed me vinculo*
... ἐν ἀργαλέῳ (ὄφρ' ἔμπεδον αὐτόθι μίμνω)	*Ligate in molesto, vt firmiter illic maneam*
... ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ· ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνήφθω.	*Rectà in malo, ex ipso funes alligentur.*
... εἰ δέ κεν λίσσωμαι ὑμέας λῦσαί τε κελεύω,	*Quòd si orem vos, soluereq; iubeo,*
... ὑμεῖς δὲ πλεόνεσσι τότ' ἐν δεσμοῖσι πιέζειν.	*Vos autem plurimum tum in vinculis cõstringite.*
... ἤτοι ἐγὼ τὰ ἕκαστα λέγων ἑτάροισι πίφαυσκον.	*Equidem hæc singula dicens, socijs declarabam.*
... ὄφρα δὲ καρπαλίμως ἐξίκετο νηῦς εὐεργὴς	*Interea autem celeriter venit nauis fabrefacta*

Pp 4 Νῆσον

Νῆσον Σειρήνοιϊν. ἔπειγε γὰρ οὖρος ἀπήμων.	Ad insulā Sirenum. vrgebat enim ventus
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο, ἠδὲ γαλήνη	Statim deinceps ventus quieuit, atq; tranq
Ἔπλετο νηνεμίη, κοίμησε δὲ κύματα δαίμων.	Erat cum venti silētio, sopiuit autem fluctu
Ἀνστάντες δ' ἕταροι νεὸς ἱστία μηρύσαντο,	Assurgentes autem socij nauis vela comp
(γρ. θέσαν) Καὶ τὰ μὲν ἐν νηῒ γλαφυρῇ * βάλον· οἱ δ' ἐπ' ἐρετ-	Et ea quidem in naui caua collocarūt: illi.
Ἑζόμενοι, λεύκαινον ὕδωρ ξεστῇς ἐλάτῃσιν. (μὰ	Sedentes dealbabant aquam politis remis.
Αὐτὰρ ἐγὼ κηροῖο μέγαν τροχὸν ὀξέϊ χαλκῷ	Cæterùm ego ceræ ingentē maſſā rotundā
(γρ. πίεζον.) Τυτθὰ διατμήξας, χερσὶ στιβαρῇσι * πίεζον·	Frustum abscissum manibus validis prem
Αἶψα δ' ἰαίνετο κηρὸς, ἐπεὶ κέλετο μεγάλη ἴς,	Statim verò liquefiebat cera, nā vrgebat
Ἠελίου τ' αὐγὴ ὑπεριονίδαο ἄνακτος.	Solisq; splendor supermeantis regis.
Ἑξείης δ' ἑτάροισιν ἐπ' οὔατα πᾶσιν ἄλειψα.	Ordine autem socijs ad aures omnibus inu
Οἱ δ' ἐν νηΐ μ' ἔδησαν ὁμοῦ χεῖράς τε πόδας τε,	Illi aūt in naui me ligarunt, pariter manu
(γρ. ἀνῆπτον) Ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' * ἀνῆψαν·	Erectum ad malum, ex eo autem funes alli
Αὐτοὶ δ' ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.	Ipsi aūt sedentes spumosum mare verbera
Ἀλλ' ὅτε τόσσον ἀπῆμεν ὅσον τε γέγωνε βοήσας,	Sed cū tantùm aberamus, quantū audiat
Ῥίμφα διώκοντες, τὰς δ' οὐ λάθεν ὠκύαλος νηῦς	Celeriter penetrantes illas non latuit velo
Ἐγγύθεν ὀρνυμένη· λιγυρὴν δ' ἔντυνον ἀοιδήν.	Propè impulsa, canoram modulabātur c
[d] Δεῦρ' ἄγ' ἰὼν πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀ-	Huc agè pfectus gloriose Vlysses ingens
Νῆα κατάστησον, ἵνα νωϊτέρην ὄπ' ἀκούσῃς. (χαιῶν	Nauem siste, vt nostram vocem audias,
Οὐ γάρ πώ τις τῇδε παρήλασε νηΐ μελαίνῃ,	Nō enim vnq̄ aliqs hùc præternauigauit
Πρίν γ' ἡμέων μελίγηρυν ἀπὸ στομάτων ὄπ' ἀκοῦσαι·	Priusquam nostram suauem ab ore vocen
Ἀλλ' ὅγε τερψάμενος νεῖται, καὶ πλείονα εἰδώς.	Sed hic delectatus abijt, & plura doctus.
Ἴδμεν γάρ τοι πάνθ' ὅσ' ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ	Scimus enim tibi omnia quæcunque in Tr
Ἀργεῖοι Τρῶές τε θεῶν ἰότητι μόγησαν,	Græci Troianiq; deorum voluntate paßi:
Ἴδμεν δ' ὅσσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ.	Scimus etiam quæcunq; fiunt in terra mu
Ὣς φάσαν, ἱεῖσαι ὄπα κάλλιμον. αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ	Sic dicebant edētes vocem dulcē: cæter
Ἤθελ' ἀκουέμεναι, λῦσαί τ' ἐκέλευον ἑταίρους,	Voluit audire, soluere iußi socios
Ὀφρύσι νευστάζων. οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον.	Cilijs innuens, illi autem annitentes rem
(γρ. Αὐτίκ' ἀνασάντες) * Αὐτίκα δ' ἀνστάντες Περιμήδης Εὐρύλοχός τε	Statim surgentes Perimedes Eurylochusq
(γρ. πίεζον.) Πλείοσί μ' ἐν δεσμοῖσι δέον, μᾶλλόν τε * πίεζον.	Plurimis me vinculis ligarunt, magisq; pr
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τάς γε παρήλασαν, οὐδ' ἔτ' ἔπειτα	Cæterùm postq̄ illas p̄ternauigauimus,
(γρ. Φθογγὴν, γρ. ἀοιδὴν,) * Φθογγῆς Σειρήνων ἠκούομεν οὐδέ τ' * ἀοιδῆς,	Sonitū Sirenū audiebamus, neq; cantilen
Αἶψ' ἀπὸ κηρὸν ἕλοντο ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι,	Continuò ceram dempserunt mei dilecti
(γρ. ἔλυσαν) Ὅν σφιν ἐπ' ὠσὶν ἄλειψ', ἐμέ τ' ἐκ δεσμῶν * ἀνέλυσαν.	Quā illis aurib. illeuerā, meq; ex vincul
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, αὐτίκ' ἔπειτα	Sed quando iam insulam reliquimus, sta
[e] Καπνὸν καὶ μέγα κῦμα ἴδον, καὶ δοῦπον ἄκουσα.	Fumum & ingentē fluctū vidi, & sonit
Τῶν δ' ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔπτατ' ἐρετμά.	His sanè perculsis, ex manibus exciderun
(γρ. ἔσχε) Βόμβησαν δ' ἄρα πάντα κατὰ ῥόον * ἔσχετο δ' αὐτοῦ	Insonuerūt autem omnia per fluctū, siste
Νηῦς, ἐπεὶ οὐκ ἔτ' ἐρετμὰ προήκεα χερσὶν ἔπει- γον.	Nauis, quoniam non amplius remos acun nibus vrgebant.
Αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἰὼν ὤτρυνον ἑταίρους	Cæterùm ego per nauem proficiscens exc
Μειλιχίοις ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον,	Blandis verbis propè astando viros singu
[f] Ὦ φίλοι, οὐ γάρ πώ τι κακῶν ἀδαήμονές εἰμεν·	O amici, nō enim vllo pacto malorū ig
(γρ. ἔπι) Οὐ μὲν δὴ τόδε μεῖζον * ἔπι κακὸν, ἢ ὅτε Κύκλωψ	Non equidē hoc maius diceret malū, qu
Εἴλει ἐνὶ σπῆϊ γλαφυρῷ κρατερῆφι βίηφι,	Claudebat in spelunca caua forti vi.
Ἀλλὰ καὶ ἔνθεν ἐμῇ ἀρετῇ βουλῇ τε νόῳ τε	Sed & hinc mea virtute consilioq; prude
Ἐκφύγομεν· καί που τῶνδε μνήσεσθαι ὀΐω.	Effugimus, & nimirum & horum memi
Νῦν δ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·	Nunc agitè quemadmodum ego dixero, o
Ὑμεῖς μὲν κώπῃσιν ἁλὸς ῥηγμῖνα βαθεῖαν	Vos quidem remis maris fluctus profund
Τύπτετε, κληΐδεσσιν ἐφήμενοι, αἴ κε ποθι Ζεὺς	Verberate transtra insidentes, siquiaem
Δώῃ τόνδε γ' ὄλεθρον ὑπεκφυγέειν καὶ ἀλύξαι.	Det & hanc mortem effugere & euitare
Σοὶ δὲ κυβερνῆθ' ὧδ' ἐπιτέλλομαι (ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ	Tibi verò gubernator hoc præcipio, sed in
Βάλλευ, ἐπεὶ νηὸς γλαφυρῆς οἰήια νωμᾷς)	Reconde, quoniam nauis cauæ gubernacu
Τούτου μὲν καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔεργε	Hunc quidem fumum & fluctum extra
Νῆα, σὺ δὲ σκοπέλου ἐπιμαίεο, μή σε λάθῃσι	Nauem, tu autem scopulum considera, ne
Κεῖσ' ἐξορμήσασα, καὶ ἐς κακὸν ἄμμε βάλῃσθα.	Hinc impetu dilapsa, & ex periculo nos a
Ὣς ἐφάμην. οἱ δ' ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.	Sic dicebam, illi celeriter meis verbis p
[g] Σκύλλην δ' οὐκέτ' ἐμυθεόμην, ἄπρηκτον ἀνίην,	Scyllam aūt nō dicebam immedicabilem
Μήπως μοι δείσαντες ἀπολλήξειαν ἑταῖροι	Ne quo pacto timentes cessarent remis

ἐις ϑ πυκάζοιεν σφέας αὐτὺς.
δ Κίρκης μὲν ἐφημοσυνῆς ἀλεγεινῆς
νόμ υ, ἐπεὶ οὔτι μ' ἀνώγει ϑωρήσσεσϑ.
γὰ ϑ δῦς κλυτὰ τεύχεα, καὶ δύο δοῦρε
ν ;σιν ἑλὼν, εἰς ἴκρια νηὸς ἔβαινον
ς, ν γάρ μιν ἐδέγμην πρῶτα φανεῖσϑ
 ..ραίλω, ἥ μοι φέρε πῆμ' ἑτάροισιν.
η .. ρῆσαι δυνάμην ἔκαμον δέ μοι ὄσσε
π ..νοντι πρὸς ἠεροειδέα πέτρην.
ϑ ..νωπὸν ἀνεπλέομεν γοόωντες·
ι .. Σκύλλ', ἑτέρωϑι ϑ δῖα Χάρυβδις
ρ ..δεινὸν ϑαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
.. ..ιέσειε, λέβης ὣς ἐν πυρὶ πολλῷ,
.. ..ορμύρεσκε κυκωμένη, ὑψόσε δ' ἄχνη
.. ..τέλοισιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἔπιπτεν.
α ..ρόξειε ϑαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ,
.. ..ε φαίνεσκε κυκωμένη· ἀμφὶ ϑ πέτρη
.. ..ει, ὑπένερϑε ϑ γαῖα φάνεσκε
.. ..νέη. τὺς ϑ χλωρὸν δέος ᾕρει.
.. ..ρὸς τὴν δ' ἴδομεν, δείσαντες ὄλεϑρον.
δ .. ..οι Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑταίρους
.. ..χερσίν τε βίηφί τε * φέρτεροι ἦσαν.
.. ..ν δ' ἐς νῆα ϑοὴν ἅμα καὶ μεϑ' ἑταίρους,
.. ..ηση πόδας καὶ χεῖρας ὕπερϑεν
.. ..ρένων· ἐμὲ ϑ φϑέγγοντο καλεῦντες
.. ..δην, τότε γ' ὕστατον, ἀχνύμενοι κῆρ.
.. ..ἐπὶ προβόλῳ ἁλιεὺς περιμήκεϊ ῥάβδῳ
.. ..λίγοισι δόλον κατὰ εἴδατα βάλλων,
.. ..ίησι βοὸς κέρας ἀγραύλοιο,
.. δ' ἔπειτα λαβὼν ἔρριψε ϑύραζε·
.. ..σπαίροντες ἀείροντο ποτὶ πέτρας·
.. ..ϑύρῃσι κατήσϑιε κεκλήγοντας,
.. ..ορέγοντας ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
.. ..κεῖνο ἐμοῖς ἴδον ὀφϑαλμοῖσιν
.. ..εμόγησα, πόρους ἁλὸς ἐξερεείνων.

A remigando, intra autem communirent seipsos.
Et tum sanè Circes quidem tristium mandatorum
Oblitus quoniam neutiquam me iussit armari.
Cæterùm ego indutus splēdida arma, & duab. hastis
Lōgis ad man° acceptis, ad superiora nauis cōscēdebā
Proræ. inde enim ipsam putabam primùm apparere
Scyllam petrosam, quæ mihi ferebat damnum socijs.
Nusquam videre potui, laborabāt autem mihi oculi
Vndiq; circumspicienti ad obscuram petram.
Nos quidem angustum locum transibamus lugentes, *κ. μοὶ*
*A*b altera parte Scylla, ex altera diua Charybdis
Horrendum absorbuit maris salsam aquam.
Sed quando euomeret sicut lebes in igne multo,
Tota immurmurabat cōturbata, in altū aūt aspergo *κ. ἀναμορ-μύρεσκε*
Summis scopulis vtrinq; ruebat.
Sed quando eiectabat maris salsam aquam,
Tota intus apparebat percita: circum autē petram
Horrendum intonabat, infra autem terra apparebat
*A*rena cærulea, hos autem pallidus timor inuasit.
Nos qdē ad hāc oculos intēdebamus timētes interitū.
Interea autem mihi Scylla caua ex naui socios,
Sex abstulit, qui manibusq; virtuteq; optimi erant, *κ. φέρτατοι*
Conspicatus in nauem velocem: simulq; ad socios,
Iam horum cognoui pedes & manus supernè
In altum leuatorū, me autem compellabant vocātes
Nominatim, tunc postremò afflicti corde:
Quemadmodū quoties in scopulo piscator lōga virga
Piscibus ipsis minutis dolum per escam immittens
In pontum dimittit bouis cornu agrestis,
Palpitantem autem deinde correptum foras proijcit:
Sic illi palpitantes tollebantur ad petras.
Illic autem pro foribus depascebat vociferantes,
Manus mihi porrigentes in graui calamitate.
Miserrimum autem illud meis vidi oculis,
Omniū quæcunq; passus sum vada maris perlustrās.

COMMENTARIVS.

.. ἐπὶ νῆα] Obseruandus est hic modus discedendi Vlyssis à Circe sine vllo apparatu aut alijs delicijs, quas alioqui ab .. vsurpari conueniebat. Videtur tamen Homerus in his commemorandis tempori & ocio pepercisse, ad magis seria .. erans.

.. ὃ χεν] In hac Vlyssis oratione duo sunt attendenda: primùm Circes consiliorum communicatio, deinde spontanea .. sceptio. Quod ad primum attinet, prudenter Vlysses, quæ sibi soli à Circe dicta fuerant, ea nunc socijs patefacit, ad .. nunem salutem ea facere intelligebat: sed trunca & dissimulata. Trunca dico, quia impræsentiarum solarum Sirenū .. delicet aliorum commemoratione socios perterrefaceret: dissimulata, quia, vt paulò pòst videbimus, periculum .. harybdis & Scyllæ leuiter attinget, eo tecto & dissimulato. Quod secundum spectat, notandum est, vt se sponte vin- gi à socijs patiatur, ne Sirenum cantibus illectus eas accederet: nam ei soli, vt vidimus, data est illas audiendi libertas, .. se ipso experiretur, quanta esset earum suauitas, vt qui ipsum etiam ad se pellicere possent.

.. ἐτμοῖ] Hoc nobis non est leuiter prætereundum: nam hic obseruo veterum nauium vsum, vt quæ ventis tantùm ali- .. s etiam tantùm aliquando impellerentur. Quod nescio an multi notauerint, mihi sanè non constat. Vides autem V- .. nc cessante vento vela complicare, remisque agitandis manus admouere.

.. ἄγ' ἰὼν] Hos versus sic transtulit Cicero:

..ecus Argolicùm, quin puppim flectis Vlysses,
..ribus vt nostros possis agnoscere cantus.
..n nemo hæc vnquam est transuectus cærula cursu,
..in prius astiterit vocum dulcedine captus.
..varijs auido satiatus pectore Musis,
Doctior ad patrias lapsus peruenerit oras.
Nos graue certamen belli cladem q; tenemus,
Græcia quam Troiæ diuino numine vexit,
Omniaq; elatis rerum vestigia terris.

.. conatæ sunt Sirenes ad se Vlyssem pellicere: id autem quàm artificiosè, videndum est. Primùm aliorum exemplo, .. ruecti sunt anteà soliti se accedere, cùm illarum cantuum dulcedine caperentur. Deinde à fine & vtilitate, quam in- .. uod tamen prætexunt, cùm reuerà eos ita allectos trucidarent: sed illæ veritatem susq; deq; habent, dummodò sco- .. quantur. Tertiò à sua canendi peritia, quæ tum Vlyssi ipsi accōmodari nunc possit in recensendis Troianis cladibus, .. audire Vlyssem intelligebant, non secus atque ipsius nomen callent: licet eum nunquam antea vidissent, pro natura .. licet, quibus nihil est ignotum. Lubenter autem illa erat Vlysses auditurus, quia in ijs maximam suæ laudis segetem .. erat. Et huc reuocari oportet, quæ antea diximus, solitas Sirenas suos cantus ingenijs prænauigantium aptare, vt .. ntur, quibus eos maximè delectari scirent. Tum verò, ne hac tantùm parte sese commendarent, addunt in fine se om- .. æ in terra latissime patent: quod verisimiliora facit præcedentia, siquidem specialia generalibus continentur. Et hoc .. æ protulerunt, vt animum Vlyssis ad se conuerterint, atq; adeò ipse vinculis exolui petierit, vt eas accederet, sed mo- .. obliti socij eò arctiùs ipsum & fortiùs astrinxerunt: qua in re fidelitatis suæ non vulgaria documenta exhibuerunt, .. uci suo inobedientes cum illius emolumento, quàm audientes cum eius dispēdio esse maluerint. Et ita res processit,

vt il-

vt illud indignè ferentes, Sirenas dixerint in mare se coniecisse: quod alij de Orpheo dicunt, quem memorant cant[...] illarum modulamina retudisse, vt est apud Orph. Argon. his verbis:

δεινὰ δ' ἀνεστονάχησαν ἐπεὶ πότμος ἦεν λυγρὸς | *Sunt grauiter questæ, vt senserunt fat[...]*
μοιριδίου θανάτοιο, σφέας δ' ἀπὸ ῥωγάδος ἄκρης | *Aduentasse sibi, summaq; crepidine sa[...]*
ἐς βυθὸν οἰδματόεντα ἁλιρροθίοιο θαλάσσης, | *Præcipites saliere maris spumantis in[...]*
πέτρας δ' ἠλλάξαντο δέμας μορφήν θ' ὑπέροπλον .i. vt vertit Natalis: | *Protinus in duras vertuntur corpora c[...]*

Id propter Vlyssem non irretitum accidisse testantur illa carmine, quod Virgilij opusculis inseritur.

Sanguine Sisyphio generatus magnus Vlysses, | *Atq; suas vinclis præbuit ipse manus.*
Hac tutos sola præstitit arte suos. | *Transiluit scopulos, & inhospita littora class[...]*
Illeuit cera sociorum callidus aures: | *Illæ præcipites desiluere freto.*

Sed huius rei Homerus non meminit.

e κατιὸν] Nunc Planctas illas accedunt flammis & vndis æstuantes cum horrendo strepitu, vt anteà Circe præmor[...] mnia tanta sunt, vt socij Vlyssis perterriti à remigio cessauerint, eum laborem non repetituri, nisi Vlyssis cohortation[...] tati, vnde illi animis resumptis hoc periculum prælerlabuntur.

f ὦ φίλοι,] Præsentis periculi metu fractos sociorū animos vnius commemoratione reficit, nimirum quod apud C[...] ierunt, cui istud minimè possit comparari, quod tamen consilio & prudentia Vlyssis effugerint: proinde non esse in[...] nore desperandum, cuius euitandi gratia suggerit, quid sit tum ipsis remigibus tum ipsi gubernatori faciendum. Vl[...] Vlysses hanc laudem sibi tribuere, cùm tamen ita esset anteà à Circe instructus, quod non dixit.

g Σκύλλην δ' οὐκέτ' ἐμυθεόμην,] Si in communicando Circes consilio, quod ad Sirenas attinebat, Vlysses prudens f[...] do vel dissimulādo præsenti periculo longè prudentior apparet. Futurum enim erat, vt si illius magnitudinē reliqu[...] animis omnino conciderent, vt qui iam satis varijs calamitatibus antea essent conflictati. proinde hanc nouā subire[...] hoc est egregium in huiusmodi rebus consilium, vt ducibus belli, qui non semper expeditionum suarum grauitate[...] militibus suis indicant: solent siquidē homines ea minus reformidare, quæ improuisa & ignota sunt, quàm quæ lo[...] nosa aut periculosa iudicantur. quanquam interdum id ipsum quod sis acturus ignorare, plus detrimenti afferat: [...] ipsam deuenitur, animorum & corporum vires debilitantur ab ipsius periculi magnitudine derepentè profligatæ [...] præmunieris, fortiùs omnia incommoda patiaris, quæ tibi iam esse obeunda apud te constituisti. Proinde prudenti[...] ipso est adhibenda, qua etiam videtur vti hoc loco Vlysses. nam licet expressè Scyllam non significet, docet tamen [...] psis periculum esse subeundum, siquidem eos ad fortitudinem exhortatur: deinde ex suo etiam statu, vbi sese armis [...] huc meliùs testatum fecit. Quòd si illius iacturæ, quam se ibi passurum esse nouerat ex Circes præmonitione memi[...] culdubiò planè deterruisset. Et hoc est cautissimè obseruandum, ne qui similia experiuntur, in suam & suorū perni[...]

h λανθανόμην,] Dubium esse possit an reuerà mandatorum Circes oblitus esset Vlysses? Mihi quidem id verisim[...] innuit, se ita hoc negotium tractasse ac si eum Circe nunquam de eo monuisset, quod obliuioni cuidam poterat t[...] eam prætexit, ne videatur impiè egisse, quòd se armis aduersus Deam instruxerit, quod Circe eum facere prohibue[...] sem suum Homerus in tota peregrinatione fortem & magnanimum nobis proponit.

i ὡς δ' ὅτ' ἐπὶ προβόλῳ] Hac comparatione duo facit Vlysses primùm docet, quàm facili negocio hos socios Scylla [...] inde etiam videtur asperitatem narrationis hac festiuitate emolijsse. De bouis cornu autem, quod in piscando adh[...] ttor nos anteà in Iliade dixisse, & iterum in Lexico dicemus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πέτρας φύγομεν, δεινήν τε Χάρυβδιν, | *Cæterùm postq̄ petras effugim⁹, horrēdā[...]*
Σκύλλην τ', αὐτίκ' ἔπειτα θεοῦ ἐς ἀμύμονα νῆσον | *Scyllamq; statim deinde dei ad eximiam [...]*
Ἱκόμεθ'. ἔνθα δ' ἔσαν καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι, | *Peruenimus, ibi aūt erāt pulchræ boues la[...]*
Πολλὰ δ' ἴφια μῆλ' ὑπερίονος ἠελίοιο. | *Multa autem pinguia pecora supermean[...]*
Δὴ τότ' ἐγὼν ἔτι πόντῳ ἐὼν ἐν νηῒ μελαίνῃ, | *Certè cùm ego adhuc in mare essem in na[...]*
Μυκηθμοῦ τ' ἤκουσα βοῶν αὐλιζομενάων, | *Mugitum audiui boum stabulantium,*
Οἰῶν τε βληχήν· καί μοι ἔπος ἔμπεσε θυμῷ | *Ouiumq; balatum, & mihi sermo incidit [...]*
Μάντηος ἀλαοῦ Θηβαίου Τειρεσίαο, | *Vatis cæci Thebani Tiresiæ,*
γρ. οἷ ... Κίρκης τ' Αἰαίης, * ἥ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλεν | *Circesq; Aeææ, quæ mihi valdè sæpè præce[...]*
Νῆσον ἀλεύασθαι ** τερψιμβρότου ἠελίοιο. | *Insulam euitare homines oblectantis Soli[...]*
γρ. φαεσιμβρότου Δὴ τότ' ἐγὼν ἑτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ, | *Certè tum ego socios alloquebar mœsto co[...]*
Κέκλυτέ μευ μύθων, κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι, | *Audite meos sermones mala quantun[...]*
Ὄφρ' ὑμῖν εἴπω μαντήια Τειρεσίαο, | *Vt vobis dicam vaticinia Tiresiæ,*
Κίρκης τ' Αἰαίης, ἥ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλεν, | *Circesq; Aeææ, quæ mihi valdè diligenter [...]*
γρ. φαεσιμβρότου Νῆσον ἀλεύασθαι * τερψιμβρότου Ἠελίοιο. | *Insulam effugere delectationē hominibu[...]*
Ἔνθα γὰρ αἰνότατον κακὸν ἔμμεναι ἄμμιν ἔφασκεν. | *Hinc enim præsentissimū malum fore n[...]*
Ἀλλὰ παρὲξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν. | *Sed præter insulam pellite nauem nigran[...]*
Ὣς ἐφάμην. τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ. | *Sic dicebam, illis aūt confractum est a[...]*
b Αὐτίκα δ' Εὐρύλοχος στυγερῷ μ' ἠμείβετο μύθῳ, | *Statim .a. Eurylochus molesto mihi respō[...]*
Σχέτλιος εἶς Ὀδυσεῦ· περί τοι μένος, οὐδέ τι γυῖα | *Infelix es ô Vlysses, abundat tibi robur, n[...] membra*
Κάμνεις· ἦ ῥά νυ σοί γε σιδήρεα πάντα τέτυκται, | *Infatigaris: planè omnia tibi ferrea sunt*
Ὅς ῥ' ἑτάρους καμάτῳ ἀδηκότας ἠδὲ καὶ ὕπνῳ | *Qui socios defatigatos atq; etiam somn[...]*
Οὐκ ἐάᾳς γαίης ἐπιβήμεναι, ἔνθα κεν αὖτε | *Non permittis terram conscendere, vbi r[...]*
Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον· | *Insula in circumflua lautam paremus ca[...]*
Ἀλλ' αὔτως διὰ νύκτα θοὴν ἀλάλησθαι ἄνωγας, | *Sed temerè per noctem celerem errare iu[...]*
Νήσου ἀποπλαγχθέντας ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ. | *Ab insula errabundos in obscuro ponto.*
Ἐκ νυκτῶν δ' ἄνεμοι χαλεποί, δηλήματα νηῶν | *Ex noctibus autem venti difficiles, pernic[...]*
γρ. ὑπεκφύγοι Γίνονται· πῇ κέν τις * ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον, | *Nascuntur: quis verò effugeret sæuam m[...]*
Ἤν πως ἐξαπίνης ἔλθῃ ἀνέμοιο θύελλα; | *Si fortaßis repentè veniret venti procell[...]*
Ἢ Νότου, ἢ Ζεφύροιο δυσαέος, οἵ τε μάλιστα | *Aut Noti aut Zephyri vehemēter spirāti[...]*
Νῆα διαρραίουσι c θεῶν ἀέκητι ἀνάκτων. | *Nauem diripiant, vel dijs regibus inuitis:*

τοι νῦν μὲν ᵈπειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
θ' ὁπλισόμεσθα θοῇ παρὰ νηῒ μένοντες.
ἠῶθεν δ' ἀναβάντες ἐνήσομεν εὐρέϊ πόντῳ.
ῶς ἔφατ' Εὐρύλοχος· ἐπὶ δ' ᾔνεον ἄλλοι ἑταῖροι,
καὶ τότε δὴ γίνωσκον ὃ δὴ ᵉκακὰ μήδετο δαίμων·
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων,
Εὐρύλοχ' ᶠἦ μάλα δή με βιάζετε μοῦνον ἐόντα.
ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὀμόσσατε καρτερὸν ὅρκον,
εἴ κέ τιν' ἠὲ βοῶν ἀγέλην, ἢ πῶϋ μέγ' οἰῶν
εὕρωμεν, μή πού τις ἀτασθαλίῃσι κακῇσιν
ἢ βοῦν ἠέ τι μῆλον ἀποκτάνῃ. ἀλλὰ ἕκηλοι
ἐσθίετε βρώμην τὴν ἀθανάτη πόρε Κίρκη.
ὣς ἐφάμην. οἱ δ' αὐτίκ' ἀπώμνυον ὡς ἐκέλευον.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,
στήσαμεν ἐν λιμένι γλαφυρῷ εὐεργέα νῆα
ἄγχ' ὕδατος γλυκεροῖο καὶ ἐξαπέβησαν ἑταῖροι
νηός, ἔπειτα δὲ δόρπον ἐπισταμένως τετύκοντο.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
μνησάμενοι δὴ ἔπειτα φίλους ἔκλαιον ἑταίρους,
οὓς ἔφαγε Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλοῦσα.
κλαιόντεσσι δὲ τοῖσιν ἐπήλυθε νήδυμος ὕπνος.
ἦμος δὲ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει,
ὦρσεν ἐπὶ ζαῆν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς
λαίλαπι θεσπεσίῃ σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
νῆα μὲν ὡρμίσαμεν, κοῖλον σπέος εἰσερύσαντες·
ἔνθα δ' ἔσαν Νυμφέων καλοὶ χοροὶ ἠδὲ θόωκοι.
καὶ τότ' ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος μετὰ μῦθον ἔειπον,
ὦ φίλοι, ἐν γὰρ νηῒ θοῇ βρῶσίς τε πόσις τε
ἔστιν, τῶν δὲ βοῶν ἀπεχώμεθα, μή τι πάθωμεν.
δεινοῦ γὰρ θεοῦ αἵδε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
Ἠελίου, ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.
ὣς ἐφάμην. τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
μῆνα δὲ πάντ' ἄλληκτος ἄη Νότος, οὐδέ τις ἄλλος
γίγνετ' ἔπειτ' ἀνέμων, εἰ μὴ Εὖρός τε Νότος τε.
οἱ δ' εἷος μὲν σῖτον ἔχον καὶ οἶνον ἐρυθρόν,
τόφρα βοῶν ἀπέχοντο, λιλαιόμενοι βιότοιο·
ἀλλ' ὅτε δὴ νηὸς ἐξέφθιτο ἤϊα πάντα,
καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ,
ἰχθῦς ὄρνιθάς τε φίλας, ὅ, τι χεῖρας ἵκοιτο,
γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν· ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός·
δὴ τότ' ἐγὼν ἀνὰ νῆσον ἀπέστιχον, ὄφρα θεοῖσιν
εὐξαίμην, εἴ τίς μοι ὁδὸν φήνειε νέεσθαι.
ἀλλ' ὅτε δὴ διὰ νήσου ἰὼν ἤλυξα ἑταίρους,
χεῖρας νιψάμενος, ὅθ' ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο,
ἠρώμην πάντεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν·
οἱ δ' ἄρα μοι γλυκὺν ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευαν.
Εὐρύλοχος δ' ἑτάροισι κακῆς ἐξήρχετο βουλῆς,
κέκλυτέ μευ μύθων κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι.
πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι,
λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
ἀλλ' ἄγετ', Ἠελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας,
ῥέξομεν ἀθανάτοισι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.
εἰ δέ κεν εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα πατρίδα γαῖαν,
αἶψά κεν Ἠελίῳ Ὑπερίονι πίονα νηὸν
τεύξομεν, ἔνθά κε θεῖμεν ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
εἰ δὲ χολωσάμενός τι* βοῶν ὀρθοκραιράων,

Verùm sanè nunc quidem pareamus nocti nigræ,
Cœnamq; apparemus celerem apud nauem manẽtes:
Manè autem conscensa naue, intremus latũ pontum.
Sic ait Eurylochus, comprobarũt autem alij socij,
Et tũ certè agnoscebã, q certè mala machinaretẽ dæ-
Et ipsum alloquutus, verba volatilia dixi, (*mon:*
Euryloche profectò iam me cogitis solus cùm sim.
Sed age nunc mihi omnes iurate sanctũ iuramẽtum:
Siquidẽ aliqd siue boũ armẽtũ, aut magnũ gregem o-
Inueniamus, ne fortaßis imperitia mala (*uium*
Aut bouem aut etiam pecudem occîdat, sed quieti
Comedite cibum quem immortalis præbuit Circe.
Sic dicebam, illi autem protinus iurarunt vt iußi.
Porrò postquã iurarunt perfeceruntq; iusiurandum,
Appulimus in portu cauo benefactam nauem,
Prope aquam dulcem, & exiuerunt socij
E nauí, deinceps autem cœnam scitè apparârunt,
Cæterùm postq̃ potus & cibi cupiditatẽ ademerunt,
Recordati verò deinde charos fleuerunt socios,
Quos deuorauerat Scylla caua ex naui arreptos.
Flentibus autem ijs aduenit dulcis somnus. (*runt,*
Quando aũt tertia pars noctis erat, & astra inclina-
Immisit vehementer fortẽ ventũ nubiũ congregator
Turbine ingenti, nubibus aũt cooperuit (*Iupiter*
Terram simul & pontum: ingruit autẽ de cœlo nox.
Quãdo, a. manè genita apparuit roseis digitis aurora,
Nauẽ qdẽ subduximus in cauã speluncã intrò tractã.
Hic aũt erant Nympharum pulchri loci atq; sedilia,
Et tum ego concione coacta sermonem dixi,
O amici, in naui quidem celeri cibusq; potusq;
Est: à bubus autẽ his abstineamus, ne quid patiamur: χ.πά.3
Grauis enim Dei hæ boues & eximia pecora
Solis, qui omnia inspicit, & omnia audit. (*su,*
Sic dicebam, illis.a. persuadebatur animus genero-
Mensem.a. integrũ ppetuus flabat Notus, neq; qs alius
Spirabat deinde ventorum, nisi Eurusq; Notusq;.
Illi quamdiu qdem panẽ habebant, & vinũ nigrum,
Tamdiu à bobus abstinebant, studiosi vitæ,
Sed cùm iam è naui perierunt viatica omnia,
Certè prædam sequebantur palantes necesitate
Pisces auesq; charas quodcunq; in manus venisset,
Curuis hamis, affligebat verò ventrem fames.
Certè tum ego per insulam seceßi, vt dijs (*tum.*
Supplicarem, si quis mihi viam monstraret ad redi-
Sed cùm iam per insulam iens declinaueram à socijs,
Manibus lotis, vbi defensaculum erat à vento,
Supplicabam omnibus dijs, qui cœlum inhabitant.
Hi sanè mihi dulcem somnum cilijs infuderunt.
Eurylochus autem socijs mali dux erat consilij.
Audite meos sermones mala quamuis paßi socij,
Omnes quidem inuisæ mortes miseris mortalibus.
Fame autem miserrimum mori, & fatum assequi.
Sed agitè Solis ex bobus abreptis optimis,
Sacra faciemus immortalib. q cœlũ latum inhabitãt.
Quòd si in Ithacam peruenerimus in patriã terram,
Statim Soli supragradienti diues templum
Faciemus, illic sanè ponemus ornamenta multa &
preciosa. (*bentes*
Qui si iratus aliquo pacto ob boues erecta cornua ha- χ.βοῶν ὀρθοκραιράων

Νη

Νῆ' ἐθέλῃ ὀλέσαι, ἐπὶ δ' ἕσπονται θεοὶ ἄλλοι,
Βούλομ' ἅπαξ πρὸς κῦμα χανὼν ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι,
Ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι ἐὼν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ.
Ὣς ἔφατ' Εὐρύλοχος· ἐπὶ δ' ᾔνεον ἄλλοι ἑταῖροι.
Αὐτίκα δ' Ἠελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας
Ἐγγύθεν (οὐ γὰρ τῆλε νεὸς κυανοπρῴροιο
Βοσκέσκονθ' ἕλικες καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι)
Τὰς δὲ περίστησάντο, καὶ εὐχετόωντο θεοῖσι,
[o] * Φύλλα δὲ δρεψάμενοι τέρενα δρυὸς ὑψικόμοιο·

γρ. φύλλα δ' ἐρεψάμενοι

Οὐ γὰρ ἔχον κρῖ λευκὸν ἐυσσέλμου ἐπὶ νηός.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο, καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν·
Οὐδ' εἶχον μέθυ λεῖψαι ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσιν,
Ἀλλ' ὕδατι σπένδοντες ἐπώπτων ἔγκατα πάντα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
Μίστυλλόν τ' ἄρα τ' ἄλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
Καὶ τότε μοι βλεφάρων ἐξέσσυτο νήδυμος ὕπνος.
Βῆν δ' ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
Ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κιὼν νεὸς ἀμφιελίσσης,
Καὶ τότε με κνίσης ἀμφήλυθεν ἡδὺς ἀϋτμή.
Οἰμώξας δὲ θεοῖσι μετ' ἀθανάτοισι γεγώνευν,
Ζεῦ πάτερ, ἠδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
* Ἦ με μάλ' εἰς ἄτην [p] κοιμήσατε νηλέι ὕπνῳ·

γρ. Ἦ μάλα μ' εἰς ἄτην κοιμήσατε

Οἱ δ' ἕταροι μέγα ἔργον ἐμητίσαντο μένοντες.
Ὠκέα δ' Ἠελίῳ Ὑπερίονι ἄγγελος ἦλθε
Λαμπετίη τανύπεπλος, ὅ οἱ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
Αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι μετηύδα χωόμενος κῆρ,
[q] Ζεῦ πάτερ, ἠδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τῖσαι δὴ ἑτάρους Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Οἵ μευ βοῦς ἔκτειναν ὑπέρβιον, ᾗσιν ἔγωγε
[r] Χαίρεσκον μὲν ἰὼν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Ἠδ' ὁπότ' ἂψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτραποίμην.
Εἰ δέ μοι οὐ τίσουσι βοῶν ἐπιεικέ' ἀμοιβήν,
[s] Δύσομαι εἰς Ἀΐδαο, καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα
[t] Ἠέλι', ἤτοι μὲν σὺ μετ' ἀθανάτοισι φάεινε (Ζεύς,
Καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν·
Τῶν δέ κ' ἐγὼ τάχα νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ
Τυτθὰ βαλὼν κεάσαιμι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
Ταῦτα δ' ἐγὼν ἤκουσα Καλυψοῦς ἠϋκόμοιο·
Ἡ δ' ἔφη Ἑρμείαο διακτόρου αὐτὴ ἀκοῦσαι.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
Νείκεον ἄλλοθεν ἄλλον ἐπισταδόν, οὐδέ τι μῆχος
Εὑρέμεναι δυνάμεσθα· βόες δ' ἀποτέθνασαν ἤδη.
Τοῖσιν δ' αὐτίκ' ἔπειτα [u] θεοὶ τέρατα προὔφαινον.
Εἷρπον μὲν ῥινοί, κρέα δ' ἀμφ' ὀβελοῖς * ἐμεμύκει,

γρ. ἐμέμυκεν,

Ὀπταλέα τε καὶ ὠμά· βοῶν δ' ὣς γίνετο φωνή.
Ἑξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι
Δαίνυντ' Ἠελίοιο βοῶν * ἐλάσαντες ἀρίστας.

γρ. ἐλάσαντες

Ἀλλ' ὅτ' ἄρ' ἕβδομον ἦμαρ ἐπὶ [x] Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
[y] Καὶ τότ' ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων,
Ἡμεῖς δ' αἶψ' ἀναβάντες ἐνήκαμεν εὐρέι πόντῳ,
Ἱστὸν στησάμενοι, ἀνά θ' ἱστία λεύκ' ἐρύσαντες.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
Φαίνετο γαιάων, ἀλλ' οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
Δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
Νηὸς ὕπερ γλαφυρῆς, ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς.

Nauem volet perdere, suffragabuntur alij
Malo semel ad fluctus hians vitam perd
Quàm diutius tabescere versans in insula
Sic ait Eurylochus, collaudabant auten
Statim autem Solis ex bobus abegerunt op
Cominus (non enim longè à naue nigro r
Pascebantur nigræ pulchræ boues latifron
Eas verò circumstabant, & vota fecerun
Folia aũt decerpserunt tenerrima quercu
Non.n.habebant hordeũ albũ in benè tab
Caeterũ postq̃ precati sũt, mactarũt &
Fœmoraq́ conciderunt, atq́ adipe cooperu
Duplicantes, desuper autem cruda posuer
Neq́ habebant vinũ ad libandũ super in
Sed aqua libantes assabant intestina omn
Caeterùm postquam fœmora incensa sunt
comederunt,
In minuta frusta secuerunt, & alia veru
Et tunc mihi palpebris excidit suauis so
Festinabam ire ad nauem velocem & litt
Sed quando certè propè eram profectus,
Et tum mihi nidoris obuenit dulcis flatus
Lugens autem deos ad immortales clama
Iupiter pater, atq́ alij beati dij immort
Profectò me magnũ in detrimentũ sopiu
Ipsi.v.socij magnũ facinus perpetrarunt
Statim autem Soli suprà meanti nuncius
Lampetia lato peplo, quòd ei boues interf
Statim autem deos alloquutus est iratus
Iupiter pater, atq́ alij beati dij immortal
Vlciscamini iam socios Laërtiadæ Vlyßis,
Qui meas boues occiderunt superbè, quib
Gaudebam quidem cùm ibam in cœlum
Atq́ quando retrò ad terram è cœlo diuer
Quòd si mihi non luent boum condignan
Descẽdã ad Plutonis domũ, & inter mor
Hunc excipiens alloquutus est nubico
Sol, certè quidem tu inter immortales luc
Et mortales homines ad fertilem terram.
Horum autem citò nauem celerem cande
Paululùm perculsam incendero medio in
Hæc ego audiui à Calypso pulchricoma,
Quæ aũt dicebat à Mercurio internũcio a
Caeterùm postquam ad nauem peruenit a
Obiurgabam alicundè alium ordine, neq́
Inuenire potuimus, boues enim occisi eran
His continuò deinde dij prodigia ostendeb
Serpebãt quidem pelles, carnes.a. ab veru
Assatæq́ & crudæ, boum qualis fiebat vox
Sed diebus quidem deinde mihi chari socij
Conuiuabantur, Solis boues mactantes op
Sed quando certè septimum diem Iupiter
Tum verò ventus quidem cessauit turbin
Nos aũt statim cõscendentes ferebamur in
Malo erecto, atq́ ad malum albis velis coll
Sed quando certè insulam deseruimus, n
Apparebat terrarũ, sed cœlum atq́ mare
Tum verò nigram nebulam statuit Satur
Nauim supra cauam, obscuratus pontus e

ἀλλὰ πολλὸν ἐπὶ χρόνον αἶψα γὰρ ἦλθε
ὠς κεκληγὼς ζέφυρος μεγάλῃ σὺν λαίλαπι θύων.
ἱστοῦ δὲ προτόνους ἔρρηξ' ἀνέμοιο θύελλα
ἀμφοτέρους· ἱστὸς δ' ὀπίσω πέσεν, ὅπλα τε πάντα
εἰς ἄντλον κατέχυνθ'. ὁ δ' ἄρα πρύμνῃ ἐνὶ νηῒ
πλῆξε κυβερνήτεω κεφαλὴν, σὺν δ' ὀστέ' ἄραξε
πάντ' ἄμυδις κεφαλῆς, ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι ἐοικὼς
κάππεσ' ἀπ' ἰκριόφιν, λίπε δ' ὀστέα θυμὸς ἀγήνωρ.
Ζεὺς δ' ἄμυδις βρόντησε, καὶ ἔμβαλε νηῒ κεραυνόν·
ἡ δ' ἐλελίχθη πᾶσα, Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
ἐν δὲ θεείου πλῆτο. πέσον δ' ἐκ νηὸς ἑταῖροι.
οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο· θεὸς δ' ἀποαίνυτο νόστον.
αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἐφοίτων, ὄφρ' ἀπὸ τοίχους
λῦσε κλύδων τρόπιος· τὴν δὲ ψιλὴν φέρε κῦμα·
ἐκ δέ οἱ ἱστὸν ἄραξε ποτὶ τρόπιν· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
ἐπίτονος βέβλητο βοὸς ῥινοῖο τετευχώς.
τῷ ῥ' ἄμφω συνέεργον ὁμοῦ τρόπιν ἠδὲ καὶ ἱστόν.
ἑζόμενος δ' ἐπὶ τοῖς, φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.
ἔνθ' ἤτοι ζέφυρος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων.
ἦλθε δ' ἐπὶ Νότος ὦκα, φέρων ἐμῷ ἄλγεα θυμῷ,
ὄφρ' ἔτι τὴν ὀλοὴν ἀναμετρήσαιμι Χάρυβδιν,
παννύχιος φερόμην ἅμα δ' ἠελίῳ ἀνιόντι
ἦλθον ἐπὶ Σκύλλης σκόπελον, δεινήν τε Χάρυβδιν.
ἡ μὲν ἀνερρόφησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ·
αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς,
τῷ προσφὺς ἐχόμην, ὡς νυκτερὶς, οὐδέ πῃ εἶχον
οὔτε στηρίξαι ποσὶν ἔμπεδον, οὔτ' ἐπιβῆναι.
ῥίζαι γὰρ ἑκὰς εἶχον, ἀπήωροι δ' ἔσαν ὄζοι,
μακροί τε, μεγάλοι τε, κατεσκίαον δὲ Χάρυβδιν.
νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσσω
ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖτις· ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
ὄψ'· ἦμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν,
τῆμος δὴ τάγε δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.
ἧκα δ' ἐγὼ καθύπερθε πόδας καὶ χεῖρε φέρεσθαι,
μέσσῳ δ' ἐνδούπησα παρὲξ περιμήκεα δοῦρα,
ἑζόμενος δ' ἐπὶ τοῖσι διήρεσα χερσὶν ἐμῇσι.
Σκύλλην δ' οὐκ ἔτ' ἔασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
εἰσιδέειν, οὐ γάρ κεν ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.
ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην· δεκάτῃ δέ με νυκτὶ
νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοὶ, ἔνθα Καλυψὼ
ναίει ἐϋπλόκαμος δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα,
ἥ μ' ἐφίλει τ' ἐκόμει τε. τί τοι τάδε μυθολογεύω;
ἤδη γάρ τοι χθιζὸς ἐμυθεόμην ἐνὶ οἴκῳ
σοί τε καὶ ἰφθίμῃ ἀλόχῳ· ἐχθρὸν δέ μοί ἐστιν,
αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

Quæ currebat haud ſanè multũ p temp⁹. ſtatim.n.ir-
Stridens Zephyrus ingenti cũ turbine ſæuiens. (ruit
Mali autem rudentes rupit venti procella
Vtroſq;, malus.a.retrò cecidit, armamentaq; omnia
In ſentinam deciderunt, ipſe autem extima in naue
Percußit gubernatoris caput, oſſaq; confregit
Omnia vno impetu: ipſe autem vrinatori ſimilis
Decidit à tabulatis, deſeruit.a.oſſa anim⁹ generoſus.
Iupiter autẽ ſimul intonuit, & iniecit fulmen naui,
Ipſa aũt contorquebatur tota Iouis percuſſa fulmine,
Sulphure aũt implebatur, ceciderunt.a.ex naui ſocij.
Illi autem cornicibus ſimiles circa nauem nigram
In fluctibus ferebantur, Deus autem abſtulit reditũ.
Cæterùm ego per nauim incedebam, donec latera
Soluebat vis tẽpeſtatis carinæ, q̃ inermẽ ferebat fluct⁹:
Euulsũ.a.malũ fregit vſq; ad fundũ, cæterũ ſuper ipſo
Lorum reuinctum erat bouis corio factum,
Hoc vtrũq; colligauit pariter carinã atq; etiam malũ.
Sedens autem ſuper hæc ferebar pernicioſis ventis.
Tum certè Zephyrus quidem ceſſauit turbine ſæuiẽs.
Superuenit aũt Notus celeriter ferens dolores animo,
Donec rurſus ad pnicioſam diuerterer Charybdim.
Tota nocte ferebar, ſimul autem ſole oriente
Veni ad Scyllæ ſcopulum, horrendamq; Charybdim:
Hæc quidem abſorpſit maris ſalſam aquam.
Cæterùm ego ad altam caprificum altè leuatus
Huic implicit⁹ tenebar, veluti veſpertilio, neq; vſpiã
Vel ſtabilire pedem firmiter, neq; aſcendere. (potui
Radices enim longæ erant, diſtantes aũt erant rami, κ. ἄχον
Longinqui ingenteſq;, obumbrabãt aũt Charybdim,
Indeſinenter autẽ tenebã, donec emoueret retrorſum
Malum, & carinam denuò: cupienti.a.mihi aduenit
Tandem. quando aũt ad prandiũ iudex è foro ſurgit
Iudicans lites multas litigantium virorum,
Tùm tandem hæc ligna ex Charybdi apparebant.
Senſim ego deſuper pedes & manus demittebar:
Medio autem cum ſonitu cecidi extra oblonga ligna,
Sedens autem ſuper hæc remigaui manibus meis.
Scyllã.a.nõ amplius, permiſit pater hominũq; deorũq;
Aſpicere, non enim effugere potuiſſem ſæuam mortẽ.
Hinc autẽ nouem diebus ferebar, decima.a.me nocte
Inſulam in Ogygiam appulerunt dij, vbi Calypſo κ. ἔθηκαν
Habitabat pulchricoma veneranda dea celebris,
Quæ me amauitq; fouitq;, quid tibi hæc dicam?
Iam enim ex parte enarraui in domo
Tibiq; & caſtæ vxori: moleſtum autem mihi eſt
Rurſus planè enarrata recenſere.

COMMENTARIVS.

[...]τ οἴκῳ,] Cùm ad eum locum perueniſſent, vbi quartum periculum erat illis ſubeundum, prout anteà in Circes verbis [...]on exiſtimauit ſibi eſſe diſſimulandum, quod à vate Tireſia in inferis, & poſteà ab ipſa Circe ſibi prædictum fuerat, [...] omnium ſalute conſeruanda agebatur, proinde neceſſe erat id reliquis omnibus patefieri. quod facit, ſed breuiter [...]o initio: immò omnino obſcurè, quia illud præſentiſſimum periculum non explicat, de eo generaliter tantùm lo-[...]erò in Planctis, Scylla & Charybde fecit: cuius rei cauſam nos ibi vidimus.

[...]δ' εὐρύλοχος] Suadebat Vlyſſes vlteriùs eſſe relicta Thrinacria tranſeundum, at Eurylochus reliquorum nomine ei refra-[...]que illum eſſe dicit, qui ex ſuo robore & ſumma laborum tolerantia alios metiatur, qui tum laboribus tum vigilijs, [...]o quo Poëta dixit ὕπνον, vt in Lexico videbimus) defatigati longiorem nauigationem perferre non poſſint: proin-[...]ant, cuius captandæ & reficiendarum virium gratia in inſulam illis neceſſariò deſcendendum ſit. Aliud addit ar-[...]od fortius videtur: quia noctes intempeſtę eſſe ſolent, & proinde nauigando minus accommodatæ. Hoc habent au-[...]octes credo propter Solis abſentiam, cuius ea eſt facultas, vt tempeſtates diſcutiat: noctu autem nihil eſt quod illis [...]tiam, id ferè in cæteris rebus omnibus valere, putà in morbis, qui ſolent grauiores eſſe noctu quàm interdiu: ſed id [...]è de tempeſtatibus id certiſſimum eſt.

[...] Iam ſæpiùs vidimus hãc locutionem Poëtæ noſtro vſitatam, vt cùm rem impoſſibilem ſignificat, eam ipſis etiam [...]ſe dicat.

d πείθώμεθα νυκτὶ] Vidimus aliàs in Iliade hanc eandem phrasin. Nox enim quietem indicere videtur, quod impe merus imaginatur, ideò parendum ei esse dicit.

e κακὰ μήδετο δαίμων] Vbi consilio hominum & prudentia periculum euitari non potest, tunc Poëta vim aliqua in rerū regimine fingit, nimirum fatum (quod δαίμονα appellat) cui resisti vlla prudentia humana non potest. Ideò agnouisse se dicit, cùm hortatu suo ad hanc insulam prætereundā socios suos induci non posse animaduerteret, p aliquod malum, quod effugere non possit, id nunc dæmonem machinari: quo loquendi genere vtitur, non quòd i lud sibi strui cogitet, sed quòd ita videatur fieri eius respectu, quò propiùs res ipsa imminet.

f ἦ μάλα δή με βιάζετε] Vtile est sæpenumerò ingēti comitatu cingi, varijsq; de causis, sed idem interdū valde pern solus multorum petulantiam aut libidinem commodè compescere non potest, vnde fit vt idem cum illis in exitiu uitus, si quæ sunt deterrima eorum consilia, ijs adhærescere cogitur: vbi si solus fueris, liberum tibi est hoc vel illud nunc cum suo dispendio Vlysses expertus est, sociorum suorum refractario animo victus coactusque de sua sente quam salutarem omnibus futuram pro explorato habebat. quasi dicat: Quandoquidem vos mihi non creditis vtili lenti: licet per me hîc consistamus: quanquam testatum vobis cupio id me inuito fieri, cogit me siquidē vestrûm n lus obstare non possum, vobis assentiri, ne si quod inde damnum vobis infligitur, eius culpam omnem in meum ca vobis ipsi vestræque temeritati imputetis. Nihilominus tamen adstringit eos iuramento, se greges ac armenta Solis turos: vnde docet hoc esse illud periculum, quod Tiresias & Circe ei prędixerant. At socij iurant, mox futuri periuri

g μνησάμενοι] Notandus est hic antiquus mos post epulas lugendi mortuos, quasi significatum inde sit principe rum esse habendam, maioremq; quàm mortuorum.

h ὦ φίλοι, ἐν γὰρ νηὶ] Ingeminat exhortationem suam, qua rogat iterum socios, ne illa armēta aut greges attingant: quòd ad grauem & terribilem Deum pertineant, nimirum Solem, cui nihil rerum humanarum latere potest. Qu tum illis incutere, vt si sui mandati reuerentia non caperentur, at Deum illum saltem reformident, qui hanc iniuri inultam non sit relicturus. Hanc autem prohibitionem repetiuit, quia in re periculosa non potest satis diligens adh

i ὃς πάντ' ἐφορᾷ] Iosephus in Apionem docet, quædam esse in Homero repugnantia, quasi videlicet vestigia co poëmatum antequam in hunc ordinem à Pisistrato vel à Solone vel ab Hipparcho redigerentur. Scaliger nostro t quippiam esse dixit. Nam cùm Solem Poëta dicat omnia audire & videre, tamen posteà dicitur eo inscio hanc d armentorum à socijs Vlyssis factam, adeò vt etiam ei referendum à Lampetia fuerit.

k χεῖρας νιψάμενος] Aliàs hunc ritum lauandi manus, antequàm Deo preces funderent, veteribus vsurpatum ex

l οἱ δ' ἄρα μοι γλυκὺν] Quasi dicat: Ego à Dijs cœlestibus rationem discedendi ex hac insula petebam, at illi somn ferunt, nimirum inexorato, vt hæc mea desidia sociorum delicto locum faceret Et hoc dicit, vt causam sui detrime ferat: malè id quidem, si eos idcirco culpare voluerit: sed rectè, si nihil accidere sine eorum prouidentia intelligat, q agnoscere alibi quoque docuimus.

m κέκλυτέ μευ μύθων] Artificiosa valde est hæc Eurylochi oratio, qua ad armenta Solis deprædāda excitat Primù tem necessitatem eis ob oculos ponit, eos nimirum fame ita opprimi, vt nihil aliud quàm mortem sperare possint. mnia mortis genera acerba sint, nullum tamen hoc acerbius. Itaque cùm omnibus hoc à natura sit insitum, vt vitæ dæ & sustentandæ gratia quiduis experiantur, facilè eos hoc argumento ad hoc facinus perpetrandum pellexit. Q ta multitudine aliquis adeò pius existere poterat, qui hoc scelus aggredi exhorresceret, motus Numinis reuerenti speciosum finem prætexit, nimirum ad sacrificia Dijs immortalibus facienda: sic impietati pietatis colorem induc tur. At illud obstabat, quòd Sol hac iniuria offenderetur: cui ille sic occurrit, vota esse ipsi cōcipienda in huius iac tionem videlicet templum, quod illi in patria erecturi sint. Et quoniam, qui semel pietatis limites transilierit, grau amplecti solet: eò deuenit, vt etiam si nullo pacto Solis ira placari possit, id nihili esse faciendum suadeat, nimiru Deorum auxilij expectatione, quos nimirum his sacrificijs sese promeriturum sperabat. Quod quidem altera ex p dolere videtur: sed cùm diuisa pietas in impietatem deflectat, hic quoque Eurylochus, qui vni Deo displicere mal liquos officio pij hominis defungeretur: trunca & mutilata pietate vtitur, quę æqualiter vniuerso Deorum cœtui, rum mentem, fuit exhibenda. Tandem vrgente alimentorum penuria victus testatur, se etiam si ob hoc facinus e tenda, in ipso littore paratum esse id pati potiùs quàm fame conflictatum interire. Quæ omnia speciosè quidem d nitùs impiè, vt ipse exitus docebit. Licet enim vulgatum, Necessitatem aut penuriā legibus esse expeditam, quia mè vetita tentare impellit, & violenter cogit, tamen quiduis potiùs patienter & æquo animo ferendum est, quà subuenias & opituleris, sacrosanctum Numen tantillum offendas: quod proculdubiò hæc narratio submonet.

n λιμῷ δ' οἴκτιστον] Cur hæc mors sit omniū miserrima, causam reddit Eustathius huiusmodi, διὰ τὴν ἑκάστου δηλαδὴ μέρους τοῦ λιμώττοντος: propter tabem nimirum, quæ famelicum occupat. Id sanè naturæ valde est inimicum, vbi alim bus ipsa quoque deficere cogitur. quæ sui conseruandi studiosissima est. Vnde non sine causa fames grauissimum stimatur, & Poeta noster Gallicus, quem κατ' ἐξοχὴν appello, tria fulminis spicula cùm ingeniosè dicat, famem illis taque cùm illa vrget, nihil intentatum relinquunt homines vt victum sibi suggerant: nihil, inquam, intentatum, q flagitiosum alioqui censeatur. Ideò rectè illa Oppianus 3. ἁλ.

ὡς οὐδὲν λιμοῖο κακώτερον, οὐδὲ βαρεῖαν	*Quàm nihil est fame peius, neq; molestio*
γαστέρος ἣ κρατέει μὲν ἐν ἀνθρώποισιν ἀπηνής. id est,	*Ventre, qui dominatur inter homines immitis*

vt nimirum illa Charybdis Virgiliana Sed de fame nos etiam alibi diximus.

o φύλλα δ' ὀρεψάμενοι] Quanquam rebus necessarijs ad sacrificia ritè facienda destituerentur, tamen alienis ad rum vicem supple ant, vt pro salsa mola folia quercus, pro vino aquam ad libationem: cætera fiunt ex ritu, de quo Iliad. 1. vnde hîc etiam carmina quædam repetita sunt.

p κοιμήσατε νηλέϊ ὕπνῳ] Sic etiam antea dicebat οἱ δ' ἄρα (sup. θεοί) μοι γλυκὺν ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευαν. Quod cupatus est, id Deorum voluntate factum agnoscit. Tu vide quæ nos ibi annotauimus. Iam verò ex hoc loco n dum est, ex incuria aut inuigilantia ducis multa mala promanare (quod & ipse idem Vlysses anteà erat expertus, cū no in naui occasionem socijs præbuit vtres Aeolios reserandi: vnde ille à patriæ finibus, quibus iam appropinquab nam licentiores facti subditi ea plerunque tentant, quæ in propriam & ducis ipsius perniciem redundant. Proinde administratio demandata est, maximè cauere debent, ne in hoc vitium temerè impingant, quod præcipuè vix repa liàs diximus.

q Ζεῦ πάτερ,] Mirum videri possit, cur per se Sol hanc iniuriam sibi factam non vlciscatur, sed reliquos Deos im regium statum Deorum agnoscamus, siue Democraticum, ita oportuit fieri. Agnoscit autem eum pro Democrat Regio simul, cùm Iouem & reliquos Deos aduocantem Solem facit: ita mixtus erit ex vtroq;, vt etiam apud Phæ

r χαίρεσκον μὲν ἰὼν] Id est, & oriens & occidens armentis meis oblectabar. Quod vtrunq; ex communi opinion ita sensibus nostris videatur orientem Solem ad cœlum venire, quoniam tunc oculis nostris cernitur in ipso cœlo: rò credas veluti è cœlis in terram labi, quia alterum hemisphærium nobis occultatur: sed reuerà sub terram Sol lis semper remanens.

s δύσομαι εἰς Ἀΐδαο,] Minus etiam ad vlciscendam hanc iniuriam Deos adigit: minatur enim se lucem suam illis ipsis inferis tenebricosis fit communicaturus. Nam & ipsis Dijs lucem ferre Sol dicitur sæpiùs apud Homerum explicuimus Horreri tamen lucem à Plutone in inferis, satis testantur Poëtæ: vnde illæ querelæ apud Statium, cù ad inferos disrupta tellure descendit. Sed Sol non curat quid gratum Plutoni futurum sit, modò hoc ipsum cœlest tum sit & iniucundum.

t Ἠέλι', ἤτοι μὲν σὺ] Quamuis cæteros etiā Deos Sol implorasset, tamen solus nunc Iupiter ei respondet, vt à cuiu res tota penderet, in quo regius Deorum status apparet. Ait ergo, se hoc facinus breui vindicaturum mota tempe in nauem Vlysseam immisso. Vbi videmus Ioui imperium etiam in ipsum esse mare, licet aliàs hoc cum eo diuisum Neptunus, quem pro Deo maris colebat antiquitas. Ita quibusdam locis veram de Deo sententiam Poeta nō dissi vniuersi orbis latè Regem agnoscit. Quia autē hęc commemorando Vlysses videbatur fidem sibi non conciliare,

consilia aut confabulationes non pateant: ideò addit se hæc à Calypso postmodum accepisse, cui anteà Mercurius in- delicet, ni fallor, cùm Vlyssis gratia ad eam à Ioue esset demandatus.
] Solet Deus ingentem aliquam calamitatem præcedentibus prodigijs non rarò significare, vt hoc loco socijs Vlyssis od egregiè in Cæsaris morte euenisse describit Virgilius. Credo etiam nos hac de re aliàs apud hunc Poëtam dixisse.
] Videtur de industria Ioui diei reductionem tribuere, quasi indignatus Sol id sponte non fecerit: vel Iouem etiam elligit, quem anteà dicebamus, nimirum totius mundi moderatorem & rectorem.
ἀνέμῳ] Hæc fuit fallax malicia, quæ ad se mari committendum Vlyssem & socios pellexit, quam tam ingens tem- nsecutura. Sic nouit Deus sceleratos fallere, & certo tempore meritis afficere supplicijs. Sequitur ergo tempestas, qua erierunt: & modus quo Vlysses Charybdin, ad quam repulsus vi procellæ fuerat, euitârit: tum eius aduentus ad Caly- hæc Vlyssea narratio terminatur. nam quomodo à Calypsone ad Phæacas peruenerit, apud quos nunc versatur, su- trenarrare, cum anteà initiò ὕστερον πρότερον exposita sint.

z λίπε δ' ὀστέα] Quomodo animus dicatur ossa relinquere in morientibus, anteà satis exposuimus.

FINIS LIBRI XII. HOM. ODYSS.

...ΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...ΜΕΝΟΝ Ὀδυσσέα μετὰ τῶν δώρων ἐκτιθέασιν οἱ ...ς εἰς τὴν γῆν τῶν Ἰθακησίων, καὶ τὴν μὲν ναῦν αὐτῶν ὑπο- ...ων, λίθον ποιεῖ Ποσειδῶν· Ἀθηνᾶ δὲ ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ Ὀ- ... συμβουλεύει περὶ τῆς μνηστηροφονίας· καὶ τὰ χρήματα ἐν ...ποκρύπτει, καὶ εἰς γέροντα μεταμορφοῖ τὸν Ὀδυσσέα.

Ἄλλη.

Ν Ἰθάκης ἐπέβη Φαιήκων πομπῇ Ὀδυσσεύς.

Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν
ἐγένοντο σιωπῇ,
[a]Κηληθμῷ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα
σκιόεντα.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβε-
το, φώνησέν τε,
...ῦ, ἐπεὶ ἵκευ ἐμὸν ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ
...τῷ σ' οὔτι παλιμπλαγχθέντα γ' οἴω
...ήσεσθαι, εἰ καὶ μάλα πολλὰ πέπονθας.
... ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἐφιέμενος τάδε εἴρω,
...εγάροισι γερούσιον αἴθοπα οἶνον
...μοῖσιν, ἀκουάζεσθε δ' ἀοιδοῦ·
...ν δὴ ξείνῳ εὐξέστῃ ἐνὶ χηλῷ
...ρυσὸς πολυδαίδαλος, ἄλλά τε πάντα
...ήκων βουληφόροι ἐνθάδ' ἔνεικαν.
...ι δῶμεν τρίποδα μέγαν * ἠδὲ λέβητα
...ς. ἡμεῖς δ' αὖτε ἀγειρόμενοι κατὰ δῆμον
...ἀργαλέον γὰρ ἕνα προικὸς χαρίσασθαι.
...ατ' Ἀλκίνοος. τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
...κκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος·
...δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
...σεύοντο, φέρον δ' εὐήνορα χαλκόν.
...ὺ κατέθηχ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
... διὰ νηὸς ὑπὸ ζυγά, μή τιν' ἑταίρων
...λαυνόντων, ὁπότε σπερχοίατ' ἐρετμοῖς.
...Ἀλκινόοιο κίον, καὶ δαῖτ' ἀλέγυνον.
...ῦ ἱέρευσ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο
...κελαινεφέϊ Κρονίδῃ ὃς πᾶσιν ἀνάσσει.
...ήαντες δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
...μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
...ος, λαοῖσι τετιμένος. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
...ρὸς ἠέλιον κεφαλὴν τρέπε παμφανόωντα,
...ιέμενος· δὴ γὰρ μενέαινε νέεσθαι.
...δ' ἀνὴρ δόρποιο λιλαίεται, ᾧ τε πανῆμαρ

ARGVMENTVM DECIMITERTII LIBRI *Odysseæ.*

DORMIENTEM Vlyssem cum donis exposuerunt Phæaces in terram Ithacensium. Et nauem quidem ipsorum redeuntem lapidem fecit Neptunus: Minerua autem in littore Vlyssi consultat de procorum cæde, & res in quadam spelunca occultat, & in senem transformat Vlyssem.

Aliud.

N, Ithacam ingressus est Phæacum ductu Vlysses.

SIC dixit, hi autem igitur omnes taciti facti sunt silentio,
Oblectatione autem tenebãtur per domos vmbrosas.
Huic autem vicißim Alcinous respondit dixitq́,
O Vlysses, quoniam venisti meam ad æratam domũ
Altam, ideò te non rursus, vagatum puto
Rursus rediturum, & si valdè multa tulisti.
Vestrûm autem viro vnicuiq́ iubens hæc dico,
Quicunq́ in atrijs honorarium ardens vinum
Semper bibitis, auditis autem cantorem:
Vestes quidem hospiti pulchra in arca
Iacent, & aurum multiuarium, aliaq́ omnia
Dona, quæcunq́ Phæacum senatores huc attulerunt.
Sed agè ei demus tripodem magnum & lebetem
Viritim, nos autem rursus congregati in populo
Remunerabimur, difficile.n. vnũ largitionẽ præbere.
Sic dixit Alcinous, his autem placuit sermo,
Illi quidẽ dormiturientes iuerunt domũ vnusquisq́.
Quando autem matutina apparuit rosea aurora,
Ad nauem properabant, ferebãtq́ viros honestãs æs.
Et hæc quidem benè deposuit sacra vis Alcinoi,
Ipse iens per nauem sub transtris, ne aliquem sociorũ
Læderet impellentium quando incumberent remis.
Hi aũt ad Alcinoũ iuerunt & conuiuiũ curauerunt.
His autem bouem mactauit sacra potestas Alcinoi
Ioui nimboso Saturnio, qui omnibus imperat.
Crura aũt assantes epulabantur gloriosum conuiuiũ
Oblectantes sese, inter ipsos.a.canebat diuinus cantor
Demodocus populis honoratus: at Vlysses
Multùm ad Solem caput vertebat omnia illustrantẽ
Ire properans: iam enim cupiebat reuerti.
Sicut autem cùm vir cœnam concupiscit, cui per diu

γρ. ἠδὲ
γρ. ἀνδρα κατ'

χε. ἀν' ἑλκητὸν

Νειὸν * ἀν' ἑλκητὸν βόε οἴνοπε πηκτὸν ἄροτρον,
Ἀσπασίως δ' ἄρα τῷ κατέδυ φάος ἠελίοιο,
Δόρπον ἐποίχεσθαι, βλάβεται δέ τε γούνατ' ἰόντι·
Ὣς Ὀδυσῆ' ἀσπαστὸν ἔδυ φάος ἠελίοιο.
Αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα,
Ἀλκινόῳ δὲ μάλιστα πιφαυσκόμενος φάτο μῦθον,

Nouale verterunt boues nigri fixum arat
Expectatò autem huic occidit lumen Solis.
Cœnam vt ineat, affliguntur autem genu
Sic Vlyßi amicum occidit lumen Solis.
Statim.a.Phæacibus studiosis remorum lo
Alcinoo.a.maximè, illum compellãs dixit

COMMENTARIVS.

a κηληθμῷ δ' ἔσχοντο] Phæaces dicuntur silentio facto & attentè Vlyssis narrationem audisse, idq; cum oblectatione non est simpliciter de ipsius narrationis argumento intelligenda: quod per se triste est ac luctuosum, vnde potius ei portuerat eos in lacrymas erumpere, vel saltem in infelicis Vlyssis commiseratione. Eos igitur ipsius Vlyssis suaui fac tos fuisse intelligendum est, in quo laus Vlyssis non mediocris versatur, qui peregrinationes suas tam calamitosas & cum tanto lepôre & cupedijs orationis exposuerit, vt tantum absit, eum auditoribus suis luctum peperisse, vt potius affecerit delectatione, Sirenum in modum eos cantibus suis deliniens: id enim est propriè, iuxta Didymum, κηληθμός, ᾠδῆς τέρψις ἢ ἡδονή: delectatio & voluptas, quæ ex cantu percipitur.

b ὦ Ὀδυσεῦ] Sumpto argumento ex Vlyssis erroribus eum Alcinous alloquitur, iubetq; post tot perpessas calamita imposterum animo, quòd ad suas ædes se receperit, in quibus ea sit reperturus, quæ illum amplius vagari non sinant tem Alcinous de suo instituto, quo eum naui instructa tutò domum sit per nautas suos reducturus. Quod autem id se pollicetur (hoc enim innuũt illa, τῷ σ' οὔ τι παλιμπλαγχθέντα γ' ὀΐω ἂψ ἀπονέεσθαι) ex eo pendet, quod anteà dicebat, idē cum non solùm velocissimas, sed etiam anima quadam præditas dicebat: qua intelligerent, & quid periculi vitandu oras sibi esset appellendum.

c ὑμέων δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ] Nunc ad ipsos Phæacum proceres Alcinous conuertitur, quos ad liberalitatem & munificen spitem exercendam hortatur, præter illam superiorem qua vsi sunt in vestium largitione. Petit ergo vt viritim ab eis conferantur: quod si factum est (factum esse autem indicant illa sequentia, —φέρον δ' εὐήνορα χαλκόν) tredecim fu Vlyssi tripodes, lebetesque totidem.

d ἦμος δ' ἠριγένεια] Hodiernus dies in duplici negocio transigitur. Primùm iuxta hesternum Alcinoi mandatum ab Phæacum Regibus ænei tripodes & lebetes in naui, in qua Vlysses erat in patriam remeaturus, collocantur: secundò pud Alcinoum denuò celebratur. Vidimus enim libro præcedente, rogatum fuisse hesterna die Vlyssem, vt sequenter Phæacas remaneret: quod ipse concessit, & nunc exequitur. Omnia tamen breuiter à Poëta explicatur, quòd ad alia n ria commemoranda properaret.

e ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ] Animum Vlyssis rectè exprimit, atq; adeò eorum omnium qui instituto suo finem aliquem præstit unt, eumque auidè expectare solent, nulla alia penè cogitatione districti ac occupati: vt hic Vlysses, qui die elapso in paratum esse reditum, nihil aliud animo versare dicitur, quàm Solis occasum, quem illi statim etiam Poëta concedit: esse obseruandum. Nam si alia interseruisset prolixiora, votum Vlyssis videbatur fuisse remoraturus, ideoque non lo tus eius illum derepentè compotem facit. Quod quàm optatũ illi fuerit, aptissima comparatione docet aratoris, qu no conflictatus cœnæ ad reficiendas vires cupidus, tãdem Sole occidente mirificè lætatur, quòd metam suis sudori res eadem est voti respectu, quod est de Solis occasu: persona tantùm altera, & finis cuius gratia (vt vocant Logici) di næ sunt duæ: Vlysses, & arator. finis, cuius gratia, duplex: Vlyssi quidem reditus, aratori verò cœna.

a Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
Πέμπετέ με σπείσαντες ἀπήμονα· χαίρετε δ' αὐτοί.
Ἤδη γὰρ τετέλεσται ἅ μοι φίλος ἤθελε θυμός,
Πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τά μοι θεοὶ οὐρανίωνες
Ὄλβια ποιήσειαν. ἀμύμονα δ' οἴκοι ἄκοιτιν
Νοστήσας εὕροιμι σὺν ἀρτεμέεσσι φίλοισιν.
Ὑμεῖς δ' αὖθι μένοντες ἐϋφραίνοιτε γυναῖκας
Κουριδίας καὶ τέκνα· b θεοὶ δ' ἀρετὴν ὀπάσειαν
Παντοίην, καὶ μή τι κακὸν μεταδήμιον εἴη.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον, ἠδ' ἐκέλευον
Πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
Καὶ τότε κήρυκα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο,
Ποντόνοε, κρητῆρα κερασσάμενος μέθυ νεῖμον
Πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον, ὄφρ' εὐξάμενοι Διὶ πατρὶ,
Τὸν ξεῖνον πέμπωμεν ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ὣς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα·
Νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν. οἱ δὲ θεοῖσιν
Ἔσπεισαν μακάρεσσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
Αὐτόθεν ἐξ * ἑδρέων. ἀνὰ δ' ἵστατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἀρήτῃ δ' ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
c Χαῖρέ μοι ὦ βασίλεια διαμπερὲς, d εἰς ὅ κε γῆρας
Ἔλθῃ καὶ θάνατος, τά τ' ἐπ' ἀνθρώποισι πέλονται.
Αὐτὰρ ἐγὼ νέομαι· σὺ δὲ τέρπεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ,
Παισί τε καὶ λαοῖσι καὶ Ἀλκινόῳ βασιλῆϊ.

κ. ἑδρῶν.

Alcinoë rex omnium clarißime popul
Mittite me, vbi libaueritis illæsum, gaud
Iã.n. perfecta sunt, quæ mihi charus voleb
Comitatus & chara dona, quæ mihi dei c
Fortunata faciant, integram autem dom
Redux inueniam cum incolumibus amicis
Vos autem hîc manentes oblectetis vxore
Puellas & filios, dei autem virtutem dent
Omnem, & ne quid malum publicum sit.
Sic dixit, illi aũt omnes collaudabant, &
Mitti hospitem, quòd ritè, & vt par erat, lo
Et tunc præconem alloquuta est virtus A
Pontonoë cratere impleto merum distri
Omnibus in domo, vt apprecati Iouem pa
Hunc hospitem mittamus suam in patriam
Sic dixit, Pontonous aũt mellitũ vinum
Distribuit autem omnibus scienter, hi au
Libarunt beatis, qui cœlum latum inhabit
Illinc ex sedibus. surrexit autem diuinus V
Aretæ autem in manibus posuit poculum r
Et ipsam compellando verba velocia diceb
Gaude mihi ô regina semper, donec sene
Veniat & mors quæq; hominibus accidunt.
At ego proficiscor, tu autem delectare ha
Filijsq; & populis, & Alcinoo rege.

COMMENTARIVS.

a ἀλκίνοε κρεῖον.] Non diutiùs post Solis occasum moratus (vt illud præcedens αἶψα docuit) Alcinoum Vlysses alloq se remitti tutò & securè, nimirum prout ille anteà erat pollicitus: tum gratias agit pro concessis sibi ijs quæ maximè videlicet reductionem (sic enim πομπὴν appellat Tullius) & dona. Quia autem bonorum affluentia nihil prodest, nisi

à Dijs cœlestibus petit, vt quicquid sibi à Phæacesibus donatum est (preciosissima autem multa ipsi donata esse do-
ntia) fortunent, tum vt vxorem domi inculpatam, amicosque superstites offendat. Vbi notandum est, in suam vtilita-
n esse Deos antè, quàm pro Phæacibus: quod postmodùm facit, quibus duo optat. primùm felicitatem domesticã,
statione vxorum & liberorum collocat: deinde publicam prosperitatem, quam ex virtute cõstituit, vt mox dicemus.
τλὼ] Eustathius post Didymum per ἀρετὴν παντοίαν, intelligit felicitatẽ, id est, εὐδαιμονίαν: tum addit, ἐντεῦθεν δὲ λαβόν-
ηρον, συγκεκροτῆσθαι τὴν εὐδαιμονίαν φασὶν ἐξ ἁπάσης ἀρετῆς. id est, Hinc sumentes alij post Homerum, dicunt felicitatem
ute conflari & constitui. Quod quidem obseruandum est: sed illud præcipuè, quod Homerus à Dijs virtutem manare
que Aristoteles Eth. 1. cap. 9. eleganter docet. Ibi disputat, quomodo felicitas comparari possit. Si igitur, inquit, & ali-
orum est munus hominibus: consentaneum est rationi, & felicitatem ab ipsis Dijs dari: & eò magis, quo cæteris hu-
st præstabilius. Videtur tamen, etsi non à Dijs immortalibus mittitur, sed virtute disciplináve quadam, vel exercita-
ratur, diuinissimum esse Præmium enim finisq; virtutis optimum, & diuinum quoddam atque beatum esse constat.
itas, inquit idem 7. Polit 9. cap. necesse est per virtutem fiat. Idem Magnorum Moralium lib. 1. cap 4. sic de felicitate ex
flata statuit: Cæterùm, inquit, bene viuere, & bene agere, nihil aliud dicimus, quàm felicem esse: ergo & feliciter age-
in viuendo est. Verùm benè viuere, est in viuendo ex virtutibus: hoc igitur est finis & felicitas & optimum. In vsu ita-
e est, & actione felicitas. Nam quorum habitus vsusque est, vsus & actio, finis. Atqui animæ virtus est habitus, & actio
eorum quæ sub electionem cadunt: ergo finis, ipsius actio, vsusque fuerit: felicitas igitur in viuendo ex virtutibus sit
paulò pòst: Perfectæ, inquit, virtutis actio felicitas est. Quæ omnia primus Homerus noster docuit. Vult porrò Eusta-
sicut iam diximus) εὐδαιμονίαν significet, cuius interpretatio sit in verbis sequẽtibus, μήτι κακῷ μεταδήμιον εἴη: vt quod
citur διαμπερὲς, explicatur statim per illa, εἰσόκε γῆρας ἔλθῃ καὶ θάνατος.

ὦ βασίλεια] Obseruandum est quòd Vlysses soli Aretæ vxori Alcinoi valedicit, poculumq; hauriendum exhibet: quod
quidem Alcinoo facit, tamen potiùs faciendum videbatur. Sed satis præstitisse forsan existimandus est paulò antè,
m alloqueretur: deinde eam postremam salutauit, quod ad eam primam accessisset sup. lib. 2. ex Mineruæ consilio.

ες] Hæc explicant illud διαμπερὲς, vt antea ex Eustathio docuimus. Precatur autẽ paucis Aretæ Vlysses omnia felicia,
etuam lætitiam, quæ felicitatem solet consequi. gaudemus enim ex ea, vt contrà ex infortunijs tristamur tum: ostea
audium illud, quod ipse intelligat, exponit, nimirum ex Alcinoo, liberis, & regno: quæ omnia interitui obnoxia Vlys-
it. Alcinous enim & liberi mortales: regnum verò instabile, quia varijs modis possidenti excidere plerumq; contin-
ex Alcinoo capietur Aretæ tanquam ex marito, quem illa amare præsupponitur: quòd probæ sit mulieris officium,
s extitisse censenda sit. Quos autem amamus, eos nobiscum esse gaudemus: tristamurque, cùm nobis aliqua ratione
uod potissimùm in coniugibus graue est, quorum amor, si quidem verus sit, omnes omnium amores longè superat.
n ex liberis non leue est, quia insitum est à natura, vt prolem nostram arctissimè diligamus, quæ pars est quædam no-
i liberos amet se ipsum amare dici possit. Denique gaudium ex regno summum est, quia ex vi animi cotidianis multis in-
antecellere exoptamus: excellunt autem maximè, quibus in reliquos datum est imperium: ex quo qui decidit, miser-
ensetur.

...ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσετο δῖος Ὀδυσσεύς.	*Sic dicens per viam iuit diuinus Vlysses,*
...κήρυκα προΐει μένος Ἀλκινόοιο,	*Huic autem simul præconem præmisit virtus Alcinoi*
...νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.	*Præcedere ad nauem velocem, & littus maris.*
...οἱ δμωὰς ἅμ' ἔπεμπε γυναῖκας,	*Arete autem illi famulas simul misit mulieres.*
...ρος ἔχουσαν ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα,	*Hanc quidẽ chlamydẽ habentem purã & tunicam,*
...ω, χηλὸν πυκινὴν ἅμ' ἔπεμπε κομίζειν·	*Alteram autem arcam pictam simul dedit portare.* ※. ὀπάσσε
...σῖτόν τ' ἔφερε καὶ οἶνον ἐρυθρόν.	*Altera autem panemq; ferebat & vinum rubrum.*
...ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,	*At postquam ad nauem peruenerunt & mare,*
...ἐν νηῒ γλαφυρῇ πομπῆες ἀγαυοὶ	*Statim hæc in naui concaua comites læti*
...κατέθεντο, πόσιν καὶ βρῶσιν ἅπασαν,	*Accepta deposuerunt potum & cibum omnem:*
Ὀδυσσῆϊ στόρεσαν ῥῆγός τε λίνον τε	*Sed Vlyssi constrauerunt culcitramq; linteumq;*
...ικρόφιν γλαφυρῆς (ἵνα νήγρετον * εὕδοι)	*Nauis in subsellijs concauæ (vt molliter cubaret)* ※. εὕδῃ
...ἂν δὲ καὶ αὐτὸς * ἐβήσετο, καὶ κατέλεκτο	*In puppim autem ingressus & ipse est, & recubuit* ※. ἐπιόσε
...καθίζον ἐπὶ κληῗσιν * ἕκαστος	*Silentio: illi autem sederunt in transtris singuli* ※. ἕκασι
...πεῖσμα δ' ἔλυσαν ἀπὸ τρητοῖο λίθοιο.	*Ordine, funem autem soluerunt à pertuso lapide,*
...ἀνακλινθέντες ἀνερρίπτουν ἅλα πηδῷ·	*Vnaq; hi incumbentes iactabant mare remo:*
...νήδυμος ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε,	*Et huic suauis somnus in palpebris incidit*
...ἥδιστος, θανάτῳ ἄγχιστα ἐοικώς.	*Inexcitabilis, iucundissimus, morti proximè similis.*
...ἐν πεδίῳ * τετράοροι ἄρσενες ἵπποι,	*Illa autem sicut in campo quadriiuges masculi equi,* ※. τετράορες
...ὁρμηθέντες ὑπὸ πληγῇσιν ἱμάσθλης,	*Omnes simul incitati à verberibus scuticæ*
...ἀειρόμενοι, ῥίμφα πρήσσουσι κέλευθον·	*Alti eleuati celeriter emetiuntur viam:*
...πρύμνη μὲν ἀείρετο, κῦμα δ' ὄπισθε	*Sic quidem huius puppis tollebatur, vnda autẽ ponè*
...μέγα θῦε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.	*Nigra magna ruebat personantis maris.*
...ἀσφαλέως θέεν ἔμπεδον. οὐδέ κεν ἴρηξ	*Et valdè tutè currebat firmiter, neq; accipiter*
...κίρκος ὁμαρτήσειεν, ἐλαφρότατος πετεηνῶν.	*Circus secutus fuisset citissimus volucrum.*
...θέουσα θαλάσσης κύματ' ἔταμνεν,	*Sic illa celeriter currens maris vndas incidebat*
...φέρουσα θεοῖς ἐναλίγκια μήδε' ἔχοντα·	*Virum ferens dijs æquas curas habentem.*
...μὲν μάλα πολλὰ πάθ' ἄλγεα ὃν κατὰ θυμὸν,	*Qui antea qdẽ multos passus est dolores suo in animo,*
...πολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων·	*Virorumq; bella, molestasq; vndas penetrans:* (rat.
...ἀτρέμας εὗδε, λελασμένος ὅσσ' ἐπεπόνθει.	*Iam tũc securè dormiebat oblitus eorum q̃ passus fue-*
...ὑπερέσχε φαάντατος, ὅς τε μάλιστα	*Quando stella extulit lucidissima, quæ maximè*
...ἀγγέλλων φάος ἠοῦς ἠριγενείης·	*Venit nuncians lumen auroræ manè genitæ.*
...νήσῳ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.	*Tum iã insulæ appropinquabat mare permeãs nauis.*
...δέ τίς ἐστι λιμὴν ἁλίοιο γέροντος	*Phorcynis autem quidam est portus marini senis*

Ἐν δήμῳ Ἰθάκης· δύο δὲ προβλῆτες ἐν αὐτῷ
Ἀκταὶ ἀπορρῶγες, λιμένος ποτιπεπτηυῖαι,
Αἵ τ' ἀνέμων σκεπόωσι δυσαήων μέγα κῦμα
Ἔκτοθεν· ἔντοσθεν δὲ ἄνευ δεσμοῖο μένουσι
Νῆες ἐΰσσελμοι, ὅταν ὅρμου μέτρον ἵκωνται.
Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη·
Ἀγχόθι δ' αὐτῆς, ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδές,
Ἱρὸν Νυμφάων αἳ Νηϊάδες καλέονται.
Ἐν δὲ κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασιν
Λάϊνοι· ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
Ἐν δ' ἱστοὶ λίθεοι περιμήκεες, ἔνθα τε Νύμφαι
Φάρε' ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἐν δ' ὕδατ' * ἀενάοντα. δύω δέ τε οἱ θύραι εἰσίν·
Αἱ μὲν πρὸς Βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν,
Αἱ δ' αὖ πρὸς Νότου εἰσὶ θεώτεραι, οὐδέ τι κείνῃ
Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐστιν.
Ἔνθ' οἵ γ' εἰσέλασαν πρὶν εἰδότες. ἡ μὲν ἔπειτα
Ἤπειρον ἐπέκελσεν ὅσον τ' ἐπὶ ἥμισυ πάσης,
Σπερχομένη.* τοίων γὰρ ἐπείγετο χέρσ' ἐρετάων.
Οἱ δ' ἐκ νηὸς βάντες ἐϋζύγου ἤπειρόνδε,
Πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν
Αὐτῷ σύν τε λίνῳ καὶ ῥήγεϊ σιγαλόεντι,
Κὰδ δ' ἄρ' ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν δεδμημένον ὕπνῳ.
Ἐκ δὲ κτήματ' ἄειραν ἅ οἱ Φαίηκες ἀγαυοὶ
Ὤπασαν οἴκαδ' ἰόντι, [e] διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην.
Καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ πυθμέν' ἐλαίης ἀθρόα θῆκαν
Ἐκτὸς ὁδοῦ, μή πού τις ὁδιτάων ἀνθρώπων,
Πρίν γ' Ὀδυσῆ' ἔγρεσθαι, ἐπελθὼν δηλήσαιτο.

[Marginal notes: γρ. ἀενάοντα. (at "Ἐν δ' ὕδατ'"); γρ. θοῖον (at "Σπερχομένη")]

In agro Ithacæ, duo autem proiecta in ips
Latera abrupta in portum vergentia.
Hæc.a.ventorũ defendunt stridẽtium m
Extrà, intus autem sine vinculo manent
Naues benè tabulatæ, cũ portus spatium i
At in vertice portus passis ramis oliuæ.
Prope autem ipsam antrum amœnum ob
Sacrarum Nympharum, quæ Naiades
Intus autem crateresq; & amphoræ eran
Lapideæ, ibi verò prætereà susurrant ap
Intus liciatoria lapidea prælonga, illicq;
Lintea texunt cærulea, mirabile visu.
Intus autẽ aquæ perpetuæ, duæ autem ei
Hæ quidem ad Boream permeabiles hon
Illæ autem rursus ad Notum sunt sacrior
Viri intrant, sed immortalium via est.
Hũc illi cõtendebant cũ primi viderũt, h
In terram eiecta quantum est medium t
Concitata, taliũ enim impellebatur man
Hi autẽ ex naui egressi commodis transtr
Primùm Vlyssem concaua ex naue sustu
Ipso cumq; lino, & culcitra splendida.
Atq; in arena deposuerunt captum som
Res autem extulerunt quas Phæaces illu
Dederãt domũ eunti propter magnanim
Et has quidẽ igiũ apud radicẽ oliuæ cum
Extra viã, ne aliquis viatorum hominu
Antequã Vlysses expergisceretur, offende

COMMENTARIVS.

a τῷ δ' ἅμα κήρυκα] Discedenti Vlyssi postrema hæc officia Alcinous & Arete persoluunt. ille enim Præconem, ad fallor, vel potiùs, quia regium erat sic hospitem dimitti, ipsi præmittit, hoc est, ductorem ei ad naues illum concess longè eum antecessisse imaginor. Arete verò fœmina, fœmineum etiam illi comitatum dedit: hoc est, tres famulas, c partem donorum, quæ Vlysses à Phæacensibus acceperat, ad nauem deferunt, cui impositus paulò pòst Vlysses mox optatissimam appellet.

b καὶ τὸν νήδυμος ὕπνος] Cur Homerus Vlyssem somno iam sopiat, mirum cuipiam videri potest, demirandique has Primùm quòd se in peregrinorum manibus versari intelligeret, à quibus nihil tuti sibi poterat polliceri, tum sui ips donorum gratia, quæ secum ex Phæacia asportabat, quibus auari nautæ (quale solet esse illud genus hominum, vt ex Amphionem diuitijs suis spoliarunt, ne infinita alia exempla recenseam) insidias struere ac inhiare poterant, dorm lyssis occasione. Deinde si ex proprijs malis prudẽtiores fieri solemus, vt solemus, expertus iam erat Vlysses, quid si cuisset à socijs, vt anteà lib. 10. vidimus: proinde eum vigilantiorẽ iam esse oportebat, ne simile incurreret periculum tuo, voluisse Poëtam defesso longis laboribus Vlyssi quietem præsentem concedere, in illa præcipuè naui, quæ sen ab Alcinoo sup. lib. 8. erat descripta: in eum verò potissimum finem, vt melius sequentia astrueret, cùm Vlyssem fin ctum conturbari, & cætera quæ illic copiosè videbimus. Placuit insuper Homero imposterum vacuum timore pe Vlyssem, cùm ei iam istam errorum metam præfigat. Habuit ergo rationem instituti sui, diutiusq; laboribus agitari noluit: sed iam secura sibi omnia polliceri, cùm videlicet Phæacum beneuolentiam & studium esset expertus: quibu bi nocendi occasionem datam intelligeret, quam tamen illi non arripuissent, Tragicum vllum tantæ hospitalitatis reri non est ausus, quasi non in peregrinas, sed penè domesticas manus, aut domesticis sanè non inferiores incidisset sopitur, quem Poëta non solùm νήδυμον, νήγρετον, ἥδιστον, quæ omnia & profundi & placidi somni sunt epitheta: sed eti χιστα ἐοικότα morti simillimum appellat, vt magis altum illum soporem exprimeret, qualem oportuit esse hominis diu gati soporem. Hoc est enim quod mortui nunc somnum comparat, qui alioqui etiam κασίγνητος θανάτου à Poëta i vidimus Iliad. 14. Nulli enim melius conferri potest homo grauatus somno, quam mortuo propter sopitos sensus vigilantis actiones. nisi quòd is qui dormit, animam intus habet perpetuo motu agitatam, quæ suo nihilominus mu licet organis suis corporeis non vtatur. Est enim somnus in ea parte hominis, quam Aristoteles αἰσθητήριον, ni fallor primario illo sensorio, quo omnia sentiuntur, quod consopitum adimit facultatem vllo sensu sentiendi: at nihilomi get & mouetur separatimque à corpore agitatur, quasi pro socio excubias agens perpetuas prout pars est immortal somni etiam omnis expers. Morti ergo comparatur somnus, quatenus alteram partem hominis, id est, corpus qua priuat. Cuius rei causas expende diligentiùs apud Aristot. lib. de Somno & vigilia.

c ἡ δ' ὥς τ' ἐν πεδίῳ] Duas comparationes assumit ad istius nauis, in qua Vlysses vehitur, progressum significandũ duplicem finẽ, vt notat Eustathius. altera enim ab equis quadrijugijs sumpta est πρὸς τὸ ἀπλοῦ στερεὸν, id est, vt significetur ter & solide nauis illa cursum sequeretur: quod in ijs fieri solet, quæ cum impetu & violentia quadam feruntur. Altera pitre, πρὸς τὸ τοῦ τάχους πτηνόν, ad celeritatem exprimendam, quæ tanta fuit, vt nauis potiùs volare quàm currere vider vt Poëtæ verba ipsa vsurpemus. altera comparatio πρὸς τὸ μάλ' ἀσφαλέως θέεν ἔμπεδον: altera verò πρὸς τὸ ῥίμφα θέεν vsur tabis porrò, quàm diuerse vtramque Poeta extulerit. Primam enim vulgato modo, quo comparationes indicari sole uit: secũda verò, inquit Eustathius. καινότερον συνηνέχθη ἀνελπίστως, οὐ χρησάμενος τῷ παραβολῶν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὸ ἀποφαντικῶς. Ex hac autem nauis illius velocitate verisimile facit, quod subijciet vnius diei spacio Ithacam ex Phæac ne quis τὸ ἀδύνατον ex vtriusque loci interuallo obijciat.

d Φόρκυνος δέ τις ἐστὶ λιμὴν] Tandẽ Ithacã appellit Vlyssea nauis: vbi duo sunt nobis obseruanda. primùm portus ips dus, quo Vlysses à Phæacensibus naui extractus, & in terra depositus est. Quod ad portũ ergo attinet, omnia in eo fic tabant veteres, vt refert Eustathius. Vnde illa allegoricè interpretandi occasionem arripuit Porphyrius peculiari tract ὁ δυσσεία τῶν νυμφῶν ἄντρου. Qui curiosior fuerit, potest illum consulere. Ego enim tanti illud non facio, vt ad Homerum

Rem itaque simpliciter & nudè interpretari malo, vt hunc portum ita finxerit Poëta, non aliud innuendi gratia, ...: sed ad exercendam libertatem illam Poëticam in rebus inauditis comminiscendis ac fingendis, atque ijs inter- ... hæc esse potest) quæ in natura nusquam subsistunt. Sic ergo informatus dicetur à Poëta hic portus, vt forsan etiam ex ... asperam & horridulam illam Ithacam magis ac magis commendaret. Nos illam descriptionem saltuatim, si lubet, ... Ait ergo, hunc portum esse Phorcynis marini senis, quod Didymus ita interpretatur: vt intelligas, templum Dei illius ... fuisse, ἐφ' ᾧ λιμὴν Φόρκυνός ἐστιν ἱερὸν τοῦ θαλασσίου δαίμονος (quod tamen Homerus reticet) Subijcit autem historiam ... vt ait ex Herodoto: nos illam commodiore loco repetemus, ibidemq; errorem Natalis de Comitibus detegemus, ... de illo Deo ferè reperiri dixit Mythol. lib. 8. cap. 7. quàm quæ ille ex Hesiodo annotauit. Munit præterea illum por- ... vno vtrinque latere in pontum extenso, quod fuit ad vim ventorum à nauibus, quæ illic quiescerent arcendam: vn- ... illic securitas, vt etiam non alligatæ naues illic stare tutò possent, quod Poëta subijcit, - ἔντοσθεν δέ τ' ἄνευ δεσμοῖο μένουσι ... ὅταν ὅρμου μέτρον ἵκωνται). Sic anteà lib. 9. in Cyclopum insula portum eiusmodi descripsit:

ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ἵν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν, | *ἀλλ' ἐπικέλσαντας μεῖναι χρόνον εἰσόκε ναυτέων,*
οὔτ' εὐνὰς βαλέειν, οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι, | *θυμὸς ἐποτρύνῃ, καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀῆται.*

... quod ad ipsum portum attinet. In ipsius autem vertice oliuam stare dicit: quod ingeniosè est confictum, quia cùm ... sit sacra, Minerua autem Vlyssi maximè faueat ad illius arboris radices bona Vlyssis tutò potuerint à Phæacensibus ... deponi, quasi in ipsius Mineruæ tutela. Pergamus. Prope ipsam (oliuam) Poëta antrum Nympharum Naiadū collo- ... unt enim Nymphæ, vt credidit illa antiquitas, Deæ aquaticæ: quàm bene id autem crediderit, potes ex illa ... tatione ... decimumoctauum librum Iliad. circa initium ad illa verba, θεαὶ δέ μιν ἀμφαγέροντο, repetere. Cùm autem Nympharum va- ... ra, hic Naiades, quæ etiam Naides vocantur, prope mare statuit, cùm tamen propriè fontium nymphæ, vt vult Gyral- ... fluuiorum, vt vult Natalis, appellentur: nisi intelligas, in hoc antro fontem extitisse quod paulò pòst indicat cùm ait, ἐν δ' ... Quid insuper? Intus erant, inquit, crateres & amphoræ lapideæ. Quorsum verò ista? Respondet Eustathius, esse ... ἀμφιφορῆες. Subijcit verò, quod lubentiùs arripiam, οἰκεῖοι δὲ πρὸς Νηιάδας τὰ τοιαῦτα δοχεῖα τοῦ ὕδατος: quasi intelligas ea ... propria fluuiatilibus aut fontanis Nymphis, quibus ad exhauriendam & continendam aquam vti possit. Addit Home- ... in antro apes mellificare. cuius rei causam diuinare non possum. An quòd Deabus mella, vt cibum videlicet præstan- ... diuinum, cibo quoque esse voluit? Quanta sit autem mellis dignitas, docet noster Allegoriarum interpres Porphy- ... purgandi & conseruandi facultate esse præditum, siquidem vetusta vulnera melle repurgantur, & eius beneficio mul- ... ione & putredine sese vindicant. Ad illam vulnerum, seu mauis vlcerum repurgationem mella albicantia laudat Ari- ... anim. lib. 9. ca. 40. Quòd si reliquas apum non satis laudatas, insignesque admodum ex omni animalium genere præ- ... endere accuratè volueris, indignum illud animal Nympharum Homericarum societate non iudicabis. Et illæ quidem ... s innotescant, euoluendi tibi erunt Medicorum thesauri: sed eorum præcipuè, qui nobilissimam illam Iatrochemiam ... od etiam in Iliade alicubi nos attigisse memini. Ecquid, quæso, liquori illi cœlesti in vniuersa natura comparari potest? ... et purus, inquit Plinius lib. 11. cap. 12. ac liquidus, & suæ naturæ, qualis defluit primò, nunc verò è tanto cadens altitu- ... nque dum venit sordescens, & obuio terræ halitu infectus, præterea ex fronde ac pabulis potus, & in vterculos conge- ... ore enim vomunt) adhæc succo florum corruptus, & alueis maceratus, toties q; mutatus, magnam tamen cœlestis na- ... atem affert. *Hac ille.* At Chymici nostri eum ita igne decoquunt ac despumant, vt à natiua illa sua præstantia longè di- ... videatur, quod ex Isaaci Hollandi scriptis quidam nuper prodidit, tractatu peculiari de Quinta essentia mellis. Sed nos ... o Nympharum antro denuò succedamus, si tantùm hoc priùs addiderimus, solitum esse Nymphis mel offerri, quia ... delectarentur, è quibus mel conficitur. Quod docet Virgil. cùm eas flores legentes inducit: *- tibi lilia plenis*

Ecce ferunt Nymphæ calathis, tibi candida Nais | *Pallentes violas & summa papauera carpens.*

... volunt, quod illæ Aristæum quem putantur educasse, mellis conficiendi viam docuerint, vt notat Natalis Mythol. ... nc porrò meliùs constabit, quàm appositè in earū antro iam apes istæ Homericæ mellificēt. Subijcit deinde Poëta de- ... breuem loci illius, in quo Nymphæ texendi officio defunguntur. Ecquid, rogo Homere, non satis est homines huius- ... js occupari, nisi Deabus quoque idem tribueris? Docet sanè Poëta, quod aliàs monuimus, ocium præcipuè sexui fœ- ... esse consentaneum, cùm nō solùm Regum & Principum vxoribus, vt de Hecuba, de Helena, de Arete, & alijs deniq; vi- ... tiam Deabus ipsis muliebria illa nendi & texendi opera assignet. Nota porrò colorem telarum cæruleum, maris etiam ... colori maximè conuenientem. Restat postremum (nam illud de aquis suprà attigimus) in hoc antro geminam por- ... altera ad Boream, altera ad Notum est sita: & illa quidem humano generi patens, hæc verò tantùm Numinibus. Hoc ... atum relinquo, quia mihi nihil reconditi habere videtur. Simpliciter enim vult Poëta hoc antrum & hominibus & ... n inseruire: priuatim inquam, quia hominibus ad diuinam portam indictus est aditus. Et hæc quidem omnia, quod ... nunc Homericum attinet. Quem Virgilius adumbrauit elegantissimè lib. 1. Aeneid.

Est in secessu longo locus, insula portum | *Desuper horrentiq; atrum nemus imminet vmbra.*
Efficit obiectu laterum quibus omnis ab alto | *Fronte sub aduersa scopulis pendentibus antrum:*
Frangitur, inq; sinus scindit sese vnda reductos. | *Intus aquæ dulces, viuoq; sedilia saxo:*
Hinc atq; hinc vastæ rupes, cœloq; minantur | *Nympharum domus hic fessas non vincula naues*
In cœlum scopuli: quorum sub vertice latè | *Vlla tenent, vnco non alligat anchora morsu.*
Aequora tuta silent tum syluis scena coruscis

... dum, quod in hac narratione esse obseruandum initiò monebamus: nimirum cur Vlyssem dormientem Homerus à ... nautis extra mare ad portum ipsum Phorcynis depositum fingat. Eustathius noster hoc fusè diluit, quòd nimirum ... duisse Phæacas Vlyssem excitare, ne viderentur mercedem nauigationis ab eo exigere: vel forsan quòd timuerint, ne si ... atur, Phæaciam, quæ tunc occulta fuisse videbatur, detegere, ac indicare cogerentur, & ita facilè insidijs aliorū possent ... nempe voluptarij, & bellis minimè gentium apti, vt aliàs in hoc Poëta vidimus. Hinc noctu etiam proficiscentes & sol- ... ortu Phæaciæ eos induxit, ne Vlysses opportunitatem loci obseruare posset. At illæ quidem solutiones satis aridæ mi- ... hæc verò paulò angustior, cùm dicit, siquidem Vlyssem excitassent Phæaces, fieri non potuisse pro decori & officij ra- ... eum domum essent sponte comitati: atq; Vlyssem, si illud recusasset, potuisse videri ingratum & inhospitalem: sin ve- ... comitatu stipatus domum perrexisset, futurum fuisse vt dignosceretur, & ratio qua procos occidi oportebat, non obser- ... ἠχρείωτο ἐντεῦθεν τὸ τῆς μνηστηροκτονίας διαίτημα. Atq; hæc quidem Eustathius. Sed nescio an summo illi Peripatetico ... satisfaciet, qui lib. de arte Poëtica, hoc figmentum Homericum insulsum & absurdum esse docet, & minimè toleran- ... ni Poëtæ authoritatem præ se ferret: quæ facit vt ea etiam pro bonis habeantur, quæ per se talia censeri non possunt. ... turum Eustathium dixi, quia Gulielmus Canterus, Homerum defensurus, alia ratione id præstitit, quasi neglectis il- ... ntis. Eam lubet hoc loco, id est, suo loco afferre. Ergo Canterus Nou. lect. lib. 5. cap. 14. ita pro Homero aduersus Aristo- ... Homerum hac parte reliquis Poëtis factum excellentiorem, quod μυθοποιίαν suam non temerè, nec cōfusè, sed accuratè ... tantoq; cum ordine persecutus est, vt eius singulæ partes aptissimè inter se cohæreant, ac sub dulcissimo fabularum ... perpetuam quādam à principio ad finem vsque allegoriam contineant. Id autem in Odyssea, inquit, vel maximè appa- ... nunc agitur eius allegoriam paucis, præsertim quod ad Aristotelis quæstionē attinet, percurremus. Vlysses igitur, ... proponitur ab Homero vir non tam sapiens aut felix, nisi quantum humanæ res ferunt, quàm veræ sapientiæ ... (hæc enim Penelope est, hæc Ithaca) studiosus: ad quam consequendam multos labores ac errores in mari, mundo vi- ... Comites habet in hoc studio nonnullos, sed qui in itinere ferè omnes deficiant, partim gula, partim libidine, partim ... clade intercepti. Ipse postremò solus, absorpta naue, ad Calypsonem enatat: & inde Phæacum ministerio morte obita ... felicitatem consequitur. Hoc igitur cùm haberet sibi Homerus propositum, cùm alia ad eam rem pertinentia aptissimè ... omnia, quæ nimis esset longum demonstrare: tum, quam homines obeunt necessariò, mortem per somnum fœlicissimè ... primùm dormiens introducitur Vlysses extremo quinto Odysseę, cùm in Phęaciam nudus enatasset, & à Minerua cō- ... Iterum autem dormit, dum à Phęacibus in patriam per mare deducitur: sic enim requirebat allegorię series. Nam quę ... inter vtrumq; somnum, ad sepulchrum & funus pertinent, ita vt continuum intelligamus reuera somnum fuisse. ... intelliguntur οἱ φαιοί, siue pullati, qui post funebrem cœnam & epitaphium sermonem quatuor libris habitum, fu-

Qq 4 nus

nus deducunt. Quin & nauis, quoniam pro sepulchro fuit, in saxum denique mutatur. Nam, vt & hoc obiter adijciam, int cyram & Ithacam iacet Samos, quæ est σῆμα seu tumulus. Sequitur Asteris insula, quam Stellatam licet dicere, per qu: est iter: quæ, vti diximus, felicitas est & beata vita. Veruntamen hac potiri commodè nō potest Vlysses, antequam pro cat, & simul cum ancillis de medio tollat. Qui etenim perturbationibus animi & cupiditatibus frustra felicitatem imperare non potest, is nequit beatitudinis particeps fieri. Quibus ita declaratis, nemini posthac mirum videri debet Homerus, cœlestis patriæ iam iam compotem futurum dormire seu mori faciat. Hæc, è cuius ingenio prodierint, fic I. Auratum maximum sanè virum, vnicum & optimum Homeri interpretem, auctorem laudabo. Et hæc quidem ille nostro, quo nomine multùm ei sanè debemus. Sed illa sententia Aristarchi valde mihi placet, qua allegorias à tota P ca explodebat. Si quis tamen præsenti delectetur, potest, quantam per me licet, vti: aut, si placet, operam quoque sua tionem Homerici istius figmenti conferat. Notanda est præterea hæc Phæacum erga Vlyssem ingenua fidelitas, qua e sartum tectum in terram deponunt, & ita quidem vt ab iniuria viatorum tutus esse possit: sed etiam ei omnes diuitia ab Alcinoo & reliquis acceperat, sine vllo dolo restituunt: ex illo etiam edicto, Nautæ, caupones, stabularij commissa quod nostri Iurecōsulti posteà etiam proposuerunt. Sed Homerus id esse pręstandū hoc exēplo longo augustissimo d

c ἀλλὰ μεγάθυμον ἀθηνῶν.] Hic est repetēda præcedens narratio, qua aduentus Vlyssis ad Phæaciam à Poëta memora tale videtur obseruari, vt his donis propter Mineruā Vlyssem cohonestārint. Sed ipsa Minerua paulò pòst hoc explic mirum Vlyssem Phæacibus gratum & iucundum effecerit: sic enim illa Vlyssem alloquitur, καί δέ σε φαιήκεσσι φίλον πάν

Αὐτοὶ δ' αὖτ' οἶκόνδε πάλιν κίον· [a] οὐδ' Ἐνοσίχθων
Λήθετ' ἀπειλάων τὰς ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ
Πρῶτον ἐπηπείλησε. Διὸς δ' ἐξείρετο βουλήν,
[b] Ζεῦ πάτερ, οὐκέτ' ἔγωγε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τιμήεις ἔσομαι, ὅτε με βροτοὶ οὔτι τίουσι
Φαίηκες, τοί πέρ τοι ἐμῆς ἔξεισι γενέθλης.
[c] Καὶ γὰρ νῦν Ὀδυσῆα φάμην κακὰ πολλὰ παθόντα
Οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· νόστον δέ οἱ οὔποτ' * ἀπηύρων
Πάγχυ, [d] ἐπεὶ σὺ πρῶτον ὑπέσχεο καὶ κατένευσας.
Οἱ δ' εὕδοντ' ἐν νηῒ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες
Κάτθεσαν εἰν Ἰθάκῃ, ἔδοσαν δέ οἱ ἄσπετα δῶρα,
Χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις, ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν,
Πόλλ', ὅσ' ἂν οὐδέποτε Τροίης ἐξήρατ' Ὀδυσσεύς,
Εἴπερ ἀπήμων ἦλθε λαχὼν ἀπὸ ληΐδος αἶσαν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ὢ πόποι Ἐννοσίγαι' εὐρυσθενὲς οἷον ἔειπες;
[e] Οὔτι σ' ἀτιμάζουσι θεοί. Χαλεπὸν δέ κεν εἴη
Πρεσβύτατον καὶ ἄριστον ἀτιμίῃσιν ἰάλλειν.
Ἀνδρῶν δ' εἴπερ τίς σε βίῃ καὶ κάρτεϊ εἴκων
Οὔτι τίει, σοὶ δ' ἐστὶ καὶ ἐξοπίσω τίσις αἰεί.
Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις, καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Αἶψά κ' ἐγὼν ἔρξαιμι κελαινεφὲς, ὡς ἀγορεύεις.
Ἀλλὰ σὸν αἰεὶ θυμὸν ὀπίζομαι ἠδ' ἀλεείνω.
[f] Νῦν αὖ Φαιήκων ἐθέλω περικαλλέα νῆα
Ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
Ῥαῖσαι, ἵν' ἤδη σχῶνται, ἀπολλήξωσι δὲ πομπῆς
Ἀνθρώπων· μέγα δέ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ὢ πέπον, ὡς μὲν ἐμῷ θυμῷ δοκεῖ εἶναι ἄριστα,
Ὁππότε κεν δὴ πάντες ἐλαυνομένην προΐδωνται
Λαοὶ ἀπὸ πτόλιος, θεῖναι λίθον ἐγγύθι γαίης
Νηῒ θοῇ ἴκελον (ἵνα θαυμάζωσιν ἅπαντες
Ἄνθρωποι) μέγα δέ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τόγ' ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἐς Σχερίην ὅθι Φαίηκες γεγάασιν,
Ἔνθ' ἔμεν· ἡ δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθε ποντοπόρος νηῦς
Ῥίμφα διωκομένη· τῆς δὲ σχεδὸν ἦλθ' Ἐνοσίχθων,
Ὅς μιν λᾶαν ἔθηκε, καὶ ἐρρίζωσεν ἔνερθε,
Χειρὶ καταπρηνεῖ ἐλάσας· ὁ δὲ νόσφι βεβήκει.
Οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον
Φαίηκες δολιχήρετμοι ναυσικλυτοὶ ἄνδρες·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὤ μοι, τίς δὴ νῆα θοὴν ἐπέδησ' ἐνὶ πόντῳ
Οἴκαδ' ἐλαυνομένην; καὶ δὴ προὐφαίνετο πᾶσα.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε· τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.

Margin: κ. ἀπηύρεον

Ipsi autem rursus domū retrò iuerunt, neq
Oblitus est minarum, quas diuino Vlyßi
Prius promiserat, Iouis autem rogauit sen
Iupiter pater, non amplius in immortal
Honoratus ero, cùm me homines non hono
Phæaces, qui tamen meo orti sunt genere
Etenim nunc Vlyssem dicebam mala mul
Domum iturum, reditum autem illi nunq
Omnino, quoniā tu primùm promisisti, &
Hi aūt dormientē in naui veloci in pontu
Deposuerūt in Ithaca, dederunt aūt ei ing
Aesq; aurumq; multum, vestemq; texta
Multa, quot nunquam Troia extulisset
Si incolumis venisset nactus de præda po
Huic autem respōdens affatus est imbri
O Dij, Neptune latepotens quale dixisti?
Non te despiciunt Dij, difficile autem esse
Antiquißimum & fortißimū ignominij
Virorum autem si quis te vi & robore ce
Non colit, tibi autem est, & posthac vltio
Fac vt vis, & tibi iucundum est animo.
Huic aūt respōdit postea Neptun⁹ quasi
Statim & ego faciam ater nubibus, sicut
Sed tuum semper animum obseruo & ver
Nunc autem Phæacum velo perpulchram
Ex comitatu redeuntem in nigro ponto
Perdere, vt iam abstineant desistantq; à
Hominum, magnū aūt ipsis montem vrbi
Huic autē respondens affatus est imbri
O amice, sic quidem meo animo videtur
Cùm iam omnis incitatam intuetur
Multitudo ab vrbe, facere lapidem prope
Naui veloci similem, vt admirentur om
Homines, magnum autē ipsis montē vrbi
At postquā hoc audiuit Neptunus quasi
Ingressus est iter in Scheriam, vbi Phæace
Illic vt esset, & valdè propè venit nauigat
Celeriter impulsa, hāc autem propè venit
Qui ipsam lapidem fecit, & radicauit infer
Manu prona impulsam: hic autem receß
Hi autem inter se verba velocia loquebant
Phæaces longorum remorum nauibus incl
Sic autem quis dixit intuens in propinqu
Heu quisnam nauem velocem ligauit
Domum incitatam? & iam extabat tota.
Sic igitur qs dixit, hæc.a.nō intelligebāt

λκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
ῶ, ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ' ἱ-
μ', ὃς ἔφασκε Ποσειδάων' ἀγάσασθαι
ὕνεκα πομποὶ ἀπήμονες εἰμὲν ἁπάντων.
ακων ἀνδρῶν περικαλλέα νῆα
ῆ' ἀνιοῦσαν ἐν ἠεροειδέι πόντῳ
ναι, μέγα δ' ἡμῖν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.
ὡς ὁ γέρων τάδε δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες.
παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέν τις ἵκηται
ἄστυ· Ποσειδάωνι δὲ ταύρους
κριμένους ἱερεύσομεν, αἴκ' ἐλεήσῃ,
ἡμῖν περιμήκες ὄρος πόλει ἀμφικαλύψῃ.
οἱ δ' ἔδεισαν, ἑτοιμάσαντο δὲ ταύρους.
εὔχοντο Ποσειδάωνι ἄνακτι
ων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
βωμόν. ὁ δ' ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεὺς
ῃ πατρώῃ. οὐδέ μιν ἔγνω
τεών. περὶ γὰρ θεὸς ἠέρα χεῦεν
Ἀθηναίη, κούρη Διός· ὄφρα μιν αὐτὸν
ξειεν, ἕκαστά τε μυθήσαιτο.
ἄλοχος γνοίη, ἀστοί τε φίλοι τε,
μνηστῆρσιν ὑπερβασίην ἀποτίσαι.
ἀλλοειδέα φαινέσκετο πάντα ἄνακτι,
διηνεκέες, λιμένες τε πάνορμοι,
βατοι, καὶ δένδρεα τηλεθόωντα.
ἀΐξας, καί ῥ' εἴσιδε πατρίδα γαῖαν·
ἄρ' ἔπειτα, καὶ ὢ πεπλήγετο μηρὼ
πρηνέσσ'· ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὔδα,
ἐγώ, τέων αὖτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἱκάνω;
ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι;
ι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
ἔτι πολλὰ φέρω τάδε; πῆ δὲ καὶ αὐτὸς
θ' ὄφελον μεῖναι παρὰ Φαιήκεσσιν
δέ κεν ἄλλον ὑπερμενέων βασιλήων
* κέν μ' ἐφίλει καὶ ἔπεμπε νέεσθαι.
ἄρ πη θέσθαι ἐπίσταμαι, οὐδὲ μὲν αὐτοῦ
ὅπως μοι ἕλωρ ἄλλοισι γένηται.
ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι
ων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ἄλλην γαῖαν ἀπήγαγον. ἦ τέ μ' ἔφαντο
κην εὐδείελον· οὐδ' ἐτέλεσσαν.
τίσαιτο ἱκετήσιος, ὅς τε καὶ ἄλλους
ἐφορᾷ καὶ τίνυται ὅστις ἁμάρτῃ.
ἤ τὰ χρήματ' ἀριθμήσω καὶ ἴδωμαι,
οἴχωνται κοίλης ἐπὶ νηὸς ἄγοντες.
τρίποδας περικαλλέας ἠδὲ λέβητας
χρυσόν, ὑφαντά τε εἵματα καλά.
οὔτι πόθει· ὁ δ' ὀδύρετο πατρίδα γαῖαν,
παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
ὀδυρόμενος. σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
δέμας εἰκυῖα νέῳ ἐπιβώτορι μήλων,
οἷοί τε ἀνάκτων παῖδες ἔασιν·
ἀμφ' ὤμοισιν ἔχουσ' εὐεργέα λώπην,
λιπαροῖσι πέδιλ' ἔχε, * χερσὶ δ' ἄκοντα.
Ὀδυσσεὺς γήθησεν ἰδών, καὶ * ἐναντίος ἦλθε,
φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ἐπεί σε πρῶτα κιχάνω τῷδ' ἐνὶ χώρῳ,

His Alcinous concionatus eſt, & affatus,
O amici, certè valdè me antiqua vaticinia aſſequuntur
Patris mei, qui dixit Neptunum iratum fore
Nobis, quoniam comites innocui ſumus omnium.
Dixit aliquādo Phæacum virorū perpulchram nauē
Ex comitatu redeuntem in nigro ponto
Perditurum, magnū.a.nobis mōtem vrbi imponere.
Sic dixit ſenex, hæc aūt iam nunc omnia finiūtur:
Sed agè ſicut ego dicam, parete omnes.
Comitatū q̃dē relinquite hominū, cū aliquis veniat
Noſtram ad ciuitatem: Neptuno autem tauros
Duodecim electos ſacrificemus, ſi miſereatur,
Neq; nobis ingentem montem vrbi impoſuerit.
Sic dixit, hi aūt metuerunt, parauerunt.a.tauros.
Sic hi quidem ſupplicabant Neptuno regi
Populi Phæacum duces & curatores
Stantes circū altare. Excitatus eſt.a.diuinus Vlyſſes,
Recubans in terra patria, neq; ipſam cognouit
Iam diū remotus, circùm enim Dea nubem fudit
Pallas Minerua filia Iouis, vt illum ipſum
Ignotum faceret, ſingulaq; profaretur.
Vt non ipſum antè vxor cognoſceret, ciuesq; amiciq;
Quàm omnem procis intemperiem rependeret.
Propterea variata videbantur omnia regi,
Viaq; perpetuæ, portusq; contecti,
Petraq; altæ, & arbores vireſcentes.
Stetit aūt igitur ſurgens, & inſpexit patriam terrā,
Fleuitq; poſtea, & ſua percuſſit fœmora,
Manibus deiectis: lugens autem locutus eſt,
O ego quorum rurſus hominum in terram venio?
Nunquid iniurioſiq; & crudeles, neq; iuſti?
An hoſpitales, & ipſis mens eſt ſancta?
Quò iam res multas porto has, quò autem & ipſe
Erro? vtinam manſiſſent apud Phæaces
Illic, ego autem ad alium magnanimorum regum
Perueniſſe, q me dilexiſſet, et comites dediſſet ad reuer (tendū.
Nunc aūt nuſquā ponere ſcio, neq; itidē illic
Relinquam, ne quando mihi præda aliis fiat.
O Dij, non enim omnia intelligentes, neq; iuſti
Erant Phæacum duces & curatores,
Qui me in aliā terrā abduxerunt, nāq; me dicebant
Ductum ire in Ithacam conſpicuam neq; perfecerūt.
Iupiter ipſos vlciſcatur deprecabilis, qui & alios
Homines inſpicit, plectit, quicunq; peccant.
Sed agè iam res numerem, & videam
Ecqd mihi ſurreptū diſceſſerint cōcaua in naui ferē- (tes.
Sic dicens, tripodas perpulchros & lebetes
Numerabat, & aurum, textasq; veſtes pulchras:
Horū q̃dē nihil deſiderabat, hic.a.lugebat patriā ter- (rā
Perreptans ad littus perſonantis maris,
Multùm deplorando, propè autem eū venit Minerua
Viro corpore ſimilis iuueni paſtori ouium
Permolli, qualesq; regum filij ſunt,
Duplicem circa humerum habens pulchram veſtem:
Pedib.a.ſub teneris calceos habebat, manu.a.iaculū. χ. χερσὶ
Hanc.a.Vlyſſes lætatus eſt cōſpicatus, & obuius venit χ. ἐναντίος
Et ipſam compellans verba velocia locutus eſt,
O amice, poſtquam te primùm inuenio hoc in loco,

Χαῖρέ

Χαῖρέ τε, καὶ μή μοι τι κακῷ νόῳ ἀντιβολήσαις·
Ἀλλὰ σάω μὲν ταῦτα, σάω δ' ἐμέ. σοὶ γὰρ ἔγωγε
Εὔχομαι ὥστε θεῷ, καί σευ φίλα γούναθ' ἱκάνω.
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' ἐῢ εἰδῶ
γρ. ἐκγεγάασιν Τίς γῆ, τίς δῆμος, τίνες ἀνέρες * ἐγγεγάασιν·
Ἤπου τις νήσων εὐδείελος, ἦέ τις ἀκτὴ
Κεῖθ' ἁλὶ κεκλιμένη ἐριβώλακος ἠπείροιο;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Νήπιός εἰς ὦ ξεῖν', ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας,
Εἰ δὴ τήνδε τε γαῖαν ἀνείρεαι. οὐδέ τι λίην
Οὕτω νώνυμός ἐστιν· ἴσασι δέ μιν μάλα πολλοί,
Ἠμὲν ὅσοι ναίουσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
Ἠδ' ὅσσοι μετόπισθε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.
Ἤτοι μὲν τρηχεῖα καὶ οὐχ ἱππήλατός ἐστιν,
Οὐδὲ λίην λυπρή, ἀτὰρ οὐδ' εὐρεῖα τέτυκται.
γρ. Εὖ μὲν * Ἐν μὲν γάρ οἱ σῖτος ἀθέσφατος, * ἐν δέ τε οἶνος
γρ. εὖ δὲ Γίγνεται· αἰεὶ δ' ὄμβρος ἔχει, τεθαλυῖά τ' ἐέρση.
Αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βούβοτος· ἔστι μὲν ὕλη
Παντοίη, ἐν δ' ἀρδμοὶ ἐπηετανοὶ παρέασιν.
Τῷ τοι ξεῖν' Ἰθάκης γε καὶ ἐς Τροίην ὄνομ' ἵκει,
Τήνπερ τηλοῦ φασιν Ἀχαιΐδος ἔμμεναι αἴης.
Ὣς φάτο. γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Χαίρων ᾗ γαίῃ πατρωΐῃ, ὥς οἱ ἔειπε
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο.
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Οὐδ' ὅγ' ἀληθέα εἶπε, πάλιν δ' ὅγε λάζετο μῦθον,
Αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι νόον πολυκερδέα νωμῶν·
Πυνθανόμην Ἰθάκης γε καὶ ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ
Τηλοῦ ὑπὲρ πόντου· νῦν δ' εἰλήλουθα καὶ αὐτὸς
Χρήμασι σὺν τοῖσδεσσι. λιπὼν δ' ἔτι παισὶ τοσαῦτα
Φεύγω, ἐπεὶ φίλον υἷα κατέκτανον Ἰδομενῆος
Ὀρσίλοχον πόδας ὠκύν, ὃς ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ
Ἀνέρας ἀλφηστὰς νίκα ταχέεσσι πόδεσσιν·
Οὕνεκά με στερέσαι τῆς ληΐδος ἤθελε πάσης
Τρωϊάδος, τῆς εἵνεκ' ἐγὼ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
Ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων·
Οὕνεκ' ἄρ' οὐχ ᾧ πατρὶ χαριζόμενος θεράπευον
Δήμῳ ἔνι Τρώων, ἀλλ' ἄλλων ἦρχον ἑταίρων·
Τὸν μὲν ἐγὼ κατιόντα βάλον χαλκήρεϊ δουρὶ
Ἀγρόθεν, ἐγγὺς ὁδοῖο λοχησάμενος σὺν ἑταίρῳ.
Νὺξ δὲ μάλα δνοφερὴ κάτεχ' οὐρανόν, οὐδέ τις ἡ-
μέας
Ἀνθρώπων ἐνόησε· λάθον δέ ἑ θυμὸν ἀπούρας.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τόν γε κατέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
Αὐτίκ' ἐγὼν ἐπὶ νῆα κιὼν Φοίνικας ἀγαυοὺς
Ἐλλισάμην, καί σφιν μενοεικέα ληΐδα δῶκα·
Τούς μ' ἐκέλευσα Πύλονδε καταστῆσαι καὶ ἐφέσσαι,
Ἢ εἰς Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.
Ἀλλ' ἤτοι σφέας κεῖθεν ἀπώσατο ἲς ἀνέμοιο,
Πόλλ' ἀεκαζομένους· οὐδ' ἤθελον ἐξαπατῆσαι.
Κεῖθεν δὲ πλαγχθέντες ἱκάνομεν ἐνθάδε νυκτός·
Σπουδῇ δ' ἐς λιμένα προερέσσαμεν, οὐδέ τις ἡμῖν
Δόρπου μνῆστις ἔην, μάλα περ χατέουσιν ἑλέσθαι·
Ἀλλ' αὔτως ἀποβάντες ἐκείμεθα νηὸς ἅπαντες.
Ἔνθ' ἐμὲ μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα·
Οἱ δὲ χρήματ' ἐμὰ γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλόντες,
Κάτθεσαν ἔνθα περ αὐτὸς ἐπὶ ψαμάθοισιν ἐκείμην.
Οἱ δ' ἐς Σιδονίην εὖ ναιομένην ἀναβάντες
Ὤιχοντ'. αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.

Salue & non mihi malo animo occurreris.
Sed seruatum hæc, serua etiam me: tibi en
Supplico tanquam Deo, & ad tua chara gen
Et mihi hoc dic veram vt certè sciam,
Quæ terra? quis populus? qui viri sunt?
Num qua insularum amœna? an aliquod
Iacet ad mare vergens fertilis terræ?
Hunc autem econtrà affata est dea cæsia ocul
Stultus es, ô hospes, an longè venisti?
Quoniam hanc terram interrogas? neque e
Sic ignobilis est, norunt autem valdè mul
Et quidem quicunque habitant ad aurorar
Et quicunque pone ad noctem obscuram.
Certè quidem aspera, & non equitabilis e
Neque valdè sterilis, at neque lata est.
Benè quidem enim triticum multum, benè aut
Adest, semper autem pluuia habet illam v
Pascendis capris commoda & bubus: est q
Omnigena, benè autem irrigationes perpe
Itaque hospes Ithacæ, & in Troiam nomen
Quàm longè dicunt Achaide esse à terra.
Sic dixit, lætatus est autem patiens diu
Gaudens sua terra patria, sicut ei dixit
Pallas Minerua filia Iouis ægiochi.
Et ipsam appellans velocia verba dixit.
Neque hic vera dixit, iterum autem cœpit
Semper in præcordijs mentem per astuta
Audiebam de Ithaca & in Creta lata
Longè supra pontum, nunc autem veni,
Rebus cum his, vbi verò reliqui etiam fili
Fugio, quoniam dilectum filium interfe
Orsilochum pedibus velocem, qui in Cre
Viros artifices vincebat velocibus pedib
Quoniam me priuare præda volebat on
Troiana, cuius gratia ego passus sum dol
Virorumque bella tristesque vndas penetra
Quoniam non suo patri gratificatus seru
Agro in Troianorum, sed alijs imperab
Hunc quidem ego discedentem percussi a
Rure propè viam insidiatus cum socio.
Nox autem valdè obscura occupauerat
aliquis nos
Hominum animaduertit, fefelli a. cum illum a
At postquam hunc interfeci acuto ære
Statim ego in nauem iens Phœnicas illus
Oraui, & ipsis quæ satis esset, prædam de
Hos me iussi Pylum deferre & collocare
Vel in Elida diuinam, vbi dominantur
Sed certè ipsos illinc repulit vis venti
Multum nolentes, neque volebant fallere
Illinc autem errantes venimus huc noct
Aegrè autem in portum appulimus, neque
Cœnæ mentio erat, valdè licet indigenti
Sed sic egressi iacebamus in naue omnes
Hic me quidem dulcis somnus inuasit d
Hi autem fortunas meas concaua ex nau
Deposuerunt, vbi ipse in arenis iacebam
Hi autem in Sidoniam pulchram ora
Iuerunt, at ego relictus sum tristis animo

COMMENTARIVS.

] Exponet deinceps Homerus quid in Phæacum nautarum istorum reditu contigerit, nimirum nauem eorum in ... versam, obiectumq; Phæaciæ montem, quod ipsis iam longè anteà erat prædictum, vt alijs in hoc Opere vidi... etiam videbimus. Ait ergo, Neptunum non esse oblitum eorum, quæ Vlyssi anteà erat comminatus propter filij sui ... rutum ab ipso oculum. Erat autem comminatus, se eum erroribus varijs esse prohibiturum, ne patriam attingeret: qua ... frustratum videat, non sine causa indignabundus apud Iouem de irrito suo instituto ac consilio conqueritur: & cum ... is prohiberi non possit, in Phæacas iram suam conuertit, quorum beneficio totum negotium erat confectum.

] In hac oratione Neptunus Ioui exponit factum Phæacensium, quo Vlyssem in Ithacam deduxerunt, quod sibi ingra... ndum esse docet: quia sic exitum suum sortitæ non sunt, quas Vlyssi olim fecerat, comminationes, vt anteà quoque ... Nudam autem querelam facti agitat, quasi inde facilè sit intellecturus Iupiter, quid petat sibi concedi, vt hanc iniu... ... Vbi præcipuè notandum est, quod sui vltionem anteà non aggreditur, quàm Iouem Deorum principem adierit: ... nutu rerum omnium moderatio & administratio pendeat, nefasq; sit, quod Homerus noster credit, quippiam eo in... ...quam Deorum turbam gerere. Id satis in Iliade passim obseruauimus, eodemq; hic locus manifestè pertinet. Vide au... o se Ioui Neptunus in ipso limine insinuet, generali enunciato de honoris sui imminutione, quæ apud Deos ... ...pud mortales contigerit. Quod argumentum est à maiori, vt notat etiam Eustathius, in huncque modum ... ...es, apud quos magna debet esse Numinis reuerentia, Neptunum non honorãt, Dij etiam reliqui ... minime hono... ...omines, nempe Phæaces, id faciunt. Ergo iam inter Deos pro nihilo censebitur. Et hoc validum maxim... fuit ad com... ...ouis animum, quasi hoc ægrè laturus sit Iupiter, si non solùm Deo, sed etiam fratri suo, vt vidimus in Iliade, hoc acci... ...item Phæacum crimen grauius adhuc facit generis eorum quod ab ipso ducebant commemoratione, quasi non so... Deum, sed etiam nepotes generis sui authorem reuereri debuissent. Siquis tamen causam huius accusationis inspi... ...ito quin pro Phæacibus sit pronunciaturus. Cùm enim in omnibus factis animus facientis obseruari soleat, qui de... ...m collimare quod perpetrauit, alioqui quod inscio illi contigit, in crimen deputari non solet. Cùm, inquam, animus ...ihilq; tale Phæaces cogitàrint, vt inuito Neptuno hoc beneficium in Vlyssem conferrent: iniustè videtur eos accusare ...i neque directè neque obliquè iniuriosi ipsi esse voluerunt. Sed hoc habet ira peculiare, vt innocentes nocentum lo... ...labe iam noster Neptunus afficitur.

] Non dolet Neptunus simpliciter, quòd Vlysses in patriam redierit, siquidem absolutè eam repetendi faculta... ...quam adimere voluisse testatur: quia Iouis voluntati, qua secus futurum intelligebat, aduersari noluerit (quæ adhuc ...uis beneuolentiæ dexteritas in Neptuno est obseruanda) non, inquam, illud dolet, sed quod tam citò redierit, cum ...bus & grauioribus erroribus distineri & agitari voluisset.

] In hac parte videtur Neptunus ὑπερολογεῖν. Nam, vt libro primo vidimus, priùs Neptunus Vlyssem à patria arce... ...ditum ei Iupiter concederet, quod ipsius oratio ad Mineruam perdocet. Itaque vt sibi Poëta quoque constet, à quo ...is personis scribuntur: dicendum est, intelligere Neptunum primam illam Iouis voluntatem, id est, ea ipsa priorem, ...atione primi libri indicatur Mineruæ: cuius etiam per transennam facere mentionem videtur Iupiter, cùm ibidem di... ... ὀδύνῃ ἐγὼ θεῖοιο ...: primam, inquam, Ioui voluntatem, quæ aliquando (vt hoc loco necesse est ad sensu ...liendum) cum fato coniungitur, immò interdum illo superior & potentior esse dicitur.

] Illud argumentum Neptuni diluit Iupiter, videlicet consequentiam: quam negat, quòd nimirum Neptunus à ...iciatur: cuius causam subijcit, quia antiquissimum & fortissimum Deorum ignominia afficere non sit facile. Fortis... ...interpretor ἄριστον, non optimum, vt vulgo, Didymum sequutus, qui ... est interpretatus. Sed ... quæso, ...eorum fortissimum appellat? an ille Marte belli deo fortior? Videtur sanè non ita respectu aliorum Deorum ... ...e ipse Iupiter Neptuno robore cederet, qui omnium potentissimus satis in Iliade sparsim est pronunciatus: sed ... ...rimendum eius robur, quod sanè neque est contemnendum, vt docuit auxilium ab illo Græcis aduersus Troianos ... quæ ad naues est agitata, præstitum. Eadem ratione appellauit eum antiquissimum, sed illud πρεσβύτατον de ætate in... ...quam Didymus, ... interpretetur, quod aliàs ipse Neptunus Iouem seniorem pronunciet vt vidimus Iliad. ...od ad consequentiam propositionis argumenti Neptuni, quod anteà concinnabamus. Restabat assumptio, qua se in Phæacibus conquerebatur: cui ex eius sententia respondet Iupiter, licere ei de quolibet mortalium, à quo sit iniuria ...ctam sumere. Non quòd illud expresse postulàrit Neptunus, vt suo loco monebamus: sed facillimum fuit Ioui ... que illius ex ea querela, quam mouebat, conijcere.

] Antequàm Neptunus vltionem illam quam de Phæacibus sumere cogitat, aggrediatur, consilium suum Ioui ...uid etiam illo inconsulto facere videatur. quamuis enim id eius arbitrio commisisset Iupiter, tamen cùm testetur se ...r esse reueritum, cùm dixit anteà, ἀλλὰ σὸν αἰεὶ θυμὸν ὀπίζομαι ἠδ' ἀλεείνω: voluit id ipsum hoc exemplo patefacere, ne in... ...oui rem ingratam faceret. Rem tamen adhuc nudè proponit, & cùm simpliciter de perdenda Phæacum naue con... ...fusiùs concedit ei Iupiter, vt videlicet nauem in saxum conuerteret, montemque vrbi obijceret. Quod plus habet au... ...ue quàm à Neptuno profectum.

] Hic est effectus superioris consilij Neptuni, quo nauis ista Phæacum in saxum vertitur, vt naues Aeneæ olim ...ed longè diuersa ratione, vt est apud Virgilium & Ouidium. Est autem sine dubio hoc figmentum Homericum, cuius ...it Eustathius saxo cuidam, ante vrbẽ figuram nauis referenti. ἰστέον δὲ, inquit, καὶ ὅτι ὄψεως φαντασία ὡς εἰκὸς ... ... Κερκυραν, ... φαντασίαν ... Subijcit etiam al... ...pretationem, ἵνα δηλαδὴ βλεπόμενος ὁ λίθος ... Porrò metamor... ...m huic similem subijcit idem Eustathius, quæ ex Aeliano de Animalib. lib. 15. cap. 23. & Athenæo lib. ... ...ex Apollonio Rhodio siue Naucratite refert: qui scripsit, Pompilum ... portitorem, accidisseque ... ...em quandam formosam adamaret: illam verò Apollinis complexum fugientem, Miletum ad festum quoddam ... vbi cùm eam rapturus esset Apollo, rogauit hunc Pompilum vt se traijceret, qui ei paruit: at Apollo derepente appa... ...m quidem rapuit, nauem aũt in lapidem, Pompilum in piscem eius nominis conuertit. Dixi aũt hoc esse figmentum ..., quamuis sciam rem esse satis facilem naturæ, ligna in saxa indurare: quæ trãsmutatio valde est mirabilis, & tamen ve... ...itur Ouid. 15. Metamorph.

Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

...st fluuius etiam nostro tempore in Aruernia. Qua de re vide Io. Kentmanum Dresdensem in nomenclaturis rerum ... Gesnerum de figuris lapidum cap 8. & 9. ne res alioqui tam aperta ab vllo in dubium reuocari possit. Quis iam speciẽ ...utari posse negauerit? Annõn vel hoc solo exemplo (vt de experientia conticescam, qua pertinaces, maleuoli & scioli ...ines planè sunt indigni) constat nobilissima illa & nunquam satis laudata Chemia, quæ auri & argenti confectionem ...licetur, & magnificè præstat? Annõn res eiusdem generis ijsdem cõstantes principijs permutabũtur, si diuersæ & ni... ...e inter se habentes idem patiuntur? Sed de his alij, & nos fortasse aliàs. Hoc tantùm addam, mirari me quid præstantis... Thomæ Erasto, qui meo tempore adhuc est Basileæ, in mentem venerit, artem illam transmutatoriam tam anxiè op... ...ugnare sanè nunquam poterit) cùm tamen de re sibi tantum, non etiam alijs non comperta sermonem fecerit. ἀλλ' ... ... neque nos intereà minus illius ... Hæc nobis inuitis, lector, & aliud quodammo... ...i, immò ἐκ παρόδου exciderunt.

] Expauefactis & mirantib. reliquis Phæacẽsib. subitam illam nauis metamorphosin, illiusq; causam igno... ...onit illam Alcinous. Causam autem intelligo duplicem, efficientem nempe & materialem. Efficiens causa est Neptu... ...lis, quòd Phæaces ex omnibus nautis nullum damnum patiantur. Ergo ait Alcinous iam se vaticiniorum recordari quę ...m audierat, Neptunum aliquãdo nauem reducem in mari perditurum, quod illi πομποὶ ἀπήμονές εἰσιν ἁπάντων. Huc re... ...a illa nauium Phæacensium descriptio facta anteà lib 8. circa finẽ, vnde intelligemus, quomodo incolumes semper po... ...nus nauigare. vbi etiam hoc ipsum Nausithoi, qui pater fuit Alcinoi, vaticinium ab ipso Alcinoo Vlyssi ijsdem verbis memo-

memoratur. Iam verò cùm hoc à Neptuno accidisse intelligat, iubet illum sacrificijs placari, quod vmbram pietatis p
i μηδ' ἡμῖν προτίμηχες] Repetendum est superius Neptuni consilium, in quo duo fuerunt quæ Pheacensibus minitab nauis in saxum mutationem: deinde, montem se vrbi circundaturum, ὄρος πόλει ἀμφικαλύψειν. Illud iam consummatu verò incertum relinquit Poëta, quod ex his Alcinoi verbis constat, quibus adhuc se iram Neptuni hac in parte depre dit, vnde sequitur nondum illud factum fuisse à Neptuno: quod autem an fecerit, non narrat Poëta: dubium etiam omnino acciderit. Hoc porrò pluribus explanat Eustathius. Poëta, inquit, præcedentes minas (de monte videlicet vr do) fingit, ne quæramus vbinam sit illa remota Phæacia, quam ipse quasi prodigiosè fingit ac ementitur: vt necess quæ est comminatus, oculis hominum eam esse ademptam suspicari. Non audet autem asserere minas illas finem s tas, subueritus historiæ veritatem: siquidem Phæaciam esse manifestò constat (vocatur autem Corcyra, hodie verò ditione Venetorum) Alia etiam de causa finem huius comminationis inexplicatum relinquit, vt reprehendi vlla rat sit. Si quis enim confictam illam Phæaciam quærit apud Homerum cognoscere, is affirmare potest se ignorare, si comminationem illa absorpta est & funditùs perijt, siue etiam res imperfecta mansit. Ideò post illam ἀπειλὴν Poë ducit orantes, ne mons etiam ille à Neptuno vrbi circumdetur, quasi hoc etiam contingens sit: de rebus enim contin cipiuntur preces. Quòd si Phæacia illa reperiatur, vt sanè reperitur, argumentum erit, exoratos fuisse Phæacas à Nep contrà, itaq; neque inuestiganda erit, quasi iam penitùs deleta. Vnde probabile erit, nullum posteà eo comitatus & honore à Phæacensibus fuisse affectum: atq; id quidem, si iam amplius non extet. Sin verò extet, idem est pronun cùm semel eam ob causam iram Neptuni declinauerint, noluerint amplius eum exacerbare, cùm intelligant id ab ij quo animo ferri. Atque hæc quidem Eustathius. Ego verò, si roger quid sentiam: respondebo, existimare me Phæa fuisse exoratos, cùm ea insula, vt diximus, adhuc extet, vt ex omnibus penè Geographis constat, vnde mihi vanus vi bor Eustathij in hac ἀμφικαλύψει enarranda: nec minus deceptus Didymus, qui ad illa verba, ὡς οἱ μὲν ῥ' εὔχοντο, hæc a σιωπώμενον ἠφανίσθησαν· τὰ γὰρ κυρωθέντα ὑπὸ θεῶν ἐξ ἀνάγκης πληροῦται). Minatur enim plerumque excidium Deus, quod cidit: vt docet sacra pagina de Niniua. Quod ad nauem in saxum conuersam attinet, id videtur confirmari ex eo sax ri circa illam insulam, quæ Corcyra dicitur, conspici tradunt nauis similitudinem referens, vt idem quoq; tradit Eust
k ὁ δ' ἔγρετο] Absoluto illo exitu Phæacensis nauigationis, redit ad præcipuum institutum de Vlysse. Is anteà, vt vi cibus dormiens fuit in terram expositus: nunc autem excitatus proculdubiò attonitus fuit, quòd ignorârit, vbi terr quidem patrium solum non agnouit, idq; propter diuturnam ab illo absentiam. Quàm autem commotus animo fu sequens illius oratio.
l περὶ γὰρ θεὸς] illud γὰρ cùm sit αἰτιολογικὸν, hoc tamen loco non videtur esse eiusdem officij: neq; enim hæc quę sul cedentibus, quasi redditio sit causæ, cohærent. Nam nubes ista quam Vlyssi circumfudit Minerua, non facit vt ignc tria: sed vt ipse alijs sit ignotus. ait enim, ὄφρα μιν αὐτὸν ἄγνωστον τεύξειεν. Et tamen paulò pòst infert, τοὔνεκ' ἄρ' ἀλλοειδέα ἄνακτι. Ait τοὔνεκα, nempe propter illam ipsam eandem nubem. Ergo dicendum videtur, duos fuisse eius nubis effec dem, vt Vlysses ab alijs non agnosceretur: alterum, vt ipse patriam suam non agnosceret. Itaque posteà cùm agno remota fuisse à Minerua nubes, ὡς εἰποῦσα θεὰ σκέδασ' ἠέρα. εἴσατο δὲ χθών.
m πατρίδα γαῖαν·] Vidit quidem Vlysses patriam, sed eam se videre ignorauit, vt in superiore annotatione vidi quod nunc dicitur, ex persona Poetæ loquentis est accipiendum.
n ὤ μοι ἐγώ] Mœstus & attonitus Vlysses, quòd in ignoto solo consideret, in suæ calamitatis deplorationem eru hìas immanitatem multorum, ad quos peregrinando diuertebat, sit expertus, dubitat an idem quoque nunc sibi cor trà iura hospitalitatis sancta apud huius soli incolas & inuiolata sint. Quid faciat vir iam diu varijs grauissimisque bus, qui Ciconum, qui Læstrygonum, qui Polyphemi, qui Scyllę, qui Solis, qui Neptuni crudelitatem senserat? vbi s aut quod sibi tandem asylum paratum speret, in cuius perniciem cœlum, terra, mare denique ipsum conspirasse vi recenter Phæacum (vt ipse quidem putat) inhumanitatem experitur, à quibus sub spe reductionis in patriam sibi hesterna die facta in locum ignotum fraudulenter exponitur, ibi desertus iacet: ibi iam nouum hoc infortunium solasq; auras, rupes, aquas & humum planctibus luctibusq; verberat. Quid faciat ergo? In hospites illos Phæacas a eosque summæ inhospitalitatis crudelitatisq; insimulat: tandem Iouem aduersus eorum perfidiam implorat, ab e vltionem petit. En in quas cogitationes miseri hominis animus delabatur, en qui grauissimè in viros innocentes in id sine causa Vlysses fecerit, docebunt sequentia.
o ὅστε καὶ ἄλλους] Vide quid de Deo Homerus noster sentiat, eum nimirum non ociosum, aut mortalia minimè cur mo cum studio (illud ἐπὶ enim in ἐφορᾶν hanc vim habet, vt aliàs docebimus) actiones hominum inspicientem & ob que id solùm, sed etiam malefacta punientem inducit. Et hoc ipsum est, quod alibi dicit, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Egre quæ animis hominum insculpta esse debeat, vt sciant esse in cœlis scelerum vltorem Deum, qui impunita illa minir
p τῶν μὲν ἄρ οὔτι πόθει] Duo erant de quibus superiore oratione Vlysses conquerebatur. primùm, quòd in patriam r ctus: deinde, quòd fortasse à Phæacensibus nõnihil ex illis donis erat surreptum. Hoc postremum exploraturus ea e ctisque omnibus iam fidem Pheacensium hac in parte obseruauit & expertus est, nihil enim desiderauit. Illud autem steà verùm etiam experietur, itaq; intelliget falsò se de Phæacibus esse conquestum.
q ἤλυθεν ἀθήνη] In hac peregrinationum catastrophe suũ Vlyssem Minerua non deserit, quæ in reliquis actibus sem Desolato ergo illi & his angustijs conflictato sese offert, assumpto tamen adulterino corpore: sed tamen loco præse te & accommodato. Siquidem cùm locus esset pascuis refertus, pastoris etiam persona videtur potius fuisse assu θεὸς, sed ἄνθρωπος ἀπὸ μηχανῆς existimaretur. Nõ autem vulgari & plebeio cuidam pastori se assimilat, sed regis filio. A Regium etiam genus hoc munere pascendi defungebatur, quia res quoque pecuaria habebatur pro nobilissima, & tate minimè indigna. Quantum quæso sequentia secula ab illa simplicitate desciuerunt. Quantum distat ab illa ve laudatissima ingenuitate nostrorum fastus & superbia! Sed nos scriptis nostris inuidiam ne concitemus.
r τὸν δ' ὀδυσσεὺς] Ita loquitur Poëta ex se ipso: nam Vlysses Mineruam esse ignorauit, vt ex sequenti eius alloquio sculino genere Mineruam compellat, donec eam verè agnouerit.
s ὦ φίλ' ἐπεί σε πρῶτα] Cùm iuuenem illum vidisset Vlysses, proculdubiò ad eius conspectum paululùm est pertu initio animum eius blandè demulcet primùm honesta salutatione: deinde illius crudelitatem deprecatur, si forsan obuiam factus fuerit. Posteà de hoc solo, in quo iam est, eum interrogat. Huic parti respondet mox Minerua.
t νήπιος εἰς] Hæc est Mineruæ responsio, qua Vlyssis petitioni de hac regione satisfacit, satis asperis tamẽ verbis, c appellat, quasi regio tam celebris ei etiam ignota esse non debeat. Quia autem similis dubitatio in eos, qui ex remo niunt, cadit, petit ab Vlysse Minerua, an illi ita accidat. Quod aũt ne ea quidem ratione id ipsum ignorare possit, doc ortum tum ad occasum vsque eius fama peruenerit. Vnde videtur Vlyssis animum hac patriæ laude titillare: tum sul li naturam, postremò quasi illius celebritatem repetens, eam etiam Troiæ auditam asserit, quamuis à Græcia longè ram istam nomine proprio designat, vt suspensum Vlyssem amplius non detineat. Sic vno anfractu orationis eum g stitia replet: gaudio quidem indicatione patriæ: mœstitia, recordatione Troiæ, à qua rediens Vlysses tot erroribus a lamitates pertulerit. Ita rectè personæ herois orationem Minerua accommodat.
u ἢ τοι μὲν τρηχεῖα] Hæc est descriptio celeberrimæ illius insulæ Ithacæ, primùm ab eius asperitate, quia nimirũ saxo inde equis minimè apta. Vnde Telemachus suprà lib. 4. tres equos cum curru', quos ei dono hospitali offerebat cusauit eo ipso prætextu, quòd ἐν ἰθάκῃ οὔτ' ἄρ δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμών. Quæ qualitas ex omnium insularum qu vt ibidem subijcit, οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος, οὐδ' εὐλείμων αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται. ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων. Vnde Aeneas 2. Ae se se scopulos Ithacæ memorat, per contemptum videlicet, quos tamẽ Vlysses & Telemachus plurimi æstimarunt. (que omnino fuerunt aspernandi, cur asperitatem illam fertilitas terræ & pascua pinguia compensauerint, à quib describit Minerua.
x οὐδ' ὅγ' ἀληθέα] Qui duplicem Vlyssem appellauit (appellauit autem Horatius) ex hoc loco ansam potissimùm c siquidem cùm ille aliud in pectore conclusum haberet, aliud tamen in ore promptum habuit. Nam se primùm Vly mulauit, deinde integram etiam narrationem aduentus sui, ac eius causam planè alienam à veritate exposuit. Atque

&: ait Poëta, ἐν σήθεσσι νόον πολυκερδέα νωμῶν, quod illi tamen familiare fuisse docet illa vox αἰέν. Et id summæ pruden-
tu est, quam in rebus humanis necessariam esse, vnus hic heros testatur amplissimè.
ᾧ. ἦ] Si verum est, vt vult Poëta, interfectum fuisse ab Vlysse Orsilochum Idomenei filium, mirum est quòd tam hu-
ex ptus hospitio ab Idomeneo dicatur in historia Dictys Cretensis. Talis enim eius reditus ab eo describitur, quem iuuat
re re, idq; semel, ne sæpiùs nobis imposterum sit commemorandus. Sic ergo ille: Per idem tempus, inquit, Vlyssis Cre-
ili est, duabus Phœnicum nauibus mercedis pacto acceptis. Namq; suos cum socijs atq; omnibus quæ ex Troia habue-
m :lamonis amiserat, scilicet infesti ob illatam per eum filio necem, vix ipse liberatus industria sua: percunctantique I-
, ibus ex causis in tantas miserias deuenisset, erroris initium narrare occipit. Quo pacto appulsus Zimarum multa in-
lu quæsita præda nauigauerit: appulsusque ad Lotophagos, atque aduersa vsus fortuna, deuenerit in Siciliam: vbi per
n que Læstrygonam fratres, multa indignè expertus, ad postremum ab eorum filijs Antiphate & Polyphemo plurimos
a ferit. Dein per misericordiam Polyphemi in amicitiam receptus, filiam regis Arenen, postquam Elpenoris socij eius
ri :, rapere conatus. Vbi res cognita est, interuentu parentis puella ablata per vim exactus per Aeolos insulas deuenit
,a ue inde ad Calypso, vtranque reginam insularum: in queis morabantur, & quibusdam illecebris animos hospitum
m i illicientes. Inde liberatus peruenerit ad eum locum, in quo exhibitis quibusdam sacris futura defunctorum animis
e ir. Post quæ appulsus Sirenarum scopulis, vbi per industriam liberatus sit. Ad postremum inter Scyllam & Chary-
f issimum, & illata sorbere solitum, plurimas nauium cum socijs amiserit. Ita se cum residuis in manus Phœnicum per
d tium incurrisse, atque ab his per misericordiam reseruatum. Igitur vti voluerat, acceptis à Rege nostro duabus na-
a que multa præda ad Alcinoum regem Phæacum remittitur. Ibi ob celebritatem nominis per multos dies benignè
c noscit Penelopen à triginta illustribus viris diuersis ex locis in matrimonium postulari. Hique erant à Zacyntho, E-
s, :ucadia, Ithaca. Ob quæ multis precibus persuadet Regi vti secum ad vindicandam matrimonij iniuriam nauigaret.
u deuenêre ad eum locum paulisper occultato Vlysse, vbi Telemachum rem quæ parabatur, edocuêre, domum ad
là veniunt: ibiq; vino multo atq; epulis iam repletos procos, ingressi interficiunt, &c. Ex quibus omnib illud est quod
o at, quia si filium Idomenei interfecit Vlysses, quomodo postmodùm tam humaniter ab illo est exceptus? Dicêdum
c parte dissentire Historicum à Poëta, cuius sententia hoc loco eò redit, Orsilochum ab Vlysse interfectum, quòd il-
z Troiana quæ ei obtigerat, priuare vellet. Vnde odium inter eos anteà aliqua de causa concitatum fuisse necesse est,
n oëta explicat, nimirum quòd Vlysses imperio Idomenei apud Troiam nô se subijceret, sed seorsim suas copias mo-
V duo placet obseruare, primùm ambitionem Idomenei, qui tantum heroëm sibi subditû esse voluit: deinde filij Or-
r erga patrem animum, qui pro illo inimicitiam cum Vlysse contraxerit. Vterque tamen, id est, pater & filius dam-
le opter ambitionem, hic propter leuitatem, & hoc pacto iustior erit causa Vlyssi interficiendi Orsilochi: cui accedit,
il fferre Orsilochus voluisset in raptu prædæ, vt scribit Poëta. Attendenda est tamen ratio, qua eum Vlysses interfecit,
x sidijs, idq; noctu. Sed cur non vi aperta, & in media luce id præstitit? Huc illud Aeneæ apud Virgil. 2. Aenid, aduoco;

— dolus an virtus, quis in hoste requirat?

c eo animo hostem tuum sis aggressurus, vt eum è viuis tollas: quid refert quo pacto id facias? Atq; ita quidem fa-
n usaret Vlysses. Sed hęc tamen vltionis via minus est generosa & candida, neque laudem vllam promeretur: quia po-
d midi hominis esse videatur, quàm illa quæ apertè peragitur. In bellis autem magis laudari solet, quàm in priuatis
u fuit hoc Orsilochi & Vlyssis. Sed quid agimus? aut quò nos sensus abripit? Totus hic locus sanè alio modo est in-
s, m non hæc ab Vlysse ita narrantur, vt se Vlyssem prodat, sed proculdubiò Cretêsem quendam. Quia aût procos Pe-
e ebat, scire amicum esse Vlyssem Idomeneo, hanc causam sui in illum, aut potiùs illius in se odij apud hunc iuuenem
r xit, vt eò faciliùs ab ijs exciperetur. Et ista rectè monuit Eustathius, nos in superioribus veritatem rei examinaba-
a m meliùs sunt huius loci sententiæ accommodata. Ergo Cretensis hic Vlysses mendacium pro vera narratione ob-
u illi vulgato prouerbio dedisse videtur, quod est apud Callimachum in hymno in Iouem, κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι.

μείδησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Sic dixit, risit autem dea glaucis oculis Minerua,*
κατέρεξε· δέμας δ' ἤικτο γυναικὶ	*Manuq. ipsum demulsit, corpus.a, assimilata est mu-*
καλῇ τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' εἰδυίῃ·	*Pulchræq. magnæ, & illustria opera scienti, (lieri*
φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipsum appellans verba velocia alloquuta est.*
κερδαλέος κ' εἴη καὶ ἐπίκλοπος ὅς σε παρέλθοι	*Dolosus esset, & fallax, qui te superaret*
ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ Θεὸς ἀντιάσειε.	*In omnibus dolis, & si Deus opponeret*
σχέτλιε, ποικιλομῆτα, δόλων ἄτ', οὐκ ἄρ' ἔμελλες	*Malè versutè, dolis insatiabilis non voluisti,*
οὐδ' ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ λήξειν ἀπατάων,	*Neq. in tua cùm sis terra, desistere à fallacijs*
μύθων τε κλοπίων, οἵ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν.	*Verbaq. fallacia, quæ tibi ab ortu amica sunt.*
ἀλλ' ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, εἰδότες ἄμφω	*Sed agè ne hos dicamus cùm sciamus ambo*
κέρδε', ἐπεὶ σὺ μέν ἐσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων	*Dolos, quoniã tu qdem es hominũ q optimus omnium*
βουλῇ καὶ μύθοισιν· ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσι	*Consilio & verbis, ego autem in omnibus Dijs,*
μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν· οὐδὲ σύ γ' ἔγνως	*Consilioq. glorior & dolis, neq. tu cognoscebas*
Παλλάδ' Ἀθηναίην, κούρην Διός, ἥτε τοι αἰεὶ	*Pallada Mineruam filiam Iouis, quæ tibi semper*
ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίσταμαι, ἠδὲ φυλάσσω,	*In omnibus laboribus asto, & seruo,*
καὶ δέ σε Φαιήκεσσι φίλον πάντεσσιν ἔθηκα·	*Atq. te Phæacibus gratum omnibus reddidi.*
νῦν αὖ δεῦρ' ἱκόμην ἵνα τοι σὺν μῆτιν ὑφήνω,	*Nunc rursus huc veni, vt tibi consilium contexam,*
χρήματά τε κρύψω ὅσα τοι Φαίηκες ἀγαυοὶ	*Fortunasq. abscondã quascunq. tibi Phæaces illustres*
ὤπασαν οἴκαδ' ἰόντι ἐμῇ βουλῇ τε νόῳ τε,	*Dederunt domum eunti meo consilioq., menteq.,*
εἴπω θ' ὅσσα τοι αἶσα δόμοις ἔνι ποιητοῖσι	*Dicamq. quos tibi fatale est ædibus in fabrefactis*
κήδε' ἀνασχέσθαι· σὺ δὲ τετλάμεναι καὶ ἀνάγκῃ,	*Dolores tolerare, tu autem tolera, & necessitate.*
μηδέ τῳ ἐκφάσθαι μήτ' ἀνδρῶν μήτε γυναικῶν	*Neq. alicui eloquere neq. virorum, neq. mulierum*
πάντων, οὕνεκ' ἄρ' ἦλθες ἀλώμενος· ἀλλὰ σιωπῇ	*Omnium, cur venisti errans, sed tacendo*
πάσχειν ἄλγεα πολλά, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν,	*Patere dolores multos iniurias sustinens virorum.*
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-	*Huic autem respondens, locutus est prudẽs Vlysses,*
Ἀργαλέον σε θεὰ γνῶναι βροτῷ ἀντιάσαντι, (δυσσεύς,	*Difficile te Dea cognoscere homini occurrenti,*
καὶ μάλ' ἐπισταμένῳ. σὲ γὰρ αὐτὴν παντὶ ἐΐσκεις.	*Et valdè scienti, te enim ipsam vnicuiq. assimilas.*
τοῦτο δ' ἐγὼ εὖ οἶδ', ὅτι μοι πάρος ἠπίη ἦσθα	*Hoc aũt ego certò scio quòd mihi antea benigna eras,*

γρ. κλοπίμων, καὶ τολοκίων,

Rr Εἵως

Εἵως ἐνὶ Τροίῃ πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν·
Αὐτὰρ ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπὴν,
Βῆμεν δ' ἐν νήεσσι,[d] Θεὸς δ' ἐκέδασσεν Ἀχαιοὺς,
Οὔ σέ γ' ἔπειτα ἴδον κούρη Διὸς, οὐδ' ἐνόησα
Νηὸς ἐμῆς ἐπιβᾶσαν, ὅπως. τί μοι ἄλγος ἀλάλκοις·
Ἀλλ' αἰεὶ φρεσὶν ᾗσιν ἔχων δεδαϊγμένον ἦτορ
Ἠλώμην, εἵως με θεοὶ κακότητος ἔλυσαν.
Πρίν γ' ὅτε Φαιήκων ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ
[e] Θάρσυνάς τ' ἐπέεσσι, καὶ ἐς πόλιν ἤγαγες αὐτή.
[f] Νῦν δέ σε πρὸς πατρὸς γουνάζομαι (οὐ γὰρ ὀΐω
Ἥκειν εἰς Ἰθάκην εὐδείελον, ἀλλά τιν' ἄλλην
Γαῖαν ἀναστρέφομαι· σὲ δὲ κερτομέουσαν ὀΐω
Ταῦτ' ἀγορευέμεναι, ἵν' ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσῃς)
Εἰπέ μοι εἰ ἐτεόν γε φίλην ἐς πατρίδ' ἱκάνω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰεί τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα·
Τῷ σε καὶ οὐ δύναμαι προλιπεῖν δύστηνον ἐόντα,
Οὕνεκ' ἐπητής τ' ἐσσὶ καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων.
Ἀσπασίως γάρ κ' ἄλλος ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
Ἵετ' ἐνὶ μεγάροις ἰδέειν παῖδάς τ' ἄλοχόν τε·
Σοὶ δ' οὔπω φίλον ἐστὶ δαήμεναι οὐδὲ πυθέσθαι,
Πρίν γέ τι σῆς ἀλόχου πειρήσεαι, ἥτε τοι αὔτως
Ἧσται ἐνὶ μεγάροισιν· ὀϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
Φθίνουσι νύκτες τε καὶ ἤματα δακρυχεούσῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ τὸ μὲν οὔποτ' ἀπίστεον, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
Ἤιδε' ὃ νοστήσεις ὀλέσας ἀπὸ πάντας ἑταίρους.
Ἀλλά τοι οὐκ ἐθέλησα Ποσειδάωνι μάχεσθαι
Πατροκασιγνήτῳ, ὅς τοι [*] χόλον ἔνθετο θυμῷ, (χ. κότον)
Χωόμενος ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.
Ἀλλ' ἄγε τοι δείξω Ἰθάκης ἕδος, ὄφρα πεποίθῃς.
Φόρκυνος μὲν ὅδ' ἐστὶ λιμὴν, ἁλίοιο γέροντος.
Ἥδε δ' ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη·
Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδὲς,
Ἱρὸν Νυμφάων αἳ Νηϊάδες καλέονται·
Τοῦτο δέ τοι σπέος εὐρὺ κατηρεφὲς, ἔνθα σὺ πολλὰς
Ἔρδεσκες Νύμφῃσι τελήεσσας ἑκατόμβας.
Τοῦτο δὲ Νήριτόν ἐστιν ὄρος καταειμένον ὕλῃ.

Quamdiu in Troia pugnabamus filij Achi
At postquam Priami ciuitatem diripuim
Conscendimus verò naues, Deus aūt dissip
Non te postea vidi filia Iouis, neq; animad
Nauem meā ascendentem, vt mihi dolorē
Sed semper mentibus proprijs habens con
Erraui quousq; me dei malo soluerunt,
Prius quàm cùm Phæacum virorum in v
Confirmasti verbis, & in ciuitatem duxi
Nunc autem te per patrem quæso (non e
Venisse in Ithacam conspicuam, sed aliqu
Terram obuersor, te autem illudentem pu
Hæc dicere, vt meas mentes deciperes)
Dic mihi vtrum verè dilectam in patria
Huic respondit postea dea cæsia oculis
Semper tibi talis in præcordijs cogitatio.
Propterea & te non possum permittere in
Quoniam facundus es, & ingeniosus & p
Cupidè enim alius vir vagatus si redijsse
Cuperet in ædibus videre filiosq; vxorem
Tibi autem non gratum est scire neq; quæ
Antequam tuæ vxoris periculum feceris.
Sedet in ædibus, luctuosæ autem ei sempe
Pereunt noctes & dies lacrymanti.
At ego hoc quidem nunquā non credidi,
Sciebam, quòd redibis perditis omnibus
Sed non volui Neptuno obsistere
Patruo, qui iram induxit in animum
Iratus, quòd ei filium dilectum excæcast.
Sed agè tibi ostendam Ithacæ pauimētu
Phorcynis quidem hic est portus marini
Hæc autem in vertice portus patula oli
Prope autem ipsam antrum altum obsc
Sacrarum Nympharum, quæ Naiades
Hæc autem spelunca lata contecta, vbi t
Sacrificabas Nymphis perfectas hecaton
Hic autem magnus est mons indutus syl

COMMENTARIVS.

a δέμας δ' ἤϊκτο γυναικὶ] De hac ratione, qua Deos suos fingit Homerus corpus assumere, aliàs nonnulla diximu docuimusq; id de industria à Poëta inductum, vt meliùs eorum ὑπόστασιν omnibus persuaderet. Quod omnino à sa nis non abhorret, vbi sæpissime θεοάνθρωποι hominum oculis sese obijciunt, non quòd humanis corporibus præ (excepta secunda illa persona Trinitatis generis humani redemptrice (sed quia alio modo percipi non potest, ac dibus adhuc temporibus Numinis aut Angelorum visibili præsentia hominum animos confirmari oportebat Vid bis super hac re annotata sunt Iliad. lib. 17. pag. 242. & 243. Aliud est tamen hic obseruandum, in alia nimirum atq; pora solitos hos Deos Homericos se commutare: sic Proteus suprà lib. 4. varias formas accipiebat, & hoc loc pentè ex virili in muliebrem speciem sese transformat, quæ sanè Deæ fuit conuenientior. Assumit autem corp ti consentaneum, vt faciliùs Vlyssi persuaderet se esse eam, quæ non ficta præsentia ipsi adesset. Vbi videtur not lùm corporis elegantiam (quam ὥραν vocant Græci, vel, si mauis, κάλλος) à sapientia non abhorrere: sed etiam o illi esse accommodatam, ne quis illa duo separet, quanquam necessarium non sit vt coniungantur. Sed quemadm ædificijs non solùm internæ, sed etiam externæ partes ab elegantia commendari volunt: sic virtutis aut sapientiæ dem elegantiæ splendore fulgere debet, vnde miram vtriusq; harmoniam natura concinnat, cui in rebus humanis se comparanda. Et nescio quo pacto venustas illa corporea animi venustatem effingere amat, externusq; ille ornat arguit, adeò vt alterutrum ab alterutro separatum minoris fieri soleat. Vnde rectè illud Theognidis:

παύροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ,
ὄλβιος, ὃς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν. i. vt ego verto:

Raro homines virtus & præstans forma s
Felix ornari quisquis vtroq; potest.

Et apud Menandrum:

ὅταν φύσει τὸ κάλλος ἐπικοσμῇ τρόπος
χρηστὸς διπλασίως ὁ προσιὼν ἁλίσκεται):

Si naturæ decus exornent mores,
Boni dupliciter accedens capitur:

hoc est, duplicem habet causam illius amandi, in quo vtrumque inest. Ergo dicamus cum Monostichis,

ὡς ἡδὺ κάλλος, ὅταν ἔχῃ νοῦν σώφρονα:

Quàm grata forma est, cui comes modestia

Virgil. lib. 5. *Gratior est pulchro veniens in corpore virtus.*

Iam si vtrumque Natura seiunxerit, internos ornatus externis anteponemus, & cum Euripide in Chrysippo dicemus,

δύσμορφος εἴην μᾶλλον, ἢ καλὸς κακός:

Deformis sim potiùs quàm pulcher & ma

Denique de homine non ex ipsa pulchritudine, sed ex eius moribus iudicium est ferendum iuxta illud in Monostichis,

μὴ κρῖν' ὁρῶν τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸν τρόπον.

Quò refert illud Euripidis in Oedipo,

νοῦν χρὴ θεάσασθαι. οὐδὲν ἡ τῆς εὐμορφίας
ὄφελος, ὅταν τις μὴ φρένας ἐσθλὰς ἔχῃ.

Animus spectandus est, nihil pulchritud
Iuuat, cùm quis mentem non bonam habe

nre vtrumque conueniat, sub exemplo Mineruæ videtur Poëta docuisse.

ὡς ἄν] Hac oratione Minerua tria præstat. primùm Vlyssis dissimulationem detegit: deinde sese ipsi patefacit: ter- ... se illi ea explicaturam, quæ illi imposterum sunt agenda. In prima ergo parte ingenium Vlyssis vafrum & versutum ... vt anteà dicebamus, summæ prudentiæ illius attribui solet: ea enim est ratio securè viuendi, varijs esse moribus, & ... out illa etiam varia sese offerunt, accommodatis. Et hoc est Polypo similem fieri, quod monet vulgatissimum illud ... Theognidis à Plutarcho in lib. περὶ πολυφιλίας memoratum:

πουλύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου ὃς ποτὶ πέτρῃ, — *Mentem habeas vafri Polypi, qui protinus illa,*
τῇ προσομιλήσῃ τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη. — *Se quibus admorit, saxi colore refert.*

... us disputandi campus aperit, vtrum id laudi an vitio sit tribuendum. Sed cùm iam illud argumentum attigerit E- ... gijs Cent. 1. Chiliad. 1. prouer. 93. & si à nobis repetendum sit, tam breuibus forsitan spacijs tota oratio concludi non ... s non agemus. Id solum pronuncio, moderatè esse ea de re statuendum, & his nostris, præcipuè temporibus. Quod ... ate & probitate fieri potest, id ego licere cuiuis existimo. Quorsum enim illi caperata fronte Catones, qui vbique ... è mores suos seruant? Constantiæ nimirum colorem actionibus suis prætexunt, quasi illi reliquis normam præscri- ... reliquorum legibus sese solutos arbitrentur. Sed hæc fortasse instituto nostro minimè inseruiunt: aliud enim est, ... n hac parte dissimulat, cautè videlicet ac prudenter de vita sua sollicitus, quam toties in periculū varij casus vocaue- ... llus est, credo, qui prudentiæ maximæ non assignet, non minus ac factum illud Dauidis in sacra pagina, qui o insani- ... aut illud etiam nostri ipsius Vlyssis, quod alij commemorant, cùm salem in agro fereret. Ergo quod hic Minerua V- ... robrat vafritiem, non est in sinistram partem accipiendum, vt illam damnare videatur: nam & ipsa paulò post lau- ... re captat, cùm se talem inter Deos esse testatur, qualis est inter homines Vlysses, nimirum dolis & consilio præditus: ... oculdubiò Vlyssem commendari voluit. Et hæc quod ad primam huius orationis partem. In secunda verò Minerua ... atefacit, idque cum præcedentium beneficiorum commemoratione, maximè verò recētis illius quo apud Phæacas ... nus. Sic Vlyssem præsentia sua confirmauit, ac docuit eum quam difficile sit Deo imponere. In tertia autem parte ... ua se Vlyssi expositurum, quinam adhuc illi restent dolores in ipsa etiam patria sustinendi. Vnde Vlyssem minimè ... eq; eum à præcedentibus laboribus refocillauit, cùm alios illi etiamnum superesse commemoret: quin potiùs in de- ... onijcit, vt qui nullam sibi calamitatum metam positam esse videat, atque adeò in ipso portu, imò etiam extra por- ... m faciat, aut saltem naufragij subire periculum.

θεά] Excusat se Vlysses, quòd Mineruam verè non agnouerit: idq; duabus de causis. primùm, quòd illa se in varias ... e commutat, vnde nihil certi de ea possit statuere, etiamsi oculis suis subijciatur: deinde propter desuetudinem, si ... ide à decem annis, id est, à profectione ex Troia eam non viderit.

... iste Deus? annòn summus ille Deorum? Sanè hîc illud est refricandum, quod sæpè monuimus, Homerum vera falsis ... imè verò in argumento de Deo: quem interdum ita designat, vt eum Christianè loqui putes, quod hoc loco videre ... icò Achiuorum dissipationem tribuit. Vide quæ ea de re aliàs annotauimus, præcipuè lib 1. Iliad. pag. 10.

... ἐπῆσαι] Vnde nouit hoc Vlysses? Nam ibi Mineruam sanè nō putabat se vidisse, id est, suprà lib. 7. Itaq; hoc ex ipsius ... s in præcedenti oratione colligisse potuit, alioqui enim id anteà non resciuit saltem, quantum est à Poëta obserua- ... τὸ σωπώμενον sit intelligendum, vt ille pro sua sagacitate rem, vt erat, sit subodoratus. Sed prior sententia mihi ma-

... ῆς πατρὸς] Hæc Vlyssis ἀπιστία notanda est, qui Mineruæ credere noluerit, de patria sua affirmanti. Quod ijs maximè ... qui rem summoperè exoptant: desiderium enim illā potiundi facit, vt præsentem etiam vix se possidere credant. I- ... curatiùs Mineruam percunctatur, an reuerà hæc sit Ithaca sua patria. Cui posteà Minerua satisfacit, amorem suum er- ... a, & rationem cur eum tot periculis non eripuerit: ac vt meliùs ei persuadeat hanc esse Ithacam, subijcit breuem loci ... scriptionem, quæ Vlyssi sui memoriam posset refricare, vt etiam accidit.

...α θεὰ σκέδασ' ἠέρα. εἴσατο δὲ χθών.	*Sic fata Dea dissipauit nebulā, apparuit aūt ter-*
...ό' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,	*Lætatusq; est postea patiens diuinus Vlysses (ra.*
...ῇ, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.	*Gaudēs sua terra, osculatus est aūt almam tellurem,*
...μφης ἠρήσατο χεῖρας ἀνασχών,	*Statim autem Nymphis supplicauit manib. sublatis,*
...Νηϊάδες κοῦραι Διὸς, οὔποτ' ἔγωγε	*Nymphæ Naiades, filiæ Iouis, nunquam ego*
...ὔμ' ἐφάμην· νῦν δ' εὐχωλῇς ἀγανῇσι	*Videre vos dicebam, nunc vocibus lætis*
...ρε καὶ δῶρα διδώσομεν ὡς τοπάροιθέ περ,	*Saluete: at & dona dabimus, sicuti anteà,*
...ρόφρων με Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη	*Si sinet prompta Iouis filia prædatrix*
...ήν. καί μοι φίλον υἱὸν ἀέξῃ.	*Ipsumq; viuere, & mihi charum filium augebit.*
...ὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Hūc autem rursus affata est cæsia oculis Minerua,*
...μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.	*Confide, ne hæc in præcordijs tuis solicitent.*
...χρήματα μὲν μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο	*Sed fortunas quidem in intimo antro diuino*
...τίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνῃ·	*Ponamus statim nunc, vbi hæc tibi salua maneant.*
...φραζώμεθ' ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται.	*Ipsi autem consultemus vt quàm optimè fiant.*
...πα θεὰ δῦνε σπέος ἠεροειδὲς,	*Sic loquuta dea intrauit speluncam obscuram*
...ευθμῶνας ἀνὰ σπέος. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	*Quærens latibulum per speluncam: at Vlysses*
...πάντ' ἐφόρει χρυσὸν καὶ ἀτειρέα χαλκὸν,	*Citò omnia portauit aurum & magnum æs,*
...ποίητα τά οἱ Φαίηκες ἔδωκαν.	*Vestesq; fabrefactas quas ei Phæaces dederunt.*
...μὲν κατέθηκε· λίθον δ' ἐπέθηκε θύρῃσι	*Et hæc quidē disposuit, lapidem aūt imposuit foribus*
...Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο.	*Pallas Minerua filia Iouis ægiochi.*
...ἑζομένω ἱερῆς παρὰ πυθμέν' ἐλαίης,	*Hi autem sedentes sacræ apud radicem oliuæ,*
...ζέτην μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὄλεθρον.	*Deliberabant procis insolentibus mortem.*
...μύθων ἦρχε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Tum autem verba incœpit cæsia oculis Minerua,*
...Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,	*Generose Laërtiade prudens Vlysses,*
...ως μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσῃς,	*Considera quomodo procis impudentibus manus in-*
...τρίετες μέγαρον κάτα κοιρανέουσιν,	*Qui iam tibi triennium domum regunt, (feras,*
...νοι ἀντιθέην ἄλοχον, καὶ ἕδνα διδόντες.	*Ambientes diuinam vxorem & dona dantes.*
...αἰ νόστον ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν,	*Illa autem tuum semper reditum lugens in animo,*
...μὲν ῥ' ἔλπει, καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ,	*Omnibus quidē spem dat, & pollicetur verò vnicuiq;*

Ἀγγελίας προϊεῖσα· νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[e] Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
Φθίσεσθαι κακὸν οἶτον ἐνὶ μεγάροισιν ἔμελλον,
Εἰ μή μοι σὺ ἕκαστα θεὰ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Ἀλλ' ἄγε μῆτιν ὕφηνον ὅπως ἀποτίσομαι αὐτούς.
Πὰρ δέ μοι αὐτὴ στῆθι, μένος πολυθαρσὲς ἐνεῖσα,
[f] Οἷον ὅτε Τροίης λύομεν λιπαρὰ κρήδεμνα.
Αἴκέ μοι ὣς μεμαυῖα παρασταίης Γλαυκῶπι,
[g] Καί κε τριηκοσίοισιν ἐγὼν ἄνδρεσσι μαχοίμην
Σὺν σοί, πότνια θεά, ὅτε μοι πρόφρασσ' ἐπαρήγοις.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Καὶ λίην τοι ἔγωγε παρέσσομαι, οὐδέ με λήσεις
Ὁππότε κεν δὴ ταῦτα πενώμεθα· καί τιν' ὀΐω
Αἵματί τ' ἐγκεφάλῳ τε παλαξέμεν ἄσπετον οὖδας
Ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.
[h] Ἀλλ' ἄγε σ' ἄγνωστον τεύξω πάντεσσι βροτοῖσι.
Κάρψω μὲν χρόα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
Ξανθὰς δ' ἐκ κεφαλῆς ὀλέσω τρίχας, ἀμφὶ δὲ
λαῖφος
Ἕσσω ὅ κεν στυγέῃσιν ἰδὼν ἄνθρωπος ἔχοντα.
Κνυζώσω δέ τοι ὄσσε πάρος περικαλλέ' ἐόντε,
Ὡς ἂν ἀεικέλιος πᾶσι μνηστῆρσι φανήῃς,
Σῇ τ' ἀλόχῳ καὶ παιδί, τὸν ἐν μεγάροισιν ἔλειπες.
Αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
Ὅς τοι ὑῶν ἐπίουρος· ὁμῶς δέ τοι ἤπια οἶδε,
Παῖδά τε σὸν φιλέει καὶ ἐχέφρονα Πηνελόπειαν.
Δήεις τόν γε σύεσσι παρήμενον· αἱ δὲ νέμονται
Πὰρ Κόρακος πέτρῃ ἐπί τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ,
Ἔσθουσαι βάλανον μενοεικέα, καὶ μέλαν ὕδωρ
Πίνουσαι, τά θ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν.
Ἔνθα μένειν, καὶ πάντα παρήμενος ἐξερέεσθαι,
Ὄφρ' ἂν ἐγὼν ἔλθω Σπάρτην ἐς καλλιγύναικα,
Τηλέμαχον καλέουσα τεὸν φίλον υἱόν, Ὀδυσσεῦ·
Ὅς τοι ἐς εὐρύχορον Λακεδαίμονα πὰρ Μενέλαον
Ὤιχετο πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος, εἴ που ἔτ' εἴης.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Τίπτε τ' ἄρ' οὔ οἱ ἔειπες ἐνὶ φρεσὶ πάντ' εἰδυῖα; (σοῖς,
Ἦ ἵνα που καὶ κεῖνος ἀλώμενος ἄλγεα πάσχῃ
Πόντον ἐπ' ἀτρύγετον· βίοτον δέ οἱ ἄλλοι ἔδουσι;
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Μὴ δή τοι κεῖνός γε λίην ἐνθύμιος ἔστω.
Αὐτή μιν πόμπευον, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο,
Κεῖσ' ἐλθών· ἀτὰρ οὔ τιν' ἔχει πόνον, ἀλλὰ ἕκηλος
Ἧσται ἐν Ἀτρεΐδαο δόμοις, παρὰ δ' ἄσπετα κεῖται.
Ἦ μέν μιν λοχόωσι νέοι σὺν νηῒ μελαίνῃ,
Ἱέμενοι κτεῖναι πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
Ἀλλὰ τά γ' οὐκ ὀΐω, πρὶν καί τινα γαῖα καθέξει
Ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.
Ὣς ἄρα μιν φαμένη [k] ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ' Ἀθήνη·
Κάρψε μέν οἱ χρόα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
Ξανθὰς δ' ἐκ κεφαλῆς ὄλεσε τρίχας, ἀμφὶ δὲ δέρμα
Πάντεσσι μελέεσσι παλαιοῦ θῆκε γέροντος.
Κνύζωσεν δέ οἱ ὄσσε πάρος περικαλλέ' ἐόντε.
Ἀμφὶ δέ μιν ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλεν, ἠδὲ χιτῶνα,
Ῥωγαλέα, * ῥυπόωντα, κακῷ * μεμορυγμένα καπνῷ,
Ἀμφὶ δέ μιν μέγα δέρμα ταχείης ἕσσ' ἐλάφοιο
Ψιλόν· δῶκε δέ οἱ σκῆπτρον καὶ ἀεικέα πήρην,

γρ. ῥυπόωντα, γρ. μεμορυγμένα

Nuncijs præmißis, mens autem ei alia vers
Huic autem respondens, locutus est p
lysses,
O Dij, iam verò Agamemnonis Atridæ
Perire mala morte in ædibus debui,
Nisi mihi tu quæq; Dea in tempore dixisse
Sed agè consilium texe, quomodo puniemu
Apud me aũt ipsa asta animũ peraudacẽ i
Qualem quando Troiæ soluimus magna n
Si mihi sic animosa stabis Minerua,
Et cum trecentis ego viris pugnarem
Tecũ, venerabilis dea, quãdo me prompta
Huic autem respondit postea Dea, cæsi
Et valdè tibi ego adero, neq; me falles.
Cùm hæc iam struxerimus, & alicuius sper
Sanguineq; cerebroq; perfundere magnũ p
Virorum procorum, qui tibi fortunas edu
Sed agè te incognitum faciam omnibus h
Arefaciã quidem cutẽ pulchrã in flexibi
Flauos autem ex capite delebo crines, circ
pallium
Induam, quòd auersetur cõspicatus quilib
Deformabo autem tibi oculos anteà perpu
Sic turpis omnibus procis apparebis,
Tuæ vxori & filio quem in ædibus reliqui
Ipse autem primùm subulcum pete,
Qui tibi suum custos, simul autem tibi be
Filiumq; tuum diligit, & prudentem Pen
Inuenies hunc suibus aßidentem, hæ aut
Apud Coracis petram ad fontem Arethu
Comedentes glandem gratam, & nigram
Bibentes, quæ suibus nutriunt florentem
Illic mane, & omnia aßidens interroga,
Quousq; ego eam Spartam in ornatam m
Telemachum vocatura tuum dilectũ fili
Qui in magnam Lacedæmonem ad Mene
Iuit percunctaturus tuam famam, sicubi
Huic aũt respondens, loquutus est pru
Cur non edixisti in præcordijs omnia scie
An vt ille errans dolores patiatur
Portum in impacatum, fortunas autem e
Huic respondit postea dea glau. oculos
Non iam tibi ille valdè curæ sit.
Ipsa ipsum misi, vt famam bonam adipis
Illuc iens, at non habet aliquem dolorem
Sedet in Atridæ ædibus, multa autem ad
Certè quidem illi insidiatur iuuenes cum
Cupientes interficere, anteq̃ in patriã te
Sed hæc non puto potiùs & aliquem terra
Virorum procorum, qui tibi fortunas deu
Sic igitur ipsum alloquens virga tetig
Siccauit quidẽ ei cutẽ pulchrã in flexibil
Flauo autem ex capite deleuit crines, circ
Omnibus membris antiqui posuit senis.
Deformauit autem ei oculos antea perpu
Circũ.a. ipsum vestẽ aliã malã inicit &
Fractam, sordidam, malo conspurcatam
Circũ aũt ipsum magnam pellẽ velocis in
Nudam dedit autem ei virgam, & defor

...λέlw, ἐν ᾗ στρόφος ἦεν ἀορτήρ. | Densè rimosum, inerat autem tortum lorum.
...λεύσαντε διέτμαγον· ἡ μὲν ἔπειτα | Hi sic consultantes diuisi sunt. hæc quidem postea
...μονα δῖαν ἔβη μετὰ παῖδ' Ὀδυσῆος. | In Lacedæmonem diuinam iuit ad filium Vlyssis.

COMMENTARIVS.

...] Suprà dixerat Poëta Mineruam Vlyssi nebulam circumfudisse, vt ignotum illi solum, in quo recubabat, faceret. ...iorem fecit suam narrationem de Vlysse, qui suam patriam non agnosceret. Itaque nunc inducit eandem Mineruam, ...nebulam remoueat, & ita Vlysses pristinos fines suos recognouit.

...ον ἄρουραν.] De hoc ritu deosculandi terram apud veteres diximus suprà lib. 4.

...] Agnita patria sua Vlysses nihil antiquius habuit, quàm vt Numina hęc fluuialia salutaret: quod pristina illius &... est documentum. Porrò vt non solùm gaudium suum ob illa reuisa, sed reuerentiam quoque, qua illa prosequitur ...tit illis dona, sed sub conditione: hoc est, si Minerua sibi filioque suo vitam concesserit. Quibus verbis tacite id i...a postulauit, neq; id minus astute quàm reliqua omnia. Qui enim apud quędam de alio præsente loquitur, id quasi ...est existimandum. Atque in eam partem videtur id ipsum accepisse Minerua, vt docebit sequens illius oratio

...μνηστῆρσιν] Multum tribuere videtur Minerua Vlyssis prudentiæ, in qua positum esse putet potestatem deliberandi ...rationem, qua procorum proteruiam vindicet. Id enim indicat, cùm eum iubet id ipsum per se præstare, nec potiùs ...uggerit consilium: quod tamen postea faciet ab Vlysse rogata, cùm huic rei se imparem ipse fateretur. Quod autem ...e suprà lib. 1. satis enarrauimus. Hic tamen rursus attendi volo longam illius fœminæ patiētiam in expectando con...i. Quod luculentissimum est firmi & constantis amoris exemplum, cui nescio an simile vnquam extiterit, aut impo...ium sit.

...ἀλλά μοι] Tacitè fatetur Vlysses se imparem esse illi prouinciæ, quam sibi demandabat Minerua de vltione procorum ...q; relecturus illam in Mineruam, aliud factum ei commemorat, in quo propria prudentia ipsi non satisfecisset, nisi ...ium suppeditasset: proinde cùm hoc quoq; arduum sit & periculis plenum eadem se opera indigere submonet. im...nifeste ipsius Mineruæ consilium exposcit. Queri autem potest, quale sit illud periculum quod se effugisse ope Mi...edibus Agamemnonis. An cædi Agamemnonis interfuit? Id sane à Menelao supra lib 4. nō memorabatur, sed neq; ...9 narrauit. Ipsi etiam Tragici, qui supersunt, & hoc argumentum tractarunt, Euripides & Aeschylus ea de re ne γρὺ ...enti ergo mihi quod suprà l. b. 3. à Nestore narrabatur, in illo Græcorum dissidio circa profectionem à Troia Vlys... Agamemnonis transijsse, & cum eo remansisse, discedente nihilominus Menelao & seipso: videtur posteà Vlysses ...uæ seorsim ab Agamemnone itineri se commisisse. alioqui non video quomodo hic locus possit intelligi.

...] Quàm propensè Vlyssem apud Troiam amârit Minerua, testatus est anteà Nestor lib 3. his verbis ad Telemachū:

γὰρ σ' ὥς ἐθέλοι φιλέειν γλαυκῶπις Ἀθήνη, | οὐ γάρ πω ἴδον ὧδε θεοὺς ἀναφανδὰ φιλεῦντας,
...τότ' Ὀδυσσῆος περικήδετο κυδαλίμοιο | ὡς κείνῳ ἀναφανδὰ παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη, &c.
...μῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί.

...] Vide quantum diuino auxilio tribuat: quod veteres hyperbolicum non existimârunt, vt refert Eustathius: ...lis 11. idem Vlysses plus quàm trecentis militibus solus restitit. Sed tamen non perit huic audacia Numinis ope fretę ...n neq; etiam illud factum eodem auxilio caruisse existimandum est. Quantò iustius nos idem pronunciabimus, si ...h buerimus, immò quàm longè maiora nobis pollicebimur? Vnde vox illa egregia Dauidis, modulāte Buchanano,

...omino excubante, nec meum formidine | *Numerosa, nec si saeua feritas omnium*
Pectus mouebunt agmina | *Coniuret in me gentium.*

...hæc exempla obscuræ & tenebricosæ illius pietatis inspiciamus. Nam quale est nostrum robur, qualis potentia, si ...atur auxilio? Puluis, & si quid est leuius puluere, quem procellæ venti hinc inde iactitant. At contrà, vt idem Para...dem Psalterio Psal. 125. cecinit:

...uicunq; verè spem locat in Deo, | *Si fractus illabatur orbis,*
...hostis hunc vis, non quatiet dolus: | *Incolumis fugiet ruinam.*

...ἀγνῶσσιν] Hæc est ratio quam Vlyssi Minerua suppeditat, vt faciliùs procos possit intercipere & adoriri: primùm sta...lli commutat, deinde monet vt subulcū accedat, à quo possit omnia negotia domestica percunctari, ipsa verò Spar...elemachi reuocandi gratiā. Quod ad primam partem attinet, formosum Vlyssem Minerua indeformem mutare se ...uis nempe ignotus fieret. Facile enim erat ex antiqua specie illum cognoscere, at cùm totum hoc negotium vindictæ ...losè deberet confici: illius etiam confectorem ignotum esse decuit, ne fraus illa detegeretur. Mirum autem est, quòd ...yssem dicat: cui refragari videtur Naso cùm dicit,

...on formosus erat, sed erat facundus Vlysses: | *Et tamen æquoreas torsit amore Deas.*

...Herois nihili fecerit comparatione facundiæ, qua potissimùm excellebat. At Poëta noster dotibus corporis destitu...it, qui tantis animi virtutibus esset præditus. Porrò subulcum illum commendat Minerua ab animo illius sincero, ... Vlyssem, eiusq; filium & vxorem affectus est. In quo depictam video vetustissimi cuiusdā in familia serui imaginem, ...ni amicitiam facilè non deponit: sed eius potiùs emolumentis studet ac velificatur, nec longa etiam diuturnitate il...e intermori.

...τρέφει] Cùm varius sit suum victus, glandes ab Homero præcipuè hoc loco commendantur. Varietatem aūt illam di...ruatam videbis à Gesnero de Quadrup cap. de Sue, in litera C. Quod ad hunc locum attinet, glandes quoque ad idem ...teles, easque suauiter à suibus comedi tradit: sed tamen carnē humidam facere, si solæ dentur: & si grauidæ illas co...nt, abortum facere. Plinius ea in re distinctione vsus est. Glans fagea, inquit, suem hilarem facit, carnem coctibilem ac ...em stomacho: iligna suem angustam, nitidam, strigosam, ponderosam: querna diffusam & grauissimā, & ipsa glan...ulcissima. Proximam huic cerream tradit Nigidius, nec ex alia solidiorem carnem, sed duram: iligna tentari sues, nisi ...ar: hanc nouissimam cadere: fungosam carnem fieri esculo, robore, subere. Addit Homerus potū nigræ aquæ id est, ...etiam sues pinguescere scribit Aelianus. Habet enim illud animal hoc à natura, vt sordidas aquas potius amet, non se...n is etiā locis volutari. Hæc eius requies. inquit Varro, vt lauatio homini: vnde etiam illud pinguescere scripsit Aristo...lt mutuatus Aelianus. Est autem illud etiam siticulosum valde animal, ideò præcipiebat Columella, vt in locis fluuia...sis pascatur æstiuo tempore, maximè circa ortum caniculæ, neq; enim, vt eius verbis vtar, contentum est potione a...sam illuuiem, atque distentam pabulis aluum demerserit ac refrigerârit: nec vlla re magis gaudet, quàm riuis atque ...volutari. Quod si, inquit, locorum situs repugnat, ne ita fieri possit, puteis extracta & longè canalibus immissa præ...oculæ: quibus nisi affatim satientur, pulmonariæ fiunt. Ex quibus facilè intelliges, cur ex potu quoque pinguescere ...eri

...] Annotauimus Iliadis lib 13. pag 241. de virgulis diuinis, quæ apud Homerum semper aliquid magni præstant Vide e...m Chil. 1. Cent. 1. prouer. 97 Hîc autem consilium suum superius Minerua ad effectum deducit, & talem Vlyssem con...ognosci amplius non possit. Vbi notandum est, ni fallor, artificium Poetæ: nam squallorem illum corporis, qui Vlyssi ...iorum accidit, diuinitùs illi cōtigisse fingit, vt rem eò angustiorem faciat, & ex omni parte Heroi suo decus etiam cor...oris non imminuat: nisi quantum huic dolo quem meditatur ad iniuriam procorum vindicandam, inser...uire potest. Vegetam enim & crudam illi senectam assignauit: quia tamen res vide...batur incredibilis, diuinam eā in re operam comminiscitur.

FINIS LIBRI XIII. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ξ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΞΕΝΙΣΜΟ'Σ Ὀδυσσέως γίνεται ἐν τῷ ἀγρῷ παρ' Εὐμαίῳ, καὶ ποικίλη τις ὁμιλία. Ἄλλως. Ὀδυσσέως παρουσία πρὸς Εὔμαιον, καὶ λόγοι γίνονται ἀναπλάττοντος ἑαυτὸν, καὶ πράξεις τινὰς ἐκτιθεμένου.

Ἄλλη.

Ξῖ δ' Ὀδυσῆα ξείνισσεν Εὔμαιος ἀγρῷ ὑφορβός.

ΑΥ'ΤΑ'Ρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τρηχεῖαν ἀταρπὸν,
Χῶρον ἀν' ὑλήεντα δι' ἄκριας, ᾗ οἱ Ἀθήνη
Πέφραδε δῖον ὑφορβὸν,[a] ὅ οἱ βιότοιο μάλιστα
Κήδετ' οἰκήων οὓς κτήσατο δῖος Ὀδυσσεύς.
Τὸν δ' ἄρ' ἐνὶ προδόμῳ εὗρ' ἥμενον,[b] ἔνθα οἱ αὐλὴ
Ὑψηλὴ δέδμητο* περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ, — γρ. κατὰ πέτρυ
Καλή τε μεγάλη τε, περίδρομος· ἥν ῥα συβώτης — χεῖασι λίθοισι
Αὐτὸς δείμαθ' ὕεσσιν ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
Νόσφιν δεσποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος,
Ῥυτοῖσι λάεσσι καὶ ἐθρίγκωσεν ἀχέρδῳ·
Σταυροὺς δ' ἐκτὸς ἔλασσε διαμπερὲς ἔνθα καὶ ἔνθα
Πυκνοὺς καὶ* θαμέας, τὸ μέλαν δρυὸς ἀμφικεάσσας· — γρ. μεγάλους, τὸ
Ἐντοσθεν δ' αὐλῆς συφεοὺς δυοκαίδεκα ποίει
Πλησίον ἀλλήλων, εὐνὰς συσίν· ἐν δὲ ἑκάστῳ
Πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο
Θήλειαι τοκάδες· τοὶ δ' ἄρσενες ἐκτὸς ἴαυον,
Πολλὸν παυρότεροι· τοὺς γὰρ μινύθεσκον ἔδοντες
Ἀντίθεοι μνηστῆρες· ἐπεὶ προΐαλλε συβώτης
Αἰεὶ ζατρεφέων σιάλων τὸν ἄριστον ἁπάντων,
Οἱ δὲ τριηκόσιοί τε καὶ ἑξήκοντα πέλοντο.
Πὰρ δὲ κύνες θήρεσσιν ἐοικότες αἰὲν ἴαυον
Τέσσαρες, οὓς ἔθρεψε συβώτης [c] ὄρχαμος ἀνδρῶν.
[d] Αὐτὸς δ' ἀμφὶ πόδεσσιν ἑοῖς ἀράρισκε πέδιλα,
Τάμνων δέρμα βόειον* εὐχροές· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι — γρ. εὔχροον
Ὤχοντ' ἄλλυδις ἄλλος ἅμ' ἀγρομένοισι σύεσσιν,
Οἱ τρεῖς· τὸν δὲ τέταρτον ἀποπροέηκε πόλινδε,
Σῦν ἀγέμεν μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ἀνάγκῃ,
Ὄφρ' ἱερεύσαντες κρειῶν κορεσαίατο θυμόν.
Ἐξαπίνης δ' Ὀδυσῆα ἴδον κύνες ὑλακόμωροι·
Οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
[e] Ἕζετο κερδοσύνῃ· σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Ἔνθά κεν ᾧ πὰρ σταθμῷ ἀεικέλιον πάθεν ἄλγος,
Ἀλλὰ συβώτης ὦκα ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπὼν
Ἔσσυτ' ἀνὰ πρόθυρον· σκῦτος δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Τοὺς μὲν ὁμοκλήσας σεῦεν κύνας ἄλλυδις ἄλλη
[f] Πυκνῇσι λιθάδεσσιν· ὁ δὲ προσέειπεν ἄνακτα,
[g] Ὦ γέρον, ἦ ὀλίγου σε κύνες διεδηλήσαντο
Ἐξαπίνης, καί κέν μοι ἐλεγχείην κατέχευας.
Καὶ δέ μοι ἄλλα θεοὶ δόσαν ἄλγεά τε στοναχάς τε.
Ἀντιθέου γὰρ ἄνακτος ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
Ἧμαι, ἄλλοισιν δὲ σύας σιάλους ἀτιτάλλω
Ἔδμεναι· αὐτὰρ κεῖνος ἐελδόμενός που ἐδωδῆς
Πλάζετ' ἐπ' ἀλλοθρόων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε.

ARGVMENT[VM] DECIMIQVARTI LIBRI Odyssea.

HOSPITIVM Vlyssis fit in agro apud Euma[eum], & quidam congressus. Aliter. Vlyssis præsentia [apud E]um, & sermones fiunt immutantis seipsum, [fa]dam exponentis.

Aliud.

Ξ autem, Vlyssem hospitatus est Eumæus in agro bul[cus]

CAETERVM hic expo[...]
sus est asperam semi[...]
Locum per syluosum, p[...]
ei Minerua
Dixerat nobilem esse [...]
ei fortunas maximè
Curabat familiariū, quos acquisierat di[...]
Hunc aūt in vestibulo inuenit sedentem [...]
Alta ædificata erat circumspicuo in loco
Pulchraq; magnaq;, quæ circumiri pote[...]
Ipse ædificauerat suibus absente rege,
Sine domina, & Laërte sene,
Aduectis lapidibus, & cinxerat sepe spi[...]
Palos autem extrà adegit prorsus hinc & [...]
Densos & crebros nigro quercus scisso,
Intra autem aream sutilia duodecim fece[...]
Propè inter se, lectos suibus, in vnoquoq; [...]
Quinquaginta sues iacentes contineban[...]
Fœminæ fœtæ, mares autem foris dormieb[...]
Multò pauciores, hos enim minuebant [...]
Diuini proci, quoniam mittebat subulcu[...]
Semper saginatorum pinguium optimu[...]
Hi autem trecentiq; & sexaginta erant.
Apud autem canes feris similes semper [...]
Quatuor, quos nutriuerat subulcus prin[...]
Ipse autem circa pedes suos aptabat calci[...]
Incidens pellem bouinam coloratam: alij [...]
Iuerant aliò alius: cum stabulantibus su[...]
Tres: quartum autem miserat ad vrbem [...]
Suem ducere procis superbis necessitate
Vt mactantes carnibus saturarentur ani[...]
Repentè autem Vlyssem viderunt canes l[...]
Qui quidem clamantes accurrerunt: at [...]
Sedit astutia, virga autem ei excidit ma[...]
Tunc proprium apud stabulum indignu[...]
lorem,
Sed subulcus celeriter pedibus velocibus [...]
Cucurrit ad vestibulū, coriū aūt ei excidi[...]
Hos quidem acclamatos canes pepulit ali[...]
Crebris lapidationibus, hic aūt affatus est [...]
O senex, certè propè te canes dissipassen[...]
Repentè, & mihi crimen imposuisses.
Atq; mihi alios Dei dederunt dolores ge[...]
Propter diuinum enim regem lugens & d[...]
Iaceo, alijs autem sues pingues nutrio
Ad comedendum: at ille egens fortè cibi [...]
Errat apud peregrinorum virorum popu[...]

...που ζώει, καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.	*Sicubi adhuc viuit & videt lumen Solis.*
...ἐς κλισίην δ' ἴομεν γέρον, ὄφρα καὶ αὐτὸς	*Sed sequere, ad stabulum eamus senex, vt & ipse*
...σίτοιο κορεσσάμενος καὶ θυμόν,	*Cibo & vino saturatus ex animo,*
...ὁππόθεν ἐσσί, καὶ ὁππόσα κήδε' ἀνέτλης.	*Dicas vnde sis, & quot dolores toleraueris.*
...ὢν κλισίηνδ' ἡγήσατο δῖος ὑφορβός.	*Sic loquutus ad stabulū præcessit diuinus subulcus.*
...δ' εἰσαγαγὼν, ῥῶπας δ' ὑπέχευε δασείας.	*Collocauit.a.illū īroductū: virgulta.a.substinuit de-*
...δ' ἐπὶ δέρμα ἰονθάδος ἀγρίου αἰγός,	*Strauit autē in pellem villosæ syluestris capræ sa:*
...ον, μέγα καὶ δασύ. χαῖρε δ' Ὀδυσσεὺς	*Suū stratū magnū & densum. gauisus est aūt Vlysses*
...ὑπέδεκτο. ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,	*Quòd ipsum sic suscepat, verbūq; dixit & appellauit,*
...δοίη ξεῖνε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι	*Iupiter tibi det hospes & immortales dei alij*
...ὅ,ττι μάλιστ' ἐθέλεις, ὅτι με πρόφρων ὑπέδεξο.	*Quodcunq; maximè vis, quia me benignus suscepisti.*
...δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,	*Hūc.a.respondens, loquutus est Eumæus subulcus:*
...θέμις ἔστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,	*Hospes non mihi fas est, neq; si peior te veniat,*
...ῆσαι. πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες	*Hospitem contemnere, ab enim Ioue sunt omnes*
...ωχοί τε. δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε	*Hospitesq; pauperesq;, munus.a. exiguumq; charumq;*
...ἡμετέρη. ἡ γὰρ δμώων δίκη ἐστίν,	*Est nostrum, hic seruorum mos est*
...ων ὅτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες	*Semper timentium, cùm dominantur reges*
...τοῦ γε θεοὶ κατὰ νόστον ἔδησαν	*Iuuenes, certè enim illius reditum impedierunt.*
...ενδυκέως ἐφίλει, καὶ κτῆσιν ὄπασσεν,	*Qui me accuratè diligebat & possessionem præbuit,*
...ἥν τ' ἄναξ ᾧ θυμὸς ἔδωκεν	*Tanquamq; suo familiari rex benignus dedit,*
...ρόν τε, πολυμνήστην τε γυναῖκα,	*Domumq; portionemq; optatissimamq; vxorem,*
...κάμῃσι, θεὸς δ' ἐπὶ ἔργον ἀέξῃ.	*Qui sibi multa laborauerit, Deus.a. negociū auxerit.* κ.ἀέξη.
...ὃ ἔργον ἀέξεται ᾧ ἐπιμίμνω.	*Sic & mihi hoc negocium augetur quo detineor.* κ.ἐπιμίμνω
...λ' ὤνησεν ἄναξ εἰ αὐτόθ' ἐγήρα·	*Ideo me multum iuuisset rex si hîc senuisset.*
...ὡς ὤφελλ' Ἑλένης ἀπὸ φῦλον ὀλέσθαι	*Sed perijt: vtinam debuisset Helenæ genus perijsse*
...ἐπεὶ πολλῶν ἀνδρῶν ἀπὸ γούνατ' ἔλυσεν.	*Funditùs, quoniam multorū virorū genua labefecit.*
...ος ἔβη Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς	*Etenim ille iuit Agamemnonis gratia honoris*
...ωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο.	*In ilium equestre, vt Troianos oppugnaret.*

COMMENTARIVS.

...μάλιστα] Hunc subulcum præter cæteros Vlyssis seruos laudat Poëta, & hoc loco eius summam diligētiam in procu... iari domini commendat, qualem à reliquis non præstari dicit: ideò etiam ad fidelissimum seruum primùm accedere ...it, vt eò certiùs de suis negotijs, quippiam resciseeret, quod potuit ab illo quàm ab vllo reliquorum omnium, quo... ...cta fides, quòd in procorum partes magis inclinare videbantur ob diuturnam domini absentiam tædio contracto, ...oc quidem Poëtæ artificium minimè est contemnendum, neque illud etiam quod circa præcedentis libri finem mo... & constantis serui imaginem in hoc subulco exprimi, nequid ad perfectam œconomiam desit. Quod ita intelligo, ...narito & vxore, liberis, & seruis confletur tota familia: verum maritum & veram vxorem in Vlysse & Penelope effin... ...ue coniugium alternum spernit. & vtrumque verum & amantem prolis parentem: quod testata est satis Penelope, ...hum in exteram regionem profectum luget sup. lib. Idem quoque Vlysses in præcedentis libri postrema sectione ex... ...t, cùm ita de eo est sollicitus apud Mineruam. Filij etiam officium in Telemacho effornauit, dum procis resistit, & de... ...taturus profectiones illas suscipit, de quibus primis huius Operis libris dictum est. Restabat vt illi œconomicæ har... ...ui concentus accederet, qui tantus est, vt hanc partem absolutissimam reddat: cui si Eurycleam nutricem addide... quid amplius desiderari possit.

...ὑψοῦ] Nūc locum describit, in quo hic subulcus ab Vlysse repertus est: vbi etiam exēplum subijcit studij illius, quo res do... ...are conabatur. ille enim porticum dicitur solus exædificasse: quam dicit circumspecto in loco fuisse, id est, περισκέ... ...uæ lectio recepta est, cùm aliàs etiam legeretur (vt annotauimus in margine) κατηρεφέεσσι λίθοισι, sed minus rectè: ἐξ ἧς ... ...athius, ποιῆσαι ἔνιοι ἀναγκαίως τ. αὐλῆς τόπον, ἵνα περισκοπῇ τις τὰ πέριξ ὁποῖός τις καὶ ὁ τοῦ Τηλεμάχου περὶ τούτου θάλαμος ἦν. ...lam in excelso loco constituit, ac ex adiunctis elegantiæ & magnitudinis commendat: addit etiam rationē, qua eam ...it, lapidibus nimirum, sepe spinosa, & palis. quasi triplex fuerit illud vallum fuile, vt eò tutius gregem suum contine... ...ilis esset exitus. Neque id satis: subijcit enim descriptionem hararum, in quibus certus suum numerus disponebatur. ...go assignat suilia, & in singulis quinquaginta sues fœminas collocat: vnde colligo numerum sexcētarum suum, quod ...tingemus in Vlyssis bonorum enumeratione, quam hic idem subulcus præstabit. Sues autem mares extra illa suilia ...ninore numero. Erant enim solùm trecenti & sexaginta, quia videlicet à procis absumebantur. Vbi nota, non sine ra... ...es à fœminis fœtis separari: quia cùm sus animal sit fœcundissimum, & ad concipiendum maximè procliue, arceri ...tet à mare, ne postquàm conceperit, fœtum suum alere desistat. Et hoc, ni fallor, à probato quodam authore obser... ...ius nomen mihi excidit.

...ος ἀνδρῶν.] Hunc porculatorem (vt Columellę verbo vtar) principem virorum appellat (quē anteà magnifico δῖος epithe... ...de Vlysse domino subinde effert, insigniuit) quòd alijs etiam seruis imperaret, vt sequentibus apparet, vbi dicit:

οἱ δὲ δὴ ἄλλοι Ὦχοντ' ἄλλυδις ἄλλος ἅμ' ἀγρομένοισι σύεσσιν οἱ τρεῖς. τὸν δὲ τέταρτον ἀπὸ προέηκε πόλινδε.

...alios subulcos sibi habuit subditos, quos iam abfuisse dicit Poëta.

...ἀμφὶ πόδεσσιν] Ergo non solùm subulci, sed etiam sutoris coriarij fungebatur officio hic noster Eumæus.

...κεκλήγοντες] Notauit quoq; Giphanius hanc allatrantes canes abigendi rationem, si telo, quod quis gerit, abiecto, ipse hu... ...t. sic enim non mordebunt canes, (inquit) ea vsus est hîc Vlysses: Eumæus verò communi, lapidibus eos absterrens, ...es apud Theocritum σαύραν κλῆρον vtitur. Didymus ad hūc locum annotat φυσικὸν φησὶν βοήθημα πρὸς ἀποστροφὴν κυνῶν ... καὶ προέσθαι τὴν ῥάβδον, ὡς μὴ ἐπιβουλευόμενον: id est, vt vertit Gesnerus: Naturale præsidium est ad auertendos canes, sedere, & ...dimittere, ne possint insidias suspicari canes. Clementis, inquit, Plutarchus in libro Vtra animalium, &c. & excelsi simul ...icationem canes, statim vt se demisit is quem petunt, ardorem remittentes. Notum est illud Homeri Odyss. ξ. οἱ μὲν κε... ...Neq; enim qui humi se deijcit, ac speciem supplicis præfert, ampliùs inuadunt impetus canum, inquit Plinius, & sæ... ...igitur ab homine considente humi. Ego tamen nescio an hoc satis tutò fieri possit: quod si fiat, forsan non semper.

...ησι θάλεσσιν] Eadem ratione vtitur pastor ille Augiæ apud Theocritum (nam malè illud ipsi Herculi tribuit Giphanius in ...nobis laudato) Verba elegantissimi illius Poëtæ sunt Idyll. 25. Describemus autem locum integrum, quia laudē fide... ...& eiusdem exemplum huic Homerico non omnino absimile continet. Accedunt ergo pastor Augiæ & Hercules.

Rr 4 τὸν

τοὺς δὲ κύνες προσιόντας ἀπὸ πρόσθεν αἶψ᾽ ἐνόησαν | *Hos accedentes procul canes statim senserunt*
ἀμφοτέρων, ὀδμῇ τε χροὸς, δούπῳ τε ποδοῖιν | *Vtroque modo & ab odore corporis, & strepitu pedum.*
θεσπέσιον δ᾽ ὑλάοντες ἐπέδραμον ἄλλοθεν ἄλλος | *Valde autem latrantes incurrerunt aliunde alius*
ἀμφιτρυωνιάδην ἡρακλῆα. τὸν δὲ γέροντα | *In Amphitryoniadem Herculem: sed circa senem*
ἀχρεῖον κλάζοντε, περίσσαινον γ᾽ ἑτέρωθεν· | *Frustra strepentes, adblandiebantur ab altera parte:*
τοὺς μὲν ὅγε λάεσσιν, ἀπὸ χθονὸς ὅσσον ἀείρων | *Hos ille lapidibus à terra tantùm sublatis*
φεύγεμεν ἂψ ὀπίσω δειδίσσετο, τρηχὺ δὲ φωνῇ | *Vt fugerent, retrò perterrefaciebat: asperè verò voce*
ἠπείλει μάλα πᾶσιν, ἐρητύσασκε δ᾽ ὑλαγμοῦ | *Minabatur omnibus: & cohibuit à latratu,*
χαίρων ἐν φρεσὶν ᾗσιν ὅτ᾽ αὐλῆς ἐκτὸς ἔρυντο | *Animo suo gaudens, quòd stabulum custodirent,*
αὐτοῦ γ᾽ οὐ παρεόντος. ἔπος δ᾽ ὅγε τοῖον ἔειπεν | *Ipso absente & sic dixit:*
ὦ πόποι, οἷον τοῦτο θεοὶ ποίησαν ἄνακτες | *Papè quale hoc fecerunt Dij reges*
θηρίον ἀνθρώποισι μετέμμεναι ὡς ἐπιμηθές. | *Animal, vt cùm hominibus sit: quàm callidum.*
εἰ οἱ καὶ φρένες ὧδε νοήμονες ἔνδοθεν ἦσαν | *Cui si & mens ita intelligens in pectore esset,*
ἤδει δ᾽ ᾧτε χρὴ χαλεπαινέμεν, ᾧτε καὶ οὐκί· | *Vt intelligeret cui irasci deberet, & cui minus:*
οὐκ ἂν τι θηρῶν τις ἐδήριτον περὶ τιμῆς. id est, | *Tunc nullum animal hoc de honore certare posset.*

Ex quibus constat, quanti sit faciendum in custodia hoc animal, ad quam potissimum etiam ab homine inter reliqua m[...] pitur, quanquam de Mithridate Pontico referat Aelianus Histor. anim. lib. 7. cap. 46. eum, cùm somnum caperet, sui cu[...] diam non modò armis & satellitibus excubitoribus solitum committere: sed magis etiam tauro & equo & ceruo, qu[...] ctos habebat. Ij enim, inquit, ad custodiam eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respira[...] mox percipiebant: atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce eum è somno excitabat. Sed hoc ita rarum [...] officio nihil adimat, præcipuè verò ad gregum aut armentorum custodiam. Tamen non ita omnibus est necessariu[...] mum pecori lanari In quo genere, inquit Varro, sunt maximè oues, deinde capræ: has enim lupus captare solet, cui o[...] nes defensores. In suillo pecore tamen sunt, quæ se vindicent, sues, verres, maiales, scrofæ: propè enim hæc apris, qui [...] dentibus canes occiderunt. Quid dicam de pecore maiore? cùm sciam, mulorum gregem cùm pasceretur, eoque ven[...] trò mulos circunfluxisse, & vngulis cædendo eum occidisse? & tauros solere diuersos assistere clunibus continuatos, [...] cilè propulsare lupos? Hæc Varro. Vnde licet colligere, ad suum custodiam non ita requiri canes, quod neque etiam [...] apud porculatores. At vel tempora Homerica id frequentiùs tulerunt, vel ad maiorem securitatem ab Eumæo sunt a[...]

g ὦ γέρον,] Hęc humanitas Eumei, quæ Vlyssem hospitio statim excipit, docet qualia fuerint illa sęcula, quæ inter c[...] hospitalitatem maximè coluerunt. Oratio autem, qua eum affatur, ostendit quàm fuerit de eo sollicitus, cùm stati[...] tionem erumpat, quasi eum indesinenter animo versans.

h ξεῖν᾽, οὔ μοι θέμις] De hospitalitate diximus suprà lib. 8. & 9. & aliàs in Iliade.

i οἱ νέοι] Procos intelligit, de quorum asperitate & crudelitate conqueritur, non tam quòd Vlyssis facultates diripiã[...] quàm quòd illius reditum impedierint. Non est autem ociosum, quod eos iuuenes appellat. Raro enim prudentiæ ([...] administratione versatur) coniunctam iuuentutem animaduertas,

— αἰεὶ γάρ τε νεώτεροι ἀφραδέουσιν, inquit Homerus suprà lib. 7.

θνητῶν, inquit Simonides, δ᾽ ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυηράτον ἥβης | κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ᾽ ἀτέλεστα νοεῖ.

Ἥβη καὶ νεότης, inquit Theognis, ἐπικουφίζει νόον ἀνδρός.

k θεὸς] Nota vnitatem Numinis adhuc in hoc Poëta expressam, quod sæpiùs monuimus.

l ὡς ὤφελλ᾽ ἑλένης] Iniustè in Helenam Eumæus inuehitur, si vulgatam eius raptus historiam, aut potiùs fabulam e[...] sententia, consideres: qu a potius Paris raptor videbatur accusandus. Sed cùm illa sponte Paridem sequuta sit, vt ex[...] docuimus, eandem quoque culpam subit. Nos hac de re aliàs satis diximus, & nouissimè suprà lib. vndecimo.

Ὣς εἰπὼν, ζωστῆρι θοῶς συνέεργε χιτῶνα. | *Sic loquutus cingulo celeriter coërcui[...]*
Βῆ δ᾽ ἴμεν ἐς συφεοὺς, ὅθι ἔθνεα ἔρχατο χοίρων· | *Perrexit autem ire ad suilia, vbi grex cõtinet[...]*
Ἔνθεν ἑλὼν δύ᾽ ἔνεικε, καὶ ἀμφοτέρους ἱέρευσεν· | *Illinc capros duos attulit, & ambos mac[...]*
al. Εὗσεν, *Εὗσέ τε, μίστυλλέν τε, καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειρεν. | *Ignemq; accendit, conciditq;, & verubus [...]*
Ὀπτήσας δ᾽ ἄρα πάντα φέρων παρέθηκ᾽ Ὀδυσῆϊ, | *Assans autem omnia ferens apposuit V[...]*
Θέρμ᾽ αὐτοῖς ὀβελοῖσιν.ᵃ ὁ δ᾽ ἄλφιτα λευκὰ πάλυνεν | *Calida ipsis verubus: hic aũt farinã alb[...]*
al. κίρνα Ἐν δ᾽ ἄρα κισσυβίῳ* κίρνη μελιηδέα οἶνον. | *In poculo autem miscebat dulce vinum.*
Αὐτὸς δ᾽ ἀντίον ἷζεν, ἐποτρύνων δὲ προσηύδα, | *Ipse aũt è regione sedit, cohortãs autẽ all[...]*
Ἔσθιε νῦν ὦ ξεῖνε τά τε δμώεσσι πάρεστι | *Comede nunc ô hospes, quæ seruisq; ad[...]*
Χοίρε᾽· ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν, | *Porcina. at pingues porcos proci comedu[...]*
Οὐκ ὄπιδα φρονέοντες ἐνὶ φρεσὶν οὐδ᾽ ἐλεητύν. | *Nõ verecundiã habẽtes in mẽtib. neq; m[...]*
ᵇ Οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν, | *Non quidem impia opera Dei beati ama[...]*
Ἀλλὰ δίκην τίουσι καὶ αἴσιμα ἔργ᾽ ἀνθρώπων. | *Sed ius colunt, & pia opera hominum.*
ᶜ Καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι, οἵτ᾽ ἐπὶ γαίης | *Et quidem hostes, & iniqui, qui in terra[...]*
Ἀλλοτρίης βῶσιν, καί σφιν Ζεὺς ληΐδα δώῃ. | *Aliena vescantur, & ipsis Iupiter præa[...]*
Πλησάμενοι δέ τε νῆας ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος. | *Impletis verò nauibus iuerunt domum [...]*
Καὶ μὲν τοῖς ὄπιδος κρατερὸν δέος ἐν φρεσὶ πίπτει· | *Et quidem his curæ potens timor in ani[...]*
Οἵδε δέ τι ἴσασι, (θεοῦ δέ τιν᾽ ἔκλυον αὐδὴν) | *Hi autẽ sciunt (Dei autẽ aliquã audiuer[...]*
Κείνου λυγρὸν ὄλεθρον, ὅτ᾽ οὐκ ἐθέλουσι δικαίως | *Illius perniciosam mortem, quia nolunt [...]*
Μνᾶσθαι, οὐδὲ νέεσθαι ἐπὶ σφέτερ᾽, ἀλλὰ ἕκηλοι | *Ambire, neq; ire ad sua, sed silentio*
al. ἔπι Κτήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ᾽* ἔπι φειδώ. | *Bona dilapidant immoderatè, neq; est p[...]*
Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσιν, | *Quotquot enim noctesq; & dies abs Ioue[...]*
Οὔποθ᾽ ἓν ἱερεύουσ᾽ ἱερήϊον, οὐδὲ δύ᾽ οἴω· | *Nunquam vnam sacrificãt victimã, ne[...]*
Οἶνον δὲ φθινύθουσιν ὑπέρβιον ἐξαφύοντες. | *Vinum autem consumunt immoderatè [...]*
Ἦ γάρ οἱ ζωή γ᾽ ἦν ἄσπετος· οὔτινι τόσση | *Certè enim ei facultates erant magnæ, n[...]*
Ἀνδρῶν ἡρώων, οὔτ᾽ ἠπείροιο μελαίνης, | *Virorum heroum, neq; continentis ferac[...]*
Οὔτ᾽ αὐτῆς Ἰθάκης· οὔτε ξυνεείκοσι φωτῶν | *Neq; ipsius Ithacæ, neq; viginti virorum[...]*
Ἔστ᾽ ἄφενος τοσσοῦτον· ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω· | *Sunt diuitiæ tantæ, ego autem tibi conn[...]*

ἐν ἠπείρῳ ἀγέλαι, τόσα πώεα οἰῶν,
ὦν συβόσια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν
ξεῖνοί τε καὶ αὐτοῦ βώτορες ἄνδρες.
δ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν ἕνδεκα πάντα
βόσκοντ', ἐπὶ δ' ἀνέρες ἐσθλοὶ ὄρονται,
σφιν ἕκαστος ἐπ' ἤματι μῆλον ἀγινεῖ,
έων αἰγῶν ὅτις φαίνηται ἄριστος.
ὼ σῦς τάσδε φυλάσσω τε ῥύομαί τε,
συῶν τὸν ἄριστον ἐΰκρίνας ἀποπέμπω.
άθ', ὁ δ' ἐνδυκέως κρέα τ' ἤσθιε, πῖνέ τε

ἀκέων κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.
ὶ δείπνησε καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,
πλησάμενος δῶκε* σκύφος ᾧ περ ἔπινεν,
ἐνίπλειον, ὁ δ' ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ,
φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
τίς γάρ* σε πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν,
ἀφνειὸς καὶ καρτερὸς ὡς ἀγορεύεις;
*φθίσθαι Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς.
κέ ποθι γνώω τοιοῦτον ἐόντα.
τό γε οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ἀγγείλαιμι ἰδών* ἐπὶ πολλὰ δ' ἀλήθην.
ἠμείβετ' ἔπειτα συβώτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
τις κεῖνον ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
πείσειε γυναῖκά τε καὶ φίλον υἱόν.
κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται
οὐδ' ἐθέλουσιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
ἀλητεύων Ἰθάκης ἐς δῆμον ἵκηται,
δέσποιναν ἐμὴν ἀπατήλια βάζει.
δεξαμένη, φιλέει καὶ ἕκαστα μεταλλᾷ,
ὀδυρομένῃ βλεφάρων ἄπο δάκρυα πίπτει,
γυναικὸς, ἐπὴν πόσις ἄλλοθ' ὄληται.
καὶ σὺ γεραιὲ ἔπος παρατεκτήναιο,
χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα δοίη.
ἤδη μέλλουσι κύνες ταχέες τ' οἰωνοὶ
ὀστεόφιν ἐρύσαι, ψυχὴ δὲ λέλοιπεν.
πόντῳ φάγον ἰχθύες, ὀστέα δ' αὐτοῦ
ἠπείρου, ψαμάθῳ εἰλυμένα πολλῇ.
ἔνθ' ἀπόλωλε φίλοισι δὲ κήδε' ὀπίσσω
οἱ δὲ μάλιστα, τετεύχαται, οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλον
ἄνακτα κιχήσομαι ὁππόσ' ἐπέλθω,
πατρὸς καὶ μητέρος αὖτις ἵκωμαι
πρῶτον γενόμην, καί μ' ἔτρεφον αὐτοί.
ἔτι τόσσον ὀδύρομαι ἱέμενός περ
ἰδέσθαι, ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ·
Ὀδυσσῆος πόθος αἴνυται οἰχομένοιο.
ἐγὼν, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ' ὀνομάζειν
πέρι γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο θυμῷ.
ἠθεῖον καλέω καὶ νόσφιν ἐόντα.
αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ἐπεὶ δὴ πάμπαν ἀναίνεαι οὐδὲ ἔτι φῇσθα
ἐλεύσεσθαι, θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος·
οὐκ αὔτως μυθήσομαι, ἀλλὰ σὺν ὅρκῳ,
Ὀδυσσεύς. εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω,
ἐπεί κεν κεῖνος ἰὼν τὰ ἃ δώμαθ' ἵκηται,
χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά.
καὶ μάλα περ κεχρημένος, οὔτι δεχοίμην.
γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσι
ὃς πενίῃ εἴκων ἀπατήλια βάζει.

Duodecim in continenti armenta, tot greges ouium,
Tot suum pascua, tot stabula lata caprarum,
Pascunt amiciq; & ipsius pastores viri.
Illic autem stabula lata caprarum vndecim omnia.
In extremitate agri pascũtur, ĩsupviri boni obseruãt.
Quorum semper ipsis vnusquisq; in die pecudẽ fert,
Saginatarum caprarum quæcunq; appareat optima.
At ego sues quas seruoq; tueorq;,
Et ipsis suum optimum electum mitto.
Sic dixit, ille.a. attentè carnes comedebat, bibebátque vinum
Raptim dolens. mala autem procis serebat.
At postquam cœnauit, & expleuit animum cibo,
Et ei impletum dedit poculum quo bibebat — χ. σκύφος
Vino plenum, hic autem suscepit, gauisusq; est animo,
Et ipsum appellans verba velocia alloquutus est,
O amice, quisnam te emit rebus suis, — χ. σ' ἐπρίατο
Sic valdè diues, & fortis sicut dicis?
Dicis aũt ipsum periysse Agamẽnonis gratia honoris. — χ. φθίσθαι
Dic mihi si fortè cognosco talem esse,
Iupiter enim hoc scit, & immortales dei alij,
Si fortè ipsum nunciem vidisse, multum aũt errauit. — χ. ἐπὶ πολλὰ
Huic aũt respõdit postea subulcus princeps virorũ,
O senex, nullus illum vir peregrinus veniens
Nuncians persuaserit vxoriq; & dilecto filio,
Sed temerè tractationis indigi viri peregrini
Mentiuntur, neq; volunt vera loqui:
Quicunq; autem peregrinis Ithacæ in populum venit, — χ. δὲ κ'
Profectus ad dominam meam fallacia loquitur.
Hæc aũt benignè exceptum diligit & singula inqrit,
Et ei lugenti palpebris lacrymæ decidunt.
Munus est mulieris, cùm maritus alibi periyt.
Statim & tu senex verbum fabrica,
Si quis tibi penulamq; tunicamq; vestimenta det.
Illius autem iam debent canes velocesq; vultures
Cutem ab ossibus trahere, anima autem destituit.
Vel illum in ponto comederũt pisces, ossa autem ipsius
Iacent in terra, arena mersa multa.
Sic ille quidẽ illic periyt, amicis autem dolores post
Omnib. mihi.a. maximè facti sunt, nõ.n. amplius aliũ
Humanum sic dominum inueniam, quocunq; ibo.
Neq; si ad patris & matris iterum irem
Domũ, vbi primùm ortus sum, & me educauerũt ipsi:
Neq; nunc his etiam tantum lugeo mæstus — χ. νῦν
Oculis vt videam, existens in patria terra,
Sed me Vlyssis desiderium capit mortui.
Hunc quidẽ ego ô hospes, & nõ præsentem nominãdo
Reuereor, valdè.n. me diligebat & curabat in animo.
Sed ipsum fratrem maiorẽ voco, vel longè absentem.
Hũc aũt rursus alloquutus est patiẽs diuinus Vlysses,
O amice, postquam omnino negas, neq; dicis
Illum venturũ esse, animus.a. tibi semper incredulus,
Sed ego non temerè loquar, sed cum iuramento,
Quod redit Vlysses, munus autem mihi sit
Statim postquam ille redux suas domos peruenerit,
Induere mihi penulã & tunicam, vestimenta pulchra.
Antè autem vel valdẽ indigens nihil accipiam.
Inimicus enim ille non minus Ditis ianuis
Est, qui egestate coactus fallacia loquitur.

ἕσσαι

Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
Ἑστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
Ἦ μέν τοι τάδε πάντα τελείεται ὡς ἀγορεύω.
Τοῦ δ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς·
Τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο,
Οἴκαδε * νοστήσει, καὶ τίσεται ὅς κεν ἐκείνου
Ἐνθάδ' ἀτιμάζει ἄλοχον καὶ φαίδιμον υἱόν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
ᵉὮ γέρον, οὔτ' ἄρ ἐγὼν εὐαγγέλιον τόδε τίσω,
Οὔτ' Ὀδυσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται· ἀλλὰ ἕκηλος
Πῖνε, * καὶ ἄλλα παρὲξ μεμνώμεθα, μηδέ με τούτων
Μίμνησκ'. ἦ γὰρ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν
Ἄχνυμαι ὁππότε τις μνήσῃ κεδνοῖο ἄνακτος.
Ἀλλ' ἤτοι ὅρκον μὲν ἐάσομεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἔλθοι ὅπως μιν ἐγώγ' ἐθέλω καὶ Πηνελόπεια,
Λαέρτης θ' ὁ γέρων καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.
Νῦν αὖ παιδὸς ἄλαστον ὀδύρομαι ὃν τέκ' Ὀδυσσεύς,
Τηλεμάχου· τὸν ἐπεὶ θρέψαν θεοὶ ἔρνεϊ ἶσον,
Καί μιν ἔφην ἔσσεσθαι ἐν ἀνδράσιν οὔτι χέρεια
Πατρὸς ἑοῖο φίλοιο, φρένας καὶ εἶδος ἀγητὸν,
Τοῦ δέ τις ἀθανάτων βλάψε φρένας ἔνδον ἐΐσας,
Ἠέ τις ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν
Ἐς Πύλον ἠγαθέην. τὸν δὲ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
Οἴκαδ' ἰόντα λοχῶσιν, ὅπως ἀπὸ φῦλον ὄληται
Νώνυμον ἐξ Ἰθάκης Ἀρκεισίου ἀντιθέοιο.
Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἁλώῃ,
Ἤ κε φύγοι, καί κεν οἱ ὑπέρσχοι χεῖρα Κρονίων.
Ἀλλ' ἄγε μοι σὺ γεραιὲ τὰ σαυτοῦ κήδε' ἐνίσπε,
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
ᵍΤίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
Ὁπποίης δ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο; πῶς δέ σε ναῦται
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.

* νοστήσας, * κ. ἄλλα

Sciat nunc Iupiter primùm deorum hospit
Focusq; Vlyssis irreprehensi quem adibo,
Certè quidem hæc omnia perficientur sicut
Hoc autem ipso anno veniet huc Vlysses.
Hoc quidem inclinato mense, illo autem in
Domum reuersus, & puniet quicunq; illius
Hic vituperat vxorem, & illustrem filium
Hunc. a. respondens alloquutus es Euma
O senex, neq; profectò ego lætitiæ munus re
Neq; Vlysses etiam domum veniet: sed quie
Bibe, & alia prætermittamus, neq; mihi hæ
Memora: certè enim animo in pectore meo
Tristor, quando aliquis meminit gloriosi re
Sed certè iuramentum quidem sinamus: se
Veniat, vt ipsum ego volo & Penelope,
Laërtesq; senex, & Telemachus diuinus.
Nunc rursus nati casum lugeo, quem genu
Telemachi, quē postquā nutriuerūt dij pla
Et ipsum dicebam fore in viris non peiore
Patre suo charo consilijs & specie admirab
Huius. a. aliquis immortaliū læsit mētē int
Vel aliquis hominū, hic aūt iuit ad patris
In Pylum diuinam: hunc autem proci supe
Domum venientē obseruāt, vt à generati
Sine nomine ex Ithaca Arcisij diuini.
Sed agè illum quidem sinamus siue oppres
Siue fugerit, & eum protegat manu Satur
Sed agè mihi tu senex tua ipsius incommo
Et mihi hoc dic verum, vt benè intelligam
Quis? vnde es virorum? vbi tibi ciuitas, &
Qua autem in naue venisti? quomodo te
Duxerunt in Ithacam? qui esse profiteban
Non enim te peditem puto huc venisse.

COMMENTARIVS.

a ὁ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνεν.] Nempe κατὰ ἔθος ἀρχαῖον τὸ ὕστερον ὀρχοῦσιν, vt ait hoc loco Eustathius.

b οὐ μὲν σχέτλια ἔργα] Hoc sententiosè dictum est ab Eumæo: abruptè tamen quodammodò enunciatum, & sine vlla lation, quæ talis esse debuit: Cùm ergo ita se gerant proci, hoc est, immisericorditer & petulanter in dilapidandis Vl ne dubio Dijs placere non possunt, qui solùm iustis & pijs hominum actionibus delectentur, iniustas & impias sum rint Cùm illis non placeant, sperandum est illos etiam hæc facinora vindicaturos, & debita pœna affecturos. Hæc om tentia consequuntur & Eumæus breuitate sua intelligenda relinquit. Nota autem, quales Deos effingat Homerus: qu quam alibi sæpissime exprimit, hoc etiam loco obseruasset, istud γνωμότυπον nobis magis commendaret.

c καὶ μὲν δυσμενέες] Exaggerat factum procorum comparatione ad eos qui hostiliter aliena inuadunt, quibus eos adh longè esse docet: nam isti vbi terram quandam alienam depopulati sunt, prædam auferentes discedunt, & aliquo salt rum, quibus hanc iniuriam inferunt, percelluntur: at istis non sufficit bona miseri Vlyssis dilapidare & deprædari: se est grauius, diuturnam moram trahunt, nec ab eius possessionibus excedunt, quas indesinenter comminuunt & absu quicquam reformidant, vnde colligere est, eos certò mortem Vlyssis exploratam habere. Quasi dicat, siquidē Vlysse uis esse sibi persuaderent, citiùs esse in sua bona discessuros, illius nempe Herois metu. Vt autem rem magis augeat, Vlyssis enumerationem: quæ cùm magna sit, magnum etiam eorum esse facinus oportet, qui ea diripiunt: siquidem mensas diuitias, quàm tenues aut mediocres absumere, idque violenta ista ratione, qua proci vtuntur.

d δώδεκ' ἐν ἠπείρῳ] Enumerat Vlyssis bona, quæ omnia consistunt in armentis & gregibus: vt constet illud quod oli monuimus, præcipuum studium veterum Heroum fuisse in re pecuaria, vnde etiam epitheta πολυάρνων, πολυμήλων & tur. Duodecim ergo habuit armēta, nempe boū, vt explicat Eustathius. Poterit autem quispiam anxiè percontari, qu merus boum ex illo armentorum numero consurgat Respondeo, si quodlibet armentum ex tot capitibus constat, a manifestè testantur sequentia: & quilibet grex suum, vt anteà vidimus, ex mille ducentis constituitur, numerum bo que ad quatuordecim millia & quadringentos, & sic de ouibus & suibus: caprarum verò (quia vndecim tantùm il fuisse ait) tredecim millium & ducentarum Cùm autem anteà diceret, neque viginti virorum tantas fuisse diuitias, fi fuerunt armentum vel gregem vnum & centum viginti capita boum, suum & ouium possidere, si ad præcedentem n ete redigas: quia tamen ex Eumæi sententia detrahendū est, ne ad illum concurrat. id audientis hospitis iudicio vide

e ζατρεφέων αἰγῶν] Hic notandum est, capras quoque olim in delicijs ciborum extitisse, quas tamen hodie abhorrer teneriores hœdos etiam edimus, & pro delicato cibo mensis lautioribus suo tempore adhibemus. At hic αἶγας ζατρ procis subministrāt non ἐρίφους καὶ γὰρ, vt est apud Athenæū lib. 9. τὸ τῆς αἰγὸς κρέας τροφιμώτατόν ἐστι. Κλεῖτόμαχος γοῦν ὁ χαλκ δεύτερος τῶν ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως κατὰ τὴν θεωρίαν ὤν, θηβαῖόν τινα ἀθλητὴν ὑπερβαλεῖν ἰσχύϊ φησὶ τοὺς καθ' ἑαυτὸν κρέασιν αἰγείοις τονοι γὰρ καὶ γλ. χεοὶ χυμοὶ (videtur legendum ex Eustathio, εὔτονοι γὰρ ἐντεῦθεν καὶ γλίσχροι χυμοὶ γίνονται) καὶ πολὺν χρόνον ὑπομ κοις δυνάμενοι, &c.

f τίς γάρ σε πρίαιτο] Illud πρίασθαι indicat, solitos emi olim seruos, vt posteà apud Romanos vsitatum fuisse scimus. tas eius rei notanda est, ne recentioribus temporibus tribuatur. Qua de re etiam alicubi diximus in Iliade, & posteà qu m Vlysses de suo aduentu Eumæo confinget, his obseruari potest.

g ὦ γέρον, οὔ τις κεῖνον] Quasi dicat, Tam sæpe varij peregrini hàc transeuntes de Vlysse interrogati Penelopē & Tel lerunt, vt vix quispiam alius aliquid certi de illo persuadere eis possit. Et hoc vulgò solet accidere, vt qui de re aliq

andem omnibus eam narrantibus omnino diffidat, immò eadem narratione aures sibi obtundi ægrè ferant. Hinc fa- myclæi perierint. Nam, vt memorat Seruius in 10. Aeneidos, cùm apud illos subinde nunciaretur hostium aduentus, ob eam rem ciuitas frequenter inani terrore quassaretur: lata lege cautum est, nequis vnquam hostis nunciaret ad- ui pòst euenit, vt verè iam aduenirent hostes. Quòd cùm nemo nunciaret, propter legis interdictum ciuitas de impro- Vnde colligere est, non semper esse tutum ita se gerere, vt quamuis sæpius falsa tibi nuncientur, tamen posteà ita sta- eidem narrationi ampliùs fidem non habiturum: potest enim tandem accidere, vt pro falsis vera nuncientur. Id do- logus ille pastoris lupi aduentum socio nunciantis. Quod idem de Vlyssis aduentu dici posset.

] Hæc verba Eumæi eò tendunt, vt hic illius hospes cùm peregrinus sit, & vt ex habitu iudicat, satis egenus, a- sse comminiscatur, vt Penelopæ acceptus esse possit, & gratiam apud eam demereri: vnde illa prout illi moris est, be- uid in ipsum sit collatura, puta vestimenta, quibus hic hospes magis indigere videbatur. Vbi notanda est huius Eu- entia in hunc hospitem, & cui hac etiam mentiendi conditione bene esse velit. Mentiendi quidem, quantum ipse exi- bi persuadere non potest, Vlyssem alicubi terrarum viuere, vnde longa & grauis altercatio inter vtrumque exoritur.

] Duas vias comminiscitur, quibus perijsse Vlyssem autumat: aut in bello, aut in mari. In bello quidem, cùm eũ is & vulturibus dilaniatum. Nam, vt vidimus sæpe in Iliade, ea erat sors morientium in prælijs, vt ab hostibus ignomi- nore sepulturæ non donarentur, sed feris & auibus expositi iacerent.

] Testatur pluribus dolorem, quem ex interitu Vlyssis concepit, idq; propter eius humanitatem, quæ tanta fuit, æ & maternæ beneuolentiæ facilè anteponat. Cæterùm quanta ipsum etiam mortuũ reuerentia prosequatur, docet.

] Hic est elegans & apta satis doctrina Eustathij. παιδεῦον πικρὸν ἐστιν (inquit) τὸ μὴ χρῆσθαι ... τοὺς φίλους ... καὶ ἔξω ... τῷ ... ὀφθαλμοῖς. ὁ ... ἐστι χρήσιμος ... amen si penitiùs rem inspicias, absentem Vlyssem Eumæus pro defuncto dixit, vt constat ex præcedenti eius oratio- ex proximo vocabulo οἰχομένοιο: non enim abientis, sed mortui vertendum est, secus atq; in vulgatis.

] Cùm simplici affirmatione videret persuaderi non posse Eumæum de suo reditu, id iuramento asserit, & pactum mentis: quod tamen perfici non vult, donec feritas nuncij ex eius aduentu comprobetur.

] Quod Achilles sententiose præmuniebat Iliad. lib. 9. oratione: sese se à mẽdacio quàm maximè abhorrere, id hoc ficit vt meliùs Eumæo hoc persuadeat. Nam cum anteà diceret Eumæus, plerosq; hactenus peregrinos ob egestatem Vlyssis aduentu commentos esse, vt aliquid opis aut viatici à Penelope & Telemacho impetrarent, vnde etiam id i- suo, vt faceret, suadebat: id diluere in se videtur iam velle, ne se eius rei gratia conficturum quippiam existimet, sed è loquuturum, tantumque abesse vt à paupertate coactus mentiri cogatur, vt eum qui id fecerit, odio summo prose- m ipse idem præstiturus sit Tum sub ... verbis iuramẽtum, quo veritatem nuncij sui sanctissimè cõfirmat.

Quàm difficile credant qui semel decepti sunt, paulò antè dicebamus: id meliùs hoc loco videtur in Eumæo, qui ne iu- Vlyssi primò credit. Nihilominus tamen bene est in hospitem affectus, siue propter generalem illorum temporum beneuolentiam, quæ maxima iam in hoc Eumæo apparuit: siue quod cum tacite huius nuncij gaudium pertentaret, li- ud testari videretur.

] Hæc verba indicant, aliquantulum permotum esse tãdem Vlyssis oratione Eumæum, cùm iam pertinaciter de on pronunciet, sed aduentum eius optare incipiat: quod facturus non esset, si exploratum illius interitum habuisset. o ipso fluctuat, certiq; nihil sibi spondere audet: quod docet, cùm Telemachi casum rursus se lugere dicit. Denique hi leganter desiderantis affectus diffidentia permixtos exprimunt.

] Hæc interrogationum coaceruatio Homero est familiarissima, vt sæpiùs monuimus, qua copiosior seges proponitur.

...ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-	*Hũc aũt respõdens alloquutus est prudens Vlysses,*
...ροι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω, (σεὺς,	*Tibi enim ego hæc valdè verè dicam,*
...νῶιν ἐπὶ χρόνον ἠμὲν ἐδωδὴ,	*Si sit quidẽm nunc nobis in longum tempus & cibus,*
...λυκερὸν κλισίης ἔνδοθεν ἐοῦσι,	*Et vinum dulce tecta intra manentibus,*
...ἀκέοντ', ἄλλοι δ' ἐπὶ* ἔργον ἕποιεν·	*Epulariq; quietè: alij autem ad opus adeant,*
...ἔπειτα καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα	*Facilè postea, & in annum omnia,*
...διήξαιμι λέγων ἐμὰ κήδεα θυμοῦ,	*Non percurrerem dicens meos dolores animi,*
...ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα.	*Quoscunq; iam omnes deorum voluntate laboraui.*
...ρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων,	*Ex Creta quidem genus prædico lata*
...φνειοῖο πάις· πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι	*Viri diuitis esse filius: multi autem & alij*
...ἐνὶ μεγάροις ἠμὲν τράφεν ἠδ' ἐγένοντο,	*Filij in ædibus & educati sunt, & orti sunt*
...λόχου, ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ	*Legitimi ex vxore: me autem empta peperit mater*
...ἀλλά με ἶσον* ἰθαιγενέεσσιν ἐτίμα,	*Pellex, sed me pariter cum proprijs charum habebat*
...ακίδης, τοῦ ἐγὼ γένος εὔχομαι εἶναι·	*Castor Hylacides, huius ego genus prædico esse,*
...Κρήτεσσι θεὸς ὣς τίετο δήμῳ,	*Qui quondã in Cretensib. vt Deus colebatur populo,*
...πλούτῳ τε καὶ υἱάσι κυδαλίμοισιν.	*Fortunisq; diuitijsq; & filijs honestis.*
...τὸν κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι	*Sed certè illum fata iuerunt mortis ferentia*
...δόμους· τοὶ δὲ ζωὴν ἐδάσαντο	*Ad Ditis domos: facultates autem diuiserunt*
...ὑπέρθυμοι, καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο·	*Filij magnanimi, & sortes iecerunt.*
...μάλα παῦρ' ἔδοσαν, καὶ οἰκί' ἔνειμαν.	*At mihi valdè pauca dederũt, et ppria attribuerũt.*
...δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων,	*Duxi autem vxorem locupletißimorum hominum*
...ἐμῆς ἀρετῆς· ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα,	*Gratiã meæ virtutis, quoniam non obscurus eram*
...φυγοπτόλεμος. νῦν δ' ἤδη πάντα λέλοιπεν.	*Neq; pugnæ desertor, nunc aũt iam omnia defecerũt.*
...ἔμπης καλάμην γέ σ' ὀΐομαι εἰσορόωντα	*Sed tamen valdè quidem te arbitror intuentem*
...γνώσκειν· ἦ γάρ με δύη ἔχει ἤλιθα πολλή.	*Cognoscere, certè enĩ me durities tenet valdè multa.*
...θάρσος μοι Ἄρης τ' ἔδοσαν καὶ Ἀθήνη,	*Certè enim audaciam Marsq; dederunt & Minerua,*
...ὁπότε κρίνοιμι λόχονδε	*Et fortitudinem cùm eligerem ad insidias*
...ἀριστῆας, κακὰ δυσμενέεσσι φυτεύων·	*Viros optimos, mala inimicis ferens:*
...οἱ θάνατον προτιόσσετο θυμὸς ἀγήνωρ,	*Nũquã mihi mortẽ ante oculos posuit anim⁹ virilis,*
...πρώτιστος ἐπάλμενος ἔγχει *ἕλεσκον	*Sed multo primus adoriens lancea occidebam*

Marginal notes: γρ. ἔργα ἕποιεν, καὶ ἔργα πράποιεν. — γρ. Υἱέες ἐνὶ μεγάροις — γρ. ἰθαιγενέεσσιν — γρ. τὸ τ' — γρ. ὄλεσκον

Ἀνδρῶν

Ἀνδρῶν δυσμενέων, ὅ, τε μοι εἴξειε πόδεσσι.
Τοῖος ἔ' ἐν πολέμῳ. ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἔσκεν,
Οὐδ' οἰκωφελίη, ἥτε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα·
Ἀλλά μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρετμοι φίλαι ἦσαν,
Καὶ πόλεμοι, καὶ ἄκοντες ἐΰξεστοι, καὶ ὀϊστοί,
Λυγρά, τά τ' ἄλλοισίν γε καταριγηλὰ πέλονται.
Αὐτὰρ ἐμοὶ τὰ φίλ' ἔσκε τά που θεὸς ἐν φρεσὶ θῆκεν·
Ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
Πρὶν μὲν γὰρ Τροίης ἐπιβήμεναι υἷας Ἀχαιῶν,
Εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν
Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς· καί μοι μάλα τύγχανε πάντα.
Τῶν ἐξαιρεύμην μενοεικέα, πολλὰ δ' ὀπίσσω
Λάγχανον· αἶψα δ' οἶκος ὀφέλλετο, καί ῥα ἔπειτα
Δεινός τ' αἰδοῖός τε μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τήνδε στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
Ἐφράσαθ', ἣ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε,
Δὴ τότ' ἔμ' ἤνωγον καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
Νήεσσ' ἡγήσασθ' ἐς Ἴλιον· οὐδέ τι μῆχος
Ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπὴ δ' ἔχε δήμου φῆμις.
Ἔνθα μὲν εἰνάετες πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν,
Τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν Πριάμου πέρσαντες ἔβημεν
Οἴκαδε σὺν νήεσσι· θεὸς δ' ἐκέδασσεν Ἀχαιούς.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δειλῷ κακὰ μήδετο μητίετα Ζεύς.
Μῆνα γὰρ οἶον ἔμεινα τεταρπόμενος τεκέεσσι,
Κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ καὶ κτήμασιν· αὐτὰρ ἔπειτα
Αἴγυπτόνδε με θυμὸς ἀνώγει ναυτίλλεσθαι,
Νῆας ἐῢ στείλαντα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν.
Ἐννέα νῆας στεῖλα, θοῶς δ' ἐσαγείρετο λαός.
Ἑξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι
Δαίνυντ'· αὐτὰρ ἐγὼν ἱερήϊα πολλὰ παρεῖχον,
Θεοῖσίν τε ῥέζειν, αὐτοῖσί τε δαῖτα πένεσθαι.
Ἑβδομάτῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης,
Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ καλῷ,
Ῥηϊδίως, ὡσεί τε κατὰ ῥόον. οὐδέ τις οὖν μοι
Νηῶν πημάνθη, ἀλλ' ἀσκηθέες καὶ ἄνουσοι
Ἥμεθα· τὰς δ' ἄνεμός τε κυβερνῆταί τ' ἴθυνον.
Πεμπταῖοι δ' [d] Αἴγυπτον ἐϋρρείτην ἱκόμεσθα·
Στῆσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας·
Ἔνθ' ἦτοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
Αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν, καὶ νῆας ἔρυσθαι.
Ὀπτῆρας δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι·
Οἱ δ' ὕβρει εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
Αἶψα μάλ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς
Πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,
Αὐτούς τ' ἔκτεινον. τάχα δ' ἐς πόλιν ἵκετ' ἀϋτή.
Οἱ δὲ βοῆς ἀΐοντες, ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι
Ἦλθον· πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων,
Χαλκοῦ τε στεροπῆς. ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
Φύζαν ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδέ τις ἔτλη
Μεῖναι ἐναντίβιον· περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.
Ἔνθ' ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
Τοὺς δ' ἄναγον ζωούς, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.
γρ. φρεσὶν ὧδε — Αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
Ποίησ', ὡς ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
Αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ. ἔτι γὰρ νύ με πῆμ' ὑπέδεκτο.
Αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κυνέην εὔτυκτον ἔθηκα,
Καὶ σάκος ὤμοιιν· δόρυ δ' ἔκβαλον ἔκτοσε χειρός·
Αὐτὰρ ἐγὼ βασιλῆος ἐναντίον ἤλυθον ἵππων.

Virorum inimicorum, cùm mihi conceder
Talis eram in bello, opus autem mihi non
Neq; res familiaris, quæ nutrit claros filio
Sed mihi semper naues remigabiles gratæ
Et bella & tela leuia, & sagittæ,
Tristia, quæque alijs horrenda sunt.
At mihi grata erant, quæ Deus in anim
Alius enim alijs vir delectatur operibus
Antè.n. quã in Troia pedem ponerent filij
Nouies viris imperator fui, & velocibus
Viros aduersus externos, & mihi valdè
mnia,
Quæ optabam idonea: multa autem pòst
Assequebar, statim aũt domus augebatur
Grauisq; reuerendusq; inter Cretenses eu
Sed cùm iam odiosum iter magnus Iupite
Decreuit, quod multorũ virorũ subtus ge
Tunc me iusserunt & inclytum Idomenea
Naues ducere in Ilium, neq; vlla ratio
Erat denegandi, malus autem habebat po
Ibi quidẽ nouem annis belligeramus filij
Decimo autem ciuitatem Priami populai
Domum cum nauibus, Deus autem disiec
At mihi misero mala statuit consiliariu
Mensem enim solum mansi delectatus fi
Iuuenculaq; coniuge, & bonis: at postea
In Aegyptum me animus impulit nauiga
Naues benè parantem cum diuinis socijs.
Nouem naues paraui, citò autem coacta
Sex diebus quidem postea mihi dilecti soc
Conuiuati sunt, at ego sacra multa præbu
Dijsq; sacrificando ipsisq; epulas præbend
Septimo conscendentes à Creta lata,
Nauigauimus Borea vento temperato b
Facilè, veluti secundo flumine, neq; aliqu
Nauium læsa est. sed sospites & incolumes
Sedebamus, has autẽ ventusq; nautæq; gu
Quinto die autem Aegyptũ pulchrè irrig
Statui autem in Aegypti fluuio naues cur
Ibi quidem ego iussi charos socios,
Illic apud naues manere, & naues subduc
Speculatores autem per speculas misi vt i
Hi aũt intemperãtia cadentes obsequẽtes
Statim valdè Aegyptiorũ virorũ per pul
Populãtur, mulieres. a. abducebãt & infa
Ipsosq; interficiebãt, statim autẽ in vrbe i
Illi autem vocẽ audiẽtes simul cum auror
Venerũt, implet⁹ est. a. totus cãpus peditũ
Aërisq; fulgore: Iupiter autem fulminat
Fugam meis socijs malã ingeßit, neq; aliqu
Manere contrà, circum enim mala vndiq;
Ibi nostrorum multos quidẽ interfecerun
Alios autem duxerunt viuos sibi seruire
At mihi Iupiter ipse in mente ita consilu
Fecit, vtinam debuissem mori, & mortem
Illic in Aegypto, adhuc enim me molestia e
Statim autem de capite galeam fabrefact
Et scutũ humeris, lanceam autem proieci
At ego regem contra veni equis.

γύ θ' ἑλὼν ὁ δ' ἐρύσατο, καί μ' ἐλέησεν·
... μ' ἐς δίφρον ἀγὼν οἴκαδε δακρυχέοντα.
... πολλοὶ ἐπήϊσσον μελίῃσιν,
... (δὴ γὰρ κεχολώατο λίην)
... ἔρυκε· Διὸς δ' ὠπίζετο μῆνιν
... νεμεσσᾶται κακὰ ἔργα.
... ἔτεα μένον αὐτόθι, πολλὰ δ' ἄγειρα
... Αἰγυπτίους ἄνδρας· δίδοσαν γὰρ ἅπαντες.
... δόον μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθε,
... λθεν ἀνὴρ ἀπατήλια εἰδώς,
... πολλὰ κάκ' * ἀνθρώποισιν ἐώργει·
... πεπιθὼν ᾗσιν φρεσίν, ὄφρ' ἱκόμεσθα
... ὅγε δόμοι καὶ κτήματ' ἔκειτο.
... δ μεῖνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.
... ῆνές τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο
... ενὸς ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
... ἐπὶ νηὸς ἐέσσατο ποντοπόροιο,
... σας, ἵνα οἱ σὺν φόρτον ἄγοιμι,
... περάσησι, καὶ ἄσπετον ὦνον * ἕλοιτο.
... νηός, ὀϊόμενός περ, ἀνάγκῃ.
... ἀνέμῳ ἀκραεῖ καλῷ
... ρήτης· Ζεὺς * δέ σφιν μήδετ' ὄλε-

... ήτην μὲν ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
... ἀλλ' οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
... νεφέλην ἔστησε Κρονίων
... γλαφυρῆς· ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς.
... ς βρόντησε, καὶ ἔμβαλε νηῒ κεραυνόν.
... πᾶσα, Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
... το, πέσον δ' ἐκ νηὸς ἅπαντες.
... κελοι, περὶ νῆα μέλαιναν
... φέροντο· θεὸς δ' ἀποαίνυτο νόστον.
... ς αὐτὸς ἔχοντί περ ἄλγεα θυμῷ,
... τὸν νηὸς κυανοπρῴροιο
... ηκεν, ὅπως ἔτι πῆμα φύγοιμι.
... χθείς, φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν·
... μην, δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
... ῶν, πέλασεν μέγα κῦμα κυλίνδον.
... ρωτῶν βασιλεὺς ἐκομίσσατο Φείδων
... ὡς· τοῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν
... ἀτῳ δεδμημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
... ς ὄφρ' ἵκετο δώματα πατρός.
... χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσεν.
... θι ἐγὼ πυθόμην· κεῖνος γὰρ ἔφασκεν
... λῆσαι ἰόντ' ἐς πατρίδα γαῖαν.
... τ' ἔδειξεν ὅσα ξυναγείρατ' Ὀδυσσεύς,
... σόν τε πολύκμητόν τε σίδηρον.
... δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι.
... εγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
... Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
... κόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ,
... ἐς Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον,
... εών, ἢ ἀμφαδόν, ἦε κρυφηδόν.
... ς ἐμ' αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
... καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν ἑταίρους,
... ουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
... ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
... ρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
... ν ὥς μ' πέμψαι βασιλῆϊ Ἀκάστῳ

Et osculatus sum genua complexus. hic.a. seruauit & mei mi-
In currum.a. me locatum duxit domum lacrymantem. (sertus est.
Certè me valdè multi adoriebantur fraxineis
Cupientes interficere (namque irati erant valdé.)
Sed ille eripuit, Iouis autem veritus est iram
Hospitalis, qui maximè ægrè fert mala opera.
Ibi septem annos mansi ibidem, multas autem coëgi
Pecunias inter Aegyptios viros, dederant enim omnes.
Sed cùm iam octauus mihi rediens annus venit,
Iam tunc Phœnix venit vir fallacia sciens
Veterator, qui iam multa mala hominibus fecerat, γρ. ἀνθρώπους ἐώργει.
Qui me persuasum proprijs cogitationibus, vt iremus
In Phœniciam, vbi huius domus, & bona erant.
Ibi apud ipsum mansi perfectum in annum.
Sed quando iam mensesque & dies perfecti sunt,
Iterum se circumuoluentis anni, & superuenerunt tempestates
In Libyam me in naui misit maritima
Fallacia excogitata, vt ei onus ducerem:
Illic autem me vt venderet, & magnum precium acciperet. γρ. ἄροιτο.
Hunc sequebar in naue suspicans quamuis necessitate.
Illa autem currebat Borea vento secundo bono
Per medium ad Cretam, Iupiter autem eis deliberabat γρ. γάρ σφισι.
mortem.

Sed quando iam Cretam quidem liquimus, neque aliqua alia
Apparebat terrarum, sed cælum & mare,
Iam tum atram nubem statuit Saturnius
Naue super conuexa, obscuratus est autem pontus sub ipsa:
Iupiter autem crebrò tonuit, & iniecit naui fulmen.
Hæc autem conuersa est tota Iouis percussa fulmine.
Vapore.a. impleta est, ceciderunt autem ex naue omnes.
Hi autem cornicibus similes circum nauem nigram
Fluctibus inferebantur, Deus autem abstulit reditum.
At mihi Iupiter ipse habenti licet dolores animo
Malum longum nauis nigræ proræ
In manibus posuit, vt adhuc malum fugerem
Hunc amplexus ferebar perniciosis ventis:
Nouem diebus ferebar, decima autem me nocte nigra
Terræ Thesprotorum applicuit magna vnda versans,
Tunc me Thesprotorum rex accepit Phidon
Heros gratis. huius enim dilectus filius occurrens,
Frigore & labore afflictum duxit in domum,
Manu subleuatum quoad iret ad ædes patris.
Circum autem me penulam tunicamque velamina induit.
Ibi de Vlysse ego audiui: ille enim dixit
Hospitio suscepisse, & direxisse euntem in patriam terram,
Et mihi res ostendit quas coëgerat Vlysses,
Aesque aurumque laboratissimumque ferrum,
Et in decimam progeniem alterum amplius alat.
Tot ei in domibus thesauri iacebant regis.
Hunc in Dodonem dicebat ire, vt Dei
Ex quercu procera Iouis consilium audiret,
Quomodo rediret Ithacæ in fertilem agrum
Iam diu absens, an manifestè, an occulté.
Iurauit autem coram me ipso libans in domo
Nauem deduxisse, & paratos esse socios,
Qui iam ipsum comitentur dilectam in patriam terram.
Sed me prius misit, contigit enim veniens nauis
Virorum Thesprotorum in Dulichium frumentariam.
Tunc hic me iussit mittere regi Acasto

κέως τοῖσιν ἣ κακὴ φρεσὶν ἥνδανε βουλή	*Accuratè, his autē malum mentibus placu*
ἀμφ' ἐμοί, ὄφρ' ἔτι πάγχυ δύης ἐπὶ πῆμα γενοίμην.	*De me, vt adhuc omnino casus calamitat*
ἀλλ' ὅτε γαίης πολλὸν ἀπέπλω ποντοπόρος νηῦς.	*Sed quādo profecta est à terra multū ma*
αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο.	*Statim seruitutis diem mihi excogitaban*
ἐκ μέν με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ' ἔδυσαν,	*Me quidem penula tunicaq; velaminibu*
ἀμφὶ δέ μοι ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλον, ἠδὲ χιτῶνα,	*Circum aūt me scrutū aliud malū eiecer*
ῥωγαλέα, τὰ καὶ αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὅρηαι.	*Pertusam, quæ & ipse in oculis videas.*
ἑσπέριοι δ' Ἰθάκης εὐδειέλου ἔργ' ἀφίκοντο	*Sub occasum aūt Ithacæ amœnæ ad opera*
ἔνθ' ἐμὲ μὲν κατέδησαν ἐϋσσέλμῳ ἐνὶ νηΐ,	*Ibi me quidem ligauerunt armata in nau*
ὅπλῳ ἐϋστρεφέϊ στερεῶς· αὐτοὶ δ' ἀποβάντες	*Fune benè torto arctè, ipsi autem egressi*
ἐσσυμένως παρὰ θῖνα θαλάσσης δόρπον ἕλοντο.	*Certatim ad littus maris cœnam sumpsêr*
αὐτὰρ ἐμοὶ δεσμὸν μὲν ἀνέγναμψαν θεοὶ αὐτοὶ	*At mihi vinculum quidem dissoluerunt*
ῥηϊδίως· κεφαλῇ δὲ κατὰ ῥάκος ἀμφικαλύψας,	*Facilè, capiti autem scruto obuoluto*
ξεστὸν ἐφόλκαιον καταβὰς ἐπέλασσα θαλάσσῃ	*Leui temone descendens applicui mari*
στῆθος· ἔπειτα δὲ χερσὶ διήρεσα ἀμφοτέρῃσι	*Pectus: postea autem manibus nauigaui*
νηχόμενος, μάλα δ' ὦκα θύρηφ' ἔα ἀμφὶς ἐκείνων.	*Natans, valdè autem citò excessi longè a*
ἔνθ' ἀναβὰς ὅθι τε * δρίος ἦν πολυανθέος ὕλης,	*Tunc ascendens vbi quercetum erat lætij*
κείμην πεπτηώς· οἱ δὲ μεγάλα στενάχοντες	*Iacebam stratus. illi autem valdè suspira*
φοίτων· ἀλλ' οὐ γάρ σφιν ἐφαίνετο κέρδιον εἶναι	*Ibant, sed non enim ipsis visum est meliu*
μαίεσθαι προτέρω· τοὶ μὲν πάλιν αὖτις ἔβαινον	*Inquirere vlterius: hi quidem iterum re*
νηὸς ἔπι γλαφυρῆς· ἐμὲ δ' ἔκρυψαν θεοὶ αὐτοὶ	*Naui in concaua, me autem abscondere*
ῥηϊδίως, καί με σταθμῷ ἐπέλασσαν ἄγοντες	*Facilè, & me stabulo applicuerunt ducen*
ἀνδρὸς ἐπισταμένου· ἔτι γάρ νύ μοι αἶσα βιῶναι.	*Viri prudentis. adhuc enim mihi fatum*

COMMENTARIVS.

a ἐκ μὲν κρητάων] Satisfacit Vlysses hospitis sui Eumæi petitioni, & singulis illius capitibus, sed paulò tamen lax se ferunt, respondet. Atque vt rem attētiùs consideremus, in octo partes totam hanc orationē distribuo: hoc enim riam maximè iuuari constat. In prima quatuor præstat. Primùm, ex qua sit oriundus ciuitate. Secundò, ex quibus tiò, quam partem in bonis paternis habuerit. Quartò, quomodo vxorem duxerit, vbi ἀπολογικῶς commemoratio tinetur. Atque hæc omnia quidem finguntur ab Vlysse, ita vt mendaces eorum mores, à quibus ortum se prædica deatur: quod anteà etiam in hoc libro monuimus. Ait ergo se Cretensem esse, quod etiam apud Mineruam suprà nos causas huius mendacij nonnullas explicuimus. Porro parentis sui & matris qualitates proponit. Parentem à à dignitate denique commendat. A diuitijs, quas vt dona Dei solet admirari & suspicere Homerus, vt etiam reuer dæ: proinde non indecorè diuitem parentem suum confingit, vt eò se magis quoque commendet: siquidem gl splēdor in liberos etiam deriuatur. Soboles etiam in laude est non exigua, vt quam etiam Deus Opt. Max. pijs viri de diuinus ille Psaltes canit:

Quales nouellos ordine satos termites	*Tuas coronabit dapes.*
Lætus colonus prospicit:	*Namq; hæc parata sunt Dei timentibus,*
Talis virentium caterua liberûm	*Maioraq; istis præmia.*

* Vnde rectè illud Euripidis in Ione: -φιλόθεν τέκνα θνατοῖς. Ergo pluralitas & honestas sobolis in hoc Castore (suum appellat hic hospes) laudetur: tum quia per se amabilis, tum quia etiam ex legitimo coniugio suscepta est. N hospitem reijciemus, quamuis nothus sit, exempta videlicet pellice ortus, nam & à parente in legitimi loco est a culpa sit in parente, tamen ab illa liberi nothi sunt immunes: non quòd minoris fieri soleant quàm reliqui, adeò eorum ortus censeatur. Vnde Plutarchus eleganter & omnino rectè parentibus ista dicit in ipso initio libelli περὶ π τοίνυν ἐπιθυμοῦσιν ἐνδόξων τέκνων γενέσθαι πατράσιν ὑποθείμην ἂν ἔγωγε μὴ ταῖς τυχούσαις γυναιξὶ συνοικεῖν. λέγω δὲ οἷον ἑταί τοῖς γὰρ μητρόθεν ἢ πατρόθεν οὐκ εὖ γεγονόσιν, ἀνεξάλειπτα παρακολουθεῖ τὰ τῆς δυσγενείας ὀνείδη παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ πρόχ λοιδορεῖσθαι βουλομένοις. καὶ σοφὸς ἦν ἄρα ὁ ποιητής (nimirum Euripides in Hercule Furente) ὅταν δὲ κρηπὶς μὴ καταβλ ὀρθῶς ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐκγόνους. Καλὸς οὖν παρρησίας θησαυρὸς εὐγένεια, ἧς δὴ πλεῖστον λόγον ποιητέον, τοῖς νομίμ χοῦσιν, &c. Quæ vt vera sint, tamen animaduertendum est diligenter, ne scelus scelere cumulemus: quod fieret, si beros nihili esse faciendos censeremus. Amo enim illud Euripidis in Antigone,

ὀνόματι μεμπτὸν νόθον, ἡ φύσις δ' ἴση.	*Nothum genus nomen habet culpabile, natura verè æqu*

Deinde eos interdum præstantiores videas legitimis, adeò vt neque in ipsis etiam aliquid frustra faciat Natura. V ad Menelaum apud Euripid. in Androm.

-πολλάκις δέ τοι	*-sæpenumerò certè*
ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορᾷ	*Exilis pinguem terram vicit satio*
νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες: id est,	*Et spurij multis legitimis meliores sunt.*

Cuius rei exemplum in hoc Cretensi hospite obseruari potest. Atq; hæc quidē de illius genere. Restat dignitas pa tenses, quæ tanta fuit, vt à populo sicut Deus coleretur: quam loquendi formulam aliàs & in Iliade & in Odyssea ctenus de secundo membro primæ partis. In tertio docet quomodo post mortem patris liberi eius bona inter se d duo obseruo, primùm videri mihi æqualem fuisse illam distributionem, hoc est, omnes liberos æqualiter in parte nisse. Illud enim videtur innuere sortis vsus (vnde κληρονομία appellatur hæreditas ἀπὸ τοῦ κλήρου, id est, sorte) qualis li nostro tempore esse plerunq; solet pro consuetudine regionis. Mirum enim quàm hac in parte instituta gentium dò notandum est, in partem quoq; hæreditatis venire solitos nothos, sed minimam, vnde à legitimis distinguebai iuris in bona parentum haberent quàm legitimi. At in iure ciuili hodierno omnino ab hæreditate spurij arcentur te parentum non sunt: qui tamen ex concubinis nascuntur, hoc habent iuris, vt ijs etiam certa pars bonorum leg mitti possit. Sed hæc nobis diligentiùs examinare non licet, donec seriò in Iurisconsultorū spacia, Deo volente, re to membro narrat cæteros vitæ suæ progressus: primùm quoad matrimonium, deinde quo ad suam fortitudine ita inclaruerit, vt multa feliciter & strenuè sæpissimè gesserit. Sed si rem attendis, hæc facinora matrimonium p cum de illo esset loquutus, causam cur illud assequutus esset, suæ virtutis subijcit. Siquidem nothus cùm esset & videri poterat, cur tam illustrem & locupletem vxorem duxisset. Itaque exemplum præbet, quanti plerunque fi generis obscuritatem illustrare possit, & eam cæteris quoque amabilem reddere. cuius etiam beneficio & diuitias mamque authoritatem se consequutum esse inter Cretenses disertè hic hospes testatur. Hactenus de prima parte. (quæ in illis verbis, ἀλλ' ὅτε δὴ τήνδε στυγερὴν ὁδὸν, &c. incipit) paucis describit expeditionē, quam cū Idomeneo ad illiusq; belli diuturnitatem nouem annorum: decimo verò post vrbem illam euersam reditū suum in patriam. Vbi

...ertexuerint. In tertia parte (ad illa verba, αὐτὰρ ἐμοὶ δὴ λῶ κρυπτῷ μήδετο μητίετα Ζεύς) narrat quomodo Aegyptum sit profectus, ...oi pertulerit. In quinta (ad illum versum, ἔνθα μοι ἐκ πάσης) vt à Phoenice in Phoeniciam sit abductus. In sexta (ibi, ἀλλ' ... quomodo ad terram Thesprotorum in nauigatione, quam illi fraudulenter Phoenix ille iniunxerat, peruenerit. In ...(ἔνθα με θεσπρωτῶν) quàm humaniter à Rege Thesprotorum sit exceptus, apud quē multa se de Vlysse percepisse fingit, atq; ... eum reditum in patriam instruxisse. In octaua & postrema (ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε) docet, qua ratione ad has tandem ...it. In quibus ingenium & industriam ψευδοπλαστικὴν magis admireris, quàm candorem ames: nisi res ipsa necessariò ... a confingi postularet, vt tutiùs totum negotium, quod moliebatur vir nudus & omni auxilio ac comitatu destitutus, ...sset. Nihilominus tamen constabit illum γνωμάτευμα, quo se mēdacem egenum odisse profitebatur (hoc enim obijci... Nam aliud est dissimulare, hoc est, se ipsum nolle prodere: aliud malignè falsum pro vero obtrudere, in ijs quæ tu in... gnita habueris, quod ad incommodum aliorum redundare possit. Illud enim nemini obesse potuit, hoc verò contrà ... alios inani expectatione lactas. Adde quod ibi iuramento nunciū suū sanciebat: quod si falsò fecisset, grauissimo sese ...macij obligasset, proinde meritò affirmare se odisse mēdaciū nimirū ea in parte aut simili, vbi seriò veritas rei exquiritur.

...] Attendendum est hoc genus seruitutis quæ comparabatur per emptionem, qualis erit quam in sequentibus Phoe... persona huius hospitis moliri fingetur. Quibus exemplis antiquitas eius rei comprobari potest, vt anteà monuimus.

...ἔδωκε καὶ Ἀθήνη.] Rectè Martem & Mineruam coniungit vt docet audaciam bellicam à prudentia non debere separari.

...ὑποῤῥείτην] Ita appellatur Aegyptus propter Nilum, à quo certis temporibus irrigatur, idq; cētum dierum spacio. Quod ... attigimus sed vide omnia diligentissimè enucleata, quæ ad hanc rē pertinent apud meū Goropium in Niloscopio.

...ἵζετο μῦθον] De Iouis hospitalis reuerentia apud veteres satis alibi dictum est.

...Δωδώνην] Veritatem sui nuncij hoc indicio voluit adhuc hic hospes cōfirmare, quòd Vlysses ad Dodanam iuerit percū...ulum de ratione sui reditus in Ithacam: hoc est, an occultè an manifestè sibi esset redeundum. Illud autem oraculum ...icitur, ac proinde cæteris omnibus censeri potuit præstantius, cùm illud potiùs consuluerit quàm Delphicum, aut a...is temporibus fuerit excepto Libyco: quod tamē quia esset remotius, adire non potuit Vlysses. Et quidem tale opor..., quod Iupiter summus Deorum sibi vendicaret. Quod nos tamen cum reliquis omnibus pro mera impietate agno...n illis tenebris non luxit æterna Lux, quæ tamen etiam non absimili omnino ratione veteres (sed solum tamen popu...ustrauit. Hoc tamen quicquid est, nobis est diligenter attendendum ne rem tantopere decantatam, tam commodo lo... transeamus, vbi præcipuè variæ sunt scriptorum sententiæ. Strabo enim lib. 7. circa finem docet, dissentire quosdam ...Dodonæ. Alij enim in Epiro, alij in Peloponneso apud Eleos, alij in Pelasgia, quæ est apud Scotusam Thessaliæ collo... us nescias quid certi possis colligere, cùm Dodonæum illud oraculum iam tempore Strabonis perijsset, vt ipse testa... vulgatissima est opinio, sitam fuisse Dodonam in Epiro, & sub Thesprotorum ditione: itemq; montem seu Toma...rum, sub quo fanum iacebat: quin & Tragici, inquit Strabo & Pindarus Thesprotis Dodonam adiudicant: posteà ...lossorum cœpta est haberi. Vnde Melam & Solinum conciliabis: quorum ille in Epiro, hic apud Molossos Dodonæi ...m collocat. Nos autem hæc, vt spero, in lexico Homerico diligentiùs enucleabimus: neque enim magni impræsentia ...i locorum hæ nugæ fuerint: rem siquidē tantùm attendimus. Eius porrò antiquitatem inspiciamus. Herodotus lib. 2. ...pto ex sacerdotibus Iouis Thebani (sunt enim Thebæ Aegyptiæ) & apud Dodonam ex eius antistitibus talē est expi...is quidem Thebani sacerdotes dicebant duas fœminas, quæ essent sacerdotes, Thebis à Phœnicibus fuisse abductas: ...im in Libya fuisse venundatam, se audiuisse, alteram in Græcia: atque has fœminas esse, quæ primæ apud dictas gētes ...t. Antistites Dodoneorum hæc dicebant, Geminas Thebis Aegyptijs columbas nigras aduolauisse vtramque nigram: ...n in Libyam, alteram ad ipsos, quæ fago insidens, humana voce eloquuta sit, eò loci Iouis oraculum condi in fatis ...rpretatos esse, quod ipsis enunciaretur id esse diuinitùs, & ob id se ita fecisse. Eam verò quæ ad Libyas abijsset colum...llis vt Ammonis oraculum conderent, quod & ipsum Iouis est. De quibus omnibus talem esse suam opinionem dicit ...i reuera nempe, Phœnices abduxerunt fœminas sacerdotes, & earum alteram in Libya, alteram in Græcia vendide...ibi ait hanc mulierem venundatam apud Thesprotos in ea regione: quæ nunc est Hellas, quæ eadem priùs Pelasgia ...inde ancillantem ibibem sub fago, quæ ibi rata esset, constituisse Ioui sacrum (*id est, fagum: quæ ibi erat, Ioui consecrasse*) ...eam quæ Thebis sacra Iouis obijsset, eo loco ad quem peruenerat, monimentum ipsius habere, atque hinc oraculum ...t posteàquam illa linguam Græcam accepit, dixisse aiunt, inquit, sororem suam in Africa ab eisdem Phœnicibus, vt i...nundatam. Quod autem mulieres à Dodonæis columbæ vocatæ sunt, ob id mihi videtur factum, inquit, quia barba...od videlicet simile quiddam ipsis auibus sonare viderentur. Interiecto dein tempore columbam humana voce loquu...ostquàm quæ ipsi intelligere possent, mulier loquuta est: tamdiu volucris modò sonare visa, quamdiu barbarè loque... olumba quomodo vocem humanam sonaret? Nigram autem columbam esse dicentes, Aegyptiam fœminam signi... penè simillima inter se oracula, & illud apud Thebas Aegyptias, & hoc apud Dodonam, est diuinandi in templis ra...to ascita. Hæc Herodotus, partim Val a partim Stephano interpretibus, ex quibus antiquitas & origo huius Dodo... colligitur, sed circumstantiæ tamen temporis non designantur, nisi quòd simpliciter vetustissimum esse possimus asse...x quo vel Abrahamus in Aegyptum venit, quem de religione cum eius regionis sacerdotibus contulisse scribit Iose...ntiq. Iud. vel eius nepotes. Nam hæc oraculorum redditio, nihil est quàm adulterina imitatio rationis illius, qua Deus ...noua mortalibus etiam voluntatem suam aperiebat, & interrogatus quoque respondebat, vt varij sacræ paginæ loci ...t. Sed forsan etiam antiquius erit censendum, si Dodonam à Deucalione (quem Hyginus vocat Thessalum) conditam ...us discimus (quanquam Plutarchus in Pyrrho Deucalionem & Pyrrham consuluisse oraculum Dodonæum referat, ...s fabulosis veterum pendet) quem Goropius lib. 5. Gallicorum eundem cum Noacho facit, sed pleniùs lib. 3. Eum au...o lib. 5. ijs perlegendum suadeo, qui abditissima quercus (ex qua reddebantur Dodonæa oracula) mysteria intueri vo...ui illa viderit, facillimè iudicabit quàm nō sine causa ad eam rem superstitiosa illa secula quercum elegerint: cùm, vt di... ille tenebrarum diuina oracula hac ratione adumbrārit & obumbrare voluerit. Neque vllus superiore loco Herodoti ...itur, vbi interpretes *fagum* hanc arborem appellant, decepti voce Herodoti φηγόν. Rectè ibidem meus Goropius docet, ...orum, & *fagum* Latinorum, eandem non esse arborem, licet nomen idem videatur: sed Latinorum *fagum* esse Theo...am, quam alij *Scissimam*, vt Gaza, alij *Fagocissimam*, vt Strabonis Interpres nominarunt, cùm simpliciter *fagum* interpre...ent. φηγὸν autem Græcorum esse genus illud quercus, quod glandem maximè edulem profert. qua de re videndus idē ... Vertumno, vbi has differentias ex professo persequitur, & euidentissimè probat. Ergo ex quercu reddebantur oracula ...ed à quibus? Suidas dicit à mulieribus. Eius locus hic est: Δωδώνη (inquit) πόλις ἐν τῇ θεσπρωτίδι πελασγίᾳ. ἐν ᾗ ἵστατο δρῦς. ἐν ... ὧ γυναικῶν προφητίδων. ᾗ εἰσιόντων τῶν μαντευομένων, ἐκινεῖτο δῆθεν ἡ δρῦς ἠχοῦσα. αἱ δὲ ἐφθέγγοντο ὅτι τάδε λέγει ὁ Ζεύς. καὶ ἀνδριὰς ... ῥάβδον κατέχων. καὶ παρ' αὐτὸν λέβης ἵστατο. καὶ ἔπαιεν ὁ ἀνδριὰς τὸν λέβητα. ἐξ οὗ ἦχός τις ἐναρμόνιος (lego ἀναρμόνιος) ἀπετελεῖτο. αἱ δὲ ... φωναὶ ἄναρθροι εἰσίν. Quem locum Hieronymus Vvolfius ita mutilè transtulit, vt institutum hominis in toto illo opere ...mprobare audeam. Nos ergo integrè sic: Dodona vrbs in Thesprotide Pelasgia, in qua stabat quercus, itemque oracu...arum mulierum. At ingredientibus ijs qui consulerent, mouebatur resonans illa quercus: illæ verò pronunciabant. Hæc ...n cacumine stabat simulachrum virgam continens, & iuxta illud lebes: ac simulachrum lebetem feriebat. Vnde sonus ...concinnus reddebatur. Voces sedecim Dæmonum inarticulatæ sunt. Qui hæc cum Vvolfij versione comparārit, fidem, ...homine desiderabit. Ibi ergo vides fatidicas illas mulieres oracula reddidisse: quod tamen de sola illorum relatione est ...rum. nam reuerà quercus aut simulachrum & lebes simul illa reddebant, quæ tamen à solis illis antistitibus intelligi po...unt autem tres numero, vt ex Herodoto lib. 2. constat, itemque ex Ephoro apud Strabonem lib. 9. Vbi tamen viri solis ...cula reddidisse scribit, cuius rei causam ex facti cuiusdam historia explicat. Alij tradunt columbas id præstitisse: ad eo...nem sequutus est Pausanias in Achaicis: In ea lue (inquit Romulo interprete) Dodonæ oraculum consulendum cēsue...nim illis temporibus apud eius oræ incolas Aetolos, & eorum finitimos Acarnanas & Epirotas columbarum, quæ è ...onsa dabant, eorum populorum fide sancita, valde inclyta fama. Causam diuersæ hac in re sententiæ facilè intelliget le...inem huius superstitionis, qualis à nobis anteà est tradita, repetierit, ex sententia nimirum Antistitum Dodonæarum. ...ib. 5. Gallicorum hoc figmentū de columbis ita interpretatur. Appulit fortasse Noachus, inquit, in Epirum duabus na...s bono omine columbas potuit nominare, tum ob volatus celeritatem, tùm quo memoriam refricarent eius quod in

magna illa naue acciderat in gemina columbæ emissione. Ex vera enim historia inanes frequenter fabulæ apud Græ
de rebus vetustis non bene cognitis, vno quoque sibi somnia comminiscēte. Sic Plutar. columbæ ex arca à Deucalio
minit, insigne testimonio suo suggerens argumentum, Deucalionem non alium quàm Noachum intelligi debere: sec
causa à vero aberrauit. Nec aliter hîc accidisse reor, dū columbę è Phœnicia dicuntur emissæ, è quibus alij, quod vis
fingant: mihi certè naues lubet suspicari, idq; eò magis, quòd hæc auis Veneri dedicetur, ad quam terris omnibus in
achus potissimùm nauigabat. Et paulò pòst: Non fuit itaque falsum, columbas olim oracula reddidisse, si naues pro
piātur, eò quòd ij qui cum Deucalione ex Phœnicū litore appulissent, primi sacrorū doctrinā in Epiro plantassent,
tenderet, nobili querceto solertibus ingenijs intelligendum dedissent. Atq; hoc quidem primū Dodonæ fuisse videt
à quo posteri immanibus spacijs digressi, vanissimum aperuerunt mercatum mendaciorum, quæ ceu vera vaticini
gentem quæstum fallacibus sacrificulis attulerunt: qui, vt perpetuus esset, omnem nō veritatem modò, sed veritatis
riam frigidissimis & execrandis idolomaniæ portentis obruerunt. *Hæc ille.* quæ forsan omnibus non probabuntur: s
bulis potiùs quàm veritatis inuestigatione delectari videbūtur. Sed de his fortasse nimis plura. Intereà Deo Opt. Ma
mus, quòd his nugis orbem nostrum perpurgauit, tantamq; errorum & impietatis caliginem veritatis suæ fulgore d

---

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
a Ἆ δειλὲ ξείνων, ἦ μοι μάλα θυμὸν ὄρινας,
Ταῦτα ἕκαστα λέγων ὅσα δὴ πάθες, ἠδ' ὅσ' ἀλήθης.
Ἀλλὰ τάδ' οὐ κατὰ κόσμον ὀΐομαι, οὐδέ με πείσεις,
Εἰπὼν ἀμφ' Ὀδυσῆϊ· τί σε χρὴ τοῖον ἐόντα
Μαψιδίως ψεύδεσθαι; ἐγὼ δ' εὖ οἶδα καὶ αὐτὸς
Νόστον ἐμοῖο ἄνακτος, ὅτ' ἤχθετο πᾶσι θεοῖσι
Πάγχυ μάλ', ὅττι μιν οὔτι μετὰ Τρώεσσι δάμασσαν,
Ἠὲ φίλων ἐν χερσὶν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσε.
Τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοὶ,
Ἠδέ κε καὶ ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ' ὀπίσσω·
b Νῦν δέ μιν ἀκλειῶς Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο.
c Αὐτὰρ ἐγὼ παρ' ὕεσσιν ἀπότροπος· οὐδὲ πόλινδε
Ἔρχομαι, εἰ μή πού τι περίφρων Πηνελόπεια
Ἐλθέμεν ὀτρύνῃσιν, ὅτ' ἀγγελίη ποθὲν ἔλθῃ.
Ἀλλ' οἱ μὲν τὰ ἕκαστα παρήμενοι ἐξερέουσιν,
Ἠμὲν οἳ ἄχνυνται δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
Ἠδ' οἳ χαίρουσι βίοτον νήποινον ἔδοντες.
Ἀλλ' ἐμοὶ οὐ φίλον ἐστὶ μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
Ἐξ οὗ δή μ' Αἰτωλὸς ἀνὴρ ἐξήπαφε μύθῳ,
γρ. Ὅς ῥ' — * Ὅς τ' ἄνδρα κτείνας, πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἀληθεὶς,
γρ. ἐμὰ πρὸς δώματ'. — Ἦλυθ' *ἐμὸν πρὸς σταθμόν· ἐγὼ δέ μιν ἀμφαγάπαζον.
Φῆ δέ μιν ἐν Κρήτεσσι παρ' Ἰδομενῆϊ ἰδέσθαι
Νῆας ἀκειόμενον τάς οἱ ξυνέαξαν ἄελλαι·
Καὶ φάτ' ἐλεύσεσθαι ἢ ἐς θέρος ἢ ἐς ὀπώρην,
Πολλὰ χρήματ' ἄγοντα, σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι.
Καὶ σὺ γέρον πολυπενθὲς, ἐπεί σέ μοι ἤγαγε δαίμων,
Μήτε τί μοι ψεύδεσσι χαρίζεο, μήτε τι θέλγε.
Οὐ γὰρ τοὔνεκ' ἐγώ σ' αἰδέσσομαι, οὐδὲ φιλήσω,
γρ. τ' ἐλεαί-ρων — Ἀλλὰ Δία ξένιον δείσας, αὐτόν * τ' ἐλεήσας.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
d Ἦ μάλα τίς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἄπιστος,
Οἷόν σ' οὐδ' ὀμόσας περ ἐπήγαγον, οὐδέ σε πείθω.
γρ. ὄπισθεν — Ἀλλ' ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ' αὐτὰρ * ὕπερθε
Μάρτυροι ἀμφοτέροισι θεοὶ τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Εἰ μέν κεν νοστήσῃ ἄναξ τεὸς ἐς τόδε δῶμα,
Ἕσσας με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα, πέμψαι
Δουλίχιον δ' ἰέναι, ὅθι μοι φίλον ἔπλετο θυμῷ·
Εἰ δέ κε μὴ ἔλθῃσιν ἄναξ τεὸς, ὡς ἀγορεύω,
Δμῶας ἐπισσεύας βαλέειν μεγάλης κατὰ πέτρης,
Ὄφρα καὶ ἄλλος πτωχὸς ἀλεύεται ἠπεροπεύειν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε δῖος ὑφορβὸς,
Ξεῖν' οὕτω γάρ κέν μοι ἐϋκλείη τ' ἀρετή τε
γρ. μετόπι-σθεν, — Εἴη ἐπ' ἀνθρώπους ἅμα τ' αὐτίκα καὶ * μετέπειτα,
e Ὅς σ' ἐπεὶ ἐς κλισίην ἄγαγον καὶ ξείνια δῶκα,
Αὖθις δὲ κτείναιμι, φίλον δ' ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην,
γρ. κεν δ' ἔ-πειτα — Πρόφρων* δή κεν ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην.
Νῦν δ' ὥρη δόρποιο· τάχιστά μοι ἔνδον ἑταῖροι

Hunc.a.respondens alloquutus es Eumæ
O miser hospitum, certè valdè animum co
Hæc singula dicens, quæ iam tulisti, & quæ
Sed hæc non aptè puto, neq; mihi persuadeb
Dicens de Vlysse, quid te oportet cùm talis s
Temerè mentiri: ego autem certè scio & ips
Reditū mei domini quòd infestus est omni
Omnino valdè, quādo ipsum nō in Troianis
Vel amicorū in manibus, quoniā bellū ben
Quare ei sepulchrum quidem fecissent om
Ac etiam suo filio magna gloria creuisset in
Nunc autem ipsum sine gloria Harpyiæ del
At ego apud sues separatus, neq; ad ciuita
Eo, nisi prudens Penelope
Ire iubeat, quando nuncium aliundè veni
Sed hi quidem singula aßidentes interrog
Et alij tristantur diu absente rege,
Atque illi lætantur victum impunè edente
Sed mihi non gratum est inquirere & inte
Ex quo me Aetolus vir decepit verbo:
Qui viro interfecto, multas per regiones va
Venit meas ad ædes: ego autem ipsum amic
Dixit autem inter Cretenses apud Idomene
Naues aptantem, quas ei fregerant procella
Et dixit vēturum, vel in æstatem, vel in a
Multas opes ducentem cum diuinis socijs.
Et tu senex multa passus postq; te ad me dux
Ne mihi mendacijs gratificare, neq; mulcea
Non enim ob id ego te honorabo, neq; diliga
Sed Iouem hospitalem veritus, teq; ipsum mi
Hunc.a.respondens, alloquutus est prud
Certè valdè aliquis tibi anim⁹ in pectorib.i
Qualem neq; iurans induxi neq; tibi persua
Sed agè nunc pactum faciamus, & postea
Testes ambobus Dij, qui Olympum habitan
Siquidem redibit rex tuus in hanc domum
Indutum me chlænamq; tunicamq; vestes m
Ad Dulichium ire, quo mihi gratum est a
Si autem non venerit rex tuus, vt dico,
Famulis iube deijcere magna de petra,
Vt & alius pauper caueat decipere.
Hūc autē respondēs alloquutus est diuinus
Hospes sic mihi bona fama virtusq;
Sit inter homines. simul nunc & in futurum
Qui te in stabulum duxi, & hospitalia mune
Rursus.a.interficiam, dilectumq; animum a
Promptus autem posteà Ioui Saturnio supp
Nunc autem hora cœnæ, ocyus mihi intus soci

ν' ἐ.λισίῃ λαρὸν πετυκοίμεθα δόρπον.
ς οἱ ἐν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
ίμο ν δ' σύες τε καὶ ἀνέρες ἦλθον ὑφορβοί,
ἐν ἔρξαν κατ' ἤθεα κοιμηθῆναι·
γὴ, ἄσπετος ὦρτο συῶν αὐλιζομενάων.
ο ἑτάροισιν ἐκέκλετο δῖος ὑφορβός,
ῶν τὸν ἄριστον, ἵνα ξείνῳ ἱερεύσω
πρὸς δ' αὐτοὶ ὀνησόμεθ', οἵπερ ὀϊζὺν
,πέχοντες ὑῶν ἕνεκ' ἀργιοδόντων·
ιέτερον κάματον νήποινον ἔδουσιν.
φωνήσας κέασε ξύλα νηλέϊ χαλκῷ·
ῆγον μάλα πίονα πενταέτηρον·
τ' ἔστησαν ἐπ' ἐσχάρῃ· οὐδὲ συβώτης
θανάτων· (φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν)
παρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλ
ὑός, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι (λεν
υσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.
σχόμενος σχίζῃ δρυὸς ἣν λίπε κείων.
ψυχή· τοὶ δ' ἔσφαξάν τε καὶ εὗσαν.
ν διέχευαν· ὁ δ' ὠμοθετεῖτο συβώτης,
ρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν.
ν πυρὶ βάλλε, παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ,
ἄρα τἄλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα·
ν ἐλεοῖσιν ἀολλέα· ἂν δὲ συβώτης
ρεύσων· (περὶ γὰρ φρεσὶν αἴσιμα ᾔδη)
ἕπταχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων·
ν Νύμφῃσι καὶ Ἑρμῇ Μαιάδος υἱ
ξάμενος, τὰς δ' ἄλλας νεῖμεν ἑκάστῳ·
Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
ὑός· κύδαινε δὲ θυμὸν ἄνακτος·
ήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
ως Εὔμαιε φίλος Διῒ πατρὶ γένοιο
με τοῖον ἐόντ' ἀγαθοῖσι γεραίρεις.
παμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
ονιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε
θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' ἐάσει,
θυμῷ ἐθέλῃ· δύναται γὰρ ἅπαντα.
αἱ ἄργματα θῦσε θεοῖς αἰειγενέτῃσι.
αἴθοπα οἶνον, Ὀδυσσῆϊ πτολιπόρθῳ
ν ἔθηκεν, ὁ δ' ἕζετο ᾗ παρὰ μοίρῃ.
φιν ἔνειμε Μεσαύλιος, ὅν ῥα συβώτης
τὸς οἷος, ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
σποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος.
ρα μιν Ταφίων πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν·
νείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον·
πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
σφιν ἀφεῖλε Μεσαύλιος· οἱ δ' ἐπὶ κοῖ-
(την
ιτου κρειῶν κεκορημένοι ἐσσεύοντο.
ἐπῆλθε κακὴ σκοτομήνιος, ὗε δ' ἄρα Ζεὺς
αὐτὰρ ἄη Ζέφυρος μέγας αἰὲν ἔφυδρος.
τοῖς δ' Ὀδυσεὺς μετέειπε συβώτεω πειρητίζων,
δὺς χλαῖναν πόροι, ἤ τιν' ἑταίρων
ἐποτρύνειεν ἐπεί ἑο κήδετο λίην.
ἔκλυθι νῦν Εὔμαιε, καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι,
τι ἔπος ἐρέω· οἶνος γὰρ ἀνώγει
ὅς ἐφέηκε πολύφρονά περ μάλ' ἀεῖσαι·
λὸν γελάσαι, καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν,

Erunt, vt in tugurio dulcem præparemus cœnam.
Sic hi quidem talia inter se dicebant.
De propinquo autem suesq; & viri venerunt subulci,
Has quidē igitur incluserunt de more ad dormiēdum:
Clamor autē multus ortus est suum in harā euntium.
At suis socijs iussit diuinus subulcus,
Ducite suum optimam, vt hospitis in gratiam mactem
Peregrini, vnà & ipsi recreabimur, qui ærumnam
Diu habemus patiētes suū gratia habētiū dētes albos.
Alij autem nostrum laborem impunè edunt.
Sic loquutus scidit ligna acuto ferro.
Hi autē suē abduxerunt valdè pinguē quinquennem. χ. ἐσάγαγον
Hunc quidē postea posuerūt in craticula, neq; subulcus
Oblitus est immortaliū (mentibus.n. vtebatur bonis.)
Sed hic incipiens capitis crines in ignem iecit
Albos habentis dētes suis, & precatus est omnes Deos,
Vt rediret Vlysses prudens suam domum.
Percussit.a.in altū tollēs stipite querno quē liqt pfect^o.
Hunc.a.reliqt anima, hi.a.iugularunt & cōbusserunt.
Statim.a.ipsum diuiserunt, cruda aūt posuit subulcus
Vndiq; initio facto à membris in pinguem adipem:
Et partī qdē in ignē iecit, vbi cōmiscuisset farinæ flore,
Minutatim.v.secuerunt alia, & circū verua fixerunt
Assaueruntq; ritè, extraxeruntq; omnia.
Posuerant autem in discis simul omnia, subulcus verò
Surrexit in quadrā diuidēs (valdè.n.mētib.æqua scie-
Atq; qdē septifariā oīa partitus est diuidens, (bat)
Partē quidem vnam Nymphis, & Mercurio Maiæ filio χ. ἧκε
Posuit apprecatus, alias distribuit singulis, χ. ἑκάστοις·
Dorsis autem Vlyssem integris honorauit
Albi dentis suis, illustrabat autem animum heri,
Et ipsum appellatum alloquutus est prudens Vlysses,
Vtinam sic Eumæe dilectus Ioui patri sis
Sicut mihi, siquidem me talis cùm sim, bonis honoras.
Hunc.a.respondens alloquutus es Eumæe subulce,
Comede felix hospitum, & delectare his,
Qualia adsunt: Deus.a.hoc quidē dabit, hoc autē sinet χ. τὸ μὲν δώσει, τὸ δ'
Quodcunq; suo animo vult: potest enim omnia.
Dixit, & initiationes sacrificauit Deus sempiternis.
Libato autem nigro vino, Vlyssi vrbium destructori
In manibus posuit, hic aūt sedebat suum iuxta latus:
Cibum autem ipsis distribuit Mesaulius, quē subulcus
Ipse possederat solus absente domino,
Seorsum à domina & Laërte sene.
Ipsum apud Taphios emerat suis facultatibus.
Hi.a.in cibos paratos præiacientes manus extendebāt.
At postquam potus & cibi desiderium amouerunt,
Cibum quidem ab ipsis abstulit Mesaulius, hi autem χ. κοίτην
in cubile
Cibo & carnibus saturati iuerunt.
Nox autem venit mala obscura, pluit autem Iupiter
Tota nocte, at spirabat Zephyrus magn^o semp aquosus.
Hos autem Vlysses alloquutus est subulcum tentans,
Si quò ab eo exutā ibi chlænā pberet, vel aliquē sociorū
Alium moneret, si quidem sui curam gerebat valdé.
Audi nunc me Eumæe, & alij omnes socij,
Gloriabundus aliquod verbum dicam, vinum.n.iubet
Stultum, quod impellit sapientē etiam valdè cantare,
Et leniter ridere & saltare impellit,

Καί τι ἔπος προέηκεν ὅπερ τ' ἄρρητον ἄμεινον.
Ἀλλ' ἐπεὶ οὖν τὸ πρῶτον ἀνέκραγον, οὐκ ἐπικεύσω,
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὅθ' ὑπὸ Τροίην λόχον ἤγομεν ἀρτύναντες.
Ἡγείσθην δ' Ὀδυσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος,
Τοῖσι δ' ἅμα τρίτος ἦρχον ἐγώ· αὐτοὶ γὰρ ἄνωγον.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἱκόμεσθα ποτὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος,
Ἡμεῖς μὲν περὶ ἄστυ κατὰ ῥωπήια πυκνά,
Ἀν δόνακας καὶ ἕλος ὑπὸ τεύχεσι πεπτηῶτες
Κείμεθα· νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακή, Βορέαο πεσόντος,
γρ. ἔπιπτε Πηγυλίς, αὐτὰρ * ὕπερθε χιὼν γένετ' ἠΰτε πάχνη
Ψυχρή, καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσταλλος.
Ἔνθ' ἄλλοι πάντες χλαίνας ἔχον ἠδὲ χιτῶνας,
Εὗδον δ' εὔκηλοι σάκεσιν εἰλυμένοι ὤμους·
Αὐτὰρ ἐγὼ χλαῖναν μὲν ἰὼν ἑτάροισιν ἔλειπον
γρ. Ἀφραδί-ῃς, * Ἀφραδίαις, ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ῥιγωσέμεν ἔμπης·
Ἀλλ' ἑπόμην σάκος οἶον ἔχων καὶ ζῶμα φαεινόν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει,
Καὶ τότ' ἐγὼν Ὀδυσῆα προσηύδων ἐγγὺς ἐόντα,
Ἀγκῶνι νύξας· (ὁ δ' ἄρ' ἐμμαπέως ὑπάκουσε)
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Οὔτι ἔτι ζωοῖσι μετέσσομαι, ἀλλά με χεῖμα
Δάμναται· οὐ γὰρ ἔχω χλαῖναν· παρά μ' ἤπαφε δαίμων,
γρ. ἔμμεν' Οἰοχίτων' * ἔμεναι· νῦν δ' οὐκ ἔτι φυκτὰ πέλονται.
Ὣς ἐφάμην· ὁ δ' ἔπειτα νόον σχέθε τόνδ' ἐνὶ θυμῷ,
Οἷος κεῖνος ἔην βουλευέμεν ἠδὲ μάχεσθαι·
Φθεγξάμενος δ' ὀλίγῃ ὀπί με πρὸς μῦθον ἔειπε,
Σίγα νῦν, μή τίς σευ Ἀχαιῶν ἄλλος ἀκούσῃ,
Ἦ καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλὴν σχέθεν εἶπέ τε μῦθον,
Κλῦτε φίλοι, θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος.
Λίην γὰρ νηῶν ἑκὰς ἤλθομεν· ἀλλά τις εἴη
Εἰπεῖν Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
Εἰ πλέονας παρὰ ναῦφιν ἐποτρύνειε νέεσθαι.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' ἔπειτα Θόας Ἀνδραίμονος υἱὸς
γρ. βάλε Καρπαλίμως, ἀπὸ δὲ χλαῖναν * θέτο φοινικόεσσαν,
γρ. δ' ἰὼν Βῆ * δὲ θέειν ἐπὶ νῆας· ἐγὼ δ' ἐνὶ εἵματι κείνου
Κείμην ἀσπασίως· φάε δὲ χρυσόθρονος ἠώς.
Ὣς νῦν ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Δοίη κέν τις χλαῖναν ἐνὶ σταθμοῖσι συφορβῶν,
Ἀμφότερον, φιλότητι καὶ αἰδοῖ φωτὸς ἑῆος.
Νῦν δέ μ' ἀτιμάζουσι κακὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα,
Ὦ γέρον, αἶνος μέν τοι ἀμύμων ὃν κατέλεξας,
γρ. ἐνίσπες. Οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς * ἔειπες.
Τῷ οὔτ' ἐσθῆτος δευήσεαι οὔτε τευ ἄλλου
Ὧν ἐπέοιχ' ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα
Νῦν· ἀτὰρ ἠῶθέν γε τὰ σὰ ῥάκεα δνοπαλίξεις,
Οὐ γὰρ πολλαὶ χλαῖναι, ἐπημοιβοί τε χιτῶνες
Ἐνθάδε ἕννυσθαι, μία δ' οἴη φωτὶ ἑκάστῳ.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
Αὐτός τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα δώσει,
Πέμψει δ' ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.
Ὣς εἰπὼν ἀνόρουσε· τίθει δ' ἄρα οἱ πυρὸς ἐγγὺς
Εὐνήν, ἐν δ' οἰῶν τε καὶ αἰγῶν δέρματ' ἔβαλλεν.
Ἔνθ' Ὀδυσεὺς κατέλεκτ'· ἐπὶ δὲ χλαῖναν βάλεν αὐτῷ
γρ. ἠμοι-βάς, Πυκνὴν καὶ * μεγάλην, ἥ οἱ παρεκέσκετ' ἀμοιβάς,
Ἕννυσθ' ὅτε τις χειμὼν ἔκπαγλος ὄροιτο.
Ὣς ὁ μὲν ἔνθ' Ὀδυσεὺς κοιμήσατο, τοὶ δὲ παρ' αὐτὸν

Et aliquod verbum præfari quod non dictu
Sed postquam primum garrulus esse cœpi, non dissim
Vtinam sic pubescerem, visque mihi firma esse
Sicut quando sub Troia insidias duximus pa
Duces erant Vlysses & Atrides Menelaus,
Cum his vnà tertius dux fui ego, ipsi enim i
Sed quando iuimus ad vrbem, altumque mu
Nos quidem circa vrbem in virgultis densis
Inter calamos & paludem sub armis prostra
Iacuimus, nox autem aduenit mala Borea
Glaciali, at postea nix facta est veluti pruin
Frigida, & scutis circumuertebatur crystal
Tunc alij omnes vestes habebant & tunicas
Dormiebant autem quieti scutis cooperti h
At ego vestem quidem discedens socijs rel
Stultè, quoniam non putabam tantum frigus
Sed sequebar scutum solum habens, & vest
Sed quando iam extrema pars noctis erat,
astra ierant,
Et tunc ego Vlyssem allocutus sum, qui propè
Cubito puncto: hic autem promptè audiuit,
Nobilis Laërtiade prudens Vlysses,
Non adhuc cum viuis ero, sed me hyems
Interficiet. non enim habeo chlænam apud me, de
Vna cum tunica cum sim, nunc autem non amplius rem
Sic dixi, hic autem postea mentem tenuit han
Solus ille erat ad consultandum & pugnan
Loquens autem summissa voce ad verben
Sile nunc, ne quis Achiuorum alius audiat.
Dixit & in cubito caput tenuit, dixitque ver
Audite amici, diuinum mihi insomnis astitit
Nam à nauibus longè venimus, sed aliquis
Nunciatum Atridæ Agamemnoni pastori
At plures ad naues iubeat venire.
Sic dixit, motus est autem postea Thoas Andr
Subitò, à se autem chlænam iecit purpuream,
Perrexit ire ad naues, ego autem in veste i
Iacui libenter, illuxit autem aureo throno
Vtinam nunc pubescerem, visque mihi firma
Daret aliquis chlænam in stabulis subulco
Aequè amicitia ac reuerentia viri boni:
Nunc autem me inhonorant malas circa corpus ve
Hunc autem respondens, alloquutus est Eumæ
O senex laus quidem tibi magna quam di
Neque amplius citra decorum verbum inuti
Ideo neque veste indigebis, neque alia re,
Quam conueniat supplici misero obuiam
Nunc: at manè tuis te vestibus amicies:
Non enim multæ chlænæ mutatoriæque tunic
Hîc ad induendum, vna autem sola viro si
At postquam venerit Vlyssis dilectus filiu
Ipse tibi chlænamque tunicamque, vestes dabit
Mittet & quò te cor animusque iubet.
Sic loquutus surrexit, posuit autem ei i
Lectum, inque caprarum & ouium pelles inie
Vbi Vlysses dormiebat: insuper chlænam in
Densam & mollem, quæ ei erat mutatoria
Cum se indueret, quando aliqua hyems terribili
Sic hic quidem tunc Vlysses dormiuit, at

...κοίμησαν νεηνίαι, οὐδὲ συβώτῃ	*Viri dormierunt iuuenes, neque subulco*
...ἥνδανεν αὐτόθι κοῖτος, ὑῶν ἄπο κοιμηθῆναι·	*Placuit illic in lecto à suibus longè dormire.*
...ὅγ' ἔξω ἰὼν ὡπλίζετο (χαῖρε δ' Ὀδυσσεὺς	*Sed hic extrà iens armabatur, lætabatur aūt Vlysses*
...βιότου περικήδετο νόσφιν ἐόντος)	*Quòd suæ vitæ curam gereret, licet longè abesset.*
...μὲν ξίφος ὀξὺ περὶ στιβαροῖς βάλετ' ὤμοις·	*Primū quidē ensem acutū circū fortes posuit humeros,*
...χλαῖναν ἑέσσατ' ἀλεξάνεμον μάλα πυκνήν,	*Circū.a.chlænā induit expellentē ventū valdè dēsam,*
...ἕλετ' αἰγὸς ἐϋτρεφέος μεγάλοιο·	*Ac pellem accepit capræ benè nutritæ magnæ:*
...δ' ὀξὺν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν.	*Accepit.a.acutā lanceā cōtra canes adiutricē & viros,*
...ἴμεν κείων ὅθι περ σύες ἀργιόδοντες	*Perrexit autem ire dormiturus, vbi sues*
...ὑπὸ γλαφυρῇ εὗδον Βορέω ὑπ' ἰωγῇ.	*Petra sub concaua dormiebant Boreæ sub tegmine.*

COMMENTARIVS.

...] Audita superiore hospitis sui narratione Eumæus, non potuit non commoueri, & eius commiseratione duci, qui ...es hactenus esset perpessus: quarum commemorationem falsi non arguit, sed id solum quod de Vlysse interferuit, at...n confictum ab hospite autumat, cùm ipse persuasum habeat illum iam perijsse, eiusque rei causam probabilem as... difficiliùs à fide sua deturbetur, odium quo illum Dij omnes sunt prosequuti propter gestum feliciter Troianū bel...ius opera totum est confectum. Eos autem Deos intelligit, qui partibus Troianorum fauebant, quosq; tantam iniuriā ...idio sibi illatam vltos iam esse credebat hic bonus porculator.

...ἀκλειῶς] Sine honore ac gloria perijsse Vlyssem dicit, quòd eum credat sepultura destitutum: quæ quanti fuerit facta ...aliàs plenè docuimus. Raptum autem ab Harpyis,

(Tristius haud illis monstrum nec sæuior vlla
Pestis, & ira Deūm Stygijs sese extulit vndis
Virginei volucrum vultus fœdissima ventris
Proluuies, vncæq; manus & pallida semper
Ora fame.)

...am, ab Harpyis dicit, hoc nouum genus mortis commentus (cùm anteà à canibus & vulturibus, vel à piscibus discer...retur) vt crudele, quo proinde vti potuerint aduersus eum infesti illi & indignabundi Dij, à quibus illatam ei mortem ...rrò hæc ipsa fermè verba à Telemacho suprà lib. 1. vsurpabantur.

...] Hæc videtur dicere Eumæus, ne ab hospite vrgeretur de profectione ad Penelopen, vt ei hoc nuntium narratur. Duo ...e videtur prætexere, ne id facere precibus illius cogatur. primùm quòd non soleat nisi accersitus à Penelope, eam ac...e, quòd cùm semel ab Aetolo peregrino de Vlysse falsa referente deceptus sit prudenter iā ex proprio peccato factus, ...ius non sit sollicitus, neque anxiè de hero viatores roget, aut eorum spontaneas narrationes minimè curet. Porrò ro...pitem, vt talia commemorare imposterum desinat, cùm rem sibi gratam non faciat, nedum mercedem à se expectare ...Hunc enim finem ipsi propositum putat, cuius tamen gratia beneuolentiam suam ei non pollicetur, sed Iouis hospi...tia, & illius commiseratione.

...ἄπιστος] Cùm videret Vlysses Eumæum nullo modo posse persuaderi, indignabundus quodammodo in eum insurgit, & ...am illi exprobrat, vt qui iuranti etiā fidem adhibere nolit: nihilominus quò magis fidem suis dictis recusat Eumæus, ...et hic hospes eorum veritatem, ne si sermonem hunc intermitteret, sese mendacij propria taciturnitate conuinceret. ...eritas nescio quomodo credi, & in dubium reuocari dolet: quod in ijs videas, qui rem certam & exploratam comme...nim ipsi pro comperta illam habent, talem etiam auditori innotescere ardentissimè cupiunt: & si morosum & diffici...ncifcantur, satis æquo animo illum non ferunt. At genus est quoddam hominum saxis ipsis durius ad persuadēdum, ...eruicaciam suam tueri audeat: quasi ad credendum cogi minimè possit, vbi præcipuè id narrari audiunt, quod ipsis ...minus vulgatum videbitur. Ego verò, si perspecta sit narrantis persona, pro integra & verace iniuriam illi fieri credo, ...narrationis veritate ambigas: & hoc ipsum illi ijdem ἄπιστοι experiuntur, si quando suis quoque sermonibus fidam ac...dientiam fieri sentiunt. Proinde iniquum est alijs negare, quod tu ipse tibi concedi postules. In eo ergo peccauit Eu...ita obstinatè iuranti etiam hospiti & tam sanctè narrationem suam toties confirmanti fidem denegaret. Veritate ta...ospes in ea constanter pergit, & pactum illud quod anteà Eumæo obtulerat, sed altera parte grauius, vt si falsa dicere ...uinceretur, de petra pro mendacij supplicio deijceretur.

...ξεινίῃ] Locus hic meliùs intelligetur, si ex Eustathio didicerimus, hanc phrasin vulgariter ita enunciari, εἴπε ἀγαγὼν ...ἰναμαι. Talis ergo erit sensus. Non consentiam in illud pactum (inquit Eumæus) quo tu à petra, hospes, vis deijci nam si ...magnum dedecus mihi inurerem, quasi tibi hoc malum sub hospitij prætextu astruxissem. Quibus indicat Eumęus, ...posse persuaderi Vlyssis aduentum, quem tam sanctè promittebat hic hospes: cùm alteram tantùm partem illius cō...m hospes proponebat, infirmârit, ac se eam non amplecti ostenderit, priore intacta relicta, quasi indigna cui respon... cùm certò sciret posteriorem solùm posse contingere, quasi hospitis misertus, cui sua causa tantum mali debebat cō...se illā remouet, vt qui malit rem falsam relinquere, quàm cum hospitis detrimento ac iactura illum mendacij conuin...nma Eumæi in eum beneuolentia facilè deprehenditur, qui sui hospitis saluti, quàm suæ causæ velificari maluerit, et...æ illi de Vlysse ipsi charissimo obijciebatur. Longiorem porrò his sermonibus ansam præcidens, aliò se conuertit, & ...um ad cœnam inuitat, quam ipsemet paulò pòst, quàm magnificè potest, instruit: vbi notandi erunt ritus veteres, quos ...is demonstrauimus, vt superuacaneum sit tam sæpe eosdem inculcare.

...νύμφῃσι] Attendenda est hæc carnium suillarum distributio in septem partes: quarum alterā Nymphis, alteram Mer...n Vlyssi, quartam sibi, tres reliquas reliquis tribus subulcis donauit Eumæus. Sed cur Nymphis & Mercurio? Nymphis ...uit Eustathius, vt alimenta animalibus ex terra suppeditent, quasi fontibus, nemoribus, & sacris fluuijs præsint: Mercu...ui & ipsi pastori, & pecorum agenti curam. Quò pertinere dicit illa Simonidis, θύειν νύμφαις καὶ μαιάδος τόκῳ οὗτοι γὰρ αἷ...σι τελαμώνων: id est, ἔστι φυλάττουσι τὸ ποιμνικὸν γένος, καὶ οἷον ζωοῦσιν αὐτοὺς, Quæ sequuntur apud Eustathium, non refero, ...on probantur.

...κατάργματα] Priores illi ritus facti sunt initio cœnæ, nunc alij fiunt ante pocula: quæ distinctio apud Homerum semper est ...vt nos alibi docuimus: non ita tamen vt cùm potus inciperent, ab esu abstinerent (nam hic etiam bibentibus Eumæo ...quisq; Mesaulius carnes subministrat) sed quia in primis poculis, quasi altera pars cœnæ inchoabatur, proinde nouis ...ritibus indigebat.

... Nota: quod sæpiùs diximus, emi etiam solitos tunc temporis seruos.

...ὦ Εὔμαιε,] Exploraturus Vlysses Eumæi beneuolentiam, postulat sibi chlænam dari, sed obliquè: ita tamen vt directè ...Eumæus cogitare potuerit: quamuis ipse hospes petitionem suam sub finem huius narrationis non expressisset, vt fe... quasi veniam petit, quòd à vino dicere gloriabundus cogitur, factum quoddam: vnde colligi poterit, se olim longè ...conditionis extitisse quàm nunc sit, vt qui Idomeneo & Vlyssi comes in expeditione quadam egregia apud Troiam fue...nanitatem Vlyssis ac beneuolentiam sit expertus. Quod ingeniosè confinxit, primùm, vt se quoq; apud Eumæum cō...istini sui status recordatione: deinde, vt exemplo Vlyssis domini seruum Eumæum ad idem faciendum permoueret: ...impetrauit.

...ἠλεὸς] Quid? tantúmne virium huic vino, vt etiam à nolentibus quod velit, ac minus consentaneum sit, extorqueat? ...habet, quæ in his regionibus tam frequens est, vt maiore probatione non indigeat. Ea tamen dicemus, quæ ad hunc ...ebunt. Duos ergo effectus Vlysses vino tribuit. alterum, quòd lætitiam inducat: alterum, quòd loqui etiam minus de...tenientia interdū cogat. Vterq; à calida facultate vini promanare videtur, qua excitantur & incalescunt spiritus illi læ-

 tifici,

tifici, & (vt ita loquar) sermocinantes spiritus. De lætitia primùm agamus. Διόνυσος (inquit Pindarus apud Plutarchum ...) πολυγαθὴς ἁγνὸν φέγγος ὀπώρας, *Bachus multum lætificans homines lumen est purum Autumni* At Tibullus 1.7.

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.

Hinc rectè Simonides apud Athenæum, οἶνον ἀμύντορα δυσφροσυνάων appellauit. Ouid. 1. de Arte:

Cura fugit multo, diluiturq; mero
Tunc dolor, & curæ rugaq; frontis abit.
Tunc veniunt risus tunc pauper cornua sumit:

Aptiùs ad hunc locum Homericum de saltatione senum ille apud Athenæum lib. 10. (vbi multa dicuntur in hoc argu...)

οἶνος ἀνάγει γέροντα, καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν — *Vina senem cogunt minimè saltare volentem.*

Et Eriphus apud eundem:

λόγος γάρ ἐστ' ἀρχαῖος, οὐ κακῶς ἔχων — *Rationeverbum non caret vetus, pater,*
οἶνον λέγουσι τοὺς γέροντας, ὦ πάτερ — *Quòd esse tantæ vinum ait potentiæ,*
πείθειν χορεύειν οὐ θέλοντας. — *Vt ad choreas vel senes ipsos trahat.*

Alter effectus vini est, vt ea loqui ebrium cogat, quæ minus sint interdum conuenientia, quod cùm stultum sit, factu... etiam ἠλεὸν vocauerit Vlysses. Adimit enim prudentiæ facultatem, & rationis vires consopit & penitùs obruit, vt iam ... rè organis sermonis imperet, & ad ea effutienda. quæ sobrius vix auderet cogitare, pro libito abutatur. Rectè ergo Th...

ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, οὐκέτι κεῖνος — *Quisquis prœterierit potus modum, non amplius ille*
τῆς αὐτοῦ γλώσσης καρτερός, οὐδὲ νόου. — *Suæ ipsius linguæ compos est, neq; mentis:*
μυθεῖται δ' ἀπάλαμνα, τὰ νήφοσι γίνεται αἰσχρά. — *Loquitur autem infinita, quæ sobrijs videntur turpia:*
αἰδεῖται δ' ἔρδων οὐδέν, ὅταν μεθύῃ. — *Veretur verò faciens nihil, quando ebrius fuerit,*
τὸ πρὶν ἐὼν σώφρων, τότε νήπιος. — *Qui prius fuerat sapiens, tunc stultus euadit.*

Et ille apud Athenæum lib. 11. οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην κατέβαλλε: — *Insanire facit sanos quoq; copia vini.*
Et Menander: ὁ πολὺς ἄκρατος μικρὰ ἀναγκάζει φρονεῖν. — *Multum meracum pauca sapere nos facit.*
Et Hipponax, ὀλίγα φρονοῦσιν οἱ χάλιν πεπωκότες: — *Parum sapiunt, qui vinum biberunt.*

Quis ergo qui se ipsum amauerit, à nimia vini copia sibi non temperet? At dum homines nostri bibendo occupantur, ... sed aure surda bibunt. Sed væ isti temulentiæ & surditati, quibus sacrosanctum Dei templum toties turpissi... fœdatur. Verùm nos saturis illis S... non scribimus.

FINIS LIBRI XIV. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ο. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Τηλέμαχον Ἀθηνᾶ ὄναρ ἐπιστᾶσα εἰς Ἰθάκην ἐπανελθεῖν προτρέπεται· ὃς δῶρα παρὰ Μενελάου λαβὼν πέμπεται, καὶ εὑρίσκει μέλλων εἰς τὴν ναῦν Θεοκλύμενόν τινα Ἀργεῖον μάντιν ἀναλαμβάνει ἐπὶ φόνῳ φυγόντα. καὶ Εὔμαιος Ὀδυσσεῖ διηγεῖται ὡς Φοίνικες αὐτὸν λῃσάμενοι ἐκ Συρίας νήσου, ἀπέδοντο Λαέρτῃ. καὶ ἡ Τηλεμάχου ναῦς κατάγεται εἰς Ἰθάκην, καὶ ταύτην εἰς ἄστυ ἀποπέμψας, αὐτὸς πρὸς Εὔμαιον ἔρχεται.

Ἄλλη.

Οὖ ἐπιβὰν δ' Ἰθάκης Ὀδυσσεΐδης ἐκ Λακεδαίμονος.

Ἡ δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη
ᾬχετ' Ὀδυσσῆος μεγαθύμου φαίδιμον υἱὸν
νόστου ὑπομνήσουσα, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
Εὗρε δὲ Τηλέμαχον, καὶ Νέστορος ἀγλαὸν υἱόν,
εὕδοντ' ἐν προδόμῳ Μενελάου κυδαλίμοιο.
Ἤτοι Νεστορίδην μαλακῷ δεδμημένον ὕπνῳ·
Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
νύκτα δι' ἀμβροσίην μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
[b] Τηλέμαχ', οὐκ ἔτι καλὰ δόμων ἄπο * θὴν ἀλάλησαι,
Κτήματά τε προλιπὼν ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισιν (σοῖς,
* Οὕτω ὑπερφιάλους· μή τοι κατὰ πάντα φάγωσι
Κτήματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηϋσίην ὁδὸν ἔλθῃς.
Ἀλλ' ὀτρυνε τάχιστα βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Πεμπέμεν, ὄφρ' ἔτι οἴκοι ἀμύμονα μητέρα τέτμῃς.
[c] Ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι· ὁ γὰρ περιβάλλει ἅπαντας
Μνηστῆρας δώροισι, καὶ ἐξώφελλεν ἔεδνα.
Μή νύ τι σεῖο ἀέκητι δόμων ἐκ κτῆμα φέρηται.
[d] Οἶσθα γὰρ οἷος θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γυναικός·

χ. θὴν / χ. Οὕτως

ARGVMENTVM DECIMIQVINTI LIBRI Odysseæ.

TELEMACHO Minerua astans in somnis, in I... hortatur. hic donis à Menelao acceptis mittitu... rus in nauim Theoclymenon quendam Argiu... cipit propter cædem fugientem. Et Eumæus V... Phœnices ipsum præda facta ex Syria insula vendider... Telemachi nauis deducitur in Ithacam, & cùm hanc in ... misisset, ipse ad Eumæum pergit.

Aliud.

O, appulit ad Ithacam Vlyssides ex Lacedæm...

IN latam Lacedæmona ... nerua
Accessit ad Vlyssis magn... strem filium,
De reditu admonitura, ... vt redeat.
Inuenit aũt Telemachum, & Nestoris incly...
Dormientem in vestibulo domus Menelai ...
Nimirum Nestoridem molli domitum somn...
Telemachũ.a. nõ somnus tenebat dulcis, se...
Noctem per solitariam curas de patre exci...
Propè autem stãs alloquuta est glaucis ocul...
Telemache, non iã benè à tua domo diuti...
Facultatibusq; relictis, ijsq; viris in tuis do...
Qui sic superbi sunt, ne omnia comedant,
Possessionibus diuisis: tu autem inanem via...
Sed impelle citissimè voce bonum Menelau...
Ad te dimittẽdum, aut adhuc domi bonã ...
Iam enim patera; fratresq; iubent
Eurym... cho nubere, hic enim superat omne...
Procos donis, & auget dotes,
Ne te inuito ex domibus res efferatur.
Scis enim qualis animus in pectoribus mulie...

βούλε)οἶκον ὀφέλλειν ὅς κεν ὀπυίοι,
ων προτέρων καὶ κουριδίοιο φίλοιο
μνη)* τεθνηότος, ἐδὲ μεταλλᾷ.
σύ γ' ἐλθὼν αὐτὸς ἐπιτρέψειας ἕκαστα
ων ἥ τίς τοι ἀρίστη φαίνε) εἶναι,
τοι φήνωσι θεοὶ κυδρὴν παράκοιτιν.
δέ τοι τι ἔπος ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο θυμῷ.
ρων ἐπιτηδὲς ἀριστῆες λοχόωσιν
ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
ι κτεῖναι πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
τά γ' οὐκ ὀΐω, πρὶν καί τινα γαῖα καθέξει
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσι.
ἑκὰς νήσων ἀπέχειν εὐεργέα νῆα·
νυκτὶ δ' ὁμῶς πλείειν· πέμψει δέ τοι οὖρον ὄπισθεν
ἀθανάτων ὅς τίς σε φυλάσσει τε ῥύεταί τε.
ἐπὴν πρώτην ἀκτὴν Ἰθάκης ἀφίκηαι,
νῆα μὲν ἐς πόλιν ὀτρῦναι καὶ πάντας ἑταίρους·
αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
ὅς τοι ὑῶν ἐπίουρος, ὁμῶς δέ τοι ἤπια* οἶδεν.
ἔνθα δὲ νύκτ' ἀέσαι· τὸν δ' ὀτρῦναι πόλιν εἴσω
ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
οἱ σῶς ἐσσὶ, καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθας.
ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον.
Νεστορίδην ἐξ ἡδέος ὕπνου ἔγειρεν,
κινήσας, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Νεστορίδη Πεισίστρατε, μώνυχας ἵππους
ὑφ' ἅρματ' ἄγων, ὄφρα πρήσσωμεν ὁδοῖο,
αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ηὔδα,
οὔ πως ἐστὶν, ἐπειγομένους περ ὁδοῖο,
δνοφερὴν ἐλάαν· τάχα δ' ἔσσεται

εἰς ὅ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείη
Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος,
ἀγανοῖσι παραυδήσας ἀποπέμψῃ.
ξεῖνος μιμνήσκε) ἤματα πάντα
ξεινοδόκου ὅς κεν φιλότητα παράσχῃ.
τ'· αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν ἠώς·
δέ σφ' ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
εὐνῆς Ἑλένης πάρα καλλικόμοιο.
ὡς οὖν ἐνόησεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
ῥα χιτῶνα περὶ χροῒ σιγαλόεντα
μέγα φᾶρος ἐπὶ στιβαροῖς βάλετ' ὤμοις
θύραζε, παριστάμενος δὲ* προσηύδα
φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,
ἀπόπεμπε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
θυμὸς ἐέλδε) οἴκαδ' ἱκέσθαι.
ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
οὔ τί σ' ἔγωγε πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἐρύξω
νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ
ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέῃσιν,
ἐχθαίρῃσιν· ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
ἐσθ' ὅς τ' οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι
καὶ ὃς ἐσσύμενον κατερύκῃ.
παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.
εἰς ὅ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείω
σὺ δ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, εἴπω δὲ γυναιξὶν
ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.
κῦδός τε καὶ ἀγλαΐη καὶ ὄνειαρ,

Illius vult domum augere, quicunq; duxerit.
Filiorum autem priorum, & mariti dilecti,
Non amplius recordatur mortui, neq; inquirit: (γρ. τεθνειῶτος)
Sed tu vbi veneris ipse committes singula
Ei famularum, quæ optima videbitur esse,
Quousq; quidem ostendant Dei venerabilem vxorem.
Aliud autem tibi verbum dico, tu verò repone animo.
Procorum tibi diligenter præstantiores insidiantur
In freto, Ithacæq; Samiq; pulverulentæ,
Cupientes occidere antè quàm in patriam venias,
Sed hæc non puto, antè & aliquem terra detinebit
Virorum procorum qui victum comedunt:
Sed longè ab insulis impelle benè fabricatam nauem,
Nocte .a. simul nauiga, mittet aũt tibi ventum à tergo
Immortalium quicunq; te custoditq; liberatq;.
At vt primùm littus Ithacæ perueneris,
Nauem quidem in ciuitatem impelle, & omnes socios,
Ipse autem primùm subulcum adi,
Qui quidẽ suũ custos est. simul autem tibi mitia sentit. (γρ. ὅς τ' ὑῶν ἐπίουρος, ὁμῶς. γρ. οἶδεν.)
Illic autem dormi, hunc autem mitte vrbem intra
Renunciaturum castæ Penelopæ,
Quia ei saluus es, & ex Pylo venisti.
Hæc quidem sic fata abiuit ad longum Olympum,
At hic Nestoridem ex dulci somno excitauit
Calce pede motum, & ei verbum dixit,
Surge Nestoride Pisistrate vnius vnguis equos
Iunge currui subigens, vt eamus viam.
Hũc .a. Nestorides Pisistratus contrà alloquutus est,
Telemache, nondum est festinantes via
Noctem per tenebrosam impelleres: citò autem aderit aurora,
Sed manè quousq; dona ferens in currus ponat
Heros Atrides lanceis inclytus Menelaus,
Et verbis mitibus alloquutus remittat.
Huius enim hospes recordatur dies omnes
Viri hospitalis, qui amicitiam præbeat.
Sic fatus statim aureæ sedis venit aurora,
Cominus autem ipsis venit voce bonus Menelaus
Surrectus è lecto Helenam apud pulchricomam.
Hunc postquam igitur cognouit Vlyssis dilectus filius,
Festinans, vestem circum corpus splendidam
Induit, & magnum pallium in fortes iecit humeros
Heros: iuit autem foras, astans autem alloquutus est (γρ. προσηύδα, Ἀτρεΐδη)
Telemachus dilectus filius Vlyssis diuini,
Atridæ Menelaë, diuine princeps populorum,
Iam nunc me remitte dilectam in patriam terram,
Iam enim mihi animus cupit domum ire.
Huic autem respondit postea voce bonus Menelaus,
Telemache, non te ego multum tempus hîc detinebo
Cupientem reditus: irascor autem & alij
Viro hospitali qui eximiè quidem diligit,
Eximiè autem odit, meliora autem decentia omnia:
Aequale malum est, qui & nolentem redire
Hospitem impellit, & qui ruentem detinet.
Oportet hospitẽ præsentẽ diligere, volentẽ .a. dimittere.
Sed mane donec dona ferens in sedes ponam
Pulchras, tu .a. oculis videbis, dicam autem mulieribus
Cœnã in domib. vt parẽt sufficiẽter ex ijs q̃ intus sunt,
Vtrinq; gloriaq; & splendor & vtilitas,

Δεῖπνή-

Δειπνήσαντας ἴμεν πολλὴν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
k Εἰ δ' ἐθέλεις τρεφθῆναι ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος,
Ὄφρα τοι αὐτὸς ἕπωμαι, ὑποζεύξω δέ τοι ἵππους·
Ἄστεα δ' ἀνθρώπων ἡγήσομαι· οὐδέ τις ἡμέας
Αὔτως ἀποπέμψει, δώσει δέ τι ἕν γε φέρεσθαι,
Ἠέ τινα τριπόδων εὐχάλκων ἠὲ λεβήτων,
Ἠὲ δύ' ἡμιόνους, ἠὲ χρύσειον ἄλεισον.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἀτρείδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
Βούλομαι ἤδη νεῖσθαι ἐφ' ἡμέτερ'· (οὐ γὰρ ὄπισθεν
Οὖρον ἰὼν κατέλειπον ἐπὶ κτεάτεσσιν ἐμοῖσι)
Μὴ πατέρ' ἀντίθεον διζήμενος αὐτὸς ὄλωμαι,
Ἤ τί μοι ἐκ μεγάρων κειμήλιον ἐσθλὸν ὄληται.

Cœnatos ire multam in infinitam terram.
Si autem vis diuertere in Græciam & medi
Vt ipse sequar, subiungam autem equos:
Ad vrbes hominum ducam, neq; aliquis n
Frustrà remittet, dabit autem aliquid vnu
Vel aliquem tripodem benè æratum, vel leb
Vel duos mulos, vel aureum poculum.
Hũc. a. rursus Telemachus prudẽs cõtrà a
Atride Menelaë diuine princeps populoru
Volo iam redire ad nostra. non enim à tergo
Custodem discens reliqui in rebus meis,
Ne patrem diuinum quærens ipse peream,
Certè mihi ex domibus depositum bonum p

COMMENTARIVS.

a ἡ δ' εἰς εὐρύχορον] Commodè Homerus Vlysse & Eumæo reliquisq; subulcis consopitis interserit narrationem a uæ in Lacedæmona, vnde Telemachum erat in Ithacam reuocatura: quod se præstiturã anteà sub finem lib. 13. recep aduenit Lacedæmona, vbi Telemachum exceptum fuisse hospitio à Menelao suprà lib. 4. vidimus, ac noctu cum Pi ris filio recubuisse. Vtrumque autem cubantem in lecto inuenisse Minerua dicitur: & alterum quidem nempe Pisistra tem, Telemachum verò peruigilem, vtpote qui summis de patre curis agitatus somnos captare non possit. Cuius cubi in Iliade attigimus. Atque hîc filij animum de patre anxiè sollicitum, adeò vt se ipsum negligat, propriamq; nat det præ sollicitudine, quæ illi quietem & animi & corporis adimit, filij inquam, animum pium licet obseruare.

b Τηλέμαχ' οὐκέτι καλά] Hæc est oratio Mineruæ, qua Telemachum ad reditum in patriam incitat, idque ob causan de nuptijs Penelopæ cum Eurymacho. Noluit enim illi aduentum patris significare, vt eò magis Vlysses occultaretu in exteros populos non spargeret, donec absoluta esset in procos expeditio, quam occultè moliebatur.

c ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε] Hoc non est commentum Mineruæ, neq; alienum ab ipsa veritate, qualis saltem his de rebus m fines enim & consanguinei omnes, atq; adeò ipse parens Penelopæ, dolentes tam diu viduam illam esse, valde vrgeb do tandem matrimonio, quod & ipsa Vlyssi ignoto infrà lib. 19. commemorabit. Hinc quoque desumpsit Ouid. Ep quentem ita Penelopen inducit:

Me pater Icarius viduo discedere lecto *Cogit, & immensas increpat vsque moras.*

Cuius tamen petitionibus noluisse se obtemperare. ibidem testatur his verbis:

Increpet vsque licet: tua sim, tua dicar oportet: *Penelope coniux semper Vlyßis ero.*

d οἶσθα γὰρ οἷος] Argumento isto vtitur, vt magis Telemachum ad reditum incitet, vt qui hanc recentẽ bonorum ram, quam sibi impendere à matre ad alias nuptias transeunte intelligat, euitare sine errore velle debeat. Describit au mulierum, quæ cùm secundo matrimonio alligantur, prioris penitùs obliuiscantur, imò præsentem amorem recent iito & veteri anteponant, adeò vt in hac nouitate amabili non vereantur primitori liberos proprijs facultatibus s & nouo coniugi meliùs consulant. Quia ergo absentia Telemachi maiorem ansam eius bona diripiendi Penelopæ rat, cùm eius præsentia iniuriam hanc à se propellere posset, iubet meritò Minerua eum quàm citissimè in patriam s

e ἄλλο δέ τοι γε ἔπος] Monet Telemachum Minerua de insidijs, quas ei proci reuersuro instruxerant: tum docet etia illas declinare possit, atque adeò auxilium ei tacitè aduersus procos pollicetur.

f Τηλέμαχ', οὔπως ἐστὶν,] Hoc consilium Pisistrati videtur fuisse prudentius quàm illud Telemachi, quo se itineri noct mittere: quanquam illud ipsum anteà videbatur Minerua suadere illis verbis, νύκτα δ' ὁμῶς πλείειν. Sed illa potiùs mi ci de continuãda nauigatione semel suscepta, de cõtinuanda, inquam, etiam noctu, vt eò cõmodiùs insidias procor

g τοῦ γάρ τε ξεῖνος] Existimauit Pisistratus velle Telemachum insalutato Menelao raptim discedere: quod cùm ind esset, aliud monet Pisistratus, vt antequam se itineri committant, cum Menelao verba faciant, à quo veniam discede Quod esse faciendum docet ex generaliori illo axiomate monente laudatæ hoc esse consuetudinis, vt qui ab aliqu hospitio, nunquam obliuiscatur. Quanto magis ergo in ipso profectionis ab eius ædibus consilio illius meminerit?

h Τηλέμαχ', οὔτι σ' ἔγωγε] Notandus est hic modus, quo in remittendo suo hospite vtitur Menelaus: nã statim ei facu concedit, neque pluribus cum eo agit, vt eum diutiùs apud se remoretur. Quod quia sinistri aliquid de Menelao p lemacho parere, quasi qui lubenter hominem à se dimittit, lætari ex discessu illius videatur, rationem quodammodo tatis suæ. Mediocritatem enim se in hospite exoptare dicit, id est, qui nec impensius amet neque oderit suum hospit quem hospitio suscipit. Odium illud intelligendum est, si hospes hospitem inuito animo excipiat, aut nulla eum rati des admittat. Quod per se ita damnandum fuit illis temporibus, vt pluribus id docere opus non sit. At impensus ille spes hospitem complectitur, videtur quodammodo tolerandus, neque mereri vt eum Menelaus oderit, ac minimè tur & vsurpet erga Telemachum. Sed sine dubio in rebus quantumuis bonis excessus est improbãdus ac periculosu in hoc casu esse potest. Dum enim amicum tuum diutiùs apud te detines, grauiora illi negotia aut magis series occ sitan remoraris: sic ista ratione plus illi interdum damni quàm cõmodi inferri solet, vt etiam illud sibi à Nestore ti chum in sequentib. videbimus. Quod animo reuoluisse videtur Menelaus cùm illa diceret: ergo optimè sub jcit op tem hospitem amicè complecti, volentem autem discedere non remorari. Quæ vox priscorum sæculorum candori f datissima, vbi nulla esset mutuæ beneuolentiæ inter hospites diffidentia: nostris verò aliud fortasse est sentiendum, amicus qui apud te diuerterit, discessum fingit, vt animum tuum erga se exploret. Si ergo dimittis, iudicium de te f vt à te non lubenter se ædibus tuis exceptum fuisse suspicetur, ac malle eum te foris quàm domi. Si detines, iã numer subibis, & omnia de te candida sibi pollicebitur. Eius tamen sunt partes, vt nimium amico non sit onerosus, & diut mora. Quò pertinet apologus ille Gallorum, quo pater filio in præceptis moriens dedisse fertur, vt tam diu in ædi moraretur, donec panem commutatum videret. Moris est enim vt lautitijs omnibus, quarum fundamentũ est in p cipua in victu habetur ratio, recens venientem amicũ excipias. Iam vbi illæ cessant, & pro albo (qui solet esse præsta bi panis obtruditur: indicio est te fastidiũ tui amico tuo cõcitasse, vtpote in quẽ primas illas epularũ delicias amplii

i ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.] His verbis puto mediocritatem laudari, quæ omnia facit αἴσιμα, hoc κατὰ αἶσαν, οὐ δ' ὑπὲρ loquitur Homerus.

k εἰ δ' ἐθέλεις τρεφθῆναι] Hoc auctario beneuolentiam suam erga Telemachum reddidit (vt ita dicam) locupletiore modestè recusauit Telemachus, conseruationem bonorum suorum nouæ aliorum acquisitioni anteponens.

---

a Αὐτὰρ ἐπεὶ τόγ' ἄκουσε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Αὐτίκ' ἄρ' ᾗ ἀλόχῳ ἠδὲ δμῳῇσι κέλευσε
Δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.

At postquam hoc audiuit voce bonus
Statim suæ vxori & famulis iußit,
Cœnã in domib. pparare sufficienter intus

ὸν δέ οἱ ἦλθε Βοηθοΐδης Ἐτεωνεὺς,
ς ἐξ εὐνῆς ἐπεὶ οὐ πολὺ ναῖεν ἀπ' αὐτοῦ
ῦρ κῆαι ἄνωγε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
ι κρεῶν· ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας.
ς θάλαμον κατεβήσατο κηώεντα,
ἅμα τῷγ' Ἑλένη κίε καὶ Μεγαπένθης.
ὅτ' ἵκανον ὅθι οἱ κειμήλια κεῖτο,
δης μὲν ἔπειτα δέπας λάβεν ἀμφικύπελλον,
κρητῆρα φέρειν Μεγαπένθε' ἄνωγεν
Ἑλένη δὲ παρίστατο φωριαμοῖσιν,
οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, οὓς κάμεν αὐτή.
ἀειραμένη Ἑλένη φέρε δῖα γυναικῶν,
ἔην ποικίλμασιν, ἠδὲ μέγιστος,
ς ἀπέλαμπεν, ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων.
ν προτέρω διὰ δώματος,* ἕως ἵκοντο κ. ἄλλ
ον τὸν δὲ προσέφη ξανθὸς Μενέλαος
χ', ἤτοι νόστον ὅπως φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς,
Ζεὺς τελέσειεν ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.
ὅσσ' ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται,
κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστι.
κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ
χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται.
Ἡφαίστοιο· πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως
βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψεν
νοστήσαντα· τεῒν δ' ἐθέλω τόδ' ὀπάσσαι.
ὣν, ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον
Ἀ εἰδης· ὁ δ' ἄρα κρητῆρα φαεινὸν
προπάροιθε φέρων κρατερὸς Μεγαπένθης
Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρῃος,
ἐν χερσὶν ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
καὶ ἐγὼ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι,
νης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην
φορέειν. τείως δὲ φίλῃ παρὰ μητρὶ
μεγάρῳ· σὺ δέ μοι χαίρων ἀφίκοιο
μενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.
ἐς πείρινθα τίθει Πεισίστρατος ἥρως
, καὶ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ.
πρὸς δῶμα κάρη ξανθὸς Μενέλαος·
δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.
ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
Βοηθοΐδης κρέα δαίετο, καὶ νέμε μοίρας,
δ' υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο.
ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τηλέμαχος καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς κ. Δὴ τότ
ζεύγνυντ', ἀνά θ' ἅρματα ποικίλ' ἔβαι-
νον
προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριγδούπου.
Ἀτρείδης κίε ξανθὸς Μενέλαος,
ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην.
προπάροιθε δεδισκόμενος δὲ προσηύδα,
κούρω, καὶ Νέστορι ποιμένι λαῶν
ἐμοί γε πατὴρ ὡς ἤπιος ἦεν,

Prope autem ipsum venit Boëthœdes Eteoneus, (ipso:
Exsurgẽs ex lecto, quoniã nõ multũ habitabat lõgè ab
Hunc aũt ignẽ accendere iußit voce bonus Menelaus,
Assareq́; carnes, hic autem non neglexit vbi audiuit:
Ipse autem in thalamum descendit odoratum
Non solus, simul cum ipso Helena ibat, & Megapẽthes.
Sed quando iam peruenerunt vbi ei deposita iacebãt,
Atrides quidem postea poculum accepit rotundum.
Filium autem craterem portare Megapenthem iußit
Argenteum: Helena autem astitit arcis,
Vbi erant vestes illæ variegatæ, quas laborauerat ipsa.
Harũ vnã sublatã Helena portabat diuina mulierum,
Quæ pulcherrima erat versicolorib. texturis & maxĩa,
Stella. a. tanquã resplẽdebat, iacebat. a. vltima aliarũ.
Perrexerũt. a. ire vlteriùs per domũ quousq́; peruenerũt
Ad Telemachũ, hunc. a. alloquutus est flauus Menelaus,
Telemache, certè reditum vt mentibus tuis cogitas,
Sic tibi Iupiter perficiat valdè cõsonãs maritus Iunonis.
Donorũ aũt quæcunq; in mea domo deposita iacent,
Dabo quod optimum & honoratißimum est.
Dabo tibi craterem fabricatum, argenteus autem
Est totus, auro autem labra immixta sunt.
Opus autem Vulcani: præbuit autem illustris heros
Sidoniorum rex, quando sua domus cooperuit
Illic me redeuntem, tibi autem volo hoc præbere.
Sic locutus, in manibus posuit poculum rotundum
Heros Atrides, hic autem craterem lucidum
Posuit illic coràm portans fortis Megapenthes
Argenteum: Helena autem astitit pulchrigena
Vestẽ habẽs in manib. verbũq́; dixit, & illũ cõpellauit:
Donum tibi & ego fili delecte hoc do, (pus
Monumẽtũ Helenæ, poptabiliũ manuũ ad nuptiarũ tẽ-
Vt tua vxori portes, interim aũt dilectã apud matrem
Iaciat in domo, tu autem mihi gaudens abi
Domũ benè ædificatam, & tuam in patriam terram.
Sic loquuta in manib. posuit, hic. a. suscepit gaudẽs:
Et hæc quidem in tabulata posuit Pisistratus heros
Suscepta & omnia suo admiratus est animo.
Hos autem duxit ad domum capite flauus Menelaus:
Sederunt autem postea in sedibusq́; thronisq́;.
Lauacra autem famula gutturnio infudit ferens
Pulchro aureo super argenteo lebete
Lauare, apud autem politam extendit mensam.
Panem autem honesta famula apposuit ferens,
Cibis multis impositis gratificans è præsentibus.
Apud. a. Boëthœdes carnes incidebat, & distribuebat
Ministrabat autem filius Menelai inclyti. partes,
Hi aũt in cibos paratos præiacentes manus mittebant.
At postquam potus & cibi desiderium amouerunt:
Et tunc Telemachus & Nestoris illustris filius
Equos iunxerunt, supraq́; currus variegatos ascen-
derunt:
Extra. a. impulerũt vestibulũ & porticũ valdè sonãtẽ.
Cum his autem Atrides ibat flauus Menelaus,
Vinum habens in manu dulce dextra,
Aurea in patera, vt sacrificantes proficiscerentur.
Statuit aũt equos antè, circumspectus aũt locutus est,
Gaudete, ô iuuenes, & Nestori pastori populorum
Dicite: certè enim mihi pater tanquam mitis erat,

Εἴως

Εἵως ἐν Τροίῃ πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Καὶ λίην κείνῳ γε διοτρεφὲς, ὡς ἀγορεύεις,
Πάντα τάδ' ἐλθόντες καταλέξομεν· αἲ γὰρ ἐγὼν ὣς
γ. Νοστήσας Ἰθάκηνδε, κιχὼν Ὀδυσῆ' ἐνὶ οἴκῳ — *Νοστήσας, Ἰθάκηνδε κιὼν, Ὀδυσεῖ ἐνὶ οἴκῳ
Εἴποιμ' ὡς παρὰ σεῖο τυχὼν φιλότητος ἁπάσης
Ἔρχομαι, αὐτὰρ ἄγω κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά.
Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
Αἰετὸς, ἀργὴν χῆνα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον,
Ἥμερον ἐξ αὐλῆς. οἱ δ' ἰΰζοντες ἕποντο
Ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες· ὁ δέ σφιν ἐγγύθεν ἐλθὼν
Δεξιὸς ἤϊξε πρόσθ' ἵππων· οἱ δὲ ἰδόντες
Γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
Τοῖσι δὲ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἤρχετο μύθων,
Φράζεο δὴ Μενέλαε διοτρεφὲς, ὄρχαμε λαῶν,
Εἰ νῶϊν τόδ' ἔφηνε θεὸς τέρας, ἦε σοὶ αὐτῷ.
Ὣς φάτο· μερμήριξε δ' ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Ὅπως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποκρίναιτο νοήσας·
γ. τὴν — *Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ὑποφθαμένη φάτο μῦθον,
Κλῦτέ μευ, αὐτὰρ ἐγὼ μαντεύσομαι ὡς ἐνὶ θυμῷ
Ἀθάνατοι βάλλουσι, καὶ ὡς τελέεσθαι ὀΐω.
Ὡς ὅδε χῆν' ἥρπαξ' ἀτιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ
Ἐλθὼν ἐξ ὄρεος, ὅθι οἱ γενεή τε τόκος τε·
Ὣς Ὀδυσεὺς κακὰ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς,
Οἴκαδε νοστήσει, καὶ τίσεται· ἠὲ καὶ ἤδη
Οἴκοι, ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Οὕτω νῦν Ζεὺς θείη ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
Τῷ κέν τοι καὶ κεῖθι θεῷ ὡς εὐχετοῴμην.
Ἦ, καὶ ἐφ' ἵπποιιν μάστιν βάλεν· οἱ δὲ μάλ' ὦκα
Ἤϊξαν πεδίονδε διὰ πτόλιος μεμαῶτες.
Οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες.
γ. Δύσετο — *Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο, Διοκλῆος ποτὶ δῶμα
Υἱέος Ὀρσιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
γ. Ἐνθάδε — *Ἔνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν· ὁ δὲ τοῖς πὰρ ξείνια θῆκεν.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Ἵππους τε ζεύγνυντ', ἀνά θ' ἅρματα ποικίλ' ἔβαινον.
Ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριγδούπου.
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκοντο Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον.
Καὶ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν,
Νεστορίδη, *πῶς κέν μοι ὑποσχόμενος τελέσειας
Μῦθον ἐμόν; ξεῖνοι δὲ διαμπερὲς εὐχόμεθ' εἶναι
γ. εἰμὲν — Ἐκ πατέρων φιλότητος· ἀτὰρ καὶ ὁμήλικες *ἐσμέν·
Ἥδε δ' ὁδὸς καὶ μᾶλλον ὁμοφροσύνῃσιν ἐνήσει.
Μή με παρὲξ ἄγε νῆα διοτρεφὲς, ἀλλὰ λίπ' αὐτοῦ,
Μή μ' ὁ γέρων ἀέκοντα κατάσχῃ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,
Ἱέμενος φιλέειν· ἐμὲ δὲ χρεὼ θᾶσσον ἱκέσθαι.
Ὣς φάτο. Νεστορίδης δ' ἄρ' ἑῷ συμφράσσατο θυμῷ,
Ὅπως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποσχόμενος τελέσειεν.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι.
Στρέψ' ἵππους ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης·
Νηῒ δ' ἐνὶ πρύμνῃ ἐξαίνυτο κάλλιμα δῶρα,
Ἐσθῆτα, χρυσόν τε, τά οἱ Μενέλαος ἔδωκε.
Καί μιν ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Σπουδῇ νῦν ἀνάβαινε, κέλευέ τε πάντας ἑταίρους,
Πρὶν ἐμὲ οἴκαδ' ἱκέσθαι, ἀπαγγεῖλαί τε γέροντι·

Quousq; in Troia pugnauimus filij Achiuoru
Hunc autē Telemachus prudēs contrà allo
Et valdè illi, generose, sicut dicis,
Omnia hæc euntes narrabimus. vtinam enim
Redux ad Ithacam Vlyssem in domo
Dicerem, vt ad te consequutus amicitiam om
Venio, at duco deposita multa & bona.
Sic ei loquuto aduolauit dextera auis,
Aquila, album anserem ferens vnguibus m
Domesticum è stabulo, hi autē clamātes seq.
Viri & mulieres: hæc autem ipsos propè veni
Dextera irruit ante equos, hi autem conspic
Gauisi sunt, & omnibus in mentib. animus l
His autem Nestorides Pisistratus incæpit ser
Considera iam Menelaë generose princeps
Si nobis hoc ostendit Deus portentum, an tib
Sic dixit, cogitabat autem bellicosus Men
Quomodo ei ritè responderet meditatus.
Huic autem Helena extensis vestibus præce dixit,
Audite me, at ego vaticinabor sicut in a
Immortales iaciunt, sicut perfici puto.
Sicut hæc anserem rapuit nutritum in dom
Profecta ex monte, vbi ei generatioq; partus
Sic Vlysses mala multa passus, & multa va
Domum redibit, & puniet vel & iam
Domi, at procis mala omnibus serit.
Hanc .a. rursus Telemachus prudens cont
Sic nunc Iupiter faciat valdè sonans marit
Ideo tibi & illic Deo tanquam supplicarem
Dixit, & in equis flagellū iecit: hi aūt valdè
Ruerunt in campum per vrbem prompti.
Hi autem toto die festinabant iugū vtrinq;
Occidit autem Sol, obscuratæ suntq; omnes v
In Pheram autem peruenerunt Dioclei ad
Filij Orsilochi, quem Alpheus genuit filium:
Illic nocte dormierunt, hic autem his hospit
Quando autem matutina apparuit rosea
Equosq; iunxerunt, super currus varios as
Extra .a. impulerūt vestibulū & porticum
Verberauit .a. ad impellēdū, hi aūt non inui
Statim autem postea venerunt Pyli altam
Et tunc Telemachus alloquutus est Nestori
Nestoride, quomodo mihi pollicitus perfi
Verbum meum? hospites autem omninò dici
Ex patrum amicitia. at & æquales ætate sum
Hæc autē via & vagis concordia nos vnà co
Ne me extra duc nauem generose, sed relin
Ne me senex inuitum detineat sua in domo
Cupiens diligere, me autem opus est citò ab
Sic dixit: Nestorides autem suo consultauit
Quomodo ei vt par est pollicitus perficeret:
Sic autem ei cogitanti visum est melius esse
Vertit equos in Nauem velocem, & littus m
Naui autem in puppi discooperuit pulcherri
Vestem, aurumq; qu ei Menelaus dedit,
Et ipsum hortans verba velocia alloquutus
Festinanter nunc ascende, iubeq; omnes
Antè quàm domum eam nunciemq; seni.

...οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,	*Benè enim ego hoc scio in mente & in animo,*
...θυμὸς ὑπέρβιος, οὔ σε μεθήσει,	*Qualis illius animus immensus, neq; te dimittet.*
...καλέων δεῦρ' εἶσι* οὐδέ σε φημὶ	*Sed ipse vocans huc veniet, neq; te dico*
...κενεὸν· μάλα γὰρ κεχολώσεται ἔμπης.	*Retrò ire vacuum, valdè enim irascetur vtiq;.*
...φωνήσας ἔλασεν καλλίτριχας ἵππους	*Sic loquutus impulit pulchrorum crinium equos*
...εἰς ἄστυ, θοῶς δ' ἄρα δώμαθ' ἵκανε.	*Retrò Pyliorũ in ciuitatẽ, velociter. a. domos peruenit.*
...δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσεν,	*Telemachus autem socijs illos concitando iussit,*
...ἔπι τεύχε' ἑταῖροι νηὶ μελαίνῃ.	*Parate arma socij naui nigræ,*
...βαίνωμεν, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο.	*Ipsiq; ascẽdamus vt perficiamus iter. (obediuerunt,*
...οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.	*Sic dixit. hi. a. igitur hũc valdè quidẽ audiuerũt &*
...*εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῗσι καθῖζον.	*Statim autem ingreßi sunt, & in sedibus sederunt.*

Marginal notes: *χ. εἶσι* ; *χ. εἴσβαινον.*

COMMENTARIVS.

...τόγ' ἄκοντ] Cùm videat Menelaus statuisse animo Telemachum in patriam redire, neq; aliò velle deflectere: dat o... honorificè dimittat, quò pertinet sequens cœnæ apparatus, & dona à Menelao & Helena illi oblata: quæ omnia ex... ori per se relinquimus, cùm nihil nostra illustratione, quod animaduertere possim, indigeant.

...] hoc loco docet Athenæus lib. 10. (vt est etiam à Giphanio notatum) olim etiam nobilissimos pueros, id est, τοὺς ...ας, pincernarum officio defunctos: quod idem etiam de Euripide commemorat: ex quo etiam Sappho Larichũ fra... dabat, quòd Mitylenæis in Prytaneo vinum ministraret. Apud Romanos etiam, inquit, huiusmodi ministerio pueri ...guntur in publicis populi sacrificijs.

...] Vide quid optet Telemachus, vnde colligi potest, quàm totas suas cogitationes in parentem defixerit, cuius mẽ..., & eiusdem desiderium. Hoc autem votum ita conceptum est, vt gratias etiam quas Menelao ob beneuolẽtiam ho... ollatam agit, tacitè complectatur.

...] De augurijs per aquilam indicatis quædam diximus Iliad. lib. 12. pag. 232. De partibus etiam sinistris aut dextris in ...uinationibus alibi satis annotauimus.

...] Notanda est ista Helenæ ἰδύτης & ἀγχίνοια: vt quæ citius marito hoc augurium explicuerit. An quòd auguriorũ in... ...m scientiam calleret? An quod facilè illi fuit ex volatus proximitate euentum coniectare? Forsan prior sententia erit ...si illa verba consideremus, αὐτὰρ ἐγὼ μαντεύσομαι ὡς ἐνὶ θυμῷ ἀθάνατοι βάλλουσι.

...] ...c colligi posse existimo, plerosq; Deos à veteribus cõfictos ob accepta ab illis beneficia: ecce enim Telemachus He... ...ticinari eam compererit, diuinos honores pollicetur, immò se eam pro Dea habiturum. Quod neque illis tempori... ...uentibus nouum fuit, vt satis constat ex tot Deunculorum (vt ita loquar) ἀποθεώσει, qua veterum monumenta plus fa... Vide Syntagmata Deorum Gyraldi, & Mythologias Natalis à Comitibus.

...] Rediturus in patriam Telemachus id quàm celerrimè facere exoptat, omnesq; sibi morarũ ansas ipse prǽcidit & am... ...m ipsius decori siue καθήκοντος iactura in hoc loco: vbi ad Nestorem diuertere cauet, prǽuidẽs eum sibi moras nexu... ...properanti, idq; studio maioris beneuolentiæ erga se exerendæ, quam tamẽ ille grauioribus, id est, domesticis ne... ...ut de quorum iactura agi ex Minerua intellexerat, nisi reditum maturaret. Veretur ergo iam Telemachus impensam ...tiam, quam in hospitibus anteà damnabat Menelaus. Itaq; mauult in illud καθῆκον peccare, quàm in suas facultates, ...us forsitã probaturum se facilè Nestori hanc suam festinationem, vt qui sua etiam commoda amaret, pro amicitia, Vlyssem semper coluit, & in natum deriuasse, anteà satis testatus est. Quanquam ereptam sibi occasionem illi bene... ...aturum Nestorem intelligebat, quod etiam de parente testatur Pisistratus: qui tamen Telemacho hac in parte po... ...nimirum vtilitatem paterno desiderio anteponens.

...πόνεε, καὶ εὔχετο θύε δ' Ἀθήνῃ	*Certè hic qdẽ hæc moliebatur supplicabatq; Mineruæ*
...πρύμνῃ. σχεδόθεν δέ οἱ ἤλυθεν ἀνὴρ	*Nauem apud extimam: cominus autem ei venit vir*
...φεύγων ἐξ Ἄργεος, ἄνδρα κατακτάς,	*Peregrinus fugiens ex Argo viro interfecto*
...γενεήν γε Μελάμποδος ἔκγονος ἦεν,	*Vates, at genere Melampodis proles erat:*
...ὅς πρὶν μέν ποτ' ἔναιε Πύλῳ ἔνι μητέρι μήλων,	*Qui antea quondã habitabat in Pylo genitrice ouiũ,*
...Πυλίοισι μέγ' ἔξοχα δώματα ναίων.	*Diues inter Pylios valdè egregiè domos habitans.*
...ἄλλον δῆμον ἀφίκετο, πατρίδα φεύγων,	*Iam tunc alium populum peruenit patriam fugiens,*
...μεγάθυμον, ἀγαυότατον ζωόντων,	*Neleumq; magnanimumq; clarißimum viuentium,*
...ἤματα πολλὰ τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν	*Qui sibi opes multas perfectum in annum*
...τόφρα μὲν ἐν μεγάροις Φυλάκοιο	*Habuit vi: hic aũt interim quidẽ in domibus Phylaci*
...ἀργαλέῳ δέδετο, κρατερ' ἄλγεα πάσχων,	*Vinculo in difficili ligatus est fortes dolores patiens,*
...κούρης, ἄτης τε βαρείης	*Gratia Nelei filiæ nocumentiq; grauis,*
...φρεσὶ θῆκε θεὰ δασπλῆτις Ἐρινύς·	*Quod ei in mentibus posuit Dea grauis Erinnys.*
...ἔκφυγε κῆρα, καὶ ἤλασε βοῦς ἐριμύκους	*Sed hic qdẽ effugit mortẽ, et abegit boues valdè mugiẽ*
...ἐκ Φυλάκης, καὶ ἐτίσατο ἔργον ἀεικὲς,	*In Pylũ ex Phylace, & persoluit opus indecorũ, (tes*
...Νηλῆα, κασιγνήτῳ τε γυναῖκα	*Diuinum Neleium fratriq; vxorem*
...πρὸς δώμαθ'. ὁ δ' ἄλλων ἵκετο δῆμον,	*Duxit ad domos: hic autem aliorum iuit populum*
...ἐς ἱππόβοτον· τόθι γάρ νύ οἱ αἴσιμον ἦεν	*Ad Argos equorum altrix, ibi enim ei fatum erat*
...ναιέμεναι πολλοῖσιν ἀνάσσοντ' Ἀργείοισιν.	*Habitare multis imperantem Argiuis:*
...δ' ἦμε γυναῖκα, καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα.	*Ibi autem duxit vxorem & altam posuit domum.*
...δ' Ἀντιφάτην καὶ Μάντιον, υἷε κραταιώ.	*Genuit autem Antiphatem & Mantiũ filios fortes.*
...μὲν ἔτικτεν Ὀϊκλῆα μεγάθυμον·	*Antiphates quidem genuit Oicleum magnanimum,*
...Ὀϊκλείης λαοσσόον Ἀμφιάραον,	*At Oicleus populo salutarem Amphiaraum,*
...πέρι κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων	*Quem animo diligit Iupiterq; ægiochus, & Apollo*
...παντοίην φιλότητ'· οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδόν,	*Omni amicitia, neq; peruenit senectutis limen,*

Ἀλλ' ὄλετ' ἐν Θήβῃσι, ᶜ γυναίων εἵνεκα δώρων.
Τοῦ δ' υἱεῖς ἐγένοντ' Ἀλκμάων Ἀμφίλοχός τε.
Μάντιος αὖ τέκετο Πολυφείδεά τε Κλεῖτόν τε.
Ἀλλ' ἤτοι Κλεῖτον χρυσόθρονος ἥρπασεν Ἠώς,
Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη.
Αὐτὰρ ὑπέρθυμον Πολυφείδεα μάντιν Ἀπόλλων
Θῆκε βροτῶν ὄχ' ἄριστον, ἐπεὶ θάνεν* Ἀμφιάρηος, — γρ. ἀμφιάρεως.
Ὅς ῥ' Ὑπερησίηνδ' ἀπενάσσατο ᵈ πατρὶ χολωθείς·
Ἔνθ' ὅ γε ναιετάων μαντεύετο πᾶσι βροτοῖσι.
Τοῦ μὲν ἄρ' υἱὸς ἐπῆλθε, Θεοκλύμενος δ' ὄνομ' ἦεν,
Ὅς τότε Τηλεμάχου πέλας ἵστατο· τὸν δ' ἐκίχανε
Σπένδοντ' εὐχόμενόν τε θοῇ παρὰ νηῒ μελαίνῃ·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὦ φίλ', ἐπεί σε θύοντα κιχάνω τῷδ' ἐνὶ χώρῳ,
Λίσσομ' ὑπὲρ θυέων καὶ δαίμονος,* αὐτὰρ ἔπειτα — γρ. ἤτοι κιών,
Σῆς τ' αὐτοῦ κεφαλῆς καὶ ἑταίρων οἵ τοι ἕπονται,
Εἰπέ μοι εἰρομένῳ νημερτέα, μηδ' ἐπικεύσῃς.
Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Τοιγὰρ ἐγώ τοι ξεῖνε μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
Ἐξ Ἰθάκης γένος εἰμί, πατὴρ δέ μοι ἐστὶν Ὀδυσσεύς,
Εἴ ποτ' ἔην· νῦν δ' ἤδη ἀπέφθιτο λυγρῷ ὀλέθρῳ.
Τοὔνεκα νῦν ἑτάρους τε λαβὼν καὶ νῆα μέλαιναν,
Ἦλθον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής,
Οὕτω τοι καὶ ἐγὼν ἐκ πατρίδος, ᵉ ἄνδρα κατακτὰς
Ἔμφυλον· πολλοὶ δὲ κασίγνητοί τε ἔται τε
Ἄργος ἀν' ἱππόβοτον, μέγα δὲ κρατέουσιν Ἀχαιοί·
Τῶν ὑπαλευάμενος θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν
Φεύγω, ἐπεί νύ μοι αἶσα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι.
Ἀλλά με νηὸς ἔφεσσαι, ἐπεί σε φυγὼν ἱκέτευσα,
Μή με κατακτείνωσι· διωκέμεναι γὰρ ὀΐω.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Οὐ μὲν δή σ' ἐθέλοντά γ' ἀπώσω νηὸς ἐΐσης·
Ἀλλ' ἕπευ, αὐτὰρ κεῖθι φιλήσεαι, οἷά κ' ἔχωμεν.
Ὣς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
Καὶ τό γ' ἐπ' ἰκριόφιν τάνυσεν νεὸς ἀμφιελίσσης·
Ἂν δὲ καὶ αὐτὸς νηὸς ἐβήσετο ποντοπόροιο.
Ἐν πρύμνῃ δ' ἄρ' ἔπειτα καθέζετο· πὰρ δέ οἱ αὐτῷ
Εἷσε Θεοκλύμενον· τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
Τηλέμαχος δ' ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
Ὅπλων ἅπτεσθαι· τοὶ δ' ἐσσυμένως ἐπίθοντο.
Ἱστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης
Στῆσαν ἀείραντες· κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν.
Ἕλκον δ' ἱστία λευκὰ ἐϋστρέπτοισι βοεῦσι.
Τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἵει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Λάβρον ἐπαιγίζοντα δι' αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
Νηῦς ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἡ δὲ Φερὰς ἐπέβαλλεν, ἐπειγομένη Διὸς οὔρῳ·
Ἠδὲ παρ' Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.
Ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσιν,
Ὁρμαίνων ἤ κεν θάνατον φύγοι, ἦ κεν ἁλώῃ.

Sed perijt Thebis muliebrium gratia don[orum].
Huius.a.filij generati sunt Alcmaon, Am[philochusque.]
Mantius uerum genuit Polyphideumq; C[litumque.]
Sed certè Clitum aureæ sedis rapuit Aur[ora]
Pulchritudinis gratia, vt immortalibus [interesset.]
At magnanimum Polyphideum vaten[m Apollo]
Posuit hominũ valdè optimũ, postq̃ mort[uus est Amphiaraus,]
Qui Hyperisiam habitabat patri iratus.
Illic hic habitãs vaticinabatur omnibu[s hominibus.]
Huius quidẽ filius aduenit, Theoclymenus.[...]
Qui prope Telemachum stetit, hunc aut[em inuenit]
Sacrificantẽ, supplicãtemq; velocẽ apu[d nauem nigram:]
Et ipsi appellato verba velocia dixit,
O amice, quoniã te sacrificãtẽ inuen[io...]
Supplico per sacrificia, & numen & post[ea]
Tuum ipsius caput, & per socios qui te se[quuntur,]
Dic mihi interroganti vera, neq; occult[a...]
Quis? vnde es virorum? vbi tibi ciuitas, [...]
Hũc.a.rursus Telemach' prudẽs cõtrà [...]
Tibi enim ego hospes valdè verè dicam.
Ex Ithaca genere sum, pater autem mih[i...]
Si quando erat, nũc autem iam interijt [...]
Propterea nunc socijsq; acceptis & naue [nigra]
Veni interrogaturus de patre diu absen[te.]
Hũc.a.rursus alloquut' est Theoclyn[menus...]
Sic tibi & ego ex patria viro interfecto
Contribuli, multi autem fratresq; socijq; [...]
In Argo equos pascenti, valdè.a.domina[ntur...]
Horum fugiens necem, & parcam nigra[m]
Fugio, quoniã mihi fatum est inter ho[mines...]
Sed me naue insedere fac, postquã te fu[giens...]
Ne me interficiãt, persequi enim illos m[...]
Hũc.a.rursus Telemach' prudẽs cõtrà [...]
Non quidem iam volentem expellam n[...]
Sed sequere, at illic amicè excipieris de[...]
Sic loquutus illius suscepit æream lan[ceam,]
Et hanc in tabulatis extendit nauis vt[...]
At autem & ipse nauem ascendit per ma[re...]
In puppi autem postea sedit, apud auten[...]
Sedere fecit Theoclymenum, hi autẽ ora[...]
Telemachus autem socijs illos exhortan[s...]
Arma capesserent: hi autem festinante[r...]
Malum aũt abiegnum concauum intra [...]
Statuerunt erectum, de autem funibus [...]
Traxerunt vela alba bene versis loris.
His autem ferentem ventum misit cæsia [...]
Vehementẽ tumultuantem per aërem, [...]
Nauis perficeret currens maris salsam a[quam.]
Occidit autem Sol, obscuratæque suntq; om[nes viæ.]
Hæc Pheras pertransijt festinans Iouis [...]
Et apud Elidam diuinam, vbi dominan[tur...]
Hinc autem rursus insulis præmisit acu[tis,]
Ruens si mortem fugiat, an caperetur.

COMMENTARIVS.

a ὃς πρὶν μέν ποτ' ἔναιε] Hanc historiam Melampodis copiosè attigimus anteà lib. 11. vt hîc repetere superuacane[um...] conferat tantùm vtrumq; locum diligens lector. hic enim ex illo non parum luminis mutuari potest.

b οὕτω δ' ἐγώ μοι] Cùm initiò dixerit, hunc Theoclymenum vatem à vate Melampode originem ducere: id repet[...]tiùs iam docet, cuius typum nos exhibebimus, vt faciliùs à lectore percipiatur.

ANTIPHATEM, hic genuit OICLEVM, ex quo natus est AMPHIARAVS *præstantißimus ille vates, qui vxoris fraude ad bellum Thebanum pertractus est, & ibi interijt. hic duos filios suscepit:* ALCMAONA. AMPHILOCHVM.

MANTIVM, *qui duos filios suscepit,* POLYPHIDEVM, *cuius filij fuerunt duo,* THEOCLYMENVS *hic noster, qui se supplicem Telemacho nunc obtulit: qui tantùm à Poëta memoratur.* HARMONIDES, *cuius meminit Didymus ex Pherecyde.*

CLITVM, *qui ob elegantiam formæ ab Aurora raptus fuisse dicitur.*

Theoclymenus abnepos est Melampodis, à quo etiam per successionem vaticinandi peritiam habuit. Aliàs enim notaui- ... aternis officijs olim solitos succedere, vt in præcedenti etiam Melampodis progenie obseruari potest, vt à qua eadē ... recesserit. Fuit autem tam egregius ea in parte Melampus vt auium voces intelligere crederetur. Quod, inquit Gyral. ... dial. 2. non Poëtæ tantùm tradidére, sed nec defuére Philosophi, qui multo id studio atque diligentia quánam id ra- ... set, perscrutati sint. Verùm & hoc ipsum alijs multis contigisse scriptores tradunt, vt Apollonio Tyaneo, Virgiliano ... uidas habet etiam Prouerbium de rebus obscuris aut dubijs, Melampode opus.

... δώρων] Eriphylem intelligit, quæ accepto monili aureo ab Adrasto maritum Amphiaraum ad bellum Thebanū ... git, vbi etiam hiatu terræ est absorptus, vt nos fusiùs narrauimus anteà lib. 11. ex Didymo & Eustathio.

... ωθείς] Causam huius iræ subticuit Homerus, quia forsan nulla satis magna videbatur, quæ filium aduersus patrem ... Eustathius, τὸ δὲ πατρὶ, inquit, χολωθεὶς βιωτικῶς κεῖται δίχα αἰτίας, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ὄν, καὶ πολλάκις διαφόρους γινομένας τοὺς υἱούς. O- ... s lectori relinquetur.

... κτανὼν] Non dubitat Theoclymenus causam suæ fugæ ex patria etiam ignoto homini patefacere, vt eum magis ad sui ... excitaret, quo grauius esse negotium intelligeret. Quod etiam à Telemacho impetrauit. Nimiæ enim est seueritatis ... à se repellere: quod forsan nonnulli iusti & æqui, vt dicent, amatores & studiosi facere recusarent, ac eum qui se il- ... ubiecerit, in hostium manus traderent. Sed illi ament quantumuis suum illud austerum ἀκριβοδίκαιον, nos humana ... nitùs ferre nouimus, & cum illo sene Terētiano, humani à nobis nihil alienum arbitramur, vt qui ad eosdem lapides ... nus impingere.

... ἀθήνη] Ergo etiam in ventos Mineruæ potestas est, nec iam peculiari eorum Deus erit Aeolus, à quo reliqua Deorū ... antur postulare debeat, quod Iunonem apud Virgilium facere audiuimus At Minerua Homerica longè est sorore & ... potentior: quasi doceat Poëta, prudentiæ (cuius Deam Mineruam agnouit antiquitas) in res quaslibet humanas ...

...ὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς	*Hi. a. rursus in stabulo Vlysses & diuinus subulcus*
...παρὰ δέ σφιν ἐδόρπεον ἀνέρες ἄλλοι.	*Cænabant, apud nauem ipsos cænabant viri alij.*
...πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*At postquam potus & cibi amorem amouerunt,*
...ῖς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,	*His Vlysses dixit subulcum tentans,*
...ἐνδυκέως φιλέοι, μεῖναί τε κελεύοι	*Si ipsum adhuc accuratè diligat, manereq́ iubeat*
...μῷ ἢ ὀτρύνειε πόλινδε·	*Illic in stabulo, an hortetur ad ciuitatem ire:*
...νῦν Εὔμαιε, καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι.	*Audi nunc Eumæe, & alij omnes socij,*
...προτὶ ἄστυ λιλαίομαι ἀπονέεσθαι	*Manè ad ciuitatem cupio ire*
...ἵνα μή σε κατατρύχω καὶ ἑταίρους.	*Mendicaturus, vt non te vexem & socios:*
...εὖ θ' ὑπόθευ, καὶ ἅμ' ἡγεμόν' ἐσθλὸν ὄπασσον,	*Sed me benè mone, & simul ductorē bonum præbe,*
...κεῖσ' ἀγάγῃ· κατὰ δὲ πτόλιν αὐτὸς ἀνάγκῃ	*Qui me illuc ducat, per ciuitatē aūt ipse necessitate*
...μαι, αἴ κέν τις κοτύλην καὶ πύρνον ὀρέξῃ.	*Oberrabo, an quis poculum & panem porrigat,*
...πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο,	*Et profectus ad domos Vlyssis diuini*
...εἴποιμι περίφρονι Πηνελοπείῃ·	*Nuncium dicam prudenti Penelopæ,*
...στήρεσσιν ὑπερφιάλοισι μιγείην,	*Et procis superbis miscebor,*
...πνον δοῖεν, ὀνείατα μυρί' ἔχοντες.	*Si mihi cænam dent vt qui cibos infinitos habeant.*
...εὖ δρώοιμι μετὰ σφίσιν ὅ,τι θέλοιεν·	*Statim benè faciam inter ipsos quicquid volent.*
...ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,	*At enim tibi dico, tu autem compone, & me audi*
...ἕκητι διακτόρου, ὅς ῥά τε πάντων	*Mercurij voluntate internuncij, qui quidem omniū*
...ἔργοισι χάριν καὶ κῦδος ὀπάζει·	*Hominum operibus gratiam & gloriam præbet.*
...οὐκ ἄν μοι ἐρίσσειεν βροτὸς ἄλλος,	*Strenuitate autem non mihi contenderet homo ali',*
...νηῆσαι, διά τε ξύλα* δανὰ κεάσσαι,	*Ad igneq́ benè cumulādū, adq́ ligna sicca pscīdēda,*
...τε καὶ ὀπτῆσαι καὶ οἰνοχοῆσαι·	*Adq́ quadra ministrādū, & assandū, & vinū fundē- (dum,*
...ἀγαθοῖσι* παραδρώωσι χέρηες.	*Qualia bonis faciunt peiores.*
...δ' ἐγ' ὀχθήσας προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,	*Hūc. a. valdè iratus allocut' est Eumæus subulcus,*
...ξεῖνε, τίη τοι ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα	*Hei mihi hospes cur in mentibus hoc consilium*
...σύ γε πάγχυ λιλαίεαι αὐτόθ' ὀλέσθαι;	*Fuit? certè omninò cupis illic perire,*
...ἐθέλεις καταδῦναι ὅμιλον,	*Si iam procorum vis ingredi multitudinem,*
...βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν* ἵκει.	*Quorum iniuriaq́ visq́ ad ferreum cælum vadit.*
...δ' εἰσὶν ὑποδρηστῆρες ἐκείνων,	*Non tales sunt ministri illorum,*
...χλαίνας εὖ εἱμένοι ἠδὲ χιτῶνας,	*Sed iuuenes chlænas benè induti & vestes:*
...λιπαροὶ κεφαλὰς καὶ καλὰ πρόσωπα,	*Semper autem formosi capite & pulchro vultu,*
...ὑποδρώωσιν· ἐΰξεστοι δὲ τράπεζαι	*Qui ipsis administrant, benè politæ autem mensæ*

γρ. ὕδωρ τε κῆαι τ' ὀλνήσαι — γρ. πολλὰ — γρ. παραδρώωσι — γρ. ἥκει

Σίτου καὶ κρειῶν ἠδ' οἴνου βεβρίθασιν.
Ἀλλὰ μέν'. οὐ γάρ τίς τοι ἀνιᾶται παρεόντι,
Οὔτ' ἐγὼ, οὔτε τις ἄλλος ἑταίρων οἵ μοι ἔασιν.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
Κεῖνός σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσει,
Πέμψει δ' ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
g Αἴθ' οὕτως Εὔμαιε φίλος Διὶ πατρὶ γένοιο
Ὡς ἐμοί, ὅττι μ' ἔπαυσας ἄλης καὶ ὀϊζύος αἰνῆς.
h Πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν.
i Ἀλλ' ἕνεκ' οὐλομένης γαστρὸς κακὰ κήδε' ἔχουσιν
Ἀνέρες, ὅν κεν ἵκηται ἄλη καὶ πῆμα καὶ ἄλγος.
Νῦν δ' ἐπεὶ ἰσχανάας, μεῖναί τε με κεῖνον ἄνωγας,
Εἴπ' ἄγε μοι περὶ μητρὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
Πατρός θ' ὃν κατέλειπεν ἰὼν ἐπὶ γήραος οὐδῷ,
Εἴ που ἔτι ζώουσιν ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Ἦ ἤδη τεθνᾶσι, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
k Τοιγὰρ ἐγώ τοι ξεῖνε μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
Λαέρτης μὲν ἔτι ζώει, Διὶ δ' εὔχεται αἰεὶ
γρ. φθεῖσθαι Θυμὸν ἀπὸ μελέων* φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν.
Ἐκπάγλως γὰρ παιδὸς ὀδύρεται οἰχομένοιο,
Κουριδίης τ' ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἥ ἑ μάλιστα
Ἤκαχ' ἀποφθιμένη, καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν.
Ἣ δ' ἄχεϊ οὗ παιδὸς ἀπέφθιτο κυδαλίμοιο,
γρ. ὡς μὴν Λευγαλέῳ θανάτῳ·* ὡς μὴ θάνοι ὅς τις ἐμοί γε
Ἐνθάδε ναιετάων φίλος εἴη καὶ φίλα ἔρδοι.
l Ὄφρα μὲν οὖν δὴ κείνη ἔην, ἀχέουσά περ ἔμπης,
Τόφρα τί μοι φίλον ἔσκε μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
Οὕνεκά μ' αὐτὴ θρέψεν ἅμα Κτιμένῃ τανυπέπλῳ
Θυγατέρ' ἰφθίμῃ, τὴν ὁπλοτάτην τέκε παίδων·
Τῇ ὁμοῦ ἐτρεφόμην, ὀλίγον δέ τί μ' ἧσσον ἐτίμα.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβην πολυήρατον ἱκόμεθ' ἄμφω,
Τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδ' ἔδοσαν, καὶ m μυρί' ἕλοντο.
Αὐτὰρ ἐμὲ χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ' ἐκείνη
Καλὰ μάλ' ἀμφιέσασα, ποσὶν δ' ὑποδήματα δοῦσα,
Ἀγρόνδε προΐαλλε· φίλει δέ με κηρόθι μᾶλλον.
Νῦν δ' ἤδη τούτων ἐπιδεύομαι· ἀλλά μοι αὐτῷ
Ἔργον ἀέξουσιν μάκαρες θεοὶ n ᾧ ἐπιμίμνω.
γρ. τῶν δ' ἔφ' *Τῶν ἔφαγόν τ' ἔπιόν τε, καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.
Ἐκ δ' ἄρα δεσποίνης οὐ μείλιχόν ἐστιν ἀκοῦσαι
Οὔτ' ἔπος, οὔτε τι ἔργον. ἐπεὶ κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ,
Ἄνδρες ὑπερφίαλοι· μέγα δὲ δμῶες χατέουσιν
Ἀντία δεσποίνης φάσθαι, καὶ ἕκαστα πυθέσθαι
Καὶ φαγέμεν πιέμεν τε ἔπειτα δὲ καί τι φέρεσθαι
Ἀγρόνδ', οἷά τε θυμὸν ἀεὶ δμώεσσιν ἰαίνει.

Pane & carnibus & vino oneratæ sunt.
Sed mane, non enim aliquis te dolet præse[...]
Neq; ego, neq; aliquis alius sociorum qui [...]
At postquam venerit Vlyßis dilectus fil[...]
Ille te chlænamq; vestemq; induet.
Mittet autem quò te cor animusq; iubet
Huic .a. respōdit postea laboriosus diui[...]
Vtinam sic Eumæe dilectus Ioui patri fier[...]
Sicut mihi, ꝙ me cessare fecisti ab errore [...]
Errore autem non est peius aliud homini[...]
Sed gratia perniciosi ventris mala consili[...]
Viri, quorū aliquē īuenit error et nocume[...]
Nunc aūt quoniā detines, meq; manere [...]
Dic agè mihi de matre Vlyßis diuini,
Patreq; quē reliquit proficiscens in senect[...]
Sicubi adhuc viuunt sub splendore Solis,
An iam mortui sunt, & in inferni dom[...]
Hūc .a. rursus alloquut⁹ est subulcus prin[...]
Tibi enim ego hospes valdè verè dicam.
Laërtes quidem adhuc viuit, Ioui .a. suppl[...]
Animum à membris perire suis in domi[...]
Mirum in modum enim de filio dolet prof[...]
Deq; vxore, quā qdē iuuenē duxerat, q̄ ip[...]
Tristitia affecit demortua, & in cruda se[...]
Quæ dolore sui filij mortua est gloriosi
Tristi morte, sic non moriatur quicunq;
Hic habitans, amicus sit & amica faciat.
Quamdiu quidem igitur illa erat dolens [...]
Tādiu aliquid mihi dilectū scrutari & i[...]
Quoniā me ipsa nutriuit: tū Ctimene ex [...]
Filia valida, quam iuniorem peperit filio[...]
Hac simul nutritus sum, paulò .a. me min⁹[...]
At postquā pubertatē multū amatā ve[...]
Hāc qdē postea in Samū dederunt, & infi[...]
At me chlænamq; vestemq; illa
Pulchrā valde circūindutū, pedib. a. calcia[...]
Ad agrum præmisit, diligebat autem me c[...]
Nunc autem iam horum indigeo, sed mih[...]
Opus augent beati Dij, cui immaneo.
Ex his autem comedi bibiq;, & venerand[...]
Ex autem domina non dulce est audire [...]
Neq; verbū, neq; opus, quoniam malū inc[...]
Viri superbi: valdè autem famuli indigen[...]
Palàm dominam alloqui & singula inter[...]
Et comedere bibereq;, postea autem & por[...]
Ad agrum qualia animū semper famulis [...]

COMMENTARIVS.

a τὸν δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ] Redit Homerus ad suum Vlyssem, quem cùm dormientem libro superiore hactenus reliquis[...] inducit cœnam denuò cum subulco capientem, præcedentia κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligenda lectori relinquens.

b εἴμιν ἔτ' ἐνδυκέως] Hoc est quod anteà dicebamus, solere plerosq; fingere discessum ab hospite, vt ei⁹ animum pr[...] liberè se dimiserint, arguunt gaudere eum abire hospitem: sin verò detineat, contrà. Quod ipsum anteà etiam in Nest[...]mus Sed delectum esse habendum personarum censeo. Eum enim quem tu alijs quoq; negotijs distringi, & ad ea co[...]cessariò vocari sciueris, stultum est diutiùs apud te remorari, cùm illi nocumenti multum illa mora inferat. Quem ve[...]pis indigere, aut alioqui amicè te conuenisse noueris, illi beneuolum hospitem identidem pedicas quodammodo ne[...] ne citiùs à te abeat: & antequam tu omnem amicitiæ & beneuolentiæ Oceanum, vt ita loquar, in eum effuderis, ac il[...]neficijs defatigetur accipiendis, quàm tu conferendis. Ergo exploraturus Eumæi in se beneuolentiam Vlysses, fingi[...] illo discessum: quem tamen ab illo non impetrabit: & ita lubenti animo ab hospite suo detineri se intelliget.

c ἦῶθεν προτὶ ἄστυ] Exponit Vlysses quid crastina die sit facturus nempe profecturus in vrbem, vbi victum mendica[...]ritet: idq; se subleuandi Eumæi gratia facere testatur, ne videlicet diuturna sua mora oneri ipsi esset, quasi malit pro[...]gerere, quàm tam benigni hospitis humanitate diutiùs abuti.

d ἑρμείαο ἕκητι] Di[ct]um est, inquit Eustathius, ἀντὶ τοῦ διὰ τὸν ἑρμῆν. αὐτὸς γὰρ, οὐχ ὡς λόγιος οὐδ' ὡς ἐμπολαῖος ἢ στρόφις ἤ τι τοιοῦτ[...] δῶος ἢ καὶ διάκτορος, ἐπ[...]λεῖν δοκεῖ ταῖς ῥηθείσαις ὑπουργίαις. καὶ χαρίεντα ποιεῖ τὰ κατ' αὐτὸν διακονικὰ βουλόμενος. At Didymus[...] inquit, ἐπειδὴ κῆρυξ, καὶ παρὰ τοῖς ἥρωσι δὲ κήρυκες, οἱ ταῦτα ὑπουργοῦντες.

σχέρνας.] Eos χέρνας appellat, qui alijs inseruiunt, & contrà dominos ἀγαθοὺς planè elegãter. Deteriores enim sunt (de-au n dignitate & præstantia intelligimus) qui seruilibus defunguntur officijs, quàm qui imperandi authoritatem obti-nu us longè est imperare quàm obedire, & vtrunq; tamen tum in generali tum in particulari rerum humanarum admi-ne cessarium: & vt Socraticè loquamur, ac Phœnicium quid vsurpemus: aureum & argenteum est imperare, ferreum ve-eu obedire.

ἐι.] Postremam partem verborũ Vlyssis arripit subulcus, vt eum meliùs ab illa discedendi voluntate deterreret. Obijcit p culum mortis, quod subibit, si se in manus procorum commiserit: quorum tanta sit proteruia & iniurias alijs infe-lu ido, vt eius fama etiam ad cœlum vsque peruenerit. Ita enim puto me commodè posse interpretari carmen illud, ... οὐρανὸν ἵκει, vel ἵκει nisi etiam intelligas, eos etiam in cœlum ipsum, id est, Deos cœlorum incolas iniuriosos us nim ab Homero, vbi saniùs de Numine loquitur (nam hoc semper animaduerti in hoc Poëta iubeo, vt rectum à pra-u. ur) Deos: Iouem verò præcipuè scelera hominum & ἀδικίας, qualis est hæc procorum, maximè odisse. Vtvt sit, voluit in & petulantiam horum hominum extollere, vt maiorem metum eos adeundi Vlyssi incuteret. Addit aliud argumẽ-d n Vlysses ipsis se ministraturum polliceretur, quacunque in re vellent, apud procos minorem gratiam esset habitu-e cultas vestes, quales eorum famuli non gerunt, adeò περιφερότητα vndique exactè seruant: item propter minus elegã-or iam, cùm procorũ famuli speciosa forma sint præditi, vnde facilè vetulũ istũ & rugosum senẽ minimè sint admissuri.

... ὑμαι.] Gratiam relaturus Eumæo hospes pro tanta beneuolentia, optat (quod vnum misero homini reliquũ vide-n tantoperè à Ioue diligatur, quantoperè à se diligitur: vnde omnia erat ab illo fausta & felicia consequuturus, quan-n etiam Vlysses bene erat affectus pro tot beneficijs iam acceptis: quæ eò redeunt, quòd iam errores illius finem acci-h anitate Eumæi, apud quem iam illi licet tutò quiescere, & à tot ærumnis quas anteà perpessus est, aliquantulum re-Da ergo sibi apud tam beneuolum hospitem remanendi potestate, incipit de suis parentibus illum percunctari: à pia ni-a one exorsus, idque, ni fallor, quia iam statum Penelopæ & Telemachi tam ex Minerua, quàm ex ipso Eumæo intelle-o n hoc vnum explorandum restaret, id solùm iam quærit. At superfluum videtur quòd de matre etiam quęrit, cùm il-ne uam sciret, vt vidimus in Necyomantia. Sed ne videretur de vno magis quàm de altero parente sollicitus, piam & of-qu tionem non distinxit.

... ωνος.] Qui sua mala exponunt, ijs nulla grauiora autumant, immò cętera ludum præ istis habenda existimãt. Sic Vlys-lo n varijs & grauissimis erroribus sit agitatus, nihil peius homini illis accidere posse pronũciat. Cuius rei causam nos ... Cùm enim patrio solo homini nihil debeat esse charius, qui illo priuari cogitur, sine dubiò rem patitur miseram: nd olùm illo priuatur, sed insuper innumeris calamitatũ, dum hinc inde incertus peregrinatur & mendicat Vlysseo mo-bu bruitur, ille miserrimam demum vitam agit. Inde rectè Tyrtæus:

τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς	*Qui vrbe sua pinguibusque aruis relictis*
πτωχεύειν, πάντων ἐστ' ἀνιηρότατον.	*Mendicare cogitur, omnium est miserrimus.*

Chorus apud Euripidem in Medea:

— μόχθων	— *laborum*
δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν	*Non alius maior*
ἢ γᾶς πατρίας στέρεσθαι.	*Quàm terra patria priuari.*

Illud Iocastæ & Polynicis filij exulis dialogus apud eundem Euripidem in Phœnissis:

Io. τί; τὸ στέρεσθαι πατρίδος, ἦ κακὸν μέγα;	*Io. Quid? priuari patria non magnum malum?*
Πο. μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ, &c.	*Pol. Maximum: re verò maius est, quàm sermone.*

Orestes etiam apud eundem Tragicum:

καὶ τίνες ἄλλαι στοναχαὶ μείζους	*Quinam alij gemitus grauiores,*
ἢ γῆς πατρῴας ὅρον ἐκλιπεῖν;	*Quàm soli natalis fines relinquere?*

Immò, inquit Pindarus in Threnis,

ὁ δ' ἀφνειὸς ἀλάτης οὐκ ἔστιν ὄλβιος:	*Diues exulans, non est felix.*

... iseas de calamitoso peregrino? quid, inquam, de Vlysse Homerico censeas? quid pronuncies? Illud ipsum Vlysseum, πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἐστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν. Aliud porrò est statuendum de illa peregrinatione, quæ animi gra-... idos exterarum gentium mores suscipitur, vt primo libro iam docuimus.

... λωβῆς.] Videtur excusare superioris instituti sui rationem, qua se in tantum vitæ periculum, vt docuit Eumæus, cõij-... nimirum viri egeni & miseri perniciosa sæpe ineant consilia, & nihil non tentare, vt se tandem suis malis eripere pos-... o se facturum fuisse ex Eumæo didicit.

... οι ξεῖνε.] Respondet quæstioni Vlyssis Eumæus, & eum de statu parentum certiorem facit. Initium autem sumit à prę-... iod melioris ominis esse videbatur, nimirum à patre, quem ait adhuc in viuis esse, sed multis doloribus confectũ ob ... am. Quòd in viuis esset, id recreare Vlyssem debuit: ideò boni esse ominis dixi, initium narrationis ab illo sumptum: ... eo non Eumæi, sed ipsius Poëtæ mentem spectamus. Quod eundem porrò dicit multis cruciari doloribus, id Vlyssi ... esse poterat, nisi speraret se breui eos illi præsentia sua exturpaturum, vt etiam accidit infrà lib. finali. Vt autem doceat, ... Laërtes mœroribus angitur, ait eum mortem sibi semper optare. Vbi duo notabis (supinam enim negligẽtiam in hoc ... nctoriè legendo tandem aliquando deponi volo, & præter λέξιν, altiora etiam διανοίας penetralia inspici) Primum se-... miserorum ingenium, qui per mortem solam calamitatibus se liberari volunt, vt in qua sita sit malorum omnium re-... onuincitur falsa eorum sententia, qui mortem pro supplicio grauissimo adhibent, cùm illa potiùs malorum sit placi-... atium, vt satis docuimus libro primo. Coniuncta enim anima & corpore sentit homo & patitur mœrores & crucia-... verò separato neque anima illis est obnoxia, neque corpori sensus ad illos percipiendos superest. In medijs ergo ma-... gè est deterius quàm semel mori: & licet dolor etiam sit in morte, at tam momentaneus est, vt etiam præ illis tormen-... x plenè spirantes toleramus, nihil omnino acerbi habere videatur. Et hoc est omnibus penè hominibus à natura insi-... conflictati eò semper confugiant tanquam ad portum, in quem ab his calamitatum fluctibus deduci debeant. Plerosq; ... cet id optent, tamen aliud sentire videas, vbi ipsa moriendi hora instat vt testatur ille Aesopicus apologus senis cuius-... quãdo in mõte incisis, ac in humeros eleuatis lignis: vbi lõgiùs esset cũ hoc onere progressus, ac defatigat' illud depo-... em aduocasse dicitur, id est, optasse mori. Cùm autem aduocata mors derepẽtè astitisset, & rogaretquid causæ ipsi es-... aret? Vt, inquit, hoc onus denuò humeris meis imponeres. Quæ fabula significat, homines vtplurimùm vitæ esse stu-... amuis sexcentis periculis obrutus mortem optare videatur, si tamen eligendi illi potestas relinquatur, potius vitam ... m electurum. Rectè. Cùm enim vita res sit præstãtissima, & ea etiam qualitate nobis à Deo concessa: idem nobis stu-... onseruandi maximum indidit, ne pro libito eam abijceremus ac faceremus nihili, quasi rem leuem & nullius omnino ... nc pendet etiam φιλαυτία, non vitiosa illa quidem, sed vera & sincera, quâ quilibet sui est potiùs quàm aliorum studio-... m, tuendi & conseruandi. Sed Deus interdum, vt nimium etiam amorem nostri in hac parte superstitiosè non exer-... rtunijs & malis quibusdam nos ab huius vitæ studio ad studium mortis, quæ via est ad meliorem vitam (quam etiam ... culum antiquitas illa quodammodo agnouit) auocat. An autem pio homini mortem optare liceat, quispiam quæret? ... e in his rebus non ita constare pietatem, nisi vbi cum vita, quam odit qui mortem optat, Numinis quoq; curam abijci-... cum desperatione nos in mortem præcipites damus, & mori denique volumus: quod summæ est insaniæ, vt docent ... onsulti nostri, qui perire volentem non audiunt, quasi nullus compos mentis mortem sponte adeat. Ergo modestè erit ... pnunciandum: nam illos qui sine ratione & temerè mori cupiunt, vt est lymphaticorum quorundam hominum inge-... o sanis non habemus. Humanum tamen est neque ita ad amussim pietatis examinandum, ab hac vita malorum plena ... Quæ voluntas in sanctos quosque viros cadit, quos præcipuè sceleratorum mores & vitia minimè delectant, sed & ... propria anguntur. Et vt planè pium non sit, tamen hoc in nostro Laërte cur expendamus? cui sanè vita acerbissima ... morte longè molestior, dum filio suo charissimo, in quo solet totus parentum animus placidè conquiescere, priuatus ... cogitur. Sanè mors ei longè futura erat suauior, vtpote in qua ab huiusmodi mœroribus poterat liberari.

— τὸ γὰρ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται, inquit Macaria apud Euripidem in Heraclidis. & Publius:

Bona mors est homini, vitæ quæ extinguit mala. *Neque est melius*, inquit ille apud Plaut. in Rud. *morte in mali*
Atque hæc sunt quæ primùm in hoc loco obseruari volo. Secundò notandum est, quamuis mortem optet Laërtes, t
tantùm à Deo petere: quasi dicat Eumæus, nolle senem quippiam hac in parte quod nolit Iupiter, in cuius potestate
sita, ab eius nutu eam quoque pendére agnoscit. Omnino rectè. Cùm enim Deus nobis vsu vitam concesserit, penes e
bitrium positum esse videtur, eam nobis adimere quasi rem sibi debitam: neque id satis, sed existimauit etiam Laer
mortalibus mortem obire nisi iubente & permittẽte Deo. Quò pertinet illud Tullij ex Platone, ni fallor, adumbratum
vita tanquam in statione collocatos, ex qua iniussu Imperatoris nobis non sit discedendum. Hactenus igitur Eumæ
statu hospitem suum certiorem fecit. Deinde exponit matris eiusdem exitum, quam præ dolore mortui filij (vt ipsa
tem obijsse dicit. Vnde licet colligere, quàm fuerit à parentibus suis adamatus & dilectus Vlysses, vt cuius gratia alter
alter mille angatur doloribus. Sed de illius obitu vidimus anteà lib. 11. vbi ipsamet illum filio suo commemorat apu
l ὄφρα μὲν οὖν δὴ κείνη] Hæc omnia quæ sequũtur, ἐκ παρέργου ab Eumæo dicta sunt. Neque enim hæc interrogauerat V
rentum tantùm statum, quem iam satis edocuerat. Ergo, vt ait Eustathius, ὁ ἥρως πλατυσμοῦ ποιήσεως χορηγεῖ. Hinc enim
sionem hospes vlteriùs huius Eumæi statum rescíscendi. Sẽsus porrò huius loci est, dolere Eumæum ob mortuam V
tum quòd ea adhuc viuente posset eius frui colloquio, tum pro acceptis varijs ab illa beneficijs: cuius caput est, quò
ius ædibus educatus, ac illi penè tam dilectus fuerit ac propria filia: deinde quòd se vestitu necessario donatum ad a
in eoq; statu collocârit, in quo adhuc est. Sed quid significant illa, μεταλλᾶν καὶ ἐρέσθαι; Quod nimirũ subinde illam pos
sere, & cum ea varijs de rebus siue de priuatis negotijs videlicet, siue de ipsius etiam Vlyssis putà obitu, colloqui. Cù
tem eiusmodi confabulationes doloribus & molestijs solatium quoddam afferre, meritò facultatem illam sibi aden
sermones serendi conqueritur. Quid verò nónne idem illi cum Penelope licet? Minimè gentium, quia illa quodam
obsidetur vt liber non sit ad eam aditus, vt qui etiam domesticis sit denegatus. Et ita tristiorem adhuc rerum faciem
git, cùm in tam inclyta familia extranei viri imperent: quod sine dubio & miserum fuit, & miserabile. Agè igitur &
mæum finge animi tristissimum, tum sui respectu, tum etiam Domini, cuius familiam ita miserè conturbatam & pe
deat: sui, inquam, respectu, quia pristinis heris, quibus primùm seruiuit, amissis, huic proteruæ & nefandæ procor
cundare cogitur, & ijs dilapidandas Vlyssis facultates porrigere. Quo tandem animo subulcum illum fuisse putas, il
veteranum in familia? annon grauiter hæc omnia ferente? Is enim magnus est dolor eorum, qui inuiti iniurias alien
neque illas vlcisci aliqua ratione possunt: is verò demum maximus, cùm nullam sibi spem auxilij reliquam factam
nostro Eumæo contigit qui & Vlyssis & Telemachi obitum sibi persuaserat.

m μυρί' ἔλοντο.] Intelligenda sunt ἔδνα, ne quid hic venditionis ad seruitutem imagineris.

n ὧ ἐπιμίμνω.] παρελκύσαντος ἐστι, inquit Eustathius, ὡς ἐκείνων μάλιστα τῶν ἔργων ἐπαυξομένων οἷς ἐπιμένει τις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-σεύς,
Ὢ πόποι, ὡς ἄρα τυτθὸς ἐὼν Εὔμαιε συβῶτα,
a Πολλὸν ἀπεπλάγχθης σῆς πατρίδος ἠδὲ τοκήων.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Ἠὲ διεπράθετο πτόλις ἀνδρῶν εὐρυάγυια,
Ἧι ἔνι ναιετάασκε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
Ἦ σέ γε μουνωθέντα παρ' οἴεσιν ἢ παρὰ βουσὶν
Ἄνδρες δυσμενέες νηυσὶν λάβον, ἠδ' ἐπέρασσαν
Τοῦδ' ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ', ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκεν.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Ξεῖν', ἐπεὶ ἂρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς,
Σιγῇ νῦν ξυνίει καὶ τέρπεο, πῖνέ τε οἶνον
Ἥμενος. αἵδε δὲ νύκτες ἀθέσφατοι· ἔστι μὲν εὕδειν,
Ἔστι δὲ τερπομένοισιν ἀκούειν. οὐδέ τί σε χρὴ
Πρὶν ὥρη καταλέχθαι. b ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος.
Τῶν δ' ἄλλων ὅτινα κραδίη καὶ θυμὸς ἀνώγει,
Εὑδέτω ἐξελθών· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι
Δειπνήσας ἅμ' ὕεσσιν ἀνακτορίῃσιν ἑπέσθω.
Νῶι δ' ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαινυμένω τε,
Κήδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθα λευγαλέοισι,
Μνωομένω. c μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνὴρ
Ὅστις δὴ μάλα πολλὰ πάθῃ καὶ πόλλ' ἐπαληθῇ.
Τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
d Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται (εἴ που ἀκούεις)
Ὀρτυγίης καθύπερθεν, e ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο.
Οὔ τι περιπληθὴς λίην τόσον f ἀλλ' ἀγαθὴ μέν,
Εὔβοτος, εὔμηλος, οἰνοπληθής, πολύπυρος·
g Πείνη δ' οὔποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη
γρ. ἐπιστυγερὴ Νοῦσος *ἐπὶ στυγερὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν·
Ἀλλ' ὅτε γηράσκωσι πόλιν κάτα φῦλ' ἀνθρώπων,
Ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξὺν,
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.
Ἔνθα δύω πόλιες, δίχα δέ σφισι πάντα δέδασται.
Τῇσιν δ' ἀμφοτέρῃσι πατὴρ ἐμὸς ἐμβασίλευε
Κτήσιος Ὀρμενίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν·
h Ἔνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες
Τρῶκται, μυρί' ἄγοντες ἀθύρματα νηὶ μελαίνῃ.

Hũc.a.respõdens, alloquutus est multũ
Papè sic paruulus existens Eumæe subulce
Multùm aberrasti tua patria & parent
Sed agè mihi hoc dic, & verè enarra,
An destructa est ciuitas virorum lata
Qua inhabitat pater, & veneranda mat
An te solum positum apud oues, vel apu
Viri inimici nauibus acceperunt & trans
Huius viri ad domos, hic aũt dignum pre
Hũc.a.rursus alloqut⁹ est subulcus pri
Hospes, quoniam iam hæc me interrogas
Silentio nunc audi, & delectare bibeq; vi
Sedens, hæ autẽ noctes magnæ, licet quide
Est autem delectantibus audire, neq; te o
Ante horam dormire, dolor & multus s
Horum autem aliorũ quemcunq; cor et an
Dormiat egressus, simul autem Aurora a
Ientatus simul sues heriles sequatur.
Nos autem in stabulo bibentesq; comeden
Doloribus ad inuicem delectemur tristib
Recordantes: inter etenim dolores delecta
Quicũq; iã valdè multa passus est, & mu
Hoc autem tibi dico, quod me interrogas
Insula quædam Syria vocatur sicubi audi
Ortygia desuper, vbi mutationes Solis.
Non ita quidem adeò magna, sed bona qu
Fertilis boũ, fertilis ouiũ, vini ferax et mu
Fames aũt nunquã populũ inuenit, neq; a
Morbus odiosus est miseris hominibus.
Sed quando senescunt in ciuitate nation
Veniens argentei arcus Apollo Diana cum
Suis illustribus sagittis aggrediens interfi
Illic duæ ciuitates, diuisim autẽ ipsis oĩa a
His autem ambabus pater meus imperaui
Ctesius Ormenides similis immortalibus.
Illuc autem Phœnices nauibus inclyti ven
Ingeniosi, infinitas ducentes res ludicras n

ἦ πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ Φοίνισσ' ἐνὶ οἴκῳ
μεγάλη τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' εἰδυῖα.
δ' ἄρα Φοίνικες πολυπαίπαλοι ἠπερόπευον·
ύσῃ τις πρῶτα μίγη κοίλῃ παρὰ νηῒ
καὶ φιλότητι. τά τε φρένας ἠπεροπεύει
ερῃσι γυναιξὶ, καὶ εἴ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.
ἤρετο τίς εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι.
μάλ' αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑψερεφὲς δῶ.
ἐν Σιδῶνος πολυχάλκου εὔχομαι εἶναι·
δ' εἴμ' Ἀρύβαντος ἐγὼ ῥυδὸν ἀφνειοῖο·
με ἥρπαξαν Τάφιοι ληΐστορες ἄνδρες
ἐξ ἀγροῖο ἐρχομένην· πέρασαν δέ με δεῦρ' ἀγαγόν-
τες
ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ'· ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκεν.
αὖτε προσέειπεν ἀνὴρ ὃς ἐμίσγετο λάθρῃ,
ῶ πάλιν αὖτις ἅμ' ἡμῖν οἴκαδ' ἕποιο,
ης πατρὸς καὶ μητέρος ὑψερεφὲς δῶ,
γὰρ ἔτ' εἰσὶ, καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
αὖτε * προσέειπε γυνὴ, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
τοῦτ', εἴ μοι ἐθέλοιτέ γε ναῦται
ωθῆναι, ἀπήμονά μ' οἴκαδ' ἀπάξειν.
οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνυον ὡς ἐκέλευεν·
ἐπεὶ ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,
τοῖς μετέειπε γυνὴ, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
νῦν μή τίς με προσαυδάτω ἐπέεσσιν
ετέρων, συμβλήμενος ἢ ἐν ἀγυιῇ,
κρήνῃ· μή τις ποτὶ δῶμα γέροντι
εἴπῃ· ὁ δ' ὀϊσάμενος καταδήσῃ
δεσμῷ ἀργαλέῳ, ὑμῖν δ' ἐπιφράσσετ' ὄλεθρον.
ἐν φρεσὶ μῦθον, ἐπείγετε δ' ὦνον ὁδαίων.
ἀλλ' ὅτε κεν δὴ νηῦς πλείη βιότοιο γένηται,
οι ἔπειτα θοῶς ἐς δώμαθ' ἱκέσθω.
καὶ χρυσὸν ὅτις χ' ὑποχείριος ἔλθῃ.
ν ἄλλ' ἐπίβαθρον ἐγὼν ἐθέλουσά γε δοίην.
ἀνδρὸς ἐῆος ἐνὶ μεγάροις ἀτιτάλλω,
δὴ τοῖον * ἀματροχόωντα θύραζε,
ιμ' ἐπὶ νηός· ὁ δ' ὑμῖν μυρίον ὦνον
τη περάσητε πρὸς ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.
ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πρὸς δώματα καλά·
ὃν ἅπαντα παρ' ἡμῖν αὖθι μένοντες
ἐφυρῇ βίοτον πολὺν ἐμπολόωντο.
ὅτε δὴ κοίλη νηῦς ἤχθετο τοῖσι νέεσθαι,
τ' ἄρ' ἄγγελον ἧκαν, ὃς ἀγγείλειε γυναικί,
ἦρ πολύϊδρις ἐμοῦ πρὸς δώματα πατρὸς,
ον ὅρμον ἔχων, μετὰ δ' ἠλέκτροισιν * ἔερτο·
μὲν ἄρ' ἐν μεγάρῳ δμωαὶ καὶ πότνια μήτηρ
ιν ἀφόωντο, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο·
* ὑπισχόμεναι· ὁ δὲ τῇ κατένευσε σιωπῇ.
κατανεύσας κοίλην ἐπὶ νῆα βεβήκει.
ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα δόμων ἐξῆγε θύραζε.
δ' ἐνὶ προδόμῳ ἡμὲν δέπας ἠδὲ τραπέζας
ἀνδρῶν δαιτυμόνων, οἵ μευ πατέρ' ἀμφεπένοντο.
οἱ μὲν ἄρ' ἐς θῶκον πρόμολον, δήμοιό τε φῆμιν.
αὐτίκα τρί' ἄλεισα κατακρύψασ' ὑπὸ κόλπῳ
ἔκφερεν· αὐτὰρ ἐγὼν ἑπόμην ἀεσιφροσύνῃσι.
ετο ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
ς δ' ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν ὦκα κιόντες,
ἄρα Φοινίκων ἀνδρῶν ὠκύαλος νηῦς.
οἳ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα,

Fuit autem patris mei mulier Phœnissa in domo
Pulchraq́, magnaq́, & splendidorum operum docta.
Hanc autem Phœnices callidi deceperunt
Lauantē: quidā primùm mixtus est concaua in naui
Lecto & amicitia, quæ mentes decipiunt
Libidinosis mulieribus, & si benè operans sit.
Interrogabat autē posteà, quæ esset & vnde veniret:
Hæc autem valdè statim patris dixit altam domum,
Ex quidem Sidoni multi æris glorior esse,
Filia autem sum Arybantis ego abundè diuitis.
Sed me rapuerunt Taphij latrones viri
Ex agro venientem, transtulerunt autem me huc deductam:
Huius autem viri ad domos, hic autem dignum precium dedit.
Hunc aũt rursus alloq. est vir, qui mixtus erat clã,
Certè nos iterum rursus simul nunc domum sequere,
Vt videas patris & matris altam domum,
Ipsosq́. certè enim adhuc sunt, & diuites vocantur.
Hunc autem rursus alloquutus est mulier, & respondit verbo, [γρ. μετεῖπε]
Sit & hoc, si mihi velitis nautæ
Iuramento fidem dare: innocuam me abducere.
Sic dixit, hi autem omnes iurarunt sicut iussit.
At post quā iurauerunt q́. perfecerũtq́. iuramentum,
His rursus quædam dixit mulier, & respondit verbo,
Silentio nunc, ne quis me alloquatur verbis [γρ. Σιγῇ]
Vestrorum sociorum obuians vel in via,
Vel in fonte, ne quis ad domum seni
Veniens dicat: hic autem intelligens liget
Vinculo in difficili, vobis autem cõsultauit mortem:
Sed habere in mẽte verbũ, festinate. a. emptionẽ viaticorũ.
Sed quando iam nauis plena victu fuerit,
Nuncius mihi postea velociter ad domos veniat,
Portabo enim & aurũ quodcũq́, sub manus venerit.
Et aliud quidem onus ego volens dabo.
Filium enim viri sui in domibus nutrio
Astutum iam talem, simul currentem foràs: [γρ. ὁμοῦ τρο-χόωντα]
Hunc ducam in naui, hic vobis infinitum precium
Inueniet, quocũq́, transibitis ad diuersilingues homines.
Hæc quidem sic fata abiuit ad domos pulchras,
Hi autem per annum totum apud nos manentes
In naui concaua, facultates multas lucrabantur.
Sed quando iã concaua nauis grauata erat, his redire
Et tunc nuncium miserunt qui nunciaret mulieri.
Venit autem vir multa sciens mei ad domos patris,
Aureũ monile habens, pòst. a. electris impeditũ erat: [γρ. ἐπῆεν]
Hunc quidem in domo famulæ & honesta mater
Manibus tractabant, & oculis videbant.
Precium pollicitæ, hic autem huic innuit tacitè. [γρ. ὑποχό-μεναι]
Certè hic innuens concauam in nauem iuit,
Hæc autem in manu capiens domibus eduxit forás.
Inuenit. a. in vestibulo partim pocula partim mẽsas,
Virorum conuiuarũ, qui meum patrem gubernabãt.
Hi quidem in concionem processerũt populiq́, cœtum.
Hæc autem statim tria pocula abscondens in sinu
Exportauit, at ego sequebar stultitijs.
Occidit autem Sol, obscuratæ suntq́, omnes viæ.
Nos aũt in portũ inclytum venimus celeriter euntes,
Vbi Phœnicum erat virorum velox in mari nauis.
Hi qdẽ posteà vbi ascẽdissẽt, nauigabãt humidas vias

Νῆ' ἀναβασάμενοι· ἐπὶ δὲ Ζεὺς οὖρον ἴαλλεν.
Ἑξῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ·
Ἀλλ' ὅτ' ἂρ ἕβδομον ἦμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
Τὴν μὲν ἔπειτα γυναῖκα βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα·
Ἄντλῳ δ' ἐνδούπησε πεσοῦσ' ὡς εἰναλίη κήξ·
Καὶ τὴν μὲν φώκῃσι καὶ ἰχθύσι κύρμα γενέσθαι
Ἔκβαλον· αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.
Τοὺς δ' Ἰθάκῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ·
Ἔνθα με Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν.
Οὕτω τήνδε γαῖαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.

Nos naui imponentes, Iupiter autem ventũ
Sex diebus quidẽ simul nauigauimus nocte &
Sed quando septimũ diẽ Iupiter imposuit Sa
Hãc qdẽ postea mulierẽ interfecit Diana sagi
In sentinã.a.insonuit cadẽs, sicut marina fu
Et hanc quidem phocis & piscibus escam fie
Eiecerunt, at ego relictus sum dolens animo
Hos autem Ithacæ admouit portãs ventusq;
Vbi me Laërtes emit rebus suis,
Sic hanc terram ego vidi oculis.

COMMENTARIVS.

a πολλὸν ἀπεπλάγχθης] Vnde, quæso, hoc collegit Vlysses? Nam de suis erroribus nihil meminit. Eumæus in oratione Verisimile est ergo, Vlyssem ita esse subodoratum, cùm eum à matre educatum intellexisset, quòd nimirum domesticu sed extraneus, atq; adeò seruus. Peregrinum ergo eum fuisse oportuit, ac proinde longè remotum ab illa insula Ithaca. nim moris fuisse, vt quælibet gens exteris tantùm pro seruis vteretur, proprijs regionis incolis parceret. Nam si domi h cur foris quærerent? & aliunde sibi compararent & mercarentur. Hinc ergo arripit occasionem Vlysses vlteriùs de Eumæi sciscitandi, & ratione qua in Laërte potestatem venerit, cui longa narratione mox Eumæus satisfaciet.

b ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος] Quæ mediocritas in rebus laudanda est, ea etiam in somno requiritur. Vitiosum enim est qui bonum est, si modi fines excesserit. Quod vt in reliquis non doceamus, prolixitatis euitandæ causa, id in somno qu quæstio, obseruare licet. Est enim somnus res homini admodum salutaris, vnde illa in Monostichis, ὕπνος δὲ πᾶσιν ἐστὶ ὕπνος πέφυκε σώματος σωτηρία. Has enim somni & vigiliæ vicissitudines instituit animantibus necessarias natura, vt qu que vsu subsistere nullo modo possint, vt aliàs ex Aristotele docuimus. Ergo campus se nobis aperit de commodis mo modis immodici somni, quem si placet leuiter percurramus, & summis, vt dicunt, vestigijs. Ergo modicum somnum e mus, qui naturæ sufficiat ad alimentorũ concoctionẽ, cui plurimùm conducere à tota Medicorum turba scribitur: & antesignano illo Hippocrate lib.6. de Morb pop part.4. & 5. & Galeno lib.3. de Caus. sympt. & 2. de Musc. motu. Dor homine ventriculus calidior redditur, vnde egregiam operam in cibis concoquendis nauat, animali videlicet virtute natutali verò vehementiùs operante. Plinius videtur calorem illum qui internas petit in somno partes, pro animo acce dem somnum definit animi in medium corpus quendam recessum. Itaque hoc est maximum emolumentum, quod h nus parit: aliud est, quod laborum sit perfugium, & animi requies. Quæ duo persequitur Fernelius de Morb. caus. lib. verbis: Est autem somnus non solùm motus, verumetiam sensus omnisque animalis functionis cessatio, in qua no quiete nerui, musculi artusque, sed & cerebrum & sensus omnes consopiri solent: estque somnus omnium quasi perf rum, requies animi, pars humanæ melior vitæ. Hic spiritus labore vigilijsque dissipatos restituit, alijs videlicet ad func quentationem suffectis. Membrorum sensuumque defatigationem tollit, naturales functiones, maximeque concoct tentionem corroborat & auget. Tum siquidem natiuus calor minimè dispersus sed circum viscera intrò se colligens, v ctus, in cibi crudorumque humorum concoctionem validiùs incumbit, &c. Ad secundum emolumentum pertinent pitheta apud Homerum, λυπόνου, λυσιπόνου, λυσιμελοῦς, λυσιμερίμνου, &c. Hinc Alexis eum βροτείων πόνων παυστῆρα appell nescio quis καμμάτων λιμένα. *Hinc domitorem malorum, requiemq; animi*, Seneca. Hinc eius laudes apud Ouid. lib.1

Somne quies rerum, placidißime Somne Deorum,
Pax animi, quem cura fugit, tu pectora duris
Fessa ministerijs mulces, reparasq; labori.

Atq; hæc sunt moderati somni cõmoda. Ex immoderato contrà pernicies duplex nascitur: primùm corpori, deinde a item medici satis docẽt, & ex recentioribus idem Fernelius loco iam laudato. Cæterùm, inquit, somnus immoderatio fundit & obscurat, omnes sensuum mentisque vires torpore & ignauia debilitat, calorem obtundit, functionesque fringit, crudos pituitososque humores & omnis generis superuacanea exaggerat. Corpus itaq; refrigerans & humect atque iners magis quàm quies efficit, destillationum, frigidorum diuturnorumque humorum author. Hinc est lib. 2. de Legibus dicit, ὕπνος πολὺς οὔτε τοῖς σώμασι οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, οὐδ' αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα ἁρμό σιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος. ἀλλ' ὅστις τοῦ ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστα ἐστὶ κηδεμὼν, ἐγρήγορε σον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων χρήσιμον. ἔστι δ' οὐ πολὺ, καλῶς εἰς ἔθος ἰόν. id est, Serrano interprete: Somnus multu ribus neq; animis neque rebus gerendis ex natura aptus est: nemo profectò, dum dormit, vllius est precij, nihilo ma non viuit. qui igitur vitæ & sapientiæ curam gerit, plurimo tempore vigilat: id tantùm prouidens atq; obseruans, vt capiat, quantũ ad sanitatẽ potest pertinere: ad cuius quidem conseruationẽ non multo somno opus est, dummodo tus sit somni capiendi modus. Ergo in somno capiendo etiam modus est adhibendus, qualem summi viri etiam adh de Augusto refert Suetonius, cum non vltra septem horas dormire solitum, quo quidem spacio somnus vt plurimù solet. Ratio tamen ætatum est habenda. longiore enim somno iuniores quàm senes indigent, vt item ij qui imbecilli pore & repletiore vel crudiore stomacho, aut qui laboribus sunt defatigati. Itaque cautiùs somni finem concoctione minandũ censemus. Vtvt sit, cùm excedit modum, vitiosus est habendus, & deniq; vt concludamus cũ subulco, ἀνίη

c μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι] Quænám est, quæso, ista delectatio in media dolorum aut laborum, quos olim perpessus fueris ratione? Ea scilicet, quòd te ijs ereptum, & in securitatem collocatum iam sentias. Hinc apud Tullium Euripides, iu tur præteritorum malorum securam recordationem πόνων. Et apud eundẽ vulgatum illud prouerbium, *Iucundi acti la* Erasmus Adag. Chil.2. cent.3. prou.43. Eustathius apud Macrobium lib 7. cap.2. in eorum numeratione, de quibus ali rogatur: Pericula quoq; (inquit) præterita, vel ærumnas penitùs absolutas qui euasit, vt referat gratissimè prouocat adhuc in ipsis vel paululùm detinetur, horret admonitionem, & formidat relatam. Id adeò Euripides expressit, ὡς μεμνῆσθαι πόνων. Adiecit enim, σωθέντα: vt ostenderet, post finem malorum gratiam relationis incipere. Et Poëta vester (*telligit*) adijciendo olim quid nisi post emensa infortunia futuro tempore iuuare dicit memoriam sedati laboris? *Fo lim meminisse iuuabit*, &c. Et habet illa recordatio nescio quid facultatis præsentem securitatem condiendi, vt elegante nophon lib.7. his verbis: ἐκεῖνο δεῖ καταμαθεῖν, ὅτι τοσούτῳ τἀγαθὰ μᾶλλον εὐφραίνει, ὅσῳ ἂν μᾶλλον προπονήσας τις ἴῃ αὐτὰ πόνοι ὄψον τοῖς ἀγαθοῖς) οὐδὲν δὲ τοῦ δεόμενον τυγχάνειν τινὸς, οὐδὲν οὕτω πολυτελῶς παρασκευασθείη ἂν, ὥσθ' ἡδὺ εἶναι.

Quòd fuit durum pati, *Meminisse dulce est*, inquit Seneca in Hercule Furente.

d νῆσός τις συρίη] Incipit Eumæus narrationem de se ipso, quam hospes exposcerat, ac ordine εὐμεθόδῳ & naturali eã Primùm ergo describit insulam, ex qua est oriundus, & à quibus parẽtibus genus ducat: deinde quomodo mater illi à Phœnicibus callidè sint abducti, tum ea mortua quo pacto ipse in Ithacam ab ijsdem abductus in Laërtæ potestaten

e ὅτι τροπαὶ ἠελίοιο] Intelligit sitam esse hãc Syriam ad partes occidentales Ortygiæ. Solis enim τροπὴ est occasus: & i stathius. At Didymus hîc imaginatur fuisse speluncam Solis, ἔνθα φησὶν, inquit, εἶναι τὸ ἡλίου σπήλαιον, δι' οὗ σημειοῦνται τὰς τ

f ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,] Patriæ suæ ornamenta describit Eumæus, quæ tanta sunt, vt ad eius felicitatẽ ex rebus humanis nih possis, siue ipsius soli vbertatem, siue incolarum statum, quo ad ipsas personas, spectes. Vbertatẽ soli tum in animaliu borum copia intelligi volo: nam vtraque ex illa pendet, siquidem animalia in terra pascuntur, & ex ipsius fructibus munt. Ergo εὔβοτον & εὔμηλον habet patriam Eumæus bobus & ouibus abundantem, quanquam per εὔμηλον omni corum vellem intelligi: habet & οἰνοπληθὴ καὶ πολύπυρον vini frumentique feracem, quæ duo sola sunt vitæ colum enim præterea ad nutricationem nostram adijcimus, non tam est necessarium vt eo carere non possimus ad vitam su

nti est facienda illa regio, quę incolis suis illa suppeditat, licet alijs ciborum delicijs quàm maximè destituatur. Ecce ergo quantis bonis paruitas illius insulæ compensetur, & quàm egregio loco sit oriundus hic noster Eumæus. At si salubritatis illius consideres, amabis sanè & longè augustioribus laudibus illam ad cœlum vsque efferes. Ea enim tanta est, vt nullorum illius incolæ conflictentur: sed vbi naturalem vitæ cursum peregerunt, placidè moriatur, & quasi dicas somnos illos decumbere. illud est enim Apollinis & Dianæ sagittis confici. Illic porrò viros, hæc fœminas interficiebat: qua in Iliade diximus. Sed amabo te, Eumæe, vbi gentium est illa insula? Ο'ρτυγίης καθύπερθεν, inquis. Scio vbi sit Ortygia in numero, siue illam Delon, siue Cynthiam, siue Asteriam, siue Lagiam, siue Cerham, siue Mydiam, siue Cynethum, siue Pyrpilen appellare velis. Legi Geographiam aliquot authorum, sed nusquam Syriam tuam reperio. Strabo tamen lib. 10. Syrum, quæ est in Cycladibus, Syriæ nomine indicasse. Esto, at nullus tot illi bona attribuit, quot tu commemorasti. Quid si antiquissimo credimus, & ne tantillum quidem fidem tuam elevabimus. Sanè tuæ gentis vitam ἄνοσον & morborum admiramur. Sed cui tandem rei tantæ felicitatis causam tribuemus? Duo mihi videntur esse quæ illam párere possunt, aëras, & eius moderata ratio. An ergo vtramq; Syrijs illis assignabimus? Id sanè ratio postulat: nam alterum ab altero seiunctus est ad sanitatem emolumenti: sed illa aut breuis est, aut si paulò longior, miserè tamen aliquando labefactatur, & naturam corporibus affert, diemq; mortis quodammodo anteuertit: quanquam qui moderatè viuunt, nescio quo pacto paucam victus bonitatem reparant & resarciunt. Vtut sit, illa Syriorum χώρα mira fuit, qualem Hesiodus ijs qui Saturno viuebant, tribuit, his verbis:

οἱ μὲν ἐπὶ κρόνου ἦσαν ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν,	γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
ὥστε θεοὶ δ' ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες	τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀιζύος, οὐδέ τι δειλὸν	θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι.

sequentia sæcula & à Saturnijs & à Syrijs hominibus aberrarunt. Hæc vt lector attendat postulo, mireturq; degeneraioribus progeniem, quæ suis voluptatibus, luxurijs, & lasciuiente victus libidine tam pacatam & tranquillam vitam potest. O felicem illam Syriam, quæ tam felici cœlo vsa est, vt suos incolas hac beatitudine donauerit. aut ô felices illos incolas, qui tam moderatam & temperantem vitam vixerunt, vt cupiditatibus inseruientes suis, naturæ nullam iniuriam, sed eius cursum integrum sine vlla offensione placidè peregerunt. Illic ego vnicum illud defuisse existimo, Numinis cognitione destitui, parum à belluis distarunt. Eorum casum ego sanè lugeo, doleoque veram animi non corporis honorumque felicitatem ipsis affuisse: itaque conditionem nostram longè illorum statui antepono: cui si illuxerit, aurea secula reditura breui sperauerim.

ποτε] τὸ πάλιν, inquit Eustathius, σωιζόμενον ἢ καὶ συνεξωμοίωσε τῇ νήσῳ, ἐπεὶ τοῦ λιμοῦ πολλάκις φθορὰ παρακολουθεῖ. ὡς Η'σίοδος, οὐ καὶ λοιμὸν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί. Sed mihi aliud videtur sentiendum, vt doceret Eumæus, quàm abundarent Syrij rebus sustentandam necessarijs, dixisse eos nunquam fame premi.

[ίνεσις] Sequitur ratio, qua mater huius Eumæi & ipsemet Eumæus à Phœnicibus abducti sunt, vbi libidinē matris suæ pergit, veritatem narrationis suo ipsiusque pudori anteponens. Tamen modestè eam deceptam à Phœnicibus dicit, hoc donis & delicijs, quinimò & pollicitationibus pellectam, vt eorum libidini obsecundaret. Enimuerò fragile & procliue tamen est genus mulierum, vt Eumæus quidem diceret: vt alij verò liberiùs, libidinosum & castitatis parum obseruans, si occasione paulò acrius vrgeatur. Quod ego generaliter enunciari nolim, quia in eo sexu etiam pleræque virtutem & honestatem, vt nullis machinis expugnari earum pudicitia possit. At hæc Phœnissa ex earum numero non fuit, sed ijs potiùs quæ apud Euripidem in Ino sic exclamant:

ὦ θνητὰ πράγματ', ὦ γυναικεῖαι φρένες,	*O res mortalium, ô muliebres animi,*
ὅσον νόσημα τὴν Κύπριν κεκτήμεθα.	*Quanta nos ægritudine Venus afficit.*

(ægritudo libidinem significat) Aut de quibus Ouid. 3. de Arte:

Fœmina nec flammas, nec sæuos excutit arcus,	*Parcius hæc video tela nocere viris.*

... fuit hæc Phœnissa, quæ suæ & virorum libidini lubenter satisfaceret. In eius tamen facto duo concurrunt obseruanda. ... ipsa, & adulterium, quod omnino damnamus. Deinde reditus in Phœniciā, cuius causam si attentiùs inspiciamus, ... carebit: siquidem cùm illinc esset oriunda, & in huius Ctesij Ormenidæ potestatē seruitutis nomine venisset, quæ ... etiam non est toleranda ei præcipuè, qui ingenuis sit ortus parentibus: dubium non est, quin patiēter ei auscultārit, ... pristino statui restituere spondebat. Cùm verò quilibet amans sit suæ libertatis, mirum non est, si eam quacunq; ratione ... ria illi non fiat, cuius iugum excusseris. Et hac in parte grauitas facti huius Phœnissæ quodammodo eleuatur, labe ta... caret, quia libidini coniuncta est. Cæteræ in hac narratione planè nihil difficultatis continent, eam tantùm diligenter ... ad antiquitatum fuerit studiosus. Exemplum enim est & muliebris & virilis perfidiæ. Virilis dico, quod ad Phœnices ... m varia eiusmodi facinora commemorant historiæ. Videndus est Herodotus lib. 1. in ipso initio, vbi tradit ex Persa... Phœnicas huiusmodi raptus mulierum primùm exercuisse, vnde etiam bella postmodùm sunt exorta.

Τὸν δ' αὖ διογενὴς Ο'δυσσεὺς ἠμείβετο μύθῳ,	*Huic autem rursus nobilis Vlysses respondit verbo,*
Εὔμαι' ἀλλὰ δή μοι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ὄρινας,	*Eumæe, certè valdè iā mihi in mētib. animū mouisti,*
ταῦτα ἕκαστα λέγων ὅσα δὴ πάθες ἄλγεα θυμῷ.	*Hæc singula dicēs quoscūq; iā passus es dolores animo.*
ἀλλ' ἤτοι σοὶ μὲν παρὰ καὶ κακῷ ἐσθλὸν ἔθηκε	*Sed certè tibi quidem apud & malum bonum posuit*
Ζεὺς, ἐπεὶ ἀνδρὸς δώματ' ἀφίκεο πολλὰ μογήσας	*Iupiter, quoniam viri domos peruenisti multa passus*
ἠπίου, ὃς δή τοι παρέχει βρῶσίν τε πόσιν τε	*Humani, qui iam tibi præbet cibumq; potumq;*
ἐνδυκέως, ζώεις δ' ἀγαθὸν βίον. αὐτὰρ ἔγωγε	*Decenter, degis autem bonam vitam, at ego*
πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκάνω.	*Multas hominum per ciuitates errans huc perueni.*
Ω'ς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·	*Sic hi quidem talia inter se vicissim dicebant.*
κὰδ δὲ καταδραθέτην οὐ πολλὸν ἐπὶ χρόνον, ἀλλὰ μίνυνθα.	*Dormierunt aūt non multum in tempus, sed paululū*
αἶψα γὰρ Ἠὼς ἦλθεν εὔθρονος. οἱ δ' ἐπὶ χέρσου	*Statim.n. aurora venit pulchræ sedis, hi aūt in terra*
Τηλεμάχου ἕταροι λύον ἱστία· κὰδ δ' ἕλον ἱστὸν	*Telemachi socij soluebāt vela, deposuerunt aūt malū,*
καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὅρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς.	*Statim hanc in portum protraxerunt remis.*
ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν.	*Extra autem ancoras iecerunt, funes aūt ligauerūt.*
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,	*Extrà autem & ipsi iuerunt in littore maris,*
δεῖπνόν τ' ἐντύνοντο, κερῶντό τε αἴθοπα οἶνον.	*Cœnamq; parabant, miscebantq; feruidum vinum.*
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	*At postquam potus & cibi desiderium amouerunt,*
τοῖς ἄρα Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων,	*His autem Telemachus prudens infit sermonibus,*
ὑμεῖς μὲν νῦν ἄστυδ' ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν·	*Vos quidem nunc ad ciuitatem impellite nauem (nigram,*
αὐτὰρ ἐγὼ ἀγρόνδ' ἐπελεύσομαι ἠδὲ βοτῆρας.	*At ego ad agrum ibo, & ad pastores.*
ἑσπέριος δ' εἰς ἄστυ ἰδὼν ἐμὰ ἔργα κάτειμι.	*Vespertinus autem conspicatus mea opera discedam.*

Ἠῶθεν

Ἠῶθεν δέ κεν ὔμμιν ὁδοιπόριον παραθείμην,
Δαῖτ' ἀγαθὴν κρειῶν τε καὶ οἴνου ἡδυπότοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής,
Πῆ γὰρ ἐγὼ φίλε τέκνον ἴω, τεῦ δώμαθ' ἵκωμαι
Ἀνδρῶν οἳ κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν;
Ἢ ἰθὺς σῆς μητρὸς ἴω καὶ σοῖο δόμοιο;
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
[c] Ἄλλως μέν σ' ἂν ἐγώ γε καὶ ἡμέτερόνδε κελοίμην
Ἔρχεσθ'. [d] οὐ γάρ τοι ξενίων ποθή· ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
Χεῖρον. ἐπεί τοι ἐγὼ μὲν ἀπέσσομαι, οὐδέ σε μήτηρ
Ὄψεται· οὐ μὲν γάρ τι θαμὰ μνηστῆρσ' ἐνὶ οἴκῳ
Φαίνεται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὑπερωΐῳ ἱστὸν ὑφαίνει.
Ἀλλά τοι ἄλλον φῶτα πιφαύσκομαι ὅν κεν * ἵκηαι, (γρ. ἵκοιο,)
Εὐρύμαχον, Πολύβοιο δαΐφρονος ἀγλαὸν υἱόν,
Τὸν νῦν ἶσα θεῷ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι.
Καὶ γὰρ πολλὸν ἄριστος ἀνήρ, μέμονέν τε μάλιστα
[e] Μητέρ' ἐμὴν γαμέειν, καὶ Ὀδυσσῆος γέρας ἕξειν.
Ἀλλὰ τά γε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος αἰθέρι ναίων,
Εἴ κέ σφι πρὸ γάμοιο τελευτήσει κακὸν ἦμαρ.
Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
Κίρκος, [f] Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος· ἐν δὲ πόδεσσι
Τίλλε πέλειαν ἔχων, κατὰ δὲ πτερὰ χεῦεν ἔραζε
Μεσσηγὺς νηός τε καὶ αὐτοῦ Τηλεμάχοιο.
Τὸν δὲ Θεοκλύμενος ἑτάρων ἀπονόσφι καλέσσας,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τηλέμαχ', οὔ τοι ἄνευ θεοῦ ἔπτατο δεξιὸς ὄρνις.
Ἔγνων γάρ μιν ἐσάντα ἰδών, οἰωνὸν ἐόντα.
Ὑμετέρου δ' οὐκ ἔστι γένευς βασιλεύτερον ἄλλο
Ἐν δήμῳ Ἰθάκης, ἀλλ' ὑμεῖς καρτεροὶ αἰεί.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Αἲ γὰρ τοῦτο ξεῖνε ἔπος τετελεσμένον εἴη.
Τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
Ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
Ἦ, καὶ Πείραιον προσεφώνεε πιστὸν ἑταῖρον,
Πείραιε Κλυτίδη, σὺ δέ μοι τά περ ἄλλα μάλιστα
Πείθῃ ἐμῶν ἑτάρων· οἵ μοι Πύλον εἰς ἅμ' ἕποντο·
Καὶ νῦν μοι τὸν ξεῖνον ἄγων ἐν δώμασι σοῖσιν,
Ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰς ὅ κεν ἔλθω.
Τὸν δ' αὖ Πείραιος δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα,
Τηλέμαχ', εἰ γάρ κεν σὺ πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνοις·
Τόνδε δ' ἐγὼ κομιῶ, ξενίων δέ οἱ οὐ ποθὴ ἔσται.
Ὣς εἰπὼν ἐπὶ νηὸς ἔβη, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους
Αὐτούς τ' ἀμβαίνειν, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
Οἱ δ' αἶψ' εἴσβαινον, καὶ ἐπὶ κληῖσι κάθιζον.
Τηλέμαχος δ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Νηὸς ἀπ' ἰκριόφιν. τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
Οἱ μὲν ἀνώσαντες πλέον ἐς πόλιν, ὡς ἐκέλευσεν
Τηλέμαχος φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.
Τὸν δ' ὦκα προβιβῶντα πόδες φέρον, ὄφρ' ἵκετ' αὐλὴν
Ἔνθα οἱ ἦσαν ὕες μάλα μυρίαι, ᾗσι συβώτης
Ἐσθλὸς ἐὼν * ἐνίαυεν, ἀνάκτεσιν ἤπια εἰδώς. (γρ. ἐπίαυεν,)

Manè autem vobis viaticum apponam,
Conuiuium bonum carniumq́; & vini dul
Hunc aũt rurſus alloqu. eſt Theoclymenus
Quò enim ego dilecte fili ibo? cuius domos pe
Virorum qui aſperam Ithacam dominantu
An rectà tuam matrem, & tuam domum?
Hunc. a. Telemachus prudens cõtrà alloq
Aliter quidem te ego, & noſtram domum
Ire, non enim tibi hoſpitiorum penuria: ſed
Peius, quoniam tibi ego quidem abero, neq
Videbit. non quidem enim frequenter proc
Apparet, ſed ab his in cœnaculo telam tex.
Sed tibi alium virum edico ad quem ibis,
Eurymachum Polybij prudentis inclytum
Quem nunc æqualiter Deo Ithacenſes inſp.
Etenim multum optimus vir promptus e
Matrem meã ducere vxorẽ, & Vlyſsis hono
Sed hæc Iupiter ſcit Olympius in æthere hab
Si & ipſis ante nuptias perficiet malum di
Sic igitur ei loquuto volauit dextra au
Accipiter Apollinis velox nuncius: in aute
Vellebat columbã tenẽs, deorſum. a. pennas
In medio nauisq́;, & ipſius Telemachi.
Hunc autem Theoclymenus ſocijs longè vo
In eius accepit manu, verbumq́; dixit, ac
uit,
Telemache non ſine Deo venit dextera
Cognoui enim ipſum è regione conſpicatus
Veſtro autem non eſt genere regalius aliu
In populo Ithacæ, ſed vos potentes ſemper.
Hunc autem ſtatim Telemachus prud
alloquutus eſt,
Vtinam enim hoc hoſpes verbum perficien
Ideò citò agnoſces amicitiamq́; multaq́; do
A` me, adeò vt aliquis tibi obuius beatu
Dixit, & Peiræum alloquutus eſt fidun
Peiræe Clitide, tu autem mihi præter alia
Pares meorum ſociorum, qui me Pylum in
Et nunc mihi hunc hoſpitem ducens in d
Solicitè complectere & honora, donec ven
Hũc. a. rurſus Peiræus lancea inclyt. con
Telemache, etiãſi tu multo tẽpore hîc ma
Hui⁹ tamẽ eãdẽ curã gerã, nec rerũ q̃ hoſp.
Sic loq. in nauẽ iuit, iuſſit. a. ſocios (eip
Ipſos aſcendere, atq; oram ſoluere.
Hi autem ſtatim aſcenderunt, & in ſedil
Telemachus. a. ſub pedib. ligauit pulchra
Accepit autem fortem lanceam claram
Nauis à tabulatis, hi autem oram ſolueru.
Hi quidẽ impulſa naue nauigabant in ci
Telemachus dilectus filius Vlyſsis diuini.
Hunc autem celeriter præeuntem pedes f
iret in ſtabulum
Vbi ei erat ſues valdè multæ, quibus ſubu
Bon⁹ nimirũ vir dormiebat, de dominis b

COMMENTARIVS.

a δύμαι ἦ μάλα δή] Fictus hic hoſpes ſimulat ſe ob caſus Eumæi dolore, eoſque ita auget. (Mala enim quæ alios iam, eum qui ea patitur, commiſeratione mouent, pro grauiſſimis habentur, quales ſunt huius ſubulci calamitates Vl... Poſteà verò quodammodo eum conſolatur, cùm ait eum pro illa aduerſa fortuna contrà altera proſpera vſum, qui ... domini poteſtatem peruenerit. Tandem ſuorum etiam errorum leuiter memoriam refricat: quaſi dicat, Tu quidem ...

tandem placidè & securè conquiescis, nec tibi deterior est fortuna, quàm in patria esse posset, vtpotè cui nihil ad vitam gendam desit. Ego verò qui multa quoq; errando pertuli, licet huc venerim: nondum tamen eiusdem quietis & fortu- hi paratam video. Hoc, ni fallor, subindicauit Vlysses leui illa suorum errorum commemoratione.

ἰ χῶρον] Hic est aduentus Telemachi in Ithacam, vbi omnia sigillatim & exactè describit pro suo more Poëta. Ita porrò emachus, vt eum à Minerua monitum initio huius libri videbamus. Socios enim cum naue ad ciuitatem mittit, ipse- l agros se confert: quod ita ab illa Dea erat institutum, vt ea ratione commodè patrem filius agnosceret, vt in sequenti imus: at Telemachus aliud cogitabat, nimirum de inuisendis suis bonis.

σύ δ' αὖ ἔγωγε] Missurus cum reliquis hunc nouum hospitem & supplicem Theoclymenum, dat operam vt se absente orificè in Ithaca esset possit. Suadet ei ergo vt tantisper Eurymachum adeat, qui cæteris procis humanior erat atque a- honori quodammodo velificabatur: proinde maluit ipsi soli curam huius hospitis demandari quàm reliquis, à quibus pterùe fuisset exceptus. Hunc porrò Erymachum vidimus anteà lib. 1. pag. 7. ex Athenæo de nuptijs Penelopę maiorem sse, quàm cæteri omnes propter ictum sæpius calculum. Hic autem Telemachus aliud videtur innuere, eum nimirum obitatem suam à Penelope facilius admitti, quem neq; ipse Telemachus pro vitrico recusaturus sit: quod tamen se non ocet, vt aduentum patris potiùs nollet: quin adhuc in dubio ponit, immò quasi iam spem quandam de illo concepit, gurium illius aquilæ, quod Helena anteà interpretabatur.

ξενίων] Hic quasi sequentem orationem præmunit, ne videlicet ob paupertatem existimaretur proprijs ædibus ipsum num minimè excipere, cùm ad alienas eum ire iuberet. Erat enim satis ampla multis hospitibus domus, vt hic solus fa- t contineri: sed duo erant quæ obstabant, quo minus ad eas liberè non admitteretur. primùm, quòd ipsemet futurus , quæ quidem absentia maiorem procacitati procorum & proteruiæ in hunc peregrinum fenestram aperiret: deinde, Penelopen adire non posset, ad quam via à procis præcludebatur. Quid ergo delectationis ac solatij in his medijs tur- s erat Theclymenus?

ἐλῶ] Hoc Telemachus ex Minerua initio huius libri intellexerat, his verbis:

ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται Εὐρυμάχῳ γήμασθαι. ὁ γὰρ περιβάλλει ἅπαντας μνηστῆρας δώροισι καὶ ἐξώφελλεν ἔεδνα.

κίρκος ἀγγελος] Hoc ab Aegyptijs habet Homerus, qui hanc auem sacram Apollini existimauit. Aelianus de Animal. τοῦ Ἀπόλλωνος (inquit) ἐν τῇ Αἰγύπτῳ θεράποντες, λέγουσι καλεῖσθαι τινας οὕτως ἱερακοβοσκούς. οἱ περὶ ὧν εἰσι τοῦ θεοῦ ἱεράκων τρο- φοῖ μόνοι οἱ αὐτοί. id est, Apollinis in Aegypto sacerdotes hierabos cos quosdam vocari aiunt, qui accipitrum Dei nu- curatores, &c. tum ibidem docet, quamuis omne auium genus ei Deo sacrum sit: tamen præcipuam curã accipitrum tibus incumbere. Idem Aelianus de Anim. lib. 10. cap. 14. Αἰγύπτιοι, inquit, τὸν ἱέρακα Ἀπόλλωνι ἡμῖν εἰκάζουσι. καὶ τὸν μὲν θεὸν τῇ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ: τοὺς δὲ ὄρνιθας λέγουσι θαύσους, ita enim legit Gillius pro vulgato θαυμασίους, quod etiã sequutus est Ges- θεοῦ ἐφ' ἡλίου ἀναφερομένῳ φασίν. ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνον ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀβασανίστως βλέποντες: καὶ ἀλυ- πως πορείαν τε τὴν ἀνωτάτω ἴασι: καὶ αὐτοὺς ἡ θεία φλὸξ λυπεῖ οὐδέν. καὶ ἀνάπαλιν μὲν δὴ πέτεσθαι τὸν ἱέρακα οἱ ἰδόντες φασὶν ὡς ἐξ ὑ- ψηλοῦ δὴ καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁρᾷ, καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα ἀλλὰ ἐλεύθερος καὶ ἀπτέρως ὁ αὐτός. ὄφεων τε καὶ δακετῶν θηρίων ὁ αὐτὸς ἐστιν ἀνταγωνιστὴς διαλλάττει οὔτε ὄφις, οὔτε σκορπίος, οὔτε μὴν πονηρὰ ὕλης ἄλλο ἐχθρόν. id est, Accipitrem Apollini consecrant venerantur, Oron sua lingua Deum hunc appellant. Auem autem eiusmodi Thaustum nominant. Cum Apolline id- nientiam habere aiunt, quòd de auibus soli accipitres semper nullo negotio aduersos Solis radios intuentur, neq; in- sursum versus iter suscipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur. Contrà etiam quàm cæteræ aues, supino in- tu ferri accipitres quidam obseruârunt: quo quidem corporis gestu cœlum intuẽtur, ac rerum inspectorem omnium deq; aspectant. Iidem ipsi serpentibus & venenatis bestijs inimicissimi sunt. nec enim ipsos serpens, vllave alia mala potest, &c. Ad finem eiusdem capitis, ἔοικε δέ φασι, inquit, καὶ Ὅμηρος ὅτι τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς ἐστι φίλος, ὑπαινίττεσθαί πως λέ- γων, κίρκος ἐλαφρὸς ἱέραξ ἐοικὼς ὠκὺ φασσοφόνος, ὁ Ἀπόλλων αὐτός. Vbi insignis est error Interpretis, cùm ita vertit: Homerus ac- ollini & Latonæ gratum esse insinuare videtur, vbi de Apolline canit, &c. Non enim hoc ait Aelianus, sed gratum esse Latonæ, τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς, id est, Apollini. Hinc constat quanta sit Latinis interpretibus fides adhibenda, & quantum mni in re literaria afferat linguæ Græcæ inscitia. Ergo Aegyptij accipitrem Apollini sacram statuunt, adeò vt quisquis ens seu nolens interfecerit, morte afficiatur, vt scribit Herod. lib. 2. Accipitres, inquit Diodorus lib. 2. ab Aegyptijs co- l prosint ad scorpiones, cerastasque, & parua animalia quæ morsu nocent. Quidam ob eam causam honorem haberi unt, quòd his vtantur augures in futurorum prædictione. Alij accipitrem priscis temporibus dicunt librum Puniceis iteris, in quo continebatur, qui cultus Dijs, quíve honor deberetur, Thebas ad sacerdotes detulisse. Quapropter litera- m scriptores, & Puniceum filum gestant, & accipitris alam in capite, &c. Mirum autem quò procedat temeritatis su- m non solùm viuam, sed etiam mortuam illam auem (vt & cætera animalia Feles, Ichneumonas, Canes, Ibides, Lu- dilos, & alia plura) honore summo prosequuntur, vt ibidem testatur Siculus. Credunt enim, vt scribit Aelianus, tunc a ostendere. Apollini etiam sacrum esse accipitrem Interpres Aristophanis in Auibus docuit. Cùm enim dixisset Ari-

— ὁ Ζεὺς γὰρ ὁ νῦν βασιλεύων αἰετὸν ὄρνιν ἕστηκ' ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βασιλεὺς ὤν.

τῆς γλαῦξ' ὁ δ' Ἀπόλλων ὥσπερ θεράπων ἱέρακα: Interpres ad illa verba, ὄρνιν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ait, δέον εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ σκήπτρου. ερος, δεόντως ἀσκήπτρου Διός· ἐπειδὴ ἀεὶ θέουσι τὰ ἀφιερωμένα ἑκάστῳ θεῷ ὄρνεα, ἐπὶ κεφαλῆς ἱδρύειν τῆς γὰρ ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς τὸ ἄ- κρον ἔχειν ἐν τῇ χειρί· ὁ δ' Ἀπόλλων τὸν ἱέρακα ὡς μαντικὸν ὄρνεον, ὡς θεράπων δὲ τοῦ Διός. ἐπεὶ μικρότερος τοῦ αὐτοῦ ὁ ἱέραξ. Eustathius Iliad. pag. editionis Basil. 65. num. 26. ἱέραξ, inquit, ἱερᾶται (nota vocum allusionem, nam ἱέραξ ἀπὸ τοῦ ἱερᾶσθαι dictum vo- ceràVirgilio appellatur: quanquam aliam originationem amplectitur Eustathius) ἡλίῳ Ἀπόλλωνι, διά τε τὸ ὀξὺ τῆς κινή- σεως γὰρ ὁ ἱέραξ, καὶ ὁ ἥλιος δὲ ὀξυκίνητος, καὶ διὰ τὴν ἐξ ἐτυμολογίας συγγένειαν. καὶ γὰρ ἵεται ῥᾶον ὁ ἥλιος, ἐν τοῦθεν δὲ καὶ ὁ ἱέραξ ὀνόμασται, &c. Varinus refert. Addit Gesnerus, sed ex Aeliani loco superiùs à nobis laudato, videri sacrum Soli accipitrem propter o- lendorem. In hanc auem mutatum ferunt Apollinem, ab eodemq; misericordia commoto Dædalionem in eandem , vt est apud Ouid. 6. Metamor. quæ etiam confirmant, quanti eam Deus ille facere crederetur. Ex his ergo iam intelligi- pollinis nuncium accipitrem appellet: nempe propter auguria, quorum author propriè dicitur Apollo, quatenus vati- vt illius oracula satis monent, vel vnum illud Delphicum tãtopere celebratum. Quod autem ad præsens augurium atti- ites Theoclymenus nudè videtur interpretatus. nam columba illa aduentum Vlyssis significabat: at Theoclymenus ge- Telemachi generis splendore interpretatus est, nisi sub illa explicatione latêre aliud voluerit: nempe, quamuis afflictæ & quodammodo profligatæ, tamen hoc augurio portendi, instare quendam qui eas rursus erigeret, & in pristinam feli- ituerct. Vel illud etiam sanè verè Theoclymenum latuit, nisi quòd aliquid beati auguraretur. & hoc est quod ait Poëta, llum οἰωνόν, καὶ ὅτι οὔτοι ἄνευ θεοῦ ἔπτατο δεξιὸς ὄρνις: quanquam vt priori sententiæ acquiescam, facit sequens Telemachi re- sponsum. Id diligentiùs Lectores, si velint, examinent. Quod autem paulò pòst hunc hospitem Piræo com- mendat, videtur mutato superiore consilio de Eurymacho fecisse, quòd tam faustum sibi augurium enarrasset.

FINIS LIBRI XV. HOM. ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Π. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Ἐλθόντος εἰς τοὺς ἀγροὺς Τηλεμάχου, πέμπεται Εὔμαιος εἰς τὴν πόλιν, ὀφείλων ἐπαγγεῖλαι τῇ δεσπότῃ τὴν παρουσίαν. γίνεται δὲ ἐν τοῖς ἑξῆς Ὀδυσσέως πρὸς τὸν υἱὸν ἀναγνωρισμὸς κατὰ βούλησιν Ἀθηνᾶς, καὶ τῶν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν Τηλεμάχου πεπαγμένων, ἐπὶ τὴν πόλιν ὑποστροφή.

Ἄλλη.

Πῖ δ' ἄρα Τηλέμαχος ἀναγνωρίζει πατέρα ὅν.

Τὼ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσσεὺς καὶ * θεῖος ὑφορβὸς
[a] Ἐντύνοντο ἄριστον ἅμ' ἠοῖ, κηάμενω πῦρ,
Ἔκπεμψάν τε νομῆας ἅμ' ἀγρομένοισι σύεσσι.
Τηλέμαχον δὲ περίσσαινον κύνες ὑλακόμωροι,
[b] Οὐδ' ὕλαον προσιόντα. νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Σαίνοντάς τε κύνας, περί τε κτύπος ἦλθε ποδοῖιν.
Αἶψα δ' ἄρ' Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Εὔμαι', ἦ μάλα τίς τοι ἐλεύσεται ἐνθάδ' ἑταῖρος,
Ἢ καὶ γνώριμος ἄλλος. ἐπεὶ κύνες οὐχ ὑλάουσιν,
Ἀλλὰ περισσαίνουσι. ποδῶν δ' ὑπὸ δοῦπον ἀκούω.
Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος, ὅτε οἱ φίλος υἱὸς
Ἔστη ἐνὶ προθύροισι. ταφὼν δ' ἀνόρουσε συβώτης·
Ἐκ δ' ἄρα οἱ χειρῶν πέσον ἄγγεα, τοῖς ἐπονεῖτο
Κιρνὰς αἴθοπα οἶνον. ὁ δ' * ἀντίος ἤλυθ' ἄνακτος·
[c] Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλὰ,
Χεῖράς τ' ἀμφοτέρας· [d] θαλερὸν δέ οἱ ἔκπεσε δάκρυ.
[e] Ὡς δὲ πατὴρ ὃν παῖδα φίλα φρονέων ἀγαπάζει
Ἐλθόντ' ἐξ ἀπίης γαίης δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
Μοῦνον τηλύγετον, τῷ ἐπ' ἄλγεα πολλὰ * μογήσῃ·
Ὣς τότε Τηλέμαχον θεοειδέα δῖος ὑφορβὸς
Πάντα κύσσεν περιφὺς, [f] ὡς ἐκ θανάτοιο φυγόντα·
Καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἦλθες Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος, οὔ σ' ἔτ' ἐγωγε
Ὄψεσθ' ἐφάμην ἐπεὶ ᾤχεο νηὶ Πύλονδε·
Ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε φίλον τέκος, ὄφρα σε θυμῷ
Τέρψομαι εἰσορόων νέον ἄλλοθεν ἔνδον ἐόντα.
[g] Οὐ μὲν γάρ τι θάμ' ἀγρὸν ἐπέρχεαι οὐδὲ νομῆας,
Ἀλλ' ἐπιδημεύεις· ὡς γάρ νύ τοι εὔαδε θυμῷ,
Ἀνδρῶν μνηστήρων προσορᾶν ἀΐδηλον ὅμιλον.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
[h] Ἔσσεται οὕτως ἄττα· σέθεν δ' ἕνεκ' ἐνθάδ' ἱκάνω,
Ὄφρα σέ τ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω, καὶ μῦθον ἀκούσω,
Εἴ μοι ἔτ' ἐν μεγάροις μήτηρ μένει, ἦέ τις ἤδη
Ἀνδρῶν ἄλλος ἔγημεν· Ὀδυσσῆος δέ που εὐνὴ,
Χήτει ἐνευναίων· κάκ' ἀράχνια κεῖται ἔχουσα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
[k] Καὶ λίην κείνη γε μένει τετληότι θυμῷ
Σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν. ὀϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
Φθίνουσι νύκτες τε καὶ ἤματα δακρυχεούσῃ.
Ὣς ἄρα φωνήσας, οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος.
Αὐτὰρ ὅγ' εἴσω ἴεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
[l] Τῷ δ' ἕδρης ἐπιόντι πατὴρ ὑπόειξεν Ὀδυσσεύς.
Τηλέμαχος δ' ἑτέρωθεν ἐρήτυε, φώνησέν τε,

γρ. δῖος
γρ. αὐτίος
γρ. μογήσει

ARGVMENTVM DECIMISEXTI LIBR Odyssea.

PROFECTO in agros Telemacho, mittitur Eum tatem nunciaturus domini aduentum. Præterea lio agnoscitur de Mineruæ voluntate: & qui in locati erant *intercipiendo* Telemacho, in vrbem reuertu

Aliud.

Π, autem igitur Telemachus agnoscit patrem s n.

Hi autem rursus in stabulis diuinus subulcus
Parabant ientaculum sim ra incendentes ignem,
Emiseruntq; pastores cu gatis suibus:
Telemachū.a. circumblandiebantur cane
Neq; latrabant aduenientē. intellexit.a. di
Adulantes canes, & circùm sonus venit
Statim autē Eumæum verba velocia alloq
Eumæe, certè aliquis veniet huc socius,
Vel & cognitus alius, quoniam canes non l
Sed circūblandiuntur. pedum.a. strepitum
Nōdū omne dictū erat verbū, quādo eius di
Stetit in vestibulis, stupefactus autē irruit
Ex aūt eius manib. ceciderunt vasa, quib.
Miscens nigrum vinum: hic aūt contra ve
Osculatus est.a. ipsi caputq; & ambo lumin
Manusq; ambas, tenera autem ei excidit la
Sicut autem pater suum filiū beneuolus a
Venientem ex longinqua terra decimo ann
Solū vnicū in senectute genitū quo in dolo
Sic tūc Telemachū diuinū diuus subulcus (
Totū osculatus est circumplexus, vti mortē
Et lugens verba velocia alloquutus est:
Venisti Telemache, dulce lumen, neq; te
Videre dicebam postquàm iuisti naui ad P
Sed agè nunc ingredere dilecte fili, vt te an
Delecter, inspiciens nuper aliunde intra v
Nō qdē.n. frequenter in agrū venis, neq; a
Sed in vrbe manes: sic enim placuit animo
Virorū procorū prouidere perniciosam mu
Hunc autem rursus Telemachus prude alloquutus est,
Erit sic amice: tui enim causa huc veni,
Vt te videam oculis, & verbum audiam.
Si mihi adhuc in domib. mater manet, an
Virorū alius duxit vxorem: Vlyssis certè q
Penuria incubantium malis araneis iacet
Hūc.a. rursus alloquutus est subulcus pri
Et valdè illa manet patienti animo
Tuis in domibus, ærumnosæ autem eam sen
Corrumpunt noctesq; & dies lacrymantem
Sic vtiq; loquutus eius suscepit æream la
At hic introiuit, & transiuit lapideum lin
Huic autem sedis aduenienti pater cessit locu
Telemachus aūt ex altera parte retinuit, cl

ξεῖν᾽ ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δήομεν ἕδρην
...ῷ ἡμετέρῳ· πάρα δ᾽ ἀνὴρ ὃς καταθήσει.
...θ᾽. ὁ δ᾽ αὖθις ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο. τῷ δὲ συβώ-
...ν χλωρὰς ῥῶπας, καὶ κῶας ὕπερθεν (της
...ζετ᾽ ἔπειτα Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
...ρεῶν πίνακας παρέθηκε συβώτης
..., ἅ ῥα τῇ προτέρῃ ὑπέλειπον ἔδοντες·
...ἐσσυμένως παρενήνεεν ἐν κανέοισιν,
...κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον.
...ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο.
...ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

Sede hospes, nos autem & alibi inueniemus sedem
Stabulo in nostro, adest autem vir qui deponet.
Sic dixit, hic. a rursus iens sedit: huic aũt subulcus
Fudit sub viridia virgulta, & pellem desuper,
Illic sedit postea Vlyssis dilectus filius.
His autem rursus carnium lances apposuit subulcus κ. δ᾽ αὖ κε.
Assatarum, quas priori die reliquerant comedẽtes:
Panem autem festinanter cumulauit in canistris,
In poculo autem miscebat dulce vinum.
Ipse autem contra sedit Vlyssem diuinum.
Hi. a. in cibos paratos praiacientes manus mittebant.

COMMENTARIVS.

...ἄριστον] Poteramus hoc loco veterum in cibis capiẽdis rationem exponere, vt intelligeremus quoties in die conuiuari ... ea palma iam nobis à doctissimo viro Ioanne Stuckio Tigurino Antiquit. conuiual. lib. cap. 7. 8. 9. & deinceps erepta ... enter tractatum illum persequitur, vt sedulitatem, ingeniumque indefatigatum in eo opere mirari sæpissimè mihi cõ... mirari solùm, sed etiam (dicam enim quod sentio) amare & osculari: atq; vtinam decem Stuckios (vt olim decem ... Troiæ expugnationem optabat Agamemnon) haberet res hodierna nostra literaria, breui sanè profligatum iri igno... auerim. Quanquam hic vnus sufficere videbitur, si quis acrius ingenium illius libris intenderit. Nos porrò ab ea disputa... um conuiuiorum abstineamus. Id tantùm quod huius loci erit monebimus, idq; ex nostri Athenæi Epitomes lib. I. ... it, ἐχρῶντο ἥρωες παρ᾽ Ὁμήρῳ πρῶτον μὲν τῷ καλουμένῳ ἀκρατίσματι, ὃ λέγει ἄριστον, οὗ ἅπαξ μέμνηται ἐν Ὀδυσσείᾳ —— ὁ δ᾽ Ὀδυσσεὺς καὶ ... ὑφορβὸς ἐντύνοντο ἄριστον ἅμ᾽ ἠοῖ (hæc duo vocabula in Athenæo desunt) κῃάμενοι πῦρ. καὶ ἅπαξ ἐν Ἰλιάδι, ἐσσυμένως ... τύνοντο ἄριστον. λέγει δὲ τὸ πρωϊνὸν ἔμβρωμα. ὃ ἡμεῖς ἀκρατισμὸν καλοῦμεν, διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν καὶ προσίεσθαι ψωμούς. id est, Cibis ... eroës apud Homerum, primùm quidem illo, quod vocatur ἀκράτισμα, (Latini appellant *ientaculum*) quod ille ἄριστον ... is semel meminit in Odyssea:

—— *Vlysses & diuus subulcus:* *Parabant ientaculum simul cum Aurora, incendentes ignem.*

... em matutinum epulum, quod nos ἀκρατισμὸν appellamus, quòd in vino meraco (id est, ἀκράτῳ) buccellæ macerentur. ... meliùs in Lexico explicabitur. Videndus intereà quoque Plutarchus primo Symposiacorum, & laudatus vtraque si... anteà à nobis Stuckius.

... περσαίνον.] Fidelitatem canum in custodia suprà lib. circa principium lib. 14. satis docuimus: allatrant enim acceden... antium, quos peregrinos & minimè notos odorantur. Quæ distinctio personarum in illo animali valde est admirabi... verè est illa facultate præditum, quod vulgaris experientia docet. Isti ergo Eumæi canes venientem Telemachum sen... culationibus testantur suum de illius aduentu gaudium: quale ijs solet oboriri, cùm familiares & domesticos adesse ... dicitur Vlysses coniecisse aliquem è familiaribus Eumæi adesse: nam alioqui non minus furorem canum, quàm ipse... cerit, experiretur.

... κεφαλήν] Figura est, inquit Eustathius, Homero familiaris, & triplicem admittit constructionem. ἤ γὰρ, inquit, ἔκυσεν ... καὶ φάεα, ἢ ἔκυσεν αὐτὸν κατὰ κεφαλὴν καὶ φάεα, ἢ ἔκυσεν αὐτοῦ ἤγουν τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ φάη. Sed hæc sunt λεπτολογίαι Gramma... discutiuntur, si attendas quod infrà dicitur, πάντα κύσεν περιφύς.

... ἔκπεσε δάκρυ.] Lacrymas interdum à gaudio proficisci, annotauimus etiam in Iliade, eiusq; rei causam exposuimus.

...] Bene exprimit hac comparatione beneuolum Eumæi in Telemachum animum. Nescio enim an maius gaudium ... sit, quàm illud quo pater in reditu vnici filij, qui diu absens fuerit, afficitur. Cùm ergo eodem modo iam sit affectus ... stat non minùs dilectum Eumæo Telemachum, quàm filium illum parenti suo. Est enim magnus ille amor paren... s, vnde illud Euripid. in Alcmena. ἀλλ᾽ ἓν τὸ τέκνων φίλτρον ἔθηκε θεὸς ἀνθρώποις: & in Hercule Fur. πάντα τῶν ἀνθρώπων γένος ... icat. Sed maximus, cùm in vno solo occupatur. Qui enim plures habent liberos, minus videntur singulos diligere, cùm omnes amor illorum (vbi nihil aliud quàm naturæ affectum consideramus) effundatur: qui autem in vnicum tan... r, longè est vehementior. Ergo rectè illud expressit Poëta in comparatione, quasi innuat hunc quoque Eumæi in so... o amando occupari, proinde eum arctissimè diligere.

... ἄντιο φυγόντα.] Sciebat Eumæus quas insidias redituro Telemacho proci iam instruxissent: quod etiam testatus est ... ro, vbi eorum consilium hospiti suo exposuit. Ergo cùm Telemachum videat iam illud periculum effugisse, sine du... perè lætatus est: & eò magis, quo illius casum etiam ibidem grauiùs dolebat.

... ἐπιφοιτᾷς] Mirum quod hoc dicat Eumæus: constat enim, Telemachum sæpissimè agros suos inuisere solitum: idq; vel ... notat etiam Eustathius, iam satis indicant, qui eum agnoscunt, & ei quasi domestico & συνήθει adblandiuntur: deinde ... haca excederet, eum rus profectum solùm sunt suspicati, vtpote qui hoc facere identidem consueuisset. Quid ergo? ... rem nimirum amorem suum in Telemachum ostendit, cuius perpetuo videndi desiderio teneatur, & vel tantilla eius ... longissimi temporis esse videatur. Arguit igitur illius diuturnam in vrbe moram, vbi proteruam illam procorum tur... cogitur. Illud est enim τὸ ἐπιδημεύειν, quod vulgatæ versiones malè *peregrinari* sunt interpretatæ, cum & Didymus & Eu... διὰ τοῦ explicent, opponantq; τῷ ἀποδημεύειν vel ἀποδημεῖν, quod est *peregrinari*. Vbi vide quãta cum iactura igno... e Græcæ, quod sub finem præcedentis libri monebamus.

... τως ἄττα·] Hoc refertur ad illa Eumæi, quibus ingredi ædes Telemachum iubebat, cui his verbis annuit Telemachus, ... sam subijcit, quæ ex causa aduentus sui pendebat. Eam duplicem ait. primùm, vt Eumæum videret: alterum, vt statum ... resciseret. Oportebat autem, inquit Eustathius, sic Telemachum induci primùm interrogantem, τὸ μὲν φυσικὸν, τὸ δὲ καὶ πρὸς ... μηχανὴν· ὡς ἂν διμεθόδως ἀκούων μανθάνοι τὰ κατὰ τὸν οἶκον ὁ Ὀδυσσεύς.

...] Hoc videtur dictum prouerbialiter ad solitudinem designandam. nam hoc vt ita reuerà se habeat, bene constitu... inus conuenit, vbi omnia mundè, splendidè ornateq; concinnari solent, nedum ergo Vlyssis lectus ab aranearum telis ... r. Ita iam scripseram (& ita sanctissimè iuro) cùm idem sentire Eustathium legi vbi videre licet, non esse absurdum ... lem in mentem veniat: quod Muretum aduersus Lambini criminationes in Epistolis quoque excipere memini. Soli... is Commentarijs scribendis (vt hoc per transennam moneam) prius apud me excogitare pro mea facultate, qua ratio... omericus illustrari possit: tum mea cum alienis confero, quod tamen adeò rarò feci, vt potui: neq; hoc lectorem late... tiùs animum aduerterit. Ergo Eustathius in hunc locũ sic scribit: τὸ δὲ Ὀδυσσέως εὐνὴ χήτει ἐν ἐνναίων κεῖσθαι ἔχει ἀράχνια, συμ... αὐτὴ τοῦ στερηθῆναι τῶν ἐγκοιμωμένων, γίνεται δράχνιον, ἤγουν ἡμέλη) διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν Ὀδυσσέα. ἁπλῶς γὰρ οἱ ἀράχναι ἱστουργεῖν ἐν ... μονοῖς. διὸ καὶ παρὰ Ἡσιόδῳ τὸ, ἐκ δ᾽ ἀγγέων ἐλάσαις ἀράχνια, αὐτὶ τοῦ ἐπιμελέστερον θῆσδε τῶν ἀγγέων, ὡς ἐπιλιπεῖν τὰ ἀράχνια οἷα ... θέντος. οὕτω δὲ καί τις ἕτερος ποιητὴς μισοπόλεμος ἐθέλων εὐρήνην δηλῶσαι, ἀράχνης ἔπουσι δὲ νήματα ὑφαίνει τοῖς ὅπλοις. ἐπειδὴ ἐν ... ἀμελουμένων τῶν ὅπλων ποιοῦσιν οὕτως οἱ ἀράχναι ὑφαίνοντες ἐν αὐτοῖς ἱστοὺς. παροιμιάζονται οὖν τὸ ἀράχνια ἔχειν, κείμενον ἐπὶ ... ἀμελουμένων σκευῶν εἴτε ὅπλον εἴη ἐκεῖνο εἴτε ἀγγεῖον εἴτε εὐνή. Gilbertus Cognatus etiam Adag. cent. 1. prou. 349. statuit prouer... *earum plenus*, vel *Araneus*: quo, inquit, locum inanem notamus. nam araneis obsidentur & opplentur, quæ inania solaq; ... ali iocosè dicuntur araneosi. & cubilia Homerus dixit vidua & deserta. Inde Afranius apud Festum, *Támne arcula tua ... rearum?* & Catullus ad Fabullum: —— *nam tui Catulli Plenus sacculus est aranearum*: id est, crumena.
... ulularia: —— *an'ne quis ædes auferat? Nam hic apud nos nihil est aliud quæsti furibus,*

Vu Ita

Ita inanijs sunt oppletæ atq; araneis. Eleganter igitur viduus Vlyssis lectus araneis refertus à Telemach

k κῦ λίω] Respondet Telemacho Eumæus, sed paucis: tum quia res tam misera longiorem non videbatur postul nem, tum quia nihil erat noui, quod pluribus verbis indigeret. Eundem enim statum Penelopæ esse docet, qualis ips Spartam profecto fuit.

l τῷ δ' ἕδρης ὑπόειξε] Modestè fecit Vlysses, qui cùm se pro hospite & peregrino gereret, venienti Telemacho ædiũ, i domino de sella cedit: sed humaniter quoq; Telemachus, qui hospitem quietum esse iussit. Nam hoc veteribus illi commendationi, vt hospites quàm maximè venerarentur, nedum vt eos de sellis moueri paterẽtur: cùm etiam illud rit officium, quòd illis exhibebatur post salutationem & introductionem in ædes, vt mox in Eumæo videbimus. Li hospitem Telemachus non exceperit, agnouit tamen exceptum esse ab Eumæo: vnde maior est laus Telemachi, vt sed alienos etiam hospites beneuolentia prosequatur, quanquam hunc quodammodo pro suo agnoscere potuit.

m χεῦεν ὑπὸ χλωρὰς] Vbi ingressi erant domum hospites, moris erat vt sedilia illis sternerentur, ad defatigationis tium. Sic suprà lib. 1. Mineruam Telemachus ἐς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λῖτα πετάσσας, & Nestor Mineruam & Telemach superuenientes χερσίν τ' ἠσπάζοντο καὶ ἑδριάασθαι ἄνωγον. Sic Alcinous Vlyssem ἐπὶ θρόνου εἷσε φαεινοῦ. Quanto ergo potiùs hero cho id Eumæum præstare decuit? Notanda est autem frugalitas illius porculatoris in ipso sedili, quod Telemacho frugalitatem neque etiam Telemachus est aspernatus: deinde etiam ipse modus. Humile enim fuit sedile, & virgulti posita est pellis planè ἁπλῶς, vt diximus: sed & peculiari quadam ratione, cùm aliàs θρόνους sciamus in hoc Poëta fui Est autem θρόνος (vt alibi quoq; dicemus) liberalis cathedra, inquit Eustathius suprà ὀδ. θ. cum ὑποποδίῳ, vel scabell neo. Ac credo erectum sellæ genus fuisse quali etiam hodie vtimur: hoc verò cui nunc Telemachus insidet, abiectius extitisse, quanquam nihil certi adhuc pronuncio. Id generaliter impræsentiarum obseruandum est, vtvt sit de forma sellarum, illos antiquos homines primùm sedere in conuiuijs solitos. Ea, inquam, ratio conuiuandi omnium est, qu quissima, vt constat ex hoc Philonis loco, vbi de Iosepho fratres suos excipiente ita scribit: ἑξῆς δὲ προστάξαντος κατὰ τὰ ... ζεσθαι, μήπω τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς συμποτικαῖς συνουσίαις κατακλίσει χρωμένων, ἐθαύμαζον οἱ Αἰγύπτιοι. Videndus etiam Athen dem antiquitatem pluries obseruat: eam nos sanè sæpiùs in Homero vidimus. Atque illa in Europæis populis dur Romani diu discubuerint, vt etiam Græci. Tu hos omnes ritus tam veteres quàm hodiernos apud omnes gentes seruatos reperies apud Stuckium Antiq. conuiu. lib. 2. cap. 34.

---

[a] Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε δῖον ὑφορβόν,
Ἄττα, πόθεν τοι ξεῖνος ὅδ' ἵκετο; πῶς δέ ἑ
ναῦται
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι * εὐχετόωντο; (γρ. εὐχετόωνται;)
Οὐ μὲν γάρ τί ἑ πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
[b] Τοιγὰρ ἐγώ τοι τέκνον ἀληθέα πάντ' ἀγορεύσω.
Ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχεται εὐρειάων·
Φησὶ δὲ πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστεα δινηθῆναι
Πλαζόμενος. [c] ὣς γάρ οἱ ἐπέκλωσεν τά γε δαίμων.
Νῦν δ' αὖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐκ νηὸς ἀποδρὰς
Ἤλυθ' ἐμὸν πρὸς σταθμόν. ἐγὼ δέ σοι ἐγγυαλίξω·
Ἕρξον ὅπως * ἐθέλῃς. ἱκέτης δέ τοι εὔχεται εἶναι. (γρ. ἐθέλεις.)
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
[d] Εὔμαι', ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες,
Πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;
[e] Αὐτὸς μὲν νέος εἰμὶ, καὶ οὔπω χερσὶ πέποιθα
Ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ·
[f] Μητρὶ δ' ἐμῇ δίχα θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
[g] Ἢ αὐτοῦ παρ' ἐμοί τε μένῃ, καὶ δῶμα κομίζῃ,
Εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος δήμοιό τε φῆμιν.
Ἦ ἤδη ἅμ' ἕπηται Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος
Μνᾶται ἐνὶ μεγάροισιν ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρῃσιν.
Ἀλλ' ἤτοι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
Ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά·
Δώσω δὲ ξίφος ἄμφηκες καὶ ποσσὶ πέδιλα,
Πέμψω δ' ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε κελεύει.
Εἰ δ' ἐθέλεις σὺ, κόμιζον ἐνὶ σταθμοῖσιν ἐρύξας·
Εἵματα δ' ἐνθάδ' ἐγὼ πέμψω καὶ σῖτον ἅπαντα,
Ἔδμεναι, ὡς ἂν μή σε κατατρύχῃ καὶ ἑταίρους.
Κεῖσε δ' ἂν οὔ μιν ἔγωγε μετὰ μνηστῆρας ἐῷμι
Ἔρχεσθαι· λίην γὰρ ἀτάσθαλον ὕβριν ἔχουσι,
Μή μιν κερτομέωσιν, ἐμοὶ δ' ἄχος ἔσσεται αἰνόν.
[h] Πρῆξαι δ' ἀργαλέον τι μετὰ πλεόνεσσιν ἐόντα
Ἄνδρα καὶ ἴφθιμον, ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
[i] Ὦ φίλ', ἐπεὶ θήν μοι καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἐστὶν,
Ἦ μάλα μευ καταδάπτετ' ἀκούοντος φίλον ἦτορ,
Οἷα φατὲ μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανάασθαι

At postquam potus & cibi desiderium a
Iam tũc Telemachus allocutus est diuinũ
Dic sodes, vnde hospes hic venit? quom
ipsum nauta
Duxerunt in Ithacam? quinam se esse glo
Non quidem enim ipsum pedestrẽ puto h
Hunc autem respondens allocutus est E
Certè ego tibi fili vera omnia dicam.
Ex Creta quidem genere gloriatur lata.
Dicit aũt multas in hominem ciuitates
Errans: sic enim ei destinauit hæc deus.
Nunc.a. rursus Thesprotorum virorũ ex
Venit meum ad stabulum, ego autem tibi
Fac quomodo vis, supplex autem tibi dici
Hunc autem rursus Telemachus prua
Eumæe, certè hoc verbum triste dixisti:
Quomodo.n. iam hũc aduenam ego suscip
Ipse quidem iuuenis sum, & nondum ma
Virum expellere, quando prior sæuit.
Matri.a. meæ bifariam animus in menti
An illic apud me maneat & domum cur
Lectum venerans mariti populiq; famam
An iam simul sequatur Achiuorũ quicu
Spondet in domibus vir & plurima det:
Sed certè hunc hospitẽ, quoniam tuam ve
Induã ipsum chlænamq; vestemq; indumẽ
Dabo.a. ensem vtrinq; acutum, & pedib. c
Mittam autem quò ipsum cor animusq; iu
Si autem vis tu, excipe in stabulis eum det
Vestes autem huc ego mittam, & panem o
Vt comedat, ne tibi sit tædio & socijs.
Illuc autem non ipsum ego ad procos sinam
Ire, valde enim iniustam iniuriam haben
Ne ipsum cõuicientur, mihi autem dolor e
Facere.a. difficile quid eum qui inter plur
Etiãsi vir sit robustus, quoniã multò potẽt
Hunc.a. rursus alloq. est multũ tolerãs
O amice, quoniam mihi & respondere fas
Certè valde mei laceratum est audientis
Qualia dicitis procos iniusta excogitasse

ἀρ; ἀέκητι σέθεν τοιοῦτου ἐόντος.
μοι ἑκὼν ὑποδάμνασαι, ἦ σέ γε λαοὶ
ρει ἀνὰ δῆμον ἐπισπόμενοι Θεοῦ ὀμφῇ·
ισι ἦ τις ἐπιμέμφεαι· οἷσί περ ἀνὴρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
γὰρ οὕτω νέος εἴην τῷδ᾽ ἐνὶ θυμῷ,
ἢ Ὀδυσσῆος ἀμύμονος, ἠὲ καὶ αὐτὸς
ἀλητεύων (ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα)
ἔπειτ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
γ᾽ ἐκείνοισι κακὸν πάντεσσι γενοίμην,
ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
αὖ με πληθυΐ δαμασσαίατο μοῦνον ἐόντα,
λοίμην ἐν ἐμοῖσι κατακτάμενος μεγάροισι
ἄμεν, ἢ τάδε γ᾽ αἰὲν ἀεικέα ἔργ᾽ ὁράασθαι,
στυφελιζομένους, δμωάς τε γυναῖκας
ἑλκυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά·
ἀφυσσόμενον, καὶ σῖτον ἔδοντας
ς ἀτέλεστον, ἀνηνύστῳ ἐπὶ ἔργῳ.
δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
ἐγώ τοι ξεῖνε μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω,
τε μοι πᾶς δῆμος ἀπεχθόμενος χαλεπαίνει,
κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι, οἷσί περ ἀνὴρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
ὧδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων.
μοῦνον Λαέρτην Ἀρκείσιος υἱὸν ἔτικτε,
μοῦνον δ᾽ αὖ Ὀδυσῆα πατὴρ τέκεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
μοῦνον ἔμ᾽ ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν, οὐδ᾽ ἀπόνητο.
τῶ νῦν δυσμενέες μάλα μυρίοι εἴσ᾽ ἐνὶ οἴκῳ.
ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε, καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
ἠδ᾽ ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,
τόσσοι μητέρ᾽ ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
ἡ δ᾽ οὔτ᾽ ἀρνεῖται στυγερὸν γάμον, οὔτε τελευτὴν
ποιῆσαι δύναται. τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες
οἶκον ἐμόν· τάχα δή με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.
ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.
ἄττα, σὺ δ᾽ ἔρχεο θᾶσσον, ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
εἴφ᾽ ὅτι οἱ σῶς εἰμι, καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθα.
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μενέω· σὺ δὲ δεῦρον νέεσθαι,
οἴῃ ἀπαγγείλας· τῶν δ᾽ ἄλλων μή τις Ἀχαιῶν
πευθέσθω. πολλοὶ γὰρ ἐμοὶ κακὰ μηχανόωνται.
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα
Γιγνώσκω, φρονέω· τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἰ καὶ Λαέρτῃ αὐτὴν ὁδὸν ἄγγελος ἔλθω
δυσμόρῳ, ὃς τείως μὲν Ὀδυσσῆος μέγ᾽ ἀχεύων,
ἔργα τ᾽ ἐποπτεύεσκε, μετὰ δμώων δ᾽ ἐνὶ οἴκῳ
πῖνε καὶ ἦσθ᾽ ὅτε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγοι·
αὐτὰρ νῦν ἐξ οὗ σύ γε ᾤχεο νηῒ Πύλονδε,
οὔπω μίν φασιν φαγέμεν καὶ πιέμεν αὔτως,
οὐδ᾽ ἐπὶ ἔργα ἰδεῖν, ἀλλὰ στοναχῇ τε γόῳ τε
ἧσται ὀδυρόμενος, φθινύθει δ᾽ ἀμφ᾽ ὀστεόφι χρώς.
Τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
ἄλγιον· ἀλλ᾽ ἔμπης μιν ἐάσομεν, ἀχνύμενόν περ.
εἰ γάρ πως εἴη αὐτάγρετα πάντα βροτοῖσι,
πρῶτόν κεν τοῦ πατρὸς ἑλοίμεθα νόστιμον ἦμαρ.
ἀλλὰ σύ γ᾽ ἀγγείλας ὀπίσω κίε, μηδὲ κατ᾽ ἀγροὺς
πλάζεσθαι μετ᾽ ἐκεῖνον. ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἰπεῖν,

In domibus inuito te talis qui sis:
Dic mihi an voluntarius consumeris, an te populi
Oderunt per populum sequentes Dei vocem?
An consanguineos accusas, quibus vir
Pugnantib. persuasit & si magna contentio mouere-
Vtinam n. ego sic iuuenis essem hoc in animo, (tur.
Vel filius ex Vlysse strenuo, vel & ipse
Veniret errans (adhuc enim & spei fatum)
Protinus omnino meum caput incideret alienus vir,
Si non ego illis detrimentum omnibus essem
Profectus in domum Laërtiadæ Vlyßis.
Si a. rursus me multitudine superaret solũ existentẽ,
Vellem potius in meis interfectus domibus
Mori, quàm hæc semper indecentia opera videre.
Hospites indignis modis tractantes, famulasq; mulie-
Violantes fœdè in domibus pulchris (res
Et vinum exhaustum, & cibum comedentes
Temerè ita indesinenter inutili in opere.
Hunc aũt rursus Telemachus prudens contrà allo-
Tibi enim ego hospes valdè verè dicam, (quutus est,
Neq; mihi omnis populus iratus molestus est,
Neq; consanguineos accuso, quibus vir
Pugnantibus persuasit, & si magna lis moueatur.
Sic n. nostrã progeniem solum quasi singularẽ fecit
Solum Laërtem Arcisij filium genuit. (Iupiter,
Solum autem rursus Vlyssem pater genuit: at Vlysses
Solum me domibus generans liquit, neq; adiutus est:
His nunc inimici valdè infiniti sunt in domo.
Quot enim in insulis dominantur optimi,
Dulichioq; Samoq; & nemorosa Zacyntho,
Vel autem quicunq; asperam Ithacam dominantur,
Tot matrem meam petunt, consumunt aũt domum.
Hæc autem neq; negat odiosas nuptias, neq; finem
Facere potest: hi autem corrumpunt comedentes
Domum meam, citò autem me destruent & ipsum.
Sed certè quidem hæc deorum in genibus iacent.
Amabò, tu autem vade citò, prudenti Penelopæ
Dic ei quòd saluus sum, & ex Pylo veni.
At ego hîc manebo, tu autem illuc redi
Soli nuncians, horum aũt aliorũ nullus Achiuorum
Audiat, multi enim mihi mala cogitant.
Huic a. respondens alloquutus est, Eumæe subulce
Cognosco, sapio, hæc iam intelligenti iubes.
Sed agè mihi hoc dic & verè enarra,
Si & Laërti ea ipsa via nuncius veniat
Infelici: qui quousq; quidem Vlyssem valdè dolens
Operaq; spectabat cum famulis in domo,
Bibebat & comedebat, quãdo anim⁹ in pectorib. iu-
At nunc ex quo tu iuisti naui ad Pylum (bebat.
Nondum ipsum dicunt comedere & bibere sic,
Neq; in opera inspicere, sed suspirioq; luctuq;
Sedet lamentans, corrumpit aũt circum ossa corpus.
Hunc autem rursus Telemachus prudens contrà alloquutus est, (licet.
Mœstius & illud, sed tamen ipsum sinamus dolentes
Si enim vtiq; suo arbitrio percipi possent omnia ab
Prius patris caperemus reditus diem. (hominibus
Sed tu nunciaturus retrò vade neq; ad agros
Erra ad illum, at ad matrem dic,

Ἀμφίπολον ταμίην ὀτρυνέμεν ὅττι τάχιστα | *Vt famula custos festinet quàm citissimè*
Κρύβδην· κείνη γάρ κεν ἀπαγγείλειε γέροντι. | *Clàm: illa enim nunciabit seni.*

COMMENTARIVS.

a αὐτὰρ ἐπεὶ πόσι◊] Annotabo iam semel, quòd sæpissimè hactenus notãdum occurrebat, summo silētio solitos [...] uiuari: ac absoluto demum conuiuio sermones exordiri saltem vt plurimúm. Rarò enim inter cibos feruntur, sed vbi [...] illis satiati. Hinc toties illa, αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο Id certò statuere possumus, erga peregrinos hoc fuisse [...] vt post cibum captum de suo statu interrogarentur, vt aliàs annotauimus. De silentio in conuiuijs vel vsurpando ve[...] de Stuckij Antiq. conuiual. lib. 3. cap. 17.

b τοιγὰρ ἐγώ] Respondet Telemacho Eumæus, eumq; certiorem facit de statu huius hospitis: id tamen paucis lon[...] de se ipso narratione coarctata. Explicat ergo locum, ex quo se oriundum hospes prædicabat: eius item errores, ratio[...] peruenerit: tandemq; cum Telemacho commendat tanquam supplicem, ideoq; ἀξιόλογον. Quæ omnia fusiùs ab V[...] dentibus audiuimus.

c ὡς γάρ οἱ ἐπέκλωσεν] In tota Homerici Poësi id maximè soleo obseruare, itidemq; à lectore obseruari peto, quod a[...] qualis est hic locus, vbi manifestè Eumæus Homericus Epicureorum dogmati aduersatur, quo tradunt omnia fort[...] in rebus humanis contingere, cùm ille contrà dicat à Deo destinari. Nam hoc generaliùs debet intelligi, quàm de vn[...] quamuis nunc de eo solo enuncietur, de quo id non erat dicturus, nisi de omnibus verum esse intellexisset. Ex genera[...] re hæc specialis dependet Est ergo, vel Homero authore, ne grauiora Spiritus sancti testimonia laudemus: est inqu[...] solus qui vnicuique sortem suam in hac vita subeundam destinauit: proinde quicquid nobis accidit, id ille longè [...] Caueamus tamen, ne eorum quæ nobis ob peccata nostra contingunt, causam in illum referamus: cùm potiùs ἀλλὰ [...] nobis sint tantùm accusandæ, vt suprà lib. 1 docuimus.

d δύναμαι ... μάλα τοῦτο] Videtur Telemachus & à paterna, & à propria hospitalitate planè desciuisse, qui eam huic C[...] deneget: quam tamen suprà lib. 1. Mentæ (cuius speciem nimirum induxerat Minerua) liberaliter exhibuerat. Qu[...] illo iam mutatum Telemachum arbitreris, qui tristem illum sermonem Eumæi appellet, quo hunc hospitem ei esse [...] dem animus adhuc hunc Telemachum sanè occupat, nec minùs iam in hospites suos benè affectus est, quàm anteà v[...] sed obstacula commemorat, quæ sibi obiecta videt, quo minus liberè hunc hospitem proprijs ædibus excipiat, proc[...] petulantiam, cui ob suam imbecillitatem resistere nequeat, deniq; quod sui ipsius suorumq; bonorum liberam adm[...] non habeat. Et hæc non solùm honesta, sed etiam vera fuit illius excusatio, qua onus illud hospitem domum dedu[...] batur: ne tamen beneuolentiam omnem hospitalem excussisse penitùs videatur, vestimenta quibus hospes indiget [...] tur, aut etiam facultatem remanendi apud Eumæum, addito nihilominus & collato illo vestium subsidio. Nam si eu[...] deduxisset, verebatur ne proci illi insultarent: quod sibi molestissimum erat futurum, & eò grauius, quò illam iniu[...] re solus non posset: quandoquidem ita sit comparatum, vt solus à pluribus facilè deuinciatur. Itaque maioris mali [...] sa commodum illud hospiti denegat, quòd potius fuit quàm si sub illius spe procorum ludibrio & proteruiæ expon[...] de satis se vel hac solùm in parte illi beneuolum exhibet, qui eum ab illo periculo arcuerit. Non est enim minor lau[...] conferendis, quàm non solùm in non conferendis, sed etiam in prohibendis iniurijs.

e αὐτὸς μὲν νέος εἰμι] Duo erant quæ Telemachum deficiebant, perfecta & integra ætas: deinde virtutis & roboris [...] tia, quæ si adfuisset, poterat annorum defectum resarcire. Vtrumq; tamen vtilissimè coniungitur, & formidabilem r[...] inest: alioqui contemptui esse solet, qui alterutro destituitur.

f μητρὶ δ' ἐμῇ] Hæc verba Telemachi aut obliuionem illius aut ἀπιστίαν indicant. Obliuionem quidem, quòd ne[...] eorum quæ à Minerua apud Menelaū audiuit, de rato iam consilio Penelopæ alicui ex procis nubendi: ἀπιστίαν verò [...] bium reuocat, neq; de eius veritate quippiam statuit. Ait enim, dubitare adhuc Penelopen, quid factura sit. Ego sanè, [...] cam, hanc ἀπιστίαν in hac parte excusare hactenus non potui.

g ἢ αὐτοῦ παρ' ἐμοί τε] Hæc est διχόνοια Penelopæ, quam proponit Telemachus: an vidua maneat, an verò matrim[...] hat. Cùm autem in consilijs capiendis causæ & rationes subesse necessariò soleant (alioqui consilia non sunt appell[...] μάταια quædam) quibus huc vel illuc impellimur, vtriq; parti dubitationis suam quoq; causam subiungit. Cur ergo [...] lope an vidua maneat, & quibus potissimùm rationibus mouetur, vt hunc statum retineat? Quatuor exprimit Tel[...] ma est, amor filij: secunda, domus administratio: tertia, reuerentia coniugalis prioris thori: quarta, fama populi. N[...] placet, examinemus. Prima ergo, est amor filij Habuit nimirum Penelope suos affectus maternos, quibus charissimè [...] filium complexus est Itaq; potuit illius gratia ab alienis nuptijs sibi temperare, quia sic cogebatur illum deserere, im[...] modo amorem illum suum exuere, vt in aliam prolem, quam ex secundo susciperet matrimonio, illum conferret: d[...] suum ab eo erat alienatura, quod ipsa ne faceret, si in ea viduitatis conditione remanere maluit. Est autem, vt ait apud [...] Phœnissis chorus, φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος, immò propensiores patribus in prolem videntur matres, arcti[...] liberos complecti. Vt verò de hac vtriusq; parentis collatione nunc taceamus, sanè quàm Telemachum amârit Pen[...] sua tam diuturna locupletissimo testimonio comprobauit. Secunda ratio est, domus curia & administratio. Quæ en[...] am gessisset, non potuit sine graui quoq; dolore eam abijcere: tum quia simpliciter solet bona materfamiliàs ex ea [...] lectationem capere, tum quòd in consuetis rebus dulciùs sit quodammodo habitare, quàm in nouis & nondum vsit[...] cipuè consuetas verè amamus, nec perfunctoriè quasi nullius emolumenti aut momenti tractamus. Tertia est reue[...] coniugalis thori. Quasi dicat, Penelopen memoriam Vlyssis, cui primum iuncta est matrimonio, non abiecisse, sed a[...] mi penetralibus defixam insidere: restare, inquam, primi illius & vehementis amoris, quo suum maritum complect[...] adhuc ignes, qui tanta temporis diuturnitate nondum essent extincti aut tantillum consopiti. Ea de causa reuerentia [...] ptialis teneri, atq; alienum abhorrere, donec huius imaginem animo obuersantem habeat. Quarta, est populi fama. H[...] tos lectores esse iubeo. Quid enim famam illam verebatur Penelope? An dedecus fuit secundo coniugi nubere? Si [...] ad secundas nuptias & parens & affines omnes stimulabant? Sed alia fuit illorum, alia populi futura erat cogitatio [...] dis Penelopę studebant, quòd ei meliùs fore existimarent in coniugio quàm in viduitate, quæ per se non solùm odio [...] ximis etiam incōmodis coniuncta, vt ex coniugij cōmodis, hoc est, ex contrariorum collatione (opposita enim illa [...] rescere vulgus literatorum satis clamitat) manifestè apparebit. Populus verò aliter iudicaturus erat, & solius honoris [...] biturus: quòd mulier quæ sæpiùs nubit, primos coniuges sincerè dilexisse non existimatur, vtpote cuius facilè obliu[...] alienos amores transeat, quod inconstantiæ & leuitatis est minimè laudandę. Hinc illud Publij, *Habent locum maledicti* [...] & illud eiusdem, *Mulier quæ nubit multis, multis non placet.* quanquam hoc postremum aliam quoq; recipiat interpreta[...] huic argumento non conuenit. Ad manum mihi non sunt Tertulliani libri, quibus secundas nuptias varijs argument[...] vxori suæ prohibet. Ex ijs tamen hunc locum illustrare posse existimauerim, & doceri non sine causa talem populi [...] quoq; concitari, vt iam priscis illis temporibus vsurpatum fuisse videmus. Scimus quoq; plerisq; in locis hodierno di[...] beri quidem secundas nuptias, sed sæpissimè cum tanto applausu plebis non fieri vt primarias. Aliud porrò est, quod [...]

ἥ τις ἅπαξ γήμας πάλι δεύτερα λέκτρα διώκει, ... ναυηγὸς πλώει δὶς βυθὸν ἀργαλέον.

Et hæc quidem quod ad primam partem dubitationis Penelopæ. In secunda ambigit illa, an debeat ei quem optimum [...] derit, & qui locupletiorem dotem offerat, nubere. Vbi duo spectauit, quibus ad secundas istas nuptias permoueri pos[...] præstantia mariti, deinde spe diuitiarum. Quæ duo videntur in matrimonijs consectanda, & reuerà consectanda sunt, [...] licitatem præsentis vitæ amas Ergo prudens est censenda Penelope Homerica, quæ ad vtrunq; collimauerit. In hac ta[...] tione hactenus prima pars præponderauit, cuius rationes etiam longè maioris sunt momenti, quàm in secunda. Ita[...] tior hoc nomine nobis est pronuncianda.

h πρῆξαι δ' ἀργαλέον] Prouerbium illud, quo εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ dicitur, tunc maximè conuenit, cùm ei aduersus plur[...] est contentio, de qua hæc γνώμη Telemachi enunciata est. Nos hac de re alicubi in Iliade diximus.

i ὦ φίλ', ἐπεί] Videbatur decorū, vt hic hospes suo responso gratias ageret Telemacho pro oblatis sibi beneficijs & si[...]

ntiam vestium: sed quia id solùm acturus erat, vt filio Eumæoque innotesceret, illud de procorum petulantia pro ora-
argumento commodè arripit. Hoc ergo ait, primùm vt causam rescifcat, cur ab istis iniurijs vindicandis Telemachus
: qua ratione etiam totum negotium melius explorat. Nam illā refellit, qua Telemachus ætatis & roboris defectum
illis verbis, τοιοῦτου ἐόντος: quasi eum satis validum & potentem agnoscat ad hanc vltionem. Deinde factum ipsum
que tolerari posse docet, adeò vt etiam in hoc negotio mortis potius subeundum periculum dicat, quàm cum huius
olentis patientia viuendum.

ἑκὼν] Varias causas proponit, quibus impediri posse Telemachum ab vlciscendis procis arbitratur. Prima est, quòd
e lubenter patitur: quod vt crederet, videtur in præcedentibus præmuniuisse, cùm dixit admirabundus angi se sum-
d intellexerit eum talia inuitum pati: cùm tamen talis sit, hoc est, qui ea sit virtute & robore præditus, vt vix credibi-
li hæc inferri. Ergo volens patitur. nam alioqui insolentiā procorum iam repressisset: quod si volens, nihil habet quòd
Volenti enim iniuriam non fieri pronunciatum est αὐτόπιστον. Persuadetur quodammodo ergo Vlysses, delectari Te-
orum bonorum dissipatione, ideò hoc ei obijcit. ea quoque ratione, ni fallor, filij animum exploraturus. Altera est, o-
In eiusmodi enim negotijs multum est situm in populi & subditorum beneuolentia. Poterant autem, vt suspicabatur
i Ithacensium ab eorum Principe & domino alienati esse, vt eorum auxilio destitutus Telemachus nulla procis ratio-
posset: quod videbatur facturus aut præstare posse, si populum suis negotijs fauentem habuisset. Sed quam causam
nimorum comminiscitur? Dei vocem, id est, oraculum quoddam. Multùm enim oraculis gens illa tribuebat, & quic-
t, ab eo ne latum quidem vnguem, quantum fieri poterat, discedebant: nisi etiam θεοῦ ὀμφὴν pro fama accipias: quod
, vt paulùm violētius, non sum amplexus. Si tamen acceperis, intelligetur de rumore mortui Vlyssis: quo audito, sub-
illius Telemachum tanti non fecerint, vt ei auxiliarentur. Tertiam causam proponit, consanguineorum penuriam,
am eorum ad suppetias consanguineo ferendas. Nam illud, ἤ τι κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι, duplicem illam recipit interpre-
ocet Eustathius: posteriorem tamen præstantiorem, & huic loco commodiorem esse monet. His ergo propositis, oc-
lit Telemacho respondendi Vlysses: quomodo id autem præstiterit, mox videbimus.

athius dicit hunc versum spurium à veteribus iudicatum. Sed præstat eius verba audire: ὅρα δὲ, inquit, ὡς ἐν δίχης τύπῳ
δυσσεὺς ὡς ἂν ποιησαίμην τὰ καὶ τά, λαλεῖ ἐν σχήματι ἀλλοτρίῳ ἐμφαντικῶς, ἃ περὶ ἐν τοῖς ἑξῆς ποιήσει αὐτὸς ὑπανοίγει δὲ τὴν ἔμφασιν
τις ὁ Ὀδυσσεὺς δηλαδή, ὡς ἔξη)· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἐμοῖς μεγάροισι τεθνάμεν. καὶ ὅμως ἠχρείωσαν τὸ σχῆμα τοῦτο τινές, παρεμβαλόντες μετ
τὸ ἔλθοι ἀλητεύων. ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα. τοῦ γὰρ τοιούτου στίχου προσεντεθέντος ἐγκόπτεται ὁ εἱρμὸς τῆς εὐφυοῦς ἐμφάσεως. διὸ καλῶς οἱ
αντες ἐνόθευσαν τὸν στίχον ὀβελίσαντες, εἰ μὴ ἄρα τις εἴποι, ὡς ἐπίτηδες ὁ ῥηθεὶς στίχος ὑπὸ Ὀδυσσέως προσενεβλήθη, δι᾽ αὐτὸ μάλιστα
ος ἐπισκιασθῇ καὶ μὴ ὑποπλευσθῇ διὰ τὸ εὐσύντακτον τοῦ σχηματισμοῦ, ὅτι Ὀδυσσεύς ἐστιν ὁ λαλῶν, &c.

] Generosi est animi, pulcram potiùs mortem per vulnera petere, quàm diutiùs grauiores iniurias cum honoris ia-
: tum quia saltem eam laudem promeruisti, te vitam honori & libertati postposuisse, tum quòd mors laborum & ca-
nnium est terminus.

πᾶς δῆμος] Respōdet Telemachus, & certiorem facit hospitem, quo pacto has iniurias à procis inuitus cogatur per-
n concluditur, quòd ex tribus illis causis, quas anteà Vlysses proposuerat, ille duas tantùm posteriores sustulit, prima
latiùs exponit, cùm docet quomodo ille solus tot procis resistere non possit. Porrò Eumæum in vrbem mittit, redi-
nelopæ renunciaturum.

ἐν μεγάροισι] Ex hoc loco constat, Homerum vnicum Vlyssis filium hunc Telemachum agnoscere: cùm tamen Cy-
m, qui scripsit τηλεγόνειαν, duos ei ascribat ex Penelope susceptos, Telemachum & Arcesilaum. Nos Homero hac in
issentiemur.

ὦρσε συφορβόν· ὁ δ᾽ εἵλετο χερσὶ πέδιλα·	*Certè & mouit subulcū, hic accepit māib. calciamē-*
δ᾽ ὑπὸ ποσσὶ πόλιν δ᾽ ἴεν. οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνην	*Ligatis .a. sub pedib. ad ciuitatē iuit, neq; Mineruā (ta,*
σταθμοῖο κιὼν Εὔμαιος ὑφορβός·	*Latuit à stabulo iens Eumæus subulcus:*
εδὸν ἦλθε. δέμας δ᾽ ἤικτο γυναικὶ	*Sed hæc propè venit, corpore .a. assimilata est mulieri*
καλῇ τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ᾽ εἰδυίῃ.	*Pulchræq; magnæq;, & splendida opera scienti.*
ἀντίθυρον κλισίης Ὀδυσῆι φανεῖσα.	*Stetit autem è regione ostij stabuli Vlyssi apparens,*
Τηλέμαχος ἴδεν ἀντίον, οὐδ᾽ ἐνόησεν·	*Neq; Telemachus vidit obuius, neq; intellexit,*
ου πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς)	*(Non enim omnibus Dei apparent manifesti.)*
σσεύς τε κύνες τε ἴδον· καί ῥ᾽ οὐχ ὑλάοντο,	*Sed Vlyssesq; canesq; viderunt, & non latrarunt.*
δ᾽ ἑτέρωσε διὰ σταθμοῖο φόβηθεν.	*Blādo gānitu .a. ex altera parte per stabulū fugiebāt:*
ρ᾽ ὀφρύσι νεῦσε· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς·	*Hæc .a. supercilijs annuit, intellexit .a. diuinus Vlysses:*
ἐκ μεγάροιο παρὲκ μέγα * τειχίον αὐλῆς·	*Exiuit autem domo extra magnum murum stabuli.* * ἑρκίον
ιθ᾽ αὐτῆς. τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη,	*Stetit autem ante ipsam, hunc autem alloquuta est*
Λαερτιάδη πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,	*Generose Laërtiade astute Vlysses,* (*Minerua,*
σῷ παιδὶ ἔπος φάο, μηδ᾽ ἐπίκευθε,	*Iam nunc tuo filio verbum dic, neq; occulta,*
μνηστῆρσιν θάνατον καὶ κῆρ᾽ ἀραρόντε	*Vt procis morte & nece composita*
προτὶ ἄστυ περικλυτόν. οὐδ᾽ ἐγὼ αὐτὴ	*Eatis ad ciuitatem inclytam, neq; ego ipsa*
σφῶιν ἔσομαι μεμαυῖα μάχεσθαι.	*Diu procul à vobis ero prompta pugnare.*
κ χρυσείῃ ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ᾽ Ἀθήνη.	*Dixit, & aurea virga impressit Minerua.*
μέν οἱ πρῶτον ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα	*Vestem quidem ei prius bene lauatam & interulam*
στήθεσσι· δέμας δ᾽ ὤφελλε καὶ ἥβην.	*Posuit circum pectora, corpus .a. auxit & pubertatē.*
μελαγχροιὴς γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν·	*Retrò aūt nigro colore euasit, genæ aūt extensæ sunt.*
δ᾽ ἐγένοντο ἐθειράδες ἀμφὶ γένειον.	*Nigri autem facti sunt capilli circum barbam.*
ἄρ᾽ ὣς ἔρξασα, πάλιν κίεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	*Hoc quidem sic facto, retrò iuit, at Vlysses*
κλισίην. θάμβησε δέ μιν φίλος υἱός.	*Iuit in stabulum, stupuit autem ipsum dilectus filius.*
σε δ᾽ ἑτέρωσε βάλ᾽ ὄμματα, μὴ θεὸς εἴη,	*Timens aūt ex altera parte iecit oculos ne Deus esset,*
ν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipso compellato verba velocia allocutus est,*
λοῖός μοι ξεῖνε φάνης νέον ἠὲ πάροιθεν,	*Alius mihi hospes apparebas nuper quàm corām.*
δὲ εἵματ᾽ ἔχεις, καί τοι χρὼς οὐκέθ᾽ ὁμοῖος.	*Alia .a. vestimēta habes, & corpore neq; item similis.*
λά τις θεός ἐσσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.	*Certè aliquis deorum es, qui cælum latum habitant.*
ληθ᾽, ἵνα τοι κεχαρισμένα δώομεν ἱρά,	*Sed placatus sis, vt tibi grata demus sacra,*

 Ἠδὲ

Ἠδὲ χρύσεα δῶρα τετυγμένα· φείδεο δ' ἡμέων.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Οὔτις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;
Ἀλλὰ πατὴρ τεός εἰμι, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζων
Πάσχεις ἄλγεα πολλά, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.
Ὣς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσε, κὰδ δὲ παρειῶν
Δάκρυον ἧκε χαμᾶζε· πάρος δ' ἔχε νωλεμὲς
αἰεί.
Τηλέμαχος δ' (οὐ γάρ πω ἐπείθετο ὃν πατέρ' εἶναι)
Ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν.
Οὐ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι πατὴρ ἐμός, ἀλλά με δαίμων
Θέλγει, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω.
Οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόῳτο
Ὧι αὐτοῦ γε νόῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν,
Ῥηϊδίως ἐθέλων [d] θείη νέον ἠδὲ γέροντα.
Ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρων καὶ ἀεικέα ἕσσο,
Νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικας οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι. (σεύς,
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
[e] Τηλέμαχ', οὔ σε ἔοικε φίλον πατέρ' ἔνδον ἐόντα
Οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον οὔτ' ἀγάασθαι.
κ. γάρ τι Οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ' ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,
Ἀλλ' ὅδ' ἐγὼ τοιόσδε, παθὼν κακά, πολλὰ τ' ἀλατ-
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν. (λὰς,
Αὐτάρ τοι τόδε ἔργον, Ἀθηναίης ἀγελείης,
Ἥ τέ με τοῖον ἔθηκεν ὅπως ἐθέλει (δύναται γάρ)
Ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλίγκιον, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἀνδρὶ νέῳ καὶ καλὰ περὶ χροῒ εἵματ' ἔχοντι.
Ῥηΐδιον δὲ θεοῖσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
Ἠμὲν κυδῆναι θνητὸν βροτὸν ἠδὲ κακῶσαι.
Ὣς ἄρα φωνήσας, κατ' ἄρ' ἕζετο. Τηλέμαχος δὲ
Ἀμφιχυθεὶς πατέρ' ἐσθλὸν ὀδύρετο δάκρυα λείβων.
Ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑφ' ἵμερος ὦρτο γόοιο.
Κλαῖον δὲ λιγέως, [f] ἀδινώτερον ἤ τ' οἰωνοὶ
Φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, οἷσί τε τέκνα
Ἀγρόται ἐξείλοντο πάρος πετεηνὰ γενέσθαι.

Et aurea dona facta, parce autem nobis.
Huic a. respondit postea pertolerans diui
Non aliquis Deus sum, cur me dijs aßimilas
Sed pater tuus sum, cuius gratia tu suspiran
Pateris dolores multos violentijs susceptis
Sic loquutus, filium osculatus est, per au
Lacrymabat in humum, antè autem teneb
nenter semper. (suum patre
Telemachus autem (nondum enim persua
Rursus ipsum verbis respondens alloquutu
Non tu Vlysses es pater meus, sed me Dei
Decipit, vt item magis lugens suspirem.
Non enim aliquo modo mortalis vir hæc e
Suo ipsius animo, quando non Deus ipse ad
Facile volens faciat iuuenem & senem.
Certè .n. nuper eras senex, & indecēter ind
Nunc aūt Dijs similis es, qui cœlum latum
Hunc aūt respondens, allocutus est pru
Telemache, non te decet dilectū patrem in
Neq; demirari valdè, neq; stupere.
Non quidem enim amplius alius veniet
Sed hic ego talis paßus mala, multis autem
Veni vigesimo anno ad patriam terram.
At hoc opus Mineruæ prædatricis.
Quæ me talē posuit quomodocunq; voluit
Aliquādo quidē pauperi similē, aliquādo
Viro iuueni pulchras circum corpus vest
Facilè autem Dijs, qui cœlum latum habi
Et gloria illustrare mortalē hominē & m
Sic loquutus sedit, Telemachus autem
Circumfusus patrē bonum lugebat lacryn
Ambobus autem his desiderium obortum
Flebant autem stridulè abundantiùs quà
Oßifragæ aquilæ, vel vultures curuæ vngu
Rustici excipiunt, antequam volatiles sin

COMMENTARIVS.

a ἥμας δ' ἐΐκτο γυναικὶ] Cùm se verè Vlyssi videndam exhibere volebat Minerua, videtur hanc speciem induisse, anteà lib 13. sub finem induit, & ea ratione facilè ab Vlysse dignoscebatur. Si aliam autem induisset, ab eo dignosci n eodem lib 13 vidimus. Apparet ergo ei Mineruam, à quo solo videtur, non à Telemacho: licet præsens esset, cuius r dit Poëta, quòd non videantur manifestè Dij ab omnibus: quasi dicat, videri eos ab ijs tantùm, quibus ostentare ac luerint, & quibusdam licet præsentibus fieri ἀοράτους, quibus nimirum oculi adhuc humana caligine, quæ eorum fac bus humanis tantùm exeri patitur, obscurantur. Vt videant enim Numen, ab illis tenebris quodammodo repurgari o nihilo cæcis sunt præstantiores in illo percipiendo. Quibus illa Orphei apud Clem. Strom lib. 5 conueniunt:

αὐτὸν δ' οὐχ ὁρόω, περὶ γὰρ νέφος ἐστήρικται.
πᾶσι γὰρ θνητοῖς θνηταὶ κόραι εἰσὶν ἐν ὄσσοιν
μικραί, ἐπεὶ σάρκες τε καὶ ὀστέα ἐμπεφύασι, id est,

Illum non video (sup. Deum) *circum enim nu*
Omnibus enim mortalibus mortales pupillæ su
Parua, cùm carnes & ossa eis insint.

Et Lucretius lib 5 naturam Deorum non solùm non oculis, sed vix etiam animo percipi dicit:

Tenuis enim natura Deûm, longeq; remota
Sensibus à nostris, animi vix mente videtur.

At Homerus noster videri quidem Deos ab hominibus vult (vno excepto Ioue, cui corpus nusquam tribuit) sed quos ipsi voluerint.

b ἤδη νῦν σῷ παιδὶ] Non est ausus Vlysses filio se prodere, donec monitus sit à sua Minerua: quanquam dubitare p le expectauerit. Nos autem in his figmentis, nudæ Poëtæ artificio contenti sumus, nec vlteriùs veritatem rei exquiri placuit Homero, vt eò magis doceat quàm prudenter omnia ab Vlysse in hoc negotio sint gesta, nempe diuino tanti

c ἢ καὶ χρυσείῃ ῥάβδῳ] Hanc virgam lubenter Achillis hastæ comparauerim, quæ eadem & vulnus & medicinam faci tiam fuit, summi illius Prophetæ Mosis virga, qua clades Aegypto immittebat, eademq; rursus illas remouebat: dub merus in ea regione à Sacerdotibus eam historiam perceperit, vnde occasionem huius figmenti arripuerit, & veritat obliquè traduxerit. Itaque Minerua iam Vlyssem, quem antea sub finem lib. 13. turpiter virgæ suæ beneficio deforma ratione ei pristinum corporis vigorem, oris gratiam & venustatem, vestiumque elegantiam statim miraculosè resti repentina mutatione commotus Telemachus, eum iam pro Numine censuit, & vix tandem patrem suum esse persua tamen patrijs asseuerationibus, eum deniq; agnouit: hinc illa patris & filij lacrymosa gaudia, deinde consilium de dio procis.

d θείη νέον ἠδὲ γέροντα] Monui iam sæpiùs, me hæc Homerica figmenta quasi vera non tueri: sed in ijs soleo eorum fi pissimè obseruare. Ea enim laudabilia sunt, & minus reijcienda, quæ magis ad veritatem & ad potentiam, vt ita loqu hoc est, quæ nihil absurditatis continent: & etiamsi non fuerint, tamen rerum natura quominus sint, non impedit. equorum Achillis in Iliade tuebamur alijs exemplis, sic metamorphosim sociorum Vlyssis in hoc altero volumine. hanc ἀλλοίωσιν Vlyssis absonam non esse probabimus. Res quidem rara, & quam Telemachus non sine Numine fieri quasi dicat, ita esse illud insuetum, immò ἀδύνατον mortalibus, vt hunc hospitem iam non mortalem, sed Deum quem nunciet. Vult, inquam, Telemachus, mutari sic statum hominis non posse, nequidem facilè (totam autem facultatem

dum id iuris in se ipsum homo habeat. Rectè, quia tam subita & momentanea fuit ista ἀλλοίωσις, vt eam homini denegretur. Admitto. Sed vt per occasionem hoc discutiamus, agè videamus vtrū hoc possit præstare homo, vt è sene iuuenum est quod de Aesone memoratur ab Ouidio 7 Metam. eum videlicet à Medea ex senectute iuuentuti restitutum his narratam succorum & herbarum in eum vsum coctionem:

—stricto Medea recludit
Ense senis iugulum, veteremq́; exire cruorem
Passa replet succis: quos postquàm combibit Aeson,
Aut ore exceptos, aut vulnere: barba, comæq́;
Canicie posita nigrum rapuêre colorem.
Pulsa fugit macies, abeunt palloŕq; situsq́;,
Adiectoq́; cauæ supplentur corpore rugæ,
Membraq́; luxuriant: Aeson miratur, & olim
Ante quater denos nunc se reminiscitur annos,
Dissimilemq́; animum subijt ætate relicta.

um vidisset Bacchus, dicitur ibidem à Medea eandem medicinam pro nutricibus suis impetrasse. Eadem paulò pòst ab eodem Poëta dicitur mutasse, qua fraude Peliam interfecit. Ea omnia fabulosa ab omnibus ferè pronunciantur, quod sciam, Palæphatus vetustissimus scriptor, vt qui Artaxerxis tempore vixisse à Suida prodatur, qui fabulis bellū indixit, re tamen conatus est ex aliqua veritate, eas originem traxisse: monet quomodo hæc de Medea sint intelligenda in fra e hodie tantùm habemus, reliquias nempe quinq; librorum ἀπίστων, quos conscripsisse ex eodem Suida, aliquotq; prægmaticis colligitur. Eum ergo hìc audiri volo, quia veritati maximè consentanea, nisi me fallit animus, scribit: cuius verba vt ea transtulit Philippus Bonasius, quæ penuria Græci codicis referre tantùm cogor. Medea, inquit, vt dicitur, senio coquens, iuuenes eos faciebat. Fuit verò simile quid Medea talis naturæ florem quendam prima inuenit, qui capillos ve faciendi potestatem habebat. Quibuscunque igitur hominibus, qui ex canicie exire delectarentur, nigros capillos iebat. Prima quoque hæc experimentum calidi lauacri cuiusdam vim medicam habentis, inuenit, quo volentibus o- ebatur: atque hæc non in publico, sed clàm quidem agebat, nequis medicorum talia addiscere posset. Huic verò coma vtebatur, nomen erat πυρίεψησις, hoc est, decoctio. Quicunque igitur homines hac decoctione vtebantur, agiliores isque sani fiebant. Ex hoc Medeę præparationem hanc quicunque videbant, lebetes scilicet, ligna, & ignem, quòd ho- do coqueret, existimabant. Pelias verò homo senex & imbecillus, hac decoctione cùm vsus fuisset, quòd eam sustinere is debilitate non potuit, consumptus est. *hæc ille.* Quibus manifestè docet, non esse absurdam illam iuuentutis restitu- si nimirū hæc quoque facultas Naturę non sit denegata, quo minus omnia ad eam necessaria suppeditet. Sanè qui in- ligunt autem omnes) afflictum & tabidum morbis corpus sanitati integræ posse restitui, id quoque non credere non tutis imbecillitatem medicamine quodam adimi posse, vt grauis illa alioqui ætas florenti iuuentuti non cedat. Vulga- , sublatis causis, effecta tolli: qui ergo senectutis causas nouit, easque remedio quodam tollit: colligendum manifestè fligaturum eum quicquid est in illa ætate vitij. Quæ sanè intellecta, & penitùs à Physicorum Medicorumque turba in- citatem comprobabunt. Neq; tamen existimandum est, quod multos clamitare audio, nos Dei instituto & naturæ le- ari. Eadem enim est in senectute tollenda, quæ in profligandis morbis ratio: quæ cum prohibita non sit, neque impie- t, cur de illa tam temerarium iudicium proferemus? Data est enim nobis hæc vita tanquam res preciosissima, cuius se- bis est agenda, fouenda illa, & quantum in nobis est ab omni malo tutanda & conseruanda, atque adeò si fieri potest, nos proroganda. Quid enim refert, si crudam senectutem transfigas? Atqui eos quibus sine vllo medicamine propria suggerit, non solùm non alijs inferiores existimamus, sed etiā & amamus & admiramur. Cur ergo ea ratio prohibea- a & vitiosa natura corrigitur, in melioremq́; & saniorem commutatur? Proinde hunc maximum & potissimum Me- pum debere esse existimauerim, vt aliquid in arte sua excogitent, quod ad restaurationem iuuentutis in ipsa senectute am autem facultatem omnes decantato illi Philosophorum lapidi tribuunt: sed quia eius inuentio perdifficilis est, om- rè ab eius inuestigatione deterretur. At tamen alia quoq; interea reperiri possunt fortasse non minus ad eundē effectū obilissimus & clarissimus ille Philosophus Theophrastus Paracelsus in libro de Regeneratione & restauratione expli- st, ni fallor, eorum qui Chymica tractāt, segnities, aut id reliquorum à Chymicis fastidium, vt ferè nulla spes superfit tā nedicinam inueniendi. Vnus Paulus Trellius Paracelsicæ doctrinæ & praxeos peritissimus, mihiq́;, si quisquam alius, vt de eius probitate pietateq́; conticescam, nuperrimè in se hoc onus, etiam sponsione inter nos facta, recepit: cui ego m finem fausta comprecor. Intereà (vt eò vnde egressa est, redeat nostra oratio) satis impræsentiarum ostendi (quan- s, sed multis ea de re agere peculiaris est disputationis) non esse extra naturam positum, vt quis è sene iuuenis fiat, licet factu difficile existimet Telemachus, quod tamen ille de repentina ista mutatione intelligit: deinde difficultas illa, vt nem ei facultatem in hoc negotio non admittit. Addam insuper quod de aquilę iuuentutis renouatione, cui similem si- peditatam gloriari videtur Psaltes cant. 103. qua de re D. Hieronymus: Aquilæ, inquit, vbi consenuerit, grauantur pen- quærit illa fontē, erigitq; pēnas, calorē in se colligit, eo modo sanātur oculi, in fontē, se ter mergit, atq; ad iuuentutē re- Psalmo, Renouabitur vt aquilæ iuuētus tua. At D. Augustin⁹: Dicitur, inquit, aquila, dū senio grauatur, rostri immodi- vnco non posse os aperire, nec cibum capere: vnde languescens naturæ vi collidit rostrū ad petrā, cuius attritu excusso dabat, ad cibum redit, atq; ita reparatur, vt iuuenescat omnino. Rabi Sahadias, vt testatur R. Dauid, (in cōmentario in 40. ni fallor, inquit Gesnerus) ait, aquilam ante omnes aues esse maximi volatus, & quolibet decennio, donec ad cen- perueniat, petere ignem elementarem: atq; eius calore supra modum accensam in mare se pręcipitem dare, & sic reno- sque ei nouas repullulare: at cùm centesimo anno id facere tentet, destitui viribus, ita vt è mari cùm se in illud præcipi- rgere nequeat, atque ita emori. Obscurus quidam aliam renouationis aquilæ rationem explicat, eandem quoque Al- le herodio (sic autem appellat aquilam germanam, quomodo Aelianus Chrysaëton & stellarem) & quam tamen non hilque se habere quod ad hoc dicit, nisi mirabilia naturę esse multa: quasi dicat, neque se hoc affirmare, neq; etiam pe- e velle. Gesnerus hanc renouationem de mutatione pennarum tantùm in aquila intelligit. Videntur enim, inquit, aues s mutârint, quod in rapacibus præcipuè animaduertitur, vt aquilis & accipitribus, quodammodo renouari. Meminit narum abiectionis in aquila Micheas propheta: Caluitium tuum, inquit, sicut aquila, cap. 1. Sic & serpentes iuuenescere uotannis, cùm leberidem, id est, pellem veterem exuerint. *Hæc ille.* Sed quia nuda ille sua opinione nititur, & iam autho- criptorum videtur pōderanda: nos potiùs Hieronymo, Augustino, & alijs credemus, renouationem illam asserentibus. mnia adduximus, vt eò meliùs doceremus, extra naturæ latissimam ditionem huius renouationis facultatem non esse t nos fortasse nimium euagamur: canamus receptui, & in fines nostros redeamus.

χ', ὅ τι ἔοικε] Confirmat Telemachum Vlysses de sua præsentia, & ne eum diutiùs de hac tam subita sua mutatione su- moretur, monet eum, hoc esse Mineruæ factum: atqui Dijs cœlestibus facile esse hoc præstare, è quorum numero est et- ua. His ergo persuasus Telemachus patrem agnouit, & præ gaudio eius videndi profusè lacrymatus est.

ρον ἤ τ' οἰωνοί] Abundantiam lacrymarum hac comparatione docet. Quemadmodum enim (inquit) ossifragæ aut æ- (vtrumque est genus aquilarum) cùm pulli sibi adimuntur, valde lugent: sic Vlysses & Telemachus miserè lacrymabantur: ementiùs quàm ille, ita enim rem exaggerat Poëta. Notandum est autem, quod monet quoq; Eustathius, hanc compa- sse ex earum numero, quę rei comparatę sunt dissimiles quodammodo: φωνὴ μὲν γὰρ καὶ αἰγυπιός, ἐπὶ στερήσει τέκνων κλαίουσι λυ- ουσδὲ δὲ τ παῖδα χῶν, κλαιε χαίρων. πρὸς μόνην δὲ τὴν ὀξύτητα τῆς κλαυθμοῦ ἡ παραβολή, καὶ τὸ ἐξάκουστον τ βοῆς ὡς ἐκεῖ τῆς κλαγγῆς. ὡς τὸ ἐλεεινόν. Præterea indicauit Poëta amorem, quo hæ aues pullos suos prosequuntur. Quem locum imitatus est Op- 1. de Piscat.

καὶ μιν τις φλώνης ἀδινὸν γόον ἔκλυεν ἀνὴρ ... ὄρθριον ἀμφὶ τέκεσσιν, &c.

e solius Ossifragæ meminit, quam etiam Aristoteles docet non solùm suos, sed etiam aquilæ pullos nutricare: cùm enim do eiecerit, hæc recipit eos, ac educat. Solet enim aquila (nempe maximè, quę *pygargos* appellatur, ni fallor) alterum pul- nutriendi expellere. Quippe eo tempore, inquit Plinius, ipsis cibum negauit natura, prospiciens ne omnium ferarū fœ- ntur. Vultur etiam (sic enim αἰγυπιός videtur vertendum, vt aliàs dicemus) valde est φιλότεκνος, vt docet Orus in Hiero- Misericordem, inquit, significantes Aegyptij, vulturem pingunt: quod quibusdam forsan videbitur alienissimū, præser- oc animal infestissimo animo cætera persequatur atq; interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eo impulsi sunt, um (*& viginti*) illis diebus quibus suos educat, penè nunquam euolet (ἐπὶ πλεῖον ἐπὶ πτῆ), sed omnem curam ac solicitudi- lendis adhibeat. Quòd si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio femore vulnerato sorbendum eis

exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atq; inedia conficiantur. Hæc ille, quæ tamen hodie Pelicano, non [illegible] buunt: id tamen apud nullum vetustissimum scriptorem reperias, vt etiam dicit Pierius lib. 18. Hierogl.

Ὣς ἄρα τοῖς γ' ἐλεεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.	Sic hi miserabiliter sub supciliis lacrymã fun[debant]
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,	Et lugentibus occidisset lumen Solis,
Εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ' αἶψα.	Nisi Telemachus allocutus fuisset suum patri[statim]
Ποίῃ γὰρ νῦν δεῦρο πάτερ φίλε νηΐ σε ναῦται	Quali enim huc pater naui te nautæ
Ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι * εὐχετόωντο;	Duxerunt in Ithacam? qui esse dicebant?
Οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ' ἱκέσθαι.	Non quidem enim te pedestrem puto huc ven[isse]
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Hũc.a.rursus allocutus est laboriosus diuin[us Vlysses]
[a] Τοιγὰρ ἐγώ τοι τέκνον ἀληθείην καταλέξω,	Nanq; ego tibi fili veritatem apertè dicam,
Φαίηκές μ' ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἵ τε καὶ ἄλλους	Phæaces me duxerunt nauibus inclyti, qui & alios
Ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται.	Homines mittunt quisquis ipsos adiuerit.
Καί μ' εὕδοντ' ἐν νηΐ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες	Et me dormientem naue veloci in pontum d[ucentes]
Κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην. ἔπορον δέ μοι ἀγλαὰ δῶρα,	Deposuerũt in Ithacã, dederũt.a. mihi splẽdi[da dona]
Χαλκόν τε, χρυσόν τε ἅλις, ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν.	Aesq; aurumq; copiosè, vestemq; textam.
Καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι [b] θεῶν ἰότητι κέονται.	Et hæc quidem in speluncis Deorum consilio [iacent]
Νῦν δ' αὖ δεῦρ' ἱκόμην ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης,	Nunc aũt rursus huc veni admonitionibus M[inervæ]
Ὄφρα κε δυσμενέεσσι φόνου πέρι βουλεύσωμεν.	Vt inimicis de cæde consultemus.
Ἀλλ' ἄγε μοι μνηστῆρας ἀριθμήσας κατάλεξον,	Sed agè mihi procos numero recense,
Ὄφρ' εἰδέω ὅσσοι τε καὶ οἵτινες ἀνέρες εἰσί.	Vt sciam quotq; & qui viri sint.
Καί κεν ἐμὸν κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμηρίξας,	Et meo in animo strenuo agitato consilio
Φράσσομαι εἴ κεν νῶϊ δυνησόμεθ' ἀντιφέρεσθαι	Considerabo, si nos poterimus aduersari
Μούνω ἄνευθ' ἄλλων, ἦ καὶ διζησόμεθ' ἄλλους.	Soli sine aliis, an & quæremus alios.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	Hunc.a.rursus Telemachus prudẽs contrà [allocutus est]
[c] Ὦ πάτερ, ἦτοι σεῖο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον,	O pater certè tuã magnã gloriã semper audi[ui]
Χεῖράς τ' αἰχμητὴν ἔμεναι καὶ ἐπίφρονα βουλήν.	Manibusq; bellicosum esse, & prudentem con[silio]
Ἀλλὰ λίην μέγα εἶπες· ἄγη μ' ἔχει· οὐδέ κεν εἴη	Sed valdè magnum dixisti: stupor me habet, [neq;]
Ἄνδρε δύω πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισι μάχεσθαι.	Viros duos multis & fortibus pugnare.
Μνηστήρων δ' οὔτ' ἂρ δεκὰς ἀτρεκὲς οὔτε δύ' οἶαι,	Procorum autem neq; decas vna, neq; duæ so[læ]
Ἀλλὰ πολὺ πλέονες· τάχα δ' εἴσεαι ἐνθάδ' ἀριθμόν.	Sed multò plures: citò autem scies hic numer[um]
Ἐκ μὲν Δουλιχίοιο δύω καὶ πεντήκοντα	Ex quidem Dulichio duo & quinquaginta
Κοῦροι κεκριμένοι, ἓξ δὲ δρηστῆρες ἕπονται.	Iuuenes electi, sex autem famuli sequuntur.
Ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι κοῦροι ἔασιν.	Ex autem Samo quatuorq; & viginti iuuen[es sunt]
Ἐκ δὲ Ζακύνθου ἔασιν ἐείκοσι φῶτες Ἀχαιῶν.	Ex autem Zacyntho viginti sunt viri Achi[uorum]
Ἐκ δ' αὐτῆς Ἰθάκης, δυοκαίδεκα πάντες ἄριστοι·	Ex autem ipsa Ithaca duodecim omnes optin[i]
Καί σφιν ἅμ' ἐστὶ Μέδων κῆρυξ καὶ θεῖος ἀοιδὸς,	Et ipsis simul est Medon præco & diuinus ca[ntor]
Καὶ δοιὼ θεράποντε δαήμονε δαιτροσυνάων.	Et duo serui scientes epulas facere:
Τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,	Hos si omnes aggrederemur qui intus sunt,
Μὴ πολύπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσεαι ἐλθών.	Vide ne multũ amarè & grauiter petulãtius [lu]as
Ἀλλὰ σύ γ' εἰ δύνασαί τιν' ἀμύντορα μερμηρίξαι,	Sed tu si potes aliquẽ adiutorẽ excogitare,
Φράζευ, ὅ κέν τις νῶϊν ἀμύνοι πρόφρονι θυμῷ.	Animaduerte qui nobis auxilietur prompt[o animo]
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Hũc.a.rursus allocutus est laboriosus diuu[s Vlysses]
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,	Tibi enim ego dico, tu autem considera & me [audi]
Καὶ φράσαι εἴ κε νῶϊν Ἀθήνη σὺν Διῒ πατρὶ	Et cogita si & nobis Minerua cum Ioue patre
Ἀρκέσει, ἦέ τιν' ἄλλον ἀμύντορα μερμηρίξω.	Sufficiat, an adhuc alium adiutorem cogitab[o]
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	Hunc.a.rursus Telemach. prudẽs cõtrà allo[cutus est]
[d] Ἐσθλώ τοι τούτω γ' ἐπαμύντορε τοὺς ἀγορεύεις,	Boni hi adiutores quos dicis
Ὕψι περ ἐν νεφέεσσι καθημένω, ὥτε καὶ ἄλλοις	Altè in nebulis sedentes, quiq; & aliis
Ἀνδράσι τε κρατέουσι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.	Viris dominantur & immortalibus Diis.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Hũc.a.rursus allocut⁹ est pertolerãs diuus [Vlysses]
Οὐ μέν τοι κείνω γε πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἔσεσθον	Non quidem illi multo tempore separatim er[unt]
Φυλόπιδος κρατερῆς, ὁπότε μνηστῆρσι καὶ ἡμῖν	Pugna forti, quando procis & nobis
Ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι μένος κρίνηται Ἄρηος.	In domibus meis robur iudicabitur Martis.
[e] Ἀλλὰ σὺ * μὲν νῦν ἔρχευ ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι	Sed tu quidem nunc vade simul aurora appa[rente]
Οἴκαδε, καὶ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμίλει.	Domum, & procis superbis loquere.
Αὐτὰρ ἐμὲ προτὶ ἄστυ συβώτης ὕστερον ἄξει,	At me ad ciuitatem subulcus postea ducet,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι.	Pauperi tristi similem & seni.
Εἰ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ	Si.a. me inhonorabũt in ædib. tuus.a. dilectus [animus]

Marginalia: * γρ. εὐχετόωνται; — * γρ. μίμνω

ἐν στήθεσσι, κακῶς πάσχοντος ἐμεῖο,
διὰ δῶμα ποδῶν ἕλκωσι θύραζε,
βάλλωσι· σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι.
παύεσθαι ἀνωγέμεν ἀφροσυνάων,
ἐπέεσσι παραυδῶν· οἱ δέ τοι οὐ τι
ἤ γάρ σφι παρίσταται αἴσιμον ἦμαρ.
τι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
κεν πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θῇσιν Ἀθήνη,
μέν τοι ἐγὼ κεφαλῇ· σὺ δ' ἔπειτα νοήσας
ἐν μεγάροισιν Ἀρήϊα τεύχεα κεῖται,
ὑψηλοῦ θαλάμου καταθεῖναι ἀείρας
μάλ'. αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες,
κατέθηκ', ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει
Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
κισται ὅσον πυρὸς ἵκετ' ἀϋτμή.
τι μοι τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ θῆκε Κρονίων,
οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
τρώσητε, καταισχύνητέ τε δαῖτα
αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.
την δύο φάσγανα καὶ δύο δοῦρε
καὶ δοιὰ βοάγρια χερσὶν ἑλέσθαι·
θύσαντες ἑλοίμεθα. τοὺς δέ κ' ἔπειτα
θέλξει καὶ μητίετα Ζεύς.
τι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
μός ἐσσι, καὶ αἵματος ἡμετέροιο,
Ὀδυσσῆος ἀκουσάτω ἔνδον ἐόντος,
Λαέρτης ἴστω τόγε, μήτε συβώτης,
κων, μήτ' αὐτὴ Πηνελόπεια·
τ' ἐγώ τε γυναικῶν γνώομεν ἰθύν,
δμώων ἀνδρῶν ἔτι πειρηθεῖμεν,
τις νῶι τίει καὶ δείδιε θυμῷ,
οὐκ ἀλέγει, σὲ δ' ἀτιμᾷ τοῖον ἐόντα.
ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός,
ἤτοι ἐμὸν θυμὸν καὶ ἔπειτά γ' ὀίω
οὐ γάρ τι χαλιφροσύναι γέ μ' ἔχουσιν·
τόδε κέρδος ἐγὼν ἔσσεσθαι ὀίω
ἀμφοτέροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα.
γὰρ αὔτως εἴσῃ ἑκάστου πειρητίζων,
ἐρχόμενος· τοὶ δ' ἐν μεγάροισιν ἕκηλοι
βρίζουσιν ὑπέρβιον, οὐδ' ἔπι φειδώ.
τε γυναῖκας ἐγὼ δεδάασθαι ἄνωγα,
ἀτιμάζουσι καὶ αἳ νηλιτεῖς εἰσιν·
οὐκ ἂν ἔγωγε κατὰ σταθμοὺς ἐθέλοιμι
πειράζειν, ἀλλ' ὕστερα ταῦτα πένεσθαι.
τι οἶσθα Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.

Toleret in pectoribus male patiente me:
Si & per domum pedibus trahent foras,
Vel telis percutient, tu autem inspiciens tolera.
Sed certè cessare iube insipientijs,
Suauibus verbis compellans: hi autem tibi non
Parebunt, iam enim ipsis adest fatalis dies.
Aliud autẽ tibi dico, tu autem in mentibus pone tuis.
Quando multi consilij in mentibus ponet Minerua.
Annuam quidẽ tibi ego capite, tu .a. postea intelliges.
Quæcunq; tibi in domibus Martia arma iacent
In secessum alti thalami depone eleuando
Omnia valdè, at procos mollibus verbis
Alloquere, quando te inquirent capientes,
Ex fumo deposui: quoniam non his similia sunt,
Qualia quondã ad Troiã proficiscẽs dereliquit Vlyss.
Sed deturpata sunt, quantum ignis iuit vapor.
Adhuc .a. mihi hoc maius in mẽtib. posuit Saturnius,
Ne quãdo vino domi, concitata cõtentione inter vos,
Alios inuicem vulneretis, fœdetis autem conuiuiũ
Et sponsalia, ipsum enim trahit virum ferrum.
Nobis autem solis duos enses, & duas lanceas
Relinque, & duo scuta manibus capere.
Sic impetu facto accipiemus, hos autem postea
Pallas Minerua decipiet & consiliarius Iupiter.
Aliud autẽ tibi dico, tu autem in mentib. pone tuis,
Si verè meus es, & sanguinis nostri,
Ne quis postea Vlyssem audiat intus esse:
Neq; igitur Laërtes sciat hoc neq; subulcus,
Neq; aliquis domesticorum, neq; ipsa Penelope.
Sed soli tuq; egoq; mulierũ cognoscamus rectitudinẽ,
Et tuos famulos viros adhuc tentemus:
Et quidem vbi aliquis nos honorat, & timet animo,
Et qui non curat, te aũt inhonorat etiam qui talis sis.
Hunc aũt respondens alloquutus est illustris filius,
O pater, certè meum animum & postea puto
Cognosces, non quidem enim socors mollicies tenet.
Sed non hoc lucrum ego fore puto
Nobis ambobus, te autem considerare iubeo.
Diu enim sic cognosces vnumquemq; tentans
Opera incipiens: hi autem in domibus quieti
Res deuorant præter modum, neq; est parcitas.
Sed certè te mulieres ego discere iubeo,
Quæ te inhonorant, & quæ saue sunt.
Virorum autem nondum ego per ædes vellem
Nos tentare, sed postea hæc labora,
Si verè adhuc scis Iouis portentum ægiochi.

COMMENTARIVS.

γὰρ ἐγὼ τοι] Exponit paucis filio Vlysses rationẽ, qua Ithacam peruenit, tum Phæacensiũ in se beneficia strictim cõmemorat. e scopum sui aduentus αὐτομάτως ei significat, qui est de vlciscẽdis procis, quorum numerum à Telemacho quærit: vt intel- n se ipsi duo eos de medio possint tollere, an aliunde auxilium aduocare debeant, vt tutiùs hæc vltio peragatur.

ὅτι κεν] Atqui vnius tantùm Mineruæ consilio id factum esse, anteà vidimus. Et tamẽ Vlysses pluralitatẽ Deorum hic adhi- quid Minerua Dea illa prudentiæ nihil faciat, quod Ioui reliquæque Deorum turbæ non placeat? Sanè quicquid beneficij Vlyssem contulit Dijs probantibus, vno excepto Neptuno, factum est, vt lib. 1. videbamus.

] Intellecto, inquiebat Vlysses, procorum numero, expendã apud me quid facto opus sit, an illi à nobis solis, an aduo- ien auxilio expugnari debeant. Priori illius dilemmatis parti respõdet Telemachus, docetq; tot procos duos solos futuros es: tamen modestè eloquitur, ne videatur fortitudini paternæ aliquid detrahere, quam se ideò non imminuere docet, nisi rem ictu difficilem, immò ἀδύνατον putat: siquidem ita est comparatum, vt plures à duobus vinci non possint. Est aũt pro- minus numerus ad centum & octo nimirum, quibus famulabãtur octo serui: Præco vnus, qui & idem Musicus. (ita enim ego .a. μέδων κῆρυξ καὶ θεῖος ἀοιδός) Quis illi turbæ duos impares statim non pronunciet? Sanè res ita se habet, si homines per fides, at cum diuino auxilio nituntur contrà: quod cùm sibi polliceatur certò Vlysses, nõ dubitat factũ specie tam ἀδύνα- quod etiam feliciter & cum laude exequetur.

διάλε

d ἐσθλὼ τι τούτω] Mineruæ & Iouis opem sibi adesse dicebat Vlysses:quo audito acquieuit in eius consilio Telemachu-
nihil non faustum sperat illis auxiliantibus,cùm eorum robur & potentia sit immensa,vt qui cæteris Dijs hominibusq;
Quid audio?Ea gloria aliàs Ioui soli tribuitur,nunc verò Minerua in eius societatem venit. Aut inconstans est Poeta,aut
pissimè obseruaui,quibusdam locis veram de Numine sententiam suam exponit,& id hoc loco præstat. Non quæro ta
sas gemmas in his stercoribus veterum, ex purioribus Spiritus sancti fontibus hauriri volo:sed iuuat etiam intelligere,i
etiam illis verum Numen radiasse.Itaque ex veterum opinione de Dijs hæc non dicit Homerus.nam illi aut Iouem solu
res Deos interdum huius vniuersi imperij honore afficiunt:quòd Iouem & Mineruam hominibus & Dijs imperare vide
est & ex abdita Aegyptiorum Theologiæ petitum,in qua hoc fuisse comprehensum non dubito, tres esse personas in v
uina essentia,quod vel ab Abrahamo (vide Iosephū Antiquit.lib.1.)vel à Iosepho Iacobi filio,vel posteà ex Iudaicis libri
lectione priuari non potuerunt,quandiu Iudæi in Aegypto captiui fuerunt,didicerint. Quacunque id ratione intellexeri
rium hoc sanè Trinitatis ego eos ignorasse non existimo,& illud inde exhausit Homerus.Agè verò id doceamus, Mine
esse filiam idem Poeta infinitis locis scrib t,Iouem autem patrem hominum & Deorum Minerua est Dea sapietiæ,filia
matre.Quid illud quæso aliud est,quàm Filius Deus genitus à Deo patre,Sapientia,inquam,genita ab æterno, quæ cu
habet in omnia imperium?Itaq; Poeta fœminino etiam genere illam extulit,cùm Deam esse dicit,non Deum. Et ita qu
lat Spiritus sanctus,cùm Sapientiæ titulo secundam illam Trinitatis personam insignit. Quid quæso clarius? Vbi vides
vera illa Dei cognitio hominum fabulosis integumentis ac inuolucris adulterata fuerit, sub quibus tamen vide vt lat
Nam qui fabulas Poëtarum præcipuè de Dijs pro meris nugis & cōmentis habent,parum mihi rectè sentire videtur.D
illæ à vero capite suam originem, quod vel ex loco Homerico ipsis etiam cæcis & obstinatissimis quibusuis constabit
quies,duas tantùm personas hactenus docet Homero intellectas:vbi est tertia?Respondeo,satis mihi esse hoc in præsen
se,neque cogi me posse vt limites illos transeam. Dicam tamen,videri mihi(nam hæc certò non pronuncio, quia etian
dantur,multū interesse ad cognitionem Dei non puto:aliunde enim,vt dixi,peti eam iubeo) pro tertia persona Mercuri
agnosci,quanquam Goropius meus Gallicorum lib.4 pro secunda accipiat.Sed ex veterum monumentis varias opini
gi non est absurdum,cùm præcipuè ita sit coniuncta illa Trinitas,vt vni personę promiscuè & confusè alterius munia
buere potuerint.Atque adeò idem Goropius sub eiusdem libri finem,Mineruam,vt nos,interpretatur: quod audire le
rit graue.De Minerua,inquit,quia satis multa alibi à me dicta sunt,hoc vnum hic repetam,Mineruæ nomen Gallorum
sare autem 6.Comm.inter Deas Gallorum numerat)nec aliud eo significari,quàm hæreditariū ducēdi ius,quod æterno fi
nus pater addixit. Quoniam ergo Pater omnia sapientiæ suæ dedit ducenda ex intimis cerebri sui abyssis, atq; ea tota
niuersitatem ex ijs deprompsit, & quotidie depromit:non malè Minerua sapietiæ, & omnibus recta via & ratione fac
tur præesse.Mirifica arte & stupenda prorsus sapientia Sapientię nomēclatura constat.Vt enim hæreditarium omniu
ctum prosa designatur ita versa ichnæarum vocum ritu docet, cui ducendarum rerum omnium gubernandarumque
Deo data est eius quoque partes esse vt pacem accipiat inter homines & Deum.Min-erf enim idē est quod ducēdi ha
nim idem quod pacis consociatio,&c.Plura de hoc vocabulo & eius mysterio leges apud eundem Goropium Herma
& 7.sed in sexto potissimùm,ex quo paucula excipiemus in gratiam eorum, quibus libri ad manum non erunt. Fit aut
Minerua ex Men,& erue,siue erf: ita vt Menerua, vti vetustiores Latini vocem scribere consueuerunt, dicatur, cui per
est ducendi,ideò quòd Men idem sit quod duco:vnde mensch / qui se ducit, ceu men-sich. Nec mirum, E in I mutari,
creberrimo vsu.Hinc Latini ex Men fecère *Mino*.pro eo quod est pecus agere siue ducere. Cui verò perpetuum est ius
nium ducendarum?Ipsi nempe Veritati,& Verbo æterno,& eidem filio patris æterni,quem Deus constituit Ducem v
Ex te egredietur dux,qui reget Israel,dixit ille:de hoc Duce intelligēs,qui de semine Dauid humanā carnem erat assumptu
Ageleam vocauit,quòd populi Dux esset eamque facit primam Iouis filiam, πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη. Hæc est orig
ex solo Iouis cerebro genita ante omnia secula hæc illa sapientia,quæ se dicit fabricæ mundanæ præfuisse : hæc non sa
sapientiæ potiùs Dea, & sapientiæ causa sempiterna. Arrigite aures Satyri,audite fabularum & Scripturæ sacræ consen
ptissimi cum vestro stupore ad ventrum scholas,quibus aures non sunt, & dicite profano ore, nō esse sanctas fabularu
Corruptæ sunt fateor,sed ab eisdem ventribus magistris,qui idolomaniam ad ventres suos alendos, & pecore farcien
omnibus nominibus confinxerunt. Contra hos Christiani inuehuntur, non contra sanam & primam fabularum int
Dea est Minerua,& verissimè Deus ipse filius,qui se veritatem,& sapientiā,& Patris virtutem sinit vocari. Huic Deus d
dorum omnium mundanorum & supermundanorum potestatem sempiternam: quam dignitatem quamdiu tenebit
terit à Cimbris Minerua nuncupari. Vel igitur illam ipsi filio adimite,vel mihi permittite,vt filium vernacula lingua
pellem,&c. Hæc vir ille omnium quos vnquam legi & acutissimus, & (absit dicto inuidia) in suo genere doctissimus.
tentiam poterat hoc loco Homerico maximè probare tamque perspicuam reddere,vt qui de hoc dubitet, nescio quic
bium reuocare possit. Diximus autem initiò hanc doctrinam de Trinitate hausisse Aegyptios à Iudæis: quanquam sc
nos Iudæos,quorum aliquot etiam Rabinos ea de re sum sciscitatus,illam pernegare.Persuaderi enim non possunt, v
quior non sit Filio,itaque vnicam essentiam sine illa personarum distinctione admittunt.Sed eos ex proprijs eorum l
uit nostro tempore Petrus Galatinus Opere de Arcanis Catholicæ veritatis lib.2.Quanquam vt hoc etiam Aegyptij in
mo vsque obtineant, absurdum esse non video. Vtut sit, videtur mihi omnino Homerus aliquid μυστηριῶδες hoc in lo
tum habere,cùm Iouem & Mineruā hominib.& Dijs imperare dicit.Quod antequā improbet lector,ab eo diligenter

e ἀλλὰ σύ γε] Cùm hoc iam statutum sit apud Vlyssem & Telemachum vicissendos esse procos,nunc Vlysses rationer
totum negotium peragi debeat:vis autem aperta & impetus multùm afferebat periculi propter multitudinem (ni fa
rum,quam Telemachus adduxerat.Quid verò,inquies?An non etiam ea ratione Iouis & Mineruæ auxilio nixus felice
gotij exitum sperare poterat?Poterat,inquam,sed temeritas etiam vitium est,quæ propitium Numen habere non sol
riorum autem erat hominum in tam manifestum ruere periculum.Itaque non satis est Deum negotij alicuius fautor
torem habere:sed videndum est etiam vt prudenter te geras, alioqui clementia & ope diuina abuteris, quæ à prude
non vult.Astutiam ergo meritò adhibet Vlysses ad tollendos procos quæ amat prudentiæ esse comes,vbi vis nihil pr
tamen ideò ab eadem prudentia non separamus,sed in illa nescio quomodo magis necessaria videtur. Dion olim dice
dine nos quum iuuenes sumus,vti:at quum senescere incipimus,prudentia valere:sic in vi aperta dicerem magis forti
calliditate prudentiam magis requiri.

f αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται] Prouerbium est à Ioanne etiam Vlpio in adagiorum Epitome,& à nostro Giphanio hìc obseruat
re,inquit Vlpius,& ad omnem rem multùm valent oculi.Sic visa solùm fœmina ad amorem accendit: visi inimici m
rem:ferrum visum trahit ad bellum.Tertullianus Græco dixit hemistichio,quod alicubi apud Homerum legitur:

—ἐλκεῖ δέ τι αὐτὸς σίδηρος— Rectè. Hic est enim sensus huius loci Cùm Vlysses Telemachum monui
sua reconderet fierique id insciis procis non posset commentus etiam est quid esset illis rogantibus, eius rei causam, r
duo nempe:primùm,vt loco nitidiore reponantur:deinde,ne illi cùm altercantur,eorum occasione prælium inter se fa
tum concitent. Solet enim quilibet in illo contentionum æstu facilè in gladios prorumpere,si in loco opportuno fuer
Vlysses dicit,ferrum attrahere viros nescio quid ἑλκυστικὸν illi tribuens planè eleganter,qualis vis est lapidi Herculeo in
nescio an sit à diuino Poeta allusum sanè maximè inter se conuenire videntur.Non enim magis lapis ille ferrum, quàr
est,arma)viros ira percitos attrahit.Et ita quoque hunc locum interpretatur Eustathius.

g μή τις οἶοι] Elegās est dictum illud Pittaci apud Laertium: ὁ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόλεγε ἀποτυχὼν γὰρ γελασθήσῃ.Vlysses ve
consilium non ideò tantùm celari vult,quòd si peragi non possit,ridiculus sit futurus : sed propter periculum, quod
bat,si pluribus diuulgaretur. Et hæc est summa prudentia,cum eiusmodi negotia, quæ tanti sunt momenti,silentio p
idque quilibet experietur verum e contrario hoc est,si quod aggreditur,patefecerit rarum erit enim, vt re infecta d
cogatur. Quid verò inquies,etiam parentes & vxorem Vlyssis exemplo celare consilia tua volueris? Neminem, inqu
imo illud Metelli quàm maximè probo,& vsurpandum ab ijs qui aliquid deliberant,censeo. Quid tandem est illud? M
tarchus in libro de Garrulitate,virum illum aliqua in expeditione de consilio suo rogatū dixisse: Si tunicam meam co
rem huius mei arcani,exuerem eam,& exurerem Eadem prudētia rex Antigonus filio suo tempus,quo castra esset m
tauit his additis:Quid tu,inquit,an times ne tubam solus non exaudias ? Ergo, inquit Plutarchus, ne vocem quidem

egnum erat relicturus? Sanè quidem, vt doceret eum voluit, vt in eiusmodi negotijs temperanter & religiosè se gere- stat laudabile esse hoc Vlyssis institutum, quod consilium suum ne parenti quidem aut vxori patefieri voluit. Poterat e vt tum parens tum vxor alijs hoc ipsum insusurrarent, qui deinde alijs referrent, & ita detegeretur. Atqui, dices, po- de vterq; ægrè ferre, quod nihil huius negotij resciuerint? Respondeo, præstare vt ijs inscijs tutò peractum sit, etiamsi t (quanquam felix rei exitus eis potiùs lætitiam pariet) quàm conscijs illis & cum periculo. At quale erat futurum pe- ipsum, vt dixi, ne detegeretur: quod si accidisset, desperata erat & Vlyssis & totius familiæ salus. Et hoc prudentissi- it olim Eumenes: qui cùm illi allatum esset instare Craterum cum infesto exercitu, nulli id amicorū aperuit, sed Neo- se mentitus est. Hunc enim milites nihil faciebant, illius nomen suspiciebant, & virtutem amplectebantur. Denique id eà resciuit, sed commissis signis victores Craterum occiderunt nescij, ac cadauer cognouerunt. Ita moderatum est um, tantumque aduersarium texit: vt amici eum, quod ipsos hac de re celasset, magis commendauerint quàm incusa- incuset quis, ait Plutarchus, incusari præstat conseruatum ex eo quòd non crediderit rem, quàm perditum, eo quod pare. Quis autem vllum sibi locum reliquit eius, qui non reticuerit, increpandi. Si enim tectam rem oportuit, quàm prouidè eam detexisti alteri. Quòd si effusum ex te secretum in alio recondis, ad alienam fidem, tua prodita, cōfugis. ilis fuerit, iure peristi: sin melior seruaris insperato, quod alium repereris tibi te tua in re magis fidum. At est hic mihi alius quispiam, cui fidat & hic, vt huic ego: iam illi alius. Ita dum conteritur perpetua serie incontinentia, sermo fœ- tiplicatur, &c. plura enim ibidem ea de re Plutarchus eruditè, vt solet, disputat. Quantum autem afferat incommodi silium, docet exemplum quod idem memorat. Facta erat Romæ de tollendo Nerone coniuratio, quæ ne suum sorti- vnius hominis loquacitas obstitit, eiusque adeò qui eum erat trucidaturus. Is ergo pridie quàm tyrannus esset inter- fectus ad theatrum, vidit quendam pro foribus ad bestias damnatum, qui erat ad Neronem deducendus: qui cùm lamentaretur, ille propius accedēs in aurem hæc ei insusurrauit: Heus tu, inquit, fac votum vt diem hodiernum præ- es mihi gratias. Id obscurè iactum excipiens ille, reputansque stultum esse eum, qui repudiatis quæ parata sunt, secta- salutem elegit pro iustiore certiorem. Indicauit enim Neroni vocem istius hominis. Qui statim fuit correptus & tor- itus, ea fateri coactus quæ citra necessitatem indicauerat. Aliud est ibidem exemplum festiuum quidem illud, sed perinde doceat non esse eliminanda ea quæ taciturnitatem postulant, etiamsi à tuis vrgearis. Senatus Romanus per emotis alijs de re quapiam secreta deliberabat. Quod cùm multos suspensos teneret cogitātes quid rei ageretur: fœ- modesta, fœmina tamen importunè virū suū & magnoperè orabat, vt declararet sibi illud arcani. Iam iuramenta & icituram se offerebat, quiritabaturque cum lacrymis non haberi sibi fidem. Cuius vt Romanus hic detegeret stoliditnas me, inquit, mulier. Accipe rem atrocem & prodigiosam. Nunciatum nobis ab auguribus est, cassitam cum galea villam volantem. Hoc portentum consideramus, faustum an infaustum sit, augurresque consulimus. Cæterùm tu ta- contulit se ad forum. Hæc ancillam, quæ prima ingrediebatur, appellans pectus suum tundebat, capillum vellebat, di- virum meum & patriam: quid nobis fiet? volens & docens ancillam dicere, Quidnam rei est? Cui vt percunctatæ rem sulamque omnis garrulitatis communem adiecit: Caue hæc cuiquā dixeris, sed sile. vix ancilla ab ea est digressa, quin ijs ancillis, cui maximè videbat ocium esse, obijcit dictum: illa amatori, qui eam adijt, enunciat. Ita cùm in forum fa- set, vt præcurrerit rumoris authorem: ex familiaribus quispiam factus ei obuiam: Modóne, inquit, domo ad forum admodum, infit ille. Ergo nihil audisti? Nunquid noui? Cassita visa est volans cum galea aurea & hasta. De hoc Sena- habituri sunt. Tum ille arridens: Satis, inquit, strenuè mulier, nempe tibi quod dixi, pergentem ad forum me præuer- es quidem appellans discussit terrorem: cæterùm vxorem hoc modo vltus est. Vt domum est ingressus: Perdidisti, in- er. Arcanum illud è domo mea compertum est elatum in vulgus fuisse. Quamobrem ex tuæ linguæ incontinētia eun- in exilium. Quæ cùm ad inficiandum se conuerteret, causareturque, Annón hoc tu cum trecentis audisti? Quibus, in- te vt probarem, hanc finxi fabulam. Aliud exemplum subijcit idem author. Fuluius Cæsaris Augusti amicus, cū an- m deplorantem audisset orbitatem suam, & quòd duobus nepotibus amissis, Posthumio, qui vnus reliquus erat, ex le, vxoris filium adoptare Imperij successorem cogeretur: quamuis misericordiam capienti Posthumij deliberatum ab exilio reuocare. Quæ Fuluius cùm accepisset, aperuit ea vxori suæ, illa Liuiæ. Liuia expostulauit cum Cæsare acri- iampridem id statuisset, non accerseret nepotem, sed offensionem & bellum cum successore imperij sibi concitaret. more suo eum accederet, diceretque, Salue Cæsar: Vale, inquit, Fului. Ille percipiens id quod erat, contulit extēplò se taque vxore: Resciuit, inquit, Cæsar me arcanum illud detexisse, ideò mortem mihi conciliabo. Meritò, inquit mulier: diu matrimonium meum tenueris, nō perspectam & suspectam habueris incontinētiam meam. Verùm sine me prio- reptoque pugione ante viri lectum se transfodit. Quæ omnia satis docent, tutum non esse rem arcanam cuiuis com- dere, quod longè antè Homerus noster docuit in Vlysse viro alioqui facundissimo, vt etiam obseruat idem Plutar- sint porrò arcana tegenda, docuit Zeno Philosophus: qui ne inuitus secretum quoddam prodere lingua cogeretur, in tyrannum expuit. Eiusdem continentiæ exemplum habes etiam in nostro Telemacho.

] Primùm Telemachus fidelitatem strenuitatemq; suam in hoc negotio patri pollicetur, vt dicas eum quodammodo isse ex patris præsentia: forsan propter laudem, quam ab eo audiuit in eius orationis postrema parte ad ea verba, etiam quòd degenerem se illi in tam necessario negotio exhibere nollet. Cùm enim videret patrem hoc ipsum peri- declinandum sibi illud quoque non putauit. Quantum ergo mutatus ab illo Telemacho, qui anteà dicebat se imbel- aciaque ac robore illo destitutum, quod in propulsandis iniurijs requiritur, proinde pati se tanta à procis quib. resi- sit, qui nunc dicat animum se non remissurum: quasi dicat, exerturum se etiam fortitudinem suam, vt hoc negotium inde exponit quoque liberè sententiam suam, quæ aliquantulum paternæ auersatur, quod ad seruorum exploratio- am enim prætermitti vult, quia nisi longo tempore fieri potest, cùm interea spacium procis diripiendi magis bona vt mox dicemus.

οὕτως] Hunc locum ita explicat Eustathius, ἐστὶ δὲ, inquit, ὁ τοῦ λόγου νοῦς ὅτι ἀκερδὴς ἐστι τὸ πειρᾶσθαι τῶν ἀνδρῶν, ἂν οἱ πλεῖστοι ἔξω ... ἤπειρον. ἐν ὅσῳ γὰρ αὐτοὺς μετιέχῃ τὰ ἐκείνων ἔργα, ἐν τούτῳ οἱ μνηστῆρες τὰ κατ' οἶκον ἐκκενώσουσι· διὸ καὶ συμβουλεύομενος τὸ ἀλλὰ ... ἀλλ' ἤτοι σὲ γυναῖκας, &c. Nunc ergo vult Telemachus mulierum tantùm animum explorari, quia serui ita erant vndi- vt tam breui tempore explorari quoq; eorum animi possent: quod si fieret, nihil promoueri, quàm vt dum vltio pro- ur, maius illis ocium ad dilapidandas & consumendas facultates Vlyssis relinquatur. Hoc ergo in aliud tempus dif- quia hoc negotium de vlciscendis procis celeritatem postulat. Et hoc consilium Telemachi salutare fuit, ab Vlysseque m: quandoquidem illud non refellit, imò sine vllo eius responso orationem suam absoluit Telemachus. Quòd Poetę e vbi consensum alicuius indicat, aliàs in Iliade memini nos obseruasse. Res ipsa etiam docebit, illi Vlyssem assensisse.] ἐξ οὗ δηλαδὴ ὁρμώμενος, ἔφης ἀμφοτέρω τὸ δὲ ὑμῖν ἐπαξ. ὡς ἄγε μὴ δέ οὕτως ἔχῃ. τότε δὴ καὶ ὁ μὲν ... ἐπιεικῶς δὲ ... γέρας: inquit noster Eustathius.

ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,	*Sic hi quidem talia inter se loquebantur,*
ἡ δ' ἄρ' ἔπειτ' Ἰθάκηνδε κατήγετο νηῦς εὐεργής,	*Hæc.a.postea Ithacā deducta est nauis benè fabricata,*
ἣ φέρε Τηλέμαχον Πυλόθεν καὶ πάντας ἑταίρους.	*Quæ tulerat Telemachum à Pylo, & omnes socios.*
οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,	*Hi.a.quando iā portū valdè profundū intra iuerūt,*
νῆα μὲν οἵ γε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,	*Nauem quidem hi nigram in terram traxerunt,*
τεύχεα δέ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες·	*Arma autem sua asportarunt magnanimi serui.*
αὐτίκα δ' ἐς Κλυτίοιο φέρον περικαλλέα δῶρα.	*Statim autem Clytij portauerunt perpulchra dona.*
αὐτὰρ κήρυκα πρόεσαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος	*At præconem præmiserunt domum ad Vlyßis*

Ἄγγε-

Ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
Οὕνεκα Τηλέμαχος μὲν ἐπ' ἀγροῦ, νῆα δ' ἀνώγει
Ἄστυ δ' ἀποπλείειν ἵνα μὴ δείσασ' ἐνὶ θυμῷ
Ἰφθίμη βασίλεια τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβοι.
Τὼ δὲ συναντήτην κῆρυξ καὶ δῖος ὑφορβὸς,
Τῆς αὐτῆς ἕνεκ' ἀγγελίης, ἐρέοντε γυναικί.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκοντο δόμον θείου βασιλῆος,
Κῆρυξ μέν ῥα μέσῃσι μετὰ δμωῇσιν ἔειπεν,
Ἤδη τοι βασίλεια φίλος παῖς εἰλήλουθε.
Πηνελοπείῃ δ' εἶπε συβώτης ἄγχι παραστὰς
Πάνθ' ὅσα οἱ φίλος υἱὸς ἀνώγει μυθήσασθαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πᾶσαν ἐφημοσύνην ἀπέειπε,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μεθ' ὕας, λίπε δ' ἕρκεά τε μέγαρόν τε.
Μνηστῆρες δ' ἀκάχοντο, κατήφησάν τ' ἐνὶ θυμῷ·
Ἐκ δ' ἦλθον μεγάροιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
Αὐτοῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἑδριόωντο.
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἦρχ' ἀγορεύειν,
Ὦ φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως τετέλεσται
Τηλεμάχῳ ὁδὸς ἥδε· φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.
Ἀλλ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν ἥτις ἀρίστη·
Ἐς δ' ἐρέτας ἁλιῆας ἀγείρομεν, οἵ κε τάχιστα
Κείνοις ἀγγείλωσι θοῶς οἶκόνδε νέεσθαι.
Οὔπω πᾶν εἴρηθ' ὅτ' ἄρ' Ἀμφίνομος ἴδε νῆα,
Στρεφθεὶς ἐκ χώρης λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς,
Ἱστία τε στέλλοντας, ἐρετμά τε χερσὶν ἔχοντας.
Ἡδὺ δ' ἄρ' ἐκγελάσας * μετεφώνεεν οἷς ἑτάροισι,
Μή τιν' ἔτ' ἀγγελίην ὀτρύνομεν· οἵδε γὰρ ἔνδον.
Ἤ τίς σφιν τόδ' ἔειπε θεῶν, ἢ εἴσιδον αὐτοὶ
Νῆα παρερχομένην, τὴν δ' οὐκ ἐδύναντο κιχῆναι.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἀνστάντες ἔβαν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης.
Αἶψα δὲ νῆα μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,
Τεύχεα δέ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.
Αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, οὐδέ τιν' ἄλλον
Εἴων οὔτε νέων μεταΐζειν οὔτε γερόντων·
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱὸς,
Ὢ πόποι, ὡς τόνδ' ἄνδρα θεοὶ κακότητος ἔλυσαν.
Ἤματα μὲν σκοποὶ ἷζον ἐπ' ἄκριας ἠνεμοέσσας
Αἰὲν ἐπασσύτεροι· ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι,
Οὔποτ' ἐπ' ἠπείρου νύκτ' ἄσαμεν, ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
Νηῒ θοῇ πλείοντες ἐμίμνομεν ἠῶ δῖαν,
Τηλέμαχον λοχόωντες, ἵνα φθίσωμεν ἑλόντες
Αὐτόν· τὸν δ' ἄρα τέως μὲν ἀπήγαγεν οἴκαδε δαίμων.
Ἡμεῖς δ' ἐνθάδε οἱ φραζώμεθα λυγρὸν ὄλεθρον
Τηλεμάχῳ, μηδ' ἡμᾶς ὑπεκφύγοι. οὐ γὰρ ὀΐω
Τούτου γε ζώοντος ἀνύσσεσθαι τάδε ἔργα.
Αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπιστήμων βουλῇ τε νόῳ τε·
Λαοὶ δ' οὐκέτι πάμπαν ἐφ' ἡμῖν ἦρα φέρουσιν.
Ἀλλ' ἄγετε πρὶν κεῖνον ὁμηγυρίσασθαι Ἀχαιοὺς
Εἰς ἀγορήν. οὐ γάρ τι μεθησέμεναί μιν ὀΐω,
Ἀλλ' ἀπομηνίσει, ἐρέει δ' ἐν πᾶσιν ἀναστὰς,
Οὕνεκά οἱ φόνον αἰπὺν ἐράπτομεν, οὐδ' ἐκίχημεν.
Οἱ δ' οὐκ αἰνήσουσιν ἀκούοντες κακὰ ἔργα,
Μή τι κακὸν ῥέξωσι, καὶ ἡμέας ἐξελάσωσι
Γαίης ἡμετέρης, ἄλλων δ' ἀφικώμεθα δῆμον.
Ἀλλὰ φθέωμεν ἑλόντες ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος,
Ἢ ἐν ὁδῷ· βίοτον δ' αὐτοὶ καὶ κτήματ' ἔχωμεν,
Δασσάμενοι κατὰ μοῖραν ἐφ' ἡμέας, οἰκία δ' αὖτε
Κείνου μητέρι δοῖμεν ἔχειν, ἠδ' ὅς τις ὀπυίοι.

* γρ. μετεφώνεε μνηστήρεσσι,

Nuncium dicentem perprudenti Penelopæ,
Quòd Telemachus quidem in agro, nauem
Ciuitatem adnauigare, vt non timens in an
Potens regina teneras lacrymas fundat.
Hi autem obuij fuerunt præco, & diuinus su
Eiusdem gratia nuncij dicturi mulieri.
Sed quando iam iuerunt domum diuini reg
Præco quidem medijs in ancillis dixit:
Iam regina dilectus filius venit.
Penelopæ autem dixit subulcus propè astan
Omnia quæcunq; ei dilectus filius iussit loq
At postquam omne præceptum denunciaui
Perrexit ad sues, liquit autem septaq; domu
Proci autem tristati sunt, mœsti suntq; in a
Atq; exiuerunt domo apud magnum muru
Illic autem ante ianuas sederunt.
His autem Eurymachus Polybi filius incœpi
O amici, certè magnum opus superbè per
Telemacho via hæc, dicebamus.a.ei nō per
Sed agitè nauem nigram trahamus quæ op
In aūt remiges marinos congregemus, qui
Illis nuncient velociter domum redire.
Nōdū omne dictū est, quādo Amphinom⁹
Versus ex vrbe portum per profundum int
Velaq; contrahentes, remosq; manibus tene
Suauiter autem ridens loquutus est procis,
Ne aliquē nuncium moueamus: hic.a.en
Aliquis eis hoc dixit deorum, vel viderunt
Nauem aduenientem, hanc non poterant
Sic dixit, hi autem surgentes iuerunt in
ris.
Statim autem nauem nigram in terram t
Arma autem ipsis abstulerunt magnanim
Ipsi.a.in concionē iuerunt densi, neq; aliqu
Siuerunt, neq; iuuenum considere, neq; sen
His autem Antinous dixit Eupithei filius,
O amici, si hunc virum dij malo liberaru
Dij quidē speculatores sedebāt in summita
Semper densi, simul autem Sole occidente
Nunquam in terra nocte dormiebamus: se
Naui veloci nauigātes expectabamus auro
Telemacho insidiantes, vt interficeremus
Ipsum: hūc.a.interim quidem abduxit don
Nos autem hic ei consultemus grauem mor
Telemacho, neq; nos subterfugiat. non enim
Hoc viuente perfectum iri hæc opera.
Ipse quidem enim peritus consilioq; menteq;
Populi autem non iam omnino nobis fauen
Sed agitè antequam ille cogat Achiuos
Ad concionem, non enim dimissurum ipsum
Sed ad iracūdiā excitabit: dicet.a. inter oē
Quoniā ei cædem grauem struimus, neq; in
Hi autem non laudabunt audientes mala o
Ne quid malum faciant, & nos expellant
Terra nostra, aliorum autem adeamus pop
Sed præueniam⁹ interficiētes in agro, pcul
Vel in via, vitam autem ipsi, & res habeam
Diuisis vt par est inter nos, domestica aut
Illius matri dabim⁹ habere, & qcūq; accepe

ῖν δὲ μῦθος ἀφανδάνει· ἀλλὰ βόλεσθε
ζώειν καὶ ἔχειν πατρώϊα πάντα,
ἔπειτ' ἔπειτα ἅλις θυμηδέ' ἔδωμεν
ἀγρόμενοι, ἀλλ' ἐκ μεγάροιο ἕκαστος
έεσσι διζήμενος· ἡ δέ κ' ἔπειτα
ὅς κεν πλεῖστα πόροι καὶ μόρσιμος ἔλθοι.
φατ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
ος υἱὸς Ἀρητιάδαο ἄνακτος·
λιχίου πολυπύρου ποιήεντος
μνηστῆρσι, μάλιστα δὲ Πηνελοπείῃ
μύθοισι· φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν.
ἐυφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
οὐκ ἂν ἔγωγε κατακτείνειν ἐθέλοιμι
δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊόν ἐστι
πρῶτα θεῶν εἰρώμεθα βουλάς.
αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες,
κτενέω, τούς τ' ἄλλους πάντας ἀνώξω·
τρωπῶσι θεοί, παύεσθαι ἄνωγα.
φατ' Ἀμφίνομος· τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
αὐτίκ' ἀνίστες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,
ἐλθόντες κάθιζον ἐπὶ ξεστοῖσι θρόνοισιν.
ἀλλ' ἐνόησε περίφρων Πηνελόπεια,
φανῆναι ὑπέρβιον ὕβριν ἔχουσι·
οὗ παιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ὄλεθρον
εἶπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο * βουλάς.
μεγαρόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
ὕβριν ἔχων κακομήχανε, καὶ δέ σε

Ἰθάκης μεθ' ὁμήλικας ἔμμεν' ἄριστον
μύθοισι· σὺ δ' οὐκ ἄρα τοῖος ἔησθα.
σὺ Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
ἱκέτας ἐμπάζεαι οἷσιν ἄρα Ζεὺς
οὐδ' ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν.
ὅτε δεῦρο πατὴρ τεὸς ἵκετο φεύγων
δείσας; δὴ γὰρ κεχολώατο λίην,
λῃστῆρσιν ἐπισπόμενος Ταφίοισιν
Θεσπρωτούς· οἱ δ' ἡμῖν ἄρθμιοι ἦσαν·
φθῖσαι, καὶ ἀπορραῖσαι φίλον ἦτορ,
ζωὴν φαγέειν μενοεικέα πολλήν·
κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἱεμένους περ.
οἶκον ἄτιμον ἔδεις, μνάᾳ δὲ γυναῖκα,
ἀποκτείνεις, ἐμὲ δὲ μεγάλως ἀκαχίζεις.
παύσασθαι κέλομαι, καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους.
δ' αὖτ' Εὐρύμαχος Πολύβου πάις ἀντίον ηὔδα,
κάριοιο περίφρον Πηνελόπεια,
μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
οὗτος ἀνήρ, οὐδ' ἔσσεται, οὐδὲ γένηται,
Τηλεμάχῳ σῷ υἱεῖ χεῖρας ἐποίσει
ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.
ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται,
οἱ αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρὶ
ἐπεὶ ἦ καὶ ἐμὲ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
γούνασιν οἷσιν ἐφεσσάμενος, κρέας ὀπτὸν
ἐν ἔθηκεν, ἐπέσχε τε οἶνον ἐρυθρόν.

Si autem vobis hoc verbum non placet, sed vultis
Ipsumq; viuere & habere paterna omnia,
Ne ei res posteà sufficienter animo dulces comedamus
Hi congregati, sed ex domo vnusquisq;
Petat vxorem dotibus inquirens & posteà
Ducat vxorē, qui plurima dabit & cui sorte obtigerit.
Sic dixit, hi autem omnes quieti facti sunt silentio.
His autem Amphinomus concionatus est, & dixit,
Nisi illustris filius Aretiadæ regis,
Qui ex Dulichio feraci frumenti herbosa
Dux fuit procis, maximè autem Penelopæ
Placuit verbis, mentibus enim vtebatur bonis,
Qui ipsis prudens concionatus est, & dixit,
O amici, non ego interficere volo
Telemachum, arduum autem genus regium est
Interficere: sed primùm deorum interrogemus cōsilia.
Siquidem laudabunt Iouis magni iura,
Ipseq; interficiam, hos q; alios iubebo.
Si auertant Dei, quiescere suadeo.
Sic dixit Amphinomus, his autem placuit verbum.
Statim posteà surrecti iuerunt domum in Vlyßis,
Venientes autem sederunt in politis sedibus.
Hæc autem rursus aliud intellexit prudens Penelope
Procis apparere immensam iniuriam habentibus,
Audiuit enim sui filij in domibus mortem.
Præco enim ei dixit Medon qui sciebat consilia,
Perrexit autem ire domum cum famulis mulieribus.
Sed quando iam procis aduiit diuina mulierum,
Stetit apud limen domus ornatè factæ
Contra maxillas tenens ornata vela:
Antinoū.a.reprehēdit, verbumq; dixit ac nominauit,
Antinoë iniuriam habens malè cogitans, & iam
te dicunt
In populo Ithacæ inter æquales esse optimum
Consilio & verbis, tu autem non talis es.
Insane, cur autem tu Telemacho cædemq; mortemq;
Struis, neq; supplicum præsides curas, quibus Iupiter
Testis? neq; sanctitas mala struere mutuò.
An non scis, quando huc pater tuus venit fugiens
Populum reueritus, iam enim iratus erat valde.
Quoniam latrones insequens Taphios
Affecisti dolore Thesprotos, hi aūt vobis amici erant.
Hunc volebāt corrumpere, & destruere dilectum cor,
Et facultates consumere sufficientes multas.
Sed Vlysses prohibuit & detinuit cupientes,
Huius nunc domū ignominiosè comedis. petis.a.vxorē,
Filiumq; interficis, me autem valdè tristitia afficis.
Sed te cessare iubeo, & iubere vt & alij cessent.
Hanc.a.rursus Eurymach. Polybi filius cōtrà allocu-
Filia Icarij prudens Penelope (tus est,
Confide, non tibi hæc in mentibus tuis curæ sint:
Non est hic vir, neq; erit, neq; fuerit,
Qui Telemacho tuo filio manus inferet
Viuo me & in terram vidente.
Sic enim dicam, & ipsum perfectum erit.
Statim aūt eius sanguis niger fluet circum lanceam
Nostram, postquam & me vrbium populator Vlysses
Sæpe genibus suis insidere faciens carnem assatam
In manibus posuit, tenebatq; vinum rubrum.

γρ. βουλάς, Αὐλῆς ἐκτὸς ἐὼν· οἱ δ' ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον. Βῆ δ' ἰέναι

Τῶ μοι Τηλέμαχος πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν
Ἀνδρῶν, οὐδέ τί μιν θάνατον τρομέεσθαι ἄνωγα
Ἐκ * γε μνηστήρων·[k] Θεόθεν δ' οὐκ ἔστ' ἀλέασθαι.
Ὣς φάτο θαρσύνων, τῷ δ' ἤρτυεν αὐτὸς ὄλεθρον.
Ἡ μὲν ἄρ' εἰσαναβᾶσ' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
[l] Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
[m] Ἑσπέριος δ' Ὀδυσῆϊ καὶ υἱέϊ δῖος ὑφορβὸς
Ἤλυθεν· οἱ δ' ἄρα δόρπον * ἐπισταδὸν ὡπλίζοντο,
Σῦν ἱερεύσαντες ἐνιαύσιον· αὐτὰρ Ἀθήνη
Ἄγχι παρισταμένη Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
Ῥάβδῳ πεπληγυῖα, πάλιν ποίησε γέροντα·
Λυγρὰ δὲ εἵματα ἕσσε περὶ χροΐ, μή ἑ συβώτης
Γνοίη ἐσάντα ἰδών, καὶ ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
Ἔλθοι ἀπαγγέλλων, μηδὲ φρεσὶν εἰρύσσαιτο.
Τὸν καὶ Τηλέμαχος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἦλθες, δῖ' Εὔμαιε· τί δὴ κλέος ἔστ' ἀνὰ ἄστυ;
Ἦ ῥ' ἤδη μνηστῆρες ἀγήνορες ἔνδον ἔασιν
Ἐκ λόχου, ἦ ἔτι μ' αὖτ' εἰρύαται οἴκαδ' ἰόντα;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα,
[n] Οὐκ ἔμελέν μοι ταῦτα μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
Ἄστυ καταβλώσκοντα· τάχιστά με θυμὸς ἀνώγει,
Ἀγγελίην εἰπόντα, πάλιν δεῦρ' ἀπονέεσθαι.
Ὡμήρησε δέ μοι παρ' ἑταίρων ἄγγελος ὠκὺς
Κῆρυξ, ὃς δὴ πρῶτος ἔπος σῇ μητρὶ ἔειπεν.
Ἄλλο δέ τοι τόδε οἶδα· τὸ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Ἤδη ὑπὲρ πόλιος, ὅθι * Ἑρμαῖος λόφος ἐστὶν,
Ἦα κιὼν, ὅτε νῆα θοὴν ἰδόμην κατιοῦσαν
Ἐς λιμέν' ἡμέτερον· πολλοὶ δ' ἔσαν ἄνδρες ἐν αὐτῇ·
Βεβρίθει δὲ σάκεσσι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
Καί σφεας ὠΐσθην τοὺς ἔμμεναι· οὐδέ τι οἶδα.
Ὣς φάτο· μείδησεν δ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
Ἐς πατέρ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδών· ἀλέεινε δ' ὑφορβόν.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
Δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Δὴ τότε κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

(Margin: ε. πτ — ἐπὶ σταθμῷ — κ. ἑρμαῖος)

Ideò mihi Telemachus omnium multò amici
Virorum, neq; ipsum mortem timere iussi
A procis, à Deo autem non est fugere.
Sic dixit hortans, huic aũt ordinabat ip
Hæc autem ascendens in superiora splendid.
Flebat postea Vlyssem dilectũ maritũ done
Dulcem in palpebris posuit cæsia Minerua:
Vespertinus autem Vlyssi & filio diuinus su
Venit, hi autem cœnam in stabulo parabant
Suem sacrificantes anniculum, at Minerua
Propè stans Laërtiadem Vlyssem
Virga percutiente iterum fecit senem.
Turpia.a.vestimẽta induit circũ corp⁹, ne ip
Cognosceret indutũ conspicatus, & prudent
Eat nuncians, neq; mentibus obseruet.
Hunc & Telemachus prior verbum alloc
Venisti diuine Eumæe, & quis in vrbe rum
Nunquid iam proci superbi intrà venerunt
Ex insidijs? an adhuc me rursus obseruãt do
Hunc.a.respondens allocutus est Eumæ
Non curæ est mihi hæc inquirere & int
Ciuitatem adeuntem citißimè me animus
Nuncio perlato rursus huc redire.
Obuiauit autem mihi à socijs nuncius velox
Præco, qui iam primus verbum tuæ matri d
Aliud autem tibi hoc scio, hoc enim vidi oc
Iam super ciuitate vbi quadratus tumulus
Sedi iens, quando nauem velocem vidi deue
In portum nostrum, multi autem erant viri
Grauabatur autem scutis & lanceis vtrinq;
Et ipsos putaui hos esse, neq; aliquid scio.
Sic dixit, risit autem sacra vis Telemach.
Patrem oculis conspicatus, fugit autem subu
Hi.a.postq̃ igitur cessarũt labore, parauerũt
Conuiuati sunt, neq; animus indiguit cõui
At postquam potus & cibi desiderium amo
Iam tunc dormiuerunt, & somni donum a

COMMENTARIVS.

a ἡ δ' ἄρ' ἔπειτ' ἰθάκηνδε] Anteà vidimus Telemachum, vbi in agros diuertisset, reliquos nauigationis socios iussis conferre: nunc itaq; Poëta eorum illuc aduentum describit, & vt Telemachi aduentum tum à præcone tum à subul inde mœstitiam concœperint proci, quòd insidias ei structas nihil profecisse videant, & quæ sequuntur.

b αὐδὴ δ' εἰς ἀγορὴν] Videtur hoc moris fuisse apud veteres, vt redeuntibus vel nuncijs vel ijs qui ad aliquod negotiu nium interesset, peragendum demandati erant, statim & e uestigiò concionem haberent: quod hoc loco vides à procis Peculiaris autem fuit concio, & procorum solùm reliquis omnibus tam iuuenibus quàm senibus remotis: hoc est, ni f sibus ipsis, ne ea exaudirent, quæ contra eorum dominum hactenus erant machinati: frustra tamen, quia re infecta ia prouinciam susceperant, reuerterunt.

c ὢ πόποι.] Hac oratione Antinous duo præstat. Primùm exponit quid gestum sit in illa expeditione, immò in illis i Telemacho struxeraut, vel potiùs quid non gestũm sit. Docet enim se re infecta redire, cuius causam in Deum aliquen sua & sociorum negligentia non acciderit, vt qui etiam noctes in mari transegerint, quò faciliùs præternauigantem T obseruare possent aurora exorta. Rectè autem suspicatur, immò, ni fallor, credit eum à Deo abductum. Id enim Min factum anteà vidimus. Vbi vides rerum incertarum euentum fortunæ non tribui, sed Deo contra profanũ & imp ma Epicureorum, a quo longissimè abest Homerus noster, atq; adeò Homericæ omnes personæ. Deinde Antinous c de [illegible] interficiendo Telemacho proponit, eamque causam illius subijcit, quòd eo viuente nullus videatur huius nuptiar futurus finis. Sed illud non sufficiebat: aliam enim eamque grauiorem causam sui consilij addit: quòd cùm Telemac possit apud populum tum propter prudentiam tum propter authoritatem, metuendum sit, ne illi consilia procorum cilio exponat de eo in itinere interimendo: qua ratione populum sine dubio ad seditionem mouendam concitabit, turus non sit hos domino suo structas fuisse insidias, vnde aduersus procos consurgent, eosq; suis expellent finibus. H riculum vult anteuerti Telemachi morte, vt deinde faciliùs vnus è procis Penelopen bonaque illius sortiatur. Quòd lium reliquis non placeat, suadet vt iam ab instituto desistant, & quisq; iam in sua se recipiat. Qua ratione videtur g lias consilij temperasse, immò improbasse quodammodo, atque etiam hoc ipsum quod bona Telemachi dilapident Vbi licet obseruare, quod ait Eustathius: [illegible] ἰδοὺ γὰρ, inquit, [illegible] ὅμως τοὺς αὐτοὺς ποιεῖν ἐπιμένως αὐτῷ βούλεται, καὶ τοὺς ἄλλους προτρέπεται. ὁ δὲ ποιητὴς καὶ θεόμαχον αὐτὸν παρεμφαίνει, πῶς γὰρ οὐ τοιοῦτος ὁ [illegible] ὅτι [illegible] Τηλέμαχον, καὶ ἀπήγαγεν οἴκαδε, εἶτα πάλιν αὐτοὺς ἐπιβουλεύειν βούλεται.

d τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος] Nulla est tam deprauata hominum societas, in qua plerunq; vnus aut alter perniciosa eius c impediat: quod in hoc negotio etiam contigit. quanquam enim vnus Antinous illud consilium de Telemacho interfi posuisset: tamen poterat fieri vt in vnum omnes reliqui conspirarent, quemadmodum anteà etiam destruendis ei insi ferant, nisi hic Amphinomus obstitisset, cuius sententiæ postmodum vt rectiori & æquiori subscripserunt.

ximus etiam anteà lib. 1. obseruandum esse, in hac multitudine procorum non regnasse ἀναρχίαν, quod etiam necessa- uidiosa illa nuptiarum Penelopæ sollicitatione, ex qua non nisi rixæ oriri poterant inter procos, nisi eos ducis cuius- as compescuisset: qua ratione factum est, vt per integrum triennium pacificè Penelopen ambierint. Hic ergo Amphi- pem locum inter procos obtinuit, ducisque officio defunctus est: quam authoritatem nunc quoque patefecit, cùm il- onsilium refellit & improbat, adeò moderatè tamen vt de eo nihil posset Antinous conqueri, quasi nimirum eius o- us negotij successus, quem ex morte Telemachi sperabat, auerteretur. Prætexit enim pietatem, quòd res tam grauis Deorũ cõsilio nõ sit suscipienda, proinde aggressurũ se eã nõ esse, donec intelligat vtrũ hoc Iupiter sit approbaturus.

Πηνελοπείη] Cur ergo Eurymacho potiùs erat nuptura. An quòd Eurymachus, vt sup. lib. 1. diximus, calculum illum set?

...] Monarchiæ studiosissimus est Homerus, ideò eam sartam tectam esse vult, nec cuiuis iniuriæ obnoxiam, nedum psos Reges: quod satis Iliad. 1. docuimus in illa Agamemnonis & Achillis contentione. Hîc quoq; idem satis apertè sanè veneranda illa potestas Regia, qua nihil est in rebus humanis magis honorificum, aut quod Deitatem ipsam ur Qua de re vide fragmenta Pythagoreorum, quæ à nobis conuersa anno superiore ad finem Politicorum Aristo- lijs Zuingeri & Victorij sunt edita.

...] Cùm intellexerit Penelope propositum esse ab Antinoo consilium de Telemacho interficiendo, materno a pergit ad procos & apud eos, maximè apud hũc Antinoum de tam scelesto consilio grauiter cõqueritur: & ita qui- m maternos quàm Regios quosdam spiritus ostentare videatur: maternos quidem, quòd filij eius causa agatur: Re- cos ab hoc instituto desistere cum quadam authoritate, qualem anteà vsurpasse non videtur, iubet. Alloquitur ergo um tanquam authorem huius consilij, & eum primùm conuicijs proscindit à re ipsa sumptis: docetque eum falsò ses prudentiæ nomine benè audire, cùm tam perniciosa consilia, & qualia à prudẽte homine proficisci non possunt, edarguit autem illum tum impietatis, tum ἀχαριστίας. Impietatis, quòd impium sit aliquid mali in alterum machinari, uòd cùm pater illius (quem Epithen appellat Eustathius) ab Vlysse aduersus Thesprotos conseruatus esset, huius en immemor filius illius, huius filio mortem moliatur.

...] bdola hac oratione Eurymachus (quem non ita pridem vidimus, nuptias Penelopæ præ reliquis omnibus sibi po-) Penelopæ mœstum & iratum animũ lenit, & meliora eam sperare iubet de suo Telemacho, qui de vita non sit peri- nec sibi ipsi vita suppetat. Nõ esse enim se adeò beneuolentiæ, qua ipsum Vlysses in pueritia complectebatur, oblitũ, m odio prosequatur: proinde minatur ei mortem, qui vim Telemacho inferre aggredietur. Hæc Eurymachus, ... ως καὶ ἐσχηματισμένως, vt ait Eustathius, protulit: quod ipse Poeta docet, cùm subijcit τῷ δ᾽ ἤρτυεν αὐτὸς ὄλεθρον.

...] maximè consistit dissimulatio & ὑπόνοια illa Eurymachi. Ambiguè enim dicit, Telemacho nihil esse à procis pericu- uidẽ posse ipsum timere. Duobus enim modis id potuit intelligi: vel ob præstitutũ singulis hominib a Deo vitę finẽ, oriẽdi lege: vel ꝙ ad cõsiliũ Amphinomi respexerit, quo suadebat, vt diuina iura rogaretur, vtrũ fas esset Telemachũ asi ergo dicat Eurymachus, Si hoc illa diuina iura permiserint, à procis etiã ipsis interfectũ iri Telemachũ Priorẽ sen- e intelligẽdũ reliquit, posteriorẽ ipse penes se abdidit. Et hæc est. vt dixi, mera ὑπόνοια, si me ita Græci patiuntur loqui.

...] ec aliàs de Penelope vidimus, quibus mire coniugalem illius affectum & amorem quo tam diu absentem: immò, vt i- functum Vlyssem complectebatur, exprimit. Quod rarissimum est, & nescio an vnicum inter fœminas exemplum.

...] Describit nũc Eumęi ex vrbe ad agros & stabulum suum reditum, & qui Vlysses à Minerua præcedenti senectutis & ui sit restitutus, ne ab Eumęo dignosceretur ex tã repẽtina mutatione, & eius aduentũ statim Penelopæ renunciaret.

...] Quid hoc est quòd Eumæus hæc sibi curæ non esse dicit, an ita parũ de hero suo Telemacho est sollicitus, vt inqui- erit, an proci ex insidijs quas ipsemet sciebat Telemacho esse instructas, redijssent. Existimo Eumæũ duobus de cau- se perscrutatum: primùm, quòd in eo Telemachi salutem iam ampliùs non periclitari videret: deinde, quòd hoc præ- erit, vt quàm citissimè quod in mandatis habebat, exequeretur. Hanc posteriorem causam ipse expressit, quasi intel- erui partes, vt vltra id quod sibi iussum est, nihil faciat: quin hoc solùm etiam alijs, quæ non videntur aspernanda, , diligenter & sine omni cunctatione exequatur. Tamen narrat se nauem ad portum Ithacensem appellentem vidisse, in qua fuisse procos suspicabatur, cùm turbam virorum & armis refertam nauem viderit.

FINIS LIBRI XVI. HOM. ODYSS.

...ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...πόλιν ἐλθὼν Τηλέμαχος διηγεῖται τῇ μητρὶ Πηνελό- ...ποδημίας τὰ κεφάλαια. ὕστερον δὲ Ὀδυσσεὺς ἀχθεὶς ... Εὐμαίου εἰς Ἰθάκην ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, εἰς τὸ συμπόσιον ...μνηστήρων εἰσέρχεται. ὁ δὲ ποιητὴς ἀπαγγέλλει πῶς ὁ κύων ...ἐν δεσπότην καὶ ὡς Εὔμαιος μὲν εἰς τοὺς ἀγροὺς ὑπο- ...δυσσεὺς δὲ ἐν αὐτοῖς μένει.

Ἄλλη.

...βάλλες αἰπόλε μνηστῆρ τε κύων ὃν ἀνέγνω.

Ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Δὴ τότ᾽ ἔπειθ᾽ ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
Τηλέμαχος φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·
...λκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει,
...ὸν, καὶ ἑὸν προσέειπε συβώτην,
...οι μὲν ἐγὼν εἶμ᾽ ἐς πόλιν, ὄφρα με μήτηρ
...ὄψεται· οὐ γάρ μιν πρόσθεν παύσεσθαι ὀΐω
...οιο στυγεροῖο γόοιό τε δακρυόεντος,

ARGVMENTVM DECIMISEPTIMI LIBRI *Odysseæ.*

IN ciuitatem cùm venisset Telemachus, enarrat matri Penelopæ peregrinationis capita. Postea Vlysses ductus ab Eumæo in Ithacam ex agris ad conuiuium Procorum ingreditur. Poeta autem refert quomodo canis agnoscit dominum. Et Eumæus in agros reuertitur, Vlysses autem inter ipsos manet.

Aliud.

R, percussisti caprarieq; proceq; canis quem recognouit.

QVANDO iam matutina apparuit
roseis digitis aurora,
Iam tunc postea sub pedib. ligauit
pulchra calciamenta
Telemachus dilectus filius Vlyssis di-
uini:
Accepit aũt fortẽ lanceã, quæ eius manib. congrueret.
Ad ciuitatem iturus & suum alloquutus est subulcũ,
Euax certè quidẽ ego vado in ciuitatẽ vt me mater
Videat. non enim ipsam antè cessare puto
Fletuq; odioso luctuq; lacrymoso,

Πρίν γ' αὐτόν μ' ἐσίδηται· ἀτὰρ σοί γ' ὧδ' ἐπιτέλλω,	Quàm ipsum me inspiciat, sed tibi sic iubeo,
Τὸν ξεῖνον δύστηνον ἄγ' ἐς πόλιν, ὄφρ' ἂν ἐκεῖθι	Hanc hospitem infelicem duc in ciuitatem, v
Δαῖτα πτωχεύῃ· δώσει δέ οἱ ὅς κ' ἐθέλῃσι	Conuiuium mendicet, dabit aũt ei quicunq;
Πύρνον καὶ κοτύλην· ἐμὲ δ' οὔ πως ἐστὶν ἅπαντας	Panem & poculũ, me aũt non aliquo modo l
Ἀνθρώπους ἀνέχεσθαι, ἔχοντά περ ἄλγεα θυμῷ.	Homines tolerare habentem dolores animo.
Ὁ ξεῖνος δ' εἴπερ μάλα μηνίει, ἄλγιον αὐτῷ	Hic hospes autem si valdè irascetur, grauius
Ἔσσεται· ἦ γὰρ ἐμοὶ φίλ' ἀληθέα μυθήσασθαι.	Erit, certè mihi amica vera loqui.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	Hunc autem alloquutus prudens Vlysses,
b Ὦ φίλος, οὐδέ τοι αὐτὸς ἐρύκεσθαι μενεαίνω,	O amice, neque ipse detineri cupio,
Πτωχῷ βέλτιόν ἐστι κατὰ πτόλιν ἠὲ κατ' ἀγροὺς	Pauperi melius est in ciuitate quàm in agris
Δαῖτα πτωχεύειν. δώσει δέ μοι ὅς κ' ἐθέλῃσιν.	Conuiuiũ mendicare, dabit. a. mihi quicunq
Οὐ γὰρ ἐπὶ σταθμοῖσι μένειν ἔτι τηλίκος εἰμί,	Non enim in stabulis manere amplius aptus
Ὥς τ' ἐπιτειλαμένῳ σημάντορι πάντα πιθέσθαι.	Ad præcipienti significatori in omnibus pa
Ἀλλ' ἔρχευ· ἐμὲ δ' ἄξει ἀνὴρ ὅδε ὃν σὺ κελεύεις,	Sed vade, me autem ducet vir hic quem tu i
Αὐτίκ' ἐπεί κε πυρὸς θερέω, ἀλέη τε γένηται.	Statim, postquam incaluero teporq; factus
(Αἰνῶς γὰρ τάδε εἵματ' ἔχω κακά· μή με δαμάσσῃ	(Grauiter. n. hæc vestimẽta habeo mala) ne
Στίβη ὑπηοίη. ἕκαθεν δέ τοι ἄστυ φάτ' εἶναι.	Frigus submatutinum, procul. a. ciuitatem
Ὣς φάτο. Τηλέμαχος δὲ διὰ σταθμοῖο βεβήκει,	Sic dixit, Telemachus autem ex stabulo e
Κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς· κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.	Velociter pedib. procedens, mala aũt procis
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,	Sed postquam peruenit domos benè habitat
Ἔγχος μέν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρήν,	Lanceam quidem posuit portans ad column
Αὐτὸς δ' εἴσω ἴεν, καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.	Ipse autem introiuit, & transiuit lapideum
Τὸν δὲ πολὺ πρώτη εἶδε τροφὸς Εὐρύκλεια,	Hunc autem multò prima vidit nutrix Eu
Κώεα καστορνῦσα θρόνοις ἔνι δαιδαλέοισι·	Pelles sternens sedibus in varijs.
d Δακρύσασα δ' ἔπειτα ἰθὺς κίεν. ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄλλαι	Lacrymans aũt postea rectà iuit, circum au
Δμῳαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,	Ancillæ Vlyssis patientis congregatæ sunt,
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους·	Et osculatæ sunt amplectentes caputq; & h
* Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,	Perrexit autem ire thalamum prudens Pen
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.	Dianæ similis & aureæ Veneri.
Ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα.	Circum aũt filium dilectum iecit brachia l
Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά,	Osculata est aũt ipsum caput et ambo lumin
Καί ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Et lugens verba velocia alloquuta est,
Ἦλθες Τηλέμαχε γλυκερὸν φάος· οὔ σ' ἔτ' ἐγώ γε	Venisti Telemache dulce lumen, non te e
Ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε	Videre putabam postquam iuisti naue Pylu
e Λάθρῃ ἐμεῖο ἀέκητι φίλου μετὰ πατρὸς ἀκουήν.	Clàm mei longè dilecti ad patris auditione
Ἀλλ' ἄγε μοι κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.	Sed agè mihi narra quomodo obuius venis
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	Hãc. a. rursus Telemachus prudẽs cõtrà
f Μῆτερ ἐμή, μή μοι γόον ὄρνυθι, μηδέ μοι ἦτορ	Mater mea ne mihi luctũ excita, neq; mihi c
Ἐν στήθεσσιν ὄρινε, φυγόντι περ αἰπὺν ὄλεθρον.	In pectoribus commoue fugienti grauem m
Ἀλλ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,	Sed lota pura corpori vestimentis captis
Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν,	In superiora ascendens cum seruis mulierib
Εὔχεο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἑκατόμβας	Voue omnibus Dijs perfectas hecatombas
Ῥέξειν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ.	Sacrificare, sicubi Iupiter pfecerit vt vices
Αὐτὰρ ἐγὼν ἀγορὴν δ' ἐσελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω	At ego ad concionem ibo, vt vocem
Ξεῖνον ὅτις μοι κεῖθεν ἅμ' ἕσπετο δεῦρο κιόντι.	Hospitem qui me illic simul secutus est veni
Τὸν μὲν ἐγὼ προὔπεμψα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι.	Hunc quidem ego præmisi cum diuinis socijs
Πείραιον δέ μιν ἠνώγεα προτὶ οἶκον ἄγοντα	Piræum autem ipsum iussi ad domum ducen
Ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν εἰσόκεν ἔλθω.	Accuratè diligere, & honorare donec veniss
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν. τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.	Sic loquutus est, huic autem firmum fui
g Ἡ δ' ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ' ἑλοῦσα,	Hæc autem lota pura corpori vestimenta ca
Εὔχετο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἑκατόμβας	Vouit omnibus Dijs perfectas hecatombas
Ῥέξειν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ.	Sacrificare, sicubi Iupiter pfecerit vt vices

γρ. Βῆδ' ἴμεναι θαλ.

COMMENTARIVS.

a ἄντι ἥνι] Pergit Telemachus in patre suo, qui Eumæo erat incognitus, tegẽdo, cùm simulat se eum pro hospite qu[...] neo & peregrino agnoscere. Itaq; ait Eumæo, se discessum in vrbem parare: cæterùm hunc hospitem ei commendat, v[...] Ithacam deducat, ibique commodiùs victum suum mendicet. persistit enim, vt anteà proposuerat, in denegando illi a[...] ipsemet satis aliunde angustijs rei domesticæ conflictetur, ob procorum petulantiam, qua eius bona diripiunt & con[...] enim eum intelligere puto per illos dolores, quos se animo perferre dicit, ex ea nimirum causa. Addit præterea ad m[...] mulationem contemptum eiusdem hospitis, cùm dicit etiamsi hoc ille ægrè sit laturus, cùm denegatum sibi ab eo vic[...] xilium longè grauius ei futurum, quasi dicat, Nihil proficiet sua ira, nisi quod hunc sibi insuper dolorem adijciet: eg[...]

tamen possum, quod verè, pro mea verum dicendi consuetudine, dico. Sed cur ad vrbem properat? Quia hoc iubebat pietas ... diutiùs angi ob suam absentiam non pateretur, sed conspectu suo mœstitiam eam illi quàm citissimè leniret. Aliud ... eius festinationis incentiuũ, vt viam faciliorẽ vltioni procorũ sterneret, prout anteà inter se pater & filius statuerant.

...] Laudandus est Telemachus ob hunc veritatis amorem, est enim amor omnium præstantissimus propter ipsius veri... ntiam. Et rectè illud Bacchylidis in Orchematis, vt quidam legunt apud Stob.

ἀνδρῶν δ᾽ ἀρετὰ σοφία τε παγκρατὴς πέλει δ᾽ ἀλαθείᾳ: *Hominum virtus & sapientia omnipotens in veritate sita est.*

... filiam eleganter & verè, si nomen Iouis in nostri Dei mutes, appellauit Pindarus Olymp. Od 10. & Olympias

ἀλάθεια, inquit, θεῶν ὁμὸ πόλις, μόνη θεοῖς συνδιαιτωμένη: *Veritas cæli ciuis est, & sola fruitur conuictu Deorum.*

... etiam pulcherrima fingatur à Philemone in Pyrphoro his verbis:

οὐκ ἔστιν οὔτε ζωγράφος, μὰ τοὺς θεοὺς — *Haud arte tantam pictor vllus assequi*
οὔτ᾽ ἀνδριαντοποιὸς, ὅστις ἂν πλάσαι — *Statuariúsve pulchritudinem queat,*
κάλλος τοιοῦτον, οἷον ἡ ἀλήθει᾽ ἔχει. — *Tantum & decorem, veritatis quantus est.*

... ò semper vsurpanda sit, Menander in Hypolimæa monet:

ἀεὶ κράτιστόν ἐστι τἀληθῆ λέγειν — *Semper est optimum vera loqui*
ἐν παντὶ καιρῷ τοῦτ᾽ ἐγὼ παραγγελῶ — *Quouis tempore. Hanc ego moneo*
εἰς ἀσφάλειαν τοῦ βίου πλεῖστον μέρος. — *Ad tutò viuendum præcipuam esse partem.*

...à mendacium quàm sit fugiendum, docuit Homerus noster Iliad δ. cùm dicit ei Deum minimè auxiliari: οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ᾽ ἀρωγός. Cleobulus à viro prudente & sapiente dicit esse alienum, ψεῦδος δὲ μισεῖ πᾶς φρόνιμος καὶ σοφός. Intolerabile ...ium Euripides, ἥπερ χαλεπόν ἐστι τὸ ψευδῆ λέγειν. Ergo amandus nobis Telemachus, aut Telemachi memoria, qui verita... ed quid hoc est rei? nam manifestum est illius mendacium, cùm se ita malè affectum hospiti doceat, aut ei opem iniam ... mò non minus ὕπουλος est hæc illius in suo genere oratio, quàm illa Eurymachi superiore libro circa finem. Nihil obstat, ...uidem opportuna mẽdacia nescio quid affine cum veritate habent: aut deteriora saltem non sunt, vbi præcipuè vitandi ...iculi causa necessariò obtruduntur. Hinc illud Pisandri, οὐ νέμεσις καὶ ψεῦδος ὑπὲρ ψυχῆς ἀγορεύειν: Non est reprehẽdendus, ...ium pro vita sua dixerit. Et illud Diphili,

καιρῷ τεθὲν τὸ ψεῦδος ὡς κέρδος φέρει: *Mendacium positum in tempore, lucrum seu fructum affert.*

..., quòd Socrates apud Platonem lib. 3. de Repub. mendacia magistratibus solùm permittit, idq; ciuium hostiúmve ra... mmunem ciuitatis vtilitatem. Itaque κατά τι probabimus mendacia, quale fuit hoc Telemachi, & alibi ipsius Vlyssis.

...] Hospitis etiam personam cautè sustinet coram Eumæo Vlysses, & id maximè se optare dicit vt in vrbem deducatur ...causis. primùm, quòd commodius ei sit in vrbe mendicare, quàm in agris: deinde, quòd etiam minimè amplius sit aptus ...n stabulis commorandum, vt ea omnia faciat quæ aliquis imperauerit propter grauem videlicet iam ætatem, quæ præ...e minus est his rusticorum ministerijs obeundis apta, vt etiam enarrat Eustathius.

...σα.] Harum lachrymarum in medio gaudio causas alibi exposuimus.

Cùm Homerus scribat inscia Penelope illud iter à Telemacho susceptum fuisse, miratus sum sæpe vnde Ouidius eam ...em Vlyssi faciat: *Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arua*
Misimus: incerta est fama remissa Pylo. — *Misimus & Sparten, Sparte quoq; nescia veri.*

...um ex consilio Penelopæ eò sit profectus Telemachus. Poteramus dicere, Ouidium alios à Penelope missos intellige... ò pòst id se de Telemacho intellexisse manifestè testaretur, cùm dicit Penelope:

Ille (Telemachus) *per insidias penè est mihi nuper ademptus,* — *Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.*

...go Penelopen ibi captare Vlyssis animum, cùm se de eo tam solicitam fuisse doceat, vt hinc inde famam de eo perqui... ...is etiam peregrinationibus filio suo demandatis. Et eò respexit, ni fallor, Ouidius: nisi, quod non audio asserere, eum ...μαρτήματος accusemus.

...] Matri suæ Telemachus narrationem suæ nauigationis denegat, quòd ea sine luctu fieri à se non posset, qui periculũ ...isset. Quid verò? an ita procliuis ad lachrymas hic adolescens, ac ita molli pectore, vt id commemorare præ metu lacry... n sustinuerit? Id forsan ætati illius teneriusculæ concedendum, aut si iam eum vis agnosci Telemachum, qui se ad vlci... ...ocos instruat, hunc næuum in eo obseruabimus. Vel etiam cùm ad alia properaret, hac ratione præcidit longioris con... s ansam. Itaque iubet Penelopen pro suo reditu Dijs litare, quæ pietas est insignis, si pluralitatem Deorum excoperis: ...n videtur tacitè ad vnitatem referre, cùm addit, αἴκε ποθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ. In pluralitate, inquam, solam vnitatem ...illor, intelligit. Et hic locus diligenter est notandus. Nam cùm Telemachus hoc beneficium salutis vni Mineruæ acce... re debuerit, tamen Dijs omnibus agit gratias: id est, si mihi fas sacra immiscere profanis, tribus Deitatis personis: quas ...s deficiente paulatim vera Dei cognitione, & illius cultu adulterato explicarent, personas illas pro essentijs acceperũt, ...tim pluralitas illa Numinum inualuit. Quod vt sic interpreter, facit, vt dixi, quod subijcit, faciendam esse omnibus Dijs il... ..., vt à Ioue auxilium ad rependendam procis hanc iniuriam petant. nam cur non ab omnibus Dijs petendum esse quo... ...? Hæc quibusdam nimis arguta videbuntur, sed illi per me sibi sapiant: ego tum demum maximè delector, cùm aliena à ...ate non esse scripta Homerica video, quicquid scioli nonnulli clamitent.

...ευσαμένη,] Quàm sit purè & nitidè accedendum ad Numen, aliàs quoque diximus. Hîc maior puritas fuit, vt quæ non ...orpore fuerit, sed etiam in vestibus.

...χος δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα διὲκ μεγάροιο βεβήκει	*Telemachus autem postea ex domo iuit*
... ἔχων· ἅμα τῷγε κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο.	*Lãceã habẽs, simul hũc canes pedib. veloces sequebãt.*
...ίην δ᾽ ἄρα τῷγε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη·	*Diuinam huic gratiam perfudit Minerua.*
...δ᾽ ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θηεῦντο.	*Hunc autem omnes populi aduenientẽ admirabãtur.*
...ὲ μιν μνηστῆρες ἀγήνορες ἠγερέθοντο	*Circum autem ipsum proci superbi congregati sunt*
...ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμευον.	*Felicia illi optantes, mala. a. mẽtib. pfunda cogitab.ãt.*
...τῶν μὲν ἔπειτα ἀλεύατο πουλὺν ὅμιλον,	*At hic horũ quidẽ postea effugit multã multitudinem.*
...Μέντωρ ἧστο καὶ Ἄντιφος, ἠδ᾽ Ἁλιθέρσης,	*Sed vbi Mentor sedebat, & Antiphus & Halitherses,*
...ἀρχῆς πατρώιοι ἦσαν ἑταῖροι,	*Qui ei à principio paterni erant amici:*
...ἕζετ᾽ ἰών· τοὶ δ᾽ ἐξερέεινον ἕκαστα.	*Illic sedit iens, hi autem interrogabant singula,*
...ὁ Πείραιος δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἦλθεν,	*Hos autem Piræus lancea, inclytus iuxtà venit,*
...ἄγων ἀγορήνδε διὰ πτόλιν· οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν	*Hospitem ducẽs ad concionẽ p ciuitatẽ, neq; adhuc diu*
...μαχος ξείνοιο ἑκὰς τράπετ᾽, ἀλλὰ παρέστη·	*Telemachus hospite longè versus est, sed astitit.*
...Πείραιος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν,	*Hunc & Piræus prior verbum alloquutus est,*
...μαχ᾽, αἶψ᾽ ὄτρυνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα γυναῖκας,	*Telemache statim concita meam ad domũ mulieres,*
...ὥς τοι ἀποπέμψω ἅ τοι Μενέλαος ἔδωκε.	*Vt tibi dona mittam quæ tibi Menelaus dedit.*
...δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Hunc. a. rursus Telemachus prudens cõtrà alloq. est,*
...γὰρ τ᾽ ἴδμεν ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·	*Piræe, non enim scimus quomodo erunt hæc opera:*

Εἴ κεν ἐμὲ μνηστῆρες ἀγήνορες ἐν μεγάροισι
Λάθρῃ κτείναντες, πατρώϊα πάντα δάσωνται,
Αὐτὸν ἔχοντά σε βούλομ' ἐπαυρέμεν ἤ τινα τῶνδε·
Εἰ δέ κ' ἐγὼ τούτοισι φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,
Δὴ τότε μοι χαίροντι φέρειν πρὸς δώματα χαίρων.
Ὣς εἰπὼν, ξεῖνον ταλαπείριον ἦγεν ἐς οἶκον.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Ἐς δ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.
Τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον ἠδὲ χιτῶνας,
Ἔκ ῥ' ἀσαμίνθου βάντες ἐπὶ κλισμοῖσι καθῖζον.
Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα,
Καλῇ χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
Νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
Μήτηρ δ' ἀντίον ἷζε παρὰ σταθμὸν μεγάροιο,
Κλισμῷ κεκλιμένη, λεπτ' ἠλάκατα στρωφῶσα.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια,
Τηλέμαχ', ἤτοι ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα
Λέξομαι εἰς εὐνὴν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
Αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
Ὤχεθ' ἅμ' Ἀτρεΐδῃσιν ἐς Ἴλιον· οὐδέ μοι ἔτλης
Πρὶν ἐλθεῖν μνηστῆρας ἀγήνορας ἐς τόδε δῶμα,
Νόστον σοῦ πατρὸς σάφα εἰπέμεν, εἴ που ἄκουσας.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Τοιγὰρ ἐγώ τοι μῆτερ ἀληθείην καταλέξω·
Ὠχόμεθ' ἔς τε Πύλον καὶ Νέστορα ποιμένα λαῶν.
Δεξάμενος δέ με κεῖνος ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,
Ἐνδυκέως ἐφίλει, ὡσεί τε πατὴρ ἑὸν υἷα
Ἐλθόντα χρόνιον νέον ἄλλοθεν, ὣς ἐμὲ κεῖνος
Ἐνδυκέως ἐκόμιζε σὺν υἱάσι κυδαλίμοισι.
Αὐτὰρ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος οὔποτ' ἔφασκε
Ζωοῦ οὐδὲ θανόντος ἐπιχθονίων τευ ἀκοῦσαι,
Ἀλλά μ' ἐς Ἀτρεΐδην δουρικλυτὸν Μενέλαον
Ἵπποισι προὔπεμψε καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν.
γρ. πολλοὶ Ἔνθ' ἴδον Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα * πολλὰ
Ἀργεῖοι Τρῶές τε θεῶν ἰότητι μόγησαν.
Εἴρετο δ' αὐτίκ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ὅττευ χρηΐζων ἱκόμην Λακεδαίμονα δῖαν.
Αὐτὰρ ἐγὼ τῷ πᾶσαν ἀληθείην κατέλεξα.
Καὶ τότε δή μ' ἐπέεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ
Ἤθελον εὐνηθῆναι ἀνάλκιδες αὐτοὶ ἐόντες.
Ὡς δ' ὁπότ' ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος
Νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνοὺς,
Κνημοὺς ἐξερέῃσι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
γρ. ἐπεὶ Βοσκομένη, * ὁ δ' ἔπειτα ἑὴν εἰσήλυθεν εὐνὴν,
Ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν·
Ὣς Ὀδυσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Τοῖος ἐὼν οἷός ποτ' ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Λέσβῳ
Ἐξ ἔριδος Φιλομηλεΐδῃ ἐπάλαισεν ἀναστὰς,
Κὰδ δ' ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί.
Τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς.

Si me proci superbi in domibus
Clàm interfecto paterna omnia diuident,
Ipsum habentem te volo frui, quam aliquem oru
Si ego his cædem & mortem cogitabo,
Iam tunc mihi gaudenti porta ad domos gau
Sic loquutus, hospitem miserum duxit in do
At postquam iuerunt domos benè habitata
Vestem quidem deposuerunt in lecticisq́; sed
In balnea euntes benè polita lauati sunt.
Hos.a.postq̃ igitur famulæ lauarunt & vnxe
Circum autem vestes preciosas iecerunt & i
Ex autem balneo euntes in sedibus sederunt
Aquã lauandis manib.a.serua gutturnio inj
Pulchro aureo super argenteo lebete
Lauare, iuxta autem politam parauit mensa
Panem autem verecũda gubernatrix apposi
Cibis multis impositis largiens de præsentibu
Mater autem contrà sedit ad valuas domus
In sede declinata tenues lanas versans.
Hi aũt in cibos promptos adiacentes manus
At postquam potus & cibi desiderium amou
His autem verbis incæpit prudens Penelope
Telemache, certè ego in cœnaculum vbi co
Dormiam in lectum qui mihi suspiriosius fac
Semper lacrymis meis irrigatus, ex quo Vlyss
Iuit cum Atridis ad Ilium, neq; mihi sustinui
Antequam venirent proci superbi in hanc
Reditum tui patris apertè dicere sicubi audi
Hanc.a.rursus Telemachus prudẽs cõtrà a
Tibi enim ego mater veritatem narrabo:
Iuimus inq; Pylum & Nestorem pastorem po
Susceptum autem me ille in altis domibus
Accuratè dilexit tanquam pater suum fili
Venientem longo pòst tẽpore nuper aliunde,
Studiosè curauit cum filijs gloriosis.
At Vlyssem miserum nunquam dixit
Viuum, neq; mortuũ circa terrestriũ aliquẽ a
Sed me in Atridem lancea inclytũ Menelaum
Equis præmisit, & curribus conglutinatis.
Illic vidi Argiuam Helenam, cuius gratia mu
Argiui Troianiq; deorum voluntate laborar t.
Interrogauit autẽ statim postea voce bonus M
Quo indigens iuerim Lacedæmona diuinam
At ego huic omnem veritatem dixi.
Et tunc iam me verbis respondens, alloquutus
O' papè, certè iam fortis viri in lecto
Voluerunt dormire impotentes ipsi cùm sint.
Sicut quando in arboreto cerua fortis leonis
Hinnulos dormire faciens nuper natos lacte
Colles inquirit, & valles herbosas
Pascens, hic autem postea suum ingressus est
Ambobus autem his turpem mortem præbuit.
Sic Vlysses illis turpem mortem afferet.
Vtinam enim ô Iupiter pater & Minerua &
Talis, qualis olim benè ædificata in Lesbo
Ex prouocatione cũ Philomelide luctatus est
Deiecit autem fortiter: gauisi autem sunt o
chiui:
Talis nimirùm cum procis versaretur Vlysses.

ὠκύμοροί τε γένοιατο πικρόγαμοί τε.
ἅ μ' εἰρωτᾷς καὶ λίσσεαι, οὐκ ἂν ἔγωγε
ἐξ εἴποιμι παρακλιδόν, οὐδ' ἀπατήσω.
μέν μοι ἔειπε γέρων ἅλιος νημερτής,
τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω,
ἐν νήσῳ ἰδέειν* κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα,
ν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ
δύναται) ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.
πάρα νῆες ἐπήρετμοι, καὶ ἑταῖροι
πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος.
ευτήσας νεόμην· ἔδοσαν δέ μοι οὖρον
τοί μ' ὦκα φίλην ἐς πατρίδ' ἔπεμψαν.
το· τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.
μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής,
η αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
οὐ σάφα οἶδεν· ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον·
γάρ σοι μαντεύσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω·
ὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
υσῆος ἀμύμονος ἣν ἀφικάνω,
υσσεὺς ἤδη ἐν πατρίδι γαίῃ
ἕρπων, τάδε πευθόμενος κακὰ ἔργα.
μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.
ον οἰωνὸν ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηὸς
φρασάμην, καὶ Τηλεμάχῳ ἐγεγώνευν.
ὸν τε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
ξεῖνε ἔπος τετελεσμένον εἴη·
α γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
ς ἄν τις σε συναντόμενος μακαρίζοι.
ἐν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο
τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες
απέδῳ, ὅθι περ πάρος ὕβριν ἔχεσκον,
η* δείπνηστος ἔην, καὶ ἐπήλυθε μῆλα
ἀγρῶν, οἱ δ' ἤγαγον οἳ τὸ πάρος περ,
ι σφιν ἔειπε Μέδων (ὃς γάρ ῥα μάλιστα
ρύκων, καί σφιν παρεγίνετο δαιτί)
οι πάντες ἐτέρφθητε φρέν'* ἀέθλοις,
πρὸς δώμαθ', ἵν' ἐντυνώμεθα δαῖτα.
ι τι χέρειον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.
ευθ', οἱ δ' ἀνστάντες* ἔβαν, πείθοντο μύθῳ.
ι ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
ον ὄϊς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας·
σίας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην,
νώμενοι· τοὶ δ' ἐξ ἀγροῖο πόλινδε
Ὀδυσσεύς τ' ἰέναι καὶ δῖος ὑφορβός.
θων ἦρχε συβώτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
πεὶ ἂρ δὴ ἔπειτα πόλιν δ' ἰέναι μενεαίνεις
ς ἐπέτελλεν ἄναξ ἐμός, ἦ σ' ἂν ἔγωγε
ῥῦμην σταθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι.
ὸ αἰδέομαι, καὶ δείδια μή μοι ὀπίσσω
χαλεπαὶ δέ τ' ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί.
ἴομεν· δὴ γὰρ μέμβλωκε μάλιστα
ἀτὰρ τάχα τοι ποτὶ ἕσπερα ῥίγιον ἔσται.
δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
σεύς·
φρονέω· τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἴομεν· σὺ δ' ἔπειτα διαμπερὲς ἡγεμόνευε.

Omnes & citò morituri fierēt & amararū nuptiarū.
Hæc.a.quæ me interrogas & precaris, non ego
Alia præter verum dixerim obliquè, neq; decipiam:
Sed quæ quidem mihi dixit senex marinus verax,
Horum nullū tibi ego occultabo verbū neq; abscondā.
Dixit ipsum illa in insula vidisse fortes dolores habētē
Nymphæ in domibus Calypsûs, quæ ipsum necessitate
Detinet, ille.a.non poterat suā in patriā terrā venire.
Non enim adsunt naues remigabiles & socij,
Qui & ipsum mitterent in lata dorsa maris.
Sic dixit Atrides lancea inclytus Menelaus.
His peractis discessi, dederunt autem mihi ventum
Immortales qui me velociter dilectā in patriā miserūt.
Sic dixit, huic.a.animum in pectoribus mouit.
His autem & loquutus est Theoclymenus diuinus,
O mulier venerabilis Laërtiade Vlyssis,
Certè hic non apertè scit, meum autē attēde verbum.
Verè enim tibi vaticinabor, neq; occultabo.
Sciat nunc Iupiter primùm deorū hospitalisq; mensa,
Domusq; Vlyssis strenui quam aduenì,
Quòd certè Vlysses iam in patria terra
Sedens vel serpens hæc auditurus mala opera
Est ad procis malum omnibus serit:
Talem ego autem benè tabulata in naui
Sedens obseruaui, & Telemacho clamaui.
Hunc.a.rursus alloquutus est prudens Penelope,
Vtinam hoc hospes verbum perfectum esset,
Ideò citò cognosceres amicitiamq; multaq; dona
Ex me, vt aliquis te obuius beatum prædicaret.
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Proci autem ante Vlyssis domum
Discis delectabātur, & tragulas mittendo
In facto pauimento, vbi antea iniuriam habebant.
Sed quando iam cœnandi tēpus erat, & venerūt oues
Vndiq; ex agris, hi verò duxerunt qui antea.
Et tunc iam ipsis dixit Medon, hic enim maximè
Placebat præconum & ipsis affuit conuiuio.
Iuuenes postquā iam oēs delectati estis mēte certaminibus
Ite in ædes, vt paremus conuiuium.
Non enim incommodum est tempore cœnam capere.
Sic dixit, hi autē surrecti iuerūt domū vnusquisq;.
At postquam venerunt in ædes bene habitatas.
Vestes quidem deposuerunt in sedibus thronisq;:
Hi.a. mactauerunt oues magnas & pingues capras.
Mactauerunt.a.sues pingues, & bouem armentarium
Conuiuium parantes, hi autem ex agro ad ciuitatem
Properè se accingebāt, vt irēt Vlyssesq; & diuus subulc⁹.
Inter hos.a.verba incœpit subulcus princeps virorum,
Hospes quoniā.a.postea ad ciuitatē ire valdè cupis
Hodie, sicut iussit dominus meus, certè te ego
Hic vellem stabulorum custodem fieri:
Sed vereor, & timeo, ne mihi in posterum
Excandescat; difficiles autem dominorum sunt minæ.
Sed agè nunc eamus, iam enim inclinauit maximè
Dies, at citò vespera frigidius aderit.
Hunc autem respondens, alloquutus est prudens Vlysses,
Cognosco, mente teneo, hæc iam intelligenti iubes.
Sed eamus, tu autem postea assiduè duc.

κ. τῶν κρατερῶν ἄλγεα ἔχοντα.
κ. Οἷον
κ. δείπνηστος
κ. ἀέθλων.
κ. ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος.

Δὸς δέ μοι εἴ ποθί τοι ῥόπαλον τετμημένον ἐστὶν,
Σκηρίπτεσθ᾽, ἐπεὶ ἦ φατ᾽ * ἀρισφαλέ᾽ ἔμμεναι οὐδόν. (γρ. ἀρισφαλὲς ἔμμεναι οὖδας.)
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην
Πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
Εὔμαιος δ᾽ ἄρα οἱ σκῆπτρον θυμαρὲς ἔδωκεν.
Τὼ βήτην. σταθμὸν δὲ κύνες καὶ βώτορες ἄνδρες
Ῥύατ᾽ ὄπισθε μένοντες· ὁ δ᾽ ἐς πόλιν ἦγεν ἄνακτα
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι,
Σκηπτόμενον· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ στείχοντες ὁδὸν κάτα παιπαλόεσσαν
Ἄστεος ἐγγὺς ἔσαν, καὶ ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο
Τυκτὴν, καλλίροον, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται,
Τὴν ποίησ᾽ Ἴθακος καὶ Νήριτος ἠδὲ Πολύκτωρ·
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ αἰγείρων ὑδατοτρεφέων ἦν ἄλσος
Πάντοσε κυκλοτερὲς, κατὰ δὲ ψυχρὸν ῥέεν ὕδωρ
Ὑψόθεν ἐκ πέτρης, βωμὸς δ᾽ ἐφύπερθε τέτυκτο
[k] Νυμφάων, ὅθι πάντες * ἐπιρρέζεσκον ὁδῖται· (γρ. ἐπιρρέζεσκον.)
Ἔνθα σφέας ἐκίχαν᾽ υἱὸς Δολίοιο Μελανθεὺς,
Αἶγας ἄγων αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,
Δεῖπνον μνηστήρεσσι· δύω δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο νομῆες.
Τοὺς δὲ ἰδὼν νείκεσσεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν
Ἔκπαγλον καὶ ἀεικές· ὄρινε δὲ κῆρ Ὀδυσῆος.
[l] Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ κακὸς κακὸν ἡγηλάζει,
[m] Ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.
[n] Πῆ δὴ τόνδε μολοβρὸν ἄγεις ἀμέγαρτε συβῶτα,
Πτωχὸν ἀνιηρὸν, δαιτῶν ἀπολυμαντῆρα;
Ὃς πολλῇσι φλιῇσι παραστὰς * φλίψεται ὤμους, (γρ. θλίψεται.)
Αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ * ἄορας οὐδὲ λέβητας. (γρ. ἄορα.)
Τόν κ᾽ εἴ μοι δοίης σταθμῶν ῥυτῆρα * γενέσθαι, (γρ. λιπίαξ.)
Σηκοκόρον τ᾽ ἔμεναι, θαλλόν τ᾽ ἐρίφοισι φορῆναι,
Καί κεν ὀρὸν πίνων, μεγάλην ἐπιγουνίδα θεῖτο.
[o] Ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ᾽ ἔμμαθεν, οὐκ ἐθελήσει
Ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσων κατὰ δῆμον
Βούλεται αἰτίζων βόσκειν ἣν γαστέρ᾽ ἄναλτον.
Ἀλλ᾽ ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
Αἴ κ᾽ ἔλθῃ πρὸς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο,
Πολλά οἱ * ἀμφὶ κάρη σφέλα ἀνδρῶν ἐκ παλαμάων (γρ. ἀμφικάρη.)
* Πλευραὶ ἀποτρίψουσι, δόμον κάτα βαλλομένοιο. (γρ. πλευράς.)
Ὣς φάτο καὶ παριὼν, [p] λὰξ ἔμβορεν ἀφραδίῃσιν
Ἰσχίῳ· οὐδέ μιν ἐκτὸς ἀταρπιτοῦ ἐστυφέλιξεν,
Ἀλλ᾽ ἔμεν᾽ ἀσφαλέως· ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεὺς,
Ἠὲ μεταΐξας ῥοπάλῳ ἐκ θυμὸν ἕλοιτο,
Ἢ πρὸς γῆν ἐλάσειε κάρη, * ἀμφ᾽ οὔδας ἀείρας, (γρ. ἀμφουδὶς ἀείρας.)
Ἀλλ᾽ ἐπετόλμησε, φρεσὶ δ᾽ ἔσχετο· τὸν δὲ συβώτης
Νείκεσεν ἄντα ἰδὼν, μέγα δ᾽ εὔξατο χεῖρας ἀνασχών,
Νύμφαι κρηναῖαι, κοῦραι Διὸς, εἴ ποτ᾽ Ὀδυσσεὺς
Υ̓́μμ᾽ ἐπὶ μηρί᾽ ἔκηε, καλύψας πίονι δημῷ
Ἀρνῶν ἠδ᾽ ἐρίφων, τόδε μοι κρηήνατ᾽ ἐέλδωρ,
Ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνὴρ, [q] ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων·
Τῷ κέ τοι ἀγλαΐας γε διασκεδάσειεν ἁπάσας,
Τὰς νῦν ὑβρίζων φορέεις, ἀλαλήμενος αἰεὶ
Ἄστυ κατ᾽· αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
[r] Ὢ πόποι, οἷον ἔειπε κύων ὀλοφώια εἰδὼς,
Τόν ποτ᾽ ἐγὼν ἐπὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης
Ἄξω τῆλ᾽ Ἰθάκης, ἵνα μοι βίοτον πολὺν ἄλφοι.
Αἲ γὰρ Τηλέμαχον βάλοι ἀργυρότοξος, [s] Ἀπόλλων
Σήμερον ἐν μεγάροις, ἢ ὑπὸ μνηστῆρσι δαμείη,

Da autem mihi sicubi baculum incisum est
Vt innitar, quoniam dicitis valdè lubricam e
Dixit & circum humeros turpem imposu
Densis scrutis rimosam, tortilis verò erat fun
Eumæus autem ei baculum gratum dedit.
Hi iuerunt, stabulum autem canes & pastore
Custodiebãt à tergo manẽtes, hic.a.in ciuitat
Pauperi tristi similem & seni.
Baculo innitentẽ, hæc.a.tristia circũ corpus
Sed quando iã euntes viam in asperã (indu
Ciuitatem propè erant, & in fontem peruene
Factam pulchrè fluentem, vnde aquã capiu
Quam fecit Ithacus, & Neritus, & Polyctor:
Circum autem alnorum aquis nutritarũ era
Vndiq; circulare, frigida autem defluebat aq
Ex alto ex petra, ara autem desuper facta e
Nympharum, vbi omnes sacrificabant viat
Illic ipsos inuenit filius Dolij Melanthius,
Capras ducens, quæ omnibus antecellebant g
Cœnam procis, duo autem simul sequebantu
Hos.a.cõspicatus increpauit, verbũq; dixit et.
Terribiliter & indecenter. (mouit aũt anim
Nunc quidẽ iam valdè omninò malus m
Sic semper similem ducit Deus ad similem.
Quò iam hunc voracem ducis immanis sub
Pauperem, tristem, conuiuiorum destructor
Qui multis liminibus astans frangetur hum
Petens frustrà, non enses neq; lebetes?
Hunc si mihi dares stabulorum custodem fie
Vt esset stabuli curator & pabulum hædis po
Et serum bibens magnum genu premeret.
Sed quoniam igitur iam opera mala didicit,
Opus adire, sed trepidus in populo
Vult petens pascere suum ventrem insatial
Sed edico hoc, & perfectum erit.
Si iuerit in ædes Vlyssis diuini,
Multa ei circum caput scabella virorum ex
Latera atterent per domum percussi.
Sic dixit & adiens calce irruit insipientij
Coxa, neq; ipsum extra viam demouit,
Sed firmus permansit: hic autem cogitauit V
An irruens baculo animum auferret,
An ad terrã deijciat caput circa pauiment
Sed pertulit, mentibus.a.retentus est: hunc.a.
Increpauit cõtrà cõspicat⁹, valdè.a.precatus
Nymphæ fontanæ filiæ Iouis, si vnq̃ Vlysses
Vobis fœmora combussit cooperta pingui
Agnorũ & hædorũ, hoc mihi perficite desi
Vtinam veniat ille vir, ducat autem ipsum
Sic tibi deliciasq; dissiparet omnes,
Quas iniurius profers, errabundus semper
Per ciuitatem, at pecora mali corrumpunt
Hunc autem rursus alloquutus est Mela-
stos caprarum,
O amici, quale dixit canis astutias sciens,
Hunc aliquando ego in naui benè tabulata
Agã longè Ithacæ, vt mihi victum multum
Vtinã.n. Telemachũ interficiat argentei ar
Hodie in ædibus, vel à procis interficiatur,

ὡς γὰρ τηλοῦ ἀπώλετο νόστιμον ἦμαρ. *Sicut Vlyßis longè periјt reditus dies.*

COMMENTARIVS.

...χωὼς] Vide quæ iam anteà lib.2.pag.17.annotauimus.

...ῥεζόντες] Quanta est,quæso,hominum nequitia,qui aliud clausum in pectore,aliud in ore promptum habent:& cùm ...velint,ei tamen verbis beneuolentiam suam mentiuntur.Eum se perinde atque inferos odisse Achilles diceret.Quid er...s sentias, qui misero Telemacho ita blandiantur,cùm tamen ei moliantur mortem?eos quàti fecerit, docuit Telema...s reliquit,& ad veteres illos ac longè sinceriores amicos Mentorem,Antiphum,& Halitherfem se contulit.

...ὑνήσῃσι] Exemplum est donationis, quæ vocatur mortis causa : quod à Iustiniano lib.2. Instit.tit.7 laudatur. Est aũt ... donatio,quæ propter mortis fit suspicionẽ;quũ quis ita donat,vt si quid humanitùs ei contigisset,haberet is qui acci...n superuixisset is qui donauit,reciperet: vel si eum donationis pœnituisset, aut prior decesserit is,cui donatum est. Et ... in summa mortis causa donatio est cùm magis se quis velit habere,quàm eum cui donat:magisque eum cui donat, ...lem suum.Hæc sunt verba Imperatoris, tùm hunc locum ad illustrationem subijcit.

...ὅ τι] Exponit nunc Telemachus Penelopæ itineris sui successum, & quid tandem certi de Vlysse intellexerit,idq; pau...s pluribus à Poëta commemoratum iam anteà vidimus,vbi ea à nobis annotata reperies, quæ non sunt hic denuò in... vitandum repetitionis fastidium.

...σάφα] Hic Theoclymenus aduentũ Vlyssis Penelopæ manifestè exponit,quem iam ex illo prodigio quod ipsis egres...paruit,vt anteà vidimus:cùm tamen ibi nihil apertè ea de re dixisset,quod tamen se fecisse in fine dicit: quia videlicet ...psum indicabat,quod & subodoratum Telemachum ibidem obseruabamus Atque id quidem coniectabat Vates,sed ...tij circumstantias non videtur intellexisse,alioqui cur hoc ignorare Telemachum diceret?

...τέρποντο] Non tam ignaua fuit illa procorum natio, vt alibi quoque diximus,quin honestis quoque exercitationibus ...ur,idque præcipuè ante quàm cibum sumerent,quod ad corporis valetudinem multùm conducere intelligebant Ideò ...ocrates,πόνοι,inquit,σιτίων ἡγείσθωσαν.& Galenus lib.2 de sanitate tuenda. διότι δὲ (ἡ ἄσκησις) ἐκφράττει τοὺς πόρους καὶ κενοῖ τα,κάλλιον αὐτὸ πρὸ τῶν σιτίων ἀναλαμβάνεσθαι.id est, quoniam exercitatio & exiguos meatus expurgat,& excrementa ex... est eam ante cibos adhiberi.Celsus lib.1.cap.2. Quem,inquit,interdiu vel domestica.vel ciuilia officia tenuerunt, huic ...uod seruandum curationi corporis sui est.Prima autem eius curatio,exercitatio est,quæ semper antecedere cibum de... apud Herodotum legimus,Aegyptiam iuuentutem Amasis edicto non prius cibum cepisse,quàm centum octoginta ...currisset.Cyrus quoque,teste Xenophonte, nunquam cœnasse fertur,priusquàm sudaret,aut laborem aliquem rerum ...aut rusticarum obijsset,ideoque secunda perpetuò valetudine vsus fuisse dicitur: qui suos quoque ἀνιδρώτους ad pran...nve accedere noluit. Quàm sit porrò dulcis post illam exercitationem cibus,docuimus Iliad. λ. in illa δρυτόμος compa...Stuckium Antiquit.conuiual.lib.2.cap.24.

...Obseruandus est hic mos vestes ante cœnam aut prandium deponendi:sed hoc de vestibus superioribus est intelligẽ... Iudæos autem pallijs amicti olim accumbebant. In Aulis quoque, & nobilium ædibus, inquit Stuckius Antiq.Con...34.ac magnæ dignitatis authoritatisque virorum conuiuijs,moris est in Germania,vt conuiuæ pallijs amicti accum...eponere inciuile valde & rusticum habetur, nisi id Princeps aut nobilis, qui supremum in conuiuio locum obtinet, ...uerit.

...] Monet hospitem Eumæus de profectione ad Vrbem iuxta Telemachi mandatum, cui se obtemperare malle docet, ...ijs studere commodis.Poterat enim illum apud se retinere,& eius ministerio ad stabulorum custodiam vti,quod etiã ...buerit: iram tamen heri subueritus ei potius quàm suæ vtilitati inseruit. Vbi obseruandum est optimi & fidelis serui ...qui sua negotia domini negotijs postponit: adeò vt dicere potuerit quod ille seruus,ni fallor apud Menandrum,

ἐμοὶ πόλις ἐστὶ,καὶ καταφυγὴ,καὶ νόμος
καὶ τοῦ δικαίου τοῦτ' ἀδίκου παντὸς κριτὴς
ὁ δεσπότης. πρὸς τοῦτον ἕνα δεῖ ζῆν ἐμέ.

...que præceptum dedit Euripides quo monentur vt omnibus in rebus dominis suis placeant;

ἀεὶ δ' ἀρέσκειν τοῖς κρατοῦσι. ταῦτα γὰρ
δούλοις ἄριστα,καφ' ὅτω τεταγμένος
ἐάν τις,αἰνεῖν δεσπόταις πειθειν.

...] *Serui qui culpa carent & metuunt, ij solent heris Esse vtiles. Nam illi qui nihil metuunt,postquam malum Promeriti sunt, tunc metuunt.* Plautus in Menæchmis. Vnde potest colligi, quid de nostro Eumæo sentiendum sit, ...metuente.Sed probi serui tamen videtur esse non metu,sed beneuolentia ex libera voluntate,qua heri commodis ve...facere quæ grata & iucunda ei intellexerit. Et id Plautus in Sticho videtur innuere,cùm dicit:

...manet vt moneatur semper seruos homo officium suum, Nec voluntate id facere meminit,seruos is habitu haud probus est.

...um est,non esse hunc quoque metum à probis seruis alienum, quòd cùm beneuolentia sit coniunctus.

...] Cùm Ithaca insula fuerit,ac proinde aquis referta,& aquarum Numina apud Veteres existimatæ sint Nymphæ:ve... Nymphas multum honoris & cultus tribuisse Ithacenses, maximè verò Vlyssem. Anteà enim antrum Nymphæum vi... denuò sacellum earundem,in quo ipsis omnes viatores sacrificasse dicuntur. Vbi vides adhuc vmbram pietatis,cuius ...sa quidem peregrinatione carere voluit ἄνομος illa antiquitas.

...ἢ μάλα πάγχυ] Proteruus hic Melanthius Eumæo & hospiti simul insultat primum eos conuicijs insectando,præcipuè ...em paupertatis nomine contemnit, ac suspicatus eum ab Eumæo mendicandi gratia in vrbem deduci,conatur eum si...orum custodem comparare, prætexens quantas sit passurus à procis molestias, si se ipsis obtulerit.addit etiam in fine ...usdem contemptum,eum calce petulãter feriens:vnde colligas,quo ingenio fuerit hic caprarius:qui nõ solùm in pro...es ita transierit,vt ijs lubenter inseruiat, eaque omnia suppeditet, quæ opum Vlyssis dilapidationem augere poterant ...pecoris edendi authorem appellat Ouidius)sed etiam in quemuis sit iniurius,immisericors, & proteruus : qui denique ...exuisse videatur,& mansuetiorem naturam cum ferina commutasse.

...τὸν ὁμοῖον] Quamuis hoc in malam partem interpretetur Melanthius,sentẽtia est nihilominus vera,ex similitudine mo...hi amicitias, quarum impius hic Melanthius authorem agnoscit Deum,sed impiè, cùm Deus amicitias improborum ...quos enim separatim odit,eos ne coniunctos quidem amat,nedum ijs author est contrahendæ societatis. Quod autem ...morum & initium & vinculum sit amicitiæ firmissimum, docebit satis Aristot 8. Ethicorum. Firmissimum, inquam, ...bos:contrà verò quoad improbos. Est enim minus diuturna ac stabilis eorum concordia.οἱ δὲ μοχθηροὶ, inquit Philoso... βέβαιον οὐκ ἔχουσιν.οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς διαμένουσιν ὅμοιοι ὄντες. ἐπ' ὀλίγον δὲ χρόνον γίγνονται φίλοι,χαίροντες τῇ ἀλλήλων μοχθηρίᾳ. Vide ...n Lyside.Prouerbium illud,κολοιὸς ποτὶ κολοιὸν,huc pertinet. Vide Erasmum in Adagijs.

...δὴ ...μολοβρὸν] Videtur dolere Melanthius, quòd alius præter procos bona Vlyssis consumat,quod facturum hunc ege...t,vnde eum voracem appellat,& conuiuiorum destructorem : quod etiam ægrè laturos procos intelligit, quibus cùm ...lit.ideò etiam conatur hunc ab eorum accessu prohibere.

...δὴ ἔργα] Ait hunc egenum ita esse voracitati & mendicando assuetum,vt vix hoc munus stabula custodiendi,quod ...sit recepturus propter laborem, qui ei esset in illo insumendus. Et quidem ita est plerisq; comparatum, vt malint men...tantumuis miserè,quàm labore vitam suam sustentare:sed quomodo illud de hoc egeno rescîuit Melanthius? Quomo...hoc de ignoto homine exploratum habere potuit? Pendent ista nimirum ab eodem Melanthij ingenio procaci & pe...quo anteà dicebamus.

...] Nequam ille & sceleratus satis grauem verborum iniuriam non est arbitratus, nisi verbera etiam adijceret, aduer... nihil erat promeritus. Vbi Poëta Vlyssem suum nobis in illo situ & squalore Vlyssem, id est, & fortem & prudentem ...ortem quidem,quoad robur illud corporis immobile:prudentem, cùm ab vlciscenda illa iniuria temperat, licet illius ...erit,vt etiam apud se dubitarit quid facturus esset quod à Poëta fictum est, ne degenerem ab Heroe pristino hunc He...eret,intelligatq; Lector sub sordido etiã palliolo ingentes eius latere animos. Porrò Eumæus comitis boni officio fun...elanthiũ increpauit,& aduersus eum Nympharum numina inuocauit: cur autem iniuriam verberum ei non rependit?

Verisi-

Verisimile est id metu procorum factum, aut quia ita placuit Poëtæ vt exitum consilij Vlyssis de quo anteà, non imp[...] iam talis erat Melanthio comitatus, vt illum Eumæus reformidauerit? Quòd autem solus non fuerit Melanthius, vid[...] ex sequenti eius oratione, cùm dicit, ὢ πόποι, quasi ad suos nempe conuersus.

q ἀγάγοι δὲ ἑ δαίμων] Cùm ad Nymphas preces suas direxisset, videbatur ab ijs quoque esse petendum, vt Vlyssem i[...] ducerent. Cur enim eas inuocabat? Et tamē cùm de Vlyssis reductione agitur, eam δαίμονι, id est, Deo tribuit. An non [...] nitatē Dei apud Homerū asserit? Vide q̄ in prȩcedēti sectione in penultima annotatione obseruauimus: ea.n. huc quo[...]

r ὢ πόποι,] Persuasum hoc habebat Melanthius Vlyssem perijsse, ideò subsannat Eumæum orantem Nymphas pr[...] fiducia eum proteruiorum faciebat, adeò vt non solùm ad procorum partes transisset, verùm etiam reliquis (in quo[...] fuit hic noster Eumæus) qui adhuc aut Vlyssi fauebant, aut eius reditum optabant, esset infensissimus. Hinc Eumæo n[...] tamen & conscijs tantùm suis socijs, se eum longè ab Ithaca abducturum, vt eum vendat, & inde lucrum ingens faci[...] est, ni fallor, quod dicit, ἵνα μοι βίοτον πολὺν ἄλφοι. Tum vt doceat, quàm verè & firmiter interitum Vlyssis credat, tam [...] hodierno die esse mortem, ac illi iam contigit, vt nihil sibi ad nequitiam hic Melanthius reliquum fecisse videatur.

s ἀπόλλων] Diximus aliàs interfici ab Apolline nihil aliud esse, quàm repētina morte occumbere: quod de viris tantù[...] gendum. nam fœminas Diana interficere credebatur. An Plutonem Apollo, Persephonem Diana significabit? Ho[...] Poëticis aperiendis diligentiùs enucleandum.

	Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτόθι ἧκα κιόντας·	Sic loquutus, hos.q.liquit illic tacitè eu[...]
	Αὐτὰρ ὁ βῆ μάλα δ' ὦκα, δόμους ἵκανεν ἄνακτος.	At hic iuit, valdè.a.celeriter ad ædes peri[...]
	Αὐτίκα δ' εἴσω ἴεν, μετὰ δὲ μνηστῆρσι καθῖζεν	Statim.a.introiuit: cùm autem procis sedit
	Ἀντίον Εὐρυμάχου· τὸν γὰρ φιλέεσκε μάλιστα.	Eregione Eurymachi, hunc enim amabat m[...]
	Τῷ παρὰ μὲν κρειῶν μοῖραν θέσαν οἳ πονέοντο·	Hūc apud.q.carniū partē posuerūt ij q cibos [...]
	Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,	Panē autē veneranda proma conda apposi[...]
	Ἔδμεναι. ἀγχίμολον δ' Ὀδυσσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς	Ad comedendum. prope.a.Vlysses & diuin[...]
	Στήτην ἐρχομένω· περὶ δέ σφεας ἤλυθ' ἰωὴ	Steterunt venientes, circum autem venit [...]
κ. δὶ σφ.	Φόρμιγγος γλαφυρῆς· ἀνὰ * γάρ σφισι βάλλετ' ἀείδειν	Citharæ concauæ, ipsis enim incœpit canere
	Φήμιος· αὐτὰρ ὁ χειρὸς ἑλὼν προσέειπε συβώτην,	Phemius, at hic manu captum alloquutus e[...]
	Εὔμαι', ἦ μάλα δὴ τάδε δώματα κάλ' Ὀδυσῆος,	Eumæe, certè valdè iam hæ ædes pulchr[...]
	Ῥεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστὶ καὶ ἐν πολλοῖσιν ἰδέσθαι.	Facilè quidem percognita & in multis vid[...]
	Ἐξ ἑτέρων ἕτερ' ἐστίν· ἐπήσκηται δέ οἱ αὐλὴ	Ex alijs aliæ sunt, ornata est autem ei aula
κ. ἀεργκίες	Τοίχῳ καὶ θριγκοῖσι, θύραι δ' * εὐεργέες εἰσὶ	Muro & valuis, ianuæ autem benè munitæ
	Δικλίδες· οὐκ ἄν τις μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.	Bifores, non aliquis ipsum vir expugnaret.
	Γιγνώσκω δ' ὅτι πολλοὶ ἐν αὐτῷ δαῖτα τίθενται	Cognosco autem quòd multi in ipsa conuiui[...]
κ. ἐνῶδ.	Ἄνδρες· ἐπεὶ κνίση μὲν * ἐνήνοθεν, ἐν δέ τε φόρμιγξ	Viri, quoniā nidor quidē ascendit, intus v[...]
	Ἠπύει, ἣν ἄρα δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.	Sonat, quam conuiuio Dij fecerunt amican[...]
	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,	Huic.a.respondens, alloquutus es Eumæ[...]
	Ῥεῖ' ἔγνως. ἐπεὶ οὐδέ τα τ' ἄλλα πέρ ἐσσ' ἀνοήμων.	Facilè cognoscis, quoniam neq; alioqui es in[...]
	Ἀλλ' ἄγε δὴ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.	Sed agè iam consultemus quomodo erunt h[...]
	Ἠὲ σὺ πρῶτος ἔσελθε δόμους εὖ ναιετάοντας,	Vel tu primùm ingredere ædes benè habita[...]
	Δῦσο δὲ μνηστῆρας, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ·	Accede autem ad procos, ego autem rema[...]
	Εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐγὼ δ' εἶμι προπάροιθε.	Si vis remane, ego autem vadam antè.
	Μηδὲ σὺ δηθύνειν, μή τίς σ' ἔκτοσθε νοήσας	Ne autem tu tarda, ne quis te extra intelle[...]
	Ἢ βάλῃ, ἢ ἐλάσῃ· τάδε σε φράζεσθαι ἄνωγα.	Vel percutiat, vel impellat, hæc te perspicere [...]
	Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Huic aūt respondit postea prudens diui[...]
	Γιγνώσκω, φρονέω· τά γε δὴ φρονέοντι κελεύεις·	Scio, cognosco, hæc iam intelligenti iubes,
	Ἀλλ' ἔρχευ προπάροιθεν, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ·	Sed vade antè, ego autem remanebo hic.
	Οὐ γάρ τι πληγέων ἀδαήμων, οὐδὲ βολάων.	Non enim aliquid plagarum inscius, neq; ic[...]
	Τολμήεις μοι θυμός, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπονθα	Audens mihi animus, quoniā mala multa [...]
	Κύμασι καὶ πολέμῳ· μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω·	Vndis & in bello, cùm etiam hoc his fiat.
	d Γαστέρα δ' οὔπως ἐστὶν ἀποκρύψαι μεμαυῖαν	Ventrem autem nullatenus licet occultare [...]
	Οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσι.	Perniciosum, qui multa mala hominibus d[...]
	Τῆς ἕνεκεν καὶ νῆες εὔζυγοι ὁπλίζονται	Cuius gratia & naues benè transtratæ arm[...]
	Πόντον ἐπ' ἀτρύγετον, κακὰ δυσμενέεσσι φέρουσαι.	Pontum in indomitum, mala inimicis porta[...]
	Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.	Sic hi quidem talia inter se dicebant.
	e Ἂν δὲ κύων κεφαλήν τε καὶ οὔατα κείμενος ἔσχεν	Canis autem caputq; & aures iaciens eleua[...]
	Ἄργος Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὅν ῥά ποτ' αὐτὸς	Argus Vlyssis laboriosi, quem iam quondam [...]
	Θρέψε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο· πάρος δ' εἰς Ἴλιον ἱρὴν	Nutriuit, neq; fruitus est. ante autem in Iliu[...]
	Ὤχετο· τὸν δὲ πάροιθεν ἀγίνεσκον νέοι ἄνδρες	Iuit, hunc autem antè duxerunt iuuenes v[...]
	Αἶγας ἐπ' ἀγροτέρας, ἠδὲ πρόκας, ἠδὲ λαγωούς.	Contrà capras syluestres, & ceruos, & lépor[...]
κ. ἀποιχομένου Ὀδυσῆος,	Δὴ τότε κεῖτ' ἀπόθεστος * ἀποιχομένοιο ἄνακτος,	Iam tunc iacebat abiectus abeunte rege
	Ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἥ οἱ προπάροιθε θυράων,	In multo stercore, quòd eius antè ianuas
	Ἡμιόνων τε βοῶν τε ἅλις κέχυτ'· ὄφρ' ἂν ἄγοιεν	Mulorumq; boumq; satis fusum erat, donec [...]
	Δμῶες Ὀδυσσῆος τέμενος μέγα κοπρήσοντες.	Serui Vlyssis agrum magnum stercorantes.
	Ἔνθα κύων κεῖτ' Ἄργος ἐνίπλειος κυνοραιστέων.	Illic canis iacebat Argus plenus ricinorum.

...τε· ὡς ἐνόησεν Ὀδυσσέα ἐγγὺς ἐόντα,	Iam tunc statim agnouit Vlyssem propè euntem,
...ὐρῇ ὄγ' ἔσηνε, καὶ οὔατα κάββαλεν ἀμφω·	Cauda quidē hic adulatus est, & aures deiecit ambas.
...οὐκ ἔτ' ἔπειτα δυνήσατο οἷο ἄνακτος	Propè aūt non amplius postea potuit suum dominum
...αὐτὰρ ὁ νόσφιν ἰδὼν ἀπομόρξατο δάκρυ,	Venire, at longè ipsum conspicatus abstersit lacrymā,
...ὸν Εὔμαιον ἄφαρ δ' ἐρεείνετο* μύθῳ,	Facilè latēs Eumæum: statim aūt interrogauit verbo,
...ἦ μάλα θαῦμα, κύων ὅδε κεῖτ' ἐνὶ κόπρῳ·	Eumæe, certè valdè miraculum, canis hic iacet in fimo;
...ὶ δέμας ἐστὶν, ἀτὰρ τόδε γ' οὐ σάφα οἶδα	Pulcher quidem corpore est, at hoc non manifestè scio
...ταχὺς ἔσκε θέειν ἐπὶ εἴδεϊ τῷδε,	Si iam & velox fuit currere in specie hac,
...οἷοί τε τραπεζῆες κύνες ἀνδρῶν	An frustrà, qualesq; mensales canes virorum
...γλαΐης δ' ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.	Sunt, delitiarum autem gratia nutriunt reges.
...ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,	Hunc. a. respondens, alloquutus es Eumæe subulce,
...ἰδρὸς γε κύων ὅδε τῆλε θανόντος.	Et valde viri canis hic longè mortui,
...εἴη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ ἔργα	Si talis esset & corpore atq; & operibus,
...οἷόν μιν Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεὺς,	Qualem ipsum ad Troiam iens reliquit Vlysses:
...θήσαιο ἰδὼν ταχυτῆτα καὶ ἀλκήν.	Statim admirareris conspicatus velocitatē & robur.
...τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης	Nō quidē, n. aliquid fugiebat, pfundæ in pfunditatib.
...ὅ, τι ἴδοιτο· καὶ ἴχνεσι γὰρ περιῄδη·	Fera quæcunq; videbat, & vestigijs. n. sciebat. (syluæ.
...κακότητι, ἄναξ δ' ἑοὶ ἄλλοθι πάτρης	Nunc. a. tenetur malo, dominus aūt eius alibi à patria
...γυναῖκες ἀκηδέες οὐ κομέουσι·	Perijt, hunc autem mulieres negligentes non curant.
...ὅτ' ἂν μηκέτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες,	Serui autem quando non imperant domini,
...τ' ἐθέλουσιν ἐναίσιμα ἐργάζεσθαι.	Non amplius postea volunt decentia operari.
...τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς	Dimidium enim virtutis aufert latè sonans Iupiter
...τ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσιν·	Viri quando ipsum seruilis dies occupat.
...ν, εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας·	Sic loquutus ingressus est domos benè habitatas.
...μεγάροιο μετὰ μνηστῆρας ἀγαυούς.	Iuit autem rectà domum ad procos superbos.
...δ' αὖ κατὰ μοῖρ' ἔλαβεν μέλανος θανάτοιο,	Argum autem rursus parca accepit nigræ mortis,
...ἰδ' Ὀδυσσῆα, ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ.	Cùmprimùm vidisset vigesimo in anno.
...πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδὴς	Hunc autem primus vidit Telemachus diuinus
...κατὰ δῶμα συβώτην· ὦκα δ' ἔπειτα	Euntem in domum subulcum, celeriter autem posteà
...καλέσας. ὁ δὲ παπτήνας ἕλε δίφρον	Annuit ad se vocatū: hic. a. vbi cōspicatus esset, accepit
...ἔνθα δὲ δαιτρὸς ἐφίζεσκεν κρέα πολλὰ	Iacentē, tunc. a. coquus apposuit carnes multas (sedem
...μνηστῆρσι δέμων κατὰ δαινυμένοισι.	Incidens procis in domo conuiuantibus.
...κε φέρων πρὸς Τηλεμάχοιο τράπεζαν	Hanc deposuit portans ad Telemachi mensam
...δ' ἄρ' αὐτὸς ἐφέζετο· τῷ δ' ἄρα κῆρυξ	Contrariam, hic autem ipse sedit: huic autem præco
...ἐπιθεὶς, κανέου τ' ἐκ σῖτον ἀείρας.	Partem captam posuit, ex canistroq; panem eleuatum.
...δὲ μετ' αὐτὸν ἐδύσετο δώματ' Ὀδυσσεὺς,	Propè autem post ipsum iuit domos Vlysses,
...λευγαλέῳ ἐναλίγκιος ἠδὲ γέροντι,	Pauperi tristi similis & seni,
...ος· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.	Baculo innixus: hic. a. tristitia circū corp⁹ vestimēta
...μελίνου οὐδοῦ ἔντοσθε θυράων,	Sedit. a. in fraxinea via intra ianuas (indutus erat.
...ος σταθμῷ κυπαρισσίνῳ, ὅν ποτε τέκτων	Inclinatus limini Cyparisseo, quod faber
...ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνε.	Poliuerat scienter, & in perpendiculum direxerat.
...δ' ἐπὶ οἱ καλέσας προσέειπε συβώτην,	Telemachus. a. ad se vocatū alloquutus est subulcum,
...οὖλον ἑλὼν περικαλλέος ἐκ κανέοιο,	Panem delicatum captum perpulchro ex canistro,
...ὅσον οἱ χεῖρες ἐχάνδανον ἀμφιβαλόντι,	Et carnes vt ei manus erant capaces circumiacienti.
...τῷ ταῦτα φέρων, αὐτόν τε κέλευε	Da huic hospiti hæc ferens, ipsumq; iube
...λα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας.	Petere victum valdè omnes adeuntem procos.
...δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ* προΐκτῃ.	Pudor autem non est bonus indigenti viro vt adsit.
...βῆ δὲ συφορβὸς ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν·	Sic dixit, iuit. a. subulcus postquā verbum audiuit.
...ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Propè autem stans verba velocia alloquutus est,
...χός τοι ξεῖνε δίδοι τάδε καί σε κελεύει	Telemachus tibi hospes dat hæc & te iubet
...μάλα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας.	Petere victum valdè omnes adeuntem procos.
...οὐκ ἀγαθήν φησ' ἔμμεναι ἀνδρὶ προΐκτῃ.	Pudorem autem non bonum dicit esse viro mendico.
...ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ- δυσσεύς,	Hunc autem respondens alloquutus est prudens V- lysses,
...Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι,	Iupiter rex Telemachum mihi in viris beatum esse,
...πάντα γένοιθ' ὅσσα φρεσὶν ᾗσι μενοινᾷ.	Et ei omnia fiant quæcunq; mentibus suis cogitat.
...ἀμφοτέρῃσιν ἐδέξατο, καὶ κατέθηκεν	Dixit & ambabus suscepit & deposuit
...προπάροιθεν, ἀεικελίης ἐπὶ πήρης·	Illic pedes antè in honesta in pera.
...ἧος ὁ ἀοιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄειδεν.	Comedit autem sic quando cātor in domibus canebat.

χ. μῦθον,

χ. παρεῖναι.

Εὖθ' ὁ.

Εὖθ' ὁ δεδειπνήκει, ὁ δ' ἐπαύσατο θεῖος ἀοιδός.
Μνηστῆρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρ'· αὐτὰρ Ἀθήνη
Ἄγχι παρισταμένη Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
Ὤτρυν', ὡς ἂν πύρνα κατὰ μνηστῆρας ἀγείροι,
Γνοίη θ' οἵτινές εἰσιν ἐναίσιμοι οἵ τ' ἀθέμιστοι.
Ἀλλ' οὐδ' ὧς τιν' ἔμελλ' ἀπαλεξήσειν κακότητος.
Βῆ δ' ἴμεν αἰτήσων ἐνδέξια φῶτα ἕκαστον,
Πάντοσε χεῖρ' ὀρέγων, ὡς εἰ πτωχὸς πάλαι εἴη.
Οἱ δ' ἐλεαίροντες δίδοσαν, καὶ ἐθάμβεον αὐτόν·
Ἀλλήλους τ' εἴροντο τίς εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι,
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
Κέκλυτέ μευ μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης
Τοῦδε περὶ ξείνου· ἦ γάρ μιν πρόσθεν ὄπωπα.
Ἤτοι μέν οἱ δεῦρο συβώτης ἡγεμόνευεν,
Αὐτὸν δ' οὐ σάφα οἶδα πόθεν γένος εὔχεται εἶναι.
Ὣς ἔφατ'. Ἀντίνοος δ' ἐπέεσσιν νείκεσσε συβώτην,
Ὦ ἀρίγνωτε συβῶτα, τί ἢ δὲ σὺ τόνδε πόλινδε
Ἤγαγες; ἢ οὐχ ἅλις ἧμιν ἀλήμονές εἰσι καὶ ἄλλοι
Πτωχοὶ ἀνιηροί, δαιτῶν ἀπολυμαντῆρες;
Ἢ ὄνοσαι ὅτι τοι βίοτον κατέδουσιν ἄνακτος
Ἐνθάδ' ἀγρόμενοι; σὺ δὲ καὶ πόθι τόνδ' ἐκάλεσσας;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
Ἀντίνο', οὐ μὲν καλὰ καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις.
Τίς γὰρ δὴ ξεῖνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθὼν
Ἄλλον γ' εἰ μὴ τῶν οἱ δημιοργοὶ ἔασιν;
Μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν, ἢ τέκτονα δούρων;
γρ. δς αὖ Ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδόν,* ὅ κεν τέρπῃσιν ἀείδων;
Οὗτοι γὰρ κλητοί γε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Πτωχὸν δ' οὐκ αὖτις καλέοι τρύξοντα ἑαυτόν.
Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς περὶ πάντων εἶς μνηστήρων
Δμωσὶν Ὀδυσσῆος, περὶ δ' αὖτ' ἐμοί· αὐτὰρ ἔγωγε
Οὐκ ἀλέγω, εἵως μοι ἐχέφρων Πηνελόπεια
Ζώει ἐνὶ μεγάροις καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
γρ. Ἀντίνο', μή *Σίγα, μή μοι τοῦτον ἀμείβεο πόλλ' ἐπέεσσιν.
Ἀντίνοος δ' εἴωθε κακῶς ἐρεθιζέμεν αἰεὶ
Μύθοισιν χαλεποῖσιν, ἐποτρύνει δὲ καὶ ἄλλους.
Ἦ ῥα, καὶ Ἀντίνοον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἀντίνο', ἦ μευ καλά, πατὴρ ὣς κήδεαι υἷος,
Ὃς τὸν ξεῖνον ἄνωγας ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι
Μύθῳ ἀναγκαίῳ· μὴ τοῦτο Θεὸς τελέσειε.
Δός οἱ ἑλών· οὔτι φθονέω· κέλομαι γὰρ ἔγωγε.
γρ. Μήτε π μητ. * Μήτ' οὖν μητέρ' ἐμὴν ἅζευ τό γε, μήτε τιν' ἄλλον
Δμώων οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
Ἀλλ' οὔ τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα.
Αὐτὸς γὰρ φαγέμεν πολὺ βούλεαι ἢ δόμεν ἄλλῳ.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος ἀπαμειβόμενος προσέειπε,
γρ. εἶπας; Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον * ἔειπες;
Εἴ οἱ τόσσον ἅπαντες ὀρέξειαν μνηστῆρες,
Καί κέν μιν τρεῖς μῆνας ἀπόπροθεν οἶκος ἐρύκοι.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ θρῆνυν ἑλὼν ὑπέφηνε τραπέζης
Κείμενον, ᾧ ῥ' ἔπεχεν λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων.
Οἱ δ' ἄλλοι πάντες δίδοσαν, πλῆσαν δ' ἄρα πήρην
Σίτου καὶ κρειῶν, τάχα δὴ καὶ ἔμελλεν Ὀδυσσεὺς
Αὖτις ἐπ' οὐδὸν ἰὼν προικὸς γεύσεσθαι Ἀχαιῶν.
Στῆ δὲ παρ' Ἀντίνοον, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
γρ. μέν τοι Δός φίλος· οὐ * μέν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν
Ἔμμεναι, ἀλλ' ὤριστος, ἐπεὶ βασιλῆϊ ἔοικας.

Quando hic cœnauit ille cessauit diuinus ca[ntor,]
Proci autem tumultuabātur in domibus, a[t Mi]
Propè astans Laërtiadem Vlyssem
Commouit vt stipem à procis congreget.
Cognoscatq́ qui sint iusti quiq́ iniusti.
Sed neq́ sic alquem futurus erat fugere mal[um.]
Perrexit autem ire rogaturus dextrè virũ [sing]
Vndiq́ manum porrigens tanquam pauper [e]
Hi.a.miserantes dederunt, & admirati sun[t]
Mutuò aũt interrogabant quis esset, & vnd[e]
His autem & dixit Melanthius custos capra[rum]
Audite me proci inclytæ reginæ,
De hoc hospite vtiq́ enim anteà ipsum vidi
Certè quidem hunc hûc subulcus duxit,
Ipsum autem non apertè scio vnde genus di[c]
Sic dixit, Antinous autem verbis argue[bat]
cum.
O valdè cognite subulce, cur.a.tu hunc ad
Duxisti? an non satis nobis errantes & alij
Pauperes tristes conuiuiorum destructores?
An pro nihilo ducis quod facultates edun[t]
Hic congregati? tu autem & hunc vocasti?
Hunc.a.respondens, alloquutus es Eumea
Antinoë non quidem bona, etiamsi bonus sis
Quis enim hospitem vocat aliunde ipse cùm
Alium nisi horum qui opifices sunt?
Vatem, vel medicum malorum, vel fabroru[m]
Vel & magnum cantorem, qui delectet can
Hi enim inclyti hominum in infinita terra.
Pauperem.a.non alioqui vocaret vexante
Sed semper difficilis super omnes es procos
Seruis Vlyssis, præcipuè autem rursus mihi, a[t e]go
Non curo, donec mihi prudens Penelope
Viuit in domibus, & Telemachus diuinus.
Huic.a.rursus Telemachus prudens cont[ra] loqu[ebatur]
Tace ne mihi huic responde multùm verbis
Antinous autem consueuit malè contende[re] semp[er]
Verbis prauis, turbat autem & alios.
Dixit, & Antinoum verba velocia allo[qu]utus
Antinoë: tu quidē præclarè me curas, vt pat[er] filium
Qui hospitem iussisti à domo exire
Verbo necessario, non hoc Deus perficiat.
Da ei aliquid captũ non equidē inuideo, i[u]beo.
Neq́ quid matrē meā verere hac in re, neq́
Seruorum, qui in ædibus sunt Vlyssis diuini
Sed non tibi talis in pectoribus cogitatio.
Ipse enim comedere multò vis, quàm dare a[lij].
Huic.a.rursus Antinous respondens loqu[ebatur]
Telemache altiloque robur indomite, qual[e] dixisti
Si ei tantum omnes dedissent proci,
Et ipsum tres menses longè à domo detinere[t]
Sic dixit & scabellum capiens ostendit m[ensa]
Iacens, quo tenebat magnos pedes conuiua[ns]
Ei autem alij omnes dederunt, impleuerun[t] a. peram
Pane & carnibus, citò iam & futurus erat V[lysses]
Rursus in viam iens donum gustare Achiu[orum]
Stetit.a.apud Antinoũ et ipsum verbũ allo[q]utus
Da amice, non mihi videris pessimus Ach[iuorum]
Esse, sed optimus, quoniam regi similis es.

σε· ἢ δόμεναι καὶ λώϊον ἠέ περ ἄλλοι
ἐγὼ δ' ἄν σε κλείω κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
ὼ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
ἀφνειὸν, καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ
ος ἔοι, καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι·
ῶες μάλα μυρίοι, ἄλλα τε πολλὰ
ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται·
ὺς ἀλάπαξε Κρονίων (ἤθελε γάρ που)
ἅμα ληϊστῆρσι πολυπλάγκτοισιν ἀνῆκεν
ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν, ὄφρ' ἀπολοίμην.
ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.
τοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
νήεσσι μένειν, καὶ νῆας ἔρυσθαι·
δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι.
εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
λ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς
ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,
κτεινον. τάχα δ' ἐς πόλιν ἵκετ' ἀϋτή.
ἀΐοντες, ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι
πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων,
τε στεροπῆς· ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν· οὐδέ τις ἔτλη
ἀντίβιον. περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.
πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
ἄγον ζωοὺς σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.
ἐς Κύπρον ξείνῳ δόσαν ἀντιάσαντι,
Ἰασίδῃ, ὃς Κύπρου ἶφι ἄνασσεν·
νῦν δεῦρο τόδ' ἵκω πήματα πάσχων.
αὖτ' Ἀντίνοος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε.
ων τόδε πῆμα προσήγαγε, δαιτὸς ἀνίην;
ς ἐς μέσσον, ἐμῆς ἀπάνευθε τραπέζης,
πικρὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον* ἴδηαι.
τολμηεὶς καὶ ἀναιδής ἐσσι προΐκτης.
πᾶσι παρίστασαι· οἱ δὲ διδοῦσι
ὡς ἐπεὶ οὔ τις ἐπίσχεσις οὐδ' ἐλεητὺς
ων χαρίσασθαι· ἐπεὶ πάρα πολλὰ ἑκάστῳ.
ἀναχωρήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
οὐκ ἄρα σοί γ' ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες ἦσαν.
ἐξ οἴκου σῷ ἐπιστάτῃ β* οὐδ' ἅλα δοίης,
λλοτρίοισι παρήμενος, οὔ τι μοι ἔτλης
προελὼν δόμεναι· τὰ δὲ πολλὰ πάρεστιν.
δ' Ἀντίνοος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
οὐκ ἔτι καλὰ διὲκ μεγάροιό γ' ὀΐω
χωρήσειν, ὅτε δὴ καὶ ὀνείδεα βάζεις.
ἔφη· καὶ θρῆνυν ἑλὼν βάλε δεξιὸν ὦ-
κατον κατὰ νῶτον. ὁ δ' ἐστάθη ἠΰτε πέτρη
οὐδ' ἄρα μιν σφῆλεν βέλος Ἀντινόοιο,
ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἕζετο, κὰδ δ' ἄρα πήρην
πλείην· μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν,
ε μευ μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
ω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
μὴν οὐδ' ἄχος ἐστὶ μετὰ φρεσὶν, οὐδέ τι πένθος,
ἀνὴρ περὶ οἷσι μαχειόμενος κτεάτεσσι
περὶ βουσὶν, ἢ ἀργεννῇς ὀΐεσσιν·
ἔμ' Ἀντίνοος βάλε γαστέρος εἵνεκα λυγρῆς,
μένης, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσιν

Ideò oportet dare, & meliùs quàm alij
Panis: ego autem te laudabo in magna terra.
Etenim, ego aliquādo domum in hominibus habitās
Beatus diuitem, & sæpè dedi erroni
Tali qualis esset, et cuius tandem rei indigus veniret.
Erant autem serui valdè multi, aliaq; multa
Quibusq; benè viuunt, & diuites vocantur.
Sed Iupiter destruxit Saturnius, (voluit enim sic.)
Qui me cum latronibus multùm errantibus misit,
Aegyptum versus ire longam viam, vt perirem.
Statui aūt in Aegypto fluuio naues, vtrinq; agitatas,
Tunc quidem ego iussi amabiles socios
Illic apud naues manere, & naues trahere.
Speculatores autem ad speculas iussi ire.
Hi autem intemperātiæ victi & obsecuti animo suo,
Statim valde Aegyptiorū virorū perpulchros agros
Populati sūt: mulieres .v. eduxerūt & infantes filios,
Ipsosq; interfecerūt, citò aūt in ciuitatē iuit clamor:
Hi .a. clamore audito, simul aurora apparēte (rum,
Venerūt, impletus est .a. omnis cāpus pedestriū et equo-
Aërisq; splendore: in autem Iupiter gaudens fulmine
Fugam meis socijs malum fecit, neq; aliquis tolerauit
Stare contrà, circum mala vndiq; stabant.
Tunc nostrûm multos quidē interfecerunt acuto ære.
Hos .a. abduxerūt viuos vt ipsis operarētur necessitate.
At me Cyprum hospiti dederunt qui occurrerat,
Dmetori Iasidæ, qui Cypro robore imperabat.
Hinc iam nūc huc venio hoc nocumentum patiens.
Huic .a. rursus Antinous respondit & compellauit,
Ecquid Deus hāc cladem adduxit, cōuiuij tristitiam?
Sta autem sic in medio mea procul à mensa,
Ne citò amaram Aegyptum & Cyprum videas, γρ. ἵκηαι.
Quòd quidam audens & impudens es mendicus.
Deinceps omnibus astas, hi autem dant
Inutiliter, quoniā nulla prohibitio, neq; misericordia
Ex alienis donare, quoniam adsunt multa singulo.
Hunc autem alloquutus est prudens Vlysses,
O amice, non tibi ne in speciem quidem mentes sunt.
Non tu .n. ex domo ei qui tibi astiterit neq; salē dares, γρ. οὐδ' ἅλα.
Qui nunc alienis asidens, non aliquid mihi toleras
Panis præceptum dare: hæc autem multa adsunt. γρ. ἀπο φέρων.
Sic dixit, Antinous autem iratus est animo magis,
Et ipsum toruè videns verba velocia alloquutus est,
Nunc iam te non amplius bene ex domo puto
Retrò cessurum, quando iam & opprobria dicis.
Sic dixit: & scabellum captum percußit dextrum humerum
Vltimum in dorsum: hic autem stetit tanquam petra
Firmiter, neq; ipsum commouit telum Antinoi.
Sed tacitè mouit caput mala profundè cogitans,
Rursus autem in viam iens desedit, peram autem
Deposuit benè plenam: pòst autem procis dixit,
Audite me proci perinclytæ reginæ,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Non quidem neq; dolor est in mentibus, neq; luctus,
Quando vir pro suis pugnans possessionibus,
Percutitur, vel de bobus, vel bene nutritis ouibus:
At me Antinous percußit ventris gratia mali
Perniciosi, qui multa mala hominibus dat.

Ἀλλ' εἴπου πτωχῶν γε Θεοὶ καὶ Ἐρινύες εἰσὶν,
Ἀντίνοον πρὸ γάμοιο τέλος θανάτοιο κιχείη.
Τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός,
Ἔσθι' ἕκηλος ξεῖνε καθήμενος, ἢ ἄπιθ' ἄλλη·
Μή σε νέοι διὰ δώματ' ἐρύσσωσ' (οἷ' ἀγορεύεις)
Ἢ ποδὸς ἢ καὶ χειρὸς, ἀποδρύψωσι δὲ πάντα.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν,
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,
F Ἀντίνο', οὐ μὲν κάλ' ἔβαλες δύστηνον ἀλήτην.
Οὐλόμεν', εἰ δή που τις ἐπουράνιος Θεός ἐστι·
Καί τε Θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας,
G Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.
Ὣς ἄρ' ἔφαν μνηστῆρες. ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
H Τηλέμαχος δ' ἐν μὲν κραδίῃ μέγα πένθος ἄεξε
Βλημένου. οὐδ' ἄρα δάκρυ χαμαὶ βάλεν ἐκ βλεφάροιιν,
Ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
Τοῦ δ' ὡς οὖν ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια
Βλημένου ἐν μεγάρῳ, μετ' ἄρα δμωῇσιν ἔειπεν,
Αἴθ' οὕτως αὐτόν σε βάλοι κλυτότοξος Ἀπόλλων.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν,
γρ. πῆχος Εἰ γὰρ ἐπ' ἀρῇσιν * τέλος ἡμετέρῃσι γένοιτο,
Οὐκ ἄν τις τούτων γε ἐΰθρονον Ἠῶ ἵκοιτο.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Μαῖ', ἐχθροὶ μὲν πάντες, ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται·
Ἀντίνοος δὲ μάλιστα μελαίνῃ κηρὶ ἔοικεν.
Ξεῖνός τις δύστηνος ἀλητεύει κατὰ δῶμα,
Ἀνέρας αἰτίζων (ἀχρημοσύνη γὰρ ἀνώγει)
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐνέπλησάν τ' ἔδοσάν τε·
Οὗτος δὲ θρήνυι πρυμνὸν βάλε δεξιὸν ὦμον.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἀγόρευε μετὰ δμωῇσι γυναιξὶν,
γρ. ἐδείπνει Ἡμένη ἐν θαλάμῳ· ὁ δ' * ἐδείπνεε δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ἡ δ' ἐπὶ οἷ καλέσασα προσηύδα δῖον ὑφορβὸν,
Ἔρχεο δῖ' Εὔμαιε· κιὼν τὸν ξεῖνον ἄνωχθι
Ἐλθέμεν, ὄφρα τί μιν προσπτύξομαι, ἠδ' ἐρέωμαι
Εἴ που Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠὲ πέπυσται,
Ἢ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι· πολυπλάγκτῳ γὰρ ἔοικεν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
L Εἰ γάρ τοι βασίλεια σιωπήσειαν Ἀχαιοὶ
Οἷ' ὅγε μυθεῖται, θέλγοιτό κέ τοι φίλον ἦτορ.
Τρεῖς γὰρ δή μιν νύκτας ἔχον, τρία δ' ἤματ' ἔρυξα
Ἐν κλισίῃ (πρῶτον γὰρ ἔμ' ἵκετο νηὸς ἀποδρὰς)
Ἀλλ' οὔπω κακότητα διήνυσεν ἣν ἀγορεύων.
Ὡς δ' ὅτ' ἀοιδὸν ἀνὴρ ποτιδέρκεται ὅς τε Θεῶν ἐξ
Ἀείδει δεδαὼς ἔπε' ἱμερόεντα βροτοῖσι,
Τοῦ δ' ἄμοτον μεμάασιν ἀκουέμεν ὁππότ' ἀείδῃ·
Ὣς ἐμὲ κεῖνος ἔθελγε παρήμενος ἐν μεγάροισι.
Φησὶ δ' Ὀδυσσῆος ξεῖνος πατρώϊος εἶναι,
Κρήτῃ ναιετάων, ὅθι Μίνωος γένος ἐστίν.
Ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ' ἵκετο πήματα πάσχων,
Προπροκυλινδόμενος. στεῦται δ' Ὀδυσῆος ἀκοῦσαι
Ἀγχοῦ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ
Ζωοῦ· πολλὰ δ' ἄγει κειμήλια ὅνδε δόμονδε.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Ἔρχεο, δεῦρο κάλεσσον, ἵν' ἀντίον αὐτὸς ἐνίσπῃ.
γρ. ἠὲ Οὗτοι * δ' ἠὲ θύρῃσι καθήμενοι ἑψιαάσθων,
Ἢ αὐτοῦ κατὰ δώματ'· ἐπεί σφισι θυμὸς ἐΰφρων.
Αὐτῶν μὲν γὰρ κτήματ' ἀκήρατα κεῖτ' ἐνὶ οἴκῳ,

Sed sicubi pauperum Dij & Erinnyes sunt,
Antinoum antè nuptias finis mortis inuen
Hunc aũt Antinous alloquutus est Eupiti
Comede tacitus hospes sedens, vel abi aliò.
Ne te iuuenes per domos trahant (sicut dicis,
Vel pede, vel & manu: lacerent autem omni
Sic dixit, hi autem omnes impotẽter succe
Sic autem aliquis dixit iuuenum superboru
Antinoë non quidẽ benè percussisti infelice
Perniciose, si iam alicubi aliquis in cœlestib.
Et Dij hospitibus similes peregrinis,
Vt qui omnifarij existant, versantur per ciu
Hominum fasq; nefasq; inspicientes.
Sic dixerunt proci, hic autem non curau
Telem. a. in corde quidem magnum luctum
Illius percussi gratia, neq; lacrymam humu
palpebris,
Sed tacitus mouit caput mala profundè cogi
Hunc postquam igitur audiuit prudens Pen
Percussum in domo, posteà quidem ancillis a
Vtinam sic ipsumq; percutiat inclytus ar
Hanc. a. rursus Eurynome proma cõtrà alloq
Sic enim in votis finis nostris fieret,
Haud quis horũ bona sedis aurorã iret. i. cr
Hanc. a. rursus alloquuta est prudens Pen
Nutrix, inimici quidẽ oẽs, quoniam mala
Antinous autem maximè, nigræ morti sim
Hospes quidem infelix mendicat in domo
A viris petens (egestas enim cogit.)
Tunc alij quidem omnes impleueruntq; ded
Hic autem scabello vltimum percussit dextr
Hæc quidem sic dixit inter famulas muli
Sedẽs in thalamo, hic autem cœnauit diuin
Hæc ad se vocatum alloquuta est diuinum
Vade diuine Eumæe profectus hospitem i
Venire, vt ipsum salutem, & interrogem,
Sicubi Vlyssem miserum vel audiuit,
Vel vidit oculis, errabundo enim similis est.
Hãc. a. respõdens, alloquutus est Eumæus
Vtinam enim tibi regina tacerent Achiui
Qualia hic loquitur, mulceret tibi dilectum
Tres. n. iam ipsum noctes habui, tres autẽ di
In stabulo, (primũ. n. ad me vẽit vbi naue a
Sed nondum calamitatẽ suã perfecit recita
Sicut autem quando cantorem quis aspicit,
Canit doctus verba suauia hominibus,
Hũc indesinenter prompti sunt audire qua
Sic me ille mulsit aßidens in domibus.
Dicit autem Vlyßis amicus paternus esse
In Creta habitans, vbi Minois genus est.
Hinc iam nunc huc venit clades patiendo,
Hinc & hinc versatus, prædicat. a. de Vlysse
Propè Thesprotorum virorum in pingui pop
Viuo, multos autem ducit thesauros suam d
Hunc. a. rursus alloquuta est prudens Pen
Vade huc voca, vt coràm ipse dicat.
Hi autem vel in ianuis sedentes delectentur
Vel illic in domibus, quando ipsis animus l
Ipsorũ quidẽ. n. possessiones incorruptæ iacẽ

μέθυ ἡδύ· τὰ μὲν οἰκῆες ἔδουσιν·
ἡμέτερον πωλεύμενοι, ἤματα πάντα
ὄοντες καὶ ὄϊς καὶ πίονας αἶγας,
ἐίζουσι, πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον
ὡς· τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ' ἀνὴρ
Ὀδυσσεὺς ἔσκεν ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.
Ὀδυσσεὺς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
σὺν ᾧ παιδὶ βίας ἀποτίσεται ἀνδρῶν.
ἄρ. Τηλέμαχος δὲ μέγ' ἔπταρεν. ἀμφὶ
δὲ
λέον* κονάβησε. γέλασσε δὲ Πηνελόπεια·
ἄρ Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
μοι, τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὧδε κάλεσσον.
ὅ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσιν;
οὐκ ἀτελὴς θάνατος μνηστῆρσι γένοιτο
, οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξοι.
τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
γνώω νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά.
ἄρ. βῆ δὲ συφορβὸς ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν·
ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ἄτερ. καλέει σε περίφρων Πηνελόπεια,
λεμάχοιο. μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς
κέλεται, καὶ κήδεά περ πεπαθυίῃ.
γνοίη νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, ὧν σὺ μάλιστα
τον δὲ καὶ αἰτίζων κατὰ δῆμον,
ποτκήσεις, δώσει δέ τοι ὅς κ' ἐθέλῃσιν.
αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ἰψά κ' ἐγὼ νημερτέα πάντ' ἐνέποιμι
Ἰκαρίοιο περίφρονι Πηνελοπείῃ.
οἶδα περὶ κείνου, ὁμὴν δ' ἀνεδέγμεθ' ὀϊζύν.
μνηστήρων χαλεπῶν ὑποδείδι' ὅμιλον,
τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.
ὅτε μ' οὗτος ἀνὴρ κατὰ δῶμα κιόντα
οὔ ἔν ῥέξαντα βαλὼν ὀδύνῃσιν ἔδωκεν,
Τηλέμαχος τόγ' ἐπήρκεσεν, οὔτέ τις ἄλλος·
Πηνελόπειαν ἐνὶ μεγάροισιν ἄνωχθι
τειρομένην περ, ἐς ἠέλιον καταδύντα.
καί μ' εἰρέσθω πόσιος πέρι νόστιμον ἦμαρ,
ἆσσον καθίσασα παραὶ πυρί. εἵματα γάρ τοι
ἔχω. οἶσθα καὶ αὐτὸς, ἐπεί σε πρῶθ' ἱκέτευσα.
φάτο. βῆ δὲ συφορβὸς, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν.
ὑπὲρ οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια,
ἄγεις Εὔμαιε; τί τοῦτ' ἐνόησεν ἀλήτης;
τινα δείσας ἐξαίσιον; ἦε καὶ ἄλλως
κατὰ δῶμα; κακὸς δ' αἰδοῖος ἀλήτης.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
κατὰ μοῖραν, ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος,
ἀλυσκάζων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων.
ἀλλά σε μεῖναι ἄνωγεν ἐς ἠέλιον καταδύντα.
δέ τοι ὧδ' αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ὦ βασίλεια,
πρὸς ξεῖνον φάσθαι ἔπος, ἠδ' ἐπακοῦσαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
ἄφρων ὁ ξεῖνος ὀΐεται, ὥσπερ ἂν εἴη.
γάρ πού τινες ὧδε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ἀνέρες ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.
Ἡ μὲν ἄρ ὣς ἀγόρευεν. ὁ δ' ᾤχετο δῖος ὑφορβὸς
μνηστήρων ἐς ὅμιλον, ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.

Panis & vinũ dulce, hæc quidẽ domestici comedunt.
Hi autem in nostrum versantes dies omnes
Boues mactando, & oues, & pingues capras
Conuiuantur, bibuntq; nigrum vinum
Incaßũm, hæc. a. multa absumuntur. non enim est vir
Qualis Vlysses fuit qui cladem domo expellat.
Si aũt Vlysses venerit & accesserit in patriã terram,
Statim cum suo filio iniurias repẽdet istorũ virorum.
Sic dixit: Telem. autem valdè sternutauit, circum autem domum
Horrendum resonuit, risit autem Penelope.
Statim autem Eumæum verba velocia alloquuta est,
Vade mihi hospitem coràm huc voca.
Nõ vides quòd mihi filius sternutauit omnib. verbis?
Ideò & non imperfecta mors procis fiet
Omnib. valdè, neq; quisquã mortem & fatũ vitabit.
Aliud autem tibi dico, tu autẽ in mentibus pone tuis,
Si ipsum cognoscam vera omnia dicentem,
Induã ipsum chlænãq; interulãq;, vestimẽta pulchra.
Sic dixit, iuit. a. subulcus postquã verbũ audiuit.
Propè autem stans verba velocia alloquutus est,
Hospes pater, vocat te prudens Penelope
Mater Telemachi, inquirere aliquid ipsam animus
Circa maritum iubet, quamuis dolores passa sit.
Si autem te cognoscet vera omnia dicentem,
Induet te chlænamq; interulamq;, quorũ tu maximè
Indiges, panem autem & petens in populo
Ventrem pasces, dabit autem tibi quicunq; voluerit.
Hũc. a. rursus alloquutus est multa passus diuinus Vlysses,
Eumæe, statim ego vera omnia dicam
Filiæ Icarÿ perprudenti Penelopæ.
Scio enim bene de illo, parẽ autẽ suscepimus ærumnã.
Sed procorum difficilium timeo multitudinem,
Quorum superbiaq; visq; ferreum cœlum iuit.
Etenim nunc quando me hic vir in domum euntem
Nihil mali patrato percussum doloribus dedit,
Neq; aliqd Telem. hac in re audiuit, neq; aliquis alius:
Ideo nunc Penelopem in domibus iube
Manere festinantem licet, in solem occidentem.
Et tunc me interroget mariti de reditiuo die,
Propius aßidens apud ignem. vestimenta enim
Mala habeo, scis & ipse, quoniam te prius oraui.
Sic dixit, iuit. a. subulcus postquã verbũ audiuit.
Hũc aũt super pauimẽto euntẽ allocuta est Penelope,
Non tu dicis Eumæe? quid hoc intellexit ille erro?
An aliquid reueritus iniqui? an & aliter
Verecundatur in domo? malè verecũdus peregrinus.
Hanc. a. respondens, alloquutus es Eumæe subulce,
Loquitur vt par est, quæ putaret alius.
Superbiam fugere virorum superborum:
Sed te manere iussit in solem occidentem.
Tibi verò sic ipsi multò melius, ô regina,
Solam ad hospitem loqui verbum & audire.
Hunc autem rursus alloquuta est prudẽs Penelope,
Non insipiens hospes putat, sicut est.
Non enim aliqui sic mortalium hominum
Viri contumelÿs agentes iniusta cogitant.
Hæc quidẽ sic dixit, hic aũt iuit diuinus subulcus
Procorum in cœtum, postquam dixit omnia.

γρ. ἡμέτερον γε πωλεύμενοι.
γρ. καναχῆσε.
γρ. ἀλυσκάζειν.
γρ. που

Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι·
Ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ἄπειμι σύας καὶ κεῖνα φυλάξων,
Σὸν καὶ ἐμὸν βίοτον· σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
Αὐτὸν μέν σε πρῶτα σάω, καὶ φράζεο θυμῷ
Μή τι πάθῃς· πολλοὶ δὲ κακὰ φρονέουσιν Ἀχαιῶν·
Τοὺς Ζεὺς ἐξολέσειε πρὶν ἡμῖν πῆμα γενέσθαι.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἔσσεται οὕτως ἄττα· σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας·
Ἠῶθεν δ' ἰέναι καὶ ἄγειν ἱερήια καλά.
Αὐτὰρ ἐμοὶ τάδε πάντα καὶ ἀθανάτοισι μελήσει.
Ὣς φάθ'· ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἕζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου,
Πλησάμενος δ' ἄρα θυμὸν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μεθ' ὕας· λίπε δ' ἕρκεά τε μέγαρόν τε
Πλεῖον δαιτυμόνων. οἱ δ' ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
Τέρποντ'· ἤδη γὰρ καὶ ἐπήλυθε δείελον ἦμαρ.

Statim.a.Telemachum verba velocia allocu[tus est],
Collato capite, vt non audirent alij,
O dilecte, ego quidem ibo ad sues & illa cus[todiam],
Tuas nimirum & meas facultates, tibi.a.hic [a cu]
Ipsum qdē te primùm serua, & cōsidera anim[o]
Ne quid patiaris: multi.a.mala sentiunt Ach[iuorum]
Quos Iupiter perdat antè nobis nocumentum [esse].
Huc.a.rursus Telemachus prudēs cōtrà al[loquutus]
Erit sic euge, tu autem vade merenda sumpt[a]
Manè autem veni, & huc sacrificia pulchra.
At mihi hæc omnia & immortalibus curæ [erunt].
Sic dixit, hic autē rursus sedit benè polita [sede],
Impletus autem animum cibi & potus,
Perrexit ire ad sues: liquit autem claustráq; [&] mu[rum]
Plenam conuiuarum. hi autem saltu & cant[u]
Delectabātur: iam.n.et ingressus erat merid[ianus] d[ies].

COMMENTARIVS.

a ἀτὰρ ἡ μνηστῆρσι κάτῃζεν] Hinc constat caprarium istum Melanthium non adeò infimæ conditionis fuisse, vt possent [nnul]... ho[d]ierno rei pastoritiæ statu conijcere, quam viles homines & de fæce populi exercent. Antiquitus enim, vt aliàs obs[eruauimus], nobiles etiam viri ea maximè sunt delectati: & talem fortasse hunc Melanthium suspicemur, quippe qui procis illustri[bus as]sideat, atque adeò inter primos: vbi sine dubio fuit Eurymachus, à quo etiam apprimè dilectum fuisse obseruat Poeta.

b ἔοικεν, ἢ μεγάλα ἐν] Apposite inducit Homerus Vlyssem has ædes admirantem. Ea enim ferè solemus admirari, quæ [nunquam an]teà vidimus. Itaq; meliùs hac ratione peregrini & extranei hominis personā sustinet Vlysses, cū ita quasi ad rē ignotā [...]

c [illegible]] [...] de re nos alibi nonnulla diximus. Vide plura apud Stuckium Antiquit. Conuiual. lib. 3. cap. 20.

d γαστέρα] Nescio quid simile anteà etiam apud Phæacas Vlysses enunciauit: vbi nos quædam annotauimus, quæ ad [...] ci illustrationem pertinebunt.

e [illegible] κύων] Mirum est quod Homerus de hoc cane prodidit, ab eo agnitum herum suum Vlyssem post tam longam [absen]tiam, cùm ignotus postea inter vxorem reliquosque domesticos versatus sit. Et quod magis est admirabile, eo adhuc [...] nullius vsus Vlysses abiuerat: tamen adhuc non solùm eius memor est, sed etiam eum recognoscit, ex odoratu nempe, [...] est præstantissimus. Cuius beneficio Venetijs canis quidam in medio fori post triennium agnouit suum dominum, vt [...] dus. Exem[plum] [...] minori admiratione dignum, quàm Homericum, neque dubium tamen quin idem Veneticus canis eti[am] [...] [...] dominum suum fuisset agniturus.

f [illegible]] Duo signa blandientium canum exprimit, caudæ motum, & aurium demissionem: quod vtrumque verbo [...] [...] Græci. Hinc est prouerbium, *[Mouere] caudam*, pro blandiri: quod tamen quidam *cauda blandiri* efferunt, id est [...] vt est apud Aristophanem in Equitibus. Vide Erasmum Adag. Chil. 4. Cent. 1. prouer. 32.

g γένος ἢ δέμας] Accidit plerunque vt præstantia corporis eius elegantiæ minimè respondeant: vbi autem vtrumque [...] mira & nunquam satis laudata conflatur harmonia, qualis fuit in hoc cane. Rarum est porrò vt canum magnitudo ali[quid] præstantiæ detrahat, quin potiùs ij pluris fieri ad vsum solent quàm minores, quibus ad delicias tantùm vti solemus: ex [...] ticorum genera, in quibus etiam parui non sunt contemnendi. Tu ea de re consule locupletes Thesauros Gesneri.

h ὁ τοιός γ' ἔη] Cùm talis iam esset tunc canis iste, cur antea dixit Poeta Vlyssem eo non fuisse vsum? quod ego ad [...] n's puto referendum ait enim, [illegible]. Videat Lector an Eumæus intelligat relictum ita ab Vlysse hunc can[em] tantæ velocitatis fuerit & roboris.

i [illegible]] Notandus est maximè hic locus. Monet Eumæus Homericus, seruorum ingenia statim ad fidem [...] exhibendam relanguere, vtpote quibus absentibus minus rectè officio suo defungantur: cuius rei causam hanc adducit [...] piter seruis dimidiū virtutis adimat. Quare quia nimirū cùm amēt libertatē homines, quā etiā à natura oēs vniuersim [...] Iurisprudentū habēt in seruiture collocati ad id faciendū cōpelluntur, quod ipse & si sui iuris fuerint, aut nō faciāt au[t] id sedatiore animo sint facturi. His astipulatur quorundā opinio, quā Plato lib. 6 de Legibus memorat. Ibi dicit à quil[...] datos seruos, & illud seruitium Hilotarum apud Lacedæmonios &c. itaque concludit. Nemini esse dubium, seruos eos [...] dos, qui & optimi sint, & egregia erga nos voluntate ac beneuolentia. Ex eo enim seruorum genere complures, inquit, qui fratres & filios nostros omni virtute superarunt, ac proinde & dominos & ipsorum facultates & familias penitùs [...] Tum subijcit, contrà etiam dici, In seruili animo nihil sani & integri inesse, neq; virum prudentem huic hominum gene[ri] portere: id est, vt eius verbis vtar, ὡς ὑγιὲς οὐδὲν ψυχῆς δούλης, καὶ πιστεύειν οὐδέποτ' οὐδὲν τῷ γένει δεῖ τὸν νοῦν κεκτημένον. Quod [...] Poetæ (quem σοφώτατον τῶν ποιητῶν appellat) authoritate comprobrat, hos duos versus adducens, sed aliter paulò quàm in [...] exemplaribus hactenus legatur. Sic enim Plato:

ἥμισυ γάρ τε νόου ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεὺς ... ἀνδρῶν, οὓς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι.

Ex hac ergo diuersa de seruis opinione, alij, inquit, nihil generi seruorum credunt: sed stimulis & verberibus, quasi fer[...] ram, non ter tantùm, sed sæpiùs famulorum suorum animos seruiles efficiunt. alij verò omnino aliter se gerunt. His ips[...] tentiam de seruitutis ratione constituenda subijcit, quam inde petet studiosus lector. Quod ad hunc locum attinet, san[è] verè posse de plerisq; seruis enunciari: nam nonnulli ita sponte & fideliter seruiūt, vt non minus se liberos putēt, dum [...] defunguntur, quàm si seruitutis iugum excussissent. Alij contrà, de quibus illud prouerbium efferri potest. *Quot serui, tot* [*hostes*] apud Macrobium in Saturnalibus, & Senecam Epistola 47 quam dominis vt diligenter & attenti legant author, sum[...] quo pacto illam seruorum hostilitatem amolientur & demitabunt: quanquam authorem huius prouerbij ad hoc H[omeri] [...] spexisse puto. Asinius Capito tamen apud Festum Pompeium, vt Erasmus refert, existimat hominum errore perperam [...] nunciatum: quòd verisimilius sit, sic esse dictum initio, *Quot hostes, tot serui*: quia capti victiq; ad seruitutem adducebant, [...] tiam dicta mācipia. Exprimit ergo Eumæus seruorum vt plurimùm ingenium: dicimus vt plurimùm, quia alioqui se i[...] rum numero complectetur: cùm tamen constet, quanta cum fidelitate hactenus ille se gesserit. Aliud autem erit de p[...] sentiendum, qui non metuunt suos dominos, sed colunt, & libera quadam beneuolentia, non seruili & coacta complec[...] solet tandem in odium degenerare.

k ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ] Cæteri canes (inquit Aristoteles exceptis Laconicis) maxima ex parte ad annos quatuordecim, [...] viginti protrahunt vitam. Quamobrem rectè apud Homerum canem Vlyssis vicesimo anno mori aliqui indicant. [...] sequutus Plinius: Viuunt, inquit Laconici annis denis, fœminæ duodenis: cætera genera quindecim annos, aliquando [...] lianus cani vitā produci ad decimumquartum an[n]ū scribit. Atq; hæc sunt quæ de canū vita apud scriptores reperio. [...] Basileæ vidi, qui vicesimum quartum annum agebat, vt mihi eius dominus sanctè affirmabat. Vnde magis erit credibil[...] gi ætas, quæ ad vicesimum vsque annum extendebatur. [...]or ò veteres tradidisse refert Eustathius, hunc Argum pr[...] visum dominum expirasse. Siquidem iuxta Sophoclem [illegible]

l κλινικαμένος ἐπισταθμῷ] Locus mendicorum fuit olim in limine ædiū aut thalamorum potius (nam ex Homero videtur [...]

fuisse vsque ad ipsa penetralia accessum) quod tum ex hoc loco, tum ex alijs in sequentibus docetur. Sic apud Lucã Lazarum ... πρὸς τὸν πυλῶνα τοῦ πλουσίου: proiectus erat ad vestibulum diuitis. Vide Stuckium Antiq. Conuiual. lib. 2. cap. 5. vbi prædicat, quod ex Homero colligitur, solitos mendicos ex illo loco vbi primùm considebant, id est, ex limine surgere, & ad mensam accedere, ad cibum stipemque à singulis conuiuarum porrectis manibus petendum, quo accepto ad locum suum redibant. Vide sequentes Telemachi & Eumæi orationes.

...] Pudor iste est intelligendus de audacia libera, qua res sibi necessarias mendici exigũt, & qua si non sunt præditi, miseram conditionem putes. Petentibus enim tantùm dari, vox est non minus trita quàm vera. Ergo pudor ille rusticus mendicis omnino est inutilis, qualis tamen rarò ipsis solet inesse. Neq; tamen impudentes eos esse debere intelligimus: cùm vt est apud ... in Medea, ἡ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων πασῶν ἀναίδεια: sed audacia quæ modestiæ & verecundiæ sit immixta, ad liberè ...tendum instructos.

...] Cùm ij qui beneficium à potentioribus gratis excipiunt, non habeant quo pacto re ipsa parẽ eis gratiam rependant, ... preces & vota recurrere, vt hoc loco Vlysses, qui pro beneficio & humanitate Telemachi duo illi optat. Vnum quidem ..., alterum verò particulare. Generale, cùm eum inter homines beatum esse vult: particulare, cùm cogitationibus illius fau... tur exitum. Et hoc quidem ab ijs qui hoc exaudiebant potuit generaliùs accipi, sed præcedentia faciunt vt credam taci... consilium illud aduersus procos intellexisse.

...ἔχησιν] Prouerbium est, *Vtraq; manu accipere*, forsan ex hoc loco desumptum. Videtur exprimi pauperum studium & dili... ...cipiendis, quæ mendicando impetrant.

...ἔῃσιν] Quanquam ex consilio Telemachi debuit Vlysses à procis stipẽ emendicare: noluit tamen Poëta eum hoc fine di... ...lio aggredi, quod longè est augustius quàm si aliter factum esset. Notandum est autem, quis sit finis huius emẽdicatio... ...rum iustos & iniustos cognoscat, id est, τοὺς ἐναισίμους τε καὶ τοὺς ἀθεμίστους: nempe à quibus stipe honestaretur, & à quibus ...tumeliosè repelleretur.

...τε συνῶντα,] Irascitur Antinous Eumæo, quòd hunc mendicum adduxerit, cùm pleriq; alij nimis frequẽter adsint, qui V... absumant. Vbi ὑπερόλως omnino hanc causam iræ suæ prætexit, siquidem non in Vlyssis commodum hunc mendicũ & ... voluit: sed quia, vt conijcio (quis autem de procis nisi sinistra omnia hac in parte suspicetur?) dum illis etiam essent ali... ...ministranda, minus sibi suppetiturum esse reuerebatur, vt etiam paulò pòst innuet Telemachus. Et hoc præcipuè Eu... ...fidelissimum seruorum Vlyssis, & ei magis quàm reliqui fauentem sine dubio intelligebat: hoc inquam, Eumæo di... ...iam habet asperitatem, quòd in eum culpam imminutionis bonorũ Vlyssis referre videatur, qui hũc mendicũ adducat.

...] Purgat se Eumæus apud Antinoum, primùm eum carpit, quod cùm alioqui vir sit bonus (quæ commodissima fuit ...) bona tamen non loquatur: hoc est, minus recta aut veritati consentanea. Deinde docet se hunc mendicum non adduxis... ...xtraneus, neque propriè ij dicantur adduci, qui peregrinè adueniunt: sed vel opifices, vel vates, vel medici, vel fabri li... ...cantores. Eiusmodi enim homines lubenter ad conuiuium solent aduocari, & spontè: at peregrinos pauperes quis dica..., ...e, cùm ne eos quidem vsquam gentium esse intelligat? Hic est sensus apologię Eumęi: cùm tamen verè hunc mendicum ... vt constat ex præcedentibus. Sed ita videatur voluisse Poëta futilem & inanem Antinoi querelam elidi, vt responsum ...ioni conuenire quodammodo debeat: hoc est, vt stulto stultè, prudenti prudenter respondeatur. Tandem inuehitur Eu... ...ntinoum, quem asperrimum omnium procorum esse dicit: quem tamen ipse magni non faciat, aut eius minas ac iram ... diu Penelope & Telemachus in viuis erunt, quorum præsidio nimirum se tutum existimat.

...μεῦ κήδεα,] Ironica est hæc prima pars orationis Telemachi, qua Antinoo videtur gratias agere, quòd se tanta paterna ...tia complectatur, vt sua bona conseruare studeat, cùm hunc mẽdicum domo conatur expellere. Sed hoc se εἰρωνικῶς lo... ...tim docet, cùm eum iubet aliquid stipis ei præbere, neque matrem aut alios domesticos reformidet. Siquidem ipse qui ...minus ædium & bonorum, hoc ei permittat, imò iubeat, quæ vox authoritatis & põderis multùm hoc loco habet. Tum ...dulentam illius mentem, cùm docet eum malle bona illa absumere, quàm alijs impertiri.

...ὑψαγόρη,] Respondet Telemacho Antinous, primùm contumeliosè, dũ conuicijs eum proscindit: deinde ironicè, cùm ...lem in mendicum esse dicit, vt si tot à reliquis procis accipiat, per trimestre tempus in has ædes rediturus non sit: quod ... potuit de eleemosyna accipi, sed ille de verberibus intellexit, quasi id tãtùm de eo quod facturus erat, sit accipiendum. ...trà videbimus vbi scabello isto quod statim arripiet, mendicum percutiet, vt etiam est interpretatus Eustathius. Hic er... ...is, quasi dicat Antinous: Cur tu mihi, Telemache, exprobras, quòd in hunc mendicum minus sim beneficus? Imò verò ...ales in eum reliqui proci fuerint, atque ego ero, sic ille sibi prouisum sentiet, vt per tres menses (videtur autem nume... ...ro indefinito poni, quod maximè in ternario solet obtinere) has ædes non reuisat. Et vt mentẽ suam in his verbis pau... ...rem illustret, arrepto scabello huic mendico, vt censeo, ictus comminatus est, quos ei postmodùm infliget, sed tũ men... ...orum quoq; procorum verbis exulceratus.

...] Quemadmodum ignis quantumuis latens aliquantulum fumo suo se prodit, sic virtus & animi in hoc nostro Vlys... longè habitu & specie corporis ab illo Vlysse Laërtio, mutato, Vlyssei semper apparent: & hoc potissimum loco, vbi ...r durum illum & immanem, à quo tam immisericorditer anteà exceptus est, Antinoum rursus adire, & ab eo stipem e... Quàm intrepidè autem id fecerit, eius oratio planè docet. Primùm amici nomine eum compellat, quod à mẽdico pro... ...uid superbiæ & altioris animi in eo subindicat. Id tamen emolliuisse videtur laudibus ipsius Antinoi, quas subnectit, ... regiæ maiestatis multum præ se ferre, & hac parte cæteros antecellere: vnde cùm donare regium sit, ideò etiam hoc se ...o petere doceat, quòd ipsum ista stipis collatio meliùs quàm reliquos deceat. Eum siquidem par est plura erogare, qui ...det, quod Reges assolent. Adnectit aliam causam, quã putauit ad hanc munificentiam exhibendam Antinoum incendi ...pe laudem quam se ei per vniuersum orbem propagaturum pollicetur. Eius porrò studio cùm omnes omnino maximè ... nisi mihi væcordes & pecora quædam, naturæ monstra, opponas) nihil non illius gratia experiri, moliri, ac præstare so... ...n rem tam leuem, qualem Vlysses postulat, spe famæ & gloriæ oblata petentib. vllo modo videtur denegaturi. Sed quod ...mentum, longè est grauissimum & validissimum ad Antinoi beneuolentiam & liberalitatem excitandam. Eorum e... ...solemus misereri, qui è sua felicitate in miserum statum deciderunt, vbi potissimùm intelligimus nos etiam eidem mu... ...rinde esse obnoxios: quam si subierimus, eandem opem ab alijs sumus exoptaturi, quam illi à nobis iam efflagitant. Lex ...uræ ea est, vt lubenter in alios conferamus, quæ nobis etiam tribui velimus, in eorum si fuerimus statu. Et eò spectasse V... ...tunæ suæ commemoratione non dubito, quanquam αἰπολογικὸν etiam postremæ illius laudis pollicitationis esse possit: ...t, non esse absurdum vt ille in Orbe terrarum Antinoo laudem conciliet, qui possit in eundem felicitatis florem restitui, ... narcuit. Sed priori sententiæ magis adhæreo. Narrat ergo Vlysses, sed paucis historiam sui infortunij, aliquantulum di... ...ea, quam anteà Eumæo exponebat, in eo solùm cum ea cõuenientem, quod de Aegypto memorat. Nam quod se Dme... ...ditum fuisse dicit, ab illa superiore narratione alienum est, vbi planè diuersum exitum fortunæ suæ, quã in Aegypto pri... ...bam sensit, recensuit. Annón ergo præsentis Eumęi conscientiam est reueritus, aut metuit ne mendacium illud ab eo de... ...mò potuit eius beneuolentia fretus eò liberius hoc comminisci, & Antinoo obtrudere: cui cùm malè esset affectus, læ... ...ab hoc mendico illi imponi, ratus non mentiendi simpliciter studio, sed de industria ad hunc Antinoum decipiendum ...e fingi. Quam sententiam Lector, nisi me fallit animus, lubentiùs amplectetur, quàm inconstantẽ illam Eustathij. Primũ ...at, Vlyssem nihil aliud ab illa quàm Eumæo fecerat diuersum, narratione ausum comminisci, ἵνα μὴ ὑποπτεύθείη παρὰ τοῦ ...όντος καὶ ἀκροωμένου, ὡς πρὸς ἐκεῖνον ψευσάμενος. Cùm autem diuersitatem illam attingit, ait, τινὲς δὲ προσθήσει τε καὶ αἰνικτικῶς ... τὸ εἰς τὴν Κύπρον περαθῆναι, οἷα ὑπονοῶν ὡς εἰκὸς, ὅτι οὐκ ἂν παρὼν καὶ ἀκούων ἄρτι ὁ Εὔμαιος ἐλέγξῃ τοῦτον ὡς εἰ μὴ μεμνημένος ἢ μὴ ... Quid enim? Illa Eumæus meminerit, hæc tradiderit obliuioni? In ijs suspicionem Eumæi timuerit, in his verò minimè? ...nconstantia ego sanè non audio.

...ιων] Hinc meliùs constat quàm ferus & immansuetus hic Antinoꝰ fuerit, qui ad miseram illam Vlyssis conditionẽ non ...tur, sed potiùs eò grauiùs in eum exacerbetur, atque adeò reliquorum damnet liberalitatem eo nomine, quòd ex bonis ... exerceant. Qui prætextus speciosus quidem est, sed tamen adulterinus: quia, vt anteà etiam monuimus, non rei Vlyssęę ...dæ gratia erogari ab alijs stipem illam ægrè ferebat, sed quòd ita imminui ei magis bona illa videret, quibus ille tanto... ...bat.

y ἀλλοτρίων χαρίσασθαι.] Poteſt & hoc ſententioſè vſurpari in eos, qui cùm ſuis bonis parcant, in alienis profundendis ſe conſueuerunt. Et hoc eſt quod Galli prouerbio enunciant, *De l'autruy cuir large courroye:* & Germani, Es iſt gut auß frembder lange riemen ſchneiden. Et meo calculo iſta, οὔ τις ἐπίσχεσις οὐδ' ἐλεητὺς ἀλλοτρίων χαρίσασθαι in prouerbium abibunt. Huc facit quod eſt apud Apul. lib 7. *De alieno ludis corio.* Vide Eraſ. Adag. Chil. 2 cent. 2 prou. 88.

z ἐπεὶ πάρα πολλὰ ἑκάστῳ.] Rectè omnino ſecundum Euſtathium iſta Antinoi verba, φθόνον ἔχει καὶ φειδωλίαν ὑπουλον ... τοῦ αἰτοῦντος εἰ πολλὰ ἑκάστῳ παρέασιν. οἱονεὶ γάρ φησιν ὡς εἰ πρὸ ὀλίγα παρέκειντο οὐκ ἂν διεδίδοντο.

A ὢ πόποι.] Audet Vlyſſes repulſa illa Antinoi & conuicijs exulceratus illi etiam inſultare dum eum mente captū appellat, ſpeciem ſuam & vultum animo non referat, vt qui ſit λαμπρὸς μὲν ἰδεῖν, αἰσχρὸς δὲ φρονεῖν. Nam an eā ex eius ore neſcio quid ... ris de eo ominabatur, cùm dicit, οὐ μέν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος ἀχαιῶν ἔμμεναι ἀλλ' ὤριστος, &c. Ergo huc aduocabimus illud Iuuenalis *Fronti nulla fides.* Tum arguit Vlyſſes ſordes huius Antinoi, idem argumentum in eum retorquens, quo ipſe liberalitatem ... ex alienis bonis factam culpabat. Imò, inquit Vlyſſes, hoc ipſum mihi eſt indicio, ægrè te ex tuis facultatibus donaturum ... nis tam parcum & tenacem te præbeas.

B οὐδ' ἅλα δοίης.] Prouerbium eſt hominem præparcum & auarum, quod etiam Adrianus Iunius Adag. cent. 8. prou... uit: cui reſpondet illud quod idem ex Parthenio obſeruat, καὶ πόρει ῥίζης δρύφελα ποντιάδος, Herbæ marinæ corticem non ... hoc Homericum longè auguſtius. Fuit enim ſal apud antiquos hoſpitalitatis & amicitiæ ſymbolum, vt etiam prim... exhiberi ſoleret: vnde illud Pythagoreum, τὸν ἅλα παρατίθεσθαι. Cuius rei cauſas affert Euſtathius noſter Iliad. ι. vel ... μον καὶ παραφυγόν. Sal enim multis corporibus firmitatis atq; durationis cauſa exiſtit. Vel vt ſit ſymbolum τῆς φιλίας ... vt vt ſal ex multis aquis liquidis & fuſilibus in vnum corpus ſolidum coaleſcit: ſic etiam qui ex diuerſis locis longè ... tis in vnum hoſpitium conueniunt, non loco ſolùm verùm etiam affectu amico vniuntur atq; copulantur. Vide Stu... conuiual. lib 1. c. 30. Ergo Antinoo inhoſpitalitatem exprobrat, quæ ex re pręcipua & potiſſima denegata arguitur. Po... Homerici alteram Calliſtrati lectionem (nam hæc quæ in contextu habetur, eſt Ariſtarchi) quam in margine ſcripſi, ... moueo, Ariſtarchum anguſtiorem exhibuiſſe lectionis ſuæ ſenſum, quàm Calliſtratum, vt ex præcedentibus conſtat.

C ὀνείδεα βάζεις.] Antinous nequid iniquè agere videatur, more ſceleratorum aliquam prætexit huius iniuriæ, quam ... cauſam, cū dicit ſe eò ob Vlyſſis conuicia impelli. Inſitum eſt autem cuiuis à natura, vt ea minimè patiatur: ſed quacu... tione, etiam violentia adhibita, vindicet. Sed cùm in omnibus actionibus origo ſoleat ſpectari, ac certum ſit petulan... ſas ab ipſo Antinoo promanaſſe, culpa huius facti in eius quoq; caput redundabit.

D ὁ δ' ἐστάθη ἠΰτε πέτρη.] Qualis huius Herois firmitas & ſoliditas, qui ab aſperis ictib. nullo modo cōcutiatur, ne tāti... loco dimoueri aut agitari ac corpore labaſcere poſſit. Quod ipſum de eo anteà vidimus, cùm calce à Melanthio perc... vide, quàm rectè caueat Homerus nequid fortitudini & robori Vlyſſeo etiam in medijs iſtis ſordibus mendici detra... etiam ipſius Vlyſſis prudentia, qua iram ſuam concoquit, patienterque tot iniurias ſuſtinet, donec commodior ſe ... offerat. Quod Poeta illis verbis, ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων, exprimit.

E ... ἄχος.] Ait Vlyſſes, non eſſe graue, ſi quis pro ſuis facultatib. depugnās percutiatur: ſed id eſſe grauiſſim... ventris gratia patitur. Quid eſt hoc rei quæſo? An' non intolerabile eſt id ipſum, cùm quis ſibi vim in bonis factam ſer... ſolùm ſibi eripi ſed etiam ... bus cædi? At Vlyſſes eos imitatur, qui ſuis malis nulla cenſent grauiora poſſe cuiquam ... grauit item iſtam ex perſona inferentis iniuriam Antinoi æſtimat, quaſi grauiùs peccet qui pauperibus & mendicis i... qui ſimpliciter aliena bona diripit, & bonorum herum plagis afficit. Et hoc, quia ei qui ſe ipſum tueri aut vlciſci non ... tare longè magis eſt, quàm ei qui viribus aut audacia ad propellendā iniuriā pollet. Tandem Vlyſſes Antinoo exitiū ... quas ſperat, imprecatur, cuius ipſe quidem fuit cōſcius, nam ideò eum κακὰ βυσσοδομεύοντα appellauit: ſed intereà tac... bi optat exitum vt hanc vindictam exequatur. Eò enim ſpectat illud votum aduerſus Antinoum.

F ... οὐ μὲν] Hinc conſtat quàm graue & pernicioſum ſit illud Antinoi factum, cùm ne à ſocijs quidem ſuæ petul... comprobetur. Illud autem exaggerat ille, qui omnium perſonam hac in parte ſuſtinet, quòd tutum non ſit mendico ... ficere, cùm accidere poſſit vt illum mendici habitum Deus quidam aſſumpſerit, & ita Deo ipſi fiat, quod mortali te... Hic autem locus eſt notandus, vt intelligatur quàm debeant eſſe ſacroſancti mendici & pauperes, vt quorū ſpeciem ... quàm diuitum accipiat, vbi ſe mortalitati conſpiciendam exhibet iuxta Homeri ſaltem ſententiam, quam Socrates ap... in Sophiſta exprimit. Cùm enim Theodorus diceret, ſe peregrinum adducere: ſic reſpondet Socrates, ἆρ' οὖν ὦ Θεόδωρε ... κατὰ τὸν τοῦ Ὁμήρου λόγον λέληθας, ὅς φησιν ἄλλους τε θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις ὁπόσοι μετέχουσιν αἰδοῦς δικαίας, καὶ δὴ καὶ τὸν ξένιον ... συνοπαδὸν γιγνόμενον, ὕβρεις τε καὶ εὐνομίας τῶν ἀνθρώπων καθορᾶν. Τάχ' οὖν ἂν ἔσοι τις οὗτος τῶν κρειττόνων συνέποιτο, φαύλους ἡμᾶς ... ἐποψόμενος τε καὶ ἐλέγξων θεὸς ὤν τις ἐλεγκτικός. Sane hoc ipſo habitu deſcendit è cœlis Filius æternus Dei, à quo etiam ... sè pauperes ſunt nobis commendati, adeò vt qui in illorum beneficus fuerit, factum ſibi ſecunda illa Trinitatis per... & contrà, ſi quis ſe in illos proteruè geſſerit, hoc perinde ac in ſe ipſum factum grauiter vlciſcitur. Ecquid quæſo ma... conſentaneum, eloquar an ſileam? ἀλλ' εἴπω τάμε ... Videtur mihi Homerus ex Aegyptiorū ſecret... percepiſſe miſerum illum & mendici ſpecie Redemptoris noſtri aduentum: vnde intellexerit quanti ſint faciendi mē... humilitatem & ταπεινότητα Maieſtas diuina eſſet ſuſceptura. Res planè ſtupenda, & præter captum hominum. Enimu... tum illum mendicorum aſpernemur, cui fulgorem illum Deitatis Chriſtus aſſociare ſit dignatus? An' non potiùs lon... mum cenſeamus, & eos etiam qui talem gerunt in honore apud nos eſſe patiamur? Itaq; cùm id Homerus reſciuerit ... bulam, vt illa myſteria Deus Gentibus præcipuè magis occultauit: factum eſt, vt nō dubitārit credere id eſſe Dijs fam... perum forma conſpiciendos ſe præberet vt quam tanta Maieſtate indignam non iudicārit, quod ipſum ex doctrina ... ret. Quod ad pluralitatem Deorum, ea næuus eſt in Poeta pro corrupto ſæculi illius more & vitioſa de Deo opinione ... ſeruauimus. Nos ex his ſtercoribus, vt Maro ex Ennio, gemmas poſſumus elicere. Quod ſi attentè à quouis conſidera... bito quin mihi ſtatim manus ſit daturus.

G ἀνθρώπων.] Nō abhorret omnino ab hoc loco, quod Iupiter apud Ouid. 1. Metam. dicit, ſe vt hominum ſceleratam ... taret, humana ſpecie terras peragratum, his verbis: *Contigerat noſtras infamia temporis aures,*

Quam cupiens falſam, ſummo delabor Olympo, Et Deus humana luſtro ſub imagine terras, &c.

Sed hoc minus eſt Deo dignum, quaſi è cœlis hoc ipſum intueri non potuerit, ſed neque Homerici iſti Dij eo nomine ... di: quia multùm illis detrahitur, cùm hac præſentia corporea ad omnia videnda indigere exiſtimātur. Apage iſta à C... auribus. Nos porrò id ſolùm probamus, quod eos habitum mendicorum induere dicit, vt docebamus anteà.

H τηλέμαχος.] Quantus dolor Telemachum inuaſerit, cùm ita miſerè plagis exceptum patrem videret, quiuis etiam, ... iudicare poterat: ſed neque hoc intactum reliquit, nequid in hac hiſtoria deſiderari poſſet. Dolorem etiam Penelopæ ... commemorat, eiusq; cum hoc mendico colloquium, in quo omnia penè erūt perſpicua, vt illuſtrari à nobis ſtudioſi...

I οὐδ' ἄρα δάκρυ.] Cùm Homerus ἀγαθοὺς ἀριδάκρυας ἄνδρας cenſeat, vt aliàs vidimus, non tribuit tamē vitio nunc Tele... ob caſum parentis non ſit lacrymatus: ſed eius tantùm patientiam indicat, quā dolorem ſuum ita compreſſerit, licet a... vt lacrymas ei elicere potuerit. Vbi vides quid proſit interdum diſſimulatio in rebus humanis: quæ etiam plerunque ... ſaria, vt ſi à negotio abſit, exitum illi felicem præripiat: quod Telemacho euenturum erat, niſi hac ratione, id eſt, ... hunc dolorem, procos eluſiſſet.

K ἀπόλλων.] Sæpiùs iam monuimus hac locutione repentinam mortem ſignificari.

L εἰ γάρ τοι βασίλεια] Hic videre licet, quid de Vlyſſe Eumæus hactenus ſenſerit, vt quem ita apud Penelopē commen... diæ tantùm nomine, quod de reliquis eius virtutibus tam breui tempore nihil certi ſtatuere potuerit. Cæterùm pa... quid ex eo de Vlyſſe noui ſit expiſcatus, vnde maius videndi huius mendici deſiderium Penelopæ iniecit: quòd cùm ... randi tantùm aliquid certi gratia arceſſi eum vellet dubia an eum finem eſſet aſſequutura: nūc verò ex relatu Eumæi i... fruſtrà ſe optaſſe hunc mēdicum ad ſe accedere cùm ex eo poſſit nonnihil de Vlyſſe reſciri: cuius ipſe amicum ſe profi... ſuper ſe eum non ita pridem vidiſſe, reditumque in patriam molientem referat.

M μέγ' ἔπταρεν.] Ad votū illud Penelopæ de Vlyſſis aduētu ad vlciſcēdos procos dicitur Telemach' ſternuiſſe, quo... fauſto omine interpretata eſt Penelope, vt ex ſequenti illius oratione conſtat. Cuius rei cauſam exquiramus. Quem ... aliàs obſeruauimus, fulgura ea demum pro ominoſa exiſtimata, quæ non ex præcedente naturali cauſa contingerent: ...

ent est sentiendum,quandoquidem ita obtinuit apud veteres, vt pro signo ominoso quoq; haberetur. Vbi ergo derepentè nt negotij cuiusdam exordium,fausti aliquid vel sinistri portēdere credebatur : credo prout ex dextra aut sinistra naie pro- ab Quod ex Terpsionis opinione colligo (quam tamen Plutarchus minus credit) qui Socratis Dæmonium sternutationem d. c. attam ipsiusSocratis quàm aliorum.Si quis ergo alius aut si ipsemet à dextris sternutasset,ad actionem impellabatur:sin à istris,ab eadem deterrebatur.Ergo in sternutationibus proculdubiò partium differentia obseruabatur ad omen accipi- im quod etiam intelligetur ex eo quod apud Catullum :

—amor sinistra *Dextram sternuit approbationem* : (ita enim emendauit Iosephus Scaliger) vbi n vetur vtraque pars ad faustum omen addita. Quid verò si legamus vtrobiq; (bis enim ibi versus illi repetuntur)

Hoc vt dixit Amor sinister ante (vel *sinistram,vt antè*) *Dextram sternuit approbationem* ?

an atione locus ille nostræ sententiæ maximè suffragabitur, immò alioqui miser est illius loci sensus : siquidem cùm dextra ob o sit fausta,quorsum sinistram Amor adhibuerit ? Ergo intelligendum puto Septimium & Acmen amantes illos aliqua ne teà disiunctos, nunc rursus in amicitiam rediisse: quam arctiorem hac renouatione fecerint,vt solent,ex Comici senten- ma ium iræ amoris esse redintegratio. Locus ab eruditis expendatur Mihi sanè astipuletur Eustathius 7.Iliados , qui in bo- pa m accipi solere scribit,si quis dextrorsum sternuisset. Idem annotant Theocriti Interpretes ad illum versum Idyllij , cui s Thysia, σιμιχίδᾳ μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον, ex sternutamentis nimirum prodesse nonnulli , ac significare prosperius : alia verò ri ninosa prorsum & inauspicata, quale est illud Simichidæ. Et ne quis ista nugas Poëticas clamitet , ecce Themistocli illi Græciæ liberatori quid contigerit. Illi,super nauem Prætoriam sacrificanti, tres captiui oblati sunt forma venustissima, ve- & o eximiè exculti. Dicebantur Sandauces regis sororis & Autarcti filij esse. Quos contritus vates Euphrantides , vt simul gn n hostiæ & lucidam flammam ediderunt,ac bonum omen sternutamento à dextra parte est datum : de tetiam Themi- co plexus,adolescentes illos omnes iussit vt victimam & hostiam Omesti Bacchο votis nuncupatis immolarent: ita pari- æ salutem promitti & palmam. Quod fieri iussit Themistocles, & ex voto totum negotium successit, vt Philosophum & ri m peritum Lesbium Phaniam memoriæ prodidisse refert Plutarchus. Hîc exprimitur faustū augurium e parte dextra. X ophontem verò αὐτῶς simpliciter de sternutamento recensetur,cuius gratia reliqui milites salutem sibi precati sunt,vt ta quoque noster G phanius. Simpliciter etiam Propertius,cùm dicit:

Num tibi nascentis primis,mea vita, diebus *Aridus argutum sternuit omen Amor?*

te idem Augustinus lib.2.de Doctrina Christiana , cùm dicit, Veteres lectum solitos repetere,si dum induitur calceus ster- ne um obtigisset. Vides hactenus sternutamentorum vsum , videamus causam cur augurio etiam illa fuerint accommoda- u itaque existimo ex eo manasse,quòd sacra res sit habita sternutamentum,à re nimium sacra quoque origine incipiens, t. apite,vt docet Peripateticorum princeps Problematum Sect 33.q 9.Idem Hist.anim.lib.1.cap.11.sternutamentum signum ra male in Latinis codicibus *singulare* legitur : vbi vide quid noceat Græcæ linguæ ignorantia) & vnum ex spiritibus om- g ribus sanctum & sacrum vocat. En, quæso , quò sit delapsa hominum futilis & anilis superstitio, non sine tamē specio- æ u,cùm τὸ ἡγεμονικὸν in capite sedem obtineat, & ratio illa diuinæ auræ particula cui etiā præuidendi futura potestatem ta xistimarunt, et suis sanè eximiis dotibus non caret Tamen inde piè affirmari posse,augurialem illam sternutamentorum ta non existimo. Quam idem Philosophus ead.sect. q 11.ratione temporis distinguit, quòd ea quæ de medio noctis ad d vsq; mouentur,damnemus : quæ à meridie ad noctis medium,approbemus. Vbi docet illa esse infausta,hæc verò con- a n autem hanc reddit,quia cùm rem aliquam exordimur , tum sternutamentum potiùs obseruandum est. Itaque cùm g pergimus, atque inter initia sternutasse acciderit,amouemur, remque incœptam prosequi temperandum censemus. Dies & rora,& de medio vsque noctis quasi initium quoddam est: itaque ominosum tantisper sternutamentum esse putamus, e urque sternutare,ne pergentem quempiam ad agendum reuocemus : post meridiem verò,atque medium vsque noctis, ve quidam est tempusq; ie ill contrarium, ita que contrà tunc & existimatur,& agitur. At nostra Penelope faustum Tele- ni nutamentū ideò putat, quòd denuò post absolutam suam orationem contigerit, vnde omen accepit omnes procos in- u vt notauit etiam Eustathius. Qui addit apud Herodotum sternumentum etiam σημάδιον reperiri in Hippia Pisistrati.

αἴ ... ὦτιν γνώω] Quomodo tandem hoc erat cognitura Penelope? Primùm,si certa daret hic mendicus indicia de Vlyssis per- d de,si in narratione minimè sibi constaret , tum si iureiurando dicta sua firmaret,aut si qua alia est ratio explorandi men- P cetur autem ei vestimenta ea conditione si vera de Vlysse narrauerit.

ἀ ... αἰδοῖα] Prudentem esse debere nuncium,in Iliade alicubi ex Homeri sententia obseruauimus,atque ita vt non solùm ea te ferat,quæ sibi sunt commissa: sed etiam ijs si quid necessarium fuerit,addat. Quod hoc loco præstat Eumæus. Cùm enim ig t.vt etiam notat Eustathius,Penelopæ ὑπόχεσιν esse μικροπρεπῆ: hæc addit,quæ eam augustiorem reddunt. Vocatus au- V s recusat Penelopen accedere prætextu legitimo, vbi eius prudentia satis emicuit.

ἀ ... μοι] Notum est illud antiquum, *Dij facientes adiuuant*. Vnde ij qui negotium aliquod suscipiunt,longè falluntur,si à Nu- sp intes auxilium,manus tamen ei non adhibuerint. Inertiam enim & desidiam odit Deus,& ijs tantùm opitulari solet,qui nus segniores in rebus administrandis fuerint. Hinc facilè intelligemus , quàm meritò hæc sibi & Dijs curæ esse velit Telemachus. Argumentum istud memini nos alibi tractasse, hîc ergo iam ancoram iaciamus.

FINIS LIBRI XVII. HOM. ODYSS.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Σ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΟΔΥΣΣΕΩΣ καὶ Ἴρου πυγμὴ γίνεται. φαίνεται δὲ καὶ Πηνελόπη τοῖς μνηστῆρσι, καὶ παρ' αὐτῶν δῶρα λαμβάνει, γίνεται δὲ καὶ τις μικρολογία ἐν τοῖς ἑξῆς Ὀδυσσέως πρὸς Εὐρύμαχον.

Ἄλλη.

Σίγμα δ' ἔριν Ἴρου, κῦδος Ὀδυσσῆος, δῶρα τ' ἀνάκτων.

ΗΛΘΕ δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστυ
Πτωχεύεσκ' Ἰθάκης, μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάργῃ,
Ἀζηχὲς φαγέμεν καὶ πιέμεν· οὐδέ οἱ ἦν ἴς,
... εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὁρᾶσθαι.

ARGVMENTVM DECIMI OCTAVI LIBRI *Odyssea*.

VLYSSIS & Iri pugna fit. Ostenditur autem & Penelope Procis, & ab ipsis dona accipit. Fit autem & quædam colloquutio deinceps Vlyssis ad Eurymachum.

Aliud.

Σ, autem contentionem Iri, gloriam Vlyssis, dona regum.

VENIT autē pauper popularis, qui in ciuitate
Mendicabat Ithacæ, excellebat autem ventre edaci
Incessāter comedere & bibere, neq; ei erat vis,
Neq; violentia, forma autem valdè magnus erat con- (spectu.

Ἀρναῖος δ' ὄνομ' ἔσκε· [b] τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ
Ἐκ γενετῆς· Ἶρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
Οὕνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιὼν ὅτε * πού τις ἀνώγοι.
Ὅς ῥ' ἐλθὼν [c] Ὀδυσῆα διώκετο οἷο δόμοιο.
[d] Καί μιν νεικείων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Εἶκε γέρον προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἕλκῃ.
Οὐκ ἀΐεις ὅτι δή μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
Ἑλκέμεναι δὲ κέλονται; ἐγὼ δ' αἰσχύνομαι ἔμπης·
Ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[e] Δαιμόνι', οὔτε τί σε ῥέζω κακὸν, οὔτ' ἀγορεύω,
Οὔτε τινὰ φθονέω δόμεναι καὶ πόλλ' ἀνελόντα.
Οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται· οὐδέ τί σε χρὴ
* Ἀλλοτρίων φθονέειν. δοκέεις δέ μοι εἶναι ἀλήτης,
Ὥσπερ ἐγών. ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.
Χερσὶ δὲ μή τι λίην προκαλίζεο, μή με χολώσῃς,
Μή σε, γέρων περ ἐὼν, στῆθος καὶ χείλεα φύρσω
Αἵματος· ἡσυχίη δ' ἂν ἐμοὶ καὶ μᾶλλον ἔτ' εἴη
Αὔριον. οὐ μὲν γάρ τί σ' ὑποστρέψεσθαι * ὀΐω
Δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
Τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἶρος ἀλήτης,
Ὢ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
Γρηῒ καμινοῖ ἶσος· ὃν ἂν κακὰ μητισαίμην,
Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δέ κε πάντας ὀδόντας
Γναθμῶν ἐξελάσαιμι, συὸς ὡς ληϊβοτείρης.
Ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἵδε
Μαρναμένους. πῶς δ' ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο;
Ὣς οἱ μὲν προπάροιθε θυράων ὑψηλάων
Οὐδοῦ ἔπι ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκριόωντο.
* Τοῖιν δὲ ξυνέηχ' ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,
Ἡδὺ δ' ἄρ' ἐκγελάσας * μετεφώνεε μνηστήρεσσιν,
Ὦ φίλοι, οὐ μέν πω τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη.
Οἵην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα·
Ὁ ξεῖνός τε καὶ Ἶρος ἐρίζετον ἀλλήλοιιν
Χερσὶ μαχέσσασθαι. ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὦκα.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀνήϊξαν γελόωντες,
Ἀμφὶ δ' ἄρα πτωχοὺς κακοείμονας ἠγερέθοντο.
Τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,
Κέκλυτέ μευ μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω.
Γαστέρες αἵδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρὶ * τὰς δ' ἐπὶ δόρπῳ
Κατθέμεθα κνίσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες·
Ὁππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
Τάων ἥν κ' ἐθέλῃσιν ἀναστὰς αὐτὸς ἑλέσθω·
Αἰεὶ δ' αὖθ' ἡμῖν μεταδαίσεται, οὐδέ τιν' ἄλλον
Πτωχὸν ἔσω μίσγεσθαι ἐάσομεν αἰτήσοντα.
Ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[f] Ὦ φίλοι, οὔ πως ἔστι νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι
Ἄνδρα γέροντα δύῃ ἀρημένον· ἀλλά με γαστὴρ
Ὀτρύνει κακοεργὸς ἵνα πληγῇσι δαμείω.
Ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὀμόσσατε καρτερὸν ὅρκον,
Μή τις ἐπ' Ἴρῳ ἦρα φέρων ἐμὲ χειρὶ παχείῃ
Πλήξῃ ἀτασθάλλων, τούτῳ δέ με ἶφι δαμάσσῃ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες * ἀπώμνυον ὡς ἐκέλευε.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο.
Ξεῖν', εἴ σ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,
Τοῦτον ἀλέξασθαι· τῶν δ' ἄλλων μή τιν' Ἀχαιῶν
Δείδιθ'. ἐπεὶ πλεόνεσσι μαχήσεται ὅς κέ σε θείνῃ.
Ξεινοδόκος μὲν ἐγών, ἐπὶ δ' αἰνεῖτον βασιλῆες

γρ. κιὼν ὅτε — γρ. Ἀλλοτριοφθονέειν. — γρ. οἴω Αὐλῆς ἔσω μιγ. — γρ. Τοῖσιν — γρ. μετεφώνει — γρ. τὰς δ' — γρ. ἐπώμνυον ὡς ἐκέλευε. Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον, Τοῖσ' δ' αὖτις με... ἱερὴ

Arnæus.a.nōie erat, hoc.n.imposuit venerā
Ex natiuitate, Irum autem iuuenes vocabā
Quoniā nūcia deferebat ꝓfectus, quando a
Qui vbi venisset Vlyssē expellebat sua domi
Et ipsum obiurgando verba velocia dixit:
Recede senex è vestibulo, ne iā citò & pe
Non audis, quod iam mihi innuunt omnes?
Trahere autem iubent, ego autem verecūdo
Sed surge, ne citò nobis contentio & manib
Hunc.a.toruè conspicatus alloq.est astutu
Miser, neq; aliquid tibi facio malum, neq; di
Neq; aliquem inuideo dare & multis accept
Pauimentū.a.ambos hoc capiet, neq; aliquid
Alienis inuidere, videris autem mihi esse er
Sicut ego, opulentiam autem Dei curant p
Manibus.a.ne valde prouoca, ne me in iram
Ne te licet sim senex, pectus & labra permis
Sanguine, quies autem mihi & magis adhu
Cras, non quidem enim te reuerti puto
Iterum intra domum Laërtiadæ Vlyssis.
Hunc autem iratus alloquutus est Irus
O amici, valdè gloriosus volubiliter dicit
Vetulæ fuliginosæ similis, quem malè mulcta
Percutiēs ambabus manibus: in terram.a.
Maxillis expellam, porci sicut segetem pasce
Cinge nunc, vt omnes cognoscant & hi
Pugnantes, quomodo autē tu iuniori viro p
Sic hic quidem ante ianuas altas
Pauimento in polito toto animo litigabant.
Hos autem intellexit sacrum robur Antino
Suauiter autem ridens alloquutus est proc
O amici, non quidem aliquid antea tale
Qualem delectationem Deus duxit in han
Hospesq; & Irus contendunt mutuò
Manibus pugnare, sed committamus citò.
Sic dixit, hi autem omnes surrexerunt r
Circum autem pauperes pannosos congrega
His autem Antinous loquutus est Eupithei
Audite me proci strenui, vt aliquid dic
Ventres hi caprarum iacent in igne, hos aut
Deponamus pinguedine & sanguine implet
Vter autem vincet potentiorq; erit,
Horum si voluerit surrectus ipse eligat.
Semp.a.rursus nobiscū cōuiuabitur, neq; al
Pauperem intus misceri sinemus petentem.
Sic dixit Antinous, his autem placuit ser
Hos autem astutus alloquutus est prudens V
O amici, nō aliquomodo est iuniori viro
Virum senem dolore læsum, sed me venter
Mouet malè malus artifex, vt plagis domer.
Sed eia nunc mihi omnes iurate forte iuran
Ne quis Iro auxilium ferens me manu forti
Percutiat præuaricās, hoc autē mè fortiter
Sic dixit, hi autem omnes iurauerunt sic
Hos autem rursus alloquutus est vis sacra Te
Hospes, si te mouet cor & animus fortis
Hūc expellere, horum aliorū ne aliquem Ach
Time: quoniā pluribus pugnabit, qui te ver
Hospitalis equidem sum, assentiantur verò re

αἰς τε καὶ Ἀντίνοος, πεπνυμένω ἄμφω. (σὺς
φῆ. οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον. αὐτὰρ Ὀδυσ-
ο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηροὺς
μεγάλους τε, φάνεν δέ οἱ εὐρέες ὦμοι,
τιβαροί τε βραχίονες· αὐτὰρ Ἀθήνη
α σταμένη μέλε᾽ ἤλδανε ποιμένι λαῶν.
δ᾽ ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο.
ἐς εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ἶρος ἄϊρος ἐπίσπαστον κακὸν ἕξει.
ρκέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.
Φαν. Ἴρῳ δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός.
δρηστῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκῃ,
κες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσιν.
δ᾽ ἐνένιπεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμα-
νῦν μήτ᾽ εἴης βουγάϊε, μήτε γένοιο, (ζεν,
όν γε τρομέεις καὶ δείδιας αἰνῶς,
οντα, δύῃ ἀρημένον ἥ μιν ἱκάνει.
ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
τός νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
ἠπειρόνδε βαλὼν ἐν νηῒ μελαίνῃ,
βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
ῥῖνα τάμῃσι καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
ξερύσας δώῃ κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
το. τῷ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τρόμος * ἔλ-
ε.
δ᾽ ἄναγον· τὼ δ᾽ ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.
μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
ς μιν ψυχὴ λίποι αὖθι πεσόντα,
ἐλάσειε, τανύσειεν τ᾽ ἐπὶ γαίῃ·
φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίατ᾽ Ἀχαιοί.
ἀνασχομένω, ὁ μὲν ἤλασε δεξιὸν ὦμον
αὐχέν᾽ ἔλασσεν ὑπ᾽ οὔατος, ὀστέα δ᾽ εἴσω
αὐτίκα δ᾽ ἦλθεν ἀνὰ στόμα φοίνιον αἷμα,
ἐν κονίῃσι μακὼν, σὺν δ᾽ ἤλασ᾽ ὀδόντας,
ποσὶ γαῖαν. ἀτὰρ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
ἀνασχόμενοι * γέλῳ ἔκθανον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ῥαι προθύροιο, λαβὼν ποδὸς, ὄφρ᾽ ἵκετ᾽ αὐ-
θύρας. καί μιν ποτὶ ἑρκίον αὐλῆς (λῆ
κλίνας· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ,
ωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ἐνθάδε νῦν ἧσο κύνας τε σύας τ᾽ ἀπερύκων,
σὺ ξείνων καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι
ς μή πού τι κακὸν καὶ μεῖζον * ἐπαύρῃ.
ρὶ καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
ωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
δ᾽ γ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο. τοὶ δ᾽ ἴσαν εἴ-
γελώοντες, * καὶ δεικανόωντ᾽ ἐπέεσσιν, (σω
ς τοι δοίη ξεῖνε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι
μάλιστ᾽ ἐθέλῃς, καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
ὃς τὸν ἄναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας
ῳ· τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν ἤπειρόνδε
χετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.

Eurymachusq; & Antinous prudentes ambo.
Sic dixit, hi autem omnes assensi sunt. at Vlysses
Circūcinxit quidē pannis genitalia, ostēdit .a. crura
Pulchraq; magnaq;, apparuerunt aūt ei lati humeri
Pectoraq; fortiaq; brachia: at Minerua
Propè astans membra auxit pastori populorum.
Proci autem omnes vehementissimè admirati sunt.
Sic .a. aliquis dixit conspicatus ad propinquū alium,
Certè citò Irus egens contractum malum habebit.
Qualem ex vestimentis senex coxam ostendit:
Sic dixerunt, Iro autem malus motus est animus.
Sed & sic famuli duxerunt percinctum necessitate,
Timentem, carnes autem circum tremebāt membra.
Antinous aūt verbumq; loquutus est atq; nominauit,
Nunc quidem neq; esses iactator, neq; natus esses:
Siquidem hunc tremis & times grauiter,
Virum senem dolore captum qui ipsum cepit.
Sed tibi edico hoc & perfectum erit,
Si te hic vincet potentiorq; erit,
Mittam te in terram coniectum in naui nigra,
In Echetum regem hominum nequissimū omnium,
Qui narem abscindet, & aures sæuo ære.
Genitaliaq; detrahēs dabit canib. cruda discerpēda.
Sic dixit, huic autem adhuc magis tremor subiuit membra, (leuauerunt.
In medium autem duxerunt, hi aūt ambas manus e-
At tunc cogitauit laboriosus diuinus Vlysses,
An percutiet, vt ipsum anima linquat illic cadentē,
At ipsum sensim percutiet extendetq; in terram.
Sic autem ei cogitanti visum est melius esse
Quietè percutere, vt non ipsum reprehēderēt Achiui.
Iam tunc eleuati, hic quidē percussit dextrū humerū
Irus, ille aūt ceruicem percussit sub aure. ossa .a. intus
Fregit, statim autem venit in os ruber sanguis.
Decidit .a. in pulueribus clamans, simul eiecit dentes
Calcitrans pedibus terram: at proci superbi,
Manibus eleuatis risu emoriebantur. at Vlysses
Pertraxit p vestibulū capto pede quousq; iuit ad au-
Porticusq; ianuas, & ipsum ad septum aulæ (lam
Statim reclinatum: sceptrum autē imposuit manu,
Et ipsum compellatum verba velocia alloquutus est,
Hic nunc sede canesq; suesq; expellens,
Ne autem tu hospitum, & pauperum dominus sis
Cùm sis neq;, necubi aliquid malū & maius accipias.
Dixit, & circum humeros indecētem iecit peram
Densis scrutis rimosam, tortum autem inerat lorum.
Iterū .a. hic in pauimentū iens desedit, hi .a. iuerūt in-
Suauiter ridentes. & alloquuti sunt verbis, (trò
Iupiter tibi det hospes, & immortales Dij alij
Quodcunq; maximè vis & tibi dilectum est animo,
Qui hūc insatiabilem effecisti vt mendicare desinat
In populo: citò enim ipsum reducemus in terram,
In Echetum regem hominum pessimum omnium.

γρ. Ἀντίνοος τε καὶ Εὐρύμαχος. γρ. καὶ
γρ. ἤλυθε
γρ. γέλῳ
γρ. ἐπαύρῃς.
γρ. δ᾽ αὖτ᾽ ἐς οὐδὸν
γρ. καὶ δείκνυον

COMMENTARIVS.

[ος μάλα μέγας] Vastitatem & ingentem corporis robur & vires sæpissimè non comitatur, quod in hoc Arnæo docet Po[eta, qui] cùm grandi esset statura, elumbis tamen & eneruis fuit. Ita est enim naturâ comparatum, vt quæ dispersa sunt, minus vali[da sin]t quàm quæ compacta & in vnum collecta sunt: hoc est, quæ [ar]ctiore loco continentur. Hinc etiam rectè docet Aristot. de [part. anim]ani lib. 3. cap. 1. in paruis corporibus animum generosum potiùs consistere. Cuius rei, vt & superioris, ratio ex penultimo [cap]ite eius physiognomices colligi potest, vbi eos qui exiguo sunt corpore prediti, ὀξεῖς esse dicit. τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μικρὸν τόπον [ἐπέχου]σης, κινήσεις ταχὺ ἄγαν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Qui verò magno sunt corpore, βραδεῖς. τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μέγαν τόπον κα-
ταπεχούσης

παχύτησι καὶ κινήσεις βραδέως ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Ergo inde colliges, ob dissipatum in magnis corporibus sanguinis n illa plerunq; molliora & languidiora paruis, vbi motus ille ita collectus est, vt facilè robur membris omnibus comm tamen volo καθολικῶς dictum existimari. Nam & Heroas suos Homerus etiam giganteo quodammodo corpore descr tamen Natura in eiusmodi corporibus ludit. Giganteum porrò corpus dixi pro ingenti, vulgi sequutus opinionem, q bus eiusmodi corpus tribuit. Id tamen ita solidè refutauit meus Goropius in Gigantomachia, vt me facilè in suam fe duxerit. Talis ergo est noster Irus magno quidem, sed imbecillo corpore, qualem memini me vidisse in aula inclytæ il meæ (liceat ita nobis, inuito Valla, cum Plinio & Tacito loqui (IOANNAE NAVARRAEORVM REGINAE, q feræ illius lanienæ Parisiensis primordia ante decem annos eripuerunt, non sine magno & nondum lenito priorum c lore. Is porrò à proceritate cognomen etiam MAGNI IOANNIS apud vulgus obtinuerat, quem ferè huic Iro Ho parauerim: nisi quòd ille digniorem erat sortitus conditionem, vt qui victum mendicare ob egestatem non cogeretu experiretur munificentiam.

b τὸ γὰρ θῆτο] Hic arguit Stuckius Antiq. Conuiu. lib. 2. cap. 5. fortasse apud veteres moris fuisse, vt à matribus potissim bus nomina imponerentur. Quod absurdũ non videtur. nam & id in hac vrbe Basiliensi factitari solet: matres enim lil ponunt nomen, quòd apud Gallos ij quos appellamus *compatres*, præstant. Vtut sit, binomius est hic noster Irus: quod est, neq; etiam inauditum. Solet enim vulgus interdum nouum nomen (quod Germani Ubernam appellant) alicui c quo potiùs quàm ex primo dignoscitur.

c ὀδυσῆα] Non quòd hunc esse Vlyssem Irus intelligeret, sed ex mente sua loquitur Poëta, vt alibi sæpissimè solet.

d καί μιν νείκεων] Hesiodus in ipso initio ἔργ. κὴ ἡμερ. duo statuit genera ἐρίδων. Alterum quidem honestum & laudal verò damnandum. Illud esse statuit, cùm quis ex alienis successibus ad rem bene gerendam permouetur, in quo gener cinis locupletibus inuidentes, ita tamen vt eos non oderint, ponit: item figulos, τέκτονας, pauperes & cantores. Alter sum & vituperandum pronunciat, quo bella & dissidia inter mortales excitantur. Iam rogo, ad quòd sumus istud Vly sidium relaturi? Per me quidem ad vtrumq;. Nam non solùm inuidit Vlyssi Irus, quòd tam humaniter à procis & lib peretur, sed ei etiam manus inferre conatus est: vnde sequitur etiam vtriusq; pugna, cum Iri tamen dispendio. Itaqu pauperis in pauperem Hesiodo probari videatur, vbi tamen peruicaciæ & petulantiæ isti annexa est, ex secundi illius g ne damnanda est. Quanquam non video quàm iure hic φθόνος Hesiodeus inculpatus esse possit, vt aliàs in Poëta, Dec minabimus Attende ergo huius Arnæi petulantiam, qua Vlyssem è limine detrudere conatur, adiunctis etiam minis sponte decesserit, vi expulsurum. Quod si nutu à procis indicari vt faceret, prætexit: vnde colligere licet, huius rixæ auth quodammodo extitisse, ex vtriusq pugna lætitiam aucupantes, vt solent potentiores isti ex tenuioris conditionis hon diationibus sæpissimè oblectari. Id autem vt credam, faciunt tum hæc Iri verba tum sequens quoq; narratio, vbi vterq mio etiam victori proposito ad pugnam committitur. Addit tamen Irus, se pudore quodam prohiberi, ne ei vim infe rò pudore? quem arrogantes nimirum homines & proterui obtendere solent, non tam quòd ab iniurijs lubenter ab quia solis minis id lubenter exequantur, quod manibus proprijs aggredi non audeant, vt est illorum ingenium ad au gis quàm ad fortitudinem comparatum. Petulantias enim istas ab homine generoso & forti maximè alienas esse do libus Philosophus.

e δαιμόνι᾽, οὔτε τί σε ῥέζω] Licet conuicijs & proteruia Iri exulceratus sit Vlysses, initiò tamen modestè ei respondet: rium eum esse, qui nulla accepta ab eo iniuria tam grauiter nihilominus ei insultet. Quia autem suspicabatur eum ideir sum esse, quòd locus vtriq; futurus esset angustior, ac minus liberalem procorum beneficentiam ex duorum concursi turus: respondet tum à loci capacitate, tum à Deorum quoq; beneuolentia, quæ satis in omnes pauperes est munific hos duos. Tandem à verbis ad verberum, quoque minas delabitur, ne rem sibi Irus cum triuiali & ignauo homine es autem Vlyssis iactantia magis est tolerabilis quàm illa Iri, quòd quilibet lacessitus facilè in hæc verba erumpere co timidi cuiusdam suspicionem incurreret, aut maiorem hostili nequitiæ fenestram aperiret. Est tamen & vbi silentij quoq; in parte laudi tribuatur.

f ὦ φίλοι,] Superiori illo Vlyssis epitheto δολοφρονέων, docuit Homerus dolosam & fraudulentiam futuram istam nem. Et ita res se habet. Planè enim εἰρωνικῶς loquitur, quòd suis viribus ita confideret, vt victoriam sibi certò pollice tamen iuramento sibi à procis voluit de non præstando alteri auxilio, quòd vnum quantumuis fortem pluribus impa telligat, vt aliàs in hoc Poëta docuimus.

g ζώσατο μὲν ῥάκεσιν] Hinc constat, quod etiam notat Eustathius, μὴ ζώνη χρᾶσθαι τοὺς πυγμάχους κὴ οὕτως ἀνασείεσθαι τὸ ἱμάτ σαμένους, ἀλλὰ γυμνοὺς ζώννυσθαι ὡς ἐνταῦθα ὀδυσσεὺς ἐζώσατο ῥάκεσιν. ἀν γυμνωθεὶς μηδὲν μὲν ἠγνόει, φαίνει δὲ μηροὺς κὴ ὤμους κὴ στή νας, ὃ τῶν ῥηθέντων γυμνασιν φησίν.

h νῦν μὲν μήτ᾽ εἴης] Aduertenda est ignauia huius Iri, qui à minaci illa arrogantia, qua initiò vtebatur, ad hos tremores adeò vt Antinoi obiurgationibus excitari debuerit. Vtitur autem Antinous in eum finem duplici argumento. primũ stam illum eleuando, vt qui iam præ senectute & dolore, quem ex paupertate contraxit (ita enim eum dolorem interp sit imbecillior, adeò vt illi adhuc iuueni & viuidioribus membris prædito minimè veniat conferendus. Et hoc ipsum bat anteà ipse Irus, cùm diceret Vlyssi, πῶς δ᾽ ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο; Ideò congressum istum se inuitum & non sine ipse Vlysses paulò antè simulabat. Alterum argumentum Antinoi validius, ni fallor, fuit. Vt enim se ab hoc mendico tiatur, sed totis neruis ad eum vincendum contendat & enitatur: si secus acciderit, minatur ei ablegationem ad crud lum Epiri regem Echetum, vt pœnas huius ignauiæ meritas luat. Metu ergo maioris mali perterritum conatus est a gnandum hunc Irum excitare. Sed Ethica Philosophia satis docet, eos qui ab ijs sub quorum sunt imperio, fortes esse re fortes non esse censendos. Vide Philosophum Eth. lib 3. cap. 11. De illo porrò Echeto in Lexico nobis erit dicend autem pugna vtriusque mendici Vlyssis victoria, & præmia illi ex pacto exhibita.

	Ὣς ἄρ᾽ ἔφαν. χαῖρεν δὲ κλεηδόνι θεῖος Ὀδυσσεύς,	*Sic dixerunt, gauisus est aũt gloria diu*
κ. ἀθ᾽	Ἀντίνοος δ᾽ ἄρα οἱ μεγάλην * παρὰ γαστέρα θῆκεν	*Antinous autem ei magnum ventrem ap*
	Ἐμπλείην κνίσης τε καὶ αἵματος. Ἀμφίνομος δὲ	*Plenum pinguedineq; & sanguine. Amphi*
	Ἄρτους ἐκ κανέοιο δύω παρέθηκεν ἀείρας,	*Panes ex canistro duos apposuit eleuans,*
	Καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, φώνησέν τε,	*Et poculo aureo honorauit vociferauitq;,*
κ. ὡς ἀρ	Χαῖρε πάτερ ὦ ξεῖνε· [a] γένοιτό τοι * ἔσπερ ὀπίσσω	*Salue pater, ô hospes, fiat tibi sicut anteà*
	Ὄλβος, ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολέεσσι.	*Opulentia, at quidem nunc malis teneris m*
	Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	*Hunc autem respondens alloquutus es Vlysses,*
	[b] Ἀμφίνομ᾽, ἦ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι.	*Amphinome, certè valdè videris pruden*
	Τοίου γὰρ πατρός· ἐπεὶ κλέος ἐσθλὸν ἄκουον,	*Tali enim patre es, quoniam gloriam bon*
	Νῖσον Δουλιχιῆα εὔντ᾽ ἔμεν ἀφνειόν τε.	*Nisum Dulichium probumq; esse diuitemq*
	Τοῦ σ᾽ ἐκ φασὶ γενέσθ᾽. ἐπητῇ δ᾽ ἀνδρὶ ἔοικας.	*Ex hoc te dicunt natum esse. prudẽti. a. viro*
	Τοὔνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον.	*Propter hoc tibi dico, tu autem intellige &*
	[c] Οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο	*Nihil imbecillius terra nutrixit homine*
	Πάντων ὅσσα τε [d] γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει.	*Omnium, quæcunq; super terram spirant &*

...ποτε φησὶ κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
...φρα ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρῃ·
...ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσι,
...ὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.
...γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
...ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
...γὼ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι,
...ἀτάσθαλ' ἔρεξα, βίῃ καὶ κάρτει εἴκων,
...τ' ἐμῷ πίσυνος καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισι.
...ποτέ τις πάμπαν ἀνὴρ ἀθεμίστιος εἴη,
...γε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅ,ττι διδοῖεν.
...μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας,
...κείροντας, καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν
...ὃν οὐκ ἔτι φημὶ φίλων καὶ πατρίδος αἴης
...ἀπέσσεσθαι μάλα δ' ἐγγύς. ἀλλά σε δαίμων
...ὑπεξαγάγοι, μηδ' ἀντιάσειας ἐκείνῳ,
...ὁππότε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
...ἀναιμωτί γε διακρινέεσθαι ὀΐω
...μνηστῆρας καὶ κεῖνον, ἐπεί κε μέλαθρον * ὑπέλθοι.
...φάτο· καὶ σπείσας ἔπιεν μελιηδέα οἶνον.
...χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμήτορι λαῶν.
...κατὰ δῶμα, φίλον τετιημένος ἦτορ,
...κεφαλῇ δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο * θυμῷ.
...φύγε κῆρα· πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη
...ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχεϊ ἶφι δαμῆναι.
...κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
...ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
...Ἰκαρίοιο περίφρονι Πηνελοπείῃ
...φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα
...μνηστήρων, ἰδὲ τιμήεσσα γένοιτο
...πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος ἢ πάρος ἦεν.
...ἐγέλασσεν ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
...νόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὔτι πάρος γε,
...φανῆναι, ἀπεχθομένοισί περ ἔμπης.
...κεν εἴποιμι ἔπος τό κε κέρδιον εἴη,
...μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμιλεῖν,
...βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσιν.
...αὖτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπε·

...ταῦτά γε πάντα τέκος κατὰ μοῖραν * ἔειπες.
...καὶ σῷ παιδὶ ἔπος φάο, μηδ' ἐπίκευθε,
...νιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς.
...οὕτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα
...ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί.
...μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὃν σὺ μάλιστα
...ἀθανάτοισι ἰδέσθαι.
...αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
...νόμη, μὴ ταῦτα παραύδα κηδομένη περ,
...ἀπονίπτεσθαι, καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῇ.
...γὰρ ἔμοιγε θεοὶ τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν
...ἐξ οὗ κεῖνος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν,
...μοι Αὐτονόην τε καὶ Ἱπποδάμειαν ἄνωχθι
...ἐλθέμεν * ὄφρα κέ μοι παρστήετον ἐν μεγάροισιν.
...* οὐκ εἴσειμι μετ' ἀνέρας· αἰδέομαι γάρ.
...ἄρ' ἔφη, γρηῢς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
...γυναιξί, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
...αὖ ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
...Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκὺν ὕπνον ἔχευεν.
...δ' ἀνακλινθεῖσα· λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα

Non quidē.n. vnq̄ dicit malū passurū esse in futurū,
Quousq; virtutem præbeāt Dei & genua mouentur:
Sed quando iam & mala Dei beati perficiunt,
Et hæc suffert nolens patienti animo.
Talis enim mens est terrestrium hominum,
Qualem quotidie ducit pater virorumq; deorumq;.
Etenim ego quondam cogitabam in viris beatus esse,
Multa autem iniusta feci vi & robore impotens,
Patri meo confidens, & meis fratribus.
Itaque non aliquis omnino vir iniustus sit,
Sed hic silentio dona Deorum habeat quodcūq; dent,
Qualia video procos iniusta cogitantes
Facultates accidentes, & inhonorantes vxorem
Viri, quem non amplius dic amicis & patria terra
Diu abfore, valdè autem propè: sed te dæmon
Domum subducat, ne obuies illi,
Quando redibit dilectam in patriam terram.
Non enim sine cruore dijudicatum ire puto
Procos & illum postquam in ædem venerit. — χ. ἱκηλθῃ.
Sic dixit, & libans bibit dulce vinum.
Iterum.a.in manib. posuit poculum duci populorum,
At hic iuit per domum dilectam cruciatus cor, — χ. ἀλλ᾽
Cōquassās caput.iam.n. malū augurabatur animus, — χ. θυμός.
Sed neq; sic fugit mortē.impediuit.a.& hūc Minerua
Telemachi à manibus & hasta fortiter interfici.
Rursus autem iterum sedet in sede vnde surrexerat:
Huic autem in mentibus posuit dea casta Minerua
Filiæ Icarij prudenti Penelopæ
Procis apparere, vt extendere maximè
Animum procorum, & honorata fieret
Magis à viroq; & filio quàm anteà erat.
Incassum autē risit, verbumq; dixit, denominauitq;
Eurynome animus mihi cupit non antea
Procis apparere inuisis licet tamen,
Filio autem dicam verbum quod perutile erit.
Non omnia procis superbis conuersari,
Qui benè quidem dicunt, malè autem retrò cogitāt.
Hanc autem rursus Eurynome proma conda verbum
dixit,
Ita iam hæc omnia filia vt par est dixisti. — χ. εἶπας.
Sed vade & tuo filio verbum dic, neq; occulta,
Corpore lauato & vnctis genis.
Neq; sic lacrymis irrigata circum faciem
Vade, quoniam peius lugere continuè semper.
Iam quidem enim tibi filius talis, quem tu maximè
Supplicabas Dijs nascentem videre.
Hanc aūt rursus alloquuta est prudens Penelope,
Eurynome, non hæc loquere dolens, licet
Corpusq; lauare, & vngere vnguento,
Splendorem mihi Dij, qui Olympum habitant
Perdiderunt, ex quo ille iuit concauis in nauibus.
Sed mihi Autonoëmq; & Hippodamiam iube
Venire, vt mihi astent in domibus. — χ. ὄφρ' ἂν ἐμοί
Sola aūt non illic vado ad viros, verecundia enim — χ. οὐ καὶ ἄμ'
Sic dixit, vetula autem è domo exiuit (ducor.
Nunciatura mulieribus, & sese accingēs ad eundum.
Tunc rursus alia cogitauit Dea casta Minerua,
Filiæ Icari dulcem somnum defudit. (bra omnia
Dormiuit autem reclinata, soluta sunt aūt ei mem-

Αὐτοῦ

Αὐτοῦ ἐνὶ κλιντῆρι, τέως δ' ἄρα δῖα θεάων
[m] Ἄμβροτα δῶρα δίδου, ἵνα μιν θησαίατ' Ἀχαιοί.
Κάλλεϊ μέν οἱ πρῶτα προσώπατα καλὰ κάθηρεν
Ἀμβροσίῳ, οἵῳ περ ἐϋστέφανος Κυθέρεια
Χρίεται εὖτ' ἂν ἴῃ Χαρίτων χορὸν ἱμερόεντα,
Καί μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι·
Λευκοτέρην δ' ἄρα μιν θῆκεν πριστοῦ ἐλέφαντος.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς ἔρξασ' ἀπεβήσατο δῖα θεάων.
Ἦλθον δ' ἀμφίπολοι λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο,
Φθόγγῳ ἐπερχόμεναι. τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκε,
Καί ῥ' ἀπομόρξατο χερσὶ παρειάς, φώνησέν τε,
Ἦ με μάλ' αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυψεν.
Αἴθε μοι ὣς μαλακὸν θάνατον πόροι Ἄρτεμις ἁγνὴ
Αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ' ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν
Αἰῶνα φθινύθω, πόσιος ποθέουσα φίλοιο
Παντοίην ἀρετήν. ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν.
Ὣς φαμένη κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Οὐκ οἴη, ἅμα τῇγε καὶ ἀμφίπολοι δύ' ἕποντο.
Ἡ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
Ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
Τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατ', ἔρῳ δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν·
Πάντες δ' ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι.
Ἡ δ' αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν,
[n] Τηλέμαχ', οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι, οὐδὲ νόημα.
Παῖς ἔτ' ἐὼν καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε' ἐνώμας·
Νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας ἐσσὶ, καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνεις,
Καί κέν τις φαίη γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρός,
Ἐς μέγεθος καὶ κάλλος ὁρώμενος ἀλλότριος φώς,
Οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι, οὐδὲ νόημα.
Οἷον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,
Ὃς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθήμεναι οὕτω.
Πῶς νῦν; εἴ τις ξεῖνος ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
Ἥμενος, ὧδε πάθοι ῥυστακτύος ἐξ ἀλεγεινῆς,
Σοί κ' αἶσχος λώβη τε μετ' ἀνθρώποισι πέλοιτο.
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
[o] Μῆτερ ἐμή, τὸ μὲν οὔ σε νεμεσσῶμαι κεχολῶσθαι·
Αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
χ. δ' ἔτι [p] Ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρηα· (πάρος * δ' ἔτι νήπιος ἦα·)
Ἀλλά τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι.
Ἐκ γάρ με πλήσσουσι, παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος,
Οἵδε κακὰ φρονέοντες· ἐμοὶ δ' οὐκ εἰσὶν ἀρωγοί.
Οὐ μέν τοι ξείνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη
Μνηστήρων ἰότητι· βίῃ δ' ὅγε φέρτερος ἦεν.
Αἲ γὰρ [q] Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Οὕτω νῦν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισι
Νεύοιεν κεφαλὰς δεδμημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,
Οἱ δ' ἔντοσθε δόμοιο, λέλυτο δὲ γυῖα ἑκάστου·
Ὡς νῦν Ἶρος ἐκεῖνος ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσιν
Ἧσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἐοικώς,
Οὐδ' ὀρθὸς στῆναι δύναται ποσὶν, οὐδὲ νέεσθαι
Οἴκαδ' ὅπῃ οἱ νόστος· ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλυνται.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Εὐρύμαχος δ' ἐπέεσσι προσηύδα Πηνελόπειαν,
[r] Κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί,
Πλείονές κεν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν,

Illic in lecto, tunc igitur diuina dearum
Immortalia dona dedit, vt ipsam admira
Pulchritudine quidem ei vultusq; purgaui
Immortali, quali benè coronata Venus
Vngitur quando ibat chorum in amabilem
Et ipsam longiorem & pinguiorem fecit vi
Albiorem autem ipsam fecit secto elephan
Hoc quidem sic facto abiuit diuina dearum
Venerunt autem famulæ, albis vlnis ex do
Voce aduenientes: hanc autem dulcis som
Et abstersit manibus genas, clamauitq;
Certè me ærumnosam mollis somnus coo
Vtinam mihi sic mollem mortem daret Di
Quam primùm, vt non amplius lugens ani
In longũ tempus macerarẽ, mariti desider
Omnem virtutẽ, quoniam eximius erat A
Sic loquuta descendit cœnacula splendi
Non sola, simul hanc & famulæ duæ sequeb
Hæc autem quando iam procos peruenit d
Stetit in limine domus ornatè factæ,
Ante genas habens mollia vela.
Famula autem igitur ei prudens vtrinq; a
Horũ. a. illic soluebantur genua, amore. a. a
Oẽs. a. precabantur apud in lectis dormire.
Hæc. a. rursus Telemachum alloquuta est
Telemache, non amplius tibi mentes fir
gitatio
Puer adhuc cùm esses, & magis in mẽtibu
Nũc. a. quãdo tã magn⁹ es, & pubertatis a
Et aliquis dicet filium esse beati viri.
In magnitudine & pulchritudine vidẽs a
Non amplius tibi mentes sunt iustæ, neq; c
Quale iam hoc facinus in ædibus factum e
Qui hospitem siuisti indecenter tractari s
Quomodo nunc? si quis hospes in nostris a
Sedens sic pateretur vexationem ob mole
Tibi dedecus, & contumelia hominibus er
Hanc. a. rursus Telem. prudẽs cõtrà allo
Mater mea hac quidem in re non te accus
At ego animo intelligo & scio singula,
Bonaq; & peiora, (antea autẽ adhuc infa
Sed non possum prudentia omnia intellige
Nam me perterrent aßidentes aliunde ali
Hi aũt mala cogitantes, mihi aũt non adsu
Non tamen hospitis & Iri pugna facta est
Procorum consilio, fortitudine aũt hic po
Vtinam enim Iupiterq; pater, & Minerua
Sic nunc proci in nostris domibus,
Mouerent capita domiti: hi quidem in v
Hi autem intra domũ, soluta essent membr
Sicut nunc Irus ille ad vestibulares ianuas
Sidet nutans capite ebrio similis.
Neq; rectus potest stare pedibus, neq; reuert
Domũ, quò ei reditus erat. quoniã dilecta
Sic hi quidẽ talia inter se loquebãtur.
Eurymachus autẽ verbis alloquutus est P
Filia Icarij prudens Penelope,
Si omnes te viderent in Iason Argos Achiu
Plures proci in vestris domibus

Greek	Latin
…ν δαινύατ'. ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν	Manè conuiuarentur, quoniam præstas mulieribus
…ός, μέγεθός τε, ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐΐσας.	Specieq́; magnitudineq́; & mentibus intus æqualib.
…ον, ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.	Huic autem respondit postea prudens Penelope.
…ύμαχ', ἦ τοι ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε	Eurymache, certè meã virtutem, speciemq́; corpusq́;
…σαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον	Perdiderunt immortales, quãdo in Iliũ naue profecti
…οι, τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ᾖεν Ὀδυσσεύς.	Argiui, cum his aũt meus maritus erat Vlysses. (sunt
…νός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,	Si ille redux hanc meam vitam gubernaret,
…ν κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτω.	Maior gloria esset mea, & melius sic. (numen.
…δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.	Nunc aũt tristor, tot.n.mihi impulit mala sinistrum
…ὅτε τ' ᾖε λιπὼν κατὰ πατρίδα γαῖαν,	Certè quidem iam quando iuit relicta patria terra,
…ρὴν ἐπὶ καρπῷ ἑλὼν ἐμὲ χεῖρα προσηύδα,	Manu dextra in Carpo nimirũ capta me allocut⁹ est:
…αι, οὐ γὰρ οἴω ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς	O mulier non puto bellicosos Achiuos
…ροίης εὖ πάντας ἀπήμονας ἀπονέεσθαι.	Ex Troia benè omnes illæsos redire.
…Τρῶας φασὶ μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,	Etenim Troianos dicunt pugnaces esse viros,
…ἀκοντιστὰς ἠδὲ ῥυτῆρας ὀϊστῶν,	Et iaculatores, & extensores sagittarum,
…ων ὠκυπόδων ἐπιβήτορας, οἵ κε τάχιστα	Equorũq́; pedibus velociũ agitatores, qui velocissimè
…ναν μέγα νεῖκος ὁμοιίου πτολέμοιο.	Diiudicare possint magnam contentionẽ grauis belli.
…οἶδ' εἴ κέν μ' ἀνέσει θεός, ἤ κεν ἁλώω	Ideò nescio si me remittet Deus, ac captus ero
…Τροίῃ. σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.	Illic in Troia, tibi autem hîc omnia curæ sint.
…ῆσθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν,	Recordari patris & matris in domibus
…ν, ἢ ἔτι μᾶλλον ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντος.	Sicut nunc, vel etiam magis procul cùm ego fuero:
…ὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα ἴδηαι,	At postquam iam filium pubescentem videbis,
…θ' ᾧ κ' ἐθέλῃσθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα.	Nube cui volueris tua domo relicta.
…ος τὼς ἀγόρευε· τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.	Ille sic dixit, hæc iam nunc omnia perficiuntur.
…δ' ἔσται ὅτε δὴ στυγερὸς γάμος ἀντιβολήσει	Nox.a.erit, quando iam odiosæ nuptiæ obuiã venient
…ης ἐμέθεν, τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.	Perditæ mei, cuius Iupiter beatitudinem abstulit,
…τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει.	Sed hic grauis dolor cor & animum cepit.
…ων οὐχ ἥδε δίκη* τὸ πάροιθε τέτυκτο,	Procorum nõ hæc consuetudo antea corã me facta est,
…ἀγαθήν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα	Qui bonamq́; mulierem & diuitis filiam
…στεύειν ἐθέλωσι, καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσιν.	Despondere volunt, & inter ipsos contendunt.
…τοί γ' ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,	Idem ipsi abducunt boues & pingues oues,
…ης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν	Et amicis puellæ.i.spõsæ cõuiuiũ et splẽdida dona dãt.
…οὐκ ἀλλότριον βίοτον νήποινον ἔδουσιν.	Sed non alienum victum impunè edunt.
…ς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Sic dixit, lætat⁹ est aũt laboriosus diuinus Vlysses,
…εκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμὸν	Quoniã horũ quidẽ dona repudiabat, mulcebat aũt
…λιχίοις ἐπέεσσι, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοίνα.	Suauib.verbis, mẽs aũt eius alia cogitabat. (animũ
…ν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός,	Hãc.a.rursus Antinous allocut⁹ est Eupithei filius.
…ρη Ἰκαρίοιο * περίφρον Πηνελόπεια,	Filia Icarij prudens Penelope,
…ρα μὲν ὅς κ' ἐθέλῃσιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐνεῖκαι,	Dona quidẽ quicunq; voluerit Achiuorum huc ferre
…ασθ'· οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν.	Suscipe, non enim bonum renuere dationem est.
…εῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν, οὔτε πῃ ἄλλῃ,	Nos autem neq; in opera antè imus, neq; aliò (mus.
…ν γε σὲ τῷ γήμασθ' Ἀχαιῶν ὅστις ἄριστος.	Quã (vbi) tu alicui nupseris Achiuorũ quicunq; opti-
…ς ἔφατ' Ἀντίνοος. τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.	Sic dixit Antinous, his autem placuit sermo.
…ρα δ' ἄρ' οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.	Dona autem portãda præmiserunt præconẽ singulus.
…ινόῳ μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον	Antinoo quidẽ portauit magnam perpulchrã vestem
…ίλον. ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι	Variam, intus autem erant fibulæ duodecim omnes
…ειαι, κληῗσιν ἐϋγνάμπτοις ἀραρυῖαι,	Aureæ, iuncturis benè flexibilibus congruentes.
…ον, Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε	Monile autẽ Eurymacho peruarium statim portauit
…σεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον, ἠέλιον ὥς.	Aureum, electris fulgens sicuti Sol.
…ατα δ' Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν,	Inaures autem Eurydamanti duo serui portauerũt,
…γληνα μορόεντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.	Tripupillas elaboratas, gratia.a.inde splẽdebat mul- (ta.
…δ' ἄρα Πεισάνδροιο Πολυκτορίδαο ἄνακτος	Ex autem Pisandro Polyctoride rege,
…θμιον ἤνεικεν θεράπων περικαλλὲς ἄγαλμα.	Monile portauit seruus perpulcrum ornamentum.
…λο δ' ἄρ' ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν * ἔνεικεν.	Aliud autem alius donum Achiuorũ pulchrũ dedit.
…μὲν ἔπειτ' ἀνέβαιν' ὑπερώια δῖα γυναικῶν,	Hæc qdẽ postea ascẽdit (ad) cœnacula diuina mulierũ,
…ῇ δ' ἄρ' ἅμ' ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα.	Huic autem simul famulæ portabant perpulcra dona.

Marginal notes: γρ. τὸ πάροιθ' ἐπέτυκτο, (beside the line "Procorum nõ hæc consuetudo…"); γρ. περίφρων (beside "Filia Icarij…"); γρ. Πείνη γε. γρ. καὶ Πείνη μέ τῷ (beside "Quã (vbi) tu alicui…"); γρ. ἔδωκεν. (beside "Aliud autem alius donum…")

COMMENTARIVS.

…ι πι.] Narrationem, quam de infortunijs suis anteà procis Vlysses exposuerat, Antinous quidem risu excepit, vt de eius

veritate proculdubiò diffiderit: at hic Amphinomus credidisse videtur cùm pristini status & fortunæ dignitatem ei r
An idem cæteris procis persuaserit, nondum constat. Hic sanè Amphinomus videtur mansuetudine insigniori reliqu
ditus: vt etiam à Poëta sub Vlyssis loquentis persona paulò pòst describetur.

b ἀμφίνομ', ἦ μάλα μοι] Huius orationis scopus est Vlyssi propositus, vt Amphinomum istum de vitando imminen
uentu præmoneat. Primùm itaq; præfatur in eius Amphinomi laudes, tum à propria eius prudentia, tum à gen eris
à probitate, quàm à diuitijs: quod præmisit, vt magis consilium suum, quod erat paulò pòst indicaturus, ei probaret.
liùs prouisum & consultum optamus, quos ob virtutem suspicimus: saltem hic est viris bonis affectus inditus qualen
dicus exhiberi voluit. Tum antequam expressè illi mentem suam & scopum huius exordij aperiat, subijcit quædam
te hominis & rerum humanarum inconstantia, quâ felicitas cum infelicitate facillimè commutatur, vt suo exemplo
Vnde ostendere voluit, non esse mirum, si petulantia ista procorum, quæ prosperitatis habet speciem, tandem desina
sortiatur exitum. Quod breui euenturum monet, siquidem instet ipse Vlysses, cuius aduentus hunc cœtum procoru
ματι sit dissipaturus. Itaq; suadet, vt se huic exitio maturè subducat, quod tamen effugere non potuit: à Telemacho
ficietur, vt videbimus inf lib χ.

c οὐδὲν ἀκιδνότερον] Quò deueniet ergo fastus nostrorum hominum, si illis nullum ex animalibus imbecillius Nat
Quid nos tam misera & fragili conditione superbimus? Audi quid dicat Vlysses Homericus, Non audis? Atqui te
experientia satis docet. Quid est quæso homo? πνεῦμα καὶ σκιὰ μόνον, inquit Sophocles. γῆ & αἱμάλιον, πολυδάκρυτον. ἀσ
συρόμενον κατὰ γῆς, καὶ διαλυόμενον, inquit Palladas. Circumstant nos innumeræ calamitates, incerta est & instabilis, qua fr
tas: momentaneum illud, quod nos in hoc Orbe beatitudinem appellamus. Quod si animo reuoluerimus,
liores nos futuros non dubito.

d γαῖαν ἐπιπνείει] Rectè Eustathius, πρὸς διαστολὴν, inquit, ἔφη τῶν μὴ ἐχόντων τοῦτο· οὐ γὰρ δὴ ὡς ἐντόμων ζώων καὶ σκωλήκων
ζωοφύτων καὶ τῶν τοιούτων, ἀκιδνότερον ὁ ἄνθρωπος.

e ὄσσετο θυμῷ.] Vt animus diuinus est, ita facultatem quandam diuinandi habere est creditus ab antiquis, ac futu
modo præsagiendi, ea præcipuè quæ sibi sunt euentura: tum verò maximè, quæ sinistra sunt & infausta. Quod iam
Amphinomus comprobat. Id autem Peripateticorum pueri diligentiùs examinant.

f τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ] Non obliuiscitur suæ consuetudinis Poëta, qua omnium rerum benè aut decenter gestarum init
ne auspicatur. Porrò Mineruam authorem facit huius apparitionis Penelopes, vt iam ab ipso principio intelligamus,
non prodire, quæ hoc ex instinctu Deæ prudentiæ proinde prudenter fecerit. Sed quis scopus huius nouæ ἐπιφαν
Primus, ad vehementiùs augendum amorem procorum (ita enim intelligo illa, ὅπως πετάσειε μάλιστα θυμὸν μνηστήρων) vt
enim in amore duces oculi, inquit ille, & rei visæ studio ardentiùs afficimur quàm absentis. Voluit ergo imminente
ptialis tragœdiæ catastrophe violentiores actus procorum inducere, vt eo grauior & funestior esset eorum exitus, q
ciorem sperabant. Aliam tamen huius loci interpretationem olim ex vi verbi πετάσειε assignabimus. Secundus scop
φανείας est gloria ipsius Penelopes. Quæ'nam verò tandem gloria? quòd suo conspectu mirum in modum tum fili
iugem affectura erat, tot ornamentis diuinitùs decorata, aut, vt ait Eustathius, ὡς ἀρετῇ μὲν ἐφοδιάσουσα, καὶ μεγαλύνουσα μ
μᾶλλον δ' ἐμπνεύσουσα κερδαλέως πάντα. Quod sanè magis placet, quia id expressis verbis de Vlysse docet poëta, cùm ait. pos
pæ cum Eurymacho colloquium, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς: at de Telemacho id quoque indicat, vbi mod
spondet, cùm aliàs satis asperis verbis eam coërceat. Vnde oportuit aliquid amplius maiestatis in ea refulsisse, quæ
reuerentiam exhibendam Telemachum permouerit.

g Εὐρυνόμη,] Hæc Eurynome erat τῶν ἐνδοτέρων, inquit Eustathius, proinde meritò eidem consilium de prodeund
nelope, ne quid temerè agere videatur, quod suspicari poterat, si hoc non rescisset Eurynome. Id porrò videmur de
ribus & priuatis amicis nostris, vt nihil eis inconsultis aggrediamur, tum quòd æquum est eos, vt qui vitæ commu
tur, instituta quoq; sua & consilia inuicem communicent, tum quòd amici quoque consensus aut dissensus multi
prodesse potest, siue ad confirmandam, siue ad infirmandam nostram aliqua de re sententiam. Et hoc etiam exper
pe. Cùm enim suis luctibus sordidata & minus compto habitu esset proditura, ab Eurynome intellexit, elegantiùs
deundum, quam tamen elegantiam arcessere recusauit, à Minerua tamen inscia accepit, vnde sanitas consilij Euryn
citur, vtpote cui Numen sit etiam astipulatum.

h ἤδη μὲν γάρ τοι παῖς] Vt faciliùs persuadeat Penelopæ, aduocandos illi esse alios ornatus pro his luctuum sord
proponit, primùm, turpe esse in perpetuis luctibus versari, quia putà aliquem tandem esse oporteat dolorum finen
iusta sit causa, at vitiosa & indecora tamen est perpetuitas, in re potissimùm vbi lugendo nihil proficitur. Euripides di
ἀλγεῖν, σοφίᾳ μελετᾶ. & Proteus Homericus: μὴ πολλὸν χρόνον ἀσκελὲς οὕτω κλαῖ', ἐπεὶ οὐκ ἄνυσίν τινα δήομεν. Philetas in
à Ioue concoquendis doloribus tempus esse destinatum, his verbis: ἀλλ' ὅτ' ἐπὶ χρόνος ἔλθῃ ὃς ἐκ Διὸς ἄλγεα πέσσειν
φάρμακα μοῦνος ἔχει, &c. Eurynome igitur sapienter monet, modum esse luctibus Penelopæ adhibendum, immò f
imponendum. Secundò docet, maiorem esse lætitiæ quàm doloris causam Penelopæ, quòd iam tali frueretur filio, qu
ximè optauerat. Vnde illam non solùm gaudere, sed etiam tam diuturni ob amissum coniugem doloris obliuisci
siquidem est natura contrariorum affectuum, vt inuicem se trudant & expellant, modo tamen qualitatum magnitu
tur, putà si lætitia maior sit tristitiâ. At gaudij causam præsentem habebat Penelope, & recentem, immò quę in dies in
pter virtutes filij, quæ cum ætate augebantur: at doloris causa iam à tot annis inueterata relanguere debuit, & immi
lætitiæ cedere. Atq; hæc est Eurynomæ sententia.

i Εὐρυνόμη,] Superius consilium Eurynomæ prudens quidem fuit, quod ad ornatum Penelopæ conuenientem sp
que sine causa: at prudens quoque est eius recusatio à Penelope facta. Honestè enim multa immò meliùs longè re
decere alij existimauerint, quàm si liberè susceperis, ne tui studiosus plus æquo videaris, adeò vt ea etiam quæ me
laude possis recusare. Sic Penelope τὸν κόσμον illum ὡραϊσμὸν, vt loquitur Eustathius, modestè recusat, duabus p
causis inuicem connexis, tum quòd mœsta adhuc ex tam diuturna coniugis absentia eum sibi conuenire non e
quòd naturali illo pristino ornatu viduata peregrinum nolit arcessere. Vtraque ratio miris digna laudibus & perpet
tam ex ipsius natura facti, quàm ex raritate. Leuitas enim muliebris ingenij satis est nota (vt veras & absolutas Vi
liberaliter huic sexui Natura exhibuit) qua veteres amores facillimè pro nouis exuunt. Nescio an illas mari genitas
monides. At illæ sanè patientem, ni fallor, aurem Theoclymeno illi Euripideo accommodarent, Helenam ob de
nelaum solanti, his verbis:

> σὺ δ' ὦ τάλαινα, μὴ 'πὶ τοῖς ἀνωνύτοις
> τεύχει σὺ σαυτήν: Μενέλεως δ' ἔχει πότμον,
> κοὐκ ἂν θανὼν ζῴη ὁ κατθανὼν πόσις
>
> σὸν ἔργον ὦ νεᾶνι. τὸν παρόντα μὲν
> στέργειν πόσιν χρή. τὸν δὲ μηκέτ' ὄντ' ἐᾶν.

Et hæc quidem ita vulgata sunt, vt qui illa ignorat, in cœtus hominum venisse nunquam crediderim. Prætereà quis
to studio fucos & peregrinos ornatus mulieres aduocent? Illas ex equa natas dictitaret Simonides, quæ quotidie bis
dum se abluunt, & vnguentis spargunt, etiam plerunq; vbi lugendi tempus instat, ne dum post diuturnos dolores cu
ijciunt, vt nostra Penelope, quæ testatur, nolle se adulterinum illum ornatum, quem suadebat Eurynome, ementiri, q
indecorum sit, eam formosam videri velle, quæ talis reapse non existat: aut (quod maximè animo voluisse Penelop
quæ mariti absentiam lugeat, lætitiam vllam ac hilaritatem oris forma aut alio corporis cultu testari. Duo autem er
ponebat illi Eurynome: primùm vt corpus lauaret; deinde vt os vnguentis aspergeret. Vtrumq; apud Homerum fre
etiam heroibus (quos has delicias magis decuit aspernari) vsurpatum. Cur ergo ita morosam nobis fingit hanc Pene
à se amoliatur, quæ per se vitij nihil habent? Sed talem oportuit esse, quæ in cæteris coniugis tam tenaciter fuit memor
illa omnia pigmenta sit aspernata, ne iam eam memoriam excussisse, & arcessitis his formæ reparandæ instrumentis n
corum voluptati studere spontè videatur. Verum est enim illud Electræ apud Euripidem:

> Γυνὴ δ' ἀπόντος ἀνδρὸς ἥτις ἐκ δόμων
> εἰς κάλλος ἀσκεῖ, διάγραφ' ὡς οὖσαν κακήν.
>
> οὐδὲν γὰρ αὐτὴν δεῖ θύρασιν εὐπρεπὲς
> φαίνειν πρόσωπον: ἢν τι μὴ ζητῇ κακόν.

squallorem meritò illi splendori antepoſuit famæ & exiſtimationis adhuc integræ retinendæ cauſa. At ſuperis aliud videbitur, ſequentibus videbitur, vbi Minerua totam illi oris elegantiam in medio ſomno conciliabit. Quod Deæ conſilium ſuis e-... ibus non caret, quibus tamen Penelopæ recuſatio non infirmatur, vt iam in ipſo initio præmonuimus.

...] Balneorum vſus eſt antiquiſſimus, vt ex Homeri locis pluribus conſtat, ſicut etiam vnctionum. Illorum finis primus abluendis corporis ſordibus: ſecundus recreando & refocillando corpori ex laboribus. Quod vtrumq; balneorum, interprete Plut. in lib. de Vita Homeri, nobis poëta indicauit in illis verſibus ſup. Odyſſ. κ.

- λό' ἐκ τρίποδος μεγάλοιο ὄφρ᾽ ἐμοὶ ἐκ καμάτων θυμοφθόρον εἵλετο γυίων.

θυμῆρες κεράσασα κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων

... n ibidem Euſtathius annotat. Sed frugalior fuit illis temporibus hic balneorum vſus quàm ſequentibus fuerit. Vide Al... and. Pædag. lib 3. cap. 5. & 9.

...τε ἀλοιφῇ.] Quid per ἀλοιφὴν intelligat, mihi nondum conſtat. Hactenus non credo aliud ſignificare quàm oleum, quo ...us vtebantur, vt ex alijs poëtæ locis colligi facillimè poteſt. Nam vt τὴν μυρεψικὴν παρεργίαν non intelligam, facit quòd ...ſolis Deabus, quod ſciam, tribuat Homerus, vt Iunoni & Veneri in Iliade: vbi illa ambroſia ſeipſam & veſtes ſuas per... adauer Hectoris roſeo oliuo diuino. Eaſdem quoq; Paridi videtur tribuiſſe, cùm eum Iliad. γ. κάλλει στίλβοντα appellat, ..., vt ait Euſtathius, δι᾽ οὗ εὐπρόσωπος ἡ θέα γίνεται: quo ori conciliatur venuſtas & elegantia. De vnguentis vide Stuckium, ...onuiual. lib. 3. cap. 15.

...ὸ ἀῶρα δῶκε,] Elegantiori forma & cultu inſignitam Penelopen ad procos exire voluit Minerua, tum vt magis hac ra... s ad ſolicitandas eius nuptias atq; adeò ardentiùs vrgendas inflammaret, tum etiam vt Vlyſſem illa venuſtate ad v... rocorum petulantiam grauiùs excitaret, intelligentem non pro fœmina vulgaris, ſed exquiſitiſſimæ formæ tantum ... eo debere ſuſcipi. Adhibet ergo non trita & leuis momenti remedia, ſed qualibus ipſa Venus lepôrum & gratiarum ... ebat, cùm ad choros accederet, vt cœtum cultu ſuo oblectaret. Hoc pigmentum oris fuit. Sed & alterum vſurpat in amplificando illius corpore. Vbi docet Poëta qualis ſtatura & corporis habitus fœminas deceat, quæ laudem ex for... tia aucupantur: ſcilicet breuiuſcula & macilêta corpora illis denegat, in quibus minus eſt lepôrum & venuſtatis. Quod ...ſt intelligendum, vt illius μηδὲν ἄγαν non obliuiſcaris, adijcit cutis alborem, qui maximè in mulieribus ſolet commen... tamen omnia Minerua Penelopæ ſuppeditat, non Venus, cuius hoc potiùs officij videbatur: ſcilicet impuram illam a... magiſtram à caſtis ædibus Vlyſſeis arcet, ne quid ſimile Agamemnoni aut Menelao Vlyſſes patiatur. Atqui, inquies, ...ici medicamina aſſumit Minerua. Hinc ergo, inquam, facilè vnius eiuſdemq; rei vſum & abuſum eſſe intelligis pro eius ... eam amplectitur & exercet, quæ non leuis eſt obſeruatio.

..., ἔκειν] Ex duplici fine, cuius gratia Penelope egreditur, hic eſt (Primus enim fuit in irritando procorum amore, qui ...rimus, inquam, non quatenus à Penelope proficiſcitur, quæ illud non habuit in animo: ſed quatenus id ex conſilio Mi... ...ρηκὸς à Penelope etiam perficitur. Vnde hoc etiam in αὐτοματοις eius reſpectu collocamus) hic eſt, inquam, ſecun... machum increparet, quòd tam ignauus & vecors extiterit, vt in ſuis ædibus tot contumelijs hunc hoſpitem affici ha... ſſus præter ius hoſpitalitatis, quo ſartos tectos hoſpites eſſe oporteat. Agit ergo iam cum illo, & ei primùm ἀφροσύνην ...lis in tam prouecta iam ætate conſpici non debuit. In qua præcipuè longè imprudentiore eſt animo, quàm in ipſa pue... neſcio quid generoſi magis præ ſe ferre videbatur, vbi nunc ita remolleſcit, vt has procorum inſanas petulantias tam ... Obijcit deinde parentis fortitudinem, à qua planè degener apparet. Ita enim intelligo, quòd eum ὄλβιον appellat, ſi... s viderimus ex omni virtute (quam παντοίην ἀρετὴν tum alias tum paulò antè vocauit) beatitatem ab Homero conſti... ali ergo illa cônſtitutione hanc fortitudinis particulam huic loco accommodo. Addit, quòd eo ſit corpore, eaq; cor... titudine, vt pudefieri eum deceat, qui in tam egregio & præſtanti ergaſtulo tam ignauos contineat animos. Aliàs e... notauimus dedecus eſſe vbi eleganti corpori animus non reſpondet: quod hoc ipſo libro in perſona Iri videbamus.

...] Telemachus modeſtè illas matris obiurgationes excipit, quanquam non tantùm æquitatis in ſe continebant, vt ab ... morigero filio patienter tolerari poſſent. Nam quòd illa obijciebat, indecorum ei eſſe, tot procorum petulantias ferre: ... s robur & authoritatem tantæ multitudini obſiſtere non potuiſſe. Deinde quod ad hoſpitem attinet, nihil ei adeò gra... vt ei facta iniuria dici poſſit, qui putà Irum tam feliciter ferè exanimem ſolo proſtrauerit. Quod cùm dicit Telema... ...è videtur hac in parte Penelopæ ſatisfacere. Illa enim de Antinoi facto videbatur conqueri: hic verò de hoſpitis & Iri ...ondet. Sed reuerà ei quoq; parti ſatis facit, cùm dicit, ſe ſolùm tot procis aduerſari non poſſe. Hoc autem de Iro adiecit ... commodiùs votum ſuum de procorum pernicie ſubiungeret, tū vt etiam, hac victoria hoſpitis leniret matris animū, ...ndum auditu futurum tam propter ipſius Iri caſum, quàm procorum ratione, quos id ægrè laturos intelligebat.

...καὶ τὰ χέρηα.] Vulgatū eſt Logicorū effatū, Contrariorū eandē eſſe ſcientiā: ſic vitia nouit, q̃ callet virtutes. Quo ſenſu ...achus, ſe non ſolùm bona, ſed etiā mala intelligere, vt Euſtathius quoq; interpretatur: τὸ δὲ οἶδα, inquit, ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρηα ...δα καθυποδείκνυσιν, εἰδότα μὲν αὐτὸν καὶ τὰ καλά, εἰδότα δὲ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα, ἐν τῷ μαθεῖν αὐτὰ καὶ οἱ ἐσθλοῦ κατὰ τὴν πραγ... è ſcientia vera eſt, dummodò intelligas non eſſe reciprocam. Nam qui vitia nouit, non ſtatim virtutem callet, ſed con... rima noſtræ gentis primordia repetas, neque hoc quidem contrarium conſtabit. Notum eſt enim, autores noſtri gene... ...ntè calluiſſe quàm malum, quod tum demum norunt, cùm arborem illam ſcientiæ boni & mali in noſtram perniciem ...t, cùm tamen homines in hoc ſtatu in quo, ab illo miſero primæuorum parentum lapſu viuunt, conſiderabis, iſta Tele... io rectè à quouis enunciabitur, ſi virtutis ſtudium fuerit amplexatus. Hoc argumento P. Ramus, clariſſimum illud lite... ...n, quod nobis nefanda illa Pariſienſis laniena extinxit, in Logica Sophiſmatum doctrinam heterogeneam eſſe côten... recta argumentandi ratio vitioſam ſatis doceat ex natura contrariorum. Sed hoc forſan ἀπροσδιόνυσον.

...ἄπερ] Quòd hos tres deos tantùm inuocet, μυστηριῶδες eſſe puto, & ex veteri Aegyptiorum Theologia tractum. Sed tu... on eſt hæc aperire, & ſæpiùs clamandum eſſet, θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι.

...περίφρον] Primas in alloquenda Penelope tribuit Eurymacho Homerus, quòd ni fallor, confidentiùs cæteris eius nuptias ...batur, aut quòd principem locum inter alios obtineret. Illam ergo affatur, & cùm intelligat ingenium mulierum laudi... maximè delectari, eam ex hac parte commendat, vt ſe etiam tacitè illi hac ratione commendaret. Eos enim amare ſo... ...us ſe maximi fieri ſentiunt. At hoc quidem vulgus mulierum. Penelope verò longè alio eſt ingenio, neq; vllis modis de... teſt, vt in eius ſubſequenti oratione pleniùs videbitur.

...φρένας] Non tantùm à corporis, ſed etiam ab animi bonis laudat Penelopen. Vbi docet Poëta, illa duo ſeiungenda non eſſe ... quæ veram & non fucatam laudem merentur.

...ἤτοι ἐμὴν ἀρετὴν] Laudes illas à forma & prudentia ſua Penelope ita excepit, vt omnino illas reſpuere non videatur, ... parte ſemper non caruerit: ſed ſe illis iam deſtitutam poſt tam longam coniugis abſentiam teſtatur. Immò, inquit Eu... ...αυτὴν ἑαυτὴν ἡ γυνὴ φιλοκάλως εἰς ἐπίπεδον κάλλους ὑπερβαίνουσα τὰ τῆς εὐρυμάχου. εἰ γὰρ νῦν πασῶν προέχειν, οἷα ἦν ἄρα τὸν ἄνδρα ἔ... ...ρετὴν autem τὸ εὐδαιμον τῆς ζωῆς καὶ μακάριον ἢ καὶ πᾶσαν γυναικὸς δεξιότητα vult intelligi. Qua de re aliàs. Nos hactenus nu... tamur, vt Penelope illi parti quoq; orationis Eurymachi ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐΐσας reſpondeat. Cæterùm appoſitè reliqua ...icentem inducit Penelopen, vt eius conſtantem & fidelem animum Vlyſſi reuerà notum faciat, & alacriùs eius gratia in... m illam procorum ſuſcipiat.

...] Videtur ſponte Penelope in alicuius proci nuptias p̄pendere: ſponte, inquā, quæ de ijs ſermonē, minimè rogata, in... cōd lubenter hoc optaret, ſed quia diutiùs protrahi negociū non poſſe animaduerteret. Ergo ἑκοῦσα ἀέκοντι γε θυμῷ aſſen... Sed hoc tamen elocuta non videtur aliam ob cauſam, quàm vt ſe eò infeliciorem oſtenderet, quæ id facere cogeretur, ſi ſui iuris fuerit, maximè omnium recuſare ſit parata. Sed hinc parentum preces, inde moroſa procorum importunitas ...luntatem, quantumuis inuitæ, extorquent, vt tamen ſe eo nomine perditam & miſeram exiſtimet.

...δ᾽ αὐτὸν ἄχος] Nunc in procorum petulantiam inuehitur, modeſtè tamen & ſine vlla acerbitate, ea nihilominus ratione, ...us grauitatem illi perpendere potuerint. Arguit ergo illos à facti inſolentia, ſiquidem intelligat, non eſſe moris, vt qui ...biunt alienas opes, hoc eſt, familiæ, in qua ſponſa verſatur, diripiant, cùm potiùs ipſi ſuas conferant, & in amicos ac af... liberaliter profundant. Vbi notari poteſt veterum conſuetudo.

γ οὕνεκα τῶν μὲν δῶρα] Mirari soleo, cur hac de causa Vlysses lætaretur. Quid enim nisi omnia sinistra de vxore pote quæ non solùm suauitate verborum procos deliniret, sed dona etiam ab ipsis acciperet? Illud quidem leue satis erat, cundo additum, longè grauissimi momenti fuit. Vulgatum est Gallorum prouerbium:

Femme qui donne Ell' s' abandonne: Femme qui prend Elle se rend.

Id est, vt nos ex tempore vertebamus:

Siue capit mulier, siue vlli munera donat, Aut eius ruit, aut prostituit se castitas.

Omnino verè: vix est enim, vt ab alio accipiant fœminæ, quàm ab eo, quem ipsæ amauerint, aut, si tantas amor fac gerit, cui χαρίζεσθαι libenter nolint. Ei porrò te deuinctum esse facilè putes, qui te muneribus suis honestauerit, & quaci ne potes (ἀχαρίστους quosdam nunc non alloquor) memorem te illius beneficij non solùm exhibebis, sed etiam anim dinem re ipsa testaberis. Id verò mulieres potissimùm facere solent, quæ minimo negotio intelligunt, quò illa dona tas tendat, quæ illam Iurisconsultorum formulam tacitè subindicat, DO VT DES. (Notum est quo pacto *dent* fœminę surpant illud verbum lasciui poetæ, vt Græci τὸ χαρίζεσθαι. Martialis, Non solet accipere quid solet ergo? dare.) Dar cùm accipiunt mulieres. quid ergo Vlyssi hoc placuisse potest, vt tot dona à procis Penelope acceperit? Respondeo, dis hunc locum me intelligere. Primùm, vt simpliciter ex hac λήψει Vlysses sit lætatus, idq; quòd hac ratione videat rum imminui, & in bona sua transire. Secundò, vt ex eo gaudeat Vlysses, quòd licet hæc dona accipere Penelopen vi intelligat nihilominus, integra & constanti illam esse mente: quod ex præcedenti illius oratione omnino deprehendit mum suum ingenuè aperuit. Et hæc mihi posterior sententia magis arridet, quia etiam hoc innuere videtur poëta, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοίνα. Plutarchus verò in lib. de Aud. poët. Siquidem, inquit, Vlysses muneribus & quæstu gestit, pros mœdia superat lenocinio Polyagrum. Sin verò ratus, potiùs opportunos habiturum se ob spem & expectationem, ne non iniusta est eius lætitia & fiducia.

z οὐ γὰρ καλὸν] Hac γνώμῃ monet Penelopen, ne dona sibi oblata recuset, quòd id facere honestum non sit. Et hoc qui corum sententia. at in hoc negotio omnino laudandum, quia ea recusatione libidini eorum fenestram claudebat: côtr 'πόλας eos faciebat Penelope. Cæterùm per se ingenuum est, vbi candidum donantis animum perspexeris, eius liberalit nificentiam non aspernari. Vide Senecam lib. 2. de Benef. cap. 18. & in sequentibus.

Οἱ δ' εἰς ὀρχηστύν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
Τρεψάμενοι τέρποντο· μένον δ' ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
Τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθεν·
a Αὐτίκα λαμπτῆρας τρεῖς ἔστασαν ἐν μεγάροισιν,
Ὄφρα φαείνοιεν· περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν
Αὖα πάλαι, περίκηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῷ·
Καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον
b Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος. αὐτὰρ ὁ τῇσιν
Αὐτὸς διογενὴς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Δμωαὶ Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
Ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ', ἵν' αἰδοίη βασίλεια.
Τῇ δὲ παρ' ἠλάκατα στροφαλίζετε· τέρπετε δ' αὐτὴν
Ἥμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν.
Αὐτὰρ ἐγὼ τούτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
Ἤν περ γάρ κ' ἐθέλωσιν ἐΰθρονον Ἠῶ μίμνειν,
Οὔ τι με νικήσουσι. πολυτλήμων δὲ μάλ' εἰμί.
Ὣς ἔφαθ'. αἱ δ' ἐγέλασσαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο.
Τὸν δ' αἰσχρῶς ἐνένιπε Μελανθὼ καλλιπάρῃος,
Τὴν Δόλιος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
Παῖδα δὲ ὣς ἀτίταλλε· δίδου δ' ἄρ' ἀθύρματα θυμῷ,
γρ. ἴχε Ἀλλ' οὐδ' ὣς * ὄχεθε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης.
Ἀλλ' ἥγ' Εὐρυμάχῳ μισγέσκετο, καὶ φιλέεσκεν·
Ἥ ῥ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπεν ὀνειδείοις ἐπέεσσι,
Ξεῖνε τάλαν, σύ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσί,
Οὐδ' ἐθέλεις εὕδειν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν,
Ἠέ που ἐς λέσχην. ἀλλ' ἐνθάδε πόλλ' ἀγορεύεις
Θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν. οὐδέ τι θυμῷ
Ταρβεῖς. ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἤ νύ τοι αἰεὶ
γρ. μεταμώνια Τοιοῦτος νόος ἐστίν, ὃ καὶ * μεταμώλια βάζεις·
Ἦ ἀλύεις ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην.
Μή τις τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῇ,
Ὅς τίς σ' ἀμφὶ κάρη κεκοπὼς χερσὶ στιβαρῇσι,
Δώματος ἐκπέμψῃσι, φορύξας αἵματι πολλῷ.
Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω κύον οἷ' ἀγορεύεις,
Κεῖσ' ἐλθὼν, ἵνα σ' αὖθι διαμελεϊστὶ τάμῃσιν.
Ὣς εἰπὼν, ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας.
Βὰν δ' ἴμεναι διὰ δῶμα· λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἑκάστης

Hi autem in saltationem & suauem cant
Versi delectabantur: manserunt autem donec Vesper
His autem delectantibus niger Hesperus ve
Statim lampades tres statuerunt in domib
Vt lucerent, circùm autem ligna arida pos
Sicca diu valdè dura, nuper scissa ære,
Et lampadas miscuerunt, alternatim autem p
Famulæ Vlyssis laboriosi: at hic his
Ipse generosus loquutus est prudens Vlysse
Famulæ Vlyssis diu absentis regis
Ite ad domos, vbi (est) veneranda regina
Huic autem iuxta colos versamini, delectate
Sedentes in domo, vel lanas aptate mani
At ego his lumen omnibus præbebo,
Siquidem voluerint bonæ sedis Auroram
Non me vincent, perpatiens autem valdè
Sic dixit, hæ autem riserunt, inter se autem
Hanc turpiter alloquuta est Melantho pu
Hunc Dolius quidem genuit, nutriuit autem
Filiam autem tanquam nutriuit, dabat a
litias animo.
Sed neque sic tenuit dolorem in mentibus Pe
Sed hæc Eurymacho mixta est, & amabat.
Hæc Vlyssem alloquuta est contumeliosis v
Hospes miser tu aliquis es mente attonitu
Neque vis dormire æream in domum profect
Vel alicubi in conuentum, sed hic multa d
Confidenter multos inter viros, neque quid a
Times, certè vinum habet mentes, vel sem
Talis mens est, qui & vana dicis.
An superbis quòd Irum vicisti erronem?
Ne quis tibi citò Iro melior alius surgat,
Qui te circum caput percusso manibus fort
Domo emittat fœdatum sanguine multo.
Hanc toruè conspicatus alloquutus est pr
lysses,
Certè citò Telemacho dicam canis qualia d
Illuc profectus, vt te illic per membra incid
Sic loquutus verbis perterruit mulieres.
Perrexerunt autem ire per domum, soluta sunt autem

...σύνῃ. φὰν γάρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι,
...ὰρ λαμπτῆρσι φαείνων αἰθομένοισιν
...ἐ πάντας ὁρώμενος· ἄλλα δέ οἱ κῆρ
...φρεσὶν ἧσιν, ἅ ῥ᾽ οὐκ ἀτέλεστα γένοντο.
...δ᾽ οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη
...εσθαι θυμαλγέος, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον
...κραδίην * Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
...Εὐρύμαχος Πολύβου παῖς ἦρχ᾽ ἀγορεύειν,
...Ὀδυσῆα· γέλων δ᾽ ἑτάροισιν * ἔτευχεν·
...τέ μευ μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
...ὰ τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
...ὅδ᾽ ἀνὴρ Ὀδυσήιον ἐς δόμον ἵκει,
...δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ
...λῆς· ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι τρίχες οὐδ᾽ ἠβαιαί.
...μα τε προσέειπεν Ὀδυσσῆα πτολίπορθον.
...* ἐθέλοις θητευέμεν, εἴ σ᾽ ἀνελοίμην,
...ἐσχατιῆς, (μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται)
...τε λέγων, καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;
...γὼν σῖτον μὲν ἐπηετανὸν παρέχοιμι,
...ἀμφιέσαιμι, ποσὶν θ᾽ ὑποδήματα δοίην.
...οὖν δὴ ἔργα κάκ᾽ ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
...χεσθαι· ἀλλὰ πτώσσειν κατὰ δῆμον
...δρ᾽ ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ᾽ ἄναλτον.
...ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
...ς,
...εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
...ρινῇ ὅτε τ᾽ ἤματα μακρὰ πέλονται,
...πανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
...ιον ἔχοις, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου
...ομάλα κνέφαος, ποίη δὲ παρείη.
...καὶ βόες εἶεν ἐλαυνέμεν οἵπερ ἄριστοι,
...μεγάλοι, ἄμφω κεκορηότε ποίης,
...φόροι, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
...ν δ᾽ εἴη, εἴκοι δ᾽ ὑπὸ βῶλος ἀρότρῳ·
...ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.
...ἂν πόλεμόν ποθεν ὁρμήσειε Κρονίων
...ὐτὰρ ἐμοὶ σάκος εἴη καὶ δύο δοῦρε,
...πάγχαλκος ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα.
...ἴδοις πρώτοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,
...οι τὴν γαστέρ᾽ ὀνειδίζων ἀγορεύοις.
...λ᾽ ὑβρίζεις, καί τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
...ς δοκέεις μέγας ἔμμεναι, ἠδὲ κραταιός,
...παρ παύροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὁμιλεῖς·
...Ὀδυσεὺς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν,
...τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ᾽ ἐόντα,
...σεύοιτο διὲκ προθύροιο θύραζε. (λον,
...ς φάτ᾽. Εὐρύμαχος δ᾽ ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλ-
...ὑπόδρα ἰδὼν, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...δ᾽ λ᾽, ἦ τάχα τοι τελέω κακὸν, οἷ᾽ ἀγορεύεις
...ως πολλοῖσι μετ᾽ ἀνδράσιν. οὐδέ τι θυμῷ
...ῦ ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας ἢ νύ τοι αἰεὶ
...τ νόος ἐστὶν, ὃ καὶ μεταμώλια βάζεις·
...λύ ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην. (σεὺς
...ς ἄρα φωνήσας, σφέλας * εἷλεν. αὐτὰρ Ὀδυσ-
...φι... πρὸς γοῦνα καθέζετο Δουλιχιῆος,
...με... ὁ δ᾽ ἄρ᾽ οἰνοχόον βάλε χεῖρα
...περ... πρόχοος δὲ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα.
...ὰρ... οἰμώξας πέσεν ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
...ῆρ... δ᾽ ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα.

Timore, dixerunt enim ipsum vera dicere.
At hic propè lampadibus prælucẽs faciẽs lumẽ accẽsis
Stabat omnes aspiciens, alia autem eius animus
Cogitabat mentibus, quæ non imperfecta fient.
Procos autem non omnino superbos sinebat Minerua
Contumelia abstinere molesta, vt adhuc magis,
Ingrediatur dolor cor Laërtiadæ Vlyssis.
His autem Eurymachus Polybi filius incepit dicere,
Incessens Vlyssem, risum autem socijs fecit,
Audite me Proci inclytæ reginæ
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Non sine Deo hic vir Vlysseam in domum venit.
Tamen mihi videtur fascium splendor esse ipsius
Et capitis, quoniam nõ ei sunt capilli ne tãtilli quidẽ.
Dixit, simulq́ alloquutus est Vlyssẽ vrbiũ destructo-
Hospes, nunqd vis mercede seruire si te suscipiã (rẽ,
Agri in extremitate, (merces aũt tibi sufficiens erit,)
Sepesq́ colligens, & arbores longas plantans.
Illic autem ego panem quidem continuum dabo,
Vestimẽtaq́ circuminduã pedibusq́ calciamẽta dabo.
Sed quoniam igitur iã opera mala didicisti, nõ voles
Opus inire, sed trepidare per populum
Vis, vt possis pascere tuum ventrem insatiabilem.
Hunc autem respondens, alloquutus est prudens Vlysses,
Eurymache si enim nobis contentio operis esset
Tempore in verno, quando dies longi sunt,
In herba falcem quidem ego benè flexam haberem,
Et autem tu talem haberes, vt experiremur opus
Ieiuni, vsq́ ad tenebras, herba .a. adesset,
Si autem rursus & boues essẽt ad impellendũ optimi,
Pingues, magni, ambo saturati herba,
Aequales, pari onere apti, quorũ robur nõ imbecillũ,
Aratrum autem esset, obediat autem gleba aratro:
Tunc me videres si sulcum longum proscinderem.
Si autẽ rursus & bellum alicubi moueret Saturnius
Hodie, & mihi scutum esset, & duæ lanceæ,
Et galea tota ærea in temporibus congruens.
Tunc me videres primis in pugnatoribus mixtum,
Neq́ mihi ventrem improperans diceres.
Sed valdè iniuria afficis, & tibi mens immitis,
Et aliquo modo quidem videris magnus esse et fortis,
Quoniam cum paucis, & non bonis conuersaris:
Si aũt Vlysses veniret & accederet in patriã terram,
Statim tibi portæ & latæ quamuis sint
Fugienti arctarentur è vestibulo foras.
Sic dixit, Eurymachus aũt iratus est animo magis,
Et ipsum toruè cõspicatus, verba velocia loquut⁹ est,
Ah miser, certè citò tibi perficiã malũ qualia dicis
Confidenter multos inter viros, neq́ quid animo
Times, nũquid vinũ tuas mẽtes occupat? an tibi semp
Talis mens est, qui & vana dicis?
Aut exultas quòd Irum vicisti erronem?
Sic vbi dixisset scabellum accipit, at Vlysses
Amphinomi ad genua desedit Dulichij
Eurymachũ reueritus, hic .a. puerum à poculis pcussit
Dextra, gutturniũ aũt humum sonuit cadẽs: (manu
At hic lugens cecidit resupinus in pulueribus.
Proci autem tumultuati sunt in domibus vmbrosis.

γρ. λαερτιάδεω ὀδυσῆα.
γρ. ἔτευχε.
γρ. ἐθέλεις
γρ. ἔλαβεν.

Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Αἴθ' ὤφελλ' ὁ ξεῖνος ἀλώμενος ἄλλοθ' ὀλέσθαι,
Πρὶν ἐλθεῖν· τῷ κ' οὔτι τόσον κέλαδον μεθέηκεν.
Νῦν δὲ περὶ πτωχῶν ἐριδαίνομεν· οὐδέ τι δαιτὸς
Ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, [h]ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
[i]Δαιμόνιοι μαίνεσθε, καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ
Βρωτὺν, οὐδὲ ποτῆτα· [k]Θεῶν νύ τις ὔμμ' ὀροθύνει.
Ἀλλ' εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες,
Ὁππότε θυμὸς ἄνωγε. διώκω δ' οὔτιν' ἔγωγε.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
Τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Νίσου φαίδιμος υἱὸς Ἀρητιάδαο ἄνακτος,
[l]Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
Ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι.
Μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε, μήτε τιν' ἄλλον
Δμώων οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
Ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
Ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ' ἰόντες·
Τὸν ξεῖνον δὲ ἐῶμεν ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος
Τηλεμάχῳ μελέμεν. τοῦ γὰρ φίλον ἵκετο δῶμα.
Ὣς φάτο. τοῖσι δὲ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔειπε.
Τοῖσιν δὲ κρητῆρα κεράσσατο Μούλιος ἥρως,
Κῆρυξ Δουλιχιεύς· θεράπων δ' ἦν Ἀμφινόμοιο.
Νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν. οἱ δὲ θεοῖσι
Σπείσαντες μακάρεσσι, πῖον μελιηδέα οἶνον. (γρ. Λείψαντες)
Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμὸς,
Βάν ῥ' ἴμεναι κείοντες ἑὰ πρὸς δώμαθ' ἕκαστος.

Sic aût aliquis dixit vbi aspexisset propinqu
Vtinam debuisset hospes errans alibi perire,
Antè quàm venisset, quò nō tantum strepit
Nunc.a. de paupere contendimus, non aliqu
Boni est voluptas, quoniam peiora vincunt
His autem & dixit vis Telemachi,
Mali insanitis, & non aliquid occultat
Cibum, neq; potum, Deorum aliquis vos co
Sed bene conuiuati dormite domum profe
Quando animus iubet, cogo autem nullum
Sic dixit, hi aût omnes mordicus labris c
Telemachū admirabant, quòd audacter lo
His Amphinomus concionatus est, & dixit,
Nisi illustris filius Aretiadæ regis:
O amici, ne verò aliquis in dictum iustu
Contrarijs verbis mordens indignetur:
Neq; hospitem verberate, neq; aliquem ali
Famulorum, qui sunt in domibus Vlyssis diu
Sed agè pocillator arcessat poculis,
Vt postquā libauerimus, dormiamus domū
Hospitem autem sinamus in ædibus Vlyssis
Telemacho curæ esse, huius.n. dilectā perue
Sic dixit, his autem omnibus gratū verb
His craterem miscuit Mulius heros
Præco Dulichius, famulus autem erat Amp
Distribuit autem omnibus ritè, hi autem
Vbi libassent beatis, biberunt dulce vinum.
At postq̄ libârunt, biberūtq; quantū voluit
Perrexerūt ire dormituri suas ad domos v

COMMENTARIVS.

a αὐτίκα λαμπτῆρας] Notandus est hic modus lampadum apud veteres, qui non videntur vsum candelarum ex seuc cùm lignis aridis tantùm vtantur. Qua de re plura in Lexico.

b δμωαὶ] Apud Phæacas aurei iuuenes ad aras stantes eodem munere fungebantur, quo nunc ancillæ. Sic enim Ho libro septimo, pag. 91.

> χρύσειοι δ' ἄρα κοῦροι ἐϋδμήτων ἐπὶ βωμῶν
> ἕστασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
> φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.

Vnde Lucretius:

> *Si non aurea sunt iuuenum simulacra per ædes*
> *Lampadas igniferas manibus retinentia dextris,*
> *Lumina nocturnis epulis vt suppeditentur.*

At sanè maior est in hac Vlyssea domo frugalitas, quàm apud Phæacas: quanquam ne hoc quidem suo vitio caret, q procis ministrant & famulantur, vt rectè docebit Vlysses, cùm eas ad opera muliebria se recipere iubebit.

c ξεῖνε τάλαν,] Duo erant, ni fallor, quæ hanc Melantho pessimè habebant. Primùm, quòd simpliciter increparetur. D à tam vilis pretij homine, eoq; extraneo. Itaq; asperis & contumeliosis verbis eum excepit, duplici via: dū ei ebrietatem superbire eum ob deuictum & prostratum Irum suspicatur. Tandem minatur ei, si pergat, futurum quendam Iro præ qui eum neque inuulneratum domo sit eiecturus. Quæ à muliere profecta, sine dubio Vlyssem exacerbarunt, ita tan minis eam compescuerit. Vbi obseruandum est, quàm sint hæ ancillæ Telemachum reueritæ, vt cuius metu Vlyssi rint. ita est ἀγχίνους hostis poëta.

d ὄφρ' ἔτι μᾶλλον] Notandum est diligenter, quod poëta dicit, Mineruam hoc efficere, vt proci ab iniurijs non abstir hinc videtur innuere, in deos quoq; referendam malorum causam, quod tamen Iupiter anteà libr. 1. minimè faciendu cui nos etiam locupletissimè sumus ibidem astipulati. Iam verò hic dicit, Mineruam procos in illa petulantia continer gis ad eorum vindictam Vlyssem impelleret. Neq; hoc tamen adeò est absonum, vt excusari non possit. Ita enim eti Spiritus Sanctus in sacris paginis, cùm dicit, Deum hominum animos indurare, vt eò grauiùs peccent. Sed quemadm radij licet calore suo ex cadauere fœtorem eliciant, tamen ipsi eo non inficiuntur: sic Deus quoq; cùm hæc in reprob omni culpa omnino caret. Quo sensu sana quoque mente nobis erunt illa intelligenda, quæ sunt apud Theognidem:

> ὅν δ' ἂν Κύρνε θεὸς πρόφρων κακὸν ὦ πατεν ἀνδρὶ
> οὐ μέλλει χρήζων μηδεμίαν θέμενος.

Item illa Aeschyli (vt vult Plato) vel Menandri (vt vult Stobæus:)

> θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς
> ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλει.
>
> *Deus causam prabet mortalibus*
> *Quando vult funditùs domum subuertere.*

e οὐκ ἀθεεὶ] Hic est illa λώβη θυμαλγὴς, qua animum Vlyssis Eurymachus exulcerat. Ludit ergo in eius caluitiem, quasi loco splendeat. Volunt autem Grammatici ab eo splendore dictam φαλάκραν, διὰ τὸ φάλιον ἢ φάλον ὅ ἐστι λαμπρὸν τὸ Quod autem eum non sine Numine huc venisse dicit, scomma est intolerandum, nisi pietatem omnem gens ista quo profligasset, quanquam eius aliqua documenta anteà exhibuerint.

f ἔργα κάκ' ἐμ.] Opera mala appellat cōsuetudinem, quam in Vlysse imaginatur, stipem hinc inde emendicandi. Quo ir dam ita sunt præditi, vt in illo paupertatis squallore nihil agendo versari malint quàm aliquid agendo aut faciendo oc Vlysses noster longè diuersè est affectus, vt ipsemet paulò pòst satis indicabit. Nam non solùm in operibus rusticis, se bellicis, quantum Eurymacho præstet, asserere non verebitur.

g οὕνεκα παῦροι παῦροι] Exprobrat Eurymacho, quod plerunque accidere solet, vt multi pro fortibus quidem habean ijs demum qui ignaui sunt. Vnde illi superbientes eò audaciæ prorumpunt, vt hanc aliorum opinionem veram a licet eorum conscientia aliud ipsis intus testimonium ferat, aut potiùs ea, quasi prælustri quodam fulgore animum stingui sinant, & in miseram illam φιλαυτίαν delabantur, qua πλεονεκτοῦσιν & plus æquo sibi tribuunt. Talem ergo dic Eurymachum, vnde ille indignatus tam asperè ei mox insultabit.

...] Memini nos aliàs hoc explicuisse. Proinde hîc non oportet nos ...
...] Breuis est quidem ista Telemachi oratio, sed ponderosa & grauis. Ergo ille non secus ac Menelaus ... Primùm increpat illos ob patratum hoc facinus, sed duris & acerbis verbis tum præter ætatem, tum etiam, ni fal... consuetudinem. Vnde paulò pòst admirabuntur proci ... Durities & acerbitas illa est in eo, quòd fu... appellat & intemperantes, atque id quidem non sine causa, sed neque etiam sine periculo, quod illi à procis impende... nen pudor quidam compescuit, vt non solùm illi nō fuerint iniuriosi, sed etiam suadenti, (expresse enim dicit, ... t se in lectum reciperent, mox obtemperauerint.

...] Non dubito, quin huius loci sensus ex superioribus sit intelligēdus, vbi Poëta dicit, Mineruam hæc in procis efficere: ...rè sciat Telemachus, quis Deus expresse hoc faciat: sed quia cùm sciret quid patri & sibi esset in animo, nihil aliud ...cari, quàm impulsu quodam alicuius Dei procos in hunc modum insolescere, vt eò maiorem ansam Vlyssi præberent ...itutum suum exequendi.

...] In tanta multitudine repertus est hic Amphinomus, qui æquitatis & modestiæ rationem habuerit, cuius dehortatio re... grauiori facinore compescuit, ne omne fas ex hac turbā exulare videretur. Libato ergo diis vino (quod ego in pro... cis non tantæ pietatis agnosco, vt vulgatæ illius seculi consuetudini aliquid amplius non tribuam) domum quisq; suam se confert, & tam turbulento conuiuio finis tandem aliquis imponitur.

FINIS LIBRI XIIX. HOM. ODYSS.

...ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...Τηλεμάχῳ ὑπόθεσιν ποιεῖται τῶν ὅπλων Ὀδυσσεύς, καὶ ...Πηνελόπῃ ἐκ Κρήτης εἶναι ὑποκρίνεται. γίγνεται δὲ αὐ... δι' οὐλῆς ἀναγνωρισμὸς πρὸς Εὐρύκλειαν, τοὺς πόδας ...νίπτουσαν. καὶ κατὰ παρέκβασιν ὁ ποιητὴς διηγεῖται ὡς ὑπὸ συὸς ἐπλήγη κυνηγῶν.

Ἄλλη.

...αὐδ' ἀναγνωρίζει ἐξ οὐλῆς γενὺς Ὀδυσσῆα.

Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
Μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...ε, χρὴ τεύχε' Ἀρήϊα κατθέμεν εἴσω
...λ' αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
...ς ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες·
...δ κατέθηκ', ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει
...οἶσι ποτε Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
...τήκισται ὅσσον πυρὸς ἵκετ' ἀϋτμή.
...τι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων,
...ωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
...ς τρώσητε, καταισχύνητε δὲ δαῖτα,
...ν· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.
...ἄρ. Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί.
...καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν,
...ἄγε δή μοι ἔρυξον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
...κεν ἐς θάλαμον καταθείομαι ἔντεα πατρὸς,
..., ἅ μοι κατ' οἶκον ἀκηδέα καπνὸς ἀμέρδει,
...ὸς οἰχομένοιο· ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα.
...ω καταθέσθαι ἵν' οὐ πυρὸς ἵξετ' ἀϋτμή.
...αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
...ποτε τέκνον ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο,
...δέσθαι, καὶ κτήματα πάντα φυλάσσειν.
...τίς τοι ἔπειτα μετοιχομένη φάος οἴσει;
...οὐκ εἴας προβλωσκέμεν, αἵ κεν ἔφαινον.
...αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
...οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξομαι ὅς κεν ἐμῆς γε
...ται, καὶ τηλόθεν εἰληλουθώς.

ARGVMENTVM DECIMINONI LIBRI *Odyssea.*

Init consilium cum Telemacho de armis deponēdis Vlysses, & apud Penelopen *se* è Creta oriundum *esse* dissimulat. Agnoscitur autem per cicatricem ab Euryclea, quæ illius pedes lauabat. Atq; obiter Poëta commemorat, quomodo in Parnasso cùm venaretur, ab apro fuerit percussus.

Aliud.

T, autem agnoscit ex cicatrice vetula Vlyssem.

At hic in domo remansit diuinus Vlysses,
Procis cædem cum Minerua cogitans,
Statim autem Telemachum verba velocia alloquutus est,
Telemache oportet arma bellicosa deponere intus
Omnia prorsus, at procos mollibus verbis
Alloquere, quando à te inquirent cupientes.
Ex fumo deposui, quoniam non his similia sunt,
Qualia quondā ad Troiam proficiscens reliqt Vlysses,
Sed consumpta sunt quantum ignis iuit flatus.
Adhuc.a.mihi & hæc magis in mētibus posuit Saturnius,
Ne inebriati contentione inter vos excitata,
Vos vicissim vulneretis, deturbetis autem cōuiuium.
Et sponsalia, ipsum enim attrahit virum ferrum.
Sic dixit, Telemachus autē dilecto obediuit patri.
Extra.a.vocatam allocutus est nutricē Eurycleam.
Nutrix, agè mihi excludas in atrijs fæminas,
Donec iam ad thalamum concludam arma patris
Bona, quæ mihi in domo neglecta fumus denigrat
Patre abeunte, ego autem adhuc paruulus eram.
Nunc autem volo deponere, vbi non ignis ibit flatus.
Hūc.a.rursus allocuta est dilecta nutrix Euryclea,
Vtinam enim iam tandem fili prudentiam suscipias
Domum curare, & res omnes seruare.
Sed agè, quis tibi posteà simul veniens lumē portabit?
Famulas autem non finis adire quæ præluceant.
Hanc.a.rursus Telemachus prudens contra loq.est.
Hospes hic, non enim ociosum tolerabo, qui meum
Modium (id est, quadrā) gustet, etiā si longè venerit.

Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος·
Κλήισεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιετοόντων.
Τὼ δ' ἄρ' ἀναΐξαντ' Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱὸς
Ἐσφόρεον κόρυθάς τε καὶ ἀσπίδας ὀμφαλοέσσας,
Ἔγχεά τ' ὀξυόεντα. [c] πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
Χρύσεον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει.
Δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ' αἶψα,
Ὦ πάτερ, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
Ἔμπης μοι τοῖχοι μεγάρων, καλαί τε μεσόδμαι,
Εἰλάτιναί τε δοκοὶ, καὶ κίονες ὑψόσ' ἔχοντες
Φαίνοντ' ὀφθαλμοῖς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.
Ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
Σίγα, καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε, μηδ' ἐρέεινε. (σεὺς,
Αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν [d] οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν κατάλεξαι· ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ,
Ὄφρα κ' ἔτι δμῳὰς καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζω.
Ἡ δέ μ' ὀδυρομένη εἰρήσεται ἀμφὶς ἕκαστα.
Ὣς φάτο. Τηλέμαχος δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
Κείων ἐς θάλαμον, δαΐδων ὑπολαμπομενάων,
Ἔνθα πάρος κοιμᾶθ' ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.
Ἔνθ' ἄρα καὶ τότ' ἔλεκτο, καὶ Ἠῶ δῖαν ἔμιμνεν.
[e] Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.
Ἡ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
[f] Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.
Τῇ παρὰ μὲν κλισίην πυρὶ κάτθεσαν, * ἔνθ' ἄρ' ἐφίζε, (κ. ἔνθα δ')
Δινωτὴν ἐλέφαντι καὶ ἀργύρῳ· ἥν ποτε τέκτων
Ποίησ' Ἰκμάλιος, καὶ ὑπὸ θρῆνυν ποσὶν ἧκε,
Προσφυέ' ἐξ αὐτῆς, ὅθ' ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.
Ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.
Ἦλθον δὲ δμῳαὶ λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο·
Αἱ δ' ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ᾕρεον ἠδὲ τραπέζας,
Καὶ δέπα ἔνθεν ἄρ' ἄνδρες ὑπερμενέοντες ἔπινον.
Πῦρ δ' ἀπὸ λαμπτήρων χαμάδις βάλον. ἄλλα δ' ἐπ'
Νήησαν ξύλα πολλὰ, φόως ἔμεν ἠδὲ θέρεσθαι. (αὐτ
Ἡ δ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπε Μελανθὼ δεύτερον αὖτις,
[g] Ξεῖν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις διὰ νύκτα
Δινεύων κατ' οἶκον; ὀπιπεύσεις δὲ γυναῖκας;
Ἀλλ' ἔξελθε θύραζε τάλαν, καὶ δαιτὸς ὄνησο·
Ἢ τάχα καὶ δαλῷ βεβλημένος εἶσθα θύραζε.
Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς,
[h] Δαιμονίη, τί μοι ὧδ' ἐπέχεις κεκοτηότι θυμῷ;
[i] Ἦ ὅτι * οὐ λιπόω; κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷμαι; (κ. δὴ ῥυπόω)
[k] Πτωχεύω δ' ἀνὰ δῆμον; ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.
Τοιοῦτοι πτωχοὶ καὶ ἀλήμονες ἄνδρες ἔασι.
[l] Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
Ὄλβιος ἀφνειὸν, καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ
Τοίῳ ὁποῖος ἔοι, καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι.
Ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρίοι, ἄλλα τε πολλὰ
Οἷσίν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται·
Ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων· ἤθελε γάρ που.
Τῷ νῦν μή ποτε καὶ σὺ γύναι ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσῃς
Ἀγλαΐην τὴν νῦν γε μετὰ δμῳῇσι κέκασσαι,
Μή πως τοι δέσποινα κοτεσσαμένη χαλεπήνῃ,
Ἢ Ὀδυσεὺς ἔλθῃ. ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα.
Εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλωλε καὶ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν,
Ἀλλ' ἤδη παῖς τοῖος Ἀπόλλωνός γε ἕκητι

Sic autem dixit, huic autem firmum fuit
Clausit autem ianuas domorum benè habit
Hi autem festinantes Vlysses & illustris filiu
Intrò portauerunt galeasq; & scuta vmbili
Lanceasq; acutas, antè autem Pallas Miner
Auream lucernam tenēs lumen perpulchrū
Iam tūc Telemachus alloquutus est suū pat
O Pater, certè magnum miraculū hoc ocu
Tamen mihi parietes domorum pulchræq; s
Abiegnæq; trabes, & columnæ altitudinem
Lucent oculis tanquam igne ardente.
Certè valdè aliquis Deus intus q cœlū latū
Hunc aūt respondens allocutus est pruden
Tace & tuam mentem retine, neq; interrog
Hæc consuetudo est Deorum, qui Olympum
Sed tu quidem dormi, ego autem remanebo
Vt item famulas & matrem tuam incitem.
Hæc me dolens interrogabit circa singula.
Sic dixit, Telemachus autem ex domo di
Dormiturus in cubiculū lampadib. lucenti
Vbi antea dormiebat, quādo ipsū dulcis so
Illic igitur & tūc dormiuit, & auroram e
At hic in domo relictus est diuinus Vlysses
Procis cædem cum Minerua cogitans.
Hæc autem ibat ex thalamo prudens Pene
Dianæ similis, vel aureæ Veneri.
Hunc apud quidē sedē ignem deposuerūt (
Rotundum ebore & argento, quàm quona
Fecit Icmalius, & sub scabellum pedibus m
Aptum ex ipsa, vbi magnam iniecit pell
Illic sedit postea prudens Penelope.
Venerunt autem famulæ albæulnis ex dom
Hæ. a. lōge quidē panē multū asportauerūt
Et pocula vnde proci superbi biberant.
Ignem. a. faculis ad terram iecerūt, alia. a.
Congregarunt ligna, lumen esse & combur
Hac autem Vlyßi dixit Melantho secundo
Hospes, etiam nunc huc venisti per noct
Frequentans in domo, aspicis autem muli
Sed exi foras miser, & conuiuio iuuaberis,
Vel citò & torre percussus ibis foras.
Hunc autem toruè conspicatus allocut
dens Vlysses,
Mala, cur me sic inuehis irato animo?
Nunqd quòd sordeo? mala. a. corpori vestim
Mendico autem in populo, necessitas enim
Tales pauperes & erratores viri sunt.
Etenim ego quondam domum in hominib.
Beatus diuitem, & sapè dedi erratori
Talis qualis esset, & qui alicuius indigens v
Erant autem serui valdè multi, aliaq; mult
Quibus benè viuunt, & diuites vocantur
Sed Iupiter destruxit Saturnius, voluit eni
Ideò nūc ne aliquādo & tu mulier longè om
Lætitiam, qua nunc inter ancillas ornata
Ne tibi aliquo modo domina irata sæuiat,
Vel Vlysses veniat, adhuc enim & spei fatu
Si aūt hic quidē omnino perijt, et nō amplu
Sed iam filius talis Apollinis consilio

...ὁ δ᾽ οὔτις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν	Telemachus, hûc autem nulla in domibus mulierum
...ἀλιταίνουσ᾽ ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐστίν.	Latet quæ perperã agat, quoniã nõ amplius talis est.
...τὸν δ᾽ ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια·	Sic dixit, hunc audiuit prudens Penelope,
...δ᾽ ἐνένιπεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν,	Ancillã.a.allocuta est, verbũq; dixit, denominauitq;.
...ὡς θαρσαλέη κύον ἀδεὲς οὔτι με λήθεις	Omnino audax canis intrepida non me lates
...μέγα ἔργον, ὃ σῇ κεφαλῇ ἀναμάξεις.	Te perpetrare magnum facinus, quod tuo capite perlues.
...γὰρ ἤδησθα ἐπεὶ ἐξ ἐμεῦ ἔκλυες αὐτῆς,	Omnino enim benè scis, quoniã à me audiuisti ipsa,
...ὡς οἱ ἔμελλον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν	Quòd hospitem curabam in domibus meis
...ἀμφὶ πόσει ἐρέεσθαι· ἐπεὶ πυκινῶς ἀκάχημαι.	De marito interrogare, quoniam frequenter tristor.

COMMENTARIVS.

...ἀλλ᾽ αὐτ.] Hos versus vsq; ad illum ὣς φάτο, repetuntur ex lib. 16. sed non frustrà. Hunc enim adolescentem oportuit ...sui meminisse, nec nimis hæc illi memoria refricari potuit, ne quid vitiosi in hac ταυτολογίᾳ imaginemur.

...ἴφθιμοι] Vide quæ annotauimus ad hæc verba sup. lib. 16. pag. 238. In sequentibus autem notabis prudentiam Tele...hoc negotio tum aggrediendo, tum perficiendo.

...Παλλὰς Ἀθήνη,] Si multi loci Homerici prouerbijs quibusdam ansam præbuerunt, hic mihi in eorum albo recensen...nmodo videtur. Quòd enim hic Pallas hæc administranti Telemacho lumen præfert, factum est, vt *facem vel lucem præ*...bialiter ij dicantur, qui alios ad quippiam agendum antecedunt. Vtut sit, duo sunt nobis hic notanda. Primùm quòd ...em subministrat. Deinde quòd ista noctu geruntur. Datur ergo nobis hæc Dea φωσφόρος, quod à nemine hactenus, ...go intelligo, fuit animaduersum. Et tamen eiusmodi rectè proponitur. Siue enim allegoricè Sapientiam ac prudentiam ...terpretari, pluribus docendum non est, quàm rectè lumen illi tribuatur. Sin verò (quod Goropio & mihi placet) ἀπολο...ernam illam Deo genitam Sapientiam, quid, quæso, magis luce illi conuenire possit: siquidem & ipsa LVX est æterna, ...ritu Sancto passim prædicatur. Scio multos inclamaturos, hanc lucis administrationem non à Poeta illi ex perpetuo ...ti, sed solùm quantum ad præsens negotium faciebat: vt quæ non secus Apollinis partes nunc suscipiat, ac anteà Ve...Penelopæ illa formæ medicamina suppeditaret. Ego verò & hic & illic eadem sum sententia, vt Homerus veram no...m vbique, quantum potest, exhibeat, quæ reliquorum Deorum dotes vnà in se omnes complectatur, quod anteà, nĩ ...suo loco annotauimus. Cæterùm ex illa luce intelligo, cur Athenis Callimachus auream lucernam Mineruæ fecerit, ...n infusum non consumebatur, nisi exacto demum anno lucerna dies noctesq; ardente, vt scribit Pausanias lib. 1. Quòd ...huius negotij est conscia, dicemus cum Eustathio, id non sine ratione fieri, siquidem verum est illud vulgatum, ἐν νυκτὶ ...Nox à poetis εὐφρόνη appellatur. Addo ego, haberi rationem temporis, quo tutiùs ea geruntur, quæ occultari & celari ...iàm interdiu. Ideò factum est, vt superstitiosa quidem, sed non planè insulsa antiquitas Noctuam huic Deæ consecrâ...cilicet illa noctu, quo tempore reliquæ aues, à quibus illi est periculum, quiescunt, ad prædam securiùs euolet. Sic e...es optima consilia minore cum periculo noctu solent exequi, quod tempus arcanis fidissimum rectè appellauit Ouid.

...πον ἔχουσιν.] Hoc dici existimo ad differentiam Deorum inferorum, quibus non est peculiare vt luceant.

...ἐν μεγάρῳ] Hi duo versus repetuntur ex principio huius libri, sed paulò diuerso sensu. Ibi enim cum Telemacho relin...lysses, hic sine Telemacho. Ergo neq; hic ineptè ταυτολογεῖ.

...] Vario respectu Penelopen puto tum Artemidi, tum Cythereæ comparari: illi quidem ob egregiam totius corporis ha...maximè excellit Diana, qua etiam ratione Alcinoi filia eidem anteà conferebatur. Veneri verò ob præstantem formam ...oribus intermixtam. Quæ duo vbi conueniunt, mulierem valde commendabilem efficiunt.

...αὖ] Rursus Vlyssem increpat petulans hæc Melantho, sed æquiore de causa. Indecorum enim videbatur, peregrinum ...x qui speciem mendici gereret, mulieribus illis tam priuatè, idq; intempestiuo tempore se immiscere. Sed quia à malè ...anteà animo proficiscuntur hæ obiurgationes, pro vitiosis agnoscimus.

...ἐν,] Excipit Vlysses, docetque quanta sit huius ancillæ inhumanitas, quæ hospiti tam proteruè insultet. Tum monet, in...esse felicitatis statum, è quo vt ipsemet iam decidit, licet cùm eo frueretur, beneficus quàm maximè in hospites fue...oque accidere potest, vt illa diutiùs hac prosperitate non exultet, siue eam abrumpat Vlyssis aduentus, siue ipse ...machus, qui iam ea est ætate, vt prudentiùs rem domesticam administraturus videatur, & illas ancillarum petulantias ...t.

...πῶς;] Vellicat Melantho, quasi se non alia de causa expellere velit, quàm quòd ita sordidum & squallentem videat. qua...illam non facturam, si splendidiùs ornatus & comptus fuisset. Vbi tacitè arguit eius lasciuiam, quæ tanta sit, vt non so...temperanter expleat, sed etiam eos negligat, qui aut vestibus elegantioribus induti, aut vnguentis delibuti non fuerint. ...utem hac munditie & elegantia mulieres, plus satis notum est.

...] Verissimum est illud Alcæi,

χρήματ᾽ ἀνήρ, πενιχρὸς δ᾽ οὐδεὶς πέλετ᾽ ἐσθλός,	*Pecuniæ virum videri faciunt: Pauper verò nullus neq; bonus esse iudicatur,*
οὐδὲ τίμιος.	*Neque honoratus.*

Et illud Euripidis in Erechteo:

ἐν τῷ πένεσθαι δ᾽ ἐστὶν ἥ τ᾽ ἀδοξία	*In paupertate inest obscuritas*
κἂν ᾖ σοφός τις, ἥ τ᾽ ἀτιμία βίου.	*Vtcunque sapias, & ignominia vitæ.*

Et illud Cratonis:

οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲν ἀθλιώτερον	*Non est paupertate miserior vllus*
ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει	*In vita casus: quamuis enim natura*
σπουδαῖος ᾖς, πένης δ᾽, καταγέλως ἔσει.	*Studiosus fueris & bonus, sed pauper, ludibrio habeberis.*

...nter Menander δυσκαταφρόνητον πένητα appellat. Quod quàm sit verum, & anteà, & nunc experitur Vlysses, qui ob pauper...emnitur, licet alioqui prudentia & dotibus, tum corporis, tum animi nulli mortalium esset inferior.

...ποτε] Miseriorem suum statum faciebat hac pristinæ suæ felicitatis commemoratione, siquidem grauis quidem est om...tas, sed ea demum grauissima & penè intolerabilis, quæ cum diuitijs est commutata. Vnde rectè ille apud Plautum:

Miserum istuc verbum, & pessimum est, Habuisse, & nihil habere.

...ddit, se dum esset diues, in mendicos liberalem extitisse: monet suo exemplo, quid alijs quandiu opibus fruuntur, facien...it, ita in ijs spes & securitas collocanda, vt paupertatem semper reformident, in quam facilè possunt detrudi. Piè autem a...Dei voluntate effectum pauperem, quod anteà de eodem obseruauimus.

...ὡς θαρσαλέη] Et verbis & verberum minis hanc proteruam Melantho compescit, quam huic Penelopes orationi mini...antem inducit. Vnde colligas, eam etiam dominæ quadam reuerentia cõmotam, vt à flagitiosa illa proteruia desisteret.

...καὶ Εὐρυνόμην ταμίην πρὸς μῦθον ἔειπεν,	*Dixit, & Eurynomẽ pmã condã verbũ affata est,*
...Φέρε δὴ δίφρον καὶ κῶας ἐπ᾽ αὐτοῦ,	*Eurynome porta iam sedem, & pellem in ipsa,*
...ἑζόμενος εἴπῃ ἔπος ἠδ᾽ ἐπακούσῃ	*Vt sedens dicat verbum, & audiat*

ὁ ξεῖνος

Ὁ ξεῖνος ἐμέθεν, ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.
Ὣς ἔφαθ'. ἡ δὲ μάλ' ὀτραλέως κατέθηκε φέρουσα
Δίφρον ἐΰξεστον, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν·
Ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια,
Ξεῖνε, τὸ μέν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή,
[a]Τίς; πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[b]Ὦ γύναι οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
Νεικέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει.
[c]Ὥς τέ τευ ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεουδὴς
Ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσων,
Εὐδικίας ἀνέχῃσι· φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
Πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ·
Τίκτῃ δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς
Ἐξ εὐηγεσίης· ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.
Τῷ ἐμὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετάλλα σῷ ἐνὶ οἴκῳ.
Μηδ' ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
Μή μοι μᾶλλον θυμὸν ἐνιπλήσῃς ὀδυνάων
Μνησαμένῳ. μάλα δ' εἰμὶ πολύστονος. οὐδέ τί με χρὴ
Οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γοόωντά τε μυρόμενόν τε
Ἧσθαι, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί.
Μή τίς μοι δμῳάων νεμεσήσεται, ἠὲ σύ γ' αὐτή,
Φῇ δὲ * δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνῳ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια,
Ξεῖν', ἤτοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε
Ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι μετὰ * τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
Εἰ κεῖνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,
Μεῖζόν κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτω.
Νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι * ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε, καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
Οἵ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,
Οἵ μ' ἀεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
Τῷ οὔτε ξείνων ἐμπάζομαι, οὔθ' ἱκετάων,
Οὔτε τι κηρύκων, οἳ δημιοεργοὶ ἔασιν·
Ἀλλ' Ὀδυσῆα ποθεῦσα, φίλον κατατήκομαι ἦτορ.
Οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν· ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.
Φᾶρος μέν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων
Στησαμένῃ μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,
Λεπτὸν καὶ περίμετρον. ἄφαρ δ' αὐτοῖς μετέειπον,
Κοῦροι ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
Μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Ἐκτελέσω, (μή μοι * μεταμώλια νήματ' ὄληται)
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.
Μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται, πολλὰ κτεατίσσας.
Ὣς ἐφάμην· τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ἔνθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἱστόν,
Νύκτας δ' ἀλλύεσκον, ἐπὴν δαΐδας παραθείμην.
Ὣς τρίετες μὲν ἔληθον ἐγὼ καὶ ἔπειθον Ἀχαιούς·
Ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
Καὶ τότε δή με, διὰ δμῳὰς κύνας οὐκ ἀλεγούσας,
Εἷλον ἐπελθόντες, καὶ ὁμόκλησαν ἐπέεσσιν.
Ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης.

γρ. δάκρυ πλώειν

γρ. σὺν δ' ἐμ.

γρ. ἐπίκλωσεν

γρ. μεταμώνια

Hospes me, volo autem ipsum interrogare.
Sic dixit, hæc valde festinanter deposuit
Sedem bene politam, & in ipsa pellem iecit.
Illic sedit posteà laboriosus diuinus Vlysses.
His autem verbis incepit prudens Penelope,
Hospes, de hoc quidē te primū ego interro
Quis? vnde es virorum? vbi tibi ciuitas & p
Hanc autem respondens, allocutus est pr
lysses,
O mulier non aliquis te hominum in infini
Contēdat, certè.n.tua gloria cœlum latum,
Sicut alicuius quidē regis inculpati, qui D
Viris in multis, & fortibus regnans,
Iustitias extendit, fert autem terra nigra
Tritica & hordea: grauantur autem arbor
Pariunt autem firma pecora, mare.a.præbe
Ex recta administratiōe, feliciter degūt.a.
Ideò à me nūc quidē alia inquire tua in do
Ne meum interroga genus & patriam ter
Ne mihi magis animum impleas doloribu
Recordati, valde.a.sum suspiriosus, neq; ali
Domo in aliena lugentemq; flentemq;
Esse, quoniam peius lugere valde semper.
Ne aliqua mihi ancillarum irascatur, vel
Dicat.a.lacrymas spargere grauatū me men
Huic.a.respondit postea prudens Penelo
Hospes, certè quidē meam virtutē speciem
Perdiderunt immortales, quando Ilium in
Argiui, cum his autem meus maritus iuit
Si ille redux hanc meam vitam gubernare
Maior gloria esset mea, & melior sic.
Nunc.a.doleo: tot.n.mihi destinauit finistr.
Quicunq; enim insulis dominantur optimi
Dulichioq;, Samæq;, & syluosæ Zacyntho,
Quiq; ipsam Ithacam temperatam pascun
Hi me nolentem petunt vxorem, cōterūt.a.
Ideò neq; hospites curo, neq; supplices,
Neq; præcones, qui publicè operam suam n
Sed Vlyssem desiderans dilecto contabesco
Hi autem nuptias festinant, ego autem dolo
Vestem quidē mihi primùm inspirauit men
Statuenti magnam telam in domibus texe
Tenuem & immensam, statim autem ipsis
Iuuenes mei proci, quoniā mortu⁹ est diuin
Expectate festinantes has meas nuptias, do
Perficiam (ne mihi vana fila pereant)
Laërti heroi funestam, quando ipsum
Parca pniciosa capiet in longū extendentis
Ne aliqua mihi in populo Græcarū irascat
Si sine veste iacet multa possidens.
Sic dixi, his autem persuasus est animus
Tunc quotidiana quidem texebam magna
Noctes.a.resoluebam, postquam lampades a
Sic triennium quidem latui ego, & persuasi
Sed quando quartus venit annus, & vener
Mensibus desinentibus, circùm.a.dies multi
Et tunc iam me, propter famulas canes non
Acceperunt ingredientes, & minati sunt
Sic hanc telam perfeci, & non volens necessi

...τ' ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον, οὔτέ τιν' ἄλλην
...εὑρίσκω· μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆες
...ἀσχαλάᾳ δὲ πάϊς βίοτον κατεδόντων,
...ἤδη γὰρ ἀνὴρ οἷός τε * μάλιστα
...κήδεσθαι, τῷ τε Ζεὺς * κῦδος ὀπάζει.
...ὣς μοι εἰπὲ τεὸν γένος, ὁππόθεν ἐσσί.
...δρυός ἐσσι * παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης.
...ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
...αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος, (σεύς,
...ἀπολλήξεις τὸν ἐμὸν γόνον ἐξερέουσα·
...ἐρέω· ἦ μέν μ' ἀχέεσσί γε δώσεις
...ἔχομαι· ἡ γὰρ δίκη, ὁππότε πάτρης
...ἀνὴρ τόσσον χρόνον ὅσσον ἐγὼ νῦν,
...τῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων.
...ἐρέω ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
...γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
...πίειρα, περίρρυτος· ἐν δ' ἄνθρωποι
...ἀπειρέσιοι, καὶ [k] * ἐννήκοντα πόληες.
...ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί,
...Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
...Τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.
...Κνωσός μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
...βασίλευε Διὸς μεγάλου [m] ὀαριστής,
...ἐμοῖο πατὴρ μεγαθύμου Δευκαλίωνος.
...δέ μ' ἔτικτε, καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα·
...ἐν νήεσσι κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
...Ἀτρείδῃσιν· ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Αἴθων,
...γενεῇ· ὁ δ' ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.
...ἴδα ἐγὼν ἰδόμην, καὶ ξείνια δῶκα.
...Κρήτηνδε κατήγαγεν ἲς ἀνέμοιο,
...Τροίηνδε, παραπλάγξασα Μαλειῶν.
...ἐν Ἀμνισῷ, ὅθι τε σπέος Εἰλειθυίης,
...χαλεποῖσι· μόλις δ' ὑπάλυξεν ἀέλλας.
...Ἰδομενῆα μετάλλα ἄστυδ' ἀνελθών·
...ξεῖνον ἔφασκε φίλον τ' ἔμεν αἰδοῖόν τε.
...δεκάτη ἢ ἑνδεκάτη πέλεν ἠώς
...σὺν νηυσὶ κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω.
...πρὸς δώματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα,
...φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων.
...τ' ἄλλοις ἑτάροις οἳ ἅμ' αὐτῷ ἕποντο,
...ἄλφιτα δῶκα καὶ αἴθοπα οἶνον ἀγείρας,
...δούσασθαι, ἵνα πλησαίατο θυμόν.
...δώδεκα μὲν μένον ἤματα δῖοι Ἀχαιοί·
...βορέης ἄνεμος μέγας, οὐδ' ἐπὶ γαίῃ
...χαλεπὸς δέ τις ὦρορε [n] δαίμων)
...τρισκαιδεκάτῃ δ' ἄνεμος πέσε· τοὶ δ' ἀνάγοντο.
...ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.
...ἀκουούσης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ χρώς.
...κατατήκετ' ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
...κατέτηξεν ἐπὴν Ζέφυρος * καταχεύῃ,
...δ' ἄρα τῆς ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες,
...τῆς τήκετο καλὰ παρήϊα δάκρυ χεούσης,
...ἑὸν ἄνδρα [p] παρήμενον. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
...γοόωσαν ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα,
...δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν, ἠὲ σίδηρος,
...ἐν βλεφάροισι· δόλῳ δ' ὅγε δάκρυα κεῦθε.

Nunc.a.neq; effugere possum nuptias, neq; aliq aliud
Consilium inuenio, valde autem vrgent parentes
Nubere, ægrè fert aũt filius facultates (illos) dilapida-
Cognoscens, iam enim vir qualisq; magnusq; (re
Ad domum curãdam, huicq; Iupiter gloriam præbet.
Sed & sic mihi dic tuum genus, vnde es.
Non enim à quercu es antiqua, neq; à petra.
Hanc aũt respondens allocutus est prudens Vlysses,
O uxor venerabilis Laërtiadæ Vlyssis,
Non amplius cessabis meum semen interrogare?
Sed agè tibi dicam, certè quidem me doloribus dabis
Pluribus quàm teneor: (est) quidem.n. pœna, quãdo à
Sua abest vir tanto tempore, quãto ego nũc (patria
Multas hominũ ad ciuitates errans dolores patiens:
Sed & sic dicam quodcũq; me interrogas & inquiris.
Creta quidem terra est medio in nigro ponto,
Pulcra & pinguis, circumflua: in hac autem homines
Multi infiniti, & nonaginta ciuitates.
Alia.a. aliorũ lingua mixta, in ipsa quidem Achiui.
Ibi autem Eteocretes magnanimi, ibiq; Cydones,
Dorensesq; Trichaices, diuiniq; Pelasgi.
Inter has Cnosos magna ciuitas, vbi Minos
Per nouẽ annos regnauit Iouis magni confabulator.
Patris mei pater magnanimi Deucalionis.
Deucalion autem me genuit, & Idomeneum regem.
Sed hic quidem in nauibus rostratis Ilium ad
Iuit simul cum Atridis, mihi.a. nomẽ inclytũ Aethon,
Iunior natu, hic autem prior & melior
Illic Vlyssem ego vidi, & hospitalia (dona) dedi,
Etenim hunc ad Cretam deduxit vis venti
Euntem ad Troiam, vbi abduxisset à Maleis.
Statuit autem in Amniso, vbi spelunca Lucina
In portibus difficilibus, vix autem fugit procellas.
Statim.a. Idomeneũ interrogauit ad ciuitatẽ pfect⁹,
Hospitẽ.n. ipsum dicebat, dilectũq; esse reuerẽdumq;.
Huic autem iam decima vel vndecima fuit Aurora
Eunti cum nauibus rostratis Ilium intró.
Hunc quidẽ ego ad domos ducẽs rectè hospitio excepi,
Accuratè amplectens cùm multi in domo essent,
Et ei his alijs socijs, qui simul ipsum sequebantur
A populo farinas dedi, & nigrũ vinum congregatũ,
Et boues mactare, vt impleret animum.
Illic duodecim quidem manserunt dies diuini Achiui
(Flabat enim Boreæ ventus magnus, neq; in terra
Sinebat stare, sæuus autem aliquis mouebat Deus.)
Ipsa aũt. 13. die ventus cecidit, hi autem ascenderunt,
Dixit, mendacia multa dicens veris similia.
Hac.a. iam audiente fluebãt lacrymæ, liquefiebat aũt
Sicut.a. nix liquefit in altis montibus (corpus,
Quã Eurus liquefecit, postquã Zephyrus defusus est.
Liquefacta autem igitur hac fluuij implẽtur fluẽtes:
Sic huius liquefiebant pulcræ genæ lacrymantis,
Flentis suum virum assidentem: at Vlysses
Animo quidem lugentem suam miserabatur vxorẽ.
Oculi autem tanquam cornua stabant vel ferrum
Tacitè in palpebris, dolo.a. hic lacrymas occultabat.

γρ. μέγας τε
γρ. ὄλβον
γρ. παλαιφάγου
γρ. ἀπολλήξεις
γρ. ἐννήκοντα
γρ. καταχεύῃ

COMMENTARIVS.

τό εἰς αὐτὸν;] Antequam hunc hospitem de marito interroget, qui tamen eius erat scopus, petit certior fieri de ipsomet

met hospite, deq; eius patria & parentibus: quasi illi indicaret, se de eo etiam aliquo modo esse solicitam, & penè marito, de cuius statu posteà quærit. Si ea igitur, quorum curam gerimus, principe loco ponimus, colligi potest, Pen qua obtusa & incognita animi propensione (quæ à poëtica industria informatur) in hunc hospitem affici.

b ἀ γυῶαι] Quia interrogationibus Penelopæ satisfacere non poterat sine magno animi dolore, qui erat ex tot memoratione oriturus, prima fronte responsum ei denegat duabus de causis: primùm quòd indecorum esse existi ædibus proprias calamitates lugere: deinde, quòd his luctibus intempestiuum sit tempus, quia à conuiuio vider vini copia lacrymas profundere. Intelligebat enim, vix hoc in paupere quendam boni consulturum, quod iam ap expertus. Atq; hic quidem est scopus Vlyssis. Sed, ni fallor, humano capiti ceruicem equinam in ipso initio anim Quæ enim cohærentia est primæ partis, cum postrema. An quòd celebris sit Penelopæ gloria, ideò hæc renarrar oportuit? Atqui ex illa hypothesi hoc intulit, vt docet illud verbum τῷ, quod est ἀπολογικόν. Sed hæc ἄτοπα nos q mus, à poëta nostro remoueamus. Ego omnia ita cohærere intelligo, si dicamus, illa de gloria & beatitate Penel præfari, ne ineptiùs facere videretur, qui tristes de se narrationes illi immisceret, quibus poterat quodammodo cont autem hoc de felici Penelopes vita intelligat, doceri satis puto in eleganti illa comparatione Penelopes cum rege, c spere succedunt, vt sine dubio per illud κλέος, εὐδαιμονίαν ἄφθονον, siue, vt Homericè loquamur, παντοίων ἀρετῶν sig ita accipi volo, donec vel lector aliquid meliùs suggesserit, vel ego ipse aliàs maiore cum otio expromam.

c ὥστε [τοῦ] ἢ βασιλῆος] Hæc comparatio vel sola Homero laudem æternam parere posset, & eò maiorem, quò non quales nonnullas etiam habet, sed de communi, & publica longeq, augustissima est instituta. Attende enim dilige cat. Scopus eius est, docere qua ratione optima felicitas regibus & populo, qui regibus paret, eueniat. Scopus, in non si comparationem ad rem comparatam referas, sed per se, &, vt ita dicam, in abstracto. quod doctrinæ causa m ceat: nulla enim discendo ἀκαιρία esse potest. Duobus ergo modis felices Reges (cùm hos dico, quicquid ipsis sui gi volo, sine quibus Reges esse desinunt) statuit: primùm ex Dei cultu: deinde ex administratione iustitiæ. Dei cul voce, θεουδής, exprimitur, vt aliàs docebimus: vnde θεουδίαν appellauit Nonnus Pietatem, qui Deo similes esse studer cere, si ab ἀδίω deduxeris. Iustitiæ administratio ibi, εὐδικίας ἀνέχησι. Ex quo vtroq; conflatur illa εὐηγεσία (pro q dam malè εὐεργεσίαν substituisse monet Didymus) quam in fine comparationis appellat. Inde, inquit, fertilitas terræ rendis frugibus, quàm in alendis pecoribus. Inde etiam piscium in mari copia. Inde denique totius populi vniue qua sub pio & iusto Rege fruitur. O sapientem & nunquam satis laudatum vatem. O dignum hominem, cuius puluere solùm scholastico, sed in sarrano illo Regum & Principum ostro noctes & dies voluantur, legantur & amen rum solo doctore florentem regni cuiusuis statum quamprimùm animaduertes. Hic solus instar omnium, quot vel de Repub vel de Legib. quantumuis vetustissimi illi sint, scribere sunt conati. Quorsum enim moles illa volumi facili, tam perspicua, quam in tam angustos fines possis concludere? Ea breuitate ille generis humani Redemptor Patris æterni legem, quamuis & illa pauca verborum congerie fuisset tradita, nobis coarctauit. Scilicet longam fu gem Recti præcepta respuunt: fucos illos genuina veritatis facies abhorret. Quàm prudenter ergo Homerus nol lam & grauem regni administrationem duobus capitibus breuiter complectitur. Cedò quibus? Pietate & Iusti grammate gaudent Regis Galliæ Car 9. insignia. Scio hæc præcepta aliunde depromi posse, sed ea ab Homero ne qui lubenter non audiat & amplectatur. Aut si etiam Christiani aure surda hæc bibunt, grauiùs peccant, qui Ethn placere videant, quæ omnino cum Spiritu Sancto cōsentiunt: imò si aspernari pergant, hoc vel solo iudice, in æterni sunt Immò si bene auguror, quæcunq; regna his duobus columinibus destituentur, funditùs & miserè breuiter cor contrariorum scientia euidenter docet. Nam si pij & iusti reges felicitatem regnis suis conciliant, quid, rogo, de im nisi omnia sinistra sperauer is?

d φῇ ἢ δακρυπλώειν] Non est quidem perpetuum, vt qui nimio vino se iniurgitârunt, ad lacrymas effundendas sin enim sunt ebriorum genera: quidam caninam habent ebrietatem, quidam asininam, quidam vitulinam & simiarun quidam deniq; ouium, quos facile lacrymari tradunt. Sunt & alia genera, quæ memini à pictore quodam in tabella & de ijs extat libellus impressus Francoforti ann. 1581. cum Epistolis obscurorum virorum.

e ξεῖν', ἤτοι] Hæc oratio Penelopes ex alijs locis, qui iam præcesserunt, consuta est. Porrò longiore nostra enarr diget. In fine id nouè dicitur, quomodo hanc telam pertexere coacta sit, vnde iam instet nuptiarum tempus, qua sit necessarium, tum quia ea conditio, cuius beneficio eas distulerat, expirârit: tum quòd ad eas vndique & à par lio vrgeatur.

f ἐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς] Prouerbium est, *Ex quercubus & saxis nasci*, in eos, qui loco sunt ignobili & obscuro genere. De Adag Chil. 1. cent. 8 prou 87. & Tzetzen Chil. 8. tit. 286.

g ἢ μὲν μ' ἀχέεσσί γε δώσεις] Verum est illud vulgatum, Iucundam esse præteritorum malorum securam recordatio demum, si præsentem securitatem cum illis malis conferas: hoc est, quàm suauis sit illa post dolores, quos in ijs per re dictum est sup. lib. 15 pag 224. Si quis ergo è paupere & errone diuitijs affatim placidè potiatur, aliqua cum volup illorum potest recordari. Vbi verò miseriæ eius identidem recrudescunt, aut adhuc sunt recentes, si eas commemora suos sibi refricat, imò eò magis auget, quò non solùm eorum sibi est conscius, sed alijs etiam patefacit quasi calami testes habet. Faciliùs autem soli mala perferimus, quàm si reliquis memoriam illorum communicamus. Vnde in hac ratione dolores suos Vlysses augeri dicat.

h κρήτη τις γαῖ' ἐστι] Mirum est, quàm sit Proteus mutabilis & inconstans hic noster πολύτροπος Vlysses in exponenda ex alijs eiusdem præcedentibus narrationibus tum Eumæo, tum procis in conuiuio factis, & hac præsenti constare p tamen sibi constat, quòd se Creta oriundum vbiq; prædicat Rectè: vt illud Callimachi vel Epimenidis verum appa ψεῦσται, & semper κρητίζειν, ac falsa comminisci videatur. Hic ergo se Cretensem natione profitetur: quam regionem dabilem faciat, eam describit & laudat ab amœnitate, fertilitate, populorum multitudine, & ciuitatum numero. Quæ rica & vera præmittit, vt ijs quasi fascinaret animum Penelopæ, ne sequentis narrationis falsitatem detegeret. Fuit celeberrima, quæ etiam Deos illos veterum maxima ex parte protulerit: cuius descriptionem pluribus persequitur cap. 12. Ptolæmeus lib. 3. cap. 17. Mela lib. 2. Diod. lib. 5. cap. 15. Solinus cap 18. Strab lib. 10. qui vestigia Homerica, vt magis insistit quos licet lectori consulere, donec nos omnia diligentius in Lexico persequemur.

i καλὴ καὶ πίειρα] Dionysius de Creta:

- ἐγγύθι δ' αὐτῆς πολλή καὶ λιπαρή τε καὶ εὔβοτος

Κρήτη λιμνεσσα, Διὸς μεγάλοιο τιθήνη

Plinius à temperie cœli Macaron appellatam existimasse scribit. Solinus μακάρων νῆσον. Herodotus lib. 3. Fructuum, ir declarat Cretæ insulæ cœli temperiem. Plinius lib. 25. cap. 8. Est & tertium, inquit, genus dictamnum vocatum, sed n effectu simile, folio Sisymbri, ramis maioribus: procedente persuasione illa, quicquid in Creta nascitur, infinitè p eiusdem generis alibi genitis. Hodie etiam vinum generosissimum profert, *Maluoysie de Candie*, vulgò appellatum. hodie Candie indigetant, quæ est sub ditione Venetorum.

k ἐννήκοντα πόληες] Hæc nobis sunt examinanda. Nam idem noster Homerus secundo Iliad. pag. 43. nostræ editi manifestè ἑκατόμπολιν appellat,

ἄλλοι θ' οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο.

Cur ergo hic Vlysses Homericus nonaginta vrbes tantùm illi assignat. Ephorus hanc inconstantiam (vt videtur) in turus, censebat decem vrbes post belli Troiani tempestatem conditas fuisse à Doriensibus, qui eò Althæmenem sec que dicebat, Vlyssem introduci, qui nonaginta vrbes insulæ illi tribuat Quod non esse verisimile, pronunciat Strab ab Idomenei hostibus decem vrbes deletas perhibebant. At enim Homerus, inquit Strabo, non post bellum Tro vrbes habuisse Cretam dicit, sed suo tempore: è sua enim loquitur persona. Quòd si verba hæc fecisset alicuius, qui in Vlyssea ab ipso Vlysse nonaginta vrbibus prædita insula dicitur: accipienda hæc sententia erat, & quæ sequuntur starent. Neq; enim probabile est, vel sub expeditionem Idomenei, vel sub reditum eius, vrbes illas fuisse abolitas. Qu rus ait Odyss. γ.

παῖδας δ' Ἰδομενεὺς Κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους, — *Omnes Idomeneus ad Cretam reduxit socios,*
οἳ φύγον ἐκ πολέμου, πόντος δέ οἱ οὔτιν' ἀπηύρα. id est, — *Qui fugerunt ex bello: Mare autem ei nullum abstulit.*

erat omnino Homerus etiam istius vrbium euersionis mentionem facturus. Non enim Vlysses quidem eam poterat ha- itam, qui cum nemine Græcorum vel in suis erroribus vel postmodo conuenisset: idemq; cùm & in expeditione socios fuisset, & vnà domum incolumis redijsset, ignorare, quid ei absenti aut redeunti accidisset. Post reditum vero fieri hoc it. Nam si cum omnibus socijs redijt, plus habuit virium, quàm vt hostes ei decem vrbes valerent eripere. *Hæc ille.* Porrò illo, quod sciam, Geographo hanc distinctionem seruari. Vnde constat, eos huius numeri veritatem vltra tempora Ho- n indagasse. Omnes enim in centenarium numerum consentiunt, nisi quis me latet, præter Homerum & Strabonem. Pli- diligentissimus alioqui scriptor, lib. 4. cap. 12. centum oppidorum meminit, quorum quadraginta nominatim recenset, nnominata relinquit. Sic Virgilius, Horatius, Ouidius, Lucanus, Statius, hunc numerum retinēt; quem etiam Homerus 2. cebamus, amplexus est. Cētum vrbibus constipatam appellat Solinus dicto cap. 16. idem etiam Pomponius. Sed heus tu, Solini codicibus legebam *Constipata.* At Delrio monet legendum *Non stipata.* Cui astipulari videtur orationis contextus. s, illam castigationem sequutus, quid Solino in mentem venerit, vt non solùm ab alijs omnibus historiographis, sed à e præmonstratore Plinio tam manifestè dissentiret, aut tot celebres viros, quibus Homerum principem annumero, rem didisse. Hunc sanè numerum subticuit Diodorus, qui solius vrbium multitudinis meminit. Ptolemæus quoq; non ex- neq; Dionysius Alexandrinus. Sed hæc reticentia tot virorum authoritati non præiudicat, vt neq; vnius Solini opinio, cui facilè opposuero. Negotium ab eruditis expendātur, & ab ipso Delrio.

ἄλλων γλῶσσα] Cretam primùm quidem incoluerunt ij, quos Eteocretes hîc appellatos, vides, id est, indigenas (ex more m loquimur: nos enim vnicum Adamum αὐτόχθονα prædicamus, & fabulas illas de indigenis ridemus) qui verè Cre- meruēre. At vt refert Diod. lib. 5. cap. 15. circa finem, alij etiam populi eò commigrârunt, & insulæ illius partes occupâ- illa linguarum diuersitas, cuius nunc Vlysses meminit: quanquam hîc veteres annotarent, vt scribit Eustathius, illam ab fingi, ne reprehenderetur qui non vteretur lingua Cretensium. At qui, inquam, Cretensium sermo non alius fuit quàm io etiam suam historiam conscripsisse Dyctin Cretseem, testatur Q. Septimius Romanus in illa epistola, quam illi præfi- io ergo, per γλῶσσαν solam dialecti diuersitatem significari, qualis est inter Dorienses, Ionas, Atticos, &c. Aut si de totius ferentia sit intelligendum, id de mixtis illis barbaris interpretabimur, quos refert Diodorus memorato iam loco in Cre- isse, qui Græcè non sint loquuti: vnde scribit, eos posteà longa consuetudine & frequenti vsu Græcam linguam addi- teaq; Minois & Rhadamanti imperio paruisse.

ὑς,] De Minoë aliàs dicemus, & cur ὀαριστὺς Iouis appellatur, suo loco explicabimus. Hîc nota, diuersam huius hospitis ab illa, quam anteà duobus locis exponebat: deniq; totam narrationem ab ea planè differentem:

Quo teneam vultus mutantem hunc Protea nodo?

] Nihil sine Numine fieri Homerus patitur, quod passim in eius poësi videmus, ne quid τυχικὸν agnosci ab eo credas, n τύχης ne apud eum quidem legatur, licet Pausanias dicat in hymno Cereris reperiri. At de illo Homero hymnographo st sub Iudice.

κατ' ἀκουούσης] Describit nobis opportunè Penelopen istos lacrymarum torrentes effundentem, præsente nimirum marito, eneuolentiæ, qua eum complectebatur, iam esse poterat. Tantos autem luctus ei affingit, quantos par erat à charissima nanare, quæ non simulatum, sed verum dolorem ob mariti casum præ se ferret. Eos autem eleganti illa comparatione in ea repentinam & quasi momentaneam τῆξιν & tabefactionem imaginatur.

ψον,] Hoc ex persona Poëtæ dicitur. Adesse enim coniugem ignorabat Penelope.

κοι] Mira fuit in Vlysse dissimulandi dexteritas, vt etiam naturales istos affectus compescere potuerit, qui alioqui vel ab duntur. Eleganter autem eius oculos cornui aut ferro comparat propter siccitatem.

ἡ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβομένη προσέειπεν,
νῦν μὲν δή σεῦ ξεῖνέ γ' ὀΐω πειρήσεσθαι
εἰ ἐτεὸν δὴ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν
ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις.
εἰπέ μοι ὁπποῖ' ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
αὐτός θ' οἷος ἔην, καὶ ἑταίρους οἵ οἱ ἕποντο.
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς,
ὦ γύναι, ἀργαλέον τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἐόντα
εἰπέμεν, ἤδη γάρ οἱ ἐεικοστὸν ἔτος ἐστὶν
ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης.
αὐτάρ τοι ἐρέω ὥς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.
χλαῖναν πορφυρέην οὔλην ἔχε δῖος Ὀδυσσεύς,
διπλῆν· αὐτάρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο
αὐλοῖσι διδύμοισι· πάροιθε δὲ δαίδαλον ἦεν·
ἐν προτέροισι πόδεσσι κύων ἔχε ποικίλον ἐλλὸν
ἀσπαίροντα λάων· τὸ δὲ θαυμάζεσκον ἅπαντες,
ὡς οἱ χρύσεοι ὄντες, ὁ μὲν λάε νεβρὸν ἀπάγχων,
αὐτὰρ ὁ ἐκφυγέειν μεμαὼς, ἤσπαιρε πόδεσσι.
τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῒ σιγαλόεντα,
οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κατὰ ἰσχαλέοιο.
τὼς μὲν ἔην μαλακὸς, λαμπρὸς δ' ἦν ἠέλιος ὥς·
ἦ μὲν πολλαί γ' αὐτὸν ἐθηήσαντο γυναῖκες.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
οὐκ οἶδ' εἰ τάδε ἕστο περὶ χροῒ οἴκοθ' Ὀδυσσεὺς,
ἤ τις ἑταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι,
ἤ τίς που καὶ ξεῖνος. ἐπεὶ πολλοῖσιν Ὀδυσσεὺς
ἔσκε φίλος· παῦροι γὰρ Ἀχαιῶν ἦσαν ὁμοῖοι.

Hæc. a. postq̄ igitur satiata multarum lacrymarū lu- (ctu,
Iterum ipsum verbis respondens allocuta est,
Nunc iam te hospes puto tentasse
Si verè tam illic cum diuinis socijs (dicis.
Hospitio excepisti in domibus meum maritum, sicut
Dic mihi qualia, q̄ circa corpꝰ vestimēta indutꝰ erat,
Ipse qualis erat, & socios qui ipsum sequebantur.
Hanc autem respondens allocutus est prudens Vlysses,
O mulier, difficile tanto tempore seorsum qui fuerit
Dicere, iam enim ei vigesimus annus est,
Ex quo illinc iuit, & mea abijt patria.
At ego dicam sicut mihi videtur animo.
Vestem purpuream subtilē habebat diuinus Vlysses,
Duplicem, at ei fibula auro facta erat
Foraminibus duplicibus, antè autem variegata erāt.
In prioribus pedibus canis habebat varium ceruum
Trementem videns, hoc autem admirabātur omnes.
Similiter hi aurei erāt: hic q̄dē videbat hinnulū suf- (focans,
At hic effugere promptus palpitabat pedib.
Hanc autem interulam intellexi circa corpus splen- (didam
Tanquam cepæ tunicam aridæ.
Sic quidem erat mollis, splendida autē erat Sol sicut.
Certè quidem multæ ipsum admirabātur mulieres,
Aliud aūt tibi dico, tu autem in mentibus pone tuis.
Nescio si hæc indutus fuerit circa corpꝰ domi Vlysses,
An aliquis sociorum dederit veloci in naue eunti,
An aliquis alicubi & hospes, quoniam multis Vlysses
Fuit amicus, pauci enim Achiuorum erant similes:

Αὐτὰρ ἐγὼν ἐγ.

A A Καί

Καί οἱ ἐγὼ χάλκειον ἄορ καὶ δίπλακα δῶκα
Καλὴν, πορφυρέην, καὶ τερμιόεντα χιτῶνα·
Αἰδοίως δ' ἀπέπεμπον ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός.
Καὶ μέν οἱ κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ
Εἵπετο· καὶ τόν τοι μυθήσομαι οἷος ἔην περ.
Γυρὸς ἐν ὤμοισιν, μελανόχροος, οὐλοκάρηνος·
Εὐρυβάτης δ' ὄνομ' ἔσκε· τίεν δέ μιν ἔξοχον ἄλ-
λων
Ὧν ἑτάρων Ὀδυσεὺς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη.
Ὣς φάτο. τῇ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο.
Σήματ' ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσ-
Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο, (σεύς.
Καὶ τότε μιν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπε,
Νῦν μὲν δή μοι ξεῖνε, πάρος περ ἐὼν ἐλεεινὸς
ᵇ Ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι, φίλος τ' ἔσῃ αἰδοῖός τε.
Αὐτὴ γὰρ τάδε εἵματ' ἐγὼ πόρον οἷ' ἀγορεύεις,
Πτύξασ' ἐκ θαλάμου· περόνην τ' ἐπέθηκα φαεινὴν,
γ. ἴδμεναι. Κείνῳ ἄγαλμ' * ἔμεναι. τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
Οἴκαδε νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ κοίλης ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ' ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος. (δυσσεύς,
ᶜ Μηκέτι νῦν χρόα καλὸν ἐναίρεο, μηδέ τι θυμὸν
Τῆκε, πόσιν γοόωσα. νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδέν.
Καὶ γάρ τίς τ' ἀλλοῖον ὀδύρεται ἄνδρ' ὀλέσασα,
Κουρίδιον, τῷ τέκνα τέκῃ φιλότητι μιγεῖσα,
Ἢ Ὀδυσῆ', ὅν φασι θεοῖς ἐναλίγκιον εἶναι.
γ. μῦθον. Ἀλλὰ γόου μὲν παῦσαι, ἐμεῖο δὲ σύνθεο *μῦθον.
Νημερτέως γάρ τοι μυθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
Ὡς ἤδη Ὀδυσῆος ἐγὼ περὶ νόστου ἄκουσα
Ἀγχοῦ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ
Ζωοῦ. αὐτὰρ ἄγει κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ,
Αἰτίζων ἀνὰ δῆμον. ἀτὰρ ἐρίηρας ἑταίρους
Ὤλεσε καὶ νῆα γλαφυρὴν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Θρινακίης ἀπὸ νήσου ἰών· ὀδύσαντο γὰρ αὐτῷ
Ζεύς τε καὶ Ἠέλιος. τοῦ γὰρ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
Οἱ μὲν πάντες ὄλοντο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ·
Τὸν δ' ἄρ' ἐπὶ τρόπιος νεὸς ἔκβαλε κῦμ' ἐπὶ χέρσου
Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν.
Οἵ δή μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσαντο,
Καί οἱ πολλὰ δόσαν, πέμπειν τέ μιν ἤθελον αὐτοὶ
Οἴκαδ' ἀπήμαντον· καί κεν πάλαι ἐνθάδ' Ὀδυσ-
Ἦεν· ἀλλ' ἄρα οἱ τό γε κέρδιον εἴσατο θυμῷ, (σεὺς
Χρήματ' ἀγυρτάζειν πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἰόντι.
Ὣς περὶ κέρδεα πολλὰ καταθνητῶν ἀνθρώπων
Οἶδ' Ὀδυσεὺς· οὐδ' ἄν τις ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος,
Ὥς μοι Θεσπρωτῶν βασιλεὺς μυθήσατο Φείδων.
Ὤμνυε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτὸν ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
Νῆα κατειρύσθαι, καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν' ἑταίρους.
Οἳ δή μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
Ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον. (σεύς.
Καί μοι κτήματ' ἔδειξεν ὅσα ξυναγείρατ', Ὀδυσ-
Καί νύ κεν ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι
Ὅσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
Τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ,
Ὅπως νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,

Et ei ego æreum ensem, & duplicem dedi
Pulcram purpuream, & talarem vestem,
Honoratè autem dimisi benè tabulata in na
Et quidem eum præco paululùm maior ipso
Sequebatur & hunc tibi dicam qualis erat.
Gibbosus in humeris, nigro corpore, crispo ca
Eurybates autem nomen fuit, honorabat au
eximiè aliorum (ne
Suorum sociorum Vlysses, quod mentibus c
Sic dixit: huic.a.adhuc magis desideriũ mo
Signa agnoscenti, quæ ei firma dixit Vlysses.
Hæc aũt postq̃ igitur saciata est multùm lac
Et nunc ipsum verbis respondens, alloquuta
Nunc qdem iam mihi hospes antea q eras m
In domibus meis, amicusq; eris, honorabilisq
Ipsa enim hæc vestimenta ego præbui qualia
Plicata ex cubiculo, fibulamq; imposui lucid
Vt illi ornamentũ esset, hunc aũt non suscip
Domum redeuntem dilectam in patriam te
Ideò malo fato concaua in naui Vlysses,
Iuit inspecturus malam Troiam non nomin
Hanc.a.respondens alloquutus est pruden
O uxor veneranda Laërtiadæ Vlyßis,
Non amplius nunc corpus pulcrum destrue,
Liquefac.virum lugens, reprehendo quidem
Etenim aliqua alienum luget virũ perdens
(Quẽ) iuuenẽ (habuerit,) cui filios peperit
Quantò magis Vlyssem quem dicunt Deis s
Sed luctu quidem cessa, mea autem intellige
Verè enim tibi loquar, neq; occultabo.
Nam iam Vlyßis ego circa reditum audiui
Propè Thesprotos viros in pingui populo
Viuum: at ducit thesauros multos & bona,
Petens in populo: at amabiles socios
Perdidit, & nauem concauam in nigro pont
Trinacria ab insula veniens, irati sunt enim
Iupiterq; & Sol, huius enim boues interfecer
Hi quidem omnes perierunt vndoso in pont
Hunc.a.in carina nauis iniecit vnda in cont
Phæacum in terram, qui diuini geniti sunt.
Hi autem ipsum animo deum tanquam hon
Et ei multa dederunt: mittere ipsum volui
Domum illæsum, & iampridem huc Vlysses
Venisset, sed ei hoc vtilius visum est animo,
Res congregare multam in terram euntem.
Sic præ astutias multas mortalibus hominib
Cognouit Vlysses, neq; aliquis contendat hon
Sic mihi Thesprotorum rex locutus est Pheid
Iurauit autem ad me ipsum sacrificans in d
Nauem detraxisse, & præparatos esse socios.
Hi aũt ipsum mittent dilectam in patriam
Sed me prius misit, contigit enim veniens na
Virorũ Thesprotorum in Dulichium ferax fr
Et mihi res ostendit quascunq; cõgregauera
Et in decimam ætatem alterum adhuc depa
Quæcunq; ei in ædibus opes iacent regis.
Hunc autem in Dodonem dicebat ire, vt Dei
Ex quercu alta Iouis consilium audiret,
Quomodo rediret dilectam in patriam terra

ρὺ ἀπεὼν, ἢ ἀμφαδὸν ἦε κρυφηδόν.
μὲν οὕτως ἐστὶ σόος, καὶ ἐλεύσεται ἤδη
μάλ'· οὐδ' ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
σεσσεῖται· ἔμπης δέ τοι ὅρκια δώσω·
Ζεὺς πρῶτα θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
τάδε πάντα τελείεται ὡς ἀγορεύω,
τοῦδε λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσ-
φθίνοντος μηνὸς, τοῦ δ' ἱσταμένοιο. (σεὺς,
αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
γὰρ τοῦτο ξεῖνε ἔπος τετελεσμένον εἴη.
τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
ὡς ἄν τις σε συναντόμενος μακαρίζοι.
μ. ὧδ' ἀνὰ θυμὸν ὀΐεται ὡς ἔσεταί περ·
Ὀδυσσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται, οὔτε σὺ πομπῆς
ἐπεὶ οὔτοι σημάντορές εἰσιν ἐν οἴκῳ,
Ὀδυσσεὺς ἔσκε, μετ' ἀνδράσιν, (εἴποτ' ἔην γε)
αἰδοίους ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.
ἀμφίπολοι ἀπονίψατε, κάτθετε δ' εὐνὴν,
καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,
θαλπιόων χρυσόθρονον ἠῶ ἵκηται.
δὲ μάλ' ἦρι λοέσσαι τε χρῖσαί τε,
παρὰ Τηλεμάχῳ δείπνοιο μέδηται
ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ἄλγιον ὅς κεν ἐκείνων
ἀνιάζῃ θυμοφθόρος, * οὐδέ τι ἔργον
τι πρήξει, μάλα περ κεχολωμένος αἰνῶς.
ἐμεῦ σὺ ξεῖνε δαήσεαι εἴ τι γυναικῶν
περίειμι νόον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν,
ἀϋσταλέος κακὰ εἱμένος ἐν μεγάροισι
ἄνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.
ἀπηνὴς τ' αὐτὸς ἔῃ καὶ ἀπηνέα εἰδῇ,
καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλγε' ὀπίσσω
ἀτὰρ τεθνεῶτί γ' ἐφεψιόωνται ἅπαντες·
ἀμύμων αὐτὸς ἔῃ καὶ ἀμύμονα εἰδῇ,
τε κλέος εὐρὺ διὰ ξεῖνοι φορέουσι
ἐπ' ἀνθρώπους, πολλοί δέ μιν ἐσθλὸν ἔειπον.
δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀ-
δυσσεύς,
αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα
ὅτε πρῶτον Κρήτης ὄρεα νιφόεντα
μην ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
δ' ὡς τὸ πάρος περ ἀΰπνους νύκτας ἴαυον.
γὰρ δὴ νύκτας ἀεικελίῳ ἐνὶ * κοίτῃ
καί τ' ἀνέμεινα εὔθρονον ἠῶ δῖαν.
μοι ποδάνιπτρα ποδῶν * ἐπιήρανα θυμῷ
οὐδὲ γυνὴ ποδὸς ἅψεται ἡμετέροιο
τοι δῶμα κάτα δρήστειραι ἔασιν,
τις γρηῦς ἐστι παλαιὴ, κέδν' εἰδυῖα,
τέτληκεν τόσα φρεσὶν ὅσσα τ' ἐγώ περ·
δ' οὐκ ἂν φθονέοιμι ποδῶν ἅψασθαι ἐμεῖο.
δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
φίλ', οὐ γάρ πώ τις ἀνὴρ πεπνυμένος ὧδε
τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα,
μάλ' εὐφραδέως πεπνυμένα πάντ' ἀγορεύεις.
μοι γρηῢς πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχουσα.
δύστηνον ἐΰ τρέφεν ἠδ' ἀτίταλλεν,
μένη χείρεσσ' ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ,
πόδας νίψει, ὀλιγηπελέουσά περ ἔμπης.

Iam diu absens vel manifestè, vel clàm.
Sic quidem hic est saluus, & veniet, iam
Propè valdè nō amplius longè ab amicis & patria ter-
Diu aberit, tamen aūt tibi iuramenta dabo. (ra
Sciat nūc Iupiter primùm Deorum eximius & opti-
Domusq; Vlyßis strenui (ad) quam perueni, (mus,
Certè tibi hæc omnia perficientur sicut dico.
Hoc autem ipso anno veniet huc Vlysses,
Hoc quidem affecto mense, hoc autem stante.
Hunc aūt rursus allocuta est prudens Penelope,
Vtinam enim hoc hospes verbum perficiendum esset.
Quo citò cognosceres amicitiam multaq; dona
Ex me, vt aliquis te obuius beatum dicat.
Sed mihi sic in animo putatur sicut erit,
Neq; Vlysses amplius domū veniet, neq; tu deductio-
Sortieris, quoniam non domini sunt in domo, (nem
Qualis Vlysses fuit inter viros (si vnquam fuit)
Hospites honoratos dimittere & suscipere.
Sed ipsum famulæ lauate, & ponite lectum
Stramenta, & chlænas, & cooperimenta splendida,
Vt benè calefactus aureæ sedis auroram perueniat.
Manè autem valdè manè lauate, vngiteq;,
Vt intus apud Telemachum cœna curetur
Sedens in domo, huic autem molestias, qui illorum
Hunc tristitia afficiet perniciosus, neq; aliquod opus
Hic amplius faciet, valdè quamuis iratus grauiter.
Quomodo enim me hospes scies, si quid mulierum
Aliarum circumeo mentem & prudens consilium,
Si veste carens, malè indutus in domibus
Cōuiuaris, homines aūt breuis & fugacis (vitæ) sunt.
Qui quidem sæuus ipse erit, & crudelia sciet,
Huic autem maledicent omnes homines doloribus à
Viuo, at mortuo maledicent omnes. (tergo
Qui autem bonus ipse erit, & bona sciet,
Huius quidem gloriam latam hospites ferent
Omnes in homines, multiq; ipsum bonum dixerint.
Hanc autem respondens, allocutus est prudens V-
lysses,
O uxor veneranda Laërtiadæ Vlyßis,
Certè mihi indumenta, & cooperimenta splendida
Odio fuerunt, quando primùm Cretæ montes niuales
Reliqui in naui proficiscens longos remos habente:
Dormio sicut antea insomnes noctes dormiebam,
Multas enim noctes indecenti in lecto
Dormiui, & expectaui bonæ sedis aurorā diuinam,
Neq; mihi peluis pedum amabilis in animo
Est, neq; mulier pedem tanget nostrum
Harum quæ in domo ministræ sunt.
Nisi aliqua vetula est antiqua, prudentia sciens,
Quæ tolerauit tot mente quot ego:
Hanc non inuideo pedes tangere meos.
Hunc autem rursus allocuta est prudens Penelope,
Hospes dilecte, non enim aliquis vir prudens sic
Hospitū peregrinorū amicorū meā peruenit domum,
Sicut tu valdè circumspectè prudentia omnia dicis.
Est autē mihi anus prudentia mente consilia habens.
Quæ illum infelicem benè nutriuit, & educauit
Susceptū manib. quando ipsum primùm peperit ma-
Quæ tibi pedes lauabit debilis quamuis sit. (ter,

γρ. ἐϋθαλπιόων

γρ. οὐδέ κεν ἔργον Ἐνθ. κ. οὐδέ τι ἔργον Ἐνθάδ' ἔτι πρ.

γρ. τῷ δ

γρ. εἴκῃ

γρ. ἐπιήρ' αἰὲ θυμῷ

γρ. Ἥ τις δὴ τέτληκε τόσα

γρ. Τὴν δ' αὖ ἀφ.

Ἀλλ' ἄγε νῦν ἀνστᾶσα περίφρων Εὐρύκλεια,
Νίψον σεῖο ἄνακτος ὁμήλικα· [l]καί που Ὀδυσσεὺς
Ἤδη τοιόσδ' ἐστὶ πόδας, τοιόσδε τε χεῖρας.
[m]Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.

Sed agè nunc surgens prudens Euryclea,
Laua tui domini æqualem, & Vlysses
Iam talis est pedes, talis autemq; manus.
Statim enim in malo homines senescunt.

COMMENTARIVS.

a ἀπὶ μοι] Toties ab alijs peregrinis falsa de Vlysse audiuerat Penelope, vt anteà conquerebatur Eumæus, vt ne nun... merè huic hospiti fidem adhibeat. Itaq; petit ab eo, vt indicijs quibusdam significet se Vlyssem, vt dicebat, in Creta vidi... exponet, vt iam de huius narrationis veritate amplius Penelope non dubitet. Vnde omnia amicitiæ officia paulò p... cetur.

b ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι,] Hæc à Penelope dicta simpliciter quidem, ex eius persona sunt intelligenda: sed illam insciam i... tem inducit, cùm id reuerà tamen ita futurum erat, vt ipsa docebat: non eadem ratione, quia eum coniugem mox erat ... c μηκέτι νῦν χρόα] Rogat Penelopen, vt à luctibus istis temperet, non quòd eos vituperet, sed quòd potiùs gaudere ... ob nuncium instantis mariti, quod illi mox referet: vt anteà etiam Eumæo referebat, sola Phæacum mentione excepta ... inferet. Quorum porrò explicationem hic petes, ex lib. 14. eò loci, vbi Eumæo suos casus Vlysses exponebat, poteris de...

d οὔτ' Ὀδυσσεὺς] Iterum ista verè & προφητικῶς à Penelope dicuntur ex industria poëtica, quæ exprimit præsagas quas... num mentes multa cogitantes & exprimentes temerè, quæ tamen reipsa verè accident, aut iam acciderunt. Sic ergo b... giebat animus Penelopes, non amplius venturum Vlyssem: qui putà iam venisset, cum quo illa quoq; colloqueretur.

e οὔτε σὺ πομπῆς] Hic locus miserè erat à vulgari interprete acceptus: nos integritati restituimus. Neq; tamen nego pl... prætermissa, quæ animaduersione indigent: sed nos omnia in Lexicon Homericum retulimus, vbi maiore otio illa ... mus. Tam crassos autem errores hic silere non potui.

f τοῖοι γὰρ ...] Et hoc etiam προφητικῶς à Penelope. Mox enim petulantias & iniurias procorum erat vindicaturus Vl...

g πῶς γὰρ ἐμεῦ] Anteà Vlysses Penelopen laudibus ita euehebat, vt ei neminem mortalium conferendum diceret. At Pe... laudes se non promereri fatetur, nisi talem reipsa se exhibeat. Itaque vt hic hospes intelligat, se tam magnificè de illa nc... sa sentire hospitalitatis officia quæcunq; potest, ipsi pollicetur, vestitum nimirum & victum. Et cùm fœmineum robur t... audaciæ obsistere non possit, ad imprecationem ant. à recurrebat.

h ὃς μὲν ἀπηνὴς ...] Rectè docent Ethici Christiani, meliorem scopum esse virtutum, quæ à Christianis oriuntur, quàm ... nicorum. Illi enim sola gloria ad virtutem impellebantur, vt expressè hic docet Penelope: quem eundem scopum o... virtutis nomine iactitat antiquitas, habuerunt, etiamsi Aristidem, Traianum, atq; adeò ipsum Socratem, Apollinis orac... lium sapientissimum pronunciatum, in medium afferas, cùm Christiani ad solam Dei gloriam in suis virtutibus colli... Lactant. lib 1 Instit Christ. Lamb. Danæum Eth Christ. lib. 1. cap. 17.

i ἤτοι ἐμοὶ χλαῖναι] Lautitias illas, quas hospiti ab ancillis administrari iubebat Penelope, ille modestè recusat, suamq... dinem prætexit, qua ab ijs abhorret ex eo tempore, quo Cretam reliquit. Vnde ita insomnes transfigendo noctes, & in c... ita mollibus, vt instrui ei volebat, lectis recubando assuetus est, vt illis facilè iam quoque carere possit. Vnum amplecti... conditione, vt pedes sibi lauentur, sed à vetula tantum fœmina: quanquam eum locum vbi ista dicit, quidam expunxe... dicemus.

k εἰ μή τις γρηῦς] Hos tres versus à veteribus expunctos fuisse, testantur Didymus & Eustathius. Primùm quòd ab e... gat, à qua facilè ex vulnere dignosci poterat. Deinde quòd eam poscat, quæ tot perpessa sit ac ipse. Vbi enim illa tanden... perit? Sed hæc argumenta licet speciosa sunt, tamen hos versus, meo consensu, Homero nunquam eripient. quos si to... hunc locum mutilaueris Si enim hæc Vlyssis petitio non præcessit, quorsum Penelope anum ei posteà concederet, c... intellexerit, hospitem à mulieribus lauari nolle? Hoc clariore luce non indiget. Neque obstat, quòd ab ea ex vulnere d... tuerit. Nam ita voluisse de industria Vlyssem dicimus, vt esset etiam hæc Euryclea eius consilij conscia, quæ multum ... illam μνηστηροφονίαν conferre poterat: quod cùm præuideret Vlysses, ne dignosci quidem ab ea timuit, vtpote cuius f... exploratam haberet, vt tutò illi totum negotium committi posse crediderit. Non obstat etiam, quod paulò pòst, cùm a... tur, timebit, ne ex cicatrice dignoscatur: nam eos videtur ille imitari, qui cùm videri velint, tamen se abscondunt, vt i... Virgiliana. Et si penitùs agnosci voluisset, poterat etiam omnino lotionem repudiare. Eodem consilio se Eumæo & Ph... cabit, ostentata illa cicatrice. Neque ergo subscribo Eustathio dicenti σημείωσαι δὲ, inquit, καὶ τὸν τόπον τοῦτον ὡς ... ... ἐν ᾧ μὲν ἐσκεμμένως, ὡς ἀγαθὸν δὲ ἀσκέπτως. Ego enim illud οὐ μάλα ἐσκεμμένον pronuncio, & hanc imprudentiæ labe... denti heroi nunquam inussero. Quòd autem anum petit, quæ tot pertulerit ac ipse, possumus cum Eustathio dicere hæc... da κατ' ἀναλογίαν, καὶ δῆλον ἀστεῖον, καὶ ἐγχώριον. Quæ paulò pòst explicans, καὶ φησί γε ὅδε, inquit, πληκτικῶς δοκεῖ Εὐρύκλεια ὅτι ... Τλήμονες γὰρ οἱ πάνυ γέροντες, καὶ πολλῶν κακῶν ἴδριες. Quid verò si illa dempta analogia rem nudè accipiamus? Attendendu... illud φρεσίν. Porrò dico subodoratum Vlyssem huius Eurycleæ dolores tantos fuisse, vt suis facilè possent adæquari. Cu... odoratus fuerit? Quia intelligebat se ab ea summoperè diligi iam inde ab incunabulis. Quos verò dolores dicimus? Ex... Vlyssis absentia, quæ opinionem de eius morte iamdiu induxerat: deinde ex procorum petulantia, qui tam miserè ei... laniarent, & hæredem tot facultatibus sine vlla misericordia iam per integrum triennium spoliarent: deniq; totam fam... terne ita conturbassent, vt Vlyssis præsentiam summis votis non desiderare non potuerit, qui hos tumultus compes... ista dura videantur, licuit Vlyssi hoc dicere de vetula solius senectutis respectu, vt ex Eustathio diximus. Et hæc hyp... quàm sit familiaris Poëtis, plus satis notum est, hunc locum spurium non arguit, vt obelo configi debeatur.

l καί που Ὀδυσσεὺς] Ecce quàm veris proxima, immò quàm vera temerè & inscia proferat Penelope, qualia in eius v... obseruauimus.

m αἶψα γὰρ] Nihil est quod senectutis tempus magis acceleret, quàm mala & calamitates, quæ aliquis perpetitur. Qu... ta Gallorum loquendi formula satis percipitur, ad singula enim mala canos sibi fieri dictitant, & hoc verè experi... probat. Cuius rei causam nescio an ex Aristot. Hist. anim. lib 3. cap. 11. & de Gener. anim. lib 5. cap. 4. expiscari possis. N... quispiam malis cruciatus integras animæ functiones nō habere, neq; etiam ipsius facultatis corporis, quæ alimenta dig... coquit, vnde æqualis & perpetuus calor omnibus membris suppeditetur. Calor autem in sanguine, sanguinis copia e... nascitur. Quid si metus, quem frigidum esse ex Aristotele aliàs docuimus, hoc etiam efficiat? Inopia autem & exilitate ... nitiem contrahi statuit philosophus. Cùm ergo ij, quos aduersa exagitant, identidem sibi metuant à pernicie, par est ... calore frigiditas illa hos canos in illis exerat. Hoc hactenus sentio. miratus intereà, quòd hæc Aristoteles nusquam ex p... cuerit, cùm tamen ad illam disputationem, de canitiei causis, quas dicto lib. 5 de Generatione animalium cap. 4 persequ... retur pertinere. Hunc autem versum in prouerbiorum ordinem retulit D. Erasmus Roterod.

Ὣς ἄρ' ἔφη. γρηῢς δὲ κατέσχετο χερσὶ πρόσωπα,
Δάκρυα δ' ἔκβαλε θερμά· ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν
ἔειπεν,
[a]Ὤ μοι ἐγὼ σέο τέκνον ἀμήχανος. ἦ σε περὶ Ζεὺς
Ἀνθρώπων ἤχθηρε θεουδέα θυμὸν ἔχοντα.

Sic dixit, vetula aut detinebat manibus ...
Lacrymas autem emisit calidas, verbum a...
ctuosum dixit,
Hei mihi ego tibi fili debilis, certè te supr...
Homines odit pium animum habentem.

ῦ πώ τις τόσσα βροτῶν Διὶ τερπικεραύνῳ
μηρί' ἔκη' οὐδ' ἐξαίτους ἑκατόμβας,
σὺ τῷ ἐδίδως, ἀρώμενος ἕως ἵκοιο
ς τε λιπαρὸν, θρέψαιό τε φαίδιμον υἱόν·
έ τοι ὧδε σε πάμπαν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
ου καὶ κείνῳ * ἐφεψιόωντο γυναῖκες
τηλεδαπῶν, ὅτε τεῦ κλυτὰ δώμαθ' ἵκοιτο.
σέθεν αἱ κύνες αἵδε καθεψιόωνται ἅπασαι,
νῦν λώβην τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀλεείνων
ἐάας νίζειν· ἐμὲ δ' οὐκ ἀέκουσαν ἀνώγει
κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια.
πόδας νίψω, ἅμα τ' αὐτῆς Πηνελοπείης
σέθεν εἵνεκ', ἐπεί μοι ὀρώρεται ἔνδοθι θυμὸς
. ἀλλ' ἄγε νῦν ξύνιε ἔπος, ὅ, τι κεν εἴπω·
δὴ ξεῖνοι ταλαπείριοι ἐνθάδ' ἵκοντο,
πώ τινά φημι ἐοικότα ὧδε ἰδέσθαι
δέμας φωνήν τε πόδας τ' Ὀδυσῆι ἔοικας.
δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
οὕτω φασὶν ὅσοι ἴδον ὀφθαλμοῖσιν (σεῦς,
ἀμφοτέρους, μάλα ἰκέλω ἀλλήλοιιν
ὡς σύ περ αὐτὴ ἐπιφρονέουσ' ἀγορεύεις.
ἄρ' ἔφη. γρηῢς δὲ λέβηθ' ἕλε παμφανόωντα
ας ἐξαπένιζεν, ὕδωρ δ' ἐνεχεύατο πουλὺ
ἔπειτα δὲ θερμὸν ἐπήφυσεν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
π' ἐσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότον ἐτράπετ' αἶψα.
γὰρ κατὰ θυμὸν ὀΐσατο μή ἑ λαβοῦσα
ἀμφράσσαιτο καὶ ἀμφαδὰ ἔργα γένοιτο.
ἄρ' ἆσσον ἰοῦσα ἄναχθ' ἑόν· αὐτίκα δ' ἔγνω
τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι
δ' ἐλθόντα μετ' Αὐτόλυκόν τε καὶ υἷας,
ἑῆς πατέρ' ἐσθλὸν, ὃς ἀνθρώποις ἐκέκαστο
σύνῃ θ' ὅρκῳ τε. Θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
ς. τῷ γὰρ κεχαρισμένα μηρία καῖεν
δ' ἐρίφων. ὁ δέ οἱ πρόφρων ἅμ' ὀπήδει.
κος δ' Ἰθάκης ἐλθὼν ἐς πίονα δῆμον
νέον γεγαῶτα κιχήσατο θυγατέρος ἧς·
οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
ένῳ δόρποιο· ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
ύκ', αὐτὸς νῦν ὄνομ' εὕρεο ὅ, τι κε θείης
ς παιδὶ φίλῳ. πολυάρητος δέ τοι ἐστί.
δ' αὖτ' Αὐτόλυκος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε,
ὸς ἐμὸς θυγάτηρ τε τίθεσθ' ὄνομ' ὅ, τι κεν εἴπω,
σιν γὰρ ἔγωγε ὀδυσσάμενος τόδ' ἱκάνω
σιν ἠδὲ γυναιξὶν ἀνὰ χθόνα πουλυβότειραν·
Ὀδυσεὺς ὄνομ' ἔστω ἐπώνυμον. αὐτὰρ ἔγωγε,
τ' ἂν ἡβήσας μητρώϊον ἐς μέγα δῶμα
Παρνησὸν δ', ὅθι πού μοι κτήματ' ἔασιν,
ἐγὼ δώσω, καί μιν χαίροντ' ἀποπέμψω.
ἕνεκ' ἦλθ' Ὀδυσεὺς, ἵνα οἱ πόροι ἀγλαὰ
δῶρα.
μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο
τ' ἠσπάζοντο ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.
δ' Ἀμφιθέη μητρὸς περιφῦσ' Ὀδυσῆϊ,
ἄρα μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.
κος δ' υἱοῖσιν ἐκέκλετο κυδαλίμοισι,
ἐφοπλίσσαι. τοὶ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν·
δ' εἰσάγαγον βοῦν ἄρσενα πενταέτηρον·
ρον ἀμφί θ' ἕπον, καί μιν διέχευαν ἅπαντα.
ον τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,

Non enim aliquis tot hominũ Ioui fulmine delectãti
Pinguia crura combußit, neq; eximias hecatombas,
Quot tu huic dedisti, precans vsq; ire faciat
Ad senectutem maturam, nutriasq; illustrem filium.
Nunc autem sic tibi omnino abstulit redeunti diem.
Sic alicubi illi illudunt mulieres — χ. ἐφεψιό-ωντο
Hospitũ peregrinorũ, quãdo ad inclytas domos perue-
Vt tibi senex canes hæ illudunt omnes, (nit.
Harũ nũc contumeliã & turpitudines multas fugiẽs,
Non sinebas lauare, me autem non inuitam iubet
Filia Icarij prudens Penelope.
Ideo tibi pedes lauabo simulq; ipsius Penelopes
Et tui gratia, quoniam mihi mouetur intus animus
Doloribus, sed agè nunc intellige verbum quod dicã.
Multi autem hospites miseri huc peruenerunt,
Sed nondum aliquem dico similem sic vidisse,
Sicut tu corpore, voceq;, pedibusq; Vlyßi similis es.
Hanc respondens allocutus est prudens Vlysses:
O vetula sic dicunt quicunq; viderunt oculis
Nos ambos valdè similes inter nos
Esse, sicut tu ipsa prudens dicis.
Sic dixit. vetula autem lebetem accepit splẽdidũ
Quo pedes lauabat, aquam autem infudit multam
Frigidam, postea autem calidam exhausit, at Vlysses
Sedit in foco, ad tenebras verò versus est statim. — χ. αἶψ
Subitò enim in animo cogitauit ne ipsum accipiens
Cicatricem animaduerteret, & manifesta res fieret.
Lauabat. a. propè iens regẽ suum, statim aũt cognouit
Cicatricem porcus quã aliquãdo percußit albo dente
In Parnasum euntem ad Autolycumq; & filios
Matris suæ patrem bonum, qui homines ornabat
Furtoq; iuramentoq;, Deus autem ei ipse dedit
Mercurius, huic enim grata crura comburebat
Agnorũ & hædorũ, hic. a. prõptus simul sequebatur.
Autolycus autem Ithacæ veniens in pinguem populũ
Filium nuper natum inuenit filiæ suæ.
Hunc eius Euryclea dilectis in genibus posuit
Vbi cessasset à cœna, verbumq; dixit, denominauitq;,
Autolyce ipse nunc nomen inueni quod imponas
Filiæ filio dilecto, multis votis exoptatus vtiq; est.
Huic autem rursus Autolycus respondit, dixitq;
Gener meus filiaq; ponite nomen quodcunq; dicam.
Multis enim ego in via iratus hoc inueni:
Viris & mulieribus supra terram multa pascentem,
Huic Vlysses nomen sit cognomen, at ego
Quando vbi pubuerit maternam in magnam domũ
Venerit in Parnasum vbi mihi res sunt,
Ex his ei ego dabo, & ipsum gaudentem dimittam.
Horum gratia venit Vlysses, vt ei præberet splendida
dona.
Hunc quidem Autolycusq;, & filij Autolyci
Manibusq; salutauerunt verbisq; suauibus.
Mater autem Amphithea matris applicata Vlyßi,
Osculata est ipsum caputq;, & ambo lumina pulcra,
Autolycus autem filijs iußit gloriosis
Cœnam parare, hi autem impellentem audiuerunt.
Statim. a. induxerũt bouem masculum quinquennẽ,
Quẽ excoriarũt circũq; versabat, et ipsũ fuderũt oẽm
Minutim inciderũtq; scienter, fixeruntq; verubus

Ὤπτησάν τε περιφραδέως, δάσσαντό τε μοίρας.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Δαίνυντ'· οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
Δὴ τότε κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Βάν ῥ' ἴμεν ἐς θήρην ἠμὲν κύνες, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
Υἱέες Αὐτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἤϊεν. αἰπὺ δ' ὄρος προσέβαν καταειμένον ὕλῃ
Παρνησοῦ· τάχα δ' ἵκανον πτύχας ἠνεμοέσσας.
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας,
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
Οἱ δ' ἐς βῆσσαν ἵκανον ἐπακτῆρες· πρὸ δ' ἄρ' αὐτῶν
Ἴχνι' ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν. αὐτὰρ ὄπισθεν
Υἱέες Αὐτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἤϊεν ἄγχι κυνῶν, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
Ἔνθα δ' ἄρ' ἐν λόχμῃ πυκινῇ κατέκειτο μέγας σῦς·
Τὴν μὲν ἄρ' οὔτ' ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Οὔτε μιν ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,
Οὔτ' ὄμβρος περάασκε διαμπερές· ὡς ἄρα πυκνὴ
Ἦεν, ἀτὰρ φύλλων ἐνέην χύσις ἤλιθα πολλή.
Τὸν δ' ἀνδρῶν τε κυνῶν τε περὶ κτύπος ἦλθε ποδοῖιν,
Ὡς ἐπάγοντες ἐπῇσαν· ὁ δ' ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο
Φρίξας εὖ λοφιήν, πῦρ δ' ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς,
Στῆ ῥ' αὐτῶν σχεδόθεν. ὁ δ' ἄρα πρώτιστος Ὀδυσσεὺς
Ἔσσυτ' ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείῃ,
Οὐτάμεναι μεμαώς· ὁ δέ μιν φθάμενος ἔλασεν σῦς
Γουνὸς ὕπερ· πολλὸν δὲ διήφυσε σαρκὸς ὀδόντι
Λικριφὶς ἀΐξας, οὐδ' ὀστέον ἵκετο φωτός.
Τὸν δ' Ὀδυσεὺς οὔτησε τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
Ἀντικρὺ δὲ διῆλθε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Κὰδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός.
Τὸν μὲν ἄρ' Αὐτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο,
Ὠτειλὴν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο
Δῆσαν ἐπισταμένως, ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν
Ἔσχεθον, αἶψα δ' ἵκοντο φίλου πρὸς δώματα πατρός.
Τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο
Εὖ ἰησάμενοι, ἠδ' ἀγλαὰ δῶρα πορόντες,
Καρπαλίμως χαίροντα φίλην χαίροντες ἔπεμπον
Εἰς Ἰθάκην. τῷ μέν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Χαῖρον νοστήσαντι, καὶ ἐξερέεινον ἕκαστα,
Οὐλὴν ὅττι πάθοι· ὁ δ' ἄρα σφίσιν εὖ κατέλεξεν,
Ὥς μιν θηρεύοντ' ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι
Παρνησόνδ' ἐλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.
Τὴν γρηῢς χείρεσσι καταπρηνέσσι λαβοῦσα,
Γνῶ ῥ' ἐπιμασσαμένη· πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι.
Ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη, κανάχησε δὲ χαλκός.
Ἂψ δ' ἑτέρωσ' ἐκλίθη· τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυθ' ὕδωρ.
Τὴν δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα· τὼ δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πλῆσθεν· θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
Ἁψαμένη δὲ γενείου Ὀδυσσῆα προσέειπεν,
Ἦ μάλ' Ὀδυσσεύς ἐσσι, φίλον τέκος· οὐδέ σ' ἔγωγε
Πρὶν ἔγνων, πρὶν πάντα ἄνακτ' ἐμὸν ἀμφαφάασθαι.
Ἦ, καὶ Πηνελόπειαν ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσι,
Πεφραδέειν ἐθέλουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα.
Ἡ δ' οὔτ' ἀθρῆσαι δύνατ' ἀντίη, οὔτε νοῆσαι·
Τῇ γὰρ Ἀθηναίη νόον ἔτραπεν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Χείρ' ἐπιμασσάμενος, φάρυγος λάβε δεξιτερῆφι·

Assauerunt'q; periitè, diuiserunt'q; partes.
Sic tunc quidem toto die in Solem descendente
Côuiuabâtur, neq; animus indigebat côuiuio
Quãdo autem Sol descendit, & aduenerût te
Iam tunc dormiuerunt, & somni donum acce
Quando autem manè genita apparuit rosea A
Perrexerunt ire in venationem & canes, ac &
Filij Autolyci, cum his autem diuinus Vlysses
Iuit, altum autê montem ascenderût indutu
Parnasi, citò autê peruenerunt côcauitates ve
Sol quidem postea nuper percußit arua
Ex tacitè fluenti profundifluo Oceano.
Hi.a.concauitatê peruenerunt venatores, ant
Vestigia scrutantes canes ibant, ad retrò
Filij Autolyci, cum his autem diuinus Vlysses
Ibat propè canes, vibrans longam hastam.
Tunc autem in sylua densa iacebat magnus ap
Quã quidê neq; ventorû penetrabat vis hum
Neq; ipsam Sol lucens radijs percutiebat,
Neq; hymber penetrabat penitus sic densa
Erat, at foliorum inerat fusio valdè multa.
Hunc aût virorumq; canumq; sonus peruenit
Sic euntes ibant, hic autem contrarius ex sylu
Valdè exhorrês setosa ceruice. ignê.a. oculis a
Stetit ipsos propè, ipse autem primus Vlysses
Irruit eleuata longa lancea manu forti,
Vulnerare cupiês, hic.a. ipsum perueniens pcu
Genu super, multum autem exhausit carnis
Obliquè ruens, neq; (ad) os peruenit viri.
Hunc Vlysses vulnerauit in dextro humero.
Ex alia parte trãsiuit lucidæ lãceæ cuspis,
Decidit.a. in pulerib. in lôgû extêsus, lôgè.a.
Hunc quidem Autolyci filij dilecti circum lab
Vulnus autem Vlyßis optimi diuini
Ligauerunt scienter, in incantatione autem
Tenuerunt. statim aût ierunt dilecti ad æde.
Hunc quidem Autolycusq; & filij Autolyci
Benè medicati, & splendidis donis datis.
Statim gaudentem dilectam gaudentes mise
In Ithacam, hoc quidem pater & veneranda
Gauisi sunt qđ redyßet, & interrogauerunt
Cicatricê quòd paßus sit, hic aût ipsis benè na
Sic ipsum venantem percußit aper albo dent
Parnasum euntem cum filijs Autolyci.
Hanc anus manibus pronis acceptam,
Agnouit extergens, pedem autem dimisit fe
In autem lebete cecidit sura, sonuit autem æs.
Rursum verò in partem alteram inclinata e
terram effusa est aqua.
Huius autem simul gaudium & dolor inua
Lacrymis impleti sunt, tenuis verò ipsi hæsit
Vbi contigißet autem mentum, Vlyßem alloc
Certè Vlysses es chare fili, neq; equidem te
Prius agnoui, quàm totum regem meum côtr
Quippe & Penelopem inspexit oculis,
Indicare volens dilectum maritum intus exi
Hæc aût neq; videre potuit côtraria, neq; cog
Huic enim Minerua mentem vertit: at Vlyss
Manu palpans guttur cepit dextra,

...ἐρύσατο, φώνησέν τε	*Altera autem (manu) ipsam propè traxit, dixitq́;.*
...μ' ἐθέλεις ὀλέσαι; σὺ δέ μ' ἔτρεφες αὐτὴ	*Nutrix cur me vis pdere? tu. a. me nutriuisti ipsa*
...μαζῷ νῦν δ' ἄλγεα πολλὰ μογήσας,	*Ipsa tua in mamma, nunc aũt dolores multos passus*
...ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.	*Veni vigesimo anno in patriam terram,*
...φράσθης καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,	*Sed postquam intellexisti, et tibi Deus iniecit animo,*
...τ' ἄλλος ἐνὶ μεγάροισι πύθηται.	*Tace, ne quis alius in domibus audiat.*
...ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,	*Sic enim dico, hoc autem & perfectum erit.*
...οἵ γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,	*Si mihi Deus interficiet procos superbos,*
...οὔσης σεῦ ἀφέξομαι, ὁππότ' ἂν ἄλλας	*Neq; à te vtpote quæ nutrix es abero, quando alias*
...μεγάροισιν ἐμοῖς *κτείνωμι γυναῖκας.	*Famulas in domibus meis interficiam mulieres.*
...προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια,	*Hunc autem rursus allocuta est prudens Euryclea,*
...ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;	*Fili mi, quale verbum fugit septum dentium?*
...οἶον ἐμὸν μένος ἔμπεδον, οὐκ ἐπιεικτόν·	*Scis quidē qualis meus animus constans nec impotēs.*
...τε λίς στερεὴ λίθος, ἠὲ σίδηρος.	*Tenebo. a. sicut quãdo aliquid solidus lapis, vel ferrũ.*
...ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι·	*Aliud autem tibi dico, tu autem in mentib. pone tuis,*
...γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,	*Si tibi Deus domabit Procos superbos,*
...λέξω ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας	*Iam tunc tibi narrabo in ædibus mulieres,*
...ἀτίζουσι καὶ αἳ νηλιτεῖς εἰσιν. (σεὺς,	*Quæ te dedecorant, & quæ nequissimæ sunt.*
...παμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-	*Hanc. a. respondens, allocutus est prudens Vlysses,*
...τί τὰς μυθήσεαι; οὐδέ τί σε χρή·	*Nutrix, cur autē tu has dicis? neq; aliquid te oportet:*
...ἐγὼ φράσομαι καὶ εἴσομ' ἑκάστην.	*Benè & ipse ego intelligam, & cognoscam singulam.*
...ἔχε μῦθον, ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσι.	*Sed tene silentio verbum, committe autem (rem) dijs.*

*κ. κλείνωμι

COMMENTARIVS.

Hæc Eurycleæ oratio quatuor continet. Primùm hunc hospitem accedens, in ipso limine erumpit in luctus, quos pro... vbi cum Ioue ipso conqueritur præ dolore pietatis & reuerentiæ in Deum oblita, quòd pium illum virum, & à quo ... & sanctè olim coleretur, odio tamen ita graui prosecutus sit, vt illius vota & preces non exaudierit, quod re ipsa iam ... Duo enim ille precabatur: vnum, vt senectutem posset attingere: alterum, vt in filio præclarè educando occuparetur. ... concessit hactenus Iupiter. Ergo meritò sibi videtur cum Ioue hæc anus expostulare. Vbi notandũ est, quod aliàs ob... ... fuerit veterum pietas & cultus Deorum, tanta nempe fiducia, vt Deos sibi eo nomine deuinctos crederent, à ... ... & ex merito ea quæ peterent, impetrarent. Qui error nescio quorum fanaticorum hominum mentes adhuc ho... occupat. Sed ve illis, qui tam obstinatè terga dant veritati. Secundo comparat huius hospitis casus cum Vlysseis, vt il... ...plicatur. Tertiò officium in eo lauando ipsi humanissimè offert. Quartò similitudinem quandam huius hospitis cũ ..., qualem in alijs, quotquot hactenus è peregrinis regionibus accesserunt, non obseruauerit.

...] Noui quendam principis Germani consiliarium, qui pari sui dissimulatione Lugduni ante quatuor annos vsus est, ...rè ab eo dignosceretur, apud quem id cautè respondit, quod hic Vlysses, Hoc esse ferè omnium iudiciũ, se eum esse, ...bitraretur. quod tamen securè negauit. Magna sanè est etiam à se dissitorum & ignotorum inter se hominum plerun... ...o, qualis fuit rustici & Augusti imperatoris: Pompeij Magni cum Vibio & Poblicio: Cn. Pompeij Strabonis cum Me...o: Scipionis Nasicæ cum Serapione victimario: alterius Scipionis cum Salutio Mimo: Lentuli & Metelli cum Spinte... lo histrionibus: Messalæ & Curionis cum Menogene & Burbuleo scenicis: Antiochi regis Syriæ cum Artemone quo... oratoris cum Cymæorum seruo publico: Siculi Piscatoris cum prætore Romano: Oratoris Lucij Planci cum Rubri... Armentarij Mirmillonis cum Cassio Seuero Oratore. vt referunt Plinius, Solinus, Valerius. Id verò silentio non præ...n, quod illi duo referunt de Toranio quodam Mangone, qui eximios forma pueros, alterum in Asia genitum, alterũ ...t geminos vendidit Antonio iam Triumuiro. Cùm verò ex sermone vtriusque fraus esset detecta, grauiter hoc Anto...ranium questus est. At facetè Mango respondit, eò pluris esse illi hos pueros faciendos, quòd magis admiranda sit in ... essent dissiti, quàm in geminis similitudo. Vnde etiam posteà nihil charius in sua substantia habuisse dicitur. Nostris ...militudo illa Martini Guerræ, & Arnaldi Tillij miras Tragœdias Tholosæ Tectosagum excitauit, vt eruditissimo libello ...e summus, & tam nefariè cædi etiam à discipulo (proh dolor) indignus IOANNES CORASIVS, olim Reginæ Nauarræ ...s, & Curiæ Tholosanæ Consiliarius.

... Vide quæ in præcedenti sectione ad illa verba, εἰ μή τις χεῖνος, annotauimus.

... Ex hac cicatrice agnouit Vlyssem Euryclea, quod ita nudè & simpliciter à Poëta proponi potuerat: sed quia obscurius ...n quàm vt à quouis posset intelligi, historiam ab ouo repetit, quæ docet, quomodo plaga sit ei ab apro inflicta, cuius ...ice restent vestigia. Historia paucis sic se habet. Autolycus, nato non ita pridem Vlysse, Ithacam accessit, vbi oblatus est ...lea nepos ex filia, vt ei nomen imponeret, quod ille recipiēs Vlyssem appellari iussit: insuper vbi pubertatem attigisset, ... illo cōuenerit, partem se ei bonorum suorum largiturum pollicetur. Cùm ergo vt eam ab auo consequeretur, eum ac... ...odem ad venationem deductus est oblectandi eius gratia, in qua ab apro ita vulneratus est, vnde hanc cicatricem ad...rouectior factus retinuit, de qua nunc est mentio.

... ὅρκῳ τε.] Hæc duo virtuti & ornamento huius Autolyci tribuuntur, cùm alioqui videantur esse vitiosa. Quod ad ...et, nescio qua ratione accusari possit, nisi ex more illius seculi, vbi latrocinia exercere pro indecoro non habebatur, vt ... Poëta vidimus: quanquam latrocinia meliùs excusari possunt quàm furta, quod illa saltem speciem quandam fortitu... ferunt, hæc ignaui potiùs sint animi & illiberalis. Vnde Plato 10. de Repub. κλοπὴν χρημάτων vocat ἀνελεύθερον, ἀρπα... ἀναίσχυντον. Et fures seruos appellatos tradit Nonnus Marcellus. Homine ingenuo indignum pronunciat Ambros. lib. ... 3. Hesiodus:

> δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα.

... est disputandum, an rectè ab Autolyco furta exercerentur. Id enim non solùm apud Christianos, sed etiam apud E... a controuersiam est positum. Si Tauroscythas, Cardaces Persarum, Germanos veteres & Aegyptios, Spartanos deni... ... sunt prætereà, qui mihi non succurrant, exceperis. Romana iura id satis prohibent, vt leges Solonis & Draconis apud ... Fortassis id Autolyco non propter ipsam furandi actionem, quæ per se satis est illiberalis, sed propter dexteritatem ...tia, quæ in ea requiritur, laudari potest. At eam ob causam Lycurgus, sapientissimus alioqui legislator, Spartanæ iuuen... ...mittebat, modo cautè & occultè id ageret: nam detectos plectebat, vt refert in eius vita Plutarch. Vnde etiam nostra ... aliquid etiam laudis tribuitur ei, qui solerter quippiam nefarium committit. Fuit ergo hic Autolycus fur illustris... ...cis piceatam manum eleganter appellat Martialis, de quo copiosiùs in Lexico, ex Hygino capite 201. Fuit etiam ... in iuramentis cauillandi dexteritate insignis, ita enim hanc vocem intelligendam, ibidem ex Eustathio docebimus.

Exemplum eius rei habes in eo, qui cùm triginta dierum pactæ essent induciæ, noctu agro hostium populabatur. Et in thenæum, qui cùm pisciculum esset suffuratus, & alteri cuidam tradidisset, rogatus iureiurando affirmauit se illum non quenquam alium scire, qui sit suffuratus. Illum verò, cui illum tradiderat, iurandi viam docuit, se neq; illum esse suffur lum alium scire, qui eum haberet: vt etiam refert Eustathius. Atq; hæc sunt illa ὅρκων σοφίσματα & παραλογισμοὶ, quib. r lycus instructus fuisse dicitur, qua in parte hæredem habuit Vlyssem.

f ἑρμείας,] Ioannes Tzetzes Chiliad. 8. hist. 202. hoc etiam prodidit, vbi dicit, hunc Autolycum filium fuisse Mercu pauper esset, artem furandi à patre accepit, qua ita excelluerit, vt omnes fures, quotquot vnquam fuerunt, facilè super stat integrum locum videre: quem eò lubentiùs adducemus, quò raró autorem illum in manibus hominum versari in

> Ἑρμοῦ παῖς ὁ Αὐτόλυκος πατὴρ δὲ Λαέρτου
> Πάππος τοῦ Ὀδυσσέως δὲ πένης δ' ὑπάρχων ἄγαν,
> Ἐκ δὲ Ἑρμοῦ χαρίζεται. τὴν κλεπτικὴν τὴν τέχνην
> Ὡς ὑπὲρ τὸν Αἰγύπτιον κλέπτην ἐκεῖνον κλέπτειν
> Καί γε τὸν βαβυλώνιον, Ἡρόδοτος οὓς γράφει.
> ὑπέρ τε τὸν Εὐρύβατον, ὃν Ἕλληνες θρυλλοῦσιν
> Αὐτόν τε τὸν Ἀγαμήδην τε, μετὰ τοῦ Τροφωνίου
> Ὑπὲρ ὑδραργυρίζειν τε καὶ πάντα νικᾶν κλέπτην.
> Κλέπτων καὶ γὰρ μετήμειβεν, ἀλλὰ διδοὺς ἀντ' ἄλλων
> Ἐδόκουν δ' οἱ λαμβάνοντες, τὰ σφῶν λαμβάνειν πάλιν
> Οὐκ ἠπατῆσθαι τούτῳ δὲ, καὶ ἕτερα λαμβάνειν.
> Ἵππον γὰρ κλέπτων ἄριστον, ὄνον τὸν ψωριῶντα
> Διδοὺς, ἐποίει δόκησιν ἐκεῖνον δεδωκέναι.
> Καὶ κόρην νύμφην νεαρὰν κλέπτων, ἐδίδου πάλιν
> Ἢ Σειληνὸν, ἢ Σάτυρον, γερόντιον σαπρόν τι
> Σιμὸν, νωδὸν, καὶ φαλακρὸν, μυξῶδες, τὴν δυσμορφίαν.
> Καὶ ὁ πατὴρ ἐνόμιζε τοῦτον ὡς θυγατέρα:

Id est, Gerbelio interprete:

> *Mercurij filius Autolycus, pater autem Laërtæ*
> *Auus autem Vlyßis pauperq́; existens valde*
> *A Mercurio donatur arte furandi,*
> *Vt super Aegyptio fure illo furaretur,*
> *Atq; etiam Babylonio, Herodotus quos scribit,*
> *Superq́; Eurybate, quem Græci diuulgant:*
> *Superq́; ipso Agamede, cum Trophonio,*

(malè enim Gerbelius reddiderat, post Trophonium.)

> *Et super natura Hydrargyri, & omnem vinceret furem.*
> *Furans enim commutabat, alia dans pro alijs.*
> *Arbitrabantur autem suscipientes, sua ipsorum accipere*
> *Non decipi autem ab hoc, atq; diuersa recipere.*
> *Equum enim furatus optimum, asinum scabiosum*
> *Dans, faciebat æstimationem, illum dedisse.*

id est, imponebat illis, & ita eos fascinabat, vt crederen

> *Et puellam, sponsam, iuuenem furans, dabat rursus*
> *Vel Silenum, vel Satyrum, senenonem putridum quenda*
> *Simum, edentulum, atq; caluum, mucosum, deformem.*
> *Et pater arbitrabatur hanc filiam.*

Hæc ille. Vbi autem de Hydrargyro loquitur, nihil aliud intelligit, meo iudicio, quàm vt natura Hydrargyri est varios c mas assumendi (vt norunt Chymistæ) sic ille varijs modis res, quas suffurabatur, immutabat: quod non alia factū est r Diabolica. A Mercurio igitur hanc furandi industriam habuit Autolycus. Illi enim Deo, si Dijs placet, egregiam illam a tiam affinxit antiquitas. Et docet Lucianus in Dialogo Apollinis & Vulcani, eum iam inde ab incunabulis eam exercu tem Neptuno, Vulcano forcipes, Veneri cestum, Ioui sceptrum in ipsa infantia suffuratus sit. Sed nos meliora, quàm vt fingamus, quem ex Mercurio intelligi vetus docet Theologia, quam nobis reseruauit in Hermathena & Hieroglyphic alibi Io. Goropius Becanus. Sed hoc ad Mythologicum nostrum Homericum, quod affectum habemus, pertinet.

g αὐτόλυκ', αὐτὸς νῦν ὄνομ' εὕρεο] Sup. lib. 18. pag. 262. notabamus ex Stuckio, videri apud veteres, vt à matribus po mina imponerentur: cui etiam nos suffragati sumus. At hìc aliud videtur significari, cùm auus iam id præstet, quod fo buebamus. Sed respondeo, hunc honorem fuisse auo delatum, vt nepoti nomen imponeret, vel quasi de eo quod imp rat consuleretur. Vnde ipse, quamuis nomen proferat, tamen demandat genero & filiæ vt imponant. Ait enim:

> γαμβρὸς ἐμὸς θυγάτηρ τε τίθεσθ' ὄνομ' ὅττι κεν εἴπω.

De nomine autem Vlyssis dicendum aliàs nobis erit non tantùm ex veterib. Grammaticis, sed etiam ex Hispanicis Go

h τῶν εἵνεκ' ἦλθ' Ὀδυσσεὺς,] Describitur aduentus Vlyssis cum eius causa, tum quanta humanitate sit apud Autolyc Primus ergo dies totus est conuiuio & somno datus: secundus venationi, in qua Vlysses ab apro vulnerabitur.

i βάν ῥ' ἴμεν ἐς θήρην] Plato in Sophista venationis, quam ille ζωοθηρικὴν vocat, duo statuit genera: & alterum quid πεζοθηρικὸν: alterum verò natatilium animalium, ἐνυγροθηρικόν. Istud in duo rursus partitur: aucupium ὀρνιθοθηρευτικὸν: ἁλιευτικήν. Pedestre fieri dicit partim septis, partim plagis. Illud ἑρκοθηρικὸν, hoc πληκτικὸν appellat. Illud autem noctu diu. Quod noctu, vocat πυρευτικὸν, quasi ignitum, quod ad lucem ignis fiat. Quod interdiu, ἀγκιστρευτικὸν, quasi hamul fuscinarum extrema hamis sunt aptata. Hæc ille philosophus. E quibus generibus vnius tantùm memini expreßè H qui, idq́; hoc loco: nempe πεζοθηρικοῦ, quod vt viris fortibus dignum videtur agnoscere, vt & Plato in fine libri septimi Cætera genera idem philosophus minus probat. Et nocturnum quidem, licet sit pars πεζοθηρικοῦ, omnino prohibet: rum hominum. Aucupium, quanquam seruile existimet, tamen permittit, sed in desertis tantùm agris & montibus. Pi bique præterquàm in portubus, sacris fluminibus, paludibus & stagnis. Pedestrem verò venationem, quæ equis & can poribus peragitur, omnino admittit. Quibus enim, inquit, diuina fortitudo curæ est, ij quadrupedes omnes cursu, v lisq́; propria manu venando, superare debent. Itaq; illam venationem non admittit, quæ retibus & laqueis perficitur go quędam vmbra belli illud genus venationis πληκτικὸν, quia vi & robore corporis perficitur: vnde etiam bella venat lat Plato θήρας, inquam ἀνθρώπων, quas etiam in conciliandis amicitijs statuit, tum in dicto Sophista, tum in eodem lib A bellis gestis Nimrodus etiam in sacra pagina venator dicitur, hominum scilicet. Sic etiam Aristoteles Polit. 1. cap. 8. quem etiam πολεμικὸν ibidem appellat, sub nomine venationis complectitur. Vtrumque, id est, τὸ πληκτικὸν καὶ τὸ ληστρικὸν nis tribuit Virgilius:

> *Venatu inuigilant pueri, syluasq́; fatigant.*
> *Flectere ludus equos, & spicula tendere cornu.*

Et paulò pòst:

> *Caniciem galea premimus, semperq́; recentes*
> *Coniectare iuuat prædas, & viuere rapto.*
> *At patiens operum, belloq́; assueta iuuentus.*
> *Aut rastris terram domat, aut quatit oppida bello:*
> *Omne æuum ferro teritur.*

τὸ πολεμικὸν ibi exprimit.

Quod de Germanis scribit Cæsar lib. 6. de Bell. Gall. Inter feras autem, quas hoc genere venationis insectantur, nulla sior apro, ideoq́; magis fortem & audacem requirit hominem. De leonibus, vrsis, tygride non loquor, quia eorum ve rara est quàm apri, quanquam nescio an vllum eorum horribilius venatu sit apro.

k κατὰ δέξιον ὦμον,] Qua parte aper est imbecillior, ideò eam vt feriant, diligenter solent obseruare venatores.

l ἐπαοιδῇ] Hoc fuit omnino artificium Diabolicum, quo etiam hodierni Magi vtuntur, dum morbos sanant. Quon & quatenus id facere poßint, vide pluribus apud Bodinum Dæmonom. lib. 2. c. 2.

m χάρμα καὶ ἄλγος] Gaudio affecta est, quòd herum illum adeò exoptatum videret: dolore verò, quòd illum adeò mi felicem cerneret, vt, in suis etiam ædibus, ad quas tandem peruenerat, ab omnibus contemneretur.

n ἢ, καὶ πανελόπειαν] Præ lætitia, qua diffundebatur, non attendit, an quicquā sub esset causæ, quòd tali habitu se Vlysse nec agnosceretur: sed statim id Penelopæ vult indicare, nisi Dea prudentiæ prudenter illi oculos & mentem perstrinx posset animaduertere.

o νόον] Quia in mente est sita tota facultas sensuum. vnde illud ἐνόησε toties in hoc poëta pro, Vidi.

p δεξιτερῆφι] De hac apprehensione diximus in Iliade. Hoc autem contactu, qui supplicis est, & sequenti oratione n mulcet Vlysses, ne se prodat, quod in suam perniciem sit redundaturum: quod se non facturam, sequenti pollicebitur adhuc ignotus remanet.

q θεὸς] Nota vnitatem Dei expressam vt alibi sexcenties.

r ἐπιστρεφὸν] Pietas Vlyssea, quam aliàs satis obseruauimus.

Sic dixit, anus autem per domum exiuit,
Portans lauacra, hæc enim priora effuderat omnia.
Sed postquam lauitq́ & vnxit pingui oleo,
Iterum prope ignem traxit sedem Vlysses,
Calefaciendus, cicatricem autem pannis cooperuit.
His autem verbis incepit prudens Penelope,
Hospes, hoc quidẽ tibi adhuc parũper ego dicã ipsa,
Etenim iam lecti citò dulcis erit hora,
Quem somnus capit dulcis & dolentem.
Sed mihi & dolorem magnum præbuit fortuna.
Dies quidem enim delector lamentans, lugens,
In mea opera inspiciens, & ancillarum in domo.
At postquam nox venit, cœpitq́ somnus omnes,
Iaceo in lecto, densæ autem mihi circa valdè cor
Acutæ cogitationes lugentem destruunt.
Sicut autem quando Pandarei filia floridula luscinia
Benè canit vere recens stanti, id est, nouo
Arborum in folijs sedens densis,
Quæ frequenter versans fundit personantem vocem,
Filium .a. lugens Itylum dilectum, quẽ quõdam ferro
Interfecit per insanias filium Zethi regis.
Sic & mihi bifariam animus mouetur huc & illuc.
Vel maneo apud filium, & firma omnia seruo,
Possessionẽ meam famulasq́, & altam magnã domũ
Lectumq́ reuerita mariti populiq́ famam.
Vel iam simul sequor Achiuorum qui optimus
Nubere in domibus præbent infinitas dotes.
Fili⁹ .a. me⁹ quousq́ quidẽ fuit adhuc infans et demẽs
Nubere non me sinebat mariti domũ derelinquentẽ.
Nũc .a. quãdo iam magn⁹ est, & pubertatis mensurã
Et iam me precatur iterum ire ex domo (peruenit,
Possessione iratus, quam ei consumunt Achiui.
Sed agè mihi somnium dijudica, & audi.
Anseres mihi in domo viginti triticum edunt
Ex aqua, & ipsis lætor inspiciens.
Veniens autem ex monte magna aquila curua rostro,
Omnib. in ceruices ruit, & interfecit, hi .a. fusi sunt
Congregati in domib. hæc .a. in æthera dium elata est.
At ego flebam & lugebam in somnio.
Circum .a. me congregatæ sunt pulcræ crinib. Achiuæ
Miserabiliter lugentẽ, ꝙ mihi aqla interfecit anseres.
Retrò autem veniens desedit in prominenti atrio.
Voce autem detinuit, vociferauitq́:
Confide Icarij filia valdè inclyti:
Non somnium, sed verè bonum quod perfectum erit.
Anseres quidem proci, ego autem auis
Fui anteà, nunc rursus tuus maritus veni,
Qui omnibus procis indecentem mortem immittam.
Sic dixit, at me dulcis somnus dimisit.
Aspiciens autem anseres in domibus intellexi
Triticum comedentes apud scyphum vbi anteà.
Hanc autem respondens, allocutus est prudens Vlysses,
O mulier non aliquo modo est declarare somnium
Qui aliò deflectit, quoniam certè tibi ipse Vlysses
Dixit .a. quomodo ꝑficiet: procis aũt apparebit cædes
Omnib. valdè, neq́ aliquis mortem & parcas fugiet.
Hũc .a. rurs⁹ alloq. est prudẽs Penelope, (nõ possint
Hospes certè qdẽ sõnia ĩpudẽtia, & (talia) vt discerni

Γίνονται, οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι.
Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων·
Αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχαται, αἱ δ' ἐλέφαντι·
Τῶν οἱ μέν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,
Οἵ ῥ' ἐλεφαίρονται ἔπε' ἀκράαντα φέροντες.
Οἱ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,
Οἵ ῥ' ἔτυμα κραίνουσι, βροτῶν ὅτε κέν τις ἴδηται.
Ἀλλ' ἐμοὶ οὐκ ἐντεῦθεν ὀΐομαι αἰνὸν ὄνειρον
Ἐλθέμεν· ἦ κ' ἀσπαστὸν ἐμοὶ καὶ παιδὶ γένοιτο.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Ἥδε δὴ ἠὼς εἶσι δυσώνυμος, ἥ μ' Ὀδυσῆος
Οἴκου ἀποσχήσει· νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον,
ᵉΤοὺς πελέκεας τοὺς κεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσιν
γρ. ὡς δίδε- Ἵστασχ' ἑξείης, δρυόχους* ὥς, δώδεκα πάντας,
Στὰς δ' ὅ γε πολλὸν ἄνευθε, διαρρίπτασκεν ὀϊστόν·
Νῦν δὲ μνηστήρεσσιν ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω.
Ὃς δέ κε ῥηΐτατ' ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι,
Καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
Τῷ κεν ἅμ' ἑσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα
Κουρίδιον, μάλα καλόν, ἐνίπλειον βιότοιο·
Τοῦ ποτε μεμνήσεσθαι ὀΐομαι ἔν περ ὀνείρῳ.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
Μηκέτι νῦν ἀνάβαλλε δόμοις ἔνι τοῦτον ἄεθλον.
Πρὶν γάρ τοι πολύμητις ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς
Πρὶν τούτους, τόδε τόξον ἐΰξοον ἀμφαφόωντας,
Νευρήν τ' ἐντανύσαι διοϊστεῦσαί τε σιδήρου.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
γρ. ἐθέλεις Εἴ κ' *ἐθέλοις μοι ξεῖνε παρήμενος ἐν μεγάροισι
Τέρπειν, οὔ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
ᶠἈλλ' οὐ γάρ πως ἔστιν ἀΰπνους ἔμμεναι αἰὲν
Ἀνθρώπους· ἐπὶ γάρ τοι ἑκάστῳ μοῖραν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι θνητοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα,
Λέξομαι εἰς εὐνήν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
Αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ' ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
Ἔνθα κε λεξαίμην· σὺ δὲ λέξεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ,
γρ. χαμάδι-ς Ἢ *χαμάδις στορέσας, ἤ τοι κατὰ δέμνια θέντων.
Ὣς εἰποῦσ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
Οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
Ἐς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί,
Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Sunt, neq; quid omnia perficiuntur hominibu
Duæ enim portæ debilium sunt somniorum,
Vna quidem enim cornib. factæ sunt, alteræ. ebor
Horum qui quidem egreßi fuerint per sectum
Spe frustrantur verba imperfecta portantes.
Qui autem per polita cornua eunt foras,
Hi vera perficiunt, hominum quando aliquis ide
At mihi non hinc puto graue somnium
Venisse, certè placidum mihi & filio fiat.
Aliud autem tibi dico, tu autẽ in mentibus p
Hæc iam aurora veniet infamis, quæ me Vlyss
A domo abducet, nunc enim deponam certa
Secures quas ille in domibus suis (nu
Dispoſuit ordine foramina manubrij habẽte
Stans autem hic multum longè iaciebat sagi
Nunc autem procis certamen hoc immittam
Qui autem facillimè extendet arcum in ma
Et persagittabit annulos duodecim omnes,
Hunc sequar vbi (me) abduxero (ab) hac don
(Quæ) iuuentutẽ (meã) vidit, perpulcrã plen
Cuius aliquando (me) recordari puto in somn
Hanc. a. respondens alloquutus est pruden
O uxor veneranda Laërtiadæ Vlyßis,
Non amplius nunc proijce in domibus hoc ce
Antè enim prudens veniet huc Vlysses,
Quam his aliquando arcum benè politum tr
Neruum extenderint persagittârintq; anni
Hunc autẽ rursus alloquuta est prudens
Si velis mihi hospes aßidens in domibus
Delectare, non mihi somnus in palpebris fun
Sed non enim aliquo modo est insomnes esse
Homines, in enim vnoquoq; partem posueru
Immortales mortalibus supra fertilem terra
Sed certè quidem ego ad cœnaculum vbi asc
Dormiam in lecto, qui mihi suspiriosus factu
Semper lacrymis meis irrigatus, ex quo Vlyss
Iuit visurus malum Ilium, neq; nominandu
Illic dormiam, tu autem dormi hac in domo.
Vel humi sternens, vel tibi lectos ponant.
Sic loquuta ascendit cœnacula splendida,
Non sola, cum ea & famulæ ibant aliæ.
In aũt superiora vbi ascẽdisset cũ ancillis
Flebat posteà Vlyssẽ dilectũ maritũ, quousq;
Dulcem in palpebris iecit cæsia Minerua.

COMMENTARIVS.

a ἤματα μὲν γὰρ] Tria facit hac oratione Penelope. Primùm exponit, quomodo tempus diuisim terat, interdiu quidem l[...] liquantulum se oblectans in rebus domesticis: noctu verò, vbi nullis occupationibus distringitur, grauissimis cogitatio[...] ctibus vexata & cruciata, quod eleganti comparatione amplificauit, ducta à Lusciniæ variatis cantibus: quasi tristem il[...] tionem hac suauitate lenierit: quod Poëtæ artificium non est leuiter obseruandum. Secundò explicat, quæ sint illæ co[...] quibus animus eius in diuersas partes abripitur: nempe aut de recusandis aut de subeundis nuptijs. Vt illas recuset, fac[...] conseruandæ rei domesticæ, quæ non leue detrimentum erat ex eius discessu acceptura: quia partem etiam bonorum sec[...] tem in alienam domum contulisset: deinde reuerentia primi lecti coniugalis, quem vt alius temeraret, vix poterat luben[...] re: fama denique populi: quæ omnia anteà pag. 232. enarrauimus. Vt subeat nuptias, faciebat ipse Telemachus, qui post[...] phebis excesserat, identidem illam ad eas amplectendas vrgebat, quòd ab his procis bona sua diripi & absumi eius gratia [...] nimo pateretur. Tertiò proponit ei somnium, quod fecerat de morte procorum, quam illa aquilæ in anseres inuolatio[...] planè apposite ad imminens negotium. Illud an verum fuerit, non disquiro propter consuetam in poëtis fingendi quidi[...] tem. Id scire & credere me profiteor, vix quicquam vlli insigne accidere, quo de somnijs non admoneatur: quibus t[...] demum fidem adhibendam puto, cùm ex nulla alia ægritudine aut perturbatione oriuntur. Qua de re aliàs in Iliade d[...] mox adhuc dicemus.

b ὡς δ' ὅτε πανδαρέου] In hac comparatione quinque nobis sunt animaduertenda. Primùm ipsa auicula: deinde temp[...] nit: tertiò locus in quo canit: quartò ratio illius vocis: quintò & postremò in quem finem. Quæ partim ex ipsius natura, [...] fabulis intelligenda. Est ergo Luscinia auicula satis nota, cantu cæterarũ omnium celeberrima & nobilissima, quam Po[...] vocat, vt copiosiùs dicemus in Lexico. Eam autem dicit Pandari filiam, cùm al[ij] scribant, Pandionis. Vnde, vt ait Didym[...] uersè hæc ab alijs tradit Poëta, vel vtrumque nomen ad vnum pertinet. Vide Ouid. 6. Metamor. Natalem Mythol. lib. 7. c.[...]

nonis filiam pronunciant. Metonymycè autem, vt ait Eustathius, hæc auis Pandari filia dicitur, cùm hoc nō verè de aue, ...one, quæ in hanc auem mutata est, dicatur: nam alij Prognem appellant, alij Philomelam. Sed harum appellationum di... e liuersitate historiæ fabulosæ pendet, quam nos ex Eustathio proponemus, vt est etiam à Gesnero cap. de Hirundine ... Iomerus ergo illam aliter quàm recentiores memorat. Neque enim Pandionis, vt illi, mentionem facit (nisi Pandion ... omine etiam Pandareos dictus sit) neq; Procnes, neq; Terei: & Itylum vocat illum, quem recentiores Ityn, quem Pāda... ho peperit, κοῦρον Ζήθοιο ἄνακτος. alia lectio habet Ζήθου. Sunt & qui Itylum, Α'ἴτυλον esse nugētur, & prima litera adempta, ... ceu qui genus ab Aete ducat, vt & pater eius Zetes, Boreæ filius. Cæterùm recentiores sic tradunt: Pandionis Atticæ ... fuerunt Procne & Philomela. Ex his Philomela Tereo Thraci nupsit, & sic ex Attica muliere facta est Thracia. Porrò ... uando Athenas profecturum rogauit, vt Procnen sororem suam secum adduceret quod is fecit quidem, sed in itine... n intulit: & ne facinus sorori aperiret, linguam execuit. Procne verò in tela texendo iniuriam sorori prodidit. Philome... upida, filium Ityn è Tereo sibi partum occidit, & patri coctum apposuit. Comedit ille, & ex minutis quibusdam reli... esse agnouit. Itaq; persequutus, sorores occidere parabat. fugiunt illæ, & Dijs imploratis, in aues mutantur, Philome... , Procne verò lusciniæ forma assumpta (Gesnerus legit, *Philomela lusciniæ, Procne verò hirundinis forma assumpta:* sed exi... ire Eustathium, quod alij plerique, vt Aristophanis interpres, Ioannes Tzetzes Hesiodi scholiastes, atq; adeò ipse Ser... videbimus) Quamobrem hirundinis vox aspera & cantu insuauis est, vt cui lingua mutilata fuerit, & frequenter Terei ... ns nomen efferre conatur: Luscinia verò Ityn subinde suo cantu repetit: Tereus deniq; in vpupam transformatus cre... sunt (ποῦ ἄρα ἐστὶν) exclamat. Sic quidem recentiores fabulantur. Alij verò Homerum sequuti: Pandarei (inquiunt) cui ... rops Milesius, filiæ fuerunt Merope, Cleothera, & Aedon. Harum maxima natu Aedon Zetho Amphionis fratri nu... ilium peperit Itylum: & cùm inuideret numerosæ leuiri sui (τοῦ δαέρος, τοῦ ἀδελφαδέλφου) Amphionis soboli, quā ille ex ... Tantali & Hippomedusæ filia augebatur, Itylum filium suum cum filijs Niobes ludere, & vno etiam in lecto intercū... tum, seorsim cubare (vel, vt alij scribunt, in lecto interiore) iussit, vt ipsa intempesta nocte accedens, primum ex Am... occideret, Amaleum nomine: sed cùm Itylus vel oblitus esset, vel non obtemperasset matri, ea noctu filium propriū, ... le rata, occidit. quo cognito, præ nimio luctu, vt & ex hominibus migraret, à Dijs petijt. Itaque in lusciniam mutata, ... etinuit, cuius nomen cantu suo repetere solet. Alij Aedóna mulierem non ignorantia, sed sponte Itylum filium inter... t. Occiso enim (aiunt) Amphionis filio Amaleo, cùm vxorem illius (Amphionis) timeret, mox suum quoq; filium in... pectandum sibi ab inimica vltionem præueniret. Porrò in sequente Rapsodia reliquas duas Pandari filias parentibus ... pe à Venere educatas ait: & cùm iam nubiles essent, ab Harpyis raptas, & Furijs traditas esse. Fortassis enim cùm for... xcellerent, propter orbitatem tamen infelices, in prauam & furiosam aliquam vitam (εἰς ὑποδύσκολον καὶ ὡς οἷον ἐπιστή...) præ nimio luctu conuersæ, obscuræ perierunt, vt inde à ventis raptas, & Furijs traditas fabulosè feratur. Hęc noster ... Hanc etiam fabulam, inquit Gesnerus, Varinus refert è Scholijs Aristophanis in aues, in vocabulo Ἴτυς. In hoc tamen ... Procnen Terei vxorem, & Ityn eiusdem è Tereo filium facit, non Philomelæ, vt Eustathius. Procne, inquit, cùm soro... e casum intellexisset, mactatum Ityn filium Tereo edendum apposuit. quo ille cognito, gladio eos persequutus est, ... ποῦ (vt solent quærentes.) Philomela verò præ metu Terei nomen efferebat. Procne verò filium lugens Ityn, ἴτυ ἴτυ mi... nabat. Ioue autem miserato, Procne in lusciniam, Philomela in hirundinem, & Tereus in vpupam mutati, easdem ad... nunt. *Hæc ille.* Idem scribit etiam interpres Hesiodi. Virgilius Ecloga sexta:

Aut vt mutatos Terei narrauerit artus *Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit,* &c.

Tereus, rex Thracum Pandionis Athenarum regis filiam Procnen duxit vxorem, & Athenas profectus, vt sororem il... Philomelam, in itinere illam vitiauit, & linguam abscidit. Illa tamen rem in veste suo cruore descriptam misit sorori. ... ita Procne, Ityn filium interemit, & patri epulandum apposuit. Postea omnes in aues mutati sunt: Tereus in vpupam, ... inum, Progne in hirundinem, Philomela in lusciniam. Vbi quidē à superiore narratione dissentit: cui tamen astipulatur ... rrans illud poetæ:

Et manibus Procne pectus satiata cruentis,

... o. Nomen, inquit, posuit pro nomine. Nam Philomela in hirundinem versa est: pro qua Procnen, vel quasi sororem ... iasi eam, quæ fuerat illius sceleris causa. nam ipsa miserat Tereum ad adducendam sororem. Vbi mireris tam manife... iutore diuersitatem. Ouid 6. Metamor. Philomelam in lusciniam, Procnen in hirundinem versam dicit, quem vulgus ... maticorum sequitur. Probus tamen cōtrà, vt annotat Erythręus in Indice Virgiliano, cui assentitur Varro lib. 4. de L. ... nquit, (quidam emendant Luscinia: quidam conijciunt legendum Lusciniola ὑποκοριστικῶς. Rectè: cùm ita eam idem ... Re rustic. cap 5. & Plautus in Bacchid appellent.) quòd luctuosè canere existimatur atq; esse ex Attica Procne in luctu ... nè Varronis autoritati plurimùm tribuendū puto. Quia tamen aliud iam receptum est, nos hanc litem sub iudice relin... ntiquiora tamē pro verioribus agnoscimus, in Homericam sententiam transibimus, quam anteà exposuit Eustathius. ... dem hactenus, atq; de primo capite, quod nobis in hac comparatione Homerica obseruandum initiò monebamus. ... rat, Tempus quo canit: nempe vere adhuc recente & nouo. Aristoteles scribit, eam latére ab autumno vsq; ad vernos ... t eum Plinius. Ergo vere demum apparet. & canere tunc incipit, idque per integros dies & noctes quindecim, nempe ... onde incipit opacare, dein canit quidem, sed non assiduò. Mox adulta æstate, vocem mittit diuersam, non insuper variā ... modulatamq;, sed simplicē, vt scribit Aristoteles, & post eum Aelianus ac Plinius, cuius integrum locum de Luscinia ... imus. Albertus ait, Luscinias inter cubandum cantare, & aliquos Platonicorum dixisse, oua eius non posse sine cantu ... ificari: id quod verum esse (aliqua ratione) videtur. Nam spiritus lenis & calor eleuans sanguinem in talibus animalibus ... cantus iucunditatem & desiderium gaudij. Talis verò parentum calor incubando magis vitalis est quàm alius. Hæc ... tempus etiam pertinent, siquidem verè incubant lusciniæ. Tertium caput est de loco, in quo canit Luscinia: nempe in ... ensis folijs, quæ loca amat illa auicula, vtpote in quib. etiam nidificet: vnde Theocritus,

Α'ηδόνες ἐν πυκινοῖσιν ὀδυρόμεναι περὶ φύλλοις.
αἱ δ' ἀηδονίδες ἐφεζόμεναι ἐπὶ δένδρεσι.

Et alibi.
Παντᾷ δ' πτερύγεσσι περισφύρει ὄζον ἀπ' ὄζω.

... iput est de ratione vocis huius auiculæ, quam θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνὴν dicit Poeta. Dicit ergo eius vocem πο... t, quę multis mutetur ac variet modis, vt interpretatur Gesnerus. Aelianus Hist. anim. lib. 5. c. 38. testatur, quosdam le... ηχεῖα (vel vt quidā emendāt, πολυδευκέα) τὴν ποικίλως μιμουμένην, vocem variè imitantē: vt ἀδευκέα (vel ἀδευκέα) cō... nullam prorsus imitationem sit composita. Notum est vnicuiq;, quanta cū varietate vocis moduletur illa auicula, quod ... rbis exprimit Plinius, qui ea de re omnium optimè scripsit. Locus est lib. 10. cap. 29. Luscinijs diebus ac noctibus conti... rulus sine intermissu cantus, densante se frondium germine, non in nouissimum digna miratu aue. Primùm tanta vox ... n corpusculo tam pertinax spiritus. Deinde in vna perfecta musicæ scientia modulatus editur sonus: & nunc continuò ... tur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto: promittitur reuocato, infuscatur ex ... interdum & secum ipse murmurat: plenus, grauis, acutus, creber, extentus, vbi visum est, vibrans, summus, medius, imus. ... : omnia tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiarum tormentis ars hominum excogitauit, &cæt. Quæ omnia ... ois, θαμὰ τρωπῶσα, complexus est Homerus noster. Quintum caput est de fine illius vocis, de quo satis dictum est in ... e, vbi Lusciniæ historiam exposuimus.

...] Somnium illud Penelopę partim fuit allegoricum, partim nō. Allegoria fuit in anseribus & aquila. Veritas fuit in ipsa ... quæ ei facta est à quodam de seipso, quem Vlyssem esse iam affirmat ipsemet Vlysses.

... ὄνειροι ἀμήχανοι] Ea quæ optamus, vix audemus certò nobis polliceri, ne etiam cùm id obliquè nobis prædici ac ... iri obseruamus. Atq; eo pacto iam est affecta Penelope, quæ temerè non credit hoc ita euenturum, itaq; in somnio... tem ac inconstantiam incertitudinemq; paululum inuehitur, quasi ijs non fidendum. Quod vt probet, duas adducit ratio-

rationes somniorum, quibus aut falsitas aut veritas eorum deprehendi possit. Duas enim dicit portas esse, quibus egre[...] altera est eburnea: altera cornea. quæ illa egrediuntur, sunt fallacia: quæ ista, veritatem important. Vt ergo suum somnium [...] oportebat hac egressum, quod euenisse sibi persuadere non potest. Quod de duabus somnij portis dicit, effinxit Virgil[...] Videndus est Macrob in Somn. Scip. lib. 1. c. 3. in fine. De somniorum superstitione & vanitate, qui plura videre volet, [...] Mirand. de Rerum prænot. lib. 6. c. 7. & seq. Sed videat lector, ne plus hominis autoritati quàm experientiæ & rationi tr[...] enim quod sentio. Illi planè mihi animi nostri diuinitatem tollere videntur, qui hanc quoq; somniorum facultatem il[...] Et reuerà hoc testor (quod & à multis viris intemeratæ fidei testatũ audiui) mihi nihil adhuc vel mali vel boni contigiss[...] teà in somnis non præuiderim. Dicant quod volent Stoici: ego in ijs, quæ Fidei catholicæ non præiudicant, ne à doct[...] busq; dissentire non erubesco, vbi ἀρχιτεκτονικὴν illam ἐμπειρίαν à me militare sentio.

e τοὺς πελέκεας] De hoc certamine infrà lib. 21.

f ἀλλ' οὐ γάρ πως] Quod ἀϋπνίᾳ homines vti non possint, aliàs docuimus in Iliade.

FINIS LIBRI XIX. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Υ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Βουληθεὶς ἀνελεῖν Ὀδυσσεὺς τὰς μιγνυμένας τοῖς μνηστῆρσι θεραπαινίδας, καὶ μεταγνοὺς, διὰ τὸ ἑξῆς πρὸς Εὔμαιον καὶ Φιλοίτιον διαλέγεται. ἐν ᾧ καὶ τῶν μνηστήρων γίνεται ὁμιλία.

Ἄλλη.

Υ βρονταῖς Ζεὺς θάρσυν' Ὀδυσσῆα, καὶ σχέθ' Ἀχαιούς.

Αὐτὰρ ὁ ἐν προδόμῳ εὐνάζετο δῖος Ὀδυσσεύς·
Κὰμ μὲν ἀδέψητον βοέην στόρεσ', αὐτὰρ ὕπερθε
Κώεα πόλλ' οἰῶν, τοὺς ἱρεύεσκον Ἀχαιοί·
Εὐρυνόμη δ' ἄρ' ἐπὶ χλαῖναν βάλε κοιμηθέντι.
a Ἔνθ' Ὀδυσεὺς μνηστῆρσι κακὰ φρονέων ἐνὶ θυμῷ,
(χ. Κεῖτ' ἐγ.) *Κεῖτ' ἐγρηγορόων· ταὶ δ' ἐκ μεγάροιο γυναῖκες
Ἤισαν, αἳ μνηστῆρσιν ἐμισγέσκοντο πάρος περ,
Ἀλλήλῃσι γέλωτα καὶ εὐφροσύνην παρέχουσαι.
Τοῦ δ' ὠρίνετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι·
Πολλὰ δὲ μερμήριζε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Ἠὲ μεταΐξας θάνατον τεύξειεν ἑκάστῃ,
Ἦ ἔτ' ἐῷ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μιγῆναι
Ὕστατα καὶ πύματα. κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.
b Ὡς δὲ κύων ἀμαλῇσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα,
Ἄνδρ' ἀγνοιήσασ' ὑλάει, μέμονέν τε μάχεσθαι·
(χ. ἀγαιομένου) Ὥς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει *ἀγαιομένου κακὰ ἔργα.
Στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ,
c Τέτλαθι δὴ κραδίη· καὶ d κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.
(χ. μοι) Ἤματι τῷ ὅτε *μοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ
Ἰφθίμους ἑτάρους· σὺ δ' ἐτόλμας, e ὄφρα σε μῆτις
Ἐξάγαγ' ἐξ ἄντροιο, ὀιόμενον θανέεσθαι.
Ὣς ἔφατ', ἐν στήθεσσι καθαπτόμενος φίλον ἦτορ.
Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα
Νωλεμέως· ἀτὰρ αὐτὸς ἑλίσσετο ἔνθα καὶ ἔνθα.
f Ὡς δ' ὅτε γαστέρ' ἀνὴρ πολέος πυρὸς αἰθομένοιο
Ἐμπλείην κνίσης τε καὶ αἵματος ἔνθα καὶ ἔνθα
Αἰόλλῃ, μάλα δ' ὦκα λιλαίεται ὀπτηθῆναι·
Ὣς ἄρ' ὅγ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἑλίσσετο, μερμηρίζων
Ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει,
Μοῦνος ἐὼν πολέσιν· σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Οὐρανόθεν καταβᾶσα· δέμας δ' ἤικτο γυναικί.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,
Τίπτ' αὖτ' ἐγρήσσεις πάντων πέρι κάμμορε φωτῶν;

ARGVMENTVM VIGESIMI LIBRI *Odysseæ.*

VOLENS interficere Vlysses mixtas procis anci[...] sententia, exinde cum Eumæo, & Philœtio dispu[...] & procorum fit collocutio.

Aliud.

Y, tonitribus Iupiter audacẽ fecit Vlyssem, & tenuit [...]

At ipse in vestibulo dorm[...]
nus Vlysses:
Subter quidem crudam [...]
strauit, sed desuper
Pelles multas ouium, [...]
rant Achiui.
Eurynome aũt super indumentum iniecit [...]
Illic Vlysses procis mala cogitans in animo,
Iacebat vigilans: hæ autem ex domo mulie[...]
Iuerunt, quæ procis miscebantur anteà,
Mutuò risum & lætitiam præbentes.
Huius aũt mouebatur animus in pectoribu[...]
Multa autem cogitabat in mente & in an[...]
An irruens mortem pararet singulæ,
An sineret cum procis superbis misceri
Extremò & vltimò: cor autem ei intus lat[...]
Sicut autem canis teneros circùm catulos [...]
Virum ignorans latrat, & est prõpta ad p[...]
Sic huius intus latrabant indignantis mal[...]
Pectore autem percusso animum increpuit [...]
Tolera vtiq, anime, et peiꝰ aliud aliquã[...]
Die illo quo tibi robore insuperabili comed[...]
Fortes socios, tu.a. audax perstitisti, quou[...]
Eduxit ex antro putantem mori.
Sic dixit in pectoribus incessens dilectu[...]
Huic valdè in illo æstu cor manebat toleran[...]
Indesinenter, at ipse vertebatur huc & illu[...]
Sicut autẽ quando ventrem vir multo ign[...]
Plenum pinguedineq; & sanguine huc & il[...]
Variè versat, citissimè verò cupit assatum [...]
Sic hic huc & illuc vertebat cogitans,
Quomodo iã procis impudentib. manus im[...]
Solus cùm esset multis, prope.a. ipsum venit [...]
Cælitùs descendẽs, corpore.a. assimilata era[...]
Stetit igitur super capite, & hunc sermonem [...]
Cur rursus vigilas omnes supra infortun[...]

ὑγριὸς δ᾽ ἐςὶ, γυνὴ δέ τοι ἥδ᾽ ἐνὶ οἴκῳ,	*Domus quidē tibi hæc eſt, vxor autē tibi hæc in domo,*
οἷόν πού τις ἐέλδε)ἔμμεναι υἷα. (σῶς.	*Et filius, qualem aliquis cuperet eſſe filium.*
᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-	*Hanc aūt reſpondens allocutus eſt prudens Vlyſſes,*
ταῦτά γε πάντα Θεὰ κτ᾽ μοῖραν ἔειπες.	*Certè iam hæc omnia Dea vt par eſt dixiſti.*
μοι τόδε θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,	*Sed aliquid mihi tale animus in mentibus cogitat,*
δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσω	*Quomodo iam procis impudentibus manus imponam*
ἐών· οἱ δ᾽ αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔασι.	*Solus cùm ſim, hi autem ſemper cōgregati intus ſunt.*
καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζω,	*Adhuc item aliquid & hoc maius in mentibus cogito,*
κτείναιμι [8] Διός τε σέθεν τε ἕκητι,	*Siquidem enim interficiam Iouéq; teq; nolente,*
πεκπροφύγοιμι; * τὸ ἤ φράζεσθαι ἄνωγα.	*Quî ſubterfugiam? hoc autem conſultare volui.* γρ. τά σε φρ.
αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	*Hunc aūt rurſus alloquuta eſt dea cæſia Minerua,*
καὶ μέν τίς τε χερείονι πείθεθ᾽ ἑταίρῳ,	*Miſer & quidem aliquis peiori perſuadetur ſocio,*
νητός τ᾽ ἐςὶ καὶ οὐ τόσα μήδεα οἶδεν·	*Tamen mortalis eſt, & non tot curas videt.*
ῶ Θεός εἰμι, διαμπερὲς ἥ σε φυλάσσω	*At ego Dea ſum continuè quæ te cuſtodio*
πᾶσι * πόνοις· ἐρέω δέ τοι ἐξαναφανδόν·	*In omnibus laboribus, dico autem tibi claré.* (num γρ. πόνοισ᾽·
πεντήκοντα λόχοι μερόπων ἀνθρώπων	*Siquidē quinquaginta agmina diuerſilinguiū homi-* γρ. καὶ πάντεσ
νῶϊ περισταῖεν, κτεῖναι μεμαῶτες Ἄρηϊ,	*Nos circumſtarent interficere prompti Marte,*
τῶν ἐλάσαιο βόας καὶ ἴφια μῆλα.	*Et horum expelleres boues & pingues oues.*
τω σε καὶ ὕπνος, ἀνίη καὶ τὸ φυλάσσειν	*Sed capiat te & ſomnus, dolor & cuſtodire*
ἐγρήσσοντα· κακῶν δ᾽ * ὑποδύσεαι ἤδη.	*Tota nocte vigilantem, è malis emerges iam.* γρ. ὑπεκδύσεαι
ὥς φάτο· καί ῥά οἱ ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευεν.	*Sic dixit, & ei ſomnum in palpebris fudit.*
ἴψ ἐς Ὄλυμπον ἀφίκετο δῖα Θεάων.	*Ipſa autem retrò in Olympum abiuit diuina Dearum.*

COMMENTARIVS.

...δυσσεὺς] Sæpiùs repetitum eſt illud ἐν νυκτὶ βουλὴ, nunc verò commodè repetendum, cùm Vlyſſes inducatur tempore illo, ...ri tum ſomno, tum libidinibus impendebant, cogitationibus inſumere. Neque poterat tam ſoli...itus animus quieſcere ...tam vrgente, & tantæ molis conſilio, vt ab vno ſuſtineri non poſſe videretur: quod infrà apud Mineruam conquere- ...em omnia adornat Poeta, vt ſuis oculis facinora domeſtica videat, vnde magis inflammetur ac exacerbetur, cùm ea gra- ...quæ oculis, quàm quæ auribus percipiuntur.

...ων] Eleganter affectum iſtum Vlyſſis hac comparatione exprimit, quam in ἀποδείξει imitatus eſt Ennius, vt pleraque a- ...us in pectore latrat: hoc eſt, κραδίη οἱ ἔνδον ὑλάκτει.

...ἡ δὴ κραδίη] Grauiter ſine dubio & iniquiſſimo animo has mulierū petulantias ferebat Vlyſſes, ſed nequid ei ad laudem ...τλημοσύνης, qua inter veteres omnes Heroas eſt celeberrimus, deeſſet, hac quoque in parte illam ab eo vſurpari voluit ...ue eum inducit ſe ipſum exhortantem ad patientiam maioris mali, quod tamen ſubiuerit, commemoratione. Monet ...ſtathius, in prouerbium abijſſe hæc Vlyſſes verba: quod ni fallor, à noſtris Adagiorum analectis obmiſſum eſt.

...ον] Sanè grauius fuit hoc à Cyclope periculū ſi id ipſum tantùm ſpectes quod ibi in vitæ diſcrimen venerit: ſed ſi longè ...unt, vt reuerà ſunt, ea quæ honori & decori iniuriam faciunt, quàm quæ vitæ, pluris etiam videtur hanc inſolentiam li- ...um mulierum facere debuiſſe, quā eius familia ita miſerè fœdabatur. Sed prudentiæ fuit, rerum occaſionem aucupari, ...inconſultò has ancillas de medio tollere, ne hac immatura feſtinatione alterum de interimendis procis conſilium ab- ...ır: tamen conturbatum & indignatum ex hoc facto eum inducit, prout virum honeſtatis ſtudioſum decuit.

...πολύμητις.] Vide ſup. lib. 9 circa finem.

...τι] Expreſſurus illam cogitationum in Vlyſſe volubilitatem, licet longè petitis comparationibus vti poſſet, vt tamen eò ...orem haberet Poëſin, quæ omni rerum genere eſſet referta, hanc quoque ex re culinaria aduocauit, quæ ſatis ὑποτυπωτι- ...volubilitatem ob oculos nobis ſubijcit. Ea autem in capiendo conſilio & excogitanda commoda ratione interficiendi ...rſabatur. Neque enim res erat leuis momenti, vt vnus tantam multitudinem aggrederetur, quod non videbatur ſine peri- ...è fieri. At mirum ſanè eſt quòd ita anxius ea de re ſit ac ſolicitus, qui anteà difficultatem iſtam à Telemacho propoſitam ...is prudenter quàm piè diluerit, cùm eum qui Iouis & Mineruæ auxilio fretus ſit, aliena ope non indigere pronunciaret, ...te & probante denique ipſo Telemacho, vt videre eſt ſup. lib. 16. pag. 236. Dicendum tamen videtur ibi minus ſecurè eo- ...lium ſibi polliceri, ſed tantùm dubitanter propoſuiſſe, vt docet interrogatoria loquendi formula, quā ibi vtitur. Nunc ...propiùs imminet finis negotij, magis ſeriò incipit ea de re cogitare, ne quid inconſultis & inuitis Dijs facere videa- ...l in eius ſequenti oratione ad Mineruam indicabit.

...τε σέθεν τε ἕκητι,] Ita ſcriptū eſt vulgo, atque etiam in textu & annotationibus Euſtathianis. Sed, ni fallor, meliùs apud Didy- ...ός τε σέθεν τ᾽ ἀέκητι. Hoc enim verebatur Vlyſſes, ne hoc negotium Iupiter & Minerua probarent, quòd fortaſſe eos cæde ...m minimè delectari intelligeret. Vide etiam præcedentem annotationem.

...ε,] Videtur Minerua Vlyſſem increpare, quòd ita diffidenter auxilium ſuum ſibi polliceatur, facta comparatione ab ho- ...quorum quiſpiam alteri facilè perſuadet, ſe ei omni officio affuturum, cùm tamen nihil certi à mortalibus ſit expectan- ...enim interpretor illud ὥσπερ θνητός τ᾽ ἐςὶ,) Quantò ergo certiùs quiſpiam de Deo ſperare illud ipſum debet, quod genera- ...em debuit enuntiari, ſed maluit Poëta, relicta θέσει ὑπόθεσιν amplecti breuitatis cauſa. Eſt autē ὑπόθεσις in eo, quod id de ſe ...dea ſit, dicit Minerua, quod confirmatur ex generali effato, quod de Dijs poterat præſtrui. Itaque eum ſecuriorem reddit, ...Mineruæ præſidio ſtipatum non ſolùm de ſuperandis facillimè procis, ſed de longè pluribus agminibus dubitare non ...um hortatur eum ad ſomnum, quem ei ipſamet infundit: qua de re aliàs in hoc eodem Poëta diximus.

...τὸ φυλάσσειν] Quàm ſit neceſſaria quies & ſomnus non ſolùm homini, ſed reliquis etiam animantibus dixiſſe nos puto in ...c.

εὖτ᾽ ὕπνος ἔμαρπτε, [a] λύων μελεδήματα θυμοῦ,	*Quando hunc ſomnus cepit ſoluens curas animi*
μελής, ἄλοχος δ᾽ ἄρ᾽ ἐπέγρετο κέδν᾽ εἰδυῖα.	*Soluens membra, vxor autem ſurrexit caſtè edocta.*
ῖε δ᾽ ἄρ᾽ ἐν λέκτροισι καθεζομένη μαλακοῖσιν.	*Flebat autem in lectis ſedens mollibus.*
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίουσα κορέσσατο ὃν κτ᾽ θυμὸν,	*At poſtquam flens ſatiata eſt ſuo in animo,*

[b] Ἀρτέμιδι πρώτιστον ἐπεύξατο δῖα γυναικῶν,
Ἄρτεμι, πότνα θεά, θύγατερ Διός, αἴθε μοι ἤδη
Ἰὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλοῦσ' ἐκ θυμὸν ἕλοιο
Αὐτίκα νῦν, ἢ ἔπειτά μ' ἀναρπάξασα θύελλα
Οἴχοιτο προφέρουσα κατ' ἠερόεντα κέλευθα,
[c] Ἐν προχοῇς δὲ βάλοι ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.
[d] Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρας ἀνέλοντο θύελλαι,
Τῇσι τοκῆας μὲν φθῖσαν θεοί, [e] αἱ δὲ λίποντο
Ὀρφαναὶ ἐν μεγάροισι, κόμισε δὲ δῖ' Ἀφροδίτη
[f] Τυρῷ καὶ μέλιτι γλυκερῷ καὶ ἡδέϊ οἴνῳ·
[g] Ἥρη δ' αὐτῇσιν περὶ πασέων δῶκε γυναικῶν
Εἶδος καὶ πινυτήν, [h] μῆκος δ' ἔπορ' Ἄρτεμις ἁγνή,
Ἔργα δ' Ἀθηναίη δέδαε κλυτὰ ἐργάζεσθαι·
Εὖτ' Ἀφροδίτη δῖα προσέστιχε μακρὸν Ὄλυμπον
γρ. γλυκεροῖο Κούρης αἰτήσουσα τέλος * θαλεροῖο γάμοιο,
Ἐς Δία τερπικέραυνον (ὁ γάρ τ' εὖ οἶδεν ἅπαντα,
Μοῖράν τ' ἀμμορίην τε καταθνητῶν ἀνθρώπων)
[i] Τόφρα δὲ τὰς κούρας Ἅρπυιαι ἀνηρέψαντο,
Καί ῥ' ἔδοσαν στυγερῇσιν Ἐριννύσιν ἀμφιπολεύειν·
Ὡς ἔμ' ἀϊστώσειαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Ἠέ μ' ἐϋπλόκαμος βάλοι Ἄρτεμις, ὄφρ' Ὀδυσῆα
Ὀσσομένη, καὶ γαῖαν ὑπὸ στυγερὴν ἀφικοίμην,
Μηδέ τι χείρονος ἀνδρὸς ἐϋφραίνοιμι νόημα.
[k] Ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν ἔχει κακόν, ὁππότε κέν τις
Ἤματα μὲν κλαίῃ πυκινῶς ἀκαχήμενος ἦτορ,
γρ. ἁπάντας Νύκτας δ' ὕπνος ἔχῃσιν (ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν * ἁπάντων
Ἐσθλῶν ἠδὲ κακῶν, ἐπεὶ ἂρ βλέφαρ' ἀμφικαλύψῃ)
Αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ' ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
Τῇδε γὰρ αὖ μοι νυκτὶ παρέδραθεν εἴκελος αὐτῷ,
Τοῖος ἐὼν οἷος ἦεν ἅμα στρατῷ· αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
Χαῖρ', ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ὄναρ ἔμμεναι, ἀλλ' ὕπαρ ἤδη.
Ὡς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.
Τῆς δ' ἄρα κλαιούσης ὄπα σύνθετο δῖος Ὀδυσσεύς·
Μερμήριξε δ' ἔπειτα, δόκησε δέ οἱ κατὰ θυμὸν
Ἤδη γιγνώσκουσα παρεστάμεναι κεφαλῆφι.
Χλαῖναν μὲν συνελὼν καὶ κώεα τοῖσιν ἐνεῦδεν,
Ἐς μέγαρον κατέθηκεν ἐπὶ θρόνου· ἐκ δὲ βοείην
Θῆκε θύραζε φέρων. Διὶ δ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών,
[l] Ζεῦ πάτερ, εἴ μ' ἐθέλοντες ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρὴν
Ἤγετ' ἐμὴν ἐς γαῖαν, ἐπεί μ' ἐκακώσατε λίην,
Φήμην τίς μοι φάσθω ἐγειρομένων ἀνθρώπων
Ἔνδοθεν, ἔκτοσθεν δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.
Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς·
Αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου
Ὑψόθεν ἐκ νεφέων· γήθησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.
Φήμην δ' ἐξ οἴκοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρὶς
Πλησίον, ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι εἵατο ποιμένι λαῶν·
γρ. Τῇσιν δώδ. * Τῇσι δὲ δώδεκα πᾶσαι ἐπερρώοντο γυναῖκες,
ἀλλάλα. Ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ * ἀλείατα, μυελὸν ἀνδρῶν.
Αἱ μὲν ἄρ' ἄλλαι εὗδον, ἐπεὶ κατὰ πυρὸν ἄλεσσαν·
Ἡ δὲ μί' οὔπω παύετ', ἀφαυροτάτη δ' ἐτέτυκτο·
Ἥ ῥα μύλην στήσασα, ἔπος φάτο, σῆμα ἄνακτι,
Ζεῦ πάτερ, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις,
Ἦ μεγάλ' ἐβρόντησας ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
[m] Οὐδέ ποθι νέφος ἐστί· τέρας νύ τεῳ τόδε φαίνεις.
Κρῆνον νῦν καὶ ἐμοὶ δειλῇ ἔπος ὅττι κεν εἴπω·
Μνηστῆρες πύματόν τε καὶ ὕστατον ἤματι τῷδε
Ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος ἑλοίατο δαῖτ' ἐρατεινήν.

Dianæ primùm supplicauit diua mulierum:
Diana veneranda Dea Iouis filia, vtinam
Sagitta in pectoribus iacta animum adimas
Statim nunc, vel postea me discerpens procella
Eat portans in obscuras vias,
In ostijs autem iaciat refluì Oceani.
Sicut quando Pandarei filias susceperunt proc
His parẽtes quidem perdiderũt Dei, hæ.a.relic
Orphanæ in domibus, nutriebat autem diuin
Caseo & melle dulci, & suaui vino.
Iuno autem ipsis præ omnibus dedit mulieribu
Speciẽ & prudẽtiã, magnitudinem.a.præbuit
Opera autẽ Minerua docuit inclyta operari,
Quando Venus diuina adiuit altum Olympu
Puellis petitura perfectionem dulcium nuptia
Ad Iouem gaudentẽ fulmine, (hic enim benè no
Fortunamq́; infortuniumq́; in mortalib. hom.
Interim autem puellas Harpyiæ arripuerunt,
Et dederunt odiosis Erinnybus seruire.
Sic me destruant Olympias domos habentes,
Vel me pulcra crinibus percutiat Diana, vt V
Visura, & terram sub odiosam abeam,
Ne autem quid peiori viro lætificem mentem.
Sed hoc quidem & tolerabile habet malũ, qua
Dies quidem flet frequenter dolens corde.
Noctes.a.sõn' habet (hic.n.obliuisci facit oẽs
Bonorũ & malorũ, postquã palpebras amplex
At mihi & insomnia immisit malum numen
Hac enim nocte (mihi) accubauit similis ipsi
Talis nimirum qualis iuit cum exercitu: at m
Lætatum est, quoniam non dicebam somniun
verum iam.
Sic dixit, statim autem aurea sede venit A
Huius.a.igitur flentis vocem audiuit diuinu
Cogitauit autem postea, apparuit autem ei i
Iam cognoscens astare capiti.
Stragula quidẽ simul capta & pellib. quib. in
Ea in domum deposuit in sede, extra autem b
Posuit foras portãs, Ioui.a.precat' est manib.
Iupiter pater, si me volentes in siccamq́; &
Duxistis meã in terram, postquã me malè m
Rumorem mihi aliquis dicat excitatorum h
Intus, extra autem Iouis portentum aliud app
Sic dixit precat', hunc.a. audiuit cõsiliari
Statim autem tonuit à splendido Olympo
Ab alto ex nebulis, lætatus est autem diuinus V
Vocem autem è domo mulier præmisit molen
Propè illic vtiq; ei molæ erant pastori populor
His.a.duodecim omnes versabantur mulieres
Farinas ordeaceas cõficiẽtes et triticeas, medu
Illæ quidẽ aliæ dormiebant, postq̃ triticum m
Hæc.a.vna nondũ cessarat: debilissima autẽ f
Hæc igitur mola stabilita verbum dixit, sign
Iupiter pater, qui Deis & hominibus imper
Certè valdè tonuisti à cælo stellato,
Neq; alicubi nubes est monstrum cui hoc ostend
Perfice nunc, & mihi miseræ verbum quod di
Proci postremoq; & extremo die hoc
In domibus Vlyssis capiant conuiuium desider

δή οἱ καμάτῳ θυμαλγέϊ γούνατ' ἔλυσαν	*Qui iam mihi labore tristi genua soluerunt*
...φι· τελευτήσαιεν νῦν ὕστατα δειπνήσειαν.	*Farinas facienti, nunc vltimò cœnent.*
...ς ἄρ' ἔφη· χαῖρε δὲ κλεηδόνι δῖος Ὀδυσσεύς,	*Sic dixit, lætatus est autem omine diuus Vlysses*
...ός βροντῇ· φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείτας.	*Iouis tonitru: dixit enim (illum) puniturū sceleratos.*
...ἀλλαι δμωαὶ κατὰ δώματα καλ' Ὀδυσσῆος	*Illæ autem aliæ famulæ in domos pulcras Vlyssis*
...όμεναι ἀνέκαιον ἐπ' ἐσχάρῃ ἀκάματον πῦρ.	*Congregatæ accendebant in foco magnum ignem.*
...εμαχος δ' εὐνῆθεν ἀνίστατο ἰσόθεος φώς,	*Telemachus autem è lecto surrexit diuinus vir*
...ματα ἑσσάμενος· περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμῳ.	*Vestes indutus, circum autem ensem posuit humerum.*
...σὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,	*Pedibus aūt sub fortibus ligauit pulcra calciamenta.*
...το δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ·	*Accepit aūt fortem lanceam acuminatam acuto ferro.*
...δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, πρὸς δ' Εὐρύκλειαν ἔειπεν,	*Stetit autem in pauimentū iens, ad.a. Eurycleā dixit,*
...αῖα φίλη, * πῶς ξεῖνον ἐτιμήσασθ' ἐνὶ οἴκῳ	*Nutrix dilecta, hunc hospitem honorâstis in domo* κ.τ.ἑ.
...ῃ καὶ σίτῳ; ἢ αὔτως κεῖται ἀκηδής;	*Lecto & cibo? an sic iacet neglectus?*
...ὴ γὰρ ἐμοὶ μήτηρ πινυτή περ ἐοῦσα,	*Talis enim mihi mater prudens quamuis sit,*
...λεὶ τὸν ἕτερόν γε τίει μερόπων ἀνθρώπων	*Temerè alterum honorat diuersilinguium hominum*
...ονα, τὸν δ' ἐξ ἀρείον' ἀτιμήσασ' ἀποπέμπει.	*Minorem, hunc autem meliorem inhonorās repudiat.*
...ὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια,	*Hunc autem rursus alloquuta est prudēs Euryclea,*
...ἄν νυν τέκνον ἀναίτιον αἰτιόῳο.	*Non ipsam nunc fili insontem accusa.*
...ον μὲν γὰρ πίνε καθήμενος, ὄφρ' ἔθελ' αὐτός·	*Vinum quidem enim bibit sedens donec voluit ipse.*
...δ' οὐκέτ' ἔφη πεινήμεναι· εἴρετο γάρ μιν.	*Cibo.a. nō amplius dixit esurire, interrogauit.n. ipsum.*
...' ὅτε δὴ κοίτοιο καὶ ὕπνου μιμνήσκοιτο,	*Sed quando iam lecti & somni meminit,*
...ὴ δέμνι' ἀνώγει ὑποστορέσαι δμωῇσιν.	*Hæc quidem lectos iussit substernere ancillis.*
...' ὥς τις πάμπαν ὀϊζυρὸς καὶ ἄποτμος,	*At hic tanquā aliquis omnino ærūnosus, infortunatus,*
...' ἐν λέκτροισι καὶ ἐν ῥήγεσσι καθεύδειν,	*Noluit in lectis & in cooperimentis dormire,*
...' ἀδεψήτῳ βοέῃ καὶ κώεσιν οἰῶν	*Sed in cruda bouina, & pellibus ouium*
...ἐν προδόμῳ· χλαῖναν δ' ἐπιέσσαμεν ἡμεῖς.	*Dormiuit in vestibulo, supindumentū.a. iniecim⁹ nos.*

COMMENTARIVS.

...κελεύματι] Vide quæ annotauimus anteà lib. 15 pag. 224. ad illa verba, αἰὲν καὶ πολὺς ὕπνος.

...] Cur Penelope Dianam precetur, causa est, quòd, vt aliàs vidimus, ea Dea crederetur mulieribus mortem infligere, ...llinem viris. Cùm ergo hoc vnum ei refugium esset ad nuptias, quæ illi necessariò iam cum aliquo procorum erant con... deuitandas, si moreretur, hoc à Diana summis & ardentibus votis petit, ne alteri viro adhærescere cogatur quàm Vlyssi: ...s, vel etiam post mortem, consortium exoptat. Aliud etiam petit, vt repentè à procella quadam abripiatur, quod olim ... filiabus accidit. Præcedenti autem libro vidimus instare iam tempus noui istius matrimonij, quod illa iam effugere am... poterat.

...χοῆς] Vbi antiquitas nempe Inferos collocauit, vt vidimus in Necromantia Homerica.

...ὀπ Πανδαρέου] Idem sibi optat contingere misera & desperata Penelope, quod filiabus Pandarei accidit, quas Harpyiæ ra...cùm eis nuptias à Ioue Venus impetraret. Quod ex Eustathio in libro præcedenti attigimus: nunc ex Didymo enucleatiùs ...ta est assignanda. Pandareus Meropis & Oreæ Nymphæ filius, genere Milesius, vxorem duxit Armathoen Amphidamā... ex qua tres filias suscepit, Aedonem, Cleotheram, & Merop... quas tres etiam Deæ dicuntur educasse, Venus, Minerua, ...Cùm autem Pandareus ad Cretam venisset, Iouis canem suffuratus est: quem tamen Miletum non deduxit Ionem veri... ...ud Tantalum in Phrygia deposuit, aiens se eum ex Phœnicia adducere. Acceptum Tantalus custodi... Cùm autem ius... ...ter canem conquiri, ad Tantalum accessit. Hic verò negare, & Iouem reliquosq; Deos testari, se nihil de cane conscire: at ...s penes eum reperit. Qua re intellecta, Pandareus ex patria cum vxore tribusq; filiabus innuptis Athenas confugit, hinc ...de in Siciliam. Cùm illum autem obseruasset Iupiter, eum cum vxore interemit, eiusq; filiabus Harpyias immisit, quæ eas ...trijs tradiderunt, vel sanè morbo quodam affecerunt, qui Canis, κύων vocatur. *Hæc ille.*

...] Hæc sunt, vt monet Didymus πρωθύστερα. Siquidem prius accidit, vt à tribus illis Deabus educarentur, quàm vt or... ...linquerentur. Vide superiorem annotationem: & quartam ab ista.

...μέλιτι] Quanta frugalitas illorum temporum! Scilicet has etiam solas delicias nouerat Venus, has ciborum cupedias, ...regijs puellis impertiretur, caseum & mel nimirum? At vt alias norit, has sanè tantùm administrat, quas vitiata postmo... ...ula ad humiles rusticorum casas ablegârunt.

...δ' αὐτῇσιν] Ex hoc loco arbitror, firmiis argumento posse colligi, illud Paridis de trib. Deabus iudicium ab Hom. non agno... ...doquidem alias eis dotes assignet, quàm ipse coram Paride venditasse dicantur. Iunoni nempe prudentiam & formam: ...m & alia opera muliebria Mineruæ, quas dotes vtraque his puellis impertiebatur. Venus autem in hoc consortium non ...ola nutriendi munia exercet. Mirari autem possis hoc loco, cur Iunoni illa duo attribuat: quorum alterum vulgò Veneri, ... Mineruæ peculiariter assignari solet. Illius enim propria forma, huius prudentia. Qui nodus mihi adhuc est insolubilis, nisi ...c inconstantia in sermone de Dijs docere sentiam Poëtam ficta esse hæc numina. Id tamen scio, dictam esse Iunonem et... ...erem: cui vota facere matronæ pro filiarum nuptijs, vtpote pronubæ Deæ (vt etiam à Virgilio appellatur) consueuerant. ...am postmodum Venus harum filiarum nuptias procurasse dicatur. De prudentia, quæ Iunoni tribuatur, nihil planè alibi ... At Mineruæ opera illa muliebria tribui nouum non est, etiam in Hom.

...] Dianæ peculiarem esse insignem staturam anteà satis vidimus in Nausicaa, quam Dianæ comparabat. Itaque rectè di... ...loco istis puellis magnitudinem, id est, τὸ μῆκος præbere. vbi Didymus, κυρογόφος γὰρ, inquit, ἡ θεὸς τοῦ ἀδελφοῦ Ἀπόλλωνι.

...δ' ἐπὶ κῆρας] Ex hoc loco conijcio, diuersam esse Homeri sententiam ab ea historia, quam anteà ex Didymo commemo... ...immò ergo neq; illud admittendum, quod ad illa verba, καὶ λίπονσ, obseruabamus illa esse πρωθύστερα. Innuit enim Poëta, ...erfectos parentes harum puellarum curam has Deas (quas esse quatuor ex Homero constat, cùm tamen Didymus tres ...adducat) suscepisse. Vbi autem iam nubiles essent, Harpyis Erinnybus fuisse mancipatas. Id, inquam, manifestè docet. Vn... ...is illam Grammaticorum licentiam.

...τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν] Auget doloris sui grauitatem, vt qui non solùm dies, sed etiam noctes continuetur. Illud enim longè mi... ...nalum, cùm quis noctu saltem somno cogitationes tristes & mœstas sopire potest: at Penelope licet somnos carpat, tamē ...a illa & profunda quiete dolores suos sentit recrudescere. Qua tandem ratione? Hac enim nocte visa est sibi accubantem ...videre, & ita vt non somnium, sed rem verè gestam tunc arbitraretur. Quod cùm secus se habere expergefacta iam

BB 2 videat

videat, quid aliud, quæso, quàm mœroris incrementum illi attulisse hoc somnium putes? Vbi vides quî omnia à Poë[illegible] Penelope concinnentur tam proxima veritati: quod in ipsa anteà satis obseruauimus.

l Ζεῦ πάτερ,] Cùm initiò Iouem solum alloquatur, subijcit tamen numerum pluralem, ἀμ' ἐθέλοντες, &c. Quid si vnam [illegible] & nescio quid pluralitatis personarum intellexerit? Sed hac de re aliàs nos in hoc poëta scripsisse memini. Petit ergo Vlys[illegible] vt signo aliquo cœlesti hic suus aduentus, quasi Deorum voluntate concessus, & augurij interpretatione (ita enim illu[illegible] ἐξ οἰκίοιο &c. intelligendum est) ab aliquo domesticorum facta confirmetur. Quod, vt petijt, impetrabit.

m οὐδέ ποτι νέφος ἐστί] Atqui Homerus anteà dixit, tonuisse Iouem ὑψόθεν ἐκ νεφέων. Sed ibi νέφεα videtur vsurpasse (vt [illegible] net Didymus) pro loco nubium, non pro ipsis nubibus. Aliàs autem diximus de huiusmodi tonitrubus, qui cœlo seren[illegible]

n μαῖα φίλη,] Solicitus de hospite Telemachus, parentem suum tamen dissimulans, quærit ab Euryclea, qua humanita[illegible] uolentia, quibus officijs illum prosecutæ sint: (numerum enim pluralem singulari, vt anteà Vlysses, subijcit, matren[illegible] Eurycleæ persona compellans) tum sinistri aliquid suspicatus de matre conqueritur, quæ cùm vni aut alteri quidem o[illegible] præstet licet deterior sit hoc hospite, illi tamen præstantia nullo comparando talem sese non exhibuerit. Id tamen imp[illegible] ac inconsideratè protulit, vt statim docet Euryclea: siquidem tum ab ipsa Penelope, tum à se in hunc hospitem omnia beneficia, quæ ille optauerit.

o οἶνον μὲν γάρ] Hoc κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum est præcessisse, cùm tamen suo loco hac de re non meminerit: nisi officiosè mentientem inducat.

Ὣς φάτο. Τηλέμαχος δ' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
Ἔγχος ἔχων· [a] ἅμα τῷ γε κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο.
Βῆ δ' ἴμεν εἰς ἀγορὴν μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Ἡ δ' αὖτε δμῳῇσιν ἐκέκλετο δῖα γυναικῶν,
Εὐρύκλει' Ὠπὸς θυγάτηρ Πεισηνορίδαο,
[b] Ἄγρειθ', αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι,
Ῥάσσατέ τ', ἐν δὲ θρόνοις εὐποιήτοισι τάπητας
Βάλλετε πορφυρέους· αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
Πάσας ἀμφιμάσασθε, καθήρατε δὲ κρητῆρας,
Καὶ δέπα ἀμφικύπελλα τετυγμένα· ταὶ δὲ μεθ' ὕδωρ
Ἔρχεσθε κρήνηνδε, καὶ οἴσετε θᾶσσον ἰοῦσαι.
Οὐ γὰρ δὴν μνηστῆρες ἀπέσσονται μεγάροιο,
Ἀλλὰ μάλ' ἦρι νέονται, ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἑορτή.
Ὣς ἔφαθ', αἱ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο.
Αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον.
Αἱ δ' αὐτοῦ κατὰ δῶμα ἐπισταμένως πονέοντο.
Ἐς δ' ἦλθον μνηστῆρες ἀγήνορες· [c] οἱ μὲν ἔπειτα
Εὖ καὶ ἐπισταμένως κέασαν ξύλα· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἦλθον ἀπὸ κρήνης· ἐπὶ δέ σφισιν ἦλθε συβώτης.
Τρεῖς σιάλους κατάγων οἳ ἔσαν ἐν πᾶσιν ἄριστοι.
Καὶ * τοὺς μέν ῥ' εἴασε καθ' ἕρκεα καλὰ νέμεσθαι, (γρ. τοὺς μὲν κατέδησαν)
Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσηύδα μειλιχίοισι,
Ξεῖν', ἦ ἄρ τί σε μᾶλλον Ἀχαιοὶ εἰσορόωσιν,
Ἦέ σ' ἀτιμάζουσι κατὰ μέγαρ', ὡς τὸ πάρος περ;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[d] Αἲ γὰρ δὴ Εὔμαιε θεοὶ τισαίατο λώβην,
Ἣν οἵδ' ὑβρίζοντες, ἀεικέα μηχανόωνται
Οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ, οὐδ' αἰδοῦς μοῖραν ἔχουσιν.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
Αἶγας ἄγων αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,
Δεῖπνον μνηστήρεσσι· δύω δ' ἅμ' ἕποντο νομῆες,
Καὶ * τὰς μὲν κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ, (γρ. τὰς μὲν κατέδησαν)
[e] Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσηύδα κερτομίοισι,
Ξεῖν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις κατὰ δῶμα
Ἀνέρας αἰτίζων; ἀτὰρ οὐκ ἔξεισθα θύραζε;
Πάντως οὐκέτι νῶϊ διακρινέεσθαι ὀΐω
Πρὶν χειρῶν γεύσασθαι. ἐπεὶ σύ περ οὐ κατὰ κόσμον
Αἰτίζεις· εἰσὶν δὲ καὶ ἄλλαι δαῖτες Ἀχαιῶν.
Ὣς φάτο. τὸν δ' οὔτι προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
Τοῖσι δ' ἐπὶ τρίτος ἦλθε Φιλοίτιος ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Βοῦν στεῖραν μνηστῆρσιν ἄγων καὶ πίονας αἶγας.
(Πορθμῆες δ' ἄρα τούς γε διήγαγον, οἵ τε καὶ ἄλλους
Ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται)
Καὶ τὰ μὲν εὖ κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδούπῳ·
Αὐτὸς δ' αὖτ' ἐρέεινε συβώτην ἄγχι παραστάς,

Sic dixit, Telemachus autem ex domo tra[nsijt,]
Lanceā habēs, simul hūc canes pedib. veloces [seque]bantur.
Porrexit.a.ire in concionem ad fortes Achiuo[s.]
Hæc autem rursus ancillis iussit diua mulieru[m]
Euryclea Opis filia Pisenoridæ.
Agitè, partim quidem domum ornate fest[inantes]
Aspergiteq́; in sedibus benefactis tapetis
Iacite purpureos, partim autem spongijs mens[as]
Omnes abstergite, purgate autem crateras
Et pocula rotundè facta, partim autem ad aq[uam]
Ite ad fontem, & portate citò euntes.
Non enim iam proci aberunt domo,
Sed valdè manè venient, quoniā & omnib. di[es festus.]
Sic dixit, hæ.a.igitur hāc valdè quidē audi[erunt obe]
Hæ qdem 20.iuerūt ad fontē nigrā aquis (obe[dierunt.)]
Aliquæ illic in domo scienter laborabant,
Intrò autem venerunt proci superbi, hi quide[m postea]
Benè & scienter scindebant ligna, aliæ autē [mu]lieres
Venerunt à fonte. post autem ipsas venit subu[lcus,]
Tres porcos adducens, qui erant inter omnes [optimi.]
Et hos quidem siuit in septis benè pascere.
Ipse.a.rursus Vlyssem alloquutus est suauibus [verbis.]
Hospes, nunqd igitur aliquid te magis Ach[iui inspiciunt,]
An te inhonorant in ædibus sicut antea?
Hunc.a.respondens, alloquutus est pruden[s V]lysses,
Vtinam enim iam Eumæe Dei puniant contu[meliam,]
Quam hi iniurij indecenter operantur
Domo in aliena, neq; pudoris partē (.i.tantillū) [ha]bent.
Sic hi quidem talia mutuò loquebantur.
Propè autem ipsos venit Melanthius custos ca[pr]arum,
Capras ducens, quæ omnes inter excellebant gr[eg]es,
Prandium procis, duo autē simul sequebātur p[as]tores.
Et has quidem religauit sub porticu valdè son[an]ti.
Ipse autem rursus Vlyssem alloquutus est conu[ici]is,
Hospes adhuc & nunc hic tristitia afficis in do[mo]
Viros petens? at non exibis foras
Omnino? non ante nos dijudicaturos puto,
Quàm manus nostras gustaueris, quoniā tu nō [de]cēter
Petis, sunt autem & alia conuiuia Achiuorum.
Sic dixit, hunc.a. non aliqd alloc. est prudēs [V]lysses,
Sed tacitus mouit caput mala profundè cogita[ns.]
Hos autē post tertius venit Philætius princeps [vi]rorum,
Bouem sterilem procis ducens, & pingues capr[as],
(Portitores autem igitur hos duxerunt, qui & [al]ios
Homines mittunt qui ipsos accedit,)
Et hæc quidē igitur religauerunt sub porticu r[esona]nti,
Ipse autem rursus interrogauit subulcum prop[e a]sta[ns,]

τίς ἢ ὅδε ξεῖνος νέον εἰλήλουθε συβῶτα
...έτ.ιν πρὸς δῶμα; τέων δ' ἐξεύχεται εἶναι
...ῶν; ποῦ δ' ἤ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα;
...σμορος, ἦ τε ἔοικε δέμας βασιλῆϊ ἄνακτι.
...λὰ θεοὶ δύωσι πολυπλάγκτους ἀνθρώπους,
...ε * καὶ βασιλεῦσιν ἐπικλώσονται ὀϊζύν.
...ἦ, καὶ δεξιτερῇ δειδίσκετο χειρὶ παραστάς·
...μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...χαῖρε πάτερ ὦ ξεῖνε, γένοιτό τοι * ἔς περ ὀπίσσω
...ὄλβος· ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολλοῖσιν.
...ευ πάτερ, οὔτις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
...ἐλεαίρεις ἄνδρας, ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτός,
...μισγέμεναι κακότητι καὶ ἄλγεσι λευγαλέοισιν.
...ος ἐνόησα, δεδάκρυνται δέ μοι ὄσσε
...ῳ Ὀδυσῆος· ἐπεὶ κἀκεῖνον ὀΐω
...αῖα ῥάκε' ἔχοντα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι,
...που ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.
...τέθνηκε, καὶ εἰν ἀΐδαο δόμοισιν,
...μοι ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅς μ' ἐπὶ βουσὶν
...εἷσ' ἔτι τυτθὸν ἐόντα Κεφαλλήνων ἐνὶ δήμῳ·
...δ' αἱ μὲν γίνονται ἀθέσφατοι, οὐδέ κεν ἄλλως
...ἀνδρί * ὑποσταχύοιτο βοῶν γένος εὐρυμετώπων·
...τὰς δ' ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναι σφίσιν αὐτοῖς
...ἔδμεναι, οὐδέ τι παιδὸς ἐνὶ μεγάροις ἀλέγουσιν,
...οὐδ' ὄπιδα τρομέουσι θεῶν· μεμάασι γὰρ ἤδη
...κτήματα δάσσασθαι δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος.
...αὐτὰρ ἐμοὶ τόδε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
...πόλλ' ἐπιδινεῖται· μάλα μὲν κακὸν, υἷος ἐόντος,
...ἄλλων δῆμον ἱκέσθαι, ἰόντ' αὐτῇσι βόεσσιν
...ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς· τὸ δὲ ῥίγιον, αὖθι μένοντα
...βουσὶν ἐπ' ἀλλοτρίῃσι καθήμενον ἄλγεα πάσχειν.
...καί κεν δὴ πάλαι ἄλλον ὑπερμενέων βασιλήων
...ἐξίκομην φεύγων· (ἐπεὶ οὐκέτ' ἀνεκτὰ πέλονται)
...ἀλλ' ἔτι τὸν δύστηνον ὀΐομαι, εἴποθεν ἐλθὼν
...ἀνδρῶν μνηστήρων σκέδασιν κατὰ δώματα θείη. (στέας)
...Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
...βουκόλ' ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
...γινώσκω δὲ καὶ αὐτὸς ὅ τοι πινυτὴ φρένας ἵκει,
...τοὔνεκά τοι ἐρέω, καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι·
...ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
...ἱστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἣν ἀφικάνω,
...ἦ σέθεν ἐνθάδ' ἐόντος ἐλεύσεται οἴκαδ' Ὀδυσσεύς·
...σοῖσιν δ' ὀφθαλμοῖσιν ἐπόψεαι, αἴ κ' ἐθέλῃσθα,
...κτεινομένους μνηστῆρας οἳ ἐνθάδε κοιρανέουσι·
...Τὸν δ' αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ,
...αἲ γὰρ τοῦτο ξεῖνε ἔπος τελέσειε Κρονίων·
...γνοίης χ' οἵη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἕπονται.
...Ὣς δ' αὔτως Εὔμαιος ἐπεύξατο πᾶσι θεοῖσι
...νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.

Quis iam hic hospes nuper venit subulce
Nostram ad domum? ex quibus dicit esse
Viris? vbi ei genus & patria terra?
Infelix certè similis est corpori regi imperanti.
Sed Dij submergunt multùm errantes homines,
Quando regibus nent ærumnam. — χ. κεν
Dixit, & dextra ostendit manu astans,
Et ipsum vociferans verba velocia allocutus est:
Salue pater ô hospes, fiat tibi tamen in futurum — χ. ὄλβος
Opulentia, at quidem nunc malis tenêris multis.
Iupiter pater nullus te Deorum perniciosior alius,
Non misereris viros postquam iam generasti ipse,
Misceri malo & doloribus tristibus.
Sudaui vt vidi, lacrymârunt verò mihi oculi
Recordanti Vlyssis, quoniam & illũ puto
Tales vestes habentem inter homines errare,
Sicubi adhuc viuit, & videt lumen Solis.
Si autem iam mortuus est, in inferni domibus.
Hei mihi posteà Vlysse strenuo, qui me in bobus
Misit adhuc paruulus, cũ esse Cephallenorũ in populo.
Nunc autem hæ quidem fiunt immensæ, neq; aliter
Cuiquam accerseret boum genus latarum frontium. — γε. ὑποσταχύοιτο
Has autem alij me iubent ducere sibiipsis
Edere, neq; filium in ædibus curant,
Neq; reuerentiam timent Deorũ: prompti sunt. n. iam
Facultates diuidere diu abeuntis regis.
At mihi hoc animus in pectoribus dilectis
Multùm voluit, valde quidem malum filio existente,
Aliorum populum venire euntem ipsis bobus — χ. ἄλλων
Viros in alienos, hoc autem peius hîc manentem
Bubus in alienis sedentem dolores pati,
Et iam diu alium superborum regum
Discessi fugiens, (quoniam non tolerabilia sunt.)
Sed adhuc hunc infelicem puto sicunde veniens
Virorum procorum vastitatem per ædes faceret.
Hunc. a. respondens allocutus est prudens Vlysses,
Bubulce, quoniã neq; malo neq; insipiẽti viro similis es,
Cognosco. a. ipse quod tibi prudentia in mentes venit,
Ideò tibi dico, & in magnum iuramentum iuro.
Sciat nunc primùm Iupiter Deorũ hospitalisq; mensa
Domusq; Vlyssis strenui quam perueni,
Certè te hîc præsente venit domum Vlysses,
Tuis autem oculis videbis, si volueris,
Interfectos procos, qui hic dominantur.
Hunc autẽ rursus allocutus est boum bubulcus vir,
Vtinam enim hoc hospes verbum perficiat Saturnius,
Cognosceres qualis mea potẽtia & manus sequerẽtur.
Sic similiter Eumæus supplicabat omnibus Dijs,
Redire Vlyssem multùm sapientem suam domum.

COMMENTARIVS.

...ὁ ἐπὶ τόξῳ γε κιών] Vide anteà lib 2. pag. 17.

...ἐπεὶ αἱ μὲν δῶμα] Iubet Euryclea ædes ad procorum aduentum instrui & mundari: tum reliquus etiam apparatus prandij de...r, & collati cibi tum ab Eumæo, tum à Melanthio, & denique à Philœtio: atq; eorum collo quia cũ Vlysse per occasionem.

...δεῖπνα] Procorum ἀπολαυστικῶς: qua de re alibi iam dictum est.

...γὰρ δὴ σῶμα] Obliquè respondet interrogationi Eumæi: qui id solum quærebat, an in eo contumelijs afficiendo proci per... an verò mutato animo aliqua eum beneuolentiam prosequerentur. hoc est enim quod vocat Poëta ἀγοράν: illud verò ἀπ... Vlysses verò pro responso subijcit votum suum de procis vlciscendis. Vnde tamen conijcere poterat Eumæus, affectum esse ...m ex illorum nefanda proteruia. Et hac ratione, ni fallor, Vlysses Eumæo se insinuabat, cui postmodum se erat detecturus, vt ...uenti libro videbimus.

...τὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα] Proteruus & nequam iste Melanthius ab hesterna die ingenium illud insolens non mutauit: sed eum ...i expectat pœna. inf. lib. 22. Hîc porrò Vlyssis patientia in his contumelijs tolerandis notanda.

...ἀστεμφὲς] Bonamens, bonus animus huius Philœtij obseruandus, qui longissimè à Melanthij illius petulantia dissidet.

Statim enim huius hospitis miseretur,& de eo augustius sentit,qui eum habitu corporis regio esse dicat. Atqui eum,qui modi,absurdum videbatur tam misero & miserabili in statu versari. Sed aliter sentit Philœtius , qui intelligit, ne regibus ipsis calamitates à Deo immissas parcere: vt neq; summis montium cacuminibus fulmina.

χαῖρε πάτερ] Primum blandè & humaniter hunc hospitem salutat, tum ei omnia precatur fausta, vt ex his malis, eum obrui conijcit, possit emergere. Hinc quasi commodam occasionem nactus, quia similem Vlyssis statum huic pra ginatur,de eius infortunio grauiter apud Iouem conqueritur,siue adhuc in viuis degat,siue etiam iam è vita excesserit. dolorem auget commemoratione & beneficij ab illo in se collati, & quòd iam alienis dominis cogatur inseruire: do quam,qui filij illius,quem Vlysses hæredem bonorum suorum reliquit,curam nullo modo gerunt: qui nulla Numinis reuerentia: qui deniq; ad ercifcundas Vlyssis opes iam iam se comparant. Quod ille sibi intolerabile futurum ait,& tame lius Vlyssis aduentum optat, vt his procis necem inferat. Quæ omnia imminenti negotio accõmodatè à Poëta concinn porrò caprarium sequenti oratione, atq; etiam Eumæum spe sui mirificè eriget & quodammodò confirmabit: cùm mento veritatem sui aduentus sancit & corroborat,& quasi digito ipsam demonstrat.

Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Μνηστῆρες δ᾽ ἄρα Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
Ἤρτυον. αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀριστερὸς ἤλυθεν ὄρνις,
[a] Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἔχε δὲ τρήρωνα πέλειαν,
Τοῖσιν δ᾽ Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ὦ φίλοι, οὐχ ἡμῖν συνθεύσεται ἥδε γε βουλή,
Τηλεμάχοιο φόνος· ἀλλὰ μνησώμεθα δαιτός.
Ὣς ἔφατ᾽ Ἀμφίνομος. τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.
Ἐλθόντες δ᾽ ἐς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο,
[b] Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε·
Οἱ δ᾽ ἱέρευον ὄϊς* μεγάλους καὶ πίονας αἶγας, (γρ. μεγάλας)
Ἵρευον δὲ σύας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην·
Σπλάγχνα δ᾽ ἄρ᾽ ὀπτήσαντες ἐνώμων. ἐν δ᾽ ἄρα οἶνον
Κρητῆρσι* κερόωντο. κύπελλα δὲ νεῖμε συβώτης. (γρ. κιρνῶντο.)
Σῖτον δέ σφ᾽ ἐπένειμε Φιλοίτιος ὄρχαμος ἀνδρῶν
Καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἐῳνοχόει δὲ Μελανθεύς.
Οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Τηλέμαχος δ᾽ Ὀδυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
Ἐντὸς ἐϋσταθέος μεγάρου, παρὰ λάϊνον οὐδὸν
Δίφρον ἀεικέλιον παραθείς, ὀλίγην τε τράπεζαν·
Πὰρ δ᾽ ἐτίθει σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευεν
Ἐν δέπαϊ χρυσέῳ, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
[c] Ἐνταυθοῖ νῦν ἧσο μετ᾽ ἀνδράσιν οἰνοποτάζων·
Κερτομίας δέ τοι αὐτὸς ἐγὼ καὶ χεῖρας ἀφέξω
Πάντων μνηστήρων· ἐπεὶ οὔτι δήμιός ἐστιν
Οἶκος ὅδ᾽, ἀλλ᾽ Ὀδυσῆος· ἐμοὶ δ᾽ ἐκτήσατο κεῖνος.
Ὑμεῖς δὲ μνηστῆρες ἐπίσχετε θυμὸν ἐνιπῆς
Καὶ χειρῶν, ἵνα μή τις ἔρις καὶ νεῖκος ὄρηται.
Ὣς ἔφαθ᾽. οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν,
Τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,
Καὶ χαλεπόν περ ἐόντα δεχώμεθα μῦθον Ἀχαιοὶ
Τηλεμάχου· μάλα δ᾽ ἧμιν ἀπειλήσας ἀγορεύει·
Οὐ γὰρ Ζεὺς εἴασε Κρονίων· τῷ κέ μιν ἤδη
Παύσαμεν ἐν μεγάροισι, λιγύν περ ἐόντ᾽ ἀγορητήν.
Ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος· ὁ δ᾽ ἄρ᾽ οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
[d] Κήρυκες δ᾽ ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην
Ἦγον· τοὶ δ᾽ ἀγέροντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἄλσος ὑπὸ σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
Οἱ δ᾽ ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ᾽ ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
Μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα.
Πὰρ δ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν* οἱ πονέοντο, (γρ. οἱ ῥ᾽ ἐπίνοντ,)
Ἴσην ὡς αὐτοί περ ἐλάγχανον. ὣς γὰρ ἀνώγει
Τηλέμαχος φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.
[e] Μνηστῆρας δ᾽ οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη
Λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον
Δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.
Ἦν δέ τις ἐν μνηστῆρσιν ἀνὴρ ἀθεμίστια εἰδώς,

Sic hi quidem talia inter se confabulabant
Proci autem Telemacho interitumq́; mortem
Parabant: at hæc his sinistra venit auis
Aquila aduolitans, tenebat autem timidam c
His autem Amphinomus loquutus est, & dixi
O amici non nobis perficietur hoc consilium,
Telemachi cædes, sed recordemur conuiuij.
Sic dixit Amphinomus, his autem placuit
Vbi verò venissent in domos Vlyssis diuini,
Pallia quidem deposuerunt in lecticisq́; sedib
Hi aut sacrificabant oues magnas, & pingue
Sacrificabant autem porcos, & bouem indom
Viscera autem assantes distribuebant: in aut
Pateris miscebant, pocula autẽ distribuebat
Panem. a. ipsis distribuebat Philœtius eximiu
Pulcris in canistris, potũ ministrabat aũt Mel.
Hi aũt in cibos paratos præiacentes manus m
Telemachus aũt Vlyssem sedere fecit astutias
Intra bene ordinatã domũ, apud lapideũ pa
Sede indecenti apposita paruaq́; mensa.
Apud. a. posuit viscerum partes, infudit auten
In poculo aureo, & ipsi verbum dixit,
Hic nunc sede cum viris vinum bibens,
Conuitia autem tibi ipse ego & manu expella
Omnium procorum, quoniam non popularis e
Domus hæc, sed Vlyssis, mihi autem ædificauit
Vos autem proci, continete animum conuitio,
Et manus vt non aliqua lis & contentio oriat
Sic dixit, hi. a. igitur omnes mordicùs labra
Telemachũ admirabãtur, quòd audacter locu
His autem Antinous locutus est Eupithei filius
Et molestũ quamuis sit suscipiamus verbũ
Telemachi, valdè autem nobis minatus loquit
Non enim Iupiter siuit Saturnius, ideò ipsum
Compreßissemus in ædibus, licet suauis sit cõci
Sic dixit Antinous, hic autem non curauit
Præcones autem per ciuitatem sacram hecato
Duxerũt, ipsi. a. cõgregati sunt capite comãtes
Nemore sub vmbroso longè iaculantis Apollin
Hi. a. postquã assauerũt carnes superiores, & tr
Partibus diuisis conuiuabantur gloriosum con
Apud aũt Vlyssem partem posuerunt qui minis
Aequalem, sicut ipsi sortiti sunt, sic enim iuss
Telemachus dilectus filius Vlyßis diuini.
Procos autem non omnino superbos siuit Miner
Conuicio teneri tristi, vt adhuc magis
Intraret dolor in corde Laërtiadem Vlyssem.
Erat autem quidam in procis vir iniusta sciens

...πος δ' ὄνομ' ἔσκε, Σάμῃ δ' ἐνὶ οἰκία* ναῖεν)
...ι κτεάτεσσι πεποιθὼς πατρὸς ἑοῖο,
...α' Ὀδυσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα·
...α τι μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μετηύδα,
...κλυτέ μευ μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω.
...ρα μὲν δὴ ξεῖνος ἔχει πάλαι ὡς ἐπέοικεν,
...ς· καλὸν ἀτιμβέμεν οὐδὲ δίκαιον
...ς Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ' ἵκηται.
...ε οἱ καὶ ἐγὼ δῶ ξείνιον, ὄφρα καὶ αὐτὸς
...ε λοετροχόῳ δώῃ γέρας, ἠέ τῳ ἄλλῳ
...ων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
...ς εἰπὼν, ἔρριψε βοὸς πόδα χειρὶ παχείῃ,
...ν ἐκ κανέοιο λαβών. ὁ δ' ἀλεύατ' Ὀδυσσεὺς,
...ρα κλίνας κεφαλὴν· μείδησε δὲ θυμῷ
...ιον* μάλα τοῖον· ὁ δ' εὔδμητον βάλε τοῖχον.
...ον δ' ἄρα Τηλέμαχος ἠνίπαπε μύθῳ,
...π', ἦ μάλα τοι τόδε κέρδιον ἔπλετο θυμῷ.
...λες τὸν ξεῖνον· ἀλεύατο γὰρ βέλος αὐτός.
...ρ ἂν σε μέσον βάλον ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
...ι ἀντὶ γάμοιο πατὴρ τάφον ἀμφεπονεῖτο
...ὢ μή τις μοι ἀεικείας ἐνὶ οἴκῳ
...η ἤδη γὰρ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
...ε καὶ τὰ χέρεια· πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα.
...ης τάδε μὲν καὶ τέτλαμεν εἰσορόωντες,
...ν φαζομένων, οἴνοιό τε πινομένοιο,
...χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς.
...ἀ μηκέτι μοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες.
...ι δ' αὐτὸν κτεῖναι μενεαίνετε χαλκῷ,
...βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη
...ἢ τάδε αἰὲν ἀεικέα ἔργ' ὁράασθαι,
...ς στυφελιζομένους, δμῳάς τε γυναῖκας
...ας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά.
...αθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
...ὴ μετέειπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
...λοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
...ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι.
...ὸν ξεῖνον στυφελίζετε, μήτε τιν' ἄλλον
...ων κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
...ῳ δέ κε μῦθον ἐγὼ καὶ μητέρι φαίην
...τ φῶιν κραδίῃ ἅδοι ἀμφοτέροισιν.
...ἐν ἡμῖν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
...ο Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε,
...ῦ τις νέμεσις μενέμεν τ' ἦν ἰσχέμεναί τε
...ς κατὰ δώματ'· (ἐπεὶ τόδε κέρδιον ἦεν,
...Ὀδυσσεὺς καὶ ὑπότροπος ἵκετο δῶμα)
...δ' ἤδη τόδε δῆλον ὅτ' οὐκέτι νόστιμός ἐστιν.
...ἀ σὺ τάδε μητρὶ παρεζόμενος κατάλεξον,
...ὅς τις ἄριστος ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρῃσιν,
...ὺ μὲν χαίρων πατρώϊα πάντα νέμηαι,
...ων πίνων, ἣ δ' ἄλλου δῶμα* ἵκηται.
...ον αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
...ὐ Ἀγέλαε καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμοῖο,
...ου ἀπ' Ἰθάκης ἢ ἔφθιται ἢ ἀλάληται),
...ι εἴργω μητρὸς γάμον· ἀλλὰ κελεύω
...ᾧ κ' ἐθέλῃ, ποτὶ δ' ἄσπετα δῶρα* δίδωσι.
...μαι δ' ἀέκουσαν ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι
...ῳ ἀναγκαίῳ· μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειεν.
...ς φάτο Τηλέμαχος· μνηστῆρσι δὲ Παλλὰς Ἀ-
...ήνη

(Ctesippus aũt nomẽ erat (in) Samæ in domo habitans) *κ. ναῖεν*,
Qui iam possessionibus fretus patris sui,
Petebat Vlyssis diu profecti vxorem,
Qui tunc procos superbos allocutus est,
Audite me proci strenui vt quid dicam.
Partem quidem iam hospes habet diu sicut decet
Aequalem, non enim bonum (est) eludere, neq; iustum
Hospites, Telemachi quicũq; ad has domos peruenerit.
Sed agè ei & ego dabo hospitale donum, vt & ipse
Vel balneatori det munus, vel alicubi alij
Famulorum, qui (sunt) in ædibus Vlyssis diuini.
Sic loquutus, proiecit bouis pedem manu forti
Iacentẽ ex canistro captum, ipse.a.euitauit Vlysses
Quietè declinato capite: subrisit autem animo
Sardaniũ valde talẽ, hic bene ædificatũ pcussit murũ. *κ. μάλ*
Ctesippum autem Telemachus increpauit verbo,
Ctesippe, certè valde tibi hoc vtilius fuit animo.
Non percussisti hospitem, euitauit enim telum ipse,
Certè enim te medium percutiam lancea acuta,
Et tibi pro nuptijs pater sepulcrum faciet
Hîc, ideò ne quis mihi indecentias in domo
Ostendat, iam enim intelligo, & scio singula,
Bonaq; & peiora, anteà autem infans eram.
Sed tamen hæc quidem & tolerauimus inspicientes,
Dum oues iugularentur & vinum epotaretur,
Et panis: difficili enim impedire vnum multos.
Sed agitè, nõ amplius mihi mala facite malè animo af-
Si iam meipsum interficere prompti estis ære, (fecti,
Et hoc vellem, & multò vtilius esset
Mori, quàm hæc semper indecentia opera videre.
Hospites pulsatos, famulasq; mulieres.
Eos qui violent indecenter in ædibus pulcris.
Sic dixit, hi autem omnes quieti facti sunt silentio.
Tardè aũt iam locutus est Damastorides Agelaus,
O amici, non iam quis ob dictum iustum
Contrarijs verbis incessens indignetur,
Neq; amplius hospitem verberate, neq; aliquem alium
Seruorum, qui in domibus Vlyssis diuini.
Telemacho autem verbum ego & matri dicam
Mite, si ipsis corde placeat ambobus,
Quamdiu quidem vobis animus in pectoribus sperat
Redire Vlyssem perprudentem suam ad domum
Tamdiu nulla inuidia mereq; erit, teneriq;
Procos in domibus, (quoniam hoc vtilius erit
Si redibit Vlysses, & postliminio venerit domum.)
Nunc.a.iam hoc manifestum, q̃ non amplius reuersu-
Sed agè tua hæc matri assidens narra, (rus est.
Nubat quicunq; optimus vir, & plurima præbeat,
Vt tu quidem gaudens paterna omnia depascaris
Edens & bibens, hæc alterius domum curet. *κ. κομίζῃ.*
Hunc.a.Telemachus prudens contrà allocutus est,
Non per Iouem Agelaẽ, & dolores patris mei,
Qui alicubi longè Ithaca, vel mortuus est, vel errat,
Non differam matris nuptias, sed iubebo
Nubere cuicunq; velit, at autem multa dona dabo. *κ. δίδωμι.*
Vereor autem nolentem à domo amouere
Verbo necessario, non hoc Deus perficiat.
Sic dixit Telemachus: procis autem Pallas Mi-
nerua

Ἄσβεστον γέλον ὦρσε, παρέπλαγξεν δὲ νόημα.
[i] Οἱ δ' ἤδη γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισιν·
Αἱμοφόρυκτα δὲ δὴ κρέα ἤσθιον· ὄσσε δ' ἄρα σφέων
Δακρυόφιν πίμπλαντο, γόον δ' ὠΐετο θυμός.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής,
[k] Ἆ δειλοί τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμέων
Εἰλύαται κεφαλαί τε πρόσωπά τε νέρθε τε γοῦνα.
Οἰμωγὴ δὲ δέδηε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί.
Αἵματι δ' ἐρράδαται τοῖχοι καλαί τε μεσόδμαι.
Εἰδώλων δὲ πλέον πρόθυρον. πλείη δὲ καὶ αὐλή,
Ἱεμένων ἔρεβόσδε ὑπὸ ζόφον. * ἠέλιος δὲ (γρ. ἠέλιος τε)
Οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακὴ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλύς.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος Πολύβου παῖς ἦρχ' ἀγορεύειν,
Ἀφραίνει ξεῖνος νέον ἄλλοθεν εἰληλουθώς.
Ἀλλά μιν αἶψα νέοι δόμου ἐκπέμψασθε θύραζε
Εἰς ἀγορὴν ἔρχεσθαι. ἐπεὶ τάδε νυκτὶ ἐΐσκει.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής,
Εὐρύμαχ' οὔτι σ' ἄνωγα ἐμοὶ πομπῆας ὀπάζειν
Εἰσί μοι ὀφθαλμοί τε καὶ οὔατα καὶ πόδες ἄμφω,
Καὶ νόος ἐν στήθεσσι τετυγμένος οὐδὲν ἀεικής·
Τοῖς ἔξειμι θύραζε, ἐπεὶ νοέω κακὸν ὔμμιν
Ἐρχόμενον, τό κεν οὔτις ὑπεκφύγοι οὐδ' ἀλέαιτο
Μνηστήρων, οἳ δῶμα κατ' ἀντιθέου Ὀδυσῆος
Ἀνέρας ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανάασθε.
Ὣς εἰπὼν, ἐξῆλθε δόμων εὖ ναιεταόντων.
Ἵκετο δ' ἐς Πείραιον ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο.
Μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες,
Τηλέμαχον ἐρέθιζον, ἐπὶ ξείνοις γελόωντες.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,
[l] Τηλέμαχ', οὔτις σεῖο κακοξεινώτερος ἄλλος.
Οἷον μέν τινα τοῦτον ἔχεις ἐπίμαστον ἀλήτην,
Σίτου καὶ οἴνου κεχρημένον. οὐδέ τι ἔργων
Ἔμπαιον, οὐδὲ βίης, ἀλλ' αὔτως ἄχθος ἀρούρης.
Ἄλλος δ' αὖτέ τις οὗτος ἀνέστη μαντεύεσθαι.
Ἀλλ' * εἴ μοί τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη· (γρ. εἰ δή τι πίθοιο,)
Τοὺς ξείνους ἐν νηῒ πολυκληῗδι βαλόντες
Ἐς Σικελοὺς πέμψωμεν,[m] ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.
Ὣς ἔφασαν μνηστῆρες· ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων·
Ἀλλ' ἀκέων πατέρα προσεδέρκετο, δέγμενος αἰεὶ
Ὁππότε δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει.
Ἡ δὲ κατάντηστιν θεμένη περικαλλέα δίφρον
Κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀνδρῶν ἐν μεγάροισιν ἑκάστου μῦθον ἄκουε.
[n] Δεῖπνον μὲν γὰρ τοί γε * γελοίωντες τετύκοντο (γρ. γελώωντες)
Ἡδύ τε καὶ μενοεικές, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἱέρευσαν·
Δόρπου δ' οὐκ ἄν πως ἀχαρίστερον ἄλλο γένοιτο,
Οἷον δὴ τάχ' ἔμελλε θεὰ καὶ καρτερὸς ἀνὴρ
Θησέμεναι. πρότεροι γὰρ ἀεικέα μηχανόωντο.

Inextinguibilem risum mouit, errare fecit.a.m
Hi autem iam maxillis ridebant alienis.
Cruentatas.a. carnes comedebant, oculi aūt
Lacrymys impleti erant, luctum.a. cogitabat
His aūt & loquutus est Theoclymenus,
Ah miseri quid malū hoc patimini? nocte.
Cooperiuntur capitaq́; faciesq́; infraq́; genua.
Vlulatus aūt increbuit, lacrymantur autem g
Sanguine autem fluibiles parietes pulcræq́; m
Vmbris verò plenum vestibulum, plena veri
Euntibus, Erebus autem sub tenebris. Sol aut
Ex cœlo peryt, mala autem incessit caligo.
Sic dixit, hi.a. omnes in ipso suauiter risēr
His autem Eurymachus Polybi filius incepit
Desipit hospes nuper aliunde veniens.
Sed ipsum statim domo emittite foras
In forum ire, quoniam hæc nocti assimilat.
Hūc.a. rursus alloquutus est Theoclymenus
Eurymache non te iussi mihi comites dare
Sunt mihi oculiq́; & aures & pedes ambo,
Et mens in pectoribus facta, neq; indecens,
His exibo foràs, quoniam intelligo malum vo
Imminēs, quod non aliquis subterfugiet, neq;
Procorum qui in domo diuini Vlyssis
Viros iniurys afficientes iniusta operamini.
Sic loquutus, exiuit ædibus benè habitatis
Iuit autem ad Piræum, qui ipsum promptus
Proci autem igitur omnes inter se aspicientes
Telemachum irritabant supra hospites riden
Sic autem aliquis dixit iuuenum superboru
Telemache, non te peior hospitum excepto
Qualē quidē aliquem hunc habes famelicū
Panis & vini indigentem, neq; operum
Scientem, neq; fortitudinis, sed vanè pondu
Alius autem rursus aliquis hic surrexit di
Sed si iam persuadeberis, quod multo vtilius
Hos hospites in naui multi iuga coniectos
In Siculos mittemus, vnde quidē promeritū
Sic dixerunt proci, hic autem non curaui
Sed tacitè patrem aspiciebat expectans semp
Quando iam procis impudentibus manus im
Hæc in contrarium posita perpulcra sede
Filia Icary prudens Penelope,
Virorum in domibus vniuscuiusq; verbum
Prandium quidem enim ridentes parabant,
Suauiterq́; & placidè, postq̄ valde multa con
Cœna autem non aliquo modo ingratior alia
Qualem iam citò cogitauit Dea & fortis vir
Ponere, priores enim indecentia operabantu

COMMENTARIVS.

a οἰωνὸς ὑψιπέτης] De huiusmodi augurijs aliàs in hoc Poëta dictum. Similia habet interdum Herodotus, & tam repen opportunum rerum concursum admirari possis, si credere fas est, quæcunq; talia memorantur.

b χλαίας] His similia anteà satis vidimus & exposuimus.

c ἐνταυθοῖ] Opportunè adhuc negotium dissimulat Telemachus, qui se huic hospiti ita benignum exhibet, vt non so ei suppeditet, sed & protecturum se eum aduersus omnes omnium iniurias polliceatur. Tum conuersus ad procos, i ab hospite offendendo temperare. Vnde mirè iam excreuisse in eo audaciā viderunt proci: at ille huius audaciæ præsid

d Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ] Hic dies fuit festus, Apollinique consecratus: vnde anteà dicebat Euryclea, ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἑορτή. Vb ταύτην, inquit, τὴν ἡμέραν ἑορτὴν ἐν νεομηνίαν παραστήσεται Ἀπόλλωνος ἱεράν. ἵνα τῶν ἀνδρῶν περὶ τὴν ἑορτὴν καταγινομένων ἐπιτίθεσθαι μνηστῆρσι. Et paulò pòst ad vocem ἑορτή: τὴν νεομηνίαν, inquit, πάντων τῶν θεῶν νομίζουσιν εἶναι, ταύτην γὰρ οἱ πρὸ αὐτῶν ἔθεσαν. διὰ τὸ πρώτην αὐτὴν εἶναι τοῦ μηνός. πάσας τε τὰς ἀρχὰς προσῆψαν αὐτοῖς ὀρθῶς ποιοῦντες. τὰς γὰρ ἁπάντων ἀρχὰς

τῇ σίμωι τὰς ἀπαρχὰς πᾶσι τοῖς θεοῖς ἀπονέμομεν, ὁ δὲ Ἀπόλλων τούτην ἄγειν νομίζει τὴν ἡμέραν ἀνήτω τὸ πρῶτον φῶς τῆς αἰπο... ἐκάλουν τε αὐτὸν καὶ νεομήνιον. Historiam traxit ex Philochoro.

...] Hac de re vidimus sup. lib. 18. & causam illius reddidimus.

...] Tota hæc oratio Ctesippi plena est virulento sarcasmo: initiò enim prætexit beneuolentiam hospitalem, quam huic exhibiturus cùm tamen eum feriendi pede illo bouino animum haberet.

...] Eustathius monet, eum risum Sardonium ridere, qui diductis modò labris rideat: cæterùm intus aut ira, aut molestatus. Veteres enim risum Sardonium vocasse, quoties aliquis nō solùm despectim ridet, sed etiam irridet: dictum autem ... τὸ σεσηρέναι τὰ χείλη, id est, à diducendo labia. Quomodo ferè rident, quia perniciem alicui destinant: quemadmodum Vlysses ...turus è medio procos, idq; iam tum in animo statuens, risum quendam risit subamarulentum. Quod etiam in suas Chi... lit Erasmus. Vide eum Chil. 3. cent. 5. prou. 1. vbi copiosè de hoc risu.

...] Obiurgat Ctesippum Telemachus, idq; satis acerbè cùm etiam ei mortem se inflicturum minitatur. Tum ... surgens iubet procos omnes deinceps ab his iniurijs abstinere, siquidem non sit eis amplius cum puero negotium: sed ... mente & iudicio sit præditus. Tandem desperatus, si idcirco excanduerint, quòd iam ita eum comparatum & affe... ant, testatur malle se earum manu interire quàm his contumelijs viuus amplius affici. Quæ vox Telemachi eorum furo... compressit, ipso etiam Agelao proco autore, qui consilium de nuptijs proponet statim in sequenti oratione, cui etiam ...us, & tandem ipsa Penelope assentientur.

... γναθμοῖσι] Alienis malis vel maxillis ridere, elegans prouerbium in eos, qui non ex animo rident: quo vsus est etiam ...erm. lib. 2. satyr. 3. *Cùm rapiet in ius malis ridentem alienis,*
...lterium: *Errantesq́; genæ atque alieno gaudia vultu.*
...atum Adag. cent. 13. prou. 1216. & Erasmum in prouerb. Aiacis risus: & Sardonius risus. Quòd autem dicit, hos pro... cogitare, id tribuo ipsi animo, qui ea lubenter præsagire apud se solet, quæ homini euentura sunt, non quidem vera, & ...imere possis imaginatione: sed aliqua tamen, vt inde facilè diuinitatem illius deprehendas.

... κακὸν] Insignes calamitates, vt aliàs quoq; nos monuisse memini solent dira quædam portenta præcedere, vt hoc ... poëta procis accidisse: quanquam ea ipsi non viderint, qui putà Theoclymenum eos hac de re monentem risu & lu... perint. Omnia autem funesta eis portendebat nox illa, qua prorsus tegebantur: vlulatus qui increbuerat, lacrymæ ab ... tientibus manantes, sanguis in parietibus, vmbrarum in his ædibus frequentia, tenebricosus erebus sol deniq; ipse obscu... Theoclymenus procis indicat: quæ mirum est ab ipsis non animaduersa. Nam si vidissent, proculdubiò terror quidam ... set, non secus atq; paulò antè ex augurio aquilæ à consilio illo Telemachi interficiendi abstinuerunt. Solum ergo Theo... inducit Poëta, ὡς μάντιν ὄντα καὶ κάτοχον Ἀπόλλωνι θεοφορήτως ταῦτα προλέγειν. καὶ οὕτω προλέγειν ὡς τοῦ οἴκου ἐμφανταζομένου ... ἐπισυμβησομένα, vt ait Eustathius. Talia autem portenta reperiuntur in omnibus fermè historijs, & nostra Gallia ante ... nos non minora vidit. Hæc autem quid significent, mox procis expressè indicabit.

... ὅπης σεῖο] Hoc est adhuc quod anteà dicebat Poëta, nolle Mineruam vt proci à contumelijs & proteruia solita sibi ...nt. Quocunq; enim modo possunt, conātur Telemacho insultare, & nunc nouissimè vbi eum procorum aliquis ludit & ... hunc hospitem, quem prætextu hospitalitatis initiò ostentato ad Siculos vult amandari, quorum regionem habebant ... emotissima, & quasi ignota: qua de re aliàs dicendum erit.

... ἄξιον] Intelligit diuendi posse apud Siculos hunc hospitem pro seruo, siue quòd Siculi seruos etiam mercari essent ... quòd ipsi essent ἀνδραποδισταί.

...] Poëtę est προαναφώνησις: qua monet, licet ridentes proci quietè & placidè prandium sumant, at illos cœnam omnium ... nam sortituros, propter mortem quam eis Vlysses cum Minerua & Telemacho machinatur.

FINIS LIBRI XX. HOM. ODYSS.

<table>
<tr>
<td>

...ΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ...Φ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

...ΝΕΛΟΠΗ τῷ τείνοντι τὸ τόξον ὁμολογεῖ τὸν αὐτῆς ...μον. Ὀδυσσεὺς δὲ Εὐμαίῳ, καὶ Φιλοιτίῳ ἐντειλάμενος ... τῆς τῶν θυρῶν ἀσφαλείας, αὐτὸς ἀφίησι τὸ βέλος διὰ ... πελέκεων, ἀλλ' οὐ τεῖναι τὸ τόξον μὴ δυνηθέντος.

Ἄλλη.

Φῖ δ' βιὸν προτίθησιν ἄεθλον Πηνελόπεια.

</td>
<td>

ARGVMENTVM LIBRI VIGESIMIPRIMI Odysseæ.

PENELOPE ei qui tetendisset arcum, pollicetur suijpsius nuptias. Vlysses autem Eumæo, & Philœtio datis de ianuarum custodia mandatis, ipse dimisit sagittam per annulos, nec vllus alius arcum tendere potuit.

Aliud.

Φ autem arcuum proponit certamen Penelope.

</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>

Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Κούρῃ Ἰκαρίοιο περίφρονι Πηνελοπείῃ,
Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον
Ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος, ἀέθλια, καὶ φόνου ἀρχήν.
...α δ' ὑψηλὴν προσεβήσατο οἷο δόμοιο·
... κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ
... χαλκείην, κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν·
...ι ἴμεναι θάλαμόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
... ἔνθα δέ οἱ κειμήλια κεῖτο ἄνακτος,
...ς τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος.
... τόξον ἔκειτο παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρη
..., πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί·
... ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας
... Εὐρυτίδης ἐπιείκελος ἀθανάτοισι.
...ν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν.

</td>
<td>

IPSI autem in mentibus posuit Dea cæsia Minerua
Filiæ Icarij prudenti Penelopæ,
Arcum Procis ponere albumque ferrum, (dis principium:
In domibus Vlyssis certamina, & cæ-
Scalam autem altam ascendit sui cubiculi,
Accepit autem clauem benè flexam manu forti
Pulcram, æream, manubrium autem eboris inerat.
Perrexit aūt ire ad thalamū cum ancillis mulieribus
Vltimum, illic autem ei thesauri iacebant regis,
Aesq́; aurumq́; multi laborisq́; ferrum.
Ibi autem arcus iacebat reflexus & pharetra
Sagittifera, multæ autem inerant suspiriosæ sagittæ.
Dona, quæ ei hospes Lacedæmone dedit obuians
Iphitus Eurythides similis immortalibus.
Hi autem in Messena obuiauerunt ad inuicem

</td>
</tr>
</table>

κ. χαλκέην.

Οἴκῳ

Οἴκῳ ἐν Ὀρτιλόχοιο δαΐφρονος· ἤτοι Ὀδυσσεὺς
Ἦλθε μετὰ χρεῖος, τό ῥά οἱ πᾶς δῆμος * ὄφελλε.
Μῆλα γὰρ ἐξ Ἰθάκης Μεσσήνιοι ἄνδρες ἄειραν
Νηυσὶ πολυκλήισι τριηκόσι', ἠδὲ νομῆας.
Τῶν ἕνεκ' ἐξεσίην πολλὴν ὁδὸν ἦλθεν Ὀδυσσεὺς
Παιδνὸς ἐών· πρὸ γὰρ ἧκε πατὴρ ἄλλοι τε γέροντες.
Ἴφιτος αὖθ' ἵππους διζήμενος, αἵ οἱ ὄλοντο,
Δώδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ' ἡμίονοι ταλαεργοί,
Αἳ δή οἱ καὶ ἔπειτα φόνος καὶ μοῖρα γένοντο,
Ἐπεὶ δὴ Διὸς υἱὸν ἀφίκετο καρτερόθυμον
Φῶθ' Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων,
Ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
Σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ', οὐδὲ τράπεζαν
* Τὴν δή οἱ παρέθηκεν· ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν·
Ἵππους δ' αὐτὸς ἔχε κρατερώνυχας ἐν μεγάροισι.
Τὰς ἐρέων Ὀδυσῆι συνήντετο· δῶκε δὲ τόξον,
Τὸ πρὶν μέν ῥ' ἐφόρει μέγας Εὔρυτος, αὐτὰρ ὁ * παιδὶ
Κάλλιπ' ἀποθνήσκων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσιν.
Τῷ δ' Ὀδυσεὺς ξίφος ὀξὺ καὶ ἄλκιμον ἔγχος ἔδωκεν,
Ἀρχὴν ξεινοσύνης προσκηδέος· οὐδὲ τραπέζῃ
Γνώτην * ἀλλήλων· πρὶν γὰρ Διὸς υἱὸς ἔπεφνεν
Ἴφιτον Εὐρυτίδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν,
Ὅς οἱ τόξον ἔδωκε. τὸ δ' οὔποτε δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἐρχόμενος πόλεμόνδε μελαινάων ἐπὶ νηῶν
Ἥρειτ', ἀλλ' αὐτοῦ μνῆμα ξείνοιο φίλοιο
Κέσκετ' ἐνὶ μεγάροισι· φόρει δέ μιν ἧς ἐπὶ γαίης.
Ἡ δ' ὅτε δὴ θάλαμον τὸν ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Οὐδόν τε δρύινον προσεβήσατο, τόν ποτε τέκτων
Ξέσσεν ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,
Ἐν δὲ σταθμοὺς ἄρσε, θύρας δ' ἐπέθηκε φαεινάς·
Αὐτίκ' ἄρ' ἥγ' ἱμάντα θοῶς ἀπέλυσε * κορώνης,
Ἐν δὲ κληῖδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας
Ἄντα τιτυσκομένη· τὰ δ' ἀνέβραχεν ἠΰτε ταῦρος
Βοσκόμενος λειμῶνι· τόσ' ἔβραχε καλὰ θύρετρα
Πληγέντα κληῖδι, πετάσθησαν δέ οἱ ὦκα.
Ἡ δ' ἄρ' ἐφ' ὑψηλῆς σανίδος βῆ· ἔνθα δὲ χηλοὶ
Ἕστασαν, ἐν δ' ἄρα τῇσι θυώδεα εἵματα κεῖτο.
Ἔνθεν ὀρεξαμένη ἀπὸ πασσάλου αἴνυτο τόξον
Αὐτῷ γωρυτῷ, ὅς οἱ περίκειτο φαεινός.
Ἑζομένη δὲ * κατ' αὖθι φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα,
Κλαῖε μάλα λιγέως· ἐκ δ' ᾕρεε τόξον ἄνακτος.
Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
Βῆ ῥ' ἴμεναι μέγαρόνδε μετὰ μνηστῆρας ἀγαυούς,
Τόξον ἔχουσ' ἐν χειρὶ παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρην
Ἰοδόκον· πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί.
Τῇ δ' ἄρ' ἅμ' ἀμφίπολοι φέρον ὄγκιον, ἔνθα σίδηρος
Κεῖτο πολὺς καὶ χαλκός, ἀέθλια τοῖο ἄνακτος.
Ἡ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
Στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
Ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
Αὐτίκα δὲ μνηστῆρσι μετηύδα, καὶ φάτο μῦθον,
Κέκλυτέ μευ μνηστῆρες ἀγήνορες, οἳ τόδε δῶμα
Ἐχράετ' ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν ἐμμενὲς αἰεὶ
Ἀνδρὸς ἀποιχομένοιο πολὺν χρόνον· οὐδέ τιν' ἄλλην
Μύθου ποιήσασθαι ἐπισχεσίην ἐδύνασθε,
Ἀλλ' ἐμὲ ἱέμενοι γῆμαι θέσθαι τε γυναῖκα.
Ἀλλ' ἄγετε μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ' ἄεθλον.

Domo in Ortilochi bellicosi, certè Vlysses
Iuit ad debitum, quod ei omnis populus debeb
Oues enim ex Ithaca Messenij viri extuleran
Nauibus multijugis trecentas, & pastores.
Horum gratia legationem multā viam veni
Adolescens cùm esset: præmisit enim pater al
Iphitus rursus equas quærens, quæ ei perditæ
Duodecim fœminæ, post autem mulæ patient
Quæ iam ei & postea cædes & parca factæ su
Postquam iam Iouis filium peruenit magnan
Virum Herculem magnorum scientem operu
Qui ipsum hospes cùm esset infecit propè dom
Miser, neq; deorum vocem neq; mensam
Illam quam ei apposuit, postea autē accidit
Equas autem ipse tenuit fortes vnguibus in
Quas quærens Vlyssi obuius fuit, dedit autem
Quem antea quidem portabat magnus Eury
filio
Reliquit moriens in ædibus altis.
Huic Vlysses ensem acutum & fortem lance
Principium hospitalitatis dolorosæ, neq; in m
Cogniti sunt inter se, antè enim Iouis filius in
Iphitum Eurytidem similem immortalibus,
Q... arcum dedit, hūc.a. nunquam diuin
Pro...iscens ad bellum nigris in nauibus
Portauit, sed ipsius memoria hospitis dilecti
Iacebat in ædibus, portabat autem sua in terr
Hæc.a. quando iā thalamū hūc p̄uenit diuin
Pauimentumq; quernū ascendit, quod quo
Poliuit scienter, & ad perpendiculum direxi
Ibidē.a. limina aptauit, ianuas.a. imposuit
Statim hæc lorum velociter absoluit annuli,
In.a. clauem immisit, ianuarum autem abs
E regione intendens: hæ.a. resonauerunt vel
Pascens prato, tantum sonuerunt pulcræ por
Percussæ claui, apertæ sunt autem ei citò.
Hæc autem in alta tabulata iuit, illic auten
Stabant, in quidem his odoriferæ vestes iacel
Hinc extensa à clauo accepit arcum
Cum ipsa pharetra, quæ ei adiacebat lucida
Sedens autem illic dilectis in genibus ponens,
Flebat valdè stridulè, excepit autem arcum
Hæc.a. postq̄ igitur satiata est multarū lacry
Perrexit autem ire domum ad procos superb
Arcum tenens in manu reflexum & pharet
Sagittiferam, multæ autem inerāt suspirios
Hæc autem cum ancillæ portabant arcam, vb
Iacebat multum & æs, certamina regis.
Hæc.a. quando iam procos peruenit diuina m
Stetit apud limen domus benefacta,
Contra genas tenens tenues vittas.
Ancilla autem ei vtrinq; astitit.
Statim autem procis loquuta est, & dixit ver
Audite proci superbi, qui hac domo
Infesti ingruitis ad comedēdū et bibendū assi
Viro abeunte multo tempore, neq; aliquam a
Verbi facere continentiam potuistis,
Sed me cupientes ducere & ponere vxorem.
Sed agitè proci, quoniam hoc apparet certame

...τόξον Ὀδυσῆος θείοιο·	*Ponam enim magnum arcum Vlyssis diuini.*
...ηῖτατ' ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι,	*Quicunq; aūt facilimè extendet arcum in manibus,*
...ὀϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,	*Et persagittabit annulos duodecim omnes,*
...ἑσποίμην, νοσφισαμένη τόδε δῶμα	*Hunc simul sequar vbi me subduxero ab hac domo,*
...άλα καλὸν, ἐνίπλειον βιότοιο,	*Quam iuuenis colui, pulcra, plena facultatum,*
...μνήσεσθαι οἴομαι ἔν περ ὀνείρῳ.	*Cuius aliquādo (me) recordaturā puto etiā in somnio.*

COMMENTARIVS.

[...] ἐπὶ φρεσί] Libro superiore Homerus hoc consilium nudè Penelopæ tribuebat, nulla Mineruæ facta mentione. At sanè [...]n induxit loquentem, quæ licet hoc in animo haberet, tamen intelligere non potuit, an hoc sibi à Minerua esset inie[...] illius tacito impulsu hoc versaret. Nunc verò Poëta id agnoscens, explicat, ne quid sine Numinis auspicio & voluntate [...] imaginemur.

[...]] Non fuit quidem hic finis aut institutum Penelopæ, sed à Poëta προαναφωνητικῶς dicitur.

[...]] Fusiùs explicat Poëta, qualis fuerit hic arcus, & qua ratione in potestatem Vlyssis venerit. Res ita se habet. Messe[...]acensem populati (latrocinia enim fuisse tunc illic frequentia constat ex Thucyd. 1.) multas illinc oues cum pastori[...]ant. Itaque tum à Laërte tum à senioribus (hoc est, communi omnium Ithacensium consilio, aut eorum saltem, qui [...] administrabant: quos hodie Consiliarios vocamus, Lacedæmones γέροντας, & Romani Senatores) ablegatur Vlysses [...]s, vt prædam illam ab eis repeteret. Eò cùm venisset, factus est ei obuiam Iphytus, cum quo [a]micitiam contraxit, & ab [...]m dono accepit. Per occasionem autem docet etiam Poëta, quæ causa esset, cur Iphytus ille errabundus esset in [...] miserat enim siue latrocinio, siue alia quacunque ratione 12. equas & mulas quas hinc inde conquirens vagabatur: qui [...]ulem incidisset, ab eo perfidè est interemptus. Causam refert Didymus, quod cùm Hercules certamen sibi proposi[...]set, Iolem ei recusassent Eurytus & filius Iphytus. addit, ob eam perfidiam Omphalæ reginæ seruiuisse Herculem. [...] familiare est Homero, causas euentuum proximas assignare, proximas, inquam, tempore: licet reuera tales non sint: [...]quæ istæ, quas quærebat Iphytus, quomodo illi mortem conciliarunt? Nempe per occasionem: nam aliam habuit [...]ules, cur eum interficeret, vt ex præcedenti annotatione constat: quanquam scribat Homerus habuisse has equas Her[...]tolyco, qui eas erat suffuratus, vt ait Eustathius. Quod etiam credo, re penitiùs inspecta, mouisse magis Herculem, vt [...]io tolleret, ne Iphytus rescisceret eas equas penes eum esse. Sed & prima illa causa præcipua videtur censenda [...] Anteà lib. 1. pag. 7. Ex Athenæo monebamus procos calculis solitos inter se dijudicare, quis eorum Penelopen in vxo[...]turus, ac Eurymachum ea sorte iam spem sibi summam harum nuptiarum fecisse. Quin & ipsa Minerua Telemacho [...]nijs dicebat, Eurymachum illis esse potiturum. Vnde mirum videri possit cur iam res indubium à Penelope reuoce[...]eo, illam calculorum sortem inscia illa & quasi non probante factam, si facta est: nam eam Homerus non videtur a[...]einde hoc fuit Mineruæ consilium, vt hac ratione Vlyssis instituto fenestra aperiretur commodior.

...τὸ καί ῥ' Εὔμαιον ἀνώγει δῖον ὑφορβὸν	*Sic dixit, & Eumæum iussit subulcum*	
...ηρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον.	*Arcum procis ponere, albumq; ferrum.*	
...δ' Εὔμαιος ἐδέξατο, καὶ κατέθηκεν.	*Lacrymans autem Eumæus suscepit & deposuit.*	
...κλαῖε δ' ἄλλοθ', ἐπεὶ ἴδε τόξον ἄνακτος.	*Fleuit autem bubulcus seorsim, postq̄ vidit arcū regis.*	
...δ' ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,	*Antinous.a.increpauit, verbūq; dixit, denominauitq;*	
...ἀγροιῶται, ἐφημέρια φρονέοντες,	*Stulti rustici quotidiana cogitantes,*	
...τί νυ δάκρυ κατείβετον, ἠδὲ γυναικὶ	*Ah miseri cur lacrymas defunditis & mulieri*	
...στήθεσσιν ὀρίνετον; ᾗ τε καὶ ἄλλως	*Animum in pectoribus mouetis? cui aliter*	
...κεῖται θυμὸς, ἐπεὶ φίλον ὤλεσ' ἀκοίτην.	*Iacet in doloribus animus, postq̄ dilectū perdidit maritum.*	
...δαίνυσθε καθήμενοι, ἠὲ θύραζε	*Sed tacitè comedite sedentes, vel foras*	
...ἐλθόντε, κατ' αὐτόθι τόξα λιπόντε,	*Flete egressi, hîc arcubus relictis*	
...ἄεθλον ἀάατον. οὐ γὰρ ὀΐω	*Procis certamen difficile, non enim puto*	
...τόξον ἔυξοον ἐντανύεσθαι.	*Facilè hunc arcum politum tendi.*	
...τοῖος ἀνὴρ ἐν τοίσδεσι πᾶσιν	*Non enim aliquis adest talis vir in his omnibus,*	
...ἔσκεν. ἐγὼ δέ μιν αὐτὸς ὄπωπα.	*Qualis Vlysses fuit, ego autem ipsum ipse vidi,*	
...μνήμων εἰμὶ) πάϊς δ' ἔτι νήπιος ἦα.	*(Etenim memor sum,) puer autem infans eram.*	
...τῷ δ' ἄρα θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει	*Sic dixit, huic.a. igitur anim' in pectorib. sperabat*	
...ἐντανύσειν, διοϊστεύσειν τε σιδήρου.	*Arcum tendere, persagittareq; ferrum.*	κ. Ν...
...γε πρῶτος γεύσεσθαι ἔμελλεν	*Certè sagittam primus gustare cogitabat*	
...Ὀδυσῆος ἀμύμονος, * ὃν ποτ' ἀτίμα	*Ex manibus Vlyssis strenui, quem tunc inhonorabat*	
...ἐνὶ * μεγάροις, ἐπὶ δ' ὤρνυε πάντας ἑταίρους.	*Sedens in domo quoniam mouebat omnes socios.*	κ. ...
...μετέφη ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,	*His autem & dixit sacra vis Telemachi,*	κ. μεγάροις
...μοι, ἦ μάλα με Ζεὺς ἄφρονα θῆκε Κρονίων.	*O amici, certè valdè me Iup. dementē fecit Saturnius.*	
...μοι φησὶ φίλη, πινυτή περ ἐοῦσα,	*Mater quidē mihi dicit dilecta prudens quamuis sit,*	
...ἕψεσθαι, νοσφισαμένη τόδε δῶμα·	*Alium simul sequi, relicta hac domo.*	
...γελόω καὶ τέρπομαι ἄφρονι θυμῷ.	*At ego rideo & delector insano animo.*	
...τε μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ' ἄεθλον,	*Sed agitè proci, quoniam hoc apparuit certamen,*	
...ἔστι γυνὴ κατ' Ἀχαιΐδα γαῖαν,	*Qualis nunc non est mulier in Achaica terra,*	
...ου ἱερῆς, οὔτ' Ἄργεος, οὔτε Μυκήνης,	*Neq; Pyli sacræ, neq; Argi, neq; Mycenæ.*	
...Ἰθάκης, οὔτ' Ἠπείροιο μελαίνης.	*Neq; ipsius Ithacæ, neq; Epiri nigræ,*	
...τόδε γ' ἴστε· τί με χρὴ μητέρος αἴνου;	*Et autē ipsi hoc scitis, quid opus habeā matris laude?*	
...μὴ μυνῇσι παρέλκετε, * μηδ' ἔτι τόξου	*Sed agitè, non excusationib. (rem) trahite, neq; arcus*	κ. μηδὲ
...δηρὸν ἀποτρωπᾶσθε τανυστύος, ὄφρα ἴδωμεν.	*Diu adducimini tensione, vt videamus (qui sitis.)*	

Καὶ

Καὶ δέ κεν αὐτὸς ἐγὼ τοῦ τόξου πειρησαίμην·
Εἰ δέ κεν ἐντανύσω, διοϊστεύσω τε σιδήρου,
*Οὔ κέ μοι ἀχνυμένῳ τάδε δώματα πότνια μήτηρ
Λείποι ἅμ᾽ ἄλλῳ ἰοῦσ᾽, ὅτ᾽ ἐγὼ κατόπισθε λιποίμην,
Οἷός τ᾽ ἤδη πατρὸς ἀέθλια καλ᾽ ἀνελέσθαι.
Ἦ, καὶ ἀπ᾽ ὤμοιιν χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν,
Ὀρθὸς ἀναΐξας· ἀπὸ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ᾽ ὤμων.
Πρῶτον μὲν πελέκεας στῆσεν, διὰ τάφρον ὀρύξας
Πᾶσι μίαν μακρὴν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν·
Ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἔναξε· τάφος δ᾽ ἕλε πάντας ἰδόντας,
Ὡς εὐκόσμως στῆσε· πάρος δ᾽ οὐ πώποτ᾽ ὀπώπει.
Στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν, καὶ τόξου πειρήτιζεν·
Τρὶς μέν μιν πελέμιξεν, ἐρύσσεσθαι μενεαίνων,
Τρὶς δὲ μεθῆκε βίης, ἐπιελπόμενος τόγε θυμῷ,
*Νευρὴν ἐντανύσειν, διοϊστεύσειν τε σιδήρου.
Καί νύ κε δή ῥ᾽ ἐτάνυσσε βίῃ τὸ τέταρτον ἀνέλκων,
Ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς ἀνένευε, καὶ ἔσχεθεν ἱέμενόν περ.
Τοῖς δ᾽ αὖτις μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,
[e] Ὢ πόποι,* ἦ καὶ ἔπειτα κακός τ᾽ ἔσομαι καὶ ἄκικυς,
Ἠὲ νεώτερός εἰμι, καὶ οὔπω χερσὶ πέποιθα
Ἄνδρ᾽ * ἀπαμύνασθ᾽, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽ οἵπερ ἐμεῖο βίῃ * προφερέστεροί ἐστε,
Τόξου πειρήσασθε, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.
Ὣς εἰπὼν, τόξον μὲν ἀπὸ ἕο θῆκε χαμᾶζε,
Κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστῃς σανίδεσσιν·
Αὐτοῦ δ᾽ ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ·
Ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
Τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,
[f] Ὄρνυσθ᾽ ἑξείης * ἐπιδέξια πάντες ἑταῖροι,
[g] Ἀρξάμενοι τοῦ χώρου ὅθεν τέ περ οἰνοχοεύει.
Ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.
Λειώδης δὲ πρῶτος ἀνίστατο Οἴνοπος υἱός,
Ὅ σφι θυοσκόος ἔσκε, [h] παρὰ κρητῆρα δὲ καλὸν
Ἷζε μυχοίτατος αἰεί· ἀτασθαλίαι δέ οἱ οἴῳ
Ἐχθραὶ ἔσαν, πᾶσι δὲ νεμέσα μνηστήρεσσιν.
Ὅς ῥα τότε πρῶτος τόξον λάβε καὶ βέλος ὠκύ·
Στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν, καὶ τόξου πειρήτιζεν.
Οὐδέ μιν ἐντάνυσε· πρὶν γὰρ κάμε χεῖρας ἀνέλκων,
Ἀτρίπτους, ἁπαλάς· μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν,
Ὦ φίλοι, οὐ μὲν ἐγὼ τανύω· λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος.
[i] Πολλοὺς γὰρ τόδε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει
Θυμοῦ καὶ ψυχῆς, ἐπειὴ πολὺ φέρτερόν ἐστι
Τεθνάμεν, ἢ ζώοντας ἁμαρτεῖν, οὗ θ᾽ ἕνεκ᾽ αἰεὶ
Ἐνθάδ᾽ ὁμιλέομεν ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα.
Νῦν μέν τις καὶ ἔλπετ᾽ ἐνὶ φρεσὶν, ἠδὲ μενοινᾷ
Γῆμαι Πηνελόπειαν Ὀδυσσῆος παράκοιτιν·
Αὐτὰρ ἐπὴν τόξου πειρήσεται, ἠδὲ ἴδηται,
Ἄλλην δή τιν᾽ ἔπειτα Ἀχαιϊάδων εὐπέπλων
Μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος· ἡ δέ κ᾽ ἔπειτα
Γήμαιθ᾽ ὅς κεν πλεῖστα πόροι, καὶ μόρσιμος ἔλθοι.
Ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, καὶ ἀπὸ ἕο τόξον ἔθηκε,
Κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστῃς σανίδεσσιν,
Αὐτοῦ δ᾽ ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ·
Ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
Ἀντίνοος δ᾽ ἐνένιπεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε.
Λειῶδες, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,
Δεινόν τ᾽ ἀργαλέον τε· [k] νεμεσσῶμαι δέ τ᾽ ἀκούων,
Εἰ δὴ τοῦτό γε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει

γρ. Οὐκ ἄν μοι ἀχνυμένῃ
Νευρὴν τ᾽ ἐντ.
γρ. ἢ καί
γρ. ἀπαμύνασθαι,
γρ. πολὺ φέρτεροί ἐστε,
γρ. ἐπὶ δεξιὰ

Ipse verò ego hunc arcum experiar.
Si autem tendam, persagittabóq; ferrum,
Non mihi dolenti has domos veneranda mat
Linquet cũ alio pfectus, qđ ego in retro reli
Solus iam patris certamina pulcra accipere
Dixit, & ab humeris pallium posuit purpu
Rectus experrectus, ensem.v. acutũ apposuit
Prius quidem annulos statuit vallo perfosso
Omnibus vno longo, & ad lineam direxit,
Circũ.a. terrã induxit, stupor.a. cœpit omnes ide
Sic benè ornatè statuit, antea autem nunqu
Stetit autem in pauimentum iens & arcum
Ter quidẽ ipsum appropinquauit trahere pr
Ter autem dimisit potentijs insperans hoc an
Neruum tendere, persagittaréq; ferrum.
Et iam tetendisset vi quartum attrahens,
Sed Vlysses annuit, & tenuit cupientem.
His autem rursus locutus est magna vis Tele
O amici vel & posteà malusq; ero & impo
Vel iunior sum, & nondum manibus confisu
Virum expellere, quando aliquis prior mole
Sed agite, qui me vi multò potentiores estis
Arcum tentate, & perficiamus certamen.
Sic locutus, arcum quidem à se posuit hum
Acclinatum conglutinatis politis tabulis.
Illic autem citum telum pulchro acclinauit
Retrò autem iterum desedit in sede vnde su
His autem Antinous locutus est Eupithei fili
Mouemini ordinatim à parte dextra om
Initio facto à loco vnde vinum ministrat (al
Sic dixit Antinous, his autem placuit ser
Liodes autem primus surrexit Oenopis filius,
Qui ipsis vates fuit, apud autem craterem
Sedebat semotissimus semper, stoliditates au
Inimicæ erant, omnibus autem succensebat
Qui tunc primus arcum accepit & telum ve
Stetit autẽ in pauimentum iens, & arcum
Neq; ipsum intendit, prius.n. fatigauit man
Haud tritas, teneras, ad procos verò dixit,
O amici, non quidẽ ego intendo, capiat.a.
Multos enim hic arcus optimos priuabit
Animo & anima, quoniam multò melius e
Mori, quàm viuos aberrare, cuius gratia sem
Hic frequentamus expectantes dies omnes.
Nunc quidem aliquis & sperat in mentib. &
Ducere Penelopen Vlyßis vxorem.
At postquam arcum tentauerit & viderit
Aliam iam aliquã posteà Græcarum bene in
Petat vxorem dotibus quærens, hæc autem p
Nubat qui plurima det, & fortunatus venia
Sic dixit, & à se arcum posuit
Acclinatum conglutinatis politis tabulis.
Illic aũt citam sagittam pulcræ acclinauit co
Retrò autem iterum desedit in sede vnde su
Antinous autem increpauit, verbumq; di
minauitq;,
Liodes quale te verbum fugit septum den
Graueq; molestumq;? irascor autem audiens.
Si iam hic arcus optimos priuabit

ῇ ψυχῇ· ἐπεὶ οὐ δυνάσαι σὺ τανύσσαι.
…ι σέγε τοῖον ἐγείνατο πότνια μήτηρ
…υτῆρα βιοῦ τ' ἔμεναι καὶ ὀϊστῶν·
…λοι τανύσουσι τάχα μνηστῆρες ἀγαυοί.
…άτο· καί ῥ' ἐκέλευσε Μελάνθιον αἰπόλον αἰγῶν
…ἄγε πῦρ κεῖον ἐνὶ μεγάροισι Μελανθεῦ,
…θὲς δίφρον τε μέγαν, καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
…δ' ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος,
…έοι θάλποντες, ἐπιχρίοντες ἀλοιφῇ,
…πειρώμεσθα, καὶ ἐκτελέσωμεν ἄεθλον.
…άθ'. ὁ δ' αἶψ' ἀνέκαιε Μελάνθιος ἀκάματον
…έρων δίφρον θῆκεν καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ, (πῦρ
…τος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος,
…οι θάλποντες ἐπειρῶντ'· οὐδ' ἐδύναντο
…αι, πολλὸν δὲ βίης ἐπιδευέες ἦσαν.
…δ' ἔτ' ἐπεῖχε καὶ Εὐρύμαχος θεοειδής,
…ηστήρων· ἀρετῇ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι.

Animo & anima, quoniam non potes tu intendere,
Non enim te talem genuit bona mater
Qualem & extensorem arcusq́ esse & sagittarum:
Sed alij tendent fortè proci inclyti.
Sic dixit, & iussit Melanthiũ custodem caprarũ,
Age ignem accende in domibus Melanthij,
Apud autẽ pone sedemq́ magnam & pelles in ipsa.
Effer aũt pinguedinis magnã massam quæ intus est,
Vt iuuenes calefacientes inungentes vnctione,
Arcum tentemus, & perficiamus certamen.
Sic dixit, hic.a. statim accẽdit Melãth. magnũ ignẽ.
Apud autem portans sedem posuit & pelles in ipsa,
Ex autem pinguedine magnã massam intus existẽte,
Ea iuuenes calefacientes tentarunt, neq́; poterant
Tendere, multum enim roboris indigentes erant.
Antinous autẽ abstinebat, & Eurymachus diuinus
Princeps procorũ, virtute autem erãt valdè optimi,

COMMENTARIVS.

…ἀχρεῖωτα,] Increpat hunc Eumæum Antinous quòd lacrymetur. Humanum est enim vitium, vt non solùm nobis benè & omnia optemus felicia: sed etiam eorum defleri casum nolimus, ex quorum dispendio nostrum facimus compen- Quod idem huic Antinoo euenit, qui memoriam pristini heri in animis seruorum vellet obliterari, eam præcipuè ob quòd cùm has fundunt lacrymas, Vlyssem Penelopæ refricant, vnde illa poterat sese ab hoc nuptiarum instituto a-

…ήμια φρονέοντες,] Id est, vt interpretatur Didymus, οἱ τὰ παραυτίκα φρονοῦντες, οὐ προνοοῦντες τοῦ μέλλοντος. Qui præsentia, & quæ sunt cogitant, nec in futurum prospiciunt. Pleriq; hominum tales ἐφημερίους habent cogitationes, vt & vitam nonnulli …μέρεον, occæcata principe illa hominis parte, quæ nos à cæteris animantibus potissimùm distinguit, nempe λόγῳ & δια- …ius beneficio de futuris etiam ratiocinari debemus.

…ἄεθλον.] Incipit sinistrè de hoc certamine ominari Antinous, vtpote quod vix ab vllo procorum possit perfici, siquidem in eo robur requiratur, quale nulli eorum suppetit, quantumq; ipse in Vlysse animaduertisse meminit. Id autem dixit, sibi quàm reliquis tribuens, siquidem quantum alijs laudis hac in parte detrahit, tantum sibi ipse tacitè arrogat, vt etiam …quentibus Homerus, cùm dicit, eum sperare, se hoc certamine victorem extiturum.

…η,] Personatus iste Telemachus & totus ἀφρονεόμενος quasi gaudio dementatus, quòd iam Penelope alicuius proco- …as capessat, illud apud eos testatur. Tum eos hortatur ad certamen illud propositum subeundum, vbi matris laudes, …uidem, sed satis magnificè, interserit: vnde eos etiam alacriores ad illud ipsum facit, vt qui intelligant non pro vulga- …, sed pro ea, cui nulla in Græcia sit comparanda, negotium hoc agitari. Et ita videtur ipse Telemachus tum matri tum …pulari, ille verò τῇσι φρεσὶν ἄλλα μενοινᾷ. Tandem ipse etiam se solum procis omnibus opponit, vt si scopum assequatur, … sit in eius ædibus Penelope. Quod ego mirari hactenus non desino. Nam si illam alteri nubere gaudio triumphat, …ortuit hoc in se recipere? An non potiùs etiam sponte à duodecim illis foraminibus erat aberraturus, ne illa sagittis …ret. Hanc sanè ἐναντιότητα non concoquo, nisi feruorem iuuenilem esse dicamus, qui minus consideratè eum loqui …illud gaudium potiùs ementitum eum liberè pronunciaremus: vel denique fluctuantem eum certi quid apud se statu- …osse: nam conseruandarum opum gratia gaudebat abire matrem: sed ex officio filiali sine dubio eam remanere velit: …destè libro præcedenti testabatur, cùm diceret, se inuitam eam domo non eiecturum. Porrò statim se ad sinuandum …accingit, quod cùm ter frustrà esset expertus, quarta vice qua sinuaturus eum erat, nutu patris perspecto, destitit. Et ne …ti Herois ab vllo reliquorum vinci potuisse quispiam crederet, irritos similes conatus alijs etiam omnibus affinxit Poë- …uam & eum ad laudem Vlyssis respexisse puto, vt huic soli ea gloria fieret peculiaris, quam ignaua illa turba assequi non

…η] Cautè & modestè imbecillitatem suam prætexit Telemachus, cùm tamen alia ei causa desistendi fuerit, vt anteà

…ἑξείης] Cur Antinous alios procos excitet, ex superioribus intelligendum est, vbi dicit, eum huius certaminis victoriam quasi dicat, eum postremum esse voluisse, qui arcum istum intenderet, vt ille solus id præstaret, quod alij ante ipsum …issent. Ita enim eum locum intelligo.

…χῶροι τοῦ χώρου] Hic versus interpretatur illud quod erat in præcedenti ἐπιδέξια, vel ἐπὶ δέξια. δύο λόγοι γάρ, inquit Eustathius, …όντων εἰς τὸν ἀνδρῶνα ἐν δεξιᾷ κεῖσθαι τὸν κρατῆρα. Captare etiam videtur Antinous nescio quid fausti, quod dextrum etiam

…κρητῆρα] Quidam, vt monet Eustathius, illud κρητῆρα, περιεκτικῶς interpretabantur, pro loco in quo pocula stabant vi- …ata: vel potiùs περιληπτικῶς, vnum poculum pro pluribus. Neque enim vnum tot procis sufficeret. Ego existimârim, …r esse accipiendum, vt intelligamus, hunc Leiodem seorsim à reliquis procis consedisse, proinde vno tantùm poculo …ructum. Et id proculdubiò significauit Homerus, & illud τὸ μυχοίτατος satis docet. Quòd autem ab alijs secederet, cau- …iòd petulantia illa procorum minimè delectaretur, imò illis ea de re succenseret. Vbi exemplum est hominis probi, qui …ratis hominibus versatur, intemerata tamen probitate. Parem nihilominus exitum reliquis sortietur, vt videbimus inf.

…γὰρ τόδε] Hic Leiodes vates fuisse anteà dicebatur: itaque iam præsagit animus nescio quid sinistri de hoc arcu, cuius …ultis periculum mortis impendeat. Vidit scilicet, sed quasi per nebulam, id quod postmodum accidet: itaq; iam hanc ar- …onem, quam ipse præ imbecillitate reliquit, à nemine procorum præstari posse pronunciat, proinde alias nuptias esse cui- …andas, siquidem conditio istarum impleri nequeat. At dicet aliquis, si illud Leiodes vidit, cur ergo sibi non cauit? hoc, in- …vatum ingenium, vt futura alijs prædicant, ipsi nunquam sibi sapiant. Respondeo iterum quod iam dixi, eum non per- …verè hoc præuidisse, sed obscurè, vt cùm etiam quispiam vel sine vlla vaticinandi peritia de negotij cuiusdam euentu, …eum penitùs exploratum non habeat, iudicare solet, cùm tamen ab eo non desistat: vt qui cùm ante annos decem lanie- …Parisiensem præuiderent (quod illi disertè, antequam vllus de ea futura rumor circumferretur, monebant) nihilominus …proficiscebantur, quales ego multos noui. Præuidebant, inquam, illi, sed suspicione sola, quæ tamen multos domi con- …Sic iste Leiodes aliquid infortunij euenturum nudè suspicabatur, aut sciebat quidem, sed obtusè quodammodo ac ge- …ita ominabatur, vt qui aut ex Astrologia, aut ex Chiromantia, aut ex Metoposcopia mortem aut vulnera, aut aliquid tale …ant, non explicata, imò nec intellecta omnino ratione, qua illa sint euentura, qualia plurima tum vidi, tum in me ipso

CC partim

partim sum expertus. Nec nobis vanitas illarum scientiarum obijcienda est: imperitia enim eorum, qui illas profitentur, m[illegible] peritè ipsis scientijs tribuitur: quod etiam in Chymicis factitari solet.

k νεμεσσῶμαι] Indignatur Antinous ob illud Leiodis vaticinium, quæ multorum procorum ex hoc arcu interitum pr[illegible] quasi id solum prædiceret, quòd ipse eum tendere non potuisset, ac ex sua aliorum imbecillitatem arguere velle videret[illegible] lior mens eum agitabat, alioque motus animo in eum modum vaticinabatur. Sed hoc fuit procorum fatum, vt vates tal[illegible] centes aspernarentur, vt anteà de Theoclymeno videbamus. Sic Troiani Cassandram non audiebant.

l ἐκ δὲ στέατος] Hic locus valde me torquet, neque hactenus intelligo, cur hoc sebo vtantur, aut vtrum sebum hanc facul[illegible] focillandi ac corroborandi vires habeat: quod à nullo medicorum expressè obseruatum reperio. Sed ecce vt Vlysses olim [illegible] næum, ego Zuingerianum oraculum commodè consului, à quo responsum in hæc verba, quæ ipse propria exararat ma[illegible] Aliptarum, inquit, vox nota est, qui Athletas & oleo & ceromate inungebant ante exercitia luctæ & pancratij, & cuiusu[illegible] violentioris exercitij, in quo periculum erat, ob vehementem nixum, diuulsionis vasorum, aut saltem fibrarum, quæ m[illegible] sunt, quæ σπάσματα Hippocrati dicuntur. Sicca & exucca citò rumpuntur, mollia & humecta minus. Neruosum igitur gen[illegible] humore pingui & lento confricatis artubus, ad motum expeditiùs, & ad laborem perferendum absque noxa robustius [illegible] hisce præstare conabantur, quæ, frictione prius apertis poris, & per consequens excalefactis membris (quod sibi illud θάλπ[illegible] le videtur) ceromate præsertim prius eliquato (τροχὸν στέατος appellat) in altum corporis penetrabant. Hæc est eruditi[illegible] viri de hoc loco sententia, quam ego quoq; amplector. Vnde sequitur, seuum, id est, τὸ στέαρ, illis fuisse quod posteà Ro[illegible] letis oleum aut ceróma, quam etiam ceraturam appellat Columella: quos seuo vsos, quod sciam, nullus prodidit. Sed re[illegible] & attentiùs inspecta, videntur mihi proci arcum ad ignem calefacere, ad eum emolliendum, vt dicemus in sequenti [illegible] vocem θάλπων.

Τὼ δ᾽ ἐξ οἴκου βῆσαν ὁμαρτήσαντες ἅμ᾽ ἄμφω	Hi autem ex domo iuerunt secuti simul ambo
Βουκόλος ἠδὲ συφορβὸς Ὀδυσσῆος θείοιο·	Bubulcus & subulcus Vlysis diuini.
Ἐκ δ᾽ αὐτὸς μετὰ τοὺς δόμου ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς.	Ipse autem post hos domo exiuit diuus Vlysses.
Ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἐκτὸς θυρέων ἔσαν ἠδὲ καὶ αὐλῆς,	Sed quando iam extra ianuas fuerunt & aul[illegible]
Φθεγξάμενός σφ᾽ ἔπεσσι προσηύδα μειλιχίοισι,	Locutus ipsos verbis affatus est suauibus,
a Βουκόλε καὶ σὺ συφορβὲ, ἔπος τί κε μυθησαίμην,	Bubulce, & tu subulce verbum aliquod di[illegible]
Ἦ αὐτὸς κεύθω; φάσθαι δέ με θυμὸς ἀνώγει.	Nunquid ipse celem? dicere. a. me animus iube[illegible]
Ποῖοί κ᾽ εἶτ᾽ Ὀδυσῆϊ ἀμυνέμεν, εἴ ποθεν ἔλθοι	Quales estis Vlyßi auxiliari, sicunde veniat
γρ. ἐνέγκοι; Ὧδε μάλ᾽ ἐξαπίνης, καί τις θεὸς αὐτὸν* ἐνείκη;	Sic valde derepentè, & aliquis Deus ipsum fe[illegible]
Ἤ κεν μν. ἀ. μυνοῖτ᾽, Ἤ κεν μνηστήρεσσιν ἀμύνοιτ᾽, ἦ Ὀδυσῆϊ;	Nunquid & procis auxiliaremini? an Vlyßi?
γρ. Ἢ ὡς μ. Εἴπαθ᾽ ὅπως ὑμέας κραδίη θυμὸς τε κελεύει,	Dicite quomodo vos cor animusq́ iubet.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ,	Hunc aũt rursus allocutus est boum bubulc[illegible]
Ζεῦ πάτερ, αἲ γὰρ τοῦτο τελευτήσειας ἐέλδωρ,	Iupiter pater, vtinam enim hoc perficias desi[illegible]
Ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων,	Vtinam veniat quidem ille vir, ducat autem [illegible]
Γνοίης χ᾽ οἵη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἕπονται.	Cognosceres qualis mea potẽtia, & manus sequ[illegible]
Ὣς δ᾽ αὔτως Εὔμαιος ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι	Sic aũt similiter Eumæus supplicauit omn[illegible]
Νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμον δέ.	Redire Vlyssem prudentem suam domum.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τῶν γε νόον νημερτέ᾽ ἀνέγνω,	At postquam horum mentem veram cognoui[illegible]
Ἐξαῦτις σφ᾽ ἐπέεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,	Iterum ipsos verbis respondens allocutus est,
b Ἔνδον μὲν δὴ ὅδ᾽ αὐτὸς ἐγὼ· κακὰ πολλὰ μογήσας,	Intus quidem iam hic ipse ego mala multa[illegible]
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.	Veni vigesimo anno in patriam terram,
Γιγνώσκω δ᾽ ὡς σφῶϊν ἐελδομένοισιν ἱκάνω	Cognosco autem quòd vobis cupientibus veni
Οἴοισι δμώων· τῶν δ᾽ ἄλλων οὔ τευ ἄκουσα	Solus seruorum, horum. a. aliorum nõ aliquem
Εὐξαμένου ἐμὲ αὖτις ὑπότροπον οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι.	Precantẽ me iterũ postliminio reducẽ domũ
Σφῶϊν δ᾽ ὡς ἔσεταί περ, ἀληθείην καταλέξω·	Vobis autem sicut erit veritatem dicam.
γρ. δαμάσῃ c Αἴ χ᾽ ὑπ᾽ ἐμοί γε θεὸς* δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυοὺς,	Vtinam sub me Deus domet procos superbos,
Ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχους, καὶ κτήματ᾽ ὀπάσσω,	Dabo ambobus vxores, & res præbebo,
Οἰκία τ᾽ ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα· καί μοι ἔπειτα	Domosq́ prope me ædificatas, & mihi posteà
Τηλεμάχου ἑτάρω τε κασιγνήτω τε ἔσεσθον.	Telemacho socijq́ fratresq́ eritis:
Εἰ δ᾽ ἄγε δὴ καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλό τι δείξω,	Eia agè, iam & signũ valde manifestũ aliud [illegible]
(Ὄφρα μ᾽ ἐῢ γνῶτον, πιστωθῆτόν τ᾽ ἐνὶ θυμῷ)	(Vt me benè cognoscatis et habeatis psuasũ in [illegible]
Οὐλὴν τήν ποτέ με σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι,	Cicatricem quam quondam sus percußit albo [illegible]
Παρνησὸν δ᾽ ἐλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.	Ad Parnasum euntem cum filijs Autolyci.
Ὣς εἰπὼν, ῥάκεα μεγάλης ἀποέργαθεν οὐλῆς·	Sic locutus, vestes magna separauit à cicatr[illegible]
Τὼ δ᾽ ἐπεὶ εἰσιδέτην, εὖ τ᾽ ἐφράσσαντο ἕκαστα,	Hi. a. postq̃ inspexerunt, beneq́ cognouerunt [illegible]
d Κλαῖον ἄρ᾽, ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα δαΐφρονα χεῖρε βαλόντε,	Fleuerunt circa Vlyssem prudentẽ manibus i[illegible]
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλήν τε καὶ ὤμους·	Et osculati sunt amplectentes caputq́ & hum[illegible]
Ὣς δ᾽ αὔτως Ὀδυσεὺς κεφαλὰς καὶ χεῖρας ἔκυσσε.	Sic a. eodẽ modo Vlysses capita et manus oscula[illegible]
Καί νύ κ᾽ ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,	Et lugentibus occidisset lumen Solis,
Εἰ μὴ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἐρύκακε, φώνησέν τε,	Nisi Vlysses ipse prohibuisset, locutusq́ fuisset:
Παύεσθον κλαυθμοῖο γόοιό τε, μή τις ἴδηται	Cessate fletu luctuq́, ne quis videat
Ἐξελθὼν μεγάροιο, ἀτὰρ εἴπῃσι καὶ εἴσω.	Egressus domo, at dicat & intus.
γρ. ἐσέλθετε, Ἀλλὰ προμνηστῖνοι* ἐσέλθετε, μηδ᾽ ἅμα πάντες·	Sed parati intrate, neq́ simul omnes.

τ(ε ἐγὼ, μετ' δ' ὔμμες. ἀτὰρ τόδε σῆμα τετύχθω.	Primus ego, post autem vos, at hoc signum fiat.
λλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοὶ,	Alij quidem enim omnes quicunq; proci superbi,
ἐάσουσιν ἐμοὶ δόμεναι βιὸν ἠδὲ φαρέτρην·	Non sinent mihi dari arcum & pharetram:
ἀλλὰ σὺ Εὔμαιε φέρων ἀνὰ δώματα τόξον,	Sed tu diuine Eumæe portans supra domos arcum,
ἐν χερσὶν ἐμοὶ* θέμεναι· εἰπεῖν τε γυναιξὶ	In manibus mihi date, dicq; mulieribus
κλῇσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.	Claudere domus ianuas firmiter factas.
ἢν δέ τις ἠὲ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ	Si.a.aliquis vel suspiriū vel strepitum intus audiat
ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε	Virorum nostris in septis, non foras
προβλώσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.	Exire, sed illic quietè esse ad opus.
σοὶ δὲ Φιλοίτιε δῖε θύρας ἐπιτέλλομαι αὐλῆς	Tibi autem Philœtie diuine fores mando aulæ
κληῗσαι κληῗδι, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἰῆλαι.	Claudas claui, citò autem vinculum appone.
ὣς εἰπὼν, εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας.	Sic locutus, intrauit domos bene habitatas,
ἕζετ' ἔπειτ' ἐπὶ δίφρον ἰὼν ἔνθεν περ ἀνέστη.	Sedit posteà in sedem profectus vnde surrexerat.
ἐς δ' ἄρα καὶ τὼ δμῶε ἴτην θείου Ὀδυσῆος.	Tum etiam famuli ingreßi sunt diuini Vlyßis.
Εὐρύμαχος δ' ἤδη τόξον μετὰ χερσὶν ἐνώμα,	Eurymachus autē iam arcum in manibus mouebat,
θαλπίων ἔνθα καὶ ἔνθα σέλᾳ πυρός· ἀλλά μιν οὐδ' ὡς	Calefaciens huc & illuc splēdore ignis, sed ipsū neq; sic
ἐντανύσαι δύνατο. μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ·	Tēdere potuit. valde.a.suspirauit gloriosū cor. (uitq;
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,	Suspirās.a.igitur locut' est, verbūq; dixit, denomina-
ὢ πόποι, ἦ μοι ἄχος περί τ' αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων.	O amici, certè mihi dolor circa meipsū et circa oēs:
οὔ τι γάμου τοσσοῦτον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ·	Non nuptias tantùm lugeo tristis,
εἰσὶ καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἀχαιΐδες, αἱ μὲν ἐν αὐτῇ	(Sunt & aliæ multæ Græcæ, quæ quidem in ipsa
ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, αἱ δ' ἄλλῃσιν πολίεσσιν)	Mari circundata Ithaca, & alijs ciuitatibus.)
ἀλλ' εἰ δὴ τοσσόνδε βίης ἐπιδευέες εἰμὲν	Sed si iam tantum roboris indigentes sumus,
ἀντιθέου Ὀδυσῆος, ὅτ' οὐ δυνάμεσθα τανύσσαι	Diui Vlyßis, quòd non poßumus tendere
τόξον· ἐλεγχείη δὲ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.	Arcum, increpatio autem & futuris audiri.
τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός,	Hūc.a.rursus Antinous allocutus est Eupithei fili⁹,
Εὐρύμαχ', οὐχ οὕτως ἔσται· νοέεις δὲ καὶ αὐτός.	Eurymache non sic erit, intelligis autem & ipse.
νῦν μὲν γὰρ κατὰ δῆμον ἑορτὴ[k] τοῖο θεοῖο	Nunc quidem enim in populo festum Dei
ἁγνή· τίς δέ κε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλὰ ἕκηλοι	Sanctum: quis autem arcus tendet? sed quieti
κάτθετ'· ἀτὰρ πελέκεάς γε καὶ εἴ κ' εἰῶμεν ἅπαντας	Deponite. at annulos & tacitè sinamus omnes
ἑστάμεν· οὐ μὲν γάρ τιν' ἀναιρήσεσθαι ὀΐω,	Stare, nō quidem enim quenquam sublaturum puto,
ἐλθόντ' ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.	Profectum in domum Laërtiadæ Vlyßis.
ἀλλ' ἄγετ' οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,	Sed agè, pincerna quidem arcessat poculis,
ὄφρα σπείσαντες καταθείομεν ἀγκύλα τόξα·	Vt libantes deponamus curuos arcus.
ἠῶθεν δὲ κέλεσθε Μελάνθιον αἰπόλον αἰγῶν	Manè autem iubete Melanthium custodem caprarū
αἶγας ἄγειν, αἳ πᾶσι μέγ' ἔξοχοι αἰπολίοισιν.	Capras ducere, quæ omnib. valde excellentes gregib⁹,
ὄφρ' ἐπὶ μηρία θέντες Ἀπόλλωνι κλυτοτόξῳ,	Vt fæmoribus dicatis Apollini inclyto arcu
τόξου πειρώμεθα, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.	Arcum tentemus, & perficiamus certamen.
ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος. τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.	Sic dixit Antinous. his autem placuit sermo.
τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,	His autem præcones quidē aquam in manus fuderūt,
κοῦροι δὲ κρητῆρας[m] ἐπεστέψαντο ποτοῖο·	Iuuenes autem crateras coronauerunt potu.
νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.	Diuiserūt autem igitur omnibus arcessentes poculis.
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σπεῖσάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμὸς,	Hi.a.postq̄ libauerūt biberūtq; quantū voluit anim⁹,
τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	His.a.dolos meditans locutus est prudens Vlysses,
κέκλυτέ μευ μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,	Audite proci inclytæ reginæ,
ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.	Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Εὐρύμαχον δὲ μάλιστα καὶ Ἀντίνοον* θεοειδέα	Eurymachum autem maximè & Antinoum regem
λίσσομ', ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπε.	Oro, quoniam & hoc verbum vt decet dixit,
νῦν μὲν παῦσαι τόξον, ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν·	Nunc dimittere arcum, committere verò (rem) Dijs.
ἠῶθεν δὲ θεὸς δώσει κράτος ᾧ κ' ἐθέλῃσιν.	Manè.a.Deus dabit robur cui voluerit.
ἀλλ' ἄγε μοι δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα μεθ' ὑμῖν	Sed agè mihi date arcum bene politum, vt vobiscum
χειρῶν καὶ σθένεος πειρήσομαι, εἴ μοι ἔτ' ἐστὶν	De manibus & robore experiar, si mihi adhuc est
ἲς οἵη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν,	Vis, qualis anteà fuit in flexibilibus membris,
ἦ ἤδη μοι ὄλεσσεν ἄλη τ' ἀκομιστίη τε. (σαν,	An iam mihi pdidit errorq; & penuria tractationis.
ὣς φάθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέση-	Sic dixit, hi autem igitur omnes valde irati sunt,
δείσαντες μὴ τόξον ἐΰξοον ἐντανύσειεν.	Timentes ne arcum bene politum tenderet.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνό-	Antinous autem increpauit, verbumq; dixit, deno-
μαζεν,	minauitq;,
ἆ δειλὲ ξείνων, ἔνι τοι φρένες οὐδ' ἠβαιαί.	Ah miser hoßpitum, insunt tibi mentes neq; parua.

Margin: * γρ. δόμεναι. * γρ. βασιλῆα

Οὐκ ἀγαπᾷς ὃ ἕκηλος ὑπερφιάλοισι μεθ' ἡμῖν
Δαίνυσαι; οὐδέ τι δαιτὸς ἀμέρδεαι, αὐτὰρ ἀκούεις
Μύθων ἡμετέρων καὶ ῥήσιος; οὐδέ τις ἄλλος
Ἡμετέρων μύθων ξεῖνος καὶ πτωχὸς ἀκούει.
Οἶνός σε τρώει μελιηδής, ὅς τε καὶ ἄλλους
Βλάπτει, ὃς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.
Οἶνος καὶ κένταυρον ἀγακλυτὸν Εὐρυτίωνα
Ἄασεν ἐν μεγάρῳ μεγαθύμου Πειριθόοιο,
Ἐς Λαπίθας ἐλθόνθ'. ὁ δ' ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἴνῳ,
Μαινόμενος κάκ' ἔρεξε* δόμον κάτα Πειριθόοιο. (γρ. γάμον)
Ἥρωας δ' ἄχος εἷλε, δι' ἐκ προθύρου δὲ θύραζε
Ἕλκον ἀναΐξαντες, ἀπ' οὔατα νηλέϊ χαλκῷ
Ῥῖνάς τ' ἀμήσαντες, ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσιν ἀασθείς,
Ἤιεν ἣν ἄτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ,
Ἐξ οὗ κενταύροισι καὶ ἀνδράσι νεῖκος ἐτύχθη,
Οἷ τ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὕρετο οἰνοβαρείων.
Ὣς καί σοι μέγα πῆμα πιφαύσκομαι, αἴ κε τὸ τόξον
Ἐντανύσῃς. οὐ γάρ τευ* ἐπητύος ἀντιβολήσεις (γρ. ἐπητύος)
Ἡμετέρῳ ἐνὶ δήμῳ, ἄφαρ δέ σε νηῒ μελαίνῃ
Εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
Πέμψομεν. ἔνθεν δ' οὔ τι σαώσεαι. ἀλλὰ ἕκηλος
Πῖνέ τε, μηδ' ἐρίδαινε μετ' ἀνδράσι κουροτέροισι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀντίνο', οὐ μὲν καλὸν ἀτέμβειν οὐδὲ δίκαιον
Ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ' ἵκηται.
Ἔλπεαι, αἴχ' ὁ ξεῖνος Ὀδυσσῆος μέγα τόξον
Ἐντανύσῃ, χερσίν τε βίηφί τε ἶφι* πιθήσας, (γρ. πιθήσας)
Οἴκαδέ μ' ἄξεσθαι, καὶ ἑὴν θήσεσθαι ἄκοιτιν;
Οὐδ' αὐτός που τοῦτό γ' ἐνὶ στήθεσσιν ἔολπε,
Μηδέ τις ὑμείων τοῦ γ' εἵνεκα θυμὸν ἀχεύων
Ἐνθάδε δαινύσθω, ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν.
Τὴν δ' αὖτ' Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἀντίον ηὔδα,
Κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Οὔ τι σε τόνδ' ἄξεσθαι ὀϊόμεθ'· οὐδὲ ἔοικεν·
Ἀλλ' αἰσχυνόμενοι φάτιν ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν,
Μή ποτέ τις εἴπῃσι κακώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν,
Ἦ πολὺ χείρονες ἄνδρες ἀμύμονος ἀνδρὸς ἄκοιτιν
*Μνῶνται, ὅτ' οὐδέ τι τόξον ἐΰξοον ἐντανύουσιν, (γρ. Μνῶνται οὐδέ τι)
Ἀλλ' ἄλλός τις πτωχὸς ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν,
Ῥηϊδίως ἐτάνυσσε βιόν, διὰ δ' ἧκε σιδήρου.
Ὣς ἐρέουσ', ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Εὐρύμαχ', οὔπως ἐστὶν ἐϋκλείας κατὰ δῆμον
Ἔμμεναι, οἳ δὴ οἶκον ἀτιμάζοντες ἔδουσιν
Ἀνδρὸς ἀριστῆος· τί δ' ἐλέγχεα ταῦτα τίθεσθε;
Οὗτος δὲ ξεῖνος, μάλα μὲν μέγας ἠδ' εὐπηγής,
Ἀνδρὸς δ' ἐξ ἀγαθοῦ γένος εὔχεται ἔμμεναι υἱός·
Ἀλλ' ἄγε οἱ δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα ἴδωμεν.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
Εἴ κέ μιν ἐντανύσῃ, δώῃ δέ οἱ εὖχος Ἀπόλλων,
Ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά·
Δώσω δ' ὀξὺν ἄκοντα κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν,
Καὶ ξίφος ἀμφήκες· δώσω δ' ὑπὸ ποσσὶ πέδιλα·
Πέμψω δ' ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε* κελεύει. (γρ. κελεύει)
Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Μῆτερ ἐμή, τόξον μὲν Ἀχαιῶν οὔτις ἐμεῖο
Κρείσσων ᾧ κ' ἐθέλω δόμεναί τε καὶ ἀρνήσασθαι,
Οὐδ' ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,

Non amas, quòd quietus in mensis cùm nobi
Conuiuaris? neq; conuiuio priuaris? at audi
Verba nostra & locutionem? non autem aliq
Verba nostra hospes & pauper audit.
Vinum te lædit dulce, quod & alios
Lædit, quicũq; ipsum abundãter capit, neq;
Vinum & centaurum valdè inclytum Eury
Læsit in domo magnanimi Pirithoi
In Lapithas euntem, hic.a. quoniam mentes l
Insaniens mala fecit domo in Pirithoi.
Heroas autem dolor cepit, ex vestibulo auten
Traxerunt experrecti, aures sæuo ære
Naresq; demetentes, hic autem mentibus suis
Init suum nocumentum portans insano anim
Ex quo centauris & viris contentio facta est,
Sibiq; ipsi primò malum inuenit vino grauat
Sic & tu magnum nocumentum dico si hunc
Tendes, non enim alicui prudenti supplicabis
Nostra in domo, statim autem de naui nigra
In Echetum regem hominem pessimum omni
Mittemus, hinc autem non seruabere: sed qui
Bibeq;, neq; contende cum viris iunioribus.
Hunc.a. rursus alloquuta est prudens Pene
Antinoë, non quidem bonum lædere, neq; iust
Hospites Telemachi quicunq; has domos peru
Speras si sic hospes Vlyssis magnum arcum
Tendet, manibusq; viq; sua fretus
Domum me ducere, & suam facere vxorem?
Neq; ipse in pectoribus spera,
Neq; aliquis vestrum huius gratia animo dol
Hic cõuiuetur, quoniã haud quidem vllo mo
Hanc.a. rursus Eurymachus Polybi filius c
cutus est,
Filia Icarij prudens Penelope,
Non te hunc ducere putamus neq; decet,
Sed reueriti rumorem virorum & mulierum
Ne aliquando aliquis dicat peior alius Achiu
Certè multò peiores viri strenui viri vxorem
Petunt, quoniam non arcum politum tendun
Sed alius quidam pauper vir errans veniens
Facilè tendit: arcum autem misit per ferrum.
Sic dicent, nobis autem opprobria hæc fierent,
Hunc autem rursus allocuta est prudens P
Eurymache, non aliquo modo est inclytos inp
Esse, qui iam domum inhonorantes edunt
Viri optimi, cur autem opprobria hæc facitis?
Ipse autem hospes valde quidem magnus & pi
Viri autem ex bono genere gloriatur esse filius.
Sed agè, ei date arcum politum, vt videamus.
Sic enim dico, hoc autem & perfectum erit,
Si ipsum tendet, dabit autem ei gloriam Apoll
Induã ipsum chlænamq; tunicamq;, vestimẽta
Dabo.a. acutũ iaculũ canũ adiuuamentũ, &
Et ensẽ vtrinq; incidentẽ, dabo.a. sub pedib. ca
Mittam autem quo ipsum cor animusq; iubet.
Hanc.a. rursus Telemachus prudẽs contrà a
Mater mea arcum quidẽ Achiuorum nullus m
Potentior cui volo dareq; & negare,
Neq; quicunq; asperam Ithacam dominantur,

...σοι ναίουσι πρὸς Ἤλιδος ἱπποβότοιο·	*Neq; quicunq; habitant in Elide equos pascente.*
...σ μ' ἀέκοντα βιήσε),* αἴκ' ἐθέλοιμι	*Horum nullus me inuitum coget si voluero*
...καὶ πάγξ ξείνω δόμεναι τάδε τόξα φέρεσθαι.	*Et omnino hospiti dare hos arcus ferre.*
...ς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,	*Sed domum profecta ipsa tui ipsius opera cura,*
...ἠλακάτην τε ἱστόν τε ἀμφιπόλοισι κέλευε	*Telamq; columq; & ancillis iube*
...σθαι· τόξον δ' ἄνδρεσσι μελήσει	*Opus adire, arcus autem viris curæ erit*
...μάλιστα δ' ἐμοί. Τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ.	*Omnib⁹, maximè.a.mihi, huic.n.potẽtia est in domo.*

Margin: χ.ναίουσι; χ.αἴκ' ἐθέλοιμι; χ.μελήσει

COMMENTARIVS.

...] Prudenter facit Vlysses, qui antequàm se his duobus seruis prodat, eorum fidem & beneuolentiam erga se explorat, de... n tertia persona locutus. Atqui anteà id satis videbatur deprehendisse, vt hæc possint superflua agnosci. Sed docet Heros ...olo, virum prudentem in cautionibus περιέργον esse non posse, vbi præcipuè de proprio periculo agitur. Hoc ergo aucta... si superpondio vtitur, quo tutiùs se eis possit prodere, vt etiam faciet.

...] Primùm se nudè & simpliciter Vlyssem esse significat: deinde eorum erga se animum perspectum habere se testa... de si Deus vltionem procorum illi felicitauerit, multa eis pollicetur, quibus deinceps prosperè æuum transigant. Tandē ...: sua præsentia dubitent, eam cicatricis, de qua satis anteà dictum est, testimonio confirmat.

...τ' ἐμοί] Rectè ita Vlysses sub conditione promittit, idq; duabus de causis. Primùm, quia inconsulti est hominis de futuris, ...uentus incertus est, tutò quicquam polliceri. Deinde quòd cùm ex Numinis voluntate totum penderet negotium, de e... ...ur. Vbi nota iterum illam Dei vnitatem in voce, θεὸς, expressam.

...] De his lacrymis ex gaudij causa manantibus copiosiùs dictum est alibi.

...] Exponit his seruis Vlysses, quid vtriq; in illo negotio faciendum sit. Cùm ergo prouideret, procos non esse hoc per... vt ipse arcum intendere niteretur, Eumæo mandat, vt eum ad se deferat, & vetet, ne qua ancillarum, excitato foris tumul... ...ous egrediatur, sed clausis foribus domi contineatur. Philœtio verò custodiam ianuæ aulæ committit. prudenter ille sanè ...e. Quo exemplo quiuis potest intelligere, tutam esse expeditionibus viam præstruendam, ne si temerè ad eas proruat, te... meritas luat pœnas.

...] Vinculis solitas claudi veterum illorum ianuas, ex multis locis Homericis cõstat: quorum rationem hactenus non asse... quod lignum fuisse constat, vt infrà circa finem huius libri dicetur, Byblinum, id est, Cannabinum. Vide anteà lib. 8.

...] Hinc posteriorem illam sententiam, quam in præcedenti sectione ad finem postremæ annotationis perstrinximus, ...ri posse existimo (quanquam neq; priorem repudio) siquidem manifestè hunc arcum dicitur Eurymachus ad ignem ca... ...imirum vt eò magis inde remollesceret. Itaq; vbiq; actiuo θάλπω vtitur Poëta, vt cum eo subauditus accusatiuus casus, ...struatur. Et in eadem præcedenti sectione, vbi legitur τόξα πεφάσθαι, &c. lego τόξον, vt referatur ad θάλποντες, quod erat ...enti versu. Sed cur sebum est adhibitum? Hic quidem nulla eius mentio. Et, vt fateor, illud N.L. lubenter vsurpo. Porrò si retineatur, notanda erit huius Eurymachi reliquorumq; procorum ignauia: sed & idem in primo faciendum, cùm Vlys... ...neutrum præstiterit, hoc est, neque corpus aut brachia inunxerit, neque arcum igni admouerit.

...ἦ μοι ἄχος] Quantus dolor hunc Eurymachum inuaserit, vbi se huius arcus intensioni imparem esse re ipsa vidit, facilè ...ispiam cogitare, duas ob causas: tum quòd ea spe nuptiarum frustratum & deiectum iam se intelligebat: tum quòd tanto ...tutus robore, quantum ad eam rem requirebatur. E quibus de postrema solùm conqueritur, quòd hanc imbecillitatis ...inusserit, priorem dissimulans, cùm tamen sine dubio ea quoq; illum mirificè anxerit, & fortasse posteriore vehemen... ...è porrò illam eleuat, quasi alias quidem sit reperturus coniuges, eleuendæ autem huius labis rationem sibi penitùs de... ...esse sentiat. Hoc enim postremum ex eius verbis posse colligi arbitror.

...οὐχ οὕτως ἔσται] Siue verè hoc Antinous cogitat, siue etiam astutè fingit, conatur dedecus illud Eurymachi tegere, & se... ...nestè excusat, quòd id non aggrediatur, in quo & ille Leiodes, & hic Eurymachus incassum desiderârunt. Si verè autem ...mat, vt propter festum Apollinis hic labor non succedat, piè & religiosè videtur facere, qui cultui diuino, cui etiam de... ...rat, hunc diem impendi velit, sed id inconsulti fuit hominis non præuidisse. Sin verò hoc ita finxit, honestus sanè fuit præ... ...to suam & sociorum ἀσθένειαν velaret. Itaq; iubet omnia in crastinum diem deponi, vnde dabitur locus Vlyssi, adhuc ho... ...ires experiendi.

...οιο] Id est, Apollinis, cuius hodierna erat ἑορτή, vt circa initium huius libri vidimus.

...ἀγέλην] Iuuencas iniuges, taurum, bouem, agnos Apollini immolari solitum aliàs reperio, nunc ecce capras quoq; ei Anti... ...tinat. Scilicet ei qui pastorum Deus sit creditus, omnia etiam pecorum & armentorum genera videntur fuisse debita. Por... ...is certamine, rectè ei Deo sacrificium vouit, qui arcus, id est, sagittandi peritia est inclytus, eamq; hominibus impertiri est Vnde alibi ἀργυρότοξος est appellatus, nunc opportunè κλυτότοξος.

...ἐστέψαντο ποτοῖο.] De hoc more pocula vino coronandi diximus anteà lib. 1. pag. 8.

...] Duo facit: primùm approbata Antinoi sententia eum præcipuè & Eurymachum, primores videlicet inter procos, vt ...ertamine in crastinum sibi temperent, hortatur. Deinde petit sibi ad illud subeundum veniam dari, vt tantùm vires suas ex... ...an tot laboribus peregrinationis infirmatæ sint, vel non. Neq; enim parem procis finem sibi proponit, quanquam animo ...cogitaret, siquidem ei deberi Penelopen intelligebat, qui arcum intendisset. Id tamen procis tantùm erat dictum: sed ille ...q; verè arrogauit.

...πάντες] Hoc timebant, quia iam animaduerterant in eius cum Iro pugna, quantarum esset virium,

...ἀλὲ ξεῖνε.] Deterret Vlyssem Antinous sub aliorum procorum nomine ab hoc certamine: quòd si in eo victor fuerit, eo se ...o, quo iam fruitur, in consortium eiusdem, quasi contubernij à procis admissus, priuaturus sit, & in longè infeliciorem cō... ...n delabetur, siquidem eum postmodum ad Echetum regem transmittent, quod Iro etiam anteà minitabantur. Primùm er... ...conuitijs proscindit, quasi omni sit mente destitutus, qui hac sorte non contentus, cuius beneficio à præteritis calamitati... ...dammodo respirare potest, & qualis nulli præterea pauperi concedi solet, irritare procos velit: vnde illi arrepta occasione ...e sua societate expellant, & crudelissimo illi regi addicāt. Tum ei ebrietatem affingit, siquidem hoc sobrius facturus non vi... ...ac vt doceat hac eum ratione periculum sibi creare, docet exemplo Centauri Eurytionis, quanta mala soleant ebrietatem ...ari, quæ dum animos ferociores reddit, & ad quæuis temeraria facinora audaciores, comitem etiam pœnam adijcere solet.

...οἶνος] De vini vsu moderato vel immoderato aliàs in hoc Poëta.

...τίωνα] Hunc Eurytum appellare videtur Ouidius, apud quem 12. Metam. Nestor hanc pugnam Centaurorum & Lapitha... ...iosè describit. Horat. Od. lib. 1. 18.

At ne quis modici transiliat munera Liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata.

Bacchus & ad culpam causas dedit ille furentes,
Et magno Hylæum Lapithis cratere minantem.
Centauros leto domuit Rhœcumq; Pholumq;,

Ouidius 2. de Amore:

Fœmina syluestres Lapithas, populumq; biformem
Turpiter appositò vertit in arma mero.

...alæphatum. Nos etiam ex Diodoro aliàs de Centauris quædam diximus.

...ἀτέμβειν] Monet Antinoum, iniquè eum facere, qui hospiti Telemachi iniuriam sit illaturus. Est enim ius hospitalitatis ...bile, etiam ab eo, qui hospitium præbet, quanto ergo magis ab eo qui non præbeat? Et hoc est, quod vulgo dicimus, In alie-

nis ædibus non licere cuiquam alteri contumeliosum esse. quod eò strictiùs obseruandum, quò neq; in tuis proprijs aliud [...] cere putandum est: minus enim tibi iuris in alienam domum quàm in tuam esse cõstat: in neutra ad faciendam iniuriam li[...] tem. Res enim sacra tam iure naturali, gentium, quàm ciuili domus, quę ad hominum custodiam est comparata: qua de cau[...] mœnia vrbium sacra passim appellat Homerus. Et quibusdam iuris nostri capitibus nemo de domo sua extrahi debet, quia c[...] tutissimum cuiq; refugium atq; receptaculum sit. l. plerię;. cum seqq. ff. de in ius vocando. l. nemo de domo. ff. de regul. iur. ideò dico, vt hac comparatione petulantia istius Antinoi maior innotescat, & Penelopæ æquitas in ea castiganda.

τελπεαι.] Licet aliam causam prætexuisset Antinous, qua nolebat hunc hospitem illam arcus intensionem aggredi, tamen comminiscitur Penelope, non tam quòd eam veram credat, quàm vt doceat, nullum esse obstaculum, quò minus ille quoq; riri suas vires hac in parte possit. Neq; enim eum idcirco nuptijs istis potiturum, siquidem procis tantùm sit hæc oblata co[...] At respondet Eurymachus, id se minimè suspicari: sed quia præuideat, si hic hospes arcum intenderit, perpetua procos aff[...] iri ignominia, qui id præstare non potuerint. quod quidam peregrinus præstiterit.

u Εὐρύμαχ', οὔπως ἐστὶν] Rectè excipit Penelope. Cùm Eurymachus enim diceret, ex gloria huius hospitis in arcu tendend[...] corum dedecus versari, subijcit illa argutè, nullum esse ijs periculum ab hac parte, siquidem iam illud sibi comparauerint ill[...] diuturna insolenti vita, qua Vlyssis (ἀνδρὸς ἀρίστου) facultates diripiant & absumant. Qui ergo inglorij sunt & famosi, qua[...] plius ne tales fiant, vereantur? Tum hospitem ipsum commendat, & ab ipsa eleganti corporis statura, quæ nihil non gener[...] solet promittere, & à splendore generis, quem ipse venditat. Itaq; non esse indecorum, cum quoq; in hoc certamen descen[...] quo si excelluerit, egregia illi munera, quibus instructus & ornatus eò hinc abire possit quò voluerit, pollicetur.

x μῆτερ ἐμή,] Pergit Telemachus in ea audacia, quam anteà etiam ostentabat, vt procis resistat, qui in rem alienam dom[...] vsurpant. Docet ergo, non pendere ab eorum voluntate, vt hic hospes arcum intendat vel non: sibi enim soli hoc esse datu[...] concedat, vel etiam vt ei donet si velit, quod nullus vel in Elide, vel in Ithaca sit prohibiturus, ne dum ipsi proci, ad quos [...] mùm ista dirigebantur. Hinc docuit, superfluam fuisse præcedentē illam petitionem Penelopæ, vt proci hunc arcum hospit[...] mitterent: quasi dicat, hoc à se fuisse potiùs petendum, quàm à procis, qui nullum ius in eum habuerint. Quæstio hic subo[...] test quamuis hic arcus propriè ad Telemachum pertineat hæredem, scilicet bonorum Vlyssis, cùm tamen procis iam esset [...] finem commissus nunquid potius procorum fuerit id hospiti concedere aut recusare? Et id rationi videtur consentaneum [...] rem ad tempus dederis, eo durante tempore quasi dominium tuum admittas quo ad vsum. Rationem intelligo, generali n[...] pro quacunq; ratione rem alicui vtendam sub quadam conditione tradendi. Verbi gratia, ne cancellos egrediamur, hic arc[...] cis à Penelope est traditus, vt in illa foramina collimarent: quod cùm nondum confecerint, videtur Telemacho suo domin[...] tisper supersedendum, donec hunc finem sint assecuti. Sed cùm illi certamen illud intermiserint, videtur quoddam interst[...] ius iuris factum, vt liceat intereà Telemacho eo vti & abuti. De alienatione tamen, cuius ipse sibi potestatem arrogat, dubit[...] turq; alia causa fretus hæc tam magnificè & audacter eloqui, quanquam responderi etiam possit, expresso consensu cum h[...] tamen non comprobasse. & licet silentium soleat eum arguere, tamen æquiùs de eo litigare potest, quàm si de eo planè [...] ret. Grauis sanè quæstio, & quæ rabulis forensibus satis negotij potest facessere, si hoc tanti esset, vt anxiè agitari mereretur. [...] los apices iuris hinc amandamus, ne cœlum terræ miscere velle videamur.

y ἀλλ' εἰς οἶκον] Eadem ferè aliàs ipsi Penelope dixit noster Telemachus, & Hector suæ Andromachæ in Iliade.

Ἡ μὲν, θαμβήσασα, πάλιν οἶκόνδε βεβήκει·	*Hæc quidem stupefacta retrò domum iuit.*
Παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.	*Filij enim verbum prudens imposuit animo.*
Ἐς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν,	*In cœnacula aūt ascendens cum ancillis mulie[...]*
a Κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα φίλον πόσιν ὄφρα οἱ ὕπνον	*Flebat postea Vlyssē dilectū maritū, quousq; ei s[...]*
Ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.	*Dulcem in palpebris iecit cæsia Minerua.*
Αὐτὰρ ὁ τόξα λαβὼν φέρε καμπύλα δῖος ὑφορβός.	*At hic arcus quos ceperat ferebat flexiles diu[...]*
Μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ὁμόκλεον ἐν μεγάροισιν.	*Proci aūt igitur omnes tumultuabantur in do[...]*
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,	*Sic autem aliquis dixit iuuenum superborum,*
Πῆ δὴ καμπύλα τόξα φέρεις ἀμέγαρτε συβῶτα,	*Quò iam curuum arcum portas immanis subu[...]*
Πλαγκτέ; τάχ' αὖ σ' ἐφ' ὕεσσι b κύνες ταχέες κατέδονται	*Errator? citò rursus te in suibus canes veloces [...]*
Οἶον ἀπ' ἀνθρώπων, οὓς ἔτρεφες, εἴ κεν Ἀπόλλων	*Solum ab hominibus, quos nutriuisti, siquidē [...]*
Ἡμῖν ἱλήκῃσι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.	*Nobis propitius & immortales Dij alij.*
Ὣς φάσαν. αὐτὰρ ὁ θῆκε φέρων αὐτῷ ἐνὶ χώρῳ,	*Sic dixerunt, at hic posuit ferens ipso in loco*
Δείσας, οὕνεκα πολλοὶ ὁμόκλεον ἐν μεγάροισι.	*Timens, quoniam multi minabantur in domib[...]*
Τηλέμαχος δ' ἑτέρωθεν ἀπειλήσας ἐγεγώνει,	*Telemachus autem ex altera parte minans iuit*
c Ἄττα, πρόσω φέρε τόξα (τάχ' οὐκ εὖ πᾶσι πιθή-(σεις)	*Heus, vlteri⁹ porta arcū citò, (nō benè omnib[...]*
Μή σε, καὶ ὁπλότερός περ ἐὼν, ἀγρόνδε δίωμαι	*Ne te & iunior licet sim ad agrum expellam [...]*
Βάλλων χερμαδίοισι. βίηφι δὲ φέρτερός εἰμι.	*Percutiens saxis, vi autem fortior sum.*
Αἲ γὰρ πάντων τόσσον ὅσοι κατὰ δώματ' ἔασι,	*Vtinam enim omniū tantū quicunq; in domib.*
Μνηστήρων χερσίν τε βίηφί τε φέρτερος εἴην·	*Procorum manibus viq; fortior essem,*
Τῷ κε τάχα στυγερῶς τιν' ἐγὼ πεμψαίμι νέεσθαι	*Ideò & citò mœstè aliquem ego mitterem ire*
Ἡμετέρου ἐξ οἴκου ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται.	*Nostra ex domo, quoniam mala operantur,*
Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν	*Sic dixit, hi. a. igitur omnes in ipso dulciter ri[...]*
Μνηστῆρες, καὶ δὴ μέθιεν χαλεποῖο χόλοιο	*Proci, & iam cessarunt graui ira*
Τηλεμάχῳ· τὰ δὲ τόξα φέρων ἀνὰ δῶμα συβώτης	*Telemacho, autem arcum ferens per domum su[...]*
Ἐν χείρεσσ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι θῆκε παραστάς.	*In manibus Vlyssi prudenti posuit astans.*
Ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν,	*Foras aūt vocatam allocutus est nutricem Eury[...]*
Τηλέμαχος κέλεταί σε, περίφρων Εὐρύκλεια,	*Telemachus mandat tibi, ô prudens Eurycle[...]*
Κληῖσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας·	*Claudas domus ianuas fortiter compactas.*
Ἢν δέ τις ἢ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ	*Si autem aliquis, vel suspiriū, vel sonum int⁹ au[...]*
Ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε	*Virorum nostrorum in septis, non foras*
Προβλώσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.	*Eat, sed illic tacitè sit apud opus.*

Marginalia: χ. αὖ σ' ἐφ' ὕ κ.τ.κατέδονται — χ. πίθοι

ἐφώνησεν. τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.	*Sic dixit, huic autem velox fuit verbum.*
θύρας μεγάρων ἐῢ ναιεταόντων.	*Clausit autem ianuas ædium benè habitatarum.*
οἴκοιο Φιλοίτιος ἆλτο θύραζε,	*Tacitè autem ex domo Philœtius saltauit foras.*
ἄρ' ἔπειτα θύρας ἑρκέος αὐλῆς.	*Clausit autem posteà ianuas, septi aulæ.*
ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης	*Iacebat autẽ sub porticu lignũ nauis circũ agitabilis*
ῷ ῥ' ἐπέδησε θύρας, ἐς δ' ἤιεν αὐτός,	*Byblinum, quo ligauit ianuas, introiuit autem ipse,*
ἔπειτ' ἐπὶ δίφρον ἰὼν ἔνθεν περ ἀνέστη,	*Sedit postea in sede profectus vnde surrexerat,*
δυσῆα. ὁ δ' ἤδη τόξον ἐνώμα,	*Inspiciens Vlyssem, hic autem iam arcum mouebat*
αστρωφῶν, πειρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα	*Penitus reuoluens, experiens huc & illuc,*
ἴπες ἔδοιεν ἀποιχομένοιο ἄνακτος.	*Ne cornua vermes edissent absente domino.*
ς εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,	*Sic autem aliquis dixit conspicatus in ꝓpinquũ aliũ:*
ὴρ καὶ ἐπίκλοπος ἔπλετο τόξων.	*Certè aliquis perspicax & dolosus est arcuum.*
τὰ τοιαῦτα καὶ αὐτῷ οἴκοθι κεῖται,	*Certè nunc talia, & ipsi domi iacent.*
ὁρμᾶται ποιησέμεν' ὡς ἐνὶ χερσὶ	*Vel hic ruit facere, sicut in manibus*
καὶ ἔνθα κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.	*Mouet huc & illuc malorum sciens errator.*
αὖτ' εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων,	*Alius autem rursus dixit iuuenum superborum,*
τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν,	*Vtinam enim iam tantum vtilitati obuiaret,*
τε τοῦτ' δυνήσεται ἐντανύσασθαι.	*Quantum hic hunc poterit tendere.*
φαν μνηστῆρες. ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεὺς,	*Sic dixerunt proci, at prudens Vlysses*
μέγα τόξον ἐβάστασε, καὶ ἴδε πάντῃ,	*Statim postq̃ magnũ arcũ portauit, & vidit penitus,*
ἀνὴρ φόρμιγγος ἐπιστάμενος καὶ ἀοιδῆς	*Sicut autem quando vir citharæ peritus & cantus,*
ἐτάνυσσε νέῳ* ἐπὶ κόλλοπι χορδήν,	*Facilè extendit nouo in sinu chordam,*
ἀμφοτέρωθεν ἐϋστρεφὲς ἔντερον οἰός,	*Tangens vtrinq; benè retortum intestinum ouis.*
ἄρ ἄτερ σπουδῆς τάνυσε μέγα τόξον Ὀδυσσεὺς,	*Sic sine diligentia tendit magnum arcum Vlysses.*
ἄρα χειρὶ λαβὼν πειρήσατο νευρῆς.	*Dextera autem igit' manu capiens tentauit neruũ.*
καλὸν ἄεισε, [h] χελιδόνι εἰκέλη* αὐδήν.	*Hic.a. sub benè sonuit hirundini similis voce. (color*
δ' ἄρ' ἄχος γένετο μέγα, πᾶσι δ' ἄρα χρὼς	*Procis.a. igit' dolor factus est magn⁹, omnib.a. igitur*
Ζεὺς δὲ μεγάλ' ἔκτυπε σήματα φαίνων.	*Mutatus est. Iupiter.a. valdè sonuit signa ostendens.*
ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς	*Lætatus est postea pertolerans diuinus Vlysses*
τέρας ἧκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω.	*Quod ei monstrum misit Saturni filius versuti.*
ὠκὺν ὀϊστὸν, ὅς οἱ παρέκειτο τραπέζῃ	*Accepit.a. velocẽ sagittã, quæ ei iacebat apud mẽsam*
δ' ἄλλοι κοίλης ἔντοσθε φαρέτρης	*Nuda, ipsæ autem aliæ concauam intra pharetram*
τάχ' ἔμελλον Ἀχαιοὶ πειρήσεσθαι.	*Iacebant, quibus citò Achiui tentandi erant.*
πήχει ἑλὼν, ἕλκεν νευρὴν γλυφίδας τε	*Hanc in brachio capiẽs traxit chordam cõcauitatesq;*
κ δίφροιο καθήμενος· ἧκε δ' ὀϊστὸν	*Illic ex sede sedens, misit autem sagittam*
κόμενος πελέκεων δ' οὐκ ἤμβροτε πάντων	*Contra obseruans, securiũ aũt non errauit omnium*
ειῆς, διὰ δ' ἀμπερὲς ἦλθε θύραζε	*Primo foramine, transiuit autem penitus foras*
βαρής. ὁ δὲ Τηλέμαχον προσέειπεν,	*Sagitta ære grauis, hic.a. Telemachum allocutus est,*
ε, οὔ σ' ὁ ξεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἐλέγχει	*Telemache, nõ te hic hospes in domibus vituperat*
οὐδέ τι τοῦ σκοποῦ ἤμβροτον, οὐδέ τι τόξον	*Sedens, neq; à meta aberraui, neq; arcum*
ον τανύων ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν,	*Diu fatigaui tendens, adhuc mihi robur firmum est.*
μνηστῆρες ἀτιμάζοντες ὄνονται.	*Non sicut me proci inhonorantes vituperabant.*
ὥρη καὶ δόρπον Ἀχαιοῖσιν τετυκέσθαι	*Nunc autem hora & cœnam Achiuis præparare*
αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἄλλως ἑψιάασθαι	*In luce, at postea & aliter delectari*
καὶ φόρμιγγι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.	*Cantu & cithara, hæc enim ornamenta conuiuij.*
ἐπ' ὀφρύσι νεῦσεν. ὁ δ' ἀμφέθετο ξίφος	*Dixit & supercilijs annuit, hic autem circumpo-*
	suit ensem acutum
αχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.	*Telemachus dilectus filius Vlyßis diuini.*
δὲ χεῖρα φίλην βάλεν ἔγχεϊ ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ	*Circũ.a. manũ dilectã posuit, lanceã, propè.a. ipsum*
ὸν εἱστήκει κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.	*Apud sedem stetit armatus splendido ære.*

Marginal notes: γρ. ἀναστρέφων, γρ. κεράστης, γρ. κεραῖδες; γρ. ὡς δ' ὅτ'; γρ. ἀρεῖ; γρ. αὐτὴν.

COMMENTARIVS.

[...]e] Hæc toties de Penelope à Poëta memorantur, vt eò magis constantiam eius ac perseuerantiam in Vlyssis amore nobis [...]

[...]] Pallade somnifica aliâs etiam diximus.

[...] χεῖρ] Ignominiosam mortem huic Eumæo minantur, de qua satis in Iliade pluribus locis. Apollinis autem auxilio & [...]r, cuius nimirum festum hodie colunt. Addunt verò & alios Deos quasi vnius officium ab alijs non seiungatur, & eò [...]n tem illam Numinis etiam in ipsa pluralitate effingat. Impiè autem faciunt, qui ad tam iniquum facinus Deorum opem [...] non quòd ipsi id iniquum existimauerint, occæcatos enim mente eos intelligo: sed tamen non ideò natura facinoris [...]t in ijs, quæ deploratæ sunt malitiæ. nam alioqui animus talia perpetrantis considerari solet. Sed vel ea quæ recta non [...]n telligere legitimè, excusari neutiquam potest.

[...] ὅσω φέρε] Cùm Eumæus procorum minis esset perterritus, arcum coactus est deponere: at eum Telemachus perge-[...]ly:m cum arcu iubet (etiamsi minacia illa procorum verba audiat) additis etiam comminationibus verberum, licet [...]iunior: ætatem autem robore compensari dicit, vt etiam seniorem Eumæum ea in parte superet, adeoque vt si ea-

dem proportione procos omnes antecelleret, breui tot iniurias sit vlturus, & in eorum capita insultaturus. Efficit ergo, v Eumæus deferat: proci autem his ab eo auditis in risum effusi fuere, credo per contemptum, quasi illa à iuuene profecta tùm ratione deberent excipi: vt fieri solet, si quis te inferior lacessat non solùm non iratus, sed cum aliquo risu indignati teste repellis, quem ira rarò solet comitari. Itaq; hic etiam proci dicuntur μιθιόωσι χαλεποῦ χόλου.

d Τηλέμαχ⊕] Eumæus prudenter dissimulat se hoc ab Vlysse in mandatis, vt eum magis occultaret, ideò Telemachi ius xit. Et ita officio suo probè defungitur ille, vt & postmodùm Philœtius.

e βύβλινον] De hoc vinculo quædam diximus paulò antè. Aliàs plura in Lexico.

f μὴ κέρα ἶπες] Hinc constat hunc arcum fuisse corneum, non ligneum, vt olim Scytharum: docet Eustathius his verbis ἦν φασὶν ὡς φαίνεται τὸ τόξον. οὐ μὴν κατὰ τὰ πάλαι σκυθικὰ ξύλινον. Dicemus aũt alibi, ἶψ esse genus vermis cornua corrodẽs, vt est legendum apud Hesych. pro κεραοφάγον. Ergo videt Vlysses, an cornua à vermibus corrosa fuerint, μὴ κέρα ἶπες ἔδοιεν ... ἑτέρα δέον χρήσασθαι μηχανῇ, ne inutilis illi esset arcus, & eo deficiente aliam adhiberi industriam & rationem consilium fi quendi oporteret. Ex illa autem inspectione dicitur laudem sibi apud spectatores comparasse, quia inde de eius peritia coniecturam facere. Ea enim, quæ quis solitus est tractare, meliùs inspicit & obseruat quàm alius, eorumq; defectus nouit. ratione testimonium sui luculentissimum exhibet Vlysses.

g ὡς ὅτ' ἀνὴρ] Hac comparatione docet, quàm facilè arcum istum Vlysses intenderit: qua rectè dicit Eustathius accom rem huic rei, hoc est, κρείττονα καὶ ἀπιθανωτέραν καὶ σεμνοτέραν, vt ipse loquitur, nullam reperiri potuisse. ἐστὶ γὰρ, inquit, θαυμασία ἡ τοῦ ἀνδρὸς παραβολὴ πρὸς χορδήν.

h χελιδόνι] Hunc stridorem intensi arcus rectè comparat hirundinis cantui, ὅτι δηλαδὴ μὴ ἀπηχῆ ... ἐκείνη ᾄδει ἀλλὰ κατὰ ... εἴωθεν, inquit Eustathius, id est, non cùm hirundo perpetuo quasi contextu canit, sed per quædam interualla, vt solet. Et comparatione τὸ ὑποτραχὺ τοῦ ἤχους, id est, illum soni stridorem quem diximus, exprimit, qualis est hirundinis βάρβαρος ... ter enim & asperè ac stridulè cantillat hæc auicula, vnde Aristophanes eos qui Musas explodunt, χελιδόνων μουσεῖα elegant lat. Locus est in Ranis. Vbi videndus Interpres, & hic Eustathius. Nos de his suo loco.

i σήματα] Hoc rursus signo cõfirmatus est Vlysses in suo proposito, cùm intelligat Ioue probante ista se aggredi, de q elapsa nocte somnum captare non poterat, nisi Minerua fidem illi sui fecisset auxilij. Hinc alacer scopos propositos om pertingit, vnde exultabundus Telemachum alloquetur, vbi iam se alium longè prodiderit, quàm imbelles illi proci existi quibus pro homine nauci habebatur. Tum vbi ad conuiuium omnes hortatur, nutu Telemachum officij monet: quo instructo, iam iam memorabilis illa procorum cædes ab vtroq; patrabitur.

FINIS LIBRI XXI. HOMERI ODYSS.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Χ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΤΑ περὶ τὴν μνηστηροφονίαν ἐργασάμενος Ὀδυσσεὺς παρούσης Ἀθηνᾶς, ἐν τοῖς ἑξῆς τὰς θεραπαίνας διὰ Τηλεμάχου καὶ τῶν οἰκείων κολάζει, ἅμα Μελανθίῳ.

Ἄλλη.

Χῖ. Ὀδυσσεὺς μνηστῆρας ἐναίρεται ἠλέϊ χαλκῷ.

ARGVMENTV VIGESIMI SECVNDI libri Odysseæ.

PROCORVM cæde peracta Vlysses, præsente Mi inde ancillas per Telemachum & familiares punit lanthio.

Aliud.

X, Vlysses procos abstulit sæuo ære.

a ΑΥΤΑΡ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεὺς·
Ἆλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδὸν, ἔχων βιὸν ἠδὲ φαρέτρην
Ἰῶν ἐμπλείην· ταχέας δ' ἐκχεύατ' οἰστοὺς
Αὐτοῦ πρόσθε ποδῶν, μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν,
b Οὗτος μὲν δὴ ἄεθλος ἀάατος ἐκτετέλεσται·
Νῦν αὖτε σκοπὸν ἄλλον, ὃν οὔπω τις βάλεν ἀνὴρ,
Εἴσομαι αἴ κε τύχοιμι, πόρῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων.
Ἦ, καὶ c ἐπ' Ἀντινόῳ ἰθύνετο πικρὸν ὀϊστόν.
d Ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε
Χρύσεον, ἄμφωτον· καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
Ὄφρα πίοι οἴνοιο· φόνος δέ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ
Μέμβλετο. e τίς κ' οἴοιτο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι,
Μοῦνον ἐνὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερὸς εἴη,
Οἱ τεύξειν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν;
Τὸν δ' Ὀδυσσεὺς κατὰ λαιμὸν ἐπισχόμενος βάλεν ἰῷ.
Ἀντικρὺ δ' ἁπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
f Ἐκλίνθη δ' ἑτέρωσε, δέπας δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς
Βλημένου· αὐτίκα δ' αὐλὸς ἀνὰ ῥῖνας παχὺς ἦλθεν
Αἵματος ἀνδρομέοιο. θοῶς δ' ἀπὸ οἷο τράπεζαν
Ὦσε ποδὶ πλήξας, ἀπὸ δ' εἴδατα χεῦεν ἔραζε·
Σῖτός τε κρέα τ' ὀπτὰ φορύνετο. τοὶ δ' ὁμάδησαν
Μνηστῆρες κατὰ δῶμα, ὅπως ἴδον ἄνδρα πεσόντα.
Ἐκ δὲ θρόνων ἀνόρουσαν ὀρινθέντες κατὰ δῶμα,
Πάντοσε παπταίνοντες ἐϋδμήτους ποτὶ τοίχους·

Marg.: γρ. ἐμπλείων· — γρ. οἴοιτο — γρ. ἐπισχόμενον — γρ. βλημένου·

SED ipse exutus est pannis Vlysses.
Insilijt autem magno limini arcum & pharetram
Sagittis plenam, celeres veri sagittas
Ibi ante pedes, inter procos autem dixit,
Hoc quidem iam certamen innocuum perfect
Nũc rursus scopũ aliũ quẽ nondũ aliqs percu
Speculabor si cõsequar, præbeat .a. mihi gloria
Dixit, & in Antinoum direxit amaram sa
Certè hic pulcrum poculum eleuare volebat
Aureum vtrinq; ansatum, & iam manib. m
Vt biberet vinum, cædes autem ei non in ani
Obuersabatur: quis putasset inter viros conu
Solum in plures, etsi valdè fortis esset
Ei facere cædem malam, & mortem nigram?
Hunc .a. Vlysses in gutture detẽtum percussit
Contrà autem teneram per ceruicem iuit cus
Declinatus est aũt aliò, poculum aũt ei excidi
Percussi, statim autem fistula ad nares crassa
Sanguine virili, citò autem à se mensam
Impulit pedib. percussã, longè .a. cibos fudit
Panisq;, caroq; assata fœdata est, hi autem stre
Proci in domo, vt viderunt virum cadentem.
Ex autem sedibus surrexerunt turbati in do
Vndiq; aspicientes benè incisos ad parietes,

ἐπὶ ἀσπὶς ἔην, οὐδ' ἄλκιμον ἔγχος ἑλέσθαι.
δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν,
κακῶς ἀνδρῶν τοξάζεαι· οὐκέτ' ἀέθλων
ἀντιάσεις· νῦν τοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος·
δὴ νῦν φῶτα κατέκτανες ὃς μέγ' ἄριστος
Ἰθάκῃ· τῷ σ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.
ἕκαστος ἀνήρ, ἐπειὴ φάσαν οὐκ ἐθέλοντα
κτεῖναι· τὸ δὲ νήπιοι οὐκ ἐνόησαν
σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.
ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
(σεύς
κύνες, οὔ μ' ἔτ' ἐφάσκεθ' ὑπότροπον οἴκαδ' ἱκέσθαι
Τρώων, ὅτι μοι κατεκείρετε * οἶκον,
δὲ γυναιξὶ παρευνάζεσθε βιαίως,
ζώοντος ὑπεμνάασθε γυναῖκα,
θεοὺς δείσαντες οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
ἀνθρώπων νέμεσιν κατόπισθεν * ἔσεσθαι·
καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.
τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷ-
(λεν.
δὲ ἕκαστος ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
ος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν,
δὴ Ὀδυσσεὺς Ἰθακήσιος εἰλήλουθας,
ἐν αἴσιμα εἶπες, ὅσα ῥέζεσκον Ἀχαιοί, (γρου.
ἐν μεγάροισιν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ' ἐπ' ἀ-
ἐν ἤδη κεῖται ὃς αἴτιος ἔπλετο πάντων,
Ἀντίνοος· οὗτος γὰρ ἐπίηλεν τάδε ἔργα,
τοσσον γάμου χατέων οὔτε χατίζων,
ἄλλα φρονέων, τά οἱ οὐκ ἐτέλεσσε Κρονίων·
Ἰθάκης κατὰ δῆμον ἐϋκτιμένης βασιλεύῃ
παῖδα κατακτείνειε λοχήσας.
μὲν ἐν μοίρῃ πέφαται· σὺ δὲ φείδεο λαῶν
ἄμμες ὄπισθεν ἀρεσσάμενοι κατὰ δῆμον,
ἐκπέποται καὶ ἐδήδοται ἐν μεγάροισιν,
ἀμφὶς ἄγοντες ἐεικοσάβοιον ἕκαστος,
χρυσόν τ' ἀποδώσομεν, εἰσόκε σὸν κῆρ
ἰανθῇ· πρὶν δ' οὔτι νεμεσσητὸν κεχολῶσθαι. (δυσσεύς,
ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀ-
οὐδ' εἴ μοι πατρώϊα πάντ' ἀποδοῖτε,
νῦν ὔμμ' ἐστί, καὶ εἴ ποθεν ἄλλ' ἐπιθεῖτε,
ὣς ἔτι χεῖρας ἐμὰς λήξαιμι φόνοιο,
πᾶσαν μνηστῆρας ὑπερβασίην ἀποτῖσαι.
* παράκειται ἐναντίον ἠὲ μάχεσθαι,
φεύγειν, ὅς κεν θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξῃ.
οὐ φεύξεσθαι ὀΐομαι αἰπὺν ὄλεθρον. (ρο.
τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦ-
Εὐρύμαχος προσεφώνεε δεύτερον αὖτις,
Ὦ φίλοι, οὐ γὰρ σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους·
ἐπεὶ ἔλλαβε τόξον ἐΰξοον ἠδὲ φαρέτρην,
ἀπὸ ξεστοῦ τοξάσσεται, εἰσόκε πάντας
κατακτείνῃ· ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης·
καί τε σπάσασθε, καὶ ἀντίσχεσθε τραπέζας
ὠκυμόρων. ἐπὶ δ' αὐτῷ πάντες ἔχωμεν
ὅς εἴ κέ μιν οὐδοῦ ἀπώσομεν ἠδὲ θυράων.
ἔλθωμεν δ' ἀνὰ ἄστυ, βοὴ δ' ὤκιστα γένοιτο.
τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.
ὣς ἄρα φωνήσας, εἰρύσατο φάσγανον ὀξύ,
χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον· ἆλτο δ' ἐπ' αὐτῷ
σμερδαλέα ἰάχων. ὁ δ' * ὁμαρτῇ δῖος Ὀδυσσεὺς
ἰὸν προϊεὶς * βάλλε στῆθος παρὰ μαζόν,

Neq; alicubi scutũ erat, neq; fortis lãcea ad capiendũ.
Increpabant aũt Vlyssem iratis verbis, (certaminib.
Hospes, malè in viros sagittas immittis nõ amplius
Alijs intereris, nunc tibi integra (adest) grauis mors,
Etenim iã nunc virũ interfecisti, qui valdè optimus
Iuuenum in Ithaca, ideò te hîc vultures edent.
Putabat vnusquisq;, quoniam dixerunt non volentẽ
Virum interfecisse, hoc autem stulti non cognouerũt,
Quòd iam ipsis & omnibus mortis fines attingebant.
Hos autem torue conspicatus allocutus est prudens
Vlysses, (domum venire
Canes, non me amplius existimabatis redeuntem
Populo à Troianorum, quòd mihi cõsumebatis domũ
Ancillas autem mulieres apud dormiebatis violẽter,
Ipsius viuentis petebatis vxorem
Neq; Deos timentes qui cælum latum habitant,
Neq; aliquẽ hominum reprehensionẽ in posterũ fore.
Nunc vobis & omnibus mortis fines contigerunt.
Sic dixit: hos aũt igitũ omnes nouus timor suscepit.
Aspiciebat autem singulus quò fugeret altã mortem.
Eurymachus .a. ipsum solus respondens, allocutus est,
Siquidem iam Vlysses Ithacensis venisti,
Hæc quidẽ decenter dixisti quæcunq; fecerũt Achiui.
Multa quidem in domib. iniusta, multa aũt in agro.
Sed hic quidem iam iacet qui causa fuit omnium
Antinous, hic enim imposuit hæc opera,
Non nuptiarum tantum indigens, neq; cupiens,
Sed alia cogitans, quæ ei non perfecit Saturnius,
Vt Ithacæ in populo benè ædificatæ regnaret
Ipse, at tuum filium interficeret insidiãs. (populorũ
Nũc .a. hic qdẽ in parca interfectus est, tu .a. miserere
Tuorum: at nos in futurum conciliati in populo,
Quæcũq; tibi ebibita sunt, & comesta sunt in domib⁹,
Precium separatim ducentes viginti boues singulus,
Aesq; aurumq; reddemus, donec tuum cor
Lætum fuerit. antè autem non indignanter irascere.
Hunc aũt torue vidẽs allocutus est prudẽs Vlysses,
Eurymache, neq; si mihi paterna omnia redderetis
Quæcunq; nũc vobis sunt, & sicũde alia imponeretis,
Neq; sic amplius manus meas cessarem cæde,
Antè omnem procos intemperiem rependere.
Nunc vobis adiacet contra vel pugnare,
Vel fugere, qui mortem & parcam euitauerit.
Sed aliquem non fugere puto altam mortem.
Sic dixit, horum autẽ ipsorum soluta sunt genua.
His autem Eurymachus allocutus est secundò rursus,
O amici, non retinebit vir hic manus innocuas,
Sed postquam accepit arcum politum & pharetram,
Pauimento à polito sagittabit, donec omnes
Nos interficiet: sed recordemur pugnæ,
Ensesq; trahite, & opponite mensas
Sagittis velocibus, contra autem ipsum omnes simus
Congregati, si ipsum pauimẽto expellemus & ianuis,
Eamus in ciuitatem, clamor citissimè fiet,
Et ideò citò hic vir nunc vltimum sagittabit.
Sic igitur vociferans, traxit ensem acutum
Aereum vtrinq; acutum, saltauit autem in ipsum
Terribiliter sonans, ipse aũt sequebatur diuus Vlysses
Sagittã pijciens, percussit aũt pectus ad mammam.

γρ. οὐδ' ...
γρ. οἶκον, Λυ- σθ' τε ζ. ὑπο. γυν. Δμωῇ- σιν τε γυν.
γρ. ἴσεσθαι.
γρ. πάρα κεῖται
γρ. ὁμάρτη.
γρ. βάλε δ'

Ἐν δὲ

Ἐν δέ οἱ ἥπατι πῆξε θοὸν βέλος· ἐκ δ' ἄρα χειρὸς	In aũt ei hepate fixit velox telũ, ex aũt igitur
Φάσγανον ἧκε χαμᾶζε, περιῤῥηδὴς δὲ τραπέζη	Ensem misit humum, proiecta autem mensa
* Κάππεσε δινηθείς· ἀπὸ δ' εἴδατα χεῦεν ἔραζε,	Decidit voluta, longè autem aquas fudit hum
Καὶ δέπας ἀμφικύπελλον. ὁ δὲ χθόνα τύπτε μετώπῳ,	Et poculũ circũ ansatũ, hic.a.terrã verberaui
Θυμῷ ἀνιάζων· ποσὶ δὲ θρόνον ἀμφοτέροισι	Animo dolens, pedibus autem thronum am
Λακτίζων ἐτίναξε. κατ' ὀφθαλμῶν δ' ἔχυτ' ἀχλύς.	Calcitrans quatijt, in oculis autem fusa est ca
Ἀμφίνομος δ' Ὀδυσῆος ἐείσατο κυδαλίμοιο	Amphinomus autem Vlyßi iuit glorioso
Ἀντίος ἀΐξας. εἴρυτο δὲ φάσγανον ὀξὺ,	Contrarius ruens, traxit autem ensem acutu
Εἴπως οἱ εἴξειε θυράων· ἀλλ' ἄρα μιν φθῆ	Si quomodo eius exiret ianuis, sed ipsum præu
Τηλέμαχος ὄπισθε κατὰ βαλὼν χαλκήρει δουρὶ	Telemachus à tergo percutiens ærea lancea
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε.	Humerorum medio, per autem pectora penetr
Δούπησεν δὲ πεσὼν, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ·	Sonuit autem cadens, terram autem percußi
Τηλέμαχος δ' ἀπόρουσε λιπὼν δολιχόσκιον ἔγχος	Telemachus autem ruit relicta longa lancea
Αὐτοῦ ἐν Ἀμφινόμῳ· περὶ γὰρ δίε μή τις Ἀχαιῶν	Illic in Amphinomo, valdè.n. timebat ne qs
Ἔγχος ἀνελκόμενον δολιχόσκιον ἢ ἐλάσειε	Lanceã dum extraheret longam, vel adegerit
Φασγάνῳ ἀΐξας, ἠὲ προπρηνέϊ τύψας.	Ense ruens, vel in caput, reclinatum verbera
Βῆ δὲ θέειν· μάλα δ' ὦκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν,	Iuit aũt currens, valdè.a.citò dilectũ patrẽ p
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	Prope autem stans verba velocia allocutus est
Ὦ πάτερ, ἤδη τοι σάκος οἴσω καὶ δύο δοῦρε,	O pater, iam tibi scutum portabo & duas
Καὶ κυνέην πάγχαλκον ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,	Et galeam benè æream in temporibus aptam,
Αὐτός τ' ἀμφιβαλεῦμαι ἰών· δώσω δὲ συβώτῃ	Ipseq; induar profectus, dabo autem subulco
Καὶ τῷ βουκόλῳ ἄλλα. τετευχῆσθαι γὰρ ἄμεινον.	Et bubulco alia, armari enim melius.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,	Hunc.a.respondens, allocutus est prudens
Οἶσε θέων, εἵως μοι ἀμύνεσθαι πάρ' ὀϊστοί,	Porta currens quousq; auxiliariæ sagittæ adsi
Μή μ' ἀποκινήσωσι θυράων μοῦνον ἐόντα,	Ne me amoueant ianuis solus cùm sim.
Ὣς φάτο. Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί·	Sic dixit, Telemachus autẽ dilecto obediu
Βῆ δ' ἴμεναι θάλαμον δ' ὅθι οἱ κλυτὰ τεύχεα κεῖτο.	Perrexit.a.ire ĩ thalamũ, vbi ei inclyta arma
Ἔνθεν τέσσαρα μὲν σάκε' ἔξελε, δούρατα δ' ὀκτὼ,	Hinc quatuor quidem scuta accepit, lanceas
Καὶ πίσυρας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας.	Et quatuor galeas æreas densas,
Βῆ δὲ φέρων, μάλα δ' ὦκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν·	Venit autem ferens, valdè autem citò dilet trem peruenit.
Αὐτὸς δὲ πρώτιστα περὶ χροῒ δύσατο χαλκόν·	Ipse autem primùm circa corpus indutus est
Ὣς δ' αὔτως τὼ δμῶε δυέσθην τεύχεα καλὰ,	Sic.a. eodẽ modo hi famuli induti sunt arma
Ἔσταν δ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην.	Steterunt aũt circũ Vlyssem prudentẽ varij

γρ. Κάππεσεν ἰδνωθείς·

COMMENTARIVS.

a αὐτὰρ ὁ γυμνώθη] Hic liber μνηστηροφονία ab antiquis inscribitur, propter procorum cædem, quam Vlyssem confecisse Homerus. Ad eam vt se meliùs accingat Vlysses, exuit quædam vestimenta, quibus fortasse magis grauabatur. Nam vt posuerit, neq; ipsum decorum patitur, neq; cicatrix quam tegere sine dubio adhuc voluit, neq; ipsa Eurycleæ verba, qui postmodum affabitur: μὴ δ' οὕτω ῥάκεσιν πεπυκασμένος εὐρέας ὤμους ἕσταθι.
Eustathius dicit, νοητέον δ' ἐν τούτοις ὅτι ζωσάμενος Ὀδυσσεὺς, ἐγυμνώθη τὰ σκέλη μόνα, ὡς μὴ τὴν ῥηθεῖσαν οὐλὴν παραφαίνεσθαι ... cum planè corruptum arbitror, legendumq; ὅτι γυμνωθεὶς Ὀδυσσεὺς ἐζώσατο τὰ σκέλη μόνα, &c. alioqui non conueniunt seq ... μηδὲ, &c. quæ negatiuè efferuntur. Verba enim Eustathij sonant, Vlysses nudatus est solis cruribus, ne prædictam cicatric... deret: atqui hoc absurdum est. Ergo nos meliùs dicimus, tecta fuisse illius crura. Vel illa, μὴ δὲ, essent delenda, vt illud ἐγ... neremus, quasi cicatricem illam esset aliquo modo ostentaturus, vt melius à spectatoribus pro Vlysse agnosceretur. Lit... dice relinquo. Id tantùm generalius notandum, partim nudum, partim vestitum fuisse in hac pugna Vlyssem: quanq... solam γύμνωσιν expresserit. Hunc autem versum monet Eustathius conuenire in virum ἕτοιμον εἰς ἔλεγχον ἢ λοιπὴν ... quasi in modum prouerbij.

b οὗτος μὲν δὴ] Antequam procos sagittis petat, hoc vtitur exordio. quo docet, primum illud certamen sibi sine vllo ... to esse absolutum: iam autem in alium scopum se collineare, quem nullus vnquam anteà contigerit. Quod dixisse mi... ne incautos procos aggredi existimaretur, sed quodammodo præmonitos: deinde etiam ex Homeri consuetudine, apud ... se inuicem verbis hostes compellare solent, vt pleniùs vidimus in Iliade. Cùm autem hoc ἄεθλον vocat ἀάατον, id duo... iuxta Eustathium intelligi potest: vel vt intelligat, fuisse illi innocuum præter procorum sententiam, qui ei tam miserun... anteà minitabantur: vel vt ironicè nociuum sibi fuisse dicat, vt proci quidem existimabant. Sed prior sententia mihi ... cet, quanquam ne hæc quoque sit aspernanda. Ab Apolline denique auxilium petit, id est, à Deo κλυτοτόξῳ, vt superiore ... bamus.

c ἐπ' Ἀντινόῳ] Hic Antinous ei maximè fuerat iniurius, & primus omnium ei insultauerat, vt vidimus sup. lib. 18. Itaq... eo etiam primò vindictam sumit.

d ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον] Didymus refert, Dionysium Thracem (qui fuit etiam Homeri commentator) prodidisse, illud pro... πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου, Multa cadunt inter calicem supremaq; labra, hinc manasse: siquidem admouens ... poculum Antinous ab Vlysse interimitur. Vide Erasm. Chil. 1. cent. 5. prou. 1.

e τίς κ' οἴοιτο] Hoc sanè periculum nihil erat, vt proci reformidarent à solo homine, qui potiùs tantam multitudinem ... turus videbatur, quantumuis fortitudine excelleret. Nam si nec Hercules quidem duobus sufficit, quis putet Vlyssem ... ctoginta viros audere aggredi? Et hoc quidem extra humanum captum. Sed tamen præcedentia faciunt, vt minus hoc ... deatur, siquidem armis iam procos tacitè spoliârit, ædium etiam custodiam penes se habeat: præterea qui solus alias ... Troianis resistere potuit, longè faciliùs potuit procis. Denique Iouis & Mineruæ auxilio fretum, quid non audeat, vel ... possit?

f ἐκλίνθη] Quam alij περιεργίαν appellare possent, nos ἀκρίβειαν in hoc Poëta maximè sumus demirati, cuius se exempl... offert hoc loco in describenda Antinoi morte.

[illegible]] Vidimus antea lib. 20. Telemachum ex consilio Vlyssis omnia arma ex hoc loco remouisse. Cùm ergo iis se spo- [illegible] ad verba confugiunt, quibus proscindunt Vlyssem, & ei mortem crudelem minantur. At Vlysses statim se illis pro- [illegible] ita in eos indignatione, & exprobratione tot facinorum ab ipsis in suis ædibus commissorum, quæ ipse mox sit vindi- [illegible] ita quidem id præstitit, vt reliquos omnes perterrefecerit, atq; adeò ad preces confugerint.

[illegible]] Exprobrat illis Vlysses, quòd cùm existimaret eum non amplius rediturum, triplici eum iniuria affecerint. Prima fuit, [illegible] consumerent. Secunda, quòd ancillis concumberent. Tertia, quòd eius adhuc viuentis vxorem ambiebant. Illud pri- [illegible] planè excusatione omni caret, ex ratione qua anteà aduersus hoc ipsum factum apud procos vtebatur Penelope, [illegible] esset eos, qui vxorē in matrimonium deposcerent, eius facultates, aut familiæ, in qua versatur, diripere, cùm potiùs [illegible] finem deceat profundere. Alterum cùm per se turpe sit, tum ex alienæ domus circumstantia turpius effectum est. Pro- [illegible] parte quidem Vlyssis graue fuit, ex procorum paululum tolerabilius: siquidem ipsi potuerint credere eum non am- [illegible] esse. Itaq; qualis hæc fuit iniuria, viduam in coniugem postulare? At, vt dixi, Vlysses hoc factum ex sua parte ponde- [illegible] lijs facinoribus, quæ hanc μνηστέιαν consectabantur.

[illegible]] Reliquis procis non solùm obmutescentibus, sed etiam ita perterritis, vt fugam huius periculi vndiq; quærerent, vnus [illegible] substitisse dicitur, ac primùm verbis conatur exulceratum Vlyssis animum sedare fatendo culpam, sed ita tamen, vt e- [illegible] Antinoum defunctum reijciat: deinde restitutionem illi bonorum omnium, quæ ipse sibi à procis consumpta con- [illegible] offerendo, immò longè plura quàm illi consumpserint. Illa autem culpæ reiectio in Antinoum frigidissima fuit: pri- [illegible] existimari potuit eam confingere, cùm iam sibi patrocinari non posset amplius Antinous: deinde quòd ipse idcir- [illegible] q; alios illa eadem culpa eximat. nam cùm illius maleuolum animum perceperint, quem iam damnant (in persona [illegible] nachi) cur illi adhærescebant, neque potiùs eius obsistebant conatibus? Cùm ergo potiùs eos iuuarint, vt constat e- [illegible] cedentibus narrationibus, in quibus Poeta docet, eos omnes in Antinoi necem coniurasse, atque adeo modum illius [illegible] onsilij exquisijsse, meritò has excusationes & prætextus nihili facit Vlysses, in omniumque cædem iam in ipso princi- [illegible] m pergit.

[illegible]] Illud non videbatur leue pondus habiturum apud Vlyssem, ne nimirum in suum sæuiret populum, cuius conserua- [illegible] studere debuisset. At Vlysses tam putrida & male sana membra amputari mauult, quàm totum populi corpus illorum [illegible] societate vitiare. Et id omnino boni est principis officium, à prauis & sceleratis hominibus ditionem suam repurgare, [illegible] olim agricolæ ex agro suo lappas, & tribulos, infeliciaq; lollia, cæterasq; frugibus nocentes herbas extirpare.

[illegible] οὐδ' ἄν μοι] Quod primùm de causa huius petulantiæ ex Antinoo Eurymachus prætexebat, Vlysses non refellit, quia [illegible] oratione prolixiore hîc opus non sit, tum quòd fortè absurdū erat, vt responsum, immò ne attentionem quidē ipsius [illegible] mereretur. Ergo ad postremam tantùm illius ἀπολογίας partem, qua Eurymachus restitutionem illam bonorum polli- [illegible] ondet, eos nulla ratione ab hac internecione sese posse redimere, nisi fortè pugna vel fuga: quanquam huius copiam [illegible] elicturum sperat.

[illegible]] Hæc ἀγχίνοια & animi præsentia in Eurymacho sanè laudanda, vt cùm verbis, & quàm honesta potuit excusatione V- [illegible] ulcere non potuerit, ad sui tutelam se accingat, ad quam etiam reliquos hortatur: hoc consilio. Si quieti mansissent [illegible] ex limine commodè & facilè eos sagittis transfodisset. Satius ergo fuit, eniti eos omnibus viribus, vt cum inde ex- [illegible] io meliùs in ciuitatem erumperent, in qua tumultu excitato hunc sagittarium è medio tollerent. Abiecti tamen hunc [illegible] im animi constat, qui vnius causa cui iam tantam multitudinem imparem agnoscere videtur, totam ciuitatem sit in e- [illegible] turus, quasi Vlysses minoribus viribus deturbari & interimi non possit.

[illegible]] Consilium consultori pessimum, inquit prouerbium quod iam in Eurymachum cadit, in cuius morte describen- [illegible] ἀκρίβειαν obseruat Poeta.

[illegible]] Illa quæ à tergo infliguntur vulnera, interdum ei qui vulneratur, interdum ei qui vulnerat, dedecus afferre solent. [illegible] si in fuga ei hoc contingat: huic, si hostem ab ea parte aggreditur Inscium enim & incautum quendam hac ratione of- [illegible] lius est laudis, sed potiùs vituperij: quia testatur se faciem hostis reformidasse. In hoc Telemachus noster incurrere vi- [illegible] à tergo hunc Amphinomum interficit. Sed hoc vel eius adolescentiæ & ἀπειρίᾳ bellicæ vel etiam angustijs loci, in quo [illegible] itur, tribuendum est: vel deniq; quia duo isti tot procorum antagonistæ ijs etiam abuti possint, quæ alijs indecora sunt, [illegible] *dolus an virtus quis in host. requirit?* hoc loco maximè vsurpari posse videatur. Quod autem posteà fugit, nō tam timori [illegible] im est, quàm prudentiæ, siquidem temerariorum erat hominum, diutiùs illic inermes consistere. Itaque obserues iam [illegible] ho paternæ illius virtutis luculenta vestigia.

[illegible] ὄφρα μὲν αὐτῷ ἀμύνασθαι ἔσαν ἰοί,	At hic quandiu quidem ad auxilium aderāt sagittæ,
[illegible] μνηστήρων ἕνα γ' αἰεὶ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ	Tamdiu procorum vnum semper in domo
[illegible] σκόμενος, τοὶ δ' ἀγχηστῖνοι ἔπιπτον.	Percußit inspiciens, hi autem simul stricti cadebant.
[illegible] πεὶ λίπον ἰοὶ οἰστεύοντα ἄνακτα,	At postquam liquerunt sagittæ sagittantem regem,
[illegible] πρὸς σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο	Arcum quidem ad postem bene firmæ domus
[illegible] στήμεναι πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα·	Inclinauit stare ad parietes splendidos,
[illegible] ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον.	Ipse autē circum humeros scutū posuit quadruplex,
[illegible] ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν	Capite autem in forti galeam benè factam posuit
[illegible] δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.	Conum, grauiter autem crista desuper nuebat.
[illegible] ἄλκιμα δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ.	Accepit autem fortes lanceas duas armatas ære.
[illegible] δέ τις ἔσκεν ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ.	Ianua autem quædam erat bene ædificato in pariete
[illegible] δὲ παρ' οὐδὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο	Vltimum autem ad solum bene stantis domus
[illegible] ἐς λαύρην, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι·	Erat via ad vicum, tabulæ autem erāt bene cōgruæ.
[illegible] δ' Ὀδυσσεὺς φράζεσθαι ἀνώγει δῖον ὑφορβὸν	Hanc aūt Vlysses custodire iußit diuinum subulcum
[illegible] ἀγχ' αὐτῆς· μία δ' οἴη γίγνετ' ἐφορμή.	Stantem prope ipsam, vnus autem solus erat aditus.
[illegible] Ἀγέλαος ἔειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων,	His autem Agelaus dixit verbum omnibus nuncians,
[illegible] λοι, οὐκ ἂν δή τις ἀν' ὀρσοθύρην ἀναβαίη,	O amici iam aliquis in ianuam ascendat,
[illegible] λαοῖσι; βοὴ δ' ὤκιστα γένοιτο;	Et dicat populis, clamor citißimè fiat.
[illegible] ἐχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.	Ideò citò hic vir nunc postremò sagittet.
[illegible] αὖτε προσέειπε Μελανθεὺς αἰπόλος αἰ-	Hunc autem rursus allocutus est Melanthius custos caprarum,
[illegible] Ἀγέλαε διοτρεφές. ἄγχι γὰρ αἰνῶς	Non aliquo modo est Agelaē diuine. prope enim grauiter
[illegible] καλὰ θύρετρα, καὶ ἀργαλέον στόμα λαύρης.	Aulæ pulcras ianuas & molestum os vici,
[illegible] ἐς πάντας ἐρύκοι ἀνὴρ ὅστ' ἄλκιμος εἴη.	Et vnus omnes prohibebit vir, qui fortis sit.
[illegible] ὑμῖν τεύχε' ἐνείκω θωρηχθῆναι.	Sed agè vobis arma portabo vt armemini.

χ. ἀγέλλοντ[illegible] [illegible]

Ἐκ θαλάμου. ἔνδον γὰρ (οἴομαι) οὐδέ πῃ ἄλλῃ
Τεύχεα κατθέσθην Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός.
Ὣς εἰπὼν ἀνέβαινε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν
γ. αὐὰς Ἐς θαλάμους Ὀδυσῆος * ἀνὰ ῥῶγας μεγάροιο.
Ἔνθεν δώδεκα μὲν σάκε' ἔξελε, τόσα δὲ δοῦρα,
Καὶ τόσας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας·
Βῆ δ' ἴμεναι, μάλα δ' ὦκα φέρων μνηστῆρσιν ἔδωκε.
b Καὶ τότ' Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
γ. χερσί τε Ὡς περιβαλλομένους ἴδε τεύχεα, * χερσὶ δὲ δοῦρα
Μακρὰ τινάσσοντας· μέγα δ' αὐτῷ φαίνετο ἔργον.
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Τηλέμαχ', ἦ μάλα δή τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
γ. ἦμιν ἐπ' * Νῶϊν ἐποτρύνει πόλεμον κακὸν, ἠὲ Μελανθεύς.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
* Ὦ πάτερ, αὐτὸς ἐγὼ τόδε γ' ἤμβροτον, (οὐδέ τις ἄλ-
λος Αἴτιος) ὃς θαλάμοιο θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν
Κάλλιπον ἀγκλίνας· τῶν δὲ σκοπὸς ἦεν ἀμείνων.
Ἀλλ' ἴθι δῖ' Εὔμαιε θύρην ἐπίθες θαλάμοιο,
Καὶ φράσαι εἴ τις ἄρ' ἐστὶ γυναικῶν ἣ τάδε ῥέζει,
Ἢ υἱὸς Δολίοιο Μελανθεὺς, τόν περ ὀΐω.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Βῆ δ' αὖτις θαλαμόνδε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
Οἴσων τεύχεα καλά. νόησε δὲ δῖος ὑφορβὸς,
Αἶψα δ' Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Κεῖνος δ' αὖτ' ἀΐδηλος ἀνὴρ ὃν ὀϊόμεθ' αὐτοὶ,
Ἔρχεται ἐς θάλαμον· σὺ δέ μοι νημερτὲς ἐνίσπες,
Ἤ μιν ἀποκτείνω αἴ κεν κρείσσων γε γένωμαι·
Ἦέ σοι ἐνθάδ' ἄγω, ἵν' ὑπερβασίας ἀποτίσῃ
Πολλὰς, ὅσας οὗτος ἐμήσατο σῷ ἐνὶ οἴκῳ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
σεύς,
Ἤτοι ἐγὼ καὶ Τηλέμαχος μνηστῆρας ἀγαυοὺς
Σχήσομεν ἔντοσθεν μεγάρων, μάλα περ μεμαῶτας·
Σφῶϊ δ' ἀποστρέψαντε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν,
Ἐς θάλαμον βαλέειν, σανίδας δ' ἐκδῆσαι ὄπισθε·
Σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντες,
Κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἐρύσαι, πελάσαι τε δοκοῖσιν,
d Ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν, χαλέπ' ἄλγεα πάσχῃ.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ'
ἐπίθοντο.
Βὰν δ' ἴμεν ἐς θάλαμον· λαθέτην δέ μιν ἔνδον ἐόντα.
Ἤτοι ὁ μὲν θαλάμοιο μυχὸν κάτα τεύχε' ἐρεύνα·
Τὼ δ' ἔσταν ἑκάτερθε παρὰ σταθμοῖσι μένοντε·
Εὖθ' ὑπὲρ οὐδὸν ἔβαινε Μελάνθιος αἰπόλος αἰγῶν,
Τῇ ἑτέρῃ μὲν χειρὶ φέρων καλὴν τρυφάλειαν,
Τῇ δ' ἑτέρῃ σάκος εὐρὺ, γέρον, πεπαλαγμένον ἄζῃ,
Λαέρτεω ἥρωος, ὃ κουρίζων φορέεσκε·
γ. δ' ἐλέ-λυντο Δὴ τότε γ' ἤδη κεῖτο, ῥαφαὶ δ' * ἐλέλυντο ἱμάντων.
Τὼ δ' ἄρ' ἐπαΐξανθ' ἑλέτην, ἔρυσάν τε μιν εἴσω
Κουρὶξ ἐν δαπέδῳ δὲ χαμαὶ βάλον ἀχνύμενον κῆρ.
γ. τ' ἔδεον Σὺν δὲ πόδας χεῖράς * τε δέον θυμαλγέϊ δεσμῷ,
γ. ἐκέλευεν Εὖ μάλ' ἀποστρέψαντε διαμπερὲς, ὡς * ἐκέλευσεν
Υἱὸς Λαέρταο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
Σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντες,
Κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἔρυσαν, πέλασάν τε δοκοῖσι.
e Τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφης Εὔμαιε συβῶτα,
Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ Μελάνθιε νύκτα φυλάξεις
Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ καταλέγμενος, ὥς σε ἔοικεν·
Οὐδέ σε γ' ἠριγένεια παρ' Ὠκεανοῖο ῥοάων

Ex thalamo, illic enim (puto,) neq; alio
Arma deposuerunt Vlysses & illustris filius
Sic locutus, ascendit Melanthius custos ca[prarum]
In thalamum Vlyssis supra scalas domus,
Vbi duodecim quidē scuta excepit, tot auti[m]
Et tot galeas æreas equino crine densas.
Perrexit aūt ire, valdè aūt citò portans pro[cis]
Et tunc Vlyssis soluta sunt genua & dilectu[m cor]
Postq circūponentes vidit arma, manibus.a.
Longas quatientes, valde autem ipsi appare[t]
Statim autē Telemachū verba velocia allo[cutus]
Telemache, certè valde iā aliqua in dom[o]
Nobis impellit bellum malum, vel Melanthi[us]
Hunc.a.rursus Telemachus prudēs contr[a]
O pater, ipse ego hoc peccaui, (neq; aliquis al[ius]
Causa.) qui thalami ianuam spissè congrua
Reliqui inclinans, horum aūt speculator esse[t]
Sed vade diuine Eumæe, ianuam claude tha[lami]
Et obserua siue qua est mulierum, quæ hæc
An filius Dolij Melanthius, quem ego puto.
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Iuit.a. iterū thalamum Melanthius custos
Portaturus arma pulcra, intellexit.a. diuus
Statim autem Vlyssem allocutus est qui prop[e]
Diuine Laërtiade prudens Vlysses,
Ille autem rursus exitiosus vir quem putam[us]
It in thalamum, tu autem mihi verum dic,
Nunquid interficiam si potentior ero?
An tibi huc ducam, vt iniustitias persolua[t]
Multas, quantas hic operatus est tua in do[mo]
Hunc aūt respondens, allocutus est prud[ens]
Certè ego & Telemachus procos superbos
Retinebimus intra domos, quāuis multùm i[n]
Vos autem auersis pedibus & manibus desup[er]
In thalamum mittite, tabulas autem ligate
Cathenam autem plicatam ex ipso penetran[tes]
Columnam in altam trahite, admouete trab[ibus]
Vt diu viuus graues dolores patiatur.
Sic dixit, hi autem igitur hunc valdè qui[dem au]
diuerunt & obediuerunt. (psum intus
Perrexerunt autē ire in thalamum, latuerun[t]
Certè hic qdem thalami conclaui in arma qu[ærebat]
Hi autem steterunt vtrinq; apud limina man[entes]
Quādo in pauimētū ibat Melanthius custos
Altera quidem manu ferens pulcram galea[m]
Altera.a. scutū latum, antiquū, inquinatū
Laërtis herois quod iuuenis portabat.
Tum quidē iacebat, cōglutinationesq; soluta
Iam tunc irruētes ceperunt, traxeruntq; ipsu[m]
Per caput, in pauimēto.a. in terrā iecerūt dol[entem]
Pedes autem manusq; colligauerunt tristi vin[culo]
Valdè vertentes penitus sicut iusserat
Filius Laërtis pertolerans diuus Vlysses,
Cathenam autem plicatam ex ipso qua penet[rantes]
Columnā in altā traxerūt, ppinquauerūtq;
Hunc aūt cauillans alloquutus es Eumæe
Nunc quidem iam valdè omnino Melanthie
Lecto in molli dormiens sicut decet. (si[c]
Neq; te Aurora ab Oceani fluctibus

ἐρχομένη χρυσόθρονον, ἰῶν' ἀγινεῖς
μνηστῆρσι δόμον κάτα δαῖτα πένεσθαι.
μὲν αὖθι λέλειπτο ταθεὶς ὀλοῷ ἐνὶ δεσμῷ·
τεύχεα δῦτε, θύραζ' ἐπὶ ἔντε φαεινὰ,
Ὀδυσῆα δαΐφρονα, ποικιλομήτην.
ος πνείοντες ἐφέστασαν· οἱ μὲν ἐπ' οὐδοῦ,
οἱ δ' ἔντοσθε δόμων, πολέες τε καὶ ἐσθλοί.
ἐπ' ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.
Ὀδυσσεὺς γήθησεν ἰδὼν, καὶ μῦθον ἔειπε,
ἄμυνον ἀρήν, μνῆσαι δ' ἑτάροιο φίλοιο,
ἀγαθὰ ῥέζεσκον· ὁμηλικίη δέ μοί ἐσσι.
φάτ', ὀιόμενος λαοσσόον ἔμμεν Ἀθήνην.
δ' ἑτέρωθεν ὁμόκλεον ἐν μεγάροισι·
τήν γ' ἐνένιπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
μή σ' ἐπέεσσι παραιπεπίθῃσιν Ὀδυσσεὺς
σι μάχεσθαι, ἀμυνέμεναι δὲ οἱ αὐτῷ.
ἡμέτερόν γε νόον τελέεσθαι ὀίω·
κεν τούτους κτέωμεν, πατέρ' ἠδὲ καὶ υἱόν,
σιν ἔπειτα πεφήσεαι, οἷα μενοινᾷς
ν μεγάροις· σῷ δ' αὐτοῦ κράατι τίσεις.
ἦν ὑμέων γε βίας ἀφελώμεθα χαλκῷ,
ὁππόσα τοι ἔστι τά τ' ἔνδοθι καὶ τὰ θύρηφι,
Ὀδυσῆος μεταμίξομεν· οὐδέ τοι υἷας
μεγάροισιν ἐάσομεν οὐδὲ θυγατρας,
λοχον κεδνὴν Ἰθάκης κατὰ ἄστυ πολεύειν.
δ'. Ἀθηναίη δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον·
εν δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν,
ἔτι σοί γ' Ὀδυσεῦ μένος ἔμπεδον, οὐδέ τις
ἀμφ' Ἑλένῃ λευκωλένῳ εὐπατερείῃ
Τρώεσσιν ἐμάρναο νωλεμὲς αἰεί·
δ' ἄνδρας ἔπεφνες ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι,
λω βουλῇ Πριάμου πόλις εὐρυάγυια.
νῦν, ὅτε σόν γε δόμον καὶ κτήματ' ἱκάνεις,
ηστήρων ὀλοφύρεαι ἄλκιμος εἶναι;
δεῦρο πέπον παρ' ἔμ' ἵστασο, καὶ ἴδε ἔργον,
ς οἷός τοι ἐν ἀνδράσι δυσμενέεσσι
Ἀλκιμίδης εὐεργεσίας ἀποτίνειν.
καὶ οὔπω πάγχυ δίδου ἑτεραλκέα νίκην,
ἄρα σθένεός τε καὶ ἀλκῆς πειρήτιζεν
Ὀδυσῆος ἠδ' υἱοῦ κυδαλίμοιο.
δ' αἰθαλόεντος ἀνὰ μεγάροιο μέλαθρον
ἀίξασα, χελιδόνι εἰκέλη ἄντην.
ς δ' ὤτρυνε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
μός τε καὶ Ἀμφιμέδων, Δημοπτόλεμός τε,
δρός τε Πολυκτορίδης, Πόλυβός τε δαΐφρων.
μνηστήρων ἀρετῇ ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι,
ἔτ' ἔζωον, περί τε ψυχέων ἐμάχοντο·
ἤδη ἐδάμασσε βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί.
Ἀγέλαος ἔειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων,
φίλοι, ἤδη σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους·
οἱ Μέντωρ μὲν ἔβη κενὰ εὔγματα εἰπών,
οἱ λείπονται ἐπὶ πρώτῃσι θύρῃσι.
μὴ ἅμα πάντες ἀφίετε δούρατα μακρά·
οἱ ἓξ πρῶτον ἀκοντίσατ', αἴ κέ ποθι Ζεὺς
Ὀδυσῆα βλῆσθαι, καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
ἄλλων οὐ κῆδος, ἐπὴν οὗτός γε πέσῃσιν.
ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκόντισαν ὡς ἐκέλευεν,

Latebat veniens aurea sede, quando adduces
Capras procis domo in conuiuium laborare. (lo.
Sic hic qdẽ illic relict⁹ est extẽsus pnicioso in vincu
Hi autem in arma euntes, portaq́; imposita lucida,
Iuerunt ad Vlyssem prudentem, versutum,
Vbi robur spirantes instabãt, hi quidem in pauimẽto
Quatuor, hi autem intra domum multiq́; & boni.
Hos autem propè filia Iouis venit Minerua,
Mentori aßimilata & corpore ac voce.
Hanc.a.Vlysses lætatus est videns, & verbum dixit,
Mentor expelle diras, recordare autem socij dilecti
Quæcunq; bona feci, æqualis autem mihi es. κ.Ὅν σε ἀγ
Sic dixit putans populorũ seruatricẽ esse Mineruã.
Proci autem ex altera parte minabantur ex domo.
Primus hanc increpauit Damastorides Agelaus,
Mentor, ne te verbis persuadeat Vlysses
Procis pugnare, auxiliari autem ei ipsi:
Sic enim nostram mentem perfici puto,
Quando hos interfecerimus patrem ac filium,
In autem tu his posteà interficieris, qualia cogitas
Facere in domibus? tuo autem ipsius capite solues.
At postquam vestrum violentias abstulerimus ære,
Possesiones quot tibi sunt quæq; intus, & quæ foris,
Iis (quæ sunt) Vlyßis commiscebimus, neq; filios
Viuere in ædibus sinemus, neq; filias,
Neq; vxorem prudentem in ciuitate versari.
Sic dixit, Minerua aũt irata est ex animo magis,
Increpauit autem Vlyssem iratis verbis,
Non amplius tibi Vlysses robur firmum, neq; aliqua fortitudo,
Qualis quando p Helena albis vlnis bono patre nata
Nouem annis Troianis pugnasti aßiduè semper.
Multos autem viros interfecisti in graui pugna,
Tuo autem capta est cõsilio Priami ciuitas lata vijs.
Quomodo iam nũc quãdo tuũ populũ & possesiones κ.σὸν δῶ
Contra procos indignaris fortis esse? (peruenisti, κ.ον
Sed agè huc amice apud me sta, & vide opus,
Vt videas qualis tibi in viris inimicis
Mentor Alcimedes beneficia rependat.
Dixit, et nondũ omnino dedit alternãtẽ victoriã.
Sed adhuc potentiamq́; & fortitudinem tentabat
Et Vlyßis ac filij gloriosi.
Ipsa autem splendidæ in domus trabem
Sedit ruens hirundini similis contrà.
Procos autem concitabat Damastorides Agelaus,
Eurynomusq́; & Amphimedon, Demoptolemusq́;
Pisandrusq́; Polyctorides, Polybusq́; prudens,
Hi enim procorum fortitudine erant egregiè optimi.
Quicũq; adhuc viuebant, & pro animab. pugnabãt.
Hos autem iam domuit arcus & frequentes sagittæ.
His autem Agelaus dixit verbum omnibus nuncians, κ.ἀγέλεως μετέειπεν.
O amici, iam tenebit vir hic manus innocuas,
Et iam ei Mẽtor qdem abijt inanes iactationes dicẽs,
Hi autem soli relicti sunt in primis ianuis,
Ideò nunc non simul omnes immittite lanceas longas.
Sed agite, in eum primum iaculamini, sicubi Iupiter
Det Vlyssem percuti, & gloriam reportare:
Horum autem aliorũ non cura, postquã hic ceciderit.
Sic dixit. hi.a.igiũ omnes iaculati sunt sicut iußit,

Ἱέμενοι· τὰ δὲ πάντα ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη.	Cupientes, hæc autem multùm vana fecit
Τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο	Horum alius quidem limen benè firmatæ d
Βεβλήκει, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν·	Percußit, alius autem ianuam ſubtiliter con
Ἄλλου δ' ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.	Alius .a. in pariete fraxinea (haſta) cecidit æ
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δούρατ' ἀλεύαντο μνηστήρων,	At poſtquam iam lanceas euitauerunt pro
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	His verbis incepit pertolerans diuus Vlyſſes,
Ὦ φίλοι, ἤδη μέν κεν ἐγὼν εἴποιμι καὶ ἄμμι	O amici, iam quidem ego dicerem & no
Μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκοντίσαι, οἳ μεμάασιν	Procorum in turbam iaculari, qui prompti
Ἡμέας ἐξεναρίξαι ἐπὶ προτέροισι κακοῖσιν.	Nos internecione delere in prioribus malis.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα,	Sic dixit. hi .a. igit oẽs iaculati ſunt acut
Ἄντα τιτυσκόμενοι. Δημοπτόλεμον μὲν Ὀδυσσεύς,	Contrà diſpicientes, Demoptolemum quiden
Εὐρυάδην δ' ἄρα Τηλέμαχος, Ἔλατον δὲ συβώτης,	Euryadẽ .a. igitur Telemachus, Elatum .a. ſu
Πείσανδρον δ' ἄρ' ἔπεφνε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ·	Piſandrum aũt igitur interfecit boum bubu
Οἱ μὲν ἔπειθ' ἅμα πάντες ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας.	Hi qdẽ poſtea ſimul oẽs mordic⁹ ceperũt mag
Μνηστῆρες δ' * ἀνεχώρησαν μεγάροιο μυχόνδε·	Proci .a. igitur iuerunt domus adintimũ.
Τοὶ δ' ἄρ' ἐπήϊξαν, νεκύων δ' ἐξ ἔγχε' ἕλοντο.	His .a. igitur irruerũt, è mortuis .a. lãceas ext
Αὖτις δὲ μνηστῆρες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα,	Rurſus autem proci iaculati ſunt acutas lan
Ἱέμενοι· τὰ δὲ πολλὰ ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη.	Magna cõtẽtione, illas .a. multũ irritas poſui
Τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο	Horum alius quidem limen benè firmatæ do
Βεβλήκει, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν·	Percußit, alius .a. ianuam ſubtiliter compact
Ἄλλου δ' ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.	Alius .a. in pariete fraxinea (haſta) cecidit æ
Ἀμφιμέδων δ' ἄρα Τηλέμαχον βάλε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ	Amphimedon autem igitur Telemachum manum ad carpum
Λίγδην, * ἄκρην δὲ ῥινὸν δηλήσατο χαλκός.	Obiter, extremam autem pellem læſit æs.
Κτήσιππος δ' Εὔμαιον ὑπὲρ σάκος ἔγχεϊ μακρῷ	Cteſippus .a. Eumæum ſuper ſcutum lancea l
Ὦμον ἐπέγραψεν· τὸ δ' ὑπέρπτατο, πῖπτε δ' ἔραζε.	Humerũ attigit, hoc .a. ſuperuolauit, cecidit .a
Τοὶ δ' αὖτ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην	Hi aũt rurſus circum Vlyſſem prudentem v
Μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα.	Procorum in turbam iaculati ſunt acutas la
Ἔνθ' αὖτ' Εὐρυδάμαντα βάλε πτολίπορθος Ὀδυσσεύς,	Tũc rurſus Eurydamãta pcußit vrbiũ popu
Ἀμφιμέδοντα δὲ Τηλέμαχος, Πόλυβον δὲ συβώτης·	Amphimedõta .a. Telemachus. Polybũ aũt ſu
Κτήσιππον δ' ἄρ' ἔπειτα βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνὴρ	Cteſippum autem igitur poſtea boum bubul
Βεβλήκει πρὸς στῆθος ἐπευχόμενος δὲ προσηύδα,	Percußit in pectus. gloriabũdus .a. (illum) af
Ὦ Πολυθερσείδη φιλοκέρτομε, μήποτε πάμπαν	O fili Polytherſi conuiciator, nunquam o
Εἴκων ἀφραδίῃς, μέγα εἰπεῖν, ἀλλὰ θεοῖσι	Cedens ſtultitiæ magnifica loquere, ſed Dijs
Μῦθον ἐπιτρέψαι· ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰσι.	Sermonem cõmitte, quoniam multò potẽtio
Τοῦτό τοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον, ὅν ποτ' ἔδωκας	Hoc tibi pro pede hoſpitale (munus) quem d
Ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ δόμον κάτ' ἀλητεύοντι.	Diuo Vlyſſi domi (ſuæ mendicanti.
Ἦ ῥα βοῶν ἑλίκων ἐπιβουκόλος· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	Dixit igitur boum nigrarum bubulcus: a
Οὖτα Δαμαστορίδην αὐτοσχεδὸν ἔγχεϊ μακρῷ.	Vulnerauit Damaſtoridem cominus lancea
Τηλέμαχος δ' Εὐηνορίδην Λειώκριτον οὖτα	Telemachus .a. Euenoridem Liocritum perc
Δουρὶ μέσον κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσεν·	Lancea medio ventre, penitus autem æs tran
Ἤριπε δὲ πρηνής, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ.	Cecidit aũt pronus, terram .a. percußit tota
Δὴ τότ' Ἀθηναίη * φθισίμβροτον αἰγίδ' ἀνέσχεν	Iã tunc Minerua hominũ interfectrix ægida
Ὑψόθεν ἐξ ὀροφῆς· τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.	Alto ex faſtigio, horum .a. mentes expauefac
Οἱ δ' ἐφέβοντο κατὰ μέγαρον, βόες ὣς ἀγελαῖαι,	Hi .a. fugerunt in domum boues tanquam gre
Τὰς μέν τ' αἰόλος οἶστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνησεν	Quas quidẽ varius aſilus impetu aggreſſus
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται.	Tempore in verno, quando dies longæ ſunt.
Οἱ δ', ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι	Hi .a. ſicut vultures curuæ vnguibus, curuæ ro
Ἐξ ὀρέων ἐλθόντες ἐπ' ὀρνίθεσσι θόρωσι,	Ex montibus venientes in aues ſaltant.
Ταὶ μέν τ' ἐν πεδίῳ νέφεα πτώσσουσαι ἵενται,	Hæ quidem in campo nebulas timentes pererr
Οἱ δέ τε τὰς ὀλέκουσιν ἐπάλμενοι, οὐδέ τις ἀλκὴ	Hæ aũt has perdunt inſilientes, neq aliqua fo
Γίνεται οὐ φυγή, χαίρουσι δέ τ' ἀνέρες ἄγρῃ·	Fit, neq fuga. gaudent autem viri præda.
Ὣς ἄρα τοὶ μνηστῆρας ἐπεσσύμενοι κατὰ δῶμα	Sic igitur hi procos irruentes per domum
Τύπτον ἐπιστροφάδην. τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ' ἀεικής,	Verberabãt cõuerſim, horũ .a. ſuſpiriũ moueba
Κράτων τυπτομένων· δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν.	Cap. diuerberatis, pauimẽtũ .a. totũ ſãguine aſ

Marginal notes: γρ. ἂψ ἐχώρησαν; γρ. ἄκρον; γρ. φθισιμβρότῳ

COMMENTARIVS.

a αὐτὰρ ἐπεὶ] Vbi ſagittæ Vlyſſem defecerunt, alijs armis induitur. At cur non anteà? quia pugna illa ſagittarũ leuiores & poſtulat homines, illa verò quæ ſequebatur (ſtatariam quodãmodo poſſis appellare) ſolidiores: adde quod tutiùs iam cõ tur munito & quaſi circumuallato corpore. Quia aũt nullam videbatur laudẽ promereri, ſi inermes debellaſſet, procos c

...ius Melanthij beneficio & opera armatos inducit, vt ex grauioris certaminis victoria maiorem sibi gloriam compare[t].

...δ' ἄρ σφι ...] Pluribus iam locis hoc inculcauimus, in virum fortem timorem cadere: quem nunc quoq; Vlysses experi[tur] ... in fine graui causa, siquidem eò difficilius ei futurum certamen aduersus armatos procos apparebat.

... αὐτὸς ἐγὼ] Ingenuè culpam suam Telemachus confitetur, quod summi fuit in eo candoris. Negligentiam autem illam ... [fo]ribus iam resarciet, cùm eò Eumæum ablegabit explorandi gratia, quis thalamum, vbi reposita erant arma, ingres[sus] ... [a]rma abstulerit. Qui cùm Melanthium esse comperisset, Vlyssi denunciat: à quo mandatum est, vt ad columnam vincire... tormenti causa.

...] Vide quæ 1. Od. pag 6. annotauimus, vbi docemus, mortem non esse propriè supplicium, sed potiùs vitam acer[bis] ... doribus refertam: quæ longè ipsa morte est grauior, cuius potè beneficio à malis liberemur. Eam sententiam locupletis[si]... mat hoc loco Vlysses.

... κερτομέων] Tam tristibus narrationibus hæc iocosa & faceta subulci & bubulci verba interserit, quibus proteruum illum ... [fals]è omnino & festiuè vellicant.

...] Sic anteà lib. 2. huiusdem Mentoris specie Telemacho se exhibuit Minerua, quam nunc agnouisse nihilominus ... [Vlys]ses. At Agelaus verum Mentorem esse ratus, eum ab ope Vlyssi ferenda deterret, dira ei comminatus, post interfectos ... Telemachum (quod tam audacter & temerè sibi pollicentur, quasi id illi facilè, & certò mox sint præstituri) atq; adeò ... [Men]torem, bonorum deprædationem totiusq; familiæ ex ciuitate expulsionem.

... Ὀδυσσεῦ] Scopus Mineruæ est fortitudinem Vlyssis excitandi: quem vt assequatur, primùm ei ignauiam & segni[tiem ex]probrat, belliq; Troiani commemoratione, in quo tam strenuè se gesserit, adeò vt eius consilio captam Troiam dicat, do... illo Vlysse quodammodo degenerasse. Siquidem in patria contra procos iam remissior sit, quàm in extera regione ... etiam argumentatur à loco maiorum. Nam apud Troiam Vlysses non pro se, sed pro Helena pugnauit, & pugnauit ...titer: at nunc cùm eius causa agitur, maiore etiam impetu & fortitudine tot iniurias vlcisci debet, qui alienas (nempe ...) egregiè vindicauit. Tandem eum ad pugnam hortatur, & ei auxilium suum & offert, & postmodum præstat. Men[toris] ... personam prætexit, tum quòd ab Vlysse se agnosci intelligeret, quod sufficiebat: tum quòd procis ita fucum faceret, ... [M]ineruam esse prodidisset, perterrefacturus erat procos, & nulla gloria inde ad Vlyssem redundasset, siquidem totum ... [f]uisset ab illa confectum. Satis ergo fuit, animos Vlyssi addere.

... βουλὴ] Hinc Vlysses πολύτροπος. Vide 1. Odyss. pag. 1. & 2. ad verba, ἐπεὶ Τροίης.

...] Ista subita metamorphosis Mentoris illius adulterini in hirundinem mira est, sed satis tamen Homericis Dijs vsitata. ... hirundini assimiletur, causam esse puto, ne deprehenderetur pro Minerua. Nulla autem poterat esse suspicio de illa ... e solet etiam in trabibus ædium consistere.

...] Quod duces ante prælia facere solent, vt milites non solùm hortentur ad fortitudinem, sed eos etiam officij sui com[mone]at, hoc est, eius quod ipsis gerendum est, id nunc Agelaus præstat. Primumq; cautè proponit Vlyssem iam à pugna de... eò amplius illis nociturum, siquidem Mentor abierit (ita enim secundum versum interpretor) qui ei inanes iactationes ...[ine]rit, ac illi quatuor soli sunt relicti: quasi dicat, non esse tam exiguum numerum exhorrescendum. Et ita eleuato hoste ... animos conatur erigere. Tum monet quid sit faciendum. Nempe non in omnes, sed in vnicum Vlyssem hastas esse con... [p]rudenter omnino, vt quo sublato reliquos posse facillimè deuinci intelligeret: tantum est in optimi ducis, sed præcipuè ... [n]ostri virtute positum, vt hic solus tot virorum terror fuerit. At Minerua Vlyssem suum proteget, irritosq; procorum i... illius autem & commilitonum iaculationes felicitabit.

...] Quid proderat morientem hunc Ctesippum ita commonefacere, cùm ea amplius exequi non posset, quorum ... [ill]um monet? Hoc nimirum eò fuit acerbius Ctesippo, quòd sibi talia intempestiuè dici videret.

... ποδὸς] Anteà lib. 20. vidimus, hoc Ctesippi factum cùm bouinum pedem in Vlyssem contumeliosè iecit. Monet ... Nazianz. ... β. his verbis vt prouerbio vsum, pro malum malo rependere, aut clauum clauo. Id verò anteà monue... ius, quanquam Theologi nomen non exprimat. Notauit quoq; Iunius Adag. cent. 5. prou. 84.

...] Primùm terrorem procorum ex visa Mineruæ ægide exprimit, & id quidem illustri comparatione boum, quas ... [as]ilus verè agitat. Qua de re scribit Virgilius 3. Georg.

Et lucos Silari circa, ilicibusq; virentem
Pluribus Alburnum volitans, cui nomen asilo
Romanum est, æstrum Graij vertere vocantes,
Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta-.

... insultantes procorum antagonistas altera comparatione ex vulturibus sumpta eleganter effingit, denique eorum ce... ori[tatem] & conflictum germana ὑποτυπώσει.

... Ὀδυσῆος ἐπεσσύμενος λάβε γούνων,	*Liodes autem Vlyßis irruens cepit genua,*
... λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et ipsum precans verba velocia allocutus est,*
... Ὀδυσσεῦ σύ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον.	*Oro te Vlysses, tu.a.mei ratione habe, et mei miserere:*
... τινά φημι γυναικῶν ἐν μεγάροισιν	*Nondum.n.aliquam existimo mulierum in domibus*
... ῥέξαι ἀτάσθαλον· ἀλλὰ καὶ ἄλλους	*Dicturam, neq; aliquid fecisse iniustum, sed & alios*
... μνηστῆρας, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.	*Sedaui procos, quicunq; talia faceret.*
... πείθοντο κακῶν ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι·	*Sed mihi nõ obediuerunt, vt à prauis (reb.) manus abs(tinerent:*
... ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον,	*Ideò & propter suas intemperies indecetẽ mortẽ hau(serunt.*
... μετὰ τοῖσι θυοσκόος, οὐδὲν ἐοργὼς,	*At ego cum his vates nihil cùm patrauerim*
... ὡς οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων.	*Iacebo: sic non est gratia in posterum benefactorum.*
... ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀ(δυσσεύς,)	*Hunc aũt toruè conspicatus alloc. est prudens Vlyß.*
... μετὰ τοῖσι θυοσκόος εὔχεαι εἶναι,	*Siquidem iam cum his vates te dicis esse,*
... που μέλλεις ἀρήμεναι ἐν μεγάροισι,	*Nempe sanè videris sæpe optasse in ædibus,*
... νόστοιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι.	*Longè mihi reditus finem dulcis fieri.*
... ἄλοχόν τε φίλην σπέσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι·	*Te autem vxoremq; dilectam sequi & filios parere,*
... θάνατόν γε δυσηλεγέα προφύγοισθα.	*Ideò non mortem grauem effugies.*
... φωνήσας ξίφος εἵλετο χειρὶ παχείῃ	*Sic igitur locutus ensem cepit manu forti*
... ὅ ῥ' Ἀγέλαος ἀποπροέηκε χαμᾶζε	*Iacentem, quem Agelaus abiecerat humum*
... τῷ τόνγε κατ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε,	*Interfectus, quo hunc in ceruicem mediam percußit,*
... δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.	*Loquentis.a.igitur huius caput puluerib. mixtum est.*
... δ' ἔτ' ἀοιδὸς ἀλύσκαζε κῆρα μέλαιναν	*Terpiades autem cantor fugit mortem nigram*
... ὅς ῥ' ἤειδε μετὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκῃ.	*Phemius, qui canebat cum procis neceßitate.*

Ἔστη δ' ἐν χείρεσσιν ἔχων φόρμιγγα λίγειαν

Ἄγχι παρ' ὀρσοθύρην· δίχα δὲ φρεσὶ* μερμήριζεν, — γρ. μερμήριξεν,

Ἢ ἐκδὺς μεγάροιο, [b] Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν

Ἑρκείου ἵζοιτο τετυγμένον, ἔνθ' ἄρα πολλὰ

Λαέρτης Ὀδυσεύς τε βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκηαν·

Ἢ γούνων λίσσοιτο προσαΐξας Ὀδυσῆα.

Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,

Γούνων ἅψασθαι Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.

Ἤτοι ὁ φόρμιγγα γλαφυρὴν κατέθηκε χαμᾶζε

Μεσσηγὺς κρητῆρος ἰδὲ θρόνου ἀργυροήλου·

Αὐτὸς δ' αὖτ' Ὀδυσῆα προσαΐξας λάβε γούνων,

Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,

Γουνοῦμαί σ' Ὀδυσεῦ· σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον.

Αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, εἴ κεν ἀοιδὸν

Πέφνῃς, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀείδω.

Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί· θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας

Παντοίας ἐνέφυσεν. ἔοικα δέ τοι παραείδειν

Ὥς τε θεῷ· τῶ μή με λιλαίεο δειροτομῆσαι.

Καί κεν Τηλέμαχος τάδε γ' εἴποι σὸς φίλος υἱός,

Ὡς ἐγὼ οὔ τι ἑκὼν ἐς σὸν δόμον, οὐδὲ χατίζων,

Πωλεύμην μνηστῆρσιν ἀεισόμενος μετὰ δαῖτας,

Ἀλλὰ πολὺ πλέονες καὶ* κρείσσονες ἦγον ἀνάγκῃ. — γρ. κρείσσονες

Ὣς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσ' ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο.

Αἶψα δ' ἑὸν πατέρα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,

Ἴσχεο,* μηδέ τι τοῦτον ἀναίτιον οὔταε χαλκῷ. — γρ. μηδέ τι

Καὶ κήρυκα Μέδοντα σαώσομεν, ὅς τέ μευ αἰεὶ

Οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ κηδέσκετο παιδὸς ἐόντος.

Εἰ δὴ μή μιν ἔπεφνε Φιλοίτιος, ἠὲ συβώτης,

Ἠὲ σοὶ ἀντεβόλησεν ὀρινομένῳ κατὰ δῶμα.

Ὣς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς.

Πεπτηὼς γὰρ ἔκειτο ὑπὸ θρόνον, ἀμφὶ δὲ δέρμα

Ἕστο βοὸς νεόδαρτον, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.

Αἶψα δ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, θοῶς δ' ἀπέδυνε βοείην·

Τηλέμαχον δ' ἄρ' ἔπειτα προσαΐξας λάβε γούνων,

Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,

Ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ὅδ' εἰμί· σὺ δ' ἴσχεο, εἰπὲ δὲ πατρὶ

Μή με περισθενέων δηλήσεται ὀξέϊ χαλκῷ,

Ἀνδρῶν μνηστήρων κεχολωμένος, οἵ οἱ ἔκειρον

Κτήματ' ἐνὶ μεγάροις, σὲ δὲ νήπιοι οὐδὲν ἔτιον.

Τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,

Θάρσει, ἐπεὶ δή σ' οὗτος ἐρύσατο καὶ ἐσάωσεν,

Ὄφρα γνῷς κατὰ θυμόν, ἀτὰρ εἴπῃσθα καὶ ἄλλῳ,

Ὡς κακοεργίης εὐεργεσίη μέγ' ἀμείνων.

Ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων ἕζεσθε θύραζε

Ἐκ φόνου εἰς αὐλήν, σύ τε καὶ πολύφημος ἀοιδός,

Ὄφρ' ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι ὅττεό με χρή.

Ὣς φάτο· τὼ δ' ἔξω βήτην μεγάροιο κιόντε.

Ἑζέσθην δ' ἄρα τώ γε Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμόν,

Πάντοσε παπταίνοντε, φόνον ποτιδεγμένω αἰεί.

Πάπτηνεν δ' Ὀδυσσεὺς καθ' ἑὸν δόμον, εἴ τις ἔτ' ἀνδρῶν

Ζωὸς ὑποκλοπέοιτο, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.

Τοὺς δὲ ἴδεν μάλα πάντας ἐν [d] αἵματι καὶ κονίῃσι

Πεπτηῶτας πολλούς· [c] ὥς τ' ἰχθύας, οὕς θ' ἁλιῆες

Κοῖλον ἐς αἰγιαλὸν πολιῆς ἔκτοσθε θαλάσσης

Δικτύῳ ἐξέρυσαν πολυωπῷ· οἱ δέ τε πάντες

Κύμαθ' ἁλὸς ποθέοντες ἐπὶ ψαμάθοισι κέχυνται,

Τῶν μέν τ' ἠέλιος φαέθων ἐξείλετο θυμόν.

Ὣς τότ' ἄρα μνηστῆρες ἐπ' ἀλλήλοισι κέχυντο.

Stabat in manibus tenens citharam stridula[m]

Propè apud ianuam, bifariam aũt mentib. cog[itabat]

An egressus domo Iouis magni ad aram

Aulæ sederet elaboratam, vbi multa

Laërtes Vlyssesq; boum fœmora combusserant

An genibus precaretur proruens in Vlyssem

Sic autem ei cogitanti visum est melius esse

Genua tangere Laërtiadæ Vlyssis.

Certè hic citharam concauam deposuit hum[i]

Medio crateris & throni argentei clauis.

Ipse autem rursus Vlyssis ruens cepit genua,

Et ipsum precans verba velocia allocutus est,

Oro te Vlysses, tu.a. mei ratione habe, & m[isere]

Ipsi tibi in futurum dolor erit, si cantorem

Interficies, qui Dijs & hominibus cano.

Ego à me ipso doctus sum. Deus.a. mihi in me[nte]

Omnes inseuit, videor autem tibi accinere

Tanquam Deo, ideò ne me cupias collo trunca[re]

Et Telemachus hæc dicet tuus dilectus filius,

Quòd ego non voluntarius in tuã domũ, neq;

Veni procis cantaturus post conuiuium,

Sed multò plures et potẽtiores duxerũt necessi[tate]

Sic dixit, hunc aũt audiuit sacra vis Telem[achi]

Statim aũt suum patrẽ allocutus est qui prop[e erat]

Abstine, neq; item hunc insontem percut[e ære]

Et praeconem Medonta seruabimus, qui semp[er]

Domo in nostra curam habuit (mei) dum pue[r essem]

Si iam non ipsum interfecit Philætius, vel sub[ulcus]

Vel tibi obuius fuit ruenti in domo.

Sic dixit, hunc.a. audiuit Medon prudenti[a]

Expauefactus enim iacebat sub sede, circum[...]

Indutus bouis nuper excoriatã, fugiens mort[em]

Statim.a. à throno surrexit, citò.a. abiecit bou[inam]

Telemacho.a. postea, pruẽs (illius) cepit genua

Et ipsum precans verba velocia allocutus est,

O amice, ego quidẽ hic sum, tu.a. cohibe (te

Ne me impotenti robore lædat acuto ære

Viris procis iratus, qui totonderunt

Res in domibus, te autem stulti nihil honorau[erunt]

Hunc.a. subridens alloquutus est prudens

Fide, quoniam te hic liberauit & seruauit,

Vt noscas in animo, & dicas & alij,

Multò satius esse benè quàm malè agere.

Sed egressi ex ædibus sedete foris

Ex cæde in aula, tuq; & multùm famosus cant[or]

Vt ego in domo elaborãdo peragam quod me o[portet]

Sic dixit, hi autem exiuerunt domo euntes.

Sederunt autem igitur hi Iouis magni ad alta[re]

Vndiq; aspicientes, cædem expectantes semper.

Aspiciebat autem Vlysses ad suam domum, [si quis]

adhuc virorum

Viuus sublateret fugiens mortem nigram.

Hos aũt vidit valdè omnes in sanguine, & pu[lueribus]

Prostratos multos, sicut pisces quos piscatores

Concauum in littus album extra mare

Rete extraxerunt foraminosum, hi autem om[nes]

Vndas maris cupientes in arenis fusi sunt,

Horum quidem Sol perlustris abstulit animu[m]

Sic tunc igitur proci ad inuicem fusi erant.

-λέμαχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεὺς,
-λεια ἀλλ' ἄγε μοι κάλεσον τροφὸν Εὐρύ-
-κλειαν,
-ος εἴποιμι τό μοι καταθύμιόν ἐστιν.
-ἐπει. Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί·
-ς θύρην, προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν,
-ρ δὴ ὄρσο γρηῦ παλαιγενὲς, ἥτε γυναικῶν
-ωπός ἐσσι κατὰ μέγαρ' ἡμετεράων·
-κλήσκει σε πατὴρ ἐμὸς, ὄφρα τι εἴπῃ.
-ἐφώνησεν. τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος·
-θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων·
-ν. αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἡγεμόνευεν.
-Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν,
-λύθρῳ πεπαλαγμένον, ὥστε λέοντα,
-βεβρωκὼς βοὸς ἔρχεται ἀγραύλοιο,
-οἱ στῆθός τε παρήϊα τ' ἀμφοτέρωθεν
-ται πέλει· δεινὸς δ' εἰς ὦπα ἰδέσθαι.
-ὡς πεπάλακτο πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
-ὦ νέκυάς τε καὶ ἄσπετον εἴσιδεν αἷμα,
-ολολύξαι, ἐπεὶ μέγα εἴσιδεν ἔργον·
-σεὺς κατέρυκε, καὶ ἔσχεθεν ἱεμένην περ.
-φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
-ῷ γρηῦ χαῖρε, καὶ ἴσχεο, μηδ' ὀλόλυζε.
-κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
-μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν, καὶ σχέτλια ἔργα.
-τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
-ὲ μὲν ἐσθλὸν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
-θαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
-μοι σὺ γυναῖκας ἐνὶ μεγάροις κατάλεξον
-τιμάζουσι, καὶ αἳ νηλιτεῖς εἰσι.
-αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
-ὦ τοι τέκνον ἀληθείην καταλέξω.
-κά τοι εἰσὶν ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες
-ἃς μέν τ' ἔργα διδάξαμεν ἐργάζεσθαι,
-ξαίνειν, καὶ δουλοσύνης ἀνέχεσθαι.
-δέκα πᾶσαι ἀναιδείης ἐπέβησαν,
-τίουσαι οὔτ' αὐτὴν Πηνελόπειαν.
-ος δὲ νέον μὲν ἀέξετο, οὐδέ ἑ μήτηρ
-ἔασκεν ἐπὶ δμωῇσι γυναιξίν.
-ἐγὼν ἀναβᾶσ' ὑπερώϊα σιγαλόεντα·
-ἀλόχῳ, τῇ τις θεὸς ὕπνον ἐπῶρσε. (σεὺς,
-δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
-δ' ἐπέγειρε. σὺ δ' ἐνθάδε εἰπὲ γυναιξὶν
-αἵπερ πρόσθεν ἀεικέα μηχανόωντο.
-ἔφη. γρηῦς δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει,
-τα γυναιξὶ, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
-Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
-καλεσσάμενος, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
-τε νῦν νέκυας φορέειν, καὶ ἄνωχθε γυναῖκας·
-ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
-σπόγγοισι πολυτρήτοισι καθαίρειν.
-τὴν δὴ πάντα δόμον κατακοσμήσησθε,
-ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
-τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς
-ειν ξίφεσιν τανυήκεσιν, εἰσόκε πάντων
-ἐξαφέλοισθε, καὶ ἐκλελάθωντ' Ἀφροδίτης
-μνηστῆρσιν ἔχον, μίσγοντό τε λάθρῃ.
-αθ'. αἱ δὲ γυναῖκες ἀολλέες ἦλθον ἅπασαι,
-φυρόμεναι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσαι.

Iam tunc Telemachum allocutus est prudens Vlysses,
Telemache eia agè mihi voca nutricem Eurycleam,
Vt verbum dicam, quod mihi in animo est.
Sic dixit, Telemachus autē dilecto obediuit patri,
Mota autem ianua allocutus est nutricem Eurycleā,
Eia iam huc ades anus olim genita, quæ mulierum
Famularum speculatrix es in domibus nostris,
Veni vocat te pater meus, vt aliquid dicat.
Sic locutus est, huic autem velox fuit verbum.
Aperuit.a.ianuas domorum benè habitantium.
Perrexit autem ire: at Telemachus antè præibat.
Inuenit posteà Vlyssem cum interfectis mortuis,
Sanguine & puluere inquinatum, tanquam leonem,
Qui comesturus bouem venit pernoctantem in agro,
Omne autem igitur ei pectusq; genaq; vtrinq;
Cruentæ sunt, grauis autem in vultum videri.
Sic Vlysses inquinatus erat pedes & manus desuper.
Hæc.a.postq̄ igit mortuosq; & magnū inspexit sāgui-
Rectà prūpit vlulādo, quoniā magnū vidit op⁹. (nē,
Sed Vlysses prohibuit, & tenuit cupientem:
Et ipsam accersitam verba velocia allocutus est,
In animo anus gaude, & (te) cohibe neq; vlula.
Non pietas interfectos ob viros superbire.
Hos autem Parca domuit Deorum & impia opera.
Non aliquem.n. honorabant terrestrium hominum,
Non malū, neq; quidē bonū qui ad ipsos peruenisset,
Ideo et ꝓpter suas intēperies indecentē mortē assecuti
At agè mihi tu mulieres eas in ædibus recense, (sunt.
Quæ me inhonorant, & quæ peccantes sunt.
Huic.a.rursus allocuta est dilecta nutrix Euryclea,
Tibi enim ego tibi fili veritatem dicam.
Quinquaginta tibi sunt in domibus mulieres
Famulæ, has quidem opera docuimus operari,
Lanasq; extendere, & seruitutem tolerare.
Harum duodecim omnes impudentiā aggressæ sunt,
Neq; me honorantes, neq; ipsam Penelopem.
Telemachus.a. nuper quidem creuit, neq; ipsū mater
Imperare siuit in famulis mulieribus.
Sed agè ego vbi ascendero in cœnacula splendida,
Dicam tuæ vxori, cui aliquis Deus somnum impulit.
Hanc.a. respondens allocutus est prudens Vlysses,
Nondum hanc excita, tu autem huc edic mulieribus
Vt veniant, quæ anteà indecentia operatæ sunt.
Sic dixit, anus autem per domum exiuit
Nunciatura mulieribus, & festinans ad reuertendū,
At hic Telemachum, & bubulcum & subulcum
Ad se vocatos verba velocia allocutus est,
Incipite mortuos portare, & iubete mulieres,
At postea thronos pulchros & mensas
Aqua & spongijs foraminosis purgare.
At postquam iam totam domum ornauerint,
Famulas eductas ex bene stabili domo
Inter medium tholum, & laudatum septum aulæ,
Diuerberate ensibus longè acutis, donec omnium
Animas auferatis, & obliuiscantur Veneris,
Quam à procis habuerunt, mixtæque sunt clàm.
Sic dixit, hæ.a. mulieres congregatæ venerunt oēs
Grauiter lugentes, teneram lacrymam defundentes.

γρ. [illegible] ὑφαίνειν

γρ. πνοιάων
γρ. ἐξαφέλησθε,

Πρῶτα μὲν οὖν νέκυας φόρεον κατατεθνειῶτας,
Κὰδ δ' ἄρ' ὑπ' αἰθούσῃ τίθεσαν εὐερκέος αὐλῆς,
Ἀλλήλοισιν ἐρείδουσαι· σήμαινε δ' Ὀδυσσεὺς
Αὐτὸς * ἐπισπέρχων· ταὶ δ' ἐκφόρεον καὶ ἀνάγκῃ.
Αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
Ὕδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι κάθαιρον.
Αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
Λίστροισιν δάπεδον πύκα ποιητοῖο δόμοιο
Ξῦον· ταὶ δ' ἐφόρεον δμωαί, τίθεσαν δὲ θύραζε.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πᾶν μέγαρον διεκοσμήσαντο,
Δμωὰς ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
Μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς,
Εἴλεον ἐν στείνει, ὅθεν οὔπως ἦεν ἀλύξαι.
Τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν,
Μὴ μὲν [k] δὴ καθαρῷ θανάτῳ ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην
Τάων, αἳ δὴ ἐμῇ κεφαλῇ κατ' ὀνείδεα χεῦαν,
Μητέρι θ' ἡμετέρῃ, παρά τε μνηστῆρσιν ἴαυον.
Ὣς ἄρ' ἔφη· καὶ πεῖσμα νεὼς κυανοπρῴροιο
Κίονος ἐξάψας μεγάλης, περίβαλλε θόλοιο,
Ὑψόσ' ἐπεντανύσας, μή τις ποσὶν οὖδας ἵκηται.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἢ κίχλαι τανυσίπτεροι ἠὲ πέλειαι
Ἕρκει ἐνιπλήξωσι, τό θ' ἑστήκει ἐνὶ θάμνῳ,
Αὖλιν ἐσιέμεναι, στυγερὸς δ' ὑπεδέξατο κοῖτος·
Ὣς αἵγ' ἑξείης κεφαλὰς ἔχον, ἀμφὶ δὲ πάσαις,
Δειρῇσιν βρόχοι ἦσαν, ὅπως οἴκτιστα θάνοιεν.
Ἤσπαιρον δὲ πόδεσσι μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν.
Ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν·
Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ
Τάμνον, μήδεά τ' ἐξέρυσαν κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι,
Χεῖράς τ' ἠδὲ πόδας κόπτον κεκοτηότι θυμῷ.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀπονιψάμενοι χεῖράς τε πόδας τε,
Εἰς Ὀδυσῆα δόμονδε κίον· τετέλεστο δὲ ἔργον.
Αὐτὰρ ὅγε προσέειπε φίλην τροφὸν Εὐρύκλειαν,
Οἶσε θέειον, γρηῦ, [l] κακῶν ἄκος, οἶσε δέ μοι πῦρ,
Ὄφρα θεειώσω μέγαρον· σὺ δὲ Πηνελόπειαν
Ἐλθεῖν ἐνθάδ' ἄνωχθι σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν·
Πάσας δ' ὄτρυνον δμωὰς κατὰ δῶμα νέεσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε, τέκνον ἐμόν, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Ἀλλ' ἄγε τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ' ἐνείκω.
Μηδ' οὕτω ῥάκεσιν πεπυκασμένος εὐρέας ὤμους
Ἕσταθ' ἐνὶ μεγάροισι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-(σεύς,
Πῦρ νῦν μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
Ἤνεικεν δ' ἄρα πῦρ καὶ θήϊον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Εὖ διεθείωσεν μέγαρον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν·
Γρηῢς δ' αὖτ' ἀνέβη διὰ δώματα κάλ' Ὀδυσῆος,
Ἀγγελέουσα γυναιξὶ, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
Αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι.
Αἱ μὲν ἄρ' ἀμφεχέοντο καὶ ἠσπάζοντ' Ὀδυσῆα,
Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους,
Χεῖράς τ' αἰνύμεναι· τὸν δὲ γλυκὺς ἵμερος ᾕρει
Κλαυθμοῦ καὶ στοναχῆς· γίνωσκε δ' ἄρα φρεσὶ πάσας.

γρ. ἐπισπέρχων.

Primũ quidẽ igitur mortuos portauerũt inter
Sub autem porticu deposuerunt benè septæ aul
Ad inuicem innitentes, imperauit autem Vly
Ipse festinãs, hæ autem exportabant & necessit
At postea thronos pulcros, & mensas
Aqua & spongijs multis foraminibus purgar
At Telemachus, & bubulcus, & subulcus
Scopis pauimentum affabrè factæ domus
Verrebant, hæ.a.exportauerũt famulæ, posuer
At postquam omnem domum ornauerunt
Famulas eductas stabilis domus,
In medio testudinis, & laudati septi aulæ,
(Loco) cõcluserũt in stricto vnde nõ aliquo mo
His autem Telemachus prudens incepit dicere
Non quidem iam pura morte animum aufe
Harum, quæ iam meo capiti opprobria fuderu
Matriq́, meæ, apudq́, procos dormiebant.
Sic dixit, & funem nauis nigræ
Ex columna suspensum magna circumiecit th
Altè extensum, ne quâ pedibus terram tang
Sicut.a.quando vel turdellæ pandis alis vel co
In septo (sese) cõquassant quod stat in fruticeto,
(Retis veluti) castra intrãtes, odiosũ.a.suscepti
Sic hæ ordinatim capita habebãt, circùm.a.on
Collis laquei erant, vt miserrimè morerentur.
Tremebant autem pedibus paululum non val
Educunt autem Melanthiũ in vestibulumq́, e
Huius aũt quidẽ naresq́, & aures sæuo ære (m
Absciderunt, genitaliaq́, extraxerũt canib. cr
Manusq́, & pedes inciderunt excandescenti an
Hi quidem posteà abluti manusq́, pedesq́,
Ad Vlyssem domũ (nimirũ) iuerunt, perfectun
At hic allocutus est dilectam nutricẽ Eurycleã,
Porta sulphur an⁹ malorũ medelã, porta.a.
Vt fumigem domum, tu autem Penelopem
Venire huc iube cum ancillis mulieribus:
Omnes autem impelle famulas vt domum ve
Hũc.a.rursus allocuta est dilecta nutrix Eu
Certè iam hæc fili mi secundum decens dixisti,
Sed agè chlænamq́, chitonaq́, vestimenta porta
Non autem sic vestibus tectus latos humeros
Sta in domibus, culpandum autem esset.
Hanc autem rursus alloquutus est prudens
Ignis nunc mihi primùm in domibus fiat.
Sic dixit, neq́, nõ obediuit dilecta nutrix Eu
Portauit autem igitur ignem & sulphur, at Vly
Benè adoleuit domum amplã, & domum, & a
Anus autẽ rursus ascendit per domos pulcras V
Nuncians mulieribus, & properans vt redire
Hæ autem iuerunt ex domo tædas in manib.
Hæ qdẽ igitur circũfundebantur, et salutabãt
Et osculabantur amplectentes caputq́, & hu
Manusq́, capientes, hũc autem dulce desideriũ
Fletus & suspirij: nouit autem igitur mẽtibus o

COMMENTARIVS.

a Γουνοῦμαι σ' Ὀδυσσεῦ.] Mortem deprecatur hic Leiodes eo nomine quòd nihil iniusti hactenus in Vlyssis ædibus pat quin potius sæpissimè petulantiam reliquorum cohibuerit pro viribus, quanquam parum aut ferè nihil profecerit, siquid minimè sibi audientes habuerit, vnde merita etiam morte eos perijsse dicit. Se verò, qui omnia officia Vlyssææ familiæ pra gratiam eorum promeritum, id est, vitam: siquidem mors sit malefactorum merces. At Vlysses has excusationes respuit

rote è se gerentibus permixtus idem cum illis votum habuerit, tum vt Vlysses nunquam rediret, tum vt vxorem etiam possidere Penelopen. Ergo hic Leiodes ea quidem quæ recta sunt vidit: immò hæc futura quoq; præuidit, sed tamen aliorum consortio vsus, videtur illas cogitationes præ nimio illo & flagranti in Penelopen amore consopisse. Itaq; meritò quoque ijs in sorte est omnes, qui in vita tam flagitiosa eos non deseruit.

... ποτὶ βωμὸν] Ad aram Iouis confugere volebat, vt in loco sacro tutior esset. Mos est enim antiquissimus, vt qui morte premebantur, si aram cuiusdam Dei apprehendissent, inuiolati manerent, vt ex hoc loco constat: quod varijs tum Græcorum tum Latinorum historijs confirmari potest: res est satis in promptu. Mirum autem est quod ex duplici illa deliberatione posteriorem egerit, cùm maior omnino salutis spes ex priore illi sese ostentare videretur. Sed Poeta hanc laudem quoq; Vlyssi suo tribuere voluit vt Musico (quod genus hominum sacrosanctum esse existimat) piè parceret. Per Musicum autem, quem Poeta vocat, non intelligit hominem nuda illa canendi scientia instructum, quales sunt hodierni nostri homines, qui concentus arte perite concinnant exquisita & voluptuosissima harmonia, sed eum qui & diuinarum & humanarum rerum notitia sit imbutus, quod Poëta dicit θεοῖσιν καὶ ἀνθρώποισιν ἀείδειν, id est, vt interpretatur rectè noster Eustathius θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἐπιστήμονα, qualem posteà Philosophum appellarunt. quæ indigetatio propriè antiquis illis ἀοιδοῖς & Musicis conuenit. Enim uerò amarunt Theologiæ mysteria illa maximè ratione humano generi referari, & fundamenta illius religionis ante nullo alio modo iacta fuisse constat. Hinc Orphei, Lini, Musæi & aliorum Theologia, vt aliàs pluribus dicemus. De Phemio libi. Per cantores deniq; nihil aliud intelligit Poeta quàm ipsos poëtas, quorum erat non solùm versus condere, sed eos instrumenta musica decantare. Quæ omnia nostris seculis iam à prisca illa consuetudine desciuerunt: vtrumq; enim raro in vno reperias, sed miserè in varios discerpitur, immò penè vtrumq; iam pro re ludicra, & quasi superflua habetur, homines nihili & in fæcem populi cadit, quod nō solùm pro re honestissima, sed etiam sacerrima & sanctissima habebatur, parum ulum esset, in eorum capita, qui illa profiterentur sæuire. Itaq; optimè facit Poëta, qui tantam labem Vlyssi non inuanam huic Phemio inferat, mediante Telemacho, qui ea de re patrem alloquitur, à quo etiam impetrat vitam illi præconi ...nti.

... ἔργης] Egregia planè vox & omnino veritati consentanea. Siquidem ij, qui malè & vitiosè viuunt, miserum tandem ... sortiuntur, meritamq; mercedem suorum scelerum recipiunt: quod arbitror Vlyssem innuere, idq; appositè ad rem præsentem, ... proci exitiosas petulantiæ & proteruiæ suæ pœnas luunt: hic verò Medon & Phemius, qui nullam Vlysseæ familiæ ... m...cerant, sed omni potiùs studio eam complectebantur, eorum numero eximuntur, salutem, quam popolcerant, ...nt

... κονίηνο] Notabant veteres, non fuisse stratum lapidibus huius ἀνδρῶνος (locus est, in quo viri conuiuantur, quò mulieres ...cedunt, qui & ἀνδρεὼν dicitur) pauimentum siquidem puluerulentum fuerit. Ego verè hoc παρέργον esse puto. Licet ... rum anteà aqua fuerit, tamen nihil impedit, quominus puluerem concursus tot hominum statim illi insperserit. Et libro ... ca initium κραταίπεδον οὖδας videtur indicare, fuisse illud pauimentum lapidibus stratum, vt quidam etiam interpretantur. ...xpressè eodem libro λάινον οὐδὸν appellat Poëta.

... ας] Procos mortuos piscibus comparat: Vlyssem verò Soli, qui illos procos interemit, vt Sol illos pisces. Res ita habet: ... non solùm alibi quàm in aquis viuere non possunt, sed etiam Solem planè pati nequeunt: ideò vibrante calidiores radiis ... edias aut imas aquas quærunt, rarò superficiei innatant. quod etiam piscatores intelligunt, qui aut nubilo die aut fra... lgore piscari solent. Dixi pisces in terris non viuere, nempe ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Scio enim quid Athenæus lib. 8 ex Po... phrasto & alijs scribat de piscibus in terra degentibus: quod suo loco examinabimus. Notandum porrò hoc loco quod ... ut veteres, Poëtam hic solùm piscationis cum retibus meminisse. Nam quod in Iliade dicit μή πως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντες ... certum esse dicunt an de piscibus, an de pedestribus animantibus, an verò de auib. intelligat.

...] Non cessat famam Vlyssis illustrare, quem anteà Soli, nunc leoni magnificè comparat. Omnino autem veram effi... ...nis à cæde perpetrata nouissimè desistentis proponit.

...] In hunc vlulatum præ gaudio hæc anus erumpebat, at Vlysses rectè paulò pòst monet illam, non esse honestum ... mortem exultare non quòd omnino gaudendum non sit, sed quòd illa lætitia non sit exerenda, quasi dicat modum ... arte adhibendum. In ijs enim, quæ per se vitiosa non sunt excessu peccare possumus, & hoc in albo intemperantiæ vi... ...recenseri.

...] Istud fuit mirum procorum ingenium, qui neq; malorum neq; bonorum societate, qui quidē ad eos peregrè adue... delectati. Mira, inquam, ista φιλαυτία, vt reliquam omnem humanitatem exuisse credideris. Adeò porrò suis commo... ...bantur, vt sine vllo discrimine neminem in partem eo... ad...iserint. Quàm iustas ergo luère pœnas, & quàm memo... ...plo diuinæ vindictæ, quæ licet serò interdum, at grauissimè sine homines tandem plectit.

...] Meminit Vlysses libidinosarum illarum mulierum, quas ipse ...les præterita nocte reipsa comprobârat. Itaq; eas etiam ... ignari sibi ab Euryclea petit. Quod illa faciet, & tandem ..., vt & Melanthius, supplicium luent. Intereà mundabitur ille ... sanguine procorum & pristinæ illi elegantiæ ... restituetur.

...] Puram mortem appellat, ea quæ ne... ... quæ & naturalis & violenta esse potest. Ergo impura con... ... suspendio contingit, aut cùm quis ... ... Quidam autem mortem puram, simplicem intelligunt, vt ... ter Eustathius. Sed prior interpreta...

... ἄκος,] Sulphuri magnæ tributæ ... vires ... corruptionis repurgandum, planè propter illam odoris, quem ... mittit, acredinem, quod innuit Poëta, cùm ill... ... medium appellat. Itaq; ad sacra etiam est admissum, & ad lu... Qua de re memini nos aliàs nonnulla ... latissimus se aperit campus de sulphuris facultatibus scribendi, ... imo illo epitheto, quod ei doctissimus Poeta tribuit. ... tempus me prius defecerit, si omnia accuratè ea de re obser... Theophrastus Paracelsus, sine præfatione honoris à nemine vnquam nominandus, varijs locis huius vaporis, vt lo... Chemistæ, vel succi terrei, vt alia Physicorum turba indigetat, insignes ad morborum remedia vires exponit. Id inculcare ... est pretium. Sanè illius sectatores testantur, oleum sulphuris ritè administratum omnia ægritudinum genera facilè sa... : cuius ego mira quædam experimenta vidi, & in me ipso sum expertus, vt meritò illud κακῶν ἄκος appellari mereatur. Ex eius ergo suffitu ab illa recenti procorum cæde purgantur ædes Vlyssis, quę ex illa fuerant contaminatę. Religio veterum hac in parte est obseruanda.

FINIS LIBRI XXII. HOM. ODYSS.

...ΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ... Ψ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

ΑΓΝΩΡΙΣΜΟΣ Ὀδυσσέως πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ ... τῆς πλάνης διηγημάτων ἀνακεφαλαίωσις, καὶ Ὀδυσσέως Τηλεμάχου μετὰ τῶν οἰκείων ἔξοδος.

Ἄλλη.

Ψῖ δ' ἀναγνωρίζει πόσιν ὅν ποτε Πηνελόπεια.

ARGVMENTVM LIBRI VIGESIMI *tertij Odysseæ.*

AGNITIO Vlyssis apud vxorem, & erroris narrationum breuis summa. Et Vlyssis & Telemachi cum domesticis exitus.

Aliud.

Ψ, autem, cognoscit maritum suum quondam Penelope

a ΓΡΗΫΣ δ' εἰς ὑπερῷ' ἀνεβήσετο καγχαλόωσα,
Δεσποίνῃ ἐρέουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα.
Γούνατα δ' ἐρρώσαντο, πόδες δ' ὑπερικταίνοντο.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἔγρεο Πηνελόπεια, φίλον τέκος, ὄφρα ἴδηαι
Ὀφθαλμοῖσι τεοῖσι τά τ' ἔλδεαι ἤματα πάντα.
Ἦλθ' Ὀδυσεύς, καὶ οἶκον ἱκάνεται ὀψέ περ ἐλθών.
Μνηστῆρας δ' ἔκτεινεν ἀγήνορας, οἵ θ' ἑὸν οἶκον
Κήδεσκον, καὶ κτήματ' ἔδον, βιόωντό τε παῖδα.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
b Μαῖα φίλη, μάργην σε θεοὶ θέσαν, οἵ τε δύνανται
Ἄφρονα ποιῆσαι, καὶ ἐπίφρονά περ μάλ' ἐόντα,
Καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν·
γρ. περίβλαψαν· Οἵ σέ * περ ἔβλαψαν· πρὶν δὲ φρένας αἰσίμη ἦσθα.
Τίπτε με λωβεύεις πολυπενθέα θυμὸν ἔχουσαν,
γρ. παρεξερέουσα; Ταῦτα * παρὲξ ἐρέουσα; καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνεγείρεις
Ἡδέος, ὅς μ' ἐπέδησε φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας;
Οὐ γάρ πω τοιόνδε κατέδραθον, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
Ὤχετ' ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
γρ. ἔρχου Ἀλλ' ἄγε νῦν κατάβηθι, καὶ ἂψ * ἔρχευ μέγαρόνδε.
Εἰ γάρ τίς μ' ἄλλη γε γυναικῶν αἵ μοι ἔασι,
Ταῦτ' ἐλθοῦσ' ἤγγειλε, καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνέγειρε,
Τῶ κε τάχα στυγερῶς μιν ἐγὼν ἀπέπεμψα νέεσθαι
γρ. μέγαρον γρ. τοῦτό γε γῆρας Αὖτις ἔσω * μεγάρων· σὲ δὲ * τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
Οὔτι σε λωβεύω τέκνον φίλον· ἀλλ' ἔτυμόν τοι
Ἦλθ' Ὀδυσεύς, c καὶ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύω.
Ὁ ξεῖνος, τὸν πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι.
Τηλέμαχος δ' ἄρα μιν πάλαι ᾔδεεν ἔνδον ἐόντα.
Ἀλλὰ σαοφροσύνῃσι νοήματα πατρὸς ἔκευθεν,
Ὄφρ' ἀνδρῶν τίσαιτο βίην ὑπερηνορεόντων.
Ὣς ἔφατ'. d ἡ δ' ἐχάρη, καὶ ἀπὸ λέκτροιο θοροῦσα
Γρηῒ περιπλέχθη, βλεφάρων δ' ἀπὸ δάκρυον ἧκε·
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Εἰ δ' ἄγε δή μοι μαῖα φίλη νημερτὲς ἐνίσπες,
Εἰ ἐτεὸν δὴ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύεις,
Ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφῆκε
Μοῦνος ἐών, οἱ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔμιμνον.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
γρ. ἄκουσα e Οὐκ ἴδον, οὐ πυθόμην, ἀλλὰ στόνον οἶον * ἄκουον
Κτεινομένων· ἡμεῖς δὲ μυχῷ θαλάμων εὐπήκτων
Ἥμεθ' ἀτυζόμεναι, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι.
Πρίν γ' ὅτε δή με σὸς υἱὸς ἀπὸ μεγάροιο κάλεσσε
Τηλέμαχος· τὸν γάρ ῥα πατὴρ προέηκε καλέσσαι.
Εὗρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν
Ἑσταόθ'· οἱ δέ μιν ἀμφὶ κραταίπεδον οὖδας ἔχοντες,
Κείατ' ἐπ' ἀλλήλοισιν. ἰδοῦσά κε θυμὸν ἰάνθης
Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον, ὥστε λέοντα·
Νῦν οἱ μὲν δὴ πάντες ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσιν
Ἀθρόοι· αὐτὰρ ὁ δῶμα θεειοῦται περικαλλές,
Πῦρ μέγα κηάμενος. σὲ δέ με προέηκε καλέσσαι.
Ἀλλ' ἕπευ, f ὄφρα σφῶιν ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον
Ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ. ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε.
Νῦν δ' ἤδη τόδε μακρὸν ἐέλδωρ ἐκτετέλεσται.
Ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέστιος, εὗρε δὲ καὶ σὲ

ANVS autem in cœnacula [...] exultabunda,
Heræ dictura dilectum ma[...] tus esse,
Genua.a.firma habebat, pe[...] cabāt & mouebantur (...)
Stetit autem igitur super capite, & ipsam a[...]
Surge Penelope dilecta filia, vt videas
Oculis tuis, quæ cupiebas dies omnes,
Venit Vlysses, & domum aduenit serò licet re[...]
Procos autem interfecit superbos. qui suam d[...]
Contristabant, & res comedebāt violabantq[...]
Hanc autem rursus allocuta est prudens P[...]
Nutrix dilecta, insanam te Dei fecerunt, qui [...]
Insipientem facere, eum qui vel prudētissimu[...]
Et delirū effecerūt vt prudentiā iniret (& a[...]
Qui te læserunt, antea.a.mentibus bona eras.
Cur me lædis perdolentem animum habente[...]
Hæc (præter verum) dicens? & ex somno suscit[...]
Dulci, q me ligauit vt dilectas palpebras cōp[...]
Non enim tantum dormiui, ex quo Vlysses
Iuit visurus malum Ilium non nominandum
Sed agè nunc descende, & retrò vade domum:
Si enim aliqua me alia mulierum, quæ mihi[...]
Hæc profecta nunciasset, & ex somno excitasse[...]
Ideò citò odiosè ipsam ego remisissem ire
Rursus intra domos: te autem hæc senectus iu[...]
Hāc.a.rursus allocuta est dilecta nutrix E[...]
Non te lædo filia dilecta, sed verè tibi
Venit Vlysses, & domum suscepit, sicut dico.
(Ille) hospes, quem omnes inhonorabant in æd[...]
Telemachus aūt igitur iamdiu cognouit intu[...]
Sed prudentijs cogitationes patris occultabat
Vt virorum puniret violentias superborum.
Sic dixit, hæc autem lætata est à lecto saltā[...]
Anum circumplexa est, à palpebris.a.lacrym[...]
Et ipsam vocatam verba velocia allocuta est
Eia agè iam mihi nutrix dilecta verum d[...]
Si verè iam domum venit vt dicis,
Quomodo iam procis impudentibus manus in[...]
Solus nimirū, hi.a.semper congregati intus ma[...]
Hāc.a.rursus allocuta est dilecta nutrix E[...]
Non vidi, nō audiui, sed suspirium solum audi[...]
Interfectorū, nos.a.in successu thalamorū ben[...]
Sedebamus, timentes, tabulæ.a.tenebāt benè c[...]
Antea, quando iam me tuus filius à domo vo[...]
Telemachus, hunc enim præmisit vocare.
Inueni posteà Vlyssem inter interfectos mortu[...]
Stantem, hi autem ipsum circum lapidibus str[...] uimentum tenentes
Iacebāt ad inuicē, tu cōspicata.a.animo delec[...]
Sanguine & crurore fœdatum, tanquam leon[...]
Nunc hi quidem iam omnes in aularibus ian[...]
Congregati, at hic domum fumigat perpulcra[...]
Igni magno accenso, te autem me præmisit voc[...]
Sed sequere, vt vobis lætitia ineatis
Ambo vos dilecto corde, quoniā mala multa p[...]
Nunc aūt iam hoc longum desiderium perfect[...]
Venit quidē ipse viuus domum suam: inuenit[...]

τῦδ᾽ ἐν μεγάροισι· κακῶς δ᾽ οἵπερ μιν ἔρεζον
ς ἐς, τοὺς πάντας ἐτίσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
τὴ δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
ῦ φίλη, μήπω μέγ᾽ ἐπεύχεο καγχαλόωσα.
ϑ γὰρ ὥς κ᾽ ἀσπαστὸς ἐνὶ μεγάροισι φανείη
πάλιστα δ᾽ ἐμοί τε καὶ υἱεῖ τὸν τεκόμεσθα.
᾽ τις ἐσθ᾽ ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, ὡς ἀγορεύεις·
ις ἀθανάτων κτεῖνε μνηστῆρας ἀγαυούς,
ἀγασσάμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.
ν γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
ὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
ἀτασθαλίας ἔπαθον κακόν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ο τηλοῦ νόστον Ἀχαιΐδος, ὤλετο δ᾽ αὐτός.
ὴ δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
ον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
ς ἔνδον ἐόντα παρ᾽ ἐσχάρῃ οὔποτ᾽ ἔφησθα
ἐλεύσεσθαι· θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος.
ε τι καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι εἴπω·
τὴν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι,
νίζουσα φρασάμην. ἔθελον δέ σοι αὐτὴ
ἀλλά με κεῖνος ἑλὼν ἐπὶ μάστακα χερσὶν,
εἰπέμεναι, πολυϊδρείῃσι νόοιο.
πευ· αὐτὰρ ἐγὼν ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς,
ἐξαπάφω, κτεῖναί μ᾽ οἰκτίστῳ ὀλέθρῳ.
ὴ δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια,
α φίλη, χαλεπόν σε θεῶν αἰειγενετάων
ε εἴρυσθαι, μάλα περ πολυΐδριν ἐοῦσαν.
ἔμπης ἴομεν μετὰ παῖδ᾽ ἐμόν, ὄφρα ἴδωμαι
μνηστῆρας τεθνηότας, ἠδ᾽ ὃς ἔπεφνεν.
φαμένη κατέβαιν᾽ ὑπερώϊα· πολλὰ δέ οἱ κῆρ
᾽, ἢ ἀπάνευθε φίλον πόσιν ἐξερεείνοι,
στᾶσα κύσειε κάρη καὶ χεῖρε λαβοῦσα.
᾽ ἐπεὶ εἰσῆλθεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν,
ζετ᾽ Ὀδυσῆος ἐναντίον ἐν πυρὸς αὐγῇ,
ἑτέρου· ὁ δ᾽ ἄρα πρὸς κίονα μακρὴν
κάτω ὁρόων, ποτιδέγμενος εἴ τί μιν εἴποι
ἰφθίμη παράκοιτις, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
ἑω δὴν ἧστο, τάφος δέ οἱ ἦτορ ἵκανεν·
ἄλλοτε μέν μιν * ἐνωπαδίως ἐσίδεσκεν,
δ᾽ ἀγνώσασκε κακὰ χροῒ εἵματ᾽ ἔχον-
τα.
ἐχος δ᾽ ἐνένιπεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε,
τερ ἐμή, δύσμητερ, ἀπηνέα θυμὸν ἔχουσα,
οὕτω πατρὸς νοσφίζεαι, οὐδὲ παρ᾽ αὐτὸν
ένη μύθοισιν ἀνείρεαι οὐδὲ μεταλλᾷς;
κ᾽ ἄλλη γ᾽ ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
* ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.
αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο.
ὴ δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
ον ἐμόν, θυμός μοι ἐνὶ στήθεσσι τέθηπεν.
προσφάσθαι δύναμαι ἔπος, οὐδ᾽ ἐρέεσθαι,
ς ὦπα ἰδέσθαι ἐναντίον. εἰ δ᾽ ἐτεὸν δὴ
(Ὀδυσσεύς, καὶ οἶκον ἱκάνει), ἦ μάλα νῶϊ
σόμεθ᾽ ἀλλήλων καὶ λώϊον· ἔστι γὰρ ἡμῖν
α ἃ δὴ καὶ νῶϊ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ᾽ ἄλλων.
φάτο, μείδησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
α Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
λέμαχ᾽, ἤτοι μητέρ᾽ ἐνὶ μεγάροισιν ἔασον

Et filium domi, male autem super ipsum fecerant
Proci, quos omnes puniuit sua in domo.
Hanc autem rursus allocuta est prudens Penelope,
Nutrix dilecta, ne sanè magnum (te) iactes irridens.
Scis enim quòd gratus in domo appareret
Omnibus, maximè.a.mihiq; & filio, quem genuimus,
Sed non est hoc verbum verum sicut dicis.
Sed aliquis immortalium interfecit procos superbos,
Iniuriā demiratus acerbā, animi dolores et mala opa.
Non aliquē enim honorabant terrestriū hominum,
Non malū, neq; quidē bonum quicunq; ipsos aduenit.
Ideò propter iniquitates passi sunt malum: at Vlysses
Perdidit longè reditum Graciæ, perijt autem ipse.
Huic.a.postea respondit dilecta nutrix Euryclea
Filia mea, quale te verbum fugit septum dentium?
Quæ maritum intus foco assidentem nunquam dicis
Domū esse venturū.animus.a.tibi semper incredul⁹,
Sed agè tibi & signum permanifestum aliud dicam.
Cicatricem, quam quondā ipsi sus inflixit albo dente,
Hanc dum abluerē agnoui, volebam autem tibi ipsa
Dicere, sed me ille captam in ore manibus
Non siuit dicere prudentijs mentis,
Sed sequere, at ego meipsam condonabo,
Si te decepero, interfice me miserrima morte.
Hanc autem respondit postea prudens Penelope,
Nutrix dilecta, difficile te Deorum semper genitorū
Consilia trahere, licet multarum rerum sis perita.
Sed tamen eamus ad filium, vt videam
Viros procos interfectos, & (eum) qui illos interfecit.
Sic locuta, descendit cœnaculum, multa aūt ei cor
Mouebat, an seorsim dilectum interrogaret maritū,
An astans oscularetur caput & manus captas.
Hæc.a.postq̄ ingressa est, & trāsiuit lapideū pauimē-
Sedit postea Vlysse contra in ignis splendore (tum,
Parietis alterius, hic autem igitur ad columnā longā
Sedebat deorsum vidēs, expectās si ipsum alloqueret̄
Fortis vxor, postquam vidit oculis.
Hæc autem tacita diu sedit, stupor aūt & cor cepit.
Aspectu autem aliquando ipsum perspicuè videbat, γρ. ἐνωπαδίως
Aliquando autem ignorabat mala corpori vesti-
menta habentem.
Telemach.a.locut⁹ est verbūq; dixit denominauitq;,
Mater mea, mala mater, sæuum animum habens,
Cur sic à patre recedis? neq; apud meipsum
Sedens verbis interrogas? neq; scrutaris?
Non quidem alia sic mulier tolerabili animo
Viro abstineret, qui ei multa mala perpessus γρ. ἀποσταίη
Venisset vigesimo anno (in) patriam terram.
Tibi autem semper cor durius est lapide.
Hunc autem rursus allocuta est prudens Penelope,
Fili mi, animus mihi in pectoribus stupefactus est,
Neq; dicere possum verbis, neq; interrogare,
Neq; in vultum videre contra, si verè iam
Est Vlysses, & domum venit certè valde nos
Cognoscemus inter nos & melius, sunt enim nobis
Signa, quæ iam & nobis abscondita scimus ab alijs.
Sic dixit, risit autem pertolerans diuus Vlysses.
Statim.a.Telemachum verba velocia allocutus est.
Telemache, certè matrem in ædibus dimitte

Πειράζειν ἐμέθεν· τάχα δὲ φράσεται καὶ ἄρειον.	Tentare me, forsan autem agnoscet & meliu
Νῦν δ' ὅττι ῥυπόω, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷμαι,	Nũc.a. quòd sordeo, mala.a. corpori vestimẽt.
Τοὔνεκ' ἀτιμάζει με, καὶ οὔπω φησὶ τὸν εἶναι.	Ideò inhonorat me, & nondũ dicit hunc esse.
Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται.	Nos autem consultemus, vt valde optima fiat.
Καὶ γάρ τις θ' ἕνα φῶτα κατακτείνας ἐνὶ δήμῳ,	Etenim aliquis vnum virum interfectum in
Ὧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,	Cui non multi sint adiutores postea
Φεύγει, πηούς τε προλιπὼν καὶ πατρίδα γαῖαν·	Fugit, affinibusq; relictis & patria terra.
Ἡμεῖς δ' ἕρμα πόληος ἀπέκταμεν, οἳ μέγ' ἄριστοι	Nos.a. sustẽtaculũ ciuitatis interfecim[9], q vai
Κούρων εἰν Ἰθάκῃ· τῷ σε φράζεσθαι ἄνωγα.	Iuuenum in Ithaca, ideò te consulere iubeo.
Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	Hũc.a. rursus Telemachus prudẽs cõtrà loc
Αὐτὸς ταῦτά γε λεῦσσε πάτερ φίλε. σὴν γὰρ ἀρίστην	Ipse hæc videas pater dilecte, tuum enim opti
Μῆτιν ἐπ' * ἀνθρώπους φάσ' ἔμμεναι, οὐδέ κέ τίς τοι	Consilium in hominibus dicunt esse, neq; aliq
Ἄλλος ἀνὴρ ἐρίσειε καταθνητῶν ἀνθρώπων.	Alius vir contendat mortalium hominum.
Ἡμεῖς δ' ἐμμεμαῶτες ἅμ' ἑψόμεθ', οὐδέ τι φημὶ	Nos.a. pmpti simul sequemur, neq; quapiã in
Ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστι.	Fore, vt robore indigeas, quanta potẽtia adest
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·	Hunc.a. respõdens allocutus est pertolerãs
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.	Tibi enim ego dico, vt mihi videntur esse opt
Πρῶτα μὲν ἂρ λούσασθε, καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας,	Primùm quidem lauamini, & induimini v
Δμῳάς τ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἵμαθ' ἑλέσθαι.	Famulasq; in domibus vestimenta capere.
Αὐτὰρ θεῖος ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν	At diuinus cantor tenens citharam stridul
Ἡμῖν ἡγείσθω φιλοπαίγμονος ὀρχηθμοῖο,	Nobis præeat festiua saltatione.
Ὥς κέν τις φαίη γάμον ἔμμεναι, ἐκτὸς ἀκούων,	Vt aliquis dicat nuptias esse extrà audiens,
Ἢ ἀν' ὁδὸν στείχων, ἢ οἳ περιναιετάουσι.	Vel per viam iens, vel qui circum habitant.
Μὴ πρόσθε κλέος εὐρὺ φόνου κατ' ἄστυ γένηται	Ne antea fama lata cædis in ciuitate fiat
Ἀνδρῶν μνηστήρων, πρίν γ' ἡμέας ἐλθέμεν ἔξω	Virorum procorum, quàm nos eamus extrà
Ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον· ἔνθα δ' ἔπειτα	Agrum in nostrum arboriferum; illic auten
Φρασσόμεθ' ὅ, τι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ.	Consultabimus quod vtile Olympius præbebi
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο.	Sic dixit, hi autem igitur hunc valde qui diuerunt & obedieuerunt.
Πρῶτα μὲν οὖν λούσαντο, καὶ ἀμφιέσαντο χιτῶνας·	Primum quidẽ igitur loti sunt, & induti sun
Ὅπλισθεν δὲ γυναῖκες. ὁ δ' εἵλετο θεῖος ἀοιδὸς	Paratæ sunt.a. mulieres, ipse aũt cepit diuinu
Φόρμιγγα γλαφυρήν, ἐν δέ σφισιν ἵμερον ὦρσε	Citharã concauam, in autem ipsis desideriun
Μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.	Cantusq; dulcis, & irreprehensibilis saltatio
Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα * περίστονα χίζετο ποσσὶν	His autem magna domus strepebat pedibus
Ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.	Virorum ludentium pulcrizonarumq; mulie.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκε δόμων ἔκτοσθεν ἀκούων,	Sic autem aliquis dicebat domos extra audie
Ἦ μάλα δή τις ἔγημε πολυμνήστην βασίλειαν.	Certè valde iã duxit vxorẽ multis petitã
Σχετλίη, οὐδ' ἔτλη πόσιος οὗ κουριδίοιο	Misera non tolerauit mariti sui primi
Εἴρυσθαι μέγα δῶμα διαμπερὲς, * ὄφρ' ἂν ἵκοιτο.	Custodire magnã domum continuè, quousq;
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε· τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.	Sic igitur aliquis dixit, hæc.a. nõ cognouer
Αὐτὰρ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ	At Vlyssem magnanimum sua in domo
Εὐρυνόμη ταμίη λοῦσεν, καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ·	Eurynome gubernatrix lauit & vnxit oleo.
Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα.	Circum autem ipsum pallium iecit & vestem.
Αὐτὰρ κακκεφαλῆς χεῦεν πολὺ κάλλος Ἀθήνη,	Post hæc in capite fudit multã pulchritudinẽ
Μείζονά τ' εἰσιδέειν καὶ πάσσονα· κὰδ δὲ κάρητος	Maioremq; inspicere, & pinguiorem, in auten
Οὔλας ἧκε κόμας ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.	Tenues misit comas hyacinthino flori similes.
Ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ	Sicut autẽ quando aliquis aurũ circũfudit arg
Ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη	Sciens, quem Vulcanus docuit & Pallas Min
Τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει,	Artem omnigenam, gratiosa autem opera p
Ὣς μὲν τῷ περίχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.	Sic quidẽ huic circũfudit gratiã capitiq; & hu
Ἐκ δ' ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος·	E balneo autem exiuit corpore immortalibus
Ἂψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἕζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.	Iterum autẽ rursus desedit in sede vnde surre
Ἀντίον ἧς ἀλόχου· καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,	Cõtra suam vxorem, & ipsam verbum allocu
Δαιμονίη, περὶ σοί γε γυναικῶν θηλυτεράων	Felix, tibi quidem supra in fœminas mulier
Κῆρ ἀτέραμνον ἔθηκαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.	Cor durum posuerunt Olympias domos habita
Οὐ μέν κ' * ἄλλη ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ	Non quidem alia sic mulier patienti animo
Ἀνδρὸς * ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας	Viro abstineret, qui ei mala multa passus
Ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.	Veniret vigesimo anno in patriam terram.
Ἀλλ' ἄγε μοι μαῖα, στόρεσον λέχος, ὄφρα καὶ αὐτὸς	Sed agè mihi nutrix sterne lectum, vt & ipse

Marginal notes: γρ. ἀνθρώποισ (at line "Μῆτιν ἐπ'"); γρ. περίστονα χίζε (at line "Τοῖσιν δὲ"); γρ. ἵκοιτο (at line "Εἴρυσθαι"); γρ. ἄλλη γ' (at line "Οὐ μέν κ'"); γρ. ἀποσταίη (at line "Ἀνδρὸς").

ἡ γὰρ τῇ γε* σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμός.
δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
, οὔτ' ἄρ τι μεγαλίζομαι, οὐδ' ἀθερίζω,
ὡ ἄγαμαι· μάλα δ' εὖ οἶδ' οἷος ἔησθα
κης ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
κ οἱ στόρεσον πυκινὸν λέχος Εὐρύκλεια,
ς εὐσταθέος θαλάμου, τόν ῥ' αὐτὸς ἐποίει.
ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος ἐμβάλλετ' εὐνήν,
ἢ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.
ρ' ἔφη πόσιος πειρωμένη. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ς ἄλοχον προσεφώνεε κέδν' εἰδυῖαν,
ύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες.
οι ἄλλοσε θῆκε λέχος; χαλεπὸν δέ κεν εἴη
' ἐπισταμένῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
ἐθέλων θείη ἄλλῃ ἐνὶ χώρῃ.
δ' οὔκ ἄν τις ζωὸς βροτός, * οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
οχλίσσειεν. ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται
ἀσκητῷ. τὸ δ' ἐγὼ κάμον, οὐδέ τις ἄλλος.
, ἔφυ τανύφυλλος ἐλαίης ἕρκεος ἐντός,
ς θαλέθων· πάχετος δ' ἦν ἠΰτε κίων·
γὼ ἀμφιβαλὼν θάλαμον* δέμον, ὄφρ' ἐτέ-
ιθάδεσσι, καὶ εὖ καθύπερθεν ἔρεψα· (λεσσα
δ' ἐπέθηκα θύρας πυκινῶς ἀραρυίας·
ἔπειτ' ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης·
δ' ἐκ ῥίζης προταμὼν, ἀμφέξεσα χαλκῷ
πισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνα,
κῆρας τέτρηνα δ' ἅπαντα τερέτρῳ.
δ' ἀρχόμενος λέχος * ἔξεον, ὄφρ' ἐτέλεσ-
σα
λων χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἠδ' ἐλέφαντι,
ἀνυσσα ἱμάντα βοὸς φοίνικι φαεινόν.
τόδε σῆμα πιφαύσκομαι· οὐδέ τι οἶδα
ἔμπεδόν ἐστι γύναι, λέχος, ἦέ τις ἤδη
ἄλλοσε θῆκε ταμὼν ὕπο πυθμέν' ἐλαίης.
ατο. τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.
σα δ' ἔπειτα ἰθὺς δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας
λ' Ὀδυσῆϊ, κάρη δ' ἔκυσ' ἠδὲ προσηύδα,
οι Ὀδυσσεῦ σκύζευ, ἐπεὶ τά περ ἄλλα μάλιστα
ων πέπνυσο· θεοὶ δ' ὤπαζον ὀϊζύν,
ἠγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε
ταρπῆναι, καὶ γήραος οὐδὸν ἱκέσθαι.
ρ νῦν μοι τόδε χώεο μηδὲ νεμέσσα,
κεν' οὐ τὸ πρῶτον ἐπεὶ ἴδον, ὧδ' ἀγάπησα.
αἰ γάρ οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
μή τίς με βροτῶν ἀπάφοιτ' ἐπέεσσιν
πολλοὶ γὰρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.
ἐν Ἀργείη Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα,
παρ' ἀλλοδαπῷ ἐμίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ,
δη μιν αὖτις ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
ς οἶκόν δὲ φίλην ἐς πατρίδ' ἔμελλον.
δ' ἤτοι ῥέξαι θεὸς ὤρορεν ἔργον ἀεικές.
δ' τὴν οὐ πρόσθεν ἑῷ ἐγκάτθετο θυμῷ
ἢν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἵκετο πένθος.
δ' ἐπεὶ ἤδη σήματ' ἀριφραδέως κατέλεξας
ς ἡμετέρης, τὴν οὐ βροτὸς ἄλλος ὀπώπει,
οἰοι σύ τ' ἐγώ τε, καὶ ἀμφίπολος μία μούνη
ρίς (ἥν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
ἣ νῶϊν εἴρυτο θύρας πυκινοῦ θαλάμοιο)

Dormiā, certè enim huic ferreus in pectorib. animus. χ. σιδήρεος ἐν φρεσὶν ἦεν.
Hunc autem rursus allocuta est prudens Penelope,
Felix, non statim magnifico, neq; paruí facio.
Neq; valde admiror, valde.a.bene scio qualis eras
Ex Ithaca in naui cùm ires longis remis.
Sed agè ei sterne bonum lectum Euryclea,
Extra stabilem thalamum, quem quidem ipse fecit, χ. Ἐντὸς
Vbi ei extrà ponentes bonū lectū, & conijcite cubile,
Pelles & chlænas, & cooperimenta splendida.
Sic dixit maritum tentans, at Vlysses
Iratus vxorem allocutus est prudentias scientem,
O mulier, certè valde hoc verbum triste dixisti.
Quis autem mihi alibi poneret lectū? difficile.a.esset
Et valde scienti, quando non Deus ipse veniens
Facilè volens ponet alio in loco,
Virorū.a.nō aliquis viuus homo, neq; valde pubescēs χ. οὐ γυναικῶν,
Facilè moueret, quoniam magnū signum factum est
In lecto laborato, hunc.a.ego feci, neq; aliquis alius,
Arbuscula erat extensa folijs oliuæ septum intra,
Florens, virescens, crassior.a.erat tāquam columna,
Huic autem ego ieci thalamum meum donec perfeci χ. ἐμόν,
Densis lapidibus, & bene desuper texi.
Compactas autem imposui ianuas scitè compactas,
Et tunc postea incidi comam pandis ramis oliuæ.
Truncum autem ex radice incisum circū poliui ferro
Bene & scienter, & lineam direxi
Fulcro elaborato, terebraui autem omnia terebro.
Ab autem hoc incipiens lecticam poliui quousque χ. ἐντονον,
perfeci.
Variam auroq; & argento, & ebore.
Extra autem extēsi pellem bouis purpura splendidā.
Sic tibi hoc signum dico neq; scio
Si mihi adhuc firmus est, mulier, lectus, an aliquis iā
Virorum alibi posuerit, vbi incidisset à radice oliuæ.
Sic dixit, huius illic soluta sunt genua & dilectū cor
Signa recognoscentis, quæ ei firma dixit Vlysses. χ. ἀναγνώσης
Lacrymans.a.postea rectā cucurrit, circum.a.manus
Collum iecit Vlyssi, caput autem osculata est, & dixit,
Ne mihi Vlysses irascere, quoniam alijs maximè
Hominum prudens fuisti, Dei.a.dederunt ærumnā,
Qui nobis inuiderunt ad inuicem manentes.
Iuuentute delectari, & senectutis limen peruenire.
At non nunc mihi hoc irascere, neq; reprehende,
Quoniā te nō primùm postquā vidi sic amplexa sum.
Semper enim mihi animus in pectoribus dilectis
Tremebat, ne me quis omnium deciperet verbis
Profectus, multi enim malas astutias cogitant.
Neq; autem Argiua Helena Ioue nata
Viro cum alieno mixta esset amicitia & lecto,
Si sciuisset quòd ipsam iterum bellicosi filij Achiuorū χ. ἤδη
Ducere domum dilectam in patriam debebant.
Hanc autem facere Deus mouit opus indecens, χ. ἄγε
Hoc autem nocumentū antea nō suo imposuit animo
Graue, ex qua primùm & ad nos accessit dolor.
Nunc.a.postquam iam signa valde manifesta dixisti
Lecti nostri, quem non homo alius vidit,
Sed soli tuq; ego & ancilla vna sola
Actoris. (quam mihi dedit pater adhuc huc veniētis,
Quæ nobis asseruabat ianuas densi cubiculi)

Πέθης

Πείθεις δή μευ θυμὸν ἀπηνέα περ μάλ' ἐόντα.
Ὣς φάτο. τῷ* δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο·
Κλαῖε δ' ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδυῖαν.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν* ἀσπασίως γῆ νηχομένοισι φανείη,
Ὧν τε Ποσειδάων εὐεργέα νῆ' ἐνὶ πόντῳ
Ῥαίσῃ ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῷ,
Παῦροι δ' ἐξέφυγον πολιῆς ἁλὸς ἤπειρόνδε
Νηχόμενοι, πολλὴ δὲ περὶ χροῒ τέτροφεν ἅλμη,
Ἀσπάσιοι δ' ἐπέβαν γαίης, κακότητα φυγόντες·
Ὣς ἄρα τῇ ἀσπαστὸς ἔην πόσις εἰσοροώσῃ.
Δειρῆς δ' οὔπω πάμπαν ἀφίετο πήχεε λευκώ·
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισι φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Εἰ μὴ ἄρ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν, ἠῶ δ' αὖτε
Ῥύσατ' ἐπ' Ὠκεανῷ χρυσόθρονον, οὐδ' ἔα ἵππους
Ζεύγνυσθ' ὠκύποδας φάος ἀνθρώποισι φέροντας,
Λάμπον καὶ Φαέθονθ', οἵ τ' ἠῶ πῶλοι ἄγουσι.
Καὶ τότ' ἄρ' ἣν ἄλοχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Ὦ γύναι, οὐ γάρ πω πάντων ἐπὶ πείρατ' ἀέθλων
Ἤλθομεν, ἀλλ' ἔτ' ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος* ἔσται
Πολλὸς καὶ χαλεπός, τὸν ἐμὲ χρὴ πάντα τελέσσαι.
Ὣς γάρ μοι ψυχὴ μυθήσατο Τειρεσίαο
Ἤματι τῷ ὅτε δὴ κατέβην δόμον Ἄϊδος εἴσω,
Νόστον ἑταίροισιν διζήμενος ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ.
Ἀλλ' ἔρχευ, λέκτρονδ' ἴομεν γύναι, ὄφρα καὶ ἤδη
Ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντε.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Εὐνὴ μὲν δή σοί γε τότ' ἔσσεται ὁππότε θυμῷ
Σῷ ἐθέλῃς, ἐπεὶ ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἱκέσθαι
Οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης, καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
Εἴπ' ἄγε μοι τὸν ἄεθλον ἐπεὶ καὶ ὄπισθεν (ὀΐω)
Πεύσομαι· αὐτίκα δ' ἐστὶ δαήμεναι οὔ τι χέρειον.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Δαιμονίη, τί τ' ἄρ* αὖ με μάλ' ὀτρύνουσα κελεύεις
Εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω.
Οὐ μέν τοι θυμὸς κεχαρήσεται. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
Χαίρω, ἐπεὶ μάλα πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἄνωγεν
Ἐλθεῖν, ἐν χείρεσσιν ἔχοντ' εὐῆρες ἐρετμόν·
Εἰσόκε τοὺς ἀφίκωμαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
Ἀνέρες, οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν,
Οὐδ' ἄρα τοί γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρῄους,
Οὐδ' εὐήρε' ἐρετμά, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.
Σῆμα δέ μοι τόδ' εἶπεν ἀριφραδές, (οὐδέ σε κεύσω)
Ὁππότε κεν δή μοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὁδίτης
Φήῃ ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ,
Καὶ τότε μ' ἐν γαίῃ πήξαντ' ἐκέλευσεν ἐρετμόν,
Ἔρξανθ' ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
Ἀρνειὸν, ταῦρόν τε, συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
Οἴκαδ' ἀποστείχειν, ἔρδειν θ' ἱερὰς ἑκατόμβας
Ἀθανάτοισι θεοῖσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Πᾶσι μάλ' ἑξείης. θάνατος δέ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
Ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ με πέφνῃ
Γήρᾳ ὕπο λιπαρῷ ἀρημένον· ἀμφὶ δὲ λαοὶ
Ὄλβιοι ἔσσονται. τὰ δέ μοι φάτο πάντα τελεῖσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια,
Εἰ μὲν δὴ γῆράς γε θεοὶ τελέουσιν ἄρειον,
Ἐλπωρή τοι ἔπειτα κακῶν ὑπάλυξιν ἔσεσθαι.

γρ. δ' ἄρα μᾶλλ.
γρ. ἀσπάσιος
γρ. ἴσαι
γρ. οὐ μέ
γρ. Γήραϊ ὑπὸ λιπαρῷ

Persuades iam meum animum seuerior qua
Sic dixit, huic.a.adhuc magis desideriũ mo
Flebat.a.habens uxorẽ gratam, prudẽtias
Sicut.a.quando libenter terra natantibus a
Quorum Neptunus benefactam nauem in p
Perdidit, dum impelleretur vento, & unda
Pauci autem effugerunt album mare in ter
Natantes, multa autẽ circa corpus versa est
Læti autem alluerunt terram clade euitata
Sic igitur huic gratus erat maritus inspicie
Collo autẽ nondũ omnino remouebat brach
Et lugentibus apparuisset Aurora,
Nisi alia cogitasset Dea casta Minerua.
Noctẽ quidẽ in trãsitu longã tenuit, Aurorã
Custodiuit in Oceano aureã sedẽ, neq; sineb
Coniungi veloces pedibus, lumen hominib.
Lampum & Phaëtonta, qui Auroram pull
Et tunc igitur suam uxorẽ allocutus est pru
O mulier, nondũ.n.omnium in fines cert
Venimus, sed adhuc in futurum immensus
Multus & difficilis, quem me oportet omnẽ
Sic enim mihi anima dixit Tiresiæ
Die, quando iam descendi domum inferni i
Reditum socijs dum quærerem, & mihi ipsi.
Sed veni, lectum autem eamus uxor, vt & i
Somno sub dulci delectemur dormientes.
Hunc autem rursus allocuta est prudens
Lectus quidem iam tibi erit, quando anim
Tuo volueris, postquam te Dei fecerunt ve
Ad domũ bene ædificatã, & tuam in patri
Sed quoniam cognouisti, & tibi Deus iniec
Dic agè mihi certamẽ, quoniam et in futuri
Audiam. statim autem est scire non peius.
Hanc autem respondens, allocutus est pr
lysses,
Felix cur igitur me valde hortans iubes
Dicere? at ego dicam, neq; celabo.
Non quidem tibi animus lætabitur, neq; en
Lætabor, quoniã valde multas hominũ in
Venire, in manib. habentem aptũ remum,
Donec hos aduenirem, qui nesciunt mare
Viros, neq; salibus mixtum cibum edunt.
Neq; sciunt naues purpureas rostris,
Neq; aptos remos, qui alæ nauibus sunt.
Signũ.a.mihi hoc dixit pmanifestũ, (neq; t
Quando iam mihi obuius alius viator
Apparebit vẽtilabrũ seu flabrũ tenere in il
Et tunc me in terra defixo iussit remo
Et sacris ritè litatis Neptuno regi,
Agnum, taurumq;, porcasq; ascendentem
Domum autem abire & facere sacras hecat
Immortalibus Deis, qui cœlum latum habi
Omnibus valde ordinatim, mors.a.mihi ex
Debilis valde talis veniet, quæ me interficie
Senectute sub matura læsum, circum autem
Beati erunt, hæc autẽ mihi dixit omnia per
Hunc.a.rursus allocuta est prudens Pen
Siquidem iam senectutem Dei perficient
Spes tibi postea malorum fugam fore.

ἱ οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἡ δ' ἄρ' Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνὴν
σθ μαλακῆς, δαΐδων ὑπολαμπομενάων.
ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
ς μὲν κείουσα, πάλιν οἶκόνδε βεβήκει.
ἡ δ' Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἡγεμόνευεν
ισι λέχοσδε, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
λαμον δ' ἀγαγοῦσα, πάλιν κίεν. οἱ μὲν ἔπειτα
ποι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἵκοντο.
Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
ἄρ' ὀρχηθμοῖο πόδας, παῦσαν δὲ γυναῖκας.
εὐνάζοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.
ἐπεὶ οὖν φιλότητος ἐταρπήτην ἐρατεινῆς,
ην μύθοισι πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες,
ὅσ' ἐν μεγάροισιν ἀνέσχετο δῖα γυναικῶν,
μνηστήρων ἐσορῶσ' ἀΐδηλον ὅμιλον.
ν ἕνεκα πολλὰ βόας καὶ ἴφια μῆλα
ζον, πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος.
ὁ διογενὴς Ὀδυσσεὺς, ὅσα κήδε' ἔθηκε
ποις, ὅσα τ' αὐτὸς ὀϊζύσας ἐμόγησε,
λεγ'. ἡ δ' * ἄρ' ἐτέρπετ' ἀκούουσ' οὐδέ οἱ ὕ-
πνος
πὶ βλεφάροισι πάρος καταλέξαι ἅπαντα.
δ' ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ', αὐτὰρ ἔπειτα
ς Λωτοφάγων ἀνδρῶν πίειραν ἄρουραν·
α Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινὴν
ων ἑτάρων, οὓς ἤσθιεν, οὐδ' ἐλέαιρεν.
Αἴολον ἵκεθ', ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο,
ιπ'. οὐδέ πω αἶσα φίλην ἐς πατρίδ' ἱκέσθαι
λλά μιν αὖτις ἀναρπάξασα θύελλα
ἐπ' ἰχθυόεντα φέρεν μεγάλα στενάχοντα.
τηλέπυλον Λαιστρυγονίην* ἀφίκανεν,
τ' ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἑταίρους
Ὀδυσσεὺς δ' οἶος ὑπέκφυγε νηῒ μελαίνῃ.
κης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε.
ἀΐδεω δόμον ἤλυθεν εὐρώεντα,
χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο
υκλήϊδι, καὶ εἴσιδε πάντας ἑταίρους,
θ' ἥ μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.
Σειρήνων ἀδινάων φθόγγον ἄκουσεν.
ἵκετο πλαγκτὰς πέτρας, δεινήν τε Χάρυβδιν,
ω θ', ἣν οὔ πω ποτ' ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν,
ς Ἠελίοιο βόας κατέπεφνον ἑταῖροι·
ς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ
ς ὑψιβρεμέτης· ἀπὸ δ' ἔφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι
ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν.
ἵκετ' Ὠγυγίην νῆσον, Νύμφην τε Καλυψὼ,
μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,
σι γλαφυροῖσι, καὶ ἔτρεφεν, ἠδὲ ἔφασκε
ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα·
τῷ οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
ς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο πολλὰ μογήσας.
μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσαντο,
ψαν σὺν νηῒ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
ν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά τε δόντες.
τ' ἄρα δεύτατον εἶπεν ἔπος, ὅτε οἱ γλυκὺς ὕπνος
ιελὴς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
δ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
πότε δή ῥ' Ὀδυσῆα ἐέλπετο ὃν κατὰ θυμὸν

Sic hi quidem talia inter se dicebant,
Interim aũt Eurynomeq́; & nutrix parabant lectum
Veste molli, tædis subsplendentibus.
At postquam strauerunt densum lectum festinantes,
Anus autem iens iterum domum iuit.
His autem Eurynome cubicularia præibat
Euntibus lectum, tædam in manibus tenens.
In thalamum autem ducens iterum abiuit, hi quidem postea
Læti lecti antiqui leges repetiuerunt.
At Telemachus, & bubulcus & subulcus
Cohibuerũt saltatione pedes, cessare fecerunt autem mulieres.
Ipsi aũt dormierunt in ædibus vmbrosis.
Hi autem postquã igitur amicitia delectati sunt desiderata,
Versi sunt verbis mutuò loquentes.
Hæc qdẽ quæcunq; in ædib. tolerauit diuina mulierũ
Virorum procorũ inspiciens exitiosam multitudinẽ,
Qui sua gratia multas boues, & pingues oues
Iugularunt, multum aũt doliorum haustum est vini,
At hic diuus Vlysses quoscunq; dolores posuit
Hominibus, quascunq; ipse ærumnas passus est,
Omnia dixit, hæc autẽ igitur delectata est audiens, neq; ei somnus
Cecidit in palpebris ante quã ipse recensuerit omnia.
Incepit autẽ quò primùm Ciconas domuit, at postea
Venit Lotophagorum virorum pinguem terram:
Et quæcũq; Cyclops fecit, & quomodo retribuit pœnã
Fortium sociorum, quos comedit, neq; misertus est.
Et quomodo Aeolũ iuit, qui ipsum prõptus suscepit,
Et misit, neq; Parca dilectam in patriam ire
Siuit, sed ipsum rursus raptum procella
Pontum in piscosum tulit valde suspirantem.
Et quomodo longam portis Læstrygoniam adiuit,
Qui naues perdiderunt & fortes socios
Omnes, Vlysses autem solus aufugit naue nigra.
Et Circes narrauit dolum, & varias artes,
Et quomodo inferni domum iuit latam,
Animam interrogaturus Thebani Tiresiæ
Naui multi iuga & inspexit omnes socios, (esset:
Matremq́; q̃ ipsum peperit, & nutriuit paruulus cùm
Et quomodo Sirenũ stridularũ vocem audiuit.
Quomodoq́; iuit vagas illas petras grauemq́; Charybdin
Scyllamq́;, quam nullo modo indemnes viri fugerũt.
Et quomodo Solis boues interfecerant socij.
Et quomodo nauẽ velocẽ percussit ardenti fulmine
Iupiter altitonans, longè aũt corrupti sunt boni socij
Omnes simul, ipse autem malas mortes subterfugit,
Quomodoq́; iuit Ogygiã insulã, Nymphamq́; Calypsonem,
Quæ ipsum detinuit cupiens maritum esse
In speluncis concauis, & aluit, & dixit
Redditurũ immortalẽ, & non senescentẽ dies omnes.
Sed huic nunquam animum in pectoribus persuasit.
Et quomodo in Phæaces peruenit multa passus,
Qui iã ipsum ex animo Deũ tanquam honorauerũt,
Et miserunt cum naui dilectam in patriam terram,
Aere, auroq́; copiosè vesteq́; datis.
Hoc igitur vltimũ dixit verbũ, quãdo ei dulcis somnus
Membra soluens irruit, soluensq́; curas animi.
Hæc autem rursus alia cogitauit dea cæsia Minerua,
Quando iam Vlyssem putabat suo in animo

* γ. ἄρα τέρπετ'
* γ. ἀφίκε

EE   Εὐνῆς

Εὐνῆς ἧς ἀλόχου ταρπήμεναι ἠδὲ καὶ ὕπνου,
Αὐτίκ' ἀπ' Ὠκεανοῦ χρυσόθρονον ἠριγένειαν,
Ὦρσεν ἵν' ἀνθρώποισι φόως φέρῃ. ὦρτο δ' Ὀδυσσεὺς
Εὐνῆς ἐκ μαλακῆς, ἀλόχῳ δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν,
Ὦ γύναι, ἤδη μὲν πολέων κεκορήμεθ' ἀέθλων
Ἀμφοτέρω· σὺ μὲν ἐνθάδ' ἐμὸν πολυκηδέα νόστον
Κλαίουσ'· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς ἄλγεσι καὶ θεοὶ ἄλλοι
Ἱέμενον πεδάασκον ἐμῆς ἀπὸ πατρίδος αἴης,
Νῦν δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρω πολυήρατον ἱκόμεθ' εὐνήν,
Κτήματα μὲν τά μοι ἐστὶ κομιζέμεν ἐν μεγάροισι·
Μῆλα δ' ἅ μοι μνηστῆρες ὑπερφίαλοι κατέκειραν,
Πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ʸ ληΐσομαι, ἄλλα δ' Ἀχαιοὶ
Δώσουσ', εἰσόκε πάντας* ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ πολυδένδρεον ἀγρὸν ἔπειμι,
Ὀψόμενος πατέρ' ἐσθλόν, ὅ μοι πυκινῶς ἀκάχηται.
Σοὶ δὲ γύναι τάδ' ἐπιτέλλω πινυτῇ περ ἐούσῃ·
Αὐτίκα γὰρ φάτις εἶσιν ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι
Ἀνδρῶν μνηστήρων, οὓς ἔκτανον ἐν μεγάροισιν·
Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν,
Ἧσθαι, μηδέ τινα προτιόσσεο, μηδ' ἐρέεινε.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσατο τεύχεα καλά,
Ὦρσε τε Τηλέμαχον, καὶ βουκόλον, ἠδὲ συβώτην,
Πάντας δ' ἔντε' ἄνωγεν ἀρήϊα χερσὶν ἑλέσθαι.
Οἱ δέ οἱ οὐκ ἀπίθησαν· ἐθωρήσσοντο δὲ χαλκῷ,
Ὤιξαν δὲ θύρας,* ἐκ δ' ἤϊον. ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.
Ἤδη μὲν φάος ἦεν ἐπὶ χθόνα· τοὺς δ' ἄρ' Ἀθήνη
ᶻ Νυκτὶ κατακρύψασα, θοῶς ἐξῆγε πόληος.

γρ. ἐνιπλήσωσι μεσαύλους.

γρ. ἐξῆρχε δ' δῖος Ὀδυσσεύς.

Lecto suæ vxoris delectari, ac & somno,
Statim ab Oceano aurithronam matutinam,
Mouit vt hominib. lumē portaret, surrexit a.
Lecto ex molli, vxori autem hoc verbum man
O vxor, iā qdē multis satiati sumus certam
Nos ambo, tu quidē hic meum curis refertū re
Flens, at me Iupiter doloribus, & Dij alij
Desiderantem impedierunt mea à patria terr.
Nūc autem postquam ambo ad desideratū ve
Res quæ mihi sunt curæ in domibus. (l
Oues autem quas mihi proci superbi consump
Multas quidem ipse ego prædabor, alias autē
Dabunt, donec omnia implebunt stabula.
Sed certè quidem ego ad arborosum proficiscor
Visurus patrem bonum, qui mihi frequenter
Tibi autem vxor hoc mando prudenti existen.
Statim enim fama ibit simul sole ascendente
Virorum procorum quos interfeci in ædibus.
In cœnaculū vbi ascenderis cum ancillis muli
Sede, neq; aliquem antè videas, neq; interroga
Dixit, & circū humeros indutus est arma
Mouit aūt Telemachum, & bubulcum, & subu
Omnes autem arma iussit bellicosa manibus
Hi aūt ei non reluctati sunt, armati sunt aute
Aperuerūt. a. ianuas, & exiuerūt. præiuit. a.
Iam quidē lumē erat in terrā, hos. a. igitur M.
Obscuritate coopertos citò eduxit ciuitate.

COMMENTARIVS.

a χηνὸς] Descripturus Poëta hunc Vlyssis apud Penelopen ἀναγνωρισμὸν longis vtitur ambagibus, antequam rem acu ta dicitur. Primùm Eurycleam inducit, eius aduentum vxori denuntiantem, quod cùm non solùm illa non crederet, sed aspe verbis anum excepisset, sequitur illa inter vtramq; altercatio, dum Penelopæ id conatur Euryclea persuadere; illa verò pe dura nimis diffidentia persuaderi se non sinit.

b μαῖα φίλη,] Quod aliàs diximus eos, qui sępiùs decepti sunt, tardissimè fidere, iam à Penelope videmus vsurpari, quæ sitate tot nuntiorum, quæ de Vlysse precesserant, vana illius expectatione delusa sit, ne nunc quidem huic anui, de cuius men dubitare non debuerat, credere vult verum Vlyssis aduentum renuntianti, quin eam acerbis verbis coërcet, vt quam appellet, & tandem tectis eam abigere minis conatur, nisi respectus tam grauis senectutis obstaret.

c καὶ οἰκόνδ' ἱκάνει,] Posset quispiam dicere hic περισσολογεῖν Homerum, cùm satis dixisse videretur in illis ἦλθ' Ὀδυσσεύς. Se thius docet non esse hæc superflua, siquidem potest quis venisse in patriam, qui domum tamen non aduenerit, vt exemp memnonis indicat.

d ἡ δ' ἐχάρη,] Gaudium istud Penelopæ est ob intellectam procorum cædem: nondum tamen persuaderi potest, Vlysse perpetrasse, siquidem illud impossibile existimauit vt vnus tot procos deleret Sed cur, quæso, solum Vlyssem aduenisse p nelope? An non intelligit, eum qui cum tanto comitatu Troiam esset profectus, ea debellata, non posse eò penitùs nuda uerti? An tam malè de eo inscia ominabatur? Dico illam ad ea verba respondere, quæ præmisit Euryclea dicens, eum h fuisse Vlyssem, quem iam illa solum esse viderat. Alioqui vel illa ipsa solitudo argumentum esse pro Penelope potest.

e οὐκ ἴδον] Quod Euryclea de cæde procorum resciuit, atq; ipsamet αὐτοψία post illam confectam explorauit, iam exponi lopę, vt hac ratione magis suo nuntio fidem faciat.

f ὄφρα σφῶϊν] id est, vt interpretatur Eustathius, ἵνα ἄμφω κατὰ τὸ ἧτορ ὑμῶν, εὐφροσύνης ἐπιβαίητε, alioqui syntaxis illorum ve est morosa.

g μαῖα φίλη,] Iterum se obstinatam præbet Penelope, & cum ea quæ viderit, narrasset Euryclea, cædem quidem procorun quòd testem oculatum refutare non posset: illam autem non ab Vlysse, siquidem iam perierit, sed à quodam Deorum, qui gitiosam procorum vitam diutiùs patienter videre non potuerit, perpetratam causatur. Tandem elicuit ab Euryclea euide gnum Vlyssis ex cicatrice, quam docet se hesterna nocte iam deprehendisse, cùm eum lauaret, certò tamen consilio Penelo indicasse. Tandem, vt meliùs fidem huius rei faciat dominæ, rogat vt eum accedat, & nisi rem ita se habere compererit, r condigna plectat. Quòd demum tanti fuit momenti, vt ad iter se accinxerit Penelope, non quòd planè Vlyssis aduentum rit, sed inuisendi filij & cædis procorum gratia. Ingens tamen illud desiderium mariti fecit, vt animo nescio quid de eo co rit, vt penè dicas eam aliquatenus Eurycleæ credidisse. prudenter tamen verbis id non testatam, ne si res secus se haberet, te credulitatis insimularetur, aut eam leuitatis tantæ pœnitere posset. Quod autem credidisse eam credamus, faciunt illa quæ tur: vbi Poëta dicit, eam inter eundum apud se cogitasse, qua ratione Vlyssem compellaret. Vbi autem ipsum vidit interdu se videre, interdum propter vestimenta non dignoscere putauit. Vnde fluctuante animo apud eum reliquamq; familiam c Quanto prudentiùs nimirum illa in sua tarditate se gerit quàm illa Martini Guerræ vxor in agro Tolosatum in sua ἐσθῆτι Arnaldum Tillium adulterinum coniugem pro vero illo coniuge suscepit, integrumq; triennium cum eo vixit: contrà ver sum illo elapso tempore, verum Martinum Guerram diu pro vero marito non agnouit. Vnde tragicæ illæ lites exortæ, vbi genuina cum fucato mendacio tamdiu tamq; ancipiti certamine dimicauit, vt est doctissimè tota historia à Ioanne Cor quo anteà diximus, perscripta primùm Gallicè, deinde etiam à Suræo, ni fallor, Latinitate donata, & à Vuechelo Franco cusa. Cautiùs, inquàm, ista Penelope, quæ in re tanti momenti certi nihil statuere ex aliorum relatu voluit, antequam illa m euidentibus signis percipiat. Itaq; iuueniliter nimium illi insultauit Telemachus, vt & ipse Vlysses agnoscet.

h καὶ γάρ τίς θ' ἕνα] Ex illa procorum cæde intelligebat Vlysses, periculum sibi impendere, siquidem eam ciues Ithacensi uissent, ita consilium exquirit, quo celari & tegi illud factum possit, donec vrbe exeundi potestas illi detur. Illud per argumento à maiori exaggerat. Is enim, inquit, qui vnum è populo interfecerit, licet is qui occisus est, non ita mul querit vltores sui, tamen aufugere solet: quantò ergo potiùs nos qui tot præstantes viros & columina ciuitatis in mus, par est nobis prouidere, ne quid in nos grauiùs à populo geratur, vbi hoc à nobis patratum intellexerit. Itaq;

ı illam vafritiem & omnigenam fraudum peritiam recurrit, simulariq; cantu & saltatione nuptias iubet, ne quid sinistri po-
s spicetur. Vnde forsan colligemus, non fuisse Vlyssi merum imperium in Ithacam, vel Rege, etiam ipsos potuisse de crimine
o interpellari, vel timuisse etiam Vlyssem seditionem populi: qui cùm sit alioqui bellua multorum & ad quoduis tumultus
s, ex hoc negotio maximam turbarum ansam habere videbatur, siquidem tot illius proceres perijssent. Vtut sit, non ide-
sse, ne potentioribus quidem, ius sibi in re propria facere, ne dum ob iniuriam acceptam alium interficere. Vtinam hoc
culo tam parum liceret in rebus iniquissimis, neq; tam fœdæ maculæ genti nostræ (vtinam non meæ hoc nomine) crude-
perfidiæ inurerentur, quæ in æternum elui non poterunt.

ταγμενος ὀρχηθμοῖο,] In celebrandis nuptijs solere veteres choreas agitare, ex hoc constat loco, lætitiæ, quæ ei tempori est
odatissima significandæ gratia. Nostris temporibus Germania huiusmodi saltationes adhuc vsurpat, idem Italia & Galliç
n quibus splendor purioris religionis illuxit, vt de alijs nationibus taceam. De saltatione aliàs dictum est in Iliade. Vide Lu-
n libello Saltationi dedicato. His autem nuptiarum indicijs factus est reliquis Ithacensibus fucus, qui iam inde existimâ-
diuturna mora defessam Penelopen alicui procorum nupsisse.

ιδρις ὃν δίδαεν] Artem metallicam non solùm antiquissimam esse constat, sed etiam prçstantissimam ac nobilissimam, vt-
m Dijs etiam suis indignam Homerus nō sit arbitratus, vt hic locus apertè docet. Vnde imperitè nimis facere vulgus ho-
nihi videtur, quin eam ita explodit. Sed audio quid dicant, se illos opum decoctores damnare & habere ludibrio, quos e-
illud Romanorum vigeat, perinde ad metalla damnari crudeli velim supplicio. Ne tamen extra fines longiùs abeamus,
nes Homericos, quid tandem elegantiæ ex ista auri argento περιχεῦ intelligant? Quos responsuros autumo, intelligere
tam vtriusq; metalli permixtionem, hoc est, vt alterum ab altero dignoscatur, vnde argento ex auro mirus accedit splen-
è, nam si indiscretam cōfusionem intelligas, non video quis sensus hinc eliciatur. Illa enim duo simul fusa nihil egregium
Nam si æquali portione commisceantur, color argenti eminet. Si verò aurum superet quantitatem argenti, totus splen-
st, non argenti, quin & multò plures auri partes quàm argenti esse oportet, vt hoc efficiatur. Nisi etiam Poëta velit pri-
Herois formæ hanc à Minerua nouam infundi, vt illa penitùs latente hæc tantùm appareat: quod fortasse ratione non ca-
lectori melius eligere.

νίη,] Nunc vxorem alloquitur Vlysses, & ei tantam duritiem animi exprobrat, quòd etiam post tot annos redeuntem ma-
agnoscere. Quæ verba Penelopen quidē mouerunt, ita tamen vt nondū ei fiderit, donec ex lecti, quem ipsemet propria
ssum ad Troiam fabricârat manu, descriptione eum verè recognouit. Hinc illa, vix exprimenda ab vtraq; parte gaudia.
ς] Notat vir doctissimus Giphanius ex hoc loco perspici, antiquissimo iam tempore lectos exportari potuisse huc illuc,
Terentius indicat in Heauton: *Est mihi vltimis conclaue in ædibus quoddam retrò: Huc est intrò latus lectus vestimentis stratus.*
ς αὐτῆς] Aliàs notauimus, difficultatem cuiusuis rei ita solere à Poëta exprimi, quod tamen non probo.
ἐγὼ] Ne à mechanicis q.dē Laërtius heros abstinuit, quòd ex hoc lecto patet, & ex naui, quam apud Calypsf. est fabricatus.
Ὀδυσσεῦ] Agnito & complexo amicissimè coniuge, veniam deprecatur, quòd tam tardè hæc præstiterit. Etenim veri-
à quopiam hoc prætextu deciperetur, vt Helenæ contigit, quæ ob nimiam facilitatem à Paride & amata est & abrepta.
emplum licet prima fronte conuenire huic facto non videatur, tamen doli causa, quem Penelope iam suspicabatur, &
erà Paris præstitit, conueniunt.

ἄγορον] Hanc vocem in Poëta crudè enunciatā non probamus: cuius sensum alibi, neq; ita pridē nos exposuisse memini.
ὅτ' ἂν ἀσπάσιος] Gaudium, quod Penelope ex viso marito percepit, cum eo comparat, quod naufragi ex visa tellure per-
d quàm rectè, videamus. Ex omnium periculorum generibus nullum esse grauius arbitror, quàm quod disiecti ventis &
naufragi subeunt. Res enim illis est cum surdo & ferissimo elemento, tunc potissimùm vbi tempestatibus conturbatum
autem crudelius illud reliquis pronunciamus, quò rariùs reliqua homini detrimentum inferunt, & difficiliùs in eum cō-
Porrò quantam putas eorum esse lætitiam, qui ex tam ingenti periculo emergunt? Ego quidem Aelianus sum hactenus,
ecus atq; ille de non viso mari gloriari possum. Qui tamen illud sunt experti, memorant hoc esse omnium periculorum
um. Itaq; rectè gaudium Penelopæ ex Vlysse viso cum illorum gaudio comparat: quod imitatus videtur Statius lib. 2.
Nec minus hæc læti trahimus solatia, quàm si — Præcipiti conuulsa nodo prospectet amicam — Puppis humum.
7. *-dulcis medij de gurgite ponti — Respicitur tellus.* Vide prouerb. Terram video, apud Erasm. & Brassicanum.

ὴν ἐν περάτῃ] Solam noctem horum coniugum arcanæ voluptatis consciam esse voluit Poëta, ideò Mineruam inducit,
nos huius noctis producat, siquidem alioqui statim dies erat exorturus. Nam diurnas illas μιγήσεις ἐν φιλότητι in solo libi-
ride agnoscit.

ἵππους] Trita sunt & vulgatissima ista figmenta de equis luciferis. Id tantùm hoc loco notandum, duos equos à Poëta vi-
sci, cùm alij quatuor numerent, vnde Euripides τέθριππα ἅρματα ἡλίου appellat: quorum nomina sunt apud Ouid. 2. Me-
Intereà volucres Pyrois, Eous & Aethon — Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras — Flammiferis implent.
m in quodam carmine olim ludebamus,
Tentabat, solitis nec iam parebat habenis — Iam Pyrois flammata iugo subducere collo
Iam rutilum fessi genua ad præsepe iacebant
Splendens Eous, reliquisq; ardentior Aethon — Oceaniq; Phlegon potans vicinior vndas. Vide Nat. Myth. lib. 5. c. 17.

καλὰ πολλὰ] Vide sup. lib. 11. pag. 152. & 153.
ὁ διογενὴς] Breuis est ἀνακεφαλαίωσις errorum & periculorum Vlyssis, quæ in sua peregrinatione subijt, quorum inte-
rationem in conuiuio Phæacensium absoluit.
μαι,] Latrocinia quàm fuerint illo tempore vsitata, non ita pridem annotauimus, & aliás.
νυκτὶ] Ecce περισσολογία, sed vsitata in Homero, vt aliàs vidimus. Noctem autem istam circum Vlyssem & reliquos de-
fundit, ne à populo perciperentur. Talis nox Aeneam videtur coram Didone occultasse.

FINIS LIBRI XXIII. HOMERI ODYSS.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ω. ῬΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ Ὀδυσσείας.

Σ τῶν μνηστήρων ψυχὰς Ἑρμῆς εἰς ᾅδου κατάγει· καὶ ἀναγνω-
σμὸς Ὀδυσσέως γίνεται πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Λαέρτην.
περιέχων τοῖς Ἰθακησίοις γενόμενον ἐπὶ τῇ τῶν μνηστή-
φόνῳ Ἀθηνᾶ διαλύει.

Ἄλλη.

ω δ' Ὀδυσεὺς σὺν πατρὶ καὶ υἱεῖ μάρνατ' Ἀχαιοῖς.

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων· ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσὶν
Καλὴν χρυσείην, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα
θέλγει

ARGVMENTVM VIGESIMI QVARTI libri Odysseæ.

HAs horum procorum animas Mercurius in infernum deducit. Et recognoscitur Vlysses à patre Laërte. Et tumultum inter Ithacenses commotum propter procorum interitum, Minerua impedit.

Aliud.

Ω, autem, Vlysses cum patrē & filio pugnat Achiuis.

MErcurius aūt animas Cyllenius euocauit
Virorū pcorū, tenebat. a. virgā ī manib.
Pulcram, auream, hac hominum oculos
mulcet

Ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.
Τῇ ῥ' ἄγε κινήσας· ταὶ δὲ τρίζουσαι ἕποντο.
Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο
Τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσῃσιν
Ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ἔχονται·
Ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ' ἤισαν, ἦρχε δ' ἄρα σφιν
Ἑρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρώεντα κέλευθα.
Παρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ λευκάδα πέτρην,
Ἠδὲ παρ' ἠελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνείρων
Ἤισαν· αἶψα δ' ἵκοντο κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
Ἔνθα τε ναίουσι ψυχαί, εἴδωλα καμόντων.
Εὗρον δὲ ψυχὴν Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Καὶ Πατροκλῆος, καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,
Αἴαντός θ', ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, [b] μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα.
Ὣς οἱ μὲν περὶ κεῖνον ὁμίλεον· ἀγχίμολον δὲ
Ἤλυθ' ἐπὶ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
[c] Ἀχνυμένη· περὶ δ' ἄλλαι ἀγηγέρατ' ὅσσαι ἅμ' αὐτῷ
Οἴκῳ ἐν Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.
Τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεε Πηλείωνος,
[d] Ἀτρείδη, περὶ μέν σε φάμεν Διὶ τερπικεραύνῳ
Ἀνδρῶν ἡρώων φίλον ἔμμεναι ἤματα πάντα,
Οὕνεκα πολλοῖσίν τε καὶ ἰφθίμοισιν ἄνασσες
Δήμῳ ἐνὶ Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί.
Ἦ τ' ἄρα καὶ σοὶ πρῶτα παραστήσεσθαι ἔμελλε
Μοῖρ' ὀλοή, [e] τὴν οὔτις ἀλεύατ', ὅς κε γένηται.
Ὡς ὄφελες τιμῆς ἀπονήμενος ἧς περ ἄνασσες,
Δήμῳ ἐνὶ Τρώων θάνατον καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
Τῷ κέν τοι τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,
Ἠδέ κε καὶ σῷ παιδὶ μέγα κλέος ἤρα' ὀπίσσω·
Νῦν δ' ἄρα σ' οἰκτίστῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι.
Τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο,
[f] Ὄλβιε Πηλέος υἱέ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Ὃς θάνες ἐν Τροίῃ ἑκὰς Ἄργεος, ἀμφὶ δέ σ' ἄλλοι
Κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἷες ἄριστοι,
Μαρνάμενοι περὶ σεῖο· σὺ δ' ἐν στροφάλιγγι κονίης
Κεῖσο μέγας μεγαλωστί, λελασμένος ἱπποσυνάων·
Ἡμεῖς δὲ πρόπαν ἦμαρ ἐμαρνάμεθ'. οὐδέ κε πάμπαν
Παυσάμεθα πτολέμου, [g] εἰ μὴ Ζεὺς λαίλαπι παῦσεν.
Αὐτὰρ ἐπεί σ' ἐπὶ νῆας ἐνείκαμεν ἐκ πολέμοιο,
Κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθήραντες χρόα καλὸν
Ὕδατί τε λιαρῷ καὶ ἀλείφατι. πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς
Δάκρυα θερμὰ χέον Δαναοί, κείροντό τε χαίτας.
Μήτηρ δ' ἐξ ἁλὸς ἦλθε σὺν ἀθανάτῃσ' ἁλίῃσιν,
Ἀγγελίης ἀίουσα· βοὴ δ' ἐπὶ πόντον ὀρώρει
Θεσπεσίη, ὑπὸ δὲ τρόμος ἔλλαβε πάντας Ἀχαιούς·
Καί νύ κ' ἀναΐξαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας,
[h] Εἰ μὴ ἀνὴρ κατέρυκε παλαιά τε πολλά τε εἰδώς,
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ἴσχεσθ' Ἀργεῖοι, μὴ φεύγετε κοῦροι Ἀχαιῶν.
Μήτηρ ἐξ ἁλὸς ἥδε σὺν ἀθανάτῃσ' ἁλίῃσιν
Ἔρχεται, οὗ παιδὸς τεθνηότος ἀντιόωσα.
Ὣς ἔφατ'. οἱ δ' ἔσχοντο φόβου μεγάθυμοι Ἀχαιοί.
Ἀμφὶ δέ σ' ἔστησαν κοῦραι ἁλίοιο γέροντος,
Οἴκτρ' ὀλοφυρόμεναι, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν,
Μοῦσαι δ' ἐννέα πᾶσαι, ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Θρήνεον. ἔνθα κεν οὔτιν' ἀδάκρυτόν γ' ἐνόησας
Ἀργείων· τοῖον γὰρ * ὑπώρορε Μοῦσα λίγεια.

γρ. ὤρορε, ὑπώρνυε

Quorũ vult, hos.a.rursus & dormientes suscit
Hac ducebat mouens, hæ aũt frementes sequeb
Sicut aũt quando vespertiliones secessu antri
Strepentes volant, post quam aliquis cadere fe
Multitudine à petra, sibiq́; inuicem cohæren
Sic hæ frementes simul ibant: præibat aũt igit.
Mercurius nullo malo dignus ad latas vias.
Apud autẽ ibant Oceani fluxus & albamp
Et apud Solis ianuas, & populum somniorum
Ibant, statim aũt peruenerunt in herbosum p
Vbi habitant animæ simulacra defessorum.
Inuenerunt autem animam Pelidæ Achillis,
Et Patrocli, & strenui Antilochi,
Aiacisq́;, qui optimus erat specieq́; corporeq́;
Aliorum Danaorum, post strenuum Peliona
Sic hi quidem circa illum versabantur, propè
Iuit postea anima Agamemnonis Atridæ
Dolens, circũ aũt aliæ cõgregatæ sunt quæcũq
Domo in Aegisthi mortui sunt, & fatũ assecu
Hunc prior anima allocuta est Pelionis,
Atride, supra qdẽ te dicebamus Ioui gaude
Viros heroas dilectum esse diebus omnibus,
Quoniam multisq́; & fortibus imperabas
Populo in Troianorũ, vbi passi sumus dolores
Certè igitur & tibi primùm affutura erat
Parca perniciosa, quam nullus fugit quicunq
Vtinã debuisses honore abũdè perfruẽs, quoi
Populo in Troianorum, mortem & fatum co
Quo tibi sepulcrum quidem fecissent omnes
Ac & tuo filio magnã gloriam dedisses in futu
Nunc aũt igitur te miserrima morte fatũ er
Hunc autem rursus anima allocuta est Atr
Felix Pelei fili Dijs similis Achilles,
Qui mortuus es in Troia longè ab Argo. circ
Interfecti sunt Troianorũ & Achiuorũ filio
Pugnãtes circum te, tu aũt vertigine pulueri
Iacebas grandis granditer, oblitus equitatus.
Nos autem toto die pugnabamus, neq; omnin
Cessauissemus à bello, nisi Iupiter turbine sed
At postquam te ad naues portauimus ex be
Deposuimus in lectis expurgato corpore pulcr
Aquaq́; calida & vnguento, multas aũt te
Lacrymas calidas fundebãt Danai, tõderũtq́
Mater aũt ex mari venit, cũ immortalib. n
Nuncium auditura, vox autem in mare ruer
Magna, suscepit autem tremor omnes Achi
Et ruentes iuissent concauas in naues,
Nisi vir detinuisset antiquáq́; multaq́; sciens
Nestor, cuius & anteà optimum apparuit co
Qui ipsis rectè sentiens concionatus est, & di
Tenemini Argiui, ne fugite filij Achiuorum
Mater ex mari hæc cum Deabus marinis
Venit suo filio mortuo obuiatura.
Sic dixit, hi.a.retẽti sunt timore magnani
Circũ aũt te steterũt filiæ marini illius senis,
Miserabiliter lugẽtes, circũ aũt ĩmortales ve
Musæ autem nouem omnes alternantes voce
Lamentabantur, tunc nullum illacrymem v
Argiuorũ, ita.n. animos permouerat Musa s

ἑπτὰ καὶ δέκα μὲν σε ὁμῶς νύκτας τε καὶ ἦμαρ
...λαιομεν ἀθάνατοί τε θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι·
...τῇ καὶ δεκάτῃ δ' ἔδομεν πυρὶ, πολλὰ * δέ σ'
ἀμφὶς
...ῆλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα καὶ ἕλικας βοῦς.
...ιο δ' ἐν τ' ἐσθῆτι θεῶν, καὶ ἀλείφατι πολλῷ,
...ἰ μέλιτι γλυκερῷ. πολλοὶ δ' ἥρωες Ἀχαιοὶ
...χεσιν ἐρρώσαντο πυρὴν πέρι καιομένοιο,
...ζοί θ' ἱππῆές τε· πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
...αὶ ἐπεὶ δή σε φλὸξ ἤνυσεν Ἡφαίστοιο.
...ῆεν δή τοι λέγομεν λεύκ' ὀστέ' Ἀχιλλεῦ
...ῳ ἀκρήτῳ καὶ ἀλείφατι. δῶκε δ' ἡ μήτηρ
...ρύσεον ἀμφιφορῆα· Διωνύσοιο δὲ δῶρον
...ασκ' ἔμεναι, ἔργον δὲ περικλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
...τ τοι κεῖται λεύκ' ὀστέα φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ,
...ιγα δὲ, Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος·
...ε δ' Ἀντιλόχοιο, τὸν ἔξοχα τῖες ἁπάντων
...λων ἑτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα.
...ἀμφ' αὐτοῖσι δ' ἔπειτα μέγαν καὶ ἀμύμονα τύμβον
...εν Ἀργείων ἱερὸς στρατὸς αἰχμητάων
...ἀκτῇ ἔπι προὐχούσῃ ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ.
... ν τηλεφανὴς ἐκ ποντόφιν ἀνδράσιν * εἴη
...οῖς νῦν γεγάασι καὶ οἳ μετόπισθεν ἔσονται.
...ηρ δ' αἰτήσασα θεοὺς [n] περικαλλέ' ἄεθλα,
...κε μέσῳ ἐν ἀγῶνι ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν.
...δ μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησας
...ν, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένου βασιλῆος
...νυται τε νέοι καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα·
...ἀ κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν * ἐτεθήπεα θυμῷ,
... οἷ σοὶ κατέθηκε θεὰ περικαλλέ' ἄεθλα
...πεζα Θέτις· μάλα γὰρ φίλος ἦσθα [o] θεοῖσιν.
... μὲν οὐδὲ θανὼν ὄνομ' ὤλεσας, ἀλλά τοι αἰεὶ
...ς ἐπ' ἀνθρώπους κλέος ἔσσεται ἐσθλὸν Ἀχιλλεῦ.
... ἐμοὶ τί τόδ' ἦδος ἐπεὶ [p] πόλεμον τολύπευσα;
...τῷ γάρ μοι Ζεὺς μήσατο λυγρὸν ὄλεθρον
...του ὑπὸ χερσὶ καὶ οὐλομένης ἀλόχοιο.
...: οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
...γ μολεν δέ σφ' ἦλθε διάκτορος Ἀργειφόντης,
...ς μνηστήρων κατάγων [q] Ὀδυσσῆϊ δαμέντων.
...ὼ δ' ἄρα θαμβήσαντ' ἰθὺς κίον, ὡς ἐσιδέσθην.
... δὲ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
...α Μελανθῆος ἀγακλυτὸν Ἀμφιμέδοντα·
... γάρ οἱ ἦεν, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκία ναίων.
...ι προτέρη ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο,
Ἀμφίμεδον, τί παθόντες ἐρεμνὴν γαῖαν ἔδυτε
...τες κεκριμένοι καὶ ὁμήλικες; [s] οὐδέ κεν ἄλλος
...ἄμενος λέξαιτο κατὰ πτόλιν ἄνδρας ἀρίστους.
...μ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν,
...ας ἀργαλέους ἀνέμους καὶ κύματα μακρά;
...ι ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου
...περιταμνομένους ἠδ' οἰῶν πώεα καλά;
...εὶ πόλιος μαχεούμενοι ἠδὲ γυναικῶν;
... μοι εἰρομένῳ· ξεῖνος δέ τοι εὔχομαι εἶναι.
... μέμνῃ ὅτε κεῖσε κατήλυθον ὑμέτερον δῶ,
...ύνέων Ὀδυσῆα σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ
...ν εἰς ἅμ' ἕπεσθαι ἐϋσσέλμων ἐπὶ νηῶν;
...ὶ δ' ἄρ' οὔλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον,
...ουδῇ παρπεπιθόντες Ὀδυσσῆα [t] πτολίπορθον.
...ὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν * Ἀμφιμέδοντος,

Septem & decem quidem te simul noctesq; & dies
Fleuimus, immortalesq; Dij mortalesq; homines,
Octaua & decima autem dedimus igni, multas autem in ipso
Oues iugulauimus valde pingues, & nigras boues.
Cremabaris autē in veste Deorū, & vnguento multo
Et melle dulci, multi autem heroës Achiui
Armis irruerunt circa rogos (corporis) dū cōburebat,
Pedestresq; equestresq; multus aūt strepitus ort⁹ est.
At postquam flamma te penitus absumpsit Vulcani,
Mane iam tibi collegimus alba ossa Achilles
Vino in mero & vnguento, dedit autem mater
Auream amphoram, Dionysij autem donum
Dicebat esse, opus autem inclyti Vulcani.
In hac tibi iacent alba ossa illustris Achilles:
Permistim autem Patrocli Menœtiadæ demortui.
Separatim.a. Antilochi, quē eximiè honorabas omnium
Aliorum sociorum post Patroclum mortuum
Circum.a. postquā magnum & laudatū sepulcrum
Fudimus, Argiuorum sacer exercitus bellicosorum
Littore in excelso in lato Hellesponto,
Vt longè manifestus ex ponto viris esset
His qui nunc nati sunt, & qui in futurum erunt.
Mater autem Dijs rogatis perpulcra certamina
Fecit medio in certamine optimis Achiuorum.
Iam quidem multorum in sepulcrū virorum incidi
Heroum, quando aliquando mortui regis
Cinguntur q; iuuenes & parant certamina.
Sed illa maximè conspicatus miratus fuisses animo,
Qualia in te posuit Dea perpulcra certamina
Argentea pedib. Thetis, valde enim amicus eras Dijs.
Sic tu qdē, neq; mortuus nomē pdidisti, sed tibi semper
Omnes in homines gloria erit bona Achilles.
At mihi quæ hæc voluptas, quoniam bellum absolui?
In reditu enim mihi Iupiter molitus est malam mortem
Aegisthi à manibus & perniciosæ vxoris.
Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
Propè aūt ipsos venit internuncius Argi interfector,
Animas pcorū deducens ab Vlysse (nece) domitorum.
Hi.a. igitur stupefacti recta iuerunt postq̄ viderunt.
Cognouit autem anima Agamemnonis Atridæ
Filium Melanthij perinclytum Amphimedonta.
Hospes enim illi erat in Ithaca domos habitans.
Hunc prior anima allocuta est Atridæ,
Amphimedon, quid passi tenebrosam terram venistis
Omnes eximij & æquales? neq; alius
Habito delectu elegisset in ciuitate viros optimos.
Nunquid vos in nauibus Neptunus domuit
Permotis molestis ventis & fluctibus magnis?
An noxij viri læserunt in terra
Boues dum cæderēt abigerētq; & ouiū greges pulcros?
An pro ciuitate pugnantes & mulieribus?
Dic mihi interroganti, hospes autem dico esse.
An non recordaris, quando illuc veni in vestram domum
Mouens Vlyssem cum diuo Menelao
Ad Ilium simul sequi bonis transtris in nauibus?
Mense autem toto omnē transiuimus latum pontum,
Festinatione persuadētes Vlyssem vrbiū populatorē.
Hunc.a. rursus anima allocuta est Amphimedōtis,

Marginal notes: χ. δ' ἐπ' αὐτῷ — χ. ἄν — χ. θυμῷ ἐπιθήπεας. κὴ θηήσαο θυμῷ. — χ. Ἀμφιμέδοντος, Μενοιτιάδε τὰ τέκνα ...

Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
*Μέμνημαι τάδε πάντα, καὶ ἀτρεκέως καταλέξω,
Ἡμετέρου θανάτοιο κακὸν τέλος οἷον ἐτύχθη.
Μνώμεθ' Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα·
Ἡ δ' οὔτ' ἠρνεῖτο στυγερὸν γάμον, οὔτ' ἐτελεύτα,
*Ἡμῖν φραζομένη θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν.
Ἀλλὰ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε·
Στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε
Λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπε,
Κοῦροι ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
Μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
Ἐκτελέσω, (μή μοι μεταμώλια νήματ' ὄληται)
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήιον, εἰσότε κέν μιν
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο·
Μή τις μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
Αἴκεν ἄτερ σπείρου κεῖται πολλὰ κτεατίσσας.
Ὣς ἔφαθ'· ἡμῖν δ' αὖτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ἔνθα κεν ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἱστόν,
Νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπὴν δαΐδας παραθεῖτο.
Ὣς τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ, καὶ ἔπειθεν Ἀχαιούς.
Ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
Καὶ τότε δή τις ἔειπε γυναικῶν ἣ σάφα ᾔδη,
Καὶ τήν γ' ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱστόν.
Ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ', ὑπ' ἀνάγκης,
Εὖθ' ἡ φᾶρος ἔδειξεν, ὑφήνασα μέγαν ἱστόν,
Πλύνασ', ἠελίῳ ἐναλίγκιον ἠὲ σελήνῃ.
Καὶ τότε δή ῥ' Ὀδυσῆα κακός ποθεν ἤγαγε δαίμων
Ἀγροῦ ἐπ' *ἐσχατιήν, ὅθι δώματα ναῖε συβώτης.
Ἔνθ' ἦλθεν φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
Ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος ἰὼν σὺν νηὶ μελαίνῃ.
Τὼ δὲ μνηστῆρσιν θάνατον κακὸν ἀρτύναντε,
Ἵκοντο προτὶ ἄστυ περικλυτόν· ἤτοι Ὀδυσσεὺς
Ὕστερος, αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἡγεμόνευε.
Τὸν δὲ συβώτης ἦγε κακὰ χροῒ εἵματ' ἔχοντα,
Πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι,
Σκηπτόμενον· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
Οὐδέ τις ἡμείων δυνάτο γνῶναι τὸν ἐόντα,
Ἐξαπίνης προφανέντ', οὐδ' οἱ προγενέστεροι ἦσαν·
Ἀλλ' ἔπεσίν τε κακοῖσιν ἐνίσσομεν ἠδὲ βολῇσιν.
Αὐτὰρ ὁ τέως μὲν ἐτόλμα ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσι
Βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος, τετληότι θυμῷ·
Ἀλλ' ὅτε δή μιν ἔγειρε Διὸς νόος αἰγιόχοιο,
Σὺν μὲν Τηλεμάχῳ περικαλλέα τεύχε' ἀείρας,
Ἐς θάλαμον κατέθηκε, καὶ ἐκλήϊσεν ὀχῆας·
Αὐτὰρ ὁ ἣν ἄλοχον πολυκερδείῃσιν ἄνωγε
Τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον,
Ἡμῖν αἰνομόροισιν ἄεθλια καὶ φόνου ἀρχήν·
Οὐδέ τις ἡμείων δύνατο κρατεροῖο βιοῖο
Νευρὴν ἐντανύσαι, πολλὸν δ' ἐπιδευέες ἦμεν.
Ἀλλ' ὅτε χεῖρας ἵκανεν Ὀδυσσῆος μέγα τόξον,
Ἔνθ' ἡμεῖς μὲν πάντες ὁμοκλέομεν ἐπέεσσι
Τόξον μὴ δόμεναι, μηδ' εἰ μάλα πόλλ' ἀγορεύοι·
Τηλέμαχος δέ μιν οἶος ἐποτρύνων ἐκέλευσεν.
Αὐτὰρ ὁ δέξατο χειρὶ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ῥηϊδίως δ' ἐτάνυσσε βιόν, διὰ δ' ἧκε σιδήρου,
Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, ταχέας δ' ἐκχεύατ' ὀϊστούς,
Δεινὸν παπταίνων· βάλε δ' Ἀντίνοον βασιλῆα.

κ. ἐσχατιῆς

Atrides optime rex virorum Agamemnon,
Memini hæc omnia, & verè enarrabo,
Nostræ mortis malum finem, qualis factus est.
Petebamus Vlyssis diu absentis vxorem,
Hæc neq; negabat odiosas nuptias, neq; perficiebat,
Nobis consultans mortem & parcam nigram.
Sed dolum hunc alium in mentibus cogitauit,
Orsa magnam telam in domibus texebat,
Tenuem & vltra mensuram, statim aūt nobis
Iuuenes mei proci, quoniā mortuus est diuinus Vlyss.
Manete festinantes meas nuptias, donec vestē
Perficiam, (ne mihi vana fila pereant)
Laërti heroi, sepulcralem, donec ipsum
Parca perniciosa susceperit longū dormiētis
Ne aliqua in populo Græcarum accuset,
Si sine veste iacebit multa possidens.
Sic dixit, nobis autem persuasus est animus sup
Tunc diurna quidem texebat magnam telam
Singulis noctib. a. dissoluebat postq̄ lāpades a
Sic triennio latuit dolo, & persuasit Achiuos.
Sed quādo quart⁹ venit annus, & venerūt te
Mensium decrescentium, & multi dies elapsi
Et tunc aliqua dixit mulierū, quæ manifestè
Et hanc dissoluentem inuenimus illustrem tel.
Sic hanc telam perfecit, & quidem non volens
sitate,
Benéq;, quæ vestem ostendit pertextam magn
Lauatam, Soli similem, vel Lunæ.
Et tunc iam Vlyssem mala aliunde duxit fort
Agri in extremitate, vbi domos habitabat sub
Illic venit dilectus filius Vlyssis diuini,
Ex Pylo arenosa redux cum naui nigra,
Hi autem procis mortem malam permoliti
Venerunt ad ciuitatem nobilem, & Vlysses
Posterior, at Telemachus antè præcessit.
Hūc. a. subulc⁹ duxit mala corpore vestimēta h
Pauperi tristi similem & seni (indutu
Baculo incumbentē, has. a. malas circū corpus
Neq; aliquis nostrū potuit cognoscere illū ipsu
Qui repētè apparuit, neq; ij qdē q maiores natu
Sed verbis malis illum incessimus & verberib
At hic quidem tolerauit, in ædibus suis
Percussus, & iniuriæ affectus toleranti animo.
Sed quādo iam ipsum suscitauit Iouis mens æg
Cum quidem Telemacho perpulcra arma subla
In thalamum deposuit, & clausit seras.
At hic suam vxorem multis astutijs iussit
Arcum procis ponere, albumq; ferrum,
Nobis grauiter morituris certamina & cædis p
Neq; aliquis nostrum potuit fortis arcus
Neruum tendere, valde autem impotentes era
Sed quādo ad manus peruenit Vlyssis magnus a
Tunc nos quidem omnes minabamur verbis
Arcum non dari, etiamsi valde multum diceret
Telemachus autem ei solus impellens iussit.
At hic suscepit manu perpatiens diuus Vlysses,
Facilè aūt tendit arcum, misit autem per ferrum
Stetit. a. in pauimentū iens, velocesq; effudit sag
Grauiter perspectans, percussit. a. Antinoum re

ἄλλοις ἐφιεὶς βέλεα στονόεντα,
τιτυσκόμενος· τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
γνωτὸν δ' ἦν ὅ ῥά τίς σφι θεῶν ἐπιτάρροθος ἦεν.
αὐτίκα γὰρ κατὰ δώματ' ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ
κτεῖνον ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ' ἀεικής,
κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦε.
ὣς ἡμεῖς Ἀγάμεμνον ἀπωλόμεθ', ὧν ἔτι καὶ νῦν
σώματ' ἀκηδέα κεῖται ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος.
οὐ γάρ πω ἴσασι φίλοι κατὰ δώμαθ' ἑκάστου,
οἵ κ' ἀπονίψαντες μέλανα βρότον ἐξ ὠτειλέων,
κατθέμενοι γοάοιεν· ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο,
ὄλβιε Λαέρταο πάϊ πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἦ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσω ἄκοιτιν.
ὡς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπείῃ,
κούρῃ Ἰκαρίου, ὡς εὖ μέμνητ' Ὀδυσῆος,
ἀνδρὸς κουριδίου. τῶ οἱ κλέος οὔποτ' ὀλεῖται
ἧς ἀρετῆς, τεύξουσι δ' ἐπιχθονίοισιν ἀοιδὴν
ἀθάνατοι χαρίεσσαν ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ.
οὐχ ὡς Τυνδαρέου κούρη κακὰ μήσατο ἔργα,
κουρίδιον κτείνασα πόσιν· στυγερὴ δέ τ' ἀοιδὴ
ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους· χαλεπὴν δέ τε φῆμιν ὀπάσσει
θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἥ κ' εὐεργὸς ἔῃσιν.

At postea alijs immisit tela suspiriosa
Contra inspiciens, hi.a. simul confertim cadebant.
Cognitum.a. erat quod aliquis ipsis Deorũ adiutor esset.
Statim.n. in ædib. sequẽtes fortitudinẽ ipsorũ (decẽs
Interficiebãt cõuersim, horũ.a. suspiriũ mouebatũ in-
Capitib. pcussis, pauimẽtũ.a. omne sanguine fluebat,
Sic nos Agamemnon perditi fuimus, quorum adhuc nunc
Corpora neglecta iacent in ædibus Vlyssis.
Nondum enim sciunt amici in domibus singuli,
Qui abluto nigro sanguine, ex vulneribus
Depositos lugerent, hic enim honor est mortuorum.
Hunc autem rursus anima allocuta est Atridæ,
Felix Laërti fili prudens Vlysses,
Certè igitur cum magna virtute possedisti vxorem.
Valde bonæ mentes erant irreprehẽsibilis Penelopæ,
Filiæ Icarij, quàm rectè recordata est Vlyssis
Coniugis virginalis, vnde ei gloria nunquã peribit
Suæ virtutis, facient.a. in terrestribus cantilenam
Immortales, gratam prudenti Penelopæ.
Non sic Tyndari filia mala consultauit opera,
Virginali interfecto marito, odiosa autem cantilena
Exit inter homines, difficilem autem famam præbuit
Fæminis mulieribus, etiam ei quæ proba fuerit.

COMMENTARIVS.

...ψυχάς] De hoc Mercurij officio aliàs etiam diximus, vt & de eius virga, de qua videndus meus Goropius Hieroglyph. Gallic. libr. 4. De situ etiam inferorum in Necyomantia Homerica dictum est. Sed ecce quid notet Didymus Aristarchũ ...rammatici autoritas plurimi olim est facta) hanc νεκυίαν non agnoscere his de causis, quas subiungemus. Primùm quòd ...eri sententia non sit Mercurius ψυχοπομπὸς, ac animarum deductor. Deinde quòd à Poëta Cyllenius Mercurius nusquam ...elletur. Tertiò quòd cùm in Iliade animæ defunctorum sine vllo ductore inferos petant, etiam ipsis cadaueribus adhuc ..., idem etiam nunc potuerit fieri. Quartò absurdum esse videtur albam petram esse apud inferos. Quintò quòd ineptum ...ον hoc Achillis & Agamemnonis colloquium, in quo illud etiam falsum Agamemnonem conflasse exercitum, sed Ne... et ea, quæ alibi erant prætermissa. Sexto, quí potuisset corpus Achillis per tot dies insepultum manere? Septimò, non est ...omerici, Musarum numerum circumscribere. Octauò, insulsum est dicere, Nereidum metu Græcos aufugisse. Nonò, quî ...mphimedon ea rescire, quæ in agro Laërtis gererentur? Hæc sunt Grammatici illius argumenta, quibus hanc Homericam ...nuellebat. Iis autem fere omnib respondit Didymus, vbi Aristarchus morem Homericum prætexit, excipit Didymus mul... Homero, quæ semel tantùm dicuntur: proinde nihil vetare, hæc etiam ex eorum numero esse. Grammatici vocant illa ...ἅπαξ εἰρημένα. De hac animarum deductione dicit eam à Mercurio præstitam, vel alicuius repurgationis gratia διὰ τὸ καθαίρεσθαι: ...dam illius prouidentia qui de suo cognato Vlysse est solicitus. Achillis insuper corpus beneficio Thetidos, vt & Patro... ...u durasse. Amphimedonta verò ea quę refert de agro Laërtis ex coniectura dixisse. Ego dicerem, quod in sequenti dicam ...one, hinc argui à Poëta diuinitatem animæ, quæ corpore soluta res humanas quasi præsens intelligat. Denique hanc etiã ...o Homerica agnoscit ἐκ τῆς διὰ τῶν στίχων ποιὰν δεινότητος, scilicet quòd versuum maiestas non recedat ab Homerica. Quæ... ...em intacta relinquit, vt illud de ἀκμῇ hius colloquij inter Achillem & Agamemnonem, &cæt. & illud de Græcorum ...Nereidas. Cùm tamen illud non intempestiuum sit: siquidem iniecto sermone de animabus Danaorum, quas apud infe... ...orum animæ offenderunt, commodè illud colloquium inseruit, quasi hoc euidenti testimonio confirmaturus, se ista quę ...noraret, probè & indubitanter scire. Iam Græcos fugisse perterritos rei nouitate, quid, quæso, mirum? Itaq; nos Aristarcho ...cribemus imò quantum in nobis est, ab eius iudicio Homerum vindicabimus.

...μ ἀμύμονα πλείονα.] Isocrates in Euagora, ἀλλὰ στρατείας τῆς Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς βαρβάρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρωθεν ἀθροισθέν... ...ος δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεὺς μὲν ἁπάντων διήνεγκεν, Αἴας δὲ μετ' ἐκεῖνον ἠρίστευσε. Sed de his di... ...atis in Iliade.

...ἀ...μόρῳ] Ob turpem & indecoram mortem, quam erat sortitus.

...ἄλλα ...εἰσήν,] Scopus Achillis est querela de fato Agamemnonis, quod vt infelicius esse doceat, pristinam eius gloriam, quam ex ...ercitus imperio consecutus est, commemorat, quæ tamen ex tam misero & tanto heroë indigno exitu quasi euiluerit, si... ex eo soleant omnia humana examinari. Hoc enim spectat Achilles, licet hæc ita expresse non efferat. Porrò non sine causa ...nobilius genus exoptat, ex quo non solùm sibi, sed etiam filio (Oresti) decus comparasset. Quod non erat exoptaturus, nisi ...em aut ignominiam hominis felix aut infelix finis, ex eius quidem sententia, faceret. Quid enim referret, qua quis ratione ...r, vel hic Agamemnon perierit? Sed in hac meta beatitatis ac gloriæ inter viuos cardinem versari existimauit, vt qui bello occumbat, honorem & existimationem nominis nũquam perituram, quàm qui perfidia ac proditione moritur, sortiatur. ...s autem hoc pacto interfectum Agamemnonem, vt exposuit Proteus Menelao sup lib 4. pag. 55. vide etiam pag 57. 58. ...modo ista apud inferos rescire potuit Achilles, qui diu ante Agamemnonem mortem obierat? Respondeo, hoc exemplo Poëtam, animam hominis non solùm immortalem esse, verùm etiam rerum, quæ in mundo geruntur, plenam habere co...em ex natura diuinitatis, quam animæ tribuit, & cuius officia anima his vinculis corporis extricata longè perfectiùs exer... ...od vt credamus, multa videntur facere argumenta: inter cætera verò parabola illa Lazari & Abrahami à Mediatore no... ...osita. Sed hoc loco hæc non examinabimus, quæ aliunde hominibus nostris petenda sunt. Satis est nosse, quid Homerus ...voluerit.

...πάντες ἀλλύαται,] Omnia debemur morti nos nostraque, inquit ille. Quod ita credidit antiquitas, vt ne ipsos etiam, quos ...orti filios autumabat, ea lege moriendi exemerit. Hinc Calliope illa Thetidem Achillem suum lugentem ita consolatur apud ...lab br. 3.

> — ἐκ γὰρ Ζηνὸς ἐρισφαρέγετο ἀνακτος
> ἥες ὁμῶς ἀπόλοντο κακῇ περὶ κῆρι δαμέντες.
>
> κάτθανε δ' υἱὸς ἐμεῖο καὶ αὐτὸς ἀθανάτοιο
> ὀρφεὺς, &c.

Sed hac de re plura diximus alibi.

...φίλ.] Cùm Achilles mortem miseram Agamemnonis deploraret, contrà Agamemnon illius inclytam & felicem mortem ...on quasi ex hac diuersitate suum etiam fatum infelicius efficere velit, sine vlla tamen inuidia. Quo ἐπαινῶν suum Achil-

lem Homerus adhuc cõmendare ſtudet, ne poſt tam diuturnum de eo ſilentium eius oblitus videatur, adeò eius laudi pro- dæ velificatur. Habemus ergo hîc vnum ἐκ τῶν παραλειπομένων Iliadis. Quod parum animaduertiſſe mihi videtur Dion Pruſæ- mortem ſui Achillis reticuiſſe Homerum ſcribit, cùm hîc eam deſcribat. Sed ille, ni fallor, hoc in Iliade non præſtitum in- Quid tamen refert, dummodò alicubi ſcribat? Attende autem, ſimpliciter, & nudè eius mortem deſcribit. nam rationem, qu- tuus eſt, ſuppreſſit & hoc intellexi cùm pagina 75. ad verba illa ἤματι τῷ (quę tamen annotatio ad precedentem ſectionem cudenda, qui error fuit vel meæ diſtinctionis, vel operarum) dixi Achillis mortem ab Homero nuſquam proditam. Itaq; nc vulgatam ex Dictys Cretenſis hiſtoria opinionem recitauimus. Nunc aliam adducimus ex Q. Calabro, qui lib. 3. παραλείπ. mo rat, dum Achilles vlturus mortem Antilochi, aduerſus Troianos acerrimè dimicaret, ac vrbi ita inſtaret, vt eam mox mox c- videretur, monitum fuiſſe ab Apolline, vt huic prælio finem imponeret: quod cùm ille non ſolùm facere recuſaret, ſed eti- nera ipſi Deo m initaretur, indignatũ Apollinem telum in talum eius eiaculaſſe. Et hoc auſim affirmare, ſcriptũ à Calabro meri ſententia, qui cùm magnificè de Achille ſenſerit, par eſt, vt eum extra mortalium aleam fuiſſe voluerit, & ſola Dei illiu potuiſſe occumbere. Alioqui quod ex Dicty referebamus, minus gloriæ herois inſeruit. Quod adhuc ex hoc loco euidẽtiſſi ceo. Nam ſi Agamemnon eum perfidè à Paride interfectum intelligeret, poterat etiam de ignominioſa morte excipere, qu inde contigiſſet ac ſibi. Quin & ipſe Achilles caſum illum Agamemnonis ſuo ſimilem erat dicturus. Imò apertè etiam Agar eum in bello occubuiſſe indicat in illis verbis. σὺ δ᾽ ἐν στροφάλιγγι κονίης, &c. Itaq; iam in Q. Calabri hiſtoriam tranſeo, ex qua etia ſtat, Vlyſſem circa Achillis cadauer ſtrenuè pugnaſſe, vt ipſe de ſe anteà lib. 5. pag. 73. prædicabat. Quæ porrò hîc annotamu locum iubemus referri. Vnde ad hunc redeamus, vbi perſequitur Agamemnon funus illius herois & exequias illi tum à & Nereidibus, tum ab ipſis Græcis perſolutas.

g εἰ μὴ Ζεὺς] Hoc non dicit Calaber, ſed Troianos ab Aiace in vrbem fugatos. Mirum eſt porrò eum hoc ab Homero m tuatum. Cetera eleganter deſcribit ille dicto libro tertio, vt non mirum ſit ὁμηρόζηλον illum venuſtiſſimum Conrado Geſne fuiſſe in delicijs, quod ipſe hoc diſticho teſtatus eſt:

Geſneri Calaber ſum deliciæ Tigurini, Simq; diu cupio, ſic ſua fata ſinant.

h εἰ μὴ ἀνὴρ κατέρυκε] At Calaber dicit, Græcos à Ioue confirmatos, ne aduentum Thetidis & Nereidum pertimeſcerent, bis: Ζεὺς δ᾽ μέγ᾽ ἀργείοισιν ἀπειρόμενον ἐμβαλε θάρσος ἀμφαδὶν ἀθρήσαντες ἀνὰ στρατόν. ὄφρα μὴ ἐσθλὸν ὅμιλον ὑποδείσωσι θεάων

Vbi adhuc miror, Calabrum ab Homero receſſiſſe.

i ἑπτακαίδεκα] Calaber dicit ſimpliciter:

—— δαναοὶ δ᾽ μέγ᾽ ἀχνύμενοι ἀχιλῆα κλαῖον ἐπ᾽ ἤματα πολλά. id eſt, ἑπτακαίδεκα ex Homero.

Quanquam alioqui narratio Calabri aliquantulum obſcura ſit, ſiquidem videatur indicare altera die à morte Achillis eun tum, cùm dicit: ἀλλ᾽ ὅτε κεκλιμένοισι δι᾽ αἰθέρος ἤλυθεν ἠώς. Et paulò pòſt: καὶ τότε (nempe, vt videtur, illa ſequenti die) δὴ μεγάλ- πηλιάδαο ἀργεῖοι πυρὶ δῆκαν.

k ἀθάνατοί τε θεοί] Non omnes, ſed ij tantùm, qui Græcorum partibus fauebant, vt diſtinxit Calaber. Qui ſequentes ritus bidem exponit, quales etiam vidimus in funere Patrocli 23 Iliad.

l μῆλα] Calaber addit, multos Troianos huic rogo Achillis iniectos:

—— πολλὰς δ᾽ ἐφύπερθε βάλοντο τρώων δῃώσαντες ὁμῶς περικαλλέας ἥας, &c.

quod etiam in Patrocli funere feciſſe dicitur Achilles.

m χρύσεον ἀμφιφορῆα.] Vide Iliad pag. 411. & Calabrum lib 3.

n περικαλλέ᾽ ἄεθλα.] Ea copioſè deſcribuntur ab eodem Calabro lib. 4.

o θεοῖσιν.] Excepto Apolline, à quo eſt interfectus, & cæteris Dijs qui Troianorum fauebant partibus.

p πόλεμον τολύπευσα.] Metonymicè gloriam confecti belli ſibi tribuit Agamemnon, qua de re diximus ſup. lib. 1. pag. 1.

q ὀδυσσῆι] μετωνυμικῶς vt ſuprà de Agamemnone dictum eſt, cùm non Vlyſſes ſolus hos procos interfecerit, ſed cum Tel- & duobus ſeruis.

r ἀμφίμεδον.] Quærit ab Amphimedonte Agamemnonis anima, quid nam paſſus, hoc eſt, quod mortis genus, illæ cum ad inferos veniat. Tum ex more Poëtę varia illi proponit, quibus eos interijſſe ſuſpicari poteſt, nempe vt aut in mari à proc- ſorpti, vel in terra à latronibus occiſi ſint, aut in bello tutandæ ciuitatis & mulierum cauſa occubuerint. Vbi notabis, nulla morborum facere mentionem, cùm credere etiam potuiſſe videretur, eos ex morbo quodam perijſſe. cuius rei nos cauſam Iliade reddidimus. Hęc autem ſibi ab Amphimedonte exponi petit hoſpitalitatis commemoratione facta, qua ab eo in Ith rat honeſtatus. Vbi per tranſennam hiſtoriæ Troianæ παραλειπόμενον inſeritur, cùm dicit, Agamemnon ſe eò veniſſe, vt Vly ſectionem ad Troiam perſuaderet. Vnde ſuſpectam habeo illam narrationem vulgarem de Vlyſſe à Palamede decepto.

s ἔγνω σε ἀλλ᾽ ὅ.] Quod Agamemnon ita dignoſcat ex animab. procorum, eorum corporum ſpeciem, nihil aliud eſt quàn in Iliade dicebamus, credidiſſe Poëtam in illis eam remanere. Idem Tertulliano viſum eſt. Animam enim immortalem qu eam effigiatum corpus eſſe contendit, neq; hanc tantùm, ſed etiam Deum corporeum eſſe dicit, licet non effigiatum: neq hinc creditur eſſe factus hæreticus.

t πτολίπορθον] Vide Odyſſ. 1 pag. 1. in Annotat.

u μέμνημαι] Argumentum Homericum immortalitatis animæ. Cæterùm Amphimedon hiſtoriam ſuam & ſociorum exp qua explicanda nobis anxiè non eſt deſudandum, ſiquidem anteà fuſior præceſſerit.

x ἡμῖν φραζομένη] Hoc confingit Amphimedõ: neq; enim in illo dolo Penelopes hoc videtur fuiſſe ei propoſitũ, vt procis machinaretur, ſed vt hoc temporis prorogatione illi nuptijs ſuis eò diutiùs fruſtrarentur, & intereà reditum coniugis expe

y ἠελίῳ] Magnifica eſt iſta telæ cõparatio cum Sole aut Luna. An propter radiantia illic & micantia quodammodo fila argentea? An nudè propter illius admirabilem elegantiam?

z ὃ γὰρ γέρας] De ſepultura aliàs plus ſatis.

A ὄλβιε] Audita illa hiſtoria ex Amphimedonte, Agamemnon in laudem felicitatis Vlyſſis erumpit, qui tam fidam & ten moris coniugem habuerit: vnde Penelopæ ſempiternam laudem paratam dicit: contrà verò ſuam Clytemneſtram in perpe decus illo facinore execrando ſeſe conieciſſe, atq; adeò in reliquas mulieres illud deriuaſſe. Qua de re vide ſuprà lib. 11. p. 262. ibi in textu, hîc in commentarijs.

Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,	*Sic hi quidem talia ad inuicem loquebantu*
Ἑστεῶτ᾽ εἰν ἀΐδαο δόμοις ὑπὸ κεύθεσι γαίης.	*Stantes in inferni domibus ſub obſcuritatibus*
Οἱ δ᾽ ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν,ᵃ τάχα δ᾽ ἀγρὸν ἵκοντο	*Illi. a. poſtq̃ ex ciuitate iuerũt, citò in agrũ puen*
Καλὸν Λαέρταο τετυγμένον, ὅν ῥά ποτ᾽ αὐτὸς	*Pulcrum Laërtis elaboratum, quem quondam*
Λαέρτης κτεάτισσεν, ἐπεὶ μάλα πόλλ᾽ ἐμόγησεν·	*Laërtis poſſedit, poſtquam valde multùm labo*
Ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δ᾽ κλίσιον θέε πάντῃ,	*Illic ei dom᾽ erat, circũ. a. clauſtrũ currebat circ*
Ἐν τῷ σιτέσκοντο καὶ ἵζανον ἠδ᾽ ἴαυον	*In quo comedebãt, & ſedebãt, & dormiebant*
Δμῶες ἀναγκαῖοι, τοί οἱ φίλα ἐργάζοντο·	*Famuli neceſſarij, qui ei amica operabantur.*
Ἐν δ᾽ γυνὴ Σικελὴ γρηῢς πέλεν, ἥ ῥα γέροντα	*Ibi autem mulier Sicula anus erat, quæ ſenem*
Ἐνδυκέως κομέεσκεν ἐπ᾽ ἀγροῦ νόσφι πόληος.	*Diligenter curabat in agro longè à ciuitate.*
Ἔνθ᾽ Ὀδυσσεὺς δμώεσσι καὶ υἱεῖ μῦθον ἔειπεν·	*Tunc Vlyſſes paſtoribus, & filio ſermonem dixit*

μὲν νῦν ἔλθετ' ἐΰκτίμενον* πτολίεθρον·
δ' αἶψα συῶν ἱερεύσατε ὅς τις ἄριστος.
ὼ πατρὸς πειρήσομαι ἡμετέροιο,
ἐπιγνοίη καὶ φράσσεται ὀφθαλμοῖσιν,
γνοιῇσι, πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἐόντα.
πων, δμώεσσιν ἀρήια τεύχε' ἔδωκεν.
ἔπειτα δόμονδε θοῶς κίον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
πολυκάρπου ἀλωῆς πειρητίζων·
ρεν Δολίον μέγαν ὄρχατον ἐσκαταβαίνων,
δμώων, οὐδ' υἱέων· ἀλλ' ἄρα τοίγε
λέξοντες ἀλωῆς ἔμμεναι ἕρκος,
αὐτὰρ ὁ τοῖσι γέρων ὁδὸν ἡγεμόνευε.
ον πατέρ' εὗρεν ἐϋκτιμένῃ ἐν ἀλωῇ,
φυτὸν, ῥυπόωντα δὲ ἕσσο χιτῶνα,
ἀεικέλιον· περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας
ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων·
τ' ἐπὶ χερσὶ, βάτων ἕνεκ'· αὐτὰρ ὕπερθεν
κυνέην κεφαλῇ ἔχε, πένθος ἀέξων.
οὖν ἐνόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
μενον, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
ὑπὸ βλωθρὴν ὄγχνην κατὰ δάκρυον εἶβε.
ξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
περιφῦναι ἑὸν πατέρ', ἠδὲ ἕκαστα
ὡς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν·
ἐξερέοιτο, ἕκαστά τε πειρήσαιτο.
οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
κερτομίοις ἐπέεσσιν πειρηθῆναι.
νέων ἰθὺς κίεν αὐτοῦ δῖος Ὀδυσσεύς.
ἐν* κάτ' ἔχων κεφαλὴν, φυτὸν ἀμφελά-
χε.
ἱστάμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός,
γέρον, οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν
ὄρχατον, ἀλλ' εὖ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν
ὀν, οὐ συκῆ, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη,
ὄγχνη, οὐ πρασιή τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον.
δέ τοι ἐρέω, σὺ δὲ μὴ χόλον ἔνθεο θυμῷ·
οὐκ ἀγαθὴ κομιδὴ ἔχει, ἀλλ' ἅμα γῆρας
ἔχεις, αὐχμεῖς τε κακῶς, καὶ ἀεικέα ἕσσαι.
ἀεργίης γε ἄναξ ἕνεκ' οὔ σε κομίζει,
τοι δούλειον ἐπιπρέπει εἰσοράασθαι
καὶ μέγεθος· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικας.
δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε,
ἐναι μαλακῶς. ἡ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.
ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ὡς εἰς ἀνδρῶν; τεῦ δ' ὄρχατον ἀμφιπολεύεις;
τόδ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Ἰθάκην τήνδ' ἱκόμεθ', ὥς μοι ἔειπεν
ἀνὴρ νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ' ἰόντι,
ἀλλ' οὔ τι φρων· ἐπεὶ οὐ τλῆσεν ἕκαστα
ἠδ' ἐπακοῦσαι ἐμὸν ἔπος, ὡς ἐρέεινον
ξείνῳ ἐμῷ, εἴπου ζώει τε καὶ ἐστὶ,
τέθνηκε, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν.
ρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον.
ποτ' ἐξείνισσα φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ,
ρόν δ' ἐλθόντα· καὶ οὔπω τις βροτὸς ἄλλος
τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα.
δ' ἐξ Ἰθάκης γένος ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔφασκε
ὴν Ἀρκεισιάδην πατέρ' ἔμμεναι* αὐτοῦ.
ἐγὼ πρὸς δώματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα

Vos quidem nunc ite bene ædificatum oppidum, — γρ. δόμον εἴσω.
Prandiū.a.statim porcorū mactate quicūq; optimus.
At ego patrem tentabo nostrum,
Si me agnoscat, & animaduertat oculis, — γρ. Εἴ με ἐπιγνοίη.
An ignoret multo tempore qui peregrè abfui.
Sic locutus, seruis bellicosa arma dedit.
Hi quidem posteà domum velociter iuerūt, at Vlysses
Iuit propè ferax viridarium tentaturus.
Neq; inuenit dolium magnū in viridariū descendēs.
Neq; aliquem seruorum, neq; filiorum, sed hi
Sepes collecturi viridarij vt essent septum,
Iuerant, at hic his senex viam præiuerat.
Hūc.a.solum patrem inuenit bene facto in viridario
Expurgantē plantam, sordidam indutus erat vestē,
Laceram, indecentem, circum autem tibias bouinas
Ocreas laceras ligauerat scissuras fugiens,
Chirothecasq; in manib. ruborum gratia, at desuper
Caprinam galeam capite habebat dolorem augens.
Hunc.a. postquam agnouit perpatiens diuus Vlysses
Senectute consumtū, magnū.a. mentib. dolorē habē-
Stans sub alta pyro lacrymam effudit. (*tem,*
Cogitabat autem postea in mente, & in animo
Osculari & amplecti suum patrem, & singula
Dicere, quomodo venit & peruenit in patriā terram
An prius interroget singulaq; tentet.
Sic autem ei cogitanti visum est melius esse.
Primum cauillatorijs verbis tentare,
Hæc cogitans rectà iuit ad eum diuus Vlysses.
Certè hic quidem capite demisso plantam circumfo- — γρ. κατίχων
diebat.
Hunc autem astans allocutus est illustris filius,
O senex, non imperitia te tenet ad gubernandū
Viridarium, sed bene cura tenet, neq; omnino
Non planta, non ficus, non vitis, non quidem oliua,
Non pirus, non area sine cura in horto (est.)
Aliud.a. tibi dico, tu autem nō iram impone animo.
Ipsum te bona cura tenet, sed simul senectutem
Molestā habes, squales malè: & indecenter indut⁹ es.
Non quidem pigritiæ dominus gratia non tè curat,
Neq; te seruili decet videri
Forma & magnitudine, regi enim viro similis es.
Tali autem videris, postquam lotus est comeditq;,
Dormire molliter, hic enim mos est senum.
Sed agè mihi hoc dic, & verè narra.
Cuius seruus es virorū? cuius.a. hortum gubernas?
Et mihi hoc dic verè vt bene sciam,
Si verè Ithacam hanc veni, sicut mihi dixit
Hic vir, qui nūc primū obuius factus est huc veniēti,
Nō omniū rerū penitùs gnarus, quoniā non ausus est
Dicere, et audire meū verbū sicut īterrogaui (singula
Circa amicum meum, sicubi viuit & est,
An iam mortuus est, & in inferni ædibus.
Nam tibi dico, tu autem intellige & me audi.
Virū aliquādo hospitio excepi dilecta in patria terra
Nostrā (domū) a. veniētē, et nondū aliquis homo ali⁹
Hospitū peregrinorū amicorum meā venit domum.
Dicebat autem ex Ithaca genus esse, & dicebat
Laërtem Arcisiadem patrem esse ipsius. — γρ. αὐτῷ.
Hunc quidem ego domum deducens præclarè excepi

Ἐνδυ-

Ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατ' οἶκον ἐόντων,
Καί οἱ δῶρα πόρον ξεινήια, οἷα ἐώκει.
Χρυσοῦ μέν οἱ δῶκ' εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
Δῶκα δέ οἱ κρητῆρα πανάργυρον ἀνθεμόεντα,
Δώδεκα δ' ἁπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
Τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας·
Χωρὶς δ' αὖτε γυναῖκας ἀμύμονας ἔργ' εἰδυίας
Τέσσαρας εἰδαλίμας, ἃς ἤθελεν αὐτὸς ἑλέσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πατὴρ κατὰ δάκρυον εἴβων,
[i] Ξεῖν', ἤτοι μὲν γαῖαν ἱκάνεις ἣν ἐρεείνεις,
Ὑβρισταὶ δ' αὐτὴν καὶ ἀτάσθαλοι ἄνδρες ἔχουσι.
Δῶρα δ' ἐτώσια ταῦτα χαρίζεο μυρί' ὀπάζων.
(γρ. κιχείς) Εἰ γάρ μιν ζωόν γ' ἐκίχεις Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ,
Τῷ κέν σ' εὖ δώροισιν ἀμειψάμενος ἀπέπεμψε,
Καὶ ξενίῃ ἀγαθῇ· ἡ γὰρ θέμις, ὅστις ὑπάρξῃ.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Πόστον δὴ ἔτος ἐστὶν ὅτε ξείνισσας ἐκεῖνον
Σὸν ξεῖνον δύστηνον, ἐμὸν παῖδ', εἴποτ' ἔην γε·
Δύσμορον, ὅν που τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης,
Ἠέ που ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ἢ ἐπὶ χέρσου
Θηρσὶ καὶ οἰωνοῖσιν ἕλωρ γένετ'· οὐδέ ἑ μήτηρ
Κλαῦσε περιστείλασα, πατήρ θ', οἵ μιν τεκόμεσθα·
Οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος ἐχέφρων Πηνελόπεια
Κώκυσ' ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν, ὡς ἐπέοικεν,
[k] Ὀφθαλμοὺς καθελοῦσα· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
(γρ. δαί) Ποῦ* δὲ νηῦς ἕστηκε θοή, ἥ σ' ἤγαγε δεῦρο,
Ἀντιθέους θ' ἑτάρους; ἦ ἔμπορος εἰλήλουθας
Νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης, οἱ δ' ἐκβήσαντες ἔβησαν;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
[l] Τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω.
Εἰμὶ γὰρ ἐξ Ἀλύβαντος, ὅθι κλυτὰ δώματα ναίω,
Υἱὸς Ἀφείδαντος Πολυπημονίδαο ἄνακτος.
Αὐτὰρ ἐμοί γ' ὄνομ' ἐστὶν Ἐπήριτος· ἀλλά με δαίμων
Πλάγξ' ἀπὸ Σικανίης δεῦρ' ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα·
Νηῦς δέ μοι ἕστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος.
Αὐτὰρ Ὀδυσσῆι τόδε δὴ πέμπτον ἔτος ἐστὶν
Ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης,
Δύσμορος· ἦ τέ οἱ ἐσθλοὶ ἔσαν ὄρνιθες ἰόντι
Δεξιοί, οἷς χαίρων μὲν ἐγὼν ἀπέπεμπον ἐκεῖνον,
(γρ. δ' ἐκεῖνος ἰών· θυμὸς δὲ νῶι) Χαῖρε* δὲ κεῖνος ἰών· θυμὸς δ' ἔτι νῶιν ἐώλπει
Μίξεσθαι ξενίῃ, ἠδ' ἀγλαὰ δῶρα διδώσειν.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα.
Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν [m] κόνιν αἰθαλόεσσαν
Χεύατο κακκεφαλῆς πολιῆς, ἀδινὸν στεναχίζων.
Τοῦ δ' ὠρίνετο θυμός, ἀνὰ ῥῖνας δέ οἱ ἤδη
[n] Δριμὺ μένος προὔτυψε, φίλον πατέρ' εἰσορόωντι.
Κύσσε δέ μιν περιφὺς ἐπιάλμενος, ἠδὲ προσηύδα,
(γρ. μέν τι) [o] Κεῖνος* μέντοι ὅδ' αὐτὸς ἐγώ, πάτερ, ὃν σὺ μεταλλᾷς,
Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυόεντος.
Ἐκ γάρ τοι ἐρέω (μάλα δὲ χρὴ σπευδέμεν ἔμπης)
Μνηστῆρας κατέπεφνον ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
Λώβην τινύμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.
Τὸν δ' αὖ Λαέρτης ἀπαμείβετο φώνησέν τε,
Εἰ μὲν δὴ Ὀδυσσεύς γε ἐμὸς πάις ἐνθάδ' ἱκάνεις,
Σῆμά τί μοι νῦν εἰπὲ ἀριφραδές, ὄφρα πεποίθω.

Accuratè amplectens, cùm multi in domo essen
Et ei dona præbui hospitalia qualia decet,
Auri quidem ei dedi benefacti septem talent
Dedi autem ei pateram totam argenteam flor
Duodecim autem simplices vestes, totq; tapete
Tot autē pallia pulcra, tot autem post hæc inte
Separatim aūt rursus mulieres eximias opera
Quatuor speciosas, quas voluit ipse capere.
Huic.a. respondit postea pater lacrymas fu
Hospes, certè terram peruenisti, quàm interrog
Iniurij autem ipsam, & iniusti viri habent.
Dona autem vana hæc donasti multa præbens
Si enim ipsum viuum inuenisses Ithacæ in popu
Quò te benè donis repensum remitteret,
Et hospitalitate bona, hic.n. mos est quicūq; be
Sed agè mihi hoc dic, & verè narra. (is ince
Quotus iam annus est, quādo hospitio illū exc
Tuum amicum infelicē meum filiū si aliquādo
Infortunatum, quem longè amicis & patria te
Vel in ponto comederunt pisces, vel in terra
Feris & auib. laniamentū fact⁹ est, neq; ipsum
Fleuit pollinctum, paterq; qui ipsum genuimus
Neq; vxor multum dotata prudens Penelope
Plorauit in lectis dilectum maritum, sicut dece
Oculos illius claudens. hic enim est honos mort
Et mihi hoc dic verè, vt bene sciam.
Quis vnde es virorum? vbi tibi ciuitas & pare
Vbi autem nauis stetit velox quæ te duxit huc
Diuinosq; socios? an mercator venisti
Naui in aliena, hi autem te naue educto discess
Hunc autem respondens allocutus est prude
lysses,
Tibi enim ego certè omnia valde verè narrabo,
Sum enim ex Alybande, vbi inclytas domos hab
Filius Aphidantis Polypemonidæ regis,
At mihi nomen est Eperitus, sed me fortuna
Errare fecit à Sicania huc venire nolentem.
Nauis autem mihi hæc stat in agro longè à ciuit
At Vlyssi hic iam quintus annus est
Ex quo illinc iuit, & à mea discessit patria
Infelix, certè ei bonæ erant aues eunti
Dexteræ, quibus gaudens quidem ego dimisi illu
Gaudebat ille iens, animus.a. nobis adhuc spera
Misceri hospitalitate, & splendida dona dare.
Sic dixit, hunc.a. doloris nebula cooperuit n
Ambabus.a. manibus captum puluerem ardent
Fudit in capite albo grauiter suspirans.
Huius. a. motus est animus, supra nares autem
Acutum robur verberauit dilectū patrē inspicie
Osculatus est.a. ipsum amplexus, subsiliēs. a. allo
Ille quidē hic ipse ego pater, quē tu inquiris,
Veni vigesimo anno in patriam terram.
Sed abstine fletu luctuq; lacrymoso.
Etenim tibi dico, (valde.a. oportet festinare ta
Procos interfeci in nostris ædibus,
Nocumentum rependens dolorosum & mala op
Huic autem rursus Laërtes respondit, dixitq;
Siquidem iam Vlysses meus filius huc venisti,
Signū aliquod mihi nūc dic manifestū, vt psuad

ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
ὠτειλὴν πρῶτον τήνδε φράσαι ὀφθαλμοῖσι, (σεύς,
Παρνησῷ μ' ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι
σὺ δέ με προΐεις καὶ πότνια μήτηρ
Αὐτόλυκον μητρὸς φίλον, ὄφρ' ἂν ἑλοίμην
δεῦρο μολών μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν.
καί τοι δένδρε' ἐϋκτιμένην κατ' ἀλωὴν
ἅ ποτ' ἔδωκας, ἐγὼ δ' ᾔτεόν σε ἕκαστα,
ἐὼν κατὰ κῆπον ἐπισπόμενος· διὰ δ' αὐτῶν
ἱκνεύμεθα, σὺ δ' ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἕκαστα·
μοι δῶκας τρισκαίδεκα, καὶ δέκα μηλέας,
τεσσαράκοντ'. ὄρχους δέ μοι ὧδ' ὀνόμηνας
δωσέμεν πεντήκοντα, διατρύγιος δὲ ἕκαστος
ἔνθα δ' ἀνὰ σταφυλαὶ παντοῖαι ἔασιν,
ὁππότε δὴ Διὸς ὧραι ἐπιβρίσειαν ὕπερθεν.
ἔφατο, τοῦ δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον
ἀναγνόντος τὰ οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς·
παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε· τὸν δὲ ποτὶ οἷ
ὀλιγοδρανέοντα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
ἄμπνυτο, καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη,
μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε,
πάτερ, ἦ ῥα ἔτ' ἐστὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον,
μνηστῆρες ἀτάσθαλον ὕβριν ἔτισαν. γρ. ἀπέτισαν
νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα μὴ τάχα πάντες
ἐπέλθωσιν Ἰθακήσιοι, ἀγγελίας δὲ
ἐποτρύνωσι Κεφαλλήνων πολίεσσι.
ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων· (σεύς,
ἴομεν προτὶ οἶκον, ὃς ὀρχάτου ἐγγύθι κεῖται.
Τηλέμαχον, καὶ βουκόλον, ἠδὲ συβώτην
ὡς ἂν δεῖπνον ἐφοπλίσσωσι τάχιστα.
ἄρα φωνήσαντε βάτην πρὸς δώματα καλά.
δή ῥ' ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
Τηλέμαχον, καὶ βουκόλον, ἠδὲ συβώτην
ταμνομένους κρέα πολλά, κερῶντάς τ' αἴθοπα οἶνον.
Λαέρτην μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
ἀμφίπολος Σικελὴ λοῦσεν, καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ·
ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν καλὴν βάλεν. αὐτὰρ Ἀθήνη
παρισταμένη μέλε' ἤλδανε ποιμένι λαῶν,
μείζονα δ' ἠὲ πάρος καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι.
ἀσαμίνθου βῆ· θαύμαζε δέ μιν φίλος υἱός,
ἀθανάτοισι θεοῖς ἐναλίγκιον ἄντην·
φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
πάτερ, ἦ μάλα τίς σε θεῶν αἰειγενετάων
μέγεθός τε ἀμύμονα θῆκεν ἰδέσθαι.
τὸν δ' αὖ Λαέρτης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων,
ἐών τοι χθιζὸς ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
ἔχων ὤμοισιν ἐφεστάμεναι καὶ ἀμύνειν
μνηστῆρας· τῷ κε σφέων γούνατ' ἔλυσα
ἐν μεγάροισι, σὺ δὲ φρένας ἔνδον ἰάνθης.
οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.
οἱ μὲν δείπνῳ ἐπεχείρεον, ἀγχίμολον δὲ
ὁ γέρων Δολίος, σὺν δ' υἱεῖς τοῖο γέροντος

Hunc autē respondens allocutus est prudēs Vlysses,
Cicatricem quidē primùm hãc animaduerte oculis,
Quam in Parnaso mihi inflixit sus albo dente
Eunti, tu autem me præmisisti, & honoranda mater
Ad patrem Autolycum matris dilectum, vt caperem
Dona, quæ huc veniens mihi præmisit & annuit,
Eia agè tibi & arbores benè facto in viridario
Dicā, quas aliquādo dedisti, ego. a. petÿ à te singulas
Puer cùm essem per hortum sequens, per autem ipsas
Iuimus, tu autem nominasti & dixisti singulas.
Piros mihi dedisti tredecim, & decem malos,
Ficos quadraginta, sulcos aūt mihi sic disertè dixisti
Te daturum quinquaginta, frugifer autem singulus
Erat, illic vuæ omnigenæ erant,
Quando iam Iouis horæ aggrauabant desuper.
Sic dixit, huius. a. ipsius soluta sunt genua & dilectum cor,
Signa recognoscentis, quæ ei firma dixerat Vlysses,
Circum aūt filium dilectum iecit brachia, hūc ad se
Cepit exanimatum pertolerans diuus Vlysses.
At postq̄ respirauit, & in p̄cordia animus cōgregatus
Iterum verbis respondens, allocutus est, (est,
Iupiter pater, certè adhuc estis dÿ in magno Olympo,
Si verè proci prauam iniuriam soluerunt.
Nunc autem grauiter timeo in mente, ne citò omnes
Huc irruant Ithacenses, nuncios autem
Omninò impellant Cephallenorum ciuitatibus.
Hunc autem respondens, allocutus est prudēs Vlysses,
Confide, non tibi hæc in mentibus tuis curæ sint.
Sed eamus ad domum, quæ viridarium propè iacet,
Illuc autem Telemachum, & bubulcum, & subulcū
Præmisit, vt cœnam pararent citissimé.
Sic igitur locuti iuerunt ad domos pulcras,
Hi autem quādo iam iuerunt domos benè habitatas,
Inuenerunt Telemachum & bubulcum, & subulcū,
Incidentes carnes bonas, miscentesq́; nigrum vinum.
Interim autem Laërtem magnanimum sua in domo
Famula Sicula lauit & vnxit oleo.
Circum autem vestem pulcram iecit, at Minerua
Propè astans auxit membra pastori populorum,
Maiorem quàm antea, & pinguiorem fecit videri.
Ex balneo iuit. admiratus est. a. ipsum dilectus filiº,
Postquam vidit immortalibus Dÿs similem aspectu,
Et ipsum vocatum verba velocia allocutus est,
O pater, certè valde aliqs te Deorū sempiternorū
Formaq́; magnitudineq́; maiorem fecit videri.
Hūc. a. rursus Laërtes prudens cōtrà allocutus est,
Vtinam enim Iupiterq́; pater, & Minerua, & Apollo,
Qualis Nericum cepi benè ædificatam vrbem
Littore terræ Cephallensibus imperans,
Talis existens hesternus in nostris domibus,
Arma nimirum humeris instare, & vlcisci
Viros procos, quo ipsorum genua soluissem
Multorū in ædibus, tu aūt mentes intra lætus fuisses,
Sic hi quidem talia ad inuicem dicebant.
Hi. a. postq̄ igitur cessarunt à labore, parauerūtq́; con-
Ex ordine sederunt in lecticisq́; sedibusq́;. (uiuium,
Tunc hi quidem cœnam parabant, eadem hora autē
Venit senex Dolius, simul autem filÿ huius senis

χ. προμολ-λοῦσ' ἐκάλεσσεν	Ἐξ ἔργων μογέοντες, ἐπεὶ* προμολῶσα κάλεσσεν	Ex operibus fatigati, postquam antè veniens
	Μήτηρ γρηῦς Σικελή, ἥ σφέας τρέφε γέροντα	Mater anus Sicula, quæ ipsos nutriuit & sene
χ. ἱμάρψεν.	Ἐνδυκέως κομέεσκεν, ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρψεν.	Accuratè curauit postquam senectus cœpit.
	Οἱ δ' ὡς οὖν Ὀδυσῆα ἴδον, φράσσαντό τε θυμῷ,	Hi autem vt Vlyssem viderunt, agnoueruntq́
	Ἔσταν ἐνὶ μεγάροισι τεθηπότες. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	Steterunt in domibus stupefacti, at Vlysses
	Μειλιχίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος προσέειπεν,	Dulcibus verbis incessens dixit,
	Ὦ γέρον, ἵζ' ἐπὶ δεῖπνον, ἀπεκλελάθεσθε δὲ θάμβευς.	O senex, sede ad cœnã, obliuiscimini .a. stupe
	Δηρὸν γὰρ σίτῳ ἐπιχειρήσειν μεμαῶτες	Diu enim cibum parare prompti
	Μίμνομεν ἐν μεγάροις, ὑμέας ποτιδέγμενοι αἰεί.	Expectamus in ædibus vos expectantes sempe
	Ὣς ἄρ' ἔφη. Δολίος δ' ἰθὺς κίε χεῖρε πετάσσας	Sic dixit, Dolius .a. rectà iuit manibus exte
	Ἀμφοτέρας, Ὀδυσεὺς δὲ λαβὼν κύσε χεῖρ' ἐπὶ καρ-	Ambab. Vlysses .a. captas osculat⁹ est manus a
	Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα, (πῷ,	Et ipsum vocatum verba velocia allocutus e
	Ὦ φίλ', ἐπεὶ νόστησας ἐελδομένοισι μάλ' ἡμῖν,	O amice, quoniam rediisti cupientibus vala
	Οὐδ' ἔτι οἰομένοισι, θεοὶ δέ σε ἤγαγον αὐτοί,	Neq́; (id quidem) reputantibus. Dij .a. te duxi
χ. μάλα	Οὖλέ τε καὶ* μέγα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.	Saluéq́; & valde gaude, Dij .a. tibi felicitates
	Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,	Et mihi hoc dic verum, vt bene sciam.
	Ἢ ἤδη σάφα οἶδε περίφρων Πηνελόπεια	An iam apertè scit prudens Penelope
	Νοστήσαντά σε δεῦρ', ἢ ἄγγελον ὀτρύνωμεν.	Te huc rediisse, an nuncium moueamus.
	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-	Hunc .a. respondens allocutus est prudens
	Ὦ γέρον, ἤδη οἶδε· τί σε χρὴ ταῦτα πένεσθαι; (σεύς,	O senex, iam scit, quid te oportet hæc laborar
	Ὣς φάθ'. ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἕζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου.	Sic dixit, hic .a. rursus sedit bene polita in
	Ὣς δ' αὔτως παῖδες Δολίου κλυτὸν ἀμφ' Ὀδυσῆα	Sic autem eodem modo filij Dolij inclytũ circ
	Δεικανόωντ' ἐπέεσσι, καὶ ἐν χείρεσσι φύοντο.	Interrogaueruntq́; verbis & manibus adhæse
	Ἑξείης δ' ἕζοντο παραὶ Δολίον πατέρα σφῶν.	Deinde .a. sederunt apud Dolium patrem ips

COMMENTARIVS.

a τάχα δ' ἀγρὸν ἵκοντο] Absoluto illo animarum apud inferos colloquio, red[i]t ad institutam narrationem de Vlysse, cui[us] tum in agrum Laertis exponit, tum per occasionem domum describit, in qua Laertes habitabat. Quæ descriptio, quia in[...] potest sine vocis κλίσιον explicata πολυσημία, cuius ignorantia aut contemptu hic locus minus perspicue redditus est a [...] terprete, eam ad Lexicon Homericum referemus. Meus manuscriptus & satis vetustus (cuius autorem hactenus ignoro, [...] eius tum doctrinam tum diligentiam præ se ferat) vertit, Claustrum, quod videtur tolerabilius, itaq; id retinuimus. Est a[...] ἐκ τ͂ ἀπαξ εἰρημένων.

b σικελὴ γρηῦς] Cùm Siculam hanc anum dicit, satis docet fuisse seruam: nam vt anteà perstrinximus, Siculi erant ἀνδρα[...]

c υἱέων] Filios Dolij intelligit.

d γέρων.] Nempe Dolius.

e λιστρεύοντα] Cic. in Cat. Maiore. At Homerus, inquit, Laërtem colentem agrum & eum stercorantem facit. Giphanius [...] docet, hic nullam esse stercorationis mentionem. Itaq; μνημονικὸν ἁμάρτημα in eo autore notat.

f μερμήριξε] Sic noua negotia nouas quoq; pariunt deliberationes. Nam cùm eo consilio patrem accederet, vt experir[etur] eo dignosci posset: nunc eo viso, de illo consilio abijciendo vel retinendo deliberat. Vbi rectè exprimit Poëta animum fi[lii] aspectum parentem ita commouetur, vt eum potiùs præ amore complexurus sit, quàm longiore dissimulatione hoc gaudi[o] diutiùs frustraturus atq; adeò ipsum etiam parentem. Cur autem priori illi consilio adhæret? Vt videlicet gaudium illud [ex] parte maius sit: deinde quia tam repentina salutatio minus erat lepôris habitura, quàm quæ hoc proœmio esset præstru[cta] enim, quem tecum loquentem vides, & post diuturnam absentiam non agnoscis, vbi sese tibi aperit, nescio quomodo an[...] lum complecteris.

g ὦ γέρον,] Nunc patrem suum compellat, Vlyssem se esse dissimulando, & simulando se peregrinum quendam, qui Ith[acam] uenerit Vlyssis inuisendi gratia. Primùm ergo laudat istum agrum ab eleganti cultura, quam omnes arbores testantur. D[einde] uehitur in ipsum senem, qui tam negligens sit in sui ipsius cultu, cùm his vestibus laciniosis indutus sit, quæ minus ei vide[antur con]uenire, qui regi potiùs conferendus sit ob elegantiam vultus & magnitudinem corporis (vbi nota, quid Rege dignum cen[seatur) ...] tio, seruum eum esse conijciens petit, cui domino seruiat, atq; hunc agrum excolat. Quartò, quærit an vere Ithacam acce[sserit] Vlyssem veterem suum hospitem conuenturus est, de quo cum nihil certi potuerit ab alio quodam, qui ipsi obuiam fact[us] piscari, ad hunc senem se recurrere dicit, à quo idem percunctatur. Denique exponit, quomodo alias Vlyssem hospitio e[xceperit] & vt eum tandem pluribus donis honestatum à se dimiserit.

h καί οὕτω] Docet his verbis, se remotam quandam regionem incoluisse, vtpote ad quam peregrini homines minimè a[...] Eam appellabit mox Sicaniam, in qua maxima pars errorum Vlyssis fuit. Et tamen vides, ibi quoq; hospitalitatem regn[asse] quàm apud Læstrygonas. Quod indicauit Poëta etiam in ficta ista Vlyssis oratione.

i ξεῖν', ἤτοι] Respondet Laërtes, sed non ad omnia Vlysseæ orationis capita. Tria nempe prima prætermittit, quibus sup[...] indicauit & ἀτιμαγεῖν respondere, id amplexatus quod magis e re sua esse arbitratus. Ergo illud arripit, quod ille dixerat de [...] & muneribus honestato Vlysse, quasi frustrà hæc in eum contulerit, vtpote à quo tantæ hospitalitatis remunerationem e[...] non possit, siquidem ille iam obierit. Vbi continetur quarti capitis responsum, tacite hunc peregrinum monens, cum ven[...] cam. Immò & tertio quodammodo satisfacit, cùm dicit se illius Vlyssis parentem.

k ὀφθαλμοὺς] De hoc ritu alias diximus.

l εἰμὶ γὰρ ἐγὼ] Cum fictam suam exponat originem, non dubitat πολύτροπος iste de illius veritate præfari. At illius scopu[s] veritas, sed persuasio.

m κόνιν] Mos veterum in luctu, quem attingit etiam Catullus in nuptijs Pelei & Thetidis, cùm dicit apud eum Aegæus:

Sed primùm multas expromam mente querelas,
Canitiem terra atq; infuso puluere fœdans.
Inde infecta vagi ...
Nostros vt luctus, nostraq; incendia mentis,
Carbasus obscura dicat ferrugine Hibera.

Indicauerat locum ante me Giphanius.

n δριμὺ μένος] Quod ijs accidere solet, inquit Eustathius, qui postmodum sunt lacrymati.

o κεῖνος μὲν τοι] Orator alioqui facundissimus Vlysses ac copiosissimus, paucis tamen hic aduentum suum parenti expo[nit] cædem procorum, quam iam perpetrauit. Sed neq; hoc pacto, id est, hac nuda expositione à patre est agnitus. Porrò ex illa [...] ce argumentum & iudicium sui dabit. Cui addit specialius de ijs, quæ parens ei olim pollicitus erat.

p ἔλλαν ἀποψύχοντα] Quod sæpe ex nimio gaudio præcipuè senibus, qui iam debiliores sunt natura, accidere assolet.

τ' ἐστὶ] Scilicet iustitia, quæ in malorum ſupplicijs exercetur, Deum eſſe arguit. Hîc autem nota, quod aliàs etiam expoſui-
,en Laërtes ſolùm Iouem primò appellârit in pluralitatem Deorum declinaſſe. prudentia autem illius mox cernitur, cùm ex
m morte factum iri tumultum Ithacenſium & Cephallenorum præſentiat. Contrà fiducia Vlyſſis, qui illum non pertime-
i nimirum Iouis & Mineruæ tutus auxilio, vt aliàs dixit.
λδαιs] Hanc περιπλογίαν aliàs pluries vidimus.
ζοι] Similia vota efferebat in Iliade Neſtor.
γέρων Δόλιος,] Sequitur reditus Dolij & eius filiorum, & illorum omnium cum Vlyſſe agnito breue colloquium.

ν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο.
δ' ἄρ' ἄγγελος ὦκα κατὰ πτόλιν ᾤχετο πάντη,
ν συγερὸν θάνατον καὶ κῆρ' ἐνέπουσα.
ὁμῶς ἀΐοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
τε στοναχῇ τε δόμων προπάροιθ' Ὀδυσῆος.
υς οἴκων φόρεον, καὶ θάπτον ἕκαστοι.
ξ ἀλλάων πολίων οἶκόνδε ἕκαστον
ειν ἁλιεῦσι, θοῇς ἐπὶ νηυσὶ τιθέντες.
εις ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, ἀχνύμενοι κῆρ.
γεῖρ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
, Εὐπείθης ἀνὰ θ' ἵστατο καὶ μετέειπεν.
άρ οἱ ἄλαστον ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔκειτο
τὸν πρῶτον ἐνήρατο δῖος Ὀδυσσεύς.
δακρυχέων, ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ἀνὴρ ὅδε μήσατ' Ἀχαιοῖς.
σὺν νήεσσιν ἄγων πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,
εν νῆας γλαφυρὰς ἀπὸ δ' ὤλεσε λαοὺς.
λθὼν ἔκτεινε Κεφαλλήνων ὄχ' ἀρίστους.
ετε, πρὶν τοῦτον ἢ ἐς Πύλον ὦκα ἱκέσθαι,
Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί,
καὶ ἔπειτα κατηφέες ἐσσόμεθ' αἰεί.
τάδε γ' ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
παίδων τε κασιγνήτων τε φονῆας
, οὐκ ἂν ἔμοιγε μετὰ φρεσὶν ἡδὺ γένοιτο
ἀλλὰ τάχιστα θανὼν φθιμένοισι μετείην.
εν, μὴ φθέωσι περαιωθέντες ἐκεῖνοι. (ους.
ατο δακρυχέων. οἶκτος δ' ἕλε πάντας Ἀχαι-
λον δέ σφ' ἦλθε Μέδων καὶ θεῖος ἀοιδὸς
έρων Ὀδυσῆος, ἐπεί σφεας ὕπνος ἀνῆκεν.
ἐν μέσσοισι· τάφος δ' ἕλεν ἄνδρα ἕκαστον.
καὶ μετέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδὼς,
υτε δὴ νῦν μευ Ἰθακήσιοι· οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς
των ἀέκητι θεῶν τάδε μήσατο ἔργα.
νὼν εἶδον θεὸν ἄμβροτον, ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ
ν ἑστήκει, καὶ Μέντορι πάντα ἐῴκει.
τος δὲ θεὸς τοτὲ μὲν προπάροιθ' Ὀδυσῆος
θαρσύνων, τοτὲ δὲ μνηστῆρας ὀρίνων
τὰ μέγαρον· τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
φάτο. τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος
ι καὶ μετέειπε γέρων ἥρως Ἁλιθέρσης (ἤρει.
ίδης· ὁ γὰρ οἶος ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω·
σ]ιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
κλῦτε δὴ νῦν μευ Ἰθακήσιοι ὅ, ττί κεν εἴπω.
ετέρῃ κακότητι, φίλοι, τάδε ἔργα γένοντο.
οὐ πείθεσθ', οὐ Μέντορι ποιμένι λαῶν,
έρους παῖδας καταπαυέμεν ἀφροσυνάων·
έγ' ἔργον ἔρεζον ἀτασθαλίῃσι κακῇσι,
τα κείροντες, καὶ ἀτιμάζοντες ἄκοιτιν
ἀρίστηος· τὸν δ' οὐκ ἔτι φάντο νέεσθαι.
νῦν ὧδε γένοιτο· πίθεσθέ μοι ὡς ἀγορεύω·
ιομεν, μή πού τις ἐπίσπαστον κακὸν εὕρῃ.

Sic hi quidem circa cœnam in ædibus laborabant.
Fama verò nuncia citò in ciuitatem, iuit vbiq;
Procorum odioſam mortem & parcam annuncians.
Hi autem ſimul audientes iuerunt aliunde alius,
Strepituq; ſuſpirioq; ædes ante Vlyſſis:
Ex.v. domib. mortuos portauerũt, et ſepelierũt ſinguli.
Hos autem ex alijs ciuitatibus domum ſingulus
Miſerunt ducere piſcatorib. velocib. in nauib. ponẽtes,
Ipſi autẽ in concionẽ iuerunt congregati, dolentes cor,
At poſtquam coacti ſunt, & frequentes conuenerunt,
His Eupithes ſurrexit, & locutus eſt.
Filij enim ei intolerabilis in mentibus dolor iacebat
Antinoi, quem primùm interfecit diuus Vlyſſes.
Huius gratia lacrymas fundẽs concionatus eſt et dixit:
O amici, certè magnũ op⁹ vir hic operat⁹ eſt: Achiuor.
Hos quidem cum nauibus ducens multosq; & bonos,
Perdidit quidem naues cõcauas, perdidit aũt populos.
Hos.a, veniens interfecit Cephallenorũ longè optimos.
Sed agitè, antequàm hic in Pylum citò eat,
Vel & in Elidem diuinam, vbi dominantur Epei,
Eamus, & poſtea triſtes erimus ſemper:
Pudor enim hæc ſunt & futuris audiri,
Si iam non filiorumq; fratrumq; homicidas
Puniemus, non mihi in mentibus dulce erit
Viuere, ſed citiſſimè mortuus defunctis interero.
Sed eamus, ne præueniant tranſeuntes illi.
Sic dixit lacrymans, dolor aũt cepit omnes Achiuos.
Apud autem ipſos venit Medon & diuinus cantor,
Ex domibus Vlyſſis, poſtquam ipſos ſomnus reliquit.
Steterũt.a. in medijs, ſtupor.a. cepit virum ſingulum.
His autem & locutus eſt Medon prudentia ſciens,
Audite iam nunc me Ithacenſes, non enim Vlyſſes
Immortalibus ſine Dijs hæc operatus eſt opera.
Ipſe ego vidi Deum immortalem, qui Vlyſſem
Prope ſtetit, & Mentori per omnia ſimilis fuit.
Immortalis.a. Deus aliquando quidem ante Vlyſſem
Apparebat, audaciã acuens, aliquando procos turbãs,
Currebat in domum, hi autem confertim cadebant.
Sic dixit, hos aũt igitur omnes recens timor cepit.
His autem & dixit ſenex heros Halitherſes
Maſtorides. hic enim ſolus videbat præſentia et futura
Qui ipſis bene ſapiens concionatus eſt & dixit,
Audite iam nunc me Ithacenſes quodcunq; dicam.
Veſtra malignitate amici hæc opera facta ſunt.
Non.n. mihi perſuadeamini, nõ Mentori paſtori popu-
Veſtros filios deſinere ſtultitijs, (lorum,
Qui magnum opus fecerunt intemperie praua
Facultates arrodentes & inhonorantes vxorem
Viri optimi, quem non ampliùs dicebant rediturum:
Et nunc ſic factum eſt, perſuademini mihi ſicut dico:
Ne eamus, ne quis attractum malum inueniat.

Ὣς ἔφαθ᾽. οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἀνήϊξαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ,
Ἡμίσεων πλείους· τοὶ δ᾽ ἀθρόοι αὐτόθι μένον.
Οὐ γάρ σφιν ἅδε μῦθος ἐνὶ φρεσίν, ἀλλ᾽ Εὐπείθει
Πείθοντ᾽· αἶψα δ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ τεύχεα ἐσσεύοντο.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκὸν,
Ἀθρόοι ἠγερέθοντο πρὸ ἄστεος εὐρυχόροιο.
Τοῖσιν δ᾽ Εὐπείθης ἡγήσατο νηπιέῃσιν.
Φῆ δ᾽ ὅγε τίσεσθαι παιδὸς φόνον· οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλεν
Ἂψ ἀπονοστήσειν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ πότμον ἐφέψειν.
Αὐτὰρ Ἀθηναίη Ζῆνα Κρονίωνα προσηύδα,
Ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
Εἰπέ μοι εἰρομένῃ, τί νύ τοι νόος ἔνδοθι κεύθει;
Ἢ προτέρω πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
Τεύξεις; ἦ φιλότητα μετ᾽ ἀμφοτέροισι τίθησθα;
Τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Τέκνον ἐμὸν, τί με ταῦτα διείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς;
Οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτὴ,
Ὡς ἤτοι κείνους Ὀδυσσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών;
Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις· ἐρέω δέ τοι ὡς ἐπέοικεν.
Ἐπεὶ δὴ μνηστῆρας ἐτίσατο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ὅρκια πιστὰ ταμόντες, ὁ μὲν βασιλευέτω αἰεὶ,
Ἡμεῖς δ᾽ αὖ παίδων τε κασιγνήτων τε φόνοιο
γρ. θῶμεν. Ἔκλησιν * θέωμεν. τοὶ δ᾽ ἀλλήλους φιλεόντων
Ὡς τοπάρος· πλοῦτος δὲ καὶ εἰρήνη ἅλις ἔστω.
Ὣς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην.
Βῆ δὲ κατ᾽ Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ἐξελθών τις ἴδοι μὴ δὴ σχεδὸν ὦσι κιόντες.
Ὣς ἔφατ᾽· ἐκ δ᾽ υἱὸς Δολίου κίεν ὡς ἐκέλευεν·
Στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν, τοὺς δὲ σχεδὸν εἴσιδε πάντας.
Αἶψα δ᾽ Ὀδυσσῆα ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Οἵδε δὴ ἐγγὺς ἔασ᾽. ἀλλ᾽ ὁπλιζώμεθα θᾶσσον.
Ὣς ἔφατ᾽. οἱ δ᾽ ὤρνυντο, καὶ ἐν τεύχεσσι δύοντο,
Τέσσαρες ἀμφ᾽ Ὀδυσῆ᾽, ἓξ δ᾽ υἱεῖς Δολίοιο.
Ἐν δ᾽ ἄρα Λαέρτης Δολίος τ᾽ ἐς τεύχε᾽ ἔδυνον,
Καὶ πολιοί περ ἐόντες, ἀναγκαῖοι πολεμισταί.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκὸν,
γρ. Ὤϊξάν τε * Ὤϊξαν δὲ θύρας, ἐκ δ᾽ ἤϊον, ἦρχε δ᾽ Ὀδυσσεύς.
Τοῖσι δ᾽ ἐπ᾽ ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.
Τὴν μὲν ἰδὼν γήθησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
Αἶψα δὲ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱὸν,
Τηλέμαχ᾽, ἤδη μὲν τόδε γ᾽ εἴσεαι αὐτὸς ἐπελθὼν,
Ἀνδρῶν μαρναμένων, ἵνα τε κρίνονται ἄριστοι,
Μή τι καταισχύνειν πατέρων γένος, οἳ τοπάρος περ
Ἀλκῇ τ᾽ ἠνορέῃ τε κεκάσμεθα πᾶσαν ἐπ᾽ αἶαν.
Τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ὄψεαι, αἴκ᾽ ἐθέλῃσθα, πάτερ φίλε, τῷδ᾽ ἐνὶ θυμῷ,
Οὔ τι καταισχύνοντα τεὸν γένος, ὡς ἀγορεύεις.
Ὣς φάτο. Λαέρτης δ᾽ ἐχάρη καὶ μῦθον ἔειπε,
Τίς νύ μοι ἡμέρη ἥδε, θεοὶ φίλοι; ἦ μάλα χαίρω·
Υἱός θ᾽ υἱωνός τ᾽ ἀρετῆς πέρι δῆριν ἔχουσι.
Τὸν δὲ παρισταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὦ Ἀρκεισιάδη πάντων πολὺ φίλταθ᾽ ἑταίρων,
Εὐξάμενος κούρῃ γλαυκώπιδι καὶ Διῒ πατρὶ,
Αἶψα μάλ᾽ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος.
Ὣς φάτο. καί ῥ᾽ ἔμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς Ἀθήνη.

Sic dixit, hi. a. igitur irruerunt magno clam[ore],
Medijs plures, hi autem congregati illic manser[unt]:
Non. n. ipsis placuit verbum in mentib. sed Eup[hei]
Persuasi sunt, statim autem postea in arma rue[nt].
Sed postquā induti sunt circum corpus splend[ida] a[ra],
Frequentes congregati sunt ante ciuitatem la[tam loc].
His autem Eupithes dux erat stultitijs,
Dixit autem hic punire filij cædem, neq; fatum at
Retrò redire, sed illic mortem consequi.
At Minerua Iouem Saturnium allocuta est,
Pater noster Saturnide, eximie dominanti[u]m,
Dic mihi interroganti, quid tibi mens intus oc[cul]ta[t]
Nunquid prius bellumq; malum, & pugnam [sæ]ua[m]
Facies? an amicitiam cum ambobus pones?
Hanc. a. respondēs alloc. est nebularū cōgrega[tor Iu]
Filia mea, cur hæc me interrogas & inquiris?
Non enim iam hanc quidem consultasti ment[em ip]sa
Vt certè illos Vlysses puniret veniens?
Fac vt voluisti, dicam autem tibi sicut decet.
Postquam iam procos puniuit diuus Vlysses,
Fœderibus fidis percussis, hic quidem regnet se[mper],
Nos autem rursus filiorum fratrumq; cædis
Obliuionem inducamus, hi autem inter se dil[iga]nt
Sicut antè, diuitiæ autem & pax abundè esto.
Sic dicens, mouit antea promptam Mineru[am],
Venit autem ab Olympi cacuminibus ruens.
Hi aūt postq̃ igitur cibi dulcis desiderium eiec[eru]nt,
His igitur verbis incepit pertolerans diuus Vly[sses],
Egressus aliquis videbit ne iam propè sint ve[nie]nt[es].
Sic dixit, extrà autem filius Dolij iuit sicut [iu]ss[it]
Statim. a. igitur in viam iens, hos. a. propè vi[dit] o[m]n[es].
Statim autem Vlyssem verba velocia allocutu[s e]st,
Hi autem iam propè sunt, sed armemur citò.
Sic dixit, hi autem moti sunt, & in arma r[ue]ru[nt],
Quatuor circum Vlyssem, sex autem filij Dolij
In autem igitur Laërtes Doliusq; arma ruerun[t]
Et quamuis cani essent coacti bellatores.
At postquam induti sunt circū corpus splend[ida] a[ra],
Aperuerūt. a. portas, extrà. a. ierūt, dux erat. a. [V]lyss[es].
His autem in eadem hora filia Iouis venit Min[erua],
Mentori similis, & corpore ac & voce.
Hanc. a. cōspicatus lætatus est pertolerans diu[us] Vly[sses],
Statim. a. Telemachū allocutus est suū dilectū fil[ium],
Telemache, iam quidem hoc videris ipse ag[gressus],
Viros pugnantes, vbi discernuntur optimi.
Nequid vitupera maiorum genus qui antea
Fortitudine ornati fuimus omnem in terram.
Hunc autem rursus Telemachus prudens co[ntra] a[l]locutus est,
Videbis, si volueris, pater dilecte, hoc in animo,
Non vituperantem tuum genus sicut dicis.
Sic dixit, Laërtes autē gauisus est, & verb[a] dix[it]:
Quæ mihi dies hæc Dij dilecti, certè valde gau[de]o:
Filiusq; neposq; virtutem circa pugnam haben[t].
Hunc autem astans allocuta est casia Miner[ua],
O Arcesiade omnium multò dilectissime socior[um],
Apprecatus filiam glaucis oculis, & Iouem pa[tr]em
Statim circum crispatam præmitte longam la[nce]am.
Sic dixit, & inspirauit robur magnū Pallas M[ine]rua.

...ξάμενος δ' ἄρ' ἔπειτα Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
...ψ' μάλ' ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
...βάλεν Εὐπείθεα κόρυθος διὰ χαλκοπαρῄου.
...δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο χαλκός.
...ησεν δὲ πεσὼν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
...ν δ' ἔπεσον προμάχοις Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός·
...πτον δὲ ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
...ν κε δὴ πάντας τ' ὄλεσαν καὶ ἔθηκαν ἀνόστους,
...μὴ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
...σε φωνῇ, κὰδ δ' ἔσχεθε λαὸν ἅπαντα,
...γεσθε πολέμου Ἰθακήσιοι ἀργαλέοιο,
...ς κεν ἀναιμωτεί γε * διακρινθεῖτε τάχιστα.
Ὣς φάτ' Ἀθηναίη. τοὺς δὲ χλωρὸν δέος εἷλε.
...ν ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔπτατο τεύχεα,
...ντα δ' ἐπὶ χθονὶ πῖπτε, θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
...ς πόλιν τρωπῶντο, λιλαιόμενοι βιότοιο.
...ερδαλέον δ' ἐβόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
...μησεν δὲ ἀλεὶς, ὥστ' αἰετὸς ὑψιπετήεις.
...κε δὴ Κρονίδης ἀφίει ψολόεντα κεραυνόν,
...δ' ἔπεσεν πρόσθεν γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
...δὴ Ὀδυσῆα προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
...σχεο, παῦε δὲ νεῖκος ὁμοιΐου πολέμοιο,
...ς τοι Κρονίδης κεχολώσεται εὐρύοπα Ζεύς.
Ὣς φάτ' Ἀθηναίη· ὁ δ' ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ.
...ρκια δ' αὖ κατόπισθε μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε
...λλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
...ντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.

Precatus autem igitur postea Iouis filiam magni,
Statim valde crispatam præmisit longam lanceam,
Et percussit Eupithem galeam per æream genis.
Hæc vero nō lancea phibuit, penitùs verò penetrauit.
Sonuit.a.cadens, resonuerunt.a.arma in ipso.
Irruerūt v.primis pugnantib. Vlysses & illustris filius:
Diuerberabāt.a.ensibusq; et lāceis vtraq; extremitate
Et eā oēs pdidissēt & posuissēt sine reditu (acuminatis,
Nisi Minerua filia Iouis Aegiochi.
Clamasset voce, detinuissetq; populum omnem,
Abstinete à bello Ithacenses difficili,
Vt sine cruore separemini citissime.
Sic dixit Minerua, hos.a.recens timor cepit:
Horū.a.igitur timentiū ex manib. volauerunt arma.
Omnia.a.in terrā ceciderunt Dea vocem vociferante.
Ad ciuitatem.v.reuersi sunt vitæ retinendæ cupidi,
Terribiliter.a.clamauit pertolerans diuus Vlysses.
Ruit autem saltans sicut aquila altiuolans.
Et tunc iam Saturnides misit fulginosum fulmen,
Decidit autem ante Glaucopidem fortem patre.
Et tunc Vlyssem allocuta est cæsia Minerua,
Ioue nate Laërtiade prudens Vlysses
Abstine, seda autem contentionem æqualis belli,
Ne Saturnides tibi irascatur latè sonans Iupiter,
Sic dixit Minerua, hic.a.obediuit, gauisus est.a.ani-
Fædera rursus in futurū cū ambobus posuit (mo.
Pallas Minerua filia Iouis Aegiochi,
Mentori similis, & corpore ac voce.

γρ. διακρινθῆτε.

COMMENTARIVS.

...ἐ δ' ἄρ' ἄγγελος] Poëticum est nudum illud Famæ nomen, quæ nihil est aliud quàm hominum nuntia ad inuicem trans... Sed superstitiosa antiquitas inane quoddam illius ens statuerunt, vt Fortunæ, &c. Imo Deam etiam non verentur appel... Hesiodus: quanquam ille de vera fama loquitur, vt nos etiam alibi docemus, vbi Poeta eam Iouis filiam indigetat. Fa... sta quæ Ithacensibus cædis procorum nuntium intulit. Vnde sequitur primùm eorum sepultura, deinde tumultus in V... illius autorem.

...ιλοι,] Eupithes hac oratione conatur Ithacensium animos aduersus Vlyssem concitare. Quod vt consequatur, duorum ...entorum machinas adhibet. Primùm commemorat eos, quos ad Troiam Vlysses abduxit, quorum interitus ei imputat. ...ò, recentem istam tot procerum cædem eis ob oculos ponit: de quorum vltione eis cogitandum dicit, idq; maturè ante... ille auxiliares copias ex Pylo vel Elide contrahat. Prima occasio satis grauis videbatur, cuius gratia aduersus eum, qui tot ...s viris gentem istam priuasset, exacerbarentur. Sed hæc demum grauissima, tum quia recens, tum quia omnes defunctis ...ne erant coniuncti. Sic enim Orator iste infrà:

εἰ δὴ μὴ παίδων τε κασιγνήτων τε φονῆας Τισόμεθα &c.

...primitur animus parentis ob filij mortem exasperatus, quam iure vel iniuria vindicaturus est, tum etiam prudentia in ma... a ista vltione & præueniendis hostis viribus.

...ὁ Ὀδυσσεὺς] Medon iste, qui nunc loquitur, anteà ab Vlysse seruatus est, & cædis illius testis est oculatus. Exponit ergo ...sibus, qua ratione illam confecerit Vlysses, nimirum auxilio diuino: vnde colligit eam voluntate quoque Deorum acci... Argumentum est firmissimum ex effectis ad causas. Et hæc quidem narratio tanti fuit momenti, vt omnes terror quidam ...rit, atque adeò prudens ille Alithersas seditionem istam dissuaderet. Sed Eupithei nihilominus sententia leuibus populi a... insedit.

...σσω καὶ ὀπίσσω.] Aliàs hæc indicia vel effecta potiùs prudentiæ satis exposuimus in Iliade. Hoc est quod Ianum bicipitem ...m esse volebant.

...λητε δὴ νῦν] Liberè Alitherses iudicium suum de illa cæde exponit, quam procos promeruisse pronunciat, itaque iniustè ...nes facturos, si eam vlcisci velint. Sed vt semper malorum maior est numerus, ita hic minus sectatorum habuit hic Ali... quàm Eupitheus, qui tamen consilium consultori pessimum experietur.

...πατερ] Vide quæso, qualem nobis Iouem proponat diuinus Poëta, arbitrum nempe rerum humanarum, &, vt de præsen... iaris negotio, pacis & belli. Tum qualem etiam Mineruam, quæ cum licet ipsamet Dea & filia Iouis, tamen de huius tu... s euentu roget. Data autem sibi libertate à Ioue negotium moderandi, & eius super eo audita voluntate pergit ad Vlys... vbi & Telemachum & ipsum Laërtem excitat: credo quòd ille ob iuuenilem adhuc & teneriorem ætatem, hic propter se... n debiliorem ita fuerint corroborandi. Hunc autem scribit implorata Palladis ope (nota pietatem) Eupitheum illum lan... nsfodisse. Tandem tum Mineruæ oratione, tum Iouis fulmine pugna dirimitur, & fœdere recenti Vlysses ac Ithacenses v... ir, ille in pristinam regni gloriam denuò instauratur, hi eâdem beneuolentia Regem suum amplectuntur. Quæ omnia autho... s Dijs perfecta breuiter à Poëta attinguntur, vt fortè doceat posse se cùm velit angustis narrationis terminis longa dicendi argumenta concludere: alioqui sanè satis amplus scribendi campus hinc illi sese aperiebat. Nos tamen hanc etiam ariditatem non minus ac vbertatem, quam anteà satis exhibuit in hoc Poëta amemus & amplectamur.

At iam tempus est canendi receptui, tempus, inquam, post tam longam & arduam nauigationem in portu ancoram figendi. In qua non dubito, quin sæpius ad varias rupes naufragiū fecerim, & minus secundis Euris impulsa nauicula vectus sim. Porrò æquanimitatis tuæ

est, Lector humana mea vitia humaniter ferre, quorũ ego veniam à te obnixè deprecor. E-nimuerò quod dormitanti Homero concedi solet, id eius interpreti stertenti dari non ad- iniquum puta. In tam tenera ætate (nondum enim vigesimum primum annum attigeram cùm hos labores aggrediebar, quos tamen postmodùm per triennium, neq; illud tamen int- grum, vt aliæ meæ lucubrationes breui testabũtur, diligentiùs & accuratiùs interpolaui) hac, inquam, tenera ætate nihil potuit à me exire elaboratius. Quod tamen, si longiore mihi Deus opt. Max. vitam largietur, forsitan præstabo. Tu intereà his fruere, & quæ re- aut probè scripta erunt, studiosè amplectere: quæ contrà, modestè, & sine indignatione, a- iudicij asperitate, corrige, lima, perpoli. De quibus si me monueris, non solùm id grauiter - feram, sed etiã me hoc nomine tibi maximè deuincies, ita me iam inde ab illa ætate, quæ i- dicij capax alicuius esse cœpit, ad hũc candorem, quantum potui, me informaui. Interea m- leuolos homines, & quibus betæ sapiunt, ego, vt ingenuè fatear, quod Alyatten illum facere iubebat olim Bias, cæpas quoq; edere iubeo. Vale. Basileæ Raura- corum 28. Aprilis. 1583. & meæ ætatis 25.

ODYSSEAE HOMERICAE
FINIS.

ΟΜΗΡΟΥ ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ.

Ἀρχόμενος πρῶτον, μουσῶν χορὸν ἐξ Ἑλικῶνος
Ἐλθεῖν εἰς ἐμὸν ἦτορ ἐπεύχομαι, εἵνεκ' ἀοιδῆς·
Ἣν νέον ἐν δέλτοισιν ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι θῆκα,
Δῆριν ἀπειρεσίην, πολεμόκλονον ἔργον Ἄρηος,
Εὐχόμενος μερόπεσσιν ἐς οὔατα πᾶσι βαλέσθαι·
Πῶς μύες ἐν βατράχοισιν ἀριστεύσαντες ἔβησαν,
Γηγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα γιγάντων,
Ὡς λόγος ἐν θνητοῖσιν ἔην· τοίην δ' ἔχεν ἀρχήν·
Μῦς ποτε διψαλέος, γαλέης κίνδυνον ἀλύξας,
Πλησίον ἐν λίμνῃ ἁπαλὸν προσέθηκε γένειον,
Ὕδατι τερπόμενος μελιηδέϊ· τὸν δὲ κατεῖδε
Λιμνόχαρις πολύφημος, ἔπος δ' ἐφθέγξατο τοῖον,
Ξεῖνε, τίς εἶ; πόθεν ἦλθες ἐπ' ἠόνα; τίς δέ σ' ὁ φύσας;
Πάντα δ' ἀλήθευσον· μὴ ψευδόμενόν σε νοήσω.
Εἰ γάρ σε γνοίην φίλον ἄξιον, ἐς δόμον ἄξω,
Δῶρα δέ τοι δώσω ξεινήια πολλὰ καὶ ἐσθλά.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ βασιλεὺς Φυσίγναθος, ὃς κατὰ λίμνην
Τιμῶμαι, βατράχων ἡγούμενος ἤματα πάντα,
Καί με πατὴρ Πηλεὺς ποτε γείνατο, Ὑδρομεδούσῃ
Μιχθεὶς ἐν φιλότητι παρ' ὄχθας Ἠριδανοῖο.
Καί σε δ' ὁρῶ καλόν τε καὶ ἄλκιμον, ἔξοχον ἄλλων,
Σκηπτοῦχον βασιλῆα, καὶ ἐν πολέμοισι μαχητὴν
Ἔμμεναι. ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἑὴν γενεὴν ἀγόρευε.
Τὸν δ' αὖ Ψιχάρπαξ ἠμείβετο, φώνησέν τε,
Τίπτε γένος τοὐμὸν ζητεῖς φίλε, δῆλον ἅπασιν
Ἀνθρώποις τε θεοῖς τε καὶ οὐρανίοις πετεηνοῖς;
Ψιχάρπαξ μὲν ἐγὼ κικλήσκομαι, εἰμὶ δὲ κοῦρος
Τρωξάρταο πατρὸς μεγαλήτορος, ἡ δέ νυ μήτηρ,
Λειχομύλη, θυγάτηρ Πτερνοτρώκτου βασιλῆος.
Γείνατο δ' ἐν καλύβῃ με, καὶ ἐξεθρέψατο βρωτοῖς
Σύκοις καὶ καρύοις, καὶ ἐδέσμασι παντοδαποῖσι.
Πῶς δὲ φίλον ποιῇ με τὸν εἰς φύσιν οὐδὲν ὁμοῖον;

HOMERI BATRACHOMYOMACHIA.

*INCIPIENS primùm musa- tum ex Helicone
Venire in meo animo preces - gratia cantus:
Quem nuper in tabulis me - genua posui,
Litem immensam, tumultuosum opus Martis,
Præ me ferens hominib. in aures omnib. imm-
Quomodo mures in ranas primas consecuti -
Terrigenûm virorum imitati opera gigantum
Sic sermo inter mortales erat, tale. a. habuit pr-
MVS aliquando sitibundus, felis periculo
Propinquum in lacum teneram adposuit barb-
Aqua delectatus dulci, hunc autem vidit
Limnocharis obstrepera, verbum. a. locuta est
O hospes, quis es? vnde venisti ad littus? quis
Omnia. a. verè dic, ne mẽdacẽ te intellexero.
Si. n. te nouerim amicum dignum, ad domum
Dona autem tibi dabo hospitalia multa & bo-
Sum autem ego rex Physignathus, qui per lacu-
Color ranarum dux dies omnes,
Et me pater Peleus olim genuit Hydromedusa
Mixtus in amicitia apud ripam Eridani,
Et te quidem video pulcrũq; & fortẽ, eximiun-
Sceptriferum regem, & in bellis pugnacem
Esse, sed agè citiùs tuum genus commemora.
Huic autem rursus Psicharpax respondit, d-
Cùr nã genus meũ perquiris, ô amice, manifestũ
Hominibusq; Dijsq; & cœlestibus volatilibus?
Psicharpax quidem ego vocor, sum autem filiu-
Troxartæ patris magnanimi, at mater
Lichomyle filia Pternotroctæ regis.
Genuit autem in tugurio me, & enutriuit ciba-
Ficubus & nucibus, & edulijs omnigenis,
Quomodo. a. amicũ facies me in naturã nihil si-*

οἱ ἐν γὰρ βίος ἐστὶν ἐν ὕδασιν· αὐτὰρ ἔμοιγε
'α παρ' ἀνθρώποις τρώγειν ἔθος· οὐδέ με λήθει
'ρ ἔ τρισκοπανιστὸς ἀπ' εὐκύκλου κανέοιο,
υ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σησαμίδα,
υ· τόμος ἐκ πτέρνης, οὐχ ἥπατα λευκοχίτωνα,
υ· τυρὸς νεόπηκτος ἀπὸ γλυκεροῖο γάλακτος,
υ· χρηστὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν,
ὅσα πρὸς θοίνην μερόπων τεύχουσι μάγειροι,
σμῶντες χύτρας ἀρτύμασι παντοδαποῖσιν.
ὲ πότ' ἐκ πολέμοιο κακὴν ἀπέφυγον ἀϋτήν,
λ' εὐθὺς μετὰ μῶλον ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθην.
δ' ἄνθρωπον, καίπερ μέγα σῶμα φοροῦντα,
ἐπὶ λέκτρων ἰὼν, ἄκρον δάκτυλον καταδάκνω·
ἐρνης λαβόμην, καὶ οὐ πόνος ἵκανεν ἄνδρα,
ος οὐκ ἀπέφυγεν ὕπνος, δάκνοντος ἐμεῖο.
δύω μάλα πάντα τὰ δείδια πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
καὶ γαλέην, οἵ μοι μέγα πένθος ἄγουσι,
γίδα στονόεσσαν, ὅπου δολόεις πέλε πότμος.
ον δὴ γαλέην περιδείδια ἥτις ἀρίστη,
τρωγλοδύνοντα κατὰ τρώγλην ἐρεείνει.
τρώγω ῥαφάνους, οὐ κράμβας, οὐ κολοκύντας,
τεύτλοις χλωροῖς ἐπιβόσκομαι, οὐδὲ σελίνοις.
γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ἐδέσματα τῶν κατὰ λίμνην.
ἀδε μειδήσας Φυσίγναθος ἀντίον ηὔδα,
νε, λίαν αὐχεῖς ἐπὶ γαστέρι· ἔστι καὶ ἡμῖν
μάλ' ἐν λίμνῃ καὶ ἐπὶ χθονὶ θαύματ' ἰδέσθαι.
βιον γὰρ ἔδωκε νομὴν βατράχοισι Κρονίων,
ῆσαι κατὰ γῆν, καὶ ἐφ' ὕδασι σῶμα καλύψαι.
ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, εὐχερές ἐστιν.
τ' ἐν νώτοισι· κράτει δέ με, μή ποτ' ὄληαι,
ὡς γηθόσυνος τὸν ἐμὸν δόμον εἰσαφίκηαι.
ς ἄρ' ἔφη, καὶ νῶτ' ἐδίδου· ὁ δ' ἔβαινε τάχιστα
ς ἔχων ἁπαλοῖο κατ' αὐχένος ἅλματι κούφῳ.
ρῶτον μὲν ἔχαιρεν ὅτ' ἔβλεπε γείτονας ὅρμους,
περτόμενος Φυσιγνάθου· ἀλλ' ὅτε δή ῥα
σι πορφυρέοις ἐπεκλύζετο, πολλὰ δακρύων
ἰστον μετάνοιαν ἐμέμφετο· τίλλε δὲ χαίτας,
ὁδας ἔσφιγγεν κατὰ γαστέρος· ἐν δέ οἱ ἦτορ
ετ' ἀηθείῃ, καὶ ἐπὶ χθόνα βούλετ' ἰδέσθαι·
δ' ἐπεστονάχιζε, φόβου κρυόεντος ἀνάγκῃ.
ὑ μὲν πρῶτ' ἔπλασ' ἐφ' ὕδασιν, ἠΰτε κώπην
ν· Εὐχόμενός τε θεοῖς ἐπὶ γαῖαν ἱκέσθαι,
σι πορφυρέοισιν ἐκλύζετο· πολλὰ δ' ἐβόα,
ῖον φάτο μῦθον, ἀπὸ στόματος δ' ἀγόρευεν,
οὐχ οὕτω νώτοισιν ἐβάστασε φόρτον ἔρωτος
ος, ὅτ' Εὐρώπην διὰ κύματος ἦγ' ἐπὶ Κρήτην,
μ' ἐπιπλώσας ἐπινώτιον ἦγεν ἐς οἶκον
ἀχος, ὑψώσας ὠχρὸν δέμας ὕδατι λευκῷ.
δρος δ' ἐξαπίνης ἀνεφαίνετο, δεινὸν ὅραμα
φοτέροις· ὀρθὸν δ' ὑπὲρ ὕδατος εἶχε τράχηλον.
ον ἰδὼν κατέδυ Φυσίγναθος, οὔτι νοήσας
ἑταῖρον ἔμελλεν ἀπολλύμενον κατὰ λίμνην.
βάθος λίμνης, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
ὡς ἀφέθη, πέσεν ὕπτιος εὐθὺς ἐς ὕδωρ.
ς δ' ἔσφιγγεν, καὶ ἀπολλύμενος κατέτριζε.
άκι μὲν κατέδυνεν ἐφ' ὕδασι, πολλάκι δ' αὖτε
τίζων ἀνέδυνε· μόρον δ' οὐκ ἦν ὑπαλύξαι.
δόμεναι δὲ τρίχες πλεῖστον βάρος εἷλκον ἐπ' αὐτῷ.

Tibi quidem enim vita est in aquis, sed mihi certè
Quæcunq; apud homines comedere cōsuetudo, neq; me (latet
Panis ter pistus à benè rotunda cista,
Neq; placenta extensa habens multam sisamida,
Non sectio ex perna, non iecora albam vestem habētia,
Neq; caseus nuper pressus à suaui lacte,
Non suauia bellaria, quæ & diui desiderant,
Neq; quæcunq; ad conuiuia hominum faciunt coqui,
Ornantes ollas condimentis varijs.
Nunquam ex bello malum effugi clamorem,
Sed statim ad pugnā iens propugnantib. mixtus sum,
Nō timui hominē & quamuis magnū corpus ferētem,
Sed ad lectum iens, summum digitum mordeo,
Et à pede accepi, & non dolor occupauit virum,
Suauis non aufugit somnus mordente me,
Sed duo valde omnia timeo omnem per terram,
Accipitrem & felem, qui mihi magnū luctū adferunt,
Et decipulam molestam, vbi dolosum existit fatum,
Plurimùm iam felem pertimesco, quæ optima,
Quæ et (me) qui foramē ingredior, per foramē perqrit
Non comedo raphanos, non caules, non cucurbitas,
Non betis viridibus pascor, neq; apijs.
Hæc enim vestra sunt edulia per lacum.
Adhæc.a. subridens Physignathus contrà locutus est,
O hospes, valde gloriaris ob ventrē, adsunt & nobis
Multa valde in lacu & in terra mirabilia visu.
Ancipitem.n. dedit victum ranis Saturnius Iupiter,
Saltare per terram, & in aquis corpus cooperire.
Si autem vis & hæc scire, facile est.
Portem te in humeris: tene.a. me, ne aliquando pereas,
Si gauisus in meam domum venias. (lociter.
Sic certè inquit, et terga dabat, ille.a. ascendebat ve-
Manus habens tenerum per collū, saltu facili. (port⁹,
Et inprimis qdē gaudebat, quādo intuebatur vicinos
Natatione gaudens Physignathi, sed quando iam vtiq;
Vndis purpureis submergebatur, multū lacrymabatur
Inutilem pœnitentiam accusabat, euellebat.a. comas,
Et pedes stringebat per ventrem, in illo.a. cor
Concutiebatur insolentia, & in terrā volebat videre:
Vehemēter.a. ingemiscebat timoris frigidi necessitate.
Caudā quidē in primis extendit in aquis, tanq̄ remum
Trahens, supplicansq; Dijs in terram venire.
Aquis purpureis submergebatur, multum.a. clamabat
Et talem dixit sermonem: ab ore.a. pronunciabat:
Non sic humeris portauit onus amoris
Taurus, quando Europam per vndam duxit in Cretā,
Vt me nauigās humeris superuectū duxit ad domum
Rana eleuans pallidum corpus aqua alba.
Hydrus.a. ex improuiso apparebat horrēdum specta-
Vtrisq;, erectum super aquā habebat collum: (culum
Hunc cōspicatus, ingressus est Physignathus, non qcquā
Qualem sociū perditurus erat per lacum, (intelligens
Ingressus est.a. pfunditatē lac⁹, et euitauit parcā nigrā,
Ille.a. vt relictus est, cecidit supinus statim in aquam.
Manus autem stringebat, & moriens stridebat.
Sæpe quidem ingrediebatur in aquam, sæpe.a. rursus
Calcitrans egrediebatur, mortē.a. nō poterat euitare.
Madentes autem pili plurimum pondus trahebant
in ipso.

Ὕδασι δ' ὀλλύμενος, τοίους ἐφθέγξατο μύθους,
Οὐ λήσεις γε θεοὺς Φυσίγναθε ταῦτα ποιήσας,
Ναυηγὸν ῥίψας ἀπὸ σώματος, ὡς ἀπὸ πέτρης.
Οὐκ ἄν μου κατὰ γαῖαν ἀμείνων ἦσθα κάκιστε,
Παγκρατίῳ τε, πάλῃ τε, καὶ εἰς δρόμον· ἀλλὰ πλανήσας
Εἰς ὕδωρ μ' ἔρριψας. ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα·
Ποινὴν σὺ τίσεις μυῶν στρατῷ, οὐδ' ὑπαλύξεις.
Ταῦτ' εἰπὼν, ἀπέπνευσεν ἐν ὕδασι· τὸν δὲ κατεῖδε
Λειχοπίναξ ὄχθῃσιν ἐφεζόμενος μαλακῇσι.
Δεινὸν δ' ἐξολόλυξε, δραμὼν δ' ἤγγειλε μύεσσιν.
Ὡς δ' ἔμαθον τὴν μοῖραν, ἔδυ χόλος αἰνὸς ἅπαντας·
Καὶ τότε κηρύκεσσιν ἑοῖς ἐκέλευσαν ὑπ' ὄρθρον
Κηρύσσειν ἀγορήνδ', ἐς δώματα Τρωξάρταο,
Πατρὸς δυστήνου Ψιχάρπαγος, ὃς κατὰ λίμνην
Ὕπτιος ἐξήπλωτο νεκρὸν δέμας, οὐδὲ παρ' ὄχθας
Ἦν ἤδη τλήμων, μέσσῳ δ' ἐπενήχετο πόντῳ·
Ὡς δ' ἦλθον σπεύδοντες ἅμ' ἠοῖ, πρῶτος ἀνέστη
Τρωξάρτης, ἐπὶ παιδὶ χολούμενος, εἶπέ τε μῦθον,
Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῦνος ἐγὼ κακὰ πολλὰ πέπονθα
Ἐκ βατράχων, ἡ μοῖρα κακὴ πάντεσσι τέτυκται.
Εἰμὶ δ' ἐγὼ δύστηνος, ἐπεὶ τρεῖς παῖδας ὄλεσσα·
Καὶ τὸν μὲν πρῶτόν γε κατέκτανεν ἁρπάξασα
Ἐχθίστη γαλέη, τρώγλης ἔκτοσθεν ἑλοῦσα·
Τὸν δ' ἄλλον πάλιν ἄνδρες ἀπηνέες ἐς μόρον ἦξαν
Καινοτέραις τέχναις, ξύλινον δόλον ἐξευρόντες,
Ἣν παγίδα καλέουσι, μυῶν ὀλέτειραν ἐοῦσαν·
Ὁ τρίτος ἦν ἀγαπητὸς ἐμοὶ καὶ μητέρι κεδνῇ,
Τοῦτον ἀπέπνιξεν Φυσίγναθος ἐς βυθὸν ἄξας.
Ἀλλ' ἄγεθ' ὁπλισόμεσθα καὶ ἐξέλθωμεν ἐπ' αὐτοὺς,
Σώματα κοσμήσαντες ἐν ἔντεσι δαιδαλέοισι.
Ταῦτ' εἰπὼν, ἀνέπεισε καθοπλίζεσθαι ἅπαντας·
Καὶ τοὺς μέν ῥ' ἐκόρυσσεν Ἄρης πολέμοιο μεμηλώς·
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκαν,
Ῥήξαντες κυάμους χλωροὺς, εὖ τ' ἀσκήσαντες,
Οὓς αὐτοὶ διὰ νυκτὸς ἐπιστάντες κατέτρωξαν·
Θώρηκας δ' εἶχον καλαμοστεφέων ἀπὸ βυρσῶν,
Οὓς, γαλέην δείραντες, ἐπισταμένως ἐποίησαν·
Ἀσπὶς δ' ἦν λύχνου τὸ μεσόμφαλον· ἡ δέ νυ λόγχη,
Εὐμήκεις βελόναι, παγχάλκεον ἔργον Ἄρηος·
Ἡ δὲ κόρυς, τὸ λέπυρον ἐπὶ κροτάφοισι καρύου.
Οὕτω μὲν μύες ἦσαν ἔνοπλοι· ὡς δ' ἐνόησαν
Βάτραχοι, ἐξανέδυσαν ἀφ' ὕδατος, εἰς δ' ἕνα χῶρον
Ἐλθόντες, βουλὴν ξύναγον πολέμοιο κακοῖο.
Σκεπτομένων δ' αὐτῶν πόθεν ἡ στάσις, ἢ τίς ὁ θρύλλος,
Κῆρυξ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σκῆπτρον μετὰ χερσὶ,
Τυρογλύφου υἱὸς μεγαλήτορος Ἐμβασίχυτρος,
Ἀγγέλλων πολέμοιο κακὴν φάτιν· εἶπέ τε μῦθον,
Ὦ βάτραχοι, μύες ὔμμιν ἀπειλήσαντες ἔπεμψαν
Εἰπεῖν, ὁπλίζεσθαι ἐπὶ πόλεμόν τε μάχην τε.
Εἶδον γὰρ καθ' ὕδωρ Ψυχάρπαγα, ὃν κατέπεφνεν
Ὑμέτερος βασιλεὺς Φυσίγναθος· ἀλλὰ μάχεσθε
Οἵτινες ἐν βατράχοισιν ἀριστῆες γεγάατε.
Ὡς εἰπὼν ἀπέφλωε· λόγος δ' εἰς οὔατα μυῶν
Εἰσελθὼν ἐτάραξε φρένας βατράχων ἀγερώχων·
Μεμφομένων δ' αὐτῶν Φυσίγναθος εἶπεν ἀναστὰς,
Ὦ φίλοι, οὐκ ἔκτεινον ἐγὼ μῦν, οὐδὲ κατεῖδον
Ὀλλύμενον· πάντως ἐπνίγη παίζων παρὰ λίμνην,
Νήξεις τὰς βατράχων μιμούμενος· οἱ δὲ κάκιστοι

Aquis autem periens, tales locutus est sermones,
Non latebis utiq; Deos Physignathe, hoc patr
Naufragum qui iecisti à corpore ut à petra.
Non certè me per terram melior eras, ô pessime
Pancratioq; luctaq;, & ad cursum, sed deceptum
In aquam me proiecisti, habet Deus ultorem ocu
Pœnam tu solues murium exercitui, neq; euitabi
Hæc locutus, expirauit in aquis, hunc autem di
Lichopinax ripis insidens mollibus:
Vehementer.a.ululauit, currens.a.annũciauit m
Vt autem didicerunt mortẽ, ingressa est ira pern
vniuersos:
Et tunc præconib. suis iusserunt sub diluculum
Proclamare ad concionem, in domos Troxartæ
Patris infelicis Psicharpagis, qui per lacum
Supinus natabat mortuum corpus, neq; iuxta ri
Erat iam miser, medio autem natabat ponto.
Vt.a.venerunt festinantes cũ aurora, primũ su
Troxartes ob filium iratus, dixitq; sermonem,
O amici, tametsi solus ego multa mala passu
Ex ranis sors mala omnibus facta est:
Sum autem ego infelix, postquam treis filios per
Et quidem primum utiq; occidit rapiens
Inimicissimus felis foramen extra captum.
Alium.a.rursus viri crudeles ad mortem duxer
Vanioribus artibus ligneo dolo excogitato,
Quam decipulam vocant, murium perditricem
Qui tertius erat dilectus mihi & matri inclytæ,
Hunc suffocauit Physignathus in profundum du
Sed agedum armemur, & exeamus in ipsas,
Corporibus exornatis armis varijs.
Hæc locutus persuasit armari vniuersos.
Hos quidem utiq; Mars belli curam habens.
Ocreas quidem primum circa tibias posuerunt,
Effractis fabis viridibus beneq; aptatis
Quas ipsis per noctem stantes comederunt.
Thoraces autem habebãt calamis circundatis à
Quos fele excoriato scienter fecerunt.
Clypeus.a.erat lucernæ medius umbilicus: at qdi
Longe acus, omnino æreum opus Martis,
At cassis in temporibus (erat) testa nucis.
Sic quidem mures erant armati. ut.a. intellexe
Ranæ, egressæ sunt ab aqua in unum locum
Profectæ, consilium coëgerunt belli mali.
Cõsideratibus.a. ipsis unde seditio, vel quis tum
Præco propè venit, ferens sceptrum in manibus,
Tyroglyphi filius magnanimi Embasichytros,
Nuncians belli malam famam, dixitq; sermonem
O ranæ, mures vobis minitati miserunt,
Vt edicerem armari ad bellumq; pugnamq;.
Viderunt enim per aquam Psycharpaga, quem o
Vester rex Physignathus, sed pugnate
Quæcunq; inter ranas egregiæ genitæ estis.
Sic locutus disparuit, sermo.a. in aures muri
Ingressus, conturbauit mentes ranarum superba
Accusantibus.a. ipsis, Physignathus dixit surrecti
O amici, non occidi ego murem neq; vidi
Pereuntem: omnino suffocatus est ludens iuxta
Natatus ranarum imitatus: at pessimi

ῳ ἐμέμφον]το τὸν ἀναίτιον. ἀλλ' ἄγε βουλὴν
ητῶμεν ὅπως δολίους μύας ἐξολέσωμεν.
οι, ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
ώματα κοσμήσαντες ἐνοπλισθῶμεν ἅπαντες
ρ παρ χείλεσιν, ὅπου κατάκρημνος ὁ χῶρος,
νίκ δ' ὁρμηθέντες ἐφ' ἡμέας ἐξέλθωσι,
μενοι κορύθων ὅστις σχεδὸν ἀντίον ἔλθοι,
λίμνην αὐτοὺς σὺν ἔντεσιν εὐθὺ βάλωμεν.
ὕτω πνίξαντες ἐν ὕδασι τοὺς ἀκολύμβους,
σ' ἐν εὐθύμως τὸ μυοκτόνον ὧδε τρόπαιον.
ς ἄρα φωνήσας, ὅπλοις ἐνέδυσεν ἅπαντας.
λλ; μὲν μαλαχῶν κνήμας ἑὰς ἀμφεκάλυψαν
ρηκας δ' εἶχον χλοερῶν πλατέων ἀπὸ τεύτλων,
λλα δὲ τῶν κραμβῶν εἰς ἀσπίδας εὖ ἤσκησαν,
γχος δ' ὀξύσχοινος ἑκάστῳ μακρὸς ἀρήρει,
ὴ κόρυθες κοχλιῶν λεπτῶν κρατ' ἀμφεκάλυπτον.
ργμενοι δ' ἔστησαν ἐπ' ὄχθαις ὑψηλῆσι,
είοντες λόγχας· θυμοῦ δ' ἔπλητο ἕκαστος.
ζεὺς Θεοὺς καλέσας εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
ὶ πολέμου πληθὺν δείξας, κρατερούς τε μαχητὰς
ολλοὺς καὶ μεγάλους, ἠδ' ἔγχεα μακρὰ φέροντας,
ἷος κενταύρων στρατὸς ἔρχεται ἠδὲ γιγάντων,
δὺ γελῶν ἐρέεινε τίνες βατράχοισιν ἀρωγοί,
μυσίν, ἀθανάτων καὶ Ἀθηναίην προσέειπεν,
θύγατερ, μυσὶν ἦ ῥ' ἐπαλεξήσουσα πορεύσῃ;
αὶ γὰρ σου κατὰ νηὸν ἀεὶ σκιρτῶσιν ἅπαντες,
νίσῃ τερπόμενοι καὶ ἐδέσμασιν ἐκ θυσιάων.
ς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη,
πάτερ, οὐκ ἄν πώποτ' ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
λθοίμην ἐπαρωγὸς ἐπεὶ κακὰ πολλά μ' ἔοργαν,
έμματα βλάπτοντες καὶ λύχνους εἵνεκ' ἐλαίου.
οῦτο δέ μου λίην ἔδακε φρένας, οἷον ἔρεξαν·
πέπλον μου κατέτρωξαν ὃν ἐξύφηνα καμοῦσα
κρόκης λεπτῆς, καὶ στήμονα λεπτὸν ἔνησα,
τρώγλας τ' ἐμποίησαν. ὁ δ' ἠπητής μοι ἐπέστη,
πράσσει με τόκους· τούτου χάριν ἐξώργισμαι,
χρησαμένη γὰρ ὕφηνα, καὶ οὐκ ἔχω ἀνταποδοῦναι.
λλ' οὐδ' ὣς βατράχοισιν ἀρηγέμεν οὐκ ἐθελήσω·
σὶ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ φρένας ἔμπεδοι, ἀλλά με πρῶτον
πολέμου ἀνιοῦσαν, ἐπεὶ λίην ἐκοπώθην,
πνου δευομένην, οὐκ εἴασαν θορυβοῦντες
οὐδ' ὀλίγον καταμύσαι· ἐγὼ δ' ἄυπνος κατεκείμην
τὴν κεφαλὴν ἀλγοῦσα, ἕως ἐβόησεν ἀλέκτωρ.
λλ' ἄγε παυσώμεσθα Θεοὶ τούτοισιν ἀρήγειν,
μή κέ τις ἡμείων τρωθῇ βέλει ὀξυόεντι·
εἰσὶ γὰρ ἀγχέμαχοι, καὶ εἰ Θεὸς ἀντίος ἔλθοι·
πάντες δ' οὐρανόθεν τερπώμεθα δῆριν ὁρῶντες.
ς ἄρ' ἔφη. τῇ δ' αὖτε πεπείθοντο Θεοὶ ἄλλοι
πάντες, ὁμῶς δὲ ἀολλέες ἦλθον εἰς ἕνα χῶρον,
καὶ τότ' ἦλθον κήρυκε τέρας πολέμοιο φέροντε.
καὶ τότε κώνωπες μεγάλας σάλπιγγας ἔχοντες
δεινὸν ἐσάλπιζον πολέμου κτύπον· οὐρανόθεν δὲ
Ζεὺς Κρονίδης βρόντησε τέρας πολέμοιο κακοῖο.
Πρῶτος δ' Ὑψιβόας Λειχήνορα οὔτασε δουρὶ,
ἑσταότ' ἐν προμάχοις, κατὰ γαστέρα εἰς μέσον ἧπαρ·
κὰδ δ' ἔπεσεν πρηνής, ἁπαλὰς δ' ἐκόνισεν ἐθεί-
ρας.
Τρωγλοδύτης δὲ μετ' αὐτὸν ἀκόντισε Πηλείωνα·
πῆξεν δ' ἐν στέρνῳ στιβαρὸν δόρυ. τὸν δὲ πεσόντα

Nũc me accusant qui nõ sum in causa, sed agè cõsilium
Inquiramus, ut dolosos mures deperdamus.
Etenim ego dico, ut mihi apparent esse optima.
Corporibus ornatis, armati stemus uniuersi
Summas iuxta ripas, ubi praeceps est locus.
Quando autem impetu facto in nos venerint,
Correptis galeis quicunq; propè obuius venerit,
In lacum ipsos cum armis statim deijciamus.
Sic.n. (illis suffocatis in aquis q expertes (sunt) natãdi
Cõstituemus lato aĩo statim murium occisorũ hic tro-
Sic vtiq; locutus, armis induit vniuersos. (phaeum.
Folijs quidẽ maluarũ tibias suas circũ cooperuerunt:
Thoraces.a.habuerunt viridibus latis à betis.
Folia.a.brassicarum in clypeos benè aptauerunt.
Lancea.a.acutus iuncus vnicuiq; lõgus aptatus erat,
Et galeae cochleis subtilibus capita circũcooperiebant.
Munitae autem steterunt in ripis altis,
Cõquassantes lanceas, animo.a.plena erat vnaquaeq;.
Iupiter autẽ Deos vbi vocasset in caelum astriferum,
Et belli multitudinẽ ostendens, potentesq; pugnatores
Multos & magnos, & lanceas longas ferentes,
Qualis centaurorũ exercitus procedit, & gigantum,
Suauiter ridens interrogabat, qui ranis auxiliatores,
Vel muribus, immortaliũ? & Palladem allocutus est:
O filia, muribus nunquid auxiliatura ibis?
Etenim tuum per templum semper exultant vniuersi,
Odore delectati & cibarijs ex sacrificijs.
Sic vtiq; dixit Saturnius, hũc.a.allocuta est Pallas,
O pater, non certè vnq̃ ego murib. cùm vexarentur
Venirẽ auxiliatrix, quoniã mala multa mihi fecerũt,
Coronas destruentes & lucernas causa olei.
Hoc aũt meas valde momordit mentes quod fecerunt,
Peplum meum corroserunt, quod texui elaborando
Ex trama subtili, & stamen subtile neui,
Foraminaq; fecerunt, at sutor mihi institit,
Exigitq; à me vsuras, huius gratia irata sum.
Mutuata.n. subtexuum & non possum restituere.
Sed neq; sic ranis auxiliari non velim.
Sunt.n.neq; ipsae mentibus firmae, sed me primùm
Ex bello redeuntem, postquam valde defatigata fui,
Somno indigentem non permiserunt tumultuantes,
Neq; parum oculos declinare, ego.a.insomnis iacebam,
Caput dolens, donec clamauit gallus gallinaceus.
Sed agè cessemus, Dij ijs auxiliari,
Ne vtiq; aliquis vestrûm vulneretur telo acuto.
Sunt.n.cominus pugnantes, etiã si Deus cõtrà veniret.
Omnes autem de caelo delectemur litem videntes.
Sic certè dixit, huic.a.pòst paruerunt Dij alij
Omnes, simul.a.collecti venerunt in vnum locum,
At venerunt praecones duo, signum belli ferentes.
Et tunc culices magnas tubas habentes.
Vehementer tuba clangebant belli strepitũ, caelitùs aũt
Iupiter Saturnius intonuit signum belli mali.
Primus.a. Hypsiboas Lichenorẽ vulnerauit lancea,
Stantẽ inter propugnatores per ventrẽ in mediũ epar.
Concidit autem pronus, teneras autem puluere foeda-
uit comas.
Troglodytes autẽ post ipsum iaculatus est Pileona.
Infixit.a. in pectore solidam lanceã, hunc.a.cadentem

Εἷλε μέλας θάνατος, ψυχὴ δ' ἐκ σώματος ἔπτη.
Σευτλαῖος δ' ἄρ' ἔπεφνε βαλὼν κέαρ Ἐμβασίχυ-
τρον.
Ἀρτοφάγος δὲ Πολύφωνον κατὰ γαστέρα τύψεν·
Ἤριπε δὲ πρηνής, ψυχὴ δὲ μελέων ἐξέπτη.
Λιμνόχαρις δ' ὡς εἶδεν ἀπολλύμενον Πολύφωνον,
Τρωγλοδύτην πέτρῳ μυλοειδέι τρῶσεν ἐπιφθὰς
Αὐχένα πὰρ μέσσον· τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψεν.
Λειχήνωρ δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἀφάμαρτε) καθ' ἧπαρ. ὡς δ' ἐνόησε
Κραμβοφάγος, ὄχθαισι βαθείαις ἔμπεσε φεύγων.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγεν ἐν ὕδασιν· ἤλασε δ' αὐτόν.
Κάππεσε δ', οὐκ ἀνένευσεν· ἐβάπτετο δ' αἵματι λίμνη
Πορφυρέῳ, αὐτὸς δὲ παρ' ἠϊόν' ἐξετανύσθη,
Χορδῇσι λιπαρῇσί τ' ἐπορνύμενος λαγόνεσσιν.
Λιμνήσιος δ' ὄχθαισι Τυρόγλυφον ἐξενάριξε.
Πτερνογλύφον δὲ ἰδὼν Καλαμίνθιος εἰς φόβον ἦλθεν,
Ἥλατο δ' ἐς λίμνην φεύγων, τὴν ἀσπίδα ῥίψας.
Ὑδρόχαρις δ' ἔπεφνε Πτερνοφάγον βασιλῆα,
Χερμαδίῳ πλήξας κατὰ βρέγματος· ἐγκέφαλος δὲ
Ἐκ ῥινῶν ἔσταζε, παλάσσετο δ' αἵματι γαῖα.
Λειχοπίναξ δ' ἔκτεινεν ἀμύμονα Βορβοροκοίτην,
Ἔγχει ἐπαΐξας· τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε.
Πρασοφάγος δ' ἐσιδὼν, ποδὸς εἵλκυσε Κνισοδιώκτην,
Ἐν λίμνῃ δ' ἀπέπνιξε, κρατήσας χειρὶ τένοντα.
Ψιχάρπαξ δ' ἤμυν' ἑτάρων περὶ τεθνειώτων,
Καὶ βάλε Πηλούσιον κατὰ νηδύος εἰς μέσον ἧπαρ·
Πίπτε δέ οἱ πρόσθεν, ψυχὴ δ' Ἄϊδόσδε βεβήκει.
Πηλοβάτης δ' ἐσιδὼν, πηλοῦ δράκα ῥίψεν ἐπ' αὐτὸν,
Καὶ τὸ μέτωπον ἔχρισε, καὶ ἐξετύφλου παρὰ μικρόν.
Θυμώθη δ' ἄρα κεῖνος, ἑλὼν δέ γε χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ λίθον ὄβριμον, ἄχθος ἀρούρης,
Τῷ βάλε Πηλοβάτην ὑπὸ γούνατα· πᾶσα δ' ἐκ-
Κνήμη δεξιτερὴ, πέσε δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι. (λάσθη
Κραυγασίδης δ' ἤμυνε, καὶ αὖθις βαῖνεν ἐπ' αὐτόν·
Τύψε μέσην δ' αὐτὸν κατὰ γαστέρα, πᾶς δέ οἱ εἴσω
Ὀξύσχοινος ἔδυνε· χαμαὶ δ' ἔκχυτο ἅπαντα
Ἔγκατ' ἐφελκομένῳ ὑπὸ δούρατι χειρὶ παχείῃ.
Σιτοφάγος δ' ὡς εἶδεν ἐπ' ὄχθησιν ποταμοῖο,
Σκάζων ἐκ πολέμου ἀνεχάζετο, τείρετο δ' αἰνῶς·
Ἥλατο δ' ἐς τάφρον, ὅπως φύγῃ αἰπὺν ὄλεθρον.
Τρωξάρτης δ' ἔβαλεν Φυσίγναθον ἐς πόδα ἄκρον·
Ὦκα δὲ τειρόμενος ἐς λίμνην ἥλατο φεύγων.
Τρωξάρτης δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Καί οἱ ἐπέδραμεν αὖθις, ἀποκτάμεναι μενεαίνων·
Πρασσαῖος δ' ὡς εἶδεν ἔθ' ἡμίπνουν προπεσόντα,
Ἦλθε διὰ προμάχων, καὶ ἀκόντισεν ὀξέϊ σχοίνῳ.
Οὐδ' ἔρρηξε σάκος· σχέτο δ' αὐτοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ἦν δέ τις ἐν μύεσσι νέος παῖς ἔξοχος ἄλλων,
Ἀγχέμαχος, φίλος υἱὸς ἀμύμονος Ἀρτεπιβούλου,
Ὄρχαμος, αὐτὸν Ἄρη φαίνων, κρατερὸς Μεριδάρπαξ.
Ὃς μόνος ἐν μύεσσιν ἀριστεύεσκε μάχεσθαι·
Στῆ δὲ παρὰ λίμνην γαυρούμενος οἷος ἀπ' ἄλλων,
Στεῦτο δὲ πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων·
Καὶ νύ κεν ἐξετέλεσσεν, ἐπεὶ μέγα οἱ σθένος ἦεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Καὶ τότ' ἀπολλυμένους βατράχους ᾤκτειρε Κρονίων·
Κινήσας δὲ κάρη, τοίην δ' ἐφθέγξατο φωνήν,
Ὢ πόποι, ἦ μέγα ἔργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·

Cepit nigra mors, anima autem ex corpore euol. it.
Seutlæus autem vtiq; occidit percusso corde Embasi-
chytrum.
Artophagus aũt Polyphonum per ventrem perc[u]s[s]it.
Cecidit autem supinus, anima autẽ membris eu[ol]uit.
Limnocharis autem vt vidit pereuntem Polyp[honu],
Troglodyten petra molari vulnerauit præueni[en]s
Collum iuxta mediũ, huic.a.caligo oculos cooper[uit].
Lichenor autem ipsius obseruabat lancea lucid[a],
Et percusit, (neq; aberrauit) per epar, vt.a.intel[lexit]
Crambophagus, ripis profundis incidit fugiens.
Sed neq; sic effugit in aquis: impulit autem ipsu[m]
Cõcidit.a.non respirauit, tingebatur.a.sanguin[e]
Purpureo, ipse autem iuxta littus extensus est,
Intestinis pinguibus impetu ruens in ilia.
Limnisius autem in ripis Tyroglyphum spoliaui[t].
Pternoglyphũ.a.cõspicat⁹ Calaminthius, in tim[orem] ve[nit],
Saltauit.a.in lacum fugiens, clypeo proiecto.
Hydrocharis autem occidit Pternophagum reg[em],
Saxo percussum per guttur, cerebrum autem
Ex naribus stillabat, polluebatur aũt sanguine t[erra].
Lichopinax.a.occidit irreprehẽsibilem Borboro[coetem],
Lancea impetu facto: caligo autem oculos coope[ruit].
Prasiphagus.a.conspicatus, pede traxit Cnissod[ioctem],
In lacu autẽ suffocauit, comprehensa manu cer[uice].
Psicharpax autem vltus est socios mortuos,
Et percusit Pelusium per ventrem in medium [epar]:
Cecidit autem illi antè. anima autem ad infern[um iuit].
Pelobates.a.conspicatus, luti manipulũ iecit in [ipsum],
Et frontem inunxit, & excæcabat propemodum.
Iratus est autẽ certè ille, vbi cœpisset vtiq; man[u forti]
Qui iacebat in campo lapidẽ ponderosũ põdus [terræ],
Hoc percusit Pelobaten sub genua, tota.a.frac[ta est]
Tibia dextra, cecidit autem supinus in puluer[ibus].
Craugasides autem vltus est, & rursus ibat in [ipsum]:
Percusit medium.a. ipsum per ventrẽ, totus.a.e[i intus]
Acutus iuncus ingrediebatur, humi.a.effundeb[antur]
Intestina, extracta à lancea manu graui. (v[n]...
Sitophagus autem vt vidit in ripis fluminis,
Claudicans ex bello recedebat, angebatur autẽ [va]lde,
Saltauit.a.in fossam, vt aufugeret diram pernic[iem].
Troxartes.a.pcusit Physignathũ in pedis summ[um]:
Celeriter.a.quoniã angebatur, in lacũ saltauit [fu]g[i]e[ns].
Troxartes.a. vt vidit adhuc semiuiuũ, qui an[tè ceci]d[it],
Et illi incurrit rursus occidere desiderans. (ra...
Prassæus.a.vt vidit adhuc semiuiuũ, q[ui] antè ceci[dit],
Venit per propugnatores, & iaculatus est acuto [iun]c[o].
Neq; fregit scutũ, tenebatur autem ipsius lancea [cuspis].
Erat.a.qdã ĩter mures iuuenis fili⁹ egregius inte[r alios],
Comin⁹ pugnãs char⁹ fili⁹ irreprehẽsibilis Arte[pibuli],
Princeps ipsum Martẽ ostẽdens robustus Merida[rpax],
Qui solus inter mures dominabatur pugnando.
Stetit autem iuxta lacum elatus solus ab alijs.
Iactabat.v.(se) depopulaturũ ranarũ genus be[lli]c[osum]:
Et certè perfecisset, quoniam magnum ipsi robu[r erat],
Nisi statim intellexisset, pater hominumq; deor[um],
Et tunc pereuntes ranas miseratus fuisset Satu[rn]i[us]:
Moto autem capite, talem locutus est vocem:
O Dij, certè magnum opus in oculis video.

κρόνιμ' ἔπληξε Μεριδάρπαξ κ' λίμνlω
ρζν βατράχους βλεμεαίνων. ἀλλὰ τάχιστα
ἀδα πέμψωμεν πολεμόκλονον, ἢ ἢ καὶ Ἄρlω,
ἀποχήσουσι μάχης κρατερόν περ ἐόντα.
ς ἄρ' ἔφη Κρονίδης. Ἄρης δ' ἀπαμείβετο μύθῳ,
ὰρ Ἀθlωαίης Κρονίδη σθένος οὔτε Ἄρηος
ι βατράχοισιν ἀρηγέμεν αἰπὺν ὄλεθρον.
ἄγε πάντες ἴωμεν ἀρηγόνες· ἢ τὸ σὸν ὅπλον
ω μέγα Τιτανοκτόνον, ὀβριμοεργόν,
Τιτᾶνας πέφνες ἀρίστους ἔξοχα πάντων,
λαδόν τ' ἐπέδησας ἰδ' ἄγρια φῦλα γιγάντων.
ἄρ' ἔφη Κρονίδης δ' ἔβαλε ψολόεντα κεραυνόν·
μὲν ἐβρόντησε, μέγαν δ' ἐλέλιξεν ὄλυμπον,
ἔπειτα κεραυνόν, δειμαλέον Διὸς ὅπλον,
ἧκ' ἐπιδινήσας· ὁ δ' ἄρ' ἔπτατο χειρὸς ἄνακτος.
ς μὲν ῥ' ἐφόβησε βαλὼν βατράχους τε μύας τε,
δ' ὡς ἀπέληγε μυῶν στρατὸς, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων,
ἐπ' οὐλύμπου βατράχους ἐλέησε Κρονίων,
τότε βατράχοισιν ἀρωγοὺς εὐθὺς ἔπεμψεν.
δ' ἐξαίφνης νωτάκμονες, ἀγκυλοχῆλαι,
δ', στρεβλοὶ, ψαλιδόστομοι, ὀστρακόδερμοι,
υεῖς, πλατυώμοι, ἀποστίλβοντες ἐν ὤμοις,
σοὶ, χειροτένοντες, ἀπὸ στέρνων ἐσορῶντες,
ποδες, δικάρlωοι, ἀχειρέες, (οἱ δὲ καλεῦνται)
νοι) οἵ ῥα μυῶν οὐρὰς στομάτεσσιν ἔκοπτον,
ἠδὲ πόδας καὶ χεῖρας· ἀνεγνάμπτοντο δ' ἦ λόγχαι,
ἢ ὑπέδδεισαν δειλοὶ μύες, οὐδ' ὑπέμειναν,
φυγlω ἐτράποντο. ἔδυνε δ' ἥλιος ἤδη,
λέμου τε λετὴ μονοήμερος ἐξετελέσθη.

Non parum me stupefecit Meridarpax per lacum,
Trucidare ranas desiderans, sed celerrimè
Palladem mittamus, tumultuosum item & Martem,
Qui ipsum arcebũt à pugna robustus quantumuis sit.
Sic certè locut⁹ Iupiter, Mars.a.respõdebat sermone,
Neq; certè Palladis ô Iupiter potentia, neq; Martis
Poterit ranis auxilio depellere diram perniciem.
Sed agè omnes eamus auxiliatores, vel tuum iaculum
Moueatur magnũ, quod Titanas sustulit, horrendũ o-
Quo Titanas occidisti egregios vltra omnes, (perans,
Enceladumq; ligasti, & agrestia genera gigantum.
Sic certè dixit. Saturni⁹.a. iaculatus est ardẽs fulmẽ.
Primùm quidẽ intonuit, magnum.a. cõmouit cœlum,
Sed postea fulmen terribile Iouis telum
Misit inuoluens, illud.a. certè euolauit à manu regis.
Omnes quidẽ vtiq; terruit iaculatus, ranasq; muresq;.
Sed neq; sic cessauit muriũ exercit⁹, sed adhuc amplius
Cupiebat depopulatum ire ranarum genus bellacium,
Nisi ab Olympo ranas miseratus fuisset Saturnius,
Qui vtiq; tũc ranis auxiliatores illicò misit. (lis curuis
Venerũt.a. ex improuiso habẽtes incudes in tergo vngu
Obliquè ĩgrediẽtes, tortuosi, habẽtes forficulas ĩ ore, ostri
Ossei natura, lati hũeros, rutilãtes in humeris, (pelles,
Blæsi, neruosis ceruicibus, à pectorib. intuẽtes (vocant
Octopedes, bicipites, manibus qui capi nequeãt (illi.a.
Cancri,) qui vtiq; murium caudas oribus incidebant,
Etenim pedes & manus, flectebantur autem lanceæ,
Quos & timuerunt miseri mures, neq; sustinuerunt.
In fugam.a. vertebantur, occidebat autem sol iam,
Et belli finis vnius diei perfectus est.

ὉΜΗΡΟΥ ὙΜΝΟΙ.

ὝΜΝΟΣ ΕἸΣ ἈΠΟΛΛΩΝΑ.

ΜΝΗΣΟΜΑΙ οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο,
Ὅντε θεοὶ κατὰ δῶμα Διὸς τρομέουσιν ἰόντα,
Καί ῥά τ' ἀναΐσσουσιν ἐπισχεδὸν ἐρχομένοιο
ς ἀφ' ἑδράων, ὅτε φαίδιμα τόξα τιταίνει.
δ' οἴη μίμνε παρὰ Διῒ τερπικεραύνῳ.
βιόν τ' ἐχάλασσε, καὶ ἐκλήϊσσε φαρέτρlω,
ἀπ' ἰφθίμων ὤμων χείρεσσιν ἑλοῦσα
ν, ἀνεκρέμασε πρὸς κίονα πατρὸς ἑοῖο;
ἀλλ' ἐκ χρυσέου· τὸν δ' εἰς θρόνον εἷσεν ἄγουσα.
δ' ἄρα νέκταρ ἔδωκε πατὴρ δέπαϊ χρυσείῳ,
υμενος φίλον υἱόν· ἔπειτα δὲ δαίμονες ἄλλοι
καθίζουσιν· χαίρει δέ τε πότνια Λητώ
τοξοφόρον καὶ καρτερὸν υἱὸν ἔτικτεν.
ε μάκαιρ' ὦ Λητοῖ, ἐπεὶ τέκες ἀγλαὰ τέκνα,
λωνά τ' ἄνακτα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
μὲν ἐν Ὀρτυγίῃ, τὸν δὲ κραναῇ ἐνὶ Δήλῳ,
μένη πρὸς μακρὸν ὄρος καὶ Κύνθιον ὄχθον,
ἀγχοτάτω φοίνικος, ὑπ' Ἰνώποιο ῥεέθροις.
γάρ σ' ὑμνήσω πάντως εὔυμνον ἐοῦσαν;

HOMERI HYMNI.

HYMNVS IN APOLLINEM.

MEMOR ero, neq; obliuiscar longè iaculantis Apollinis,
Quem & dij ipsi per domum Iouis metuunt euntem,
Et vtique assurgunt propè aduenienti
Omnes à sedibus, quando præclaros tendit arcus,
Latona.a. sola manet apud Iouem fulmine gaudentẽ,
Quæ vtiq; chordam remisit, & occlusit pharetram.
Et illius ab fortibus humeris manibus captum
Arcum suspendit ad columnam patris sui.
Clauo ex aureo, hũc verò in sedem sedere fecit ducens,
Huic igitur nectar dedit pater poculo aureo,
Ostendens clarum filium, postea verò Dij alij,
Ibi sedent, gaudet autem veneranda Latona,
Quoniam arciferum & fortem filium peperit.
Salue ô beata Latona, quoniã peperisti præclaros libe-
Apollinemq; regem, & Dianam sagittis lætam, (ros,
Hanc quidem Ortygiæ, illum verò aspera in Delo,
Inclyta ad longum montem & Cynthium collem,
Proximè palmam sub Inopi fluentis.
Quomodo.n. te laudabo valde dignissim⁹ laude cũ sis?

Πάντη

Πάντη γάρ τοι Φοῖβε νόμος βεβλήαται ᾠδῆς,
Ἠμὲν ἀν' ἤπειρον πορτιτρόφον ἠδ' ἀνὰ νήσους.
Πᾶσαι δὲ σκοπιαί τοι ἅδον καὶ πρώονες ἄκροι
Ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοί θ' ἅλαδε προρέοντες,
Ἀκταί τ' εἰς ἅλα κεκλιμέναι, λιμένες τε θαλάσσης.
Ἦ ὥς σε πρῶτον Λητὼ τέκε χάρμα βροτοῖσι,
Κλινθεῖσα πρὸς Κύνθος ὄρος κραναῇ ἐνὶ νήσῳ,
Δήλῳ ἐν ἀμφιρύτῃ ἑκάτερθε δὲ κῦμα κελαινὸν
Ἐξῄει χέρσονδε λιγυπνοίοις ἀνέμοισιν.
Ἔνθεν ἀπορνύμενος πᾶσι θνητοῖσιν ἀνάσσεις
Ὅσσους Κρήτη ἐντὸς ἔχει καὶ δῆμος Ἀθηνῶν,
Νῆσός τ' Αἴγινα, ναυσικλειτή τ' Εὔβοια,
Αἰγαί τ' Εἰρεσίαι τε, καὶ ἀγχιάλη Πεπάρηθος,
Θρηΐκιός τ' Ἄθως καὶ Πηλίου ἄκρα κάρηνα,
Θρηϊκίη τε Σάμος, Ἴδης τ' ὄρεα σκιόεντα,
Σκῦρος καὶ Φώκαια, καὶ Αὐτοκαίνης ὄρος αἰπὺ,
Ἴμβρος τ' εὐκτιμένη, καὶ Λῆμνος ἀμιχθαλόεσσα,
Λέσβος τ' ἠγαθέη, μάκαρος ἕδος Αἰολίωνος,
Καὶ Χίος, ἣ νήσων λιπαρωτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται,
Παιπαλόεις τε Μίμας, καὶ Κωρύκου ἄκρα κάρηνα,
Καὶ Κλάρος αἰγλήεσσα, καὶ Αἰσαγέης ὄρος αἰπὺ,
Καὶ Σάμος ὑδρηλὴ, Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα,
Μίλητός τε, Κόως τε, πόλις μερόπων ἀνθρώπων,
Καὶ Κνίδος αἰπεινὴ, καὶ Κάρπαθος ἠνεμόεσσα.
Νάξος τ', ἠδὲ Πάρος, Ῥήναιά τε πετρήεσσα.
Τόσσον ἐπ' ὠδίνουσα ἑκηβόλον ἵκετο Λητὼ,
Εἴ τίς οἱ γαιέων υἱεῖ θέλοι οἰκία θέσθαι.
Αἱ δὲ μάλ' ἐτρόμεον καὶ ἐδείδισαν, οὐδέ τις ἔτλη
Φοῖβον δέξασθαι, καὶ πιοτέρη περ ἐοῦσα.
Πρίν γ' ὅτε δή ῥ' ἐπὶ Δήλου ἐβήσατο πότνια Λητὼ,
Καί μιν ἀνειρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Δῆλ', εἰ γάρ κ' ἐθέλοις ἕδος ἔμμεναι υἷος ἐμοῖο
Φοίβου Ἀπόλλωνος, θέσθαι τ' ἐνὶ πίονα νηὸν,
Ἄλλος δ' οὔτις σεῖό ποθ' ἅψεται, οὐδέ σε λίσσει,
Οὐδ' εὔβων σε ἔσεσθαι οἴομαι, οὐδ' εὔμηλον,
Οὐδὲ τρύγην οἴσεις, οὔτ' ἄρ φυτὰ μυρία φύσεις.
Αἰ δέ κ' Ἀπόλλωνος ἑκαέργου νηὸν ἔχησθα,
Ἄνθρωποί τοι πάντες ἀγινοῦσιν ἑκατόμβας,
Ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, κνίσση δέ τοι ἄσπετος αἰεὶ,
Δηρὸν ἄνακτ' εἰ βόσκοις, οἵ τε θεοί κέ σ' ἔχωσιν
Χειρὸς ἀπ' ἀλλοτρίης. ἐπεὶ οὔ τοι πῖαρ ὑπ' οὖδας.
Ὣς φάτο· χαῖρε δὲ Δῆλος, ἀμειβομένη δὲ προσ-
ηύδα,
Λητοῖ, κυδίστη θύγατερ μεγάλοιο Κρόνοιο,
Ἀσπασίη μὲν ἐγώ γε γονὴν ἑκάτοιο ἄνακτος
Δεξαίμην. αἰνῶς γὰρ ἐτήτυμόν εἰμι δυσηχὴς
Ἀνδράσιν. ὧδε δέ κεν περιτιμήεσσα γενοίμην.
Ἀλλὰ τόδε τρομέω Λητοῖ ἔπος, οὐδέ σε κεύσω·
Λίην γάρ τινά φασιν ἀτάσθαλον Ἀπόλλωνα
Ἔσσεσθαι, μέγα δὲ πρυτανευσέμεν ἀθανάτοισι,
Καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
Τῷ ῥ' αἰνῶς δειδοίκα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Μὴ ὁπότ' ἂν τὸ πρῶτον ἴδῃ φάος ἠελίοιο,
Νῆσον ἀτιμήσῃ, ἐπεὶ ἦ κραναήπεδός εἰμι,
Ποσσὶ καταστρέψας, ὤσῃ δ' ἁλὸς ἐν πελάγεσσιν.
Ἔνθ' ἐμὲ μὲν μέγα κῦμα κατὰ κρατὸς ἅλις αἰεὶ
Κλύσσει· ὁ δ' ἄλλην γαῖαν ἀφίξεται ἥ κεν ἅδῃ οἱ,
Τεύξασθαι νηόν τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα.
Πουλύποδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμας φῶκαί τε μέλαιναι

Penitus enim tibi ô Phœbe lex attributa est can
Siue per continentē vitulos nutrientē, siue per in
Omnes .a. ædita rupes cantabant, ac vertices su
Altorum montium, amnesq; ad mare profluentes
Littoraq; ad mare protensa, marisq; portus.
Certè vt te primùm Latona peperit gaudiū mor
Procumbens ad montem Cynthij aspera in insula
Delo in circumflua, vtrinq; autem vnda nigra
Prodibat ad terram dulce spirantibus ventis.
Hinc ortus omnibus immortalibus imperitas,
Quoscunq; Creta intus habet, & populus Athena
Insulaq; Aegina, nauibusq; inclyta Eubœa.
Aegaq; Eresiaq; & finitima mari Peparethus.
Thraciusq; Athos, & Pely summi vertices,
Thraciaq; Samus, Idæq; montes vmbrosi,
Scyrus, & Phocæa, & Ausocanæ mons altus,
Imbrusq; benè habitata, & Lemnus importuosa,
Lesbusq; valde diuina beati solum Aeolionis,
Et Chius, quæ insularum fœcundissima in mari
Saxosaq; Mimas, & Coryci summi vertices.
Et Claros splendida, & Aesageæ mons altus.
Et Samus aq[illegible] Mycalesq; alti vertices.
Miletusq; Co[illegible] mortalium hominum,
Et Cnidus alta, & Carpathus ventosa.
Naxusq; & Paros, Rhenæaq; saxosa.
Tan[illegible] parturiens procul iaculantem venit La
Si qua [illegible] terrarum filio velit habitacula pone
Hæ.v. v[illegible] tremebāt & timebāt neq; aliqua s
Phœbum suscipere, & fertilis quanquam esset.
Nisi quum vtiq; Delum ascendisset venerāda La
Et illam interrogans verba alata dixit,
Dele, si enim vtiq; vis solum esse filij mei
Phœbi Apollinis imponereq; opulentum templu
Alius autem nemo te tanget, neq; te rogabit,
Neq; bobus te fore puto, neq; ouibus opulentam,
Neq; vindemiā feres, neq; plantas innumeras p
Si.a. vtiq; Apollinis longè operantis templū hab
Homines tibi omnes ferrent centum boum sacrifi
Huc verò congregati, nidor aūt tibi immensus se
Diu regem si alueris, Dijq; te habuerint
Manu ab aliena, quoniā nō vtiq; (est) fertilitas su
Sic dixit, gaudebat autem Delus, responden
tem ait,
Latona inclytissima filia magni Saturni,
Lubens quidem ego genus procul iaculantis reg
Susciperem, grauiter enim verè malè audio
Apud homines: sic.a. vtiq; admodū honorata de
Sed hunc tremo Latona sermonem, neq; te celab
Valde enim quendam dicunt proteruum Apollin
Fore, magnum autem imperium gesturū immor
Et mortalibus hominibus, super sancta donans a
Huius causa vtiq; grauiter timeo in mēte & in a
Ne cum primùm videat lumen Solis
Insulam dedecoret, quoniam asperum solum sum
Pedibus conculcatum, impellet maris in Pelagus.
Vbi me quidem magna vnda, magna vi abundè
Inūdabit, hic.a. ad aliā terrā veniet vbi placuer
Constructurus templumq; & lucos arboribus den
Polypodes autem in me thalamos, Phocæq; nigræ

...ποιήσον) ἀκηδέα χήτει λαῶν.
...λλὰ μοι τλαίης γε Θεὰ μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,
...ἐνθάδε μιν πρῶτον τεύξειν περικαλλέα νηὸν,
...μμεναι ἀνθρώπων χρηστήριον, αὐτὰρ ἔπειτα
...αὐτὰς ἐπ' ἀνθρώπους ἐπεὶ πολυώνυμος ἐστιν.
...Ὣς ἄρ' ἔφη. Λητὼ δὲ θεῶν μέγαν ὅρκον ὄμοσσεν,
...ω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
...ὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, (ὅστε μέγιστος
...ρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσιν)
...μὴ Φοίβου τῆδε θυώδης ἔσσεται αἰεὶ
...μὸς καὶ τέμενος, τίσει δέ σε γ' ἔξοχα πάντων.
...Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
...λος μὲν μάλα χαῖρε γόνῳ ἑκάτοιο ἄνακτος·
...τὼ δ' ἐννῆμαρ τε καὶ ἐννέα νύκτας ἀέλπτοις
...δίνεσι πέπαρτο· θεαὶ δ' ἔσαν ἔνδοθι πᾶσαι
...σαι ἄρισται ἔσαν, Διώνη τε Ῥείη τε,
...ναίη τε Θέμις, καὶ ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη,
...λλαι τ' ἀθάναται, νόσφιν λευκωλένου Ἥρης·
...το ἐν μεγάροισι Διὸς νεφεληγερέταο.
...ιη δ' οὐκ ἐπέπυστο μογοστόκος Εἰλείθυια·
...το ἄκρῳ Ὀλύμπῳ ὑπὸ χρυσέοισι νέφεσσιν,
...ης φραδμοσύνῃ λευκωλένου, ἥ μιν ἔρυκε
...λοσύνῃ, ὅτ' ἄρ' υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε
...τὼ τέξεσθαι καλλιπλόκαμος τότ' ἔμελλεν.
...δ' Ἶριν προὔπεμψαν ἐϋκτιμένης ἀπὸ νήσου,
...ξέμεν Εἰλείθυιαν, ὑποσχόμεναι μέγαν ὅρμον
...σείοισι λίνοισιν ἐερμένον, ἐννεάπηχυν.
...σ... δ' ἐκέλευον καλέειν λευκωλένου Ἥρης,
...μή ἑ ἔπειτ' ἐπέεσσιν ἀποστρέψειεν ἰοῦσαν.
...τὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
...ῆ ῥα θέειν, ταχέως δὲ διήνυσε πᾶν τὸ μεσηγύ.
...τὰρ ἐπεί ῥ' ἵκανε θεῶν ἕδος, αἰπὺν Ὄλυμπον,
...τὰ ἄρ' Εἰλείθυιαν ἀπ' ἐκ μεγάροιο θύραζε
...κκαλεσαμένη, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
...ντα μάλ' ὡς ἐπέτελλον Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.
...ῇ δ' ἄρα θυμὸν ἔπειθεν ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι·
...ν δὲ ποσὶ τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι·
...ὖτ' ἐπὶ Δήλου ἔβαινε μογοστόκος Εἰλείθυια,
...δὴ τότε τὴν τόκος εἷλε, μενοίνησεν δὲ τεκέσθαι·
...μφὶ δὲ φοίνικι βάλε πήχεε, γοῦνα δ' ἔρεισε
...ειμῶνι μαλακῷ, μείδησε δὲ γαῖ' ὑπένερθεν.
...κ δ' ἔθορε πρὸ φόως δέ, θεαὶ δ' ὀλόλυξαν ἅπασαι.
...ἔνθα σὲ ἤιε Φοῖβε θεαὶ λοῦον ὕδατι καλῷ
...γνῶς καὶ καθαρῶς, σπάρξαν δ' ἐν φάρεϊ λευκῷ,
...λεπτῷ, νηγατέῳ· περὶ δὲ χρύσεον στρόφον ἧκαν.
...δ' ἄρ' Ἀπόλλωνα χρυσάορα θήσατο μήτηρ,
...λλὰ Θέμις νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
...θανάτῃσιν χερσὶν ἐπήρξατο. χαῖρε δὲ Λητὼ,
...οὕνεκα τοξοφόρον καὶ καρτερὸν υἱὸν ἔτικτεν.
...Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ Φοῖβε κατέβρως ἄμβροτον εἶδαρ,
...οὐ σέ γ' ἔπειτ' ἴσχον χρύσεοι στρόφοι ἀσπαίροντα,
...οὐδ' ἔτι δεσματ' ἔρυκε, λύοντο δὲ πείρατα πάντα.
...αὐτίκα δ' ἀθανάτῃσι μετηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
...Εἴη μοι κίθαρίς τε φίλη καὶ καμπύλα τόξα,
...χρήσω τ' ἀνθρώποισι Διὸς νημερτέα βουλήν.
...Ὣς εἰπὼν ἐβίβασκεν ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
...Φοῖβος ἀκερσεκόμης ἑκατηβόλος· αἱ δ' ἄρα πᾶσαι
...θάμβεον ἀθάναται· χρυσῷ δ' ἄρα Δῆλος ἅπασα

Domicilia facient, neglecta multitudine populorum.
Sed si mihi ferres vtiq; Dea magnũ iuramẽtũ iurare.
Hic verò illũ primùm constructurũ præclarũ templũ
Fore hominum oraculum, sed postea
Omnes ad homines, quod multa nomina habet.
Sic vtiq; dixit, Latona. a. deorũ magnũ iuramẽtũ iu-
Sciat nunc hæc terra, & cœlum latũ superius (rauit,
Et infernè fluens Stygis aqua, (quodq; maximum
Iuramentum grauißimum existit beatis Dijs)
Certè vtiq; Phœbi hic odoriferum erit semper
Altare & tẽplũ, honorabit. a. te vtiq; maximè omniũ.
Sed postq̃ iurasset q; finijsset q; iusiuradũ (Apollinis:
Delus quidẽ valde gaudebat genitura lõgè iaculantis
Latona . a. nouẽ dies quidẽ & nouem noctes insperatis
Partus dolorib. torquebatur, Deæ. a. erant intus omnes
Quæcunq; optimæ erant Dionaq; Reaq;,
Vestigiatrixq; Themis, ac valde gemens Amphitrita,
Aliæq; immortales, absq; albis vlnis decora Iunone:
Sedebat enim in domibus Iouis nubicogæ.
Sola. a. non scierat partus laborem leuans Lucina.
Sedebat enim summo in Olympo sub aureis nebulis,
Iunonis cõsilio albis vlnis decoræ quæ illam detinebat
Inuidia, quòd vtiq; filiũ irreprehensibilemq; fortemq;
Latona párere pulcricoma tunc futura erat.
Hæ autem Irim præmisère à benè habitata insula,
Ducturam Lucinam, pollicentes magnum monile
Aureis filis contextum noni cubitum.
Seorsum. a. iusserunt vocare ab albiulna Iunone
Ne ipsam postea verbis verteret venientem. (Iris,
Sed vbi hoc audisset pedib. in vẽti morẽ festinis velox
Abijt vtiq; currẽs. velociter. a. trãsmisit qcqd in medio
Cæterũ vbi puenit Deorũ soliũ altũ Olympũ, (spacij est.
Statim vtiq; Lucinam à domo ad ianuam
Accersitam verbis alatis allocuta est:
Omnia valde sicut iubebãt Olympias domos haben-
Huic. a. animũ suadebat in pectorib. charis, (tes.
Iuerunt aũt pedibus columbis timidis gressu similes,
Vbi q; in Delum ascendebat obstetrix Lucina,
Hanc tunc vtiq; partus cepit, prompta. a. erat párere.
Circa autem palmam eiecit manus, genua aũt fixit
Prato in molli subrisit autem terra subtus.
Prosilijt autem in lucem, Deæ verò vlularunt omnes.
Vbi te ô iaculator Phœbe, Deæ lauabant aqua alba,
Castè & purè, fascinauerunt autem in veste candida,
Tenui, pulcra, circa aũt auream fasciam iniecerunt.
Neq; vtiq; Apollini ensẽ habẽti aureũ mãmã pbuit ma
Verùm Themis nectarq; & ambrosiã amabilem (ter.
Immortalib. manib. propinauit, gaudebat. a. Latona,
Quoniam arciferum, & fortem filium peperit.
Cæterùm postq̃ Phœbe comedisti immortalem cibum,
Nõ te vtiq; amplius retinuerũt aureæ fasciæ palpitãtẽ,
Neq; vincula detinuère, soluebantur. a. funes omnes.
Statim aũt immortales allocutus est Phœbus Apollo.
Sit mihi citharaq; chara & incurui arcus,
Vaticinaborq; hominibus Iouis verum consilium.
Sic cùm dixisset, descendebat à terra latiuia
Phœbus intensus longè iaculans, hæ autem omnes
Stupebant immortales: auro igitur Delus vniuersa

Βεβρί-

Βεβρίθει, καθορῶσα Διὸς Λητοῦς τε γενέθλην,
Γηθοσύνῃ ὅτι μιν θεὸς εἵλετο οἰκία θέσθαι
Νήσων ἠπείρου τε· φίλησε δὲ κηρόθι μᾶλλον,
Ἤνθησ' ὡς ὅτε ῥίον οὔρεος ἄνθεσιν ὕλης.
Αὐτὸς δ' ἀργυρότοξε ἄναξ ἑκατηβόλ' Ἄπολλον
Ἄλλοτε μέν τ' ἐπὶ Κύνθου ἐβήσαο παιπαλόεντος,
Ἄλλοτε δ' αὖ νήσους τε καὶ ἀνέρας ἠλάσκαζες.
Πολλοί τοι νηοί τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα,
Πᾶσαι δὲ σκοπιαί τε φίλαι καὶ πρώονες ἄκροι
Ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοί θ' ἅλαδε προρέοντες.
Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
Ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται
Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι καὶ αἰδοίῃς ἀλόχοισιν.
Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.
Φαίη κ' ἀθανάτους καὶ ἀγήρως ἔμμεναι ἀνὴρ
Οἳ τότ' ἐπαντία σεῖο τ' Ἰάονες ἀθρόοι εἶεν.
Πάντων γάρ κεν ἴδοιτο χάριν, τέρψαιτο δὲ θυμὸν,
Ἄνδρας τ' εἰσορόων, καλλιζώνους τε γυναῖκας,
Νῆάς τ' ὠκείας, ἠδ' αὐτῶν κτήματα πολλά.
Πρὸς δὲ τόδε μέγα θαῦμα ὅτου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται,
Κοῦραι Δηλιάδες Ἑκατηβελέταο θεράπναι·
Αἵτ' ἐπεὶ ἂρ πρῶτον μὲν Ἀπόλλων' ὑμνήσωσιν,
Αὖτις δ' αὖ Λητώ τε καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Μνησάμεναι ἀνδρῶν τε παλαιῶν ἠδὲ γυναικῶν,
Ὕμνον ἀείδουσιν, θέλγουσι δὲ φῦλ' ἀνθρώπων.
Πάντων δ' ἀνθρώπων φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστὺν
Μιμεῖσθ' ἴσασιν. φαίη δέ κεν αὐτὸς ἕκαστος
Φθέγγεσθ'· οὕτω σφιν καλὴ συνάρηρεν ἀοιδή.
Ἀλλ' ἄγε δὴ Λητὼ μὲν Ἀπόλλων τ' Ἀρτέμιδι ξύν,
Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι· ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἐνθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών,
Ὦ κοῦραι τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' ἀφ' ἡμέων,
Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνὶ παιπαλοέσσῃ,
Τοῦ πᾶσαι μετόπισθεν ἀριστεύουσιν ἀοιδαί.
Ἡμεῖς δ' ἡμέτερον κλέος οἴσομεν ὅσσον ἐπ' αἶαν
Ἀνθρώπων στρεφόμεσθα πόλεις εὖ ναιεταώσας.
Οἱ δ' ἐπὶ δὴ πείσονται, ἐπεὶ καὶ ἐτήτυμόν ἐστιν.
Αὐτὰρ ἐγὼν οὐ λήξω ἑκηβόλον Ἀπόλλωνα
Ὑμνέων ἀργυρότοξον, ὃν ἠΰκομος τέκε Λητώ.
Ὦ ἄνα καὶ Λυκίην καὶ Μηονίην ἐρατεινὴν
Καὶ Μίλητον ἔχεις, ἔναλον πόλιν ἱμερόεσσαν,
Αὐτὸς δ' αὖ Δήλοιο περικλύστου μέγ' ἀνάσσεις.
Εἶσι δὲ φορμίζων Λητοῦς ἐρικυδέος υἱὸς
Φόρμιγγι γλαφυρῇ πρὸς Πυθὼ πετρήεσσαν,
Ἄμβροτα εἵματ' ἔχων τε θυώδεα· τοῖο δὲ φόρμιγξ
Χρυσέου ὑπὸ πλήκτρου καναχὴν ἔχει ἱμερόεσσαν.
Ἔνθεν δὲ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς ὥστε νόημα
Εἶσι Διὸς πρὸς δῶμα θεῶν μεθ' ὁμήγυριν ἄλλων,
Αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι μέλει κίθαρις καὶ ἀοιδή.
Μοῦσαι μέν θ' ἅμα πᾶσαι ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ
Ὑμνεῦσί ῥα θεῶν δῶρ' ἄμβροτα, ἠδ' ἀνθρώπων
Τλημοσύνας, ὅσ' ἔχοντες ὑπ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
Ζῶσ' ἀμφαδέες καὶ ἀμήχανοι, οὐδὲ δύνανται
Εὑρέμεναι θανάτοιό τ' ἄκος καὶ γήραος ἄλκαρ.

Onerabatur, aspiciens Iouis Latonæq; genituram
Gauisa, quoniam illam Dea elegit domum facere
Insularum continentisq;: amauitq; ex animo ma
Floruit, sic vt quando vertex montis floribus sylu
Tu.a. habēs argenteū arcū rex longè iaculator Apo
Interdum quidem Cynthum ascendisti saxosam,
Interdum.a. rursus ad insulasq; & viros fugisti.
Multa tibi sunt templa luciq; arboribus densi.
Omnes autem speculæq; charæ, & vertices summ
Altorum montium, amnesq; ad mare profluentes
Sed tu in Delum Phœbe maximè oblectas animu
Vbi tibi protractis vestibus Iaones congregantu
Suis cum liberis ac venerandis vxoribus.
Hi autem te pugilum certamine, & tripudio, & c
Memores exhilarant, cùm edixerint certamen.
Diceret vtiq; immortales & senij nescios esse aliq
Qui tunc oppositi tibi Iaones congregati essent.
Omniū vtiq; viderit gratiam: delectarit.a. ani
Virosq; inspiciens, beneq; cinctas mulieres,
Nauesq; veloces, & ipsorum opes multas.
Adhæc.a. magnū miraculū cuius laus nunq̄ perib
Puellæ Deliades procul iaculantis Apollinis min
Quæq; postq̄ primum quidem Apollinem laudau
Rursus.a. Latonamq; & Dianam sagittis gaude
Mentionē facientes virorūq; antiquorū, atq; mu
Hymnum canunt, demulcentq; nationes hominu
Omnium autem hominum voces & strepitum
Imitari norunt, diceret vtiq; ipse singulus
Loqui, adeò illis bona aptè composita est cantio.
Sed agè ô Latona quidem Apolloq; Diana cum,
Saluete vos omnes, mei autem & postea
Memores sitis, quando vtiq; aliquis terrestriū ho
Hic roget hospes ærumnosus veniens.
O puellæ, quis autem vobis vir suauissimus poët
Hic versatur, et causa cui maximā capitis volup
Vos bene valde respondeatis à nobis,
Cæcus vir, habitat autem Chium saxosam
Cuius omnes in precio posteà erunt cantiones.
Nos.a. nostram laudem feremus quantum ad te
Hominum versamur vrbes bene habitatas.
Deinde id illi credent, quoniam & verum est.
Verùm ego non desinam procul iaculantem Apol
Laudans argēti arcū, quē pulcricoma peperit La
O rex & Lyciam & Meoniam amabilem,
Et Miletum habes, maritimam vrbem optabile
Ipse autem Delo circumfluæ magnoperè imperas.
Contendit autem modulans Latonæ inclytæ filiu
Cithara caua ad Python saxosam.
Immortales vestes habēs odoriferasq;. huius.a. cit
Aureo à plectro strepitum habet amabilem.
Hinc autem ad Olympum à terra vt mens
Contendit Iouis domum deorum cum cœtu alio
Statim immortalibus curæ est citharaq; & cant
Musæ quidem omnes respondentes, voce pulcra,
Laudant vtiq; deorum dona immortalia, & hon
Aerūnas quantas habent ab immortalibus Dijs.
Viuunt desperati ac inopes consilij, neq; possunt
Inuenire mortis medelam, & senectutis remediu

...ταὶ ἐϋπλόκαμοι Χάριτες καὶ ἐΰφρονες Ὧραι,
...μιη θ', Ἥβη τε, Διὸς θυγάτηρ τ' Ἀφροδίτη,
...χεῦντ', ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχουσαι.
...σι ἐνοῦτ' αἰσχρὴ μεταμέλπεται, οὔτε λάχεια·
...λὰ μάλα μεγάλη τε ἰδεῖν καὶ εἶδος ἀγητὴ
...τε ἰοχέαιρα, ὁμότροφος Ἀπόλλωνι.
...θ' αὖ τῇσιν Ἄρης καὶ ἐΰσκοπος Ἀργειφόντης
...ζουσ' · αὐτὰρ ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων ἐγκιθαρίζει
...λὰ καὶ ὕψι βιβάς· αἴγλη δέ μιν ἀμφιφαείνει,
...ρμαρυγαί τε ποδῶν καὶ ἐϋκλώστοιο χιτῶνος·
...τέρπονται, θυμὸν μέγαν εἰσορόωντες,
...ώ χρυσοπλόκαμος καὶ μητίετα Ζεύς,
...λον παίζοντα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
...ῶς τ' ἄρ σ' ὑμνήσω πάντως εὔυμνον ἐόντα;
...σ' ἐνὶ μνηστῆρσιν ἀείδω καὶ φιλότητι,
...τ' Ἀζαντίδα κούρην, ...
...ἀντιθέῳ Ἐλατιονίδῃ εὐίππῳ,
...Φόρβαντι Τριόπεω γένος, ἢ ἅμ' Ἐρευθεῖ,
...Λευκίππῳ καὶ Λευκίπποιο δάμαρτι
...δ' ἵπποισιν· οὐ μὴν Τρίοπός γ' ἐνέλειπεν.
...πρῶτον χρηστήριον ἀνθρώποισι
...γαῖαν ἔβης ἑκατηβόλ' Ἄπολλον;
...μὲν πρῶτον ἀπ' Οὐλύμποιο κατῆλθες,
...τ' ἠμαθόεντα παρέστιχες, ἠδ' Ἀγνιῆνας,
...Περραιβούς· τάχα δ' εἰς Ἰωλκὸν ἵκανες,
...τ' ἐπέβης ναυσικλειτῆς Εὐβοίης.
...ἐπὶ Ληλάντῳ πεδίῳ, τό τοι οὐχ ἅδε θυμῷ
...δεῖμαι νηόν τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα.
...δ' Εὔριπον διαβὰς ἑκατηβόλ' Ἄπολλον,
...ὄρος ζάθεον χλωρόν· τάχα δ' ἷξες ἀπ' ...
...
...αλησσὸν ἰὼν καὶ Τευμησὸν λεχεποίην.
...δ' εἰσαφίκανες ἕδος καταειμένον ὕλῃ·
...πω τις ἔναιε βροτῶν ἱερῇ ἐνὶ Θήβῃ,
...ρα πω τότε ἦσαν ἀταρπιτοὶ οὐδὲ κέλευθοι
...ἄμ πεδίον πυρηφόρον, ἀλλ' ἔχεν ὕλη.
...δ' προτέρω ἔκιες ἑκατηβόλ' Ἄπολλον,
...ὸν δ' ἷξες Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος·
...δμὴς πῶλος ἀναπνέει ἀχθόμενός περ,
...ἅρματα καλά, χαμαὶ δ' ἐλατὴρ ἀγαθός περ
...
...φροιο θορών, ὁδὸν ἔρχεται· οἱ δὲ τέως μὲν
...εα κροτέουσιν, ἀνακτορίην ἀφιέντες·
...κεν ἅρματ' ἄγῃσιν ἐν ἄλσεϊ δενδρήεντι,
...ς μὲν κομέουσι, τὰ δὲ κλίναντες ἐῶσιν.
...τὰ πρώτισθ' ὁσίη γένεθ', οἱ δ' ἄνακτι
...ται, δίφρον δὲ θεοῦ τότε μοῖρα φυλάσσει.
...δὲ προτέρω ἔκιες ἑκατηβόλ' Ἄπολλον.
...σὸν δ' ἄρ' ἔπειτα κιχήσαο καλλιρέεθρον,
...Λιλαίηθεν προχέει καλλίρροον ὕδωρ.
...διαβὰς Ἑκάεργε καὶ Ὠκαλέην πολύπυργον,
...κ ἄρ' Ἀμαρτον ἀφίκεο ποιήεντα.
...ἐπὶ Δελφούσης, τόθι τοι ἅδε χῶρος ἀπήμων
...τεῦξαι νηόν τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα.
...δὲ μάλ' ἄγχ' αὐτῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπες,
...λφοῦσ', ἐνθάδε δὴ φρονέω περικαλλέα νηὸν,
...ὥπων τεῦξαι χρηστήριον, οἵτε μοι αἰεὶ
...δ' ἀγινήσουσι τεληέσσας ἑκατόμβας,

Cæterùm pulcricomæ Gratiæ & benè sapientes Horæ,
Hermoniaq́ue, Hebeq́ue, Iouis filiaq́ue Venus,
Tripudiant inuicem in carpum manus tenentes.
Cum his quidem, neq́ue turpis canit, neq́ue vieta.
Sed valde magnaq́ue visu & forma admirabilis
Diana sagittis gaudens, educata simul cum Apolline,
Vbi rursus cum his Mars, & benè speculans Argicida
Ludunt, sed Phœbus Apollo citharam pulsat
Pulcrè & sublimiter, splendor. a. illum circumlucet,
Micatioq́ue pedum ac splendor benè concinnæ vestis.
Hi autem delectabant, animum magnũ inspicientes,
Latonaq́ue aureis capillis ac consiliarius Iupiter,
Filium charum ludentem cum immortalibus Dijs.
Quo pacto igitur te laudabo omnino cùm laudabilis (sies?
An te inter sponsas laudem & in amore,
Quando animo tristi adijsti Azãtida puellã? (qs
Præstabas simul cũ dijs æquali Elationide abũdãte e-
Aut simul cũ Phorbãte Triopo genere, aut simul cũ E-
Aut simul cũ Leucippo, et Leucippi cõiuge (reuthe,
Pedes, hi verò cum equis? neq́ue tamen Triopus deerat.
Aut vt primùm oraculum hominibus
Quærens super terrã incessisti procul iaculãs Apollo?
Pieria enim primùm ab Olympo descendisti
Lecton arenosam, transmisisti autem Magneidas,
Et per Perrhæbos: celeriter autẽ in Iolcum peruenisti.
Ceneumq́ue ascendisti nauibus inclytæ Eubœæ.
Stetisti. a. in Lelanto campo, q tibi non placebat in a-
Construere templumq́ue ac lucos arborosos. (nimo.
Hinc. a. Euripum transiliens longè iaculans Apollo,
Ascendisti montem diuinum viridem, celeriter au-
tem peruenisti
Mecalessũ adiẽs, ac Teumessum herbosam. (ab ipso
Thebæ autem adijsti solum peramictum sylua.
Nondũ. n. aliqs habitabat mortaliũ sacra in Theba.
Neq́ue igitur adhuc erant semitæ nec via
Thebæ supra solum tritici ferax sed habebat syluam.
Hinc aũt primùm amolitus es procul iaculãs Apollo.
Onchestũ. a. peruenisti Nept. splendidũ lucum. (tus,
Vbi nup domitus equus respirat, licet sit põdere graua-
Trahens currus pulcros, humi. a. auriga quamuis es-
set præstans
E curru transiliens, iter facit, hi autem tunc quidem
Illa vehicula pulsant imperio deposito.
Si aũt vtiq́ue currus duxerint in nemore arborib. pleno
Equos quidem comunt, hos autem flectẽtes omittũt.
Vt primùm fas est, hi autem regem
Orant, currum autem Dei tunc Parca seruat,
Hinc autem primùm adijsti procul iaculans Apollo.
Cephissũ vtiq́ue deinde reperisti pulcra fluẽta habẽtẽ,
Quiq́ue ex Lilæo profundit pulcrorũ fluẽtorum aquã.
Hunc transiliens Longe operans, & Ocaleen turritã.
Hinc vtiq́ue in Amartum venisti herbidum.
Iuisti. a. ad Delphusam, vbi tibi placuit regio innocua
Construere templumq́ue & lucos arborosos.
Stetisti. a. valde propè ipsam, ac illã verbis alloq. es.
Delphusa, hic vtiq́ue sentio præclarum templum.
Hominum construere oraculum, quiq́ue mihi semper
Hic sacrificabunt perfectas hecatombas,

GG Ἠμὲν

Ἠμὲν ὅσοι Πελοπόννησον πίειραν ἔχουσιν
Ἠδ' ὅσοι Εὐρώπην τε καὶ ἀμφιρύτας κατὰ νήσους,
Χρησόμενοι· τοῖσιν δ' ἔτ' ἐγὼ νημερτέα βουλὴν
Πᾶσι θεμιστεύοιμι, χρέων ἐνὶ πίονι νηῷ·
Ὣς εἰπὼν διέθηκε θεμείλια Φοῖβος Ἀπόλλων
Εὐρέα καὶ μάλα μακρὰ διηνεκές. ἡ δ' ἐσιδοῦσα
Δελφοῦσα κραδίην ἐχολώσατο, εἶπέ τε μῦθον,
Φοῖβε ἄναξ ἑκάεργε, ἔπος τί τοι ἐν φρεσὶ θήσω·
Ἐνθάδ' ἐπεὶ φρονέεις τεῦξαι περικαλλέα νηὸν,
Ἔμμεναι ἀνθρώποις χρηστήριον· οἳ δέ τοι αἰεὶ
Ἐνθάδ' ἀγινήσουσι τεληέσσας ἑκατόμβας·
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,
Πημανέει σ' αἰεὶ κτύπος ἵππων ὠκειάων,
Ἀρδόμενοί τ' οὐρῆες ἐμῶν ἱερῶν ἀπὸ πηγῶν,
Ἔνθα τις ἀνθρώπων βουλήσεται εἰσοράασθαι
Ἅρματά τ' εὐποίητα καὶ ὠκυπόδων κτύπον ἵππων
Ἢ νηόν τε μέγαν καὶ κτήματα πόλλ' ἐνεόντα.
Ἀλλ' εἰ δή τι πίθοιο, (σὺ δὲ κρέσσων καὶ ἀρείων
Ἐσσὶ ἄναξ ἐμέθεν, σεῦ δὲ σθένος ἐστὶ μέγιστον)
Ἐν Κρίσῃ ποίησαι ὑπὸ πτυχὶ Παρνασοῖο·
Ἔνθ' οὔθ' ἅρματα καλὰ δονήσεται, οὔτε τοι ἵππων
Ὠκυπόδων κτύπος ἔσται ἐΰδμητον περὶ βωμόν.
Ἀλλά κε καὶ ὣς προσάγοιεν Ἰηπαιήονι δῶρα
Ἀνθρώπων κλυτὰ φῦλα· σὺ δὲ φρένας ἀμφιγεγηθὼς
Δέξαι ἱερὰ καλὰ περικτιόνων ἀνθρώπων.
Ὣς εἰποῦσ' ἑκάτου πέπιθε φρένας, ὄφρα οἱ αὐτῇ
Δελφούσῃ κλέος εἴη ἐπὶ χθονὶ, μηδ' ἑκάτοιο.
Ἔνθεν δὲ προτέρω ἔκιες ἑκατηβόλ' Ἄπολλον·
Ἷξες δ' ἐς Φλεγύων ἀνδρῶν πόλιν ὑβριστάων,
Οἳ Διὸς οὐκ ἀλέγοντες ἐπὶ χθονὶ ναιετάασκον
Ἐν καλῇ βήσσῃ, Κηφισίδος ἐγγύθι λίμνης·
Ἔνθεν καρπαλίμως προσέβης πρὸς δειράδα θύων·
Ἵκεο δ' ἐς Κρίσην ὑπὸ Παρνησὸν νιφόεντα,
Κνημὸν πρὸς ζέφυρον τετραμμένον, αὐτὰρ ὕπερθεν
Πέτρη ἐπικρέμαται, κοίλη δ' ὑποδέδρομε βῆσσα
Τρηχεῖ'. ἔνθα ἄναξ τεκμήρατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Νηὸν ποιήσασθαι ἐπήρατον, εἶπέ τε μῦθον,
Ἐνθάδε δὴ φρονέω τεῦξαι περικαλλέα νηὸν,
Ἔμμεναι ἀνθρώποις χρηστήριον, οἵτε μοι αἰεὶ
Ἐνθάδ' ἀγινήσουσι τεληέσσας ἑκατόμβας,
Ἠμὲν ὅσοι Πελοπόννησον πίειραν ἔχουσιν,
Ἠδ' ὅσοι Εὐρώπην τε καὶ ἀμφιρύτους κατὰ νήσους
Χρησόμενοι. τοῖσιν δ' ἂν ἐγὼ νημερτέα βουλὴν
Πᾶσι θεμιστεύοιμι χρέων ἐνὶ πίονι νηῷ.
Ὣς εἰπὼν διέθηκε θεμείλια Φοῖβος Ἀπόλλων
Εὐρέα καὶ μάλα μακρὰ διαμπερές· αὐτὰρ ἐπ' αὐτοῖς
Λάϊνον οὐδὸν ἔθηκε Τροφώνιος ἠδ' Ἀγαμήδης,
Υἱέες Ἐργίνου, φίλοι ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἀμφὶ δὲ νηὸν ἔνασσαν ἀθέσφατα φῦλ' ἀνθρώπων
Κτιστοῖσιν λάεσσιν ἀοίδιμον ἔμμεναι αἰεί.
Ἀγχοῦ δὲ κρήνη καλλίρροος, ἔνθα δράκαιναν
Κτεῖνεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπὸ κρατεροῖο βιοῖο,
Ζατρεφέα μεγάλην, τέρας ἄγριον, ἣ κακὰ πολλὰ
Ἀνθρώπους ἔρδεσκεν ἐπὶ χθονὶ, πολλὰ μὲν αὐτοὺς,
Πολλὰ δὲ μῆλα ταναύποδ'· ἐπεὶ πέλε πῆμα δαφοινόν,
Καί ποτε δεξαμένη χρυσοθρόνου ἔτρεφεν Ἥρης.

Et qui Peloponnesum pinguem habent,
Et qui Europam, & circumdatas mari insulas
Suscitaturi: his autem ego verum consilium
Omnib. vaticinarer, oracula edens in opulēto t
Sic locutus disposuit fundamenta Phœbus Ap
Ampla et valde lōga cōtinua serie. hæc. a. cū īspex
Delphusa corde irata est, dixitq́; verbum,
Phœbe rex lōgè operās, verbū qđ tibi in mentē p
Hîc quoniam sentis construere præclarum temp
Esse hominibus oraculum, hicq́; tibi semper
Hîc sacrificabunt perfectas hecatombas.
Sed tibi dicam, tu autem menti impone tuæ,
Nocebit tibi strepitus equorum velocium,
Irrigatiq́; muli meis sacris ex fontibus,
Hîc aliquis hominum velit inspicere,
Currusq́; benè factos ac velocipedū strepitū equ
Quàm tēplumq́; magnum, et opes multas quæ in
Sed si vtiq́; obtemperaueris (tu. a. fortior & meli
Es ô rex me, tua. a. vis est maxima)
In Crissa fac sub sinu Parnaßi:
Vbi neq; currus pulcri agitabuntur, neq; tibi eq
Velocipedū strepitus erit bene fabricatā circa a
Verùm & sic ducerent Iopæani dona
Hominum inclytæ gentes, tu autem mente gaui
Suscipe sacra pulcra vicinorum hominum.
Sic alloc. procul mittentis persuasit menten
sibi ipsi
Delphusæ laus sit sup terram, nō. a. procul iacul
Hinc. a. primùm te recepisti longè mittens Apoll
Perueniſti. a. ad Phlegyorū virorū vrbē contum
Qui Iouē nō curātes super terrā habitabāt (s
In pulcra cauerna Cephisidis prope lacum.
Hinc velociter ascendisti ad iugum festinans.
Peruenisti autem ad Crissam sub Parnaso niuo
Vertice ad Zephyrum versum, at desuper
Petra suspensa est, caua autem porrigitur cauer
Aspera, vbi rex coniecit Phœbus Apollo
Templum facere optabile, dixitq́; verbum.
Hîc vtiq́; sentio vt construatur pclarum te
Quod sit hominibus oraculum, quiq́; mihi semp
Hîc sacrificabunt perfectas hecatombas,
Et qui Peloponnesum pinguem habitant,
Et qui Europamq́; & mari circundatas insulas
Sciscitaturi, hîc autem ego certum consilium
Omnib. vaticinarer, oracula edens in opulento
Sic cū dixisset, disposuit fundamēta Phœb.
Ampla, & valde longa omnino, at in ipsis
Lapideum limē imposuit Trophonius ac Agam
Filij Ergini, amici immortalibus Dijs.
Circū a. temp lū habitarūt innumeræ gentes h
Fabricatis lapidibus celebris vt perpetuò esset.
Propè autem fons pulcrifluens, vbi draconem
Necauit rex Iouis filius ex forti corda arcus,
Valde nutritū magnū monstrū horrendū, qui
Hominib. faciebat super terram, multa quiden
Multa autem ouib. pandis pedibus, quoniam fui
cumentum cruentum.
Et olī cū suscepisset aureā sedē habētis nutrieb.

ντ' ἀργαλέον τε Τυφάονα πῆμα βροτοῖσιν,
ποτ' ἄρ' Ἥρη ἔτικτε, χολωσαμένη Διὶ πατρί.
ἄρ δὴ Κρονίδης ἐρικυδέα γείνατ' Ἀθήνην
ορυφῇ, ἡ δ' αἶψα χολώσατο πότνια Ἥρη,
ἀγρομένοισι μετ' ἀθανάτοισιν ἔειπε,
υ μευ πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι.
μ' ἀτιμάζειν ἄρχει νεφεληγερέτα Ζεὺς
τος, ἐπεί μ' ἄλοχον ποιήσατο κέδν' εἰδυῖαν,
νῦ ὅσφιν ἐμεῖο τέκε γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
σι μακάρεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισιν·
ρ ὅ γ' ἠπεδανὸς γέγονεν μετὰ πᾶσι θεοῖσι
ἐμὸς Ἥφαιστος, ῥικνὸς πόδας, ὃν τέκον αὐτή.
ὰ χερσὶν ἑλοῦσα, καὶ ἔμβαλον εὐρέϊ
ον·
ὰ Νηρῆος θυγάτηρ Θέτις ἀργυρόπεζα
ο καὶ μετὰ ᾗσι κασιγνήτῃσι κόμισσεν,
λ' ἄλλο θεοῖσι χαρίζεσθαι μακάρεσσι.
ποικιλομῆτα τί νῦν ἐπιμήσεαι ἄλλο;
ης οἶος τεκέειν γλαυκώπιδ' Ἀθήνην;
γὼ τεκόμην, καὶ σὴ κεκλημένη ἔμπης
ν ἀθανάτοισιν οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.
ι γὰρ ἐγὼ τεχνήσομαι ὥς κε γένηται
ος, ὅς κε θεοῖσι μεταπρέποι ἀθανάτοισιν,
αἰσχύνας ἱερὸν λέχος, οὔτ' ἐμὸν αὐτῆς.
ἰς εὐνὴν πωλήσομαι, ἀλλ' ἀπὸ σεῖο
οῦσα, θεοῖσι μετέσσομαι ἀθανάτοισιν.
ιποῦσ', ἀπὸ νόσφι θεῶν κίε χωομένη περ.
τ' ἠρᾶτο βοῶπις πότνια Ἥρη,
πρηνεῖ δ' ἔλασε χθόνα, καὶ φάτο μῦθον,
λυτε νῦν μοι γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
τε θεοὶ τοὶ ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες
ον ἀμφὶ μέγαν, τῶν ἐξ ἄνδρες τε θεοί τε·
ῦ μευ πάντες ἀκούσατε, καὶ δότε παῖδα
Διός, μηδέν τι βίην ἐπιδευέα κείνου.
ε φέρτερος ἤ, ὅσον Κρόνου εὐρύοπα Ζεύς.
ἄρα φωνήσασ' ἵμασε χθόνα χειρὶ παχείῃ·
δ' ἄρα γαῖα φερέσβιος, ἡ δ' ἐσιδοῦσα
ο ὃν κατὰ θυμόν· ὀΐετο γὰρ τελέεσθαι.
ου δ' ἤπειτα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
οτ' εἰς εὐνὴν Διὸς ἤλυθε μητιόεντος,
δ' εἰς θῶκον πολυδαίδαλον, ὡς τὸ πάρος περ,
φραζομένη πυκινὰς φραζέσκετο βουλάς·
γ' ἐν νηοῖσι πολυλλίστοισι μένουσα
το οἷς ἱεροῖσι βοῶπις πότνια Ἥρη.
ὅτε δὴ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο
περιτελλομένου ἔτεος, καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
τίκτ' οὔτε θεοῖς ἐναλίγκιον οὔτε βροτοῖσι
τ' ἀργαλέον τε Τυφάονα, πῆμα βροτοῖσιν.
α τόνδε λαβοῦσα βοῶπις πότνια Ἥρη
ν ἔπειτα φέρουσα κακῷ κακόν· ἡ δ' ὑπέ-
δεκτο,
κακὰ πόλλ' ἔρδεσκε κατὰ κλυτὰ φῦλ' ἀνθρώπων.
ς τῇ γ' ἀντιάσειε, φέρεσκέ μιν αἴσιμον ἦμαρ.
γέ οἱ ἰὸν ἐφῆκεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων
ρόν· ἡ δ' ὀδύνῃσιν ἐρεχθομένη χαλεπῇσι,
μέγ' ἀσθμαίνουσα, κυλινδομένη κατὰ χῶρον.
εσίη δ' ἐνοπὴ γένετ' ἄσπετος· ἡ δὲ καθ' ὕλην
ιὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἑλίσσετο, λεῖπε δὲ θυμὸν

Grauemq; difficilemq; Typhaona, damnũ mortalib⁹,
Quem olim vtiq; Iuno peperit irata cum Ioue patre.
Quãdo vtiq; Saturnius valdè inclytã genuit Palladẽ
In vertice, hæc autẽ statim irata est venerãda Iuno.
Hæc autem & ad congregatos immortales dixit,
Audite me omnes Dij, omnesq; Deæ,
Quòd me iniuria afficere incipit nubicoga Iupiter
Primus, quoniam me vxorem fecit casta scientem.
Et nunc sine me peperit cæsiis oculis Palladem,
Quæ inter omnes beatos decora est immortales.
Verùm hic debilis factus est inter omnes Deos
Filius meus Vulcanus mutilis pedib. quẽ peperi ipsa,
Eiecit super manibus arreptum, & eiecit in latum
pontum.
Sed illum Nerei filia Thetis argentipes
Suscepit & suis sororibus duxit.
Vtinam deberes aliud Dijs gratificari beatis.
Miser versute, quid nunc adhuc excogitabis aliud?
Quo pacto sustinuisti solus parere cæsiam Palladem?
Non vtiq; ego peperi, & tua vocata tamen
Erã vtiq; inter immortales, qui cœlũ amplũ habitãt,
Et nunc vtiq; aliquid moliar vt nascatur
Filius meus, q vtiq; inter Deos emineat immortales.
Neq; tuũ pudore afficiens sacrũ cubile, neq; mei ipsi⁹,
Neq; tecum in cubile versabor, sed abs te
Longè seiuncta cum dijs ero immortalibus.
Sic locuta procul à dijs secessit irata vtiq;. (nõ.
Statim deinde precabat bouinis oculis venerab. Iu-
Manu sublata autem agitauit terrã, & dixit verbũ,
Audite iam me terra, & cœlum amplum desuper,
Titanesq; Dij, qui sub terra habitatis
Tartarum circa magnum, ex ijs viriq;, dijq;,
Ipsi nunc me omnes audite & date filium
Absq; Ioue nihil vi indigentem illo. (piter.
Sed hic p̃stãtior sit, quantũ Saturno amplioculus Iu-
Sic igitur effata pulsauit terram manu crassa.
Mota est igitur terra vitã ferẽs, hæc .a. cùm vidisset,
Oblectabatur suo animo, putabat enim perfectũ esse.
Ex hoc .a. deinde temporũ terminos ferentẽ ad annũ,
Nunquam ad cubile Iouis venit consiliarij,
Nunquam ad thronum varium sicuti antea
Cum ipso sedens, sapientia consultans consilia.
Verùm hæc in tẽplis multis votis frequẽtatis manẽs,
Oblectabat̃ suis sacris bouinos oculos habẽs venerã-
Sed quãdo iã noctesq; & dies p̃ficiebãtur, (da Iuno.
Rursus perfecto anno, & venerunt horæ,
Hæc autẽ peperit neq; dijs similem, neq; mortalibus.
Grauemq; difficilemq; Typhaona, damnũ mortalib⁹.
Statim oculis susceptũ hunc bouinis venerãda Iuno,
Dedit deinde ferens malo malum, hæc verò eum su-
scepit,
Qui mala multa faciebat per inclytas gẽtes hominũ,
Quis huic obuiam iret ferretq; illi fatalem diem.
Antequam illi telum misisset longè operans Apollo
Forte, hæc verò doloribus depasta acerbis,
Iacebat valde anhelãs p̃uolata per terrã, (materia
Vehemẽs .a. clamor factus fuit immẽsus: hæc .a. super
Frequẽter valde voluebatur, reliquit autem animũ

φοινὸν ἀποπνείουσ'· ὁ δ' ἐπηύξατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἐνταυθοῖ νῦν πύθευ ἐπὶ χθονὶ βωτιανείρῃ·
Οὐδὲ σύ γε ζωοῖσι κακὸν δήλημα βροτοῖσιν
Ἔσσεαι, οἳ γαίης πολυφόρβου καρπὸν ἔδοντες
Ἐνθάδ' ἀγινήσουσι τεληέσσας ἑκατόμβας·
Οὐδέ τί τοι θάνατόν γε δυσηλεγέ' οὔτε Τυφωεὺς
Ἀρκέσει, οὐδὲ χίμαιρα δυσώνυμος, ἀλλά σε γ' αὐτοῦ
Πύσει γαῖα μέλαινα καὶ ἠλέκτωρ ὑπερίων.
Ὣς φάτ' ἐπευχόμενος. τὴν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε.
Τὴν δ' αὐτοῦ κατέπυσ' ἱερὸν μένος ἠελίοιο·
Ἐξ οὗ νῦν Πυθὼ κικλήσκεται· οἱ δὲ ἄνακτα
Πύθιον καλέουσιν ἐπώνυμον, οὕνεκα κεῖθι
Αὐτοῦ πῦσε πέλωρ μένος ὀξέος ἠελίοιο.
Καὶ τότ' ἄρ' ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
Οὕνεκά μιν κρήνη καλλίρροος ἐξαπάφησε.
Βῆ δ' ἐπὶ Δελφούσῃ κεχολωμένος, αἶψα δ' ἵκανε·
Στῆ δὲ μάλ' ἄγχ' αὐτῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,
Δελφοῦσ' οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἐμὸν νόον ἐξαπαφοῦσα,
Χῶρον ἔχουσ' ἐρατὸν προρέειν καλλίρροον ὕδωρ.
Ἐνθάδε δ' ἢ καὶ ἐμὸν κλέος ἔσσεται, οὐδὲ σὸν οἴης.
Ἦ, καὶ ἐπὶ ῥίον ὦσεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων
Πέτρῃσι προχυτῇσιν. ἀπέκρυψεν δὲ ῥέεθρα·
Καὶ βωμὸν ποιήσατ' ἐν ἄλσει δενδρήεντι,
Ἄγχι μάλα κρήνης καλλιρρόου. ἔνθα δ' ἄνακτι
Πάντες ἐπίκλησιν Δελφουσίῳ εὐχετόωνται,
Οὕνεκα Δελφούσης ἱερῆς ᾔσχυνε ῥέεθρα.
Καὶ τότε δὴ κατὰ θυμὸν ἐφράζετο Φοῖβος Ἀπόλλων
Οὕστινας ἀνθρώπους ὀργίονας εἰσαγάγοιτο,
Οἳ θεραπεύσονται Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.
Ταῦτ' ἄρα ὁρμαίνων ἐνόησ' ἐπὶ οἴνοπι πόντῳ
Νῆα θοήν. ἐν δ' ἄνδρες ἔσαν πολέες τε καὶ ἐσθλοί,
Κρῆτες ἀπὸ Κνωσσοῦ Μινωΐου, οἵ ῥά τ' ἄνακτι
Ἱερά τε ῥέζουσι, καὶ ἀγγέλλουσι θέμιστας
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅ, τι κεν εἴπῃ,
Χρείων ἐκ δάφνης γυάλων ὕπο Παρνησοῖο.
Οἱ μὲν ἐπὶ πρῆξιν καὶ χρήματα νηὶ μελαίνῃ
Ἐς Πύλον ἠμαθόεντα Πυληγενέας τ' ἀνθρώπους
Ἔπλεον· αὐτὰρ ὁ τοῖσι συνήντετο Φοῖβος Ἀπόλλων·
Ἐν πόντῳ δ' ἐπόρουσε, δέμας δελφῖνι ἐοικώς,
Νηὶ θοῇ, καὶ κεῖτο πέλωρ μέγα τε δεινόν τε.
Τῶν δ' οὔτις κατὰ θυμὸν ἐπιφράσσαιτο νοῆσαι,
Πάντοθ' ἀνασσείσασκε, τίνασσε δὲ νήια δοῦρα.
Οἱ δ' ἀκέων ἐνὶ νηὶ καθείατο δειμαίνοντες.
Οὐδ' οἵ γ' ὅπλ' ἔλυον κοίλην ἀνὰ νῆα μέλαιναν,
Οὐδὲ λύον λαῖφος νηὸς κυανοπρώροιο·
Ἀλλ' ὡς τὰ πρῶτα κατεστήσαντο βοεῦσιν,
Ὣς ἔπλεον, κραιπνὸς δὲ νότος κατόπισθεν ἔγειρε
Νῆα θοήν. πρῶτον δὲ παρημείβοντο Μάλειαν·
Παρ δὲ Λακωνίδα γαῖαν, ἁλιστέφανον πτολίεθρον
Ἷξον, καὶ χῶρον τερψιμβρότου ἠελίοιο,
Ταίναρον, ἔνθα τε μῆλα βαθύτριχα βόσκεται αἰεὶ
Ἠελίοιο ἄνακτος, ἔχει δ' ἐπιτερπέα χῶρον.
Οἱ μὲν ἄρ' ἔνθ' ἔθελον νῆα σχεῖν, ἠδ' ἀποβάντες
Φράσσασθαι μέγα θαῦμα, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι

Cruentum spirans, hic autem orauit Phœbus A[pollo]
Hîc nunc putresce super terram viros pascen[tem]
Neq; tu utiq; viuis malum damnum mortalibu[s]
Eris, qui terræ multos nutrientis fructum come[dentes]
Hîc sacrificabant perfectas hecatombas,
Neq; tibi mortemq; tristem, neq; Typhœeus
Arcebit, neq; chimæra difficilis nominis, sed te
Putredine afficiet terra nigra, & excitator Hyp[erion]
Sic dixit precãdo, huius autem tenebræ ocul[os]
texerunt.
Hunc autem hic putredine affecit optabilis vis
Ex quo nunc Pytho vocatur, hi autem regem
Pythium vocant cognomine, quoniam illic
Putredine affecit monstrum vis acuti Solis.
Et tunc utiq; cognouit sua in mente Phœbus Ap[ollo]
Quòd illum fons pulcrifluus decepit.
Iuit.a. ad Delphusam iratus, celeriter autẽ per[uenit]
Stetit autem valde prope ipsam, & illam verb[is allo]
cutus est:
Delphusa, non utiq; futura eras meam me[ntem]
decipere,
Locum habẽs amabilem profluere pulcrifluam [aquam]
Hic iam & mea laus erit, neque tua solius.
Dixit, & ad promõtoriũ impulit rex lõgè oper[ans]
Petris perfusis, occultauit autem fluenta.
Ac templum fecit in luco vmbroso
Prope valde fontem pulcrifluum, hic regi
Omnes cognomento Delphusio vota faciunt,
Quoniam Delphusæ sacra pudore affecit fluent[a]
Et tunc vtique animo cogitabat Phœbus Apoll[o]
Quósnam homines sibi in sacris adsciscere,
Qui sibi ministerium exhibebunt Pytho in saxo[so]
Hæc igitur in animo agitans vidit in cœruleo p[onto]
Nauem velocẽ, in ipsa.a. viri erant, multiq; &
Cretenses ex Cnossa Minoia, qui vtique regi
Sacraq; faciunt, & enunciant leges
Phœbi Apollinis aureo ense quodcunque dixeri[t]
Oracula edens ex lauro è vallibus Parnasi.
Hi quidẽ ad res gerẽdas, ac pecuniarũ gratia cũ [naui]
Ad Pylum arenosam Pyligeneosq; homines
Nauigabãt, verùm hic his obuia iuit Phœbus A[pollo]
In ponto.a. impetũ fecit corpore Delphini similis
Naui veloci, ac iacebat monstrum magnum gr[aueque]
Horũ.a. quicunque in animo excogitaret intel[ligere]
Vndecunque cõmouebat, concutiebat.a. nauis [ligna]
Hi.a. silentes in naui sedebant timentes.
Neque hi arma soluebant cauã supra nauem n[igram]
Neque soluebãt velũ nauis habentis nigram pu[ppim]
Sed quemadmodũ hi à principio insisterent ren[is]
Sic nauigabant, frequens.a. notus à tergo excita[bat]
Nauem velocẽ, primùm.a. prœternauigarũt Ma[leam]
Ad Laconicã.a. terram, ex mare coronatam vrb[em]
Peruenêre, & locum oblectantis homines Solis
Tænarum vbique oues densis velleribus insigne[s pa]
scuntur semper
Solis regis, habent autem delectabilem locum.
Hi quidem hîc volebant nauim sistere, & egres[si]
Dicere magnum miraculum, ac oculis videre,

μὲν ἐν νηὸς γλαφυρῆς δαπέδοισι πέλωρον,
ἰδμ' ἅλιον πολυίχθυον ἀμφὶς ὀρέσθ.
ἠϊς πηδαλίοισιν ἐπείθετο νηὸς ἐεργῆς,
παρὲκ Πελοπόννησον πίειραν ἔχουσα
δρόν. πνοιῇ δ' ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων
ῥηϊδίως ἴθυν'. ἡ δὲ πρήσσουσα κέλευθον,
ῥεῖ ὧν ἵκανε καὶ Ἀργυφέην ἐρατεινήν,
ρυον Ἀλφειοῖο πόρον ἐϋκτίμενον αἰπὺ,
λον ἠμαθόεντα, Πυληγενέας τ' ἀνθρώπους.
παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα, καὶ παρὰ Δύμην,
ἐς Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί·
ἐρὰς ἐπέβαλλεν, ἀγαλλομένη Διὸς οὔρῳ·
φιν ὑπὲκ νεφέων Ἰθάκης τ' ὄρος αἰπὺ πέφαντο,
ιόν τε, Σάμη τε καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος.
ὅτε δὴ Πελοπόννησον παρενίσετο πᾶσαν,
ἤ ἐπεὶ Κρίσης κατεφαίνετο κόλπος ἀπείρων,
δὴ ἐκ Πελοπόννησον πίειραν ἐέργει,
ἄνεμος Ζέφυρος μέγας αἴθριος ἐκ Διὸς αἴσης,
ἐπαιγίζων ἐξ αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
ροι δ' ἤπειτα πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε
ον, ἡγεμόνευε δ' ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
ἐς Κρίσην εὐδείελον ἀμπελόεσσαν,
μεν'. ἡ δ' ἀμάθοισιν ἐχρίμψατο ποντοπόρος νηῦς.
κ νηὸς ὄρουσεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
λειδόμενος μέσῳ ἤματι, τοῦ δ' ἀπὸ πολλαὶ
ρίδες πωτῶντο, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἧκεν,
ἄδυτον κατέδυσε διὰ τριπόδων ἐριτίμων.
ἄρ' ὅγε φλόγα δαῖε, ἐπιφαυσκόμενος τὰ ἃ
λα,
ν δὲ Κρίσην κάτεχεν σέλας· αἱ δ' ὀλόλυξαν
ραγῶν ἄλοχοι καλλίζωνοί τε θύγατρες.
ὑπὸ ῥιπῆς· μέγα γὰρ δέος εἷλεν ἕκαστον,
ν δ' αὖτ' ἐπὶ νῆα νόημ' ὣς ἆλτο πέτεσθαι,
λειδόμενος αἰζηῷ τε κρατερῷ τε
ἥβῃ, χαίτῃ εἰλυμένος εὐρέας ὤμους·
φεας φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρὰ κέλευθα;
πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε,
τε ληϊστῆρες ὑπεὶρ ἅλα; τοί τ' ἀλόωνται
ς παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες.
θ' οὕτως ἧσθον τετιηότες, οὐδ' ἐπὶ γαῖαν
ῆτ', οὐδὲ καθ' ὅπλα μελαίνης νηὸς ἔθεσθε;
ἡ μὲν γὰρ δίκη πέλει ἀνδρῶν ἀλφηστάων,
ὁππότ' ἂν ἐκ πόντοιο ποτὶ χθονὶ νηὶ μελαίνῃ
θωσιν καμάτῳ ἀδηκότες, αὐτίκα δέ σφεας
ιο γλυκεροῖο περὶ φρένας ἵμερος αἱρεῖ.
ὣς φάτο, καί σφιν θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἔθηκε.
καὶ ἀμειβόμενος Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
ξεῖν', ἐπεὶ οὐ μὲν γάρ τι καταθνητοῖσιν ἔοικας,
δέμας, οὐδὲ φυὴν, ἀλλ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
λέ τε καὶ μέγα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.
μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ,
δῆμος, τίς γαῖα, τίνες βροτοὶ ἐκγεγάασιν;
ἄλλῃ γὰρ φρονέοντες ἐπεπλέομεν μέγα λαῖτμα,
Πύλον ἐκ Κρήτης, ὅθεν γένος εὐχόμεθ' εἶναι.
νῦν δ' ὧδε ξὺν νηὶ κατήλθομεν οὔτι ἑκόντες,
στοῦ ἱέμενοι, ἄλλην ὁδὸν, ἄλλα κέλευθα·
ἀλλά τις ἀθανάτων δεῦρ' ἤγαγεν οὐκ ἐθέλοντας;

Si manet in nauis cauæ pauimẽto monstrũ, (facies.
Vel ad vndã marinã multorum pisciũ apertè impetũ
Cæterùm non clauis obediebat nauis benè fabricata,
Sed ad Peloponnesum pinguem habens
Pergebat viam, vento. a. rex longè iaculans Apollo
Facilè dirigebat: hæc. a. faciens viam,
Arenam peruenit, ac Argipheam optabilem,
Et Thryum Alphei meatum benè habitatam altum,
Ac Pylum arenosam, Pyligenosq; homines,
Iuit. a. ad Cruniȷ accolas, & Chalcidem, & ad Dymẽ,
Et ad Helidam diuam, vbi imperant Epei
Beneq; feras transiȷt exultabũda Iouis vẽto secundo,
Et illis è nubibus Ithacæ mons altus apparebat
Dulichiumq; Samosq; ac nemorosa Zacynthus.
Sed quando iam Peloponnesum prætèriȷt omnem,
Ac iam quoniam Crissæ apparebat sinus infinitus,
Quiq; Peloponnesum pinguem separat,
Venit vẽtus Zephyrus magnus serenus è Iouis cõsilio,
Impetuosus spirans ab æthere, vt celeriter
Nauis perficeret currens maris salsam aquam.
Retrogradi deinde ad ortumq; solemq;
Nauigabant: dux. a. erat rex Iouis filius Apollo.
Peruenère. a. ad Crisšã tranquillã vitib. abundantẽ
Ad portũ: arenis. a. appropĩquauit p põtũ meãs nauis.
Hic è naui impetum fecit rex longè operans Apollo,
Astro similis medio in die, ab hoc. a. multæ
Scintillæ euolabant, fulgor. a. ad cœlum vsq; venit.
Ad adytum. a. subiȷt ad tripodas valde venerandos.
Intus autem vtiq; hic flamma accendit ostentans sua
signa.
Totam. a. Crissam occupauit splendor. vlularũt autẽ
Crissagorum mulieres, beneq; cinctæ filiæ
Phœbi ab impetu, magnus. n. timor cepit vnũquemq;.
Hinc iterum ad nauem vt mens saltu volabat,
Viro similis, iuueniq; fortiq;,
Qui sit in prima pubertate coma inuolutꝰ amplos hu
Ac illos allocutus verba alata dixit, (meros,
O hospites, qui estis? vnde nauigatis humidas vias?
Aut ad rem gerendam, aut temerè vagamini?
Quale latrones super mare vagantur
Animis, (.i. vita) proiectis malum exteris afferentes.
Quid ita sedetis stupidi, neq; in terram
Descendistis, neq; arma nigræ nauis deposuistis?
Hic enim mos est hominum industriorum,
Vbi ex ponto ad terram cum naui nigra
Peruenerint labore defessi, statim autem ipsos
Cibi dulcis mentem desiderium capit.
Sic dixit: at illis audaciam in pectoribus immisit.
Cui & respondens Cretensium dux, è contrà dixit,
Hospes, quoniã nõ quidẽ mortalib. similis videris,
Neq; corpore, neq; indole, verùm immortalibus Dijs,
Saluéq;, & valde gaude: Dei autẽ tibi felicia dent;
Et mihi hoc dic verum, vt rectè sciam;
Quis populus, quæ terra, qui homines te genuerunt?
Aliud. n. cogitantes nauigabamus magnam vndam,
Ad Pylum ex Creta, vnde genus gloriamur esse.
Nunc autem hîc cum naui venimus non volentes,
Reditus cupientes aliam viam, alia itinera.
Sed quis mortalium huc duxit nolentes?

Τοὺς δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ξεῖνοι τοὶ Κνωσσὸν πολυδένδρεον ἀμφινέμεσθε
Τοπρὶν, ἀτὰρ νῦν οὐκ ἔθ᾽ ὑπότροποι αὖθις ἔσεσθε
Ἔς τε πόλιν ἐρατὴν καὶ δώματα καλὰ ἕκαστος.
Ἔς τε φίλας ἀλόχους. ἀλλ᾽ ἐνθάδ᾽ πίονα νηὸν
Ἕξετ᾽ ἐμὸν, πολλοῖσι τετιμένον ἀνθρώποισιν.
Εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ Διὸς υἱός, Ἀπόλλων δ᾽ εὔχομαι εἶναι.
Ὑμέας δ᾽ ἤγαγον ἐνθάδ᾽ ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
Οὔ τι κακὰ φρονέων, ἀλλ᾽ ἐνθάδε πίονα νηὸν
Ἕξετ᾽ ἐμὸν, πᾶσιν μάλα τίμιον ἀνθρώποισι·
Βουλάς τ᾽ ἀθανάτων εἰδήσετε, τῶν ἰότητι
Αἰεὶ τιμήσεσθε διαμπερὲς ἤματα πάντα.
Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πείθεσθε τάχιστα·
Ἱστία μὲν πρῶτον κάθετον, λύσαντε βοείας·
Νῆα δ᾽ ἔπειτα θοὴν ἐπὶ ἠπείρου ἐρύσασθε,
Ἐκ δὲ κτήμαθ᾽ ἕλεσθε καὶ ἔντεα νηὸς ἐίσης.
Καὶ βωμὸν ποιήσατ᾽ ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
Πῦρ ἐπικαίοντες, ἐπί τ᾽ ἄλφιτα λευκὰ θύοντες·
Εὔχεσθαι δ᾽ ἔπειτα παριστάμενοι περὶ βωμόν.
Ὡς μὲν ἐγὼ τοπρῶτον ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
Εἰδόμενος δελφῖνι θοῆς ἐπὶ νηὸς ὄρουσα,
Ὥς ἐμοὶ εὔχεσθαι Δελφινίῳ· αὐτὰρ ὁ βωμὸς
Αὐτὸς Δέλφειος καὶ ἐπόψιος ἔσσεται αἰεί.
Δειπνῆσαί τ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ,
Καὶ σπεῖσαι μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ἐπὴν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἧσθε,
Ἔρχεσθαί θ᾽ ἅμ᾽ ἐμοί, καὶ Ἰηπαιήον᾽ ἀείδειν,
Εἰσόκε χῶρον ἵκησθον ἵν᾽ ἕξετε πίονα νηόν.
Ὣς ἔφατ᾽. οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ᾽ ἐπίθοντο.
Ἱστία μὲν πρῶτον κάθεσαν, λῦσαν δὲ βοείας·
Ἱστὸν δ᾽ ἱστοδόκῃ πέλασαν προτόνοισιν ὑφέντες.
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
Ἐκ δ᾽ ἁλὸς ἤπειρόνδε θοὴν ἀνὰ νῆ᾽ ἐρύσαντο
Ὑψοῦ ἐπὶ ψαμάθοις, παρὰ δ᾽ ἕρματα μακρὰ τάνυσσαν.
Καὶ βωμὸν ποίησαν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
Πῦρ δ᾽ ἐπικαίοντες, ἐπί τ᾽ ἄλφιτα λευκὰ θύοντες,
Εὔχονθ᾽ ὡς ἐκέλευε, παριστάμενοι περὶ βωμόν.
Δόρπον ἔπειθ᾽ εἵλοντο θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ
Καὶ σπεῖσαν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Βάν ῥ᾽ ἴμεν· ἦρχε δ᾽ ἄρα σφιν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Φόρμιγγ᾽ ἐν χείρεσσιν ἔχων, ἀγατὸν κιθαρίζων,
Καλὰ καὶ ὕψι βιβάς. οἱ δὲ ῥήσσοντες ἕποντο
Κρῆτες πρὸς Πυθώ, καὶ Ἰηπαιήον᾽ ἄειδον,
Οἷοί τε Κρητῶν παιήονες, οἷσί τε μοῦσα
Ἐν στήθεσσιν ἔθηκε θεὰ μελίγηρυν ἀοιδήν.
Ἄκμητοι δὲ λόφον προσέβαν ποσὶν, αἶψα δ᾽ ἵκοντο
Παρνησὸν καὶ χῶρον ἐπήρατον, ἔνθ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλεν
Οἰκήσειν πολλοῖσι τετιμένος ἀνθρώποισι·
Δεῖξε δ᾽ ἄγων αὐτοῖς δάπεδον καὶ πίονα νηόν.
Τῶν δ᾽ ὠρίνετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι,
Τῶν καὶ ἀνειρόμενος Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Ὦ ἄν᾽, ἐπεὶ δὴ τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Ἤγαγες, (οὕτω που τῷ σῷ φίλον ἔπλετο θυμῷ)
Πῶς καὶ νῦν βιόμεσθα, τό σε φράζεσθαι ἄνωγμεν.
Οὔτε τρυγηφόρος ἥδε γ᾽ ἐπήρατος, οὔτ᾽ εὐλείμων,
Ὥς τ᾽ ἀπό τ᾽ εὖ ζώειν καὶ ἅμ᾽ ἀνθρώποισιν ὀπηδεῖν.
Τοὺς δ᾽ ἐπιμειδήσας προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.

His respondens, dixit à longè operans Apollo,
Hospites, qui Cnossum nemorosam incolebatis
Antea, sed nunc non amplius reduces iterum eriti
Ad vrbeq́; amabilē, & ad domos pulcras vnusqui
Ad charasq́; vxores. sed hîc optimum templum
Habebitis meum, multis honoratis hominibus.
Sum autem ego Iouis filius, Apolloq́; glorior esse.
Vos autem duxi huc super magnam vndam mar
Non mala sentiens, sed hîc optimum templum
Habebitis meum, omnibus valde honoratū homi
Cōsiliaq́; immortalium cognoscetis, horum volu
Semper honorabitis omnino totos dies.
Sed agitè, vt ego dicam, parete celerrimè
Vela quidem primùm dimittite solutis retinacul
Nauem postea velocem in continentem trahite
Et res efferte, & arma ex naui æquali,
Et aram facite in littore maris,
Ignem incēdentes, posteaq́; farinas albas immolā
Precamini posteà adstantes circum aram,
Sicut quidem ego primùm in æreo ponto
Assimilatus Delphino velocē ad nauem impetū
Sic me precamini Delphinum, sed ara
Ipsa Delphia & visenda erit semper.
Cœnate postea celerem apud nauem nigram,
Et libate beatis Dijs, qui cœlum incolunt.
Sed postquam cibi dulcis amorem exemeritis,
Venite simul mecum, & Iopæana canite
Vsq; dū ad locū pueneritis, vt habeatis pingue te
Sic fatus est, hi autem illum valde timuerunt &
ruerunt,
Vela quidē primū demiserunt, soluerūtq́; retina
Malū. a. mali receptaculo admouerūt rudētib. sū
Egrediebantur autem & ipsi in littore maris.
Ex mari. a. ad cōtinentem velocē nauim attraxe
Altè super arenas, phalangia longa extenderun
Et aram fecerunt in littore maris:
Ignē. a. accēdentes, superq́; farinas albas immola
Vota faciebant vt iusserat astantes apud aram.
Cœnā postea sumpserunt velocē apud nauem ni
Et libarunt beatis Dijs, qui Olympum habitant.
Sed postquam potus & cibi amorem exemerunt,
In viā se dederūt, dux. a. erat illis rex Iouis fili' Ap
Citharā p̄ manib. habēs mira ratione cithara lu
Pulcrè ac sublimiter, hi. a. stupescentes sequebant
Cretenses ad Pythum, & Iopæana canebant.
Vt sunt Cretensium pæanes, quibusq́; Musa
In pectoribus imposuit Dea suauem cantionem.
Indefessi. a. collē ascenderunt pedibus, citò. a. veni
Ad Parnasum, & locū optabilē, vbi vtiq; futur'
Habitaturus, à multis honore habitus hominibus
Ostendit autem ducens hic solum ac pingue tem
Horum autē excitabatur animus in pectorib. cha
Quorū cùm interrogasset Cretēsiū dux è cōtrà di
O rex, quoniam longè ab amicis & à patria t
Duxisti, (sic vtiq; tuo charum fuit animo,)
Quorū pacto & nūc viuemus, & hoc dicere iube
Neq; vuæ ferax hæc amabilis, neq; pratorum copi
Ita vt ex hac benè viuamus, simulq́; homines sequ
His autem subridens dixit Iouis filius Apollo,

…ποι ἄνθρωποι, δυςλήμονες, οἳ μελεδῶνας
…εο ἀργαλέας τε πόνους καὶ στείνεα θυμῷ,
…ηΐτερον ὔμμ' ἐρέω, καὶ ἐπὶ φρεσὶ θήσω·
…ιτῇ μάλ' ἕκαστος ἔχων ἐν χειρὶ μάχαιραν
…ἀεὶ μῆλα. τὰ δ' ἄφθονα πάντα παρέσται,
…σα μοί γ' ἀγάγωσι περικλυτὰ φῦλ' ἀνθρώπων.
…προφύλαχθε, δέδεχθε δὲ φῦλ' ἀνθρώπων
…ἀγρομενάων, καὶ ἐμὴν ἰθύντε μάλιστα.
…τι ἠΰσιόν γ' ἔπος ἔσσεται ἠέ τι ἔργον,
…θ' ἣ θέμις ἐστὶ καταθνητῶν ἀνθρώπων.
…οι πεθ' ὑμῖν σημάντορες ἄνδρες ἔσονται,
…τ' ἀναγκαίῃ δεδμήσεσθ' ἤματα πάντα.
…ταί τοι πάντα· σὺ δὲ φρεσὶ σῇσι φύλαξαι.
…αὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε Διὸς καὶ Λητοῦς υἱέ,
…ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ἙΡΜΗ͂Ν.

[Ἑρ]μῆν ὕμνει Μοῦσα Διὸς καὶ Μαιάδος υἱὸν
[Κυ]λλήνης μεδέοντα καὶ Ἀρκαδίης πολυμή-
…
…ν ἀθανάτων ἐριούνιον, ὃν τέκε Μαῖα
…εὐπλόκαμος, Διὸς ἐν φιλότητι μιγεῖσα,
…μακάρων δὲ θεῶν ἠλεύαθ' ὅμιλον,
…ἔσω ναίουσα παλίσκιον ἔνθα Κρονίων
…ἐυπλοκάμῳ μισγέσκετο νυκτὸς ἀμολγῷ,
…κατὰ γλυκὺς ὕπνος ἔχοι λευκώλενον Ἥρην,
…ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους.
…τε δὴ μεγάλοιο Διὸς νόος ἐξετελεῖτο,
…ᾗ δ' ἤδη δέκατος μεὶς οὐρανῷ ἐστήρικτο.
…φόως ἄγαγεν, ἀρίσημά τε ἔργα τέτυκτο,
…ἐγείνατο παῖδα πολύτροπον, αἱμυλομήτην,
…, ἐλατῆρα βοῶν, ἡγήτορ' ὀνείρων,
…ὀπωπητῆρα, πυληδόκον· ὃς τάχ' ἔμελλεν
…νέειν κλυτὰ ἔργα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
…γεγονὼς μέσῳ ἤματι ἐγκιθάριζεν,
…ιος βοῦς κλέψεν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος,
…δὲ τῇ προτέρῃ τῇ μιν τέκε πότνια Μαῖα.
…ἐπειδὴ μητρὸς ἀπ' ἀθανάτων θόρε γυίων,
…δηρὸν ἔκειτο μένων ἱερῷ ἐνὶ λίκνῳ,
…γ' ἀναΐξας ζήτει βόας Ἀπόλλωνος,
…ὑπερβαίνων ὑψηρεφέος ἄντροιο·
…χέλυν εὑρὼν, ἐκτήσατο μυρίον ὄλβον.
…τοι πρώτιστα χέλυν τεκτήνατ' ἀοιδὸν,
…οἱ ἀντεβόλησεν ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσι,
…μένη προπάροιθε δόμων ἐριθηλέα ποίην,
…α ποσὶν βαίνουσα. Διὸς δ' ἐριούνιος υἱὸς
…θήσας ἐγέλασσε, καὶ αὐτίκα μῦθον ἔειπε,
Σύμβολον ἤδη μοι μέγ' ὀνήσιμον οὐκ ὀνοτάζω.
…ὲ φυὴν ἐρόεσσα, χοροιτύπε, δαιτὸς ἑταίρη
…ασίη προφανεῖσα. πόθεν τόδε καλὸν ἄθυρμα,
…ὸν ὄστρακον ἔσσι χέλυς ὄρεσι ζώουσα;
…οἴσω σ' εἰς δῶμα λαβών· ὄφελός τί μοι
ἔσσῃ,
…ἀποτιμήσω· σὺ δέ με πρώτιστον ὀνήσεις.
…ον βέλτερον εἶναι ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
…ἐπηλυσίης πολυπήμονος ἔσσεαι αἰχμα
…ώῃς. ἢν δὲ θάνῃς, τότε ἂν μάλα καλὸν ἀείδοις.
…ς ἄρ' ἔφη· καὶ χερσὶν ἅμ' ἀμφοτέρῃσιν ἀείρας,
…ἔσω κίε δῶμα φέρων ἐρατεινὸν ἄθυρμα·
…ἀναπηλήσας γλυφάνῳ πολιοῖο σιδήρου

Insipientes homines, ærumnosi, qui curas
Vultis difficilesq; dolores, ac gemitus in animo;
Facile verbum vobis dicam, ac in mentem ponam:
Dextra valde vnusquisq; habens in manu machæra
Iugulare semper oues, hæc.a. affluenter omnia erunt.
Quæcunq; mihi duxerint inclytæ gentes hominum.
Templum custodite, suscipite autem gētes hominum
Hîc congregatas, & meum consilium maximè,
Siue quid incassum verbum erit, siue quid opus,
Iniuriaq;, quæ fas est contra mortales homines.
Alij deinde vobis significatores viri erunt,
Quorū ex necessitate domiti eritis dieb. in omnibus.
Dicta sunt tibi omnia, tu autem in mente tua serua.
Et tu quidem sic salue Iouis ac Latonæ fili.
Verùm ego & tui & alterius memor ero cantionis.

IN MERCVRIVM.

MErcurium lauda Musa Iouis ac Maiæ filium,
In Cyllenes regnantem, & Arcadijs pecoribus
abundantem, (Maia
Nuncium immortalium quàm vtilem, quem peperit
Nympha pulcricoma, cum Ioue amore mixta
Veneranda, beatorū.a. deorū subduxit se è cōmercio
Antrum intus habitans vmbrosum, vbi Saturnius
Cū Nympha pulcricoma miscebatur noctis in medio
Cùm dulcis somnus haberet albicubitam Iunonem,
Latens immortalesq; Deos, mortalesq; homines.
Verùm cùm magni Iouis mens perficiebatur,
Huic iam decimus mensis in cœlo firmatus erat,
Inq; lucem duxit, insigniaq; opera erant:
Et tunc genuit filium vafrum, & blandiloquum,
Prædonem, abactorem boum, ducem somniorum,
Noctis spectatorem ianitorē, qui statim futurus erat,
Ostendere inclyta opera cum immortalibus Dijs.
Manè natus in medio die citharam pulsabat, (linis,
Vespertinus boues furatus est procul iaculantis Apol-
Quarta prima qua illum peperit veneranda Maia,
Qui & quoniā ab matris immortalib. salijt mēbris,
Non amplius diu iacebat manens sacra in cuna.
Verùm, hic surgens quærebat boues Apollinis,
Solum transgrediens prærupti antri.
Vbi testudine inuenta possedit infinitas opes,
Mercurius vtiq; primùm testudinem fabricatus est
Quæ vtiq; illi occurrit in auleis ianuis, (canoram,
Se pascens ante domos ex valdè florida herba,
Tarda pedibus incedens: Iouis aūt quàm vtilis filius
Conspicatus risit, & statim verbum dixit,
Signum nunc mihi valde vtile, haud vilipendo.
Salue natura amabilis, chorifica conuiuij socia,
Fausta quæ apparuisti, vnde hic pulcer ludus,
Varium Ostracum es testudo in montibus viuens?
Sed feram te in domum acceptam. vtilitas quædam
mihi eris,
Neq; inhonorabo: tu autem me primùm iuuabis.
Domi melius est esse, quoniam noxium quod foris.
Certè enim pharmaco multinoxio es telum
Viuens: si verò moriare, tunc vtiq; pulcrius can…
Sic vtiq; dixit, & manib. simul amb…
Continuò introibat domum, ferens amab…
Vbi scalpens scalpro cani ferri

Αἰῶν' ἐξετόρησεν ὀρεσκῴοιο χελώνης.
Ὡς δ' ὁπότ' ὠκὺ νόημα διὰ στέρνοιο περήσῃ
Ἀνέρος, ὅντε θαμιναὶ ἐπιστρωφῶσι μέριμναι,
Αἴ ὅτε δινηθῶσιν ἀπ' ὀφθαλμῶν ἀμαρυγαί,
Ὣς ἅμ' ἔπος τε καὶ ἔργον ἐμήδετο κύδιμος Ἑρμῆς.
Πῆξε δ' ἄρ' ἐν μέτροισι ταμὼν δόνακας καλάμοιο,
Πειρήνας διὰ νῶτα διὰ ῥινοῖο χελώνης.
Ἀμφὶ δὲ δέρμα τάνυσσε βοὸς πραπίδεσσιν ἑῇσι,
Καὶ πήχεις ἐνέθηκ', ἐπὶ δὲ ζυγὸν ἤραρεν ἀμφοῖν·
Ἑπτὰ δὲ συμφώνους οἰῶν ἐτανύσσατο χορδάς.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῦξε, φέρων ἐρατεινὸν ἄθυρμα,
Πλήκτρῳ ἐπειρήτιζε κατὰ μέρος. ἡ δ' ὑπὸ χειρὸς
Σμερδαλέον κονάβησε· θεὸς δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν
Ἐξ αὐτοσχεδίης πειρώμενος, ἠΰτε κοῦροι
Ἡβηταὶ θαλίῃσι παραίβολα κερτομέουσιν
Ἀμφὶ Δία Κρονίδην καὶ Μαιάδα καλλιπέδιλον.
Ὃν πάρος ὠρίζεσκον ἑταιρείῃ φιλότητι,
Ἥν τ' αὐτοῦ γενεὴν, ὄνομα κλυτὸν ἐξονομάζων,
Ἀμφιπόλους τε γέραιρε καὶ ἀγλαὰ δώματα Νύμφης,
Καὶ τρίποδας κατὰ οἶκον ἐπηετανούς τε λέβητας.
Καὶ τὰ μὲν οὖν ἤειδε, τὰ δὲ φρεσὶν ἄλλα μενοίνα.
Καὶ τὴν μὲν κατέθηκε φέρων ἱερῷ ἐνὶ λίκνῳ
Φόρμιγγα γλαφυρήν· ὁ δ' ἄρα κρειῶν ἐρατίζων,
Ἆλτο κατὰ σκοπιὴν εὐώδεος ἐκ μεγάροιο,
Ὁρμαίνων δόλον αἰπὺν ἐνὶ φρεσὶν, οἷά τε φῶτες
Φηληταὶ διέπουσι μελαίνης νυκτὸς ἐν ὥρῃ.
Ἠέλιος μὲν ἔδυνε κατὰ χθονὸς Ὠκεανόνδε
Αὐτοῖσιν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασιν. αὐτὰρ ἄρ' Ἑρμῆς
Πιερίης ἀφίκανε θέων ὄρεα σκιόεντα,
Ἔνθα θεῶν μακάρων βόες ἄμβροτοι αὖλιν ἔχεσκον,
Βοσκόμεναι λειμῶνας ἀκηρασίους ἐρατεινούς.
Τῶν τότε Μαιάδος υἱὸς ἐΰσκοπος Ἀργειφόντης
Πεντήκοντ' ἀγέλης ἀπετάμνετο βοῦς ἐριμύκους.
Πλανοδίας δ' ἤλαυνε διὰ ψαμαθώδεα χῶρον,
Ἴχνι' ἀποστρέψας. δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης,
Ἀντία ποιήσας ὁπλὰς τὰς πρόσθεν, ὄπισθεν,
Τὰς δ' ὄπιθεν, πρόσθεν. κατὰ δ' ἔμπαλιν αὐτὸς ἔβαι-
νεν.
Σάνδαλα δ' αὐτίκ' ἔριψεν ἐπὶ ψαμάθοις ἁλίῃσιν,
Ἄφρασ' ἠδ' ἀνόητα διέπλεκε θαύματα ἔργα,
Συμμίσγων μυρίκας καὶ μυρσινοειδέας ὄζους.
Τῶν τότε συνδήσας νεοθηλέος ἄγκαλον ὕλης,
Ἀβλαβέως ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο σάνδαλα κοῦφα
Αὐτοῖσιν πετάλοισι, τὰ κύδιμος Ἀργειφόντης
Ἔσπασε Πιερίηθεν ὁδοιπορίην ἀλεείνων,
Οἷά τ' ἐπειγόμενος δολιχὴν ὁδὸν, αὐτοτροπήσας ὥς.
Τὸν δὲ γέρων ἐνόησε δέμων ἀνθοῦσαν ἀλωὴν
Ἱέμενον πεδίονδε δι' Ὀγχηστὸν λεχεποίην·
Τὸν πρότερος προσέφη Μαίης ἐρικυδέος υἱός,
Ὦ γέρον, ὅστε φυτὰ σκάπτεις ἐπικαμπύλος ὤμους,
Ἦ πολυοινήσεις εὖτ' ἂν τάδε πάντα φέρῃσι.
Καί τε ἰδὼν μὴ ἰδὼν εἶναι, καὶ κωφὸς, ἀκούσας,
Καὶ σιγᾶν ὅτε μή τι καταβλάπτῃ τὸ σὸν αὐτοῦ.
Τόσσον φὰς συνέσευε βοῶν ἴφθιμα κάρηνα.
Πολλὰ δ' ὄρη σκιόεντα καὶ αὐλῶνας κελαδεινοὺς,
Καὶ πεδί' ἀνθεμόεντα διήλασε κύδιμος Ἑρμῆς.
Ὀρφναίη δ' ἐπίκουρος ἐπαύετο δαιμονίη νὺξ
Ἡ πλείων, τάχα δ' ὄρθρος ἐγίγνετο δημιοεργός·
Ἡ δὲ νέον σκοπιὴν προσεβήσατο δῖα Σελήνη

Vitam eripuit montanæ testudinis.
Vt aũt quando celere consilium per pectus tra
Viri, quem frequentes versant curæ,
Quæ quando voluerentur ab oculis flammæ:
Sic simul verbũq; ac opus consulebat inclytus
Fixit vtiq; in mensuris sectis arundinibus cal
Protensis per dorsa in pellem testudinis.
Circa autem pellem extendit bouis consilijs suis
Ac cubitos imposuit, iugum aũt aptauit amb
Septem autem concinnas ouium extendit ch
Verùm postquã construxit ferens amabile ludi
Plectro commouebat partim: hæc autem à ma
Grauiter insonuit, Deus autem pulcrè canebat
Ab extemporaneo conatus veluti pueri
Floridæ ætatis in conuiuijs mutua conuiciant
De Ioue Saturnio, & Maia pulcra habente calc
Quem antea obtrectabant scortali genitura,
Suamq; ipsius nationem nomen inclytum nomi
Et famulosq; celebrauit, & p̃claras domos Ny
Ac tripodas per domum, durabilesq; lebetes,
Et hæc quidem sciuit, hæc autem in mente cup
Et hanc quidem deposuit ferens sacra in cuna
Lyram cauam: hic autem carnes cupiens,
Saliјt ad speculam odorifera ex domo
Moliens dolũ altum in mente, quemadmodũ
Insidiatores agitant obscuræ noctis in hora,
Sol quidem occidebat in terram ad Oceanum
Cum ipsisq; equis ac curribus, verùm Mercuri
Pieriæ peruenit currens montes vmbrosos,
Vbi Deorum beatorum boues immortales stab
Depascentes prata intonsa optabilia. (habe
Horum tunc Maiæ filius benè attentus Argicid
Quinquaginta gregis segregauit boues valde
Vagas autem agitabat per arenosum locum,
Vestigijs reflexis, dolosæ autem non oblitus est a
Contrario modo faciens vngulas priores poste
Verùm posteriores priores, contrario autem
ipse incedebat.
Sandala autem statim eiecit ad arenas marina
Indicibilia & inexcogitabilia cõplicabat mir
Cõmiscẽs myricas, & myricis similes ramos,
Ex his tunc colligato nuper florentis fasciculo
Absq; damno sub pedibus ligauit sandala leui
Cum ipsis folijs, quæ inclytus Argicida
Auulsit à Pieria iter declinans,
Tanquam properans longam viam in procinct
Hũc .a. senex cognouit domorũ splẽdidũ viri
Petentem ad campum per Ochestum herbosum,
Quem prior allocutus est Maiæ inclytæ filius,
O senex, quiq; plantas effodis incuruus hume
Certè multũ viã cõfeceris, quãdo hæc oĩa fructũ
Atq; videns non videns esse, & surdus audiẽs,
Et tacere, quando non quid nocuerit tuum ipsi
Tantum locutus concussit boum fortia capita
Multos autem montes vmbrosos, & valles son
Et campos optabiles transijt inclytus Mercurius.
Obscura autem adiutrix cessabat diuina nox
Plurima, fortè .a. aurora fiebat populos ad opera
Nuper aũt in speculum prodijt diuina Luna

...τος θυγάτηρ Μεγαμηδείδαο ἄνακτος,
...ἐπ' Ἀλφειὸν ποταμὸν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
...ἀπόλλωνος βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους.
...τες δ' ἵκανον ἐς αὔλιον ὑψιμέλαθρον,
...ους προπάροιθεν ἀριπρεπέος λειμῶνος.
...τα δ' βοτάνης ἐπεφόρβει βοῦς ἐριμύκους,
...μὲν συνέλασσεν ἐς αὔλιον ἀθρόας οὔσας,
...ρεπτομένας ἠδ' ἐρσήεντα κύπειρον.
...ἐφόρει ξύλα πολλὰ, πυρὸς δ' ἐπεμαίετο τέ-
...χνην.
...φης ἀγλαὸν ὄζον ἑλὼν, ἐπέλεψε σιδήρῳ
...μον ἐν παλάμῃ· ἀνὰ δ' ἄμπνυτο θερμὸς ἀϋτμή·
...τοι πρώτιστα πυρήια πῦρ τ' ἀνέδωκε.
...δὲ κάγκανα κᾶλα κατ' οὐδαίῳ ἐνὶ βόθρῳ
...λαβὼν ἐπέθηκεν ἐπηετανά. λάμπετο δὲ φλὸξ
...φῦζαν ἱεῖσα πυρὸς μέγα δαιομένοιο.
...δὲ πῦρ ἀνέκαιε βίη κλυτοῦ Ἡφαίστοιο,
...δ' ὑποβρυχίας ἕλικας βοῦς εἷλκε θύραζε
...ἄγχι πυρός· δύναμις δέ οἱ ἔπλετο πολλή.
...ας δ' ἐπὶ νῶτα χαμαὶ βάλε φυσιόωσας,
...νων δ' ἐκύλινδε δι' αἰῶνας τετορήσας.
...δ' ἔργον ὄπαζε ταμὼν κρέα πίονα δημῷ.
...δ' ἀμφ' ὀβελοῖσι πεπαρμένα δουρατέοισι,
...σάρκας ὁμοῦ καὶ νῶτα γεράσμια, καὶ μέλαν αἷμα
...ἐν χολάδεσσι· τὰ δ' αὐτοῦ κατ' ἐπὶ χώρης·
...ῥινοὺς ἐξετάνυσσε καταστυφέλῳ ἐνὶ πέτρῃ.
...νῦν τὰ μέτ' ἄσσα πολυχρόνιοι πεφύασι,
...δὴ μετὰ ταῦτα καὶ ἄκριτον. αὐτὰρ ἔπειτα
...χαρμόφρων εἰρύσατο πίονα ἔργα
...ἐπὶ πλαταμῶνι, καὶ ἔσχισε δώδεκα μοίρας
...πάλεις· τέλεον δὲ γέρας προσέθηκεν ἑκάστῃ.
...σίης κρεάων ἠράσσατο κύδιμος Ἑρμῆς.
...γάρ μιν ἔτειρε καὶ ἀθάνατόν περ ἐόντα
...ἀλλ' οὐδ' ὥς οἱ ἐπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
...μάλ' ἱμείροντι περῆν' ἱερῆς κατὰ δειρῆς·
...τὰ μὲν κατέθηκεν ἐς αὔλιον ὑψιμέλαθρον
...καὶ κρέα πολλά. μετήορα δ' αἶψ' ἀνάειρε,
...νέης φωνῆς· ἐπὶ δὲ ξύλα κάγκαν' ἀγείρας,
...οὐλοκάρηνα πυρὸς κατεδάμνατ' ἀϋτ-
...μή.
...ἐπεί τοι πάντα κατὰ χρέος ἤνυσε δαίμων,
...πέδιλα μὲν προέηκεν ἐς Ἀλφειὸν βαθυδίνην
...ρακιὴν δ' ἐμάρανε, κόνιν δ' ἀμάθυνε μέλαιναν
...νύχιος· καλὸν δὲ φόως ἐπέλαμπε Σελήνης.
...λλήνης δ' αἶψ' αὖτις ἀφίκετο δῖα κάρηνα
...ος, οὐδέ τίς οἱ δολιχῆς ὁδοῦ ἀντεβόλησεν
...Θεῶν μακάρων, οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
...κύνες λελάκοντο. Διὸς δ' ἐριούνιος Ἑρμῆς
...χμωθεὶς μεγάροιο διὰ κλήιθρον ἔδυνεν,
...ὀπωρινῇ ἐναλίγκιος, ἠΰτ' ὀμίχλη.
...ὺς δ' ἄντρου ἐξίκετο πίονα νηόν,
...κα ποσὶ προβιβῶν· οὐ γὰρ κτύπεν ὥσπερ ἐπ' οὔδει.
...ιμένως δ' ἄρα λίκνον ἐπῴχετο κύδιμος Ἑρμῆς,
...σπάργανον ἀμφ' ὤμοις εἰλυμένος, ἠΰτε τέκνον
...νήπιον, ἐν παλάμῃσι παρ' ἰγνύσι λαῖφος ἀθύρων
...κεῖτο, χέλυν ἐρατὴν ἐπ' ἀριστερὰ χειρὸς ἐέργων.
...τέρα δ' οὐκ ἄρ' ἔληθε Θεὰν Θεὸς, εἶπέ τε μῦθον,
...ίπτε σὺ ποικιλομῆτα, πόθεν τάδε νυκτὸς ἐν ὥρῃ
...ἔρχῃ ἀναιδείην ἐπιειμένε; νῦν σε μάλ' οἴω

Pallantis filia Megamidæ regis.
Tunc in Alpheum amnem Iouis potens filius
Phœbi Apollinis boues agitauit lati frontes.
Indomitæ autem peruenêre ad stabulum altum,
Et lacus ante valde decori prati; (entes,
Vbi deinde ex bona herba pauit boues valde mugi-
Et has quidem simul ego ad stabulum congregatas
Lotum comedentes & roscidum cyperum.
Simul autem ferebat ligna multa, ignis autē inqui-
rebat artem
Lauri clarum ramum acceptum, attenuauit ferro
Aptum palmæ, circùm autē spirabat calidus vapor:
Mercurius vtiq; primum focum ignemq; protulit.
Multa autem sicca ligna in humili fouea
Densa accipiens imposuit, longa emicabat aūt flāma
Procul crepitum mittens ignis valde comburentis.
Quousq; autē ignem comburebat vi inclyti Vulcani,
Eousq; mugientes flexipedes boues traxit foras
Duas prope ignem, vis autem illi erat multa.
Ambas autem in terga humi eiecit spirantes.
Inclinans aūt voluebat lōgo tempore perterebratas.
Opus aūt operi præbebat incidens carnes crassa pin-
Assabat autem verubus infixas ligneis (guedine.
Carnes simul ac terga venerabilia, et nigrū sanguinē
Detentū in intestinis, hæc.a. hic iacebāt super terram.
Pelles autem extendit super asperam petram.
Sicut adhuc nunc sectæ multi temporis genitæ fuêre,
Diu vtiq; postea ac temerè, verùm deinde
Mercurius gaudium ferens traxit pinguia opera
Leni in loco plano, & scidit duodecim partes
Sorte distribuēdas, pfectū.a. honore addidit vnicuiq;
Vbi sacrā (partē) carniū optauit inclytus Mercurius.
Odor.n. illum affligebat, & quamuis immortalis erat
Nouerat, verū neq; sic illi obediebat anim° superbus.
Et valde cupienti transijt per sacrum collum.
Sed hæc quidem deposuit ad stabulū altum (stulit,
Pinguedinē, & carnes multas, arrepta.a statim su-
Signum nouæ vocis, adhæc aūt ligna sicca arripiens,
Integros pedes, integraq; capita ignis prorsus cōsum-
psit vapore.
Sed postquam vtiq; omnia ritè perfecit Deus, (bētē
Sandala qdē piecit in Alpheū pfundas vortices ha-
Ignē aūt obscurauit, puluerē aūt arenam redegit ni-
Tota nocte: pulcra aūt lux splendebat Luna, (gram
Cyllenes autem rursus adijt diuos vertices (factus,
Matutinus, neq; aliquis illi in longā viam fuit obuius
Neq; Deorum beatorum, neq; mortalium hominum,
Neq; canes latrarunt. Iouis aūt quam vtilis Mercu-
Incuruatus domus per ianuam ingressus est, (rius
Aura autumnali similis veluti caligo.
Recta verò antri peruenit pingue templum,
Tacitè pedib. incedens, neq; enim strepebat vt in solo.
Festinanter aūt ad cunam iuit inclytus Mercurius.
Fascia circa humeros inuolutus veluti natus
Infans, in palmis circa poplitis velum ludens
Iacebat, testudinem optabilem læua manu detinens.
Matrē.a. nō vtiq; latebat Deam Deus, dixitq; verbū,
Quare tu versute, vnde hac noctis in hora
Venus impudentia indute? nunc te valde puto

Ἤ τάχ'

Ἦ τάχ' ἀμήχανα δεσμὰ περὶ πλευρῇσιν ἔχοντα,
Λητοΐδου ὑπὸ χερσὶ διὲκ προθύροιο περήσειν,
Ἤ σε λαβόντα μεταξὺ κατ' ἄγκεα φιλητεύσειν.
Ἔρρε πάλιν. μεγάλην σε πατὴρ ἐφύτευσε μέριμναν
Θνητοῖς ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὴν δ' Ἑρμῆς μύθοισιν ἀμείβετο κερδαλέοισι,
Μῆτερ ἐμή, τί με ταῦτα τιτύσκεαι ἠΰτε τέκνον
Νήπιον· ὃς μάλα παῦρα μετὰ φρεσὶν αἴσυλα οἶδε,
Ταρβαλέον, καὶ μητρὸς ὑπεδείδοικεν ἐνιπάς.
Αὐτὰρ ἐγὼ τέχνης ἐπιβήσομαι ἥτις ἀρίστη,
Βουλεύων ἐμὲ καὶ σὲ διαμπερές. οὐδὲ θεοῖσι
Νῶι μετ' ἀθανάτοισιν ἀδώρητοι καὶ ἄπαστοι
Αὐτοῦ τῇδε μένοντες ἀνεξόμεθ', ὡς σὺ κελεύεις.
Βέλτερον ἤματα πάντα μετ' ἀθανάτοις ὀαρίζειν,
Πλούσιον, ἀφνειόν, πολυλήιον, ἢ κατὰ δῶμα
Ἄντρῳ ἐν ἠερόεντι θαασσέμεν. ἀμφὶ δὲ τιμῆς
Κἀγὼ τῆς ὁσίης ἐπιβήσομαι ἧς περ Ἀπόλλων.
Εἰ δέ κε μὴ δώῃσι πατὴρ ἐμός, ἤτοι ἔγωγε
Πειρήσω· δύναμαι φιλητέων ὄρχαμος εἶναι.
Εἰ δέ μ' ἐρευνήσει Λητοῦς ἐρικυδέος υἱός,
Ἄλλό τί οἱ καὶ μεῖζον ὀΐομαι ἀντιβολήσειν.
Εἶμι γὰρ εἰς Πυθῶνα, μέγαν δόμον ἀντιτορήσων,
Ἔνθεν ἅλις τρίποδας περικαλλέας ἠδὲ λέβητας
Πορθήσω, καὶ χρυσόν, ἅλις τ' αἴθωνα σίδηρον,
Καὶ πολλὴν ἐσθῆτα· σὺ δ' ὄψεαι αἴ κ' ἐθέλῃσθα.
Ὣς οἱ μέν ῥ' ἐπέεσσι πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον
Υἱός τ' αἰγιόχοιο Διὸς καὶ πότνια Μαῖα.
Ἠὼς δ' ἠριγένεια φόως θνητοῖσι φέρουσα
Ὤρνυτ' ἀπ' Ὠκεανοῖο βαθυρρόου, αὐτὰρ Ἀπόλλων
Ὀγχηστὸν δ' ἀφίκανε, κιὼν πολυήρατον ἄλσος
Ἁγνὸν ἐρισφαράγου γαιηόχου. ἔνθα γέροντα
Κνώδαλον εὗρε νέμοντα παρὲξ ὁδοῦ ἕρκος ἀλωῆς·
Τὸν πρότερος προσέφη Λητοῦς ἐρικυδέος υἱός,
Ὦ γέρον Ὀγχηστοῖο βατοδρόπε ποιήεντος,
Βοῦς ἀπὸ Πιερίης διζήμενος ἐνθάδ' ἱκάνω,
Πάσας θηλείας, πάσας κεράεσσιν ἑλικτὰς
Ἐξ ἀγέλης· ὁ δὲ ταῦρος ἐβόσκετο μοῦνος ἀπ' ἄλλων
Κυάνεος. χαροποὶ δὲ κύνες κατόπισθεν ἕποντο
Τέσσαρες, ἠΰτε φῶτες ὁμόφρονες. οἱ μὲν ἔλειφθεν
Οἵ τε κύνες, ὅ τε ταῦρος· (ὃ δὴ περὶ θαῦμα τέτυκται)
Ταὶ δ' ἔβαν, ἠελίοιο νέον καταδυομένοιο,
Ἐκ μαλακοῦ λειμῶνος, ἀπὸ γλυκεροῖο νομοῖο·
Ταῦτά μοι εἰπὲ γεραιὲ παλαιγενὲς, εἴ που ὄπωπας
Ἀνέρα ταῖς δ' ἐπὶ βουσὶ διαπρήσσοντα κέλευθον.
Τὸν δ' ὁ γέρων μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,
Ὦ φίλος, ἀργαλέον μέν, ὅσ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδοιτο
Πάντα λέγειν. πολλοὶ γὰρ ὁδὸν πρήσσουσιν ὁδῖται,
Τῶν οἱ μὲν κακὰ πολλὰ μεμαότες, οἱ δὲ μάλ' ἐσθλὰ
Φοιτῶσιν· χαλεπὸν δὲ δαήμεναί ἐστιν ἕκαστον·
Αὐτὰρ ἐγὼ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἔσκαπτον περὶ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο·
Παῖδα δ' ἔδοξα φέριστε, σαφὲς δ' οὐκ οἶδα νοῆσαι,
Ὅς τις ὁ παῖς ἅμα βουσὶν ἐϋκραίρῃσιν ὀπήδει
Νήπιος, εἶχε δὲ ῥάβδον· ἐπιστροφάδην δ' ἐβάδιζεν.
Ἐξοπίσω δ' ἀνέεργε, κάρη δ' ἔχεν ἀντίον αὐτῷ.
Φῆ ῥ' ὁ γέρων. ὁ δὲ θᾶσσον ὁδὸν κίε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Οἰωνὸν δ' ἐνόει τανυσίπτερον· αὐτίκα δ' ἔγνω

Profectò celeriter immensa vincula circa later
Latonij à manibus fora transiturum, (be
Quàm te accipientem interim in vlnis osculat
Pereas iterum: magnã te pater plantauit solic
Mortalibus hominibus, ac immortalibus Dijs.
Huic Mercurius respondit verbis fraudulen
Mater mea quid ita me obseruas tanquam na
Infantem, qui valde parua in mente nefaria
Timidum, ac matris terruit mandata.
Verùm ego artem aggrediar quæ optima erit,
Consulens me & te omninò, neq; Deos
Nos inter immortales, sine muneribus & ieiun
Hîc manentes tolerabimus vt tu iubes.
Melius est omnib. diebus cum immortalibus v
Diuitẽ, copiosum, multos segetes habentem, qu
Antro in aëreo conspici. honorem autem (d
Et ego sacrum assequar quem Apollo.
Si autem vtiq; non dederit pater meus, at ego
Tentabo. possum furum princeps esse.
Si autem me exquirat Latonæ valde inclyta
Aliud quid illi & maius puto occursurum.
Abibo enim in Pythona magnam domũ perfo
Hinc (qui) abũdè (insunt) tripodas p̃claros &
Depopulabor, & aurum, abundè splendidum
Et multas vestes, tu autem videbis si volueris.
Sic hi quidem vtiq; verbis adinuicem diceb
Filiusq; pellẽ capræ gestãtis Iouis, ac venerãda
Aurora. a. ex aëre genita lucem mortalibus a
Excitabatur ab Oceano p̃funda fluẽta habẽte
Onchestũ p̃uenit iens, multũ amabilẽ lucum
Purũ grauistrepi terram tenẽtis, (Neptuni) v
Siliciernĩu inuenit q̃ pascebat p̃pe viã sepẽ vi
Quem prior allocut⁹ est Latonæ valde inclyta
O senex Onchesti rubos colligens herbosi,
Boues à Pieria quærens huc adsum,
Omnes fœminas, omnes cornibus inuolutas
A grege, taurus aũt pascebatur solus seorsum
Niger, horrendi autem canes à tergo sequeban
Quatuor tanquã homines vnanimes, hi quidẽ
Canesq; & taurus, quod vtiq; mirum est.
Hæ autem abierunt Sole nuper occidente,
Ex molli prato à dulci pasculo.
Hæc mihi dic senex olim nate sicubi vidisti
Virum has ad boum facientem iter.
Huic senex verbis respondens dixit,
O amice, difficile quidem quæcunq; oculis vid
Omnia dicere: multi enim viam faciunt viato
Quorũ alij q̃dẽ mala multa quærũt, alij. v. val
Eruunt, difficile autem dicere est vnumquodq;
Verùm ego totum diem vsq; ad Solis occasum,
Fodiebam circa collem viridarij vineæ.
Puerum autem vidi, ô optime, manifestum
non noui intelligere
Qui simul boues pulcricornuas sequebatur
Infans, tenebat aũt virgam, ac fluctuosè ince
A tergò. a. cohibuit, caput aũt habebat cõtrari
Dixit vtiq; senex, hic autem celerius via
Phœbus Apollo. (tem
Volucrem autem cognouit extensi pedem: stati

...τὴ γεγαῶτα Διὸς παῖδα Κρονίωνος·
...ὡς δ' ἤϊξεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
...ἠγαθέην, διζήμενος εἰλίποδας βοῦς,
...φυρῇ νεφέλῃ κεκαλυμμένος εὐρέας ὤμους,
...ἐνόησεν ἑκηβόλος, εἶπέ τε μῦθον,
...ποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶ-
...
...τοι τάδε γ' ἐστὶ βοῶν ὀρθοκραιράων,
...πάλιν τέτραπται ἐς ἀσφοδελὸν λειμῶνα.
...δ' οὔτ' ἀνδρὸς τάδε γίνεται οὔτε γυναικὸς
...λύκων πολιῶν, οὔτ' ἄρκτων, οὔτε λεόντων·
...ταύρου λασιαύχενός ἐστιν ὁμοῖα,
...τοῖα πέλωρα βιβᾷ ποσὶ καρπαλίμοισιν,
...αἰνὰ μὲν ἔνθεν ὁδοῖο. τὰ δ' αἰνότερ' ἔνθεν ὁδοῖο.
...πὼν ἤϊξεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
...δ' ἀφίκανεν ὄρος κατειμένον ὕλῃ
...ς κευθμῶνα βαθύσκιον, ἔνθα τε Νύμφη
...ἐλόχευε Διὸς παῖδα Κρονίωνος·
...δ' ἱμερόεσσα δι' οὔρεος ἠγαθέοιο
...πολλὰ δὲ μῆλα τανύποδα βόσκετο ποίην.
...σπεύδων κατεβήσατο λάϊνον οὐδὸν
...ς ἠερόεν ἑκατηβόλος αὐτὸς Ἀπόλλων.
...ς οὖν ἐνόησε Διὸς καὶ Μαιάδος υἱὸς
...περὶ βουσὶν ἑκηβόλον Ἀπόλλωνα,
...ἔσω κατέδυνε θυήεντ', ἠΰτε πολλὴν
...ἀνθρακιὴν ὕλης σποδὸς ἀμφικαλύπτει·
...ῆς Ἑκάεργον ἰδὼν ἀλέεινεν ἑαυτόν.
...λίγῳ συνέλασσε κάρη χεῖράς τε πόδας τε,
...ἐόλλυτος προκαλεύμενος ἥδυμον ὕπνον
...ἐνετεόν τε χέλυν ὑπὸ μασχάλῃ εἶχε·
...οὐδ' ἠγνοίησε Διὸς καὶ Λητοῦς υἱὸς
...ουρείην περικαλλέα καὶ φίλον υἱὸν,
...ὀλίγον δολίῃς εἰλυμένον ἐντροπίῃσι.
...ς δ' ἄρα πάντα μυχὸν μεγάλοιο δόμοιο,
...ρύτους ἀνέῳγε, λαβὼν κληῖδα φαεινήν,
...ος ἐκπλείους ἠδ' ἀμβροσίης ἐρατεινῆς.
...δὲ χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἔνδον ἔκειτο,
...δὲ φοινικόεντα καὶ ἄργυφα εἵματα Νύμφης,
...ῶν μακάρων ἱεροὶ δόμοι ἐντὸς ἔχουσιν.
...τεὶ ἐξερέεινε μυχοὺς μεγάλοιο δόμοιο
...ης, μύθοισι προσηύδα κύδιμον Ἑρμῆν,
...ῖ, ὃς ἐν λίκνῳ κατάκειαι, μήνυέ μοι βοῦς
...ἐπεὶ τάχα νῶϊ διοισόμεθ' οὐ κατὰ κόσμον.
...γάρ σε βαλὼν ἐς Τάρταρον ἠερόεντα,
...φον αἰνόμορον καὶ ἀμήχανον· οὐδέ σε μή-
...τηρ
...ος οὐδὲ πατὴρ ἀναλύσεται, ἀλλ' ὑπὸ γαίῃ
...ς, ὀλίγοισιν ἐν ἀνδράσιν ἡγεμονεύων.
Τ δ' Ἑρμῆς μύθοισιν ἀμείβετο κερδαλέοισι,
...ίδη, τίνα τοῦτον ἀπηνέα μῦθον ἔειπες;
...ς ἀγραύλους διζήμενος ἐνθάδ' ἱκάνεις;
...δον, οὐ πυθόμην, οὐκ ἄλλου μῦθον ἄκουσα·
...ν μηνύσαιμι, οὐκ ἂν μήνυτρον ἀροίμην.
...βοῶν ἐλατῆρι κραταιῷ φωτὶ ἔοικα.
...ὸν ἔργον τοῦτο, πάρος δέ μοι ἄλλα μέμηλεν.
...ν ἔμοιγε μέμηλε καὶ ἡμετέρης γάλα μητρὸς,
...ά τ' ἀμφ' ὤμοισιν ἔχειν καὶ θερμὰ λοετρά.
...τοῦτο πύθοιτο, πόθεν τόδε νεῖκος ἐτύχθη.
...ν δὴ μέγα θαῦμα μετ' ἀθανάτοισι γένοιτο,

Impostorem natum Iouis filium Saturnij.
Impetuosè autem se mouit rex Iouis filius Apollo.
Ad Pylum valde diuinam quærens flexipedes boues,
Purpurea nebula coopertus amplis humeris.
Vestigiaq́ nouit procul iaculans, dixitq́ verbum,
Papè, certè magnum miraculum hoc oculis video.
Vestigia quidē hæc sunt boum rectà cornua gerētiū,
Verùm iterum cōuersæ sunt in asphodelum pratum,
Gressus autem neq́ viri hi fiunt, neq́ mulieris,
Neq́ luporum canorum, neq́ vrsorum neq́ leonum,
Neq́ vtiq́ tauri densæ ceruicis sunt similia,
Qui talia monstra facit pedibus velocibus,
Grauia quidem hinc viæ, verùm grauiora hinc viæ.
Sic locutus, iuit rex Iouis filius Apollo.
Cyllenes aūt peruenit in montem per ...
Petræ in latibulum profundæ vmbræ, vbiq́ N...
Ambrosia peperit Iouis filium Saturnij.
Odor autem optabilis per montem valde diuinum
Spargebatur: multæ a. oues extēsipedes pascebāt he...
Vbi tunc festinans descendit lapideū solum (bam
Antrum in aëreum longè iaculans ipse Apollo.
Hunc autem cùm intellexisset Iouis ac Maiæ filius,
Iratus ob boues procul iaculantem Apollinem,
Fascias intrò ingressus est odoriferas, vt multum
Ramis carbonem (struem) materiæ cinis circūtegit.
Sic Mercurius Lōgè operātem cōspicat⁹ subtraxit se.
In breui autem coëgit caput manusq́, pedesq́ (ipsum,
Vtiq́, nuper lotus prouocans dulcem somnum
Venationisq́ recentis testudinem sub ala tenebat.
Cognouit autem neq́ ignorauit Iouis & Latonæ filius
Nymphā montanam præclaram, & charum filium,
Puerum paruum dolosis inuolutum versutijs.
Circumspiciens igitur omnē recessum magnæ domus
Tria penetralia aperuit sumpta claue lucente
Nectare plena, & ambrosia amabili.
Multum autem aurum & argentum intus iacebat.
Multæ autem rubentes & albæ vestes Nymphæ.
Qualiter Deorum beatorū sacræ domus intus habēt.
Vbi postquā perscrutatus est recessus magnæ domus,
Latonius verbis allocutus est inclytum Mercurium,
O fili, qui in cuna recubas, enuncia mihi boues
Citiùs, quoniā celeriter nos dissidemus nō vti par est,
Proijciam enim te demissum in Tartarum æreum.
In obscuritatem malæ mortis & intolerabilem, neq́ te mater
In lucem, neq́ pater resoluet, sed sub terra
Peribis, paucos inter viros ducem te præbens.
Huic Mercurius verbis respondebat versutis,
Latonie quem hunc crudelem sermonem dixisti?
Et boues agrestes quærens huc peruenis?
Non vidi, non audiui, non alterius verbum audiui,
Non vtiq́ nunciarē, nō vtiq́ nūciationis mercedē auferrem,
Neq́ bou abactori forti homini similis sum. (ferrem,
Non meum opus hoc, antea verò mihi alia curæ erāt,
Somnus mihi cura est, ac nostræ matris lac,
Fasciaq́ circa humeros habere, ac calida lauacra,
Ne quis hoc sentiat, vnde hæc contentio orta est.
Et vtiq́ magnū miraculum inter immortales fieret,

Παῖδα

Παῖδα νέον γεγαῶτα διὰ προθύροιο περῆσαι
Βουσὶ μετ᾽ ἀγραύλοισι. τὸ δ᾽ ἀπρεπέως ἀγορεύεις.
Χθὲς γενόμην, ἁπαλοὶ δὲ πόδες, τρηχεῖα δ᾽ ὑπὸ χθών.
Εἰ δ᾽ ἐθέλεις, πατρὸς κεφαλὴν μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι,
Μὴ μὲν ἐγὼ μήτ᾽ αὐτὸς ὑπίσχομαι αἴτιος εἶναι,
Μήτε τιν᾽ ἄλλον ὄπωπα βοῶν κλοπὸν ὑμετεράων,
Αἵτινες αἱ βόες εἰσί· τὸ δὲ κλέος οἶον ἀκούω.
Ὣς ἄρ᾽ ἔφη, καὶ πυκνὸν ἀπὸ βλεφάρων ἀμαρύσσων,
Ὀφρῦσι ῥιπτάζεσκεν, ὁρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα,
Μάκρ᾽ ἀποσυρίζων, ἅλιον ὡς μῦθον ἀκούων.
Τὸν δ᾽ ἁπαλὸν γελάσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ὦ πέπον ἠπεροπευτὰ δολοφραδὲς, ἦ σε μάλ᾽ οἴω
Πολλάκις ἀντιτοροῦντα δόμους εὖ ναιετάοντας,
Ἔννυχον οὐχ ἕνα μοῦνον ἐπ᾽ οὔδεϊ φῶτα καθίσαι,
Σκευάζοντα κατ᾽ οἶκον ἄτερ ψόφου οἷ᾽ ἀγορεύεις.
Πολλοὺς δ᾽ ἀγραύλους ἀκαχήσεις μηλοβοτῆρας·
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ὁπόταν κρειῶν ἐρατίζων
Ἀντήσῃς, ἀγέλῃσι βοῶν καὶ πώεσι μήλων,
Ἀλλ᾽ ἄγε, μὴ πύματον καὶ ὕστατον ὕπνον ἰαύσῃς,
Ἐκ λίκνου κατάβαινε μελαίνης νυκτὸς ἑταῖρε.
Τοῦτο γὰρ οὖν καὶ ἔπειτα μετ᾽ ἀθανάτοις γέρας ἕξεις,
Ἀρχὸς φιλητέων κεκλήσεαι ἤματα πάντα.
Ὣς ἄρ᾽ ἔφη καὶ παῖδα λαβὼν φέρε Φοῖβος Ἀπόλλων· (φόντης
Σὺν δ᾽ ἄρα φρασσάμενος τότε δὴ κρατὺς Ἀργει-
Οἰωνὸν προέηκεν ἀειρόμενος μετὰ χερσί,
Τλήμονα γαστρὸς ἔριθον, ἀτάσθαλον ἀγγελιώτην,
Ἐσσυμένως δὲ μετ᾽ αὐτὸν ἐπέπταρε· τοῖο δ᾽ Ἀπόλλων
Ἔκλυεν, ἐκ χειρῶν καὶ χαμαὶ βάλε κύδιμον Ἑρμῆν.
Ἕζετο δὲ προπάροιθε, καὶ ἐσσύμενός περ ὁδοῖο,
Ἑρμῆν κερτομέων, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,
Θάρσει σπαργανιῶτα Διὸς καὶ Μαιάδος υἱέ.
Εὑρήσω καὶ ἔπειτα βοῶν ἴφθιμα κάρηνα,
Τούτοις οἰωνοῖς· σὺ δ᾽ αὖθ᾽ ὁδὸν ἡγεμονεύσεις·
Ὣς φάτ᾽. ὁ δ᾽ αὖτ᾽ ἀνόρουσε θοῶς Κυλλήνιος Ἑρμῆς
Σπουδῇ ἰών. ἄμφω δὲ παρ᾽ οὔατα χερσὶν ἐώθει,
Σπάργανον ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἐλιγμένος, εἶπε δὲ μῦθον
Πῆ με φέρεις ἑκάεργε, θεῶν ζαμενέστατε πάντων;
Ἦ με βοῶν ἕνεχ᾽ ὧδε χολούμενος ὀρσολοπεύεις.
Ὢ πόποι, εἴθ᾽ ἀπόλοιτο βοῶν γένος. οὐ γὰρ ἔγωγε
Ὑμετέρας ἔκλεψα βόας, οὐδ᾽ ἄλλον ὄπωπα,
Αἵτινές εἰσι βόες· τὸ δὲ δὴ κλέος οἶον ἀκούω.
Δὸς δὲ δίκην καὶ δέξο παρὰ Ζηνὶ Κρονίωνι·
Αὐτὰρ ἐπεὶ τὰ ἕκαστα διαρρήδην ἐρέεινεν
Ἑρμῆς τ᾽ οἰοπόλος καὶ Λητοῦς ἀγλαὸς υἱὸς,
Ἀμφὶς θυμὸν ἔχοντες, ὁ μὲν νημερτέα φωνὴν
Οὐκ ἀδίκως ἐπὶ βουσὶν ἐλάζυτο κύδιμον Ἑρμῆν·
Αὐτὰρ ὁ τέχνῃσίν τε καὶ αἱμυλίοισι λόγοισιν
Ἤθελεν ἐξαπατᾶν Κυλλήνιος Ἀργυρότοξον·
Αὐτὰρ ἐπεὶ πολύμητις ἐὼν πολυμήχανον εὗρεν,
Ἐσσυμένως δὴ ἔπειτα διὰ ψαμάθοιο βάδιζε
Πρόσθεν, ἀτὰρ κατόπισθε Διὸς καὶ Λητοῦς υἱός·
Αἶψα δ᾽ ἵκοντο κάρηνα θυώδεος Οὐλύμποιο,
Ἐς πατέρα Κρονίωνα, Διὸς περικαλλέα τέκνα.
Κεῖθι γὰρ ἀμφοτέροισι δίκης κατέκειτο τάλαντα.
Εὐμυλίη δ᾽ ἔχ᾽ Ὄλυμπον ἀγάννιφον· ἀθάνατοι δὲ
Ἄφθιτοι ἠγερέθοντο ποτὶ πτύχας Οὐλύμποιο.
Ἔστησαν δ᾽ Ἑρμῆς τε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων

Puerum nuper natum per vestibulum transi
Bobus cum agrestibus, hoc autem indecorè dici
Heri natus sum, molles .a. pedes, aspera .a. subest
Si autem vis, patris caput magnum iuramenti
Neq; quidem ego, neq; ipse promitto me autore
Neq; aliquem alium inspexi boum furem vestr.
Quales nam boues sunt, famam autem solùm
Sic vtiq; dixit, & frequenter à palpebris
Superciliis eiiciebat inspiciens hinc & hinc,
Longè fistula sibilans vanum tanq̃ verbum au
Hũc .a. molliter ridẽs allocutus est lõgè operãs
O Pepo, deceptor, dolos cogitans, profectò te
Sæpius penetrantem domos benè habitatas,
Nocturnum nõ vnũ tantùm in solo homine co
Construẽtem per domum absq; strepitu, quali
Multos autẽ agrestes dolore afficies ouium pa
Montis in cauernis quando carnes cupiens,
Occurres gregibus boum, & armentis ouium.
Sed agè ne vltimum ac postremum somnum d
Ex cuna descende nigræ noctis socie.
Hũc .n. igit̃ & postea inter immortales honor
Princeps furum vocaberis in diebus omnibus.
Sic effatus est, & puerum capiens ferebat P
Apollo,
Simulq; in animo cogitans tunc fortis Argicid
Augurium emisit eleuatus in manus,
Miserum ventris Erithum fatuum nuncium
Impetuosè autem ipsum aduolauit: hunc autẽ
Audiebat, à manibus .a. humi eiecit inclytum
Sedit autem antè, & licet percupidus viæ,
Mercurium conuitians, ac illi verbum dixit,
Confide fasciate Iouis & Maiæ fili,
Inueniam & postea boum fortia capita,
His auguribus, rectè autem rursus viæ dux eris
Sic dixit; hic autem rursus impetum fecit
ter Cyllenius Mercurius
Studio incedens: ambas autem ad manus impe
Fasciam circa humeros inuolutus: dixit aũt ve
Quò me fers p̃cul operãs Deorũ fortißime o
Certè me boum causa sic iratus conturbas,
Papè, vtinam periisset boum genus, neq; enim
Vestras furatus sum boues, neq; alium inspexi
Quales sunt boues, famam autem solùm audio
Da verò iudicium, & suscipe à Ioue Saturnio.
Verùm postquam singula propalàm edisseru
Mercuriusq; aruspex, & Latonæ præclarus filiu
Diuersam sententiam habẽtes, hic quidẽ verã
Nõ iniustè pro bobus capiebat inclytum Mercu
Verùm hic artibusq; & blandis sermonibus
Volebat decipere Cyllenius Argentiarcum.
Verùm quoniam callidus licet esset, versutum
Impetuosè postea per arenam ibat
Antè: sed à tergo Iouis & Latonæ filius.
Statim aũt venerunt ad vertices odoriferi Olyn
Ad patrem Saturnium Iouis præclari nati.
Ibi .n. ambobus iudicii posita erãt talenta.
Rumor aũt habebat Olympũ valde niuosum, im
Incorruptibiles aggregabantur ad fastigia Olym
Steterunt autem Mercuriusq; & argentiarcus A

Διὸς γούνων. ὁ δ᾽ ἀνείρετο φαίδιμον υἱὸν
...ἐριβρεμέτης, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,
...πόθεν ταύτην μενοεικέα ληΐδ᾽ ἐλαύνεις,
...νέον γεγαῶτα, φυὴν κήρυκος ἔχοντα;
...ιον τόδε χρῆμα θεῶν μεθ᾽ ὁμήγυριν ἦλθε.
...δ᾽ αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
...ῶ, ἦ τάχα μῦθον ἀκούσεαι οὐκ ἀλαπαδνόν,
...ων ὡς οἶος ἐγὼ φιλοληΐός εἰμι.
...τιν᾽ εὗρον τόνδε διαπρύσιον κεραϊστὴν
...ς ἐν ὄρεσσι, πολὺν διὰ χῶρον ἀνύσσας,
...ν, οἷον ἔγωγε θεῶν οὐκ ἄλλον ὄπωπα,
...δρῶν ὁπόσοι λησίμβροτοι εἰσ᾽ ἐπὶ γαίῃ.
...δ᾽ ἐκ λειμῶνος ἐμὰς βοῦς ᾤχετ᾽ ἐλαύνων
...ος παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
...ν δ᾽ ἐλάων, τὰ δ᾽ ἄρ᾽ ἴχνια δοιὰ πέ-
...ε
...γάσασθαι καὶ ἀγαυοῦ δαίμονος ἔργα.
...ν γὰρ βουσὶν ἐς ἀσφοδελὸν λειμῶνα
...ήματ᾽ ἔχουσα κόνις ἀνέφαινε μέλαινα·
...οῖος ὅδ᾽ ἐκτὸς ἀμήχανος, οὔτ᾽ ἄρα ποσσὶν
...α χερσὶν ἔβαινε διὰ ψαμαθώδεα χῶρον.
...λλὰ τινὰ μῆτιν ἔχων διέτριβε κέλευθα,
...λωρ᾽ ὡς εἴ τις ἀραιῇσι δρυσὶ βαίνοι.
...μὲν οὖν ἐδίωκε διὰ ψαμαθώδεα χῶρον,
...λ᾽ ἴχνια πάντα διέπρεπεν ἐν κονίῃσιν·
...πεὶ ψαμάθοιο μέγαν στίβον ἐξεπέρησεν,
...τος γένετ᾽ ὦκα βοῶν στίβος ἠδὲ καὶ αὐτοῦ
...ὰ κραταιπεδόν. τὸν δ᾽ ἐφράσατο βροτὸς ἀνὴρ
...ν ἰθὺς ἐλῶντα βοῶν γένος εὐρυμετώπων.
...τὰς δ᾽ ἤτοι τὰς μὲν ἐν ἡσυχίῃ κατέερξε,
...πῦρ μάλ᾽ ἄμησεν ὁδοῦ, τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δ᾽
...ῳ κατέκειτο μελαίνῃ νυκτὶ ἐοικώς, (ἔνθα,
...ἐν ἠερόεντι κατὰ ζόφον. οὐδέ κεν αὐτὸν
...ὺ λάων ἐσκέψατο· πολλὰ δὲ χερσὶν
...ὑμάρυσσε, δολοφροσύνην ἀλεγύνων.
...δ᾽ αὐτίκα μῦθον ἀπηλεγέως ἀγόρευεν,
...ον, οὐ πυθόμην, οὐκ ἄλλου μῦθον ἄκουσα.
...ε μηνύσαιμ᾽, οὐδ᾽ ἂν μήνυτρον ἀροίμην.
...ἄρ᾽ ὡς εἰπὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο Φοῖβος Ἀπόλλων,
...δ᾽ αὖθ᾽ ἑτέρωθεν ἀμειβόμενος ἔπος ηὔδα,
...δ᾽ ἐς Κρονίωνα θεῶν σημάντορα πάντων,
...πάτερ, ἤτοι ἐγώ σοι ἀληθείην καταλέξω·
...ής τε γάρ εἰμι, καὶ οὐκ οἶδα ψεύδεσθαι.
...ἐς ἡμετέρου διζήμενος εἰλίποδας βοῦς
...ἠελίοιο νέον ἐπιτελλομένοιο·
...ῶν μακάρων ἄγε μάρτυρας, οὐδὲ κατόπτας.
...δ᾽ ἐκέλευεν ἀναγκαίης ὑπὸ πολλῆς.
...δέ μ᾽ ἠπείλησε βαλεῖν ἐς Τάρταρον εὐρύν,
...ὁ μὲν τέρεν ἄνθος ἔχει φιλοκυδέος ἥβης.
...τὰ ἐγὼ χθιζὸς γενόμην· τὰ δέ τ᾽ οἶδε καὶ αὐτός.
...τι βοῶν ἐλατῆρι κραταιῷ φωτὶ ἐοικώς.
...θε (καὶ γὰρ ἐμεῖο πατὴρ φίλος εὔχεαι εἶναι)
...οὐκ οἴκαδ᾽ ἔλασσα βόας, (ὡς ὄλβιος εἴην)
...δ᾽ ὑπὲρ οὐδὸν ἔβην. τόδε δ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύω,
...λι μάλα αἰδέομαι καὶ δαίμονας ἄλλους,
...ε φιλῶ, καὶ τοῦτον ὀπίζομαι· οἶσθα καὶ αὐτὸς
...οὐκ αἴτιός εἰμι. μέγαν δ᾽ ἐπιδαίομαι ὅρκον.
...μ τάσδ᾽ ἀθανάτων εὐκόσμητα προθύραια,
...τ᾽ ἐγὼ τούτῳ τίσω ποτὲ νηλέα φωνήν,

Coram Iouis genibus. hic.a. interrogauit fortē filium
Iupiter altitonans, ac illi verbum dixit,
Phœbe, vnde hanc sufficientem prædam agitas,
Puerum nuper genitum indolem præconis habētem?
Studiosa hæc res Deorum ad congeriem venit.
Huic aūt rursus dixit rex proculoperans Apollo,
O pater, profectò statim sermonē audies non inanem,
Conuitians tanquam si solus ego prædator essem.
Puerum quendam inueni hunc celebrē populatorem,
Cyllenæ in montibus multum spacium permensus,
Conuitiatorē similem ego Deorum non aliū inspexi,
Neq; virorū quotquot munere vescētes sunt sup ter-
Furatus aūt à prato meas boues, abijt agitans (ram.
Vespertinus apud littus multisoni maris.
Ad rectam viam agitans, hæc autem vtiq; vestigia
duplicia monstrosa
Qualia vt admirentur, & illustris dæmonis opera.
Hisce enim bobus ad asphodelum pratum
Contrarios gressus habens puluis ostendebat niger:
At ipse hic præter modum callidus, neq; igitur pedib.
Neq; igitur manibus incedebat per arenosum locum.
Verū aliud quoddā cōsiliū habēs versabat ad itinera
Talia mōstra, tanq̄ si quis tenuib. quercub. incideret.
Quousq; quidē igitur sectabatur per arenosum locū,
Facillimè vestigia omnia vertebat in pulueribus.
Verùm postquā arenæ magnum callem pertransiuit,
Incōspicabilis fact⁹ est celeriter boū callis atq; sui ipsi⁹
Locū super fortē, hunc.a. animaduertit mortalis vir
Ad Pylum statim agētem boum genus latifrontium.
Verùm postquam has quidem in quiete sacrificauit,
Et per ignē valde metit viæ, hoc quidē hîc, hoc.v. illic
In cunis iacebat nigræ nocti similis.
Antro in aëreo ad tenebras, neq; vtiq; ipsum
Aquila acutè videns inspexisset, multum.a. manibus
Splendores ciebat dolum curans.
Hic autem statim verbum violenter dicebat,
Non vidi, non audiui, non alterius verbum audiui,
Neq; vtiq; indicarem, neq; nuncij mercedem auferrē.
Sic vtiq; locutus sedit Phœbus Apollo.
Merc.a. rursus ab altera parte respōdēs verbū dixit,
Ostēdit.a. ad Saturnium Deorum iussorem omnium,
Iupiter pater, certè ego tibi veritatem dicam,
Verax enim sum, & non noui mendax esse.
Venit ad nos quærens flexipedes boues
Hodie Sole nuper oriente:
Neq; Deorū beatorum duxit testes, neq; speculatores.
Indicare autem iubebat necessitate ex multa.
Multùm.a. me minat⁹ est eiecturū ad Tartarū latū,
Quoniā hic qdē mollē florē habēt gloriosæ pubertatis.
Verùm ego heri natus sum, hæcq; nouit & ipse.
Neq; boum abactori forti similis.
Crede, (etenim meus pater charus gloriaris esse.)
Quòd non domum abegi boues, (sic felix essem)
Neq; solum transij, hoc autem manifestè dico.
Solem valde revereor ac dæmonas alios.
Et te amo, & hunc obseruo, nosti & ipse,
Quòd nō causa sum, magnū.a. cognosca iuramētum.
Non per hæc immortalium benè instructa vestibula,
Et aliquando ego retribuam crudelem vocem,

Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι. σὺ δ' ὁπλοτέροισιν ἄρηγε.
Ὣς φάτ' ἐπιλλίζων Κυλλήνιος Ἀργειφόντης·
Καὶ τὸ σπάργανον εἶχεν ἐπ' ὠλένῃ, οὐδ' ἀπέβαλλε.
Ζεὺς δὲ μέγ' ἐξεγέλασσεν, ἰδὼν κακομηδέα παῖδα,
Εὖ καὶ ἐπισταμένως ἀρνεύμενον ἀμφὶ βόεσσιν·
Ἀμφοτέρους δ' ἐκέλευσεν ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντας
Ζητεύειν, Ἑρμῆν δὲ διάκτορον ἡγεμονεύειν,
Καὶ δεῖξαι τὸν χῶρον ἐπ' ἀβλαβίῃσι νόοιο,
Ὅππη δ' αὖ ἀπέκρυψε βοῶν ἴφθιμα κάρηνα.
Νεῦσεν δὲ Κρονίδης, ἐπεπείθετο δ' ἀγλαὸς Ἑρμῆς·
Ῥηϊδίως γὰρ ἔπειθε Διὸς νόος αἰγιόχοιο.
Τὼ δ' ἄμφω σπεύδοντο Διὸς περικαλλέα τέκνα
Ἐς Πύλον ἠμαθόεντα δ' ἐπ' Ἀλφειοῦ πόρον ἷξον,
Ἀγροὺς δ' ἐξίκοντο καὶ αὔλιον ὑψιμέλαθρον,
Ἧχ' οὐ δὴ τὰ χρήματ' ἀτίταλλετο νυκτὸς ἐν ὥρῃ.
Ἔνθ' Ἑρμῆς μὲν ἔπειτα κιὼν παρὰ λάϊνον ἄντρον,
Εἰς φῶς ἐξήλαυνε βοῶν ἴφθιμα κάρηνα·
Λητοΐδης δ' ἀπάνευθεν ἰδὼν, ἐνόησε βοείας
Πέτρῃ ἐπ' ἠλιβάτῳ, τάχα δ' ἤρετο κύδιμον Ἑρ-
μῆν,
Πῶς ἐδύνω δολομῆτα δύω βόε δειροτομῆσαι
Ὧδε νεογνὸς ἐὼν καὶ νήπιος; αὐτὸς ἔγωγε
Θαυμαίνω κατόπισθε τὸ σὸν κράτος· οὐδέ τι σε χρὴ
Μακρὸν ἀέξεσθαι Κυλλήνιε Μαιάδος υἱέ.
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ χερσὶ περίστρεφε καρτερὰ δεσμὰ
Ἄγνου. ταὶ δ' ὑπὸ ποσσὶ κατὰ χθονὸς αἶψα φύοντο
Αὐτόθεν ἀμβολάδην ἐστραμμέναι ἀλλήλῃσι,
Ῥεῖά τε καὶ πάσῃσιν ἐπ' ἀγραύλῃσι βόεσσιν,
Ἑρμέω βουλῇσι κλεψίφρονος· αὐτὰρ Ἀπόλλων
Θαύμασεν ἀθρήσας· τότε δὴ κρατὺς Ἀργειφόντης
Χῶρον ὑποβλήδην ἐσκέψατο, πῦρ ἀμαρύσσων,
Ἐγκρύψαι μεμαώς. Λητοῦς δ' ἐρικυδέος υἱὸν
Ῥεῖα μάλ' ἐπρήϋνεν ἑκηβόλον ὡς ἔθελ' αὐτὸς,
Καὶ κρατερόν περ ἐόντα. λαβὼν δ' ἐπ' ἀριστερὰ χειρὸς,
Πλήκτρῳ ἐπειρήτιζε κατὰ μέλος· ἡ δ' ὑπὸ χειρὸς
Σμερδαλέον κονάβησε. γέλασσε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων
Γηθήσας, ἐρατὴ δὲ διὰ φρένας ἤλυθ' ἰωὴ
Θυμῷ ἀκουάζοντα· λύρῃ δ' ἐρατὸν κιθαρίζων
Στῆ ῥ' ὅγε θαρσήσας ἐπ' ἀριστερὰ Μαιάδος υἱὸς
Φοίβου Ἀπόλλωνος· τάχα δὲ λιγέως κιθαρίζων
Γηρύετ' ἀμβολάδην· ἐρατὴ δέ οἱ ἕσπετο φωνὴ,
Κραίνων ἀθανάτους τε θεοὺς καὶ γαῖαν ἐρεμνὴν,
Ὡς τὰ πρῶτα γένοντο, καὶ ὡς λάχε μοῖραν ἕκαστος.
Μνημοσύνην μὲν πρῶτα θεῶν ἐγέραιρεν ἀοιδῇ,
Μητέρα Μουσάων· ἡ γὰρ λάχε Μαιάδος υἱόν·
Τοὺς δὲ κατὰ πρέσβιν τε καὶ ὡς γεγάασιν ἕκαστος.
Ἀθανάτους ἐγέραιρε θεοὺς Διὸς ἀγλαὸς υἱὸς,
Πάντ' ἐνέπων κατὰ κόσμον ἐπωλένιον κιθαρίζων·
Τὸν δ' ἔρος ἐν στήθεσσιν ἀμήχανος αἴνυτο θυμόν.
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Βουφόνε μηχανιῶτα πονεύμενε δαιτὸς ἑταῖρε,
Πεντήκοντα βοῶν ἀντάξια ταῦτα μέμηλας.
Ἡσυχίως καὶ ἔπειτα διακρινέεσθαι οἴω·
Νῦν δ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ πολύτροπε Μαιάδος υἱὲ,
Ἦ σοί γ' ἐκ γενετῆς τάδ' ἅμ' ἕσπετο θαυματὰ ἔργα,
Ἠέ τις ἀθανάτων ἠὲ θνητῶν ἀνθρώπων
Δῶρον ἀγαυὸν ἔδωκε, καὶ ἔφρασε θέσπιν ἀοιδήν.
Θαυμασίην γὰρ τήνδε νεήφατον ὄσσαν ἀκούω,
Ἣν οὔ πώποτέ φημι δαήμεναι οὔτε τιν' ἀνδρῶν,

Illi quidē quāuis sit fortis, tu.a. iunioribus au
Sic dixit innuens oculis Cyllenius Argicida
Et fasciam habebat sub vlna, neq; eiecit.
Iupiter.a. valde arrisit videns versutum puer
Rectè & scienter negantem de bubus.
Ambos autem iussit concordem animum ha
Quærere, Mercurium autem nuncium ducen
Ac ostendere locum præ innocentia animi,
Vbiq; celauit boum fortia capita.
Annuit.a. Saturni⁹, obediebat.v. præclarus
Faciliter enim suadebat Iouis mens ægidiferi
Hi autem ambo festinabant Iouis præclari filij
Ad Pylū, arenosum aūt ad Alphei vadum per
Ad agros autem peruenêre & stabulum altu
Illic, vbi vtiq; opes nutriebantur noctis in tem
Tunc Mercurius quidē deinde iens ad lapideū
In lucem egit boum fortia capita.
Latonius autem seorsum vidēs agnouit bou
Petra in alta, citò autem interrogauit inclytu
curium, (uicem
Quo pacto potuisti versipellis duorum bou
Sic nuperrimè natus & infans, ipse ego
Miror à tergo tuam vim, neq; te oportet
Longè crescere Cyllenie Maiæ fili.
Sic vtiq; dixit, & manibus circumuerteba
Pueri, hi aūt sub pedibus per terram statim ha
Ibidem mutuò versæ ad inuicem,
Facileq; & omnes ad agrestes boues
Mercurij consilijs versuti, verùm Apollo
Admiratus est inspiciens, tunc vtiq; fortis A
Locum toruè inspexit, ignem abolens,
Occultare cupiens, Latonæ autē valde inclyt
Facilimè sedauit longè iaculantē, sicut voleb
Et licet fortis esset, capiens autem sinistra ma
Plectro tentabat cantum, hæc autem à manu
Horrendè sonuit. risit autem Phœbus Apollo
Gauisus, amabilis autem ad mentem venit v
Cum animo audienti: lyra autem amabile lu
Stabat vtiq; confisus ad læuam Maiæ filius
Phœbi Apollinis, celeriter autē acutè citharā
Canebat alternatim, amabilis.a. illā sequebat
Miscens immortalesq; Deos, & terram tenebr
Vt à prīcipio facti fuere, & vt sortit⁹ est partē
Mnemosynē qdē in primis dearū honorabat ca
Matrem Musarum: hæc enim sortita est Maia
Alios autē secundū honorē & vt geniti sunt
Immortales honorabat Deos Iouis præclarus f
Omnia dicens ornatè, & cubito citharam pul
Huius aūt desideriū pectore immensum velleb
Et hunc allocutus verba alata dixit,
Bouicida versute laborans conuiuij socie,
Quinquaginta bobus digna hæc cura habuisti
Quietè, & deinde dijudicari puto.
Nūc.a. agè mihi hoc dic versute Maiæ fili,
Nūqd te à natiuitate hæc simul secuta sūt adm
Vel quis immortalium aut mortalium homin
Donum illustrè dedit & dixit diuinam cantic
Admirabilem enim hanc nouam vocem audio
Quam nunquam dico didicisse, neq; aliquem v

…' ἀθανάτων οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι,
…σέθεν φιλῆτα Διὸς καὶ Μαιάδος υἱέ,
…η, τίς Μοῦσα ἀμηχανέων μελεδώνων,
…ος. ἀτρεκέως γὰρ ἅμα τρία πάντα πάρεστιν,
…ροσύνην καὶ ἔρωτα καὶ ἥδυμον ὕπνον ἑλέσθαι.
…γὼ Μούσῃσιν Ὀλυμπιάδεσσιν ὀπηδὸς,
…οί τε μέλουσι καὶ ἀγλαὸς οἶμος ἀοιδῆς,
…πὴ τεθαλυῖα, ἱμερόεις βρόμος αὐλῶν·
…πω τί μοι ὧδε μετὰ φρεσὶν ὧδε μέλησεν
…θαλίης ἐνδέξια ἔργα πέλονται.
…ζω Διὸς υἱὲ τάδ', ὡς ἐρατὸν κιθαρίζεις.
…δ' ἐπεὶ οὖν ὀλίγος περ ἐὼν κλυτὰ μήδεα
…δας,
…ὕπω καὶ μητρὶ τόδ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω,
…τόδε κρανέϊνον ἀκόντιον, ἦ μὲν ἐγώ σε
…ν ἀθανάτοισι καὶ ὄλβιον ἡγεμονεύσω.
…ἀγλαὰ δῶρα, καὶ ἐς τέλος οὐκ ἀπατήσω.
…δ' Ἑρμῆς μύθοισιν ἀμείβετο κερδαλέοισιν,
…μ' ἑκάεργε περιφραδές· αὐτὰρ ἐγώ σοι
…μετέρης ἐπιβήμεναι οὔτι μεγαίρω.
…εἰδήσεις. ἐθέλω δέ τοι ἤπιος εἶναι
…ι μύθοισι. σὺ δὲ φρεσὶ πάντ' εὖ οἶδας·
…γὰρ Διὸς υἱὲ μετ' ἀθανάτοισι θαάσσεις
…ἐρατερός τε φιλεῖ δέ σε μητίετα Ζεὺς,
…ς ὁσίης, ἔπορεν δέ τοι ἀγλαὰ δῶρα·
…ις σέ γε φασὶ δαήμεναι ἐκ Διὸς ὀμφῆς,
…ς θ' ἑκάεργε Διὸς πάρα, θέσφατα πάντα.
…αὐτὸς ἐγὼ παῖδ' ἀφνειὸν δεδάηκα.
…αὐτάγρετόν ἐστι δαήμεναι, ὅ, τι μενοινᾷς,
…ἐπεὶ οὖν τοι θυμὸς ἐπιθύει κιθαρίζειν,
…καὶ κιθάριζε, καὶ ἀγλαΐας ἀλέγυνε,
…ος ἐξ ἐμέθεν. σὺ δέ μοι φίλε κῦδος ὄπαζε·
…μετὰ χερσὶν ἔχων λιγύφωνον ἑταίρην.
…εὖ καὶ κόσμον ἐπισταμένως ἀγορεύειν·
…μὲν ἔπειτα φέρειν εἰς δαῖτα θάλειαν,
…ν ἱμερόεντα, καὶ ἐς φιλοκυδέα κῶμον,
…ύνην νυκτός τε καὶ ἤματος· ὅστις ἄρ' αὐτὴν
…σοφίῃ δεδαημένος ἐξερεείνῃ,
…ὴ παντοῖα νόῳ χαρίεντα διδάσκει
…ηθείῃσιν ἀθυρομένη μαλακῇσιν,
…φθέγξεται δυήπαθον. ὃς δέ κεν αὐτὴν
…τὸ πρῶτον ἐπιζαφελῶς ἐρέῃνε,
…τως κεν ἔπειτα μετήορά τε θρυαλίζοι.
…αὐτάγρετόν ἐστι δαήμεναι ὅ, τι μενοινᾷς,
…γὼ δώσω ταύτην Διὸς ἀγλαὲ κοῦρε,
…δ' αὖ ὄρεός τε καὶ ἱπποβότου πεδίοιο
…νους ἑκάεργε νομεύσομεν ἀγραύλοισιν,
…λις τέξουσι βόες ταύροισι μιγεῖσαι
…θηλείας τε καὶ ἄρσενας. οὐδέ τι σὲ χρὴ
…έον περ ἐόντα περιζαμενῶς κεχολῶσθαι.
…ἰπὼν, ὤρεξ'· ὁ δ' ἐδέξατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
…, ἠγγυάλιξεν ἔχων μάστιγα φαεινήν,
…λ:ς τ' ἐπέτελλεν. ἐδέξατο δὲ Μαιάδος υἱὸς
…κίθαριν δὲ λαβὼν ἐπ' ἀριστερὰ χειρὸς
…ῆς ἀγλαὸς υἱὸς ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
…ῳ ἐπερήτιζε κατὰ μέλος· ἡ δ' ὑπὸ καλὸν
…ερόεν κονάβησε· θεὸς δ' ὑπὸ μέλος ἄεισε.
…ες μὲν ἔπειτα ποτὶ ζάθεον λειμῶνα
…ραπέτην· αὐτοὶ δὲ Διὸς περικαλλέα τέκνα

Neq; aliquem immortaliũ, qui Olympias domos habent,
Præter te impostorem Iouis & Maiæ fili,
Quæ ars, quæ Musa difficilium curarum,
Quod exercitium, verè enim simul tria adsunt,
Lætitiam, & amorem, ac dulcem somnum acciperet:
Etenim ego Musarum Olympiadarum sum sectator.
His choreæq; curæ sunt & præclara via cantionis,
Et cantus florens, & amabilis strepitus tibiarum.
Sed nondum mihi cantus in mente sic curæ fuit,
Qualia iuuenũ conuiuij apta opera existunt.
Admiror Iouis fili hæc quàm amabiliter citharã pulsas.
Nunc autem quoniam paruus licet, inclyta consilia nosti.
Tibiq; ipsi & matri hoc verè dicam,
Ne per hoc corneum telum, certè quidem ego te
Inclytum inter immortales, & beatum ducam,
Daboq; præclara munera & tandem nõ te decipiam.
Huic autem Mercurius verbis respõdebat astutis,
Interrogas me Procol operans, verùm ego tibi
Artem nostram ascendere non video.
Hodie scies, volo autem tibi placidus esse
Consilio & verbis, tu autem in mente omnia nosti,
Primus enim Iouis fili inter immortales cognosces
Bonusq; fortisq;, amat vtiq; te consultor Iupiter
Ex omni sanctitate, dedit autem tibi præclara dona.
Et honores, te aiunt, didicisse ex Iouis consilio.
Vaticiniaq; Procul operans à Ioue fata omnia.
Et nunc ipse ego te filium opulentum cognoui.
Tibi autem promptum est dicere quodcunq; cupis.
Sed quoniã tibi animus mouetur citharam pulsare,
Cane & citharam pulsa, & gaudia tibi curæ sint,
Suscipiens à me, tu autem mihi chare gloriam præbe.
Rectè cane præ manibus habens dulciuocam sociam,
Pulcrè & benè ac ornatè sciens dicere.
Securus quidem deinde ferre ad conuiuiũ floridum,
Et choream amabilem, & ad amantẽ gloriã ludum.
Lætitiam noctisq; & diei, quicunq; igitur ipsam
Arte & sapientia edoctus interrogaret.
Allocuta multa variaq; mente grata docet.
Facilè consuetudinibus ludens mollibus.
Operationem dicẽs infelicem quicunq; autem ipsam
Nescius primùm vehementer interrogauit,
Stultè sic deinde sublimeq; perturbaret.
Tibi autem promptum est discere quodcunq; cupis,
Et tibi ego dabo hanc Iouis præclare puer.
Nos autem rursus montisq; & equos pascentis soli,
Bobus pascua Procul operans pascemus agrestibus.
Hinc satis parient boues cum tauris mixtæ,
Mixtim fœminasq; & masculos, neq; te oportet
Astutus licet sis vehementer irasci.
Sic locutus præbuit, hic.a. suscepit Phœbus Apollo.
Mercurio autem præbuit habẽs scuticam præclaram.
Boum autem curas commisit, suscepit aũt Maiæ filius
Lætus, citharam autem susceptam manu leua
Latonæ præclarus filius rex procul operans Apollo,
Plectro excitabat cantum, hæc autem pulcrè
Amabiliterq; sonuit, Deus autem cantum cecinit,
Vbi boues quidem deinde ad valde diuinum pratum
Versæ sunt ipsi autem Iouis præclari filij

Ἄψορροι πρὸς Ὄλυμπον ἀγάννιφον ἐρρώσαντο,
Τερπόμενοι φόρμιγγι. χάρη δ' ἄρα μητίετα Ζεύς.
Ἄμφω δ' ἐς φιλότητα συνήγαγε· καὶ τὸ μὲν Ἑρμῆς
Λητοΐδην ἐφίλησε διαμπερὲς, ὡς ἔτι καὶ νῦν,
Σήματ' ἐπεὶ κίθαριν μὲν Ἑκηβόλῳ ἐγγυάλιξεν
Ἱμερτὴν δεδαώς· ὁ δ' ὑπωλένιον κιθάριζεν
Αὐτὸς δ' αὖθ' ἑτέρης σοφίης ἐκμάσσατο τέχνην·
Συρίγγων ἐνοπὴν ποιήσατο τηλόθ' ἀκουστήν.
Καὶ τότε Λητοΐδης Ἑρμῆν πρὸς μῦθον ἔειπε,
Δείδια Μαιάδος υἱὲ, διάκτορε, ποικιλομῆτα,
Μή μοι ἀνακλέψῃς κίθαριν καὶ καμπύλα τόξα.
Τιμὴν γὰρ πὰρ Ζηνὸς ἔχεις, ἐπαμοίβια ἔργα
Θήσειν ἀνθρώποισι κατὰ χθόνα πουλυβότειραν,
Ἀλλ' εἴ μοι τλαίης γε θεῶν μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,
Ἢ κεφαλῇ νεύσας, ἢ ἐπὶ Στυγὸς ὄβριμον ὕδωρ,
Πάντ' ἂν ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένα καὶ φίλα ἔρδοις.
Καὶ τότε Μαιάδος υἱὸς ὑποσχόμενος κατένευσε
Μή ποτ' ἀποκλέψειν ὅσ' Ἑκηβόλος ἐκτεάτισται,
Μηδέ ποτ' ἐμπελάσειν πυκινῷ δόμῳ. αὐτὰρ Ἀπόλλων
Λητοΐδης κατένευσεν ἐπ' ἀρθμῷ καὶ φιλότητι,
Μή τινα φίλτερον ἄλλον ἐν ἀθανάτοισιν ἔσεσθαι
Μήτε θεὸν μήτ' ἄνδρα Διὸς γόνον. ἐκ δὲ τέλειον
Σύμβολον ἀθανάτων ποιήσομαι, ἠδ' ἅμα πάντων,
Πιστὸν ἐμῷ θυμῷ καὶ τίμιον. αὐτὰρ ἔπειτα
Ὄλβου καὶ πλούτου δώσω περικαλλέα ῥάβδον,
Χρυσείην, τριπέτηλον, ἀκήριον, ἥ σε φυλάξει,
Πάντας ἐπικραίνουσα θεοὺς, ἐπέων τε καὶ ἔργων
Τῶν ἀγαθῶν, ὅσα φημὶ δαήμεναι ἐκ Διὸς ὀμφῆς.
Μαντείην δὲ φέριστε διοτρεφὲς ἣν ἐρεείνεις,
Οὔτε σὲ θέσφατόν ἐστι δαήμεναι, οὔτε τιν' ἄλλον
Ἀθανάτων. τὸ γὰρ οἶδε Διὸς νόος· αὐτὰρ ἔγωγε
Πιστωθεὶς κατένευσα καὶ ὤμοσα καρτερὸν ὅρκον,
Μή τινα νόσφιν ἐμεῖο θεῶν αἰειγενετάων
Ἄλλον γ' εἴσεσθαι Ζηνὸς πυκινόφρονα βουλήν.
Καὶ σὺ κασίγνητε χρυσόρραπι μή με κέλευε
Θέσφατα πιφαύσκειν ὅσα μήδεται εὐρύοπα Ζεύς.
Ἀνθρώπων δ' ἄλλον δηλήσομαι, ἄλλον ὀνήσω,
Πολλὰ περιτροπέων ἀμεγάρτων φῦλ' ἀνθρώπων.
Καὶ μὲν ἐμῆς ὀμφῆς ἀπονήσεται ὅστις ἂν ἔλθῃ
Φωνῇ καὶ πτερύγεσσι τεληέντων οἰωνῶν·
Οὗτος ἐμῆς ὀμφῆς ἀπονήσεται, οὐδ' ἀπατήσω.
Ὃς δέ κε μαψιλόγοισι πιθήσας οἰωνοῖσι,
Μαντείην ἐθέλῃσι παρὲκ νόον ἐξερεείνειν
Ἡμετέρην, νοέειν δὲ θεῶν πλέον αἰὲν ἐόντων,
Φήμ', ἁλίην ὁδὸν εἶσιν, ἐγὼ δέ κε δῶρα δεχοίμην.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω Μαίης ἐρικυδέος υἱὲ
Καὶ Διὸς αἰγιόχοιο, θεῶν ἐριούνιε δαῖμον
Μοῖραι γάρ τινες εἰσὶ κασίγνηται γεγαυῖαι
Παρθένοι, ὠκείῃσιν ἀγαλλόμεναι πτερύγεσσι,
Τρεῖς. κατὰ δὲ κρατὸς πεπαλαγμέναι ἄλφιτα λευκὰ
Οἰκία ναιετάουσιν ὑπὸ πτυχὶ Παρνησοῖο,
Μαντείης ἀπάνευθε διδάσκαλοι, ἣν ἐπὶ βουσὶ
Παῖς ἔτ' ἐὼν μελέτησα· πατὴρ δ' ἐμὸς οὐκ ἀλέγυνεν.
Ἐντεῦθεν δ' ἤπειτα ποτώμεναι ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλῃ,
Κηρία βόσκονται, καί τε κραίνουσιν ἕκαστα.
Αἱ δ' ὅτε μὲν θυίωσιν ἐδηδυῖαι μέλι χλωρὸν,
Προφρονέως ἐθέλουσιν ἀληθείην ἀγορεύειν·
Ἢν δ' ἀπονοσφισθῶσι θεῶν ἡδεῖαν ἐδωδὴν,

Retrogradi ad Olympū valde niuosum cōtena
Oblectati cithara, gauisus est igitur cōsultor Iu
Ambos .a. in amicitiā cōduxit: & tū quidē Mer.
Latonium amauit omnino sicuti adhuc & nu
Signum postquā citharā quidē pcul iacienti p
Amabilē cùm didicisset, hic verò sub vlna so
Ipse autem rursus alterius sapientiæ fingebat a
Fistularum vocem fecit procul audibilem.
Et tunc Latonius Mercurium verbis affatus e
Metuo Maiæ fili nuncie varia consilia habe.
Ne mihi furto auferas citharam ac curuos arc
Honorem enim à Ioue habes alterna opera
Facere hominibus in terra multos nutriente
Verùm si mihi feres Deorū magnū iuramētū i
Et capite annuens, vel per Stygiæ fortem aqua
Omnia vtiq; meo in animo grata faceres.
Et tunc Maiæ filius promittens annuit,
Nunquā se furaturū quæcunq; Proculiaciēs poss.
Neq; vnquā appropinquare densam domum, at
Latonius annuit in concordia & amicitia,
Neminem sibi magis charum inter mortales,
Neq; Deū, neq; virum Iouis fœtum, perfectum
Signum immortalium faciam, vt præ omnibu
Fidum meo animo, & honorabilem, verùm po
Felicitatis, & diuitiarum dabo præclaram vi
Auream, trium foliorum, synceram, quæ te se
Omnes perficiens Deos, verborumq; & operun
Bonorum, quæcunq; dico didicisse ex Iouis con
Vaticinium autē optimè à Ioue alite quā scis
Neq; te fatum est discere, neq; aliquem alium
Immortalium, hoc enim nouit Iouis mens. ver
Certò persuasus annui ac iuraui forte iusiura
Neq; aliquem præter me Deorum immortaliu
Alium scire Iouis sapiens consilium.
Et tu frater habens auream virgam ne me iu
Fata detegere, quæcunq; consilio habet altiso
Hominum autem alij nocebo, alium iuuabo.
Multa circumiens magnorum gentes homin
Atqui meo vaticinio iuuabitur, quicunq; vti
Voce, ac alis perfectarum auium,
Hic à meo vaticinio iuuabitur, neq; prætermi
Quicunq; autem vaniloquis fretus auibus,
Vaticinium voluerit præter mentem interrog
Nostram, intelligere .a. Dijs plus semper existe
Dico, pcliuem viam it. ego .a. vtiq; dona susc
Aliud autem tibi dicam Maiæ valde inclyte
Et Iouis ægidiferi Deorum valde vtilis dæmo
Parcæ enim quædam sunt sorores natæ
Virgines velocibus gaudentes alis
Tres, super caput autem consperſæ farina alba
Domos habitant sub valle Parnasi,
Absq; vaticinio magistræ, quod in bobus
Puer adhuc meditatus sum: pater autem me
non faciebat.
Hinc deinde volantes aliàs alibi
Fauos depascunt, & quæ perficiunt singula.
Hæ .a. quādoquidē insanierint edentes mel vi
Promptè voluerint veritatem dicere.
Si verò priuatæ fuerint Deorum suaui cibo,

...ῶν δ' ἤπειτα παρὲξ ὁδὸν ἡγεμονεύειν.
...πειτα δίδωμι· σὺ δ' ἀτρεκέως ἐρεείνων,
...αὶ φρένα τέρπε· καὶ εἰ βροτὸν ἄνδρα δαείης,
...ῆς ὀμφῆς ἐπακούσε), αἴκε τύχησι.
...ε Μαιάδος υἱὲ, καὶ ἀγραύλους ἕλικας βοῦς,
...ἀμφιπόλευε καὶ ἡμιόνους ταλαεργούς·
...ς ὀπίσι λέουσι καὶ ἀργιόδουσι σύεσσι,
...καὶ μήλοισιν, ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθὼν,
... ἐπὶ προβάτοισιν ἀνάσσειν κύδιμον Ἑρ-
...
...ς ἀΐδην τετελεσμένον ἄγγελον εἶναι.
... δοτὸς περ ἐὼν, δώσει γέρας οὐκ ἐλάχιστον.
Οὕ... Μαιάδος υἱὸν ἄναξ ἐφίλησεν Ἀπόλλων
... φιλότητι. χάριν δ' ἐπέθηκε Κρονίων.
..., ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ὁμιλεῖ.
...μὲν οὖν ὀνίνησι, τὸ δ' ἄκριτον ἠπεροπεύει
...ὀρφναίην φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
...ὺ μὲν οὕτω χαῖρε Διὸς καὶ Μαιάδος υἱέ·
...γὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ἈΦΡΟΔΙ'ΤΗΝ.

...οῦσα μοι ἔννεπε ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης
Κύπριδος, ἥτε θεοῖσιν ἐπὶ γλυκὺν ἵμερον
...
...δαμάσσατο φῦλα καταθνητῶν ἀνθρώπων,
... τε διιπετέας, καὶ θηρία πάντα
...ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδ' ὅσα πόντος·
... δ' ἔργα μέμηλεν ἐϋστεφάνου Κυθερείης.
...ς δ' οὐ δύναται πεπιθεῖν φρένας οὐδ' ἀπατῆσαι,
...τ' αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιδ' Ἀθήνην.
... οἱ εὔαδεν ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,
...ρα οἱ πόλεμοι τε ἅδον καὶ ἔργον Ἄρηος,
...ί τε, μάχαι τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' ἀλεγύνειν.
... τέκτονας ἄνδρας ἐπιχθονίους ἐδίδαξε
... σάτινα καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ.
...ε παρθενικὰς ἁπαλόχροας ἐν μεγάροισιν
...α ἔργ' ἐδίδαξεν, ἐπὶ φρεσὶ θεῖσα ἑκάστῃ.
...ποτ' Ἄρτεμιδα χρυσηλάκατον κελαδεινὴν
...) ἐν φιλότητι φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη.
... τῇ ἅδε τόξα, καὶ οὔρεσι θῆρας ἐναίρειν,
...γές τε χοροί τε, διαπρύσιοί τ' ὀλολυγαὶ
...ί τε σκιόεντα, δικαίων τε πόλις ἀνδρῶν.
...ὲ αἰδοίῃ κούρῃ ἅδεν ἔργ' Ἀφροδίτης
...ὴ πρώτην τέκετο Κρόνος ἀγκυλομήτης·
... δ' ὁπλοτάτην, βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο,
...ν, ἣν ἐμνῶντο Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων·
...άλ' οὐκ ἔθελεν, ἀλλὰ στερεῶς ἀπέειπεν·
...ε ἢ μέγαν ὅρκον, ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστὶν,
...μένη κεφαλῆς πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
...ένος ἔσεσθαι πάντ' ἤματα δῖα θεάων.
... πατὴρ Ζεὺς δῶκε καλὸν γέρας ἀντὶ γάμοιο,
...ε μέσῳ οἴκῳ κατ' ἄρ' ἕζετο πῖαρ ἑλοῦσα.
...ιν δ' ἐν νηοῖσι θεῶν τιμάοχός ἐστι,
...παρὰ πᾶσι βροτοῖσι θεῶν πρέσβειρα τέτυκται.
...ι οὐ δύναται πεπιθεῖν φρένας οὐδ' ἀπατῆσαι,
...δ' ἄλλων οὔπερ τι πεφυγμένον ἐστ' Ἀφροδίτην,
... θεῶν μακάρων οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
...ε παρὲκ Ζηνὸς νόον ἤγαγε τερπικεραύνου,
...ς μέγιστός τ' ἐστὶ μεγίστης τ' ἔμμορε τιμῆς·
...ε καὶ εὖτε θέλοι, πυκινὰς φρένας ἐξαπαφοῦσα,

Conantur deinde extra viam ducere.
Has tibi postea do, tu autem verè inquirens,
Tui ipsius mentē oblecta, & si mortalē virū cognôris,
Sæpius tuum vaticinium exaudiet si acciderit.
Hæc habe Maiæ fili, ac agrestes flexipedes boues,
Equosq́ cura, & mulos patientes laboris,
Et horribiles leones, & albidentes sues,
Et canes, & oues, quæcunq́ nutrit ampla terra.
Omnibus autem in ouibus imperare inclytum Mercurium,
Solum aūt in infernum perfectum nuncium esse.
Quiq́ indotatus licet sit, dabit donū non minimum.
Sic Maiæ filium rex amauit Apollo,
Omni amicitia, gratiam autem imposuit Saturnius:
Cū omnibusq́ hic mortalib. & īmortalib. versabať.
Parū quidē igitur iuuat, ad indiscriminatim decipit
Noctem per obscuram gentes mortalium hominum,
Et tu quidem sic salue Iouis & Maiæ fili.
Verùm ego & tui & alterius memor ero cantionis.

IN VENEREM.

MVsa mihi dic opera aureæ Veneris
Cypridis, quæq́ Dijs dulcem amorem excitauit,
Atq́ domauit gentes mortalium hominum,
Auesq́ aërias, ac feras omnes.
Quascunq́ continens multas nutrit, & quascunque (pontus.
Omnib. a. curæ sunt opera pulcrā coronā habētis Ci-
Tres. a. nō valēt flectere animos, neq́ decipe, (thereæ.
Puellamq́ ægidiferi Iouis castam Palladem.
Neq́ enim illi placuêre opera aureæ Veneris:
Sed vtiq́ illi bellaq́ placuerunt & officium Martis.
Præliaq́ pugnæq́, ac præclara opera curare.
Prima fabros lignarios viros terrestres docuit
Facere scuta, & currus varios ære.
Hæq́ virgines mollicarnes in ædibus
Præclara opera docuit in mentem ponens vnicuiq́.
Nunquam Dianam habentem aureum colū sonorā:
Domat in amicitia subridens Venus.
Etenim huic placuêre arcus, ac in montibus feras ne-
Lyræq́ choreæq́ celebresq́ vlulatus, (care,
Luciq́ vmbrosi, iustorumq́ vrbs virorum,
Neq́ quidē veneranda puellæ placuêre opera Veneris
Vesta, quam primam peperit Saturnius versutus.
Deinde autem postremam consilio Iouis ægidiferi,
Venerandam, quam expetebant Neptunus & Apollo.
Hæc autem noluit, verùm rigidè respuit.
Iurauit aūt magnum iuramentum, quod vtiq́ perfe-
Vbi cepisset caput patris Iouis ægidiferi, (ctum est,
Virgo vti esset omnibus diebus diua Dearum.
Huic. a. pater Iupiter dedit pulcrā donū loco nuptiarū
Atq́ media in domo sedit pinguedinem capiens.
Omnib. a. in tēplis Deorū primùm honoris ius habet,
Et ad omnes mortales Deorum honorabilis fuit.
Harum non valet flectere mentes, neq́ decipere.
Ex alijs autem nemo est, qui fugit Venerem,
Neq́ Deorum beatorum, neq́ mortalium hominum.
Quin & Iouis mētē adimit, qui oblectatur fulminib.
Quiq́ maximus est, maximumq́ sortitus est honorem.
Et huius quando voluerit sapientē mentem decipere

Ῥηϊδίως συνέμιξε καταθνητῇσι γυναιξὶ,
Ἥρης ἐκλελαθοῦσα κασιγνήτης ἀλόχου τε,
Ἣ μέγα εἶδος. ἀρίστη ἐν ἀθανάτῃσι θεῇσι·
Κυδίστην δ' ἄρα μιν τέκετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Μήτηρ τε ῥείη· Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Αἰδοίην ἄλοχον ποιήσατο κέδν' εἰδυῖαν,
Τῇ δὲ καὶ αὐτῇ Ζεὺς γλυκὺν ἵμερον ἔμβαλε θυμῷ
Ἀνδρὶ καταθνητῷ μιχθήμεναι, ὄφρα τάχιστα
Μηδ' αὐτὴ βροτέης εὐνῆς ἀποεργμένη εἴη·
Καί ποτ' ἐπευξαμένη εἴπῃ μετὰ πᾶσι θεοῖσιν
Ἡδὺ γελοιήσασα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Ὥς ῥα θεοὺς συνέμιξε καταθνητῇσι γυναιξὶ,
Καί τε καταθνητοὺς υἱεῖς τέκον ἀθανάτοισιν,
Ὥς τε θεὰς ἀνέμιξε καταθνητοῖς ἀνθρώποις·
Ἀγχίσεω δ' ἄρα οἱ γλυκὺν ἵμερον ἔμβαλε θυμῷ,
Ὅς τότ' ἐν ἀκροπόλοις ὄρεσιν πολυπιδάκου Ἴδης
Βουκολέεσκεν βοῦς, δέμας ἀθανάτοισιν ἐοικώς.
Τὸν δ' ἤπειτα ἰδοῦσα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Ἠράσατ', ἐκπάγλως δὲ κατὰ φρένας ἵμερος εἷλεν.
Ἐς Κύπρον δ' ἐλθοῦσα, θυώδεα νηὸν ἔδυνεν
Ἐς Πάφον· ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυώδης·
Ἔνθ' ἥγ' εἰσελθοῦσα θύρας ἐπέθηκε φαεινάς.
Ἔνθα δέ μιν Χάριτες λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ
Ἀμβρότῳ, οἷα θεοὺς ἐπενήνοθεν αἰὲν ἐόντας,
Ἀμβροσίῳ ἑανῷ, τό ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν.
Ἑσσαμένη δ' εὖ πάντα περὶ χροῒ εἵματα καλὰ,
Χρυσῷ κοσμηθεῖσα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Σεῦατ' ἐπὶ Τροίην, προλιποῦσ' εὐώδεα Κύπρον,
Ὕψι μετὰ νεφέεσσι θοῶς πρήσσουσα κέλευθον,
Ἴδην δ' ἵκανεν πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν.
Βῆ δ' ἰθὺς σταθμοῖο δι' οὔρεος. οἱ δὲ μετ' αὐτὴν
Σαίνοντες πολιοί τε λύκοι χαροποί τε λέοντες,
Ἄρκτοι, παρδάλιές τε θοαὶ προκάδων ἀκόρητοι
Ἤισαν. ἡ δ' ὁρόωσα μετὰ φρεσὶ τέρπετο θυμόν·
Καὶ τοῖς ἐν στήθεσσι βάλ' ἵμερον· οἱ δ' ἅμα πάντες
Σύνδυο κοιμήσαντο κατὰ σκιόεντας ἐναύλους.
Αὐτὴ δ' ἐς κλισίας εὐποιήτους ἀφίκανε.
Τὸν δ' εὗρε σταθμοῖσι λελειμμένον οἶον ἀπ' ἄλλων
Ἀγχίσην ἥρωα, θεῶν ἄπο κάλλος ἔχοντα.
Οἱ δ' ἅμα βουσὶν ἕποντο νομοὺς κατὰ ποιήεντας
Πάντες. ὁ δὲ σταθμοῖσι λελειμμένος οἶος ἀπ' ἄλλων
Πωλεῖτ' ἔνθα καὶ ἔνθα, διαπρύσιον κιθαρίζων.
Στῆ δ' αὐτοῦ προπάροιθε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Παρθένῳ ἀδμήτῃ μέγεθος καὶ εἶδος ὁμοίη,
Μή μιν ταρβήσειεν ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας.
Ἀγχίσης δ' ὁρόων ἐφράζετο θαύμαινέν τε
Εἶδός τε μέγεθός τε καὶ εἵματα σιγαλόεντα.
Πέπλον μὲν γὰρ ἕεστο φαεινότερον πυρὸς αὐγῆς,
Εἶχε δ' ἐπιγναμπτὰς ἕλικας κάλυκάς τε φαεινάς.
Ὅρμοι δ' ἀμφ' ἁπαλῇ δειρῇ περικαλλέες ἦσαν,
Καλοὶ, χρύσειοι, παμποίκιλοι. ὡς δὲ σελήνη
Στήθεσιν ἀμφ' ἁπαλοῖσιν ἐλάμπετο θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἀγχίσην δ' ἔρος εἷλεν, ἔπος δέ μιν ἀντίον ηὔ-
δα,
Χαῖρε ἄνασσ', ἥτις μακάρων τάδε δώμαθ' ἱκάνεις,
Ἄρτεμις, ἢ Λητὼ, ἠὲ χρυσῆ Ἀφροδίτη,
Ἢ Θέμις ἠϋγενὴς, ἠὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἤ πού τις Χαρίτων δεῦρ' ἤλυθες, αἵ τε θεοῖσι
Πᾶσιν ἑταιρίζουσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.

Facilè miscuit cum mortalibus mulieribus,
Iunone clàm à sorore & vxore,
Quæ magna forma, pulcerrima inter immortal
Inclytißimã igitur illam peperit Saturnus ver
Materq́; Rhea. Iupiter. a. incorruptibilia cõsilia
Venerandam mulierem fecit inclyta scientem,
Huicq́; ipsi Iupiter dulcem amorem imposuit a
Viro cum mortali vt misceretur, vt quàm celer
Ne & ipsa humano in concubitu expers non sit,
Atq; aliquando iactans diceret inter omnes De
Dulcè subridens risum amans Venus,
Quòd vtiq; Deos miscuit cum mortalib. mulie
Et mortales filios peperit cum immortalibus,
Quare Deas immiscuit cum mortalibus homi
Anchisæ igitur illi dulcem amorem imposuit a
Qui tũ in summis versabatur mõtib. multifont
Custodiebat boues, corpore immortalibus simil
Hunc autem postea cùm vidisset subridens Ven
Amauit, horrendè autem mentem amor cep.
Cyprũ. a. cùm venißet, odoriferũ templũ ingre
Paphi, ibi autem illi templum est araq́; sacra,
Vbi hæc ingressa ianuas imposuit lucentes.
Ibi autem illam Gratiæ lauârunt & vnxerunt
Immortali, qualiter Deos cõuenit semper exist
Ambrosio peplo, quod vtiq; illi sacratum erat.
Induta autem rectè omnia circa corpus vesti
Auro ornata subridens Venus (p
Contendebat Troiam derelicta odora Cypro,
Altè per nubes velociter faciens iter.
Idam autem peruenit multifontẽ matrem fer
Incedit. a. rectã stabuli viam per montẽ, cum
Adblandientes canesq́; lupi, terribilesq́; leone
Vrsæ pardiq́; veloces, ceruorum insatiabiles
Iuerunt, hæc. a. inspiciens in mẽte oblectabat a
Et his in pectorib. imposuit amorẽ, hi. a. simul
Bini dormiêrunt circa opacos recessus.
Ipsa verò ad tabernacula pulcrè facta perueni
Hunc aũt inuenit in stabulis relictum solum a
Anchisen heroa, à Dijs pulcritudinem haben
Alij aũt simul boues sequebantur per pascua p
Omnes. hic autem ad stabulum relictus solu
Versabatur hinc & hinc claro & peruio sono c
Stetit aũt ipso coram Iouis filia Venus, (pu
Virgini indomitæ magnitudine ac forma simili
Ne sibi ipsi incuteret timorem antè oculis cõsp
Anchises autem videns perpendebat, mirabat
Formamq́; magnitudinemq́; & vestes preciosas
Peplo etenim induta erat splendidiore ignis ra
Habebat autem flexos capreolos, calycesq́; lucid
Catenæ autem circa molle collum perpulcræ era
Pulcræ, aureæ, omniuariæ, tanquam autem Lu
Pectora circa mollia splendebant, mirum viae
Anchisen autem amor cepit, verbum autem illi
trà dixit,
Salue regina, quæcunq; beatorũ has domos a
Diana, vel Latona, aut aurea Venus,
Vel Themis generosa, aut casta Pallas,
Vel vtiq; aliqua Gratiarum huc venisti, quæq; i
Omnibus sociantur, ac immortales vocantur.

ης μφάων αἵτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται,
Νυμφῶν αἳ καλὸν ὄρος τόδε ναιετάουσι,
ὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ βήσσεα ποιήεντα·
ὶ δ' ἐγὼ ἐν σκοπιῇ περιφαινομένῳ ἐνὶ χώρῳ
μὸν ποιήσω, ῥέξω δέ τοι ἱερὰ καλὰ
ρῃσι πάσῃσι. σὺ δ' εὔφρονα θυμὸν ἔχουσα,
ς με μετὰ Τρώεσσιν ἀριπρεπέ' ἔμμεναι ἄνδρα.
εἰσοπίσω θαλερὸν γόνον· αὐτὰρ ἔμ' αὐτὸν
ρὸν ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο,
λβιον ἐν λαοῖς, καὶ γήραος οὐδὸν ἱκέσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
γχίση κύδιστε χαμαιγενέων ἀνθρώπων,
ὔ τις θεός εἰμι. τί μ' ἀθανάτῃσιν ἐΐσκεις;
λλὰ καταθνητή τε, γυνὴ δέ με γείνατο μήτηρ.
τρεὺς δ' ἐστὶ πατὴρ ὄνομα κλυτὸς, εἴπου ἀκούεις,
ς πάσης Φρυγίης εὐτειχήτοιο ἀνάσσει.
λῶσσαν δ' ὑμετέρην καὶ ἡμετέρην σάφα οἶδα.
ρωὰς γὰρ μεγάρῳ με τροφὸς τρέφεν· ἡ δὲ διαπρὸ
ικρὴν παῖδ' ἀτίταλλε φίλης παρὰ μητρὸς ἑλοῦσα.
ς δή τοι γλῶσσάν τε καὶ ὑμετέρην εὖ οἶδα.
νῦν δέ μ' ἀνήρπαξε χρυσόρραπις Ἀργειφόντης
κ χοροῦ Ἀρτέμιδος χρυσηλακάτου κελαδεινῆς.
ολλαὶ δὲ Νύμφαι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
αίζομεν, ἀμφὶ δ' ὅμιλος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο.
νθεν μ' ἥρπαξε χρυσόρραπις Ἀργειφόντης·
ολλὰ δ' ἐπήγαγεν ἔργα καταθνητῶν ἀνθρώπων,
ολλὴν δ' ἄκληρόν τε καὶ ἄκτιτον, ἣν διὰ θῆρες
μοφάγοι φοιτῶσι κατὰ σκιόεντας ἐναύλους.
ὐδὲ ποσὶ ψαύειν ἐδόκουν φυσιζόου αἴης.
γχίσεω δέ με φάσκε παραὶ λέχεσιν καλέεσθαι
ουριδίην ἄλοχον, σοὶ δ' ἀγλαὰ τέκνα τεκεῖσθαι.
ὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δεῖξε καὶ ἔφρασεν, ἤτοι ὅ γ' αὖτις
θανάτων μετὰ φῦλ' ἀπέβη κρατὺς Ἀργειφόντης.
ὐτὰρ ἐγώ σ' ἱκόμην, κρατερὴ δέ μοι ἔπλετ' ἀνάγκη.
λλά σε πρὸς Ζηνὸς γουνάζομαι ἠδὲ τοκήων
σθλῶν, (οὐ γάρ τοι γε κακοὶ τοιόνδε τέκοιεν)
δμήτην μ' ἀγαγὼν καὶ ἀπειρήτην φιλότητος,
ατρί τε σῷ δεῖξον καὶ μητέρι κέδν' εἰδυίῃ,
οῖς τε κασιγνήτοις οἵ τοι ὁμόθεν γεγάασιν.
ὔ σφιν ἀεικελίη νυὸς ἔσσομαι, ἀλλ' εἰκυῖα·
ἴ τοι ἀεικελίη γυνὴ ἔσσομαι, ἠὲ καὶ οὐκί.
έμψαι δ' ἄγγελον ὦκα μετὰ Φρύγας αἰολοπώλους
ἰπεῖν πατρί τ' ἐμῷ καὶ μητέρι κηδομένῃ περ.
ἱ δέ τοι χρυσόν κεν ἅλις ἐσθῆτά θ' ὑφαντὴν
έμψουσιν· σὺ δὲ πολλὰ καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα.
αῦτα δὲ ποιήσας δαίνυ γάμον ἱμερόεντα,
ίμιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ὣς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἵμερον ἔμβαλε θυμῷ.
Ἀγχίσην δ' ἔρος εἷλεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Εἰ μὲν θνητή τ' ἐσσί, γυνὴ δέ σε γείνατο μήτηρ,
Ὀτρεὺς δ' ἐστὶ πατὴρ ὄνομα κλυτὸς, ὡς ἀγορεύεις,
ἀθανάτοιο δ' ἕκητι διακτόρου ἐνθάδ' ἱκάνεις
Ἑρμέω, ἐμὴ δ' ἄλοχος κεκλήσεαι ἤματα πάντα.
οὔτις ἔπειτα θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων
ἐνθάδε με σχήσει πρὶν σῇ φιλότητι μιγῆναι
αὐτίκα νῦν· οὐδ' εἴ κεν ἑκηβόλος αὐτὸς Ἀπόλλων
τόξου ἀπ' ἀργυρέου προΐῃ βέλεα στονόεντα.
βουλοίμην κεν ἔπειτα γύναι εἰκυῖα θεῇσι,

Vel aliqua Nympharum quæ lucos pulcros habitant,
Aut Nympharũ, quæ pulcrum montem hunc habitãt,
Et fontes fluuiorum, & cauernas pingues:
Tibi autem ego in specula in loco apparenti
Aram faciam, sacrificabo autem tibi sacra pulcra,
Horis omnibus, tu autem benignum animum habens,
Concede me inter Troianos valde decorũ esse viru[m]
Fac autem postea floridum fœtum, verùm me ipsum
Diu benè viuere, & videre lucem Solis,
Beatum inter populos, & senectutis in limen venire.
Huic respondit postea Iouis filia Venus,
Anchise inclytißime humi genitorum hominum,
Non aliqua Dea sum, quid me immortalibus æquas?
Sed mortalis, mulier autem me genuit mater.
Otreus autem est pater nomine, si quando audis,
Qui omnem Phrygiam benè munitam regnat.
Linguam autem vestram, & nostram apertè noui.
Troiana enim in domo me nutrix alebat, hæc autem
Paruam filiã educauit, chara à matre cùm accepisset.
Sic vtiq; linguam & vestram benè noui.
Nunc. a. me rapuit habens auream virgam Argicida,
Ex cœtu Dianæ aureum colum habentis sonoræ,
Multæ autem Nymphæ virgines benè dotatæ,
Ludebam', circa. a. multitudo infinita coronata erat
Inde me rapuit auream virgam habens Argicida.
Multa autem duxit me ad opera mortalium hominũ,
Multam autem exortem & inædificatam, quam feræ
Crudiuoræ frequentant per vmbrosas valles,
Neq; pedibus tangere videbar flantem vitam terrã,
Anchisæ autem me dicebat ad cubilia vocari
Puellam vxorem, abs te. a. perpulcros filios pärere.
At postquam ostendit, & dixit, hic quidem rursus
Immortales ad gentes iuit fortis Argicida.
Verùm ego ad te veni, fortis autẽ mihi fuit necessitas.
Sed te per Iouem oro, ac per parentes
Bonos, (neq; enim mali talem peperissent,)
Indomitam me ducens & inexpertem rei venereæ,
Patriq; tuo ostende, ac matri inclyta scienti,
Tuisq; fratribus, qui tecum simul geniti sunt.
Non illis dißimilis nurus ero, sed similis.
Si quid dißimilis mulier ero, siue & non, (habentes
Mittere. a. nũcium celeriter ad Phrygas varios equos
Dicere patriq; meo, & matri licet illi sit curæ.
Hi autem aurum vtiq; satis, vestemq; textam
Mittent, tu autem multa & præclara accipies dona.
His autem peractis celebra nuptias amabiles,
Honorabiles hominibus & immortalibus Dijs,
Sic cùm dixisset Dea, dulcẽ amorẽ imposuit animo,
Anchisem. a. amor cepit, verbum. a. dixit atq; nominabat,
Siquidẽ mortalis es, mulier autẽ te genuit mater,
Otreus autem est pater nomine inclytus, vt narras,
Immortalis autem causa nuncij vtiq; huc peruenis
Mercurij, mea autẽ mulier vocaberis diebus omnibus
Nemo deinde Deorum, neq; mortalium hominum
Hîc me tenebit quò minus tibi in amore miscear
Statim nunc, neq; si vtiq; procul iaciens ipse Apollo
Arcu ab argenteo emiserit iacula tristia.
Velim vtiq; postea mulier similis deabus,

σῆς εὐνῆς ἐπιβὰς, δῦναι δόμον ἄϊδος εἴσω.
Ὣς εἰπὼν, λάβε χεῖρα. φιλομμειδὴς δ' Ἀφροδίτη
Ἕρπε μεταστρεφθεῖσα, κατ' ὄμματα καλὰ βαλοῦσα
Ἐς λέχος εὔστρωτον, ὅτι περ πάρος ἔσκεν ἄνακτι
Χλαίνῃσιν μαλακῇς ἐστρωμένον· αὐτὰρ ὕπερθεν
Ἄρκτων δέρματ' ἔκειτο, βαρυφθόγγων τε λεόντων,
Τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οὔρεσιν ὑψηλοῖσιν.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν λεχέων εὐποιήτων ἐπέβησαν,
Κόσμον μέν οἱ πρῶτον ἀπὸ χροὸς εἷλε φαεινὸν,
Πόρπας τε, γναμπτάς θ' ἕλικας, κάλυκάς τε καὶ ὅρμους.
Λῦσε δέ οἱ ζώνην, ἰδὲ εἵματα σιγαλόεντα
Ἔκδυε, καὶ κατέθηκεν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου
Ἀγχίσης· ὁ δ' ἔπειτα θεῶν ἰότητι καὶ αἴσῃ,
Ἀθανάτῃ παρέλεκτο θεᾷ βροτὸς, οὐ σάφα εἰδώς.
Ἦμος δ' ἂψ εἰς αὖλιν ἀποκλίνουσι νομῆες
Βοῦς τε καὶ ἴφια μῆλα νομῶν ἐξ ἀνθεμοέντων,
Τῆμος ἄρ' Ἀγχίσῃ μὲν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχευε
Νήδυμον, αὐτὴ δὲ χροῒ ἐνύνυτο εἵματα καλά.
Ἑσσαμένη δ' εὖ πάντα περὶ χροῒ δῖα θεάων,
Ἔστη πὰρ κλισίῃ εὐποιήτοιο μελάθρου.
Ἧρε κάρη· κάλλος δὲ παρειάων ἀπέλαμπεν
Ἄμβροτον, οἷόν τ' ἐστὶν ἐϋστεφάνου Κυθερείης.
Ἐξ ὕπνου τ' ἀνέγειρεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
Ὄρσεο Δαρδανίδη· τί νυ νήγρετον ὕπνον ἰαύεις;
Καὶ φράσαι εἴ τι ὁμοίη ἐγὼν ἰνδάλλομαι εἶναι
Οἵην δή με τὸ πρῶτον ἐν ὀφθαλμοῖσι νόησας.
Ὣς φάθ'· ὁ δ' ἐξ ὕπνοιο μάλ' ἐμμαπέως ὑπάκουσεν.
Ὡς δ' εἶδεν δειρήν τε καὶ ὄμματα καλ' Ἀφροδίτης,
Τάρβησέν τε καὶ ὄσσε παρακλιδὸν ἔτραπεν ἄλλῃ.
Ἂψ δ' αὖτις χλαίνῃ τε καλύψατο καλὰ πρόσωπα,
Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αὐτίκα σ' ὡς τὰ πρῶτα θεὰ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Ἔγνων ὡς θεὸς ἦσθα· σὺ δ' οὐ νημερτὲς ἔειπες.
Ἀλλά σε πρὸς Ζηνὸς γουνάζομαι αἰγιόχοιο,
Μή με ζῶντ' ἀμενηνὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἐάσῃς
Ναίειν, ἀλλ' ἐλέαιρ'· ἐπεὶ οὐ βιοθάλμιος ἀνὴρ
Γίγνεται, ὅστε θεαῖς εὐνάζεται ἀθανάτῃσι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Ἀγχίση κύδιστε καταθνητῶν ἀνθρώπων,
Θάρσει, μηδέ τι σῇσι μετὰ φρεσὶ δείδιθι λίην.
Οὐ γάρ τοί τι δέος παθέειν κακὸν ἐξ ἐμέθεν γε,
Οὐδ' ἄλλων μακάρων· ἐπειὴ φίλος ἐσσὶ θεοῖσι.
Σοὶ δ' ἔσται φίλος υἱὸς ὃς ἐν Τρώεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παῖδες παίδεσσι διαμπερὲς ἐκγεγάονται.
Τῷ δὲ καὶ Αἰνείας ὄνομ' ἔσσεται, οὕνεκά μ' αἰνὸν
Ἔσχεν ἄχος ἕνεκα βροτοῦ ἀνέρος ἔμπεσον εὐνῇ.
Ἀγχίθεοι δὲ μάλιστα καταθνητῶν ἀνθρώπων
Αἰεὶ ἀφ' ὑμετέρης γενεῆς εἶδός τε φυήν τε.
Ἤτοι μὲν ξανθὸν Γανυμήδεα μητίετα Ζεὺς
Ἥρπασ' ἑὸν διὰ κάλλος, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη,
Καί τε Διὸς κατὰ δῶμα θεοῖς ἐπιοινοχοεύοι,
Θαῦμα ἰδεῖν, πάντεσσι τετιμένος ἀθανάτοισι,
Χρυσέου ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων νέκταρ ἐρυθρόν.
Τρῶα δὲ πένθος ἄλαστον ἔχε φρένας, οὐδέ τι ᾔδει
Ὅππῃ οἱ φίλον υἱὸν ἀνήρπασε θέσπις ἄελλα·
Τὸν δ' ἤπειτα γόασκε διαμπερὲς ἤματα πάντα.
Καί μιν Ζεὺς ἐλέησε, δίδου δέ οἱ υἷος ἄποινα
Ἵππους ἀργίποδας, τοί τ' ἀθανάτους φορέουσι.

Tuum cubile ascendens, ingredi domum inferni.
Sic locutus, cepit manum, subridens. a. Venus
Ibat versa, oculos pulcros eyciens
Ad lectum bene stratum, vbi antea erat regi
Vestibus mollibus stratum, at insuper
Vrsorum pelles iacebant, grauiuocumq; leonum
Quos ipse occiderat in montibus altis,
Hi. a. postquam lectos bene constructos ascender
Ornamētū quidē illi primū à corpore abstulit luc
Fibulasq; flexibiles, helic.usq; calycasq; & monilia
Soluit. a. illius zonam & vestes stupendas
Exuebat, ac deposuit in sedem aureis clauis confi
Anchises, hic autem postea Deorum sententia &
Cū immortali cōcubuit Dea mortalis nō apertè,
Quando autem rursus ad stabulum redeūt past
Bouesq; & generosæ oues pascuis è florentibus.
Tunc vtiq; Anchisæ quidem dulcē somnū effuna
Suauem, ipsa verò corpore induebat vestes pulcr
Induta autem rectè omnia circa corpus diua D
Stetit igitur in lectum bene constructæ domus
Sustulit caput, pulcritudo. a. genarum splendeb
Immortalis, qualisq; est bene coronatæ Cytherea
A somno autem excitauit, verbumq; dixit, atq
minabat.
Exurge Dardanide, quare inexpergibilē somnū
Ac dic si quid similis ego videor esse,
Qualem me primum oculis inspexisti.
Sic dixit, hic. a. à somno valde promptè exau
Vt autem vidit collum & oculos pulcros Veneris
Timuitq;, & oculos declinando vertit alibi.
Iterum autem retrò veste cooperuit pulcram fa
Et illam precatus verba alata dixit,
Statim te vt primùm Dea vidi oculis,
Cognoui vt Dea eras, tu autem non verum dixi
Verùm te per Iouem oro ægidiferum,
Ne me viuentem debilem inter homines sinas
Habitare, verùm miserere, quoniam nō longæu
Fit, quisquis cum Deabus concumbit immortali
Huic. a. respondit deinde Iouis filia Venus,
Anchise inclytißime mortalium hominum,
Confide, neq; tuo in animo timeas valde.
Neq; enim tibi aliquis timor malum pati ex me
Neq; ex alijs beatis, quoniam amicus es Dijs.
Tibi autem erit charus filius, qui Troas regnabit,
Et filijs filij omnino nascentur.
Huic. a. & Aeneas nomen erit, quoniam me grau
Habuit dolor, quòd mortalis viri incidi ad lectu
Propè Dij autem maximè mortalium hominum
Semper à vestra natione, formaq; ingenioq;.
Hic quidem flauum Ganymedem consultor Iupit
Rapuit suā propter pulcritudinē, vt cū Dijs conu
Et Iouis in domo Dijs vinum effunderet,
Mirabile visu, ab omnibus honoratus immortal
Aureo ex cratere hauriens nectar rubrum.
Troianū (regē). v. luct' perpetu' habebat pcordia
Vbi illi charū filium rapuit diuina pcella,
Hunc deinde lugebat omnino in diebus omnibus,
Et illum Iupiter misertus est, dedit. a. illi filij dona
Equos velocipedes, quiq; immortales fuerant,

οἱ. ὦρον ἔδωκεν ἔχειν εἶπέν τε ἕκαστα
ιος Δημοσιώνῃσι διάκτορος Ἀργειφόντης,
ἔοι θάνατος καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.
ἐπ ἤδη Ζηνὸς ὅγ᾽ ἔκλυεν ἀγγελιάων,
ἔτ᾽ ἔπειτα γόασκε γεγήθει δὲ φρένας ἔνδον,
ποισιν ὁ δ᾽ ἵπποισιν ἀελλοπόδεσσιν ὀχεῖτο.
δ᾽ αὖ Τιθωνὸν χρυσόθρονος ἥρπασεν ἠώς,
ετέρης γενεῆς, ἐπιείκελον ἀθανάτοισι.
ἢν αἰτήσουσα κελαινεφέα Κρονίωνα
ἐόντ᾽ εἶναι καὶ ζώειν ἤματα πάντα·
Ζεὺς ἐπένευσε, καὶ ἐκρήηνεν ἔελδωρ,
ἡ δ᾽ ἐνόησε μετὰ φρεσὶ πότνια ἠώς
ἡβην αἰτῆσαι, ξῦσαί τ᾽ ἀπὸ γῆρας ὀλοιόν.
τοι εἵως μὲν ἔχεν πολυήρατος Ἥβη,
ὁμένος χρυσοθρόνῳ ἠριγενείῃ.
παρ᾽ Ὠκεανοῖο ῥοῇς ἐπὶ πείρασι γαίης.
πεὶ πρῶται πολιαὶ κατέχυντο ἔθειραι
κεφαλῆς καὶ εὐγενέος τε γενείου,
τοι εὐνῆς μὲν ἀπείχετο πότνια ἠώς,
αὖτ᾽ ἀτίταλλεν ἐνὶ μεγάροισιν ἔχουσα
ἀμβροσίῃ τε, καὶ εἵματα καλὰ διδοῦσα,
δὴ πάμπαν στυγερὸν κατὰ γῆρας ἔπειγεν,
κινῆσαι μελέων δύνατ᾽ οὐδ᾽ ἀναεῖραι,
οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή·
λάμῳ κατέθηκε, θύρας δ᾽ ἐπέθηκε φαεινάς.
τοι φωνὴ ῥεῖ ἄσπετος, οὐδέ τι κῖκυς
πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν.
ἐγωγέ σε τοῖον ἐν ἀθανάτοισιν ἑλοίμην,
ἐόντ᾽ εἶναι καὶ ζώειν ἤματα πάντα.
μὲν τοιοῦτος ἐὼν εἶδός τε δέμας τε
έτερός τε πόσις κεκλημένος εἴης (τοι.
ἔπειτά μ᾽ ἄχος πυκινὰς φρένας ἀμφικαλύπ-
σε μὲν τάχα γῆρας ὁμοίιον ἀμφικαλύψει
ργ᾽ ἔπειτα παρίσταται ἀνθρώποισιν.
ον, καματηρόν, ὅτε στυγέουσι θεοί περ.
μοὶ μέγ᾽ ὄνειδος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἤματα πάντα διαμπερὲς εἵνεκα σεῖο,
ἐμοὺς ὀάρους, καὶ μήτιας αἷς ποτε πάντας
τους συνέμιξα καταθνητῇσι γυναιξί,
σκον. πάντας γὰρ ἐμὸν δάμνασκε νόημα.
δὴ οὐκέτι μοι στόμα χείσεται ἐξονομῆναι
ἐν ἀθανάτοισιν. ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀάσθην,
λιον, οὐκ ὀνοτατόν, ἀπεπλάγχθην δὲ νόοιο,
δ᾽ ὑπὸ ζώνῃ ἐθέμην βροτῷ εὐνηθεῖσα.
ἤτοι ἐπὴν δὴ πρῶτον ἴδῃ φάος Ἠελίοιο,
αἵ μιν θρέψουσιν ὀρεσκῷοι βαθύκολποι,
ἐναιετάουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
τε θνητῇς οὔτ᾽ ἀθανάτοισιν ἕπονται).
μὲν ζώουσι, καὶ ἄμβροτον εἶδαρ ἔδουσι,
μετ᾽ ἀθανάτοισι καλὸν χορὸν ἐρρώσαντο.
Σιληνοί τε καὶ εὔσκοπος Ἀργειφόντης
ἐν φιλότητι μυχῷ σπείων ἐροέντων.
δ᾽ ἅμ᾽ ἢ ἐλάται ἠὲ δρύες ὑψικάρηνοι
γεινομένῃσιν ἔφυσαν ἐπὶ χθονὶ βωτιανείρῃ,
ῇ, τηλεθάουσαι ἐν οὔρεσιν ὑψηλοῖσιν
ἠλίβατοι. τεμένη δέ ἑ κικλήσκουσιν
άτων, τὰς δ᾽ οὔτι βροτοὶ κείρουσι σιδήρῳ·
ὅτε κεν δὴ μοῖρα παρεστήκῃ θανάτοιο,
εται μὲν πρῶτον ἐπὶ χθονὶ δένδρεα καλά,

Hos illi dono dedit habere, dixitq; singula
Iouis consilijs nuncius Argicida, (bus:
Quòd esset immortalis et insenescibilis in dieb. omni-
At postquam Iouis hic audiuit nuncium,
Nõ amplius postea lugebat. gauisus. a. est mentẽ intº,
Lætus, a. equis velocibus vehebatur.
Vt. a. iterũ Tithonũ habens aureã sedẽ rapuit aurora
Vestræ nationis similem immortalibus.
Dedit se ad viam peritura nigrinubem Saturnium,
Immortalemq; esse ac viuere in diebus omnibus.
Huic. a. Iupiter annuit, & perfecit desiderium,
Insana, neq; intellexit in mente veneranda aurora
Heben petere, radereq; senectam perniciosam.
Hunc. a. quousq; quidẽ habebat à multis amata Hebè
Aurora oblectatus aurithrona ab aëre genita,
Habitabat apud Oceani fluxum ad terminos terræ.
Verùm postquam primi cani effundebantur capilli
Pulcro ex capite, & ex generosa barba,
Huius quidem à lecto abstinebat veneranda aurora.
Ipsum autem rursus nutriebat domi habens
Ciboq; ambrosiaq;, & vestes bonas dans. (bat
Verũ quãdo vtiq; omnino ad odiosam senectã ppera-
Neq; aliqd membrorũ mouere valebat, neq; attollere.
Hoc. a. illi in animo optimum videbatur consilium:
In thalamum deposuit, ianuas. a. imposuit lucidas.
Huius vtiq; vox fluit indicibilis, neq; vis
Est qualis antea fuit in flexibilibus membris,
Non vtiq; ego te talem inter immortales caperem.
Immortalemq; esse, & viuere in diebus omnibus.
Sed si quidem talis tu formaq; corporeq;
Viueres, nosterq; vir vocatus esses, (tẽ cooperiret:
Non vtiq; deinde me luctus secundum densam men-
Nunc à te quidem celeriter senectus similis cooperiet
Immisericors, quæ postea astat hominibus,
Perniciosa, laboriosa, quam & Dij odio habent.
At mihi magna iniuria inter immortales Deos
Erit in diebus omnibus omnino causa tui,
Qui anteq meas cõuersationes, et cõsilia, quib. olĩ oẽs
Immortales commiscui cum mortalibus mulieribus,
Timebant, omnes enim meum domabat consilium.
Nũc. a. vtiq; nõ amplius mihi licebat gemẽs nominare
Hoc ĩter immortales: siqdẽ ingẽti mulcta mulctata sũ
Damno duro nec tolerando, aberraui. a. mente mea.
Filium. a. sub zona posui cum mortali mixta.
Hunc quidem vbi vtiq; primùm viderit lucem Solis,
Nymphæ illũ nutriẽt mõtanæ, pfunda pectora habẽtes
Quæ hũc habitãt montẽ magnumq; valde diuinũq;,
Quæ vtiq; neq; mortales neq; immortales sequuntur.
Diu quidem viuunt, & immortalem cibũ comedunt,
Atq; cum immortalib. pulcram choream instaurant.
Cum his. a. Sileniq; & bonus explorator Argicida,
Miscebãtur in amore in recessu speluncarũ amabiliũ.
His. a. simul aut abietis, aut quercus alti capitis
Genitis nati fuère super terram alentem viros
Pulcræ, florentes in montibus altis
Stant altæ. lucos autem vocant
Immortalium. has autem non mortales secant ferrò:
Sed quando vtiq; Parca astiterit mortis,
Siccantur quidẽ primùm super terra arbores pulcræ.

φλοιὸς

Φλοιὸς δ' ἀμφιπεριφθινύθει, πίπτουσι δ' ἀπ' ὄζοι,
Τῶν δέ χ' ὁμοῦ ψυχὴ λείποι φάος ἠελίοιο.
Αἱ μὲν ἐμὸν θρέψουσι παρὰ σφίσιν υἱὸν ἔχουσαι.
Τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτον ἕλῃ πολυήρατος ἥβη,
Ἄξουσίν σοι δεῦρο θεαί, δείξουσί τε παῖδα.
Σοὶ δ' ἐγώ, ὄφρα ταῦτα μετὰ φρεσὶ πάντα διέλθω,
Ἐς πέμπτον ἔτος αὖτις ἐλεύσομαι υἱὸν ἄγουσα,
Τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτον ἴδῃς θάλος ὀφθαλμοῖσι,
Γηθήσεις ὁρόων. μάλα γὰρ θεοείκελος ἔσται.
Ἄξεις δ' αὐτίκα νιν ποτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.
Ἢν δέ τις εἴρηταί σε καταθνητῶν ἀνθρώπων,
Ἥ τις σοι φίλον υἱὸν ὑπὸ ζώνῃ θέτο μήτηρ,
Τῷ δὲ σὺ μυθεῖσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω·
Φασίν τοι νύμφης καλυκώπιδος ἔκγονον εἶναι,
Αἳ τόδε ναιετάουσιν ὄρος καταειμένον ὕλῃ.
Εἰ δέ κεν ἐξείπῃς καὶ ἐπεύξεαι ἄφρονι θυμῷ,
Ἐν φιλότητι μιγῆναι ἐϋστεφάνῳ Κυθερείῃ,
Ζεύς σε χολωσάμενος βαλέει ψολόεντι κεραυνῷ.
Εἴρηταί τοι πάντα. σὺ δὲ φρεσὶ σῇσι νοήσας,
Ἴσχεο, μηδ' ὀνόμηνε, θεῶν δ' ἐποπίζεο μῆνιν.
Ὣς εἰποῦσ' ἤϊξε πρὸς οὐρανὸν ἠνεμόεντα.
Χαῖρε θεὰ Κύπροιο ἐϋκτιμένης μεδέουσα,
Σεῦ δ' ἐγὼ ἀρξάμενος μεταβήσομαι ἄλλον ἐς ὕμνον.

Cortex.a.circũ quamq; corrumpitur, cadũt.a.
Horum autem simul anima reliquit lucem Soli
Hæ quidem meum nutrient apud se filium habe
Hũc quidẽ cùm vtiq; primùm ceperit à multis a
Ducent tibi huc Deæ, ostendentq; puerum.
Tibi autem ego vt hæc in mentem omnia narre
In quintum annum rursus veniam filium duce
Hunc quidem vbi vtiq; primùm videris florẽ
Gaudebis videns, valde enim dijs similis erit.
Duces autem statim illum ad Troiam ventosa
Si autem aliquis interrogasset te mortaliũ hom
Quæ tibi charum filium sub zona posuit mater,
Huic tu dicere memor sis vt te iubeo.
Dicunt quidem Nymphæ Calycopidis progeniẽ
Quæ hunc habitant montem indutum sylua.
Si.a.vtiq; rem ipsam diceres, & iactes demẽti a
In amorẽ mixtum esse cum benè coronata Cyth
Iupiter te iratus feriet ardenti fulmine.
Dicta sunt tibi nomina, tu.a.(his) mente tua p
Cohibe te, neq; nomina, Deorum autem obseru
Sic effata abijt ad cœlum ventosum.
Salue Dea Cyprum benè habitatam regnans,
A te autem ego incipiens transibo aliam ad lau

ΕἸΣ ΤῊΝ ἈΥΤΗ'Ν.

Αἰδοίην χρυσοστέφανον καλὴν Ἀφροδίτην
Ἄσομαι, ἣ πάσης Κύπρου κρήδεμνα λέλογχεν
Εἰναλίης. ὅθι μιν Ζεφύρου μένος ὑγρὸν ἀέντος
Ἤνεικεν κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Ἀφρῷ ἐνὶ μαλακῷ· τὴν δὲ χρυσάμπυκες Ὧραι
Δέξαντ' ἀσπασίως, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.
Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῳ στεφάνην εὔτυκτον ἔθηκαν,
Καλὴν, χρυσείην· ἐν δὲ τρητοῖσι λοβοῖσιν
Ἄνθεμ' ὀρειχάλκου χρυσοῖό τε τιμήεντος.
Δειρῇ δ' ἀμφ' ἁπαλῇ καὶ στήθεσιν ἀργυφέοισιν
Ὅρμοισι χρυσέοισιν ἐκόσμεον, οἷσί περ αὐταὶ
Ὧραι κόσμηθεν χρυσάμπυκες, ὁππότ' ἴοιεν
Ἐς χορὸν ἱμερόεντα θεῶν καὶ δώματα πατρός.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα περὶ χροῒ κόσμον ἔθηκαν,
Ἦγον ἐς ἀθανάτους· οἱ δ' ἠσπάζοντο ἰδόντες,
Χερσί τ' ἐδεξιόωντο καὶ ἠρήσαντο ἕκαστος
Εἶναι κουριδίην ἄλοχον, καὶ οἴκαδ' ἄγεσθαι,
Εἶδος θαυμάζοντες ἰοστεφάνου Κυθερείης.
Χαῖρ' ἑλικοβλέφαρε, γλυκυμείλιχε· δὸς δ' ἐν ἀγῶνι
Νίκην τῷδε φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἔντυνον ἀοιδήν.
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

IN EANDEM.

Venerãdã aureã coronã habentẽ pulcrã V
Canam, quæ Cypri munimenta sortita est
Maritimæ, vbi illam Zephyri vis molliter spira
Suscitauit per vndam multisoni maris.
Spuma in molli, hanc autem aureis frænis Horæ
Susceperũt hilariter, immortales aũt vestes ind
Caput.v.sup immortale coronã benè constructa
Pulcram auream, tribus autem ansis
Donum orichalci auriq; honorabilis.
Collum autem molle, ac pectora argentea
Monilibus aureis ornabant, quibus ipsæ
Horæ ornatæ fuêre aureis frænis quando irent
Ad choream amabilem Deorum & Domos pa
Verùm postquã omne circa corp⁹ ornamẽtũ pos
Duxêre ad immortales, hi.a.amplectebãtur via
Manibusq; saltabant, & cupijt vnusquisq;
Esse puellam mulierem, & domum ducere,
Formã admirãtes violaceã coronã habẽtis Cythe
Salue nigris (aut rotundis) palpebris, dulciloqu
verò in certamine
Hoc victoriam ferre, meam.a.præpara cantione
At ego & tui & alterius memor ero cantionis.

ΔΙΟ'ΝΥΣΟΣ, Ἢ ΛΗΣΤΑΙ.

Ἀμφὶ Διώνυσον Σεμέλης ἐρικυδέος υἱὸν
Μνήσομαι, ὡς ἐφάνη παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
Ἀκτῇ ἔπι προβλῆτι, νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικὼς
Πρωθήβῃ. καλαὶ δὲ περισσείοντο ἔθειραι
Κυάνεαι, φᾶρος δὲ περὶ στιβαροῖς ἔχεν ὤμοις
Πορφύρεον. τάχα δ' ἄνδρες ἐϋσσέλμου ἀπὸ νηὸς
Ληϊσταὶ προγένοντο θοῶς ἐπὶ οἴνοπα πόντον
Τυρσηνοί· τοὺς δ' ἦγε κακὸς μόρος. οἱ δὲ ἰδόντες
Νεῦσαν ἐς ἀλλήλους, τάχα δ' ἔκθορον, αἶψα δ' ἑλόντες
Εἷσαν ἐπὶ σφετέρης νηὸς κεχαρημένοι ἦτορ.

BACCHVS AVT LATRONES.

De Dionyso Semeles inclytæ filio
Memor ero, vt apparuit apud littus mari
Acta in longa iuueni viro similis
Nup pubescẽti, pulcrè.a.cõcutiebãt capilli (hum
Cyanei: vestẽ.a. circa validos aut cõpactos habe
Purpureã, citò.a.viri bona transtra habenti ex n
Latrones peruenêre velociter ad nigrum pontum
Tyrrheni, hos.a.duxit mala mors, hi autẽ conspic
Annuêre ad inuicẽ, citò.a.saliêre, statim.a. capi
Abiêre ad suam nauem læti animo.

μιν ἔφαντο διοτρεφέων βασιλήων
δεσμοῖς ἤθελον δεῖν ἀργαλέοισι.
ν ἴσχανε δεσμὰ, λύγοι δ' ἀπὸ τηλόσ' ἔπιπτον
ποδῶν· ὁ δὲ μειδιάων ἐκάθητο
ι κυανέοισι, κυβερνήτης δὲ νοήσας,
οῖς ἑτάροισιν ἐκέκλετο, φώνησέν τε,
όνιοι, τίνα τόνδε θεὸν δεσμεύεθ' ἑλόντες,
ν, οὐδὲ φέρειν δύναταί μιν νηῦς εὐεργής.
ς ὅδε γ' ἐστὶν, ἢ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
δάων. ἐπεὶ οὐ θνητοῖσι βροτοῖσιν
ν. ἀλλὰ θεοῖς οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν.
ετ', αὐτὸν ἀφῶμεν ἐπ' ἠπείροιο μελαίνης
μηδ' ἐπὶ χεῖρας ἰάλλετε, μή τι χολωθεὶς
γαλέους ἀνέμους καὶ λαίλαπα πολλήν.
Φάτο· τὸν δ' ἀρχὸς στυγερῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
ουρον ὅρα, ἅμα δ' ἱστίον ἕλκεο νηὸς,
θ' ὅπλα λαβών. ὅδε δ' αὖτ' ἄνδρεσσι μελήσει.
ι, ἢ Αἴγυπτον ἀφίξεται, ἢ ὅγε Κύπρον,
ερβορέους, ἢ ἑκαστέρω· ἐς δὲ τελευτὴν
ρεῖ αὐτοῦ τε φίλους καὶ κτήματα πάντα,
ασιγνήτους· ἐπεὶ ἡμῖν ἔμβαλε δαίμων.
πών. ἱστόν τε καὶ ἱστίον ἕλκετο νηός.
σεν δ' ἄνεμος μέσον ἱστίον· ἀμφὶ δ' ἄρ' ὅπλα.
σαν. τάχα δέ σφιν ἐφαίνετο θαυματὰ ἔργα·
ἐν πρώτιστα θοὴν ἀνὰ νῆα μέλαιναν
ος κελάρυζ' εὐώδης, ὤρνυτο δ' ὀδμὴ,
ίη. ναύτας δὲ τάφος λάβε πάντας ἰδόντας·
δ' ἀκρότατον περὶ ἱστίον ἐξετανύσθη
ος ἔνθα καὶ ἔνθα, κατεκρημνῶντο δὲ πολλοὶ
ἀμφ' ἱστὸν δὲ μέλας εἱλίσσετο κισσὸς
ηλεθάων, χαρίεις δ' ἐπὶ καρπὸς ὀρώρει.
σκαλμοὶ στεφάνους ἔχον. οἱ δὲ, ἰδόντες,
ω τότ' ἔπειτα κυβερνήτην ἐκέλευον
αν. ὁ δ' ἄρα σφι λέων γένετ' ἔνδοθι νηὸς
ἀκροτάτης, μέγα δ' ἔβραχεν. ἐν δ' ἄρα μέσσῃ
ἐποίησεν λασιαύχενα σήματα φαίνων·
τη μεμαυῖα· λέων δ' ἐπὶ σέλματος ἄκρου
όδρα ἰδών. οἱ δ' εἰς πρύμναν ἐφόβηθεν,
κυβερνήτην δὲ σαόφρονα θυμὸν ἔχοντα
ρ ἐκπληγέντες· ὁ δ' ἐξαπίνης ἐπορούσας
λ'. οἱ δὲ θύραζε κακὸν μόρον ἐξαλύοντες,
μῶς πήδησαν, ἐπεὶ ἴδον εἰς ἅλα δῖαν·
ες δ' ἐγένοντο· κυβερνήτην δ' ἐλεήσας
καί μιν ἔθηκε πανόλβιον εἶπέ τε μῦθον.
σει δῖε κράτωρ τῷ μῷ κεχαρισμένε θυμῷ·
ἐγὼ Διόνυσος ἐρίβρομος, ὃν τέκε μήτηρ
ς Σεμέλη, Διὸς ἐν φιλότητι μιγεῖσα.
ε τέκος Σεμέλης εὐώπιδος· οὐδέ πη ἐστὶ
ληθόμενον, γλυκερὴν κοσμῆσαι ἀοιδήν.

Filium enim illum dixêre à Ioue nutritorum regum
Esse, ac vinculis volebant ligare difficilibus.
Hũc a. nõ tenebãt vincula, vimina a. procul cadeb...
A manibus, & à pedibus: hic autẽ subridens sedeb...
Oculis subnigris, gubernator autem (hoc) intellecto
Statim suos socios hortatus est, dixitq́,
Miseri, qualem hunc Deum ligatis capientes
Fortem, neq́ ferre illum potest nauis benè facta,
Aut enim Iupiter hic est, aut argentiarcus Apollo,
Aut Neptunus, quoniam non mortalibus hominibus
Similis est, at Dys qui Olympicas domos habent.
Verùm agitè hunc dimittamus ad continẽtem nigrũ
Statim, neq́ in eum manus conijcite, ne iratus
Excitet difficiles ventos, ac turbinem multum.
Sic dixit, huic autem dux odioso respondit verbo,
Infelix secundũ ventũ vide, simul a. velũ trahe nauis
Simul omnia arma capiens, hic autem viris curæ erit.
Spero, aut Aegyptum veniet, aut hic in Cyprum.
Vel ad Hyperboreos, vel vtroq́, tandem autem,
Aliquando dicet suos amicos, & possessiones omnes,
Suosq́ fratres postquam nobis obtulit Deus.
Sic locutus, malumq́ & velem trahebat nauis.
Flauit autem vẽtus in medio veli, circum autẽ arma
Expediebãt, citò a. illis apparebãt admirabilia opera.
Vinum quidem primùm velocem per nauim nigram
Dulcipotum fluebat odorũ, excitabatur autem odor
Immortalis, nautas a. sepulcrũ cepit omnes cõspicatos,
Statim autem in summitate veli extensa est
Vitis, huc atq́ huc, pendebant autem multæ
Vuæ, circa autem malum voluebatur hedera
Floribus virescens, gratus autem fructꝰ excitabatur.
Omnes autem scalmi coronas habebãt, videntes autẽ
Mededen, tunc deinde gubernatorem hortabantur
In terrã appinquare, hic a. leo factꝰ fuit iter nauim
Grauis in summitate, valde a. rugiebat, ĩ media verò
Vrsum fecit hirsutum ceruice, signa ostendens.
Surrexit autem acer, leo autem in sede summa
Grauiter toruum videns, hi autem in puppi timuêre.
Circum autẽ gubernatorẽ sapientem animũ habentẽ
Stetêre vtiq́ stupefacti, hic a. repente impetu facto
Ducem cepit, hi autem foras malam mortẽ fugientes,
Omnes simul saliêre cùm vidissent in mare diuum.
Delphines autem facti fuêre: gubernatorẽ a. miserꝰ,
Habuitq́ & illum fecit beatissimum, dixitq́ verbum,
Confide diue rector meo grate in animo.
Sum aũt ego Bacchus magnisonus, quẽ peperit mater
Cadmea Semele Iouis in amorem mixta.
Salue nate Semeles pulcriocule, haudquaquã licet
Tui oblitum, suauem ornare cantionem.

ΕἸΣ ἌΡΕΑ.

Ἄρες ὑπερμενέτα, βρισάρματε, χρυσεοπήληξ
Ὀμβριμόθυμε, φέρασπι, πολισσόε, χαλκοκορυστὰ,
ρ ὀχυρὲ, ἀμόγητε, δορυσθενὲς, ἕρκος Ὀλύμπου,
ς ὑπολέμοιο πάτερ, συναρωγὲ θέμιστος,
οισι τύραννε, δικαιοτάτων ἀγὲ φωτῶν,
σκηπτοῦχε, πυραυγέα κύκλον ἑλίσσων
ὲρ ἑπταπόροις ἐνὶ τείρεσιν, ἔνθα σε πῶλοι

IN MARTEM.

Mars perrobuste, currꝰ degrauans aurea galea,
Magnanime clypifer, vrbium seruator armis instructe, (pi,
Fortimane, indefesse, hasta valens, septimentũ Olym-
Victoriæ felicis pater, auxiliator iustitiæ,
Iniustis Tyranne iustissimorum dux hominum,
Fortitudinis sceptifer, ignitum circum voluens
Aetheris inter septigrada astra, vbi te equi

Ζαφλε-

Ζαφλεγέας τριτάτης ὑπὲρ ἄντυγος αἰὲν ἔχουσι.
Κλῦθι βροτῶν ἐπίκουρε, δοτὴρ εὐθαρσέος ἥβης,
Πρηῢ καταστίλβων σέλας ὑψόθεν ἐς βιότητα
Ἡμετέρην, καὶ κάρτος ἀρήϊον· ὥς κε δυναίμην
Σεύασθαι κακότητα πικρὴν ἀπ' ἐμεῖο καρήνου,
Καὶ ψυχῆς ἀπατηλὸν ὑπογνάμψαι φρεσὶν ὁρμὴν,
Θυμοῦ τ' αὖ μένος ὀξὺ κατισχέμεν, ὅς μ' ἐρέθῃσι
Φυλόπιδος κρυερῆς ἐπιβαινέμεν. ἀλλὰ σὺ θάρσος
Δὸς μάκαρ, εἰρήνης τε μένειν ἐν ἀπήμοσι θεσμοῖς,
Δυσμενέων προφυγόντα μόθον κῆράς τε βιαίους.

ΕΙΣ ΑΡΤΕΜΙΝ.

Ἄρτεμιν ὑμνεῖ Μοῦσα κασιγνήτην ἑκάτοιο,
Παρθένον ἰοχέαιραν, ὁμότροφον Ἀπόλλωνος,
Ἥ θ' ἵππους ἄρσασα βαθυσχοίνοιο Μέλητος,
Ῥίμφα διὰ Σμύρνης παγχρύσεον ἅρμα διώκει
Ἐς Κλάρον ἀμπελόεσσαν, ὅθ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Ἧσται μιμνάζων ἑκατηβόλον ἰοχέαιραν.
Καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε, Θεαὶ δ' ἅμα πᾶσαι ἀοιδῇ.
Αὐτὰρ ἐγώ σε πρῶτα καὶ ἐκ σέθεν ἄρχομ' ἀείδειν.
Σεῦ δ' ἐγὼ ἀρξάμενος μεταβήσομαι ἄλλον ἐς ὕμνον.

ΕΙΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ.

Κυπρογενῆ Κυθέρειαν ἀείσομαι, ἥτε βροτοῖσι
Μείλιχα δῶρα δίδωσιν, ἐφ' ἱμερτῷ δὲ προσώπῳ
Αἰεὶ μειδιάει, καὶ ἐφ' ἱμερτὸν φέρει ἄνθος.
Χαῖρε Θεὰ Σαλαμῖνος ἐϋκτιμένης μεδέουσα,
Καὶ πάσης Κύπρου· δὸς δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΝ.

Παλλάδ' Ἀθηναίην ἐρυσίπτολιν ἄρχομ' ἀείδειν
Δεινήν, ᾗ σὺν Ἄρηϊ μέλει πολεμήϊα ἔργα,
Περθόμεναί τε πόληες, ἀϋτή τε πτόλεμοί τε.
Καί τ' ἐρρύσατο λαὸν ἰόντα τε νισσόμενόν τε.
Χαῖρε Θεά, δὸς δ' ἄμμι τύχην εὐδαιμονίην τε.

ΕΙΣ ΗΡΑΝ.

Ἥρην ἀείδω χρυσόθρονον, ἣν τέκε Ῥείη,
Ἀθανάτην βασίλειαν, ὑπείροχον εἶδος ἔχουσαν,
Ζηνὸς ἐριγδούποιο κασιγνήτην ἄλοχόν τε
Κυδρήν, ἣν πάντες μάκαρες κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον
Ἁζόμενοι τίουσιν ὁμῶς Διὶ τερπικεραύνῳ.

ΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΑΝ.

Δήμητρ' ἠΰκομον σεμνὴν Θεὸν ἄρχομ' ἀείδειν,
Αὐτὴν καὶ κούρην περικαλλέα Περσεφόνειαν.
Χαῖρε Θεά, καὶ τήνδε σάου πόλιν· ἄρχε δ' ἀοιδῆς.

ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ.

Μητέρα μοι πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων
Ὕμνει Μοῦσα λίγεια Διὸς θυγάτηρ μεγάλοιο,
Ἧι κροτάλων τυμπάνων ἰαχὴ, σύν τε τρόμος αὐλῶν
Εὔαδεν, ἠδὲ λύκων κλαγγὴ χαροπῶν τε λεόντων,
Οὔρεά τ' ἠχήεντα, καὶ ὑλήεντες ἔναυλοι.
Καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε, Θεαὶ δ' ἅμα πᾶσαι ἀοιδῇ.

ΕΙΣ ΗΡΑΚΛΕΑ ΛΕΟΝΤΟΘΥΜΟΝ.

Ἡρακλέα Διὸς υἱὸν ἀείσομαι, ὃν μέγ' ἄριστον
Γείνατ' ἐπιχθονίων Θήβῃς ἐνὶ καλλιχόροισιν
Ἀλκμήνη, μιχθεῖσα κελαινεφέϊ Κρονίωνι.

Valde flammosi tertiò super currum semper ha
Audi mortalium auxiliator, dator audacis Hel
Suauiter relucens lumen desuper ad vitam
Nostrã, ac fortitudinem Martialem: sic vtiq
Depellere malum amarum à meo capite,
Et animæ deceptoriũ subflectere in mentem in
Animiq; robur acutum cohibere, qui me excita
Pugnam horridam aggredi, sed tu audaciam
Da beate, pacisq; manere in illæsibilibus legibus
Inimicorum fugientem laborem, fataq; violent

IN DIANAM.

Dianam laudat Musa sororem proculiacu
Virginẽ sagittis oblectãtẽ simul nutritã c
Quæq; equos paratos iuncis copiosæ Melet
Impetuosè per Smyrnam totũ aureum currun
Ad Clarũ vitib. copiosam, verùm argẽtiarcus
Sedit expectans longè iaculantẽ sagittis oblect
Et tu quidem sic salue, Deæ. a. simul omnes cã
At ego te primùm, & à te incipio cantare.
A te. a. ego initio facto transibo aliam ad laude

IN VENEREM.

Cyprogenitã Cythercam canã, quæq; mort
Blanda dona dat, amabili autem facie
Semper subridet, & amabilem fert florem
Salue Dea Salaminam bene habitatam rege
Et totam Cyprum, da verò amabilem cantione
At ego & tui & alterius memor ero cantionis.

IN PALLADEM.

Palladẽ Mineruã patronam vrbiũ incipio ca
Grauem, cui cum Marte curæ sunt bellica
Dirutæq; ciuitates, clamorq; bellaq;.
Quin & liberauit populum venientemq; eunte
Salue Dea, da verò nobis fortunam, felicitat

IN IVNONEM.

Iunonem cano aurithronam, quam peperit R
Immortalem reginam, excelsam formã habe
Iouis valdisoni sororem vxoremq;,
Inclytam, quam omnes beati per longum Olym
Læti honorant simul cum Ioue oblectante fulm

IN CEREREM.

Cererẽ pulcricomã venerãdã Deã incipio c
Ipsam & puellam perpulcram Proserpina
Salue Dea, & hanc serua ciuitatem. præ
tem cantioni.

IN MATREM DEORVM.

Matrẽ mihi omniumq; Deorũ, omniũq; ho
Laudat Musa suauis Iouis filia magni,
Cui crotalorum tympanorumq; sonus, si
tremor tibiarum
Placuit, ac luporum clangor, terribiliumq; leon
Montesq; sonori, & syluosi recessus.
Et tu quidẽ sic salue, Deæ. a. simul omnes cã

IN HERCVLEM LEONINIANIMI.

Herculem Iouis filiũ canã, quẽ valde forti
Genuit terrestrium Thebæ in pulcris regi
Alcumena, mixta cum nigrinube Saturni

...μὲν κατὰ γαῖαν ἀθέσφατον ἠδὲ θάλασσαν
...μενος πομπῇσιν ὑπ' Εὐρυσθῆος ἄνακτος,
...ὰ μὲν αὐτὸς ἔρεξεν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ' ἀνέτλη.
...νῦν δ' ἤδη κατὰ καλὸν ἕδος νιφόεντος Ὀλύμπου
...ναίει τερπόμενος, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην.
...ἄναξ Διὸς υἱέ, δίδου δ' ἀρετήν τε καὶ ὄλβον.

ΕΙΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΝ.

...ἰητῆρα νόσων Ἀσκληπιὸν ἄρχομ' ἀείδειν
...υἱὸν Ἀπόλλωνος, τὸν ἐγείνατο δῖα Κορωνὶς
...ἐν πεδίῳ κούρη Φλεγύου βασιλῆος,
...χάρμα μέγ' ἀνθρώποισι, κακῶν θελκτῆρ' ὀδυνάων.
...καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε ἄναξ. λίτομαι δέ σ' ἀοιδῇ.

ΕΙΣ ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΥΣ.

...Κάστορα καὶ Πολυδεύκε' ἀείδεο Μοῦσα λίγεια
...Τυνδαρίδας, οἳ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἐξεγένοντο.
...τοὺς ὑπὸ Ταϋγέτου κορυφῇς τέκε πότνια Λήδη,
...λάθρῃ ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέϊ Κρονίωνι.
...χαίρετε Τυνδαρίδαι, ταχέων ἐπιβήτορες ἵππων.

ΕΙΣ ΕΡΜΗΝ.

...Ἑρμῆν ἀείδω Κυλλήνιον Ἀργειφόντην,
...Κυλλήνης μεδέοντα καὶ Ἀρκαδίης πολυμήλου,
...ἄγγελον ἀθανάτων ἐριούνιον, ὃν τέκε Μαῖα
...Ἄτλαντος θυγάτηρ, Διὸς ἐν φιλότητι μιγεῖσα,
...αἰδοίη· μακάρων δὲ θεῶν ἀλέεινεν ὅμιλον,
...ἄντρῳ ναιετάουσα παλισκίῳ. ἔνθα Κρονίων
...νύμφῃ ἐϋπλοκάμῳ μισγέσκετο νυκτὸς ἀμολγῷ,
...ὄφρα κατὰ γλυκὺς ὕπνος ἔχοι λευκώλενον Ἥρην·
...λάνθανε δ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους.
...καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε Διὸς καὶ Μαιάδος υἱέ.
...σεῦ δ' ἐγὼ ἀρξάμενος μεταβήσομαι ἄλλον ἐς ὕμνον.
...χαῖρ' Ἑρμῆ χαριδῶτα, διάκτορε, δῶτορ ἐάων

ΕΙΣ ΠΑΝΑ.

...ἀμφί μοι Ἑρμείαο φίλον γόνον ἔννεπε Μοῦσα,
...αἰγιπόδην, δικέρωτα, φιλόκροτον. ὅστ' ἀνὰ πίση
...δενδρήεντ' ἄμυδις φοιτᾷ χοροήθεσι Νύμφαις,
...αἵ τε κατ' αἰγίλιπος πέτρης στείβουσι κάρηνα,
...Πᾶν' ἀνακεκλόμεναι, νόμιον θεόν, ἀγλαέθειρον,
...αὐχμήενθ', ὃς πάντα λόφον νιφόεντα λέλογχε,
...καὶ κορυφὰς ὀρέων, καὶ πετρήεντα κάρηνα.
...φοιτᾷ δ' ἔνθα καὶ ἔνθα διὰ ῥωπήια πυκνά·
...ἄλλοτε μὲν ῥείθροισιν ἐφελκόμενος μαλακοῖσιν,
...ἄλλοτε δ' αὖ πέτρῃσιν ἐν ἠλιβάτοισι διοιχνεῖ,
...ἀκροτάτην κορυφὴν μηλόσκοπον εἰσαναβαίνων.
...πολλάκι δ' ἀργινόεντα διέδραμεν οὔρεα μακρά,
...πολλάκι δ' ἐν κνημοῖσι διήλασε θῆρας ἐναίρων,
...ὀξέα δερκόμενος. τότε δ' ἕσπερος ἔκλαγεν οἶον,
...ἄγρης ἐξανιὼν δονάκων ὑπὸ μοῦσαν ἀθύρων
...νήδυμον. οὐκ ἂν τόν γε παραδράμοι ἐν μελέεσσιν
...ὄρνις, ἥτ' ἔαρος πολυανθέος ἐν πετάλοισι
...θρῆνον ἐπιπροχέουσα, χέει μελίγηρυν ἀοιδήν.
...σὺν δέ σφιν τότε Νύμφαι ὀρεστιάδες λιγύμολποι
...φοιτῶσαι πυκνὰ ποσσὶν ἐπὶ κρήνῃ μελανύδρῳ
...μέλπονται), κορυφὴν δὲ περιστένει οὔρεος Ἠχώ.
...δαίμων δ' ἔνθα καὶ ἔνθα χορῶν, τότε ἐς μέσον ἕρπων,
...πυκνὰ ποσὶν διέπει. λαῖφος δ' ἐπὶ νῶτα δαφοινὸν

Qui anteà quidem per terram indicibilem, ac mare
Errans iussibus Eurysthei regis,
Multa quidem ipse fecit iniusta, & multa sustulit.
Nunc autem in pulcro solo niuosi Olympi,
Habitat oblectat⁹, & habet pulcros talos habẽtẽ Hebẽ.
Salue rex Iouis fili, da verò virtutẽq; & felicitatẽ.

IN AESCVLAPIVM.

MEdicum morborum Aesculapiũ incipio canere,
Filium Apollinis, quem genuit diua Coronis,
Dotio in campo, filia Phlegyi regis,
Gaudium magnũ hominib. malorũ delinitorẽ dolorũ.
Et tu quidem sic salue rex, supplico. n. tibi cantione.

IN IOVIS PVEROS.

CAstora & Pollucem cane Musa suauis
Tyndaridas, qui à Ioue Olympio geniti sunt.
Quos sub Taygeti vertice peperit venerãda Leda.
Clàm sub domita, à nigri nube Saturnio,
Saluete Tyndaridæ, velocium conscensores equorũ.

IN MERCVRIVM.

MErcurium cano Cyllenium Argicidam
Cyllenem regnantẽ, & Arcadiã ouib. copiosam
Nunciũ immortaliũ valdè vtilẽ quem peperit (Maia
Atlantis filia, Iouis amore mixta,
Verecunda, beatorum Deorum effugit commercium
Antrum habitans opacum, vbi Saturnius
Cũ Nympha pulcricoma miscebatur noctis cõticinio.
Quando dulcis somnus tenebat albiulnam Iunonem.
Latebat autẽ immortalesq; Deos mortalesq; homines.
Et tu quidem sic salue Iouis & Maiæ fili.
A te autem ego initio facto transibo aliam ad laudẽ.
Salue Mercuri gratiarũ dator, nuncie, dator bonorũ.

IN PANA.

DE Mercurij mihi charo filio dic Musa,
Capripede, bicorno amatore strepitus; quiq; in Pissa
Arborosa simul incedit choreis assuetis cũ Nymphis.
Quæq; præruptæ petræ incedunt capita,
Pana inuocantes pastoralem Deum pulcricomum,
Squallidum, qui omnem collem niuosum sortitus est.
Et vertices montium, & saxosa cacumina,
Frequentat autem huc atq; illuc per virgulta densa,
Interdum quidem fluentes pellectus mollibus.
Interdum iterum saxa altissima obambulans.
Summum verticem ouium speculam ascendens.
Sæpè autem capris frequentes percurrit montes lõgos.
Sæpè autem in colles digreditur feras mactans.
Acutè cernens, tunc autem hesperus clanxit vt
Ex summitate egressus arundinũ sub carmine ludens
Suaue non hunc præcurreris in cantibus.
Auis, quæ vere multifloro in foliis
Lamentum effundens emittit suauem cantum.
Cum ipsis autem tunc Nymphæ montanæ suauiloquæ
Ambulantes frequẽter pedibus ad fontem nigræ aquæ
Canunt, verticem autem resonat montis Echo.
Deus. n. huc atq; illuc chorearum tunc in mediũ serpẽs,
Frequenter pedib. assequitur, pellẽ. n. ad terga cruẽtam

Λυγκὸς ἔχει, λιγυρῆσιν ἀγαλλόμενος φρένα μολπαῖς.
Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, τόθι κρόκος ἠδ' ὑάκινθος
Εὐώδης θαλέων καταμίσγεται ἄκριτα ποίῃ.
Ὑμνεῦσιν δὲ θεοὺς μάκαρας καὶ μακρὸν ὄλυμπον.
Οἷόν θ' Ἑρμείην ἐριούνιον ἔξοχον ἄλλων
Ἔννεπον, ὡς ὅγ' ἅπασι θεοῖς θοὸς ἄγγελός ἐστι·
Καί ῥ' ὅγ' ἐς Ἀρκαδίην πολυπίδακα μητέρα μήλων
Ἐξίκετ'. ἔνθα δέ οἱ τέμενος Κυλληνιόν ἐστιν.
Ἔνθ' ὅγε καὶ θεὸς ὢν, ψαφαρότριχα μῆλ' ἐνόμευεν.
Ἀνδρὶ παρὰ θνητῷ. θάλε γὰρ πόθος ὑγρὸς ἐπελθὼν
Νύμφῃ ἐϋπλοκάμῳ Δρύοπος φιλότητι μιγῆναι.
Ἐκ δ' ἐτέλεσσε γάμον θαλερόν· τέκε δ' ἐν μεγάροισιν
Ἑρμείῃ φίλον υἱὸν, ἄφαρ τερατωπὸν ἰδέσθαι,
Αἰγιπόδην, δικέρωτα, πολύκροτον, ἡδυγέλωτα.
Φεῦγε δ' ἀναΐξας, λεῖπεν δ' ἄρα παῖδα τιθήνη.
Δεῖσε γὰρ ὡς ἴδεν ὄψιν ἀμείλιχον ἠϋγένειον.
Τὸν δ' αἶψ' Ἑρμείας ἐριούνιος εἰς χέρα θῆκε
Δεξάμενος, χαῖρεν δὲ νόῳ περιώσια δαίμων.
Ῥίμφα δ' ἐς ἀθανάτων ἕδρας κίε, παῖδα καλύψας
Δέρμασιν ἐν πυκινοῖσιν ὀρεσκῴοιο λαγωοῦ.
Πὰρ δὲ Ζηνὶ κάθιζε καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
Δεῖξε κοῦρον ἑόν. πάντες δ' ἄρα θυμὸν ἔτερφθεν
Ἀθάνατοι, περίαλλα δ' ὁ βάκχειος Διόνυσος.
Πᾶνα δέ μιν καλέεσκον ὅτι φρένα πᾶσιν ἔτερψε.
Καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε ἄναξ, λίσομαι δέ σ' ἀοιδῇ.
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

Lyncis habet suauibus oblectans animum cant
In molli prato, illic crocus & hyacinthus
Suauiter spirãs vires admiscet innumerosam
Celebrant autem deos beatos & longum Olym
Qualem mercuriũ admodũ vtilem egregiũ on
Dicebam, quòd hic omnibus deis velox nunciu
Et vtiq; in Arcadiam copiosã fontib. matrem
Venit, vbi autem illi templum Cyllenium est,
Vbi hic & licet Deus esset, gracili vellere oues p
Virũ ap. mortalẽ, virescebat. n. amor mollis q.
Cũ Nympha pulcricoma Dryopis in amore mis
Perfecit autem nuptias virescentes, peperit a
domibus
Mercurio charum filium statim monstrosum
Capripedẽ bicornũ, ac multi strepitus existentẽ
Fugit. a. assurrect⁹, reliquit. a. puerũ nutrix (
Metuit. n. vt vidit faciem implacabilem, hirs
Hunc. a. statim Mercurius valde vtilis ad man
Accipiens, gaudebat aũt in animo admodum
Confestim autem ad immortalium sedes cucur
ro cooperto
Pellibus in densis montani leporis.
Apud autem Iouem sedit, & alios Deos.
Ostendit. a. puerum suũ: omnes. a. animũ oble
Immortales, inter cæteros. a. Bacchus ille Diony
Pana. a. illum vocarunt, quod animũ omnib. obl
Et tu quidem sic salue, ô rex, litabo autem te
Nam ego & tui & alterius memor ero cantus.

ΕἸΣ ἭΦΑΙΣΤΟΝ.

Ἥφαιστον κλυτόμητιν ἀείδεο μοῦσα λίγεια.
Ὃς μετ' Ἀθηναίης γλαυκώπιδος ἀγλαὰ ἔργα
Ἀνθρώπους ἐδίδαξεν ἐπὶ χθονὸς οἳ τοπάρος περ
Ἄντροις ναιετάασκον ἐν οὔρεσιν, ἠΰτε θῆρες.
Νῦν δὲ δι' Ἥφαιστον κλυτοτέχνην ἔργα δαέντες
Ῥηϊδίως αἰῶνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
Εὔκηλοι διάγουσιν ἐνὶ σφετέροισι δόμοισιν.
Ἀλλ' ἵληθ' Ἥφαιστε, δίδου ἀρετήν τε καὶ ὄλβον.

IN VVLCANVM.

Vlcanum inclyti consilij cane Musa suau
Qui cum Minerua cæsia præclara opera
Homines docuit in terra qui antea
Antris habitabant in montibus veluti feræ.
Nunc. a. per Vulcanum inclytum in artib. oper
Facilè æuum finitorem ad annum,
Quieti degunt in suis domibus.
Sed propitius esto Vulcane. da. a. virtutẽ & fel

ΕἸΣ ἈΠΟΛΛΩΝΑ.

Φοῖβε, σὲ μὲν καὶ κύκνος ὑπὸ πτερύγων λίγ' ἀείδει
Ὄχθῃ ἐπιθρώσκων ποταμὸν παρὰ δινήεντα
Πηνειόν. σὲ δ' ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
Ἡδυεπὴς πρῶτόν τε καὶ ὕστατον αἰὲν ἀείδει.
Καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε ἄναξ, ἵλαμαι δέ σ' ἀοιδῇ.

IN APOLLINEM.

Phæbe, te quidem et cygnus sub alis suau
tat,
In ripam insiliens amnem apud verticosum
Peneum, te autem cantor habens citharam sua
Dulcicanus primumq; & postremò semper can
Et tu quidem sic salue rex, placo autem te ca

ΕἸΣ ΠΟΣΕΙΔΑΩΝΑ.

Ἀμφὶ Ποσειδάωνα θεὸν μέγαν ἄρχομ' ἀείδειν,
Γαίης κινητῆρα καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης,
Πόντιον, ὅσθ' Ἑλικῶνα καὶ εὐρείας ἔχει Αἰγάς.
Διχθά τοι Ἐννοσίγαιε θεοὶ τιμὴν ἐδάσαντο,
Ἵππων τε δμητῆρ' ἔμεναι, σωτῆρά τε νηῶν.
Χαῖρε Ποσείδαων γαιήοχε, κυανοχαῖτα,
Καὶ μάκαρ εὐμενὲς ἦτορ ἔχων, πλώουσιν ἄρηγε.

IN NEPTVNVM.

Neptunum Deum magnum incipio caner
Terræ motorem ac immensi maris,
Pontium, qui Helicona & latas habet Ae
Dupliciter tibi ô terræ motor dij honorem diuis
Equorumq; domitorem esse, seruatoremq; nauiu
Salue Neptune terrã habẽs cæruleis crinib. d
Et beate benignũ animũ habẽs, nauigantib. aux

ΕἸΣ ΔΙΑ.

Ζῆνα θεῶν τὸν ἄριστον ἀείσομαι, ἠδὲ μέγιστον,
Εὐρύοπα, κρείοντα, τελεσφόρον, ὅστε θέμιστι
Ἐγκλιδὸν ἑζομένῃ πυκινοὺς ὀάρους ὀαρίζει.
Ἵληθ' εὐρύοπα Κρονίδη κύδιστε μέγιστε.

IN IOVEM.

Iouem deorum optimum canam, & maximu
Latesonãtẽ validissimũ, terminos afferẽtẽq
Seorsum sedente crebros sermones miscet
Sis propitius latesonãs Saturnie inclytissime ma

ΕἸΣ ἙΣΤΊΑΝ.

τίη, ἥτε ἄνακτος Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.
ιθοῖ ἐν ἠγαθέῃ ἱερὸν δόμον ἀμφιπολεύεις,
εἰ σῶν πλοκάμων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.
ὄνδε ἀνὰ οἶκον, ἐπέρχεο θυμὸν ἔχουσα,
μητιόεντι. χάριν δ᾽ ἅμ᾽ ὄπασσον ἀοιδῇ.

ΕἸΣ ΜΟΥ͂ΣΑΣ ΚΑῚ Ἀπόλλωνα.

Ουσάων ἄρχωμαι, Ἀπόλλωνός τε Διός τε
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθονὶ καὶ κιθαρισταί.
ὸς βασιλῆες. ὁ δ᾽ ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
), γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
ετε τέκνα Διὸς, καὶ ἐμὴν τιμήσατ᾽ ἀοιδήν.
γὼν ὑμέων τε καὶ ἄλλης μνήσομ᾽ ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ΔΙΌΝΥΣΟΝ.

σοκόμην Διόνυσον ἐρίβρομον ἄρχομ᾽ ἀεί-
δειν,
ἱὸς καὶ Σεμέλης ἐρικυδέος ἀγλαὸν υἱὸν,
φον ἠΰκομοι Νύμφαι παρὰ πατρὸς ἄνακτος
ναι κόλποισι, καὶ ἐνδυκέως ἀτίταλλον
ἐν γυάλοις. ὁ δ᾽ ἀέξετο πατρὸς ἑκητι
ἐν εὐώδει, μεταρίθμιος ἀθανάτοισιν.
πεὶ δὴ τόνδε θεαὶ πολύϋμνον ἔθρεψαν.
φοιτίζεσκε καθ᾽ ὑλήεντας ἐναύλους,
καὶ δάφνῃ πεπυκασμένος· αἱ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο
ι· ὁ δ᾽ ἐξηγεῖτο, βρόμος δ᾽ ἔχεν δ᾽ ἄσπετον
λ.
ὺ μὲν οὕτω χαῖρε πολυστάφυλ᾽ ὦ Διόνυσε.
ἡμᾶς χαίροντας ἐς ὥρας αὖτις ἱκέσθαι,
ῶθ᾽ ὡράων εἰς τοὺς πολλοὺς ἐνιαυτούς.

ΕἸΣ ἌΡΤΕΜΙΝ.

Ρτεμιν ἀείδω χρυσηλάκατον κελαδεινὴν,
ἰδεθένον αἰδοίην ἐλαφηβόλον, ἰοχέαιραν,
Αὐτοκασιγνήτην χρυσαόρου Ἀπόλλωνος.
ὄρη σκιόεντα καὶ ἄκριας ἠνεμοέσσας
ερπομένη παγχρύσεα τόξα τιταίνει,
ιοῦσα στονόεντα βέλη. τρομέει δὲ κάρηνα
ῶν ὀρέων. ἰαχεῖ δ᾽ ἐπὶ δάσκιος ὕλη
πὸ κλαγγῆς θηρῶν· φρίσσει δέ τε γαῖα
ντ᾽ ἰχθυόεις. ἡ δ᾽ ἄλκιμον ἦτορ ἔχουσα,
ἐπιστρέφεται θηρῶν ὀλέκουσα γενέθλην.
ἐπὴν τερφθῇ θηροσκόπος ἰοχέαιρα,
νῃ δὲ νόον χαλάσασ᾽ εὐκαμπέα τόξα,
ἐς μέγα δῶμα κασιγνήτοιο φίλοιο
Ἀπόλλωνος, Δελφῶν εἰς πίονα δῆμον.
καὶ Χαρίτων καλὸν χορὸν ἀρτυνέουσα
αταηρεμάσασα παλίντονα τόξα καὶ ἰοὺς,
χαρίεντα περὶ χροῒ κόσμον ἔχουσα,
ουσα χορούς. αἱ δ᾽ ἀμβροσίην ὄπ᾽ ἱεῖσαι
σι Λητὼ καλλίσφυρον, ὡς τέκε παῖδας
άτων βουλῇ τε καὶ ἔργμασιν ἔξοχ᾽ ἀρίστους.
Χ ρετε τέκνα Διὸς καὶ Λητοῦς ἠϋκόμοιο.
ἐγὼν ὑμέων καὶ ἄλλης μνήσομ᾽ ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ἈΘΗΝΑΝ.

Αλλάδ᾽ Ἀθηναίην κυδρὴν θεὸν ἄρχομ᾽ ἀείδειν
Γλαυκῶπιν, πολύμητιν, ἀμείλιχον ἦτορ ἔ-
χουσαν,

IN VESTAM.

VEsta quæ regis Apollinis proculiaculantis,
In Pytho valde diuina sacrã domũ circũuersaris
Semper ex tuis crinibus distillat liquidum oleũ.
Veni hanc super domum, accede animum habens
Cum Ioue sapiente, gratiam aũt simul præbe carmini.

IN MVSAS ET APOLLINEM.

A Musis incipio Apollineq; Ioueq;.
Ex enim Musis, & procul mittente Apolline,
Viri poëtæ sunt in terra & citharædi.
Ex autem Ioue reges, hic autem felix quem Musæ
Diligunt, suauis illi ab ore fluit vox.
Saluete proles Iouis, & meũ in honore habete cantũ.
At ego & vestri & alterius memor ero cantus.

IN BACCHVM.

HEdera coronatum Bacchum valde sonantem
incipio canere,
Iouis ac Semelæ perinclytæ præclarum filium,
Quem alebant pulcricomæ Nymphæ à patre rege
Susceptum sinibus, & accuratè nutriebant
Nyssæ in vallibus, hic autem crescebat à patre procul,
Antro in benè olenti in numero positus immortalium.
At post hunc Deæ celebrem aluerunt,
Tunc ibat ad nemorosos recessus,
Hedera & lauro ornatus, hæ autem simul sequebãtur
Nymphæ. hic. a. dux erat, sonus. a. habebat maximam
syluam.
Et tu quidem sic salue vuis copiose ô Bacche.
Da autem nos gaudentes ad horas rursus venire,
Ex horis autem rursus ad multos annos.

IN DIANAM.

DIanam cano aureum colum habentem sonoram,
Virginẽ verecũdã, ceruos iaculantẽ, sagittis ob-
Legitimã sororẽ aureo ense decori Apollinis. (lectãtẽ,
Quæ per montes vmbrosos & promontoria ventosa
Venatione oblectata, totum aureum arcum extendit,
Emittens gemituosa tela, tremunt autem capita
Altorum montium, sonat autem hirsuta sylua
Grauiter à clangore ferarum, horret autem terra,
Pontusq; piscosus, at hæc fortem animum habens,
Vbiq; se vertit ferarum perimens genus. (ctans,
At postq̃ oblectata est ferarũ speculatrix sagittis oble
Delectauerit a. animum laxans flexilem arcum,
Venit in magnam domum fratris sui chari
Phœbi Apollinis, Delphorum in pinguem populum,
Musarum ac Gratiarum pulcram choream instaurãs.
Vbi suspendens reflexum arcum, & sagittas,
Dux fit, gratiosum circa corpus ornamentum habens,
Præcedens in choro, hæ. a. ambrosiam vocem emittẽtes
Laudãt Latonã pulcros talos habentẽ, vt peperit filios
Immortalium consilioq;, & operibus longè optimos.
Saluete nati Iouis, & Latonæ pulcricomæ.
Verùm ego vestrum & alterius memor ero cantionis.

IN PALLADEM.

PAlladem Mineruam inclytam incipio canere,
Cæsiam, multi consilij, implacabilem animum
habentem,

Παρθένον αἰδοίην, ἐρυσίπτολιν, ἀλκήεσσαν,
Τριτογενῆ, τὴν αὐτὸς ἐγείνατο μητίετα Ζεὺς
Σεμνῆς ἐκ κεφαλῆς, πολεμήια τεύχε' ἔχουσαν,
Χρύσεα, παμφανόωντα. σέβας δ' ἔχε πάντας ὁρῶντας
Ἀθανάτους. ἡ δὲ πρόσθεν Διὸς αἰγιόχοιο
Ἐσσυμένως ὤρουσεν ἀπ' ἀθανάτοιο καρήνου,
Σείσασ' ὀξὺν ἄκοντα. μέγας δ' ἐλελίζετ' Ὄλυμπος
Δεινὸν ὑπ' ὀμβρίμης γλαυκώπιδος. ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον ἰάχησεν. ἐκινήθη δ' ἄρα πόντος
Κύμασι πορφυρέοισι κυκώμενος, ἔσχετο δ' ἅλμη
Ἐξαπίνης. στῆσεν δ' Ὑπερίονος ἀγλαὸς υἱὸς
Ἵππους ὠκύποδας δηρὸν χρόνον, εἰσόκε κούρη
Εἵλετ' ἀπ' ἀθανάτων ὤμων θεοείκελα τεύχη
Παλλὰς Ἀθηναίη, γήθησε δὲ μητίετα Ζεύς.
Καὶ σὺ μὲν οὕτω χαῖρε Διὸς τέκος αἰγιόχοιο,
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ἙΣΤΊΑΝ ΚΑῚ Ἑρμῆν.

Ἑστίη ἣ πάντων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσιν
Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων,
Ἕδρην ἀίδιον ἔλαχες, πρεσβηίδα τιμήν,
Καλὸν ἔχουσα γέρας καὶ τιμήν. οὐ γὰρ ἄτερ σοῦ
Εἰλαπίναι θνητοῖσιν, ἵν' οὐ πρώτῃ πυμάτῃ τε
Ἑστίῃ ἀρχόμενος σπένδει μελιηδέα οἶνον.
Καὶ σύ μοι Ἀργειφόντα, Διὸς καὶ Μαιάδος υἱέ,
Ἄγγελε τῶν μακάρων χρυσόρραπι δῶτορ ἐάων,
Ναίετε δώματα καλά, φίλα φρεσὶν ἀλλήλοισιν.
Ἵλαος ὢν ἐπάρηγε σὺν αἰδοίῃ τε φίλῃ τε
Ἑστίῃ. ἀμφότεροι γὰρ ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Εἰδότες ἔργματα καλά, νόῳ θ' ἕσπεσθε καὶ ἥβῃ.
Χαῖρε Κρόνου θύγατερ σύ τε καὶ χρυσόρραπις Ἑρμῆς.
Αὐτὰρ ἐγὼν ὑμέων τε καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ΓΑΊΑΝ ΜΗΤΈΡΑ πάντων.

Γαῖαν παμμήτειραν ἀείσομαι ἠυθέμεθλον,
Πρεσβίστην, ἣ φέρβει ἐπὶ χθονὶ πάνθ' ὁπόσ' ἐστίν.
Ἠμὲν ὅσα χθόνα δῖαν ἐπέρχεται, ἠδ' ὅσα πόντον,
Ἠδ' ὅσα πωτῶνται, τάδε φέρβεται ἐκ σέθεν ὄλβου.
Ἐκ σέο δ' εὔπαιδές τε καὶ εὔκαρποι τελέθουσι,
Πότνια σεῦ δ' ἔχεται δοῦναι βίον ἠδ' ἀφελέσθαι
Θνητοῖς ἀνθρώποισιν. ὁ δ' ὄλβιος ὅν κε σὺ θυμῷ
Πρόφρων τιμήσῃς. τῷ δ' ἄφθονα πάντα πάρεστι.
Βρίθει μέν σφιν ἄρουρα φερέσβιος, ἠδὲ κατ' ἀγροὺς
Κτήνεσιν εὐθηνεῖ, οἶκος δ' ἐμπίμπλαται ἐσθλῶν.
Αὐτοὶ δ' εὐνομίῃσι πόλιν κάτα καλλιγύναικα
Κοιρανέουσ', ὄλβος δὲ πολὺς καὶ πλοῦτος ὀπηδεῖ.
Παῖδες δ' εὐφροσύνῃ νεοθηλέι κυδιόωσι,
Παρθενικαί τε χοροῖς περιανθέσιν εὔφρονι θυμῷ
Παίζουσαι χαίρουσι κατ' ἄνθεα μαλθακὰ ποίης,
Οὕς κε σὺ τιμήσῃς σεμνὴ θεά, ἄφθονε δαῖμον.
Χαῖρε θεῶν μήτηρ, ἄλοχ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Πρόφρων δ' ἀντ' ᾠδῆς βίοτον θυμήρε' ὄπαζε.
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ σεῖο καὶ ἄλλης μνήσομ' ἀοιδῆς.

ΕἸΣ ἭΛΙΟΝ.

Ἥλιον ὑμνεῖν αὖτε Διὸς τέκος ἄρχεο μοῦσα
Καλλιόπη φαέθοντα, τὸν Εὐρυφάεσσα βοῶπις

Virginem verecundam, patronam vrbium, robu
Tritogenam, quam ipse genuit consultor Iupiter,
Venerando ex capite, bellicosa arma habentem,
Aurea, splendida, stupor autem habebat omn
dentes
Immortales, hæc autem ante Iouem ægiochum
Impetuosè exiliit ab immortali capite,
Concusso acuto telo, magnus.a.cõcutiebatur Oly
Grauiter à forti cæsia, circum autem terra
Fortiter sonuit, motus igitur est pontus
Vndis purpureis commotus, constitit autem mar
Repentè, stetit autem Hyperionis præclarus filius,
Equos velocipedes multum tempus, donec puella
Cepit ab immortalibus humeris Dijs similia arm
Pallas Minerua, gauisus est autem consultor Iupi
Et tu quidem sic salue Iouis nata ægiochi.
Verùm ego & tui & alterius memor ero cantion

IN VESTAM ET Mercurium.

Vesta quæ omnium in domibus altis
Immortaliumq; Deorum humi venienti
hominum,
Sedem sempiternam sortita es, ac antiquum hon
Pulcrum habens donum & honorem, neq; enim si
Conuiuia mortalibus, vbi non prima postremaq;
Vesta incipiens delibat suaue vinum.
Et tu mihi Argicida Iouis & Maiæ fili,
Nuncie beatorum aurea virga dator bonorum,
Habitate domos bonas chara mentibus ad inuicen
Propitius existẽs, auxiliare cum verecundaq; ch
Vesta, ambo enim terrestrium hominum
Scientes opera pulcra, mentemq; sequimini & He
Salue Saturni filia tuq; & auriuirga Mercurius.
At ego vestrumq; & alterius memor ero cantion

IN TERRAM MATREM omnium.

Terram omniũ matrem canam benè fundata
Honoratissimã, q̃ nutrit in terra oĩa q̃cunq;
Et quot terram diuam incedunt, & quot po
Et quot volant, hæc nutriuntur ex tuis diuitijs:
Ex te autem boni filij & boni fructus existent,
Veneranda, in te.a.positum est dare vitam, & au
Mortalib.hominibus: at hic felix quẽ vtiq; tu in an
Promptè honorabis: huicq; copiosa omnia sunt.
Abundat quidẽ illis aruum vitiferum, & per agro
Iumentis abundat, domus autem impletur bonis.
Ipsi.a.bonis legib.per vrbem habentẽ pulcras muli
Dominantur: felicitas.a.multa & diuitiæ sequun
Filij autem lætitia iuuentute florente gloriantur,
Virginesq; choreis festiuis læto animo
Ludentes, gaudent ad flores molles herbæ.
Quos vtiq; tu honorabis veneranda copiosa Dea.
Salue Deorum mater, vxor cæli stellati,
Prompta autem loco cantus vitam lætam præbe
At ego & tui & alterius memor ero cantionis.

IN SOLEM.

Solem laudare rursus Iouis natum incipe Musa
Calliope Phaëthontem, quem Euryphaëssa bou
oculos habens

Γεί-

...γαίης παῖδι καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
...Εὐρυφάεσσαν ἀγακλειτὴν Ὑπερίων
...αὐτοκασιγνήτην, ἥ οἱ τέκε κάλλιμα τέκνα,
...ῥοδόπηχυν, ἐϋπλόκαμόν τε Σελήνην,
...τ' ἀκάμαντ' ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν,
...φαίνει θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
...ἐμβεβαώς· σμερδνὸν δ' ὅγε δέρκεται ὄσσοις,
...κόρυθος· λαμπραὶ δ' ἀκτῖνες ἀπ' αὐτοῦ
...στίλβουσι, παρὰ κροτάφων τε παρειαὶ
...ἀπὸ κρατὸς χαρίεν κατέχουσι πρόσωπον
...ές. καλὸν δὲ περὶ χροῒ λάμπεται ἔσθος
...ὲς πνοιῇ ἀνέμων· ὑπὸ δ' ἄρσενες ἵπποι.
...ὅγε στήσας χρυσόζυγον ἅρμα καὶ ἵππους,
...ος πέμπησι δι' οὐρανοῦ Ὠκεανόν δε·
...άναξ, πρόφρων δὲ βίον θυμήρε' ὄπαζε.
...δ' ἀρξάμενος κλήσω μερόπων γένος ἀνδρῶν
...ν, ὧν ἔργα θεοὶ θνητοῖσιν ἔδειξαν.

ΕΙΣ ΣΕΛΗΝΗΝ.

Μήνην ἀείδειν τανυσίπτερον ἔσπετε Μοῦσαι,
ἡδυεπεῖς κοῦραι Κρονίδεω Διός, ἵστορες ᾠδῆς.
Ἧς ἄπο αἴγλη γαῖαν ἑλίσσεται οὐρανοδείκτος
ἀπ' ἀθανάτοιο, πολὺς δ' ὑπὸ κόσμος ὄ-
ν
λαμπούσης· στίλβει δ' ἀλάμπετος ἀὴρ
ἀπὸ στεφάνου, ἀκτῖνες δ' ἐνδιάονται·
ἀπ' Ὠκεανοῖο λοεσσαμένη χρόα καλὸν,
ἑσσαμένη τηλαυγέα δῖα Σελήνη,
...πώλους ἐριαύχενας αἰγλήεντας,
...ως προτέρωσ' ἐλάσῃ καλλίτριχας ἵππους,
...διχόμηνος, ὅτε πλήθει μέγας ὄγμος,
...ταταί τ' αὐγαὶ τότ' ἀεξομένης τελέθουσιν
...θεν, τέκμωρ δὲ βροτοῖς καὶ σῆμα τέτυκται.
...τε Κρονίδης ἐμίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ.
...ποκυσαμένη Πανδείην γείνατο κούρην,
...τὲς εἶδος ἔχουσαν ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Χ...ε ἄνασσα θεὰ λευκώλενε δῖα Σελήνη,
...ον, ἐϋπλόκαμος. σέο δ' ἀρχόμενος, κλέα
...τῶν
...ἡμιθέων, ὧν κλείουσ' ἔργματ' ἀοιδοί,
...θεράποντες, ἀπὸ στομάτων ἐροέντων.

ΕΙΣ ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΥΣ.

Ἀμφὶ Διοσκούρους ἑλικώπιδες ἔσπετε Μοῦσαι
Τυνδαρίδας, Λήδης καλλισφύρου ἀγλαὰ τέκνα,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ ἀμώμητον Πολυ-
δεύκεα.
...ὑπὸ Ταϋγέτου κορυφῇ ὄρεος μεγάλοιο,
...τ' ἐν φιλότητι κελαινεφέι Κρονίωνι
...ας τέκε παῖδας ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
...ρων τε νεῶν, ὅτε τε σπέρχωσιν ἄελλαι
...ιαι κατὰ πόντον ἀμείλιχον· οἱ δ' ἀπὸ νηῶν
...ενοι καλέουσι Διὸς κούρους μεγάλοιο,
...ν λευκοῖσιν ἐπ' ἀκρωτήρια βάντες
...ης, τὴν δ' ἄνεμός τε μέγας καὶ κῦμα θαλάσσης
...ὑποβρυχίην· οἱ δ' ἐξαπίνης ἐφάνησαν
...ι πτερύγεσσι δι' αἰθέρος ἀίξαντες.
...δ' ἀργαλέων ἀνέμων κατέπαυσαν ἀέλλας,
...τα δ' ἐστόρεσαν λευκῆς ἁλὸς ἐν πελάγεσσι
...ς, σήματα καλὰ πόνου σφίσιν· οἱ δ' ἰδόντες
...ν, παύσαντο δ' ὀιζυροῖο πόνοιο·

Peperit terræ filium & cœli stellati.
Duxit enim Euryphaëssam valde inclytam Hyperion
Germanam sororẽ, quæ illi peperit pulcherrimos filios,
Auroramq́; roseũ cubitũ habentẽ, pulcricomãq́; lunã,
Solemq́; indefessum, similem immortalibus.
Qui lucet mortalibus & immortalibus Dijs,
Equos ascendens, horrendum autem hic inspicit oculis
Aurea è galea, clari autem radij ab ipso
Splendore emicant, ad tempora autem genæ
Claræ à capite gratiosum tenent os
Lucidum. pulcra autem circa corpus fulget vestis,
Tenuiter contexta flatu ventorũ. sub. a. masculi equi,
Hic igitur hic sistens aurijugum currum, & equos,
Diuinus mittit per cœlum in Oceanum.
Salue rex, promptè autem vitam lætam præbe.
A te initio facto, vocabo mortalium genus virorum
Semideorum, quorum opera Dij mortalib. ostenderũt.

IN LVNAM.

Lunam canere latis alis dicite Musæ,
Suauiloquæ puellæ Saturnij Iouis, peritæ cantus,
Ex qua splendor terram inuoluit à cœlo
Capite ex immortali, multum autem ornamentum excitatum est
Splendore splendente, enitescit autem tenebrosus aër
Aurea ex corona, radij autem voluuntur,
Quando ab Oceano loto corpore pulcro,
Vestes induta procul lucentes diuina Luna,
Iunctisq́; equis longæ ceruicis fulgidis,
Impetuosè prius agitârit pulcricomos equos,
Vespertina semimenstrua quãdo plenus est magn° glo-
Clarissimiq́; splendores, tunc aucta sunt (bus
Cœlitus, signum autem mortalibus & iudicium est,
Cum qua olim Saturnius mixtus est amicitia et lecto.
Hæc autem prægnata Pandeam peperit filiam,
Decoram formam habens inter immortales Deos.
Salue regina Dea albiulna diua Luna,
Prompta, pulcricoma, à te enim incipiens laudes hominum
Canam semideorum, quorum audiunt opera poëtæ,
Musarum ministri ab oribus amabilibus.

IN IOVIS PVEROS.

De Iouis pueris nigriioculæ dicite Musæ
Tyndaridis, Ledæ pulcritalæ præclaros natos,
Castoraq́; equorum domitorem, & irreprehensibilem Pollucem.
Quos sub Taygeti vertice montis magni,
Mixta in amorem cum nigrinube Saturnio
Seruatores peperit pueros terrestrium hominum,
Velociumq́; nauium, quando festinant procellæ
Hyemales per pontum implacabilem, hi. a. è nauibus
Vota facientes vocant Iouis pueros magni,
Agnis albis, ad littora egressi
A puppi, hanc autẽ ventusq́; magnus, & vnda maris
Fecerunt submersam, hi autem repentè apparuerunt
Flauis alis, per æthera vibrantes.
Statim. a. difficilium ventorum cessârunt procellæ,
Vndas autem strauerunt albi maris in sinibus
Nautis, signa bona laboris sui, hi autem conspicati
Gauisi sunt, cessarunt autem ab ærumnoso labore.

Χαίρετε Τυνδαρίδαι ταχέων ἐπιβήτορες ἵππων.
Αὐτὰρ ἐγὼν ὑμέων καὶ ἄλλης μνήσομ᾽ ἀοιδῆς.

ΕΙΣ ΞΕΝΟΥΣ.

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
Οἳ πόλιν αἰπεινὴν Νύμφης ἐρατώπιδος Ἥρης
Ναίετ᾽ ἐς ἀΐδην, ἧς πόδα νείατον ὑψικόμοιο
Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ ξανθοῦ ποταμοῖο,
Ἕβρου καλὰ ῥέοντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς.

Salute Tyndaridæ velocium agitatores equo
At ego vestrum & alterius memor ero cantion

IN HOSPITES.

Veneremini hospitijs vtentem & domo,
Qui vrbem excelsam Nymphæ amabiliocu *nonis*
Habitatis in infernum, cuius pedē postremū alti
Ambrosiam bibentes aquam flauij fluuij,
Hebri pulcriflui, quem immortalis peperit Iupite

ΟΜΗΡΟΥ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΗ ΤΙΝΑ ἐκ τοῦ Ἡροδότου περὶ τῆς Ὁμήρου βιοτῆς.

HOMERI QVAEDAM EPIGRAMMATA *& versus ex Herodoto, de vita Homeri.*

ΕΙΣ ΚΥΜΑΙΟΥΣ.

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
Οἳ πόλιν αἰπεινὴν Κύμην Ἐρώπιδα κούρην
Ναίετε, Σαρδήνης πόδα νείατον ὑψικόμοιο·
Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ θείου ποταμοῖο
Ἕρμου δινήεντος, ὃς ἀθάνατος τέκετο Ζεύς.

Ad ciues Cumanos, rogans hospitium.

Hospitium præbete viro profugoq́ vag
Vrbem qui celsam Cumen Eriopidæ pr
Radicem incolitis Sardenes alticomant
Diuini potatis aquam qui fluminis Hermi,
Vorticibus torti, pater est cui Iupiter ipse.

Εἰς τὴν Κύμην ἀναστρέφων.

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίων πόλιν ἀνδρῶν·
Τῶν γὰρ καὶ θυμὸς πρόφρων καὶ μῆτις ἀρίστη.

Rediturus Cumam.

Vos me hominum rapidè plantæ portetis in
Quorū animus prōptus, pollent q mente s

Εἰς Μίδην.

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ᾽ ἐπὶ σήματι κεῖμαι·
Ἔστ᾽ ἂν ὕδωρ τε ῥέοι, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλοι
Ἠέλιός τ᾽ ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα.
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Ἀγγελέω παριοῦσι Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

In Midam.

Enea sum virgo, Midæ quæ incumbo sepulc
Dum fluit vnda leuis: sublimis nascitur a
Dum sol exoriens & splendida Luna reluc
Dum fluuij labuntur, inundat littora fluctus,
Hic constanter ago, lacrymasq́ in marmore tin
Fixa, Midam moneo tumulatum hic, chare via

Ὀλοφύρεται τὴν τυφλότητα αὐτοῦ πρὸς τοὺς Κυμαίους.

Οἵῃ μ᾽ αἴσῃ δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γενέσθαι,
Νήπιον αἰδοίης ἐπὶ γούνασι μητρὸς ἀτάλλων,
Ἥν ποτ᾽ ἐπύργωσαν βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο,
Λαοὶ Φρίκωνος, μάργων ἐπιβήτορες ἵππων·
Ὁπλότεροι μαλεροῖο πυρὸς κρίνοντες Ἄρηα
Αἰολίδα Σμύρνην ἁλιγείτονα ποντιάνακτον.
Ἥν τε δι᾽ ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἱεροῖο Μέλητος,
Ἔνθεν ἀπορνύμεναι κοῦραι Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
Ἠθελέτην κλῄσαι δῖαν χθόνα καὶ πόλιν ἀνδρῶν.
Οἱ δ᾽ ἀπανηνάσθην ἱερὴν ὄπα, φῆμιν ἀοιδῆς.
Ἀφραδίῃ τῶν μέν τι παθών τις φράσσεται αὖθις.
Ὅς σφιν ὀνείδεσιν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
Κῆρα δ᾽ ἐγὼ τὴν μοι θεὸς ὤπασε γεινομένῳ περ,
Τλήσομαι ἀκράαντον φέρων τετληότι θυμῷ.
Οὐδέ τί μοι φίλα γυῖα μένειν ἱεραῖς ἐν ἀγυιαῖς
Κύμης ὁρμαίνουσι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγει
Δῆμον ἐς ἀλλοδαπὸν ἰέναι ὀλίγον περ ἐόντα.

Deplorat suam cæcitatem aduersus Cumanos.

Hei mihi quàm fatū dat Iuppiter almus ini
Infanti mihi lac venerandæ ex vbere mat
Præbuit, Aeolicæ Smyrnæ, quam Martia qu
Gens Phriconitis certamine fortis equestri,
Condidit ad Pelagus, præterlabante Melete.
Docta Iouis proles mecum hinc digressa volebat
Carminibus celebrare vrbem quam nomine dicu
Cumam, quosq́ viros intra sua mœnia claudit.
Illi audire sacræ spreuerunt carmina vocis
Sed quicunq́ mihi cladem exitiumq́ parauit,
Non impunè feret læua quod mente volutat:
At mihi quam dederunt nascenti numina sortem
Aegro animo quamuis certum perferre patiq́.
Sed iam per sacræ vestigia ponere Cumæ
Compita non suadet mihi mens, potiusq́ remota
Inq́ peregrina sedem mihi quærere terra.

Ἀρχὴ Ἰλιάδος τῆς μικρᾶς.

Ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὔπωλον.
Ἧς πέρι πολλὰ πάθον Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος.

Exordium paruæ Iliados.

Troiam & Dardaniam canto, quæ mater equ
Quæ Danais Mauorte satis mala plurima *xit.*

Τῷ Θεστορίδῃ.

Θεστορίδης θνητοῖσιν ἀνωΐστων πολέων περ,
Οὐδὲν ἀφραστότερον πέλεται νόου ἀνθρώποισιν.

Ποσειδάωνι.

Κλῦθι Ποσείδαον μεγαλοσθενὲς Ἐννοσίγαιε,
Εὐρυχόρου μεδέων ἠδὲ ξανθοῦ Ἑλικῶνος.
Δὸς δ᾽ οὖρον καλὸν καὶ ἀπήμονα νόστον ἰδέσθαι
ναύταις, οἳ νηὸς πομποὶ ἠδ᾽ ἀρχοί εἰσι.
Δὸς δ᾽ ἐς ὑπωρείαν ὑψικρήμνοιο Μίμαντος
αἰδοίων μ᾽ ἐλθόντα βροτῶν ὁσίων γε κυρῆσαι
φῶτά τε τισαίμην ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροπεύσας,
ὤρινε Ζῆνα ξένιον ξενίην τε τράπεζαν.

Εἰς πόλιν Ἐρυθραίαν.

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δότειρα μελίφρονος
ὄλβου,
Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτῶν εὔοχθος ἐτύχθης,
τοῖς δὲ δύσβωλος καὶ τρηχεῖ᾽ οἷς ἐχολώθης.

Πρὸς Ναύτας.

Ναῦται ποντοπόροι στυγερῇ ἐναλίγκιοι ἄτῃ,
Πτωχάσιν αἰθυίῃσι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
Αἰδεῖσθε ξενίοιο Διὸς σέβας ὑψιμέδοντος.
Δεινὴ γὰρ μέτοπις ξενίου Διός, ὅς κ᾽ ἀλίτηται.

Πεύκη.

Ἄλλη τίς σου πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἵησιν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου ἠνεμοέσσης,
Ἔνθα σίδηρος Ἄρηος ἐπιχθονίοισι βροτοῖσιν
ἔσσεται εὖτ᾽ αὐτὴν Κεβρήνιοι ἄνδρες ἔχωσι.

Εἰς Γλαῦκον τὸν αἰπόλον.

Γλαῦκε πέπων ἐπιών τοι ἔπος τι ἐνὶ φρεσὶ θήσω,
Πρῶτον μὲν κυσὶ δεῖπνον ἐπ᾽ αὐλείῃσι θύρῃσι
δοῦναι. ὡς γὰρ ἄμεινον. ὁ γὰρ καὶ πρῶτον ἀκούει
ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἕρκεα θηρὸς ἰόντος.

Πρὸς τὴν ἱέρειαν ἐν Σάμῳ.

Κλῦθί μοι εὐχομένῳ κουροτρόφε, δὸς δὲ γυναῖκα
Τήνδε νέων μὲν ἀνήνασθαι φιλότητα καὶ εὐνήν,
Ἡ δ᾽ ἐπιτερπέσθω πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
Ὧν ὥρη μὲν ἀπαμβλύνεται, θυμὸς δὲ μενοινᾷ.

Εἰς οἶκον τῶν Φρατόρων.

Ἀνδρὸς μὲν στέφανος, παῖδες· πύργοι δὲ πόληος.
Ἵπποι δ᾽ ἐν πεδίῳ κόσμος. νῆες δὲ θαλάσσης·
Χρήματα δ᾽ αὔξει οἶκον· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
ἥμενοι εἰν ἀγορῇ κόσμος τ᾽ ἄλλοισιν ὁρᾶσθαι·
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.

Ὁ Κάμινος.

Εἰ μὲν δώσετε μισθόν, ἀείσω ὦ κεραμῆες.
Δεῦρ᾽ ἄγ᾽ Ἀθηναίη, καὶ ὑπέρσχεθε χεῖρα καμίνου.
Εὖ δὲ μελανθεῖεν κότυλοι, καὶ πάντα κάναστρα,
Φρυχθῆναί τε καλῶς, καὶ τιμῆς ὦνον ἀρέσθαι,
Πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ᾽ ἀγυι-
αῖς,
Πολλὰ δὲ κερδῆναι, ἡμῖν δὲ δὴ ὥς σφι νοῆσαι·
Ἢν δ᾽ ἐπ᾽ ἀναιδείην τρεφθέντες ψεύδη ἄρησθε,
Συγκαλέω δ᾽ ἤπειτα καμίνων δηλητῆρας.
Σύντριβ᾽ ὁμῶς Σμάραγόν τε καὶ Ἄσβετον, ἠδὲ καὶ Ἄ-
σβεκτον,
Ὠμόδαμόν θ᾽ ὃς τῇδε τέχνῃ κακὰ πολλὰ πορίζει.

Theſtoridæ.

THeſtoride, ex multis, mortalib. abdita quæ ſunt,
Mens habet in primis cæcos humana proceſſus.

Neptuno.

AVdi qui pelagus valido Neptune tridenti
Imperioq́ regis, ſpacioſaq́ culta Heliconis:
Da precor his nautis reditum ventoſq́ ſecūdos,
Qui mihi ſunt comites placidi, nauisq́ magiſtri.
At mihi da miſero ſacram contingere terram,
Aerius quo parte Mimas ad ſydera ſurgit.
Inde hominis iuſti me fac ſuccedere tectis,
Vlciſciq́ virum qui me improbitate fefellit,
Læſit & hoſpitij ſacra iura Iouemq́ benignum.

Ad Erythræam.

O ſacra multorum largitrix terra bonorum,
Quàm tu plana alijs & parte æqualis ab omni,
Aſpera contrà alijs, in quos conuerteris iram.

Ad Nautas.

INſidi nautæ, gens diris triſtior ipſis,
Sæua quibus veluti mergis dant æquora victum,
Si vobis nulla eſt hominum reuerentia cordi,
At ſperate Iouem, ſummo qui regnat Olympo:
Triſtis enim vultus Iouis eſt, pœnæq́ paratæ,
His quibus hoſpitij non eſt pia teſſera curæ.

Pinus.

FVnduntur fructus alia magis arbore dulces,
Quam fouet vmbroſis felix in collibus Ida.
Hinc ferrum veniet Martis validæq́ ſecures.
His vbi conſiſtet campis Cebrenia pubes.

Ad Glaucum caprarium.

GLauce precor, paucis me audi, pareq́ monenti,
Præ foribus ſtabuli canibus ſua fercula primùm
Fac tradas: nam ſic melius. cuſtodibus illis,
Nec feræ nec fures venient ad ſepta doloſi.

Aduerſus Antiſtitam Samiam.

DIue preces audito meas, mulierq́ fac iſta,
Auerſata torum iuuenili ætate vigentum,
Canorum veterumq́ ſenum capiatur amore,
Eſt ætas effœta quibus, ſed prompta voluntas.

In Palatium curialium.

VT patris nati, ſic turres ſunt decus vrbis:
Sic & equi campum decorant: ſic æquora naues:
Sic & opes ornant ædes, præſentia regum
Auguſto in ſolio decorat fora læta ſedentum:
At lucente domus multò eſt auguſtior igne.

Fornax.

SI mihi mercedem dabitis figuli iſta canemus,
Huc ades ô Pallas, dextraq́ foueto caminum,
Pulcrè vt dureſcant calices & mollia cuncta,
Siccenturq́ probè, & figulis lucra magna reportent,
Vendita perq́ forum multa, & per compita multa.
Sic illis quæſtus creſcat, prudentia nobis.
At ſi depoſito iuuat irridere pudore,
Huc precor vt peſtes veniant quæcunq́ per orbem
Graſſantur, fundant & in hanc mala cuncta caminū.
Irruat huc Smaragus grauis Asbetus, atq́ Sabactes:
Contere tu Pallas flammamq́ & vaſa camini.
Ille licet rapido multùm nunc ferueat æſtu,

Πᾶσ᾽

Πέφθε πυραίθουσαν καὶ δώματα, σὺν δὲ κάμινος.
Πᾶσα κυκηθείη, κεραμέων μέγα κωκυσάντων.
Ὡς γνάθος ἱππείη βρύκει, βρύκοι δὲ κάμινος,
Πάντ' ἔντοσθ' αὐτῆς κεραμήϊα λεπτὰ ποιοῦσα.
Δεῦρο καὶ ἠελίου θυγάτηρ πολυφάρμακε Κίρκη,
Ἄγρια φάρμακα βάλλε, κάκου δ' αὐτούς τε καὶ ἔργα.
Δεῦρο δὲ καὶ Χείρων ἀγέτω πολέας κενταύρους,
Οἵ θ' Ἡρακλῆος χεῖρας φύγον, οἵ τ' ἀπόλοντο.
Τύπτοιεν τάδε ἔργα κακῶς, τύπτοι δὲ κάμινον.
Αὐτοὶ δ' οἰμώζοντες ὁρῴατο ἔργα πονηρά.
Γηθήσω δ' ὁρόων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην.
Ὃς δὲ χ' ὑπερκύψῃ περὶ ταῦτα, πᾶν τὸ πρόσωπον
Φλεχθείη, ὡς πάντες ἐπίσαιντ' αἴσιμα ῥέζειν.

Insuper Omodamus feruatq; & damna det arti.
Omnia misceto, fornacem vasa, domumq;
Vt fragor immensus fiat, figuliq; tremiscant:
Non secus ac malæ crepitu clauduntur equinæ,
Sic subita fornax crepitetq; cadatq; ruina,
Inq; lutum redeant calices & vasa minuta.
Huc ducat longo Centauros agmine Chiron:
Quiq; manu Herculea cecidêre superq; fuerunt,
Illi contundant opus omne, ipsumq; caminum
In nihilum penitus redigant, figuli ista videntes
Plorent, & lacrymis spectent ingentia damna.
Improbitatis ego spectabo hæc præmia lætus.
Deniq; qui pronus fornacem respicit, illi
Flamma vorax faciem rapiat, penitusq; perurat.
Sic scelus agnoscent omnes, atq; inde cauebunt.

Εἰρεσιώνη.

Δῶμα προσετραπόμεσθ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
Ὃς μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει ὄλβιος αἰεί.
Αὐτὰρ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλοῦτος γὰρ ἔσεισι
Πολλός, σὺν πλούτῳ δὲ καὶ Εὐφροσύνη τεθηλυῖα,
Εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσα δ' ἄγγεα, μεστὰ μὲν εἴη,
Κυρβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπου ἕρποι μάζα.
Τοῦ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ διφράδα βήσεται ὔμμιν,
Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κραταίποδες ἐς τόδε δῶμα.
Αὐτὴ δ' ὑφαίνοι ἱστὸν ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαυῖα.
Νεῦμαί σοι νεῦμαι ἐνιαύσιος, ὥστε χελιδών.
Ἕστηκ' ἐν προθύροισι· καὶ εἰ μέν τι δώσεις, εἰ δὲ μὴ,
Οὐχ ἑστήξομεν. οὐ γὰρ συνοικήσοντες ἐνθάδ' ἤλθομεν.

Eiresione seu ramus.

Venimus ad magnas ædes ciuemq; potentem,
Cuius diuitijs resonat domus atq; redundat
Vos aditum præbete fores feliciter intrent
Diuitiæ, & requies hilaris, Charitesq; sequantur.
Vasa opibus tumeant, nihil hîc videatur inane
Sintq; laboratæ Cereris repleta canistra,
Excelso curru nurus hic portetur & ipsam
Veloci cursu reuehant ad limina muli.
Hæc premat electrum pedibus, telasq; laboret.
Ast ego vos repetam, repetam (mihi crede) quota
Non secus atq; redit sub tectum garrula Progne
Assumus in porta, seu munera ferre placebit,
Seu nihil: est tamen hinc abeundi certa volunta
Non etenim hîc habitare diu nec adesse paramu

Τοῖς Ἁλιεῦσι.

Οἵων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
Οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων

Piscatoribus.

Hi vos, ô pueri, tales genuêre parentes,
Nec latis fundis, gregibus neq; mille potente

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ
Ὁμήρου ποιημάτων.

FINIS HOMERI POEMATΩ.
quæ quidem extant.

INDEX IN ODYSSEAM LOCVPLES.

INDEX.

FINIS.

RERVM ET VERBORVM IN HOMERI ODYSSEAM MEMORABILIVM INDEX.

A

capite

D

Q

R

Vlysses

X

Z

FINIS.

BASILEÆ,
PER SEBASTIANVM
HENRICPETRI,
Anno Domini
cIↄ Iↄ CVI.

PETRI · SEBASTIAN · HENRIC